ओ३म्

आन्ध्रभाषायां ऐदं प्राथम्येन प्रकाशिता प्रामाणिका

चतुर्वेद – संहिता

(ऋषिदेवताछन्दस्वरमन्त्रानुक्रमणिकासहिताः ऋग्यजुस्सामाथर्ववेदानां मूलमन्त्राः ।)

चतुर्वेदभूमिका सहिता

सम्पादकः, लिप्यनुवादकः, परिशोधकश्चः

सिद्धान्तालङ्कारः, विद्याभूषणः, आर्षविद्याविनोदः

आचार्य **डॉ. मर्रि कृष्णारेड्डी** एम्.ए; एम.एड्; पीएच.डि

प्रकाशकाः

वैदिक साहित्य प्रचार समितिः

3-30, हानुमाननगर, चैतन्यपुरी 'X' रोड, दिल्सुखनगर, हैदराबाद - 500 060

फोन : 040-24051322, 98495 83929

2006

ఓ౩మ్

తెలుగులో మొట్టమొదటిసారి వెలువడుతున్న ప్రామాణికమైన

చతుర్వేద సంహిత

(ఋగ్యజుస్సామాథర్వవేదముల మూలమంత్రములు. ఋషి, దేవత, ఛందస్సు, సర్వము, మంత్రానుక్రమణికలతో)

చతుర్వేదభూమికాసహితము

లిప్యనువాదకులు, సంపాదకులు, పరిశోధకులు

సిద్ధాంతాలంకార, విద్యాభూషణ, ఆర్షవిద్యావినోద

ఆచార్య డా॥ మర్రి కృష్ణారెడ్డి ఎం.ఏ., ఎం.ఎడ్. పిహెచ్.డి.

ప్రకాశకులు

వైదిక సాహిత్య ప్రచారసమితి (రిజిష్టర్డ్), హైదరాబాద్ - 500 060.

దూరవాణి : 040-24051322; 98495 83929

2006

వైదిక సాహిత్య ప్రచార సమితి ప్రచురణలు - 1

చతుర్వేద సంహిత

ప్రథమ ముద్రణ	:	1000
ద్వితీయ ముద్రణ	:	1000
తృతీయ ముద్రణ	:	1000
సర్వ హక్కులు	:	సంపాదకునివి
సృష్టి సంవత్సరము	:	197,29,50,006 (ససంధి) 196,08,54,006 (అసంధి)
విక్రమాబ్దము	:	2062
కల్యాది	:	5106
దయానందాబ్దము	:	182
శాలివాహన శకము	:	1927 వ్యయనామ సం॥ వైశాఖ బ॥ దశమి, హనుమజ్జయంతి
క్రీస్తు శకం	:	2006 మే
మూల్యము	:	**రూ. 1600/- (పదహారు వందలు)**

ప్రతులకు

1. మర్రి రాధాకృష్ణారెడ్డి
   3-30 హనుమాన్‌నగర్, ఆర్యసమాజం ఎదురుగా,
   చైతన్యపురి క్రాస్ రోడ్డు, దిల్‌సుఖ్‌నగర్
   హైద్రాబాద్ - 60
   ఫోన్ : 040-24051322, 98495 83929
2. మర్రి కృష్ణారెడ్డి
   వేదపీఠం, వేదగిరి
   కొందుర్గు - మం, మహబూబ్‌నగర్ - జి. ఆం.ప్ర. - 509207;
   సెల్ : 98495 83929

మనవి

ఈ వేదసంహితల విక్రయము ద్వార వచ్చు ధనముతో వేదభాష్యములను మాతృభాషలో ముద్రించి ప్రతి ఒక్కరికీ సరళంగా అర్థమయ్యే విధంగా అందించబడును. ఉదారముగా విరాళము నొసగు దాతల పరిచయము గ్రంథములందు ప్రచురించబడును. ప్రతి తెలుగువారి ఇంట ఈ వేదమును ఉంచవలయునన్న మా దృఢసంకల్పం మీ దాతృత్వం ద్వారా నెరవేరుతుందని ఆశిస్తున్నాము. తద్వారా ఆంధ్రరాష్ట్రములో వైదికధర్మము పునఃప్రతిష్ఠితమై సమాజములో శాంతి, సహజీవనం మొదలగునవి వర్ధిల్లగలవని మా నమ్మకం.

అభినందన పూర్వక ఆశీస్సులు

వేదమాత సేవలో అహోరాత్రములు నాతోపాటు భక్తి శ్రద్ధలతో పరిశ్రమించి నా కంటే ఎక్కువ తపనతో ఈ గ్రంథ నిర్మాణమునకు సహకరించిన నా అర్ధాంగి అనురాగమయి **'రాధ'** దీర్ఘసుమంగళిగా జీవించునట్లు అనుగ్రహించుమని పరమాత్మను ప్రార్థిస్తూ ఆశీర్వదిస్తున్నాను.

ఇట్లు

మర్రి కృష్ణా రెడ్డి

ఓ౩మ్.

వేదము సమస్త సత్యవిద్యల గ్రంథము.

దీనిని చదువుట-చదివించుట; వినుట-వినిపించుట

మానవులందరి పరమధర్మము

\- మహర్షి దయానంద సరస్వతి

చరిత్ర కందని కాలములో దివ్యజ్ఞానసంపన్నులు, దయాళువులైన మహర్షులు మనకందించిన వాఙ్మయం వేద వాఙ్మయం. మహా మహిమాన్వితులైన ఆ మహర్షుల ద్వారా భగవంతుడావిష్కరించిన నిత్యసత్యాలే వేదాలు. వేదమనే పునాది పైనే కాలము గడిచేకొలది ఎన్నో ధర్మహర్మ్యాలు వెలసినాయి. కనుకనే సమస్త సాహిత్యానికీ, ధర్మానికీ, సంస్కృతికీ వేదం మూలాధారమని భారతీయుల విశ్వాసం.

ఇట్టి 'వేదాలను - వేద సంస్కృతి' ని రక్షించుకొనుట ప్రతి భారతీయుని కర్తవ్యం.

- చతుర్వేదభూమిక నుండి



మహర్షి దయానంద సరస్వతి



పరమపూజ్య స్వామి రామ్‌దేవ్ బాబా



సద్గురువరేణ్యులు పండిత గోపదేవ శాస్త్రి



ఏతద్గ్రంథ నిర్మాతలు డా॥ మల్లి కృష్ణారెడ్డి దంపతులు

గ్రంథ సమర్పణము

సుశ్రేయోభిలాషులు-శాశ్వత వేదపోషకులునైన

గా॥ శ్రీమాన్ **పలగోటి సోమసుందరరావు, పద్మావతి** పుణ్యదంపతుల

ఏకైక సుపుత్రుడు

చి॥ దుర్గాప్రసాద్

చి॥ల॥సౌ॥ భార్గవి ల

వివాహ శుభసందర్భమున

"ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాది భోగభాగ్యములతోపాటు

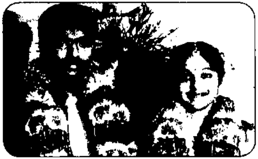
పుత్రపౌత్రాదులనొసగి సదా సుఖశాంతులనివ్వాలని"

ఆ వేదమాతను ప్రార్థిస్తూ... ఈ గ్రంథ రాజమును

కానుకగా సమర్పిస్తున్నాము...

ఇట్లు

మల్లి కృష్ణారెడ్డి - రాధాదేవి



నూతన వధూవరులు



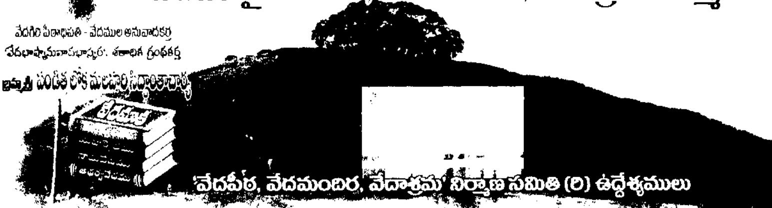
శ్రీ పి. సోమసుందరరావు దంపతులు



వేదగిరి పీఠాధిపతి - వేదముల అనువాదకర్త
వేదభాష్యమహాభాస్కర: శతాధిక గ్రంథకర్త

బ్రహ్మశ్రీ పండిత లోక మలహరి సిద్ధాంతాచార్య

వేదగిరిపై 'వేదపీఠ, వేదమందిర, వేదాశ్రమ' నిర్మాణం





'వేదపీఠ, వేదమందిర, వేదాశ్రమ' నిర్మాణ సమితి (రి) ఉద్దేశ్యములు

◆ "వేదగిరి క్షేత్రము"నందు ఆగమశాస్త్ర ప్రకారంగా సర్వాంగ సుందరంగా నిర్మించ తలపెట్టిన ఈ దివ్యవేదమందిర నిర్మాణానికి నాలుగు వేదాలలోగల 20,417 మంత్రములలో ఒక్కొక్క మంత్రమును రూ. 1,116/-ల చొప్పున దత్తత ఇచ్చి ధన సేకరణ చేసి దత్తత తీసుకున్నవారి పేరు, ఊరు మంత్రము క్రింద చెక్కించి వేదమందిరము నిర్మించుట ◆ వేద పాఠశాల స్థాపన ◆ వానప్రస్థ సంన్యాస (వృద్ధ) ఆశ్రమాలను నెలకొల్పుట ◆ పర్యావరణపరిరక్షణకు యజ్ఞమంటప నిర్మాణం ◆ ధ్యాన-యోగ మందిర నిర్మాణం ◆ వేదానుసంధానకేంద్రస్థాపన ◆ ఆర్షసాహిత్య గ్రంథాలయ స్థాపన ◆ వేదగిరిని యాత్రాస్థలంగా తీర్చిదిద్దుట

స్థలము : వేదగిరి, తూంపల్లి గ్రా॥, కొందుర్గు మం॥, మహబూబ్‌నగర్ జి॥. సెల్ : 98495 83929

గౌరవాధ్యక్షులు



డా॥ సి.యస్. గోపీనాథరెడ్డి, IPS
IGP ఆంధ్రా రీజియన్

అధ్యక్షులు



శ్రీ కె. హరీశ్వరరెడ్డి
MLA, పరిగి

ఉపాధ్యక్షులు



డా॥ పి. శంకరరావు
MLA, షాద్‌నగర్

కార్యదర్శి



ఆచార్య డా॥ మల్లె కృష్ణారెడ్డి
వేదగిరి

సహాయ కార్యదర్శి



శ్రీ కె. రుద్రారెడ్డి
Ex DCCB Chairman రంగారెడ్డి

కోశాధికారి



శ్రీ ఏ.పి. జితేందర్‌రెడ్డి
Ex. MP, మహబూబ్‌నగర్

సలహా మండలి సభ్యులు



శ్రీ జి. జయపాల్ యాదవ్
Ex MLA, కల్వకుర్తి



శ్రీమతి మల్లె రాధాదేవి
వేదగిరి



శ్రీ నాగిళ్ళ లింగమూర్తి
ఉపాధ్యక్షులు, వి.హి.ప.(ఆం.ప్ర.)

మానవులందరూ వేదమును చదువవచ్చును

యథేమాం వాచం కళ్యాణీమావదాని జనేభ్యః।

బ్రహ్మరాజన్యాభ్యాꣳ శూద్రాయ చార్యాయ చ స్వాయ చారణాయ ॥

యజు. ౨౬.౨

(యథా) ఎట్లు నేను (జనేభ్యః) మనుష్యులందరకొఱకు (ఇమాం) ఈ (కళ్యాణీం) సంసారసుఖమును, ముక్తి సుఖమును ఇచ్చునట్టి (వాచం) ఋగ్వేదాది చతుర్వేద వాణిని (ఆవదాని) ఉపదేశించుచున్నానో అట్లు మీరును జేయవలెను (బ్రహ్మరాజన్యాభ్యాం) బ్రాహ్మణ క్షత్రియులకొరకు (అర్యాయ) వైశ్యులకొరకును (శూద్రాయ) శూద్రులకొరకును (స్వాయ) వారి భృత్యులకొరకును, స్త్రీలకొరకును (అరణాయ) అతిశూద్రులకొరకును మానవమాత్రులందరికిని వేదమును ప్రకాశపరచితిని. అనగామానవులందరును వేదములను చదివియు, వదివించియు; వినియు; వినిపించియు విజ్ఞానమును వృద్ధి పరమకొని దుఃఖములనుండి దూరులై ఆనందమును పొందుదురుగాక!

వేదమాత ప్రాశస్త్యము

స్తుతామయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయన్తాం పావమానీ ద్విజానాం ఆయుః, ప్రాణం, ప్రజాం, పశుం, కీర్తిం, ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యాం దత్వా వ్రజత బ్రహ్మలోకమ్

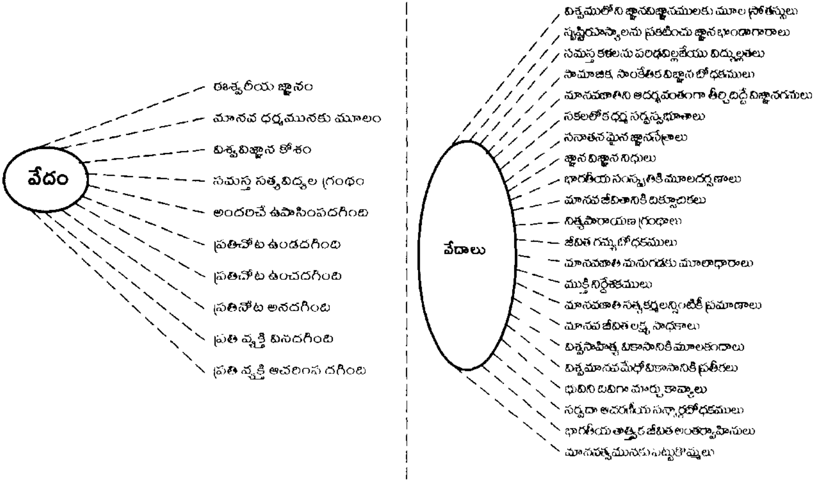
అథర్వవేదము ౧౯. ౭౧.౧.

ఓ మానవులారా! మీకొరకు (మయా)నాచేత (వరదా) వరములనిచ్చు (వేదమాతా)వేదమాత (స్తుతా) ప్రాశస్త్యము వెల్లడించబడినది. (పావమానీ) పవిత్రముగావించు వేదమాత(ప్రచోదయన్తాం) కర్మరతులగు (ద్విజానాం) ద్విజులకు (ఆయుః) ఆయుస్సును (ప్రాణం) ప్రాణము – ఆత్మబలము ను, (ప్రజాం) మంచి సంతానమును (పశుం) గోవులుమున్నగు పశుసంపదను (కీర్తిం) కీర్తిని (ద్రవిణం) ఐశ్వర్యమును (బ్రహ్మవర్చసం) బ్రహ్మతేజస్సును- అనగా విద్యాబలము మొదలగు వరములను ప్రసాదించునదియై యున్నది. ఇట్టి వేదమాత అధ్యయనం ద్వారా లభించు ఆయుష్యాది పదార్థములను (మహ్యాం) నాకు (దత్వా) సమర్పించి (బ్రహ్మలోకం) మోక్షపదమును (వ్రజత) పొందెదరుగాక!

ఓ మానవులార! విజ్ఞానాది సుఖైశ్వర్యాభివృద్ధికొరకు ఈ వేదములను వెల్లడించితిని. మీరు పూర్ణవిద్వాంసులైన వేదవేత్తల ద్వారా నిరంతరము సాదరపూర్వకముగా భక్తిశ్రద్ధలతో వేదవాణిని అభ్యసింపుడు. దీని మూలమున సర్వోన్నత కీర్తి ప్రతిష్ఠలను సంపాదించి బ్రహ్మజ్ఞానులలో ఖ్యాతినిపొంది సమస్తఐశ్వర్యములను పొందుడు. (మానవులందరు వేదములను చదివి ద్విజులై పరబ్రహ్మప్రాప్తిని పొందవలెనని భావము.)

వేదధర్మమనే క్షీరమునుండి వెలువడిన మీగడ - భారతీయ సంస్కృతి

వేదం - వేదప్రాశస్త్యం



.... వేయిమాటలేల అణువు మొదలు విశ్వాంతరాళ ఖగోళ రహస్యములు సమస్తము వేదాలయందు నిక్షిప్తమైయున్నది.

కృతజ్ఞతా నివేదనము

నాలో ఈ మహోన్నత మహత్కార్యసంకల్పమును కలిగింపజేసిన పరాపరజగత్కర్త, సర్వాంతర్యామి, సర్వవ్యాపక పరమేశ్వరునకు భక్తి పూర్వక నమస్కారములు.

ఈ సంకల్పమునకు నిమిత్తకారకులు చతుర్వేద సంహితామూలసంపాదకులు పూజ్య పరమహంస జగదీశ్వరానంద సరస్వతీయతీంద్రులకు వినయపూర్వక ప్రణామములు.

నాలో నిద్రాణమై ఉన్న శక్తిని తట్టి నిద్రలేపి ఈ మహత్కార్యము కొరకు ద్విగుణీకృత ఉత్సాహ పరిశ్రమలతో అహర్నిశలు పరిశ్రమింపజేసిన పం. వేంకయార్య, మాసెట్టి శ్రీనివాసరావులకు.....

గ్రంథారంభంనుండి సమాప్తివరకు ధైర్యమును కలిగిస్తూ గ్రంథములను సమకూర్చి పెట్టిన పూజనీయులు శ్రీ కొమ్మారెడ్డి నారాయణరెడ్డి గారికి.....

వేదానువాద కార్యమునకు కొంతకాలము కార్యాలయమునిచ్చి ఆవాసము నేర్పరచిన గౌరవనీయులు శ్రీ మర్రియానంద ఉపదేశక మహావిద్యాలయం ప్రధాన్ శ్రీ మ్యాడం యెల్లయ్యగుప్త గారికి, మరికొంత కాలము భోజనావాసముల నేర్పరచిన వందనీయులు శ్రీ కలవాయి రాధాకృష్ణారావు గారికి.... షద్‌నగర్‌లో అన్ని వసతులు గలిగిన తమ స్వంత గృహమును వేద రచన చేయుచున్న కారణంగా నాకు సహకరించాలనే సద్భావనతో కొంతకాలం ఉండుటకు ఇచ్చి పుత్రవాత్సల్యమును కనబరిచిన ప్రఖ్యాత వైద్యులు పూజనీయులు డా॥ శ్రీ గుడిపాటి వేంకట రమణయ్య ఎమ్.బి.బి. ఎస్. గారికి, వేదనిర్మాణ సమయంలో నాకవసరమున్నప్పుడు భోజనాదులను సమకూర్చిన శ్రీ సర్వవేంకటేష్, ధనలక్ష్మి మెస్, లకడీకాపూల్, హైదరాబాద్ గారికి ... ...

వేద ప్రచురణ కార్య ప్రచారకర పత్రమును ప్రచురించుటకు సహకరించిన పూజ్యులు శ్రీ స్వ. మణికొండ భూపతిరావు మెమోరియల్ చారిటబుల్ ట్రస్టు అధినేతలు శ్రీ మణికొండ సోదరులకు, సహృదయులు శ్రీ కోటికె లక్ష్మయ్యగారికి, దానశీల డా॥ మీసపల్లి సంజీవరావు గారికి ... ...

వేదసంహిత నిర్మాణమునకు సలహాలందించిన పం. మదనమోహన్ విద్యాసాగర్ గారికి, పం. విజయవీర్ విద్యాలంకార్ గారికి, కొలిపెట్టి సుదర్శనాచార్య సంతోష్‌నగర్, హైద్రాబాద్ వారికి, పం. లోకానులహరి గారికి, ఆచార్య సత్యవ్రత్ గారికి, మునష్వీ గారికి, చిన్నయ్యవానప్రస్థి గారికి, పం. నారాయణరాజు గారికి, హరికిషన్ రెడ్డి వేదాలంకార్ గారికి, శ్రీధర్ గారికి, శ్రీమతి వసుధాశాస్త్రి గారికి, శ్రీమతి ముక్తావాణీ శాస్త్రి గారికి, డా॥ కోడూరు సుబ్బారావు గారికి, పం. భావజాల కుమారస్వామి గారికి, శ్రీ దామెర సత్యనారాయణ శర్మగారికి, చెన్నా పోలిరెడ్డిగారికి, శ్రీమతి & శ్రీ వైష్ణవి ధర్మతేజ దంపతులకు... ఆర్థిక సహాయము చేసిన మిత్రులు శ్రీ భద్రసేన గారికి...

గ్రంథారంభంనుండి సమాప్తివరకు పుత్రవాత్సల్యముతో నాకుటుంబమునకు సమర్పణాభావంతో త్వరగా మా కార్యము పూర్తగుటకు మాగృహకార్యంలో పూర్తిగా సహకరించిన మా అత్తమ్మ లచ్చమ్మగారికి....

వేదమును కంప్యూటర్ (డి.టి.పి.)కి ఇచ్చినప్పటినుండి శుద్ధప్రతి తయారగువరకు మాతో పాటు శ్రమించి మాకు సమయానికి భోజనాదులు సమకూర్చిన పుత్రసమానుడు చి॥ రాజకుమార్ రెడ్డికి, చి॥ వేమారెడ్డికి, మేనకోడలు కుమారి అనితకు...

తమ కంప్యూటర్‌ను ఈ వేదప్రచురణకే ఏర్పాటుచేసినట్లు పూర్తి శ్రద్ధాభక్తులతో లాభాకాంక్ష లేకుండా డి.టి.పి. ని సర్వాంగ సుందరంగా తయారు చేయించిన ఎస్.కె.స్టూడియోస్ అధినేతలు ప్రియమిత్రులు శ్రీ చంద్రశేఖర్‌రెడ్డి, నాగార్జునరెడ్డిగారలకు.... మిత్రులు శ్రీ వీరన్న గారికి.....

యజుర్వేదమొత్తమును, అథర్వవేద సగభాగమును, ఋగ్వేదాథర్వవేదముల మంత్రానుక్రమణికలను శ్రద్ధగా టైపుచేసిన శ్రీమతి ఆర్. వాణి, శ్రీమతి వి. వాణి ద్వయమునకు... సామవేదమును, యజుర్వేద, సామవేద మంత్రానుక్రమణికలను ఓర్పుతో నేర్పుగా టైపుచేసిన శ్రీమతి అరుణజ్యోతి (ఎం. ఎస్సీ.)కి... సంపూర్ణ ఋగ్వేదమును, మిగతా అథర్వవేద సగభాగమును భూమిక మొదలగు సమస్త గ్రంథమును టైపుచేసి మెరుగులు దిద్దిన శ్రీ డి. ఎస్. మూర్తి, శ్రీ పి. శ్రీనివాస్, శ్రీ ఆనంద్, శ్రీ ప్రసాద్, శ్రీ రమణలకు...

వైదికసాహిత్యప్రచురణ ప్రచారసమితిని స్థాపించుటకు తమమనోధనములతో పూనుకొనిన శ్రీ బండారి రమేష్‌గారికి, శ్రీ బిజ్జ జనార్దన్ గారికి, శ్రీ మద్ది అనంతరెడ్డి గారికి, శ్రీ కొమ్మారెడ్డి నారాయణరెడ్డి గారికి, శ్రీ యం. వి. సుబ్బయ్యగారికి, డాక్టర్ మురళీధరరావు గారికి, శ్రీ చిన్నయ్య వానప్రస్థిగారికి, శ్రీ లక్ష్మారెడ్డిగారికి, శ్రీ నాగిళ్ళ లింగమూర్తి గారికి, శ్రీ కరణం ప్రహ్లాదరావు, (స్టేట్‌కౌన్సిల్ మెంబర్) కుల్కచర్ల గారికి, శ్రీ తంగెళ్ళపల్లి వేంకటరెడ్డి గారికి (ప్రిన్సిపాల్) శ్రీ పి. వేంకటేశ్వరరెడ్డి గారికి, శ్రీ ఏ. సుధాకర్ మొదలగువారికి....

చతుర్వేద సంహిత యను యీ బృహద్గ్రంథమును ప్రచురించుటకు ధన సహాయం చేసినవారికి చేయుచున్నవారికి చేయబోవు వారందరికిని నా హృదయపూర్వక ధన్యవాదములు తెలుపుతూ వేదమాతవీరికి దీర్ఘాయురారోగ్యాది ఐశ్వర్యములను ప్రసాదించాలని, ఇలాంటి శ్రేష్ఠకార్యముల నెన్నింటినో చేయు సత్సంకల్పములను వారి హృదయమున జనింపజేయవలయునని కోరుతూ....

ముద్రణ బాధ్యతను భక్తితో స్వీకరించి లాభాపేక్ష లేకుండా సుందరంగా ముద్రించి అందంగా బైండింగ్‌చేసి ఇచ్చిన శ్రీ అత్తునూరి ప్రభాకర్ (ఇన్నోవేటివ్ ఇంప్రెషన్స్, ఖైరతాబాద్, హైదరాబాద్) గారికి, మరియు శ్రీ అన్నె సుబ్రహ్మణ్యం (విశాల్ గ్రాఫిక్స్, మాసబ్‌ట్యాంక్, హైదరాబాద్) గారికి.....

వేదముంపై మేధావుల అభిప్రాయ సేకరణ అను అంశముపై తమ అమూల్యాభిప్రాయములను వ్రాసిచ్చిన పండితులకు, ప్రముఖులకు.....

ఇంకా ఈ కార్యంలో తమవంతు సలహా సహకారములందించిన సహృదయులందరికీ నా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాకుసుమాంజలులు.

సదావేదమాతసేవలో
బుధజన సమారాధకుడు
మర్రి కృష్ణారెడ్డి

మల్లి కృష్ణారెడ్డి గారి సంక్షిప్త పరిచయము

శ్రీ మల్లి కృష్ణారెడ్డి మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా కొందుర్గు మండలం, రావిర్యాల గ్రామంలో స్వర్గీయ శ్రీమతి శివవీరమ్మ, స్వర్గీయ శ్రీ బుగ్గారెడ్డి దంపతులకు 16-12-1967 మార్గశిర పౌర్ణమి రాత్రి 10.15 గంటలకు జన్మించారు. ఐదవ ఏటలో తండ్రిగారు స్వయంగా అక్షరాభ్యాసం చేయించి కృష్ణశతకం నేర్పించారు. తనవెంట ప్రతి శనివారం జరుగు రాత్రిభజనకు తీసుకొని వెళ్ళేవారు. మరియు వీధిబడిలో చేర్పించి శతకాలు, పెద్దబాలశిక్ష మొదలగు అంశాలు నేర్పించారు. అదేవిధంగా ప్రభుత్వపాఠశాలలో కూడ చేర్పించి విద్యాభ్యాసం చేయిస్తుండగా వీరి పన్నెండవ ఏటనే తండ్రి గారు అకస్మాత్తుగా తనువు చాలించారు. మేనమామగారగు గాల్‌రెడ్డి కోస్గి మండలం వాస్తవ్యులు వీరిని కొడంగల్ ప్రభుత్వ వసతిగృహంలో చేర్పించి పదవ తరగతి వరకు చదివించారు. హాస్టలులో భోజనం చేసి తనకు తెలుగుబోధించు శ్రీ బసవరాజస్వామిగారి ఇంట్లో ఉంటూ తెలుగు, సంస్కృతములను అధ్యయనం చేశారు. సంస్కృతాంధ్ర భాషా కవి పండితులైన శ్రీముడుంబై వరదాచార్యులు శ్రీ వోగ్గుల విశ్వనాథశర్మగార్ల దగ్గర కవిత్వశైలిని నేర్చుకున్నారు. పదవ తరగతిలో ప్రవేశించేంతలోనే సంస్కృత భాషా ప్రచారసమితివారు నిర్వహించు నిర్దిష్ట పరీక్షలో ఉత్తీర్ణులయ్యారు. 1984లో పదవతరగతియందు ఉత్తీర్ణులై స్వయంగా హైదరాబాద్ చేరుకొని శ్రీ వేంకటేశ్వర వేదాంత వర్ధినీ సంస్కృత కళాశాల బోయిన్‌పల్లి సికింద్రాబాదులో రెండు సంవత్సరాలపాటు ప్రీ డిగ్రీ కోర్సు చదివినారు. 1986లో ఆర్యసమాజ్ దయానంద ఉపదేశక మహా విద్యాలయం, దయానందనగర్, మలక్‌పేటలో పండిత గోపదేవ శాస్త్రిగారి దగ్గర చదువుకునే అవకాశం లభించింది. నాల్గు సంవత్సరాలపాటు భక్తి శ్రద్ధలతో శుశ్రూష చేసి ఆరు శాస్త్రములను, ఉపనిషత్తులను, వేదవాఙ్మయమును బాగా అధ్యయనం చేశారు. తర్వాత ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం నుండి సంస్కృతంలో బి.ఏ చదివి తర్వాత తెలుగు ఎం.ఏ. పట్టా పొంది, తదుపరి రాష్ట్రీయ సంస్కృత విద్యాపీఠం తిరుపతిలో సంస్కృతంలో బి.ఎడ్,ఎం.ఎడ్ డిగ్రీలను పొందినారు.

విద్యాభ్యాసంతో పాటు రచనా వ్యాసంగమును కూడ కొనసాగించి దార్శనిక గ్రంథములను వెలువరించిన కారణంగా ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం వారు ఎం. ఫిల్. లేకుండా నేరుగా పి. హెచ్. డి. చేసే అవకాశమును ఇచ్చినారు. పరిశోధనా కార్యం చేస్తున్న తరుణంలోనే భారతీయులకు పరమ ప్రమాణమై సృష్ట్యాదిలోనే ప్రపంచానికి జ్ఞానభిక్షపెట్టిన నాలుగు వేదములను తెలుగువారికి అందించాలనే దృఢసంకల్పం కలిగింది. వెంటనే ఆ పని ప్రారంభించి 1997 నుండి 1999 వరకు అనగా రెండే రెండు సంవత్సరాలలో నాలుగువేల పుటలు గలిగిన నాలుగు వేదములను 500 పుటల విశాల పీఠికతో మంత్రానుక్రమణికలతో ప్రామాణికంగా సిద్ధంచేసి ఆంధ్రులకందించారు. ఈ మహత్తరమైన కృషిని చేసి మొట్టమొదటిసారి చతుర్వేదాలను తెలుగువారికందించిన ఘనతను పొందారు. నేటివరకు తెలుగులో ఎవరూ చేయని పనిని వీరు చిన్నవయస్సులోనే సాధించి తెలుగువారి ముందుంచుట ఎంతో ప్రశంసించదగ్గ విషయం.

ఏ పీఠాధిపతులు, మఠాధిపతులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం లాంటి ధర్మసంస్థలు చేయని మహత్తరబృహత్కార్యాన్ని నిరుపేదయై, గృహస్థుడై, నిరుద్యోగియై, అర్థబలము - అంగబలములేని వాడయ్యికూడ ఒకే ఒక దృఢసంకల్పముతో మహామేధావులు సైతం ప్రశంసించే విధంగా తెలుగువారికి వేదాలను పరిచయం చేయడమన్నది అసాధారణ విషయం. విశేషవ్యక్తులకు తప్ప సామాన్యులకిది సాధ్యంకాదు.

ఈ రచనావ్యాసంగం పుట్టుకతోనే వచ్చినది. తన పన్నెండవ ఏటనుండే కవిత్వమును వ్రాయనారంభించినారు. వీరి కలంనుండి జాలువారిన మొట్టమొదటి కవితను చూడండి.

ప్రాణులను ప్రేమించుమన్న - ధర్మమునే చరించుమన్న

కలతలను కరిగించుమన్న - కలహాలకు దిగకుమన్న.

కాలమును కాజేయకన్న - కష్టమిప్పుడు రాదోయన్న

కట్టుబాటున నుండుమన్న - కార్యమును సాధించుమన్న

అని వ్రాసిన తన కవిత్వానికి తానే ఆదర్శప్రాయుడై విలువైన కాలాన్ని వ్యర్థంచేయకుండా తనముప్పై ఏళ్ళవయస్సులో 60 ఏళ్ళలో చేసే పనిచేశారు. ఇది అందరికి ఆదర్శం. అనుసరణీయం. మానవుడై పుట్టినందుకు ఏదో ఒక మంచి చేస్తూనే జీవితం కొనసాగించాలన్న అభిప్రాయం వీరి జీవన విధానాన్ని - చేసిన కార్యాన్ని బట్టి చూస్తే తెలుస్తుంది.

శ్రీ కృష్ణారెడ్డి కృషీవలుని కుటుంబములో పుట్టి హలమును బట్టక కలమును చేపట్టి జ్ఞానాహారమును పండించుటకు సాహితీ వ్యవసాయమును చేస్తూ నేటివరకు అమూల్యములైన దార్శనిక గ్రంథములను వెలువరించినారు. వీరి రచనలలో ప్రతి సామాన్యునికి పనికొచ్చేవి. '1. విద్యార్థి జీవిత విజయరహస్యం. 2. కుటుంబంలో ఎవరెవరితో ఎలా మెలగాలి?' అనునవి. ఇవి వేలాదిగా జనబాహుళ్యములోకి వెళ్ళి మిగుల జనాదరణను పొందినవి.

ఒక రైతుకుటుంబంలో మారుమూల గ్రామంలో పుట్టిన సామాన్యుడు అసామాన్యకృషి, పట్టుదలతో మాన్యుడై నిరంతర నిర్విరామ సాహితీ నిర్మాణ కార్యములో ముందుకు సాగుతున్న కృష్ణారెడ్డి జీవితంలో 1991లో అర్ధాంగిగా అడుగుపెట్టిన శ్రీమతి రాధ అనుకూలవతియైన భార్యగా దొరకడం వీరి విజయాలకు కారణం. వివాహితులైనప్పటికీ కూడ ఉన్నత విద్యనభ్యసిస్తూ ఏమీ చదువని తన భార్యను సైతం డిగ్రీస్థాయివరకు తీసుకువచ్చి వేదములను,

సంస్కృతాంధ్ర భాషా ప్రావీణ్యమును కలిగించవలసిన ఆవశ్యకతను ఆయన గుర్తించారు. ప్రతి పురుషుని విజయం వెనుక ఒక స్త్రీ ఉంటుందనే సత్యం వీరి జీవితంలో ఋజువైనది.

కొడిత వినుగు సంస్థలన్నీ కొత్తగానే వచ్చినా ఎన్నో వేల సంవత్సరాల తెలుగు సాహిత్యలోకంలోనే ఎవరూ ముద్రించని వేదాలను మళ్లీ వెలుగులోకి తెచ్చే విద్యగా కనిపించే డా॥ మళ్లీ వంశానికి చెందడం ఆయన పూర్వజన్మసుకృత ఫలమనే భావించాలి.

వేదములను ప్రచారం చేయడమన్నది తరువాతనే వేదములకొక కేంద్రస్థానముగ డా॥ వేదగిరి లభించడం, డా॥ ప్రాంతంలోనే కృష్ణారెడ్డిగారు జన్మించడం కాకతాళీయం. ఇదంతా భగవంతుని లీల. ఎవరూ ముద్రించని వేదాలను వేదభాష్యం, ఎవరూ ఏ కార్యమును చేయని ఎత్తైన కొండపై ఒక ఉన్నత ఆసనంగా వేయబడిన ఆ స్థలానికి "వేదగిరి" అని పేరుపెట్టి అచిర కాలములోనే

వివాహాదులలోనికి తీసుకొనివచ్చి 108 రోజుల పర్యంతం వేదమాత దీక్షావ్రతులై చతుర్వేద పారాయణము చేసి 'న భూతో న భవిష్యతి'గా గావించి విశేష ప్రాముఖ్యమును కలిగించిన ఆ వేదగిరిపై వేదపీఠం, వేదమందిరం, వేదాశ్రమం మొదలగు శాశ్వత శ్రేయఃకార్యములకు శ్రీకారం చుట్టి ఎనిమిది వసంతాల మహనీయుల కార్యక్రమానికి పునాదివేశారు. డా॥ వేదగిరి వీరి జీవితకాలంలో సార్థక నామధేయముగలదై ఆంధ్రదేశములో ఒక గొప్ప యాత్రాస్థలంగా మారుతుందని నా అభిప్రాయం.

వీరి జీవితచరిత్రను సంక్షిప్తంగా తెలియజేయు అవకాశము నాకు లభించినందులకు ఎంతో గర్వపడుచున్నాను. అతిశయోక్తిగా వ్రాయడముకాదు కాని 30 ఏళ్ల జీవితమును చిత్రీకరించాలంటే ఒక గ్రంథమే అవుతుంది. వీరి జీవితం నిరంతరం జ్వలిస్తున్న అగ్నిగుండం. వీరి జీవితలక్ష్యమును తెలుసుకున్నప్పుడు 'అసలు సాధ్యమేనా?' అని అనిపిస్తుంది. కాని కార్యదీక్ష, నిర్విరామకృషితో అసాధ్యమునైనా సుసాధ్యం చేయగలరన్న నమ్మకం నాకుంది. ఆ శక్తి పరమేశ్వరుడిచ్చిన వరం. అది పూర్వజన్మ సుకృత సత్కార్యజనిత సంస్కారఫలం.

కూర్పు

టి. వెంకటరెడ్డి.

ప్రిన్సిపాల్, బి. వి. ఎం. డిగ్రీకళాశాల

షాద్‌నగర్.

వేదసంహితలను మాతృభాషలో పొందుటవలన కలిగెడు ప్రయోజనాలను వెలిబుచ్చిన

మేధావుల అభిప్రాయములు

సేకరణ: కృష్ణారెడ్డి

అపౌరుషేయములగు మానవధర్మాలు మాతృభాషలో లభ్యమై వాటిని అందరు తెలుసుకున్ననాడే ప్రపంచములో పీడింపబడనటువంటి నవసమాజ నిర్మాణము జరుగుతుంది.

కొమ్మారెడ్డి నారాయణ రెడ్డి, కొల్చారు, మెదక్.

వేదములు అపౌరుషేయములు. మానవజాతి మనుగడకు మూలాధారములు.......

మరింగంటి భట్టరాచార్యులు, పర్తుపల్లి, ఖమ్మం జిల్లా.

వేదాలు జీవిత గమ్యమును బోధించేవి..........

- శ్రీరెడ్డి బాలమిన్నారెడ్డివ్యాకరణశిరోమణి, స్నేహపురికాలని, హైదరాబాదు.

సృష్ట్యాదినుండి గల ప్రకృతి పరిణామమే సంక్షిప్తముగాను, క్లుప్తముగాను నిక్షిప్తము జేయబడిన అఖండ విజ్ఞాన నిలయమే ఈ చతుర్వేదములు. ....

కే. నారాయణరెడ్డి, బి.యస్.సి. ఎల్.ఎల్.బి. హెచ్.డి.పి., మలక్‌పేట కాలని, హైదరాబాదు.

కం॥ వేదపుభవరోగాదుల, వేదముచే దూరపరచ విశ్వేశ్వరుడే, ఆదిని మనుజుల పొరవు, రోదన మాన్పవుల నాస ఋషులకు నొసగెన్॥.......సంగమేశ్వరసంగం కవి, జోగిపేట, మెదక్ జిల్లా.

ఉదాత్తభావనలకు మంత్రార్థదేవతా ప్రభావములకు నిలయములు వేదములు......

డా॥ కల్పకుంట్ల కోదండరామాచార్యులు, మామిళ్ళగూడెం, ఖమ్మం.

సృష్ట్యాదిలో మానవులకు పరమాత్మచే ద్వారా ఇవ్వబడిన పవిత్ర గ్రంథములే వేదములు..... స్వాతంత్ర్యసమరయోధుడు నారాయణరావు పవార్, మ్యానపల్లకుంట, హైదరాబాదు.

వేద శబ్దానికి జ్ఞానమని అర్థం. దీన్ని ఈశ్వరుడు సృష్ట్యాదిలో మానవులకిచ్చాడు....

వేదనిధి ఎస్.బి.ఐ. కాలని, కొత్తపేట, హైదరాబాదు.

వేదాలను నేను చదవలేదు. వినలేదు. కాని వాటిపేర్లు వింటేనే నాలో ఒక విధమైన ఆనందానుభూతి కలుగుతుంటుంది.....

వి.వి. మల్లికార్జునరావు, బి.కామ్, ఎమ్.ఎ., ఎమ్.ఎ.,ఎమ్.బి.ఎ. బోయివాడ, కరీంనగర్.

ఒకనాడు- లోకంలో వేదాధ్యయనం చేసి దానిని పఠనపాఠనముల ద్వారా పూజాక్రియా, ఆధ్యాత్మిక ప్రవచనములద్వారా ఒక వర్గం తమ ప్రత్యేకతను సాధిస్తుండగా వేదాలలోని ప్రయోగశరణ్యమైన వైజ్ఞానిక స్థితిగతులను నిరూపించే దిశగా మరోవర్గం సాధికారికమైన కృషి చేస్తోంది.......వద్దూరి కల్యాణరామానందియస్.ఎల్., ఎమ్.ఎ., రామమూర్తి పేట, కావలి, నెల్లూరుజిల్లా.

వేదములు అపౌరుషేయములు. దీనిలో ఇహమునకు సంబంధించిన అంశములేగాక పరమునకు సంబంధించిన అంశములనేకములున్నవి..........

లక్కోలు సూర్యనారాయణ ఎమ్.ఎ., వి.ఎస్.సి. బి.ఇడి., గోపాలపురం, తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

హిందూమతానికి అతిప్రధానమైనవి వేదములు. వేదములలో లేని విషయములు లేవు. శాస్త్రజ్ఞులు, వేదవేత్తలు కలిసి పరిశోధించి వేదరహస్యములు వెలువరించి లోకానికి ఉపకరించవలసిన అవసరమున్నది....

అవంటశివరామ కృష్ణమూర్తి, భాషాప్రవీణ,ఎమ్.ఎ., ఎమ్.ఎ., ఏలూరు - పశ్చిమగోదావరిజిల్లా.

సునిశితంగా భగవత్పరదార్థాన్ని దర్శింపగల్గేవి. అజ్ఞానాంధకారమును పారదోలేవి వేదములు...

మరింగంటి చలశేఖరాచార్యులు, విద్వాన్, ఎమ్.ఎ. హెచ్.ఎ.సి. కాలని, బాలానగర్, హైదరాబాదు.

ధర్మ, కర్మ ప్రమాణాలపైన నడుస్తున్న సూతన జాతి భరతజాతి. మన జాతి ఆచరించే అత్యుత్తమ సత్యకర్మనిష్ఠలన్నిటికీ వేదాలు ప్రమాణాలు....

కొమారిగాంధి బి.ఎ., బి.ఇడి., తణుకు, ప.గో.జిల్లా.

వేదాలు మానవునికి ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానశక్తిని అందిస్తాయి. తెల్లనిపాలు శాంతికి చిహ్నం. వేదాలు మనశ్శాంతికి సంపూర్ణ జీవిత గమనానికి తార్కాణం....

జనగామ చంద్రశేఖర శర్మ, ఎమ్.ఎ., బి.ఇడి., (ఎమ్.ఇడి.,), చాదిపేట, నిజామాబాదు.

వేదాలు భారతీయ నాగరకత, సంస్కృతికి చెందిన దర్పణాలు. ఆధ్యాత్మిక, ధార్మిక జీవనాడి ప్రతిబింబాలు......

లకులోట శ్రీలింగస్వామి, స్వాతంత్ర్యసమరయోధుడు, వెంకటేశ్వరనగర్, చింతపల్లి, నల్గొండ.

మిగత మతములకు కాలనిర్ణయం చేయడమైనది. వేదములు అపౌరుషేయములు. ఆద్యంత రహితములు........

కె.వి.రమణ.

వేదములను ఋషులు సమాధిస్థితిలో నున్నప్పుడు భగవదనుగ్రహము వలన వినినట్టి వాక్యసముదాయము. కాబట్టియే వానిని అపౌరుషేయములనిరి. వేద శ్రవణ మననములవలన బ్రహ్మానందమును అనుభవములోనికి తీసుకొని రావచ్చును. వేదములు విశ్వవ్యాప్తముగా చేసినచో మానవులెల్లరూ వేద ధర్మమునుసరించినచో భూమియంతయూ దివిగా మారునని భగవదనుగ్రహము సృష్టిజాలమునకంతటికిని పంచిపెట్టవచ్చునని మా ప్రగాఢ విశ్వాసము.........

రాంపల్లి భట్టర్ భరతాచార్యులు, సీనియర్ ఇంజనీర్, మ్యానపల్లకుంట, హైదరాబాద్.

వేదములు పౌరుషేయములైనను అపౌరుషేయములైనను మానవుని మనిషిగా, మహాత్మునిగా తీర్చిదిద్దుతున్నవనుటలో సందేహమిసుమంతయు లేదు........

ఉపాధ్యాయరత్న, ప్రతివాదిభయంకరం అణ్ణంగరాచార్యులుఎమ్.ఓ.ఎల్., కూకట్‌పల్లి, హైదరాబాదు.

నల్లగొండ.

భారతీయ సంస్కృతీ సంప్రదాయములు వేదములపై ఆధారపడియున్నవి. కావున వేదములను గౌరవించి వేద విహితమార్గమున మానవాళి ప్రవర్తించుట శ్రేయోదాయకము........

డా॥ వారణాసి భిక్షమయ్య శర్మ ఎమ్.ఎ.,పి.హెచ్.డి., న్యూ వెంకటేశ్వరకాలనీ, నల్లగొండ.

మానవాళికి శ్రేయోభివృద్ధికి, నిరంతర, పఠన, గ్రహణ, ఆచరణములకు ఏకైక సన్మార్గ బోధకము వేదము..........రాపోలు రాములాను బి.ఏ., బి.ఇడి., కొడగండ్ల, వరంగల్ జిల్లా.

వేదాలు ప్రపంచానికి జీవనమూలములు. సమస్త మానవీయ ధర్మాలకు పట్టుకొమ్మలు, భారతీయ తాత్త్విక అంతర్వాహినులు జ్ఞానమునకు మూలస్కంధములు, సృష్టిరహస్యములు పొందుపరచుకున్న జ్ఞానభాండాగారములు. చతుష్షష్టికళలు పరిఢవిల్లే విద్యుల్లతలు, సామాజిక, సాంకేతిక, విజ్ఞాన సూత్రములకు సంక్షిప్త స్వరూపములు, వేయిమాటలేల......అణువు మొదలు విశ్వాంతరాళ ఖగోళముల రహస్యములు సమస్తము వేదాలయందు నిక్షిప్తమై యున్నవి......

అష్టావధాని, మధురకవి బేజగామరామమూర్తి ఎమ్.ఎ., కామారెడ్డి.

ప్రపంచములోనే ప్రప్రథమగ్రంథం ఋగ్వేదం. యజుస్సామాథర్వవేదములు మానవజాతినంతటినీ ఆదర్శవంతంగా తీర్చిదిద్దుటకు వలసిన విజ్ఞానఖనులు................

వైద్య డా॥ వైదమల్ల నాగక్రభు ఎమ్.ఎ.,ఎమ్.ఫిల్., పి.హెచ్.డి., సిద్ధిపేట.

భారతీయ ప్రాచీనసంస్కృతికి, భావిసంస్కృతికి ప్రధానమైన ఆధారం వేదం.......

చిటిప్రోలు వేంకటరత్నం ఎమ్.ఎ.,ఎమ్.ఫిల్., సంతోష్‌నగర్, మిర్యాలగూడ, నల్లగొండ జిల్లా.

మహర్షులచే తపఃపూర్వకమైన దేహాతీతస్థితిలో విన్న, దర్శించిన విశ్వజనీన మానవ ప్రవర్తనను గూర్చి తెలిపిన అమృత వాక్కులు.........

వంయు భీమశంకర శాస్త్రి డి.ఎస్.పి., బి.ఎల్., అగ్రహారం వీధి, మండపేట.

వేదాలు గొప్పవి, పురాతన మైనవని అందరూ చెప్తుంటారు. కాని వాటిని చదివినవారెందరు? చదివినా అర్థం చేసుకున్న వారెందరు? కావున వాటి అర్థాన్ని తెలుసుకొని ఆచరించినప్పుడే అవి సార్థకమౌతాయి.....

డా॥ లక్ష్మా చంద్రమోహన్, ఎమ్.ఎ., బి.ఇడి., పి.హెచ్.డి., మారుతీ నగర్, హైదరాబాదు.

వేదాలు నిశ్శ్రేయసికాలు మాత్రమే కాక సకలవ్యక్తులకు కర్తవ్య బోధకములు కూడా. మనువు పేర్కొన్న, ప్రతివ్యక్తికీ సంబంధించిన వైయక్తిక ధర్మములన్నీ కూడా వేదప్రతిపాదితములే........

నమ్మిత్రాల శఠగోపాచార్య ఎమ్.ఎ.,ఎమ్.ఫిల్., పక్కాలగుట్ట, హన్మకొండ, వరంగల్.

వేదములు భగవత్తత్త్వమును తెలిసికొనుటకు మూలములైనవి. తద్వారా జ్ఞానవంతమైన ప్రాణికోటి ముక్తిపొందుటకు వీలగును...........

సంతపురం నరసింహాచార్యులు పి.ఓ.ఎల్., ఎమ్.ఓ.ఎల్., భవానీనగర్, నారాం, హైదరాబాదు.

వేదాలలో సుప్రతిష్ఠితమైన ధర్మం సార్వజనీనం. సార్వకాలికం. వేదాలు విజ్ఞానానికీ, ప్రజ్ఞానానికీ నిలయాలు.......

నేమూరి వేంకటేశ్వర శర్మ బి.ఏ.,పి.జి.డి., బి-6, యఫ్-6, కృషికాంప్లెక్స్, నేరేడుమెట్టు, సికింద్రాబాదు.

వేదము అనగా జ్ఞానము. జ్ఞానమును సంపాదించవలయునన్న వేదములు చక్కగా పఠించవలయును.....   మందపూజ వీరభద్రశర్మ భాషాప్రవీణ, పాలకవీడు, నేరేడుచర్ల, నల్లగొండ.

ప్రపంచములో భారతదేశానికి ఒక ప్రత్యేక స్థానం ఉంది. గౌరవం ఉంది. వైదిక ధర్మమూ, సంప్రదాయమూ ఈ దేశంలో ప్రత్యక్షంగానో పరోక్షంగానో నెలకొని ఉండడమే దానికి కారణం......   భి. రామస్వామి, కార్మిక సంఘసేవకుడు, 197, కన్నలబస్తి, బెల్లంపల్లి, ఆదిలాబాదు.

వేదములందు భారతీయసంస్కృతి ఎంతో చక్కగా వివరింపబడి ఉంది. అందులో సర్వమానవసమానత్వం తెలుపబడిఉంది...........

పుప్పు రమేశ్ ఎమ్.ఎ.,టి.టి.సి., 16-65, శ్రీకృష్ణనగర్ కాలనీ, దిల్‌సుఖ్‌నగర్, హైదరాబాదు.

వేదములు పరమేశ్వర నిశ్వసిత రూపములు. నిత్యములై అపౌరుషేయములైన వాటిద్వారానే ఈ జగత్సృష్టి జరుగుచున్నది........

వైశ్యరత్న, దానశీల కటకాయి రాధాకృష్ణారావు, బంగారం వ్యాపారం, సుల్తాన్ బజార్, హైద్రాబాదు.

వేదములు సకల లోకధర్మ సర్వస్వభూతములు. కేవలము మానవులకే గాక దేవతలకు కూడ వేదములు సనాతనమైన జ్ఞాననేత్రములు........

తంగెళ్ళపల్లి వేంకటరెడ్డి. (బి.ఏ.ఎమ్. డిగ్రీ కళాశాల, షాద్‌నగర్.)

శాశ్వతముగా సుఖప్రాప్తి కలుగవలెనన్నను, అనిష్టము పరిహరింపబడవలయునన్నను ఈ లౌకికోపాయములుపయోగించవు. అలౌకికములైన ఉపాయము తప్పక కావలయును. ఈ అలౌకిక ఉపాయమును తెలియజేయునదియే వేదమని మన సంస్కృతి బోధించు చున్నది.........

పుండరీకం, అశోక్‌నగర్, హైదరాబాదు.

ప్రపంచ పుస్తకభాండాగారము నందే మొట్టమొదటి పుస్తకంగా ప్రాచ్యపాశ్చాత్య పండితులచే ప్రశంసింపబడినదే వేదం........   పి. వేంకటేశ్వరరెడ్డి, మణాపురం, మహబూబ్‌నగర్.

వేదములు మన ప్రాచీన భారతీయ మహర్షులు ద్రష్టలుగా అవతరింపజేసిన అపౌరుషేయ మహాసంపదలు....

చింతా రామమనోహరరెడ్డి, ఎమ్.ఎ., ప్లాటు నెం. 4, అరవిందనగర్, దోమల్‌గూడ, హైదరాబాదు.

వేదములు ప్రాచీన భారతసంపదలలో తలమానికములవంటి అమూల్యసంపదలుగా మన మహర్షులకు భగవద్దత్తాలై అవి అవతరించాయి........   ఎం. లోకమలహరి, నిజామాబాదు.

మీ గృహాన్ని ఇలా దేవాలయంగా మార్చండి

పరమేశ్వరుడు ఈ లోకంలో రెండు వస్తువులను సృష్టించాడు. ఒకటి ఈ చరాచర జగత్సృష్టి. రెండవది - ఈ సృష్టిరహస్యాలను తెలుసుకునే వేదసృష్టి. మొదటిది కర్మసంబంధమైతే రెండవది జ్ఞానసంబంధమైనది. ఈ జ్ఞానంతోనే కర్మ చేయాలి. పొందాల్సిన (మోక్ష) ప్రయోజనాన్ని పొందాలి.

ఈ చరాచరజగత్ సృష్టినిండా పరమేశ్వరుడు వ్యాపించి యున్నట్లు వేదమునందంతా పరమేశ్వరుడే యున్నాడు. వేదమంటే జ్ఞానమనికదా అర్థం! జ్ఞానమే అతని స్వరూపం. ఆ జ్ఞానానికి నిలయమైనదే వేదం. వేదం ఎక్కడుంటే అక్కడ వేదేశ్వరుడున్నట్లే కదా! కావున వేదం కలిగిన ప్రతిస్థలమూ పవిత్రమైనదే. వేదం ఉన్న ప్రతి ఇల్లూ దేవాలయమే. వేదమే స్వరూపముగా కలవాడు పరమేశ్వరుడు. ఆ పరమేశ్వరుడే జ్ఞానానంద ప్రదాత.

సంకుచితములైన మతములు మానవునకు సుఖశాంతుల నివ్వవు. విడదీసేది మతము. కలిపేది ధర్మము. ఆ ధర్మాన్ని తెలిపేదే వేదము. ఈ ప్రపంచములో గాలి, నీరు, భూమి, ఆకాశము, సూర్యుడు మొదలగునవన్నీ మానవులకెల్ల సమానముగా నున్నవో అట్లే వేదధర్మం కూడా అందరికొరకై ఉన్నది.

వేదమునుండే సమస్త భాషలు పుట్టినవి. సర్వవిద్యలు జనించినవి. మతమతాంతరములు వెలసినవి. సముద్రములోని నీరు మేఘాలై వర్షించి తిరిగి సముద్రాన్నే చేరునట్లే వేదములోనుండి పుట్టినవన్నీ తిరిగి వేదములోనే కలిసిపోతాయి. అలా కలిసిననాడు వసుధంతా ఒకే కుటుంబముగా విరాజిల్లుతుంది. అందుకే వేదం "కృణ్వంతో విశ్వమార్యమ్" ఈ విశ్వాన్ని శ్రేష్ఠముగా జేయుమని "మనుర్భవ" మానవుడవు కమ్మని "జనయా దైవ్యం జనం' ' మంచి సంతానాన్ని కని పెంచి సంస్కారవంతుల జేసి ఈ భువిని దివిగా జేయుమని బోధించుచున్నది.

ఇలాంటి ఎన్నో దివ్యప్రబోధములను జేయు వేదభాగవామని మనమంతా కులమత భేదం లేకుండా మన గృహములలో ప్రతిష్ఠింపజేసుకొని గృహమే దేవాలయంగా మార్చుకుందాం. రండి! వేదాలవైపు తిరగండి. Back to the Vedas

మీ సంతానానికి అందించే అసలైన సంపద ఇదే

ప్రతిమనిషీ సంపాదించాల్సిన అసలైన సంపద ఒకటుంది. అది మాత్రమే నిజంగా మనలను దైవం వైపు నడిపిస్తుంది. అటువంటి సంపదను ఎంత సంపాదించుకుంటే అంతమంచిదని మన శాస్త్రాలు ఘోషిస్తున్నాయి. అదే జ్ఞానసంపద. మనిషిని మోక్షపథంవైపు నడిపిస్తూ జీవితంలో ఆనందకాంతులు నింపే జ్ఞానంచేతనే జీవితం శోభిస్తుందని "నహి జ్ఞానేన సదృశం" జ్ఞానంతో సమానమైనది ఏదీ లేదని భగవద్గీత చెబుతోంది. "విద్యయాఽమృతమశ్నుతే" విద్యవలన మోక్షాన్ని పొందుతాడని వేదం చెబుతోంది. విద్య అంటే యుక్తాయుక్త వివేకం కలిగించేదని, అదే వేదవిద్యయని,అదిమాత్రమే జీవితాన్ని తరింపజేస్తుందని ధర్మశాస్త్రం చెబుతోంది. మనం బ్రతికి ఉన్నా మరణించినా జీవునితోపాటు మోక్షపర్యంతం జ్ఞానం అంటిపెట్టుకొనే ఉంటుందని యోగశాస్త్రం చెబుతోంది. ఇట్టి జ్ఞానం వేదాధ్యయనం ద్వారానే పరిపూర్ణమవుతుందని, ప్రతిమానవుడు ప్రతిదినం వేదమును చదువుచు - చదివించుచు; వినుచు - వినిపించుచు జీవితమును గడపాలని, ఇదే మానవులందరికి పరమధర్మమని మహర్షి దయానందసరస్వతి ఎలుగెత్తి చాటినాడు.

మరణ సమయంలో తనవెంట వచ్చేదే అసలైన సంపదని తన వెంటరానిదేదీ సంపదకాదని నీతిశాస్త్రం చెబుతోంది. ఈ లోకంలో చాలామంది (కోటానుకోట్లలో ఏ ఒక్కరిద్దరో తప్ప) తన వెంటవచ్చే సంపదను వదిలివేసి తనే స్వయంగా వదిలివెళ్ళే భౌతిక సంపదలను రాత్రింబవళ్ళు కష్టపడి జీవితాన్ని ధారబోసి గుట్టలుగా సంపాదిస్తారు. ఏ ఒక్క చిల్లిగవ్వైనా తన వెంట తీసుకొనకుండా వెనుదిరిగ్గైనా చూడకుండా ఎటువెళ్ళుచున్నాడో కూడా తెలియకుండా గమ్యంలేని అనంతయాత్రకు బయలుదేరుతాడు.

తన వారసులనుకునేవారు తమకు సంపదంతా అనాయాసంగా సంతరించినందువల్ల దాని విలువను తెలుసుకొనక విలాసాలకు, వినోదాలకు హారతికర్పూరంలా తగలేస్తూ, భోగలాలసులై, తుదకు భ్రష్టులై, చరిత్రహీనులై, తమ సంతానికి ఆదర్శరహితులై తమతోపాటు తనవారిని సైతం అంధకారంలోకి తీసుకొనిపోయేవారవుతారు. ఇదే భౌతికసంపద వల్ల కలిగే ప్రయోజనం. అదే తండ్రి జ్ఞానసంపదను సంపాదించి తనూతరించి, తన సంతానానికి అందించి వారినీ తరంపజేసి తన కోటివారికి కూడా అందించడంవల్ల సమాజం కూడా బాగుపడుతుంది. ఇదే జ్ఞానసంపదవల్ల కలిగే ప్రయోజనం.

కాబట్టి మీ సంతానానికి కావలసింది జ్ఞానసంపదే. ఆ జ్ఞానం నేటి చదువులవల్ల వచ్చేదికాదు. నేటి చదువులు కేవలము భోగజీవితానికి మాత్రమే పనికి వచ్చేవి. వేదవిద్యయే మానవుణ్ణి జ్ఞానిగా, సంస్కారవంతునిగా తయారు చేస్తుంది. ఎన్నటికీ తరగనిది - నిత్యం ఆనందాన్ని కలిగించేది, జీవితాన్ని సార్థకంచేసేది ఈ వేదవిద్యమాత్రమే.

బుద్ధిమంతులైన తల్లిదండ్రులు తమ సంతానానికి ఇట్టి వేదసంపదనే సంపాదించి పెడతారు. వేదవిద్యనే నేర్పిస్తారు. తమ ఇంట్లో విలాసవస్తువులకంటే వేద శాస్త్రాదిసద్గ్రంథాలకే ప్రాధాన్యతనిస్తారు. తమ గృహాన్ని గ్రంథాలయంగా మారుస్తారు. వీరు కష్టార్జితమైన ధనముతో తమ సంతానానికి అనంతమైన జ్ఞానసంపదను వారసత్వంగా అందిస్తారు. ఇది నిజమైన తల్లిదండ్రులు చేసేపని. జడవస్తువులకంటే జ్ఞానాన్ని కలిగించే పుస్తకములనే ఇవ్వండి.

వేదాభిమానులకు విన్నపం

ఇందుమూలముగా ప్రత్యేకంగా వేదాభిమానులతో మనవిచేయునది ఏమనగా! వేదములను - వేదభాష్యములను ఇంత విస్తృతస్థాయిలో ముద్రించు ప్రయత్నము ఇతఃపూర్వము ఏ సంస్థనుండియు, ఏ వ్యక్తినుండియు జరిగియుండలేదు.

భారతీయ విజ్ఞాన సంపదకు మూలకందములనదగిన వేదముల రహస్యములు - సారాంశములు ఆంధ్రజగద్వ్యాప్తము చేయవలయుననే సత్సంకల్పముతో ఈ కార్యక్రమమునకు పూనుకొన్నాము. కావున భారతీయ సంస్కృతికి ఆధారములైన వేదసాహిత్యముద్రణ ద్వారా వేదధర్మప్రచారానికి అధికాధిక ధనమును వెచ్చించి ఈ "**వైదిక సాహిత్య ప్రచారసమితి**" (రి) అను సంస్థను ప్రోత్సహించవలసిందిగా కోరుచున్నాము.

ఇంటింటావేదం - మా నినాదం

కులమత ప్రాంతభేదం లేకుండా ప్రతి ఒక్కరి ఇంట్లో వేదం ఉండాలని, ప్రతి ఒక్కరు వేదం పట్ల కనీసం భక్తిశ్రద్ధలు కలిగి ఉండాలనేది మా ఆలోచన. అదే మా ఆవేదన.

"చీకటిని. తిడుతూ కూర్చోవడం కంటే ప్రయత్నించి ఓ చిన్న దీపాన్నైనా వెలిగించాలన్న తలంపుతో, వేయిమైళ్ళ ప్రయాణమైనా ఒక్క అడుగుతోనే ప్రారంభమవుతుందన్న యోచనతో, మహానదులనడక సైతం చిన్నపాయతోటే ప్రారంభమవుతుందన్న ప్రేరణతో ఈ మహోజ్వల మహోన్నత వేదధర్మప్రచారమహోద్యమానికి వేదభాష్యముల ముద్రణతో అంకురార్పణ గావిస్తున్నాం."

కష్టనిష్ఠురములకు వెరవక, లాభనష్టములను బేరీజువేయక వేదధర్మ ప్రచారమే లక్ష్యంగా ముందుకు సాగుతున్న మాకు వైదికధర్మ ప్రచారాభిలాషులే సహాయకులు. తమ మనోధనములతో సహకరించు వారు మాకు ఆప్తులు. చరాచర జగత్సృష్టికర్తయైన ఆ పరమేశ్వరుడే ప్రేరకుడు. వేదసాహిత్యభవ్యనిర్మాణానికి మా వర్తమానజీవితాన్ని పునాదులుగా వేయుచున్నాం. మా యావజ్జీవితం వేదధర్మప్రచారానికే అంకితం. నిరంతరం నిర్విరామంగా, నిర్మాణాత్మకంగా ఆంధ్రదేశమంతటా "**ఇంటింటా వేదం**" అను నినాదంతో వేదధర్మప్రచారం చేస్తూ ధార్మికుల గృహములలో, దేవాలయాలలో, గ్రంథాలయాలలో, బోధనాలయాలలో వేదాలను, వేదభాష్యాలను, వైదిక సాహిత్యాన్ని లాభాపేక్ష లేకుండా ఉంచాలన్నదే మా ముఖ్యోద్దేశ్యం.

గమనిక : ఈ వేదసాహిత్య విక్రయము ద్వారా, దాతల ద్వారా వచ్చు ధనము వేదముద్రణ మరియు వేదధర్మ ప్రాచరమునకే వ్యయం చేయబడును. ధార్మికులైన మీరు ఈ వేదధర్మ ప్రచారోద్యమానికి త్రికరణశుద్ధిగా తనుమనోధనములతో సహకరించి సాక్షాత్ వేదస్వరూపుడైన ఆ పరమేశ్వరుని కృపకు పాత్రులై ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాదుల బొంది ఈ జన్మలో సుఖసంతోషాలను, పరజన్మలో సద్గతులను పొందగోరుచున్నాము.

సూచన : మీ ధనమును నగదుగా గాని, డి.డి, చెక్కురూపములోగాని "**వైదిక సాహిత్య ప్రచారసమితి**" అనుపేరనే చెల్లించి రసీదును తప్పనిసరిగా తీసుకొనవలయును. ఎం.ఓ.లు స్వీకరింపబడవు. వేదసంపుటములను తీసుకొను సమయములో రసీదును చూపించవలసి యుండును. లేదా మీకు కేటాయించిన 'కోడ్' నంబరునైనా తెలియ పరచవలయును.

వైదిక సాహిత్య ప్రచార సమితి స్థాపనోద్దేశ్యం - లక్ష్యం

- వేదవేదాంగ వేదోపాంగ బ్రాహ్మణారణ్యకాదివైదిక గ్రంథములను అందరికీ అర్థమయ్యే రీతిలో అందించుట.
- అనూదిత వైదిక సాహిత్య పునర్ముద్రణ.
- ఆంధ్రదేశం నలుమూలలా వేదధర్మప్రచారం.

  వేదపాఠశాలస్థాపనం. వేదప్రచారకుల నిర్మాణం
- కాలుష్యనివారణకు-సకాలవర్షప్రాప్తికి సత్యాగ్నిహోత్రమే శరణ్యమని విస్తృతప్రచారం.
- విశ్వములోని సమస్తసమస్యలకు వేదోక్తవైదికజీవనవిధానమే సంపూర్ణ సమాధానమని తెలియపరచుచు ప్రచారం చేయుట.
- కులమత ప్రాంతవర్గవయోభాషాదిభేదం లేకుండా వేదసంబంధమైన ప్రతి అంశమును ప్రచారం చేయుట.
- వేదగిరిపైన చేయబడు ఈ క్రింది కార్యములకు వేదసాహిత్య విక్రయముద్వారా వచ్చు ధనములో కొంత భాగమును ఖర్చుచేయుట.

  1) నాలుగు వేదాలలో ఉన్న 20,417 మంత్రాలను శిలలపై చెక్కించి వేదమందిరాన్ని నిర్మించుట.

  2) వానప్రస్థ, సంన్యాస, వృద్ధ ఆశ్రమాన్ని నెలకొల్పుట.

  3) వైదిక అనుసంధాన కేంద్రమును స్థాపించుట.

  4) వైదిక సాహిత్య గ్రంథాలయాన్ని ఏర్పాటుచేయుట, ధ్యానమందిరాన్ని నిర్మించుట.

  5) వేదగిరిని సందర్శనీయ సుందరయాత్రాస్థలంగా తీర్చిదిద్దుట.

ఓమ్

వేదమూలమిదంజ్ఞానమ్ | కృణ్వంతో విశ్వమార్యమ్

చతుర్వేద భూమిక

చతుర్వేద భూమిక

వైదిక వాఙ్మయం

ఉపయుక్త గ్రంథ సూచి

గ్రంథము — రచయిత

1. వేద పరిచయము — పం. వినాయకరాజయోగీంద్రులు — రాజమండ్రి
2. వైదిక సిద్ధాంతము — మూలం : రామప్రసాద్ జీ
అనువాదం : శ్రీరామకవచం.
ఆర్యప్రతినిధిసభ — హైద్రాబాద్
3. వేదము-మానవకళ్యాణము — మూలం: గంగా ప్రసాద్ ఉపాధ్యాయ
అనువాదం : పం. రుద్రదేవ్
ఆర్యయువక పరిషత్ — సికింద్రాబాద్
. వైదిక ధర్మము - ఆర్యసమాజము :
మూలం : పం. ధర్మదేవ్‌జీ
అనువాదం : పం. రుద్రదేవ్‌జీ
ఆర్యప్రతినిధి సభ — హైదరాబాద్
. వేదములలో విజ్ఞానము — లేఖకులు : అన్నేకేశవార్యశాస్త్రి
లేఖకులు : ధూళిపేట రాజరత్నాచార్యులు
శ్రీవిద్యా పబ్లికేషన్స్ — హైదరాబాద్
వేద రహస్యము — మూలం : మహాత్మ నారాయణ స్వామి
అనువాదం : పం. విశ్వమిత్ర
వైదిక ధర్మగ్రంథ మండలి — మహబూబాబాద్, వరంగల్
వేదమే ఈశ్వరీయ గ్రంథముస్వతంత్రానువాదము:
టి. సూర్యనారాయణ
గాయత్రి విజ్ఞాన కేంద్రము — సికింద్రాబాద్

8. మహిళల క్రాంతి పథానికి వేదములు వేగుచుక్క — టి. సూర్యనారాయణ
గాయత్రి ఆశ్రమం — సికింద్రాబాద్
9. వైదిక ధర్మము - ఉపాసన — వేంకటేశ్వర శాస్త్రి
10. వేదోపదిష్ట మానవకర్తవ్యము — పండిత రాజరత్నాచార్యులు
వైదిక ధర్మ ప్రచారక సమితి — హైద్రాబాద్
11. వేదము-సమాజ విధానము — స్వామి ఓమానంద సరస్వతి — హైద్రాబాద్.
12. ఆర్ష విజ్ఞాన సర్వస్వము — ప్రధాన సంపాదకులు :
డా॥ యస్.బి. .రఘునాథాచార్యులు — తిరుపతి
13. ఋగ్వేదాది భాష్యభూమిక — మూలం : స్వామి దయానంద సరస్వతి
అనువాదం : ఆచార్య గోపదేవ శాస్త్రి — హైద్రాబాద్
14. సత్యార్థ ప్రకాశము — మూలం : స్వామి దయానంద సరస్వతి
అనువాదం : ఆచార్య గోపదేవ శాస్త్రి — హైద్రాబాద్
15. వేద వాఙ్మయం — డా॥ముట్నూరి సంగమేశం — తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం
16. భారతీయ విజ్ఞానం — శ్రీ జటావల్లభుల పురుషోత్తము — తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము
17. వ్యవహార భానువు — మూలం : స్వామి దయానంద సరస్వతి
అనువాదం : ఆచార్య గోపదేవ శాస్త్రి — హైద్రాబాద్
18. యజుర్వేదభాష్యము — మూలం : స్వామి దయానందసరస్వతి
అనువాదం : అన్నేకేశవార్య శాస్త్రి
19. చతుర్వేదసంహితా — సంపాదకులు- స్వామి జగదీశ్వరానంద సరస్వతి
20. సంస్కారవిధి — స్వామి దయానంద సరస్వతి
21. సంస్కృత సాహిత్య చరిత్ర — సుజాతారెడ్డి మరియు గోపాలరెడ్డి
ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం

చతుర్వేద భూమిక

వేదపరిచయము

ప్ర॥ : వేదమనగా నేమి?

ఉ : 'వేద' శబ్దము 'విద్ జ్ఞానే' అను ధాతువునుండి జనించినందున వేదశబ్దమునకు 'జ్ఞాన' మని యర్థము. మరియు నున్నదున్నట్లు తెలుపు జ్ఞానమునకే వేదమనిపేరు. అత్యంత ప్రాచీనములైన నాలుగు గ్రంథములను వేదములందురు. (౧) ఋగ్వేదము (౨) యజుర్వేదము (3) సామవేదము (౪) అథర్వవేదము. వీనికంటే ప్రాచీనమైన ధర్మ గ్రంథము మరియొకటి ప్రపంచమున లేదు. ఇతర గ్రంథములన్నియు వేదములకు తర్వాతనే రచింపబడినవి.

ప్ర॥ : వేదములనెవరు రచించిరి?

ఉ॥ : వేదములు మానవ రచితములు కావు. సృష్టికర్తయగు ఈశ్వరుడు సృష్టి యొనర్చి యారంభమున మానవులకు మేలొనర్చు నిమిత్తమై ఋషుల హృదయమున వేదములను ప్రకాశింప జేసెను. సృష్టిలో మొదట అగ్ని, వాయువు, ఆదిత్యుడు, అంగిరసుడు అను నలుగురు మహాఋషులుత్పన్నులైరి. వారిలో నగ్ని హృదయమున ఋగ్వేదము, వాయువు హృదయమున యజుర్వేదము, ఆదిత్యునియందు సామవేదము, అంగిరసుని హృదయమున అథర్వవేదము ప్రకాశించెను. వారు తదుపరి మానవులలో ఆ వేదముల ప్రచార మొనర్చిరి. తర్వాతనేర్పడిన ఋషులు ఆ వేదమంత్రములకు వ్యాఖ్యానాదుల నొనర్చి ఇతర గ్రంథములను రచియించిరి. ఇవియన్నియు వైదిక వాఙ్మయము పేర వ్యవహరింప బడుచున్నవి.

ప్ర : ఇందులకు ప్రమాణ మేమి?

ఉ : తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ హుత ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే
ఛందాంసి జజ్ఞిరే తస్మాద్యజుస్తస్మాదజాయత   య. 3౧.౭.

అర్థము : ఎల్లరకు పూజ్యుడగు ఆ పరమాత్ముని నుండి ఋగ్వేదము, సామవేదము, (ఛందాంసి) అథర్వవేదము, యజుర్వేదమును జనించినవి. అను ఈ మంత్రమే ఇందులకు ప్రమాణము.

ప్ర : వేదములు నాలుగు వేర్వేరుగ నుండనేల ? ధర్మ గ్రంథమొక్కటిగా నుండవలెనుగదా?

ఉ : నాలుగు గ్రంథములను వేదమని చెప్పబడుటలో నెట్టి యాటంకము ఉండదు. రచనా భేదము, విషయ భేదము ననుసరించి వేదము నాలుగు పేర్లతో నాలుగు గ్రంథములుగా వ్యవహరింపబడుచున్నది. ఛందోబద్ధ వేదము ఋక్కు అనియు, గద్యాత్మక వేదము యజుస్సనియు, గీతాత్మకము సామమనియు, ఛందస్సులు అథర్వమనియు వేరువేరు నామములతో వ్యవహరింపబడుచున్నవి. అందువలననే ఋగ్వేద మంత్రములు సామవేదమునను చూడనగును. దీనిని పురస్కరించుకొనియే "ఋచ్యధ్యూఢం సామగాయతే" అని మీమాంసకులు చెప్పుదురు.

యజుర్వేదమున యాజ్ఞిక క్రియాకలాపముల వర్ణనము విశేషముగ చూడబడును. అథర్వమున కృషి, చికిత్స, రాష్ట్రము, వివాహము మున్నగు విషయములు వివరముగ బోధింపబడియున్నవి. ఆయా వేదములను ప్రకటించిన నలుగురు ఋషులును సమకాలికులే. వారు సృష్టిలో నారంభముననే యుండిరి. నాలుగు వేదములు ఒకే సమయమున ప్రకటింపబడుటచేత నాలుగు వేదముల నామములను నాలుగు వేదములందును జూడనగును.

(౧) "ఋక్సామాభ్యామభిహితౌ గావౌ" ౧౦-౮౫-౧౧ ఈ ఋగ్వేదమున ఋక్సామ శబ్దములున్నవి.

(౨) "విశ్వేదేవా అనుతత్తే యజుర్గుః యజుర్గుహం" ఋ. ౧౦-౧౨-3. ఈ ఋగ్వేదమున యజుర్వేద నామమున్నది.

(3) "అగ్నిర్జాతో అథర్వణా విదద్విశ్వాని కావ్యా" ఋ. ౧౦-౨౧-౫. ఇందు అథర్వణ పదము చూడనగును.

ఇక యజుర్వేదమున :

(౧) "ఋక్సామయోః శిల్పేస్థః", య.౪.౯.

(౨) అథర్వభ్యోఽవతోకాః. య. 30-౧౫

ఋక్సామ అథర్వ శబ్దముల ప్రయోగము చూడనగును : "యత్ర ఋషయః ప్రథమజా ఋచః సామయజుర్మహీ ఏకర్షిర్యస్మిన్ నార్పితః స్కంభంతం బ్రూహి కతమః స్విదేవసః" అ.౧౦-౭-౧౪

ఈ అథర్వణ మంత్రమున ఋక్, సామ, యజుశ్శబ్దములు ప్రయోగింపబడి యుండుట జూడనగును. అందువలన నాలుగు వేదములు ఒకే కాలమున ప్రకాశింపబడి నట్లెంచ వలెను. ఇయ్యవి నాలుగుగా విభజింపబడినను అన్నియు వేదములే వేదమొకటే నాలుగుగా వ్యవహరింపబడు చున్నదనినను దోషములేదు. వేదమును 'త్రయీ' అనియు 'చతుర్వేదము' అనియు వ్యవహరింతురు.

ప్ర : వేదపఠనము వలన లాభమేమి ?

పావమానీర్యో అధ్యేత్యృషిభిః సంభృతం రసం తస్మై సరస్వతీ దుహే
క్షీరం సర్పిర్మధూదకం ఋ. ౯-౬౭-౩౨.

అర్థము : (యః) ఏమానవుడు (ఋషిభిః సంభృతం) ఋషులచే రక్షింపబడినదియు (పావమానీః) పవిత్రమైనదియునగు (రసం) రసమును (అధ్యేతి) అధ్యయనము చేయునో (తస్మై) ఆపురుషుని కొఱకు (సరస్వతీ) వేద విద్య (క్షీరం) పాలు, (సర్పిః) నెయ్యి, (మధు) తేనె, (ఉదకం) నీరు, (దుహే) ఇచ్చును.

సృష్ట్యాదిలో నావిర్భవించిన వేదరూప జ్ఞానమును ఋషులు స్వాధ్యాయ ప్రవచనముల ద్వారా సజీవముగా సురక్షిత మొనర్చిరి, దీనిపేరే సరస్వతి, వేదవిద్య, శాశ్వతము, రసభరితము, వేదవిద్యాధ్యయనము చేయువారికి ఆ విద్య స్వయముగా పాలు, నెయ్యి, తేనె, నీరు నొసంగును. అనగా వేద విద్యా పఠనమున లౌకిక, పారలౌకిక శాంతి లభించును. అట్లే అథర్వ వేదమునందు :

స్తుతా మయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయంతాం పావమానీ ద్విజానాం।
ఆయుః ప్రాణం ప్రజాం పశుం కీర్తిం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యం దత్వా
వ్రజత బ్రహ్మలోకం॥ అ. ౧౯.౭౧.౧

అర్థము : (వరదా వేదమాతా మయా స్తుతా) వరముల నిచ్చు వేదమాతను నేను స్తుతించితిని. (ప్రచోదయంతాం ద్విజానాం పావమానీ) ఏ విద్వాంసులీ వేదమాత యొక్క ప్రేరణము పొందుదురో వారి నామె పవిత్రులను చేయును. ఓ వేదవిద్వాంసులారా! (మహ్యం) నాకు (ఆయుః) జీవనము (ప్రాణం) ప్రాణ శక్తిని (ప్రజాం) సంతానమును (పశుం) పశువులను (కీర్తిం) యశస్సును (ద్రవిణం) ధనమును (దత్వా) ఇచ్చి (బ్రహ్మ లోకం) మోక్షమును (వ్రజత) పొందించుడు (పొందుడు.).

వేదములను చదువుచు, చదివించుచు తదనుకూలముగా జీవన నిర్వహణమును చేయుటచే మానవులకీ లోకమందభ్యుదయమును, జీవితాంతమున నిఃశ్రేయసమును కలుగును. ఇహ పరలోకములు రెండును సుఖకరములగును కావున వేదములను చదువ వలయును

ప్ర : వేద పఠనము **వలన సుఖము లభించునా?**

ఉ : వేదములను చదివి తదుపదేశాను సారము ఆచరించుట వలన తప్పక సుఖము లభించును చూడుడు:

కుర్వన్నేవేహ కర్మాణి జిజీవిషేచ్ఛతం సమాః
ఏవం త్వయి నాన్యథేతోఽస్తి న కర్మ లిప్యతే నరే॥ (య. అ. ౪౦ మం.౨)

అర్థము : వేద విహితములైన కర్మలనే యాచరించుచు మానవుడు నూరేండ్లు జీవింప గోరవలయును. కర్మలను కర్తవ్య బుద్ధితోనే చేయవలెగాని ఫలాపేక్షచే గాదు. బంధములనుండి విడివడి మోక్షసుఖమొందుట కిదియే మార్గము. వేరొండు మార్గములేదు.

ప్ర : వేదములను చదువుటయు, వానియర్థముల నెఱుంగుటయు మిక్కిలి కష్టము. దీని నెల్లరు చేయగలరా ?

ఉ : మోక్షము గూడా శ్రమ లేక లభించదు. పిండికొద్ది రొట్టె గదా ! యథాశక్తిగా వేదవిషయముల నధ్యయనము చేయుటకు యత్నింపవలయును. దీనివలన క్రమముగా చెడుగులు దూరమగును. మంచి విషయములలో ప్రవృత్తి కలుగును. పాపము తగ్గుచున్న కొలది పుణ్యము వృద్ధియగును. దుఃఖములు దూరమగును.

ప్ర : వేద పఠన మాత్రముననే దుఃఖవిముక్తి కలుగగలదా ?

ఉ : వేదానుకూలమైన ఆచరణ లేక కేవల వేదపఠనముచే కార్యము నెరవేరజాలదు. రోగి ఔషధయోగము చదివినంత మాత్రముననే రోగ విముక్తుడు కాలేడు. ఔషధ సేవనము వలననే రోగి రోగ విముక్తుడు అగును. అట్లే వేద మంత్రపఠనమున కేవలము కర్తవ్య జ్ఞానము సిద్ధించును కర్తవ్య పాలనము చేయునంత వరకు వానికి యదార్థమైన లాభము గలుగనేరదు . చూడుడు.

"ఉత త్వః పశ్యన్న దదర్శ వాచముత త్వః శృణ్వన్న శృణోత్యేనామ్
(ఋ. ౧౦ ౭౧ ౪)

అర్థము : ఒకడు చూచుచుండియు చూడడు. ఒకడు వినుచుండియు వినడు అనగా ఎవడు వేదమును చదివిగాని తదుపదేశమాలించిగాని యాచరింపడో వాడు అంధునితో లేక బధిరునితో సమానుడగును.

"అధేన్వా చరతి మాయయైష వాచం శుశ్రువాం అఫలామపుష్పామ్"
(ఋ. ౧౦ ౭౧ ౫)

అట్టి వానిని మాయా వినిర్మిత (గాండి విద్యచే చేయబడిన) ధేనువును వెంటబెట్టుకొని తిరుగాడు వానినిగా నెంచవలెను. అది పాలనీయదు. అదే విధముగా వేదానుకూల కార్యాచరణ లేని వాడు వేద విద్యా వృక్ష పుష్పములను గాని ఫలములను గాని బడయజాలడు. కావున మానవులు వేదములను పఠించి విషయములను తెలిసికొని యాచరింపవలయును. వేదములను పూర్తిగా చదువజాలనివారు వేదవిషయములను ప్రతిపాదించునట్టి చిన్న పుస్తకములనైనను చదువవలయును.

ప్రశ్న : **"స్త్రీశూద్ర ద్విజబంధూనాం త్రయీ న శ్రుతి గోచరా" అని స్త్రీ శూద్రౌ నాధీయాతామితి శ్రుతేః అనియును చెప్పునట్టి ఈ ప్రమాణ వాక్యముల చేత**

బ్రాహ్మణేతరులగు స్త్రీ శూద్రాదు లెవ్వరు వేదములు చదువుట కర్హులుగారని వారికి వేదాధికారము లేదని నిషేధింపబడియున్నది గదా?

ఉ : మీరు చూపిన ఆవాక్యములు వేదప్రమాణములు గావు. అవి స్వార్థపరులగు దేశద్రోహులు మహర్షులపేరుతో రచించిన వేద విరుద్ధమగు కల్పిత వాక్యములై యున్నవి. కావున యవి నమ్మక వాటిని త్యజించి పై వేద వాక్యములనే నమ్మవలయును. యెందుకన వేదకర్తయగు దేవుడు నిష్పక్షపాతియు, న్యాయకారియు, దయానిధియు గనుక తన వేదము సర్వమానవుల యొక్క పురోభివృద్ధికై నందరికి నొసంగియున్నాడు. అదిగాక '**శ్రుతిస్మృతి విరోధేతు శ్రుతిరేవ గరీయసీ**' అను ప్రమాణరీత్యా దైవదత్తమగు శ్రుతికిన్ని అనగా వేదమునకున్ను, మానవప్రోక్తమగు స్మృతికిన్ని యెచ్చటనైననొక ధర్మనిరూపణము చేయుటలో విరోధభానములుండిన మానవనిర్మితమగు స్మృతివాక్యమునువదలి దైవదత్తమగు శ్రుతివాక్యమునే ప్రమాణముగా నంగీకరింపవలయునని విశుద్ధహృదయులగు మహర్షులే తమస్మృతులయందు ఖచ్చితముగా చెప్పియుండ నిక సంకుచితహృదయులగు దేశద్రోహుల మాట లెట్లు నమ్మవలయును? గనుక నెచ్చటనైనా మహర్షులు రచించిన స్మృత్యాది గ్రంథములందు కేవలం వేదవిరుద్ధమగు వాక్యములుండిన యెడల స్వార్థపరులచే ప్రక్షిప్తములు చేయబడినవని గ్రహించవలయును.

యథేమాం వాచం కల్యాణీ మావదాని జనేభ్యః
బ్రహ్మరాజన్యాభ్యాం శూద్రాయచార్యాయ చ స్వాయ చారణాయ ॥

సర్వమానవులకును పరమపితయగు దేవుడు అందరి క్షేమముకొరకు తన వేదము నిచ్చియున్నానని పై వేదమంత్రములో స్త్రీలకొరకును, శూద్రులకొరకును, అతి శూద్రులకొరకును అని పేరుపేరున ఘంటా పథముగా జెప్పియుండగా నట్టి భగవద్వాక్యమగు వేదమునకు విరుద్ధముగా స్త్రీ శూద్రాదులకు వేదాధికారము లేదని చెప్పుట యెంతటిన్యాయమో యోచింపుడు. అదిగాక వేదములందు స్త్రీలు వివాహాదికార్యములలో విధిగా పఠింపవలసిన మంత్రములెన్నియోయుండగా స్త్రీలు వేదములు చదువగూడదని చెప్పుట యెంతటి వివేకము? అట్లు చెప్పువారు వేదములు చూచియెరుగరనియే తలంచవలయును. యెందుచేతననగా పినల్‌కోడు నందు దొంగలకు శిక్ష చెప్పియుండలేదని యెవరైన మనతో చెప్పిన యెడల నతడు పినల్‌కోడు చూచియెరుగడనియేగదా మనము దలంతుము. మరియు కొంతవరకు వేదముచదివినవారుగూడ నట్లే చెప్పిరేని వారు అర్థము లేని గ్రుడ్డి పాఠములు వల్లించియుందురని గ్రహించవలయును.

ప్రశ్న : వేదములు స్వరము దప్పి చదివిన యెడల ననేకయనర్థములు సంభవించునని చెప్పుట నిజమేనా ?

ఉ : అది సర్వదా అబద్ధము. అయితే వేదములు స్వరయుక్తముగా చదువకున్న వినువారల కంఠశ్రవణరంజకముగా నుండదుగాని అర్థము గ్రహించుటకుగాని భక్తికి గాని కంఠస్థము చేయుటకుగాని వేదపారాయణము చేయగోరువారు ఉదాత్త అనుదాత్తాది స్వరయుక్తముగా పఠింపలేకపోయిన యెడల 'ప్రచయ' స్వరముతో అనగా సామాన్యముగా శ్లోకములు చదువునట్లు పారాయణమొనరింపవచ్చును. మొదట యెంతటివారైనను వేదములను సుస్వరముతో చదువజాలరు. మరియు ప్రారంభములో అనేక తప్పులు గూడ చదువుచుందురు. అంతమాత్రము చేత వారికెలాంటి దోషమాపాదించదు. మరియు చెట్టుకెన్ని వంకరలున్నను అందులో తీపునకు చెడుగులేనట్లు భక్తితో వేద పఠనము చేయువారలకు స్వరదోషము లేమియు నుండవు.

నేడు మహాపాపాత్ములగు దేశద్రోహులు కొందరు వేదములను స్వరయుక్తముగా చదువకపోయిన మీకనేకములగు అనర్థములు వాటిల్లునని చెప్పుచున్నారు. గావున స్వార్థపరులు గల్పించిన అపోహాలెన్నటికిని అంధవిశ్వాసముతో నమ్మక దైవదత్తములగు వేదప్రమాణములనే నమ్మవలయును. తల్లి యెట్లు తన చిన్న బిడ్డలు వచ్చి రాని మాటలచే యెన్నితప్పులు మాట్లాడినను విసుగు జెందక ముద్దుగా వినిఆనందించునట్లే వేదమాతయగు పరమాత్మ భక్తుల వచ్చిరాని వేదవాక్యములను విని హర్షించుచుండును

ప్రశ్న : వేదములందు గూడ మానవులకు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య శూద్ర, అతి శూద్రాది జాతి భేదములు చెప్పబడియున్నవా ?

ఉ : వేదములందు మానవులందరు సజాతీయులు అనగా నొకే జాతివారనియు వారిలో స్వగతభేదములు అనగా ఉత్తమ మధ్యమ, అధమ, అధమాధమ గుణకర్మస్వభావములనెడి భేదము లుండుట చేత వారికి బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్ర అతి శూద్రాది నామములు చెప్పబడియున్నవి.

ప్ర : అట్లయిన వేదములందేవి తెలుపబడియున్నవి ?

ఉ : వేదములందు మానవులు ధర్మార్థకామమోక్షములనబడు చతుర్విధ పురుషార్థములను బడయుటకు కావలసిన పర, అపర విద్య లన్నియు చెప్పబడియున్నవి అందులో కొన్ని క్రింద ఉదాహరణముగా వివరింపబడినవి చూడుడు

సూచనగా ఋగ్వేదములో కొన్ని విద్యలు

మండ. సూ. మం	విషయము
౧౦ - ౩౩ - ౧	నుండి ౮ వరకు కృషివిద్యావిధానము
౧ - ౨౫ - ౭	సముద్రములపైన ఓడలునడుపు పద్ధతి
౧ - ౫౫ - ౬	పరదేశములకు సముద్రయానము చేయు విధానము
౨ - ౩ - ౬	బట్టలు తయారు చేయువిద్య
౩ - ౫౩ - ౧౯	బండ్లు, రథములు మొదలగు లోహపుపనుల విద్య
౬ - ౩ - ౪	హేమవిద్య అనగా బంగారు తయారు చేయువిద్య
౧ - ౧౪౦ - ౧౦	యుద్ధవీరులకు వజ్రకవచాదులు చేయువిద్య
౬ - ౪౬ - ౧౧	సేనావ్యూహములు నిర్మించుట(యుద్ధములందు)
౬ - ౨౬ - ౨౯	రథములు నడపుట మొదలగు సంగ్రామ విషయములు
౨ - ౪౧ - ౫	ఉత్తమ స్థానములు నిర్మించు విద్య
౪ - ౪ - ౧	ఏనుగులపై స్వారీచేయువిద్య
౫ - ౨౭ - ౨	బంగారునాణెములు చేయువిద్య
౨ - ౭ - ౧౬	ఆయుర్వేదవిద్యయు విరిగిన అవయవములకు
౧ - ౧౧౭ - ౧౩	చికిత్సాది సాధనముల విద్యయు
౧-౧౧౬-౧౫	
౧ - ౧౧౬ ౧౬	గ్రుడ్డివానికి కృత్రిమకన్నులు ధరింపజేయువిద్య
౧ - ౬౪ - ౧	నుండి నక్షత్ర విద్య, చంద్రగతి మాస ఋతు అయనముల పరివర్తనము
౧ - ౧౬౪ - ౪౮	వరకు కాలనిర్ణయము.
౧ - ౧౧౦ - ౨	అవయవములన్యాసము జరుగు రహస్యము
౧౦ - ౮౬ - ౬	పృథివి యొక్క కీలు వర్ణనము భూగోళవిద్య
౫ - ౧౦ -	పూర్తి సూర్యచంద్రగ్రహణాదుల వివరము
౧౦ - ౮౫ - ౧౧	ద్వాదశరాసుల వర్ణనము అనగా జ్యోతిషము
౧ - ౧౬౧ - ౧౩	ఖగోళ విద్య
౮ - ౩ - ౨౭	నుండి ౨౮ వరకు వివాహవిధి

సూచనగా యజుర్వేదమునందలి కొన్ని విద్యలు

౩-౪౧, ౩-౪౨, ౩-౪౩, ౩-౪౫, ౩-౫౦ గృహస్థాశ్రమముయొక్క ధర్మములు
౧౯-౭౭, ౩౬-౧౮, ౧-౫, ౧౯ ౩౦ మానవధర్మములయొక్క విధానములు
౨౦ - ౪ నుండి ౧౦ వరకు
౨౮ - ౪౦ నుండి ౫౦ వరకు సర్వసమిత్వరాజ్యాంగ విధానము
౩౧ ౧ నుండి ౩౧ - ౨౨ వరకు సృష్టి విద్యారహస్యము
౧౪ - ౧౫,-౧౯ - ౪౭ పునర్జన్మ, పునర్జన్మవిషయములు

౩౨ - ౧౧	బ్రహ్మ విద్యా రహస్యము
౯ - ౬	పృథివ్యాదిలోకలోకాంతరములయొక్క భ్రమణ విషయములు
౩౩ - ౪౩	ఆకర్షణానుకర్షణ విషయము
౨౩ - ౯, ౨౩ - ౧౦	ప్రకాశ్య ప్రకాశక విషయము
౧౮ - ౨౪, ౧౮ - ౨౫	గణిత విద్యావిషయము

౨౩ - ౬౧, ౨౫ - ౧ నుండి ౨౧ - ౮ వరకు శారీరక శాస్త్ర రహస్యములు

సామవేదము

ఇందు కేవలం పరమాత్ముని యొక్క స్తుతి, ప్రార్థన రూపములగు భజన సంకీర్తనాది గీతాగానాదులు చేయు విధానములు చెప్పబడియున్నవి. నేటి ప్రపంచమునగల గానవిద్యయంతయు సామవేదమునుండి వెలువడినదే. మరియు నేటికింకను సామవేదమునందుగల గానవిద్యలో సహస్రాంశముగూడ లోకంబున బయలు పడలేదు. సంపూర్ణముగు సామవేద గానవిద్యావిశారదులు సామగానము చేత మానవులనే గాక పశుపక్ష్యాదిజంతుజాలము లన్నిటినిగూడ మైమరపించి వశపరుచుకొనగలరనుట అతిశయోక్తి గాదు.

ఎందుచేతననగా అందుకు దృష్టాంతముగా నిప్పుడు సామగానము నందలి నాగస్వరముతో పాటబాడి పాములను తన్మయత్వముగావించి పాముల వాండ్లు పాములను పట్టుకొనుచుండు సంగతి అందరకు విదితమేగదా! అటులే పూర్వము తుంబుర, నారదాది మహర్షులు గూడ యుద్ధభూములకు వెళ్ళి యుద్ధవీరులను సామగానముచే తన్మయత్వముగావించి అనేకయుద్ధములు నిలిపివేయుచుండిరని మనుచరిత్రాది గ్రంథములందు చెప్పబడియున్నది.

నేటికట్టిగానవిద్యావిశారదులింకను లోకంబునతయారుగాలేరు. తయారైయుండిన పూర్వోక్తప్రకారము చేయగలిగియుందురు. అట్లు తయారుగాక పోవుటకు లోకంబున వేదప్రచారము లేకపోవుటయే ముఖ్యకారణమని గ్రహింపవలయును.

సూచనగా అథర్వవేదమునందు కొన్ని విద్యలు

కాం ప్ర - అను - మం.	విషయము
౧౩ - ౨౩ - ౪ - ౧౬ నుండి	
.. .. .. ౧౮ వరకు	
.. .. .. ౨౦ నుండి	బ్రాహ్మవిద్యా విధానము
.. .. .. ౨౧ వరకు	

౧౦ - ౪ - ౭ - ౮
౧౧ - ౪ - ౭ - ౨౭ } సృష్టి విద్యావిధానము
౧౩ - ౪ - ౪ - ౪౭ నుండి

౧౩ - ౪ - ౪ - ౪౯నుండి
౧౩ - ౪ - ౪ - ౫౦నుండి } అఖండద్యోపాసనవిధి
౧౩ - ౪ - ౪ - ౫౩నుండి

౧౧ - ౩ - ౫ - ౩ నుండి ౭ వరకు బ్రహ్మచర్య విధానము

౧౯ - ౭- ౫౫ -౩ నుండి ౪ వరకు పంచమహాయజ్ఞముల విధి

౧౮ - ౩ - ౧ - ౧
౧౪ - ౧౪ - ౨ -౧౮ } నియోగవిషయము
౧౯ - ౧ - ౮ - ౨

౩ - ౬ - ౨౭ - ౧ నుండి ౬ వరకు భగవద్భక్తి విధానము

౬ - ౧౦ - ౬౮ - ౧ నుండి ౨ వరకు రాజకీయ రహస్యము

ఋగ్వేదము

అష్ట ౧- అ ౮- వ ౮- మం ౩ తుగ్రోహభుజ్యమశ్వినోదమే
అష్ట ౧- అ ౮- వ ౮- మం ౪ తిస్రఃక్షపస్త్రిరహాతి వ్రజ
అష్ట ౧- అ ౮- వ ౮- మం ౫ అనారంభణేతదవీరయోథా
అష్ట ౧- అ ౮- వ ౯- మం ౧ యుమశ్వినాదథుః శ్వేతమశ్వ
అష్ట ౧- అ ౩- వ ౪- మం ౨ అయఃపవయోమధువాహనే రథే
అష్ట ౧- అ ౩- వ ౫- మం ౧ త్రిర్నోమశ్వినాయజతాదివే
అష్ట ౧- అ ౩- వ ౩౪- మం ౩ అరిత్రంవాందివస్పృథుతీర్థే
అష్ట ౧- అ ౬- వ ౯- మం ౪ వియేభ్రాజన్తేసుమఖాస
అష్ట ౧- అ ౩- వ ౨౪- మం ౬ ఆనోనావామతీనాయాతం
అష్ట ౧- అ ౩- వ ౨౩- మం ౧ కృష్ణంనియానంహరయః
అష్ట ౧- అ ౩- వ ౨౩- మం ౨ ద్వాదశప్రధయశ్చక్రమేకంత్రీణి

అనుమంత్రములలో నవవిధవిమానాదివిద్యలు చెప్పబడియున్నవి. అందు ౧. భూమిమీదను ౨. భూమిలోపలను ౩. నీటిమీదను ౪. నీటిలోపలను ౫. అగ్నిమీదను ౬. అగ్నిలోపలను ౭. గాలిమీదను ౮. గాలిలోపలను ౯. గాలిలేని (బైలులోను) ఆకాశములోను గమనముచేయు యానములైయున్నవి. మరియు అష్ట ౧- అ ౮- వ ౨౧- మం ౫ యువం పేదవేపురువారమశ్వినాను మంత్రములో తారావిద్య (టెలిగ్రాం విద్య) చెప్పబడియున్నది. అట్లే ఆయామంత్రములలో ఆకాశవాణి (రేడియో) విద్య అనగా ఆకాశమునందు విద్యుత్తరంగములద్వారా వార్తాలాపములు చేయు విద్యయును అలాగే సమ్మోహనాస్త్ర, ఆగ్నేయాస్త్ర, వారుణాస్త్ర, పాశుపతాస్త్ర, ప్రళయాస్త్ర (ఆటంబాంబు) బ్రహ్మాస్త్రములనెడి మారణాస్త్రవిద్యలును గలవు. "వేదమూలమిదంజ్ఞానమ్" అను వాక్యప్రకారము నేడు ప్రపంచమునగల విజ్ఞానము (సైన్సు) కంతకును వేదమే మూలకారణమైయున్నది. ఇందుకు నిదర్శనముగా నిప్పటి విజ్ఞానము (సైన్సు) నకు నెలవైన జర్మనీ దేశపునివాసియు నాలుగు వేదములను జర్మనీభాషలోనికి అనువాదమొనర్చిన ప్రవీణుడు నగు ప్రొఫెసర్ మోక్షముల్లరును జర్మనీలోని వివిధకళాశాలాధ్యక్షులును (ప్రిన్సిపాల్సు) వేదములందుగల మహత్తరమగు విజ్ఞానమును (సైన్సును) తమకు విపులముగా తెలుపుటకొరకు రావలయునని భారతదేశపు వేదవేత్తలైన పండితులకు వ్రాసినలేఖలు గూడ గలవు.

అదిగాక ప్రపంచమున యింతకుముందుండి గతించినట్టియు యిప్పుడుండునట్టియు యిక వెలువడబోవునట్టియు విద్యాధర్మములన్నియు వేదమున గలవు. యెందుచేతననగా! వేదకర్తయగు దేవుడు సర్వజ్ఞుడు గనుక నతనికి తెలియనివిద్యలుగాని ధర్మములు గానిలేవు. గనుకనే సమస్త విద్యాధర్మము లన్నియు తన వేదమునందు వివరించియున్నాడు.

మరియు పైనజెప్పబడిన వేదోక్తములగు నవవిధవిమానాదివిద్యలలో నేడు ప్రపంచమున కొన్నిమాత్రమే వెలువడియున్నవి. ఇంకను గాలిలేని బైలులో గమనము చేయు విమానాదులు వెలువడలేదు. అవి వెలువడిన నాడు మనమిప్పుడు పాతాళలోకమునకెట్లు గమనాగమనములు అగ్నియానములనెడి స్టీమర్ల ద్వారా చేసి వారితో సంబంధబాంధవ్యములు జరుపుచున్నామో అటులే బుధబృహస్పతి అంగారకాదిగోళములకు వెళ్ళి ఆ గోళవాసులతో సంబంధ బాంధవ్యములు జరుపగలము.

ప్రాచీన భారతీయుల విజ్ఞానము

ప్రశ్న : భారతీయులు పూర్వము విజ్ఞానవేత్తలైయుండినది నిజమైనప్పటికి చరిత్రకారులు పూర్వము భారతీయులు కేవల మనాగరికులుగా నుండిరనియు వారికి ఇనుము, ఉక్కు మొదలగు లోహపు పనులవిధానము గూడ తెలియదనియు, వారు

రాతికత్తులతోను విల్లంబులతోను జగడము లాడుచు అసభ్యులై వస్త్రములు లేక ఆకులు చుట్టుకొని యుండిరనియేల వ్రాసిరి?

ఉ: ఇప్పటిచరిత్రకారులగు మహాశయ రమేష్ చంద్రదత్తు ప్రొఫెసర్ మోక్షముల్లర్ మొదలగువారు సుమారు అయిదువేల సంవత్సరములనాడు జరిగిన భారతయుద్ధానంతరము భారతీయులు అనాగరకులై యుండిన విషయములను మాత్రమే వ్రాసిరిగాని అంతకుపూర్వము భారతీయులు మహోన్నతదశయందుండిరని చెప్పు మనుస్మృతి, రామాయణము, మహాభారతము మొదలగు భారతదేశపు ఇతిహాసగ్రంథముల ప్రకారము సంగ్రహించి నిష్పక్షపాతబుద్ధితో భారతదేశపు ప్రాచీన చరిత్రనంతయు వ్రాయక అప్రాచీనవిషయములందే ఆధారపడి భారతదేశపుచరిత్రను వ్రాసి చెరచివేసియున్నారు.

వారు భారతదేశపు ప్రాథమిక సమయములను ఈ క్రింది విధమున నెట్లు విభాగించియున్నారో చూడుడు. (౧) వైదికసమయమనియు, (౨) బ్రాహ్మణగ్రంథసమయమనియు (3) ఉపనిషద్ గ్రంథసమయమనియు (౪) సూత్రగ్రంథసమయమనియు (౫) బౌద్ధమతసమయమనియు (౬) పురాణమతసమయమనియు నారువిధములుగ విభాగించియున్నారు. మనుష్యశరీరమునకు అవయవాదులును వృక్షమునకు శాఖాదులును యెట్లు అంగోపాంగములుగా నున్నవో యట్లే బ్రాహ్మణగ్రంథములు ఉపనిషద్గ్రంథములు, సూత్రగ్రంథములు వేదములకు అంగోపాంగములై అనుచరములుగానున్నవిగాని కల్పిత పురాణగ్రంథములు మాత్రము కొంతవరకు వేదానుకూలముగను కొంతవరకు వేదవిరుద్ధముగాను యున్నవి. అట్లే బౌద్ధమతగ్రంథములును గలవు. ఇక తదితర మతగ్రంథములన్నియు కేవలము వేదవిరుద్ధముగా నున్నవి. ఇందుచే కాలము వైదికసమయమనియు అవైదికసమయమనియు చెప్పవలయునే గాని పైవిధముగా నెట్లు భాగింపనగును.? ఎంతవరకు దివాకరుడు (సూర్యుడు) గాని దీపాదులుగాని ప్రకాశించుచుండునో అంతవరకు ప్రకాశకసమయమనియు, సూర్యుడస్తమించి దీపాదులు తీసినప్పుడు అంధకారసమయమనియు చెప్పునట్లే నెంతవరకు భారతీయులు వేదవేదాంగాది ధర్మముల ప్రకారము ప్రవర్తించిరో అంతవరకు వైదికసమయమనియు, యెప్పుడైతే భారతీయులు వేదవేదాంగాది ధర్మముల నతిక్రమించి ప్రవర్తించిరో అప్పటినుండి అవైదిక సమయమనియు చెప్పవలయును, అనగా వైదికసమయము విజ్ఞానసమయమనియు అవైదిక సమయము అజ్ఞానసమయమనియు చెప్పవలెను.

అదిగాక మానవుడొకప్పుడు శాలువగప్పుకొని మరొకప్పుడు కోట్లు వేసుకున్నంతమాత్రాన వాని స్వరూపములో భేదమేమియు గలుగదు. మరియు 'గో' శబ్దము వికృతమై ఇంగ్లీషులో 'కౌ' అయినంత మాత్రాన అర్థమందేమియు మార్పుగలుగనేరదు. ఈ విధముగానే వైదిక శబ్దము లొకప్పుడు సమస్త భాషలలో వికృతములై పోయినవి. అంతమాత్రముచేత వేదము నశింపదు. ప్రపంచమునందలి భాషలన్నియు, విద్యలన్నియు వేదమునుండియే వెలువడినవి. ఆకాశమనెడి బైలు యెట్లు సర్వవ్యాపకమో వేదమట్లే సర్వదేశీయమైయున్నది అనగా! అది సమస్త భాషలలో నంతర్గతమై వికృతరూపమున నున్నది. గనుక ఆదికాలమున ప్రపంచమంతయు వైదిక పద్ధతి ననుసరించి యుండినది.

ఆదికాలమున ప్రపంచమంతయు వైదికపద్ధతియై యుండిన దనుటకు నిదర్శనమేమనగా! వైదిక సమయమున 'ఆపగానస్థాన' మనబడు చుండిన దేశమిప్పుడు 'అఫగనిస్థాన' మనబడుచున్నది. 'ఆర్యస్థానము' 'ఇరాన్' అని పిలువబడుచున్నది. 'హరివర్ష' మిప్పుడు 'యూరోప' నబడుచున్నది. 'పాతాళ లోక' మిప్పుడు 'అమెరికా' యనబడుచున్నది. 'అజపద' దేశమును 'ఈజిప్టు' అనుచున్నారు. 'పాలిస్థాన' ములు 'పాలస్తైయిన్' అనుచున్నారు. 'ఆర్యవాహము'ను 'అరబీ' అనుచున్నారు. 'యవనదేశము'ను 'యూనాని' యనుచున్నారు. 'శర్మణదేశము'ను జర్మనీ యనుచున్నారు. 'ధనమార్గ' దేశమును 'డెన్మార్క్' అనుచున్నారు. 'సుయోధన' దేశమును 'స్వీడన్' అనుచున్నారు. 'నారావజము' 'నార్వే' యనబడుచున్నది. 'ఆర్యఖండము' 'ఐర్లండ'ని పిలువబడుచున్నది. 'త్రివిష్టపము'ను 'టిబెట్' అనుచున్నారు. గావున నిందుచే ఆదికాలమునందు వేదసంపన్నులగు భారతదేశపు రాజర్షులచేత సమస్త దేశములు పాలింపబడుచుండిన వనియు తదితర దేశముల రాజులందరును భారతదేశపు రాజశాసనమునకు సంబద్ధులై మాండలికులుగా నుండిరనియు సృష్ట్యాదినుండియు భారతయుద్ధము వరకు సమస్తదేశములకును రాజశాసనకేంద్రస్థానము భారతదేశములోనే స్థిరపడి యుండెననియు తెలియుచున్నది. అందుకు నిదర్శనముగా సుమారు అయిదు వేల సంవత్సరములనాడు జరిగిన మహా భారతయుద్ధము గొప్ప ప్రపంచయుద్ధమనియు అట్టి యుద్ధమునకు యూరపుదేశపు బిడాలాక్షుడు - చైనాదేశపు భగదత్తుడు - ఈరాన్‌దేశపు శల్యుడు మొదలగు విదేశముల రాజు లందరు భారతయుద్ధమునకు తప్పనిసరిగా భారతదేశపురాజుల ఆజ్ఞ శిరసావహించి వచ్చిరనియు భారతమనెడి ఇతిహాసగ్రంథములో చెప్పబడియున్నది. అట్లే ఉపనిషత్తులయందును స్మృతులయందును మొదలగు భారతదేశపు చరిత్ర గ్రంథములలోను భారతీయులందు పూర్వము అనేకులు మహావిజ్ఞానసంపన్నులు గలరని చెప్పబడియున్నది.

భారతదేశపు స్త్రీలు: వీరిలో చాలామంది పురుషులతో పాటు సంపూర్ణ విద్యావతులై యుండిరి. రాజకీయకార్యములందేమి ఆధ్యాత్మిక విచారములందేమి అచంచలమగు ప్రజ్ఞ గలవారై యుండుటయేగాక పవిత్రమగు నడవడిక గలిగి పురుషులకు సర్వవిధముల సహాయపడు చుండిరి. పూర్వము భారతదేశపు స్త్రీలకు యిప్పటి అన్యాయకరమగు పరదాపద్ధతి యెంతమాత్రమును లేదు.

వేయిమాటలేల? పూర్వము భారతీయులు మహావీరులుగాను సంపూర్ణ ప్రజ్ఞగల పారిశ్రామిక వేత్తలుగాను సత్యధర్మ పరాయణులుగాను ప్రామాణికులుగాను విజ్ఞానవేత్తలుగాను యుండి రనుట కేమాత్రమును సందేహము లేదు.

ప్రశ్న : అట్లయిన నేడు భారతదేశము ఆర్థికముగాను రాజకీయముగాను వైజ్ఞానికముగాను యితరదేశములకంటెను వెనుకబడి యుండుటకు కారణమేమి?

ఉత్తరము : నేడు భారతదేశము వెనుకబడియుండుటకు సుమారు అయిదువేలసంవత్సరములనాడు జరిగిన ప్రచండమగు భారతయుద్ధమే కారణము. ఎట్లనగా ! భారతదేశము సృష్ట్యాదినుండియు భారతయుద్ధము వరకును మహోన్నత దశయందుండెను. అప్పుడు ప్రపంచమునందలి మానవమాత్రులందరు గూడ వేదమతావలంబులై యుండిరి. అట్టి వేదమతమనబడు కల్పవృక్షమునకు చేదపురుగులవలె కొందరు విషయాసక్తులగు రాజులు చక్రవర్తులై నందున వారిలో లోలోపలనే ఈర్ష్యా విద్వేషములనబడు అంకురములు మొలచి వృద్ధిపొంది పరిపక్వమై తుదకు భారతసార్వభౌమ కుటుంబములోగల అన్నదమ్ముల బిడ్డలకే అంతఃకలహములు గలిగి తుదకు అంతఃకలహములే గొప్ప ప్రపంచయుద్ధముగా పరిణమించెను. అప్పుడు ప్రపంచమునగల రాజులందరు రెండు కక్షలై యుద్ధరంగమున నిలుచుట తటస్థించెను. అట్టి అనివార్యమగు ఘోరసంగ్రామము భూమిమీదనేగాక ఆకాశము మీదగూడ ప్రచండముగా విమాన యుద్ధముజరిగెను. అట్టి భయంకర యుద్ధమున ఆగ్నేయాస్త్ర, వారుణాస్త్ర సమ్మోహనాస్త్ర, పాశుపతాస్త్ర, బ్రహ్మాస్త్ర (ఆటంబాంబులు), బ్రహ్మాస్త్ర ప్రయోగములు జరుపుటచే విజ్ఞానవేత్తలగు వీరవరులందరు సమూలముగా నాశనమొందిరి. దేశమునగల కళాకౌశలాది కర్మాగారములన్నియు ధ్వంసమై పోయినవి. ఉపదేశకులు అరణ్యముల చేరిరి సత్పురుషులు సన్యసించి మరణించిపోయిరి. దేశమంతయు నిర్వీర్యమైపోవుటచే ఆనాడు భారతభూమి విధవాస్త్రీ సమూహముల రోదనలచే మారు మ్రోగుచుండెను. అప్పుడు విషయలోలురగు వారాచారులచే వామమార్గ సంఘములేర్పడి వేదములకు బదులు కల్పితపురాణాదిగ్రంథములు నెలకొల్పబడెను. అప్పటినుండి భారతీయులు నానాటికి వేదవిజ్ఞానము నుండి పతితులై పరస్పర మతనిందలు గావించుకొనుచు అనేక వీలికలై ఐకమత్య మనునదిలేక తీరని యుద్ధములు జేయుచు తుదకు విదేశీయుల పాదాక్రాంతులై దేశమున విజ్ఞానమును వృద్ధిచేసుకొనుటకు స్వాతంత్ర్య మనునదిలేక బానిసత్వమున జిక్కికొని యితర దేశములన్నిటికంటె హీనస్థితికి వచ్చిరి. తిరిగి యిప్పుడిప్పుడే స్వాతంత్రసౌధమున ప్రవేశించిరి. పూర్వము భారతయుద్ధమునకు ముందుండిన ఉన్నతదశకు భారతదేశ మింకను రాలేదు. అట్టి స్థితికి రావలయునన్న చాలాకాలము పట్టును.

ఎందుచేతననగా ఉన్నతమగు విద్యాధర్మములన్నిటికిని మూలకారణమగు వేదవిజ్ఞానభాస్కర కిరణోదయ ప్రకాశ మిప్పుడిప్పుడే యగుచున్నది. *యేనాడు భారతీయులు దైవదత్తమగు వేదవిజ్ఞాన సంపన్నులై యుందురో ఆనాడే విశ్వమునకు శాంతిభిక్ష నొసంగుదురు.*

ప్ర : వేదమందీశ్వర స్వరూపమెట్టిది?

ఉ : ఈశ్వరుడు సృష్టికర్త :

సూర్యాచంద్రమసౌ ధాతా యథా పూర్వమకల్పయత్

దివం చ పృథివీం చాంతరిక్ష మథో స్వః (ఋ ౧౦ -౧౯౦- 3) విధాత ఈశ్వరుడు సూర్యచంద్రులను పృథివ్యంతరిక్షద్యులోకాదులను పూర్వమురచించినట్లు రచించెను. ఈశ్వరుడు కల్ప కల్పాంతరములందును ఇట్లే సృష్టిని రచించు చుండును. అతడు అనాది, అనంతుడు అతని స్వభావముకూడ ఆద్యంతములు లేనిది. సృష్టి రచనయే ఈశ్వరుని స్వభావము. అందుచే ఈశ్వరుడు ప్రతికల్పమునందును ఒకే విధమైన సృష్టి నొనర్చును.

యః పృథివీం వ్యథమానా మదృంహద్యః పర్వతాన్ ప్రకుపితాఁ అరమ్ణాత్

యో అంతరిక్షం విమమే వరీయో యో ద్యామస్తభ్నాత్ స జనాస ఇంద్రః

(ఋ - ౨-౧౨-౨).

అర్థము : ఓ ప్రపంచ ప్రజలారా! ఎవడు కదలుచున్న (ద్రవీభూతమయిన) పృథివిని ఘనీభవింపచేసెనో, కంపించుచున్న పర్వతములను స్థిరీకరించెనో, విశాలాంతరిక్షమును నేర్పరచి ద్యులోకములను సుస్థిర మొనర్చెనో యతడే ఈశ్వరుడు.

ప్రశ్న : కొందరు ఈశ్వరుని సృష్టికర్తగా నంగీకరించరు గదా ?

ఉ : అది సరికాదు వేదములందీశ్వరుడు సృష్టికర్తగా చెప్పబడినాడు.

సఖా పితృతమః పితౄణాం కర్తేము లోకముశతే వయోధాః

ఋ - ౪-౧౭-౧౭

ఈశ్వరుడు (సఖా) హితైషి (పితా) పాలకుడు (పితౄణాం పితృతమః) ఎవరు ప్రపంచమందు రక్షకులో వారిలో నుత్తమరక్షకుడు. (కర్తా) కర్త (ఉ) నిశ్చయముగా (ఉశతే) భక్తులకొరకు (వయోధా) దీర్ఘజీవనమును సంపదలనుప్రసాదించువాడు. ఈ మంత్రమున కర్తయను శబ్దము స్పష్టముగా కనబడుచున్నది.

(౨) ఈశ్వరుడు సర్వవ్యాపకుడు, నిరాకారుడు -

సపర్యగాచ్ఛుక్రమకాయ మవ్రణ మస్నావిరం శుద్ధ మపాప విద్ధం, కవిర్మనీషీ పరిభూః స్వయంభూర్యాథా తథ్యతోఽర్థాన్ వ్యదధాచ్ఛాశ్వతీభ్యః సమాభ్యః

(య. ౪౦-౮)

(సపరి + అగాత్) ఈశ్వరుడు అంతట ఉన్నాడు. (శుక్రం) స్వచ్ఛుడు, నిర్మలుడు, (అకాయం) నిరాకారుడు. (అవ్రణం) వ్రణరహితుడు, (అస్నావిరం) నాడీ బంధరహితుడు అనగా జీవుడు శరీరధారణమొనర్చి నరముల చేతను బద్ధుడైనట్లు ఈశ్వరుడెప్పుడును బద్ధుడుకాదు. (శుద్ధం) శుద్ధుడు, (అపాపవిద్ధం) పాపములచే లిప్తుడు కాడు, (కవిః) జ్ఞానవంతుడు (మనీషీ) ఆలోచించువాడు. (పరిభూః) సమస్త ప్రపంచమును పరివేష్టించినవాడు - అతనికి వెలుపల నేదియును లేదు. (స్వయంభూః) ఇతరవస్తువులపై నాధారపడక స్వయంస్థితిగల వాడు. (శాశ్వతీభ్యః సమాభ్యః) నిత్యులగు తన జీవులకొరకు (యాథాతథ్యతః) తగినట్లు (వ్యదధాత్) వ్యవస్థ నొనర్చెను.

ఈ మంత్రమునందున్న విషయములు :

(౧) ఈశ్వరుడొకడే (౨) అతడు నిరాకారుడు (౩) ఎప్పుడును శరీరమును ధరించడు. రామకృష్ణాదులు శ్రేష్ఠ పురుషులు. వారు ఈశ్వరావతారులుకారు. గర్భమున ప్రవేశించు ప్రతివారును నాడీబద్ధులే. కావున రామకృష్ణులు నాడీ బద్ధ శరీరధారులనుటలో సందియము లేదుకదా! ఈశ్వరుడట్టివాడు కాడనుట నిర్వివాదము (౪) ఈశ్వరుడు శుద్ధుడు, నిర్మలుడు, జ్ఞాని (౫) అతడు అజరుడు, అమరుడు. కాని అల్పజ్ఞులగు జీవుల కొరకు అనువగు వ్యవస్థ నొనర్చెను. జీవులకు మృతిలేదు. వారును నిత్యులు, అజరామరులు. అందువలననే వారిని (శాశ్వతీస్సమాః) నిత్యులగు ప్రజలు అని చెప్పబడినది. జీవులు నిత్యులు నిరాకారులేకాని (అస్నావిరం అవ్రణం అపాపవిద్ధం) అనగా వారు నాడీ బంధములందు చిక్కుకొనినవారు మాత్రము కారు వారు పాపములచే లిప్తులు. సర్వ ప్రాణులు అజ్ఞాన వశులై పాపమొనర్తురు. అందువలన పాపవిముక్తులగుటకు విధానమవసరము పరమాత్ముడే విధానమును (వ్యదధాత్) రచించును. కావున అతడు విధాత.

విధానము రెండు తెరగులు (౧) ఈశ్వరుడు ఋషుల హృదయములందు వేదరూప జ్ఞానము నొసంగుట (౨) సృష్టిరచనాక్రమము, వీనిని మానవులు బాగుగా పరిశీలించి సృష్టి నియమములనన్వేషింతురు. వేదజ్ఞులైన విద్వాంసులు వేదములను పఠించి సృష్టి నియమముల నెరుంగుదురు. దీనినే శాస్త్రమందురు. సృష్టి నిరీక్షణము చేసి దాని నియమముల నెఱుంగువాడు వైజ్ఞానికులు (సైంటిస్టులు) అనబడుదురు. అందువలననే వేదజ్ఞానము, విజ్ఞానము (సైన్స్) రెండును పరస్పరవిరుద్ధములు కావు. సరికదా! పరస్పర సహాయకములవచ్చును. అవిచ్ఛేద్యములైన సృష్టి నియమములెవ్వరు నుల్లంఘింప జాలరని విజ్ఞాన శాస్త్రములు బోధించును. ఈజ్ఞానము భౌతికము (ఫిజిక్స్), రసాయనికము (కెమిస్ట్రీ), శారీరకము (ఫిజియాలజీ), మానసికము (సైకాలజీ) యని పలు తెరగులుగా వర్గీకరించబడినది.

ఈ వర్గీకృత శాస్త్రములు వేరువేరు. కావున వీనికి మూల నియమ మొక్కటియే. వేర్వేరైన శాస్త్రముల సమన్వయపరచు శక్తి సృష్టిలో నున్నది. తృణమునుండి సౌరమండలము వరకును, చీమనుండి సామజము వరకును గల యన్నిటిలోని నియమమొకేరీతిగ నున్నది. ఒకే విధముగు నియమము లనేకములున్నప్పుడు వానిని వేర్వేరుగానీయక ఒకే సూత్రమందు బంధించు నియంత యొకడుండును. ఈ నియంతనే వేదములు 'బ్రహ్మ' (ఈశ్వరుడు) యనుచున్నవి.

యో విద్యాత్ సూత్రం వితతం యస్మిన్ నోతాః ప్రజా ఇమాః
సూత్రం సూత్రస్య యో విద్యాత్ స విద్యాత్ బ్రాహ్మణం మహత్

సత్యమైన బ్రహ్మజ్ఞాన మెవరికి గలదను ప్రశ్నకీ మంత్రము సమస్త సృష్టియందు ఓత, ప్రోతమైయున్న నియమముల నెఱుంగు మనుజుడు మాత్రమే బ్రహ్మజ్ఞుడను ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచున్నది. (యస్మిన్ ఓతాః ప్రజాః ఇమాః) అతడే నియమముల యొక్క మూలనియమములను కూడ తెలిసికొనును. అనగా సృష్టి నియమముల నన్వేషింపక విజ్ఞానము (సైన్స్) నవహేళన చేయువాడు బ్రహ్మ నియమముల నెఱుగజాలడు. కావున బ్రహ్మము నెఱుగలేడు. అట్టివారు తమకు తోచినట్లు కర్ణాకర్ణిగా వినిన కల్పితగాథలు నాధారమొనర్చుకొని ఈశ్వరుని రూపకల్పన చేయుదురు. కొందరు అశ్వత్థవృక్షమును, మరి కొందరు గంగను, సర్పములను, ఆవును, రవ్వలను వృషభమును, పరమేశ్వరునిగా భావించి పూజింతురు. వారు సృష్టికర్త నియమముల నన్వేషింపరు. వాస్తవమైన విజ్ఞాన వేత్తయే బ్రహ్మ విదుడని, నిజమైన బ్రహ్మ విదుడే విజ్ఞానవేత్తయని వేదమంత్రము తెలుపుచున్నది.

విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే (ఋ. ౧.౨౨-౧౯)

సృష్టి పరివ్యాప్తములైన ఈశ్వర వ్యవహార నియమములను గుర్తించుము. వానిని జూచియే నీవు నీ కర్తవ్యమును చక్కగా తెలిసికొనగలవు. వేదమంత్రములను చిలుక పలుకుల వలె కేవలము వల్లించుచు ఈశ్వర నియమములవైపు దృష్టి సారించలేనివాడు ఈశ్వరుని తెలిసికొనలేడు. ప్రపంచమునందీశ్వరోపాసకులు చాల తక్కువగా మున్నారు. ఈశ్వరస్థానమున మానవులను, ఇటుకలను, ఱాళ్ళను, నదులను పర్వతములు మొదలగు వానిని పూజించువారు బహుళముగా నున్నారు. ఈ భ్రాంతియే మానవుల దుఃఖములకు కారణము. ఈశ్వరుని దక్క తక్కినవాని నుపాసించకుమని వేదమందు స్పష్టముగా చెప్ప బడి యున్నది.

మా చిదన్యద్వి శంసత. సఖాయో మా రిషణ్యత (ఋ. ౮-౧-౧)

మిత్రులారా! ఈశ్వరుని తప్ప అన్యుని ఉపాసింపకుడు. ఈశ్వరుడను భ్రమతో అన్యమును ఉపాసించుట మహాపాపము. కావున దీని బారినుండి తప్పుకోవలెను.

ప్ర : ఈశ్వరోపాసనకు సరియైన విధాన మెద్ది?

ఉ : ఈశ్వరుని నియమ చింతనయే ఈశ్వరోపాసనము. మనస్సులో నీశ్వరుని ధ్యానించవలెను. ఈశ్వరుని గుణకర్మస్వభావములకు అనుగుణముగా తన గుణకర్మ స్వభావములను సరిదిద్దు కొనవలయును. చూడుడు.:

యుంజతే మన ఉత యుంజతే ధియో విప్రా విప్రస్య బృహతో విపశ్చితః
విహోత్రా దధే వయునా విదేక ఇన్మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః

(య. ౩౭-౨)

అర్థము : (విపశ్చితః విప్రాః) మేధావంతులగు విద్వాంసులు (బృహతః) సర్వజ్ఞుడగు నీశ్వరునియందు (మనఃయుంజతే) మనస్సు నిలుపుదురు. మరియు (ధియోయుంజతే), తమ బుద్ధులను తదనుకూలమొనర్తురు (ఏకఃవయునావిత్) సృష్టి నియమముల నెఱిగిన యేకైక విద్వాంసుడు (హోత్రావిదధే) యజ్ఞవిధానమును సమార్జించును. (దేవస్య సవితుః) జగత్ప్రేరకుడైన ఈశ్వరుని యొక్క (పరిష్టుతిః) స్తుతి (ఇన్మహి) నిస్సందేహముగా చాలా గొప్పది. ఈశ్వరునిలో నెన్నియో గుణములున్నవి. విద్వాంసుడు ఆ గుణములను స్మరించుచు ఆ గుణములకనుకూలముగా వర్తించి తనను, లోకము నుద్ధరించును. ఈ ఉపదేశమే గాయత్రి మంత్రమందును ఉన్నది.

తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి
ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ (య. ౩-౩౫)

అర్థము : (యః) ఎవడు (నః) మా యొక్క (ధియః) బుద్ధులను (ప్రచోదయాత్) ప్రేరేపించునో (సవితుః) ఆ జగన్నిర్మాతయైన (దేవస్య) దేవుని యొక్క (వరేణ్యం) వరింపదగిన (తద్భర్గః) ఆ పాపవినాశములగు గుణములను (ధీమహి) మేము ధ్యానింతుము. ఇది మంత్రాభిప్రాయము. చేతులను జోడించుటగాని, మంత్రములను జపించుటకాని ఈశ్వరపూజ కాజాలదు. ఈశ్వర గుణచింతనము చేయుట వలనను సృష్టిని గంభీర దృష్టితో నవలోకించుట వలనను, ఈశ్వర గుణకర్మ స్వభావముల కనుకూలముగా తన గుణకర్మ స్వభావములను రూపొందించు కొనుటవలననే మానవునకు కళ్యాణము సిద్ధించును. 'పంచదార' - 'పంచదార' యనిన నోరు తీయన కాజాలదు. పంచదార తినుట చేతనే నోరు తీయబడును. కేవల నామోచ్చారణము ఈశ్వర పూజ కాదు ఈశ్వరోపదేశములను ఆచరణము నందుంచుటయే ఈశ్వర పూజ యగును.

వేదములో రాష్ట్రీయగీతము

ఇక ఆదర్శ ప్రాయమైన రాష్ట్రమందు ఏయే వస్తువులుండవలెనో వాని యుత్తమ వర్ణనము యజుర్వేదమందలి ౨౨ వ, అధ్యాయమున ౨౨వ మంత్రమందున్నది. ఇందలి విషయములు సర్వకాలములకును, సర్వదేశములకును లాభదాయకములుగా నుపయోగపడును. కావున దీనిని ప్రపంచ సకల రాష్ట్ర గీతముగా నంగీకరించి గానమొనర్పనగును.

ఆ బ్రహ్మన్ బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతాం।
ఆ రాష్ట్రే రాజన్య శ్శూర ఇషవ్యో ఽతివ్యాధీ మహారథో జాయతాం।
దోగ్ధ్రీ ధేనుర్వోఢాఽనడ్వానాశుః సప్తిః పురంధి ర్యోషా జిష్ణూ రథేష్ఠాః।
సభేయో యువాస్య యజమానస్య వీరో జాయతాం।
నికామే నికామే నః పర్జన్యో వర్షతు। ఫలవత్యో న ఓషధయః పచ్యంతాం।
యోగక్షేమో నః కల్పతామ్। యజు. ౨౨.౨౨

ఓ ఈశ్వరా : ౧) మా నేత (మార్గదర్శకుడు) యగు బ్రాహ్మణుడు (బ్రహ్మవర్చసీ) ఉత్కృష్టమైన ఆత్మజ్ఞాన సంపన్నుడగుగాక, అతడు స్వార్థియు, లోభియు, నీచమార్గములైన లౌకికేచ్ఛలయందు నిమగ్నుడు కాక ప్రజాజీవనమందున్న ఆదర్శమును నెలకొల్పువాడగునుగాక ! (౨) రాష్ట్రమందలి క్షత్రియులు శూరులు, వీరులు, అస్త్ర, శస్త్రధారులు, ఆరోగ్యవంతులు, శత్రుసంహారమొనర్పజాలిన మహారథులు నగుదురుగాక! అందువలన మా రాష్ట్రము నాక్రమించు కోరిక ఎవరి మనస్సులందును కలుగజాలకుండుగాక ! (౩) గోవులు క్షీరప్రదములు (౪) వృషభములు భారవాహక శక్తివంతములు. (౫) అశ్వములు జవయుతములు నగునుగాక ! (౬) స్త్రీలు ఆరోగ్య సౌందర్యములతో (పురంధిః) శరీరములను పెంపొందించుకొందురుగాక! వారు నిర్బలులు, రోగులు గాకుండ సుదృఢ

సంతానవంతులగుదురుగాక ! (౭) రథేష్ఠా (రథే + ష్ఠా) సైనికులు విజయేచ్ఛగల వారగుదురు గాక ! జయాకాంక్షులై నిస్స్వార్థబుద్ధితో సంగర మొనర్చువారు విజయులగుదురు గాక ! (౮)(అస్యయజమానస్య యువా వీరః సభేయో జాయతాం) ఈ యజమాని యొక్క యువక పుత్రుడు వీరుడై సభలలో పాల్గొనదగిన గుణవంతుడగును గాక. ఇతని సంతాన మయోగ్యమని ఎవ్వరన జాలకుందురుగాక ! (౯) (నికామే నికామే నః పర్జన్యోవర్షతు) అతివృష్టి, అనావృష్టి దుఃఖములు లేకుండ అవసరానుకూలముగ వర్షములు కురియునుగాక ! (౧౦)(ఫలవత్యోనః ఓషధయః పచ్యన్తాం) మా కొరకు సస్యములు బహుళముగా ఫలించునుగాక ! (౧౧) (యోగక్షేమో నః కల్పతాం) తన చెంతలేని యవసర వస్తువులను ప్రాప్తమొనర్చుకొనుట యోగము, ప్రాప్తించిన దానిని రక్షించుకొనుట క్షేమము. ఓ పరమేశ్వరా ! మా రాష్ట్రమునందేవస్తులోపము లేకుండుగాక! అవశ్యకవస్తు సకలము చక్కగా నుత్పన్నమై సకల ప్రజానీకమునకు సంపూర్ణ లాభదాయక మగునుగాక ! వస్తువులు దుర్వ్యయ మొనర్పబడక మితముగా వ్యయింపబడునుగాక !

పై విషయములు ప్రతి రాష్ట్రమున కావశ్యకములే. రాష్ట్ర ప్రజలీగీతిని దృష్టియందుంచుకొని ఇందుదాహృతము లైనవాని సముపార్జ యత్నించినచో మానవ కల్యాణము తప్పక సిద్ధించును.

వేదము - విజ్ఞానము

జనకల్యాణార్థము వైదిక విజ్ఞానము

విజ్ఞానము మనుష్యునకు స్వాభావికముగ నవసరమై యున్నది. మనము సంఘర్షణ ముద్వారా అగ్నిని పుట్టించు చున్నాము. బొగ్గులను రగుల జేసి రొట్టెలు కాల్చుకొనుచున్నాము. స్ఫోటక పదార్థాలతో పర్వతమును ముక్కలుగా బడగొట్టుచున్నాము. కుళాయి ద్వారా నీటిని పైఅంతస్థునకు గొనిపోవు చున్నాము. బావిలో నుండి నీళ్ళు తోడుటకు గిరకను ఉపయోగించుచున్నాము. మోటగట్టి పొలమునకు నీరందజేయుచున్నాము. శీతకాలమందు ఉన్ని గుడ్డలనుపయోగించు చున్నాము. ఈ మొదలుగా గల చిన్న చిన్న పనులందును ''ఆలోచన వానివైపునకు బోకున్నను'' విజ్ఞానములో గూడిన నియమములు పనిచేయుచునే యున్నవి. విజ్ఞానము లేని మనుష్యుడు కుంటివాడు. విజ్ఞానముచేతనే క్రూరమృగముల నుండియు, శత్రువుల నుండియు రక్షించు కొనుటకు మనుష్యుడు శస్త్రాస్త్రముల నిర్మించు కొనుచున్నాడు. దూర దేశములకు శీఘ్రముగ బోగల్గుటకు యానముల నిర్మించుచున్నాడు. ఉపయోగకరమైన వస్తువుల నుత్పన్నము చేయుటకు కర్మాగారముల నిర్మించుచున్నాడు. ఇక ధార్మిక క్షేత్రమ ందును, రాజనీతిశిల్పాది క్షేత్రములందును ఉన్నతికలుగజేయుటకు వేదములందెట్లు ప్రేరేపణ లుగలవో అట్లే వైజ్ఞానిక క్షేత్రమందును ప్రగతి కలుగ జేయుటకు గూడ వేదములు ప్రేరేపించుచున్నవి. అయినను వేద దృష్టిలో విజ్ఞానోపయోగము జన కల్యాణార్థ మవశ్యముగ గలదనవొప్పును. వేదములందుల్లేఖింపబడిన కొన్ని వైజ్ఞానిక విషయముల నిట నుదహరించుచున్నాము. గమనింపుడు.

వ్యోమయానము

వేదములలో ననేక స్థలములందు ఆకాశమున ప్రయాణము చేయుటకు వ్యోమయానమును గూర్చి వ్రాయబడియున్నది. దానికి గుఱ్ఱము లేదు. కళ్ళెమును లేదు. కేవలం మూడు చక్రములతో నాకాశమున సంచరించగలదు.

అనశ్వోజాతో అనభీశు రుక్థ్యో3 రథ స్త్రి చక్రః పరివర్తతే రజః ॥ ౪.౩౬.౧॥

మరొక స్థలమందు మీరు పక్షులెగురు చందమున విద్యుత్తు ద్వారా చలించెడు విశాలమైన రెక్కలుగల ''వ్యోమయానములందు గూర్చుండి ఎగురుడని, వానిలో శస్త్రాస్త్రములుండవలెనని, అట్లే అవసరమైన భోజనాది పదార్థములుండదగునని సైనికులనుద్దేశించి వ్రాయబడియున్నది. గమనింపుడు.

ఆ విద్యున్మద్భిర్మరుతః స్వర్కై రథేభి ర్యాత ఋష్టిమద్భి రశ్వ పర్ణైః ।
ఆ వర్షిష్ఠయానా ఇషా వయోనా పప్తతా సుమాయాః ॥ ఋ. ౧.౮౮.౧ ॥

వర్తమానకాలమందు వ్యోమయానములకు రాజహంసాది నామములు పెట్టబడుచున్నట్లు, ఋగ్వేద దశమమండలమున కపోత నామక వ్యోమయాన వర్ణనము కలదు. ఇతర దేశయాత్రగా నొక కపోతము మరొక దేశమునకు రాగల్గినది. ఆ దేశవాసులు దాని వెదుర్కొనుము పితరదేశ దూతయగు నీ కపోతము ఒకానొక కోరికతో మా భూమికి వచ్చినది. దాని మేమాదరించుచున్నాము.

దేవాః కపోత ఇషితో యదిచ్ఛన్ దూతో నిర్ఋత్యా ఇద మాజగామ।
తస్మా అర్చామ కృణవామ నిష్కృతిం శంనో అస్తు ద్విపదే శం చతుష్పదే ॥

ఋ.౧౦.౧౬.౧

మన పొరుగుదేశమగు పాకిస్తాన్ యానము కొన్ని సమస్యలపై వార్తాలాపము లొనర్చుటకు మన దేశమునకు వచ్చుచున్నట్లది యథార్థముగ నటువంటి సమస్యయే యనునగును. ఇక నీ మంత్రమును పావురమను పక్షివిశేష కపోతనామము విమానమునకు ప్రయుక్తమై యున్నది. ఇట్లే మరొకచోట సామాన్యవాచక 'వి' శబ్దము పక్షి కొఱకు వచ్చుచున్నది.

వేదా యో వీనాం పద మంతరిక్షేణ పతతామ్। వేద నావః సముద్రియః॥

ఋ. ౧-౨౫-౭.

ఇందువలన వరుణుని స్తుతించుచు నతడు ఆకాశమున నెగురెడు విమానములు, సముద్రమున నడిచెడు పడవలను ఎరుగుచున్నాడని జెప్పబడినది. పడవలతో సమానముగ పక్షివాచక 'వి' శబ్దమున కర్థము విమానమని గ్రహించుటమిగుల ఉపయుక్త మనవొప్పును.

జ ల యా న ము

అశ్వినుల ద్వారా జలయానమును ప్రయోగించుటకు, వర్తకుడగు భుజ్యుని సముద్రమును దాటించుమని, వేదమందొక కల్పిత కథా నుపదేశింపబడినది. తుగ్రుడను రాజు తన దేశపువర్తకుడైన భుజ్యుని వాని సహచరులను జలపడవలందు దేశాంతరమునకు బంపుచున్నాడు. ఆ పడవలను చలింపజేయు అశ్విద్వారా మూడు దినరాత్రములు నిరంతరము జలప్రయాణము చేయించి వారిని సురక్షితముగ దాటించుచున్నారు.

తుగ్రో హ భుజ్యుమశ్వినోద మేఘే రయిం న కశ్చిన్మమృవాఀ అవాహాః।
త మూహథు ర్నౌభి రాత్మన్వతీభి రంతరిక్షప్రుద్భి రపోదకాభిః।
తిస్రః క్షప స్త్రిరహాతివ్రజద్భి ర్నాసత్యా భుజ్యుమూహథుః పతంగైః।
సముద్రస్య ధన్వన్నార్ద్రస్య పారే త్రిభీ రథైః శతపద్భిః షడశ్వైః॥

ఋ ౧-౧౧౬. ౩-౪

ఇచట ఓడలయొక్కయు జలనావలయొక్కయు విశిష్టతను గోచరింపజేయగల కొన్ని విశేషణములు ప్రయోగింపబడినవి. ఆ నీటి పడవలు మునిగిపోకుండ నీటిపైనె చలించునని 'అంతరిక్షప్రుద్' అను పదము సూచింపజేయుచున్నది. అపోదకముపై జలప్రభావము పడదు. అనగా నవి వాటర్ ప్రూఫులవంటివని భావము. గాలిపటములవలె నీటిపై అతి వేగముగ ఎగురుచున్నట్లుగుపడును. అవి శతపదములుగలవనియు, అపుటకును, నడుపుటకును అనేక యంత్రములు కలిగి యుండుననియు గలదు. ౬ ఇంజనులు కలిగియుండుటవలన షడశ్వపదము ప్రయోగింపబడినది. ఈ ప్రసంగమున బేర్కొనబడిన తుగ్ర, భుజ్యు, అట్లే అశ్వినౌ శబ్దములు గూడ యౌగికములు. రాజార్థమున ప్రయోగింపబడిన తుగ్రశబ్దము 'తుజి హింసా బలాదాన నికేతనేషు' అనుధాతువునుండి ఔణాదిక రక్ ప్రత్యయము చేర్చుటవలన నిష్పన్నమగును. దీనినిబట్టి రాజు శత్రుహింసకుడు, బలవంతుడు, సంగ్రహశీలుడు అని విశదమగుచున్నది. 'భుజ్యు' అనగా భోగ్యపదార్థముల గోరువాడని అర్థము. ఇట ఇచ్చార్థమందు క్యచ్ ప్రత్యయమేర్పడినది. అశ్వినౌ శబ్దార్థము అశ్వములుగల దనియు లేదా గతిని కలుగజేయునదనియు నెరుగనగును.

మరొక మంత్రములో సముద్రమున మునిగి నడవగల యానము యొక్క వర్ణనము కూడ గలదు. ఇక నది అవసరమైనపుడు పక్షివలె నాకాశమున నెగురగలదు. దానినిగూడ 'అశ్వినౌ' అనువారు తుగ్రుని పుత్రుడైన భుజ్యుని ఉపయోగార్థము నిర్మించెనియు యనుచ

మేతం చక్రథుః సింధుషు ప్లవమ్। ఆత్మన్వన్తం పక్షిణం తౌగ్ర్యాయకమ్॥

ఋ ౧-౧౮౨-౫॥

జలఘటక తత్త్వములు

ఇప్పటి విజ్ఞానవేత్తలు ప్రయోగశాలలయందు ఆక్సిజన్ మరియు హైడ్రోజన్ నామక రెండుగ్యాసులే (ధాతువులను ఆవిరి చేసిన పదార్థాలతో) జలఘటకతత్త్వములని జూపుచున్నారు. వానియందు విద్యుద్ధారను ప్రవహింపజేయుటవలన జలముత్పన్నమగుచున్నది. అట్లే విద్యుతముద్వారా ఆ జలమును భేదించుటవలన నది పై బేర్కొనబడిన గ్యాసులందు విభక్తమగుచున్నది. ఈ రహస్యము క్రింది మంత్రమున వర్ణింపబడినది. గమనింపుడు-

మిత్రంహువే పూతదక్షం వరుణం చ రిశాదసమ్।
ధియం ఘృతాచీం సాధన్తా॥ ఋ ౧-౨-౭॥

ఇందు పై బేర్కొనబడిన రెండుగ్యాసులకు (ఆవిరిపదార్థములచే) క్రమముగ మిత్ర-వరుణ నామము లివ్వబడినవి. జలమునకు ఘృతశబ్దము ప్రయోగింపబడినది.

ఘృత మిత్యుదక నామ జిఘర్తేః సించతి కర్మణః నిరుక్తము ౨-౨౪॥

అథర్వణవేదమందొకచోట మిత్రవరుణుల కలయికచే వర్షమేర్పడునని జెప్పబడినది.

'న వర్షం మైత్రావరుణం బ్రహ్మజ్యమభివర్షతి' అథ-౫-౧౯-౧౫॥

ఋగ్వేదమందలి ఈ మంత్రమున వసిష్ఠుడు మిత్ర వరుణులచే నుత్పన్నుడని అట్లే ఊర్వశి యొక్క మనస్సుచే అధిజాతుడని జెప్పబడినది. ఇచ్చటగూడ వసిష్ఠుడన్న వర్షబిందువులని భావము. ఇక మిత్రవరుణులు చెప్పబడిన రెండు వాయువులని, ఊర్వశీ విద్యుతమని భావము. ఉతాసి మైత్రావరుణో వసిష్ఠ

ఉర్వశ్యా బ్రహ్మన్ మనసోఽధిజాతః ఋ ౭-౩౩-౧౧.

వర్షము గురిపించుట

ఒక్కొక్కప్పుడు వర్షము గురియవలసిన యవసరము విశేషముగ నున్నను వర్షము గురియదు. మేఘములు కప్పుకొన్నను వర్షము గురియదు లేదా మేఘములురానేరావు. అట్టి పరిస్థితియందు వర్షము గురిపించే ఉపాయములందు వర్తమాన విజ్ఞానము సంలగ్నమై

యున్నది. అనగా వైజ్ఞానికులు విమానముద్వారా పైకి వెళ్ళి కొన్ని పదార్థములను జల్లి మేఘములను గురిపించెపరీక్షలు చేయుచున్నారు. ఐన నిది అసంభవమని చెప్పుటకు వీలులేదు. కాని అధిక వ్యయసాధ్యమని తెలియుచున్నది. కాని వేదమంత్రములద్వారా కృత్రిమ రూపమున వర్షము గురిపించుట నుల్లేఖింపబడియున్నది. ఋగ్వేదమందలి వృష్టికామసూక్తమందు దేవాపి ఆర్ష్టిషేణుడు వైజ్ఞానిక ప్రయోగముద్వారా యజ్ఞముచే ఉత్తర సముద్రము (ఆకాశము) నుండి అధర సముద్రమువైపునకు వర్షముగురిపించుట యందు సఫలుడగుచున్నాడు.

ఆర్ష్టిషేణో హోత్ర వృషి ర్నిషీదన్ దేవాపి ర్దేవసుమతిం చికిత్వాన్ ।
స ఉత్తరస్మా దధరం సముద్ర మపో దివ్యా అసృజద్ వర్ష్యా అభి ॥

ఋ ౧౦-౯౮-౫ ॥

ఆకాశమున జలము దేవతలచే నవరోధింపబడి యున్నదని మొదటి మంత్రమున స్పష్టముగా జెప్పబడినది. అనగా మేఘములు కప్పుకొనియున్నవి కాని వర్షము గురియదు. అట్టితరి దేవాపి తన కళచే వానిగురిపించు చున్నాడని భావము. ఈసూక్తమందలి అంతిమమంత్రమున అగ్నిని సంబోధించుచు, మీరు రాక్షసులను అనగా వృష్టిబాధక భౌగోళికపరిస్థితిని నష్టపరచి ప్రచురముగ జలమును గురిపించుడని జెప్పబడినది. నేడు మేము పూర్ణముగ విజ్ఞానవిదులముగాకపోయినను, వేదముద్వారా ప్రేరితులమై ఈ విషయమున ప్రగతిజేయుచు ప్రకృతిపై విజయము బొందగలము.

కృత్రిమ కాలు నమర్చుట

రాత్రిపూట రణభూమియందు యుద్ధము చేయుచు 'ఖేల' అను యోధుని 'విశ్పలా' అను భార్యయొక్క కాలు తెగి, "విహంగముయొక్క రెక్కవిరిగి పడినట్లు" పడిపోవును. 'ఖేల' అను వీరుడు సంగ్రామమును ఆటస్థలిగా భావించువాడు. 'విశ్పలా' అనగా ప్రజలను పాలించుటయందు సమర్థురాలగు వీరాంగన అని యర్థము. ఇంక అశ్వినౌ అను చికిత్సకులు, ఆమె కాలుండిన స్థానమున క్రొత్త ఉక్కు కాలును, ఆమె సులభముగా నడవగల్గునట్లు అమర్చుచున్నారు.

చరిత్రం హి వేరివాచ్ఛేది పర్ణ మాజా ఖేలస్య పరితక్మ్యాయామ్ ।
సద్యోజంఘామాయసీం విశ్పలాయై ధనేహితే సర్తవే ప్రత్యధత్తమ్॥

ఋ౧-౧౧౬-౧౫

ఇట సామాన్యముగ నడవగలుగునటులయేకాదు. "ధనే హితే సర్తవే" అని జెప్పబడినది. దీనికి సాయణాచార్యులు "శత్రువులందలి విజితధనమును జయించుటకు వెళ్ళుట అనగా యుద్ధము చేయుట" అని అర్థము జేసియున్నారు. ఇట్లు వేదదృష్టిలో తెగిన కాలుకు బదులుగ శల్యవేయగల సుదృఢమైన కృత్రిమ కాలును అమర్చగల్గుదురనుట.

వృద్ధుని యువకుని జేయుట

వర్తమానకాలమందు కొందరు వైజ్ఞానికులు, వృద్ధుని యువకునిజేయ గల ఔషధము నావిష్కరింపబోవుచున్నారు. వేదమున నీ విద్య యొక్క వర్ణనము గూడ జిక్కుచున్నది. 'అశ్వి' అను వైద్యులు, ఒక జీర్ణశరీరము గల చ్యవానుని తమ సంజీవనీ క్రియలచే యువకుని జేయుచున్నారు.

యువం చ్యవాన మశ్వినా జరన్తం పున ర్యువానం చక్రథుః శచీభిః ॥

ఋ. ౧-౧౧౭-౧౩

పురుష సంతానము నుత్పన్నము జేయుట

ఏ స్త్రీలకు ఆడబిడ్డలే పుట్టుచుందురో, వారికి పుత్రసంతానము కొఱకు శమీ వృక్షముపై మొలచిన రావిని సేవింపవలెనని, వేదమందు నుపాయము జూపబడినది. కాని దాని సేవనమెట్లు? ఏవిధమున? ఏసమయమున చేయవలెను? దీని అనుసంధానము జేయుట భిషగాచార్యులకార్యము.

శమీ మశ్వత్థ ఆరూఢస్తత్ర పుంసవనం కృతమ్।
తద్ వై పుత్రస్య వేదనం తత్ స్త్రీష్వా భరామసి ॥ అథ ౬-౧౧-౧

ఇవ్విధముగ వేదములందు ప్రతిపాదింపబడిన కొన్నివైజ్ఞానిక విషయములిట సంక్షిప్తముగ నుల్లేఖింపబడినవి. ఇంక నెన్నియో వైజ్ఞానిక విషయముల వర్ణనము వేదములందు మూలరూపముగ లభించుచున్నది. వానివలన ప్రేరణ బొంది ఆ విషయమున నగ్రగణ్యులము కాగలము. వ్యోమయానాదుల నిర్మాణ విధానము వేదములందు వ్రాయబడనందున నా వర్ణనములు నిరర్థకములు. వాని వలన యేమేమి చేయగలము నొక సందేహముత్పత్తిల్లుచున్నది. కాని వేదములు ప్రేరణలకు మాత్రము ప్రోత్సపులు. మనము ఏమి చేయవలయును? ఎట్లు ప్రగతి చేయవలయును? అను నీ ప్రేరణలే వేదములనుండి లభించుచున్నవి. మరి మనమెట్లుచేయగలము? అనునది మన బుద్ధిద్వారా తెలుసుకొననగును. నేడు కూడ నెవరు వైజ్ఞానిక విషయముల నావిష్కరించి యున్నారో వారు ఎక్కడైన అక్షర రూపమున జదివి ఆవిష్కరించిరా? ఎట్లు వారాకార్యముల జేయగలిగిరో మనము గూడ జేయగలుగుదుము. ప్రేరణము లా వేదముల నుండి మాత్రము పొందగలము.

వేదములో సమాజ సంఘటనము

మానవుడు సామాజిక ప్రాణి. అతడొంటరిగా నుండ నిచ్ఛగింపడు. అయినను మానవులందరును నొకటిగా నుండరు. ప్రతి వాని గుణములు, రుచులు, ప్రవృత్తులు భిన్న భిన్నములుగా నుండును. ఇంతటి భిన్నతలున్నచో సమాజవ్యవస్థ ఎట్లేర్పడును? అను ప్రశ్న ఉదయించును. గుణ కర్మ స్వభావములు సమాజ వర్గీకరణమున కాధారములని వేదములంగీకరించినవి. వేదమును చదువువారందరీ యజుర్వేద మంత్రము నెఱుంగుదురు. కాని దాని యాశయములను గ్రహించుటలో కొందరు భ్రాంతి నొందుచున్నారు.

బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్ బాహూరాజన్యః కృతః।
ఊరూతదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యాంశూద్రో అజాయత (యః ౩౧-౧౧)

ఈ సమాజ రూపశరీరమునకు ముఖము బ్రాహ్మణులు, బాహువులు క్షత్రియులు. ఊరువులు వైశ్యులు, పాదములు శూద్రులు అని మంత్రాశయము. సువ్యవస్థ సమాజమును తెలుపుటకు శరీరమునకంటె వేరొండు మంచి యుదాహరణము లేదు శరీరమందు మూడు విషయములు గోచరించును.

(౧) అవసరములన్నియు భిన్నములు, వీని కార్యములు భిన్నభిన్నములే. (౨) ఈ అవయవములన్నియు పరస్పర సహకారములు. భిన్నములయ్యును పరస్పరము సంబంధితములై, వ్యవస్థితములై యున్నవి. అవి విడిపోలేవు. పరస్పర విరుద్ధములు కావు. మృదువైన నాలుక కఠినమైన దంతములకు సన్నిహితముగా నుండును. అయ్యవి పరస్పర సహాయకములగుచున్నవి. (౩) సర్వావయవముల (సమిష్టికృషి) సహయోగముననే శరీరము పుష్టివంతమగుచున్నది. వాని సహయోగము జీవనమునకు లక్షణము, అసహయోగము మృత్యువునకు లక్షణము. భిన్నములయ్యు సహయోగమును నిర్వహించు నవయవములు గలదే స్వస్థ శరీరము. అసహయోగారంభమే రోగసూచకము, మృత్యువాహకము అత్యంతోపయుక్తము. సోదాహరణము నైన ఈ మంత్రమును గ్రహించుటలో కొందరు మొదటి విషయమును మాత్రమే స్వీకరించి కడపటి రెంటిని విస్మరించిరి. ఈ పొరపాటు కారణముగా జరిగిన వర్గీకరణము హిందువులలో భిన్నతలను కలహములను పుట్టించినది. వ్యవస్థను విచ్ఛేదమొనర్చినది. బ్రాహ్మణులకు, క్షత్రియులకు మధ్య యుద్ధములు జరిగినవి. వైశ్యులకు, శూద్రులకును మధ్య కలహము లేర్పడినవి. బ్రాహ్మణులలోని యంతశ్శాఖలలో కూడ ఈర్ష్యాస్పర్థలు రేకెత్తినవి. సమస్త సమాజమునకు నష్టము వాటిల్లునట్లు హిందూజాతి వేలకొలది వర్గములుగా విభక్తమైనది.

ఉపమానోపమేయముల నెరుగని వారి వలననే ఇట్లు జరిగినది. వేదమందు సూచింపబడిన నియమము సకల మానవ జగత్తుకు వర్తించును. అనగా సమాజము నాలుగు పెద్ద భాగములుగా విభజింపబడుట యుక్తము. (౧) జ్ఞానవృద్ధి యొనర్చు బ్రాహ్మణులు ముఖతుల్యులు. (౨) బలవంతులైన క్షత్రియులు బాహు తుల్యులు. (౩) వ్యాపారము నెఱపు వైశ్యులు జంఘసమానులు. (౪) ఇతర శ్రమజీవులగు శూద్రులు పాద సమానులు.

ఈ విభాగములు సంస్కృతమున వర్ణపదముచే చెప్పబడినవి. ఇచట వర్ణ శబ్దమునకర్థము రంగుకాదు. 'వృఞ్ వరణే' అను ధాతువునుండి నిష్పన్నమైన వర్ణశబ్దము - మనుజుడు సమాజమునకు తానై చేయగోరిన కర్తవ్యమును బోధపరచును. ఈ వర్ణము బలవంతముగా నెవ్వరికిని అంటగట్ట బడునదికాదు. మానవుడు తానుగా దానినెన్నుకొనును. ఈ ఎన్నికయందు అభిరుచి, శక్తి రెండును చూడబడును. ఎవని మస్తిష్కము మంచిదో ఎవరికి జ్ఞానవృద్ధిలో నభిరుచి యుండునో, ఎవడు పలు విధములగు వైజ్ఞానికానుసంధానములను ఆవిష్కారముల నొనర్చి సమాజ సమృద్ధికి తోడ్పడునో వాడే బ్రాహ్మణుడు, శరీరబలము కలిగి ఆతతాయులనుండి సమాజమును రక్షించు వాతడే క్షత్రియుడు. ధనధాన్యోత్పత్తిని కళాకౌశలోన్నతిని సాధించు నాతడే వైశ్యుడు. సేవ మాత్రమే చేయగలిగి పై మూడు వర్గముల వారొనర్చు కార్యములకు సహాయమొనర్చు నాతడే శూద్రుడు, ఈ బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రపదములు జన్మమూలకములుగా వాడుట తగదు. గుణకర్మ స్వభావానుసారముగా నీ వర్గీకరణము జరిగినది. భేదభావమునకు మాత్రము కాదు సుమీ. సహయోగమునకే ఇది యుద్దేశింపబడినది.

సమాజమందలి ఈ నాలుగు పెద్ద వర్గములు సమాజము పెరుగుచున్న కొలదిని ఆ యా వర్గమందలి విశేష కార్యమును బట్టి విస్తృతిగాంచవలసి యుండును. ఒక జనపదమందు ఒక దుకాణము మాత్రముండును. అచ్చటనే ఉప్పు, మిర్చి మొదలగు వాటితో పాటు బట్టలు కూడ విక్రయింపబడును. సామాన్యములగు ఔషధములు కూడ యమ్మబడును. కాని నగరమందు ఒక్కొక్క దుకాణములే పలువిధములుగా యుండును. ఇట్లే బట్టల దుకాణములు కూడా. ఇదే విధముగా సమాజము విస్తృతమైనపుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రములనేక వర్గములుగా విభజన యగుదురు. కాని వారందరంతగా భిన్నులైనను పరస్పర ఘాతకులు గాక సహాయకులగుటయే ఇందలి గొప్ప తనము. సమాజమును శరీరముతో పోల్చి వర్ణములలో గల పారస్పరిక సహకారమునే వేదమంత్రము బలపరచుచున్నది. ఈ వర్ణ వ్యవస్థ జన్మాది గౌణ నియమములపై నాధారపడి యుండరాదు. స్వాభావికములైన ప్రవృత్తులు యభిరుచులు మాత్రమే దీని కాశ్రయములు కావలెను

సుసంఘటిత సమాజమునకు కృషి, ధనము, ఉద్యోగము, కళాకౌశలములు, యాత్రాసాధనములు, సేన, విద్యాధ్యయనాద్యనేకవిషయములావశ్యకమగుచున్నవి. వేదములలో ఈ విషయములన్నియు వివరింపబడినవి.

వేదములో ధనవిషయము

ప్ర : ధన విషయమున వేద విధానమేమి?

ఉ : ధనములేక జీవనము జరుగుట కష్టము . ఋగ్వేదారంభమందిట్లున్నది.

అగ్నినా రయిమశ్నవత్ పోషమేవ దివేదివే।

యశసం వీరవత్తమమ్ (ఋ. ౧-౧-౩)

(అగ్నినా) ఈశ్వరోపదేశముల ననుసరించి (రయిం) ధనమును (అశ్నవత్) ఆర్జించవలయును. (దివేదివే) ప్రతి దినము (పోషం) పోషించునది. (యశసం) కీర్తినిచ్చునది (వీరవత్తమమ్) శక్తిని పెంపొందించునది. అనగా అవినీతిగా ధనము నార్జించకుము. ఈశ్వరాజ్ఞాబద్ధుడవై ధర్మమార్గమున ధనము నార్జించుము. నీవు నీ కుటుంబపాలన పోషణము కొరకు చాలినంత ధనము నార్జింపుము, ధనమువలన నీ కీర్తివృద్ధి కావలయును. ధనమును ధర్మమార్గముననే సంపాదించుము. ధర్మమార్గముననే వ్యయింపుము మరియును :

ఊర్జం బిభ్రద్ వసువనిః సుమేధా అఘోరేణ చక్షుషా మిత్రియేణ

గృహానైమి సుమనా వందమానో రమధ్వం మా బిభీత మత్ (అ. ౭-౬౦-౧)

(సుమనసావంద మానోరమధ్వం) మీరు నిర్మల హృదయముతో నొకరినొకరు సన్మానింమకొనుచు సుఖింపుడు. (మాబిభీతమత్) నావలన భయపడకుడు. ఏలనగా స్వార్థినై నేను మీకు కష్టము కల్గించను. (ఊర్జంబిభ్రత్) నేను తేజోవంతుడను (వసువనిః) ధనము నార్జింతును. (సుమేధా) మేధావిని. నేనవినీతిపరుడను కాను. (అఘోరేణ త్రిమిత్రియేణ చక్షుషా గృహాన్ యేమి) ప్రసన్నమైన స్నేహదృష్టితో నేనిల్లుజొత్తును. నేను ప్రియముగా వర్తింతును. ధనమార్జించి మీకందరికి సుఖమునిత్తును. నసుగని భయము నొందకుడని గృహస్థుడు తన కుటుంబము లోని వారితో చెప్పును. స్వార్థులైన దుష్టులు తామార్జించిన ధనమును తమకొరకే వ్యయము చేయుదురు.

ఇమే గృహా మయోభువ ఊర్జస్వంతః పయస్వంతః।

పూర్ణా వామేన తిష్ఠంతస్తే నో జానంత్వాయతః (అ. ౭-౬౦-౨)

ఈ గృహములు పాడిపంటలతో నిండి శక్తి వంతములు, సుఖవంతములగుగాక. వానియందుత్తమ వస్తువులుండుగాక ఉదార హృదయులు మాకు స్వాగతమొనర్తురు గాక ఉదారులు ప్రేమయుతులు, కార్య శూరులునగువారి యిండ్లు పాడి పంటలతో సమృద్ధములై సుఖదాయకములగును. కృపణులు, లోభులు, సోమరులు ఏమాత్రము నభివృద్ధినొందలేరు.

ఉపహూతా భూరిధనాః సఖాయః స్వాదుసంముదః।

అక్షుధ్యా అతృష్యాస్త గృహా మాస్మద్బిభీతన (అ ౭-౬౦-౪)

(భూరిధనాః) విశేష ధనము నార్జించువారు (సఖాయః) తోడ్తో నీశ్వరస్తుతి యొనర్చువారు. (స్వాదుసంముదః) జీవనానందమును గ్రోలువారు (అక్షుధ్యా) క్షుధోపహతులు గానివారు నగు (గృహా) గృహస్థులారా। (మాస్మద్ బిభీతన) నా వలన భయమునందకుడు.

ధనవంతుడైన మానవుడు ధర్మాత్ముడు, దానశీలుడైనచో నతనిని ఇంటివారును ఊరివారును తుదకు దేశీయులును గౌరవింతురు.

వివాహ సమయమున పతి నేను నా పత్నిని రక్షింతు నని ప్రతిన సేయును, దానికి విరుద్ధముగా వివాహమందే భార్యతోపాటు ధన, కనక, వస్తు, వాహనాది సకల సామగ్రి వాశించువారు కొందరుందురు. వారిని గూర్చి :

అశ్లీలా తనూర్భవతి రుశతీ పాపయాముయా।

పతిర్యద్ వధ్వో వాససః స్వమంగ మభిధిత్సతే (అ. ౧౪-౧-౨౭)

వధువుతెచ్చిన వస్త్రములతో నాచ్ఛాదింపబడిన వరుని శరీరము కలుషితమగుచున్నది. వధువుద్వారా సంప్రాప్తమయిన ద్రవ్యముతో భోగముల ననుభవించ నెంచువారి శరీరములు కలుషితములగును. అందుచే వరదక్షిణ గ్రహించుటయు, వాంఛించుటయు పాపమని వేదము తెలుపుచున్నది.

సకల పవిత్రతలయందును అర్థ పవిత్రత శ్రేష్ఠము, ఆవశ్యకమును నైయున్నది.

శుచీ వో హవ్యా మరుతః శుచీనాం శుచిం హినోమ్యధ్వరం శుచిభ్యః।

ఋతేన సత్యమృతసాప ఆయన్ శుచిజన్మానః శుచయః పావకాః॥

(ఋ. ౭-౫౬-౧౨)

(మరుతః) ఓ ప్రపంచమానవులారా! (వహశుచీనాం) పవిత్రులగు మీయొక్క (శుచీహవ్యా) వస్తువులు పవిత్రములే యగుగాక. (శుచిభ్యః శుచిం అధ్వరం హినోమి) మీరు శుద్ధ ధర్మ మార్గమున సమార్జించిన పదార్థములతో యజ్ఞ మొనర్పుడని నా యాదేశము. సత్యములైన శుద్ధ వైదిక నియమముల ద్వారా మీ జీవనమును, ఇతరుల జీవనమును పవిత్రమొనర్చు వారగుడు. లంచము, జూదము, అవినీతి, పరద్రవ్యాపహరణ మున్నగునవి. అధర్మార్జనములు నగుచున్నవి. ఇవి కుటుంబములనేకాక దేశములను, నైతము నాశనమొనర్చును.

వేదములో పశుసంపద

పశుసంపద సకల సంపదలయందు ఉత్కృష్టమైనది. అథర్వ వేదము ౧౨ కాండమందు పలుమారులీ ప్రార్థనా మంత్రము చూడబడును.

త్వం నః పృణీః పశుభిర్విశ్వరూపైః
సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్

ఓ పరమాత్మా! (త్వం) నీవు (నః) మమ్ములను (విశ్వరూపైః పశుభిః) అనేక విధములైన పశుసంపదతో సంతుష్టులనుగా నొనర్చుము. (పరమేవ్యోమన్) ఈ విశాల ప్రపంచమందు (మా=మాం) నన్ను (సుధాయాం) అమృతమందు (ధేహి) యుంచుము. అనగా వివిధ పశుసంపదలతో నన్ను సుఖవంతునిగా చేయుము.

పశు ఉత్పత్తి వర్ణనము

తస్మాదశ్వా అజాయంత ఏచకే చోభయాదతః గావోహ జజ్ఞిరే తస్మాత్
తస్మాజ్జాతా అజావయః పశూంస్తాంశ్చక్రే వాయవ్యానారణ్యా గ్రామ్యాశ్చయే
(అ. ౧౮.౧౬-౧౭)

పై పండ్లు క్రింది పండ్లు గలిగిన యశ్వము నా ఈశ్వరుడే సృష్టించెను. ఆతడే గోవులను, మేకలను రచించెను. ఆ ఈశ్వరుడే గాలియందు వనములందు గ్రామములందు సంచరించు ప్రాణులను సృష్టించెను.

మనుష్యుల యునికితో పశువులకు సంబంధమున్నది. మనుష్యులయందును పశువులయందును ఉండు జీవులు సమానులే. అందుచే య. ౩౬-౧౮ లో 'మిత్రస్యాహం చక్షుషా సర్వాణి భూతాని సమీక్షే' నేను సకల ప్రాణులను మిత్రదృష్టితో వీక్షింతునుగాక యని చెప్పబడినది. మానవుల యిండ్లయందు పెంచబడు గుఱ్ఱములు, గాడిదలు, ఆవులు, ఎద్దులు, గొఱ్ఱెలు కుక్కలు మొదలగునవి తమ యజమానులను సేవించుచు తమ తమ సంస్కారములను గూడ ఉన్నతపరచుకొనును. యుద్ధాశ్వములు నిజస్వామిని సేవించుటయే కాక వాని రక్షణ మునకు తన ప్రాణముల నర్పించును. గొల్లవాని కుక్కలు గొఱ్ఱెలను కాపాడునంతటి తీవ్రబుద్ధి కలిగియుండును. దక్షిణాఫ్రికాలోని కింబర్లీ నగరమున గనులనుండి వజ్రములు తీయబడును. అచట కుక్కలకు వజ్రముల కాపాడుటకు శిక్షణీయబడును. దొంగలు కావలా మనుష్యులకు ఆశజూపగలరేమోగాని ఆ కుక్కలను లోగొనలేరు. పశు, మనుజుల సహనివాసము పరస్పర లాభదాయకమని పై విషయముల వలన స్పష్టమగుచున్నది.

ఈ సహనివాసముల మానవులకు తమ కార్య కలాపము లందు సహాయము లభించుట, పశువులకు ఆంతరిక సంస్కారములు వికసించుట జరుగును. అందువలననే యజుర్వేదపు తొలి మంత్రమందు "యజమానస్య పశూన్ పాహి" యజమాని పశువులను రక్షింపుమని యున్నది. ఏలయనగా పశుసంపద శ్రేష్ఠమైనది. మనము పశువులు లేకున్నను యంత్రములతో పనిని నడుపుకొనగలుగుదుము. కాని జడయంత్రములపై నిర్భరమై పశుపాలనను ఉపేక్షింపజేసిన సభ్యత ఎంతటి సౌకర్యదాయకమైనను, ఆకర్షణీయమైన దైనను పశు వికాసమున కవకాశమొసంగని దోషము ఆ సభ్యత యందుండును. కావున పశుసంపద నుపేక్షించుట భావ్యముకాదు.

స నః పవస్వ శంగవే శం జనాయ శమర్వతే శం రాజన్నోషధీభ్యః
(సా ౧-౧-౩)

ఓ పరమాత్మా! (నః) మమ్ములను (గవేశం) ఆవులకు శుభకరములుగా (శంజనాయ) పరివారమునకు శుభకరములుగా (శంఅర్వతే) అశ్వములకు సుఖకారులుగా (శం ఓషధీభ్యః) వృక్ష లతా గుల్మములకు వృద్ధికారులముగా (పవస్వ) ప్రేరేపించుము. ఈ మంత్రమందు గోవులను అశ్వములను గురించి విశేషముగా నుల్లేఖింపబడినది. ఇవి తక్కినయన్నిటికంటె విశేషముగా మనకుపకరించును. ఆవును ధేను వందురు. ధేనువనగా త్రాగుటకు పాలిచ్చునది యని యర్థము. యౌగికార్థదృష్ట్యా పాలిడు జంతువులన్నియు ధేను శబ్ద వాచ్యములే. భారతదేశమందు ఆవు, గేదె, గొఱ్ఱెలు ధేను శబ్దవాచ్యములైనట్లే, అరేబియా దేశమందు ఒంటె కూడ ధేను శబ్దవాచ్యమే యగును. గుఱ్ఱములకు అర్వత్ అను పేరుగలదు. వానిని వాజి యని కూడ వ్యవహరింతురు. గార్దభములపై స్వారిచేయు దేశములందు రాసభము కూడ వాజియే, అనడ్వాన్ (అనస్+వః) బండినిలాగునది. కావున ఎద్దును అనడ్వాన్ అందురు. ఇట్లే బండిలాగు దున్నలు, ఎద్దులు, లొట్టియ్యలు, కొండమేకలు అనడ్వాన్ శబ్దవాచ్యములే.

మానవులకు నిజపరివార రక్షణమువలె వీని రక్షణము కూడ అవశ్య కర్తవ్యము. పశువులన్నిటిలో గోవు శ్రేష్ఠమైనదిగా అంగీకరింపబడినది. సంస్కృత భాషయందు గో శబ్దమున కనేకార్థములున్నవి.

క్షీరం చాన్నం తథా జ్ఞానం లోకేభ్యో దీయతే యయా।
గోమాతా సా సదా సేవ్యా దేవః పృథ్వీ సరస్వతీ॥

పాలు ఇచ్చునదిగావున గోవు మనకు మాత. అన్నమిడునది యగుటవలన భూమి మనకు

మాత. జ్ఞానమొసంగునది యగుటచే సరస్వతి మనకు మాత. సంస్కృతమందు పై మూడింటికిని గోశబ్ద ముపయోగింతురు. అందువలన గోవు సర్వదా పూజింపదగినది.

ఇహైవ గావ ఏత నేహో శకేవ పుష్యత ఇహైవోత
ప్రజాయధ్వం మయి సం జ్ఞాన మస్తువః (అ. 3-౧౪-౪)

(గావః) ఓ గోవులారా! (ఇహ ఏవ ఏతన) నాయింటిలోనికి రండు (శకా ఇవపుష్యత) గ్రాసమును భుజించి పరి పుష్టముంగుడు. (ఇహఏవ ఉత ప్రజాయధ్వం) ఇచటనే లేగలను గాంచుడు. (మయివః సంజ్ఞాం అస్తు) నాపై మీకు ప్రేమ గల్గుగాక.

సం జగ్మానా అబిభ్యుషీరస్మిన్ గోష్ఠే కరీషిణీః
బిభ్రతీః సోమ్యం మధ్వనమీవా ఉపేతన (అ. 3-౧౪-3)

(అస్మిన్ గోష్ఠే) ఈ గోష్ఠమందు (అబిభ్యుషీః) నిర్భయులై (సంజగ్మనాః) ప్రేమపూర్వకముగా నుండుడు. (కరీషిణీః) ఇందే మలవిసర్జన చేయుడు. (సోమ్యం మధుబిభ్రతీః) అమృతతుల్యమగు మధురక్షీరముల నిడుడు. (అనమీవా ఉపేతన) మీరు నిరోగులుగా నుందురుగాక.

మయా గావో గోపతినా సచధ్వమయం వో గోష్ఠ ఇహ పోష యిష్ణుః
రాయస్పోషేణ బహులాభవంతీర్జీవా జీవంతీరుప వః సదేమ
(అ. 3-౧౪-౬)

(గావః) ఓ గోవులారా! (మయాగోపతినా సచధ్వం) మీ యజమానుడనగు నాతో నుండుడు. (అయంగోష్ఠః ఇహ) ఇచట నున్న ఈ గోష్ఠము (వః పోషయిష్ణుః) మిమ్ము పోషింపతగినది. (రాయస్పోషేణ బహులాభవంతీః) మాకుగల ధనధాన్య సంపదలతో పరిపుష్టములై వృద్ధినొందుడు. (జీవాః) మానవులమగు మేము (జీవంతీః వః ఉపసదేమ) సజీవములగు మిమ్ము సేవింతుముగాక.

ఈ మంత్రమందు గోరక్షణము దానివలన ధనధాన్య సమృద్ధి చెప్పబడియున్నది. "జీవంతవః" ఈ శబ్దమువలన యజ్ఞములందు పశుహింస, మాంస భక్షణము మున్నగునవి వేదమున మచ్చుకైనా లేవని తెలియుచున్నది. వైదిక సంస్కృతియందు ఏప్రాణికిని కష్టము కలిగించు ప్రసంగములేదు. సర్వజన వికాసము, సర్వప్రాణి కళ్యాణము ఈ సంస్కృతి యొక్క మూల సూత్రము. తమ స్వార్థము కొరకు ఇతర ప్రాణుల హింసించు నధికారము మానవులకులేదు. '**అహింసా పరమోధర్మః**'. అహింసయే పరమోత్కృష్ట ధర్మము.

వేదములో కృషి సంపద

పశుసంపద పిదప చెప్పదగినది కృషి సంపద

ఏకో ద్వే వసుమతీ సమీచీ ఇంద్ర ఆపప్రౌ పృథివీ ముతద్యామ్
(ఋ. 3-30-౧౧)

(ఏకః ఇంద్రః) ఒకే ఒకడగు పరమాత్ముడు (ద్యాపృథివీం ఉతద్యాం) పృథివ్యాకాశముల రెంటిని (సమీచీవ సుమతీ ఆపప్రౌ) విస్తార ధనమదాయకములుగా రచించెను.

పృథివీ ద్యులోకములను రెండింటిని (వసుమతీ) ధనదాయకములని వేదమున చెప్పబడినది. మేఘము వర్షించినచో పృథివి సస్యోత్పత్తి చేయగలదు కాని మానవుడు తన జ్ఞానముతో భూమిని సాగుచేసి ఆహారోత్పత్తి చేయవలయును. పశువులపై కేవలం మేశ్వరునిపై నాధారపడరాదు.

సీరాయుంజంతి కవయోయుగా వితన్వతే
పృథక్ ధీరా దేవేషుసుమ్నయౌ
(అ. 3-౧౭-౧)

(దేవేషు సుమ్నయౌ) దేవప్రియులైన (ధీరా కవయః) బుద్ధిమంతులు, జ్ఞానులునగువారు (సీరాయుంజంతి) నాగలితో దున్నుదురు. (పృథక్ యుగా వితన్వతే) ఎద్దుల మెడలపై కాడి నుంతురు. వ్యవసాయము చేయువారి నీ మంత్రమందు దేవప్రియులనియు, కవులనియును, ధీరులనియును చెప్పబడినది. ఏలనగా యావత్ప్రపంచము కొరకై ఆహారోత్పాదన మొనర్చుట శ్రేష్ఠులు జ్ఞానులునగు పురుషుల కర్తవ్యము. పృథివి వసుమతి. దానియందు సంపద నిండియున్నది. కాని జ్ఞానపరిశ్రమ లుపయోగింపబడనిదే అన్నోత్పత్తి జరుగనేరదు. అజ్ఞానులైన ఆటవికుల చెంత ఏ ష్టుతము లైన భూవసతులు పడియున్నవి. వానిలో నెవరును నాగలిచే నేల దున్నరు. అచటివారా భూమినుండి ఆహారమును గైకొనజాలరు. శిక్షితులు, విజ్ఞాన వేత్తలునైన వారి అధికారము క్రిందికి భూవసతులు వచ్చినేని అచటి వారికేగాక అన్య దేశీయులకు కూడ ఆహారము పుష్కలముగా లభించును.

యునక్త సీరా వియుగాతనోత కృతేయోనౌ వపతేహ బీజం విరాజః శ్నుష్టిః
స భరా అసన్నో నేదీయ ఇత్ సృణ్యః పక్వమాయవన్ (అ. 3-౧౭-౨)

(యునక్తసీరా) నాగలితో దున్నుము. (యుగాః వితనోత) కాడిని సవరించుము. (కృతయోనౌ) పొలములో నాళ్ళు నేర్పరచుము (ఇహబీజం వపత) దానియందు విత్తనము నాటుము. (విరాజః శ్నుష్టిః సభరా అసన్) ఈశ్వరుని కృపవలన మా భాగ్యము

సమృద్ధమగుగాక. (న వేదీయుక్షత్ సృణ్యః పక్వం ఆయవన్) మా పంటలు కోతకువచ్చును గాక । - మనము బుద్ధి పూర్వకముగా నాగలితో భూమిని దున్ని నాళ్ళలో విత్తనములు వేయుదుమేని ఈశ్వరుని కృపచే పైరులు పెరిగి కోతకు వచ్చును. వానిని మన కొడవళ్ళతో కోసికొందుము.

ఋగ్వేదము మం. ౧౦- ౧౦౧ సూక్తములో శబ్దాంతర ముల చేత-ఈ యాశయమునే ప్రతిబింబింపచేయు మంత్రములున్నవి.

యునక్త సీరా వియుగా తనుధ్వంకృతే యోనౌ వపతేహ బీజం।
గిరాచశ్రుష్టిః సభరా అసన్ నోనేదీయ ఇత్ సృణ్యః పక్వమేయాత్(మం.3)

సీరాయుంజంతి కవయో యుగా వితన్వతేపృథక్ ధీరా దేవేషు సుమ్నయా
(మం. ౪)

నిరాహావాన్ కృణోతన సంవరత్రా దధాతన సించా మహా అవత
ముద్రిణం వయం సుషేకమనుప క్షితమ్ (మం. ౫)

మూడవ మంత్రమందు 'గిరా' మరియు 'శ్రుష్టి' అను రెండు శబ్దములున్నవి. అందు గిరా వాణి - జ్ఞాన ద్యోతకము మరియు శ్రుష్టి అన్నద్యోతకము. వీనివలన జ్ఞానవంతుడే మంచి రైతు కాగలడు. ప్రపంచమందు ప్రాణులకు రైతే అన్నదాత యగుట సమాజమందతనికి ఉన్నత స్థానముండవలయును. ౫వ మంత్రమందు "ఆహావాన్ నిహి కృణోతన" అనగా గోవృషభాదులు నీరు త్రాగుటకు అనుకూలముగా జలాశయములను నిర్మించు విధానమున్నది. 'ఉద్రిణం అవతం' అనగా నీటితో నిండిన చెఱువులు, కుంటలు, బావులు వరత్ర అనగా త్రాడు, వీనితో బొక్కెనలను కట్టి భూమిని తడుపుటకై నీరు లాగుదురు. వేదమునందు భూమిని దున్నుట, విత్తనము వల్లుట, నీరు కట్టుట, సస్యములు కోయుట మున్నగు ఉపదేశములున్నవని దీని తాత్పర్యము.

యజుర్వేదము అ. ౧౮- ౧౨ వ మంత్రమందు అనేకములగు ధాన్యముల పేర్లు చెప్పబడియున్నవి.

వ్రీహయశ్చమే యవాశ్చమే మాషాశ్చమే తిలాశ్చమే ముద్గాశ్చమే ఖల్వాశ్చమే ప్రియంగవశ్చమే అణవశ్చమే శ్యామాకాశ్చమే నీవారాశ్చమే గోధూమాశ్చమే మసూరాశ్చమే యజ్ఞేన కల్పంతామ్॥

ఇచట (వ్రీహి) - వడ్లు (యవ) యవలు (మాష) మినుములు (తిల) నువ్వులు (ముద్గ) పెసలు ఇట్లే ఖల్వ, ప్రియంగవ, శ్యామాక నీవారాది వివిధములైన ధాన్యములను పండించు విధానమున్నది. "యజ్ఞేనకల్పంతాం" అనగా యజ్ఞము వలన నివి ఉత్పన్నమగుగాక యని యున్నది. ఇచట యజ్ఞమున కర్థము కృషి - యజ్ఞము. వ్యవసాయము చేయుటయును యజ్ఞమే యగును. యజ్ఞము అగ్నిహోత్ర మొనర్చి ఆహుతులిచ్చుట మాత్రమే కాదు. జీవనోపాధికై వలయు పదార్థములనుత్పత్తి చేయుట కూడ యజ్ఞమే. ఈ వివరణము ద్వారా ప్రతి రైతు యజమానుడు లేక యజ్ఞకర్త యనబడును. పురాణ గాథలలో జనకుని సునాశీరుడు లేక నాగలి దున్నువాడు అన్నారు. ఈ సునాశీర శబ్దము వేదమునుండి తీసికొనబడినది.

శునా శీరా హవిషా తోశమానా సుపిప్పలా ఓషధీః కర్తమస్మై

(శునాశీర) అనగా - హలమా! హలమునడుపు మానవులారా! (హవిషాతోశమానా) జీవనోపాధికములగు పదార్థములతో ప్రసన్నచిత్తులై (అస్మై) ఈ ప్రజలకొరకు (ఓషధీః) పైరులను (సుపిప్పలాః) చక్కగా పంట పండునట్లు (కర్తం) సిద్ధపరచుడు.

ఇచట శునాశీరా, తోశమాన అను పదములు ద్వివచనాంతములు, కృషిని, కర్షకులకును కూడ సంబోధించినవి. శునా అనగా నాగలి సీరా అనగా దాని సిడికోల. ఈరెండును కృషి కార్యమునకు ప్రతీకములు - కృషి కార్య చిహ్నములు.

సమస్త మానవ జీవనము యొక్క భౌతిక వస్తుభారము వ్యవసాయముపై నాధారపడి యుండుటచే వైదిక విజ్ఞానము కృషిని సర్వోత్తమ కర్మగా పేర్కొన్నది.

కృషి యజ్ఞమును కొఱత లేకుండ సుసంపన్నమొనర్చుటకు ఖనిజ పదార్థము లావశ్యకములైయున్నవి. వాని ప్రాప్తికై ఖనిజ యజ్ఞము వేదమున నిట్లు ప్రతిపాదింపబడినది.

అశ్మా చమే మృత్తికా చ మే గిరయశ్చ మే పర్వతా శ్చ మే
సికతా శ్చ మే వనస్పతయ శ్చ మే హిరణ్యం చమే ఽయశ్చమే శ్యామం చ మే
లోహం చ మే సీసం చ మే త్రపు చ మే యజ్ఞేన కల్పంతామ్
(య. ౧౮-౧౩)

ఇచట (అశ్మా) రాయి (మృత్తికా) మట్టి (గిరయః) గుట్టలు (పర్వతాః) పర్వతములు (సికతా) ఇసుక (వనస్పతయః) అడవి కట్టె (హిరణ్యం) బంగారము (శ్యామం) వెండి (లోహం) ఇనుము (త్రపు) సీసములయొక్క వర్ణనమున్నది. ఈ పదార్థములు యంత్రాదుల నిర్మాణమునకు పనికివచ్చును.

వ్యాపార విషయమున వేదమేమి చెప్పుచున్నది.?

ఇంద్ర మహం వణిజం చోదయామి స న ఏతు పుర ఏతానో అస్తు

నుదన్వరాతిం పరిపంథినం మృగం స ఈశానో ధనదా అస్తు మహ్యమ్
యే పంథానో బహవో దేవయానా అంతరాద్యానా పృథివీ సంచరంతి తే మా
జుషంతాం పయసా ఘృతేన యథాక్రీత్వా ధనమాహరాణి (అ. ౩ . ౧౫ . ౧౨)

ఇచట వణిజ వ్యాపారమొనర్చువారికి ఇంద్రశబ్దము వాడబడినది. వ్యాపారమునకు ఎగుమతి దిగుమతుల సౌకర్యమవసరము. మార్గమధ్యమందు (పరి పంథినం) వైరులు దోపిడిగాండ్రు, మృగవ్యాఘ్రాది ఘాతుక జంతువులు తారసిలకుండ మండవలయును.

(యే బహవో పంథానః) ఏ విశాల మార్గములు (ద్యావా పృథివీ అంతరాః) భూమ్యాద్యాకాశము లందున్నవో ఎచట (దేవయానాః) వాయుయానములు నడచునో (తే మాపయ సా ఘృతేవ జుషంతాం) ఆ మార్గములు నాకు జీవనోపయుక్తములగు ఘృతదుగ్ధములు నిడుగాక (యథా క్రీత్వా) దానిచే నేను వ్యాపార మొనర్చి (ధనం) ధనమును (ఆహరాణి) గైకొందునుగాక.

ఇచట వ్యాపార మండలములు, వ్యాపారములు, వాయుయానములు, పేర్కొనబడినవి. వణిజ వైశ్యుడు ఇంద్ర శబ్ద వాచ్యుడు. అతని వాయుయానము దేవయానము (క్రీత్వా) క్రయవిక్రయము లొనర్చియే వ్యాపారి ఒక దేశపు సరకులనింకొక దూరదేశములకు చేర్చగండు. దీనివలననే ధనము లభించును. మానవజాతికి చెందిన నాలుగు వర్ణములలో నొక భాగమైన వైశ్యుడు ఉత్పత్తి, కృషి కళాకౌశలాదులు, ఎగుమతిదిగుమతులు, వినిమయము, ధనప్రాప్తి మున్నగు వివిధములైన వ్యాపార విభాగములతో సంబంధము కలిగియుండును.

ప్ర : ఏయే గ్రంథములు వేదానుకూలములు ?

ఉ : నాలుగు వేదములకు ఆరు వేదాంగములు : శిక్షా, కల్ప, వ్యాకరణ, నిరుక్త, ఛంద, జ్యోతిషములు. నాలుగు ఉపవేదము లున్నవి. ౧. ఆయుర్వేదము(మెడిసిన్) ఇది ఋగ్వేదమునకు సంబంధించినది. ౨. ధనుర్వేదము : యజుర్వేదమునకు చెందినది. దీనిలో యుద్ధ విద్య తెల్పబడినది. ౩. గంధర్వ వేదముసామవేదమునకు సంబంధించినది దీనియందు సంగీత విద్య గలదు. ౪. అర్థ వేదము ఇది అథర్వవేదమునకు సంబంధించినది. ఇందు అర్థశాస్త్రము మొదలగునవి వివరింపబడినది. (మెకానిక్స్ ఎకనామిక్స్)

౨. శాఖలు : వేదములే కాక వేదములకు ౧౧౨౭ శాఖలున్నవి. ఇవి బ్రహ్మాది ఋషులు రచించిన వేదవ్యాఖ్యాన గ్రంథములు. ప్రస్తుతము వీనిలో కొన్ని మాత్రమే లభించుచున్నవి.

౩. బ్రాహ్మణములు : వీనికి దిగువన బ్రాహ్మణములున్నవి. బ్రహ్మ యనునది ఈశ్వరుని మరియు వేదము యొక్క పేరు. ఈ గ్రంథములలో వేదము మరియు ఈశ్వర సంబంధిత విషయ పరిశీలనముండుటవలన ఈ గ్రంథములు బ్రాహ్మణములని పిలువ బడుచున్నవి. ఇక సనాతన ధర్మావలంబులగు బ్రాహ్మణులు వీనిని వేదముల భాగముగనే భావించుచున్నారు. కాని ఇది సరికాదు. వేదములు కేవలము సంహితా మాత్రములే (మంత్రభాగము). బ్రాహ్మణ గ్రంథములందు వేదము యొక్క వ్యాఖ్యానము. యజ్ఞాదులందు వీని వినియోగము తెల్పబడినది. బ్రాహ్మణములందు, విఖ్యాత పురుషుల చరిత్రలు కూడ లిఖించబడినవి. అవి వేదభాగములు గావు. ప్రతిచోటను వేదమంత్రముల మొదటి భాగమును గూర్చి చర్చించబడినది. కావున యివి వ్యాఖ్యాన మాత్రములేగాని వేదములు గావని తెలియుచున్నది. ప్రతి వేదమునకెన్నియో బ్రాహ్మణములున్నవి. ముద్రితములైన కొన్నిమాత్రము ప్రస్తుతము లభించుచున్నవి. అవి దిగువ తెల్పబడినవి

ఋగ్వేద సంబంధిత బ్రాహ్మణ గ్రంథములు

౧. ఐతరేయ బ్రాహ్మణము.

౨. కౌషీతకీ బ్రాహ్మణము

యజుర్వేద సంబంధిత బ్రాహ్మణ గ్రంథములు

౧. శతపథ బ్రాహ్మణము

౨. తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము

సామవేద సంబంధిత బ్రాహ్మణ గ్రంథములు ౧. తాండ్య మహాబ్రాహ్మణము ౨. దైవదత్త బ్రాహ్మణము ౩. షడ్వింశ బ్రాహ్మణము. ౪. మంత్ర బ్రాహ్మణము ౫. జైమినీ ఉపనిషద్ బ్రాహ్మణము ౬. జైమినీ ఆర్షేయ బ్రాహ్మణము ౭. ఆర్షేయబ్రాహ్మణము ౮. సంహితోపనిషద్. ౯. వంశ బ్రాహ్మణము ౧౦. సామ విధానబ్రాహ్మణము.

అథర్వవేద సంబంధిత బ్రాహ్మణ గ్రంథము : ౧. గోపథ బ్రాహ్మణము.

౪. ఆరణ్యకములు : అరణ్యకమనగా అడవికి చెందినదని యర్థము. వనవాస మొనర్చు వానప్రస్థులచే లిఖించబడినవియో, లేక వనవాస సమయమందు పఠించ బడెడివియో యైనందువలన యీ గ్రంథములు ఆరణ్యకములైనవి. ఆత్మ మరియు పరమాత్మలకు చెందిన గూఢ విచారములతో ఈ గ్రంథములు నిండియున్నవి. వీనికి బ్రాహ్మణ గ్రంథములతో సంబంధమున్నది. మరికొన్ని వీని భాగములై యున్నవి. బ్రాహ్మణములవలెనె ఆరణ్యకములలో చాల భాగము నేడు లభించుట లేదు. లభించెడి వానిని దిగువ వివరించనైనది.

ఋగ్వేదము యొక్క ఆరణ్యకములు :(౧) ఐతరేయారణ్యకము. (౨) శాంఖాయనారణ్యకము. యజుర్వేదము యొక్క ఆరణ్యకములు :౧) తైత్తిరీయారణ్యకము (౨) బృహదారణ్యకము.

౫. ఉపనిషత్తులు : 'ఉపనిషత్' శబ్దమునకు సమీపమున కూర్చుండుట యని అర్థము. అనగా గురు చరణ సన్నిధిని గూర్చుండి ఏ విద్యను బడయుదుమో అది ఉపనిషద్ అగును. అట్లయినను ఉపనిషత్తులు శతాధికముగ నున్నవి. కానీ పదునొకండు మాత్రమే ప్రసిద్ధములైనవి.

౧. ఈశ : ఇది యజుర్వేదము నందలి ౪౦వ అధ్యాయము. దీని పాఠము ఈశ శబ్దముతో ప్రారంభమగుచున్నది. కావున దీనికి ఈశోపనిషత్ అను పేరు పెట్టబడినది.

౨. కేన : కేన శబ్దముతో నారంభించబడినది. గావున దీని పేరుకే నోపనిషత్తు అయినది. దీని అసలు పేరు తల్వకార్. ఇది సామవేదము యొక్క ఉపనిషత్తు.

౩. కఠ : యజుర్వేదము యొక్క శాఖ కఠ . దీని కాధారము కావునే నిది కఠోప నిషత్తయినది. ఇది కూడ యజుర్వేదము యొక్క ఉపనిషత్తే.

౪. ప్రశ్న : ఆరుగురు ఋషులు పిప్పలాది ఋషికడకేగి, అడిగిన ఆరు ప్రశ్నల వర్ణనము. దీని యందున్న కారణమున దీని పేరు ప్రశ్నోపనిషత్తు అయినది. ఇది అథర్వవేదపు ఉపనిషత్తు.

౫. ముండక : ఒక మంగలి, సకల సంశయములను తుత్తునియలుగా ఖండించిన కారణమున దీని పేరు ముండక అయినది. ఇది అథర్వ వేదము యొక్క ఉపనిషత్తు.

౬. మాండూక్య : గ్రంథకర్త వలన దీనికీ పేరు వచ్చినది. అథర్వ వేదమునకు చెందినది.

౭. ఐతరేయ: దీనికి కూడ గ్రంథకర్త పేరే వచ్చినది. ఇది ఋగ్వేదముయొక్క ఉపనిషత్తు.

౮. తైత్తిరీయ : తిత్తిరి ఋషిచేత తిత్తిరీయ శాఖ రచింపబడెను. ఆ శాఖ నుండియే యీ గ్రంథము వెలువడినది. కావున దీనికి తైత్తిరీయమను పేరు పెట్టబడినది. దీనికి యజుర్వేదముతో సంబంధము గలదు.

౯. బృహదారణ్యక : ఇది ఆరణ్యకములలో గూడ చేరియున్నది. శతపథ బ్రాహ్మణము యొక్క చివరి అధ్యాయము. మరియు పెద్ద భాగము. కావుననే దీనికి బృహత్ (పెద్ద) పేరువచ్చినది. యజుర్వేదమునకు చెందినది.

౧౦. ఛాందోగ్య : ఛాందోగ్య బ్రాహ్మణుడు దీనిని వెలువరించెను. కావున నిది ఛాందోగ్యోపనిషత్తు అయినది.

౧౧. శ్వేతాశ్వతరోపనిషద్.

ఉపనిషత్తులు బ్రహ్మవిద్య యొక్క అద్వితీయ గ్రంథములు. విచారశీలురు, ఈశ్వర విశ్వాసులు దీనికి సంపూర్ణ ముగ్ధులైరి. ఔరంగజేబు అన్నయగు దారాశికోహ వీనిని ఫారసీ భాషలోని కనువాదము చేయించెను. ప్రపంచమందలి అనేక భాషలలోనికి యివి అనువదింపబడినవి. జర్మనీ యొక్క విఖ్యాత వేదాంతి శోపన్‌హార్ వీనిని తన జీవనస్మరణ సమయములందలి శాంతిస్రోతస్సులని పలికెను.

౬. దర్శనములు : దర్శనమనగా చూపించునది. బోధించునది యని అర్థము.

భిన్న భిన్న పదార్థముల యథార్థమును బోధించుననియు, ప్రాపంచిక సమస్యలను తెలియ జెప్పుననియు నగు యీ దర్శనములు మనకు సహాయకములగుచున్న కారణమున వీనికి దర్శనములను పేరు వచ్చినది. ఈ దర్శనములు పరస్పర వ్యతిరేకములని కొందరు అభిప్రాయ పడుచున్నారు. కానిఅది పొరపాటు. వేదములు స్వతఃప్రమాణములని భావించుననియు, మోక్షమును తన లక్ష్యముగా నుంచుకొను నట్టివియునగు గ్రంథములు పరస్పర వ్యతిరేకములగుట అసంభవము. అవి యున్నియు తమ తమ దృష్టికోణము నుండి సృష్టి మరియు జీవన సమస్యలను బోధించి, పరిష్కరించు యత్న మొనర్చినవి.

దర్శనములు ౬. అవి :

౧. వైశేషిక దర్శనము: దీనిని కణాదముని రచించెను. ఇందు విశేష పదార్థముల యొక్క నిరూపణ చేయబడినది. కావునే దీనికి వైశేషిక నామ మిడబడినది.

౨. న్యాయ దర్శనము : దీనిని గౌతమముని రచించెను. ఇది తర్కమును (లాజిక్) బోధించును. యుక్తి ద్వారా ఏవిషయమునైనను రూఢి పరచు విధాన మిందు తెల్పబడినది.

౩. సాంఖ్య దర్శనము : దీనిని కపిలముని రచించెను. ప్రకృతి - పురుషుల వివేచన మొనర్చి, వాని ప్రత్యేక స్వరూపమును, వాని పరస్పర సంబంధమును చూపి, ఆ దశ యొక్క వర్ణనము నీ దర్శనము చేయుచున్నది. పురుషుడు ప్రకృతి బంధనము నుండి ముక్తుడగుచున్నాడు.

౪. యోగదర్శనము : దీనిని పతంజలి ముని రచించెను. ఆత్మ- పరమాత్మల సాక్షాత్ దర్శన మొనర్పజేయుటే యీ దర్శనము యొక్క ఉద్దేశ్యము.

౫. ఉత్తర మీమాంస : (వేదాంతము) ఇది వ్యాసముని కృత దర్శనము . మానవుని యొక్క ముఖ్య లక్ష్యమగు పరమాత్మ ప్రాప్తిని చూపించుటే యీ దర్శనోద్దేశ్యము.

౬. పూర్వ మీమాంస : జైమినీ కృతమగు దీనిలో యజ్ఞముల విధానమున్నది.

౭. శ్రౌత : స్మృతి సూత్ర గ్రంథములు. వీనిలో శ్రుతి-స్మృతి విహిత యజ్ఞముల, సంస్కారముల విధానము లున్నవి.

౮. స్మృతి శాస్త్రము : వేదముల సార్వభౌమిక నియమముల నాధారముగనొసర్చు కొని ప్రతి కాలమందును తత్వ విదులగు రాజులు, మునులు, మునీశ్వరుల వర్ణాశ్రమ ధర్మముల వ్యాఖ్యానము, రాచరిక కృత్యముల వ్యవస్థ రూపమును యీ స్మృతి శాస్త్రమందున్నవి. స్మృతులన్నిటిలో మనుస్మృతి అధిక గౌరవమును పొందినది. కాని దీనిలో కూడ ప్రక్షిప్తములు, వేద విరుద్ధ విషయములున్నవి. అవి, అంగీకార యోగ్యములు కావు. ప్రస్తుతము మనకు లభించు స్మృతులలో నారద, దేవల, పరాశరములు అధిక ప్రసిద్ధములు.

వేదము - వేదవిషయములు

సృష్టి నియమ శాస్త్రము : భూమియొక్క ప్రత్యేక భాగములనెరుగుటకు భూగోళము మరియు అట్లాస్ (భూచిత్రపటము) యెంతయవసరములో, యటులనే సృష్టివిషయముల గ్రహించుటకు సృష్టి యను చిత్రపటము, వేదములను శాస్త్రములవసరములై యున్నవి. వేదములు సృష్టి నియమ శాస్త్రము లని గ్రహించవలెను.

సృష్టి నియమశాస్త్రములో నదీ పర్వతాది విషయములేకాక జగత్తు మరియు ప్రాణుల నున్నతిగావించు నియమములుండవలయును. కేవలము జగత్సంబంధ విషయములేగాక జగత్తును సుఖశాంతిప్రదముగ నొనర్చు విధిజ్ఞానముకూడా దానిలోనుండవలయును. ఇట్టిది వేదముతప్ప మరొకటి లేదు. అందుచే జగదారంభమున వేదముండవలసిన యావశ్యకత యెంతయోకలదు.

డాక్టరు వాలెస్ ఒకచోట నిటుల వ్రాసియున్నాడు. జగద్వ్యవస్థ నియమములు మరియు జగత్కార్య విధాన నియమములను వేదఋషులు తెలిపియున్నారు. అట్టి నియమములు జగదుత్పత్తికి పూర్వమే యవసరమై యున్నవని వారు గ్రహించిరి.

(కాస్మోలజీ ఆఫ్ ది ఋగ్వేద, హెచ్. డబ్లు. వాలెస్)

వేదములద్వారా యీ నియమములు ప్రకటింప బడినవని డాక్టరు వాలెస్ గారి యభిప్రాయము. అందుచే వేదములు జగదారంభములో నుండుట అత్యావశ్యకమని పైన చెప్ప బడినది.

మరొక విద్వాంసుడు క్రింది విధముగా తెలిపియున్నాడు. ఈశ్వరీయకృత గ్రంథములు రెండుగ౧. ప్రాకృతిక నియమ రూప గ్రంథము౨. మస్తిష్కములోగల్గు ప్రాకృతిక నియమములు, జగన్నిర్మాతయొక్క జ్ఞానము బలము మరియు దయ బ్రహ్మాండములోని ప్రతిపదార్థమున స్వర్ణాక్షరములతో సంకితమై యున్నవి. (ఓల్డ్ టెక్ 100 ౪ 1930, పేజి ౫)

మరొక యిరువురి యభిప్రాయముల నెఱుగుట అవసరమై యున్నది. అందు మొదటిది ప్లింట్ మహాశయుని యభిప్రాయము. అతడిటుల వ్రాసియున్నాడు. ప్రకృతినియమములు, జగద్రచనా కార్యములు మరియు దైవకటాక్షము, ముక్తికవసరములగు నీశ్వరజ్ఞానేచ్ఛాదుల ప్రకటించుటకు సరిపోవు గంభీర పరిశోధనలు, మేధాశక్తి సాధించుకార్యములు, ఈశ్వరీయ జ్ఞానసహాయముననే నెరవేరగలవు. (థీయిస్, ఆర్ ప్లింట్, పేజి. ౩౦౨,౩౧౦)

ఇక రెండవ యభిప్రాయము - జర్మను దేశీయ ప్రసిద్ధదార్శనికుడగు కాంటు మహాశయునిది. అతడిటుల వ్రాసియున్నాడు. ఈశ్వర ప్రదత్త జ్ఞానము మొదట లభించినందువల్లనే లోకములో నియమాచార వ్యవహారములలో పవిత్రత మరియు తార్కిక జ్ఞానములో పరిపూర్ణత గలిగినది. అటుల నది ప్రాప్తింపనిచో నివియు నటుల కాజాలవను విషయము అంగీకరింపదగినదే.

ఇట్టి కారణములుండుటచేతనే, వేదములు అపౌరుషేయములని భారతీయులు ప్రాచీనకాలముమండి నేటివరకంగీకరించుచున్నారు.

ఫిలప్ అను మహాశయుడు టీచింగ్ ఆఫ్ వేదాస్ అను పుస్తకములో ౨౩౪ వ పుటయందిటుల వ్రాసినాడు. వేదానుయాయులగు నార్యుల యున్నతాభిప్రాయములకు కేంద్ర మాదిమ యీశ్వరీయజ్ఞానమే. డాక్టరు ప్లేమింగ్ గూడా యీశ్వరీయజ్ఞానప్రాప్తి సిద్ధాంతము సమర్థించి యున్నాడు.

If we are to obtain more solid assurances it cannot come to the mind of man graphing feebly in the dim light of unassisted reason. But only by a communication made directly from this Supreme Mind to the finite mind of man (Science and Religion - by Seven Men of Science, Lecture by Dr. Flaming).

జడవాదియగు హైకెల్ కూడా ఇల్హామ్ ఈశ్వరీయజ్ఞానము యొక్క సంభావనమంగీకరించినాడు. అతడిటుల వ్రాసినాడు. ఈశ్వరుని సత్తానంగీకరించినచో, నీశ్వరుని ద్వారా జ్ఞానప్రాప్తి జరుగుననుట నెట్టి విజ్ఞాన విరుద్ధ విషయమగుండజాలదు. అతని వాక్యములివి :

They may or may not receive such information but there is no Scientific ground for dogmatism on the subject nor any reason for asserting the inconceivability of such a thing. (T.O. Mazing, quoted in the Materialism by Dorah Dinah Ranga P.52)

అమెరికా నివాసియగు థామస్ పేన్ యను ప్రసిద్ధ విద్వాంసుడు బైబిల్ ఈశ్వరదత్త

జ్ఞానముకాదని ఖండించియున్నాడు. బైబిల్ యొక్క లేఖకులు దానినెటుల సంకలనము చేయవలెనో యెంచలేకపోయిరని యతడు బుజావు పంపినాడు. ఇల్హామ్ (ఈశ్వరీయదత్తజ్ఞానము) నుగుఱించి యాతడు చూపిన యుక్తులు వేదముల విషయములో చక్కగా సరిపడును. అతని యభిప్రాయ మీక్రింద నివ్వబడుచున్నది.

Revelation is a communication of some thing hick the person to whom the thing is revealed, did not know before. For if I have done a thing or seen it done, it needs no revelation to tell me. I have done it or seen it nor enable me to tell it or to write it. Revelation therefore cannot be applied to any thing done upon earth of which man is himself actor or the witness and consonantly all the historical part of the Bible which is almost the whole of it is not within the meaning and compass of the work revelation and therefore is not the work of the God. (Age of Reason . P. 10-11)

పై వాక్యములలో మానవ చరిత్ర లేనిదే యీశ్వరీయజ్ఞానమని స్పష్టముగా చెప్పబడియున్నది. అందుచే వేదములే యీశ్వరీయజ్ఞానమని నిర్ధారణ కాగలదు ఏలనన వానిలో నితిహాసాదులు లేవు.

వేదములెట్లు పుట్టినవి?

ఋగ్వేదములో వేదోత్పత్తిని గుఱించి యిటుల వర్ణింపబడి యున్నది.

బృహస్పతే ప్రథమంవాచో అగ్రం యత్ప్రైరత నామ ధేయం దధానాః।
యదేషాం శ్రేష్ఠం యదరి ప్రమాసీత్ ప్రేణాతదేషాం నిహితం గుహావిః॥

(ఋ. ౧౦-౭౧-౧)

ఈశ్వరుడు వేదవాణికి స్వామి. ఆ వాణి దివ్యఋషుల హృదయములలో నుత్పన్నమగును. ఆ వాణిని ఋషులు తమ హృదయములనుండి బహిర్గతమొనర్చి దానితో వస్తువులకు నామములనొసంగి, యుచ్చరింతురు.

ఈ మంత్రములో జ్ఞానములభించు క్రమమున్నది. జ్ఞానము వాణి (భాష) ద్వారా ఋషుల హృదయములలో ప్రకటితమగును. జ్ఞానగ్రాహకులగు నాదిమదివ్యఋషులు దానిని లోకమున వ్యాపింపజేతురు. మన మీకార్యక్రమము నంతఃకరణముయొక్క ప్రేరణగా దలంచగలుగుదుము. మానవుడు సత్కార్యముల జేయదలంచినపుడాతని సంకల్పముచే, హృదయమందుత్సాహ సంతోషములు జనించును. దుష్కార్యముల జేయబూనినపుడాతనిలో అనుమాన భయాదులు గలుగును. ఈ ద్వివిధములగు కార్యములలో నుత్సాహ నిరుత్సాహాదులు గల్గినపుడు వానిని హృదయముతోనే మానవుడు గ్రహించగలడు. వాగ్శ్రవణేంద్రియములకట పనియుండదు. అంతఃకరణ ప్రేరణ వల్లనే ఇది జరుగును. ఈశ్వరీయజ్ఞానము కూడ అంతఃకరణ ప్రేరణ వల్లనే దైవ్యఋషుల హృదయములలో గల్గును. తమ హృదయములతోనే ఋషులు దానిని గ్రహింపగలుగుదురు.

ఋషి దయానందుడంతఃకరణ ప్రేరణను ఈశ్వర ప్రేరణగా నంగీకరించియున్నాడు. పైథాగరస్ కూడా నిటులనే భావించినాడు.

But there is a voice of Conscience within us the utterence of Divine law independent of human status and traditions, self evident, irrefrigable. (Science of Language of Max Mullar Vol. II, Page 396)

1. ఎపిక్యురస్ అభిప్రాయము :

గ్రీకు దార్శనికుడగు ఎపిక్యురస్ జ్ఞాన ప్రాప్తి విధానమును గురించి యిట్లు వ్రాసినాడు. ఈశ్వర ప్రేరణచే మానవుడు మొదట తనకు తెలియకనే భాషాప్రయోగమునారంభించినాడు. నిదురలో కలవరించినటుల. నిరుద్దేశ్యముగా దగ్గుట, తుమ్ముట లేక హా యను విచారసూచక శబ్దములు ప్రకటించినట్లుగా, మానవునినుండి భాషవెడలెను. (Materialism, byD.D. Thanga - P 52)

2. ఉపనిషత్తుల యభిప్రాయము :

బృహదారణ్యకోపనిషత్తులో నిట్లున్నది.

అస్య మహతోభూతస్య నిశ్వసితమేతద్ ఋగ్వేదః॥

ఆ మహాభూతుండగు పరమేశ్వరుని నిశ్వాసమునుండియే ఈ ఋగ్వేదము వెడలినది.

3. మాధవాచార్యుల యభిప్రాయము :

మాధవాచార్యులు పరమేశ్వరున కిటుల వందనమాచరించినారు.

యస్య నిశ్వసితం వేదా యో వేదేభ్యోఽఖిలం జగత్।
నిర్మమే తమహం వందే విద్యాతీర్థం మహేశ్వరమ్॥

సమస్త విద్యలకు నిధియగు పరమేశ్వరునకు నేను నమస్కరించుచున్నాడను. అతని నిశ్వాసమునుండియే వేదములు వెడలినవి. మఱియు వేదములతో నాతడు సమస్త జగత్రచన గావించినాడు.

4. శంకరాచార్యుల అభిప్రాయము : 'అతఏవచ నిత్యత్వం' అను వేదాంత సూత్రము నకు భాష్యమువ్రాయుచు శంకరాచార్యులిట్లు తెలిపియున్నారు. **అతీతకల్పానుష్ఠిత ప్రకృష్టజ్ఞానకర్మణా మీశ్వరాణాం హిరణ్యగర్భాదీనాం వర్తమానకల్పాదౌ ప్రాదుర్భవతాం పరమేశ్వరానుగృహీతానామ్ సుప్తప్రబుద్ధవత్ కల్పాంతర వ్యవహారానుసంధానోపపత్తిః**

జగదారంభమున వేదముత్పన్నమగునని శంకరాచార్యుల యభిప్రాయము. పై

సూత్రభాష్యమున నాలడిదే యభిప్రాయమును ప్రకటించినాడు. సూత్రములో వేదమునిత్యమైనదని ప్రతిపాదింపబడినది. వేదమీశ్వరీయజ్ఞానమగుటచే తప్పక యదియునిత్యమైనదే. వేదములీశ్వరీయజ్ఞానమని తలంచినను మానవాభ్యుదయ నిశ్శ్రేయససిద్ధికై కావలసిన జ్ఞానము మాత్రమే ఈ వేదమని గ్రహింపవలెను. ఇక ఈశ్వరీయజ్ఞానమనినచో నది యనంతమైనది.

వేదజ్ఞానము - భాష :

జ్ఞాన ప్రాప్తిగలుగు విధమెటింగినపిమ్మట, జ్ఞానము భాషతో పాటు లభించినదను విషయ మెఱుగుటవసరమైయున్నది. భాషలేక విషయమర్థము కాజాలదు. శబ్ద జాలము లేకుండ యేనైమిత్తిక జ్ఞానమైనను ప్రకటింపబడజాలదు. అందువలనే మహాఋషి పతంజలి జైమిని మొదలగు తత్వవేత్తలు శబ్దమునిత్యమైనదని తెలిపియున్నారు. ప్లేటో కూడా దీనిని సమర్థించినాడు. పైథాగరస్, ప్లేటో మొదలగువారి యభిప్రాయముల నుదహరించి భాషాజ్ఞానములవిభాజ్యములని, మాక్సుముల్లరు ఋజువుపరచినాడు. ఈయవిభాజ్యతా సిద్ధాంతము భాషావిజ్ఞానమునకు పునాది వంటిదని యతడు తెలిపినాడు. భావములేకుండా శబ్దముండనపుడు శబ్దములేక భావముకూడ యుండదనియంగీకరించుటలో వెనుకముందాడవలసిన పనిలేదని యతని యభిప్రాయము. భావము మఱియు భాష యొకేనాణెముయొక్క రెండుప్రక్కలు. భావమునుండి భాషను, భాషనుండి భావమును వేరుజేయజాలము. శబ్దమువీడి యర్థము, యర్థమునువీడి శబ్దముండుటసంభవము. షెలింగ్ యను విద్వాంసుడు కూడా దీనిని సమర్థించినాడు.

Without language, says Schooling, it is impossible to conceive philosophical, may even any human consciousness (Scuence of Language by Max Muller Page. 98)

మనము శబ్దములతోనే భావములను ప్రకటించెదమని హెగల్ చెప్పియున్నాడు(We think in names) అథర్వణవేదములో "దేవస్య పశ్య కావ్యం న మమార న జీర్యతి" యను ప్రసిద్ధ వాక్యము గలదు. ఇందు వేదమును కావ్యమని చెప్పబడియున్నది. 'కు-శబ్దే' యను ధాతువునుండి 'కావ్యము', 'కవి' యనీ శబ్దములుత్పన్నమగును. కావ్యమనగా శబ్దమయ జ్ఞానమని యర్థము. వేదము పరమేశ్వరుని చే నివ్వబడిన శబ్దమయజ్ఞానము. ఈశ్వరుడు కేవలము జ్ఞానమునేయొసంగినాడు. మఱియు ఋషులు తమశబ్దము లలో దానిని ప్రకటించినారను యభిప్రాయముకూడా నిరాధారమని పై మంత్రభాగమువలన స్పష్ట మగుచున్నది. వేద ప్రకటనకు పూర్వము భాషలేకుండెను. ప్రపంచములో వేదభాషయే యతి ప్రాచీనతమభాష.

వేదభాషకు పూర్వము మరే భాషయు లేదు.

వేదభాషకు పూర్వము మరొక భాష, భూమండలముపై నున్నట్లు కనిపించుటలేదు. మాక్సుముల్లరు తన భాషావిజ్ఞానగ్రంథములో నీ విషయమంగీకరించియు, వైదికభాషను సమస్తభాషలకు జననిగా తలంచక, ఆగ్రసోదరియని వ్రాసినాడు. భాషలకు జననియగు మూలభాషయేదియో తెలుపజాలకపోయెను. కొందరు భాషాశాస్త్రజ్ఞులు, వైదిక భాషకంటె పూర్వమేదో యొక భాషయుండి యుండునని యూహించుచున్నారు. వారు యిట్లు చెప్పుచున్నారు.

'వింశతి' యను సంస్కృత శబ్దము ప్రయోగాధిక్యతచే బీస్' యని హిందీలో మారినది. అదేవిధముగా 'ద్విదశతి' యను శబ్దమే ప్రయోగాధిక్యతచే 'వింశతి' యని యేర్పడినది. వైదిక భాషకంటె పూర్వమున్న యొకానొక కల్పితభాషలో నీ 'బీస్' శబ్దమునకు ద్విదశతి ప్రయోగింపబడుచుండెడిదని గ్రహింపవలెను.

ఇది వారభిప్రాయముకాని యీ ద్విదశతి యను శబ్దము కూడా వైదికభాషదేయని వీరు గ్రహింపలేక పోవుచున్నారు. అది వేరొకభాషదని సూచించుట మిక్కిలి యనుచితము. భూమండలమునగల యతి ప్రాచీన తమ భాషవైదికభాషయేయని ఋజువగు చున్నది. దీనికన్న పూర్వము మరొకభాషయున్న జాడకనిపించుటలేదు. కనిపించుననుటయును నసంభవమే.

భాషోత్పత్తి : భాష ఈశ్వరదత్తముకాదని భావించువారు మానవుల వ్యవహారములవలన నది వ్యయముగా నుత్పన్నమైనదని చెప్పుదురు. లాక్ అను నతడీవాదము నంగీకరించువారిలో నొకడు ఆడమ్‌స్మిత్ యను నతడు దీనిని సమర్థించినాడు. ఈ వాదమును **Theory of Convention** అందురు. దీనిఅభిప్రాయమిది.

౧. ప్రారంభమున మానవులు మూగవారు. శిరాద్యవయవములతో సంకేతము లొనర్చువారు. వేలి సైగలు, మూతివిరుపులు మొదలగునవి యట్టిసంకేతములలో ముఖ్యములు. పిమ్మట పరస్పరాభిప్రాయములతో గొన్ని చిహ్నముల గల్పించుకొని వానికర్థముల నిర్ణయించుకొన్నారు. ఇటుల భాషయేర్పడినది.

ఈ వాదములో గొప్పదోషమున్నది. శబ్దము అర్థములేని ప్రాచీనకాలమున, నేభాషలో నాదిమమానవులు మాట్లాడుకొనిరి? భాషయేలేనపుడు భావప్రకటన యెట్లు సాధ్యమగును ? (సంకేతముల తెలియజేయుటకు కూడా భావవినిమయము కావలెను . ఈ సంకేతమున కీభావమేయని వారెట్లు దేనితో నిర్ణయించుకొనిరి. ?) ఆదిమ మానవులు మూగవారేయైన, వారేభాషను కూడా మాట్లాడజాలరు. ఈసిద్ధాంతములో నీ దోషము కలదు.

౨. మఱొకవాదమున్నది అందిట్లు కలదు : ఆదిమమానవుడు మాట్లాడనారంభించినపుడు

తన సమీపములోనున్న ప్రాణుల ధ్వనులననుకరించినాడు. తానుకరించిన జంతువుల ధ్వనిననుసరించి వానికా ధ్వనులనే పేర్లుగా బెట్టినాడు. అట్టిధ్వనులలో మార్పులు జరుగుటవలన భాషయేర్పడినది.

పశు పక్షుల ధ్వనులు సార్థక శబ్దములు కాజాలవు. అందుచే భాషోత్పత్తికీవాదము చెప్పుపద్ధతి సరియైనదికాదు. ఇట్టి ధ్వనిప్రాయమైన భాష ప్రపంచములో ప్రచలితమై యున్నదనుట లేదు; పశు పక్ష్యాదుల యనుకరణతో గలిగిన భాషయున్నదనుటకెట్టి యాధారము లేదు.

3. మానసిక భావములు ప్రకటించు నావేశముచే ముఖమునుండి హఠాత్తుగా శబ్దములు వెడలునని మరొకవాదము చెప్పుచున్నది. ఓహో, ఛీ, ఫీ, హీ, హా యను నట్టివే శబ్దములుగా నేర్పడెనని కొందఱు చెప్పుచున్నారు. కాని ఇట్టి శబ్దములు భాషలో నెన్నియున్నవి? వీనితోనే భాషయేర్పడినదనుట పరిహాసాస్పదము.

౪. భౌ వౌ వాదము నాల్గవది. ఇదియును మూడవ వాదము వంటిదే.

ఇట్టివే మరికొన్ని వాదములు భాషోత్పత్తిని నిర్ణయించుటకు కల్పించినారు. ఇవన్నియు నిరాధారములగు కల్పనలే. భాషోత్పత్తి యను క్లిష్టసమస్యను పరిష్కరించుటకీ కల్పితవాదముల నాధారముగా జేసికొనుట మృగతృష్ణలో దప్పిదీర్చుకొనుట వంటిదే. ఈ కల్పనలన్నియు నిస్సారములైనవి. జ్ఞానము వలెనే భాషకూడా యీశ్వర దత్తమని గ్రహింపవలెను.

ఋగ్వేదములో నిది స్పష్టముగా తెలుపబడినది.

యజ్ఞేనవాచః పదవీయమాయంతా మన్వవిందన్నృషిషు ప్రవిష్టాం ।
తామాభృత్యావ్యదధుః పురుత్రాతాంసప్త రేభా అభిసంనవంతే ॥

ఋ.౧౦ - ౭౧- ౩

(యజ్ఞేన) యజ్ఞపురుషుడగు పరమాత్మనుండి, (వాచః, పదవీయ) వాణితో పొందదగు జ్ఞానమును (ఆయన్) పొందుదురు (ఋషిషు) వేదములను గ్రహించిన ఋషులయందు (ప్రవిష్టాం- తాం) ప్రవేశించిన వేదవాణిని (అన్వవిందన్) పొందెదరు అనగా ఋషులవలన నితర మానవులా భాషను పొందెదరు. (తాం) భాషను (ఆభృత్య) పొంది (పురుత్రా) అనేకులలో వారు దానిని (వ్యదధుః) వ్యాపింపచేయుదురు. (తాం) ఆ భాషను (రేభా) శబ్దమయమగు గాయత్ర్యాది సప్తఛందస్సులతో (అభిసంనవంతే) పొందుదురు.

ఈ మంత్రములోని భావము స్పష్టముగా నున్నది. వేదగ్రాహకులగు ఋషులు వేద జ్ఞానముతో పాటు భాషను కూడా పరమేశ్వరునుండియే పొందుదురు. వారినుండి యితరులు భాషను నేర్చి దేశ దేశాంతరములందును, ద్వీపద్వీపాంతరములందును దాని ప్రచారము గావింతురు.

వేదములు నిత్యములు :

ఋగ్వేదములో నిట్లున్నది :

తస్మై నూనమభిద్యవే వాచా విరూపనిత్యయా।
వృష్ణే చోదస్వ సుష్టుతిమ్॥ (ఋ. ౮-౭౫-౬)

వేదము లీశ్వరీయ వాక్యములనియు నిత్యములనియు నీమంత్రములో కలదు. వేదాంత దర్శనములో "అత ఏవచ నిత్యత్వం" (వేదాం-౧-౩-౨౯) యను సూత్రములో కూడ నీ యభిప్రాయము సమర్థింపబడియున్నది. మహాభారతములో నిదే విషయమున్నది.

అనాదినిధనా నిత్యా వాగుత్సృష్టా స్వయంభువా।
ఆదౌ వేదమయీ దివ్యా యతః సర్వాః ప్రవృత్తయః॥ (మహాభార. ౧౨-౨౩౩-౨౪)

సృష్ట్యారంభమున స్వయంభువుడగు పరమాత్మనుండి వేదవాణి బయల్వడినది. అది దివ్యము. నాశరహితము, నిత్యము మఱియు నాద్యంతములు లేనిది. ఆ వేదవాణివలన జగత్తులో సమస్త ప్రవృత్తులేర్పడినవి.

మరొకచోట నిట్లు కలదు : స్వయంభూ దేవ భగవన్ వేదో గీతస్త్వయా పురా॥
శివాద్యా ఋషిపర్యంతాః స్మర్తారోఽస్య న కారకాః॥

ఓ స్వయంభువగు భగవాన్! పురాతనకాలమున వేదము నీ నుండియే పాడబడినది. శివుడు మొదలుగాగల ఋషులెల్లరు దానిని స్మరించువారలే. వారు దాని కర్తలుకారు.

కుల్లూకభట్టు కూడ దీని నిట్లు బలపఱచినాడు :
ప్రలయకాలేఽపి సూక్ష్మరూపేణ పరమాత్మని వేదరాశిః స్థితః॥
ప్రళయకాలములోను వేదము సూక్ష్మరూపమున నీశ్వరుని యందుండెను.

మేధాతిథి యిట్లు వ్రాసినాడు : నైవ వేదాః ప్రలీయంతే మహాప్రలయేఽపి॥ -
మహా ప్రళయములో కూడ వేదములు నశించవు.

భగవద్గీత దీనిని సమర్థించుచున్నది.
కర్మ బ్రహ్మోద్భవం విద్ధి బ్రహ్మాక్షర సముద్భవం॥ (గీ. ౩-౧౫)

కర్మ బ్రహ్మ (వేదము) నుండి జనించినది. మఱియు వేదము బ్రహ్మ నాశరహితుడగు నీశ్వరునుండి యుత్పన్నమైనది.

సాంఖ్య దర్శనము - వేదము కపిల మహాముని సాంఖ్య దర్శనములో ననేక సూత్రములందు వేదముల నిత్యత్వమును గూర్చి ప్రసంగించినాడు. న నిత్యత్వం వేదానాం కార్యత్వశ్రుతేః (సాం. ౫-౪౫).

వేదముల కార్యత్వము వినుచున్నాము. కావున నవి నిత్యములుకావు. **తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః ఋచః సామాని జజ్ఞిరే** (య. ౩౧-౯) ఈ వేదమంత్రమున వేద మీశ్వరునినుండి జనించినట్లు చెప్పబడియున్నది. జనించినది నిత్యమైనదికాజాలదు. అందువలన వేదముకూడ నిత్యమైనదికాదని పూర్వపక్షము వాదన.

సాంఖ్యకారుని యభిప్రాయమీవిషయమునయెట్లుగలదో గ్రహించవలెను. వేదముయొక్క అనిత్యత్వమును ప్రతిపాదించుటకై యవి పౌరుషేయము లని స్వాభావికముగా ప్రశ్నకలుగును. ఈ ప్రశ్న తిరస్కరించుచు దర్శనకారుడిట్లు ప్రత్యుత్తర మొసగు చున్నాడు.

న పౌరుషేయత్వం తత్కర్తుః పురుషస్యాఽభావాత్ ॥ (౫-౪౬)

ఈ వేదములకు కర్తయగు పురుషుడెవ్వడు లేనందున నవి పౌరుషేయములు కావు.

వేదముల రచించినవారిని జనులు మఱచిపోవుట మూలమున నవి పురుషకృతములని తలంతురేమోయని సమాధాన మిట్లు మిచ్చుచున్నాడు.

ముక్తాఽముక్తయోరయోగ్యత్వాత్॥ (౫-౪౭)

ముక్తాత్మలకు మరియు నముక్తులకు (బద్ధులకు) వేదములు రచించు యోగ్యత లేనందున (వేదములు పౌరుషేయములు కావు.)

ఈ సూత్రమున కపిలాచార్యుడు ముక్తాత్మలకు మఱియు బద్ధులగు సమస్తమానవులకు వేదరచనావించు యోగ్యతలేదని తెలిపి యవి యపౌరుషేయములని ఋజువు పరచినాడు.

మరికొన్ని సూత్రములందిప్పుడు, వేదముల ప్రామాణ్యమునకు వేరొక ప్రమాణ మవసరమా? యనుప్రశ్నకు సమాధానమొసగుచు నిట్లు వ్రాసియున్నాడు.

నిజ శక్త్యభివ్యక్తేః స్వతః ప్రామాణ్యం ॥ (సాం. ౫-౫౧)

తమ నిజ(స్వాభావిక) శక్తినుండి ప్రకటమగుటచే వేదములకు స్వతః ప్రామాణ్యముకలదు.

వేదములకు స్వతః ప్రామాణ్యము నంగీకరించునవి మానవరచనలు కావని పై సూత్రములద్వారా సాంఖ్యకారుడు స్పష్ట మొనర్చినాడు. వేదము లుత్పన్నములైనవని చెప్పబడుటచే నవి యనిత్యములగునని తెలిపినాడు. ఉత్పన్నమైన సృష్టి యీ రూపములో నిత్యముగానుండజాలదు. కారణ ప్రకృతి నిత్యమైనది. ఈ సృష్టి కూడా ప్రవాహరూపములో నిత్యమైనదే. సాంఖ్యదర్శనము కేవలము ప్రకృతియొక్క విస్తారమును, కారణత్వమును మఱియు దాని నిత్యత్వమును చాటుటకే రచింపబడినది. ప్రాకృతికమగు కారణప్రకృతి వికృతావస్థనుగాంచి కార్యరూపమును జెందినటుల వేదోత్పత్తి జరుగదు.

పరమేశ్వరుని దివ్యజ్ఞాన మాతనిప్రేరణచే ప్రతి సృష్ట్యారంభములో, దివ్యఋషుల హృదయమున ప్రకటింపబడుటయే వేదోత్పత్తి యనెదరు. దివ్యఋషులు దానిని లోకమున ప్రసరింప జేయుదురు. అభావమునుండి భావము పుట్టజాలదు. కారణము వికృతమై కార్యరూపమున పరివర్తన జెందుట యుత్పత్తియనబడదు. అందువలన ౪౫ వ సూత్రములో చెప్పబడిన వేదముల కార్యత్వము వినబడుటచే వేదము అనిత్యము కాజాలదు. ఈ క్రింది హేతువులద్వారా యీ విషయమింకను పరిపుష్టమగును.

౧. "**యథా పూర్వ మకల్పయత్**" అను నియమపూర్వకముగా ననాదికాలమునుండి, ప్రతి సృష్ట్యారంభమున వేదము ప్రకటమగు చున్నది. పైన చెప్పిన విధముగా సృష్టిప్రవాహముతోపాటు నిది కూడా నిత్యమైనదే. అందుచే వేదములు నిత్యములని యంగీకరించుటవసరము.

౨. వేద మీశ్వరీయజ్ఞానము. ఈశ్వరుడు నిత్యుడు. అతని జ్ఞానము, క్రియలు మఱియు శక్తి మొదలగునవన్నియు స్వాభావికములైనవి. అందుచే వేదములనిత్యత్వము నంగీకరించుటవసరము.

౩. ఈశ్వరుడు, మఱియు ప్రకృతివలెనే జీవుడు కూడ నిత్యుడు. అందువలన నాతని కళ్యాణార్థ మొసంగబడిన (వేద) జ్ఞానము కూడా తప్పక నిత్యమైనదేయగును.

పుస్తకరూపములో వేదము అనిత్యములనియే సాంఖ్య కారుని యభిప్రాయము. పుస్తకరూపములో నుండునది నిత్యమని యెవ్వరంగీకరింపజాలరు. పుస్తకములోనున్న శబ్దమయజ్ఞాన మనిత్యమని సాంఖ్యకారుని యభిప్రాయమనుకాదు. వేదముల స్వతః ప్రామాణ్యమును మఱియు అపౌరుషేయత్వము నాతడంగీకరించియే యున్నాడు.

వేదములు నిత్యములగుచో వానిలో ఋషులనామములెందుకు?

౧. భారతీయులు మఱియు విదేశీయులునగు విద్వాంసులువేదములలోగల జమదగ్ని, వసిష్ఠాది శబ్దములగాంచి, ఋషుల నామములతో వేదములనిత్యములని తలంచుచున్నారు. మహర్షి జైమిని ఈ క్రిందిసూత్రములద్వారా దీనికి సమాధానమొసంగినాడు.

"**ఆఖ్యా ప్రవచనాత్** " (పూ. మీమాంస ౧-౧-౩౦)

'**పరంతు శ్రుతి సామాన్యమాత్రం**' (పూ. మీ. ౧-౧-౩౧)

వేదములో జమదగ్ని మొదలగు శబ్దములు సామాన్య (యౌగిక) శబ్దములుగా ప్రయుక్తములైనవి. పిమ్మట వానిని జనులు తమ పేర్లుగా పెట్టుకొన్నారు.

౨. శతపథ బ్రాహ్మణములో జమదగ్న్యాది శబ్దములు :

వేదములోనున్న జమదగ్ని మొదలగు శబ్దములకు శతపథ బ్రాహ్మణములో నిట్లర్థము తెలుపబడినది.

జమదగ్ని = కన్ను
(శత ౮-౧-౨-౩)
భరద్వాజ = మనస్సు
(శత ౮-౧-౧-౯)
వసిష్ఠ = ప్రాణము
(శత ౮-౧-౧-౬)
విశ్వామిత్ర = చెవి
(శత ౮-౧-౨-౬)
విశ్వకర్మ = వాక్కు
(శత ౮-౧-౨-౯)

ఇదే విధముగా శునశ్శేప శబ్దమునకర్థము విద్వాంసుడని నిరుక్తములో గలదు (నిరు. (౩-౨)

౩. ఐతరేయారణ్యకములో ననేక నామముల కర్థము ఇట్లు చెప్పబడినది.

గృత్సమద: గృత్సమనగా ప్రాణము. మద అనగా అపానము అందువలన ప్రాణాపానములను గృత్సమద మందురు.

విశ్వామిత్ర: సమస్తేంద్రియములు ప్రాణముల నాశ్రయించి యుండును. అందుచే ప్రాణమునకే విశ్వామిత్రయని యర్థము.

వామదేవ: ఇంద్రియము లన్నింటిలో ప్రాణము వందనీయమైనది. ఆకారణమున దానిని వామదేవమందురు.

అగ్ని: ప్రాణము (నిష్క్రమమైనదగుటచే) పాపములనుండి కాపాడును. అందుచే నదియగ్ని యనబడును.

భరద్వాజ: వాజ = ప్రజలను (ఇంద్రియములు) భరించి పోషించుటచే ప్రాణము భరద్వాజమనబడును.

వసిష్ఠ: ఇంద్రియములను కప్పునదగుటచే ప్రాణమే వసిష్ఠుడు.

ఆగాధ: ప్రాణము శరీరమందంతట ప్రగతమగును. (చేరును) అందుచే దానిని ఆగాధ మందురు.

పావమానీ: సమస్తేంద్రియముల శుద్ధమొనర్చునది ప్రాణము. ఆకారణమున దానిని పావమానీ యందురు.

౪. ఇట్లు బ్రాహ్మణ, ఆరణ్యక ఉపనిషదాదిగ్రంథములలో వేదములందుగల శబ్దముల కర్థములు తెలుపబడియున్నవి. నిరుక్తము, పూర్వమీమాంస, శతపథాది గ్రంథముల ప్రగాఢముగా నధ్యయనమొనర్చి, వానిశైలి వేదముల నర్థము గావించుటదనియు వేదములలో ప్రయుక్తములైన శబ్దములు యౌగికములేకాని, రూఢిపదములు కావనియు, మఱియు వేదములలో నితిహాసము లేదనియు ఋషి దయానందుడు తెలిపియున్నాడు మాక్సుమూలరుకూడ ఋషి దయానందుల యభిప్రాయానుకూలముగా మఱియు పాశ్చాత్యుల వాదమునకు విరుద్ధముగా, వేదములలోగల్లు శబ్దములు ఋషులపేర్లు గావని తెలిపియున్నాడు.

౫. సాయణాదులు గావించిన యర్థములు గ్రహించక, వైదిక ఋషులున్నాదయములలోనున్న యర్థముల వెదుకుటయే వేదార్థము గావించు యుద్దేశ్యమని రాథ్ తన ప్రసిద్ధమైన నిఘంటువుయొక్క ప్రథమభాగములో, ప్రారంభమున (పే. ౪-౬) తెలిపియున్నాడు.

సాయణాదులు తమకాలములోగల యభిప్రాయముల ప్రతిబింబములనే వేదములందుగాంచిరి. సత్యమైన వేదార్థమును చిరకాలమునుండి పండితులు మఱచిపోయినారు. తమతమ కాలములోగల యభిప్రాయములనే, వారు వేదముల కర్థము వ్రాయునప్పుడు తెలిపియున్నారు. గోల్డ్‌స్టూకర్ అనునతడు రాథ్ ప్రకటించిన యభిప్రాయమున సమ్మతి తెలిపెను. కాని హ్విట్నీ (on the translation of the vedas, by Whitney) లో మరియు మ్యూర్ అనునతడు, on the interpretation of the Veda by J. Muir లోను, లీబర్ అనునతడు Indian Wisdom, అను గ్రంథములోను రాథ్ యొక్క యభిప్రాయముల స్వీకరించుయున్నారు.

వేదములు - పాశ్చాత్య విద్వాంసులు :

సామాన్యముగా పాశ్చాత్య విద్వాంసులెల్లరును, వైదిక సాహిత్యము మఱియు వేదములయెడ నన్యాయము గావించినారు. ఏకొందరో విద్వాంసులు కొన్నివిషయములందు సదభిప్రాయమొసంగినను, మొత్తముమీద వారుకూడా నన్యాయముగావించినవారిలో లెక్కయే. ఉదాహరణకు కొందరు పాశ్చాత్యుల చమత్కార బుద్ధుల దిగ్దర్శన గావింపబడుచున్నది.

౧. డ్యూసెన్: భారతదేశములో దర్శనశాస్త్ర వికాసమును గురించి తెలుపుచు తన గ్రంథములో నొకచోట డ్యూసెన్ ఇట్లు వ్రాసినాడు. వేదములలో ప్రాకృతికశక్తుల పూజకలదు. మానుష భావములతో నాశక్తులు ప్రలాపితములగునని తలంచెడివారు. దార్శనికాభిప్రాయము లంకురింప మొదలిడగానే విశ్వముయొక్క యేకత్వమును గురించిన యభిప్రాయములు బయలుదేరెను. "కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ" అను మంత్రములతో నీశ్వరుని నామమును

వెదకు ప్రయత్నము జరుగుచుండెను. ప్రజాపతియను నామమును కనుగొనిరి. భావవికాసముతోపాటు, ప్రజాపతి స్థానము నుపనిషత్తులలో బ్రహ్మ, ఆత్మ యనునవి గ్రహించినవి. పిమ్మట గనపడు సాహిత్యములో సమస్త జగత్తులో బ్రహ్మభావన గాంచుట కనిపించును తదుపరి సృష్టిని, దాని నియమముల నెఱుంగుకోరిక(Cosmogonism) (అనంతరం మాస్తికవాదము(Theism) అటుపై సాంఖ్యములో నాస్తికవాదము (Atheism) మొదలగునవి బయలు దేరినవని డ్యూసన్ తాను చెప్పిన దానిని సమర్థించుటకై అస్తికవాదమునకుదాహరణముగా శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తు లోనిదని యీ మంత్రమును చూపినాడు (outlines of Indian philosophy, bny Deussen)

ద్వా సుపర్ణా సయుజా సఖాయా సమానం వృక్షం పరిషస్వజాతే
తయో రన్యః పిప్పలం స్వాద్వత్త్యనశ్నన్ అన్యో అభిచాకశీతి (ఋ. ౧-౬౪-౨౦)

ఈ మంత్రము ఋగ్వేదములోనిది. ముండక, శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తులలో ప్రమాణార్థము వ్రాయబడియున్నది. కాని డ్యూసన్ దీనిని వేదమంత్రమని తెలుపక ఉపనిషద్వాక్యముగా పేర్కొని తన వేదానభిజ్ఞతను చాటినాడు. వేదము నెఱుంగనివారు కూడా వేదమును విమర్శించుట కర్హులమని తలంచుచున్నారు.

౨. ఈశ్వరస్తుతి సంబంధమైన మఱొక ప్రసిద్ధ వేదమంత్రమిట నివ్వబడుచున్నది.

హిరణ్యగర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్
స దాధార పృథివీం ద్యాముతే మాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥

ప్రారంభమున హిరణ్యగర్భుడు (సమస్త ప్రకాశవంతములగు లోకములు గర్భమందు కలవాడు) ఉద్భవించిన జగత్తున కేకైక ప్రభువైన వాడుండెను అతడు సర్వప్రకాశకా ప్రకాశకలోకములకాధారుడు. అతనినే మనము భక్తితో నుపాసించవలెను.

ఈ మంత్రములో నీశ్వరుని గుఱించి యెంతో యుత్తమముగా చెప్పబడియున్నది. కాని మ్యాక్సు ముల్లర్ హిరణ్యగర్భ శబ్దమునకు గ్రుడ్డు అని అర్థము వ్రాసి మంత్రార్థమును మట్టి పాలొనర్చినాడు.

3. మఱొక యుదాహరణనొసంగి యీ ప్రకరణమును ముగింతును.

వేదములో "అజ ఏకపాద్" అను వాక్య మనేక స్థలములందున్నది. ఉదాహరణకు "శన్నో అజ ఏకపాద్దేవో" (ఋ. ౭:3౫-౧3). దీనియర్థమిట్లున్నది. (ఏకపాత్) జగద్రూప పాదము గలవాడు. అనగా తనయొకేయంశమున సర్వజగత్తుగల, ఆ (అజ) అజన్ముడునగు, (దేవః) ఈశ్వరుడు, (శంనః) మాకు కల్యాణము గూర్చుగాక.

"అజ ఏకపాద్" యను సమాసమునకు 'అజస్య ఏకపాదే' యని అర్థము అనగా నజన్ముడగు పరమేశ్వరుని యొకయంశమున నీ సర్వజగమున్నది. కాని గ్రిఫిత్ యను వ తడీవాక్యమున్న ప్రతిచోట "ఒంటికాలు గల మేకయని" యర్థము వ్రాసినాడు. టి. పి. ఏయర్ కూడ ననుకరించి (రిక్కు) యను గ్రంథములో పై వాక్యము వచ్చిన స్థలములలో నొంటికాలు మేక యనియే వ్రాసినాడు.

ఇటుల నీ పాశ్చాత్యు లనేక స్థలములందు నుత్తమార్థముల కనర్థములు గావించినారు. అందుచే పాశ్చాత్య గ్రంథములనుపఠించునపుడిట్టి యనర్థ విషయములుగలవానిని, భారతీయ విద్వాంసులతో నిర్ణయము గావించకుండ ప్రమాణముగా నంగీకరించవలదని పాఠకులకు వినమ్రతతో నివేదించుచున్నాను.

ప్ర : వేదమంత్రములు ఋషికృతములా ?

వేదమంత్రములపై మంత్రద్రష్టలగు ఋషులనామములు వ్రాయబడుటాచారముగా వచ్చుచున్నది. కొందరు విద్వాంసులాఋషులను మంత్రద్రష్టలనక, మంత్రకర్తలని తలంచుచున్నారు.

Original Sanskrit Text Vol. III లోని మూడవప్రకరణములో మూర్ దాదాపు ౮౦ మంత్రముల నిచ్చియున్నాడు. వానిలో 'కృ' మఱియు 'తక్ష' ధాతువుల ప్రయోగము కలదు. పంచవింశ బ్రాహ్మణము (౧3-3-౧౪) మఱియు ఐతరేయబ్రాహ్మణములలో (౬-౧-౧) కూడా మంత్రకృత్ శబ్దప్రయోగముకలదు.

తైత్తరీయారణ్యకము (ప్రపా ౪-అను-౧౭) లో 'మంత్రకృత్' శబ్దమున్నది. పై విద్వాంసుడు తన యభిప్రాయమును సమర్థించుట కిట్టివే యుదాహరణలు నిచ్చినాడు సాయణాది పౌరాణిక విద్వాంసుల వ్రాతలు కూడా వీరియభిప్రాయముల సమర్థించుటలేదు. ఇచట కొన్ని యుదాహరణ లివ్వబడును.

౧. తైత్తిరీయారణ్యకము (౪-౧౭) లో నున్నవాక్యమిట్లున్నది.

నమో ఋషిభ్యో మంత్రకృద్భ్యో మంత్రపతిభ్యః

దీనికి సాయణాచార్యులు భాష్యమిట్లువ్రాసినారు.

మంత్రకృద్భ్యః మంత్రం కుర్వంతీతి మంత్రకృతః యద్యప్యపౌరుషేయేవేదే కర్తారో సంతి తథాపి కల్పాదా వీశ్వరానుగ్రహేణ మంత్రాణాం లబ్ధారో మంత్రకృత ఉచ్యంతే॥

మంత్ర గ్రహణకర్తలగు అగ్ని, వాయు, అంగిరసాది ఋషులను మంత్రకర్తశబ్దమున సాయణుడు గ్రహించాడని స్పష్టమగుచున్నది. దీనిని సమర్థించుటకొక స్మృతికారుని వాక్యముకూడ నాతడొసంగినాడు.

యుగాంతే౽న్తర్హితాన్ వేదాన్ సేతిహాసాన్ మహర్షయః
లేభిరే తపసా పూర్వమనుజ్ఞాతాః స్వయంభువా॥

యుగాంతరమున లుప్తమైన వేదములను, పూర్వసంచిత తపస్సుచే ఋషిగణము పొందినది. ఈ వాక్యము నుదహరించుచు సాయణుడిట్లు వ్రాసినాడు.

త ఏవ మహర్షయః అగ్ని వాయురాదిత్యాదయః సంప్రదాయ ప్రవర్తకా మంత్రాణాం పాలనాత్ మంత్రపతయ ఇత్యుచ్యతే ఆ వేదములను బొందిన ఋషులనే మంత్రపతులని కూడా యందురు.

2. సర్వ ఋషిర్మంత్రకృత్ (ఐ. బ్రా. 6-1-1) సాయణాచార్యుడు దీనికిట్లు అర్థము వ్రాసినాడు

ఋషిః అతీంద్రియార్థమంత్రకృత్ (కృధాతు స్తత్ర దర్శనార్థః) మంత్రద్రష్టా

ఈ వాక్యమున 'కృ' ధాతువు దర్శనార్థములో ప్రయుక్తమైనది. మరియు సర్వఋషి మంత్రకృత్ అనగా మంత్రద్రష్ట యనియే యర్థము.

3. సాయణుని భావమును, చాలా కాలమునకు పూర్వమే యాస్కాచార్యుడు కూడా తెలిపియున్నాడు.

ఋషిః దర్శనాత్ స్తోమాన్ దదర్శేత్యౌపమన్యవః తద్ యదేనాం స్తపస్యమానాన్ బ్రహ్మ స్వయంభ్వభ్యానర్షత్ ఋషయో౽భవన్ తదృషీణామృషిత్వమితి విజ్ఞాయతే॥
(నిరు. 2-3-2)

(**పశ్యతి హ్యపి సూక్ష్మ అర్థాన్**) ఋషి మంత్రములోని సూక్ష్మార్థములను చూచును. అందుచే నతనిని ఋషియనెదరు. స్తోమములు = వేదమంత్రములను, తపశ్చర్యచే లభించు జ్ఞానమును చూచు నతనిని ఋషియనెదరని, ఔపమన్యుల యభిప్రాయము.

4. తై. ఆర. 2-9-1 లో నిట్లనే యౌపమన్యుల వాక్యములు లభించును.

అజాన్హ వై పృశ్నీం స్తపస్యమానాన్ బ్రహ్మ స్వయంభ్వభ్యానర్షత్ త ఋషయో౽భవన్ తదృషీణామృషిత్వమ్

(స్వయంభూ) ఎవరిచే రచింపబడక స్వయముగా నీశ్వరుని ద్వారా ప్రకటమైన వేదము (బ్రహ్మ) ను, (అభ్యానర్షత) చదువకనే, తమ విశేష తపోకారణమున ఋషులు చూచిరి. ఇదియే ఋషుల ఋషిత్వము.

5. '**ఋషిగతౌ**' అను ధాతువునుండి 'ఋషి' శబ్దమేర్పడును. ఋషిదయానందుడు ఉణాదికోశములో దీనికిట్లు అర్థము వ్రాసినాడు. 'ఋషతి గచ్ఛతి, ప్రాప్నోతి జానాతి వా స ఋషిః' (ఉణాదికో. 4-120)

6. నిరుక్తములో నిట్లున్నది.

సాక్షాత్కృత ధర్మాణ ఋషయో బభూవుః తే౽వరేభ్యో౽సాక్షాత్కృత ధర్మేభ్య ఉపదేశేన మంత్రాన్ సంప్రాదుః (నిరు 1-20)

ధర్మమును సాక్షాత్కారమొనరించుకొనువారు ఋషులు. వారు ధర్మమును సాక్షాత్కారమొనరించుకొనని వారికి మంత్రముల నుపదేశించినారు.

పై యుదాహరణములు ఋషులు మంత్రకర్తలుకారని స్పష్టమొనర్చినవి. వారు మంత్రముల సాక్షాత్కారమొనరించుకొని వాని నుపదేశించి ప్రచారమొనర్చెడివారు. 'మంత్రకృత్ శబ్దములో 'కృ' ధాతువు దర్శనార్థములో నున్నది. 'అందుచే మంత్రకర్త' లను శబ్దమునకు 'మంత్రద్రష్టలు' నియే యర్థము.

మంత్రక్రమము మార్పరాదు :

నిరుక్తములో నిట్లున్నది.

శ్రుతితో౽పి తర్కతో న తు పృథక్త్వేన మంత్రా నిర్వక్తవ్యాః ప్రకరణశ ఏవ తు నిర్వక్తవ్యాః (ని. 13-12)

మంత్రార్థములను బ్రాహ్మణ గ్రంథాదుల ప్రమాణములతో గానించినను లేక యుక్తితర్కములతో జేసినను, ప్రత్యేకదశలోను ప్రకరణమునకు వేరుగా మంత్రముల కర్థము చెప్పరాదు మంత్ర క్రమమునను సరించియే, ప్రకరణానుసారముగా నర్థము చెప్పవలెనని దీని భావము. క్రమమునకు మరియు ప్రకరణమునకు భిన్నముగా నెప్పుడర్థము చెప్పకూడదు.

ప్రతి కల్పారంభమున వేదము : వేదాంత దర్శనములో "సమాననామరూపత్వాచ్చావృత్తావప్యవిరోధో దర్శనాత్స్మృతేశ్చ" (వే 1-3-30) యను సూత్రమున బాదరాయణుడిట్లు తెలిపియున్నాడు. వేదమంత్రములలో వర్ణింపబడి, ఋషులద్వారా సమర్థింపబడియు, ప్రతికల్పారంభమున పూర్వమంత్రములవలె సమానముగా నుండుటచే వాని నిత్యత్వములో నే మాత్రము విరోధము లేదు. ప్రతికల్పమున వేదముల నామరూపములు సమముగానుండుననియు అట్టిరచనయే ప్రతిసారి జరుగుననియు, అందువలన నవి నిత్యములనియు సూత్రాభిప్రాయము. దర్శనములు, స్మృతులు నన్నియు కూడా వేదమంత్రముల ఆనుపూర్వీనిత్యములని (పూర్వము వలెనే యుండుటచే నిత్యములని) యంగీకరించుచున్నవని బాదరాయణుడు సూత్రాంతములో ప్రకటించియున్నాడు.

వేదములు నాలుగు :

మొదట వేదమొక్కటియేయని విష్ణుపురాణము మఱియు మహాభారతము మున్నగు గ్రంథములలో వ్రాయబడియున్నది. వ్యాసుడు మఱియు నతని శిష్యుడగు వైశంపాయనుడీవేదమును నాలుగు విభాగములుగా విభజించి వానికి ఋగ్వేదాదులని పేర్లు పెట్టిరనియును పై గ్రంథములలో కలదు. కాని యీ యభిప్రాయము భ్రమమూలకమైనది. ఈ పురాణములలోనే మఱొకచోట, బ్రహ్మ యొక్క ముఖముమండి నాలుగువేదములు పుట్టినవని కలదు. మఱొకచోట వేదమొకటియే యని యున్నది. ప్రతి వేదములో మిగతా మూడువేదముల పేర్లున్నపుడవి నాలుగనుటలో సందేహమేల? మహాభారతములో నొకచోట వేదమొకటేయనియు మఱొకస్థలమున నాలుగనియును కలదు. వైదిక సాహిత్యములో చతుర్వేదముల గుఱించి చెప్పిన విషయములు ప్రసిద్ధములు. వానికి విరుద్ధముగా చెప్పుటకు వీలులేదు.

శ్రీరాముడు మఱియు లక్ష్మణుడు కిష్కింధలో నొక పర్వతముపై నున్నపుడు, హనుమంతుని మాటవిని రామచంద్రుడు లక్ష్మణునితో నిట్లు చెప్పినట్లు రామాయణములో నున్నది.

నావృగ్వేద వినీతస్య నా యజుర్వేద ధారిణః

నా సామవేద విదుషః శక్య మేవం ప్రభాషితం (వా. రామా ४-3-२८)

ఋగ్వేదమును, యజుర్వేదమును మఱియు సామవేదమును నేర్వకుండా నిట్లెవ్వడును మాట్లాడజాలడు.

వాల్మీకి రామాయణములోని యీ శ్లోకమువలన నాకాలమున ఋగ్వేదాదులు వేరువేరుగానున్నట్లు స్పష్టముగా తెలియుచున్నది. అటుపై వేలకొలది సంవత్సరములకాలము తరువాతగల వ్యాసుని కాలమున నవి యొకటిగానున్నవనియు, వ్యాసాదులు దానిని నాలుగుగా విభాగించిరని చెప్పుమాట లెట్లులంగీకరింపదగినవి ? (ఇట్టి మాటలంగీకరింప దగినవికావు. ఆరంభముమండియే వేదములు నాలుగనియు గ్రహింపవలెను)

వేదములో భాషాభేదములేదు :

కొందరు పాశ్చాత్యవిద్వాంసులు, మఱికొందరు వారియనుయాయులగు భారతీయవిద్వాంసులు చతుర్వేదములలోని భాషలో భేదముచూపి, యవి వేరువేరు కాలములందు రచింపబడినట్లు చెప్పుచున్నారు. ఒకే వేదములోని విభిన్నభాగములలో గల్పిత భాషా భేదమును చూపి, వానిని విభిన్న సమయములందు రచింపబడినట్లు చూపుచున్నారు. ఇదంతయు కల్పితము మఱియు వారియూహలు మాత్రమే. ఒకరెండుదాహరణ లిటనొసగి వాని నాలోచించుట సరియగునని తలంతుము.

మాక్డొనల్ యనునతడు ఋగ్వేదములోని దశమ మండలమన్నిటికన్నా తరువాత రచింపబడినదని, దానిభాషలో విభిన్నత యున్నదని వ్రాసినాడు. (Sanskrit Literature, by Mac - Donell, P.44)

దశమ మండలమును గుఱించి కావింపబడిన యాక్షేపణల విమర్శించుచు శ్రీ పండిత సత్యవ్రత సామశ్రమీ యిట్లుల వ్రాసినాడు.

"ఋగ్వేదములోని ఇతర మండలములోని భాష మరియు దశమమండలములోని భాష యొకేతీరుగా నున్నది. వానిలో భిన్నత యున్నట్లు మా బుద్ధులకు కల్పించుటలేదు. బుద్ధి మఱియు శ్రోత్రేంద్రియ దోషములవల్లనో లేక హఠము చేతనో, లేక మరెట్లుల వీ నిర్ణయముగావించిరో తెలియదు."

భాషాభేద జ్ఞానము సామశ్రమీ వంటి సంస్కృత విద్వాంసునకెంత తెలియునో యంత మ్యాక్డొనల్ కు తెలియదు. ఈ విషయమునొక సంఘటన తెలుపదలచినాను. కొంతకాలము క్రిందట నొక భారతీయ సంస్కృతాంగ్ల భాషావిద్వాంసుడు ప్రభుత్వముమండి యుపకారవేతనముపొంది, సంస్కృతవిశేషాధ్యయనమున కింగ్లాండు వెళ్ళెను. అపుడు సంస్కృతాధ్యాపకుడుగా నీ మ్యాక్డొనల్ గారే యుండిరి. అతడు మాక్డొనల్ తో కలువగానే సంస్కృతములో మాట్లాడసాగెను. కాని మ్యాక్డొనల్ సంస్కృతములో మాట్లాడ లేకపోయెను. అపుడాగురువు కాబోయే శిష్యునితో నిట్లనెను. సంస్కృతములో నీకుగల యోగ్యత నాకులేదని యంగీకరింతును. మీరిటకు సంస్కృతసాహిత్యము నధ్యయనముగావించుటకు పంపబడలేదు. పాశ్చాత్యవిద్వాంసుల యన్వేషణాప్రణాళిని నేర్చుకొనుటకే మీరిటకు వచ్చినారు.

ఈ సంఘటనవలన సామాన్యముగా పాశ్చాత్య పండితుల యొక్కయు, విశేషించి మ్యాక్డొనల్ గారియొక్క సంస్కృతభాషాజ్ఞానమెంతటిదో చక్కగా నర్థమగును. వేదభాషను గుఱించి పాశ్చాత్యులొసంగు యభిప్రాయముల నేమాత్రము లెక్కించదగినవి కావు. మఱొక విషయమిట తెలుపవలసి యున్నది. ఈ మ్యాక్డొనల్ గారే యీ దశమ మండలమును గుఱించి ఇట్లు వ్రాసియున్నాడు. అయిన నీదశమ మండలములోని సూక్తములు చాలావరకు చేర్చినభాగములకన్న ప్రాచీనములుగా, నితర మండలములలోని వలెనే యున్నవి.

(Neverthless the supplements conllected in it appear for the most part to be older than the additon which occur in the earlier books - Sanskrit Literature, by Mac Done, P. 43-45)

ఇతరమండలములలో చేర్పులు కూర్పులున్నవా? లేదా? యను విషయమును ముందువర్ణించగలము. ఇక మ్యాక్డోనల్ తన రెండవ వ్రాతలో, మొదట తెలిపిన దానిని స్వయముగా ఖండించినాడు. దశమ మండలములోని భాష యితర మండలములోని భాషకన్న వేరుగాదనియు, ఈ రెండింటిలో భేదము లేదనియు స్పష్టమైనది. ఇటులనే మిగతా వేదములగురించి యెటుంగుట ఉచితము.

వేదత్రయీ యనగా నేమి ?

నాలుగువేదములలో మూడువిధములగు మంత్రములున్నవి. పూర్వమీమాంసలో నీవిషయ మిటుల చెప్పబడియున్నది.

తేషాం ఋగ్ యత్రార్థ వశేన పాదవ్యవస్థా ।

గీతిషు సామాఖ్యా శేషే యజుః శబ్దః॥ (పూర్వమీమాంస ౨-౧-౩౫,౩౬)

అర్థమునుసరించి పాదవ్యవస్థగలవి 'ఋక్కు' లనబడును. పాడదగు మంత్రములను 'సామము' అందురు. మిగిలినవి 'యజుస్సు' లనబడును. ఈ మూడు విధములగు మంత్రములు చతుర్వేదములందెల్లెడ నున్నవి. సర్వానుక్రమణీ వృత్తి యొక్క భూమికలో షడ్గురు శిష్యులిట్లు చెప్పియున్నారు.

వినియోక్తవ్య రూపశ్చ త్రివిధః సంప్రదర్శ్యతే ।

ఋగ్యజుః సామరూపేణ మంత్రో వేద చతుష్టయే॥

యజ్ఞములలో త్రివిధరూపములగు మంత్రములు వినియోగింపబడును. నాలుగువేదములలో నవి ఋగ్, యజు మఱియు సామ రూపములలోనున్నవి.

త్రివిధములగు మంత్రము లుండుటవల్లను, వేదములలో జ్ఞాన, కర్మ, ఉపాసనలను త్రివిధ కర్తవ్యముల వర్ణించుట చేతను 'వేదత్రయీ' యని యని చెప్పబడుచున్నవి. వేదత్రయీ యను శబ్దములో చతుర్వేదము లిమిడియే యున్నవి. అథర్వ వేదములో నొకచోట నిట్లుచెప్పబడినది.

విద్యాశ్చవా అవిద్యాశ్చ యచ్చాన్యదుపదేశ్యమ్

శరీరం బ్రహ్మ ప్రావిశదృచః సామాథో యజుః॥ (అథ ౧౧-౮-౨౩)

విద్య మఱియు నవిద్య, (జ్ఞానము + కర్మ) ఉపదేశింప దగిన నితర విషయములు, బ్రహ్మ (అథర్వవేదము), ఋక్, సామ మఱియు యజుస్సులు పరమేశ్వరుని శరీరములో ప్రవేశించినవి.

"వ్హిట్నీ" యను పండితుడుకూడా బ్రహ్మ శబ్దమున కథర్వవేదమే యని తెలిపినాడు. **(Brahman perhaps is here the Charm representing in the Atharwan Hymens) Whitney)**

అథర్వవేదములో నున్నటులనే ఋగ్వేదములో కూడా చతుర్వేదముల పేర్లున్నవి.

సో అఙ్గిరోభిరంగిరస్తమో భూద్ వృషా వృషభిః సఖిభిః సఖా సన్

ఋగ్మిభిర్ ఋగ్మీగాతుభిర్జ్యేష్ఠో మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ॥ (ఋ. ౧-౧౦౦-౪)

అథర్వాంగిరః మంత్రములతో నుత్తమరీతిగానున్నవాడును సుఖవర్ష సాధనములో సుఖమును వర్షించు వాడునునై, మిత్రులతో మిత్రుడుగా, ఋగ్వేదులతో ఋగ్వేదిగా, సామమంత్ర జ్ఞానములతో జ్యేష్ఠుడుగానున్న యామింద్రుడు (ఈశ్వరుడు) మమ్ములరక్షించుగాక.

ఈ మంత్రమున అథర్వవేదము యొక్క పేరు స్పష్టముగా పేర్కొనబడినది. ఋగ్వేదము స్వయముగా నథర్వవేదముయొక్క వేదత్వము నంగీకరించగా, దానిని నవీనమైనదని చెప్పి, దానిని వేదములనుండి వేరుచేయుట సాహస మేయగును.

ప్ర : బ్రాహ్మణ గ్రంథములు వేదములా?

ఈ ప్రశ్నకు మహాభాష్యకారుడగు పతంజలిటుల ప్రత్యుత్తర మిచ్చియున్నాడు.

చతుర్వేద విద్భిర్బ్రహ్మభి ర్బ్రాహ్మణైః మహర్షిభిః ।

ప్రోక్తాని యాని వేద వ్యాఖ్యానాని తాని బ్రాహ్మణానీతి ॥ (మా. భా ౫-౧-౫)

చతుర్వేదముల నెఱింగిన యీశ్వరభక్తులగు బ్రాహ్మణులు మఱియు మహర్షులచే వ్రాయబడిన వేదముల వ్యాఖ్యానములే బ్రాహ్మణ గ్రంథములనబడును.

బ్రాహ్మణములు వేదములుకావనియు నవి వాని వాఖ్యానములనియు స్పష్టమైనది, ఈ విషయమున నీక్రింది విషయములు గమనింపతగియున్నవి.

౧. బ్రాహ్మణ గ్రంథములలో ననేక వేదమంత్రముల వ్యాఖ్యానము గనిపించును. ఋగ్వేదము ౧-౨౪-౩ యొక్క వ్యాఖ్యానము, ఐతరేయబ్రాహ్మణము (౧-౧౬) లో గలదు. యజుర్వేదములోని ప్రథమ మంత్ర వ్యాఖ్యానము శతపథ బ్రాహ్మణములో (౧-౭-౧) నున్నది. సామవేద ప్రథమమంత్ర వ్యాఖ్య తాండ్య బ్రాహ్మణము (౧౧-౨-౩) లో గలదు.

౨. దేశములో స్త్రీలకు, శూద్రులకు గౌరవము తగ్గిన కాలములో బ్రాహ్మణ గ్రంథములు రచింపబడినవి. ఒక బ్రాహ్మణ ములో నిట్లున్నది. ౧. స్త్రీలు, శూద్రులు, కుక్కలు మఱియు కాకులను యజ్ఞకర్త చూడకూడదు. ౨. స్త్రీతో మైత్రి జరుగజాలదు. క్రూర జంతువుల హృదయములవలె యామె హృదయము క్రూరమైనది. ౩. పారంపర్యముగా స్త్రీల ప్రవృత్తి సాంసారిక విషయములపై మఱియు వ్యర్థపదార్థములపై నధికముగా నుండును. అందువలన వారు సంగీత నృత్య వాయిద్యముల గావించువారిచే నాకర్షింపబడుదురు.

కాని వేదములలో దీనికి విరుద్ధముగా స్త్రీలకెక్కువగౌరవ మర్యాదలు చూపబడినవి.

పురుషులకువలె వారికన్ని హక్కులొసంగబడినవి. ఋగ్వేదములో నిట్లున్నది.

సమ్రాజ్ఞీ శ్వశురే భవ, సమ్రాజ్ఞీ శ్వశ్ర్వాం భవ
ననాందరి సమ్రాజ్ఞీ భవ, సమ్రాజ్ఞీ అధిదేవృషు ॥ (ఋ. ౧౦-౮౫-౪౬)

ఈ మంత్రములో వధువునకాశీర్వాద మొసంగబడినది. ఆమె పతి గృహమునకు వచ్చి అత్తమామలకు, ఆడబిడ్డ మరిది మొదలగు వారిపై శాసనముగావించు సమ్రాజ్ఞికావలెనని మంత్రమునకలదు.

దీనిలో వేదము మరియు బ్రాహ్మణములలోగల భేదము స్పష్టముగా తెలియగవచ్చును.

3. బ్రాహ్మణ గ్రంథములితిహాసములు. వానిలో నానేక స్త్రీ పురుషుల, రాజుల, రాణులచరిత్రకలదు. వేదములలో నితిహాసము లేదు. అందు యౌగిక శబ్దములే కలవు. కావున వానిలో నితిహాసమున్నదని కల్పించుటకు వీలులేదు.

వేదమే ఈశ్వరీయగ్రంథము

ఈ క్రింది లక్షణములు గల గ్రంథమే వేదము

౧. ప్రథమ మానవసృష్టి నుండియే అట్టిగ్రంథ ముండియుండవలెను.

౨. భూలోకములోని విభిన్నభాష లుత్పన్నముకాని సమయము కావలెను.

3. అట్టి గ్రంథములో ఈశ్వరుని గుణములు, స్వభావము, సత్యము, న్యాయపరాయణత మరియు దయాగుణము యొక్క వివరణ పరస్పర విరోధరహితముగా నుండవలెను.

౪. ఈర్ష్యా, ద్వేషములు, పక్షపాతము లేశమాత్రమైనను అందు ఉండగూడదు.

౫. మానవజన్మ లక్ష్యము, ప్రకృతి, ఆయు, కర్మ, మోక్షమును గురించిన వివరణ యథార్థముగా నుండవలెను.

౬. సృష్టియొక్క అనంత, అనాది స్వరూపము యథార్థముగా చిత్రించబడవలెను.

౭. జీవాత్మ యొక్క లక్షణము, స్థిరత్వము, కర్మ సిద్ధాంతమును తార్కికముగా హేతుబద్ధముగా వివరించబడవలెను.

౮. మిథ్యా మహాత్మ్యము, అతిశయోక్తులు ఉండకూడదు.

౯. వైజ్ఞానిక విషయములు, హేతుబద్ధముగా నుండవలెను.

౧౦. ఉత్సవములు, పర్వములు ఈశ్వరీయ నియమానుసారముగా నుండవలెను.

ఈపై లక్షణములు గలిగిన గ్రంథమే వేదము - ఈశ్వరీయజ్ఞానమనబడును.

౧. మానవ సృష్ట్యాదినుండి గల గ్రంథము

ఇది ఈశ్వరీయ గ్రంథ ప్రథమ లక్షణము. మానవ సృష్ట్యాది నుండి అట్టి గ్రంథము యుండనిచో సత్యాసత్య, పుణ్యపాప వివేచన మానవునకు కలిగియుండదు. అట్టి వివేచన లేని పక్షమున మానవుడు పశుతుల్యుడగును. మానవుల మధ్య భాషావికాసము కూడా ఉండదు.

బైబిలు, కురాను ననుసరించి ఆదమ్, హవ్వా జననసమయమున పరమేశ్వరుడు కర్తవ్యాకర్తవ్యములనుపదేశించెను. ఒక ప్రత్యేక వృక్ష ఫలములు తినగూడదని ఆదేశించబడెను. రెండు వేల సంవత్సరముల నుండియే బైబిలు, ౧౩౦౦ సంవత్సరముల నుండి కురాను అస్తిత్వము కనుపించుచున్నది. అట్లే జెందావస్థ గ్రంథమును గూర్చి చెప్పబడును. వేదము మాత్రమే ప్రాచీనతమ గ్రంథముగా అందరు అంగీకరించిరి.

౨. లోకములో భిన్న భాషలు ఉత్పన్నము గాని సమయము.

ఇది రెండవ లక్షణము. అన్ని ధర్మ గ్రంథాల ననుసరించి పరమేశ్వరుడు అత్యంతామరక్తితో మానవుని సృష్టించెను. భాష మానవోన్నతికి గల కారణములలో నొకటి. పరమేశ్వరుడు మానవునకు విద్యావిషయకములు, జ్ఞాన సంబంధమైన విషయములు నేర్పెనా? లేక, భాష తనంతటనూనుగా ఉత్పన్నమయ్యెనా? ధర్మ గ్రంథముల ననుసరించి పరమేశ్వరుడు మానవులకు విధినిషేధములకు సంబంధించిన ఉపదేశ మొసంగెను.

అట్టి ఉపదేశ గ్రంథములు లుప్తమయ్యెనా? లేక సురక్షితముగా నున్నవా? యను ప్రశ్న ఉదయించును. బైబిలు మొదలగునవి అట్టి గ్రంథములు కాజాలవు. ఎందుచేతననగా బైబిలు ఆవిర్భవించు వరకు విభిన్నమైన భాషలు, సంప్రదాయములు వ్యాపించియుండెను. అందుచేత ఈ గ్రంథములు ఈశ్వర ప్రేరితమైనవి కాజాలవు. వేదోత్పత్తి జరుగు వరకు లోకములో భిన్నమతములు, భాషలు లేకుండెను. అందువలన వేదములే ఈశ్వరీయ గ్రంథములుగా పేర్కొనవచ్చును.

మానవ జాతిలో భిన్న భాషలు వ్యాపించిన పిమ్మట ఈశ్వరీయ గ్రంథము ఆవిర్భవించెననిచో అప్పటికే కర్తవ్యాకర్తవ్యముల నిర్ణయించుకొనిన మానవుడు తన కప్పుడు ఈశ్వరుడు ప్రసాదించిన గ్రంథములో లాభమేమిటని ప్రశ్నించుకొనును. అన్ని యేర్పాట్లు చేసికొనిన పిమ్మట యిట్టి గ్రంథము యిట్టి ప్రయోజనకారి కాగలదని మానవుడు పరమేశ్వరుని ప్రశ్నించు అవకాశము గలదు. అప్పటివరకు గల మానవులు యిట్టి విజ్ఞానమునుండి వంచితులైపోయిరి గదా? అప్పటికి గల భాషలన్నింటిలో నిట్టి గ్రంథములు వెలువడవలెను. లేనిచో ఈశ్వరుడు పక్షపాతి కాగలడు.

ఈశ్వరుని గుణ కర్మ స్వభావములు, సత్య, న్యాయదయాళుత్వములు పరస్పర వైరుధ్య భావములు లేకుండా యుండవలెను

ఇతర ధర్మగ్రంథము లన్నింటిలో పరమేశ్వరుని సాకారునిగా పేర్కొనిరి. అతని పేరిట అన్యాయ, అక్రమ, అధర్మగాథల వ్రాసిరి. అతని వాస్తవిక స్వరూప, స్వభావములు మనకు గోచరావు. అన్ని మతములవా రతనిని మానవాకారములో సేవించుచున్నారు. అతనికి దూతలు, భార్యాపిల్లలను కల్పించిరి. అతడొక మతముపక్షము వహించి ఇతర మతములవారిని అకారణముగా హింసించుటయో లేక వధించుటయో జరిపెనని వర్ణించబడినది. కొన్ని మతములవారిపై మాత్రమే అతని కటాక్షవీక్షణములు గలవు. అతడొక నిర్దేశ స్థలములో కూర్చొని న్యాయ విచారణ జరుపునని పేర్కొనబడినది. అతడు నిదురించును, మేలుకొనును, భోగభాగ్యముల ననుభవించునట్లు గాథలు వ్రాయబడినవి. సిద్ధపురుషులకు ప్రసన్నమైనట్లు వారికి కర్తవ్యాకర్తవ్యముల బోధించునట్లు వ్రాయబడినవి. అతనిని ప్రసన్నునిగా జేసుకొనుటకు తమతమ స్వభావముల కనుగుణ్యముగా విలాస వస్తువులు పరమేశ్వరునకు అర్పించవలెను. ఇట్టి అభూతకల్పనలతో నిండిన గాథలు అనేకములు గలవు. అనంతమైన ఈసృష్టిని శాసించు ఆ దివ్యశక్తి మానవాకారములో నుండజాలదు. అందుచేతనే వేదములో

"అకాయమ్" (యజు. ౪౦-౮) శరీరరహితుడని, "న తస్య ప్రతిమా అస్తి" (యజు 3౨-3) అతడు ఆకారరహితుడు. అతనికి సదృశమైన వస్తువు వేరొకటి లేదని చెప్పబడినది. "సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ" (యజు ౧౨-౪౬) జంగమస్థావరముల అంతరాత్మ పరమేశ్వరుడని, సర్వవ్యాపకుడని వేదము ఘోషించుచున్నది.

తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం ధియం జిన్వ మవసే హూమహే వయమ్।
(యజు ౧౫-౧౮)

ఒకవేళ పరమేశ్వరుడు శరీరధారి యైనచో శరీరము, ఆత్మయను రెండు వస్తువులతో యేర్పడి యుండవలెను. శరీరము ప్రకృతి సంబంధమైనందున అది నశించును. అందుచేత కొన్ని సమయములలో అతడు జీవించును మరికొన్ని సమయములలో మరణించి యుండియుండవలెను. స్థూల శరీరధారియగుటచే సర్వ వ్యాపకుడు కాజాలడు. ఇట్లనేక దోషములలో గూడియున్న ఈశ్వర వర్ణన సరియైనది కాజాలదు. అందుచేతనే వేదము పరమేశ్వరుని అకాయుడు, నిరాకారుడు, సర్వ వ్యాపకుడుగా పేర్కొనుచున్నది.

ఈశ్వరుడొక్కడే యను విషయములో కూడా ఇతర ధర్మ గ్రంథములు అసంబద్ధముగా పేర్కొనినవి. ఈశ్వరుడు తన కార్యములో యితరుల సహాయమపేక్షించడు. కావున అతడు సర్వశక్తిమంతుడనబడును. కాని బైబిలు, కురానులలో అతని వద్ద దూతలున్నట్లు వర్ణించబడినది. రాజు ఒక్కడేయైనను అన్ని కార్యము లాతడొక్కడే చక్కబెట్టజాలడు. అనేకమంది ఉద్యోగులు, అధికారులు, రాజ్యనిర్వహణకై నియమింపబడియుందురు. రాజ సదృశుడే ఈశ్వరుడైనచో అతడొక్కడు కాజాలడు. పురాణములలో ఏకేశ్వరోపాసన కూడా కనిపించదు. బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరుడు, కాళి మొదలగు అనేక దేవతలే గాక వారి పరివారము కూడ గలదు.

వేదములో "ద్యావాభూమిం జనయన్ దేవఏక" (యజు ౧౭/౧౯)

మొదలగు మంత్రములలో పరమేశ్వరునకు భార్యాపిల్లలు, దూతలను గూర్చి యెచ్చటను చెప్పబడలేదు. కురాను పరమేశ్వరుడు అరబ్ దేశవాసులకు, బైబిలు దేవుడు యూదుల కొరకు మాత్రమే చెప్పబడినాడు. పురాణములలో దేవుడు కేవలము బ్రాహ్మణుల కొరకే యేర్పడినాడు. ఇట్టి విషయములను పాఠకులే తర్కించుకొని నిర్ణయించుకొనగలరు.

ఆదమ్ హవ్వలను సృష్టించి ఒక తోటలో వారినుంచి ఒక చెట్టుఫలము దక్క మిగిలిన వృక్షముల ఫలములు తినవచ్చునని ఆదేశించెను. కాని వారు నిషేధించిన వృక్ష ఫలమును కూడా భుజించిరి. పర్యవసానముగా భగవంతుడు వారిని శపించి వెడలగొట్టెను. దేవునకు ముందుగనే ఈ విషయము తెలియదా? బాలురకు ఉత్తమోత్తమమైన ఫలముల నిచ్చి తినవద్దని అనినచో ఊరకుందురా? ఆదమ్ హవ్వకూడా పరమేశ్వరుని సమక్షమున శిశువులే గదా? అటువంటప్పుడు ఇది యెట్టి న్యాయము, సర్వజ్ఞత్వము?

జల ప్రళయము కూడా యిట్టిదే. ప్రతి వస్తువును నిర్మించినవాడు తన వస్తువెంతకాలము మనగలుగునో యెట్టి జాగ్రత్తలు తీసుకొనవలెనో నిర్ణయించగలడు. అట్లే గడియారమును నిర్మించిన పనివాడు తను నిర్మించిన గడియారము విషయములో తీసుకొనవలసిన జాగ్రత్తలను గూర్చి వివరించ గలడు. కాని ఈశ్వరుడు తాను నిర్మించిన వస్తువులు యింతకాలము తర్వాత నష్టపోవునని గ్రహించలేడా? మానవుడు తన ఆదేశములకు వ్యతిరేకముగా నడిచినందువలన కోపగించి జల ప్రళయము సృష్టించెను. మనుష్యుడు పాపచింతన కలిగి చెడిపోయిన ఇతర ప్రాణులు అతనికి చేసిన అపరాధ మేమి? వారినెందుకు శిక్షించెను. ఇదెట్టి న్యాయము? సర్వజ్ఞత్వము?

యెహోవా ఈజిప్టు దేశములోని నదులన్నియు మూసాద్వారా రక్తమయి మొనర్చెను. దేశమంతటా కప్పలను సృష్టించెను. అగ్నిని వర్షించెను. అందరి శరీరములపై బొబ్బలు కల్పించెను అందరి జ్యేష్ఠ పుత్రులను వధించెను. ఇట్టి లీలలన్నియు ఈజిప్టు దేశ వాసులను మూసా దేవ దూతగా భవిష్యద్వక్తగా విశ్వసింపజేయుటకు గావించెను. ఈ విషయములన్నియు

అన్యాయము, పక్షపాతము, అసత్యమును తెలుపుచున్నవి. వేదములలో ఇట్టి ఒక్క విషయము కూడా కానరాదు.

3 ఈర్ష్యాద్వేష పక్షపాతరహితముగా నుండవలెను

వేదములలో యెచ్చటను ఒక ప్రత్యేకముగా పరమేశ్వరునకు అనుగ్రహముగాని ఆగ్రహముకాని కలుగునని చెప్పబడలేదు. ఫలానా వ్యక్తి భగవంతునివైపునుండి పంపబడునని అతని ఆదేశములనందరు శిరోధార్యము గావించవలెనని చెప్పబడలేదు. కూరాను అల్లాకు అరబ్ దేశస్థులు ప్రీతిపాత్రులు. యెహోవా దయ యూదులపై వర్షించును. పురాణముల దేవుడు బ్రాహ్మణుల భోజనముతోనే తృప్తిజెందును. ఇట్టి అనుచిత విషయములేమియు వేదమునందు లేవు.

వేదములలో పేర్కొనబడిన 'ఆర్య, దస్యు' శబ్దములు యే ప్రత్యేక వర్గమునకు జెందినవి గావు. దస్యు శబ్దము యేమాత్రము ధర్మచింతన లేని చోరులు, బందిపోట్లు, లంపటులు, నాస్తికులు మరియు ఘోరమైన పాపిష్ఠులకు ప్రయోగించబడినది. అందుచేతనే వారిని అవ్రతులు, అయజ్వ, బ్రహ్మద్విట్, క్రవ్యాజ దస్యు మరియు దాస శబ్దములు ప్రయోగించబడినవి. 'దస్యు ఉపక్షయార్థక 'దసధాతు' వు నుండి యేర్పడును తన సమీప జాతిని నశింప జేయువాడు. మనుష్యుల ధన మాన ప్రాణముల హరించువారు దస్యులు. ఈధాతువు నుండి దాస శబ్దము యేర్పడుచున్నది. ఒక మంత్రములో దస్యు శబ్దమును వివరించుచు ఈశ్వరుని విశ్వసించనివాడు, దాన ధర్మము వంటిశుభ కర్మలు జేయనివారని చెప్పబడింది. తమ ముఖమునే వారుహవన కుండముగా నెంచెదరు.

"స్వధాభిర్యే అధి శుప్తావజుహ్వత ।" (ఋ. ౧-౫౧-౫౪)

(యే) యెవరు (స్వధాభిః) వివిధ అన్నాహారములతో (అధి+శుప్తౌ) నోటిలో (అజుహ్వత) హవనము జేయుదురోవారే నానా రూపములతో అనేక కుకర్మలు జేయువారు.

ఉలూకయాతుం శుశులూకయాతుం జహిశ్వయాతుముత కోకయాతుమ్
సుపర్ణయాతుముత గృధ్రయాతుం దృషదేవ ప్రమృణ రక్ష ఇన్ద్ర ॥

(ఋ. ౭-౧౦౪-౨౨)

(ఉలూకయాతుమ్) ఉలూక రూపము ధరించి ఆక్రమించువారు (శుశులూకయాతుమ్) చిన్న ఉలూకమువలె నడుచువారు (శ్వయాతుమ్) కుక్కవలె నటించు దుష్ట మనుష్యులను హే రాజన్! సమాజము నుండి దూరము జేయుము మొదలగునవి.

వీరినుండి రక్షణ కష్టముగా నుండుట వలన వీరిని రాక్షసులుగా పేర్కొనిరి. పచ్చిమాంసము తినుట వలన క్రవ్యాదులని పిలువబడిరి. వీరిని పిశాచులని కూడా యిదే కారణము వలన వ్యవహరించిరి. కోకట్ (కీక్రి క్రియాభిః) శుభ కర్మలు జేయుటవలన యేమి లాభమనువారు, ఇందుకు భిన్నముగా నుండువారు ఆర్యులనబడరు. శ్రేష్ఠగుణములు కలవారు ఆర్యులు. క్రమక్రమముగా ఆర్యుల దళ మొకటి యేర్పడెను. వేదములలో యే దేశము, నగరము, జాతి, వ్యక్తియొక్క వర్ణన గానరాదు. అందుచేత పక్షపాతము ఆరోపణలు యెట్లు పరివడును?

౪. మనుష్యుల ఆకృతి, జనన, కర్మ, మోక్షవిషయములు తెలుపు గ్రంథము

వేదములలో మనుష్యుడు నేటి మనుష్యుని పోలియేయుండెను. పథ్యాపథ్యతల ననుసరించిమనుష్యుల ఆకృతిలో కొంత భేదము కనుపించుచున్నది. కోయువారు, భిల్లులు మొదలగువారు.

వేదములలో మనుష్యుని ఆయుర్దాయము శత వర్షములుగానే పేర్కొనబడినది. ఒకచోట మాత్రము 300 సంవత్సరముల ఆయుర్దాయము కొరకై ప్రార్థించబడినది. అదియును ఒకే మంత్రములో కన్పించును. "త్ర్యాయుషం జమదగ్నేః" ఇతర మంత్రములలో శత వర్షములు గానే పేర్కొనబడినవి.

తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్ర ముచ్చరత్ పశ్యేమ శరదః శతం,
జీవేమ శరదః శతం శృణుయామ శరదశ్శతం ॥యజు॥ 3౬-౨౪

"పునః- దీర్ఘాయురస్యాయుః పతిర్జీవాతి శరదః శతమ్ ।" (ఋ ౧౦-౧౮-3)

"శతమిన్ను శరదో అన్తిదేవా యత్రానశ్చక్రాజరసం తనూనామ్ పుత్రాసో యత్ర పితరో భవన్తి మానోమధ్యా రీరిషతాయుర్గన్తోః" (య. ౨౫-౨౨)

పౌత్రుడుద్భవించునంతవరకు జీవించి యుండుట వేదుకూడా గమనించదగును. ఇదే ప్రార్థనపై మంత్రములో గలదు.

దీర్ఘతమా మామతేయో జుజుర్వాన్ దశమే యుగే
అపామర్థం యతీనాం బ్రహ్మాభవతి సారథిః ॥ ఋ ౧-౧౫౮-౬

ఈ మంత్రములో "దశమే యుగే' శబ్దమును జూచి ప్రాచీన కాలములో దశయుగములు జీవించిన దీర్ఘజీవులు కలరని చెప్పబడుచున్నది. కాని వేదము యొక్క తాత్పర్యమును గ్రహించుటలేదు. అనేక చోట్ల శతవర్షములు అని వేదములో చెప్పబడగా దానికి

విరుద్ధముగా వేరొక చోట యిట్లు చెప్పబడును. నాలుగు వేదములలో సత్య, త్రేత, ద్వాపర, కలియుగముల వర్ణన యిచ్చుటను గానరాదు. నాలుగు యుగముల కల్పన ఆధునికమైనది. ఇచ్చట యుగము మాసముయొక్క పేరు. కృష్ణ, శుక్ల పక్షముల కలయికతో మాసమేర్పడుచున్నది. దశమ మాసము (యుగము)లో మమతతో కూడిన జీవుడు ఉత్పన్నమగుచున్నాడు అని దీని భావన. ఇదే విషయము వేదములో -"**దశమా సాశ్ప్రశయానః కుమారో అధిమాతరి నిరైతు జీవో అక్షతో జీవో జీవన్త్యా అధి॥**"

ఋ. ౫-౭౮-౯

వేడు కూడా పుష్టికరమైన బాలుడు దశమ మాసములోనే జన్మించుచున్నాడు. వేదములో దశమ మాసము నందే ఉత్పత్తిక్రమము చెప్పబడినది, దీనికి వ్యతిరేకముగా వేదమునందు గానరాదు. కాని యిందుకు విరుద్ధముగా యితర గ్రంథములలో కనిపించును. ఇతర జీవులు ఆవిర్భవించిన క్రమముగానే మానవుని ఆవిర్భావము కలిగినది. మనుష్యుని సృష్టి రీతిని గూర్చి వేదములలో ప్రత్యేకత యేమియు చూపబడలేదు. ప్రత్యేక జాతిని సృష్టించుటకు భిన్నమైన సామగ్రి యుపయోగించబడలేదు. మానవుడు మట్టితో సృష్టింపబడినటులే ఇతర ప్రాణుల సృష్టి జరిగినది. ఆత్మ మట్టితో రచింపబడినచో మరణములో ఆత్మ కూడా అంతరించును.

ప్రకృతి, ఈశ్వర సంబంధిత పరిపూర్ణ జ్ఞానము కలుగనంత వరకు మోక్షప్రాప్తి జరుగదు. అజ్ఞానమే సర్వదుఃఖములకుమూలము.

వేదాహమేతం పురుషం మహాన్త మాదిత్యవర్ణం తమసః
పరస్తాత్ ॥ యజు. ౩౧-౧౮

వేదములో ఆది నుండి అంతము వరకు మనుష్యుడు చేయవలసిన కర్మలను గూర్చి వివరించబడినది. మనుష్యుడు తన బుద్ధితో సత్య విషయములను గ్రహించవలెను. అనంత సృష్టియొక్క సర్వజ్ఞత మనుష్యులకు లేదు.

౫. మానవుని సర్వజ్ఞత్వము

అన్ని మతములలో ఆచార్యులను సర్వజ్ఞులుగా పేర్కొనబడినది. కాని వారి గ్రంథములు పరిశీలించినచో నేటి విజ్ఞానము ముందు వారొకఅజ్ఞాన బాలకునిగా కనిపించెదరు. తాము నివసించెడు లోకపుజ్ఞానమే లేనివారిని సర్వజ్ఞులనుట హాస్యాస్పదము. మనుష్యుని జిహ్వను యెవ్వ రాపగలరు?

వేదములలో యే ఋషిని సర్వజ్ఞుడుగా పేర్కొనబడలేదు. అందుచేత వేదము యొక్క సత్యశోధన జరిపినపుడెల్ల ఆశ్చర్యకరమైన పరిణామములు కనుపించును.

౬. సృష్టి యొక్క అనాదిత్వ అనంతత్వ వాస్తవిక స్వరూపము

ఈ లక్షణము కూడా యే యితర మత గ్రంథములలో కనుపించదు. ఈశ్వరుడు గాక యే యితర పదార్థము అనాది కానిచో యీ సృష్టి రచన యెట్లు జరిగెను. ఒకవేళ ఈశ్వరుడు సర్వ శక్తిమంతుడగుట వలన తానే తన శక్తితో రచించెననినచో సృష్టి జేయుటకు పూర్వ మాతడేమి జేయుచుండెను ? అతడెచ్చట నుండెను. ఏ పదార్థమునకు యజమానిగా నుండెను? వస్తువు రచించక పూర్వ మాతనికి సృష్టి జ్ఞాన ముండెనా ? అతడంతకుపూర్వము సృష్టిని జాచియుండలేదు గదా? పరిశోధనల ఫలితముగా యే వస్తువు నశించుట లేదనియు కేవలము రూపాంతరము జెందుచున్నవని తెలియుచున్నది. అందువలన పదార్థముల అనాదిత్వము ఋజువగుచున్నది. పరమేశ్వరుడు సృష్టిని 'కమ్ము' అని ఆజ్ఞాపించగనే అయినట్లు కొందరు, మరికొందరు నీటిపైకూర్చుని బ్రహ్మ సృష్టిరచన గావించెనని కల్పిత గాథలు రచించిరి.

వేదములో ప్రకృతి జీవుని అనాదిత్వము చెప్పబడినది. ఈశ్వరుడు నిమిత్తకారకుడు. అభావమునుండి భావోత్పత్తి కాలేదు. కేవలము భావవికాసము కలిగినది. వేదములలో గల రెండు మంత్రములు సృష్టిక్రమమును తెలుపుచున్నవి.

కిꣳ స్విదాసీ దధిష్ఠాన మారమ్భణం కతమత్స్విత్ కథాసీత్ యతో భూమిం జనయన్ విశ్వకర్మా విద్యామౌర్ణోత్ మహినా విశ్వచక్షాః ॥ (యజు ౧౭-౧౮)

కుమ్మరి కుండ లను నిర్మించుటకుపూర్వము మట్టి మొదలగు వస్తువులను సేకరించుకొని ఒకచోట కూర్చొని కుండలను నిర్మించును. ఈలౌకిక న్యాయము వేదములలో కూడా మండవలెను (అధిష్ఠానమ్) యీ జగత్తును నిర్మించునప్పుడు యీశ్వరుని నివాస స్థానము (కిమ్‌స్విత్ + ఆసీత్) యెచ్చట ఉండెను? మరియు (ఆరమ్భణమ్) ఆరంభిం సామగ్రి (కతమత్+ స్విత్) యేదైయుండెను? (యతః) ఏ కాలములో (భూమిమ్+ ద్యామ్+ చ) పృథ్వి మరియు ద్యులోకమును (జనయత్+ విశ్వకర్మా) ఉత్పన్నము జేయుచున్న విశ్వకర్తా (విశ్వచక్షాః) మరియు సర్వద్రష్ట పరమాత్మ (మహినా) తన సామర్థ్యములో (వి+ ఔర్ణోత్) సమస్త జగత్తును కప్పివేయును?

కిꣳ స్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆస యతో ద్యావా పృథివీ నిష్టతక్షుః మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతేదు తద్య దధ్యతిష్ఠద్ భువనాని ధారయన్ ॥

యజు ౧౭-౨౦

(కిమ్+ స్విత్+ వనమ్) ఈవన మేదియై యుండెను? (కః+ ఉసః+ వృక్షః+ ఆస) ఆ

చెట్టుయేదై యుండెను? (యతః ద్యావా పృథివీ) పృథివిలోగల వృక్షముల నుండి ద్యులోకము వరకు (నిష్టతక్షుః) అలంకరించబడెను. (మనీషిణః) ఓ విద్వాంసులారా! (మనసా+ ఇత్+ తత్) మనస్సునుండి యిదికూడా (పృచ్ఛత) వారి నడుగవలెను (భువనాని+ ధారయన్) భువనములను ధరించుచు (యద్+ అధి+ అతిష్ఠత్) అతడు నిలబడుచోటు యేదియైయున్నది?

విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతో బాహురుత విశ్వతస్పాత్ ।
సం బాహుభ్యాం ధమతి సం పతత్రైర్ద్యావాభూమీ జనయన్ దేవ ఏకః ॥

(యజు ౧౭-౧౯)

(విశ్వతశ్చక్షుః) ఎవరైతే అన్నీ చూచెదరో మరియు (విశ్వతోముఖః) ఎవరి ముఖము అంతట యున్నదో (విశ్వతోబాహుః) ఎవరి బాహువులు మరియు (విశ్వతస్పాత్) కాళ్ళు సర్వత్రగలవో అతడు (ఏకః+ దేవః) ఒకదేవుడు (ద్యావాభూమి+ జనయన్) సంపూర్ణ జగత్తును ఉత్పన్నము జేయుచు (బాహుభ్యామ్) తన బాహువులతో (పతత్రైః) పరమాణువులతో (సంధమతి) చలనము కలిగించునో, అన్ని పరమాణువులలో చలనము కలిగించునో, పతత్ర యనగా నిత్యముండు పదార్థము. అది ఆదినుండి యుండెను. దానితోనే పరమేశ్వరుడు సృష్టి రచించెను అనునదే దీని ఆశయము. ఇదే విధముగా అనంత సూర్యులు, అనంత నక్షత్రములు మరియు అనంత పృథివి మొదలగు లోకాంతరములు గలవు. వాటి వర్ణన వేదములలో గనుపించును. ఇట్టి లక్షణములు వేదములే యీశ్వరీయ గ్రంథములని నిర్ధారించుటకు తోడ్పడును.

౭. జీవుడు అనాది, అవినాశి, కర్మానుసారము ఫలము పొందునని తెలుపు గ్రంథమే వేదము.

జీవుడు అనాది యని వేదములందంతట గోచరించును. "ఇన్ద్రః" శబ్దము జీవునకు వర్తించును. అచ్చట దీని కనుగుణ్యమైన ఒకే ఒక ఉదాహరణ నిచ్చెదను. కన్ను, చెవి, ముక్కు మొదలగు వానిని ఇన్ద్రియము లందురు. ఇన్ద్రుడైన జీవుని దర్శింపజేయునది."ఇన్ద్ర" శబ్దము నుండి "ఇన్ద్రియ" శబ్దమేర్పడినది. ఇన్ద్రుడనాది నిరకాల ముండును. వేదములో దీని నిరూపణ అనేక స్థానములలో గలదు.

ద్వాసుపర్ణా సయుజా సఖాయా సమానం వృక్షం పరిషస్వజాతే
తయోరన్యః పిప్పలం స్వాద్వత్త్యనశ్నన్నన్యో అభిచాకశీతి

ఋ ౧-౧౬౪-౨౦

ఈ వేదఋక్కు జీవుని అనాదిత్వమును ధ్రువపరచుచున్నది. జీవుని అనాదిగా భావించనివారి వాదనలు అనేక దోష భూయిష్ఠములైయున్నవి. పరమేశ్వరుడు అందరిని సమానముగా యేల సృష్టించలేదు? కొందరిని దుఃఖితులుగా మరికొందరిని సుఖసంతోషులుగా ఏల గావించెను? అభావము నుండి భావ మెట్లేర్పడుచున్నది? నిష్పన్న, ఉత్పన్న శరీరము లేల? బుద్ధి కూడా శుభకర్మలలో లీనమగునట్లు కొందరిని, చెడు కర్మలలో ప్రవృత్తమవునట్లు కొందరను యేలజేయవలెను? కొందరకుమోక్షము మరికొందరకు బంధనమేల? పరమేశ్వరుడు తన యిష్టమొచ్చినట్లుగా గావించిన యిందు దోషమెవ్వరిది? మనుష్యునిలోగల జీవునకు పశువులోగల జీవునకు భేదము ఎట్లు? కొందరు పశువులలో ఆత్మనే విశ్వసించెదరు. ఖురానులో భగవంతుడు కొందరిని నరకము కొరకు మరికొందరిని స్వర్గము కొరకు సృష్టించినాడని హేతువిరుద్ధముగా వర్ణించబడినది. కాని వేదములలో కర్మాను సారము విభాగము జేయబడినది. లోకములో కూడా కర్మానుసారముగా దొంగను దండించి శిష్టులను గౌరవించుచున్నారుగదా!

౮. మిథ్యా వర్ణనలు లేవిరి

వేదములో యెచ్చటను భగవన్నామము స్మరించినందువలన లేక విశేష సూక్తము పఠించుటవలన లేక భగవంతునిపై, ఋషిపై విశ్వాసముంచుటవలన చేసిన పాపములు పరిహారము కాగలవని చెప్పబడలేదు. దేవాలయములు, తీర్థయాత్రలు సేవించినందువలన పాపరహితుడగునని చెప్పబడలేదు. సంపూర్ణ వేదాధ్యయనము గావించినను ప్రయోజనముండబోదు. భగవంతుని ఆజ్ఞను పాలించుచు ఆచరించనంతవరకు, పరమేశ్వర వాణిని అర్థము జేసికొననంతవరకు యెట్టి ప్రయోజనముండబోదు.

ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ యస్మిన్ దేవా అధివిశ్వే నిషేదుః
యస్తన్నవేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసతే

(ఋ.౧-౧౬౪-౩౯)

వేదములలో పాపములనుండి విమోచనము పొందు ప్రార్థనలు కలవు. కాని ఆ ప్రార్థనలో పాపవిముక్తులైనట్లు యే ఋషి పేరుగాని లేక యితరుల పేరుగాని పేర్కొనబడలేదు. చేసిన పాపమునకు అవశ్యముగా శిక్ష అనుభవించియే తీరవలెను.

పాపవాచక శబ్దములు

చేసిన పాపకర్మలనుండి విమోచనము లేనట్లు తెలిపెడు కొన్ని వైదిక శబ్దములనే సమీక్షింతము. పాపమునకు పర్యాయవాచకమైన శబ్దము 'కిల్బిషమ్'. 'కిల్' యనగా కుత్సితము. ఆ విషయము చాలా భయంకరమైనది. విష సేవనము చేయువాడనుభవించు

ఫలితమునే కుత్సితుడనుభవించును. రెండవపేరు "అంహస" అనగా గట్టి ఆఘాత పరచునది. పాపము మానవుని గట్టిగా ఆఘాతపరచును. అట్టిబాధ నుండి తప్పించుకొనుట దుష్కరము. మూడవపేరు "దురితము" దాని ఆగమనమే దుఃఖదాయకము. ఈ శబ్దములన్నియు పాపఫలితము అవశ్యమనుభవించి తీరవలెనని సూచించుచున్నవి. కాని ఆశ్చర్యకరమైన విషయమేమన ! కేవలం క్రీస్తుయందో లేక రామనామ జపము చేయుట వల్లనో పాపములు దూరమగునని చెప్పుట హాస్యాస్పదము. ఇట్టి వర్ణనలే అన్య గ్రంథములలో గలవు.

౯. లౌకిక విజ్ఞానమునకు విరుద్ధముగా నుండరాదు

ఈ లక్షణ మునకు అంతట అన్ని సంప్రదాయ గ్రంథములలో భిన్నముగా నున్నది. ఏ గ్రంథము ప్రత్యక్ష జ్ఞానమునకు వ్యతిరేకముగా నున్నదో అది యీశ్వరీయమెట్లగును? ఈశ్వరీయ గ్రంథముకారు సరిగదా విద్వాంసులు రచించిన గ్రంథమని పేర్కొనుటకు కూడా వీలుపడదు. అందువలన వేదములు తప్ప యితరము లెవ్వియు యీశ్వరీయగ్రంథము లనుటకువీలుపడదు.

సూర్యుని చుట్టు భూమి భ్రమించుట: లౌకిక జ్ఞానము, ప్రత్యక్ష ప్రమాణము భూమి ఇతర శుక్ర, బృహస్పతి, చంద్ర గ్రహములవలె సూర్యునిచుట్టు తిరుగుచున్నది. భూమిగోళముగా నున్నది. దీనికి అనుకూలముగా యే గ్రంథమునందు కనిపించదు. కేవలము వేదమే యిందుకు అనుకూలముగా చెప్పుచున్నది.

కతరా పూర్వా కతరా పరాయోః కథాజాతే కవయః కోవివేద
విశ్వంత్మనా విభృతో యద్ధనామ వివర్తేతే అహనీ చక్రియేవ ॥
(ఋ. ౧-౧౮౫-౧)

ఈ ఋక్కు ననుసరించి కేవలము భూమియేగాక సమస్త నక్షత్రరాసులు నియమబద్ధముగా భ్రమణము జేయుట సిద్ధపరచుచున్నది. పూర్వ పశ్చిమ, హైన క్రింద మొదలగునవి వ్యవహారము కొరకు కల్పితమైనవి. వాస్తవము కాదు. ఆ విషయము కూడా దీనివలన తెలియనగును.

ఈ వేద మంత్రము కూడా పృథివి సూర్యునికి నాలుగు వైపుల భ్రమణముగానించుచున్నటుల తెలుపుచున్నది.

అహస్తా యదపదీ వర్ధత క్షాః శచీభిర్వేద్యానామ్
శుష్ణం పరి ప్రదక్షిణిత్ విశ్వాయవేనిశిశ్నథః (ఋ ౧౦-౨౨-౧౪)

సూర్యుడు తన ఆకర్షణ శక్తిచేత పృథివిని నాలుగు వైపుల తిరుగజేయుచున్నాడని యీ వేదమంత్రము తెలుపుచున్నది.

సవితాయంత్రైః పృథివీ మరమ్ణాదస్కంభనే సవితా ద్యామదృంహత్।
అశ్వమివాధు క్షద్ధుని మన్తరిక్షమతూర్తే బద్ధం సవితా సముద్రమ్ ॥
(ఋ.౧౦-౧౪౯-౧)

దీనివలన అనేక నక్షత్రములు సూర్యునిచుట్టు భ్రమించుచున్నటుల తెలియుచున్నది. చంద్రుని ప్రకాశము సూర్యరశ్మినుండియే కలుగుచున్నది

అత్రాహ గోర మన్వతనామ త్వష్టురపీచ్యమ్।
ఇత్థాచన్ద్ర మసోగృహే ॥ (ఋ. ౧-౮౪-౧౫)

ఈ ఋక్కునకు యాస్కాచార్యుడు వ్యాఖ్యానించుచు ఇట్లు పేర్కొనెను.
తదేవోపేక్షితవ్యమ్ - ఆదిత్యతోఽస్య దీప్తిర్భవతి పునః సోమో వధూయురభవదశ్వినాస్తా ముభావరా సూర్యా యత్పత్యే శంసన్తీం మనసా సవితాదదాత్ ॥
(ఋ. ౧౦-౮౫-౯)

సూర్యుని ద్వారానే చంద్రుడు ప్రకాశించుచున్నాడు అను విషయము సిద్ధమగుచున్నది. ఇట్టి ఋక్కులు వేదములో అనేకము కలవు.

గ్రహణ చర్చ : గ్రహణ విషయిక చర్చ కూడా వేదములలో గనుపించును. పృథివి ఛాయవలన చంద్ర గ్రహణము మరియు చంద్రుని ఛాయవలన సూర్యగ్రహణములు కలుగుచున్నవి.

యంత్వా సూర్య స్వర్భానుస్తమసా విధ్యదాసురః అక్షేత్రవిద్
యథా ముగ్ధో భువనాన్య దీధయుః (ఋ.౫-౪౦-౫)
యం వై సూర్యం స్వర్భానుస్తమసా విధ్యదాసురః
అత్రయస్త మన్వవిన్దన్నహ్యాన్యే అశక్నువన్ ॥ (ఋ౫-౪౦-౯)

ఆకర్షణ శక్తి : ఆకర్షణ శక్తి వివరణ కూడా వేదములలో గలదు.

ఆకృష్ణేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్న మృతం మర్త్యంచ
హిరణ్యయేన సవితా రథేనా దేవోయాతి భువనాని పశ్యన్ ॥ (ఋ. ౧-౩౫-౨)

వేదములలో సూర్యునకు ఒక నామము 'కృష్ణ' గలదు. పృథ్వీ మొదలగు భువనములను తనవైపు ఆకర్షించును.

కృష్ణం నియానం హరయః సుపర్ణా అపోవసానా దివ ముత్పతన్తి।

త ఆవవృత్రన్సదనా దృతస్యాదిద్ ఘృతేన పృథివీ వ్యుద్యతే॥ (ఋ. ౧-౧౬౪-౪౭)

వేదములలో సూర్యునకు వేరొక నామము 'విచర్షణి' యని గలదు. 'కృష్' ధాతువు నుండి 'చర్షణి' శబ్దము సిద్ధమగుచున్నది. 'కృష్' ధాతువు యొక్క అర్థము 'ఆకర్షణ' యగుచున్నది దీనినుండియే ఆకర్షణ, ఆకృష్టి మరియు కృష్ట మొదలగు అనేక శబ్దములు యేర్పడుచున్నవి. ఈ ఋక్కును చూడుడు.

హిరణ్యపాణిః సవితా విచర్షణి రుభే ద్యావా పృథివీ అన్తరీయతే
అపామీవాం బాధతే వేతి సూర్యమభికృష్ణేన రజసా ద్యామృణోతి

(ఋ.౧-౩౫-౯)

చక్రే పరివర్తమానే తస్మిన్నా తస్థుర్భువనాని విశ్వా।
తస్య నాక్షస్తప్యతే భూరిభారః సనాదేవ న శీర్యతే సనాభిః॥

(ఋ.౧-౧౬౪-౧౩)

పై ఋక్కు ద్వారా అనేక విషయములు సిద్ధమగుచున్నవి.

(క) "భువనాని విశ్వా" సంపూర్ణ భువనము సూర్యుని రథముపైయున్నది. దీనివలన సూర్యగోళము పృథివ్యాది లోకముల కంటే పెద్దదని తెలియుచున్నది.

(ఖ) "భూరిభారః" దీనివలన ఆకర్షణ సిద్ధమగుచున్నది.

(గ) "సనాభిః" బన్ధనార్థక 'ణహ' ధాతువునుండి నాభి యేర్పడుచున్నది. మానవ శరీరములో నాభి సంపూర్ణ శరీరమును బంధించుచున్నటుల సూర్యుడు పృథివ్యాది లోకముల నన్నింటిని బంధించుచున్నాడు. ఆతడు తన ఆకర్షణ శక్తితో తనుకు యెడముగా నున్న లోకములను ఆకర్షించి యథాస్థితిలో నుంచగలుగుచున్నాడు.

వ్యస్తభ్నా రోదసీ విష్ణవేతే దాధర్థ పృథివీ మభితో మయూఖైః।

(ఋ.౭-౯౯-౩)

'ద్యావా, పృథివీ' రెండిటిని కలిపి 'రోదసి' య ందురు. అందుచేత యిది ద్వివచనము. ఆసగరిగినదానిని రోదసి యందురు. "రోదసీ" యనుటతో పృథివీ మరియు యితర లోకములను కూడా రోదసీ యందురు. ఇవి పరస్పరము ఆకర్షణతో అడ్డుకొనుచున్నవి. దీనిననుసరించి భాస్కరీయగ్రంథములో ఈశ్లోకము కనుపించును.

ఆకృష్టశక్తిశ్చ మహీతయా యత్ శ్వస్థం గురు స్వాభిముఖీ కరోతి।
ఆకృష్య తే తత్ పతతీవ భాతి స మే సమన్తాత్ కురియం ప్రతీతిః॥

వస్తువు నామముతో దాని స్వభావము మరియు స్థితి బీజరూపములో వ్యక్తమగుటయే వైదిక భాషయొక్క ప్రత్యేకత.

జగత్ మరియు సంసార్ శబ్దములు : ఈ రెండు శబ్దములు ప్రత్యేక వస్తువు చలనము కలిగియున్నటుల నిరూపించుచున్నవి. "**ధువః గచ్ఛతీతి జగత్**", యేది యెల్లప్పుడు చలనము కలిగి యుండునో దానిని జగత్తందురు. "**సంసరతీతి సంసారః**" చక్కగా తిరుగుచున్న దానిని సంసారమందురు. భూమిపై నుండి తిలకించిన చంద్రుడు, నక్షత్ర రాశులు గమనము జేయుచున్నటుల కనుపించును. అటులే అన్యలోకవాసులకు భూమికూడా తిరుగుచున్నటుల కనుపించును. ఆకాశములో నున్న పెద్ద పెద్ద నక్షత్రములే గతిగలిగి యుండగా భూమియేల గతిమతికాదు? మరియును ఎట్టి ఆధారములేని అనంత నక్షత్ర రాసులు తమ తమ స్థానములలో విరాజిల్లుచుండ భూమి మాత్రము యేల విరాజిల్లకూడదు? పృథివికి గల నామములలో నొక నామము "గౌ" అని గలదు. "గచ్ఛతీతిగౌః" ఏది నడుచునో దానిని "గౌ" అందురు. అటులే యితర శబ్దములలో విజ్ఞానము కలదు. అందుచేతనే వేదమే యీశ్వరీయమని చెప్పవచ్చును.

౧౦. ఈశ్వరీయం కార్యముల కనుగుణ్యముగా ఉత్సవ, పర్వ, పూజాదిక విధానముండవలెను

ప్రతి మాసములో దర్శేష్టి మరియు పూర్ణమాసేష్టి యజ్ఞ విధానము గలదు. అమావాస్య రోజు చంద్రుడు కొంచెము కూడా గనుపించడు. దానికి భిన్నముగా పౌర్ణమి తిథినాడు సంపూర్ణ చంద్రుడు కనుపించును. ఆరోజు నుండియే చంద్రబింబము తగ్గుచు పోవును. ఇవి ప్రాకృతిక విషయములు. చంద్రుడు వృద్ధిజెందుట, క్షీణించు విషయ జ్ఞానము ప్రతి మనిషి కలిగి యుండవలెను. అందుచేత వేదములలో యీ రెండు రోజులు విశేషముగా యజ్ఞము జేయవలెను. ఇదే విధముగా చాతుర్మాసేష్టి యజ్ఞ విధానము గలదు. వర్ష ఋతువు కూడా ప్రాకృతిక ఘటనయే గదా? ఇన్ని మేఘము లెచ్చట నుండి వచ్చును? ఏ విధముగా సముద్రపు నీరు మేఘములుగా పరివర్తన జెందుచున్నవి ? ఈ మాసములలో యిన్ని మేఘములెట్లు యేర్పడుచున్నవి? కొన్ని ప్రదేశములలో యెక్కువగా, మరికొన్ని ప్రదేశములలో తక్కువగా యేల వర్షించుచున్నవి? మొదలగు విషయములు ప్రతి మనిషికి తెలిసి యుండవలెను.

జ్యోతిష్టోమయజ్ఞము, గవామయనయజ్ఞము, అజ్గిరసామయనయజ్ఞము, అశ్వమేధము: ఇత్యాది యజ్ఞములు సౌరమానము, చంద్రమానము నందు భేదమెట్లు ఏర్పడుచున్నది? వీని రెండింటిని యెట్లు యేకము జేయవచ్చునను విషయజ్ఞానము కలుగుచున్నది. ఋతు పరివర్తన మెట్లేర్పడుచున్నది ? ఋతు విభాగము యెట్లు జేయబడుచున్నది? ఏ తిథి నుండి యే తిథి వరకు ఆయా ఋతువులు క్రమబద్ధమగుచున్నవి?

సౌరమానముయొప్పటి నుండి ప్రారంభమై యెప్పుడంతమగుచున్నది? మొదలగువిషయ జ్ఞానము ప్రతివారి కవసరముగదా! అందుకొరకై జ్యోతిష్టోమయనము మొదలగు యజ్ఞములు జేయబడుచున్నవి. అగ్నిష్టోమము, వర్షాన్త యజ్ఞములుకూడా అందుచేతనే జేయబడుచున్నవి.

ఆర్యులు జేయునట్టి ప్రాత్యహ్నిక క్రియలవలన కూడా యివేవిషయములు గోచరించును. సంధ్యోపాసన, సూర్యోదయ, సూర్యాస్తమయ కాలములలో జరుపబడు విధి కలదు. పరమేశ్వరోపాసన యెప్పుడైనను జేయవచ్చును. కాని సూర్యోదయ, సూర్యాస్తమయ కాలములలో విచిత్ర సంఘటన దృశ్యమానమగును. ఉదయ సాయంకాలములందు కలుగు పరివర్తన ప్రతి వారు గమనించుచునే యున్నారు. ఒకవైపు సమస్త నక్షత్రములు అస్తమయ మగుచుండ వేరొకవైపు సూర్యోదయము జరుగుచుండును. అంధకార వినాశము జ్యోతి ప్రకాశము, మనుష్య జాతికి నిద్ర నుండి మేల్కొనుట మరియు జీవన కార్యక్రమ ప్రారంభము జరుగును. ఉదయమున కొన్ని ప్రాణులు తప్ప మిగిలిన వన్నియు మేల్కొని తమ తమ పలుకులతో రాత్రి యొక్క నిశ్శబ్దత దూరము జేయుచుండుట గమనార్హము. రాత్రి సమయము ఒక ప్రళయము వలె భయము గొలుపునదిగా, దొంగలకు, దోపిడీగాండ్రకు మరియు వ్యభిచారులకు సహాయకారి నుండునదియైయుండెను. సూర్యోదయముతో అట్టి భయంకర వాతావరణము తొలగిపోయి ఆనందమయముగా సజ్జనులకు అనుకూలమైనదయ్యెను. నిశీథ సమయము భయంకరమైన నిశ్శబ్దతతో కూడి యుండి ప్రభాతమగునరికి అట్టి వన్నియు తొలగి పోవుచున్నవి. ఈ రెండు సమయములు ప్రాకృతిక ఆహ్లాదకర సమయములుగా భగవంతుని లీలలుగా గోచరించుచున్నవి. ఈ సమయములందు యీశ్వరోపాసన చేసినచో చిత్తము అతిప్రసన్నమగును.

అగ్నిహోత్రాది కర్మలు పరమేశ్వర విభూతి ప్రదర్శకములు. వైదికులు ప్రాతస్సాయంకాలములందు 'స్వాహా' కారముతో తమ సర్వస్వమును లోకోపకారార్థమై త్యజించు భావము స్ఫుటమగుచున్నది. నాలుగువైపుల సుగంధము వ్యాపించుచున్నది. ప్రజల మనస్సులు ప్రసన్నమగుచున్నవి. ఇది గాక ఉపాసకులు ప్రతి నిత్యము తమ కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మాత్సర్యాది అరిషడ్వర్గములను కొంత కొంత ఆహుతిగా నిచ్చు భావము కలిగియుందురు. అగ్నిహోత్ర, ఉపాసనాది కర్మలు పరమేశ్వర విభూతి ప్రదర్శకములనుటలో సందేహము లేదు.

వేదములో స్త్రీ స్థానము

ప్రపంచములో గల మతములన్నియు స్త్రీలను సహస్రాబ్దముల నుండి అణ చిపెట్టి వారిని కేవలము భోగలాలస వస్తువుగా పరిగణించుట జరుగుచున్నది. కేవలము వేదధర్మము మాత్రమే స్త్రీలకు పురుషులతో సమానముగా సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, ధార్మిక, సమానతను ప్రతిపాదించుచున్నది. అట్టి వేద ఋక్కులకు కొందరు విపరీత వ్యాఖ్యానములు గావించి **"స్త్రీ శూద్రౌనాధీయతా మితిశ్రుతేః"** యని స్త్రీలు, శూద్రులు వేదము చదువకూడదని నిషేధించిరి. అయితే యిది వేదవాక్యము కాదు. ఇది కేవలము సంస్కృతవాక్యము. అటులే, సతీసహగమనము వేదానుకూలమని వ్యాఖ్యానించి ఇతిహాసమును మరచి నగుబాట్లపాలైరి. **"అష్టవర్షాత్ భవేత్కన్యా"** యని బాల్య వివాహములను సమర్థించి బాల వితంతువులను అనేక కష్టములకు గురిచేసి తమ జాతి పతనమునకు కారకులైనారు. బాలవితంతువులు యితర మతాలలో చేరిపోయారు. ఏ మతస్థులు కూడా స్త్రీకి "బ్రహ్మ" స్థానమియ్యలేదు. కేవలము వేదధర్మము మాత్రమే బ్రహ్మస్థానమే గాక స్త్రీలను మంత్రద్రష్టలుగా ఋషికలుగా మాన్యత నొసంగినది.

మను ధర్మ శాస్త్రములో **"యత్ర నార్యస్తు పూజ్యంతే రమంతే తత్ర దేవతాః"** ఎక్కడ స్త్రీ లు ఆదరించబడుచున్నారో అక్కడ దేవతలు విహరించెదరని చెప్పబడినది. **"కలకంఠ కంట కన్నీరొలికిన సిరి యింట నుండనొల్లదు సుమతీ"**యని సుమతి శతకకారుడు చెప్పుచున్నాడు.

మంత్రద్రష్టలైన స్త్రీలు

అపాల : అత్రిమహర్షి కూతురు బ్రహ్మవాదిని అపాల. ఈమె ఋగ్వేద అష్టమమండలము యొక్క ౯౧ వ సూక్తమును వ్యాఖ్యానించెను. ఇందు సమాన గుణములు, **శీలము** గల వరుని కన్య వరించుట వివరించబడినది.

కాక్షీవతి ఘోష : ఋగ్వేద పదవ మండలములోని ౩౯ వ సూక్తమంత్రములకు ద్రష్టయైన యీమె కక్షవతుని పుత్రిక. ఈ మండలము యొక్క ౪౦ వ సూక్తమునకు కూడా ఆమెయే ద్రష్ట. ఇందు అశ్వినీదేవతలను, గృహస్థులను తమ సంతానమునకు మంచి శిక్షణ యిచ్చు విషయము ప్రార్థించబడినది. ఇందు భర్త మరణించిన స్త్రీ తన మరిదిని కేవలము సంతానం కొరకే వివాహమాడుట లేక నియోగము జరుపుట ప్రస్తావించబడినది.

రోమశా : ఋగ్వేద పదవ మండలము యొక్క ౧౨౬ వ సూక్తమును వ్యాఖ్యానించినది. ఇందు రాజకీయముల వర్ణన గలదు. ఆరవ మంత్రవివరణ **"యథా పిల్యా సంఖ్యాతాని**

"సుఖాని స్యుః సా సర్వే సంపాదనీయా" ఏ నీతి వలన అధిక సుఖములు ప్రాప్తించునో అట్టి నీతి అందరికి అనుసరణీయము మరియు ఆమోదయోగ్యము. ఏడవ మంత్రములో "ప్రశస్తిలోమా, గంధారీ మివయంథా పృథివీ రాజ్యధర్మణా పర్యే అలికా" రాజ పురుషులకు పాలకుడగునో రాణి తను స్త్రీలకు పాలకురాలనెను.

లోపాముద్ర : అగస్త్యుని భార్య లోపాముద్ర. ఋగ్వేద దశమ మండలము యొక్క ౧౭౯ వ సూక్తమును వ్యాఖ్యానించెను. మహర్షి ననుసరించి యీ మంత్రమునకు దేవత దంపతి. మంత్రములో గల లోపాముద్ర శబ్దమునకు మహర్షి కామయుక్త కన్య యని పేర్కొనెను.

వాగమ్భృణీ : ఋగ్వేద దశమమండలము యొక్క ౧౨౫ వ సూక్తమునకు వివరణ యిచ్చెను. ఈ సూక్తము తేజోవంతమైన స్ఫూర్తిదాయక భావనలతో నిండి యున్నది. ఈ దేశలక్ష్మి దేశమునకు చెందిన పురుషులకు యథోచిత వీరత్వము, బ్రహ్మతేజము, సాధుత్వము మరియు మేధస్సు ప్రదానము చేయుచున్నది. **"యం కామయే తం తము ముగ్రం కృణోమి తం బ్రహ్మాణం తమృషిం తం సుమేధామ్"**(ఋ.౧౦-౧౨-౭-౩) ఇదే శక్తి బ్రహ్మ ద్వేషులను నశింపచేయుటకు క్షత్రియునిచే ధనుస్సు ధరింపజేయును."**అహం రుద్రాయ ధనురాతనోమి బ్రహ్మ ద్విషే శరవే హన్తవై.**"

విశ్వవారాత్రేయి : ఋగ్వేద పంచమ మండలము యొక్క ౨౮ వ సూక్త ద్రష్టి విశ్వవారాత్రేయి.

శచీపౌలోమి : ఋగ్వేదదశమ మండలముయొక్క ద్రష్టి శచిపౌలోమి. పులోమరాజు యొక్క కూతురు. ఇందు స్త్రీల గొప్పతనము, వారి ఓజస్సు, తేజస్సు మొదలగు విషయములు అత్యంత ప్రభావవంతముగా పేర్కొనబడినవి. **"అహం కేతురహం మూర్ధాహముగ్రా వివాచన తథాగమ పుత్రాః శత్రుహణోదర్థో దుహితామే విరాట్ ఉతాహమస్మి సంజయా పత్యౌమే శ్లోక ఉత్తమః"** ఇందు క్షాత్రభావము వ్యక్తమగుచున్నది.

శాశ్వతి ఆంగిరస : ఆంగిరస ఋషిపత్ని శాశ్వతి. ఋగ్వేద అష్టమ మండల ప్రథమ సూక్తము యొక్క ౩౪వ మంత్రములో శాశ్వతిశబ్దము ప్రయోగించబడినది.

సార్పరాజ్ఞి : ఋగ్వేదమండలము యొక్క ౧౮౯ వ సూక్తము యొక్క ద్రష్టి సార్పరాజ్ఞి. ఐతరేయబ్రాహ్మణము నందు (౫-౨౩-౧-౨౮) యీ విషయము గోచరించును. మూడు మంత్రములలో ఆకాశమునందు గల లోకములు మరియు జ్యోతిష్పుండము ఉదహరించబడినది.

సిక్తానివావరీ : ఋగ్వేద నవమ మండలము యొక్క ౮౬ వ సూక్తములో ౧౧వ మంత్రము నుండి ౨౦వ మంత్రద్రష్టి సిక్తానివావరీ. నవమ మండలము పూర్తి ప్రతిపాదన పవమానసోమము.

సూర్యాసావిత్రి : ఋగ్వేద దశమ మండలము యొక్క ౮౫ వ సూక్త ద్రష్టి సూర్యాసావిత్రి. అందు వివాహ సంస్కార ప్రకియ పేర్కొనబడినది. ౪౭ మంత్రములలో వివాహ ప్రక్రియేగాక యితర విషయములు వర్ణించబడినవి. మొదటి అయిదు మంత్రములలో సోమరసమును గూర్చి గలదు. సోమలత యొక్క ఔషధీగుణము మరియు ఆధ్యాత్మిక సంబంధమైన ద్వివిధ విషయములు పేర్కొనబడినది.

౧౬ నుండి ౪౭ వ మంత్రము వరకు వివాహమును గురించియే గలదు. మిగిలిన మంత్రములలో వైవాహిక జీవన సంబంధ విషయములు పేర్కొనబడినవి. **"ప్రత్వా ముంచామి వరుణస్యపాశాత్"**(౮౫-౨౪) **"ప్రేతో ముంచామి నాముతః"** (౮౫-౨౫) **"సుమంగలీ రియం వధూ"** (౮౫-౩౩)**"గృభ్ణామి తే సౌభగత్వాయ హస్తం"** (౮౫-౩౬) **"తుభ్య మగ్రే"**(౮౫-౩౮) **"సోమఃప్రథమో వివిదే"**(౮౫-౪౦) **"ఇహైవస్తం మావియౌష్టం"** (౮౫-౪౨)**"అఘోరచక్షుః"** (౮-౪౪) **"ఇమాం త్వ మిన్ద్ర మీఢ్వః"** (౮౫-౪౫) ఈ మంత్రములు వివాహ సంస్కారములోనివి. ఇందు కొన్ని విధవా వివాహ పరముగానున్నవని మహర్షి వివరించెను.

శ్రద్ధాకామాయనీ : కామగోత్రోత్పన్న శ్రద్ధ కూడా ఋగ్వేద పదవ మండలము యొక్క ౧౫౧వ సూక్తమును దర్శించెను. ఇది ప్రసిద్ధమైన సూక్తము. కామాయిని శ్రద్ధయొక్క వర్ణన బ్రాహ్మణ సాహిత్యమునందు లభించును.

ఇన్ద్రాణీ : ఋగ్వేద దశమ మండలము యొక్క రెండు సూక్తములను ఇన్ద్రాణి దర్శించెను. ఇందు ౨౫ మంత్రములలో ప్రతి మంత్రము చివర "**విశ్వస్మా దిన్ద్ర ఉత్తరః**" కలదు. ౪౫ వ సూక్తము కూడా యీ ఋషికదే. పండిత జయదేవశర్మ విద్యాలంకార్ యీ మంత్రములందు బ్రహ్మ విద్య మరియు అవిద్య యొక్క నాశనము అర్థము గావించెను.

ఊర్వశి : ఋగ్వేద దశమ మండలముయొక్క ౯౫ వ సూక్తములోని కొన్ని మంత్రములను యీమె దర్శించెను. పురూరవ ఊర్వశి సంవాదము కలిగిన యీ సూక్తము వైదిక విద్వాంసుల విమర్శకు గురియైనది. ఈ సూక్తము యొక్క మిగిలిన మంత్రముల దేవతకూడా ఊర్వశియే. శతపథ బ్రాహ్మణము నందు, కాత్యాయనుడు రచించిన సర్వానుక్రమణి మరియు బృహద్దేవత గ్రంథములలో ఊర్వశి కథ కనుపించును. మహాభారత

మరియు యితర పురాణములందు ఊర్వశి అనేక విధములుగా పేర్కొనబడినది. మహర్షి ఊర్వశిని విద్యుచ్ఛక్తిగా పేర్కొనెను.

యమీవైవస్వతీ : ఋగ్వేద దశమ మండలముయొక్క పదవ సూక్తము యమ, యమీల సంవాదము. అర్థముల భిన్నత్వము ననుసరించి వైదిక విద్వాంసుల ఊహాపోహాలకు కారణమగుచున్నది. సాయణాదిభాష్యకారులు యమ, యమీలను సోదరీ సోదరులుగా వర్ణించిరి. లౌకిక తత్వముల ప్రతీకగా యీ సూక్తమునకు ఆధిభౌతిక అర్థమును గావించిరి. ఈ సూక్తము యొక్క అనేక మంత్రముల ద్రష్టవైవస్వతీ. ౭ వ మంత్రము యొక్క అంతిమ ఉక్తి "అన్యమిచ్ఛస్వ సుభగే పతి" కి దయానందుడు నియోగపరముగా అర్థము చెప్పెను.

అదితి దాక్షాయణీ : వైదిక సాహిత్యమునందు అదితి చాలాచోట్ల కనిపించును. ఋగ్వేదము నందు గోవు అర్థముతో అదితి శబ్దము ప్రయోగింపబడినది. ఋగ్వేద దశమ మండలము యొక్క ౭౨వ సూక్తము యొక్క ద్రష్టి అదితి దాక్షాయణీ. తొమ్మిది మంత్రములు గల యీ సూక్తము నందు అనేక రహస్య పూర్ణ విషయములు గలవు. సూక్తము యొక్క నాలుగు మంత్రములలో అదితి శబ్దము గలదు. నాల్గవ మంత్రమునందు "అదితిర్దక్షో అజాయత" అదితి (అఖండనీయ ప్రకృతి) నుండి దక్షదర్శము చేయు అగ్ని ఆవిర్భవించినది. ఐదవ మంత్రములో అదితిని దక్షుని కూతురిగా పేర్కొనబడినది. "అదితి హ్యజనిష్ట దక్షయా దుహితాతవ" అచ్చట దక్షుని సూర్యుని పరముగా, అదితిని భూమిపరముగా చెప్పుకొనుట సమంజసము. ఎనిమిదవ మంత్రములో అదితి ౮ మంది పుత్రులు ప్రకృతి, మహత్, అహంకారము పంచతన్మాత్రలుగా వర్ణించబడినది. తొమ్మిదవ మంత్రములో అదితి యేడుగురు కొడుకుల విషయమై వర్ణించనైనది. మంత్రములో పేర్కొనిన అదితి, మంత్రద్రష్టి అదితి దాక్షాయణీ కంటె భిన్నమైనది. ఈ విషయమై పరిశోధించ దగును.

ఋగ్వేదములో అన్య భిన్న సంహితల మంత్రముల ద్రష్ట ఋషికలుగానే పేర్కొనవచ్చును. యజుర్వేద ౧౭ వ అధ్యాయము యొక్క ౧౧,౧౨,౧౩,౧౪ మంత్రముల ద్రష్టిలోపాముద్రి. అథర్వ వేద పదవ కాండము యొక్క ౪౮ వ సూక్తము యొక్క ద్రష్టి సర్పరాణీ. అథర్వవేద ౧౪ వ కాండమునందు గల అనువాకముల సూక్తముల ద్రష్టి సావిత్రీ సూర్య. ఈ రెండు సూక్తములు వివాహపరమైనవి.

ఋ. ౮-౩౫-౪ "స్త్రీ హి బ్రహ్మబభూవిథ" స్త్రీ బ్రహ్మగా చతుర్వేద అధ్యయన అధ్యాపన చేయగలిగినదై యుండాలి.

"ద్వివిధాః స్త్రియో భవంతి బ్రహ్మవాదిన్యః సద్యోవధ్వశ్చ తత్ర బ్రహ్మవాదినీనా ముపనయనమ్ అగ్నీంధనం వేదాధ్యయనం స్వగృహే భిక్షాచర్యా చ" (హారీత ధర్మసూత్రము ౨౧/౨౦-౨౩) వేదాది శాస్త్రముల అధ్యయనము, అధ్యాపనము చేయువారు, వేదములను చదువకుండనే వివాహం చేసుకొనే వారుగా రెండు రకములైన స్త్రీలుంటారు. వారిలో వేదపఠనము చేయు స్త్రీలకు ఉపనయనము యజ్ఞానుష్ఠానము, మరియు తన పరివారములోనే భిక్షాటన చేసుకొనవలసిన విధానం ఉంది. శ్రౌతసూత్రాలలో "ఇమం మంత్రం పత్నీ పఠేత్" (ఆశ్వలాయన శ్రౌతసూత్రం ౧-౧౧) ఈ మంత్రాన్ని భార్య చదవాలి యని స్పష్టముగా ఆదేశింపబడినది. "పత్నీ పురోనువాక్యమను బ్రూయాత్" (తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణం (౧/౬-౫-౬) భార్య పురోను వాక్య మంత్రములను చదవాలి.

మనుస్మృతిలో "పురాకల్పేతు నారీణాం మౌంజీ బంధన మిష్యతే అధ్యాపనం చ వేదానాం సావిత్రీవచనంతథా" పూర్వకాలములో కూడ స్త్రీలకు ఉపనయనము, మేఖలాధారణము, వేదాధ్యయనము, అధ్యాపనము, గాయత్రీ మంత్రపాఠముల విధానం ఉండేది.

"సమంజంతు విశ్వే దేవాః సమాపో హృదయానినౌ" యని వివాహ సంస్కారములో వధూవరులచేత తమ హృదయములు జలములవలె ప్రశాంతముగా వేర్వేరు నదుల నీరు కలిసినప్పుడు వానిని విడదీయరానట్లు తమ హృదయములు కూడా కలిసిమెలసి విడదీయరానివిగా నుండవలెనని కోరబడుచున్నది.

లాజాహోమములో భార్య "ఓం. ఇదం నార్యుపబ్రూతే లాజానా వపంతికా ఆయుష్మానస్తు మే పతిరేధంతాం జ్ఞాతయో మమ." పేలాలు (పేల్పుచున్న నేను ప్రార్థించుచున్నాను. నా భర్త చిరంజీవి యగుగాక! నా జ్ఞాతి బంధువులు వర్ధిల్లుదురు గాక యని ప్రార్థించును.

చోదయిత్రీ సూనృతానాం చేతన్తీ సుమతీనామ్‌యజ్ఞం దధే సరస్వతీ ॥

యజు. ౨౦/౮౫

స్త్రీల మధ్యలో విదుషీ స్త్రీ యున్నచో ఆమె యితరులను విద్యావంతుల జేయవలెను. స్త్రీలలో విద్యాభివృద్ధికే పాటుపడవలెను.

స్త్రీలకు యజ్ఞాధికారము : స్త్రీలకు యజ్ఞాధికారం విషయమై వేదములలో యెట్టి వివాదము లేనప్పటికి మధ్యకాలములో మిడిమిడి జ్ఞానము గల పండితులు స్త్రీలకు

యజ్ఞాధికారము లేదని చెప్పిరి. మనుస్మృతిలో కూడా యిందు కనుకూలముగా ప్రక్షిప్తములను చేర్చిరి. కాని యాజ్ఞవల్క్యుడు పత్నీ సహితముగా యజ్ఞము చేయవలెను. లేనిచో అట్టి యజ్ఞము వ్యర్థము. "అయజ్ఞియో హైషయోஉపత్నీకః" ఋగ్.౧-౧౪౬-౩ లో రెండు ధేనువులు ఒకే లేగవైపు పరుగెత్తుచున్నట్లు వర్ణన కలదు. ఆ రెండు ధేనువులు యజమానుడు మరియు అతని భార్య. లేగ యజ్ఞవేదిక. "సమానం వత్సం అభిసంచరన్తీ విష్వగ్ ధేనూ విచరతః సుమేకే." ఋగ్ ౮-౩౧-౫-౮ "యా దంపతీ సమనసా సునుత ఆ చ ధావతః దేవాసో నిత్యయాశిరా" ౮-౩౧-౫ లో యజ్ఞప్రార్థన చేయుచు యజ్ఞములో యే దంపతులు సమానమైన మనసుతో సోమరసమును గోవుపాలతో కలుపుదురో, హవిస్సుకు అనుకూలముగా అన్నము మొదలగు వస్తువులను చేర్చెదరో, యజ్ఞములో గల దేవతలను తృప్తిపరచెదరో వారికి అన్నము, సంతానము, హిరణ్యము మొదలగు వానికి కొదువ యుండదు.

శ్రీరామచంద్రుడు అశ్వమేధయాగము చేయ పూనుకొనినపుడు తిరిగి అతనిని వివాహము చేసుకొనుమని ఆదేశించిరి. కాని అతడు అందుల కంగీకరించనందువలన బంగారపు సీత విగ్రహమును తయారు చేయించి అతని ప్రక్కన కూర్చుండబెట్టిరి. శ్రీరాముడు అరణ్యవాసమునకు వెళ్ళుటకు పూర్వము తల్లి ఆశీర్వాదమునకై వెళ్ళెను. అప్పుడు కౌసల్య దైనిక యజ్ఞము చేయుచుండెను. ఈ విధముగా స్త్రీలు వేదపఠనమున కర్హులేగాక వేదమంత్ర ద్రష్టలైరి.

వేదాలలో ఈశ్వర ప్రార్థన

యో భూతం చ భవ్యం చ సర్వం యశ్చాధితిష్ఠతి

స్వర్యస్య చ కేవలం తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మణే నమః ౧

అథర్వ. కాండే ౧౦ ప్రపాఠకే ౨౩. అనువాకే ౪. సూక్తే ౮. మంత్రః ౧.

(యో భూతం) ఏ పరమేశ్వరుడు భూత భవిష్యద్వర్తమాన కాలములను అతిక్రమించి విరాజిల్లుచున్నాడో, ఆ మూడు కాలములందును జరుగు వ్యవహారములను అన్నింటిని సరిగా ఎఱుగునో, (సర్వం యః చ అధితిష్ఠతి) ఎవడు సమస్త జగత్తును తన విజ్ఞానముచే ఎఱుంగునో, పుట్టించి, పోషించి, లయమొనర్చునో, మఱియు విశ్వమునందలి పదార్థములకు అధిష్ఠాతస్వామియో (స్వః యస్య చ కేవలమ్) కేవలసుఖమే ఎవనికి స్వరూపమో, ఎవడు మోక్షమును, వ్యావహారిక సుఖమును ఇచ్చువాడో, ఎవనికి లేశమాత్రమైనను దుఃఖము కలుగదో, ఎవడు ఆనందఘనుడో (తస్మై...నమః) అందఱికంటె పెద్దయు సర్వసామర్థ్య యుక్తుడును అగు ఆ పరమాత్మకు అత్యంత ప్రేమతో నమస్కారము. (భూతము-గతకాలము, భవిష్యత్తు-రానున్న కాలము, వర్తమానము-జరుగుచున్న కాలము. మంత్రమునందలి యనేక చకారములు వర్తమానకాల సూచకములు.)

యస్య భూమిః ప్రమాஉన్తరిక్షముతోదరమ్

దివం యశ్చక్రే మూర్ధానం, తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మణే నమః ౨

అథ ౧౦. కాం ౨౩. ప్ర. ౪ అ. ౭ సూ. ౩౨ మం.

(యస్య భూమిః ప్రమా.) ఏ పరమేశ్వరుని ఉనికిని, జ్ఞానమును తెలుపుటకు భూమ్యాది పదార్థములు యథార్థ జ్ఞానసాధనములో, ఎవడు సృష్టిలో భూమిని పాదస్థానమున నుండునదిగ రచించెనో, (అంతరిక్ష ముత ఉదరమ్) భూమికి సూర్యాది గోళములకు మధ్యనుండు ఆకాశమును ఎవడు ఉదరస్థానమున నిర్మించెనో, (దివం యః చక్రే మూర్ధానం) ఎవడు ప్రకాశమాన పదార్థములను సృష్టిలో అన్నింటికి పై మస్తకస్థానమున నుంచెనో-ఎవడు భూమి మొదలు సూర్యాది లోకములవఱకు గల సమస్త జగత్తును నిర్మించి దానియందు వ్యాపకుడై, జగత్తుయొక్క సర్వావయవములందు పూర్ణుడై అన్నిటిని ధరించుచున్నాడో - (తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మణే నమః) ఆ పర బ్రహ్మకు నమస్కారము.

యస్య సూర్యశ్చక్షుః చంద్రమాశ్చ పునర్ణవః

అగ్నిం యశ్చక్ర ఆస్యం తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మణే నమః. ౩

అథ.కాం. ౧౦ ప్ర-౨౩. అను ౪ సూ ౭ మం. ౩౩.

(యస్య సూర్యః చక్షుః, చంద్రమాః చ.) ఎవనికి సూర్య చంద్రులు నేత్రస్థానములై ఉన్నవో, ఎవడు ప్రతికల్పాదియందును సూర్యచంద్రాది పదార్థములను మాటిమాటికి క్రొత్తవిగ రచించునో, (యః అగ్నిం ఆస్యం చక్రే) ఎవడు ముఖస్థానముగా అగ్నిని రచియించెనో, (తస్మై....నమః) ఆ పరబ్రహ్మకే నా నమోవాకములు.

యస్య వాతః ప్రాణాపానౌ చక్షురంగిరసో௨భవన్

దిశో యశ్చక్రే ప్రజ్ఞానీ స్తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మణే నమః. ౪

అథర్వకాండ ౧౦ ప్ర-౨౩. అను ౪ సూ ౭ మం. ౩౪.

(యస్య వాతః ప్రాణాపానౌ) ఎవడు బ్రహ్మాండగత వాయువును ప్రాణాపానములవలె ఒనర్చెనో, (చక్షుః అంగిరసః అభవన్) ప్రకాశము నిచ్చు కిరణములను ఎవడు నేత్రములవలె జేసెనో - కిరణ ప్రకాశమువలననే రూపము (రంగు) గ్రహింపబడును. (నిరుక్తమున అంగిరస్ శబ్దమునకు అంగారా శబ్దముతో పైనజూపిన అర్థము వ్రాయబడినది.) (యః దిశః ప్రజ్ఞానీః చక్రే) ఎవడు దశదిశలను సర్వ వ్యవహారములను సిద్ధముచేయు వానిగ చేసెనో, అనంతవిద్యా యుక్తుడును, సర్వమానవులకు ఇష్టదేవుడును అగు నా పరబ్రహ్మకు మా నమస్కారములు.

యం ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిషం యస్య దేవాః

యస్య ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ

హవిషా విధేమ. యజు.౩[illegible]

(య ఆత్మదా...) ఏ జగదీశ్వరుడు దయతో తన ఆత్మ విజ్ఞానమును గలిగించునో, ఎవడు సర్వవిద్యలయు, సత్యసుఖములయు ప్రాప్తిని గలిగించునో, (బలదాః) ఎవడు శరీరమునకు, ఇంద్రియములకు, మనః ప్రాణాదులకును పుష్టి, ఉత్సాహము, పరాక్రమము, దృఢత్వమును ఇచ్చునో, (యస్య విశ్వే ఉపాసతే) విద్వాంసులెల్లరును ఎవని ఉపాసించుచున్నారో, (యస్య ప్రశిషం దేవాః) ఎవని అనుశాసనము-వేదోక్త శిక్షణమును శిష్టులెల్లరు నతి గౌరవముతో స్వీకరింతురో, (యస్యచ్ఛాయా అమృతం) ఎవనిని ఆశ్రయించుట మోక్షసుఖమునకు కారణమో (యస్య మృత్యుః) ఎవని అకృపయే జన్మ మరణరూప దుఃఖములను ఒసంగునో (-ఈశ్వరుని, అతని యుపదేశములగు సత్యవిద్యలను, సత్యధర్మములను, సత్యమోక్షమును నంగీకరింపక, వేదమునకు విరోధులై తన ఇచ్ఛవచ్చినట్లు దున్నములగు కోరికలతో దుష్కర్మలందు వర్తించు వారిపైన ఈశ్వరునకు కృప గలుగదు. అదియే అకృప. అది దుఃఖములకు కారణమగును. అతని ఆజ్ఞాపాలనమే సర్వసుఖములకు మూలమగును). (కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ.) సుఖస్వరూపుడును, సర్వప్రజాపతియునగు ఆ పరమేశ్వరుని ప్రాప్తికొఱకు సత్యప్రేమ-భక్తి-రూప సామగ్రితో మనము నిత్యము భజింతుముగాక! అందువలన మనకెట్టి దుఃఖము ఎన్నడు గలుగకుండుగాక! (శతపథ బ్రాహ్మణమున 'కః' శబ్దమునకు 'ప్రజాపతి' అని అర్థము వ్రాయబడినది.)

ద్యౌః శాంతి రంతరిక్షꣳ శాంతిః పృథివీ శాంతి

రాపః శాంతి రోషధయః శాంతిర్, వనస్పతయః

శాంతిర్ విశ్వేదేవాః శాంతిర్ బ్రహ్మశాంతిః

సర్వꣳ శాంతిః శాంతిరేవ శాంతిః సా మా శాంతిరేధి ౬

యజు. అ. ౩౬ మం.౧౭.

(ద్యౌః శాంతిః...) ఓ సర్వశక్తిమంతుడవగు భగవంతుడ! నీయందు మాకుగల భక్తి చేతను, నీ కృపచేతను (ద్యౌః) సూర్యాదిలోకముల ప్రకాశము, విజ్ఞానమును ఎల్లప్పుడు మాకు సుఖదాయకములగు గాక! అట్లే పృథివి, ఆకాశము, జలము, ఓషధులు, వనస్పతులు-వటవృక్షాదులు, ప్రపంచమునగల విద్వాంసులెల్లరు, బ్రహ్మము-వేదము అను ఈ పదార్థములు, మఱియు వీనికంటె నితరములగు జగత్తు అన్నియు మాకు సర్వకాలములందును సుఖమును ఒడగూర్చుగాక! సర్వపదార్థములు సర్వదినములందును మాకనుకూలములగుగాక! ఓ భగవంతుడ! ఇట్టి సర్వశాంతి వలన మాకు కృపతో విద్య, బుద్ధి, విజ్ఞానము, ఆరోగ్యము సర్వోత్తమ సహాయమును ఒసంగుము. ఉత్తమ గుణములను, సుఖమును ఒసంగి మమ్ములను, సర్వజగత్తును వృద్ధినొందింపుము.

యతో యతః సమీహసే తతో నో అభయం కురు

శన్నః కురు ప్రజాభ్యో௨భయం నః పశుభ్యః.

యజు. అ. ౩౬, మం. ౨౨.

(యతో యతః) ఓ పరమేశ్వర! నీవు ఏయే దేశమున జగత్తును రచించుచున్నావో, పాలించుచున్నావో, ఆ యా దేశము నుండి మమ్ములను భయరహితులనొనర్పుము - ఏదేశమునుండియు మాకు ఏకొంతయు భయము కలుగకుండుగాక! (శం నః కురు...) అట్లే అన్ని దేశములందుగల నీ ప్రజలనుండి, పశువులనుండి మమ్ములను భయరహితులను చేయుము. మావలన వానికిని సుఖము కలుగుగాక! భయముకలుగరాదు. నీ ప్రజలలోని మనుజులవలనను, పశువులవలనను మాకు శుభము కలుగునట్లు చేయుము

ధర్మార్థకామమోక్షరూప పురుషార్థములు నీ అనుగ్రహమున మాకు శీఘ్రముగ ప్రాప్తించుగాక! అందువలన మానవజన్మమునకు ఫలములగు ధర్మాదులు సుఖముగ సిద్ధించునుగాక!

యస్మిన్ ఋచః సామ యజూఀషి యస్మిన్ప్రతిష్ఠితా రథనాభావివారాః,

యస్మింశ్చిత్తఀ సర్వమోతం ప్రజానాం తన్మే మనః శివసంకల్పమస్తు.౮

యజు. అ. ౩౪. మం. ౫.

(యస్మిన్నృచః) ఓ భగవంతుడా! కృపానిధీ! (ఋచః) ఋగ్వేదము, (సామ) సామవేదము, (యజూంషి) యజుర్వేదము, ఈ మూడింటికి అంతర్భూతమగుటచే అథర్వవేదము - అను ఈ వేదము లన్నియు దేనియందు స్థిరములగునో, మఱియు దేనియందు మోక్ష విద్య - బ్రహ్మవిద్య సత్యాసత్య ప్రకాశము నేర్పడునో, (యస్మిన్ చిత్తం...) దేనియందు సర్వప్రజల చిత్తము స్మరించువృత్తితో నుండునో, ఇవి అన్నియు మాలయందలి మణులు సూత్రమున గుచ్చబడినట్లు, రథచక్రపుటడ్డలో ఆకులిమిడి ఉన్నట్లు ఇమిడియుండునో, అట్టి నా మనస్సు నీ కృపవలన శుద్ధమగుగాక! అట్లే కల్యాణము - మోక్షమును, సత్యధర్మమును అనుష్ఠించుటకును, అసత్యమును పరిత్యజించుటకును అనువగు సంకల్పముతో కూడినదగుగాక! ఆ మనస్సు వలన మాకు నీచే నిర్మితములైన వేదముల సత్యార్థము సరిగా ప్రకాశించుగాక! మేము విఘ్నములనుండి ఎల్లప్పుడు వేఱుగనుండునట్లు నీవు మాపై కృప నుంచుము.

వేదముల ఉత్పత్తి

తస్మాద్ యజ్ఞాత్ సర్వహుత ఋచః సామాని జజ్ఞిరే

ఛందాఀసి జజ్ఞిరే తస్మాద్ యజుస్తస్మాదజాయత. ౧

యజు. అ. ౩౧. మం. ౭.

(తస్మాత్ యజ్ఞాత్ సర్వహుతః) సత్-ఎవనికెన్నడు నాశము లేదో, చిత్-ఎవడు సదాజ్ఞానస్వరూపుడో, అజ్ఞానము అవంతయుఎవనికెన్నడును కలుగదో, ఆనంద-ఎవడు సదాసుఖస్వరూపుడో, ఎవనికి దుఃఖలేశమెన్నడును గలుగదో-అట్టి సచ్చిదానంద రూపలక్షణములతో గూడి, సర్వత్ర పరిపూర్ణుడై ఉండుటచే పురుషుడును, సర్వమానవులచేను ఉపాసింపబడ యోగ్యుడగు ఇష్టదేవుడగుటచే సర్వహుతుడును, సర్వసామర్థ్యయుక్తుడును నగు ఆ పరబ్రహ్మము నుండి, (ఋచః) ఋగ్వేదము, (సామాని) సామవేదము, (జజ్ఞిరే) పుట్టెను. (తస్మాత్) ఆ పరమేశ్వరుని నుండి (ఛందాంసి) అథర్వవేదము, (జజ్ఞిరే) పుట్టెను. (తస్మాత్) అతని నుండి, (యజుః) యజుర్వేదము. (అజాయత) జన్మించెను.

మంత్రమునందు పఠింపబడిన సర్వహుతః పదము వేదములకును విశేషణము కాగలదు. 'హు' ధాతువు-క్రియ, ఆదానము-గ్రహించుటఅను అర్థమునందును ప్రయుక్తమగును. అందువలన వేదములు సర్వహుతములు - సర్వమానవులచే గ్రహింపబడ యోగ్యములగుచున్నవి. కావున మానవులెల్లరు వేదముల గ్రహింపవలయుననియు వేదోక్తరీతిని నడువవలయుననియు బోధపడుచున్నది.

'జజ్ఞిరే', 'అజాయత' అను నేకార్థక క్రియలను రెండింటిని ప్రయోగించుటవలన వేదము లనేకవిద్యాయుక్తములని ఎఱుగవలయును. అట్లే తస్మాత్ అను పదమును రెండుమాఱులు ప్రయోగించుటవలన వేదము లీశ్వరునుండియే యుత్పన్నములైనవి కాని, మనుష్యులవలన గాదు అని నిశ్చయముగా ఎఱుగవలయును. వేదమంత్రములు అన్నియు గాయత్రి మున్నగు ఛందస్సులతో గూడియే యున్నవి. అయినను ఛందాంసి అను పదము ప్రత్యేకముగ మంత్రమున ప్రయోగింపబడినందున నది నాల్గవదియైన అథర్వవేదోత్పత్తిని దెలుపును.

యజ్ఞో వై విష్ణుః శత. కాం ౧, అ.౧. బ్రా. ౨, కం. ౧౩

ఇదం విష్ణుర్ విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ యజు. అ. ౫, మం. ౧౫.

యజ్ఞ శబ్దమున కర్థము విష్ణువు అనియు, సర్వవ్యాపకుడగు పరమేశ్వరుడే విష్ణుశబ్ద వాచ్యుడనియు శతపథాది బ్రాహ్మణములవలను, వేద మంత్రములవలనను దెలియుచున్నది. ఇందులకు కారణము -సర్వ జగత్తును ఉత్పన్నము చేయు సామర్థ్యము పరమేశ్వరునందే ఉన్నది. ఇతరులలో లేదు.

యస్మాదృచో అపాతక్షన్ యజుర్యస్మాదపాకషన్

సామాని యస్య లోమాన్యథర్వాంగిరసో ముఖమ్

స్కంభం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః.

అథ. కాం. ౧౦ ప్రపా. ౨౩. అను ౪. సూ. ౭ మం. ౨౦.

(యస్మాదృచో అపాతక్షన్) సర్వశక్తిమంతుడగు పరమేశ్వరుని నుండి ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదము, (అంగిరసః) అథర్వవేదము అను నాల్గు వేదములు

జనించినవి. అథర్వవేదము ఈశ్వరుని ముఖతుల్యము; సామవేదము లోమ సమానము; యజుర్వేదము హృదయము వంటిది; ఋగ్వేదము ప్రాణము అని పరమేశ్వరుడీ మంత్రమున వేదముల ఉత్పత్తిని రూపకాలంకారముతో తెలిపి యున్నాడు. (బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః) నాలుగు వేదములు ఏ దేవుని నుండి ఉత్పన్నములైనవో అతనిని దెలుపుము. (స్కంభం తం) పరమేశ్వరుడు సర్వజగద్ధారకుడు. అతని నామము స్కంభుడు. అతడే వేదకర్తయని ఎఱుగుము. మానవుల కుపాసింపదగిన ఇష్టదేవుడతడు తప్ప మఱియొకడు లేడనియు నెఱుగుము. వేదకర్తయు, సర్వ శక్తి మంతుడునగు పరమేశ్వరుని విడిచి అన్యునుపాసించు అభాగ్యుడవు కాకుండుము!

ఏవం వా అరేఽస్య మహతో భూతస్య నిఃశ్వసిత
మేతదృగ్వేదో యజుర్వేదః సామవేదోఽథర్వాంగిరసః॥

శత. కా.౧౪. అ.౫. బ్రా.౪. క.౧౦.

(ఏవం వా అరేఽస్య) మహావిద్వాంసుడైన యాజ్ఞవల్క్య మహర్షి తనకు పత్నియు, విదుషియునగు మైత్రేయి కిట్లుపదేశించు చున్నాడు - ఓ మైత్రేయీ! సర్వవ్యాపకుడగు పరమేశ్వరుడు ఆకాశాదులకంటె గొప్పవాడు. అతని నుండియే ఋగ్యజుః సామాథర్వములను నాలుగు వేదములు ఉత్పన్నములైనవి. మనుష్య శరీరమునుండి శ్వాస బయటికి వచ్చి మరల శరీరమున ప్రవేశించునట్లు, సర్గారంభమున నీశ్వరుడు వేదముల నుత్పన్న మొనర్చి ప్రపంచమున ప్రకటించును. ప్రళయకాలమున ప్రపంచమున వేదము లుండవు. కాని, పరమేశ్వరుని జ్ఞానమునందు బీజమునవంకురముండునట్లు వేదము లెల్లపుడు నుండును. ప్రథమమున బీజమునందు అంకురముండును. ఆ అంకురమే తదుపరి వృక్షరూపమై మరల బీజమున అంకుర రూపమున ఉండును. అట్లే వేదములు ఈశ్వరుని జ్ఞానమున ఎల్లపుడు ఉండును. అవి నశింపవు. అవి ఈశ్వరుని విద్య కావున అవి నిత్యములు.

ప్రశ్న : ఈ విషయమున అనేకులు ఇట్లు ప్రశ్నింతురు- ఈశ్వరుడు నిరాకారుడు. అతని నుండి శబ్దరూపమగు వేదములు ఎట్లుత్పన్నములు కాగలవు?.

జవాబు : పరమేశ్వరుడు సర్వశక్తిమంతుడు. అతని విషయమున ఇట్లు శంకించుట బొత్తిగా పనికిరాదు. ముఖప్రాణాది సాధనములు లేకయే పరమేశ్వరునిలో ముఖప్రాణాది సాధనముల మూలమున అగు కార్యము లొనర్చుటకు అనంత సామర్థ్యము కలదు. ఈశ్వరుడు తన సామర్థ్యముతోనే ముఖప్రాణాద్యవయవములు లేకయే ముఖప్రాణాది కార్యములను బాగుగ నిర్వర్తింపగలడని భావము. ఈ దోషము జీవులలో కలుగగలదు. జీవులు ముఖాదులులేకున్న ముఖాదికార్యములను జేయజాలరు. వారల్ప సామర్థ్యము కలవారు. ఇందులకొక దృష్టాంతమును గలదు. మనస్సునందు ముఖాద్యవయవములు లేవు. అయినను దానియందు ప్రశ్నోత్తరాది శబ్దోచ్చారణ రూపమగు మానసవ్యాపారము జరుగును. అట్లే పరమేశ్వరుని యందును జరుగునని తెలియనగును. సంపూర్ణ సామర్థ్యము కలవాడు ఏపని చేయుటకైనను ఎవరిసహాయమును కోరడు. తన సామర్థ్యము చేతనే సర్వకార్యములను నిర్వర్తింపగలడు. మన మితరుల సహాయములేక కార్యముల నొనర్ప జాలము. ఈశ్వరు డట్టివాడుకాడు. ప్రళయమున జగత్తు లేకుండెను. సృష్టిసమయమున నిరాకారుడగు ఈశ్వరుడు సాకార సంపూర్ణ జగత్తును నిర్మింపగలిగినపుడు వేదములను రచించుటలో ఆటంకమేమి? జగమున నేత్రాదిపదార్థములను అత్యంత విస్మయ జనకముగ ఈశ్వరుడు నిర్మించి ఉన్నాడు. అట్లే వేదమునందును అత్యంత సూక్ష్మ విద్యలను రచించి ఉన్నాడు. నిరాకారేశ్వరుడు వేదములనుకూడ ఇట్లురచియింప జాలడా?

ప్రశ్న : ఈశ్వరునకు దక్క యేజీవునకును జగత్తును రచించు శక్తి లేదు. కాని, మనుష్యులకు వ్యాకరణాది శాస్త్రములను రచించు సామర్థ్యమున్నది. కావున వేదరచన నొనర్చు సామర్థ్యము జీవుల కుండవచ్చును గదా?

జవాబు : లేదు. ప్రథమమున ఈశ్వరుడు వేదములను రచియించెను. వానిని జదివిన తరువాతనే గ్రంథమును రచించు సామర్థ్యము మనుజులకు కలుగును. లేకున్న కలుగజాలదు. వేదములను చదువక, వినక ఏ మనుజుడును విద్వాంసుడు కాజాలడు. ఇప్పుడును కొండొక శాస్త్రమును చదివి, వేఱొకని యుపదేశమును విని, మానవుల పరస్పర వ్యవహారమును జూచినపుడే మానవులకు జ్ఞానము కలుగుచున్నది. లేకున్న కలుగదు. కొండొక బాలుని జన్మించినప్పటి నుండియు ఏకాంతమున నుంచి, అతనికి అన్నజలములను యుక్తితో నొసంగుము. అతనితో భాషణాది వ్యవహారములను లేశమాత్రమైనను జేయకుము. మరణ పర్యంతమట్లే అతనిని పెంచిన అతని కొకింతయు యథార్థజ్ఞానము కలుగదు. అట్లే ఘోరారణ్యములలో నుండుమానవుల ప్రవృత్తియు నవ్యపశువులబోలి యుండుట జాడనగును. సర్గారంభమున ఈశ్వరుడు వేదము నుపదేశింపకున్న నేటి వఱకును మానవుల ప్రవృత్తి యట్లే ఉండెడిది. ఇక గ్రంథరచనా సామర్థ్యమును గూర్చి ఏమనగలము? కావున వేదములు ఈశ్వరరచితములని అంగీకరించుటయే మేలు. లేకున్న లేదు.

ప్రశ్న : ఈశ్వరుడు మానవులకు స్వాభావిక జ్ఞానము నొసంగియున్నాడు. ఆ జ్ఞానము గ్రంథముల కన్నింటికంటె ఉత్తమము. అది లేకున్న వేదములలోని శబ్దార్థములు,

వానిసంబంధములకు సంబంధించిన జ్ఞానమెన్నడును కలుగ జాలదు. ఆ జ్ఞానము క్రమముగా వృద్ధి నొందినపుడు మానవులు గ్రంథములను రచియింతురు. అట్టియెడ వేదములు భగవంతుని నుండి యుత్పన్నములైన వని అంగీకరింపనేల?

జవాబు : ఇంతకు పూర్వము, ఏకాంతమున పెంచిన బాలకుని, వనవాసులను దృష్టాంతముగ ఇచ్చియుంటిమి. వారికి భగవంతుడు స్వాభావిక జ్ఞానము నీయలేదా? వారు తమ స్వాభావిక జ్ఞానములో విద్వాంసు లేలకారు? దీనివలన ఈశ్వరోపదేశమైన వేదము లేకున్నచో మనుజునకును యథార్థజ్ఞానము కలుగజాలదని నిశ్చితమగుచున్నది. ప్రస్తుతకాలమున మనము కూడ వేదములను చదువకున్నను, విద్వాంసుల నుండి శిక్షణను పొందకున్నను, విద్వత్ప్రణీతములయిన గ్రంథములను పఠింపకున్నను పండితులము కాజాలము. అట్లే సృష్ట్యాదియందు పరమాత్ముడు వేదములను ఉపదేశింపకున్న పక్షమున నేటివరకును మానవునకు ధర్మాది విషయముల యథార్థజ్ఞానము కలిగియుండదు. దీనివలన తెలిసిన దేమి? విద్వాంసుల శిక్షణ కాని, వేదముల పఠనముకాని లేక, కేవల స్వాభావిక జ్ఞానములో మానవ వ్యవహారము నిర్వహింపబడదు. అన్య విద్వాంసుల నుండి మనము వేదాది శాస్త్రముల మూలమున నానావిధవిజ్ఞానములను గ్రహించి, అనంతరమున గ్రంథములను రచియింతుము. అట్లే యీశ్వర జ్ఞానాపేక్షయు నెల్లమానవులకవశ్యమగుచున్నది. సృష్టికి ఆరంభకాలమున పఠనపాఠన వ్యవస్థ ఏమియు లేకుండెను. విద్యకు సంబంధించిన గ్రంథమేదియు లేదు. కావున అపుడు పరమేశ్వరుడు వేదములనుపదేశింపకున్న లోకమున విద్యయే ఉండదు. అట్టియెడ మానవుడు గ్రంథమును ఎట్లు రచింపగలడు? మానవజ్ఞానము నైమిత్తికము. కావున అందు మానవులకు స్వాతంత్ర్యముండనేరదు. స్వాభావిక జ్ఞానములోనే ఎవరికిని విద్యాప్రాప్తి కలుగదు. కావుననే ఈశ్వరుడు సర్వమానవుల హితార్థము వేదములనుత్పన్నము చేసి యున్నాడు. మఱియు స్వాభావిక జ్ఞానము వేదాది సర్వజ్ఞానములకంటె ఉత్తమ మనుటయు సరికాదు. అదింకను అసాధ్యమే. అది యన్నింటి కంటె ఉత్తమమని సాధింపవలసి ఉన్నదని భావము. మనఃసంయోగము లేక నేత్రమేమియు జూడనేరదు. ఆత్మసంయోగములేని మనస్సు కూడనేమియు చేయజాలదు. అట్లే స్వాభావిక జ్ఞానముకూడ, వేదము, విద్వాంసుల శిక్షణ గ్రహింప సాధనము మాత్రమగును. ఆయ్యది పశువులకువలె వ్యవహారమునకును సాధనమగును. కాని, ఆ స్వాభావిక జ్ఞానము స్వయముగ ధర్మార్థ కామమోక్ష విద్యకు సాధనమెన్నడును కాజాలదు. (మనస్సంయోగములేని చక్షువు రూపమును గ్రహించు ననుట ఎట్లు అసాధ్యవిషయమో, అట్లే స్వాభావిక జ్ఞానము వేదోపదేశము లేక గ్రంథరచనము చేయగలదనుటయు అసాధ్య విషయము.)

ప్రశ్న : వేదములను ఉత్పన్న మొనర్చుటలో ఈశ్వరునకుగల ప్రయోజనమేమి?

జవాబు : వేదములను ఉత్పన్నము సేయకుండుటలో ప్రయోజనమేమి? అని ప్రశ్నించిన, దానికి సమాధానము చెప్పజాలనందువేనియది నిజమే. వేదమీశ్వరుని నిత్యవిద్య. దానికుత్పత్త్యనుత్పత్తులు లేవు. కాని, జీవులమగు మనకొఱకు ఈశ్వరుడు వేదములను ప్రకటించినాడు. అది మనపై అతనికిగల పరమ కృప. ఇక వేదోత్పత్తి ప్రయోజనము వినుడు. ఈశ్వరుని యందనంత విద్య యున్నదా? లేదా? ఉన్నదందురేని, యతని విద్యకు ప్రయోజనమేమి?

ప్రశ్న : ఈశ్వరుని విద్య అతనికి పదార్థముల నెఱుంగుటకు, వానిని రచించుటకు ఉపయోగించును. అదియే దాని ప్రయోజనము.

జవాబు : అటులయిన నీశ్వరుడు పరోపకార మొనర్చునా? లేదా?

ప్రశ్న : ఈశ్వరుడు పరోపకార మొనర్చునా? లేదా?

జవాబు : విద్య స్వార్థము కొఱకును పరార్థము కొఱకును ఉపయోగించును. అదే దాని గుణము. దానివలన స్వార్థపరార్థములు రెండును సిద్ధించును. పరమేశ్వరుడు కావున తన వేదవిద్యను జీవులమగుమన కుపదేశింపని పక్షమున విద్యవలన పరోపకారము చేయువలయు ననెడి ప్రయోజనము సిద్ధింపదు- చరితార్థము కాదు. అందువలననే పరమేశ్వరుడు తన వేదవిద్యను మనకుపదేశించి, దానిని సఫలము చేసి ఉన్నాడు. పరమేశ్వరుడు మనకు తల్లిదండ్రులవంటి వాడు. మన మందఱము అతని ప్రజ- సంతానము. అతడు తన ప్రజపై నిత్యము కృపాదృష్టినుంచును. తల్లిదండ్రులు తమ సంతానముపైనెల్లప్పుడు కరుణ కలిగి యుందురు. సంతానము సుఖపడునట్లన్నివిధముల యత్నింతురు. అట్లే ఈశ్వరుడును మనుష్యాది సర్వప్రాణుల మీదను కృపాదృష్టిని ఎల్లపుడు గలిగియుండును. కావుననే మానవులమగు మనకు వేదముల నుపదేశించి ఉన్నాడు. అట్లు చేయకున్న ఎవరికిని ధర్మార్థ కామమోక్షములు సరిగ సిద్ధించెడివి కావు; పరమానందము కూడనెవనికిని లభించెడిదికాదు. పరమకృపాళువగు పరమేశ్వరుడు జీవులను సుఖింపజేయుటకు, కందమూల ఫలాదులను, ఇతర సూక్ష్మ స్థూల పదార్థములను జగమున రచించినట్లు సమస్త సత్యవిద్యలతో కూడిన వేదోపదేశమును మాత్రము జీవుల సుఖార్థ మేలచేయడు? బ్రహ్మాండమునగల ఉత్తమ పదార్థప్రాప్తివలన గలుగు సుఖము ఉత్తమ విద్యాప్రాప్తిచే కలుగు సుఖములో సహస్రాంశముతో నైనను బోలదు. అట్టి సర్వోత్తమ విద్యాబోధక వేదమును పరమేశ్వరుడేల ఉపదేశింపడు? కావున వేదము లీశ్వర నిర్మితములే అని నిశ్చిత సిద్ధాంతము.

ప్రశ్న : వేదమును వ్రాయుటకు ఈశ్వరుడు కలము, సిరాబుడ్డి మున్నగు సాధనము లెటనుండి తీసికొనెను? సర్గారంభమున కాగితములు మున్నగు పదార్థములు లేవుకదా?

జవాబు : వహ్వా! నీకు గొప్ప శంకయే కలిగినది. నీ బుద్ధి నేమని కొనియాడుదును? హస్తపాదాద్యవయవములు లేక, కాష్ఠలోహాది సాధన సామగ్రియు లేక యీశ్వరు డీజగము నెట్లు రచియించెనో చెప్పుము? అట్లే సాధనములు లేకయే వేదములను రచియించినాడు. అతడు సర్వశక్తిమంతుడు. కావున నిట్లు శంకించుట నీకు తగదు. కాని; వాస్తవమున సృష్ట్యాది యందీశ్వరుడు పుస్తకములుగ వ్రాసి వేదములను ప్రకటించలేదు. మఱి యెట్లు చేసె నందువేని, జ్ఞానము నందు ప్రకాశింప జేసెను. ఎవరిజ్ఞానము నందువేని అగ్ని వాయ్వాదులగు ఋషులయందు, అగ్ని వాయ్వాదులు జడములందువేని, అట్లుకాదు. వారు సృష్టికారంభమున మానవ దేహధారులై ఉండిరి. అదియెట్లన: జడములలో జ్ఞానకార్యమసంభవము.

పదములకు శక్యార్థము సంభవము కానియెడల లక్షణార్థము గ్రహింపబడును. ఆప్తుడైన విద్వాంసుడు "మంచెలు కేకలు పెట్టుచున్నవి" అనిన మంచెలు కేకలు వేయుట సంభవము కాదు. కావున మంచెలపై నున్న మనుష్యులు కేకలు వేయుచున్నారు అని యీ వాక్యమునకు లక్షణార్థము చెప్పబడును. అట్లే అగ్ని మొదలగు జడ పదార్థములందు జ్ఞానప్రకాశ మసంభవము. కావున లక్షణావృత్తిలో అగ్నివాయ్వాది పదములు పురుష బోధకములని యెఱుంగవలయును. ఈ విషయమున శతపథబ్రాహ్మణ ప్రమాణము జూడుడు. (తేభ్యస్తప్తేభ్యః...) తపస్వులయిన జ్ఞానులందు వేదములు ప్రకాశితము లయ్యెను. అగ్నియందు ఋగ్వేదము; వాయువునందు యజుర్వేదము; సూర్యునియందు సామవేదము. (అంగిరసునందు అథర్వవేదము.) వీరి నలుగురి జ్ఞానమున ముందు వేదములను ప్రకటించి వారి నుండి బ్రహ్మాదులకు (మహర్షులకు) అందజేసెను.

సత్యమే. ఈశ్వరుడు వారికి జ్ఞానము గలిగించియుండును. ఆ జ్ఞానములో వారు వేదములను రచించియుందురు.

ఉత్తరపక్షము : ఇట్లనుట నీకు తగదు. ఈశ్వరుడు వారికి జ్ఞానము నెట్లొసంగెనో నీ వెఱుగుదువు గదా!

పూర్వపక్షము : వారికి వేదరూప జ్ఞానము నొసంగెను.

ఉ.ప: ఆ జ్ఞానము ఈశ్వరునిదా? లేక వారిదా?

పూ.ప : ఆ జ్ఞాన మీశ్వరునిదే.

ఉ.ప : అయిన వేద మీశ్వర నిర్మితమా? లేక అగ్న్యాది ప్రణీతమా?

పూ.ప : జ్ఞానమెవనిదో యతడే వేదములను రచించెను.

ఉ.ప : మఱి అగ్న్యాదులు వేదరచయితలని యేల శంకించితివి?

పూ. ప : నిశ్చయార్థము.

ప్రశ్న : ఈశ్వరుడు న్యాయకారియా? లేక పక్షపాతియా?

జవాబు : న్యాయకారి.

ప్రశ్న : ఈశ్వరుడు న్యాయకారియగు నెడల అందరి హృదయము లందును వేదముల నెందుకు ప్రకటింపడయ్యె? నలువురి హృదయములందే ప్రకాశింప జేసినందున పక్షపాతి యగును.

జవాబు : ఇందువలన నీశ్వరునందు పక్షపాతము కొంచెమైన నున్న దనుట సరికాదు. పైపెచ్చు అతని యందుగల న్యాయమే వెల్లడి యగు చున్నది. అది యెట్లందువేని, న్యాయమన నేమి? ఎవరెట్టి కర్మచేసిన వారికట్టి ఫలము నిచ్చుటయే కదా! దీనింబట్టియే నలువురి హృదయమున వేదములు ప్రకాశింపజేయబడినవో వారందులకు తగిన పుణ్యము పూర్వ మొనరించిన వారని తెలియనగును.

ప్రశ్న : ఆ నలువురును సృష్టికారంభమున మర్త్యులై యున్నారు కదా? వారికి పూర్వపుణ్య మెటనుండి వచ్చినది?

జవాబు : జీవులు, (కారణ జగత్తు), స్వరూపములో ననాదులు- ఆదిలేనివి. కర్మములు, సర్వకార్యజగత్తు, ఈ రెండును ప్రవాహమునతో ననాదులు. ఈ విషయమును ప్రమాణపూర్వకముగ ముందు వ్రాయుదుము.

ప్రశ్న : గాయత్రి మున్నగు ఛందస్సులనుగూడ నీశ్వరుడే రచియించెనా?

జవాబు : నీకీశంక యేల కలిగినది? ఛందోరచనజ్ఞాన మీశ్వరునకు లేదా ?

ప్రశ్న : ఈశ్వరుడు సమస్తవిద్యాయుక్తుడగుటవలన నతని కన్నియు దెలియును.

జవాబు : బాగు. కావున నీ శంక నిరర్థకమే కదా!

ప్రశ్న : చతుర్ముఖ బ్రహ్మ వేదములను రచించినాడని ఇతిహాసమున చదువుచున్నామే?

జవాబు : అట్లనకు. ఇతిహాసము శబ్దప్రమాణమునందే లెక్కింపబడినది.

(ఆప్తోపదేశః శబ్దః) సత్యవాదులగు విద్వాంసులు చేసిన ఉపదేశ రూపశబ్దములే శబ్దప్రమాణము. అని న్యాయదర్శనమున గోతమాచార్యుడు వ్రాసియున్నాడు.

(శబ్ద ఇతిహ్యేప్యం) అను నీ సూత్రమున గోతముడు ఇతిహాసమును శబ్దప్రమాణమున లెక్కించియున్నాడు.

(ఆప్తోపదేశః శబ్దః) అను సూత్రమునకు భాష్యము వ్రాయుచు వాత్స్యాయన ముని ఆప్తలక్షణము నిట్లు వర్ణించియున్నాడు:- సర్వ పదార్థవిద్యలను సాక్షాత్తుగ నెఱిగినవాడును, కపటాది దోషరహితుడును, ధర్మాత్ముడును, ఎల్లప్పుడు సత్యము చెప్పుచు, సత్యము నంగీకరించుచు, సత్యము నాచరించువాడును, పూర్ణవిద్యవలన తానెఱిగిన విషయమును మానవులకు సుఖము గలుగు నిమిత్తము కృపాదృష్టితో నుపదేశించువాడును నగు మానవుడు 'ఆప్తు' డనబడును. పృథివి మొదలు పరమేశ్వరపర్యంతము గల పదార్థముల నున్నవి యున్నట్లు స్వయముగ ప్రత్యక్ష మొనర్చుకొని, తదనుసారము వర్తించుటకు 'ఆప్తి' యని పేరు. 'ఆప్తి' తో కూడినవాడు ఆప్తుడు.

అట్టి యాప్తుని యుపదేశమే ప్రమాణమగును. ఇతరుల వాక్యములు ప్రమాణములు కావు. సత్యవృత్తాంతమే యితిహాసమగును; కాని, అసత్యవృత్తము కాదు. సత్యప్రమాణముతో గూడిన యితిహాసమే సర్వ మానవులకు గ్రహణ యోగ్యము. అందుకు విపరీతేతిహాసమును గ్రహించుట యెవరికిని దగదు. ప్రమాదయుక్త పురుషుని మిథ్యాకథనము ఇతిహాసముగ గ్రహింపబడదు. ఇట్లే వ్యాసమహర్షి నాలుగు వేదసంహితలను రచించినాడనియు, లేక వానిని సంగ్రహము చేసినాడనియు చెప్పు ఇతిహాసములన్నియు అసత్యములనియెఱుగవలయును. ఇటీవల రచియింపబడిన బ్రహ్మవైవర్తాది పురాణములు, బ్రహ్మయామలాది తంత్రగ్రంథములు, వానియందు వ్రాయబడిన ఇతిహాసములు ప్రమాణములుగ గ్రహింపరాదు. వానియందు అసంభవములు, అప్రమాణములు నగు కపోలకల్పితములయిన మిథ్యేతిహాసము లెన్నో వ్రాసియున్నారు. సత్యగ్రంథములైన శతపథబ్రాహ్మణము మున్నగు గ్రంథములలోని ఇతిహాసముల నెన్నడును విడువరాదు.

యో వై బ్రహ్మాణం విదధాతి పూర్వం యో వై వేదాంశ్చ ప్రహిణోతి తస్మై।
శ్వే. ఉప. అ. ౬, శ్లో. ౧౮.

అగ్ని వాయు రవిభ్యస్తు త్రయం బ్రహ్మ సనాతనమ్
దుదోహ యజ్ఞసిద్ధ్యర్థం ఋగ్యజుఃసామలక్షణమ్. మను. అ. ౧-౨౩.
అధ్యాపయామాస పితౄన్ శిశురాంగిరసః కవిః మను. అ. ౨. శ్లో. ౧౫౧,

ప్రశ్న : సూక్తములు, మంత్రములు, ఏఋషులపేర లిఖింప బడుచున్నవో వారే వేదములను రచించినారని యేల యంగీకరింపరాదు?

జవాబు : అట్లనరాదు. కారణమేమన : బ్రహ్మాది మహర్షులుకూడ వేదములను జదివినారు. శ్వేతాశ్వతరాది- ఉపనిషత్తులలో నిట్లున్నది.

బ్రహ్మను సృష్టించినవాడు బ్రహ్మాదుల సృష్టికి ముందే అగ్ని మున్నగువారికి వేదముల నుపదేశించి వారి మూలమున బ్రహ్మాదులకును ఉపదేశించెను. ఆ పరమేశ్వరుని శరణము బొందుదుము. దీనిబట్టి బ్రహ్మాది మహర్షులుకూడ వేదములను జదివిరని తెలియుచున్నది. మరీచ్యాది ఋషులు, వ్యాసాది మునులు జన్మింపకముందే బ్రహ్మాదులకు వేదములు తెలియును. ఇందులకు మనువు శ్లోకములే ప్రమాణములు.

పూర్వము చెప్పబడిన అగ్ని, వాయువు, సూర్యుడు, అంగిరసుడు ననువారినుండి బ్రహ్మాదులు వేదములను పఠించిరి.

అంగిరసముని పుత్రుడు విద్వాంసుడై, తన పినతండ్రి మున్నగు పెద్దవారికిగూడ వేదములను చెప్పెను.

బ్రహ్మయే వేదములను ఇతరులనుండి చదివియున్నా డనిన నిక వ్యాసాది మహర్షులయు, మనవిషయమున నేమనవలయును?

ప్రశ్న : ఋగ్వేదాది సంహితలకు వేదము, శ్రుతి యని రెండుపేరు లేల కలిగినవి?

జవాబు : అర్థభేదము వలన నీ రెండు నామము లేర్పడినవి. సంస్కృతమున నొక 'విద' ధాతువునకు జ్ఞానమని అర్థము. రెండవ 'విద' ధాతువునకు 'సత్తా' ఉనికి అని అర్థము. మూడవ 'విద' కు లాభము, నాలుగవ 'విద' కు విచారణ - ఆలోచన, అని అర్థము. ఈ నాలుగు ధాతువుల (క్రియల) కు తరువాత 'హలశ్చ' అను పాణినీయ సూత్రమునుసరించి కరణము, అధికరణము (తృతీయా - సప్తమీ) అను కారకములందు 'ఘఞ్' అను ప్రత్యయము చేర్చినందున 'వేద' శబ్దము సిద్ధించును. అట్లే 'శ్రు' ధాతువు శ్రవణార్థకము, దానికి కరణార్థమున 'క్తిన్' ప్రత్యయము చేర్చిన 'శ్రుతి' శబ్దము సిద్ధించును. వేనిలో, వేనిని జదువుటవలన యథార్థవిద్యల విజ్ఞానము కలుగునో అవి వేదము లనబడును. వేనిని వేనియందు జదువుటవలన విద్వాంసు లగుదురో యవి వేదములు. వేని ద్వారమున, వేనియందు సర్వసుఖములు లభించునో అవి వేదములు. వేనియందు, వేనిద్వారమున మానవులు సత్యాసత్యముల సరిగా విచారింపగలుగుదురో యవి వేదములు. ఈ యర్థములందు సంహితలకు వేదనామము కలిగినదని భావము. అట్లే సృష్ట్యారంభమునుండి నేటివఱకు, బ్రహ్మమొదలు మనవఱకు నెల్లరు సంహితల ద్వారమున సత్యవిద్యలను వినుచు వచ్చినందున వేదములకు- సంహితలకు- 'శ్రుతి' యని నామమేర్పడినది.

ఎవడును ఏ దేహధారి నుండియు వేదము లుత్పన్నములగుచుండగ - రచియింపబడుచుండగ జూడలేదు.

ప్రశ్న : ఎందువలన?

జవాబు : పరమేశ్వరునివలన వేదములు ప్రాదుర్భవించినవి. వానినెల్లరు నేటివఱకు వినుచు, వినిపించుచునే వచ్చిరి. కొండొకడు వాద్యములను వాయించి శబ్దము నావిర్భవింపజేయునట్లు, కొయ్యబొమ్మలలో క్రియను గలిగించునట్లు వేదముల నావిర్భవింపజేయుట కీశ్వరుడు- అగ్ని- వాయువు, ఆదిత్యుడు, అంగిరసుడు ననువారిని- మానవులను- నిమిత్త మాత్రులను జేసియున్నాడు. అగ్ని మున్నగువారి జ్ఞానముతో వేదములుద్భవింపలేదు. వేదములందలి శబ్దములు, అర్థములు, వానికిగల సంబంధములు అన్నియు పూర్ణవిద్యాంసుడగుటచే నీశ్వరునినుండియే ప్రకటితములైనవి.

ప్రశ్న : ఇందువలన నేమి సిద్ధించినది?

జవాబు : పరమేశ్వరుడు మానవ దేహధారులయిన అగ్ని, వాయువు, ఆదిత్యుడు, అంగిరసుడు అనువారల ద్వారమున వేదములను బ్రకాశింపజేసెనని సిద్ధమైనది.

బ్రాహ్మస్య తు క్షపాహస్య యత్ ప్రమాణం సమాసతః

ఏకైకశో యుగానాంతు, క్రమశస్తన్నిబోధత ౧ — మ. ౧-౬౮.

చత్వార్యాహుః సహస్రాణి, వర్షాణాం తు కృతం యుగం

తస్యతావచ్ఛతీ సంధ్యా సంధ్యాంశశ్చ తథా విధః. — ౨.మ.౧-౬౯.

ఇతరేషు ససంధ్యేషు ససంధ్యాంశేషు చ త్రిషు

ఏకాపాయేన వర్తంతే సహస్రాణి శతాని చ — వ. ౩ మ. ౧-౭౦.

యదేతత్ పరిసంఖ్యాతమాదావేవ చతుర్యుగమ్

ఏతద్ ద్వాదశసాహస్రం దేవానాం యుగ ముచ్యతే. — ౪మ.౧-౭౧.

దైవికానాం యుగానాం తు సహస్రం పరిసంఖ్యయా

బ్రాహ్మమేక మహర్ జ్ఞేయం తావతీ రాత్రిరేవ చ — వ. ౫. మ. ౧-౭౨

తద్వై యుగ సహస్రాంతం బ్రాహ్మం పుణ్య మహ ర్విదుః

రాత్రిం చ తావతీమేవ, తేఽహోరాత్ర విదో జనాః — ౬మ.౧-౭౩

యత్ ప్రాగ్ ద్వాదశసాహస్ర ముదితం దైవికం యుగం

తదేకసప్తతి గుణం మన్వంతర మిహోచ్యతే. — ౭. మ. ౧-౭౯

మన్వంతరాణ్యసంఖ్యాని సృష్టిః సంహార ఏవ చ

క్రీడన్నివైతత్ కురుతే పరమేష్ఠీ పునః పునః — ౮ మ. ౧-౮౦

అత్రైవం సంఖ్యాతవ్యమ్ :-

ఏకం దశ శతం చైవ సహస్రమయుతం తథా

లక్షం చ నియుతం చైవ కోటి రర్బుద మేవ చ. — ౧

వృందః ఖర్వో నిఖర్వశ్చ శంఖః పద్మం చ సాగరః

అంత్యం మధ్యం పరార్ధ్యం చ దశవృద్ధ్యా యథాక్రమమ్. — ౨

ఇతి సూర్యసిద్ధాంతాదిషు సంఖ్యాయతే. అనయా రీత్యా వర్షాదిగణనా కార్యేతి.

సహస్రస్య ప్రమాసి సహస్రస్య ప్రతిమాసి. యజు. — అ. ౧౫-౬౫

సర్వం వై సహస్రం సర్వస్య దాతాసి.

శతపథ; కాం. ౭. అ. ౫. బ్రా. ౨, కం. ౧౩.

ప్రశ్న : వేదము లుత్పన్నములై యెన్ని వత్సరములు గతించినవి?

జవాబు : ఒక వృందము, తొంబదియాఱుకోట్లు, యెనిమిది లక్షల, యేబది రెండు వేల, తొమ్మిది వందల, డెబ్బదియాఱు (౧౯౬౦౮౫౨౯౭౬) సంవత్సరములయినవి. వేదములు, జగత్తును ఉత్పన్నములై ఇప్పుడు డెబ్బది యేడవ సంవత్సరము గడచుచున్నది.

ప్రశ్న : ఇన్నియేండ్లే జగదుత్పత్తికిని, వేదోత్పత్తికిని తరువాత గడచినవని యెట్లు నిశ్చయము చేయునగును?

జవాబు : ఇప్పటి సృష్టిలో నేడవ (౭) వైవస్వత మన్వంతరము నడచుచున్నది. ఇంతకు పూర్వ మాఱు (౬) మన్వంతరములు గడచినవి. ఆయా ర్వురు మనువుల పేర్లివి: ౧. స్వాయంభవుడు, ౨. స్వారోచిషుడు, ౩. ఔత్తమి, ౪. తామసుడు, ౫. రైవతుడు, ౬. చాక్షుషుడు. ఇప్పుడేడవ వైవస్వత మన్వంతరము నడచుచున్నది. దీనికి తరువాత సావర్ణి మున్నగు నామములు గల యేడు మన్వంతరములు రానున్నవి. ఇట్లు (౧౪) పదునాలుగు మన్వంతరములు. ౭౧ చతుర్యుగము లొక మన్వంతరమగును. ఇట్టి ౧౪ మన్వంతరములు (సృష్టిలో) ఒక బ్రహ్మదినమును భోగింపబడును. ఇంతే సమయము బ్రహ్మరాత్రి

(ప్రలయము) కి నగును. ఆ గణన ప్రకార మీ దిగువ జూడుడు.

సత్య(కృత) యుగము ౧౭౨౮౦౦౦ సంవత్సరములు
త్రేతాయుగము ౧౨౯౬౦౦౦ సంవత్సరములు
ద్వాపరయుగము ౮౬౪౦౦౦ సంవత్సరములు
కలియుగము ౪౩౨౦౦౦ సంవత్సరములు

క్షణము, నిమేషము మొదలు- సంవత్సర పర్యంతము గల సమయమున కంతటికి నార్యులు నామముల నేర్పఱచియున్నారు. ఉపర్యుక్తచతుర్యుగముల సమయము కలిపి (౪౩౨....) నలుబది మూడు లక్షల యిరువదివేల వత్సరము లగుచున్నది. ఈ కాలము చతుర్యుగ మనబడును. ఇట్టి డెబ్బదియొక్క (౭౧) చతుర్యుగములు (౩౦,౬౭, ౨౦,౦౦౦ సం.) ఒక మన్వంతర మగును. ఇట్టి మన్వంతరము లాఱు(౬) (౧,౮౪,౦౩,౨౦,౦౦౦ సం.) ప్రస్తుత బ్రహ్మదినమున - సృష్టి యందు - గడచిపోయినవి. ఏడవ మన్వంతరముకాలము గడచుచున్నది. ఇందులో నిది ఇరువది యెనిమిదవ (౨౮) చతుర్యుగము. ఈ చతుర్యుగమునను కృతయుగము(౧౭,౨౮౦౦౦ సం.), త్రేతాయుగము (౧౨,౯౬౦౦౦ సం.) ద్వాపరయుగము (౮,౬౪౦౦౦ సం.) గడచిపోయినవి. ఇక, ప్రస్తుత కలియుగమున ౪౯౭౬ వత్సరములు గతించినవి; ౪,౨౭,౦౨౪ సంవత్సరములు అనుభవింపవలసి యున్నది. ఇట్లు వేటివఱ కు నీ వైవస్వత మన్వంతరమున (౧౨౦౫౩౨౯౭౬. సం.) పండ్రెండుకోట్ల ఐదు లక్షల ముప్పది రెండువేల తొమ్మిదివందల డెబ్బదియాఱు వర్షములు భుక్తము లయినవి. ఇంకను ((౧౮౬౧౮౭౦౨౪ సం.) పదునెనిమిది కోట్ల, అఱువదియొక్కలక్షల, యెనుబదియేడువేల, యిరువది నాలుగు వర్షములు భోగింపవలసియున్నవి. వీనిలో నిప్పుడు డెబ్బది యేడవ (౭౭) సంవత్సరము జరుగుచున్నది. దీనిని ఆర్యులు విక్రమ (సంవత్)శకము ౧౯౩౩ అని లెక్కించుచున్నారు. పైన వర్ణించిన చతుర్యుగము లొక్కవేయి కలిపి యొక బ్రహ్మదిన మగును. అదియే సృష్టికాలము. కావున సంపూర్ణ సృష్టిసమయము (౪౩౨౦౦౦౦౦౧౦౦౦=౪,౩౨,౦౦౦౦౦౦౦.) నాలుగు అర్బుదముల, ముప్పదిరెండు కోట్ల సంవత్సరములగుచున్నది. ఇట్లే వేయి చతుర్యుగముల కాలము బ్రహ్మరాత్రి- ప్రళయకాల మగును. ఈశ్వరుడు సృష్టిని రక్షించు చుండును. ఈ కాలమునకే బ్రహ్మదినమని పేరు. తదుపరి వేయి వర్షముల సమయ మీప్రపంచమును లయము చేసి- నశింపచేసి - కారణరూపమున నుంచును. ఆ కాలమునకు బ్రహ్మరాత్రి యని పేరు. సృష్టి కాలము - దినము, ప్రళయకాలము - రాత్రి యని భావము. కావున వర్తమాన సృష్టిలో (బ్రహ్మదినము) వేదములు, జగత్తు, నేర్పడి యిప్పటికి (౧౯౬౦౮౫౨౯౭౬ సం.) ఒక్క వృందము, తొంబదియాఱు కోట్ల, యెనిమిది లక్షల, యేబదిరెండువేల, తొమ్మిది వందల డెబ్బది యాఱు వత్సరములు గతించినవి. ఇక (౨౩౩౩౨౨౭౦౨౪ సం.) రెండు వృందముల, ముప్పది మూడుకోట్ల, ముప్పదిరెండు లక్షల, యిరువది యేడు వేల, యిరువది నాలుగు వర్షములు గడపవలసియున్నవి.

ఇంతవఱకు సృష్టిలో గతించిన సంవత్సరముల (౧౯౬౦౮౫౨౯౭౬) సంఖ్యలో నాఱు మన్వంతరముల యేడు సంధికాలములకు సంబంధించిన (౧౨౯౬౦౦౦) సంవత్సరములు కలుపుకొని లెక్కించు కొనవలయును. ఇట్లే గడపవలసియున్న కాలము (౨౩౩౩౨౨౭౦౨౪) సంవత్సరములలోగూడ నేడు మన్వంతరములలోని యెనిమిది సంధికాలములకు సంబంధించిన (౧౩౮౨౪౦౦౦) సంవత్సరములు కలిపి లెక్కింప వలయును. మూలగ్రంథమున నీ సంవత్సరములు కలిపినట్లు కనిపించదు అట్లు కలుపకున్న సంపూర్ణ సృష్టిసమయమున కగు (౪౩౨౦౦౦౦౦౦౦) సంవత్సరములు పూర్తి కానేరవు.)

వీనిలో నిపుడంతిమముగు నిరువది నాల్గవ సంవత్సరము భోగింపబడుచున్నది. ముందు రానున్న భోగ్యవర్షములలో నొక్కొక్క సంవత్సరము తగ్గించుచు, గతించిన వత్సరములలో నొక్కొక్క యేడు పెంచుచు లెక్కించుకొనవలయును. పరమేశ్వరుడు సృష్టికాలమునకు బ్రహ్మదినమనియు, ప్రళయకాలమునకు బ్రహ్మరాత్రి యనియు నామముల నేర్పఱచెను. ఇందులకు మనువు శ్లోకములు సాక్ష్యములు, వానియర్థము లీ క్రింద జూడుడు.

మనుస్మృతి శ్లోకార్థములు :-

బ్రహ్మదినము, బ్రహ్మరాత్రి, ప్రతియుగము యొక్కయు పరిమాణ మును క్రమముగ వినుము.

(ఈ శ్లోకములందు దేవవత్సరములు లెక్కింపబడినవి. ౩౬౦ మానవ వత్సరములు ఒక దేవ వర్షము.) ఇట్టి నాలుగువేల దేవ వర్షములు ఒక్క సత్యయుగ మగును. ఆ యుగసంధ్య (యుగపూర్వకాలము)నాలుగు వందల వర్షములు. సంధ్యాంశము (యుగపర కాలము) నాలుగు వందల యేండ్లు. ఇట్లు మొత్తము (౪౦౦+౪౦౦౦+౪౦౦=౪౮౦౦) సంధ్య, సంధ్యాంశములతో కలిపి సత్యయుగము నాలుగువేల యెనిమిది వందల దేవ వర్షముల పరిమాణము గలదగుచున్నది. మానవసంవత్సరములు ౪౮౦౦ X ౩౬౦ = ౧౭౨౮౦౦౦. ఇది కృతయుగ పరిమాణము.

ఇతర (త్రేతా, ద్వాపర, కలి) యుగముల వర్ష సంఖ్యలు, సత్యయుగముయొక్కయు, సంధ్యయొక్కయు, సంధ్యాంశముయొక్కయు వర్ష సంఖ్యనుండి యొక్క టొక్కటిగా తగ్గించి నిర్ణయింపవగును.

త్రేతాయుగము ౩౦౦+౩౦౦౦+౩౦౦) X ౩౬౦=౧౨,౯౬,౦౦౦
ద్వాపరయుగము (౨౦౦+౨౦౦౦+౨౦౦) X ౩౬౦=౮,౬౪,౦౦౦
కలియుగము (౧౦౦+౧౦౦౦+౧౦౦) X ౩౬౦=౪,౩౨,౦౦౦

ఇట్లే నాలుగు యుగముల కాలపరిమాణము దేవమానమున ౧౨౦౦౦ సంవత్సరములగును. మానుష వర్షములు ౧౨౦౦౦X౩౬౦=౪౩,౨౦,౦౦౦ నలుబదిమూడు లక్షల యిరువదివేలగును.

ఈ ౧౨౦౦౦ దేవవర్షముల పరిమాణముగల చతుర్యుగముల సమయమే యొక దేవయుగ మనబడును.

ఇట్టి వేయి (౧౦౦౦)దేవయుగము లొక బ్రహ్మదినము (సృష్టి), అంతటి పరిమాణముగల సమయమే బ్రహ్మరాత్రియు (ప్రళయము) నగును.

౧౨౦౦౦ X ౧౦౦౦=౧,౨౦,౦౦,౦౦౦ దేవవర్షములు
౧౨౦౦౦౦౦౦ X ౩౬౦=౪౩౨౦౦౦౦౦౦౦ మానవ వర్షములు
సృష్టిసమయ మెంతో ప్రళసమయము కూడ నంతయే.

అట్టి దేవయుగము లొక వేయి గడచిన నది పుణ్యమైన బ్రహ్మదిన మనియు, అంతే సమయము బ్రహ్మరాత్రి యనియు నహోరాత్రవిదులు చెప్పుదురు.

పూర్వము చెప్పబడిన చతుర్యుగములు (౧౨౦౦౦ దేవ వర్షములు) ఒక దేవయుగ మగును. అట్టి దేవయుగములు (౭౧) డెబ్బదియొక్కటి కలిసి యొక మన్వంతరకాల మనబడును.

మన్వంతరము లసంఖ్యేయములు. సృష్టి ప్రళయములు నసంఖ్యేయములే. ప్రజాపతి, సృష్టి ప్రళయముల క్రీడవలె (అనాయాసముగ) నొనర్చును.

సృష్ట్యుత్పత్తి లయములు, వేదోత్పత్తి సమయమున మానవులు లెక్కించుటకు వీలుగ బ్రహ్మదినము, బ్రహ్మరాత్రి యన్నుగు నామములు నిశ్చయింపబడినవి. మన్వంతరము మారినప్పుడు సృష్టినైమిత్తిక గుణములలోను కొంత మార్పు వచ్చును. అందువలననే మన్వంతర మనుపేరు పెట్టబడినది. వర్తమానసృష్టికి కల్పమనియు, ప్రళయమునకు వికల్పమనియు పేరులు. ఈ వర్షముల సంఖ్య నీ క్రింద జూపిన విధమున లెక్కింప వలయును.

ఏకము	౧
దశకము	౧౦
శతము	౧౦౦
సహస్రము	౧౦౦౦
దశసహస్రము	౧౦౦౦౦
లక్ష	౧౦౦౦౦౦
నియుతము	౧౦౦౦౦౦౦
కోటి	౧౦౦౦౦౦౦౦
అర్బుదము	౧౦౦౦౦౦౦౦౦
వృందము	౧౦౦౦౦౦౦౦౦౦
ఖర్వము	౧౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦
నిఖర్వము	౧౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦
శంఖము	౧౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦
పద్మము	౧౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦
సాగరము	౧౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦
అంత్యము	౧౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦
మధ్యము	౧౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦
పరార్ధ్యము	౧౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦౦

పదిరెట్లు పెంచుచు నీ గణితముతోనే సూర్యసిద్ధాంతాది జ్యోతిష్యగ్రంథములలో లెక్కలు వేయబడినవి.

(సహస్రస్య....)అను నీ యజుర్వేద వాక్యముమట్టి ప్రపంచమునకు సహస్రమని నామము. పూర్వము వర్ణించిన బ్రహ్మదినమునకు, రాత్రికిని సహస్రమనియే పేరు. ఈ

మంత్రమున కర్థము సామాన్యము:- "ఓ పరమేశ్వర ! యీ సహస్ర చతుర్యుగముల దినరాత్రుల (ప్రమాణము)ను నిర్మించువాడవు నీవే!"

శతపథబ్రాహ్మణమునందును నీ సంపూర్ణజగత్తునకు సహస్ర మని నామము గలదు. సంపూర్ణ జగత్తునకు దాతవు నీవే.

జ్యోతిషశాస్త్రమున సంవత్సరముల సంఖ్యను సరిగా నార్యులు లెక్కించిరి. సృష్ట్యుత్పత్తి జరిగినప్పటినుండి నేటివఱకు దినములను లెక్కించుచు, క్షణము మొదలు కల్పాంతము వఱకు గణితవిద్యను ప్రసిద్ధమొనర్చుచు వచ్చిరి - పరంపరగా వినుచు వినిపించుచు, వ్రాయుచు, వ్రాయించుచు, చదువుచు వచ్చితిమని భావము. సృష్టి యొక్కయు, వేదములయొక్కయు నుత్పత్తికల వత్సరముల సంఖ్యా వ్యవస్థపైన జూపినదే సరియని యెల్లరు నంగీకరించుట యుక్తము.

ఆర్యులు నిత్యము 'ఓమ్, తత్, సత్' అను పరమేశ్వరుని నామములను ముందుగా నుచ్చరించి కార్యముల నాచరించుచు, పరమేశ్వరునకు నెల్లపుడు ధన్యవాదముల నొనర్చుచు వచ్చుచున్నారు. నేటి వఱకును మనము, పరమేశ్వరుని సృష్టియు నానందముతో నున్నాము. పూర్వము విరాపించిన బ్రహ్మదినమున రెండవ జామున మధ్యాహ్న సమీపమున జేరుకొనుచున్నట్లు 'బహీఖాతా' (లెక్కల చిట్టా) లో వలె నిత్యము వ్రాయుచు, వ్రాయించుచు, మన్వంతరమున నెన్ని వర్షములు గడచినదియు ఇంకను నెన్ని వర్షములు భోగింపవలసియున్నదియు తెలియునగును. (బ్రహ్మణో ద్వితీయ....) ఇప్పుడు వైవస్వత మన్వంతరము నడచుచున్నది. అందులో నీ కలియుగము (౨౮) ఇరువది యెనిమిదవది. ఈ యుగమునను ప్రథమ చరణమే గడచుచున్నది. అట్లే వర్షము, ఆయనము, ఋతువు, మాసము, పక్షము, దినము, నక్షత్రము, లగ్నము, విశేషము మొదలగువానితో గూడిన యీ సమయమునందు మే మీ పనులు చేసితిమి; ఇవి చేయుచున్నాము; అని కార్యారంభమున సంకల్పించుచున్నాము. ఇట్లే యున్ని కార్యములు నార్యులు బాలకులు మొదలు వృద్ధుల వరకు నెల్లరుచేయుచు, నెఱుగుచు వచ్చిరి.'బహీఖాతా' లో ప్రతిదినము తిథులు వ్రాసినట్లు సంకల్పమున మాసములు, సంవత్సరములు పెంచుచు, తగ్గించుచు వచ్చుచున్నారు. ఆర్యావర్తమున నేటివరకు నీ యితిహాస మొకే విధముగా వర్తించుచున్నది. సర్వగ్రంథములందును నీ విషయ మొకే విధముగ వ్రాయబడియుండుట జూడనగును. విరోధ మెక్కడను గనిపించదు. కావున దీనిని కాదన నెవరికిని సామర్థ్యము లేదు.

సృష్టి యుత్పన్నమైననాటినుండి సరిగా తిథి వారములు వ్రాయుచుండని పక్షమున ఆర్యులకును సరిగా నీ లెక్క తెలియుట కఠినమయ్యెడిది. ఇక నితరులసంగతి నేమనగలము! దీనింబట్టి సృష్టి ప్రారంభము నుండి నేటివరకు ఆర్యులలోనే గొప్ప గొప్ప విద్వాంసులు, సభ్యులు ప్రసిద్ధులై యున్నారనియు సిద్ధమగుచున్నది. జైనులు, మహమ్మదీయులు మున్నగువారీ దేశపు చరిత్ర (చరిత్ర)ను, విద్యా పుస్తకములను నశింపజేయ మొదలిడినపుడు ఆర్యులు సృష్టియొక్క గణితమునకు సంబంధించిన యితిహాసమును కంఠస్థము చేసికొనిరి. జ్యోతిష శాస్త్రమున మిగిలియున్న పుస్తకముల మూలమున వార్షిక పంచాంగములను నిర్మించుచున్నారు. వానిలోను క్రమముగా తిథులు వ్రాయుచు వచ్చుచున్నారు. దీని నెవరును కాదనజాలరు. పూర్వాపరకాలముల ప్రమాణమెల్లరకు దెలియును, సృష్టియొక్క యుత్పత్తి ప్రళయములు, వేదోత్పత్తి కాలమును గుర్తించుటలో భ్రమ కలుగదు. ఇది మిక్కిలి యుత్తమ కార్యము. దీని నెల్లరును బాగుగా నెఱుగవలయును. ఈ గణిత శాస్త్రమును మత్తమ వ్యవహారమును లోకులు ధనసంపాదన కొఱకు చెడగొట్టి యున్నారు. ఇయ్యది దుఃఖకరము. కాని, ధనలోభముతోనైనను (నీ గణితసంబంధమైన) పుస్తక వ్యవహారమును రక్షించుచు నష్టము కాకుండునట్లు చేయుట హర్షింపదగిన విషయమే. నాలుగు యుగములలోగల భేదము, నానివర్ష సంఖ్యలో గల హెచ్చుతగ్గులు వాని వివరణము ముందు వ్రాయుదుము - అక్కడ చదువుదురు గాక ! ఇటువానికి ప్రసక్తి లేనందున వ్రాయమైతిమి.

ఈ ప్రకరణమునందే పూర్వముల్లేఖించిన మనుస్మృతిశ్లోకముల మూలమున దేవవర్షములను లెక్కించి క్రమముగ నాలుగు వృందముల ముప్పది రెండు కోట్ల (౪౩౨౦౦౦౦౦౦౦) మానవ వర్షములు సంపూర్ణ సృష్టికాలమని స్పష్టపరచబడినది.

వైదిక సిద్ధాంతానుసారము సృష్టికాల మిదియే. ఇంతియే. శ్రీ దయానందస్వామివారును నీ సిద్ధాంతమునే యీ ప్రకరణమున నీ క్రింది వచనముతో పోషించియున్నారు. "ఏకసహస్రం (౧౦౦౦) చతుర్యుగాని బ్రహ్మదినస్య పరిమాణం భవతి". సృష్టికి ఆయువు ఒక్కవేయి చతుర్యుగములు(౪౩౨౦౦౦౦x౧౦౦౦=౪౩౨౦౦౦౦౦౦౦).కాని, పై పంక్తులలో జూపినట్లు ఈ సృష్టిలో గతించిన వర్షములుగడచియున్న వర్షములు కలిపి చూచిన (గత వ. ౧౯౬౦౮౫౨౯౭౬+౨౩౩౩౨౨౭౦౨౪, రానున్న వ. ౪౨౯౪-౮౦౦౦౦) మాత్రమే యగుచున్నవి (౨౯౫౨౦౦౦౦) రెండుకోట్ల, యేబదితొమ్మిది లక్షల, యిరువదివేల సంవత్సరములకాలము సృష్టిసమయమునకు తగ్గుచున్నది. కావున విక్రమసంవత్ ౧౯౩౩ వఱకు నిర్ణయించిన గతకాలపు వత్సరముల సంఖ్యయు, రానున్న కాలపు వర్షముల సంఖ్యయు సరికాదని తెలియుచున్నది. ఈ

విషయమును ఇంతకు పూర్వమే సూచించి యున్నాము. ఈ ప్రకరణమున సృష్టియుత్పన్నమైవి. శ. ౧౯౩౩ వఱకు (౧౯౬౦౮౫౨౯౭౬) ఒక్క వృందము, తొంబదియాఱు కోట్ల, యెనిమిది లక్షల, యేబదిరెండు వేల, తొమ్మిది వందల డెబ్బది యాఱు సంవత్సరము లయినట్లు నిర్దేశింప బడినది. కాని, దయానందమహర్షిచే వ్రాయబడిన యితర గ్రంథముల మొదటి పేజీలమీదనే, ఒక వృందము తొంబది యేడుకోట్ల, యిరువది తొమ్మిదిలక్షల నలుబదియెనిమిది వేల తొమ్మిది వందల డెబ్బది యాఱు (౧౯౭౨౯౪౮౯౭౬) వర్షములు సృష్టికాల మని లిఖింపబడియుండుట జూచుచున్నాము. దీనింబట్టియు నీ పుస్తకమున జూపిన సంఖ్య సరికాదని తెలియుచున్నది. జ్యోతిషశాస్త్రపు సూర్యసిద్ధాంతనామక గ్రంథాధారమున నీ గణితము చేయబడినది. ఆ గ్రంథమును బాగుగ జూచినపుడు పైన జూపిన అంకెలలో భేదము గలుగుటకు కారణము బోధపడును.

యుగానాం సప్తతిః సైకా మన్వంతర మిహోచ్యతే
కృతాబ్దసంఖ్యయాఽస్యాంతే సంధిః ప్రోక్తో జలప్లవః

సూ. సి. అ. ౧. శ్లో. ౧౮.

డెబ్బదియొక్క చతుర్యుగము లొక మన్వంతరము. మన్వంతరమున కంతమున సత్యయుగ సంఖ్యకు సమానసంఖ్య (౧౭౨౮౦౦౦) గల వర్షముల కాలము ఒక సంధికాలముండును. ఆ సంధిలో జలప్లవము (వరద) కలుగును.

ససంధయస్తే మనవః కల్పే జ్ఞేయాశ్చతుర్దశ
కృతప్రమాణః కల్పాదౌ సంధిః పంచదశ స్మృతః

సూ. సి. అ. ౧. శ్లో. ౧౯.

ఇట్లు ౧౫ సంధులతో కూడిన ౧౪ మన్వంతరము లొక కల్పము (సృష్టి) లో నగును.

పైన జూపిన సృష్టి సంవత్సరములలో ౧౪ మన్వంతరముల కాలము లెక్కింపబడినది కాని, యే కారణముననో యీ మన్వంతరముల మధ్యలో నేర్పడు ౧౫ సంధికాలముల సంవత్సరములు లెక్కించినట్లు కనిపింపదు. ప్రస్తుత కల్పము (సృష్టి) లో ఆఱు మన్వంతరములు గడచిపోయినవి. ఏడవ మన్వంతరమున నిరువదియేడు చతుర్యుగములు గడచినవి. ఇప్పుడు ఇరువది యెనిమిదవ చతుర్యుగము గడచుచున్నది. అందునను కృత, త్రేత, ద్వాపరయుగములు గతించినవి. కలియుగమున ప్రథమ పాదములో (౪౯౭౬) నాలుగువేల తొమ్మిది వందల డెబ్బది యాఱు సంవత్సరములు సమాప్తమైనవి. కావున,

౬ మన్వంతరములు	౧౮౪౦౩౨౦౦౦౦
౭ సంధికాలములు	౧౨౦౯౬౦౦౦
౭ వ. వై. మ. ౨౭ చ. యు.	౧౧౬౬౪౦౦౦౦
౨౮ చ. యుగములో గత సం.	౩౮౯౨౯౭౬
సృష్టికాలము నేటివఱకు	౧౯౭౨౯౪౮౯౭౬

విక్రమ సంవత్ ౧౯౩౩ నాటికి వేదముల యుత్పత్తి జరిగి ఒక వృందము తొంబదియేడు కోట్ల, యిరువది తొమ్మిది లక్షల, నలుబది యెనిమిది వేల తొమ్మిది వందల డెబ్బది యాఱు వర్షములు గతించినవి. ఇదియే సృష్టి యేర్పడిన కాలముకూడ. ఇందు ప్రమాణము :-

కల్పాదస్మాచ్చ మనవః షడ్వ్యతీతాః ససంధయః
వైవస్వతస్య చ మనోః యుగానాం త్రిఘనోఽగతః

(సూ, సి. అ. ౧. శ్లో. ౨౨.)

ప్రొఫెసర్ విల్సన్, ప్రొఫెసర్ మాక్స్‌ముల్లర్ మున్నగు ఐరోపాఖండపు మహాశయులు వేదములు మనుష్య రచితములనియు, అవి శ్రుతులు కావనియు చెప్పినది సరికాదు. ఇంకను వారిలో కొందఱు వేదముల కాలము ౨౪౦౦ సం. లో నుండి యుండునని చెప్పియున్నారు. అదియును భ్రమమూలకము- అసత్యమని యెఱుగవలయును. వారికి ఆర్యులమగు మన దినచర్యకాని, మనము నిత్యము సృష్టికి నారంభము నుండియు చెప్పుకొనుచు నచ్చు సంకల్పమునుగూర్చికాని యేమియు తెలియదు. దానిని గూర్చి వారెన్నడు నాలోచించియు నుండరు. అందువలననే వారి కీ విషయమున నిట్టి భ్రమలు కలిగి యుండును. కాబట్టి వేదములు పరమేశ్వరుని వలన నుత్పన్నము లైనవనియు, యవి యుత్పన్నములై పై నిరూపించినట్లు ౧౯౭౨౯౪౮౯౭౬ సంవత్సరములు (వి. శ. ౧౯౩౩ నాటికి) గతించినవనియు, అంతేకాలము సృష్టి యుత్పత్తి కి తదుపరి గతించినదనియు నెఱుగవలయును. ఇంతే కాక దేశభాషలలో వేదవిషయమున జేసిన విరుద్ధవ్యాఖ్యానములన్నియు మిథ్యాభాషిత (అబద్ధ) ము లనియు గుర్తింపవలయును. మఱియు నింతకు పూర్వము వర్ణించినట్లు వేయి చతుర్యుగములు గతింపనంత వఱకు ఈశ్వర ప్రదత్తములైన వేదములు, ఈజగత్తు, ప్రాణిజగత్తు పరమేశ్వరుని దయవలననెల్లపుడు నుండుననియు తెలిసికొనవలయును.

వేదముల నిత్యత్వవిచారము

వేదము లీశ్వరీయములు - ఈశ్వరోత్పన్నములు. ఈశ్వరుని సర్వసామర్థ్యములు - శక్తులు నిత్యము లగుటంబట్టి వేదములుకూడ స్వతః నిత్యములే యగును.

పూ: ఈ విషయమున కొందఱిట్లు శంకింతురు. వేదములందు ఛందస్సు, పదములు, వాక్యములు, వాని కలయికలు నున్నందున వేదములు శబ్దమయములు. కావున నవి సత్యములు కానేరవు. ఘటము (కుండ) చేయుటవలన నేర్పడుచున్నది. అట్లే వేదములను గూడ ఋషులతో నెవరో రచియించియున్నారు. అవి రచియించుటకు పూర్వ ముండియుండవు. ప్రళయమున నవి నశియించును. ఇట్లుత్పత్తి వినాశములు గలవి కార్యములనబడును. శబ్దము లుత్పత్తి వినాశములు గలవి యగుటచే కార్యములు. అందువలన నవి యనిత్యములు. కావున శబ్దమయములగు వేదములను ననిత్యములే యనగును. (ఇందులకు ఘటాదులు ఉదాహరణము.)

ఉ. ప: అట్లు శంకింపబడదు. కారణమేమన : నిత్యములు, కార్యములు నని, శబ్దములు ద్వివిధములు. పరమేశ్వరుని జ్ఞానమునందలి శబ్దములు, అర్థములు, సంబంధములు నిత్యములే. మన (మానవ) కల్పన వలన నుత్పన్నములగునవి కార్యము- అనిత్యము లగును. ఎవని జ్ఞానము - క్రియ, నిత్యములో - స్వభావసిద్ధములో - అవారులో, అతని సమస్త సామర్థ్యములు నిత్యములే యగును. వేదములు పరమేశ్వరుని విద్యారూప సామర్థ్యములే యగుటవలన నిత్యములే యగును. ఈశ్వరుని విద్య అనిత్య మెన్నడును కానేరదు.

పూ: ఈ జగత్తంతయు విభక్తమై కారణ రూపమున (ప్రళయమున) నున్నపుడు కార్యరూపమున స్థూలముగ నున్న పదార్థము లన్నియు నశించును. అప్పుడు వేదపుస్తకములు నశించును. కావున, వేదములు నిత్యము లెట్లగును?

ఉ: ఈ స్థితి పుస్తకములకు, సిరాకు, కాగితములకు, అక్షరములనిర్మాణమునకు గలుగును; అట్లే మనము చేయు క్రియకును వర్తించును. వేదములకీ స్థితి కలుగదు. వేదము పరమేశ్వరుని జ్ఞానమునందుండు శబ్దార్థ సంబంధరూపము గదా! వేదము పుస్తకము కాదు. కాగితములు, సిరాబుడ్డి అంతకంటెను కాదు. కాగితములమీద సిరాతో వ్రాయుటయనునది మానవక్రియ. అందువలన నా క్రియ యనిత్యము. వేద మీశ్వరుని జ్ఞానమున నెల్లపుడు నుండును- కావున నది నిత్యమే యగును. అందువలన పఠనపాఠనములు, పుస్తకములు ననిత్యము లయినంతమాత్రమున వేదము లనిత్యములు కావు; అవి పరమేశ్వరుని జ్ఞానమున బీజమున నంకుర ముండునట్లెల్లప్పుడు నుండును. సృష్టికి నారంభమున వేదము లీశ్వరునివలన ప్రసిద్ధము లగును. ప్రళయమున జగత్తుండదు కావున నవి యప్రసిద్ధము లగును. కావున వేదములు స్వరూపతః నిత్యములే యగును. ఈ కల్పమున (సృష్టియందు) శబ్దములు, అక్షరములు, అర్థములు, సంబంధములు వేదమున నుండునట్లే పూర్వకల్పమునందును నుండెను. రానున్న కల్పమునందును నుండును.

కారణ మేమందురేని, ఈశ్వరుని విద్యాదులు నిత్యములు, ఏకరసములై యుండును. వానియొక్క యక్షరములకు కూడ విపరీత భావము కలుగదు. అందువలననే ఋగ్వేదమున నిట్లు వర్ణింపబడినది. "సూర్యాచంద్రమసౌ ధాతా యథా పూర్వ మకల్పయత్". ఋ. ౧౦-౧౯౦-౩. సూర్యచంద్రగ్రహణ మిట ఉపలక్షణము మాత్రమే. పూర్వకల్పమున నీశ్వరుని జ్ఞానమునందు సూర్యచంద్రులనిర్మాణ మెట్లుండెనో, యీ కల్పమునందును నట్లే యున్నది. పూర్వ కల్పమున సూర్యచంద్రులను రచించినట్లు ఈ కల్పమునను పరమేశ్వరుడు రచించినాడని భావము.

ఋగ్వేదాది నాలుగు వేదసంహితలందు నిప్పు డెట్టి శబ్దార్థ సంబంధములు, అక్షరములు నే క్రమమున నున్నవో, అట్లే యెల్ల కల్పములందు నుండును. కారణమేమన: ఈశ్వరుని జ్ఞానము నిత్యము. దానికి వృద్ధి క్షయము లుండవు. వైపరీత్యము గలుగదు. కావున వేదముల స్వరూపము నిత్యమనియే యంగీకరింపవలయును.

వేదములు నిత్యములను విషయమున సాక్ష్యము కొఱకు వ్యాకరణ శాస్త్ర ప్రమాణముల నిచ్చుచున్నాము. వ్యాకరణ శాస్త్రము సంస్కృతమునకు నితరభాషలకును చెందిన శబ్దవిద్యకు మూల (ముఖ్య) ప్రమాణము. భగవత్పాణిని, పతంజలి ముని లా శాస్త్రమును రచించిరి. వారి మతమున - శబ్దములన్నియు నిత్యములు. ఈ శబ్దములలోని అక్షరాద్యవయవము లన్నియును కూటస్థములు - వినాశరహితములు. అవి పూర్వాపరములలో చలింపవు. వాని కభావము కాని, వినాశము కాని కలుగదు. కావున వైదికశబ్దములు, వేదములనుండి లోకవ్యవహారమునందు వాడబడు లౌకిక శబ్దములు నన్నియును నిత్యములే. కారణమేమన; ఆ శబ్దములలోని వర్ణములు- అక్షరము లన్నియు నాశములేనివి, అచలములు. వానిలో వికారముకాని, ఆగమముకాని యేదియును గలుగదు. అందువలన శబ్దములు నిత్యములే.

పూ: గణపాఠము, అష్టాధ్యాయి, మహాభాష్యము నను గ్రంథములలో అక్షరములలోపము, ఆగమము, వికారము మున్నగునవి కలుగునట్లు వర్ణింపబడియున్నది. కావున శబ్దములు నిత్యము లెట్లగును?

ఉ: ఈ ప్రశ్నకు సమాధానము మహాభాష్యకర్త పతంజలిముని యిట్లు నుడివియున్నాడు- శబ్దసముదాయస్థానమున మఱియొక శబ్ద సముదాయము ప్రయోగింపబడును. ఉదా: వేదపార+గమ్+డ+సు+భూ+శప్+తిప్ అను నీ పదసముదాయ (వాక్య) స్థానమున, వేదపారగో౽భవత్ అను నీ శబ్దసముదాయాంతరము ప్రయోగింపబడును. ఈ విషయమున కొందఱు అమ్, డ్+ఉ, శ్+ప్, ఇ, ప్, అను నక్షరములు నివృత్తములగును- లోపించును అందురు. అది భ్రమ మాత్రమే కాని, సరికాదు. కారణమేమన- శబ్దసముదాయస్థానమున మఱియొక శబ్దసముదాయమే ప్రయోగింపబడును. అట్లుకాక శబ్దావయవములైన యక్షరములలో వికారము నంగీకరించిన పక్షమున శబ్దములు నిత్యములు అను దాక్షీపుత్రుడైన పాణినిముని సిద్ధాంతము స్థిరము కానేరదు. ఇట్లే అట్ ఆగమము, భూ స్థానమున భో ప్రయోగస్థలములందును సంగతి నెంచవలయును. శబ్దముల యొక్క దేశము (అవయవము) వికృతము కాదనియు, ఒక శబ్దస్థానమున మఱియొక శబ్దము ప్రయోగింపబడుననియు నెంచవలయునని భావము.

(శ్రోత్రోపలబ్ధిరితి...) శ్రోత్రేంద్రియము (చెవి) చే గ్రహింపబడుననియు, బుద్ధిచే తెలియబడుననియు, వాగింద్రియముచే నుచ్చరింపబడి ప్రకాశింప జేయబడుననియు, ఆకాశమున నుండుననియు - శబ్దము లనబడును. ఈ లక్షణములనుబట్టి శబ్దము నిత్యమనియే తెలియుచున్నది.

పూ: అదియెట్లు?

ఉ: ఉచ్చారణ శ్రవణాదులు మన మొనర్చు క్రియలు, ఆ క్రియలు క్షణికములు- అవి నశించును. కావున నవి యనిత్యములే. కాని, శబ్దము మాత్ర మనిత్యముకాదు. మనమొనర్చు వాగింద్రయ క్రియాశబ్దము నందలి ప్రతివర్ణమును వేఱగును; కాని, శబ్దము మాత్రమేకరసమై యఖండముగానే యుండును.

పూ: శబ్దముకూడ నుచ్చారణమునకు తరువాత నశించును- పూర్వము వినబడదు. కావున ఉచ్చారణ క్రియవలె శబ్దము కూడ ననిత్యము కావచ్చును. శబ్దము నిత్యమని యెట్లంగీకరింపనగును?

ఉ: శబ్దము లాకాశమువలె నంతట నేకరసములై నిండియుండును. ఉచ్చారణ క్రియ జరుగనంతవఱకు శబ్దము ప్రసిద్ధములుకాక వినబడవు. ప్రాణము, వాక్కు నను వానిక్రియలచే నుచ్చారణ చేయబడినపుడే శబ్దములు ప్రసిద్ధము లగును- వినబడును. 'గౌః' అను శబ్దము నుచ్చరించినపుడు ఉచ్చారణ క్రియ గకారమున నున్నంతవరకు ఔకారమున నుండదు. ఔకారమున నున్నపుడు గకారవిసర్జనీయములలో నుండదు అట్లే వాక్క్రియకును ఉత్పత్తివినాశము లుండును. కాని, అఖండైకరసములగు శబ్దములకు మాత్రము వినాశోత్పత్తులుండవు. ఆకాశమున శబ్దప్రాప్తి యగుచున్నందున శబ్దము లాకాశమున నొకే విధమున నఖండముగ నంతట నిండియుండును. ప్రాణ, వాక్- ఇంద్రియ క్రియలు జరుగనంతవఱకు వాని యుచ్చారణ శ్రవణములు కలుగవు. కావున శబ్దము లాకాశమువలె నిత్యములే యని సిద్ధమగుచున్నది. వ్యాకరణశాస్త్ర సిద్ధాంతము ననుసరించి శబ్దములన్నియు నిత్యములైనపుడు, వేదశబ్దములను గూర్చి యిక చెప్పవలసిన దేముండును? వైదిక శబ్దములు సర్వవిధముల నిత్యములే యని భావము.

ఏవం జైమినిమునినా౽పి శబ్దస్య నిత్యత్వం ప్రతిపాదితమ్ - నిత్యస్తు స్యాద్దర్శనస్య పరార్థత్వాత్ పూ. మీమాంస ౧.౧.౧౮.

ఇట్లే జైమినిముని కూడ శబ్దనిత్యత్వము నంగీకరించియున్నారు:- (నిత్యస్తు...) సూత్రమునందలి 'తు' శబ్దము శబ్దమునగల యనిత్యత్వ శంకను నిరాకరించుచున్నది. శబ్దములు నిత్యములే. వానికి నాశములేదు. అర్థజ్ఞానముకొఱకే శబ్ద ముచ్చరింపబడుచున్నది. కావున శబ్ద మనిత్యము కానేరదు. ఏ శబ్దము నుచ్చరింతుమో దాని ప్రత్యభిజ్ఞయే కలుగును. శ్రవణేంద్రియము (చెవి) ద్వారా ఆ శబ్దమే జ్ఞానమున స్థిరమగును. మరల నా శబ్దమువలననే యర్థప్రతీతి కలుగును. శబ్ద మనిత్య మగునెడల నర్థజ్ఞానము (నెవరు కలిగింతురు) నేది కలిగించును? ఆ శబ్దమే లేదుకదా? అర్థజ్ఞానమును గలిగించున దేది? అనేక ప్రదేశములలో నొకే క్షణమున ననేక పురుషులు గో శబ్దము నుచ్చరింతురు. అట్లే యాశబ్దమే మాటి మాటికి నుచ్చరింపబడును. ఈ కారణమువలనను శబ్దము నిత్యమే యగును. శబ్ద మనిత్యమగునెడల నీ వ్యవస్థ యెవ్వడును సిద్ధింపనేరదు. జైమినిముని యిట్లనేక హేతువులతో పూర్వ మీమాంసాశాస్త్రమున శబ్దము నిత్యమని నిరూపించియున్నారు.

ఇట్లే వైశేషికదర్శనకర్త కణాదమునియు చెప్పియున్నాడు. (తద్వచనా దామ్నాయస్య ప్రామాణ్యమ్ వై. ద. ౧. ౧. ౩.) వేదము లీశ్వరోక్తములు - వీనియందు సత్యవిద్య, పక్షపాతరహిత ధర్మము ప్రతిపాదింపబడియున్నవి. అందువలన నాలుగు వేదములు నిత్యములే. ఇట్లే యెల్లరు నంగీకరించుట యుక్తము. ఈశ్వరుడు నిత్యుడు - కావున నతని విద్యయు నిత్యమే.

న్యాయశాస్త్రమున గోతమమునిగూడ శబ్దము నిత్యమని చెప్పియున్నాడు.

(మంత్రాయుర్వేద ప్రామాణ్యవచ్చ తత్ప్రామాణ్యమాప్త ప్రామాణ్యాత్ న్యా. ౨.౧.౬౮) ఈశ్వరోక్తములయిన నిత్యవేదముల ప్రామాణ్యము నెల్లరు నంగీకరింపదగినది.

పూ: ఎందువలన?

ఉ : సృష్టికి నారంభమునుండి నేటివరకును ఆప్తులైన బ్రహ్మాది మహర్షులెల్లరు వేదములను నిత్యములనియు, ప్రామాణికములనియు నంగీకరించుచు వచ్చిరి. ధర్మాత్ములు, కపటఛలాదిదోషరహితులు, సర్వవిద్యాయుక్తులు, మహాయోగులు, సర్వమానవుల సుఖము నపేక్షించి సత్యము నుపదేశించువారు, లేశమాత్రమైనను పక్షపాతముకాని, మిథ్యాచారముకాని లేని వారును ఆప్తులనబడుదురు. వారు ప్రామాణికులు. అట్టివారే వేదములను నిత్యగుణ యుక్తములుగా ప్రమాణీకరించియున్నారు.

పూ: వేనివలె వేదములు ప్రమాణములు? ఇందులకు దృష్టాంతమేమి?

ఉ : సత్యార్థమును, సత్యవిద్యను ప్రకట మొనర్చు మంత్రములు, వైద్యశాస్త్రము నిందులకు దృష్టాంతములు. సత్యపదార్థములను దెలుపు మంత్రము (ఆలోచన) లవలె, ఆయుర్వేదమున నొక భాగమగు నౌషధములవలె వేదములు ప్రమాణములు. ఔషధము సత్యపూర్వకముగ సేవించినందున రోగనివృత్తి కలుగును. సుఖము లభించును. ఆయుర్వేదమున నొక భాగమగు నౌషధ విషయము సత్యమైనందున మిగిలిన భాగములు కూడ సత్యములైన ప్రమాణములుగ నంగీకరింతుము. అట్లే వేదప్రామాణ్యమును నెల్లరు స్వీకరింపవలయును. వేదములలో నొక భాగమునందు చెప్పబడిన విషయము సత్యమని తెలిసినపుడు మిగిలిన వేదభాగములు - అర్థములు ప్రత్యక్షములు కానిచో కూడ ప్రమాణములనియే యంగీకరింపదగును. ఆప్తపురుషుల యుపదేశము మిథ్య యెన్నడును కాదు.

(మంత్రాయుర్వేద ... ప్రామాణ్యవత్) ఈ సూత్రమునకు వ్రాసిన వ్యాఖ్యానమునందు భాష్యకారుడు వాత్స్యాయనుడు, వేదములు ప్రామాణికము లనియు, నిత్యములనియు స్పష్టముగ నిట్లు ప్రతిపాదించి యున్నాడు:- ఆప్తులు వేదార్థములను స్వయముగ జూచి యితరులకు జూపువారును-తెలుపువారునైయున్నారు. మంత్రార్థద్రష్టలు, వక్తలునైన వారే ఆయుర్వేదాది శాస్త్రకర్తలునై యున్నారు. ఆయుర్వేదమున వారు చెప్పినదెట్లు సత్యమో, అట్లే వేదములు ప్రామాణికములు, సత్యములు నను వారివ్యవహారముకూడ సత్యమనియే యంగీకరింపనగును. ఆప్తోపదేశములు ప్రమాణములైనట్లు, ఆప్తులకాప్తుడు, నెల్లరకు పరమ గురువు నగు పరమేశ్వరునిచే నుపదిష్టములయిన వేదములు నిత్యము లనుటయు ప్రమాణముగ నంగీకరింపవలయును.

అత్ర విషయే యోగశాస్త్రే పతంజలిమునిరప్యాహ-

స ఏష పూర్వేషామపి గురుః కాలేనానవచ్ఛేదాత్. పా, యోగ. ౧-౧. ౨౬.

యోగదర్శనకర్త పతంజలిమునియు వేదములు నిత్యములనియే యంగీకరించియున్నాడు.

(స ఏష..) ప్రాచీనులయిన అగ్ని, వాయువు, ఆదిత్యుడు, అంగిరసుడు మఱియు బ్రహ్మాది మహర్షులు సృష్టి- ప్రారంభమున జన్మించిన వారు. వారికి, వారి తరువాత నున్నట్టి కుగల విద్వాంసులకు, ముందు రానున్న వారికి నెల్లరకును పరమేశ్వరుడు గురువు. వేదము మూలమున సత్యార్థముల నుపదేశించుటవలన పరమేశ్వరునకు 'గురు' వను నామము కలిగినది. అతడు నిత్యుడు. అతనియందు క్షణాదికాలగతి వ్యవహార ముండదు. అవిద్యాదిక్లేశములకు, పాపకర్మలకు, వానివలన గలుగు వాసనాజనిత భోగములకును నతడు దూరముగ నుండును-అవి యతని నంటవు. ఆ ప్రభువునందు అనంతవిజ్ఞాన మేకరసమై యెల్లప్పుడు ఉండును. అట్టి పరమేశ్వరునిచే రచింపబడిన వేదములందు సత్యార్థ బోధకత, నిత్యత్వము నిశ్చితముగ నుండునని యెల్లరు నెఱుగవలయును.

ఇట్లే సాంఖ్యశాస్త్రమున కపిలాచార్యుడు కూడ చెప్పుచున్నాడు.

(నిజ శక్త్యభివ్యక్తేః స్వతః ప్రామాణ్యమ్...) పురుషునితో - పరమేశ్వరునితో నుండునట్టి ముఖ్య సామర్థ్యము వలననే వేదములు ప్రకటములైనవి. ఆ సామర్థ్యమునకు జ్ఞానశక్తియనికాని, విద్యాశక్తియనికాని నామ మంకితము చేయవచ్చును. కావున వేదముల నిత్యత్వము, స్వతః ప్రామాణ్యము రెండును నెల్లరిచే నంగీకరింప బడవలసినవే.

ఇట్లే వేదాంతశాస్త్రమున వేదములు నిత్యములను విషయమున వ్యాసులిట్లు నిరూపించిరి- 'శాస్త్రయోనిత్వాత్' అని.

(శాస్త్రయోనిత్వాత్) అను సూత్రమును వివరించుచు శంకరాచార్యులు కూడ వేదములు నిత్యములని యంగీకరించి యిట్లు వ్యాఖ్యానము వ్రాసిరి.

ఋగ్వేదాది నాలుగు వేదములు ననేక విద్యాయుక్తములు. ప్రదీపమువలె సత్యములగు నర్థముల నన్నింటిని ప్రకాశింప జేయును. ఆ వేదములకు కర్త-సర్వజ్ఞత్వాదిగుణములతో కూడిన పరబ్రహ్మము. సర్వజ్ఞుడగు బ్రహ్మకంటె నితరుడగు జీవుడెవడును సర్వజ్ఞగుణ యుక్తము లగు నీ వేదములను రచించువాడనుట సంభవముకాదు. పాణినిప్రభృతి మునులు వ్యాకరణాది శాస్త్రములనుగూడ వేదముల నాశ్రయించియే వ్రాయగలిగిరి. సర్వవిద్యాయుక్తములగు వేదములను పరమేశ్వరుడు దక్క యితరుడెవ్వడును రచియింపజాలడు. పరమేశ్వరుని కంటె భిన్నుడింకొకడు సర్వవిద్యాపూర్ణుడు లేడు. మఱియు పరమేశ్వరరచితములైన వేదములను జదువుట వలనను, విచారణ చేయుటవలనను పరమేశ్వరుని

యనుగ్రహము వలనను మానవులకు యథాయోగ్యముగ విద్యలు తెలియును. మఱియొక తీరున తెలియవు.

పూ: దీని యభిప్రాయము ఏమి? దీనివలన సిద్ధించిన దేమి?

ఉ: వేదములు నిత్యములని ఆర్యులెల్లరును సాక్ష్యమిచ్చిరి. ఈశ్వరుడు నిత్యుడు సర్వజ్ఞుడు. అతనిచే నిర్మితములయిన వేదములును నిత్యములు; సర్వార్థములను దెల్పుటయోగ్యములు. అవి యితర నిర్మితము లెన్నడు కాజాలవని (పై లేఖవలన) సిద్ధమయినది.

(అత ఏవ చ నిత్యత్వమ్) ఈ సూత్రమునందును వేదములు నిత్యములనియు, స్వతః ప్రమాణములనియు, సర్వసత్యవిద్యాయుక్తము లనియు వర్ణింపబడినది. సజ్జను లెల్లరు నిది యంగీకరించుట యుక్తము. వేదములు ఈశ్వరోక్తములు, నిత్యధర్మయుక్తము లగుటవలన స్వతః ప్రమాణములు. అవి యెల్లపుడు నీశ్వరుని జ్ఞానమునందుండును కావున నిత్యములు. వేదముల ప్రామాణ్యమును నిరూపించుట కన్యప్రమాణ మవశ్యము కాదు. వేదముల ప్రామాణికతను, నిత్యత్వమును నిరూపించుటలో నితరశాస్త్రములు సాక్ష్యమును మాత్ర మియ్యగలవు. వేదములు నిత్యము లనుటలో స్వయముగ వేదములే ప్రమాణములు. సూర్యుడు ప్రకాశించు చున్నాడనుటకు సూర్యుడే ప్రమాణము ఇతరము కాదు. సూర్యుడు ప్రకాశస్వరూపుడై పర్వతము మొదలు త్రసరేణుపర్యంతములగు పదార్థముల నన్నింటిని ప్రకాశింపజేయును. అట్లే వేదములు స్వయంప్రకాశములై సర్వ సత్య విద్యలను ప్రకాశింపజేయును.

స పర్యగాచ్ఛుక్రమకాయమవ్రణమస్నావిరꣳ శుద్ధమపాపవిద్ధమ్
కవిర్మనీషీ పరిభూః స్వయంభూర్ యాథాతథ్యతోఽర్థాన్ వ్యదధాచ్ఛాశ్వతీభ్యః సమాభ్యః య. అ. ౪౦. మం. ౮.

ఇట్లే పరమేశ్వరుడు, తన్నుగూర్చియు, తనచే ప్రకాశింప జేయబడిన వేదముల నిత్యత్వమును గూర్చియు, వాని స్వతః ప్రామాణ్యమును గూర్చియు నుపదేశించెను. ఆ విధము నీ క్రింద వ్రాయుచున్నాము.:-

(స పర్యగాత్) ఈ మంత్రము పరమేశ్వరుని గూర్చియు నతనిచే నిర్మితములయిన వేదములను గూర్చియు జ్ఞానము కలిగించును.

మంత్రార్థము: (స పర్యగాత్) ఈశ్వరుడు సర్వవ్యాపకుడు మున్నగు విశేషణములతో కూడినవాడు. అతడు సమస్త జగత్తునందు వ్యాపించి పరిపూర్ణుడై యున్నాడు. ఒక్క పరమాణువుగూడ పరమేశ్వరుని నుండి వేఱుగ నుండదు. ఆ బ్రహ్మము (శుక్రం) సర్వజగత్తును రచించునదై యున్నది. అనంత విద్యాది బలయుక్తమునై యున్నది. (అకాయం) అది స్థూలసూక్ష్మ కారణ శరీర రహితము శరీర సంయోగము పరమేశ్వరున కెన్నడు నుండదు. అతడెన్నడు జన్మింపడు. (అవ్రణం) అతడు భేదరహితుడగుటచే నక్షతుడు. పరమాణువుకూడ నతనిలో ఛిద్రము కలిగింపజాలదు. (అస్నావిరం) అతడు నాడులచే బంధింపబడడు. (శుద్ధం) అవిద్య, అజ్ఞానము మున్నగు క్లేశరూప సర్వదోషములకు నతడు దూరుడు. (అపాపవిద్ధం) ఈశ్వరుడు పాపయుక్తుడు కాడు. పాపముల నెన్నడు జేయడు. అతడు స్వభావతః ధర్మాత్ముడు, ధర్మస్వరూపుడు. (కవిః) అతడు సర్వము నెఱుగును. (మనీషీ) అతడు సర్వాంతర్యామి. భూత భవిష్యద్ వర్తమానకాలిక వ్యవహారముల నన్నింటిని సరిగా దెలిసికొనును. (పరిభూః) అతడన్నింటికి పైన విరాజిల్లు చున్నాడు. (స్వయంభూః) అతడెన్నడు పుట్టడు. అతనికి కారణము లేదు. అతడే యన్నింటికి కారణము, అనాది; అనంతుడు. కావున నతడే యందఱికి తల్లి; తండ్రియును. తన సత్యసామర్థ్యముతోడనే యెల్లపుడు వర్తిల్లును. ఇట్టి లక్షణములతో గూడి యా పరమేశ్వరుడు సచ్చిదానంద స్వరూపుడై యున్నాడు. (శాశ్వతీభ్యః) అతడు సృష్ట్యారంభమున స్వసామర్థ్యమున నెల్లపుడుండు తన ప్రజకు సుఖప్రాప్తి కొఱకు (అర్థాన్ వ్యదధాత్) సత్యములగు వర్ణములను నుపదేశించెను. ఇట్లే పరమేశ్వరుడు ప్రతి సృష్టి యందును నారంభమున ప్రజలహితము నుద్దేశించి సర్వవిద్యా యుక్తములగు వేదముల నుపదేశించును. ప్రతి ప్రళయమునందును వేదములు పరమేశ్వరుని జ్ఞానమున నిలిచి యుండును. అందువలన నవి నిత్యములనియే యంగీకరింపవలయును. పరమేశ్వరుని విద్య యెల్లపుడు నేకరసమై యుండును.

శాస్త్రప్రమాణములవలన వేదముల నిత్యత్వము నిరూపింపబడినట్లే, యుక్తులతోను వేదనిత్యత్వము సిద్ధమగును. అది యెట్లన:-

అసత్తు నుండి సత్తేర్పడుట- అభావమునుండి భావముకలుగుట- యెన్నడును జరుగదు. అట్లే, సత్తు - అసత్తు, భావము - అభావమును కాదు. సత్యమువలననే ముందు ప్రవృత్తి కలుగును. వస్తువు కాని దాని నుండి మఱియొక వస్తువే విధముగను కలుగజాలదు. ఈ న్యాయము ననుసరించియు వేదములు నిత్యము లనియే యంగీకరింపవలయును.

పూ: ఎందువలన?

ఉ: మూలము - మొదలు లేనిదానికి కొమ్మలు, ఆకులు, పూవులు, ఫలములు, మున్నగునవి యెటునుండి కలుగును.? కలుగనేరవు. ఎవడేని తాను వంధ్యాపుత్రుని

వివాహముజాచి నాడసిన యతనిమాట యసంభవమగును. పుత్రుడుగల స్త్రీ వంధ్య యెట్లగును? పుత్రుడే లేనపుడతనికి వివాహ మెట్లగును? ఆ వివాహము నింకొక డెట్లు చూచును? కావున నీశ్వరునియం దనంతవిద్య యుండలట్టియే, మానవుల కత డా విద్య నుపదేశించి యున్నాడు. లేకున్న నతడెట్లుపదేశించును? జగము నెట్లు రచియింపగలడు? ఈశ్వరుడు తన విద్యను మానవుల కుపదేశింపకున్న, ఏ మానవునకును విద్య - యథార్థజ్ఞానము ఎన్నడును కలిగెడిది కాదు. మూలము లేని వస్తువేర్పడుట కాని, వృద్ధి నొందుటకాని జగమున నసంభవము. కావున, పరమేశ్వరుని మూలరూప వేదవిద్య - మానవులలో వృక్షరూపమున వృద్ధినొందినట్లు గుర్తింప వలయును.

వంటి యను వింకొక యుక్తియును నిందు గలదు. సర్వమానవులకు వే పదార్థానుభవము-సాక్షాత్ జ్ఞానము కలుగునో, అర్థమిదే వారు ప్రకటింతురు. చూడుడు: ఏ వస్తుజ్ఞానము సాక్షాత్తుగ గలుగునో యా వస్తువిషయక సంస్కారము (మనస్సున) నేర్పడును. సంస్కారము వలన స్మరణ మేర్పడును. జ్ఞానమువలనను, స్మరణమువలనను ఇష్టమగు వస్తుసంపాదనకు ప్రవృత్తియు, అనిష్టవస్తువు నుండి నివృత్తియు గలుగును. లేకున్న గలుగదు. సంస్కృతభాష ఎరుగువాని మనస్సున నా భాషకుసంబంధించిన సంస్కారము గలుగును. ఇతర భాషకు చెందిన సంస్కార మేర్పడదు. ఇట్లే యీశ్వరుడు వేదోపదేశము జేయకున్న మనుజాని మనస్సునందు విద్యానుభవము కలుగదు. అనుభవము కలుగకున్న సంస్కారము గలుగదు. విద్యాసంస్కారములు లేనపుడు దాని స్మరణమును గలుగదు. స్మరణ లేకుండ మనుష్యునిలో విద్యాలేశముకూడ కలుగదు.

ఈ యుక్తివలన, ఈశ్వరుని యుపదేశమువలన వేదములను విని వాని జదివి, విచారించుటవలననే మానవులకు విద్యాసంబంధమగు ననుభవము, తజ్జన్య సంస్కారము గలుగుచు వచ్చుచున్నవని తెలియుచున్నది.

పూ: మనుష్యులలో స్వాభావికమగు ప్రవృత్తియున్నది. దానితో చేష్టలు గలుగును. అందువలన సుఖదుఃఖానుభవము కలుగును. దానివలన క్రమముగ వారిలో విద్యాభివృద్ధి తప్పక యేర్పడును. అప్పుడు మానవులు వేదములను రచియింతురు. కావున వేదముల నీశ్వరుడు రచించిన ట్లేల యంగీకరింపవలయును?

ఉ : దీనికి సమాధానము వేదోత్పత్తి ప్రకరణమున నింతకుముందే చెప్పబడినది. ప్రస్తుతకాలమున నితర విద్వాంసులనుండి విద్య నేర్చుకొనక యెవరును విద్వాంసులగుట లేదు. జ్ఞానము వృద్ధినొందదు. ఇయ్యది చూచుచున్నాము. ఇట్లే సృష్టి కారంభమున నీశ్వరుడు వేదముల నుపదేశింపకున్న పక్షమున నెవరును విద్యావంతులు కాక యుండెడివారు. ఎవరికిని జ్ఞానముకూడ వృద్ధి నొందెడిదికాదు అని యట చెప్పబడినది. ఇందులకు వశిష్ఠ బాలకులను, వనమునుండెడి వ్యక్తులను దృష్టాంతముగ నుల్లేఖించి యున్నాము. దీనివలన పరమేశ్వరుని యుపదేశమువలన వేదవిద్య మానవులలో వ్యాపించి, వారిలో విద్యాజ్ఞానములు వృద్ధినొందుట సులభమైనదని తెలియవలయును. పరమేశ్వరుని గుణములన్నియు సత్యములే. కావున నతని విద్యయగు వేదముకూడ సత్యము-నిత్యమే-యగును. నిత్య పదార్థము యొక్క గుణకర్మములు, నామధేయమును నిత్యములే యగును. ఆధారము నిత్యమగుటయే యిందులకు కారణము. ఆధారములేక గుణకర్మములు, నామము స్థిరములు కావు. అవి యెల్లప్పుడును ద్రవ్యము నాశ్రయించి యుండునవి. అనిత్యవస్తువుల నామగుణకర్మము లనిత్యములే యగును.

ఉత్పత్తి వినాశములు లేనిది నిత్యమగును. వేఱువేఱుగనుండు ననేక ద్రవ్యముల సంయోగ విశేషమున నేర్పడుట యుత్పత్తి యనబడును. సంయుక్త ద్రవ్యముల వియోగము-కారణరూపమున నరము సూక్ష్మములై పరమాణు రూపావస్థ- వినాశ మనబడును. సంయోగముచే నేర్పడి స్థూలములైన ద్రవ్యములు చక్షురాదీంద్రియములచే దెలియబడును. ఆ స్థూలద్రవ్యములలోని సంయోగము నశించి పరమాణువులు వేఱువేఱుగ నైనపుడు సూక్ష్మము లగుటవలన నా ద్రవ్యము లింద్రియ గోచరములు కావు. ఈ స్థితియే నాశమనబడును. అదర్శనమే- ఇంద్రియములచే దెలియబడకుండుటయే నాశము. సంయోగముచే నేర్పడి, వియోగముచే నశించునదియే కార్యము- అనిత్యము అనబడును. సంయోగ వియోగములకు వేఱుగ నుండుదాని కుత్పత్తి వినాశము లెన్నడు నుండవు. ఈశ్వరునియందు సంయోగవియోగము లుండవు. అతడెల్లపుడు నొకండుడు, నేకరసుడై యుండును. కావున నతడు నిత్యుడు. ఇందులకు కణాదమాత్రము ప్రమాణము.

(సదకారణవన్నిత్యమ్) కారణమువలన నుత్పన్నమైయుండు కార్యము అనిత్యము. అది యుత్పత్తికి పూర్వ మారూపమున నుండదు. ముట్టితో మట మేర్పడి, నాశము నొందును - కారణమగు మట్టి రూపమును బొందును. ఇట్లే పరమేశ్వరుని సామర్థ్యముమూలమునతనకారణమైనప్రకృతినుండిజగత్తేర్పడి- ఉత్పన్నమై- స్థూలరూపమును బొంది కొంతకాలముండును. మరల ప్రళయమున తన స్థూలరూపమును విడిచి సూక్ష్మకారణ రూపమున (నెల్లపుడు) నుండును. ఎల్లప్పుడునుండునదియు, కారణరహితమును, సదా కారణరూపమున నుండునదియు నగు వస్తువు నిత్య మనబడును. (ఈశ్వరు డట్టివాడే).

సంయోగముచే నేర్పడు వస్తువు కర్త నవశ్య మపేక్షించును. కర్మ కర్త నపేక్షించును. అట్లే నియమము నియంతను, కార్యము కారణమును నెల్లప్పుడపేక్షించును. ఎవడేని కర్తను గూడ మఱి యొకడు చేసియుండ వచ్చునని వతని నిట్లు ప్రశ్నింపవలయును. ఆకర్త నెవడు చేసెను? అని నింకొకడు చేసెనని చెప్పిన మరల వాకర్తను చేసినవాడెవడు? అని ప్రశ్నింప నగును. అందువలన నీ ప్రశ్నలు మర్యాద-హద్దు- వ్యవస్థ లేనివై అనవస్థాదోషయుక్తములగును. (కావున మూలకారణమగు కర్తకు కర్త యుండడు.) సంయోగముచే నేర్పడు వస్తువు ప్రకృతి, లేక, పరమాణువులు మున్నగు సూక్ష్మవస్తువులను సంయుక్తము చేయుటకు సమర్థము కాదు. సంయోగ జన్య వస్తువుకంటె పరమాణ్వాదులు సూక్ష్మములు, స్థూలవస్తువు సూక్ష్మవస్తువులను సంయుక్తము చేయజాలదని భావము. సూక్ష్మ వస్తువు స్థూలవస్తువునకు ఆత్మ యగును. సూక్ష్మము స్థూలమున వ్యాప్తమై యుండును. లోహపిండము (ఇనుపగుండు) న వగ్ని ప్రవేశించి దాని సర్వావయవము లందును వ్యాప్తమగును. జలము పృథివియందు జేరి దాని కణములను సంయుక్తమొనర్చి దానిని ముద్దగా జేయును. అట్లే పరమేశ్వరుడు సర్వసంయోగములకు, వియోగములకు వేఱై యన్నిటి యందు వ్యాపకుడై యున్నాడు. అతడు ప్రకృతికంటె-పరమాణువుల కంటె నత్యంత పరమాణువులను సంయుక్తము చేసి జగత్తుగ నిర్మించు చున్నాడు. ఈశ్వరుడు పరమాణ్వాది పదార్థములకంటె స్థూలుడగునెడల వానిని గ్రహించుటకును, కార్యరూపమున రచించుటకును నశక్తుడయ్యెడివాడు. స్థూల పదార్థములు సూక్ష్మపదార్థములను నియమింప సమర్థములు కావు. దేనివలన సంయోగ వియోగము లారంభించునో యది వానికంటె వేఱుగనుండును. అది సంయోగ వియోగముల కాదికారణము. అట్లే యనాదికారణము లేక, సంయోగ వియోగములు కూడ నసంభవములగును. కావున, సదా నిర్వికార స్వరూపుడు, అజుడు, అనాది, నిత్యుడు, సత్యసామర్థ్యయుక్తుడు, అనంత విద్యావంతుడునగు నీశ్వరునినుండి వేదములు ప్రకటమగుటవలనను, అతని జ్ఞానమున వేదము లెల్లపుడు నుండుటవలనను నవి సత్యార్థయుక్తములనియు, నిత్యములనియు నెల్లరు నంగీకరింపవలయును. ఇట్లు వేదములు నిత్యములని సంక్షేపముగ నిట నాలోచింప బడినది.

వేద విషయ విచారము

వేదముల నిత్యత్వమును గూర్చి వివరించిన తరువాత, వేదము లందు చెప్పబడిన విషయములను, వాని భేదములను గూర్చి యీ ప్రకరణమున విచారింపబడును. వేదములందనేక విషయము లున్నవి. కాని ముఖ్యముగా వానిని నాలుగువిధములుగ విభజింపవచ్చును.

1. విజ్ఞానము (సర్వపదార్థజ్ఞానము) 2. కర్మము 3. ఉపాసన 4. జ్ఞానము. ఈ విభాగములను కాండములనియు వ్యవహరింతురు. 1. విజ్ఞానకాండ : కర్మోపాసనా జ్ఞానములను మూడింటిని సరిగా నుపయోగించుకొనుటయు, పరమేశ్వరుడు మొదలు తృణపర్యంతముగల పదార్థములను బాగుగ దెలిసికొని, వానివలన తగిన లాభమును పొందుటయు విజ్ఞానమనబడును.

(1) పరమేశ్వరుని సరిగా నెఱిగి యతని యాజ్ఞలను చక్కగ పాలించుచుండవలయును. (2) ఈశ్వరునిచే రచియింపబడిన పదార్థములను, వాని గుణస్వభావములను బాగుగ విచారించి, వానిచే నగు కార్యములను సిద్ధము చేసికొనవలయును. ఈశ్వరుడే పదార్థములనే ప్రయోజనసిద్ధికై నిర్మించెనో, వాని నందుల కుపయోగించుకొనవలయునని భావము. పై రెండు విషయములందును ఈశ్వర ప్రతిపాదనము ముఖ్యము.

పూ : కారణమేమి?

ఉ : వేదముల ముఖ్య తాత్పర్యము ఈశ్వర ప్రతిపాదనమే యైయున్నది. ఈ విషయమున నీ క్రింది ప్రమాణములను జూడుడు. (సర్వే వేదాః) ఏది పరమ పదమో, దేనిని మోక్షమందురో, దేని యందు పరబ్రహ్మను బొంది యెల్లపుడు సుఖమున నుందురో, సర్వానందయుక్తుడు, సర్వదుఃఖరహితుడు నగు నే పరమేశ్వరుని నామము 'ఓమ్' అనబడునో, అతనిని బోధించుటయే వేదములకు ముఖ్య తాత్పర్యము. ఇందులకీ యోగసూత్రము ప్రమాణము (తస్య) పరమేశ్వరుని నామము ఓ౩మ్ ప్రణవము (ఓమ్) పరమేశ్వరుని వాచకము. అతడు వాచ్యుడు. (ఓ౩మ్ ఖం) ఆకాశమువలె వ్యాపకుడగుటవలన 'ఓ౩మ్', 'ఖమ్' అనునవి పరమేశ్వర నామములని యజుర్వేదము. ఇట్లే తైత్తిరీయారణ్యకమునందును 'ఓమ్' పరమేశ్వరుని నామమని చెప్పబడినది. కఠోపనిషత్తు ననుసరించి చూచినను, వేదములన్నియు నా బ్రహ్మప్రాప్తి నొనరించుటకే ప్రవృత్తములైనవని తెలియుచున్నది. జగద్వర్ణనాదులన్నియు నా పరమేశ్వరునే ప్రకటించును. తపస్సులనబడు సత్యధర్మానుష్ఠానములు కూడ పరమేశ్వరుని ప్రాప్తికే యగును. బ్రహ్మచర్యము గార్హస్థ్యము, వానప్రస్థము, సంన్యాసము నను నాలుగాశ్రమములలో నొనరించు సత్యాచరణరూపకర్మములుకూడ నీశ్వరుని ప్రాప్తికొఱకే చేయబడును. విద్వాంసు లెల్లరు బ్రహ్మప్రాప్తికై యత్నింతురు. బ్రహ్మమునుగూర్చి యితరులకు నుపదేశింతురు. ఓ నచికేత! తప్పక పొందదగు బ్రహ్మమును గూర్చియే నీకు నేను సంక్షేపముగ జెప్పుదును అని యముడు నచికేతునితో ననెను.

("తత్రాపరా ఋగ్వేదో యజుర్వేదః సామవేదో౽థర్వవేదః శిక్షాకల్పో వ్యాకరణం నిరుక్తం ఛందో జ్యోతిషమితి. అథ పరాయా తదక్షర మధిగమ్యతే")వేదములందు 'పరా', 'అపరా' యని పేర్లుగల రెండు విద్యలున్నవి. తృణము మొదలు ప్రకృతి పర్యంతము గల పదార్థముల గుణదోషముల నెఱిగి, వానితో సిద్ధమగు కార్యములను నిర్వహించుటను నేర్పునది- 'అపరవిద్య' యనబడును. సర్వశక్తిమంతుడగు పరమేశ్వరుని యథార్థజ్ఞానము గలిగించునది 'పరవిద్య' యనబడును. ఇయ్యది యపరవిద్యకంటె మిక్కిలి యుత్తమము. అపరవిద్యవలన నేర్పడు నుత్తమ ఫలమే పరావిద్య యగును.

ముండకోపనిషత్తునందు నిట్లున్నది.

జ్ఞానేంద్రియముల కా బ్రహ్మమందదు. ఎవరికి నది చిక్కనడదు. దానికి గోత్రము లేదు; బ్రాహ్మణత్వాది వర్ణము లేదు; చక్షుః శ్రోత్రాది ఇంద్రియములు దానికి లేవు; దానికి హస్తపాదములు లేవు; అది నిత్యము, వ్యాపకము; అది సర్వాంతర్యామి; సూక్ష్మము; నాశము లేనిది; దోషము లేనిది. సంపూర్ణజగత్తునకు కారణమగు నా బ్రహ్మమును ధ్యానముద్వారా సాక్షాత్కారము చేసికొనువారు దృఢవ్రతులగుదురు.

తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యంతి సూరయః।
దివీవ చక్షు రాతతమ్॥ ఋగ్. ౧, ౨.౭౫.

మఱియు నీ విషయమున ఋగ్వేదప్రమాణము-(విష్ణోః..) వ్యాపకుడైన పరమేశ్వరుని, (పరమం) అత్యంతోత్తమము, నానంద స్వరూపమును, (పదం) పొందదగినదియునగు మోక్షమును, (సూరయః) విద్వాంసులు (సదా పశ్యంతి) సర్వకాలములందును చూతురు. ఈశ్వరుడన్నింటను వ్యాపించి యున్నాడు. అతనిలో దేశకాలవస్తుభేదము, (ఒకచోనున్నాడు - ఇంకొకయెడ లేడు, ఒక కాలమున నున్నాడు- ఇంకొక కాలమున లేడు, ఒక వస్తువునందున్నాడు, మఱియొక వస్తువు నందు లేడు అను భేదము) లేదు. కావున నతడెల్ల స్థలములనెల్లరికి ప్రాప్తుడై (పదవాచ్యుడై) యున్నాడు. అందులకు దృష్టాంతము (దివీవ చక్షు రాతతమ్) సూర్యకాంతి యావరణములేని యాకాశమునందు వ్యాప్తమై యుండును. ఆ కాంతియందు నేత్రదృష్టి వ్యాప్తమై యున్నది. దానికి మించిన యుత్తమ పదప్రాప్తి యింకొకటి లేదు. కావుననే నాలుగు వేదములు నా పదమును ప్రాప్తింపజేయుటకే విశేషముగ ప్రతిపాదించుచున్నవి.

ఈ విషయమున వ్యాసరచిత వేదాంత శాస్త్రప్రమాణము (తత్తు సమన్వయాత్) వేదవాక్యములందన్నింటియందును విశేషించి బ్రహ్మ ప్రతిపాదనమే యున్నది. కొన్ని యెడల సాక్షాత్తుగను, మఱికొన్ని తావులలో పరంపరగాను, బ్రహ్మమే వర్ణింపబడినది. కావున పరబ్రహ్మ పరమేశ్వరుడే వేదములకు ముఖ్య విషయము.

ఇందులకు (**"యస్మాన్న జాతః పరో అన్యో అస్తి య ఆవివేశ భువనాని విశ్వా।ప్రజాపతిః ప్రజయా సంరరాణస్త్రీణి జ్యోతీంషి సచతే సషోడశీ"**) అను యజుర్వేదమంత్రము కూడ ప్రమాణ మగుచున్నది.

(యస్మాన్నజాతః) ఆ పరబ్రహ్మముకంటె, (అన్యః) ఇంకొకడు, (పరః) ఉత్తముడు, (జాతఃనాస్తి) ప్రకటమైనవాడు లేడు, (యః ఆవివేశ భువనాని విశ్వా) అతడు సర్వలోకములందును వ్యాపుడై ప్రవిష్టుడై యున్నాడు, (ప్రజాపతిః) అతడే జగత్పాలకుడు, అధ్యక్షుడును, (సంరరాణః) సర్వప్రాణులకును సుఖము నిచ్చువాడు అతడు, (త్రీణి జ్యోతీంషి) అగ్ని, సూర్యుడు, విద్యుత్తు నను మూడు జ్యోతిస్సులు, (ప్రజయా) మిగిలిన జగద్వస్తువులతో పాటు, (సచతే) సృష్టించి జగత్తున చేర్చి యున్నాడు. (స షోడశీ) కావున నతనికి షోడశి యని పేరు.

౧. ఈక్షణము: యథార్థవిచారణ
౨. ప్రాణము: విశ్వమును ధరించునది
౩. శ్రద్ధ: సత్యమున విశ్వాసము.
౪. ఆకాశము
౫. వాయువు
౬. అగ్ని
౭. జలము
౮. పృథివి
౯. ఇంద్రియములు
౧౦. మనస్సు- జ్ఞానము
౧౧. అన్నము
౧౨. వీర్యము- బలము- పరాక్రమము
౧౩. తపస్సు- ధర్మానుష్ఠానము- సత్యాచరణము.
౧౪. మంత్రము- వేదవిద్య.
౧౫. కర్మములు- సర్వచేష్టలు.
౧౬. నామములు- దృశ్యాదృశ్య వస్తువుల సంజ్ఞలు.

పదునాఱు (షోడశ) కళ లివియే. ఇవి యన్నియు నీశ్వరునియందే యుండును. అందువలన నీతడు 'షోడశి' అనబడును. ప్రశ్నోపనిషత్తునందు నాఱవ ప్రశ్నలో నీ పదునాఱు కళలు ప్రతిపాదింపబడియున్నవి. అందువలన వేదములకు ముఖ్యవిషయము పరమేశ్వరుడే. అతడు కాక మిగిలిన జగత్తంతయు వేదములకు గౌణ విషయమును- అప్రధాన విషయమును. మాండూక్యోపనిషత్తునందును (ఓమిత్యేదక్షర...) ఓమ్ పదవాచ్యుడు అక్షరుడు - నాశము లేనివాడు. అతడు చరాచర జగత్తునందంతట వ్యాపించి యున్నాడు. అతడే 'బ్రహ్మ' అని వర్ణింపబడినది.

వేదాది సత్యశాస్త్రముల కిదియే ముఖ్యవిషయము. ప్రధానా ప్రధానములలో ప్రధానమునే గ్రహింపవలయును అని వ్యాకరణ మహాభాష్య సిద్ధాంతము. కావున వేదముల ముఖ్యతాత్పర్యము- పరమేశ్వరుని ప్రతిపాదించి, యతని ప్రాప్తి గలిగించుటయే అని నిశ్చితము. ఆ పరమేశ్వరుని యుపదేశరూపములగు వేదములందు బోధింపబడిన, జ్ఞాన కర్మోపాసనలను మూడు కాండల యనుష్ఠానమువలన నిహపరలోక వ్యవహార ఫలసిద్ధి కలుగుననియు, పరుల కుపకార మొనర్చుటకు పురుషార్థ మొనర్పవలయుననియు, మనుష్యదేహధారణ జేసినందులకిదియే ఫలమనియు నెఱుగనగును.

౨. కర్మకాండ

వేదప్రతిపాద్యవిషయములలో రెండవది కర్మకాండ. ఇందు క్రియలు ప్రధానముగ నుండును. క్రియ నొనరింపక జ్ఞానము, విద్యాభ్యాసము రెండును సిద్ధింపవు.

పూ: కారణమేమి?

ఉ: బాహ్యవ్యవహారములకు, మానవ్యవహారములకు బాహ్యాభ్యంతరములతో సంబంధ ముండును. అది యనేక విధములైనను ముఖ్యముగ రెండు విధములు.

(౧) ఒకటి పరమార్థమార్గము. దీనివలన పరమార్థము సంపాదింపనగును. ఇందు పరమేశ్వరుని (స్తుతి) - అతని సర్వశక్తిమత్త్వాది గుణములను కీర్తించుట, ఉపదేశించుట, శ్రవణము చేయుట, (ప్రార్థన)- ఈశ్వరుని సహాయము వర్ణించుట, (ఉపాసన) ఈశ్వరుని స్వరూపము నెఱింగి యందు మగ్నమగుట, (ఉపాసన వేదములందు, పాతంజల యోగ శాస్త్రమునందు చెప్పినరీతిని జేయవలయును.) (ఆజ్ఞాపాలన) సత్యభాషణాదులైన యీశ్వరోపదిష్టములగు వాక్యలను పాలించుట, (ధర్మానుష్ఠాన - జ్ఞాన) ధర్మస్వరూపము నెఱింగి, న్యాయాచరణ మొనర్చుట మున్నగునవి యున్నవి. పక్షపాతమును విడిచి యన్నివిధముల సత్యమును గ్రహించి, యసత్యమును త్యజించుటయే న్యాయాచరణ మనబడును. పైన వర్ణింపబడిన విషయము లన్నియు పరమార్థ మార్గమునకు చెందియున్నవి. కర్మకాండలో నిదియే ప్రధానభాగము. మనుజుడు దీనిమూలమున మోక్షప్రాప్తికి ప్రవృత్తుడగును.

(౨) రెండవ మార్గము లోకవ్యవహారసిద్ధి కుపయోగించును. దానివలన ధర్మయుక్తములగు వర్థకామములను సాధించుట కనువగు సాధనములు లభించును. (౧) మోక్షము - పరమేశ్వరప్రాప్తికొఱకు ధర్మయుక్తములగు సర్వకార్యములను బాగుగ నిర్వర్తించునెడల నది 'నిష్కామమార్గ' మనబడును. ఇందుసాంసారిక భోగముల ననుభవింపవలయుననెడి కోరికలుండవు. దీనిఫలము శ్రేష్ఠమనబడును. అది యక్షయ సుఖరూపఫలము. (౨) సాంసారిక సుఖముల ననుభవింపవలయునను కోరికతో ధర్మయుక్తకర్మము లాచరించుమార్గము -'సకామమార్గము' నబడును. ఇందువలన గలుగు ఫలములను నింద్రియముల మూలమున ననుభవించును మనుష్యుడు జన్మమరణ ములనుండి విడివడ జాలడు. అగ్నిహోత్రము మొదలు - అశ్వమేధమువఱకు గల కర్మములలో నాలుగు విధములయిన ద్రవ్యములతో హోమమొనర్పవలయును.

(౧) సుగంధయుక్తములయిన వస్తువులు- కస్తూరి, కుంకుమపువ్వు మొదలగునవి.

(౨) తియ్యని వస్తువులు- బెల్లము, తేనె మున్నగునవి.

(3) పుష్టిని గలిగించు వస్తువులు- నేయి, పాలు, అన్నము మున్నగునవి.

(౪) రోగనాశకములు- సోమలతాది ఓషధులు.

ఈ నలువిధములయిన వస్తువులను సంపాదించి, వానిలో దోషములు లేకుండ జూచి, వానిని తగిన పరిమాణములలో కలిపి యగ్నిలో యుక్తిపూర్వకముగ హోమ మొనర్పవలయును. అందువలన వాయువు, వర్ష జలము శుద్ధము లగును. కాగా ఎల్లరికి సుఖము కలుగును. భోజనాచ్ఛాదనములు, విమానాది వాహనములు, కలాకుశలత, యంత్రములు, వీని ప్రాప్తికొఱకు, సామాజిక నియమపాలనకొఱకు జేయు కర్మములవలన కర్తకే యధికాంశమున సుఖము కలుగును.

ద్రవ్యసంస్కారకర్మసు పరార్థత్వాత్ఫలశ్రుతి రర్థవాదః స్యాత్

అ. ౪. పా. 3. సూ. ౧.

ద్రవ్యాణాంతు క్రియార్థానాం సంస్కారః క్రతుధర్మః స్యాత్

అ. ౪. పా. 3. సూ. ౮.

యజ్ఞోఽపి తస్యై జనతాయై కల్పతే, యత్రైవం విద్వాన్ హోతా భవతి

ఐ. బ్రా. మం. ౧. అ. ౨.

ఈ విషయమున పూర్వమీమాంస - ధర్మశాస్త్ర మిట్లు చెప్పుచున్నది.

(ద్రవ్య) ద్రవ్యము, సంస్కారము, ఉపయోగము నను నీ మూడును యజ్ఞకర్త

కవశ్యకరణీయములు. పూర్వము చెప్పబడిన సుగంధాది యుక్తములగు చతుర్విధ ద్రవ్యములు బాగుగ సంస్కరించి, అగ్నిలో హోమము చేయుటవలన జగత్తున కత్యంత ముపకారము జరుగును. గరిటెలో నేయివేసి, దానియందు సుగంధద్రవ్యములను- జీలకఱ్ఱ, మెంతులు మున్నగునవి వేసి, వానిని బాగుగ నగ్నిపై తప్తమొనర్చి, పప్పులోను కూరలలోను తిరుగలోత పెట్టినప్పుడు, పప్పు, కూరలు సుగంధితము లగును. వేడి యణువులు, సుగంధపదార్థములలోని యంశము లా పప్పు మున్నగు పదార్థములలో గలిసి, వానిని రుచికరములుగను, పుష్టికారకములుగను, సుగంధయుక్తములుగను జేయును. అట్లే యజ్ఞము వలన గూడ హోమము చేయబడు ద్రవ్యములు వాయువునందు జేరి వాయువును, వర్షపుజలమును నిర్దోషములుగ జేయును. సుగంధితములుగ నొనర్చును. జగత్తున కంతటికిని సుఖము నొడగూర్చును.

ఇందులకైతరేయబ్రాహ్మణము ప్రమాణము.

(యజ్ఞోపి.....) జనత - మానవ సముదాయమునకు సుఖము కలిగించు నిమిత్తము యజ్ఞము జరుగును. సంస్కరింపబడిన ద్రవ్యములను నగ్నియందు హోమమొనర్చు విద్వాంసుడైన మానవుడు స్వయముగ నానందించును.

పూ : ఎందువలన?

ఉ : యజ్ఞము పరోపకారము కొఱకే చేయబడును. మానవుడు జగత్తున కెంతగా నుపకారము చేయునో, వానికంతగా నీశ్వరుని వ్యవస్థ వలన సుఖము ప్రాప్తించును. కావున యజ్ఞమునందలి ఫలశ్రవణ మర్థవాదమగును. ఇట్లు యజ్ఞమును స్తుతించుటవలన మనుష్యుడు దానిని జేతబూనుకొనును. యజ్ఞ మనర్థదోషములను వారించి, జగదానందమును వృద్ధినొందించును.

(ద్రవ్యాణాం తు...) హోమద్రవ్యములను బాగుగా సంస్కరింపవలయును - శుద్ధిచేయవలయును. హోమము చేయుదలచు వ్యక్తి హోమవిద్యను బాగుగా నేర్వవలయును. ఇట్లే యజ్ఞములను చేయుటవలన నెల్లరకు నుత్తమఫలము లభించును. యజ్ఞకర్తకు మిక్కిలిగ లాభము చేకూరును.

అగ్నేర్వై ధూమో జాయతే, ధూమాదభ్రమ్, అభ్రాత్ వృష్టిః, అగ్నేర్ వా ఏతా జాయంతే, తస్మా దాహ తపోజా ఇతి. శ.కా.,. ౫. అ.3.

ఈ విషయమున శతపథబ్రాహ్మణ ప్రమాణము- (అగ్నే...) అగ్నియందు వేల్చబడు హోమద్రవ్యములనుండి ధూమము, బాష్పము నుత్పన్నము లగును. అగ్ని- వృక్షములు, ఓషధులు, వనస్పతులు, జలము మున్నగు పదార్థములందు ప్రవేశించి, వానిని వేఱుజేసి, వానియందలి రసమును వానినుండి వేఱుచేయును. అదియే దాని స్వభావము: ఆ రసము తేలికయై వాయువు ద్వారమున నాకాశమున జేరును. అందలి జలాంశము 'బాష్ప' మనబడును. శుష్కాంశము 'పార్థివము'. ఈ రెండింటి మేళనమే ధూమము. ఈ పరమాణువులు వాయ్వాధారమున ఆకాశమునందొండొంటితో గలిసి మేఘము లగును. వానివలన నన్నము, దానివలన వీర్యము- ధాతువు, అద్దానినుండి శరీరము, తమ్మూలమున కర్మములు నేర్పడుచున్నవి.

తస్మాద్ వా ఏతస్మా దాత్మన ఆకాశః సంభూతః, ఆకాశాద్ వాయుః వాయో రగ్నిః, అగ్నే రాపః, అద్భ్యః పృథివీ, పృథివ్యా ఓషధయః, ఓషధిభ్యోఽన్నమ్, అన్నాద్ రేతః, రేతసః పురుషః, స వా ఏష పురుషోఽన్నరసమయః. వ. ప్ర. అ.

(తస్మాద్ వా.......) పరమాత్ముని యనంతసామర్థ్యమువలన నాకాశము, వాయువు, అగ్ని, జలము, పృథివి- మున్నగు తత్త్వము లేర్పడినవి. ఆ భూమియందోషధులు, పైరులు, వానినుండి అన్నము- ధాన్యాదులు - వానివలన వీర్యము - ధాతువు - దానినుండి శరీరము గలిగినది. కావున నీ పురుషుడన్నరసమయుడనిపించుకొనుచున్నాడు. పూర్వోక్తక్రమము ననుసరించి శరీరాదుల యుత్పత్తి, స్థితి, లయములు వానియందే జరుగుచుండును.

ఈ యుపనిషత్తులోనే ముందింకను నిట్లు చెప్పబడినది. (స తపోఽతప్యత.....) భృగువు బ్రహ్మవేత్తగుటకు తపస్సు జేసెను. చేసి, అన్నమే బ్రహ్మమని యెంచెను. అన్నమువలననే సర్వప్రాణుల శరీరము లేర్పడుచున్నవి. అన్నముతోనే యవి జీవించుచున్నవి. అట్లే మృత్యు సమయమున ప్రాణుల శరీరములు పృథివ్యాదులందు లీనమగును.

కావున నెల్లజీవుల జీవనమునకు ముఖ్యసాధనమగుటవలన అన్నమే బ్రహ్మమందురు. హోమమువలన వాయువు, జలము, ఓషధులు శుద్ధము లగును. అందువలన సర్వజగత్తునకు సుఖ మొదవును. వాయ్వాదుల యశుద్ధివలన దుఃఖము కలుగును. కావున వాయ్వాదుల శుద్ధి యవశ్యము సేయవలయును.

రెండు విధములగు ప్రయత్నములవలన నవి సిద్ధించుచున్నవి. ఒక ప్రయత్న మీశ్వరకృతము. రెండవది జీవకృతము. ఈశ్వరకృత ప్రయత్నమువలన అగ్ని రూప సూర్యుడు, సుగంధయుక్త

పుష్పాదులు జనించినవి. సూర్యుడు- నిరంతరము జగమునందలి సర్వరసములను పూర్వము చెప్పినట్లు పైకి నాకర్షించును. పుష్పాదులందలి సుగంధము కూడ దుర్గంధమును నివారించుచుండును. కాని, లోకమున పరమాణువులు సుగంధదుర్గంధ యుక్తములగుటవలన జలవాయువులు మధ్యమ (సుగంధదుర్గంధమిశ్రిత) గుణములు గలవి యగును. అట్టి వర్షపు జలమువలన నేర్పడు నోషధులు, అన్నము, వీర్యము, శరీరాదులు మధ్యమగుణములు గలవియే యగును. వాని సంబంధమువలన బుద్ధి, బలము, పరాక్రమము, ధైర్యశౌర్యాది గుణములు నన్నియు మధ్యమములే యగును. కారణ మేమన:- కారణమును బట్టియే కార్య మేర్పడును. దుర్గంధమువలన వాయువు, వాన నీరు దోషయుక్తము లగుట నెల్లయెడల గనబడును. ఈ దోషము ఈశ్వర సృష్టిది కాదు. కారణమేమి? యందురేని, మనుష్యులవలననే దుర్గంధాది వికారము లేర్పడును. అందువలన నీ దోషమును మనుష్యులే నివారించుకొనవలసి యున్నది.

ఈశ్వరుడు (వేదము ద్వారమున) సత్యభాషణాది ధర్మములు నాచరించుటకును, మిథ్యాభాషణాద్యధర్మ వ్యవహారములను జేయకుండుటకును నాదేశించి యున్నాడు. అందులకు విపరీతముగ నడచు వాడు మిక్కిలి పాపియగును. ఈశ్వరుని న్యాయ వ్యవస్థవలన నతనికి క్లేశము గలుగును. మఱియు నీశ్వరుడు యజ్ఞము చేయుటకును మానవుల నాజ్ఞాపించి యున్నాడు. అది చేయనివాడును పాపియై దుఃఖముల ననుభవించును. కారణ మేమన: ఎల్లరకు నుపకారము చేయు యజ్ఞ కర్మము నొనర్పనందున మానవులు దోషు లగుదురు. మనుష్యాది ప్రాణి సముదాయ మెక్కడ నెంత యెక్కువ యగునో, అక్కడ నంతగా దుర్గంధముకూడ నెక్కువగును. ఇయ్యది యీశ్వరసృష్టివలన గలిగిన దోషముగాదు. ఇందులకు హేతువేమన:

దుర్గంధాది దోషము మనుష్యాది ప్రాణుల నిమిత్తముననే కలుగును. మానవులు తమ సుఖమును గోరి హస్తి, అశ్వము మున్నగు ప్రాణివర్గము నొకచో జేర్తురు. కావున నా పశువులవలన నధికముగ నేర్పడు దుర్గంధము మానవులు తమ సుఖము కోరి తెచ్చుకొనినదే. ఇట్లు వాయువును, వృష్టిజలమును దూషితముచేయు దుర్గంధము మానవ నిమిత్తముగ నేర్పడినది; కావున దానిని వారించుటకు తగిన యత్నమును వారే చేయవలసి యుందురు. జగమున నున్న దేహధారి ప్రాణులలో మనుష్యుడుత్తముడు; అతడే యుపకారానుపకారముల నెఱుంగ గలడు. మనన మన నాలోచనము. మననము చేయగలవాడు కావుననే, మనుష్యుడని పిలువబడుచున్నాడు. ఈశ్వరుడు పరమాణ్వాదుల సంయోగవిశేషములతో విజ్ఞానోత్పత్తి కనుకూలముగ మానవదేహము నిర్మించియున్నాడు. అందువలననే మానవుడు తన జ్ఞానమును బెంచు కొనగల్గుచున్నాడు. కావుననే యతడు ధర్మము ననుష్ఠించుటకును, అధర్మమును చేయ కుండుటకును యోగ్యుడగుచున్నాడు. ఇతర ప్రాణులట్లు కాదు. కావున నితరప్రాణుల కుపకారము చేయుటకు యజ్ఞము చేయవలసినవాడు మానవుడే.

పూ: సుగంధయుక్తములై అతిమూల్యములై యుండు కస్తూరి మున్నగు వస్తువు లితరవస్తువులలో గలిపి వాని నగ్నియందు హోమము చేసిన నవి నశించును. కావున యజ్ఞమువలన నెట్టి యుపకారమును గలుగదు. అంతకంటె నా కస్తూరి ఘృతము మొదలగు మేలైన వస్తువులను మనుష్యుల భోజనమున కుపయోగించిన మిక్కిలి యుపకారము జరుగును. కావున యజ్ఞమేల చేయవలయును?

ఉ: పదార్థ మేదియు బొత్తిగా నశింపదు. కేవలము వియోగము కలుగును. స్థూలములై యింద్రియములచే తెలియబడి మరల నవి యింద్రియములకు తెలియనంతగా సూక్ష్మములగుటయే వినాశమనబడును. బాగు; అది యటుంచి యొకసంగతి చెప్పుము. నీవు దర్శనము (జ్ఞానము) నెన్నివిధములుగ నంగీకరించుచున్నావు?

పూ: ఎనిమిది విధములుగ.

ఉ: ఆ విధము లెయ్యవి?

పూ: ప్రత్యక్షము, అనుమానము, ఉపమానము, శబ్దము, ఐతిహ్యము, అర్థాపత్తి, సంభవము, అభావము నిట్లెనిమిదివిధములైనదర్శనము- జ్ఞానము- నంగీకరింతుము.

గోతమాచార్యులు తన న్యాయశాస్త్రమున నిట్లు వివరించియున్నారు.

(౧) (ఇంద్రియార్థ సన్నికర్షోత్పన్నం జ్ఞానమవ్యపదేశ్యమవ్యభిచారి వ్యవసాయాత్మకం ప్రత్యక్షమ్. న్యాయ. ౧.౧.౪.) చక్షురాదీంద్రియములకు రూపాదివిషయములతో సంబంధము గల్గుటవలన నేర్పడు సత్యజ్ఞానము ప్రత్యక్షము.

ఉదా: కొండొక వస్తువును దూరమునుండి చూచినపుడు అది మనుష్యుడా? లేక మఱి యేమైన నా అని సందేహము గలుగును; కాని సమీపమునుండి చూచినపుడా సంశయము పోయి ఇతడు మనుష్యుడే అని నిశ్చిత సత్యజ్ఞానము కలుగును.

(౨) (అథ తత్పూర్వకం త్రివిధమనుమానం పూర్వవచ్ఛేషవత్ సామాన్యతో దృష్టంచ. న్యా. ౧.౧.౫) కొండొకవస్తువునకు చెందిన లక్షణమును జూచినపుడు యథార్థముగ

నావస్తువే తెలియబడినచో నది యనుమానమందురు. ఇయ్యది మువ్విధముల నుండును. పూర్వవత్తు, శేషవత్తు, సామాన్యతో దృష్టము అని.

ఉదా: కొండొకని పుత్రుని మాచినపుడతనికి తల్లిదండ్రులున్నారు అని జ్ఞానము కలుగును. ఇట్లే మిగిలినవి యూహింపనగును.

(౩) (ప్రసిద్ధ సాధర్మ్యాత్ సాధ్యసాధనముపమానమ్॥ న్యా. ౧.౧.౬) ఒక వస్తువునందలి సామాన్య-తుల్య-ధర్మమును జూచి తన్మూలమున నట్టి ధర్మముగల మఱియొక వస్తువును తెలిసికొనుట యుపమాన మనబడును.

ఉదా: దేవదత్తు డున్నట్లే యజ్ఞదత్తు డుండును. అని యొకడు మఱియొకనికి చెప్పెనని యెంచుడు; అది విన్నవ్యక్తి దేవదత్తునిలో గల గుణములవంటి గుణము యజ్ఞదత్తునిలో జూచి, అతడే యజ్ఞదత్తుడని గుర్తించును- ఇది యుపమానము.

(౪) (ఆప్తోపదేశః శబ్దః) ప్రత్యక్షాప్రత్యక్ష వస్తువుల నిశ్చయజ్ఞానము గలిగించునది శబ్దప్రమాణము.

ఉదా: జ్ఞానమువలన మోక్షము గలుగును. అను నిట్టి యాప్తోపదేశములు శబ్దప్రమాణమునకు ఉదాహరణములు.

న చతుష్ట్వ మైతిహ్యార్థాపత్తి సంభవాభావ ప్రామాణ్యాత్.

న్యాయ. అ. ౨, ఆ.౨, సూ.౧.

శబ్ద ఐతిహ్యమర్థాంతర భావాత్ అనుమానేఽర్థాపత్తి
సంభవాభావానర్థాంతర భావా చ్చాప్రతిషేధః న్యా. ౨-౨-౨.

ప్రత్యక్షాదులయిన యెనిమిది విధములై ప్రమాణములను సూచించు పై రెండు సూత్రముల యర్థముకూడ నిట సంక్షేపముగ వ్రాయుచున్నాము.

(౫) (ఐతిహ్యమ్) సత్యవాదులగు విద్వాంసులు వ్రాసినట్టియు, చెప్పినట్టియు ఉపదేశములు ఇతిహాస మనబడును. ఇది యైదవ ప్రమాణము.

ఉదా: దేవాసురులు యుద్ధముజేయ తత్పరులైరి. వృత్తములు దెలుపు నిట్టి వాక్యములు, ఐతరేయము, శతపథబ్రాహ్మణము మున్నగు సత్యగ్రంథములలోని యితిహాసమే గ్రాహ్యము. ఇతరములు గ్రహింపరాదు.

(౬) (అర్థాపత్తిః) ఒకడొకమాట చెప్పినప్పుడు ఆ మాటవలన మఱియొక విషయ మనాయాసముగ తెలియబడునది 'యర్థాపత్తి' యనబడును.

ఉదా: మేఘములున్న వాన వచ్చును. అని యెవడేని పలికిన, మేఘములు లేక వాన యెన్నడు రాదు అని తెలియును. ఇట్టి ప్రమాణమువలన గలుగు జ్ఞానము అర్థాపత్తి యనబడును.

(౭) (సంభవః) మాతాపితలవలన సంతానము కలుగును. అని యొకడనిన, మఱియొక డదివిని నీవు చెప్పినది సంభవమే - కావచ్చును. అని యంగీకరించును. కాని యెవడేని, రావణుని తమ్ముడైన కుంభకర్ణుని మీసములు ఆకాశమున నాలుగు క్రోసుల పర్యంతము నిక్కబొడుచుకొని యుండుననియు, అతని ముక్కు పదునాఱు క్రోసుల పొడవు గలదనియు చెప్పిన నతనిమాట యసత్యమని యెంచబడును, అతనిమాట సంభవ మెన్నడును కాదు.

(౮) (అభావః) ఒకడు మఱియొకనితో ఘటమును తెమ్ము అనిన అతడక్కడ ఘటము లేకుండుటం జూచి యది యున్న స్థలము నుండి తెచ్చును.

ఈ యెనిమిది విధములగు ప్రమాణములను నే నంగీకరింతును.

అవును ఇది సత్యమే. ప్రమాణముల నంగీకరింపనిచో సంపూర్ణలోకవ్యవహారము, పరమార్థము రెండును సిద్ధింపవు. అదర్శనము నాశ మనబడును. ఒక మట్టిగడ్డను పిండియగునట్లు మర్దించి యా మట్టియొక్క కణములు వేగముగ వీచు వాయువునందు చెదఱిన నవి కనబడకుండపోవును. మట్టిగడ్డ యప్పు డదర్శన మగును. అప్పుడు గడ్డ నశించినది యని చెప్పుదుము. 'ణశ్ అదర్శనే' అను ధాతువునకు 'ఘఞ్' ప్రత్యయము జేర్చిన నాశ శబ్ద మేర్పడును. కావున నాశ శబ్దము బాహ్యేంద్రియములకు గనబడకుండుట యను నర్థమున వాడుదుము. వస్తువునందు కలిసియున్న పరమాణువులు వేఱువేఱైనపుడవి కనబడవు; ఇంద్రియగోచరములు- ఇంద్రియములకు విషయములు; ఇంద్రియములచే గ్రహింపదగినవి కావు. అతీంద్రియములనియు వానిని జెప్పుదురు. ఆ పరమాణువు లొండొంటితో కలిసి స్థూలభావమును బొందినపుడవి ద్రవ్యములుగ కనిపించును. స్థూలపదార్థములే యింద్రియములకు విషయములకు విషయము లగును. ఒక వస్తువును ముక్కలు ముక్కలుగ జేయుచు బోయిన చివరకు ముక్కలు చేయలేని స్థితి కావస్తువు వచ్చును. చివరకు మిగులు నాభాగమే పరమాణువు అనబడును. ఈ పరమాణువులు వేఱువేఱుగ నున్నంతవఱకు నింద్రియములచే గ్రహింపబడవు. కాని, అవి యాకాశమున నుండును.

అట్లే సుగంధాదులతో గూడిన వస్తువులగ్నిలో వేయబడును. అంతట నావస్తువునందలి యణువులన్నియు వేఱై యాకాశమున నుండును. ఏ వస్తువుకూడ దాని యస్తిత్వమును బోగొట్టుకొనదు. అందువలన నాకాశమున వ్యాపించిన వస్తువు దుర్గంధాదిదోషములనవశ్యము నివారించును. ఇట్లు వాయువు, వృష్టిజలము శుద్ధమగుట వలన జగత్తునకెంతో యుపకారము గలుగును. సుఖము లభించును. ఈ కారణమున యజ్ఞము చేయవలసినదే యగుచున్నది.

పూ: యజ్ఞమువలన వాయువు, వృష్టిజలము శుద్ధమగుటయే ప్రయోజనమగునెడల, దీనికింత యాడంబరమేల? గృహములలో నత్తరు, పుష్పములు మొదలగు సుగంధద్రవ్య ముంచిన చాలునుగదా?

ఉ: యజ్ఞమువలన లభించుఫలము అన్యప్రకారములచే లభింపదు. అత్తరు, పుష్పము మున్నగు పదార్థములనుండి వెలువడు సుగంధాదులు దుర్గంధమిళిత వాయువున జేరి యట్లే యుండును; కాని, వాయువునుండి దుర్గంధమును వేఱుచేసి, దానిని బయటికి పంపజాలవు. ఇంటియందలి వాయువును పైకిబోవునట్లు చేసి వెలుపలి వాయువును శుద్ధమైన దాని నింటిలోనికి వచ్చునట్లు చేయజాలవు. అగ్నిహోత్రము వలన నింటియందలి వాయువు వేడికితేలికయై బయటికి పోవును. వాయుకణములను విచ్ఛిన్నమొనర్చి యందలి దోషములను వేఱుచేయగల శక్తి హోమమునందు గలదు. కాని యత్తరులో నట్టి గుణము లేదు. కావున నింటిలో నారోగ్యము కలుగజాలదు.

ఇంటిలో నగ్నియందు సుగంధితవస్తువులను హోమ మొనర్చి నపుడింటియందలి వాయువును తేలిక యగునట్లు చేసి యా యగ్ని బయటికి పంపును. అందువలన నింటియందా వాయుస్థానము ఖాళీ యగును. దానిని పూరించుటకు వెలుపలి శుద్ధవాయువు జేరును. ఈ ఫల మగ్నిహోత్రాది యజ్ఞమువలననే కలుగును కాని, అన్యవిధముల గలుగదు. హోమద్రవ్యపు కణములతో గూడిన వాయువు దుర్గంధయుక్తవాయువును బయటికి వెడలనంపుటయేకాక, యటచేరిన వాయువును శుద్ధముచేయును; రోగనాశకమై ప్రాణులకు సుఖము నిచ్చునది యగును.

సుగంధాది ద్రవ్యపరమాణువులతో గూడిన హోమకరణమున వాయువాకాశమున కేగి చేరి, వృష్టిజలమును శుద్ధము చేయును. దానివలన నెక్కుడుగ వర్షించుటయు సంభవించును. శుద్ధజలవాయువుల మూలమున అన్నాద్యోషధులు శుద్ధములగును. ప్రతిదిన మొనర్చు యజ్ఞాదులవలన వాయువునందు సుగంధాదిగుణములధికమై జగమున సుఖవృద్ధి గలుగును. ఇట్టి ఫల మితర విధముల గలుగదు.

స్థలాంతరమున నొకడు సుగంధిత వస్తువులను నగ్నిలో హోమముచేసినపుడు, హోమస్థలమునకు దూరమున నున్న పురుషుడా సుగంధయుక్తవాయువు నాఘ్రాణించును. దీనినిబట్టి హోమద్రవ్య మగ్నిలోబడి తన యస్తిత్వమును గోలుపోలేదని తెలియుచున్నది. ఒకప్పుడధికదూరముననున్న వ్యక్తి, యా సుగంధమును గ్రహింపజాలక పోవచ్చును. అందువలన నతనికి భ్రమ కలుగును. అతడు ద్రవ్యము నశించిన దనవచ్చును. వాస్తవమున నా సుగంధవస్తువు ఆకాశమున వాయువులో చేరియున్నదనియే బుద్ధిమంతులు గ్రహింపవలసియుందురు. ఇట్లే హోమమువలన గలుగు ప్రయోజనము లింకను పెన్నియో యున్నవి. అవి యాలోచించి తెలిసికొనుట బుద్ధిమంతుల పని.

పూ: హోమము చేయుటవలననే ఫలము కలుగుగాక! హోమముచేయునపుడు మంత్రములు చదువుటేల?

ఉ; మంత్రపఠనమునకు ప్రయోజనము వేఱుగానే కలదు.

పూ: అది యేమి?

ఉ: హోమ మొనర్చువేళ కంటితో జూతురు, త్వక్కుతో స్పృశింతురు, చేతులతో వేయుదురు. అట్లే వాక్కుతో మంత్రములను జదువుదురు. అందువలన నీశ్వరస్తుతి ప్రార్థనోపాసనలు జరుగును. హోమమువలన గలుగు ఫలముకూడ స్మరింపబడును. అనేక పర్యాయములు పఠించుటవలన మంత్రములు కంఠస్థము లగును. తన్మూలమున వేదములు రక్షింపబడును. ఇంతేకాక యీశ్వరుడు గలడని తెలియును. కావున జనులు నాస్తికులు కారు. మఱియు, కార్యము లన్నియు నీశ్వరుని ప్రార్థనతోనే ప్రారంభింపబడవలయును. వేదమంత్రముల నుచ్చరించుటచే యజ్ఞమునం దీశ్వరుని ప్రార్థన మంతట జరుగును. కావున యజ్ఞాద్యుత్తమ కర్మములన్నియు వేదమంత్రముల పూర్వకముగ చేయవలయును- అని యుపదేశము సిద్ధించును. ప్రారంభింప వలసిన ప్రయోజనము గూడ సిద్ధించును.

త్వమేకో హ్యస్య సర్వస్య విధానస్య స్వయంభువః
అచింత్యస్యా ప్రమేయస్య కార్యతత్త్వార్థవిత్ ప్రభో! ౧ మ..౧-3

చాతుర్వర్ణ్యం త్రయోలోకాః చత్వార శ్చాశ్రమాః పృథక్
భూతం భవ్యం భవిష్యచ్చ సర్వం వేదాత్ ప్రసిధ్యతి. ౨ మ. ౧౨-౯౭.

బిభర్తి సర్వభూతాని వేదశాస్త్రం సనాతనమ్

తస్మా దేతత్పరం మన్యేయజ్జంతో రస్య సాధనమ్. 3 మ. ౧౨-౯౯.

పూ: యజ్ఞమున వేదమంత్రములకు బదులింకేమైన పఠించిన గలుగు దోషమేమి?

ఉ: ఇతరమును జదివిన పై ప్రయోజనము సిద్ధింపదు.

పూ: ఎందువలన?

ఉ: ఈశ్వరవాణిచే సిద్ధించు సత్యప్రయోజన మన్యవచనము వలన నెన్నడు సిద్ధింపదు. ఈశ్వరవచనము సర్వవిధముల భ్రాంతిలేక సత్యమైనట్లు ఇతరులవచన మెన్నడును గాదు. వేదోపదిష్టమార్గమున తన్ను దా పవిత్ర మొనర్చుకొని, ఆప్తపురుషుల గ్రంథముల బోధనం వలనను, శిక్షణ వలనను వేదములు సరిగా తెలిసికొని చెప్పు పురుషుని వాక్యములు కూడ సత్యము లగును. కేవలమాతని బుద్ధికి తోచినది చెప్పువాని వచనములు సరికావు. దీనింబట్టి, యెందెందు సత్యము చూడనగునో, విననగునో, అది వేదములవలననే ప్రచురిత మైనట్లు తెలియనగుచున్నది. మిథ్యా ప్రచారము వేదమువలనగాక, జీవుల మూలమున జరిగిన దనియు సిద్ధమగుచున్నది. ఈశ్వరీయగ్రంథము వలన సిద్ధించు సత్యప్రయోజన మన్యమువలన కాజాలదు. ఇందులకు మనుప్రమాణము-

(౧) త్వమేకో.....) వేదములు స్వయంభువులు -సనాతనములు, వానిలో నసత్య మొకింతయు లేదు. సమస్త సత్యవిద్యలు వందు విధింప బడియున్నవి. వాని యర్థములను కేవలము నీ వెఱుగుదువు అని ఋషులు మనువుతో ననిరి.

(౨) (చాతుర్వర్ణ్యం.....) నాలుగు వర్ణములు, నాల్గాశ్రమములు, భూతము, భవిష్యత్తు, వర్తమానము మున్నగువానికి చెందిన విద్యలన్నియు వేదములవలననే ప్రసిద్ధము లయినవి.

(3) (బిభర్తి....) సనాతన వేదశాస్త్రములుసర్వవిద్యల నొసంగి ప్రాణుల నన్నింటిని ధరించుచున్నవి. సుఖముల నన్నింటిని చేకూర్చును. కావుననే మనము వాని నుత్తమములని యెంచు చున్నాము. సర్వజీవుల సకలసుఖములకు సాధనములగుటచే నట్లు వాని నంగీకరించుటయు మనకు తగియే యున్నది.

పూ: యజ్ఞ మొనర్చుటకు భూమిని త్రవ్వి వేది రచింపవలయునా? ఇట్టే ప్రణీత, ప్రోక్షణి, ఎమసము, (గరిటె) మున్నగు పాత్రస్థాపన మావశ్యకమా? దర్భలు సంపాదింపవలసినదేనా? యజ్ఞశాల నిర్మింపక తప్పదా? ఋత్విజుల వరణ మావశ్యకమా?

ఉ: ఇందు యుక్తి సిద్ధము లన్నియు చేయవలసినవే. ఇతరములు చేయకున్నను దోషములేదు. యజ్ఞవేదిక సిద్ధము చేయవలసినదే. అందు హోమము చేయుటవలన, అగ్ని వెంటనే తీవ్రతను వహించి దానిలో వ్రేల్చబడిన హోమద్రవ్యములు శీఘ్రముగ విభక్తములై పరమాణువుల రూపమున వాయువుతోను, అగ్నితోను నాకాశమున వ్యాపించును. హోమద్రవ్య మగ్నిలో వేయునపుడటునిటు వ్యర్థముగ పోకుండుటకు కూడ వేదిక యుపయోగించును. వేదిక త్రికోణములు గలదిగను, చతుష్కోణములు గలదిగను, గుండ్రముగను, డేగయొక్క ఆకారముతోడను నిర్మించుటంబట్టి రేఖాగణితముకూడ తెలియనగును. త్రిభుజాది రేఖల బోధయు గలుగును. వేదిక పరిమాణము - లోతు, పొడవు, వెడల్పులు, మున్నగు వానినిబట్టి యేయే పరిమాణము-కొలతలుగల యిటికలు ఎన్ని కావలసియుండునో తెలిసికొనవలసియుండును. అందువలన గణితవిద్యయు తెలియనగును. వెండి, బంగారము తామ్రము మున్నగు ధాతువులతో పాత్రలు రచించుటకు కారణము వానిలో నుంచిన ఘృతాదిపదార్థములు చెడక స్థిరముగా నుండును. దర్భలు- యజ్ఞశాలను మార్జన చేయుటకును, చీమలు మున్నగు క్రిములు అగ్నికుండమువరకు మరణింపకుండునట్లు చేయుటకును వేదికకు నలువైపుల నుంచబడును. యజ్ఞశాల నిర్మించుటవలన నెక్కుడు గాలి తగల కుండును. పశువులు, పక్షులు యజ్ఞకుండమును వెడగొట్ట కుండుటయు జరుగును. ఋత్విజులు లేక యజ్ఞ మెట్లు జరుగును? అందువలన నీ యజ్ఞ విధానము లన్నియు జరుగవలసినవే. ఇంతేకాక హోమద్రవ్యములను చక్కగా సంస్కరించి-శుద్ధముచేసి యుంచుకొనవలయును. ఇక పాత్రల నిట్లుంచిన పుణ్యము, అట్లుంచిన పాపము కలుగును. అని చెప్పుటలో సత్యము లేదు. ఎట్లుంచిన కార్యము సులభమగునో యట్లుంచుకొనవచ్చును.

అగ్నిర్దేవతా, వాతో దేవతా, సూర్యో దేవతా, చంద్రమా దేవతా వసవో దేవతా, రుద్రా దేవతా, ఆదిత్యా దేవతా, మరుతో దేవతా, విశ్వేదేవా దేవతా, బృహస్పతిర్ దేవతా, వరుణో దేవతా. యజు. అ. ౧౪. మం. ౨౦.

పూ: యజ్ఞమున దేవతాశబ్దముల కర్థమేమి?

ఉ: వేదమున జెప్పబడినవియే దేవతాపదమున కర్థములు. యజుర్వేమంత్ర మిందులకు ప్రమాణము.

(అగ్నిర్ దేవతా....) అగ్ని, వాయువు, సూర్యుడు, చంద్రుడు, వసువులు- ప్రసిద్ధములగు నెనిమిది వసువులు లేక యుత్తమ విద్వాంసులు, రుద్రులు- ప్రాణాదులయిన ఏకాదశరుద్రులు - లేక మధ్యమ శ్రేణికి చెందిన విద్వాంసులు, ఆదిత్యులు - ద్వాదశ మాసములు లేక యుత్తము విద్వాంసులు, మరుత్తు - మననము నొనర్చు విద్వాంసుడగు ఋత్విక్కు, విశ్వేదేవులు - సద్గుణములుగల సర్వమానవులు, దివ్య పదార్థములు, బృహస్పతి - పెద్దవనమునకుగాని, బ్రహ్మాండమునకుగాని రక్షకుడు - పరమేశ్వరుడు, ఇంద్రుడు - విద్యుత్తు, లేక ఉత్తమ ధనము, వరుణుడు- జలము, లేక, శ్రేష్ఠగుణ యుక్త పదార్థము. ఇవియన్నియు, ఇంకను దివ్యగుణములుగల సకల పదార్థములు దేవత లనబడును.

కర్మకాండ- యజ్ఞవిషయమున - ముఖ్యముగా దేవతా శబ్దముచే వేదమంత్రము గ్రహింపబడును. గాయత్రి మున్నగు ఛందస్సులు అగ్ని ప్రభృతి దేవతానామములచే గ్రహింపబడును. ఈ వేదమంత్రముల వలననే కర్మకాండకు చెందిన విధులన్నియు తెలియనగును. అగ్నిశబ్దార్థ మేమంత్రమున ప్రతిపాదింపబడునో - తెలుపబడునో ఆ మంత్ర మగ్ని దేవతగలదిగ చెప్పబడును. వేదమంత్రములు అగ్నివాయ్వాది శబ్దార్థ ములను ప్రకటించును. ఈ మంత్రములవలన నీ యర్థమే ప్రకాశము కావలయును అను నీశ్వరసంకేతమును గలదు. తత్ఫలితముగ నే యే మంత్రములలో నగ్న్యాది శబ్దములున్నవో, ఆ మంత్రములు, ఆ యా శబ్దముల యర్థములు, అగ్ని మున్నగు దేవతానామముచే గ్రహింపబడును.

అత్రాహ యాస్కాచార్యో నిరుక్తే:- కర్మసంపత్తిర్ మంత్రో వేదే.

అథాతో దైవతమ్. తద్ యాని నామాని ప్రాధాన్య స్తుతీనాం దేవతానాం తద్దైవత మిత్యాచక్షతే. సైషా దేవతోపపరీక్షా- యత్ కామ ఋషిర్ యస్యాం దేవతాయా మార్థపత్యమిచ్ఛన్ స్తుతిం ప్రయుంక్తే. తద్ దైవతః స మంత్రో భవతి. తాస్త్రివిధా ఋచః పరోక్షకృతాః ప్రత్యక్షకృతాః, అధ్యాత్మికశ్చ. ని. అ. 7-1.

దేవతాశబ్దముచే వేదమంత్రములవలన నగ్నిహోత్రము మొదలు అశ్వమేధ పర్యంతము గల యజ్ఞములు, శిల్పవిద్య, వాని సాధనములు ప్రాప్తించును. కావున వేదమంత్రములు దేవతానామము గల వగుచున్నవి. లేక, ఏ వేదమంత్రములవలన కర్మ సంపత్తి-మోక్షలాభము, పరమేశ్వరప్రాప్తియు గలుగునో, ఆ వేదమంత్రములకు, మంత్రార్థములకు 'దేవత' యని నామము.

పూ: దైవతమని దేనినందురు?

ఉ: (అథాతో...) నేనిగుణములు వర్ణింపబడునో వానిని దైవతమందురు. మంత్రములలో నేయే యర్థములకేయేసంజ్ఞలు మంత్రోక్తములున్నవో, అవి యన్నియు దేవతాలింగములగును. ఉదా:- "అగ్నిం దూతం" ఓ మానవులారా! ఎవడు (ఇహ) ఈ ప్రపంచమున, (దేవాన్) దివ్యభోగములను, (ఆసాదయాత్) ప్రాప్తింపజేయునట్టియు, (హవ్యవాహం) భోజనముచేయ వర్హమగు పదార్థములను ప్రాప్తింపజేయునట్టియు, (దూతమ్) దూతవలె కార్యము సిద్ధింపజేయునట్టియు, (అగ్నిమ్) అగ్నిని, (పురః) ముందు, (దధే) ఉంచునో, అతడు మిమ్ముల నుద్దేశించి, (ఉపబ్రువే) ఉపదేశించును. మీరును ఇట్లే చేయుడు అని.

ఈ యజుర్వేదమంత్రమున 'అగ్ని' శబ్దము దేవతకు చిహ్నము.

పూ. ప: దీనింబట్టి తెలిసిన దేమి?

ఉ.ప: దీనింబట్టి యీ మంత్రమే యగ్నిదేవతయని తెలియ బడినది. ఇట్లే యేయే మంత్రములలో ద్రవ్యనామసంకీర్తనమై యుండునో, ఆ మంత్రములే దేవతలని యెంచవలయును. ఇట్లే యంతట నెఱుగవలయును. దేవతాశబ్దముచేత నే యే గుణములతో నేయే యర్థము గ్రహింపబడునో యని యన్నియు నిరుక్తము, బ్రాహ్మణాది గ్రంథములలో బాగుగా వ్రాయబడియున్నవి. కారణ మేమన; ఈశ్వరుడేయే పదార్థముల నేయే నామములతో వేదములం దుపదేశించి యున్నాడో, ఆయా పదార్థములు, వానిని ప్రకటించు మంత్రములు, రెండును దేవతా శబ్దముచే జెప్పబడును. మఱియు నాయా నామములుగల మంత్రములవలననే యాయర్థములను తెలిసికొనవలయును. ఆ మంత్రములు - ఋక్కులు దేవతలనబడును. వాని మూలముననే విద్వాంసులు సర్వవిద్యలను స్తుతియింతురు, ప్రకటింతురు. స్తుత్యర్థముగల 'ఋచ్' ధాతువుతో 'ఋక్కు' శబ్ద మేర్పడును.

ఆమంత్రములుముత్త్రివిధములు- 1. పరోక్షములు, 2. ప్రత్యక్షములు - ప్రసిద్ధార్థకములు, 3. ఆధ్యాత్మికములు- జీవుడు, పరమేశ్వరుడు, అర్థముల కార్యకారణ భావములు నను విషయములను ప్రతిపాదించునవి. దీనింబట్టి భూతభవిష్యద్వర్తమాన కాలములందు నుండు పదార్థములను గూర్చియు, విద్యలను గూర్చియు తెలుపునవి మంత్రములే యని బోధపడుచున్నది. కావుననే మంత్రములకు దేవత యని నామము. కర్మ కాండమున దేవతా శబ్దమునకు గల యర్థము లివియే యెఱుంగవలయును.

తద్యే అనాదిష్ట దేవతామంత్రాస్తేషు దేవతోపపరీక్షా - యద్దైవతః స యజ్ఞో వా యజ్ఞాంగం వా తద్దేవతా భవంతి. అథాన్యత్ర యజ్ఞాత్ ప్రాజాపత్యా ఇతి యాజ్ఞికా నారాశంసా ఇతి నైరుక్తాః. అపి వా సా కామదేవతా స్యాత్, ప్రాయోదేవతా వాఽస్తి హ్యాచారో బహులం లోకే - దేవదేవత్య మతిథిదేవత్యం. యాజ్ఞదైవతో మంత్ర ఇతి.

ని. అ. ౭. ఖం.౭.

(తద్యే...) యాస్కముని యిట్లనుచున్నాడు: ఏ మంత్రములలో దేవతారూపమున కొండొక విశేషార్థము యొక్క నామము ప్రసిద్ధముగా కనిపింపదో, అట యజ్ఞాదులనే దేవతగా నెంచవలయును. 'అగ్ని మీడే' అనుమంత్రభాష్యమునందు మువ్విధములైన యజ్ఞములు వ్రాయబడినవి. ౧. అగ్నిహోత్రము మొదలు అశ్వమేధపర్యంతము గల యజ్ఞములు. ౨. ప్రకృతి మొదలు స్థూలపృథివి వరకు గల జగద్రచనా రూపము, శిల్పవిద్యయును, ౩. సత్సంగాదులవలన గలుగు విజ్ఞానము, యోగమును, ఇవియే యా మంత్రముల దేవతలు నని యెఱుంగవగును. లేక, వేనివలన ఏ యజ్ఞము సిద్ధించునో యట్టి యజ్ఞాంగములు కూడ నా మంత్రములకు దేవతలగును. వానికంటె భిన్నములైన మంత్రములకు ప్రజాపతి- పరమేశ్వరుడు దేవత యగును. అని యాజ్ఞికులందురు. నిరుక్తి కారుల మతమున మనుష్యార్థ ప్రతిపాదకములగు మంత్రములకు దేవత మనుష్యులే యగుదురు. ఆ మంత్రము లతో మానవేచ్ఛ, కామన ప్రార్థన కవిపించుచున్నది కావున, వానికి కామనయే దేవతయని సకాములైన లౌకికజనులనుచున్నారు. ఇందు మతభేదము మిక్కిలిగా నున్నది. ఒకయెడ పూర్వోక్తదేవతలు చెప్పబడుదురు. ఇంకొక యెడ యజ్ఞాది కర్మలు, మఱియొకచో మాత, వేఱొకచోట పిత, యిట్లే విద్వాంసుడు, అతిథి, ఆచార్యుడు దేవతలుగా చెప్పబడుచున్నారు. వీరెల్లరు పూజ్యులు. ఉపకారము చేయుదురు. కావున దేవతలనబడుదురు. కాని, యజ్ఞమున మంత్రములు, పరమేశ్వరుడే దేవతలని ముఖ్యముగా నెంచబడుదురు. యజ్ఞము సిద్ధించుటకు మంత్రములు, పరమేశ్వరుడు ముఖ్యము.

దేవతల పరిగణనము:-గాయత్రి మున్నగు ఛందస్సులతో గూడిన మంత్రములు, వానియందు గల యాశ్వర్యాజ్ఞ, యజ్ఞములు, వాని యంగములు, సాధనములు, ప్రజాపతియైన పరమేశ్వరుడు, మనుష్యులు, కామము, విద్వాంసుడు. అతిథి, తల్లి, తండ్రి- మాతాపితలు, ఆచార్యుడు వీరు దివ్యగుణములు గలిగియుండుటచే దేవతలనబడుదురు. కాని యజ్ఞమునందు ముఖ్యముగ వేదమంత్రములు, ఈశ్వరుడే దేవతయగా గ్రహింపబడుదురు.

అన్యచ్చ - దేవో దానాద్ వా, దీపనాద్ వా, ద్యోతనాద్ వా, ద్యుస్థానో భవతీతి వా

ని. -౧౫

మంత్రా మననాత్ ఛందాంసి ఛాదనాత్. ని. ౭-౧౨.

(దేవో దానాత్) కొండొక పదార్థము నిమ్నలిఖితార్థములతో దేవుడు- దేవత అనబడునని యాస్కముని నిరుక్తమున వ్రాయుచున్నాడు.

౧. దానము:- తన వస్తువు నితరుల ప్రయోజనమున కిచ్చుట. (వస్తువుపై తన స్వామిత్వము వదలుకొని యితరులకు దానిపై స్వామిత్వము గలిగించుట.) ప్రాణులకు జగత్తులోని పదార్థములన్నియు నిచ్చినవాడు కావున పరమేశ్వరుడు ముఖ్యదాత - అతడే దేవుడు. విద్వాంసులు కూడ విద్యాదుల నితరులకు నిత్తురు. కావున, వారుకూడ దేవపదవాచ్యులే-దేవులే ౨. దీపనము:- ప్రకాశింపజేయుట, మూర్తిమంతములగు పదార్థములను ప్రకాశింపజేయుటవలన సూర్యాదిలోకములు కూడ దేవులనబడును. ౩. ద్యోతనము:-సత్యము నుపదేశించుట. మాతాపితలు, ఆచార్యుడు, అతిథి అను వీరు పాలించుట వలనను, విద్యల నొసంగుట చేతను, సత్యము నుపదేశించుటచేతను దేవులనబడుదురు. ౪. ద్యుస్థానము: కిరణములు, ప్రాణములు. ఇక్కడ కూడ వాస్తవమున సూర్యాది లోకములకు గూడ ప్రకాశము నొసంగు పరమేశ్వరుడే సర్వమానవులకు నుపాసింపదగిన దేవుడు - ఇష్టదేవుడు. అన్య డెవడు లేడు. ఇందులకు కఠోపనిషత్తు ప్రమాణము:

న తత్ర సూర్యో భాతి న చంద్రతారకం నేమా విద్యుతో భాంతి కుతోఽయ మగ్నిః।
తమేవ భాంత మనుభాతి సర్వం తస్య భాసా సర్వమిదం విభాతి॥

సూర్యుడు, చంద్రుడు, నక్షత్రములు, విద్యుత్తు. అగ్ని, యివి యన్నియు పరమేశ్వరునకు కాంతి నొసంగజాలవు. వీనికి పరమేశ్వరుని వలననే ప్రకాశము లభించును. పరమేశ్వరుని ప్రకాశము వలననే సూర్యాదిలోకములు ప్రకాశించుచున్నవి. కావున నీశ్వరుడు తక్క యితర పదార్థ మేదియు స్వయంప్రకాశముకలది కాదని తెలిసికొనవలయును. పరమేశ్వరుడే ముఖ్య దేవుడు. అతనినే యుపాసింపవలయును.

(మంత్రా....) నిరుక్తమున మంత్రశబ్దనిర్వచనము నేనిమూలమున నెల్ల సత్యవిద్యలు మననము విచారణ చేయబడునో యవి మంత్రములు. మంత్రములవలన విద్యలు

తెలియబడునని భావము. ఛాదనము-పాపము, దుఃఖము మున్నగువానినుండి రక్షింపబడుటకు ఆత్మకు మంత్రము లాచ్ఛాదనములగును. కావున ఛందస్సు లనబడును. 'ఛద్' ధాతువునకు 'అసున్' ప్రత్యయము చేర్చుటచే 'ఛందస్' శబ్దము సిద్ధించును. మంత్ర ప్రసంగమువలన గాయత్రి మున్నగు రచనలు కూడ ఛందస్సు లనబడును.

(నైనద్దేవా ఆప్నువన్పూర్వమర్షత్) ఆ సర్వవ్యాపకుడగు పరమేశ్వరుని దేవతలు-ఇంద్రియములు పొందజాలవు అని యజుర్వేదము.

ఇట దేవపద మింద్రియవాచకము, శ్రోత్రము (చెవి), త్వక్కు, నేత్రములు, జిహ్వ, నాసిక, మనస్సు అను నీ యా ఇంద్రియములు దేవత లనబడినవి. శబ్దము, స్పర్శ, రూపము, రసము, గంధము, సత్యాసత్యపదార్థములు నివి యన్నియు నీనిచే ప్రకాశితములగును-తెలుపబడును. దేవుడే దేవత. దేవశబ్దమునకు 'స్వార్థ'మున 'తల్' ప్రత్యయము చేర్చిన దేవత యగును. పరమేశ్వరుని మూలముననే గుణములే పదార్థమున నుంచబడినవో, వాని నట్లే వర్ణించుట, వ్రాయుట, వినిపించుట, తెలియజేయుటయు స్తుతి యనబడును. అట్లే మానవసృష్టియందలి గుణదోషములు మున్నవాని మున్నట్లు చెప్పుట, వ్రాయుటయు స్తుతియే. ఇట్టి స్తుతి యొనర్చుటచేతనే యని ఇంద్రియములు-దేవత లనబడినవి. గుణములు దేవత్వమునకు హేతువు; దోషములు కావు. ఇంద్రియము లెవరికి నిష్టదేవుడు కాజాలవు. స్తుతికి ఉదాహరణము: ఈ ఖడ్గము ఖండించుటలో చాల మంచిది, నిర్మలమైనది, దీని ధార-వాయి-మిక్కిలి పదునైనది, ఎంతగా వంచినను ధనుస్సువలె విఱుగదు. ఇది ఖడ్గస్తుతి.

ఇట్లే యన్యస్థలములందును దేవశబ్దవ్యవహారము నెఱుగవలయును. కాని, పరమేశ్వరుడేయే నామముతో నేయే పదార్థముల గుణములను మంత్రములలో కీర్తించి యున్నాడో, ఆ వస్తువులే దేవతలబడును. ఆ మంత్రములు కూడ నా దేవతల పేరుతోనే వ్యవహరింపబడును. ఈ యర్థములలో దేవతాశబ్దము వ్యవహరింపవలయునను నియమము కర్మకాండముననే యున్నది. అందరకు వంతట యిష్ట దేవుడు పరమేశ్వరుడే. ఉపాసనాజ్ఞానకాండలు, కర్మకాండలో నిష్కామ భాగము, వీనియందు పరమేశ్వరుడే యిష్టదేవుడు. అతని ప్రాప్తికొఱకే స్తుతిప్రార్థనోపాసనాదులు చేయుట యుక్తము.

పూ: ఎందువలన?

ఉ: ఆ తావులందు పరమేశ్వరుని ప్రార్థనయే చేయబడును. భేదము మాత్రమింతయే. కర్మకాండలో నిష్కామభాగమునతిన్నగా పరమాత్మ ప్రాప్తికే ప్రార్థన జరుగును. సకామభాగమున మాత్రము అభీష్టవిషయభోగము లభింపవలయునను పరమాత్ముని ప్రార్థింతురు. అట్లు పరమేశ్వరుడన్నియెడల గ్రహింపబడును అతనిని త్యజించు తావులేదు. వేదముల యభిప్రాయమిదియే. అతడే యెల్లరకు నుపాస్య దేవుడు.

అత్ర ప్రమాణమ్ :- మహాభాగ్యాద్దేవతాయా ఏక ఆత్మా బహుధా స్తూయతే. ఏకస్యాత్మనో౽న్యే దేవాః ప్రత్యంగాని భవంతి, కర్మజన్మాన, ఆత్మజన్మాన, ఆత్మైవైషాం రథో భవత్యాత్మా౽శ్వా. ఆత్మాయుధ మాత్మేషవ ఆత్మాసర్వం దేవస్య దేవస్య.

నిరు. అ. ౭-౪.

ఇందు నిరుక్త ప్రమాణము :-

(మహాభాగ్యాద్...) పరమేశ్వరుని నొక్కనినే యుపాసింప వలయును. వ్యవహారములందుపయోగపడు దేవతల నుపాసింపరాదు.

పూ: ఎందువలన?

ఉ: సర్వవేదములందును, నద్వితీయుడు-పరమాత్మయొకండయు నంగీకరింపనివాడు-సర్వవ్యాపకుడునగు నా పరమేశ్వరుని యుపాసనయే యనేకవిధముల వర్ణింపబడినది. ఇతర దేవతలన్నియు నా పరమేశ్వరునికే ప్రత్యంగములు- పరమేశ్వరుని సామర్థ్యాంశములచే ప్రకాశితములగునవి. వానికి స్వయంప్రకాశములేదు. పరమేశ్వరుని ప్రకాశము వలననే వానికి ప్రకాశము లభించును. ఈ యితర దేవతలన్నియు కొండొక ప్రయోజన సిద్ధికొఱకు నిర్మింపబడినవి. వ్యర్థములుకావు. వీనివలన వేదోక్త కార్యము నిర్వహింపనగును. కావునే యివి కర్మజన్ములనబడినవి. ఈశ్వర సామర్థ్యమువలన జనించుటచే నవి ఆత్మజన్ములగును. పరమేశ్వరుడు వీనికి రథము-రమింప, విహరింపనీలగు స్థానము. వీనికి అశ్వము గమనమునకు హేతువు పరమేశ్వరుడే. ఈ దేవతలకు ఆయుధము విజయము చేకూర్చువాడును పరమేశ్వరుడే. ఇషుః దుఃఖమును నశింపచేయు బాణములను పరమేశ్వరుడే. అట్లే పరమేశ్వరుడే సర్వదేవతలకు సర్వస్వము నై యున్నాడు- అతడే దేవతల నుత్పన్నముచేసి, ధరించి రక్షించుచున్నాడు. అతడే మంగళకారియు. అతనికంటె నుత్కృష్టపదార్థము-గొప్ప వస్తువు ఇంకొకటి లేదు.

దేవతావిషయకములగు వచ్యప్రమాణములు:

ఋగ్వేదము (యేస్త్రింశత్...) ముప్పదిమూడు దేవతలు నా యంతఃకరణమున నుండి పరమాత్మునెఱుఁగుగాక! కర్మదేవతలు, జ్ఞానదేవతలు నను రెండు విధములగు దేవతలును దుర్వ్యసనములను తమచెంతకు రానీయకుండుగాక!

ఏ పరమేశ్వరుని కోశమునం బ్రాపంచికములగు ముప్పది మూడు దేవతలు- దివ్యపదార్థములు-రక్షింపబడుచున్నవో, ఆ కోశమును వేదెఱుఁగు వారెవరు? అని యథర్వవేదమున గలదు. మఱియు నందే, ఆ పరమేశ్వరునందుండు నే ముప్పది మూడు దేవతలు తమ్మురాము వేఱు వేఱుగ విభక్తములుగ జేసికొనినవో, ఆ దివ్యపదార్థములను (దేవతలను) బ్రహ్మజ్ఞానులో కొందఱే యెఱుఁగుదురు అనియు నున్నది.

బ్రాహ్మణ గ్రంథములు వేదమంత్రముల వ్యాఖ్యానములు, అందు శతపథ బ్రాహ్మణమున నిట్లున్నది. (స హోవాచ...)

యాజ్ఞవల్క్యుడు శాకల్యునితో ననుచున్నాడు :- వ్యావహారిక దేవతలు ముప్పదిమూడు (33) గలవు. ఎనిమిది (౮) వసువులు పదునొకండు (౧౧) రుద్రులు, పదిరెండు (౧౨) ఆదిత్యులు, ఇంద్రుడు (౧), ప్రజాపతి (౧).

(౮) ఎనిమిది వసువులు :- అగ్ని, పృథివి-భూమి, వాయువు, అంతరిక్షము, ఆదిత్యుడు, ద్యౌః (దివము), చంద్రుడు, నక్షత్రములు.

ఆదిత్యుడన సూర్యలోకము. దాని ప్రకాశము ద్యులోకము(ద్యౌః) అందురు. అది సూర్యునకు సమీపమునను, పృథివ్యాదిలోకములందును నుండును. అగ్నిలోక మగ్నియే యగును.

పూ. వీనిని వసువులని యేల చెప్పుదురు?

ఉ: పదార్థము లన్నియు వీనియందే వసించును. ఈ లోకములే యన్నిటికి నివాస స్థానములు- కావున 'వసువు' లనబడును.

(౧౧) ఏకాదశ రుద్రులు:- శరీరమున గల పది ప్రాణములు - ప్రాణము, అపానము, వ్యానము, సమానము, ఉదానము, నాగము, కూర్మము, కృకలము, దేవదత్తము, ధనంజయము- అనునవి పదియు, పదునొకండవది జీవాత్మ కలిసి ఏకాదశ రుద్రులనబడును.

పూ: వీనిని రుద్రులందు రేల?

ఉ: ఇవి యన్నియు శరీరమునుండి వెడలిపోయినపుడు మృత్యువు సంభవించును. మరణించిన వ్యక్తికి సంబంధించిన వారపుడు రోదనము సేయుదురు. ఇట్టివి బంధువుల రోదనమునకు హేతువులై రుద్రులనబడును.

(౧౨) ఆదిత్యులు:- చైత్రము మొదలు ఫాల్గునము వఱకు గల పండ్రెండు మాసములు ఆదిత్యులనబడును. కారణమేమన:- అన్నింటి ఆయువును గ్రహించుచు మాసములు గతించును - కావున నాదిత్యులనబడును.

(౧) విద్యుత్తు ఇంద్రుడనబడును: అది యుత్తమమగు నైశ్వర్య విద్యకు ముఖ్య హేతువు.

(౧) ప్రజాపతి యన యజ్ఞము. ఇయ్యది వాయువును, వృష్టిజలమును శుద్ధముచేసి ప్రజలను పాలించును. పశువులు కూడ యజ్ఞనామముచే జెప్పబడును. వానివలనను ప్రజలకు జీవన మేర్పడును.

ఇట్లీ ముప్పది మూడును తమ తమ దివ్యగుణములు కారణములుగ దేవత లనబడును. పూర్వము చెప్పిన దేవశబ్ద నిర్వచనమును బట్టి యీ దేవత లన్నియు వ్యావహారికములు.

మూడు లోకములు కూడ మూడు దేవత లనబడును. అవి యెయ్యవి యన:- ౧. స్థానము, ౨. నామము, 3. జన్మము- అని నిరుక్తకారుని సమాధానము.

౧. వాక్కు పృథివీలోక మనియు, ౨. మనస్సు అంతరిక్షమనియు, 3. ప్రాణము ద్యులోక మనియు శతపథము చెప్పుచున్నది.

౧. అన్నము, ౨. ప్రాణము, 3. అధ్వర్యము . ఈ మూడును దేవతలనియు నందే యున్నది. ఇందు అధ్వర్యమువలన నెల్లరి ధారణ, వృద్ధియు గలుగును. సమస్తజగమున వ్యాపించి సూత్రాత్మగా నుండు వాయువే అధ్వర్య దేవత యనబడును.

పూ: ఈ దేవతలన్నియు మానవులుపాసింప దగినవియేనా?

ఉ: పైన వర్ణింపబడిన దేవతలలో నొక్కటియు మానవుడుపాసింపదగినది లేదు. కాని, లోక వ్యవహారములు సిద్ధించుటకివి యుపయుక్తములగును. మనుష్యులెల్లరు నుపాసింపదగినది యొక్క పరబ్రహ్మము - పరమేశ్వరుడు మాత్రమే. ఇందులకు ప్రమాణము:-

('స బ్రహ్మా త్యదిత్యాద్యవతే' ,శత...) సర్వజగత్కర్త, సర్వ శక్తిమంతుడు, ఎల్లరకు నిష్టుడు, ఎల్లరిచే నుపాసింపదగినవాడు, సర్వధారణకర్త, సర్వవ్యాపకుడు, సర్వకారణుండు ఆద్యంతములు లేనివాడు, సచ్చిదానంద స్వరూపుడు, అజన్ముడు, న్యాయకర్త- మున్నగు విశేషణములతో వేదాదిశాస్త్రములందు వర్ణింపబడిన పరమేశ్వరుడే ముప్పది మూడవ దేవ. అతడే యెల్లరికి నిష్టదేవుడు. అతనికంటె భిన్నవ్యక్తిగాని, భిన్నపదార్థముగాని యిష్టదేవుడుగా నంగీకరించు వాడనార్యుడు- అనాడి- యనదగును.

శతపథబ్రాహ్మణ మార్యుల యితిహాసమును దెలుపును. అందిట్లున్నది. (ఆత్మేత్యేవ...) ఎల్లరకు నాత్మయగు పరమేశ్వరు నెల్లమానవులు నుపాసింపవలయును.

(స యో ...) ఎవడేని పరమేశ్వరుని విడిచి యన్య నీశ్వరుడని యెంచి వాని యందు భక్తియుంచవలయు నని చెప్పిన నతనితో నీ వెల్లప్పుడు దుఃఖములతో నేడ్చుచుందువు. ఈశ్వరు నుపాసించువాడే యానందమున నుండును అని యనవలయును.

(యోऽన్యా....) పరమేశ్వరునికంటె భిన్నమగు పదార్థము నీశ్వరబుద్ధితో నుపాసించువా డేమియు నెఱుంగడు. కావున నతడు విద్వాంసులమధ్య పశువు-గార్దభములతో సమానుడుగా నుండును.

ఈ ప్రమాణములంబట్టి యార్యులెల్లపుడు నొక్క యీశ్వరునే యుపాసించుచు వచ్చిరని తెలియుచున్నది.

'దివు' ధాతువునకు గల పది యర్థములు వ్యవహారమునందును, పరమార్థమునందును సరిగా వర్తించును. వేదములందీ రెండు విధములగు నర్థములు బాగుగా వివరింపబడినవి. వానిలో నొకింత భేదమున్నది. పూర్వము వర్ణింపబడిన వహ్న్యాదిదేవతలు పరమేశ్వరుని ప్రకాశముచే ప్రకాశింపజేయబడుచున్నారు. పరమేశ్వరుడు- దేవుడు- మాత్రము తన ప్రకాశముతో నే యెల్లపుడు ప్రకాశితుడగును. కావున నతడొక్కడే యెల్లరకు పూజ్యుడు. దివు ధాతువునకు గల పది యర్థములు:- 1. క్రీడ- ఆట. 2. శత్రువుల జయించు కోరిక- విజిగీష, 3. వ్యవహారము, అదిరెండు విధములు- బాహ్యము, ఆభ్యంతరము. 4. నిద్ర, 5. మదము. ఈ యైదర్థములు ముఖ్యముగా వ్యవహారమునందే వర్తించును. అగ్నిమున్నగు పదార్థములు లోకవ్యవహారసిద్ధికి హేతువులు. కాని పరమాత్మ- దేవున కీ యర్థములతో నేమియు సంబంధ ముండదని యెంచరాదు. అగ్న్యాది దేవతలన్నియు పరమేశ్వరుని వ్యాపకతవలనను, అతనిచే రచియింపబడుటవలనను దివ్యగుణములు కలవి యైనవి. 1. ద్యుతి = ప్రకాశించుట, 2. స్తుతిః గుణములను కీర్తించుట, 3. మోదముః ప్రసన్నత, 4. కాంతిః శోభ, 5. గతిః జ్ఞానము, గమనము, ప్రాప్తి. ఈ యైదర్థములు, పరమేశ్వరునియందు ముఖ్యముగా వర్తించును. పరమేశ్వరునికంటె భిన్నములగు పదార్థములలో గౌణముగ - అప్రధానముగ వర్తించును. వానిలోనుండు గుణములంబట్టి వాని దేవత్వము నిర్ణయింపబడును. పరమేశ్వరునందు సర్వశక్తి మత్త్వాది సర్వగుణములు ననంతములై యున్నవి. కావున నతడే పూజ్య దేవుడు. కావున గౌణముఖ్య భేదముతో వ్యవహారము, పరమార్థమును రెండు స్థలములందును దేవతాపదము వ్యవహరింపబడును.

వేదములందు జడములను, చేతనములను రెండింటిని పూజింపవలయునని యున్నందున వేదము లొక్క యీశ్వరునే యుపాసింపనుపదేశించిన దెట్లని యెంచవలయును? అని కొందఱాక్షేపింతురు.

ఇట్లు భ్రమపడవద్దు. ఈశ్వరుడు సర్వపదార్థములందును స్వతంత్రగుణముల నుంచి యున్నాడు. చూచుటకు నలయు సామర్థ్యమును నేత్రమునందుంచినాడు. అందువలన దానితో వస్తువు కనిపించును. నేత్రముతో చూచుట లోకవ్యవహారము. సూర్యుడు, నేత్రములు లేకున్నను వస్తువులు కనబడునట్లు ఈశ్వరుడేల చేయలేదు అని యెవడేని ప్రశ్నించిన, నతని ప్రశ్నమర్థము లేనిదగును. అట్లే పూజా విషయమును నెఱుంగవలయును. ఇతరులను సత్కరించుట, ప్రియము నొనర్చుట- ఇతరులకనుకూలముగ వర్తించుట - పూజ యనబడును. అనుకూలాచరణమనెడి పూజ నేత్రమునకు గూడ చేయనగును. అట్లు చేయుట మనుష్యుల కెల్లరకు నుచితము కూడ. (నేత్రమున కనుకూలాచరణమన దానితో సరిగ వ్యవహరించుట, చూచుటకు దానిని చక్కగా నుపయోగించుట యని భావము). ఇట్లే అగ్ని, జలము మున్నగు పదార్థముల మూలమున వస్తువుల ప్రకాశింపజేయవచ్చును; దివ్యములగు గుణక్రియలను సిద్ధపఱచు కొనవచ్చును. మఱియు నితరోపకారములను బొందవచ్చును. వస్తువులను ప్రకాశింపజేసి, ఇతర క్రియా నిర్వహణలో నుపయుక్తములై యగ్ని మున్నగు వస్తువులు దేవతలనబడినందున గలుగు హాని యేమి యున్నది? కాని, వేదములలో నెట నుపాసనము విధింపబడి యున్నదో యట్టి యెడ నద్వితీయుడగు నా పరమేశ్వరుడే గ్రహింప దగినవాడు.

ఈ దేవతలుద్వివిధములుగ నున్నవి. 1. మూర్తిమంతములు, 2. అమూర్తిమంతములు, మాత, పిత, ఆచార్యుడు, అతిథియను నీ నలువురు మూర్తిమంతము కాదు. బ్రహ్మమున

కేవిధమగు మూర్తియు నుండదు. ఈ యైదు దేవతల పూజలో గల యీ భేదమును గుర్తింపవలయును. తైత్తిరీయోపనిషత్తునందీయైదు దేవతలు వర్ణింపబడి యున్నవి.

ఇట్లే పూర్వము వర్ణింపబడిన ఎనిమిది వసువులందు అగ్ని, పృథివి, ఆదిత్యుడు, చంద్రుడు, నక్షత్రములు నను నీ దేవతలు మూర్తిమంతములు. ఏకాదశరుద్రులు, ద్వాదశ ఆదిత్యులు, మనస్సు నైదింద్రియములు, అంతరిక్షము, వాయువు, ద్యులోకము, మంత్రములు ననునివి యన్నియు మూర్తిమంతములు కాని దేవతలు. అట్లే విద్యుత్తు, విధియజ్ఞము ననునివి మూర్తిమంతములు, అమూర్తిమంతములును. ఇట్లు సాకారనిరాకార భేదముతో దేవతలలో రెండు విధములైన వ్యవస్థ యున్నట్లు గుర్తింపవలయును. పృథివ్యాదులందు వ్యవహారోపయోగిత్వము దేవత్వమున్నది. తల్లి, తండ్రి, ఆచార్యుడు, అతిథి వీరియందు వ్యవహారోపయోగిత్వము, పరమార్థ ప్రకాశకత్వము నను దేవత్వమున్నది. అట్లే మనస్సు, ఇంద్రియములును వీని యుపయోగము వ్యవహారమునందును, పరమార్థమునందును గలదు. కాని మానవులెల్లరకు నుపాసింపదగినవాడు పరమేశ్వరుడొక్కడే. అతడు తక్క, మఱి యే దేవతయు వేదములందు ఉపాస్యుడని కాని, పూజ్యుడని కాని చెప్పబడలేదు.

వేదములలో పృథివ్యాది భూతములపూజ వర్ణింపబడినదని యొందఱో నేటి యార్యవిద్వాంసులు, ఐరోపాదేశవాసులైన ఇంగ్లీషు మున్నగు భాషలందు మాట్లాడువారును చెప్పుదురు.

వారు చెప్పునది యసత్యము. వారింకను నిట్లందురు. ఆర్యులు మొదట అగ్న్యాది పంచభూతములనే పూజించెడివారు; బహుకాలము తరువాత వారు పరమేశ్వరుని బూజించుట తెలిసికొనిరి అని. ఇదియు నిజము కాదు. ఆర్యులు సృష్ట్యారంభమునుండి నేటి వఱకు నింద్రుడు, వరుణుడు, అగ్ని మున్నగు నామములతో వేదోక్త ప్రమాణముల మూలముననే యీశ్వరునే యుపాసించుచు వచ్చిరి. ఇందులకనేక ప్రమాణములున్నవి. వానిలో కొన్నింటి నిట నుదాహరించుచున్నాము.

వేదాది సత్యశాస్త్రములందు ఏకేశ్వర పూజావిషయక ప్రమాణము లెన్నో యున్నవి. ఉపరిలిఖితమంత్రములలో కొన్నింటి యర్థము పూర్వము వ్రాయబడినది. మిగిలిన వాని యర్థము ముందు వ్రాయబడును. అందువలన వాని యర్థమిట వ్రాయలేదు. వేదములందలి ఈశానుడు మున్నగు విశేషణములతోను, ఉపనిషత్తులలోని అణావు కంటె నణావు మున్నగు విశేషణములతోను, ఏ యీశ్వరుడు ప్రతిపాదింపబడెనో యతనినే ఆర్యులు సృష్ట్యారంభమునుండి నేటివఱకు నుపాసించుచున్నారు. ప్రాచీనార్యులు పంచదేవతలను, (అగ్ని మున్నగు) భూతములను పూజించెడి వారని కొందరు ఆర్యులు, ఐరోపాఖండమున నుండెడి మోక్ష ముల్లర్ మున్నగు విద్వాంసులు చెప్పుదురు. కాని వారి కథనము వ్యర్థమైనదియే. సత్యముకాదు. వేదములందును, వాని ప్రాచీన వ్యాఖ్యానము (బ్రాహ్మణము) లందును అగ్ని మున్నగు నామములతో పరమేశ్వరునే యుపాసనకు గ్రహించినట్లు గలదు. ఆర్యులు పరమేశ్వరునే యుపాసించుచుండిరి. ఈ విషయమున సంశయము తగదు.

ఈ విషయమును గుఱించియే డా. మోక్షమూలర్‌మహోదయుడు, తనచే వ్రాయబడిన సంస్కృత సాహిత్య నామకగ్రంథమునందిట్లు వ్రాసియున్నాడు:- ఆర్యులకు క్రమముగా చాల కాలమునకు తరువాత యీశ్వరుని జ్ఞానము గలిగినది. వేదములు ప్రాచీనములనుటకు తగిన ప్రమాణ మొక్కటియును లేదు. పై పెచ్చు, అవి నవీనము లనుటకు బహు ప్రమాణములు లభించుచున్నవి. అని వ్రాసి, ఛందోభాగమునకంటె మంత్రభాగము రెండు వందల వత్సరములు వెనుక రచింపబడినదియు, అందులకు హిరణ్యగర్భ శబ్దము ప్రమాణమనియు వ్రాసియున్నాడు. మఱియు నతడిట్లు నుడివియున్నాడు. వేదమున రెండుభాగములున్నవి. ఒకటి ఛందస్సు; రెండవది మంత్రము. అందు ఛందోభాగము సామాన్యార్థముతో కూడియున్నది. ఇతరుని బుద్ధి ప్రేరణవలన ప్రకాశితమైనట్లు కనిపించుచున్నది. అది కర్తృబుద్ధిప్రేరణతో నుత్పన్నము కాజాలదు. అందలి ఉక్తి-కథనప్రకారము- అజ్ఞాని ముఖమునుండి యకస్మాత్తుగ వెలువడిన వచనములవలె నున్నది. అది యుత్పన్నమై యొక్కవలో నెక్కువ (3000) ముప్పదియొక్క వందల సంవత్సరములు గడచియుండును. మంత్రభాగ ముత్పన్నమై (2900) యిరువది తొమ్మిదివందల యేండ్లు గతించియుండును. ఈ విషయమును రుజువుచేయుటకు 'అగ్నిః పూర్వేభిః' అను మంత్రమును ప్రమాణముగ నిచ్చియున్నాడు. కాని, యిదియంతయు సరికాదు.

పూ: ఎందువలన?

వారికి (హిరణ్యగర్భః), (అగ్నిఃపూర్వేభిః) అను రెండు మంత్రముల యర్థము సరిగా తెలియదు. హిరణ్యగర్భశబ్దము వారికి నవీనముగా కనబడినట్లున్నది. వారు హిరణ్యమును బంగారముగా నెంచి అదియు మానవసృష్టి యేర్పడిన తరువాత మానవులలో నాగరికత బాగుగా కలిగి, రాజప్రజా సంబంధము లేర్పడిన బహుకాలమునకు భూమినుండి త్రవ్వి తీయబడినదని

భావించియున్నారు. కాని యిది యంతయు వారి భ్రమ. శతపథబ్రాహ్మణాదుల ప్రమాణములబట్టి హిరణ్యశబ్దమునకీ క్రింది యర్థము లున్నట్లు తెలియనగును.

౧. హిరణ్యం=జ్యోతిః-విజ్ఞానము. అది స్వరూపముగలవాడు= హిరణ్యగర్భుడు.

౨. హిరణ్యం= జ్యోతిః-అమృతము-మోక్షము. అది సామర్థ్యమున గలవాడు హిరణ్యగర్భుడు. (శతపథము)

౩. హిరణ్యమ్ జ్యోతిః= ప్రకాశస్వరూప సూర్యాదిలోకములు గర్భమునందు గలవాడు=హిరణ్యగర్భుడు. (నిరుక్తము)

౪. హిరణ్యం=యశస్సు, అది యెవని స్వరూపముగ నుండునో వాడు హిరణ్యగర్భుడు. (ఐతరేయము)

౫. హిరణ్యం=జ్యోతిః జీవాత్మ, గర్భమునందు సామర్థ్యమున కలవాడు హిరణ్యగర్భుడు. (శతపథము)

౬. హిరణ్యం= జ్యోతిః, ఇంద్రుడు, సూర్యుడు, అగ్ని ఇవి యన్నియు నెవని సామర్థ్యమున మండునో యతడు హిరణ్యగర్భుడు. (శతపథము)

ఈ యర్థములన్నియు పరమేశ్వరునకు తక్క యితరులకు వర్తింపవు. కావున హిరణ్యగర్భుడు పరమేశ్వరుడగును; కాని, బంగారము కాదు. హిరణ్యగర్భపదప్రయోగమును బట్టి వేదములు సనాతనము లనియు, నుత్తమములు ననియు బోధపడును; కాని యాధునికములని తెలియుట కవకాశములేదు. కావున మోక్షమూలర్ మహాశయుడు నుడివినది సత్యముకాదు ఇట్లే (అగ్నిః పూర్వేభిః....) అను మంత్రమును కూడ వేదములు నవీనము లనుటకు ప్రమాణముగా నిచ్చియున్నాడు. అదియు భ్రమమూలకమే.

కారణ మేమందురేని, ఋషి శబ్దము మనుష్యుడు, మంత్రము, ప్రాణము, తర్కము నమవానికి వాచకము.

ఈ త్రికాలములందుండు ఋషుల (మంత్రముల) ద్వారమున నాస్తుతి చేయబడినది, చేయబడుచున్నది, చేయబడగలదు- అని యీశ్వరుడు చెప్పుచున్నాడు. అతడు త్రికాల దర్శి అని మంత్రార్థమగును. మఱియు నీ మంత్రమున, వేదములను జదివి పూర్వము విద్వాంసులయినవారును, ఇప్పుడు జదువువారును, ఇకముందు భవిష్యత్తున జదువు వారును నెల్లరు- ప్రాచీనార్వాచీన ఋషులు (మనుష్యులు) నా స్తుతి జేయుదురు గాక! అని త్రికాలదర్శియైన యీశ్వరుడు- వేదకర్త భూతభవిష్యద్వర్తమాన వ్యవహారములను బాగుగ నెఱిగి చెప్పియున్నాడు. కావున దీనింబట్టియు వేదముల సనాతనత్వము, ఉత్తమతమును సిద్ధమగునే కాని, నవీనత్వము సిద్ధింపదు. అందువలన మోక్షమూలరుని కథనము సరికాదు.

తత్ప్రకృతీతరద్వర్ణసామాన్యాదిత్యయం మంత్రార్థచింతాభ్యూహోఽభ్యూఢోఽపి శ్రుతితోఽపి తర్కతో, న తు పృథక్త్వేన మంత్రా నిర్వక్తవ్యాః, ప్రకరణశ ఏవ తు నిర్వక్తవ్యాః, న హ్యేషు ప్రత్యక్ష మస్త్యనృషేరతపసో వా.పారోవర్యవిత్సు తు ఖలు వేదితృషు భూయోవిద్యః ప్రశస్యో భవతీ త్యుక్తం. పురస్తాన్మనుష్యా వా ఋషిషూత్క్రామత్సు దేవా నబ్రువన్ కో న ఋషిర్ భవిష్యతీతి? తేభ్య ఏతం తర్క మృషిం ప్రాయచ్ఛన్ మంత్రార్థచింతాభ్యూహ మభ్యూఢమ్ తస్మాద్ యదేవ కించానూచానోఽభ్యూహ త్యార్షం తద్ భవతి. ని. ౧౩-౧౨

వేదమునకు విరుద్ధముకాని తర్కముకూడ నొక ఋషియే. ఆ తర్కము మూలమున వేదార్థమెట్లు చేయవలయునో యాస్కముని చెప్పుచున్నాడు.

(తత్ ప్రకృతీత...) మంత్రములం దెల్లయెడల సామాన్యముగ పదములు, శబ్దములు, అక్షర సముదాయము పరస్పరము విశేష్యవిశేషణ భావమును గల్గియున్నవి. కావున మంత్రార్థముల నెఱుగవలయునను కోరిక గలుగును. అట్టియెడ మంత్రార్థముల విశేషజ్ఞానముకొఱకు, ఈ మంత్రమున కర్థమేమగును? అను నిట్టి యూహాపోహలు ప్రతి మానవునకును కలుగవలయును. కేవల శ్రవణమువలనగాని, శుష్కతర్కమువలనగాని మంత్రములను వాని ప్రకరణమునుండి వేఱుచేసి వానికర్థము చెప్పజాలము. ఆ మంత్రములకున్న పూర్వాపర సంబంధముల నెఱిగి ప్రకరణానుకూలముగ నర్థము చెప్పవలయును. ఋషులు కానివారు, తపస్వులు కానివారు- అంతఃకరణము శుద్ధముకాని యవిద్వాంసులు మంత్రార్థములను ప్రత్యక్షము చేసికొనజాలరు. వేదార్థముల నెఱిగిన మనుష్యులలో గూడ నధికవిద్వాంసుడైనవాడే ప్రశస్యుడగును. అతడే వేదమునకు విరుద్ధముకాని సుతర్కముతో మంత్రమునకుపయుక్తమగు నర్థము చెప్పగలడు. ఈ విషయమును స్పష్టము చేయుటకే యాస్కముని యొక గాథను కల్పించి యున్నాడు:- పూర్వకాలమున నొకప్పుడు మంత్రార్థద్రష్టలు మహర్షులు గతించిపోగా, మానవులు విద్వాంసుల చెంతజేరి మాలో నిపుడు మంత్రార్థద్రష్ట- ఋషి యెవరు? అని ప్రశ్నించిరి. అంతట నా విద్వాంసులు సత్యాసత్యజ్ఞానము

ద్వారమున వేదార్థము నెఱుంగుటకు తర్క మనెడి ఋషిని మానవులకు నొసంగి ఈ తర్కమే మీలో ఋషి కాగలడు అని నుడివిరి.

ప్ర : ఆ తర్కమెట్టిది?

ఉ : దానిమూలమున మంత్రార్థము తెలియగలదు.

ప్ర: ఇందువలన సిద్ధించిన దేమి?

ఉ: దీనివలన పూర్ణవిద్వాంసుడైన పురుషుడెవడేని వేదార్థమును జెప్పిన, అది ఋషిప్రోక్తమగు నర్థముగా భావించవలయునని సిద్ధించుచున్నది. ఇంతేకాక, అల్పబుద్ధిగలవాడు చెప్పిన మంత్రార్థము అర్థము కాదని యెంచి దాని నాదరింపరాదనియు తెలియును.

ప్ర : ఎందువలన?

ఉ: అల్పబుద్ధిచెప్పు మంత్రార్థమనర్థయుక్తమై యుండును. దాని నాదరించు మానవులకును ననర్థము వాటిల్లును.

అందువలన (పూర్వేభిః, నూతనై రుత) భూతభవిష్యద్వర్తమాన కాలములందుత్పన్నమగు తర్కరూప ఋషులచే నాయగ్ని- ప్రకాశ స్వరూపుడగు పరమేశ్వరుడే - స్తుతింపబడ నర్హుడై యున్నాడు. ఇతర పదార్థ మేదియు మానవులచే స్తుతింపబడ నర్హము కాదు అని తెలియనగును. కావున (అగ్నిః పూర్వేభిర్ ఋషిభి రీడ్యో నూతనైరుత...) అను మంత్రమున కిట్లు అర్థము చెప్పుకొనిన, వేదములు నవీనములని చెప్పుట కవకాశము చిక్కదు. అవి సనాతనము లనియే సిద్ధమగును. మఱియు నైతరేయమున ప్రాణములే ఋషులని చెప్పబడినది. జగత్తున కుపాదానకారణ మగు ప్రకృతిలోనుండు ప్రాణములు ప్రాచీన ఋషులు, ప్రకృతినుండి యేర్పడిన కార్యములగు మహత్తత్త్వాహంకారాదులలో నుండు ప్రాణములు నూతన ఋషులు నని చెప్పుదురు. కావున విద్వాంసులెల్లరు నా ప్రాణము లను ఋషులతో యోగాభ్యాసము నొనర్చి యగ్నినామక పరమేశ్వరుని స్తుతి ప్రార్థనో పాసనాదులు సేయదగుదురు. దీనింబట్టి మోక్షమూలర్ ప్రభృతులగు పాశ్చాత్యవిద్వాంసులు (అగ్నిః పూర్వే) అను మంత్రమునకు జేసిన యర్థము తప్పుడర్థమని సులభముగా దెలిసికొననగును.

ఛందస్సులు వేఱు; మంత్రములు వేఱు నని మోక్షమూలర్ చెప్పునదియు సరికాదు.

ఎందువలన? ఛందస్సు, నిగమము, వేదము, మంత్రము, శ్రుతియను నివి యన్నియుపర్యాయపదములే. ఛందస్సు పదమున కనేకార్థములు నున్నవి. వైదికములయిన గాయత్రి మున్నగు వృత్తములకును. లౌకికములయిన ఆర్యా మున్నగు వృత్తులకును ఛందస్సులని పేరు గలదు. ఒక్కొక్కయెడ ఛందస్ పదము, స్వాతంత్ర్యమును గూడ తెలుపును.

"మననము వలన మంత్రములు, ఆచ్ఛాదనము వలన ఛందస్సులు ననబడుచున్న" వని యాస్కముని మంత్రఛందశ్శబ్దములను నిర్వచించియున్నాడు.

అవిద్యాది దుఃఖములను నివారించి, సుఖములతో నాచ్ఛాదించుట- కప్పుట వలన వేదములు ఛందస్సులనబడును. 'ఆహ్లాదనము', 'దీప్తి' యను రెండర్థములు గలది ధాతువునకు పరమున 'అసున్' ప్రత్యయము చేర్చి, చ కారస్థానమున ఛ కారము ఆదేశించినందున ఛందస్ శబ్దము సిద్ధించును. వేదాధ్యయనము వలన మానవుడెల్ల విద్యలు నేర్చి యాహ్లాదము- ప్రసన్నతను బొందుచు ఆనందించును. సర్వార్థములం నెఱుంగజాలును. కావున ఛందస్సన వేదమని యర్థము. గుప్తపరిభాషణ మర్థముగాగల 'మత్రి' ధాతువునకు పరమున 'హలశ్చ' అను పాణినీయ సూత్రము ననుసరించి 'ఘఞ్' ప్రత్యయము చేర్చిన మంత్ర శబ్ద మేర్పడును. కావున గూఢపదార్థముల జ్ఞానము దేనివలన గలుగునో యట్టి వేదము 'మంత్ర' మనబడును. వేదావయవములగు, 'అగ్ని మీడే' మున్నగునవి యుపర్యుక్త యర్థము నందును, క్రింది యర్థము లందును మంత్రము లనబడును. ఇట్లే, జ్ఞానార్థకమగు 'మన' ధాతువునకు పరమున 'సర్వధాతుభ్యః ష్ట్రన్' అను ఉణాది సూత్రము ననుసరించి 'ష్ట్రన్' ప్రత్యయము జేర్చినను మంత్ర శబ్దము సిద్ధమగును. దేనివలన, లేక దేనియందు మనుష్యులు సత్యపదార్థముల నెఱుగుదురో యా వేదమునకు 'మంత్ర' మని నామము.

శతపథమునందు గాయత్ర్యాది ఛందస్సులు, ఆ ఛందస్సులతో గూడిన మంత్రములు 'దేవత' లనబడును. అవి సర్వార్థములను ప్రకాశింపజేయును అని చెప్పబడినది.

ఈ ఛందస్సులే దేవతలు. ఛందోరూపములగు వేదములు, వేదమంత్రములు ననువానితో పరమేశ్వరుడు సంపూర్ణవిశ్వమును, కర్మములను బంధించియుంచును. ఈ ఛందోరూపవేదములు, వేదమంత్రములే సర్వసత్యవిద్యలతో పరిపూర్ణములయియున్నవి.

మనుస్మృతి 'శ్రుతి' శబ్దము వేదవాచక మనుచున్నది. నిరుక్త మా 'వేదమునకే నిగమము' వాచక మనుచున్నది. వేదములను విని, చదివి, యభ్యసించుటవలన మానవులు సర్వసత్యవిద్యల నెఱుగజాలుదురు. అందువలన నవి శ్రుతులనబడును. వేదములందు సర్వవిద్యల యథార్థజ్ఞానము కలుగును కావున నవి నిగమము లనబడును. కావున ఛందస్సు, మంత్రము,

శ్రుతి, నిగమము నను నాలుగు పదముల యర్థమొక్కటియే యని యెఱుంగవలయును. అన్నియు వేదవాచకములే.

మంత్రే ఘసహ్వరణశవృదహాద్ వృచ్ కృగమిజనిభ్యో లేః ।

అష్టాధ్యాయ్యామ్, పాణి, ౨-౪-౮౦.

ఛందసి లుఙ్ లఙ్ లిటః ౨.పా. ౩-౪-౬.

వా షపూర్వస్య నిగమే. ౩.పా. ౬-౪-౯.

వ్యాకరణశాస్త్రగ్రంథ మయిన అష్టాధ్యాయిలో వర్ణింపబడిన పై సూత్రములను బట్టియు ఛందస్సు, మంత్రము, నిగమము నను నీ మూడు పదములు వేదవాచకములనియే స్పష్టమగుచున్నది. కావున ఛందో మంత్రములలో పరస్పర భేదమును జెప్పువారి వచనములు ప్రమాణములు కావు.

వేదసంజ్ఞావిచారము

పూ: వేదమనివేనికి నామము?

ఉ: మంత్ర సంహితలకు.

పూ: మంత్రబ్రాహ్మణ గ్రంథములకు వేదము నామమున్నట్లు కాత్యాయనుడు చెప్పగా మీరు బ్రాహ్మణములను గూడ వేదముగా నేల యంగీకరింపరు?

ఉ: బ్రాహ్మణ గ్రంథములు వేదములు కావు. కారణ మేమన: వానికే ఇతిహాసములు, పురాణములు, కల్పములు, గాథలు, నారాశంసములు నని పేర్లు గలవు. అవి వేదములకు వ్యాఖ్యానములు, ఋషులచే వ్రాయబడినవి. ఈశ్వరోక్తములు కావు. కాత్యాయనుడు తక్క యితర ఋషులెవ్వరును, వానిని వేదములని యంగీకరింపరు. మానవ బుద్ధిరచితములు. ఈ కారణములవలన బ్రాహ్మణ గ్రంథములకు వేద నామము లేదు. మంత్ర సంహితలు ఈశ్వరరచితములు; సర్వవిద్యలకు మూలములు. కావున నవి వేదములనబడును. మఱియు బ్రాహ్మణ గ్రంథములలో నున్నట్లు మానవనామపూర్వకములగు లౌకిక-ఇతిహాసములు వేదములందు లేవు. కావున మంత్రభాగములే వేదములు.

త్ర్యాయుషం జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్ర్యాయుషమ్

యద్దేవేషు త్ర్యాయుషంతన్నోఽస్తు త్ర్యాయుషమ్. యజు ౩.౬౨

పూ: ఐతరేయాదిబ్రాహ్మణ గ్రంథములలో యాజ్ఞవల్క్యుడు,మైత్రేయి, జనకుడు మున్నగువారి యితివృత్తములు వ్రాయబడియున్నట్లు (త్ర్యాయుషం....) అను నిట్టి వేదమంత్రములలో గూడ కశ్యపుడు మున్నగు మహర్షుల నామము లంకితములై యున్నందున నితిహాస విషయమున మంత్రబ్రాహ్మణములు రెండును సమానములే యగుచున్నవి. కావున బ్రాహ్మణము లేల వేదములుకావు?

ఉ: ఇట్లు భ్రమపడరాదు. జమదగ్ని, కశ్యపుడు మున్నగు మంత్రస్థ పదములు దేహధారులైన మనుజుల నామములు కావు. ఇందులకు శతపథ బ్రాహ్మణమే ప్రమాణము.

చక్షువు పేరు జమదగ్ని. దీనితో జూడబడును తెలియబడును: ఇట్లే ప్రాణముకశ్యపుడు, కూర్మము ననబడును. ప్రాణము కూర్మము వంటి యాకృతి కలిగి నాభియందుండును.

(శతపథము)

కావున నిట ప్రాణపదముచే నంతఃకరణము, చక్షువుచే నింద్రియములు గ్రహింపదగును. ప్రాణులు వీని సహాయముచే బాహ్యాంతరములలో జూచును.

(త్ర్యాయుషం) ఈ మంత్రమున నీశ్వరుని ప్రార్థన చేయబడినది. ఓ జగదీశ్వర! నీ యనుగ్రహమున మాకశ్యపనామక ప్రాణము మున్నగు నంతఃకరణములు, జమదగ్ని నామక నేత్రాది సర్వేంద్రియములు మూడువందల (300) సంవత్సరములవఱకు జీవించుచుండునుగాక (యజుర్వేదము)

శతపథమున దేవశబ్దము విద్వద్వాచకమని చెప్పబడినది. కావున విద్వాంసులు విద్యాప్రభావము వలన మూడువందల సంవత్సరముల కాలము జీవించునట్లు ఇంద్రియములతోను, మనస్సుతోను మేమును త్రిగుణమగు నాయువును సుఖముగ ననుభవింతుము గాక ! అట్లే (త్ర్యాయుషం) ఇట్టి మంత్రోక్తార్థములను బట్టి, మానవుడు బ్రహ్మచర్యాదినియమములను పాలించి త్రిగుణము, చతుర్గుణమునగు నాయువు ననుభవింపవచ్చునని తెలియుచున్నది. నాల్గువందల (౪౦౦) యేండ్లు మనుష్యుడు నియమములను పాలించి బ్రతుకవచ్చునని యభిప్రాయము.

వేదములందు సత్యములగు నర్థములను దెలుపు జమదగ్న్యాది పదముల మూలమున సత్యవిద్యలు ప్రకటితము లగును; కాని, లౌకికములగు నితిహాసములు తెలుపబడవు.

సాయణుడు మున్నగు నాచార్యులు వేదములకు వ్రాసిన వ్యాఖ్యానములందు వర్ణింపబడిన యితిహాసములు కల్పితములని ఉపన్యాసలేఖము బట్టి తెలియనగును.

ఈ కారణమువలన బ్రాహ్మణ గ్రంథములకే ఇతిహాసాది నామము లని యెఱుగవలయును. శ్రీమద్ భాగవతాదులకు కాదు.

పూ: బ్రహ్మ యజ్ఞమునువిధించు స్థలములలో బ్రాహ్మణ సూత్రగ్రంథములలో బ్రాహ్మణము, ఇతిహాసము, పురాణము, కల్పము, గాథ, నారాశంసము మున్నగు పదములు గనునగును. వానికి మూలము అథర్వ వేదమునందలి 'స బృహతీం దిశ మనువ్యచలత్' అను నిట్టి మంత్రములలో లభించుచున్నది. ఆ మంత్రములలో బ్రాహ్మణాది శబ్దములు ప్రయోగింపబడియున్నవి. కాబట్టి పురాణాది శబ్దములచే బ్రాహ్మణాది గ్రంథములకంటె భిన్నములయిన బ్రహ్మవైవర్త భాగవత మహాభారతాది గ్రంథము లేల గ్రహింపరాదు?

ఉ: ఈ ప్రమాణముల వలన బ్రాహ్మణాదులే గ్రహింపనగును. భాగవతాదులు కావు.

పూ: ఎందువలన?

ఉ: బ్రాహ్మణ గ్రంథములలో నితిహాసాదుల కంతర్భావమగును. భాగవతాది గ్రంథములు చెప్పు మతముల - అభిప్రాయములలో పరస్పర విరోధము లున్నవి. ఎన్నియో యసంభవములగు కథలు వానిలో కల్పితములు వ్రాసియున్నారు. కావున, వానిని ఇతిహాసములనియు, పురాణములనియు పెంచుట యెవరికిని తగదు.

శతపథాది బ్రాహ్మణ గ్రంథములందు 'దేవాసురాః సంయత్తా ఆసన్' 'విద్వాంసులు, మూర్ఖులు పరస్పరము యుద్ధము జేయ సన్నద్ధులైరి' అను నిట్టి వాక్యములు ఇతిహాస మనబడును.

సదేవ సోమ్యేద మగ్ర ఆసీదేక మేవాద్వితీయమ్. ఛాందోగ్య. ప్ర. పా. ౬

ఆత్మావా ఇదమేక ఏవాగ్ర ఆసీన్నాన్యత్ కించనమిషత్ ॥

ఐతరేయారణ్యకోపనిషత్ ౧.౧

ఆపో హవా ఇదమగ్రే సలిలమేవాస ॥ శత ౧౧.౧

ఇదంవా అగ్రేనైవ కించిదాసీత్ మున్నగు ఛాందోగ్య, ఐతరేయ, శతపథాది గ్రంథ వాక్యములందు జగదుత్పత్తి మున్నగు విషయములు వర్ణింపబడియున్నవి. అట్టి బ్రాహ్మణ భాగములు పురాణములనబడును.

(ఇషేత్వోర్జేత్వేతి....) ఇట్టి వేదమంత్రార్థములను దెలుపు భాగములలో పదార్థసామర్థ్యము చెప్పబడుట వలన నవి కల్పము లనబడును.

ఇట్లే శతపథ బ్రాహ్మణమున, జనకుడు, యాజ్ఞవల్క్యుడు, గార్గి, మైత్రేయి మున్నగువారి కథలు చెప్పు భాగములు గాథలనబడును.

'నారాశంసి' శబ్దమునకు 'యజ్ఞము' అర్థమని యాజ్ఞవల్క్యుడంగీకరించినట్లు నిరుక్తమున మున్నది. యజ్ఞమున నుపస్థితులయిన నరులు- మనుష్యులు, స్తుతి (శంసి) పాఠము చేయుదురు కావున 'నారాశంసి' యన యజ్ఞమని యతని అభిప్రాయము. కాని, శాకపూర్ణి ఆచార్యుడు నారాశంసి యన అగ్ని యని చెప్పుచున్నాడు. యజ్ఞాగ్ని మనుజులచే ప్రశంసింపబడును కావున, అగ్నియే నారాశంసి యని యతని మతము. ధర్మము ఈశ్వరుడు మున్నగు పదార్థవిద్యలును, మనుష్యులును నెందు ప్రశంసింపబడుదురో యవి నారాశంసములని యభిప్రాయము.

(బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్...) ఈ వాక్యమునందు బ్రాహ్మణ పదము సంజ్ఞి- సంజ్ఞ గలది. ఇతిహాసము సంజ్ఞ. బ్రాహ్మణ గ్రంథము లకు ఇతిహాసములు, పురాణములు, గాథలు నారాశంసములు నని నామములని భావము. కావున, బ్రాహ్మణములలోను, నిరుక్తాది గ్రంథములందును నేయే కథ లిట్లిట్లు వ్రాయబడినవో, వానినే యితిహాసాది పదములచే గ్రహింపవలయును. ఇతరముల గ్రహింపరాదు.

బ్రాహ్మణ గ్రంథముల కితిహాస మను నామమున్న దనుటకు న్యాదర్శనము కూడ ప్రమాణము

"లోకమున ముచ్విధములగు వచనములున్నట్లు బ్రాహ్మణ గ్రంథములందును గలవు. బ్రాహ్మణ గ్రంథములలోని శబ్దములు లౌకికములే కాని, వైదికములు" కావు.

౧. ఆ ముచ్విధములగు వాక్యములలో నొక రకమునకు విధి వాక్యమని పేరు. లోకమునందు "సుఖము కొఱకు దేవదత్తుడు గ్రామమునకు వెళ్ళవలయును". అనునది విధి వాక్యము. అట్లే బ్రాహ్మణమున, (అగ్నిహోత్రం జుహుయాత్) "స్వర్గమును కాంక్షించువాడు సుఖము కొఱకు అగ్నిహోత్రమాచరింపవలయును". అను నీ వాక్యము విధి వాక్యముగ నెంచబడును.

౨. రెండవది అర్థవాదము. అది నాలుగు విధములుగ నుండును. ౧. స్తుతి, ౨. నింద, 3. పరకృతి, ౪. పురాకల్పము.

౧. స్తుతి:- ఫలమును జెప్పి పదార్థముల గుణములను వర్ణించుట. అందువలన మానవులకు ఉత్తమకర్మముల నొనర్చుట యందును, మంచి గుణములను గ్రహించుటలోను శ్రద్ధకలుగును.

౨. నింద :- చెడు ఫలములను వర్ణించి చెడు కర్మములను జేయుటలో గల దోషముల జెప్పుటవలన వానిని చేయకుందురు.

3. పరకృతి:- ఇతరుడు చేసిన పనిని చెప్పుట. కొండొకచోరుడు చెడుపని చేసినందున నతనికి దండన లభించినది. ఒక షావుకారు మంచి పని చేసినందున నతనికి ప్రతిష్ఠ కలిగినది.

౪. పురాకల్పము:- పూర్వము జరిగిన వృత్తము. జనకుని సభలో యాజ్ఞవల్క్యుడు, గార్గి, శాకల్యుడు మున్నగువారు చేరి పరస్పర ప్రశ్నోత్తర రూపమున సంవాదమొనర్చిరి. ఇట్టి యితిహాసములు పురాకల్ప మనబడును.

పూ: పరకృతిని, పురాకల్పమును అర్థవాదమని యేల చెప్పుదురు?

ఉ: వీనిలో గూడ స్తుతి, నిందలకు సంబంధించిన వాక్యము లుండును. కొండొక మంచి విషయమున ప్రవృత్తినొనర్చుటకు విధానముండును.

3. బ్రాహ్మణ వాక్యములందలి మూడవ విధము- అనువాదము:- పూర్వము విధించినదానిని స్మరించుటయు, మరల చెప్పుటయు అనువాద మనబడును. ఈ యనువాదము రెండు రకములు. ఒకటి శబ్దమునకు సంబంధించినది. - రెండవది యర్థమునకు సంబంధించినది. అతడు విద్య నేర్వవలయును ఇది శబ్దానువాదము. ఇందు విధి వాక్యములోని శబ్దములే మరల చెప్పబడెను. విద్య నేర్చినందున జ్ఞానము కలుగును. దీని నర్థాను వాదమందురు. ఇందు శబ్దములను మరల చెప్పక వాక్యములోని యర్థము మఱి కొన్ని శబ్దములతో చెప్పబడినది.

ఒక విషయమును ప్రతిజ్ఞచేసి, అది నిరూపించుటకు - హేతువు, ఉదాహరణము, ఉపనయనము, నిగమనము చెప్పి వివరించుటయు అనువాదమగును. ప్రతిజ్ఞ:- పరమేశ్వరుడు- నిత్యుడు. హేతువు- వినాశరహితుడగుటవలన. ఉదాహరణము:- ఆకాశమువలె. ఉపనయనము - ఎట్లు ఆకాశము నిత్యత్వధర్మమును సాధించు వినాశరహితత్వమనెడి ధర్మముతో కూడి యున్నదో యట్లే పరమేశ్వరుడు కూడ. పై నాలుగింటిని (ప్రతిజ్ఞా హేతూదాహరణోపనయములు) క్రమముగా నుచ్చరించి పక్షము (సాధ్యాధికరణము) నందు వానిని బాగుగ సమన్వయపఱచి చెప్పుట నిగమనమందురు. అందువలన పరమేశ్వరుడు కూడ వినాశ రహితుడై నందున - ఆకాశము వలె నిత్యుడు. ఇదియే నిగమనము ఈ ప్రయోగమునందేయే శబ్దములు, అర్థములు రెండవ పర్యాయ ముచ్చరింపబడినవో, ఆలోచింపబడినవో వానిని అనువాద మందురు. ఇయ్యది బ్రాహ్మణ గ్రంథములలో బాగుగ వ్రాయబడినది. అందువలనను బ్రాహ్మణ గ్రంథములు ఇతిహాసాది నామములతో చెప్పబడునని గ్రహింపనగును. వీనిలో ఇతిహాసము, పురాణము, కల్పము, గాథ, నారాశంసము నను నీ యైదు విధములగు కథలన్నియు సరిగా వ్రాయబడియున్నవి. భాగవతాదులలో నబద్ధపు కథలు మిక్కిలిగ నున్నవి. సత్యకథలు లేవు. కావున వాని నితిహాసము లనరాదు. వాత్స్యాయనముని, ఇతిహాసమున కిట్లు లక్షణము కూడ చెప్పి యున్నాడు:-

ఏ విషయములు పరంపరగా వినుచున్నామో, వీనిని చెప్పిన వ్యక్తులు ఫలానా అని నిశ్చితముగ జెప్పజాలమో, కాని, యేవి సత్యములో యవియే యితిహాస మనబడును.

అందువలననే యితిహాసము శబ్దప్రమాణాంతర్గత మైయున్నది. శబ్దప్రమాణము, ఇతిహాసము రెండును సత్యములే. కావున భాగవతాది గ్రంథములలో నట్టి సత్యము లేనందున నవి యితిహాసములు కావు.

బ్రాహ్మణ గ్రంథములు వేదవ్యాఖ్యానములే కాని వేద (నామక) ములు కావు. కారణ మేమన: (ఇషేత్వోర్జేత్వేతి) 'ఇషేత్వా' 'ఊర్జేత్వా' అని వేదమంత్రములలోని పదములు గ్రహించి వానికి వ్యాఖ్యానము చేసి యున్నందున నవి వ్యాఖ్యాన గ్రంథములే యగును; మూల వేదములు కావు. మంత్రభాగమున నెక్కడను బ్రాహ్మణ గ్రంథవాక్యములలోని పదములు ప్రతీకగా గ్రహించి, వాని కర్థము చెప్పుట జాడ లేదు. దీనింబట్టి ఈశ్వరోక్తములు- మంత్రభాగములే యనియు - అవియే సంహితలు, వేదములు ననబడుననియు స్పష్టమగు చున్నది. బ్రాహ్మణములు వేదములు కావు.

వ్యాకరణ మహాభాష్యప్రమాణమును బట్టియు బ్రాహ్మణములు వేదములు కావని తెలియుచున్నది. మహాభాష్యమునందు వేదములకు సంబంధించిన భిన్న భిన్న ఉదాహరణములు చూపబడినవి. 'గౌః అశ్వః' అను పదములు లౌకికములనియు, 'శన్నో దేవీ రభిష్టయ' అను మంత్రములు వైదికములనియు నందుదాహరింపబడినవి. వైదిక శబ్దముల కుదాహరణములుగా నిచ్చిన వాక్యములలో బ్రాహ్మణ గ్రంథపు వాక్య మొక్కటియు లేదు. లౌకిక పదముల నుదాహరణముగా నిచ్చిన 'గౌః అశ్వః' అనునవి బ్రాహ్మణ గ్రంథములలో నివే. కారణ మేమన? వానిలో నట్టే యున్నది. అందువలన బ్రాహ్మణములకు వేదనామము లేదు.

'ఛందస్సు', 'బ్రాహ్మణము' అను వానికి రెంటికి వేదసంజ్ఞ యున్నయెడల పక్షమున, పాణినిమునిచే రచియింపబడిన 'చతుర్థ్యర్థే బహులం ఛందసి' అను సూత్రమునందు 'ఛందసి' అను పదము చేర్ప నక్కఱలేదు. కారణ మడుగుదురేని, వినుడు - ఆ సూత్రమునకు పూర్వపు సూత్రమునందు 'ద్వితీయా బ్రాహ్మణే' అని బ్రాహ్మణశబ్దమున్నది. ఆ శబ్దము 'చతుర్థ్యర్థే బహులమ్' అను సూత్రమునందనువర్తించును. 'ఛందసి' అను పదము బ్రాహ్మణ పదమునకు పర్యాయము కాబట్టి, మరల ఛందసి అని సూత్రమున చేర్పవలసిన పని యేమున్నది? చేర్పబడినది కావున బ్రాహ్మణము, ఛందస్సు, అను రెండు పదములు పర్యాయములు కావని స్పష్టమగుచున్నది. కావున బ్రాహ్మణములు- వేదములు, ఛందస్సులు కావని సిద్ధమగుచున్నది.

'పురాణప్రోక్తేషు' అను నిట్టి పాణినిముని ప్రయోగముల ననుసరించి పురాణ - ప్రాచీన బ్రహ్మాది ఋషులచే చెప్పబడిన (ప్రోక్తములు) బ్రాహ్మణ కల్పాది గ్రంథములు వేదవ్యాఖ్యానము లనియే తెలియుచున్నది. కావున నీ బ్రాహ్మణ గ్రంథములకే పురాణములు, ఇతిహాసములు అను నామము వర్తించును.

పూ: దీనివలన నేమి సిద్ధించును?

ఉ: 'బ్రహ్మ' యని బ్రాహ్మణునకు నామము. కావున బ్రహ్మాది వేదవిదులయిన మహర్షులచే వ్రాయబడిన ఐతరేయ శతపథాది బ్రాహ్మణములు వేదవ్యాఖ్యానములని దీనివలన సిద్ధమగుచున్నది.

శతపథమున 'బ్రహ్మ' శబ్దమునకు బ్రాహ్మణుడనియు, 'క్షత్ర' శబ్దమునకు రాజన్యుడనియు వ్రాయబడినది. ఇట్లే వ్యాకరణ మహాభాష్యమునందును 'వృషన్, వృష' శబ్దములు: బ్రహ్మ, బ్రాహ్మణశబ్దములు సమానార్థకములనియు వ్రాయబడియున్నది.

సహచారోపాధిలక్షణ ననుసరించి వేదములకు బ్రాహ్మణములు సహచరితములై నందున కాత్యాయనుడు మంత్ర, బ్రాహ్మణములు రెండును వేదములే యని చెప్పినాడనుటయు తగదు. (సహచారోపాధి లక్షణకు ఉదాహరణము:- ఒకడు మఱియొకనితో ఆ దండమునకు భోజనము పెట్టుము' అనిన అదివినిన వ్యక్తి దండము- కఱ్ఱ- భోజనము చేయలేదు. కావున దండము పట్టుకొనిన వ్యక్తికి భోజనము పెట్టుము అని చెప్పినట్లు గ్రహించి యట్లు చేయును.) బ్రాహ్మణములు వేదసంజ్ఞకలవిగా జెప్పుటకీ లక్షణ' యుపయోగింపదని యభిప్రాయము.

పూ: ఎందువలన?

ఉ: సహచారోపాధిలక్షణతో బ్రాహ్మణములకు వేదసంజ్ఞ గలిగినదని కాత్యాయనుడు కూడ చెప్పలేదు. ఇతర ఋషులలో నొక్కరు కూడ బ్రాహ్మణములకు వేదనామ మున్నట్లు చెప్పియుండను లేదు. కాబట్టి బ్రాహ్మణములు వేదములు కావు. ఇట్లనేక ప్రమాణముల మూలమున మంత్రభాగములే వేదములనియు, బ్రాహ్మణములు వేదములు కావనియు నిశ్చిత మగుచున్నది.

పూ: వేదములవలె బ్రాహ్మణములు కూడ తుల్య ప్రమాణములేనా?

ఉ: బ్రాహ్మణములు వేదములకు తుల్యప్రమాణములుకావు. కారణమేమి? అన; అవి ఈశ్వరోక్తములు కావు. కావున వేదానుకూలముగ నున్నంతవఱకు నవి ప్రమాణములని యెంచవలెను. (బ్రాహ్మణములు వేదమునకు విరుద్ధముగా జెప్పు చోవున, వేదములే ప్రమాణములగును. బ్రాహ్మణములు కావు).

వేదాలలో బ్రహ్మవిద్య

తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం ధియం జిన్వ మవసే హూమహే వయం
పూషా నో యథా వేదసామసద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధః స్వస్తయే॥1
ఋ. 1.89-5

తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యంతి సూరయః దివీవ చక్షురాతతమ్.2
ఋ.1.22-20.

పూ: వేదములందు సర్వవిద్యలు మున్నవా లేవా?

ఉ: మూలరూపమున నన్నియు నున్నవి. ప్రపంచమున గల సత్యవిద్యలన్నియు వేదములనుండియే వెలువడినవి. వానిలో మొదట బ్రహ్మవిద్యను గూర్చి సంక్షేపముగ నిట వ్రాయుచున్నాము.

తమీశాన మంత్రార్థము:- (తమీశానం) సర్వజగత్కర్తయు, (జగతస్తస్థుషః పతిం) చరాచరాత్మక జగత్తును పాలించు, (ధియం జిన్వమ్) మానవబుద్ధి నానందముచే నింపువాడును నగు పరమేశ్వరుని, (అవసే హూమహే) రక్షణకొఱకు మన మాహ్వానించుచున్నాము. ప్రార్థించుచున్నాము. (పూషానః) అతడు మన పోషణకర్త, (యథావేదసామసద్ వృధే) ఓ పరమేశ్వర! నీవు కృపతో మా సర్వవిద్యలను, సువర్ణాదిధనములను పెట్లు వర్ధిల్లజేయుదువో

యట్లే, (రక్షితా) ఎల్లరకు రక్షకుడవుగమ్ము, (పాయురదబ్ధః స్వస్తయే) నీవెట్లు మమ్ములను రక్షించుచున్నావో, అట్లే యనలసుడవై సర్వసుఖములను ప్రసాదింపుము.

(తద్విష్ణోః...) అను నీ మంత్రమున కర్థము వేదవిషయ ప్రకరణమున బాగుగ వివరింపబడినది. అక్కడ జూడవచ్చును.

పరీత్య భూతాని, పరీత్య లోకాన్, పరీత్య సర్వాః ప్రదిశో దిశశ్చ.

ఉపస్థాయ ప్రథమజామృతస్యాత్మనాత్మాన మభిసంవివేశ. ౩

యజు. ౩౨-౧౧

(పరీత్య....) ఆకాశాది పంచభూతములందును, సూర్యాది లోకములలోను, పూర్వాది దిక్కులందును, ఆగ్నేయాది దిక్కోణములందును పరమేశ్వరుడు నిరంతరము వ్యాపించి యున్నాడు. ప్రత్యణువు నతనితో నిండియున్నది. అతడు సర్వము నెఱుగును. (ఋతస్య...) ఎవడు తన సామర్థ్యమునకు దానే యాత్మయో, (ప్రథమజాం) ఎవడు కల్పారంభమున సృష్టి నొనరించునో, ఆ ఆనందస్వరూపుడగు పరమేశ్వరుని తన మనస్సు-సామర్థ్యములతో సరిగా నెఱుగు జీవుడే యతనిని బొందును. (అభిసంవివేశ) ఎల్లపుడు మోక్షసుఖము ననుభవించును.

మహద్యక్షం భువనస్య మధ్యే తపసి క్రాంతం సలిలస్య పృష్ఠే.

తస్మిఞ్ఛ్రయంతే య ఉ కే చ దేవా వృక్షస్య స్కంధః పరిత ఇవశాఖాః ౪.

అథర్వ. ౧౦. ౭-౩౮

(మహద్యక్షం) బ్రహ్మము అన్నింటికంటెను పెద్దది. అది మానవులందరికీ పూజ్యము. (భువనస్య...) లోకములకన్నింటికి మధ్యమందే యుపాసింప దగియున్నది. (తపసి క్రాంతం) విజ్ఞానాది గుణములలో నన్నింటికంటె పెద్దది. (సలిలస్య పృష్ఠే) అంతరిక్ష - ఆకాశమునకు గూడ నాధారమై, అందే వ్యాపకమై, తరువాత జగత్తు ప్రళయమైన తరువాత కూడ నిత్యమై, నిర్వికారమై యుండును (తస్మిన్ శ్రయంతే.....) అతని యాశ్రయమునవే పూర్వము చెప్పబడిన వస్వాది ముప్పదిమూడు దేవతలు నున్నవి. (వృక్షస్య స్కంధః పరితః శాఖాః) మొదట భూమినుండి యంకుర ముద్భవించి, అదియే స్థూలమై స్కంధమనబడి, క్రమముగా శాఖల కాధారమగును. ఇట్లే సమస్త బ్రహ్మాండమున కాధారము పరమేశ్వరుడగును.

న ద్వితీయో న తృతీయ శ్చతుర్థో నాప్యుచ్యతే. ౫

న పంచమో న షష్ఠః సప్తమో నాప్యుచ్యతే ౬

నాష్టమో న నవమో దశమో నాప్యుచ్యతే ౭

తదిదం నిగతం సహః స ఏష ఏక ఏకవృదేక ఏవ. ౮

సర్వే అస్మిన్ దేవా ఏకవృతో భవంతి. ౯

అథర్వ. ౧౩-౪-౧౬, ౧౭, ౧౮, ౨౦, ౨౧

(న ద్వితీయో న...) ఈ మంత్రము లన్నింటి మూలమున, పరమేశ్వరుడొక్కడే. అతనికి భిన్నముగా రెండవవాడు, మూడవవాడు, నాల్గవవాడు ననదగు పరమేశ్వరుడెవడును లేడు అని నిశ్చితమగుచున్నది.

(న పంచమో న....) ఐదవవాడుగాని ఆఱవవాడుగాని, ఏడవవాడుకాని ఈశ్వరుడనబడువాడు లేడు.

(నాష్టమో న...) ఎనిమిదవ, తొమ్మిదవ, పదవవాడు ఈశ్వరుడనదగినవాడింకొకడు లేడు.

ఈ మంత్రములలో, రెండు మొదలు పదివఱకు గల సంఖ్యను లెక్కించి ఒక్కనికి మించి మరియొక యీశ్వరుడు లేడని నిషేధింప బడినది. సర్వసంఖ్యలకు మూలము - ఒకటి (౧) యను సంఖ్యయే యని దీని యభిప్రాయము. ఆ యొకటితోనే రెండు, మూడు, నాలుగు, ఐదు, ఆఱు, ఏడు, ఎనిమిది, తొమ్మిది (౧,౨,౩,౪,౫,౬,౭,౮,౯) సంఖ్యలేర్పడుచున్నవి. ఒకటికి తరువాత సున్న పెట్టిన (౧౦) పది యగును. ఈ సంఖ్యలతో నీశ్వరుడొక్కడే యనియు, వేదములందింకొక యీశ్వరుడు వర్ణింపబడ లేదనియు నిర్ణయింపబడినది. భగవంతుని యేకత్వమునందును భేదము లేదు. అతడు శూన్యుడును కాడు. అందువలన నతనిని విడిచి యన్యు నుపాసింపరాదనియు నిషేధింపబడినది. అతడు సచ్చిదానందాది లక్షణయుక్తుడు; ఏకరసుడు. అతడే యెల్లపుడు సమస్తజగత్తునందును పరిపూర్ణుడై యున్నాడు. జడ-చేతనాత్మకమగు నీ జగత్తు నీక్షించును. అతనిని జూచు ద్రష్ట లేడు. అతడు స్వయముగ నెవరికిని దృశ్యుడును గాడు. ౮

సంపూర్ణ విశ్వమునందు వ్యాపకుడైయున్న పరమేశ్వరుని కీ జగత్తంతయు (నిగతం) నిశ్చితము ప్రాప్తమై యున్నది. వ్యాపకముతో వ్యాప్యమునకు సంయోగ సంబంధ ముండును. (సహః) పరమేశ్వరుడు సర్వము సహించును; కావున నతడు 'సహుడు' అనబడును. అతడొక్కడే. అతనికి తుల్యుడు కాని, అతనికంటె నధికుడుకాని మరియొకడులేడు. ఈ మంత్రమున 'ఏకః ఒక్కడు'. ఒక్కడు అను పదము పమాడుపర్యాయములు ప్రయోగింపబడినది. కావున పరమేశ్వరుడొక్కడే యని తెలియుచున్నది. ౧. అతనిలో సజాతీయ భేదమును లేదు. అతని కంటె నెక్కుడు సామర్థ్యము గల పరమేశ్వరుడుకాని, అతనికంటె తక్కువ సామర్థ్యముగల పరమేశ్వరుడుకాని లేడు. ౩. అతనిలో స్వగత భేదముకూడ లేదు. అతనిని ఖండించి విభజించుటకు వీలు లేదు - అతడేకరసుడు.

పూ: ఎందువలన?

ఉ: మంత్రమున 'ఏకవృదేక ఏవ' అని యున్నది. అది యొక చేతనము మాత్రమే. ఆ పరమేశ్వరుడు పృథివ్యాది సమస్త లోకములను సృష్టించి, తన సామర్థ్యముతో ధరించి యున్నాడు. అతడు తన సృష్టి రచనాదికార్యమున నితర సహాయ మపేక్షింపడు. అతడు సర్వశక్తి మంతుడు.

(సర్వే అస్మిన్) ఆ పరమాత్ముని సామర్థ్యమునందే వస్వాది సర్వదేవతలు- పృథివ్యాది సర్వలోకములు- నిలిచియున్నవి. ప్రళయము నందును నతని సామర్థ్యము నందే సూక్ష్మరూపమున నుండును.

వేదోక్త ధర్మవిషయము

సంగచ్ఛధ్వం సం వదధ్వం సం వో మనాంసి జానతామ్
దేవా భాగం యథా పూర్వే సంజానానా ఉపాసతే. ౧. ఋ.౧౦-౧౯౧-౨

(సం గచ్ఛధ్వం) పరమేశ్వరుడు మానవుల నుద్దేశించి యీ మంత్రమున ధర్మము నుపదేశించుచున్నాడు - ఓ మానవులారా! పక్షపాత రహితమును, న్యాయసత్యాచరణములతో గూడినదియునగు ధర్మమునే గ్రహింపుడు. దానికి విపరీతముగ నెన్నడు నడవకుడు. దాని పొందుటకే విరోధము విడిచి పరస్పర సాంగత్యము చేయుడు. అందువలన మీ కెల్లప్పుడు నుత్తమ సుఖము వర్ధిల్లును; దుఃఖము కలుగదు. (సం వదధ్వమ్) జల్పము, వితండ, మున్నగు విరుద్ధవాదములను వదలి పరస్పరిక ప్రేమతో చదివి, చదివించి ప్రశ్నోత్తరపూర్వక సంవాద మొనర్పుడు. అందువలన మీలో సత్యవిద్యాది- ఉత్తమ గుణములు పెంపగును. (సం వో మనాంసి జానతామ్) మీరు మీ యథార్థ జ్ఞానమును నిత్యము పెంచుకొనుడు. మీ మనస్సందువలన ప్రకాశయుక్తమగును. ఇట్లే యెల్లపుడు పురుషార్థ మొనర్పుడు. జ్ఞానులయిన నిత్యానందమున నుండగలరు. మీరు ధర్మమునే సేవింపుడు. అధర్మమునుకాదు. ఇందులకు దృష్టాంతము- (దేవాభాగం....) పక్షపాతరహితులు, సమ్యగ్ జ్ఞానయుక్తులు ధర్మాత్ములు నగు విద్వాంసులు- ఈశ్వర ప్రియులు, ధర్మోపదేశ ప్రియులు నైనట్లు మీరు కూడ నాధర్మమునుపాసింపదగుదురు. అందువలన వేదప్రతిపాద్య ధర్మము మీకు నిస్సందిగ్ధముగా దెలియును. మీకు పూర్వులు - గతించిన వారుకాని జీవించియున్నవారుకాని విద్యలను జదివి, భజనీయుడును, సర్వశక్తి మత్యాది లక్షణ యుక్తుడు నగు నీశ్వరునెట్లు సేవించిరో, నాచే నుపదిష్ట ధర్మము నెట్లాచరించిరో, అట్లే మీరు నాచరింపుడని భావము. ధర్మజ్ఞానము ముత్రివిధముల కలుగును. ౧. ధర్మాత్ములైన విద్వాంసుల శిక్షణ వలనను, ౨. ఆత్మశుద్ధివలనను, సత్యము నెఱుంగు కోరికవలనను, ౩. పరమేశ్వర ప్రతిపాదితమగు వేదవిద్య నభ్యసించుటవలనను మానవులు సత్యాసత్యములను యథార్థముగ నెఱుగగల్గుదురు.

సమానో మంత్రః సమితిః సమానీ. సమానం మనః సహచిత్త మేషామ్
సమానం మంత్ర మభిమంత్రయే వః సమానేన వో హవిషా జుహోమి.
౨.ఋ. ౮-౪౯-౩.

(సమానో మంత్రః) ఈశ్వరుడు మొదలు భూమివఱకు గల పదార్థములతో గుప్తములు, ప్రసిద్ధములు నగు సామర్థ్యము, గుణములు దేనిమూలమున దెలియబడునో, లేక దేనియందుపదేశింపబడునో యది మంత్రము- విచారము- అనబడును. సత్యాసత్యములను వేరుచేసి తెలుపగలవాడు కావుననే రాజమంత్రియు మంత్రి యనిపించుకొనును. ఓ మానవులారా! సత్యాసత్యములకు సంబంధించిన మీ విచారణ (మంత్రము) జ్ఞానము, ఫలము సత్యములగు గాక! అయ్యది సర్వోపకారకమై, సమానమై, విరోధరహితమై యుండుగాక! మీరెల్లరు కలసి యాలోచింపుడు. ఆలోచనలు చేయునపుడు ఎల్లరి మాటలు విని, వాని సారమును గ్రహించి, అందరి ధర్మయుక్తములు, సర్వహిత కారకములునగు వానిని వేరు చేయుడు. అట్లు చేసి, వానినే ప్రచారము చేయుడు- అట్లే యాచరింపుడు. అందువలన నెల్లరి సుఖములు క్రమముగా వర్ధిల్లును. (సమితిః సమానీ) మీ సామాజిక నియమవ్యవస్థ

సమానమైగౌరవమును బొందవలెను. ఎల్లరకు జ్ఞానము విద్యాభ్యాసము లభించునట్లు ఏర్పాట్లు చేయవగును. బ్రహ్మచర్యా ద్యాశ్రమవ్యవస్థ చెడకుండునట్లు చూడవలెను. శుభకర్మములు జరుగుటకు దగిన యేర్పాట్లుండవలెను. రాజ్య వ్యవస్థయు నుత్తమ మానవులసభ మూలమున జరుగునట్లు చూడ వలెను. అందువలన బుద్ధి, శరీరము, బలము, పరాక్రమము మున్నగు గుణ ములు వర్ధిల్లును. పరమార్థము, వ్యవహారము శుద్ధములై యుండు నుత్తమ మర్యాదయు నెల్లరికి నొకటిగ నుండవలెను. అందువలన మీ శ్రేష్ఠకార్యములన్నియు సఫలములగును. (సమానం మనః సహచిత్తం) మీ సంకల్పవికల్పాత్మకమగు మనస్సులో కూడ విరోధముండరాదు.

శుభగుణ ములను బొందవలెనను కోరిక - సంకల్పమనబడును. దుష్టగుణ ములను త్యజింపవలెను కోరిక- వికల్పము. మీ చిత్తము కూడ నొకటిగ నుండవలెను. ఎల్ల యర్థములను స్మరించునట్టిదియు, పూర్వాపర కర్మములను సరిగా విచారించునదియు, ధర్మమును, ఈశ్వరుని గూర్చి యాలోచించు నదియు చిత్తమనబడును. సర్వప్రాణుల దుఃఖముల నశింపజేయుటకును, సుఖమును జేకూర్చుటకును మీ చిత్తము సమానముగ పురుషార్థ మొనర్చునదిగ నుండవలెను. (సహ) మీరు పరస్పరము నొకరి సుఖముకొఱకింకొకరు పాటుపడవలెను. పరోపకారము చేయునుద్యుక్తులై యుండవలెను. (ఏషాం) ఇట్లు సరులకెల్లరకు నుపకారము చేయుచు సుఖము నొడగూర్చువారిపై నే నెల్లప్పుడు కృపగలిగి యుందును. (సమానం మంత్ర మభిమంత్రయే వః) నా యీ యాజ్ఞకనుకూలముగ నడచు కొనువారి నాశీర్వదింతును; ఆజ్ఞాపింతును. అందువలన వారి సత్యధర్మము వర్ధిల్లును- అసత్యము నశించును. (సమానేన వో హవిషా జుహోమి) ఓ మానవులార! మీరొక వస్తువును మరియొకని కిచ్చునపుడును మరియొకనినుండి మీరు గ్రహించునపుడును నది ధర్మయుక్తముగ నుండునట్లు చూడుడు. అందులకు విరుద్ధముగా నెన్నడు వ్యవహరింపకుడు. సత్యముతో మిమ్ములను, మీతో సత్యమును జోడింతునని మీరు నిశ్చయముగ నెఱుగుడు. కావున మీరు మానవులు దీనినే ధర్మమని యెఱింగి యెల్లపుడు నాచరింపుడు. ఇందుకు భిన్నమైనది యధర్మమనియు నెఱుగుడు.

సమానీ వ ఆకూతిః సమానా హృదయాని వః

సమాన మస్తు వో మనో యథా వః సుసహాసతి. ఋ. ౧, ౧-౪౯-౪.

కామః సంకల్పో విచికిత్సా శ్రద్ధాఽశ్రద్ధా

ధృతి రధృతిర్ హ్రీర్ ధీర్ భీరిత్యేత త్సర్వం

మన ఏవ తస్మా దపి పృష్ఠత శత. ౧౪-౪.

మనసా విజిన్య రనుష్ఠాతవ్యమ్.

(సమానీవ ఆకూతిః) (ఈశ్వరుడీమంత్రమున మానవుల నుద్దేశించి యుపదేశించుచున్నాడు.) ఓ మానవులారా! మీ సామర్థ్యము నంతటిని ధర్మముతో జోడించి సర్వసుఖముల నెల్లపుడు పెంపుజేసి కొనుడు. నిశ్చయము, ఉత్సాహము, ధర్మాత్ముల యాచరణము 'ఆకూతి' యనబడును. అట్టి మీ యాకూతి 'మానవులార' ! పరస్పరోపకారము కొఱకును, సర్వజీవుల సుఖము కొఱకును నగు గాక! అందువలన నా యుపదిష్టధర్మము త్యజింపబడకుండును. అట్లు సతతము ప్రయత్నించుచుండురేని, (సమానా హృదయాని వః) మీ హృదయములు - మానసిక వ్యవహారములన్నియు నెల్లపుడు విరోధము లేనివై ప్రేమసహితములై యుండును. (సమాన మస్తు వో మనః) ఈ మంత్రమున మనః శబ్ద మనేక పర్యాయములు గ్రహింపబడుటవలన మనశ్శబ్దమున కనేకార్థము లున్నవని తెలిసికొనవలెను. ఇందులకు శతపథము ప్రమాణము. (కామః సంకల్పో......) ప్రథమమున చక్కగ నాలోచించియే యెల్ల ఉత్తమ వ్యవహారము లాచరింపవలెను.

౧. కామః :- శుభగుణేచ్ఛ- మంచిగుణములను గోరుట.

౨. సంకల్పః :- సుఖము, విద్య మున్నగు శుభగుణములను బొందుటకు ప్రయత్నపూర్వకముగ పురుషార్థ మొనర్చుటకై కోరుట సంకల్ప మగును.

౩. విచికిత్సా :- చేయదలచిన పనిలో ముందు శంకించి సరియైన నిశ్చయముకొఱకు జేయు సందేహము విచికిత్స యనబడును.

౪. శ్రద్ధా:- ఈశ్వరునియందు, సత్యధర్మము మున్నగు శుభగుణముల యందును నిశ్చయపూర్వక విశ్వాసమును స్థిరముగ నుంచుట- శ్రద్ధ.

౫. అశ్రద్ధా :- అవిద్య, కుతర్కము, దుష్కర్మాచరణము, ఈశ్వరు నంగీకరింపకుండుట, అన్యాయాది దుర్గుణములనుండి దూరముగ నుండుట- అశ్రద్ధ యగును.

౬. ధృతిః :- సుఖదుఃఖములు, హానిలాభములు కలిగినపుడు కూడ నీశ్వరునిపై, ధర్మముపై నిశ్చయము కలిగియుండి ధైర్యమును విడువకుండుట.

౭. అధృతిః :- చెడు కర్మలలో దృఢత లేకుండుట.

౮. హ్రీః :- అసత్యాచరణము చేయుటలోను, సత్యాచరణమును జేయకుండుటలోను సిగ్గుపడుట.

౯. ధీః :- శ్రేష్ఠగుణములను శీఘ్రముగ ధారణ చేయువృత్తి.

౧౦. భీః :- ఈశ్వరాజ్ఞ - సత్యము నాచరించుట, ధర్మము నాచరించుట, వీనికి విరుద్ధములైన పాపాచరణము నవకెల్లపుడు భయపడుట - ఈశ్వరుడు మన కర్మములన్నింటిని జూచును - అని యెంచి యతనికి భయపడుట - పాపముచేసిన ఈశ్వరుడు తనపై నప్రసన్నుడగునని యెంచుట - మున్నగు గుణములు భీః భయముఅనబడును.

ఇట్లే మీ మనస్సు సమానముగ నుండునుగాక! ఎల్లరకు సుఖము నొడగూర్చుగాక! (యథా వః సుసహాసతి) ఓ మానవులారా! పూర్వోక్త ధర్మాచరణమువలన మీకు ఉత్తమ సుఖప్రాప్తి గలుగును. పరస్పరము శ్రేష్ఠసహాయము చేసికొనుచు సుఖములను బెంచుకొనుడు. ఇతరుల దుఃఖమును జూచి మనస్సున సుఖ పడకుడు. ఎల్లరు సుఖులై యుండునట్లు సతతము యత్నింపుడు.

దృష్ట్వా రూపే వ్యాకరోత్ సత్యానృతే ప్రజాపతిః

అశ్రద్ధామనృతేఽదధాచ్ఛ్రద్ధాం సత్యే ప్రజాపతిః యజు. ౧౯-౭౭.

(దృష్ట్వా) సర్వజగత్తునకు స్వామియగు పరమేశ్వరుడు మానవులనుద్దేశించి, మీరు సర్వవిధముల, సర్వకాలములందును, సత్యమునందే ప్రీతి కలిగియుండుడు; అసత్యమునందెన్నడు ప్రీతినుంచకుడు అని యుపదేశించుచున్నాడు.

(ప్రజాపతిః) పరమేశ్వరుడు, (సత్యానృతే) ప్రకటములు, గుప్తములు నగు లక్షణములు గల ధర్మాధర్మములను, (దృష్ట్వా వ్యాకరోత్) తన సర్వజ్ఞత్వరూపమగు విద్యతో వెలిగించేయుచేసెను. ఎట్లన:- (అశ్రద్ధాం) మానవులారా! అధర్మమున న్యాయమును జేయుటలో శ్రద్ధను జూపకుడు. అశ్రద్ధను జూపుడు. (శ్రద్ధాం) వేదశాస్త్ర విహితమై, ప్రత్యక్షాది ప్రమాణములచే బరీక్షింపబడి, పక్షపాతరహితమైన న్యాయధర్మము నాచరించుటలో నెల్లపుడు ప్రీతినుంచుడు. పరమేశ్వరుని ఆజ్ఞలను పాలించు టలో నెల్లపుడు ఆత్మమనఃప్రాణములనుపయోగించి పురుషార్థ మొనర్పుడు. ఎల్లవేళల సత్యధర్మమునందే ప్రవృత్తులై యుండుడు.

దృతే దృంహ మా మిత్రస్య మా చక్షుషా సర్వాణి భూతాని సమీక్షంతామ్.

మిత్రస్యాహం చక్షుషా సర్వాణి భూతాని సమీక్షే.

మిత్రస్య చక్షుషా సమీక్షామహే ౩. యజు. ౩౬-౧౮.

మనుష్యులు పరస్పరప్రేమతో నెల్లపుడు వర్తింపవలెనని యీ మంత్రాభిప్రాయము. వేదములం దీశ్వరునిచే విధింపబడిన ధర్మములనే మానవులాచరింపదగుదురు. మానవులకు ధర్మమున ప్రవృత్తి కలుగుటకు వేరొక్కరీతితోనే పరమేశ్వరు నుపాసింపదగును. ఎట్లన: (దృతే) ఓ దుఃఖనాశక! పరమేశ్వర! మేము పరస్పరము వైరభావమును విడిచి ప్రేమించునట్లు అనుగ్రహింపుము. (మిత్రస్య మా) సర్వ ప్రాణులు నన్ను తమ మిత్రునిగ భావించి బంధువువలె నాతో వర్తించుదురుగాక! ఇట్టి కోరికతో నుండు మమ్ములను (దృంహ) సత్యసుఖములతోను, శుభగుణములతోను వర్ధిల్లజేయుము. (మిత్రస్యాహం) ఇట్లే నేను కూడ మనుష్యాది సర్వప్రాణులను నాకు మిత్రములుగ నెంచి, హాని లాభములలోను, సుఖ దుఃఖములలోను, వానిని నాతో సమానముగ నెంచెదను గాక! (మిత్రస్య చ) మేమెల్లరము పరస్పరము కలిసి మిత్రభావముతో నుందుము గాక! సత్యధర్మము నాచరించి సత్యసుఖములను నిత్యము బొందుదుముగాక! ఇట్లీశ్వరునిచే బోధింపబడిన ధర్మమే మానవులకెల్లరకు స్వీకరింపబడదగి యున్నది.

అగ్నే! వ్రతపతే వ్రతం చరిష్యామి తచ్ఛకేయమ్

తన్మే రాధ్యతామ్, ఇదమహ మనృతాత్ సత్య ముపైమి. యజు. ౧-౫.

మంత్రాభిప్రాయము:- (అగ్నే వ్రత...) మనుష్యులీశ్వరుని సహాయము నపేక్షించవలెను అతని సహాయములేక ధర్మము పూర్ణముగ తెలియదు. దాని యనుష్ఠానమును పూర్తికాదు. కావున ఓ సత్యపతీ! పరమేశ్వర! (వ్రతం) నేను సత్యధర్మము ననుష్ఠింపదలచితిని, నీ కృపవలననే యది సిద్ధించును.

సత్యాచరణ రూపవ్రతము నాచరించువారు దేవతలనియు, అసత్యాచరణము నొనర్చువారు మనుష్యులనియు శతపథమున (సత్యమేవ దేవా అనృతం మనుష్యాః, ఏతద్ధవై దేవా వ్రతం చరంతి, యత్సత్యమ్ .శ.కాం. ౧.౧) వర్ణింపబడినది.

కావున నేనును సత్యవ్రతము నాచరింపదలచుచున్నాను. (తచ్ఛకేయమ్) సత్యధర్మానుష్ఠానమును పూర్ణ మొనర్చుశక్తి నొసంగి యనుగ్రహింపుము. (తన్మేరాధ్యతాం)

ఆ యనుష్ఠానమును సిద్ధింపజేయును. ఆ వ్రత మేమన:- (ఇదమహ మనృతాత్ సత్యముపైమి) అసత్యకార్యములనుండి విడివడి యెల్లపుడు సత్యము నాచరించుటలో దృఢముగా నుందును. ఈశ్వరుడు మనుష్యునిలో నెట్టి సామర్థ్యము నుంచెనో, అట్టి పురుషార్థమును ధర్మానుష్ఠాన మొనర్చుటలో పరమేశ్వర ప్రార్థనా పూర్వకముగ జూపవలెను. పురుషార్థ మొనర్చి యనంతరము పరమేశ్వరుని సహాయ మపేక్షింపవలెను. మనుష్యుడు తన పురుషార్థముతో సత్యాచరణ మొనర్చుటకే యీశ్వరుడతనిలో సామర్థ్యము నుంచియున్నాడు. పురుషార్థమొనర్పని వాని నీశ్వరుడు కరుణింపడు. కన్నులున్నవానికే వస్తువులను జూపగలముగాని, అంధునకు జూపలేము. అట్లే సత్యభావముతో పురుషార్థ మొనర్చి ధర్మము నాచరించువానినే, ఈశ్వరుడు కృపతో జూచును; కాని యితరులను జూడడు. కారణ మేమన: ఈశ్వరుడు మానవునకు ధర్మానుష్ఠాన మొనర్చుటకును, బుద్ధిని పెంచుకొనుటకును దగిన సాధనముల నిచ్చి యున్నాడు. జీవుడాసాధనముల నుపయోగించి ప్రయత్నించినపుడే పరమేశ్వరుడు తన సర్వ సామర్థ్యముతో నతని ననుగ్రహించును. జీవులు కర్మనొనర్చుటలో స్వాధీనులు, ఫలము ననుభవించుటలో పరాధీనులునై యున్నారు

వ్రతేన దీక్షా మాప్నోతి దీక్షయాప్నోతి దక్షిణామ్

దక్షిణా శ్రద్ధా మాప్నోతి శ్రద్ధయా సత్యమాప్యతే. య. అ. ౧౯-30

పై మంత్రాభిప్రాయము:- మనుజుడు ధర్మము నెఱుగ గోరినపుడు, సత్యము నాచరింపదలచినపుడే యీ సత్యము నతడెఱుగును. సత్యమునందే శ్రద్ధ యుంచవలెను. కాని, అసత్యమునందు కాదు. (వ్రతేన) మనుజుడు దృఢతతో సత్యము నాచరించినపుడే దీక్ష- ఉత్తమాధికారమును బొందును. (దీక్షయాప్నోతి) దీక్షితుడై యుత్తమ గుణములతో నుత్తమాధికారియైనపుడతని నెల్లరు సత్కరింతురు. ఆ సత్కారమే యతనికి దక్షిణ యగును. ధర్మాది శుభగుణములతో మనుజుడా దక్షిణను బొందును- లేకున్న నతని కది లభింపదు. (దక్షిణా శ్రద్ధా మాప్నోతి) బ్రహ్మచర్యాది సత్యవ్రతములమూలమున తనకును, నితరులకును సత్కారము లభించినపుడే దానియందు విశ్వాసము గలుగును.

అది యెట్లన? సత్యధర్మాచరణమువలననే మనుజులకు సత్కారము లభించును. (శ్రద్ధయా) సత్యధర్మాచరణమున శ్రద్ధ - విశ్వాసమెక్కువైనకొలంది మనుష్యుడు పరమేశ్వరుని, మోక్షధర్మాదులను పొంది, పరమార్థసుఖమును బొందును. అధర్మాచరణమున నట్లు పొందజాలడు.

దీనివలన సిద్ధించిన దేమి? అన; సత్యప్రాప్తికొఱకు సత్యము శ్రద్ధ, ఉత్సాహము, పురుషార్థము నను వానిని మనుజులు సంపాదించుకొనవలెను. వారే సత్యధర్మము లభింపగలరు.

శ్రమేణ తపసా సృష్టా బ్రహ్మణా విత్తఋతే శ్రితా. అథర్వ. ౧౨-౫-౧.

'శ్రమేణ' మున్నగు మంత్రములలో ధర్మలక్షణములు చెప్పబడినవి. కావున నీ మంత్రములవలన నియ్యది సిద్ధించును. కావున మనుష్యులెల్లరు శ్రమేణ మున్నగు మంత్రములవలన ధర్మలక్షణములను గ్రహింపవలయును. (శ్రమేణ) పరమప్రయత్నము, (తపసా) ధర్మాచరణము అను ఈ రెండు ధర్మలక్షణములతో కూడియుండునట్లు మానవులను పరమేశ్వరుడు సృష్టించియున్నాడు. కావున (బ్రహ్మణా) వేదవిద్యతోను, పరమేశ్వరుని జ్ఞానముతోను గూడి మానవులు తమ జ్ఞానమును బెంచుకొనవలెను. (ఋతే శ్రితా) బ్రహ్మము, పురుషార్థము, సత్యవిద్య, ధర్మాచరణము నను నిట్టి శుభగుణములను మానవులెల్లరు సేవింపవలెను.

సత్యేనావృతా శ్రియా ప్రావృతా యశసా పరీవృతాః అథర్వ. ౧౨-౫-౨.

(సత్యేనావృతాః) మనుష్యులెల్లరు వేదశాస్త్రముల మూలమునను, ప్రత్యక్షాది ప్రమాణములవలనను సత్యమును బరీక్షించి సత్యాచరణయుక్తులు కావలెను. (శ్రియా ప్రావృతాః) మానవులారా! మీరు శుభగుణములతో ప్రకాశితులగుచు, చక్రవర్తి రాజ్యాద్యైశ్వర్యములను బొంది, శ్రేష్ఠమగు లక్ష్మితోగూడి, కాంతితో శోభిల్లుడు. (యశసా పరివృతాః) ఉత్తమ గుణములను గ్రహించి, సత్యాచరణముతోను, కీర్తితోను గూడియుండుట మానవులకెల్లరకు దగును.

స్వధయా పరిహితా శ్రద్ధయా పర్యూఢా
దీక్షయా గుప్తా యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితా లోకో నిధనమ్. అథర్వ. ౧౨-౫-౩.

(స్వధయా పరిహితా) మనుజులెల్లవిధముల తమ పదార్థములతోను, శుభగుణములతోను గూడినవారై సంతుష్టులగుచు నెల్లరకు హితమొనర్పదగును. ఇట్టి యనృతరూపవ్యవహారముపై నెల్లరకు గాఢవిశ్వాస ముండవలెను. సత్యమే విశ్వాసమునకు మూలము; సత్యాచరణమే యా విశ్వాసమునకు ఫలము, స్వరూపమును; అసత్యమెన్నడును గాదు. (దీక్షయా గుప్తాః) విద్వాంసుల సత్యశిక్షణవలన రక్షణ బొందవలెను. మనుష్యాదిప్రాణులను రక్షించుటకు బరమపురుషార్థ మొనర్పవలెను. (యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితాః) యజ్ఞము-౧. సర్వము నందు వ్యాపకుడగు

పరమేశ్వరుడు; 2. సమస్త ప్రపంచమున కుపకార మొనర్చు అశ్వమేధాది యజ్ఞములు, 3. శిల్పవిద్యాదులలో కుశలత సంపాదించుట- ఈ ముప్విధములగు యజ్ఞము లందును మనుష్యులెల్లరు సరియైన ప్రవృత్తిగలవారై ప్రతిష్ఠను బొందుడు. (లోకో విధవమ్) జీవించినంతకాలము పరోపకారకములగు సత్య కర్మములను సాధించుటకు పురుషార్థ మొనరింపుడు - ఇందలసత కూడదు. అను నీ యీశ్వరోపదేశము మానవులెల్లరు పాటింపదగును.

"ఓజశ్చ తేజశ్చ సహశ్చ బలం చ వాక్ చేంద్రియం చ శ్రీశ్చ ధర్మశ్చ".
అథర్వ. ౧౨-౫-౭.

(ఓజఃచ) ధర్మపాలనయుక్తపరాక్రమము. (తేజఃచ) ప్రగల్భత- సత్యవ్యవహారమున భయపడనివాడై దీనతను దరిజేరనీయకుండుట, (సహః చ) సుఖదుఃఖములు, హానిలాభములు మున్నగునవి యెదురైనపుడు హర్ష శోకములను విడిచి సత్యధర్మమున దృఢముగా నుండుట, దుఃఖములను నివారించుటయు, సహించుటయును,(బలం చ) బ్రహ్మచర్యాది సునియమముల మూలమున ఆధివ్యాధులను దూరమొనర్చి, తన యంగములను దృఢముగా నుంచుట; బుద్ధిని స్థిరముగ నుంచుట; గొప్పకార్యములను సాధించుటకు వలయు శక్తియుక్త బలమును సంపాదించుట. (వాక్ చ) తన వాణిని సత్యవిద్యాశిక్షణతో గూడినదిగను, సత్యము, మధురము, కోమలము, ప్రియభాషణము మున్నగు శుభగుణములతో గూడినదిగను జేయుట, (ఇంద్రియం చ) మనస్సును, పంచ జ్ఞానేంద్రియములను, పాప కర్మములనుండి తొలగించి యెల్లపుడు సత్యపురుషార్థములందు వర్తిల్లునట్లు చేయుట. (శ్రీః చ) చక్రవర్తి రాజ్యమునకు వలయు సామగ్రిని చేకూర్చుట. (ధర్మఃచ) వేదోక్తము, న్యాయయుక్తమునై, పక్షపాతములేని సత్యమును సతత మాచరించుచు నసత్యమును త్యజించుట, ఎల్లరకు నుపకారమొనర్చునదై, ఇహ పరజన్మములందానందము ఫలముగాగలది ధర్మమగును; దీనికి విపరీతమైనది యధర్మమగును.(సంగచ్ఛధ్వం) అను మంత్రము మొదలు (యతోఽభ్యుదయ) అను సూత్రము వఱకునెన్ని ధర్మలక్షణములు చెప్పబడినవో యా ధర్మలక్షణములకు చెందినదిగా నీ వ్యాఖ్యానము గ్రహింపనగును. ఇట్టి లక్షణములనే మానవులెల్లరు గ్రహింపవలెను.

బ్రహ్మ చ క్షత్రం చ రాష్ట్రం చ విశశ్చ త్విషిశ్చ
యశశ్చ వర్చశ్చ ద్రవిణం చ. ౧౨ అథర్వ. ౧౨-౫-౮

'బ్రహ్మ' చ మున్నగు మంత్రప్రమాణ ముల మూలమున వేదములందీశ్వరుడే మానవుల కెల్లరకు ధర్మమునుపదేశించియున్నాడు. (బ్రహ్మ చ) ఉత్తమ విద్యను సంపాదించి, శ్రేష్ఠకర్మముల నాచరించు వారికే బ్రాహ్మణ వర్ణాధికార మియ్యవలెను. వారిచే విద్యాప్రచారము చేయింపవలెను. వారును స్వయముగ విద్యా ప్రచారమున తత్పరులై యుండవలెను. (క్షత్రం చ) కార్యములలో చతురత, వీరత, శూరత, ధీరత గలవారై వీరపురుషులతో యుక్తమగు సేన గలిగియుండి, దుష్టులను దండించుచు, శిష్టులను పాలించుచుండువారికి క్షత్రియ వర్ణాధికారము నొసంగవలెను. (రాష్ట్రం చ) శ్రేష్ఠపురుషులసభచే నిర్ణయింపబడిన మంచి నియమములతో రాజ్యమును సర్వసుఖములతో గూడినదిగ జేయవలెను. ఉత్తమగుణ సహాయులై సర్వకార్యముల నెల్లపుడు నిర్వర్తించుచుండవలెను. (విశశ్చ) వైశ్యాది వర్ణములవారు వ్యాపారాది వ్యవహారముల కొఱకు భూగోళమున సర్వదేశవిదేశములకు వెళ్ళుటకు, వచ్చుటకు తగిన వ్యవస్థలు చేయవలెను. వారిని బాగుగ రక్షింపవలెను. అందువలన ప్రపంచమున ధనాదులవృద్ధి కలుగును. (త్విషిశ్చ) మానవులలో నెల్లరిలోను నెల్లపుడు సత్యగుణములనే ప్రకాశింప జేయవలెను. (యశశ్చ) ఉత్తమకార్యము లొనర్చి భూమండలమున శ్రేష్ఠకీర్తిని సంపాదించుట యుచితము. (వర్చః చ) సత్య విద్యలను ప్రచారమొనర్చుటకు వలయు పాఠశాలలను నిర్మించి, అందు బాలబాలికలను బాగుగ జదివింపదగు ప్రచారమెల్లపుడు వృద్ధిజేయవలెను. (ద్రవిణం చ) అప్రాప్త పదార్థములను న్యాయపూర్వకముగ పొందగోరవలెను. లభించిన పదార్థములను జక్కగ రక్షింపవలెను. రక్షిత పదార్థములను వృద్ధిజేయవలెను. పెంపు చేసి ధనాదులను ధర్మ ప్రచారాది కార్యములందు వ్యయింపవలెను. ఇట్టి చతుర్విధ పురుషార్థములతో ధనధాన్యాదులను వృద్ధిజేసి, సుఖము నెల్లపుడు నధికము సేయవలెను.

ఆయుశ్చ రూపం చ, నామ చ కీర్తిశ్చ ప్రాణశ్చాపానశ్చచక్షుశ్చ శ్రోత్రం చ. ౧౩
అథర్వ. ౧౨-౫-౯

(ఆయుశ్చ) వీర్యాది ధాతువులను శుద్ధముగా నుంచుకొని, వానిని రక్షించుట, యుక్తిపూర్వకముగ భోజనాచ్ఛాదనాదుల నొనర్చుట, బ్రహ్మచర్యమును బాగుగ పాలించుట మున్నగు మంచి నియమములతో నెల్లపుడు నాయువును పెంచుకొనవలెను. (రూపం చ) విషయముల నధికముగ సేవింపక, శుద్ధవస్త్రదులను ధరించుచు శరీర స్వరూపమును కాపాడుకొనవలెను. (నామ చ) ఉత్తమ కర్మముల నొనర్చి, కీర్తి గడింపవలెను. అందువలన నితరులకు గూడ శ్రేష్ఠకార్యముల నొనర్చుటలో నుత్సాహము కలుగును. (కీర్తిశ్చ) శ్రేష్ఠగుణములను గ్రహించునిమిత్తము పరమేశ్వర గుణ శ్రవణము చేయవలెను. వాని నితరులకు

నుపదేశించవలెను. అందువలన యశస్సు పెంపగును. (ప్రాణశ్చాపానశ్చ) శరీరమునుండి వెలుపలకు బోవు వాయువు ప్రాణమనబడును. వెలుపలనుండి శరీరమునందు ప్రవేశించు వాయువు అపానమనబడును యోగాభ్యాసము శుద్ధప్రదేశ నివాసమునందొనర్పవలెను. శ్వాసకోశములనుండి బలపూర్వకముగ వాయువు బయటికి నిశ్వసించి (నాసికాపుటముల ద్వారము వెడల(గక్కి) కొంచెము తడవు వెలుపలి వాయువును శ్వాసకోశములందు నింపక, వానిని శూన్యము (కాళీ) గ నుంచుటవలన శారీరికరోగములు పోగొట్టుకొని బుద్ధినివర్ధిల్ల చేయుము. (చక్షుశ్చశ్రోత్రంచ) ప్రత్యక్షము, అనుమానము, ఉపమానము, శబ్దము, ఐతిహ్యము, అర్థాపత్తి, సంభవము, అభావము నను ఎనిమిది ప్రమాణముల జ్ఞానము మూలమున సత్యమును నిత్యము పరిశోధించి గ్రహించుచుండదగును.

పయశ్చ రసశ్చాన్నం చాన్నాద్యం చ ఋతం చ

సత్యం చేష్టం చ పూర్తం చ ప్రజా చ పశవశ్చ.

౧౪ అథర్వ. ౧౨-౫-౧౦

(పయశ్చ రసశ్చ) జలాదులు, క్షీరము, చక్కెర, ఓషధులు, ఘృతము మున్నగునవి వైద్యశాస్త్రమున జెప్పినట్లు శుద్ధిచేసి భుజించవలెను. (అన్నం చాన్నాద్యం చ) బియ్యము మున్నగు భోజ్యవస్తువులను వైద్యకశాస్త్రమునందు జూపినట్లు శుద్ధమొనర్చి భుజించవలెను. (ఋతం చ సత్యం చ) ఋతం = బ్రహ్మమునే యుపాసించవలెను. ప్రత్యక్షాది ప్రమాణముల మూలమున హృదయమున నెట్టి జ్ఞానము కలుగునో యట్లే భాషించవలెను- సత్యము నంగీకరించవలెను. (ఇష్టం చ పూర్తం చ) ఇష్టం=బ్రహ్మము, దానినే యుపాసించవలెను. పూర్వనిర్దిష్టయజ్ఞము సమస్త ప్రపంచమునకు నుపకారమొనర్చును నదియు నిష్టమనబడును. (పూర్తం చ) అయిష్టసిద్ధి నొనర్చుటకు త్రికరణములతో వలయు నుత్తమపదార్థములను సంపాదించి, పూర్ణానుష్ఠాన మొనర్పవలెను. (ప్రజా చ పశవశ్చ) మనుష్యులెల్లరు తమ సంతానమునకు, రాజ్యమునకును నుత్తమ శిక్షణ నొసంగవలెను. మంత్రమున నేక చకారములను గ్రహించుటవలన నితర శుభగుణములను కూడ గ్రహించవలెనని తెలియుచున్నది. పై మంత్రములవలన నితర ప్రయోజనములుకూడ ననేకములు సిద్ధించుననియు నూహించవలెను.

ఋతం చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ, సత్యం చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ, తపశ్చ స్వా....దమశ్చ స్వా.... అగ్నయశ్చ స్వా.... అగ్నిహోత్రం చ స్వా..... అతిథయశ్చ స్వా.... మానుషం చ స్వా..... ప్రజా చ స్వా..., ప్రజనశ్చ స్వా... ప్రజాపతిశ్చ స్వా.... సత్యమితి సత్యవచా రాథీతరః. తప ఇతి తపో నిత్యః పౌరుశిష్టిః, స్వాధ్యాయ ప్రవచన ఏవేతి నాకో మౌద్గల్యః తద్ధి తపః తద్ధి తపః.౧.

తైత్తిరీయారణ్యకే ప్ర. పా. ౭, అను౯

వేద మనూచ్యాచార్యోఽన్తేవాసిన మనుశాస్తి, సత్యం వద, ధర్మం చర, స్వాధ్యాయాన్మాప్రమదః, ఆచార్యాయ ప్రియం ధనమాహృత్య ప్రజాతంతుం మా వ్యవచ్ఛేత్సీః, సత్యాన్న ప్రమదితవ్యమ్, ధర్మాన్న ప్ర.... కుశలాన్న ప్రమ.... భూత్యై న ప్ర..... స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం న ప్ర.... దేవపితృకార్యాభ్యాం న ప్ర.... మాతృదేవో భవ, పితృదేవో భవ, ఆచార్యదేవో భవ. అతిథిదేవో భవ. యా న్యనవద్యాని కర్మాణి తాని సేవితవ్యాని, నో ఇతరాణి, యాన్యస్మాకం సుచరితాని, తాని త్వయోపాస్యాని, నో ఇతరాణి.

యే కే చాస్మచ్ఛ్రేయాంసో బ్రాహ్మణాః, తేషాం త్వయాఽఽసనేన ప్రశ్వసితవ్యమ్. శ్రద్ధయా దేయమ్. అశ్రద్ధయా దేయమ్. శ్రియా దేయమ్. హ్రియా దేయమ్, భియా దేయమ్, సంవిదా దేయమ్, అథయది తే కర్మవిచికిత్సా వా వృత్తవిచికిత్సా వా స్యాత్, యే తత్ర బ్రాహ్మణాః సమదర్శినః యుక్తా ఆయుక్తాః. అలూక్షా ధర్మకామాః స్యుః, యథా తే తత్ర వర్తేరన్, తథా తత్ర వర్తేథాః ఏషఆదేశః, ఏష ఉపదేశః ఏషా వేదోపనిషత్. ఏతదనుశాసనమ్, ఏవ ముపాసితవ్యమ్, ఏవ ముచైత దుపాస్యమ్. ౨ తై. అ. ౭-౧౧.

(ఋతం చ ....) మానవులు తమ జ్ఞానమును విద్యను బెంచుచు పరమేశ్వరునే యుపాసించుట తగును. దానితో బాటు వేదశాస్త్రములను జదువుచు, జదివించుచు నుండవలెను.

(సత్యం చ) ప్రత్యక్షాది ప్రమాణముల ద్వారమున విషయములను జక్కగ బరీక్షించి నీవు తెలిసికొనినట్లు ఇతరులకు జెప్పుము. దానినే యంగీకరించుము. దానితోబాటు చదువుటయు జదివించుటయు నెన్నడు మానకుము(తపశ్చ ......) విద్యలను గ్రహించుటకు బ్రహ్మచర్యాశ్రమమును బూర్ణముగ పాలించి ధర్మనిరతుడవు కమ్ము(దమశ్చ...నేత్రాదీంద్రియముల నధర్మమునుండి, ఆలస్యమునుండియు తప్పించి యెల్లపుడు ధర్మమునునుంచుము, (శమశ్చ....) నీయాత్మను, మనస్సును ఎల్లప్పుడు ధర్మమును సేవించుటలో స్థిరముగ నుంచుము. (అగ్నయశ్చ....) వేదములు, అగ్ని మున్నగు

పదార్థములు ననువాని వలనను ధర్మార్థకామమోక్షముల సాధింపుము. అట్లేనానావిధములగు శిల్పవిద్యల నభివృద్ధి నొందింపుము.

(అగ్నిహోత్రం చ...) అగ్నిహోత్రము మూలమున వాయువును, వృష్టిజలమును శుద్ధ మొనర్చి, లోకమునకు మేలుచేయుము. అశ్వమేధాద్యుత్తమ యజ్ఞముల ద్వారమున సృష్టికంతటికి నుపకారమొనర్పుము, (అతిథయశ్చ) జగత్తునకంతటికి నుపకృతి యొనర్చుటకు సత్యమును జెప్పుచు, సత్యమే యాచరించుచు పూర్ణ విద్వాంసులైయెల్లరకు సుఖము నాకాంక్షించు సత్పురుషులను సేవించి, సత్యమును శోధన మొనర్చి, సంశయములను బోగొట్టుకొని కర్తవ్యకర్మములను నిరంతరము చేయుచుండుము. (మానుషంచ...) మానవ మర్యాదలకు, రాజ్య ప్రజావ్యవస్థలకు భంగము కలుగని విధమున ధనాదులను సంపాదించి వృద్ధినొనర్పుము. వానిని రక్షించి సత్కార్యములందు వినియోగింపుము. తన్మూలమున ధర్మార్థ కామమోక్షములను చతుర్విధపురుషార్థములను సాధించి జన్మము తరింపజేయుము. (ప్రజా చ...) స్వసంతానమును దగినట్లు పాలింపుము. వారికి మంచి విద్యాబుద్ధులను నేర్పి విద్వాంసుల నొనర్చి యెల్లపుడు వారు ధర్మాత్ములు, పురుషార్థపరులు నగునట్లు చూడుము.

(ప్రజనశ్చ ...) బాలబాలికలను, జన్మసమయమునను, తరువాతను బాగుగ కాపాడి, వారిశరీరమును, బుద్ధిని పెంపుచేయుము.

(సత్యమితి) 'మనుష్యుడు సత్యమునెల్లపుడు చెప్పవలెను' అని రాథీతరాచార్యుని మతము, (తప ఇతి) 'పూర్వోక్త ఋతాదులను సేవించుచు, సత్యవిద్యాభ్యాసమును, సత్యధర్మానుష్ఠానము నెల్లపుడు జేయవలెను' అని పౌరుశిష్టి ఆచార్యుని మతము. కాని, 'స్వాధ్యాయము - వేదాధ్యయనము - అధ్యాపనము' నను నీ రెండు కర్మములే మిక్కిలి శ్రేష్ఠములు. ఇదియే మనుజులుచేయు పరమతపస్సు. ఇంతకుమించిన ధర్మలక్షణ మొండును లేదు? అని మౌద్గల్యుని మతము. ఋతము మొదలు ప్రజాపతివరకు జెప్పబడిన పండ్రెండు ధర్మలక్షణములతో బాటు స్వాధ్యాయ ప్రవచనములు - వేదము చదువుట, చదివించుటయును జోడింపబడినవి. దీనింబట్టి మనుష్యులు సత్యవిద్యలను జదువుటవలనను, జదివించుటవలనను పూర్వస్థితధర్మలక్షణములను సాధింపగలరు. లేకున్న ధర్మానుష్ఠానముపూర్తికాదు అని మౌద్గల్యుని యభిప్రాయము. సర్వగుణములలోను విద్యయే యుత్తమగుణము. కావున స్వాధ్యాయ ప్రవచనములను జరుపుచునే యుండవలెను. దానివలన నెల్లరు నెల్లప్పుడు సుఖమును బొందుదురు.

(వేదమనూచ్య....) ఆచార్యుడు - విద్యాశిక్షణల నొసంగువాడు, తన పుత్రులకు, శిష్యులకును విద్యాధ్యయనము చేయించు సమయమున, అధ్యయనము పూర్తికావచ్చినపుడు కు నిట్లుపదేశింపవలెను:- ఓపుత్రులార ! మీరు సత్యమునే చెప్పుడు. సత్యభాషణాదులు లక్షణములు గాగల ధర్మముల నాచరించి, పరమేశ్వరుని భక్తితో సేవింపుడు. ఇం దాలస్య ప్రమాదముల నొనర్పకుడు. ఆచార్యున కభీష్టములగు నుత్తమ పదార్థముల నొసంగి ప్రసన్నుని జేయుడు. యువావస్థ వచ్చిన తరువాతనే వివాహమాడి సంతానవంతు లగుదురు గాక ! సత్యధర్మమును విడువకుడు. చతురతతో నుత్తమైశ్వర్యమును సంపాదించి, పెంపుజేయుడు అధ్యయనాధ్యాపనములలో ఆలస్యప్రమాదములను జేయకుడు.

(దేవపితృ...) విద్వాంసులయు, జ్ఞానులయు సాంగత్యము, సేవచేసి, విద్యలను గ్రహించుటలో నాలస్య ప్రమాదము లొనర్పరాదు. తల్లి, తండ్రి, ఆచార్యుడు - విద్యాదాత, అతిథి - సత్యోపదేష్ట యగువిద్వాంసుడు- వీరిని సేవించుటలో నలసత జూపకుడు. సత్యభాషణాది శుభగుణములను, కర్మములను నెల్లపుడు సేవింపుడు. మిథ్యాభాషణాద్యశుభగుణముల గ్రహింపకుడు. శిష్యులార ! మా సుచరితముల-సత్కార్యములను మాత్రము గ్రహింపుడు; కాని దుష్కార్యముల ననుకరింపకుడు. మాలో విద్వాంసులు, బ్రహ్మజ్ఞులు, ధర్మాత్ములు నైనవారినిజేరి, వారి మాటలను విశ్వసింపుడు. వారికి ప్రీతితోగాని, అప్రీతితోగాని, శ్రీతోగాని, లజ్జతోకాని, భయముతోగాని, ప్రతిజ్ఞతోగాని యెల్లపుడు దాన మొనర్పుడు. విద్యాదానము నిరంతరము చేయుచుండుడు. తీసికొనుటకంటె దాన మొనర్చుట శ్రేష్ఠము. మీకేదేని విషయమునందు సంశయము కలిగినపు డావిషయమును గూర్చిపూర్ణ విద్వాంసులు, పక్షపాతరహితులు, ధర్మాత్ములు నగువారి నాలోచించి వారు చెప్పినట్లు చేయుడు. సంశయమును పోగొట్టుకొనుడు. వారాయా ధర్మకార్యములం దెట్లు నడచుకొనిరో యట్లే మీరును వర్తింపుడు. ఇదియే ఆదేశము. అవిద్యను దొలగించి దాని స్థానమున విద్యను, అధర్మమును దొలగించి దానిస్థానమున ధర్మమును స్థాపింపుడు. ఇదియే శిక్షణ, ఉపదేశము ననబడును. ఇట్లే శుభలక్షణములను గ్రహించి యెల్లపుడు పరమేశ్వరుని నుపాసింపుడు.

తపోలక్షణము-

ఋతం తపః సత్యం తపః శ్రుతంతపః, శాంతంతపోదమస్తపశ్శమస్తపో.

దానం తపో, యజ్ఞస్తపో భూర్భువస్స్వర్ బ్రహ్మైతదుపాస్యైతత్తపః.

(ఋతం తపః) తపస్సు ఋతము - యథార్థతత్త్వము నంగీకరించుట తపస్సనబడును. (సత్య) సత్యమును జెప్పుటయు, నాచరించుటయు తపస్సగును. (శ్రుత) సర్వవిద్యలనుగూర్చి వినుటయు, వినిపించుటయు తపస్సగును. (శాంతం) ఉత్తమ కర్మముల నాచరించుట; (శమ) మనస్సును అధర్మమునుండి తొలగించి ధర్మమునందుంచుట, (దాన) సత్యవిద్యాదుల వితరణ కొసంగుట, పూర్వోక్తమగు యజ్ఞము ననుష్ఠించుట, ఇవి యన్నియు తపస్సనబడును. (భూర్..) ఓమానవ ! త్రిభువనములందును వ్యాపకుడైయుండు పరమేశ్వరుని నుపాసింపుము. అదియే తపస్సని యెంచుము. దీనికి విపరీతము తపస్సు కాదు.

సత్యం పరం పరꣳ సత్యꣳ సత్యేన న సువర్గాల్లోకాచ్చ్యవంతే కదాచన. సతాꣳహి సత్యం, తస్మాత్ సత్యే రమంతే. తప ఇతి తపో నానశనాత్ పరం, యద్ధి పరం తపస్తద్దుర్ధర్షం, తద్దురాధర్షం; తస్మాత్తపసి రమంతే. దమ ఇతి నియతం బ్రహ్మచారిణ స్తస్మాద్దమే రమంతే. శమ ఇత్యరణ్యే మునయస్తస్మాచ్ఛమే రమంతే, దానమితి సర్వాణి భూతాని ప్రశꣳసంతి: దానాన్నాతి దుష్కరం తస్మాద్దానే రమంతే. ధర్మ ఇతి ధర్మేణ సర్వమిదం పరిగృహీతం , ధర్మాన్నాతిదుశ్చరం తస్మాద్ధర్మే రమంతే. ప్రజన ఇతి భూయాꣳసస్తస్మాద్ భూయిష్ఠాః ప్రజాయంతే, తస్మాద్ భూయిష్ఠాః ప్రజననే రమంతే. అగ్నయ ఇత్యాహ, తస్మాదగ్నయ ఆధాతవ్యాః . అగ్నిహోత్రమిత్యాహ. తస్మాదగ్నిహోత్రే రమంతే. యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞేన హి దేవా దివంగతా స్తస్మాద్యజ్ఞే రమంతే. మానసమితి విద్వాꣳస, స్తస్మాద్ విద్వాꣳస ఏవ మానసే రమంతే. న్యాస ఇతి బ్రహ్మా, బ్రహ్మా హి పరః, పరో హి బ్రహ్మా, తాని వా ఏతాన్యవరాణి తపాꣳసి, న్యాస ఏవాత్యరేచయత్. య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్. ౪ తై. ఆ. ౧౦-౬-౨

(సత్యం పరం) సత్యభాషణము, సత్యాచరణముకంటె నుత్తమ లక్షణము ధర్మమున కొండులేదు.

పూ: కారణమేమి?

ఉ: సత్యమువలననే మనుజుల వ్యవహారము నిర్వర్తింపబడును; ఉత్తమ ముక్తి - సుఖము లభించును. దానివలన నా యుత్తమ సుఖము నుండి విడివడి దుఃఖము ననుభవింపరు. సత్పురుషులలో గల సత్పురుషత్వముకూడ సత్యమే. కావున నెల్లరు సత్యమునందే రమింపవలెను.

(తప ఇతి) అన్యాయముతో నన్యుని పదార్థమును గ్రహింపకుండుట తపస్సనబడును. ఋత సత్యాదులు కూడ తపస్సులక్షణములని పూర్వము చెప్పబడినది. తపస్సు మిక్కిలి ఉత్తమము. ఆచరణలో కఠినమైనను బుద్ధిమంతులకు దాని నాచరించుట సుగమమే యగును. కావున తపస్సునందే నిత్యము నిశ్చితముగా నుండుటయే మంచిది

(దమ ఇతి) ఇంద్రియములను వశపఱచుకొని, సదా విద్యాభ్యాసము, ధర్మాచరణము నొనర్చుట దమ మనబడును. మానవులిందు నిత్యము వర్తింపవలెను.

(శమ ఇతి) క్రోధాది దోషముల నంతఃకరణమునుండి తొలగించి, మునివృత్తితో నెల్లరు నేకాంతవాసము చేయవలెను. (దానమితి) దానము నెల్లరు స్తుతిచేయుదురు. దానముకంటె మించిన కఠినకర్మ ఇంకొకటిలేదు. దానివలన శత్రువులు కూడ మిత్రులగుదురు. కావున నెల్లరు దానముచేయు స్వభావము సంపాదించుకొనవలెను. (ధర్మ ఇతి) ధర్మమునకు లక్షణ మింతకు పూర్వమే వ్రాసియుంటిమి. ఇకముందు చెప్పు లక్షణములు నీ ధర్మమునకు జెందినవే. న్యాయము-పక్షపాతము విడిచి సత్యాచరణ మొనర్చుట, అసత్యమును త్యజించుట ధర్మమనబడును. అట్టి ధర్మము వలననే యీ ప్రపంచము నడచుచున్నది. ఈ ధర్మమన్నింటికంటెను కఠినము, నుత్తమమునై ఉన్నది. (ప్రజన ఇతి) ప్రజననమువలన మనుష్యుల వృద్ధికలుగును. దీనిలో మనుజులురమింతురు. కావున జన్మము ప్రజననము. (అగ్నయ ఇతి) వేదములు, అగ్ని మున్నగు పదార్థములు. వీనివలన సర్వశిల్పవిద్యలు సిద్ధముచేసి కొనవలయును. (అగ్నిహోత్రం చ) అగ్నిహోత్రము మొదలశ్వమేధము వఱకు గల హోమాదుల నొనర్చి సర్వజగత్తున కుపకార మొనర్చుటకు యత్నింపవలెను. ఈ యజ్ఞవిద్య వలననే విద్వాంసులు సుఖించిరి.

(మానసమితి) ఆలోచించువారు విద్వాంసులగుదురు. విద్వాంసులందువలననే ఆలోచన - విచారణలో నెల్లప్పుడు రమింతురు. మనస్సునకు విజ్ఞానాది గుణములతో సంబంధమున్నది. ఆ విజ్ఞానాది గుణముల నిమిత్తమే యీశ్వరుడు సృష్టినిజేయును. జీవుడును ప్రపంచములో వ్యవహారోపయోగి పదార్థములను కొన్నింటిని నిర్మించును. కావున మనస్సును బలపఱచుటయు, దానిని శుద్ధ మొనర్చుటయు నుత్తమధర్మమగును.

(న్యాసఇతి) బ్రహ్మ - నాలుగు వేదముల నెఱింగి, సాంసారిక వ్యవహారములను విడిచి, సంన్యాసియై - మానవులకెల్లరకు సత్యధర్మము, సత్యవిద్య, వీని మూలమున లాభము చేకూర్చుచుండవలెను. విద్వాంసులైనవారు ధర్మలక్షణ మెఱిగి యిదియు జేయవలయును.

(సత్యేన వా) సత్యముత్తమము. అది బ్రహ్మము. దానివలన నెల్లలోకములకు ప్రకాశము, వాయ్వాది పదార్థముల రక్షణమును లభించును. సత్యమువలన నెల్లవ్యవహారములు నడచుచున్నవి. పరబ్రహ్మమును బొంది, యుత్తమ సుఖము కూడ బొందగలుగుదుము. సత్పురుషులలో గల సత్ పురుషత్వము సత్యాచరణమే.

(తపసా దేవా) పూర్వోక్త తపస్సువలననే విద్వాంసులు దేవదేవుడగు పరమేశ్వరుని బొందుదురు. కామక్రోధాది శత్రువులను జయింతురు. పాపములను విడిచి, ధర్మమున స్థిరులగుదురు. కావున తపస్సు శ్రేష్ఠము.

(దమేన...) దమమువలన మానవుడు పాపములను వదలి, బ్రహ్మ చర్యాశ్రమమును నిర్వహించి విద్యనభ్యసించును. కావున దమముకూడ ధర్మమునకొక యుత్తమలక్షణము.

(శమేన....) శమముగల మనుష్యులు శుభము నాచరింతురు. కావున శమముకూడ ధర్మలక్షణములలో నొకటి.

(దానేన...) దానమువలననే యజ్ఞము సంపన్నమగును. దాతల నాశ్రయించి ప్రాణుల జీవనము నడచును. దానమువలన శత్రువులను జయించి మిత్రులుగా జేసికొందురు. కావున నిదియు ధర్మలక్షణమే యగును.

(ధర్మో వి....) సర్వజగత్తుకు ప్రతిష్ఠ ధర్మమే. ధర్మాత్ముని లోకులు విశ్వసింతురు. ధర్మమువలననే మానవులు పాపములు విడుతురు. ఉత్తమ కార్యములన్నియు ధర్మమనియే యెంచబడును. కావున నన్నింటికంటె ధర్మ ముత్తమమని యెంచవలెను.

(ప్రజననం....) ప్రజననమువలన మానవులసంఖ్య పెరుగును. పరంపరను నిలిపి జ్ఞానులసేవ జేయుటవలన ఋణము తీరును. కావున ప్రజననము కూడ ధర్మలక్షణమే. మనుష్యులు పుట్టకున్న ధర్మాచరణ మొనర్చు వారెవరు? కావునను ధర్మము ప్రధానముగ నెఱుగవలెను.

(అగ్నయో వై....) సాంగోపాంగ వేదములను జదువుము. విద్వాంసుల జ్ఞానమార్గమును బొంది, పృథివి, ఆకాశము, స్వర్గము నను ముల్లోకములకు సంబంధించిన విద్యలను నేర్వవగును. కావున అగ్నులు-వేదములు శ్రేష్ఠము లందురు.

(అగ్నిహోత్రం....) అగ్నిహోత్రము మూలమున సాయం ప్రాతఃకాలములలో వాయువును, వృష్టి జలమును దుర్గంధమునుండి విడిపించి వేరుచేసి, సుగంధితములుగ నొనర్చుటవలన నెల్లరకు సుఖ-స్వర్గప్రాప్తి కలుగును. కావున నగ్ని హోత్రము కూడ ధర్మలక్షణమే.

(యజ్ఞ ఇతి) యజ్ఞ విద్యవలననే విద్వాంసులు స్వర్గము - సుఖమును బొందుదురు. శత్రువులను జయించి తమకు మిత్రములుగ జేసి కొందురు. కావున యజ్ఞము కూడ ధర్మమునకు లక్షణమే.

(మానసం వై....) మనస్సు శుద్ధమగుటవలననే విద్వాంసులు ప్రజాపతి- పరమేశ్వరుని నెఱింగి నిత్యసుఖమును బొందుదురు. పవిత్రమగు మనస్సువలననే సత్యజ్ఞానము గలుగును. ఆ మనస్సున విజ్ఞానాదులగు నే (ఋషి) గుణములున్నవో వానిమూలమున నీశ్వరుడు, జీవులును తమ తమ ప్రజలనుత్పన్నము చేయుదురు. (మానసఋషి- జ్ఞానము- ప్రాణము మున్నగు వానిమూలమున ప్రజ - సంతానము కలుగును.) కావున మనస్సును పవిత్రము; విద్యాయుక్తము జేయుటయు ధర్మమే యగును. ధర్మసాధనమే యగును. మనస్సు పవిత్రమగుటవలననే ధర్మ కార్యము లన్నియు సిద్ధించును. ఇవి యన్నియు ధర్మలక్షణములే. ధర్మమునకు గల లక్షణములలో కొన్ని పూర్వము చెప్పబడినవి. ఇంకను కొన్ని ముందు చెప్పబడును.

సత్యేన లభ్య స్తపసా హ్యేష ఆత్మా, సమ్యగ్ జ్ఞానేన బ్రహ్మచర్యేణ నిత్యమ్,
అంతఃశరీరే జ్యోతిర్మయో హి శుభ్రో యం పశ్యంతి యతయః క్షీణదోషాః ౧

ము. ఉ. ౩-౧-౫.

సత్యమేవ జయతే నానృతం. సత్యేన పంథా వితతో దేవ యానః.

యేనా క్రమన్త్యృషయో హ్యాప్తకామా యత్ర తత్ సత్యస్య పరమం నిధానమ్ ఇతి.

ము॥ ౩-౧-౬

(సత్యేన లభ్యః) సత్యాచరణ మనెడి ధర్మానుష్ఠానము, యథార్థజ్ఞానము బ్రహ్మచర్యము మున్నగు శుభగుణములవలన నెల్లరకు నాత్మయగు పరమేశ్వరుడు తెలియబడును. దోషరహితులు - ధర్మాత్ములు, జ్ఞానులునైన సంన్యాసులు నామ- సాక్షాత్కారము జేసికొను పరమేశ్వరుడు శుద్ధుడు; ప్రకాశస్వరూపుడు; ఎల్లరి యాత్మలకు నాత్మ. అతని యాజ్ఞనే యెల్లరు పరిపాలింపవలెను.

(సత్యమేవ...) సత్యము నాచరించువాడే యెల్లపుడు విజయమును, సుఖమును బొందును. మిథ్యాచారి - అసత్యకర్మముల నాచరించువాడు, సతతము పరాజయమును, దుఃఖమును బొందును. విద్వాంసుల కానందము నొసంగు మోక్షమార్గము కూడ సత్యాచరణము వలననే ప్రకటమగును. ఆ మార్గముననే నడచి యాప్తకాములైన ఋషులు, ధర్మాత్ములైన విద్వాంసులు సత్యసుఖము ననుభవింతురు. నిత్యము ప్రకాశించు బ్రహ్మముయొక్క సత్యస్వరూపమగు సుఖమును కూడ సత్యాచరణమువలననే వారు పొందుదురు. అసత్యమువలన నెన్నడును బొందజాలరు. కావున నెల్లరు సత్యధర్మము నాచరించి యసత్యమును త్యజింపవలెను.

అన్యచ్చ, చోదనాలక్షణోఽర్థో ధర్మః. ౧ పూ. మీ. ౧-౧-౨

యతోఽభ్యుదయ నిఃశ్రేయస సిద్ధిః స ధర్మః. ౨ వై. ద. ౧-౧-౨

రెండు సూత్రములకు నర్థము:-

(చోదనా) వేదముల నీశ్వరుడు మానవుల కేదిచేయుట కాజ్ఞాపించియున్నాడో, ప్రేరణచేసియున్నాడో యదియే ధర్మము; ఏది చేయరానిదని నిషేధించియున్నాడో యది యధర్మము. కాని, యా ధర్మము అర్థయుక్తము - అధర్మాచరణమనెడి యనర్థము లేనిదిగ నుండును. ఈశ్వరుడు దేని నిషేధించియున్నాడో యది యనర్థరూపమగుటచే నధర్మమనబడును. ఇట్లు తెలిసికొని మానవులెల్లరు నధర్మమును విడిచి, ధర్మము నాచరింపవలెను. అదియే మానవత.

(యతోఽభ్యు) దేని నాచరించుటవలన లోకమునందుత్తమ సుఖము, నిఃశ్రేయసము- మోక్షసుఖము లభించునో, యదియే ధర్మము. ఇదియును వేదవ్యాఖ్యానమే.

ఇట్టి యనేక వేదమంత్ర ప్రమాణములను, ఋషులయు, మునులయు సాక్ష్యములను జూచినపుడు, ఈశ్వరుడు మనుష్యులకు హితమొనర్చుటకై వేదములందు ధర్మము నుపదేశించి నట్లు తెలియుచున్నది. కావున మానవులెల్లరు నీధర్మముననే యాచరింపవలెను. దీనింబట్టి మానవులకెల్లరకు ధర్మమొక్కటియే యనియు, దీనికి భిన్నమైనది మరియొండు లేదనియు విదితమగుచున్నది. దీనికి భిన్నముగా నెంచువాడు మిథ్యావాదియు, నజ్ఞానియు నగుచున్నాడు. ఇట్లే యధర్మమును గూర్చియు నెఱుగనగును.

వేదోక్త ధర్మవిషయము సంక్షేపముగ తెలుపబడినది.

వేదాలలో సృష్టివిద్య

నాసదాసీన్నో సదాసీత్తదానీం నాసీద్రజో నో వ్యోమా పరో యత్
కిమావరీవః కుహకస్య శర్మన్నంభః కిమాసీద్ గహనం గభీరమ్. ౧
న మృత్యు రాసీదమృతం న తర్హి న రాత్ర్యా అహ్న ఆసీత్ ప్రకేతః
ఆనీదవాతం స్వధయా తదేకం తస్మాద్ధాన్య న్నపరః కించనాస ౨
తమ ఆసీత్తమసా గూళ్హమగ్రేఽ ప్రకేతం సలిలం సర్వమా ఇదమ్
తుచ్ఛ్యేనాభ్వపిహితం యదాసీత్తపసస్తన్మహినా జాయతైకమ్. ౩
కామస్తదగ్రే సమవర్తతాధి మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్.
సతో బంధు మసతి నిరవిందన్ హృది ప్రతీష్యా కవయో మనీషా ౪
తిరశ్చీనో వితతో రశ్మిరేషా మధఃస్వి దాసీ3దుపరి స్విదాసీ3త్.
రేతోధా ఆసన్ మహిమాన ఆసన్ త్స్వధా అవస్తాత్, ప్రయతిః పరస్తాత్ ౫
కో అద్ధా వేద క ఇహ ప్రవోచత్ కుత ఆజాతా కుత ఇయం విసృష్టిః
అర్వాగ్ దేవా అస్య విసర్జనే నాథా కో వేద యత ఆబభూవ. ౬
ఇయం విసృష్టిర్యత ఆబభూవ యది వా దధే యది వా న,
యో అస్యాధ్యక్షః పరమే వ్యోమన్త్సో అఙ్గ వేద యది వా న వేద. ౭

ఋగ్. ౧౦-౧౨౯ ౧, ౨, ౩, ౪, ౫, ౬, ౭.

పరమేశ్వరుడే యీ సంపూర్ణ విశ్వమును సృష్టించును; రక్షించును; ప్రళయకాలమున నాశమొనర్చును. ఈ సృష్టిస్థితిలయ చక్రము ఎల్లపుడు నడచుచునే యుండును.

(నా సదాసీత్) ఈ కార్యసృష్టి యేర్పడుటకు ముందు సర్వశక్తిమంతుడగు పరమేశ్వరుడు, జీవాత్మలు, జగత్కారణము - జగత్తును నిర్మించుటకు సకలయు సామగ్రియు నుండెను. అప్పుడు (అసత్) శూన్యము- ఆకాశము- కంటికి కనబడనిది కూడ లేకుండెను.

పూ: ఎందువలన?

ఉ: ఆ సమయమున దాని వ్యవహారమే లేకుండెను. (నో సదాసీత్తదానీమ్) ఆ సమయమున, (సత్) సత్వగుణము, రజోగుణము, తమోగుణము నను పేరుగల ప్రకృతికి సంబంధించిన వ్యవహారము కూడ లేదు. (జగత్తున కుపాదాన కారణము ప్రకృతి యనబడును. ప్రకృతి యున్నదను వ్యవహారము కార్యజగత్తేర్పడినపుడే యుండును. దేనినుండి మరియొక తత్త్వముత్పన్నమగునో యది ప్రకృతి యని దార్శనికులు వ్యవహరింతురు. పుత్రుడు గలుగనంతవఱకు తండ్రి తండ్రి యని వ్యవహరింపబడడు. పుత్రుడు కలిగిన తదుపరి తండ్రి పిత యని పిలువబడును. ఇట్లేయిటువైన ప్రకృతి యుత్పన్నమైనదను ప్రయోగము లభించిన నట కార్యోత్పత్తికి తరువాతనే ప్రకృతి శబ్దప్రయోగము చేయబడినట్లు తెలియనగును.

(నాసీద్రజః) ఆ సమయమున పరమాణువుల వ్యవహారమును లేదు[పరమాణువద వ్యవహారమణు వ్యవహారమునకు తరువాతనే యేర్పడును (60) అఱువది పరమాణువులు కలిసి యొక అణువగును. అణువేర్పడక ముందు దాని యఱువదియవ అంశమగు పరమాణు వ్యవహారమెట నుండగలదు? 60 పరమాణువు లొక యణువగునని సత్యార్థప్రకాశపు టెనిమిదవ సముల్లాసమున దయానంద స్వాములు వ్రాసియుండిరి]. కావున 'పరమాణవోఽపి నాసన్' అను వాక్యమునకు పై అనువాదము చేయబడినది. అణువులలో నఱువది యవ భాగము పరమాణువు. దీనిని దెలుపు ప్రసిద్ధశ్లోక మొకటియున్నది.

జలాంతరగతే భానౌ సూక్ష్మం యద్ దృశ్యతే రజః

తస్య షష్టితమో భాగః పరమాణుః స ఉచ్యతే.

కిటికీనుండి లోపల ప్రవేశించు సూర్యకాంతిలో గనబడు నలకలలో నఱువదియవ యంశము పరమాణువని చెప్పబడును. అట్లే (నో వ్యో) విరాట్టు - సమస్త స్థూలజగత్తుకు నివాసస్థానము - ఆధారము కూడ నప్పుడు లేదు.

(ఇట విరాట్టు పదమునకు సర్వశరీరములకు చెందిన సమష్టి దేహమని యర్థము గ్రహింపవలెను. ఇదియే సంపూర్ణ సృష్టికి ఆధారము. సర్వబ్రహ్మాండము దీనికి శరీరమని భావము. సూర్యచంద్రులు నేత్రములు, వాయువు ప్రాణము, భూమి పాదములు. విరాట్ పదమునకు దయానందస్వామి '**తతో విరా డజాయత**' అను మంత్రవ్యాఖ్యానమున నీ యర్థమే వివరించిరి).

ఆ సమయమున స్థూలజగత్తునకు సూక్ష్మోపాదాన కారణము - పరమేశ్వరుని సామర్థ్యము సంపత్తి - పరమేశ్వరుని కంటె భిన్నముగ నింకొకటి యుండెను.

[సృష్టి యేర్పడుటకు పూర్వము జగత్తునకు ఉపాదాన కారణమును ప్రకృతియని కాని, పరమాణువులని కాని వ్యవహరింపననువుగానిచో, ఏనామము వ్యవహరింపదగియుండెనను ప్రశ్న యుదయించును. దానికి సమాధానముగ మహర్షి దయానందులు బ్రహ్మ సామర్థ్యమని చెప్పవచ్చునని యీ మంత్రవ్యాఖ్యానమున సూచించి యున్నారు. సంస్కృత సాహిత్యమున రాజసేనను రాజబలమని వ్యవహరింతురు. దానితోనే రాజు విజయమును సంపాదించును. అట్లే స్థూలజగత్తునకు, సృష్టికి, ఉపాదాన కారణమగు ప్రకృతి పరమేశ్వరుని కంటె భిన్నమే. అయినను, నది పరమేశ్వరుని సామర్థ్యము- సంపత్తి యనదగును. దానినుండియే యీ కార్యజగత్తును పరమేశ్వరుడు సృష్టించును. కావున సృష్టికి పూర్వము - ప్రళయ కాలమున పరమేశ్వరుడు కాక ప్రకృతి- అతని సామర్థ్యము, ఒకటి పరమేశ్వరునకు భిన్నముగా నున్నదను వ్యాఖ్యానము సముచితమే.]

(కిమావరీః) ఈ వర్తమాన జగత్తుకూడ ననంతము, శుద్ధమునగు బ్రహ్మమును గప్పజాలదు. అంతకంటె నధికముగాని, అగాధముగాని కాజాలదు- మంచు భూమిని కప్పవచ్చు జాలనట్లు, నదిలో ప్రవాహమును గల్పింప జాలనట్లు ఈ ప్రపంచము కూడ పరమేశ్వరునికంటె నధికమై యతని కావరణము కలిగింపజాలదని తెలియుచున్నది.

పూ: ఎందువలన?

ఉ: పరమేశ్వరుడు అనంతుడు. అతనిచే నిర్మింపబడిన యీ జగత్తు నతనితో బోల్చిన నత్యల్పమగును.

(న మృత్యు....) జగత్తు లేనపుడు మృత్యువును లేకుండెను. జగత్తు సంయోగముచే నేర్పడియున్నపుడు శరీరాదుల వియోగమేర్పడునవకాశముండును. ఈ వియోగమునకే మృత్యువని పేరు. కావున స్థూలజగత్తేర్పడుటకు ముందు మృత్యువునకు స్థానమెక్కడినుండి వచ్చును? మృత్యువు లేనపుడమరత్వము కూడ నుండదు. (రాత్ర్యా అహ్నః) రాత్రిందినముల విభాగమునకు సంబంధించిన (ప్రకేత) జ్ఞానముకూడ లేదు. అపుడు ఒక యాత్మతత్త్వము (స్వధయా) తన శక్తితో - స్వధా= మూలకారణముతో ప్రాణవాయువులేని చేతనము మాత్రముండెను. దానికి భిన్నముగ కొండొక శ్రేష్ఠవస్తువు లేదని నిశ్చయముగ నెఱుంగుము.

(**తమ ఆసీదితి**) ఈ జగత్తంతయు సృష్టికి పూర్వమున నంధకారముతో నావృతమై, రాత్రిరూపమున వెలుగుట కష్టమైయుండెను. ఈ జగత్తంతయు నాకాశరూపమున నుండెను. పరమేశ్వరునం.దేకదేశమున తుచ్ఛమై-అల్పమై, ఆచ్ఛాదితమై యుండెను. తదుపరి పరమేశ్వరుడు తన సామర్థ్యముచే కారణరూపమున నున్న జగత్తును - ప్రకృతిని కార్యరూపమున- స్థూలజగద్రూపమున నొనర్చెను.

(**కామస్తదగ్రే**) ఈ ప్రథమ సమయమున మనశ్శక్తి యొకటి యుండెను. దానిలో సంకల్ప ముదయించెను. దానితో సమస్తజగత్తు నేర్పడెను. సత్, అసత్-చేతనము, జడము, ఆత్మ, అనాత్మ అను వీనిలో పరస్పర బంధుత్వము - సంబంధము కలదని జ్ఞానులు తెలిసికొనిరి. జ్ఞానులు దూరదృష్టితోను, సూక్ష్మబుద్ధితోను తమ హృదయములందే యాథార్థ్యము వెలుగుదురు. కావుననే చేతనమగు నాత్మ సంకల్పము జడమగు మనస్సుతో గలిసి కార్య మొనర్పగలదు.

(**తిరశ్చీనో**) పరమాత్మ, జీవాత్మ, జగత్తునకు మూలకారణమగు ప్రకృతి - అను నీ మూడింటి తేజఃకిరణ మొకటి యన్నివైపుల వ్యాపించెను. అయ్యది పైన, క్రింద, నాలుగు వైపుల నాశ్చర్య కారకమయ్యెను. బలమును ధరించి, పోషించు జీవులనేకులు గలరు. ఆత్మలో మొదటినుండియు నిజధారణశక్తియు, నంతమువఱకు నడచు ప్రయత్నమును నున్నవి.

(**కో అద్ధా....**) మనుష్యులకు జగత్తును రచించుటకు వలయు ప్రక్రియ సాక్షాత్తుగ తెలియదు. సృష్ట్యుత్పత్తి విషయమున ప్రత్యక్ష జ్ఞానము కలుగుట యసంభవము. సూర్యచంద్రాది కాంతిమంతములగు పదార్థము లేర్పడుటకు పూర్వమే సృష్టి ప్రారంభమై యుండెను. అది యెప్పుడు ప్రారంభమైనదో, యెక్కడినుండి ప్రారంభమైనదో మనుష్యుడెవ డెఱుగగలడు?

(**యం విసృష్టిః**) ఈ నానావిధములగు జగత్తును రచియించిన పరమేశ్వరుడే దీనిని ధరించును; నాశనముజేయును, అతడే దీనికి స్వామి. మిత్రములారా! పరమేశ్వరుని బుద్ధితో దెలిసికొనినవారే ముక్తిని బొందుదురు. ఎఱుగనివాడు దుఃఖమున బడియుండును. పరమేశ్వరుడాకాశములె వ్యాపకుడు. అతనియందే సమస్తజగత్తు నివసించు చున్నది. ప్రళయమునను కారణరూపముననీశ్వరుని సామర్థ్యమునందే యుండును. మరల నతనివలననే యుత్పన్నమగును.

హిరణ్యగర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్,

స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ.

౧ ఋ. అ. ౮, ౭-౩-౧

(**హిరణ్య....**) పరమేశ్వరుడొక్కడే సృష్టికి పూర్వముండెను. అతడే సమస్త జగమునకు స్వామి. అతడే భూమి మొదలు సూర్యుని వఱకు గల సర్వజగత్తును రచియించి ధరించుచున్నాడు. కావున నా సుఖస్వరూపుడగు దేవునే మనమెల్లరము నుపాసింపవలెను. ఇతరు నుపాసింపరాదు.

సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్

స భూమిꣳ సర్వతః స్పృత్వాఽత్యతిష్ఠ ద్దశాంగులమ్. ౬ యజు. ౩౧. ౧

(**సహస్రశీ**) ఈ మంత్రమున పురుష శబ్దము విశేష్యము. ఇతర సహస్రశీర్షా మున్నగు పదములన్నియు దానికి విశేషణములు. నిరుక్తమున జెప్పిన వ్యుత్పత్తిననుసరించి యీ సమస్తజగత్తున పూర్ణుడై యుండువాడు పురుషుడనబడును. తన వ్యాపకత్వముతో జగత్తును నింపువాడు-పూరించువాడు పురుషుడని భావము. పురమునకు బ్రహ్మాండ మనికాని, శరీరమనికాని యర్థము. వానియందు సర్వత్రవ్యాప్తుడై జీవులలోను వ్యాపకుడై యుండువాడు పురుషుడు. అంతర్యామి యనబడును. ఈ యంతర్యామి యనునర్థమును నిరూపించుటకు యాస్కముని యుల్లేఖించిన ప్రమాణములకర్థ మీ క్రింది పంక్తులలో జదువుడు.

(**యస్మాత్ పరం**) పూర్ణుడగు నాపరమేశ్వరునికంటె నుత్కృష్టుడు-గొప్పవాడు- కాని, పూర్వుడు కాని మరియొకడు లేడు. (**నా పర మస్తి**) అతనికి సమానమైన వస్తువుకాని, యుత్తమమగు వస్తువుకాని, యతనికి తరువాత మిగిలియుండు వస్తువుకాని యింకొకటిలేదు. అతని కంటె సూక్ష్మమగు వస్తువుగాని, గొప్పవస్తువుకాని లేదు; ఉండబోదు; ఉండియుండదు. ఆ పరమేశ్వరుడను పదార్థము స్థిరమైనది. వృక్షము పత్రపుష్ప ఫలములను, కొమ్మలను ధరించి స్థిరముగా నుండునట్లు. పరమేశ్వరుడు పృథివ్యాది సూర్యపర్యంత సమస్త బ్రహ్మాండమును ధరించి యందు వ్యాపకుడై, స్థిరుడై యున్నాడు. అతడద్వితీయుడు అతనికి సజాతీయుడుకాని, విజాతీయుడుకాని యీశ్వరుడింకొకడు లేడు. అతడే సంపూర్ణ జగత్తునందు పూర్ణుడై వ్యాప్తుడై యున్నాడు; కావున పురుషుడనబడును. . శతపథమున సంపూర్ణ జగత్తునకు, అసంఖ్యతకు నామము సహస్ర మని చెప్పబడినది.

(**సహస్రశీ**) ఎవనిలో సంపూర్ణ విశ్వమునందలి ప్రాణుల యసంఖ్య శిరస్సులు, నేత్రములు,

పాదములు నున్నవో యతడు- ఆ పరమేశ్వరుడు సహస్రశీర్షుడు, సహస్రాక్షుడు, సహస్రపాదుడు ననబడును. అతడనంతుడు. ఆకాశమున సర్వపదార్థములు నుండును. కాని, యాకాశము వాని నంటక యుండును- దేనిచేతను నది బంధింపబడదు. అట్లే పరమేశ్వరునియందు సర్వము నుండును. కాని, యతడు దేనికిని బద్ధుడు కాడని యెఱుంగనగును.

(స భూమిం సర్వతః స్పృత్వా) ఆ పురుషుడు సమస్త జగత్తునంతటను స్పృశించుచు పూర్ణుడై పృథివ్యాది సర్వలోకములను ధరించుచున్నాడు. (అత్యతిష్ఠత్) దశాంగులపదము బ్రహ్మాండమునకును, హృదయమునకును వాచకము - నామము. అంగులపద మవయవ (అంగ) బోధకము. కావున నీ పదముచే నిట్టి పరిమిత ప్రపంచము గ్రహింపనగును. పంచస్థూల భూతములు, పంచసూక్ష్మభూతములు, కలిసి పది- దశ - జగత్తున కవయవములు. పంచప్రాణములు, మనస్సు, బుద్ధి, చిత్తము, అహంకారము, జీవుడు నను నీపదియు నవయవములుగ గ్రహింపనగును. శరీరమున హృదయము కూడ దశాంగుళ పరిమాణము గలదిగ నెంచబడును. ఇట్లు దశాంగుళపదముచే జగత్తు, ప్రాణాదులు, హృదయము నను మూడును గ్రహింపవచ్చును. పరమేశ్వరుడీ మూడింటియందును పూర్ణుడై యున్నాడు. కావున పురుషుడనబడును. దశాంగుల పదవాచ్యములయిన జగదాదుల నుల్లంఘించి - యతిక్రమించి స్థిరుడై యున్నాడు; కావున నతడే యీ జగత్తును రచించువాడునై యున్నాడు.

పురుష ఏవేదం సర్వం యద్భూతం యచ్చ భావ్యం

ఉతామృతత్వస్యేశానో యదన్నేనాతిరోహతి. ౧౦ యజు. ౩౧-౨

(పురుష ఏవేదం) పూర్వమంత్రమున వర్ణింపబడిన పురుషుడే- పరమేశ్వరుడే పూర్వముత్పన్నమై నట్టియు, ఇప్పుడుత్పన్నమగు చున్నట్టియు, ఇకముందుత్పన్నము కానున్నట్టియు జగత్తును రచించువాడై యున్నాడు. అతడు తక్క మరియొకడెవడును నీ జగత్తును రచించువాడు లేడు. అతడు (ఈశానః) సర్వశక్తిమంతుడు. (అమృతత్వస్య) మోక్షము నొసంగువాడును నతడే. (అన్నేన) అతడే జగత్తుతో బాటు వ్యాపకుడై యుండుటయే గాక, జగత్తునకు వేరుగ దీనిని మించియు నున్నాడు. అతనికి జన్మాదులు లేవు. అతడే తన యాదినిమిత్తభూత సామర్థ్యము నుండి సమస్త జగత్తు నుత్పన్నము చేయును. స్వయముగ నెన్నడు జన్మింపడు. అతని కాదికారణమేదియును లేదు. అతడే సమస్తసృష్టికి నాదినిమిత్తకారణము. ౧౦

ఏతావానస్య మహిమాఽతో జ్యాయాంశ్చ పూరుషః

పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ౧౧ యజు. ౩౧-౩

(ఏతావానస్య) భూతభవిష్యద్వర్తమాన కాలములందెల్లప్పుడు నుండు నీ ప్రపంచమంతయు నా పరమేశ్వరుని మహిమయే.

ప్ర: పరమేశ్వరుని మహిమ ప్రపంచమంత యని యనిన దానికి కొంత యేర్పడుచున్నది. అందువలన దానికంతము అవధి యున్నదన వచ్చునా?

ఉ: (అతో జ్యాయాంశ్చ పూరుషః) ఆ పరమేశ్వరుని మహిమ కంతములేదు. (పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని) ఈ ప్రకటమగు విశ్వమంతయు నా పరమేశ్వరుని యందెక్కడనో యొక యంశమున మాత్రమే యున్నది. (త్రిపాదస్యామృతం దివి) ఈ జగత్తును ప్రకాశింపజేయు పరమేశ్వరుడు జగత్తునకంటె మూడింతలగును. ప్రకాశ్యమాన జగత్తొక యంశమైన ప్రకాశకజగత్తు - పరమేశ్వరుడు - మూడంశములెక్కువ. ద్యోతనాత్మకమగు పరమేశ్వరుని స్వరూపమునందే మోక్షసుఖమున్నది. పరమేశ్వరుడు స్వయం మోక్షస్వరూపుడు. సర్వమునకు నతడధిష్ఠాత. ఎల్లరకు నుపాస్యుడు నానందప్రదుడునై యున్నాడు. ౧౧

త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహాభవత్పునః

తతో విష్వఙ్ వ్యక్రామత్ సాశనానశనే అభి ౧౨ యజు. అ. ౩౧, మం. ౪

(త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః) పురుషుడు- పరమేశ్వరుడు- ప్రకాశకుడునగు నా త్రిపాదుడు, జగత్తునకు పైన వేరుగనుండియు జగత్తునందు వ్యాపకుడై యున్నాడు. అతడు ప్రకాశస్వరూపుడు, సర్వవ్యాపకుడు, అన్నింటికంటెను భిన్నుడు. ఒకపాదమని వర్ణింపబడిన నీ జగత్తునకును నతడు భిన్నుడే. (పాదోఽస్యేహాభవత్పునః) పరమేశ్వరుని బట్టి చూచిన నీ జగత్తంతయు నతనిలో కొంచెము స్థలములో నున్నది. ఈ స్థానం జగత్తునకు జన్మము, వినాశము నెల్లపుడు జరుగుచుండును. పురుషునకు జన్మవినాశాది ధర్మములుండవు. అతడు సదా ప్రకాశమానుడై యున్నాడు. (సాశనానశనే) ఈ జగత్తు ద్వివిధము. ఒకటి చేతనాత్మకము; భోజనాదులకొఱకది చేష్టించును. జీవసంయుక్తమై యుండును. రెండు- అనశనము జడము. భోజనాదుల కది చేష్టింపదు. స్వయముది భోజనమగుటకేర్పడినది. దానిలో జ్ఞానమే యుండదు. స్వయముగ చేష్టనొనర్పజాలదు. ఇట్లు ద్వివిధములగు నీ జగత్తంతయు నా పురుషుని సామర్థ్యమునుండియే యుత్పన్నమగును. ఆ పురుషుడు దీనిని నిర్మించును. అతడే

విశ్వమునందంతటను వ్యాపకుడై దీనిని ధరించి చూచుచున్నాడు. అతడే యీ సమస్తజగత్తు నన్నివిధముల నాకర్షించుచున్నాడు.

తతో విరాడజాయత విరాజో అధిపూరుషః

స జాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్ భూమి మథో పురః

౧౩యజు. అ. ౩౧, మం.౫

(తతో విరా డజాయత) ఆ పురుషునినుండి విరాట్టు జన్మించెను. సంపూర్ణ బ్రహ్మాండ మీ విరాట్టునకు శరీరము, సూర్యచంద్రులు నేత్రములు, వాయువు ప్రాణము, భూమి పాదములు, సమస్తప్రాణుల శరీరముల కా విరాట్టు సమష్టిదేహ మనవచ్చును. వివిధములగు పదార్థములవలన నది ప్రకాశించుచున్నది కావున విరాట్టనబడును. (విరాజో౽ధిపూరుషః) ఆ విరాట్టు- సమష్టిదేహమునకు తరువాత బ్రహ్మాండమున కవయవములనదగిన పృథివ్యాదిభూతములవలన ప్రాణుల శరీరములు వేరువేరుగ నుత్పన్నము లయ్యెను. (స జాతో అ.....) ఆ ప్రాణుల శరీరములు పృథివ్యాదుల కవయవము లనదగిన యోషధులవలన వృద్ధి నొందును. కొంత కాలమునుండి, మరల నాశము నొంది, యా శరీరములు తమకు సమష్టి దేహమయిన పృథివ్యాదులలో లీనమగును. కాని, పరమేశ్వరుడు మాత్ర మీ ప్రపంచరూప దేహమునకు భిన్నముగనే యుండును- అది యతనిని లిప్తుని జేయదు. (పశ్చాద్ భూమి మథో పురః) ప్రథమమున పరమేశ్వరుడు భూమి నుత్పన్నముచేసి దానిని ధరించెను. అనంతరము పరమాత్ముని సామర్థ్యమువలనే జీవాత్మయు దేహధారి యయ్యెను. పరమేశ్వరుడా జీవునికంటెను భిన్నుడై వేరుగనే యుండును.

తస్మాద్ యజ్ఞాత్ సర్వహుతః సంభృతం పృషదాజ్యమ్,

పశూంస్తాంశ్చక్రే వాయవ్యా నారణ్యా గ్రామ్యాశ్చయే. ౧౪.యజు. ౩౧-౬

(తస్మాత్ యజ్ఞాత్) ఈ మంత్రమున కర్థము వేదోత్పత్తి ప్రకరణమున నొక కొంత వ్రాయబడినది. పూర్వోక్త పురుషునివలనే (సంభృతం పృషదాజ్యం) సర్వవిధములగు భోజన పదార్థములు, అన్న వస్త్రములు, జలము, ఘృతము, మధువు, దుగ్ధము మున్నగు వస్తువులు మానవులకు లభించినవి. అతని సామర్థ్యమువలననే లోకమున నీ వస్తువు లేర్పడుచున్నవి. అతని వలననే ప్రాణులకు జీవనము లభించుచున్నది. కావున నెల్లరు నతనినే యుపాసింపవలెను, ఇతరుల నుపాసింప జనదు. (పశూన్ తాన్ చక్రే) గ్రామ్యములు, వన్యములు నగు జంతువుల నన్నింటిని పరమేశ్వరుడే యుత్పన్నము చేసియున్నాడు. ఇట్లే పక్షులు, సూక్ష్మములగు క్రిములు కీటకములు నన్నియు నతని మూలముననే జనించినవి. సర్వజీవుల దేహముల నతడే నిర్మించెను.

తస్మాద్ యజ్ఞాత్ సర్వహుత ఋచః సామాని జజ్ఞిరే.

ఛందాంసి జజ్ఞిరే తస్మాద్ యజుస్తస్మా దజాయత. ౧౫.యజు. ౩౧-౭.

ఈ మంత్రార్థము వేదోత్పత్తి ప్రకరణమున జూడనగును.

తస్మా దశ్వా అజాయంత యే కే చో భయాదతః

గావో హ జజ్ఞిరే తస్మా త్తస్మాజ్జాతా అజావయః ౧౬. యజు. ౩౧-౮.

(తస్మాదశ్వా) ఆ పురుషుని సామర్థ్యము వలననే అశ్వములు-గుఱ్ఱములు- విద్యుత్తు మున్నగు పదార్థములుత్పన్నములయ్యెను. (యే కే చోభయాదతః) నోటిలో పై భాగమునను క్రింది భాగమునను దంతములు గల జంతువులు 'ఉభయాదతః' అనబడును. అట్టి యొంటెలు, గాడిదలు మున్నగు పశువులు నతని వలననే జనించినవి. (గావో హ) అతని వలననే, గోవులు, పృథివి, కిరణములు, ఇంద్రియములు నుత్పన్నము లయ్యెను. (తస్మాజ్జాతా అజా) ఇట్లే యతని వలన గొఱ్ఱెలు, మేకలుగూడ జనించెను. గ్రామములలో నుండు జంతువులు, అరణ్యములలో నుండు జంతువులు పుట్టినవని యని పూర్వమంత్రమున వర్ణింపబడినది. అశ్వాది పశువులు కూడ వానిలో చేరినవే యైనను మరల నీ మంత్రమున నశ్వాదులు గ్రహింపబడినందున నవి పశువులలో శ్రేష్ఠములని తెలియనగును.౧౬

తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్ పురుషం జాత మగ్రతః

తేన దేవా అయజంత సాధ్యా ఋషయశ్చ యే. ౧౭. యజు. అ. ౩౧-౯

(తం యజ్ఞం) అందరికంటె ప్రథముడును, సర్వజగత్కర్తయు, సమస్త జగత్తునందు పరిపూర్ణుడై యుండువాడును, పూజ్యుడు నగు పరమేశ్వరుని ఏ మనుజుడు హృదయాకాశమున ప్రేమ, భక్తి, సత్యాచరణము మున్నగు వానితో బాగుగ పూజించునో, అతడే యుత్తమ పురుషుడు- మనుజుడు. ఇది యీశ్వరుడెల్లరకు నొసంగిన యుపదేశము. (తేన దేవా అయజంత) వేదోక్తములగు పరమేశ్వరుని యుపదేశముల వలననే విద్వాంసులు, జ్ఞానులు, వేదమంత్రార్థముల నెఱుంగు ఋషులు, నితర మనుష్యులును పరమేశ్వరుని సుఖులగుదురు.

శ్రేష్ఠకార్యముల నొనర్చుటకు ముందే పరమేశ్వరుని ప్రార్థన, స్మరణోపాసనాదుల నొనర్పవలెను. దుష్టకార్యముల నెవరును జేయరాదు.

యత్ పురుషం వ్యదధుః కతిధా వ్యకల్పయన్

ముఖం కి మస్యాసీత్ కిం బాహూ కిమూరూ పాదా ఉచ్యేతే.

౧౮. యజు. ౩౧-౧౦.

(యత్ పురుషం) సర్వశక్తిమంతుడగు నీశ్వరుడు పురుషుడనబడును. (కతిధా వ్యకల్పయన్) అతని సామర్థ్యము ననేక విధముల ప్రతిపాదింతురు. అతనిలో చిత్ర విచిత్రమును, నానావిధములుగలదియునగు సామర్థ్యముకలదు. అనేకవిధకల్పనలతో దానిని వర్ణింతురు; వర్ణింపగలరు; వర్ణించి యుండిరి. (ముఖం కిమస్యాసీత్) ఈ పురుషుని ముఖము- ముఖ్య గుణములవలన, యీ ప్రపంచమున నేమి యుత్పన్నమైనది? (కిం బాహూ) బలము, వీర్యము, శూరత, యుద్ధాదివిద్యా గుణములవలన నీ ప్రపంచమున నేపదార్థ ముత్పన్నమయ్యెను? (కిమూరూ) వ్యాపారాది మధ్యమ గుణములవలన దేనియుత్పత్తి జరిగినది? (పాదాఉచ్యేతే) మూర్ఖత్వాది నీచగుణములవలన నేమి జనించినది?

బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖ మాసీద్ బాహూ రాజన్యః కృతః

ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యాం శూద్రో అజాయత,

౧౯. యజు. అ. ౩౧. మం. ౧౧.

పూర్వమంత్రమున వర్ణింపబడిన నాలుగు ప్రశ్నలకు నీ మంత్రమున నీ క్రింది సమాధానములు చెప్పబడినవి.

(బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్) పరమేశ్వరుని యాజ్ఞానుసారము విద్యాద్యుత్తమగుణములవలనను, సత్యభాషణము, సత్యోపదేశము మున్నగు నుత్తమ కర్మములవలనను బ్రాహ్మణవర్ణ ముత్పన్న మయ్యెను. ఇట్టి ముఖ్య గుణములు, కర్మములు గలిగియుండుటవలన బ్రాహ్మణ వర్ణస్థుడు మనుష్యులలో నుత్తముడగును. (బాహూరాజన్యః కృతః) ఈశ్వరుడు బలపరాక్రమములు మున్నగు అవయవములతో యుక్తమగు క్షత్రియవర్ణము నుత్పన్నము చేసెను. (ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః) పరమపురుషుని యుపదేశము ననుసరించి, కృషి, వ్యాపారము, సర్వదేశభాషలు నేర్చుట, పశుపాలనము మున్నగు మధ్యమ గుణములతో వైశ్యవర్ణము సిద్ధించెను. (పద్భ్యాం శూద్రో...) పాదములు శరీరమున క్రింది యవయవములు. అట్లే మూర్ఖత్వాది నీచగుణముల వలన శూద్రవర్ణమేర్పడెను.

ఈ విషయమునకు చెందిన ప్రమాణములు వర్ణాశ్రమప్రకరణ వ్యాఖ్యలో ముందు వ్రాయుదుము. ("ఛందసి లుజ్, లజ్, లిటః", అష్టా. ౩.౪-౬) ఈసూత్రముననుసరించి వేదములందు సామాన్యకాలమును తెలుపుటకు ఛందసి లుజ్, లజ్, లిట్, లకారములు మూడును ప్రయోగింపబడును.

చంద్రమా మనసో జాత శ్చక్షోః సూర్యో అజాయత,

శ్రోత్రాద్ వాయుశ్చ ప్రాణ శ్చ ముఖాదగ్ని రజాయత ౨౦. యజు. ౩౧-౧౨

(చంద్రమా) ఆ పురుషుని మనము - జ్ఞానస్వరూపసామర్థ్యమువలన చంద్రుడును, తేజస్స్వరూపమువలన సూర్యుడును నుత్పన్నమయ్యెను. (శ్రోత్రాద్వాయుశ్చ) ఆకాశరూప వాయువును నుద్భవించెను. అట్లే సర్వేంద్రియములును తమ తమ కారణములనుండి యుద్భవించినవి. మఱియు, ముఖ్యమగు జ్యోతిస్స్వరూప సామర్థ్యము వలన నగ్ని జనించినది.౨౦

నాభ్యా ఆసీదంతరిక్షం శీర్ష్ణో ద్యౌః సమవర్తత,

పద్భ్యాం భూమిర్ దిశః శ్రోత్రా త్తథా లోకాం అకల్పయన్.

౨౧. యజు. ౩౧-౧౩

(నాభ్యా ఆసీత్) ఆ పురుషుని యత్యంత సూక్ష్మమగు నవకాశరూప సామర్థ్యము వలన అంతరిక్షము - భూమికి సూర్యాది లోకములకు మధ్యమున్న ఖాళీచోటు - వియత్త మొనర్చబడినది. (శీర్ష్ణో ద్యౌః) అతని సర్వోత్తమ సామర్థ్యమువలన సర్వలోకములను ప్రకాశింపజేయు సూర్యాది లోకములు జనించెను. (పద్భ్యాం భూమిః) పార్థివ పరమాణుకారణరూప సామర్థ్యమువలన పరమేశ్వరుడు భూమిని జనింపజేసెను. అట్లే జలమును కూడ దాని కారణమునుండి యుత్పన్న మొనర్చెను. (దిశఃశ్రోత్రా) అతడు శ్రోత్రరూప - శబ్దాకాశకారణ రూపసామర్థ్యమువలన దిక్కులను గలిగించెను. (తథా లోకాం అకల్పయన్) అట్లే కారణరూప సామర్థ్యము వలన పరమేశ్వరుడు సర్వలోకములను, వానిలోని పదార్థములను సృజియించెను. ౨౧

యత్ పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞ మతన్వత,

వసంతో௨ స్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మః శరద్ధవిః ౨౨. యజు. ౩౧-౧౪

(యత్ పురుషేణ) దేవా-విద్వాంసులను కూడ వారి వారి కర్మములననుసరించి పరమేశ్వరుడు సృష్టించియున్నాడు. వారు ఈశ్వర దత్త పదార్థములను గ్రహించి, పూర్వోక్తములగు నగ్నిహోత్రాది అశ్వమేధ పర్యంతములగు యజ్ఞములను శిల్పవిద్యామయ యజ్ఞమును విస్తార పూర్వకముగ ననుష్ఠించుచున్నారు, అనుష్ఠింపగలరు. ఇక జగదుత్పత్తిలో నవయవరూపమగు కాలమనెడి సామగ్రిని వర్ణించు చున్నాడు. (వసంతో) ఈ పూర్వోక్త యజ్ఞమునందు కాని, లేక పరమేశ్వరునిచే రచియింపబడిన బ్రహ్మాండరూపమగు యజ్ఞమునందు కాని, వసంతర్తువు-చైత్ర వైశాఖములు- ఘృతమునకు సమానములు ((గ్రీష్మ ఇధ్మః) గ్రీష్మర్తువు- జ్యేష్ఠాషాఢములు ఇంధనములు. శ్రావణ భాద్రపదములు వర్షర్తువు, ఆశ్వీజ కార్తీకములు శరదృతువు, మార్గశిర పుష్యమాసములు హేమంతము, మాఘఫాల్గునములు శిశిర ఋతువు. ఇవియన్నియు నీ యజ్ఞమున హవిస్సులు. ఇట రూపకాలంకారముతో బ్రహ్మాండమును వర్ణించినట్లెంచవలెను.

సప్తాస్యాసన్ పరిధయస్త్రిః సప్త సమిధః కృతాః

దేవా యద్ యజ్ఞం తన్వానా అబధ్నన్ పురుషం పశుమ్. ౨౩. యజు. ౩౧-౧౫

(సప్తాస్యా...) పరమేశ్వరుడొక్కొక్క లోకమున కన్ని వైపుల-చుట్టు-నేడేడు పరిధులు నిర్మించియున్నాడు. గుండ్రని వస్తువును దారముతో చుట్టుకొలత చేసినపుడు నది కొలతకు పరిధి యందురు. బ్రహ్మాండమునగల లోకములకన్నింటికి చుట్టు నేడేడు పరిధుల నీశ్వరుడేర్పఱచి యున్నాడు. ౧. మొదటిది సముద్రము, ౨. రెండవది త్రసరేణువులు, ౩. మూడవది మేఘమండల వాయువు, ౪. నాల్గవది వృష్టిజలము, ౫. ఐదవది వృష్టి జలమునకు పైనుండు వాయువిశేషము ౬. ఆఱవది యత్యంత సూక్ష్మవాయువు - ధనంజయ వాయువు. ౭. ఏడవది సూత్రాత్మవాయువు. ఇది ధనంజయ వాయువుకంటెను సూక్ష్మము. ఈ యేడును పరిధులనబడును.

(త్రిః సప్త సమిధః) ఈ బ్రహ్మాండపు సామగ్రి యిరువది యొక్క విధములుగ నుండును:-

౧. వది ప్రకృతి, బుద్ధి, జీవులు; ఈ మూడును కలిసియుండును. ఇవి సూక్ష్మములు. ౨. వది శ్రోత్రము. ౩. వది త్వక్కు. ౪. వది నేత్రము. ౫. వది జిహ్వ. ౬. వది నాసిక- ముక్కు. ౭. వది వాక్కు. ౮. వది పాదములు. ౯. వది హస్తములు. ౧౦. యవది గుదము. ౧౧. వది ఉపస్థము. ౧౨. వది శబ్దము. ౧౩. వది స్పర్శ. ౧౪. వది రూపము- రంగు. ౧౫- వది రసము- రుచి. ౧౬. వది గంధము. ౧౭- వది పృథివి- భూమి. ౧౮. వది జలము ౧౯. వది అగ్ని. ౨౦. వది వాయువు. ౨౧- వది ఆకాశము. ఈ యిరువదియొక్క పదార్థములు సమిధలు. (దేవా యద్) విద్వాంసులు సర్వజగద్రచయితయు, సర్వజగద్ ద్రష్టయు, పూజ్యుడు నగు పరమేశ్వరుని గూర్చియే విందురు. అతని యుపదేశముల మూలమున నతని గుణ కర్మములను కీర్తింతురు, ప్రకటింతురు; ధ్యానింతురు. అతనిని దక్క యితరుని నీశ్వరుడని యెవడును నంగీకరింపడు. అతని ధ్యానమునందే తమ యాత్మలను దృఢముగా నిలుపుటవలనే- బంధించుటవలననే కళ్యాణము - శుభము కలుగునని యెఱుగు చున్నారు.

యజ్ఞేన యజ్ఞ మయజన్త దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమా న్యాసన్,

తే హ నాకం మహిమానః సచన్త యత్ర పూర్వే సాధ్యాః సన్తి దేవాః

౨౪. యజు. ౩౧-౧౬

యజ్ఞేన యజ్ఞ మయజన్త దేవాః అగ్నినాగ్ని మయజంత దేవాః

అగ్నిః పశురాసీత్తమాలభన్త తేనాయజంతేతి చ బ్రాహ్మణమ్. తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ తే హ నాకం మహిమానః సముసేవన్త యత్ర పూర్వ సాధ్యాః సంతి దేవాః సాధనాః. ద్యుస్థానో దేవగణ ఇతి నైరుక్తాః నిరుక్తం ౧౨-౪౦

(యజ్ఞేన యజ్ఞం) విద్వాంసులను దేవతలందురు. వారు స్తుతి, ప్రార్థన, ఉపాసన, యనెడి రీతితో, పూజనము మూలమున (యజ్ఞం) ఆ పూజనీయుడగు పరమేశ్వరుని పూజించుచుందురు. పూజింపగలరు. (తాన్యేవ) ఆ ధర్మములే శుభకర్మము లన్నింటికిని ముందు చేయవలెను. స్తుతి ప్రార్థనోపాసనలను ముందొనర్పక యెవడును నే శుభ కార్యము నొనరింపరాదు. (తేహ నాకం) ఈశ్వరు నుపాసించువారు దుఃఖరహితమగు మోక్షమును- సుఖస్వరూపుడగు పరమేశ్వరుని బొందుదురు. అట్టివారు మనుష్యులలో పూజ్యులగుదురు. యోగసాధనములననుష్ఠించు విద్వాంసులు, పరమపురుషార్థములో నే పదమును బొంది నిత్యానందమున నుందురో, అది మోక్షమనబడును. 'మోక్ష' సుఖానుభవకాలము నూఱు బ్రహ్మవర్షములు. ముక్తాత్మలింతకాలము మోక్షసుఖము ననుభవించి, తదుపరి ముక్తినుండి తిరిగివత్తురు.

నిరుక్తరచయిత యగు యాస్కుని అభిప్రాయము:-

యజ్ఞము= అగ్ని, జీవుడు= అంతఃకరణము. విద్వాంసులు, అగ్ని మూలమున గాని, అంతఃకరణము ద్వారమునగాని, అగ్ని-పరమాత్ముని బూజింతురు. లేక, యెల్లరకు నుపకారమొనర్చు భౌతికాగ్ని మూలమున విద్వాంసులు యజ్ఞమాచరింతురు. పరమేశ్వరుని బూజించియే విద్వాంసులు ముక్తిసుఖమును బడయుదురు. ఈ అభిప్రాయముతోనే దేవతలు ద్యుస్థానులుగ జెప్పబడిరి. ద్యుః ప్రకాశమయ- జ్ఞానమయ పరమేశ్వరుడు స్థానముగ గలవారని యభిప్రాయము. విజ్ఞానము, కిరణములు నిట దేవతలని చెప్పబడినవి. దేవ- విజ్ఞానమునకు స్థానము (ద్యు) ప్రాణము. దేవ- కిరణములకు స్థానము (ద్యు) సూర్యుడు. ౨౪

అద్భ్యః సంభృతః పృథివ్యై రసాచ్చ విశ్వకర్మణః సమవర్తతాగ్రే,

తస్య త్వష్టా విదధద్ రూపమేతి తన్మర్త్యస్య దేవత్వమాజానమగ్రే. ౨౫.

యజు. ౩౧-౧౭

(అద్భ్యః సంభృతః) భూమి నుత్పన్న మొనర్చుటకు పరమేశ్వరుడు జలసారాంశమును గ్రహించి, భూజల పరమాణువులను గలిపి భూమిని రచియించెను. ఇట్లే యగ్ని సారాంశము నొకటం జేర్చి, అగ్ని పరమాణువులతో జల పరమాణువులను జేర్చి జలము నుద్భవింప జేసెను. వాయు సారాంశము నొకట జేర్చి, వాయు పరమాణువులతో నగ్ని పరమాణువులను జేర్చి అగ్నిని బుట్టించెను. ఆకాశమునకు తరువాత వాయు పరమాణువుల వలన వాయువును, జగత్తున కాదికారణ (ఉపాదానకారణ) మగు ప్రకృతి నుండి యాకాశమును రచియించెను. ఆకాశము సర్వతత్త్వము లుండుటకు స్థానము జగత్తునకు మూలకారణ మగు ప్రకృతే ప్రకృతి' యను వ్యవహారము కూడ పరమాత్ముని సామర్థ్యము వలననే కలిగినది. అతడే సమస్త ప్రపంచము నుత్పన్నము చేసియున్నాడు సర్వపదార్థములను- విశ్వమును- రచించినందున పరమేశ్వరునకు విశ్వకర్మ యను నామమేర్పడినది. జగత్తు పుట్టకముందది యీశ్వరుని సామర్థ్యము (వశము) న కారణ రూపమున నుండెను. (తస్య) ఈశ్వరుడు తన సామర్థ్యము (ప్రకృతి) నుండి యీ కార్య జగత్తును రచించినపుడది రూపగుణములు కలదై, స్థూలమై చూడనగును. (తన్మర్త్యస్య దేవత్వం) పరమేశ్వరుడు మానవశరీరాదులను నిర్మించియున్నాడు. కాని, మనుష్యుడు దివ్యకర్మముల నొనర్చి దేవతయనబడును. ఈశ్వరోపాసనవలన విద్య, విజ్ఞానము మున్నగు నత్యుత్తమ గుణములను బొంది, మనుష్యులుత్తమ దేవతలనబడుదురు. సకామ కర్మముకంటె నుపాసన, జ్ఞానము, నుత్తమములు. ఉత్తమ సకామ కర్మముల నొనరించు మనుజుడు ప్రపంచమున ఉత్తమ సుఖములను బొందునని యీశ్వరాజ్ఞ. పరమేశ్వరప్రాప్తి రూప మోక్షము నభిలషించి, ఉత్తమ నిష్కామ కర్మముల నొనర్చుచు ఉపాసనయందును, జ్ఞానసంపాదనలోను పురుషార్థ మొనర్చు మనుజు డుత్తమ దేవతగా నెంచబడును. ౨౬

వేదాహమేతం పురుషం మహాన్త మాదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్

తమేవ విదిత్వాతిమృత్యుమేతి నాన్యః పన్థా విద్యతేఽయనాయ.

౨౭. యజు. ౩౧-౧౮

ప్ర: ఏ పదార్థము నెఱింగి మనుష్యుడు జ్ఞాని యగును?

ఉ: (వేదాహ....) పూర్వము వర్ణింపబడిన లక్షణములుగల పరమేశ్వరునే సరిగా నెఱిగి మనుష్యుడు జ్ఞాని యగును లేకున్న కాజాలడు. అందఱికంటె పెద్దవాడును, నెల్లరను ప్రకాశింపజేయువాడును, అవిద్యాజ్ఞానాదిదోషములు లేని వాడునగు నాపురుషుని నెవ్వడు దెలిసికొనడో, అతని నెఱుగని మనుజు డెవడును సరియైన జ్ఞాని కాజాలడు. కారణమేమన?

(తమేవ విదిత్వా) ఆ పరమేశ్వరు నెఱిగి- ప్రాప్తించి జన్మమరణాది క్లేశములకు జెందిన సముద్రమువంటి దుఃఖములనుండి తరించి, పరమానంద స్వరూపమోక్షమును బొందును. మరియొక విధమున మోక్షసుఖము లభింపదు. దీనింబట్టి పరమేశ్వరునే యెల్లరు నుపాసింప వలెననియు, నితరుని నుపాసించుట యే మానవునకును దగదనియు సిద్ధించుచున్నది.

ప్ర: ఇతరోపాసన సేయరాదని యెట్లు తెలిసినది?

ఉ: మోక్షము నొసంగువాడు పరమేశ్వరుడొక్కడే. ఇతరుడు కాడు. ఇందులకు ప్రమాణము (నాన్యః పన్థా.....) వ్యావహారిక, పారమార్థిక సుఖముల నొసంగు మార్గము- పరమేశ్వరుని యుపాసన, అతని జ్ఞానము తక్క మరియొండు లేదు. పరమేశ్వరుని యుపాసన, అతని జ్ఞానమును మానవునకు సుఖము నొసంగును. అన్య పదార్థము నీశ్వరుడని యెంచి యుపాసించిన మనుజునకు దుఃఖములే లభించును. కావున నెల్లరు పరమేశ్వరునే యుపాసింపవలెను. ఇతరము నుపాసింపరాదు. ౨౮.

ప్రజాపతి శ్చరతి గర్భే అన్త రజాయమానో బహుధా విజాయతే,

తస్య యోనిం పరిపశ్యన్తి ధీరాస్తస్మిన్ హ తస్థుర్ భువనాని విశ్వా.

౨౯. యజు. ౩౧-౧౯

(ప్రజాపతిః) అతడే ప్రజాపతి-సర్వజగత్తునకు స్వామి. అతడే యీ జడచేతనములకు లోపల వెలుపల నంతటను వ్యాపించియున్నాడు. అతడు సమస్త ప్రపంచము నుత్పన్న మొనర్చి స్వయ మజన్ముడై యుండును. (తస్య యోనిం) ఆ పరబ్రహ్మప్రాప్తికి కారణములైన సత్యాచరణమును, సత్యవిద్యను ధ్యానముతో విద్వాంసు లెఱింగి పరమేశ్వరుని బొందుదురు. (తస్మిన్ హ తస్థుర్ భు....) అతనిలోనే సర్వలోకములు నున్నవి. ఆ పరమేశ్వరునందే జ్ఞానులు సత్యనిశ్చయముతో మోక్షసుఖమును బొంది, జన్మమరణ రూపమగు రాగమునగమ్యమునుండి విడివడి ఆనందముగ్న లగుదురు. ౨౨

యో దేవేభ్య ఆతపతి యో దేవానాం పురోహితః

పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతో నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే.

౨౦యజు. ౩౧-౨౦

(యో దేవేభ్యః) ఏ పరమేశ్వరుడు విద్వాంసులకు ప్రకాశ స్వరూపుడో- విద్వాంసుల యాత్మలను ప్రకాశమున నుంచునో - ఎవడు విద్వాంసులకు పురోహితుడో - మిక్కిలి సుఖముల నిచ్చి పోషించునో, (పూర్వో.....జాతః) ఎవడు సర్వవిద్వాంసులకు నాది విద్వాంసుడో, విద్వాంసుల జ్ఞానమువలననే యెవడు ప్రసిద్ధుడో, విద్వాంసులకే యెవడు ప్రత్యక్షమగునో (నమో రుచాయ) యత్యంతము నానందస్వరూపుడై, సత్యమునందు రుచి గలిగించు నాబ్రహ్మకు మా నమస్కారములు. ఇట్లే విద్వాంసులనుండి వేదవిద్యాదులను బాగుగ జదివి, బ్రహ్మమును పితృతుల్యముగా నెంచి సత్యభావముతో ప్రేమించి సేవించు విద్వాంసులకును మేము నమస్కరించుచున్నాము.

రుచం బ్రాహ్మం జనయంతో దేవా అగ్రే తదబ్రువన్,

యస్త్వైవం బ్రాహ్మణో విద్యాత్తస్య దేవా అసన్ వశే. ౨౧. యజు. ౩౧-౨౧

(రుచం బ్రాహ్మం) బ్రహ్మజ్ఞాన మానందదాయకము. అది మనుజునకు బ్రహ్మమున రుచిని బెంచును. అట్టి బ్రహ్మజ్ఞానమును, దానిసాధనములను, విద్వాంసు లన్యమానవుల యెదుట నుపదేశించి వారి నానందింప జేయుదురు. (యస్త్వైవం బ్రాహ్మణో) ఏ మనుష్యుడిట్లు బ్రహ్మము నెఱుంగునో, యట్టి విద్వాంసునకే మనస్సు మున్నగు నింద్రియములన్నియు వశమున నుండును. ఇతరున కుండవు.

శ్రీశ్చతే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యా వహోరాత్రే పార్శ్వే నక్షత్రాణి రూప మశ్వినౌ వ్యాత్తమ్.

ఇష్ణన్నిషాణాముం మ ఇషాణ సర్వలోకం మ ఇషాణ. ౩౦.

యజు. ౩౧-౨౨.

అత్ర ప్రమాణాని:- శ్రీర్హి పశవః — శత ౧-౮

శ్రీర్వై సోమః — శత.౪-౧

శ్రీర్ వై రాష్ట్రం, శ్రీర్ వై రాష్ట్రస్య భారః — శత. ౧౩-౧

లక్ష్మీర్ లాభాద్ వా, లక్షణాద్ వా, లప్స్యనాద్ వా, లాంఛనాద్ వా, లషతేర్ వా స్యాత్ ప్రేప్సాకర్మణో, లష్యతేర్ వా స్యా దశ్లేషా కర్మణః, శిప్రే ఇత్యుపరిష్టాద్ వ్యాఖ్యాస్యామః. నిరు.౪-౧౦

(శ్రీశ్చ తే) ఓ పరమేశ్వర! నీ యనంతశోభారూపమగు శ్రీయును, అనంత శుభలక్షణ యుక్తమగు లక్ష్మియును పత్నులవలె నున్నవి. పత్ని పతిని సేవించును. అట్లే నీ సేవ నీకే ప్రాప్తించును. నీవే యీ సమస్త జగత్తునకును శోభను, శుభలక్షణములను ప్రసాదించియున్నావు. లోకమునగల శోభ, సత్యభాషణాది ధర్మలక్షణముల వలన లభించులాభము, రెండును నిన్ను సేవించుటకే. జగత్తునగల పదార్థము లన్నియు పరమేశ్వరుని యధీనముననే యుండును; కావున శోభాదులు, ఇట రూపకాలంకారముతో పత్నులుగా వర్ణింపబడినవని యెంచవలెను. అట్లే రాత్రింబవళ్లు పార్శ్వములు అని చెప్పబడినవి. సూర్యచంద్రులు కూడ పరమేశ్వరునకు పార్శ్వములుగాను లేక నేత్రస్థాను లనబడినవి. నక్షత్రములన్నియు నీ రూపస్థానములు. పృథివికి, సూర్య లోకమునకు మధ్యభాగము - అంతరిక్షము తెఱచియుంచిన పరమేశ్వరుని నోటికి సమానము. క్రింది భూలోకము, పైన సూర్యాదులోకము రెండు పెదవులకు సమానముగ నున్నవి. ఇట్లే యెల్ల పదార్థములలో గల సౌందర్యమంతయు పరమేశ్వరుని సామర్థ్యమువలన నేర్పడినదియే.

సమస్తజగత్తున కాధారభూతుడగు నో దేవా! (ఇష్ణన్) నీవు నీ దయతో ఇచ్ఛాపూర్వకముగ (అముం) పరలోకమును -మోక్షసుఖమును మా కొసంగుము. కృపాదృష్టితో నే నీ ప్రపంచమునగల గుణములతో గూడిన వాడనై సర్వలోకసుఖముల కధికారినగునట్లు అనుగ్రహింపుము. నా కొఱకు స్వారాజ్యమును సిద్ధింపజేయుము. ఈ జగత్తున నన్ను ఉత్తమ శోభలోను, లక్ష్మితోను గూడియుండునట్లు చేయుదువు గాక! సర్వశక్తిమంతుడవగు నో పూర్ణ పురుష! నీవు కృపతో నాయందలి దుర్గుణములను దూరమొనర్పుము. సమస్తశుభగుణములను నాయందాధానము చేయుము. మేము ప్రార్థించున దిదియే. దయతో మా యీ ప్రార్థనను సఫలము జేయుము.

శతపథ బ్రాహ్మణమున శ్రీ శబ్దమునకు పశువు, సోమము, రాష్ట్రము, రాష్ట్ర భారము నను వర్థములు చూడనగును. నిరుక్తమున లక్ష్మీపదమునకు క్రింది యర్థములు చెప్పబడినవి-

(౧) లక్ష్మివలన అనేక పదార్థములు లభించును. (౨) పురుషుడు లక్షితుడగును. లక్ష్మిగల మనుష్యుడితరులలో విశిష్టుడుగా జూడబడును. (౩) లక్ష్మినెల్లరుగోరుదురు. (౪) లక్ష్యతేర్వా స్యాదా శ్లేషకర్మణః- లక్ష్మి నెల్లరు నాలింగనము చేయగోరుదురు. (౫) అశ్లాఘార్థక లష ధాతువుతోను లక్ష్మి శబ్దము సిద్ధించును. కావున పై మంత్రమున శ్రీ, లక్ష్మి పదములకు చెప్పిన యర్థము సంగతమునియే యెంచవలెను. ౩౦

యత్ పరమ మవమం యచ్చ మధ్యమం ప్రజాపతిః ససృజే విశ్వరూపమ్,

కియతా స్కంభః ప్రవివేశ తత్ర యన్నప్రావిశత్ కియత్తద్ బభూవ౩౧.

అథర్వ. ౧౦, ౭-౮.

(యత్ పరమ....) ౧. పరమము - సర్వోత్కృష్ట ప్రకృత్యాది జగత్తు; ౨. అవమము- నికృష్టము, తృణము, మట్టి, చిన్న చిన్న క్రిములు కీటకములు మున్నగు జగత్తు; ౩. మధ్యమము-మనుష్యాదుల శరీరములు మొదలు ఆకాశపర్యంతమగు జగత్తు. ఈ ముర్విధములయిన ఉత్తమ, మధ్యమ, నికృష్ట జగత్తంతయు పరమేశ్వరునిచే రచియింపబడినది. (జగత్తును సృష్టించి యా త్రివిధమగు జగత్తునందు పరమేశ్వరుడెంతభాగముతో సంబద్ధుడై యున్నాడు? ఆ పరమేశ్వరుండే భాగమున త్రివిధ జగత్తునకు సంబంధము లేదో యా భాగ మెంత?) అతడీ విశ్వమున నానా విధములగు రచన నొనర్చుచున్నాడు. ఆ రచనలన్నింటిని వాడే యెఱుగును. విద్వాంసులును పరమేశ్వరుని రచనలలో కొన్నింటినే యెఱుగగలరు. పరమేశ్వరుడన్నింటిని రచించును. కాని, యతడా రచనలో నెన్నడు చిక్కుడు పడడు. ఈ సంపూర్ణవిశ్వ మతని కంటె నెంతో చిన్నది. ౩౧

దేవాః పితరో మనుష్యా గంధర్వాప్సరసశ్చయే

ఉచ్ఛిష్టాజ్జజ్ఞిరే సర్వే దివి దేవా దివి శ్రితాః. ౩౨ అథర్వ. ౧౧. ౭-౨౭

(దేవాః) విద్వాంసులు, సూర్యాదిలోకములు, (పితరః) యథార్థవిద్యలనెఱుగు జ్ఞానులు, (మనుష్యాః) విచారశీలురు. (గంధర్వాః) గానవిద్యావిశారదులు, సూర్యాదిలోకములు, (అప్సరసః) పైన వర్ణింపబడిన వారు స్త్రీలు నెల్లరు నా యీశ్వరుని సామర్థ్యమువలననే జనించిరి. (దివి దేవాః) ప్రకాశించువారు. ప్రకాశస్వరూపము గల సూర్యాదిలోకములు, (దివి శ్రితాః) చంద్రుడు, పృథివి మున్నగు ప్రకాశరహితములగు నాకాశస్థితలోకములు నన్నియు నతని సామర్థ్యమువలననే జనించినవి.

వేదమునందు నిట్టి సృష్టి విద్యా విషయమునకు సంబంధించిన మంత్రములు బహుసంఖ్యలో నున్నవి. గ్రంథవిస్తరభీతితో నిట సృష్టి విషయము సంక్షేపముగ వ్రాయబడినది.

పృథివ్యాదిలోక భ్రమణ విషయము

సృష్టివిద్యావిషయ వర్ణనానంతరము పృథివ్యాదిలోకములు తిరుగుచున్నవా? లేదా? యను విషయమును గూర్చి యిట వ్రాయబడును.

వేదశాస్త్రములప్రమాణములవలనను, యుక్తివలనను, భూమి, సూర్యాదిలోకములు తిరుగుచున్నవి. యనియే సిద్ధాంతము. ఇందుకు ప్రమాణము:

ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరం పురః.

పితరం చ ప్రయన్త్స్వః యజు. ౩-౬

గౌః, గ్మా, జ్మేత్యాద్యేక వింశతిషు పృథివీ నామసు,
గౌరితి పఠితం యాస్కకృతే నిఘంటౌ అ. ౧-౧

తథా చ- స్వః పృశ్నిః, నాక ఇతి షట్సు సాధారణ నామసు.

నిఘంటు అ. ౧-౪

పృశ్నిరిత్యంతరిక్షస్య నామోక్తమ్. నిరుక్తే ౨-౪-౧౪

గౌరితి పృథివ్యా నామధేయం యద్ దూరం గతా భవతి.

యచ్చాస్యాం భూతాని గచ్ఛంతి. ని. ౨-౫

గౌరాదిత్యో భవతి. గమయతి రసాన్, గచ్ఛత్యంతరిక్షే అథద్యౌర్యత్

పృథివ్యా అధిదూరం గతా భవతి, యచ్చాస్యాం జ్యోతీంషిగచ్ఛంతి.

ని. ౨-౧౪

సూర్యరశ్మిశ్చంద్రమా గంధర్వ ఇత్యపి నిగమో భవతి, సోఽపి గౌరుచ్యతే

నిరు. అ. ౨-౬

స్వరాదిత్యో భవతి. నిరు. ౨-౧౪

గచ్ఛతి ప్రతిక్షణం భ్రమతి యా సా గౌః పృథివీ.

'అద్భ్యః పృథివీ' ఇతి తైత్తిరీయోపనిషది. ఆనంద. ౧.

(అయంగౌః) భూమి, సూర్యుడు, చంద్రుడు మున్నగు లోకములకు'గౌః' అని నామము. ఇవి యన్నియు నంతరిక్షమున తమ పరిధులలో నెల్లపుడు తిరుగుచుండును. జలము భూమికి మాత వంటిది. జలపరమాణువులతో భూపరమాణువులు సంయుక్తము లగుటవలన భూమి యేర్పడును. అట్లే యీ పృథివి మేఘమండలగత జలగర్భము మధ్యలో నెల్లపుడు నుండును. సూర్యుడు పృథివికి తండ్రివంటివాడు, పృథివి సూర్యుని జుట్టి తిరుగును. ఇట్లే సూర్యునకు తండ్రి వాయువు; తల్లి యాకాశము. చంద్రున కగ్ని తండ్రి; జలము తల్లి. ఇట్లే లోకములన్నియు వాని వాని కక్షలలో తిరుగుచుండును. ఈ మంత్రార్థవిషయమున నీ క్రింది ప్రమాణములు గ్రహింపదగినవి:-

'గౌః' పదమున కర్థము పృథివియని నిరుక్తమున వ్రాయబడినది: నిఘంటువున పృథివీ పర్యాయములలో'గౌః' అను పదము పఠింపబడినది.

౧. సూర్యునకు దూర దూరమున నిది గతి గలిగియుండును.

౨. దీనిలో ప్రాణులు గతి కలిగియుండును.

నిరుక్తమున సూర్యుడు కూడ 'గౌః' అని చెప్పబడినాడు. అతడు (౧) రసము నాకర్షించును. (౨) స్వయముగ నంతరిక్షమున చలించుచుండును.

'గౌః' అను పదమునకు ద్యులోకమనియు నిరుక్తమున నున్నది. (౧) ద్యులోకము పృథివికి చాల దూరమున నున్నది. (౨) ఇందు సూర్యాది జ్యోతిర్మయ లోకములు తిరుగుచుండును.

నిరుక్తమున, నాదిత్యునకు, 'స్వః' అనియు నామము చూడనగును. (౧) అంధకారమును బూర్ణముగ దూరమొనర్చును. (౨) రసములను బ్రతిగ్రహించుట కాదిత్యుడు దూరము పోయియున్నాడు. (౩) చంద్రుడు,పృథివి మున్నగు లోకములను బ్రకాశింపజేయును. (౪) దీప్తియుక్తమై యున్నది.

'పృశ్ని' అనగా నంతరిక్షమని నిరుక్తము. అందు సూర్యాది జ్యోతిర్మయలోకములున్నవి.

పృథివి జలమునుండి యుత్పన్నమైనట్లు తైత్తిరీయోపనిషత్తునందును వర్ణింపబడినది.

ఇట్లే సూత్రాత్మ యగు వాయువుయొక్క యాధారమునకు, ఆకర్షణ మువలనను సర్వలోకములు ధరింపబడుచున్నవి- తిరుగాడుచున్నవి. అట్లే పరమేశ్వరుడు దన సామర్థ్యముతో పృథివ్యాది లోకముల ధారణ, భ్రమణ పోషణములను జరుపుచున్నాడు.౧

"యా గౌర్ వర్తనిం పర్యేతి నిష్కృతం పయో దుహానా వ్రత నీరవారతః"

సా ప్రబ్రువాణా వరుణాయ దాశుషే దేవేభ్యో దాశద్ధవిషా వివస్వతే.

ఋ. ౧౦-౬౫-౬

(యా గౌర్...) పూర్వమంత్రార్థమున నేయే లోకములు గౌర్ నామముతో చెప్పబడినవో యవియన్నియు తమ తమ కక్షలలో తిరుగును. భూమి తన కక్షలో సూర్యుని జుట్టి తిరుగుచున్నది. పరమేశ్వరుడేయే లోకమున కేయే మార్గము తిరుగుటకు నిర్ణయించెనో యాయా మార్గములందు లోకములన్నియు దిరుగుచున్నవి. (పయో రసములు, పుష్పములు, తృణములు, అన్నము- మున్నగు పదార్థములతో నిరంతరము ప్రాణులను పూర్ణమొనర్చును. అట్లే సర్వ లోకములు తమ తమ మార్గములలో నియమబద్ధములై తిరుగుచుండును. (సా ప్రబ్రువాణా) విద్యాద్యుత్తమ గుణముల నిచ్చు పరమేశ్వరు నెఱుగుటకే సంపూర్ణ జగత్తొక దృష్టాంత మనదగియున్నది: విద్వాంసులకీ లోక ముత్తమ పదార్థముల మూలమున ననేక విధములగు సుఖముల నొదగూర్చుచున్నది. పృథివి, సూర్యుడు, చంద్రుడు, వాయువు మున్నగు గోపద వాచ్యలోకములే సర్వప్రాణుల వాణికి నిమిత్తములు.

త్వం సోమ పితృభిః సంవిదానోఽను ద్యావాపృథివీ ఆతతంథ,

తస్మై త ఇందో హవిషా విధేమ వయం స్యామ పతయో రయీణామ్.

౩.ఋ. ౮-౪౮-౧౩

(త్వం సోమ....) ఈ మంత్రమున తండ్రివలె పోషకగుణములతో గూడిన చంద్రలోకము పృథివిని చుట్టితిరుగుచున్నట్లు వర్ణింపబడినది. అప్పుడప్పుడీ చంద్రుడు సూర్యునకును భూమికిని మధ్య వచ్చుచుండును. (ద్యావా పృథివీ) ప్రకాశయుక్త సూర్యాది లోకములు, ప్రకాశరహితములగు భూమి, చంద్రుడు మున్నగు లోకములు నన్నియు తమ తమ కక్షలలో నెల్లపుడుతిరుగుచుండును కావున లోకములన్నియు భ్రమణ మొనర్చుచుండుననియే సిద్ధమగుచున్నది.

ఆకర్షణానుకర్షణ విషయము

యదాతే హర్యతా హరీ వావృధాతే దివే దివే.

ఆదిత్తే విశ్వా భువనాని యేమిరే. ౧. ఋ. ౮-౧౨-౨౮

(యదా తే......) సర్వలోకములతో సూర్యునకును, సూర్యాది లోకములతో నీశ్వరునకును నాకర్షణ మున్నదని యీ మంత్రాభిప్రాయము; ౧. (యదా తే) ఓ ఇంద్ర! పరమేశ్వర! నీయనంత బలపరాక్రమాది గుణముల మూలమున బ్రహ్మాండధారణము, (హరణ) ఆకర్షణము, పాలనము (ప్రకాశనము)లు జరుగుచున్నవి. నీ గుణములే సూర్యాదిలోకములను ధరించుచున్నవి. కావున నెల్లలోకములు తమ కక్షలు విడిచి యిటు నటు చలింపజాలవు. ౨. ఇంద్రుడు=వాయు=సూర్యుడు. సూర్యునిలో నీశ్వరునిచే రచియింపబడిన ఆకర్షణము, బలము, ప్రకాశము మున్నగు గొప్ప గుణములున్నవి. ఆగుణముల వలన ప్రతి దినము, ప్రతి క్షణము సర్వలోకముల యొక్క ధారణాకర్షణ ప్రకాశాదులు నిర్వర్తింపబడుచున్నవి. అందువలన లోకములన్నియు వాని వాని కక్షలలో దిరుగుచు నిటునటు విచలితములుకావు.

యదా తే మారుతీర్ విశస్తుభ్య మింద్ర నియేమిరే.

ఆదిత్తే విశ్వా భువనాని యేమిరే. ౨ ఋ.౮-౧౨-౨౯

ఈ మంత్రమునందును నాకర్షణ విద్యావిషయమున్నది. (యదా తే మారుతీః) ఓ పరమేశ్వర! ఉత్పత్తి, స్థితి, లయములు గల నీ ప్రజలో- సృష్టిలో-వాయువు ప్రధానము-ముఖ్యమైనది. అయ్యది నీ యాకర్షణాది నియమముల వలనను, సూర్యలోకాకర్షణము వలనను స్థిరముగా నున్నది. నీ గుణము లీ ప్రజను నియమములందుంచుట వలననే లోకములన్నియు వాని వాని కక్షలలో దిరుగు చున్నవి; వాని వాని స్థానములలో నిలిచియున్నవి.

యదా సూర్యమముం దివి శుక్రం జ్యోతి రధారయః

ఆదిత్తే విశ్వా భువనాని యేమిరే. ఋ. ౮-౧౨-30

ఈ మంత్రముకూడ నాకర్షణ విషయకమే. (యదా సూర్య) ఓ పరమేశ్వర! యీ సూర్యాదిలోకములను నీవే రచించితివి. నీ ప్రకాశముచేతనే యివి ప్రకాశితము లగుచున్నవి. నీవు నీ యనంతసామర్థ్యముతో వీని ధరించుచున్నావు. అందువలననే సూర్యుడు, పృథివి మున్నగు లోకములు కూడ తమ స్వరూపమును నిలుపుకొనుచున్నవి. ఇతర సర్వలోకములతో బాటు ఆకర్షణవలననే యీ సూర్యాది లోకములయు ధారణ జరుగుచున్నది. సూర్యుని యాకర్షణ వలన పృథివ్యాదిలోకములు స్థితములై యున్నట్లు పరమేశ్వరుని యాకర్షణ వలననే సూర్యాది సర్వలోకములు నియమబద్ధములై యున్నవి. దీనింబట్టి పరమేశ్వరుడు సర్వలోకముల నాకర్షించుచున్నాడు; ధరించుచున్నాడని సిద్ధమగుచున్నది.

వ్యస్తభ్నాద్ రోదసీ మిత్రో అద్భుతోంతర్వావదకృణో జ్జ్యోతిషాతమః

విచర్మణీవ ధిషణే అవర్తయద్ వైశ్వానరో విశ్వ మధత్త వృష్ణ్యమ్.

౪.ఋ. ౬-౮-౩

ఈ మంత్రమునందు నాకర్షణ విషయమే వర్ణింప బడినది. పరమేశ్వరుడు సూర్యలోకము రెండును నాకర్షణ ప్రకాశముల మూలమున సర్వలోకములను ధరించుచున్నవి. ఓ పరమేశ్వర! నీ ప్రకాశమువలననే వైశ్వానర, సూర్యాదిలోకములధారణ ప్రకాశములు గలుగుచున్నవి. కావునే సూర్యాది లోకములు కూడ తమ యాకర్షణ వలన తమ యొక్కయు, పృథివ్యాదిలోకములయు ధారణ నొనర్చుటలో సమర్థము లగుచున్నవి. కాబట్టి నీ సర్వలోకములకు పరమ మిత్రుడవు; స్థాపకకర్తవును. నీ సామర్థ్య మత్యంతాశ్చర్యకరము నీ యద్భుత స్వరూపము కారణముగ సూర్యాది లోకములు తమ ప్రకాశముతో నంధకారమును దొలగించుచున్నవి. అట్లే ప్రకాశరూపులు, నప్రకాశరూపులు నగు నుభయలోకసముదాయము ధారణాకర్షణ వ్యవహారమున వర్తించుచున్నది. అందువలననే యీ లోకముల వలన నానావిధ వ్యవహారములు సిద్ధించుచున్నవి. చర్మమున రోమముల యాకర్షణ యున్నట్లు సూర్యాదిలోకముల యాకర్షణతో బాటు సర్వలోకముల యాకర్షణ జరుగుచున్నది. ఇదియే యాకర్షణ రీతి. దీనింబట్టి వీర్యమునని సూర్యాదిలోకములు సమస్త విశ్వమును ధరించు చున్నవనియు, పరమేశ్వరుడు కూడ నీ సూర్యాదిలోకముల నాకర్షించి ధరించుచున్నాడనియు తేలుచున్నది.

ఆకృష్ణేన రజసా వర్తమానో నివేశయ న్నమృతం మర్త్యం చ,

హిరణ్యయేన సవితా రథేన దేవోయాతి భువనాని పశ్యన్. ౫.యజు. 33-౪౩

రజో లోకానాం నామాస్తి, అత్రాహుర్ నిరుక్త కారా యాస్కాచార్యాః

లోకా రజాం స్యుచ్యంతే. — ని. ౪-౧౯

రథో రంహతే ర్గతి కర్మణః, స్థిరతేర్ వా స్యా ద్విపరీతస్య.

రమ మాణో ఽస్మింస్తిష్ఠతీతి వా, రపతేర్ వా, రసతేర్ వా. — నిరు. ౯-౧౧

విశ్వానరస్యాదిత్యస్య — నిరు౧౨-౨౧

అతో రథ శబ్దేన రమణానందకరం జ్ఞానం తేజో గృహ్యతే. — ౧౫

ఈ మంత్రమునందును నాకర్షణము గూర్చియే వర్ణింపబడినది. (ఆకృష్ణేన)సవితా- పరమేశ్వరుడు, సూర్యుడు సర్వలోకములతో బాటు ఆకర్షణ, ధారణగుణములతో గూడియున్నాడు. పరమాత్ముడు,సూర్యుడు నిరువురును (హిరణ్య) జ్యోతిర్మయులు. (రథేన) అట్లే క్రమముగ వారిరువురు నానందాది వ్యవహారసాధకములగు జ్ఞానము, తేజస్సుతో గూడియున్నారు. పరమేశ్వరుడు మర్త్యం- మనుష్యుల హృదయములో నమృతము- సత్యవిజ్ఞానమును ప్రకాశింప జేయును. సూర్యుడును రసాదిపదార్థములను మనుష్యలోకమున ప్రవేశింప జేయును. పరమేశ్వరుడు, సూర్యుడు నిరువురును సర్వలోకములను వాని వాని స్థానములలో నుండునట్లు చేయుచున్నారు. పరమేశ్వరుడు ధర్మాత్ములు, జ్ఞానులునగు వారికి నమృతరూపమోక్షము నొసంగును. సూర్యలోకము నట్లే రసయుక్తములగు నోషధులను, వృష్టిజలరూపమగు నమృతమును పృథివికి నొసంగును. పరమేశ్వరుడు సత్యాసత్యముల ప్రకాశమును, సర్వలోక ప్రకాశమును జేసి యెల్లరకు తెలియచేయును. అట్లే సూర్యలోకముగూడ రూపాదివిభాగజ్ఞానము గలిగించును. ఇట్లిరువురు సర్వలోకధారకు లగుచున్నారు ఈ మంత్రమున దీనికి పూర్వపు మంత్రమునుండి 'ద్యుభిః' 'అక్తుభిః' అను పదముల నన్వయించిన (ద్యు=దినము, అక్తు=రాత్రి), రేయింబవళ్ళు-ఎల్లపుడు సర్వలోకములను సూర్యుడాకర్షించుచున్నట్లును, నా సూర్యాదిలోకములను పరమేశ్వరుడాకర్షించుచున్నట్లును దెలియును. ఇట్లు ఈశ్వర రచనవలననే సర్వలోకములందును నాయా లోకముల యాకర్షణ జరుగుచున్నది. పరమేశ్వరుని యాకర్షణశక్తి మాత్ర మనంతము.

రజస్సన లోకములని యాస్కముని. అతడు రథశబ్దమున కనేకార్థములు చెప్పియున్నాడు. (౧) గమనార్థకమగు రంహ ధాతువుతో రథశబ్దమేర్పడును. మనుష్యుడు రథ సహాయమున నిటునటు వెళ్ళును. (౨) స్థిర శబ్దమున గల యక్షరములను విపరీతము చేసిన రస్థి, రస్థ, రథము అని క్రమముగా నేర్పడుచున్నది. మానవుడు రథము మీద స్థిరముగా కూర్చుండగలడని భావము. (౩) రస్ + స్థా + డః రథము. దీనిమీద మనుష్యుడు ఆనందముగ లేక విశ్రాంతిగ గూర్చుండనగును. (౪) శబ్దార్థకమగు 'రప' ధాతువు వలనగాని, 'రస' ధాతువు వలనకాని రథశబ్దము సిద్ధించును. నడచునపుడు ధ్వని యగును కావున రథ మనబడునని భావము.

కావున దేనివలన రమణము- ఆనందము- ప్రాప్తించునో యది రథమని చెప్పబడును. ఈ కారణమువలననే రథమున కర్థము ఆనందదాయక జ్ఞానము, తేజస్సు నని చెప్పబడినది.

నిరుక్తమున ఆదిత్యుడను నర్థమున విశ్వానర పదము చూడనగును. విశ్వానర శబ్దమున కీ క్రింది యర్థము లున్నవి.

(౧) (విశ్వాన్ నరాన్ నయతి) సూర్యుడు పృథివ్యాది లోకముల నన్నింటిని నాకర్షణము మూలమున దనతో తీసికొనిపోవును. (౨) (విశ్వ ఏనం) మనుష్యులెల్లరు నీ సూర్యుని తేజస్సును పొందుదురు. (౩)(విశ్వాన్ పదార్థాన్ అతః గతః) సర్వపదార్థములందును నితడు ప్రాప్తించియున్నాడు. లేక సర్వ పదార్థముల నితడు వ్యాపించియున్నాడు. సూర్యుడు కూడ లోకముల నాకర్షించి, ధరించునని భావము.

వేదములందు ధారణాకర్షణాదులను తెలుపు మంత్రములు పెక్కు కలవు.

ప్రకాశ్యప్రకాశక విషయము

సత్యేనోత్తభితా భూమిః సూర్యేణోత్తభితా ద్యౌః,

ఋతేనాదిత్యా స్తిష్ఠంతి దివి సోమో అధిశ్రితః.౧ — అథర్వ. ౧౪-౧-౧

సోమేనాదిత్యాబలినః సోమేన పృథివీ మహీ,

అథో నక్షత్రాణా మేషా ముపస్థే సోమ ఆహితః. ౨ — అథర్వ. ౧౪-౧-౨

కః స్వి దేకాకీ చరతి క ఉ స్విజ్జాయతే పునః,

కిం స్విద్ధిమస్య భేషజం కిం వా వపనం మహత్.౩ — యజు. ౨౩-౯

సూర్య ఏకాకీ చరతి చంద్రమా జాయతే పునః,

అగ్నిర్ హిమస్య భేషజం భూమి రావపనం మహత్. ౪ — యజు. ౩-౧౦

లోకములు రెండు విధములు. స్వయంప్రకాశించు లోకము లొకరకము. పరప్రకాశితములగు లోకములు రెండవరకము. పై మంత్రములలో నిట్టి లోకముల విషయమే వర్ణింపబడినది.

(సత్యేనోత్తభితా భూమిః) సత్యస్వరూపుడగు పరమేశ్వరుడు తన సామర్థ్యముతో సూర్యాదిలోకముల ధరించియున్నాడు. అతని సామర్థ్యము వలననే సత్యము- సూర్యలోకము కూడ నన్యలోకముల నాకాశమున ధరించి ప్రకాశింపజేయుచున్నది. (ఋతేన) కాలము, సూర్యుడు, వాయువు వీని యాధారమున క్రమముగ పండ్రెండు మాసములు, కిరణములు, త్రసరేణువులు స్థితములై యున్నవి. (అట్లే ఋతము- కాలము, మహి, సూర్యుడు, కిరణములు, వాయువు నన్నియు వాని వానికి తగినట్లు సూక్ష్మములు, స్థూలములు నగు త్రసరేణ్వాది పదార్థములను ధరించియున్నవి. అను నీ పాఠము హస్తలిఖిత పుస్తకములో నధికముగ నున్నట్లు మూలగ్రంథ సంపాదకుడు.) (దివి సోమో....) ఇట్లే సూర్యుని ప్రకాశసహాయముతో చంద్రుడు ప్రకాశితుడగుచున్నాడు. చంద్రునివంటి లోకములందు స్వయముగ ప్రకాశించు శక్తి లేదు. చంద్ర, పృథివ్యాదిలోకములన్నియు సూర్యుని ప్రకాశమువలననే ప్రకాశించుచున్నవి. ఈశ్వరుని ప్రకాశమెల్లయెడల నుండును. ౧

(సోమేనాదిత్యా) సూర్యకిరణములు చంద్రలోకమును జేరి యటనుండి ప్రతిఫలితములై భూమిని ప్రాపించి బలము నొసంగును. బలము నొసంగుట వానికి స్వభావము. అవి శీతలములు కూడ. ఆకాశమున నేయేప్రదేశములలో భూమి సూర్యకిరణముల నడ్డగించునో యా దేశములందు శీత మెక్కువగును. ఏ ప్రదేశములలో సూర్యకిరణములు వంకరగా ప్రసరించునో యట వేడిమి తక్కువగా నుండును. వేడితగ్గి శీత మెక్కువయైన తావులలో మూర్తిమంతములగు పదార్థములలోని పరమాణువులు ఘనీభవించును. అందువలన పుష్టి యేర్పడును. సూర్యుని తేజోరూప కిరణములు పదార్థములపై బడినపుడు వానినుండి బాష్పము బయలు వెడలును. వానియోగముచే కిరణములు బలపడును. జలమునందు సూర్యుని ప్రతిబింబ మెక్కువగా ప్రకాశించును. చంద్రుని ప్రకాశమువలన సోమలతాద్యోషధులు పుష్టి గలవి యగును. వానివలన పృథివి పుష్టమగును. కావుననే యీశ్వరుడు నక్షత్రలోకములకు సమీపమున చంద్రుని నిలిపినాడు. ౨

(కః స్వి.....) ఈ మంత్రమున నాలుగు ప్రశ్నలున్నవి. ౧. ఈ బ్రహ్మాండమున నెవ డేకాకియై చరించుచున్నాడు? తన ప్రకాశముచే నెవడు ప్రకాశించుచున్నాడు? ౨. ఇతరుని ప్రకాశముచే ప్రకాశించు వాడెవడు? ౩. చలికి ఔషధ మేమి? ౪. బీజములను నాటుటకు పెద్దక్షేత్రము వంటిది- స్థూలపదార్థముల నుంచుటకు స్థాన మెయ్యది? ౩

పై నాలుగు ప్రశ్నలకు క్రమముగా నీ మంత్రమున సమాధానములు చెప్పబడినవి.

(సూర్య ఏకాకీ) ౧. ఈ బ్రహ్మాండమున సూర్యు డేకాకియై తిరుగుచున్నాడు. అతడు తన యక్షముపైననే చలించును; తాను స్వయం ప్రకాశస్వరూపుడై యెల్లలోకములను ప్రకాశింపజేయువాడై యున్నాడు. ౨. ఆ సూర్యుని ప్రకాశముచేతనే చంద్రుడు ప్రకాశించుచున్నాడు. ౩. చలికి ఔషధ మగ్ని. ౪. పృథివి సాకారవస్తువుల నుంచుటకు స్థానమై యున్నది; విత్తనముల నన్నింటిని నాటుటకు పనికివచ్చు పెద్ద క్షేత్రము.

వేదాలలో గణిత విద్య

ఏకా చ మే, తిస్రశ్చ మే తిస్రశ్చ మే, పంచ చ మే పంచ చ మే, సప్త చ మే సప్త చ మే, నవ చ మే నవ చ మే, , ఏకాదశ చ మ ఏకాదశ చ మే, త్రయోదశ చ మే త్రయోదశ చ మే, పంచదశ చ మే పంచదశ చ మే, సప్తదశ చ మే సప్తదశ చ మే, నవదశ చ మే నవదశ చ మ, ఏకవింశతిశ్చ మ ఏకవింశతిశ్చ మే, త్రయోవింశతిశ్చ మే త్రయోవింశతిశ్చ మ ఏకవింశతిశ్చ మే, త్రయోవింశతిశ్చ మే త్రయోవింశతిశ్చ మే, పంచవింశతిశ్చ మే పంచవింశతిశ్చ మే, సప్తవింశతిశ్చ మే సప్తవింశతిశ్చ మే, నవవింశతిశ్చ మే నవవింశతిశ్చ మ, ఏకత్రింశచ్చ మ ఏకత్రింశచ్చ మే, త్రయస్త్రింశచ్చ మే యజ్ఞేన కల్పంతామ్. ౧

యజు. ౧౮-౨౪

చతస్రశ్చమేఽష్టౌ చ మేఽష్టౌ చ మే, ద్వాదశ చ మే ద్వాదశ చ మే, షోడశ చ మే షోడశ చ మే, వింశతిశ్చ మే వింశతిశ్చ మే, చతుర్వింశతిశ్చ మే చతుర్వింశతిశ్చ మేఽష్టావింశతిశ్చ మేఽష్టావింశతిశ్చ మే, ద్వాత్రింశచ్చ మే ద్వాత్రింశచ్చ మే చత్వారింశచ్చ మే, చతుశ్చత్వారింశచ్చ మే చతుశ్చత్వారింశచ్చ మే చతుశ్చత్వారింశచ్చ మేఽష్టాచత్వారింశచ్చ మే యజ్ఞేన కల్పంతామ్. ౨

య. అ. ౧౮-౨౫

ఈ మంత్రములలో బరమేశ్వరుడు అంకగణితము, బీజగణితము, రేఖాగణితమునకు సంబంధించిన విద్యను ప్రకటించి యున్నాడు.

(ఏకా) అందు ప్రథమాంకము ౧. అది రెండుమారులు లెక్కించిన రెంటికి వాచకమగును. ౧+౧=౨. అట్లే ఒకటికి తరువాత నొకటిం ఒకటికి తరువాత రెండు, లేక రెంటికి తరువాత నొకటి, మున్నగు సంఖ్యలు జోడించినపుడును తెలిసికొనవలెను. ఇట్లే ఒకటితో మూడు

కలిపిన నాలుగు ౪; మూటితో మూడు కలిపిన ఆఱు ౬. మూటిని మూటితో గుణించిన ౩X౩=౯ తొమ్మిది అగును. ౧

ఇట్లే నాలుగుతో నాలుగు, నైదుతో నైదు, ఆఱుతో నాఱు, ఎనిమిదితో నెనిమిది మున్నగునవి కలిపినను, లేక గుణించినను కలుగు పరిణామము తెలిసికొననగును. అట్లే యెల్ల మంత్రముల యాశయము విస్తరింపజేసినచో సంపూర్ణ గణిత విద్య తెలియనగును ఐదు సంఖ్యకు ప్రక్కననైదు, ఆఱుకు ప్రక్కన నాఱు, ఏడుకు ప్రక్కన నేడు వ్రాసి యందున గలుగు సంఖ్యలు, (౫౫, ౬౬, ౭౭) తెలియనగును. ఇట్లే యీ మంత్రముల యర్థము ను యోచించినచో నంకెలతో ననేక విధములగు గణితవిద్య సిద్ధించును. ఈ మంత్రముల యర్థముల మూలముననుం, ప్రయోగములవలనను ననేక విధములగు గణితవిద్యలను మనుష్యులెఱుంగవలెను. ౨

ఇట్టిమంత్రాభిప్రాయముల సహాయముతోనే జ్యోతిష శాస్త్రమునందు గణిత విద్య సిద్ధము చేయబడినది. అంకెల మూలమున నేర్పడు గణితవిద్య నిశ్చితములు, సంఖ్యాతములునగు పదార్థములలో నుండును.

ఏ పదార్థముల సంఖ్య తెలియదో దానిసని తెలిసికొనుటకు నుపయోగించు బీజగణితము కూడ (ఏకా చ మే) అను ఏ మంత్రముల వలన సిద్ధమగును. (అ^2+క^2) (అ^2-క^2) (క^2 అ^2) ఇట్టి సంకేతములవలన నజ్ఞాత వస్తుసంఖ్య తెలియనగును. ఈ బీజగణితము కూడ ఋషులు, మునులు వేదమంత్రములనుండియే కనిపెట్టిరి.

౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౨౩ ౧౨ ౧ ౨ర ౩౧౨
అగ్న ఆ యాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే, నిహోతా సత్సి బర్హిషి౩

సామ. వ,౨ ప్ర. ౩-౧ ఖ,-౧. మం.౧

'అగ్న ఆ' ఈమంత్రమున స్వరమును సూచించు అంకెలమూలమున బీజగణితము తెలియనగును.

ఏవం గణితవిద్యాయా రేఖాగణితం తృతీయో భాగః వేదేష్వత్రోచ్యతే. ఇయం వేదిః పరో అంతః పృథివ్యా అయం యజ్ఞో భువనస్య నాభిః, అయꣳ సోమో వృష్ణో అశ్వస్య రేతో బ్రహ్మాయం వాచః పరమం వ్యోమ. ౪ య. ౨౩-౬౨

కాసీత్ ప్రమా ప్రతిమా కిం నిదాన మాజ్యం కిమాసీత్ పరిధిః క ఆసీత్,
ఛందః కిమాసీత్ ప్రఉగం కిముక్థం యద్దేవా దేవ మయజంత విశ్వే.

౫ ఋ. ౧౦-౧౩౦-౩

గణితవిద్యలో మూడవభాగమగు రేఖాగణితము కూడ నిట్లు వేదమువలన సిద్ధమగును.

(ఇయం వేదిః) అభిప్రాయము - ఈ మంత్రములలో రేఖాగణితము ప్రకటింపబడినది. యజ్ఞవేదికను రచించు విధానమున రేఖాగణితముకూడ నుపదేశింపబడినది.

త్రికోణము, చతుష్కోణము, శ్యేనపక్షి యరాకారము, గోళాకారము మున్నగు నానావిధాకారములలో వేదిక సిద్ధము చేయబడును. ఈ యాకారములు రేఖాగణితమునకు దృష్టాంతములుగ నార్యులు గ్రహించియున్నారు. (పరో అన్తః పృ....) పృథివియొక్క చుట్టుకొలత పరిధి యనబడును. (యజ్ఞో) పైనుండి క్రిందవఱకు కలుపు పృథివియొక్క రేఖ వ్యాస మనబడును. ఇదియే సమస్త ప్రపంచమునకు నాభి. (అయꣳ సోమ) చంద్రాదిలోకములు కూడ నిట్లే పరిధి, వ్యాసము కలిగియున్నవి. (వృష్ణో అశ్వ) వర్షము నొసంగు సూర్యుడు, అగ్ని, వేగమునకు హేతువగు వాయువు మున్నగు వానికి కూడ పరిధి, వ్యాసము మున్నవి. (రేతః) శక్తినుత్పన్నము చేయుటకు నోషధిరూపమున నుండు నీని వీర్యము కూడ నెల్లయెడల వ్యాప్తమైయున్నది (బ్రహ్మాయం వా) బ్రహ్మము (పరమం వ్యోమ) వాణియొక్క పరిధిరూపమున లోపల వెలుపల నంతటను నున్నది. ఇట్లే యీ మంత్రమువలన నాడిమధ్యాంతాదిరేఖలను సైతమెఱుంగవలెను. తిర్యగ్రేఖలు, విషువత్ రేఖలు కూడ నిట్లే తెలియనగును.

(కాసీత్ ప్ర.....) ౧. యథార్థజ్ఞానమెయ్యది?)(ప్రతిమా) ౨. పదార్థములను తూచున దేది? (నిదానమ్) ౩. దేనివలన కార్యముత్పన్నమగునో యాకారణ మెయ్యది? (ఆజ్యం) ౪. జగత్తున దెలియదగు ఘృతమువలె సారభూత వస్తువెయ్యది? లేక సర్వదుఃఖ నివారకమగు నానందముతో స్నిగ్ధమైన సారభూత వస్తువెయ్యది? (పరిధి) ౫. పరిధియని దేనినందురు? (ఛందః) ౬. స్వతంత్ర వస్తువెయ్యది? (ప్ర ఉ) ౭. ప్రయోగించుటకు యోగ్యము, స్తుతించుటకు యోగ్యము నెయ్యది? ఈ యేడు ప్రశ్నలకును సమాధానము:- (యద్దేవాదేవ) విద్వాంసులెల్లరు దేనిని పూజింతురో యా పరమేశ్వరుడే 'ప్రమ' మున్నగు నామములతో జెప్పబడును. (ప్రమా) యథార్థజ్ఞానము గలవాడు. (ప్రతిమా) పరిమాణమును కొలుచువాడు. ఇట్లే ముందు రాబోవు శబ్దముల కర్థము చెప్పుకొనవలెను.

ఈ మంత్రములందును పరమేశ్వరుడు ప్రమ, పరిధి మున్నగు శబ్దములతో రేఖాగణితమును సిద్ధమొనర్చుట కుపదేశించియున్నాడు. కావున త్రివిధములగు ఈ గణిత విద్యను ఆర్యులు వేదములనుండియే కనిపెట్టిరి. ఈ విద్య యార్యావర్తమునుండియే యితర దేశములందన్నింటిలోను వ్యాపించినది. ఈ విద్య జ్యోతిష శాస్త్రమున విపులముగ జూడ నగును. ఈ విషయమును ప్రతిపాదించు మంత్రములు వేదములందు పెక్కు కలవు.

వేదాలలో ఈశ్వరస్తుతిప్రార్థనాయాచనాసమర్పణోపాసనావిద్య

గణితవిద్యావిషయ మొకింత వివరించి, తదుపరి 'తేజోఽసి' మున్నగు మంత్రముల మూలమున ముఖ్యముగ ప్రార్థన, యాచన, సమర్పణము, ఉపాసనములను గూర్చి వ్రాయుచున్నాము. 'యో భూతం చ' మున్నగు మంత్రములందు గల యర్థములను వివరించుచు నుపాసనను గూర్చి యింతకు పూర్వమే కొంత వ్రాసియున్నాము. ఇంకను ముందు వ్రాయనున్నాము. ఇట ముందు ప్రార్థనా విషయము వ్రాయుచున్నాము.

తేజోఽసి తేజో మయి ధేహి; వీర్యమసి వీర్యం మయి ధేహి;

బలమసి బలం మయి ధేహి; ఓజో ఽస్యోజో మయి ధేహి;

మన్యురసి మన్యుంమయి ధేహి; సహోఽసి సహో మయి ధేహి. ౧

య. ౧౯-౯

మయీదమింద్రఇంద్రియందధాత్వస్మాన్రాయోమఘవానఃసచంతామ్,

అస్మాక ౭ం సంత్వాశిషః సత్యా నః సంత్వాశిషః ౨ య. ౨-౧౦

యాం మేధాం దేవగణాః పితరశ్చోపాసతే.

తయా మామద్య మేధయాఽగ్నే మేధావినం కురు స్వాహా. ౩య. ౩౨-౧౪.

(తేజోఽసి) ఓ పరమేశ్వరా! నీవు అనంతవిద్యాదిగుణములచే ప్రకాశ స్వరూపుడవు; కృపతో నా హృదయమునందు విజ్ఞానరూపప్రకాశమును కలిగింపుము. (వీర్యమసి) ఓ జగదీశ్వరా! నీ పరాక్రమమునకు అంతము లేదు; నా శరీరమునందును, బుద్ధియందును శౌర్యము, స్ఫూర్తి మున్నగు గుణరూప పరాక్రమము కలుగజేయుము. (బలమసి) ఓ అనంతబల యుక్త మహేశ్వరా! దయయుంచి నా శరీరమునందును ఆత్మయందును పూర్ణబలమును చేకూర్పుము. (ఓజోఽసి) సర్వశక్తిమంతుడా! సమస్త సామర్థ్యమునకు నీవు నిలయుడవు. కరుణించి నాయందును ఉచిత సామర్థ్యమును గలిగింపుము - నాకు సత్యవిద్యాబలమును ఒసంగుము. (మన్యురసి) ఓ దుష్టులపై క్రోధముజూపు దేవా! దుష్టకార్యములను, దుష్టులను కోపించు స్వభావము నాకును గలిగింపుము. (సహోఽసి) ఎల్లరను సహించు స్వభావము గల యీశ్వరా! నీవు పృథివ్యాదిలోకములను ధరించువాడవు - నాస్తికుల దుష్టవ్యవహారములను కూడ సహింతువు. అట్లే సుఖదుఃఖములు, హాని లాభములు, శీతోష్ణములు, క్షుత్పిపాసలు, యుద్ధము మున్నగు వాని నన్నింటిని సహించువానిగ నన్ను చేయుము- సర్వశుభగుణములను నా కొసంగి, దుర్గుణములను అన్నింటిని దూరమొనర్తువు గాక!౧

(మయీదమింద్ర) ఓ ఉత్తమైశ్వర్యయుక్త పరమేశ్వరా! కరుణించి యుత్తమములగు శ్రోత్రాదీంద్రియములను, శ్రేష్ఠస్వభావయుక్తమగు మనస్సును నాకు ప్రసాదింపుము- ఉత్తమ గుణములను, పదార్థములను మా కెల్లపుడు జేకూర్చుము (అస్మాన్ రాయో) ఓ పరమైశ్వర్యయుక్త దేవా! ఉత్తమరాజ్యాదిధనము గలవారమగునట్లు మమ్ములను అనుగ్రహింపుము. (సచంతామ్) మేమెల్లప్పుడు ఉత్తమగుణములను గ్రహించువారమై, ఉత్తమ కర్మములను ఒనర్చువారమగు నట్లనుగ్రహింపుము.

(అస్మాక ౭ం) ఓ పరమేశ్వరా! నీ కృపవలన మా కోరికలు ఎల్లపుడు సత్యము లగుగాక! సత్యకర్మమును ఒనర్చుటకే మాకు కోరిక ఉదయించును గాక! చక్రవర్తి రాజ్యస్థాపనాది గొప్పకార్యము లొనర్పగల యోగ్యత మాకు ప్రసాదింపుము.౨

(యాం మేధాం) ఓ పరమాత్మా! అత్యంతోత్తమములగు సత్య విద్యాది గుణములను ధారణసేయగల బుద్ధిని మాకు దయతో నొసంగుము. విద్వాంసులు, జ్ఞానులును మేధాబుద్ధి ని ఉపాసించిరో ఆ మేధాబుద్ధిని మాకు నొసంగుము. దానితో మేము సదా నిన్నుపాసింతుము.

స్వాహా శబ్దము నీ క్రిందజూపిన విధమున నిరుక్తమున యాస్కముని పలువిధముల నిర్వచించియున్నాడు. చూడుడు:-

(సు ఆహేతి వా) మధురము, శుభంకరమును అగు ప్రియవచనమునే యెల్లపుడు నెల్లరు పలుకవలెను. (స్వా వాగాహేతి వా) మానవులు తమ జ్ఞానమున ఉన్నట్లే వాక్కుతో గూడ చెప్పవలెనని గుర్తింప వలెను. (స్వం ప్రాహేతి వా) ఎల్లరు తమ పదార్థములనే తమవిగా చెప్పవలెను. ఇతరులవి తమవిగా చెప్పరాదు - ధర్మముతో ప్రయత్నించి సంపాదించిన దానితో తృప్తినొందవలెను. (స్వాహుతం వా) సుగంధయుక్తపదార్థములను బాగుగ సంస్కరించి వానితో జగత్తుకు ఉపకరించు హోమము చేయవలెను.

స్థిరా వః సంత్వాయుధా పరాణుదే వీలూ ఉత ప్రతిష్కభే,

యుష్మాక మస్తు తవిషీ పనీయసీ మా మర్త్యస్య మాయినః ౨

ఋ. ౧-౩-౧౮-౨

(స్థిరా వః) ఈ మంత్రమునందు ఈశ్వరుడు మానవులను ఆశీర్వదించుచున్నాడు. ఓ మానవులారా! మీరు నిరంతరము ఉత్తమబలము కలిగియుండుడు. (ఆయుధాః మీఆగ్నేయాద్యస్త్రములు, శతఘ్నులు, భుశుండులు, తుపాకులు, ధనుర్బాణములు మున్నగు శస్త్రములు నన్నియు స్థిరములగుగాక! (పరాణుదే) అట్లే నా కృపవలన మీ యస్త్రశస్త్రము లన్నియు శత్రువులను జయింపదగినవిగ ఉండును గాక! (వీలూ) మీ అస్త్రములు దృఢములు, ప్రశంసనీయములు నగుగాక! (ఉత ప్రతిష్కభే) మీ యస్త్రశస్త్రములు దుష్ట శత్రువుల సేనల వేగము నడ్డగింప సమర్థము లగుగాక! (యుష్మాకమస్తు తవిషీ) మీ సేనయు ప్రశంసాపాత్ర మగుగాక! అందువలన మీ బల మఖండితమై, చక్రవర్తి రాజ్యము స్థిరముగా నుండుగాక! మీ దుష్టశత్రువులు సదా పరాజయమును పొందుదురు గాక! కాని, నాఈ ఆశీర్వాదము ధర్మాత్ములు, న్యాయకారులగు శ్రేష్ఠమానవులకు మాత్రమే వర్తించును. (మా మర్త్యస్య) మాయావులు, కపటులు, అన్యాయకారులు, దుష్టులు నగు మనుష్యులకు గాదు. వారు సదా పరాజయమునే పొందుదురు. కావున మీ రెల్లపుడు ధార్మికులుగా ఉందురు గాక! ౪

ఇషే పిన్వస్వోర్జే పిన్వస్వ, బ్రహ్మణే పిన్వస్వ, క్షత్రాయపిన్వస్వ,

ద్యావా పృథివీభ్యాం పిన్వస్వ, ధర్మాసి సుధర్మా మేన్యస్మే నృమ్ణాని ధారయ;

బ్రహ్మ ధారయ, క్షత్రం ధారయ, విశం ధారయ.౫ యజు. ౩౮-౧౪

(ఇషే పిన్వస్వ) హే భగవన్! మాకు శుభకర్మముల నొనర్చుటకే కోరికలు కలుగుగాక! మా శరీరములను ఉత్తమ భోజ్య పదార్థముల ద్వారమున పుష్టములగునట్లు చేయుము. (ఊర్జే) నీదయ వలన మే ముత్తమ పరాక్రమయుక్తులమై, దృఢప్రయత్నముల నొనర్చు వారలమగునట్లనుగ్రహింపుము. (బ్రహ్మణే) సత్యశాస్త్రములను-వేద విద్యలను చదివి, చదివించి, వానినుండి తగిన యుపకారమును పొందుటకు సామర్థ్యము నొసంగుము. అందువలన మే ముత్తమ విద్యాదిగుణ కర్మములు గలవారమై బ్రాహ్మణ వర్ణమునకు యోగ్యుల మగుదుము. (క్షత్రాయ) ఓ పరమేశ్వర! నీ కృపవలన మేము చక్రవర్తి రాజ్యము కలవారమై శూరులము, వీరులము నగుదుము గాక! ఉత్తమ సేనగల వార మగుదుము గాక! ఇట్లు క్షత్రియ వర్ణమున కధికారుల మగునట్లు చేయుము. (ద్యావా పృథివీ) భూమి, జలము, సూర్యుడు, వాయువు, మున్నగు పదార్థముల వలన సమస్తజగత్తునకు ప్రకాశము, ఉపకారము కలుగునట్లు కళాకుశలులమై విమానాది యానములను నడపుటకు మమ్ముల నుత్తమ సుఖయుక్తుల నొనర్పుము. అందువలన మేమును సృష్టిగతప్రాణుల కుపకార మొనర్పగలము గాక! (ధర్మాసి) ఓ సుధర్మా! న్యాయకారివగు నో ప్రభూ! మమ్ములను న్యాయయుక్తుల నొనర్పుము. (అమే) ఓ స్వామీ! నీవు నిర్వైరివి. వైరభావము విడిచి వర్తించునట్లు మమ్ములను అనుగ్రహింపుము. (అస్మే) ఓ పరమ కారుణిక! మాకు (నృమ్ణాని) ఉత్తమ రాజ్యమును, ఉత్తమ ధనమును, శుభగుణములను ప్రసాదింపుము. (బ్రహ్మ) ఓ పరమేశ్వర! మాలో బ్రాహ్మణుల ఉత్తమ విద్యాయుక్తుల నొనర్పుము. (క్షత్రమ్) మిక్కిలి చతురులము, శూరవీరులము, క్షత్రియ వర్ణముకు అధికారులము అగునట్లు మమ్మనుగ్రహింపుము. (విశమ్) వైశ్యవర్ణమును, మా ప్రజను సదా రక్షింపుము. మేము శుభగుణ యుక్తులమై పురుషార్థపరుల మగునట్లనుగ్రహింపుము.

యజ్జాగ్రతో దూరముదైతి దైవం తదు సుప్తస్య తథైవైతి,

దూరంగమం జ్యోతిషాం జ్యోతిరేకం తన్మే మనః శివసంకల్పమస్తు.

ఓ య. అ.౩౪-౧

వాజశ్చమే, ప్రసవశ్చమే, ప్రయతిశ్చ మే,

ప్రసితిశ్చ మే ధీతిశ్చ మే, క్రతుశ్చమే.

(యజ్జాగ్రతో) హే సర్వవ్యాపక పరమేశ్వర! నా మనస్సు జాగ్రదవస్థలో దూరము వెళ్ళుచుండును. సమస్తేంద్రియములకు నదిస్వామి. (దైవమ్) జ్ఞానాదిగుణ యుక్తము. అది ప్రకాశస్వరూపమై ఉన్నది. (తదు సు....) అట్లే నిద్రావస్థయందును అది శుద్ధము ఆనందయుక్తమునైయుండు గాక! (దూరం గమమ్) దూరము వెళ్లు స్వభావము గలది. (జ్యోతిషాం) ఇంద్రియములయు, సూర్యుడు మున్నగు జ్యోతిస్సులయు ప్రకాశమునకు ప్రకాశకము అది ఒక్కటే. (తన్మే) ఓ పరమేశ్వర! అట్టి నామనస్సు నీ కృపచేత, (శివసంకల్పమస్తు) శుభ మొనర్చునదియు, శుద్ధస్వభావయుక్తము నగుగాక! అధర్మకార్యములం దెన్నడు ప్రవృత్తముగాకుండు గాక!

ఇట్లే (వాజశ్చ మ) మున్నగు శుక్ల యజుర్వేదపు పదునెనిమిదవ అధ్యాయములోని మంత్రములు సర్వస్వము ఈశ్వరునకు సమర్పింపుడని విధించును. అన్నింటికంటె నుత్తమమగు మోక్షసుఖము మొదలు సమస్త పదార్థములకొరకు ఈశ్వరునే యాచింపవలెను; కాని అన్యుని ప్రార్థింపరాదు.

ఆయుర్ యజ్ఞేన కల్పతాం ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతాం చక్షుర్ యజ్ఞేన కల్పతాం, శ్రోత్రం యజ్ఞేన కల్పతాం, వాగ్ యజ్ఞేన కల్పతాం, మనో యజ్ఞేన కల్పతా, మాత్మా యజ్ఞేన కల్పతాం బ్రహ్మా యజ్ఞేన కల్పతాం జ్యోతిర్ యజ్ఞేన కల్పతాం స్వర్ యజ్ఞేన కల్పతాం పృష్ఠం యజ్ఞేన కల్పతాం యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతామ్, స్తోమశ్చ, యజుశ్చ ఋక్ చ సామ చ, బృహచ్చ, రథంతరం చ, స్వర్ దేవా అగన్ మామృతా అభూమ, ప్రజాపతేః ప్రజా అభూమవేట్ స్వాహా. ౭ యు. ౧౮-౨౯

(యజ్ఞో వై విష్ణుః) విష్ణువునకు యజ్ఞమని నామము. శతపథ బ్రాహ్మణమున అట్లు చెప్పబడినది.

(ఆయుర్ యజ్ఞేన) ఆ ఈశ్వరుడు సమస్తజగత్తునను వ్యాపకుడై ఉన్నాడు. అతడే విష్ణువనబడును. అతనికే సమస్తపదార్థములు సమర్పింపవలెను. ఈ మంత్రమున ఈ విషయమే వర్ణింపబడినది. మనుష్యులెల్లరు తమ ఆయువునంతటిని ఈశ్వరుని సేవించుటకు, అతని ఆజ్ఞలను పాలించుటకు అర్పింపవలెను. (ప్రాణో) ప్రాణమును కూడ నీశ్వరున కర్పింపవలెను. (చక్షుః) ప్రత్యక్షప్రమాణము, నేత్రము, (శ్రోత్రం) శ్రవణవిద్య, శబ్దప్రమాణాది, (వాక్) వాణి, (మనో) మనస్సు, విజ్ఞానము, (ఆత్మా) జీవుడు, (బ్రహ్మా) నాలుగు వేదములను చదివి పురుషార్థమును సాధించువాడు. (జ్యోతిః) సూర్యాదుల ప్రకాశము, (స్వః) సుఖము, (పృష్ఠం) ఉత్తమకర్మముల ఫలము. స్థానము, (యజ్ఞో) వేద విషయ విచారమున వర్ణింపబడిన త్రివిధములగు యజ్ఞములు, (స్తోమశ్చ) స్తుతిసమూహము, (యజుశ్చ) సర్వక్రియలకు సంబంధించిన విద్య, (ఋక్ చ) ఋగ్వేదము - స్తుతి-స్తోత్రము, (సామ చ) గానవిద్య, (చ) అథర్వవేదము, (బృహచ్చ) గొప్పగొప్ప వస్తువులు, (రథంతరం చ) తన అధీనమున నున్న శిల్పవిద్యాఫలములు అన్నియు పరమేశ్వరున కర్పింపవలెను. వస్తువులన్నియు ఈశ్వర నిర్మితములే. ఇట్లు సర్వము పరమేశ్వరున కర్పించిన మనుజావకా పరమేశ్వరుండు సర్వసుఖములను చేకూర్చును (స్వర్దేవా) పరమేశ్వరుని కృపవలన పరమప్రకాశరూప విజ్ఞానమును పొంది శుద్ధులమై, ప్రపంచమున కీర్తిమంతులమై, మనము పరమానందరూప మోక్షమును, (అగన్మ) ఎల్లపుడు పొందుదుము గాక!

(ప్రజాపతేః)సర్వజ్ఞుడు, న్యాయకారి, ఎల్లరకు దండ్రియు నగు పరమేశ్వరునే ఉపాసింపవలెను; కాని, ఏ మానవునికూడ మానవులు తమకు రాజుగా నుపాస్యునిగా నెంచరాదు. పరమేశ్వరుడే ఎల్లరకుఉత్తమ సత్యన్యాయము నొసర్చును - ఇతరు లివ్వరు నట్లు చేయజాలరు. (వేట్ స్వాహా) సర్వజ్ఞుడు, సత్యస్వరూపుడు, సత్యన్యాయకర్తయు నగు పరమేశ్వరుని ప్రజలమై మన మెల్లపుడును సత్యమునే యంగీకరింపవలెను. సత్యమునే చెప్పవలెను. సత్యమే యాచరింపవలెను. పరమేశ్వరుని ఆజ్ఞాపాలనమున నెల్లపుడు విరోధింపకుందుముగాక! ఎల్లప్పుడు నీ సేవయందే పుత్రులవలె ప్రేమతో వర్తింతుము గాక! అని పరమేశ్వరుని మానవులెల్లరు ధ్యానమొనర్పవలెను.

ఉపాసనా విషయము

వేదములందు వర్ణింపబడిన ఈశ్వరోపాసన విషయము మిక్కిలి సంక్షేపముగ వ్రాయబడును. ,

యుంజతే మన ఉత యుంజతే ధియో విప్రా విప్రస్య బృహతో విపశ్చితః,

విహోత్రా దధే వయునా విదేక ఇన్మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః.

౧ ఋ ౪-౪-౨౪-౧; యజు ౧౧-౪

(యుంజతే మన) జీవునకు నిత్య మీశ్వరోపాసన చేయుట ఉచితము. ఉపాసన సమయమున మనస్సు నీశ్వరునందు స్థిరపఱచవలెను. (విప్రాః) ఈశ్వరోపాసకులైన బుద్ధిమంతులు, (హోత్రాః) ఉపాసనా యోగమును గ్రహించువారును, (విప్రస్య) ఎల్లర నెఱుగు నట్టియు, (బృహతః) ఎల్లరికంటె గొప్పవాడును అగు (విపశ్చితః) సర్వవిద్యాయుక్తుడు నగు పరమేశ్వరుని యందు (మనః యుంజతే) తమ మనస్సును బాగుగ యుక్తము చేయుదురు. (ఉత ధియః) అట్లే తమ బుద్ధివృత్తులను, జ్ఞానమును, (యుంజతే) ఎల్లప్పుడు పరమేశ్వరుని యందే స్థిరముచేయుదురు. ఏ పరమేశ్వరుడీ సర్వజగత్తును (విదధే) ధరించిచేయుచున్నాడో, (వయునా విదేక ఇత్) ఎవడు సర్వజీవుల జ్ఞానములకు, ప్రజలకును సాక్షియో, అతనిని మించిన ఉత్తమ పదార్థ మొందును లేదు. (దేవస్య) సర్వజగత్తును ప్రకాశింపజేయువాడును (సవితుః) సర్వము నుత్పన్నము చేయువాడును నగు నా దేవుని (పరిష్టుతిః) సర్వవిధముల స్తుతియింతుము గాక! (మహీ) ఆ స్తుతి యన్నింటికంటెను గొప్పది - పరమేశ్వరుని స్తుతికి సమానమగు స్తుతి మరియొండులేదు. ఇట్లు స్తుతి చేసినందువలననే జీవుడు పరమేశ్వరుని పొందగలడు౧

యుంజానః ప్రథమం మనస్తత్త్వాయ సవితా ధియమ్

అగ్నేర్ జ్యోతిర్నిచాయ్య పృథివ్యా అధ్యాభరత్.౨ యజు. ౧౧-౧

(యుంజానః) యోగి, (తత్త్వాయ) బ్రహ్మజ్ఞానముకొఱకు, (ప్రథమం మనః) తన మనస్సును మొదట పరమేశ్వరునందు లగ్న మొనర్చునపుడు (సవితా) పరమేశ్వరుడు (ధియం) వానిబుద్ధిని కృపతో తనయందు లగ్నము చేసికొనును. (అగ్నేర్ జ్యోతిః) ఆ యోగి పరమేశ్వరుని ప్రకాశమును, పరమేశ్వరునిరిగా నిశ్చయించి (అధ్యాభరత్) తనలో పరమేశ్వరుని ధరించును. (పృథివ్యా) పృథివిలో యోగిలక్షణ మిదియే.

యుక్తేన మనసా వయం దేవస్య సవితుః సవే, స్వర్గ్యాయ శక్త్యా.3

యజు. అ.౧౧ మ. ౨.

(వయం) మనమెల్లరము, (స్వర్గ్యాయ) మోక్షసుఖము కొఱకు, (శక్త్యా) తన యోగబలోన్నతితో, (దేవస్య) పరమేశ్వరుని సృష్టిలో ఉపాసనా యోగమొనర్చి తన ఆత్మనుశుద్ధి చేసుకొనవలెను. (యుక్తేన మనసా) శుద్ధమనస్సులో పరమేశ్వర ప్రకాశమనెడి ఆనందమును పొందవలెను. మానవులెల్లరు ఇట్టి కోరిక కలిగియుండవలెనని మంత్రాభిప్రాయము. 3

యుక్త్వాయ సవితా, దేవాన్ త్స్వర్యతో ధియా దివమ్,

బృహజ్జ్యోతిః కరిష్యతః సవితా ప్రసువాతి తాన్ ౪ యజు. ౧౧-3

ఇట్లు యోగాభ్యాస మొనర్చుటవలన, (స్వర్యతః దేవాన్) శుద్ధభావముతో, ప్రేమతో ఉపాసన మొనర్చు యోగులపై (సవితా) అంతర్యామి యగు ఈశ్వరుడు కృపతో (యుక్త్వా) వారి ఆత్మలయందు ప్రకాశము గలుగజేయుట మూలమున యుక్తుడై, (ధియా) తన కృపాబుద్ధితో (దివం బృహజ్జ్యోతిః) తన దివ్యస్వరూపమగు ననంతప్రకాశమును (ప్రసువాతి) ప్రకటమొనర్చును (కరిష్యతః) అట్లే సత్యమైన ప్రేమతో ఉపాసకులగు యోగులకు, (సవితా) ;పరమదయాళువు, అంతర్యామియునగు ఈశ్వరుడు మోక్షము నొసంగి ఎల్లప్పుడు ఆనందములో ఉంచును.

యుజే వాం బ్రహ్మ పూర్వ్యం నమోభిర్ విశ్లోక ఏతు పథ్యేవ సూరేః,

శృణ్వంతు విశ్వే అమృతస్య పుత్రా ఆయే ధామాని దివ్యాని తస్థుః ౫

యజు. ౧౧-౫

ఉపాసన నుపదేశించువాని గూర్చియు, గ్రహించువానిని గూర్చియు పరమేశ్వరుని యుపదేశము. (పూర్వ్యమ్) నీవు, సనాతన బ్రహ్మమును, (నమోభిః) సత్యమగు ప్రేమభావనతో నీ యాత్మను స్థిరమొనర్చుకొని నమస్కారాది రీతులతోనుపాసించినపుడు, నేను నిన్నాశీర్వదింతును. (శ్లోకః) సత్యకీర్తి, (వాం) మిమ్ముల నిరువురను, (ఏతు) పొందునుగాక. (పథ్యేవ సూరేః) విద్వాంసునకు ధర్మమార్గము ప్రాప్తించునట్లు మీకును సత్యమును సేవించుటవలన సత్యకీర్తి లభించును. (యే) ఇట్లే ఉపాసకులు, (అమృతస్య) మోక్షరూపుడగు నిత్యపరమేశ్వరునకు, (పుత్రాః) ఆజ్ఞాపాలకులు, సేవకులు నగుదురో, (దివ్యాని) ప్రకాశస్వరూపమగు విద్యతోను, ఉపాసనతోను యుక్తము లగు కర్మములందు (ధామాని) దివ్యస్థానములందును (ఆతస్థుః) బాగుగా స్థిరులగుదురు. (విశ్వే) ఆ అమృతపుత్రులందఱు, (వాం) ఉపాసననుపదేశించువాడు, ఆ ఉపదేశము గ్రహించువాడు నను నీ యిరువురను, (శృణ్వంతు) ప్రసిద్ధులుగా వెఱుగుదురు గాక! ఇట్లుపాసన నొనరించు మీ యిరువురితో, (యుజే) ఈశ్వరుడ నగు నేను యుక్తుడనగుదును.

సీరా యుంజంతి కవయో యుగా వితన్వతే పృథక్

ధీరా దేవేషు సుమ్నయా. ౬ యజు. ౧౨-౬౭

(కవయః) విద్వాంసులును యోగులును, (ధీరాః) ధ్యానులు నగువారు (పృథక్ సీరా యుంజంతి) భిన్న భిన్న నాడులను ఉపాసనా యోగముకొఱకు యుక్తము చేయుదురు - పరమాత్మసాక్షాత్కారముకొఱకు నుపాసనాయోగము నభ్యసింతురు. (యుగా) యోగయుక్త కర్మములను, (వితన్వతే) నిరంతరము విస్తరింపజేయుదురు - యోగాభ్యాసమున తత్పరులగుదురు. (దేవేషు సుమ్నయా) విద్వాంసులలో ప్రశంసితులై పరమానందము ననుభవింతురు.

యునక్త సీరా వి యుగా తనుధ్వం కృతే యోనౌ వపతే హ బీజమ్,

గిరా చ శ్రుష్టిః సభరా అసన్నో నేదీయ ఇత్సృణ్యః పక్వమేయాత్. ౭

య. ౧౨-౬౮

అత్ర ప్రమాణమ్:- శ్రుష్టిరితి క్షిప్రనామసు అష్టిరి. నిరు. ౬-౧౩

ద్వివిధా సృణిర్ భవతి; భర్తా చ హంతా చ నిరు ౧౩-౫

ఓ ఉపాసకులార! మీరు యోగాభ్యాసము వలనను, పరమాత్ముని యోగము వలనను నాడులలో ధ్యాన మొనర్చి పరమానందముతో (యునక్త) యుక్తులు కండు. ఇట్లే మోక్షసుఖమును (వితనుధ్వమ్) విస్తరింపజేయుడు. మరియు, (కృతే యోనౌ) అంతఃకరణమును శుద్ధ మొనర్చినమీదట పరమానందమునకు కారణభూతమగు తన యాత్మయందు ఉపాసనా విధానముతో ఉపాసనా యోగ సంబంధమగు విజ్ఞానరూప (బీజం) బీజమును (వపత) బాగుగ నాటుడు.

(గిరా చ) వేదవాణి ద్వారమున, పరమాత్మునియందు, (యునక్త) యుక్తులై అతని స్తుతి ప్రార్థనోపాసనలయందు ప్రవృత్తులుగండు. (శ్రుష్టిః) ఉపాసనాయోగఫలము మిక్కిలి శీఘ్రముగ లభించుగాక! ఆ ఫలము, (పక్వం) పరిపక్వమై, శుద్ధము, పరమమునగు నానందముతో నిండియుండి, మోక్షసుఖమును చేకూర్చును. (ఇత్ సృణ్యః) ఉపాసనా యోగవృత్తులన్నియు క్లేశములను నాశమొనర్చునవియై, (సభరాః) శాంత్యాది సర్వగుణములతో నిండియుండును. ఆ ఉపాసనా యోగవృత్తులతో పరమాత్మసంబంధమును మీ మీ యాత్మలలో ప్రకాశితము చేసికొనుడు. ౭

యాస్క నిరుక్తమున శ్రుష్టి, సృణి, శబ్దములకు నీ క్రింది వ్యుత్పత్త్యర్థము చెప్పబడినది: (శ్రుష్టీతి) శ్రుష్టిః శీఘ్రము. అశూజ్ వ్యాప్తౌ, క్తిన్, ఉప్, శట (అశు) అష్టిః శృష్టి.

(ద్వివిధా) సృణి = కొడవలివలె పరమాత్మక్లేశములను హరించును; ఖండించును.

అష్టవింశాని శివాని శగ్మాని సహ యోగం భజంతు మే.

యోగం ప్రపద్యే క్షేమం చ, క్షేమం ప్రపద్యేయోగం

చ నమోఽహో రాత్రాభ్యామస్తు. ౮ అథ. ౧౯, ౧-౮-౨

(అష్టవింశాని శివని) ఓ పరమైశ్వర్యయుక్త మంగళమయ దేవ ! నీకృపవలన నుపాసనాయోగము నాకు లభించును గాక! దాని వలన నాకు సుఖము కలుగు గాక! ఇట్లే దశేంద్రియములు, దశప్రాణములు, మనస్సు, బుద్ధి, చిత్తము, అహంకారము, విద్య, స్వభావము, శరీరము, బలము నను నీ యిరువది యెనిమిదియు సర్వశుభములందును ప్రవృత్తమైన యుపాసనాయోగమును, (అహోరాత్రాభ్యాం) అహర్నిశలు సేవించును గాక! అట్లే మేమును, నీ కృపవలన, (యోగం) యోగము మూలమున, (క్షేమం) రక్షణను, రక్షణవలన యోగమును పొందగోరుచున్నాము. ఈ కార్యమున మాకు నీవు తోడ్పడుదువుగాక! కావున మేము రాత్రిందివములు నీకు నమస్కరించుచున్నాము ౮

భూయానరాత్యాః శచ్యాః పతిస్త్వమింద్రాసి

విభూః ప్రభూరితి త్వోపాస్మహే వయమ్. ౯ అథ ౧౯-౧౩౪-౪౭

అత్ర ప్రమాణమ్ :

వాక్ నామసు శచీతి పఠితమ్. ని. ౧-౧౧

తథా కర్మణాం నామసు శచీతి పఠితమ్. ని. ౨-౧

తథా ప్రజ్ఞా నామసు శచీతి పఠితమ్. ని. ౩-౯

(భూయానరాత్యాః) ఓ జగదీశ్వర! నీవు (శచ్యాః) సర్వ ప్రజ్ఞకు, వాణికి, కర్మములకు (పతిః) స్వామివి. అట్లే, (భూయాన్) సర్వశక్తి మత్త్వాది గుణయుక్తుడవు. (అరాత్యాః) నీవు-దుష్టప్రజ్ఞను, మిథ్యావాణిని, పాపకర్మములను నశింపజేయుటలో నతి సమర్థుడవు. (విభూః) నీవు వ్యాపకుడవు. (ప్రభూః) సర్వసామర్థ్య యుక్తుడవు, కావున మేము నిన్నుపాసింతుము. ౯

యాస్కముని నిర్మిత నిరుక్తమున శచీ శబ్దమునకు వాణి, కర్మము, ప్రజ్ఞ అను మూడర్థములు గలవని చెప్పబడినది.

నమస్తే అస్తు పశ్యత పశ్య మా పశ్యత ౧౦ అథ. ౧౯-౧౩౪-౪౮

(నమస్తే అస్తు) పరమేశ్వరుడు మానవుల నుద్దేశించి యీ మంత్రమున నిట్లుపదేశించుచున్నాడు. ఓ యుపాసకులార! మీరు (మా) నన్ను ప్రేమభావముతో నుపాసనా యోగమువలన నిజాత్మలలో (పశ్యత) నెల్లపుడు చూడుడు. నాయాజ్ఞల నెఱుగుడు. వేదవిద్య నభ్యసించి అందు విధించిన విధమున నాచరింపుడు. ఓ పరమేశ్వర! నీవు కృపాదృష్టితో (పశ్య మా) మమ్ములను నిరంతరము చూడుము. (నమస్తే అస్తు) మేము నీకెల్లపుడు నమస్కరింతుము అని ఉపాసకులు కూడ ప్రార్థించవలెను. ౧౦

అన్నాద్యేన యశసా తేజసా బ్రాహ్మణ వర్చసేన. ౧౧ అథ, ౧౯-౧౩౪-౪౯

ఓ పరమేశ్వర! (అన్నాదేన) అన్నాద్యైశ్వర్యముతోను, (యశసా) సర్వోత్తమకీర్తితోను (తేజసా) తేజస్సుతోను-దీనత్వము, భయము లేకుండుటతోను, (బ్రాహ్మణ వర్చసేన) సంపూర్ణ విద్యతోను మమ్ములను యుక్తులంజేసి యనుగ్రహింపుము. ఇందులకే మే మెల్లపుడు నిన్నుపాసింతుము. ౧౧

అంభో అమో మహః సహ ఇతిత్వోపాస్మహే వయమ్.౧౨ అథ. ౧౩-౪-౨౦

అంభో అరుణం రజతం రజః సహ ఇతి త్వోపాస్మహే వయమ్ ౧౩

అథ. ౧౩-౪-౨౧

((అంభః) ఈ పదమునకు పూర్వమంత్రమున నర్థము చెప్పబడినది. గౌరవార్థము రెండవసారి యీ మంత్రమున నీ పదము గ్రహింపబడినది.)

(అరుణమ్) ఓ పరమేశ్వర! నీవు ప్రకాశస్వరూపుడవు. సర్వ దుఃఖములను నాశ మొనరింతువు. (రజతమ్) ప్రీతికి పరమహేతువగు నానందస్వరూపుడవు. (రజః) సర్వలోకరూపమగు నైశ్వర్యవంతుడవు. (సహః) సహనశీలుడవు. (ఈ పదముకూడ రెండవసారి ప్రయోగింపబడినది.) (ఇతి.....మహే......) అని మేముపాసింతుము.

ఉరుః పృథుః సుభూర్భువ ఇతి త్వోపాస్మహే వయమ్. ౧౪

అథ. ౧౩-౪-౨౨

ఓ ఈశ్వర! (ఉరుః) నీవు సర్వశక్తిమంతుడవు. (పృథుః) ఆద్యంతరహితుడవు, వ్యాపకుడవు. (సుభూః) సర్వపదార్థములందుండు వాడవు, (భువః) అవకాశస్వరూపుడవగుటచే నంతయు నీ యందున్నది. అని యెఱింగి నిన్నెల్లపుడు నుపాసింతుము. నిన్నే యాశ్రయించి యున్నాము.

యాస్క నిఘంటువునందు ఉరు శబ్దమునకు బహు - అనేకము అని యర్థమున్నది.౧౪

ప్రథో వరో వ్యచో లోక ఇతి త్వోపాస్మహే వయమ్. ౧౫ అథ. ౧౩-౪-౨౩

(ప్రథో వరో) ఓ పరమేశ్వర! నీవు సర్వజగత్తును విస్తరింపజేయువాడవు. ఉత్తముడవు. (వ్యచః) సర్వజ్ఞుడవు; ధారణ, పాలన, వినాశము లనెడి ముప్పిధక్రియలకు కర్తవు. (లోకః) విద్వాంసులకెల్లరకు తెలిసికొనదగినవాడవు. ఎల్లరను చూచువాడవు- నెఱుంగు వాడవు నీవే. అన్యుడెవడును కాదు. ఇట్టి సర్వజ్ఞ స్వరూపుడవగు నిన్నుమేము సతత ముపాసింతుము.౧౫

యుంజంతి బ్రధ్నమరుషం చరంతం పరితస్థుషః,

రోచంతే రోచనాదివి. ౧౬ ఋ. ౧, ౧-౧౧-౧

౧. మొదటి యర్థము-(యుంజంతి) ముక్తికి నుత్తమసాధన ముపాసన. అందువలన విద్వాంసులు, (పరితస్థుషః) సర్వజగత్తునందును, సర్వప్రాణుల హృదయములందును, వ్యాపకుడైయున్న సర్వజ్ఞుడగు నీశ్వరుని యుపాసనవలన తమ ఆత్మలతో యుక్తము చేసికొందురు. ఆ ఈశ్వరుడు (చరంతం) సర్వజ్ఞుడు, (అరుషం) హింసాదిదోషరహితుడు, కృపాసముద్రుడు, (బ్రధ్నం) విద్యవలనను, యోగాభ్యాసము వలనను జనించు గాఢ ప్రేమతో సర్వానందములను పెంచువాడు, సర్వవిధముల పెద్దవాడు, (రోచనాః) కావున నుపాసకుల యాత్మలు అవిద్యాది సర్వదోషము లనెడి యంధకారమునుండి విడివడి(దివి) ఆత్మలను ప్రకాశింపజేయు పరమేశ్వరునియందు (రోచంతే) ప్రకాశితము లగును.

౨. రెండవ యర్థము:- (పరితస్థుషః) సూర్యలోకము, తన కిరణములతో మూర్తిమంతములగు సర్వద్రవ్యములను ప్రకాశింప జేయుటలోను, ఆకర్షించుటలోను, (బ్రధ్నం) అన్నింటికంటె పెద్దదియు, (అరుషం) రక్త గుణ యుక్తము, అగ్నిమయమునునై యున్నది. సర్వలోకములు దాని యాకర్షణముతో యుక్తములై యున్నవి.'(దివి రోచనాః) అట్లే సర్వపదార్థములు నా సూర్యుని ప్రకాశమువలననే ప్రకాశితములగుచున్నవి. విద్వాంసు లాయాదిత్యునే సర్వలోకముల నాకర్షించువాడని యెఱుగుదురు.

౩. మూడవ యర్థము:- (యుంజంతి) ఉపాసకులు సర్వావయవ వృద్ధికి ముఖ్యహేతువగు ప్రాణమును ప్రాణాయామముతో ప్రీతి పూర్వకముగ పరమేశ్వరునియందు లగ్నము చేయుదురు. అందువలననే వారు మోక్షమును బొంది సదానందమున నుందురుగాక.

మంత్రములలోని పదములకు మూడర్థములు చెప్పుటకు తగిన ప్రమాణములు:-

యాస్కనిఘంటువున, 'తస్థుషః' శబ్దము మానవార్థమున గ్రహింపబడినది. అట్లే శతపథబ్రాహ్మణమున 'బ్రధ్న,' 'అరుష' శబ్దములు ఆదిత్యుడను నర్థము దెలుపుచున్నవి. ఈ బ్రధ్న శబ్దమున కర్థము యాస్కనిఘంటువున మహత్ అని యున్నది. ప్రశ్నోపనిషత్తునందు ఆదిత్యుడు ప్రాణ శబ్దముచే జెప్పబడెను. కావున బ్రధ్న, అరుష శబ్దములచే ప్రాణము గ్రహింపనగును.

పరమేశ్వరుని మించిన గొప్ప పదార్థ మింకొకటిలేదు. కావున పైన జూపిన యాస్క నిఘంటు ప్రమాణము మంత్రము యొక్క ప్రథమార్థమున నుపయుక్తమగును. శతపథప్రమాణము ద్వితీయార్థమునందును, ప్రశ్నోపనిషత్ ప్రమాణము తృతీయార్థమునందు నుపయుక్తములగునని గ్రహింపవలెను.

యాస్కనిఘంటువునందు బ్రధ్న, అరుష శబ్దములు అశ్వ నామములందును పఠింపబడినవి. కాని, ఆయర్థ మీ మంత్రమున గ్రహింపదగదు. శతపథాదిగ్రంథవ్యాఖ్యానముల కది విరుద్ధమగును. మూలార్థము సంగతమును కాదు. ఒక శబ్దమున కనేకార్థము లుండవచ్చును. కాని, అర్థములన్నియు నొకే స్థలమున నుపయుక్తములు కావు. కావున భట్టమోక్షముల్లర్ ఆంగ్లేయభాషలో నీ మంత్రమున కర్థము వ్రాయుచు పై పదమునకు 'అశ్వ' మని వ్రాసి యున్నాడు. అది సరికాదు. సాయణాచార్యుడీ మంత్రవ్యాఖ్యానమునందు ఆదిత్యుని గ్రహించియున్నాడు. ఒక అంశమున నీ వ్యాఖ్య సరియనియే చెప్పవచ్చును. కాని భట్టమోక్షమూల రీ యర్థమ నెటనుండి గ్రహించెనో తెలియకున్నది. అతని కల్పనామాత్రమనియే చెప్పనగును. కావున ప్రామాణికము కాదు.

ఉపాసన చేయవలసిన రీతి యిపుడిట వ్రాయుచున్నాము ముముక్షులీశ్వరునుపాసింపదలతురేని, తమ కోరిక కనుకూలమగు నేకాంతస్థలమున ఆసీనులై మనస్సును శుద్ధ మొనర్చుకొని; స్థిరపరచు కొనవలెను. సర్వేంద్రియములను, మనస్సును సచ్చిదానందాది లక్షణ యుక్తుడును, అంతర్యామి - సర్వవ్యాపకుడు - న్యాయకారియు నగు పరమేశ్వరుని వంకకు బాగుగ మరల్చి, లెస్సగ నాలోచింపవలెను. పరమేశ్వరునియందు తమ ఆత్మలను నియోగింపవలెను. మరియు స్తుతి, ప్రార్థనోపాసనలను బలుమారు చేసి తమ ఆత్మల నతని యందు లగ్నము చేయవలెను. పతంజలి మునికృత భాష్యప్రమాణ ముల ననుసరించి, యుపాసించురీతి నిట వ్రాయుచున్నాము.

(యోగశ్చిత్త వృత్తి నిరోధః) ఉపాసించు సమయమున పరమేశ్వరునికంటె భిన్నములగు విషయములనుండియు, వ్యవహార సమయమున అధార్మిక ములగు సర్వవ్యవహారములనుండియు తన మనోవృత్తి నెల్లపుడు నిరోధింపవలెను - అడ్డగింపవలెను. ఇట్లు చేయుటయే యోగము. ఇట్లే పరమేశ్వరునుండి దూరమగుటయు, నతని యాజ్ఞలకు విరుద్ధముగ చెడుగులందు చిక్కువడుటయు వియోగమనబడును.

పూ. ప: వెలుపలి వ్యవహారములనుండి వేరుచేసి వృత్తి స్థిర మొనర్చినపుడది యెక్కడ స్థిరమగును?

ఉ. ప: (తదా ద్రష్టుః స్వరూపే ఽ వస్థానమ్ .) జలప్రవాహము నొకవైపున దృఢమగు నానకట్టతో నడ్డగించి నపుడది నిమ్న స్థలముం జేరి యట స్థిర మగును. అట్లే మనోవృత్తి బాహ్యమునుండి యడ్డగించిన నపుడది సర్వజ్ఞుడైన పరమేశ్వరుని యందు స్థిరమగును.

పూ. ప: ఉపాసకుడగు యోగి యుపాసనను విడిచి సాంసారిక వ్యవహారములందు ప్రవృత్తుడైనపుడతని ప్రవృత్తి సాంసారిక పురుషుల ప్రవృత్తివలె నుండునా? దానికి విలక్షణ మున నుండునా?

ఉ. ప: (వృత్తి సారూప్య మితరత్ర) ఉపాసకుడైన యోగి సాంసారిక వ్యవహారములందు ప్రవర్తించినపుడతని వృత్తి హర్ష శోకములు లేనిదై శాంతము, ధర్మారూఢము, విద్యావిజ్ఞాన ప్రకాశము, సత్యతత్త్వనిశ్చయ కలదై, మిక్కిలి తీవ్రమై, సాధారణ మనుష్య విలక్షణమై, అపూర్వమునై యుండును. సాంసారిక మనుజుని వృత్తి అట్లుగాక హర్షశోకములతో గూడి దుఃఖసాగరమున మునకలు వేయుచుండును. (ఉపాసకునివృత్తి జ్ఞానరూప ప్రకాశమున వర్తిల్లును. సాంసారికుని వృత్తి సతత మంధకారమున చిక్కువడుచుండును.) ౩

పూ. ప: వృత్తు లెన్ని? వాని నడ్డగించు టెట్లు?

ఉ. ప: (వృత్తయః పంచతయ్యః క్లిష్టాక్లిష్టాః) సర్వజీవుల మనస్సులందును నైదువిధములగు వృత్తులుత్పన్నములగును. అవియును క్లిష్టములు, అక్లిష్టములు నని రెండు విధములు. క్లిష్టములన క్లేశము-కష్టములతో గూడినవి. అక్లిష్టములు = క్లేశరహితములు-శాంతములు. ఎవని వృత్తులు విషయాసక్తము పరమేశ్వరోపాసనకు విముఖములో యవి యవిద్యాది క్లేశములతో గూడి యుండును. ఉపాసకుని వృత్తులు క్లేశరహితములై శాంతములై యుండును. ౪

పంచవృత్తులు:- ౧. ప్రమాణము, ౨. విపర్యయము, ౩. వికల్పము, ౪. నిద్ర, ౫. స్మృతి.

వాని విభాగములు - లక్షణములు -

౧. (తత్ర ప్రత్యక్షం) ప్రత్యక్షాది ప్రమాణవ్యాఖ్యానము వేద విషయమునకు సంబంధించిన హోమప్రకరణమున నీ గ్రంథమునందే చూడుడు.

౨. (విపర్యయః) రెండవది విపర్యయ వృత్తి. దానివలన మిథ్యా జ్ఞానము కలుగును. ఉన్నది ఉన్నట్లు తెలిసికొనక విపరీతముగ తెలిసి కొనుట. ఒక వస్తువు నింకొకటి యనుకొనుట విపర్యయము. ఉదాహరణమునకు- ముత్యపు చిప్పను వెండిచిప్ప యనుకొనుట విపర్యయము. ౩. (శబ్దజ్ఞానానుపాతీ వస్తుశూన్యో వికల్పః) మూడవది వికల్పవృత్తి. శబ్దమువలన జ్ఞానము కలిగి వస్తువు లేకుండుట వికల్పమనబడును. వివేకము గలవాడుకూడ కొండొక జ్ఞానము

వస్తుశూన్యమని యెఱిగియు వ్యవహరించుచుండును. వేడినీటివలన నాచేయి కాలినది. అను వ్యవహారమెల్లరు చేయుదురు. వాస్తవమున నీరు చేతిని కాల్చదు. నీటియందున్న అగ్ని చేతిని కాల్చును. (ఈ వికల్పవృత్తి ప్రమాణము కాదు. ఈ జ్ఞానమునకు విషయము ఉండదు. నీరు చేతిని కాల్చదు గదా! కాల్చునది అగ్ని కాని, వ్యవహారమున వేడినీరు చేతిని కాల్చును అను ప్రయోగమున్నది. విపర్యయ వృత్తి- మిథ్యాజ్ఞానము యథార్థజ్ఞానము కలిగిన మీదట నుండదు. వికల్పమట్లుకాక యీ వృత్తి యెల్లపుడు నుండును. బుద్ధిమంతుడు కూడ నీరు దహింపజాలదని తెలిసియు వేడినీరు కాల్చును అని వ్యవహరించును. కావున విపర్యయము, వికల్పము రెండును భిన్నవృత్తులని గ్రహింపవలెను.)

(౪) (అభావప్రత్యయాలంబనా వృత్తిర్నిద్రా) నాల్గవది నిద్రావృత్తి. జాగ్రత్, స్వప్న, వృత్తులు, లేకుండుటకు కారణమగు నజ్ఞానమున కాశ్రయమిచ్చు వృత్తి నిద్ర యనబడును. ఈ నిద్రయు నొకవిధమగు వృత్తి - జ్ఞానమగును. అందువలననే నిద్రించి లేచిన మనుజుడు నేను సుఖముగ నిద్రించితిని, నేను సుఖముగ నిద్రింప లేదు అని స్మరించుచున్నాడు. నిద్రావృత్తిలో ననుభవింపని వాడు నిద్రనుండి లేచినవానికి స్మృతి కలుగజాలదు.

౫. (అనుభూత విషయాసంప్రమోషః స్మృతిః) ఐదవవృత్తి స్మృతి. ఒక వస్తువునో లేక వ్యవహారమునో ప్రత్యక్షముగ జూచినపుడు చిత్తమున దాని సంస్కార మేర్పడును. ఆ సంస్కారమువలననే యా విషయము మరల మఱవడు. మఱవకుండుటకే అసంప్రమోషము అని పేరు. ఇదియే స్మృతి వృత్తి. ౧౦

ఈ యైదు వృత్తులను దుష్టకార్యములనుండియు, ననీశ్వర పదార్థ ధ్యానమునుండియు దొలగించుట కుపాయములు.

(అభ్యాసవైరాగ్యాభ్యాం తన్నిరోధః) ఈ యుపాసనా ప్రకరణమున ముందు వ్రాయునట్లుఅభ్యాస మొనర్పవలెను. చెడుకర్మములనుండియు, దోషముల నుండియు వేరుగ నుండవలెను- ఇదియే వైరాగ్యము. ఈఅభ్యాస వైరాగ్యము లనెడి రెండుపాయముల మూలమున పైన వర్ణించిన యైదు వృత్తులను నిరోధించి, వాని నుపాసనా యోగమున వర్తించునట్లు చేయవలెను. ౧౧

పూ. ప: ఆ యుపాసన సిద్ధించుటకు పరమసాధన మెద్ది?

ఉ. ప: (ఈశ్వర ప్రణిధానాద్ వా) ఈశ్వరునియందు విశేష భక్తి కలిగిన మీదట నతని కృపవలన నమాధ్యేకాగ్రమగును. మనుష్యుడు సమాధియోగము శీఘ్రముగ ప్రాప్తించును. ౧౨

క్లేశకర్మవిపాకాశయై రపరామృష్టః పురుష విశేష ఈశ్వరః ౧౩ యో. పా. ౧-౨౪

యోగదర్శన ప్రమాణముతో జీవప్రకృతులకు భిన్నుడైన పరమేశ్వరుని లక్షణము చెప్పబడుచున్నది.

(క్లేశకర్మ...) ఈ ప్రకరణమున నింతకు పూర్వము వర్ణించిన యవిద్యాది క్లేశములతోను, శుభాశుభకర్మములతోను, నట్టి కర్మఫలములతోను, నా కర్మఫలానుకూలములగు వాసనలతోను నెన్నడు నెట్టి సంబంధములేని పురుషవిశేష మీశ్వరుడనబడును. ఈ క్లేశకర్మాదులతో జీవున కొకవిధమగు సంబంధముండును. క్లేశకర్మాదులు చిత్తమునందుండును. కాని వీనివలన గలుగు ఫలములను జీవుడే అనుభవించును. కావున వీనితో జీవునకే సంబంధమున్నట్లు వ్యవహరింపబడును. లోకమున జయముకాని, పరాజయముకాని వాస్తవమున యోధులకు సంబంధించినది. కాని, జయ పరాజయములు రాజునకు జెందినవిగా నెంచబడును. అతడే జయపరాజయ ఫలము ననుభవించును.

ముక్తులును. ప్రకృతిబద్ధులు నగు జీవులతో నాయవస్థలందున్నంతకాలముక్లేశాదులకు సంబంధముండని విషయము వాస్తవమే. కాని, పరమాత్మలో క్లేశాదులకెన్నడు - భూతభవిష్యద్వర్తమానములను త్రికాలములందును సంబంధ ముండదు. ఇయ్యదియే జీవాత్మల కంటె పరమేశ్వరునియందుగల విశేషము - అతడెల్లపుడు నీశ్వరుడే. ఎల్లపుడు ముక్తుడే. అనాది కాలమునుండియు నీశ్వరుని జ్ఞానరూపమగు వేదములు నాపరమేశ్వరు నైశ్వర్యమును వర్ణించుచు వచ్చుచున్నవి. పరమేశ్వరుని ఐశ్వర్యమునకు మించిన యైశ్వర్యమింకొకటి లేదు. అతనికి సమానుడును లేడు. పరమేశ్వరుని ఐశ్వర్యమునకు మించి యైశ్వర్యవంతుడింకొక డుండునేని యతడే యీశ్వరుడు. ఈశ్వరుని ఐశ్వర్యమునకు సమానమగు నైశ్వర్యముగలవాడింకొక డుండు పక్షమున నీశ్వరు లిరువురగుదురు. అట్లుసమానైశ్వర్యములు గల యీశ్వరులిరువురైనపుడా యిరువురిలో నొకరొక వస్తువిప్పుడె నశింపవలెనని ఇంకొక రిప్పుడు నా వస్తువు నశింపరాదనియు కోరును కొనుడు. అప్పుడా యిరువురి కోరికలలో నెవరి కోరిక నెఱవేరును? ఎవరి కోరికయు నెఱవేఱదు. అట్టి యెడ నా యిరువురును నీశ్వరులు కాజాలరు. ఇరువురి కోరికలొక్కటి గా నెఱవేఱ వీలులేదు. ఆ కోరికలు పరస్పర విరుద్ధములు. కావుననెవని యైశ్వర్యమునకు మించి యైశ్వర్యము కాని, సమానమగు, నైశ్వర్యము కాని మరియొకటి లేదో యట్టివాడే ఈశ్వరుడని యంగీకరింపవలెను. వాడే పురుషవిశేషుడు- విశిష్టపురుషుడు. ౧౩

(తత్ర నిరతిశయం సర్వజ్ఞబీజమ్) భూత భవిష్యద్వర్తమాన కాలమునకు జెందిన యతీంద్రియపదార్థముల జ్ఞాన మేకొంచెమున్నను నది సర్వజ్ఞతకు కారణమవ నగును. ఆ సర్వజ్ఞత యెవనియందు పరాకాష్ఠనందుచున్నదో యతడే పరమేశ్వరుడు. మనుష్యున కింద్రియ గోచర పదార్థముల జ్ఞానముతో బాటు అతీంద్రియ పదార్థముల జ్ఞానము కూడ కలుగుచున్నది. ఈ యతీంద్రియ పదార్థజ్ఞాన మొకనిలో నొకింతయు, నింకొకనిలో నింకొకింతయు నుండును. మానవులలో నుండు నీ జ్ఞానము సమానము కాదు. ఒకనిలో నెక్కువ, యింకొకనిలో తక్కువ యుండుట లోక విదితము. ఇట్టి జ్ఞానము సాతిశయము - హెచ్చుతగ్గులు కలది యని వ్యవహరింతురు. ఎవనిలోను నీ యతీంద్రియజ్ఞానము పూర్ణతను పొందలేదని భావము; కాని, యిది యెట పూర్ణత నొందునో యా పదార్థమే పరమేశ్వరుడు. అందువలననే పరమేశ్వరుడు సర్వజ్ఞుడనబడుచున్నాడు. అతనిలో నున్న యతీంద్రియజ్ఞానము నిరతిశయము. పూర్ణము లోకమున చిన్న, పెద్ద వస్తువు లనేకములున్నవి. వానిలో నుండు పరిమాణము సాతిశయము-హెచ్చుతగ్గులు కలిగియుండును. ఆ పరిమాణము ఆకాశాది విభుపదార్థములలో నిరతిశయసర్వజ్ఞత్వాది గుణములు గల పదార్థమొండు కలదనియే యూహింపనగును; కాని, యట్టి పదార్థమునకు పరమేశ్వరుడు, ఈశ్వరుడు, బ్రహ్మము మున్నగు నామములు వేదాది శాస్త్రములవలన సిద్ధించుచున్నవి. ఈ ప్రపంచము నుత్పన్న మొనర్చుటలో పరమేశ్వరునకు ప్రయోజనమేమియు లేదు. కల్పమునందు ప్రళయమునందు మహాప్రళయమునందును జ్ఞానము, ధర్మము నుపదేశించి ప్రాణుల నుద్ధరించుటయే యీ సృష్టికి ప్రయోజనము. ఆదివిద్వాంసుడు, పరమదయాళువు నగు పరమేశ్వరుడు జీవులకు వేదశాస్త్రముల నుపదేశించియు నెంతో యనుగ్రహించి యున్నాడు. ౧౪

(స ఏష పూర్వేషామపి గురుః కాలేనానవచ్ఛేదాత్ - యోగ ౧-౨౬) పూర్వపు గురువుల కాలమును నిర్ణయింప వీలగును. వారెంతకాలము క్రిందట బుట్టిరో, యెన్ని వర్షములు జీవించిరో, యెన్నడు పరమపదము నందిరో తెలియనగును. కాని, పరమేశ్వరుడు కాలమునకు కట్టు పడడు. అతడింతకాలము నాటివాడు; ఇంతకాలమునకు తరువాత నతడుండడు అని నిర్ణయింప నెవరికిని తరముకాదు. కవున నతడు పూర్వగురువులకును గురువు; ఆది గురువు. పరమేశ్వరుడీ సృష్టికి పూర్వమున నెట్లుండెనో యట్లే పూర్వపు సృష్టులకును పూర్వమున నున్నాడని యెఱుంగవలెను. కావున నాది గురువులకును నతడాదిగురువు. ౧౫

(తస్య వాచకః ప్రణవః) 'ఓ౩మ్' కార మీశ్వరునకు వాచకము - ఈశ్వరుని నిజనామము. దీపమునకు ప్రకాశముతో నిత్యసంబంధముండునట్లు పరమేశ్వరునకు తననామమైన 'ఓమ్' తో నట్లే నిత్యసంబంధమున్నది. సర్గాంతరములలో గూడ నీ నామమే పరమేశ్వరునకుండును. ఈ నామమున కీది యర్థము, ఈ యర్థము-వస్తువున కీది నామము అను సంకేతము పద పదార్థములకు గల సంబంధమును మాత్రమే తెలుపును. పితా పుత్రులకు గల సంబంధము-స్థిరము- నియతము. కాని, ఇతడు పిత, ఇతడు పుత్రుడు అను సంకేతము పితాపుత్రులకున్న సంబంధమును మాత్రమే తెలుపును. మహాప్రళయమున, శబ్దము కూడ తన వాచక శక్తితో బాటు ప్రధానము- మూలప్రకృతియందు లీనమైనను సృష్టిసమయమున మరల తన వాచకశక్తితో బాటు నుదయించును. సంకేతము ద్వారమున దాని యర్థము మాత్రము ప్రకాశితమగును. ఈ దృష్టితోనే సదృశ వ్యవహారము నిత్యమగుటవలన శాస్త్రజ్ఞులు విద్వాంసులు శబ్దార్థ సంబంధము గూడ నిత్యమని యెంచుచున్నారు. ౧౬

(తజ్జపస్తదర్థభావనమ్. యో. ౧-౨౮) ఓ౩మ్ పదము, దాని యర్థము నెఱిగిన యోగి, ఓంకారమును జపించును - మాటిమాటికి మనస్సున పదము నుచ్చరించును, దానికి అర్థము-వాచ్యము నగు పరమేశ్వరుని సతతము చింతన- ధ్యానము చేయవలెను. అందువలన నతని చిత్త మేకాగ్రమగును. స్వాధ్యాయానంతరమున యోగ మొనర్పవలెను - యోగానంతరము స్వాధ్యాయము నభ్యసింపవలెను. స్వాధ్యాయ, యోగసిద్ధులవలన పరమేశ్వరుడు సాక్షాత్కరించును అనియు చెప్పబడినది. ౧౭

ఈశ్వరోపాసనకు ఫలము.

(తతః ప్రత్యక్ చేతనాధిగమో ఽ ప్యంతరాయాభావశ్చ. యో. ౧-౨౯) ఈశ్వరోపాసనవలన నతని యనుగ్రహము ప్రాప్తమగును. అందువలన వ్యాధి మున్నగు విఘ్నములు యోగమున సంభవింపవు. ఆ విఘ్నములు ముందు వర్ణింపబడును. బుద్ధివృత్తుల ననుసరించి యనుభవించు జీవాత్మునకు నుపాసనవలన శుద్ధమైన, ప్రసన్నమైన, శరీరాదులతో సంబంధములేని వాస్తవికమగు తన స్వరూపము సాక్షాత్కరించును. ఈ నిజస్వరూప దర్శనమే పరమాత్మ దర్శనమునకును హేతువగును. ౧౮

చిత్తవిక్షేపమునకు కారణములగు విఘ్నముల విశేషత, వాని సంఖ్యయు నిట వర్ణించుచున్నాడు.

(వ్యాధిస్త్యాన.......) యోగి చిత్తమునకు విక్షేపము గలిగించు విఘ్నములు

తొమ్మిది; ఇయ్యవి చిత్తవృత్తులతో గూడియుండును. చిత్తమున విక్షేపము గలిగించు నియ్యవి లేనినాడు చిత్తవృత్తులును నుండవు. ౧. (వ్యాధిః) జ్వరాది రోగములు, ధాతువులు, రసములు, ఇంద్రియములు నను వానిలో వైషమ్యమేర్పడుటచే గలుగును. ౨. (స్త్యానమ్) అకర్మణ్యత - కార్యమొనర్పు యోగ్యత లేకుండుట. ౩. (సంశయః) ఇట్లు కాగలుగునా? లేదా? అను ద్వివిధత. ౪. (ప్రమాదః) సమాధిసాధనముల ననుష్ఠించుటకు ప్రయత్నముకాని, ఆలోచనకాని చేయకుండుట. ౫. (ఆలస్యం) శరీరాంతఃకరణముల గురుత్వమువలన విశ్రాంతిరీసికొను చిచ్ఛతో పురుషార్థము జేయకుండుట. ౬. (అవిరతిః) చిత్తమున విషయతృష్ణ కలిగియుండుట. ౭. (భ్రాంతిదర్శనం) విపరీత జ్ఞానము- జడమును చేతనమనియు, చేతనమును జడమనియు నెంచుట. ఈశ్వరుడు కానిదాని నీశ్వరుడని భావించి పూజించుట. ౮. (అలబ్ధ భూమికత్వం) సమాధి లభింపకుండుట. ౯. (అనవస్థితత్వం) సమాధి లభించినను చిత్తము స్థిరము కాకుండుట - ధ్యేయప్రాప్తి కాకముందే సమాధిభంగమగుట. కావున సమాధి ప్రాప్తించినను ధ్యేయప్రాప్తి కలుగువఱకు నది భంగము కాకుండునట్లు యత్నింపవలెను. ఈ చిత్త విక్షేపములు యోగ మలములనియు, యోగశత్రువులనియు నెంచబడును. ఉపాసనా యోగమునకు విఘ్నములని భావము ౧౯

(దుఃఖదౌర్మనస్యం) ౧. (దుఃఖం) ఆధ్యాత్మికము, ఆధిభౌతికము, అధిదైవికమునని దుఃఖములు ముప్పిధములు. (౧. ఆధ్యాత్మిక దుఃఖములు-రోగాదులవలన శరీరమున గలుగు పీడలు; కామాదుల మూలమున మనస్సున నేర్పడు దుఃఖములు. ౨. ఆధిభౌతికములు:- వ్యాఘ్రాది ప్రాణులవలన నేర్పడు దుఃఖములు. ౩. అధి దైవికములు:- అతివృష్టి, అనావృష్టి, భూకంపము మున్నగు వానిచే గలుగు దుఃఖములు.) ఈ ముప్పిధములగు దుఃఖములచే బీడింపబడువాడు వాని వినాశమునకు యత్నించును. ౨. (దౌర్మనస్యం) కోరికనెఱవేఱనపుడు మనస్సులో గలుగు క్షోభ. ౩. (అంగమేజయత్వమ్) శరీరావయవములు కంపించుట. ౫. (శ్వాసః) బాహ్యవాయువును కోరికలేకున్నను లోపలివాయువును బయటికి పంపు ప్రాణము. ఇవియన్నియు విక్షేపములతో బాటు కలుగుచుండును. - పూర్వము వ్రాసిన విక్షేపములు కలిగినపుడీయవస్థ లేర్పడును. సమాహితచిత్తుడైన పురుషున కీయవస్థ లుండవని భావము.

సమాధికి శత్రువులైన యీ శత్రువులను అభ్యాసవైరాగ్యముల మూలమున నడగింపవలెను. కావున నభ్యాసమునేమా వర్ణించుచున్నాము

(తత్ ప్రతిషేధార్థమేకతత్త్వాభ్యాసః) ఈ విక్షేపములు కలుగకుండుటకై ఏకతత్త్వమగు నీశ్వరునియందు చిత్తమును లగ్న మొనర్చుట కభ్యాసము చేయవలెను. ఆ విఘ్నములను నశింపజేయుట కిదియే వజ్రరూపశస్త్రము. కావున మానవులెల్లరు ప్రేమభావముతో బాగుగ పరమేశ్వరు నుపాసించుటకు సతతము ప్రయత్నింపవలెను. దానివలన సర్వవిఘ్నములు దూరములగును.

(క) చిత్తము క్షణికమని యెంచువారి పక్షమున నీ దోషము జనించగును. ఈ సిద్ధాంతము నంగీకరింతుమేని సమాధివిక్షిప్తావస్థలలో భేదముండదు. అనేక విషయములనుండి వేరుచేసి చిత్తము నొక విషయమునందు స్థిరపఱచుట 'యేకాగ్రత' యనబడును కాని, క్షణికచిత్త వాదమున ప్రతివిషయజ్ఞానమున కొక చిత్తము చొప్పున నెన్ని విషయముల జ్ఞానములు కలుగునో యన్ని చిత్తములు వేరువరుగ నుండును. కావున ప్రతిచిత్తము తన తన విషయమున నేకాగ్రమై యుండును. చిత్తము క్షణికము- క్షణకాలముండునది- కావున నది యన్యవిషయమును గ్రహింపనేరదు - ఏ చిత్తమే విషయమును గ్రహించునో యందది ఏకాగ్రమే యగును- కావున వారికి క్షణికచిత్తవాదుల యేకాగ్రత యుననగును. అయ్యది యోగుల కభీష్టముకాదు. పైన చెప్పబడిన యేకాగ్రతా లక్షణ మంగీకరింతుమేని క్షణికచిత్తవాదుల చిత్తము క్షణికము అను వాదము ఖండితమగును.

పూ. ప: కొంతసమయము వఱకు నిరంతరముగనుండు సమాన జ్ఞానముల ప్రవాహమే 'చిత్తైకాగ్రత' యని యెంచవచ్చును. ఉదా:- ఒక మనుజుని కాలిలో ముల్లు గ్రుచ్చుకొని యున్నదనుకొనుడు. అతనికి కొంతకాలమువఱకు బాధ యెడతెగకుండ కలుగును. ఆ బాధను తెలుపు జ్ఞానమొక్కటికాదు. నానా జ్ఞానములు - ఒకే విధమగు బాధను దెలుపు జ్ఞానము లనేకములని భావము. ఎంతతడవు బాధ తెలియునో యంతతడవు అనేక చిత్తములుర యుండునని అభిప్రాయము- చిత్తము లనేకములైనను వానిలో సాదృశ్యముండును- సదృశ జ్ఞానప్రవాహము నడచుచున్నదని యర్థము. కావున మేమిట్టియెడ చిత్తైకాగ్రతను తెలుపుట కిది చక్కని దృష్టాంతమని చెప్పుదుము. పరమాత్మయందును చిత్తమును లగ్నము చేయుటలో నీయవస్థ తెలియనగును.

ఉ. ప: ఇట్టి నేకాగ్రత దేని ధర్మము? అని మా ప్రశ్న. ఆ యేకాగ్రత, ఏ యేక చిత్తమున సమానజ్ఞాన ప్రవాహమేర్పడుచున్నదో దానిధర్మమా? అట్లంగీకరింతువేని యపుడది మా పక్షమే యగును. నీ పక్షమున నట్టి నిత్య చిత్తము లేదుగదా! చిత్తము క్షణికమై మరుక్షణమున నది లేనపుడు అనేక సదృశ జ్ఞానము లందెట్లు కలుగును?

పూ. ప: మా సిద్ధాంతమునుసరించి సదృశ జ్ఞానప్రవాహము నడచు సమయమున గల యేకాగ్రత యా ప్రవాహమునవచ్చు ప్రతి జ్ఞానము యొక్కయు ధర్మమగును.

ఉ. ప: ఈ సిద్ధాంతముకూడ సరికాదు. నీవు చెప్పినదంగీకరింతుమేని, ఆ జ్ఞానములు సమానములైనను, లేక సమానములు కాకున్నను రెండవస్థలందును ప్రతిజ్ఞానము క్షణికము. కావున తన తన విషయమున నియతమగును. భేదమేమియు నుండదు. ఇట్లిప్పుడు నేకాగ్రతయే సిద్ధించును. విక్షిప్తావస్థ కసలు తావే యుండదు. కావున చిత్తమొక్కటియై యనేక విషయములు గలవని యంగీకరించినపుడే యేకాగ్రత సిద్ధించును. ఒక్క చిత్తము నానా విషయములందు చిక్కుకొనక వానిని విడిచి కొండొక విషయమున స్థిరమై యుండుటయే యేకాగ్రత యగును.

(ఖ) చిత్తము క్షణికమగునెడం పూర్వమెఱిగిన వస్తువు మరం స్మరింపననువుకాదు. ఏ వస్తువు నే చిత్త మనుభవించెనో - ఎఱిగెనో యాచిత్తమప్పుడే నశించినది కదా! దానితో బాటు దాని యనుభవము కూడ నశించును. ఇప్పుడా వస్తువును స్మరియించు చిత్తము క్రొత్తది మరి యొకటి- అది పూర్వచిత్త మనుభవించిన దాని నెట్లు స్మరియింప గలదు? ఒకని యనుభవమును మరియొకడు స్మరియించుట నియమ విరుద్ధమగును- కావున స్మరింపలేదు.

(గ) ఇట్లే యొక చిత్తము ద్వారమున చేసిన కర్మముల ఫలములను మరియొక చిత్తముతో ననుభవించుటయు బొసగదు. చిత్తము క్షణికమని యంగీకరించినచో కర్మఫలవ్యవస్థయు నేర్పడదు- నశించును. కావున క్షణిక చిత్తవాది తన సిద్ధాంతము నే యుక్తితోను బోషించుకొనజాలడు. ఒక పురుషునకు గలుగు జ్ఞానములలో ప్రతిజ్ఞానమునకు నేరు నేరు చిత్తములు లేవనియు, నొకే చిత్తముతో ననేక జ్ఞానములు కలుగుచున్నవనియు చెప్పుటలో ప్రతి పురుషుడు తన యనుభవమును సాక్షిగా చెప్పును; దేనిని నేను చూచితినో దానినే నేను స్పృశించు చున్నాను. దేనిని నేను స్పృశించితినో దానినే నేను చూచుచున్నాను. ఈ యనుభవములలో నేను అనుదాని కాశ్రయమొక్కటియే. ఈ యనుభవమెల్లరకును ప్రత్యక్షమే. ఈ ప్రత్యక్షము నే యితర ప్రమాణముకూడ బాధింప - కాదన- జాలదు . ప్రత్యక్ష ప్రమాణసహాయముతోనే యితర ప్రమాణములు ప్రమాణములగును. కావున పై వివరణము ననుసరించి, పదార్థము లనేకములైనను చిత్తమొక్కటియే యని యంగీకరింపక తప్పదు. అప్పుడే యేకాగ్రత యననేమో తెలియ వీలగును. ఆ చిత్తమునే పరమాత్మయం దేకాగ్రము చేయవలెను.

ఇక నసూయాది చిత్తమలములను దూరమొనర్చునుపాయములు చెప్పుదుము:

మైత్రీకరుణాముదితోపేక్షాణాంసుఖదుఃఖపుణ్యాపుణ్యవిషయాణాం,
భావనాతశ్చిత్త ప్రసాదనమ్. ౨౨ యో. ౧-౩౩

(మైత్రి) ఈ ప్రపంచమున సుఖముతో నున్న మనుష్యాది ప్రాణులలో నన్నింటితోను మైత్రి కలిగియుండుట. దుఃఖితులయిన ప్రాణులమీద కృపాదృష్టి నుంచవలెను. పుణ్యాత్ములయెడ ప్రసన్నతయు, పాపులయెడ నుపేక్షయు గలిగియుండవలెను. ఒకనియెడ ప్రీతి కాని, వైరముకాని లేకుండుట యుపేక్ష యనబడును. ఇట్లు మైత్రి, కరుణ, ముదిత, ఉపేక్షలను గలిగియున్నందున నుపాసకుని యాత్మలో సాత్త్వికము ప్రకటితమగును. అతని మనస్సు స్థిరపడును.

(ప్రచ్ఛర్దన విధారణాభ్యాం వా ప్రాణస్య . యోగ. ౧.౩.౪) భోజనానంతరమున వాంతియైనట్లు లోపలి వాయువును బలపూర్వకముగ బయటికి నిశ్శ్వాసము ద్వారమున గ్రక్కి తీసి, యెంతతడవు సుఖముగ దానిని వెలుపలనే యుంచగలుగురుచో యంతతడవు ఉంచును. తరుపరి నెమ్మది, నెమ్మదిగ వాయువును లోపలికి తీసికొనును. అట్లే పలుమాఱు చేయుటవలన ప్రాణ ముపాసకుని వశమగును. అందువలన మనస్సు, ఆత్మయు స్థిరములగును. ఈ మూడును స్థిరములగు సమయమున నాత్మయందున్న, ఆనంద స్వరూపుడు, నంతర్యామియు నగు పరమేశ్వరుని స్వరూపమున మగ్నుడు కావలెను. మనుజుడు జలమున మునిగి తేలునట్లు తన యాత్మను మాటిమాటికి పరమాత్ముని యందు మగ్నము చేయవలెను. ౨౩

(యోగాంగానుష్ఠానాద్ అశుద్ధిక్షయేజ్ఞానదీప్తిరావివేకఖ్యాతేః.యో.౧.౨.౮) ముందు వ్రాయబోవు ఉపాసనాయోగమునకు జెందిన యెనిమిదంగముల యనుష్ఠానమువలన నవిద్యాదిక్లేశములు క్షీణించును. జ్ఞానప్రకాశము వర్ధిల్లును, అంతవఱకు జీవుడు సరిగ మోక్షము నందజాలడు.

(యమనియమాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధారణ ధ్యానసమాధయః) ౧. యమములు, ౨. నియమములు, ౩. ఆసనములు, ౪. ప్రాణాయామము, ౫. ప్రత్యాహారము, ౬. ధారణ. ౭. ధ్యానము, ౮. సమాధి. ఈ యెనిమిదియు నుపాసనాయోగమున కంగములు. ఈ యెనిమిదంగముల సిద్ధాంతయాపనమే యోగము.౨౪

(తత్రాహింసాసత్యమస్తేయబ్రహ్మచర్యాపరిగ్రహాః యమాః)ఈ యెనిమిదింటను మొదటి యంగము యమములు. ఇయ్యవి యైదు. ౧. (అహింసా) సర్వవిధముల, సర్వకాలములందును, సర్వప్రాణులయెడ వైరభావమును విడిచి ప్రేమతో వర్తించుట. ఈయహింస మిగిలిన యమనియమములకు మూలము. ఈ యహింసను తెలుపుటకే

మిగిలినవి చెప్పబడినవి. మిగిలిన సత్యభాషణాది యమనియమములను బాలించుటవలన నహింసాస్వరూపము శుద్ధమగును. ఇదియే శాస్త్రసిద్ధాంతము.

౨. (సత్యమ్) తనకు తెలిసినదాని నట్లే చెప్పవలెను; చేయవలెను; అంగీకరింపవలెను. అదియే సత్యము. తన మనస్సులో నున్న దానినే యితరులకు తెలియచేయుటయే వాక్కును బ్రయోగించుటకు గల ప్రయోజనము. కావున వాక్కును సార్థక మొనర్చుకొనుటకు మూడు విషయములు ధ్యానమున నుంచుకొనవలెను. క. (సా యది న వంచితా) ఇతరులకు మోసము కలుగకుండునట్లు వాణిని బ్రయోగింపవలెను; అశ్వత్థామ చంపబడెను. అను నీ యుధిష్ఠిరుని వాక్యము వలన ద్రోణాచార్యునకు తన పుత్రుడు చచ్చినట్లు జ్ఞానము కలిగినది- మోసము కలిగినది- కావున నియ్యది యసత్యము ఖ. (న భ్రాంతా) భ్రమతో గూడిన వాక్యము చెప్పరాదు. తాను చెప్పువిషయములో తనకే భ్రమ యున్నచో నితరుల కావిషయము స్పష్టపఱపజాలడు. కావున భ్రాంతితో గూడిన వాక్యము కూడ నసత్యమే. గ. (న ప్రతిపత్తి వంధ్యా) ఇతరులకు తెలియనిభాషలో తన యాలోచనను తెలుపరాదు. అట్టి వాక్యము నిష్ప్రయోజనమగును. దానివలన తన జ్ఞాన మితరులకు సంక్రమించదు. కావున నట్టి వాక్యము కూడ నసత్యమునే చేరును. సర్వభూతములకు హితమును, నుపకారమును గలిగించునట్లు సత్యమును జెప్పవలెను. ఎల్లరకు నుపకారము గలిగించుటకు బదులు అపకారము గలిగించు సత్యము పైకి పుణ్యముగా కనిపించినను వాస్తవమున నది పాపమగును. దాని ఫలము దుఃఖము. కావున బాగుగ పరీక్షించి సర్వభూతములకు హితము గలిగించు సత్యమును జెప్పవలెను.

౩. (అస్తేయమ్) ఎవని పదార్థమో వాని యాజ్ఞ పొందకయు, శాస్త్రీయ నియమమునకు విరుద్ధముగా నొకని పదార్థము వాంఛించుటయు 'స్తేయము' దొంగతనమగును. అట్లు కోరకుండుట చౌర్యమును విడుచుట యగును. అస్తేయ మిదియే.

౪. (బ్రహ్మచర్యమ్) విద్యనభ్యసించుటకు బాల్యమునుండియు నెల్లవిధముల జితేంద్రియుడు కావలెను. ఇరువదియైదేండ్లమొదలు నలువదియెనిమిదేండ్ల ప్రాయమువఱకు వివాహము చేసికొనుట; పరస్త్రీని, వేశ్యాదుల త్యజించుట, ఎల్లప్పుడు ఋతుగామియగుట, విద్యను బాగుగ నభ్యసించి, సతత మితరులకు చెప్పుచుండుట, ఇతరసర్వేంద్రియములను వశపరచుకొనుచు నుపస్థేంద్రియము నెల్లపుడు సంయమమున నుంచుట బ్రహ్మచర్య మనబడును.

(అపరిగ్రహః) విషయములం దభిమానాదిదోషములు లేకుండుట. విషయముల

నుపార్జించుట, వానిని రక్షించుట, వాని వినాశము, వానియందాసక్తి, మున్నగువానివలన నితరులకు హింస బాధ కలుగును. కావున వివిధములగు దోషములు వాటిల్లును. కావున నిట్టి దోషములు గలుగని విధమున నెంతటి పదార్థములతో జీవన నిర్వాహము జరుగునో యంతటితోనే తృప్తి చెందవలెను. ఈ యైదు విధములగు యమముల నాచరించినందున నుపాసనా యోగబీజము నాటబడును.

శౌచ సంతోష తపః స్వాధ్యాయ- ఈశ్వర ప్రణిధానాని నియమాః ౨౭

యో. పా. ౨-౩౨

అహింసా ప్రతిష్ఠాయాం తత్సన్నిధౌ వైరత్యాగః .౨౮ యో. పా. ౨-౩౫

సత్యప్రతిష్ఠాయాం క్రియాఫలాశ్రయత్వమ్. ౨౯ యో. పా. ౨-౩౬

అస్తేయ ప్రతిష్ఠాయాం సర్వరత్నోపస్థానమ్. ౩౦ యో. పా. ౨-౩౭

బ్రహ్మచర్యప్రతిష్ఠాయాం వీర్యలాభః. ౩౧ యో. పా. ౨-౩౮

అపరిగ్రహ స్థైర్యే జన్మకథంతా సంబోధః. ౩౨ యో. పా. ౨-౩౯

శౌచాత్ స్వాంగజుగుప్సాపరైరసంసర్గః.౩౩ యో. పా. ౨-౪౦

(కించ) సత్త్వశుద్ధి సౌమనస్యైకాగ్ర్యేంద్రియజయాత్మదర్శనయోగ్యత్వాని చ౩౪
యో. పా. ౨-౪౧

సంతోషా దనుత్తమసుఖలాభః.౩౫ యో. పా. ౨-౪౨

కాయేంద్రియసిద్ధి రశుద్ధిక్షయా త్తపసః.౩౬ యో. పా. ౨-౪౩

స్వాధ్యాయా దిష్టదేవతాసంప్రయోగః.౩౭ యో. పా. ౨-౪౪

సమాధిసిద్ధి రీశ్వరప్రణిధానాత్.౩౮ యో. పా. ౨-౪౫

(శౌచ సంతోష...) ఉపాసనకు రెండవయంగము నియమములు - అవియును నైదు. ౧. శౌచము-పవిత్రత. అది రెండు విధములు. ఆభ్యంతరము, బాహ్యము, ధర్మాచరణము, సత్యభాషణము, విద్యాభ్యాసము, సత్సంగము మున్నగు శుభగుణాచరణమువలన నాభ్యంతరశుద్ధి కలుగును. జలాదులవలన గలుగు- శరీరము, స్థానము మార్గము, వస్త్రములు అన్నపానాదులు మున్నగువాని పవిత్రత బాహ్యపవిత్రత యగును.

౨. సంతోషము - సతతము ధర్మానుష్ఠానమొనర్చుచు నత్యంత పురుషార్థ మొనర్చి ప్రసన్నుడై యుండవలెను. దుఃఖ సమయమునను శోకాతురుడు కారాదు. ఆలస్యము - సోమరితనము సంతోషము కాదు. ౩. తపస్సు - సువర్ణము నగ్నియందు తపింపజేసి నిర్మల మొనర్చునట్లు ధర్మాచరణము, శుభగుణాధానము నవెడి తపస్సుతో నాత్మను, మనస్సును నిర్మలము చేసికొనుట తపస్సనబడును. ౪. స్వాధ్యాయము - మోక్షవిద్యలను విధించు వేదశాస్త్రములను జదువుట, జదివించుటయు, ఓంకార విచారణతో నీశ్వరుని నిశ్చయించుటయు స్వాధ్యాయ మనబడును. ౫. ఈశ్వర ప్రణిధానము - సర్వసామర్థ్యమును, సర్వగుణములను, ప్రాణములను, ఆత్మను, మనస్సు మున్నగువాని నన్నింటిని ప్రేమభావముతో నీశ్వరున కర్పించుట - ఈ యైదు నియమములును నుపాసనకు రెండవయంగము. ౨౬

ఇక యమనియమములను బాగుగ ననుష్ఠించినందున గలుగు ఫలములను జెప్పుచున్నాము.

౧. అహింసా ఫలము:-

(అహింసాప్ర......) అహింసాధర్మమున దృఢమైనస్థితిని సంపాదించిన మనుజుని మనస్సున వైరభావ ముండదు. అంతేకాక, యతని యెదుటను, నతని సంగతివలనను నితరులుకూడ వైరభావమును విడిచి పెట్టుదురు. ౨౭

౨. సత్యాచరణమునకు ఫలము:-

(సత్యప్ర.......) నిశ్చయపూర్వకముగ కేవలసత్యము నంగీకరించుచు, చెప్పుచు, చేయుచునుండు మనుజుడే యోగ్యకార్యమును చేయునో, చేయదలచునో యది తప్పక సఫలమగును. ౨౮

౩. దొంగతనము మానినందువలన గలుగు ఫలము:-

(అస్తేయ.......) శుద్ధమైన మనస్సుతో చౌర్యమును విడుచుటకు ప్రతిజ్ఞచేసి, దానిని పాలించు మనుజునకు నుత్తమోత్తమ పదార్థము లన్నియు యథాయోగ్యముగ లభించును. 30

౪. బ్రహ్మచర్యానుష్ఠాన ఫలము:-

(బ్రహ్మచర్య......) బాల్యావస్థలో వివాహము చేసికొనక, ఉపస్థేంద్రియమును సంయమమునలో నుంచి, వేదాది శాస్త్రములను జదువుచు, చదివించుచు నుండి వివాహానంతరమునగూడ స్వస్త్రీయందు ఋతుగామి యగుచు, పరస్త్రీ గమనాదు లాచరింపక వ్యభిచారమును మనోవాక్కాయములతో వర్జించువానికి శరీరబలము, బుద్ధిబలము వర్ధిల్లును - ఇట్లు బలము పెరిగినందున మనుజుడానందమున నుండును.౩౧

౫. అపరిగ్రహాఫలము:-

(అపరిగ్రహ......) మనుష్యుడు విషయాసక్తినుండియు, శారీరక మమత్వమునుండియు విడివడి జితేంద్రియుడై యుండునప్పుడు తానెవడో, యెటనుండి వచ్చెనో, తనకు చేయవలసినదేమో ఏమిచేసిన తనకు కళ్యాణము చేకూరునో మున్నగు శుభగుణ విచారణ యతని మనస్సున స్థిరమగును. ౩౨

ఈ యైదు యమములకు ఫలములు : ఉపాసకులు వీనిని తప్పక సంపాదింపవలెను. కాని, నియమములు యమములకు సహకారి కారణములు. ఉపాసనకివి రెండవయంగము. వానిని పాలించుటవలన నుపాసకులకు మిక్కిలి సహాయము లభించును. ఆ నియమములకును నీ క్రింది ఫలములు తెలియవలెను.

౧. శౌచమునకు ఫలము:-

(క) బాహ్యశుచికి ఫలము:- (శౌచాత్ స్వాంగ......) శౌచము వలన యోగి తన శరీరమును, దాని యవయవములను నన్నింటిని లోపల వెలుపల మలినములుగా జూచును. అందువలన నతనికి నితరుల శరీరములుకూడ నిట్లే మలసహితములని బోధపడును. అందువలన నతడితరుల సంగము - సంసర్గము నేవగించుకొనును - సదా వారినుండి దూరముగ నుండును.33

(ఖ) ఆంతరిక శుచిఫలము:- (కించ.....) ఆభ్యంతర శౌచము వలన, ౧. అంతఃకరణశుద్ధి, ౨. మనఃప్రసన్నత, ౩. ఏకాగ్రత, ౪. ఇంద్రియజయము, ౫. ఆత్మసాక్షాత్కారయోగ్యత అను నివి యన్నియును గలుగును.

౨. సంతోష ఫలము :-

(సంతోషాత్) పూర్వము వర్ణించిన సంతోషమువలన నేర్పడు సుఖము సర్వోత్తమ మగును.౩౫

౩. తపస్సునకు ఫలము:-

(కాయేంద్రియ) పూర్వోక్తమగు తపస్సువలన యోగి శరీరము, ఇంద్రియములు నన్నియు నశుద్ధిక్షయమువలన దృఢములై యెల్లపుడు రోగరహితములై యుండును.

౪. స్వాధ్యాయఫలము:-

(స్వాధ్యాయ......) పూర్వోక్తస్వాధ్యాయమువలన నిష్టదేవత పరమేశ్వరునితో సంప్రయోగము-సంబంధము స్థాపితమగును. పిదప పరమేశ్వరానుగ్రహసహాయము, ఆత్మశుద్ధి, సత్యాచరణము, పురుషార్థము, ప్రేమ వీని ప్రయోగమువలన జీవుడు శీఘ్రముగ ముక్తిని బొందును. ౩౮

౫. ఈశ్వరప్రణిధానమునకు ఫలము:-

(సమాధిః) ఈశ్వరప్రణిధానమువలన యోగి సులభముగ సమాధిస్థితిని బొందును.

తత్ర స్థిరసుఖమాసనమ్ ౩౯ యో. ౨-౪౬

ఉపాసనకు మూడవ యంగ మాసనము (తత్ర స్థిర.....) దేని మూలమున శరీరము, ఆత్మయు స్థిరములగునో, అట్లే సుఖము విశ్రాంతి లభించునో యది యాసనము.

(క) ఉపాసించు సమయమున దర్భలు, మృగచర్మమును పఱచు కొందురు. అదియు నాసన మనబడును. ఎక్కువ సమయము స్థిరముగ, సుఖముగ కూర్చుండుట కనువగు నట్టియాసన మేర్పఱచుకొనవలెను.

(ఖ) కూర్చుండు స్థితిని గూడ నాసనమందురు. స్థిరముగ నెక్కువ సమయము కూర్చుండు విధమున గూర్చుండవలెను. పద్మాసనము, సిద్ధాసనము నను నామములతో ననేకాసనములు గలవు. ఉపాసనాసమయమున పద్మాసనాది పద్ధతులతో గూర్చుండవలెను. ఇచ్ఛానుకూలమగు నాసనమున గూర్చుండి యుపాసింపనగును. ౩౯

ఆసనఫలము: (తతో ద్వంద్వా నభిఘాతః) ఆసనమున దృఢత యేర్పడినచో నుపాసనమున సహాయము లభించును. శీతోష్ణాదులవలన బాధయు గలుగదు. ౪౦

ఉపాసనకు నాల్గవ యంగము ప్రాణాయామము, (తస్మిన్ సతి) వెలుపలి నుండి శరీరములోనికి గ్రహింపబడు వాయువు - శ్వాసము శరీరమునుండి బయటికిపోవు వాయువు-ప్రశ్వాసము. ఆసనము సిద్ధించిన మీదట నీ శ్వాసప్రశ్వాసముల గమనాగమనములను అభ్యాసము మూలమున నెమ్మదినెమ్మదిగ వర్జింపవలెను చేతివ్రేళ్లతో నాసికను పట్టుకొనరాదు. కాని జ్ఞాన పూర్వకముగనే శ్వాస ప్రశ్వాసములగతిని నిరోధించుట - ప్రాణాయామ మనబడును. ౪౧

ఈ ప్రాణాయామము నాలుగువిధములు (స తు బాహ్య-) ౧. బాహ్యవిషయము, ౨. ఆభ్యంతర విషయము, ౩. స్తంభవృత్తి. ౪. (బాహ్యాభ్యంతర) లోపల వెలుపల వాయువును నిలుపుటవలన గలుగునది. ౪౩

అంగుష్ఠముతోను నితరాంగుళులతోను నాసికాఛిద్రములను మూసి ప్రాణాయామము చేయునా రల్పజ్ఞులు. బుద్ధిమంతుడట్లు చేయరాదు. పైనచూపిన నాలుగు ప్రాణాయామము లీ క్రిందివిధమున జేయవలెను.

(౧) లోపలినుండి వెలుపలికివచ్చి వాయువును మరల లోపలికి బోకుండునట్లు వెలుపలనే దాని నిలుపుట మొదటి ప్రాణాయామము.

(౨) వెలుపలి వాయువు లోపలికి తీసికొని దాని నెంతసేపు లోపల నిలుపగులుగుదురో యంత తడవు నిలుపుట రెండవరకపు ప్రాణాయామము. (౩) మూడవది స్తంభవృత్తి, ప్రాణమును వెలుపలికిగాని వెలుపలి వాయువును లోపలికిగాని పోనీయక యొక్కడి వాయువు నక్కడే నిలుపుట స్తంభవృత్తి ప్రాణాయామ మనబడును. (౪) నాలుగవరకపు ప్రాణాయామమున, లోపలి వాయువు వెలుపలికి రా యత్నించు నపుడు వెలుపలినుండి యడ్డగించుచు దానిని లోపలనే యుండునట్లు ప్రయత్నించవలెను. అట్లే వెలుపలివాయువు లోపలికి బోవనున్నపుడు దానిని లోపలికి రానీయకుండ లోపలినుండియే యడ్డగించు చుండవలెను. వెలుపలి వాయువును వెలుపలికి నెట్ట బ్రయత్నింపవలెను.

మూడవరకపు (స్తంభవృత్తి) ప్రాణాయామమునకు నాలుగవరకపు ప్రాణాయామమునకుగల భేదమేమియన :-

మూడవ ప్రాణాయామము బాహ్యాభ్యంతర ప్రాణయామాభ్యాసము నపేక్షింపదు. నాల్గవరకపు ప్రాణాయామ మాభ్యంతర బాహ్యవిషయక ప్రాణాయామాభ్యాసము నపేక్షించును. ఇట్లే నాల్గు విధములైనను ప్రాణాయామముల ననుష్ఠించుటవలన చిత్తము నిర్మలమై యుపాసనలో స్థిరత యేర్పడును.

ప్రాణాయామఫలము:

తతః క్షీయతే ప్రకాశావరణమ్. ౪౪ యో. పా. ౨-౫౨

ఇట్లు ప్రాణాయామ పూర్వకముగ నుపాసించినందున నాత్మజ్ఞానమును గప్పియుండు నజ్ఞానము ప్రతిదినము నశింప నారంభించును. జ్ఞాన ప్రకాశము క్రమముగా వర్ధిల్లును. ౪౪

ఆ యభ్యాసమున కిదియు ఫలమే యగును. (ధారణా-) ప్రాణాయామము ననుష్ఠించినందున ఉపాసకుల మనస్సునందు బ్రహ్మను ధ్యానమొనర్చగల శక్తి- యోగ్యత కలుగును ౪౬

ఉపాసనకు నైదవయంగము ప్రత్యాహారము (స్వవిషయా-) మనుష్యుడు తన మనస్సును జయించినపుడు- పరమేశ్వరుని స్మరణమును విడిచి మనస్సు ఇతర విషయములవంకకు వెళ్ళునపుడు - ఇంద్రియము స్వయముగనే జయింపబడును. మనస్సె యింద్రియములను నడుపునది. అట్టి స్థితి ప్రత్యాహార మనబడును. ౪౭

(తతఃపర. ..) అప్పుడు మనుజుడు జితేంద్రియుడై తన మనస్సునెట నిలుపదలచిన నట నిలుపగలడు. ఎటకు బంపదలచిన నటకు బంపగలడు. ఈశ్వరోపాసనయందు ప్రవృత్తుడైనపుడతడు తనచిత్తమును, నింద్రియములను వశమున నుంచుకొనగలుగును.

ఉపాసన కాఱవయంగము ధారణ :-

(దేశబంధః.....) పూర్వము వర్ణించిన యోగాంగము లైదు సిద్ధించిన మీదట నాఱవ యంగమగు ధారణ క్రమముగా ప్రాప్తించును. మనస్సును చాంచల్యమునుండి తొలగించి, నాభి, హృదయము, నాసిక, జిహ్వాగ్రభాగము, మున్నగు స్థలములలో స్థిరమొనర్చి, ఓంకారజప మొనర్చుచు దానియర్థమగు పరమేశ్వరుని గూర్చి యాలోచించుట ధారణ యనబడును. ౪౮

ఉపాసనా యోగమున కేడవయంగము ధ్యానము. (తత్ర ప్రత్యయైకతానతా ధ్యానమ్) ధారణానంతరమున నాప్రదేశమునందే చిత్తము నిలిపిన స్థలమున నాభిచక్రాదులలో- ధ్యానము చేయవలెను. ఆశ్రయింపదగిన యంతర్యామియు, వ్యాపకుడునగు పరమేశ్వరుని ప్రకాశమునందును, ఆనందమును నత్యంతాలోచనముతోను, ప్రేమ భక్తితోను సముద్రమున నది ప్రవేశించునట్లు ప్రవేశింపవలెను ఆ సమయమున నీశ్వరుని విడిచి యన్యవస్తువును స్మరింపరాదు. ఆ యంతర్యామి స్వరూపమునందును జ్ఞానమునందును మగ్నుడు కావలయును అతని నామమునే ధ్యానింపవలెను. ౪౯

పైన వర్ణించిన యేడంగములకు ఫలము సమాధి. ఆ సమాధి యుపాసన కెనిమిదవ యంగము. దానివర్ణన :-

(తదేవార్థ......) అగ్ని లో బాగుగ తపింపబడిన లోహ ఖండమగ్నిరూపమగునట్లు, యోగి - ఉపాసకుడు - పరమేశ్వరుని జ్ఞానమున ప్రకాశమయుడై తన శరీరమును గూడ మఱచిన వానివలెనై తన యాత్మను పరమేశ్వరుని ప్రకాశ స్వరూపమగు నానందముతోను జ్ఞానముతోను పరిపూర్ణ మొనర్చుకొనుట సమాధియనబడును.

ధ్యానసమాధులలో నొకింత భేదమున్నది. ధ్యానమునందు, ధ్యానము చేయువాడు (ధ్యాత) మనస్సు (ధ్యానసాధనము) ధ్యానింపబడు వస్తువు (ధ్యేయము) నను నీ మూడింటి జ్ఞానము వేరు వేరుగ తెలియబడుచుండును. కాని, సమాధియందు కేవల పరమేశ్వరుని యానంద స్వరూపమునను, జ్ఞానమునందు యాత్మమగ్నమయిపోవును. ధ్యాత, ధ్యానము, ధ్యేయము మూడు నందు వేరువేరుగ యెఱియబడవు. అన్నియు నొక్కటిగా నున్నట్లు బోధపడును. మనుష్యుడు నీటియందు మునిగి కొంతతడ వటనుండి పైకివచ్చునట్లు జీవాత్మ పరమేశ్వరునియందు మగ్నమై మరల వేరగును. ౫౦

(త్రయమేకత్ర సంయమః) నాభి మున్నగు ప్రదేశములలోనెందు ధారణ చేయబడునో యందే ధ్యానము, సమాధి - ధ్యేయవస్తువగు పరమేశ్వరునందు మగ్నమగుట - సంయమ మనబడును. ఒకే సమయమున ధారణ, ధ్యాన సమాధు లేకమైనపుడు- ధారణసంయుక్తము ధ్యానము, ధ్యానసంయుక్తము సమాధియు నైనపుడు నా మూడింటిలో కాలభేద మతిసూక్ష్మముగ నుండును. కాని సమాధి యేర్పడినప్పుడు ఆనందమధ్యమున నీ మూటింటి ఫలమొక్కటియే యగును. ధారణ, ధ్యానము, సమాధియును నీ మూడింటికి కలిపి శాస్త్రీయ పరిభాష సంయమము.

నావిరతో దుశ్చరితా న్నాశాంతో నా సమాహితః

నాశాంతమానసో వాపి ప్రజ్ఞానే నైన మాప్నుయాత్ ౧.

కఠో-౧-౧-వ-౨-మం-౨౪

తపః శ్రద్ధే యే హ్యుపవసంత్యరణ్యే శాంతా విద్వాంసో భైక్ష్య చర్యాం చరంతః సూర్యద్వారేణ తే విరజాః ప్రయాంతి యత్రామృతః స పురుషో హ్యవ్యయాత్మా ౨.

ముండ. ౧-ఖం,౨మం.౧౧

అథ యదిద మస్మిన్ బ్రహ్మపురే దహరం పుండరీకం వేశ్మదహరోఽస్మిన్నంతరాకాశ స్తస్మిన్ యదంతస్తదన్వేష్టవ్యం తద్వావ విజిజ్ఞాసితవ్యమితి. ౩. ఛాందో. ప్ర. ౮ ఖం, ౧ మం. ౧

తం చేద్ బ్రూయుర్ యదిద మస్మిన్ బ్రహ్మపురే దహరం పుండరీకం వేశ్మ

దహరోఽస్మిన్నంతరాకాశః కిం తదత్ర విద్యతే యదన్వేష్టవ్యం యద్వావ విజిజ్ఞాసితవ్యమితి. ౪.
ఛాందో. ప్ర. ౮ఖం. ౧ మం. ౨

స బ్రూయా ద్యావాన్ వా అయ మాకాశః తావా నేషోఽంతర్ హృదయఆకాశః ఉభే అస్మిన్ ద్యావాపృథివీ అంతరేవ సమాహితే, ఉభా వగ్నిశ్చ వాయుశ్చ సూర్యాచంద్రమసా వుభౌ విద్యున్నక్షత్రాణి, యచ్చాస్యేహాస్తి యచ్చ నాస్తి సర్వం తదస్మిన్ సమాహిత మితి ౫.
ఛాందో. ప్ర. ౮ ఖం. ౧ మం.౩

తంచేద్బ్రూయు రస్మిం శ్చేదిదం బ్రహ్మపురే సర్వసమాహితం సర్వాణి చ భూతాని సర్వేచ కామా యదైవ జ్జరా వాప్నోతి ప్రధ్వంసతే నాకిం తతోఽతిశిష్యత ఇతి. ౬.
ఛాందో. ప్ర. ౮ ఖం . ౧ మం . ౪

స బ్రూయానాస్య జరయైతజ్జీర్యతి, న వధేనాస్య హన్యత ఏతత్ సత్యం బ్రహ్మపుర మస్మిన్ కామాః సమాహితా ఏష ఆత్మాఽపహతపాప్మా విజరో విమృత్యుర్ విశోకో విజిఘత్సో ఽపిపాసః సత్య కామః సత్యసంకల్పః యథా హ్యేవేహ ప్రజా అన్వావిశంతి యథాను శాసనం యం యమంత మభికామా భవంతి యం జనపదం యం క్షేత్రభాగం తం తమేవోపజీవంతి ౭.
ఛాందో. ప్ర.౮ ఖం. ౧ మంత్ర ౫

ఉపాసన విషయమున నుపనిషత్ ప్రమాణములు. ఈయుపాసనా యోగము దుష్టమానవులకు సిద్ధించదు. (నావిరతో) మానవుడు దుష్టకార్యములను విడిచి తన మనస్సును శాంతపరచుకొననంతవరకు, ఆత్మను పురుషార్థిగా చేయనంతవరకు, అభ్యంతర వ్యవహారములను శుద్ధ మొనర్పనంతవరకు వతడెంత చదివినవాడైనను, వినికిడి యెంత గలవాడైనను వానికి బ్రహ్మ-పరమేశ్వర - ప్రాప్తిగలుగదు. ౧

(తపః శ్రద్ధే) ఎవరు ధర్మాచరణము ద్వారమున పరమేశ్వరుని యాజ్ఞల నత్యంత ప్రేమతో బాలించుచు వరణ్యము - శుద్ధహృదయమనెడి మనమునన్ లేక యేకాంత స్థానమునన్ స్థిరముగ నివసింతురో వారేపరమేశ్వరుని సమీపమున నివసింతురు. ఎవరు ధర్మము నాచరించుటలోను, నధర్మమును విడుచుటలోను, దృఢముగా నుందురో, అట్లే వేదాది సత్యవిద్యలలో విద్వాంసులగుదురో, ఎవరు భిక్షాచరణాది కర్మముల నొనర్చి-ప్రాణధారణకొఱకే యన్నాదులను గ్రహించి-సంన్యాసాది ఆశ్రమములం దుందురో, అట్టి గుణవంతులు (సూర్య ద్వారేణ) ప్రాణ ముద్వారమున పరమేశ్వరుని సత్యరాజ్యమున ప్రవేశింతురు. అట పూర్ణపురుషుడు - అన్నింటిలో నిండి నిబిడీకృతుడై, యన్నింటికంటె సూక్ష్ముడై, యవినాశియైన పరమేశ్వరుడుండును. అట హానిలాభము లుండవు. అట్టి పరమేశ్వరుని బొంది సదానందమున నుందురు. ౨

ఎవరిసర్వసాధనముల మూలమున పరమేశ్వరునుపాసించి వానిని బొందగోరుదురో వారివిషయముల నెఱుగవలెను (అథ యదిదం) కంఠమునకు క్రిందుగా, రెండు స్తనములకు మధ్యలో నుదరమునకు పైన హృదయదేశమున్నది. అదియే బ్రహ్మపురము - పరమేశ్వరుని నగరము. దానికి మధ్యనొక (గర్త) గుంట యున్నది. దానిలో కమలాకారమున నొక వేశ్మ-ఆకాశరూపస్థానము - ఉన్నది. దానిలో సర్వశక్తిమంతుడగు పరమేశ్వరుడు బాహ్యాభ్యంతరముల నేకరసుడై నిండియున్నాడు. ఆ యానంద స్వరూపుడగు పరమేశ్వరుడా ప్రకాశిత స్థానమునందే యన్వేషించిన దొరకును. అతడు లభించుటకు మరియొక యుత్తమ స్థానముగాని మార్గము గాని లేదు ౩

(తం చేద్ బ్రూయుః) ఆ హృదయాకాశమున నున్నదేమిటి వెదకుటకు? అని యెవడేని ఎప్పుడైన ప్రశ్నించినచో- ౪

ఆ ప్రశ్నమున కిది సమాధానము. (స బ్రూయాద్) ఈ భౌతికాకాశ మెంతయున్నదో యంతయే యీ హృదయాంతరమువనుండు నాకాశనామకాంతర్యామి పరమేశ్వరుడునై యున్నాడు. ఆ యాకాశనామక పరమేశ్వరునందే యగ్ని వాయువులు, సూర్యచంద్రులు, విద్యున్నక్షత్రములు నన్నియు నున్నవి. కనపడు పదార్థములు, కనబడని పదార్థములు నన్నియు నా పరబ్రహ్మమునందే యున్నవి. ౫

(తం చేద్ బ్రూయుర్) ఈ బ్రహ్మపురమున- పరమేశ్వరునందు సర్వభూతములు, కామనలు నన్నియు నున్నపక్షమున, నీ శరీరము వృద్ధావస్థను బొంది పిదప నశించుముగదా! అప్పుడు దానియందు మిగులునదేమి? దేనిని నీవు వెదకుమని చెప్పుచున్నావు? అని యెవరేని ప్రశ్నించిన- ౬

ఆ ప్రశ్నకు సమాధానమిది (స బ్రూయాత్) అన్నా! వినుము ఈ శరీరము ముసలిదైనను, నశించినను, నా పరమేశ్వరునకు వృద్ధాప్యము కాని, వినాశముకాని కలుగనేరదు. అతని పేరే సత్యబ్రహ్మపురము. అతనియందే సర్వకామములు సమాహితములై యున్నవి. అతడు (అపహతపాప్మా) సర్వపాపరహితుడు: శుద్ధస్వభావుడు. (విజరః) ముసలితనము లేనివాడు. (విశోకః) దుఃఖరహితుడు (విజిఘత్సోఽపిపా) తినవలెను, త్రాగవలెను ననుగోరికలు లేనివాడు - ఆకలి దప్పులు లేనివాడు. (సత్యకామః) అతని కామన లన్నియు

సత్యములే. ఈ లోకమున ప్రజలు రాజాజ్ఞ కనుకూలముగా వర్తించి తమ యభీష్టస్థానములను రాజకృపవలన బొందునట్లు, ఉపాసకులు పూర్వము వర్ణించి నట్లుపాసించి తమ యిచ్ఛవచ్చిన కామములను, స్థానములను పరమేశ్వరుని కృపవలన బొందుదురు. ౮

ఏకో దేవః సర్వభూతేషు గూఢః సర్వవ్యాపీ సర్వభూతాంతరాత్మా,

సర్వాధ్యక్షః సర్వభూతాధివాసః సాక్షీ చేతా కేవలో నిర్గుణశ్చ ౯

శ్వేతాశ్వతర.౬-౧౧

ఉపాసన రెండువిధములు. ౧. సగుణోపాసనము. ౨. నిర్గుణోపాసనము. వానిలో (స పర్యగాత్) నీ మంత్రార్థము ననుసరించి శుక్రుడు- జగత్తును రచియింపదగు శక్తిగలవాడు, శుద్ధుడు, కవి, మనీషి, పరిభువు, స్వయంభువు మున్నగు పదములచే వర్ణించుటనుబట్టి పరమేశ్వరుడు వీర్యము, శుద్ధి మున్నగు గుణములు గలవాడగుటవలన సగుణుడనియు, అకాయ, అవ్రణ, అస్నావిరాది పదములచే వర్ణింపబడుటచే కాయ సహితత్వాది గుణములు లేనందున నిర్గుణుడనియు జెప్పబడు చున్నాడు.

అట్లే (ఏకో దేవః) మున్నగు మంత్రములందు నిర్దేశింపబడిన గుణములతో గూడియుండుటచే పరమేశ్వరుడు సగుణుడనియు, (నిర్గుణశ్చ) నిర్గుణుడు కూడ నని వర్ణింపబడుటచే నిర్గుణుడనియు నెంచబడుచున్నాడు. ఈశ్వరుని సర్వజ్ఞత్వము, సర్వశక్తిమత్త్వము, శుద్ధత, సమానత, న్యాయకారిత, దయాలుత్వము, సర్వవ్యాపకత్వము, సర్వాధారత, మంగలమయత్వము, సర్వము నుత్పన్నము చేయుట- సర్వకర్తృత్వము- సర్వస్వామిత్వము మున్నగు గుణముల నెఱింగుచు నుపాసించుట సగుణోపాసన మనబడును. అట్లే యా పరమేశ్వరుడెన్నడు జన్మించడు; అతడు నిరాకారుడు - అతడెన్నడు నాకారముగలవాడు కాడు, శరీరధారణ జేయడు, వ్రణరహితుడు, శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రసగంధాదిగుణములు లేనివాడు, ద్విత్వాదిసంఖ్య లతనిలో వర్తింపవు,పొడవు, వెడల్పు మున్నగు శబ్దములచే జెప్పబడు పరిమాణము లేని వాడు, అని స్మరించుట నిర్గుణోపాసన మనబడును. కావున నీశ్వరుడు దేహధారణ జేసినపుడు సగుణుడగుననియు, దేహమును ద్యజించునపుడు నిర్గుణుడగుననియు, మూర్ఖులు కల్పింతురు. వారి కల్పన వేద శాస్త్రములకు, విద్వాంసుల యనుభవమునకును విరుద్ధము. అందువలన నాకల్పనను సజ్జనులెన్నడు నంగీకరింపరాదు. ఎల్లరు పూర్వోక్త పద్ధతితో పరమేశ్వరునుపాసింపవలెను.

వేదాలలో ముక్తి (విద్య) యొక్క పరిభాష

పరమేశ్వరు నిట్లు పాసించినందువలన అవిద్యాది క్లేశములను అధర్మాచరణాది దుష్టగుణములను నివారించుకొని, శుద్ధ విజ్ఞానము, ధర్మాది శుభగుణముల యాచరణమువలన నాత్మోన్నతి నొనర్చుకొని జీవుడు ముక్తి బొందును.

ఇక మోక్ష విషయమునకు జెందిన యోగశాస్త్రప్రమాణముల నిట ముందు వ్రాయుచున్నాము.

అవిద్యాఽస్మితారాగద్వేషాభినివేశాః పంచక్లేశాః.౧ యో. పా. ౨-౩

అవిద్యా క్షేత్ర ముత్తరేషాం ప్రసుప్త తను విచ్ఛిన్నోదారాణామ్ .౨

యో. పా. ౨-౪

అనిత్యాశుచిదుఃఖానాత్మసు నిత్య శుచి సుఖాత్మ ఖ్యాతి రవిద్యా. ౩

యో. పా. ౨-౫

దృగ్ దర్శన శక్త్యో రేకాత్మతేవాస్మితా.౪ యో. పా. ౨-౬

సుఖానుశయీ రాగః. ౫ యో. పా. ౨-౭

దుఃఖానుశయీ ద్వేషః. ౬ యో. పా. ౨-౮

స్వరసవాహీ విదుషోఽపి తథారూఢోఽభినివేశః.౭ యో. పా. ౨-౯

తదభావాత్ సంయోగాభావో హానం తద్దృశేః కైవల్యమ్.౮ యో. పా. ౨-౨౫

తద్వైరాగ్యాదపి దోషబీజక్షయే కైవల్యమ్.౯ యో. పా. ౨-౫౦

సత్త్వపురుషయోః శుద్ధిసామ్యే కైవల్యమితి. ౧౦ యో.పా.౨-౫౫

తదా వివేకనిమ్నం కైవల్య ప్రాగ్భారం చిత్తమ్. ౧౧ యో. పా. ౨-౨౬

పురుషార్థశూన్యానాం గుణానాం ప్రతిప్రసవః కైవల్యం స్వరూపప్రతిష్ఠా వా చితి శక్తిరితి౧౨ యో. పా. ౪-౩౪

పూర్వ ముపాసనా ప్రకరణమున వర్ణించిన చిత్తవృత్తుల నైదింటిని విధిపూర్వకముగ

నణగించుటవలనను, మోక్షసాధనములందు సతతము ప్రవృత్తుడై యుండుటవలనను నీక్రింద వర్ణించిన క్లేశము లైదును నశించును.

ఆ క్లేశము లివి ౧. అవిద్య, ౨. అస్మిత, ౩. రాగము, ౪. ద్వేషము, ౫. అభినివేశము.౧

(అవిద్యాక్షేత్ర.....) అస్మిత మున్నగు నాలుగు విధములగు క్లేశముల యుత్పత్తిస్థానము - జనని - అవిద్య; అవిద్యలేని స్థానమున నస్మితాదులు జనింపవేరవని భావము. మఱియు లోని మాత్రమునని నవిద్య అస్మితాదులలో నన్నింటను నుండును. ఈ క్లేశములకు నాల్గు విధములైన అవస్థలున్నవి. ౧. ప్రసుప్తావస్థ, ౨. తనుఅవస్థ, ౩. విచ్ఛిన్నావస్థ. ౪. ఉదారావస్థ. ౨

[౧. ప్రసుప్తావస్థ: చిత్తమున నవిద్యాదిక్లేశములుండును; కాని ఉద్బోధకములు లేనపుడవి వానికార్యముల నారంభింపవు. కావున నవి సుప్తములు - నిద్రావస్థలో నుండును. ఉదా: బాలకుని చిత్తమున నవిద్యాదులుండును. కాని వానిని ప్రబోధించునవి యుండనందున నిద్రావస్థలో నున్నట్లుండును.

౨. తను అవస్థ: క్షీణస్థితి. ప్రతిక్లేశమునకు విరోధిభావన యుత్పన్నమైనపుడు క్లేశము క్షీణించును- తను స్థితిపొందును. తపస్సు, స్వాధ్యాయము, ఈశ్వరప్రణిధానము ననుమూడును క్లేశములకు విరోధి భావనలు. వీని యనుష్ఠానమున నస్మితాది క్లేశములు క్షీణించును; లేక, సమ్యక్జ్ఞాన మవిద్యకు, భేదజ్ఞాన మస్మితకు, మధ్యస్థత రాగద్వేషములకు, మృత్యువునకు భయపడకుండుట యభినివేశమునకును ప్రతిపక్షులు- విరోధులు. యోగము నభ్యసించువారి క్లేశములు క్షీణావస్థను బొందును.

౩. ఈ క్లేశములు తనకంటె బలవంతమగు క్లేశముచే నణచబడినపుడు విచ్ఛిన్నావస్థలో నుండును.

ఉదా: రాగ ముద్భుద్ధమైనపుడు ద్వేషము విచ్ఛిన్న మగును. ద్వేషము ప్రబల మయినపుడు రాగము విచ్ఛిన్న మగును. పరస్పర విరుద్ధములగు రెండు క్లేశము లొకే సమయమున నొకేవ్యక్తి యందు తమతమ కార్యముల నొనర్పజాలవు.

౪. క్లేశము లుద్బుద్ధములై కార్య మొనర్చునపుడు ఉదారా వస్థలో నున్నట్లెంచవలెను

ఉదా: క్రోధియైన పురుషుడు క్రోధావేశమునకు లోబడి నపుడు అతని క్రోధము ఉదారావస్థలో నున్నట్లెంచవలెను.]

౧. అవిద్యా లక్షణము :-

(అనిత్యాశుచి....) క. (అనిత్య) కార్య పదార్థములను- ఉత్పన్నములగు శరీరాది స్థూలపదార్థములను, లోకలోకాంతరములను- నిత్యములని యెంచుటయు, నిత్యములయిన ఈశ్వరుడు, జీవులు, జగత్కారణమగు ప్రకృతి అను నీ మూడింటిని ననిత్యములని యెంచుటయు నవిద్యలో మొదటి భాగము. క్రియకు, క్రియావంతమగు వస్తువునకు గల సంబంధము, గుణమునకు గుణికిగల సంబంధము, ధర్మమునకు ధర్మికి గల సంబంధముకూడ నిత్యము. వీని ననిత్యములనుటయు నవిద్యయే.

ఖ: (అశుచి) మలమూత్రాదులతో గూడి, దుర్గంధయుక్తమగు శరీరమును పవిత్రమని యెంచుట, చెఱువులు, నదులు, బావులు, కొలనులు మున్నగువానిని తీర్థములు, పాపనివారకములు- అని యెంచుట, వానియందలి జలమును చరణామృతమని త్రాగుటయు, ఏకాదశీ వ్రతము మున్నగు మిథ్యావ్రతముల నాచరించుచు నాకలిదప్పికలతో బాధపడుట, స్పర్శేంద్రియ భోగముల నెక్కుడుగ ప్రేమించుట మున్నగు నశుద్ధ వస్తువులను శుద్ధములని యెంచుటయు, సత్యవిద్య సత్యభాషణము, ధర్మము, సత్సంగము, పరమేశ్వరోపాసన, జితేంద్రియత, ఎల్లరకు నుపకారము చేయుట, ఎల్లరితో ప్రేమపూర్వక వ్యవహార మొనర్చుట మున్నగు శుద్ధ వ్యవహారములను, పదార్థములను నపవిత్రములని యెంచుటయు నవిద్యకు రెండవ భాగము.

గ: దుఃఖమును సుఖమనుకొనుట : విషయ తృష్ణ, కామము, క్రోధము, లోభము, మోహము, శోకము, ఈర్ష్య, ద్వేషము మున్నగు దుఃఖరూప వ్యవహారములలో సుఖము లభించునని యాశపడుటయు, జితేంద్రియత, నిష్కామత, శమము, సంతోషము, వివేకము, ప్రసన్నత, ప్రేమ, మైత్రి, మున్నగు సుఖరూప వ్యవహారములలో దుఃఖము కలుగునని యెంచుటయు నవిద్యలో మూడవభాగము.

ఘ: (అనాత్మసు) ఆత్మకానిదాని నాత్మయని యెంచుట - జడమగు శరీరమును చేతన మనుకొనుట-చేతనమును జడమని యెంచుట, అవిద్యలో నాల్గవ భాగము :- ఈ యవిద్య ప్రపంచమునందలి యజ్ఞానులగు జీవుల బంధమునకు హేతువై, వారి నెల్లపుడు వాడించుచుండును. ఇట్లే పూర్వము చెప్పబడిన అనిత్యాశుచి దుఃఖానాత్మలను అనిత్యాశుచి దుఃఖానాత్మలని యెంచుటయు, నిత్యశుచి సుఖాత్మలను నిత్య శుచి సుఖాత్మలుగా నెంచుటయు విద్య యనబడును. విద్యవలన నవిద్య తొలగినపుడు బంధనమునుండి విడివడి జీవుడు ముక్తుడగును.౩

౨. అవిద్యాకార్యమైన యస్మితకు లక్షణము :-

(అస్మితా) రెండవక్లేశము అస్మిత. వాస్తవమున జీవుడు వేరు, బుద్ధి వేరు, భిన్నములైన జీవబుద్ధుల నేకమని యెంచుట యస్మిత యగును. దీనివలన నభిమానము- అహంకారము కలుగును. అందువలన వ్యక్తి తన నందరికంటె గొప్పగా నెంచసాగును. సమ్యక్ జ్ఞానము వలన నభిమానము నశించి, అస్మిత దూరమగును. అప్పుడే మంచి గుణములను గ్రహింప రుచిగలుగును. ౪

౩. రాగ లక్షణము :-

(సుఖానుశయీ రాగః) లోకమున సుఖము ననుభవించినపుడు వానివలన గలుగు సంస్కారములవలన మరల నా సుఖములు స్మరణకు వచ్చును. అప్పుడా సుఖములయందును, ఆ సుఖములు గలిగించు సాధనములందును తృష్ణ - ఆశ - లోభము కలుగును. అదియే రాగము. మనుజుడు సంయోగము వియోగాంతమనియు, వియోగము సంయోగాంతమనియు తెలిసినవాడు, అట్లే వృద్ధి కంతయు క్షయమనియు, క్షయమున కంతయు వృద్ధి యనియు గుర్తించినవాడును రాగము నివృత్తమగును. ౫

ద్వేషలక్షణము:- (దుఃఖాను) పూర్వమనుభవించిన దుఃఖముల గూర్చియు, వాని సాధనములగూర్చియు క్రోధబుద్ధి గలిగి యుండుట ద్వేషమనబడును. రాగనివృత్తిగలిగిన ద్వేషనివృత్తి గలుగును. ౬

౫. అభినివేశలక్షణము :- (స్వరసవా) ప్రాణులన్నియు నెల్లపుడు శరీరముతో నుండవలయుననియు, చావకూడదనియు ఆశించుచుండును. పూర్వజన్మమునన్దెల్లరు మృత్యు భయము ననుభవించి యుండుట వలననే అభినివేశము కలుగును. దాని స్మరణవలన నిప్పుడెవ్వడును చావగోరడు. దీనివలన పూర్వజన్మ మున్నట్లు సిద్ధించుచున్నది. క్రిమికీటకాదుల కన్నిటికి మరణభయము కలుగును. కావున నీక్లేశము నభినివేశమందురు. జీవుడు, పరమేశ్వరుడు, ప్రకృతి నిత్యములనియు కార్యద్రవ్య సంయోగ వియోగము లనిత్యములని గ్రహించినవాడు ఈ క్లేశము నివృత్తమగును. క్లేశములు నివృత్తము లైనపుడు జీవులకు మోక్షప్రాప్తి కలుగును. ౭

(తదభావాత్.....) అవిద్యాది క్లేశములు తొలగి, విద్యాది శుభ గుణములు లభించినపుడు జీవుడు తనకు బుద్ధితో గల సంయోగాది సర్వబంధనముల నుండియు, దుఃఖముల నుండియు విడివడి ముక్తిని పొందును. ౮

(తద్వైరాగ్యా......) శోకరహితములగు విశోకాది సిద్ధుల వలనను విరక్తుడై, సర్వక్లేశములకు, దోషములకు మూల- బీజమగు నవిద్యను నశింపజేయుటకు దగిన యత్న మొనర్పవలెను. అవిద్య నశింపక మోక్షమెన్నడు లభింపనేరదు. ౯

(సత్వపురుష.....) బుద్ధి, పురుషుడు వను నీ రెండింటి శుద్ధి కలుగక మోక్షము లభింపదు. ౧౦

(బుద్ధియందుగల కర్తృత్వాభిమానము పోయి యది తనకు కారణమగు ప్రకృతియందు లీనమగుటయే బుద్ధి శుద్ధియనబడును. బుద్ధిద్వారమున తనకు లభించు సుఖదుఃఖముల ననుభవింపకుండుటయే జీవుని శుద్ధి.)

(తదావివేక...) సర్వదోషములనుండి వేరై, జ్ఞానమువంక జీవుడు మరలినపుడు; కైవల్య-మోక్ష- ధర్మమునకు సంబంధించిన సంస్కారములతో నతనిచిత్తము పరిపూర్ణమగును. అప్పుడే జీవునకు మోక్షము లభించును. బంధవ హేతువులగు కర్మములలో జీవుడు చిక్కియున్నంత వఱకు నతనికి ముక్తి లభించుట యసంభవము. ౧౧

కైవల్య-మోక్ష- లక్షణము:-

(పురుషార్థ....) కారణ- ప్రకృతికి- సంబంధించిన సత్వరజస్తమో గుణములు, వాని సర్వకార్యములు పురుషార్థ శూన్యము లయినవాడు పురుషున కవి చేకూర్పవలసిన భోగాపవర్గములను చేకూర్చి చరితార్థము లయినవాడు, ఆ గుణములు వాని కార్యములును, తమకు కారణమగు ప్రకృతి- ప్రధానములో లీనములగును. అప్పుడు జీవునియందు విజ్ఞానము, శుద్ధియు నేర్పడి జీవునకు స్వరూప ప్రతిష్ఠకలుగును.- జీవుడు తన స్వాభావికశక్తితోను, గుణములతోను యుక్తుడయియుండును. శుద్ధస్వరూపుడగు పరమేశ్వరుని స్వరూపమగు విజ్ఞానము- ప్రకాశము- నిత్యానందమును నందును. ఆ స్థితినే కైవల్యము- మోక్షము- అందురు. ౧౨

ముక్తి విషయమున గౌతమ విరచిత న్యాయదర్శన ప్రమాణములు :-

దుఃఖ జన్మ ప్రవృత్తి దోష మిథ్యాజ్ఞానానా

ముత్తరోత్తరాపాయే తదనంతరాపాయా దపవర్గః౧ న్యాయద. ౧-౧-౨.

బాధనాలక్షణం దుఃఖమితి ౨ న్యాయద ౧-౧-౨౧

తదత్యంత విమోక్షోఽపవర్గః ౩ — న్యాయద ౧-౧-౨౨

(దుఃఖజన్మ.....) యథార్థజ్ఞానమువలన మిథ్యాజ్ఞానము-అవిద్య-నశించును. అప్పుడు జీవుని యందుగల రాగద్వేషములనెడి దోషములు నష్టమగును. అటుపైన ప్రవృత్తి-అధర్మము, అన్యాయము, విషయాసక్తి మున్నగు వి దూరమగును. ప్రవృత్తి లేనపుడు, దానివలనగలిగెడి జన్మముగూడ దొలగిపోవును. జ లేనందున సర్వదుఃఖములు బొత్తిగా లేకుండ పోవును. ఇట్లు దుఃఖాభావముగలిగి జీవుడు పరమానంద ప్రదమగు మోక్షదశలో పరమాత్మతో గూడి యానందము ననుభవించును. ఇదియే మోక్షము.౧

(బాధనా...)సర్వవిధములుగ బాధ-ఇచ్ఛావిఘాతము - పరతంత్రత -దుఃఖమనబడును. ౨

(తదత్యంత....) అట్టి దుఃఖాత్యంతాభావమువలనను, పరమాత్మ సంబంధమువలనను పరమానందము ప్రాప్తించును. ఆ పరమ సుఖప్రాప్తియే మోక్షమనబడును.౩

వ్యాసరచిత (బ్రహ్మసూత్రములు) వేదాంతదర్శనములోను ఉపనిషత్తులలోను వ్రాయబడిన ముక్తి స్వరూప లక్షణముల నిట వ్రాయుచున్నాము.

అభావం బాదరి రాహ హ్యేవమ్. ౧ — బ్రహ్మసూ. ౪-౪-౧౦

భావం జైమినిర్ వికల్పామననాత్ ౨ — బ్రహ్మసూ. ౪-౪-౧౧

ద్వాదశాహవ దుభయవిధం బాదరాయణోఽతః ౩ — బ్రహ్మసూ. ౪-౪-౧౨

యదా పంచావతిష్ఠంతే జ్ఞానాని మనసా సహ
బుద్ధిశ్చ న విచేష్టతే తామాహుః పరమాం గతిమ్ ౧ — కఠ. ౬-౧౦

తాం యోగమితి మన్యంతే, స్థిరామింద్రియధారణమ్,
అప్రమత్తస్తదా భవతి, యోగో హి ప్రభవాప్యయౌ. ౨ — కఠ. ౬-౧౧

యదా సర్వే ప్రముచ్యంతే కామా యేఽస్య హృది శ్రితాః.
అథ మర్త్యోఽమృతో భవత్యత్ర బ్రహ్మ సమశ్నుతే. ౩ — కఠ. వ. ౬-౧౪

యదా సర్వే ప్రభిద్యంతే హృదయస్యేహ గ్రంథయః,
అథ మర్త్యోఽమృతో భవత్యేతావదనుశాసనమ్.౪ — కఠ. వ.౬-౧౫

దైవేన చక్షుషా మనసైతాన్ కామాన్ పశ్యన్ రమతే.౫ — ఛాందో. ప్రపా. ౮ ఖ. ౧౨-౫

య ఏతే బ్రహ్మలోకే, తం వా ఏతం దేవా ఆత్మాన ముపాసతే తస్మాత్తేసర్వే చ లోకా ఆత్తాః సర్వే చ కామాః స సర్వాంశ్చలోకానాప్నోతి. సర్వాంశ్చకామాన్, యస్త మాత్మాన మనువిద్య (వి) జానాతీతి హ ప్రజాపతి రువాచ, ప్రజాపతి రువాచ. ౬ — ఛా౮-౧౨-౬

యదంతరాపస్తద్ బ్రహ్మ తదమృతం స ఆత్మా, ప్రజాపతేః సభాం వేశ్మ ప్రపద్యే. యశో ఽహం భవామి, బ్రాహ్మణానాం యశో రాజ్ఞాం యశో విశామ్, యశో ఽహమనుప్రాపత్సి. సహాహం యశసాం యశః.౭ — ఛాం౮-౧౪-౧

(అభావం....) వ్యాసుని తండ్రి బాదరి. అతడాచార్యుడు. ముక్తి విషయమున నతని యభిప్రాయము- జీవుడు ముక్తదశను బొందినపుడు శుద్ధమనస్సు (శుద్ధసంకల్పమనెడుశక్తి) తో పరమేశ్వరునితో బాటు పరమానందమగు మోక్షమున నుండును. ఈ రెండింటికి (జీవాత్మ- శుద్ధసంకల్పశక్తి) భిన్నమైన శరీరముకాని, ఇంద్రియాది ప్రాకృతిక పదార్థములు కాని యట నుండవు ౧

(భావం జైమినిః.....) ఈ విషయమునందే వ్యాసునకు ముఖ్య శిష్యుడైన జైమిని ముని యభిప్రాయము. మోక్షమున శుద్ధమనస్సు (శుద్ధమానసికశక్తి) ఉండును. అట్లే శుద్ధసంకల్పమయ శరీరము, అట్లే ప్రాణాదులు, ఇంద్రియముల శుద్ధశక్తియు నుండును. కారణమేమన:- ఉపనిషత్తునందున ఏకధా భవతి, ద్విధా భవతి త్రిధా భవతి(ఛాం౭-౨౬-౨) అతడొకటిగాను, రెండుగాను, మూడుగాను అగును.) అని వికల్పములు - అనేక భావములను ప్రతిపాదించు వచనము లీవిషయమున ప్రమాణములుగా నున్నవి. ముక్తజీవుడు సంకల్పమాత్రమున నానావిధములగు నప్రాకృతికములు, దివ్యములునగు సాంకల్పిక శరీరములను రచించుకొనును, కోరినంత వానిని వెంటనే విడువనునగలడు. అతనికి శుద్ధజ్ఞాన ప్రకాశమటునుండును. ౨

[ఇట దివ్య శరీరమన, వాస్తవమున నటనేదో యొక శరీరముండునని యభిప్రాయము కాదు. మనవంటి సాధారణ పురుషుల శరీరము కంటె ముక్త పురుషుని శరీరము మిక్కిలి

సుందరమై, శోభనాంగములు కలదై, అధికశక్తిమంతమై యుండుననియు దివ్యశరీరము నభిప్రాయము కాదు. ముక్తావస్థయందు జీవునకు ప్రకృతితో నెట్టిసంబంధముముండదు. కావున ఆ సమయములో ప్రాకృతికములగు దివ్యమైన లేక అదివ్యమైన శరీరముల యునికికి సంబంధమగు సంభావనయే యుండదు. మనస్సు విషయములోను నిట్లే యెంచవలెను. మనస్సుకూడ ప్రాకృతికమే. జీవుడు బంధావస్థలో నున్నపు డీశక్తులమూలమున మనస్సు, ఇంద్రియములు మున్నగువాని వలన సాంసారికసుఖముల ననుభవించును. యాశక్తులు ముక్తావస్థయందు జీవుడు స్వస్వరూపమున నున్నపుడు బాగుగ వికసించును. సంసారావస్థలో జీవునియందీశక్తులున్నను నవి యవిద్యాదులవలన నణగియుండును. కార్యకరణ శక్తి యుడిగియుండును. అందువలన సాంసారిక సుఖముల ననుభవించుటకు జీవునకు ప్రాకృతికములయిన మనస్సు మున్నగు ఇంద్రియము లావశ్యకములగును. ముక్తావస్థయందవిద్య యుండదు. కావున స్వాభావిక శక్తులు ప్రకటములై జీవునకానందము ననుభవింపజేయ సమర్థములగును. అప్పుడు ప్రాకృతికములైన మనస్సు మున్నగు సాధనము లావశ్యకములుకావు. ఈ భావమునే మహర్షి దయానందుడు, సత్యార్థ ప్రకాశమున నవమసముల్లాసమునందు **శృణ్వన్ శ్రోత్రం భవతి** అను శతపథ బ్రాహ్మణ వాక్య ప్రమాణములతో స్పష్టము చేసియున్నాడు. ఈ శుద్ధశక్తుల సముదాయమే యాముక్త దశలో నాత్మకు శరీరమగును. ఇవియే యింద్రియములు, మనస్సుకూడ. ఇదియే దివ్యశరీరము. దీనితోనే పరమాత్మలో నతడటునిటు చరించును. కావున ముక్తదశలో మనస్సు మున్నగు నామములతో జెప్పబడు శుద్ధశక్తుల భావము, ప్రాకృతికములయిన మనస్సు మున్నగువాని యభావము రెండును నుండును:- అప్పుడు సద్ గుణముల భావము, అసద్ గుణముల యభావము నుండును ఈ భావాభావముల యునికిని వ్యాసమహర్షి తదుపరి సూత్రమున బ్రకటించియున్నాడు. దీనిని మహర్షి దయానందుడు నంగీకరించియున్నాడు.]

(ద్వాదశాహ....) ఈ ముక్తి విషయమున బాదరాయణుడు-వ్యాస మహర్షి యభిప్రాయము :- ముక్తియందు భావము అభావము రెండును నుండును. ప్రాకృతికములగు మనస్సు, ఇంద్రియములు, శరీరము మున్నగు సాధనములు లేనందున నవిద్యాదిక్లేశములు, అజ్ఞానము, అశుద్ధి మున్నగుదోషముల యభావమేర్పడును. శుద్ధసామర్థ్యము (శక్తి) తో గూడిన జీవుడు ముక్తి యందుండుటవలన పరమానందము, జ్ఞానము, శుద్ధత మున్నగు సర్వసత్యగుణముల భావముండును. ఇందులకు దృష్టాంతము. వానప్రస్థాశ్రమమున పండ్రెండుదినములు ప్రాజా పత్యవ్రత మొనరింపవలసి యున్నది. అప్పుడు కొలదిగా భుజించుటవలన కొలదిగా నాకలియుండును:- క్షుత్తు (ఆకలి) నకు కొంతభాగము, కొంతయభావముండును. ఇట్లే మోక్షమునందును పూర్వము చెప్పినట్లు భావాభావము లుండునని యెంచవలెను. 3

[ద్వాదశాహవత్ అను సూత్రమున ద్వాదశాహమను సత్రము ఉదాహరణముగ గ్రహింపబడినది. దాని వ్యాఖ్యానము క్షుత్తు- ఆకలి- యొక్క భావాభావములని అజమీర్‌లో అద్వైతభాష్యభూమికలో నున్నట్లు వ్రాయబడినది. ఇయ్యది పండితుల కాలోచనీయాంశము. పండితమండలిలో నీ ద్వాదశాహ పదము యాగవాచకముగ బ్రసిద్ధమైయున్నది. ద్వాదశాహ యాగమునకు సత్రమనియు, అహీనమనియు రెండునామములున్నవి. ఇందులకు ప్రమాణవాక్యములున్నవి. ఇట్లే ముక్తావస్థయందును భావాభావములను దెలుపు వాక్యములును గలవు. కావున ముక్తియందు భావాభావము లున్నవనుట నిశ్చయము. ద్వాదశాహమునకు సత్రమనుటకు కారణము:- సత్ర లక్షణము ననుసరించి(క) ఈ యాగమున యజమానులనేకులుందురు. (ఖ) య ఏవం విద్వాంసః సత్రముపయంతి అను నీ వాక్యమున ద్వాదశాధికారమున ఉపయంతి శబ్దప్రయోగమున్నది. (గ) అష్టౌ ప్రభృతి ద్వాదశావరాః చతుర్వింశతిపరామాః సత్రమాసీరన్ ఈ వాక్యమున 'ఆసీరన్' అను పదమున్నది. ఈ మూడును సత్రమునకు లక్షణములు. ఈ యాగమును 'అహీన' మనియు నందురు. ఇందు (క) యజమానుడు నియతుడగును. (ఖ) ద్వాదశాహేన ప్రజాకామం యాజయేత్ ఈ వాక్యమున యాజయేత్ అని ప్రేరణ చేయబడినది.]

ఇట్లు వేదాంతశాస్త్రమున ముక్తి విషయము నిరూపింపబడినది. ఇక నుపనిషత్ కారుల మతము వ్రాయుచున్నాము.

(యదా పంచావ.....) మనస్సుతో బాటు జ్ఞానేంద్రియములైదును పరమేశ్వరునియందు స్థిరములై, యెప్పుడు నతనియందే రమించు నపుడు బుద్ధియంతయు నందులకు విరుద్ధముగా ప్రవర్తింపకున్న పరమగతి-మోక్షమునబడును.

[ఇది జీవన్ముక్తావస్థ- దీనికి పిమ్మట విదేహముక్తి యనాయాసముగ సిద్ధించును.]

(తాం యోగం.....) ఇంద్రియ శుద్ధిని స్థిరతను విద్వాంసులు యోగమందురు. మనుష్యుడుపాసనాయోగమువలన పరమేశ్వరుని బొంది, ప్రమాద రహితుడైనపుడు, వాడు మోక్షమును బొందినట్లెంచవలెను. ఆ యుపాసనా యోగము (ప్రభవః) శుద్ధిని, సత్యగుణములను బ్రకాశింపజేయునదియు, (అప్యయః) సమస్తాశుద్ధిని, దోషములను, అసత్య గుణములను నశింప జేయునదియు నగును. కావున నుపాసనా యోగమే ముక్తికి సాధనము.2

(యదా సర్వే...) మనుష్యుని హృదయము చెడు కర్మముల నుండి వేరై శుద్ధమైన నాడతడు మోక్షమును బొంది బ్రహ్మానంద యుక్తుడగును. 3

పూ. ప: ఈ మోక్షపద మేదేని స్థానాంతరమా? లేక బ్రహ్మ కంటె భిన్నమైన పదార్థవిశేషమా? అదియొక స్థలమున నుండునా? అంతట నుండునా?

ఉ.ప: అది స్థానాంతరము కాదు. అంతట వ్యాపకముగ నుండు బ్రహ్మపదమే మోక్షపద మనబడును. ముక్తపురుషు డా మోక్షపదమునే పొందును. (యదా సర్వే.) జీవుని యవిద్యాది బంధన గ్రంథులన్నియు విడివడినపు డతనికి ముక్తి లభించును. ఇదియే శాస్త్రశిక్షణ. ౪

పూ.ప: ముక్తియందు శరీరము, ఇంద్రియాదులు నుండవు కావున జీవాత్మ వ్యవహారము నెట్లుజరుగును? ఎట్లు చూడగలుగును?

ఉ.ప. (శ్రైవేన....) ఆజీవుడు ఇంద్రియాదులకు చెందిన శుద్ధ శక్తి మనస్సు యొక్క శుద్ధ శక్తిలో ఆనందరూపమగు కార్యము నెఱుగ గలుగును. భోగించుచు నెల్లపుడు బ్రహ్మమునందు రమించును. ౫

పూ.ప. ముక్తజీవుడు సృష్టిలో నంతట తిరుగునా? లేక యొకచోట నిలకడగా నుండునా?

ఉ.ప: (య ఏతే బ్రహ్మలోకే....) ముక్తజీవులు పరమేశ్వరుని బొంది సర్వాత్మయగు నతని నుపాసించుచు, నతని యాశ్రయముననే యుందురు. కావున నా జీవులు లోక లోకాంతరములలో నంతట వచ్చుచు బోవుచు నుందురు. ఎక్కడను నాజీవుల కాటంక ముండదు. వారి కామనలన్నియు పూర్ణము లగును; ఏదియు నపూర్ణము కాదు. కావున నేమనుజుడు పూర్వోక్తరీతితో పరమేశ్వరుని సర్వాత్మగా నెఱింగి, యుపాసించునో, అతడు తన కామనల నన్నింటిని పూర్ణముగ బొందును. ప్రజాపతియగు పరమేశ్వరుడీ విషయమును వేదములందుజీవుల కొఱకు జెప్పియున్నాడు.

మోక్షము నెల్లజీవులు కోరవలెనని యభిప్రాయము. (యదంతరా) ఆత్మలకు నంతర్యామియగు వానిని బ్రహ్మమందురు. అతడే యమృతము-మోక్షస్వరూపుడు. అతడన్నింటికి నంతర్యామియే కాని, యతనికి నంతర్యామి యొండును లేదు. అట్టి ప్రజానాథుడగు పరమేశ్వరుని వ్యాప్తరూపమును నేను శరణుజొత్తును. లోకమునగల పూర్ణ విద్వాంసులైన బ్రాహ్మణులలో నేను (యశః) కీర్తిని బొందుదును గాక! (రాజ్ఞాం) క్షత్రియులయు,, (విశాం) వైశ్యులయు, మధ్య నేను యశస్వి నగుదును గాక! ఓ పరమేశ్వర! నేను యశస్వులలో యశస్విగా నెంచుచున్నాను. నీవును కృపతో నన్ను నీ సమీపమున జేర్చుకొనుము. నేను జన్మబంధనమున బడకుందునుగాక ౭

శతపథ బ్రాహ్మణము ననుసరించి ముక్తి మార్గ స్వరూప వర్ణనము.

అణుః పంథా వితరః పురాణో మాం స్పృష్టో విత్తో మయైవ,

తేన ధీరా అపి యంతి బ్రహ్మవిద ఉత్క్రమ్య స్వర్గం లోకమితో విముక్తాః౧

శ. కాం. ౧౪-౭-౨-౧౧.

తస్మిఞ్ఛుక్ల ముత నీలమాహుః పింగలం హరితం లోహితం చ,

ఏష పంథా బ్రహ్మణా హానువిత్త స్తేనైతి బ్రహ్మవిత్తైజసః పుణ్యకృచ్చ.౨

శ.కా. ౧౪-౭ బ్రా. ౨ కాండ. ౧౨

ప్రాణస్య ప్రాణ ముత చక్షుషశ్చక్షు రుత శ్రోత్రస్య శ్రోత మన్నస్యాన్నం మనసో యే మనో విదుః తే నిచిక్యుర్ బ్రహ్మ పురాణ మగ్ర్యం మనసై వాప్తవ్యం నేహ నానాస్తి కించన 3 శ.కా. ౧౪-౭ బ్రా. ౨ కాండ. ౨౧

మృత్యోః స మృత్యు మాప్నోతి య ఇహనానేవపశ్యతి.

మనసైవానుద్రష్టవ్య మేతదప్రమేయం ధ్రువమ్. ౪

శ.కా. ౧౪-౭ బ్రా. ౨ కాండ. ౨౨

విరజః పర ఆకాశాత్ అజ ఆత్మా మహో ధ్రువః

తమేవ ధీరో విజ్ఞాయ, ప్రజ్ఞాం కుర్వీత బ్రాహ్మణః ౫

శ.కా. ౧౪-౭ బ్రా. ౨ కాండ. ౨౩

స హోవాచ, ఏతద్ వై తదక్షరం గార్గి బ్రాహ్మణా అభివదంతి అ స్థూల మనణ్వహ్రస్వ మదీర్ఘమలోహిత మస్నేహ మచ్ఛాయ మత మోఽవాయ్వనాకాశ మసంగ మస్పర్శ మగంధ మరస మచక్షుష్క మశ్రోత్ర మవా గమనోఽతేజస్క మప్రాణ మముఖమనామాగోత్ర మజర మమర మభయమమృత మరజోఽశబ్ద మవివృత మసంవృత మపూర్వ మనపర మనంతర మబాహ్యం న తదశ్నోతి కశ్చన న తదశ్నోతి కశ్చన ౬ శత.కాం. ౧౪ అ. ౬ బ్రా ౮ కాండ. ౮

(అణుః పంథా ....) ముక్తిమార్గ మత్యంత సూక్ష్మము (వితతః) ఆ మార్గమున, సుదృఢమగు నౌకతో సముద్రమును తరించినట్లు సర్వ దుఃఖములను సుగమముగ దరింపనగును. (పురాణః) ఈ మార్గము ప్రాచీనము. (స్పృష్టః) ఈశ్వరుని కృపచే నాకది లభించినది. ఆ మార్గము మూలముననే సర్వదోషములనుండియు, దుఃఖములనుండియు ముక్తులైన (ధీరాః) విచారశీలురు, బ్రహ్మవిదులు, వేదవిదులునైన జీవులు (ఉత్ క్రమ్య) సత్యవంగు తమ పురుషార్థముతో సర్వదుఃఖముల నుల్లంఘించి, (స్వర్గం లోకం) సుఖస్వరూపమగు బ్రహ్మలోకము బొందుదురు. ౧

(తస్మిన్ శుక్ర......) ఆ మోక్షపదమగు బ్రహ్మమునందు, (శుక్ల) శ్వేతము, (నీలము), శుద్ధఘనశ్యామము, (పింగల) పీతశ్వేతము, (హరిత) ఆకుపసుపు (లోహిత) ఎఱుపు వర్ణములుగల గుణములు గల లోక లోకాంతరములు లిమిడియున్నవి: లేక ప్రకాశితములగుచున్నవి. ఈ మోక్ష మార్గము పరమేశ్వరుని ప్రేమించువారికే లభించును ఆ మార్గముతోనే బ్రహ్మమునెఱుగువాడు, (తైజసః) శుద్ధస్వరూపుడు, పుణ్యాచరణుడునగు మనుష్యుడు మోక్షసుఖమునే బొందును. మరియొక విధమున బొందడు. ౨

(ప్రాణస్యప్రాణ.....) ప్రాణమునకు ప్రాణము, నేత్రమునకు నేత్రము, శ్రోత్రమునకు శ్రోత్రము, అన్నమునకన్నము, మనస్సునకు మనస్సును నగు పరమేశ్వరునెఱుంగు విద్వాంసుడు - పురాతనము, సర్వశ్రేష్ఠము, మనస్సుతో ప్రాపింప యోగ్యమునగు బ్రహ్మమును బొందును. ఇట్లు మోక్షసుఖమును బొంది యానందమున నుండును. (నేహ నానా) ఆ మోక్షపద బ్రహ్మమొక్కటియే. ఆ యద్వైత (ఏక) బ్రహ్మమును బొందుటకే ప్రతివాడును యత్నింపవలెను. ౩

(మృత్యోః స మృత్యు.......) బ్రహ్మము నొక్కటిగా నెంచక, రెండు మూడు పది యిరువది బ్రహ్మములున్నవని, అనేక పదార్థముల కలయికచే బ్రహ్మమయ్యెనని కాని యెంచువాడు మాటిమాటికి మృత్యువాతంబడును. జన్మమరణములను బొందును. సచ్చిదానంద స్వరూపము బ్రహ్మమొక్కటియే. అయ్యది వ్యాపకమై యన్నింటియందును స్థిరమై యున్నది. దానిని మనస్సుతోనే యెఱుంగగలము. ఇతర సాధనములతో నెఱుగజాలము. అది యన్నింటికంటె సూక్ష్మము. ౪

(విరజఃపర ఆ.) ఆ బ్రహ్మము విక్షేపరహితము; రాగరహితము. ఆకాశముకంటెను పరమసూక్ష్మము, (అజః) జన్మరహితము, (మహోధ్రువ) మిక్కిలి నిశ్చలము. జ్ఞానులైనవా రాబ్రహ్మమునే యెఱింగి, తమ బుద్ధి విశాలమొనర్చుకొనవలెను. అప్పుడే వారు బ్రాహ్మణులనబడుదురు. ౫

(స హోవాచ ఏ..) యాజ్ఞవల్క్యుడనుచున్నాడు. ఓగార్గి! విద్వాంసులిట్లు చెప్పుచున్నారు. ఆ బ్రహ్మము స్థూలము కాదు. సూక్ష్మముకాదు. లఘువుకాదు. దానిలో ఎఱుపు, స్నేహము, ఛాయ, అంధకారము, వేదియు లేదు అది వాయువుకాదు ఆకాశముకాదు. దానియందు, సంగము, శబ్ద స్పర్శ గంధరసములు, నేత్ర కర్ణ వాఙ్మనస్సులు, తేజస్సు, ప్రాణము, ముఖ్యనామ గోత్రములు, వృద్ధినష్ట, మరణము, భయము, రాగము, సంకోచ వికాసములు, పూర్వాపరములు, బాహ్యాభ్యంతరములు మున్నగు గుణదోషము లేమియు లేవు. అది మోక్ష స్వరూపము. సాకారపదార్థము లభించినట్లు అది యెవరికిని లభింపదు. ఎవడును నా బ్రహ్మమును మూర్తద్రవ్యమువలె పొందింపడు. అది యన్నింటియందు పరిపూర్ణమైయుండి యన్నింటి వంటకయుండు నద్భుత స్వరూపముకలది. మూర్తద్రవ్యమువలె చక్షురాదీంద్రియములతో జాడబడదు. అది బాహ్యేంద్రియములకు గనిపింపదు. ౬

మనుజుడిట్లు మోక్షబ్రహ్మమును బొంది సుఖించును.

యే యజ్ఞేన దక్షిణయా సమక్తా ఇంద్రస్య సఖ్య మమృతత్వ మానశ,

తేభ్యో భద్రమంగిరసో వో అస్తు. ప్రతిగృహ్ణీత మానవం సుమేధసః ౧

ఋ. ౧౦-౬౨-౧

స నో బంధుర్ జనితా స విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా,

యత్ర దేవా అమృత మానశానా స్తృతీయే ధామ న్నధ్యైరయంత ౨

య. అ. ౩౨-౧౦

(యే యజ్ఞేన-) పూర్వోక్తమగు జ్ఞానరూపమగు యజ్ఞము, ఆత్మాది ద్రవ్యములను పరమేశ్వరునకు దక్షిణగా నర్పించు ముక్త జీవులు మోక్షమున ప్రసన్నులుగ నుందురు. (ఇంద్రస్య) పరమేశ్వరుని మైత్రితో మోక్షభావమును బొందిన వారికే భద్రమును పెరుగం సర్వ సుఖములు వియుతము చేయబడినవి. (అంగిరసః) వారి ప్రాణములు (సుమేధసః) వారిజ్ఞానమును మిక్కిలిగ బెంచును. అవి మోక్షప్రాప్తమగు మనుష్యుని తమ సమీపమున నానందమున నుంచును. ముక్తపురుషులు తమ జ్ఞానములో పరస్పరమొకరి నొకరు చూతురు. కలిసికొందురు. ౧

(సనో బంధుః) మానవులెల్లరు నా పరమేశ్వరుడు తమకు బంధువు- దుఃఖములను నాశమొనర్చువాడు, (జనితా) అతడే సర్వసుఖములను, సమస్త జగత్తును నుత్పన్నము చేయువాడు, (విధాతా) పాలించువాడునై యున్నాడు. అతడే సర్వకామములను బూర్ణ మొనర్చువాడు; సర్వలోకములను నెఱుగువాడు. ఆ పరమేశ్వరునందే విద్వాంసులు మోక్షమును బొంది సదానందమున నుందురు. తృతీయధామము శుద్ధ సత్వ సహితమగు సర్వోత్తమ సుఖమునందు సదా స్వచ్ఛందులై రమింతురు. అని యెఱుంగవలెను.౨

ఇట్లు ముక్తి విషయము సంక్షేపముగ కొంత వర్ణింపబడినది. ముందుకూడ నక్కడక్కడ వర్ణింతుము. (వేదాహమేతం) అనుమంత్రమునగూడ కొంత ముక్తి విషయము పూర్వము చెప్పబడినది.

వేదాలలో నౌకావిమానాది విద్యలు

"తుగ్రో హ భుజ్యుమశ్వినో దమేఘే రయిం న కశ్చిన్ మమృవాఁ అవాహాః తమూహథుర్ నౌభిరాత్మన్వతీభి రంతరిక్షప్రుద్భి రపోదకాభిః" ౧

ఋ. ౧-౧౧౬-౩

"తిస్రః క్షపస్త్రిరహాతి వ్రజద్భిర్ నాసత్యా భుజ్యు మూహథుః పతంగైః సముద్రస్య ధన్వన్నార్ద్రస్య పారే త్రిభీ రథైః శతపద్భిః షడశ్వైః"౨

ఋ. ౧-౧౧౬-౪

అనారంభణే తదవీరయేథా మనాస్థానే అగ్రభణే సముద్రే,

యదశ్వినా ఊహథుర్ భుజ్యుమస్తం శతారిత్రాం నావ మాతస్థివాంసమ్.౩

ఋ. ౧-౧౧౬-౫

ముక్తివిషయక వర్ణనానంతరమున సముద్రము, భూమి, అంతరిక్షము వీనిలో శీఘ్రగమనమునకు దగిన యానములకు సంబంధించిన విద్యను గూర్చియు, శిల్పవిద్యను గూర్చియు వేదములందున్నట్టి వ్రాసిన విధమున వ్రాయుదుము. పూర్వనిర్దిష్ట వేదమంత్రముల అభిప్రాయము:-

(తుగ్రోహ) 'తుజి' ధాతువునకు పరమున ఔణాదిక 'రక్' ప్రత్యయము చేర్చిన 'తుగ్ర' శబ్దము సిద్ధించును. ఈ 'తుజి' ధాతువు కు హింస, బలము, గ్రహించుట, స్థానమునని నాలుగర్థములు, కావున నీ వైదిక తుగ్ర పదమునకు శత్రువులను హింసించువాడు, విజయుడు, బలశాలి, ధనాది పదార్థములను గ్రహించువాడు, తనయానముల మూలమున సుఖముగ నుత్తమోత్తమ స్థానములకేగువాడు స్వామియు నని యర్థములు. (రయిం) ఉత్తమ విద్యను, సువర్ణాద్యుత్తమ పదార్థములను కామించు ధనకామి, (భుజ్యుం) పాలనకు, భోగమునకు నుపయోగించు ధనాది పదార్థముల ప్రాప్తిని, భోగమును విజయేచ్ఛను ముందువ్రాయులోపు పదార్థ విద్యా పద్ధతుల వలన పూర్వము చేసికొనవలెను (అశ్వినా) సువర్ణము, రజతము, రాగి, ఇత్తడి, ఇనుము, కాష్ఠము మున్నగు పదార్థములతో నేక విధములగు యాంత్రిక రచనలతో గూడిననౌకలను సిద్ధము చేసికొని, వానియందు అగ్ని, వాయువు, జలము మున్నగువాని నుచితరీతి నుపయోగించి, వ్యాపారమునకు దగిన వస్తువులను వానిలోనింపి, వ్యాపారముకొఱకు, (ఉదమేఘే) సముద్రము, నదములు మున్నగు వానిలో (అవాహాః) వచ్చుచు పోవుచు నుండునో- ప్రయాణ మొనర్చునో - అతనికి ద్రవ్యాది వస్తువులకు జెందిన వ్యాపారి కోన్నతిగలుగును. ఇట్లు పురుషార్థమొనర్చువాడు,(న కశ్చిన్ మమృవాన్) పదార్థములను సంపాదించి, వానిని రక్షించి దుఃఖముతో నెన్నడు మరణించడు. అతడలసతను వీడి పురుషార్థపరుడగును. ఆ నౌకాదుల నిర్మాణక్రియ (అశ్వినా) ద్యు, పృథివి- ప్రకాశాత్మకమగు నగ్నిని ప్రయోగించుటవలనను, పార్థివములగు, రాగి, వెండి, మున్నగు ధాతువుల మూలమునను, కాష్ఠాదుల వలనను సిద్ధించును - వీని మూలమున యానములందు వేగము జనించునని భావము. వేదోక్తమగు యుక్తితో సిద్ధము చేయబడిన నౌక, విమానము, భూమియందు నడచు రథము- బండి-పైన జెప్పిన ఆశ్వి ఆగ్నేయములు, పార్థివములునయిన సాధనముల మూలమున, (ఊహథుః) దేశ దేశాంతరములలో రాకపోకలు సుఖముగ జరుగును. ఈ మంత్రమున ఊహతుః అను నీ ప్రథమ పురుష క్రియను ప్రయోగించుటకు బదులు ఊహథుః అని మధ్యమ పురుష క్రియ ప్రయోగింపబడినది. ఉక్త పదార్థములతో (నౌభిః) సముద్రమున సుఖముగ రాకపోకల కనువగు నౌకలు మంచివి సిద్ధమగును. (ఆత్మన్వతీభిః) ఆ నౌకలను యజమానులో, లేక నౌకరులో నడపవలెను వ్యాపారులు, రాజ్యకార్యనిర్వాహకులు నీ యానములందు సముద్రములలో ప్రయాణమొనర్పవలెను. (అంతరిక్షప్రుద్భిః) విమానశబ్ద వాచ్యము లగు యానములతో నాకాశగమనము సిద్ధించును (అపోదకాభిః) సముద్రనౌకలు జలమునందు తడిసి చివుకకుండునట్లును, శీఘ్రముగ విరుగక, పగులక యుండునట్లును, శుద్ధముగాను, సునువుగాను నుండవలెను. ఇట్లు భూయానములతో

భూమిమీదను, ఆకాశ యానములగు విమానములతో నాకాశమునందును, జలయానములతో జలమునందును రాకపోకలు జరుగవలెను. ఆ త్రివిధములగు యానములను పూర్వము చెప్పినట్లు నికముందు చెప్పబోవునట్లును బాగుగ సిద్ధము చేసికొనవలెను. (అశ్వినా) అను శబ్దార్థ విషయ నిరుక్తప్రమాణము.

(అథాతో ద్యుస్థానాదే.) ద్యుస్థానమునగల దేవతలను వర్ణించుచున్నాము. వానిలో అశ్విని దేవతలు ప్రథములు. వాయువు, అగ్నిఅను నీ రెంటి నామము అశ్వి పదార్థములలో నన్నింటిలో ధనంజయ రూపమున వాయువు, విద్యుద్రూపమున నగ్నియు వ్యాపించి యున్నవి. జలము, అగ్నియు అశ్వి యనబడును. అగ్ని జ్యోతితో యుక్తమై, జలము రస యుక్తమై వ్యాప్తములై యున్నవి. (అశ్వైః) ఔర్ణవాభ నిరుక్త కారుని మతమున వేగాది గుణములతో గూడి యున్నందునను నగ్ని మున్నగునవి అశ్వి యనబడును. విమానాదులను సిద్ధము చేయగోరువారు వాయుజలాగ్నులతో వానిని సిద్ధముచేయ వలెనని ఔర్ణవాభాచార్యుని మతము. ఋషులలో నేకుల మతము. ౧. (ద్యావాపృథివ్యౌ) అగ్ని లేక సూర్యుడు, పృథివి, అశ్వి అని కూడ అనబడును. అగ్ని తన ప్రకాశములోను, పృథివియున్న రసములోను నన్నింటిలో వ్యాప్తమై యున్నవి. రెండును వేగవంతములు కూడ. పృథివికి సంబంధించిన కొయ్య, ఇనుము మున్నగు వస్తువులతో నిర్మింపబడిన యంత్రములను నడుపుటవలన నానావిధములగు వేగాది గుణములు వాహనములందును, ఇతర కృత్రిమపదార్థములందును ఉత్పన్నము చేయవచ్చును. విద్వాంసులలో అనేకుల యభిప్రాయ మిట్లున్నది-౨ (అహోరాత్రౌ) రాత్రింబవళ్ళు అశ్వి యనబడును. పగలు తన ప్రకాశములోను, రాత్రి తన మంచులోను అన్నింటను వ్యాప్తములైఉన్నవి. ఇవి రెండును వేగవంతములు కూడ. వీని వలనను పదార్థములలో సంయోగ వియోగములేర్పడి వేగాదిగుణములకు కారణములగును. అందువలననే శరీరము ఓషధులు మున్నగు వాని యందు వృద్ధిక్షయములు కలుగుచున్నవి. ఇట్లే శిల్ప విద్యలలో నిపుణులైన విద్వాంసుల అభిప్రాయములో, ౩ (సూర్యాచంద్రమసౌ) సూర్యచంద్రులు అశ్వి యనబడుచున్నవి. సూర్యుడు తనకాంతితోను, చంద్రుడు తన యాహ్లాద రసములోను అన్నింటను వ్యాపులగు చున్నారు. వారిరువురు వేగముగలవారుకూడ. సూర్య చంద్రుల ఆకర్షణాది గుణముల వలన విశ్వమునందలి పృథివ్యాది పదార్థములలో సంయోగ వియోగములు, వృద్ధిక్షయములు మున్నగు శ్రేష్ఠగుణములుత్పన్నములగుచున్నవి.

(తథాశ్వి..) జర్ భరీ, తుర్ఫరీతు, అనునవికూడా అశ్వి అన బడును. (జర్ భరీ) విమానాది యానములను ధరించునది. (తుర్ఫరీ) యంత్రము మూలమున విమానములందు గతి కల్పించునది. ఇట్లు వాయువు, అగ్ని, జలము, పృథివి మున్నగు వస్తువులను యుక్తితో వాడుకొనుటవలన విమానాదుల ధారణ పోషణలు జరుగును. వానిలో వేగాదిగుణములుత్పన్నములగును. గుఱ్ఱములు, ఎద్దులు కొరడాతో కొట్టిన వేగముగ నడచునట్లు యంత్రనైపుణ్యము వలన ధారణయు, వాయ్వాదులను యంత్రము మూలమున ప్రేరించుటవలన సర్వవిధములగు శిల్పవిద్యలు సిద్ధించును. (ఉదన్యజే) నిరుక్తమున నీ యశ్వి ఉదన్యజ మనియు చెప్పబడినది. ఉదన్యజమన సముద్రములోని రత్నము. ఈ అగ్ని మున్నగునవి. అశ్వి సముద్రరత్నములు. అగ్ని, వాయువు, జలము మున్నగు వానిని సరిగా ప్రయోగించుట వలన సముద్రమున సుఖపూర్వకముగ పయనింపవచ్చునని అభిప్రాయము. పైన చూపిన ప్రమాణములన్నింటిని బట్టి వాయువు, అగ్ని, జలము, పృథివియను నీనివలన ఏర్పడిన సాధనములతో మూడువిధములగు యంత్రములను యానములను చేయవలెనని సిద్ధమగుచున్నది.౧

(వాసత్యా) ద్యు, పృథివి అనువాని వికారములయిన జలము, అగ్ని, వాయువు మున్నగునవి అన్నియు (భుజ్యుమూహథుః) ఉత్తమ సుఖాది భోగములను ధరించునవియై ఉన్నవి. వాని మూలముననే భూయానములు, జలయానములు, అంతరిక్షయానములు నానాస్థానములందు నిర్మింపబడి సంచరించును. ఈ యానముల ద్వారముననే (తిస్రః క్షపస్త్రిరహా) మూడురాత్రులు పవళ్ళు (అర్ద్రస్య) జలపూర్ణ సముద్రమున (ధన్వనః) భూమిని, అంతరిక్షమును దాటి (అతివ్రజద్భిః) శీఘ్రముగ వెళ్ళునగును. ఆయానములు (పతంగైః) తమ ప్రతిగమనముపలదును వేగవంతములై ఉండును (త్రిభీరథైః) భూజలాంతరిక్ష యానములరూపమున నెక్కిపోవుటకవి సుందరమైన ముప్పిధములగు సాధనములు (శతపద్భిః) నందలాదికాళ్ళుగల వానివలె అవి మిక్కిలి వేగముగ నడచును. (షడశ్వైః) వానిలో తీవ్రగతి గలిగించుటకు నారు యంత్రములుండును. లేక వానిలో అగ్ని మున్నగు ఆరు స్థానము లుండును. ఈ యంత్రమునందును ఊహథుః అను ప్రథమపురుషక్రియకు బదులు ఊహథుః అను మధ్యమ పురుషక్రియ ప్రయోగింపబడినది. కారణమేమనా ఇది ప్రత్యక్షవిషయము.

వేదమునందు ఇట్లు పురుషవ్యత్యయము జరుగుననుటకు పాణిని కృతాష్టాధ్యాయి, పతంజలి మునికృత మహాభాష్యము ప్రమాణములు,

వ్యత్యయో బహులమ్ అష్టా. 3-౧-౮౫

ఈ సూత్రముననుసరించి విశేషావస్థయందు, శప్, శ్యన్, శ్ను మున్నగు వికరణములలో వ్యత్యయము - పారస్పరిక పరివర్తనము జరుగును.

(**ఉదా: అండా శుష్ణస్య భేదతి.** ఋ. ౮-౪౦-౧౧

అను ఈ ఋక్కునందు, రుధాదిగణమునకు చెందిన భిద్ ధాతువు యొక్క భినత్తి రూపము ప్రయోగింప వలసియుండ దానిస్థానమున భేదతి అని శప్ వికరణముతో కూడిన రూపము ప్రయోగింపబడినది.

మహాభాష్యకారుని సిద్ధాంతమును బట్టి పాణినిముని ఈక్రింద చూపిన స్థలములలో విశేషావస్థంలో వ్యత్యయమును అంగీకరించును.

(౧) సుప్ వ్యత్యయము-ఉదా: **ధురి దక్షిణాయాః** (ఋక్. ౧. ౧౬౪-౯.) ఈ ఋక్కునందు దక్షిణాయాం స్థానమున దక్షిణాయాఃఅని ప్రయోగింపబడినది.

(౨) తిఙ్ వ్యత్యయము- ఉదా: **చషాలం యే అశ్వయూపాయ తక్షతి** (ఋగ్-౧-౧౬౨-౬) ఈ ఋక్కునందు **తక్షంతి** స్థానమున **తక్షతి** అని ప్రయోగింపబడినది.

(3) ఉపగ్రహము-పరస్మైపదము, ఆత్మనే పదములలో వ్యత్యయము ఉదా: **బ్రహ్మచారిణ మిచ్ఛతే** ఈ వాక్యమున ఇచ్ఛతి స్తానమున ఇచ్ఛతే అని ప్రయోగింపబడినది.

(౪) లింగవ్యత్యయము - ఉదా: **మధోస్తృప్తా ఇవాసతే** ఇందు మధునః అని నపుంసకలింగ స్థానమున మధోః అని పుంలింగ ప్రయోగము చేయబడినది.

(౫) పురుష వ్యత్యయము - ఉదా: **అధా స వీరైర్ దశభిర్ వియూయాః** ఇక్కడ వియూయాత్ అని ప్రథమ పురుషక్రియ ప్రయోగింపవలసినచోటవియూయాః అని మధ్యమపురుష ప్రయోగము చేయబడినది.

(౬) కాలమును దెలుపు ప్రత్యయములో మార్పులు.

ఉదా: **శ్వోఽగ్నీనాధాస్యమానేన** ఇందు లుట్ స్థానమున లృట్ ప్రయోగింపబడినది.

శ్వోఽగ్నీనాధాతా అని యుండవలసినది.

(౭) హల్-వ్యంజనములలో వ్యత్యయము - ఉదా : 'తమసో గాఅదుక్షత' ఇందులో వ్యాకరణము ననుసరించి అధుక్షత అని ఉండవలసినది. కాని, 'అదుక్షత' అని 'ద' కారముల్లే ఉంచబడినది.

(౮) అచ్చులలో వ్యత్యయము - ఉదా: 'మిత్రవయం చ సూరయః' ఇక్కడ మిత్రావయం అని ఉండవలసినది. 'మిత్రవయం' అనియే ఉంచబడినది.

(౯) ఉదాత్తాది స్వరవ్యత్యయము-ఉదా: 'గనామివశ్రియసే' అను ఈవాక్యమున 'తుమ' ర్థమున 'కసేన్' చేర్చిన మీదట 'ఞ్నిత్యాదిర్ నిత్యమ్' (పాణి. ౬-౧-౧౯౭) సూత్రము ననుసరించి ఆద్యుదాత్తము ప్రాప్తింపగా వ్యత్యయమువలన మధ్యోదాత్తమైనది.

(౧౦) కర్త, మున్నగు కారకములలో వ్యత్యయము సంస్కృతమున చూపిన మహాభాష్యకారుని కారిక 'సుప్తిఙ్.......... లో కర్త అనగా కారకములని అభిప్రాయము - ఇందు 'కృత్', 'తద్ధిత' ప్రత్యయములలో వ్యత్యయము జరుగును; కావున కృత్తద్ధితప్రత్యయ వ్యత్యయ మనవలెను.

ఉదా: అన్నాదాయ ఇందు వేదము అణ్ ప్రత్యయస్థానమున అచ్ ప్రత్యయము చేయబడినది. ఈ రెండుప్రత్యయములందును రూపము అన్నాదాయ అనియే యేర్పడును. కాని, సంధివిడదీయునపుడు అన్న + అద్ + అణ్ = అన్న + ఆద = అన్నాదః అనియు, అన్న + అద్ + అచ్ = అన్న + అదః అన్నాదః ఇట్లు భేదము కలుగును. కావున అణ్ ప్రత్యయము వచ్చినపుడు అన్న + ఆదాయ = అన్నాదాయ అనియు, అచ్ వచ్చినపుడు అన్న + అదాయః అన్నాదాయ అనియు సంధివిభేదము కలుగును.

(౧౧) యఙ్ వ్యత్యయము: పైన జూపిన సంస్కృత కారికలోని యఙ్ ఒక ప్రత్యాహారము. యఙ్ లోని య కారము మొదలు పాణినీయ: 3-౧-౨౨. సూత్రము వలన జేయబడు అఙ్ ప్రత్యయము లోని ఙ్ చేర్చిన ప్రత్యాహారమగును. అందువలన ఈ ప్రత్యాహారములో ఈక్రింది ప్రత్యయములు గ్రహింపబడును. అని వేదమున విశేషావస్థలలో వ్యత్యయమును పొందును.

(క) యఙ్, (ఖ) ణిచ్, (గ) యక్ కండూయాది గణము. (ఘ) ఆయ, (ఙ) ఈయఙ(చ) ణిఙ్, (ఛ) స్య, తాసి, (జ) సిప్, (ఝ) ఆమ్, (ఞ) ప్లి, సిచ్, క్స, చఙ్ అఙ్, చిణ్, (ట) యక్ కర్మ వాచ్యము, (ఠ) వికరణము శప్, శ్యన్, శ్ను, శ, శ్నమ్, ఉ, శ్నా, ఆశీర్లింగ్ యొక్క అఙఉదా: భేదతి, మరతే, వేషతు మున్నగునవి.

ఆ అశ్వులు ఊనర్వయానములను ధరించును. ఈ సామాన్యకాల ప్రయోగమునందే ఇట ఊహథుః అను రూపముతో లిట్ లకారము విధింపబడినది. ఆ అశ్వియేఊయానముల కన్నింటికి ముఖ్యసాధనములు. ఇట్టియానములనుపయోగించినపుడే ఉత్తమసుఖము ప్రాప్తించును, లేకున్న లభింపదు. ౨

(అనారంభణే) ఓ మానవులా! పూర్వము చెప్పినట్లు మీరు అనారంభణ ఆలంబన రహితమగు సముద్రమునందు, ఆకాశమునందు కార్యనిర్వాహకములగు యానములను రచింపుడు. (తదవీరయేథామ్) ఆయానములు పూర్వోక్తములగుఅశ్వి తోనే రాకపోకలకు వీలుగ సిద్ధించును. (అనాస్థానే) ఆలంబనములేక దేని యందెవడు నిలువజాలడో, (అగ్రభణే) దేనియందు చేతితో బట్టుకొనుటకును ఆధారమొండును లభింపదో, (సముద్రే) అట్టి పృథివి మీదను జలపూర్ణ సముద్రము మీదను, ఆకాశము నందును మీరు మీ ప్రయత్నముతో సాధించిన యానములతో రాకపోకలు జరుపుడు. (యదశ్వినా ఊహథుర్ భు.....) వాయ్వాది అశ్వి తో నిర్మింపబడిన యానము శ్రేష్ఠభోగమును కలుగచేయును. (అస్తం) అశ్వులవలన నడపబడుయానవము భూమి, జలాంతరిక్షములలో నన్నికార్యములు సిద్ధింపజేయును. (శతారిత్రామ్) నౌకలు మున్నగు యానములలో నందలికొంది అరిత్ర జలములోతును దెలిసికొనుటకు, ఆయానముల నాపుటకు, వాయ్వాదులవలన ఏర్పడు విఘ్నములనుండి వానిని రక్షించుటకు ఇనుపలంగరులు మున్నగునవి యుంచుకొనవలెను. ఇట్టి యానములవలన (తస్థివాంసమ్) స్థిరభోగమును మానవులు పొందుదురు.

యమశ్వినా దదథుః శ్వేతమశ్వమఘాశ్వాయ శశ్వదిత్ స్వస్తి.

తద్వాం దాత్రం మహి కీర్తేన్యం భూత్పైద్వో వాజీ సదమిద్ధవ్యో అర్యః. ౪

ఋ. ౧-౧౧౬-౬

(యమశ్వినా) అశ్వి, అగ్ని, జలముల సంయోగమువలన (శ్వేతమశ్వం) బాష్పరూపమగు తెల్లని గుఱ్ఱము అత్యంత వేగముకలది ఉత్పన్నమగును. దానితో శిల్పులు యానములను (అఘాశ్వాయ) శీఘ్రగమనము కొఱకు వేగయుక్తములం జేయుదురు. ఆ వేగమున కు ఎన్నడు హాని గలుగదు. ఎంత పెంప దలచిన నంతగ పెరుగును. బాష్పములోనే పూర్వోక్త యానములను సిద్ధము చేయవలెను. (శశ్వదిత్ స్వస్తి) ఆయానములందు ఆరూఢులై సముద్రమునందును, అంతరిక్షమునందును రాకపోకలు చేయుటవలన సుఖము వర్ధిల్లును. (అశ్వినా దదథుః) వాయువు, అగ్ని, జలము మున్నగు వానిచే ఉత్పన్నమగు వేగగుణ మును బాగువాలోచించి గ్రహింపవలెను (వామ్) ఈ సామర్థ్యము పూర్వోక్తములగు అశ్వులలోనే ఉన్నది. (తత్) ఆ సామర్థ్యము, (దాత్రమ్) దానము చేయదగినదియు, సుఖకారకము ను అగుటచే పోషకము, (మహి) గొప్పగొప్ప శుభగుణములతో యుక్తము, (కీర్తేన్యమ్) మిక్కిలి ప్రశంసనీయము. సర్వమానవులకు ఉపకారకము (భూత్)నై ఉన్నది. (వాజీ) ఆబాష్పాశ్వము వేగవంతము. (పైద్వః) మార్గమున అది యానమును వేగముగ నడుపును. (సదమిత్) ఇట్టి అత్యంత వేగయుక్తమగు బాష్పాశ్వము (హవ్యః) ఆదానప్రదానయోగ్యమై ఉండును. (అర్యః) వైశ్యుడు, శిల్పవిద్యాస్వామియు దీనిని తప్పక గ్రహింపవగును. ఇట్టి యానములు లేకున్న ద్వీపాంతరములకు రాకపోకలు జరుగజాలవు.

వామ్ ప్రథమ పురుషస్థానమున మధ్యమపురుష ప్రయోగము.కృత్యార్థే తవైకేన కేన్యత్వనః అను పాణినీయసూత్రము ను అనుసరించికీర్తేన్యమను పదమునందు కేన్య ప్రత్యయము చేయబడినది.

భూత్= అభూత్ ఈయత్లకార ప్రయోగము లట్ లకారార్థమున జేయబడినది.

యాస్క_విఘంటువు ప్రమాణ మునమసరించి పైద్వః శబ్దము నకు అశ్వము అర్థము. ౪

త్రయః పవయో మధువాహనే రథే సోమస్య వేనామనువిశ్వ ఇద్విదుః

త్రయః స్కంభాసః స్కభితాస ఆరభే త్రిర్నక్తం యాథస్త్రిర్ వశ్వినా దివా॥

౧-౩౪-౨

(మధువాహనే రథే) మధురగతిగల రథమునందు (త్రయః పవయః) పృథివీజలాదులపై నడపబడునట్లు మూడుచక్రముల సముదాయము లుండవలెను. వాని అంగములన్నియు వజ్రతుల్యముగ దృఢముగ ఉండవలెను. దృఢములగు మరయగూడ నందుండవలెను. వానివలన రథమునందు శీఘ్రగమన ముత్పన్నము చేయగలిగి యుండవలెను. (త్రయః స్కంభాసః) ఆరథమునందు మూడు మూడు స్తంభములుండవలెను. వాని యాధారమున (స్కభితాసః) కలాయంత్రములు స్థాపితములై ఉండవలెను. (విశ్వే) శిల్పవిద్యాంసులెల్లరు, (సోమస్య వేనామ్) సుందరము, శాంతమునగు సుఖోత్పాసిద్ధినెఱిగియే ఉన్నారు. శిల్పులు అగ్నివాయ్వాదులను ప్రయోగించి యానములను సుఖకారకములుగ జేయ నెఱుగుదురని భావము. (అశ్వినా ఆరభే) కావున వారు పూర్వోక్తములగు అశ్వులతోనే యానము నారంభింప గోరవలెను

(యాథః) కారణమేమన, ఆ అశ్వులే యీ యానమును సిద్ధము చేయును. ఆ యానము (త్రిర్నక్తం త్రిర్దివా) మూడు రాత్రింబవళ్ళు దూరమునుండు ద్వీపద్వీపాంతరములకు యాత్ర చేయుచుండును.౫

త్రిర్ నో అశ్వినా యజతా దివే దివే పరిత్రిధాతు పృథివీ మశాయతమ్.

తిస్రో నా సత్యా రథ్యా పరావత ఆత్మేవ వాతః స్వసరాణి గచ్ఛతమ్.౬

ఋ. ౧-౩౪-౭

భూజలాంతరిక్షములలో మనరాకపోకలు ప్రతి దినము సుఖముగా జరుగునట్లు యానములు నిర్మింపవలెను (పరిత్రిధాతు)అవి ఇనుము, రాగి, వెండి మున్నగు త్రిధాతువులతో చేయబడును. (రథ్యాపరావతః) నగరవీథులలోను, గ్రామములందుగల గొందులలోను సులభముగ రాకపోకలు జరుగును. (నాసత్యా) ఇట్లే యెల్లరును విద్యానిమిత్తము, పూర్వము వర్ణింపబడిన అశ్వి సహాయమున కఠిన మార్గములందును అనాయాసముగ రాకపోకలు జరుగవలెను.

(ఆత్మేవ వాతః) ఆత్మ, మనస్సులవలె యానముల మూలమున ఎల్ల దేశములకు శీఘ్రముగ రాకపోకలు జరుపవలెను. యంత్రప్రేరితములగు అగ్నిజలాదులు ఆ యానములను వేగముగ నడపును.౬

అరిత్రం వాం దివస్పృథు తీర్థే సింధూనాం రథః , ధియా యుయుజ్ర ఇందవః౭ ఋ. ౧-౪౬-౮

(అరిత్రం వాం) యానము ఆపుటకమగు పూర్వోక్తసాధనములతో కూడినదిగ చేయబడును. (తీర్థేసింధూనాం రథః) ఆ రథము పెద్ద పెద్ద సముద్రములను దాటుటకును శ్రేష్ఠమగును. (దివస్పృథు) అది అతి విస్తృతమును ఆకాశమునందు, సముద్రము నందు ప్రయాణము చేయ ననువుగను నుండును. (ధియా యుయుజ్రఇందవః) ఆ ముప్విధములగు యానములందును. బాష్ప వేగము కొఱకొక జలాశయమేర్పఱచి, అందు జలము నింపియుంచవలెను. అందువలన నాయాన మతి వేగముగ నడచునది యగును. ఇందు పదము జలవాచకమని యాస్కనిఘంటువు ఉందేరిచ్చాదేః అను ఉణాది సూత్రముతో ఇందు శబ్దము సిద్ధించును. ఉందీ-క్లేదనే ధాతువు. ౭

వి యే భ్రాజంతే సుమఖాస ఋష్టిభిః ప్రచ్యావయంతో అచ్యుతా చిదోజసా,

మనోజువో యన్మరుతో రథేష్వా వృషవ్రాతాసః పృషతీ రయుగ్ధ్వమ్. ౮

ఋ ౧-౮౫-౪

(వి యే భ్రాజంతే) ఓ మానవులారా! (మనోజువః) మనోవేగముగల యానములను సిద్ధముచేయుడు. (యన్మరుతో రథేషు) ఆ రథములలో వాయ్వగ్నులను మనోవేగముతో సమానముగ నడపుడు. (అవృషవ్రాతాసః) వాని యోగమున జలమునుగూడ నుంచుడు. (పృషతీరయుగ్ధ్వం) బాష్పము తిరుగునట్టి చక్రములు మున్నగు యంత్రసాధనములను వేగవంతములుగ చేయును. కావున ప్రతి యానమునందును నట్టి యేర్పాటు చేయుడు. ఇట్లు యాన నిర్మాణమొనర్చువారు, (విభ్రాజంతే) వివిధములగు భోగములతో ప్రకాశింతురు. (సుమఖాసః) ఇట్టి శిల్పవిద్యారూప శ్రేష్ఠ యజ్ఞముల నొనర్చువారు సర్వసుఖయుక్తులగుదురు. (అచ్యుతా చిదోజసా) ఎన్నడును దుఃఖితులై నశింపరు. ఎల్లపుడు పరాక్రమముతో వృద్ధినొందుదురు. కారణమేమన: వారు కలాకౌశలయుక్తులై వాయ్వగ్ని ప్రభృతి పదార్థములతో నిర్మిత (ఋష్టిభి.) యంత్రముల ద్వారమున (ప్రచ్యా) పూర్వ స్థానమును విడిచి మనోవేగముగల యంత్రయుక్తయానములతో రాకపోకలను నిర్వర్తింతురు. వానివలననే మానవులలో సుఖము వర్ధిల్లును. కావున నుత్తమ యానములను నిర్మింపవలెను.౮

ఆ నో నావా మతీనాం యాతం పారాయ గంతవే; యుంజాథా మశ్వినా రథమ్. ౯ ఋ. ౧-౪౬-౭

(నో నావా మతీనామ్) బుద్ధిమంతులచే నిర్మితములైన నౌకలు మున్నగు యానములతో (పారాయ గంతవే) సముద్రమును దాటుట సుగమము; కావున పెల్లరు నా యానములతో దాటునట్లు మా నౌకలుకూడ నుత్తమములు, సముద్రమును దాటించుటకు సమర్థములు నగుకాక ! (ఆ యుంజాథాను) బుద్ధిమంతులు అగ్ని జల రూపమగుఅశ్వి ని యానములందు ప్రయోగించునట్లు మేముకూడ అశ్వి ని ప్రయోగింతుము కాక! ఓ మానవులారా! రండు, పరస్పరము కలిసి సర్వదేశదేశాంతరములలో రాకపోకలు జరుపననువగు యానములను రచియింతము.

యాస్కనిఘంటువునందు మేధావి నామములందు మతయఃపదము పఠింపబడినది.౯

కృష్ణం నియానం హరయః సుపర్ణా అపో వసానా దివముత్పతంతి,

త ఆవవృత్రన్ త్సదనా-దృతస్యాదిద్ ఘృతేన పృథివీ వ్యుద్యతే. ౧౦

ఋ.౧-౪౬-౭

(కృష్ణం) కాష్ఠలోహాది పార్థివ పదార్థములతో నిర్మింపబడి, యారక్షణ యుక్తమగు, (నియానం) విమానమును, (హరయః) వేగాది గుణ యుక్తములగు (సుపర్ణాః) బాగుగ గమనము చేయింపగల పూర్వోక్తములయిన అగ్ని జలాద్యశ్వములు (అపోవసానాః) జలసేచనయుక్త బాష్పమును పొంది యాంత్రికగతితో (దివముత్పతంతి) ప్రకాశయుక్తమగు నాకాశమందు పైకెగసిపోవునట్లు చేయును. (త ఆవవృ) అవి చతుర్దిశలనుండి సదనము- జలము- వలన వేగయుక్తము లయినపుడు (ఋతస్య) యథార్థసుఖము నొసంగునవి అగును. (పృథివీమ్) జలయంత్రములతో భూమి జలయుక్తము చేయబడినపుడు దానివలన నుత్తమోత్తమ భోగములు ప్రాప్తించును. ౧౦

ద్వాదశ ప్రధయ శ్చక్రమేకం త్రీణి నభ్యాని క ఉ తచ్చికేత.

తస్మిన్ త్సాకం త్రిశతా న శంకవోఽర్పితాః షష్టిర్ న చలాచలాసః. ౧౧

ఋ.౧-౧౬౪-౪౮

(ద్వాదశప్రధయః) ఆ యానములతో సర్వకలాయుక్తములగు నరలు ధరించుటకు పండ్రెండు ప్రధులుండవలెను. (చక్రమేకం) వానిమధ్య సర్వయంత్రములను త్రిప్పుటకొక చక్రము నిర్మింపవలెను. (త్రీణి నభ్యాని) మధ్యలో మధ్యావయవములను పట్టియుంచుటకు మూడు యంత్రములు నిర్మింపవలెను. (సాకం త్రిశతా) వానితో మూడు వందలు (శంకవోఽర్పితాః) యంత్రపుమరలు చేసి కూర్పవలెను. అవి (చలాచలాసః) యానమును నడుపుటకు, నాపుటకు వీలుగనుండవలెను. (షష్టిః) అఱువది యంత్రపుమరలు కలాయంత్రములు కూడ దానియందేర్పఱచవలెను. ఆ యానమున నివియన్నియు చేయవలెను. (క ఉ తచ్చికేత) ఈ కార్యము నంతటిని నెవరెఱుగుదురు? (న) అందఱు నెఱుగరు. ఈ విద్యలో నిపుణులైనవారే యెఱుగగలరు.౧౧

వేదములం దీవిషయమునకు సంబంధించిన మంత్రములెన్నో ఉన్నవి. ప్రసంగవశమున కొన్నింటి నిట వ్రాసితిమి. అన్నియు వ్రాయలేదు.

వేదాలలో నక్షత్ర విద్య

యువం పేదవే పురువార మశ్వినా స్పృధాం శ్వేతం తరుతారం దువస్యథః,

శర్యై రభిద్యుం పృతనాసు దుష్టరం చర్కృత్య మింద్రమివ చర్షణీ సహమ్. ౧

ఋ. ౧-౧౧౯-౧౦

(యువం పేదవే) ఈ మంత్రమున తంత్రీవార్త (టెలిగ్రాం) కు సంబంధించిన విషయము బోధింపబడినది. భూమినుండి పుట్టిన ధాతువులు, కాష్ఠాది యంత్రములు, విద్యుత్తు వీని ప్రయోగములవలన తంత్రీవార్తలకు చెందిన విద్య సిద్ధమగును. (ద్యావా పృథివ్యావిత్యేకే) నిరుక్త. ౧౨.౧. అను నిరుక్త ప్రమాణమువలన పార్థివ పదార్థములు, విద్యుత్తు రెండునుఅశ్వి అనబడును. (పురువారమ్) ఈ తంత్రీ వార్తలకు చెందిన విద్యను పలువురు విద్వాంసులంగీకరింతురు. ఇందు ఉత్తమ గుణములు నున్నవి. (స్పృధామ్) శత్రువుల పరాజయమునకు, తమ వీరుల రక్షణకు నీ విద్య యుద్ధమొనర్చు రాజపురుషుల కత్యంత హితకారి యగును. (శ్వేతం) ఆ తంత్రీవార్తలను గ్రహించు యంత్రము అతి శుద్ధమైన ధాతువులతో నిర్మింపబడవలెను. (అభిద్యుమ్) దానిని విద్యుత్తుతో జోడింపవలెను. (పృతనాసు దుష్టరమ్) సర్వ సేనలకు మధ్య దాని ప్రకాశము దుఃసహమగును. దాని నుల్లంఘింపవలనుకాదు. (చర్కృత్యమ్) అది సర్వక్రియలను నడపుటకు పలుమాఱు తగియుండును. (శర్యైః) నానావిధములగు యంత్రములను నడుపుటవలన నుత్తమ వ్యవహారము లనేకములు సిద్ధించుటకు గాను విద్యుత్తు నుత్పన్నముజేసి దాని నుపయోగింపవలెను. (తరుతారమ్) తంత్రీ యంత్రమును నిర్మించి దానినుపయోగించుకొనవలెను. (పేదవే) పరమోత్తమ వ్యవహారముల సిద్ధికొఱకును, (స్పృధాం) దుష్టశత్రువుల పరాజయముకొరకు, శ్రేష్ఠపురుషుల విజయముకొఱకును తంత్రీవిద్య సిద్ధపరచుకొనవలెను. (చర్షణీసహమ్) ఈ తంత్రీయంత్రము యుద్ధాది కార్యములందు సైనికుల కత్యంతముపకారకమగును. (ఇంద్రమివ) సమీపమునను దూరమున నుండు పదార్థములను సూర్యుడు ప్రకాశింపచేయునట్లు తంత్రీయంత్రము కూడ సమీపమునను దూరమునందును జరుగు వ్యవహారముల ప్రకటింపగలదు. (యువం దువస్యథః) ఈ యంత్రము పూర్వము వర్ణించిన అశ్విగుణములవలననే సిద్ధించును. ప్రయత్నపూర్వకముగ దీనిని కనిపెట్టి యుపయోగించుకొనవలెను. (దువస్యథః) ఈ మంత్రమునందును క్రియాప్రయోగమున ప్రథమ పురుష స్థానమున మధ్యమపురుష ప్రయోగము చేయబడినది.

వేదాలలో పునర్జన్మ

అసునీతే పునరస్మాసు చక్షుః పునః ప్రాణమిహ నో ధేహి భోగమ్,

జ్యోక్ పశ్యేమ సూర్యముచ్చరంత మనుమతే మృళయా నః స్వస్తి ౧

ఋ. ౧౦-౫౯-౬

పునర్ నో అసుం పృథివీ దదాతు పునర్ ద్యౌర్ దేవీ పునరంత రిక్షమ్,

పునర్ నః సోమస్తన్వం దదాతు పునః పూషా పథ్యాం యా స్వస్తిః ౨

ఋ. ౧౦-౫౯-౭

పునర్మనః పునరాయుర్ మ ఆగన్ పునః ప్రాణః పునరాత్మా మ ఆగన్ పునశ్చక్షుః పునః శ్రోత్రం మ ఆగన్. వైశ్వానరో అదబ్ధస్తనూపా అగ్నిర్ నః పాతు దురితాదవద్యాత్. 3

య. అ. ౪-౧౫

ఈ మంత్రములలో పూర్వోత్తర జన్మల విషయము వర్ణింపబడినది.

(అసునీతే) ఓ ప్రాణదాయక పరమేశ్వర! మేము మరణించి మరియొక శరీరమును ధరించినపుడు కూడ మమ్ములను సతతము సుఖము గల వారలనుగ జేయుము. (పునరస్మాసు చక్షుః) పునర్ జన్మలో కృపతో మాకుత్తమనేత్రాదీంద్రియముల నొసంగుము. (పునః ప్రాణం) ప్రాణవాయువు, మనస్సు, బుద్ధి, చిత్తము, అహంకారము, బలము పరాక్రమము మున్నగు వానితో మా శరీరములు యుక్తములగునట్లు పునర్జన్మయందును నమగ్రహింపుము. (ఇహ నో ధేహి భోగం) ఓ జగదీశ్వర! ఈ జన్మమునందును పరజన్మమునందును మే ముత్తమ భోగములను పొందుదుముగాక! (జ్యోక్ పశ్యేమ సూర్యముచ్చరంతమ్) ఓ భగవంతుడ! నీ కృపవలన మేము సూర్యలోకమును శ్వాసప్రశ్వాసాత్మకమగు ప్రాణమును విజ్ఞానముతోను, ప్రేమతోను నెల్లపుడు చూతుముగాక! (అనుమత మృడయానః స్వస్తి) ఓ అనుమతి! ఎల్లరకు మానమునొసంగుదేవ! సర్వజన్మములందును మాకు (మృడయ) సుఖములను జేర్పుము. అందువలన మాకు శుభము చేకూరుగాక! ఇదియే మా ప్రార్థన. ౧

(పునర్ నో అసుం పృథివీ దదాతు) ఓ సర్వశక్తిమంతుడ! నీ యనుగ్రహమువలన పృథివి మాటిమాటికి మాకు ప్రాణమును, అన్నమువలననేర్పడు బలమును, ప్రకాశాత్మకమగు నా సూర్యుని జ్యోతిస్సు జీవనమును, అంతరిక్షముకూడ పునర్జన్మమునందు జీవనమును నెల్లప్పుడిచ్చుగాక! (పునర్ నః సోమస్తన్వం దదాతు) పునర్జన్మలో సోమము- ఓషధరసము మాకు నుత్తమ శరీరములనొసంగుటకు తోడ్పడునుగాక! (పూషా) పుష్టినొసంగు పరమేశ్వరుడు, పునర్జన్మమున మాకు (పథ్యాం) ధర్మమార్గము ప్రసాదించుగాక! అట్లే సర్వజన్మము లందును మాకు సర్వసుఖములనిచ్చి దుఃఖములను నివారించుటకు యోగ్యమగు స్వస్తి నొసంగుము. ౨

(పునర్మనః పునరాత్మా) ఓ సర్వజ్ఞుడవగు నీశ్వర! మేము జన్మము లెన్నిసారులెత్తినను మాకు శుద్ధమనస్సు, పూర్ణాయుస్సు, ఆరోగ్యము, ప్రాణము, ఆత్మ-శుద్ధమగు నాలోచన, శ్రేష్ఠ నేత్రములు, సుందిచెవులు లభించుగాక! (వైశ్వానరోఽదబ్ధః) విశ్వమునందంతట విరాజిల్లు వాడును, దంభాది దోషరహితుడును, (తనూపాః) మా శరీరములను రక్షించువాడును, (అగ్నిః) సచ్చిదానంద స్వరూపుడునగు పరమేశ్వరుడు (నః పాతు దురితా దవద్యాత్) మమ్ములను దుష్కర్మములనుండియు, సర్వదుఃఖములనుండియు జన్మజన్మాంతరములందు వేరుగనుంచి కాపాడుగాక! అందువలన మేము పాపరహితులమై యెల్ల జన్మములందును సుఖములనుభవించు వారమగుదుము. 3

పునర్ మైత్వింద్రియం పునరాత్మా ద్రవిణం బ్రాహ్మణం చ,

పునరగ్నయో ధిష్ణ్యా యథాస్థామ కల్పయంతా మిహైవ ౪

అథర్వ. ౭-౬౭-౧

(పునర్ మైత్వింద్రియమ్) ఓ జగదీశ్వర! నీ కృపవలన పునర్జన్మమునందు మనస్సు మున్నగు నేకాదశేంద్రియములు నాకు మరల లభించుగాక! సతతము మనుష్యదేహము ప్రాప్తించునుగాక! అని యభిప్రాయము. (పునరాత్మా) ప్రాణధారణ నొనర్చు సామర్థ్యము నాకు ప్రాప్తమగునుకాక! అందువలన నీ రెండవ జన్మమునందును నూటయిగాని అంతకంటె నెక్కువ వత్సరములు కాని శుభాచరణ మొనర్చుచు జీవింపగలుగుదును. (ద్రవిణం) సత్యవిద్యాది శ్రేష్ఠధనము కూడ పునర్జన్మమున ప్రాప్తించునుగాక! (బ్రాహ్మణం చ) ఎల్లపుడు వేద వ్యాఖ్యాన సహితవిజ్ఞానము, పరమేశ్వరనిష్ఠయు మాకు లభించుగాక! (పునరగ్నయః) అట్లే జగదుపకారార్థ మగ్నిహోత్రాది శుభకర్మముల నాచరింతుముగాక! (ధిష్ణ్యా యథా స్థామ) ఓ జగదీశ్వర! మేము పూర్వజన్మమున నెట్లు శుభగుణములు గల బుద్ధియు, నుత్తమ శరీరేంద్రియాదులుగలవారముగ నుంటిమో యట్లే యీ లోక పునర్జన్మము నందును బుద్ధితో మనుష్యదేహమును జెందిన కృత్యముల నొనర్చుటలో సమర్థుల మగుదుముగాక! ఇవి యన్నియు శుద్ధబుద్ధితో బాటు (మైతు) నాకు ప్రాప్తమగుకాక! (ఇహైవ) వానితో మేమీలోకమున మనుష్య జన్మను బొంది ధర్మార్థ కామమోక్షములను సాధింతుము గాక! ఈ సాధనగాక, ఆ భక్తివలన మాకే జన్మమునందును దుఃఖము కలుగకుండుగాక! ౪

ఆ యో ధర్మాణి ప్రథమః ససాద తతో వపూంషి కృణుషే పురూణి,

ధాస్యుర్ యోనిం ప్రథమ ఆవివేశా యో వాచమనుదితాం చికేత ౫

అథర్వ కా-౫ అ-౧ సూ-౧ మం-౨

(ఆయో ధర్మాణి) పూర్వజన్మమున ధర్మాచరణ మొనర్చిన మనుజుడు (తత వపూంషి కృణు పురూణి) ధర్మాచరణకు ఫలముగా ననేకోత్తమ శరీరములను ధరించును. అధర్మాచరణుడైన మనుష్యుడు నీచములగు పశ్వాది శరీరములను బొందును; దుఃఖము ననుభవించును. ఈ మంత్రమున పర్వభాగమునం దీవిషయమునే యీశ్వరుడు తెలిపెను. (ధాస్యుర్ యోనిం) పూర్వజన్మమున నొనర్చిన పాపపుణ్యముల ఫలము ననుభవించుచు జీవుడు పూర్వశరీరమును విడిచి, వాయువుతో నుండును. తరువాత జలము, ఓషధి, ప్రాణము మున్నగువానియందు ప్రవేశించి వీర్యమున జేరును. తరువాత యోని-గర్భాశయమున స్థిరుడై మరల జన్మించును. (యో వాచ మనుదితాం) అవికేత వేదమునందీశ్వరుడాజ్ఞాపించినట్లు, ఎవడు సత్యభాషణాదులను సరిగా నొనర్చువాడై ధర్మమునందే (సపాద) దృఢముగానుండునో, అతడు పూర్వము వలెనే మనుష్యయోనియందుత్తమ శరీరమును ధరించి యనేక సుఖముల ననుభవించును. దానికి విపరీతముగ నధర్మము నాచరించువాడు నీచ శరీరముల ననేకములను కీటపతంగాదులకు జెందిన వానిని, పశ్వాది శరీరములను బొంది యనేక దుఃఖముల ననుభవించును.

ద్వే సృతీ అశృణవం పితౄణామహం దేవానా ముత మర్త్యానామ్,

తాభ్యామిదం విశ్వమేజత్ సమేతి, యదంతరా పితరం మాతరం చ ౬

యజు. ౧౯-౪౭

(ద్వే సృతీ) పాపపుణ్య ఫలముల ననుభవించుటకీ ప్రపంచమున రెండుమార్గములున్నవి.

౧. (క) పితృ-జ్ఞానుల మార్గము (నిష్కామబుద్ధితో కేవలము కర్తవ్యమనియెంచి కర్మముల నాచరించు పురుషుల మార్గము) (ఖ) దేవ-విద్వాంసుల మార్గము (బ్రహ్మజ్ఞాన మార్గము)

౨. (మర్త్యానాం) పైన జెప్పిన రెండురకముల మనుష్యులకంటె భిన్నులై విద్యా విజ్ఞానములు లేని మానవుల మార్గము (సకామ కర్మముల నొనర్చు సామాన్యమానవుల మార్గము.) పై రెండు మార్గములలో మొదటిది దేవయానము-రెండవది పితృయానము. మాతాపితల వలన శరీరమును బొంది మాటిమాటికి పాపపుణ్యఫలములయిన దుఃఖసుఖముల ననుభవించు మార్గము పితృయాన మనబడును. ఒకదాని తరువాత మరియొకటి వచ్చున పూర్వాపరజన్మము లనేకములు జీవునకు గలుగును. జన్మమరణరూప సంసారమునుండి విడివడి మోక్షపదమును పొందుమార్గము దేవయానమనబడును. పితృయానమునందు జీవుడు సంచితపుణ్యపాప ఫలముల ననుభవించుచు నిరంతరము జన్మమరణ రూపబంధనమున పడియుండును. దేవయానమునందు జీవునకు జన్మమరణ రూప నిరంతర బంధనము విడిపోవును. (పరాంతకాల పరిమాణ సమయమున నా జీవుడు పరమానందము ననుభవించును.) ఇట్లు రెండు విధములగు మార్గములను నేను (అశృణవమ్) వినియున్నాను. (తాభ్యామిదం విశ్వం) పూర్వోక్తములగు రెండుమార్గములతో నీ సంపూర్ణ విశ్వము (ఏజత్ సమేతి) నియమిత రూపమున చలించుచున్నవి (యదంతరా పితరం మాతరం చ) జీవుడు పూర్వశరీరమును విడిచి, వాయుజలౌషధ్యాదుల ద్వారమున పితృశరీరముగాని మాతృశరీరముగాని ప్రవేశించి పునర్జన్మమున బొందును అప్పుడు జీవుడు శరీరధారణము సేయునని యెఱుంగనగును.౬

మృతశ్చాహం పునర్జాతో జాతశ్చాహం పునర్ మృతః

నానాయోని సహస్రాణి మయోషితాని యాని వై. ౧

ఆహారా వివిధా భుక్తాః పీతా నానావిధాః స్తనాః

మాతరో వివిధా దృష్టాః పితరః సుహృదస్తథా ౨

అవాఙ్ముఖః పీడ్యమానో జంతుశ్చైవ సమన్వితః ౩

7నిరు. అ. ౧౪ ఖం-౬

వేదములందు పూర్వాపరజన్మములు జీవులకు గలవని వర్ణించి యట్లు నిరుక్తకారుడును పునర్జన్మమును ప్రతిపాదించి యున్నాడు. జ్ఞాని యైన మనుజుడు (మృతశ్చాహం) నేను పలుమారులు జన్మమరణము లనుభవించితి, నానావిధములగు యోనులందు నివసించియుంటిని అని యెఱుగును. ౧

(ఆహారా) ఆ యోనులందు బహువిధములగు నాహారములను భుజించితిని. పలువురు తల్లుల స్తన్యమును ద్రావితిని. తల్లులను, తండ్రులను, సుహృత్తులను, ననేకులనుజూచితిని. ౨

(అవాఙ్ముఖః) నేను గర్భమున తలక్రిందుగా నుండి నానా విధ బాధలతో గూడిన జన్మల ననేకముల ధరించితిని. కాని, యిప్పుడిక పరమేశ్వరునందు పూర్ణభక్తి కలిగి

వానియాజ్ఞలను పాలించినప్పుడే యీ మహాదుఃఖములనుండి ముక్తుడనగుదుము. లేకున్న నీ జన్మ-మరణ రూప దుఃఖసాగరమునుండి యెన్నడును ముక్తుడగాజాలను. ౩

స్వరసవాహీ విదుషోఽపి తథారూఢోఽభినివేశః

పాతం. పా-౨ సూ-౯

(స్వరస) యోగదర్శనమును రచియించిన పతంజలిమునియు, దానికి భాష్యకర్తయైన వేదవ్యాసుడు పునర్జన్మమున్నదని ప్రతిపాదించిరి. ప్రాణులకన్నింటికి జన్మించినప్పటినుండియు మరణ భయముండును. ఆ మరణభీతి జీవునకు పూర్వాపరజన్మములున్నవని సిద్ధము చేయుచున్నది. కారణమేమి? యనః

ఇప్పుడిప్పుడే పుట్టిన కీటకమునకు, బాగుగ జదివిన విద్వాంసునకు నెల్లరకు మరణ భయమెన్నడో కలిగియుండును. ఆ యనుభవము నిప్పుడు స్మరించి ప్రతిప్రాణియు మృత్యువునకు భయపడుట జూచుచున్నాము. కావున జీవుడనేక శరీరములను ధరించుననకతప్పదు. పూర్వజన్మమున మృత్యుభయము ననుభవింపకున్నచో దానికి సంబంధించిన సంస్కారము ప్రాణియంతఃకరణమున నేర్పడదు. సంస్కారము లేనివాడు స్మరణము కలుగదు. అప్పుడు భయము కలుగుటకు వీలేమియు నుండదు.

పూ.ప: దీనివలన పూర్వజన్మమెట్లు సిద్ధించినది?

ఉ.ప: ప్రతిప్రాణియు మృత్యువునకు భయపడుచున్నది. కావున నట్టి భయము పూర్వజన్మమం దనుభవింపకున్న నిప్పుడు కలుగవీలు లేదు. అందువలన జీవునకు పూర్వాపరజన్మములున్న వనకతప్పదు.

పునరుత్పత్తిః ప్రేత్యభావః

న్యా. ౧-౧-౧౯

(పునరు) ఇట్లే న్యాయదర్శనమునందును మహావిద్వాంసుడగు గోతమమహర్షియు, న్యాయసూత్రములకు భాష్యము వ్రాసిన వాత్స్యాయనమునియు, నిరువురును పునర్జన్మము నంగీకరించియున్నారు పూర్వశరీరము విడిచి మరియొక శరీరమును ధరించుటకే ప్రేత్యభావమని పేరు (ప్రేత్య= మృత్యువును పొంది-చచ్చి), భావ- మరల శరీరమును ధరించుట ఈ పుడు శరీరముగలవాడగును. ౧

ఏకజన్మవాదులిట్లు ప్రశ్నింతురు.

పూ. ప: పూర్వజన్మమున్నదందురేని యీ జన్మమున దాని స్మరణమేల కలుగదు?

ఉ.ప: ఈ జన్మమునందే బాల్యావస్థలో నైదేండ్ల ప్రాయముమున బొందిన సుఖదుఃఖములనే స్మరియింపజాలము. ఇంతేకాదు, నిత్యము మనుజులు తాము చదివే చదువులలోను, ఇతర వ్యవహారములందును ననేక విషయముల నెప్పటికప్పుడే స్మరియింపజాలరు; మఱచిపోవుదురు. అట్టియెడ పూర్వజన్మవార్తలెట్లు గుర్తుండును. జాగ్రదవస్థలో నొనరించిన వ్యవహారములు నిద్రావస్థలో విస్మరింతుము. కావున పూర్వజన్మవృత్తమెట్లు ఈ జన్మమున స్మరింపగలము?

పూ. ప: పూర్వజన్మమునజేసిన పాపపుణ్యముల జ్ఞానము మనకిప్పుడుండదు. ఈశ్వరుడాపాపపుణ్యములకు ఫలముగా సుఖదుఃఖములను గలిగించును. అట్టియెడల నీశ్వరుడు న్యాయకారి యనుటగాని, జీవులు తమ తప్పులు దిద్దుకొని సంస్కరింపబడుదురనుటగాని యెట్లు చెల్లును?

ఉ.ప: జ్ఞానము రెండువిధముల గలుగును. ఒకటి ప్రత్యక్షమురెండవది యానుమానికము. ఇద్దఱుకుర్రలున్నారనుకొనుడు. ఒకడు వైద్యుడు, రెండవవాడు వైద్యము తెలియనివాడును. వారిరువురికి జ్వరము వచ్చిన దనుకొనుడు. అప్పుడు వైద్యుడు కార్యకారణ జ్ఞానము గలవాడగుటచే జ్వరము వచ్చుటకుగల కారణము ననుమానము ఊహతో తెలిసికొనును. రెండవవాడట్లు తన జ్వరమునకు నిదానకారణమేమో గుర్తింపజాలడు. జ్వరము మాత్ర మిరువురకును ప్రత్యక్షమే. దానికి పూర్వము వారు చేసి కుపథ్యము వైద్యునకుతెలియును. అవైద్యునకు దెలియదు. కారణములేక కార్యము కలుగదు కావున కుపథ్యమువలన జ్వరము వచ్చినదని యూహించి, వైద్యుడు సరిగా తెలిసికొనగలడు. అవైద్యునకీ విషయము సరిగా తెలియకున్నను జ్వరము వచ్చుటకేదో కారణమున్నట్లు తెలిసికొనును. ఈశ్వరుడు న్యాయకారి, కావున నతడు నిష్కారణముగ నెవనికిని సుఖముకాని, దుఃఖముకాని కలిగింపడు. పుణ్యపాపములకు ఫలము- కార్యము- సుఖదుఃఖములను మనకు తెలిసినవిగదా, సుఖదుఃఖములు ప్రత్యక్షముగా తెలియుచున్నందున వానికి కారణముల నూహించి - అనుమానించి తెలిసికొనవచ్చును. ఇట్లే పూర్వజన్మమున జేసిన పాపపుణ్యములు కారణములుగ జీవులకు నుత్తమ మధ్యమాధమ శరీరములు లభించిన వని నిశ్చయమగుచున్నది. అందువలన నీశ్వరుడు న్యాకారి యనియు జీవులు తమకు గలుగు సుఖదుఃఖముల మూలమున పూర్వపు కర్మముల నూహించి తెలిసికొని, మానవజన్మమున తమ్ముదాము సంస్కరించుకొనగల యవకాశ మున్నదనియు స్పష్టమగుచునే యున్నది. ఇట్లే యేకజన్మవాదులడుగు ప్రశ్నములకు సమాధానము లూహింపనగును. బుద్ధిమంతుల కంతయు వ్రాయ నావశ్యక ముండదు.

కొలదిగ నిర్దేశించిన చాలును. మిగిలినది యూహింపగలరు. గ్రంథ విస్తరభీతిచే నిట నీ విషయము నెక్కుడుగ వ్రాయదలపమైతిమి.

వేదాలలో వివాహ విషయము

గృభ్ణామి తే సౌభగత్వాయ హస్తం మయా పత్యా జరదష్టిర్ యథాసః ,

భగో అర్యమా సవితా పురంధిర్మహ్యం త్వాదుర్ గార్హ పత్యాయ దేవాః ౧

ఋ. ౧౦-౮౫-౩౬

ఇహైవస్తం మా వియౌష్టం విశ్వమాయుర్ వ్యశ్నుతమ్,

క్రీడంతౌ పుత్రైర్ నప్తృభిర్ మోదమానౌ స్వే గృహే ౨ ఋ. ౧౦-౮౫-౪౨

ఈ మంత్రములలో వివాహము విధింపబడియున్నది. (గృభ్ణామి తే సౌభగత్వాయ హస్తం) ఓ కుమారీ! యువతీ! కన్యా! నేను సౌభాగ్యము-గృహాశ్రమమున సంతానోత్పత్తి మున్నగు ప్రయోజనములు చేకూరుటకు నీ హస్తమును గ్రహించుచున్నాను- నేను నిన్ను వివాహమాడుచున్నాను. నీవును నన్ను వట్లే గ్రహించుచున్నావు. ఓ స్త్రీ! (యథా మయా పత్యా జరదష్టిః అసః) ఎట్లు పతినైన నాతో నీవు వృద్ధావస్థను బొందుదువో, నేను వట్లే నీతో వృద్ధుడనగుదును. మనమిరువురము సదాచారవంతులమై, పెద్దలసేవ నొనర్చుక, వృద్ధుల మగువ లకు వానందదాయకముగ వ్యవహరించుదుము. మన యీ ప్రతిజ్ఞల వెల్లరు సత్యముని యెఱుంగవలెను. దీనికి వ్యతిరేకముగ నెన్నడు వర్తింపము. (భగః) ఐశ్వర్యవంతుడు (అర్యమా) న్యాయకారి- సర్వజీవులకు పాపపుణ్యముల ఫలములను తూచి యిచ్చువాడును, (సవితా) సర్వజగత్తును పుట్టించి సమస్తైశ్వర్యముల నొసంగువాడును, (పురంధిః) సర్వప్రపంచమును ధరించువాడునగు పరమేశ్వరుడు మన యిరువురకు సాక్షి. (మహ్యం త్వా) పరమేశ్వరుడును, విద్వాంసులును నాకు నిన్నును, నీకు నన్నును ఇచ్చినారు. మనము పరస్పర ప్రీతితో గృహ కార్యములను నిర్వర్తించుదుము. అసత్యభాషణాదులను విడిచి, సతతము ధర్మమునందే వర్తించుదము. జగత్తున కుపకారమొనరించుటకు సత్య విద్యలను ప్రచారము చేయుదము. ధర్మపూర్వకముగ సంతానముంబడసి సుశిక్షితము చేయుదము. ఇట్టి ప్రతిజ్ఞల నీశ్వరుని సాక్షిగ నెంచి చేయుచున్నాము. ఈ నియమములను చక్కగ పాలించుదము. మన మొండొరులను విడిచి యన్యులనెన్నడు మనస్సునను వాంఛింపకుందుము గాక! (దేవాః) ఓ విద్వాంసులారా! మీరుకూడ మాకు సాక్షులుగ నుండుడు. మేమిరువురము గృహాశ్రమ ధర్మముల నిర్వర్తింప వివాహ మాడుచున్నాము. వివాహసమయమున స్త్రీపురుషులిరువురు నేను స్త్రీని విడిచి యన్యస్త్రీని మనోవాక్కాయములతో నెన్నడు గోరను, నేను పురుషుని విడిచి యన్యపురుషుని మనోవాక్కాయములతో నెన్నడు కోరను అని ప్రతిజ్ఞలు చేయవలెను. ఈ ప్రతిజ్ఞలకు విరుద్ధముగా నడచుకొనినపుడు వారు పరమేశ్వరుని దండనకు, విద్వాంసుల దండనకు పాత్రులగుదురు.౧

(ఇహైవస్తం) మీరిరువురు వివాహితులై గృహాశ్రమమున శుభవ్యవహారము లొనర్పుడు. (మా వియౌష్టం) విరోధించి వేరుగాకుందురుగాక! వ్యభిచారాదులకు పూనుకొనకుడు. ధర్మకార్యము లొనర్చుచు, పరమేశ్వరునియందు భక్తి గలిగి యుండుడు. (విశ్వమాయుర్ వ్యశ్నుతమ్) సంపూర్ణమగు వాయువును సుఖముగ ననుభవింపుడు. (క్రీడంతౌ) మీ మీ గృహములందు పుత్రపౌత్రులతో ధర్మకార్యము లొనర్చుచు నానందము ననుభవింపుడు. దీనికి విపరీతముగ నెన్నడు వర్తింపకుడు. అని యీ మంత్రమున పరమేశ్వరుడు వివాహిత దంపతులనునగవార్చి యనాశీర్వదించుచున్నాడు; ఉపదేశించుచున్నాడు.౨

ఈ మంత్రార్థమునుబట్టి యొక స్త్రీకి ఒక్కడే పతికావలెననియు, ఒక పురుషున కొక స్త్రీయే పత్ని కావలెననియు, స్పష్టమగుచున్నది. ఒక పురుషుడనేక స్త్రీలనుగాని, ఒక స్త్రీ యనేక పురుషులనుగాని వివాహము చేసికొనుట వేదవిరుద్ధము కావున తగదు. వివాహ ప్రతి పాదక మంత్రములలో నెల్లయెడల నేకవచన ప్రయోగమే కనబడుచున్నది. వివాహవిషయమునకు చెందిన మంత్రములిట్టివి పెక్కుగలవు.

వేదాలలో రాజప్రజాధర్మము

త్రీణి రాజానా విదథే పురూణి పరి విశ్వాని భూషథః సదాంసి,

అపశ్యమత్ర మనసా జగన్వాన్ వ్రతే గంధర్వా అపి వాయుకేశాన్ ౧

ఋ. ౩-౩౮-౬

క్షత్రస్య యోనిరసి క్షత్రస్య నాభిరసి,

మా త్వా హింసీన్మా మా హింసీః౨ యజు. ౨౦-౧

యత్ర బ్రహ్మ చ క్షత్రం చ సమ్యంచౌ చరతః సహ

తం లోకం పుణ్యం ప్ర జ్ఞేషం యత్ర దేవాః సహాగ్నినా ౩ యజు. ౨౦. ౨౫

ఈ మంత్రములలో రాజధర్మము విధింపబడినది. సూర్యచంద్రులు సర్వమూర్త ద్రవ్యములను ప్రకాశింపజేయునట్లు, సూర్యచంద్రులవంటి గుణస్వభావములు గలిగినట్టియు ప్రకాశము, న్యాయము గలిగినట్టియు ద్వివిధ వ్యవహారములు మూడు సభలను (భూషథః) సుశోభితము చేయును. (విధతే) ఆ సభలతోన యుద్ధమునందు, (పురూణి) విజయము మున్నగు బహుసుఖములను మనుష్యులు బొందుదురు. ఇట్లే వారు (విశ్వాని) రాజధర్మాదులతో గూడిన సభలతో నెల్లయెడల నెల్లపదార్థములను బొంది, ప్రాణి సమూహమునకు సుఖము చేకూర్చుదురు. ముప్పిధములగు సభలు:౧. రాజార్యసభ. ఇందు విశేషించి రాజకార్యములే జరుగును.౨. ఆర్య విద్యాసభ. ఇందు ముఖ్యముగ విద్యాప్రచారము, దానియున్నతికి సంబంధించిన కార్యముండును. ౩. ఆర్యధర్మసభ. ఇందు మిక్కిలిగ నుపదేశము మూలమున ధర్మమునకున్నతి, అధర్మమునకు నాశము కలుగునట్లు వ్యవహరింపబడును. కాని, యీ మూడు సభలును సామాన్య కార్యములలో కలిసియే ప్రజలలో సర్వోత్తమ వ్యవహారములను ప్రచారమొనర్పవలెను.

ఏ దేశమునందలి యీ సభలలో, ధర్మాత్ములైన విద్వాంసులు సారాసారములను విచారించి కర్తవ్య ప్రచారమును, అకర్తవ్య నిరోధమును చేయుదురో; ఆ దేశమునందలి ప్రజలు సతతము సుఖములను పొందుదురు. (అపశ్యమత్ర) సభలమూలమున రాజ ప్రబంధము జరుగు చోట ప్రజలకు హితము కలుగునని నేనెఱుగుదును అని యీశ్వరోక్తి. (వ్రతే) ఏ మానవుడు సత్యాచరణమున (మనసా) విజ్ఞానముతో సత్య న్యాయమును (జగన్వాన్) ఎఱిగియున్నాడో యతడే రాజ్యసభకు యోగ్యుడగును. ఇతరుడుకాడు. (గంధర్వాన్) పూర్వోక్తసభలలో పృథివీ రాజపాలనాది వ్యవహారములలో దక్షులను, (అపి వాయుకేశాన్) వాయువువలె దూతల మూలమున సర్వవ్యవహారముల నెఱిగినవారును నగు వ్యక్తులను సభాసదులుగ జేయవలెను. సూర్యకిరణములవలె సత్యమును, న్యాయమును ప్రకటించువారిని, నెల్లరికి హితము నపేక్షించు ధర్మాత్ములను సభాసదులుగ చేయవలయును. కాని ఇతరులను చేయరాదని యీశ్వరాజ్ఞ. దీని నెల్లరు పాలింపవలెను. (క్షత్రస్య యోనిరసి) రాజ్యప్రదాతవగు నో పరమేశ్వర! రాజ్య సుఖమునకు, రాజవ్యవహారమునకు నీవే పరమకారణము. (క్షత్రస్య నాభిరసి) నీవే రాజధర్మమునకు ప్రబంధకర్తవు; జీవనహేతువు; మమ్ములనట్లే చేయుము. (మాం త్వాం హింసీన్మా మా హింసీః) ఓ జగదీశ్వరా! ప్రజలెల్లరు నిన్ను విడిచి యితరుని తమకు రాజుగా నెన్నడు నంగీకరింపకుందురుగాక! నిన్ను తిరస్కరించి నాస్తికులు కాకుందురుగాక! నీవును మేమును పరస్పరానుకూలముగ వర్తింతుముగాక! నీ సృష్టియందు మేము రాజ్యాధికారుల మగుదుముగాక!

(యత్ర బ్రహ్మ చ క్షత్రం చ) ఏ దేశమున పరమేశ్వరుని వేదముల నుపాసించు నుత్తమ విద్వాంసులగు బ్రాహ్మణులు, శూర వీరులును క్షత్రియులు కలిసి రాజకార్యములను నెఱవేర్తురో యా దేశమే ధర్మముతోను, శుభకర్మములతోను గూడి సుఖమును బొందును.

(యత్ర దేవాః సహాగ్నినా) ఏ దేశమున నీశ్వరాజ్ఞా పాలనము, అగ్నిహోత్రాది సత్క్రియలు చేయు విద్వాంసులుందురో యాదేశము ఉపద్రవములు లేక యఖండరాజ్యమును నిత్యము ననుభవించును. ౩

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్ బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్.

అశ్వినోర్ భైషజ్యేన తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాభిషించామి.

ఇంద్రస్యేంద్రియేణ బలాయ శ్రియై యశసేఽభిషించామి ॥యజు. ౨౦-౪

(దేవస్య త్వా సవితుః) సభాధ్యక్షుడు కాదగిన వ్యక్తి నభిషేకించి, యతనితో నిట్లనవలెను. ఓ సభాధ్యక్ష! నీవు స్వయం ప్రకాశవంతుడు, సర్వజగత్తు నుత్పన్నము చేయువాడువగు పరమేశ్వరుని, (ప్రసవే) సృష్టిలో ప్రజాపాలన కొఱకు, (అశ్వినోర్ బాహుభ్యాం) సూర్యచంద్రుల బలవీర్యములతో (పూష్ణో హస్తాభ్యామ్) పుష్టినిచ్చు ప్రాణమును గ్రహించుటకును, దానము చేయుటకును సమర్థములగు హస్తములతో నిన్ను సభాధ్యక్షునిగ స్వీకరించుచున్నాము.

పరమేశ్వరుని ఉక్తి: పృథివి యందున్నట్టియు, అంతరిక్షమున నున్నట్టియు శుద్ధవాయ్వాద్యోషధులతో రాత్రింబవళ్ళు సర్వరోగముల నుండియు నిన్ను ముక్తుని చేసి, (తేజసే) సత్యన్యాయ ప్రకాశార్థము, (బ్రహ్మవర్చసాయ) బ్రహ్మజ్ఞానము కొఱకు విద్యాభివృద్ధి కొఱకు (సరస్వత్యై) బాగుగ శిక్షితమగు వాణి కొఱకు (వీర్యాయ) పరాక్రమము కొఱకు, (అన్నాద్యాయ) తినదగిన అన్నాదుల ప్రాప్తి కొఱకును (అభిషించామి) అభిషేకము చేయుచున్నాను. మఱియు (ఇంద్రస్యేంద్రియేణ) పరమేశ్వరుని పరమైశ్వర్య విజ్ఞానముతోను, అజ్ఞా విజ్ఞానముతోను, (బలాయ) ఉత్తమ సేనకొఱకు, (శ్రియై) సర్వోత్తమ లక్ష్మి కొఱకు, (యశసే) సర్వోత్తమకీర్తి ప్రాప్తి కొఱకును, నేను (ఈశ్వరుడు) సభను నిర్మించుటకు మిమ్ముల నాజ్ఞాపించుచున్నాను. ఈ యాజ్ఞ రాజాయొక్కయు, ప్రజలయొక్కయు వ్యవస్థకు సంబంధించినది. మానవులెల్లరు నీ విషయమును బాగుగ ప్రచారమొనర్పవలెను. ౪

కోఽసి కతమోఽసి కస్మై త్వా కాయ త్వా,

సుశ్లోక సుమంగల సత్యరాజన్ ॥ యజు. ౨౦-౪

ఓ మహారాజేశ్వర! నీవు (కోశసి కతమోఽసి) సుఖ స్వరూపుడవు, అత్యంతానంద కారకుడవు. సురాజ్యము ద్వారమున మమ్ములను కూడ సర్వానంద యుక్తుల నొనర్పుము. (సుశ్లోక!) ఓ సత్య యశస్వీ! సర్వోత్తమకీర్తిప్రదాత! (సుమంగల) శోభనమంగలరూప! ఆనందదాతవగు ఓ జగదీశ్వర! (సత్యరాజన్) సత్యస్వరూప! సత్య ప్రకాశక! మాకు రాజావు నీవే, సర్వసుఖముల నొసంగువాడవు నీవే. (కస్మై త్వా కాయ త్వా) మిక్కిలి సుఖముకొఱకు, శ్రేష్ఠమగు నానందముకొఱకు, మేము నీ శరుణు జొచ్చితిమి. మాకు పూర్ణరాజ్యము, సుఖము నిస్సందేహముగ నీ వలననే లభింపగలదు. ౫

శిరో మే శ్రీర్ యశో ముఖం త్విషిః కేశాశ్చ శ్మశ్రూణి,

రాజా మే ప్రాణో అమృతఙ్ సమ్రాట్ చక్షుర్ విరాట్ శ్రోత్రమ్ ౬

యజు. ౨౦-౫

సభాధ్యక్షుడు, సభాసదులు, ప్రజలు ఈ క్రిందివి నిశ్చయము చేసికొనవలెను. (శిరో మే శ్రీః) రాజ్యలక్ష్మి నాకు శిరస్సువంటిది. (యశో ముఖం) ఉత్తమకీర్తి ముఖమువంటిది. (త్విషిః కేశాః శ్మశ్రూణి) సత్యగుణములయు, న్యాయముయొక్కయు దీప్తి నాకు కేశములు, గడ్డములు మీసములు మను వీనికి సమానము. (రాజా మే ప్రాణః) అట్లే సర్వాధారుడగు నీశ్వరుడు, జీవన హేతువగు శరీరమున నుండు వాయువు నాకు ప్రాణ ప్రియుడగు రాజావంటివి. (అమృతం సమ్రాట్) అమృతరూపమగు బ్రహ్మము, మోక్షసుఖము, వేదము, అన్నియు చక్రవర్తిరాజ వంటివి. (చక్షుర్ విరాట్ శ్రోత్రమ్) బహు సత్య విద్యల ప్రకాశముతో గూడిన నా శ్రోత్రమే నాకు కన్ను. ఇవి యన్నియు సభాసదులకు, సభాధ్యక్షులకు నంగములని యెల్ల రెఱుగవలెను. ౬

బాహూ మే బలమిన్ద్రియఙ్ హస్తౌ మే కర్మవీర్యమ్,

ఆత్మా క్షత్ర ముఱో మమ ౭ యజు. ౨౦-౭

పృష్టీర్ మే రాష్ట్రముదర మఙ్సౌ గ్రీవాశ్చ శ్రోణీ.

ఊరూ అరత్నీ జానునీ విశో మేఽఙ్గాని సర్వతః ౮ యజు. ౨౦-౮

(బాహూ మే బలం) పూర్ణబలము నాకు భుజములు, (ఇంద్రియఙ్ హస్తౌ మే) శుద్ధ విద్యతో గూడిన యింద్రియములు, మనస్సు ఇవియన్నియు గ్రహణ సాధనములైన హస్తములవంటివి. (కర్మ వీర్యం) ఉత్తమపరాక్రమధారణమే నాకు కర్మము (ఆత్మా క్షత్ర ముఱో మమ) నాహృదయము, ఆత్మయు క్షత్రములు గాయము నుండి రక్షించునవి.

(పృష్టీర్ మే రాష్ట్రం) ఉత్తమరాజ్యము నాకు వెన్ను వంటిది. (ఉదరమఙ్సౌ) రాజ్యసేన, కోశము బాహుమూలము, ఉదరముల వంటివి. (గ్రీవాశ్చ శ్రోణీ) ప్రజలను సుఖయుక్తులను, పురుషార్థ పరులనుగ జేయుట కంఠము, పిరుదులకు సమానము. (ఊరూ అరత్నీ) ప్రజలను వ్యాపారమునందును, విద్యలలోను నిపుణులంజేయుట ఆత్మ (బాహుమధ్యమము) ఊరువులకును సమానము. (జానునీ) ప్రజకు, రాజసభతో మైత్రికలిగి యుండునట్లు చేయుట మోకాళ్లవంటిది (విశో మేఽఙ్గాని సర్వతః) ఇట్లు ప్రజాపాలనము నుత్తమకర్మముల నొనర్చు వారందఱు నా యంగములకు సమానులు. మనుష్యునకు తన యంగములను కాపాడుటలో ప్రీతియు, శ్రద్ధయుముండునట్లు ప్రజాపాలనమునను ధ్యానముంచవలెను. ౮

ప్రతి క్షత్రే ప్రతి తిష్ఠామి రాష్ట్రే ప్రత్యశ్వేషు ప్రతి తిష్ఠామి గోషు, ప్రత్యఙ్గేషు ప్రతి తిష్ఠామ్యాత్మన్ ప్రతిప్రాణేషు ప్రతి తిష్ఠామి పుష్టే ప్రతి ద్యావాపృథివ్యోః ప్రతి తిష్ఠామి యజ్ఞే ౯ యజు. ౨౦-౧౦

(ప్రతిక్షత్రే ప్రతి తిష్ఠామి రాష్ట్రే) ఉత్తమపురుషులచే నేర్పడిన సభతో రాజ్యమును న్యాయపూర్వకముగ పాలింపు మానవులనుద్దేశించి పరమేశ్వరుడనుచున్నాడు. ఓ మానవులారా! ధర్మాత్ములై మీరు న్యాయముతో రాజ్యమునొనర్పుడు. ధర్మాత్ములయిన పురుషుల క్షాత్రధర్మమునందును, రాజ్యమునందు నేను (ఈశ్వరుడు) ప్రకాశితుడనగుదును. వారు నాకెల్లపుడు సమీపమున నుందురు. (ప్రత్యశ్వేషు ప్రతి తిష్ఠామి గోషు) వారిసేనలోనియశ్వములు, గోవులు మున్నగు పశువులలో నేను స్వసత్తాతో ప్రతిష్ఠితుడనగుదును. (ప్రత్యఙ్గేషు ప్రతి తిష్ఠామ్యాత్మన్) సమస్త సేనలోను, రాజాంగములందును, వారి యాత్మలందును నేనెల్లపుడు ప్రతిష్ఠితుడనై యుందును. (ప్రతిప్రాణేషు ప్రతి తిష్ఠామి పుష్టే) వారి ప్రాణములందును. పుష్ట పదార్థములందును వ్యాపకుడనై యుందును. (ప్రతి ద్యావాపృథివ్యోః ప్రతి తిష్ఠామి యజ్ఞే) సూర్యాదులు ప్రకాశించు తావులందును అప్రకాశిత భూములందును, అశ్వమేధాది యజ్ఞములందును. వ్యాపకుడనగుటచే సమస్త జగత్తునందును ప్రతిష్ఠితుడనై యుందును. ఇష్టదేవుడనగు నన్నాశ్రయించి రాజధర్మమును పాలించువారికి సతత విజయాభ్యుదయములు - శుభము ప్రాప్తించును. రాజపురుషులు నిట్లే న్యాయమును, విజ్ఞానమును ప్రకటింపవలెను. అందువలన నన్యాయము, నవిద్యయు నశించును. ౯

త్రాతారమింద్ర మవితారమింద్రం హవే హవే సుహవం శూర మింద్రమ్,

హ్వయామి శక్రం పురుహూత మింద్రం స్వస్తి నో మఘవా ధాత్వింద్రః౧౦

యజు. ౨౦-౫౦

(త్రాతారమింద్ర) సంపూర్ణ విశ్వరక్షకుడు, సర్వశక్తి మంతుడు, (సుహవం శూరమింద్రం) శోభన యుద్ధకర్త, అత్యంతశూరుడు, జగత్తునకు రాజు, అనంతబలయుక్తుడు, (శక్రం) శక్తియుక్తుడు, శక్తి ప్రదుడు, (పురుహూతం) బహుశూరులచే సుసేవితుడు, (ఇంద్రం)న్యాయముతో రాజ్యమును పాలించువాడునగు, (ఇంద్రం హవే హవే) పరమేశ్వరుని నేను ప్రతి యుద్ధమునందును విజయము కొఱకు (హ్వయామి) ఆహ్వానింతును- ఆశ్రయింతును. (స్వస్తి మఘవా ధాత్వింద్రః) పరమైశ్వర్య దాతయు, సర్వశక్తిమంతుడునగు నీశ్వరుడు సర్వరాజ్యకార్యములందును మాకు (స్వస్తిధాతు) నిరంతర విజయసుఖము నిచ్చుగాక! ౧౦

ఇమం దేవా అసపత్నం సువధ్వం మహతే క్షత్రాయ మహతే జ్యైష్ఠ్యాయ మహతే జానరాజ్యాయేంద్రస్యేంద్రియాయ, ఇమ మముష్య పుత్ర మముష్యై పుత్రమస్యై విశ ఏష వోఽమీ రాజా సోమోఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాం రాజా.౧౧

యజు. ౯-౪౦

(ఇమం దేవా అసపత్నం) ఈశ్వరుడు మానవుల నెల్లర నుద్దేశించి రాజ్యవ్యవస్థ విషయమున నిట్లు ఆజ్ఞాపించుచున్నాడు. ఓ విద్వాంసులార! మీరీరాజధర్మమును సరిగా నెఱిగి మీ రాజ్యముపై శత్రువులెత్తి రాకుండునట్లు రాజ్యవ్యవస్థ నేర్పఱచుకొనుడు. (మహతే క్షత్రాయ) ఓ శూరులార! వీరులార! మీ క్షత్రియ ధర్మముకొఱకును, చక్రవర్తి రాజ్యముకొఱకును, శ్రేష్ఠమగు కీర్తి కొఱకును, సర్వోత్తమ రాజ్యప్రబంధముకొఱకును (మహతే జాన రాజ్యాయ) ప్రజలను విద్యాయుక్తులంచేసి రాజ్యవ్యవస్థను నడపుటకును. (ఇంద్రస్యేంద్రియాయ) సూర్యప్రకాశమునకు సమానముగ నైశ్వర్యము, సత్యము న్యాయముతో గూడిన వ్యవహారమును ప్రకటించుటకును, అన్యాయాంధకారమును తొలగించుటకును, (సువధ్వం) మంచి రాజ్య వ్యవస్థనేర్పఱచుకొనుడు. అందువలననెల్లరకు నుత్తమసుఖము వర్ధిల్లును. (సోమోఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాం రాజా) వేదవిదులైన సభాసదులలో సోమ్యగుణ సంపన్నుడై సర్వవిద్యాయుక్తుడైన వానిని సభాధ్యక్షుడుగా మీరెల్లరంగీకరించుడు. అతడే రాజు. ఓ సభాసదులార! ఈ సభాసదుడు మా మీ రాజవ్యవహారములందు రాజుగా నుండును. అని ప్రజలకు వినిపింపుడు. కావున మనము (ఇమమముష్య పుత్రమముష్యైపుత్రం) ప్రసిద్ధనామముగల స్త్రీ పురుష సంతానమగు నితనిని రాజ్యమున నభిషిక్తుంజేసి రాజుగ - అధ్యక్షుడుగ- స్వీకరించుచున్నాము. ౧౧

ఇంద్రో జయాతి న పరా జయాతా అధిరాజో రాజసు రాజయాతై,

చర్కృత్య ఈడ్యో వంద్యశ్చోపసద్యో నమస్యో భవేహ ౧౨ అథ. ౬-౧౦-౯౮-౧

(ఇంద్రో జయాతి) ఓ బంధువులార! ఆ పరమాత్ముడు కాని, సభాప్రబంధముకాని యెల్లపుడును విజయము బొందుగాక ! (న పరా జయాతా) ఎన్నడును పరాజయము నందకుండుగాక! (అధిరాజః) ఆ మహారాజాధిరాజగు సర్వేశ్వరుడు, (రాజసు రాజయాతై) చక్రవర్తులలోను, మాండలిక రాజులలోను తన సత్య ప్రకాశముతోను, న్యాయముతోను మనలో కూడ నెల్లపుడు ప్రసిద్ధుడగుగాక! (చర్ కృత్యః) ఆనందస్వరూపుడగు పరమేశ్వరుడు మనుష్యులచే నెల్లపుడు నుపాసింప యోగ్యుడై యున్నాడు. (ఈడ్యో వంద్యశ్చ) ఆ పరమేశ్వరుడు డొక్కడే స్తుతియించుటకును, నమస్కరించుటకును యోగ్యుడు. (ఉపసద్యో నమస్యః) అతడే మనకు శరణ్యుడు; నమస్కరింప యోగ్యుడును. (భవేహ) ఆ జగదీశ్వరుడు మనకు విజయము చేకూర్చువాడు; రక్షకుడు; న్యాయాధీశుడు; రాజు కావున మనమిట్లు ప్రార్థింతుము. ఓ పరమేశ్వర! నీవు కృపతో మాయందఱకు రాజవగుము. మాచే సత్కరింపబడుము. మేము కూడ నీ సత్కారముతో బాటు రాజ్యాధికారులమై నీ రాజ్యమును సత్యన్యాయముతో సుశోభితము చేయుచు మేమును సత్కృతుల మగుదుముగాక!౧౨

త్వమింద్రాధి రాజః శ్రవస్యుస్త్వం భూర భిభూతిర్ జనానామ్

త్వం దైవీర్ విశ ఇమా విరాజా యుష్మత్ క్షత్రమజరం తే అస్తు౧౩

అథ. కాం. ౬-౧౦-౯౮-౨

(త్వమింద్రాధిరాజః శ్రవస్యుః) ఓ పరమేశ్వరా! నీవు సమస్త విశ్వమునకధిరాజవు; ఆప్తులవలె సత్యన్యాయము నుపదేశించు వాడవు. అట్లే నన్నును జేయుము. (త్వం భూర భిభూతిర్ జనానామ్) ఓ భగవంతుడ! నీవు సత్యస్వరూపుడవు. సజ్జనులకు రాజ్యైశ్వర్యాదుల నొసంగువాడవు. అట్లే నన్నును జేయుము. (త్వం దైవీర్ విశ ఇమా విరాజా) ఓ జగదీశ! నీవే యీ వివిధ ప్రజలను సత్యన్యాయముతో పాలింతువు; దివ్యగుణయుక్తులం జేయుదువు. కృపతో నన్ను నట్లే జేయుము. (యుష్మత్ క్షత్రమజరం తే అస్తు) ఓ పరమేశ్వర!

విశ్వరూపమగు నీ రాజ్యమెల్లపుడు తరుణావస్థలో నుండునుగాక। అందువలన నెల్లరకు వివిధసుఖములు ప్రాప్తించుగాక! ఇట్లు సత్యమగు ప్రేమతోను, పురుషార్థములతోను నీశ్వరుని భజించుము, అతని యాజ్ఞలను పాలించు వారి నీశ్వరుడు వారిచే రచియింపబడిన యీ భూగోళ రాజ్యము మీ యధీనమగుగాక! అని యాశీర్వదించుము. ౧౩

స్థిరా వః సంత్వాయుధా పరాణుదే వీలూ ఉత ప్రతిష్కభే

యుష్మాకమస్తు తవిషీ పనీయసీ మా మర్త్యస్య మాయినః ౧౪

ఋ. ౧-౩౯-౨

ఈ మంత్రార్థము ప్రార్థనా విషయమున వ్రాయబడినది. అందు చూడవచ్చును.

తం సభా చ సమితిశ్చ సేనా చ ౧౫ అథ. ౧౫-౨-౯-౨

(తం సభా చ) ప్రజలు, రాజ సభయు పూర్వము చెప్పబడిన రాజుల కందఱకు రాజగు పరమేశ్వరు నెఱింగి సర్వసభలయందును సభాధ్యక్షున కధీనులై మెలగవలెను. (సమితిశ్చ) పరమేశ్వరుని, సర్వోపకారకమగు ధర్మమును నాశ్రయించి, యుద్ధమొనర్చుట మనుష్యులకును తగును. (సేనా చ) అట్టి వీరపురుషులచే నేర్పడిన సేనయు, పరమేశ్వరుని సేనాపతి, సభాధ్యక్షునితో గూడిన సభను, నాశ్రయించి ప్రజాపాలనము, యుద్ధము నాలోచించి చేయవలెను. ౧౫

ఇమం వీర మనుహర్షధ్వ ముగ్రమింద్రం సఖాయో అను సంరభధ్వమ్,

గ్రామజితం గోజితం వజ్రబాహుం జయంతమజ్మ ప్రమృణంత మోజసా౧౬

ఈశ్వరు డెల్లమానవులకుపదేశించు చున్నాడు. (సఖాయః) ఓ బంధువులారా! (ఇమం వీరం) అనంతబలవంతుడగు పరమేశ్వరునిష్టదేవునిగా నెంచి (అనుహర్షధ్వం) శూరులను, వీరులనుసదానందమున నుంచుడు. (ఉగ్రమింద్రం) అత్యంతోగ్రుడగు పరమేశ్వరుని సహాయముతో నైకమత్యము కలవారై (అనుసంరభధ్వం) దుష్టులను యుద్ధమున జయించుటకు నుపాయములను వెదకుడు. (గ్రామజితం) సమస్త భూగోళమును జయించినట్టియు (గోజితం) ఎల్లరి మనసులను, ఇంద్రియములను జయించినవాడును, (వజ్రబాహుం) ప్రాణము బాహువులుగా గలవాడును, (జయంతం) సర్వమును జయించువాడునగు (అజ్మ) వాని నిష్టునిగా నెఱింగి, మనమతనిని రాజుగా నంగీకరింపవలెను. (ప్రమృణంత మోజసా) మరియు అనంత పరాక్రమముతో దుష్టులను పరాజితులంజేసి మనకు సుఖమునిచ్చువాని నాశ్రయించి విజయమును బొందవలెను. ౧౬

సభ్య సభాం మే పాహి యే చ సభ్యాః సభాసదః।

త్వయేద్గాః పురుహూత విశ్వమాయుర్ వ్యశ్నవమ్౧౭

అథ, కాం ౧౯ అను-౭ సూ-౫౫ మ-౬

(సభ్యసభాం మే పాహి) ఓ సభకు యోగ్యుడవగు పరమేశ్వరా! నీవు మా రాజసభను రక్షింపుము. (యే చ సభ్యాః సభాసదః) సభాకార్యములలో చతురులగు సభాసదులు నీ కృపవలన సభ్యతాయుక్తులై పూర్వము వర్ణింపబడిన త్రివిధములగు సభలను సత్యన్యాయముతో రక్షింతురుగాక! (త్వయేద్గాః పురుహూత) ఎల్లరకు నుపాసింపదగు ఓ దేవా! నీతో బాటు సభాధ్యక్షులు, సభాసదులు రాజధర్మజ్ఞానమును బొంది, వారు సుఖమును బొందుదురు. (విశ్వమాయుర్ వ్యశ్నవమ్) ఇట్లు సభామూలమున రక్షింపబడిన మేము నీ సహాయముతోనే నీ యాజ్ఞలను పాలింతుముగాక! అందువలన మా జనవత్సరముల సంపూర్ణాయువు సుఖముగ ననుభవింతుముగాక! ౧౭

జనిష్ఠ ఉగ్రః సహసే తురాయేతి సూక్తముగ్రవత్ సహస్వత్తత్ క్షత్రస్య రూపమ్, మన్ద్ర ఓజిష్ఠ ఇత్యోజస్వత్తత్ క్షత్రస్య రూపమ్. ౧

బృహత్ పృష్ఠం భవతి, క్షత్రం వై బృహత్ క్షత్రేణైవ తత్క్షత్రం సమర్ధయత్యథో క్షత్రం వై బృహదాత్మా యజమానస్య నైష్కేవల్యం తద్ యద్ బృహత్ పృష్ఠం భవతి ౨

బ్రహ్మ వై రథంతరం క్షత్రం బృహద్ బ్రహ్మణి ఖలు వై క్షత్రం ప్రతిష్ఠితం క్షత్రే బ్రహ్మ. ౩

ఓజో వా ఇంద్రియం వీర్యం పంచదశ, ఓజః క్షత్రం వీర్యం రాజన్యస్తదేనమోజసా క్షత్రేణ సమర్ధయతి. తద్భారద్వాజం భవతి భారద్వాజం వై బృహత్

ఐ. పం-౮ అ-౧ కం ౨-౩

వేదమునందు జెప్పబడిన విధమునరించి రాజధర్మవిషయ సంక్షేపముగ వ్రాయబడినది, ఇకముందు ఐతరేయ శతపథ బ్రాహ్మణముల ననుసరించి సంక్షేపముగ వ్రాయుచున్నాము.

(జనిష్ఠ ఉగ్రః) రాజసభయందు విద్వాంసులు, ధర్మాత్ములునైన పురుషులుండవలెను. వారు శ్రేష్ఠ స్వభావముగల మనుజులకు సుఖము గలిగించువారై యుండవలెను. దుష్టుల

విషయములో వారు కఠిన చర్యలు తీసికొనవలెను. రాజకర్మము రెండువిధములుగ నుండును. ౧. సహనవృత్తి-దేశకాల వస్తువులననుసరించి, అక్కడక్కడ సహనము చూపుట ౨. ఉగ్రవృత్తి - కొన్ని యెడల సహనమునకు విరుద్ధముగా దుష్టులకు, కఠోరదండన విధించుట. ఇట్లే (మంద్ర ఓజిష్ఠః) రాజధర్మము మంచిపనులు చేయువారికి నానందప్రదమును, దుష్టులకు దుఃఖప్రదమును కావలెను. ఉత్తమ వీరపురుషులు, సేన, మున్నగు పదార్థసహితమై యుండవలెను. ఇదియే క్షత్రధర్మ స్వరూపము. ౧

(బృహత్ పృష్ఠం) క్షత్రధర్మము సర్వధర్మములకంటె నుత్తమము. విద్యలంకది పృష్ఠము - రక్షకము ఉత్తమ సుఖములను మాటిమాటికి కలిగించునదియు నగును. ఉపర్యుక్తమగు క్షాత్రరాజధర్మము ద్వారమున మనుష్యుడు రాజకర్మమును వృద్ధిచేయును అట్లు చేయకున్న క్షాత్రధర్మము వృద్ధినొందదు. కావున క్షత్రధర్మమన్ని కర్మములకంటె గొప్పది. యజమానునకు, ప్రజలలోనుండు ప్రతిమానవునకు, రాజ పురుషునకును విది యాత్మవలె నానంద ప్రదమగును. ఇట్లే యీ క్షాత్రధర్మము సంపూర్ణ ప్రపంచమునకు నిరంతరము కేవలసుఖము నియ్యగలదు; కావున విది యన్నింటికంటె గొప్పది. ౨

(బ్రహ్మ వై రథంతరం) ఇట బ్రహ్మ శబ్దమునే సంపూర్ణ విద్యాయుక్త బ్రాహ్మణ వర్గము గ్రహింపబడును. దానియందే క్షాత్ర ధర్మము ప్రతిష్ఠితమై యున్నది. సత్యవిద్యలేనినాడు క్షాత్రధర్మము వర్ధిల్లదు. రక్షణయు జరుగనేరదు. ఇట్లే (క్షత్రే బ్రహ్మ) క్షాత్ర ధర్మమున సత్య విద్య ప్రతిష్ఠితమగును. క్షాత్రధర్మము లేక విద్యా వృద్ధికాని, విద్యకు రక్షణ కాని జరుగదు. కావున విద్యయు, రాజధర్మము రెండును కలిసి రాష్ట్రమునసుఖమును పెంప సమర్థములగును. ౩

(ఓజో వా ఇంద్రియం) రాజపురుషులు తమ యింద్రియములను సదా బలపరాక్రమ యుక్తములుగనుంచుకొనవలెను- జితేంద్రియులై యుండవలెను. ఓజస్సే క్షత్రము. వీర్యమే రాజన్యము. కావున మనుష్యుడు ఓజస్సు - క్షాత్రముతోను, వీర్యము రాజన్యముతోను రాజధర్మమును పెంపుచేయును. రాజ్యము సర్వసుఖములతోను వర్ధిల్లచేయును. కావున, విది భారద్వాజము- భరణీయ ధర్మము, అన్నింటి కంటె నుత్తమము. ౪

తానహ మమరాజ్యాయ సామ్రాజ్యాయ, భౌజ్యాయ స్వారాజ్యాయ,

వై రాజ్యాయ పారమేష్ఠ్యాయ రాజ్యాయ మహారాజ్యాయాధిపత్యాయ స్వావశ్యాయాతిష్ఠాయారోహామీతి. ౫

నమో బ్రహ్మణే నమో బ్రహ్మణే నమో బ్రహ్మణ ఇతి త్రిష్కృత్వో బ్రహ్మణే నమస్కరోతి. బ్రహ్మణ ఏవ తత్ క్షత్రం వశమేతి తద్యత్ర వై బ్రహ్మణః క్షత్రం వశమేతి తద్రాష్ట్రం సమృద్ధం తద్ వీరవదాహాస్మిన్ వీరో జాయతే ౬

ఐ. పంచ-౮ అ-౨ కం-౬-౯

(తానహమనుర్జ్యాయ) మనుష్యులెల్లరు నిట్లుకోరి పురుషార్థ మొనరింపవలెను. పరమేశ్వరుని కృపవలననేను సభాధ్యక్షతను బొందుటకును. మాండలికరాజుల మీద రాజసత్తా ప్రాప్తికొఱకును, (సామ్రాజ్యాయ) సార్వభౌమ రాజ్యమొనర్చుటకును (భౌజ్యాయ) ధర్మన్యాయముతో రాజ్యపాలనకును నుత్తమ భోగము కొఱకును, (స్వారాజ్యాయ) తనకు రాజ్యము ప్రాప్తించుటకును, (వైరాజ్యాయ) నానావిధ రాజులమధ్య మిక్కిలి ప్రసిద్ధి బొందుటకును (పారమేష్ఠ్యాయ) పరమ రాజ్యప్రాప్తి కొఱకును, (మహారాజ్యాయ) గొప్పరాజ్యమున సుఖము ననుభవించుటకును, (ఆధిపత్యాయ) ఆధిపత్యము బొందుటకును (స్వావశ్యాయ) ప్రజలను తనవశము చేసికొనుటకును, (అతిష్ఠాయాం) విద్వాంసులతో గూడిన సభలో నేను సర్వగుణములతోను, సుఖములతోను వృద్ధి బొందుదును గాక!

(నమో బ్రహ్మణే) పరమేశ్వరునకు పలుపర్యాయములు నమస్కరించి, రాజకర్మము నారంభింపవలెను. ఎట క్షత్రధర్మము పరమేశ్వరుని యధీనమున నుండునో యట రాష్ట్రమంతయు సమృద్ధితోను, వీరపురుషులతోను కూడియుండును. ఆ రాష్ట్రమునందే వీరపురుషులుద్భవింతురని పరమేశ్వరోక్తి. ౬

స ప్రజాపతికా. అయం వై దేవానా మోజిష్ఠో బలిష్ఠః సహిష్ఠః సత్తమః పారయిష్ణుతమ ఇమమేవాభిషించామహా ఇతి తథేతి తద్వై తదింద్రమేవ ౭

సమ్రాజం సామ్రాజ్యం భోజం భోజపితరం స్వరాజం స్వారాజ్యం విరాజం వైరాజ్యం రాజానం రాజపితరం పరమేష్ఠినం పారమేష్ఠ్యం క్షత్రమజని క్షత్రియోఽజని విశ్వస్య భూతస్యాధిపతి రజని విశామత్తాజని పురాం భేత్తాఽజన్యసురాణాం హంతాఽజని బ్రహ్మణో గోప్తాఽజని ధర్మస్య గోప్తాఽజనీతి.౮

ఐ-పం-౮ కం-౧౨

ఏ రాజ్యము పరమేశ్వరాధీనమున నుండునో, విద్వాంసుల ప్రబంధమున నడుచునో యారాజ్యము సర్వసుఖకారక పదార్థములతోను, వీరపురుషులతోను నత్యంతము ప్రకాశించును. (సప్రజాపతికా) సర్వసభాసదులు, ప్రజలును స్వామియు, నిష్టుడు,

పూజ్యతముడునగు పరమేశ్వరునితో నుండవలెను. పరమేశ్వరుని లక్ష్యమున నుంచుకొనవలెనను భావము. ఎల్లరును కలిసి తమకువిన్నపోనియు, పరాజయము కలుగకుండునట్లు ఆలోచింపవలెను.

ఆ విద్వాంసులు అద్వితీయుడగు పరమేశ్వరునే యుపాసింతురు. ఆ యద్వితీయపరమేశ్వరుడే దేవుడు విద్వాంసులలో (ఓజిష్ఠః) అనంత విద్యాయుక్తుడనియు, (బలిష్ఠః) అపార బలవంతుడనియు, (సహిష్ఠః) అత్యంత సహన స్వభావము గలవాడనియు (సత్తమః) సర్వోత్తముడనియు, వర్ణింపబడియున్నాడు. అతడే (పారయిష్ణుతమః) యుద్ధాది దుఃఖముల నుండియు మనలను దాటింపజేసి, జయాది సర్వసుఖములను ప్రసాదించును. అతనినే మనము మనరాజ్యమునందును, సభయందును వరిశేషించి న్యాయకర్తయైన రాజుగ నంగీకరింతుము. అతడే యింద్రుడు పరమైశ్వర్యయుక్తుడు. ౮

అతడే మనకు సమ్రాట్టు - చక్రవర్తి - రాజు. అతడే మనకు చక్రవర్తి రాజ్యము నొసంగువాడు. తండ్రివలె సర్వవిధముల నతడే మనలను పాలించువాడు. (స్వరాజం) రాజకర్మములందు ప్రకాశించు వాడును, సద్విద్యాది గుణములచే హృదయమున దీపించువాడును, (స్వారాజ్యం) స్వరాజ్యపాలన మొనర్చువాడును, (విరాజం) వివిధరాజులను ప్రకాశింపజేయువాడును, (వైరాజ్యం) వివిధరాజ్యముల నిచ్చువాడు. అతనినే మనము రాజుగను, రాజులకందఱకు తండ్రిగను నంగీకరింతుము. అతడే పరమేష్ఠి. సర్వోత్తమ రాజ్యదాతయు (పారమేష్ఠ్యం) పరమేశ్వర నిర్మితశ్రేష్ఠ పురుషుని రాజ్యమున నభిషిక్తుం జేయుదుము. అట్టిపురుషుని క్షాత్రధర్మము సుఖయుక్తమగును. అతని కృపవలననే నేను క్షత్రియుడను రాజ్యమును ప్రసిద్ధ మొనర్చితిని. సర్వప్రాణులకు నధిపతినైతిని. అట్లే దుష్ట ప్రజల సంహారము, దుష్టుల నగరభేదనము, బందిపోటు దొంగల తాడనము, వేద విద్యాపాలనము, ధర్మరక్షణము చేయగలిగితిని. అజని- ప్రాదుర్భూతుడనైతిని.

స పరమేష్ఠీ ప్రాజాపత్యోఽభవత్ ౯ ఐ పం-౮౩-౧౪

(స పరమేష్ఠీ ప్రాజా) సర్వసాధారణ మనుజులు, సభాధ్యక్షాదులును పరమేశ్వరునే తమ కిష్టునిగా నెంచవలెను. అతనినే పూజింపవలెను. ఇదియే రాజధర్మము. ౯

(ఇట్టి గుణములతోను, సత్య కర్మములతోను వరిషిక్తుడై యుక్తుడైన క్షత్రియుడు సర్వయుద్ధములందును జయము బొందును. సర్వోత్తమ సుఖములకు, లోకములకు నధికారియై రాజులలో నుత్తమత్వమును బొందును. అందువలన నీ లోకమున చక్రవర్తి రాజ్యమును బాలించి, లక్ష్మి ననుభవించి మరణానంతరమున స్వరాట్టు - అమృతుడై పరమేశ్వరునియందు సర్వసుఖముల ననుభవించును. మహదైశ్వర్య యుక్తమగు నభిషేకమువలన క్షత్రియునకు ప్రతిజ్ఞాపూర్వక రాజ్యాధికారము లభించును. - కావున నేదేశమున నిట్టి రాజ్య ప్రబంధము చేయబడునో యా దేశమత్యంత సుఖమును బొందును. ౧౦

వైదిక సమాజ విధానము

సమాజోన్నతికి మార్గము

అసంబాధం బధ్యతో మానవానాం యస్యా ఉద్వతః ప్రవతః సమం బహు। నానా వీర్యా ఓషధీర్యా బిభర్తి నః ప్రథతాం రాధ్యతాం నః ॥అథర్వ-౧౨. ౧. ౨॥

(యస్యాః) ఏ భూమి యందలి (మానవానాంబధ్యతః) మానవులయందు (అసంబాధం) అద్వేషముగా జగడములు పరస్పర కలహములు వైమనస్యములు యుండవో, ఇంక నట్లే మా దేశములో (ఉద్వతః) ఆధ్యాత్మికోన్నతిని గోరువారును (ప్రవతః) ఐహికోన్నతిని గోరువారునగు వందరియందు (బహు సమ) మిగుల సమభావము కలదో, ఇకనట్లే మా భూమి నానావిధ గుణధర్మములుగల ఓషధులను ధరించి యున్నదో ఆ భూమి (నః ప్రథతామ్) మా అందరి ఖ్యాతిని (రాధ్యతామ్) సిద్ధింప జేయుగాక.

ఉన్నతి కోఱకు కందరి జనులలో "అసంబాధం" దేషముండగూడదు. అనగా నే విధమైన జగడ ముండరాదు. పరస్పర విచార వైషమ్యము వలననే జగడములు కలుగుచున్నవి ఉన్నతుడు ఒకడు ఉత్కృష్టుడు, మరొకడు నికృష్టుడు అనువైషమ్యము యొక్క క్షుద్ర భావము లెక్కడ యుండునో అక్కడ తప్పక జగడములు కలుగును. అట్లే సమత్వము వలన జగడములు దూరమగును. వైషమ్యమువలననే జగడములుకలుగునను ట గ్రాహ్యము.

వైదిక సాహిత్యము, బ్రాహ్మణములు, ఆరణ్యకములు, ఉపనిషత్తులు, వేదాంగములు అను వీని నధ్యయనము చేయుటవలన భారతీయ సంస్కృతి యొక్క మూలతత్వములును, సార్వభౌమ స్వరూపమును మనకు చక్కగా బోధపడు చున్నది. ఇంక వైదిక జీవనమునకు సంబంధించిన మంతవ్యములు. వేదకాల సామాజిక తథా ఆధ్యాత్మిక విషయములు కడు స్పష్టముగ విదిత మగుచున్నవి ఈ మంతవ్యములు ఇహపర దృష్టితో గొప్ప మహత్వము కలిగియున్నవి. భారతీయ సంస్కృతి యందు వైదిక జీవనమునకు సంబంధించిన మంతవ్యములు తొమ్మిది గలవు గమనింపుడు.

౧. వైదిక త్రైతవాదము ౨. వైదిక ఆర్ష గ్రంథములు 3. బంధ మోక్షములు ౪ ఆవాగమనము (పునర్జన్మము) ౫. వర్ణాశ్రమ ధర్మములు ౬ వైదిక సంస్కారములు ౭. యజ్ఞ విధానము ౮. కర్మ యొక్క వ్యుత్పత్తి ౯. భక్ష్యాభక్ష్య నిర్ణయము.

౧. వైదిక త్రైతవాదము : ఈశ్వర- జీవ- ప్రకృతిలో గలవని యెరుగవలెను. వేదమందు ఇవి నిత్యములని, ఇవియే జగత్తునకు కారణములని చెప్పబడినది. ఋగ్వేదమందలి ౧. ౧౬.౪.౨౦ వ సూక్తమున ఈ మూటిని వేర్వేరుగ వర్ణించుచు వృక్షరూప ప్రకృతి భోగ్యమని, జీవుడు భోక్తయని, ఈశ్వరుడు సాక్షి ఫలదాతయని చెప్పబడినది. ఇవ్విధముగ సృష్ట్యుత్పత్తి వివేచనము వైజ్ఞానికముగ ఋగ్వేదమందు ఉపలబ్ధమగుచున్నది. కావున నది ఆర్యుల వివేక పూర్ణబుద్ధిని నిరూపించుచున్నదనక తప్పదు.

౨. వైదిక ఆర్ష గ్రంథములు :ఈశ్వరదత్త "అపౌరుషేయ" వేదములు వైదిక ధర్మమున కాధార భూతములు . ఇవి సృష్టి జ్ఞానమున కారంభిక పుస్తకములనుట తథ్యమేగాక నిర్వివాదము, వేదములు సార్వభౌమ, సార్వజనికములు. అందు మతమతాంతరముల వర్ణనములేదు. వేదభిన్న ఉపవేదములు, వేదాంగములు, ఉపాంగములు, బ్రాహ్మణ గ్రంథములు, ఆరణ్యకములు, ప్రాతిశాఖ్యలు, ఉపనిషత్తులు మున్నగునవి గూడ ఆర్ష గ్రంథము లనబడుచున్నవి. అవి ఋషిప్రణీతములగుట వలన మాన్యములని నొప్పును. ధార్మిక పక్షమందు వేదోక్త లౌకిక జీవనమునకు నీ గ్రంథముల మహత్వము విశేషము గా గలదనక తప్పదు. వైదిక ధర్మమంత నీ గ్రంథముల నాశ్రయించియే యున్నదననగును. ఈ గ్రంథములందు మనకు రెండు విధముల శిక్షలు లభించుచున్నవి. మొదటిది ఆత్మోన్నతి జ్ఞానేంద్రియములు, కర్మేంద్రియములు ఏ విధముగ వర్తిల్లదగును? అట్లే అంతమందు మనుష్యుడెట్లు ముక్తుడగును? అను నిత్యాది నిర్దేశనము మనకీ గ్రంథము లందు లభించుచున్నది. యజుర్వేదమందలి ౪౦ వ అధ్యాయమునందు దీనివర్ణనము కడుచక్కగా గలదు.

అన్ధన్తమః ప్రవిశ న్తి యేఽవిద్యా ముపాసతే ।

తతో భూయ ఇవ తే తమో య ఉ విద్యాయాం రతాః ॥ య.౪౦. ౯

అనగా ఎవరు జ్ఞానము నుపేక్షించుచు కర్మోపాసననే చేయుచుందురో వారు గాఢాంధకారమునందు బడుదురు. అట్లే కర్మ నుపేక్షించుచు కేవలము జ్ఞానమందే ముగ్ధులై యుందురో వారంతకంటె నధిక గాఢాంధకారమున బడుదురు.

వేదోక్త లౌకిక జీవనమందలి ముఖ్యమైన రెండవ శిక్ష ప్రేమమయ సామూహిక జీవనము అనగా ప్రతి మనుష్యుడు అందరి ఉన్నతి యందే తనయున్నతి కలదని యెరుగవలెను. ఋగ్వేద దశమ మండలము అట్లే అథర్వ వేద తృతీయ కాండము ఇవ్విధమైన శిక్షలతో నిండి యున్నవి. ఉదాహరణార్థము కఠోప నిషత్తు నందలి మొదటి మంత్రము విలక్షణమైన ప్రేమను సూచింపజేయుచున్నది.

ఓమ్ సహనా వవతు సహ నౌ భునక్తు సహవీర్యం కరవావహై

తేజస్వినా వధీతమస్తు మా విద్విషావహై॥

3 బంధ మోక్షములు :ఉపర్యుక్త రెండు మంతవ్యములకు విమ్మట బంధమోక్షముల సమస్య ఉపస్థిత మగును. దుఃఖ గ్రస్తపర తంత్రతను బంధమని, త్రివిధ దుఃఖముల నుండి ముక్తుడగుట మోక్షమని చెప్పబడినది. వేదోక్త లోకజీవనము యొక్క లక్ష్యము మోక్ష ప్రాప్తియే యననగును. ఈశ్వరోపాసనము. యోగాభ్యాసము, ధర్మానుష్ఠానము విద్యాప్రాప్తి, బ్రహ్మచర్య పాలనము, సత్సంగము మొదలుగాగల విముక్తికి సాధనములని చెప్ప బడినది. ఇవ్విధముగ నీ మూడవ మంతవ్యమునందు జీవనము యొక్క లక్షము దర్శింపబడినది. దానివల్ల వైదిక జీవనముగం సదాచార ప్రవర్తనము తనంతట దానే ప్రకట మగుచున్నది.

౪. ఆవాగమనము (పునర్జన్మము): ఇతర ధర్మములవలె వేదకాల జీవనమందును ఆవాగమనమును పునర్జన్మమును గూర్చి అత్యధికముగ నాలోచింపబడినది భారత భిన్నదేశపు ధర్మములందు ఆవాగమన విషయక జ్ఞానమే లేకుండె ననవచ్చును కాని వైదిక జీవన మందు దీని స్థానము విశేష మహత్వము గలదిగా నున్నది. ఒక శరీరమును త్యజించి మరొక శరీరమున జన్మించుటయే ఆవాగమనమని యర్థము. ప్రపంచము నందొకడు సుఖయుక్తుడును, మరొకడు దుఃఖితుడుగ నెందుకు గలడను ప్రశ్న ఉత్పన్నమగుచున్నది. గ్రుడ్డి, కుంటి అట్లే భిన్నభిన్న స్థితులు గల మనుష్యులు ప్రపంచమున నిష్కారణముగనే చూడబడుచున్నారా ? లేదా ఈశ్వరుడే తన ఇష్టానుసారము వారినట్లు చేసియున్నాడా ? వేదకాల గ్రంథములు మాత్రము పై పరిస్థితులన్ని సకారణములని బోధించుచున్నవి. జీవుల భిన్న భిన్న స్థితులన్ని వారివారి కర్మఫలములని ఆవాగమనము ద్వారా పూర్వజన్మ ఫలములను ప్రచలిత స్థితులందు బొందుచున్నారనియు అట్లే తమ కర్మల ద్వారా భావిజీవనమునకు క్రియలొనర్చు చున్నారనియు తెలుపుచున్నవి.

౫. వర్ణాశ్రమ ధర్మములు వైదిక లోక జీవనమందలి ఐదవది వర్ణాశ్రమముల నిశ్చిత లోకజీవనము పూర్ణముగా సఫలమగుటకుగాను వర్ణాశ్రమముల విభజన మొనర్పబడినది. ఆరవ మంతవ్యమున కంతర్గతముగ సంస్కారములు ఉల్లేఖింపబడగల్గును వైదిక లోక

జీవనమందు మనుష్యుని జీవితమంత ౧౬. సంస్కారము లందు విభజింపబడినది. శరీరాత్మ మనస్సులను ఉత్కృష్టమొనర్చుటయే వీని ఉద్దేశ్యము. వైదిక జీవనము నందు యజ్ఞముల మహత్వము అత్యధికముగా గలదు. నిత్యములు నైమిత్తికములని యజ్ఞములు ద్వివిధములు. బ్రహ్మయజ్ఞము "సంధ్య" దేవయజ్ఞము "అగ్నిహోత్రము". పితృయజ్ఞము, బలి వైశ్వదేవము, అతిథి యజ్ఞము అనునవి ఐదు నిత్యములు. వైదిక సామాజిక జీవనమందు ప్రతి స్త్రీయు, పురుషుడును ఈ యజ్ఞము లొనర్పవలెనను విధానము కలదు. అట్లే నైమిత్తిక షోడశ సంస్కారము లా యా సమయము లందొనర్ప బడుటయేగక జలవాయువుల శుద్ధికొరకు ఋతుపరివర్తనము నందును, అన్యముఖ్యావసరము లందును యజ్ఞము లొనర్పబడుచుండెను. వైదిక జీవనమంత కర్మపై ఆధారపడి యున్నది. తదనంతరము భగవద్గీతయందును కర్మయే జీవనమునకు ముఖ్య అంగమని నిర్దేశింప బడినది. గీతయందలి "కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన" అను విషయము వైదిక జీవనమందు అంతకుముందే విధింపబడి యున్నది. ఆర్షగ్రంథములన్ని కర్మయొనర్చుటకే ఆదేశించుచున్నవి. కర్మఫలము నపేక్షింపక శుభకర్మలొనర్చుటయే జీవనము యొక్క లక్ష్యమై యుండదగును. అంతమందు భక్ష్యాభక్ష్యముల నిర్ణయము అవసరమైయున్నది. తమోగుణమునకు దూరమును, రజోగుణమునకు మితముగను, యుండి సదా సత్వగుణాభివృద్ధికై పాటుపడుటయే వైదిక జీవనము నందుగల ఆదర్శము. తమోగుణమును వర్ధిల్ల జేయు పదార్థములన్ని అభక్ష్యములని జెప్పబడినది.

ఇవ్విధముగ వేదకాల జీవన మత్యంత వ్యవస్థితముగను, సుందరముగను యుండెనని మనకు దెలియుచున్నది. జీవనము యొక్క లక్ష్యమే సామూహికాభివృద్ధియై యుండెను. మేము స్వవిషయమందును, అన్యుల విషయమునందును ఏమి చేయవలసి యున్నదను నీ త్రివిధ కర్తవ్యములే సమస్త జీవనమునందు విధింపబడి యున్నవి. మనుష్యుడొకవేళ నీ త్రివిధ కర్తవ్యములను పాలించినచో నే విధమైన వివాదమున కవకాశ ముండ నేరదు. దీనివలననే వైదిక జీవనము యొక్క అస్తిత్వము శాంతిమయమై యుండును. అయ్యది నేటి వస్తువాదమున కత్యంత దూరమై యున్నదననగును.

వైదికజీవనమున కాధారములైన, సిద్ధాంతములను సంక్షిప్తముగ నవలోకించిన పిమ్మట సంస్కారముల యొక్కయు వర్ణాశ్రమముల యొక్కయు విశేషజ్ఞాన మత్యంతావశ్యకమై యున్నది. ఏలనన వైదిక జీవనమునకు నివియే ఆధారభూతములనుట స్పష్టము. సామాజిక జీవనమంత వీనిపైననే స్థిరపడి యున్నది.

౬. వైదిక సంస్కారములు : మానవ జీవన వికాసార్థము, మానసిక సంకల్పములును, విచారములును గొప్ప మహత్వము కలిగి యున్నవి. మనవిచారములు విశేషముగ మన పరిస్థితులపై నాధారపడి యుండును. మన విచారముల ప్రభావము మన కార్యములపై బడుచుండును కావుననే వైదిక జీవనమందు సంస్కారములకుగొప్ప మహత్వ మివ్వబడినది. గర్భాధానమునుండి మృత్యువు వరకు సంస్కారములద్వారా మనుష్యుని అభివృద్ధి కొరకు శుభకోరికలు వ్యక్తపరుపబడుచుండును. అట్లేయతని కుల మర్యాదను పరిస్థితిని, రాష్ట్రమునకును, సమాజమునకును దగిన కర్తవ్యములను ఆ వ్యక్తికి బోధింపబడుచుండును. ఆ కారణము వలననే సంస్కారములు గొప్ప ఉత్సవములుగ జరపబడుచుండును.

వేదాలలో షోడశ సంస్కారముల విశిష్టత

గర్భాధానము (౧)

శ్రేష్ఠమైనసంతాన ముత్పన్నమగుటకుగాను ఈ సంస్కారము విధింపబడి యున్నది, బిడ్డల జీవనము గర్భమునుండి ఆరంభమగుచున్నది కాన బిడ్డల జీవనము యొక్క వికాసము వారి తల్లిదండ్రులపై నిర్భరమై యుండును. బ్రహ్మచర్యకాలము గడపిన పిదప నా బ్రహ్మచారి గృహస్థాశ్రమమున ప్రవేశించును. సంతానము గలుగ వలెనను కోరికతో బరమాత్మను ప్రార్థించుచు దంపతులు సంస్కారమొనరించి గురుజనుల ఆశీర్వాదము బొందుచుండిరి. పొందుచుందురు. ఈసంస్కారము వలన బాహ్యరూపేణ తల్లిదండ్రులు శుద్ధియగుదు గర్భమున రాగల శిశు శరీరము మనస్సు విశేషముగ వికసితమగును. ఆర్ష గ్రంథములందు గర్భాధానకాలముగూడ నిర్దేశింపబడి యున్నది. వేద మంత్రముల ద్వారా దంపతులు మంచి గుణములు సౌందర్యములుగల సంతానము కలుగవలెనని గోరుచుందురు. వేదకాలమందు అన్నాది పదార్థముల కొదువ లేనప్పుడీ సంతానేచ్ఛ అనునదొక ధార్మిక కృత్యముగ భావింపబడుచుండెను. సంతానోత్పత్తి క్రియగూడ నొకధార్మిక కృత్యముగ వైదిక జీవనమందొక అంగమై యుండును.

పుంసవనము (౨)

పుత్రేచ్ఛ గల దంపతులకే ఈ సంస్కార మభీష్టమై యుండెనని కొందరు అభిప్రాయ పడుచున్నారు. కాని అది యథార్థముకాదని గోచరమగుచున్నది. గర్భాధానము జరిగిన మూడునెలలకు పిమ్మట గర్భాశయమున శిశు శరీర రచన ఆరంభమగును. కాన దాని రక్షణార్థమే ఈ సంస్కారము విధింపబడియున్నదనుట మాత్రము తథ్యము. ఈ సందర్భమున అథర్వణ

వేదమందు వర్ణింపబడిన పుత్రేష్టి మంత్రముల ద్వారా యజ్ఞము చేయబడుచున్నది. ఇప్పుడు పతి తన పత్నిని ఫలపుష్పాదుల చేతను, ఇతర విధముల చేతను ప్రసన్నింపజేయును. ఫలముల నొసంగుట వలన పత్నియొక్క మనోరథము సఫల మగుటకని భావము. వైదిక దృక్పథమున నీ సంస్కారము గొప్ప మహత్వముగల దనుటకు కారణమేమన నీ సమయమందు దంపతులు నేటినుండి గర్భపాతమగునట్టి ఏ కార్యమును మేము జేయమని ప్రతిజ్ఞ చేయుదురనుట గ్రాహ్యము.

సీమంతోన్నయనము (౩)

ఈ సంస్కారము గర్భము స్థిరపడిన నాల్గవ మాసమందు జేయబడును. ఈ సంస్కారమందును స్త్రీని సంతోషింపజేయుటకు ప్రయత్నము గావింపబడును. ఇక పత్ని తన ముఖమును స్వచ్ఛమైన జలమందో, ఘృతమునందో చూచునపుడు, నీవేమి చూచుచున్నావని పతి అడుగవలెను? అప్పుడు పత్ని ప్రజలను జూచుచున్నానని యుత్తరమివ్వవలెను. దీని వలన గర్భస్థ శిశువృద్ధి నొందుటకు ప్రోత్సాహ మబ్బును. ఇది యొక సామూహిక సంస్కారము. ఇందు పతి స్వయముగ తన చేతులతో పత్ని నలంకరించును. సంగీతాది వాద్యముల ద్వారా స్త్రీనిపుసన్నింపజేయుదురు. వయోవృద్ధులు, స్త్రీలు పురుషులు, గురుజనులు వీర ప్రసవరా లగుటకు నామె నాశీర్వదింతురు. శిశు జననమునకు బూర్వ మా శిశువు ఓజస్వి గలదియు, ప్రతిభాశాలియు నగుటచేకే ఈ మూడు సంస్కారములు విధింపబడినవని దెలియుచున్నది. కాన సుగుణ సంపత్తి రూప లావణ్యాదులను గోరెడు ఆర్యులు ఆరోగ్యవంతులుగను, సంపన్నులుగను, ప్రసన్నచిత్తులుగను అవశ్యముగనుండి రనుట కెంత మాత్రము సందేహములేదు.

జాతకర్మ (౪)

ఈ సంస్కారము సంతాన ముత్పన్నమైనప్పు డొనరింపబడును. మనుష్య జీవనముతో సంపర్కముకలుగజేయు నదియే మొదటి సంస్కారమన నొప్పును. తండ్రి శిశువును వడిలో నుంచుకొని, హోమముజేయును నా యీ శిశువు నశించకుండుగాక! అట్లె నా పశ్వాదులు వృద్ధిబొందు చుండుగాక యని ప్రార్థించుచుండును. తదనంతరము జనకుడు శిశు చెవిలో "వేదోఽసి" అని చెప్పుచు నీవు మేధావంతుడవును, వేదజ్ఞుడవును అగుదువుగాక యని ఆశీర్వదించును. అనంతరము ఘృతమున తేనెను గలిపి బంగారు శలాక నందుముంచి శిశువునాలుకపై "ఓమ్" శబ్దమును వ్రాయును. వైద్యశాస్త్రానుసారముగ ఘృతము, తేనె అనునవి కఫపిత్త వికారములను నశింపజేయును. అట్లే బంగారము మేధస్సును ఉత్తేజింప జేయును. ఈ పద్ధతి సంతానముపై ఆర్యుల ప్రేమను ప్రదర్శింప జేయుచున్నది. ఆశ్చర్యమేమన, రుగ్ణావస్థగాని అకాల మృత్యువుగాని వారెప్పుడును తలంచక "జీవేమ శరదః శతమ్" అని భగవంతుని ప్రార్థించుచు వర్ధిల్లుచుండిరనుట గ్రాహ్యము.

నామకరణము (౫)

సంస్కారము శిశువుజన్మించిన పదునొకండవ దినమందో ౧౦౧వ దినమందో చేయదగునని విధానముకలదు. ఒకగుప్త నామము కూడ పెట్టుకొనునది ఆచారమందుండెననియు, అది జాతకర్మ సంస్కార సమయమందే తల్లి దండ్రులద్వారా పెట్టబడుచుండెననియు విదితమగు చున్నది. కాని సంస్కార సమయమున సంబోధనార్థముగ నొక నామము పెట్టబడుచుండును. నామము వినుటకు ప్రియముగను, సార్థకముగనుండ వలెను. ఆదర్శమైన జీవనముగడుపదగునను తలంపుతో తల్లిదండ్రులు ఋషిదేవతాది పూర్వజుల నామానుసారముగ తమ శిశువునకు నామకరణ మొనరింతురు. ఉపనిషత్కాలమందు ప్రాయికముగ తల్లిదండ్రుల పేరుతో బిడ్డలపేర్లు పెట్టబడుచుండెను. నామమొకటే యుండవలెనని మాత్రము విదితమగుచున్నది. కాని గుణములనుబట్టి యితర నామములును పెట్టబడుచున్నట్లు గోచరమగుచున్నది. పర్యాయ పదముల నాధారముగా గొనియు ఉపనామములును పెట్టబడుచుండినట్లు తెలియుచున్నది. ఈ సంస్కారము సామూహికముగ నొనర్చబడును. యజ్ఞము చేయబడిన పిమ్మట తల్లిదండ్రుల కిష్టమైన నామము శిశువునకు బెట్టబడును. ఋత్విజాది విద్వాంసులు బంధు మిత్రులందరు శిశువు నాశీర్వదింతురు.

నిష్క్రమణము (౬)

శిశువు నాల్గునెలల వాడగునపుడు, జన్మించిన తిథినాడు ఉద్యానమునకు గొనిపోయి శిశువునకు వాయు సేవనమును జేయించి సృష్టిసౌందర్యమును జూపుటయే ఈ సంస్కారము యొక్క ప్రయోజనము. అప్పటి వరకు వెలుపలి ఎండవాయువుల ప్రఖరతను సహించుటకు అసమర్థుడవై యుండును. అంతవరకు గృహమందలి శుద్ధమైన వాయువును ప్రకాశమును బొందుచుండెను. ఈ సంస్కారముద్వారా సూర్యావలోకనమును ముమ్మందుగ జేయించి సృష్టివైచిత్ర్యమును జూపబడును. అనంతరము యజ్ఞశాలయందు అగ్నిహోత్రముజేసి బంధు మిత్రులు శిశువును శతవర్షముల వరకు జీవించునట్లు ఆశీర్వదింతురు.

అన్నప్రాశనము (౭)

జన్మించిన ఆరవ మాసమందో, లేక ఎనిమిదవ మాసమందో బాలుడు అన్నమును జీర్ణించుకొనగలిగినపుడు ఈ సంస్కారమొనర్పబడును. అప్పుడు బాలకునికి దంతములుగూడ వచ్చియుండును. భారతదేశము కృషి ప్రధాన దేశమనుట ప్రసిద్ధము. కాన నీ సంస్కారము ద్వారా వేదకాలపు ఆర్యులు తమ బాలబాలికలను అన్నదేవతకు సమర్పింతురు. ఈ సందర్భమున శిశువులకు క్షీరాన్నము తినిపించవలెనను విధానము కలదు. యజ్ఞానంతరము తినిపించి "అన్నపతి రన్నాదో వర్ధమానో భవాయహః" అని ఆశీర్వదింతురు అనగా బంధు మిత్రాదులు నీవు అన్నపతివి గమ్ము. అన్నమును గ్రహించు యోగ్యతగల వాడవై వర్ధిల్లుము అ భావము. ఈ సంస్కారమునకు బిమ్మట ప్రతిదినము అన్నము కొంచెము కొంచెము బెంచుచుండవలెను. భోజన మందు ఘృతము లేని, పెరుగు విశేషముగ నుండరాదనుట గ్రాహ్యము.

చూడాకర్మ (౮)

శిశువు జన్మించిన సంవత్సరాంతమందో లేక మూడవ సంవత్సరారంభమందో వెంట్రుకలు దీయుటకు ముమ్మందుగ నీ సంస్కారమొనర్పబడును. అప్పటివరకు శిశువు తల మిగుల మృదువుగ నుండుట వలన జన్మ జాతకేశములే దాని రక్షించుచుండును. కాని ఈ సంస్కారము ద్వారా మొదటి కేశఖండనము సంస్కార రూపేణ జరుగును. యజ్ఞానంతరము శిశువు వెంట్రుకలను దీయవలెను. అనంతరము శిశువునకు స్నానముజేయించి, నూతన వస్త్రములచే నలంకరించి యజ్ఞశాలకు తేగా బంధు మిత్రాదులందరా శిశువును ఆశీర్వదింతురు.

కర్ణవేధ (౯)

శిశువు జన్మించిన మూడవ సంవత్సరాంతమందో లేక ఐదవ సంవత్సరారంభమందో చెవులు కుట్టుటకు ఈ సంస్కారమొనరింపబడును. ఈ సంస్కారమునుండి అనేక రోగములు నివారణ మగును. వైద్యక శాస్త్రానుసారముగ నీ సంస్కారమునకు గొప్ప మహాత్యము కలదు.

ఉపనయనము (౧౦)

ఈ సంస్కారము బాలకునకు ఎనిమిదవ సంవత్సరమున నొనర్పబడును. ఉపనయన శబ్దమున కర్థము గురువు దగ్గరకు జేర్చుట యనబడును. ఈ సంస్కారము ద్వారా బాలకుని యోగ్యతను గమనించి యజ్ఞోపవీత మొనర్చి ఇంటి వాతావరణమునుండి తొలగించి గురు సమీపమున అనగా ఆశ్రమమున ప్రవేశింపనగును. అంతకుముందు తల్లిదండ్రులే బాలకునికి ముఖాముఖిగ గొంత సాధారణ శిక్ష నొసంగుదురు. అధ్యయన కాలము తరచుగ బ్రాహ్మణ బాలకునికి ఎనిమిదవ, క్షత్రియ బాలునికి పదునొకండవ అట్లే వైశ్య బాలునికి ౧౨వ సంవత్సరమున ఆరంభింపబడును. యోగ్యతగల బాలకుల అధ్యయనారంభమింతకు పూర్వమును జేయవచ్చును. అనగా ఎనిమిదవ ఏట అందఱను ఆశ్రమమున జేర్చవచ్చును. మనుస్మృతిలో :-

బ్రహ్మవర్చస కామస్య కార్యం విప్రస్య పంచమే ।

రాజ్ఞో బలార్థిన ః షష్ఠే వైశ్య స్యేహార్థినో ఒష్టమే ॥

అనగా మంచి తేజస్సును బొందుటకు బ్రాహ్మణ బాలునికి ౫ వ, క్షత్రియ బాలకునికి ౬ వ, వైశ్యబాలునకు ౮వ సంవత్సరమున యజ్ఞోపవీత మొనరింపదగునని వ్రాయబడియున్నది. ఇదిగాక వసంత ఋతువున బ్రాహ్మణ బాలకునికి, గ్రీష్మ ఋతువున క్షత్రియ బాలకునకు, శరదృతువున వైశ్యబాలునకు ఉపనయన సంస్కారము చేయవలెనను కాల నిర్ణయము కలదు, కాని ఇయ్యది పాటింపబడుటలేదు. తల్లిదండ్రులు యోగ్యుడైన గురువు దగ్గర ఆశ్రమమున బాలుని జేర్చుదురు. ఆచార్యుడు దేవఋణము, పితృ ఋణము, ఋషి ఋణ ముమండి విముక్తుడగుటకు యజ్ఞోపవీతము ధరింపజేసి అన్ని విధముల విద్యా శిక్షలుగలుగ జేయుటకు ప్రయత్నించును. ఈ సందర్భమున విద్యార్థి కొన్ని నియమముల పాలించుటకు ప్రతిజ్ఞచేయును. అనగా నేను రాత్రియందే శయనింతును. నిత్యము వేదాధ్యయనము చేయుదును సమిధలుతెచ్చి ప్రతిదినము హవనము చేయుదును. భిక్షదెచ్చి జీవనము గుడపుదును అనునిత్యాదులు.

వేదారంభము (౧౧)

ఈ సంస్కారము ఉపనయన దినముననో లేదా దానికి బిమ్మట సంవత్సరము లోపలనో గురుకులాశ్రమమున వేదాధ్యయన మారంభింపబడును. అప్పుడు విద్యార్థి సాంగోపాంగముగ వేదము జదువుటకు వ్రతము స్వీకరించును. ఆచార్యుడు గాయత్రిమంత్రమునుండి వేదాధ్యయనము నారంభించును. దాని అర్థమును, మహిమను బోధించును. విద్యార్థి గాయత్రి మంత్రోపదేశముబొంది అనంత జ్ఞాన విజ్ఞానముల కల్పన జేయును. ఈ యనంత విశ్వముతో దనకు సంబంధముకలదని గ్రహించును. అట్లే విశ్వమును రచియించిన పరమేశ్వరుడే ఆరాధ్యుడని, అతని ఈయద్భుతశక్తిని గమనించి నతమస్తకుడగును, జీవిత కాలమంత నజ్ఞాన విజ్ఞానముల వర్ధిల్లజేయును నతనిని దెలిసి కొనుటకు బ్రయత్నించు చుండును.

సమావర్తనము (౧౨)

బ్రహ్మచర్య పూర్వకముగ వేదాదిశాస్త్రముల నభ్యసించి గురుకులమును విడచి గృహస్థాశ్రమమున ప్రవేశించుటకుగాను ఈ సంస్కారమొనర్పబడును. ౨౫ సంవత్సరముల ప్రాయమువరకు కనిష్ఠ బ్రహ్మచర్యమును పాలించి గురువు ఆజ్ఞనుబొంది ఇంటికేతెంచునపుడు ఆచార్యుడు స్నాతకునకు సద్గృహస్థుడగుటకు దగిన ఉపదేశముచేయును ఆకాలమందు అనగా వేదకాలమందు స్నాతకులధిక గౌరవమును బొందుచుండిరి, వారిని గృహస్థులుగూడ మధుపర్కాదులతో సత్కరించుచుండిరి. ఇకనట్లే దేశ దేశాంతరములకు వెళ్ళి అచ్చటి వాతావరణమును, ఆచార వ్యవహారములను, భౌతిక పదార్థములను దెలిసికొని లాభము బొందుటకు, వివాహమునకు గౌంతపూర్వమే రాజాది పురుషులు స్నాతకులకు మార్గవ్యయము లిచ్చుచున్నట్లు విదితమగుచున్నది. అధ్యయన కాలమునందతికఠోరముగ నుండుటయేగాక వతిని తల వెంట్రుకలు, నఖములు మున్నగునవి పెరిగి యుండును. సమావర్తన సమయమందు యజ్ఞానంతరము విధిపూర్వకముగ క్షౌరమును సుగంధిత శుద్ధజలముతో స్నానమునుచేయించి అత్తరుపెట్టి వస్త్రాలంకారముచేసి పుష్పమాలికాదులను ధరింపజేసి స్నాతకోపాధిచే వతని విభూషిత మొనరచ్చుదురు. ఇప్పుడు విశ్వవిద్యాలయములందును "కన్వొకేషన్" అనుసమావర్తనము వలెనే యొక విధముగ జరుపబడు చున్నది. కాని అంతటి ఆదర్శప్రాయ మెంతమాత్రము కాదు.

వివాహము (౧౩)

ఉత్తమ, మధ్యమ, కనిష్ఠములని బ్రహ్మచర్య కాలములు నిర్ధారితములై యున్నవి. కనిష్ఠపక్షమందు ౨౫ ఏండ్ల ప్రాయమున పురుషునకును ౧౬ ఏండ్ల ప్రాయమున స్త్రీకిని వివాహము కాదగును. జీవన మందన్ని సంస్కారములకంటె దీనికి విశేష మహత్త్వముకలదు. ఎందుకనగా నిది అన్ని సంస్కారములకంటే గొప్ప సమారోహముతో నొనరింపబడును, తరుచుగ నిది కన్యాదాత గృహమందే సంపన్నమగును.

వరుడు విద్వాంసుల జనకాది బంధుమిత్రుల యుక్తముగ గొప్ప సమారోహముతో కన్యాదాత గృహమునకు విచ్చేయునపుడు కన్య తండ్రి అర్ఘ్యపాద్య ఆచమనాది మధుపర్క విధి గావించి వరుని సత్కరించును కన్యాదానముచేయును. పిమ్మట యజ్ఞమండపమున వధూవరులను గూర్చుండబెట్టి విధ్యుక్తముగ యజ్ఞ మొనర్పబడును, మన్వాది ధర్మశాస్త్రములందు అష్టవిధ వివాహములు క్లేశింపబడినవి. బ్రాహ్మ, దైవ, ఆర్ష, ప్రాజాపత్య, గాంధర్వ ఆసుర, రాక్షస, పైశాచికములని ప్రసిద్ధములు, మొదటి నాల్గు మాన్యములును, ప్రచలిత ములునై యున్నవి.

గాంధర్వ వివాహమును విశేషముగ వాడుకకు రాగల్గినది. బ్రాహ్మ వివాహ మత్యంత ఆదర్శప్రాయమన నొప్పును. కన్య తండ్రి స్వయంవర రూపేణ కన్యను యోగ్యుడైన వరున కర్పించును. యజ్ఞముచేయు విద్వాంసునకు కన్యనిచ్చుట దైవమనబడును. గోదానపూర్వకముగ వనవాసులగు ఋషులకు కన్యనిచ్చుట ఆర్షమనబడును. ప్రాజాపత్యమనునది సంతానోత్పత్తి నుద్దేశించి సాధారణముగను సామాన్య పురుషులందు విశేషముగను ప్రచలితమైయున్నది. ఇందు వధూవరులకు గృహస్థాశ్రమ శిక్ష యొసంగబడును. గాంధర్వమనునది యొక విధముగ స్వయంవర వివాహమనగును. ఎందుకనగా నిందు వధూవరుల పరస్పర ప్రసన్నతాది ఇష్టమే ప్రధానమై యుండును. శకుంతల యొక్క వివాహము దుష్యంతునితో నిట్లే జరిగినది. ఆసురము కన్యతండ్రికి శక్త్యనుసారము ధనమునిచ్చి కన్యను గ్రహించుటయని యెరుగవలెను. క్షత్రియాది యువకులు కన్యలను అపహరించి వారిని వివాహమాడిన నది రాక్షస వివాహ మనగును. బలత్కారముగ మైమరచియున్న కన్యతో సంపర్క మొనర్చుట నీచాతి నీచమైన పైశాచిక వివాహ మనబడును.

వైదిక జీవనమందు వివాహబంధన మొక దైవవిధానమనబడును. అయ్యది నేటి పశ్చిమదేశములందును ప్రచలితమై యున్నది. లేదా నేటి సభ్యత ననుసరించి జీవన నందొకతోటి సహాయుగ భావింపబడు చున్నది. కాని వైదిక దృష్ట్యా కేవలము భోగవిలాసముకొఱకు వివాహము కాదని యెరుగవలెను. వివాహమొక సర్వశ్రేష్ఠమైన సంస్కారము. ఎందుకన జీవన మందలి సమస్త సంస్కారములిందే కేంద్రీకరింపబడియున్న వన నొప్పును.

వానప్రస్థము (౧౪)

గృహస్థుడు ఏబదేండ్ల ప్రాయము గల వాడగునపుడు గాని లేదా తన పుత్రునకు పుత్రుడు పుట్టిన పిమ్మటగాని ఈ సంస్కార మొనర్పబడును. తదనంతర మతడు భార్యయుక్తముగనో, ఏకాకిగానో వనమునకు వెళ్ళి తన విద్యను, అనుభవమును ఇతర బ్రహ్మచారులకు బోధించుచు, స్వాధ్యాయమును యోగాభ్యాసాదులను జేయుచు కాలము గడపదగును.

సంన్యాసము (౧౫)

ఇంచుమించుగ ౭౫ ఏండ్లు వానప్రస్థాశ్రమ కాలము గడపి, ఇంద్రియములను వశపరచుకొని, శోక మోహాదులను తొలగించి, శిఖా సూత్రముల త్యజించి యజ్ఞాది క్రియలొనర్చి సంన్యాసి కాదగును. ఇకనతడు పరోపకారార్థము వేదజ్ఞాన ప్రచారమును, సత్యోపదేశమును జేయుచు నీశ్వర చింతనమున మగ్నుడై ముక్తిని బడయుటకు ప్రయత్నించుచుండవలెను.

అన్త్యేష్టి (౧౬)

మరణించినపుడు ఈ యంతిమ సంస్కారమొనర్పబడును. స్నానము జేయించి శవమును శ్మశానమునకు గొనిపోయి చందనాది సమిధలలో బెట్టి వేద మంత్రముల ద్వారా ఘృతాహుతులొనర్చుచు భస్మము చేయవలెను.

జీవితాంతము వరకు నీ సంస్కారముల మహత్వమెంతేని కలదనవొప్పును.

ఆశ్రమములు

వేదకాలమున భారత వాసులు దీర్ఘకాల జీవనము గడపగల్గుచుండిరి. వేదోక్తముగ మానవ జీవితమును చతురాశ్రమములందు విభజింపబడి యున్నది. ఆశ్రమమన శ్రమ పూర్వకముగ నా యా ఆశ్రమ నియమముల పాలించుట యనవగును. వీని వ్యాఖ్య వైదిక సాహిత్యమున విశేషముగ వ్రాయబడియున్నది. ఉపనయనానంతరము ఆచార్యకులమున బ్రహ్మచారి ప్రవిష్టుడగును. కనిష్ఠ పక్షమందు ౨౫ ఏండ్ల వరకే బ్రహ్మచర్యాశ్రమమున జీవనము గడపవలసియుండును. ఆచార్యుడు బ్రహ్మచారికి వేదాది శాస్త్రముల నభ్యసింపజేయుచు ఇహపర సంబంధ ధర్మ నియమములను బోధించును. ఋణత్రయము నుండి అనగా దేవ ఋణము, పితృ ఋణము, ఋషి ఋణముల నుండి విముక్తుడవగుటకే నీ కీ మూడు పోగులు గల యజ్ఞోపవీతము ధరింపబడినదనియు హెచ్చరించును. కన్యకలు గూడ బ్రహ్మచర్యాశ్రమ నియమములను పాలించుచు కనిష్ఠ పక్షమున ౧౬ ఏండ్ల వరకు విద్యాశిక్షల బొందుచుండిరి. వారి గురుకులములు గూడ వేర్వేరుగ నేర్పరుపబడి యుండెడివి. వారికి విద్యాశిక్షలతో బాటుగ సంగీతము, నృత్యము, గణితము, హస్తక్రియాది లలిత కళలు నేర్పబడుచుండినట్లు విదితమగుచున్నది. ఈ గురుకులములు నగరమునకు గొంత దూరమున నుండెడివి. భరద్వాజాశ్రమము, తక్షశిల, మున్నగునవి విద్యా కేంద్రములుగ ప్రసిద్ధములై యుండెడివి. ఇదిగాక శౌనకాశ్రమము, వసిష్ఠాశ్రమము, కాశీ మున్నగునవియు విద్యాపీఠములుండెను. కురుక్షేత్ర సమీపమున కన్యలకు ఉన్నత విద్యాశిక్షల బోధించుటకు కన్యా గురుకులముండినట్లు కూడ తెలియుచున్నది. వేదములతో బాటుగ బ్రహ్మచారులయు, బ్రహ్మచారిణులయు అభిరుచిని జూచి వ్యాకరణ నిరుక్త ఛందస్సులు జ్యోతిషము, న్యాయ, వైశేషిక, యోగ సాంఖ్య వేదాన్తాదులు గూడ నేర్పబడుచుండెను. మానవుని జీవితమున నత్యావశ్యకములైన విషయముల జ్ఞానము కలుగజేయుచుండిరి. ఈ బ్రహ్మచర్యాశ్రమము నందరును తపస్వి జీవనము గడుపుచు నిరభిమానులై యుండెడి వారనక తప్పదు. ఇందు బాలబాలికలు బ్రహ్మ యజ్ఞము, దేవ యజ్ఞము అను నీ రెంటిని నిత్యము చేయుచుండెడి వారని యెరుగవలెను.

గృహస్థాశ్రమము

బ్రహ్మచర్య కాలము గడపి సమావర్తన సంస్కారానంతరము స్త్రీ పురుషులు పరస్పర మొకరినొకరు ఇష్టపడి విధ్యుక్తముగ ఆవసథ్యాధానము అగ్నిని స్థాపించి యజ్ఞము చేసి ఆజన్మము గృహస్థ ధర్మమును పాలింతుమని విద్వాంసులు మొదలుగా గల సభను అందరి యెదుట ప్రతిజ్ఞ జేసి గృహస్థులగుదురు. గృహస్థులై ప్రతి దినము పంచ మహా యజ్ఞములను అనగా బ్రహ్మ యజ్ఞము, దేవ యజ్ఞము, బలివైశ్వదేవము, పితృ యజ్ఞము, అతిథి యజ్ఞములను చేయవలసియుండును. అందులకే మనుస్మృతి యందు-

యస్మాత్త్రయోఽప్యాశ్రమిణో జ్ఞానేనాన్నేన చాన్వహమ్
గృహస్థేనైవ ధార్యన్తే తస్మాజ్జ్యేష్ఠాశ్రమో గృహీ

అనగా గృహస్థుడు ప్రతి దినము జ్ఞానము చేతను, అన్నాదుల చేతను బ్రహ్మచారులను, వానప్రస్థులను, సంన్యాసులను అను నీ మూడాశ్రమ వాసులను పోషించును, గాన గృహస్థాశ్రమము జ్యేష్ఠాశ్రమమని చెప్పబడినది.

ఈ పంచ యజ్ఞములందలి వైశ్వదేవాది యజ్ఞములకు భిక్షుల మిగిలిన అన్నము అమృతమని చెప్పబడినది. దీని వలన వైదిక జీవనమెంత మహత్వము గలదనుట సహజముగ బోధపడగలదు.

వానప్రస్థాశ్రమము

సాధారణముగ గృహస్థుని పుత్రునకు పుత్రుడు కలిగినప్పుడు కుటుంబ భారమంత తన పుత్రుని స్వాధీనము చేసి, వానప్రస్థుడు కాదగును. వానప్రస్థుడు ప్రతి దినము పంచ మహా యజ్ఞములను, స్వాధ్యాయమును, యోగాభ్యాసమును జేయుచు సామాన్యమైన తపస్వి జీవనము గడుపవలసియుండును. తపస్విని గా నుండగోరినచో తన భార్య గూడ తనతో బాటుగ నుండగల్గును. విశేషముగ వానప్రస్థి కంద మూల ఫలములను సేవించుచుండుట శ్రేయస్కరమని భావించును, పక్వమైన అన్నమువంటిగ సేవించకుండనుండును. తనకు గలిగిన జ్ఞానమును, అనుభవమును బ్రహ్మచారులను బోధించవలసియుండును. ప్రాకృతిక పదార్థముల నుండియే రోగాదులను తొలగించుకొనవగును. గంభీరమై గూఢమైయున్న విషయములను ఋషుల నుండి తెలిసికొనుచు, వాని ఫలమును బొందుటకు యోగాభ్యాసము చేయుచుండవలెనని తెలియుచున్నది.

సంన్యాసాశ్రమము

వైదిక జీవనమందలి అంతిమ ధ్యేయము మోక్షమై యున్నది. దీని బొందుటకే చతురాశ్రమములు మెట్లుగా నున్నవి. సంన్యాసి నిరాటంకముగ వేద ధర్మ ప్రచారము జేయుచు సంచరించుచుండును. వానప్రస్థాశ్రమమునకు బిమ్మట సంన్యాసి కాదగునని విధానము కలదు. కాని ఎందరో బ్రహ్మచర్యము నుండియే సంన్యాసులైనట్లు తెలియుచున్నది. సంన్యాసమును గ్రహించుటకు బూర్వము తాను కలిగి యున్న సంపదాది సర్వస్వమును దానము చేయును. కాన పూర్ణ వైరాగ్యమును బొంది కేవల దండకమండలములను, కటివస్త్రమును గుడ్డను మాత్రము ధరించును. దినమందొక పర్యాయము గృహస్థుల ఇండ్లకు భోజనార్థము వచ్చును. కాని ఆతడడుగడు గృహస్థులే అతనిగాంచినపోయి అన్నాదుల సమర్పింతురు. సంన్యాసి గృహస్థులకు సత్యమైన వేద ధర్మమును బోధించుచుండును. బ్రహ్మచర్యాశ్రమమున ధర్మమును, గృహస్థాశ్రమమున ధర్మానుకూల అర్థమును, వానప్రస్థాశ్రమమున ధర్మార్థ కామములను, ఈ సంన్యాసాశ్రమమున మోక్షమును సాధించగల్గును. కాన ధర్మార్థ కామ మోక్షముల సంబంధమీ చతురాశ్రమములతో సూటిగా గలదని యెరుగవలెను. వేదమున-

"కుర్వన్నే వేహ కర్మాణి జిజీవిషేచ్ఛతꣳ సమాః" చెప్పబడినట్లునూ, మానవుడు శుభకర్మ లొనర్చుచు శత వర్షముల వరకు జీవించునట్లు ఇచ్ఛగింపవలెనని జెప్పబడినది. అయ్యది ఈ చతురాశ్రమముల పాలించుట వలననే శత వర్షముల వరకు జీవించుచు, ముక్తిని గూడ బొందగలుగుననుట గ్రాహ్యము. మనుష్య జీవనమప్పుడే సార్థకమగును.

వర్ణ వ్యవస్థ

కేవలము గృహస్థుల యందే ఈ వైదిక వర్ణ వ్యవస్థ నాలుగు విధములుగా విభజింపబడినది. సమాజ కార్యములన్ని సుచారు రూపమున నెరవేరుటకే యీ విభాగము ఏర్పడియున్నదన నొప్పును. ఏ దేశమందైనాని కార్యరూపమున నీ విభాగముండియే యున్నది. నామాంతరము మాత్రము కలదు. కాలాంతరమందు జాతులని, ఉప జాతులని అవైదిక సాహిత్యమందు ఉల్లేఖింపబడి యుండుట గోచరమగుచున్నది. వైదిక సాహిత్యమున ఆచారాది భేదము నుండి ఆర్యులని దస్యులని మాత్రము వ్రాయబడియున్నది. ఆ వేదకాలపు ఆర్యులలో నాలుగు వర్ణముల విభాగము జన్మతః గాక గుణ కర్మ స్వభావాదులతో గలదిగా వర్ణింపబడియున్నది. కాన నెవనికే కర్మక్షేత్ర మభీష్టమై యుండునో తదనుకూలముగ వర్తించుటకు ప్రతి వానికి స్వాతంత్ర్యము కలిగి యుండెడిది. ఎట్లనగా వేదముల జదివి చదివించుటకును, యజ్ఞముల జేసి జేయించుటకును, దానమిచ్చుటకును, పుచ్చుకొనుటకును యోగ్యుడగు నతడు జ్ఞాన కర్మాది ప్రాధాన్యతను బట్టి బ్రాహ్మణుడుగను, వేదాధ్యయనము, యజ్ఞము, దానము, యుద్ధము, శరణాగతుని రక్షణము మున్నగు కర్మలొనర్పగల యోగ్యుడు శక్తి ప్రాధాన్యతను బట్టి క్షత్రియుడగను, వేదాధ్యయనము, యజ్ఞము, వ్యాపారము, కృషి, వడ్డీ పుచ్చుకొనుట, గవాది పశువుల రక్షణము, దానము జేయుట మున్నగు కర్మలొనర్పగల యోగ్యుడు ధన ప్రాధాన్యతను బట్టి వైశ్యుడుగను, అట్లే ఉపర్యుక్త వర్ణస్థుల కార్యములు చక్కగ నెరవేరుటకు సహాయము చేయునతడు సేవా ప్రాధాన్యతను బట్టి శూద్రుడుగను గణింపబడు చుండిరని విశదమగుచున్నది. ఇందు పెద్ద చిన్న భేదము లేకుండనెట్లు శరీరమందు ముఖము, బాహువులు, కాళ్లు, పాదములు గలవో అట్లే వైదిక మానవ సమాజమందు ముఖము వంటి వారు బ్రాహ్మణులు, బాహువుల వంటి వారు క్షత్రియులు, తొడల వంటి వారు వైశ్యులు, పాదముల వంటి వారు శూద్రులు అని యెరుగవలెను.

ఈ వైదిక వర్ణ వ్యవస్థ యందు గమనింపదగిన విశేషములు రెండు.

౧. వైదిక సామ్యవాదమనబడు సమత్వ భావమను నదొకటి.

౨. వర్ణముల వర్గీకరణము జన్మము నుండిగాక గుణ కర్మాదుల నుండి యనునది రెండవది.

ఎందుకనగా వేదములందనేక స్థానములందు అజ్యేష్ఠ - అకనిష్ఠ అని ఉపదేశింపబడినది. అనగా నొకడు జన్మ నుండి పెద్ద అనిగాని, చిన్న అనిగాని కాదనుట గ్రాహ్యము. ఇదియే సంఘీ భావమును సుస్థిరముగ నుంచగల్గును. ఎప్పటి నుండి వేద విముఖులై వ్యర్థముగ చిన్న పెద్ద అను భేదమును కలుగజేసిరో అప్పటి నుండియే సంఘీ భావ మంతరించిన దనక తప్పదు. ఏ వర్ణస్థులైనను చిన్న పెద్ద అనక తమ తమ కర్తవ్యముల పాలించుచుండునో సమత్వము సహజముగ స్థిరపడగల్గుననుట కెంత మాత్రము సందేహము లేదు. కాన పశ్చిమాది దేశములందు ప్రచలితములైన భౌతిక వాదము, సామ్యవాదము సంపత్తివాదము మొదలుగా గల సమస్త వాదములు వైదిక వర్ణాశ్రమములందు అభిన్నముగ సమావేశము కాగలవు. చదువరులు వీని ఉపయోగమును దెలిసికొని వాని సమాజమున ప్రచలింపజేసిన నెంతయో మేలు చేకూరుటయే గాక ధర్మార్థ కామ మోక్షములు చేకూరగలవని హెచ్చరించుచు విరమించుచున్నాను. శమిత్యోమ్-

వైదిక వాఙ్మయం

చరిత్రకందని కాలంలో దివ్యజ్ఞానసంపన్నులు, దయాళువులైన మహర్షులు మనకందించిన వాఙ్మయం వేదవాఙ్మయం. మహా మహిమాన్వితులైన ఆ మహర్షుల ద్వారా భగవంతుడు ఆవిష్కరించిన నిత్యసత్యాలే వేదాలు. వేదమనే పునాదిపైనే కాలం గడిచేకొద్దీ ఎన్నో ధర్మశాస్త్రాలు వెలిశాయి. కనుకనే సమస్త సాహిత్యానికీ, ధర్మానికీ, సంస్కృతికీ వేదం మూలాధారమని భారతీయుల విశ్వాసం.

వేదసంహితలు : ఋక్సంహిత, శుక్లయజుస్సంహిత, సామసంహిత, అథర్వసంహిత అని మనకు నాలుగు వేదసంహితలున్నాయి. ఈ సంహితలనే మంత్రభాగమంటారు. కొందరు బ్రాహ్మణములను కూడా సంహితలనే చెబుతుంటారు. కాని సంహితా భాగం మాత్రమే వేదం. ప్రతిసంహితలోనూ కొన్ని శాఖలున్నాయి.

బ్రాహ్మణాలు : పై సంహితలకు గల ప్రతి శాఖకు బ్రాహ్మణ గ్రంథాలుండేవి. నశించి పోయిన శాఖలు నశించిపోగా మనకిప్పుడు కొన్ని బ్రాహ్మణాలు మాత్రమే దొరుకుతున్నాయి. మంత్రభాగవ్యాఖ్యాన రూపాలే బ్రాహ్మణాలు. ఇవి ఆయా యాగాలను నిర్దేశిస్తూ వీటి స్వరూపాన్ని చక్కగా వివరిస్తున్నాయి. ఐతరేయబ్రాహ్మణం, తైత్తిరీయబ్రాహ్మణం శతపథబ్రాహ్మణం, షడ్వింశ బ్రాహ్మణం, గోపథ బ్రాహ్మణం మొ॥ బ్రాహ్మణాలు పై సంహితలకు సంబంధించినవి.

అరణ్యకాలు : బ్రాహ్మణ గ్రంథాల లాగానే గద్యపద్యమయమైనవి ఆరణ్యకాలు. ఇవి బ్రాహ్మణాలకు పరిశిష్టాలు. వానప్రస్థాశ్రమం స్వీకరించినవారు అరణ్యాలలో అధ్యయనం చేయడం వల్ల వీటికి అరణ్యకాలని పేరేర్పడింది. వీటిలో కర్మకాండయొక్క చరమదశ, బ్రహ్మకాండ ప్రారంభావస్థ మనకు కనబడుతుంది. బ్రహ్మకాండ అంటే వేదాంతం. అరణ్యకాలలో యజ్ఞయాగాలకు, ధర్మాచారాలకు సంబంధించిన ఎన్నో విశేషాలు వివరింపబడుతున్నాయి. ఐతరేయారణ్యకం, తైత్తిరీయారణ్యకం మొ॥ అరణ్యకాలు ప్రసిద్ధాలు.

ఉపనిషత్తులు : ధర్మార్థకామమోక్షాలనే నాలుగు పురుషార్థాలు. ఇవి విద్యా వివేకాలచేత సంపాదించదగినవి. విద్యలు "పరా" అని "అపర" అని రెండు విధాలు. నాలుగువేదాలు అపరవిద్య అని పిలువబడతాయి. వీటితో మొదటి మూడు పురుషార్థాలను సాధించుకోవచ్చు. కాని పరమపురుషార్థమైన మోక్షాన్ని అపరవిద్య సాధించలేదు. ఉపనిషత్తులలో చెప్పబడిన పరవిద్యద్వారానే అది సాధ్యం. ఉపనిషత్తులకే వేదాంతాలని పేరు. వీటి సంఖ్యను గురించి ఎన్నో వాదాలున్నాయి. నూట ఎనిమిది ప్రసిద్ధోపనిషత్తులలోను శ్రీమదాచార్యులు ప్రమాణంగా స్వీకరించినవి ఈశాది ఉపనిషత్తులు పది మాత్రమే.

వేదభాష్యాలు : వేదార్థాన్ని తెలుసుకోకుండా కేవలం వల్లెవేయడం వల్ల పరిపూర్ణమైన ఫలం కలుగదు. మరి వేదార్థాన్ని ఎలా తెలుసుకోవాలి? యాస్కుడు వేదార్థపరిశీలనం చేస్తూ నిరుక్తాన్ని వ్రాశాడు. తరువాత స్కందస్వామి, వేంకటమాధవుడు, ఉద్గీథుడు మొదలైన వారు భాష్యాలు వ్రాశారు. సాయణాచార్యులు వేదసంహితల కన్నింటికి ఇంకా కొన్ని బ్రాహ్మణాలకు ఆరణ్యకాలకు కూడ భాష్యాలను వ్రాసి వేదభాష్యకారపదాన్ని సార్థకం చేశారు. ఉవటుడు మహీధరుడు శుక్ల యజుస్సంహితకు భాష్యాలను వ్రాశారు. 19వ శతాబ్దంలో మహర్షి దయానందుడు ఋగ్వేదయజుర్వేదములకు భాష్యం వ్రాశాడు. దయానంద భాష్యార్థమే సరియైనది, ప్రామాణికమైనదని నేటి వైదిక విద్వాంసులు అంగీకరిస్తున్నారు.

వేదాంగాలు : వేదార్థాన్ని క్రమబద్ధంగా తెలుసుకోవడానికి ఆచరణలో పెట్టడానికి ఉపయోగించేవి వేదాంగాలు. శిక్ష, వ్యాకరణం, ఛందస్సు, నిరుక్తం, జ్యోతిషం, కల్పం అని ఇవి ఆరు. వీటిలో కొన్ని వేదార్థాన్ని తెలుసుకోవడానికి ఉపయోగిస్తే, మిగతావి వేదం చేత ప్రతిపాదింపబడిన ధర్మాన్ని అనుష్ఠించడానికి సహాయ్యం చేస్తాయి.

వేదాలలో ఏమున్నది? వేదాలు విజ్ఞాననిధులు. ఆధ్యాత్మికంగా మహోన్నతస్థాయిని సాధించిన మహర్షులు ఆధిదైవిక - ఆధిభౌతిక విషయాలలో స్వయంసమృద్ధిని సాధించడంలో ఆశ్చర్యమేముంటుంది? భౌతిక విషయాలలో ఇప్పుడు కోట్లకొలది ధనవ్యయంతో ఎందరో వ్యక్తులు, ఎన్నో సంవత్సరాలు పరిశోధించి ఎలాగో అతికష్టంమీద కనుగొనగల్గిన విశేషాన్ని వారు యోగాభ్యాసంతో మానసిక ప్రణిధానంతో తేలికగా కనుక్కొనగలిగారు. ఆత్మశక్తి తగ్గిపోయి బాహ్యప్రకృతి మీద ఆధారపడి మనం ఎన్నో ప్రయోగాలు చేసి విసిగి వేసారి చిట్టచివరకు ఎలాగో ప్రకృతి తత్త్వాన్ని కొంత తెలుసుకోగలుగుతున్నాం. కాని యోగాభ్యాసంతో, తపశ్శక్తితో ఆత్మశక్తిని బాగా పెంచుకున్నమహర్షులు ప్రకృతిమీద ఆధారపడకుండా భౌతికాభౌతికసత్యాలను అరచేతిలోని రేగుపండులాగా చూడగలిగారు. ఆ సత్యాలనే లోకానికి ఆవిష్కరించారు.

వేదాలలో కొన్ని సందర్భాలలో కనపడే అంశాలను బట్టి వారి విజ్ఞానాన్ని మనం చక్కగా తెలుసుకోవచ్చు. ఉదాహరణకు కొన్నింటిని మాత్రం ఇక్కడ పరిశీలిద్దాం. ఇలాంటివి

వేదసంహితలలో అడుగడుగునా ఎన్నో ఉన్నాయి. వాటిని ఉత్సాహవంతులు చదివి అర్థంచేసుకొని మన వెనుకటి తరాలవారి సంస్కృతిని విజ్ఞానాన్ని లోకకళ్యాణానికి ఉపయోగించాలి.

ఆకాశయానం : ఈనాడు విమానాలు సర్వసాధారణాలైనాయి. కాని ఆనాటి వారికి విమానయానం తెలియనిదికాదు. ఋగ్వేదంలో ప్రథమ మండలంలో ౧౧౬వ సూక్తంలో 3వ మంత్రంలో ఈ ప్రస్తావం కనబడుతుంది. ఆ విమానాన్ని అశ్వినీ దేవతలు నడిపారు. యంత్రాలతో అది నడిచింది. నీటిపైన నడచే జలనౌక మాత్రం కాదది. అంతరిక్షమంతా తిరగగల సామర్థ్యం కలది. అంటే వారి విమానాలు జలంలోను భూపరిధిలోను అంతరిక్షంలోను స్వైరవిహారం చేసేశక్తిగలవని తెలుస్తున్నది. మనమింకా మూడుచోట్లా నడిచే శక్తిగల విమానాలను తయారుచేసుకోలేదు. యజుర్వేదంలోను (౧౯-౫౪, ౧౯-౪3) అథర్వవేదంలోను (౭-౬3-3) ఈ విమాన ప్రస్తావం ఉంది. ఈ విమానాలకు మూడు చక్రాలున్నట్లు ఋక్సంహిత చెబుతున్నది. (౧-౩౪-3).

విద్యుద్విజ్ఞానం : విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేయడం, దానిద్వారా ఎన్నో కార్యాలను సాధించడం మనమిప్పుడు చూస్తున్నాం. యజుర్వేదకాలం నాటికే విద్యుత్తును గురించిన స్పష్టమైన లక్షణాలను గుర్తించినట్లు తెలుస్తున్నది. యజుర్వేదంలో (౪. ౧౫-౧౯) సుమారు ఐదు మంత్రాలలో విద్యుత్ అగ్ని స్వరూపమని, దానికి రెండు తలలని, నాటిలో అది వస్తూ పోతూ ఉంటుందని, దవ్యలరూపంలో ఆవిర్భవిస్తుందని చెప్పబడింది. ఋణ-ధనాత్మకమైన రెండు విద్యున్మార్గాలు రెండు తలలుగా చెప్పబడ్డాయి. ఇలాగే విద్యుత్తు స్వరూపానికి సంబంధించిన లక్షణాలు స్పష్టంగా ఈ వేదంలో వర్ణింపబడ్డాయి.

ఓషధివిజ్ఞానం : ఓషధులకుగల గుణగణాలను పరీక్షించి వాటిని తమ ఆరోగ్యాలను పొగొట్టుకోవడానికి ఉపయోగించడం ఆనాటి మహర్షులకు బాగా తెలుసు. ఈ ఓషధిలక్షణాలను యజుర్వేదం చక్కగా వివరిస్తున్నది. (౧౨-౮౦, ౧౨-౯౧; ౧౨-౯౭). అథర్వవేదంలోను మూలికలు వాటి ప్రయోగాలు మొదలివిషయాలు చాలా విపులంగా చెప్పబడ్డాయి.

ఆయుర్వేదం : ఋగ్వేదానికి ఉపవేదం ఆయుర్వేదం. ఈ సంహితలో ఓషధి విజ్ఞానం వివరింపబడింది. అథర్వసంహితలో నాలుగోవంతు ఆయుర్విజ్ఞానాన్ని వివరించే మంత్రభాగమే కుబడుతుంది. ఈ సూక్తాలలో మానవుని శరీరంలోని ప్రతిచిన్న అవయవానికి సంబంధించిన విశేషాలు పేరుపేరున చెప్పబడ్డాయి. శరీరానికి, మనస్సుకు ఏర్పడే అనారోగ్యాలు, ఇంకెన్నో భయంకరమైన వ్యాధులు, వాటి నివారణోపాయాలు వీటిలో వివరించబడ్డాయి. దీనిని బట్టి సూక్ష్మ దృష్టి, ప్రాపంచిక విషయాలపై ఉండవలసినంత శ్రద్ధ వారికి పుష్కలంగా ఉన్నదని తెలుస్తున్నది.

గృహసూక్తం : అథర్వవేదంలోని గృహసూక్తాన్ని పరిశీలిస్తే ఆనాటివారి జీవనాన్ని గురించి, వారి భావనలను గురించి మనకు, స్పష్టమౌతుంది. ఇవి వారి భావనలు. మా ఇండ్లు సత్య మధుర సంభాషణలుగలవై యుండాలి. మంచి సౌభాగ్యాలతో హాస ప్రమోదాలతో నిండి, ఆకలిదప్పులు లేకుండా, నిర్భయమైనవిగా ఉండాలి. పుష్కలమైన ధన ధాన్యాలతో, మిత్రులతో బంధువులతో, సంతోషాన్ని పెంచుతూ కళకళలాడుతూ ఉండాలి. మాకుటుంబసభ్యులందరూ ఆరోగ్యంగా ఉండాలి. మా ఇండ్లలో ఆహారపదార్థాలు, పాలు నెయ్యిల కొరత లేకుండా ఉండాలి. ఇలా లక్ష్మీతాండవంచేసే గృహసంపదగల సమాజాన్ని లోక కళ్యాణాన్ని వారాశించారు. అందుకోసం ధర్మబద్ధంగా ప్రయత్నం చేశారు. తమను తీర్చిదిద్దుకున్నారు. మన సమాజం కూడా అలా ఉంటే ఎంత బాగుంటుంది ?

స్త్రీ పురుషసమానాధికారం : స్త్రీ పురుషులలో ఒకరు హెచ్చు ఒకరు తక్కువ అనే భావం వారిలో లేదు. స్త్రీ సహకారం లేని పురుషుని జీవితం ఏ ప్రయోజనాన్నీ సాధించలేదు. పురుషసాహచర్యం లేని స్త్రీ జీవితం గౌరవాస్పదం కాదు. కనుక ఇద్దరూ కలసి, మంచి సంతానాన్ని కని సత్య ధర్మప్రేమలను తమ సంతానాని కందించాలి. అప్పుడే ఈ సమాజంలో శాంతి వెల్లివిరుస్తుంది. వేదాలన్నింటిలోను వివాహానికి సంబంధించిన మంత్రభాగాలలో ఈ విషయం స్పష్టం చేయబడింది. ప్రతికుటుంబంలోనూ స్త్రీ మకుటంలేని మహారాణి. ఆ వంశప్రతిష్ఠ ఆమె మీదనే ఆధారపడి ఉంది. మరి ఆమెకు 'పతి' ప్రత్యక్షదైవం. వారిద్దరి గృహస్థజీవితం ఈ సమాజానికొక ఆదర్శం. ఇలాంటి భావనలే మనకు వేదాలలో కనబడతాయి.

సమసమాజభావన : వేదాలన్నింటిలోనూ ఈ విశ్వమంతా ఒకే ఒక కుటుంబమనే భావన స్పష్టంగా కనబడుతోంది. ఇప్పుడు మనం చూసే జాతి వర్ణ విభేదాలు లేని సమాజం అది. తోటి సభ్యుల్ని ప్రేమించడం, సహృదయంతో అతణ్ణి అర్థంచేసుకోవడం వారికి సహజలక్షణం. తండ్రిమాట వినే కొడుకు, పిల్లల మంచి గురించి ఆలోచించే తల్లి, ప్రియంగా, హితంగా, శాంతంగా భర్తతో మాట్లాడే భార్య, పరస్పరం ప్రేమతో ఉండే తోబుట్టువులు ఉండాలనే వారి భావనలో సమాజాన్ని వారెంత చక్కగా తీర్చి దిద్దుకున్నారనే విషయం తెలుస్తుంది.

సమాజంలో ఎన్ని తేడాలున్నా హెచ్చు తగ్గులు మాత్రం ఉండకూడదు. అందఱం సోదరులమై కలిసిమెలిసి ఉండాలి. సామూహిక క్షేమాన్ని అభిలషించి కలిసిమెలిసి ఏపనినైనా చేయాలి. ఒకరి హృదయం ఒకరు బాగా అర్థంచేసుకోవాలి. ఈ సమాజం పరమేశ్వరస్వరూపం. అందఱం ఆయన అవయవాలమే. ఇందులో ఎవరూ పెద్దవారూ కారు, చిన్నవారూ కారు. అంతా సమానమే అనే భావన వారిలో దృఢంగా ఉండేది.

• **జాతీయ భావన :** చుట్టూ ఒకగిరిగీసుకుని ఇది నాది, అది నీది, ఈజిల్లా నాది, ఈరాష్ట్రం నీది, నాది ఈదేశం, నీది ఆ దేశం, నాది ఈ మతం, నీది ఆ మతం అనుకోవడం నేటి మానవుడికి పుట్టుకతోనే వస్తుంది. కానీ ఆ నాడు మానవజాతి అంతా ఒక కుటుంబం, ఈ భూమి నాతల్లి, మేమంతా ఆమె పిల్లలం అనే విశ్వకుటుంబభావన ఉండేది. సంకుచిత తత్త్వాలను బాగా గర్హించిన కాలమది. ప్రేమతో అందరిని తన వారుగా చేసుకొన్న సమాజమది. వారేంచేసినా మానవజాతి కంతటికి క్షేమంకలగాలనే చేశారు. అంతేకాని హద్దులు పెట్టుకొని, పక్షపాతంతో దేశాన్ని, సమాజాన్ని ముక్కలు చేసుకొనే ఆలోచనలు వారిలో లేవు. ఇలా వేదాలలోను, వైదికసంస్కృతిలోను జాతీయ భావన పదే పదే కనిపిస్తుంది.

వేదములో మానవుని పూర్ణాయుష్యం ఎంత? వేదాలలో మానవుడు పరిపూర్ణాయుష్యాన్ని పొందడాన్ని గురించి చెప్పబడింది. నూరు సంవత్సరాలు మానవునికి పూర్ణాయుష్యమని చెబుతారు. అది సర్వసాధారణం కాని మానవుడు అంతకంటె ఎక్కువకాలం బ్రతకవచ్చునని, అది అతని జీవన విధానంపై ఆధారపడి ఉంటుందని పూర్ణాయుష్యగరిష్ఠపరిమితి వెయ్యిసంవత్సరాలని వేదం చెబుతున్నది. (యు 3-62)

జఠరాగ్నిని జాగ్రత్తగా కాపాడుకున్నవాడు 300 సం॥ జీవించవచ్చు. జ్ఞానేంద్రియనిగ్రహాన్ని సంపాదించి ధ్యానంతో మంచిదృష్టిని పొందినవాడు ఇంకొక మూడువందల సంవత్సరాలు జీవించవచ్చు. యోగాభ్యాసంతో యమ - నియమాదులను బాగా అభ్యసించి ఆచరించేవాడు ఇంకో మూడు వందల సంవత్సరాలు జీవించవచ్చు. మొత్తం తొమ్మిది వందల సంవత్సరాలు. సామాన్యమైన ఆయుష్యం నూరు సంవత్సరాలు కలిస్తే మొత్తం వెయ్యిసంవత్సరాలు అవుతుంది. బ్రహ్మచర్యాన్ని బాగా కాపాడుకొన్న ఊర్ధ్వ రేతస్కునికి ఇది సులభం. కనుకనే భవిష్యజ్జీవితానికి ఆధారభూతమైన బ్రహ్మచర్యాశ్రమంలో విద్యావివేకాలు పొందినవాడు మిగతా జీవితాన్ని చక్కగా నడుపుకోగలడని వారు ప్రథమాశ్రమంగా బ్రహ్మచర్యాన్ని ఏర్పాటుచేశారు. ఆ వ్యవస్థను పోగొట్టుకొని ఈనాడు అల్పాయుష్కుడై పోయినాడు మానవుడు. కొంతలో కొంతైనా ఆయుష్యాన్ని పొందగోరేవాడు వేదోపదేశాన్ని తప్పక అనుసరించాలి.

జ్ఞానోపదేశానికి ప్రతివాడు అర్హుడేనా? సమాజంలో ప్రతివాడికి విద్య, రాష్ట్రం, సంస్కృతి అనే మూడు శక్తులు కావాలి. వాటిని పటిష్ఠం చేసుకోకపోతే ముందుకే సాగదు. కనుక ప్రతివాడు ఈ మూడింటిని బాగా పెంచుకోవాలని వేదం ఉపదేశిస్తున్నది (యు 20-43). కనుక జ్ఞానాన్ని సంపాదించడానికి ప్రతివాడికీ అర్హత ఉంది. అలాగే కల్యాణప్రదమైన ఈ వాక్కును సమాజంలో అందరికీ చెబుతున్నా నని వేదమే ప్రతిపాదిస్తున్నది. (యు 26-2). కాబట్టి నీరు వారు అనే తేడాలు లేకుండా వేదవిజ్ఞానాన్ని సంపాదించడానికి ప్రతివానికి అర్హత ఉన్నది.

ధర్మానికి మూలం వేదమే ! లోకంలో ప్రతివాడు ఇష్టాన్ని పొందాలని, అయిష్టాన్ని పొందకుండా ఉండాలని ప్రయత్నిస్తూఉంటాడు. పురుషునిచేత కోరబడేది పురుషార్థం. ధర్మం, అర్థం, కామం, మోక్షమనే నాలుగు పురుషార్థాల్లో మొదటి మూడింటికి వేదం సాక్షాత్కారణమౌతూ, మోక్షమనే నాల్గవ పురుషార్థానికి కర్మానుష్ఠానంవల్ల గలిగిన చిత్తనైర్మల్య - ప్రసాద-వైరాగ్యాలద్వారా పరంపరగా కారణమౌతున్నది. యజ్ఞయాగాదులే ధర్మాలు. వాటి అనుష్ఠానంవల్ల అర్థ కామాలు సిద్ధిస్తాయి. ధర్మానికి మూలభూతమై, ధర్మప్రతిపాదకంకావడం వల్లనే వేదం గొప్ప ధర్మంగా పేర్కొనబడింది(**వేద ఏవ పరో ధర్మః**).

సమాజం ఎందుకు ఇన్నిరకాల బాధలకు గురౌతున్నది? మనశ్శాంతి మానవునకు ఎందుకు కరువౌతున్నది? లోకానికి మంచికలిగే పనులు ఎవరూ చేయకపోవడంవల్ల. అధార్మిక మార్గాలకు లొంగిపోవడంవల్ల. ధర్మబద్ధమైన ఆలోచనలకు కూడా కరువు రావడంవల్ల. పరార్థభావన అంతరించి స్వార్థభావన విలయతాండవం చేయడంవల్ల. మఱి ఈ వ్యామోహం నుంచి బయటబడి మంచి మార్గంలో ప్రవేశించడానికి ఏమిటి మార్గం? మళ్లా యజ్ఞభావన సమాజంలో పునరుజ్జీవించాలి. యజ్ఞమంటే ఏరో కాదు; త్యాగం. దాన్ని సమాజంలో కలిగింపగలిగింది వేదం ఒక్కటే. అందుకనే ధర్మానికి మూలం వేదమే అవడం ఎంతో సముచితం. భారతీయ సంస్కృతి, తత్త్వం అన్నీ వేదం మీదనే ఆధారపడి ఉన్నాయి.

భారతీయసంస్కృతిలో వేదాలస్థానం : ఇతరదేశాల్లో సాంస్కృతిక చైతన్యం మొగ్గతొడగడానికి ఎంతో కాలం ముందే భారతీయులు సాంస్కృతికంగా మహోన్నత ప్రమాణాలందుకున్నారు. ఇంతటి సముజ్జ్వలమైన సంస్కృతి, ప్రశంసాయోగ్యమైన సభ్యత వీరికెలా సంక్రమించాయి? వీరి జీవనవిధానంలత్యశుద్ధి కలిగిందిగావడంవల్ల. తమ జీవితాన్ని ఒక యజ్ఞంగా వీరు భావించడంవల్ల. ధర్మానికి విరుద్ధంగాని అర్థ కామాలను వీరు సేవించడంవల్ల. జాతకర్మ - నామకరణాలనుంచి అంత్యేష్టివరకు భారతీయులకు వేదాలే పరమప్రమాణాలు.

వేదోపదేశమనే ధర్మక్షేత్రంనుంచి ఏర్పడిన మీగడలాంటిది భారతీయ సంస్కృతి. కనుకనే వేదవాఙ్మయం లేకపోతే భారతీయసంస్కృతి నిరాశ్రయమనే భావం ప్రపంచమంతటా వ్యాపించి ఉంది.

భారతీయ జీవనంలో సంస్కృతిలో వేదాలకు అత్యున్నతమైన స్థానం ఉంది. అదొక దివ్యవాణి అని, నిత్యమైన శబ్దరాశి అని, భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలాలకు నూడింటికి సంబంధించిందని భారతీయుల దృఢతరవిశ్వాసం.

ఎన్ని వేదశాఖలు నశించాయి ? ప్రతివేదంలోనూ మనకు దొరుకుతున్న శాఖలు చాలా తక్కువ. నశించిపోయిన శాఖల సంఖ్య చాలా ఎక్కువ. ౨౧ ప్రధాన శాఖలున్నట్లు ప్రసిద్ధిగాంచిన ఋగ్వేదానికి ఇప్పుడు దొరుకుతున్న శాఖలు కేవలం రెండు మాత్రమే. అంటే ౧౯ ప్రధానశాఖలు కాలగర్భంలో కలిసిపోయాయి. అలాగే ౨౦ ఉపశాఖల పేర్లు మాత్రమే మిగిలి ఉన్నాయి. ఇది ఋగ్వేదానికి ప్రస్తుతమున్న స్థితి.

ఇక కృష్ణయజుర్వేదానికి ౮౬ శాఖలున్నట్లు ప్రసిద్ధి. అందులో ఇప్పటికి ౮౨ శాఖలు నశించిపోయాయి. కొన్నింటికి పేర్లుమాత్రం మిగిలాయి. మిగతావాటికి అవికూడా లేవు. ఇప్పుడు దొరుకుతున్న శాఖలు నాలుగు మాత్రమే.

శుక్ల యజుర్వేదానికి ౧౭ ప్రధానశాఖలుండేవి. కాని ఇప్పుడు రెండు శాఖలు మాత్రమే దొరుకుతున్నాయి. ౨౬ ఉపశాఖలు నిరాశ్రయాలై నశించిపోయాయి. మొత్తం ౪౧ శాఖలు నశించి పోయినాయన్నమాట.

సామవేదానికి ౧౦౦౦ శాఖలుండేవి, కాని ప్రస్తుతం దొరుకుతున్న శాఖలు కేవలం మూడు మాత్రమే. గౌతమశాఖ మనదేశంలోనే ఉండేదని, శార్దూలశాఖ నశించి 300 సం॥గడిచాయని చెబుతారు. మొత్తంమీద ఈ వేదంలో ౯౯౭ శాఖలు నశించాయి.

అథర్వవేదానికి ౯ ప్రధానశాఖలుండేవి. అందులో ౭ శాఖలు నశించిపోగా ఇప్పుడు రెండు శాఖలు మాత్రమే దొరుకుతున్నాయి.

ఇంత విజ్ఞానం బూడిదలో పోసిన పన్నీరులాగా అయిపోయినా ఈ సమాజానికి ఏమీ పట్టలేదు. మనమెంత పోగొట్టుకున్నామనే విషయం కూడ తెలియని విభ్రాంతస్థితిలో ఉన్నాం.

మనకు దొరుకుతున్న ఈ కొద్ది శాఖలద్వారానే వేదాలలోని సంస్కృతిని, విజ్ఞానాన్ని చూసి మనం ఇంత ఆశ్చర్యపడుతున్నామే! నశించిన గ్రంథాలలో ఇంకెంత విజ్ఞానం భూగర్భంలోకి చేరి పోయిందో! ఎన్ని విజ్ఞానసత్యాలు పేర్లుకూడా తెలియని స్థితిలో అడుగంటి పోయాయో! మన దౌర్భాగ్యానికి ఎంతో బాధపడాలి.

వేదాలపై నిరాదరణ : ఒకప్పుడు ప్రపంచంలోని మానవులందరికు సంస్కృతిని, సభ్యతను, ఆచార్యస్థానంలో ఉండి నేర్పింది భారతదేశం. అంతర్జాతీయ పుస్తకభాండాగారంలో మొట్టమొదటి గ్రంథం ఋగ్వేదమని విదేశీయులే మన విజ్ఞానాన్ని ప్రశంసించారు. ఈనాటి ప్రపంచంలోని మేధావులందరూ ఏకగ్రీవంగా వేదాలు విశ్వవిజ్ఞాన నిధులని ప్రశంసించారు. సుమారు ౯౦ శాతం గ్రంథాలు నశించిపోగా మిగిలినవి కొన్ని పాశ్చాత్యపరిశోధకుల ప్రయత్నాలవల్ల చాలా వరకు వెలుగుచూశాయి.

సామాజిక - ఆర్థిక పరిస్థితుల ప్రభావాలకు లొంగిపోయి కుంగిపోయిన సాంప్రదాయికులైన వేదజ్ఞులసంఖ్య ఆశ్రయం, ఆదరం లభించక నానాటికీ తగ్గిపోయింది. ప్రోత్సాహరహితమైన, సమాజాదరణానికి పాత్రంకాలేని విద్యను చదువడానికి ఎంతపెద్ద ఘనపాఠి సంతానమైనా ఇష్టపడుతుందా? తనవరకు ఎన్నో తరాలనుంచి సంరక్షింపబడుతూ, సంక్రమిస్తూ వచ్చిన ఈ విజ్ఞానధనానికి ఒకవైపు వారసులు లేకపోవడం, ఇంకొకవైపు తనలాగానే తనసంతతి నిరాశ్రయమై బ్రతుకుతెరువు లేకుండా పోవడం, ఎంతటివాడికైనా బాధను కలిగించక తీరదు. కానీ, ఫలితం? వేదవిద్య మెల్లమెల్లగా కనుమరుగై పోతూ వచ్చింది.

దీన్నిలా వదిలేయడమేనా? పోయినదానితో పాటు మిగిలింది కూడా నశించిపోతుంది. మరి ఈ విషయంలో ఏమిటి మనకర్తవ్యం? ఈ తరంలో ఉన్న మనకు ఏ బాధ్యత లేదనుకుందామా? రాబోవు తరాలవారు మన ఉదాసీనవైఖరిని ఎంతగా ద్వేషిస్తారో! కనుక మన శక్తివంచన లేకుండా ఏదో ఒక ప్రయత్నం చేయాలి. కనీసం ఇప్పుడు లభిస్తున్న వేదసంపదయాన్ని మన ముందుతరాలవారికి అందివగలిగితే; నిజంగా అది వారికి మనంచేసే మహోపకారం.

ఏదో ఒక కులానికి, ఏదో ఒక మతానికి, ఏదో ఒక దేశానికి మాత్రమే సంబంధించక విశ్వమానవజాతికంతటికీ మంచికలగాలని, మానవులందరూ ఒక విశాల విశ్వకుటుంబసభ్యులనే భావనను కలిగించేది వేదవిజ్ఞానం. అలాంటి మహోజ్జ్వల విజ్ఞానరాశియైన మనం లేనిపోని సంకుచితభావాలను ఆపాదించి, దాన్ని సంరక్షించడం ఎవరినో సంరక్షించడమని, మతరహిత జీవనవిధానంకల ఈ దేశంలో వేదాలనెలా ప్రోత్సహిస్తామని నిట్టూరుస్తూ వాటిని నిరాదరించడం, అపరాధి తనవారలంతో నిరపరాధికి శిక్షవేయించడం లాంటిదే అవుతుంది. జాతి- మత- కుల- వర్గ - ప్రాంత భేదభావాలకతీతమైన, అద్వితీయమైన ఈ వేదవిజ్ఞానం మనలో కరుడుకట్టుకుపోయిన అశ్రద్ధకు, సంకుచితభావనలకు బలిఅయిపోవడాన్ని భావితరాల వారు ఎలా క్షమిస్తారు? నీవు, నేను, వాడు, అనే భేదం లేక **(సర్వేజనాః సుఖినో భవన్తు)** లోకంలోని జనులంతా సుఖంగా ఉండాలని యుగయుగాలుగా

వాటిచెప్పే వేదసంస్కృతికి అసూయతో ద్వేషంతో మానసిక బలహీనతతో రంగులు పూసి నిరాదరించిన మన సాహసం క్షమార్హమౌతుందా?

భారతీయ ప్రాచీన వాఙ్మయ విజ్ఞానాలలోని గొప్పదనాన్ని మనవారు చెబితే మనం అలక్ష్యం చేస్తాం. అదే ఒక పాశ్చాత్యుడు మీ పూర్వులింత గొప్పవాళ్ళు, మీ ప్రాచీనవిజ్ఞానం ఇంత గొప్పది అంటే అబ్బ! అని ఆశ్చర్యపడటం మనకలవాటు. ఈ పెట్టిపట్టని పరిస్థితి ఎప్పుడు మారుతుంది? ఈ గడ్డపై పుట్టిన ప్రతి భారతీయుడు వేదవిజ్ఞానం నాకు పరంపరగా వచ్చిన ఆస్తి. దాన్ని సంరక్షించి లోకక్షేమానికి ఉపయోగించే బాధ్యత నాపైన ఉంది. ఇది నాకు జన్మతః సిద్ధించిన కర్తవ్యం ఈ నిధికి ధర్మకర్తను నేను అని ఎప్పుడు స్పందిస్తాడు? ఆ మహనీయమైన క్షణం ఎంత దూరంలో ఉంది? వెలుగును విరజిమ్మే ఆ మధురసుప్రభాతం ఎంతసేపటికి వస్తుంది ? మనకు పట్టిన నిద్ర ఎప్పుడు పోతుంది? ఆ పవిత్రసమయం కోసం ఎదురుచూద్దాం.

వేదం అంటే ఏమిటి ? సామాన్యంగా సమాజంలో వేదం అంటే వివాహాది శుభకార్యాల్లో చదివే మంత్రాల సమూహం అనే అభిప్రాయం ఉంది. కొన్ని వేదమంత్రాలు అలా ఉపయోగింపబడుతున్నాయి కనుక అది కొంతవరకు నిజమే; వేదం అసలు స్వరూపం అదికాదు. భారతీయులమైన మన భాగ్యవశాన భగవంతుడు మంత్రద్రష్టలైన మహర్షుల ద్వారా ఆవిష్కరించిన సత్యవాక్సమూహమే వేదం. పరమపురుషుని నిశ్వాసమే (అస్య మహతో భూతస్య నిశ్వసితం యదృగ్వేదః ౨-౪-౧౦) వేదమని బృహదారణ్యకోపనిషత్తు చెబుతున్నది.

వేదాలకు ఎన్ని పేర్లున్నాయి ? వేదాలకు ౧. శ్రుతి ౨. అనుశ్రవం ౩. త్రయి ౪. ఆమ్నాయం ౫. సమామ్నాయం ౬. ఛన్దం ౭. స్వాధ్యాయం ౮. ఆగమం ౯. నిగమం మొ॥ తొమ్మిది పేర్లున్నాయి.

గురువు ఉచ్చరించినదాన్ని సరిగా విని తిరిగి అలాగే ఉచ్చరిస్తూ శిష్యుడు దీన్ని నేర్చుకుంటాడు. కాబట్టి 'శ్రుతి' అని, 'అనుశ్రవ' అని దీని పేర్లు ("శ్రుతిస్తు వేదో విజ్ఞేయః" మను ౨-౧౦) ఋగ్యజుస్సామలు మూడింటికీ 'త్రయి' అని పేరు. 'మ్నా' అనే ధాతువుకు అభ్యాసమని అర్థం. ఎప్పుడూ అభ్యసింపబడుతుంది కనుక 'ఆమ్నాయము'ని 'సమామ్నాయము'ని దీనికి పేరు. జైమిని (మీ. ద. ౧-౨-౧; ౧-౪-౧) యాస్కుడు (ని. ౭-౬-౪; ౭-౭-౧) మొ॥ వారు ఆమ్నాయ -సమామ్నాయశబ్దాలతో వేదాన్ని పేర్కొన్నారు. 'ఛన్ద' శబ్దానికి వేదపరంగాను, ప్రత్యేకించి సామవేదపరంగాను ప్రయోగాలున్నాయి. వేదం వంశపరంపరగా అధ్యయనం చేయబడేది కాబట్టి 'స్వాధ్యాయ'మనబడుతోందని తైత్తిరీయారణ్యకం వివరిస్తున్నది (౨-౧౫-౭). భగవంతుని నిశ్వాసరూపంగా బయల్పడేది కాబట్టి దీనికి 'ఆగమము'ని వ్యవహారం.

వేదాధ్యయనం అంటే ఏమిటి ? "స్వాధ్యాయోఽధ్యేతవ్యః" (తై. ఆ. ౨-౨-౫) అని తమ తమ శాఖాధ్యయనం చేయాలని వేదమే విధిస్తున్నది. దాని ననుసరించి ఉపనీతుడైన శిష్యుడు పారంపర్యంగా వచ్చిన తన వేదశాఖను గురుకులంలో గురూచ్చారణను విని దాన్నే తిరిగి తిరిగి చెబుతూ సుస్వరంగా వేదాన్ని వల్లెవేసే పద్ధతిని 'వేదాధ్యయనం' అంటున్నారు. అలా చేయబడిన అధ్యయనం క్రమంగా ఆ శబ్దరాశిని స్వరం తప్పకుండా గుర్తుపెట్టుకొని పారాయణం చేసుకోవడానికి ఉపయోగిస్తుంది.

అధ్యయనవిధితో పాటు అర్థజ్ఞానాన్ని కూడా విధ్యుక్తంగా విధిస్తున్నది వేదం. బ్రాహ్మణుడు నిష్కారణంగా ("బ్రాహ్మణేన నిష్కారణో ధర్మః షడంగో వేదోఽధ్యేయో జ్ఞేయశ్చ మహా.౧.౧.) (అంటే ఇది కామ్యం కాదు తప్పనిసరి అని అర్థం) ధర్మాన్ని, ఆరు అంగాలుగల వేదాన్ని అధ్యయనం చేయాలి, అర్థం చేసుకోవాలి అని. కనుకనే సాయణుడు తన వేదభాష్యభూమికలో అధ్యయనంలాగానే అర్థజ్ఞానం విధించబడిందని, అధ్యయనవిధి వేదాన్ని వల్లెవేయడాన్నే చెప్పగా, అర్థాన్ని తెలుసుకోవాలని ఇంకొకవిధి చెబుతున్నదని, అర్థజ్ఞానం లేకుండా వేదంవల్ల చెప్పబడే అలౌకిక పురుషార్థోపాయాన్ని తెలుసుకోవడం కుదరదు. కాబట్టి, కేవలం వల్లెవేయబడిన వేదానికి ముఖ్యవేదలక్షణమే సిద్ధించదని, అగ్ని లేనిచోట పడవేసిన కట్టె మండనట్లు అర్థజ్ఞానం లేని వేదపాఠం స్వార్థాన్ని ప్రకాశింపజేయజాలదని, కనుక అర్థం తెలుసుకోవడం తప్పనిసరి అని పదే పదే చెబుతున్నారు.

వేదాన్ని అధ్యయనం చేసి అర్థజ్ఞానం సంపాదించనివాడు అందులో ఏముందో తెలియకుండా ఏదో బరువును మోసేవాడు మాత్రమే. వాడు పూలను పండ్లను ఇవ్వలేని ఎండిపోయిన మొద్దులాంటివాడని, అర్థం తెలిసినవాడు జ్ఞానంచేత అన్ని పాపాలు పోగొట్టుకొని శుభాన్ని పొందుతాడని యాస్కుడు చెబుతున్నాడు.

వేదాన్ని మూలంమాత్రం వల్లెవేసేవాడు పూలు పండ్లు లేని వాక్కును సేవిస్తున్నాడు. వేదవాక్కు అనే ఆవు, వాడికి ధర్మ బ్రహ్మ జిజ్ఞాసారూపమైన పాలనివ్వదు. కనుక అర్థం తెలియని వచనం ఇంద్రజాలికుడు కల్పించిన మాయగోవులాంటిదే కాని ఆవు ఎంతమాత్రమూ కాదు అని ఋగ్వేదమే చెబుతున్నది.

అందువల్ల వేదాధ్యయనంతో పాటు అర్థజ్ఞానాన్ని సంపాదించడానికి, దాని ప్రయోజనాన్ని తాము పొంది లోకకళ్యాణము కలిగించడానికి వేదాధ్యేతలందరు కృషిచేయాలి. సమాజం,

సంస్థలు అర్థజ్ఞానపరంపరను అంధకారంలో పడనీయకుండా జ్ఞాననిధులైన వేదాలను, వాటినధ్యయనం చేసిన పవిత్రాత్ముల్ని పరిరక్షించాలి. అజ్ఞానంతో వారినవహేళనచేయడమో అసూయతో చిన్నచూపుచూసి తక్కువగా అంచనా వేయడమో చేస్తే అది అలాంటివారికి వ్యక్తిగతంగానే కాక, సమాజానికి సంబంధించిన సమష్టిసంక్షేమానికి కూడ గొడ్డలిపెట్టు అవుతుంది. ప్రకాశంలికిరణాలను ప్రసరింపజేసే విజ్ఞానం నశించిపోయిన తరువాత మనచుట్టూ చైతన్యరహితమైన శరీరాలు, సంస్కారరహితమైన హృదయాలు అసూయాద్వేషాగ్నులలో తగలబడుతూ చిందులు త్రొక్కుతూ ఉంటాయేగాని, శాంతితో త్యాగంతో మమతలపొంగించే మహనీయ స్వభావులు ఉదాహరణకు కూడా దొరకరు.

మంత్రం అంటే ఏమిటి ? లోకంలో మంత్రం అనే పేరుతో అనేక వ్యవహారాలున్నా వైదికపరిభాషలో మంత్రానికొక విలక్షణమైన స్వరూపం ఉంది. దీన్ని గురించి వైదిక వాఙ్మయంలో చాలా విచారం జరిగింది. మంత్రానికేమిటి లక్షణం? అని విశ్లేషణచేస్తూ కొందరు (విహితార్థాభిధాయకః మంత్రః) విధింపబడ్డ అర్థాన్ని వివరించి చెప్పేది మంత్రమన్నారు. విధి రూపమైన మంత్రాలకు ఈ లక్షణం సరిపోదు (అవ్యాప్తి అనే దోషం) కాబట్టి ఇది అందరికీ ఆమోదయోగ్యం కాలేదు.

పోనీ యాస్కుడు నిరుక్తంలో (౭-౩-౬) **"మన్త్రా మననాత్"** అన్నాడు కాబట్టి (మనన హేతుః మన్త్రః) మననం చెయ్యడానికి హేతువయ్యేది మంత్రం అంటే పోలేదా ? అని కొందరన్నారు. అవునన్నుగాని అలక్షణమైనలక్షణం బ్రాహ్మణాలకు కూడా ఉండటంవల్ల వాటిల్లో మంత్రలక్షణం పట్టవలసి వస్తుంది (అతి వ్యాప్తి అనే దోషం) బ్రాహ్మణగ్రంథాలను మంత్రభాగం క్రింద తీసుకోవడం కుదరదు. మరి, మంత్రాలకు చెప్పిన లక్షణం అవికాని బ్రాహ్మణాలకు కూడా పట్టడం ఉచితంకాదు కదా కనుక ఇంకో లక్షణం చెప్పవలసివచ్చింది.

యజ్ఞయాగాది కర్మలు చేస్తూ వాటి స్వరూపాన్ని స్మరించడం మొ॥ పనులకోసం యాజ్ఞికులు ప్రత్యేకంగా ఉచ్చరించే శబ్దాలే మంత్రాలు. ఈలక్షణం మంత్రాలన్నింటిలోనూ పడుతుంది దీనికి ఏ దోషాలు రావు.

ఋషి, దేవత, ఛందస్సు, స్వరములనునవివేదమంత్రములకుచతుర్బలములు.

ప్రతి మంత్రమునకు నాలుగు అంగములుండును. ఈ చతురంగ బలము అనునది యుండుటచేతనే అవి నాటినుండి నేటివరకు చెక్కు చెదరకుండా ఉన్నవి. అవి లేకుంటే ఏనాడో వాటిలో కల్పితాలు మార్పులు, చేర్పులు జరిగి యుండెడిది.

ఋషి అంటే ఏమిటి? : వేదస్థ ప్రతి మంత్రమునకు ఎవరో ఒక ఋషి ఉండవలయును. ఆ మంత్రములను అతడు సమాధి అవస్థలోకి వెళ్ళి ఆ మంత్రములోని దేవతను ప్రత్యక్షము చేసుకొని అనగా ఆ మంత్రములో ఉపదేశింపబడిన విషయమును తెలుసుకొనును. ఆ తెలుసుకున్న వారినే ఋషి అని వ్యవహరింతురు.

నిరుక్తకారుడు ఋషి శబ్ద నిర్వచన మిట్లు వివరించెను **ఋషిః దర్శనాత్** అనగా వేదమంత్రార్థములను దర్శించువాడని అభిప్రాయము. వీరిని మంత్రద్రష్టలని కూడా అంటారు. మంత్రద్రష్టలగు ఋషులు రెండు విధములుగా ఉంటారు. కొన్ని సూక్తాలలో ఆ మంత్రద్రష్టయగు ఋషి పేరు ఆ సూక్తస్థ మంత్రములో స్పష్టముగా అగుపడును. ఉదాహరణమునకు శివసంకల్ప మంత్రములలో శివసంకల్ప అను ఋషి పేరు ఆరు మంత్రములలో స్పష్టముగా **తన్మేమనః శివ సంకల్పమస్తు** అని గలదు. ఆరు మంత్రముల చివర ఆరు పర్యాయములు అగుపడుచున్నది. ఈమంత్రములకు దేవత, స్వరము ఇవ్వబడినది. వీటి దేవత అనగా ఆ మంత్రములోని విషయము మనో విజ్ఞానములో నిండి యున్నందువలన వాటి దేవత మనస్సు అని గ్రహించవలెను.

కొన్ని సూక్తస్థ మంత్రములందు ఋషి, నామధేయము అగుపడదు. ఆ ఋషి పేరు విడిగానే వేరుగా వ్రాయబడును. అటువంటి మంత్రములసంఖ్య చాలా ఎక్కువ. ఉదాహరణమునకు **ఈశా వాస్య మిదం సర్వం యత్కించ జగత్యాం జగత్. తేన త్యక్తేన భుంజీథాః మా గృధః కస్య స్విద్ధనమ్.** యజు. అ. ౪౦. మం. ౧ ఈ మంత్రమునకు ఋషి దీర్ఘతముడు. కాని ఇతని పేరు మంత్రమందు అగుపడడములేదు. అందువలన ఇటువంటి ఋషులను సామాన్య ఋషులు అని అంటారు.

దేవత అంటే ఏమిటి ?: ప్రతి మంత్రములో నిహితమై మనకు మంత్రములోనే దేవత స్పష్టముగా దృష్టిగోచర మగుచుండును. దేవత అనగా మంత్రములో దేని గురించి ఎక్కువగా మనకు తెలియజేయబడునో దానినే ఆ మంత్రదేవత అని పిలువబడును. ఉదాహరణమునకు గాయత్రీమంత్రము ఇచ్చట వ్రాయబడుచున్నది. దానిని మనము ధ్యానించినచో అందులోని దేవత నామము చూచినచో అగుపడును. వినినచో వినపడును మరియు ధ్యానించినచో దర్శనమగును.

ఓమ్ భూర్భువః స్వః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి .
ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ . యజు. అ. ౩౬. మం. ౩

ఈ మంత్రమందున్న దేవత సవితా అనగా ఆధ్యాత్మికార్థము చేయునపుడు సకల జగత్తును పుట్టించువాడు పరమేశ్వరుడు అని భావము. సవితా అనగా లౌకిక సూర్యునికి కూడా వర్తించును. ఆధిభౌతికార్థమునుగావించినప్పుడు లౌకిక సూర్యార్థము గ్రహింపబడవలయును.

దేవత శబ్దమునకు ఏడు విభక్తులుండును. అందువలన మంత్రములో దేవత ఏ విభక్తిలో ఉన్నదో తెలుసుకొనవలయును. దేవత ప్రతి మంత్రమునకు ప్రథమా విభక్తి ఏకవచనములోనే ఉండవలసిన అవసరము లేదు. అధ్యేత మంత్రస్థ దేవతలను దర్శనము చేసుకోగలడు. ఉదాహరణమునకు గాయత్రీ మంత్రముయొక్క దేవత సవితా. కాని

మనకు మంత్రమునందు 'సవితుః' షష్ఠీ ఏకవచనములో నున్నది. అన్ని దేవతలు షష్ఠీ ఏకవచనములో నుండనవసరములేదు. అదేవిధముగా అన్నీ ప్రథమా విభక్తి ఏకవచనములో నుండనవసరములేదు. ఒక్కొక్కప్పుడు దేవత మంత్రములో అసలే అగుపడదు. దానిని మనము సందర్భము మరియు ప్రకరణానుసారముగా కనుగొనవలయును.

ఛందస్సు అనగానేమి? : ఛందశ్శాస్త్ర విషయము చాల గంభీరమైనది. వేదపు సమస్త మంత్రములకు ప్రధానముగా ఏడు విధములైన ఛందస్సులుండును. గాయత్రీ, ఉష్ణిక్, అనుష్టుప్, బృహతీ, పంక్తి, త్రిష్టుప్, జగతీ.

ఛందస్సుతో మంత్రార్థ సంబంధము : ప్రతి ఛందస్సు అక్షరముల సంఖ్య మరియు ప్రతి ఛందస్సు పేరు యౌగిక అర్థము మరియు యౌగరూఢి అర్థములు తెలిసియుండవలయును. ఉదాహరణమునకు గాయత్రీ అనగానే ౨౪ అక్షరములు గల్గియున్నదని మరియు దాని యౌగికార్థము **గాయంతం త్రాయతే** అని త్వరితముగా స్ఫురించవలెను. ఏల యనగా వేదమంత్రములలో అనేక విద్యలు ఛందస్సుల నామధేయములలో మరియు వాటి యందున్న అక్షర సంఖ్యలతో ఉపదేశింపబడినవి.

దేవతలు ఛందస్సుకంటె ముఖ్య : ఒక్కొక్కప్పుడు అధ్యేత ఛందస్సు అక్షరముల సంఖ్య హెచ్చుతగ్గుల వలన ఛందస్సును నిర్ణయించలేని పరిస్థితి ఏర్పడును. ఇట్టి క్లిష్ట పరిస్థితిని అధిగమించుటకు ఈ దిగువ మంత్రముద్వారా ఛందో నిర్ణయము చేసుకోగలరు.

అగ్నేర్గాయత్ర్యభవత్సయుగ్వోష్ణిహయా సవితా సంబభూవ।
అనుష్టుభా సోమ ఉక్థైర్మహస్వాన్బృహస్పతేర్బృహతీ వాచమావత్॥ ఋ.౧౦.౧౩౦.౪
విరాణ్మిత్రావరుణయోరభిశ్రీరింద్రస్య త్రిష్టుబిహ భాగో అహ్నః।
విశ్వాన్దేవాన్జగత్యా వివేశ తేన చాక్లృప్ర ఋషయో మనుష్యాః॥ ౫॥
ఋ.౧౦.౧౩౦.౫

వీటి భావార్థమిట్లు వ్రాయబడుచున్నది :

౧. మంత్రదేవత	అగ్ని అయినచో ఛందస్సు	గాయత్రీ	అగును.
౨.	,,	సవితా	,,	ఉష్ణిక్	,,
౩.	,,	సోమ	,,	అనుష్టుప్	,,
౪.	,,	బృహస్పతి	,,	బృహతీ	,,
౫.	,,	మిత్రావరుణలు	,,	పంక్తి	,,
౬.	,,	ఇంద్ర	,,	త్రిష్టుప్	,,
౭.	,,	విశ్వేదేవాః	,,	జగతీ	యగును.

ఇవ్విధముగా దేవతలను ఆధారముగా జేసుకొని ఛందస్సు నిర్ణయము గురించి పైన పేర్కొనబడిన ఋగ్వేద మంత్రములు మనకెంతో ఉపకరించు చున్నవి.

ఛందః శాస్త్ర రచయితయైన పింగళాచార్యుడు సైతము పైన పేర్కొనబడిన వేదమంత్రములను పురస్కరించుకొని ఛందో నిర్ణయ సూత్రమును యిట్లు వ్రాసెను.

అగ్నిః సవితా సోమో బృహస్పతిర్మిత్రా వరుణా వింద్రా విశ్వేదేవా దేవతాః ॥

పింగళ ఛందశ్శాస్త్రము అధ్యాయము ౩ సూ.౬౩

ఈ సూత్ర భావార్థము పైన చెప్పబడిన వేదమంత్రములతో ఏకీభవించుచున్నది. అందువలన పునః ఇచ్చట వ్రాయబడడములేదు.

ఋషి, దేవత, ఛందస్సు మరియు స్వరము వేదమంత్రములకు చతురంగబలముగా యున్నందువలననే ఈ అనాది ఈశ్వరీయ సంహితలు చెక్కుచెదరకుండా ఉన్నవి.

స్వరం అంటే ఏమిటి ? వేదమంత్రాల్లో ఉండే అచ్చులకు ఉచ్చారణను బట్టి ఉదాత్త, అనుదాత్త, స్వరితాలనే పేరుతో మూడురకాలైన స్వరాలుంటాయి. ఏకశ్రుతిని కూడ ఒక స్వరంగా కొందరంగీకరించారు. అచ్చులతో చేరటంవల్లనే హల్లులకు స్వరసంబంధం ఏర్పడుతున్నది కాని వాటికి స్వరం లేదు. అచ్చులకే స్వరాలనే పేరున్నది. ఇవి మూలపాఠాన్ని సంరక్షించడానికి, సందర్భానికి తగిన అర్థాన్ని నిర్ణయించుకోవడానికి ఉపయోగిస్తాయి. ఒకే పదానికి స్వరభేదాన్ని బట్టి అర్థం కూడ మారిపోయుంది.

తాలువు (దవడ)మొదలైనస్థానాలకు పై భాగంలో పుట్టిన అచ్చు 'ఉదాత్తమని', తాలువు మొదలైనవాటికి దిగువ పుట్టిన అచ్చు 'అనుదాత్తమని', ఈ ఉదాత్తానుదాత్తధర్మాలు రెండు కలసిఉన్న అచ్చు 'స్వరిత మని' పాణిని తన అష్టాధ్యాయిలో చెప్పాడు. ఇక నాల్గోది 'ఏకశ్రుతి'. దీనికే 'ప్రచయ' మని కూడా పేరు. ఇందులో ఉదాత్త - అనుదాత్త స్వరితలక్షణాలేవీ కనబడవు. ఉదాత్త - అనుదాత్త స్వరాలు రెండూ స్వతంత్రమైనవి చూడండి.

అగ్నిమీళేపురోహితమ్ (ఋ. ౧-౧-౧) ఇక్కడ "మీ" అనే అక్షరం పైన గీత ఉన్నది. అది స్వరితానికి గుర్తు. "పు" అనే అక్షరానికి అడుగున గీతఉన్నది. అది అనుదాత్తస్వరానికి గుర్తు. ఉదాత్తస్వరానికి ఏరకమైన గుర్తులేదు. ఇదే నియమం.

౧. **ఉదాత్తం :** అథర్వవేదంలోను, ఋగ్యజుర్వేదాల్లోనూ ఉదాత్త స్వరానికి ఏరకమైన గుర్తు ఉండదు. సామాన్యంగా అనుదాత్తవర్ణానికి ముందుండేది ఉదాత్తం అవుతుంటుంది.

అగ్నే యం యజ్ఞమధ్వరమ్ (ఋ. ౧-౧-౪)

ఈ మంత్రంలో "అ" అనే వర్ణం ఉదాత్తం. అలాగే అనుదాత్త వర్ణాలైన "గ్నే" "య" "ధ్వ" అనే వర్ణాలకు ముందుండటంవల్ల "యం" "జ్ఞ" "రొ" అనే వర్ణాలు ఉదాత్త స్వరం కలవి. సామవేదంలో ఉదాత్త వర్ణానికి పైన ౧ అనే అంకెను వేస్తారు.

౨. అనుదాత్తం : ఋగ్యజుర్వేదాల్లోను అథర్వ వేదంలోను ఇది అక్షరానికి అడుగున ఉండే గీతద్వారా తెలియజేయబడుతుంది. ఉదా : " అగ్నిం " ఇక్కడ "అ" అనే అక్షరం అనుదాత్తం. సామవేదంలో అనుదాత్తవర్ణానికి పైన 3 అనే అంకెను వేస్తారు (కొందరు ౨ వేస్తారంటారు.) . యజుర్వేదంలోను శతపథబ్రాహ్మణంలో స్వరాంకన పద్ధతిని ఇంకోరకంగా కొందరు చెబుతారు.

౩. స్వరితం : ఉదాత్తానుదాత్తస్వరాల సమ్మిశ్రమమే స్వరితం. గ్రీకుభాషలోని సర్కంఫ్లెక్స్ స్వరితంలాగానే ఉంటుంది. ఋగ్యజురథర్వ వేదాల్లో స్వరితవర్ణంపై న నిలువుగీతతోను ("అగ్ని" "మీళే" ఇక్కడ మీ అనే అక్షరం స్వరితం) సామవేదంలో ౨ అంకెతోను గుర్తింపబడుతుంది. (కొందరు 3 వేస్తారంటారు). ఇది ౧. సన్నిధిజం ౨. జాత్యం ౩. అభినిహితం ౪. క్షైప్రం ౫. ప్రశ్లిష్టం ౬. తైరోవ్యంజనం ౭. వైవృత, పాదవృత్తం ౮. తైరోవిరామం ౯. తథా భాష్యమని తొమ్మిది విధాలని ప్రాతిశాఖ్యం చెబుతున్నది.

౪. ఏకశ్రుతి ప్రచయం : ఏకశ్రుతిలో ఉదాత్తానుదాత్తస్వరిత కార్యాలేవీ కనపడవు. సామాన్యంగా స్వరితవర్ణం తరువాత వచ్చే వర్ణాలలో ఏ గుర్తులేకపోతే వాటిని ఏకశ్రుతి వర్ణాలనుకోవచ్చు చూడండి:

హోతారం రత్నధాతమమ్ (ఋ. -౧-౧-౧)

ఇక్కడ "తా" స్వరితవర్ణం. దాని తరువాతనున్న రం ర అనే రెండు వర్ణాలు ఏకశ్రుతివర్ణాలు. ఇవి అనుదాత్త వర్ణాలతో పోలి ఉంటాయి.

స్వరం వల్ల ఏం ప్రయోజనం ? ఈ స్వరం కేవలం వైదికభాషకు మాత్రమే కాదు; పూర్వం లౌకికభాషలో కూడా పాటింపబడేది. ఇప్పటికీ మన సంభాషణల్లో కొన్ని పదాలను ఒత్తిపలకడంద్వారా, దీర్ఘం తీయడం ద్వారా అర్థ భేదం రావడం గమనిస్తూనే ఉన్నాం. వేదాల్లో స్వరభేదాన్నిబట్టి అర్థభేదం ఎంతో కనపడుతుంది . చూడండి.

హావో వృత్రం జయా అహః (ఋ. ౧-౮౦-౩)
జయో మే సవ్య ఆహితః (అ. ౭-౫౨-౮)

పై రెండు మంత్రాల్లోను "జయ" అనే ఒకే పదం ఉన్నా స్వరంలో తేడా ఉంది ఋగ్వేదమంత్రంలోని "జయా" అనే పదంలో 'జ' ఉదాత్తం కనుక ఆ పదం ఆద్యుదాత్తం (మొదట ఉదాత్తవర్ణం కలది). కనుక ఓ ఇంద్రా! నీవు నీటిని జయింతువు గాక ! అని క్రియాపరంగా అర్థం చెప్పాలి. ఇక అథర్వమంత్రంలోని 'జయ' అనే పదంలో 'య' ఉదాత్తం కాబట్టి అది అంతోదాత్తం (చివర ఉదాత్త వర్ణం కలది) ఇది క్రియాపదం కాదు. దీనికి 'జయం' అని అర్థం. "జయం నా ఎడమ చేతిలో ఉంది" అని అర్థం. వేదభాష్యకారులంతా ఈ స్వరనియమములను దృష్టిలో పెట్టుకొనే వ్యాఖ్యానిస్తారు. స్వరభేదంవల్ల అర్థమెలా మారుతుందో చూడండి :

	పదం	అర్థం
౧.	జఠరః	అగ్ని
	జఠరః	పొట్ట
౨.	సత్యమ్	నిజము
	సత్యమ్	దరిద్రము
౩.	జ్యేష్ఠః	ప్రశంసింపదగినవాడు
	జ్యేష్ఠః	వయసులో పెద్దవాడు

ఇలా పదం ఒకటిగా కనపడినా స్వరభేదంవల్ల అర్థభేదం వస్తుంది. ఏ అర్థంలో ప్రయోగించాలో తెలుసుకోవాలంటే స్వరస్వరూపం అవగతం కావాలి.

స్వరజ్ఞానం లేకపోవడంవల్ల ప్రయోజనం కలగకపోగా అనర్థాలు సంభవించే ప్రమాదం లేకపోలేదు. పాణినీయశిక్షలో స్వరజ్ఞానలోపంవల్ల కలిగే ప్రమాదం ఇలా అభివర్ణింపబడింది. చూడండి :

ఇన్ద్రశత్రుర్వర్ధస్వ (తై. ౨-౪-౧౨-౧)

ఈ మంత్రంలో "ఇన్ద్రశత్రుః" అనే పదానికి ఇంద్రుని శత్రువు (చంపేవాడు) అని తత్పురుష సమాసం చెప్పాలి. అలా చెప్పాలంటే అది అంతోదాత్తం (చివర ఉదాత్తస్వరం కలది) కావాలి. కాని ఆద్యుదాత్తంగా (మొదట ఉదాత్తస్వరం కలదిగా) ప్రయోగింపబడింది. సమాసం మారిపోయి తత్పురుషం కాస్తా బహువ్రీహి అయింది. ఇంద్రుడు చంపేవాడుగా ఎవరికి ఉన్నాడో వాడు అనే విరుద్ధార్థం ఏర్పడింది. కనుక ప్రమాదాలు తప్పాలంటే స్వరజ్ఞానం తప్పనిసరి అని తెలుస్తున్నది.

వేదానికి కాలనిర్ణయం చేయవచ్చా ?

మానవుల రచనలకు కాలనిర్ణయం వేయవచ్చు. కాని అపౌరుషేయాలు, నిత్యసత్యాలు, భగవంతుని నిశ్వాసరూపాలైన వేదాలకు కాలనిర్ణయం వేయబూనడం హాస్యాస్పదం. కనుక వేదాలు అనాదులు అనంతాలు నిత్యాలు అని వైదికుల దృఢ విశ్వాసం.

సంహితలలో ముందు వెనుక లున్నాయా ?

వైదిక వాఙ్మయంలో పరిశోధనలు చేసిన పాశ్చాత్యులు వేద సంహితలన్నింటిలో ఋక్సంహిత చాలా ప్రాచీనమైందని చెబుతారు. వారి దృష్టిలో రెండవమండలం మిగతా మండలాలంత ప్రాచీనం కాదు. ఋక్సంహితకు పరిశిష్టంలాంటిది పదవమండలం. సామసంహితలో గల చాల మంత్రాలు ఋక్సంహితలోనివే. ఋక్సంహితకంటే శుక్లయజుస్సంహిత నవీనమైనది. అథర్వసంహిత మిగతా మూడు వేదాలకు

పరిశీలించాలంటిది.

వైదిక సంప్రదాయవిదులు ఈసిద్ధాంతాన్ని అంగీకరించరు. వారిలా అంటారు. ఇది కేవలం సంహితల బాహ్యస్వరూపాన్ని మాత్రం చూసినప్పుడు కలిగే భ్రమ. ఋక్సంహితలోనే ఇతర వేదాల ప్రస్తావం ఎన్నోచోట్ల కనిపిస్తున్నది. **యజుస్తస్మాదజాయత** (ఋ. ౧౦-౯౦-౯) **తమేవ ఋషిం తము బ్రహ్మాణమాహుర్యజ్ఞన్యం సామగాముక్థశాసమ్** (ఋ. ౧౦-౧౦౭-౬), **ఋక్సామభ్యామభిహితౌ** (ఋ.౧౦-౮౫-౧౧), **గాయత్సామ నభన్యమ్** (ఋ. ౫-౧౭౩-౧) **రథన్తరమాజభారా వసిష్ఠః** (ఋ.౧౦-౧౮౧-౧), **రథన్తరే సూర్య మ్పర్యపశ్యత్** (ఋ.౧-౧౪-౨౫).

పై ఉదాహరణలద్వారా ఋక్సంహితలో ఇతర వేదప్రస్తావం స్పష్టంగా తెలుస్తున్నది. వేదరాశినుంచి ఋక్కులన్నింటిని కూర్చి సంహితగా రూపొందించినవాటికే ఇతర వేదాలు సంకులావస్థలో ఉన్నాయి. మానవుడు చేసిన రచనకాదు కాబట్టి మానవరచనా ధర్మాలను నిత్యమైన వేదంలో ఆరోపించడం న్యాయంకాదు. గనుక వేదాంలో ముందువెనుకలుండటం అసంభవం.

వేదాంగాలేవి? ఏమిటి వాటి ప్రయోజనం?

అతిగంభీరమైంది వేదం. దాన్ని సరిగా అర్థంచేసుకోవడానికి ఏర్పడినవే వేదాంగాలు. అవి శిక్ష, కల్పం, వ్యాకరణం, నిరుక్తం, ఛన్దస్సు, జ్యోతిషమని ఆరు. వేదానికి ఛందస్సు పాదాలు, కల్పం హస్తాలు, జ్యోతిషం నేత్రం, నిరుక్తం శ్రవణేంద్రియం, శిక్ష ప్రాణం వ్యాకరణం ముఖం అని పాణినీయశిక్ష చెబుతున్నది. ఈ అంగాల స్వరూపం తెలియందే వేదప్పారయం సరిగా అర్థంకాదు. వేదసంహితలు, బ్రాహ్మణాలు, ఈ ఆరు వేదాంగాలు అపరవిద్యలు. పరమపురుషార్థమైన బ్రహ్మజ్ఞానాన్ని కలిగించే ఉపనిషత్తులు పరవిద్యలు. (ము. ౧.౧.౪.౫.)

శిక్ష : వేదంలోని అకారాది వర్ణాలను, ఉదాత్తాదిస్వరాలను, హ్రస్వాది మాత్రలను, స్థాన ప్రయత్నాది బలాలను, నిషాదాదిసామను వికర్ష గాది సప్తానాన్ని తెలియజేసేది శిక్ష. ఇవి సుమారు ముప్పై గ్రంథాలు దొరుకుతున్నాయి. అందులో యాజ్ఞవల్క్య - వాసిష్ఠ కాత్యాయనీయ - పారాశరి- మాండవ్య-నారదీయ-శౌనక-గతమీ-పాణినీయశిక్షలు ప్రధానమైనవి.

కల్పం : శ్రౌతసూత్రగ్రంథాలకు కల్పమని పేరు. వీటిని కల్పసూత్రాలని కూడా అంటారు. శ్రుతిప్రతిపాదితమైన యజ్ఞయాగాదుల ప్రయోగాలను వివరిస్తాయి. శాంఖాయన - ఆశ్వలాయన - మశక - లాట్యాయన - ద్రాహ్యాయణ - కాత్యాయన - ఆపస్తంబ - వైతానశ్రౌతసూత్రాలు ప్రసిద్ధాలు.

వ్యాకరణం : ఇది శబ్దాంలోని ప్రకృతి - ప్రత్యయాలను వివరిస్తూ పద స్వరూపాన్ని నిష్కృష్టంగా చెప్పి దానిద్వారా అర్థనిశ్చయాన్ని పొందడానికి ఉపయోగిస్తుంది. రక్షోహాగమలఘ్వసందేహాలు దీనికి ప్రయోజనంగా చెప్పబడ్డాయి.

౧. **రక్ష :** వేదరక్షణ వ్యాకరణానికి ప్రథమ ప్రయోజనం. వర్ణలోప, ఆగమ, వికారాలను బాగా తెలుసుకున్నవాడు వేదాలను రక్షించి, వాటి అర్థాన్ని తెలుసుకోగలుగుతాడు.

౨. **ఊహ :** యజ్ఞయాగాల్లో లింగవిభక్తులను అవసరమైన చోట్ల మార్చాలంటే వ్యాకరణం తెలిసి ఉండాలి.

౩. **ఆగమం :** వేదాంగాలలో వ్యాకరణం ప్రధానం. సాంగంగా వేదం చదువుకోవాలి అనడంవల్ల ప్రధానమైన వ్యాకరణం చదవడం తప్పనిసరి అని తెలుస్తున్నది. కనుక ప్రధానాంగాన్ని చదవడం ద్వారా విధిని గౌరవించిన ఫలం కలుగుతుంది.

౪. **లాఘవం :** వ్యాకరణజ్ఞానం లేనిదే ఊహాపోహం ద్వారా శబ్దజ్ఞానం కలుగదు. కనుక శబ్దజ్ఞానం తేలికగా కలగడానికి వ్యాకరణం చదవాలి.

౫. **అసందేహం :** యజ్ఞయాగాదులు చేసేటప్పుడు పదాలకు సరైన అర్థాన్ని నిర్ణయించాలంటే వ్యాకరణం తప్పకుండా కావాలి.

నిరుక్తం : అర్థావబోధకలగడంలో ఇతరాపేక్ష లేకుండా ఎక్కడ పదాలు నిర్వచింపబడ్డాయో అది నిరుక్తం. యాస్క మహర్షి దీని రచయిత. ఇది ౧. నైఘంటుక ౨. నైగమ ౩. దేవతాకాండలని మూడు భాగాలు. మొదటికాండలో పృథివ్యాదిలోకాలు, దిక్కులు, కాలాలు మొ॥ వాటికి సంబంధించిన శబ్దాలు చెప్పబడ్డాయి. రెండవకాండలో మనుష్యులు వారి అవయవాలు మొ॥శబ్దాలు వివరింపబడ్డాయి. మూడవకాండలో పై రెంటిలోని బహుత్వ హ్రస్వత్వాది ధర్మాలకు సంబంధించిన పేర్లు చెప్పబడ్డాయి.

ఛన్దస్సు : గాయత్రి మొ॥ ఛందస్సుల జ్ఞానం ఛన్దశ్శాస్త్రపరిచయం లేనిదే కలగదు. ఆయా మంత్రాలకు ఋషి, ఛన్దస్సు, దేవత తెలియకుండా యజ్ఞయాగాదుల్లో ప్రయోగించడం అధ్యాపనం చేయడం చాలా తప్పని ప్రతిమంత్రానికి వీటిని తెలుకోవాలని కాత్యాయన సర్వానుక్రమణి (౧-౧) చెబుతున్నది. అది తెలుసుకోవడానికి ఛన్దో గ్రంథాలుపయోగపడతాయి.

జ్యోతిషం : జ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞానం లేనిదే ఏ యజ్ఞం ఎప్పుడు చేయాలో సరిగా నిర్ణయించుకోవడం కుదరదు. వేదంలో ప్రత్యేకకాలాల్లో చేయవలసిన యాగాలు కొన్ని ఉన్నాయి. (**"సంవత్సరమేతద్ వ్రతం చరేత్"** తై. ఆ. ౧-౩౨-౧, **వసన్తే బ్రాహ్మణోఽగ్నీనాదధీత**...తై. సం. ౫-౬-౫-౧). వాటిని సరిగా ఆచరించడానికి కాలనిర్ణయం కావాలి. అది జ్యోతిశ్శాస్త్రంపై ఆధారపడి ఉంది. కనుక ఈ ఆరు అంగాలు వేదాన్ని అధ్యయనం చేయడానికి అర్థాన్ని తెలుసుకోవడానికి బాగా ఉపయోగిస్తాయి.

ప్రాతిశాఖ్యాలంటే ఏమిటి ?

ప్రాతిశాఖ్యలు వేదరక్షణకోసం ఏర్పడ్డాయి. ప్రతి శాఖకు సంబంధించిన వర్ణసమామ్నాయం, స్వర - వ్యంజనసంఖ్య, స్వరోచ్చారణ పద్ధతులు, సంధులు, ప్రగృహ్యసంజ్ఞలు, పదవిభాగ నియమాలు, వాటికి అపవాదాలు, శబ్దవ్యుత్పత్తులు, నిర్వచనాలు ఇందులో వివరించబడతాయి. కాబట్టి వీటికి ప్రాతిశాఖ్యలని పేరు. ప్రాచీన భారతీయుల సంస్కృతభాషోచ్చారణ పద్ధతులను యథా తథంగా మనం వీటిద్వారా తెలుసుకోవచ్చు. ప్రాచీనభాషల ధ్వని సిద్ధాంతాలను తెలిసికొనగోరే భాషాశాస్త్రజ్ఞులకు నిజంగా ఇవి ఎంతో ఉపకారం చేస్తాయి.

వేదశాఖలన్నింటికీ ప్రత్యేకమైన ప్రాతిశాఖ్యలుండేవని చెబుతారు. శాఖలకే నిలువనీడలేక నశించిపోయినప్పుడు ప్రాతిశాఖ్యలకు చోటెక్కడ దొరుకుతుంది? ఆ విజ్ఞానమంతా బూడిదపాలైంది. కాలగర్భంలోకి పోయినవి పోగా ఇప్పటికీ అయిదు ప్రాతిశాఖ్యలు దొరుకుతున్నాయి.

౧. **ఋక్ప్రాతిశాఖ్యమ్ :** అన్నింటిలో ప్రధానమైంది ఋక్సంహితకు సంబంధించిన ఋక్ప్రాతిశాఖ్యం. దీనికి పార్షదసూత్రము ని కూడ పేరు. ఛందస్సుకు ఇందులోగల వివరణ ప్రశంసనీయం. ఇది శౌనక ప్రణీతమని చెబుతారు. ఇందులో మూడు అధ్యాయాలున్నాయి. ఇది ఫ్రెంచి భాషలో ఎ. ఎగ్నియర్ చేత ౧౮౫౮ లో ప్రచురింపబడింది. దీన్ని ఎఫ్. మాక్స్‌ముల్లర్ జర్మన్ టిప్పణితో ౧౮౬౯ లో ప్రచురించాడు.

౨. **తైత్తిరీయ ప్రాతిశాఖ్యమ్ :** ఇది ఇరవైనాలుగధ్యాయాలు కలది. చాలా సాంకేతికంగా ఉంటుంది. దీనికి "త్రిరత్న" భాష్యం ఉంది. దీని స్వరూపం ఇప్పటికీ చెక్కుచెదరకుండా ఉంది.

౩. **శుక్లయజుః ప్రాతిశాఖ్యమ్ :** ఇది కాత్యాయనమునిప్రణీతం. ఎనిమిది అధ్యాయాలుగల ఈ ప్రాతిశాఖ్యానికి ఉవటుడు "మాతృమోదం" అనే భాష్యం వ్రాశాడు. ఇది ఆరు ఖండాలుగా కాశీనుంచి ప్రచురింపబడింది.

౪. **సామప్రాతిశాఖ్యమ్ :** సామసంహితకు సంబంధించిన ప్రాతిశాఖ్యాన్ని పుష్పర్షి వ్రాశాడు. శాకటాయనుడు వ్రాసిన 'ఋక్తంత్రమ్' ప్రసిద్ధం. దీనిద్వారా ఇంకా కొన్ని గ్రంథాలేర్పడ్డాయి. వాటిలో 'పుష్పసూత్రమ్' అనేది ముఖ్యమైనది. దీన్ని ప్రాతిశాఖ్యం అని కూడా అంటారు. ఇందులో పది ప్రపాఠకాలు, పదకొండు కండికలు ఉన్నాయి. సామగానానికి సంబంధించిన వివరాలు దీనిలో ఇవ్వబడ్డాయి. సామతంత్రం, పంచవిధసూత్రం అనేవి దీనికి పరిశిష్టాలు.

౫. **అథర్వ ప్రాతిశాఖ్యమ్ :** అథర్వవేదానికి రెండు ప్రాతిశాఖ్యలు. రెంటిలో బాగా ముఖ్యమైంది "శౌనకీయ చతురధ్యాయీ" అని పిలువబడుతోంది.

అనుక్రమణికలంటే ఏమిటి ?

అనుక్రమణికలనే ఈ గ్రంథాలు వేదాల స్వరూపాన్ని ఉన్నది ఉన్నట్లుగా కాపాడటానికే ఏర్పడ్డాయి. అంత మాత్రమే కాకుండా ఇవి వేదార్థాన్ని తెలుసుకోవడానికి కూడా ఉపయోగపడతాయి. ఒక్కొక్క వేదాన్ని దర్శించిన మహర్షులెవరు ? ఈ మంత్రాలకు దేవతలెవరు ? ఈ సంహితలో ఏ యే ఛందస్సులున్నాయి ? ఈ సంహితావిభాగం ఎలా ఉంది ? ఇలాంటి ప్రశ్నలకు సమాధానాలు మనకు అనుక్రమణికల్లో లభిస్తాయి.

భారతీయుల వేదార్థానుశీలనపద్ధతి :

వేదాలు రహస్యార్థమయాలనే భావన భారతీయులలో ఎప్పటినుంచో ఉంది. అందుకనే ఋక్కులు "నిణ్యావి" (రహస్యస్తోత్రాలు) అని చెప్పబడినాయి. యాస్కుని నిరుక్తానికి ముందే శాకపూణి మొ॥ వారు వేదార్థాలను వివరించినారు. నిరుక్తరచనాకాలం నాటికే వేదార్థానుశీలనం మనదేశంలో అనేక విధాలుగా జరుగుతున్నట్లు తెలుస్తున్నది.

వేదాలను అధియజ్ఞ, అధిదైవత, అధ్యాత్మపరంగా భారతీయులైన సంప్రదాయ విదులు అర్థం చేసుకున్నారు. అందుకనే వేదాలన్నింటిలోను మూడు అర్థాలున్నాయని "త్రయోఽర్థాః సర్వవేదేషు" అని పురాణాలు చెబుతున్నాయి. ఈ మూడు మార్గాలలోను వేదమంత్రాలకు భాష్యాలేర్పడ్డాయి.

వేదాలు ఏదో ఒక కాలానికి పరిమితమైనవా ?

పురాతనమైన ఈ వేదరాశి ఇంతగా ఆధునికవిజ్ఞానం విస్తరించిన ఈ రోజుల్లో కూడ లోకానికి ప్రమాణమౌతుందా ? అని కొందరంటున్నారు. పెరిగిన ఆధునిక విజ్ఞానాన్ని సరిగా మంచిదృష్టితో ఉపయోగించుకుంటే మానవుడి భౌతికావసరాలను కొంతవరకు అది తీర్చగలుగుతుంది. దుర్వినియోగం చేస్తే సమాజంలో సంక్షోభాలను సృష్టించి అశాంతికి కారణమౌతుంది. కాని ఆధ్యాత్మికచైతన్యం కలిగించడానికి, మానవునిలో సత్ప్రవృత్తిని పెంచడానికి ఉదాత్తమైన సంస్కృతిని నెలకొల్పడానికి వేదవిజ్ఞానం ఎంతైనా అవసరం. కనుక వేదాలు ఈ కాలం ఆ కాలం అనకుండా అన్ని కాలాల్లోను సృష్టి ఉన్నంతవరకు పరమప్రమాణంగానే ఉంటాయి.

పురాణాదివిద్యలు వేదజ్ఞానం కోసమేనా ?

ప్రాచీనభారతీయుల దృష్టిలో వేదాలకు అత్యున్నత స్థానం ఉండేది. మానవజీవన వికాసానికి వారు వేదాలను కేంద్రంగా భావించారు. వేదంలో చెప్పబడ్డ ధర్మాన్ని, తత్వాన్ని, సంస్కృతిని జీవనాడిగా పెట్టుకొని, దాన్ని ఉపబృంహణం (బీజభూతంగా ఉన్న తత్వాన్ని విస్తరించి చెప్పడం) చేయడానికే ఇతరవిద్యలన్నీ ఏర్పడ్డాయి. ఇతిహాసపురాణాలు వేదార్థోపబృంహణానికే ఏర్పడినట్లు మహాభారతం చెబుతున్నది. వేదాన్ని ఎలాబడితే అలా అర్థంచేసుకోవడానికి వీల్లేదు. దాన్ని ఉపబృంహణం చేసిన ఇతర వాఙ్మయాన్ని కూడా

దృష్టిలో పెట్టుకొని అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నించాలి. లోకకళ్యాణకరం, అనల్పం, దివ్యమైన వేదార్థాన్ని వివరించడం కోసమే తరువాత వాఙ్మయమంతా ఏర్పడింది. వేదతత్త్వమే ప్రాచీన భారతీయుల భావనలలో, జీవనంలో సంస్కృతిలో ప్రతిబింబిస్తూండేది. అందుకే వారి జీవితాల్లో చాలా మటుకు శాంతికి కరువుండేదికాదు.

వేదాల్లో ఏకదేవతావాదం :

వేదాలపైకి బహుదేవతావాదాన్ని ప్రతిపాదిస్తున్నట్లు కనపడ్డా వాటిల్లో ప్రతిపాదింపబడింది ఏకదేవతావాదమే. ఈ విషయాన్ని వేదభాష్యకారులు బాగా గుర్తించారు. కాని బహుళ ప్రచారంలో ఉన్న యజ్ఞయాగాది పద్ధతులను, వైదికధర్మాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని అధియజ్ఞపరంగాను, అధిదైవతపరంగాను తమ తమ భాష్యాలను వ్రాశారు. అయినా అక్కడక్కడ వస్తుతత్త్వమైన ఆధ్యాత్మికార్థాన్ని చెప్పకుండా ఉండలేకపోయారు.

వారిదృష్టిలో వివిధదేవతానామాలతో పిలవబడే పరమేశ్వరుడే ఏకదేవత. ఆయనలో గల గుణకర్మల ననుసరించి ఆయా పేర్లతో ఆయన్ను పిలవడం ఆరాధించడం హవిస్సుల నర్పించడం జరుగుతోంది. కనుకనే ఋగ్వేదం "ఏకం సత్ విప్రా బహుధావదన్తి" (౧-౧౬౪-౪౬). పరమేశ్వరుడు ఒకడే. విప్రులు ఆయన వివిధ దేవతలుగా చెబుతున్నారు అని పేర్కొంటున్నది.

పాశ్చాత్యుల వేదార్థానుశీలనం :

పాశ్చాత్యులెందరో వేదాలనర్థంచేసుకోవాలని అద్వితీయమైన పరిశ్రమచేశారు. భారతీయధర్మాన్ని, తత్త్వాన్ని అవగాహనచేసుకోవడానికి వారెంతో శ్రద్ధను ప్రదర్శించారు. అది నిర్వ్యాజమైన శ్రద్ధకాదని భారతీయులు అనుమానించకపోలేదు. అయినా వేదవాఙ్మయాన్ని వెలుగులోకి తీసుకొనిరావడానికి చేసిన పరిశ్రమ అభినందించదగినది. పాశ్చాత్యులు ఇంతపరిశ్రమచేసి లోకానికి వేదవాఙ్మయాన్ని అందించినా ఎందుకు భారతీయులకు కనువిప్పు కలిగిందే? వారిపేర్లు చెప్పుకొని కాలక్షేపం చేసేవారేకాని నిజమైన భక్తివిశ్వాసాలతో ఎందరు భారతీయులు ఈ వాఙ్మయానికి సేవ చేయడానికి ముందుకు వస్తున్నారు? ఇది చాల దురదృష్టకరమైన విషయం.

వేదవాఙ్మయ పరిశోధకులుగా పేరుపొందిన పాశ్చాత్యులందరు న్యాయమైన మార్గంలో తమ పరిశోధనలను కొనసాగించలేరు. ఏకొందరికో తప్ప మిగిలానవరందరికి భారతీయ వేదభాష్యాల పైన ఉండవలసినంత గౌరవాదరాలు లేవు. వైదిక గ్రంథప్రచురణద్వారా వారుచేసిన సేవను ప్రశంసించవచ్చునే గాని, ఆస్తికత్వాన్ని, ధార్మికదృక్పథాన్ని నిరాదరించే వారి వ్యాఖ్యానపద్ధతి అన్నివిధాలా యోగ్యమైనదని ఎలా అనగలం? వేదార్థవిచారణలో ఐతిహాసికసరణిని అవలంబించి వారు అన్నింటికీ కాలనిర్ణయాన్ని చేశారు. ఈ పద్ధతిని సంప్రదాయవిదులు అంగీకరించరు.

సమాజదృష్టి :

ఎవరికివారు బ్రతుకుతెరువుకోసం తెంపరలాడుతున్న ఈ దీన సమాజంలో వేదాలు ఎవరికీ పట్టలేదు. ఇప్పటికే అసంఖ్యాకమైన సంప్రదాయాలు నామరూపాలు లేకుండా కాలగర్భంలో కలిసి పోయినాయి. అక్కడక్కడ మిణుకుమిణుక్కుమంటున్న ఈ వేద విజ్ఞానాన్ని ఎవరు పట్టుపట్టి పదిమందికీ తెలియజేస్తారు? తెలుసుకోవాలనే జిజ్ఞాస కొందరికి ఉన్నా వారికి వివరించి విడమరచి చెప్పగలవారెందరున్నారు? వేదం చదువుకున్నవారికి చాలామందికి వారు చదివిన వేదమహిమను గురించి లోకానికి చెప్పగలిగే ప్రజ్ఞలేదు. శాస్త్రాలు చదివినవారికి వేదం కొరుకుడుపడదు. ఆంగ్లభాషాపరిచయం కలవారికి చాలామందికి వేదాలపై పాశ్చాత్యదృక్పథం తప్ప ఇంకోటి మనసులో పడదు. పాశ్చాత్యుల రచనలు చాలవరకు వైదికసంస్కృతిని లోకానికి చాటడమనే ముసుగులో దాన్ని విమర్శించడానికే కంకణం కట్టుకున్నాయి. అయితే కొన్ని వాచ్యంగా ఆ పనిచేస్తే కొన్ని వ్యంగ్యంగా చేస్తున్నాయి. ఇంతో అంతో వేదవాఙ్మయంమీద అభిమానం ఉండి తెలుసుకోవాలనుకునే సామాన్యప్రజలకు వేదంలోని సారాంశం అందుబాటులో లేదు.

వేద విజ్ఞానం - అతిపరం :

భారతీయసంస్కృతికి విజ్ఞానానికి, జీవనవిధానానికి వేదాలు పునాదులని చెప్పేవాళ్ళేకాని, ఆ వేదాలలో ఏమున్నది ? అది ఎవరైనా ఉత్సాహవంతులు ప్రశ్నిస్తే వారికి మనశ్శాంతికలిగేటట్లు సమాధానం చెప్పేవాళ్ళు కరువైనారు. దానివల్ల సమాజంలో మన ప్రాచీన వాఙ్మయం పైన చిన్న చూపేర్పడింది. అది అలా అలా పవిత్రమైన వేదవాఙ్మయవినాశానికే దారితీసింది. నూటికి ౯౦ పాళ్ళు ఇప్పటికే నశించిపోయింది. ఇప్పటికైనా ఏమేమి నశించిపోయిందో, ఏది మిగిలిఉందో కనీసం తెలుసుకుందామనుకుంటే భారతీయ సంప్రదాయాన్ననుసరించి వ్రాసినపుస్తకాలేవీ లేవు. పాశ్చాత్యుల రచనలోని దృక్పథం, చాపల్యం వేరుగాతున్నాయి. ఆంగ్లభాషతో పరిచయం ఉన్నవారు కొంతమంది వాటిని చదివి, నిజం చెప్పినా నమ్మలేని స్థితిలోకి దిగజారారు.

శుభం

వేదోఽఖిలో ధర్మమూలమ్   ఓ౩మ్   కృణ్వంతో విశ్వమార్యమ్

వేదమూలమిదం జ్ఞానమ్

ఋగ్వేద - సంహిత

(ఋషి, దేవత, ఛన్దస్సు, స్వరము, మంత్రానుక్రమణిక, పరిచయం సహితముగా)

శిష్యానువాదకులు, సంపాదకులు, పరిశోధకులు

సిద్ధాంతాలంకార, విద్యాభూషణ, ఆర్షవిద్యావినోద

ఆచార్య వట్టి కృష్ణారెడ్డి ఎం.ఏ.,ఎం.ఎడ్. (పి.హెచ్‌డి.)

ప్రధానాచార్యులు

శ్రీ బిజ్జ అనంతయ్య స్మారక ప్రాచ్యకళాశాల, షాద్‌నగర్, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.

ఋగ్వేద పరిచయము

ఋగ్వేద పరిచయము

ఋక్ అంటే ఏమిటి ?

శాఖోపశాఖలుగా విస్తరించిన వైదిక లౌకిక వాఙ్మయమహావృక్షానికి బీజభూతమైంది ఋగ్వేదం. దేనివేత దేవత స్తుతింపబడుతుందో అది ఋక్ (**ఋచ్యతే స్తూయతే దేవతా యయా సా ఋక్**) అనడం వల్ల 'ఋక్' శబ్దానికి 'స్తుతి' అని అర్థం. '**ఋచ = స్తుతౌ**' అనే ధాతువు నుంచి ఈ శబ్దం ఏర్పడింది. ఆయా యజ్ఞాల నిర్వహణ కోసం ఏర్పడి, అక్కడక్కడా ఉన్న ఈ ఋక్కులన్నీ ఒక్కచోట కూర్చబడ్డాయి. ఈ ఋక్కుల కూర్పునే 'ఋక్సంహిత' అంటారు. జైమిని అర్థాన్ని బట్టి పాదవ్యవస్థకలది 'ఋక్' అంటాడు. పాదబంధంతో, వృత్తబంధంతో ఉండి అర్థ యుక్తమైన మంత్రం 'ఋక్' అనబడుతుంది.

ఋగ్వేద సంక్షిప్త పరిచయము

వేదచతుష్టయములో ఋగ్వేదము ప్రధానమైనది. సంహితాసర్వస్వములో ఋగ్వేదమే సగభాగ మాక్రమించును. పరిగణనకు ప్రాచీనతకు కూడ ఋగ్వేదమే ప్రథమము. సామవేదములోని సూక్తము లన్నియునావించుమించుగా ఋగ్వేదము లోనివే. అథర్వణవేదములో సుమారు 1200 వరకు ఋగ్వేదంలోని సూక్తములే మరల వివిపించును. యజుర్వేదములో కూడ ఋగ్వేదమంత్రము లెన్నియో గోచరించును. ఈ విధముగా ఇది వేదములన్నిటికి మూలమనిపించును. "**తస్మాద్యజ్ఞాత్ సర్వహుతః ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే**" ఇత్యాది శ్రుతివచనముల వలన నిదియే ముందుదయించినట్లు తెలియును. "**యద్వై యజ్ఞస్య సామ్నాయజుషా క్రియతే శిథిలం తద్ యద్ ఋచా తద్ దృఢమ్**" అని యజుస్సామముల ప్రయోగముచే యజ్ఞక్రియకు శైథిల్యమేర్పడుననియు ఋక్ప్రయోగముచే నది సుదృఢముగా సంతరింపబడుననియు చెప్పుటవలన దీని మహత్త్వమెట్టిదో విశద మగుచున్నది.

ఛందోనియమము కలిగి పాదవ్యవస్థతో నున్న మంత్రములకు ఋక్కులని పేరు. "**అర్చ్యతే ప్రశస్యతే అనేన దేవ విశేషః ఇతి ఋక్**" అని దీనివలన దేవతలు ప్రశంసింపబడుదురని నిర్వచింపబడినది. 'సంహిత' యనగా 'సంకలన' మని యర్థము. ఋక్కులన్నియు ఒకచోట సంగ్రహింపగా నేర్పడిన గ్రంథమే ఋగ్వేదసంహిత. పతంజలి ననుసరించి ఋగ్వేదమునకు 21 శాఖలు. చరణవ్యూహము ననుసరించి వీనిలో శాకల, బాష్కల, శాంఖాయన, మాండూకేయ, ఆశ్వలాయన శాఖ లైదును ముఖ్యమైనవి.

నేడు మనకు శాకల శాఖకు సంబంధించిన సంహిత మాత్రమే లభ్యమగుచున్నది. కాగా ఋగ్వేదసంహిత యనగా శాకల సంహిత యనియే గ్రహింపవలెను. ఇది 8 అష్టకములుగా విభక్తమైనది. అష్టకమున కెనిమిది చొప్పున దీనిలో 64 అధ్యాయము లున్నవి. ప్రతి అధ్యాయము కొన్ని వర్గలుగా విభజింపబడినది. కాగా మొత్తము 2006 వర్గ లిందున్నవి. మూడు మొదలు తొమ్మిది వరకు ఒక్కొక్క వర్గలో ఋక్కులు లేక మంత్రములుండును. ఋక్సంహితను వేరొకపద్ధతిలో కూడ విభజించిరి. ఈ పద్ధతిలో ఇది పది మండలములుగా పేర్కొనబడును. మండలము లన్నియూ చేరి 85 అనువాకములగును. అవి తిరిగి 1017 సూక్తములుగా విభజింపబడెను. కొన్ని మంత్రములు చేరి ఒక సూక్తమగును. అట్టి మంత్రములు ఋగ్వేదములో 10580 1/4 కలవని అనుక్రమణికలు లెక్కించినవి. శబ్దాలసంఖ్య 153826, అక్షరాల సంఖ్య 432000. వైదికసాహిత్యపరిరక్షణకై మనపూర్వులెంత జాగరూకులై యుండిరో తెలియుట కిది చాలును.

ఋక్సంహితలోని రెండవమండలము నుండి ఏడవమండలము వరకు గల భాగములొక్కొక్కటి ఒక్కొక్క ఋషివంశము వారిచే దర్శింపబడిన మంత్ర భాగములుగా పేర్కొనబడినవి. ఇవి వరుసగా గృత్సమద, విశ్వామిత్ర, వామదేవ, అత్రి, భరద్వాజ, వసిష్ఠఋషివంశములవి. ఈ కారణముచేత వీనికి వంశ మండలములు లేక గోత్రమండలములని పేరువచ్చినది. ఋగ్వేదములోని ఎనిమిదవ మండలము కణ్వ - అంగిరస గోత్రికులు దర్శించినది. సోమ (పవమాన) దేవతనుగూర్చి వేర్వేరు ఋషులు దర్శించిన మంత్రములన్నియూ ఒక చోట చేర్చి తొమ్మిదవ మండలములో సంగ్రహించిరి. అది కారణముగా దీనిని సోమ (పవమాన) మండల మని పేర్కొందురు. ప్రథమ మండలములో సుమారు ఇరువదిముగ్గురు ఋషులు దర్శించిన మంత్రములున్నవి. దశమ మండలములో

సుమారు ఇరువదిముగ్గురు ఋషులు దర్శించిన మంత్రములున్నవి. దశమ మండలములో కూడ ఎందరో ఋషులు దర్శించిన మంత్రములు సంగ్రహింపబడినవి. ఈ మండలములో కొందరు రాజర్షులు ఋషికలుకూడ పేర్కొనబడిరి. భాష, వర్ణ్య విషయము మున్నగు వానినిబట్టి ప్రథమ మండలములో కొంత భాగమును, దశమమండల మంతయును అర్వాచీన రచనమని అభిజ్ఞులు చెప్పుదురు.

ఋగ్వేదములోని మంత్రము లన్నియు స్వర ప్రధానములు. ఈ స్వరము లయాత్మకముగా గోచరించును. మంత్రములు సుమారు పదునైదు వరకు గల వేర్వేరు ఛందములలో రచింపబడినవి. వైదికఛందము అక్షర గణనము, పాదవ్యవస్థ, పాదాంత్యవర్ణములలో కొంత వరకు గురు - లఘు క్రమ విన్యాసము మున్నగు లక్షణములతో నుండును. వైదికసూక్తములలో కొన్ని విషమఛందములుకూడ గోచరించును. కొన్ని ప్రగాథఛందములుగా రూపించును. సూక్తాంతమున ఛందము మారి సూక్తసమాప్తిని సూచించుచుండును.

వేదము ధర్మమూలము. ధర్మము యజ్ఞరూపమున ననుష్ఠింపబడును. యజ్ఞసిద్ధియే వేదములకు పరమలక్ష్యము. యజ్ఞములో ఆయా దేవతలు తత్తత్స్తుతి పరములైన మంత్రములచే ఆహ్వానింపబడి హవిర్భాగము లందజేయబడుదురు. ఋగ్వేదములో నట్టి దేవతాస్తుతిపరములైన మంత్రములే ముఖ్యముగా సంగ్రహింపబడినవి. యజ్ఞములో హోత యీ మంత్రములను పఠించి ఆయా దేవతలను స్తుతించుచుండును. అగ్నిముఖమున వారు తమ తమ యజ్ఞ భాగములందుకొందురు.

వైదికదేవతలు పృథివ్యంతరిక్షద్యుః స్థానీయులుగా మువ్విధములు. పృథివీస్థానీయ దేవతగా అగ్ని ఋగ్వేదములో సుమారు రెండు వందల మంత్రములచే స్తోత్రము చేయబడెను. అంతరిక్ష స్థానీయదేవతలలో ఇంద్రుడు ప్రధానముగా వర్ణింపబడెను. అట్లే ద్యుఃస్థానీయులలో సూర్యుడు ముఖ్యముగా స్తుతింపబడెను. వేరు వేరు నామములతో వీరే మరల మరల వర్ణింపబడు చుందురు. ఋగ్వేదము 1-139-11 ననుసరించి పృథివీ స్థానీయులు 11, అంతరిక్షస్థానీయులు 11, ద్యుస్థానీయులు 11, మొత్తము 33గురు దేవతలు ముఖ్యులు. శతపథ బ్రాహ్మణములో వసురుద్రాదిత్యులు ద్యావా పృథివీద్వయముతో కలిపి 33గురు దేవతలుగా పేర్కొనబడిరి. ఋగ్వేదములోనే స్థానాంతరమున (3-9-9, 10-52-6) దేవతల సంఖ్య 3339 గా చెప్పబడినది. విశాల మహిమాన్వితులు అనంత శక్తి సంపన్నులు అయిన దేవతల సంఖ్య ఎట్లు ఎంతని చెప్పినను అది ఔపచారికమే అనియు, వాస్తవమున కందరుచేరి ఒకే నిత్య సత్యమైన పరతత్త్వమున కంగరూపము లనియు చెప్పుదురు. **"మహాభాగ్యాత్ దేవతాయా ఏక ఏవ ఆత్మా బహుధా స్తూయతే, ఏకస్యాత్మనోఽన్యే దేవాః ప్రత్యంగాని భవన్తి"** అని నిరుక్తములో ఇదే విషయ ముల్లేఖింపబడినది. **"తస్యా మహాభాగ్యాత్ ఏకైకస్యా నామధేయాని భవంతి"** అని ఆ ఒకే పరమాత్మకు విభిన్న నామ (రూప)ములు కల్పింపబడినవని దుర్గాచార్యుడు వ్యాఖ్యానించెను. **"మహద్దేవానామసురత్వమేకమ్"** అని ఋగ్వేదము 3-35-22 లో కూడా ఇదే సత్యముద్ఘోషింపబడెను. కాగా, ఋగ్వేదములో వర్ణించిన దేవతలందరును **"ఏకం సత్"** అని చెప్పబడిన ఒకే ఒక పరతత్త్వమునకు పరి పరి విధములుగా కల్పించుకొనిన నామరూపాత్మకమైన విభూతిబాహుళ్య మనియే యెంచవలెను. కాగా వర్ణించిన దేవతా భౌతికస్వరూపముతోపాటు, తదధిష్ఠానదేవతాసత్త్వరూపమును, తన్మూలమైన పరమాత్మతత్త్వమును కూడ ప్రతి మంత్రమునందుముద్దేశింపబడినవనియే తెలియవలెను. ఈ దృష్టితో చూచినచో వేదములో వర్ణించిన ఇంద్రాగ్నివరుణాదిత్య పవమాన మరుదశ్వినులేమి, అదిత్యుషస్సరస్వత్యాపోదేవతలేమి, మన్యుశ్రద్ధాదులేమి, అన్నియు ఒకే పరమాత్మకు చెందిన, తదభిన్నమైన శక్తులుగా రూపించును. వేదములో ఆయా దేవతలు విభవాత్మైశ్వర్యమండితులుగను, ఋతస్వరూపులుగను, సత్యసూనులుగను వర్ణింపబడిరి. ఏ దేవతను వర్ణించినపుడా దేవతయే అన్నిటిని మించిన దేవతగా వర్ణింపబడును. తిరిగి ఒక దేవతకింకొక దేవతతో అభేదముచెప్పబడును. వేర్వేరుగా వర్ణించుచునే చివర కన్నియు ఒకటే అని చెప్పబడుచుండును. ఒకటి సత్యమై తక్కిన వసత్యములగుటగాని, ఒక దేవత కింకొక దేవత నీరసమగుట కాని లేదు. స్త్రీ పురుష విభేదముకూడ పరతత్త్వములో గోచరింపదు.

ఒకే దేవతను పరి పరి విధములుగా కల్పించినట్లే వేర్వేరు దేవతలనొకే దేవతగా సాక్షాత్కరింపజేసి కొనుటయు గోచరించును.

దేవతాస్వరూపవిషయమున నిట్టి సంక్లిష్టరహస్య కల్పన యుండుటచేతనే వీనిపరిజ్ఞాన విషయమున నత్యంత జాగరూకులై యుండవలెనని సనాతనులు హెచ్చరించెదరు. దేవతాస్వరూపము తెలియనిదే మంత్రమును వినియోగించి ప్రయోజనము లేదని ఘంటాఘోషముగా చెప్పుదురు.

వేదితవ్యం దైవతం హి మంత్రే మంత్రే ప్రయత్నతః।
దైవతజ్ఞో హి మంత్రాణాం తదర్థ మవగచ్ఛతి ॥

నహి కశ్చి దవిజ్ఞాయ యాథాతథ్యేన దైవతమ్।
లౌక్యానాం వైదికానాం వా కర్మణాం ఫలమశ్నుతే ॥

అని బృహద్దేవతలో ప్రతిమంత్రమునకు చెప్పిన దేవతనెరిగినవారికే మంత్రార్థమవగతమగుననియు, దాని యథార్థ్యమెరుగనిదే ఆచరించిన లౌకిక వైదిక కర్మలకు ఫలము శూన్యమనియు చెప్పిన పంక్తులు వైదిక ధర్మమును, వేదమంత్రములను గూర్చి చర్చించునపుడు ముఖ్యముగా గమనింపదగినవి.

వేదము సకల విజ్ఞానమునకు మూలము, వైదికార్యుల ఆధిభౌతిక, ఆధిదైవిక, ఆధ్యాత్మిక సంపదానృత్యము లేవి తెలియవలెనన్నను వేదమే పరమాధారము. ఋగ్వేదములో ఆనాటి లౌకిక జీవితమును పారలౌకిక విశ్వాసమును పరమార్థచింతనమునుకూడ అద్దములో వలె దర్శింపవచ్చును. దశమమండల మీరీతి విషయములెన్నిటినో తెలియజేయును. సృష్టిరహస్యమును గూర్చి గహనగంభీరమైన విచికిత్స నొనర్చు నాసదీయసూక్తమీ మండలములో 129వ సూక్తము. దీనిలో సృష్ట్యాదిలో అసత్ గాని సత్ గాని లేదనియు, పృథివ్యాకాశములు గోచరింపవనియు, ఆవరణశూన్యమైన తత్ స్థితిలో జలమున్నదేమో తెలియదనియు, మృత్యువుగాని, అమరత్వముగాని దివారాత్రవిభేదముగాని లేవనియు చెప్పి, "ఆనీదవాతం స్వధయా తదేకం తస్మాద్ధాన్యన్న పరః కించనాస" అని వాయుశూన్యమైన ఆ స్థితిలో ఆత్మావలంబనముచే శ్వాస ప్రశ్వాస లొనర్చుచున్న ఆ పరతత్త్వ మొక్కటి తప్ప మరేదియు లేదనియు వర్ణింపబడెను. ఇదే మండలములోని 120వ సూక్తము హిరణ్యగర్భ సూక్తము. దీనిలో పరమ పురుషవిచికిత్స యొనర్చబడెను. ఇందులోని మంత్రములన్నియు "కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ" అను ధ్రువ వాక్యముతో నంతమగు చుండును. 'కస్మై' అనుపదమున కెవరికి అని కాక, నామరూపాదుల కందక అనిర్వచనీయమై వెలుగుపరబ్రహ్మతత్త్వమునకే' అను అర్థ మనుసంధింపవలె నని సంప్రదాయజ్ఞులు చెప్పుదురు. ఈ సూక్తములో సృష్టికిముందే హిరణ్యగర్భుడు వెలసె ననియు, అతడే పురుషుడనియు, ఈ విశ్వమున కతడే భర్త, ధర్త, శాసకుడు, సర్వము ననియు, ఆ పురుషుడే దేవాదిదేవుడనియు వర్ణింపబడినది.

"**పురుష ఏవేదం సర్వం యద్భూతం యచ్చ భవ్యం**" అని పురుష(పరబ్రహ్మ) త్త్వమే యీ గోచరాగోచర సర్వ ప్రపంచముననియు, జరిగినది జరుగనున్నదికూడ ఆ పురుషుడే అనియు అతడీ విశ్వమంతటినీ ఆవరించినను పైగా కొంత మిగిలియుండుననియు, అతనిలో నొక చతుర్థ భాగ మీ భూత సృష్టియనియు మిగిలిన మూడు భాగములు అమృతశీలమైన దివమనియు, అతని నుండియే యీ విరాడ్రూప ముదయించిన దనియు, తిరిగి దీని నుండియే అతడువెలసెననియు చెప్పి వర్ణించు పురుషసూక్తమీ మండలములో 90వ సూక్తము. చాతుర్వర్ణ్యప్రశంస యిదే సూక్తములో స్పష్టముగా తొలిసారి వినిపించును.

ఈ మండలములోని 'నదీసూక్తము' లో గంగాయమునలు వర్ణింపబడినవి, దానసూక్తము'లో '**కేవలాఘో భవతి కేవలాదీ**'అని తనకు తానై వండుకొని వేరొకరికి పెట్టక భుజించువాడు పాపమునే భుజించునని చెప్పబడినది. ఋగ్వేదములోని దానసూక్తములలో ఎందరో దాతలు ప్రశంసింపబడిరి. దానమాహాత్మ్య మగ్గడింపబడినది. అట్లే 'ద్యూతకారవిలాపసూక్తము'లో "**అక్షైర్మా దీవ్యః కృషి మిత్ కృషస్వ, విత్తే రమస్వ బహుమన్యమానం**" అని జూదమాడవలదనియు, కష్టపడి కృషిచేసి ధనధాన్యములంది

గౌరవముగా జీవింపవలసినదనియు నుపదేశింపబడెను. ఈ సూక్తములో జూదగాని యవస్థ అత్యంత దయనీయముగా వర్ణింపబడెను. 'అరణ్యాని' సూక్తములో ప్రాకృతిక దృశ్యము లతి మనోహరముగా వర్ణింపబడినవి. 'ఓషధీసూక్త' ములో రోగనివారణోపాయములతో పాటు ఔషధు లెంతగనో వర్ణింపబడినవి.

భౌతికవిషయములయ్యును పారలౌకికతత్త్వముతో మేళవించు వివాహము, అంత్యేష్టివంటి లౌకికకర్మలకు సంబంధించు సూక్తము లీ మండలములో కనిపించును. వైదికార్యులు కన్యలను గౌరవించిరి. ధనధాన్యములిచ్చి సాలంకారముగా కన్యాదానము లొనర్చిరి. దౌహిత్రులను వారసులుగా నంగీకరించిరి. స్త్రీని గృహస్వామినిగా, సామ్రాజ్ఞిగా పేర్కొనిరి. విదుషీమణులైన లోపాముద్ర, ఘోష, విశ్వవార, లోమశ, శచి మున్నగు వారు మంత్రద్రష్టలైన ఋషికలుగా నెంచబడిరి. స్త్రీలు యజ్ఞకార్యములలో పాల్గొనుచుండిరి. వీరపత్నులై, వీరమాతలై మనుట వారి యాదర్శము. వేదకాలమునాటి ప్రజలు ఆత్మకు చావులేదని యెఱుంగుదురు. సత్కర్మలకు సద్గతులును, దుష్కర్మలకు దుర్గతులును, ఫలములని గుర్తించిరి. దేవయాన పితృయాన మార్గములను, పితృలోకమును గూర్చి వారూహించి తెలిసికొనిరి.

జలప్రళయ దాశరాజ్ఞ యుద్ధాదులు వర్ణించు కథానకసూక్తములతో పాటు ఋగ్వేదములో కొన్ని సూక్తములు సంవాదరూపమున కూడనున్నవి. వీనిలో ఊర్వశీ పురూరవ సంవాదము, సరమాపణి సంవాదము, యమ యమీ సంవాదము నంటివి మిక్కిలి ప్రసిద్ధములు. ఇవి తరువాతి పురాణ సాహిత్యములో విస్తరించి వర్ణింపబడినవి.

వైదికార్యుల కాముష్మికచింత ఎంతయెక్కువో ఐహికచింతకూడ అంతయెక్కువ. వారీ రెంటిని సమానముగా నడచేటికి దెచ్చుకొనిరి. "**జీవేమ శరదశ్శతం**" అని చెప్పుచునే, "**వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః**" అని తీర్మానించుకొనిరి. శాంతికాములై సంపత్సౌఖ్యప్రదాయకమైన ఐకమత్యము నుద్బోధించుచు...

సమానీ వ ఆకూతిః సమానా హృదయాని వః।

సమానమస్తు వో మనో యథా వస్సు సహాసతి॥

అని లోకుల పరస్పరాధ్యవసాయములు, హృదయములు, మనస్సులు ఏకీభవించి సంఘీభావము పెంపొందవలెనను సదాశయము వెల్లడించిరి.

సంహితా ప్రశంస :

ఇప్పుడు ప్రచారంలో ఉన్న ఋక్సంహిత శాకలమహర్షిచేత మండల సూక్తరూపంలో విభజింపబడింది. శౌనకుడుకూడ ఇలాగే మండల - సూక్తవిభాగం చేసినట్లు ప్రసిద్ధి ఉంది. సామాన్యంగా సూక్తమంటే మంచిమాట అని అర్థం. ఇక్కడ కొన్ని ఋక్కుల సమూహం సూక్తమనబడుతుంది. ఈ సూక్తాలు ౧. ఋషిసూక్తం, ౨. దేవతాసూక్తం, ౩. ఛందస్సూక్తం, ౪. అర్థసూక్తమని నాలుగు రకాలు. ఒకే ఋషి దర్శనంచేసిన మంత్రసమూహానికి ఋషిసూక్తమని పేరు. ఒకే దేవతకు సంబంధించిన మంత్రసమూహం దేవతాసూక్తమనబడుతుంది. సమానమైన ఛందస్సులో చెప్పబడిన మంత్రసమూహం ఛందస్సూక్తమని పిలువబడుతుంది. ఒక విషయం పూర్తయ్యేవఱకు చెప్పబడ్డ మంత్రాలన్నింటికి అర్థసూక్తమని వ్యవహారం.

విషయం :

వేదాల్లో చెప్పబడనివిషయం ఏముంటుంది? అందులోనూ ప్రపంచవాఙ్మయానికే మూలభూతమైన ఋగ్వేదంలో బీజప్రాయంగానైనా అభివర్ణింపబడని తత్త్వమేముంటుంది? ప్రపంచోత్పత్తిని గురించి వర్ణించిన 'నాసదీయసూక్తం' ఋగ్వేదం గొప్పతనానికే తలమానికంలాంటిది. ప్రపంచ సృష్టితత్త్వాన్ని గురించి ఇందులో గల అనాటి వారి భావనలు ప్రపంచప్రసిద్ధులైన తాత్త్వికులెందరికో ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించాయి. తరువాత ఆదేమారిరి సృష్టిని గురించి చెప్పిన సూక్తం పురుషసూక్తం. ఇందులో విశ్వోత్పత్తిరహస్యం ఎంతో రమణీయంగా వర్ణింపబడింది. జీవుల సముత్పత్తి, వారి బంధమోక్షాలు, ప్రకృతిరహస్యాలు, ఆయా దేవతల స్తుతులు మొ॥ విషయాలెన్నో ఈ వేదంలో వున్నాయి.

ఈ సంహితలో ఏదైనా వస్తుతత్త్వాన్ని వర్ణించడానికి ఉపయోగించిన సంవాదరూపమైన సూక్తాలు ఎంతో విశిష్టమైనవి. లోకంలో అందరికీ ఉపయోగించే జ్ఞానాన్ని ఋక్సంహిత మనకందిస్తున్నది. ఆకాశయానం (౧-౧౧౬-౩) రాజధర్మం (౧౦-౧౨౪-౩-౪)

లోకహితంకోసం చేయవలసిన ఏకపత్నీవ్రతం, వివాహబంధం యొక్క వైశిష్ట్యం, స్త్రీగౌరవం, ఆశ్రమవ్యవస్థ, పునర్జన్మ, ఆయుర్వేదవిజ్ఞానం మొ॥ అనేక విషయాలు ఋక్సంహితలో ప్రధానంగా వర్ణింపబడ్డాయి.

ఉపవేదం :

ఋగ్వేదానికి ఆయుర్వేదం ఉపవేదం. దీనికి ౧. శల్య ౨. శాలాక్య ౩. కాయచికిత్స ౪. భూతవిద్య ౫. కౌమారభృత్య ౬. అగద ౭. రసాయన ౮. వాజీకరణాలనే పేరుతో ఎనిమిది అంగాలున్నాయి. ఇందులో చరక-సుశ్రుత-వాగ్భట - అష్టాంగ హృదయ- శార్ఙ్గధరసంహితా - మాధవనిదాన, భావప్రకాశాదులు ప్రసిద్ధగ్రంథాలు.

మొత్తం శాఖలు :

ఋగ్వేదానికి మొత్తం ౨౧ శాఖలుండేవని 'ఏకవింశతిధా బాహ్వృచమ్' అని మహాభాష్యకారుడైన పతంజలిమాట. వాటిల్లో శాకల బాష్కల - ఆశ్వలాయన - శాంఖాయన మాండూకేయాలని ఐదుశాఖలు ప్రచారంలో ఉండేవని చరణ వ్యూహం పేర్కొంటున్నది? అందులో ఆశ్వలాయన - శాంకాయన శాఖలు శాకల శాఖకంటె పెద్దగా విభిన్నమైనవి కావు.

శాకలశాఖలో పదకొండు వాలఖిల్యసూక్తాలు, ఖిలసూక్తాలుగా అంగీకరించబడ్డాయి. వాటిని ఆశ్వలాయనశాఖలో ఖిల సూక్తాలుగా కాకుండా మూలగ్రంథంగానే స్వీకరించారు. శాంఖాయనశాఖలో కూడా వాటిలో కొన్ని మంత్రాలను వదిలేసి మిగతా వాటిని మూలగ్రంథంగానే పరిగణించారు. ఇదే శాకల శాఖతో ఈ రెండు శాఖలకు గల భేదం.

మాండూకేయశాఖలో ఇతరశాఖలకంటె ఏయే విశేషాలున్నాయో చరిత్రకందలేదు.

ప్రధానమైన ఈ శాఖలకు కొన్ని ఉపశాఖలున్నాయి. అందులో శాకల శాఖకు : ౧. ముద్గల ౨. గాలవ ౩. శాలీయ ౪. వాత్స్య ౫. శైశిరశాఖలు ఉపశాఖలు. బాష్కలశాఖకు : ౧. బౌధ్య ౨. అగ్నిమాఠర ౩. పరాశర ౪. జాతూకర్ణ్యశాఖలు ఉపశాఖలు. శాంఖాయనశాఖకు : ౧. కౌషీతకి ౨. మహాకౌషీతకి ౩. శాంబవ్య శాఖలు ఉపశాఖలు. ఇవికాక ౧. బహ్వృచ ౨. పైంగ్య ౩. ఉద్దాలక (అరుణ) ౪. శతబలాక్ష ౫. గజ ౬. బాష్కలి (భారద్వాజ) ౭. ఐతరేయ ౮. వాసిష్ఠ ౯. సులభ ౧౦. శౌనకశాఖలున్నట్లు తెలుస్తున్నది.

దొరుకుతున్న శాఖలు :

ప్రస్తుతం మనకు దొరుకుతున్న శాఖలు శాకల బాష్కల శాఖలనేవి రెండు. వీటికి పరస్పరం పెద్దగా చెప్పతగినన్ని తేడాలు లేవు శాకలశాఖలోని ఎనిమిది సూక్తాలు అధికంగా బాష్కలశాఖలో కనబడుతున్నాయని, ప్రథమమండలంలో కొంత గ్రంథభాగం బాష్కలశాఖలో వేరేస్థానంలో ఉన్నదని ఇదే ఈ రెండు శాఖలకు చెప్పదగిన భేదమని కొందరి అభిప్రాయం. ఇప్పటి సంహితాపాఠంలో ఇలాంటి విశేషాలు ఏమీ కనపడవు. మొత్తంమీద ఋగ్వేదానికి ఏర్పడిన ఐదు శాఖల్లోను ప్రస్తుతం దొరుకుతున్న శాకలపాఠం పరంపరాప్రాప్తమైనది, అన్నివిధాల సరైనదని పండితులందరి విశ్వాసం.

మొదలు - చివర :

ఈ ఋక్సంహిత 'అగ్నిమీళే పురోహితం' అనే అగ్నిసూక్తంతో ప్రారంభమై సమానీవ ఆకూతిః' అనే సంజ్ఞాన మంత్రంతో పూర్తవుతున్నది.

వేదవిభాగం :

ప్రాచీనకాలంలో ఋక్కులు, యజుస్సులు, సామలు అన్నీ విడివిడిగా లేకుండా కలిసిపోయి ఒకే ఒక వేదరాశిగా ఉండేవి. అలాంటి మంత్రసమూహాన్నంతా ఆ రోజుల్లో మహర్షులు అధ్యయనం చేసేవారు. వారి అధ్యయనంలో ఋక్కులు యజుస్సులు, సామలు విడివిడిగా లేకపోయినా అన్నీ కలిసి ఉండేవి. కాలంగడిచింది. అంతటి వేదరాశిని అధ్యయనం చేసే ఓపిక సామాన్యుల్లో సన్నగిల్లింది. వేద వ్యాసుడు ఇలాంటి సుకుమారమతుల సౌకర్యంకోసం వేదరాశిలో అక్కడక్కడా ఉన్న ఋక్కులన్నింటినీ ఏరి ఒకచోట కూర్చాడు. అది ఋగ్వేదమయింది. యజుస్సులన్నీ ఒకచోట కూర్చాడు అది యజుర్వేదమయింది. సామలన్నీ కలిసి సామవేదమయింది. అథర్వమంత్రాలన్నీ కలిసి అథర్వవేదమైంది. ఇలా కూర్చడాన్నే సంధానం అంటారు. ఈ కూర్పునే సంహిత అంటారు. వీటిని పైల-వైశంపాయన - జైమిని - సుమంతులనే తన నల్గురు శిష్యులకు ఉపదేశించాడు వేదవ్యాసుడు. ఈ విషయాన్ని మహీధర భట్టభాస్కర దుర్గాచార్యులు వారి భాష్యాల్లో విశదీకరించారు.

అయితే ఆ రోజు ఆయన కూర్చిన సంహిత మళ్లా ఎన్నో మార్పులకు గురైంది. ఆయా వేదాలను కొందరు మహర్షులు క్రమబద్ధంగా మళ్ళామళ్ళా కూరుస్తూవచ్చారు.

ఇలా ప్రతి వేదానికి సంహితాపాఠం దొరుకుతున్నది. దీన్నే మనం ఋక్సంహిత, యజుస్సంహిత, సామసంహిత, అథర్వసంహిత అని పిలుస్తుంటాం.

సంహితాలక్షణం :

సంహితాలక్షణాన్ని ఋగ్వేదప్రాతిశాఖ్యం, యజుర్వేదప్రాతిశాఖ్యం అష్టాధ్యాయి ఇలావివరిస్తున్నాయి. **"పదప్రకృతిః సంహితా"** (ఋ. ప్రా. ౨-౧) **"వర్ణానామేకప్రాణయోగః సంహితా"** (వాజ. ప్రా. ౧-౧౫౮) **"పరస్సన్నికర్షః సంహితా"** (అష్ట ౧-౪-౧౦౯)

సంహితా భేదం :

ఈ సంహితలు స్థూలంగా ౧. నిర్భుజసంహిత ౨. ప్రతృణ సంహిత అని రెండు రకాలు. ఇందులో మొదటిదైన నిర్భుజసంహితనే ఆర్షసంహిత అని కూడా అంటారు నిర్భుజసంహితలో పాఠం యథాక్రమంగా ఇలావుంటుంది.

అగ్నిమీడే పురోహితమ్ :

ప్రతృణ సంహిత, ౧. పదసంహిత ౨. క్రమసంహిత అని రెండు రకాలుగా ఉంటుంది. ఇది పదసంహితాపాఠం :

అగ్నిం ఈడే, పురః హితమ్

క్రమసంహితాపాఠం ఇలాఉంటుంది :

అగ్నిం ఈడే, ఈడే, పురోహితమ్. పురోహితమితి పురః. హితమ్.

ఈ క్రమసంహితాపాఠం , తరువాత చెప్పే జట మొ॥ ఎనిమిది వికృతి పాఠాలకు మూలభూతమైంది. ఈ క్రమపాఠం బాభ్రవ్యుడనే మహర్షి మొదట చేసినట్లు ప్రసిద్ధి.

ఎనిమిది వికృతులు :

ఇక్కడ ప్రసిద్ధమైన ఒక ఋగ్వేదమంత్రానికి సంహితాపాఠం, పదపాఠం, క్రమపాఠం ఎలాఉంటుందో వివరించి జట మొ॥ ఎనిమిది వికృతుల స్వరూపం ప్రతిపాదింపబడుతుంది.

౧. సంహితా పాఠం :

ఓషధయస్సంవదన్తే సోమేనసహరాజ్ఞా

యస్మైకృణోతి బ్రాహ్మణస్తంరాజన్పారయామసి (ఋ. ౧౦-౯౭-౨౨)

౨. పదపాఠం :

ఓషధయః। సం। వదన్తే। సోమేన। సహ। రాజ్ఞా।

యస్మై। కృణోతి। బ్రాహ్మణః। తం। రాజన్। పారయామసి।

౩. క్రమపాఠం:

క్రమంగా రెండుపదాలను కలిపి చెప్పడమే క్రమపాఠం. ఇది ముక్తపదగ్రస్తంలాగా ఉంటుంది. దీన్ని యోగరూఢమైన సంహిత అని కూడా అంటారు. చూడండి.

ఓషధయః। సం। సం వదంతే। వదంతే సోమేన। సోమేన సహ।

సహ రాజ్ఞా। రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా। యస్మై కృణోతి। కృణోతి బ్రాహ్మణః। బ్రాహ్మణస్తం।

తం రాజన్। రాజన్ పారయామసి। పారయామసీతి పారయామసి।

ఈ క్రమపాఠంపైన ౧. జట ౨. మాల ౩. శిఖ ౪. రేఖ ౫. ధ్వజం ౬. దండం ౭. రథం ౮. ఘన అని ఎనిమిది వికృతపాఠాలు ఏర్పడినాయని వ్యాడి శైశిరీయశాఖలో చెప్పాడు. వీటిల్లో జట దండం అనే రెండు వికృతులు చాలా ముఖ్యమైనవి. వీటి ద్వారానే మిగతా వికృతులు ఏర్పడుతున్నాయి. శిఖాపాఠం జటను అనుసరిస్తుంది. శిఖను దండ, మాలా, రేఖా, ధ్వజపాఠాలు అనుసరిస్తాయి. ఘనపాఠం దండపాఠాన్ని అనుసరిస్తుంది.

పంచసంధులు :

జటాపాఠంలో ౧. అనుక్రమం ౨. ఉత్క్రమం ౩. వ్యుత్క్రమం ౪. అభిక్రమం ౫. సంక్రమం అని అయిదు సంధులుంటాయి. వీటి స్వరూపం ఇలావుంటుంది.

౧. అనుక్రమం	-	౧+౨; ౨+౩
౨. ఉత్క్రమం	-	౨+౨; ౩+౩
౩. వ్యుత్క్రమం	-	౨+౧; ౩+౨
౪. అభిక్రమం	-	౧+౧; ౨+౨
౫. సంక్రమం	-	౧+౨; ౨+౩

(మంత్రంలోని పదాల క్రమసంఖ్యనిక్కడ చూపబడింది.)

అనుక్రమం	ఉత్క్రమం	వ్యుత్క్రమం	అభిక్రమం	సంక్రమం
౧-౨	౨-౨	౨-౪	౧-౧	౧-౨

ఓషధయః సం సం సంసమోషధయః ఓషధయః ఓషధయః ఓషధయః సం
౧ ౨ ౨ ౨ ౨ ౧ ౧ ౧ ౧ ౨
సం వదన్తే వదన్తే వదన్తే వదన్తే సం సం సం సం వదన్తే
౨ ౩ ౩ ౩ ౩ ౨ ౨ ౨ ౨ ౩
వదన్తే సోమేన సోమేన సోమేన సోమేన వదన్తే వదన్తే వదన్తే వదన్తే సోమేన
౩ ౪ ౪ ౪ ౪ ౩ ౩ ౩ ౩ ౪
సోమేన సహ సహ సహ సహ సోమేన సోమేన సోమేన సోమేన సహ
౪ ౫ ౫ ౫ ౫ ౪ ౪ ౪ ౪ ౫
సహరాజ్ఞా రాజ్ఞా రాజ్ఞా రాజ్ఞా సహ సహ సహ సహరాజ్ఞా
౫ ౬ ౬ ౬ ౬ ౫ ౫ ౫ ౫ ౬
రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా
౬ ౬

౪. జటాపాఠం : అనులోమ విలోమ క్రమంలో మంత్రాన్ని మూడుసార్లు చదవడాన్నే జటాపాఠం అంటారు.

అనులోమం ౧-౨+ విలోమం ౨+౧ అనులోమం ౧+౨

(క్రమం ౧-౨+ వ్యుత్క్రమం ౨-౧+ సంక్రమం ౧=౨)

ఓషధయస్ సం సమోషధయ ఓషధయస్ సమ్।

౧ ౨ ౨ ౧ ౧ ౨

సం వదన్తే వదన్తే సం సం వదన్తే॥

౨ ౩ ౩ ౨ ౨ ౩

వదన్తే సోమేన సోమేన వదన్తే వదన్తే సోమేన

౩ ౪ ౪ ౩ ౩ ౪

సోమేన సహ సహ సోమేన సోమేన సహ

౪ ౫ ౫ ౪ ౪ ౫

సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞాసహ సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా

౫ ౬ ౬ ౫ ౫ ౬ ౬ ౬

యస్మై కృణోతి కృణోతి యస్మై యస్మై కృణోతి

౭ ౮ ౮ ౭ ౭ ౮

కృణోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కృణోతి కృణోతి బ్రాహ్మణః

౮ ౯ ౯ ౮ ౮ ౯

బ్రాహ్మణస్తం తం బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణస్తం

౯ ౧౦ ౧౦ ౯ ౯ ౧౦

తం రాజన్ రాజస్తం తం రాజన్

౧౦ ౧౧ ౧౧ ౧౦ ౧౦ ౧౧

రాజన్పారయామసి పారయామసి రాజన్ రాజన్పారయామసి

౧౧ ౧౨ ౧౨ ౧౧ ౧౧ ౧౨

పారయామసీతి పారయామసి।

౧౨ ౧౨

౫. మాలాపాఠం :

ఈ మాపాఠాలు ౧. క్రమమాల ౨. పుష్పమాల అని రెండు రకాలు. ఇందులో సగం ఋక్కుమ మొదటినుంచి చివరకు క్రమ విపర్యాసం చేస్తూ చెప్పడమే క్రమమాలాపాఠం.

క్రమమాలాపాఠం :

ఓషధయః సం౧	౨ రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా
సంవదన్తే ౩	౪ రాజ్ఞా సహ
వదన్తే సోమేన ౫	౬ సహ సోమేన
సోమేన సహ ౭	౮ సోమేన వదన్తే
సహ రాజ్ఞా ౯	౧౦ వదన్తే సం
రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా ౧౧	౧౨ సమోషధయః
యస్మైకృణోతి ౧౩	౧౪ పారయామసీతి పారయామసి
కృణోతి బ్రాహ్మణః ౧౫	౧౬ పారయామసి రాజన్
బ్రాహ్మణస్తం ౧౭	౧౮ రాజంస్తం
తం రాజన్ ౧౯	౨౦ తం బ్రాహ్మణః
రాజన్ పారయామసి ౨౧	౨౨ బ్రాహ్మణః కృణోతి
పారయామసీతి పారయామసి ౨౩	౨౪ కృణోతి యస్మై

౬. పుష్పమాలాపాఠం :

క్రమవ్యుత్క్రమ సంక్రమాలు మూడు ఆవృత్తిని పొందడమే పుష్పమాలాపాఠం . ఇందులో పూలమాలలో లాగా పదాలు కూర్చ బడతాయి. ఇది జటాపాఠం లాంటిదే. కాని ప్రతి పదానికి విరామం, 'ఇతి' అనే పదాన్ని చేర్చడమే ఇందులో విశేషం. కొందరు పద సంధుల్లో కూడా 'ఇతి' అనే పదాన్ని చెబుతుంటారు.

క్రమం (విరామం)	వ్యుత్క్రమం (విరామం)	సంక్రమం
౧. ఓషధయః సం	సమోషధయః	ఓషధయః సం ఇతి (విరామం)
౨. సం వదన్తే	వదన్తే సం	సంవదన్తే ఇతి (విరామం)
౩. వదన్తే సోమేన	సోమేన వదన్తే	వదన్తేసోమేన ఇతి (విరామం)
౪. సోమేన సహ	సహ సోమేన	సోమేన సహ ఇతి (విరామం)
౫. సహ రాజ్ఞా	రాజ్ఞా సహ	సహ రాజ్ఞా ఇతి (విరామం)
౬. రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా		

౭. శిఖాపాఠం :

జటాపాఠానికి చివర, పైపదాన్ని చేరుస్తూ ఉండటమే శిఖాపాఠం.

ఓషధయః సం, సమోషధయః, ఓషధయః సం - వదన్తే।

సం వదన్తే, వదన్తే సం, సం వదన్తే - సోమేన।

వదన్తే సోమేన, సోమేన వదన్తే, వదన్తే సోమేన - సహ।

సోమేన సహ, సహ సోమేన, సోమేన సహ - రాజ్ఞా।

సహ రాజ్ఞా, రాజ్ఞా సహ, సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా।

౮. రేఖాపాఠం :

రెండు పదాలను, మూడుపదాలను, నాలుగు పదాలను అయిదు పదాలను విడివిడిగా క్రమంగాను, తలక్రిందుగాను చెప్పడమే రేఖాపాఠం.

౨ పదాలు	ఓషధయః సం। సమోషధయః। ఓషధయః సం।
3 పదాలు	సం వదన్తే సోమేన। సోమేన వదన్తే సం। సం వదన్తే।
౪ పదాలు	వదన్తే సోమేన సహ రాజ్ఞా। రాజ్ఞా సహ సోమేన వదన్తే।
	వదన్తే సోమేన। సోమేన సహ। సహరాజ్ఞా। రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా।

౯. ధ్వజపాఠం :

ఒక ఋక్కులో ఆదిపదాన్ని ఉచ్చరించి తరువాత ఋక్కులోని చివరపదాన్ని చెప్పడంగాని, లేక వర్గంలోని మొదట చివరపదాలను క్రమంగా చెప్పుతూ పోవడంగాని ధ్వజపాఠం అవుతుంది.

ఆదిక్రమం	చివరిపదంతో చెప్పడం
౧. ఓషధయః సం	౨. పారయామసీతి పారయామసి
3. సం వదన్తే	౪. రాజన్ పారయామసి
౫. వదన్తే సోమేన	౬. తం రాజన్
౭. సోమేన సహ	౮. బ్రాహ్మణస్తం
౯. సహ రాజ్ఞా	౧౦. కృణోతి బ్రాహ్మణః
౧౧. రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా	౧౨. యస్మై కృణోతి
౧3. యస్మై కృణోతి	౧౪. రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా
౧౫. కృణోతి బ్రాహ్మణః	౧౬. సహ రాజ్ఞా
౧౭. బ్రాహ్మణస్తం	౧౮. సోమేన సహ
౧౯. తం రాజన్	౨౦. వదన్తే సోమేన
౨౧. రాజన్ పారయామసి	౨౨. సం వదన్తే
౨3. పారయామసీతి పారయామసి	౨౪. ఓషధయః సం

దండపాఠం :

ఋక్కులో సగాన్ని తీసుకొని ముందు క్రమంగాను, తరువాత తలక్రిందులుగాను మళ్ళా క్రమంగాను చెప్పి తరువాతిపదాన్ని జోడిస్తూ చెప్పుకుపోవడం దండపాఠం అవుతుంది.

౨. ఓషధయః సం। సమోషధయః॥

3. ఓషధయః సం। సం వదన్తే। వదన్తే సమోషధయః

౪. ఓషధయః సం। సం వదన్తే। వదన్తే సోమేన సోమేన వదన్తే సమోషధయః॥

౫. ఓషధయః సం। సం వదన్తే। వదన్తే సోమేన। సోమేన సహ। సహసోమేన। వదన్తే సమోషధయః

౬. ఓషధయః సం। సం వదన్తే। వదన్తే సోమేన। సోమేన సహ। సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞా సహ సోమేన వదన్తే సమోషధయః॥

ఓషధయః సం। సం వదన్తే। వదన్తే సోమేన। సోమేన సహ।

సహ రాజ్ఞా। రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా।

రథ పాఠం :

పాదక్రమాన్ననుసరించి ఋక్కులోని ఉత్తరార్ధాన్ని కలిపి దండపాఠంలాగా చెప్పితే అది రథపాఠమవుతుంది. ఈ పాఠం ద్విచక్రరథపాఠం, త్రిచక్రరథపాఠం, చతుశ్చక్రరథపాఠమనే భేదంతో మూడురకాలు. త్రిచక్రరథపాఠం ప్రతిపాదంలోను సమాన పదసంఖ్య ఉండే గాయత్రీఛందస్సులో ఉన్న మంత్రానికే కుదురుతుంది. చతుశ్చక్రరథపాఠం పాదాన్ని బట్టి ఏర్పడుతుంది.

ద్విచక్రరథపాఠం :

పూర్వార్ధం		ఉత్తరార్ధం
I	౧.	ఓషధయః సం। యస్మై కృణోతి। (ఒకేపాద క్రమం)
		సమోషధయః కృణోతి యస్మై। (తలక్రింద)
II	౧.	ఓషధయః సం। యస్మై కృణోతి
		(రెండు పాదాలుండేక్రమం)
	౨.	సం వదన్తే। కృణోతి బ్రాహ్మణః ..

III ౧. వదన్తే సమోషధయః బ్రాహ్మణః కృణోతి యస్మై
(తలక్రిందు)

౨. సం వదన్తే కృణోతి బ్రాహ్మణః ,,

౩. ఓషధయః సం। యస్మై కృణోతి (మూడుపాదాలుండే క్రమం)

౪. వదన్తే సోమేన సోమేన వదన్తే సమోషధయః।

తం బ్రాహ్మబ్రాహ్మణస్తం కృణోతి యస్మై। (తలక్రిందు)

IV ౧. ఓషధయః సం। యస్మై కృణోతి (నాలుగుపాదాలుండే క్రమం)

౨. సం వదన్తే। కృణోతి బ్రాహ్మణః ,,

౩. వదన్తే సోమేన। బ్రాహ్మణస్తం ,,

౪. సోమేన సహ। తం రాజన్ ,,

సహ సోమేన వదన్తే సమోషధయః। రాజంస్తం బ్రాహ్మణః కృణోతి యస్మై।
(తలక్రిందు)

౧. ఓషధయః సం। యస్మై కృణోతి (అయిదుపాదాలుండే క్రమం)

౨. సం వదన్తే। కృణోతి బ్రాహ్మణః ,,

౩. వదన్తే సోమేన। బ్రాహ్మణస్తం ,,

౪. సోమేన సహ। తం రాజన్ ,,

౫. సహ రాజ్ఞా రాజన్ పారయామసి ,,

రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా। పారయామసీతి పారయామసి।
(సమాప్తి)

ఘనపాఠం :

మంత్రం చివరినుంచి క్రమంగా మొదటిదాకా చెప్పి, మొదటినుంచి మళ్లీ చివరదాకా చెప్పడాన్నే ఘనపాఠమంటారు. ఈ ఘనపాఠం ౧. ఘనమని, ౨. ఘనవల్లభ మనీ మొదట రెండురకాలు. మళ్లా అవి ఒక్కొక్కటి రెండు రకాలు. మొత్తం ఘనపాఠాలు నాలుగు విధాలు.

I పూర్వార్ధం

౧. రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా। సహ రాజ్ఞా। సోమేన సహ। వదన్తే సోమేన। సం వదన్తే ఓషధయః సం
(చివరినుంచి మొదటికి)

సం వదన్తే। వదన్తే సోమేన। సోమేన సహ। సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా
(మొదటినుంచి చివరకు)

II. ఉత్తరార్ధం

౨. పారయామసీతి పారయామసి। రాజన్ పారయామసి। తం రాజన్ బ్రాహ్మణస్తం। కృణోతి బ్రాహ్మణః। యస్మై కృణోతి।
(చివరినుంచి మొదటికి)

కృణోతి బ్రాహ్మణః। బ్రాహ్మణస్తం। తం రాజన్। రాజన్‌పారయామసి పారయామసీతి పరయామసి। (మొదటినుండి చివరకు)

వేదానికి సంబంధించిన పై పాఠాలను అధ్యయనం చేసిన వారిని ఆయా పేర్లతో పిలుస్తారు. ఉదా: క్రమపాఠం చదివిన వారిని క్రమపాఠి అంటారు. ఘనపాఠం చదివిన వారిని ఘనపాఠి' అంటారు.

ఇలా సంహితాపాఠం, పదపాఠం, క్రమపాఠం అని మూడు ప్రకృతిపాఠాలుండగా, వాటిల్లో క్రమపాఠంపైన పెరిగిన వికృతి పాఠాలు ఎనిమిది. ఇవన్నీ అన్ని వేదాలకు సంబంధించినవి. మరి, దేనికి ఈ పాఠాలు ఏర్పడ్డాయి? ఏమిటి వీటి ప్రయోజనం?

ప్రయోజనం :

కాత్యాయనుడు తన ప్రాతిశాఖ్యలో మంత్రాన్ని యథాతథంగా స్మరించడంకోసమే క్రమపాఠమని ఇలా చెప్పాడు. 'క్రమః స్మృతి ప్రయోజనః' (కా.ప్రా. ౪-౧౮).

ద్రష్టలైన మహర్షులు ఋక్కులను దర్శనంచేసిన చాలా కాలానికి దానికి సంహితాపాఠం ఏర్పడింది. ఈ పాఠంలో సంధినియమాలతో ఋక్కులలోని పదాలన్నీ సంధింపబడి ఉంటాయి. కాలక్రమేణ తరాలు గడిచే కొద్దీ ఈ సంహితాపాఠంలో ఏదైనా మార్పు రావచ్చు. పదాల్లో ఏదైనా మార్పు సంభవం. అసలు సంహితా పాఠమే నశించిపోవచ్చు. కనుక దీన్నెలాగైనా కాపాడుకోవాలి. ఏమిటి ఉపాయం ? అందుకే ఏర్పడింది పదపాఠం. సంధినియమాలతో సంధింపబడిన సంహితాపాఠంలోని పదాలను విభజించి చూపెడుతుంది ఈ పాఠం. సంహితాపాఠం ఏర్పడటానికి ముందుండే వేదస్వరూపాన్ని మనం ఈ పదపాఠంలో చూడొచ్చు.

ఈ పదపాఠం సంహితాపాఠం ఏర్పడిన కొద్దికాలానికి ఏర్పడింది దీనివల్ల ఋగ్వేదంలో ఏది మూలాంశం ? ఏది ప్రక్షిప్తభాగం అనే విషయం మనకు తెలుస్తుంది.

సంహితాపాఠసంరక్షణంకోసం ఏర్పడిన ఇంకొక ఉపాయమే క్రమపాఠం. ఇది కూడ

పదపాఠంలాగా ప్రాచీనమైనదే. ఈ క్రమపాఠంలో పదపాఠంలో ఉన్న ఒక్కొక్కపదం ముందు వెనకపదాలతో కలిపి రెండు సార్లు ఉచ్చరింపబడుతుంది.

ఇలాగే జటాదివికృతి పాఠాలు కూడా సంహితాసంరక్షణకోసం ఏర్పడినవే. ఇంకా సంహితాసంరక్షణకోసం తీసుకున్న జాగ్రత్తల్లో ప్రాతిశాఖ్యనిర్మాణం చెప్పదగింది. ఈ ప్రాతిశాఖ్యలు పదపాఠంలో విశ్లేషణాన్ని పొందిన పదాలు మళ్ళా కలిసినప్పుడేర్పడే వర్ణవికారాదులను వివరిస్తున్నాయి.

ఇలా సంహితాస్వరూపపరిరక్షణోద్దేశ్యంతో ఏర్పడిందే పరిశిష్ట రూపంలో ఏర్పడిన అనుక్రమణి. సంహితాపాఠంలోని విషయాలను క్రమంగా వివరిస్తూ అందులోని సూక్తాలను, మంత్రాలను, పదాలను, అక్షరాలను కూడ ఇది లెక్క వేసి చెబుతుంది. ఇందువల్ల సంహితలో ఏ మార్పువచ్చినా వెంటనే తెలిసిపోతుంది.

ఇలా చరిత్రకందని కాలంలో ఏర్పడ్డ ఋగాదిసంహితలు అనేక పాఠవిశేషాలతో సంరక్షింపబడి ప్రపంచంలో ఏ సాహిత్యానికి దొరకని రక్షణను పొంది, చెక్కుచెదరకుండా ఈనాటికీ మనకు లభిస్తున్నాయి.

మంత్రద్రష్టలగు మహర్షులు:

శబ్దాత్మకమైన పరబ్రహ్మస్వరూపం నిత్యమైంది. దీనికి ఆదికాని అంతంకాని లేదు. పరమాత్మ ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసరూపాలే వేదాలని పెద్దలు చెబుతారు. మన ఇంద్రియాలకు గోచరించే సత్యాలు అత్యల్పమైనవి. తపస్సంపన్నులైన మహర్షులు ఇంద్రియాలకు గోచరింపని వస్తువులను కూడ సమాధిదశను పొంది తెలుసుకోగలిగారు. అలా వారు ఋజుప్రవృత్తికలవారై నిర్మలాంతఃకరణాలతో కనుగొన్న జ్ఞానఖండికలే ఈ వేదమంత్రాలు. వారు మంత్రాలను రచించలేదు. అనంతవిశ్వంలో భగవంతుని ఊపిరిగా సంచరిస్తున్న శబ్దతరంగాలను తమశక్తితో పసికట్టి, వాటిని తరతరాలుగా లోకకల్యాణం కలగడం కోసం మనకందించారు. అందుకే వారు సామాన్యులుకాని, కేవలం ఋషులు కాని కారు. అసామాన్యులు, మంత్రదర్శనం చేయజాలిన మహామహిమగల మహర్షులు. భగవంతుని ప్రేరణ వల్లనే ఈ వేదవాక్కులు వారి హృదయాల్లో ప్రవేశించినాయని ఋగ్వేదం చెబుతోంది.

ప్రపంచంలోని మానవపుస్తకభాండాగారంలో మొట్టమొదట ఆవిర్భవించిన గ్రంథరత్నం ఋగ్వేదం. ఈ ఋక్సంహితల్లో మంత్రాలను దర్శించిన మహామహులు ఎందరో వున్నారు. కారు, వారు ఆ మంత్రాలను రచించారని కొందరు ఆధునికులు అభిప్రాయపడుతున్నారు. వేదాలు పౌరుషేయాలని (మానవులచే వ్రాయబడ్డాయని) వారివాదం. వేదాలు అపౌరుషేయాలు (మానవులచే వచింపబడనివి) అనే సాంప్రదాయికుల అభిప్రాయానికి ఇది విరుద్ధమైంది. ఇక్కడ ఒక విశేషాన్ని మనం గమనించాలి. సాంప్రదాయికులు కొందరు వేదాలు పౌరుషేయాలని అంగీకరించి, ఆ పురుషుడు సామాన్యమానవుడు కాదు పరమపురుషుడైన భగవంతుడే అని సిద్ధాంతీకరించారు.

వేదాలు మనకందించే జ్ఞానం దివ్యమైంది. భూత - భవిష్యత్ - వర్తమాన కాలాంలో మొక్కవోని ప్రామాణ్యంకలది. కాబట్టి కావ్యాదులను రచించే సామాన్యకవులకు, వారికి భేదాన్ని అంగీకరిస్తూ వారిని ద్రష్టలుగా స్వీకరించి వారికొక విశిష్టస్థానమివ్వడమే మున్నాటికీ సముచితం. భాషా తత్త్వజ్ఞులు, ప్రామాణికులైన పాణిన్యాదిమహర్షులు కూడా వారిని ద్రష్టలుగానే పేర్కొనడం గమనించదగిన విషయం. మొత్తం ఈ ఋక్సంహితను సుమారు ౪03 మంది మహర్షులు దర్శించారు.

ఛందస్సు

ఛందస్సు అనే పదం 'ఛద్' అనే ధాతువు నుంచి రూపొందింది. ఈ ధాతువుకు 'ఆహ్లాదం' అని అర్థం. కనుక ఛందస్సు అంటే (సంతోషం) కలిగించే వాక్సమూహం. ఈ సంతోషం ఆ వాక్సమూహం లోని గురులఘువులవల్ల వాటి ఆవృత్తి వల్ల, వాటి నియమపూర్వక విచ్ఛేదంవల్ల కలుగుతున్నది. ఇవన్నీ ఆ శబ్దసమూహంలోని లయను అభివ్యక్తం చేయడం ద్వారా ఆహ్లాదాన్ని కలిగిస్తున్నాయి.

ఛందస్సులో నియతవిచ్ఛేదం అనేకరకాలుగా ఉన్నది. అందులో ఆ వాక్సమూహాన్ని లయానుగుణమైన పాదాలుగా, గణాలుగా విభజించడం ప్రధానమైంది. గణాలు గురులఘువుల కూడికవల్ల ఏర్పడుతున్నాయి. అక్షరాలకు గురుత్వంగాని వాటి ఉచ్చారణ కాలాన్ని బట్టి చెప్పబడుతుంది. ఆయా పాదాల్లో గురు లఘువులుండే స్థానం మార్పువల్ల ఛందస్సులో అనేకరకాల గమనాలు ఏర్పడుతుంది. కాబట్టే (ఛందః పాదౌ తు వేదస్య) వేద పురుషునికి ఛందస్సు పాదాలు అని వర్ణింపబడింది.

పాదంలో ఉండే అక్షరసంఖ్యను బట్టి ఛందస్సు పేర్కొన బడుతోంది. ఛందస్సులో సాధారణంగా నాలుగు పాదాలుంటాయి. పాదంలో ౧ మొదలు ౨౬ వరకు అక్షరాలుంటాయి. కనుక ౨౬ ఛందస్సులు ఉన్నాయి. అవి సామాన్యంగా నాలుగు వర్గాలుగా విభజింపబడ్డాయి.

౧ వ వర్గం: (౧) ఉక్త (౨) అత్యుక్త (౩) మధ్య (౪) ప్రతిష్ఠ (౫) సుప్రతిష్ఠ. వీటికి అనాదిష్టచ్ఛందస్సులని పేరు.

౨ వ వర్గం: (౬) గాయత్రి (౭) ఉష్ణిక్ (౮) అనుష్టుప్ (౯) బృహతి (౧౦) పంక్తి (౧౧) త్రిష్టుప్ (౧౨) జగతి. వీటికి బృహచ్ఛందస్సులని పేరు.

౩ వ వర్గం: (౧౩) అతిజగతి (౧౪) శక్వరి (౧౫) అతిశక్వరి (౧౬) అష్టి (౧౭) అత్యష్టి (౧౮) ధృతి (౧౯) అతిధృతి. వీటికి అతిచ్ఛందస్సులని పేరు.

౪ వ వర్గం: (౨౦) కృతి (౨౧) ప్రకృతి (౨౨) ఆకృతి (౨౩) వికృతి (౨౪) సంకృతి (౨౫) అభికృతి (౨౬) ఉత్కృతి. వీటికి కృతిచ్ఛందస్సులని పేరు (౧-౨౬ వరుస సంఖ్యలు ఆయా ఛందస్సుల్లో ఒకపాదంలోని అక్షరాల సంఖ్యను తెలుపుతున్నాయి.) ఋగ్వేదంలోని ౨,౩ వర్గాల్లోని ఛందస్సులు మాత్రమే ఉన్నాయి.

ఛందోవిజ్ఞానంతో కూడిన వైదిక కర్మానుష్ఠానం ప్రశస్తమైంది కనుక ఛందస్సు చాల ఆవశ్యకమైంది ఛందస్సు వేదాంగంగా పరిగణింపబడింది. ఋగ్వేదంలోని ఛందస్సు 'ఋక్ప్రాతిశాఖ్యం' ౧౬,౧౭,౧౮ పటలాల్లో వివరింపబడింది. నిదానసూత్రాలు వైదికచ్ఛందస్సుల పేర్లను, వాటి స్వభావాల్ని వివరిస్తున్నాయి ఇందులో వేదఋక్కులకు సంబంధించిన అనుక్రమణిక ఉంది. ఛందో గ్రంథాల్లో పింగళమహర్షి రచించిఛందోవిచితి మొట్టమొదటిది. దాన్నే వేదాంగమైన ఛందస్సుగా పరిగణించారు. కాత్యాయనుని సర్వానుక్రమణికలో ఋగ్వేదంలోని ఛందస్సు సమగ్రంగా వివరించబడింది.

ఋగ్వేదంలోని పురుషసూక్తంలో ఛందస్సు ఆవిర్భావం తెలుపబడింది. **"తస్మాద్యజ్ఞాత్ సర్వహుతః ఋచః సామాని జజ్ఞిరే ఛందాంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ యజుః తస్మాత్ అజాయత"** (౧౦-౯౦-౯) 'సర్వహుత్' యజ్ఞంనుంచి ఋక్కులు, సామలు పుట్టాయి. దానినుంచే ఛందస్సులు జనించాయి. యజస్సులు పుట్టాయి. ఇక్కడ ఛందాంసి అంటే గాయత్ర్యాది ఛందస్సులు అని సాయణుడు వివరించాడు. అథర్వవేదమని పాశ్చాత్యపండితులు భావించారు.

ఛందోవికాసపరిణామాలు:

వైదికచ్ఛందస్సుల్లో ముఖ్యమైన బృహచ్ఛందస్సుల (గాయత్రి....జగతి) నుంచే లౌకిక సాహిత్యంలోని శ్లోకం, వృత్తాలు ఏర్పడ్డాయి. వేదవాఙ్మయంలో మొట్టమొదటి ఛందస్సు మధుచ్ఛందుని ద్వారా రూపొందింది:

అగ్నిమీడే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్ హోతారం రత్నధాతమమ్॥

ఇది గాయత్రిచ్ఛందస్సు. ఇందులో ౮ అక్షరాలుగల ౩ పాదాలున్నాయి. మొత్తం అక్షరాలు ఇరవైనాలుగు. లౌకికవాఙ్మయంలో వాల్మీకిమహర్షి ముఖం నుంచి ఛందస్సు ఇలా ఆవిర్భవించింది:

మా నిషాద ప్రతిష్ఠాం త్వమగమశ్శాశ్వతీస్సమాః।

యత్క్రౌంచమిథునాదేకమవధీః కామమోహితమ్॥ రామా. బాల. ౨-౧౫.

ఇది అనుష్టుప్ఛందస్సు. ఇందులో ౩౨ అక్షరాలున్నాయి. అవి ౮ అక్షరాలు గల ౪ పాదాలుగ విభజింపబడ్డాయి. ఇది శ్లోకంగా ప్రసిద్ధికెక్కింది. శ్లోకమనే పదం ప్రస్తుతి చేయడంలో సార్థకమవుతున్నది. అష్టాక్షర, త్రిపదయైన వైదికగాయత్రియే లౌకికచ్ఛందస్సులో చతుష్పద అనుష్టుప్ శ్లోకంగా రూపొందింది. దీని లక్షణమిది.

౧. అక్షరాలు సమానంగా ఉండటం ౨. నాలుగు పాదాలుండటం ౩. లయతో కూడి ఉండటం

మూడు పాదాలు గల గాయత్రిచ్ఛందస్సు లౌకిక సాహిత్యంలో అంతర్ధానమైంది. వైదిక త్రిష్టుప్ నుంచే లౌకికచ్ఛందస్సులోని ఇంద్రవజ్ర, ఉపేంద్రవజ్ర, ఉపజాతి మొ॥ వృత్తాలు వికసించాయి. లౌకిక వంశస్థవృత్తం, వైదికజగతివికాసమే. వైదికఅనుష్టుప్ లౌకిక సాహిత్యంలో సుశ్లోకంగా వర్ధిల్లింది.

పురాణేతిహాసధర్మశాస్త్రాది రచనల్లో ఈ అనుష్టుప్శ్లోకానికే ప్రథమస్థానం. క్షేమేంద్రుడు శాస్త్రాలు, నీతికావ్యాలు, పురాణాదులు ప్రసన్నార్థమైన అనుష్టుప్ఛందస్సులో రచించాలని సూచించాడు. రామాయణ భారతాదులు, పురాణాలు, మన్వాది ధర్మశాస్త్రాలు, అనుష్టుప్ఛందస్సులోనే రచింపబడ్డాయి. రామాయణంలో ప్రధానంగా అనుష్టుప్ఛందస్సు సర్గాంతంలోను కొన్ని విశేషసందర్భాల్లో మాత్రమే భిన్నవృత్తాలు ఉపయోగింపబడ్డాయి.

వైదిక ఛందస్సు పాదంలోని అక్షరసంఖ్యచేత గుర్తింపబడు తుండేది. ఆ ఛందస్సులన్నీ ౪ అక్షరాల తారతమ్యం కల్గి ఉన్నాయి. గాయత్రి ౨౪, ఉష్ణిక్ ౨౮, అనుష్టుప్ ౩౨ బృహతి ౩౬ మొదలైనవి. పింగళమహర్షి లక్షణం చెప్పడంలో సౌలభ్యం కోసం గణాల (త్రికము) పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టాడు. లౌకికచ్ఛందస్సులోని వృత్తాలన్నీ గణబద్ధాలే.

వైదికచ్ఛందస్సు ఉదాత్త, అనుదాత్త, స్వరితాలనే స్వరాలపైన, లౌకికచ్ఛందస్సు గురులఘు వర్ణాలపైన లేక అక్షరాల హ్రస్వ దీర్ఘాలపైన ఆధారపడి ఉంటుంది. వైదిక వాఙ్మయం గేయరూపంలో ఉంటే లౌకిక వాఙ్మయం పాఠ్యరూపంలో ఉంది. వీటికి కేంద్రంలో ఉన్న ఆదికావ్యమైన రామాయణం **"పాఠ్యే గేయే చ మధురమ్"** (రామా. బాల. ౪-౮) అని కీర్తింపబడుతున్నది.

భారతీయ సంప్రదాయం వైదికఛ్ఛందస్సుకు పవిత్రతను సమకూర్చింది. అభిజ్ఞాన శాకుంతలంలో కాశ్యపుడు ఋక్ఛ్ఛందస్సు నాశ్రయించి గర్భవతియైన శకుంతలను ఆశీర్వదించాడు.

ఈ పవిత్రభావమే రాను రాను వైదికఛ్ఛందస్సు లౌకిక వాఙ్మయంలో అంతర్ధానమవడానికి కారణమై ఉంటుంది.

ఇంతకు ముందు పేర్కొన్న ౨ వ వర్గానికి సంబంధించిన గాయత్రి మొ॥ ఏడు ఛందస్సులు దైవి, ఆసురి, ప్రాజాపత్య, యాజుషి, సామ్ని, ఆర్చి, బ్రాహ్మి అని ఏడురకాలుగా విభజింపబడ్డాయి. వాటి స్వరూపాన్ని ఈ పట్టిక తెలియచేస్తుంది.

సంఖ్య	పేరు	గాయత్రి	ఉష్ణిక్	అనుష్టుప్	బృహతి	పంక్తి	త్రిష్టుప్	జగతి
౧	దైవి	౧	౨	౩	౪	౫	౬	౭
౨	ఆసురి	౧౫	౧౪	౧౩	౧౨	౧౧	౧౦	౯
౩	ప్రాజాపత్య	౮	౧౨	౧౬	౨౦	౨౪	౨౮	౩౨
౪	యాజుషి	౬	౭	౮	౯	౧౦	౧౧	౧౨
౫	సామ్ని	౧౨	౧౪	౧౬	౧౮	౨౦	౨౨	౨౪
౬	ఆర్చి	౧౮	౨౧	౨౪	౨౭	౩౦	౩౩	౩౬
౭	బ్రాహ్మి	౩౬	౪౨	౪౮	౫౪	౬౦	౬౬	౭౨

ఒక ఛందస్సులో ఉన్నమంత్రంలో ఒక అక్షరం తగ్గిపోతే 'నివృత్' అని అంటారు. రెండక్షరాలు తగ్గితే 'విరాట్' అంటారు. లక్షణంకంటే ఒక అక్షరం ఎక్కువగా ఉంటే 'భురిక్' అని పేరు . రెండక్షరాలు ఎక్కువైతే 'స్వరాట్' అవుతుంది. ఇలా గాయత్రీఛ్ఛందస్సులో ఏ మార్పువస్తే ఏ పేరుతో దాన్ని పిలుస్తామో ఈ క్రింద పట్టిక విశదంగా తెలియజేస్తుంది. అలాగే మిగతా ఛందస్సులను గ్రహించాలి.

పాదంలోని అక్షర సంఖ్యను బట్టి ఛందస్సులు రెండురకాలు. సమానమైన అక్షరసంఖ్యకల పాదాలు ఏ ఛందస్సులో ఉంటే అవి సమఛ్ఛందస్సులు. ఉదా- గాయత్రి, అనుష్టుప్పంక్తి, త్రిష్టుప్, జగతి మొదలైనవి. అక్షరసంఖ్య విషమంగా ఉండే పాదాలుకల ఛందస్సులు విషమఛ్ఛందస్సులు. ఉదా - ఉష్ణిక్, పురఉష్ణిక్ కకుప్, బృహతి, అతిశక్వరి, అత్యష్టి మొదలైనవి.

అక్షరాలు	గాయత్రి	పేరు
౧.	దైవి	--
౨.	,,	భురిక్
౩.	,,	స్వరాట్
౪.	యాజుషి	విరాట్
౫.	,,	నివృత్
౬.	,,	--
౭.	,,	భురిక్, ప్రాజాపత్య, నివృత్
౮.	ప్రాజాపత్య	--
౯.	,,	--
౧౦.	,,	స్వరాట్, సామ్ని, విరాట్
౧౧.	సామ్ని	నివృత్
౧౨.	,,	--
౧౩.	,,	భురిక్, ఆసురి, విరాట్
౧౪.	,,	స్వరాట్,, నివృత్
౧౫.	ఆసురి	--
౧౬.	,,	భురిక్, ఆర్చి విరాట్
౧౭.	,,	స్వరాట్, ఆర్చి నివృత్
౧౮.	ఆర్చి	--
౧౯.	,,	భురిక్
౨౦.	,,	స్వరాట్
౨౧.	పాదనివృత్	--
౨౨.	ఆర్షి	విరాట్
౨౩.	,,	నివృత్
౨౪.	,,	--
౨౫.	,,	భురిక్
౨౬.	,,	స్వరాట్
౩౪.	బ్రాహ్మి	విరాట్

అక్షరాలు	గాయత్రి	పేరు
౩౫.	,,	నిచృత్
౩౬.	,,	--
౩౭.	,,	భురిక్
౩౮.	,,	స్వరాట్

ఋక్సంహితలోని ఛందస్సులను వాటి భేదాలను ఇక్కడ సంగ్రహంగా పరిశీలిద్దాం. ౨౬ ఛందస్సులలో గాయత్రి ప్రథమగణ్యమైంది. "గాయత్రీ ఛందసామహమ్" (భ. గీ. ౧౦-౩౫) అని శ్రీకృష్ణుడు దాని ప్రాశస్త్యాన్ని వెల్లడించాడు. ఋగ్వేదంలోని మొట్టమొదటి ఋక్కు గాయత్రీ ఛందస్సులో వెలువడింది. ఋషి మధుచ్ఛందుడు. దేవత అగ్ని.

I. గాయత్రి : 3 పాదాలు ౮+౮+౮ = ౨౪ అక్షరాలు

అగ్నిమీడే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్।
హోతారం రత్నధాతమమ్ ॥ (౧-౧-౧)

౧. అతినిచృత్ : ౭+౬+౭ = ౨౦ అక్షరాలు

పురూతమం పురూణాం స్తోతౄణాం వివాచి।
వాజేభిర్వాజయతామ్॥ (౬-౪౫-౨౯)

౨. పాదనిచృత్ : ౭+౭+౭ = ౨౦ అక్షరాలు.

క్వ నః సుమ్నా నవ్యాంసి మరుతః క్వ సువితా।
క్వో౩ విశ్వాని సౌభగా ॥ (౧-౩౮-౩)

3. వర్ధమానా : ౬+౭+౮=౨౧ అక్షరాలు

ఉర్వప్రా అమర్త్యా నివతో దేవ్యుద్వతః।
జ్యోతిషా బాధతే తమః॥ (౧౦-౧౨౭-౨)

౪. విరాట్ : ౯+౬+౭=౨౨ అక్షరాలు

యత్రోత బాధితేభ్యశ్చక్రం, కుత్సాయ యుధ్యతే।
ముషాయ ఇంద్రసూర్యమ్॥ (౪-౩౦-౪)

౫. యవమధ్యా విరాట్ : ౭+౮+౭=౨౨ అక్షరాలు

మిమీహి శ్లోకమాస్యే, పర్జన్య ఇవ తతనః।
గాయ గాయత్రముక్థ్యమ్॥ (౧-౩౮-౧౪)

౬. నిచృత్ : ౮+౮+౭ = ౨౩ అక్షరాలు

నకిరింద్ర త్వదుత్తరో, న జ్యాయాఁ అస్తి వృత్రహన్।
నకిరేవా యథా త్వమ్ ॥ (౪-౩౦-౧)

౭. యవమధ్యా గాయత్రి: ౭+౧౦+౭=౨౪ అక్షరాలు

స సున్వే యో వసూనాం యో రాయామానేతా య
ఇళానాం సోమో యః సుక్షితీనామ్॥ (౯-౧౦౮-౧౩)

౮. ఉష్ణిగ్గర్భా : ౬+౭+౧౧=౨౪ అక్షరాలు

తామే అశ్వ్యానాం హరీణాం నితోశనా।
ఉతో ను కృత్వ్యానాం నృవాహసా ॥(౮-౨౫-౨౩)

౯. భురిక్ : ౮+౧౦+౭ = ౨౫ అక్షరాలు

విద్యాంసా విద్దురః పృచ్ఛేదవిద్వానిత్థాపరో అచేతాః।
నూ చిన్ను మర్తే అక్రౌ॥ (౧-౧౨౦-౨)

౧౦. భురిక్ పదపంక్తి : ౫+౫+౫+౫+౬=౨౬ అక్షరాలు.

ఘృతం న పూతం తనూరరేపాః శుచి హిరణ్యమ్।
తత్తే రుక్మో న, రోచత స్వధా వః ॥ (౪-౧౦-౬)

II. ఉష్ణిక్ : మూడు పాదాలు. ౮+౮+౧౨ = ౨౮ అక్షరాలు.

అగ్నే వాజస్య గోమత, ఈశానః సహసో యహో।
అస్మే ధేహి జాతవేదో మహిశ్రవః ॥ (౧-౭౯-౪)

౧. కకుమ్న్యంకుశిరా - నిచృత్ : ౧౧+౧౨+౪=౨౭ అక్షరాలు.

దదిరేక్ణస్తన్వే దదిర్వసు దదిర్వాజేషు పురుహూత
వాజినమ్। నూనమథ ॥ (౮-౪౬-౧౫)

౨. కకుప్ : ౮+౧౨+౮ = ౨౮ అక్షరాలు

యుష్మాకం స్మా రథాఁ అను, ముదే దధే మరుతో
జీరదానవః। వృష్టీ ద్యావో యతీరివ ॥ (౫-౫౩-౫)

3. పుర ఉష్ణిక్ : ౧౨+౮+౮ = ౨౮ అక్షరాలు

తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్।
పశ్యేమ శరదః శతం, జీవేమ శరదః శతమ్ ॥
(౭-౬-౧౬)

౪. పిపీలికామధ్యా : ౧౧+౬+౧౧ = ౨౮ అక్షరాలు.

హరీ యస్య సుయుజా నివ్రతా వేరర్వంతాను శేపా

ఉభా రథే న కేశినా పతిర్దన్ ॥ (౧౦-౧౦౫-౨)

౫. తనుశిరా : ౧౧+౧౧+౬ = ౨౮ అక్షరాలు.

ప్ర యా ఘోషే భృగ వాణేన శోభే,
యయా వాచా యజతి పజ్రియో వామ్ ।
ప్రైషయుర్న విద్వాన్ ॥ (౧-౧౨౦-౫)

౬. అనుష్టుప్ గర్భా : ౫+౮+౮+౮ = ౨౯ అక్షరాలు.

పితుం ను స్తోషం మహో ధర్మాణం తవిషీం ।
యస్య త్రితో వ్యోజసా వృత్రం విపర్వ మర్దయత్ ।
(౧-౧౮౭-౧)

III. అనుష్టుప్ : ౪ పాదాలు. ౮+౮+౮+౮ =౩౨ అక్షరాలు

సం గచ్ఛధ్వం సం వదధ్వం, సం వో మనాంసి
జానతామ్ దేవా భాగం యథాపూర్వే, సంజానానా
ఉపాసతే ॥ (౧౦-౧౯౧-౨)

౧. కావిరాట్ : ౯+౧౨+౯=౩౦ అక్షరాలు.

తా విద్వాంసా హవామహే వాం,
తా నో విద్వాంసా మన్మ వోచేతమద్య ।
ప్రార్చద్దయమానో యువా కుః ॥ (౧-౧౨౦-౩)

౨. ౧. విరాట్ : ౧౦+౧౦+౧౦=౩౦ అక్షరాలు.

శ్రుధీ హవం విపిపానస్యాద్రే
ర్బోధా విప్రస్యార్చతో మనీషామ్ ।
కృష్వా దువాంస్యంతమా సచేమా ॥(౭-౨౨-౪)

౨. ౨. విరాట్ : ౧౧+౧౧+౧౧=౩౩ అక్షరాలు.

అగ్న ఇంద్రశ్చ దాశుషో దురోణే,
సుతావతో యజ్ఞమిహోపయాతమ్ ।
అమర్ధంతా సోమపేయాయ దేవా ॥ (౩-౨౫-౪)

౩. మహాపదపంక్తి : ౬ పాదాలు :౫+౫+౫+౫+౫+౬=౩౧ అక్షరాలు.

తవస్వాదిష్ఠాగ్నే, సంద్రుష్టిరిదా చిదహ్న ఇదా చిదక్తోః॥
శ్రియే రుక్మో న, రోచత ఉపాకే॥ (౪-౧౦-౫)

౪. విచృత్ : ౪ పాదాలు. ౮+౮+౮+౭ = ౩౧ అక్షరాలు.

ఋతావానం విచేతసం, పశ్యంతో ద్యామివ స్తృభిః ।
విశ్వేషా మధ్వరాణాం హస్కర్తారం దమే దమే ॥
(౪--౩)

౫. వస్తరాపి : ౯+౧౦+౧౩=౩౨ అక్షరాలు.

విపృచ్ఛామి పాక్యా౩న దేవా న్వషట్ కృతస్యాద్భుతస్య
దస్రా పాతం చ సహ్యసో యువం చ రభ్యసో నః ॥
(౧-౧౨౦-౪)

౬. కృతి : ౧౨+౧౨+౮ = ౩౨ అక్షరాలు.

మా కస్మై ధాతమభ్యమిత్రిణే నో
మా కుత్రా నో గృహేభ్యో ధేనవో గుః ।
స్తనాభుజో అశిశ్వీః ॥ (౧-౧౨౦-౮)

౭. పిపీలికామధ్యా : ౧౨+౮+౧౨=౩౨ అక్షరాలు.

పర్యూ షు ప్ర ధన్వ వాజసాతయే పరి వృత్రాణి సక్షణి
ర్ద్విషస్తరధ్యా ఋణయా న ఈయసే ॥
(౯-౧౧౦-౧)

౪. బృహతి : ౪ పాదాలు. ౮+౮+౧౨+౮ ౩౬ అక్షరాలు.

ఆఘో యోషేవ సూనర్యుషా యాతి ప్రభుంజతీ ।
జరయంతీ వృజనం పద్వదీయత ఉత్పాతయతి
పక్షిణః ॥ (౧-౪౮-౫)

౧. పిపీలికామధ్యా : ౧౩+౮+౧౩=౩౪ అక్షరాలు.

అభి వో వీరమంధసో మదేషు గాయ, గిరా మహా
విచేతసం ఇంద్రం నామ శ్రుత్యం శాకినం వచో యథా॥
(౮-౪౬-౧౪)

౨. ఊర్ధ్వబృహతి : ౧౨+౧౨+౧౨ = ౩౬ అక్షరాలు.

అజీజనో అమృత మర్త్యేష్వా
ఋతస్య ధర్మన్నమృతస్య చారుణః ।
సదా సరో వాజమచ్ఛా సనిష్యదత్ ॥ (౯-౧౧౦-౪)

౩. పురస్తాత్ : ౧౨+౮+౮+౮=౩౬ అక్షరాలు.

అధీన్న్వత్ర సప్తతిం చ సప్త చ।
సద్యో దిదిష్ట తాన్వః, సద్యోదిదిష్ట పార్థ్యః,
సద్యో దిదిష్ట మాయవః ॥ (౧౦-౯౩-౧౫)

౪. ఉపరిష్టాత్ : ౮+౮+౮+౧౨=౩౬ అక్షరాలు.

న త మంహో న దురితం, దేవాసో అష్టమర్త్యం।
సజోషసో యమర్యమా, మిత్రో నయంతి వరుణో
అతిద్విషః ॥ (౧౦-౧౨౬-౧)

౫. న్యంకుసారిణీ / స్కంధగ్రీవ / ఉరోబృహతి : ౮+౧౨+౮+౮=౩౬.

ఈజానమిద్ ద్యౌర్గూర్తా, వసురీజానం భూమి రభి
ప్రభూషణి।ఈజానం దేవావశ్వినా వభి
సుమ్నైరవర్ధతాం ॥ (౧౦-౧౩౨-౧)

౬. విస్తార : ౮+౧౦+౧౦+౮=౩౬ అక్షరాలు.

యువం శ్వేస్తం మహోరన్యవం వా యన్నిరత తం
సతమ్ తానో వసూ సుగోప స్యాతం పాతం నో
వృకారఘాయోః ॥ (౧-౧౨౦-౭)

౭. విషమదా : ౯+౮+౧౧+౮ = ౩౬ అక్షరాలు.

సవితః సునవితరుగ్ర, చిత్ర చేతిష్ఠ మావృత।
ప్రాసహా సమ్రాట్ సహురిం స హంతం,
భుజ్యం వాజేషు పూర్వ్యమ్ ॥ (౮-౪౬-౨౦)

౮. బృహతి : (౮+౮+౧౨+౮) సతో బృహతి : (౧౨+౮+౧౨+౮)

ఒకదాని వెంట ఒకటి జంటలుగా ఉంటే ప్రగాథ
అనబడుతుంది. ఉదా ॥ ౭-౮౧-౧,౨,౩,౪,౫,౬
౭-౯౬-౧,౨. ఇట్టి ప్రగాథలు
౮ వ మండలంలో ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

౫.పంక్తి : ౪ పాదాలు. ౧౨+౮+౧౨+౮ = ౪౦ అక్షరాలు.యం త్వా దేవాసో మనవే

దధురిహయజిష్ఠం హవ్యవాహన।
యం కణ్వో మేధ్యాతిథిర్ధనస్పుతం
యం వృషా యముపస్తుతః॥ (౧-౩౬-౧౦)
దీన్ని సంతంప్తం అంటారు.

౧. విరాట్ : ౧౦ x ౪ = ౪౦ అక్షరాలు

మన్యే త్వా యజ్ఞియం యజ్ఞియానాం
మన్యే త్వా చ్యవన మచ్యుతానామ్।
మన్యే త్వా సత్వనా మింద్ర కేతుం
మన్యే త్వా వృషభం చర్షణీనామ్ ॥ (౮-౯౬-౪)

౨. విపరీత సతోబృహతి : ౮+౧౨+౮+౧౨= ౪౦ అక్షరాలు.

య ఋష్వః శ్రావయత్సఖా విశ్వేత్స వేద జనిమా
పురుష్టుతః।తం విశ్వే మానుషా యుగేంద్రం హవం
తే తవిషం యతస్రుచః ॥ (౮-౪౬-౧౨)

౩. ఆస్తార : ౮+౮+౧౨+౧౨ = ౪౦ అక్షరాలు.

అగ్నిం న స్వవృక్తిభి
ర్హోతారం త్వా వృణీమహే।
యజ్ఞాయస్తీర్ణ బర్హి షే వి వో మదే
శీరం పావకశోచిషం వివక్షసే ॥ (౧౦-౨౧-౧)

౪. ప్రస్తార : ౧౨+౧౨+౮+౮=౪౦ అక్షరాలు

ఉత నో దేవా వశ్వినా శుభస్పతీ ధామభిర్మిత్రావరుణా ఉరుష్యతామ్।
మహః స రాయ ఏషతేఽతి ధన్వేవదురితా ॥ (౧౦-౯౩-౬)

౫. సంస్తార : ౧౨+౮+౮+౧౨=౪౦ అక్షరాలు.

పితు భృతో న తంతుమి త్సుదానవః ప్రతి
ధర్మ్యయజామసి।ఉషా అప స్వసుస్తమః సం వర్తయతి
వర్తనిం సుజాతతా ॥ (౧౦-౧౭౨-౩,౪)

౬. విష్టార : ౮+౧౨+౧౨+౮ = ౪౦ అక్షరాలు.

అగ్నే తవ శ్రవో వయో
మహి భ్రాజంతే అర్చయో విభావసో।
బృహద్భానో శవసా వాజముక్థ్యం
దధాసి దాశుషే కవే ॥ (౧౦-౧౪౦-౧)

౭. పథ్యాపంక్తి : ౫ పాదాలు. ౮x౫=౪౦ అక్షరాలు

మాదయస్వ సుతే స చా శవసే శూర రాధసే ।
విద్మా హి త్వా పురూ వసుముప కామాన్ త్ససృజ్మహే
ఉతా వో ఉవితా భవ ॥(౧-౮౧-౮)

౬. త్రిష్టుప్ : ౪ పాదాలు . ౪x౧౧-౪౪ అక్షరాలు

యో జాత ఏవ ప్రథమో మనస్వాన్
దేవో దేవాన్ క్రతునా పర్యభూషత్ ।
యస్య శుష్మాద్రోదసీ అభ్యసేతాం
వృష్ణస్య మహ్నా స జనాస ఇంద్రః ॥ (౨-౧౨-౧)

౧. ఏకపదా : ౧౧ అక్షరాలు.

అపిక్ష్వ్యం యజమానో న హోతా । (౪-౧౭-౧౫)

౨. ద్విపదా : ౨x౧౧=౨౨ అక్షరాలు.

అగ్నే భవ సుషమిధా సమిద్ధ,
ఉత బర్హి రుర్వియా విస్తృణీతామ్ ॥ (౭-౧౭-౧)

౩. విరాట్ : ౪ పాదాలు. అక్షరాలక్రమం లేదు. ౪౨ అక్షరాలు.

ఆ కృష్ణేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్నమృతం
మర్త్యంచ హిరణ్యయేన సవితా రథేనా దేవో యాతి
భువనాని పశ్యన్॥ (౧-౩౫-౨)

౪. నిచృత్ : ౪ పాదాలు. అక్షరక్రమం లేదు, ౪౩ అక్షరాలు.

బ్రహ్మణస్పతే త్వమస్య యంతా
సూక్తస్య బోధి తనయంచ జిన్వ ।
విశ్వం తద్భద్రం యదవంతి దేవా
బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః ॥ (౨-౨౩-౧౯)

౫. అభిసారిణీ : ౧౦+౧౦+౧౨+౧౨=౪౪ అక్షరాలు.

యో వాచా వివాచో మృధ్రవాచః
పురూ సహస్రా శివా జఘాన ।
తత్తది దస్య పౌంస్యం గృణీమసి
పితేవ యస్తవిషీం వావృధే శవః ॥ (౧౦-౨౩-౫)

౬. విరాట్పూర్వా/పంక్త్యుత్తరా : ౧౦+౧౦+౮+౮+౮=౪౪ అక్షరాలు.

ఏవేంద్రాగ్నిభ్యా మహావి హవ్యం
శూష్యం ఘృతం న పూతమద్రిభిః ।
తా సూరిషు శ్రవో బృహద్రయిం గృణత్సు దిధృత
మిషం గృణత్సు దిధృతమ్ ॥ (౫-౮౬-౬)

౭. మహాబృహతి : ౮+౮+౧౨+౮+౮ = ౪౪ అక్షరాలు

బృహద్భిరగ్నే అర్చిభిః , శుక్రేణ దేవ శోచిషా ।
భరద్వాజే సమిధానో యవిష్ఠ్య,
రేవన్నః శుక్ర దీదిహి ద్యుమత్పావక దీదిహి ॥
(౬-౪౮-౭)

౮. భురిక్ : ౪ పాదాలు. అక్షరక్రమం లేదు. ౪౫ అక్షరాలు.

బృహస్పతే అతి యదర్యో
అర్హాద్ద్యుమ ద్విభాతి క్రతుమజ్జనేషు ।
యద్దీదయచ్ఛవస ఋతప్రజాత
తదస్మాసు ద్రవిణం ధేహి చిత్రమ్ ॥ (౨-౨౩-౧౫)

౯. స్వరాట్ : ౪ పాదాలు. అక్షరక్రమం లేదు ౪౬ అక్షరాలు.

ధామన్తే విశ్వం భువన మధి శ్రిత
మంతః సముద్రే హృద్యన్తరాయుషి ।
అపామనీకే సమిథే య ఆభృత
స్తమశ్యామ మధుమంతం త ఊర్మిమ్ ॥
(౪-౫౮-౧౧)

౭. జగతి : ౪ పాదాలు ౧౨+౧౨+౧౨+౧౨=౪౮ అక్షరాలు

గణానాం త్వా గణపతిం హవామహే,
కవిం కవీనాముపమ శ్రవస్తమం ।
జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత,
ఆ నః శృణ్వన్నూతిభిః సీద సాదనమ్॥ (౨-౨౩-౧)

౧. ఉపజగతి : ౧౨+౧౨+౧౧+౧౧ = ౪౬ అక్షరాలు

సో చిన్ను వృష్టిర్యూథ్యా స్వా సచాఀ ఇంద్రః
శ్మశ్రూణి హరితాభిప్రుష్ణుతే ।

అవ వేతి సుక్షయం సుతే మధూదిద్,
ధూనోతి వాతో యథా వనమ్ ॥ (౧౦-౨౩-౪)

౨. విరాట్ : ౪ పాదాలు. అక్షరక్రమం లేదు. ౪౬ అక్షరాలు.

రేవాశ్చిత్తే అసుర్య ప్రచేతసో
బృహస్పతే యజ్ఞియం భాగమానశుః ॥
ఉగ్రా ఇవ సూర్యో జ్యోతిషా మహో
విశ్వేషామిజ్జనితా బ్రహ్మణామసి ॥ (౨-౨౩-౨)

౩. వివృత్ : ౪ పాదాలు. అక్షరక్రమం లేదు. ౪౭ అక్షరాలు.

అభిబాధ్య పరిరాపస్తమాంసి చ
జ్యోతిష్మంతం రథమృతస్య తిష్ఠసి ।
బృహస్పతే భీమ మమిత్ర దంభనం
రక్షోహణం గోత్రభిదం స్వర్విదమ్ ॥ (౨-౨౩-౩)

౪. మహాపంక్తి : ౬ పాదాలు. ౮×౬=౪౮ అక్షరాలు

మహి వో మహతామ వో వరుణ మిత్ర దాశుషే ।
యమాదిత్యా అభిద్రుహో రక్షథానేమఘం నశ
దనేహసో వ ఊతయః సు ఊతయో వ ఊతయః ॥
(౮-౪౭-౧)

౫. సతో బృహతి : ౫ పాదాలు. అక్షరక్రమం లేదు.

౧౨+౧౨+౮+౮+౮=౪౮ అక్షరాలు.

ఆ యః పప్రౌ భానునా రోదసీ ఉభే ధూమేన ధావతే
దివి తిరస్తమో దదృశ ఊర్మ్యాస్వా శ్యావా
స్వరుషో వృషా శ్యావా అరుషో వృషా ॥ (౬-౪౮-౬)

ఈ విధంగా ఋగ్వేదకాలం నాటికే ఛందస్సులో, కావ్యరచనాకళలో ఎంతో వైవిధ్యం అభివృద్ధి, గోచరిస్తున్నాయి.

వైశిష్ట్యం

పవిత్రమైన ఋగ్వేదం ఇంకా ఇతర వేదగ్రంథాలు ఆ పరమ పురుషుని నిశ్వాసరూపాలని "అరే ఉన్య మహతో భూతస్య నిశ్వసితమేతద్యద్ ఋగ్వేదః అని బృహదారణ్యకోపనిషత్తులో (IV-౫-౧౧) మనం చదువుతున్నాం., ఇతర వేదాల్లాగానే ఋగ్వేదం కూడా దోషరహితమైంది, అనాదియైన జ్ఞానాన్ని మనకందించే మహాగ్రంథం. ఇది మానవులచే రచింపబడలేదని (అపౌరుషేయం) భగవంతునిచే ఇవ్వబడిందని ప్రాచీన వైదిక సంప్రదాయం అభిప్రాయపడుతోంది. వైదిక ఋషివుల అనుభూతికి గోచరించిన దివ్యవాణి ఇది. ప్రపంచాన్ని సృష్టించి మానవజాతిని కొన్ని నియమాలతో (౧౦-౯౦-౧) నడిపించిన భగవంతునితో ఈ మహర్షులు తమ ప్రార్థనద్వారా చాల సన్నిహిత సంబంధం కలవారు. పద్యరూపంలో ఆవిష్కరింపబడ్డ సత్యమే ఈ వేదం. ఇది ఉదాత్తం అనుదాత్తం, స్వరితం అనే మూడు ముఖ్య స్వరాలతో ఉచ్చరింపబడుతోంది.

వైదిక సంప్రదాయాన్ననుసరించి ఇది అష్టకాలుగాను, మండలాలుగాను విభజింపబడుతోంది. బహ్వృచుల గ్రంథాలతో సంబంధం లేకుండానే ఐతరేయ-కౌషీతకీబ్రాహ్మణాలు, ఆరణ్యకాలు, ఆశ్వలాయనగృహ్య-శ్రౌత ధర్మసూత్రాలు, ఇవన్నీ కలిసిన ఋగ్వేద వాఙ్మయం విస్తృతమై సువిశాలమై, ఆర్యధర్మాన్ని అంచనా వేయడంలో చాల ముఖ్యమైన స్థానాన్ని ఆక్రమిస్తున్నది.

ఋగ్వేదం చాలా ప్రాచీనం, విస్తృతమైన విజ్ఞానానికి మహాగ్రంథం కావడం వల్ల సామవేదానికి ౯౫ శాతం యజుర్వేదానికి ౨౫ శాతం అథర్వవేదానికి ౨౦శాతం కూడా ముఖ్యమైన ఆధారం కాగలిగింది.

సంసారసాగరాన్ని దాటి, ఇంద్రియనిగ్రహంతో అతీంద్రియ జ్ఞానాన్ని పొంది ద్రష్టలైన మహర్షులు భగవదనుగ్రహంవల్ల అనుభూతిని పొంది ఉచ్చరించినవే మంత్రరూపంలో ఉన్న ఈ స్తుతులని ఇంతకు పూర్వమే చెప్పబడింది.

ఋగ్వేదసూక్తాంద్వారా వారు దర్శించి లోకానికందించిన సత్యం ఏమిటి ? ఈ మహాత్ములు (విప్రాః కవయః) ఒకే ఒక సత్పదార్థం అనేక రూపాలలో వర్ణింపబడ్డట్లు విజయోత్సాహంతో ప్రకటించారు. ఆ పరబ్రహ్మను, అగ్ని, యముడు, మాతరిశ్వ (౧-౧౬౪-౪౬) ఇంద్రుడు, మిత్రుడు, వరుణుడు, సుపర్ణమనే ఒక పక్షిగా సంకేతం చేయబడ్డ ఒక దివ్యశక్తి అని వారు పిలిచారు. (౧౦-౧౧౪-౫). ఆనందపరవశులైన ఆ ద్రష్టలు ఒకే ఒక దివ్యపక్షిగా అతన్ని ఎన్నో రకాలుగా దర్శించారు. ఒకే ఒక అగ్ని రాజేయబడి పెరుగుతున్నాడు. ఒకే ఒక సూర్యుడు ప్రతివాడికి కనబడుతున్నాడు. ఒకే ఉషస్సు లోకాన్నంతా ప్రకాశింపజేస్తున్నది. ఆ ఒక్క పరబ్రహ్మ ఈ లోకంలో (౮-౫౮-౨) వ్యాపించిఉన్నది.

ఏయే రూపాల్లో భగవంతుణ్ణి మనం తెలుసుకుంటున్నామో ఆ పేర్లే ఆయనకు పెట్టబడ్డాయనే సిద్ధాంతాన్ని ఋగ్వేదం గట్టిగా అంగీకరిస్తున్నది.

ఆ పరతత్త్వం సచేతనం అచేతనం (౧౦-౧౨-౯); సత్పదార్థం అసత్పదార్థం కూడా (౧౦-౫-). అతడే భూమండలాన్ని తూర్పునుంచి పశ్చిమం వరకు ఆక్రమించిన యజ్ఞపురుషుడు (౧౦-౯౦-౫). భగవంతుడు మానవశరీరంలో నివసించడంవలన పురుషుడనబడుతున్నాడు. ఒక పక్షిలాగా ఆయన పురాలన్నిటిలో సారుడూ ఉన్నాడు (పుర్వాను పూర్షు పురిశయః). అందువల్లనే అతడు సార్థకమైన పురుషశబ్దంతో పిలవబడుతున్నాడు. (బృ.ఉ. ౨-౫-౧౮). అదేవిధంగా భగవత్ప్రాణాన్ని లోపల ఇముడ్చుకొని ఉన్న మానవుడు కూడా పురుషుడని వ్యవహరింపబడుతున్నాడు.

ఆ పరమపురుషుని ప్రభావాన్ని లోకానికి తెలియజేయడానికే ఋగ్వేదసంస్కృతి యజ్ఞవ్యవస్థను ప్రవేశపెట్టింది. విశ్వమానవ కల్యాణం కోసం ఆత్మసమర్పణం చేసుకోవడమే యజ్ఞభావనలోని ప్రధానతాత్పర్యం. అహివృత్రుడు ఇంద్రునిచేత చంపబడటం అనే సాంకేతికసంఘటన ఒక జీవిపై ఇంకోజీవి ఆధిక్యతను తెలియజేస్తున్నది. అగ్నిహోత్రయాగం చేసినవాడు తనలోని లోభం, దురాశ మొ॥ దుర్గుణాలను అణచి, మోహాన్ని కోపాన్ని తగ్గించుకుంటాడు. యాగశాలలో చేరిన ప్రజలందరు పరస్పర సహకారభావాన్ని పెంచుకోవాలని ఉపదేశించడమే ఈ యజ్ఞప్రక్రియ ప్రధానోద్దేశ్యం. తమలో అంతర్యామిగా ఉన్న భగవంతుని తెలుసుకోవడంద్వారా అందరూ తప్పక ఒకటౌతారనే సత్యాన్ని ప్రతివారు ఈయజ్ఞంవల్ల తెలుసుకోగలుగుతారు.

ఋగ్వేదంలోని ధార్మిక సాంఘిక - తాత్త్విక సూక్తాలలోని సూక్ష్మాంశాధ్యయనం నిర్వివాదంగా ఒక ఆదర్శసిద్ధాంతాన్ని మనకు తెలియజేస్తుంది. ఒక్కటే అయిన పరబ్రహ్మకు ఎందరో అయిన జీవులకు మధ్యలో ఉన్న సంబంధరూపమే వైదిక భావనామయమైన ఆ సిద్ధాంతం. 'విశ్వం ఏకమ్ (౩-౫౪-౮) 'విశ్వమత్యమ్ (౨-౫౪-౧౨) 'కృణ్వన్తో విశ్వమార్యమ్ (౯-౬౩-౫) మొ॥ ఋగ్వేదవాక్యాలలో ఈ స్వభావాన్ని మనం పరిశీలించవచ్చు. నిజంలాగా కనబడుతున్న భిన్నత్వంలోని ఏకత్వాన్ని ఈ ఆదర్శసిద్ధాంతం తెలియజేస్తున్నది. జాతినిర్మాతలు లోకంలోని ప్రతి సౌరుణ్ణి చక్కని వ్యక్తిత్వం గలవాణ్ణిగా తయారుచేయడానికి కృషిచేయాలి. ఈ విశ్వసత్యాన్ని బోధించే గ్రంథాలలో ఋగ్వేదం ప్రపంచంలోనే మొట్టమొదటిదనడం అతిశయోక్తి కాదు.

విశ్వమానవకల్యాణం కోసం ఋగ్వేదద్రష్టలు ఈనాటి హిందూసాంఘిక - ధార్మిక - ఆధ్యాత్మికభావనా స్వరూపంగల ముఖ్య సిద్ధాంతమైన భిన్నత్వంలో ఏకత్వాన్ని దర్శించి, ఆచరించి, బోధించారు. ఇదికేవలం వారికి ఋతతత్త్వం పైన ఉన్న విశ్వాసం వల్లనే జరిగింది.

ఈ ఋతం అవెస్తాలోని అశ తో పోల్చబడింది. ఋతశబ్దాన్ని ఇలా మూడువిధాలుగా వ్యాఖ్యానించారు. ౧.యజ్ఞప్రక్రియ (సత్యం, జలం, రాశిచక్రం), ౨. విశ్వక్రమం, ౩. ప్రపంచం యొక్క సమమైన సత్యమైన నడకకు సంబంధించిన నైతికక్రమం. ఇందులో మూడవదానివల్ల నైతికాదర్శాలకు ఆచరణకు ఒక చక్కని సమన్వయం కుదురుతుంది. ఋతం కలిగి, ఋతాన్ని నిలబెట్టి, ఋతాన్ని కలిగించే దేవతలు తేజస్సును, సత్యాన్ని వ్యాపింపచేయడానికి, అంధకారాన్ని, దౌష్ట్యాన్ని పారద్రోలడానికి (౧-౧౫౨-౩) సమష్టిద్వారా విశ్వక్రమాన్ని కాపాడడానికి పెడుతున్నారని ఋగ్వేదంలో మనం తరచుగ చదువుతుంటాం. ఈ దేవతలు మానవుల అంతరంగాలలో ఉండే ఆలోచనలు గ్రహించి, మంచివారికి - చెడ్డ వారికి (౨-౨౭-౩) ధార్మికులకు - అధార్మికులకు కపటులకు-నిష్కపటులకు నిజాయితీపరులకు - మోసగాళ్లకు (౮-౧౮-౧౫) మధ్య ఉండే తేడాను గుర్తిస్తారు.

ఋతాన్ని లోకంలో నిర్ధించడమే వరుణునికి ఆదిత్యులకు స్వధర్మం. వరుణుడు రక్షకుడు, దయామయుడు, మంచిప్రవృత్తికల దేవత. ఆదిత్యసూక్తాలు వరుణుని మోక్షప్రణాళికను ఒకనైతికమార్గంలో వివరిస్తున్నాయి. మనలోని తేజస్సును లేక భగవత్ప్రాణరూపమైన అభయమైన జ్యోతిస్సును ఆవాహన చేసుకోవడమే (౨-౨౭-౧౧) ఆ మార్గం. ఈ ప్రక్రియలో మనం నీతిమార్గంతో ప్రారంభమైన దేవతావాదంతో పూర్తయ్యే ఉన్నతమైన నీతిరసాస్వాదం చేస్తున్నాం.

ఆర్యధర్మంలోని ధర్మతత్త్వానికి పునాదియైన ఋతమనే ఆదర్శంతోపాటు, ఆధ్యాత్మికతత్త్వాలైన బ్రహ్మ, ఆత్మ, కర్మ, పునర్జన్మ మొదలైన విషయాలను కూడా ఋగ్వేదసూక్తాలలో మనం గుర్తించవచ్చు. నేటి హిందూతత్త్వశాస్త్రానికి మూలసిద్ధాంతాలు ఋగ్వేదంలోని పదవమండలంలో విశేషంగాను, ఇతరమండలాల్లో సామాన్యంగాను కనబడుతున్నాయి.

భారతీయులకు అత్యంత పవిత్రగ్రంథమైన ఋగ్వేదంలో కనబడే ఆకర్షణీయమైన సామెతలద్వారా ప్రపంచవిజ్ఞానానికి ఋగ్వేదంచేసిన ఉపకారం ఎలాంటిదనే విషయాన్ని మనం తెలుసుకోవచ్చు.

(అ) నేను మట్టితో కట్టిన ఇంట్లోకి ఎప్పుడు పోకుందువుగాక ఓ సార్వభౌమా! వరుణా! మాకు సంతోషాన్ని అను గ్రహించు (౭-౮౯-౧).

(ఆ) కన్నులున్నవాడే లోకాన్ని చూడగలుగుతాడు, గుడ్డివాడు చూడలేడు (౧-౬౪-౧౬).

(ఇ) శాంతికరమైన బహుమతు(హవిస్సు) లిచ్చేవాడు అమరత్వాన్ని పొందుతాడు.
(౧-౧౨౫-౬).

(ఈ) ప్రార్థనే నాకు ముఖ్యకవచం (౫-౭౫-౧౯).

(ఉ) మంచిమార్గంలో నడిచే దేవతల అనుగ్రహపాత్రులే, లోకంలో ప్రశంసించబడే మహాత్ములు (౧-౧౯-౨).

ఇలాంటివి ఋగ్వేదంలో కోకొల్లలుగా ఉన్నాయి. ఇంతెందుకు నిజంగా ఋగ్వేదం జ్ఞానానికి, ప్రతిభకు ఒక పెన్నిధిలాంటిది.

ఋగ్వేదసంహిత కేవలం నైతిక-ధార్మిక-ఆధ్యాత్మిక భావనలకే ఉపకారం చేయలేదు. భారతీయ సమాజనిర్మాణానికి కూడా ఎంతో ఉపకరించింది. ఋగ్వేదసంహితలో వర్ణింపబడ్డ సాంఘిక జీవనవిధానాన్ని అర్థంచేసుకోకుండా ఈనాటి సమాజాన్ని అర్థంచేసుకోవడం సాధ్యంకాని విషయం. ఎందువల్లనంటే ప్రజలవలంబించే అనేక వృత్తులు (వ్యవసాయం, చేనేత, పశురక్షణ, నౌకనిర్మాణం మొ॥) పితృప్రధానమైన కుటుంబవ్యవస్థ, స్త్రీపురుషుల సమానత్వం, శ్రమపడటంలోని గౌరవం, కళాపోషణ, సుస్థిరసమాజనిర్మాణం (౧౦-౧౭౩-౫) ఉన్నత భావనలతో, ఆచరణలతో దౌర్భాగ్యాన్ని, దారిద్ర్యాన్ని నిర్మూలించడం(౧౦-౧౫౫-౧) ఈ లక్షణాలే ఆనాటి సంఘంలో అడుగడుగునా కనబడతాయి. ఈ లక్షణాలు ఈనాటి సమాజానికి కూడా అవసరమైనవికావా?

కవితాసౌందర్యం

సకలవాఙ్మయబీజభూతమైన ఋక్సంహితను కవితాగవాక్షంలోంచి పరిశీలించినపుడు నిండుగా తీర్చిదిద్దబడ్డ కవితాసుందరి మనకందులో ప్రత్యక్షమౌతుంది. సహృదయులకు చమత్కారాన్ని అందించగల ఈ సుందరిసౌందర్యం ఎన్నోవిధాలుగా మన మనో నేత్రాల నాకర్షిస్తుంది. కొన్నిచోట్ల తియ్యందనపు మాటలవంటి మాటలతోను, వస్తుస్వరూప స్వభావాలను మన కళ్లకు కట్టినట్లు బొమ్మలు గీచి చూపే రమణీయమైన వర్ణనలతోను, ఆనందాల అంచుల్లోకి తీసుకుపోగలిగే మధురాతిమధురమైన భావనలతోను, అందమైన అలంకారాలతోను, విపటాటోపంలేని చక్కని మకుట మాణిక్యాలతోను ఇంకెన్నెన్నో రీతులతోను, నడకలతోను ఆ ఆకర్షణ చిరస్మరణీయమౌతుంది.

ఋక్సంహితలోని కవితాసౌందర్యాన్ని పైన చెప్పినట్లు సంగ్రహంగా ఇక్కడ సందర్శిద్దాం

౧. పలుకుబళ్లు :

ఈ సంహితలోని పలుకుబళ్లు ఎంతో సరసంగా సుందరంగా ఉంటాయి. చూడండి :

ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే త్రేధా ని దధే పదమ్। సమూఢమస్య పాంసురే॥

(౧-౨౨-౧౭)

త్రివిక్రమావతారాన్ని ధరించిన విష్ణువు ఈ జగత్తునంతా తన పాదాలతో మూడువిధాలుగా ఆక్రమించాడు. ధూళితో కూడిన ఆయన పాదాలలో భూమి, ఆకాశం స్వర్గమనే మూడు ఇమిడి పోయాయి. కథనపద్ధతి ఎంత సుందరంగా ఉందో చూడండి.

తద్ విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః।
దివీవ చక్షురాతతమ్॥ (౧-౨౨-౨౦)

సర్వవ్యాపకమైన పరమేశ్వర పరమపదాన్ని దివ్యసూరులు ఏ అడ్డూలేని ఆకాశంలో వ్యాపించిన దృష్టిలాగా ఎల్లప్పుడు దర్శిస్తూనే ఉంటారు. ఇక్కడ మాటలపొందిక ఎంత ముద్దుగా ఉందో గమనించండి.

౨. వర్ణనలు :

ఇంద్రాదిదేవతలను స్తుతించే ఋక్కుల్లో సందర్భానుసారంగా వారి స్వరూప - స్వభావ - ప్రభావాల వర్ణనలు మనకెంతో సంతోషాన్ని కలిగిస్తాయి. ప్రథమమండలంలోని ౧౧వ సూక్తంలో ఇంద్రుని స్వరూపస్వభావాదులు ఎంతో చక్కగా వర్ణింపబడ్డాయి. చూడండి.

ఇంద్రుడు సముద్రంలాగా అన్నిచోట్ల వ్యాపించి ఉన్నాడు. రథులలో అందరిలో మహారథి. సకలసంపదలకు అధిపతి. సన్మార్గంలో నడిచేవారిని ఎప్పుడు రక్షించేవాడు. అతడు యుద్ధాల్లో పరాజయం ఎఱుగనివాడు. ఎటువంటి శత్రువునైనా జయించగలవాడు. తనను స్తుతించేవారికి సకలసంపదలనివ్వడం అతని స్వభావం నవయౌవనం అతనిలో ఎల్లప్పుడు ఉంటుంది. గొప్పమేధావి. మహాబలసంపన్నుడు. ఇలా ఇంద్రుడికి సంబంధించిన అనేక లక్షణాలు ఈ సూక్తంలో చక్కగా అభివర్ణింపబడ్డాయి.

వేదాల్లో అగ్నికి ప్రముఖమైన స్థానం ఉంది. ఋక్సంహితలో ప్రథమమండలంలోని ౧౨వ సూక్తం అగ్నిహోత్రుని లక్షణాలనెలా మనకు విశదీకరిస్తున్నదో చూడండి.

అగ్ని దేవదూత. యజమానికోరికతో అతడు దేవతల నాహ్వానిస్తాడు. అతడు సకలధనసంపన్నుడు. మంచిపనులను సాధించడంలో అతనికతడేసాటి. గొప్పప్రజ్ఞావంతుడు. ప్రజలనుంచి పెద్దలనెప్పుడూ అతడు గమనిస్తూ, యజమాని దేవతలకర్పించిన హవిస్సులను వారికి అందజేస్తాడు. అతడు సకలజనప్రీతిపాత్రుడు. ప్రకాశవంతులైన దేవతలందరిని యజ్ఞానికాహ్వానించి వారితోపాటు వచ్చి యజ్ఞవేదికనలంకరిస్తాడు. తేజస్సంపన్నుడైన అగ్ని యజమానిశత్రువులను భస్మం చేస్తాడు. ఇతనికి జుహూవు" ముఖంలాంటిది. యజమానుడి కుటుంబాన్ని చక్కగా కాపాడతాడు. నిత్యయౌవనం కలవాడు. ఎప్పుడూ నిజమే చెబుతూ, అనేక రోగాలను పోగొడతాడు.

ఇలా అగ్నిలోని గుణగణాలన్నింటిని పూసగుచ్చినట్లు వర్ణించుకుంటూ అతణ్ణి స్తుతి చేస్తాడు మహర్షి.

౩. భావనలు :

ఋక్సంహితలోని భావనాపటిమ నిజంగా మనల్ని ఆశ్చర్యచకితుల్ని చేస్తుంది. అసమానతలను తొలగించుకొని ఈ సమాజాన్ని వారు ఎంత సుందరస్వప్నంగా భావించారో ఒకమారు చూడండి.

అజ్యేష్ఠాసో అకనిష్ఠాస ఏతే ।
సం భ్రాతరో వావృధుః సౌభగాయ ॥ (౫-౬౦-౫)

వీరిలో (మరుత్తులలో) పెద్దవారని చిన్నవారని భేదభావం లేదు. అందరూ కలిసి చక్కని సోదరప్రేమతో కలసిమెలసి ఉండి మంచి సౌభాగ్యంతో వృద్ధిపొందుతున్నారు.

ఇందులో ఆ సమాజంలో ఎంతటి ఐకమత్యం ఉన్నదనే అంశం మనకు స్పష్టమౌతుంది.

అలాగే వారిలో ఉన్న ఐకమత్యభావనమొకసారి దర్శించండి.

సం గచ్ఛధ్వం సం వదధ్వం సం వో మనాంసి జానతామ్ ।
దేవా భాగం యథా పూర్వే సంజానానా ఉపాసతే ॥ (౧౦-౧౯౧-౨)

మీరు కలసి ఉండండి. ఒకేమాటమీద నిలబడండి. ఒకరి నొకరు అర్థం చేసుకొని మనస్సులు కలిపి ప్రవర్తించండి. దేవతలిలా పరస్పరం విరోధంలేకుండా వారి వారి హవిస్సులను వారు పరిగ్రహిస్తున్నారో మీరు కూడా అలాగే మీ మీ సంపదలను మీరు అనుభవించండి ।

౪. శబ్దాలంకారాలు :

అర్థాపేక్షలేకుండా వింటున్నప్పుడే సహృదయులను ఆకట్టుకోజాలినవి శబ్దాలంకారాలు. ప్రయోగింపబడ్డ శబ్దాలపైచిత్ర్యమే వీటిలో వినేవారిని ఆకట్టుకొంటుంది. ఇవి అనేకరకాలు. అలంకార శాస్త్రంలో ౧. వృత్త్యనుప్రాస ౨. ఛేకానుప్రాస ౩. లాటానుప్రాస ౪. యమకం ౫. ముక్తపదగ్రస్తమని వాటిని ఐదురకాలుగా విభజిస్తారు. మనకు ఋగ్వేదంలో బీజభూతంగా వీటల్లో కొన్నింటి స్వరూపం గోచరిస్తుంది.

౧.౨ యమకం - వృత్త్యనుప్రాస:

ఈఋక్కులో చూడండి చక్కని యమకం వృత్త్యనుప్రాస ఎలా ఉన్నాయో ।

అమినతీ దైవ్యాని వ్రతాని ప్రమినతీ మనుష్యా యుగాని
ఈయుషీణాముపమా శశ్వతీనామాయతీనాం ప్రథమోషా వ్యద్యౌత్ ॥ (౧-౧౨౪-౨)

ఈ ఋక్కులో మొదటి రెండుపాదాల్లో రెండుపార్లు 'మినతీ' అనే అక్షరసమూహం మూడు నాలుగు పాదాల్లో 'తీనాం' అనే అక్షరసమూహం రెండుసార్లు ప్రయోగింపబడి చక్కని లయను సమకూర్చింది. ఇదే యమకాలంకారం. అలాగే ఒకటి రెండు పాదాల్లోని 'వ' అనే అక్షరం మూడుపార్లు ఆవృత్తమైంది. అందువల్ల ఋక్కులో చక్కని నడక కనబడుతోంది. ఇది వృత్త్యనుప్రాస. ద్వితీయమండలంలోని పన్నెండవసూక్తంలో వృత్త్యనుప్రాసలు కోకొల్లలు.

ఇంకో విచిత్రమైన వృత్త్యనుప్రాస చూడండి :

అవోచామ కవయే మేధ్యాయ వచో వన్దారు వృషభాయ వృష్ణే (౫-౧-౧౨)

ఇందులో 'వ' అనే వర్ణం ఆరుసార్లు రావడం. అందులోను 'వృ' అని రెండుపార్లు వినపడడం 'య' అనే వర్ణం మూడుపార్లుఆవృత్తం కావడం ఎంతో ఆహ్లాదాన్ని కలిగిస్తున్నది.

ఇంకొక వృత్త్యనుప్రాస చూడండి:

పాతా సుతమిన్ద్రో అస్తు సోమం ప్రణేనీరుగ్రో జరితారమూతీ ।
కర్తా వీరాయ సుష్వయ ఉ లోకం దాతా వసు స్తువతే కీరయే చిత్ ॥
గన్తేయాన్తి సవనా హరిభ్యాం బభ్రిర్వజ్రం పపిః సోమం దదిర్గాః ।
కర్తా వీరం నర్యం సర్వవీరం శ్రోతా హవం గృణతః స్తోమవాహాః (౬-౨౩-౩౪)

ఈ ఋక్కుల్లో 'త' కారం అనేకసార్లు ఆవృత్తమై మంచి నడకను సమకూర్చింది.

౧.౩. లాటానుప్రాస :

ప్రథమమండలంలో ౧౬౭ వ సూక్తంలోని మొదటి ఋక్కులో "సహస్రం' అనే పదం నాలుగుపార్లు ఆవృత్తమౌతున్నది. ఇది ఒకరకమైన లాటానుప్రాస. ఇదుగో చూడండి.

సహస్రంత ఇన్ద్రోతయో నః సహస్రమిషో హరివో గూర్తతమాః ।
సహస్రం రాయో మాదయధ్యై సహస్రిణ ఉప నో యన్తు వాజాః ॥

ఇందులో 'సహస్ర' పదం ప్రతి పాదంలోను వినబడుతుంటే ఒక చక్కని ఊపు ఏర్పడి చెవికింపుగా ఉంటుంది.

వృషాసి దివో వృషభః పృథివ్యా
వృషా సిన్ధూనాం వృషభః స్తియానామ్ (౬-౪౪-౨౧)

ఇందులో 'వృష' అనే పదం నాలుగుపార్లు ఆవృత్తమై వినడానికి ఎంతో ఆహ్లాదాన్ని కలిగిస్తున్నది. ఇది లాటానుప్రాస. ఇలాగే ఏడవమండలంలో త్రిష్టుప్ఛందస్సులో నడిచిన ౩౫వ సూక్తమంతా లాటానుప్రాసలతో నిండి ఉంటుంది. 'శం' 'నః' అనే పదాలు, ౧౩ ఋక్కుల్లో ప్రతిపాదంలోను ఆవృత్తమై ఒక చక్కని అందాన్ని అందిస్తున్నాయి.

ఇలాగే "విశ్వదేవః దివం పవమానః" అనే పదాలు ప్రతి ఋక్కులోను తిరిగి తిరిగి రాగా

చక్కని లాటానుప్రాసాలంకారానికి ఆశ్రయమౌతున్నది తొమ్మిదవమండలంలో మూడవసూక్తం.

౧.౪. మకుటాలు :

ఈ శబ్దాలంకారాలు కాక ఋగ్వేదంలో మనకు కొట్టవచ్చినట్లు కనబడేవి ఒకే మకుటంతో ఉన్నాటి మన శతకాల్లాగా కనబడే ఋక్కులు. ఇలాంటివి దాదాపు ప్రతిమండలంలోను కొద్దో గొప్పో కనబడుతూనే ఉంటాయి. బహుశా చివరిపాదాన్ని ఒకేరకంగా చెప్పే స్తోత్రాలను, శతకాలను చెప్పటం ప్రారంభించినవారికి ఈ ఋక్కులు స్ఫూర్తినిచ్చి ఉంటాయనుకోవడంలో తప్పులేదేమో కొన్ని ఇక్కడ ఉదహరిస్తాను చూడండి.

౧. మరుద్భి రగ్న ఆ గహి	(౧-౧౯)
౨. ఉలూఖలసుతానామవేద్విన్ద్ర జల్గులః	(౧-౨౮)
౩. ద్యుమ్నైరభి ప్రణోనుమః	(౧-౭౮)
౪. అర్చన్ననుస్వరాజ్యమ్	(౧-౮౦)
౫. అపనః శోశుచదఘమ్	(౧-౯౭)
౬. ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర	(౫-౬)
౭. అయం స సోమ ఇన్ద్ర తే సుతః పిబ	(౬-౪౩)
౮. ఇన్ద్రాగ్నీ తస్య బోధతమ్	(౮-౩౩)
౯. అన్తి షద్భూతు వామవః	(౮-౭౩)
౧౦. అతో నో వస్యసస్కృధి	(౯-౪)
౧౧. మదేషు సర్వధా అసి	(౯-౧౮)
౧౨. తత్ త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే	(౧౦-౫౮)

పై పన్నెండు మకుటాలు ఆయా సూక్తాల్లో పూర్తిగా అన్ని ఋక్కుల్లోను, కొన్ని సూక్తాల్లో మాత్రం కొన్ని ఋక్కుల్లోను చివరి పాదంగా కనబడుతున్నాయి. చదివేటప్పుడు ఇవి చక్కగా చెవికింపుగా ప్రతిమంత్రంలోను వినపడుతుంటాయి.

౧.౫. అర్థాలంకారాలు :

అర్థాలంకారాలు, అర్థర మనస్సుకు పడితేకాని గోచరించవు. ఇవి కూడా ఋక్సంహితలో అడుగడుగునా కనపడతాయి. బహుశః ఏ అలంకారం లేని ఋక్కులే లేవేమోననిపిస్తుంది.

౧) ఉపమ (Simile) :

ఉపమాలంకారం అలంకారలన్నింటికి బీజంలాంటిదని, మిగతావన్నీ దీనినుంచి ఏర్పడినవని ఆలంకారికుల అభిప్రాయం. కనుకనే అలంకారనిరూపణలో దానికి ప్రథమస్థానం లభిస్తున్నది.

ఉపమానానికి (దేనితో పోలుస్తున్నామో అది) ఉపమేయానికి (పోల్చబడే వస్తువు) ఉచితమైన, చక్కని పోలిక కుదిరితే అది ఉపమాలంకారమౌతుంది.

స నః పితేవ సూనవేఽగ్నే సూపాయనో భవ।
సచస్వా నః స్వస్తయే॥ (౧-౧-౯)

ఓ పరమేశ్వరా! కొడుకుకు మంచి చేయాలి, దగ్గరగా ఉండి ఎప్పుడూ కాపాడాలని తండ్రి ఎలా అనుకుంటాడో, నీవు కూడా అలాగే మమ్మల్ని వెన్నంటి కాపాడి మాకు సకల శుభాలను కలిగించమని ప్రార్థిస్తున్నాడు మహర్షి. ఇక్కడ "తండ్రిలాగా" అని చక్కని ఉపమానాన్ని ప్రయోగించాడు. ఇలాంటి ఉపమలు ఋగ్వేదంలో కోకొల్లలు. ఇక్కడ "ఇవ" ఉపమావాచకంగా (పోలికను తెలిపే శబ్దంగా) మనకు కనబడుతుంది. ఋగ్వేదం నాటికే "ఇవ" అనే దాన్ని ఉపమావాచకంగా ప్రయోగించడం ఉన్నదని మనం గుర్తించవచ్చు. ఇక్కడ పడిన ఉపమానం చాలా ఉచితమైంది అందమైంది కూడాను.

సూర్యో దేవీముషసం రోచమానాం।
మర్యో న యోషామభ్యేతి పశ్చాత్॥ (౧-౧౧౫-౨)

కుత్సమహర్షి చెప్పిన సూర్యస్తుతి పరమైన సూక్తంలోని ఋక్కు ఇది. ఇందులో ఉదయానికి ముందు సూర్యుడు ఉషస్సును అనుసరించి పోవడం, "ఒక రసికుడు నవమోహనాంగియైన ఒక అందాలరాశి వెంట పోయినట్లు" అని చమత్కారంగా పోల్చబడింది. తెలతెలవారుతున్నది. ఉషోదయం అయింది. ఉషస్సువెంటబడి వస్తున్నాడా! అన్నట్లు బాలభానుడు దాని వెంటవెంటనే ఉదయిస్తున్నాడు. ఈ సందర్భానికి తగిన చక్కని ఉపమానం ఇక్కడ కుదిరింది.

వైదిక సాహిత్యంలో చాలాచోట్ల 'న' అనే శబ్దం ఉపమావాచకంగా ప్రయోగించబడింది. పై ఋక్కులో మనం ఇలాంటి ప్రయోగం చూడవచ్చు. లౌకిక భాషలో కాలక్రమేణా ఈ ప్రయోగం తెరమరుగైంది.

వైదిక భాషలోనే "యథా" అనే దాన్ని ఉపమావాచకంగా ప్రయోగించడం ప్రారంభమైంది. ఋక్సంహితలో ఇలాంటి ప్రయోగాలు మనకు కనబడుతున్నాయి. అదే ఒరవడిలో లౌకిక భాషలో ఈ ప్రయోగం ప్రవేశించింది.

ఐదవమండలంలో ఒకసూక్తం చూడండి ఈ సూక్తంలో 'సప్తవధ్రి' అనే మహర్షి అశ్వినీ దేవతలను స్తుతిచేస్తున్నాడు. ఇతడొక మంత్రద్రష్ట. దాయాదులు రాత్రంతా ఇతణ్ణొక పెట్టెలోవేసి తాళం పెట్టి భార్యతో కలవకుండా చేశారు. ప్రతి ఉదయం దాంట్లోంచి బయటకులాగి వావలిరక తన్నేవాళ్ళు. ఎన్నో రాత్రులిలా గడిచాయి. అతడికి విముక్తి లేదు. చివరకు అతడికి ఉపాయం తట్టింది. అశ్వినీ దేవతలను పెట్టెలో ఉండే స్తుతించాడు. వారు వచ్చి అతణ్ణి విడిపించారు. రాత్రంతా హాయిగా భార్యతో కాలక్షేపం చేసి భయంతో తెల్లవారేటప్పటికి పెట్టెలో కూర్చున్నాడు. తరువాత భార్య గర్భవతి కాగా సుఖప్రసవం కలగాలని అశ్వినీ దేవతలను స్తుతిస్తాడు. ఆ సందర్భంలోనిది ఈ ఋక్కు.

యథావాతః పుష్కరిణీం సమింగయతి సర్వతః।
ఏవా తే గర్భ ఏజతు నిరైతు దశమాస్యః॥ (౫-౭౮-౭)

ఎలా మందమారుతం పుష్కరిణీసంతటిని బాగా కదిలించి వేస్తుందో, అలా నీ గర్భం ఇటు అటు కదలాలి. పదిమాసాలు నీ కడుపులో ఉన్న శిశువు చక్కగా బయటకు రావాలి. ఇక్కడ గర్భాన్ని పుష్కరిణితో పోల్చడం ఎంతో అందంగా ఉంది. పుష్కరిణిలోంచి పద్మం వికసించినట్లు శిశువు పుట్టడం కావడం ఎంతో సహజంగా ఉంది. ఆ నాటికే పుష్కరిణి ఎంత ప్రసిద్ధమైందో ఇక్కడ మనం గమనించవచ్చు.

౨. అతిశయోక్తి (Hyperbole) :

అతిశయమంటే ఉత్కర్ష. వినేవాళ్ళకు ఒక చక్కని చమత్కారాన్ని అందించడమన్నమాట. ఉక్తి అంటే పలుకుబడి. అలాంటి చమత్కారం ఉండేట్టు చెప్పడాన్నే అతిశయోక్తి అంటారు. లేనిదాన్ని గొప్పగా చెప్పడమే ఇందులో కనబడుతుంది. చూడండి.

యదింద్ర యావతస్త్వమేతావదహమీశీయ।
స్తోతారమిద్దిధిషేయ రదావసో న పాపత్వాయ రాసీయ॥ (౭-౩౨-౧౮)

"ఓ దేవేంద్రా ! నీకెన్ని సిరిసంపదలున్నాయో నీదయవల్ల నాకు కూడా అన్ని సంపదలేర్పడతాయి. అప్పుడు నీవు నీ భక్తులకు సకలైశ్వర్యాలిచ్చినట్లే నేను కూడా భగవంతుణ్ణి స్తుతించే భక్తులను పోషిస్తాను. పాపులకు ఏరకమైన సహాయం చేయను" అన్నాడు మహర్షి.

ఇందులో అసంభావితమైన ఇంద్రుని ఐశ్వర్యాన్ని తను పొందగలననుకోవడం, అతనిలాగానే తాను కూడ భక్తులను కాపాడుతాననుకోవడం అతిశయోక్తి. మానవుని ఆశాలత ఆనాడే మొగ్గతొడిగిందనడానికి ఈ అతిశయోక్తి ఒక చక్కని నిదర్శనం.

(3) రూపకం (Metaphor) :

ఉపమానోపమేయాలకు అభేదాన్ని చెప్పడం రూపకమవుతుంది. ఉదా : ముఖచంద్రుడు మొ॥ బొమ్మ గీయకముందు 'గోడ' అంటాం. గోడనిండా బొమ్మగీసిన తరువాత అదిగో వేంకటేశ్వరస్వామి అంటామే గాని గోడ అనం. అంటే బొమ్మ గోడను ఆవరించి దానితో ఒకటైపోయిందన్నమాట. దీన్నే రూపకం అంటారు. చూడండి :

యః కుక్షిః సోమపాతమః సముద్ర ఇవ పిన్వతే (౧-౮-౭)

సోమపానం బాగాచేయగల ఇంద్రుడినే ఉదరం సముద్రంలాగా పెరిగిపోతున్నదని ఇంద్రునికి ఉదరానికి అభేదం చెప్పడంలో ఇక్కడ రూపకాలంకారం. కొందరు ఇక్కడ 'ఇంద్రస్య' అని అధ్యాహారం చేసుకొని కూడా వ్యాఖ్యానం చేశారు. అప్పుడు రూపకం కాదు.

౪.) ఉత్ప్రేక్ష : (Poetical fancy)

హేతువుగానిది హేతువుగాను, వస్తువుగానిది వస్తువుగాను, ఫలంగానిది ఫలంగాను ఎక్కడ సంభావింపబడుతుందో అది ఉత్ప్రేక్షాలంకారం. ఇది కవి బుద్ధివైభవాన్ని చాటి చెబుతుంది. "సంభావనా స్యాదుత్ప్రేక్షా" అని దీన్ని నిర్వచిస్తారు. ఋగ్వేదం నాటికే ఈ రకమైన వాక్యభంగి మనకు బాగా కనబడుతుంది. చూడండి :

అభ్యేషు భియా గిరయశ్చ దృళ్హా ద్యావా చ భూమా జనుషస్తుజేతే ॥ (౧-౬౧-౧౪)

"ఇంద్రుడు తమరెక్కలు నరుకుతాడేమోనన్న భయంచేత పర్వతాలు నిశ్చలంగా దృఢంగా అయిపోయినాయి. భూమ్యాకాశాలు కూడ అప్పుడే ఆవిర్భవించిన ఆ ఇంద్రుని భయంచేతనే వణికిపోతున్నాయి." అంటున్నాడు మహర్షి.

ఈ ఋక్కులో పర్వతాలు చలనం లేకుండా దృఢంగా ఉండటం, భూమ్యాకాశాలు కంపించిపోవడం ఇంద్రునిభయంవల్లనని సంభావింపబడుతోంది. ఇవాది శబ్దాలు లేకుండా కూడా ఆ సంభావనం గమ్యమౌతోంది, కాబట్టి ఇది ఉత్ప్రేక్షాలంకారం.

౫) అర్థాంతరన్యాసం (Corroboration)

ఒక సామాన్యవిషయాన్ని చెబుతూ ప్రత్యేకంగా ఒక విశేష విషయాన్ని చెప్పడం, లేక విశేషవిషయాన్ని చెబుతూ అది లోకంలో సామాన్యమేనని సామాన్యవిషయాన్ని వెంటనే చెప్పడం అర్థాంతర న్యాసాలంకారం. విశేషాన్ని ముందు చెప్పి దాన్ని సామాన్యంతో సమర్థించడం ఈ క్రింది ఋక్కులో మనకు కనబడుతుంది. చూడండి :

మా త్వా సోమస్య గల్దయా సదా యాచన్నహం గిరా।
భూర్ణిం మృగం న సవనేషు చుక్రుధం క ఈశానం న యాచిషత్॥ (౮-౧-౨౦)

"ఓ ఇంద్రా! ప్రభువువు, సింహంలాగా భయంకరుడవు అయిన నిన్ను ఎప్పుడూ యాచిస్తున్నాము. కనుక నీకు నామీద కోపంరావడం సహజం. అయితే యజ్ఞాల్లో నీకు సోమరసాన్ని అర్పించడంచేత, నీ గుణగణాలను స్తుతించడంచేత నీ కోపాన్ని పోగొడుతున్నాము. అయినా లోకంలో తన స్వామిని ఎవరు యాచించకుండా ఉంటారు? అందరు దేవుని యాచిస్తూనే ఉంటారు." అంటూ విశేషాన్ని సామాన్యంతో సమర్థిస్తూ ఇక్కడ మహర్షి మంచి అర్థాంతరన్యాసాలంకారాన్ని ప్రయోగించాడు.

౬) వ్యతిరేకం : (Contrast or Prenity)

ఉపమానానికి ఉపమేయానికి సాదృశ్యం చెప్పి, వాళ్ళ భేదం చెపితే అది వ్యతిరేకాలంకారమౌతుంది. పోలికగల రెండింటికీ తేడా చెప్పడమన్నమాట. చూడండి:

మూరా అమూర న వయం చికిత్వో మహిత్వమగ్నే త్వమఙ్గ విత్సే (౧౦-౪-౪)

"ఓ మహాజ్ఞానీ! చైతన్యవంతుడా! అగ్నిదేవా! మూఢులమైన మేము నీ మహాత్మ్యాన్ని తెలుసుకోలేక పోతున్నాం. నీ మహాత్మ్యం నీకు మాత్రమే బాగా తెలుసు. నీకంటే ఇతరుల కెలా తెలుస్తుంది?" అని అగ్నిహోత్రుని మహాత్మ్యాన్ని స్తుతిస్తున్నాడు మహర్షి.

ఇక్కడ అగ్నిహోత్రునికి తమకు ఉన్న భేదం స్పష్టంగా గోచరిస్తున్నది. ఆయన మహాజ్ఞాని. మానవులు మూఢులు. కనుక ఆయన మహాత్మ్యం వీళ్ళు తెలుసుకోలేరు. ఈ విషయాన్ని చెప్పి అది నీకుమాత్రమే తెలుసు. నీకంటే ఇతరుల కెలా తెలుస్తుంది ? అనడం వ్యతిరేకాలంకారమౌతున్నది.

ఇలా ఋక్సంహితలో ప్రతిసూక్తంలోను ఎన్నో పలుకుబళ్ళు, వర్ణనలు, అలంకారాలు కోకొల్లలుగా మనకు కనబడతాయి. కొన్నిమాత్రం మచ్చుకు ఇక్కడ ప్రస్తావించబడ్డాయి. ఇంకా తెలుసుకోవాలనే ఉత్సాహం కలవాళ్ళకు ఇది కేవలం మార్గదర్శకం మాత్రమే.

మండలాలు - సంగ్రహసమీక్ష :

ఛందోబద్ధమైన ఋక్కులనబడే మంత్రాలసముదాయమే ఋక్సంహిత. చరిత్రకందనికాలంలో ప్రకృతిలోని అనేక పదార్థాల్ని వాటి అద్భుతశక్తిప్రాభవాలను చూసి ఆనందించి, వాటి వెనుకగల దేవతామూర్తుల్ని వారి తాత్త్వికస్వరూపాన్ని దర్శించిన మహర్షుల స్తోత్రసంపుటి అది. ఎవరెలా వ్యాఖ్యానిస్తే వారికలా కనబడే ఈ అర్ష విజ్ఞానకోశం అపౌరుషేయమని - ఏ వ్యక్తిచేతను తన బుద్ధిబలం తో ఆలోచించి వ్రాయబడ్డది కాదని మహనీయులైన మహర్షులచేత తపశ్శక్తితో దర్శింపబడిందని మన విశ్వాసం. ఇది ఎంతో సమంజసం. కాని భాష, పదసముదాయం, ఛందస్సు, రీతి, వ్యాకరణం, భావవిశేషాలు మొ॥ వాటిని బట్టి ఇది ఒకప్పుడు ఋషుల చేత రచింపబడిందై ఉండవచ్చునని కొందరు విమర్శకుల వాదం. ఎందరో ఋషుల అనుభవాలైన ఈ ఋక్కులు మొదట వేటికవే ముక్తకాలుగా ఉండి తరువాత ఒకచోట కూర్చబడి సంహితలుగా రూపొందించబడ్డాయి. సంహిత అంటే కూర్పు అని అర్థం. ఈ కూర్పులో ఓ చక్కని క్రమం కనబడుతుంది.

ఋక్సంహిత రెండురకాలుగా విభజింపబడుతున్నది. మొదటిది అష్టకవిభాగం. ఈ విభాగం అధ్యయనానికి చాలా సులభంగా ఉన్నా కొత్తగా ఏర్పడింది. అట్టే శాస్త్రీయమైందవడానికి వీల్లేదు.

రెండవది మండల విభాగం. ఇది చాలా శాస్త్రీయమైంది. చరిత్రాత్మకమైన విలువ గలది. ఋగ్వేదబ్రాహ్మణంలోనే ఋగ్వేద మండలాలను గూర్చిన ప్రసంగం ఉంది. అందువల్లనే ఈ విభాగం చాలా ప్రాచీనమైందని వెల్లడవుతోంది. ఈ విభాగం ప్రకారం ఋక్సంహిత ౧౦ మండలాలుగా విభజింపబడింది.

ఈ సంహితలో ప్రతిసూక్తానికి ఋషి, దేవత, ఛందస్సు మొదట్లోనే చెప్పబడుతుంది. వీటిని బాగా అర్థం చేసుకోకపోతే మండల విభాగంలోని వైశిష్ట్యం సరిగా అర్థంకాదు. ఋగ్వేదపాఠంలో గాని, పారాయణంలోగాని, జపహోమాదుల్లోగాని, ఋషి దేవత ఛందస్సులను తప్పక చెప్పితీరాలి. ఇది ఋగ్వేదం ప్రత్యేకత.

ఈ సంహితలోని ౧౦ మండలాల్లోను, ౨ నుంచి ౭ వరకుగల౬ మండలాలు కూర్పులోని తీరునుబట్టి స్వభావాన్నిబట్టి ఒకేరకంగా కనబడతాయి. ౧,౮,౯,౧౦, మండలాలు ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క పద్ధతిలో అమర్చబడ్డాయి.

పై ఆరు మండలాలను "ఋషిమండలాలు, వంశమండలాలు, కులమండలాలు" అని పిలుస్తూ ఉంటారు. దీనికి కారణం ప్రతి మండలం ఒక్కొక్క ఋషిచేతగాని లేక ఆ ఋషివంశపువారిచేతగాని దర్శించబడ్డ మంత్రాలసముదాయంగా కనబడటమే. వేరే ఋషి దర్శించిన మంత్రం మచ్చునకొకటి కూడా ఇందులో కనబడదు. ఈ ఆరుమండలాలకు వరుసగా గృత్సమదుడు, విశ్వామిత్రుడు, వామదేవుడు, అత్రి, భరద్వాజుడు, వశిష్ఠుడు ఋషులు.

ఈ మండలాలలో కొన్ని సాధారణ ధర్మాలు సమంగా కనబడతాయి. ఉదాహరణకు - వీటిలో ప్రతిమండలంలోను మొదట కొన్ని సూక్తాలు అగ్నిని సంబోధిస్తున్నాయి. తరువాత

గల కొన్ని సూక్తాలు ఇంద్రుని సంబోధిస్తున్నాయి. ఆటుతర్వాతనే ఇతర దేవతాపరాలైన సూక్తాలు కూర్చబడ్డాయి.

ఎనిమిదవ మండలపు కూర్పులోని ౧౦-౩ సూక్తాంలో కణ్వుడు గాని కణ్వవంశీయులైన ఋషులుగాని మూడువంతులకు పైబడిన సూక్తాలకు ఋషులుగా ఉన్నారు.

తొమ్మిదవ మండలం తన ప్రత్యేకతను స్పష్టంగా చాటి చెప్తుతుంది. ఈ మండలంలోని అన్ని సూక్తాలు తప్పనిసరిగా పవమానసోమదేవతను గూర్చి సంబోధింపబడ్డాయి. అందువల్లనే దీనిని "పవమానమండలం" అని వ్యవహరిస్తూ ఉంటారు. అయితే ఈ సూక్తాల ఋషులు మాత్రం కొత్తవారు కారు. ౨ నుంచి ౭ వరకు గల ఋషి మండలాలకు వరుసగా ద్రష్టలైన గృత్సమదుడు మొదలైన ఋషులే ఈ సూక్తాలకు కూడా ఋషులుగా ఉన్నారు. దీనిని బట్టి చూస్తే ఋషి మండలాల్లోని పవమాన సోమదేవతాకాలైన సూక్తాల్ని ఒకటిగా చేర్చి తొమ్మిదవమండలంగా కూర్చారన్నది స్పష్టమౌతుంది. ఈ మండలంలోని సూక్తాలు ఛందానుసారంగా అమర్చబడ్డాయి. ౧-౬౭ గాయత్రి, ౬౮-౮౬ జగతి, ౮౭-౯౭ త్రిష్టుప్, ౯౮-౧౧౪ అనేక వృత్తాలు ఇందులో మనకు కనబడుతున్నాయి.

మొదటి మండలంలో ఒక్కొక్క ఋషి దర్శించిన సూక్తాలను ఒక్క సముదాయంగ స్వీకరించి అలాంటి ౧౪ సూక్తసముదాయాలు కూర్చబడ్డాయి. ఈ సూక్తసముదాయాలలో సూక్తాల్ని అమర్చడం ఆ యా సూక్తాల్లో స్తుతింపబడే దేవతలననుసరించి చేయబడింది. కాగా ౧౧ సూక్తాలుగల మొదటి సూక్త సముదాయంలో, మొదటి సూక్తం అగ్నిని, రెండవది వాయువును, మూడవది అశ్వినులను ఇంద్రుని, ౪ నుంచి ౧౧ వ సూక్తం వరకు ఇంద్రుని స్తుతిస్తున్నాయి. అంటే ఋషిమండలాలను అమర్చినక్రమంలో సూక్తసముదాయాలలో సూక్తాల్ని మార్చారన్నమాట.

పదవమండలంలో సూక్త మంత్రాలసంఖ్య తప్ప మరి ఏనియమం కనబడదు. ఈ మండలంలోగల ౧౯౧ సూక్తాంలో ౧ నుంచి ౮౪ వరకుగల సూక్తాలు కొన్ని సముదాయాలుగా విభజింపబడ్డాయి. ఈ సూక్త సముదాయాలలో ముందుదానికన్నా తరువాత సూక్త సముదాయం తక్కువ సూక్తాలు కలదిగా ఉంటుంది. ౮౫ నుంచి ౧౯౧ వరకుగల సూక్తాలు విడిసూక్తాలే. అయితే వీటిలో కూడా ముందు సూక్తంకన్నా తరువాత సూక్తంలో మంత్రాలసంఖ్య తగ్గుతూ ఉంటుంది. మొదటి మండలంలోనూ పదవమండలంలోనూ సూక్త సంఖ్య ఒకటే.

ఋక్సంహితలోని విషయపరిశీలనం చాలా కష్టమైనపని. ఇందులో లేనిది లేదన్నట్లుగా అన్ని విషయాలు గనపడతాయి. వేదార్థాన్ని వివరిస్తూ వచ్చిన పరంపర ఏకారణావల్లో మధ్యలో విచ్ఛిన్నమవడం వల్ల చాలా వేల సంవత్సరాలవెనక ఏర్పడ్డ ఈ మంత్రాల అసలుఅర్థం ఏమిటన్నది విమర్శకులకందకుండా ఉంది. పశువులకాపరులతో సమానమైన అనాగరికులైన ఆర్యులు ప్రకృతిని, దానిలోని శక్తిని చూచి అర్థంకాక, వారికి వచ్చినరీతిలో భయంకరం ఆశ్చర్యకరమైన ప్రకృతిని భావించుకున్న తీరుకు శబ్దరూపమే ఈ మంత్రాలు అని కొందరి వాదం. లక్ష్మణరేఖలా ఒక గీత గీసుకొని దానికి పూర్వం నాగరికత, మానసికపరిపక్వత ఉండకూడదని నిర్ధారణ చేసుకొని ఈ మంత్రాలను వ్యాఖ్యానించేవారి పాశ్చాత్యమైన మతం ఇది.

అలాకాక మంత్రాల ఉచ్చారణద్వారా వాటిలోని అతి మానుషమైన శక్తివల్ల ఆ యా దేవతలను సాక్షాత్కరించుకొని వివిధ యజ్ఞయాగాదులద్వారా వారిని సంతృప్తులను చేయడానికి ఉపయోగపడేవి మంత్రాలు అని మరికొందరి భావన.

బాహ్యరూపంలో ప్రకృతి, దేవతలు అర్థంగా భాసించినా వాటి వెనక నిగూఢంగా ఆధ్యాత్మవిషయాలు దాచబడ్డాయి. ఆ విషయపరంగానే వేదాల్ని వ్యాఖ్యానించాలని మరికొందరి మతం.

కాగా ప్రతి మంత్రానికి మూడురకాలైన అర్థాల్ని వివరించవచ్చు. ౧. ఆధిభౌతికార్థం, ౨. ఆధిదైవికార్థం, ౩. ఆధ్యాత్మికార్థం. ఉదాహరణకు ఉషస్సూక్తంలోని ఉషశ్శబ్దానికి ప్రతి ఉదయం సాక్షాత్కరించే "అరుణోదయ" మని ఆధిభౌతికార్థం. మనుష్యులను నిద్రనుంచి మేల్కొలిపి జాగృతులను చేస్తూ ఉపకరించే ఉషూకాలాధి పతియైన 'ఉషోదేవత' అని ఆధిదైవికార్థం. మనుష్యుల అహంకార మమకారాదిరూపమైన అజ్ఞానాన్ని నశింపజేసి ఆత్మస్వరూప సాక్షాత్కారానికి ఉపయోగించే 'ఆత్మతత్త్వజ్ఞానం' అని ఆధ్యాత్మికమైన అర్థం. ఈ మూడర్థాలను స్వీకరించి సూక్తంలోని ప్రతి మంత్రానికి మూడురకాల వ్యాఖ్యానం కొనసాగించవచ్చు.

వైజ్ఞానిక రంగంలో చాలా ముందుకు పోయామన్న ఈ కాలపు విజ్ఞానానికి సమంగానో ఎక్కువగానో అనేక విషయాలు ఋఙ్మంత్రాల్లో కనబడతాయి. మనకర్థంకానివన్నీ ఆ మంత్రద్రష్టల అనాగరికతకు తార్కాణాలనుకోవడం ఉచితం కాదేమోననిపిస్తుంది. ఈ మంత్రాలకు సబంధించిన సరైన అర్థాన్ని అవగాహన చేసుకోవడం వైజ్ఞానికంగా ఇంకా పురోగమిస్తేగాని కుదరదేమో!

ఋక్సంహితలోని విషయాలను అన్ని దృక్పథాలనుంచి పరిశీలించడం ప్రస్తుతం కానిపని. కాబట్టి అందరికీ సులభంగా అర్థమయ్యేవి,ఎంతో కొంతో దేశకాలానుసారంగా అందరికీ

ఆసక్తిని పెంపొందించేవి మండలాలవారీగా కొన్నిమాత్రమే ఇక్కడ పేర్కొన బడుతున్నాయి. దీనిని కొలబద్దగా తీసుకొని వేదంలో ఉండే విషయాలు ఇంతేనని మాత్రం భ్రమపడకూడదు. సమీక్షకోసం కొన్నింటిని మాత్రమే ఇక్కడ ప్రస్తావిస్తున్నాను.

మొదటిమండలం

అందరికీ వందనాలు :

అవతలవ్యక్తిలో ఉండేగొప్పతనాన్ని గుర్తించడం, ప్రపంచంలో పరమాత్మను సందర్శించడం ఆనాటివారి ఆలోచనలలో మనకు స్పష్టంగా కనబడుతుంది.

పెద్దలకు - చిన్నలకు, యువకులకు-వృద్ధులకు నమస్కారం. యజ్ఞాలచేత దేవతలకు ప్రీతిని కలిగించినప్పటికీ, పెద్దలకు, మనకన్నా గొప్పవారికి గౌరవాన్నివ్వడంలో మాత్రం ఏమరుపాటు లేకుండా ఉందాం! (౧-౨౭-౧౩)

రండి! రండి! :

భగవంతుణ్ణి అన్వేషించడం ఆరాధించడం చక్కని మార్గం. ఆ మార్గంలోకి అందఱు ఆహ్వానింపబడేవారు అనాడు.

సర్వస్వరూపుడైన ఈశ్వరుని అన్వేషించేవాడికి చక్కనిమార్గం ఉంది. ఇది రాజమార్గం. ఎత్తుపల్లాలు ముళ్ళులేని మార్గం. ఓ అన్వేషులారా! ఈ వైదిక విజ్ఞానమార్గంలో ఒడుదుడుకులు లేవు. రండి! (౧-౪౧-౪)

ఈశ్వరస్వరూపం :

భగవంతుని స్వరూపం వాచామగోచరం అనే భావం ఋగ్వేదం నాటికి బాగా ప్రజల్లో నాటుకున్నది.

ఈశ్వరా! ఈ భూమి మఱి పదిరెట్లు పెద్దదైనా, ఈ భూమి మీది ప్రాణులన్నీ రాత్రింబవళ్ళు నీ గొప్పతనాన్ని కీర్తించినా, నీ శక్తిని, జ్ఞానాన్ని, పరాక్రమాన్ని పూర్తిగా వర్ణించలేవు. సర్వవ్యాపకమైన నీ స్వరూపంతో భూమిని, ద్యులోకాన్ని అంతటినీ వ్యాపించి ఉన్నావు. సకల ప్రపంచానికి నీవే నియంతవు. భూలోకద్యులోకాలు రెండూ కలిసినా నీస్వరూపంతో పోలవు. సముద్రం-రోదసి కలసి కూడా నీగాంభీర్యాన్ని అణుమాత్రంగానైనా పొందలేవు (౧-౫౨-౧౧,౧౩,౧౪).

కన్నతండ్రి :

దేవుడు మనల్ని ఎప్పుడూ కాపాడుతున్నాడనే నమ్మకం అందఱిలోను ఉండేది. కన్నతండ్రిలా ఈశ్వరుడు భూలోకద్యులోకాలలో ఉండే సమస్తప్రాణులను ఉద్ధరించడానికి రెండు చేతులనూ చాచుతున్నాడు. తననుంచే పుట్టిన ఈ రెండులోకాలను కాపాడటమే అతని ధ్యేయం. ఎవడు తనవిలా భావిస్తే అతనికి తను అలాగే భాసిస్తాడు (౧-౯౫-౭).

కాలచక్రం :

అనాటివారు కాలాన్ని ఎంతచక్కగానో పరిశీలించారు. కాలమనే నిత్యమైన చక్రానికి పన్నెండు ఆకులు (నెలలు) ఉన్నాయి. నిరంతరం తిరుగుతూ ఉండే ఈ చక్రానికి ఏడువందల ఇరవైమంది కొడుకులు (౩౬౦+౩౬౦=౭౨౦ పగళ్ళు, రాత్రులు) ఉన్నారు (౧-౧౬౪-౧౧).

జీవుడు - దేవుడు :

మనకు దేవునికి ఉన్న తేడాను ఎంతో స్పష్టంగా పరిశీలించారు ఋగ్వేదద్రష్టలు.

ఒకరిమీద మఱి ఒకరికి అత్యంతప్రేమగల రెండు పక్షులు (జీవాత్మ పరమాత్మలు) ఎల్లప్పుడు ఒక చెట్టునే (దేహం) ఆశ్రయించి ఒకచోటనే నివసిస్తున్నాయి. వాటిలో ఒకటి (జీవాత్మ) ఆ చెట్టున కాసినఫలాన్ని (కర్మఫలాన్ని) ఆస్వాదిస్తున్నది. మఱి ఒకటి (పరమాత్మ) తినకుండానే (కర్మఫలానుభవం లేకుండా) స్వప్రకాశమై భాసిస్తున్నది. (౧-౧౬౪-౨౦).

ఋగ్వేదతాత్పర్యం :

ఆత్మతత్త్వాన్ని తెలుసుకోవడం చాలా ముఖ్యమనే భావన అనాడే ఉన్నది.

అన్నికాలాల్లోను అన్ని దేశాల్లోను ఉండేది ఆత్మతత్త్వం. దీనినుంచే సమస్తమైన దేవతలు పుడుతున్నారు. దీనికధీనులై మసలుతున్నారు. అట్టి ఆత్మతత్త్వం తెలియనివాడికి ఋగ్వేదంవల్ల ఏమి ప్రయోజనం? ఆత్మతత్త్వాన్ని తెలిసిన వ్యక్తికే నిజమైన ఆనందం (౧-౧౬౪-౩౯).

శ్రుతి :

దేవుడు, జగత్తు వేదంపైనే ఆధారపడి ఉన్నారని ఋగ్వేదం నొక్కి చెబుతున్నది.

అన్నిచోట్ల వ్యాపించి ఉండే ఈశ్వరుడులాగా శ్రుతి అనబడే వేదం కూడా అన్నిచోట్ల వ్యాపించి ఉంది. ఒకటి మొదలు అనంతాలైన శబ్దాలుగల ఈ శ్రుతి అనేకవిధనిగూఢార్థాలతో నిండి ఉంది. శ్రుతినుంచే సమస్త పవిత్రగ్రంథాలు పుట్టాయి. దీని వల్లనే నాల్గుదిక్కులు ప్రకాశవంతంగా ఉన్నాయి. దీనినుంచే సమస్తజగత్తుకు కారణమైన ఈశ్వరుడు ఏర్పడుతున్నాడు. ఈ జగత్తు శ్రుతివల్లనే జీవిస్తున్నది (౧-౧౬౪-౪౧,౪౨).

రెండవమండలం

శుభాకాంక్ష :

ఈ మండలంలో సామూహికంగా అందరికి మంచి కలగాలనే భావం ఇలా కనబడుతున్నది.

ఓ ఈశ్వరా ! మాకు అన్నిటికన్నా శ్రేష్ఠమైన ధనాన్నివ్వు. వివేకవంతులమైన మాకు మా కర్తవ్యాన్ని తెలియజేయి. మాలో సన్నిహితుడవై ఉండు. మితిలేని ఐశ్వర్యాన్ని, ఆరోగ్యాన్ని మధురమైన వాక్కును ప్రసాదించు. ప్రతి ఒక్కరోజును మంచిరోజుగా చేయి. (౨-౨౧-౬).

మంచిదోవలో పెట్టే బృహస్పతి :

ఓ బృహస్పతీ ! నీవు మమ్మల్ని సన్మార్గంలో పెట్టికాపాడుతున్నావు. నిన్ను శరణుపొంది నీకు స్వాత్మసమర్పణం చేసుకొన్న వారికి పాపం, భయం, ఆపద, నాశం, శత్రువులు, చెడుమిత్రులు ఉండరు. మా సత్ప్రవర్తనకు ప్రతిబంధకమైన అంతఃశత్రువులను నాశం చేయి. నీవు మా రక్షకుడవు. మంచిమార్గంలో మమ్మల్ని చేర్చి జ్ఞానాన్ని ప్రసాదించు. జ్ఞానాన్ని పొంది నిన్ను మరింతగా సేవించగలం. చెడుమార్గాన్ని పట్టిస్తున్న మా అజ్ఞానాన్ని దూరం చేసి మా మార్గాన్ని నిష్కంటకం చేయి (౨-౨౩-౪,౫,౬,౭).

అన్నివైపులనుంచి అభయం :

భగవద్భక్తుడు తన రక్షణకోసం ఆలోచించనక్కరలేదని ఆనాటివారి దృఢ విశ్వాసం.

సర్వేశ్వరుడు అన్నివిధాలైన ఉపద్రవాలను పోగొడతాడు. భగవంతుని అనుగ్రహం గలవాడికి ఎటువైపునుంచి ఎలాంటిభయం కలుగదు. వాడికి అన్నీ శుభాలే కలుగుతాయి. ఓ ఈశ్వరా! నీవు శత్రునాశకుడవు ! మాకు అన్నివైపులనుంచి అభయాన్నివ్వు (౨-౪౧-౧౦,౧౧,౧౨,).

మూడవమండలం

ఈమండలంలో అగ్ని మనకు సర్వస్వాన్ని ఇచ్చేవాడుగా కీర్తింపబడ్డాడు (౩-౧-౧౫).

దుష్టశిక్షణ - శిష్టరక్షణ :

భగవంతుడు దుష్టులను శిక్షించడం శిష్టులను రక్షించడం ఈ మండలంలో పేర్కొనబడింది.

సర్వశక్తీ! భగవంతుడా ! అన్నిదిక్కులలో ఉండే క్రూరులను సమూలంగా నాశనంచేయి. ఎవడైనా సరే, మంచివాడిని రక్షించు, (౩-౩౦-౧౭).

నాల్గవమండలం

సత్పురుషులు :

ఈ మండలంలో సత్పురుషుల ప్రవృత్తిని గురించి ఒక చక్కని పరిశీలన మనకు కనబడుతుంది. రైతు గుజ్జంగుంపులో తను కూర్చోడానికనువైన విశాలమైన వెన్నుగలవేవి, అలాంటి వెన్నులేనివేవి అని ఎలా తెలుసుకుంటాడో అలాగే సత్పురుషులు జ్ఞానం నుంచి అజ్ఞానాన్ని విడిగా తెలుసుకొంటున్నారు. వారు ఈశ్వరుని దర్శించడానికై ఎల్లప్పుడూ మంచిపనులే చేస్తారు. కమ్మరివాడు ఖనిజాన్ని కరిగించి శుభ్రం చేసినట్లు ఆధ్యాత్మికతత్త్వజ్ఞానంతో వారు తమను తాము పవిత్రీకరించుకొంటున్నారు. అనేకసార్లు ఆత్మప్రకాశాన్ని పొంది దానిని తమచుట్టూ ప్రసరింపచేసుకోవడానికి ఆధ్యాత్మికపరిషత్తులో ఆత్మవిచారాన్ని సాగిస్తూ వైదికజ్ఞానాన్ని పొందుతున్నారు. (౪-౨-౧౧,౧౭).

వైదిక విజ్ఞాన స్రవంతి :

వైదిక విజ్ఞానవాహిని యొక్క తత్త్వం ఈ మండలంలో ఎంతో అందంగా పరిశీలించబడింది.

అజ్ఞానం చేత కప్పబడి ఉన్న జ్ఞానాన్ని దేవతలు కనుక్కున్నారు. మూడు స్వరూపాలు గల ఈ జ్ఞానంలో ఒక అంశాన్ని ఇంద్రుడు, ఇంకో అంశాన్ని సూర్యుడు, మరో ఒక అంశాన్ని ఋషులు తమ తపఃశక్తిచేత కనుగొన్నారు. పరమాత్మనుంచి ప్రవాహంలాగా వచ్చే వేదాలలో జ్ఞానమంతా దాచబడి ఉంది. ఈశ్వరానుగ్రహం లేనివారు దాన్ని కనుక్కోలేరు. ఈశ్వరానుగ్రహం చేతనే మేము తెలుసుకుంటున్నాము. ధ్యానంచేసేవాడి మనస్సునుంచి నదీప్రవాహాల్లాగా ఈ జ్ఞానాలు వేగంగా వస్తున్నాయి. స్వప్రకాశస్వరూపుడైన పరమాత్మ యొక్క అలల్లాంటి ఈ జ్ఞానాలు, బోయవాని నుంచి భయపడిన మృగాల్లాగా వేగంగా పరుగెత్తుతున్నాయి. హిమతుషారంలాగా పల్లానికి ప్రవహించే నదిలాగా వేగంగా బలంగా ఆవిర్భవిస్తున్న ఈ జ్ఞానం, యుద్ధంలో అశ్వంలాగా ప్రతిబంధకాలను ఛేదించుకొని ముందుకు సాగుతున్నది. ప్రియతమ అయిన భార్య ప్రీతితో చిరునవ్వుతో భర్తను చేరుతున్నట్లు ఈ జ్ఞానప్రవాహరూపమైన వేదం ఈశ్వరుని చేరుతున్నది. ఈశ్వరుడు కూడా వేదాలపై అమితాదరాన్ని చూపుతున్నాడు. అనేక వాగలంకారాలతో ముస్తాబు చేసుకొని ఈశ్వరుని చుట్టుముట్టి ఉన్న ఈ వేదాన్ని, అలంకరించుకొని వరుని దగ్గరకు చేరిన కన్యలాగా మేము భావిస్తున్నాము. ఎనలేని విజ్ఞాన కోశమైన వేదం మాకు ఎంతో పవిత్రతను చేకూర్చాలి (౪-౫౮-౪-౧౦).

ఐదవమండలం

వేదాలు ఎవరిని ప్రేమిస్తాయి :

భగవంతుని గుర్తించినవాళ్ళే వేదాలు ప్రేమిస్తాయని ఈ మండలంలో చక్కగా వివరించబడింది. ఎవడు ఎప్పుడూ పరమాత్మను గుర్తిస్తున్నాడో వాడిని ఋక్కులు ప్రేమిస్తున్నాయి. ఎవడు ఎప్పుడూ ఈశ్వరుని గుర్తిస్తున్నాడో వాడిని సామలు ప్రేమిస్తున్నాయి. అట్టి వాడికి తమ స్నేహితుడుగా ఉంటానని దేవుడు మాట ఇస్తున్నాడు. అగ్ని ఈశ్వరుని ఎల్లప్పుడూ గుర్తించాడు. కనుక వానిని ఋక్కులు ప్రేమించాయి. అగ్ని ఈశ్వరుని ఎల్లప్పుడు ప్రేమించాడు. కాబట్టి వానిని సామలు ప్రేమించాయి. అగ్నికి చెలికాడుగా ఉంటానని భగవంతుడు చెప్పాడు (౫-౪౪-౧౪,౧౫).

ఆరవమండలం

భక్తి :

భగవంతునికి భక్తుడు ఆత్మార్పణం చేయడమనేది ఈ మండలంలో మనకు స్పష్టంగా గోచరిస్తున్నది.

భగవంతుని దివ్య గుణ సంపత్తిని వింటూ, అతని దివ్యనామాన్ని సంకీర్తిస్తూ, అతని పాదాలపై వినయంతో స్వాత్మసమర్పణం చేసుకొన్న వాళ్ళు తప్పక ఆయన సాక్షాత్కారంవల్ల కలిగే ఆనందాన్ని పొందుతారు (౬-౧-౪).

నేను పరమాత్మను గురించి ఏం చెప్పగలను ?

పరమాత్మ వాచామగోచరుడు, మనశక్తికి అందనివాడనే విషయం ఆనాడు బాగా గుర్తింపబడింది.

"నాహృదయంలో వెలుగుతున్న జ్యోతిస్సునుంచి నా చెవులు దూరంగా పోతున్నాయి. నా నేత్రాలు కూడా చూడలేకున్నాయి. నా మనస్సు చెదిరి పోతున్నది. నేను ఆ పదార్థానికి చాలా దూరంగా ఉన్నాను. నేను అలాంటి పదార్థాన్ని గురించి ఎలా చెప్పగలను? ఏమని ఆలోచించగలను ?" (౬-౯-౬).

సంఘం - సామాన్యమానవుడు :

ఆనాటి సంఘాన్ని గురించి, సామాన్యమానవుణ్ణి గురించి చక్కని పరిశీలన ఇందులో మనకు కనబడుతుంది.

సంఘాన్ని ప్రేమించు. గౌరవించు. ఆకలితో బాధపడే అనాథలను రక్షించు. సత్కార్యాలను చేయడానికి కావలసిన సామర్థ్యాలు నీకు కలగాలి. శాశ్వతమైన ధర్మం విలువలను పరిరక్షిస్తూ అందరికీ ఉపకారం చేస్తూ జీవనం సాగించు మూర్ఖతతో, హింసతో రాక్షసత్వంతో మనుష్యుల్ని వశపంచుకొనే వ్యక్తి మనుష్యుల్నేమీ చేయులేడు. అన్నీ తెలిసిన ఆ పరతత్త్వం సామాన్య మానవుల్ని రక్షించే భారాన్ని స్వీకరించాలి. ఆయనకు ఏ దిశనుంచి ఏ ఆపదా రాకుండా ఉండాలి

(౬-౭౫,౯-౧౯).

ఏడవమండలం

అప్పులబాధ :

అప్పులతో బాధపడటం మానవుడికి ఈనాడు కొత్తకాదు. ఆనాడు కూడా అప్పులతో బాధపడటం ఉన్నది.

అప్పులను తీర్చే ధనం నిజంగా గొప్పవస్తువు. అంతులేని సంపదలకు మనమధిపతులం కావాలి. అప్పులేనివాడు సుఖజీవి (౭-౪,౭-౮).

విష్ణుస్తుతి :

తననోటినుంచి వచ్చే ప్రతిమాట దేవుని స్తుతించేది కావాలని, ఆయన ప్రజలకు సేవచేసే శక్తిని తనకివ్వాలని ఆనాడు కోరుకున్నట్లు ఇక్కడ కనబడుతోంది.

నీవు విశ్వరూపాన్ని ధరించినప్పుడు వర్ణించడానికి వీలుకానంతగా పెరుగుతున్నావు. ఏ ఒక్కడూ కొంచెం కూడా నీ మహత్త్వాన్ని తెలుసుకోలేడు. మాకు రెండు లోకాలు మాత్రమే తెలుసు. వాటి పైలోకాలను నీవే తెలుసుకున్నావు. ఓ విష్ణూ! వషట్కారంతో నిన్ను ఆహ్వానిస్తున్నాను. నా ప్రార్థన మన్నించు. నేను పలికే ప్రతిమాట నీకొక స్తుతి అయ్యేట్లు చెయ్. నీ అనుగ్రహాన్ని నాకు శాశ్వతంగా ప్రసాదించు. విష్ణువును శరణుపొందిన మానవుడు దుఃఖాన్ని పొందుతాడా ? లేదు. త్రికరణాలతో విష్ణువును సేవించే వాడు ప్రజలందరిని సేవిస్తున్నాడు. ఓ విష్ణూ! నీవు మాకు అనేక విధాలైన సంపదలనివ్వావు. అలాగే అతిశ్రేష్ఠమైన జ్ఞానాన్ని, స్వార్థం లేకుండా ప్రజలకు సేవచేసే శక్తిని కూడా ప్రసాదించు

(౭-౯౯-౧-౭,౭-౧౦౦-౧-౨).

ఎనిమిదవమండలం

కళ్ళుతెరచి చూడు :

భగవంతుడు తన విశ్వరూపాన్ని భక్తునికి ఇలా వివరిస్తున్నాడు :

కళ్ళు తెరచి చూడు. నేను నీ ఎదుట ఉన్నాను. ఈ విశ్వంలోని సకలపదార్థాలు నాలో ఉన్నాయి. సత్యాన్ని దర్శించగలిగిన వాళ్ళు స్తుతించేదంతా నా స్వరూపమే. జ్ఞానాన్ని ప్రసాదిస్తూ వారిని నేనే కాపాడుతున్నాను. (౮-౧౦౦-౪).

మూర్ఖులనుంచి కాపాడండి :

వివేకం కలవాళ్ళు అజ్ఞానులకు దూరంగా పారిపోవడం ఆనాటికే ఉంది.

ఓ మిత్రా వరుణులారా! ఎవడు శ్రద్ధతో విచారించడానికి ఇష్టపడడో, ఎవడు ఆధ్యాత్మికవాదంలో పాల్గొనడో, అలాంటి అజ్ఞాని బాహువులనుంచి మమ్మల్ని రక్షించండి (౮-౧౦౧-౪).

తొమ్మిదవమండలం

పవమానసోముడు:

ఆనాడు సంఘంలో ప్రసిద్ధమైన అనేక లౌకికోపమానాలతో ఇందులో పవమానసోముడు వర్ణింపబడ్డాడు.

పవిత్రస్వరూపుడవైన సోముడా ! సమస్తప్రాణులు నీ నుంచి పుట్టినవే. నీవే ఈ సకల జగత్తుకు అధిపతివి. మా నివాసానికి ఈ భూమిని ఈ దేహాన్ని నిర్మించింది నీవే. నీవే అందరిని పవిత్రుల్ని చేస్తున్నావు. ఐహికాముష్మికాలతో నిండిన సంపదను మాకివ్వు. క్రొత్తగా పుట్టిన తన దూడమీద ఆవు ఎలా ప్రేమగా ఉంటుందో, అలా నీపైనే మానవులందరూ ప్రేమతో ఉండి ఆనందిస్తున్నారు.

చంటిబిడ్డ తల్లిదండ్రులచేతుల్లోకి, జారుడు ప్రియురాలిదగ్గరకు, పెండ్లికుమార్తె వరునిదగ్గరకు వేగంగా పరుగెత్తినట్లు పవమాన సోముడు తన భక్తుల దగ్గరకు త్వరగా పరుగెత్తి వస్తున్నాడు. సొంతంగా ఇల్లు కట్టుకొన్నవాడు అందులో నివసించాలని కోరుకున్నట్లు పవిత్రహృదయంలో నివసించడానికి పవమానసోముడు త్వరపడుతున్నాడు
(౯-౩౬-౨౮,౯-౧౦౦-౨౭, ౯-౧౦౧,౧౪,౧౫).

పదవమండలం

జూదగాడు :

జూదగాడి మనస్తత్వాన్ని ఎంతచక్కగానో వర్ణిస్తూ ఆనాటి సాంఘికజీవనాన్ని మనకన్నులకు కడుతున్నది ఈ సందర్భం.

దేవతలకు సోమంలాగా నాకు ఈ విభీతకవృక్షంలో కాసిన పాచికలు చాలా ఇష్టం. నాతో నా స్నేహితులతో నా భార్య చాలా మంచిగా ఉండేది. ఆమె నన్నెప్పుడూ బాధించలేదు. కానీ కేవలం జూదం మీది ప్రేమతో నేనామెను బాధించాను. దూరం చేసుకున్నాను. అత్త ద్వేషిస్తున్నది. జూదంలో సర్వస్వాన్ని పోగొట్టుకునే వాడికి మిత్రులెవరూ ఉండరంటూ భార్య దగ్గరకు రానీయడంలేదు. మంచి జాతిగలదైనా ముసలిదైన గుర్రంలాగా నా బ్రతుకు నిష్ఫలమైంది.

జూదంలో ఓడిపోయినవాడి భార్యను ఇతరులు గూడా ఎంతో అలుసుగా చూస్తారు. తల్లి తండ్రి- అన్నదమ్ములు మాకు - వాడికి సంబంధం లేదంటూ పట్టుకుపొమ్మని అధికారులకు చెబుతారు. ఒక్కొక్కప్పుడు ఇకమీదట జూదమాడకూడదని నిర్ణయించుకుంటాను. కాని పాచికల శబ్దం వినపడగానే సంకేతశబ్దం విన్న వ్యభిచారిణిలాగా జూదమాడే చోటుకు పోతున్నాను.

ప్రతి జూదగాడు ఈ రోజు తప్పకగెలుస్తాను అనుకుంటూనే ఆటలో ప్రవేశిస్తాడు. పాచికలు అతని కోరికను పెంచుతాయి. చివరకు తనసొమ్మునంతా ఇతరులకిచ్చి పోతాడు. పాచికలు ద్రోహబుద్ధిగలవి. జూదగాని ఆశను రేకెత్తిస్తున్నాయి. గెలిచినవాళ్ళే కూడా తాత్కాలికంగా సంతోషపరచినా చివరకు నాశనం చేస్తున్నాయి. అవి ఎవని ఆగ్రహానికి లొంగవు. రాజులుకూడా వాటికి లొంగవలసిందే. పాచికలు భూమిమీద పడినా జూదగాని మనస్సును పైపైకి తోస్తున్నాయి. వాటికి చేతులు లేకపోయినా చేతులుగలవాళ్ళను కూడా ఓడిస్తున్నాయి. స్వయంగా చల్లనివైనా ఆకాశం నుంచి పడిన నిప్పుకణికల్లాగా హృదయాలను కాలుస్తున్నాయి.

జూదగాని భార్య, తల్లి తీరనిదుఃఖానికి గురి అవుతున్నారు. అప్పులవాళ్ళ అప్పులే. చేతిలో చిల్లిగవ్వలేక రాత్రిళ్ళు ఇతరుల ఇళ్ళలో ప్రవేశించి దొంగతనానికి పాల్పడుతున్నాడు. జూదగాడు డబ్బుగల దంపతులను చూసి ఈర్ష్యపడుతున్నాడు. సర్వస్వాన్ని కోల్పోయి, గెలిచినవానికి చేతులెత్తి నా దగ్గర ఏమి లేదని చెబుతున్నాడు.

ఓ జూదగాడా జూదమాడకు ! వ్యవసాయం చేసుకో. దానివల్ల కలిగే సంపదతో తృప్తిపడు. ఇది భగవంతుడు మనకిచ్చిన తీర్పు, సందేశం. ఓ దేవతలారా ! మాకు మిత్రులై ఆనందాన్నిచ్చి మమ్మల్ని రక్షించండి. ఈ పాచికలకు మళ్ళా ఎప్పుడూ మమ్మల్ని బానిసలను కానీయకండి
(౧౦-౩౪,౧-౧౪).

మీరు గుర్తించలేరు :

దేవుణ్ని గుర్తించలేకపోవడం ఆనాటికే ఉన్నది. ఆ విషయంలో చేస్తున్న హెచ్చరిక ఇక్కడ కనబడుతుంది.

ఎవడు ఈ సకలజగత్తును సృష్టించాడో వాడిని మీరు తెలుసుకోలేకపోతున్నారు. మీకు ఆ పరమాత్మకు చాలా తేడా ఉంది మంచుపొరలాంటి అజ్ఞానంచేత కప్పబడ్డ మీరుతూరకే మాట్లాడుతున్నారేగాని ఆయనను గుర్తించలేకపోతున్నారు (౧౦-౮౨-౭)

శ్రామికుడు :

రైతులకు మంచిపంట కావాలని ప్రార్థించడం ఆనాడు ఉంది.

మేఘాలు తియ్యని నీటినిచ్చినట్లు, తేనెటీగలు మధురమైన తేనెనిచ్చినట్లు నీవు పశువులలో పాలను సృష్టించావు. పగలంతా చెమటోడ్చి శ్రమించిన శ్రామికునకు అలాగే ధాన్యాదియావమైన సంపదనివ్వు (౧౦-౧౦౬-౧౦).

సమసమాజ నిర్మాణం :

వర్గభేదం ఉండకూడదు. దరిద్రనారాయణులను సేవించాలి అని ఈనాడు మనం అనుకునే మాటలు కొత్తవికావు. ఋగ్వేదమే ఈ వాదానికి నాంది పలికింది.

దరిద్రుడే చస్తాడు, ధనికుడు చావడన్న నియమంలేదు. ప్రతివాడికీ చావు తప్పదు. తనకున్నదాన్ని పంచియిచ్చేవాడి ఐశ్వర్యం ఎప్పుడూ తరగదు. అలా చెయ్యని వాడికి మిత్రుడనే వాడుండడు. కడుపు చేతపట్టుకుని కళ్లల్లో ప్రాణాన్ని పెట్టుకొని అన్నార్తుడై వచ్చిన బీదవాడికి అన్నం పెట్టక కలిగి ఉండీ తానొకడే తినే ధనికుని విషయంలో ఎవరికీ సద్భావం ఉండదు. అన్నంకోరి వచ్చిన పేదవాడి ఆకలితీర్చి తాను భుజించేవ్యక్తికి ఎప్పుడూ ఏ కొరతా రాదు. అన్నివైపులనుంచి వాడికి సహాయం లభిస్తుంది. అతనికే మిత్రులు అధికంగా తోడ్పడతారు. తన తోటివారికీ, బంధువులకు, సేవకులకు అన్నం పెట్టనివాడు మిత్రుడేకాడు.

ధనికుడైనవాడు తను ప్రయాణించవలసిన దూరాన్ని గుర్తుపెట్టుకొని తనధనాన్ని లేనివాడికి పంచి ఇవ్వాలి. రథంలోని చక్రంలాగా సంపదలు క్షణంలో వస్తున్నాయి. క్షణంలో పోతున్నాయి. ఎవడు మానవతాహీనుడై క్రూరుడై ధాన్యాదులను కేవలం తన ఒక్కడి కోసమే దాచి ఉంచుకుంటాడో నేను నిజం పలుకుతున్నాను వాడు తప్పక నశిస్తాడు. ఒక సామాన్య మానవుడు తనకన్నా రెండురెట్లు ధనం గలవాడిని ఆశ్రయిస్తాడు. రెండురెట్లు ధనం గలవాడు మూడురెట్లు ధనం గలవాడిని, వాడు నాల్గురెట్లు ధనం గలవాడిని ఇలాగే తనకన్నా గొప్పవాడిని ప్రతివాడూ ఆశ్రయిస్తున్నాడు. ఈ తత్త్వంతెలిసి ధనికుడైనవాడు గర్వపడకూడదు. చేతులు రెండూ ఒకేమాదిరిగా ఉన్నా సమానమైన పని చేయలేవు. రెండావులు ఒకేసారి ఈనినా సమానమైన పాలు ఇవ్వలేవు. కవలలే అయినా ఒకేరకమైన బలం ఇద్దరిలో ఉండదు. అలాగే అందరూ మానవులే అయినా, అందరూ దాతలు కాలేరు (౧౦-౧౧౭-౧,౯)

సమైక్యం :

మన అందరి ఆశలు ఒకటిగా ఉండాలి.
మన అందరి హృదయాలు ఒకటి కావాలి.
మన అందరి ఆలోచనలు ఒకత్రాటిపై నడవాలి.
మన మండలం ఒకటై మంచి స్నేహితులం కావాలి. (౧౦-౧౯౧-౪)

-శుభం

ఋగ్వేద-సంహితా

అథ ప్రథమం మణ్డలమ్

అథ ప్రథమాష్టకే-ప్రథమోఽధ్యాయః

ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః॥ దేవతా - అగ్నిః॥ ఛన్దః-౧,౩-౫, ౭, గాయత్రీ;
౨ పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ, ౬ నిచృద్గాయత్రీ; ౮ యవమధ్యావిరాడ్గాయత్రీ;
౯ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ ప్రథమో వర్గః॥౧॥

౧. అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్। హోతారం రత్నధాతమమ్॥ ౧

౨. అగ్నిః పూర్వేభిర్ఋషిభిరీడ్యో నూతనైరుత। స దేవాఁ ఏహ వక్షతి॥ ౨

౩. అగ్నినా రయిమశ్నవత్పోషమేవ దివేదివే। యశసం వీరవత్తమమ్॥ ౩

౪. అగ్నే యం యజ్ఞమధ్వరం విశ్వతః పరిభూరసి। స ఇద్దేవేషు గచ్ఛతి॥ ౪

౫. అగ్నిర్హోతా కవిక్రతుః సత్యశ్చిత్రశ్రవస్తమః। దేవో దేవేభిరా గమత్॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౬. యదఙ్గ దాశుషే త్వమగ్నే భద్రం కరిష్యసి। తవేత్తత్సత్యమఙ్గిరః॥ ౬

౭. ఉప త్వాగ్నే దివేదివే దోషావస్తర్ధియా వయమ్। నమో భరన్త ఏమసి॥ ౭

౮. రాజన్తమధ్వరాణాం గోపామృతస్య దీదివిమ్। వర్ధమానం స్వే దమే॥ ౮

౯. స నః పితేవ సూనవేఽగ్నే సూపాయనో భవ। సచస్వా నః స్వస్తయే॥ ౯

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః॥ దేవతా ౧-౩ వాయుః, ౪-౬ ఇన్ద్రవాయూ; ౭-౯ మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః
౧,౨ పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ; ౩-౫, ౭-౯ గాయత్రీ;
౬ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ తృతీయో వర్గః॥ ౩॥

౧౦. వాయవా యాహి దర్శతేమే సోమా అరంకృతాః। తేషాం పాహి శ్రుధీ హవమ్॥ ౧

౧౧. వాయ ఉక్థేభిర్జరన్తే త్వామచ్ఛా జరితారః। సుతసోమా అహర్విదః॥ ౨

౧౨. వాయో తవ ప్రపృఞ్చతీ ధేనా జిగాతి దాశుషే। ఉరూచీ సోమపీతయే॥ ౩

౧౩. ఇన్ద్రవాయూ ఇమే సుతా ఉప ప్రయోభిరా గతమ్। ఇన్దవో వాముశన్తి హి॥ ౪

౧౪. వాయవిన్ద్రశ్చ చేతథః సుతానాం వాజినీవసూ। తావా యాతముప ద్రవత్॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౧౫. వాయవిన్ద్రశ్చ సున్వత ఆ యాతముప నిష్కృతమ్। మక్ష్విత్థా ధియా నరా॥ ౬

౧౬. మిత్రం హువే పూతదక్షం వరుణం చ రిశాదసమ్। ధియం ఘృతాచీం సాధన్తా॥ ౭

౧౭. ఋతేన మిత్రావరుణావృతావృధావృతస్పృశా। క్రతుం బృహన్తమాశాథే॥ ౮

౧౮. కవీ నో మిత్రావరుణా తువిజాతా ఉరుక్షయా। దక్షం దధాతే అపసమ్॥ ౯

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః : మధుచ్ఛన్దాః॥ దేవతా - ౧-౩ అశ్వినౌ; ౪-౬ ఇన్ద్రః; ౭-౯ విశ్వేదేవాః; ౧౦-౧౨
సరస్వతీ॥ ఛన్దః-౧,౩,౫-౧౦,౧౨ గాయత్రీ; ౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౪,౧౧
పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః-షడ్జః॥

అథ పఞ్చమో వర్గః॥ ౫॥

౧౯. అశ్వినా యజ్వరీరిషో ద్రవత్పాణీ శుభస్పతీ । పురుభుజా చనస్యతమ్ ॥ ౧

౨౦. అశ్వినా పురుదంససా నరా శవీరయా ధియా । ధిష్ణ్యా వనతం గిరః ॥ ౨

౨౧. దస్రా యువాకవః సుతా నాసత్యా వృక్తబర్హిషః । ఆ యాతం రుద్రవర్తనీ ॥ ౩

౨౨. ఇంద్రా యాహి చిత్రభానో సుతా ఇమే త్వాయవః । అణ్వీభిస్తనా పూతాసః ॥ ౪

౨౩. ఇంద్రా యాహి ధియేషితో విప్రజూతః సుతావతః । ఉప బ్రహ్మాణి వాఘతః ॥ ౫

౨౪. ఇంద్రా యాహి తూతుజాన ఉప బ్రహ్మాణి హరివః । సుతే దధిష్వ నశ్చనః ॥ ౬

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬॥

౨౫. ఓమాసశ్చర్షణీధృతో విశ్వే దేవాస ఆ గత । దాశ్వాంసో దాశుషః సుతమ్ ౭

౨౬. విశ్వే దేవాసో అప్తురః సుతమా గన్త తూర్ణయః । ఉస్రా ఇవ స్వసరాణి ॥ ౮

౨౭. విశ్వే దేవాసో అస్రిధ ఏహిమాయాసో అద్రుహః । మేధం జుషన్త వహ్నయః ॥ ౯

౨౮. పావకా నః సరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ । యజ్ఞం వష్టు ధియావసుః ॥ ౧౦

౨౯. చోదయిత్రీ సూనృతానాం చేతన్తీ సుమతీనామ్ । యజ్ఞం దధే సరస్వతీ ॥ ౧౧

౩౦. మహో అర్ణః సరస్వతీ ప్ర చేతయతి కేతునా । ధియో విశ్వా వి రాజతి ॥ ౧౨

ద్వితీయోఽనువాకః (౪) అథ చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః-మధుచ్ఛన్దాః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧,౨, ౪-౬ గాయత్రీ; ౩ విరాడ్గాయత్రీ; ౧౦ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః-షడ్జః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭॥

౩౧. సురూపకృత్నుమూతయే సుదుఘామివ గోదుహే । జుహూమసి ద్యవిద్యవి ॥ ౧

౩౨. ఉప నః సవనా గహి సోమస్య సోమపాః పిబ । గోదా ఇద్రేవతో మదః ॥ ౨

౩౩. అథా తే అన్తమానాం విద్యామ సుమతీనామ్ । మా నో అతి ఖ్య ఆ గహి ॥ ౩

౩౪. పరేహి విగ్రమస్తృతమింద్రం పృచ్ఛా విపశ్చితమ్ । యస్తే సఖిభ్య ఆ వరమ్ ॥ ౪

౩౫. ఉత బ్రువన్తు నో నిదో నిరన్యతశ్చిదారత । దధానా ఇంద్ర ఇద్దువః ॥ ౫

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮॥

౩౬. ఉత నః సుభగాఁ అరిర్వోచేయుర్దస్మ కృష్టయః । స్యామేదింద్రస్య శర్మణి ॥ ౬

౩౭. ఏమాశుమాశవే భర యజ్ఞశ్రియం నృమాదనమ్ । పతయన్మన్దయత్సఖమ్ ॥ ౭

౩౮. అస్య పీత్వా శతక్రతో ఘనో వృత్రాణామభవః । ప్రావో వాజేషు వాజినమ్ ॥ ౮

౩౯. తం త్వా వాజేషు వాజినం వాజయామః శతక్రతో । ధనానామింద్ర సాతయే ॥ ౯

౪౦. యో రాయోఽవనిర్మహాన్త్సుపారః సున్వతః సఖా । తస్మా ఇంద్రాయ గాయత ॥ ౧౦

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషిః-మధుచ్ఛన్దాః॥ దేవతా-ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః-౧ విరాడ్గాయత్రీ; ౨ ఆర్చ్యుష్ణిక్; ౩ పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ; ౪,౧౦ గాయత్రీ; ౫-౭,౯ నిచృద్గాయత్రీ; ౮ పాదనిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - ౧,౩-౧౦ షడ్జః; ౨ ఋషభః॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯॥

౪౧. ఆ త్వేతా ని షీదతేంద్రమభి ప్ర గాయత । సఖాయః స్తోమవాహసః ॥ ౧

౪౨. పురూతమం పురూణామీశానం వార్యాణామ్ । ఇంద్రం సోమే సచా సుతే ॥ ౨

౪౩. స ఘా నో యోగ ఆ భువత్స రాయే స పురంధ్యామ్ । గమద్వాజేభిరా స నః ॥ ౩

౪౪. యస్య సంస్థే న వృణ్వతే హరీ సమత్సు శత్రవః । తస్మా ఇంద్రాయ గాయత ॥ ౪

౪౫. సుతపావ్నే సుతా ఇమే శుచయో యన్తి వీతయే । సోమాసో దధ్యాశిరః ॥ ౫

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦॥

౪౬. త్వం సుతస్య పీతయే సద్యో వృద్ధో అజాయథాః । ఇంద్ర జ్యైష్ఠ్యాయ సుక్రతో ॥ ౬

౪౭. ఆ త్వా విశంత్వాశవః సోమాస ఇంద్ర గిర్వణః । శం తే సంతు ప్రచేతసే ॥ ౭

౪౮. త్వాం స్తోమా అవీవృధన్ త్వాముక్థా శతక్రతో । త్వాం వర్ధంతు నో గిరః ॥ ౮

౪౯. అక్షితోతిః సనేదిమం వాజమింద్రః సహస్రిణమ్ । యస్మిన్ విశ్వాని పౌంస్యా ॥ ౯

౫౦. మా నో మర్తా అభి ద్రుహన్ తనూనామింద్ర గిర్వణః । ఈశానో యవయా వధమ్ ॥ ౧౦

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః॥ దేవతా - ౧-౩,౧౦ ఇంద్రః; ౪,౬,౮,౯ మరుతః; ౫,౭ మరుత ఇంద్రశ్చ॥ ఛన్దః - ౧,౩, ౫-౭, ౯,౧౦ గాయత్రీ; ౨ విరాడ్గాయత్రీ; ౪,౮ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౫౧. యుంజంతి బ్రధ్నమరుషం చరంతం పరి తస్థుషః । రోచంతే రోచనా దివి ॥ ౧

౫౨. యుంజంత్యస్య కామ్యా హరీ విపక్షసా రథే । శోణా ధృష్ణూ నృవాహసా ॥ ౨

౫౩. కేతుం కృణ్వన్నకేతవే పేశో మర్యా అపేశసే । సముషద్భిరజాయథాః ॥ ౩

౫౪. ఆదహ స్వధామను పునర్గర్భత్వమేరిరే । దధానా నామ యజ్ఞియమ్ ॥ ౪

౫౫. వీళు చిదారుజత్నుభిర్గుహా చిదింద్ర వహ్నిభిః । అవింద ఉస్రియా అను ॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౫౬. దేవయంతో యథా మతిమచ్ఛా విదద్వసుం గిరః । మహామనూషత శ్రుతమ్ ॥ ౬

౫౭. ఇంద్రేణ సం హి దృక్షసే సంజగ్మానో అబిభ్యుషా । మందూ సమానవర్చసా ॥ ౭

౫౮. అనవద్యైరభిద్యుభిర్మఖః సహస్వదర్చతి । గణైరింద్రస్య కామ్యైః ॥ ౮

౫౯. అతః పరిజ్మన్నా గహి దివో వా రోచనాదధి । సమస్మిన్నృంజతే గిరః ॥ ౯

౬౦. ఇతో వా సాతిమీమహే దివో వా పార్థివాదధి । ఇంద్రం మహో వా రజసః ॥ ౧౦

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః॥ దేవతా - ఇంద్రః॥ ఛందః - ౧,౩,౫-౭ గాయత్రీ; ౨,౪ నిచృద్గాయత్రీ; ౮,౧౦ పిపీలికామధ్యా నిచృద్గాయత్రీ; ౯ పాదనిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౬౧. ఇంద్రమిద్గాథినో బృహదింద్రమర్కేభిరర్కిణః । ఇంద్రం వాణీరనూషత ॥ ౧

౬౨. ఇంద్ర ఇద్ధర్యోః సచా సంమిశ్ల ఆ వచోయుజా । ఇంద్రో వజ్రీ హిరణ్యయః ॥ ౨

౬౩. ఇంద్రో దీర్ఘాయ చక్షస ఆ సూర్యం రోహయద్దివి । వి గోభిరద్రిమైరయత్ ॥ ౩

౬౪. ఇంద్ర వాజేషు నోఽవ సహస్రప్రధనేషు చ । ఉగ్ర ఉగ్రాభిరూతిభిః ॥ ౪

౬౫. ఇంద్రం వయం మహాధన ఇంద్రమర్భే హవామహే । యుజం వృత్రేషు వజ్రిణమ్ ॥ ౫

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౬౬. స నో వృషన్నముం చరుం సత్రాదావన్నపా వృధి । అస్మభ్యమప్రతిష్కుతః ॥ ౬

౬౭. తుంజేతుంజే య ఉత్తరే స్తోమా ఇంద్రస్య వజ్రిణః । న వింధే అస్య సుష్టుతిమ్ ॥ ౭

౬౮. వృషా యూథేవ వంసగః కృష్టీరియర్త్యోజసా । ఈశానో అప్రతిష్కుతః ॥ ౮

౬౯. య ఏకశ్చర్షణీనాం వసూనామిరజ్యతి । ఇంద్రః పంచ క్షితీనామ్ ॥ ౯

౭౦. ఇంద్రం వో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః । అస్మాకమస్తు కేవలః ॥ ౧౦

తృతీయోఽనువాకః (౮) అథ అష్టమం సూక్తమ్

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః॥ దేవతా - ఇంద్రః॥ ఛందః - ౧,౫,౮ నిచృద్గాయత్రీ; ౨ విరాడ్గాయత్రీ; ౩,౪,౬,౭,౯ గాయత్రీ; ౧౦ వర్ధమానా గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ పంచదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౭౧. ఏంద్ర సానసిం రయిం సజిత్వానం సదాసహమ్ । వర్షిష్ఠమూతయే భర ॥ ౧

౭౨. ని యేన ముష్టిహత్యయా ని వృత్రా రుణధామహై । త్వోతాసో న్యర్వతా ॥ ౨

౭౩. ఇంద్ర త్వోతాస ఆ వయం వజ్రం ఘనా దదీమహి । జయేమ సం యుధి స్పృధః ॥ ౩

౭౪. వయం శూరేభిరస్తృభిరింద్ర త్వయా యుజా వయమ్ । సాసహ్యామ పృతన్యతః ॥ ౪

౭౫. మహాఀ ఇంద్రః పరశ్చ ను మహిత్వమస్తు వజ్రిణే । ద్యౌర్న ప్రథినా శవః ॥ ౫

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౭౬. సమోహే వా య ఆశత నరస్తోకస్య సనితౌ । విప్రాసో వా ధియాయవః ॥ ౬

౭౭. యః కుక్షిః సోమపాతమః సముద్ర ఇవ పిన్వతే । ఉర్వీరాపో న కాకుదః ॥ ౭

౭౮. ఏవా హ్యస్య సూనృతా విరప్శీ గోమతీ మహీ । పక్వా శాఖా న దాశుషే ॥ ౮

౭౯. ఏవా హి తే విభూతయ ఊతయ ఇంద్ర మావతే । సద్యశ్చిత్ సంతి దాశుషే ॥ ౯

౮౦. ఏవా హ్యస్య కామ్యా స్తోమ ఉక్థం చ శంస్యా । ఇంద్రాయ సోమపీతయే ॥ ౧౦

(౯) అథ నవమం సూక్తమ్

ఋషిః- మధుచ్ఛన్దాః॥ దేవతా- ఇంద్రః॥ ఛందః- ౧,౩,౭,౧౦ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౪,౮, ౯ గాయత్రీ; ౫,౬ పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః- షడ్జః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౮౧. ఇంద్రేహి మత్స్యంధసో విశ్వేభిః సోమపర్వభిః । మహాఀ అభిష్టిరోజసా ॥ ౧

౮౨. ఏమేనం సృజతా సుతే మందిమింద్రాయ మందినే । చక్రిం విశ్వాని చక్రయే ॥ ౨

౮౩. మత్స్వా సుశిప్ర మందిభిః స్తోమేభిర్విశ్వచర్షణే । సచైషు సవనేష్వా ॥ ౩

౮౪. అసృగ్రమింద్ర తే గిరః ప్రతి త్వాముదహాసత । అజోషా వృషభం పతిమ్ ॥ ౪

౮౫. సం చోదయ చిత్రమర్వాగ్రాధ ఇంద్ర వరేణ్యమ్ । అసదిత్ తే విభు ప్రభు ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౮౬. అస్మాన్త్సు తత్ర చోదయేంద్ర రాయే రభస్వతః । తువిద్యుమ్న యశస్వతః ॥ ౬

౮౭. సం గోమదింద్ర వాజవదస్మే పృథు శ్రవో బృహత్ । విశ్వాయుర్ధేహ్యక్షితమ్ ॥ ౭

౮౮. అస్మే ధేహి శ్రవో బృహద్ ద్యుమ్నం సహస్రసాతమమ్ । ఇంద్ర తా రథినీరిషః ॥ ౮

౮౯. వసోరింద్రం వసుపతిం గీర్భిర్గృణంత ఋగ్మియమ్ । హోమ గంతారమూతయే ॥ ౯

౯౦. సుతేసుతే న్యోకసే బృహద్ బృహత ఏదరిః । ఇంద్రాయ శూషమర్చతి ॥ ౧౦

(౧౦) అథ దశమం సూక్తమ్

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః॥ దేవతా- ఇంద్రః॥ ఛందః -౧-౩, ౫ విరాడనుష్టుప్; ౪ భురిగుష్ణిక్; ౬ ,౮ నిచృదనుష్టుప్; ౭, ౯-౧౨ అనుష్టుప్॥ స్వరః -౧-౩, ౫-౧౨ గాంధారః; ౪ ఋషభః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౯౧. గాయంతి త్వా గాయత్రిణోఽర్చంత్యర్కమర్కిణః ।
బ్రహ్మాణస్త్వా శతక్రత ఉద్ వంశమివ యేమిరే ॥ ౧

౯౨. యత్ సానోః సానుమారుహద్ భూర్యస్పష్ట కర్త్వమ్ ।
తదింద్రో అర్థం చేతతి యూథేన వృష్ణిరేజతి ॥ ౨

౯౩. యుక్ష్వా హి కేశినా హరీ వృషణా కక్ష్యప్రా ।
అథా న ఇంద్ర సోమపా గిరాముపశ్రుతిం చర ॥ ౩

౯౪. ఏహి స్తోమాఀ అభి స్వరాభి గృణీహ్యా రువ ।
బ్రహ్మ చ నో వసో సచేంద్ర యజ్ఞం చ వర్ధయ ॥ ౪

౯౫. ఉక్థమింద్రాయ శంస్యం వర్ధనం పురునిష్షిధే ।
శక్రో యథా సుతేషు ణో రారణత్ సఖ్యేషు చ ॥ ౫

౯౬. తమిత్ సఖిత్వ ఈమహే తం రాయే తం సువీర్యే।
స శక్ర ఉత నః శకదింద్రో వసు దయమానః॥ ౬

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౯౭. సువివృతం సునిరజమింద్ర త్వాదాతమిద్యశః।
గవామప వ్రజం వృధి కృణుష్వ రాధో అద్రివః॥ ౭

౯౮. నహి త్వా రోదసీ ఉభే ఋఘాయమాణమిన్వతః।
జేషః స్వర్వతీరపః సం గా అస్మభ్యం ధూనుహి॥ ౮

౯౯. ఆశ్రుత్కర్ణ శ్రుధీ హవం నూ చిద్దధిష్వ మే గిరః।
ఇంద్ర స్తోమమిమం మమ కృష్వా యుజశ్చిదంతరమ్॥ ౯

౧౦౦. విద్మా హి త్వా వృషంతమం వాజేషు హవనశ్రుతమ్।
వృషంతమస్య హూమహ ఊతిం సహస్రసాతమామ్॥ ౧౦

౧౦౧. ఆ తూ న ఇంద్ర కౌశిక మందసానః సుతం పిబ।
నవ్యమాయుః ప్ర సూ తిర కృధీ సహస్రసామృషిమ్॥ ౧౧

౧౦౨. పరి త్వా గిర్వణో గిర ఇమా భవంతు విశ్వతః।
వృద్ధాయుమను వృద్ధయో జుష్టా భవంతు జుష్టయః॥ ౧౨

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - జేతా మాధుచ్ఛందసః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛందః - ౧-౩,౯ విరాడనుష్టుప్ ; ౪,౬ అనుష్టుప్; ౫ పురఉష్ణిక్; ౭ విరాడనుష్టుప్ స్వరః - ౧-౪, ౬-౮ గాంధారః, ౭ ఋషభః

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౧౦౩. ఇంద్రం విశ్వా అవీవృధన్త్సముద్రవ్యచసం గిరః।
రథీతమం రథీనాం వాజానాం సత్పతిం పతిమ్॥ ౧

౧౦౪. సఖ్యే త ఇంద్ర వాజినో మా భేమ శవసస్పతే।
త్వామభి ప్ర ణోనుమో జేతారమపరాజితమ్॥ ౨

౧౦౫. పూర్వీరింద్రస్య రాతయో న వి దస్యంత్యూతయః।
యదీ వాజస్య గోమతః స్తోతృభ్యో మంహతే మఘమ్॥ ౩

౧౦౬. పురాం భిందుర్యువా కవిరమితౌజా అజాయత।
ఇంద్రో విశ్వస్య కర్మణో ధర్తా వజ్రీ పురుష్టుతః॥ ౪

౧౦౭. త్వం వలస్య గోమతోఽపావరద్రివో బిలమ్ త్వాం దేవా।
అబిభ్యుషస్తుజ్యమానాస ఆవిషుః॥ ౫

౧౦౮. తవాహం శూర రాతిభిః ప్రత్యాయం సింధుమావదన్।
ఉపాతిష్ఠంత గిర్వణో విదుష్టే తస్య కారవః॥ ౬

౧౦౯. మాయాభిరింద్ర మాయినం త్వం శుష్ణమవాతిరః।
విదుష్టే తస్య మేధిరాస్తేషాం శ్రవాంస్యుత్తిర॥ ౭

౧౧౦. ఇంద్రమీశానమోజసాభి స్తోమా అనూషత।
సహస్రం యస్య రాతయ ఉత వా సంతి భూయసీః॥ ౮

చతుర్థోఽను వాకః (౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛందః - ౧,౨, ౭-౯, ౧౧,౧౨

గాయత్రీ, ౪,౧౦ పిపీలికామధ్యానివృద్ గాయత్రీ ౬ విరాడ్గాయత్రీ౩-౫ నివృద్ గాయత్రీ॥
స్వరః-షడ్జః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౧౧౧. అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్ । అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్ ॥ ౧

౧౧౨. అగ్నిమగ్నిం హవీమభిః సదా హవంత విశ్పతిమ్ । హవ్యవాహం పురుప్రియమ్ ॥ ౨

౧౧౩. అగ్నే దేవాఀ ఇహా వహ జజ్ఞానో వృక్తబర్హిషే । అసి హోతా న ఈడ్యః ॥ ౩

౧౧౪. తాఀ ఉశతో వి బోధయ యదగ్నే యాసి దూత్యమ్ । దేవైరా సత్సి బర్హిషి ॥ ౪

౧౧౫. ఘృతాహవన దీదివః ప్రతి ష్మ రిషతో దహ । అగ్నే త్వం రక్షస్వినః ॥ ౫

౧౧౬. అగ్నినాగ్నిః సమిధ్యతే కవిర్గృహపతిర్యువా । హవ్యవాడ్ జుహ్వాస్యః ॥ ౬

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౧౧౭. కవిమగ్నిముప స్తుహి సత్యధర్మాణమధ్వరే । దేవమమీవచాతనమ్ ॥ ౭

౧౧౮. యస్త్వామగ్నే హవిష్పతిర్దూతం దేవ సపర్యతి । తస్య స్మ ప్రావితా భవ ॥ ౮

౧౧౯. యో అగ్నిం దేవవీతయే హవిష్మాఀ ఆవివాసతి । తస్మై పావక మృళయ ॥ ౯

౧౨౦. స నః పావక దీదివోఽగ్నే దేవాఀ ఇహా వహ । ఉప యజ్ఞం హవిశ్చ నః ॥ ౧౦

౧౨౧. స నః స్తవాన ఆ భర గాయత్రేణ నవీయసా । రయిం వీరవతీమిషమ్ ॥ ౧౧

౧౨౨. అగ్నే శుక్రేణ శోచిషా విశ్వాభిర్దేవహూతిభిః । ఇమం స్తోమం జుషస్వ నః ॥ ౧౨

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తం

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇధ్మః సమిద్ధో వాఽగ్నిః; ౨ తనూనపాత్; ౩ నరాశంసః; ౪ ఇళః ; ౫ బర్హిః ; ౬ దేవీర్ద్వారః ; ౭ ఉషాసానక్తా; ౮ దైవ్యౌ హోతారౌ, ప్రచేతసౌ ; ౯ తిస్రో దేవ్యః - సరస్వతీళాభారత్యః; ౧౦ త్వష్టా ; ౧౧ వనస్పతిః ; ౧౨ స్వాహాకృతయః ॥ ఛన్దః - ౧-౬, ౧౦ గాయత్రీ ; ౭,౮,౧౧ ౧౨ పిపీలికామధ్యా నివృత్ గాయత్రీ, ౯ నివృద్ గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౧౨౩. సుసమిద్ధో న ఆ వహ దేవాఀ అగ్నే హవిష్మతే । హోతః పావక యక్షి చ ॥ ౧

౧౨౪. మధుమన్తం తనూనపాద్ యజ్ఞం దేవేషు నః కవే । అద్యా కృణుహి వీతయే ॥ ౨

౧౨౫. నరాశంసమిహ ప్రియమస్మిన్ యజ్ఞ ఉప హ్వయే । మధుజిహ్వం హవిష్కృతమ్ ॥ ౩

౧౨౬. అగ్నే సుఖతమే రథే దేవాఀ ఈళిత ఆ వహ । అసి హోతా మనుర్హితః ॥ ౪

౧౨౭. స్తృణీత బర్హిరానుషగ్ ఘృతపృష్ఠం మనీషిణః । యత్రామృతస్య చక్షణమ్ ॥ ౫

౧౨౮. వి శ్రయన్తామృతావృధో ద్వారో దేవీరసశ్చతః । అద్యా నూనం చ యష్టవే ॥ ౬

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౧౨౯. నక్తోషాసా సుపేశసాస్మిన్ యజ్ఞ ఉప హ్వయే । ఇదం నో బర్హిరాసదే ॥ ౭

౧౩౦. తా సుజిహ్వా ఉప హ్వయే హోతారా దైవ్యా కవీ । యజ్ఞం నో యక్షతామిమమ్ ॥ ౮

౧౩౧. ఇళా సరస్వతీ మహీ తిస్రో దేవీర్మయోభువః । బర్హిః సీదన్త్వస్రిధః ॥ ౯

౧౩౨. ఇహ త్వష్టారమగ్రియం విశ్వరూపముప హ్వయే । అస్మాకమస్తు కేవలః ॥ ౧౦

౧౩౩. అవ సృజా వనస్పతే దేవ దేవేభ్యో హవిః । ప్ర దాతురస్తు చేతనమ్ ॥ ౧౧

౧౩౪. స్వాహా యజ్ఞం కృణోతనేన్ద్రాయ యజ్వనో గృహే । తత్ర దేవాఀ ఉప హ్వయే ॥ ౧౨

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧-౬,౯ గాయత్రీ; ౭,౮ పిపీలికామధ్యానివృద్ గాయత్రీ; ౧౦,౧౧ విరాడ్ గాయత్రీ ; ౧౨ నివృద్గాయత్రీ ॥
స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౧౩౫. ఐభిరగ్నే దువో గిరో విశ్వేభిః సోమపీతయే । దేవేభిర్యాహి యక్షి చ ॥ ౧

౧౩౬. ఆ త్వా కణ్వా అహూషత గృణంతి విప్ర తే ధియః । దేవేభిరగ్న ఆ గహి ॥ ౨

౧౩౭. ఇంద్రవాయూ బృహస్పతిం మిత్రాగ్నిం పూషణం భగమ్ । ఆదిత్యాన్మారుతం గణమ్ ॥ ౩

౧౩౮. ప్ర వో భ్రియంత ఇందవో మత్సరా మాదయిష్ణవః । ద్రప్సా మధ్వశ్చమూషదః ॥ ౪

౧౩౯. ఈళతే త్వామవస్యవః కణ్వాసో వృక్తబర్హిషః । హవిష్మంతో అరంకృతః ॥ ౫

౧౪౦. ఘృతపృష్ఠా మనోయుజో యే త్వా వహంతి వహ్నయః । ఆ దేవాంత్సోమపీతయే ॥ ౬

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౧౪౧. తాన్యజత్రాఁ ఋతావృధోఽగ్నే పత్నీవతస్కృధి । మధ్వః సుజిహ్వ పాయయ ॥ ౭

౧౪౨. యే యజత్రా య ఈడ్యాస్తే తే పిబంతు జిహ్వయా । మధోరగ్నే వషట్కృతి ॥ ౮

౧౪౩. ఆకీం సూర్యస్య రోచనాద్విశ్వాందేవాఁ ఉషర్బుధః । విప్రో హోతేహ వక్షతి ॥ ౯

౧౪౪. విశ్వేభిః సోమ్యం మధ్వగ్న ఇంద్రేణ వాయునా । పిబా మిత్రస్య ధామభిః ॥ ౧౦

౧౪౫. త్వం హోతా మనుర్హితోఽగ్నే యజ్ఞేషు సీదసి । సేమం నో అధ్వరం యజ ॥ ౧౧

౧౪౬. యుక్ష్వా హ్యరుషీ రథే హరితో దేవ రోహితః । తాభిర్దేవాఁ ఇహావహ ॥ ౧౨

(౧౫) పంచదశం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ౧,౫ ఇంద్రః ; ౨ మరుతః ౩ త్వష్టా; ౪ ,౧౨ అగ్నిః, ౬ మిత్రావరుణౌ, ౭-౧౦ ద్రవిణోదాః , ౧౧ అశ్వినౌ ॥ ఛందః - ౧,౧౨నిచృద్గాయత్రీ , ౨,౪ భురిగ్గాయత్రీ , ౩,౫ - ౧౦ గాయత్రీ, ౧౧పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౧౪౭. ఇంద్ర సోమం పిబ ఋతునా త్వా విశంత్విందవః । మత్సరాసస్తదోకసః ॥ ౧

౧౪౮. మరుతః పిబత ఋతునా పోత్రాద్యజ్ఞం పునీతన । యూయం హి ష్ఠా సుదానవః ॥ ౨

౧౪౯. అభి యజ్ఞం గృణీహి నో గ్నావో నేష్టః పిబ ఋతునా । త్వం హి రత్నధా అసి ॥ ౩

౧౫౦. అగ్నే దేవాఁ ఇహా వహ సాదయా యోనిషు త్రిషు । పరి భూష పిబ ఋతునా ॥ ౪

౧౫౧. బ్రాహ్మణాదింద్ర రాధసః పిబా సోమమృతూఁరను । తవేద్ధి సఖ్యమస్తృతమ్ ॥ ౫

౧౫౨. యువం దక్షం ధృతవ్రత మిత్రావరుణ దూళభమ్ । ఋతునా యజ్ఞమాశాథే ॥ ౬

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥ ౨౯ ॥

౧౫౩. ద్రవిణోదా ద్రవిణసో గ్రావహస్తాసో అధ్వరే । యజ్ఞేషు దేవమీళతే ॥ ౭

౧౫౪. ద్రవిణోదా దదాతు నో వసూని యాని శృణ్విరే । దేవేషు తా వనామహే ॥ ౮

౧౫౫. ద్రవిణోదాః పిపీషతి జుహోత ప్ర చ తిష్ఠత । నేష్ట్రాదృతుభిరిష్యత ॥ ౯

౧౫౬. యత్త్వా తురీయమృతుభిర్ద్రవిణోదో యజామహే । అధ స్మా నో దదిర్భవ ॥ ౧౦

౧౫౭. అశ్వినా పిబతం మధు దీద్యగ్నీ శుచివ్రతా । ఋతునా యజ్ఞవాహసా ॥ ౧౧

౧౫౮. గార్హపత్యేన సంత్య ఋతునా యజ్ఞనీరసి । దేవాందేవయతే యజ ॥ ౧౨

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛందః - ౧,౨,౪,౬-౮ గాయత్రీ, ౩,౫ పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ, ౯ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦ ॥

౧౫౯. ఆ త్వా వహంతు హరయో వృషణం సోమపీతయే । ఇంద్ర త్వా సూరచక్షసః ॥ ౧

౧౬౦. ఇమా ధానా ఘృతస్నువో హరీ ఇహోప వక్షతః । ఇంద్రం సుఖతమే రథే ॥ ౨

౧౬౧. ఇంద్రం ప్రాతర్హవామహ ఇంద్రం ప్రయత్యధ్వరే । ఇంద్రం సోమస్య పీతయే ॥ ౩

౧౬౨. ఉప నః సుతమా గహి హరిభిరింద్ర కేశిభిః । సుతే హి త్వా హవామహే ॥ ౪

౧౬౩. సేమం నః స్తోమమా గహ్యుపేదం సవనం సుతమ్ । గౌరో న తృషితః పిబ ॥ ౫

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥ ౩౧ ॥

౧౬౪. ఇమే సోమాస ఇందవః సుతాసో అధి బర్హిషి । తాఁ ఇంద్ర సహసే పిబ ॥ ౬

౧౬౫. అయం తే స్తోమో అగ్రియో హృదిస్పృగస్తు శంతమః । అథా సోమం సుతం పిబ ॥ ౭

౧౬౬. విశ్వమిత్సవనం సుతమింద్రో మదాయ గచ్ఛతి । వృత్రహా సోమపీతయే ॥ ౮

౧౬౭. సేమం నః కామమా పృణ గోభిరశ్వైః శతక్రతో । స్తవామ త్వా స్వాధ్యః ॥ ౯

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః- మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇంద్రావరుణౌ ॥ ఛందః - ౧,౩,౭,౯ గాయత్రీ, ౨ యవమధ్యావిరాడ్గాయత్రీ, ౪ పాదనిచృద్గాయత్రీ, ౫ భురిగార్చీగాయత్రీ, ౬ నిచృద్గాయత్రీ, ౮ పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥ ౩౨ ॥

౧౬౮. ఇంద్రావరుణయోరహం సమ్రాజోరవ ఆ వృణే । తా నో మృళాత ఈదృశే ॥ ౧

౧౬౯. గంతారా హి స్థోఽవసే హవం విప్రస్య మావతః । ధర్తారా చర్షణీనామ్ ॥ ౨

౧౭౦. అనుకామం తర్పయేథామింద్రావరుణ రాయ ఆ । తా వాం నేదిష్ఠమీమహే ॥ ౩

౧౭౧. యువాకు హి శచీనాం యువాకు సుమతీనామ్ । భూయామ వాజదావ్నామ్ ॥ ౪

౧౭౨. ఇంద్రః సహస్రదావ్నాం వరుణః శంస్యానామ్ । క్రతుర్భవత్యుక్థ్యః ॥ ౫

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥ ౩౩ ॥

౧౭౩. తయోరిదవసా వయం సనేమ ని చ ధీమహి । స్యాదుత ప్రరేచనమ్ ॥ ౬

౧౭౪. ఇంద్రావరుణ వామహం హువే చిత్రాయ రాధసే । అస్మాంత్సు జిగ్యుషస్కృతమ్ ॥ ౭

౧౭౫. ఇంద్రావరుణా నూ ను వాం సిషాసంతీషు ధీష్వా । అస్మభ్యం శర్మ యచ్ఛతమ్ ॥ ౮

౧౭౬. ప్ర వామశ్నోతు సుష్టుతిరింద్రావరుణా యాం హువే । యామృధాథే సధస్తుతిమ్ ॥ ౯

పంచమోఽనువాకః

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః- మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా -౧-౩ బ్రహ్మణస్పతిః, ౪ బ్రహ్మణస్పతిరింద్రశ్చసోమశ్చ, ౫ బ్రహ్మణస్పతిసోమేంద్రదక్షిణాః, ౬-౮ సదసస్పతిః ౯ సదసస్పతిర్నారాశంసో వా ॥ ఛందః- ౧ విరాడ్గాయత్రీ, ౨,౭,౯ గాయత్రీ ౩,౬,౮ పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ, ౪ నిచృద్గాయత్రీ, ౫ పాదనిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥ ౩౪ ॥

౧౭౭. సోమానం స్వరణం కృణుహి బ్రహ్మణస్పతే । కక్షీవంతం య ఔశిజః ॥ ౧

౧౭౮. యో రేవాన్యో అమీవహా వసువిత్పుష్టివర్ధనః । స నః సిషక్తు యస్తురః ॥ ౨

౧౭౯. మా నః శంసో అరరుషో ధూర్తిః ప్రణఙ్మర్త్యస్య । రక్షా ణో బ్రహ్మణస్పతే ॥ ౩

౧౮౦. స ఘా వీరో న రిష్యతి యమింద్రో బ్రహ్మణస్పతిః । సోమో హినోతి మర్త్యమ్ ॥ ౪

౧౮౧. త్వం తం బ్రహ్మణస్పతే సోమ ఇంద్రశ్చ మర్త్యమ్ । దక్షిణా పాత్వంహసః ॥ ౫

అథ పంచత్రింశో వర్గః ॥ ౩౫ ॥

౧౮౨. సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియమింద్రస్య కామ్యమ్ । సనిం మేధామయాసిషమ్ ॥ ౬

౧౮౩. యస్మాదృతే న సిధ్యతి యజ్ఞో విపశ్చితశ్చన । స ధీనాం యోగమిన్వతి ॥ ౭

౧౮౪. ఆదృధ్నోతి హవిష్కృతిం ప్రాంచం కృణోత్యధ్వరమ్ । హోత్రా దేవేషు గచ్ఛతి ॥ ౮

౧౮౫. నరాశంసం సుధృష్టమమపశ్యం సప్రథస్తమమ్ । దివో న సద్మమఖసమ్ ॥ ౯

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిర్మరుతశ్చ ॥ ఛన్దః - ౧,౩-౮ గాయత్రీ, ౨ నివృద్గాయత్రీ, ౯ పిపీలికామధ్యానివృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథషట్త్రింశోవర్గః ॥౩౬॥

౧౮౬. ప్రతి త్యం చారుమధ్వరం గోపీథాయ ప్ర హూయసే । మరుద్భిరగ్న ఆ గహి ॥ ౧

౧౮౭. నహి దేవో న మర్త్యో మహస్తవ క్రతుం పరః । మరుద్భిరగ్న ఆ గహి ॥ ౨

౧౮౮. యే మహో రజసో విదుర్విశ్వే దేవాసో అద్రుహః । మరుద్భిరగ్న ఆ గహి ॥ ౩

౧౮౯. య ఉగ్రా అర్కమానృచురనాధృష్టాస ఓజసా । మరుద్భిరగ్న ఆ గహి ॥ ౪

౧౯౦. యే శుభ్రా ఘోరవర్పసః సుక్షత్రాసో రిశాదసః । మరుద్భిరగ్న ఆ గహి ॥ ౫

అథసప్తత్రింశోవర్గః ॥౩౭॥

౧౯౧. యే నాకస్యాధి రోచనే దివి దేవాస ఆసతే । మరుద్భిరగ్న ఆ గహి ॥ ౬

౧౯౨. య ఈంఖయన్తి పర్వతాన్ తిరః సముద్రమర్ణవమ్ । మరుద్భిరగ్న ఆ గహి ॥ ౭

౧౯౩. ఆ యే తన్వన్తి రశ్మిభిస్తిరః సముద్రమోజసా । మరుద్భిరగ్న ఆ గహి ॥ ౮

౧౯౪. అభి త్వా పూర్వపీతయే సృజామి సోమ్యం మధు । మరుద్భిరగ్న ఆ గహి ॥ ౯

ప్రథమాష్టకే - ద్వితీయో ఽ ధ్యాయః

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఋభవః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౬,౭ గాయత్రీ, ౩ విరాడ్ గాయత్రీ, ౪ నివృద్గాయత్రీ ౫,౮ పిపీలికామధ్యానివృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథప్రథమోవర్గః ॥ ౧ ॥

౧౯౫. అయం దేవాయ జన్మనే స్తోమో విప్రేభిరాసయా । అకారి రత్నధాతమః ॥ ౧

౧౯౬. య ఇన్ద్రాయ వచోయుజా తతక్షుర్మనసా హరీ । శమీభిర్యజ్ఞమాశత ॥ ౨

౧౯౭. తక్షన్నాసత్యాభ్యాం పరిజ్మానం సుఖం రథమ్ । తక్షన్ధేనుం సబర్దుఘామ్ ॥ ౩

౧౯౮. యువానా పితరా పునః సత్యమన్త్రా ఋజూయవః । ఋభవో విష్ట్యక్రత ॥ ౪

౧౯౯. సం వో మదాసో అగ్మతేన్ద్రేణ చ మరుత్వతా । ఆదిత్యేభిశ్చ రాజభిః ॥ ౫

అథద్వితీయోవర్గః ॥౨॥

౨౦౦. ఉత త్యం చమసం నవం త్వష్టుర్దేవస్య నిష్కృతమ్ । అకర్త చతురః పునః ॥ ౬

౨౦౧. తే నో రత్నాని ధత్తన త్రిరా సాప్తాని సున్వతే । ఏకమేకం సుశస్తిభిః ॥ ౭

౨౦౨. అధారయన్త వహ్నయో ఽ భజన్త సుకృత్యయా । భాగం దేవేషు యజ్ఞియమ్ ॥ ౮

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః ౧,౩,౪,౬, గాయత్రీ ౨ పిపీలికామధ్యానివృద్ గాయత్రీ , ౫ నివృద్ గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః

అథతృతీయోవర్గః ॥ ౩ ॥

౨౦౩ ఇహేన్ద్రాగ్నీ ఉప హ్వయే తయోరిత్స్తోమముశ్మసి । తా సోమం సోమపాతమా ॥ ౧

౨౦౪ తా యజ్ఞేషు ప్ర శంసతేన్ద్రాగ్నీ శుమ్భతా నరః । తా గాయత్రేషు గాయత ॥ ౨

౨౦౫ తా మిత్రస్య ప్రశస్తయ ఇన్ద్రాగ్నీ తా హవామహే । సోమపా సోమపీతయే ॥ ౩

౨౦౬ ఉగ్రా సన్తా హవామహ ఉపేదం సవనం సుతమ్ । ఇన్ద్రాగ్నీ ఏహ గచ్ఛతామ్ ॥ ౪

౨౦౭ తా మహాన్తా సదస్పతీ ఇన్ద్రాగ్నీ రక్ష ఉబ్జతమ్ । అప్రజాః సన్త్వత్రిణః ॥ ౫

౨౦౮ తేన సత్యేన జాగృతమధి ప్రచేతునే పదే । ఇన్ద్రాగ్నీ శర్మ యచ్ఛతమ్ ॥ ౬

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషిః మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ౧ - ౪ అశ్వినౌ, ౫-౮ సవితా, ౯,౧౦ అగ్నిః, ౧౧ దేవ్యః, ౧౨ ఇన్ద్రాణీ వరుణాన్య గ్నాయ్యః, ౧౩,౧౪ ద్యావాపృథివ్యౌ, ౧౫ పృథివీ, ౧౬ విష్ణుర్దేవో వా, ౧౭-౨౧ విష్ణుః ॥ ఛన్దః - ౧-౩,౭.౧౨,౧౭,౧౮ పిపీలికామధ్యానివృద్

గాయత్రీ, ౪,౫,౭,౯ - ౧౧,౧౩,౧౪,౧౬,౨౦,౨౧ గాయత్రీ, ౬,౧౯ నిచృద్గాయత్రీ,
౧౫ విరాడ్ గాయత్రీ,॥ స్వరః॥ షడ్జః॥

అథచతుర్థోవర్గః ॥ ౪ ॥

౨౦౯ ప్రాతర్యుజా వి బోధయాశ్వినావేహ గచ్ఛతామ్ । అస్య సోమస్య పీతయే ॥ ౧

౨౧౦ యా సురథా రథీతమోభా దేవా దివిస్పృశా । అశ్వినా తా హవామహే ॥ ౨

౨౧౧ యా వాం కశా మధుమత్యశ్వినా సూనృతావతీ । తయా యజ్ఞం మిమిక్షతమ్ ॥౩

౨౧౨ నహి వామస్తి దూరకే యత్రా రథేన గచ్ఛథః । అశ్వినా సోమినో గృహమ్ ॥ ౪

౨౧౩ హిరణ్యపాణిమూతయే సవితారముప హ్వయే । స చేత్తా దేవతా పదమ్ ॥ ౫

అథపఞ్చమోవర్గః ॥ ౫ ॥

౨౧౪ అపాం నపాతమవసే సవితారముప స్తుహి । తస్య వ్రతాన్యుశ్మసి ॥ ౬

౨౧౫ విభక్తారం హవామహే వసోశ్చిత్రస్య రాధసః । సవితారం నృచక్షసమ్ ॥ ౭

౨౧౬ సఖాయ ఆ ని షీదత సవితా స్తోమ్యో ను నః । దాతా రాధాంసి శుమ్భతి ॥ ౮

౨౧౭ అగ్నే పత్నీరిహా వహ దేవానాముశతీరుప । త్వష్టారం సోమపీతయే ॥ ౯

౨౧౮ ఆ గ్నా అగ్న ఇహావసే హోత్రాం యవిష్ఠ భారతీమ్ । వరూత్రీం ధిషణాం వహ ॥ ౧౦

అథషష్ఠోవర్గః ॥ ౬ ॥

౨౧౯ అభి నో దేవీరవసా మహః శర్మణా నృపత్నీః । అచ్ఛిన్నపత్రాః సచన్తామ్ ॥ ౧౧

౨౨౦ ఇహేన్ద్రాణీముప హ్వయే వరుణానీం స్వస్తయే । అగ్నాయీం సోమపీతయే ॥ ౧౨

౨౨౧ మహీ ద్యౌః పృథివీ చ న ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతామ్ । పిపృతాం నో భరీమభిః ౧౩

౨౨౨ తయోరిద్ఘృతవత్పయో విప్రా రిహన్తి ధీతిభిః । గన్ధర్వస్య ధ్రువే పదే ॥ ౧౪

౨౨౩ స్యోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛా నః శర్మ సప్రథః ॥ ౧౫

అథసప్తమోవర్గః ॥ ౭ ॥

౨౨౪ అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యాః సప్త ధామభిః ॥ ౧౬

౨౨౫ ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే త్రేధా ని దధే పదమ్ । సమూళ్హమస్య పాంసురే ॥ ౧౭

౨౨౬ త్రీణి పదా వి చక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । అతో ధర్మాణి ధారయన్ ॥ ౧౮

౨౨౭ విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే । ఇన్ద్రస్య యుజ్యః సఖా ॥ ౧౯

౨౨౮ తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః । దివీవ చక్షురాతతమ్ ॥ ౨౦

౨౨౯ తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంసః సమిన్ధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ॥ ౨౧

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః మేధాతిథిః కాణ్వః॥ దేవతా - ౧ వాయుః, ౨,౩ ఇన్ద్రవాయూ, ౪ - ౬ మిత్రావరుణౌ, ౭-౯ ఇన్ద్రోమరుత్వాన్, ౧౦-౧౨ విశ్వేదేవాః, ౧౩-౧౫ పూషా, ౧౬ - ౨౨ ఆపః, ౨౩,౨౪ అగ్నిః॥ ఛన్దః-౧-౧౮ గాయత్రీ, ౧౯ పురఉష్ణిక్, ౨౦ అనుష్టుప్, ౨౧ ప్రతిష్ఠాగాయత్రీ, ౨౨-౨౪ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౧౮,౨౧ షడ్జః, ౧౯ ఋషభః, ౨౦,౨౨-౨౪ గాన్ధారః॥

అథఅష్టమోవర్గః ॥ ౮ ॥

౨౩౦ తీవ్రాః సోమాస ఆ గహ్యాశీర్వన్తః సుతా ఇమే । వాయో తాన్ప్రస్థితాన్పిబ ॥ ౧

౨౩౧ ఉభా దేవా దివిస్పృశేన్ద్రవాయూ హవామహే । అస్య సోమస్య పీతయే ॥ ౨

౨౩౨ ఇన్ద్రవాయూ మనోజువా విప్రా హవన్త ఊతయే । సహస్రాక్షా ధియస్పతీ ౩

౨౩౩ మిత్రం వయం హవామహే వరుణం సోమపీతయే । జజ్ఞానా పూతదక్షసా ॥ ౪

౨౩౪ ఋతేన యావృతావృధావృతస్య జ్యోతిషస్పతీ । తా మిత్రావరుణా హువే ॥ ౫

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౨౩౫ వరుణః ప్రావితా భువన్మిత్రో విశ్వాభిరూతిభిః । కరతాం నః సురాధసః ॥ ౬

౨౩౬ మరుత్వంతం హవామహ ఇంద్రమా సోమపీతయే । సజూర్గణేన తృంపతు ॥ ౭

౨౩౭ ఇంద్రజ్యేష్ఠా మరుద్గణా దేవాసః పూషరాతయః । విశ్వే మమ శ్రుతా హవమ్ ॥ ౮

౨౩౮ హత వృత్రం సుదానవ ఇంద్రేణ సహసా యుజా । మా నో దుఃశంస ఈశత ॥ ౯

౨౩౯ విశ్వాన్దేవాన్హవామహే మరుతః సోమపీతయే । ఉగ్రా హి పృశ్నిమాతరః ॥౧౦

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦॥

౨౪౦ జయతామివ తన్యతుర్మరుతామేతి ధృష్ణుయా । యచ్ఛుభం యాథనా నరః ॥ ౧౧

౨౪౧ హస్కారాద్విద్యుతస్పర్యతో జాతా అవంతు నః । మరుతో మృళయంతు నః ॥౧౨

౨౪౨ ఆ పూషంచిత్రబర్హిషమాఘృణే ధరుణం దివః । ఆజా నష్టం యథా పశుమ్॥౧౩

౨౪౩ పూషా రాజానమాఘృణిరపగూళ్హం గుహా హితమ్ । అవిందచ్చిత్రబర్హిషమ్ ॥ ౧౪

౨౪౪ ఉతో స మహ్యమిందుభిః షడ్యుక్తాఁ అనుసేషిధత్ । గోభిర్యవం న చర్కృషత్॥ ౧౫

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧॥

౨౪౫ అంబయో యంత్యధ్వభిర్జామయో అధ్వరీయతామ్ । పృంచతీర్మధునా పయః॥౧౬

౨౪౬ అమూర్యా ఉప సూర్యే యాభిర్వా సూర్యః సహ । తా నో హిన్వంత్వధ్వరమ్॥౧౭

౨౪౭ అపో దేవీరుప హ్వయే యత్ర గావః పిబంతి నః । సింధుభ్యః కర్త్వం హవిః ॥ ౧౮

౨౪౮ అప్స్వంతరమృతమప్సు భేషజమపాముత ప్రశస్తయే । దేవా భవత వాజినః ॥౧౯

౨౪౯ అప్సు మే సోమో అబ్రవీదంతర్విశ్వాని భేషజా । అగ్నిం చ విశ్వశంభువమాపశ్చ విశ్వభేషజీః॥౨౦

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨॥

౨౫౦ ఆపః పృణీత భేషజం వరూథం తన్వే౩ మమ । జ్యోక్చ సూర్యం దృశే ॥ ౨౧

౨౫౧ ఇదమాపః ప్ర వహత యత్కిం చ దురితం మయి ।
యద్వాహమభిదుద్రోహ యద్వా శేప ఉతానృతమ్ ॥ ౨౨

౨౫౨ ఆపో అద్యాన్వచారిషం రసేన సమగస్మహి ।
పయస్వానగ్న ఆ గహి తం మా సం సృజ వర్చసా ॥ ౨౩

౨౫౩ సం మాగ్నే వర్చసా సృజ సం ప్రజయా సమాయుషా ।
విద్యుర్మే అస్య దేవా ఇంద్రో విద్యాత్సహ ఋషిభిః ॥ ౨౪

షష్ఠోఽనువాకః (౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః- శునఃశేప ఆజీగర్తిః కృత్రిమో వైశ్వామిత్రో దేవరాతః దేవతా- ౧ ప్రజాపతిః, ౨ అగ్నిః, ౩-౫ సవితా భగో వా, ౬-౧౫ వరుణః ॥ ఛందః- ౧,౨,౬-౧౫ త్రిష్టుప్, ౩-౫ గాయత్రీ ॥ స్వరః- ౧,౨,౬-౧౫ ధైవతః, ౩-౫ షడ్జః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౨౫౪ కస్య నూనం కతమస్యామృతానాం మనామహే చారు దేవస్య నామ ।
కో నో మహ్యా అదితయే పునర్దాత్పితరం చ దృశేయం మాతరం చ ॥ ౧

౨౫౫ అగ్నేర్వయం ప్రథమస్యామృతానాం మనామహే చారు దేవస్య నామ ।
స నో మహ్యా అదితయే పునర్దాత్పితరం చ దృశేయం మాతరం చ ॥ ౨

౨౫౬ అభి త్వా దేవ సవితరీశానం వార్యాణామ్ । సదావన్భాగమీమహే ॥ ౩

౨౫౭ యశ్చిద్ధి త ఇత్థా భగః శశమానః పురా నిదః । అద్వేషో హస్తయోర్దధే ॥ ౪

౨౫౮ భగభక్తస్య తే వయముదశేమ తవావసా । మూర్ధానం రాయ ఆరభే ॥ ౫

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪॥

౨౫౯ నహి తే క్షత్రం న సహో న మన్యుం వయశ్చనామీ పతయంత ఆపుః ।
నేమా ఆపో అనిమిషం చరంతీర్న యే వాతస్య ప్రమినంత్యభ్వమ్ ॥ ౬

౨౬౦ అబుధ్నే రాజా వరుణో వనస్యోర్ధ్వం స్తూపం దదతే పూతదక్షః ।
నీచీనాః స్థురుపరి బుధ్న ఏషామస్మే అంతర్నిహితాః కేతవః స్యుః ॥ ౭

౨౬౧ ఉరుం హి రాజా వరుణశ్చకార సూర్యాయ పంథామన్వేతవా ఉ ।
అపదే పాదా ప్రతిధాతవేఽకరుతాపవక్తా హృదయావిధశ్చిత్ ॥ ౮

౨౬౨ శతం తే రాజన్ భిషజః సహస్రముర్వీ గభీరా సుమతిష్టే అస్తు ।
బాధస్వ దూరే నిరృతిం పరాచైః కృతం చిదేనః ప్ర ముముగ్ధ్యస్మత్ ॥ ౯

౨౬౩ అమీ య ఋక్షా నిహితాస ఉచ్చా నక్తం దదృశ్రే కుహ చిద్ దివేయుః ।
అదబ్ధాని వరుణస్య వ్రతాని విచాకశచ్చంద్రమా నక్తమేతి ॥ ౧౦

అథ పంచదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౨౬౪ తత్ త్వా యామి బ్రహ్మణా వందమానస్ తదా శాస్తే యజమానో హవిర్భిః ।
అహేళమానో వరుణేహ బోధ్యురుశంస మా న ఆయుః ప్ర మోషీః ॥ ౧౧

౨౬౫ తదిన్నక్తం తద్ దివా మహ్యమాహుస్ తదయం కేతో హృద ఆ వి చష్టే ।
శునఃశేపో యమహ్వద్ గృభీతః సో అస్మాన్ రాజా వరుణో ముమోక్తు ॥ ౧౨

౨౬౬ శునఃశేపో హ్యహ్వద్ గృభీతస్త్రిష్వాదిత్యం ద్రుపదేషు బద్ధః ।
అవైనం రాజా వరుణః ససృజ్యాద్విద్వాఁ అదబ్ధో వి ముమోక్తు పాశాన్ ॥ ౧౩

౨౬౭ అవ తే హేళో వరుణ నమోభిరవ యజ్ఞేభిరీమహే హవిర్భిః ।
క్షయన్నస్మభ్యమసుర ప్రచేతా రాజన్నేనాంసి శిశ్రథః కృతాని ॥ ౧౪

౨౬౮ ఉదుత్తమం వరుణ పాశమస్మదవాధమం వి మధ్యమం శ్రథాయ ।
అథా వయమాదిత్య వ్రతే తవానాగసో అదితయే స్యామ ॥ ౧౫

(౨౫) పంచవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - శునఃశేప ఆజీగర్తిః ॥ దేవతా - వరుణః ॥ ఛందః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౨౬౯ యచ్చిద్ధి తే విశో యథా ప్ర దేవ వరుణ వ్రతమ్ । మినీమసి ద్యవిద్యవి ॥ ౧

౨౭౦ మా నో వధాయ హత్నవే జిహీళానస్య రీరధః । మా హృణానస్య మన్యవే ॥ ౨

౨౭౧ వి మృళీకాయ తే మనో రథీరశ్వం న సందితమ్ । గీర్భిర్వరుణ సీమహి ॥ ౩

౨౭౨ పరా హి మే విమన్యవః పతంతి వస్యఇష్టయే । వయో న వసతీరుప ॥ ౪

౨౭౩ కదా క్షత్రశ్రియం నరమా వరుణం కరామహే । మృళీకాయోరుచక్షసమ్ ॥ ౫

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౨౭౪ తదిత్సమానమాశాతే వేనంతా న ప్ర యుచ్ఛతః । ధృతవ్రతాయ దాశుషే ॥ ౬

౨౭౫ వేదా యో వీనాం పదమంతరిక్షేణ పతతామ్ । వేద నావః సముద్రియః ॥ ౭

౨౭౬ వేద మాసో ధృతవ్రతో ద్వాదశ ప్రజావతః । వేదా య ఉపజాయతే ॥ ౮

౨౭౭ వేద వాతస్య వర్తనిమురోరృష్వస్య బృహతః । వేదా యే అధ్యాసతే ॥ ౯

౨౭౮ ని షసాద ధృతవ్రతో వరుణః పస్త్యాస్వా । సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః ॥ ౧౦

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౨౭౯ అతో విశ్వాన్యద్భుతా చికిత్వాఁ అభి పశ్యతి । కృతాని యా చ కర్త్వా ॥ ౧౧

౨౮౦ స నో విశ్వాహా సుక్రతురాదిత్యః సుపథా కరత్ । ప్ర ణ ఆయూంషి తారిషత్ ॥ ౧౨

౨౮౧ బిభ్రద్ద్రాపిం హిరణ్యయం వరుణో వస్త నిర్ణిజమ్ । పరి స్పశో ని షేదిరే ॥ ౧౩

౨౮౨ న యం దిప్సంతి దిప్సవో న ద్రుహ్వాణో జనానామ్ । న దేవమభిమాతయః ॥ ౧౪

౨౮౩ ఉత యో మానుషేష్వా యశశ్చక్రే అసామ్యా । అస్మాకముదరేష్వా ॥ ౧౫

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౨౮౪ పరా మే యంతి ధీతయో గావో న గవ్యూతీరను । ఇచ్ఛంతీరురుచక్షసమ్ ॥ ౧౬

౨౮౫ సం ను వోచావహై పునర్యతో మే మధ్వాభృతమ్ । హోతేవ క్షదసే ప్రియమ్ ॥ ౧౭

౨౮౬ దర్శం ను విశ్వదర్శతం దర్శం రథమధి క్షమి । ఏతా జుషత మే గిరః ॥ ౧౮

౨౮౭ ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమద్యా చ మృళయ । త్వామవస్యురా చకే ॥ ౧౯

౨౮౮ త్వం విశ్వస్య మేధిర దివశ్చ గ్మశ్చ రాజసి । స యామని ప్రతి శ్రుధి ॥ ౨౦

౨౮౯ ఉదుత్తమం ముముగ్ధి నో వి పాశం మధ్యమం చృత । అవాధమాని జీవసే ॥ ౨౧

(౨౬) షడ్ వింశం సూక్తమ్

ఋషిః- శునః- శేప ఆజీగర్తిః॥ దేవతా - అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౮,౯ ఆర్చ్యుష్ణిక్, ౨,౬ నిచృద్ గాయత్రీ, ౩ ప్రతిష్ఠాగాయత్రీ, ౪,౧౦ గాయత్రీ ౫,౭ విరాడ్గాయత్రీ॥

స్వరః- ౧,౮,౯, ఋషభః ,౨,౭,౧౦ షడ్జః॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౨౯౦ వసిష్వా హి మియేధ్య వస్త్రాణ్యూర్జాం పతే । సేమం నో అధ్వరం యజ ॥ ౧

౨౯౧ ని నో హోతా వరేణ్యః సదా యవిష్ఠ మన్మభిః । అగ్నే దివిత్మతా వచః ॥ ౨

౨౯౨ ఆ హి ష్మా సూనవే పితాపిర్యజత్యాపయే । సఖా సఖ్యే వరేణ్యః ॥ ౩

౨౯౩ ఆ నో బర్హీ రిశాదసో వరుణో మిత్రో అర్యమా । సీదంతు మనుషో యథా ॥ ౪

౨౯౪ పూర్వ్య హోతరస్య నో మందస్వ సఖ్యస్య చ । ఇమా ఉ షు శ్రుధీ గిరః ॥ ౫

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౨౯౫ యచ్చిద్ధి శశ్వతా తనా దేవందేవం యజామహే । త్వే ఇద్ధూయతే హవిః ॥ ౬

౨౯౬ ప్రియో నో అస్తు విశ్పతిర్హోతా మంద్రో వరేణ్యః । ప్రియాః స్వగ్నయో వయమ్ ॥ ౭

౨౯౭ స్వగ్నయో హి వార్యం దేవాసో దధిరే చ నః । స్వగ్నయో మనామహే ॥ ౮

౨౯౮ అథా న ఉభయేషామమృత మర్త్యానామ్ । మిథః సంతు ప్రశస్తయః ॥ ౯

౨౯౯ విశ్వేభిరగ్నే అగ్నిభిరిమం యజ్ఞమిదం వచః । చనో ధాః సహసో యహో ॥ ౧౦

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః- శునఃశేప ఆజీగర్తిః॥ దేవతా-౧-౧౨ అగ్నిః, ౧౩ విశ్వేదేవాః॥ ఛన్దః- ౧-౧౨ గాయత్రీ ౧౩ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౧౨ షడ్జః-, ౧౩ ధైవతః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౩౦౦ అశ్వం న త్వా వారవంతం వందధ్యా అగ్నిం నమోభిః । సమ్రాజంతమధ్వరాణామ్ ॥ ౧

౩౦౧ స ఘా నః సూనుః శవసా పృథుప్రగామా సుశేవః । మీఢ్వాఁ అస్మాకం బభూయాత్ ॥ ౨

౩౦౨ స నో దూరాచ్చాసాచ్చ ని మర్త్యాదఘాయోః । పాహి సదమిద్విశ్వాయుః ॥ ౩

౩౦౩ ఇమము షు త్వమస్మాకం సనిం గాయత్రం నవ్యాంసమ్ । అగ్నే దేవేషు ప్ర వోచః ॥ ౪

౩౦౪ ఆ నో భజ పరమేష్వా వాజేషు మధ్యమేషు । శిక్షా వస్వో అంతమస్య ॥ ౫

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౩౦౫ విభక్తాసి చిత్రభానో సింధోరూర్మా ఉపాక ఆ । సద్యో దాశుషే క్షరసి ॥ ౬

౩౦౬ యమగ్నే పృత్సు మర్త్యమవా వాజేషు యం జునాః । స యంతా శశ్వతీరిషః ॥ ౭

౩౦౭ నకిరస్య సహంత్య పర్యేతా కయస్య చిత్ । వాజో అస్తి శ్రవాయ్యః ॥ ౮

౩౦౮ స వాజం విశ్వచర్షణిరర్వద్భిరస్తు తరుతా । విప్రేభిరస్తు సనితా ॥ ౯

౩౦౯ జరాబోధ తద్ వివిడ్ఢి విశేవిశే యజ్ఞియాయ । స్తోమం రుద్రాయ దృశీకమ్ ॥౧౦॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౩౧౦ స నో మహాఁ అనిమానో ధూమకేతుః పురుశ్చన్ద్రః । ధియే వాజాయ హిన్వతు ॥ ౧౧

౩౧౧ స రేవాఁ ఇవ విశ్పతిర్దైవ్యః కేతుః శృణోతు నః । ఉక్థైరగ్నిర్బృహద్భానుః ॥ ౧౨

౩౧౨ నమో మహద్భ్యో నమో అర్భకేభ్యో నమో యువభ్యో నమ ఆశినేభ్యః ।
యజామ దేవాన్యది శక్నవామ మా జ్యాయసః శంసమా వృక్షి దేవాః ॥ ౧౩

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషి- శునఃశేప ఆజీగర్తిః॥ దేవతా- ఇన్ద్రయజ్ఞసోమాః॥ ఛన్దః- ౧-౬ అనుష్టుప్, ౭-౯ గాయత్రీ॥ స్వరః- ౧-౬ గాంధారః, ౭-౯ షడ్జః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః॥ ౨౫॥

౩౧౩ యత్ర గ్రావా పృథుబుధ్న ఊర్ధ్వో భవతి సోతవే ।
ఉలూఖలసుతానామవేద్విన్ద్ర జల్గులః ॥ ౧

౩౧౪ యత్ర ద్వావివ జఘనాధిషవణ్యా కృతా ।
ఉలూఖలసుతానామవేద్విన్ద్ర జల్గులః ॥ ౨

౩౧౫ యత్ర నార్యపచ్యవముపచ్యవం చ శిక్షతే ।
ఉలూఖలసుతానామవేద్విన్ద్ర జల్గులః ॥ ౩

౩౧౬ యత్ర మన్థాం విబధ్నతే రశ్మీన్యమితవా ఇవ ।
ఉలూఖలసుతానామవేద్విన్ద్ర జల్గులః ॥ ౪

౩౧౭ యచ్చిద్ధి త్వం గృహేగృహ ఉలూఖలక యుజ్యసే ।
ఇహ ద్యుమత్తమం వద జయతామివ దున్దుభిః ॥ ౫

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౩౧౮ ఉత స్మ తే వనస్పతే వాతో వి వాత్యగ్రమిత్ ।
అథో ఇన్ద్రాయ పాతవే సును సోమములూఖల ॥ ౬

౩౧౯ ఆయజీ వాజసాతమా తా హ్యుచ్చా విజర్భృతః ।
హరీ ఇవాన్ధాంసి బప్సతా ॥ ౭

౩౨౦ తా నో అద్య వనస్పతీ ఋష్వావృష్వేభిః సోతృభిః ।
ఇన్ద్రాయ మధుమత్సుతమ్ ॥ ౮

౩౨౧ ఉచ్ఛిష్టం చమ్వోర్భర సోమం పవిత్ర ఆ సృజ । ని ధేహి గోరధి త్వచి ॥ ౯

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషి- శునఃశేప ఆజీగర్తిః॥, దేవతా- ఇన్ద్రః॥, ఛన్దః- పఙ్క్తిః॥, స్వరః- పఞ్చమః॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౩౨౨ యచ్చిద్ధి సత్య సోమపా అనాశస్తా ఇవ స్మసి ।
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౧

౩౨౩ శిప్రిన్వాజానాం పతే శచీవస్తవ దంసనా ।
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౨

౩౨౪ ని ష్వాపయా మిథూదృశా సస్తామబుధ్యమానే ।

ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౩

౩౨౫ ససన్తు త్యా అరాతయో బోధన్తు శూర రాతయః ।
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౪

౩౨౬ సమిన్ద్ర గర్దభం మృణ నువన్తం పాపయాముయా ।
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౫

౩౨౭ పతాతి కుణ్డృణాచ్యా దూరం వాతో వనాదధి ।
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౬

౩౨౮ సర్వం పరిక్రోశం జహి జమ్భయా కృకదాశ్వమ్ ।
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౭

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- శునఃశేప ఆజీగర్తిః॥ దేవతా-౧-౧౬ ఇన్ద్రః-,౧౭
-౧౯ అశ్వినౌ,౨౦,౨౧,౨౨ ఉషాః॥ ఛన్దః-౧-౧౦,౧౨-౧౫,౧౭-౨౨
గాయత్రీ,౧౧ పాదనిచృద్గాయత్రీ,౧౬ త్రిష్టుప్॥ స్వరః-౧-౧౫,౧౭-౨౨ షడ్జః,౧౬ ధైవతః॥

అథ అష్టావింశో వర్గః॥ ౨౮॥

౩౨౯ ఆ వ ఇన్ద్రం క్రివిం యథా వాజయన్తః శతక్రతుమ్ । మంహిష్ఠం సిఞ్చ ఇన్దుభిః ॥ ౧

౩౩౦ శతం వా యః శుచీనాం సహస్రం వా సమాశిరామ్ । ఏదు నిమ్నం న రీయతే ॥ ౨

౩౩౧ సం యన్మదాయ శుష్మిణ ఏనా హ్యస్యోదరే । సముద్రో న వ్యచో దధే ॥ ౩

౩౩౨ అయము తే సమతసి కపోత ఇవ గర్భధిమ్ । వచస్తచ్చిన్న ఓహసే ॥ ౪

౩౩౩ స్తోత్రం రాధానాం పతే గిర్వాహో వీర యస్య తే । విభూతిరస్తు సూనృతా ॥ ౫

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః॥ ౧౯॥

౩౩౪ ఊర్ధ్వస్తిష్ఠా న ఊతయేఽస్మిన్వాజే శతక్రతో । సమన్యేషు బ్రవావహై ॥ ౬

౩౩౫ యోగేయోగే తవస్తరం వాజేవాజే హవామహే । సఖాయ ఇన్ద్రమూతయే ॥ ౭

౩౩౬ ఆ ఘా గమద్యది శ్రవత్సహస్రిణీభిరూతిభిః । వాజేభిరుప నో హవమ్ ॥ ౮

౩౩౭ అను ప్రత్నస్యౌకసో హువే తువిప్రతిం నరమ్ । యం తే పూర్వం పితా హువే ॥ ౯

౩౩౮ తం త్వా వయం విశ్వవారా శాస్మహే పురుహూత । సఖే వసో జరితృభ్యః ॥ ౧౦

అథ త్రింశో వర్గః॥౩౦॥

౩౩౯ అస్మాకం శిప్రిణీనాం సోమపాః సోమపావ్నామ్ । సఖే వజ్రిన్త్సఖీనామ్ ॥ ౧౧

౩౪౦ తథా తదస్తు సోమపాః సఖే వజ్రిన్తథా కృణు । యథా త ఉశ్మసీష్టయే ॥ ౧౨

౩౪౧ రేవతీర్నః సధమాద ఇన్ద్రే సన్తు తువివాజాః । క్షుమన్తో యాభిర్మదేమ ॥ ౧౩

౩౪౨ ఆ ఘ త్వావాన్త్మనాప్తః స్తోతృభ్యో ధృష్ణవియానః । ఋణోరక్షం న చక్ర్యోః ॥ ౧౪

౩౪౩ ఆ యద్దువః శతక్రతవా కామం జరితౄణామ్ । ఋణోరక్షం న శచీభిః ॥ ౧౫

అథ ఏకత్రింశో వర్గః॥ ౩౧॥

౩౪౪ శశ్వదిన్ద్రః పోప్రుథద్భిర్జిగాయ నానదద్భిః శాశ్వసద్భిర్ధనాని ।
స నో హిరణ్యరథం దంసనావాన్త్స నః సనితా సనయే స నోఽదాత్ ॥ ౧౬

౩౪౫ ఆశ్వినావశ్వావత్యేషా యాతం శవీరయా । గోమద్దస్రా హిరణ్యవత్ ॥ ౧౭

౩౪౬ సమానయోజనో హి వాం రథో దస్రావమర్త్యః । సముద్రే అశ్వినేయతే ॥ ౧౮

౩౪౭ న్యఘ్న్యస్య మూర్ధని చక్రం రథస్య యేమథుః । పరి ద్యామన్యదీయతే ॥ ౧౯

౩౪౮ కస్త ఉషః కధప్రియే భుజే మర్తో అమర్త్యే । కం నక్షసే విభావరి ॥ ౨౦

౩౪౯ వయం హి తే అమన్మహ్యాన్తాదా పరాకాత్ । అశ్వే న చిత్రే అరుషి ॥ ౨౧

౩౫౦ త్వం త్యేభిరా గహి వాజేభిర్దుహితర్దివః । అస్మే రయిం ని ధారయ ॥ ౨౨

సప్తమోఽనువాకః

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- హిరణ్యస్తూప ఆంగిరసః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః-౧-౭,౯-౧౫,౧౭ జగతీ,౮,౧౬,౧౮ త్రిష్టుప్॥ స్వరః-౧-౭,౯-౧౫,౧౭ నిషాదః,౮,౧౬,౧౮ ధైవతః॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥ ౩౨ ॥

౩౫౧ త్వమగ్నే ప్రథమో అంగిరా ఋషిర్దేవో దేవానామభవః శివః సఖా ।
తవ వ్రతే కవయో విద్మనాపసోఽజాయన్త మరుతో భ్రాజదృష్టయః ॥ ౧

౩౫౨ త్వమగ్నే ప్రథమో అంగిరస్తమః కవిర్దేవానాం పరి భూషసి వ్రతమ్ ।
విభుర్విశ్వస్మై భువనాయ మేధిరో ద్విమాతా శయుః కతిధా చిదాయవే ॥ ౨

౩౫౩ త్వమగ్నే ప్రథమో మాతరిశ్వన ఆవిర్భవ సుక్రతూయా వివస్వతే ।
అరేజేతాం రోదసీ హోతృవూర్యేఽసఘ్నోర్భారమయజో మహో వసో ॥ ౩

౩౫౪ త్వమగ్నే మనవే ద్యామవాశయః పురూరవసే సుకృతే సుకృత్తరః ।
శ్వాత్రేణ యత్పిత్రోర్ముచ్యసే పర్యా త్వా పూర్వమనయన్నాపరం పునః ॥ ౪

౩౫౫ త్వమగ్నే వృషభః పుష్టివర్ధన ఉద్యతస్రుచే భవసి శ్రవాయ్యః ।
య ఆహుతిం పరి వేదా వషట్కృతిమేకాయురగ్రే విశ ఆవివాససి ॥ ౫

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥ ౩౩ ॥

౩౫౬ త్వమగ్నే వృజినవర్తనిం నరం సక్మన్పిపర్షి విదథే విచర్షణే ।
యః శూరసాతా పరితక్మ్యే ధనే దభ్రేభిశ్చిత్సమృతా హంసి భూయసః ॥ ౬

౩౫౭ త్వం తమగ్నే అమృతత్వ ఉత్తమే మర్తం దధాసి శ్రవసే దివేదివే ।
యస్తాతృషాణ ఉభయాయ జన్మనే మయః కృణోషి ప్రయ ఆ చ సూరయే ॥ ౭

౩౫౮ త్వం నో అగ్నే సనయే ధనానాం యశసం కారుం కృణుహి స్తవానః ।
ఋధ్యామ కర్మాపసా నవేన దేవైర్ద్యావాపృథివీ ప్రావతం నః ॥ ౮

౩౫౯ త్వం నో అగ్నే పిత్రోరుపస్థ ఆ దేవో దేవేష్వనవద్య జాగృవిః ।
తనూకృద్బోధి ప్రమతిశ్చ కారవే త్వం కల్యాణ వసు విశ్వమోపిషే ॥ ౯

౩౬౦ త్వమగ్నే ప్రమతిస్త్వం పితాసి నస్త్వం వయస్కృత్తవ జామయో వయమ్ ।
సం త్వా రాయః శతినః సం సహస్రిణః సువీరం యన్తి వ్రతపామదాభ్య ॥ ౧౦

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥ ౩౪ ॥

౩౬౧ త్వామగ్నే ప్రథమమాయుమాయవే దేవా అకృణ్వన్నహుషస్య విశ్పతిమ్ ।
ఇళామకృణ్వన్మనుషస్య శాసనీం పితుర్యత్పుత్రో మమకస్య జాయతే ॥ ౧౧

౩౬౨ త్వం నో అగ్నే తవ దేవ పాయుభిర్మఘోనో రక్ష తన్వశ్చ వన్ద్య ।
త్రాతా తోకస్య తనయే గవామస్యనిమేషం రక్షమాణస్తవ వ్రతే ॥ ౧౨

౩౬౩ త్వమగ్నే యజ్యవే పాయురన్తరోఽనిషంగాయ చతురక్ష ఇధ్యసే ।
యో రాతహవ్యోఽవృకాయ ధాయసే కీరేశ్చిన్మన్త్రం మనసా వనోషి తమ్ ॥ ౧౩

౩౬౪ త్వమగ్న ఉరుశంసాయ వాఘతే స్పార్హం యద్రేక్ణః పరమం వనోషి తత్ ।

అధ్రస్య చిత్ ప్రమతిరుచ్యసే పితా ప్ర పాకం శాస్సి ప్ర దిశో విదుష్టరః ॥ ౧౪

౩౬౫ త్వమగ్నే ప్రయతదక్షిణం నరం వర్మేవ స్యూతం పరి పాసి విశ్వతః ।

స్వాదుక్షద్మా యో వసతౌ స్యోనకృజ్జీవయాజం యజతే సోపమా దివః ॥ ౧౫

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ॥ ౩౫ ॥

౩౬౬ ఇమామగ్నే శరణిం మీమృషో న ఇమమధ్వానం యమగామ దూరాత్ ।

ఆపిః పితా ప్రమతిః సోమ్యానాం భృమిరస్యృషికృన్మర్త్యానామ్ ॥ ౧౬

౩౬౭ మనుష్వదగ్నే అంగిరస్వదంగిరో యయాతివత్సదనే పూర్వవచ్ఛుచే ।

అచ్ఛ యాహ్యా వహా దైవ్యం జనమా సాదయ బర్హిషి యక్షి చ ప్రియమ్ ॥ ౧౭

౩౬౮ ఏతేనాగ్నే బ్రహ్మణా వావృధస్వ శక్తీ వా యత్తే చకృమా విదా వా ।

ఉత ప్ర ణేష్యభి వస్యో అస్మాన్త్సం నః సృజ సుమత్యా వాజవత్యా ॥ ౧౮

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- హిరణ్యస్తూప ఆంగిరసః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ షట్త్రింశో వర్గః ॥ ౩౬ ॥

౩౬౯ ఇంద్రస్య ను వీర్యాణి ప్ర వోచం యాని చకార ప్రథమాని వజ్రీ ।

అహన్నహిమన్వపస్తతర్ద ప్ర వక్షణా అభినత్పర్వతానామ్ ॥ ౧

౩౭౦ అహన్నహిం పర్వతే శిశ్రియాణం త్వష్టాస్మై వజ్రం స్వర్యం తతక్ష ।

వాశ్రా ఇవ ధేనవః స్యందమానా అంజః సముద్రమవ జగ్మురాపః ॥ ౨

౩౭౧ వృషాయమాణోऽవృణీత సోమం త్రికద్రుకేష్వపిబత్సుతస్య ।

ఆ సాయకం మఘవాదత్త వజ్రమహన్నేనం ప్రథమజామహీనామ్ ॥ ౩

౩౭౨ యదిన్ద్రాహన్ప్రథమజామహీనామాన్మాయినామమినాః ప్రోత మాయాః ।

ఆత్సూర్యం జనయన్ద్యాముషాసం తాదీత్నా శత్రుం న కిలా వివిత్సే ॥ ౪

౩౭౩ అహన్వృత్రం వృత్రతరం వ్యంసమింద్రో వజ్రేణ మహతా వధేన ।

స్కంధాంసీవ కులిశేనా వివృక్ణాహిః శయత ఉపపృక్పృథివ్యాః ॥ ౫

అథ సప్తత్రింశో వర్గః ॥ ౩౭ ॥

౩౭౪ అయోద్ధేవ దుర్మద ఆ హి జుహ్వే మహావీరం తువిబాధమృజీషమ్ ।

నాతారీదస్య సమృతిం వధానాం సం రుజానాః పిపిష ఇంద్రశత్రుః ॥ ౬

౩౭౫ అపాదహస్తో అపృతన్యదింద్రమాస్య వజ్రమధి సానౌ జఘాన ।

వృష్ణో వధ్రిః ప్రతిమానం బుభూషన్పురుత్రా వృత్రో అశయద్వ్యస్తః ॥ ౭

౩౭౬ నదం న భిన్నమముయా శయానం మనో రుహాణా అతి యంత్యాపః ।

యాశ్చిద్వృత్రో మహినా పర్యతిష్ఠత్తాసామహిః పత్సుతఃశీర్బభూవ ॥ ౮

౩౭౭ నీచావయా అభవద్వృత్రపుత్రేంద్రో అస్యా అవ వధర్జభార ।

ఉత్తరా సూరధరః పుత్ర ఆసీద్దానుః శయే సహవత్సా న ధేనుః ॥ ౯

౩౭౮ అతిష్ఠంతీనామనివేశనానాం కాష్ఠానాం మధ్యే నిహితం శరీరమ్ ।

వృత్రస్య నిణ్యం వి చరంత్యాపో దీర్ఘం తమ ఆశయదింద్రశత్రుః ॥ ౧౦

అథ అష్టాత్రింశో వర్గః ॥ ౩౮ ॥

3౭౯ దాసపత్నీరహిగోపా అతిష్ఠన్నిరుద్ధా ఆపః పణినేవ గావః ।
అపాం బిలమపిహితం యదాసీద్వృత్రం జఘన్వాఁ అప తద్వవార ॥ ౧౧

3౮౦ అశ్వ్యో వారో అభవస్తదింద్ర సృకే యత్త్వా ప్రత్యహన్దేవ ఏకః ।
అజయో గా అజయః శూర సోమమవాసృజః సర్తవే సప్త సింధూన్ ॥ ౧౨

3౮౧ నాస్మై విద్యున్న తన్యతుః సిషేధ న యాం మిహమకిరద్ధ్రాదునిం చ ।
ఇంద్రశ్చ యద్యుయుధాతే అహిశ్చోతాపరీభ్యో మఘవా వి జిగ్యే ॥ ౧౩

3౮౨ అహేర్యాతారం కమపశ్య ఇంద్ర హృది యత్తే జఘ్నుషో భీరగచ్ఛత్ ।
నవ చ యన్నవతిం చ స్రవంతీః శ్యేనో న భీతో అతరో రజాంసి ॥ ౧౪

3౮౩ ఇంద్రో యాతోఽవసితస్య రాజా శమస్య చ శృంగిణో వజ్రబాహుః ।
సేదు రాజా క్షయతి చర్షణీనామరాన్న నేమిః పరి తా బభూవ ॥ ౧౫

అథ తృతీయోఽధ్యాయః

(33) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- హిరణ్యస్తూప ఆంగిరసః దేవతా- ఇంద్రః ఛందః- ౧,౨,౪,౮,౯,౧౨,౧౩ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩,౬,౧౦ త్రిష్టుప్, ౫,౭,౧౧ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౧౪,౧౫ భురిక్పంక్తిః ॥ స్వరః- ౧-౧౩ ధైవతః, ౧౪,౧౫ పంచమః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

3౮౪ ఏతాయామోప గవ్యంత ఇంద్రమస్మాకం సు ప్రమతిం వావృధాతి ।
అనామృణః కువిదాదస్య రాయో గవాం కేతం పరమావర్జతే నః ॥ ౧

3౮౫ ఉపేదహం ధనదామప్రతీతం జుష్టాం న శ్యేనో వసతిం పతామి ।
ఇంద్రం నమస్యన్నుపమేభిరర్కైర్యః స్తోతృభ్యో హవ్యో అస్తి యామన్ ॥ ౨

3౮౬ ని సర్వసేన ఇషుధీఁరసక్త సమర్యో గా అజతి యస్య వష్టి ।
చోష్కూయమాణ ఇంద్ర భూరి వామం మా పణిర్భూరస్మదధి ప్రవృద్ధ ॥ ౩

3౮౭ వధీర్హి దస్యుం ధనినం ఘనేనఁ ఏకశ్చరన్నుపశాకేభిరింద్ర ।
ధనోరధి విషుణక్తే వ్యాయన్నయజ్వానః సనకాః ప్రేతిమీయుః ॥ ౪

3౮౮ పరా చిచ్ఛీర్షా వవృజుస్త ఇంద్రాయజ్వానో యజ్వభిః స్పర్ధమానాః ।
ప్ర యద్దివో హరివః స్థాతరుగ్ర నిరవ్రతాఁ అధమో రోదస్యోః ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

3౮౯ అయుయుత్సన్ననవద్యస్య సేనామయాతయంత క్షితయో నవగ్వాః ।
వృషాయుధో న వధ్రయో నిరష్టాః ప్రవద్భిరింద్రాచ్చితయంత ఆయన్ ॥ ౬

3౯౦ త్వమేతాన్రుదతో జక్షతశ్చాయోధయో రజస ఇంద్ర పారే ।
అవాదహో దివ ఆ దస్యుముచ్చా ప్ర సున్వతః స్తువతః శంసమావః ॥ ౭

3౯౧ చక్రాణాసః పరీణహం పృథివ్యా హిరణ్యేన మణినా శుంభమానాః ।
న హిన్వానాసస్తితిరుస్త ఇంద్రం పరి స్పశో అదధాత్సూర్యేణ ॥ ౮

3౯౨ పరి యదింద్ర రోదసీ ఉభే అబుభోజీర్మహినా విశ్వతః సీమ్ ।
అమన్యమానాఁ అభి మన్యమానైర్నిర్బ్రహ్మభిరధమో దస్యుమింద్ర ॥ ౯

౩౯౩ న యే దివః పృథివ్యా అంతమాపుర్న మాయాభిర్ధనదాం పర్యభూవన్।
యుజం వజ్రం వృషభశ్చక్ర ఇంద్రో నిర్జ్యోతిషా తమసో గా అదుక్షత్॥ ౧౦

అథ తృతీయో వర్గః॥ ౩॥

౩౯౪ అను స్వధామక్షరన్నాపో అస్యావర్ధత మధ్య ఆ నావ్యానామ్।
సధ్రీచీనేన మనసా తమింద్ర ఓజిష్ఠేన హన్మనాహన్నభి ద్యూన్॥ ౧౧

౩౯౫ న్యావిధ్యదిలీబిశస్య దృళ్హా వి శృంగిణమభినచ్ఛుష్ణమింద్రః।
యావత్తరో మఘవన్యావదోజో వజ్రేణ శత్రుమవధీః పృతన్యుమ్॥ ౧౨

౩౯౬ అభి సిధ్మో అజిగాదస్య శత్రూన్వి తిగ్మేన వృషభేణా పురోఽభేత్।
సం వజ్రేణాసృజద్వృత్రమింద్రః ప్ర స్వాం మతిమతిరచ్ఛాశదానః॥ ౧౩

౩౯౭ ఆవః కుత్సమింద్ర యస్మిఞ్చాకన్ప్రావో యుధ్యంతం వృషభం దశద్యుమ్।
శఫచ్యుతో రేణుర్నక్షత ద్యాముచ్ఛ్వైత్రేయో నృషాహ్యాయ తస్థౌ॥ ౧౪

౩౯౮ ఆవః శమం వృషభం తుగ్ర్యాసు క్షేత్రజేషే మఘవఞ్ఛ్విత్ర్యం గామ్।
జ్యోక్చిదత్ర తస్థివాంసో అక్రఞ్ఛత్రూయతామధరా వేదనాకః॥ ౧౫

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- హిరణ్యస్తూప ఆంగిరసః॥ దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛందః- ౧,౬ విరాడ్ జగతీ, ౨,౩,౭,౮ నిచృజ్జగతీ, ౫,౧౦,౧౧ జగతీ, ౪ భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౯ భురిక్పంక్తిః॥
స్వరః- ౧-౩,౫-౮,౧౦,౧౧ నిషాదః, ౪,౧౨ ధైవతః, ౯ పంచమః॥

అథ చతుర్థో వర్గః॥ ౪॥

౩౯౯ త్రిశ్చిన్నో అద్యా భవతం నవేదసా విభుర్వాం యామ ఉత రాతిరశ్వినా।
యువోర్హి యంత్రం హిమ్యేవ వాససోఽభ్యాయంసేన్యా భవతం మనీషిభిః॥ ౧

౪౦౦ త్రయః పవయో మధువాహనే రథే సోమస్య వేనామను విశ్వ ఇద్విదుః।
త్రయః స్కంభాసః స్కభితాస ఆరభే త్రిర్నక్తం యాథస్త్రిర్వశ్వినా దివా॥ ౨

౪౦౧ సమానే అహన్త్రిరవద్యగోహనా త్రిరద్య యజ్ఞం మధునా మిమిక్షతమ్।
త్రిర్వాజవతీరిషో అశ్వినా యువం దోషా అస్మభ్యముషసశ్చ పిన్వతమ్॥ ౩

౪౦౨ త్రిర్వర్తిర్యాతం త్రిరనువ్రతే జనే త్రిః సుప్రావ్యే త్రేధేవ శిక్షతమ్।
త్రిర్నాంద్యం వహతమశ్వినా యువం త్రిః పృక్షో అస్మే అక్షరేవ పిన్వతమ్॥ ౪

౪౦౩ త్రిర్నో రయిం వహతమశ్వినా యువం త్రిర్దేవతాతా త్రిరుతావతం ధియః।
త్రిః సౌభగత్వం త్రిరుత శ్రవాంసి నస్త్రిష్ఠం వాం సూరే దుహితా రుహద్రథమ్॥ ౫

౪౦౪ త్రిర్నో అశ్వినా దివ్యాని భేషజా త్రిః పార్థివాని త్రిరు దత్తమద్భ్యః।
ఓమానం శంయోర్మమకాయ సూనవే త్రిధాతు శర్మ వహతం శుభస్పతీ॥ ౬

అథ పంచమో వర్గః॥ ౫॥

౪౦౫ త్రిర్నో అశ్వినా యజతా దివేదివే పరి త్రిధాతు పృథివీమశాయతమ్।
తిస్రో నాసత్యా రథ్యా పరావత ఆత్మేవ వాతః స్వసరాణి గచ్ఛతమ్॥ ౭

౪౦౬ త్రిరశ్వినా సింధుభిః సప్తమాతృభిస్త్రయ ఆహావాస్త్రేధా హవిష్కృతమ్।

త్రిః పృథివీముపరి ప్రవా దివో నాకం రక్షేథే ద్యుభిరక్తుభిర్హితమ్ ॥ ౮

౪౦౭ క్వ త్రీ చక్రా త్రివృతో రథస్య క్వ త్రయో వన్ధురో యే సనీళాః ।
కదా యోగో వాజినో రాసభస్య యేన యజ్ఞం నాసత్యోపయాథః ॥ ౯

౪౦౮ ఆ నాసత్యా గచ్ఛతం హూయతే హవిర్మధ్వః పిబతం మధుపేభిరాసభిః ।
యువోర్హి పూర్వం సవితోషసో రథమృతాయ చిత్రం ఘృతవన్తమిష్యతి ॥ ౧౦

౪౦౯ ఆ నాసత్యా త్రిభిరేకాదశైరిహ దేవేభిర్యాతం మధుపేయమశ్వినా ।
ప్రాయుస్తారిష్టం నీ రపాంసి మృక్షతం సేధతం ద్వేషో భవతం సచాభువా ॥ ౧౧

౪౧౦ ఆ నో అశ్వినా త్రివృతా రథేనార్వాఞ్చం రయిం వహతం సువీరమ్ ।
శృణ్వన్తా వామవసే జోహవీమి వృధే చ నో భవతం వాజసాతౌ ॥ ౧౨

(౩౫) పంచత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- హిరణ్యస్తూప ఆంగిరసః॥ దేవతా-౧ అగ్నిర్మిత్రావరుణౌ, రాత్రిః సవితా, ౨-౧౧ సవితా॥ ఛన్దః-౧ విరాడ్జగతీ, ౨,౫,౧౦,౧౧ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౩,౪,౬ త్రిష్టుప్, ౭,౮ భురిక్పంక్తిః, ౯ నిచృజ్జగతీ॥ స్వరః- ౧,౯ నిషాదః, ౨-౬,౧౦,౧౧ ధైవతః, ౭,౮ పంచమః॥

అథ షష్ఠో వర్గః॥ ౬॥

౪౧౧ హ్వయామ్యగ్నిం ప్రథమం స్వస్తయే హ్వయామి మిత్రావరుణావిహావసే ।
హ్వయామి రాత్రీం జగతో నివేశనీం హ్వయామి దేవం సవితారమూతయే ॥ ౧

౪౧౨ ఆ కృష్ణేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్నమృతం మర్త్యం చ ।
హిరణ్యయేన సవితా రథేనా దేవో యాతి భువనాని పశ్యన్ ॥ ౨

౪౧౩ యాతి దేవః ప్రవతా యాత్యుద్వతా యాతి శుభ్రాభ్యాం యజతో హరిభ్యామ్ ।
ఆ దేవో యాతి సవితా పరావతోఽప విశ్వా దురితా బాధమానః ॥ ౩

౪౧౪ అభీవృతం కృశనైర్విశ్వరూపం హిరణ్యశమ్యం యజతో బృహన్తమ్ ।
ఆస్థాద్రథం సవితా చిత్రభానుః కృష్ణా రజాంసి తవిషీం దధానః ॥ ౪

౪౧౫ వి జనాఞ్ఛ్యావాః శితిపాదో అఖ్యన్రథం హిరణ్యప్రఉగం వహన్తః ।
శశ్వద్విశః సవితుర్దైవ్యస్యోపస్థే విశ్వా భువనాని తస్థుః ॥ ౫

౪౧౬ తిస్రో ద్యావః సవితుర్ద్వా ఉపస్థాఁ ఏకా యమస్య భువనే విరాషాట్ ।
ఆణిం న రథ్యమమృతాధి తస్థురిహ బ్రవీతు య ఉ తచ్చికేతత్ ॥ ౬

అథ సప్తమో వర్గః॥ ౭॥

౪౧౭ వి సుపర్ణో అన్తరిక్షాణ్యఖ్యద్గభీరవేపా అసురః సునీథః ।
క్వేదానీం సూర్యః కశ్చికేత కతమాం ద్యాం రశ్మిరస్యా తతాన ॥ ౭

౪౧౮ అష్టౌ వ్యఖ్యత్కకుభః పృథివ్యాస్త్రీ ధన్వ యోజనా సప్త సిన్ధూన్ ।
హిరణ్యాక్షః సవితా దేవ ఆగాద్దధద్రత్నా దాశుషే వార్యాణి ॥ ౮

౪౧౯ హిరణ్యపాణిః సవితా విచర్షణిరుభే ద్యావాపృథివీ అన్తరీయతే ।
అపామీవాం బాధతే వేతి సూర్యమభి కృష్ణేన రజసా ద్యామృణోతి ॥ ౯

౪౨౦ హిరణ్యహస్తో అసురః సునీథః సుమృళీకః స్వవాఁ యాత్వర్వాఙ్ ।
అపసేధన్రక్షసో యాతుధానానస్థాద్దేవః ప్రతిదోషం గృణానః ॥ ౧౦

౪౨౧ యే తే పంథాః సవితః పూర్వ్యాసో౽రేణవః సుకృతా అంతరిక్షే ।
తేభిర్నో అద్య పథిభిః సుగేభీ రక్షా చ నో అధి చ బ్రూహి దేవ ॥ ౧౧

అష్టమో౽నువాకః (౩౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- ఘోరః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౧౨ భురిగనుష్టుప్, ౨ నిచృత్పంక్తిః, ౩,౧౧ నిచృత్పథ్యాబృహతీ, ౪ నిచృత్పంక్తిః ౧౬ నిచృద్బృహతీ, ౬ భురిగ్బృహతీ, ౭ బృహతీ, ౮ స్వరాడ్ బృహతీ, ౧౭ విరాట్ పథ్యాబృహతీ, ౧౭ విరాడుపరిష్టాద్ బృహతీ, ౧౮ విష్టారపంక్తిః, ౯ సత్యాబృహతీ, ౨౦ సతపంక్తిః॥ స్వరః- ౧,౧౨ గాంధారః, ౨,౪,౧౦,౧౮,౨౦ పంచమః, ౩,౫,౯,౧౧,౧౩,౧౫,౧౬,౧౭,౧౯ మధ్యమః॥

అథాష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౪౨౨ ప్ర వో యహ్వం పురూణాం విశాం దేవయతీనామ్ ।
అగ్నిం సూక్తేభిర్వచోభిరీమహే యం సీమిదన్య ఈళతే ॥ ౧

౪౨౩ జనాసో అగ్నిం దధిరే సహోవృధం హవిష్మంతో విధేమ తే ।
స త్వం నో అద్య సుమనా ఇహావితా భవా వాజేషు సంత్య ॥ ౨

౪౨౪ ప్ర త్వా దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్ ।
మహస్తే సతో వి చరంత్యర్చయో దివి స్పృశంతి భానవః ॥ ౩

౪౨౫ దేవాసస్త్వా వరుణో మిత్రో అర్యమా సం దూతం ప్రత్నమింధతే ।
విశ్వం సో అగ్నే జయతి త్వయా ధనం యస్తే దదాశ మర్త్యః ॥ ౪

౪౨౬ మంద్రో హోతా గృహపతిరగ్నే దూతో విశామసి ।
త్వే విశ్వా సంగతాని వ్రతా ధ్రువా యాని దేవా అకృణ్వత ॥ ౫

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౪౨౭ త్వే ఇదగ్నే సుభగే యవిష్ఠ్య విశ్వమా హూయతే హవిః ।
స త్వం నో అద్య సుమనా ఉతాపరం యక్షి దేవాంత్సువీర్యా ॥ ౬

౪౨౮ తం ఘేమిత్థా నమస్విన ఉప స్వరాజమాసతే ।
హోత్రాభిరగ్నిం మనుషః సమింధతే తితిర్వాంసో అతి స్రిధః ॥ ౭

౪౨౯ ఘ్నంతో వృత్రమతరన్ రోదసీ అప ఉరు క్షయాయ చక్రిరే ।
భువత్కణ్వే వృషా ద్యుమ్న్యాహుతః క్రందదశ్వో గవిష్టిషు ॥ ౮

౪౩౦ సం సీదస్వ మహాఁ అసి శోచస్వ దేవవీతమః ।
వి ధూమమగ్నే అరుషం మియేధ్య సృజ ప్రశస్త దర్శతమ్ ॥ ౯

౪౩౧ యం త్వా దేవాసో మనవే దధురిహ యజిష్ఠం హవ్యవాహన ।
యం కణ్వో మేధ్యాతిథిర్ధనస్పృతం యం వృషా యముపస్తుతః ॥ ౧౦

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౪౩౨ యమగ్నిం మేధ్యాతిథిః కణ్వ ఈధ ఋతాదధి ।
తస్య ప్రేషో దీదియుస్తమిమా ఋచస్తమగ్నిం వర్ధయామసి ॥ ౧౧

౪౩౩ రాయస్పూర్ధి స్వధావో౽స్తి హి తే౽గ్నే దేవేష్వాప్యమ్ ।
త్వం వాజస్య శ్రుత్యస్య రాజసి స నో మృళ మహాఁ అసి ॥ ౧౨

౪౩౪ ఊర్ధ్వ ఊ షు ణ ఊతయే తిష్ఠా దేవో న సవితా।
ఊర్ధ్వో వాజస్య సనితా యదఞ్జిభిర్వాఘద్భిర్విహ్వయామహే॥ ౧౩

౪౩౫ ఊర్ధ్వో నః పాహ్యంహసో ని కేతునా విశ్వం సమత్రిణం దహ।
కృధీ న ఊర్ధ్వాఞ్చరథాయ జీవసే విదా దేవేషు నో దువః॥ ౧౪

౪౩౬ పాహి నో అగ్నే రక్షసః పాహి ధూర్తేరరావ్ణః।
పాహి రీషత ఉత వా జిఘాంసతో బృహద్భానో యవిష్ఠ్య॥ ౧౫

అథైకాదశో వర్గః॥ ౧౧॥

౪౩౭ ఘనేవ విష్వగ్వి జహ్యరావ్ణస్తపుర్జమ్భ యో అస్మధ్రుక్।
యో మర్త్యః శిశీతే అత్యక్తుభిర్మా నః స రిపురీశత॥ ౧౬

౪౩౮ అగ్నిర్వవ్నే సువీర్యమగ్నిః కణ్వాయ సౌభగమ్।
అగ్నిః ప్రావన్మిత్రోత మేధ్యాతిథిమగ్నిః సాతా ఉపస్తుతమ్॥ ౧౭

౪౩౯ అగ్నినా తుర్వశం యదుం పరావత ఉగ్రాదేవం హవామహే।
అగ్నిర్నయన్నవవాస్త్వం బృహద్రథం తుర్వీతిం దస్యవే సహః॥ ౧౮

౪౪౦ ని త్వామగ్నే మనుర్దధే జ్యోతిర్జనాయ శశ్వతే।
దీదేథ కణ్వ ఋతజాత ఉక్షితో యం నమస్యన్తి కృష్టయః॥ ౧౯

౪౪౧ త్వేషాసో అగ్నేరమవన్తో అర్చయో భీమాసో న ప్రతీతయే। రక్షస్వినః సదమిద్
యాతుమావతో విశ్వం సమత్రిణం దహ॥ ౨౦

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- కణ్వో ఘౌరః॥ దేవతా- మరుతః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౪,౬
-౮,౧౨గాయత్రీ,౩,౯,౧౧,౧౪ నిచృద్గాయత్రీ ౫ విరాడ్గాయత్రీ,౧౦,౧౫
పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ, ౧౩ పాదనిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః- షడ్జః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః॥ ౧౨॥

౪౪౨ క్రీళం వః శర్ధో మారుతమనర్వాణం రథేశుభమ్। కణ్వా అభి ప్ర గాయత॥ ౧

౪౪౩ యే పృషతీభిరృష్టిభిః సాకం వాశీభిరఞ్జిభిః। అజాయన్త స్వభానవః॥ ౨

౪౪౪ ఇహేవ శృణ్వ ఏషాం కశా హస్తేషు యద్వదాన్। ని యామఞ్చిత్రమృఞ్జతే॥ ౩

౪౪౫ ప్ర వః శర్ధాయ ఘృష్వయే త్వేషద్యుమ్నాయ శుష్మిణే। దేవత్తం బ్రహ్మ గాయత ౪

౪౪౬ ప్ర శంసా గోష్వఘ్న్యం క్రీళం యచ్ఛర్ధో మారుతమ్। జమ్భే రసస్య వావృధే॥ ౫

అథ త్రయోదశో వర్గః॥ ౧౩॥

౪౪౭ కో వో వర్షిష్ఠ ఆ నరో దివశ్చ గ్మశ్చ ధూతయః। యత్సీమన్తం న ధూనుథ॥ ౬

౪౪౮ ని వో యామాయ మానుషో దధ్ర ఉగ్రాయ మన్యవే। జిహీత పర్వతో గిరిః॥ ౭

౪౪౯ యేషామజ్మేషు పృథివీ జుజుర్వాఁ ఇవ విశ్పతిః। భియా యామేషు రేజతే॥ ౮

౪౫౦ స్థిరం హి జానమేషాం వయో మాతుర్నిరేతవే। యత్సీమను ద్వితా శవః॥ ౯

౪౫౧ ఉదు త్యే సూనవో గిరః కాష్ఠా అజ్మేష్వత్నత। వాశ్రా అభిజ్ఞు యాతవే॥ ౧౦

అథ చతుర్దశో వర్గః॥ ౧౪॥

౪౫౨ త్యం చిద్ఘా దీర్ఘం పృథుం మిహో నపాతమమృధ్రమ్।
ప్ర చ్యావయన్తి యామభిః॥ ౧౧

౪౫౩ మరుతో యద్ధ వో బలం జనాఁ అచుచ్యవీతన। గిరీఁరచుచ్యవీతన॥ ౧౨

౪౫౪ యద్ధ యాన్తి మరుతః సం హ బ్రువతేఽధ్వన్నా । శృణోతి కశ్చిదేషామ్ ॥ ౧౩

౪౫౫ ప్ర యాత శీభమాశుభిః సన్తి కణ్వేషు వో దువః । తత్రో షు మాదయాధ్వై ॥ ౧౪

౪౫౬ అస్తి హి ష్మా మదాయ వః స్మసి ష్మా వయమేషామ్ । విశ్వం చిదాయుర్జీవసే ॥ ౧౫

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- కణ్వో ఘౌరః॥దేవతా- మరుతః॥ఛన్దః- ౧,౪,౮,౧౧,౧౩,౧౫ గాయత్రీ, ౨,౬,౭,౯,౧౦ నిచృద్గాయత్రీ, ౩ పాదనిచృద్గాయత్రీ, ౫,౧౨ పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ, ౧౪ యవమధ్యావిరాడ్గాయత్రీ॥స్వరః- షడ్జః॥

అథపఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౪౫౭ కద్ధ నూనం కధప్రియః పితా పుత్రం న హస్తయోః । దధిధ్వే వృక్తబర్హిషః ॥ ౧

౪౫౮ క్వ నూనం కద్వో అర్థం గన్తా దివో న పృథివ్యాః । క్వ వో గావో న రణ్యన్తి ॥ ౨

౪౫౯ క్వ వః సుమ్నా నవ్యాంసి మరుతః క్వ సువితా । క్వో విశ్వాని సౌభగా ॥ ౩

౪౬౦ యద్యూయం పృశ్నిమాతరో మర్తాసః స్యాతన । స్తోతా వో అమృతః స్యాత్ ॥ ౪

౪౬౧ మా వో మృగో న యవసే జరితా భూదజోష్యః । పథా యమస్య గాదుప ॥ ౫

అథషోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౪౬౨ మో షు ణః పరాపరా నిరృతిర్దుర్హణా వధీత్ । పదీష్ట తృష్ణయా సహ ॥ ౬

౪౬౩ సత్యం త్వేషా అమవన్తో ధన్వఞ్చిదా రుద్రియాసః । మిహం కృణ్వన్త్యవాతామ్ ॥ ౭

౪౬౪ వాశ్రేవ విద్యున్మిమాతి వత్సం న మాతా సిషక్తి । యదేషాం వృష్టిరసర్జి ॥ ౮

౪౬౫ దివా చిత్తమః కృణ్వన్తి పర్జన్యేనోదవాహేన । యత్పృథివీం వ్యున్దన్తి ॥ ౯

౪౬౬ అధ స్వనాన్మరుతాం విశ్వమా సద్మ పార్థివమ్ । అరేజన్త ప్ర మానుషాః ॥ ౧౦

అథసప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౪౬౭ మరుతో వీళుపాణిభిశ్చిత్రా రోధస్వతీరను । యాతేమఖిద్రయామభిః ॥ ౧౧

౪౬౮ స్థిరా వః సన్తు నేమయో రథా అశ్వాస ఏషామ్ । సుసంస్కృతా అభీశవః ॥ ౧౨

౪౬౯ అచ్ఛా వదా తనా గిరా జరాయై బ్రహ్మణస్పతిమ్ । అగ్నిం మిత్రం న దర్శతమ్ ॥ ౧౩

౪౭౦ మిమీహి శ్లోకమాస్యే పర్జన్య ఇవ తతనః । గాయ గాయత్రముక్థ్యమ్ ॥ ౧౪

౪౭౧ వన్దస్వ మారుతం గణం త్వేషం పనస్యుమర్కిణమ్ । అస్మే వృద్ధా అసన్నిహ ॥ ౧౫

(౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- కణ్వో ఘౌరః॥దేవతా- మరుతః॥ఛన్దః- ౧,౫,౯ పథ్యాబృహతీ, ౨,౮,౧౦ విరాట్సతః పఙ్క్తిః, ౩ అనుష్టుప్, ౪,౬ నిచృత్సతః పఙ్క్తిః, ౭ ఉపరిష్టాద్విరాడ్బృహతీ॥స్వరః- ౧,౫,౭,౯ మధ్యమః, ౨,౪,౬,౮,౧౦ పఞ్చమః, ౩ గాన్ధారః॥

అథఅష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౪౭౨ ప్ర యదిత్థా పరావతః శోచిర్న మానమస్యథ ।
కస్య క్రత్వా మరుతః కస్య వర్పసా కం యాథ కం హ ధూతయః ॥ ౧

౪౭౩ స్థిరా వః సన్త్వాయుధా పరాణుదే వీళూ ఉత ప్రతిష్కభే ।
యుష్మాకమస్తు తవిషీ పనీయసీ మా మర్త్యస్య మాయినః ॥ ౨

౪౭౪ పరా హ యత్స్థిరం హథ నరో వర్తయథా గురు ।
వి యాథన వనినః పృథివ్యా వ్యాశాః పర్వతానామ్ ॥ ౩

౪౭౫ నహి వః శత్రుర్వివిదే అధి ద్యవి న భూమ్యాం రిశాదసః ।

యుష్మాకమస్తు తవిషీ తనా యుజా రుద్రాసో నూ చిదాధృషే ॥ ౪

౪౭౬ ప్ర వేపయన్తి పర్వతాన్ వి విఞ్చన్తి వనస్పతీన్ ।
ప్రో ఆరత మరుతో దుర్మదా ఇవ దేవాసః సర్వయా విశా ॥ ౫

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౪౭౭ ఉపో రథేషు పృషతీరయుగ్ధ్వం ప్రష్టిర్వహతి రోహితః ।
ఆ వో యామాయ పృథివీ చిదశ్రోదబీభయన్త మానుషాః ॥ ౬

౪౭౮ ఆ వో మక్షూ తనాయ కం రుద్రా అవో వృణీమహే ।
గన్తా నూనం నోఽవసా యథా పురేత్థా కణ్వాయ బిభ్యుషే ॥ ౭

౪౭౯ యుష్మేషితో మరుతో మర్త్యేషిత ఆ యో నో అభ్వ ఈషతే ।
వి తం యుయోత శవసా వ్యోజసా వి యుష్మాకాభిరూతిభిః ॥ ౮

౪౮౦ అసామి హి ప్రయజ్యవః కణ్వం దద ప్రచేతసః ।
అసామిభిర్మరుత ఆ న ఊతిభిర్గన్తా వృష్టిం న విద్యుతః ॥ ౯

౪౮౧ అసామ్యోజో బిభృథా సుదానవోఽసామి ధూతయః శవః ।
ఋషిద్విషే మరుతః పరిమన్యవ ఇషుం న సృజత ద్విషమ్ ॥ ౧౦

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- కణ్వో ఘౌరః॥ దేవతా- బృహస్పతిః॥ ఛన్దః ౧,౨,౮ నిచృదుపరిష్టాద్బృహతీ, ౩,౭ ఆర్చీత్రిష్టుప్, ౪,౬ సతః పంక్తిర్నిచృత్పంక్తిః, ౫ పథ్యాబృహతీ ॥ స్వరః- ౧,౨,౫,౮ మధ్యమః, ౩,౭ ధైవతః, ౪,౬ పంచమః॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౪౮౨ ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతే దేవయన్తస్త్వేమహే ।
ఉప ప్ర యన్తు మరుతః సుదానవ ఇన్ద్ర ప్రాశూర్భవా సచా ॥ ౧

౪౮౩ త్వామిద్ధి సహసస్పుత్ర మర్త్య ఉపబ్రూతే ధనే హితే ।
సువీర్యం మరుత ఆ స్వశ్వ్యం దధీత యో వ ఆచకే ॥ ౨

౪౮౪ ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిః ప్ర దేవ్యేతు సూనృతా ।
అచ్ఛా వీరం నర్యం పఙ్క్తిరాధసం దేవా యజ్ఞం నయన్తు నః ॥ ౩

౪౮౫ యో వాఘతే దదాతి సూనరం వసు స ధత్తే అక్షితి శ్రవః ।
తస్మా ఇళాం సువీరామా యజామహే సుప్రతూర్తిమనేహసమ్ ॥ ౪

౪౮౬ ప్ర నూనం బ్రహ్మణస్పతిర్మన్త్రం వదత్యుక్థ్యమ్ ।
యస్మిన్నిన్ద్రో వరుణో మిత్రో అర్యమా దేవా ఓకాంసి చక్రిరే ॥ ౫

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౪౮౭ తమిద్వోచేమా విదథేషు శంభువం మన్త్రం దేవా అనేహసమ్ ।
ఇమాం చ వాచం ప్రతిహర్యథా నరో విశ్వేద్వామా వో అశ్నవత్ ॥ ౬

౪౮౮ కో దేవయన్తమశ్నవజ్జనం కో వృక్తబర్హిషమ్ ।
ప్రప్ర దాశ్వాన్పస్త్యాభిరస్థితాన్తర్వావత్క్షయం దధే ॥ ౭

౪౮౯ ఉప క్షత్రం పృఞ్చీత హన్తి రాజభిర్భయే చిత్సుక్షితిం దధే।
నాస్య వర్తా న తరుతా మహాధనే నార్భే అస్తి వజ్రిణః॥ ౮

(౪౧) ఏకచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- కణ్వో ఘౌరః॥ దేవతా-౧-౩,౭-౯ వరుణమిత్రార్యమణః, ౪-౬ ఆదిత్యాః॥ ఛన్దః- ౧,౪,౫,౮ గాయత్రీ, ౨,౩,౬ విరాడ్ గాయత్రీ, ౭,౯ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః-౧-౯ షడ్జః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః॥ ౨౨॥

౪౯౦ యం రక్షన్తి ప్రచేతసో వరుణో మిత్రో అర్యమా। నూ చిత్స దభ్యతే జనః॥ ౧

౪౯౧ యం బాహుతేవ పిప్రతి పాన్తి మర్త్యం రిషః। అరిష్టః సర్వ ఏధతే॥ ౨

౪౯౨ వి దుర్గా వి ద్విషః పురో ఘ్నన్తి రాజాన ఏషామ్। నయన్తి దురితా తిరః॥ ౩

౪౯౩ సుగః పన్థా అనృక్షర ఆదిత్యాస ఋతం యతే। నాత్రావఖాదో అస్తి వః॥ ౪

౪౯౪ యం యజ్ఞం నయథా నర ఆదిత్యా ఋజునా పథా। ప్ర వః స ధీతయే నశత్॥ ౫

అథ త్రయోవింశో వర్గః॥ ౨౩॥

౪౯౫ స రత్నం మర్త్యో వసు విశ్వం తోకముత త్మనా। అచ్ఛా గచ్ఛత్యస్తృతః॥ ౬

౪౯౬ కథా రాధామ సఖాయః స్తోమం మిత్రస్యార్యమ్ణః। మహి ప్సరో వరుణస్య॥ ౭

౪౯౭ మా వో ఘ్నన్తం మా శపన్తం ప్రతి వోచే దేవయన్తమ్। సుమ్నైరిద్వ ఆ వివాసే॥ ౮

౪౯౮ చతురశ్చిద్దదమానాద్బిభీయాదా నిధాతోః। న దురుక్తాయ స్పృహయేత్॥ ౯

(౪౨) ద్వాచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- కణ్వో ఘౌరః॥ దేవతా - పూషా॥ ఛన్దః- ౧,౯ నిచృద్గాయత్రీ, ౨,౩,౫-౮,౧౦ గాయత్రీ, ౪ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః- షడ్జః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః॥ ౨౪॥

౪౯౯ సం పూషన్నధ్వనస్తిర వ్యంహో విముచో నపాత్। సక్ష్వా దేవ ప్ర ణస్పురః॥ ౧

౫౦౦ యో నః పూషన్నఘో వృకో దుఃశేవ ఆదిదేశతి। అప స్మ తం పథో జహి॥ ౨

౫౦౧ అప త్యం పరిపన్థినం ముషీవాణం హురశ్చితమ్। దూరమధి స్రుతేరజ॥ ౩

౫౦౨ త్వం తస్య ద్వయావినోఽఘశంసస్య కస్య చిత్। పదాభి తిష్ఠ తపుషిమ్॥ ౪

౫౦౩ ఆ తత్తే దస్ర మన్తుమః పూషన్నవో వృణీమహే। యేన పితౄనచోదయః॥ ౫

అథ పఞ్చవింశో వర్గః॥ ౨౫॥

౫౦౪ అధా నో విశ్వసౌభగ హిరణ్యవాశీమత్తమ। ధనాని సుషణా కృధి॥ ౬

౫౦౫ అతి నః సశ్చతో నయ సుగా నః సుపథా కృణు। పూషన్నిహ క్రతుం విదః ౭

౫౦౬ అభి సూయవసం నయ న నవజ్వారో అధ్వనే। పూషన్నిహ క్రతుం విదః ౮

౫౦౭ శగ్ధి పూర్ధి ప్ర యంసి చ శిశీహి ప్రాస్యుదరమ్। పూషన్నిహ క్రతుం విదః ౯

౫౦౮ న పూషణం మేథామసి సూక్తైరభి గృణీమసి। వసూని దస్మమీమహే॥ ౧౦

(౪౩) త్రిచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- కణ్వో ఘౌరః॥ దేవతా-౧,౨,౪-౬ రుద్రః, ౩ మిత్రావరుణౌ, ౭-౯ సోమః॥ ఛన్దః-౧-౪,౭,౮ గాయత్రీ, ౫ విరాడ్ గాయత్రీ, ౬ పాదనిచృద్గాయత్రీ, ౯ అనుష్టుప్॥ స్వరః-౧-౮ షడ్జః, ౯ గాన్ధారః॥

అథ షడ్వింశో వర్గః॥ ౨౬॥

౫౦౯ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీళ్హుష్టమాయ తవ్యసే। వోచేమ శంతమం హృదే ౧

౫౧౦ యథా నో అదితిః కరత్పశ్వే నృభ్యో యథా గవే। యథా తోకాయ రుద్రియమ్॥ ౨

౫౧౧ యథా నో మిత్రో వరుణో యథా రుద్రశ్చికేతతి । యథా విశ్వే సజోషసః ॥ ౩

౫౧౨ గాథపతిం మేధపతిం రుద్రం జలాషభేషజమ్ । తచ్ఛంయోః సుమ్నమీమహే ॥ ౪

౫౧౩ యః శుక్ర ఇవ సూర్యో హిరణ్యమివ రోచతే । శ్రేష్ఠో దేవానాం వసుః ॥ ౫

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౫౧౪ శం నః కరత్యర్వతే సుగం మేషాయ మేష్యే । నృభ్యో నారిభ్యో గవే ॥ ౬

౫౧౫ అస్మే సోమ శ్రియమధి ని ధేహి శతస్య నృణామ్ । మహి శ్రవస్తువినృమ్ణమ్ ॥ ౭

౫౧౬ మా నః సోమపరిబాధో మారాతయో జుహురన్త । ఆ న ఇన్దో వాజే భజ ॥ ౮

౫౧౭ యాస్తే ప్రజా అమృతస్య పరస్మిన్ధామన్నృతస్య ।
మూర్ధా నాభా సోమ వేన ఆభూషన్తీః సోమ వేదః ॥ ౯

నవమోఽనువాకః (౪౪) చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- ప్రస్కణ్వః॥ దేవతా - అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౫ ఉపరిష్టాద్విరాడ్బృహతీ, ౩ నిచృద్ ఉపరిష్టాద్బృహతీ, ౭,౧౧ నిచృత్పథ్యాబృహతీ, ౧౨ భురిగ్బృహతీ, ౧౩ పథ్యాబృహతీ, ౨,౪,౬,౮,౧౪ విరాట్సతః పఙ్క్తిః, ౯ ఆర్చీత్రిష్టుప్, ౧౦ విరాడ్ విస్తారపఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧,౩,౫,౭,౧౧-౧౩ మధ్యమః, ౨,౪,౬,౮,౧౦,౧౪ పఞ్చమః, ౯ ధైవతః॥

అథాష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౫౧౮ అగ్నే వివస్వదుషసశ్చిత్రం రాధో అమర్త్య ।
ఆ దాశుషే జాతవేదో వహా త్వమద్యా దేవాఁ ఉషర్బుధః ॥ ౧

౫౧౯ జుష్టో హి దూతో అసి హవ్యవాహనోఽగ్నే రథీరధ్వరాణామ్ ।
సజూరశ్విభ్యాముషసా సువీర్యమస్మే ధేహి శ్రవో బృహత్ ॥ ౨

౫౨౦ అద్యా దూతం వృణీమహే వసుమగ్నిం పురుప్రియమ్ ।
ధూమకేతుం భాఋజీకం వ్యుష్టిషు యజ్ఞానామధ్వరశ్రియమ్ ॥ ౩

౫౨౧ శ్రేష్ఠం యవిష్ఠమతిథిం స్వాహుతం జుష్టం జనాయ దాశుషే ।
దేవాఁ అచ్ఛా యాతవే జాతవేదసమగ్నిమీళే వ్యుష్టిషు ॥ ౪

౫౨౨ స్తవిష్యామి త్వామహం విశ్వస్యామృత భోజన ।
అగ్నే త్రాతారమమృతం మియేధ్య యజిష్ఠం హవ్యవాహన ॥ ౫

అథైకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౫౨౩ సుశంసో బోధి గృణతే యవిష్ఠ్య మధుజిహ్వః స్వాహుతః ।
ప్రస్కణ్వస్య ప్రతిరన్నాయుర్జీవసే నమస్యా దైవ్యం జనమ్ ॥ ౬

౫౨౪ హోతారం విశ్వవేదసం సం హి త్వా విశ ఇన్ధతే ।
స ఆ వహ పురుహూత ప్రచేతసోఽగ్నే దేవాఁ ఇహ ద్రవత్ ॥ ౭

౫౨౫ సవితారముషసమశ్వినా భగమగ్నిం వ్యుష్టిషు క్షపః ।
కణ్వాసస్త్వా సుతసోమాస ఇన్ధతే హవ్యవాహం స్వధ్వర ॥ ౮

౫౨౬ పతిర్హ్యధ్వరాణామగ్నే దూతో విశామసి ।
ఉషర్బుధ ఆ వహ సోమపీతయే దేవాఁ అద్య స్వర్దృశః ॥ ౯

౫౨౭ అగ్నే పూర్వా అనూషసో విభావసో దీదేథ విశ్వదర్శతః ।
అసి గ్రామేష్వవితా పురోహితోఽసి యజ్ఞేషు మానుషః ॥ ౧౦

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౫౨౮ ని త్వా యజ్ఞస్య సాధనమగ్నే హోతారమృత్విజమ్ ।
మనుష్వద్దేవ ధీమహి ప్రచేతసం జీరం దూతమమర్త్యమ్ ॥ ౧౧

౫౨౯ యద్దేవానాం మిత్రమహః పురోహితోఽన్తరో యాసి దూత్యమ్ ।
సిన్ధోరివ ప్రస్వనితాస ఊర్మయోఽగ్నేర్భ్రాజన్తే అర్చయః ॥ ౧౨

౫౩౦ శ్రుధి శ్రుత్కర్ణ వహ్నిభిర్దేవైరగ్నే సయావభిః ।
ఆ సీదన్తు బర్హిషి మిత్రో అర్యమా ప్రాతర్యావాణో అధ్వరమ్ ॥ ౧౩

౫౩౧ శృణ్వన్తు స్తోమం మరుతః సుదానవోఽగ్నిజిహ్వా ఋతావృధః ।
పిబతు సోమం వరుణో ధృతవ్రతోఽశ్విభ్యాముషసా సజూః ॥ ౧౪

(౪౫) పఞ్చచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- ప్రస్కణ్వః కాణ్వః॥ దేవతా- అగ్నిర్దేవాః॥ ఛన్దః- ౧ భురిగుష్ణిక్, ౨,౩,౭,౮ అనుష్టుప్, ౪ నిచృదనుష్టుప్, ౫ ఉష్ణిక్, ౬,౯,౧౦ విరాడనుష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౫ ఋషభః, ౨-౪,౬-౧౦ గాన్ధారః॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః॥౩౧॥

౫౩౨ త్వమగ్నే వసూఀరిహ రుద్రాఀ ఆదిత్యాఀ ఉత ।
యజా స్వధ్వరం జనం మనుజాతం ఘృతప్రుషమ్ ॥ ౧

౫౩౩ శ్రుష్టీవానో హి దాశుషే దేవా అగ్నే విచేతసః ।
తాన్రోహిదశ్వ గిర్వణస్త్రయస్త్రింశతమా వహ ॥ ౨

౫౩౪ ప్రియమేధవదత్రివజ్జాతవేదో విరూపవత్ ।
అఙ్గిరస్వన్మహివ్రత ప్రస్కణ్వస్య శ్రుధీ హవమ్ ॥ ౩

౫౩౫ మహికేరవ ఊతయే ప్రియమేధా అహూషత ।
రాజన్తమధ్వరాణామగ్నిం శుక్రేణ శోచిషా ॥ ౩

౫౩౬ ఘృతాహవన సన్త్యేమా ఉ షు శ్రుధీ గిరః ।
యాభిః కణ్వస్య సూనవో హవన్తేఽవసే త్వా ॥ ౪

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః॥౩౨॥

౫౩౭ త్వాం చిత్రశ్రవస్తమ హవన్తే విక్షు జన్తవః ।
శోచిష్కేశం పురుప్రియాగ్నే హవ్యాయ వోళ్హవే ॥ ౫

౫౩౮ ని త్వా హోతారమృత్విజం దధిరే వసువిత్తమమ్ ।
శ్రుత్కర్ణం సప్రథస్తమం విప్రా అగ్నే దివిష్టిషు ॥ ౬

౫౩౯ ఆ త్వా విప్రా అచుచ్యవుః సుతసోమా అభి ప్రయః ।
బృహద్భా బిభ్రతో హవిరగ్నే మర్తాయ దాశుషే ॥ ౭

౫౪౦ ప్రాతర్యావ్ణః సహస్కృత సోమపేయాయ సన్త్య ।
ఇహాద్య దైవ్యం జనం బర్హిరా సాదయా వసో ॥ ౮

౫౪౧ అర్వాఞ్చం దైవ్యం జనమగ్నే యక్ష్వ సహూతిభిః ।
అయం సోమః సుదానవస్తం పాత తిరోఅహ్న్యమ్ ॥ ౯

(౪౬) షట్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- ప్రస్కణ్వః కాణ్వః॥ దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧,౧౦ విరాడ్గాయత్రీ, ౨,౪,౫,౭,౮,౯,౧౩,౧౫ నిచృద్గాయత్రీ, ౩,౬,౧౧,౧౨,౧౪ గాయత్రీ॥ స్వరః- షడ్జః॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౫౪౨ ఏషో ఉషా అపూర్వ్యా వ్యుచ్ఛతి ప్రియా దివః । స్తుషే వామశ్వినా బృహత్ ॥ ౧

౫౪౩ యా దస్రా సిన్ధుమాతరా మనోతరా రయీణామ్ । ధియా దేవా వసువిదా ॥ ౨

౫౪౪ వచ్యన్తే వాం కకుహాసో జూర్ణాయామధి విష్టపి । యద్వాం రథో విభిష్పతాత్ ॥ ౩

౫౪౫ హవిషా జారో అపాం పిపర్తి పపురిర్నరా । పితా కుటస్య చర్షణిః ॥ ౪

౫౪౬ ఆదారో వాం మతీనాం నాసత్యా మతవచసా । పాతం సోమస్య ధృష్ణుయా ॥ ౫

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥౩౪॥

౫౪౭ యా నః పీపరదశ్వినా జ్యోతిష్మతీ తమస్తిరః । తామస్మే రాసాథామిషమ్ ॥ ౬

౫౪౮ ఆ నో నావా మతీనాం యాతం పారాయ గన్తవే । యుఞ్జాథామశ్వినా రథమ్ ॥ ౭

౫౪౯ అరిత్రం వాం దివస్పృథు తీర్థే సిన్ధూనాం రథః । ధియా యుయుజ్ర ఇన్దవః ॥ ౮

౫౫౦ దివస్కణ్వాస ఇన్దవో వసు సిన్ధూనాం పదే । స్వం వవ్రిం కుహ ధిత్సథః ॥ ౯

౫౫౧ అభూదు భా ఉ అంశవే హిరణ్యం ప్రతి సూర్యః । వ్యఖ్యజ్జిహ్వయాసితః ॥ ౧౦

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ॥౩౫॥

౫౫౨ అభూదు పారమేతవే పన్థా ఋతస్య సాధుయా । అదర్శి వి స్రుతిర్దివః ॥ ౧౧

౫౫౩ తత్తదిదశ్వినోరవో జరితా ప్రతి భూషతి । మదే సోమస్య పిప్రతోః ॥ ౧౨

౫౫౪ వావసానా వివస్వతి సోమస్య పీత్యా గిరా । మనుష్వచ్ఛంభూ ఆ గతమ్ ॥ ౧౩

౫౫౫ యువోరుషా అను శ్రియం పరిజ్మనోరుపాచరత్ । ఋతా వనథో అక్తుభిః ॥ ౧౪

౫౫౬ ఉభా పిబతమశ్వినోభా నః శర్మ యచ్ఛతమ్ । అవిద్రియాభిరూతిభిః ॥ ౧౫

అథ చతుర్థో௦ధ్యాయః

(౪౭) సప్తచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- ప్రస్కణ్వః కాణ్వః ॥ దేవతా- అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః- ౧,౫ నివృత్పథ్యాబృహతీ, ౨,౬,౮ నివృత్సతఃపంక్తిః, ౪,౧౦ సతఃపంక్తిః, ౩,౭ పథ్యాబృహతీ, ౯ విరాట్ పథ్యాబృహతీ ॥ స్వరః- ౧,౩,౫,౭,౯ మధ్యమః, ౨,౪,౬,౧౦ పఞ్చమః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౫౫౭ అయం వాం మధుమత్తమః సుతః సోమ ఋతావృధా ।
తమశ్వినా పిబతం తిరోఅహ్న్యం ధత్తం రత్నాని దాశుషే ॥ ౧

౫౫౮ త్రివన్ధురేణ త్రివృతా సుపేశసా రథేనా యాతమశ్వినా ।
కణ్వాసో వాం బ్రహ్మ కృణ్వన్త్యధ్వరే తేషాం సు శృణుతం హవమ్ ॥ ౨

౫౫౯ అశ్వినా మధుమత్తమం పాతం సోమమృతావృధా ।
అథాద్య దస్రా వసు బిభ్రతా రథే దాశ్వాంసముప గచ్ఛతమ్ ॥ ౩

౫౬౦ త్రిషధస్థే బర్హిషి విశ్వవేదసా మధ్వా యజ్ఞం మిమిక్షతమ్ ।
కణ్వాసో వాం సుతసోమా అభిద్యవో యువాం హవన్తే అశ్వినా ॥ ౪

౫౬౧ యాభిః కణ్వమభిష్టిభిః ప్రావతం యువమశ్వినా ।
తాభిః ష్వస్మాఁ అవతం శుభస్పతీ పాతం సోమమృతావృధా । ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౫౬౨ సుదాసే దస్రా వసు బిభ్రతా రథే పృక్షో వహతమశ్వినా ।

రయిం సముద్రాదుత వా దివస్పర్యస్మే ధత్తం పురుస్పృహమ్ । ౬

౫౬౩ యన్నాసత్యా పరావతి యద్వా స్థో అధి తుర్వశే ।
అతో రథేన సువృతా న ఆ గతం సాకం సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥ ౭

౫౬౪ అర్వాఞ్చా వాం సప్తయోఽధ్వరశ్రియో వహన్తు సవనేదుప ।
ఇషం పృఞ్చన్తా సుకృతే సుదానవ ఆ బర్హిః సీదతం నరా ॥ ౮

౫౬౫ తేన నాసత్యా గతం రథేన సూర్యత్వచా ।
యేన శశ్వదూహథుర్దాశుషే వసు మధ్వః సోమస్య పీతయే ॥ ౯

౫౬౬ ఉక్థేభిరర్వాగవసే పురూవసూ అర్కైశ్చ ని హ్వయామహే ।
శశ్వత్కణ్వానాం సదసి ప్రియే హి కం సోమం పపథురశ్వినా ॥ ౧౦

(౪౮) అష్టచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషి- ప్రస్కణ్వః॥దేవతా- ఉషాః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౭,౯ విరాట్పథ్యాబృహతీ, ౨,౧౦,౧౬ నిచృత్పఙ్క్తిః, ౪,౬,౧౪ విరాట్ సతఃపఙ్క్తిః, ౫,౧౧,౧౩ నిచృత్పథ్యాబృహతీ,౮పఙ్క్తిః, ౧౨ బృహతీ, ౧౫ పథ్యాబృహతీ॥స్వరః- ౧,౩,౫,౭,౯,౧౧,౧౨,౧౩,౧౫ మధ్యమః, ౨,౪,౬,౮,౧౦,౧౪,౧౬ పఞ్చమః॥

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౫౬౭ సహ వామేన న ఉషో వ్యుచ్ఛా దుహితర్దివః ।
సహ ద్యుమ్నేన బృహతా విభావరి రాయా దేవి దాస్వతీ ॥ ౧

౫౬౮ అశ్వావతీర్గోమతీర్విశ్వసువిదో భూరి చ్యవన్త వస్తవే ।
ఉదీరయ ప్రతి మా సూనృతా ఉషశ్చోద రాధో మఘోనామ్ ॥ ౨

౫౬౯ ఉవాసోషా ఉచ్ఛాచ్చ ను దేవీ జీరా రథానామ్ ।
యే అస్యా ఆచరణేషు దధ్రిరే సముద్రే న శ్రవస్యవః ॥ ౩

౫౭౦ ఉషో యే తే ప్ర యామేషు యుఞ్జతే మనో దానాయ సూరయః ।
అత్రాహ తత్కణ్వ ఏషాం కణ్వతమో నామ గృణాతి నృణామ్ ॥ ౪

౫౭౧ ఆ ఘా యోషేవ సూనర్యుషా యాతి ప్రభుఞ్జతీ ।
జరయన్తీ వృజనం పద్వదీయత ఉత్పాతయతి పక్షిణః ॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౫౭౨ వి యా సృజతి సమనం వ్యర్థినః పదం న వేత్యోదతీ ।
వయో నకిష్టే పప్తివాంస ఆసతే వ్యుష్టౌ వాజినీవతి ॥ ౬

౫౭౩ ఏషాయుక్త పరావతః సూర్యస్యోదయనాదధి ।
శతం రథేభిః సుభగోషా ఇయం వి యాత్యభి మానుషాన్ ॥ ౭

౫౭౪ విశ్వమస్యా నానామ చక్షసే జగజ్జ్యోతిష్కృణోతి సూనరీ ।
అప ద్వేషో మఘోనీ దుహితా దివ ఉషా ఉచ్ఛదప స్రిధః ॥ ౮

౫౭౫ ఉష ఆ భాహి భానునా చన్ద్రేణ దుహితర్దివః ।
ఆవహన్తీ భూర్యస్మభ్యం సౌభగం వ్యుచ్ఛన్తీ దివిష్టిషు ॥ ౯

౫౭౬ విశ్వస్య హి ప్రాణనం జీవనం త్వే వి యదుచ్ఛసి సూనరి ।

సా నో రథేన బృహతా విభావరి శ్రుధి చిత్రామఘే హవమ్ ॥ ౧౦

అథపఞ్చమోవర్గః॥౫॥

౫౭౭ ఉషో వాజం హి వంస్వ యశ్చిత్రో మానుషే జనే ।
తేనా వహ సుకృతో అధ్వరాఁ ఉప యే త్వా గృణన్తి వహ్నయః ॥ ౧౧

౫౭౮ విశ్వాన్ దేవాఁ ఆ వహ సోమపీతయేఽన్తరిక్షాదుషస్త్వమ్ ।
సాస్మాసు ధా గోమదశ్వావదుక్థ్యముషో వాజం సువీర్యమ్ ॥ ౧౨

౫౭౯ యస్యా రుశన్తో అర్చయః ప్రతి భద్రా అదృక్షత ।
సా నో రయిం విశ్వవారం సుపేశసముషా దదాతు సుగ్మ్యమ్ ॥ ౧౩

౫౮౦ యే చిద్ధి త్వామృషయః పూర్వ ఊతయే జుహూరేఽవసే మహి ।
సా నః స్తోమాఁ అభి గృణీహి రాధసోషః శుక్రేణ శోచిషా ॥ ౧౪

౫౮౧ ఉషో యదద్య భానునా వి ద్వారావృణవో దివః ।
ప్ర నో యచ్ఛతాదవృకం పృథు ఛర్దిః ప్ర దేవి గోమతీరిషః ॥ ౧౫

౫౮౨ సం నో రాయా బృహతా విశ్వపేశసా మిమిక్ష్వా సమిళాభిరా ।
సం ద్యుమ్నేన విశ్వతురోషో మహి సం వాజైర్వాజినీవతి ॥ ౧౬

(౪౯) ఏకోనపంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః- ప్రస్కణ్వః కాణ్వః॥ దేవతా- ఉషాః॥ ఛన్దః- నిచృదనుష్టుప్॥ స్వరః- గాన్ధారః॥

అథషష్ఠోవర్గః॥౬॥

౫౮౩ ఉషో భద్రేభిరా గహి దివశ్చిద్రోచనాదధి ।
వహన్త్వరుణప్సవ ఉప త్వా సోమినో గృహమ్ ॥ ౧

౫౮౪ సుపేశసం సుఖం రథం యమధ్యస్థా ఉషస్త్వమ్ ।
తేనా సుశ్రవసం జనం ప్రావాద్య దుహితర్దివః ॥ ౨

౫౮౫ వయశ్చిత్తే పతత్రిణో ద్విపచ్చతుష్పదర్జుని ।
ఉషః ప్రారన్నృతూఁరను దివో అన్తేభ్యస్పరి ॥ ౩

౫౮౬ వ్యుచ్ఛన్తీ హి రశ్మిభిర్విశ్వమాభాసి రోచనమ్ ।
తాం త్వాముషర్వసూయవో గీర్భిః కణ్వా అహూషత ॥ ౪

(౫౦) పంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః- ప్రస్కణ్వః కాణ్వః॥ దేవతా- సూర్యః॥ ఛన్దః- ౧,౬ నిచృద్గాయత్రీ, ౨,౪,౮,౯ పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ, ౩ గాయత్రీ, ౫ యవమధ్యావిరాడ్గాయత్రీ ౭ విరాడ్గాయత్రీ ౧౦,౧౧ నిచృదనుష్టుప్, ౧౨,౧౩ అనుష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౯ షడ్జః, ౧౦-౧౩ గాన్ధారః॥

అథసప్తమోవర్గః॥౭॥

౫౮౭ ఉదు త్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ ॥ ౧

౫౮౮ అప త్యే తాయవో యథా నక్షత్రా యన్త్యక్తుభిః । సూరాయ విశ్వచక్షసే ॥ ౨

౫౮౯ అదృశ్రమస్య కేతవో వి రశ్మయో జనాఁ అను । భ్రాజన్తో అగ్నయో యథా ॥ ౩

౫౯౦ తరణిర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య । విశ్వమా భాసి రోచనమ్ ॥ ౪

౫౯౧ ప్రత్యఙ్ దేవానాం విశః ప్రత్యఙ్ఙుదేషి మానుషాన్ । ప్రత్యఙ్ విశ్వం స్వర్దృశే ॥ ౫

అథాష్టమోవర్గః॥౮॥

౫౯౨ యేనా పావక చక్షసా భురణ్యన్తం జనాఁ అను । త్వం వరుణ పశ్యసి ॥ ౬

౫౯౩ వి ద్యామేషి రజస్పృథ్వహా మిమానో అక్తుభిః । పశ్యఞ్జన్మాని సూర్య ॥ ౭

౫౯౪ సప్త త్వా హరితో రథే వహన్తి దేవ సూర్య । శోచిష్కేశం విచక్షణ ॥ ౮

౫౯౫ అయుక్త సప్త శున్ధ్యువః సూరో రథస్య నప్త్యః । తాభిర్యాతి స్వయుక్తిభిః ॥ ౯

౫౯౬ ఉద్వయం తమసస్పరి జ్యోతిష్పశ్యన్త ఉత్తరమ్ ।
దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥ ౧౦

౫౯౭ ఉద్యన్నద్య మిత్రమహ ఆరోహన్నుత్తరాం దివమ్ ।
హృద్రోగం మమ సూర్య హరిమాణం చ నాశయ ॥ ౧౧

౫౯౮ శుకేషు మే హరిమాణం రోపణాకాసు దధ్మసి ।
అథో హారిద్రవేషు మే హరిమాణం ని దధ్మసి ॥ ౧౨

౫౯౯ ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేన సహసా సహ ।
ద్విషన్తం మహ్యం రన్ధయన్మో అహం ద్విషతే రధమ్ ॥ ౧౩

దశమోఽనువాకః (౫౧) ఏకపంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః- సవ్య ఆంగిరసః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౯,౧౦ జగతీ, ౨,౫,౮ విరాడ్జగతీ, ౩,౪ భురిక్త్రిష్టుప్, ౬,౭ త్రిష్టుప్, ౧౧-౧౩ నిచృజ్జగతీ, ౧౪,౧౫ విరాట్ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౫,౮-౧౩ నిషాదః, ౩,౪,౬,౭,౧౪,౧౫ ధైవతః॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౬౦౦ అభి త్యం మేషం పురుహూతమృగ్మియమిన్ద్రం గీర్భిర్మదతా వస్వో అర్ణవమ్ ।
యస్య ద్యావో న విచరన్తి మానుషా భుజే మంహిష్ఠమభి విప్రమర్చత ॥ ౧

౬౦౧ అభీమవన్వన్త్స్వభిష్టిమూతయోఽన్తరిక్షప్రాం తవిషీభిరావృతమ్ ।
ఇన్ద్రం దక్షాస ఋభవో మదచ్యుతం శతక్రతుం జవనీ సూనృతారుహత్ ॥ ౨

౬౦౨ త్వం గోత్రమఙ్గిరోభ్యోఽవృణోరపోతాత్రయే శతదురేషు గాతువిత్ ।
ససేన చిద్విమదాయావహో వస్వాజావద్రిం వావసానస్య నర్తయన్ ॥ ౩

౬౦౩ త్వమపామపిధానావృణోరపాధారయః పర్వతే దానుమద్వసు ।
వృత్రం యదిన్ద్ర శవసావధీరహిమాదిత్సూర్యం దివ్యారోహయో దృశే ॥ ౪

౬౦౪ త్వం మాయాభిరప మాయినోఽధమః స్వధాభిర్యే అధి శుప్తావజుహ్వత । త్వం
పిప్రోర్నృమణః ప్రారుజః పురః ప్ర ఋజిశ్వానం దస్యుహత్యేష్వావిథ ॥ ౫

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౬౦౫ త్వం కుత్సం శుష్ణహత్యేష్వావిథారన్ధయోఽతిథిగ్వాయ శమ్బరమ్ ।
మహాన్తం చిదర్బుదం ని క్రమీః పదా సనాదేవ దస్యుహత్యాయ జజ్ఞిషే ॥ ౬

౬౦౬ త్వే విశ్వా తవిషీ సధ్ర్యగ్ఘితా తవ రాధః సోమపీథాయ హర్షతే ।
తవ వజ్రశ్చికితే బాహ్వోర్హితో వృశ్చా శత్రోరవ విశ్వాని వృష్ణ్యా ॥ ౭

౬౦౭ వి జానీహ్యార్యాన్యే చ దస్యవో బర్హిష్మతే రన్ధయా శాసదవ్రతాన్ ।
శాకీ భవ యజమానస్య చోదితా విశ్వేత్తా తే సధమాదేషు చాకన ॥ ౮

౬౦౮ అనువ్రతాయ రన్ధయన్నపవ్రతానాభూభిరిన్ద్రః శ్నథయన్ననాభువః ।
వృద్ధస్య చిద్వర్ధతో ద్యామినక్షతః స్తవానో వమ్రో వి జఘాన సందిహః ॥ ౯

౬౦౯ తక్షద్యత్త ఉశనా సహసా సహో వి రోదసీ మజ్మనా బాధతే శవః ।
ఆ త్వా వాతస్య నృమణో మనోయుజ ఆ పూర్యమాణమవహన్నభి శ్రవః ॥ ౧౦

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౬౧౦ మన్దిష్ట యదుశనే కావ్యే సచాఁ ఇన్ద్రో వఙ్కూ వఙ్కుతరాధి తిష్ఠతి ।
ఉగ్రో యయిం నిరపః స్రోతసాసృజద్వి శుష్ణస్య దృంహితా ఐరయత్పురః ॥ ౧౧

౬౧౧ ఆ స్మా రథం వృషపాణేషు తిష్ఠసి శార్యాతస్య ప్రభృతా యేషు మన్దసే ।
ఇన్ద్ర యథా సుతసోమేషు చాకనోఽనర్వాణం శ్లోకమా రోహసే దివి ॥ ౧౨

౬౧౨ అదదా అర్భాం మహతే వచస్యవే కక్షీవతే వృచయామిన్ద్ర సున్వతే ।
మేనాభవో వృషణశ్వస్య సుక్రతో విశ్వేత్తా తే సవనేషు ప్రవాచ్యా ॥ ౧౩

౬౧౩ ఇన్ద్రో అశ్రాయి సుధ్యో నిరేకే పజ్రేషు స్తోమో దుర్యో న యూపః ।
అశ్వయుర్గవ్యూ రథయుర్వసూయురిన్ద్ర ఇద్రాయః క్షయతి ప్రయన్తా ॥ ౧౪

౬౧౪ ఇదం నమో వృషభాయ స్వరాజే సత్యశుష్మాయ తవసేఽవాచి ।
అస్మిన్నిన్ద్ర వృజనే సర్వవీరాః స్మత్సూరిభిస్తవ శర్మన్స్యామ ॥ ౧౫

(౫౨) ద్విపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - సవ్య ఆఙ్గిరసః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౮ భురిక్త్రిష్టుప్, ౨,౩,౪ నిచృజ్జగతీ, ౫,౧౪ జగతీ, ౬,౧౧ విరాడ్ జగతీ ౭ త్రిష్టుప్ ౯,౧౦ స్వరాట్ త్రిష్టుప్, ౧౨,౧౩,౧౫ నిచృత్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౭-౯,౧౦,౧౨,౧౩,౧౫ ధైవతః, ౨-౬,౧౧,౧౪ నిషాదః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౬౧౫ త్యం సు మేషం మహయా స్వర్విదం శతం యస్య సుభ్వః సాకమీరతే ।
అత్యం న వాజం హవనస్యదం రథమేన్ద్రం వవృత్యామవసే సువృక్తిభిః ॥ ౧

౬౧౬ స పర్వతో న ధరుణేష్వచ్యుతః సహస్రమూతిస్తవిషీషు వావృధే ।
ఇన్ద్రో యద్వృత్రమవధీన్నదీవృతముబ్జన్నర్ణాంసి జర్హృషాణో అన్ధసా ॥ ౨

౬౧౭ స హి ద్వరో ద్వరిషు వవ్ర ఊధని చన్ద్రబుధ్నో మదవృద్ధో మనీషిభిః ।
ఇన్ద్రం తమహ్వే స్వపస్యయా ధియా మంహిష్ఠరాతిం స హి పప్రిరన్ధసః ॥ ౩

౬౧౮ ఆ యం పృణన్తి దివి సద్మబర్హిషః సముద్రం న సుభ్వః స్వా అభిష్టయః ।
తం వృత్రహత్యే అను తస్థురూతయః శుష్మా ఇన్ద్రమవాతా అహ్రుతప్సవః ॥ ౪

౬౧౯ అభి స్వవృష్టిం మదే అస్య యుధ్యతో రఘ్వీరివ ప్రవణే సస్రురూతయః ।
ఇన్ద్రో యద్వజ్రీ ధృషమాణో అన్ధసా భినద్వలస్య పరిధీఁరివ త్రితః ॥ ౫

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౬౨౦ పరీం ఘృణా చరతి తిత్విషే శవోఽపో వృత్వీ రజసో బుధ్నమాశయత్ ।
వృత్రస్య యత్ప్రవణే దుర్గృభిశ్వనో నిజఘన్థ హన్వోరిన్ద్ర తన్యతుమ్ ॥ ౬

౬౨౧ హ్రదం న హి త్వా న్యృషన్త్యూర్మయో బ్రహ్మాణీన్ద్ర తవ యాని వర్ధనా ।
త్వష్టా చిత్తే యుజ్యం వావృధే శవస్తతక్ష వజ్రమభిభూత్యోజసమ్ ॥ ౭

౬౨౨ జఘన్వాఁ ఉ హరిభిః సమ్భృతక్రతవిన్ద్ర వృత్రం మనుషే గాతుయన్నపః ।
అయచ్ఛథా బాహ్వోర్వజ్రమాయసమధారయో దివ్యా సూర్యం దృశే ॥ ౮

౬౨౩ బృహత్స్వశ్చన్ద్రమమవద్యదుక్థ్యమకృణ్వత భియసా రోహణం దివః ।
యన్మానుషప్రధనా ఇన్ద్రమూతయః స్వర్నృషాచో మరుతోఽమదన్నను ॥ ౯

౬౨౪ ద్యౌశ్చిదస్యామవాఁ అహేః స్వనాదయోయవీద్భియసా వజ్ర ఇన్ద్ర తే ।
వృత్రస్య యద్బద్బధానస్య రోదసీ మదే సుతస్య శవసాభినచ్ఛిరః ॥ ౧౦

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౬౨౫ యదిన్న్విన్ద్ర పృథివీ దశభుజిరహాని విశ్వా తతనన్త కృష్టయః ।
అత్రాహ తే మఘవన్విశ్రుతం సహో ద్యామను శవసా బర్హణా భువత్ ॥ ౧౧

౬౨౬ త్వమస్య పారే రజసో వ్యోమనః స్వభూత్యోజా అవసే ధృషన్మనః ।
చకృషే భూమిం ప్రతిమానమోజసోఽపః స్వః పరిభూరేష్యా దివమ్ ॥ ౧౨

౬౨౭ త్వం భువః ప్రతిమానం పృథివ్యా ఋష్వవీరస్య బృహతః పతిర్భూః ।
విశ్వమాప్రా అన్తరిక్షం మహిత్వా సత్యమద్ధా నకిరన్యస్త్వావాన్ ॥ ౧౩

౬౨౮ న యస్య ద్యావాపృథివీ అను వ్యచో న సిన్ధవో రజసో అన్తమానశుః ।
నోత స్వవృష్టిం మదే అస్య యుధ్యత ఏకో అన్యచ్చకృషే విశ్వమానుషక్ ॥ ౧౪

౬౨౯ అర్చన్నత్ర మరుతః సస్మిన్నాజౌ విశ్వే దేవాసో అమదన్నను త్వా ।
వృత్రస్య యద్భృష్టిమతా వధేన ని త్వమిన్ద్ర ప్రత్యానం జఘన్థ ॥ ౧౫

(౫౩) త్రిపంచాశం సూక్తమ్

ఋషి- సవ్య ఆంగిరసః। దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౩ విచృజ్జగతీ, ౨ భురిగ్జగతీ, ౪ జగతీ, ౫,౭ విరాడ్జగతీ, ౬,౮,౯ త్రిష్టుప్, ౧౦ భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౧ సతఃపంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౫,౭ నిషాదః ౬,౮-౧౦ ధైవతః ౧౧ పంచమః

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౬౩౦ న్యూషు వాచం ప్ర మహే భరామహే గిర ఇన్ద్రాయ సదనే వివస్వతః ।
నూ చిద్ధి రత్నం ససతామివావిదన్న దుష్టుతిర్ద్రవిణోదేషు శస్యతే ॥ ౧

౬౩౧ దురో అశ్వస్య దుర ఇన్ద్ర గోరసి దురో యవస్య వసున ఇనస్పతిః ।
శిక్షానరః ప్రదివో అకామకర్శనః సఖా సఖిభ్యస్తమిదం గృణీమసి ॥ ౨

౬౩౨ శచీవ ఇన్ద్ర పురుకృద్ద్యుమత్తమ తవేదిదమభితశ్చేకితే వసు ।
అతః సంగృభ్యాభిభూత ఆ భర మా త్వాయతో జరితుః కామమూనయీః ॥ ౩

౬౩౩ ఏభిర్ద్యుభిః సుమనా ఏభిరిన్దుభిర్నిరున్ధానో అమతిం గోభిరశ్వినా ।
ఇన్ద్రేణ దస్యుం దరయన్త ఇన్దుభిర్యుతద్వేషసః సమిషా రభేమహి ॥ ౪

౬౩౪ సమిన్ద్ర రాయా సమిషా రభేమహి సం వాజేభిః పురుశ్చన్ద్రైరభిద్యుభిః ।
సం దేవ్యా ప్రమత్యా వీరశుష్మయా గోఅగ్రయాశ్వావత్యా రభేమహి ॥ ౫

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౬౩౫ తే త్వా మదా అమదన్తాని వృష్ణ్యా తే సోమాసో వృత్రహత్యేషు సత్పతే ।
యత్కారవే దశ వృత్రాణ్యప్రతి బర్హిష్మతే ని సహస్రాణి బర్హయః ॥ ౬

౬౩౬ యుధా యుధముప ఘేదేషి ధృష్ణుయా పురా పురం సమిదం హంస్యోజసా ।
నమ్యా యదిన్ద్ర సఖ్యా పరావతి నిబర్హయో నముచిం నామ మాయినమ్ ॥ ౭

౬౩౭ త్వం కరఞ్జముత పర్ణయం వధీస్తేజిష్ఠయాతిథిగ్వస్య వర్తనీ ।

త్వం శతా వఙ్గృదస్యాభినత్పురోఽనానుదః పరిషూతా ఋజిశ్వనా ॥ ౮

౬౩౮ త్వమేతాఞ్జనరాజ్ఞో ద్విర్దశాబన్ధునా సుశ్రవసోపజగ్ముషః ।
షష్టిం సహస్రా నవతిం నవ శ్రుతో ని చక్రేణ రథ్యా దుష్పదావృణక్ ॥ ౯

౬౩౯ త్వమావిథ సుశ్రవసం తవోతిభిస్తవ త్రామభిరిన్ద్ర తూర్వయాణమ్ ।
త్వమస్మై కుత్సమతిథిగ్వమాయుం మహే రాజ్ఞే యూనే అరన్ధనాయః ॥ ౧౦

౬౪౦ య ఉదృచీన్ద్ర దేవగోపాః సఖాయస్తే శివతమా అసామ ।
త్వాం స్తోషామ త్వయా సువీరా ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరం దధానాః ॥ ౧౧

(౫౪) చతుఃపంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః- సవ్యఆంగిరసః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౪,౧౦ విరాడ్ జగతీ, ౨,౩,౫ నిచృజ్జగతీ, ౬ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౭ జగతీ, ౮,౯,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౫,౭,౧౦ నిషాదః, ౬,౮,౯,౧౧ ధైవతః॥

అథ సప్తదశో వర్గః॥౧౭॥

౬౪౧ మా నో అస్మిన్మఘవన్పృత్స్వంహసి నహి తే అన్తః శవసః పరీణశే ।
అక్రన్దయో నద్యో రోరువద్వనా కథా న క్షోణీర్భియసా సమారత ॥ ౧

౬౪౨ అర్చా శక్రాయ శాకినే శచీవతే శృణ్వన్తమిన్ద్రం మహయన్నభిష్టుహి ।
యో ధృష్ణునా శవసా రోదసీ ఉభే వృషా వృషత్వా వృషభో న్యృఞ్జతే ॥ ౨

౬౪౩ అర్చా దివే బృహతే శూష్యం వచః స్వక్షత్రం యస్య ధృషతో ధృషన్మనః ।
బృహచ్ఛ్రవా అసురో బర్హణా కృతః పురో హరిభ్యాం వృషభో రథో హి షః ॥ ౩

౬౪౪ త్వం దివో బృహతః సాను కోపయోఽవ త్మనా ధృషతా శమ్బరం భినత్ ।
యన్మాయినో వ్రన్దినో మన్దినా ధృషచ్ఛితాం గభస్తిమశనిం పృతన్యసి ॥ ౪

౬౪౫ ని యద్వృణక్షి శ్వసనస్య మూర్ధని శుష్ణస్య చిద్వ్రన్దినో రోరువద్వనా ।
ప్రాచీనేన మనసా బర్హణావతా యదద్యా చిత్కృణవః కస్త్వా పరి ॥ ౫

అథాష్టాదశో వర్గః॥౧౮॥

౬౪౬ త్వమావిథ నర్యం తుర్వశం యదుం త్వం తుర్వీతిం వయ్యం శతక్రతో ।
త్వం రథమేతశం కృత్వ్యే ధనే త్వం పురో నవతిం దమ్భయో నవ ॥ ౬

౬౪౭ స ఘా రాజా సత్పతిః శూశువజ్జనో రాతహవ్యః ప్రతి యః శాసమిన్వతి ।
ఉక్థా వా యో అభిగృణాతి రాధసా దానురస్మా ఉపరా పిన్వతే దివః ॥ ౭

౬౪౮ అసమం క్షత్రమసమా మనీషా ప్ర సోమపా అపసా సన్తు నేమే ।
యే త ఇన్ద్ర దదుషో వర్ధయన్తి మహి క్షత్రం స్థవిరం వృష్ణ్యం చ ॥ ౮

౬౪౯ తుభ్యేదేతే బహులా అద్రిదుగ్ధాశ్చమూషదశ్చమసా ఇన్ద్రపానాః ।
వ్యశ్నుహి తర్పయా కామమేషామథా మనో వసుదేయాయ కృష్వ ॥ ౯

౬౫౦ అపామతిష్ఠద్ధరుణహ్వరం తమోఽన్తర్వృత్రస్య జఠరేషు పర్వతః ।
అభీమిన్ద్రో నద్యో వవ్రిణా హితా విశ్వా అనుష్ఠాః ప్రవణేషు జిఘ్నతే ॥ ౧౦

౬౫౧ స శేవృధమధి ధా ద్యుమ్నమస్మే మహి క్షత్రం జనాషాళిన్ద్ర తవ్యమ్ ।
రక్షా చ నో మఘోనః పాహి సూరీన్రాయే చ నః స్వపత్యా ఇషే ధాః ॥ ౧౧

(౫౫) పంచపంచాశంసూక్తమ్

ఋషిః- సవ్య ఆంగిరసః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౪ జగతీ, ౨,౫-౭ నిచృజ్జగతీ, ౩,౮ విరాడ్ జగతీ॥ స్వరః- నిషాదః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః॥ ౧౯॥

౬౫౨ దివశ్చిదస్య వరిమా వి పప్రథ ఇన్ద్రం న మహ్నా పృథివీ చన ప్రతి।
భీమస్తువిష్మాఞ్చర్షణిభ్య ఆతపః శిశీతే వజ్రం తేజసే న వంసగః॥ ౧

౬౫౩ సో అర్ణవో న నద్యః సముద్రియః ప్రతి గృభ్ణాతి విశ్రితా వరీమభిః।
ఇన్ద్రః సోమస్య పీతయే వృషాయతే సనాత్స యుధ్మ ఓజసా పనస్యతే॥ ౨

౬౫౪ త్వం తమిన్ద్ర పర్వతం న భోజసే మహో నృమ్ణస్య ధర్మణామిరజ్యసి।
ప్ర వీర్యేణ దేవతాతి చేకితే విశ్వస్మా ఉగ్రః కర్మణే పురోహితః॥ ౩

౬౫౫ స ఇద్వనే నమస్యుభిర్వచస్యతే చారు జనేషు ప్రబ్రువాణ ఇన్ద్రియమ్।
వృషా ఛన్దుర్భవతి హర్యతో వృషా క్షేమేణ ధేనాం మఘవా యదిన్వతి॥ ౪

౬౫౬ స ఇన్మహాని సమిథాని మజ్మనా కృణోతి యుధ్మ ఓజసా జనేభ్యః।
అధా చన శ్రద్దధతి త్విషీమత ఇన్ద్రాయ వజ్రం నిఘనిఘ్నతే వధమ్॥ ౫

అథ వింశో వర్గః॥ ౨౦॥

౬౫౭ స హి శ్రవస్యుః సదనాని కృత్రిమా క్ష్మయా వృధాన ఓజసా వినాశయన్।
జ్యోతీంషి కృణ్వన్నవృకాణి యజ్యవేఽవ సుక్రతుః సర్తవా అపః సృజత్॥ ౬

౬౫౮ దానాయ మనః సోమపావన్నస్తు తేఽర్వాఞ్చా హరీ వన్దనశ్రుదా కృధి।
యమిష్ఠాసః సారథయో య ఇన్ద్ర తే న త్వా కేతా ఆ దభ్నువన్తి భూర్ణయః॥ ౭

౬౫౯ అప్రక్షితం వసు బిభర్షి హస్తయోరషాళ్హం సహస్తన్వి శ్రుతో దధే।
ఆవృతాసోఽవతాసో న కర్తృభిస్తనూషు తే క్రతవ ఇన్ద్ర భూరయః॥ ౮

(౫౬) షట్పంచాశంసూక్తమ్

ఋషిః- సవ్య ఆంగిరసః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౪ నిచృజ్జగతీ, ౨ జగతీ, ౫ త్రిష్టుప్, ౬ భురిక్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౪ నిషాదః, ౫,౬ ధైవతః॥

అథ ఏకవింశో వర్గః॥ ౨౧॥

౬౬౦ ఏష ప్ర పూర్వీరవ తస్య చమ్రిషోఽత్యో న యోషాముదయంస్త భుర్వణిః।
దక్షం మహే పాయయతే హిరణ్యయం రథమావృత్యా హరియోగమృభ్వసమ్॥ ౧

౬౬౧ తం గూర్తయో నేమన్నిషః పరీణసః సముద్రం న సంచరణే సనిష్యవః।
పతిం దక్షస్య విదథస్య నూ సహో గిరిం న వేనా అధి రోహ తేజసా॥ ౨

౬౬౨ స తుర్వణిర్మహాఁ అరేణు పౌంస్యే గిరేర్భృష్టిర్న భ్రాజతే తుజా శవః।
యేన శుష్ణం మాయినమాయసో మదే దుధ్ర ఆభూషు రామయన్ని దామని॥ ౩

౬౬౩ దేవీ యది తవిషీ త్వావృధోతయ ఇన్ద్రం సిషక్త్యుషసం న సూర్యః।
యో ధృష్ణునా శవసా బాధతే తమ ఇయర్తి రేణుం బృహదర్హరిష్వణిః॥ ౪

౬౬౪ వి యత్తిరో ధరుణమచ్యుతం రజోఽతిష్ఠిపో దివ ఆతాసు బర్హణా।
స్వర్మీళ్హే యన్మద ఇన్ద్ర హర్ష్యాహన్వృత్రం నిరపామౌబ్జో అర్ణవమ్॥ ౫

౬౬౫ త్వం దివో ధరుణం ధిష ఓజసా పృథివ్యా ఇన్ద్ర సదనేషు మాహినః।

త్వం సుతస్య మదే అరిణా అపో వి వృత్రస్య సమయా పాష్యారుజః ॥ ౬

(౫౭) సప్తపంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః- సవ్య ఆంగిరసః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః-౧,౨,౪ జగతీ, ౩ విరాడ్జగతీ, ౫ భురిక్త్రిష్టుప్,౬ నిచృజ్జగతీ॥ స్వరః-౧-౪,౬ నిషాదః, ౫ ధైవతః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః॥౨౨॥

౬౬౬ ప్ర మంహిష్ఠాయ బృహతే బృహద్రయే సత్యశుష్మాయ తవసే మతిం భరే ।
అపామివ ప్రవణే యస్య దుర్ధరం రాధో విశ్వాయు శవసే అపావృతమ్ ॥ ౧

౬౬౭ అధ తే విశ్వమను హాసదిష్టయ ఆపో నిమ్నేవ సవనా హవిష్మతః ।
యత్పర్వతే న సమశీత హర్యత ఇన్ద్రస్య వజ్రః శ్నథితా హిరణ్యయః ॥ ౨

౬౬౮ అస్మై భీమాయ నమసా సమధ్వర ఉషో న శుభ్ర ఆ భరా పనీయసే ।
యస్య ధామ శ్రవసే నామేన్ద్రియం జ్యోతిరకారి హరితో నాయసే ॥ ౩

౬౬౯ ఇమే త ఇన్ద్ర తే వయం పురుష్టుత యే త్వారభ్య చరామసి ప్రభూవసో ।
నహి త్వదన్యో గిర్వణో గిరః సఘత్ క్షోణీరివ ప్రతి నో హర్య తద్వచః ॥ ౪

౬౭౦ భూరి త ఇన్ద్ర వీర్యం తవ స్మస్యస్య స్తోతుర్మఘవన్కామమా పృణ ।
అను తే ద్యౌర్బృహతీ వీర్యం మమ ఇయం చ తే పృథివీ నేమ ఓజసే ॥ ౫

౬౭౧ త్వం తమిన్ద్ర పర్వతం మహామురుం వజ్రేణ వజ్రిన్పర్వశశ్చకర్తిథ ।
అవాసృజో నివృతాః సర్తవా అపః సత్రా విశ్వం దధిషే కేవలం సహః ॥ ౬

ఏకాదశోఽనువాకః (౫౮) అష్టపంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః- నోధా గౌతమః ॥ దేవతా- అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౫ జగతీ, ౨ విరాడ్జగతీ, ౩ త్రిష్టుప్,౪ నిచృజ్జగతీ, ౬,౭,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౮ విరాట్ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౪,౫ నిషాదః, ౩,౬-౯ ధైవతః॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః॥౨౩॥

౬౭౨ నూ చిత్సహోజా అమృతో ని తున్దతే హోతా యద్దూతో అభవద్వివస్వతః ।
వి సాధిష్ఠేభిః పథిభీ రజో మమ ఆ దేవతాతా హవిషా వివాసతి ॥ ౧

౬౭౩ ఆ స్వమద్మ యువమానో అజరస్తృష్వవిష్యన్నతసేషు తిష్ఠతి ।
అత్యో న పృష్ఠం ప్రుషితస్య రోచతే దివో న సాను స్తనయన్నచిక్రదత్ ॥ ౨

౬౭౪ క్రాణా రుద్రేభిర్వసుభిః పురోహితో హోతా నిషత్తో రయిషాళమర్త్యః ।
రథో న విక్ష్వృఞ్జసాన ఆయుషు వ్యానుషగ్వార్యా దేవ ఋణ్వతి ॥ ౩

౬౭౫ వి వాతజూతో అతసేషు తిష్ఠతే వృథా జుహూభిః సృణ్యా తువిష్వణిః ।
తృషు యదగ్నే వనినో వృషాయసే కృష్ణం త ఏమ రుశదూర్మే అజర ॥ ౪

౬౭౬ తపుర్జమ్భో వన ఆ వాతచోదితో యూథే న సాహ్వాఁ అవ వాతి వంసగః ।
అభివ్రజన్నక్షితం పాజసా రజః స్థాతుశ్చరథం భయతే పతత్రిణః ॥ ౫

అథ చతుర్వింశో వర్గః॥౨౪॥

౬౭౭ దధుష్ట్వా భృగవో మానుషేష్వా రయిం న చారుం సుహవం జనేభ్యః ।
హోతారమగ్నే అతిథిం వరేణ్యం మిత్రం న శేవం దివ్యాయ జన్మనే ॥ ౬

౬౭౮ హోతారం సప్త జుహ్వో౩ యజిష్ఠం యం వాఘతో వృణతే అధ్వరేషు।
అగ్నిం విశ్వేషామరతిం వసూనాం సపర్యామి ప్రయసా యామి రత్నమ్॥ ౭

౬౭౯ అచ్ఛిద్రా సూనో సహసో నో అద్య స్తోతృభ్యో మిత్రమహః శర్మ యచ్ఛ।
అగ్నే గృణన్తమంహస ఉరుష్యోర్జో నపాత్పూర్భిరాయసీభిః॥ ౮

౬౮౦ భవా వరూథం గృణతే విభావో భవా మఘవన్మఘవద్భ్యః శర్మ।
ఉరుష్యాగ్నే అంహసో గృణన్తం ప్రాతర్మక్షూ ధియావసుర్జగమ్యాత్॥ ౯

(౫౯) ఏకోనషష్టితమంసూక్తమ్

ఋషి- నోధాగౌతమః॥ దేవతా - అగ్నిర్వైశ్వానరః॥ ఛన్దః- ౧ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౪ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౩ పంక్తిః, ౫-౭ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౪-౭ ధైవతః, ౩ పంచమః॥

అథపఞ్చవింశోవర్గః॥౨౫॥

౬౮౧ వయా ఇదగ్నే అగ్నయస్తే అన్యే త్వే విశ్వే అమృతా మాదయన్తే।
వైశ్వానర నాభిరసి క్షితీనాం స్థూణేవ జనాఁ ఉపమిద్యయన్థ॥ ౧

౬౮౨ మూర్ధా దివో నాభిరగ్నిః పృథివ్యా అథాభవదరతీ రోదస్యోః।
తం త్వా దేవాసోఽజనయన్త దేవం వైశ్వానర జ్యోతిరిదార్యాయ॥ ౨

౬౮౩ ఆ సూర్యే న రశ్మయో ధ్రువాసో వైశ్వానరే దధిరేఽగ్నా వసూని।
యా పర్వతేష్వోషధీష్వప్సు యా మానుషేష్వసి తస్య రాజా॥ ౩

౬౮౪ బృహతీ ఇవ సూనవే రోదసీ గిరో హోతా మనుష్యో౩ న దక్షః।
స్వర్వతే సత్యశుష్మాయ పూర్వీర్వైశ్వానరాయ నృతమాయ యహ్వీః॥ ౪

౬౮౫ దివశ్చిత్తే బృహతో జాతవేదో వైశ్వానర ప్ర రిరిచే మహిత్వమ్।
రాజా కృష్టీనామసి మానుషీణాం యుధా దేవేభ్యో వరివశ్చకర్థ॥ ౫

౬౮౬ ప్ర నూ మహిత్వం వృషభస్య వోచం యం పూరవో వృత్రహణం సచన్తే।
వైశ్వానరో దస్యుమగ్నిర్జఘన్వాఁ అధూనోత్కాష్ఠా అవ శమ్బరం భేత్॥ ౬

౬౮౭ వైశ్వానరో మహిమ్నా విశ్వకృష్టిర్భరద్వాజేషు యజతో విభావా।
శాతవనేయే శతినీభిరగ్నిః పురుణీథే జరతే సూనృతావాన్॥ ౭

(౬౦) షష్టితమంసూక్తమ్

ఋషి- నోధాగౌతమః॥ దేవతా - అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨,౪ భురిక్పంక్తిః, ౩,౫ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౩,౫ ధైవతః, ౨,౪ పంచమః॥

అథషడ్వింశోవర్గః॥౨౬॥

౬౮౮ వహ్నిం యశసం విదథస్య కేతుం సుప్రావ్యం దూతం సద్యోఅర్థమ్।
ద్విజన్మానం రయిమివ ప్రశస్తం రాతిం భరద్భృగవే మాతరిశ్వా॥ ౧

౬౮౯ అస్య శాసురుభయాసః సచన్తే హవిష్మన్త ఉశిజో యే చ మర్తాః।
దివశ్చిత్పూర్వో న్యసాది హోతాపృచ్ఛ్యో విశ్పతిర్విక్షు వేధాః॥ ౨

౬౯౦ తం నవ్యసీ హృద ఆ జాయమానమస్మత్సుకీర్తిర్మధుజిహ్వమశ్యాః।
యమృత్విజో వృజనే మానుషాసః ప్రయస్వన్త ఆయవో జీజనన్త॥ ౩

౬౯౧ ఉశిక్పావకో వసుర్మానుషేషు వరేణ్యో హోతాధాయి విక్షు।
దమూనా గృహపతిర్దమ ఆఁ అగ్నిర్భువద్రయిపతీ రయీణామ్॥ ౪

౬౯౨ తం త్వా వయం పతిమగ్నే రయీణాం ప్ర శంసామో మతిభిర్గోతమాసః ।
ఆశుం న వాజంభరం మర్జయంతః ప్రాతర్మక్షూ ధియావసుర్జగమ్యాత్ ॥ ౫

(౬౧) ఏకషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- నోధా గౌతమః॥ దేవతా- ఇంద్రః॥ ఛందః- ౧,౧౪,౧౬ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨,౭,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩,౪,౬,౮,౧౦,౧౨ పంక్తిః, ౫,౧౫ విరాట్పంక్తిః, ౧౧ భురిక్పంక్తిః, ౧౩ నిచృత్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧,౨,౭,౯,౧౪,౧౬ ధైవతః, ౩-౬,౮,౧౦-౧౩,౧౫ పంచమః॥

అథ సప్తవింశో వర్గః॥౨౭॥

౬౯౩ అస్మా ఇదు ప్ర తవసే తురాయ ప్రయో న హర్మి స్తోమం మాహినాయ ।
ఋచీషమాయాధ్రిగవ ఓహమింద్రాయ బ్రహ్మాణి రాతతమా ॥ ౧

౬౯౪ అస్మా ఇదు ప్రయ ఇవ ప్ర యంసి భరామ్యాంగూషం బాధే సువృక్తి ।
ఇంద్రాయ హృదా మనసా మనీషా ప్రత్నాయ పత్యే ధియో మర్జయంత ॥ ౨

౬౯౫ అస్మా ఇదు త్యముపమం స్వర్షాం భరామ్యాంగూషమాస్యేన ।
మంహిష్ఠమచ్ఛోక్తిభిర్మతీనాం సువృక్తిభిః సూరిం వావృధధ్యై ॥ ౩

౬౯౬ అస్మా ఇదు స్తోమం సం హినోమి రథం న తష్టేవ తత్సినాయ ।
గిరశ్చ గిర్వాహసే సువృక్తీంద్రాయ విశ్వమిన్వం మేధిరాయ ॥ ౪

౬౯౭ అస్మా ఇదు సప్తిమివ శ్రవస్యేంద్రాయార్కం జుహ్వా సమంజే ।
వీరం దానౌకసం వందధ్యై పురాం గూర్తశ్రవసం దర్మాణమ్ ॥ ౫

అథ అష్టావింశో వర్గః॥౨౮॥

౬౯౮ అస్మా ఇదు త్వష్టా తక్షద్వజ్రం స్వపస్తమం స్వర్యం౧ రణాయ ।
వృత్రస్య చిద్విదద్యేన మర్మ తుజన్నీశానస్తుజతా కియేధాః ॥ ౬

౬౯౯ అస్యేదు మాతుః సవనేషు సద్యో మహః పితుం పపివాంచార్వన్నా ।
ముషాయద్విష్ణుః పచతం సహీయాన్విధ్యద్వరాహం తిరో అద్రిమస్తా ॥ ౭

౭౦౦ అస్మా ఇదు గ్నాశ్చిద్దేవపత్నీరింద్రాయార్కమహిహత్య ఊవుః ।
పరి ద్యావాపృథివీ జభ్ర ఉర్వీ నాస్య తే మహిమానం పరి ష్టః ॥ ౮

౭౦౧ అస్యేదేవ ప్ర రిరిచే మహిత్వం దివస్పృథివ్యాః పర్యంతరిక్షాత్ ।
స్వరాళింద్రో దమ ఆ విశ్వగూర్తః స్వరిరమత్రో వవక్షే రణాయ ॥ ౯

౭౦౨ అస్యేదేవ శవసా శుషంతం వి వృశ్చద్వజ్రేణ వృత్రమింద్రః ।
గా న వ్రాణా అవనీరముంచదభి శ్రవో దావనే సచేతాః ॥ ౧౦

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః॥౨౯॥

౭౦౩ అస్యేదు త్వేషసా రంత సింధవః పరి యద్వజ్రేణ సీమయచ్ఛత్ ।
ఈశానకృద్దాశుషే దశస్యన్తుర్వీతయే గాధం తుర్వణిః కః ॥ ౧౧

౭౦౪ అస్మా ఇదు ప్ర భరా తూతుజానో వృత్రాయ వజ్రమీశానః కియేధాః ।
గోర్న పర్వ వి రదా తిరశ్చేష్యన్నర్ణాంస్యపాం చరధ్యై ॥ ౧౨

౭౦౫ అస్యేదు ప్ర బ్రూహి పూర్వ్యాణి తురస్య కర్మాణి నవ్య ఉక్థైః ।
యుధే యదిష్ణాన ఆయుధాన్యృఘాయమాణో నిరిణాతి శత్రూన్ ॥ ౧౩

౭౦౬ అస్యేదు భియా గిరయశ్చ దృళ్హా ద్యావా చ భూమా జనుషస్తుజేతే।
ఉపో వేనస్య జోగువాన ఓణిం సద్యో భువద్వీర్యాయ నోధాః॥ ౧౪

౭౦౭ అస్మా ఇదు త్యదను దాయ్యేషామేకో యద్వవ్నే భూరేరీశానః।
ప్రైతశం సూర్యే పస్పృధానం సౌవశ్వ్యే సుష్విమావదిన్ద్రః॥ ౧౫

౭౦౮ ఏవా తే హారియోజనా సువృక్తీన్ద్ర బ్రహ్మాణి గోతమాసో అక్రన్।
ఏషు విశ్వపేశసం ధియం ధాః ప్రాతర్మక్షూ ధియావసుర్జగమ్యాత్॥ ౧౬

ఇతి ప్రథమాష్టకే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

అథ పఞ్చమోఽధ్యాయః

(౬౨) ద్విషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- నోధాగౌతమః- దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧.౪.౬ విరాడార్షీత్రిష్టుప్, ౨,౫,౯ నిచృదార్షీత్రిష్టుప్, ౩,౭,౮ భురిగార్షీపంక్తిః, ౧౦-౧౩ ఆర్షీత్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౪-౬ ,౯-౧౩ ధైవతః,౩,౭,౮ పంచమః॥

అథ ప్రథమో వర్గః॥౧॥

౭౦౯ ప్ర మన్మహే శవసానాయ శూషమాఙ్గూషం గిర్వణసే అఙ్గిరస్వత్।
సువృక్తిభిః స్తువత ఋగ్మియాయార్చామార్కం నరే విశ్రుతాయ॥ ౧

౭౧౦ ప్ర వో మహే మహి నమో భరధ్వమాఙ్గూష్యం శవసానాయ సామ।
యేనా నః పూర్వే పితరః పదజ్ఞా అర్చన్తో అఙ్గిరసో గా అవిన్దన్॥ ౨

౭౧౧ ఇన్ద్రస్యాఙ్గిరసాం చేష్టౌ విదత్సరమా తనయాయ ధాసిమ్।
బృహస్పతిర్భినదద్రిం విదద్గాః సముస్రియాభిర్వావశన్త నరః॥ ౩

౭౧౨ స సుష్టుభా స స్తుభా సప్త విప్రైః స్వరేణాద్రిం స్వర్యో నవగ్వైః।
సరణ్యుభిః ఫలిగమిన్ద్ర శక్ర వలం రవేణ దరయో దశగ్వైః॥ ౪

౭౧౩ గృణానో అఙ్గిరోభిర్దస్మ వి వరుషసా సూర్యేణ గోభిరన్ధః।
వి భూమ్యా అప్రథయ ఇన్ద్ర సాను దివో రజ ఉపరమస్తభాయః॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౭౧౪ తదు ప్రయక్షతమమస్య కర్మ దస్మస్య చారుతమమస్తి దంసః।
ఉపహ్వరే యదుపరా అపిన్వన్మధ్వర్ణసో నద్యశ్చతస్రః॥ ౬

౭౧౫ ద్వితా వి వవ్రే సనజా సనీళే అయాస్యః స్తవమానేభిరర్కైః।
భగో న మేనే పరమే వ్యోమన్నధారయద్రోదసీ సుదంసాః॥ ౭

౭౧౬ సనాద్దివం పరి భూమా విరూపే పునర్భువా యువతీ స్వేభిరేవైః।
కృష్ణేభిరక్తోషా రుశద్భిర్వపుర్భిరా చరతో అన్యాన్యా॥ ౮

౭౧౭ సనేమి సఖ్యం స్వపస్యమానః సూనుర్దాధార శవసా సుదంసాః।
ఆమాసు చిద్దధిషే పక్వమన్తః పయః కృష్ణాసు రుశద్రోహిణీషు॥ ౯

౭౧౮ సనాత్సనీళా అవనీరవాతా వ్రతా రక్షన్తే అమృతాః సహోభిః।
పురు సహస్రా జనయో న పత్నీర్దువస్యన్తి స్వసారో అహ్రయాణమ్॥ ౧౦

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౭౧౯ సనాయువో నమసా నవ్యో అర్కైర్వసూయవో మతయో దస్మ దద్రుః।

పతిం న పత్నీరుశతీరుశన్తం స్పృశన్తి త్వా శవసావన్ మనీషాః ॥ ౧౧

౭౨౦ సనాదేవ తవ రాయో గభస్తౌ న క్షీయన్తే నోప దస్యన్తి దస్మ ।

ద్యుమాఁ అసి క్రతుమాఁ ఇన్ద్ర ధీరః శిక్షా శచీవస్తవ నః శచీభిః ॥ ౧౨

౭౨౧ సనాయతే గోతమ ఇన్ద్ర నవ్యమతక్షద్ బ్రహ్మ హరియోజనాయ ।

సునీథాయ నః శవసాన నోధాః ప్రాతర్మక్షూ ధియావసుర్జగమ్యాత్ ॥ ౧౩

(౬౩) త్రిషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- నోధా గౌతమః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౭,౯ భురిగార్షీపంక్తిః, ౨,౪ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౩ విరాట్పంక్తిః, ౫ భురిగార్షీజగతీ,౬ స్వరాడార్షీ బృహతీ॥ స్వరః- ౧,౩,౭-౯ పంచమః, ౨,౪ ధైవతః,౫ నిషాదః ౬ మధ్యమః॥

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౭౨౨ త్వం మహాఁ ఇన్ద్ర యో హ శుష్మైర్ద్యావా జజ్ఞానః పృథివీ అమే ధాః ।

యద్ధ తే విశ్వా గిరయశ్చిదభ్వా భియా దృళ్హాసః కిరణా నైజన్ ॥ ౧

౭౨౩ ఆ యద్ధరీ ఇన్ద్ర వివ్రతా వేరా తే వజ్రం జరితా బాహ్వోర్ధాత్ ।

యేనావిహర్యతక్రతో అమిత్రాన్ పుర ఇష్ణాసి పురుహూత పూర్వీః ॥ ౨

౭౨౪ త్వం సత్య ఇన్ద్ర ధృష్ణురేతాన్ త్వమృభుక్షా నర్యస్త్వం షాట్ ।

త్వం శుష్ణం వృజనే పృక్ష ఆణౌ యూనే కుత్సాయ ద్యుమతే సచాహన్ ॥ ౩

౭౨౫ త్వం హ త్యదిన్ద్ర చోదీః సఖా వృత్రం యద్వజ్రిన్ వృషకర్మన్నుభ్నాః ।

యద్ధ శూర వృషమణః పరాచైర్వి దస్యూఁర్యోనావకృతో వృథాషాట్ ॥ ౪

౭౨౬ త్వం హ త్యదిన్ద్రారిషణ్యన్ దృళ్హస్య చిన్మర్తానామజుష్టౌ ।

వ్యస్మదా కాష్ఠా అర్వతే వర్ఘనేవ వజ్రిఞ్ఛ్నథిహ్యమిత్రాన్ ॥ ౫

అథ పఞ్చమో వర్గః॥౫॥

౭౨౭ త్వాం హ త్యదిన్ద్రార్ణసాతౌ స్వర్మీళ్హే నర ఆజా హవన్తే ।

తవ స్వధావ ఇయమా సమర్య ఊతిర్వాజేష్వతసాయ్యా భూత్ ॥ ౬

౭౨౮ త్వం హ త్యదిన్ద్ర సప్త యుధ్యన్ పురో వజ్రిన్ పురుకుత్సాయ దర్దః ।

బర్హిర్న యత్సుదాసే వృథా వర్గంహో రాజన్ వరివః పూరవే కః ॥ ౭

౭౨౯ త్వం త్యాం న ఇన్ద్ర దేవ చిత్రామిషమాపో న పీపయః పరిజ్మన్ ।

యయా శూర ప్రత్యస్మభ్యం యంసి త్మనమూర్జం న విశ్వధ క్షరధ్యై ॥ ౮

౭౩౦ అకారి త ఇన్ద్ర గోతమేభిర్బ్రహ్మాణ్యోక్తా నమసా హరిభ్యామ్ ।

సుపేశసం వాజమా భరా నః ప్రాతర్మక్షూ ధియావసుర్జగమ్యాత్ ॥ ౯

(౬౪) చతుఃషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- నోధా గౌతమః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౪,౬,౯ విరాడ్జగతీ, ౨,౩,౫,౭,౧౦-౧౩ నిచృజ్జగతీ,౮,౧౪ జగతీ,౧౫ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౧౪ నిషాదః,౧౫ ధైవతః॥

అథ షష్ఠో వర్గః॥౬॥

౭౩౧ వృష్ణే శర్ధాయ సుమఖాయ వేధసే నోధః సువృక్తిం ప్ర భరా మరుద్భ్యః ।

అపో న ధీరో మనసా సుహస్త్యో గిరః సమఞ్జే విదథేష్వాభువః ॥ ౧

౭౩౨ తే జజ్ఞిరే దివ ఋష్వాస ఉక్షణో రుద్రస్య మర్యా అసురా అరేపసః ।

పావకాసః శుచయః సూర్యా ఇవ సత్వానో న ద్రప్సినో ఘోరవర్పసః ॥ ౨

౨౩౩ యువానో రుద్రా అజరా అభోగ్ఘనో వవక్షురధ్రిగావః పర్వతా ఇవ ।
దృళ్హా చిద్విశ్వా భువనాని పార్థివా ప్ర చ్యావయన్తి దివ్యాని మజ్మనా ॥ ౩

౨౩౪ చిత్రైరఞ్జిభిర్వపుషే వ్యఞ్జతే వక్షస్సు రుక్మాఁ అధి యేతిరే శుభే ।
అంసేష్వేషాం ని మిమృక్షురృష్టయః సాకం జజ్ఞిరే స్వధయా దివో నరః ॥ ౪

౨౩౫ ఈశానకృతో ధునయో రిశాదసో వాతాన్విద్యుతస్తవిషీభిరక్రత ।
దుహన్త్యూధర్దివ్యాని ధూతయో భూమిం పిన్వన్తి పయసా పరిజ్రయః ॥ ౫

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౨౩౬ పిన్వన్త్యపో మరుతః సుదానవః పయో ఘృతవద్విదథేష్వాభువః ।
అత్యం న మిహే వి నయన్తి వాజినముత్సం దుహన్తి స్తనయన్తమక్షితమ్ ॥ ౬

౨౩౭ మహిషాసో మాయినశ్చిత్రభానవో గిరయో న స్వతవసో రఘుష్యదః ।
మృగా ఇవ హస్తినః ఖాదథా వనా యదారుణీషు తవిషీరయుగ్ధ్వమ్ ॥ ౭

౨౩౮ సింహా ఇవ నానదతి ప్రచేతసః పిశా ఇవ సుపిశో విశ్వవేదసః ।
క్షపో జిన్వన్తః పృషతీభిరృష్టిభిః సమిత్సబాధః శవసాహిమన్యవః ॥ ౮

౨౩౯ రోదసీ ఆ వదతా గణశ్రియో నృషాచః శూరాః శవసాహిమన్యవః ।
ఆ వన్ధురేష్వమతిర్న దర్శతా విద్యున్న తస్థౌ మరుతో రథేషు వః ॥ ౯

౨౪౦ విశ్వవేదసో రయిభిః సమోకసః సంమిశ్లాసస్తవిషీభిర్విరప్శినః ।
అస్తార ఇషుం దధిరే గభస్త్యోరనన్తశుష్మా వృషఖాదయో నరః ॥ ౧౦

అథాష్టమో వర్గః ॥౮॥

౨౪౧ హిరణ్యయేభిః పవిభిః పయోవృధ ఉజ్జిఘ్నన్త ఆపథ్యో న పర్వతాన్ ।
మఖా అయాసః స్వసృతో ధ్రువచ్యుతో దుధ్రకృతో మరుతో భ్రాజదృష్టయః ॥ ౧౧

౨౪౨ ఘృషుం పావకం వనినం విచర్షణిం రుద్రస్య సూనుం హవసా గృణీమసి ।
రజస్తురం తవసం మారుతం గణమృజీషిణం వృషణం సశ్చత శ్రియే ॥ ౧౨

౨౪౩ ప్ర నూ స మర్తః శవసా జనాఁ అతి తస్థౌ వ ఊతీ మరుతో యమావత ।
అర్వద్భిర్వాజం భరతే ధనా నృభిరాపృచ్ఛ్యం క్రతుమా క్షేతి పుష్యతి ॥ ౧౩

౨౪౪ చర్కృత్యం మరుతః పృత్సు దుష్టరం ద్యుమన్తం శుష్మం మఘవత్సు ధత్తన ।
ధనస్పృతముక్థ్యం విశ్వచర్షణిం తోకం పుష్యేమ తనయం శతం హిమాః ॥ ౧౪

౨౪౫ నూ ష్ఠిరం మరుతో వీరవన్తమృతీషాహం రయిమస్మాసు ధత్త ।
సహస్రిణం శతినం శూశువాంసం ప్రాతర్మక్షూ ధియావసుర్జగమ్యాత్ ॥ ౧౫

ద్వాదశో ఽనువాకః (౬౫) పంచషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరాశరః॥దేవతా- అగ్నిః॥ఛన్దః ౧-౩-౫ ద్విపద్విరాట్పంక్తిః, ౪ విరాట్ పంక్తిః ॥
స్వరః- పంచమః

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౨౪౬ పశ్వా న తాయుం గుహా చతన్తం నమో యుజానం నమో వహన్తమ్ ।
సజోషా ధీరాః పదైరను గ్మన్నుప త్వా సీదన్విశ్వే యజత్రాః ॥ ౧

౭౪౭ ఋతస్య దేవా అను వ్రతా గుర్భువత్పరిష్టిర్ద్యౌర్న భూమ ।
వర్ధన్తీమాపః పన్వా సుశిశ్విమృతస్య యోనా గర్భే సుజాతమ్ ॥ ౨

౭౪౮ పుష్టిర్న రణ్వా క్షితిర్న పృథ్వీ గిరిర్న భుజ్మ క్షోదో న శంభు ।
అత్యో నాజ్మన్త్సర్గప్రతక్తః సిన్ధుర్న క్షోదః క ఈం వరాతే ॥ ౩

౭౪౯ జామిః సిన్ధూనాం భ్రాతేవ స్వస్రామిభ్యాన్న రాజా వనాన్యత్తి ।
యద్వాతజూతో వనా వ్యస్థాదగ్నిర్హ దాతి రోమా పృథివ్యాః ॥ ౪

౭౫౦ శ్వసిత్యప్సు హంసో న సీదన్ క్రత్వా చేతిష్ఠో విశాముషర్భుత్ ।
సోమో న వేధా ఋతప్రజాతః పశుర్న శిశ్వా విభుర్దూరేభాః ॥ ౫

(౬౬) షట్షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరాశరః శాక్త్యః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧ పంక్తిః, ౨ భురిక్పంక్తిః, ౩ నిచృత్పంక్తిః, ౪,౫ విరాట్ పంక్తిః॥ స్వరః- పంచమః॥

అథ దశమో వర్గః॥౧౦॥

౭౫౧ రయిర్న చిత్రా సూరో న సందృగాయుర్న ప్రాణో నిత్యో న సూనుః ।
తక్వా న భూర్ణిర్వనా సిషక్తి పయో న ధేనుః శుచిర్విభావా ॥ ౧

౭౫౨ దాధార క్షేమమోకో న రణ్వో యవో న పక్వో జేతా జనానామ్ ।
ఋషిర్న స్తుభ్వా విక్షు ప్రశస్తో వాజీ న ప్రీతో వయో దధాతి ॥ ౨

౭౫౩ దురోకశోచిః క్రతుర్న నిత్యో జాయేవ యోనావరం విశ్వస్మై ।
చిత్రో యదభ్రాట్ఛ్వేతో న విక్షు రథో న రుక్మీ త్వేషః సమత్సు ॥ ౩

౭౫౪ సేనేవ సృష్టామం దధాత్యస్తుర్న దిద్యుత్త్వేషప్రతీకా ।
యమో హ జాతో యమో జనిత్వం జారః కనీనాం పతిర్జనీనామ్ ॥ ౪

౭౫౫ తం వశ్చరాథా వయం వసత్యాస్తం న గావో నక్షన్త ఇద్ధమ్ ।
సిన్ధుర్న క్షోదః ప్ర నీచీరైనోన్నవన్త గావః స్వర్దృశీకే ॥ ౫

(౬౭) సప్తషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరాశరః శాక్త్యః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧ పంక్తిః, ౨ భురిక్పంక్తిః, ౩ నిచృత్పంక్తిః, ౪,౫ విరాట్పంక్తిః॥ స్వరః- పంచమః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః॥౧౧॥

౭౫౬ వనేషు జాయుర్మర్తేషు మిత్రో వృణీతే శ్రుష్టిం రాజేవాజుర్యమ్ ।
క్షేమో న సాధుః క్రతుర్న భద్రో భువత్స్వాధీర్హోతా హవ్యవాట్ ॥ ౧

౭౫౭ హస్తే దధానో నృమ్ణా విశ్వాన్యమే దేవాన్ ధాద్గుహా నిషీదన్ ।
విదన్తీమత్ర నరో ధియంధా హృదా యత్తష్టాన్ మన్త్రాఁ అశంసన్ ॥ ౨

౭౫౮ అజో న క్షాం దాధార పృథివీం తస్తమ్భ ద్యాం మన్త్రేభిః సత్యైః ।
ప్రియా పదాని పశ్వో ని పాహి విశ్వాయురగ్నే గుహా గుహం గాః ॥ ౩

౭౫౯ య ఈం చికేత గుహా భవన్తమా యః ససాద ధారామృతస్య ।
వి యే చృతన్త్యృతా సపన్త ఆదిద్వసూని ప్ర వవాచాస్మై ॥ ౪

౭౬౦ వి యో వీరుత్సు రోధన్మహిత్వోత ప్రజా ఉత ప్రసూష్వన్తః ।
చిత్తిరపాం దమే విశ్వాయుః సద్మేవ ధీరాః సంమాయ చక్రుః ॥ ౫

(౬౮) అష్టషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరాశరః శాక్త్యః॥ దేవతా - అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౪ నిచృత్పంక్తిః, ౨,౩,౫ పంక్తిః॥
స్వరః- పంచమః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః॥౧౨॥

౭౬౧ శ్రీణన్నుప స్థాద్ దివం భురణ్యు స్థాతుశ్చరథమక్తూన్ వ్యూర్ణోత్।
పరి యదేషామేకో విశ్వేషాం భువద్ దేవో దేవానాం మహిత్వా॥ ౧

౭౬౨ ఆదిత్తే విశ్వే క్రతుం జుషన్త శుష్కాద్ యద్ దేవ జీవో జనిష్ఠాః।
భజన్త విశ్వే దేవత్వం నామ ఋతం సపన్తో అమృతమేవైః॥ ౨

౭౬౩ ఋతస్య ప్రేషా ఋతస్య ధీతిర్విశ్వాయుర్విశ్వే అపాంసి చక్రుః।
యస్తుభ్యం దాశాద్ యో వా తే శిక్షాత్ తస్మై చికిత్వాన్ రయిం దయస్వ॥ ౩

౭౬౪ హోతా నిషత్తో మనోరపత్యే స చిన్న్వాసాం పతీ రయీణామ్।
ఇచ్ఛన్త రేతో మిథస్తనూషు సం జానత స్వైర్దక్షైరమూరాః॥ ౪

౭౬౫ పితుర్న పుత్రాః క్రతుం జుషన్త శ్రోషన్ యే అస్య శాసం తురాసః।
వి రాయ ఔర్ణోద్ దురః పురుక్షుః పిపేశ నాకం స్తృభిర్దమూనాః॥ ౫

(౬౯) ఏకోనసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరాశరః శక్తిపుత్రః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧ పంక్తిః, ౨,౩ నిచృత్పంక్తిః, ౪
భురిక్పంక్తిః, ౫ విరాట్పంక్తిః॥ స్వరః- పంచమః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః॥౧౩॥

౭౬౬ శుక్రః శుశుక్వాఁ ఉషో న జారః పప్రా సమీచీ దివో న జ్యోతిః।
పరి ప్రజాతః క్రత్వా బభూథ భువో దేవానాం పితా పుత్రః సన్॥ ౧

౭౬౭ వేధా అదృప్తో అగ్నిర్విజానన్నూధర్న గోనాం స్వాద్మా పితూనామ్।
జనే న శేవ ఆహూర్యః సన్ మధ్యే నిషత్తో రణ్వో దురోణే॥ ౨

౭౬౮ పుత్రో న జాతో రణ్వో దురోణే వాజీ న ప్రీతో విశో వి తారీత్।
విశో యదహ్వే నృభిః సనీళా అగ్నిర్దేవత్వా విశ్వాన్యశ్యాః॥ ౩

౭౬౯ నకిష్ట ఏతా వ్రతా మినన్తి నృభ్యో యదేభ్యః శ్రుష్టిం చకర్థ।
తత్ తు తే దంసో యదహన్త్సమానైర్నృభిర్యద్ యుక్తో వివే రపాంసి॥ ౪

౭౭౦ ఉషో న జారో విభావోస్రః సంజ్ఞాతరూపశ్చికేతదస్మై।
త్మనా వహన్తో దురో వ్యృణ్వన్ నవన్త విశ్వే స్వర్దృశీకే॥ ౫

(౭౦) సప్తతితమంసూక్తమ్

ఋషిః- పరాశరః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౪ విరాట్పంక్తిః, ౨ పంక్తిః, ౩,౫
నిచృత్పంక్తిః, ౬ యాజుషీపంక్తిః॥ స్వరః- పంచమః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః॥౧౪॥

౭౭౧ వనేమ పూర్వీరర్యో మనీషా అగ్నిః సుశోకో విశ్వాన్యశ్యాః।
ఆ దైవ్యాని వ్రతా చికిత్వానా మానుషస్య జనస్య జన్మ॥ ౧

౭౭౨ గర్భో యో అపాం గర్భో వనానాం గర్భశ్చ స్థాతాం గర్భశ్చరథామ్।
అద్రౌ చిదస్మా అన్తర్దురోణే విశాం న విశ్వో అమృతః స్వాధీః॥ ౨

౭౭౩ స హి క్షపావాఁ అగ్నీ రయీణాం దాశద్ యో అస్మా అరం సూక్తైః।
ఏతా చికిత్వో భూమా ని పాహి దేవానాం జన్మ మర్తాంశ్చ విద్వాన్॥ ౩

౭౭౪ వర్ధాన్యం పూర్వీః క్షపో విరూపాః స్థాతుశ్చ రథమృతప్రవీతమ్।
అరాధి హోతా స్వర్నిషత్తః కృణ్వన్ విశ్వాన్యపాంసి సత్యా॥ ౪

౭౭౫ గోషు ప్రశస్తిం వనేషు ధిషే భరన్త విశ్వే బలిం స్వర్ణః।
వి త్వా నరః పురుత్రా సపర్యన్ పితుర్న జివ్రేర్వి వేదో భరన్త॥ ౫

౭౭౬ సాధుర్న గృధ్నురస్తేవ శూరో యాతేవ భీమస్త్వేషః సమత్సు॥ ౬

(౭౧) ఏకసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరాశరః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౬,౭ త్రిష్టుప్, ౨,౫ నిచృత్ త్రిష్టుప్, ౩,౪,౮,౧౦ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౯ భురిక్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౮,౧౦ ధైవతః, ౯ పఞ్చమః॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః

౭౭౭ ఉప ప్ర జిన్వన్నుశతీరుశన్తం పతిం న నిత్యం జనయః సనీళాః।
స్వసారః శ్యావీమరుషీమజుష్రఞ్చిత్రముచ్ఛన్తీముషసం న గావః॥ ౧

౭౭౮ వీళు చిద్ దృళ్హా పితరో న ఉక్థైరద్రిం రుజన్నఙ్గిరసో రవేణ।
చక్రుర్దివో బృహతో గాతుమస్మే అహః స్వర్వివిదుః కేతుముస్రాః॥ ౨

౭౭౯ దధన్నృతం ధనయన్నస్య ధీతిమాదిదర్యో దిధిష్వో విభృత్రాః।
అతృష్యన్తీరపసో యన్త్యచ్ఛా దేవాఞ్జన్మ ప్రయసా వర్ధయన్తీః॥ ౩

౭౮౦ మథీద్ యదీం విభృతో మాతరిశ్వా గృహేగృహే శ్యేతో జేన్యో భూత్।
ఆదీం రాజ్ఞే న సహీయసే సచా సన్నా దూత్యం భృగవాణో వివాయ॥ ౪

౭౮౧ మహే యత్ పిత్ర ఈం రసం దివే కరవ త్సరత్ పృశన్యశ్చికిత్వాన్।
సృజదస్తా ధృషతా దిద్యుమస్మై స్వాయాం దేవో దుహితరి త్విషిం ధాత్॥ ౫

అథ షోడశో వర్గః॥౧౬॥

౭౮౨ స్వ ఆ యస్తుభ్యం దమ ఆ విభాతి నమో వా దాశాదుశతో అను ద్యూన్।
వర్ధో అగ్నే వయో అస్య ద్విబర్హా యాసద్ రాయా సరథం యం జునాసి॥ ౬

౭౮౩ అగ్నిం విశ్వా అభి పృక్షః సచన్తే సముద్రం న స్రవతః సప్త యహ్వీః।
న జామిభిర్వి చికితే వయో నో విదా దేవేషు ప్రమతిం చికిత్వాన్॥ ౭

౭౮౪ ఆ యదిషే నృపతిం తేజ ఆనట్ ఛుచి రేతో నిషిక్తం ద్యౌరభీకే।
అగ్నిః శర్ధమనవద్యం యువానం స్వాధ్యం జనయత్ సూదయచ్చ॥ ౮

౭౮౫ మనో న యోऽధ్వనః సద్య ఏత్యేకః సత్రా సూరో వస్వ ఈశే।
రాజానా మిత్రావరుణా సుపాణీ గోషు ప్రియమమృతం రక్షమాణా॥ ౯

౭౮౬ మా నో అగ్నే సఖ్యా పిత్ర్యాణి ప్ర మర్షిష్ఠా అభి విదుష్కవిః సన్।
నభో న రూపం జరిమా మినాతి పురా తస్యా అభిశస్తేరధీహి॥ ౧౦

(౭౨) ద్విసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరాశరః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౫,౬,౯ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౪,౧౦ త్రిష్టుప్, ౭ నిచృత్ త్రిష్టుప్, ౩,౮ భురిక్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧,౨,౪-౭,౯,౧౦ ధైవతః, ౩,౮ పఞ్చమః॥

అథ సప్తదశో వర్గః॥౧౭॥

౮౮౭ ని కావ్యా వేధసః శశ్వతస్కర్హస్తే దధానో నర్యా పురూణి ।
అగ్నిర్భువద్రయిపతీ రయీణాం సత్రా చక్రాణో అమృతాని విశ్వా ॥ ౧

౮౮౮ అస్మే వత్సం పరి షన్తం న విన్దన్నిచ్ఛన్తో విశ్వే అమృతా అమూరాః ।
శ్రమయువః పదవ్యో ధియంధాస్తస్థుః పదే పరమే చార్వగ్నేః ॥ ౨

౮౮౯ తిస్రో యదగ్నే శరదస్త్వామిచ్ఛుచిం ఘృతేన శుచయః సపర్యాన్ ।
నామాని చిద్దధిరే యజ్ఞియాన్యసూదయన్త తన్వః సుజాతాః ॥ ౩

౮౯౦ ఆ రోదసీ బృహతీ వేవిదానాః ప్ర రుద్రియా జభ్రిరే యజ్ఞియాసః ।
విదన్మర్తో నేమధితా చికిత్వానగ్నిం పదే పరమే తస్థివాంసమ్ ॥ ౪

౮౯౧ సంజానానా ఉప సీదన్నభిజ్ఞు పత్నీవన్తో నమస్యం నమస్యన్ ।
రిరిక్వాంసస్తన్వః కృణ్వత స్వాః సఖా సఖ్యుర్నిమిషి రక్షమాణాః ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౮౯౨ త్రిః సప్త యద్గుహ్యాని త్వే ఇత్పదావిదన్నిహితా యజ్ఞియాసః ।
తేభీ రక్షన్తే అమృతం సజోషాః పశూఞ్చ స్థాతౄఞ్చరథం చ పాహి ॥ ౬

౮౯౩ విద్వాఀ అగ్నే వయునాని క్షితీనాం వ్యానుషక్ఛురుధో జీవసే ధాః ।
అన్తర్విద్వాఀ అధ్వనో దేవయానానతన్ద్రో దూతో అభవో హవిర్వాట్ ॥ ౭

౮౯౪ స్వాధ్యో దివ ఆ సప్త యహ్వీ రాయో దురో వ్యృతజ్ఞా అజానన్ ।
విదద్గవ్యం సరమా దృళ్హమూర్వం యేనా ను కం మానుషీ భోజతే విట్ ॥ ౮

౮౯౫ ఆ యే విశ్వా స్వపత్యాని తస్థుః కృణ్వానాసో అమృతత్వాయ గాతుమ్ ।
మహ్నా మహద్భిః పృథివీ వి తస్థే మాతా పుత్రైరదితిర్ధాయసే వేః ॥ ౯

౮౯౬ అధి శ్రియం ని దధుశ్చారుమస్మిన్దివో యదక్షీ అమృతా అకృణ్వన్ ।
అధ క్షరన్తి సిన్ధవో న సృష్టాః ప్ర నీచీరగ్నే అరుషీరజానన్ ॥ ౧౦

(౭౩) త్రిసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - పరాశరః ॥ దేవతా - అగ్నిః ఛన్దః - ౧,౨,౪,౫,౭,౯,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩,౬ త్రిష్టుప్
౮ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౮౯౭ రయిర్న యః పితృవిత్తో వయోధాః సుప్రణీతిశ్చికితుషో న శాసుః ।
స్యోనశీరతిథిర్న ప్రీణానో హోతేవ సద్మ విధతో వి తారీత్ ॥ ౧

౮౯౮ దేవో న యః సవితా సత్యమన్మా క్రత్వా నిపాతి వృజనాని విశ్వా ।
పురుప్రశస్తో అమతిర్న సత్య ఆత్మేవ శేవో దిధిషాయ్యో భూత్ ॥ ౨

౮౯౯ దేవో న యః పృథివీం విశ్వధాయా ఉపక్షేతి హితమిత్రో న రాజా ।
పురఃసదః శర్మసదో న వీరా అనవద్యా పతిజుష్టేవ నారీ ॥ ౩

౯౦౦ తం త్వా నరో దమ ఆ నిత్యమిద్ధమగ్నే సచన్త క్షితిషు ధ్రువాసు ।
అధి ద్యుమ్నం ని దధుర్భూర్యస్మిన్భవా విశ్వాయుర్ధరుణో రయీణామ్ ॥ ౪

౯౦౧ వి పృక్షో అగ్నే మఘవానో అశ్యుర్వి సూరయో దదతో విశ్వమాయుః ।
సనేమ వాజం సమిథేష్వర్యో భాగం దేవేషు శ్రవసే దధానాః ॥ ౫

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౯౦౨ ఋతస్య హి ధేనవో వావశానాః స్మదూధ్నీః పీపయన్త ద్యుభక్తాః ।
పరావతః సుమతిం భిక్షమాణా వి సిన్ధవః సమయా సస్రురద్రిమ్ ॥ ౬

౮౦౩ త్వే అగ్నే సుమతిం భిక్షమాణా దివి శ్రవో దధిరే యజ్ఞియాసః ।
నక్తా చ చక్రురుషసా విరూపే కృష్ణం చ వర్ణమరుణం చ సం ధుః ॥ ౭

౮౦౪ యాన్ రాయే మర్తాన్త్సుషూదో అగ్నే తే స్యామ మఘవానో వయం చ ।
ఛాయేవ విశ్వం భువనం సిసక్ష్యాపప్రివాన్ రోదసీ అన్తరిక్షమ్ ॥ ౮

౮౦౫ అర్వద్భిరగ్నే అర్వతో నృభిర్నౄన్ వీరైర్వీరాన్ వనుయామా త్వోతాః ।
ఈశానాసః పితృవిత్తస్య రాయో వి సూరయః శతహిమా నో అశ్యుః ॥ ౯

౮౦౬ ఏతా తే అగ్న ఉచథాని వేధో జుష్టాని సన్తు మనసే హృదే చ ।
శకేమ రాయః సుధురో యమం తే ఽధి శ్రవో దేవభక్తం దధానాః ॥ ౧౦

త్రయోదశోఽనువాకః (౭౪) చతుఃసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా- అగ్నిః ॥ ఛన్దః- ౧,౨,౮,౯ నిచృద్గాయత్రీ, ౩,౫,౬ గాయత్రీ, ౪,౭ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః- షడ్జః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౮౦౭ ఉపప్రయన్తో అధ్వరం మన్త్రం వోచేమాగ్నయే । ఆరే అస్మే చ శృణ్వతే ॥ ౧

౮౦౮ యః స్నీహితీషు పూర్వ్యః సంజగ్మానాసు కృష్టిషు । అరక్షద్దాశుషే గయమ్ ॥ ౨

౮౦౯ ఉత బ్రువన్తు జన్తవ ఉదగ్నిర్వృత్రహాజని । ధనంజయో రణేరణే ॥ ౩

౮౧౦ యస్య దూతో అసి క్షయే వేషి హవ్యాని వీతయే । ద్యుమత్కృణోష్యధ్వరమ్ ॥ ౪

౮౧౧ తమిత్సుహవ్యమఙ్గిరః సుదేవం సహసో యహో । జనా ఆహుః సుబర్హిషమ్ ॥ ౫

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౮౧౨ ఆ చ వహాసి తాఁ ఇహ దేవాఁ ఉప ప్రశస్తయే । హవ్యా సుశ్చన్ద్ర వీతయే ॥ ౬

౮౧౩ న యోరుపబ్దిరశ్వ్యః శృణ్వే రథస్య కచ్చన । యదగ్నే యాసి దూత్యమ్ ॥ ౭

౮౧౪ త్వోతో వాజ్యహ్రయోఽభి పూర్వస్మాదపరః । ప్ర దాశ్వాఁ అగ్నే అస్థాత్ ॥ ౮

౮౧౫ ఉత ద్యుమత్సువీర్యం బృహదగ్నే వివాససి । దేవేభ్యో దేవ దాశుషే ॥ ౯

(౭౫) పఞ్చసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా- అగ్నిః ॥ ఛన్దః- ౧ గాయత్రీ, ౨,౪,౫ నిచృద్గాయత్రీ, ౩ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః- షడ్జః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౮౧౬ జుషస్వ సప్రథస్తమం వచో దేవప్సరస్తమమ్ । హవ్యా జుహ్వాన ఆసని ॥ ౧

౮౧౭ అథా తే అఙ్గిరస్తమాగ్నే వేధస్తమ ప్రియమ్ । వోచేమ బ్రహ్మ సానసి ॥ ౨

౮౧౮ కస్తే జామిర్జనానామగ్నే కో దాశ్వధ్వరః । కో హ కస్మిన్నసి శ్రితః ॥ ౩

౮౧౯ త్వం జామిర్జనానామగ్నే మిత్రో అసి ప్రియః । సఖా సఖిభ్య ఈడ్యః ॥ ౪

౮౨౦ యజా నో మిత్రావరుణా యజా దేవాఁ ఋతం బృహత్ ।
అగ్నే యక్షి స్వం దమమ్ ॥ ౫

(౭౬) షట్సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా- అగ్నిః ॥ ఛన్దః- ౧,౩,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౪ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః- ధైవతః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౮౨౧ కా త ఉపేతిర్మనసో వరాయ భువదగ్నే శంతమా కా మనీషా ।
కో వా యజ్ఞైః పరి దక్షం త ఆప కేన వా తే మనసా దాశేమ ॥ ౧

౮౨౨ ఏహ్యగ్న ఇహ హోతా ని షీదాదబ్ధః సు పురఏతా భవా నః ।
అవతాం త్వా రోదసీ విశ్వమిన్వే యజా మహే సౌమనసాయ దేవాన్ ॥ ౨

౮౨౩ ప్ర సు విశ్వాన్ రక్షసో ధక్ష్యగ్నే భవా యజ్ఞానామభిశస్తిపావా ।
అథా వహ సోమపతిం హరిభ్యామాతిథ్యమస్మై చకృమా సుదావ్నే ॥ ౩

౮౨౪ ప్రజావతా వచసా వహ్నిరాసా చ హువే ని చ సత్సీహ దేవైః ।
వేషి హోత్రముత పోత్రం యజత్ర బోధి ప్రయన్తర్జనితర్వసూనామ్ ॥ ౪

౮౨౫ యథా విప్రస్య మనుషో హవిర్భిర్దేవాఁ అయజః కవిభిః కవిః సన్ ।
ఏవా హోతః సత్యతర త్వమద్యాగ్నే మన్ద్రయా జుహ్వా యజస్వ ॥ ౫

(౭౭) సప్తసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణః॥దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧ నిచృత్పంక్తిః, ౨ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩-౫ విరాట్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧ పఞ్చమః, ౨-౫ ధైవతః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః॥౨౫॥

౮౨౬ కథా దాశేమాగ్నయే కాస్మై దేవజుష్టోచ్యతే భామినే గీః ।
యో మర్త్యేష్వమృత ఋతావా హోతా యజిష్ఠ ఇత్ కృణోతి దేవాన్ ॥ ౧

౮౨౭ యో అధ్వరేషు శంతమ ఋతావా హోతా తమూ నమోభిరా కృణుధ్వమ్ ।
అగ్నిర్యద్వేర్మర్తాయ దేవాన్త్స చా బోధాతి మనసా యజాతి ॥ ౨

౮౨౮ స హి క్రతుః స మర్యః స సాధుర్మిత్రో న భూదద్భుతస్య రథీః ।
తం మేధేషు ప్రథమం దేవయన్తీర్విశ ఉప బ్రువతే దస్మమారీః ॥ ౩

౮౨౯ స నో నృణాం నృతమో రిశాదా అగ్నిర్గిరోఽవసా వేతు ధీతిమ్ ।
తనా చ యే మఘవానః శవిష్ఠా వాజప్రసూతా ఇషయన్త మన్మ ॥ ౪

౮౩౦ ఏవాగ్నిర్గోతమేభిర్ఋతావా విప్రేభిరస్తోష్ట జాతవేదాః ।
స ఏషు ద్యుమ్నం పీపయత్స వాజం స పుష్టిం యాతి జోషమా చికిత్వాన్ ॥ ౫

(౭౮) అష్టసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణః॥దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- గాయత్రీ॥స్వరః- షడ్జః॥

అథ షడ్వింశో వర్గః॥౨౬॥

౮౩౧ అభి త్వా గోతమా గిరా జాతవేదో విచర్షణే ద్యుమ్నైరభి ప్ర ణోనుమః ॥ ౧

౮౩౨ తము త్వా గోతమో గిరా రాయస్కామో దువస్యతి । ద్యుమ్నైరభి ప్ర ణోనుమః॥౨

౮౩౩ తము త్వా వాజసాతమమఙ్గిరస్వద్ధవామహే । ద్యుమ్నైరభి ప్ర ణోనుమః ॥ ౩

౮౩౪ తము త్వా వృత్రహన్తమం యో దస్యూఁరవధూనుషే । ద్యుమ్నైరభి ప్ర ణోనుమః॥౪

౮౩౫ అవోచామ రహూగణా అగ్నయే మధుమద్వచః । ద్యుమ్నైరభి ప్ర ణోనుమః॥౫

(౭౯) ఏకోనాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణః ॥దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪ ఆర్చ్యుష్ణిక్, ౫,౬ నిచృదార్చ్యుష్ణిక్, ౭,౮,౧౦,౧౧ నిచృద్గాయత్రీ, ౯,౧౨ గాయత్రీ॥ స్వరః- ౧-౩ ధైవతః, ౪-౬ ఋషభః, ౭-౧౨ షడ్జః॥

అథ సప్తవింశో వర్గః॥౨౭॥

౮౩౬ హిరణ్యకేశో రజసో విసారేఽహిర్ధునిర్వాత ఇవ ధ్రజీమాన్ ।
శుచిభ్రాజా ఉషసో నవేదా యశస్వతీరపస్యువో న సత్యాః ॥ ౧

౮౩౭ ఆ తే సుపర్ణా అమినన్తఀ ఏవైః కృష్ణో నోనావ వృషభో యదీదమ్ ।
శివాభిర్న స్మయమానాభిరాగాత్ పతన్తి మిహః స్తనయన్త్యభ్రా ॥ ౨

౮౩౮ యదీమృతస్య పయసా పియానో నయన్నృతస్య పథిభీ రజిష్ఠైః ।
అర్యమా మిత్రో వరుణః పరిజ్మా త్వచం పృఞ్చన్త్యుపరస్య యోనౌ ॥ ౩

౮౩౯ అగ్నే వాజస్య గోమత ఈశానః సహసో యహో ।
అస్మే ధేహి జాతవేదో మహి శ్రవః ॥ ౪

౮౪౦ స ఇధానో వసుష్కవిరగ్నిరీళేన్యో గిరా । రేవదస్మభ్యం పుర్వణీక దీదిహి ॥ ౫

౮౪౧ క్షపో రాజన్నుత త్మనాగ్నే వస్తోరుతోషసః । స తిగ్మజమ్భ రక్షసో దహ ప్రతి ॥ ౬

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౮౪౨ అవా నో అగ్న ఊతిభిర్గాయత్రస్య ప్రభర్మణి । విశ్వాసు ధీషు వన్ద్య ॥ ౭

౮౪౩ ఆ నో అగ్నే రయిం భర సత్రాసాహం వరేణ్యమ్ । విశ్వాసు పృత్సు దుష్టరమ్ ॥ ౮

౮౪౪ ఆ నో అగ్నే సుచేతునా రయిం విశ్వాయుపోషసమ్ । మార్డీకం ధేహి జీవసే ॥ ౯

౮౪౫ ప్ర పూతాస్తిగ్మశోచిషే వాచో గోతమాగ్నయే । భరస్వ సుమ్నయుర్గిరః ॥ ౧౦

౮౪౬ యో నో అగ్నేఽభిదాసత్యన్తి దూరే పదీష్ట సః । అస్మాకమిద్వృధే భవ ॥ ౧౧

౮౪౭ సహస్రాక్షో విచర్షణిరగ్నీ రక్షాంసి సేధతి । హోతా గృణీత ఉక్థ్యః ౧౨

(౮౦) అశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణః ॥దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౧౧ విష్టారపంక్తిః, ౫,౬,౯,౧౦,౧౩,౧౪ విరాట్పంక్తిః, ౨-౪,౭,౧౨,౧౫ భురిగ్బృహతీ, ౮,౧౬ బృహతీ॥ స్వరః- ౧,౫,౬,౯-౧౧,౧౩,౧౪ పఞ్చమః, ౨-౪,౭,౮,౧౨,౧౫,౧౬ మధ్యమః॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౮౪౮ ఇత్థా హి సోమ ఇన్మదే బ్రహ్మా చకార వర్ధనమ్ ।
శవిష్ఠ వజ్రిన్నోజసా పృథివ్యా నిః శశా అహిమర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౧

౮౪౯ స త్వామదద్వృషా మదః సోమః శ్యేనాభృతః సుతః ।
యేనా వృత్రం నిరద్భ్యో జఘన్థ వజ్రిన్నోజసార్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౨

౮౫౦ ప్రేహ్యభీహి ధృష్ణుహి న తే వజ్రో ని యంసతే ।
ఇన్ద్ర నృమ్ణం హి తే శవో హనో వృత్రం జయా అపోఽర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౩

౮౫౧ నిరిన్ద్ర భూమ్యా అధి వృత్రం జఘన్థ నిర్దివః ।
సృజా మరుత్వతీరవ జీవధన్యా ఇమా అపోఽర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౪

౮౫౨ ఇన్ద్రో వృత్రస్య దోధతః సానుం వజ్రేణ హీళితః ।
అభిక్రమ్యావ జిఘ్నతేఽపః సర్మాయ చోదయన్నర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౫

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౮౫౩ అధి సానౌ ని జిఘ్నతే వజ్రేణ శతపర్వణా ।
మన్దాన ఇన్ద్రో అన్ధసః సఖిభ్యో గాతుమిచ్ఛత్యర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౬

౮౫౪ ఇన్ద్ర తుభ్యమిదద్రివోఽనుత్తం వజ్రిన్వీర్యమ్ ।
యద్ధ త్యం మాయినం మృగం తము త్వం మాయయావధీరర్చన్నను స్వరాజ్యమ్॥౭

౮౫౫ వి తే వజ్రాసో అస్థిరన్నవతిం నావ్యా అను ।

మహత్ త ఇన్ద్ర వీర్యం బాహ్వోస్తే బలం హితమర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౭

౯౨౬ సహస్రం సాకమర్చత పరి ష్టోభత వింశతిః ।
శతైనమన్వనోనవురిన్ద్రాయ బ్రహ్మోద్యతమర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౮

౯౨౭ ఇన్ద్రో వృత్రస్య తవిషీం నిరహన్త్సహసా సహః ।
మహత్ తదస్య పౌంస్యం వృత్రం జఘన్వాఀ అసృజదర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౯

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౯౨౮ ఇమే చిత్ తవ మన్యవే వేపేతే భియసా మహీ ।
యదిన్ద్ర వజ్రిన్నోజసా వృత్రం మరుత్వాఀ అవధీరర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౧౦

౯౨౯ న వేపసా న తన్యతేన్ద్రం వృత్రో వి బీభయత్ ।
అభ్యేనం వజ్ర ఆయసః సహస్రభృష్టిరాయతార్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౧౧

౯౩౦ యద్ వృత్రం తవ చాశనిం వజ్రేణ సమయోధయః ।
అహిమిన్ద్ర జిఘాంసతో దివి తే బద్బధే శవోఽర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౧౨

౯౩౧ అభిష్టనే తే అద్రివో యత్ స్థా జగచ్చ రేజతే ।
త్వష్టా చిత్ తవ మన్యవ ఇన్ద్ర వేవిజ్యతే భియార్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౧౩

౯౩౨ నహి ను యాదధీమసీన్ద్రం కో వీర్యా పరః ।
తస్మిన్నృమ్ణముత క్రతుం దేవా ఓజాంసి సం దధురర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౧౪

౯౩౩ యామథర్వా మనుష్పితా దధ్యఙ్ ధియమత్నత ।
తస్మిన్ బ్రహ్మాణి పూర్వథేన్ద్ర ఉక్థా సమగ్మతార్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౧౫

ఇతి ప్రథమాష్టకే పఞ్చమోఽధ్యాయః ॥

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

(౮౧) ఏకాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః- ౧,౪,౭ విరాట్ పఙ్క్తిః, ౨ భురిగ్బృహతీ, ౩-౬,౯ నిచృదాస్తారపఙ్క్తిః, స్వరః- ౧,౩-౯ పఞ్చమః, ౨ మధ్యమః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౯౩౪ ఇన్ద్రో మదాయ వావృధే శవసే వృత్రహా నృభిః ।
తమిన్మహత్స్వాజిషూతేమర్భే హవామహే స వాజేషు ప్ర నోఽవిషత్ ॥ ౧

౯౩౫ అసి హి వీర సేన్యోఽసి భూరి పరాదదిః ।
అసి దభ్రస్య చిద్ వృధో యజమానాయ శిక్షసి సున్వతే భూరి తే వసు ॥ ౨

౯౩౬ యదుదీరత ఆజయో ధృష్ణవే ధీయతే ధనా ।
యుక్ష్వా మదచ్యుతా హరీ కం హనః కం వసౌ దధోఽస్మాఀ ఇన్ద్ర వసౌ దధః ॥ ౩

౯౩౭ క్రత్వా మహాఀ అనుష్వధం భీమ ఆ వావృధే శవః ।
శ్రియ ఋష్వ ఉపాకయోర్ని శిప్రీ హరివాన్ దధే హస్తయోర్వజ్రమాయసమ్ ॥ ౪

౯౩౮ ఆ పప్రౌ పార్థివం రజో బద్బధే రోచనా దివి ।
న త్వావాఀ ఇన్ద్ర కశ్చన న జాతో న జనిష్యతేఽతి విశ్వం వవక్షిథ ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౯౩౯ యో అర్యో మర్తభోజనం పరాదదాతి దాశుషే ।

ఇన్ద్రో అస్మభ్యం శిక్షతు వి భజా భూరి తే వసు భక్షీయ తవ రాధసః ॥ ౬

౮౭౦ మదేమదే హి నో దదిర్యూథా గవామృజుక్రతుః ।
సం గృభాయ పురూ శతోభయాహస్త్యా వసు శిశీహి రాయ ఆ భర ॥ ౭

౮౭౧ మాదయస్వ సుతే సచా శవసే శూర రాధసే ।
విద్మా హి త్వా పురూవసుముప కామాన్త్ససృజ్మహేఽథా నోఽవితా భవ ॥ ౮

౮౭౨ ఏతే త ఇన్ద్ర జన్తవో విశ్వం పుష్యన్తి వార్యమ్ ।
అన్తర్హి ఖ్యో జనానామర్యో వేదో అదాశుషాం తేషాం నో వేద ఆ భర ॥ ౯

(౮౨) ద్వ్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౪ విష్టారపంక్తిః, ౨,౩,౫ విరాడాస్తారపంక్తిః, ౬ విరాడ్జగతీ॥ స్వరః- ౧-౫ పఞ్చమః, ౬ నిషాదః॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౮౭౩ ఉపో షు శృణుహీ గిరో మఘవన్మాతథా ఇవ ।
యదా నః సూనృతావతః కర ఆదర్థయాస ఇద్యోజా న్విన్ద్ర తే హరీ ॥ ౧

౮౭౪ అక్షన్నమీమదన్త హ్యవ ప్రియా అధూషత ।
అస్తోషత స్వభానవో విప్రా నవిష్ఠయా మతీ యోజా న్విన్ద్ర తే హరీ ॥ ౨

౮౭౫ సుసందృశం త్వా వయం మఘవన్వన్దిషీమహి ।
ప్ర నూనం పూర్ణవన్ధురః స్తుతో యాహి వశాఁ అను యోజా న్విన్ద్ర తే హరీ ॥ ౩

౮౭౬ స ఘా తం వృషణం రథమధి తిష్ఠాతి గోవిదమ్ ।
యః పాత్రం హారియోజనం పూర్ణమిన్ద్ర చికేతతి యోజా న్విన్ద్ర తే హరీ ॥ ౪

౮౭౭ యుక్తస్తే అస్తు దక్షిణ ఉత సవ్యః శతక్రతో ।
తేన జాయాముప ప్రియాం మన్దానో యాహ్యన్ధసో యోజా న్విన్ద్ర తే హరీ ॥ ౫

౮౭౮ యునజ్మి తే బ్రహ్మణా కేశినా హరీ ఉప ప్ర యాహి దధిషే గభస్త్యోః ।
ఉత్త్వా సుతాసో రభసా అమన్దిషుః పూషణ్వాన్వజ్రిన్త్సము పత్న్యామదః ॥ ౬

(౮౩) త్ర్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౪,౫ నిచృజ్జగతీ, ౨ జగతీ, ౬ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౫ నిషాదః, ౬ ధైవతః॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౮౭౯ అశ్వావతి ప్రథమో గోషు గచ్ఛతి సుప్రావీరిన్ద్ర మర్త్యస్తవోతిభిః ।
తమిత్పృణక్షి వసునా భవీయసా సిన్ధుమాపో యథాభితో విచేతసః ॥ ౧

౮౮౦ ఆపో న దేవీరుప యన్తి హోత్రియమవః పశ్యన్తి వితతం యథా రజః ।
ప్రాచైర్దేవాసః ప్ర ణయన్తి దేవయుం బ్రహ్మప్రియం జోషయన్తే వరా ఇవ ॥ ౨

౮౮౧ అధి ద్వయోరదధా ఉక్థ్యం వచో యతస్రుచా మిథునా యా సపర్యతః ।
అసంయత్తో వ్రతే తే క్షేతి పుష్యతి భద్రా శక్తిర్యజమానాయ సున్వతే ॥ ౩

౮౮౨ ఆదఙ్గిరాః ప్రథమం దధిరే వయ ఇద్ధాగ్నయః శమ్యా యే సుకృత్యయా । సర్వం పణేః
సమవిన్దన్త భోజనమశ్వావన్తం గోమన్తమా పశుం నరః ॥ ౪

౮౮౩ యజ్ఞైరథర్వా ప్రథమః పథస్తతే తతః సూర్యో వ్రతపా వేన ఆజని । ఆ గా ఆజదుశనా
కావ్యః సచా యమస్య జాతమమృతం యజామహే ॥ ౫

౮౮౪ బర్హిర్వా యత్స్వపత్యాయ వృజ్యతేఽర్కో వా శ్లోకమాఘోషతే దివి । గ్రావా యత్ర
వదతి కారురుక్థ్యస్తస్యేదిన్ద్రో అభిపిత్వేషు రణ్యతి ॥ ౬

(౮౪) చతురశీతితమం సూక్తమ్

ఋషి- గోతమో రాహూగణః। దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౩-౫ నిచృదనుష్టుప్, ౨ విరాడనుష్టుప్, ౬ భురిగుష్ణిక్, ౭-౯ ఉష్ణిక్, ౧౦,౧౨ విరాడాస్తారపంక్తిః, ౧౧ ఆస్తారపంక్తిః, ౧౩-౧౫ నిచృద్గాయత్రీ ౧౬ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౧౭ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౧౮ త్రిష్టుప్, ౧౯ ఆర్చీత్రిష్టుప్, ౨౦ పంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౫ గాన్ధారః, ౬-౯ ఋషభః ౧౦-౧౨,౨౦ పఞ్చమః, ౧౩-౧౫ షడ్జః, ౧౬-౧౯ ధైవతః॥

అథ పఞ్చమో వర్గః॥౫॥

౮౮౫ అసావి సోమ ఇన్ద్ర తే శవిష్ఠ ధృష్ణవా గహి।
ఆ త్వా పృణక్త్విన్ద్రియం రజః సూర్యో న రశ్మిభిః॥ ౧

౮౮౬ ఇన్ద్రమిద్ధరీ వహతోఽప్రతిధృష్టశవసమ్।
ఋషీణాం చ స్తుతీరుప యజ్ఞం చ మానుషాణామ్॥ ౨

౮౮౭ ఆ తిష్ఠ వృత్రహన్ రథం యుక్తా తే బ్రహ్మణా హరీ।
అర్వాచీనం సు తే మనో గ్రావా కృణోతు వగ్నునా॥ ౩

౮౮౮ ఇమమిన్ద్ర సుతం పిబ జ్యేష్ఠమమర్త్యం మదమ్।
శుక్రస్య త్వాభ్యక్షరన్ ధారా ఋతస్య సాదనే॥ ౪

౮౮౯ ఇన్ద్రాయ నూనమర్చతోక్థాని చ బ్రవీతన।
సుతా అమత్సురిన్దవో జ్యేష్ఠం నమస్యతా సహః॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః॥౬॥

౮౯౦ నకిష్ట్వద్రథీతరో హరీ యదిన్ద్ర యచ్ఛసే। నకిష్ట్వాను మజ్మనా నకిః స్వశ్వ ఆనశే॥ ౬

౮౯౧ య ఏక ఇద్విదయతే వసు మర్తాయ దాశుషే।
ఈశానో అప్రతిష్కుత ఇన్ద్రో అఙ్గ॥ ౭

౮౯౨ కదా మర్తమరాధసం పదా క్షుమ్పమివ స్ఫురత్।
కదా నః శుశ్రవద్గిర ఇన్ద్రో అఙ్గ॥ ౮

౮౯౩ యశ్చిద్ధి త్వా బహుభ్య ఆ సుతావాఁ ఆవివాసతి।
ఉగ్రం తత్పత్యతే శవ ఇన్ద్రో అఙ్గ॥ ౯

౮౯౪ స్వాదోరిత్థా విషూవతో మధ్వః పిబన్తి గౌర్యః।
యా ఇన్ద్రేణ సయావరీర్వృష్ణా మదన్తి శోభసే వస్వీరను స్వరాజ్యమ్॥ ౧౦

అథ సప్తమో వర్గః॥౭॥

౮౯౫ తా అస్య పృశనాయువః సోమం శ్రీణన్తి పృశ్నయః।
ప్రియా ఇన్ద్రస్య ధేనవో వజ్రం హిన్వన్తి సాయకం వస్వీరను స్వరాజ్యమ్॥ ౧౧

౮౯౬ తా అస్య నమసా సహః సపర్యన్తి ప్రచేతసః।
౮౯౭ వ్రతాన్యస్య సశ్చిరే పురూణి పూర్వచిత్తయే వస్వీరను స్వరాజ్యమ్॥ ౧౨

౮౯౮ ఇన్ద్రో దధీచో అస్థభిర్వృత్రాణ్యప్రతిష్కుతః। జఘాన నవతీర్నవ॥ ౧౩

౮౯౯ ఇచ్ఛన్నశ్వస్య యచ్ఛిరః పర్వతేష్వపశ్రితమ్। తద్విదచ్ఛర్యణావతి॥ ౧౪

౯౦౦ అత్రాహ గోరమన్వత నామ త్వష్టురపీచ్యమ్। ఇత్థా చన్ద్రమసో గృహే॥ ౧౫

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౯౦౧ కో అద్య యుఙ్క్తే ధురి గా ఋతస్య శిమీవతో భామినో దుర్హృణాయూన్।
ఆసన్నిషూన్ హృత్స్వసో మయోభూన్ య ఏషాం భృత్యామృణధత్ స జీవాత్ ౧౬

౯౦౨ క ఈషతే తుజ్యతే కో బిభాయ కో మంసతే సన్తమిన్ద్రం కో అన్తి।
కస్తోకాయ క ఇభాయోత రాయేఽధి బ్రవత్ తన్వే౩ కో జనాయ ॥ ౧౭

౯౦౩ కో అగ్నిమీట్టే హవిషా ఘృతేన స్రుచా యజాతా ఋతుభిర్ధ్రువేభిః।
కస్మై దేవా ఆ వహానాశు హోమ కో మంసతే వీతిహోత్రః సుదేవః ॥ ౧౮

౯౦౪ త్వమఙ్గ ప్ర శంసిషో దేవః శవిష్ఠ మర్త్యమ్।
న త్వదన్యో మఘవన్నస్తి మర్డితేన్ద్ర బ్రవీమి తే వచః ॥ ౧౯

౯౦౫ మా తే రాధాంసి మా త ఊతయో వసోఽస్మాన్ కదా చనా
దభన్విశ్వా చ న ఉపమిమీహి మానుష వసూని చర్షణిభ్య ఆ ॥ ౨౦

చతుర్థోఽనువాకః (౮౫) పంచాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణః॥దేవతా- మరుతః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౬,౧౧ జగతీ, ౩,౭,౮ నిచృజ్జగతీ, ౪,౯,౧౦ విరాడ్జగతీ, ౫ విరాట్త్రిష్టుప్, ౧౨ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౪,౬-౧౧ నిషాదః, ౫,౧౨ ధైవతః॥

అథ నవమో వర్గః॥౯॥

౯౦౬ ప్ర యే శుమ్భన్తే జనయో న సప్తయో యామన్రుద్రస్య సూనవః సుదంససః।
రోదసీ హి మరుతశ్చక్రిరే వృధే మదన్తి వీరా విదథేషు ఘృష్వయః ॥ ౧

౯౦౭ త ఉక్షితాసో మహిమానమాశత దివి రుద్రాసో అధి చక్రిరే సదః।
అర్చన్తో అర్కం జనయన్త ఇన్ద్రియమధి శ్రియో దధిరే పృశ్నిమాతరః ॥ ౨

౯౦౮ గోమాతరో యచ్ఛుభయన్తే అఞ్జిభిస్తనూషు శుభ్రా దధిరే విరుక్మతః।
బాధన్తే విశ్వమభిమాతినమప వర్త్మాన్యేషామను రీయతే ఘృతమ్ ॥ ౩

౯౦౯ వి యే భ్రాజన్తే సుమఖాస ఋష్టిభిః ప్రచ్యావయన్తో అచ్యుతా చిదోజసా।
మనోజువో యన్మరుతో రథేష్వా వృషవ్రాతాసః పృషతీరయుగ్ధ్వమ్ ॥ ౪

౯౧౦ ప్ర యద్రథేషు పృషతీరయుగ్ధ్వం వాజే అద్రిం మరుతో రంహయన్తః।
ఉతారుషస్య వి ష్యన్తి ధారాశ్చర్మేవోదభిర్వ్యున్దన్తి భూమ ॥ ౫

౯౧౧ ఆ వో వహన్తు సప్తయో రఘుష్యదో రఘుపత్వానః ప్ర జిగాత బాహుభిః।
సీదతా బర్హిరురు వః సదస్కృతం మాదయధ్వం మరుతో మధ్వో అన్ధసః ॥ ౬

అథ దశమో వర్గః॥ ౧౦॥

౯౧౨ తేఽవర్ధన్త స్వతవసో మహిత్వనా నాకం తస్థురురు చక్రిరే సదః।
విష్ణుర్యద్ధావద్వృషణం మదచ్యుతం వయో న సీదన్నధి బర్హిషి ప్రియే ॥ ౭

౯౧౩ శూరా ఇవేద్యుయుధయో న జగ్మయః శ్రవస్యవో న పృతనాసు యేతిరే।
భయన్తే విశ్వా భువనా మరుద్భ్యో రాజాన ఇవ త్వేషసందృశో నరః ॥ ౮

౯౧౪ త్వష్టా యద్వజ్రం సుకృతం హిరణ్యయం సహస్రభృష్టిం స్వపా అవర్తయత్।
ధత్త ఇన్ద్రో నర్యపాంసి కర్తవేఽహన్వృత్రం నిరపామౌబ్జదర్ణవమ్ ॥ ౯

౯౧౫ ఊర్ధ్వం నునుద్రేఽవతం త ఓజసా దాదృహాణం చిద్బిభిదుర్వి పర్వతమ్।
ధమన్తో వాణం మరుతః సుదానవో మదే సోమస్య రణ్యాని చక్రిరే ॥ ౧౦

౯౧౬ జిహ్మం నునుద్రేఽవతం తయా దిశాసిఞ్చన్నుత్సం గోతమాయ తృష్ణజే।
ఆ గచ్ఛన్తీమవసా చిత్రభానవః కామం విప్రస్య తర్పయన్త ధామభిః ॥ ౧౧

౯౧౭ యా వః శర్మ శశమానాయ సన్తి త్రిధాతూని దాశుషే యచ్ఛతాధి ।
అస్మభ్యం తాని మరుతో వి యన్త రయిం నో ధత్త వృషణః సువీరమ్ ॥ ౧౨

(౮౬) షడశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణః॥ దేవతా - మరుతః॥ ఛన్దః- ౧,౪,౮,౯ గాయత్రీ, ౨,౩,౭ పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ, ౫,౬,౧౦ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః- షడ్జః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః॥౧౧॥

౯౧౮ మరుతో యస్య హి క్షయే పాథా దివో విమహసః । స సుగోపాతమో జనః ॥ ౧

౯౧౯ యజ్ఞైర్వా యజ్ఞవాహసో విప్రస్య వా మతీనామ్ । మరుతః శృణుతా హవమ్ ॥ ౨

౯౨౦ ఉత వా యస్య వాజినోఽను విప్రమతక్షత । స గన్తా గోమతి వ్రజే ॥ ౩

౯౨౧ అస్య వీరస్య బర్హిషి సుతః సోమో దివిష్టిషు । ఉక్థం మదశ్చ శస్యతే ॥ ౪

౯౨౨ అస్య శ్రోషన్త్వా భువో విశ్వా యశ్చర్షణీరభి । సూరం చిత్ సస్రుషీరిషః ॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః॥౧౨॥

౯౨౩ పూర్వీభిర్హి దదాశిమ శరద్భిర్మరుతో వయమ్ । అవోభిశ్చర్షణీనామ్ ॥ ౬

౯౨౪ సుభగః స ప్రయజ్యవో మరుతో అస్తు మర్త్యః । యస్య ప్రయాంసి పర్షథ ॥ ౭

౯౨౫ శశమానస్య వా నరః స్వేదస్య సత్యశవసః । విదా కామస్య వేనతః ॥ ౮

౯౨౬ యూయం తత్ సత్యశవస ఆవిష్కర్త మహిత్వనా । విధ్యతా విద్యుతా రక్షః ॥ ౯

౯౨౭ గూహతా గుహ్యం తమో వి యాత విశ్వమత్రిణమ్ । జ్యోతిష్కర్తా యదుశ్మసి ॥ ౧౦

(౮౭) సప్తాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణపుత్రః॥ దేవతా - మరుతః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౫ విరాడ్జగతీ, ౩ జగతీ, ౪ త్రిష్టుప్, ౬ నిచృజ్జగతీ॥ స్వరః- ౧-౩,౫,౬ నిషాదః, ౪ ధైవతః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః॥౧౩॥

౯౨౮ ప్రత్వక్షసః ప్రతవసో విరప్శినోఽనానతా అవిథురా ఋజీషిణః ।
జుష్టతమాసో నృతమాసో అఞ్జిభిర్వ్యానజ్రే కే చిదుస్రా ఇవ స్తృభిః ॥ ౧

౯౨౯ ఉపహ్వరేషు యదచిధ్వం యయిం వయ ఇవ మరుతః కేన చిత్ పథా ।
శ్చోతన్తి కోశా ఉప వో రథేష్వా ఘృతముక్షతా మధువర్ణమర్చతే ॥ ౨

౯౩౦ ప్రైషామజ్మేషు విథురేవ రేజతే భూమిర్యామేషు యద్ధ యుఞ్జతే శుభే ।
తే క్రీళయో ధునయో భ్రాజదృష్టయః స్వయం మహిత్వం పనయన్త ధూతయః ॥ ౩

౯౩౧ స హి స్వసృత్ పృషదశ్వో యువా గణోఽయా ఈశానస్తవిషీభిరావృతః ।
అసి సత్య ఋణయావానేద్యోఽస్యా ధియః ప్రావితాథా వృషా గణః ॥ ౪

౯౩౨ పితుః ప్రత్నస్య జన్మనా వదామసి సోమస్య జిహ్వా ప్ర జిగాతి చక్షసా ।
యదీమిన్ద్రం శమ్యృక్వాణ ఆశతాదిన్నామాని యజ్ఞియాని దధిరే ॥ ౫

౯౩౩ శ్రియసే కం భానుభిః సం మిమిక్షిరే తే రశ్మిభిస్త ఋక్వభిః సుఖాదయః ।
తే వాశీమన్త ఇష్మిణో అభీరవో విద్రే ప్రియస్య మారుతస్య ధామ్నః ॥ ౬

(౮౮) అష్టాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణపుత్రః॥ దేవతా- మరుతః॥ ఛన్దః- ౧ పఙ్క్తిః ౨ భురిక్పఙ్క్తిః ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪ విరాట్త్రిష్టుప్, ౫ నిచృత్పఙ్క్తిః, ౬ నిచృద్బృహతీ॥ స్వరః- ౧,౨,౫ పఞ్చమః, ౩,౪ ధైవతః, ౬ మధ్యమః॥

చతుర్దశో వర్గః॥౧౪॥

౯౩౪ ఆ విద్యున్మద్భిర్మరుతః స్వర్కై రథేభిర్యాత ఋష్టిమద్భిరశ్వపర్ణైః ।
ఆ వర్షిష్ఠయా న ఇషా వయో న పప్తతా సుమాయాః ॥ ౧

౯౩౫ తే౽రుణేభిర్వరమా పిశఙ్గైః శుభే కం యాన్తి రథతూర్భిరశ్వైః ।
రుక్మో న చిత్రః స్వధితీవాన్పవ్యా రథస్య జఙ్ఘనన్త భూమ ॥ ౨

౯౩౬ శ్రియే కం వో అధి తనూషు వాశీర్మేధా వనా న కృణవన్త ఊర్ధ్వా ।
యుష్మభ్యం కం మరుతః సుజాతాస్తువిద్యుమ్నాసో ధనయన్తే అద్రిమ్ ॥ ౩

౯౩౭ అహాని గృధ్రాః పర్యా వ ఆగురిమాం ధియం వార్కార్యాం చ దేవీమ్ ।
బ్రహ్మ కృణ్వన్తో గోతమాసో అర్కైరూర్ధ్వం నునుద్ర ఉత్సధిం పిబధ్యై ॥ ౪

౯౩౮ ఏతత్త్యన్న యోజనమచేతి సస్వర్హ యన్మరుతో గోతమో వః ।
పశ్యన్హిరణ్యచక్రానయోదంష్ట్రాన్విధావతో వరాహూన్ ॥ ౫

౯౩౯ ఏషా స్యా వో మరుతో౽నుభర్త్రీ ప్రతి ష్టోభతి వాఘతో న వాణీ ।
అస్తోభయద్వృథాసామను స్వధాం గభస్త్యోః ॥ ౬

(౮౯) ఏకోననవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణపుత్రః॥దేవతా- విశ్వేదేవాః॥ఛన్దః- ౧,౫ నిచృజ్జగతీ, ౨,౩,౭ జగతీ, ౪ భురిక్త్రిష్టుప్, ౬ స్వరాడ్బృహతీ, ౮ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౯,౧౦ త్రిష్టుప్॥స్వరః- ౧-౩,౫,౭ నిషాదః, ౪,౮-౧౦ ధైవతః, ౬ మధ్యమః

పఞ్చదశో వర్గః॥౧౫॥

౯౪౦ ఆ నో భద్రాః క్రతవో యన్తు విశ్వతో౽దబ్ధాసో అపరీతాస ఉద్భిదః ।
దేవా నో యథా సదమిద్వృధే అసన్నప్రాయువో రక్షితారో దివేదివే ॥ ౧

౯౪౧ దేవానాం భద్రా సుమతిరృజూయతాం దేవానాం రాతిరభి నో ని వర్తతామ్ ।
దేవానాం సఖ్యముప సేదిమా వయం దేవా న ఆయుః ప్ర తిరన్తు జీవసే ॥ ౨

౯౪౨ తాన్పూర్వయా నివిదా హూమహే వయం భగం మిత్రమదితిం దక్షమస్రిధమ్ ।
అర్యమణం వరుణం సోమమశ్వినా సరస్వతీ నః సుభగా మయస్కరత్ ॥ ౩

౯౪౩ తన్నో వాతో మయోభు వాతు భేషజం తన్మాతా పృథివీ తత్పితా ద్యౌః ।
తద్గ్రావాణః సోమసుతో మయోభువస్తదశ్వినా శృణుతం ధిష్ణ్యా యువమ్ ॥ ౪

౯౪౪ తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం ధియంజిన్వమవసే హూమహే వయమ్ ।
పూషా నో యథా వేదసామసద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధః స్వస్తయే ॥ ౫

అథ షోడశో వర్గః॥౧౬॥

౯౪౫ స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।
స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥ ౬

౯౪౬ పృషదశ్వా మరుతః పృశ్నిమాతరః శుభంయావానో విదథేషు జగ్మయః ।
అగ్నిజిహ్వా మనవః సూరచక్షసో విశ్వే నో దేవా అవసా గమన్నిహ ॥ ౭

౯౪౭ భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవా భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాంసస్తనూభిర్వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః ॥ ౮

౯౪౮ శతమిన్ను శరదో అన్తి దేవా యత్రా నశ్చక్రా జరసం తనూనామ్ ।
పుత్రాసో యత్ర పితరో భవన్తి మా నో మధ్యా రీరిషతాయుర్గన్తోః ॥ ౯

౯౪౯ అదితిర్ద్యౌరదితిరన్తరిక్షమదితిర్మాతా స పితా స పుత్రః ।
విశ్వే దేవా అదితిః పఞ్చ జనా అదితిర్జాతమదితిర్జనిత్వమ్ ॥ ౧౦

(౯౦) నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణపుత్రః॥దేవతా- విశ్వేదేవాః॥ఛన్దః- ౧,౮ పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ, ౨,౭ గాయత్రీ, ౩ పిపీలికామధ్యా విరాడ్గాయత్రీ, ౪ విరాడ్గాయత్రీ, ౫,౬ నిచృద్ గాయత్రీ, ౯ నిచృత్త్రిష్టుప్॥స్వరః- ౧-౮ షడ్జః, ౯ ధైవతః॥

అథ సప్తదశో వర్గః॥౧౭॥

౯౫౦ ఋజునీతీ నో వరుణో మిత్రో నయతు విద్వాన్ । అర్యమా దేవైః సజోషాః ॥ ౧

౯౫౧ తే హి వస్వో వసవానాస్తే అప్రమూరా మహోభిః । వ్రతా రక్షన్తే విశ్వాహా ॥ ౨

౯౫౨ తే అస్మభ్యం శర్మ యంసన్నమృతా మర్త్యేభ్యః బాధమానా అప ద్విషః ॥ ౩

౯౫౩ వి నః పథః సువితాయ చియన్త్విన్ద్రో మరుతః । పూషా భగో వన్ద్యాసః ॥ ౪

౯౫౪ ఉత నో ధియో గోఅగ్రాః పూషన్ విష్ణవేవయావః । కర్తా నః స్వస్తిమతః ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౯౫౫ మధు వాతా ఋతాయతే మధు క్షరన్తి సిన్ధవః । మాధ్వీర్నః సన్త్వోషధీః ॥ ౬

౯౫౬ మధు నక్తముతోషసో మధుమత్ పార్థివం రజః । మధు ద్యౌరస్తు నః పితా ॥ ౭

౯౫౭ మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాఀ అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః ॥ ౮

౯౫౮ శం నో మిత్రః శం వరుణః శం నో భవత్వర్యమా ।
శం న ఇన్ద్రో బృహస్పతిః శం నో విష్ణురురుక్రమః ॥ ౯

(౯౧) ఏకనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణపుత్రః॥ దేవతా- సోమః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౪ స్వరాట్పంక్తిః, ౨ పంక్తిః, ౫ పాదనిచృద్గాయత్రీ, ౬,౮,౯,౧౧ నిచృద్గాయత్రీ, ౭ వర్ధమానా గాయత్రీ, ౧౦,౧౨ గాయత్రీ, ౧౩,౧౪ విరాడ్గాయత్రీ ౧౫,౧౬ పిపీలికామధ్యానిచృద్గాయత్రీ, ౧౭ పరోష్ణిక్, ౧౮, ౨౦ భురిక్పంక్తిః, ౨౨ విరాట్పంక్తిః, ౧౯, ౨౧,౨౩ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౪, ౧౮,౨౦,౨౨ పంచమః, ౧౫,౧౬ షడ్జః, ౧౭ ఋషభః, ౧౯, ౨౧,౨౩, ధైవతః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౯౫౯ త్వం సోమ ప్ర చికితో మనీషా త్వం రజిష్ఠమను నేషి పన్థామ్ ।
తవ ప్రణీతీ పితరో న ఇన్దో దేవేషు రత్నమభజన్త ధీరాః ॥ ౧

౯౬౦ త్వం సోమ క్రతుభిః సుక్రతుర్భూస్త్వం దక్షైః సుదక్షో విశ్వవేదాః ।
త్వం వృషా వృషత్వేభిర్మహిత్వా ద్యుమ్నేభిర్ద్యుమ్న్యభవో నృచక్షాః ॥ ౨

౯౬౧ రాజ్ఞో ను తే వరుణస్య వ్రతాని బృహద్ గభీరం తవ సోమ ధామ ।
శుచిష్ట్వమసి ప్రియో న మిత్రో దక్షాయ్యో అర్యమేవాసి సోమ ॥ ౩

౯౬౨ యా తే ధామాని దివి యా పృథివ్యాం యా పర్వతేష్వోషధీష్వప్సు ।
తేభిర్నో విశ్వైః సుమనా అహేళన్ రాజన్త్సోమ ప్రతి హవ్యా గృభాయ ॥ ౪

౯౬౩ త్వం సోమాసి సత్పతిస్త్వం రాజోత వృత్రహా । త్వం భద్రో అసి క్రతుః ॥ ౫

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౯౬౪ త్వం చ సోమ నో వశో జీవాతుం న మరామహే । ప్రియస్తోత్రో వనస్పతిః ॥ ౬

౯౬౫ త్వం సోమ మహే భగం త్వం యూన ఋతాయతే । దక్షం దధాసి జీవసే ॥ ౭

౯౬౬ త్వం నః సోమ విశ్వతో రక్షా రాజన్నఘాయతః । న రిష్యేత్ త్వావతః సఖా ॥ ౮

౯౬౭ సోమ యాస్తే మయోభువ ఊతయః సన్తి దాశుషే తాభిర్నోఽవితా భవ ॥ ౯

౯౬౮ ఇమం యజ్ఞమిదం వచో జుజుషాణ ఉపాగహి । సోమ త్వం నో వృధే భవ ॥ ౧౦

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౯౬౯ సోమ గీర్భిష్ట్వా వయం వర్ధయామో వచోవిదః । సుమృళీకో న ఆ విశ ॥ ౧౧

౯౭౦ గయస్ఫానో అమీవహా వసువిత్ పుష్టివర్ధనః । సుమిత్రః సోమ నో భవ ॥ ౧౨

౯౭౧ సోమ రారన్ధి నో హృది గావో న యవసేష్వా । మర్య ఇవ స్వ ఓక్యే ॥ ౧౩

౯౭౨ యః సోమ సఖ్యే తవ రారణద్ దేవ మర్త్యః । తం దక్షః సచతే కవిః ॥ ౧౪

౯౭౩ ఉరుష్యా ణో అభిశస్తేః సోమ ని పాహ్యంహసః సఖా సుశేవ ఏధి నః ॥ ౧౫

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౯౭౪ ఆ ప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతః సోమ వృష్ణ్యమ్ । భవా వాజస్య సంగథే ॥ ౧౬

౯౭౫ ఆ ప్యాయస్వ మదింతమ సోమ విశ్వేభిరంశుభిః । భవా నః సుశ్రవస్తమః సఖా వృధే ॥ ౧౭

౯౭౬ సం తే పయాంసి సము యంతు వాజాః సం వృష్ణ్యాన్యభిమాతిషాహః ।
ఆ ప్యాయమానో అమృతాయ సోమ దివి శ్రవాంస్యుత్తమాని ధిష్వ ॥ ౧౮

౯౭౭ యా తే ధామాని హవిషా యజంతి తా తే విశ్వా పరిభూరస్తు యజ్ఞమ్ ।
గయస్ఫానః ప్రతరణః సువీరో ఽవీరహా ప్ర చరా సోమ దుర్యాన్ ॥ ౧౯

౯౭౮ సోమో ధేనుం సోమో అర్వంతమాశుం సోమో వీరం కర్మణ్యం దదాతి ।
సాదన్యం విదథ్యం సభేయం పితృశ్రవణం యో దదాశదస్మై ॥ ౨౦

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౯౭౯ అషాళ్హం యుత్సు పృతనాసు పప్రిం స్వర్షామప్సాం వృజనస్య గోపామ్ ।
భరేషుజాం సుక్షితిం సుశ్రవసం జయంతం త్వామను మదేమ సోమ ॥ ౨౧

౯౮౦ త్వమిమా ఓషధీః సోమ విశ్వాస్త్వమపో అజనయస్త్వం గాః ।
త్వమా తతంథోర్వంతరిక్షం త్వం జ్యోతిషా వి తమో వవర్థ ॥ ౨౨

౯౮౧ దేవేన నో మనసా దేవ సోమ రాయో భాగం సహసావన్నభి యుధ్య ।
మా త్వా తనదీశిషే వీర్యస్యోభయేభ్యః ప్ర చికిత్సా గవిష్టౌ ॥ ౨౩

(౯౨) ద్వినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణపుత్రః ॥ దేవతా- ఉషాః ॥ ఛందః- ౧,౨ నిచృజ్జగతీ, ౩ జగతీ, ౪ విరాడ్జగతీ, ౫,౭,౧౨ విరాట్త్రిష్టుప్, ౬,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౮,౯ త్రిష్టుప్, ౧౧ భురిక్పంక్తిః, ౧౩ నిచృత్పురోష్ణిక్, ౧౪,౧౫ విరాట్పురోష్ణిక్, ౧౬,౧౭,౧౮ ఉష్ణిక్ ॥
స్వరః- ౧-౪ నిషాదః, ౫-౧౦, ౧౨ ధైవతః, ౧౧ పంచమః, ౧౩-౧౮ ఋషభః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౯౮౨ ఏతా ఉ త్యా ఉషసః కేతుమక్రత పూర్వే అర్ధే రజసో భానుమంజతే ।
నిష్కృణ్వానా ఆయుధానీవ ధృష్ణవః ప్రతి గావో ఽరుషీర్యంతి మాతరః ॥ ౧

౯౮౩ ఉదపప్తన్నరుణా భానవో వృథా స్వాయుజో అరుషీర్గా అయుక్షత ।
అక్రన్నుషాసో వయునాని పూర్వథా రుశంతం భానుమరుషీరశిశ్రయుః ॥ ౨

౯౮౪ అర్చంతి నారీరపసో న విష్టిభిః సమానేన యోజనేనా పరావతః ।
ఇషం వహంతీః సుకృతే సుదానవే విశ్వేదహ యజమానాయ సున్వతే ॥ ౩

౯౮౫ అధి పేశాంసి వపతే నృతూరివాపోర్ణుతే వక్ష ఉస్రేవ బర్జహమ్ ।
జ్యోతిర్విశ్వస్మై భువనాయ కృణ్వతీ గావో న వ్రజం వ్యుషా ఆవర్తమః ॥ ౪

౯౮౬ ప్రత్యర్చీ రుశదస్యా అదర్శి వి తిష్ఠతే బాధతే కృష్ణమభ్వమ్ ।
స్వరుం న పేశో విదథేష్వంజంచిత్రం దివో దుహితా భానుమశ్రేత్ ॥ ౫

అథ పంచవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౯౮౭ అతారిష్మ తమసస్పారమస్యోషా ఉచ్ఛంతీ వయునా కృణోతి ।
శ్రియే ఛందో న స్మయతే విభాతీ సుప్రతీకా సౌమనసాయాజీగః ॥ ౬

౯౮౮ భాస్వతీ నేత్రీ సూనృతానాం దివః స్తవే దుహితా గోతమేభిః ।
ప్రజావతో నృవతో అశ్వబుధ్యానుషో గోఅగ్రాఁ ఉప మాసి వాజాన్ ॥ ౭

౯౮౯ ఉషస్తమశ్యాం యశసం సువీరం దాసప్రవర్గం రయిమశ్వబుధ్యమ్ ।
సుదంససా శ్రవసా యా విభాసి వాజప్రసూతా సుభగే బృహంతమ్ ॥ ౮

౯౯౦ విశ్వాని దేవీ భువనాభిచక్ష్యా ప్రతీచీ చక్షురుర్వియా వి భాతి ।
విశ్వం జీవం చరసే బోధయంతీ విశ్వస్య వాచమవిదన్మనాయోః ॥ ౯

౯౯౧ పునః పునర్జాయమానా పురాణీ సమానం వర్ణమభి శుమ్భమానా ।
శ్వఘ్నీవ కృత్నుర్విజ ఆమినానా మర్తస్య దేవీ జరయన్త్యాయుః ॥ ౧౦

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౯౯౨ వ్యూర్ణ్వతీ దివో అన్తాఁ అబోధ్యప స్వసారం సనుతర్యుయోతి ।
ప్రమినతీ మనుష్యా యుగాని యోషా జారస్య చక్షసా వి భాతి ॥ ౧౧

౯౯౩ పశూన్న చిత్రా సుభగా ప్రథానా సిన్ధుర్న క్షోద ఉర్వియా వ్యశ్వైత్ ।
అమినతీ దైవ్యాని వ్రతాని సూర్యస్య చేతి రశ్మిభిర్దృశానా ॥ ౧౨

౯౯౪ ఉషస్తచ్చిత్రమా భరాస్మభ్యం వాజినీవతి ।
యేన తోకం చ తనయం చ ధామహే ॥ ౧౩

౯౯౫ ఉషో అద్యేహ గోమత్యశ్వావతి విభావరి । రేవదస్మే వ్యుచ్ఛ సూనృతావతి ॥ ౧౪

౯౯౬ యుక్ష్వా హి వాజినీవత్యశ్వాఁ అద్యారుణాఁ ఉషః ।
అథా నో విశ్వా సౌభగాన్యా వహ ॥ ౧౫

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౯౯౭ అశ్వినా వర్తిరస్మదా గోమద్దస్రా హిరణ్యవత్ ।
అర్వాగ్రథం సమనసా ని యచ్ఛతమ్ ॥ ౧౬

౯౯౮ యావిత్థా శ్లోకమా దివో జ్యోతిర్జనాయ చక్రథుః ।
ఆ న ఊర్జం వహతమశ్వినా యువమ్ ॥ ౧౭

౯౯౯ ఏహ దేవా మయోభువా దస్రా హిరణ్యవర్తనీ ।
ఉషర్బుధో వహన్తు సోమపీతయే ॥ ౧౮

(౯౩) త్రినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గోతమో రాహూగణపుత్రః ॥ దేవతా- అగ్నీషోమౌ ॥ ఛన్దః- ౧ అనుష్టుప్, ౨ భురిగ్ ఉష్ణిక్, ౩ విరాడనుష్టుప్, ౪ స్వరాట్పంక్తిః ౫,౭ విచృత్త్రిష్టుప్, ౬ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౮ స్వరాట్ త్రిష్టుప్, ౯-౧౧ గాయత్రీ, ౧౨ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః- ౧,౩ గాన్ధారః, ౨ ఋషభః, ౪ పంచమః, ౫-౮,౧౨ ధైవతః, ౯-౧౧ షడ్జః ॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౧౦౦౦ అగ్నీషోమావిమం సు మే శృణుతం వృషణా హవమ్ ।
ప్రతి సూక్తాని హర్యతం భవతం దాశుషే మయః ॥ ౧

౧౦౦౧ అగ్నీషోమా యో అద్య వామిదం వచః సపర్యతి ।
తస్మై ధత్తం సువీర్యం గవాం పోషం స్వశ్వ్యమ్ ॥ ౨

౧౦౦౨ అగ్నీషోమా య ఆహుతిం యో వాం దాశాద్ధవిష్కృతిమ్ ।
స ప్రజయా సువీర్యం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నవత్ ॥ ౩

౧౦౦౩ అగ్నీషోమా చేతి తద్వీర్యం వాం యదముష్ణీతమవసం పణిం ।
అవాతిరతం బృసయస్య శేషోఽవిన్దతం జ్యోతిరేకం బహుభ్యః ॥ ౪

౧౦౦౪ యువమేతాని దివి రోచనాన్యగ్నిశ్చ సోమ సక్రతూ అధత్తమ్ ।
యువం సిన్ధూఁరభిశస్తేరవద్యాదగ్నీషోమావముఞ్చతం గృభీతాన్ ॥ ౫

౧౦౦౫ ఆన్యం దివో మాతరిశ్వా జభారామథ్నాదన్యం పరి శ్యేనో అద్రేః ।
అగ్నీషోమా బ్రహ్మణా వావృధానోరుం యజ్ఞాయ చక్రథురు లోకమ్ ॥ ౬

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥ ౨౯ ॥

౧౦౦౬ అగ్నీషోమా హవిషః ప్రస్థితస్య వీతం హర్యతం వృషణా జుషేథామ్ ।

సుశర్మాణా స్వవసా హి భూతమథా ధత్తం యజమానాయ శంయోః ॥ ౭

౧౦౦౭ యో అగ్నీషోమా హవిషా సపర్యాద్దేవద్రీచా మనసా యో ఘృతేన ।
తస్య వ్రతం రక్షతం పాతమంహసో విశే జనాయ మహిశర్మ యచ్ఛతమ్ ॥ ౮

౧౦౦౮ అగ్నీషోమా సవేదసా సహూతీ వనతం గిరః । సందేవత్రా బభూవథుః ॥ ౯

౧౦౦౯ అగ్నీషోమావనేన వాం యో వాం ఘృతేన దాశతి । తస్మై దీదయతం బృహత్ ॥ ౧౦

౧౦౧౦ అగ్నీషోమావిమాని నో యువం హవ్యా జుజోషతమ్ । ఆయాతముప నః సచా ॥ ౧౧

౧౦౧౧ అగ్నీషోమా పిపృతమర్వతో న ఆప్యాయన్తాముస్రియా హవ్యసూదః ।
అస్మే బలాని మఘవత్సు ధత్తం కృణుతం నో అధ్వరం శ్రుష్టిమన్తమ్ ॥ ౧౨

పంచదశోఽనువాకః (౯౪) చతుర్నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆంగిరసః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౪,౫,౭,౯,౧౦ నిచృజ్జగతీ, ౨,౩,౧౬ త్రిష్టుప్, ౬ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౮ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౧౧ భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౨-౧౪ విరాడ్ జగతీ, ౧౫ భురిక్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧,౪,౫,౭,౯,౧౦,౧౨-౧౪ నిషాదః ౨,౩,౬ ,౮,౧౧,౧౩ ధైవతః ౧౪ పఞ్చమః॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౧౦౧౨ ఇమం స్తోమమర్హతే జాతవేదసే రథమివ సం మహేమా మనీషయా ।
భద్రా హి నః ప్రమతిరస్య సంసద్యగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౧

౧౦౧౩ యస్మై త్వమాయజసే స సాధత్యనర్వా క్షేతి దధతే సువీర్యమ్ ।
స తూతావ నైనమశ్నోత్యంహతిరగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౨

౧౦౧౪ శకేమ త్వా సమిధం సాధయా ధియస్త్వే దేవా హవిరదన్త్యాహుతమ్ ।
త్వమాదిత్యాఀ ఆ వహ తాన్హ్యుశ్మస్యగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౩

౧౦౧౫ భరామేధ్మం కృణవామా హవీంషి తే చితయన్తః పర్వణాపర్వణా వయమ్ ।
జీవాతవే ప్రతరం సాధయా ధియోఽగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౪

౧౦౧౬ విశాం గోపా అస్య చరన్తి జన్తవో ద్విపచ్చ యదుత చతుష్పదక్తుభిః ।
చిత్రః ప్రకేత ఉషసో మహాఀ అస్యగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౫

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౧౦౧౭ త్వమధ్వర్యురుత హోతాసి పూర్వ్యః ప్రశాస్తా పోతా జనుషా పురోహితః ।
విశ్వా విద్వాఀ ఆర్త్విజ్యా ధీర పుష్యస్యగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౬

౧౦౧౮ యో విశ్వతః సుప్రతీకః సదృఙ్ఙసి దూరే చిత్సన్తళిదివాతి రోచసే ।
రాత్ర్యాశ్చిదన్ధో అతి దేవ పశ్యస్యగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౭

౧౦౧౯ పూర్వో దేవా భవతు సున్వతో రథోఽస్మాకం శంసో అభ్యస్తు దూఢ్యః ।
తదా జానీతోత పుష్యతా వచోఽగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౮

౧౦౨౦ వధైర్దుఃశంసాఀ అప దూఢ్యో జహి దూరే వా యే అన్తి వా కే చిదత్రిణః ।
అథా యజ్ఞాయ గృణతే సుగం కృధ్యగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౯

౧౦౨౧ యదయుక్థా అరుషా రోహితా రథే వాతజూతా వృషభస్యేవ తే రవః ।
ఆదిన్వసి వనినో ధూమకేతునాగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౧౦

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౧౦౨౨ అధ స్వనాదుత బిభ్యుః పతత్రిణో ద్రప్సా యత్తే యవసాదో వ్యస్థిరన్ ।
సుగం తత్తే తావకేభ్యో రథేభ్యోఽగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౧౧

౧౦౨౩ అయం మిత్రస్య వరుణస్య ధాయసేఽవయాతాం మరుతాం హేళో అద్భుతః ।
మృళా సు నో భూత్వేషాం మనః పునరగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౧౨

౧౦౨౪ దేవో దేవానామసి మిత్రో అద్భుతో వసుర్వసూనామసి చారురధ్వరే ।
శర్మన్త్స్యామ తవ సప్రథస్తమేఽగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౧౩

౧౦౨౫ తత్తే భద్రం యత్సమిద్ధః స్వే దమే సోమాహుతో జరసే మృళయత్తమః ।
దధాసి రత్నం ద్రవిణం చ దాశుషేఽగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౧౪

౧౦౨౬ యస్మై త్వం సుద్రవిణో దదాశోఽనాగాస్త్వమదితే సర్వతాతా ।
యం భద్రేణ శవసా చోదయాసి ప్రజావతా రాధసా తే స్యామ ॥ ౧౫

౧౦౨౭ స త్వమగ్నే సౌభగత్వస్య విద్వానస్మాకమాయుః ప్ర తిరేహ దేవ ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౧౬

ఇతి ప్రథమాష్టకే షష్ఠోఽధ్యాయః

అథ సప్తమోఽధ్యాయః

(౯౫) పఞ్చనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆఙ్గిరసః॥ దేవతా- సత్త్వగుణవిశిష్టోఽగ్నిః శుద్ధోఽగ్నిర్వా॥ ఛన్దః- ౧,౩ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౨,౭,౮,౧౧ త్రిష్టుప్, ౪-౬,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౯ భురిక్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧-౮,౧౦,౧౧ ధైవతః, ౯ పఞ్చమః

అథ ప్రథమో వర్గః॥౧॥

౧౦౨౮ ద్వే విరూపే చరతః స్వర్థే అన్యాన్యా వత్సముప ధాపయేతే ।
హరిరన్యస్యాం భవతి స్వధావాఞ్ఛుక్రో అన్యస్యాం దదృశే సువర్చాః ॥ ౧

౧౦౨౯ దశేమం త్వష్టుర్జనయన్త గర్భమతన్ద్రాసో యువతయో విభృత్రమ్ ।
తిగ్మానీకం స్వయశసం జనేషు విరోచమానం పరి షీం నయన్తి ॥ ౨

౧౦౩౦ త్రీణి జానా పరి భూషన్త్యస్య సముద్ర ఏకం దివ్యేకమప్సు ।
పూర్వామను ప్ర దిశం పార్థివానామృతూన్ప్రశాసద్వి దధావనుష్ఠు ॥ ౩

౧౦౩౧ క ఇమం వో నిణ్యమా చికేత వత్సో మాతౄర్జనయత స్వధాభిః ।
బహ్వీనాం గర్భో అపసాముపస్థాన్మహాన్కవిర్నిశ్చరతి స్వధావాన్ ॥ ౪

౧౦౩౨ ఆవిష్ట్యో వర్ధతే చారురాసు జిహ్మానామూర్ధ్వః స్వయశా ఉపస్థే ।
ఉభే త్వష్టుర్బిభ్యతుర్జాయమానాత్ప్రతీచీ సింహం ప్రతి జోషయేతే ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౧౦౩౩ ఉభే భద్రే జోషయేతే న మేనే గావో న వాశ్రా ఉప తస్థురేవైః ।
స దక్షాణాం దక్షపతిర్బభూవాఞ్జన్తి యం దక్షిణతో హవిర్భిః ॥ ౬

౧౦౩౪ ఉద్యంయమీతి సవితేవ బాహూ ఉభే సిచౌ యతతే భీమ ఋఞ్జన్ ।
ఉచ్ఛుక్రమత్కమజతే సిమస్మాన్నవా మాతృభ్యో వసనా జహాతి ॥ ౭

౧౦౩౫ త్వేషం రూపం కృణుత ఉత్తరం యత్సంపృఞ్చానః సదనే గోభిరద్భిః ।
కవిర్బుధ్నం పరి మర్మృజ్యతే ధీః సా దేవతాతా సమితిర్బభూవ ॥ ౮

౧౦౩౬ ఉరు తే జ్రయః పర్యేతి బుధ్నం విరోచమానం మహిషస్య ధామ ।
విశ్వేభిరగ్నే స్వయశోభిరిద్ధోఽదబ్ధేభిః పాయుభిః పాహ్యస్మాన్ ॥ ౯

౧౦౩౭ ధన్వన్స్రోతః కృణుతే గాతుమూర్మిం శుక్రైరూర్మిభిరభి నక్షతి క్షామ్ ।
విశ్వా సనాని జఠరేషు ధత్తేఽన్తర్నవాసు చరతి ప్రసూషు ॥ ౧౦

౧౦౩౮ ఏవా నో అగ్నే సమిధా వృధానో రేవత్పావక శ్రవసే వి భాహి ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౧౧

(౯౬) షణ్ణవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆఙ్గిరసః॥ దేవతా- ద్రవిణోదా అగ్నిః శుద్ధోఽగ్నిర్వా॥ ఛన్దః- త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౧౦౩౯ స ప్రత్నథా సహసా జాయమానః సద్యః కావ్యాని బళధత్త విశ్వా ।
ఆపశ్చ మిత్రం ధిషణా చ సాధన్ దేవా అగ్నిం ధారయన్ ద్రవిణోదామ్ ॥ ౧

౧౦౪౦ స పూర్వయా నివిదా కవ్యతాయోరిమాః ప్రజా అజనయన్మనూనామ్ ।
వివస్వతా చక్షసా ద్యామపశ్చ దేవా అగ్నిం ధారయన్ ద్రవిణోదామ్ ॥ ౨

౧౦౪౧ తమీళత ప్రథమం యజ్ఞసాధం విశ ఆరీరాహుతమృఞ్జసానమ్ ।
ఊర్జః పుత్రం భరతం సృప్రదానుం దేవా అగ్నిం ధారయన్ ద్రవిణోదామ్ ॥ ౩

౧౦౪౨ స మాతరిశ్వా పురువారపుష్టిర్విదద్గాతుం తనయాయ స్వర్విత్ ।
[illegible]ం గోపా జనితా రోదస్యోర్దేవా అగ్నిం ధారయన్ ద్రవిణోదామ్ ॥ ౪

౧౦౪౩ నక్తోషాసా వర్ణమామేమ్యానే ధాపయేతే శిశుమేకం సమీచీ ।
ద్యావాక్షామా రుక్మో అన్తర్వి భాతి దేవా అగ్నిం ధారయన్ ద్రవిణోదామ్ ॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౧౦౪౪ రాయో బుధ్నః సంగమనో వసూనాం యజ్ఞస్య కేతుర్మన్మసాధనో వేః ।
అమృతత్వం రక్షమాణాస ఏనం దేవా అగ్నిం ధారయన్ ద్రవిణోదామ్ ॥ ౬

౧౦౪౫ నూ చ పురా చ సదనం రయీణాం జాతస్య చ జాయమానస్య చ క్షామ్ ।
సతశ్చ గోపాం భవతశ్చ భూరేర్దేవా అగ్నిం ధారయన్ ద్రవిణోదామ్ ॥ ౭

౧౦౪౬ ద్రవిణోదా ద్రవిణసస్తురస్య ద్రవిణోదాః సనరస్య ప్ర యంసత్ ।
ద్రవిణోదా వీరవతీమిషం నో ద్రవిణోదా రాసతే దీర్ఘమాయుః ॥ ౮

౧౦౪౭ ఏవా నో అగ్నే సమిధా వృధానో రేవత్పావక శ్రవసే వి భాహి ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౯

(౯౭) సప్తనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆంగిరసః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౭,౮ పిపీలికామధ్యా నిచృద్గాయత్రీ,౨,౪,౫ గాయత్రీ, ౩,౬ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః- షడ్జః॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౧౦౪౮ అప నః శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యా రయిమ్ । అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౧

౧౦౪౯ సుక్షేత్రియా సుగాతుయా వసూయా చ యజామహే । అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౨

౧౦౫౦ ప్ర యద్భన్దిష్ఠ ఏషాం ప్రాస్మాకాసశ్చ సూరయః । అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౩

౧౦౫౧ ప్ర యత్తే అగ్నే సూరయో జాయేమహి ప్ర తే వయమ్ । అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౪

౧౦౫౨ ప్ర యదగ్నేః సహస్వతో విశ్వతో యన్తి భానవః । అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౫

౧౦౫౩ త్వం హి విశ్వతోముఖ విశ్వతః పరిభూరసి । అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౬

౧౦౫౪ ద్విషో నో విశ్వతోముఖాతి నావేవ పారయ । అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౭

౧౦౫౫ స నః సిన్ధుమివ నావయాతి పర్షా స్వస్తయే । అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౮

(౯౮) అష్టనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆంగిరసః॥ దేవతా- అగ్నిర్వైశ్వానరః॥ ఛన్దః- ౧ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౨ త్రిష్టుప్ ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౧౦౫౬ వైశ్వానరస్య సుమతౌ స్యామ రాజా హి కం భువనానామభిశ్రీః ।
ఇతో జాతో విశ్వమిదం వి చష్టే వైశ్వానరో యతతే సూర్యేణ ॥ ౧

౧౦౫౭ పృష్టో దివి పృష్టో అగ్నిః పృథివ్యాం పృష్టో విశ్వా ఓషధీరా వివేశ।
వైశ్వానరః సహసా పృష్టో అగ్నిః స నో దివా స రిషః పాతు నక్తమ్॥ ౨

౧౦౫౮ వైశ్వానర తవ తత్ సత్యమస్త్వస్మాన్ రాయో మఘవానః సచన్తామ్।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః॥ ౩

(౯౯) నవనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- కశ్యపో మరీచిపుత్రః॥ దేవతా- అగ్నిర్జాతవేదాః॥ ఛన్దః- నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ సప్తమో వర్గః॥ ౭॥

౧౦౫౯ జాతవేదసే సునవామ సోమమరాతీయతో ని దహాతి వేదః।
స నః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా నావేవ సిన్ధుం దురితాత్యగ్నిః॥ ౧

(౧౦౦) శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- వృషాగిరో మహారాజస్య పుత్రభూతా వార్షాగిరా ఋజ్రాశ్వామ్బరీషసహదేవభయమానసురాధసః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౫ పంక్తిః, ౨,౧౩,౧౭ స్వరాట్పంక్తిః, ౩,౪,౧౧,౧౮ విరాట్త్రిష్టుప్, ౬,౧౦,౧౬ భురిక్పంక్తిః,, ౮,౯,౧౨,౧౪,౧౫,౧౯ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౫,౬,౧౦,౧౩,౧౬ ,౧౭ పంచమః, ౩,౪,౭-౯,౧౧,౧౨,౧౪,౧౫,౧౮,౧౯ ధైవతః॥

అథ అష్టమో వర్గః॥ ౮॥

౧౦౬౦ స యో వృషా వృష్ణ్యేభిః సమోకా మహో దివః పృథివ్యాశ్చ సమ్రాట్।
సతీనసత్వా హవ్యో భరేషు మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ॥ ౧

౧౦౬౧ యస్యానాప్తః సూర్యస్యేవ యామో భరేభరే వృత్రహా శుష్మో అస్తి।
వృషన్తమః సఖిభిః స్వేభిరేవైర్మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ॥ ౨

౧౦౬౨ దివో న యస్య రేతసో దుఘానాః పన్థాసో యన్తి శవసాపరీతాః।
తరద్ద్వేషాః సాసహిః పౌంస్యేభిర్మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ॥ ౩

౧౦౬౩ సో అంగిరోభిరంగిరస్తమో భూద్ వృషా వృషభిః సఖిభిః సఖా సన్।
ఋగ్మిభిరృగ్మీ గాతుభిర్జ్యేష్ఠో మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ॥ ౪

౧౦౬౪ స సూనుభిర్న రుద్రేభిరృభ్వా నృషాహ్యే సాసహ్వాఁ అమిత్రాన్।
సనీళేభిః శ్రవస్యాని తూర్వన్ మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ॥ ౫

అథ నవమో వర్గః॥ ౯॥

౧౦౬౫ స మన్యుమీః సమదనస్య కర్తాస్మాకేభిర్నృభిః సూర్యం సనత్।
అస్మిన్నహన్త్సత్పతిః పురుహూతో మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ॥ ౬

౧౦౬౬ తమూతయో రణయఞ్ఛూరసాతౌ తం క్షేమస్య క్షితయః కృణ్వత త్రామ్।
స విశ్వస్య కరుణస్యేశ ఏకో మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ॥ ౭

౧౦౬౭ తమప్సన్త శవస ఉత్సవేషు నరో నరమవసే తం ధనాయ।
సో అన్ధే చిత్ తమసి జ్యోతిర్విదన్ మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ॥ ౮

౧౦౬౮ స సవ్యేన యమతి వ్రాధతశ్చిత్ స దక్షిణే సంగృభీతా కృతాని।
స కీరిణా చిత్ సనితా ధనాని మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ॥ ౯

౧౦౬౯ స గ్రామేభిః సనితా స రథేభిర్విదే విశ్వాభిః కృష్టిభిర్న్వద్య।
స పౌంస్యేభిరభిభూరశస్తీర్మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ॥ ౧౦

అథ దశమో వర్గః॥ ౧౦॥

౧౦౭౦ స జామిభిర్యత్ సమజాతి మీళ్హేऽజామిభిర్వా పురుహూత ఏవైః।
అపాం తోకస్య తనయస్య జేషే మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ॥ ౧౧

౧౦౭౧ స వజ్రభృద్ దస్యుహా భీమ ఉగ్రః సహస్రచేతాః శతనీథ ఋభ్వా।

చమ్రీషో న శవసా పాఞ్చజన్యో మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ ॥ ౧౨

౧౦౭౨ తస్య వజ్రః క్రన్దతి స్మత్ స్వర్షా దివో న త్వేషో రవథః శిమీవాన్ ।
తం సచన్తే సనయస్తం ధనాని మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ ॥ ౧౩

౧౦౭౩ యస్యాజస్రం శవసా మానముక్థం పరిభుజద్ రోదసీ విశ్వతః సీమ్ ।
స పారిషత్ క్రతుభిర్మన్దసానో మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ ॥ ౧౪

౧౦౭౪ న యస్య దేవా దేవతా న మర్తా ఆపశ్చన శవసో అన్తమాపుః ।
స ప్రరిక్వా త్వక్షసా క్ష్మో దివశ్చ మరుత్వాన్నో భవత్విన్ద్ర ఊతీ ॥ ౧౫

అథ ఏకాదశో వర్గః॥౧౧॥

౧౦౭౫ రోహిచ్ఛ్యావా సుమదంశుర్లలామీర్ద్యుక్షా రాయ ఋజ్రాశ్వస్య ।
వృషణ్వన్తం బిభ్రతీ ధూర్షు రథం మన్ద్రా చికేత నాహుషీషు విక్షు ॥ ౧౬

౧౦౭౬ ఏతత్ త్యత్ త ఇన్ద్ర వృష్ణ ఉక్థం వార్షాగిరా అభి గృణన్తి రాధః ।
ఋజ్రాశ్వః ప్రష్టిభిరమ్బరీషః సహదేవో భయమానః సురాధాః ॥ ౧౭

౧౦౭౭ దస్యూఞ్ఛిమ్యూంశ్చ పురుహూత ఏవైర్హత్వా పృథివ్యాం శర్వా ని బర్హీత్ ।
సనత్ క్షేత్రం సఖిభిః శ్విత్న్యేభిః సనత్ సూర్యం సనదపః సువజ్రః ॥ ౧౮

౧౦౭౮ విశ్వాహేన్ద్రో అధివక్తా నో అస్త్వపరిహ్వృతాః సనుయామ వాజమ్ ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౧౯

(౧౦౧) ఏకోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆఙ్గిరసః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౪ నిచృజ్జగతీ, ౨,౫,౭ విరాడ్జగతీ, ౩ భురిక్త్రిష్టుప్, ౬ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౮,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౯,౧౧ త్రిష్టుప్ఛన్దః॥ స్వరః- ౧,౨,౪,౫,౭ నిషాదః, ౩,౬,౮-౧౧ ధైవతః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః॥౧౨॥

౧౦౭౯ ప్ర మన్దినే పితుమదర్చతా వచో యః కృష్ణగర్భా నిరహన్నృజిశ్వనా ।
అవస్యవో వృషణం వజ్రదక్షిణం మరుత్వన్తం సఖ్యాయ హవామహే ॥ ౧

౧౦౮౦ యో వ్యంసం జాహృషాణేన మన్యునా యః శమ్బరం యో అహన్ పిప్రుమవ్రతమ్ ।
ఇన్ద్రో యః శుష్ణమశుషం న్యావృణఙ్ మరుత్వన్తం సఖ్యాయ హవామహే ॥ ౨

౧౦౮౧ యస్య ద్యావాపృథివీ పౌంస్యం మహద్ యస్య వ్రతే వరుణో యస్య సూర్యః ।
యస్యేన్ద్రస్య సిన్ధవః సశ్చతి వ్రతం మరుత్వన్తం సఖ్యాయ హవామహే ॥ ౩

౧౦౮౨ యో అశ్వానాం యో గవాం గోపతిర్వశీ య ఆరితః కర్మణికర్మణి స్థిరః ।
వీళోశ్చిదిన్ద్రో యో అసున్వతో వధో మరుత్వన్తం సఖ్యాయ హవామహే ॥ ౪

౧౦౮౩ యో విశ్వస్య జగతః ప్రాణతస్పతిర్యో బ్రహ్మణే ప్రథమో గా అవిన్దత్ ।
ఇన్ద్రో యో దస్యూఁరధరాఁ అవాతిరన్ మరుత్వన్తం సఖ్యాయ హవామహే ॥ ౫

౧౦౮౪ యః శూరేభిర్హవ్యో యశ్చ భీరుభిర్యో ధావద్భిర్హూయతే యశ్చ జిగ్యుభిః ।
ఇన్ద్రం యం విశ్వా భువనాభి సన్దధుర్మరుత్వన్తం సఖ్యాయ హవామహే ॥ ౬

అథ త్రయోదశో వర్గః॥౧౩॥

౧౦౮౫ రుద్రాణామేతి ప్రదిశా విచక్షణో రుద్రేభిర్యోషా తనుతే పృథు జ్రయః ।
ఇన్ద్రం మనీషా అభ్యర్చతి శ్రుతం మరుత్వన్తం సఖ్యాయ హవామహే ॥ ౭

౧౦౮౬ యద్వా మరుత్వః పరమే సధస్థే యద్వావమే వృజనే మాదయాసే ।
అత ఆ యాహ్యధ్వరం నో అచ్ఛా త్వాయా హవిశ్చకృమా సత్యరాధః ॥ ౮

౧౦౮౭ త్వాయేన్ద్ర సోమం సుషుమా సుదక్ష త్వాయా హవిశ్చకృమా బ్రహ్మవాహః ।
అధా నియుత్వః సగణో మరుద్భిరస్మిన్ యజ్ఞే బర్హిషి మాదయస్వ ॥ ౯

౧౦౮౮ మాదయస్వ హరిభిర్యే త ఇన్ద్ర వి ష్యస్వ శిప్రే వి సృజస్వ ధేనే ।
ఆ త్వా సుశిప్ర హరయో వహన్తూశన్ హవ్యాని ప్రతి నో జుషస్వ ॥ ౧౦

౧౦౮౯ మరుత్స్తోత్రస్య వృజనస్య గోపా వయమిన్ద్రేణ సనుయామ వాజమ్ ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౧౧

(౧౦౨) ద్వ్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆఙ్గిరసః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧ జగతీ, ౨,౪,౯ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౩,౫-౮ నిచృజ్జగతీ, ౧౦,౧౧, నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౩,౫-౮ నిషాదః, ౨,౪,౯-౧౧ ధైవతః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః॥౧౪॥

౧౦౯౦ ఇమాం తే ధియం ప్ర భరే మహో మహీమస్య స్తోత్రే ధిషణా యత్త ఆనజే ।
తముత్సవే చ ప్రసవే చ సాసహిమిన్ద్రం దేవాసః శవసామదన్నను ॥ ౧

౧౦౯౧ అస్య శ్రవో నద్యః సప్త బిభ్రతి ద్యావాక్షామా పృథివీ దర్శతం వపుః ।
అస్మే సూర్యాచన్ద్రమసాభిచక్షే శ్రద్ధే కమిన్ద్ర చరతో వితర్తురమ్ ॥ ౨

౧౦౯౨ తం స్మా రథం మఘవన్ప్రావ సాతయే జైత్రం యం తే అనుమదామ సంగమే ।
ఆజా న ఇన్ద్ర మనసా పురుష్టుత త్వాయద్భ్యో మఘవఞ్ఛర్మ యచ్ఛ నః ॥ ౩

౧౦౯౩ వయం జయేమ త్వయా యుజా వృతమస్మాకమంశముదవా భరేభరే ।
అస్మభ్యమిన్ద్ర వరివః సుగం కృధి ప్ర శత్రూణాం మఘవన్వృష్ణ్యా రుజ ॥ ౪

౧౦౯౪ నానా హి త్వా హవమానా జనా ఇమే ధనానాం ధర్తరవసా విపన్యవః ।
అస్మాకం స్మా రథమా తిష్ఠ సాతయే జైత్రం హీన్ద్ర నిభృతం మనస్తవ ॥ ౫

అథ పఞ్చదశో వర్గః॥౧౫॥

౧౦౯౫ గోజితా బాహూ అమితక్రతుః సిమః కర్మన్కర్మఞ్ఛతమూతిః ఖజంకరః ।
అకల్ప ఇన్ద్రః ప్రతిమానమోజసాథా జనా వి హ్వయన్తే సిషాసవః ॥ ౬

౧౦౯౬ ఉత్తే శతాన్మఘవన్నుచ్చ భూయస ఉత్సహస్రాద్రిరిచే కృష్టిషు శ్రవః ।
అమాత్రం త్వా ధిషణా తిత్విషే మహ్యధా వృత్రాణి జిఘ్నసే పురందర ॥ ౭

౧౦౯౭ త్రివిష్టిధాతు ప్రతిమానమోజసస్తిస్రో భూమీర్నృపతే త్రీణి రోచనా ।
అతీదం విశ్వం భువనం వవక్షిథాశత్రురిన్ద్ర జనుషా సనాదసి ॥ ౮

౧౦౯౮ త్వాం దేవేషు ప్రథమం హవామహే త్వం బభూథ పృతనాసు సాసహిః ।
సేమం నః కారుముపమన్యుముద్భిదమిన్ద్రః కృణోతు ప్రసవే రథం పురః ॥ ౯

౧౦౯౯ త్వం జిగేథ న ధనా రురోధిథార్భేష్వాజా మఘవన్మహత్సు చ ।
త్వాముగ్రమవసే సం శిశీమస్యథా న ఇన్ద్ర హవనేషు చోదయ ॥ ౧౦

౧౧౦౦ విశ్వాహేన్ద్రో అధివక్తా నో అస్త్వపరిహ్వృతాః సనుయామ వాజమ్ ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౧౧

(౧౦౩) త్ర్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆఙ్గిరసః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౫,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౪ విరాట్త్రిష్టుప్, ౭,౯ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

౧౧౦౧ తత్త ఇన్ద్రియం పరమం పరాచైరధారయన్త కవయః పురేదమ్ ।
క్షమేదమన్యద్దివ్యన్యదస్య సమీ పృచ్యతే సమనేవ కేతుః ॥ ౧

౧౧౦౨ స ధారయత్పృథివీం పప్రథచ్చ వజ్రేణ హత్వా నిరపః ససర్జ ।
అహన్నహిమభినద్రౌహిణం వ్యహన్వ్యంసం మఘవా శచీభిః ॥ ౨

౧౧౦౩ స జాతూభర్మా శ్రద్దధాన ఓజః పురో విభిన్దన్నచరద్వి దాసీః ।

విద్వాన్ వజ్రిన్ దస్యవే హేతిమస్యార్యం సహో వర్ధయా ద్యుమ్నమింద్ర ॥ ౩

౧౧౦౪ తదూచుషే మానుషేమా యుగాని కీర్తేన్యం మఘవా నామ బిభ్రత్ ।
ఉపప్రయన్ దస్యుహత్యాయ వజ్రీ యద్ధ సూనుః శ్రవసే నామ దధే ॥ ౪

౧౧౦౫ తదస్యేదం పశ్యతా భూరి పుష్టం శ్రదింద్రస్య ధత్తన వీర్యాయ ।
స గా అవిందత్ సో అవిందదశ్వాన్ త్స ఓషధీః సో అపః స వనాని ॥ ౫

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౧౧౦౬ భూరికర్మణే వృషభాయ వృష్ణే సత్యశుష్మాయ సునవామ సోమమ్ ।
య ఆదృత్యా పరిపంథీవ శూరోఽయజ్వనో విభజన్నేతి వేదః ॥ ౬

౧౧౦౭ తదింద్ర ప్రేవ వీర్యం చకర్థ యత్ ససంతం వజ్రేణాబోధయోఽహిమ్ ।
అను త్వా పత్నీర్హృషితం వయశ్చ విశ్వే దేవాసో అమదన్ననుత్వా ॥ ౭

౧౧౦౮ శుష్ణం పిప్రుం కుయవం వృత్రమింద్ర యదావధీర్వి పురః శంబరస్య ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహంతామదితిః సింధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౮

(౧౦౪) చతురుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆంగిరసః॥ దేవతా- ఇంద్రః॥ ఛందః- ౧ పంక్తిః, ౨,౪,౫ స్వరాట్పంక్తిః, ౩,౭ త్రిష్టుప్, ౬ భురిక్పంక్తిః, ౮,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౪-౬ పంచమః, ౩,౭-౯ ధైవతః॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౧౧౦౯ యోనిష్ట ఇంద్ర నిషదే అకారి తమా ని షీద స్వానో నార్వా ।
విముచ్యా వయోఽవసాయాశ్వాన్ దోషా వస్తోర్వహీయసః ప్రపిత్వే ॥ ౧

౧౧౧౦ ఓ త్యే నర ఇంద్రమూతయే గుర్నూ చిత్ తాన్ త్సద్యో అధ్వనో జగమ్యాత్ ।
దేవాసో మన్యుం దాసస్య శ్చమ్నన్ తే న ఆ వక్షన్ త్సువితాయ వర్ణమ్ ॥ ౨

౧౧౧౧ అవ త్మనా భరతే కేతవేదా అవ త్మనా భరతే ఫేనముదన్ ।
క్షీరేణ స్నాతః కుయవస్య యోషే హతే తే స్యాతాం ప్రవణే శిఫాయాః ॥ ౩

౧౧౧౨ యుయోప నాభిరుపరస్యాయోః ప్ర పూర్వాభిస్తిరతే రాష్టి శూరః ।
అంజసీ కులిశీ వీరపత్నీ పయో హిన్వానా ఉదభిర్భరంతే ॥ ౪

౧౧౧౩ ప్రతి యత్ స్యా నీథాదర్శి దస్యోరోకో నాచ్ఛా సదనం జానతీ గాత్ ।
అధ స్మా నో మఘవంచర్కృతాదిన్మా నో మఘేవ నిష్షపీ పరా దాః ॥ ౫

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౧౧౧౪ స త్వం న ఇంద్ర సూర్యే సో అప్స్వనాగాస్త్వ ఆ భజ జీవశంసే ।
మాంతరాం భుజమా రీరిషో నః శ్రద్ధితం తే మహత ఇంద్రియాయ ॥ ౬

౧౧౧౫ అధా మన్యే శ్రత్ తే అస్మా అధాయి వృషా చోదస్వ మహతే ధనాయ ।
మా నో అకృతే పురుహూత యోనావింద్ర క్షుధ్యద్భ్యో వయ ఆసుతిం దాః ॥ ౭

౧౧౧౬ మా నో వధీరింద్ర మా పరా దా మా నః ప్రియా భోజనాని ప్ర మోషీః ।
ఆండా మా నో మఘవంఛక్ర నిర్భేన్మా నః పాత్రా భేత్ సహజానుషాణి ॥ ౮

౧౧౧౭ అర్వాఙేహి సోమకామం త్వాహురయం సుతస్తస్య పిబా మదాయ ।
ఉరువ్యచా జఠర ఆ వృషస్వ పితేవ నః శృణుహి హూయమానః ॥ ౯

(౧౦౫) పంచోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- ఆప్త్యస్త్రిత ఆంగిరసః కుత్సో వా॥ దేవతా- విశ్వేదేవాః॥ ఛందః- ౧,౨,౧౨,౧౬,౧౭ నిచృత్పంక్తిః, ౩,౪,౬,౯,౧౫,౧౮ విరాట్పంక్తిః, ౮,౧౦ స్వరాట్పంక్తిః, ౧౧,౧౪ పంక్తిః, ౫ నిచృద్ బృహతీ, ౭ భురిగ్బృహతీ, ౧౩ మహాబృహతీ, ౧౯ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౪.౬,౮-౧౨,౧౪-౧౮ పంచమః, ౫,౭,౧౩ మధ్యమః, ౧౯ ధైవతః॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౧౧౧౮ చంద్రమా అప్స్వంతరా సుపర్ణో ధావతే దివి ।
న వో హిరణ్యనేమయః పదం విందంతి విద్యుతో విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౧

౧౧౧౯ అర్థమిద్వా ఉ అర్థిన ఆ జాయా యువతే పతిమ్ ।
తుంజాతే వృష్ణ్యం పయః పరిదాయ రసం దుహే విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౨

౧౧౨౦ మో షు దేవా అదః స్వరవ పాది దివస్పరి ।
మా సోమ్యస్య శంభువః శూనే భూమ కదా చన విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౩

౧౧౨౧ యజ్ఞం పృచ్ఛామ్యవమం స తద్దూతో వి వోచతి ।
క్వ ఋతం పూర్వ్యం గతం కస్తద్బిభర్తి నూతనో విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౪

౧౧౨౨ అమీ యే దేవాః స్థన త్రిష్వా రోచనే దివః ।
కద్వ ఋతం కదనృతం క్వ ప్రత్నా వ ఆహుతిర్విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౫

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౧౧౨౩ కద్వ ఋతస్య ధర్ణసి కద్వరుణస్య చక్షణమ్ ।
కదర్యమ్ణో మహస్పథాతి క్రామేమ దూఢ్యో విత్తం మే అస్య రోదసీ । ౬

౧౧౨౪ అహం సో అస్మి యః పురా సుతే వదామి కాని చిత్ ।
తం మా వ్యంత్యాధ్యో వృకో న తృష్ణజం మృగం విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౭

౧౧౨౫ సం మా తపంత్యభితః సపత్నీరివ పర్శవః ।
మూషో న శిశ్నా వ్యదంతి మాధ్యః స్తోతారం తే శతక్రతో విత్తం మే అస్య రోదసీ ౮

౧౧౨౬ అమీ యే సప్త రశ్మయస్తత్రా మే నాభిరాతతా ।
త్రితస్తద్వేదాప్త్యః స జామిత్వాయ రేభతి విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౯

౧౧౨౭ అమీ యే పంచోక్షణో మధ్యే తస్థుర్మహో దివః ।
దేవత్రా ను ప్రవాచ్యం సధ్రీచీనా ని వావృతుర్విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౧౦

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౧౧౨౮ సుపర్ణా ఏత ఆసతే మధ్య ఆరోధనే దివః ।
తే సేధంతి పథో వృకం తరంతం యహ్వతీరపో విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౧౧

౧౧౨౯ నవ్యం తదుక్థ్యం హితం దేవాసః సుప్రవాచనమ్ ।
ఋతమర్షంతి సింధవః సత్యం తాతాన సూర్యో విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౧౨

౧౧౩౦ అగ్నే తవ త్యదుక్థ్యం దేవేష్వస్త్యాప్యమ్ ।
స నః సత్తో మనుష్వదా దేవాన్యక్షి విదుష్టరో విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౧౩

౧౧౩౧ సత్తో హోతా మనుష్వదా దేవాఁ అచ్ఛా విదుష్టరః ।
అగ్నిర్హవ్యా సుషూదతి దేవో దేవేషు మేధిరో విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౧౪

౧౧౩౨ బ్రహ్మా కృణోతి వరుణో గాతువిదం తమీమహే ।
వ్యూర్ణోతి హృదా మతిం నవ్యో జాయతామృతం విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౧౫

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౨౩॥

౧౧౩౩ అసౌ యః పంథా ఆదిత్యో దివి ప్రవాచ్యం కృతః ।
న స దేవా అతిక్రమే తం మర్తాసో న పశ్యథ విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౧౬

౧౧౩౪ త్రితః కూపేఽవహితో దేవాన్హవత ఊతయే ।
తచ్ఛుశ్రావ బృహస్పతిః కృణ్వన్నంహూరణాదురు విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౧౭

౧౧౩౫ అరుణో మా సకృద్వృకః పథా యంతం దదర్శ హి ।
ఉజ్జిహీతే నిచాయ్యా తష్టేవ పృష్ట్యామయీ విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥ ౧౮

౧౧౩౬ ఏనాఙ్గూషేణ వయమింద్రవంతోఽభి ష్యామ వృజనే సర్వవీరాః ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహంతామదితిః సింధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౧౯

షోడశోఽనువాకః (౧౦౬) షడుత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆంగిరసః॥ దేవతా- విశ్వేదేవాః॥ ఛందః- ౧-౬ జగతీ, ౭ నిచృత్త్రిష్టుప్॥
స్వరః- ౧-౬ నిషాదః, ౭ ధైవతః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః॥౨౪॥

౧౧౩౭ ఇంద్రం మిత్రం వరుణమగ్నిమూతయే మారుతం శర్ధో అదితిం హవామహే ।
రథం న దుర్గాద్ వసవః సుదానవో విశ్వస్మాన్నో అంహసో నిష్పిపర్తన ॥ ౧

౧౧౩౮ త ఆదిత్యా ఆ గతా సర్వతాతయే భూత దేవా వృత్రతూర్యేషు శంభువః ।
రథం న దుర్గాద్ వసవః సుదానవో విశ్వస్మాన్నో అంహసో నిష్పిపర్తన ॥ ౨

౧౧౩౯ అవంతు నః పితరః సుప్రవాచనా ఉత దేవీ దేవపుత్రే ఋతావృధా ।
రథం న దుర్గాద్వసవః సుదానవో విశ్వస్మాన్నో అంహసో నిష్పిపర్తన ॥ ౩

౧౧౪౦ నరాశంసం వాజినం వాజయన్నిహ క్షయద్వీరం పూషణం సుమ్నైరీమహే ।
రథం న దుర్గాద్ వసవః సుదానవో విశ్వస్మాన్నో అంహసో నిష్పిపర్తన ॥ ౪

౧౧౪౧ బృహస్పతే సదమిన్నః సుగం కృధి శం యోర్యత్తే మనుర్హితం తదీమహే ।
రథం న దుర్గాద్వసవః సుదానవో విశ్వస్మాన్నో అంహసో నిష్పిపర్తన ॥ ౫

౧౧౪౨ ఇంద్రం కుత్సో వృత్రహణం శచీపతిం కాటే నిబాళ్హ ఋషిరహ్వదూతయే ।
రథం న దుర్గాద్ వసవః సుదానవో విశ్వస్మాన్నో అంహసో నిష్పిపర్తన ॥ ౬

౧౧౪౩ దేవైర్నో దేవ్యదితిర్ని పాతు దేవస్త్రాతా త్రాయతామప్రయుచ్ఛన్ ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహంతామదితిః సింధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౭

(౧౦౭) సప్తోత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆంగిరసః॥ దేవతా- విశ్వేదేవాః॥ ఛందః- ౧ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨ నిచృత్త్రిష్టుప్,
౩ త్రిష్టుప్॥ స్వర- ధైవతః॥

అథ పంచవింశో వర్గః॥౨౫॥

౧౧౪౪ యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసో భవతా మృళయంతః ।
ఆ వోఽర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాదంహోశ్చిద్యా వరివోవిత్తరాసత్ ॥ ౧

౧౧౪౫ ఉప నో దేవా అవసా గమంత్వంగిరసాం సామభిః స్తూయమానాః ।
ఇంద్ర ఇంద్రియైర్మరుతో మరుద్భిరాదిత్యైర్నో అదితిః శర్మ యంసత్ ॥ ౨

౧౧౪౬ తన్న ఇంద్రస్తద్వరుణస్తదగ్నిస్తదర్యమా తత్సవితా చనో ధాత్ ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహంతామదితిః సింధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౩

(౧౦౮) అష్టోత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆంగిరసః॥ దేవతా- ఇంద్రాగ్నీ॥ ఛందః- ౧,౮,౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౩,౬,౧౧
విరాట్త్రిష్టుప్, ౪ భురిక్పంక్తిః, ౫ పంక్తిః, ౭,౯,౧౦,౧౩ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౩,౬-౧౩
ధైవతః, ౪,౫ పంచమః॥

అథ షడ్వింశో వర్గః॥౨౬॥

౧౧౪౭ య ఇంద్రాగ్నీ చిత్రతమో రథో వామభి విశ్వాని భువనాని చష్టే ।
తేనా యాతం సరథం తస్థివాంసాథా సోమస్య పిబతం సుతస్య ॥ ౧

౧౧౪౮ యావదిదం భువనం విశ్వమస్త్యురువ్యచా వరిమతా గభీరమ్ ।
తావాఁ అయం పాతవే సోమో అస్త్వరమింద్రాగ్నీ మనసే యువభ్యామ్ ॥ ౨

౧౧౪౯ చక్రాథే హి సధ్ర్యఙ్నామ భద్రం సధ్రీచీనా వృత్రహణా ఉత స్థః ।
తావింద్రాగ్నీ సధ్ర్యంచా నిషద్యా వృష్ణః సోమస్య వృషణా వృషేథామ్ ॥ ౩

౧౧౫౦ సమిద్ధేష్వగ్నిష్వానజానా యతస్రుచా బర్హిరు తిస్తిరాణా।
తీవ్రైః సోమైః పరిషిక్తేభిరర్వాగేన్ద్రాగ్నీ సౌమనసాయ యాతమ్॥ ౪

౧౧౫౧ యానీన్ద్రాగ్నీ చక్రథుర్వీర్యాణి యాని రూపాణ్యుత వృష్ణ్యాని।
యా వాం ప్రత్నాని సఖ్యా శివాని తేభిః సోమస్య పిబతం సుతస్య॥ ౫

అథ సప్తవింశో వర్గః॥౨౭॥

౧౧౫౨ యదబ్రవం ప్రథమం వాం వృణానో౽యం సోమో అసురైర్నో విహవ్యః।
తాం సత్యాం శ్రద్ధామభ్యా హి యాతమథా సోమస్య పిబతం సుతస్య॥ ౬

౧౧౫౩ యదిన్ద్రాగ్నీ మదథః స్వే దురోణే యద్ బ్రహ్మణి రాజని వా యజత్రా।
అతః పరి వృషణావా హి యాతమథా సోమస్య పిబతం సుతస్య॥ ౭

౧౧౫౪ యదిన్ద్రాగ్నీ యదుషు తుర్వశేషు యద్ ద్రుహ్యుష్వనుషు పూరుషు స్థః।
అతః పరి వృషణావా హి యాతమథా సోమస్య పిబతం సుతస్య॥ ౮

౧౧౫౫ యదిన్ద్రాగ్నీ అవమస్యాం పృథివ్యాం మధ్యమస్యాం పరమస్యాముత స్థః।
అతః పరి వృషణావా హి యాతమథా సోమస్య పిబతం సుతస్య॥ ౯

౧౧౫౬ యదిన్ద్రాగ్నీ పరమస్యాం పృథివ్యాం మధ్యమస్యామవమస్యాముత స్థః।
అతః పరి వృషణావా హి యాతమథా సోమస్య పిబతం సుతస్య॥ ౧౦

౧౧౫౭ యదిన్ద్రాగ్నీ దివి ష్ఠో యత్ పృథివ్యాం యత్ పర్వతేష్వోషధీష్వప్సు।
అతః పరి వృషణావా హి యాతమథా సోమస్య పిబతం సుతస్య॥ ౧౧

౧౧౫౮ యదిన్ద్రాగ్నీ ఉదితా సూర్యస్య మధ్యే దివః స్వధయా మాదయేథే।
అతః పరి వృషణావా హి యాతమథా సోమస్య పిబతం సుతస్య॥ ౧౨

౧౧౫౯ ఏవేన్ద్రాగ్నీ పపివాంసా సుతస్య విశ్వాస్మభ్యం సం జయతం ధనాని।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః॥ ౧౩

(౧౦౯) నవోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషి- కుత్స ఆంగిరసః॥ దేవతా- ఇన్ద్రాగ్నీ॥ ఛన్దః- ౧,౩,౪,౬,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్,
౨,౫ త్రిష్టుప్, ౭ విరాట్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ అష్టావింశో వర్గః॥౨౮॥

౧౧౬౦ వి హ్యఖ్యం మనసా వస్య ఇచ్ఛన్నిన్ద్రాగ్నీ జ్ఞాస ఉత వా సజాతాన్।
నాన్యా యువత్ ప్రమతిరస్తి మహ్యం స వాం ధియం వాజయన్తీమతక్షమ్॥ ౧

౧౧౬౧ అశ్రవం హి భూరిదావత్తరా వాం విజామాతురుత వా ఘా స్యాలాత్।
అథా సోమస్య ప్రయతీ యువభ్యామిన్ద్రాగ్నీ స్తోమం జనయామి నవ్యమ్॥ ౨

౧౧౬౨ మా చ్ఛేద్మ రశ్మీఁరితి నాధమానాః పితౄణాం శక్తీరనుయచ్ఛమానాః।
ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాం కం వృషణో మదన్తి తా హ్యద్రీ ధిషణాయా ఉపస్థే॥ ౩

౧౧౬౩ యువాభ్యాం దేవీ ధిషణా మదాయేన్ద్రాగ్నీ సోమముశతీ సునోతి।
తావశ్వినా భద్రహస్తా సుపాణీ ఆ ధావతం మధునా పృఙ్క్తమప్సు॥ ౪

౧౧౬౪ యువామిన్ద్రాగ్నీ వసునో విభాగే తవస్తమా శుశ్రవ వృత్రహత్యే।
తావాసద్యా బర్హిషి యజ్ఞే అస్మిన్ ప్ర చర్షణీ మాదయేథాం సుతస్య॥ ౫

అథ ఏకోనవింశో వర్గః॥౨౯॥

౧౧౬౫ ప్ర చర్షణిభ్యః పృతనాహవేషు ప్ర పృథివ్యా రిరిచాథే దివశ్చ।
ప్ర సిన్ధుభ్యః ప్ర గిరిభ్యో మహిత్వా ప్రేన్ద్రాగ్నీ విశ్వా భువనాత్యన్యా॥ ౬

౧౧౬౬ ఆ భరతం శిక్షతం వజ్రబాహూ అస్మాఁ ఇన్ద్రాగ్నీ అవతం శచీభిః।
ఇమే ను తే రశ్మయః సూర్యస్య యేభిః సపిత్వం పితరో న ఆసన్॥ ౭

౧౧౬౭ పురందరా శిక్షతం వజ్రహస్తాస్మాఁ ఇన్ద్రాగ్నీ అవతం భరేషు ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౮

(౧౧౦) దశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆంగిరసః॥ దేవతా- ఋభవః॥ ఛన్దః- ౧,౪, జగతీ, ౨,౩,౭ విరాడ్ జగతీ, ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౬,౮ నిచృజ్జగతీ, ౯ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౪,౬-౮ నిషాదః, ౫,౯ ధైవతః॥

అథ త్రింశో వర్గః॥౩౦॥

౧౧౬౮ తతం మే అపస్తదు తాయతే పునః స్వాదిష్ఠా ధీతిరుచథాయ శస్యతే ।
అయం సముద్ర ఇహ విశ్వదేవ్యః స్వాహాకృతస్య సము తృప్ణుత ఋభవః ॥ ౧

౧౧౬౯ ఆభోగయం ప్ర యదిచ్ఛన్త ఐతనాపాకాః ప్రాఞ్చో మమ కే చిదాపయః
సౌధన్వనాసశ్చరితస్య భూమనాగచ్ఛత సవితుర్దాశుషో గృహమ్ ॥ ౨

౧౧౭౦ తత్సవితా వో౭మృతత్వమాసువదగోహ్యం యచ్ఛ్రవయన్త ఐతన ।
త్యం చిచ్చమసమసురస్య భక్షణమేకం సన్తమకృణుతా చతుర్వయమ్ ॥ ౩

౧౧౭౧ విష్ట్వీ శమీ తరణిత్వేన వాఘతో మర్తాసః సన్తో అమృతత్వమానశుః ।
సౌధన్వనా ఋభవః సూరచక్షసః సంవత్సరే సమపృచ్యన్త ధీతిభిః ॥ ౪

౧౧౭౨ క్షేత్రమివ వి మముస్తేజనేనఁ ఏకం పాత్రమృభవో జేహమానమ్ ।
ఉపస్తుతా ఉపమం నాధమానా అమర్త్యేషు శ్రవ ఇచ్ఛమానాః ॥ ౫

అథ ఏకత్రింశో వర్గః॥౩౧॥

౧౧౭౩ ఆ మనీషామన్తరిక్షస్య నృభ్యః స్రుచేవ ఘృతం జుహవామ విద్మనా ।
తరణిత్వా యే పితురస్య సశ్చిర ఋభవో వాజమరుహన్దివో రజః ॥ ౬

౧౧౭౪ ఋభుర్న ఇన్ద్రః శవసా నవీయానృభుర్వాజేభిర్వసుభిర్వసుర్దదిః ।

యుష్మాకం దేవా అవసాహని ప్రియే౭భి తిష్ఠేమ పృత్సుతీరసున్వతామ్ ॥ ౭

౧౧౭౫ నిశ్చర్మణ ఋభవో గామపింశత సం వత్సేనాసృజతా మాతరం పునః ।
సౌధన్వనాసః స్వపస్యయా నరో జివ్రీ యువానా పితరాకృణోతన ॥ ౮

౧౧౭౬ వాజేభిర్నో వాజసాతావవిడ్ఢ్యృభుమాఁ ఇన్ద్ర చిత్రమా దర్షి రాధః ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౯

(౧౧౧) ఏకాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆంగిరసః॥ దేవతా- ఋభవః॥ ఛన్దః- ౧-౪ జగతీ, ౫ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౪ నిషాదః, ౫ ధైవతః॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః॥౩౨॥

౧౧౭౭ తక్షన్రథం సువృతం విద్మనాపసస్తక్షన్హరీ ఇన్ద్రవాహా వృషణ్వసూ ।
తక్షన్పితృభ్యామృభవో యువద్వయస్తక్షన్వత్సాయ మాతరం సచాభువమ్ ॥ ౧

౧౧౭౮ ఆ నో యజ్ఞాయ తక్షత ఋభుమద్వయః క్రత్వే దక్షాయ సుప్రజావతీమిషమ్ ।
యథా క్షయామ సర్వవీరయా విశా తన్నః శర్ధాయ ధాసథా స్వింద్రియమ్ ॥ ౨

౧౧౭౯ ఆ తక్షత సాతిమస్మభ్యమృభవః సాతిం రథాయ సాతిమర్వతే నరః ।
సాతిం నో జైత్రీం సం మహేత విశ్వహా జామిమజామిం పృతనాసు సక్షణిమ్ ॥ ౩

౧౧౮౦ ఋభుక్షణమిన్ద్రమా హువ ఊతయ ఋభూన్వాజాన్మరుతః సోమపీతయే ।
ఉభా మిత్రావరుణా నూనమశ్వినా తే నో హిన్వన్తు సాతయే ధియే జిషే ॥ ౪

౧౧౮౧ ఋభుర్భరాయ సం శిశాతు సాతిం సమర్యజిద్వాజో అస్మాఁ అవిష్టు ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౫

(౧౧౨) ద్వాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆంగిరసః॥ దేవతా- ఆదిమే మన్త్రే ప్రథమపాదస్య ద్యావాపృథివ్యౌ,

ద్వితీయస్య అగ్నిః, శిష్టస్యాశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧,౨,౬,౭,౧౩,౧౫,౧౭,౧౮,౨౦-౨౨ నిచృజ్జగతీ, ౩,౫,౨౪ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౪,౮,౯,౧౧,౧౨,౧౪,౧౬ ౨౩ జగతీ, ౧౦ భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౯ విరాడ్జగతీ, ౨౫ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౪,౬-౯,౧౧-౨౩ నిషాదః, ౩,౫,౧౦,౨౪,౨౫ ధైవతః॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః॥౩౩॥

౧౧౮౨ ఈళే ద్యావాపృథివీ పూర్వచిత్తయే ఽగ్నిం ఘర్మం సురుచం యామన్నిష్టయే ।
యాభిర్భరే కారమంశాయ జిన్వథస్తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౧

౧౧౮౩ యువోర్దానాయ సుభరా అసశ్చతో రథమా తస్థుర్వచసం న మన్తవే ।
యాభిర్ధియోఽవథః కర్మన్నిష్టయే తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౨

౧౧౮౪ యువం తాసాం దివ్యస్య ప్రశాసనే విశాం క్షయథో అమృతస్య మజ్మనా ।
యాభిర్ధేనుమస్వం పిన్వథో నరా తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౩

౧౧౮౫ యాభిః పరిజ్మా తనయస్య మజ్మనా ద్విమాతా తూర్షు తరణిర్విభూషతి ।
యాభిస్త్రిమన్తురభవద్ విచక్షణస్తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౪

౧౧౮౬ యాభీ రేభం నివృతం సితమద్భ్య ఉద్వన్దనమైరయతం స్వర్దృశే ।
యాభిః కణ్వం ప్ర సిషాసన్తమావతం తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౫

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః॥౩౪॥

౧౧౮౭ యాభిరన్తకం జసమానమారణే భుజ్యుం యాభిరవ్యథిభిర్జిజిన్వథుః ।
యాభిః కర్కన్ధుం వయ్యం చ జిన్వథస్తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౬

౧౧౮౮ యాభిః శుచన్తిం ధనసాం సుషంసదం తప్తం ఘర్మమోమ్యావన్తమత్రయే ।
యాభిః పృశ్నిగుం పురుకుత్సమావతం తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౭

౧౧౮౯ యాభిః శచీభిర్వృషణా పరావృజం ప్రాన్ధం శ్రోణం చక్షస ఏతవే కృథః ।
యాభిర్వర్తికాం గ్రసితామముఞ్చతం తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౮

౧౧౯౦ యాభిః సిన్ధుం మధుమన్తమసశ్చతం వసిష్ఠం యాభిరజరావజిన్వతమ్ ।
యాభిః కుత్సం శ్రుతర్యం నర్యమావతం తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౯

౧౧౯౧ యాభిర్విశ్పలాం ధనసామథర్వ్యం సహస్రమీళ్హ ఆజావజిన్వతమ్ ।
యాభిర్వశమశ్వ్యం ప్రేణిమావతం తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౧౦

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః॥౩౫॥

౧౧౯౨ యాభిః సుదానూ ఔశిజాయ వణిజే దీర్ఘశ్రవసే మధు కోశో అక్షరత్ ।
కక్షీవన్తం స్తోతారం యాభిరావతం తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౧౧

౧౧౯౩ యాభీ రసాం క్షోదసోద్నః పిపిన్వథురనశ్వం యాభీ రథమావతం జిషే ।
యాభిస్త్రిశోక ఉస్రియా ఉదాజత తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౧౨

౧౧౯౪ యాభిః సూర్యం పరియాథః పరావతి మన్ధాతారం క్షైత్రపత్యేష్వావతమ్ ।
యాభిర్విప్రం ప్ర భరద్వాజమావతం తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౧౩

౧౧౯౫ యాభిర్మహామతిథిగ్వం కశోజువం దివోదాసం శమ్బరహత్య ఆవతమ్ ।
యాభిః పూర్భిద్యే త్రసదస్యుమావతం తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౧౪

౧౧౯౬ యాభిర్వమ్రం విపిపానముపస్తుతం కలిం యాభిర్విత్తజానిం దువస్యథః ।
యాభిర్వ్యశ్వముత పృథిమావతం తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౧౫

అథ షట్త్రింశో వర్గః॥౩౬॥

౧౧౯౭ యాభిర్నరా శయవే యాభిరత్రయే యాభిః పురా మనవే గాతుమీషథుః ।

యాభిః శారీరాజతం స్యూమరశ్మయే తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౧౬

౧౧౯౮ యాభిః పఠర్వా జఠరస్య మజ్మనాగ్నిర్నాదీదేచ్చిత ఇద్ధో అజ్మన్నా ।
యాభిః శర్యాతమవథో మహాధనే తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౧౭

౧౧౯౯ యాభిరఙ్గిరో మనసా నిరణ్యథోऽగ్రం గచ్ఛథో వివరే గోఅర్ణసః ।
యాభిర్మనుం శూరమిషా సమావతం తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౧౮

౧౨౦౦ యాభిః పత్నీర్విమదాయ న్యూహథురా ఘ వా యాభిరరుణీరశిక్షతమ్ ।
యాభిః సుదాస ఊహథుః సుదేవ్యం౧ తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౧౯

౧౨౦౧ యాభిః శన్తాతీ భవథో దదాశుషే భుజ్యుం యాభిరవథో యాభిరధ్రిగుమ్ ।
ఓమ్యావతీం సుభరామృతస్తుభం తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౨౦

అథ సప్తత్రింశో వర్గః ॥౩౭॥

౧౨౦౨ యాభిః కృశానుమసనే దువస్యథో జవే యాభిర్యూనో అర్వన్తమావతమ్ ।
మధు ప్రియం భరథో యత్సరడ్భ్యస్తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౨౧

౧౨౦౩ యాభిర్నరం గోషుయుధం నృషాహ్యే క్షేత్రస్య సాతా తనయస్య జిన్వథః ।
యాభీ రథాఁ అవథో యాభిరర్వతస్తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౨౨

౧౨౦౪ యాభిః కుత్సమార్జునేయం శతక్రతూ ప్ర తుర్వీతిం ప్ర చ దభీతిమావతమ్ ।
యాభిర్ధ్వసన్తిం పురుషన్తిమావతం తాభిరూ షు ఊతిభిరశ్వినా గతమ్ ॥ ౨౩

౧౨౦౫ అప్నస్వతీమశ్వినా వాచమస్మే కృతం నో దస్రా వృషణా మనీషామ్ ।
అద్యూత్యేऽవసే ని హ్వయే వాం వృధే చ నో భవతం వాజసాతౌ ॥ ౨౪

౧౨౦౬ ద్యుభిరక్తుభిః పరి పాతమస్మానరిష్టేభిరశ్వినా సౌభగేభిః ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౨౫

ఇతి ప్రథమాష్టకే సప్తమోऽధ్యాయః

అథాష్టమోऽధ్యాయః

(౧౧౩) త్రయోదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆఙ్గిరసః॥ దేవతా- ఉషాః, ద్వితీయస్యార్ధర్చస్య రాత్రిరపి॥ ఛన్దః- ౧,౩,౯,౧౨,౧౭ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౫ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౪,౮,౧౦,౧౧,౧౫,౧౬ భురిక్పఙ్క్తిః ౬ త్రిష్టుప్, ౭,౧౮,౨౦ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౧౩,౧౪ నిచృత్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧,౩,౬,౭,౯,౧౨,౧౭-౨౦ ధైవతః, ౨,౪,౫,౮,౧౦,౧౧,౧౩-౧౬ పఞ్చమః

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౧౨౦౭ ఇదం శ్రేష్ఠం జ్యోతిషాం జ్యోతిరాగాచ్చిత్రః ప్రకేతో అజనిష్ట విభ్వా ।
యథా ప్రసూతా సవితుః సవాయఁ ఏవా రాత్ర్యుషసే యోనిమారైక్ ॥ ౧

౧౨౦౮ రుశద్వత్సా రుశతీ శ్వేత్యాగాదారైగు కృష్ణా సదనాన్యస్యాః ।
సమానబన్ధూ అమృతే అనూచీ ద్యావా వర్ణం చరత ఆమినానే ॥ ౨

౧౨౦౯ సమానో అధ్వా స్వస్రోరనన్తస్తమన్యాన్యా చరతో దేవశిష్టే ।
న మేథేతే న తస్థతుః సుమేకే నక్తోషాసా సమనసా విరూపే ॥ ౩

౧౨౧౦ భాస్వతీ నేత్రీ సూనృతానామచేతి చిత్రా వి దురో న ఆవః ।
ప్రార్ప్యా జగద్వ్యు నో రాయో అఖ్యదుషా అజీగర్భువనాని విశ్వా ॥ ౪

౧౨౧౧ జిహ్మశ్యే౩ చరితవే మఘోన్యాభోగయ ఇష్టయే రాయ ఉ త్వమ్ ।
దభ్రం పశ్యద్భ్య ఉర్వియా విచక్ష ఉషా అజీగర్భువనాని విశ్వా ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౧౨౧౨ క్షత్రాయ త్వం శ్రవసే త్వం మహీయా ఇష్టయే త్వమర్థమివ త్వమిత్యై ।
విసదృశా జీవితాభిప్రచక్ష ఉషా అజీగర్భువనాని విశ్వా ॥ ౬

౧౨౧౩ ఏషా దివో దుహితా ప్రత్యదర్శి వ్యుచ్ఛన్తీ యువతిః శుక్రవాసాః ।
విశ్వస్యేశానా పార్థివస్య వస్వ ఉషో అద్యేహ సుభగే వ్యుచ్ఛ ॥ ౭

౧౨౧౪ పరాయతీనామన్వేతి పాథ ఆయతీనాం ప్రథమా శశ్వతీనామ్ ।
వ్యుచ్ఛన్తీ జీవముదీరయన్త్యుషా మృతం కం చన బోధయన్తీ ॥ ౮

౧౨౧౫ ఉషో యదగ్నిం సమిధే చకర్థ వి యదావశ్చక్షసా సూర్యస్య ।
యన్మానుషాన్యక్ష్యమాణాఁ అజీగస్తద్దేవేషు చకృషే భద్రమప్నః ॥ ౯

౧౨౧౬ కియాత్యా యత్సమయా భవాతి యా వ్యూషుర్యాశ్చ నూనం వ్యుచ్ఛాన్ ।
అను పూర్వాః కృపతే వావశానా ప్రదీధ్యానా జోషమన్యాభిరేతి ॥ ౧౦

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౧౨౧౭ ఈయుష్టే యే పూర్వతరామపశ్యన్ వ్యుచ్ఛన్తీముషసం మర్త్యాసః ।
అస్మాభిరూ ను ప్రతిచక్ష్యాభూదో తే యన్తి యే అపరీషు పశ్యాన్ ॥ ౧౧

౧౨౧౮ యావయద్ద్వేషా ఋతపా ఋతేజాః సుమ్నావరీ సూనృతా ఈరయన్తీ ।
సుమఙ్గలీర్బిభ్రతీ దేవవీతిమిహాద్యోషః శ్రేష్ఠతమా వ్యుచ్ఛ ॥ ౧౨

౧౨౧౯ శశ్వత్పురోషా వ్యువాస దేవ్యథో అద్యేదం వ్యావో మఘోనీ ।
అథో వ్యుచ్ఛాదుత్తరాఁ అను ద్యూనజరామృతా చరతి స్వధాభిః ॥ ౧౩

౧౨౨౦ వ్యఞ్జిభిర్దివ ఆతాస్వద్యౌదప కృష్ణాం నిర్ణిజం దేవ్యావః ।
ప్రబోధయన్త్యరుణేభిరశ్వైరోషా యాతి సుయుజా రథేన ॥ ౧౪

౧౨౨౧ ఆవహన్తీ పోష్యా వార్యాణి చిత్రం కేతుం కృణుతే చేకితానా ।
ఈయుషీణాముపమా శశ్వతీనాం విభాతీనాం ప్రథమోషా వ్యశ్వైత్ ॥ ౧౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౧౨౨౨ ఉదీర్ధ్వం జీవో అసుర్న ఆగాదప ప్రాగాత్తమ ఆ జ్యోతిరేతి ।
అరైక్పన్థాం యాతవే సూర్యాయాగన్మ యత్ర ప్రతిరన్త ఆయుః ॥ ౧౬

౧౨౨౩ స్యూమనా వాచ ఉదియర్తి వహ్నిః స్తవానో రేభ ఉషసో విభాతీః ।
అద్యా తదుచ్ఛ గృణతే మఘోన్యస్మే ఆయుర్ని దిదీహి ప్రజావత్ ॥ ౧౭

౧౨౨౪ యా గోమతీరుషసః సర్వవీరా వ్యుచ్ఛన్తి దాశుషే మర్త్యాయ ।
వాయోరివ సూనృతానాముదర్కే తా అశ్వదా అశ్నవత్సోమసుత్వా ॥ ౧౮

౧౨౨౫ మాతా దేవానామదితేరనీకం యజ్ఞస్య కేతుర్బృహతీ వి భాహి ।
ప్రశస్తికృద్బ్రహ్మణే నో వ్యుచ్ఛా నో జనే జనయ విశ్వవారే ॥ ౧౯

౧౨౨౬ యచ్చిత్రమప్న ఉషసో వహన్తీజానాయ శశమానాయ భద్రమ్ ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౨౦

(౧౧౪) చతుర్దశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కుత్స ఆఙ్గిరసః ॥ దేవతా- రుద్రః ॥ ఛన్దః- ౧ జగతీ, ౨,౭ నిచృజ్జగతీ, ౩,౬,౮,౯ విరాడ్జగతీ, ౪,౫,౧౧ భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః- ౧-౩, ౬-౯ నిషాదః ౪,౫,౧౦,౧౧ ధైవతః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౧౨౨౭ ఇమా రుద్రాయ తవసే కపర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్ర భరామహే మతీః ।
యథా శమసద్ద్విపదే చతుష్పదే విశ్వం పుష్టం గ్రామే అస్మిన్ననాతురమ్ ॥ ౧

౧౨౨౮ మృళా నో రుద్రోత నో మయస్కృధి క్షయద్వీరాయ నమసా విధేమ తే ।
యచ్ఛం చ యోశ్చ మనురాయేజే పితా తదశ్యామ తవ రుద్ర ప్రణీతిషు ॥ ౨

౧౨౨౯ అశ్యామ తే సుమతిం దేవయజ్యయా క్షయద్వీరస్య తవ రుద్ర మీఢ్వః।
సుమ్నాయన్నిద్ విశో అస్మాకమా చరారిష్టవీరా జుహవామ తే హవిః॥ ౩

౧౨౩౦ త్వేషం వయం రుద్రం యజ్ఞసాధం వఙ్కుం కవిమవసే ని హ్వయామహే।
ఆరే అస్మద్ దైవ్యం హేళో అస్యతు సుమతిమిద్ వయమస్యా వృణీమహే॥ ౪

౧౨౩౧ దివో వరాహ మరుషం కపర్దినం త్వేషం రూపం నమసా ని హ్వయామహే।
హస్తే బిభ్రద్ భేషజా వార్యాణి శర్మవర్మ ఛర్దిరస్మభ్యం యంసత్॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః॥౬॥

౧౨౩౨ ఇదం పిత్రే మరుతాముచ్యతే వచః స్వాదోః స్వాదీయో రుద్రాయ వర్ధనమ్।
రాస్వా చ నో అమృత మర్తభోజనం త్మనే తోకాయ తనయాయ మృళ॥ ౬

౧౨౩౩ మా నో మహాన్తముత మా నో అర్భకం మా న ఉక్షన్తముత మా న ఉక్షితమ్।
మా నో వధీః పితరం మోత మాతరం మా నః ప్రియాస్తన్వో రుద్రరీరిషః॥౭

౧౨౩౪ మా నస్తోకే తనయే మా న ఆయౌ మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః।
వీరాన్మా నో రుద్ర భామితో వధీర్హవిష్మన్తః సదమిత్ త్వా హవామహే॥ ౮

౧౨౩౫ ఉప తే స్తోమాన్ పశుపా ఇవాకరం రాస్వా పితర్మరుతాం సుమ్నమస్మే।
భద్రా హి తే సుమతిర్మృళయత్తమాథా వయమవ ఇత్ తే వృణీమహే॥ ౯

౧౨౩౬ ఆరే తే గోఘ్నముత పూరుషఘ్నం క్షయద్వీర సుమ్నమస్మే తే అస్తు।
మృళా చ నో అధి చ బ్రూహి దేవాధా చ నః శర్మ యచ్ఛ ద్విబర్హాః॥ ౧౦

౧౨౩౭ అవోచామ నమో అస్మా అవస్యవః శృణోతు నో హవం రుద్రో మరుత్వాన్।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః॥ ౧౧

(౧౧౫) పంచదశోత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషి- కుత్సఆంగిరసః॥ దేవతా - సూర్యః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౬, నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩ విరాట్త్రిష్టుప్, ౪,౫ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ సప్తమో వర్గః॥౭॥

౧౨౩౮ చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః।
ఆప్రా ద్యావా పృథివీ అన్తరిక్షం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ॥ ౧

౧౨౩౯ సూర్యో దేవీముషసం రోచమానాం మర్యో న యోషామభ్యేతి పశ్చాత్।
యత్రా నరో దేవయన్తో యుగాని వితన్వతే ప్రతి భద్రాయ భద్రమ్॥ ౨

౧౨౪౦ భద్రా అశ్వా హరితః సూర్యస్య చిత్రా ఏతగ్వా అనుమాద్యాసః।
నమస్యన్తో దివ ఆ పృష్ఠమస్థుః పరి ద్యావా పృథివీ యన్తి సద్యః॥ ౩

౧౨౪౧ తత్ సూర్యస్య దేవత్వం తన్మహిత్వం మధ్యా కర్తోర్వితతం సం జభార।
యదేదయుక్త హరితః సధస్థాదాద్రాత్రీ వాసస్తనుతే సిమస్మై॥ ౪

౧౨౪౨ తన్మిత్రస్య వరుణస్యాభిచక్షే సూర్యో రూపం కృణుతే ద్యోరుపస్థే।
అనన్తమన్యద్ రుశదస్య పాజః కృష్ణమన్యద్ధరితః సం భరన్తి॥ ౫

౧౨౪౩ అద్యా దేవా ఉదితా సూర్యస్య నిరంహసః పిపృతా నిరవద్యాత్।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః॥ ౬

సప్తదశోఽనువాక (౧౧౬) షోడశోత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషి- కక్షీవాన్॥ దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧,౧౦, ౨౨,౨౩ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨,౮,౯,౧౨-౧౫,౧౮,౨౦,౨౪,౨౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩-౫,౭,౨౧ త్రిష్టుప్, ౬,౧౬,౧౯, భురిక్పంక్తిః ౧౧ పంక్తిః ౧౭ స్వరాట్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౫,౭-౧౦,౧౨-౧౫,౧౮,౨౦-౨౫ ధైవతః॥ ౬,౧౧,౧౬,౧౭,౧౯ పంచమః॥

అథ అష్టమో వర్గః॥౮॥

౧౨౪౪ నాసత్యాభ్యాం బర్హిరివ ప్ర వృఞ్జే స్తోమాఀ ఇయర్మ్యభ్రియేవ వాతః ।
యావర్భగాయ విమదాయ జాయాం సేనాజువా న్యూహతూ రథేన ॥ ౧

౧౨౪౫ వీళుపత్మభిరాశుహేమభిర్వా దేవానాం వా జూతిభిః శాశదానా ।
తద్ రాసభో నాసత్యా సహస్రమాజా యమస్య ప్రధనే జిగాయ ॥ ౨

౧౨౪౬ తుగ్రో హ భుజ్యుమశ్వినోదమేఘే రయిం న కశ్చిన్మమృవాఀ అవాహాః ।
తమూహథుర్నౌభిరాత్మన్వతీభిరన్తరిక్షప్రుద్భిరపోదకాభిః ॥ ౩

౧౨౪౭ తిస్రః క్షపస్త్రిరహాతివ్రజద్భిర్నాసత్యా భుజ్యుమూహథుః పతఙ్గైః ।
సముద్రస్య ధన్వన్నార్ద్రస్య పారే త్రిభీ రథైః శతపద్భిః షళశ్వైః ॥ ౪

౧౨౪౮ అనారమ్భణే తదవీరయేథామనాస్థానే అగ్రభణే సముద్రే ।
యదశ్వినా ఊహథుర్భుజ్యుమస్తం శతారిత్రాం నావమాతస్థివాంసమ్ ॥ ౫

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౧౨౪౯ యమశ్వినా దదథుః శ్వేతమశ్వమఘాశ్వాయ శశ్వదిత్స్వస్తి ।
తద్ వాం దాత్రం మహి కీర్తేన్యం భూత్ పైద్వో వాజీ సదమిద్ధవ్యో అర్యః ॥ ౬

౧౨౫౦ యువం నరా స్తువతే పజ్రియాయ కక్షీవతే అరదతం పురంధిమ్ ।
కారోతరాచ్ఛఫాదశ్వస్య వృష్ణః శతం కుమ్భాఀ అసిఞ్చతం సురాయాః ॥ ౭

౧౨౫౧ హిమేనాగ్నిం ఘ్రంసమవారయేథాం పితుమతీమూర్జమస్మా అధత్తమ్
ఋబీసే అత్రిమశ్వినావనీతమున్నిన్యథుః సర్వగణం స్వస్తి ॥ ౮

౧౨౫౨ పరావతం నాసత్యానుదేథాముచ్చాబుధ్నం చక్రథుర్జిహ్మబారమ్ ।
క్షరన్నాపో న పాయనాయ రాయే సహస్రాయ తృష్యతే గోతమస్య ॥ ౯

౧౨౫౩ జుజురుషో నాసత్యోత వవ్రిం ప్రాముఞ్చతం ద్రాపిమివ చ్యవానాత్ ।
ప్రాతిరతం జహితస్యాయుర్దస్రాదిత్పతిమకృణుతం కనీనామ్ ॥ ౧౦

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౧౨౫౪ తద్ వాం నరా శంస్యం రాధ్యం చాభిష్టిమన్నాసత్యా వరూథమ్ ।
యద్ విద్వాంసా నిధిమివాపగూళ్హముద్ దర్శతాదూపథుర్వన్దనాయ ॥ ౧౧

౧౨౫౫ తద్ వాం నరా సనయే దంస ఉగ్రమావిష్కృణోమి తన్యతుర్న వృష్టిమ్ ।
దధ్యఙ్ హ యన్మధ్వాథర్వణో వామశ్వస్య శీర్ష్ణా ప్ర యదీమువాచ ॥ ౧౨

౧౨౫౬ అజోహవీన్నాసత్యా కరా వాం మహే యామన్పురుభుజా పురంధిః ।
శ్రుతం తచ్ఛాసురివ వధ్రిమత్యా హిరణ్యహస్తమశ్వినావదత్తమ్ ॥ ౧౩

౧౨౫౭ ఆస్నో వృకస్య వర్తికామభీకే యువం నరా నాసత్యాముముక్తమ్ ।
ఉతో కవిం పురుభుజా యువం హ కృపమాణమకృణుతం విచక్షే ॥ ౧౪

౧౨౫౮ చరిత్రం హి వేరివాచ్ఛేది పర్ణమాజా ఖేలస్య పరితక్మ్యాయామ్ ।
సద్యో జఙ్ఘామాయసీం విశ్పలాయై ధనే హితే సర్తవే ప్రత్యధత్తమ్ ॥ ౧౫

। అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౧౨౫౯ శతం మేషాన్వృక్యే చక్షదానమృజ్రాశ్వం తం పితాన్ధం చకార ।
తస్మా అక్షీ నాసత్యా విచక్ష ఆధత్తం దస్రా భిషజావనర్వన్ ॥ ౧౬

౧౨౬౦ ఆ వాం రథం దుహితా సూర్యస్య కార్ష్మేవాతిష్ఠదర్వతా జయన్తీ ।
విశ్వే దేవా అన్వమన్యన్త హృద్భిః సము శ్రియా నాసత్యా సచేథే ॥ ౧౭

౧౨౬౧ యదయాతం దివోదాసాయ వర్తిర్భరద్వాజాయాశ్వినా హయన్తా ।
రేవదువాహ సచనో రథో వాం వృషభశ్చ శింశుమారశ్చ యుక్తా ॥ ౧౮

౧౨౬౨ రయిం సుక్షత్రం స్వపత్యమాయుః సువీర్యం నాసత్యా వహన్తా ।
ఆ జహ్నావీం సమనసోప వాజైస్త్రిరహ్నో భాగం దధతీమయాతమ్ ॥ ౧౯

౧౨౬౩ పరివిష్టం జాహుషం విశ్వతః సీం సుగేభిర్నక్తమూహథూ రజోభిః ।
విభిన్దునా నాసత్యా రథేన వి పర్వతాఀ అజరయూ అయాతమ్ ॥ ౨౦

అథద్వాదశోవర్గః॥౧౨॥

౧౨౬౪ ఏకస్యా వస్తోరావతం రణాయ వశమశ్వినా సనయే సహస్రా ।
నిరహతం దుచ్ఛునా ఇన్ద్రవన్తా పృథుశ్రవసో వృషణావరాతీః ॥ ౨౧

౧౨౬౫ శరస్య చిదార్చత్కస్యావతాదా నీచాదుచ్చా చక్రథుః పాతవే వాః ।
శయవే చిన్నాసత్యా శచీభిర్జసురయే స్తర్యం పిప్యథుర్గామ్ ॥ ౨౨

౧౨౬౬ అవస్యతే స్తువతే కృష్ణియాయ ఋజూయతే నాసత్యా శచీభిః ।
పశుం న నష్టమివ దర్శనాయ విష్ణాప్వం దదథుర్విశ్వకాయ ॥ ౨౩

౧౨౬౭ దశ రాత్రీరశివేనా నవ ద్యూనవనద్ధం శ్నథితమప్స్వన్తః ।
విప్రుతం రేభముదని ప్రవృక్తమున్నిన్యథుః సోమమివ స్రువేణ ॥ ౨౪

౧౨౬౮ ప్ర వాం దంసాంస్యశ్వినావవోచమస్య పతిః స్యాం సుగవః సువీరః ।
ఉత పశ్యన్నశ్నువన్దీర్ఘమాయురస్తమివేజ్జరిమాణం జగమ్యామ్ ॥ ౨౫

(౧౧౭) సప్తదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కక్షీవాన్॥ దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧ నిచృత్పంక్తిః, ౨,౪,౬,౧౨,౧౬-౧౯ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩,౫,౨౪ త్రిష్టుప్, ౭,౨౨ విరాట్పంక్తిః, ౮-౧౦,౧౩-౧౫,౨౦,౨౩ విరాట్త్రిష్టుప్,౧౧,౨౧,౨౫ భురిక్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧,౭,౧౧,౨౧,౨౨,౨౫పఞ్చమః, ౨-౫, ౮-౧౦,౧౨-౨౦,౨౩,౨౪ధైవతః॥

అథత్రయోదశోవర్గః॥౧౩॥

౧౨౬౯ మధ్వః సోమస్యాశ్వినా మదాయ ప్రత్నో హోతా వివాసతే వామ్ ।
బర్హిష్మతీ రాతిర్విశ్రితా గీరిషా యాతం నాసత్యోప వాజైః ॥ ౧

౧౨౭౦ యో వామశ్వినా మనసో జవీయాన్రథః స్వశ్వో విశ ఆజిగాతి ।
యేన గచ్ఛథః సుకృతో దురోణం తేన నరా వర్తిరస్మభ్యం యాతమ్ ॥ ౨

౧౨౭౧ ఋషిం నరావంహసః పాఞ్చజన్యమృబీసాదత్రిం ముఞ్చథో గణేన ।
మినన్తా దస్యోరశివస్య మాయా అనుపూర్వం వృషణా చోదయన్తా ॥ ౩

౧౨౭౨ అశ్వం న గూళ్హమశ్వినా దురేవైరృషిం నరా వృషణా రేభమప్సు ।
సం తం రిణీథో విప్రుతం దంసోభిర్న వాం జూర్యన్తి పూర్వ్యా కృతాని ॥ ౪

౧౨౭౩ సుషుప్వాంసం న నిరృతేరుపస్థే సూర్యం న దస్రా తమసి క్షియన్తమ్ ।
శుభే రుక్మం న దర్శతం నిఖాతముదూపథురశ్వినా వన్దనాయ ॥ ౫

అథచతుర్దశోవర్గః॥౧౪॥

౧౨౭౪ తద్వాం నరా శంస్యం పజ్రియేణ కక్షీవతా నాసత్యా పరిజ్మన్ ।
శఫాదశ్వస్య వాజినో జనాయ శతం కుమ్భాఀ అసిఞ్చతం మధూనామ్ ॥ ౬

౧౨౭౫ యువం నరా స్తువతే కృష్ణియాయ విష్ణాప్వం దదథుర్విశ్వకాయ ।
ఘోషాయై చిత్పితృషదే దురోణే పతిం జూర్యన్త్యా అశ్వినావదత్తమ్ ॥ ౭

౧౨౭౬ యువం శ్యావాయ రుశతీమదత్తం మహః క్షోణస్యాశ్వినా కణ్వాయ ।
ప్రవాచ్యం తద్వృషణా కృతం వాం యన్నార్షదాయ శ్రవో అధ్యధత్తమ్ ॥ ౮

౧౨౭౭ పురూ వర్పాంస్యశ్వినా దధానా ని పేదవ ఊహథురాశుమశ్వమ్ ।
సహస్రసాం వాజినమప్రతీతమహిహనం శ్రవస్యం తరుత్రమ్ ॥ ౯

౧౨౭౮ ఏతాని వాం శ్రవస్యా సుదానూ బ్రహ్మాఙ్గూషం సదనం రోదస్యోః ।
యద్వాం పజ్రాసో అశ్వినా హవన్తే యాతమిషా చ విదుషే చ వాజమ్ ॥ ౧౦

అథపఞ్చదశోవర్గః॥౧౫॥

౧౨౪౯ సూనోర్మానేనాశ్వినా గృణానా వాజం విప్రాయ భురణా రదన్తా।
అగస్త్యే బ్రహ్మణా వావృధానా సం విశ్పలాం నాసత్యారిణీతమ్॥ ౧౧

౧౨౫౦ కుహ యాన్తా సుష్టుతిం కావ్యస్య దివో నపాతా వృషణా శయుత్రా।
హిరణ్యస్యేవ కలశం నిఖాతముదూపథుర్దశమే అశ్వినాహన్॥ ౧౨

౧౨౫౧ యువం చ్యవానమశ్వినా జరన్తం పునర్యువానం చక్రథుః శచీభిః।
యువో రథం దుహితా సూర్యస్య సహ శ్రియా నాసత్యావృణీత॥ ౧౩

౧౨౫౨ యువం తుగ్రాయ పూర్వ్యేభిరేవైః పునర్మన్యావభవతం యువానా।
యువం భుజ్యుమర్ణసో నిః సముద్రాద్విభిరూహథుర్‌ఋజ్రేభిరశ్వైః ౧౪

౧౨౫౩ అజోహవీదశ్వినా తౌగ్ర్యో వాం ప్రోళ్హః సముద్రమవ్యథిర్జగన్వాన్।
నిష్టమూహథుః సుయుజా రథేన మనోజవసా వృషణా స్వస్తి॥ ౧౫

అథషోడశోవర్గః॥౧౬॥

౧౨౫౪ అజోహవీదశ్వినా వర్తికా వామాస్నో యత్సీమముఞ్చతం వృకస్య।
వి జయుషా యయథుః సాన్వద్రేర్జాతం విష్వాచో అహతం విషేణ॥ ౧౬

౧౨౫౫ శతం మేషాన్వృక్యే మామహానం తమః ప్రణీతమశివేన పిత్రా।
ఆక్షీ ఋజ్రాశ్వే అశ్వినావధత్తం జ్యోతిరన్ధాయ చక్రథుర్విచక్షే॥ ౧౭

౧౨౫౬ శునమన్ధాయ భరమహ్వయత్సా వృకీరశ్వినా వృషణా నరేతి।
జారః కనీన ఇవ చక్షదాన ఋజ్రాశ్వః శతమేకం చ మేషాన్॥ ౧౮

౧౨౫౭ మహీ వామూతిరశ్వినా మయోభూరుత స్రామం ధిష్ణ్యా సం రిణీథః।
అథా యువామిదహ్వయత్పురంధిరాగచ్ఛతం సీం వృషణావవోభిః॥ ౧౯

౧౨౫౮ అధేనుం దస్రా స్తర్యం విషక్తామపిన్వతం శయవే అశ్వినా గామ్।
యువం శచీభిర్విమదాయ జాయాం న్యూహథుః పురుమిత్రస్య యోషామ్॥ ౨౦

అథసప్తదశోవర్గః॥౧౭॥

౧౨౫౯ యవం వృకేణాశ్వినా వపన్తేషం దుహన్తా మనుషాయ దస్రా।
అభి దస్యుం బకురేణా ధమన్తోరు జ్యోతిశ్చక్రథురార్యాయ॥ ౨౧

౧౨౬౦ ఆథర్వణాయాశ్వినా దధీచేఽశ్వ్యం శిరః ప్రత్యైరయతమ్।
స వాం మధు ప్ర వోచదృతాయన్త్వాష్ట్రం యద్దస్రావపికక్ష్యం వామ్॥ ౨౨

౧౨౬౧ సదా కవీ సుమతిమా చకే వాం విశ్వా ధియో అశ్వినా ప్రావతం మే।
అస్మే రయిం నాసత్యా బృహన్తమపత్యసాచం శ్రుత్యం రరాథామ్॥ ౨౩

౧౨౬౨ హిరణ్యహస్తమశ్వినా రరాణా పుత్రం నరా వధ్రిమత్యా అదత్తమ్।
త్రిధా హ శ్యావమశ్వినా వికస్తముజ్జీవస ఐరయతం సుదానూ॥ ౨౪

౧౨౬౩ ఏతాని వామశ్వినా వీర్యాణి ప్ర పూర్వ్యాణ్యాయవోఽవోచన్।
బ్రహ్మ కృణ్వన్తో వృషణా యువభ్యాం సువీరాసో విదథమా వదేమ॥ ౨౫

(౧౧౮) అష్టాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కక్షీవాన్॥ దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧-౧౧, భురిక్పంక్తి, ౨,౫,౭ త్రిష్టుప్, ౩,౬,౯,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪,౮ విరాట్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౧౧ పంచమః, ౨-౧౦ ధైవతః॥

అథఅష్టాదశోవర్గః॥౧౮॥

౧౨౬౪ ఆ వాం రథో అశ్వినా శ్యేనపత్వా సుమృళీకః స్వవాఀ యాత్వర్వాఙ్।
యో మర్త్యస్య మనసో జవీయాన్త్రివన్ధురో వృషణా వాతరంహాః॥ ౧

౧౨౬౫ త్రివన్ధురేణ త్రివృతా రథేన త్రిచక్రేణ సువృతా యాతమర్వాక్।-

పిన్వతం గా జిన్వతమర్వతో నో వర్ధయతమశ్వినా వీరమస్మే ॥ ౨

౧౨౯౬ ప్రవద్యామనా సువృతా రథేన దస్రావిమం శృణుతం శ్లోకమద్రేః ।
కిమఙ్గ వాం ప్రత్యవర్తిం గమిష్ఠాహుర్విప్రాసో అశ్వినా పురాజాః ॥ ౩

౧౨౯౭ ఆ వాం శ్యేనాసో అశ్వినా వహన్తు రథే యుక్తాస ఆశవః పతఙ్గాః ।
యే అప్తురో దివ్యాసో న గృధ్రా అభి ప్రయో నాసత్యా వహన్తి ॥ ౪

౧౨౯౮ ఆ వాం రథం యువతిస్తిష్ఠదత్ర జుష్ట్వీ నరా దుహితా సూర్యస్య ।
పరి వామశ్వా వపుషః పతఙ్గా వయో వహన్త్వరుషా అభీకే ॥ ౫

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౧౨౯౯ ఉద్వన్దనమైరతం దంసనాభిరుద్రేభం దస్రా వృషణా శచీభిః ।
నిష్టౌగ్ర్యం పారయథః సముద్రాత్ పునశ్చ్యవానం చక్రథుర్యువానమ్ ॥ ౬

౧౩౦౦ యువమత్రయేఽవనీతాయ తప్తమూర్జమోమానమశ్వినావధత్తమ్ ।
యువం కణ్వాయాపిరిప్తాయ చక్షుః ప్రత్యధత్తం సుష్టుతిం జుజుషాణా ॥ ౭

౧౩౦౧ యువం ధేనుం శయవే నాధితాయాపిన్వతమశ్వినా పూర్వ్యాయ ।
అముఞ్చతం వర్తికామంహసో నిః ప్రతి జఙ్ఘాం విశ్పలాయా అధత్తమ్ ॥ ౮

౧౩౦౨ యువం శ్వేతం పేదవ ఇన్ద్రజూతమహిహనమశ్వినాదత్తమశ్వమ్ ।
జోహూత్రమర్యో అభిభూతిముగ్రం సహస్రసాం వృషణం వీడ్వఙ్గమ్ ॥ ౯

౧౩౦౩ తా వాం నరా స్వవసే సుజాతా హవామహే అశ్వినా నాధమానాః ।
ఆ న ఉప వసుమతా రథేన గిరో జుషాణా సువితాయ యాతమ్ ॥ ౧౦

౧౩౦౪ ఆ శ్యేనస్య జవసా నూతనేనాస్మే యాతం నాసత్యా సజోషాః ।
హవే హి వామశ్వినా రాతహవ్యః శశ్వత్తమాయా ఉషసో వ్యుష్టౌ ॥ ౧౧

(౧౧౯) ఏకోనవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - కక్షీవాన్ దైర్ఘతమసః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౬ నిచృజ్జగతీ, ౨,౫,౯ భురిక్త్రిష్టుప్, ౩,౭,౧౦ జగతీ, ౮ విరాడ్జగతీ ॥ స్వరః - ౧,౩,౪,౬-౮,౧౦ నిషాదః ౨,౫,౯ ధైవతః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౧౩౦౫ ఆ వాం రథం పురుమాయం మనోజువం జీరాశ్వం యజ్ఞియం జీవసే హువే ।
సహస్రకేతుం వనినం శతద్వసుం శ్రుష్టీవానం వరివోధామభి ప్రయః ॥ ౧

౧౩౦౬ ఊర్ధ్వా ధీతిః ప్రత్యస్య ప్రయామన్యధాయి శస్మన్త్సమయన్త ఆ దిశః ।
స్వదామి ఘర్మం ప్రతి యన్త్యూతయ ఆ వామూర్జానీ రథమశ్వినారుహత్ ॥ ౨

౧౩౦౭ సం యన్మిథః పస్పృధానాసో అగ్మత శుభే మఖా అమితా జాయవో రణే ।
యువోరహ ప్రవణే చేకితే రథో యదశ్వినా వహథః సూరిమా వరమ్ ॥ ౩

౧౩౦౮ యువం భుజ్యుం భురమాణం విభిర్గతం స్వయుక్తిభిర్నివహన్తా పితృభ్య ఆ ।
యాసిష్టం వర్తిర్వృషణా విజేన్యం దివోదాసాయ మహి చేతి వామవః ॥ ౪

౧౩౦౯ యువోరశ్వినా వపుషే యువాయుజం రథం వాణీ యేమతురస్య శర్ధ్యమ్ ।
ఆ వాం పతిత్వం సఖ్యాయ జగ్ముషీ యోషావృణీత జేన్యా యువాం పతీ ॥ ౫

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౧౩౧౦ యువం రేభం పరిషూతేరురుష్యథో హిమేన ఘర్మం పరితప్తమత్రయే ।
యువం శయోరవసం పిప్యథుర్గవి ప్ర దీర్ఘేణ వన్దనస్తార్యాయుషా ॥ ౬

౧౩౧౧ యువం వన్దనం నిరృతం జరణ్యయా రథం న దస్రా కరణా సమిన్వథః ।
క్షేత్రాదా విప్రం జనథో విపన్యయా ప్ర వామత్ర విధతే దంసనా భువత్ ॥ ౭

౧౩౧౨ అగచ్ఛతం కృపమాణం పరావతి పితుః స్వస్య త్యజసా నిబాధితమ్।
స్వర్వతీరిత ఊతీర్యువోరహ చిత్రా అభీకే అభవన్నభిష్టయః॥ ౮

౧౩౧౩ ఉత స్యా వాం మధుమన్మక్షికారపన్మదే సోమస్యౌశిజో హువన్యతి।
యువం దధీచో మన ఆ వివాసథోఽథా శిరః ప్రతి వామశ్వ్యం వదత్॥ ౯

౧౩౧౪ యువం పేదవే పురువారమశ్వినా స్పృధాం శ్వేతం తరుతారం దువస్యథః।
శర్యైరభిద్యుం పృతనాసు దుష్టరం చర్కృత్యమింద్రమివ చర్షణీసహమ్॥ ౧౦

(౧౨౦) వింశత్యుత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషిః- ఉశిక్పుత్రః కక్షీవాన్॥ దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛందః- ౧,౧౨ పిపీలికామధ్యానివృద్గాయత్రీ, ౨ భురిగ్గాయత్రీ, ౩ స్వరాట్కకుబుష్ణిక్, ౪ ఆర్ష్యనుష్టుప్, ౫ ఆర్ష్యుష్ణిక్, ౬ విరాడార్ష్యుష్ణిక్, ౭ స్వరాడార్ష్యనుష్టుప్, ౮ భురిగుష్ణిక్, ౯ భురిగ్ అనుష్టుప్, ౧౦ గాయత్రీ, ౧౧ పిపీలికామధ్యావిరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః- ౧,౨,౧౦-౧౨ షడ్జః, ౩,౫,౬ ,౮, ఋషభః, ౫,౭,౯ గాంధారః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః॥౨౨॥

౧౩౧౫ కా రాధద్ధోత్రాశ్వినా వాం కో వాం జోష ఉభయోః। కథా విధాత్యప్రచేతాః॥ ౧

౧౩౧౬ విద్వాంసావిద్దురః పృచ్ఛేదవిద్వానిత్థాపరో అచేతాః। నూ చిన్ను మర్తే అక్రౌ॥ ౨

౧౩౧౭ తా విద్వాంసా హవామహే వాం తా నో విద్వాంసా మన్మ వోచేతమద్య।
ప్రార్చద్దయమానో యువాకుః॥ ౩

౧౩౧౮ వి పృచ్ఛామి పాక్యా న దేవాన్వషట్కృతస్యాద్భుతస్య దస్రా।
పాతం చ సహ్యసో యువం చ రభ్యసో నః॥ ౪

౧౩౧౯ ప్ర యా ఘోషే భృగవాణే న శోభే యయా వాచా యజతి పజ్రియో వామ్।
ప్రైషయుర్న విద్వాన్॥ ౫

అథ త్రయోవింశో వర్గః॥౨౩॥

౧౩౨౦ శ్రుతం గాయత్రం తకవానస్యాహం చిద్ధి రిరేభాశ్వినా వామ్। ఆక్షీ శుభస్పతీ దన్॥ ౬

౧౩౨౧ యువం హ్యాస్తం మహో రన్యువం వా యన్నిరతతంసతమ్।
తా నో వసూ సుగోపా స్యాతం పాతం నో వృకాదఘాయోః॥ ౭

౧౩౨౨ మా కస్మై ధాతమభ్యమిత్రిణే నో మాకుత్రా నో గృహేభ్యో ధేనవో గుః।
స్తనాభుజో అశిశ్వీః॥ ౮

౧౩౨౩ దుహీయన్మిత్రధితయే యువాకు రాయే చ నో మిమీతం వాజవత్యై।
ఇషే చ నో మిమీతం ధేనుమత్యై॥ ౯

౧౩౨౪ అశ్వినోరసనం రథమనశ్వం వాజినీవతోః। తేనాహం భూరి చాకన॥ ౧౦

౧౩౨౫ అయం సమహ మా తనూహ్యాతే జనాఁ అను। సోమపేయం సుఖో రథః॥ ౧౧

౧౩౨౬ అధ స్వప్నస్య నిర్విదేఽభుంజతశ్చ రేవతః। ఉభా తా బస్రి నశ్యతః॥ ౧౨

అష్టాదశోఽనువాకః (౧౨౧) ఏకవింశత్యుత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషిః- ఔశిజో దైర్ఘతమసః కక్షీవాన్॥ దేవతా- విశ్వేదేవా ఇంద్రశ్చ॥ ఛందః- ౧,౭,౧౩ భురిక్పంక్తిః, ౨,౮,౧౦ త్రిష్టుప్, ౩,౪,౬,౧౨,౧౪,౧౫ విరాట్త్రిష్టుప్, ౫,౯,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౭,౧౩ పంచమః, ౩-౬,౮-౧౨,౧౪,౧౫ ధైవతః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః॥౨౪॥

౧౩౨౭ కదిత్థా నౄఁః పాత్రం దేవయతాం శ్రవద్గిరో అంగిరసాం తురణ్యన్।
ప్ర యదానడ్విశ ఆ హర్మ్యస్యోరు క్రంసతే అధ్వరే యజత్రాః॥ ౧

౧౩౨౮ స్తంభీద్ధ ద్యాం స ధరుణం ప్రుషాయదృభుర్వాజాయ ద్రవిణం నరో గోః।

అను స్వజాం మహిషశ్చక్షత వ్రాం మేనామశ్వస్య పరి మాతరం గోః ॥ ౨

౧౩౨౯ నక్షద్ధవమరుణీః పూర్వ్యం రాట్ తురో విశామఙ్గిరసామను ద్యూన్ ।
తక్షద్వజ్రం నియుతం తస్తమ్భద్ద్యాం చతుష్పదే నర్యాయ ద్విపాదే ॥ ౩

౧౩౩౦ అస్య మదే స్వర్యం దా ఋతాయాపీవృతముస్రియాణామనీకమ్ ।
యద్ధ ప్రసర్గే త్రికకున్నివర్తదప ద్రుహో మానుషస్య దురో వః ॥ ౪

౧౩౩౧ తుభ్యం పయో యత్పితరావనీతాం రాధః సురేతస్తురణే భురణ్యూ ।
శుచి యత్తే రేక్ణ ఆయజన్త సబర్దుఘాయాః పయ ఉస్రియాయాః ॥ ౫

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౧౩౩౨ అధ ప్ర జజ్ఞే తరణిర్మమత్తు ప్ర రోచ్యస్యా ఉషసో న సూరః ।
ఇన్దుర్యేభిరాష్ట స్వేదుహవ్యైః స్రువేణ సిఞ్చఞ్జరణాభి ధామ ॥ ౬

౧౩౩౩ స్విధ్మా యద్వనధితిరపస్యాత్సూరో అధ్వరే పరి రోధనా గోః ।
యద్ధ ప్రభాసి కృత్వ్యాఀ అను ద్యూననర్విశే పశ్విషే తురాయ ॥ ౭

౧౩౩౪ అష్టా మహో దివ ఆదో హరీ ఇహ ద్యుమ్నాసాహమభి యోధాన ఉత్సమ్ ।
హరిం యత్తే మన్దినం దుక్షన్వృధే గోరభసమద్రిభిర్వాతాప్యమ్ ॥ ౮

౧౩౩౫ త్వమాయసం ప్రతి వర్తయో గోర్దివో అశ్మానముపనీతమృభ్వా ।
కుత్సాయ యత్ర పురుహూత వన్వఞ్ఛుష్ణమనన్తైః పరియాసి వధైః ॥ ౯

౧౩౩౬ పురా యత్సూరస్తమసో అపీతేస్తమద్రివః ఫలిగం హేతిమస్య ।
శుష్ణస్య చిత్పరిహితం యదోజో దివస్పరి సుగ్రథితం తదాదః ॥ ౧౦

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౧౩౩౭ అను త్వా మహీ పాజసీ అచక్రే ద్యావాక్షామా మదతామిన్ద్ర కర్మన్ ।
త్వం వృత్రమాశయానం సిరాసు మహో వజ్రేణ సిష్వపో వరాహుమ్ ॥ ౧౧

౧౩౩౮ త్వమిన్ద్ర నర్యో యాఀ అవో నౄన్తిష్ఠా వాతస్య సుయుజో వహిష్ఠాన్ ।
యం తే కావ్య ఉశనా మన్దినం దాద్వృత్రహణం పార్యం తతక్ష వజ్రమ్ ॥ ౧౨

౧౩౩౯ త్వం సూరో హరితో రామయో నౄన్భరచ్చక్రమేతశో నాయమిన్ద్ర ।
ప్రాస్య పారం నవతిం నావ్యానామపి కర్తమవర్తయోఽయజ్యూన్ ॥ ౧౩

౧౩౪౦ త్వం నో అస్యా ఇన్ద్ర దుర్హణాయాః పాహి వజ్రివో దురితాదభీకే ।
ప్ర నో వాజాన్రథ్యో అశ్వబుధ్యానిషే యన్ధి శ్రవసే సూనృతాయై ॥ ౧౪

౧౩౪౧ మా సా తే అస్మత్సుమతిర్వి దసద్వాజప్రమహః సమిషో వరన్త ।
ఆ నో భజ మఘవన్గోష్వర్యో మంహిష్ఠాస్తే సధమాదః స్యామ ॥ ౧౫

ఇతి ప్రథమాష్టకేఽష్టమోఽధ్యాయః ॥

ఇతి ప్రథమోఽష్టకః ॥

అథ ద్వితీయోఽష్టకః

అథ ద్వితీయాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః

(౧౨౨) ద్వావింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కక్షీవాన్॥ దేవతా- విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః- ౧,౫,౧౪ భురిక్పఙ్క్తి, ౩,౧౫ స్వరాట్పఙ్క్తి, ౨,౯,౧౦,౧౩ విరాట్త్రిష్టుప్, ౪ నిచృత్పఙ్క్తి, ౬ విరాట్పఙ్క్తి, ౭, ౧౧ త్రిష్టుప్,౮,౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౩-౬,౧౪,౧౫ పఞ్చమః, ౨,౭-౧౩- ధైవతః

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౧౩౪౨ ప్ర వః పాన్తం రఘుమన్యవోఽన్ధో యజ్ఞం రుద్రాయ మీళ్హుషే భరధ్వమ్ ।
దివో అస్తోష్యసురస్య వీరైరిషుధ్యేవ మరుతో రోదస్యోః ॥ ౧

౧౩౪౩ పత్నీవ పూర్వహూతిం వావృధధ్యా ఉషాసానక్తా పురుధా విదానే ।
స్తరీర్నాత్కం వ్యుతం వసానా సూర్యస్య శ్రియా సుదృశీ హిరణ్యైః ॥ ౨

౧౩౪౪ మమత్తు నః పరిజ్మా వసర్హా మమత్తు వాతో అపాం వృషణ్వాన్ ।
శిశీతమిన్ద్రాపర్వతా యువం నస్తన్నో విశ్వే వరివస్యన్తు దేవాః ॥ ౩

౧౩౪౫ ఉత త్యా మే యశసా శ్వేతనాయై వ్యన్తా పాన్తౌశిజో హువధ్యై ।
ప్ర వో నపాతమపాం కృణుధ్వం ప్ర మాతరా రాస్పినస్యాయోః ॥ ౪

౧౩౪౬ ఆ వో రువణ్యుమౌశిజో హువధ్యై ఘోషేవ శంసమర్జునస్య నంశే ।
ప్ర వః పూష్ణే దావన ఆఁ అచ్ఛా వోచేయ వసుతాతిమగ్నేః ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౧౩౪౭ శ్రుతం మే మిత్రావరుణా హవేమోత శ్రుతం సదనే విశ్వతః సీమ్ ।
శ్రోతు నః శ్రోతురాతిః సుశ్రోతుః సుక్షేత్రా సిన్ధురద్భిః ॥ ౬

౧౩౪౮ స్తుషే సా వాం వరుణ మిత్ర రాతిర్గవాం శతా పృక్షయామేషు పజ్రే ।
శ్రుతరథే ప్రియరథే దధానాః సద్యః పుష్టిం నిరున్ధానాసో అగ్మన్ ॥ ౭

౧౩౪౯ అస్య స్తుషే మహిమఘస్య రాధః సచా సనేమ నహుషః సువీరాః ।
జనో యః పజ్రేభ్యో వాజినీవానశ్వావతో రథినో మహ్యం సూరిః ॥ ౮

౧౩౫౦ జనో యో మిత్రావరుణావభిధ్రుగపో న వాం సునోత్యక్ష్ణయాధ్రుక్ ।
స్వయం స యక్ష్మం హృదయే ని ధత్త ఆప యదీం హోత్రాభిరృతావా ॥ ౯

౧౩౫౧ స వ్రాధతో నహుషో దంసుజూతః శర్ధస్తరో నరాం గూర్తశ్రవాః ।
విసృష్టరాతిర్యాతి బాళ్హసృత్వా విశ్వాసు పృత్సు సదమిచ్ఛూరః ॥ ౧౦

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౧౩౫౨ అధ గ్మన్తా నహుషో హవం సూరేః శ్రోతా రాజానో అమృతస్య మన్ద్రాః ।
నభోజువో యన్నిరవస్య రాధః ప్రశస్తయే మహినా రథవతే ॥ ౧౧

౧౩౫౩ ఏతం శర్ధం ధామ యస్య సూరేరిత్యవోచన్దశతయస్య నంశే ।
ద్యుమ్నాని యేషు వసుతాతీ రారన్విశ్వే సన్వన్తు ప్రభృథేషు వాజమ్ ॥ ౧౨

౧౩౫౪ మన్దామహే దశతయస్య ధాసేర్ద్విర్యత్పఞ్చ బిభ్రతో యన్త్యన్నా ।
కిమిష్టాశ్వ ఇష్టరశ్మిరేత ఈశానాసస్తరుష ఋఞ్జతే నౄన్ ॥ ౧౩

౧౩౫౫ హిరణ్యకర్ణం మణిగ్రీవమర్ణస్తన్నో విశ్వే వరివస్యన్తు దేవాః ।
అర్యో గిరః సద్య ఆ జగ్ముషీరోస్రాశ్చాకన్తూభయేష్వస్మే ॥ ౧౪

౧౩౫౬ చత్వారో మా మశర్శారస్య శిశ్వస్త్రయో రాజ్ఞ ఆయవసస్య జిష్ణోః ।
రథో వాం మిత్రావరుణా దీర్ఘాప్సాః స్యూమగభస్తిః సూరో నాద్యౌత్ ॥ ౧౫

(౧౨౩) త్రయోవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమసః పుత్రః కక్షీవాన్॥ దేవతా- ఉషాః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౬,౭,౯,౧౦,౧౩
విరాట్త్రిష్టుప్, ౨,౪,౮,౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫ త్రిష్టుప్, ౧౧ భురిక్పఙ్క్తిః॥
స్వరః- ౧-౧౦,౧౨,౧౩ ధైవతః, ౧౧ పఞ్చమః

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౧౩౫౭ పృథూ రథో దక్షిణాయా అయోజ్యైనం దేవాసో అమృతాసో అస్థుః ।
కృష్ణాదుదస్థాదర్యా విహాయాశ్చికిత్సన్తీ మానుషాయ క్షయాయ ॥ ౧

౧౩౫౮ పూర్వా విశ్వస్మాద్భువనాదబోధి జయన్తీ వాజం బృహతీ సనుత్రీ ।

ఉచ్చా వ్యఖ్యద్ యువతిః పునర్భూరోషా అగన్ ప్రథమా పూర్వహూతౌ ॥ ౨

౧౩౫౯ యదద్య భాగం విభజాసి నృభ్య ఉషో దేవి మర్త్యత్రా సుజాతే ।
దేవో నో అత్ర సవితా దమూనా అనాగసో వోచతి సూర్యాయ ॥ ౩

౧౩౬౦ గృహంగృహమహనా యాత్యచ్ఛా దివేదివే అధి నామా దధానా ।
సిషాసన్తీ ద్యోతనా శశ్వదాగాదగ్రమగ్రమిద్ భజతే వసూనామ్ ॥ ౪

౧౩౬౧ భగస్య స్వసా వరుణస్య జామిరుషః సూనృతే ప్రథమా జరస్వ ।
పశ్చా స దఘ్యా యో అఘస్య ధాతా జయేమ తం దక్షిణయా రథేన ॥ ౫

అథపఞ్చమోవర్గః ॥౫॥

౧౩౬౨ ఉదీరతాం సూనృతా ఉత్ పురన్ధీరుదగ్నయః శుశుచానాసో అస్థుః ।
స్పార్హా వసూని తమసాపగూళ్హావిష్కృణ్వన్త్యుషసో విభాతీః ॥ ౬

౧౩౬౩ అపాన్యదేత్యభ్యన్యదేతి విషురూపే అహనీ సం చరేతే ।
పరిక్షితోస్తమో అన్యా గుహాకరద్యౌదుషాః శోశుచతా రథేన ॥ ౭

౧౩౬౪ సదృశీరద్య సదృశీరిదు శ్వో దీర్ఘం సచన్తే వరుణస్య ధామ ।
అనవద్యాస్త్రింశతం యోజనాన్యేకైకా క్రతుం పరి యన్తి సద్యః ॥ ౮

౧౩౬౫ జానత్యహ్నః ప్రథమస్య నామ శుక్రా కృష్ణాదజనిష్ట శ్వితీచీ ।
ఋతస్య యోషా న మినాతి ధామాహరహర్నిష్కృతమాచరన్తీ ॥ ౯

౧౩౬౬ కన్యేవ తన్వా శాశదానాఀ ఏషి దేవి దేవమియక్షమాణమ్ ।
సంస్మయమానా యువతిః పురస్తాదావిర్వక్షాంసి కృణుషే విభాతీ ॥ ౧౦

అథషష్ఠోవర్గః ॥౬॥

౧౩౬౭ సుసంకాశా మాతృమృష్టేవ యోషావిస్తన్వం కృణుషే దృశే కమ్ ।
భద్రా త్వముషో వితరం వ్యుచ్ఛ న తత్ తే అన్యా ఉషసో నశన్త ॥ ౧౧

౧౩౬౮ అశ్వావతీర్గోమతీర్విశ్వవారా యతమానా రశ్మిభిః సూర్యస్య ।
పరా చ యన్తి పునరా చ యన్తి భద్రా నామ వహమానా ఉషాసః ॥ ౧౨

౧౩౬౯ ఋతస్య రశ్మిమనుయచ్ఛమానా భద్రంభద్రం క్రతుమస్మాసు ధేహి ।
ఉషో నో అద్య సుహవా వ్యుచ్ఛాస్మాసు రాయో మఘవత్సు చ స్యుః ॥ ౧౩

(౧౨౪) చతుర్వింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కక్షీవాన్దైర్ఘతమసః ।దేవతా- ఉషాః॥ఛన్దః- ౧,౩,౬,౯,౧౦నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౧౩ భురిక్పంక్తిః, ౪,౭,౧౧ త్రిష్టుప్, ౫ పంక్తిః, ౮ విరాట్పంక్తి, ౧౨ విరాట్త్రిష్టుప్॥స్వరః- ౧,౩,౪,౬,౭,౯-౧౨ ధైవతః, ౨,౫,౮,౧౩ పంచమః

అథసప్తమోవర్గః ॥౭॥

౧౩౭౦ ఉషా ఉచ్ఛన్తీ సమిధానే అగ్నా ఉద్యన్త్సూర్య ఉర్వియా జ్యోతిరశ్రేత్ ।
దేవో నో అత్ర సవితా న్వర్థం ప్రాసావీద్ ద్విపత్ ప్ర చతుష్పదిత్యై ॥ ౧

౧౩౭౧ అమినతీ దైవ్యాని వ్రతాని ప్రమినతీ మనుష్యా యుగాని ।
ఈయుషీణాముపమా శశ్వతీనామాయతీనాం ప్రథమోషా వ్యద్యౌత్ ॥ ౨

౧౩౭౨ ఏషా దివో దుహితా ప్రత్యదర్శి జ్యోతిర్వసానా సమనా పురస్తాత్ ।
ఋతస్య పన్థామన్వేతి సాధు ప్రజానతీవ న దిశో మినాతి ॥ ౩

౧౩౭౩ ఉపో అదర్శి శున్ధ్యువో న వక్షో నోధా ఇవావిరకృత ప్రియాణి ।
అద్మసన్న ససతో బోధయన్తీ శశ్వత్తమాగాత్ పునరేయుషీణామ్ ॥ ౪

౧౩౭౪ పూర్వే అర్ధే రజసో అప్త్యస్య గవాం జనిత్ర్యకృత ప్ర కేతుమ్ ।
వ్యు ప్రథతే వితరం వరీయ ఓభా పృణన్తీ పిత్రోరుపస్థా ॥ ౫

అథఅష్టమోవర్గః॥౮॥

౧౩౭౫ ఏవ దేషా పురుతమా దృశే కం నాజామిం న పరి వృణక్తి జామిమ్ ।
అరేపసా తన్వా౩ శాశదానా నార్భాదీషతే న మహో విభాతీ ॥ ౬

౧౩౭౬ అభ్రాతేవ పుంస ఏతి ప్రతీచీ గర్తారుగివ సనయే ధనానామ్ ।
జాయేవ పత్య ఉశతీ సువాసా ఉషా హస్రేవ ని రిణీతే అప్సః ॥ ౭

౧౩౭౭ స్వసా స్వస్రే జ్యాయస్యై యోనిమారైగపైత్యస్యాః ప్రతిచక్ష్యేవ ।
వ్యుచ్ఛన్తీ రశ్మిభిః సూర్యస్యాఞ్జ్యఙ్క్తే సమనగా ఇవ వ్రాః ॥ ౮

౧౩౭౮ ఆసాం పూర్వాసామహసు స్వసౄణామపరా పూర్వామభ్యేతి పశ్చాత్ ।
తాః ప్రత్నవన్నవ్యసీర్నూనమస్మే రేవదుచ్ఛన్తు సుదినా ఉషాసః ॥ ౯

౧౩౭౯ ప్ర బోధయోషః పృణతో మఘోన్యబుధ్యమానాః పణయః ససన్తు ।
రేవదుచ్ఛ మఘవద్భ్యో మఘోని రేవత్స్తోత్రే సూనృతే జారయన్తీ ॥ ౧౦

అథనవమోవర్గః॥౯॥

౧౩౮౦ అవేయమశ్వైద్ యువతిః పురస్తాద్ యుఙ్క్తే గవామరుణానామనీకమ్ ।
వి నూనముచ్ఛాదసతి ప్ర కేతుర్గృహంగృహముప తిష్ఠాతే అగ్నిః ॥
౧౧

౧౩౮౧ ఉత్ తే వయశ్చిద్ వసతేరపప్తన్ నరశ్చ యే పితుభాజో వ్యుష్టౌ ।
అమా సతే వహసి భూరి వామముషో దేవి దాశుషే మర్త్యాయ ॥ ౧౨

౧౩౮౨ అస్తోఢ్వం స్తోమ్యా బ్రహ్మణా మే ఽవీవృధధ్వముశతీరుషాసః ।
యుష్మాకం దేవీరవసా సనేమ సహస్రిణం చ శతినం చ వాజమ్ ॥ ౧౩

(౧౨౫) పంచవింశత్యుత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషిః- కక్షీవాన్ దైర్ఘతమసః॥దేవతా- దమ్పతీ॥ ఛన్దః-౧,౩,౭ త్రిష్టుప్, ౨,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪,౫ జగతీ॥స్వరః-౧-౩.౬.౭ ధైవతః, ౪,౫ నిషాదః॥

అథదశమోవర్గః॥౧౦॥

౧౩౮౩ ప్రాతా రత్నం ప్రాతరిత్వా దధాతి తం చికిత్వాన్ ప్రతిగృహ్యా ని ధత్తే ।
తేన ప్రజాం వర్ధయమాన ఆయూ రాయస్పోషేణ సచతే సువీరః ॥ ౧

౧౩౮౪ సుగురసత్ సుహిరణ్యః స్వశ్వో బృహదస్మై వయ ఇన్ద్రో దధాతి ।
యస్త్వాయన్తం వసునా ప్రాతరిత్వో ముక్షీజయేవ పదిముత్సినాతి ॥ ౨

౧౩౮౫ ఆయమద్య సుకృతం ప్రాతరిచ్ఛన్నిష్టేః పుత్రం వసుమతా రథేన ।
అంశోః సుతం పాయయ మత్సరస్య క్షయద్వీరం వర్ధయ సూనృతాభిః ॥ ౩

౧౩౮౬ ఉప క్షరన్తి సిన్ధవో మయోభువ ఈజానం చ యక్ష్యమాణం చ ధేనవః ।
పృణన్తం చ పపురిం చ శ్రవస్యవో ఘృతస్య ధారా ఉప యన్తి విశ్వతః ॥ ౪

౧౩౮౭ నాకస్య పృష్ఠే అధి తిష్ఠతి శ్రితో యః పృణాతి స హ దేవేషు గచ్ఛతి ।
తస్మా ఆపో ఘృతమర్షన్తి సిన్ధవస్తస్మా ఇయం దక్షిణా పిన్వతే సదా ॥ ౫

౧౩౮౮ దక్షిణావతామిదిమాని చిత్రా దక్షిణావతాం దివి సూర్యాసః ।
దక్షిణావన్తో అమృతం భజన్తే దక్షిణావన్తః ప్ర తిరన్త ఆయుః ॥ ౬

౧౩౮౯ మా పృణన్తో దురితమేన ఆరన్ మా జారిషుః సూరయః సువ్రతాసః ।
అన్యస్తేషాం పరిధిరస్తు కశ్చిదపృణన్తమభి సం యన్తు శోకాః ॥ ౭

(౧౨౬) షడ్వింశత్యుత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషిః- ౧-౫ కక్షీవాన్, ౬ భావయవ్యః ౭ రోమశా బ్రహ్మవాదినీ॥దేవతా- విద్వాంసః॥

ఛన్దః- ౧,౨,౪,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩ త్రిష్టుప్, ౬,౭ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః- ౧-౫ ధైవతః, ౬,౭ గాన్ధారః ॥

అథైకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౧౩౯౦ అమన్దాన్ స్తోమాన్ ప్ర భరే మనీషా సిన్ధావధి క్షియతో భావ్యస్య ।
యో మే సహస్రమమిమీత సవానతూర్తో రాజా శ్రవ ఇచ్ఛమానః ॥ ౧

౧౩౯౧ శతం రాజ్ఞో నాధమానస్య నిష్కాఞ్ఛతమశ్వాన్ ప్రయతాన్ సద్య ఆదమ్ ।
శతం కక్షీవాఀ అసురస్య గోనాం దివి శ్రవోఽజరమా తతాన ॥ ౨

౧౩౯౨ ఉప మా శ్యావాః స్వనయేన దత్తా వధూమన్తో దశ రథాసో అస్థుః ।
షష్టిః సహస్రమను గవ్యమాగాత్సనత్ కక్షీవాఀ అభిపిత్వే అహ్నామ్ ॥ ౩

౧౩౯౩ చత్వారింశద్ దశరథస్య శోణాః సహస్రస్యాగ్రే శ్రేణిం నయన్తి ।
మదచ్యుతః కృశనావతో అత్యాన్ కక్షీవన్త ఉదమృక్షన్త పజ్రాః ॥ ౪

౧౩౯౪ పూర్వామను ప్రయతిమా దదే వస్త్రీన్ యుక్తాఀ అష్టావరిధాయసో గాః ।
సుబన్ధవో యే విశ్యా ఇవ వ్రా అనస్వన్తః శ్రవ ఐషన్త పజ్రాః ॥ ౫

౧౩౯౫ ఆగధితా పరిగధితా యా కశీకేవ జఙ్గహే ।
దదాతి మహ్యం యాదురీ యాశూనాం భోజ్యా శతా ॥ ౬

౧౩౯౬ ఉపోప మే పరా మృశ మా మే దభ్రాణి మన్యథాః ।
సర్వాహమస్మి రోమశా గన్ధారీణామివావికా ॥ ౭

ఏకోనవింశోఽనువాకః (౧౨౭) సప్తవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరుచ్ఛేపః ॥ దేవతా- అగ్నిః ॥ ఛన్దః- ౧-౩,౮,౯ అష్టిః, ౪,౭,౧౧ భురిగష్టిః, ౫,౬ అత్యష్టిః, ౧౦ భురిగతిశక్వరీ ॥ స్వరః- ౧-౪,౭-౯,౧౧ మధ్యమః, ౫,౬ గాన్ధారః ౧౦ పఞ్చమః

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౧౩౯౭ అగ్నిం హోతారం మన్యే దాస్వన్తం వసుం సూనుం సహసో జాతవేదసం విప్రం న జాతవేదసమ్ । య ఊర్ధ్వయా స్వధ్వరో దేవో దేవాచ్యా కృపా ।
ఘృతస్య విభ్రాష్టిమను వష్టి శోచిషాఽఽజుహ్వానస్య సర్పిషః ॥ ౧

౧౩౯౮ యజిష్ఠం త్వా యజమానా హువేమ జ్యేష్ఠమఙ్గిరసాం విప్ర మన్మభిర్విప్రేభిః
శుక్ర మన్మభిః । పరిజ్మానమివ ద్యాం హోతారం చర్షణీనామ్ ।
శోచిష్కేశం వృషణం యమిమా విశః ప్రావన్తు జూతయే విశః ॥ ౨

౧౩౯౯ స హి పురూ చిదోజసా విరుక్మతా దీద్యానో భవతి ద్రుహన్తరః పరశుర్న ద్రుహన్తరః ।
వీళు చిద్ యస్య సమృతౌ శ్రువద్ వనేవ యత్ స్థిరమ్ ।
నిఃషహమాణో యమతే నాయతే ధన్వాసహా నాయతే ॥ ౩

౧౪౦౦ దృళ్హా చిదస్మా అను దుర్యథా విదే తేజిష్ఠాభిరరణిభిర్దాష్ట్యవసేఽగ్నయే దాష్ట్యవసే ।
ప్ర యః పురూణి గాహతే తక్షద్ వనేవ శోచిషా ।
స్థిరా చిదన్నా ని రిణాత్యోజసా ని స్థిరాణి చిదోజసా ॥ ౪

౧౪౦౧ తమస్య పృక్షముపరాసు ధీమహి నక్తం యః సుదర్శతరో దివాతరాదప్రాయుషే దివాతరాత్
ఆదస్యాయుర్గ్రభణవద్ వీళు శర్మ న సూనవే ।
భక్తమభక్తమవో వ్యన్తో అజరా అగ్నయో వ్యన్తో అజరాః ॥ ౫

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౧౪౦౨ స హి శర్ధో న మారుతం తువిష్వణిరప్నస్వతీషూర్వరాస్విష్టనిరార్తనాస్విష్టనిః ।
ఆదద్ధవ్యాన్యాదదిర్యజ్ఞస్య కేతురర్హణా ।
అధ స్మాస్య హర్షతో హృషీవతో విశ్వే జుషన్త పన్థాం నరః శుభే న పన్థామ్ ॥ ౬

౧౪౦౩ ద్వితా యదీం కీస్తాసో అభిద్యవో నమస్యన్త ఉపవోచన్త భృగవో మథ్నన్తో దాశా భృగవః ।

అగ్నిరీశే వసూనాం శుచిర్యో ధర్ణిరేషామ్ ।
ప్రియాఁ అపిధీఁర్వనిషీష్ట మేధిర ఆ వనిషీష్ట మేధిరః ॥ ౭

౧౪౦౪ విశ్వాసాం త్వా విశాం పతిం హవామహే సర్వాసాం సమానం దంపతిం భుజే
సత్యగిర్వాహసం భుజే । అతిథిం మానుషాణాం పితుర్న యస్యాసయా ।
అమీ చ విశ్వే అమృతాస ఆ వయో హవ్యా దేవేష్వా వయః ॥ ౮

౧౪౦౫ త్వమగ్నే సహసా సహన్తమః శుష్మిన్తమో జాయసే దేవతాతయే రయిర్న దేవతాతయే ।
శుష్మిన్తమో హి తే మదో ద్యుమ్నిన్తమ ఉత క్రతుః ।
అధ స్మా తే పరి చరన్త్యజర శ్రుష్టీవానో నాజర ॥ ౯

౧౪౦౬ ప్ర వో మహే సహసా సహస్వత ఉషర్బుధే పశుషే నాగ్నయే స్తోమో బభూత్వగ్నయే
ప్రతి యదీం హవిష్మాన్విశ్వాసు క్షాసు జోగువే ।
అగ్రే రేభో న జరత ఋషూణాం జూర్ణిర్హోత ఋషూణామ్ ॥ ౧౦

౧౪౦౭ స నో నేదిష్ఠం దదృశాన ఆ భరాగ్నే దేవేభిః సచనాః సుచేతునా మహో రాయః
సుచేతునా । మహి శవిష్ఠ నస్కృధి సంచక్షే భుజే అస్యై ।
మహి స్తోతృభ్యో మఘవన్త్సువీర్యం మథీరుగ్రో న శవసా ॥ ౧౧

(౧౨౮) అష్టావింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరుచ్ఛేపః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః-౧ నిచృదత్యష్టిః, ౨ భురిగష్టిః, ౩,౪,౬,౮ విరాడత్యష్టిః ౫,౭ నిచృదష్టిః॥ స్వరః- ౧,౩,౪,౬,౮ గాన్ధారః ౨,౫,౭ మధ్యమః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః॥౧౪॥

౧౪౦౮ అయం జాయత మనుషో ధరీమణి హోతా యజిష్ఠ ఉశిజామను వ్రతమగ్నిః
స్వమను వ్రతమ్ । విశ్వశ్రుష్టిః సఖీయతే రయిరివ శ్రవస్యతే ।
అదబ్ధో హోతా ని షదదిళస్పదే పరివీత ఇళస్పదే ॥ ౧

౧౪౦౯ తం యజ్ఞసాధమపి వాతయామస్యృతస్య పథా నమసా హవిష్మతా దేవతా హవిష్మతా
స న ఊర్జాముపాభృత్యయా కృపా న జూర్యతి ।
యం మాతరిశ్వా మనవే పరావతో దేవం భాః పరావతః ॥ ౨

౧౪౧౦ ఏవేన సద్యః పర్యేతి పార్థివం ముహుర్గీ రేతో వృషభః కనిక్రదద్దధద్రేతః కనిక్రదత్
శతం చక్షాణో అక్షభిర్దేవో వనేషు తుర్వణిః ।
సదో దధాన ఉపరేషు సానుష్వగ్నిః పరేషు సానుషు ॥ ౩

౧౪౧౧ స సుక్రతుః పురోహితో దమేదమేఽగ్నిర్యజ్ఞస్యాధ్వరస్య చేతతి క్రత్వా యజ్ఞస్య
చేతతి । క్రత్వా వేధా ఇషూయతే విశ్వా జాతాని పస్పశే ।
యతో ఘృతశ్రీరతిథిరజాయత వహ్నిర్వేధా అజాయత ॥ ౪

౧౪౧౨ క్రత్వా యదస్య తవిషీషు పృఞ్చతేఽగ్నేరవేణ మరుతాం న భోజ్యేషిరాయ న భోజ్యా ।
స హి ష్మా దానమిన్వతి వసూనాం చ మజ్మనా ।
స నస్త్రాసతే దురితాదభిహ్రుతః శంసాదఘాదభిహ్రుతః ॥ ౫

అథ పఞ్చదశో వర్గః॥౧౫॥

౧౪౧౩ విశ్వో విహాయా అరతిర్వసుర్దధే హస్తే దక్షిణే తరణిర్న శిశ్రథచ్ఛ్రవస్యయా న
శిశ్రథత్ । విశ్వస్మా ఇదిషుధ్యతే దేవత్రా హవ్యమోహిషే ।
విశ్వస్మా ఇత్సుకృతే వారమృణ్వత్యగ్నిర్ద్వారా వ్యృణ్వతి ॥ ౬

౧౪౧౪ స మానుషే వృజనే శంతమో హితో౩ఽగ్నిర్యజ్ఞేషు జేన్యో న విశ్పతిః ప్రియో
యజ్ఞేషు విశ్పతిః । స హవ్యా మానుషాణామిళా కృతాని పత్యతే ।
స నస్త్రాసతే వరుణస్య ధూర్తేర్మహో దేవస్య ధూర్తేః ॥ ౭

౧౪౧౫ అగ్నిం హోతారమీళతే వసుధితిం ప్రియం చేతిష్ఠమరతిం న్యేరిరే హవ్యవాహం
న్యేరిరే । విశ్వాయుం విశ్వవేదసం హోతారం యజతం కవిమ్ ।

దేవాసో రణ్వమవసే వసూయవో గీర్భీ రణ్వం వసూయవః ॥ ౮

(౧౨౯) ఏకోనత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరుచ్ఛేపః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౨ నిచృదత్యష్టిః, ౩ విరాడత్యష్టిః, ౪ అష్టిః, ౬,౧౧ భురిగష్టిః ౧౦ నిచృదష్టిః ౫ భురిగతిశక్వరీ, ౭ స్వరాడతిశక్వరీ, ౮,౯ స్వరాట్శక్వరీ॥ స్వరః- ౧-౩ గాన్ధారః ౪,౬,౧౦,౧౧, మధ్యమః ౫,౭, పంచమః, ౮,౯ ధైవతః॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౧౪౧౬ యం త్వం రథమిన్ద్ర మేధసాతయే ఽపాకా సన్తమిషిర ప్రణయసి ప్రానవద్య నయసి ।
సద్యశ్చిత్తమభిష్టయే కరో వశశ్చ వాజినమ్ ।
సాస్మాకమనవద్య తూతుజాన వేధసామిమాం వాచం న వేధసామ్ ॥ ౧

౧౪౧౭ స శ్రుధి యః స్మా పృతనాసు కాసు చిద్ దక్షాయ్య ఇన్ద్ర భరహూతయే నృభిరసి ప్రతూర్తయే నృభిః । యః శూరైః స్వః సనితా యో విప్రైర్వాజం తరుతా ।
తమీశానాస ఇరధన్త వాజినం పృక్షమత్యం న వాజినమ్ ॥ ౨

౧౪౧౮ దస్మో హి ష్మా వృషణం పిన్వసి త్వచం కం చిద్ యావీరరరుం శూర మర్త్యం పరివృణక్షి మర్త్యమ్ । ఇన్ద్రోత తుభ్యం తద్ దివే తద్ రుద్రాయ స్వయశసే ।
మిత్రాయ వోచం వరుణాయ సప్రథః సుమృళీకాయ సప్రథః ॥ ౩

౧౪౧౯ అస్మాకం వ ఇన్ద్రముశ్మసీష్టయే సఖాయం విశ్వాయుం ప్రాసహం యుజం వాజేషు ప్రాసహం యుజమ్ । అస్మాకం బ్రహ్మోతయేఽవా పృత్సుషు కాసు చిత్ ।
నహి త్వా శత్రుః స్తరతే స్తృణోషి యం విశ్వం శత్రుం స్తృణోషి యమ్ ॥ ౪

౧౪౨౦ ని షూ నమాతిమతిం కయస్య చిత్ తేజిష్ఠాభిరరణిభిర్నోతిభిరుగ్రాభిరుగ్రోతిభిః ।
నేషి ణో యథా పురానేనాః శూర మన్యసే ।
విశ్వాని పూరోరప పర్షి వహ్నిరాసా వహ్నిర్నో అచ్ఛ ॥ ౫

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౧౪౨౧ ప్ర తద్ వోచేయం భవ్యాయేన్దవే హవ్యో న య ఇషవాన్ మన్మ రేజతి రక్షోహా మన్మ రేజతి । స్వయం సో అస్మదా నిదో వధైరజేత దుర్మతిమ్ ।
అవ స్రవేదఘశంసోఽవతరమవ క్షుద్రమివ స్రవేత్ ॥ ౬

౧౪౨౨ వనేమ తద్ధోత్రయా చితన్త్యా వనేమ రయిం రయివః సువీర్యం రణ్వం సన్తం సువీర్యమ్ ।
దుర్మన్మానం సుమన్తుభిరేమిషా పృచీమహి ।
ఆ సత్యాభిరిన్ద్రం ద్యుమ్నహూతిభిర్యజత్రం ద్యుమ్నహూతిభిః ॥ ౭

౧౪౨౩ ప్రప్రా వో అస్మే స్వయశోభిరూతీ పరివర్గ ఇన్ద్రో దుర్మతీనాం దరీమన్ దుర్మతీనామ్ ।
స్వయం సా రిషయధ్యై యా న ఉపేషే అత్రైః ।
హతేమసన్న వక్షతి క్షిప్తా జూర్ణిర్న వక్షతి ॥ ౮

౧౪౨౪ త్వం న ఇన్ద్ర రాయా పరీణసా యాహి పథాఁ అనేహసా పురో యాహ్యరక్షసా ।
సచస్వ నః పరాక ఆ సచస్వాస్తమీక ఆ
పాహి నో దూరాదారాదభిష్టిభిః సదా పాహ్యభిష్టిభిః ॥ ౯

౧౪౨౫ త్వం న ఇన్ద్ర రాయా తరూషసోగ్రం చిత్ త్వా మహిమా సక్షదవసే మహే మిత్రం నావసే । ఓజిష్ఠ త్రాతరవితా రథం కం చిదమర్త్య
అన్యమస్మద్ రిరిషేః కం చిదద్రివో రిరిక్షన్తం చిదద్రివః ॥ ౧౦

౧౪౨౬ పాహి న ఇన్ద్ర సుష్టుత స్రిధోఽవయాతా సదమిద్ దుర్మతీనాం దేవః సన్ దుర్మతీనామ్ ।
హన్తా పాపస్య రక్షసస్త్రాతా విప్రస్య మావతః ।
అధా హి త్వా జనితా జీజనద్ వసో రక్షోహణం త్వా జీజనద్ వసో ॥ ౧౧

(౧౩౦) త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరుచ్ఛేపః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౫ భురిగష్టిః, ౨,౩,౬,౯ స్వరాడష్టిః, ౪,౮ అష్టిః, ౭ నిచృదత్యష్టిః, ౧౦ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః- ౧-౬,౮,౯ మధ్యమః, ౭ గాన్ధారః, ౧౦ ధైవతః॥

అథాష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౧౪౨౭ ఏన్ద్ర యాహ్యుప నః పరావతో నాయమచ్ఛా విదథానీవ సత్పతిరస్తం రాజేవ సత్పతిః ।
హవామహే త్వా వయం ప్రయస్వన్తః సుతే సచా ।
పుత్రాసో న పితరం వాజసాతయే మంహిష్ఠం వాజసాతయే ॥ ౧

౧౪౨౮ పిబా సోమమిన్ద్ర సువానమద్రిభిః కోశేన సిక్తమవతం న వంసగస్తాతృషాణో న
వంసగః । మదాయ హర్యతాయ తే తువిష్టమాయ ధాయసే ।
ఆ త్వా యచ్ఛన్తు హరితో న సూర్యమహా విశ్వేవ సూర్యమ్ ॥ ౨

౧౪౨౯ అవిన్దద్దివో నిహితం గుహా నిధిం వేర్న గర్భం పరివీతమశ్మన్యనన్తే అన్తరశ్మని ।
వ్రజం వజ్రీ గవామివ సిషాసన్నఙ్గిరస్తమః ।
అపావృణోదిష ఇన్ద్రః పరీవృతా ద్వార ఇషః పరీవృతాః ॥ ౩

౧౪౩౦ దాదృహాణో వజ్రమిన్ద్రో గభస్త్యోః క్షద్మేవ తిగ్మమసనాయ సం శ్యదహిహత్యాయ సం
శ్యత్ । సంవివ్యాన ఓజసా శవోభిరిన్ద్ర మజ్మనా ।
తష్టేవ వృక్షం వనినో ని వృశ్చసి పరశ్వేవ ని వృశ్చసి ॥ ౪

౧౪౩౧ త్వం వృథా నద్య ఇన్ద్ర సర్తవేఽచ్ఛా సముద్రమసృజో రథాఁ ఇవ వాజయతో రథాఁ ఇవ
ఇత ఊతీరయుఞ్జత సమానమర్థమక్షితమ్ ।
ధేనూరివ మనవే విశ్వదోహసో జనాయ విశ్వదోహసః ॥ ౫

అథైకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౧౪౩౨ ఇమాం తే వాచం వసూయన్త ఆయవో రథం న ధీరః స్వపా అతక్షిషుః
సుమ్నాయ త్వామతక్షిషుః । శుమ్భన్తో జేన్యం యథా వాజేషు విప్ర వాజినమ్ ।
అత్యమివ శవసే సాతయే ధనా విశ్వా ధనాని సాతయే ॥ ౬

౧౪౩౩ భినత్పురో నవతిమిన్ద్ర పూరవే దివోదాసాయ మహి దాశుషే నృతో వజ్రేణ దాశుషే
నృతో । అతిథిగ్వాయ శమ్బరం గిరేరుగ్రో అవాభరత్ ।
మహో ధనాని దయమాన ఓజసా విశ్వా ధనాన్యోజసా ॥ ౭

౧౪౩౪ ఇన్ద్రః సమత్సు యజమానమార్యం ప్రావద్విశ్వేషు శతమూతిరాజిషు స్వర్మీ
ళ్హేష్వాజిషు । మనవే శాసదవ్రతాన్త్వచం కృష్ణామరన్ధయత్ ।
దక్షన్న విశ్వం తతృషాణమోషతి న్యర్శసానమోషతి ॥ ౮

౧౪౩౫ సూరశ్చక్రం ప్ర వృహజ్జాత ఓజసా ప్రపిత్వే వాచమరుణో ముషాయతీశాన ఆ
ముషాయతి । ఉశనా యత్పరావతోఽజగన్నూతయే కవే ।
సుమ్నాని విశ్వా మనుషేవ తుర్వణిరహా విశ్వేవ తుర్వణిః ॥ ౯

౧౪౩౬ స నో నవ్యేభిర్వృషకర్మన్నుక్థైః పురాం దర్తః పాయుభిః పాహి శగ్మైః ।
దివోదాసేభిరిన్ద్ర స్తవానో వావృధీథా అహోభిరివ ద్యౌః ॥ ౧౦

(౧౩౧) ఏకత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరుచ్ఛేపః ॥ దేవతా- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః- ౧,౨ నిచృదత్యష్టిః, ౩,౫,౬,౭ భురిగష్టిః, ౪ విరాడత్యష్టిః ॥ స్వరః- ౧,౨,౪ గాన్ధారః, ౩,౫-౭ మధ్యమః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౧౪౩౭ ఇన్ద్రాయ హి ద్యౌరసురో అనమ్నతేన్ద్రాయ మహీ పృథివీ వరీమభిర్ద్యుమ్నసాతా
వరీమభిః । ఇన్ద్రం విశ్వే సజోషసో దేవాసో దధిరే పురః ।
ఇన్ద్రాయ విశ్వా సవనాని మానుషా రాతాని సన్తు మానుషా ॥ ౧

౧౪౩౮ విశ్వేషు హి త్వా సవనేషు తుఞ్జతే సమానమేకం వృషమణ్యవః పృథక్స్వః సనిష్యవః
పృథక్ । తం త్వా నావం న పర్షణిం శూషస్య ధురి ధీమహి
ఇన్ద్రం న యజ్ఞైశ్చితయన్త ఆయవః స్తోమేభిరిన్ద్రమాయవః ॥ ౨

౧౪౩౯ వి త్వా తతస్రే మిథునా అవస్యవో వ్రజస్య సాతా గవ్యస్య నిఃసృజః సక్షన్త ఇన్ద్ర నిఃసృజః । యద్ గవ్యన్తా ద్వా జనా స్వర్యన్తా సమూహసి ।
ఆవిష్కరిక్రద్ వృషణం సచాభువం వజ్రమిన్ద్ర సచాభువమ్ ॥ ౩

౧౪౪౦ విదుష్టే అస్య వీర్యస్య పూరవః పురో యదిన్ద్ర శారదీరవాతిరః సాసహానో అవాతిరః ।
శాసస్తమిన్ద్ర మర్త్యమయజ్యుం శవసస్పతే ।
మహీమముష్ణాః పృథివీమిమా అపో మన్దసాన ఇమా అపః ॥ ౪

౧౪౪౧ ఆదిత్తే అస్య వీర్యస్య చర్కిరన్మదేషు వృషన్నుశిజో యదావిథ సఖీయతో
యదావిథ । చకర్థ కారమేభ్యః పృతనాసు ప్రవన్తవే
తే అన్యామన్యాం నద్యం సనిష్ణత శ్రవస్యన్తః సనిష్ణత ॥ ౫

౧౪౪౨ ఉతో నో అస్యా ఉషసో జుషేత హ్యర్కస్య బోధి హవిషో హవీమభిః స్వర్షాతా
హవీమభిః । యదిన్ద్ర హన్తవే మృధో వృషా వజ్రిఞ్చికేతసి
ఆ మే అస్య వేధసో నవీయసో మన్మ శ్రుధి నవీయసః ॥ ౬

౧౪౪౩ త్వం తమిన్ద్ర వావృధానో అస్మయురమిత్రయన్తం తువిజాత మర్త్యం వజ్రేణ శూర మర్త్యమ్ ।
జహి యో నో అఘాయతి శృణుష్వ సుశ్రవస్తమః ।
రిష్టం న యామన్నప భూతు దుర్మతిర్విశ్వాప భూతు దుర్మతిః ॥ ౭

(౧౩౨) ద్వాత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరుచ్ఛేపః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః-౧,౩,౫,౬ విరాడత్యష్టిః, ౨ భురిగతిశక్వరీ, ౪ నిచృదష్టిః॥ స్వరః-౧,౩,౫,౬ గాన్ధారః ౨ పఞ్చమః ౪ మధ్యమః॥

అథ ఏకవింశో వర్గః॥ ౨౧॥

౧౪౪౪ త్వయా వయం మఘవన్పూర్వ్యే ధన ఇన్ద్రత్వోతాః సాసహ్యామ పృతన్యతో
వనుయామ వనుష్యతః । నేదిష్ఠే అస్మిన్నహన్యధి వోచా ను సున్వతే ।
అస్మిన్యజ్ఞే వి చయేమా భరే కృతం వాజయన్తో భరే కృతమ్ ॥ ౧

౧౪౪౫ స్వర్జేషే భర ఆప్రస్య వక్మన్యుషర్బుధః స్వస్మిన్నఞ్జసి క్రాణస్య స్వస్మిన్నఞ్జసి ।
అహన్నిన్ద్రో యథా విదే శీర్ష్ణాశీర్ష్ణోపవాచ్యః ।
అస్మత్రా తే సధ్ర్యక్సన్తు రాతయో భద్రా భద్రస్య రాతయః ॥ ౨

౧౪౪౬ తత్తు ప్రయః ప్రత్నథా తే శుశుక్వనం యస్మిన్యజ్ఞే వారమకృణ్వత
క్షయమృతస్య వారసి క్షయమ్ । వి తద్వోచేరధ ద్వితాన్తః పశ్యన్తి రశ్మిభిః ।
స ఘా విదే అన్విన్ద్రో గవేషణో బన్ధుక్షిద్భ్యో గవేషణః ॥ ౩

౧౪౪౭ నూఇత్థా తే పూర్వథా చ ప్రవాచ్యం యదఙ్గిరోభ్యోఽవృణోరప వ్రజమిన్ద్ర శిక్షన్నప వ్రజమ్
ఐభ్యః సమాన్యా దిశాఽస్మభ్యం జేషి యోత్సి చ ।
సున్వద్భ్యో రన్ధయా కం చిదవ్రతం హృణాయన్తం చిదవ్రతమ్ ॥ ౪

౧౪౪౮ సం యజ్జనాన్క్రతుభిః శూర ఈక్షయద్ధనే హితే తరుషన్త శ్రవస్యవః ప్ర యక్షన్త
శ్రవస్యవః । తస్మా ఆయుః ప్రజావదిద్బాధే అర్చన్త్యోజసా
ఇన్ద్ర ఓక్యం దిధిషన్త ధీతయో దేవాఁ అచ్ఛా న ధీతయః ॥ ౫

౧౪౪౯ యువం తమిన్ద్రాపర్వతా పురోయుధా యో నః పృతన్యాదప తన్తమిద్ధతం వజ్రేణ
తన్తమిద్ధతమ్ । దూరే చత్తాయ ఛన్త్సద్గహనం యదినక్షత్ ।
అస్మాకం శత్రూన్పరి శూర విశ్వతో దర్మా దర్షీష్ట విశ్వతః ॥ ౬

(౧౩౩) త్రయస్త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరుచ్ఛేపః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః-౧ త్రిష్టుప్, ౨,౩ నిచృదనుష్టుప్, ౪ స్వరాడనుష్టుప్, ౫ ఆర్చీగాయత్రీ, ౬ స్వరాడ్బ్రాహ్మీజగతీ, ౭ విరాడష్టిః॥ స్వరః-౧ ధైవతః, ౨-౪ గాన్ధారః ౫ షడ్జః, ౬ నిషాదః, ౭ మధ్యమః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః॥ ౨౨॥

౧౪౫౦ ఉభే పునామి రోదసీ ఋతేన ద్రుహో దహామి సం మహీరనిన్ద్రాః ।
అభివ్లగ్య యత్ర హతా అమిత్రా వైలస్థానం పరి తృళ్హా అశేరన్ ॥ ౧

౧౪౫౧ అభివ్లగ్యా చిదద్రివః శీర్షా యాతుమతీనామ్ ।
ఛిన్ధి వటూరిణా పదా మహావటూరిణా పదా ॥ ౨

౧౪౫౨ అవాసాం మఘవఞ్జహి శర్ధో యాతుమతీనామ్ ।
వైలస్థానకే అర్మకే మహావైలస్థే అర్మకే ॥ ౩

౧౪౫౩ యాసాం తిస్రః పఞ్చాశతో ఽభివ్లఙ్గైరపావపః ।
తత్సు తే మనాయతి తకత్సు తే మనాయతి ॥ ౪

౧౪౫౪ పిశఙ్గభృష్టిమమ్భృణం పిశాచిమిన్ద్ర సం మృణ ।
సర్వం రక్షో ని బర్హయ ॥ ౫

౧౪౫౫ అవర్మహ ఇన్ద్ర దాదృహి శ్రుధీ నః శుశోచ హి ద్యౌః క్షా న భీషాఁ అద్రివో
ఘృణాన్న భీషాఁ అద్రివః । శుష్మిన్తమో హి శుష్మిభిర్వధైరుగ్రేభిరీయసే ।
అపూరుషఘ్నో అప్రతీత శూర సత్వభిస్త్రిసప్తైః శూర సత్వభిః ॥ ౬

౧౪౫౬ వనోతి హి సున్వన్క్షయం పరీణసః సున్వానో హి ష్మా యజత్యవ ద్విషో దేవానామవ
ద్విషః । సున్వాన ఇత్సిషాసతి సహస్రా వాజ్యవృతః ।
సున్వానాయేన్ద్రో దదాత్యాభువం రయిం దదాత్యాభువమ్ ॥ ౭

వింశో ఽనువాకః (౧౩౪) చతుస్త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - పరుచ్ఛేపః॥ దేవతా - వాయుః॥ ఛన్దః - ౧,౩ నిచృదత్యష్టిః, ౨,౪ విరాడత్యష్టిః, ౫
అష్టిః, ౬ విరాడష్టిః॥ స్వరః - ౧-౪ గాన్ధారః, ౫,౬ మధ్యమః॥

అథ త్రయోవింశ వర్గః॥ ౨౩॥

౧౪౫౭ ఆ త్వా జువో రారహాణా అభి ప్రయో వాయో వహన్త్విహ
పూర్వపీతయే సోమస్య పూర్వపీతయే ।
ఊర్ధ్వా తే అను సూనృతా మనస్తిష్ఠతు జానతీ ।
నియుత్వతా రథేనా యాహి దావనే వాయో మఖస్య దావనే ॥ ౧

౧౪౫౮ మన్దన్తు త్వా మన్దినో వాయవిన్దవో ఽస్మత్క్రాణాసః
సుకృతా అభిద్యవో గోభిః క్రాణా అభిద్యవః ।
యద్ధ క్రాణా ఇరధ్యై దక్షం సచన్త ఊతయః ।
సధ్రీచీనా నియుతో దావనే ధియ ఉప బ్రువత ఈం ధియః ॥ ౨

౧౪౫౯ వాయుర్యుఙ్క్తే రోహితా వాయురరుణా వాయూ రథే
అజిరా ధురి వోళ్హవే వహిష్ఠా ధురి వోళ్హవే ।
ప్ర బోధయా పురంధిం జార ఆ ససతీమివ ।
ప్ర చక్షయ రోదసీ వాసయోషసః శ్రవసే వాసయోషసః ॥ ౩

౧౪౬౦ తుభ్యముషాసః శుచయః పరావతి భద్రా వస్త్రా
తన్వతే దంసు రశ్మిషు చిత్రా నవ్యేషు రశ్మిషు ।
తుభ్యం ధేనుః సబర్దుఘా విశ్వా వసూని దోహతే ।
అజనయో మరుతో వక్షణాభ్యో దివ ఆ వక్షణాభ్యః ॥ ౪

౧౪౬౧ తుభ్యం శుక్రాసః శుచయస్తురణ్యవో మదేషూగ్రా
ఇషణన్త భుర్వణ్యపామిషన్త భుర్వణి । త్వాం త్సారీ దసమానో భగమీట్టే తక్వవీయే ।
త్వం విశ్వస్మాద్భువనాత్పాసి ధర్మణాసుర్యాత్పాసి ధర్మణా ॥ ౫

౧౪౬౨ త్వం నో వాయవేషామపూర్వ్యః సోమానాం
ప్రథమః పీతిమర్హసి సుతానాం పీతిమర్హసి ।
ఉతో విహుత్మతీనాం విశాం వవర్జుషీణామ్ ।
విశ్వా ఇత్తే ధేనవో దుహ్ర ఆశిరం ఘృతం దుహ్రత ఆశిరమ్ ॥ ౬

(౧౩౫) పఞ్చత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - పరుచ్ఛేపః॥ దేవతా - వాయుః॥ ఛన్దః - ౧-౩ నిచృదత్యష్టిః, ౨,౪ విరాడత్యష్టిః,

౫,౯ భురిగష్టిః, ౬,౮ నిచృదష్టిః, ౭ అష్టిః॥స్వరః- ౧-౪ గాన్ధారః, ౫-౯ మధ్యమః॥

అథచతుర్వింశో వర్గః॥ ౨౪॥

౧౪౬౩ స్తీర్ణం బర్హిరుప నో యాహి వీతయే సహస్రేణ
నియుతా నియుత్వతే శతినీభిర్నియుత్వతే
తుభ్యం హి పూర్వపీతయే దేవా దేవాయ యేమిరే ।
ప్ర తే సుతాసో మధుమన్తో అస్థిరన్ మదాయ క్రత్వే అస్థిరన్ ॥ ౧

౧౪౬౪ తుభ్యాయం సోమః పరిపూతో అద్రిభిః స్పార్హా
వసానః పరి కోశమర్షతి శుక్రా వసానో అర్షతి ।
తవాయం భాగ ఆయుషు సోమో దేవేషు హూయతే ।
వహ వాయో నియుతో యాహ్యస్మయుర్జుషాణో యాహ్యస్మయుః ॥ ౨

౧౪౬౫ ఆ నో నియుద్భిః శతినీభిరధ్వరం సహస్రిణీభిరుప
యాహి వీతయే వాయో హవ్యాని వీతయే ।
తవాయం భాగ ఋత్వియః సరశ్మిః సూర్యే సచా ।
అధ్వర్యుభిర్భరమాణా అయంసత వాయో శుక్రా అయంసత ॥ ౩

౧౪౬౬ ఆ వాం రథో నియుత్వాన్ వక్షదవసే ఽభి ప్రయాంసి
సుధితాని వీతయే వాయో హవ్యాని వీతయే ।
పిబతం మధ్వో అన్ధసః పూర్వపేయం హి వాం హితమ్ ।
వాయవా చన్ద్రేణ రాధసా గతమిన్ద్రశ్చ రాధసా గతమ్ ॥ ౪

౧౪౬౭ ఆ వాం ధియో వవృత్యురధ్వరాఁ ఉపేమమిన్దుం
మర్మృజన్త వాజినమాశుమత్యం న వాజినమ్ ।
తేషాం పిబతమస్మయూ ఆ నో గన్తమిహోత్యా ।
ఇన్ద్రవాయూ సుతానామద్రిభిర్యువం మదాయ వాజదా యువమ్ ॥ ౫

అథపఞ్చవింశో వర్గః॥౨౫॥

౧౪౬౮ ఇమే వాం సోమా అప్స్వా సుతా ఇహాధ్వర్యుభిర్భరమాణా
అయంసత వాయో శుక్రా అయంసత ।
ఏతే వామభ్యసృక్షత తిరః పవిత్రమాశవః ।
యువాయవో ఽతి రోమాణ్యవ్యయా సోమాసో అత్యవ్యయా ॥ ౬

౧౪౬౯ అతి వాయో ససతో యాహి శశ్వతో యత్ర గ్రావా
వదతి తత్ర గచ్ఛతం గృహమిన్ద్రశ్చ గచ్ఛతమ్ ।
వి సూనృతా దదృశే రీయతే ఘృతమా పూర్ణయా నియుతా
యాథో అధ్వరమిన్ద్రశ్చ యాథో అధ్వరమ్ ॥ ౭

౧౪౭౦ అత్రాహ తద్వహేథే మధ్వ ఆహుతిం
యమశ్వత్థముపతిష్ఠన్త జాయవో ఽస్మే తే సన్తు జాయవః ।
సాకం గావః సువతే పచ్యతే యవో న తే వాయ
ఉప దస్యన్తి ధేనవో నాప దస్యన్తి ధేనవః ॥ ౮

౧౪౭౧ ఇమే యే తే సు వాయో బాహ్వోజసో ఽన్తర్నదీ తే
పతయన్త్యుక్షణో మహి వ్రాధన్త ఉక్షణః ।
ధన్వఞ్చిద్యే అనాశవో జీరాశ్చిదగిరౌకసః ।
సూర్యస్యేవ రశ్మయో దుర్నియన్తవో హస్తయోర్దుర్నియన్తవః ॥ ౯

(౧౩౬) షట్ త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరుచ్ఛేపః॥ దేవతా- ౧-౫ మిత్రావరుణౌ, ౬-౭ మన్త్రోక్తాః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౫,౬ స్వరాడత్యష్టిః, ౨ నిచృదష్టిః, ౪ భురిగష్టిః ౭ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౨,౩,౫,౬ గాన్ధారః, ౨,౪ మధ్యమః, ౭ ధైవతః

అథషడ్వింశో వర్గః॥౨౬॥

౧౪౬౨ ప్ర సు జ్యేష్ఠం నిచిరాభ్యాం బృహన్నమో హవ్యం మతిం
భరతా మృళయద్భ్యాం స్వాదిష్ఠం మృళయద్భ్యామ్।
తా సమ్రాజా ఘృతాసుతీ యజ్ఞేయజ్ఞ ఉపస్తుతా।
అథైనోః క్షత్రం న కుతశ్చనాధృషే దేవత్వం నూచిదాధృషే॥ ౧

౧౪౬౩ అదర్శి గాతురురవే వరీయసీ పన్థా ఋతస్య
సమయంస్త రశ్మిభిశ్చక్షుర్భగస్య రశ్మిభిః।
ద్యుక్షం మిత్రస్య సాదనమర్యమ్ణో వరుణస్య చ।
అథా దధాతే బృహదుక్థ్యం వయ ఉపస్తుత్యం బృహద్వయః॥ ౨

౧౪౬౪ జ్యోతిష్మతీమదితిం ధారయత్క్షితిం స్వర్వతీమా
సచేతే దివేదివే జాగృవాంసా దివేదివే।
జ్యోతిష్మత్ క్షత్రమాశాతే ఆదిత్యా దానునస్పతీ।
మిత్రస్తయోర్వరుణో యాతయజ్జనోఽర్యమా యాతయజ్జనః॥ ౩

౧౪౬౫ అయం మిత్రాయ వరుణాయ శంతమః సోమో
భూత్వవపానేష్వాభగో దేవో దేవేష్వాభగః।
తం దేవాసో జుషేరత విశ్వే అద్య సజోషసః
తథా రాజానా కరథో యదీమహ ఋతావానా యదీమహే॥ ౪

౧౪౬౬ యో మిత్రాయ వరుణాయావిధజ్జనోఽనర్వాణం తం
పరి పాతో అంహసో దాశ్వాంసం మర్తమంహసః।
తమర్యమాభి రక్షత్యృజూయన్తమను వ్రతమ్।
ఉక్థైర్య ఏనోః పరిభూషతి వ్రతం స్తోమైరాభూషతి వ్రతమ్॥ ౫

౧౪౬౭ నమో దివే బృహతే రోదసీభ్యాం మిత్రాయ వోచం
వరుణాయ మీళ్హుషే సుమృళీకాయ మీళ్హుషే।
ఇన్ద్రమగ్నిముప స్తుహి ద్యుక్షమర్యమణం భగమ్।
జ్యోగ్జీవన్తః ప్రజయా సచేమహి సోమస్యోతీ సచేమహి॥ ౬

౧౪౬౮ ఊతీ దేవానాం వయమిన్ద్రవన్తో మంసీమహి స్వయశసో మరుద్భిః।
అగ్నిర్మిత్రో వరుణః శర్మ యంసన్ తదశ్యామ మఘవానో వయం చ। ౭

ఇతి ద్వితీయాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః॥

అథ ద్వితీయాష్టకే ద్వితీయోఽధ్యాయః

(౧౩౭) సప్తత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషి- పరుచ్ఛేపః॥ దేవతా- మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః- ౧ నిచృచ్ఛక్వరీ, ౨ విరాట్శక్వరీ, ౩ భురిగతిశక్వరీ॥ స్వరః- ౧,౨ గాన్ధారః, ౩ పంచమః॥

అథ ప్రథమోవర్గః॥౧॥

౧౪౬౯ సుషుమా యాతమద్రిభిర్గోశ్రీతా మత్సరా ఇమే సోమాసో మత్సరా ఇమే।
ఆ రాజానా దివిస్పృశాస్మత్రా గన్తముప నః।
ఇమే వాం మిత్రావరుణా గవాశిరః సోమాః శుక్రా గవాశిరః॥ ౧

౧౪౭౦ ఇమ ఆ యాతమిన్దవః సోమాసో దధ్యాశిరః సుతాసో దధ్యాశిరః।
ఉత వాముషసో బుధి సాకం సూర్యస్య రశ్మిభిః।
సుతో మిత్రాయ వరుణాయ పీతయే చారుర్ఋతాయ పీతయే॥ ౨

౧౪౭౧ తాం వాం ధేనుం న వాసరీమంశుం దుహన్త్యద్రిభిః సోమం దుహన్త్యద్రిభిః।
అస్మత్రా గన్తముప నోఽర్వాఞ్చా సోమపీతయే।
అయం వాం మిత్రావరుణా నృభిః సుతః సోమ ఆ పీతయే సుతః॥ ౩

(౧౩౮) అష్టాత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషి- పరుచ్ఛేపః॥ దేవతా- పూషా॥ ఛన్దః- ౧,౩ నిచృదత్యష్టిః, ౨ విరాడత్యష్టిః, ౪ భురిగష్టిః॥ స్వరః- ౧-౩ గాన్ధారః, ౪ మధ్యమః॥

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౧౪౮౨ ప్రప్ర పూష్ణస్తువిజాతస్య శస్యతే మహిత్వమస్య
తవసో న తన్దతే స్తోత్రమస్య న తన్దతే ।
అర్చామి సుమ్నయన్నహమన్త్యూతిం మయోభువమ్ ।
విశ్వస్య యో మన ఆయుయువే మఖో దేవ ఆయుయువే మఖః ॥ ౧

౧౪౮౩ ప్ర హి త్వా పూషన్నజిరం న యామని స్తోమేభిః
కృణ్వ ఋణవో యథా మృధ ఉష్ట్రో న పీపరో మృధః ।
హువే యత్ త్వా మయోభువం దేవం సఖ్యాయ మర్త్యః ।
అస్మాకమాఙ్గూషాన్ ద్యుమ్నినస్కృధి వాజేషు ద్యుమ్నినస్కృధి ॥ ౨

౧౪౮౪ యస్య తే పూషన్ సఖ్యే విపన్యవః
క్రత్వా చిత్సన్తోఽవసా బుభుజ్రిర ఇతి క్రత్వా బుభుజ్రిరే ।
తామను త్వా నవీయసీం నియుతం రాయ ఈమహే ।
అహేళమాన ఉరుశంస సరీ భవ వాజేవాజే సరీ భవ ॥ ౩

౧౪౮౫ అస్యా ఊ షు ణ ఉప సాతయే భువోఽహేళమానో
రరివాఁ అజాశ్వ శ్రవస్యతామజాశ్వ ।
ఓ షు త్వా వవృతీమహి స్తోమేభిర్దస్మ సాధుభిః ।
నహి త్వా పూషన్నతిమన్య ఆఘృణే న తే సఖ్యమపహ్నువే ॥ ౪

(౧౩౯) ఏకోనచత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- పరుచ్ఛేపః॥ దేవతా- ౧,౧౧ విశ్వేదేవాః, ౨ మిత్రావరుణౌ, ౩-౫ అశ్వినౌ, ౬ ఇన్ద్రః, ౭ అగ్నిః, ౮ మరుతః, ౯ ఇన్ద్రాగ్నీ, ౧౦ బృహస్పతిః॥ ఛన్దః- ౧,౧౦ నిచృదష్టిః, ౨,౩ విరాడష్టిః, ౪,౯ భురిగత్యష్టిః, ౫ నిచృద్బృహతీ, ౬ అష్టిః, ౭ అత్యష్టిః ౮ స్వరాడత్యష్టిః ౧౧ భురిక్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౩,౬,౧౦ గాన్ధారః, ౪,౫,౭-౯ మధ్యమః, ౧౧

పంచమః॥

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౧౪౮౬ అస్తు శ్రౌషట్ పురో అగ్నిం ధియా దధ ఆ ను
తచ్ఛర్ధో దివ్యం వృణీమహ ఇన్ద్రవాయూ వృణీమహే ।
యద్ధ క్రాణా వివస్వతి నాభా సందాయి నవ్యసీ ।
అధ ప్ర సూ న ఉప యన్తు ధీతయో దేవాఁ అచ్ఛా న ధీతయః ॥ ౧

౧౪౮౭ యద్ధ త్యన్మిత్రావరుణావృతాదధ్యాదదాథే
అనృతం స్వేన మన్యునా దక్షస్య స్వేన మన్యునా ।
యువోరిత్థాధి సద్మస్వపశ్యామ హిరణ్యయమ్ ।
ధీభిశ్చన మనసా స్వేభిరక్షభిః సోమస్య స్వేభిరక్షభిః ॥ ౨

౧౪౮౮ యువాం స్తోమేభిర్దేవయన్తో అశ్వినాశ్రావయన్త
ఇవ శ్లోకమాయవో యువాం హవ్యాభ్యాయవః ।
యువోర్విశ్వా అధి శ్రియః పృక్షశ్చ విశ్వవేదసా ।
ప్రుషాయన్తే వాం పవయో హిరణ్యయే రథే దస్రా హిరణ్యయే ॥ ౩

౧౪౮౯ అచేతి దస్రా వ్యు నాకమృణ్వథో యుఞ్జతే వాం
రథయుజో దివిష్టిష్వధ్వస్మానో దివిష్టిషు ।
అధి వాం స్థామ వన్ధురే రథే దస్రా హిరణ్యయే ।
పథేవ యన్తావనుశాసతా రజోఽఞ్జసా శాసతా రజః ॥ ౪

౧౪౯౦ శచీభిర్నః శచీవసూ దివా నక్తం దశస్యతమ్ ।
మా వాం రాతిరుప దసత్ కదా చనాస్మద్ రాతిః కదా చన ॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౧౪౯౧ వృషన్నిన్ద్ర వృషపాణాస ఇన్దవ ఇమే సుతా
అద్రిషుతాస ఉద్భిదస్తుభ్యం సుతాస ఉద్భిదః।
తే త్వా మన్దన్తు దావనే మహే చిత్రాయ రాధసే।
గీర్భిర్గిర్వాహః స్తవమాన ఆ గహి సుమృళీకో న ఆ గహి॥ ౬

౧౪౯౨ ఓ షూ ణో అగ్నే శృణుహి త్వమీళితో దేవేభ్యో
బ్రవసి యజ్ఞియేభ్యో రాజభ్యో యజ్ఞియేభ్యః।
యద్ధ త్యామఙ్గిరోభ్యో ధేనుం దేవా। అదత్తన।
వి తాం దుహ్రే అర్యమా కర్తరీ సచాఁ ఏష తాం వేద మే సచా॥ ౭

౧౪౯౩ మో షు వో అస్మదభి తాని పౌంస్యా సనా భూవన్
ద్యుమ్నాని మోత జారిషురస్మత్పురోత జారిషుః।
యద్వశ్చిత్రం యుగేయుగే నవ్యం ఘోషాదమర్త్యమ్।
అస్మాసు తన్మరుతో యచ్చ దుష్టరం దిధృతా యచ్చ దుష్టరమ్॥ ౮

౧౪౯౪ దధ్యఙ్ హ మే జనుషం పూర్వో అఙ్గిరాః ప్రియమేధః
కణ్వో అత్రిర్మనుర్విదుస్తే మే పూర్వే మనుర్విదుః।
తేషాం దేవేష్వాయతిరస్మాకం తేషు నాభయః।
తేషాం పదేన మహ్యా నమే గిరేన్ద్రాగ్నీ ఆ నమే గిరా॥ ౯

౧౪౯౫ హోతా యక్షద్వనినో వన్త వార్యం బృహస్పతిర్యజతి
వేన ఉక్షభిః పురువారేభిరుక్షభిః।
జగృభ్మా దూరఆదిశం శ్లోకమద్రేరధ త్మనా।
అధారయదరరిన్దాని సుక్రతుః పురూ సద్మాని సుక్రతుః॥ ౧౦

౧౪౯౬ యే దేవాసో దివ్యేకాదశ స్థ పృథివ్యామధ్యేకాదశ స్థ।
అప్సుక్షితో మహినైకాదశ స్థ తే దేవాసో యజ్ఞమిమం జుషధ్వమ్॥ ౧౧

ఏకవింశోఽనువాకః (౧౪౦) చత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౫,౮ జగతీ, ౨,౭,౧౧
విరాడ్జగతీ, ౩,౪,౯ విచృజ్జగతీ, ౬ భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౦,౧౨ విచృత్త్రిష్టుప్, ౧౩ పఙ్క్తిః॥
స్వరః- ౧-౫,౭-౯,౧౧ నిషాదః, ౬ ౧౦,౧౨ ధైవతః, ౧౩ పఞ్చమః॥

అథపఞ్చమోవర్గః॥౫॥

౧౪౯౭ వేదిషదే ప్రియధామాయ సుద్యుతే ధాసిమివ ప్ర భరా యోనిమగ్నయే।
వస్త్రేణేవ వాసయా మన్మనా శుచిం జ్యోతీరథం శుక్రవర్ణం తమోహనమ్॥ ౧
అభి ద్విజన్మా త్రివృదన్నమృజ్యతే సంవత్సరే వావృధే జగ్ధమీ పునః।
అన్యస్యాసా జిహ్వయా జేన్యో వృషా న్యన్యేన వనినో మృష్ట వారణః॥ ౨

౧౪౯౮ కృష్ణప్రుతౌ వేవిజే। అస్య సక్షితా ఉభా తరేతే అభి మాతరా శిశుమ్।
ప్రాచాజిహ్వం ధ్వసయన్తం తృషుచ్యుతమా సాచ్యం కుపయం వర్ధనం పితుః॥ ౩

౧౪౯౯ ముముక్ష్వో౩ మనవే మానవస్యతే రఘుద్రువః కృష్ణసీతాస ఊ జువః।
అసమనా అజిరాసో రఘుష్యదో వాతజూతా ఉప యుజ్యన్త ఆశవః॥ ౪

౧౫౦౦ ఆదస్య తే ధ్వసయన్తో వృథేరతే కృష్ణమభ్వం మహి వర్పః కరిక్రతః।
యత్సీం మహీమవనిం ప్రాభి మర్మృశదభిశ్వసన్స్తనయన్నేతి నానదత్॥ ౫

అథషష్ఠోవర్గః॥౬॥

౧౫౦౧ భూషన్న యోఽధి బభ్రూషు నమ్నతే వృషేవ పత్నీరభ్యేతి రోరువత్।
ఓజాయమానస్తన్వశ్చ శుమ్భతే భీమో న శృఙ్గా దవిధావ దుర్గృభిః॥ ౬

౧౫౦౨ స సంస్తిరో విష్టిరః సం గృభాయతి జానన్నేవ జానతీర్నిత్య ఆ శయే।
పునర్వర్ధన్తే అపి యన్తి దేవ్యమన్యద్వర్పః పిత్రోః కృణ్వతే సచా॥ ౭

౧౪౦౩ తమగ్రువః కేశినీః సం హి రేభిర ఊర్ధ్వాస్తస్థుర్మమ్రుషీః ప్రాయవే పునః ।
తాసాం జరాం ప్రముఞ్చన్నేతి నానదదసుం పరం జనయఞ్జీవమస్తృతమ్ ॥ ౮

౧౪౦౪ అధీవాసం పరి మాతూ రిహన్నహ తువిగ్రేభిః సత్వభిర్యాతి వి జ్రయః ।
వయో దధత్పద్వతే రేరిహత్సదాను శ్యేనీ సచతే వర్తనీరహ ॥ ౯

౧౪౦౫ అస్మాకమగ్నే మఘవత్సు దీదిహ్యధ శ్వసీవాన్వృషభో దమూనాః ।
అవాస్యా శిశుమతీరదీదేర్వర్మేవ యుత్సు పరిజర్భురాణః ॥ ౧౦

అథసప్తమోవర్గః॥౭॥

౧౪౦౬ ఇదమగ్నే సుధితం దుర్ధితాదధి ప్రియాదు చిన్మన్మనః ప్రేయో అస్తు తే ।
యత్తే శుక్రం తన్వో రోచతే శుచి తేనాస్మభ్యం వనసే రత్నమా త్వమ్ ॥ ౧౧

౧౪౦౭ రథాయ నావముత నో గృహాయ నిత్యారిత్రాం పద్వతీం రాస్యగ్నే ।
అస్మాకం వీరాఁ ఉత నో మఘోనో జనాంశ్చ యా పారయాచ్ఛర్మ యా చ ॥౧౨

౧౪౦౮ అభీ నో అగ్న ఉక్థమిజ్జుగుర్యా ద్యావాక్షామా సిన్ధవశ్చ స్వగూర్తాః ।
గవ్యం యవ్యం యన్తో దీర్ఘాహేషం వరమరుణ్యో వరన్త ॥

(౧౪౧) ఏకచత్వారింశదుత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧-౩,౬,౧౧ జగతీ, ౪,౭,౯,౧౦ నిచృజ్జగతీ, ౫ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౮ భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౨ భురిక్పంక్తిః, ౧౩ స్వరాట్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౪,౬,౭,౯-౧౧ నిషాదః, ౫,౮ ధైవతః ౧౨,౧౩ పఞ్చమః॥

అథఅష్టమోవర్గః॥౮॥

౧౪౦౯ బళిత్థా తద్వపుషే ధాయి దర్శతం దేవస్య భర్గః సహసో యతో జని ।
యదీముప హ్వరతే సాధతే మతిరృతస్య ధేనా అనయన్త సస్రుతః ॥ ౧

౧౪౧౦ పృక్షో వపుః పితుమాన్నిత్య ఆ శయే ద్వితీయమా సప్తశివాసు మాతృషు ।
తృతీయమస్య వృషభస్య దోహసే దశప్రమతిం జనయన్త యోషణః ॥ ౨

౧౪౧౧ నిర్యదీం బుధ్నాన్మహిషస్య వర్పస ఈశానాసః శవసా క్రన్త సూరయః ।
యదీమను ప్రదివో మధ్వ ఆధవే గుహా సన్తం మాతరిశ్వా మథాయతి ॥ ౩

౧౪౧౨ ప్ర యత్పితుః పరమాన్నీయతే పర్యా పృక్షుధో వీరుధో దంసు రోహతి ।
ఉభా యదస్య జనుషం యదిన్వత ఆదిద్యవిష్ఠో అభవద్ఘృణా శుచిః ౪

౧౪౧౩ ఆదిన్మాతౄరావిశద్యాస్వా శుచిరహింస్యమాన ఉర్వియా వి వావృధే ।
అను యత్పూర్వా అరుహత్సనాజువో ని నవ్యసీష్వవరాసు ధావతే ॥ ౫

అథనవమోవర్గః॥౯॥

౧౪౧౪ ఆదిద్ధోతారం వృణతే దివిష్టిషు భగమివ పపృచానాస ఋఞ్జతే ।
దేవాన్యత్క్రత్వా మజ్మనా పురుష్టుతో మర్తం శంసం విశ్వధా వేతి ధాయసే ॥౬

౧౪౧౫ వి యదస్థాద్యజతో వాతచోదితో హ్వారో న వక్వా జరణా అనాకృతః ।
తస్య పత్మన్దక్షుషః కృష్ణజంహసః శుచిజన్మనో రజ ఆ వ్యధ్వనః ॥ ౭

౧౪౧౬ రథో న యాతః శిక్వభిః కృతో ద్యామఙ్గేభిరరుషేభిరీయతే ।
ఆదస్య తే కృష్ణాసో దక్షి సూరయః శూరస్యేవ త్వేషథాదీషతే వయః ॥ ౮

౧౪౧౭ త్వయా హ్యగ్నే వరుణో ధృతవ్రతో మిత్రః శాశద్రే అర్యమా సుదానవః ।
యత్సీమను క్రతునా విశ్వథా విభురరాన్న నేమిః పరిభూరజాయథాః ॥ ౯

౧౪౧౮ త్వమగ్నే శశమానాయ సున్వతే రత్నం యవిష్ఠ దేవతాతిమిన్వసి ।
తం త్వా ను నవ్యం సహసో యువన్వయం భగం న కారే మహిరత్న ధీమహి౧౦

౧౪౧౯ అస్మే రయిం న స్వర్థం దమూనసం భగం దక్షం న పపృచాసి ధర్ణసిమ్ ।

రశ్మీఀరివ యో యమతి జన్మనీ ఉభే దేవానాం శంసమృత ఆ చ సుక్రతుః॥౧౧

౧౫౨౦ ఉత నః సుద్యోత్మా జీరాశ్వో హోతా మన్ద్రః శృణవచ్చన్ద్రరథః।
స నో నేషన్నేషతమైరమూరో౽గ్నిర్వామం సువితం వస్యో అచ్ఛ॥ ౧౨

౧౫౨౧ అస్తావ్యగ్నిః శిమీవద్భిరర్కైః సామ్రాజ్యాయ ప్రతరం దధానః।
అమీ చ యే మఘవానో వయం చ మిహం న సూరో అతి నిష్టతన్యుః॥ ౧౩

(౧౪౨) ద్విచత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- ౧-౪ అగ్నిః, ౫ బర్హిః, ౬ దేవ్యోద్వారః, ౭ ఉషాసానక్తా, ౮ దైవ్యౌహోతారౌ, ౯ సరస్వతీళాభారత్యః, ౧౦ త్వష్టా, ౧౧ వనస్పతిః, ౧౨ స్వాహాకృతయః, ౧౩ ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౫,౬,౮,౯ నిచృదనుష్టుప్, ౩,౭,౧౦-౧౨ అనుష్టుప్, ౪ స్వరాడనుష్టుప్, ౧౩ భురిగుష్ణిక్॥ స్వరః- ౧-౧౨ గాన్ధారః, ౧౩ ఋషభః॥

అథ దశమో వర్గః॥౧౦॥

౧౫౨౨ సమిద్ధో అగ్న ఆ వహ దేవాఀ అద్య యతస్రుచే।
తన్తుం తనుష్వ పూర్వ్యం సుతసోమాయ దాశుషే॥ ౧

౧౫౨౩ ఘృతవన్తముప మాసి మధుమన్తం తనూనపాత్
యజ్ఞం విప్రస్య మావతః శశమానస్య దాశుషః॥ ౨

౧౫౨౪ శుచిః పావకో అద్భుతో మధ్వా యజ్ఞం మిమిక్షతి।
నరాశంసస్త్రిరా దివో దేవో దేవేషు యజ్ఞియః॥ ౩

౧౫౨౫ ఈళితో అగ్న ఆ వహేన్ద్రం చిత్రమిహ ప్రియమ్।
ఇయం హి త్వా మతిర్మమాచ్ఛా సుజిహ్వ వచ్యతే॥ ౪

౧౫౨౬ స్తృణానాసో యతస్రుచో బర్హిర్యజ్ఞే స్వధ్వరే।
వృఞ్జే దేవవ్యచస్తమమిన్ద్రాయ శర్మ సప్రథః॥ ౫

౧౫౨౭ వి శ్రయన్తామృతావృధః ప్రయై దేవేభ్యో మహీః।
పావకాసః పురుస్పృహో ద్వారో దేవీరసశ్చతః॥ ౬

అథ ఏకాదశో వర్గః॥౧౧॥

౧౫౨౮ ఆ భన్దమానే ఉపాకే నక్తోషాసా సుపేశసా।
యహ్వీ ఋతస్య మాతరా సీదతాం బర్హిరా సుమత్॥ ౭

౧౫౨౯ మన్ద్రజిహ్వా జుగుర్వణీ హోతారా దైవ్యా కవీ।
యజ్ఞం నో యక్షతామిమం సిధ్రమద్య దివిస్పృశమ్॥ ౮

౧౫౩౦ శుచిర్దేవేష్వర్పితా హోత్రా మరుత్సు భారతీ।
ఇళా సరస్వతీ మహీ బర్హిః సీదన్తు యజ్ఞియాః॥ ౯

౧౫౩౧ తన్నస్తురీపమద్భుతం పురు వారం పురు త్మనా।
త్వష్టా పోషాయ వి ష్యతు రాయే నాభా నో అస్మయుః॥ ౧౦

౧౫౩౨ అవసృజన్నుప త్మనా దేవాన్ యక్షి వనస్పతే।
అగ్నిర్హవ్యా సుషూదతి దేవో దేవేషు మేధిరః॥ ౧౧

౧౫౩౩ పూషణ్వతే మరుత్వతే విశ్వదేవాయ వాయవే।
స్వాహా గాయత్రవేపసే హవ్యమిన్ద్రాయ కర్తన॥ ౧౨

౧౫౩౪ స్వాహాకృతాన్యా గహ్యుప హవ్యాని వీతయే।
ఇన్ద్రా గహి శ్రుధీ హవం త్వాం హవన్తే అధ్వరే॥ ౧౩

(౧౪౩) త్రిచత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౭ నిచృజ్జగతీ, ౨,౩,౫ విరాడ్జగతీ, ౪,౬ జగతీ, ౮ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౭ నిషాదః, ౮ ధైవతః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః॥౧౨॥

౧౭౩౫ ప్ర తవ్యసీం నవ్యసీం ధీతిమగ్నయే వాచో మతిం సహసః సూనవే భరే ।
అపాం నపాద్ యో వసుభిః సహ ప్రియో హోతా పృథివ్యాం న్యసీదదృత్వియః ॥ ౧

౧౭౩౬ స జాయమానః పరమే వ్యోమన్యావిరగ్నిరభవన్మాతరిశ్వనే ।
అస్య క్రత్వా సమిధానస్య మజ్మనా ప్ర ద్యావా శోచిః పృథివీ అరోచయత్ ॥ ౨

౧౭౩౭ అస్య త్వేషా అజరా అస్య భానవః సుసందృశః సుప్రతీకస్య సుద్యుతః ।
భాత్వక్షసో అత్యక్తుర్న సింధవోఽగ్నే రేజంతే అససంతో అజరాః ॥ ౩

౧౭౩౮ యమేరిరే భృగవో విశ్వవేదసం నాభా పృథివ్యా భువనస్య మజ్మనా ।
అగ్నిం తం గీర్భిర్హినుహి స్వ ఆ దమే య ఏకో వస్వో వరుణో న రాజతి ॥ ౪

౧౭౩౯ న యో వరాయ మరుతామివ స్వనః సేనేవ సృష్టా దివ్యా యథాశనిః ।
అగ్నిర్జంభైస్తిగితైరత్తి భర్వతి యోధో న శత్రూన్త్స వనా న్యృంజతే ॥ ౫

౧౭౪౦ కువిన్నో అగ్నిరుచథస్య వీరసద్వసుష్కువిద్వసుభిః కామమావరత్ ।
చోదః కువిత్తుతుజ్యాత్సాతయే ధియః శుచిప్రతీకం తమయా ధియా గృణే ॥ ౬

౧౭౪౧ ఘృతప్రతీకం వ ఋతస్య ధూర్షదమగ్నిం మిత్రం న సమిధాన ఋంజతే ।
ఇంధానో అక్రో విదథేషు దీద్యచ్ఛుక్రవర్ణాముదు నో యంసతే ధియమ్ ॥ ౭

౧౭౪౨ అప్రయుచ్ఛన్నప్రయుచ్ఛద్భిరగ్నే శివేభిర్నః పాయుభిః పాహి శగ్మైః ।
అదబ్ధేభిరదృపితేభిరిష్టేఽనిమిషద్భిః పరి పాహి నో జాః ॥ ౮

(౧౪౪) చతుశ్చత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥దేవతా- అగ్నిః॥ ఛందః- ౧,౩-౫,౭ నిచృజ్జగతీ,౨జగతీ, ౬ భురిక్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౫,౭ నిషాదః, ౬ పంచమః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః॥౧౩॥

౧౭౪౩ ఏతి ప్ర హోతా వ్రతమస్య మాయయోర్ధ్వాం దధానః శుచిపేశసం ధియమ్ ।
అభి స్రుచః క్రమతే దక్షిణావృతో యా అస్య ధామ ప్రథమం హ నింసతే ॥ ౧

౧౭౪౪ అభీమృతస్య దోహనా అనూషత యోనౌ దేవస్య సదనే పరీవృతాః ।
అపాముపస్థే విభృతో యదావసదధ స్వధా అధయద్యాభిరీయతే ॥ ౨

౧౭౪౫ యుయూషతః సవయసా తదిద్వపుః సమానమర్థం వితరిత్రతా మిథః ।
ఆదీం భగో న హవ్యః సమస్మదా వోళ్హుర్న రశ్మీన్త్సమయంస్త సారథిః ॥ ౩

౧౭౪౬ యమీం ద్వా సవయసా సపర్యతః సమానే యోనా మిథునా సమోకసా ।
దివా న నక్తం పలితో యువాజని పురూ చరన్నజరో మానుషా యుగా ॥ ౪

౧౭౪౭ తమీం హిన్వంతి ధీతయో దశ వ్రిశో దేవం మర్తాస ఊతయే హవామహే ।
ధనోరధి ప్రవత ఆ స ఋణ్వత్యభివ్రజద్భిర్వయునా నవాధిత ॥ ౫

౧౭౪౮ త్వం హ్యగ్నే దివ్యస్య రాజసి త్వం పార్థివస్య పశుపా ఇవ త్మనా ।
ఏనీ త ఏతే బృహతీ అభిశ్రియా హిరణ్యయీ వక్వరీ బర్హిరాశాతే ॥ ౬

౧౭౪౯ అగ్నే జుషస్వ ప్రతి హర్య తద్వచో మంద్ర స్వధావ ఋతజాత సుక్రతో ।
యో విశ్వతః ప్రత్యఙ్ఙసి దర్శతో రణ్వః సందృష్టౌ పితుమాఁ ఇవ క్షయః ॥ ౭

(౧౪౫) పంచచత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥దేవతా- అగ్నిః॥ ఛందః- ౧విరాడ్జగతీ, ౨,౫ నిచృజ్జగతీ, ౩,౪ భురిక్త్రిష్టుప్॥స్వరః- ౧,౨,౫ నిషాదః, ౩,౪ ధైవతః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః॥ ౧౪॥

౧౭౫౦ తం పృచ్ఛతా స జగామా స వేద స చికిత్వాఁ ఈయతే సా న్వీయతే ।
తస్మిన్త్సంతి ప్రశిషస్తస్మిన్నిష్టయః స వాజస్య శవసః శుష్మిణస్పతిః ॥ ౧

౧౭౫౧ తమిత్ పృచ్ఛన్తి న సిమో వి పృచ్ఛతి స్వేనేవ ధీరో మనసా యదగ్రభీత్ ।
న మృష్యతే ప్రథమం నాపరం వచోఽస్య క్రత్వా సచతే అప్రదృపితః ॥ ౨

౧౭౫౨ తమిద్ గచ్ఛన్తి జుహ్వస్తమర్వతీర్విశ్వాన్యేకః శృణవద్ వచాంసి మే ।
పురుప్రైషస్తతురిర్యజ్ఞసాధనోఽచ్ఛిద్రోతిః శిశురాదత్త సం రభః ॥ ౩

౧౭౫౩ ఉపస్థాయం చరతి యత్ సమారత సద్యో జాతస్తత్సార యుజ్యేభిః ।
అభి శ్వాన్తం మృశతే నాన్ద్యే ముదే యదీం గచ్ఛన్త్యుశతీరపిష్ఠితమ్ ॥ ౪

౧౭౫౪ స ఈం మృగో అప్యో వనర్గురుప త్వచ్యుపమస్యాం ని ధాయి ।
వ్యబ్రవీద్ వయునా మర్త్యేభ్యోఽగ్నిర్విద్వాఁ ఋతచిద్ధి సత్యః ॥ ౫

(౧౪౬) షట్చత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః-౧,౨ విరాట్త్రిష్టుప్, ౩,౫ త్రిష్టుప్, ౪ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః॥౧౫॥

౧౭౫౫ త్రిమూర్ధానం సప్తరశ్మిం గృణీషేఽనూనమగ్నిం పిత్రోరుపస్థే ।
నిషత్తమస్య చరతో ధ్రువస్య విశ్వా దివో రోచనాపప్రివాంసమ్ ॥ ౧

౧౭౫౬ ఉక్షా మహాఁ అభి వవక్ష ఏనే అజరస్తస్థావితఊతిరృష్వః ।
ఉర్వ్యాః పదో ని దధాతి సానౌ రిహన్త్యూధో అరుషాసో అస్య ॥ ౨

౧౭౫౭ సమానం వత్సమభి సఞ్చరన్తీ విష్వగ్ధేనూ వి చరతః సుమేకే ।
అనపవృజ్యాఁ అధ్వనో మిమానే విశ్వాన్ కేతాఁ అధి మహో దధానే ॥ ౩

౧౭౫౮ ధీరాసః పదం కవయో నయన్తి నానా హృదా రక్షమాణా అజుర్యమ్ ।
సిషాసన్తః పర్యపశ్యన్త సిన్ధుమావిరేభ్యో అభవత్ సూర్యో నౄన్ ॥ ౪

౧౭౫౯ దిదృక్షేణ్యః పరి కాష్ఠాసు జేన్య ఈళేన్యో మహో అర్భాయ జీవసే ।
పురుత్రా యదభవత్ సూరహైభ్యో గర్భేభ్యో మఘవా విశ్వదర్శతః ॥ ౫

(౧౪౭) సప్తచత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౩-౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨ విరాట్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ షోడశో వర్గః॥౧౬॥

౧౭౬౦ కథా తే అగ్నే శుచయన్త ఆయోర్దదాశుర్వాజేభిరాశుషాణాః ।
ఉభే యత్ తోకే తనయే దధానా ఋతస్య సామన్ రణయన్త దేవాః ॥ ౧

౧౭౬౧ బోధా మే అస్య వచసో యవిష్ఠ మంహిష్ఠస్య ప్రభృతస్య స్వధావః ।
పీయతి త్వో అను త్వో గృణాతి వన్దారుస్తే తన్వం వన్దే అగ్నే ॥ ౨

౧౭౬౨ యే పాయవో మామతేయం తే అగ్నే పశ్యన్తో అన్ధం దురితాదరక్షన్ ।
రరక్ష తాన్ సుకృతో విశ్వవేదా దిప్సన్త ఇద్ రిపవో నాహ దేభుః ॥ ౩

౧౭౬౩ యో నో అగ్నే అరరివాఁ అఘాయురరాతీవా మర్చయతి ద్వయేన ।
మన్త్రో గురుః పునరస్తు సో అస్మా అను మృక్షీష్ట తన్వం దురుక్తైః ॥ ౪

౧౭౬౪ ఉత వా యః సహస్య ప్రవిద్వాన్ మర్తో మర్తం మర్చయతి ద్వయేన ।
అతః పాహి స్తవమాన స్తువన్తమగ్నే మాకిర్నో దురితాయ ధాయీః ॥ ౫

(౧౪౮) అష్టచత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౨ పఙ్క్తిః, ౫ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౩,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౫ పఞ్చమః, ౩,౪ ధైవతః॥

అథ సప్తదశో వర్గః॥౧౭॥

౧౭౬౫ మథీద్ యదీం విష్టో మాతరిశ్వా హోతారం విశ్వాప్సుం విశ్వదేవ్యమ్ ।

వి యం దధుర్మనుష్యేషు విక్షు స్పార్హం చిత్రం వపుషే విభావమ్ ॥ ౧

౧౫౬౬ దదానమిన్న దదభన్త మన్మాగ్నిర్వరూథం మమ తస్య చాకన్ ।
జుషన్త విశ్వాన్యస్య కర్మోపస్తుతిం భరమాణస్య కారోః ॥ ౨

౧౫౬౭ నిత్యే చిన్ను యం సదనే జగృభ్రే ప్రశస్తిభిర్దధిరే యజ్ఞియాసః ।
ప్ర సూ నయన్త గృభయన్త ఇష్టావశ్వాసో న రథ్యో రారహాణాః ॥ ౩

౧౫౬౮ పురూణి దస్మో ని రిణాతి జమ్భైరాద్రోచతే వన ఆ విభావా ।
ఆదస్య వాతో అను వాతి శోచిరస్తుర్న శర్యామసనామను ద్యూన్ ॥ ౪

౧౫౬౯ న యం రిపవో న రిషణ్యవో గర్భే సన్తం రేషణా రేషయన్తి ।
అన్ధా అపశ్యా న దభన్నభిఖ్యా నిత్యాస ఈం ప్రేతారో అరక్షన్ ॥ ౫

(౧౪౯) ఏకోనపంచాశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧ భురిగనుష్టుప్, ౨,౪ నిచృదనుష్టుప్, ౩ ఉష్ణిక్, ౫ విరాడనుష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౪,౫ గాంధారః, ౩ ఋషభః॥

అథ అష్టాదశో వర్గః॥౧౮॥

౧౫౭౦ మహః స రాయ ఏషతే పతిర్దన్నిన ఇనస్య వసునః పద ఆ ।
ఉప ధ్రజన్తమద్రయో విధన్నిత్ ॥ ౧

౧౫౭౧ స యో వృషా నరాం న రోదస్యోః శ్రవోభిరస్తి జీవపీతసర్గః ।
ప్ర యః సస్రాణః శిశ్రీత యోనౌ ॥ ౨

౧౫౭౨ ఆ యః పురం నార్మిణీమదీదేదత్యః కవిర్నభన్యో నార్వా ।
సూరో న రురుక్వాఞ్ఛతాత్మా ॥ ౩

౧౫౭౩ అభి ద్విజన్మా త్రీ రోచనాని విశ్వా రజాంసి శుశుచానో అస్థాత్ ।
హోతా యజిష్ఠో అపాం సధస్థే ॥ ౪

౧౫౭౪ అయం స హోతా యో ద్విజన్మా విశ్వా దధే వార్యాణి శ్రవస్యా ।
మర్తో యో అస్మై సుతుకో దదాశ ॥ ౫

(౧౫౦) పంచాశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౩ భురిగ్గాయత్రీ, ౨ నిచృదుష్ణిక్॥ స్వరః- ౧,౩ షడ్జః, ౨ ఋషభః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః॥౧౯॥

౧౫౭౫ పురు త్వా దాశ్వాన్వోచేఽరిరగ్నే తవ స్విదా । తోదస్యేవ శరణ ఆ మహస్య ॥ ౧

౧౫౭౬ వ్యనినస్య ధనినః ప్రహోషే చిదరరుషః । కదా చన ప్రజిగతో అదేవయోః ॥ ౨

౧౫౭౭ స చన్ద్రో విప్ర మర్త్యో మహో వ్రాధన్తమో దివి । ప్రప్రేత్తే అగ్నే వనుషః స్యామ ॥ ౩

(౧౫౧) ఏకపంచాశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః- ౧ భురిక్త్రిష్టుప్, ౨-౫ విరాడ్జగతీ, ౬,౭ జగతీ, ౮,౯ నిచృజ్జగతీ॥ స్వరః- ౧ ధైవతః, ౨-౯ నిషాదః

అథ వింశో వర్గః॥౨౦॥

౧౫౭౮ మిత్రం న యం శిమ్యా గోషు గవ్యవః స్వాధ్యో విదథే అప్సు జీజనన్ ।
అరేజేతాం రోదసీ పాజసా గిరా ప్రతి ప్రియం యజతం జనుషామవః ॥ ౧

౧౫౭౯ యద్ధ త్యద్వాం పురుమీళ్హస్య సోమినః ప్ర మిత్రాసో న దధిరే స్వాభువః ।
అధ క్రతుం విదతం గాతుమర్చత ఉత శ్రుతం వృషణా పస్త్యావతః ॥ ౨

౧౫౮౦ ఆ వాం భూషన్క్షితయో జన్మ రోదస్యోః ప్రవాచ్యం వృషణా దక్షసే మహే ।
యదీమృతాయ భరథో యదర్వతే ప్ర హోత్రయా శిమ్యా వీథో అధ్వరమ్ ॥ ౩

౧౫౮౧ ప్ర సా క్షితిరసుర యా మహి ప్రియ ఋతావానావృతమా ఘోషథో బృహత్ ।
యువం దివో బృహతో దక్షమాభువం గాం న ధుర్యుప యుఞ్జాథే అపః ॥ ౪

౧౫౮౨ మహీ అత్ర మహినా వారమృణ్వథో౽రేణవస్తుజ ఆ సద్మన్ధేనవః ।
స్వరన్తి తా ఉపరతాతి సూర్యమా నిమ్రుచ ఉషసస్తక్వవీరివ ॥ ౫

అథ ఏకవింశో వర్గః॥౨౧॥

౧౫౮౩ ఆ వామృతాయ కేశినీరనూషత మిత్ర యత్ర వరుణ గాతుమర్చథః ।
అవ త్మనా సృజతం పిన్వతం ధియో యువం విప్రస్య మన్మనామిరజ్యథః ॥ ౬

౧౫౮౪ యో వాం యజ్ఞైః శశమానో హ దాశతి కవిర్హోతా యజతి మన్మసాధనః ।
ఉపాహ తం గచ్ఛథో వీథో అధ్వరమచ్ఛా గిరః సుమతిం గన్తమస్మయూ ॥ ౭

౧౫౮౫ యువాం యజ్ఞైః ప్రథమా గోభిరఞ్జత ఋతావానా మనసో న ప్రయుక్తిషు ।
భరన్తి వాం మన్మనా సంయతా గిరో౽దృప్యతా మనసా రేవదాశాథే ॥ ౮

౧౫౮౬ రేవద్వయో దధాథే రేవదాశాథే నరా మాయాభిరితఊతి మాహినమ్ ।
న వాం ద్యావో౽హభిర్నోత సిన్ధవో న దేవత్వం పణయో నానశుర్మఘమ్ ॥ ౯

(౧౫౨) ద్విపంచాశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః- ౧,౨,౪-౬ త్రిష్టుప్, ౩ విరాట్త్రిష్టుప్, ౭ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః॥౨౨॥

౧౫౮౭ యువం వస్త్రాణి పీవసా వసాథే యువోరచ్ఛిద్రా మన్తవో హ సర్గాః ।
అవాతిరతమనృతాని విశ్వ ఋతేన మిత్రావరుణా సచేథే ॥ ౧

౧౫౮౮ ఏతచ్చన త్వో వి చికేతదేషాం సత్యో మన్త్రః కవిశస్త ఋఘావాన్ ।
త్రిరశ్రిం హన్తి చతురశ్రిరుగ్రో దేవనిదో హ ప్రథమా అజూర్యన్ ॥ ౨

౧౫౮౯ అపాదేతి ప్రథమా పద్వతీనాం కస్తద్వాం మిత్రావరుణా చికేత ।
గర్భో భారం భరత్యా చిదస్య ఋతం పిపర్త్యనృతం ని తారీత్ ॥ ౩

౧౫౯౦ ప్రయన్తమిత్పరి జారం కనీనాం పశ్యామసి నోపనిపద్యమానమ్ ।
అనవపృగ్ణా వితతా వసానం ప్రియం మిత్రస్య వరుణస్య ధామ ॥ ౪

౧౫౯౧ అనశ్వో జాతో అనభీశురర్వా కనిక్రదత్పతయదూర్ధ్వసానుః ।
అచిత్తం బ్రహ్మ జుజుషుర్యువానః ప్ర మిత్రే ధామ వరుణే గృణన్తః ॥ ౫

౧౫౯౨ ఆ ధేనవో మామతేయమవన్తీర్బ్రహ్మప్రియం పీపయన్త్సస్మిన్నూధన్ ।
పిత్వో భిక్షేత వయునాని విద్వానాసావివాసన్నదితిమురుష్యేత్ ॥ ౬

౧౫౯౩ ఆ వాం మిత్రావరుణా హవ్యజుష్టిం నమసా దేవావవసా వవృత్యామ్ ।
అస్మాకం బ్రహ్మ పృతనాసు సహ్యా అస్మాకం వృష్టిర్దివ్యా సుపారా ॥ ౭

(౧౫౩) త్రిపంచాశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః- ౧,౨ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩ త్రిష్టుప్, ౪ భురిక్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౩ ధైవతః, ౪ పంచమః॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః॥౨౩॥

౧౫౯౪ యజామహే వాం మహః సజోషా హవ్యేభిర్మిత్రావరుణా నమోభిః ।
ఘృతైర్ఘృతస్నూ అధ యద్వామస్మే అధ్వర్యవో న ధీతిభిర్భరన్తి ॥ ౧

౧౫౯౫ ప్రస్తుతిర్వాం ధామ న ప్రయుక్తిరయామి మిత్రావరుణా సువృక్తిః ।
అనక్తి యద్వాం విదథేషు హోతా సుమ్నం వాం సూరిర్వృషణావియక్షన్ ॥ ౨

౧౫౯౬ పీపాయ ధేనురదితిరృతాయ జనాయ మిత్రావరుణా హవిర్దే ।
హినోతి యద్వాం విదథే సపర్యన్త్స రాతహవ్యో మానుషో న హోతా ॥ ౩

౧౫౯౭ ఉత వాం విక్షు మద్యాస్వన్ధో గావ ఆపశ్చ పీపయన్త దేవీః ।

ఉతో నో అస్య పూర్వ్యః పతిర్దన్ వీతం పాతం పయస ఉస్రియాయాః ॥ ౪

(౧౫౪) చతుష్పంచాశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- విష్ణుః॥ ఛన్దః- ౧,౨ విరాట్త్రిష్టుప్, ౩,౪,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః॥ ౨౪॥

౧౫౯౮ విష్ణోర్ను కం వీర్యాణి ప్ర వోచం యః పార్థివాని విమమే రజాంసి ।
యో అస్కభాయదుత్తరం సధస్థం విచక్రమాణస్త్రేధోరుగాయః ॥ ౧

౧౫౯౯ ప్ర తద్ విష్ణుః స్తవతే వీర్యేణ మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః ।
యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేష్వధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా ॥ ౨

౧౬౦౦ ప్ర విష్ణవే శూషమేతు మన్మ గిరిక్షిత ఉరుగాయాయ వృష్ణే ।
య ఇదం దీర్ఘం ప్రయతం సధస్థమేకో విమమే త్రిభిరిత్ పదేభిః ॥ ౩

౧౬౦౧ యస్య త్రీ పూర్ణా మధునా పదాన్యక్షీయమాణా స్వధయా మదన్తి ।
య ఉ త్రిధాతు పృథివీముత ద్యామేకో దాధార భువనాని విశ్వా ॥ ౪

౧౬౦౨ తదస్య ప్రియమభి పాథో అశ్యాం నరో యత్ర దేవయవో మదన్తి ।
ఉరుక్రమస్య స హి బన్ధురిత్థా విష్ణోః పదే పరమే మధ్వ ఉత్సః ॥ ౫

౧౬౦౩ తా వాం వాస్తూన్యుశ్మసి గమధ్యై యత్ర గావో భూరిశృఙ్గా అయాసః ।
అత్రాహ తదురుగాయస్య వృష్ణః పరమం పదమవ భాతి భూరి ॥ ౬

(౧౫౫) పంచపఞ్చాశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- విష్ణుః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౬ భురిక్త్రిష్టుప్, ౨ నిచృజ్జగతీ, ౪ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౩-౬ ధైవతః, ౨ నిషాదః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః॥ ౨౫॥

౧౬౦౪ ప్ర వః పాన్తమన్ధసో ధియాయతే మహే శూరాయ విష్ణవే చార్చత ।
యా సానుని పర్వతానామదాభ్యా మహస్తస్థతురర్వతేవ సాధునా ॥ ౧

౧౬౦౫ త్వేషమిత్థా సమరణం శిమీవతోరిన్ద్రావిష్ణూ సుతపా వామురుష్యతి ।
యా మర్త్యాయ ప్రతిధీయమానమిత్ కృశానోరస్తురసనామురుష్యథః ॥ ౨

౧౬౦౬ తా ఈం వర్ధన్తి మహ్యస్య పౌంస్యం ని మాతరా నయతి రేతసే భుజే ।
దధాతి పుత్రోఽవరం పరం పితుర్నామ తృతీయమధి రోచనే దివః ॥ ౩

౧౬౦౭ తత్తదిదస్య పౌంస్యం గృణీమసీనస్య త్రాతురవృకస్య మీళ్హుషః ।
యః పార్థివాని త్రిభిరిద్ విగామభిరురు క్రమిష్టోరుగాయాయ జీవసే ॥ ౪

౧౬౦౮ ద్వే ఇదస్య క్రమణే స్వర్దృశోఽభిఖ్యాయ మర్త్యో భురణ్యతి ।
తృతీయమస్య నకిరా దధర్షతి వయశ్చన పతయన్తః పతత్రిణః ॥ ౫

౧౬౦౯ చతుర్భిః సాకం నవతిం చ నామభిశ్చక్రం న వృత్తం వ్యతీఀరవీవిపత్ ।
బృహచ్ఛరీరో విమిమాన ఋక్వభిర్యువాకుమారః ప్రత్యేత్యాహవమ్ ॥ ౬

(౧౫౬) షట్పంచాశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- విష్ణుః॥ ఛన్దః- ౧ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨ విరాట్త్రిష్టుప్, ౩ నిచృజ్జగతీ, ౪ జగతీ, ౫ స్వరాట్త్రిష్టుప్, స్వరః- ౧,౨,౫ ధైవతః, ౩,౪ నిషాదః॥

అథ షడ్వింశో వర్గః॥ ౨౬॥

౧౬౧౦ భవా మిత్రో న శేవ్యో ఘృతాసుతిర్విభూతద్యుమ్న ఏవయా ఉ సప్రథాః ।
అధా తే విష్ణో విదుషా చిదర్ధ్యః స్తోమో యజ్ఞశ్చ రాధ్యో హవిష్మతా ॥ ౧

౧౬౧౧ యః పూర్వ్యాయ వేధసే నవీయసే సుమజ్జానయే విష్ణవే దదాశతి ।
యో జాతమస్య మహతో మహి బ్రవత్ సేదు శ్రవోభిర్యుజ్యం చిదభ్యసత్ ॥ ౨

౧౬౧౨ తము స్తోతారః పూర్వ్యం యథా విద ఋతస్య గర్భం జనుషా పిపర్తన ।
ఆస్య జానన్తో నామ చిద్ వివక్తన మహాస్తే విష్ణో సుమతిం భజామహే ॥ ౩

౧౬౧౩ తమస్య రాజా వరుణస్తమశ్వినా క్రతుం సచన్త మారుతస్య వేధసః ।
దాధార దక్షముత్తమమహర్విదం వ్రజం చ విష్ణుః సఖివాఁ అపోర్ణుతే ॥ ౪

౧౬౧౪ ఆ యో వివాయ సచథాయ దైవ్య ఇన్ద్రాయ విష్ణుః సుకృతే సుకృత్తరః ।
వేధా అజిన్వత్ త్రిషధస్థ ఆర్యమృతస్య భాగే యజమానమాభజత్ ॥ ౫

ద్వావింశోఽనువాకః (౧౫౭) సప్తపంచాశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషి- దీర్ఘతమా। దేవతా- అశ్వినౌ। ఛన్దః- ౧ త్రిష్టుప్, ౨,౪ జగతీ, ౩ నిచృజ్జగతీ, ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౬ విరాట్త్రిష్టుప్। స్వరః- ౧,౫,౬ ధైవతః, ౨-౪ నిషాదః॥

అథ సప్తవింశో వర్గః॥౨౭॥

౧౬౧౫ అబోధ్యగ్నిర్జ్మ ఉదేతి సూర్యో వ్యుషాశ్చన్ద్రా మహ్యావో అర్చిషా ।
ఆయుక్షాతామశ్వినా యాతవే రథం ప్రాసావీద్ దేవః సవితా జగత్ పృథక్ ॥ ౧

౧౬౧౬ యద్ యుఞ్జాథే వృషణమశ్వినా రథం ఘృతేన నో మధునా క్షత్రముక్షతమ్ ।
అస్మాకం బ్రహ్మ పృతనాసు జిన్వతం వయం ధనా శూరసాతా భజేమహి ॥ ౨

౧౬౧౭ అర్వాఙ్ త్రిచక్రో మధువాహనో రథో జీరాశ్వో అశ్వినోర్యాతు సుష్టుతః ।
త్రివన్ధురో మఘవా విశ్వసౌభగః శం న ఆ వక్షద్ ద్విపదే చతుష్పదే ॥ ౩

౧౬౧౮ ఆ న ఊర్జం వహతమశ్వినా యువం మధుమత్యా నః కశయా మిమిక్షతమ్ ।
ప్రాయుస్తారిష్టం నీ రపాంసి మృక్షతం సేధతం ద్వేషో భవతం సచాభువా ॥ ౪

౧౬౧౯ యువం హ గర్భం జగతీషు ధత్థో యువం విశ్వేషు భువనేష్వన్తః ।
యువమగ్నిం చ వృషణావపశ్చ వనస్పతీఁరశ్వినావైరయేథామ్ ॥ ౫

౧౬౨౦ యువం హ స్థో భిషజా భేషజేభిరథో హ స్థో రథ్యా౩ రాథ్యేభిః ।
అథో హ క్షత్రమధి ధత్థ ఉగ్రా యో వాం హవిష్మాన్ మనసా దదాశ ॥ ౬

ఇతి ద్వితీయాష్టకే ద్వితీయోఽధ్యాయః॥

అథ తృతీయోఽధ్యాయః

(౧౫౮) అష్టపంచాశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమా ఔచథ్యః। దేవతా- అశ్వినౌ। ఛన్దః- ౧,౪,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨ త్రిష్టుప్, ౩ భురిక్పంక్తిః, ౬ నిచృదనుష్టుప్। స్వరః- ౧,౨,౪,౫ ధైవతః, ౩ పంచమః, ౬ గాన్ధారః॥

అథ ప్రథమో వర్గః॥౧॥

౧౬౨౧ వసూ రుద్రా పురుమన్తూ వృధన్తా దశస్యతం నో వృషణావభిష్టౌ ।
దస్రా హ యద్ రేక్ణ ఔచథ్యో వాం ప్ర యత్ సస్రాథే అకవాభిరూతీ ॥ ౧

౧౬౨౨ కో వాం దాశత్ సుమతయే చిదస్యై వసూ యద్ ధేథే నమసా పదే గోః ।
జిగృతమస్మే రేవతీః పురంధీః కామప్రేణేవ మనసా చరన్తా ॥ ౨

౧౬౨౩ యుక్తో హ యద్ వాం తౌగ్ర్యాయ పేరుర్వి మధ్యే అర్ణసో ధాయి పజ్రః ।
ఉప వామవః శరణం గమేయం శూరో నాజ్మ పతయద్భిరేవైః ॥ ౩

౧౬౨౪ ఉపస్తుతిరౌచథ్యమురుష్యేన్మా మామిమే పతత్రిణీ వి దుగ్ధామ్ ।
మా మామేధో దశతయశ్చితో ధాక్ ప్ర యద్ వాం బద్ధస్త్మని ఖాదతి క్షామ్ ॥ ౪

౧౬౨౫ న మా గరన్ నద్యో మాతృతమా దాసా యదీం సుసముబ్ధమవాధుః ।
శిరో యదస్య త్రైతనో వితక్షత్ స్వయం దాస ఉరో అంసావపి గ్ధ ॥ ౫

౧౬౨౬ దీర్ఘతమా మామతేయో జుజుర్వాన్ దశమే యుగే ।
అపామర్థం యతీనాం బ్రహ్మా భవతి సారథిః ॥ ౬

(౧౫౯) ఏకోనషష్ట్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమా। దేవతా- ద్యావాపృథివ్యౌ। ఛన్దః- ౧ విరాడ్జగతీ, ౨,౩,౫ నిచృజ్జగతీ, ౪ జగతీ। స్వరః- నిషాదః॥

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౧౬౨౭ ప్ర ద్యావా యజ్ఞైః పృథివీ ఋతావృధా మహీ స్తుషే విదథేషు ప్రచేతసా ।
దేవేభిర్యే దేవపుత్రే సుదంససేత్థా ధియా వార్యాణి ప్రభూషతః ॥ ౧

౧౬౨౮ ఉత మన్యే పితురద్రుహో మనో మాతుర్మహి స్వతవస్తద్ధవీమభిః ।
సురేతసా పితరా భూమ చక్రతురురు ప్రజాయా అమృతం వరీమభిః ॥ ౨

౧౬౨౯ తే సూనవః స్వపసః సుదంససో మహీ జజ్ఞుర్మాతరా పూర్వచిత్తయే ।
స్థాతుశ్చ సత్యం జగతశ్చ ధర్మణి పుత్రస్య పాథః పదమద్వయావినః ॥ ౩

౧౬౩౦ తే మాయినో మమిరే సుప్రచేతసో జామీ సయోనీ మిథునా సమోకసా ।
నవ్యంనవ్యం తన్తుమా తన్వతే దివి సముద్రే అన్తః కవయః సుదీతయః ॥ ౪

౧౬౩౧ తద్ రాధో అద్య సవితుర్వరేణ్యం వయం దేవస్య ప్రసవే మనామహే ।
అస్మభ్యం ద్యావాపృథివీ సుచేతునా రయిం ధత్తం వసుమన్తం శతగ్వినమ్ ॥ ౫

(౧౬౦) షష్ట్యుత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- ద్యావాపృథివ్యౌ॥ ఛన్దః- ౧ విరాడ్జగతీ, ౨-౫ నిచృజ్జగతీ॥ స్వరః- నిషాదః॥

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౧౬౩౨ తే హి ద్యావాపృథివీ విశ్వశంభువ ఋతావరీ రజసో ధారయత్కవీ ।
సుజన్మనీ ధిషణే అన్తరీయతే దేవో దేవీ ధర్మణా సూర్యః శుచిః ॥ ౧

౧౬౩౩ ఉరువ్యచసా మహినీ అసశ్చతా పితా మాతా చ భువనాని రక్షతః ।
సుధృష్టమే వపుష్యే న రోదసీ పితా యత్సీమభి రూపైరవాసయత్ ॥ ౨

౧౬౩౪ స వహ్నిః పుత్రః పిత్రోః పవిత్రవాన్పునాతి ధీరో భువనాని మాయయా ।
ధేనుం చ పృశ్నిం వృషభం సురేతసం విశ్వాహా శుక్రం పయో అస్య దుక్షత ॥ ౩

౧౬౩౫ అయం దేవానామపసామపస్తమో యో జజాన రోదసీ విశ్వశంభువా ।
వి యో మమే రజసీ సుక్రతూయయాఽజరేభిః స్కమ్భనేభిః సమానృచే ॥ ౪

౧౬౩౬ తే నో గృణానే మహినీ మహి శ్రవః క్షత్రం ద్యావాపృథివీ ధాసథో బృహత్ ।
యేనాభి కృష్టీస్తతనామ విశ్వహా పనాయ్యమోజో అస్మే సమిన్వతమ్ ॥ ౫

(౧౬౧) ఏకషష్ట్యుత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- ఋభవః॥ ఛన్దః- ౧ విరాడ్జగతీ, ౨,౫,౬,౮,౧౨, నిచృజ్జగతీ, ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪,౧౩ భురిక్త్రిష్టుప్, ౭,౧౦ జగతీ, ౯ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౧౧ త్రిష్టుప్, ౧౪ స్వరాట్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧,౨,౫-౮,౧౦,౧౨ నిషాదః, ౩,౪,౯,౧౧,౧౩ ధైవతః, ౧౪ పఞ్చమః॥

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౧౬౩౭ కిము శ్రేష్ఠః కిం యవిష్ఠో న ఆజగన్కిమీయతే దూత్యం కద్యదూచిమ ।
న నిన్దిమ చమసం యో మహాకులోఽగ్నే భ్రాతర్ద్రుణ ఇద్భూతిమూదిమ ॥ ౧

౧౬౩౮ ఏకం చమసం చతురః కృణోతన తద్వో దేవా అబ్రువన్తద్వ ఆగమమ్ ।
సౌధన్వనా యద్యేవా కరిష్యథ సాకం దేవైర్యజ్ఞియాసో భవిష్యథ ॥ ౨

౧౬౩౯ అగ్నిం దూతం ప్రతి యదబ్రవీతనాశ్వః కర్త్వో రథ ఉతేహ కర్త్వః ।
ధేను కర్త్వా యువశా కర్త్వా ద్వా తాని భ్రాతరను వః కృత్వ్యేమసి ॥ ౩

౧౬౪౦ చకృవాంస ఋభవస్తదపృచ్ఛత క్వేదభూద్యః స్య దూతో న ఆజగన్ ।
యదావాఖ్యచ్చమసాఞ్చతురః కృతానాదిత్త్వష్టా గ్నాస్వన్తర్న్యానజే ॥ ౪

౧౬౪౧ హనామైనాఁ ఇతి త్వష్టా యదబ్రవీచ్చమసం యే దేవపానమనిన్దిషుః ।
అన్యా నామాని కృణ్వతే సుతే సచాఁ అన్యైరేనాన్కన్యా నామభిః స్పరత్ ॥ ౫

అథపఞ్చమోవర్గః॥౫॥

౧౬౪౨ ఇన్ద్రో హరీ యుయుజే అశ్వినా రథం బృహస్పతిర్విశ్వరూపాముపాజత ।
ఋభుర్విభ్వా వాజో దేవాఀ అగచ్ఛత స్వపసో యజ్ఞియం భాగమైతన ॥ ౬

౧౬౪౩ నిశ్చర్మణో గామరిణీత ధీతిభిర్యా జరన్తా యువశా తాకృణోతన ।
సౌధన్వనా అశ్వాదశ్వమతక్షత యుక్త్వా రథముప దేవాఀ అయాతన ॥ ౭

౧౬౪౪ ఇదముదకం పిబతేత్యబ్రవీతనేదం వా ఘా పిబతా ముఞ్జనేజనమ్ ।
సౌధన్వనా యది తన్నేవ హర్యథ తృతీయే ఘా సవనే మాదయాధ్వై ॥ ౮

౧౬౪౫ ఆపో భూయిష్ఠా ఇత్యేకో అబ్రవీదగ్నిర్భూయిష్ఠ ఇత్యన్యో అబ్రవీత్ ।
వధర్యన్తీం బహుభ్యః ప్రైకో అబ్రవీదృతా వదన్తశ్చమసాఀ అపింశత ॥ ౯

౧౬౪౬ ఉదకం గామవాజతి మాంసమేకః పింశతి సూనయాభృతమ్ ।
ఆ నిమ్రుచః శకృదేకో అపాభరత్ కిం స్విత్ పుత్రేభ్యః పితరా ఉపావతుః ॥ ౧౦

అథషష్ఠోవర్గః॥౬॥

౧౬౪౭ ఉద్వత్స్వస్మా అకృణోతనా తృణం నివత్స్వపః స్వపస్యయా నరః ।
అగోహ్యస్య యదసస్తనా గృహే తదద్యేదమృభవో నాను గచ్ఛథ ॥ ౧౧

౧౬౪౮ సంమీల్య యద్ భువనా పర్యసర్పత క్వ స్విత్ తాత్యా పితరా వ ఆసతుః ।
అశపత యః కరస్నం వ ఆదదే యః ప్రాబ్రవీత్ ప్రో తస్మా అబ్రవీతన ॥ ౧౨

౧౬౪౯ సుషుప్వాంస ఋభవస్తదపృచ్ఛతాగోహ్య క ఇదం నో అబూబుధత్ ।
శ్వానం బస్తో బోధయితారమబ్రవీత్ సంవత్సర ఇదమద్యా వ్యఖ్యత ॥ ౧౩

౧౬౫౦ దివా యాన్తి మరుతో భూమ్యాగ్నిరయం వాతో అన్తరిక్షేణ యాతి ।
అద్భిర్యాతి వరుణః సముద్రైర్యుష్మాఀ ఇచ్ఛన్తః శవసో నపాతః ॥ ౧౪

(౧౬౨) ద్విషష్ట్యుత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషి- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా- మిత్రాదయోలిఙ్గోక్తాః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౯,౧౦,౧౬,౨౦ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩ నిచృజ్జగతీ, ౪,౭,౮,౧౮ త్రిష్టుప్, ౫ విరాట్త్రిష్టుప్, ౬,౧౧,౨౧ భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౨స్వరాట్త్రిష్టుప్,౧౩,౧౪ భురిక్పంక్తిః, ౧౫,౧౯,౨౨స్వరాట్పంక్తి,౧౭ విరాట్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧,౨,౪-౧౨,౧౬,౧౮,౨౦,౨౧ధైవతః, ౩ నిషాదః, ౧౩,౧౪,౧౯,౨౨ పంచమః॥

అథసప్తమోవర్గః॥౭॥

౧౬౫౧ మా నో మిత్రో వరుణో అర్యమాయురిన్ద్ర ఋభుక్షా మరుతః పరి ఖ్యన్ ।
యద్ వాజినో దేవజాతస్య సప్తేః ప్రవక్ష్యామో విదథే వీర్యాణి ॥ ౧

౧౬౫౨ యన్నిర్ణిజా రేక్ణసా ప్రావృతస్య రాతిం గృభీతాం ముఖతో నయన్తి ।
సుప్రాఙజో మేమ్యద్ విశ్వరూప ఇన్ద్రాపూష్ణోః ప్రియమప్యేతి పాథః ॥ ౨

౧౬౫౩ ఏష చ్ఛాగః పురో అశ్వేన వాజినా పూష్ణో భాగో నీయతే విశ్వదేవ్యః ।
అభిప్రియం యత్ పురోళాశమర్వతా త్వష్టేదేనం సౌశ్రవసాయ జిన్వతి ॥ ౩

౧౬౫౪ యద్ధవిష్యమృతుశో దేవయానం త్రిర్మానుషాః పర్యశ్వం నయన్తి ।
అత్రా పూష్ణః ప్రథమో భాగ ఏతి యజ్ఞం దేవేభ్యః ప్రతివేదయన్నజః ॥ ౪

౧౬౫౫ హోతాధ్వర్యురావయా అగ్నిమిన్ధో గ్రావగ్రాభ ఉత శంస్తా సువిప్రః ।
తేన యజ్ఞేన స్వరంకృతేన స్విష్టేన వక్షణా ఆ పృణధ్వమ్ ॥ ౫

అథఅష్టమోవర్గః॥౮॥

౧౬౫౬ యూపవ్రస్కా ఉత యే యూపవాహాశ్చషాలం యే అశ్వయూపాయ తక్షతి ।
యే చార్వతే పచనం సంభరన్త్యుతో తేషామభిగూర్తిర్న ఇన్వతు ॥ ౬

౧౬౫౭ ఉప ప్రాగాత్ సుమన్మేఽధాయి మన్మ దేవానామాశా ఉప వీతపృష్ఠః ।
అన్వేనం విప్రా ఋషయో మదన్తి దేవానాం పుష్టే చకృమా సుబన్ధుమ్ ॥ ౭

౧౬౫౮ యద్ వాజినో దామ సందానమర్వతో యా శీర్షణ్యా రశనా రజ్జురస్య ।
యద్ వా ఘాస్య ప్రభృతమాస్యే తృణం సర్వా తా తే అపి దేవేష్వస్తు ॥ ౮

౧౬౫౯ యదశ్వస్య క్రవిషో మక్షికాశ యద్ వా స్వరౌ స్వధితౌ రిప్తమస్తి ।
యద్ధస్తయోః శమితుర్యన్నఖేషు సర్వా తా తే అపి దేవేష్వస్తు ॥ ౯

౧౬౬౦ యదూవధ్యముదరస్యాపవాతి య ఆమస్య క్రవిషో గన్ధో అస్తి ।
సుకృతా తచ్ఛమితారః కృణ్వన్తూత మేధం శృతపాకం పచన్తు ॥ ౧౦

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౧౬౬౧ యత్ తే గాత్రాదగ్నినా పచ్యమానాదభి శూలం నిహతస్యావధావతి ।
మా తద్ భూమ్యామా శ్రిషన్మా తృణేషు దేవేభ్యస్తదుశద్భ్యో రాతమస్తు ॥ ౧౧

౧౬౬౨ యే వాజినం పరిపశ్యన్తి పక్వం య ఈమాహుః సురభిర్నిర్హరేతి ।
యే చార్వతో మాంసభిక్షాముపాసత ఉతో తేషామభిగూర్తిర్న ఇన్వతు ॥ ౧౨

౧౬౬౩ యన్నీక్షణం మాంస్పచన్యా ఉఖాయా యా పాత్రాణి యూష్ణ ఆసేచనాని ।
ఊష్మణ్యాపిధానా చరూణామఙ్కాః సూనాః పరి భూషన్త్యశ్వమ్ ॥ ౧౩

౧౬౬౪ నిక్రమణం నిషదనం వివర్తనం యచ్చ పడ్బీశమర్వతః ।
యచ్చ పపౌ యచ్చ ఘాసిం జఘాస సర్వా తా తే అపి దేవేష్వస్తు ॥ ౧౪

౧౬౬౫ మా త్వాగ్నిర్ధ్వనయీద్ ధూమగన్ధిర్మోఖా భ్రాజన్త్యభి విక్త జఘ్రిః ।
ఇష్టం వీతమభిగూర్తం వషట్కృతం తం దేవాసః ప్రతి గృభ్ణన్త్యశ్వమ్ ॥ ౧౫

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౧౬౬౬ యదశ్వాయ వాస ఉపస్తృణన్త్యధీవాసం యా హిరణ్యాన్యస్మై ।
సందానమర్వన్తం పడ్బీశం ప్రియా దేవేష్వా యామయన్తి ॥ ౧౬

౧౬౬౭ యత్ తే సాదే మహసా శూకృతస్య పార్ష్ణ్యా వా కశయా వా తుతోద ।
స్రుచేవ తా హవిషో అధ్వరేషు సర్వా తా తే బ్రహ్మణా సూదయామి ॥ ౧౭

౧౬౬౮ చతుస్త్రింశద్ వాజినో దేవబన్ధోర్వఙ్క్రీరశ్వస్య స్వధితిః సమేతి ।
అచ్ఛిద్రా గాత్రా వయునా కృణోత పరుష్పరురనుఘుష్యా వి శస్త ॥ ౧౮

౧౬౬౯ ఏకస్త్వష్టురశ్వస్యా విశస్తా ద్వా యన్తారా భవతస్తథ ఋతుః ।
యా తే గాత్రాణామృతుథా కృణోమి తాతా పిణ్డానాం ప్ర జుహోమ్యగ్నౌ ॥ ౧౯

౧౬౭౦ మా త్వా తపత్ ప్రియ ఆత్మాపియన్తం మా స్వధితిస్తన్వ ఆ తిష్ఠిపత్ తే ।
మా తే గృధ్నురవిశస్తాతిహాయ ఛిద్రా గాత్రాణ్యసినా మిథూ కః ॥ ౨౦

౧౬౭౧ న వా ఉ ఏతన్మ్రియసే న రిష్యసి దేవాఁ ఇదేషి పథిభిః సుగేభిః ।
హరీ తే యుఞ్జా పృషతీ అభూతాముపాస్థాద్ వాజీ ధురి రాసభస్య ॥ ౨౧

౧౬౭౨ సుగవ్యం నో వాజీ స్వశ్వ్యం పుంసః పుత్రాఁ ఉత విశ్వాపుషం రయిమ్ ।
అనాగాస్త్వం నో అదితిః కృణోతు క్షత్రం నో అశ్వో వనతాం హవిష్మాన్ ॥ ౨౨

(౧౬౩) త్రిషష్ట్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- దీర్ఘతమా॥దేవతా- అశ్వోఽగ్నిః॥ఛన్దః-౧,౬,౭,౧౩ త్రిష్టుప్, ౨ భురిక్త్రిష్టుప్, ౩,౮ విరాట్త్రిష్టుప్, ౪,౧౦,౧౨ భురిక్పఙ్క్తిః, ౫,౯,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౩,౫-౯,౧౧,౧౩ ధైవతః, ౪,౧౦,౧౨ పఞ్చమః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౧౬౭౩ యదక్రన్దః ప్రథమం జాయమాన ఉద్యన్ త్సముద్రాదుత వా పురీషాత్ ।
శ్యేనస్య పక్షా హరిణస్య బాహూ ఉపస్తుత్యం మహి జాతం తే అర్వన్ ॥ ౧

౧౬౭౪ యమేన దత్తం త్రిత ఏనమాయునగిన్ద్ర ఏణం ప్రథమో అధ్యతిష్ఠత్ ।
గన్ధర్వో అస్య రశనామగృభ్ణాత్సూరాదశ్వం వసవో నిరతష్ట ॥ ౨

౧౬౭౫ అసి యమో అస్యాదిత్యో అర్వన్నసి త్రితో గుహ్యేన వ్రతేన ।
అసి సోమేన సమయా విపృక్త ఆహుస్తే త్రీణి దివి బన్ధనాని ॥ ౩

౧౬౭౬ త్రీణి త ఆహుర్దివి బన్ధనాని త్రీణ్యప్సు త్రీణ్యన్తః సముద్రే ।
ఉతేవ మే వరుణశ్ఛన్త్స్యర్వన్యత్రా త ఆహుః పరమం జనిత్రమ్ ॥ ౪

౧౬౭౭ ఇమా తే వాజిన్నవమార్జనానీమా శఫానాం సనితుర్నిధానా ।
అత్రా తే భద్రా రశనా అపశ్యమృతస్య యా అభిరక్షన్తి గోపాః ॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౧౬౭౮ ఆత్మానం తే మనసారాదజానామవో దివా పతయన్తం పతఙ్గమ్ ।
శిరో అపశ్యం పథిభిః సుగేభిరరేణుభిర్జేహమానం పతత్రి ॥ ౬

౧౬౭౯ అత్రా తే రూపముత్తమమపశ్యం జిగీషమాణమిష ఆ పదే గోః ।
యదా తే మర్తో అను భోగమానళాదిద్గ్రసిష్ఠ ఓషధీరజీగః ॥ ౭

౧౬౮౦ అను త్వా రథో అను మర్యో అర్వన్నను గావోఽను భగః కనీనామ్ ।
అను వ్రాతాసస్తవ సఖ్యమీయురను దేవా మమిరే వీర్యం తే ॥ ౮

౧౬౮౧ హిరణ్యశృఙ్గోఽయో అస్య పాదా మనోజవా అవర ఇన్ద్ర ఆసీత్ ।
దేవా ఇదస్య హవిరద్యమాయన్యో అర్వన్తం ప్రథమో అధ్యతిష్ఠత్ ॥ ౯

౧౬౮౨ ఈర్మాన్తాసః సిలికమధ్యమాసః సం శూరణాసో దివ్యాసో అత్యాః ।
హంసా ఇవ శ్రేణిశో యతన్తే యదాక్షిషుర్దివ్యమజ్మమశ్వాః ॥ ౧౦

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౧౬౮౩ తవ శరీరం పతయిష్ణ్వర్వన్తవ చిత్తం వాత ఇవ ధ్రజీమాన్ ।
తవ శృఙ్గాణి విష్ఠితా పురుత్రారణ్యేషు జర్భురాణా చరన్తి ॥ ౧౧

౧౬౮౪ ఉప ప్రాగాచ్ఛసనం వాజ్యర్వా దేవద్రీచా మనసా దీధ్యానః ।
అజః పురో నీయతే నాభిరస్యాను పశ్చాత్కవయో యన్తి రేభాః ॥ ౧౨

౧౬౮౫ ఉప ప్రాగాత్పరమం యత్సధస్థమర్వాఁ అచ్ఛా పితరం మాతరం చ ।
అద్యా దేవాఞ్జుష్టతమో హి గమ్యా అథా శాస్తే దాశుషే వార్యాణి ॥ ౧౩

(౧౬౪) చతుఃషష్ట్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషి- దీర్ఘతమాః॥ దేవతా-౧-౪౧ విశ్వేదేవాః, ౪౨ (పూర్వార్ధస్య), ౪౫ వాక్, ౪౨(ఉత్తరార్ధస్య) ఆపః, ౪౩ (పూర్వార్ధస్య) శకధూమః॥ (ఉత్తరార్ధస్య) సోమః, ౪౪ అగ్నిః సూర్యో వాయుశ్చ, ౪౬, ౪౭ సూర్యః, ౪౮ సంవత్సరాత్మా కాలః, ౪౯ సరస్వతీ, ౫౦ సాధ్యాః, ౫౧ సూర్యః పర్జన్యోఽగ్నయో వా, ౫౨ సరస్వాన్సూర్యో వా॥ ఛన్దః- ౧,౯,౧౭ ,౩౪,౪౦,౫౦ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨,౧౦,౧౩,౧౬,౧౯,౨౧,౨౪,౨౮,౩౨,౫౨ త్రిష్టుప్, ౩-౮,౧౧,౧౮,౨౬,౩౧,౩౩,౩౪,౩౭,౪౩,౪౬,౪౭,౪౯ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౧౨,౧౫,౧౩ జగతీ, ౧౪-౩౯,౪౧,౪౪,౪౫ భురిక్త్రిష్టుప్,౨౦ భురిక్పఙ్క్తిః, ౨,౨౫,౪౮ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౨౯,౩౬ నిచృజ్జగతీ, ౩౦,౩౮ పఙ్క్తిః, ౫౧ భురిగ్బృహతీ, ౪౨ విరాడనుష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౧౧,౧౩,౧౪,౧౬-౧౯,౨౧.౨౪.౨౬-౨౮,౩౧-౩౫,౩౭ ,౩౯-౪౧,౪౩-౪౭,౪౯,౫౦,౫౨ ధైవతః,౧౨,౧౪,౨౩,౨౯,౩౬ నిషాదః,౨౦,౨౨,౨౫,౩౦,౩౮,౪౮ పఞ్చమః, ౪౨ మధ్యమః, ౫౧ గాన్ధారః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪ ॥

౧౬౮౬ అస్య వామస్య పలితస్య హోతుస్తస్య భ్రాతా మధ్యమో అస్త్యశ్నః ।
తృతీయో భ్రాతా ఘృతపృష్ఠో అస్యాత్రాపశ్యం విశ్పతిం సప్తపుత్రమ్ ॥ ౧

౧౬౮౭ సప్త యుఞ్జన్తి రథమేకచక్రమేకో అశ్వో వహతి సప్తనామా ।

త్రినాభి చక్రమజరమనర్వం యత్రేమా విశ్వా భువనాధి తస్థుః ॥ ౨

౧౬౮౮ ఇమం రథమధి యే సప్త తస్థుః సప్తచక్రం సప్త వహన్త్యశ్వాః ।
సప్త స్వసారో అభి సం నవన్తే యత్ర గవాం నిహితా సప్త నామ ॥ ౩

౧౬౮౯ కో దదర్శ ప్రథమం జాయమానమస్థన్వన్తం యదనస్థా బిభర్తి ।
భూమ్యా అసురసృగాత్మా క్వ స్విత్కో విద్వాంసముప గాత్ప్రష్టుమేతత్ ॥ ౪

౧౬౯౦ పాకః పృచ్ఛామి మనసావిజానన్దేవానామేనా నిహితా పదాని ।
వత్సే బష్కయేఽధి సప్త తన్తూన్వి తత్నిరే కవయ ఓతవా ఉ ॥ ౫

అథపఞ్చదశోవర్గః॥౧౫॥

౧౬౯౧ అచికిత్వాఞ్చికితుషశ్చిదత్ర కవీన్పృచ్ఛామి విద్మనే న విద్వాన్ ।
వి యస్తస్తమ్భ షళిమా రజాంస్యజస్య రూపే కిమపి స్విదేకమ్ ॥ ౬

౧౬౯౨ ఇహ బ్రవీతు య ఈమఙ్గ వేదాస్య వామస్య నిహితం పదం వేః ।
శీర్ష్ణః క్షీరం దుహ్రతే గావో అస్య వవ్రిం వసానా ఉదకం పదాపుః ॥ ౭

౧౬౯౩ మాతా పితరమృత ఆ బభాజ ధీత్యగ్రే మనసా సం హి జగ్మే ।
సా బీభత్సుర్గర్భరసా నివిద్ధా నమస్వన్త ఇదుపవాకమీయుః ॥ ౮

౧౬౯౪ యుక్తా మాతాసీద్ధురి దక్షిణాయా అతిష్ఠద్గర్భో వృజనీష్వన్తః ।
అమీమేద్వత్సో అను గామపశ్యద్విశ్వరూప్యం త్రిషు యోజనేషు ॥ ౯

౧౬౯౫ తిస్రో మాతౄస్త్రీన్పితౄన్బిభ్రదేక ఊర్ధ్వస్తస్థౌ నేమవ గ్లాపయన్తి ।
మన్త్రయన్తే దివో అముష్య పృష్ఠే విశ్వవిదం వాచమవిశ్వమిన్వామ్ ॥ ౧౦

అథషోడశోవర్గః॥౧౬॥

౧౬౯౬ ద్వాదశారం నహి తజ్జరాయ వర్వర్తి చక్రం పరి ద్యామృతస్య ।
ఆ పుత్రా అగ్నే మిథునాసో అత్ర సప్త శతాని వింశతిశ్చ తస్థుః ॥ ౧౧

౧౬౯౭ పఞ్చపాదం పితరం ద్వాదశాకృతిం దివ ఆహుః పరే అర్ధే పురీషిణమ్ ।
అథేమే అన్య ఉపరే విచక్షణం సప్తచక్రే షళర ఆహురర్పితమ్ ॥ ౧౨

౧౬౯౮ పఞ్చారే చక్రే పరివర్తమానే తస్మిన్నా తస్థుర్భువనాని విశ్వా ।
తస్య నాక్షస్తప్యతే భూరిభారః సనాదేవ న శీర్యతే సనాభిః ॥ ౧౩

౧౬౯౯ సనేమి చక్రమజరం వి వావృత ఉత్తానాయాం దశ యుక్తా వహన్తి ।
సూర్యస్య చక్షూ రజసైత్యావృతం తస్మిన్నార్పితా భువనాని విశ్వా ॥ ౧౪

౧౭౦౦ సాకంజానాం సప్తథమాహురేకజం షళిద్యమా ఋషయో దేవజా ఇతి ।
తేషామిష్టాని విహితాని ధామశః స్థాత్రే రేజన్తే వికృతాని రూపశః ॥ ౧౫

అథసప్తదశోవర్గః॥౧౭॥

౧౭౦౧ స్త్రియః సతీస్తాఁ ఉ మే పుంస ఆహుః పశ్యదక్షణ్వాన్న వి చేతదన్ధః ।
కవిర్యః పుత్రః స ఈమా చికేత యస్తా విజానాత్స పితుష్పితాసత్ ॥ ౧౬

౧౭౦౨ అవః పరేణ పర ఏనావరేణ పదా వత్సం బిభ్రతీ గౌరుదస్థాత్ ।
సా కద్రీచీ కం స్విదర్ధం పరాగాత్క్వ స్విత్సూతే నహి యూథే అన్తః ॥ ౧౭

౧౭౦౩ అవః పరేణ పితరం యో అస్యానువేద పర ఏనావరేణ ।
కవీయమానః క ఇహ ప్ర వోచద్దేవం మనః కుతో అధి ప్రజాతమ్ ॥ ౧౮

౧౭౦౪ యే అర్వాఞ్చస్తాఁ ఉ పరాచ ఆహుర్యే పరాఞ్చస్తాఁ ఉ అర్వాచ ఆహుః ।
ఇన్ద్రశ్చ యా చక్రథుః సోమ తాని ధురా న యుక్తా రజసో వహన్తి ॥ ౧౯

౧౭౦౫ ద్వా సుపర్ణా సయుజా సఖాయా సమానం వృక్షం పరి షస్వజాతే ।

తయోరన్యః పిప్పలం స్వాద్వత్త్యనశ్నన్నన్యో అభి చాకశీతి ॥ ౨౦

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౧౭౦౬ యత్రా సుపర్ణా అమృతస్య భాగమనిమేషం విదథాభిస్వరన్తి ।
ఇనో విశ్వస్య భువనస్య గోపాః స మా ధీరః పాకమత్రా వివేశ ॥ ౨౧

౧౭౦౭ యస్మిన్వృక్షే మధ్వదః సుపర్ణా నివిశన్తే సువతే చాధి విశ్వే ।
తస్యేదాహుః పిప్పలం స్వాద్వగ్రే తన్నోన్నశద్యః పితరం న వేద ॥ ౨౨

౧౭౦౮ యద్గాయత్రే అధి గాయత్రమాహితం త్రైష్టుభాద్వా త్రైష్టుభం నిరతక్షత ।
యద్వా జగజ్జగత్యాహితం పదం య ఇత్తద్విదుస్తే అమృతత్వమానశుః ॥ ౨౩

౧౭౦౯ గాయత్రేణ ప్రతి మిమీతే అర్కమర్కేణ సామ త్రైష్టుభేన వాకమ్ ।
వాకేన వాకం ద్విపదా చతుష్పదాక్షరేణ మిమతే సప్త వాణీః ॥ ౨౪

౧౭౧౦ జగతా సిన్ధుం దివ్యస్తభాయద్రథన్తరే సూర్యం పర్యపశ్యత్ ।
గాయత్రస్య సమిధస్తిస్ర ఆహుస్తతో మహ్నా ప్ర రిరిచే మహిత్వా ॥ ౨౫

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౧౭౧౧ ఉప హ్వయే సుదుఘాం ధేనుమేతాం సుహస్తో గోధుగుత దోహదేనామ్ ।
శ్రేష్ఠం సవం సవితా సావిషన్నోఽభీద్ధో ఘర్మస్తదు షు ప్ర వోచమ్ ॥ ౨౬

౧౭౧౨ హిఙ్కృణ్వతీ వసుపత్నీ వసూనాం వత్సమిచ్ఛన్తీ మనసాభ్యాగాత్ ।
దుహామశ్విభ్యాం పయో అఘ్న్యేయం సా వర్ధతాం మహతే సౌభగాయ ॥ ౨౭

౧౭౧౩ గౌరమీమేదను వత్సం మిషన్తం మూర్ధానం హిఙ్ఙకృణోన్మాతవా ఉ ।
సృక్వాణం ఘర్మమభి వావశానా మిమాతి మాయుం పయతే పయోభిః ॥ ౨౮

౧౭౧౪ అయం స శిఙ్క్తే యేన గౌరభీవృతా మిమాతి మాయుం ధ్వసనావధి శ్రితా ।
సా చిత్తిభిర్ని హి చకార మర్త్యం విద్యుద్భవన్తీ ప్రతి వవ్రిమౌహత ॥ ౨౯

౧౭౧౫ అనచ్ఛయే తురగాతు జీవమేజద్ధ్రువం మధ్య ఆ పస్త్యానామ్ ।
జీవో మృతస్య చరతి స్వధాభిరమర్త్యో మర్త్యేనా సయోనిః ॥ ౩౦

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౧౭౧౬ అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమా చ పరా చ పథిభిశ్చరన్తమ్ ।
స సధ్రీచీః స విషూచీర్వసాన ఆ వరీవర్తి భువనేష్వన్తః ॥ ౩౧

౧౭౧౭ య ఈం చకార న సో అస్య వేద య ఈం దదర్శ హిరుగిన్ను తస్మాత్ ।
స మాతుర్యోనా పరివీతో అన్తర్బహుప్రజా నిరృతిమా వివేశ ॥ ౩౨

౧౭౧౮ ద్యౌర్మే పితా జనితా నాభిరత్ర బన్ధుర్మే మాతా పృథివీ మహీయమ్ ।
ఉత్తానయోశ్చమ్వో౩ర్యోనిరన్తరత్రా పితా దుహితుర్గర్భమాధాత్ ॥ ౩౩

౧౭౧౯ పృచ్ఛామి త్వా పరమన్తం పృథివ్యాః పృచ్ఛామి యత్ర భువనస్య నాభిః ।
పృచ్ఛామి త్వా వృష్ణో అశ్వస్య రేతః పృచ్ఛామి వాచః పరమం వ్యోమ ॥ ౩౪

౧౭౨౦ ఇయం వేదిః పరో అన్తః పృథివ్యా అయం యజ్ఞో భువనస్య నాభిః ।
అయం సోమో వృష్ణో అశ్వస్య రేతో బ్రహ్మాయం వాచః పరమం వ్యోమ ॥ ౩౫

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౧౭౨౧ సప్తార్ధగర్భా భువనస్య రేతో విష్ణోస్తిష్ఠన్తి ప్రదిశా విధర్మణి ।
తే ధీతిభిర్మనసా తే విపశ్చితః పరిభువః పరి భవన్తి విశ్వతః ॥ ౩౬

౧౭౨౨ న వి జానామి యదివేదమస్మి నిణ్యః సంనద్ధో మనసా చరామి ।
యదా మాగన్ప్రథమజా ఋతస్యాదిద్వాచో అశ్నువే భాగమస్యాః ॥ ౩౭

౧౭౨౩ అపాఙ్ ప్రాఙేతి స్వధయా గృభీతోఽమర్త్యో మర్త్యేనా సయోనిః।
తా శశ్వన్తా విషూచీనా వియన్తా న్యన్యం చిక్యుర్న ని చిక్యురన్యమ్॥ ౩౮

౧౭౨౪ ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః।
యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్ తద్ విదుస్త ఇమే సమాసతే॥ ౩౯

౧౭౨౫ సూయవసాద్ భగవతీ హి భూయా అథో వయం భగవన్తః స్యామ।
అద్ధి తృణమఘ్న్యే విశ్వదానీం పిబ శుద్ధముదకమాచరన్తీ॥ ౪౦

అథ ద్వావింశో వర్గః॥౨౨॥

౧౭౨౬ గౌరీర్మిమాయ సలిలాని తక్షత్యేకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ।
అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ సహస్రాక్షరా పరమే వ్యోమన్॥ ౪౧

౧౭౨౭ తస్యాః సముద్రా అధి వి క్షరన్తి తేన జీవన్తి ప్రదిశశ్చతస్రః।
తతః క్షరత్యక్షరం తద్ విశ్వముప జీవతి॥ ౪౨

౧౭౨౮ శకమయం ధూమమారాదపశ్యం విషూవతా పర ఏనావరేణ।
ఉక్షాణం పృశ్నిమపచన్త వీరాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్॥ ౪౩

౧౭౨౯ త్రయః కేశిన ఋతుథా వి చక్షతే సంవత్సరే వపత ఏక ఏషామ్।
విశ్వమేకో అభి చష్టే శచీభిర్ధ్రాజిరేకస్య దదృశే న రూపమ్॥ ౪౪

౧౭౩౦ చత్వారి వాక్ పరిమితా పదాని తాని విదుర్బ్రాహ్మణా యే మనీషిణః।
గుహా త్రీణి నిహితా నేఙ్గయన్తి తురీయం వాచో మనుష్యా వదన్తి॥ ౪౫

౧౭౩౧ ఇన్ద్రం మిత్రం వరుణమగ్నిమాహురథో దివ్యః స సుపర్ణో గరుత్మాన్।
ఏకం సద్ విప్రా బహుధా వదన్త్యగ్నిం యమం మాతరిశ్వానమాహుః॥ ౪౬

అథ త్రయోవింశో వర్గః॥౨౩॥

౧౭౩౨ కృష్ణం నియానం హరయః సుపర్ణా అపో వసానా దివముత్పతన్తి।
త ఆవవృత్రన్త్సదనాదృతస్యాదిద్ ఘృతేన పృథివీ వ్యుద్యతే॥ ౪౭

౧౭౩౩ ద్వాదశ ప్రధయశ్చక్రమేకం త్రీణి నభ్యాని క ఉ తచ్చికేత।
తస్మిన్ త్సాకం త్రిశతా న శఙ్కవోఽర్పితాః షష్టిర్న చలాచలాసః॥ ౪౮

౧౭౩౪ యస్తే స్తనః శశయో యో మయోభూర్యేన విశ్వా పుష్యసి వార్యాణి।
యో రత్నధా వసువిద్ యః సుదత్రః సరస్వతి తమిహ ధాతవే కః॥ ౪౯

౧౭౩౫ యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్।
తే హ నాకం మహిమానః సచన్త యత్ర పూర్వే సాధ్యాః సన్తి దేవాః॥ ౫౦

౧౭౩౬ సమానమేతదుదకముచ్చైత్యవ చాహభిః।
భూమిం పర్జన్యా జిన్వన్తి దివం జిన్వన్త్యగ్నయః॥ ౫౧

౧౭౩౭ దివ్యం సుపర్ణం వాయసం బృహన్తమపాం గర్భం దర్శతమోషధీనామ్।
అభీపతో వృష్టిభిస్తర్పయన్తం సరస్వన్తమవసే జోహవీమి॥ ౫౨

త్రయోవింశోఽనువాకః (౧౬౫) పఞ్చషష్ట్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౩-౫,౧౧,౧౨ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨,౮,౯ త్రిష్టుప్, ౬, ౭,౧౦,౧౪ భురిక్పంక్తిః, ౧౩ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౧౫ పంక్తిః॥
స్వరః- ౧-౫,౮,౯,౧౧-౧౩ ధైవతః ౬,౭,౧౦,౧౪,౧౫ పఞ్చమః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః॥౨౪॥

౧౭౩౮ కయా శుభా సవయసః సనీళాః సమాన్యా మరుతః సం మిమిక్షుః।
కయా మతీ కుత ఏతాస ఏతేఽర్చన్తి శుష్మం వృషణో వసూయా॥ ౧

౧౯౩౯ కస్య బ్రహ్మాణి జుజుషుర్యువానః కో అధ్వరే మరుత ఆ వవర్త ।
శ్యేనాఀ ఇవ ధ్రజతో అన్తరిక్షే కేన మహా మనసా రీరమామ ॥ ౨

౧౯౪౦ కుతస్త్వమిన్ద్ర మాహినః సన్నేకో యాసి సత్పతే కిం త ఇత్థా ।
సం పృచ్ఛసే సమరాణః శుభానైర్వోచేస్తన్నో హరివో యత్ తే అస్మే ॥ ౩

౧౯౪౧ బ్రహ్మాణి మే మతయః శం సుతాసః శుష్మ ఇయర్తి ప్రభృతో మే అద్రిః ।
ఆ శాసతే ప్రతి హర్యన్త్యుక్థేమా హరీ వహతస్తా నో అచ్ఛ ॥ ౪

౧౯౪౨ అతో వయమన్తమేభిర్యుజానాః స్వక్షత్రేభిస్తన్వః శుమ్భమానాః ।
మహోభిరేతాఀ ఉప యుజ్మహే న్విన్ద్ర స్వధామను హి నో బభూథ ॥ ౫

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౧౯౪౩ క్వ స్యా వో మరుతః స్వధాసీద్ యన్మామేకం సమధత్తాహిహత్యే ।
అహం హ్యుగ్రస్తవిషస్తువిష్మాన్ విశ్వస్య శత్రోరనమం వధస్నైః ॥ ౬

౧౯౪౪ భూరి చకర్థ యుజ్యేభిరస్మే సమానేభిర్వృషభ పౌంస్యేభిః ।
భూరీణి హి కృణవామా శవిష్ఠేన్ద్ర క్రత్వా మరుతో యద్ వశామ ॥ ౭

౧౯౪౫ వధీం వృత్రం మరుత ఇన్ద్రియేణ స్వేన భామేన తవిషో బభూవాన్ ।
అహమేతా మనవే విశ్వశ్చన్ద్రాః సుగా అపశ్చకర వజ్రబాహుః ॥ ౮

౧౯౪౬ అనుత్తమా తే మఘవన్నకిర్ను న త్వావాఀ అస్తి దేవతా విదానః ।
న జాయమానో నశతే న జాతో యాని కరిష్యా కృణుహి ప్రవృద్ధ ॥ ౯

౧౯౪౭ ఏకస్య చిన్మే విభ్వస్త్వోజో యా ను దధృష్వాన్ కృణవై మనీషా ।
అహం హ్యుగ్రో మరుతో విదానో యాని చ్యవమిన్ద్ర ఇదీశ ఏషామ్ ॥ ౧౦

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౧౯౪౮ అమన్దన్మా మరుతః స్తోమో అత్ర యన్మే నరః శ్రుత్యం బ్రహ్మ చక్ర ।
ఇన్ద్రాయ వృష్ణే సుమఖాయ మహ్యం సఖ్యే సఖాయస్తన్వే తనూభిః ॥ ౧౧

౧౯౪౯ ఏవేదేతే ప్రతి మా రోచమానా అనేద్యః శ్రవ ఏషో దధానాః ।
సంచక్ష్యా మరుతశ్చన్ద్రవర్ణా అచ్ఛాన్త మే ఛదయాథా చ నూనమ్ ॥ ౧౨

౧౯౫౦ కో న్వత్ర మరుతో మామహే వః ప్ర యాతన సఖీఀరచ్ఛా సఖాయః ।
మన్మాని చిత్రా అపివాతయన్త ఏషాం భూత నవేదా మ ఋతానామ్ ॥ ౧౩

౧౯౫౧ ఆ యద్ దువస్యాద్ దువసే న కారురస్మాఞ్చక్రే మాన్యస్య మేధా ।
ఓ షు వర్త మరుతో విప్రమచ్ఛేమా బ్రహ్మాణి జరితా వో అర్చత్ ॥ ౧౪

౧౯౫౨ ఏష వః స్తోమో మరుత ఇయం గీర్మాన్దార్యస్య మాన్యస్య కారోః ॥
ఏషా యాసీష్ట తన్వే వయాం విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౧౫

ఇతి ద్వితీయాష్టకే తృతీయో ఽధ్యాయః ॥

అథ చతుర్థో ఽధ్యాయః

(౧౬౬) షట్షష్ట్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- మైత్రావరుణో ఽగస్త్యః ॥ దేవతా- మరుతః ॥ ఛన్దః- ౧,౨,౮ జగతీ, ౩,౫,౬,౧౨,౧౩ నిచృజ్జగతీ, ౪ విరాడ్జగతీ, ౭,౯,౧౦ భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౧ విరాట్త్రిష్టుప్, ౧౪ త్రిష్టుప్, ౧౫ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః- ౧-౬,౮,౧౨,౧౩ నిషాదః, ౭,౯-౧౧,౧౪ ధైవతః, ౧౫ పఞ్చమః,

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౧౯౫౩ తన్ను వోచామ రభసాయ జన్మనే పూర్వం మహిత్వం వృషభస్య కేతవే ।
ఐధేవ యామన్మరుతస్తువిష్వణో యుధేవ శక్రాస్తవిషాణి కర్తన ॥ ౧

౧౯౫౪ నిత్యం న సూనుం మధు బిభ్రత ఉప క్రీళన్తి క్రీళా విదథేషు ఘృష్వయః ।
నక్షన్తి రుద్రా అవసా నమస్వినం న మర్ధన్తి స్వతవసో హవిష్కృతమ్ ॥ ౨

౧౭౫౫ యస్మా ఊమాసో అమృతా అరాసత రాయస్పోషం చ హవిషా దదాశుషే ।
ఉక్షన్త్యస్మై మరుతో హితా ఇవ పురూ రజాంసి పయసా మయోభువః ॥ ౩

౧౭౫౬ ఆ యే రజాంసి తవిషీభిరవ్యత ప్ర వ ఏవాసః స్వయతాసో అధ్రజన్
భయన్తే విశ్వా భువనాని హర్మ్యా చిత్రో వో యామః ప్రయతాస్వృష్టిషు ॥ ౪

౧౭౫౭ యత్ త్వేషయామా నదయన్త పర్వతాన్ దివో వా పృష్ఠం నర్యా అచుచ్యవుః ।
విశ్వో వో అజ్మన్ భయతే వనస్పతీ రథీయన్తీవ ప్ర జిహీత ఓషధిః ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౧౭౫౮ యూయం న ఉగ్రా మరుతః సుచేతునా రిష్టగ్రామాః సుమతిం పిపర్తన ।
యత్రా వో దిద్యుద్ రదతి క్రివిర్దతీ రిణాతి పశ్వః సుధితేవ బర్హణా ॥ ౬

౧౭౫౯ ప్రస్కమ్భదేష్ణా అనవభ్రరాధసోఽలాతృణాసో విదథేషు సుష్టుతాః ।
అర్చన్త్యర్కం మదిరస్య పీతయే విదుర్వీరస్య ప్రథమాని పౌంస్యా ॥ ౭

౧౭౬౦ శతభుజిభిస్తమభిహ్రుతేరఘాత్ పూర్భీ రక్షతా మరుతో యమావత ।
జనం యముగ్రాస్తవసో విరప్శినః పాథనా శంసాత్ తనయస్య పుష్టిషు ॥ ౮

౧౭౬౧ విశ్వాని భద్రా మరుతో రథేషు వో మిథస్పృధ్యేవ తవిషాణ్యాహితా ।
అంసేష్వా వః ప్రపథేషు ఖాదయోఽక్షో వశ్చక్రా సమయా వి వావృతే ॥ ౯

౧౭౬౨ భూరీణి భద్రా నర్యేషు బాహుషు వక్షస్సు రుక్మా రభసాసో అఞ్జయః ।
అంసేష్వేతాః పవిషు క్షురా అధి వయో న పక్షాన్ వ్యను శ్రియో ధిరే ॥ ౧౦

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౧౭౬౩ మహాన్తో మహ్నా విభ్వో విభూతయో దూరేదృశో యే దివ్యా ఇవ స్తృభిః ।
మన్ద్రాః సుజిహ్వాః స్వరితార ఆసభిః సంమిశ్లా ఇన్ద్రే మరుతః పరిష్టుభః ॥ ౧౧

౧౭౬౪ తద్ వః సుజాతా మరుతో మహిత్వనం దీర్ఘం వో దాత్రమదితేరివ వ్రతమ్ ।
ఇన్ద్రశ్చన త్యజసా వి హ్రుణాతి తజ్జనాయ యస్మై సుకృతే అరాధ్వమ్ ॥ ౧౨

౧౭౬౫ తద్ వో జామిత్వం మరుతః పరే యుగే పురూ యచ్ఛంసమమృతాస ఆవత ।
అయా ధియా మనవే శ్రుష్టిమావ్యా సాకం నరో దంసనైరా చికిత్రిరే ॥ ౧౩

౧౭౬౬ యేన దీర్ఘం మరుతః శూశవామ యుష్మాకేన పరీణసా తురాసః ।
ఆ యత్ తతనన్ వృజనే జనాస ఏభిర్యజ్ఞేభిస్తదభీష్టిమశ్యామ్ ॥ ౧౪

౧౭౬౭ ఏష వః స్తోమో మరుత ఇయం గీర్మాన్దార్యస్య మాన్యస్య కారోః ।
ఏషా యాసీష్ట తన్వే వయాం విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౧౫

(౧౬౭) సప్తషష్ట్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- ఇన్ద్రో మరుతశ్చ॥ ఛన్దః-౧,౪,౫ భురిక్పంక్తిః, ౨,౩,౬,౮ విరాట్త్రిష్టుప్, ౭,౯ స్వరాట్పంక్తిః, ౧౦ నిచృత్పంక్తిః, ౧౧ పంక్తిః॥ స్వరః-౧,౪,౫,౭,౯-౧౧ పంచమః ౨,౩,౬,౮ ధైవతః॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౧౭౬౮ సహస్రం త ఇన్ద్రోతయో నః సహస్రమిషో హరివో గూర్తతమాః ।
సహస్రం రాయో మాదయధ్యై సహస్రిణ ఉప నో యన్తు వాజాః ॥ ౧

౧౭౬౯ ఆ నోఽవోభిర్మరుతో యాన్త్వచ్ఛా జ్యేష్ఠేభిర్వా బృహద్దివైః సుమాయాః ।
అధ యదేషాం నియుతః పరమాః సముద్రస్య చిద్ధనయన్త పారే ॥ ౨

౧౭౭౦ మిమ్యక్ష యేషు సుధితా ఘృతాచీ హిరణ్యనిర్ణిగుపరా న ఋష్టిః ।
గుహా చరన్తీ మనుషో న యోషా సభావతీ విదథ్యేవ సం వాక్ ॥ ౩

౧౭౭౧ పరా శుభ్రా అయాసో యవ్యా సాధారణ్యేవ మరుతో మిమిక్షుః ।
న రోదసీ అప నుదన్త ఘోరా జుషన్త వృధం సఖ్యాయ దేవాః ॥ ౪

౧౭౭౨ జోషద్ యదీమసుర్యా సచధ్యై విషితస్తుకా రోదసీ నృమణాః।
ఆ సూర్యేవ విధతో రథం గాత్ త్వేషప్రతీకా నభసో నేత్యా ॥ ౫

అథపఞ్చమోవర్గః॥౫॥

౧౭౭౩ ఆస్థాపయన్త యువతిం యువానః శుభే నిమిశ్లాం విదథేషు పజ్రామ్।
అర్కో యద్ వో మరుతో హవిష్మాన్ గాయద్ గాథం సుతసోమో దువస్యన్ ॥ ౬

౧౭౭౪ ప్ర తం వివక్మి వక్మ్యో య ఏషాం మరుతాం మహిమా సత్యో అస్తి।
సచా యదీం వృషమణా అహంయుః స్థిరా చిజ్జనీర్వహతే సుభాగాః ॥ ౭

౧౭౭౫ పాన్తి మిత్రావరుణావవద్యాచ్చయత ఈమర్యమో అప్రశస్తాన్।
ఉత చ్యవన్తే అచ్యుతా ధ్రువాణి వావృధ ఈం మరుతో దాతివారః ॥ ౮

౧౭౭౬ నహీ ను వో మరుతో అన్త్యస్మే ఆరాత్తాచ్చిచ్ఛవసో అన్తమాపుః।
తే ధృష్ణునా శవసా శూశువాంసోఽర్ణో న ద్వేషో ధృషతా పరి ష్ఠుః ॥ ౯

౧౭౭౭ వయమద్యేన్ద్రస్య ప్రేష్ఠా వయం శ్వో వోచేమహి సమర్యే।
వయం పురా మహి చ నో అను ద్యూన్ తన్న ఋభుక్షా నరామను ష్యాత్ ॥ ౧౦

౧౭౭౮ ఏష వః స్తోమో మరుత ఇయం గీర్మాన్దార్యస్య మాన్యస్య కారోః।
ఏషా యాసీష్ట తన్వే వయాం విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౧౧

(౧౬౮) అష్టషష్ట్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- మరుతః॥ ఛన్దః- ౧,౪ నిచృజ్జగతీ, ౨,౫ విరాట్త్రిష్టుప్, ౩ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౬,౭ భురిక్త్రిష్టుప్, ౮ త్రిష్టుప్, ౯ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౧౦ పఙ్క్తిః॥
స్వరః- ౧,౪ నిషాదః, ౨,౩,౫-౯ ధైవతః, ౧౦ పఞ్చమః॥

అథషష్ఠోవర్గః॥౬॥

౧౭౭౯ యజ్ఞాయజ్ఞా వః సమనా తుతుర్వణిర్ధియంధియం వో దేవయా ఉ దధిధ్వే।
ఆ వోఽర్వాచః సువితాయ రోదస్యోర్మహే వవృత్యామవసే సువృక్తిభిః ॥ ౧

౧౭౮౦ వవ్రాసో న యే స్వజాః స్వతవస ఇషం స్వరభిజాయన్త ధూతయః।
సహస్రియాసో అపాం నోర్మయ ఆసా గావో వన్ద్యాసో నోక్షణః ॥ ౨

౧౭౮౧ సోమాసో న యే సుతాస్తృప్తాంశవో హృత్సు పీతాసో దువసో నాసతే।
ఐషామంసేషు రమ్భిణీవ రారభే హస్తేషు ఖాదిశ్చ కృతిశ్చ సం దధే ॥ ౩

౧౭౮౨ అవ స్వయుక్తా దివ ఆ వృథా యయురమర్త్యాః కశయా చోదత త్మనా।
అరేణవస్తువిజాతా అచుచ్యవుర్దృళ్హాని చిన్మరుతో భ్రాజదృష్టయః ॥ ౪

౧౭౮౩ కో వోఽన్తర్మరుత ఋష్టివిద్యుతో రేజతి త్మనా హన్వేవ జిహ్వయా।
ధన్వచ్యుత ఇషాం న యామని పురుప్రైషా అహన్యో నైతశః ॥ ౫

అథసప్తమోవర్గః॥౭॥

౧౭౮౪ క్వ స్విదస్య రజసో మహస్పరం క్వావరం మరుతో యస్మిన్నాయయ।
యచ్చ్యావయథ విథురేవ సంహితం వ్యద్రిణా పతథ త్వేషమర్ణవమ్ ॥ ౬

౧౭౮౫ సాతిర్న వోఽమవతీ స్వర్వతీ త్వేషా విపాకా మరుతః పిపిష్వతీ।
భద్రా వో రాతిః పృణతో న దక్షిణా పృథుజ్రయీ అసుర్యేవ జఞ్జతీ ॥ ౭

౧౭౮౬ ప్రతి ష్టోభన్తి సిన్ధవః పవిభ్యో యదభ్రియాం వాచముదీరయన్తి।
అవ స్మయన్త విద్యుతః పృథివ్యాం యదీ ఘృతం మరుతః ప్రుష్ణువన్తి ॥ ౮

౧౭౮౭ అసూత పృశ్నిర్మహతే రణాయ త్వేషమయాసాం మరుతామనీకమ్।
తే సప్సరాసోఽజనయన్తాభ్వమాదిత్స్వధామిషిరాం పర్యపశ్యన్ ॥ ౯

౧౭౮౮ ఏష వః స్తోమో మరుత ఇయం గీర్మాన్దార్యస్య మాన్యస్య కారోః ।
ఏషా యాసీష్ట తన్వే వయాం విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౧౦

(౧౬౯) ఏకోనసప్తత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౩ భురిక్పఙ్క్తిః, ౨ పఙ్క్తిః, ౪ బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్, ౫,౬ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౭,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౩,౫,౬ పఞ్చమః, ౪ ఋషభః, ౭,౮ ధైవతః॥

అథ అష్టమో వర్గః॥౮॥

౧౭౮౯ మహశ్చిత్త్వమిన్ద్ర యత ఏతాన్మహశ్చిదసి త్యజసో వరూతా ।
స నో వేధో మరుతాం చికిత్వాన్సుమ్నా వనుష్వ తవ హి ప్రేష్ఠా ॥ ౧

౧౭౯౦ అయుజ్రన్త ఇన్ద్ర విశ్వకృష్టీర్విదానాసో నిష్షిధో మర్త్యత్రా ।
మరుతాం పృత్సుతిర్హాసమానా స్వర్మీళ్హస్య ప్రధనస్య సాతౌ ॥ ౨

౧౭౯౧ అమ్యక్సా త ఇన్ద్ర ఋష్టిరస్మే సనేమ్యభ్వం మరుతో జునన్తి ।
అగ్నిశ్చిద్ధి ష్మాతసే శుశుక్వానాపో న ద్వీపం దధతి ప్రయాంసి ॥ ౩

౧౭౯౨ త్వం తూ న ఇన్ద్ర తం రయిం దా ఓజిష్ఠయా దక్షిణయేవ రాతిమ్ ।
స్తుతశ్చ యాస్తే చకనన్త వాయోః స్తనం న మధ్వః పీపయన్త వాజైః ॥ ౪

౧౭౯౩ త్వే రాయ ఇన్ద్ర తోశతమాః ప్రణేతారః కస్య చిదృతాయోః ।
తే షు ణో మరుతో మృళయన్తు యే స్మా పురా గాతూయన్తీవ దేవాః ॥ ౫

అథ నవమో వర్గః॥౯॥

౧౭౯౪ ప్రతి ప్ర యాహీన్ద్ర మీళ్హుషో నౄన్మహః పార్థివే సదనే యతస్వ ।
అధ యదేషాం పృథుబుధ్నాస ఏతాస్తీర్థే నార్యః పౌంస్యాని తస్థుః ॥ ౬

౧౭౯౫ ప్రతి ఘోరాణామేతానామయాసాం మరుతాం శృణ్వ ఆయతాముపబ్దిః ।
యే మర్త్యం పృతనాయన్తమూమైరృణావానం న పతయన్త సర్గైః ॥ ౭

౧౭౯౬ త్వం మానేభ్య ఇన్ద్ర విశ్వజన్యా రదా మరుద్భిః శురుధో గో అగ్రాః ।
స్తవానేభిః స్తవసే దేవ దేవైర్విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౮

(౧౭౦) సప్తత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧ స్వరాడనుష్టుప్, ౨ అనుష్టుప్, ౩ విరాడనుష్టుప్, ౪ నిచృదనుష్టుప్, ౫ భురిక్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧-౪ గాన్ధారః, ౫ పఞ్చమః॥

అథ దశమో వర్గః॥౧౦॥

౧౭౯౭ న నూనమస్తి నో శ్వః కస్తద్వేద యదద్భుతమ్ ।
అన్యస్య చిత్తమభి సంచరేణ్యముతాధీతం వి నశ్యతి ॥ ౧

౧౭౯౮ కిం న ఇన్ద్ర జిఘాంససి భ్రాతరో మరుతస్తవ ।
తేభిః కల్పస్వ సాధుయా మా నః సమరణే వధీః ॥ ౨

౧౭౯౯ కిం నో భ్రాతరగస్త్య సఖా సన్నతి మన్యసే ।
విద్మా హి తే యథా మనోఽస్మభ్యమిన్న దిత్ససి ॥ ౩

౧౮౦౦ అరం కృణ్వన్తు వేదిం సమగ్నిమిన్ధతాం పురః ।
తత్రామృతస్య చేతనం యజ్ఞం తే తనవావహై ॥ ౪

౧౮౦౧ త్వమీశిషే వసుపతే వసూనాం త్వం మిత్రాణాం మిత్రపతే ధేష్ఠః ।
ఇన్ద్ర త్వం మరుద్భిః సం వదస్వాధ ప్రాశాన ఋతుథా హవీంషి ॥ ౫

(౧౭౧) ఏకసప్తత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- మరుతః॥ ఛన్దః- ౧,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨ త్రిష్టుప్, ౪,౬ విరాట్త్రిష్టుప్, ౩ భురిక్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧,౨,౪-౬ ధైవతః, ౩ పఞ్చమః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః॥౧౧॥

౧౮౦౨ ప్రతి వ ఏనా నమసాహమేమి సూక్తేన భిక్షే సుమతిం తురాణామ్।
రరాణతా మరుతో వేద్యాభిర్ని హేళో ధత్త వి ముచధ్వమశ్వాన్॥ ౧

౧౮౦౩ ఏష వః స్తోమో మరుతో నమస్వాన్ హృదా తష్టో మనసా ధాయి దేవాః।
ఉపేమా యాత మనసా జుషాణా యూయం హి ష్ఠా నమస ఇద్ వృధాసః॥౨

౧౮౦౪ స్తుతాసో నో మరుతో మృళయన్తూత స్తుతో మఘవా శంభవిష్ఠః।
ఊర్ధ్వా నః సన్తు కోమ్యా వనాన్యహాని విశ్వా మరుతో జిగీషా॥ ౩

౧౮౦౫ అస్మాదహం తవిషాదీషమాణ ఇన్ద్రాద్ భియా మరుతో రేజమానః।
యుష్మభ్యం హవ్యా నిశితాన్యాసన్ తాన్యారే చకృమా మృళతా నః॥ ౪

౧౮౦౬ యేన మానాసశ్చితయన్త ఉస్రా వ్యుష్టిషు శవసా శశ్వతీనామ్।
స నో మరుద్భిర్వృషభ శ్రవో ధా ఉగ్ర ఉగ్రేభిః స్థవిరః సహోదాః॥ ౫

౧౮౦౭ త్వం పాహీన్ద్ర సహీయసో నౄన్ భవా మరుద్భిరవయాతహేళాః।
సుప్రకేతేభిః సాసహిర్దధానో విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్॥ ౬

(౧౭౨) ద్విసప్తత్యుత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా-మరుతః॥ఛన్దః- ౧ విరాడ్గాయత్రీ ౨,౩ గాయత్రీ,
స్వరః-షడ్జః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః॥౧౨॥

౧౮౦౮ చిత్రో వోఽస్తు యామశ్చిత్ర ఊతీ సుదానవః మరుతో అహిభానవః॥ ౧

౧౮౦౯ ఆరే సా వః సుదానవో మరుత ఋఞ్జతీ శరుః। ఆరే అశ్మా యమస్యథ॥ ౨

౧౮౧౦ తృణస్కన్దస్య ను విశః పరి వృఙ్క్త సుదానవః। ఊర్ధ్వాన్నః కర్త జీవసే॥ ౩

(౧౭౩) త్రిసప్తత్యుత్తరశతతమంసూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా-ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౫,౧౧ పఙ్క్తిః, ౨,౮ విరాట్త్రిష్టుప్,
౩ త్రిష్టుప్, ౪ బృహతీ, ౬,౯,౧౦,౧౨ భురిక్పఙ్క్తిః, ౭,౧౩ నిచృత్త్రిష్టుప్॥స్వరః- ౧,౫,౬
,౯,౧౦-౧౨ పఞ్చమః, ౨,౩,౭,౮,౧౩ ధైవతః, ౪ మధ్యమః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః॥౧౩॥

౧౮౧౧ గాయత్ సామ నభన్యం యథా వేరర్చామ తద్ వావృధానం స్వర్వత్।
గావో ధేనవో బర్హిష్యదబ్ధా ఆ యత్ సద్మానం దివ్యం వివాసాన్॥ ౧

౧౮౧౨ అర్చద్ వృషా వృషభిః స్వేదుహవ్యైర్మృగో నాశ్నో అతి యజ్జుగుర్యాత్।
ప్ర మన్దయుర్మనాం గూర్త హోతా భరతే మర్యో మిథునా యజత్రః॥ ౨

౧౮౧౩ నక్షద్ధోతా పరి సద్మ మితా యన్ భరద్ గర్భమా శరదః పృథివ్యాః।
క్రన్దదశ్వో నయమానో రువద్ గౌరన్తర్దూతో న రోదసీ చరద్ వాక్॥ ౩

౧౮౧౪ తా కర్మాషతరాస్మై ప్ర చ్యౌత్నాని దేవయన్తో భరన్తే।
జుజోషదిన్ద్రో దస్మవర్చా నాసత్యేవ సుగ్మ్యో రథేష్ఠాః॥ ౪

౧౮౧౫ తము ష్టుహీన్ద్రం యో హ సత్వా యః శూరో మఘవా యో రథేష్ఠాః।
ప్రతీచశ్చిద్ యోధీయాన్ వృషణ్వాన్ వవవ్రుషశ్చిత్తమసో విహన్తా॥ ౫

అథ చతుర్దశో వర్గః॥ ౧౪॥

౧౮౧౬ ప్ర యదిత్థా మహినా నృభ్యో అస్త్యరం రోదసీ కక్ష్యే నాస్మై।
సం వివ్య ఇన్ద్రో వృజనం న భూమా భర్తి స్వధావాఁ ఓపశమివ ద్యామ్॥ ౬

౧౮౧౭ సమత్సు త్వా శూర సతామురాణం ప్రపథిన్తమం పరితంసయధ్యై।
సజోషస ఇన్ద్రం మదే క్షోణీః సూరిం చిద్ యే అనుమదన్తి వాజైః॥ ౭

౧౮౧౮ ఏవా హి తే శం సవనా సముద్ర ఆపో యత్ త ఆసు మదన్తి దేవీః।

విశ్వే తే అను జోష్యా భూద్ గాః సూరీంశ్చిద్ యది ధిషా వేషి జనాన్ ॥ ౮

౧౮౧౯ అసామ యథా సుషఖాయ ఏన స్వభిష్టయో నరాం న శంసైః ।
అసద్ యథా న ఇన్ద్రో వన్దనేష్ఠాస్తురో న కర్మ నయమాన ఉక్థా ॥ ౯

౧౮౨౦ విష్పర్ధసో నరాం న శంసైరస్మాకాసదిన్ద్రో వజ్రహస్తః ।
మిత్రాయువో న పూర్పతిం సుశిష్టౌ మధ్యాయువ ఉప శిక్షన్తి యజ్ఞైః ॥ ౧౦

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౧౮౨౧ యజ్ఞో హి ష్మేన్ద్రం కశ్చిదృన్ధఞ్జుహురాణశ్చిన్మనసా పరియన్ ।
తీర్థే నాచ్ఛా తాతృషాణమోకో దీర్ఘో న సిధ్రమా కృణోత్యధ్వా ॥ ౧౧

౧౮౨౨ మో షూ ణ ఇన్ద్రాత్ర పృత్సు దేవైరస్తి హి ష్మా తే శుష్మిన్నవయాః ।
మహశ్చిద్ యస్య మీళ్హుషో యవ్యా హవిష్మతో మరుతో వన్దతే గీః ॥ ౧౨

౧౮౨౩ ఏష స్తోమ ఇన్ద్ర తుభ్యమస్మే ఏతేన గాతుం హరివో విదో నః ।
ఆ నో వవృత్యాః సువితాయ దేవ విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౧౩

(౧౭౪) చతుఃసప్తత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧ నిచృత్పఙ్క్తిః, ౨,౩,౬,౮,౧౦ భురిక్పఙ్క్తిః, ౪ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౫,౭,౯ పఙ్క్తిః॥ స్వరః- పఞ్చమః॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౧౮౨౪ త్వం రాజేన్ద్ర యే చ దేవా రక్షా నౄన్పాహ్యసుర త్వమస్మాన్ ।
త్వం సత్పతిర్మఘవా నస్తరుత్రస్త్వం సత్యో వసవానః సహోదాః ॥ ౧

౧౮౨౫ దనో విశ ఇన్ద్ర మృధ్రవాచః సప్త యత్ పురః శర్మ శారదీర్దర్త్ ।
ఋణోరపో అనవద్యార్ణా యూనే వృత్రం పురుకుత్సాయ రన్ధీః ॥ ౨

౧౮౨౬ అజా వృత ఇన్ద్ర శూరపత్నీర్ద్యాం చ యేభిః పురుహూత నూనమ్ ।
రక్షో అగ్నిమశుషం తూర్వయాణం సింహో న దమే అపాంసి వస్తోః ॥ ౩

౧౮౨౭ శేషన్ ను త ఇన్ద్ర సస్మిన్ యోనౌ ప్రశస్తయే పవీరవస్య మహ్నా ।
సృజదర్ణాంస్యవ యద్ యుధా గాస్తిష్ఠద్ధరీ ధృషతా మృష్ట వాజాన్ ॥ ౪

౧౮౨౮ వహ కుత్సమిన్ద్ర యస్మిఞ్చాకన్త్స్యూమన్యూ ఋజ్రా వాతస్యాశ్వా ।
ప్ర సూరశ్చక్రం వృహతాదభీకేఽభి స్పృధో యాసిషద్ వజ్రబాహుః ॥ ౫

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౧౮౨౯ జఘన్వాఁ ఇన్ద్ర మిత్రేరూఞ్చోదప్రవృద్ధో హరివో అదాశూన్ ।
ప్ర యే పశ్యన్నర్యమణం సచాయోస్త్వయా శూర్తా వహమానా అపత్యమ్ ॥ ౬

౧౮౩౦ రపత్ కవిరిన్ద్రార్కసాతౌ క్షాం దాసాయోపబర్హణీం కః ।
కరత్ తిస్రో మఘవా దానుచిత్రా ని దుర్యోణే కుయవాచం మృధి శ్రేత్ ॥ ౭

౧౮౩౧ సనా తా త ఇన్ద్ర నవ్యా ఆగుః సహో నభోఽవిరణాయ పూర్వీః ।
భినత్ పురో న భిదో అదేవీర్ననమో వధరదేవస్య పీయోః ॥ ౮

౧౮౩౨ త్వం ధునిరిన్ద్ర ధునిమతీరృణోరపః సీరా న స్రవన్తీః ।
ప్ర యత్ సముద్రమతి శూర పర్షి పారయా తుర్వశం యదుం స్వస్తి ॥ ౯

౧౮౩౩ త్వమస్మాకమిన్ద్ర విశ్వధ స్యా అవృకతమో నరాం నృపాతా ।
స నో విశ్వాసాం స్పృధాం సహోదా విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౧౦

(౧౭౫) పఞ్చసప్తత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧ స్వరాడనుష్టుప్, ౨ విరాడనుష్టుప్, ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪ ఉష్ణిక్, ౫ అనుష్టుప్, ౬ భురిక్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౫ గాన్ధారః, ౩, ౬ ధైవతః, ౪ ఋషభః॥

అథ అష్టాదశో వర్గః॥౧౮॥

౧౯౩౪ మత్స్యపాయి తే మహః పాత్రస్యేవ హరివో మత్సరో మదః।
వృషా తే వృష్ణ ఇన్దుర్వాజీ సహస్రసాతమః॥ ౧

౧౯౩౫ ఆ నస్తే గన్తు మత్సరో వృషా మదో వరేణ్యః సహావాఀ
ఇన్ద్ర సానసిః పృతనాషాళమర్త్యః॥ ౨

౧౯౩౬ త్వం హి శూరః సనితా చోదయో మనుషో రథమ్।
సహావాన్దస్యుమవ్రతమోషః పాత్రం న శోచిషా॥ ౩

౧౯౩౭ ముషాయ సూర్యం కవే చక్రమీశాన ఓజసా।
వహ శుష్ణాయ వధం కుత్సం వాతస్యాశ్వైః॥ ౪

౧౯౩౮ శుష్మిన్తమో హి తే మదో ద్యుమ్నిన్తమ ఉత క్రతుః।
వృత్రఘ్నా వరివోవిదా మంసీష్ఠా అశ్వసాతమః॥ ౫

౧౯౩౯ యథా పూర్వేభ్యో జరితృభ్య ఇన్ద్ర మయ ఇవాపో న తృష్యతే బభూథ।
తామను త్వా నివిదం జోహవీమి విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్॥ ౬

(౧౭౬) షట్సప్తత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౪ అనుష్టుప్, ౨ నిచృదనుష్టుప్, ౩ విరాడనుష్టుప్, ౫ భురిగుష్ణిక్, ౬ భురిక్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౪ గాన్ధారః, ౫ ఋషభః, ౬ ధైవతః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః॥౧౯॥

౧౯౪౦ మత్సి నో వస్యఇష్టయ ఇన్ద్రమిన్దో వృషా విశ।
ఋఘాయమాణ ఇన్వసి శత్రుమన్తి న విన్దసి॥ ౧

౧౯౪౧ తస్మిన్నా వేశయా గిరో య ఏకశ్చర్షణీనామ్।
అను స్వధా యముప్యతే యవం న చర్కృషద్వృషా॥ ౨

౧౯౪౨ యస్య విశ్వాని హస్తయోః పఞ్చ క్షితీనాం వసు।
స్పాశయస్వ యో అస్మధ్రుగ్దివ్యేవాశనిర్జహి॥ ౩

౧౯౪౩ అసున్వన్తం సమం జహి దూణాశం యో న తే మయః।
అస్మభ్యమస్య వేదనం దద్ధి సూరిశ్చిదోహతే॥ ౪

౧౯౪౪ ఆవో యస్య ద్విబర్హసోఽర్కేషు సానుషగసత్।
ఆజావిన్ద్రస్యేన్దో ప్రావో వాజేషు వాజినమ్॥ ౫

౧౯౪౫ యథా పూర్వేభ్యో జరితృభ్య ఇన్ద్ర మయ ఇవాపో న తృష్యతే బభూథ।
తామను త్వా నివిదం జోహవీమి విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్॥ ౬

(౧౭౭) సప్తసప్తత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౨ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩ త్రిష్టుప్, ౪ భురిక్త్రిష్టుప్, ౫ భురిక్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౪, ధైవతః, ౫ పంచమః॥

అథ వింశో వర్గః॥౨౦॥

౧౯౪౬ ఆ చర్షణిప్రా వృషభో జనానాం రాజా కృష్టీనాం పురుహూత ఇన్ద్రః।
స్తుతః శ్రవస్యన్నవసోప మద్రిగ్యుక్త్వా హరీ వృషణా యాహ్యర్వాఙ్॥ ౧

౧౯౪౭ యే తే వృషణో వృషభాస ఇన్ద్ర బ్రహ్మయుజో వృషరథాసో అత్యాః।
తాఀ ఆ తిష్ఠ తేభిరా యాహ్యర్వాఙ్ హవామహే త్వా సుత ఇన్ద్ర సోమే॥ ౨

౧౯౪౮ ఆ తిష్ఠ రథం వృషణం వృషా తే సుతః సోమః పరిషిక్తా మధూని।
యుక్త్వా వృషభ్యాం వృషభ క్షితీనాం హరిభ్యాం యాహి ప్రవతోప మద్రిక్॥౩

౧౯౪౯ అయం యజ్ఞో దేవయా అయం మియేధ ఇమా బ్రహ్మాణ్యయమిన్ద్ర సోమః ।
స్తీర్ణం బర్హిరా తు శక్ర ప్ర యాహి పిబా నిషద్య వి ముచా హరీ ఇహ ॥ ౪

౧౯౫౦ ఓ సుష్టుత ఇన్ద్ర యాహ్యర్వాఙుప బ్రహ్మాణి మాన్యస్య కారోః ।
విద్యామ వస్తోరవసా గృణన్తో విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౫

(౧౭౮) అష్టసప్తత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౨ భురిక్పంక్తిః, ౩,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ౫ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨ పంచమః ౩,౪,౫ ధైవతః॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౧౯౫౧ యద్ధ స్యా త ఇన్ద్ర శ్రుష్టిరస్తి యయా బభూథ జరితృభ్య ఊతీ ।
మా నః కామం మహయన్తమా ధగ్విశ్వా తే అశ్యాం పర్యాప ఆయోః ॥ ౧

౧౯౫౨ న ఘా రాజేన్ద్ర ఆ దభన్నో యా ను స్వసారా కృణవన్త యోనౌ ।
ఆపశ్చిదస్మై సుతుకా అవేషన్గమన్న ఇన్ద్రః సఖ్యా వయశ్చ ॥ ౨

౧౯౫౩ జేతా నృభిరిన్ద్రః పృత్సు శూరః శ్రోతా హవం నాధమానస్య కారోః ।
ప్రభర్తా రథం దాశుష ఉపాక ఉద్యన్తా గిరో యది చ త్మనా భూత్ ॥ ౩

౧౯౫౪ ఏవా నృభిరిన్ద్రః సుశ్రవస్యా ప్రఖాదః పృక్షో అభి మిత్రిణో భూత్ ।
సమర్య ఇషః స్తవతే వివాచి సత్రాకరో యజమానస్య శంసః ॥ ౪

౧౯౫౫ త్వయా వయం మఘవన్నిన్ద్ర శత్రూనభి ష్యామ మహతో మన్యమానాన్ ।
త్వం త్రాతా త్వము నో వృధే భూర్విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౫

(౧౭౯) ఏకోనాశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- లోపాముద్రాఽగస్త్యః॥ దేవతా- దమ్పతీ॥ ఛన్దః- ౧,౪ త్రిష్టుప్, ౨,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫ నిచృద్బృహతీ, ౬ విరాట్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౪,౬ ధైవతః, ౫ మధ్యమః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౧౯౫౬ పూర్వీరహం శరదః శశ్రమాణా దోషా వస్తోరుషసో జరయన్తీః ।
మినాతి శ్రియం జరిమా తనూనామప్యూ ను పత్నీర్వృషణో జగమ్యుః ॥ ౧

౧౯౫౭ యే చిద్ధి పూర్వ ఋతసాప ఆసన్త్సాకం దేవేభిరవదన్నృతాని ।
తే చిదవాసుర్నహ్యన్తమాపుః సమూ ను పత్నీర్వృషభిర్జగమ్యుః ॥ ౨

౧౯౫౮ న మృషా శ్రాన్తం యదవన్తి దేవా విశ్వా ఇత్స్పృధో అభ్యశ్నవావ ।
జయావేదత్ర శతనీథమాజిం యత్సమ్యఞ్చా మిథునావభ్యజావ ॥ ౩

౧౯౫౯ నదస్య మా రుధతః కామ ఆగన్నిత ఆజాతో అముతః కుతశ్చిత్ ।
లోపాముద్రా వృషణం నీ రిణాతి ధీరమధీరా ధయతి శ్వసన్తమ్ ॥ ౪

౧౯౬౦ ఇమం ను సోమమన్తితో హృత్సు పీతముప బ్రువే ।
యత్సీమాగశ్చకృమా తత్సు మృళతు పులుకామో హి మర్త్యః ॥ ౫

౧౯౬౧ అగస్త్యః ఖనమానః ఖనిత్రైః ప్రజామపత్యం బలమిచ్ఛమానః ।
ఉభౌ వర్ణావృషిరుగ్రః పుపోష సత్యా దేవేష్వాశిషో జగామ ॥ ౬

చతుర్వింశోఽనువాకః (౧౮౦) అశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧,౪,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౯ భురిక్పంక్తిః, ౩,౫,౬,౮ విరాట్త్రిష్టుప్, ౧౦ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౩-౮,౧౦ ధైవతః, ౨,౯ పంచమః॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౧౯౬౨ యువో రజాంసి సుయమాసో అశ్వా రథో యద్వాం పర్యర్ణాంసి దీయత్ ।
హిరణ్యయా వాం పవయః ప్రుషాయన్మధ్వః పిబన్తా ఉషసః సచేథే ॥ ౧

౧౯౬౩ యువమత్యస్యావ నక్షథో యద్విపత్మనో నర్యస్య ప్రయజ్యోః ।

స్వసా యద్ వాం విశ్వగూర్తీ భరాతి వాజాయేట్టే మధుపావిషే చ ॥ ౨

౧౮౬౪ యువం పయ ఉస్రియాయామధత్తం పక్వమామాయామవ పూర్వ్యం గోః ।
అన్తర్యద్ వనినో వామృతప్సూ హ్వారో న శుచిర్యజతే హవిష్మాన్ ॥ ౩

౧౮౬౫ యువం హ ఘర్మం మధుమన్తమత్రయేఽపో న క్షోదోఽవృణీతమేషే ।
తద్ వాం నరావశ్వినా పశ్వఇష్టీ రథ్యేవ చక్రా ప్రతి యన్తి మధ్వః ॥ ౪

౧౮౬౬ ఆ వాం దానాయ వవృతీయ దస్రా గోరోహేణ తౌగ్ర్యో న జివ్రిః ।
అపః క్షోణీ సచతే మాహినా వాం జూర్ణో వామక్షురంహసో యజత్రా ॥ ౫

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౧౮౬౭ ని యద్ యువేథే నియుతః సుదానూ ఉప స్వధాభిః సృజథః పురంధిమ్ ।
ప్రేషద్ వేషద్ వాతో న సూరిరా మహే దదే సువ్రతో న వాజమ్ ॥ ౬

౧౮౬౮ వయం చిద్ధి వాం జరితారః సత్యా విపన్యామహే వి పణిర్హితావాన్ ।
అధా చిద్ధి ష్మాశ్వినావనింద్యా పాథో హి ష్మా వృషణావన్తిదేవమ్ ॥ ౭

౧౮౬౯ యువాం చిద్ధి ష్మాశ్వినావను ద్యూన్ విరుద్రస్య ప్రస్రవణస్య సాతౌ ।
అగస్త్యో నరాం నృషు ప్రశస్తః కారాధునీవ చితయత్ సహస్రైః ॥ ౮

౧౮౭౦ ప్ర యద్ వహేథే మహినా రథస్య ప్ర స్పన్ద్రా యాథో మనుషో న హోతా ।
ధత్తం సూరిభ్య ఉత వా స్వశ్వ్యం నాసత్యా రయిషాచః స్యామ ॥ ౯

౧౮౭౧ తం వాం రథం వయమద్యా హువేమ స్తోమైరశ్వినా సువితాయ నవ్యమ్ ।
అరిష్టనేమిం పరి ద్యామియానం విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౧౦

(౧౮౧) ఏకాశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧,౩ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨,౪,౬-౯ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౧౮౭౨ కదు ప్రేష్ఠావిషాం రయీణామధ్వర్యన్తా యదున్నినీథో అపామ్ ।
అయం వాం యజ్ఞో అకృత ప్రశస్తిం వసుధితీ అవితారా జనానామ్ ॥ ౧

౧౮౭౩ ఆ వామశ్వాసః శుచయః పయస్పా వాతరంహసో దివ్యాసో అత్యాః ।
మనోజువో వృషణో వీతపృష్ఠా ఏహ స్వరాజో అశ్వినా వహన్తు ॥ ౨

౧౮౭౪ ఆ వాం రథోఽవనిర్న ప్రవత్వాన్ సృప్రవన్ధురః సువితాయ గమ్యాః ।
వృష్ణః స్థాతారా మనసో జవీయానహంపూర్వో యజతో ధిష్ణ్యా యః ॥ ౩

౧౮౭౫ ఇహేహ జాతా సమవావశీతామరేపసా తన్వా నామభిః స్వైః ।
జిష్ణుర్వామన్యః సుమఖస్య సూరిర్దివో అన్యః సుభగః పుత్ర ఊహే ॥ ౪

౧౮౭౬ ప్ర వాం నిచేరుః కకుహో వశాఁ అను పిశఙ్గరూపః సదనాని గమ్యాః ।
హరీ అన్యస్య పీపయన్త వాజైర్మథ్రా రజాంస్యశ్వినా వి ఘోషైః ॥ ౫

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౧౮౭౭ ప్ర వాం శరద్వాన్ వృషభో న నిష్షాట్ పూర్వీరిషశ్చరతి మధ్వ ఇష్ణన్ ।
ఏవైరన్యస్య పీపయన్త వాజైర్వేషన్తీరూర్ధ్వా నద్యో న ఆగుః ॥ ౬

౧౮౭౮ అసర్జి వాం స్థవిరా వేధసా గీర్బాళ్హే అశ్వినా త్రేధా క్షరన్తీ ।
ఉపస్తుతావవతం నాధమానం యామన్నయామఞ్ఛృణుతం హవం మే ॥ ౭

౧౮౭౯ ఉత స్యా వాం రుశతో వప్ససో గీస్త్రిబర్హిషి సదసి పిన్వతే నౄన్ ।
వృషా వాం మేఘో వృషణా పీపాయ గోర్న సేకే మనుషో దశస్యన్ ॥ ౮

౧౮౮౦ యువాం పూషేవాశ్వినా పురంధిరగ్నిముషాం న జరతే హవిష్మాన్ ।
హువే యద్ వాం వరివస్యా గృణానో విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౯

(౧౮౨) ద్వ్యశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧,౫,౭ నిచృజ్జగతీ, ౨ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౩ జగతీ, ౪ విరాడ్జగతీ, ౬,౮ స్వరాట్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧,౩-౫,౭ నిషాదః, ౨ ధైవతః, ౬,౮ పఞ్చమః॥

అథ సప్తవింశో వర్గః॥౨౭॥

౧౮౮౧ అభూదిదం వయునమో షు భూషతా రథో వృషణ్వాన్మదతా మనీషిణః।
ధియంజిన్వా ధిష్ణ్యా విశ్పలావసూ దివో నపాతా సుకృతే శుచివ్రతా॥ ౧

౧౮౮౨ ఇన్ద్రతమా హి ధిష్ణ్యా మరుత్తమా దస్రా దంసిష్ఠా రథ్యా రథీతమా।
పూర్ణం రథం వహేథే మధ్వ ఆచితం తేన దాశ్వాంసముప యాథో అశ్వినా ౨

౧౮౮౩ కిమత్ర దస్రా కృణుథః కిమాసాథే జనో యః కశ్చిదహవిర్మహీయతే।
అతి క్రమిష్టం జురతం పణేరసుం జ్యోతిర్విప్రాయ కృణుతం వచస్యవే॥ ౩

౧౮౮౪ జమ్భయతమభితో రాయతః శునో హతం మృధో విదథుస్తాన్యశ్వినా।
వాచంవాచం జరితూ రత్నినీం కృతముభా శంసం నాసత్యావతం మమ॥ ౪

౧౮౮౫ యువమేతం చక్రథుః సిన్ధుషు ప్లవమాత్మన్వన్తం పక్షిణం తౌగ్ర్యాయ కమ్।
యేన దేవత్రా మనసా నిరూహథుః సుపప్తనీ పేతథుః క్షోదసో మహః॥ ౫

అథ అష్టావింశో వర్గః॥౨౮॥

౧౮౮౬ అవవిద్ధం తౌగ్ర్యమప్స్వన్తరనారమ్భణే తమసి ప్రవిద్ధమ్।
చతస్రో నావో జఠలస్య జుష్టా ఉదశ్విభ్యామిషితాః పారయన్తి॥ ౬

౧౮౮౭ కః స్విద్వృక్షో నిష్ఠితో మధ్యే అర్ణసో యం తౌగ్ర్యో నాధితః పర్యషస్వజత్।
పర్ణా మృగస్య పతరోరివారభ ఉదశ్వినా ఊహథుః శ్రోమతాయ కమ్॥ ౭

౧౮౮౮ తద్వాం నరా నాసత్యావను ష్యాద్యద్వాం మానాస ఉచథమవోచన్।
అస్మాదద్య సదసః సోమ్యాదా విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్॥ ౮

(౧౮౩) త్ర్యశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧,౪,౬ త్రిష్టుప్, ౨,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫ భురిక్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧-౪,౬ ధైవతః, ౫ పఞ్చమః॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః॥౨౯॥

౧౮౮౯ తం యుఞ్జాథాం మనసో యో జవీయాన్త్రివన్ధురో వృషణా యస్త్రిచక్రః।
యేనోపయాథః సుకృతో దురోణం త్రిధాతునా పతథో విర్న పర్ణైః॥ ౧

౧౮౯౦ సువృద్రథో వర్తతే యన్నభి క్షాం యత్తిష్ఠథః క్రతుమన్తాను పృక్షే।
వపుర్వపుష్యా సచతామియం గీర్దివో దుహిత్రోషసా సచేథే॥ ౨

౧౮౯౧ ఆ తిష్ఠతం సువృతం యో రథో వామను వ్రతాని వర్తతే హవిష్మాన్।
యేన నరా నాసత్యేషయధ్యై వర్తిర్యాథస్తనయాయ త్మనే చ॥ ౩

౧౮౯౨ మా వాం వృకో మా వృకీరా దధర్షీన్మా పరి వర్క్తముత మాతి ధక్తమ్।
అయం వాం భాగో నిహిత ఇయం గీర్దస్రావిమే వాం నిధయో మధూనామ్॥ ౪

౧౮౯౩ యువాం గోతమః పురుమీళ్హో అత్రిర్దస్రా హవతేఽవసే హవిష్మాన్।
దిశం న దిష్టామృజూయేవ యన్తా మే హవం నాసత్యోప యాతమ్॥ ౫

౧౮౯౪ అతారిష్మ తమసస్పారమస్య ప్రతి వాం స్తోమో అశ్వినావధాయి।
ఏహ యాతం పథిభిర్దేవయానైర్విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్॥ ౬

ఇతి ద్వితీయాష్టకే చతుర్థోఽధ్యాయః

అథ పఞ్చమోఽధ్యాయః

(౧౮౪) చతురశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః-౧పఙ్క్తిః, ౨,౩విరాట్త్రిష్టుప్, ౪ భురిక్పఙ్క్తిః, ౫,౬ నిచృత్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧,౪-౬ పఞ్చమః, ౨,౩ధైవతః॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౧౮౯౫ తా వామద్య తావపరం హువేమోచ్ఛన్త్యాముషసి వహ్నిరుక్థైః ।
నాసత్యా కుహ చిత్సన్తావర్యో దివో నపాతా సుదాస్తరాయ ॥ ౧

౧౮౯౬ అస్మే ఊ షు వృషణా మాదయేథాముత్పణీఁర్హతమూర్మ్యా మదన్తా ।
శ్రుతం మే అచ్ఛోక్తిభిర్మతీనామేష్టా నరా నిచేతారా చ కర్ణైః ॥ ౨

౧౮౯౭ శ్రియే పూషన్నిషుకృతేవ దేవా నాసత్యా వహతుం సూర్యాయాః ।
వచ్యన్తే వాం కకుహా అప్సు జాతా యుగా జూర్ణేవ వరుణస్య భూరేః ॥ ౩

౧౮౯౮ అస్మే సా వాం మాధ్వీ రాతిరస్తు స్తోమం హినోతం మాన్యస్య కారోః ।
అను యద్వాం శ్రవస్యా సుదానూ సువీర్యాయ చర్షణయో మదన్తి ॥ ౪

౧౮౯౯ ఏష వాం స్తోమో అశ్వినావకారి మానేభిర్మఘవానా సువృక్తి ।
యాతం వర్తిస్తనయాయ త్మనే చాగస్త్యే నాసత్యా మదన్తా ॥ ౫

౧౯౦౦ అతారిష్మ తమసస్పారమస్య ప్రతి వాం స్తోమో అశ్వినావధాయి ।
ఏహ యాతం పథిభిర్దేవయానైర్విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౬

(౧౮౫) పఞ్చాశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥దేవతా- ద్యావాపృథివ్యౌ॥ ఛన్దః-౧,౬-౮,౧౦,౧౧ త్రిష్టుప్, ౨ విరాట్త్రిష్టుప్, ౩-౫,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౧౯౦౧ కతరా పూర్వా కతరాపరాయోః కథా జాతే కవయః కో వి వేద ।
విశ్వం త్మనా బిభృతో యద్ధ నామ వి వర్తేతే అహనీ చక్రియేవ ॥ ౧

౧౯౦౨ భూరిం ద్వే అచరన్తీ చరన్తం పద్వన్తం గర్భమపదీ దధాతే ।
నిత్యం న సూనుం పిత్రోరుపస్థే ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్వాత్ ॥ ౨

౧౯౦౩ అనేహో దాత్రమదితేరనర్వం హువే స్వర్వదవధం నమస్వత్ ।
తద్రోదసీ జనయతం జరిత్రే ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్వాత్ ॥ ౩

౧౯౦౪ అతప్యమానే అవసావన్తీ అను ష్యామ రోదసీ దేవపుత్రే ।
ఉభే దేవానాముభయేభిరహ్నాం ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్వాత్ ॥ ౪

౧౯౦౫ సంగచ్ఛమానే యువతీ సమన్తే స్వసారా జామీ పిత్రోరుపస్థే ।
అభిజిఘ్రన్తీ భువనస్య నాభిం ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్వాత్ ॥ ౫

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౧౯౦౬ ఉర్వీ సద్మనీ బృహతీ ఋతేన హువే దేవానామవసా జనిత్రీ ।
దధాతే యే అమృతం సుప్రతీకే ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్వాత్ ॥ ౬

౧౯౦౭ ఉర్వీ పృథ్వీ బహులే దూరేఅన్తే ఉప బ్రువే నమసా యజ్ఞే అస్మిన్ ।
దధాతే యే సుభగే సుప్రతూర్తీ ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్వాత్ ॥ ౭

౧౯౦౮ దేవాన్వా యచ్చకృమా కచ్చిదాగః సఖాయం వా సదమిజ్జాస్పతిం వా ।
ఇయం ధీర్భూయా అవయానమేషాం ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్వాత్ ॥ ౮

౧౯౦౯ ఉభా శంసా నర్యా మామవిష్టాముభే మామూతీ అవసా సచేతామ్ ।
భూరి చిదర్యః సుదాస్తరాయేషా మదన్త ఇషయేమ దేవాః ॥ ౯

౧౯౧౦ ఋతం దివే తదవోచం పృథివ్యా అభిశ్రావాయ ప్రథమం సుమేధాః ।
పాతామవద్యాద్దురితాదభీకే పితా మాతా చ రక్షతామవోభిః ॥ ౧౦

౧౯౧౧ ఇదం ద్యావాపృథివీ సత్యమస్తు పితర్మాతర్యదిహోపబ్రువే వామ్ ।

భూతం దేవానామవమే అవోభిర్విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౧౧

(౧౮౬) షడశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- విశ్వేదేవాః॥ ఛన్దః- ౧,౮,౯ త్రిష్టుప్, ౨,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్,
౧౧ భురిక్త్రిష్టుప్, ౩,౫,౭ భురిక్పంక్తిః, ౬ పంక్తిః, ౧౦ స్వరాట్పంక్తిః॥
స్వరః- ౧,౨,౪,౮,౯,౧౧ ధైవతః, ౩,౫-౭,౧౦ పంచమః॥

అథ చతుర్థో వర్గః॥ ౪॥

౧౯౧౨ ఆ న ఇళాభిర్విదథే సుశస్తి విశ్వానరః సవితా దేవ ఏతు।
అపి యథా యువానో మత్సథా నో విశ్వం జగదభిపిత్వే మనీషా॥ ౧

౧౯౧౩ ఆ నో విశ్వ ఆస్క్రా గమన్తు దేవా మిత్రో అర్యమా వరుణః సజోషాః।
భువన్యథా నో విశ్వే వృధాసః కరన్త్సుషాహా విథురం న శవః॥ ౨

౧౯౧౪ ప్రేష్ఠం వో అతిథిం గృణీషే ఽగ్నిం శస్తిభిస్తుర్వణిః సజోషాః।
అసద్యథా నో వరుణః సుకీర్తిరిషశ్చ పర్షదరిగూర్తః సూరిః॥ ౩

౧౯౧౫ ఉప వ ఏషే నమసా జిగీషోషాసానక్తా సుదుఘేవ ధేనుః।
సమానే అహన్విమిమానో అర్కం విషురూపే పయసి సస్మిన్నూధన్॥ ౪

౧౯౧౬ ఉత నో ఽహిర్బుధ్న్యో మయస్కః శిశుం న పిప్యుషీవ వేతి సిన్ధుః।
యేన నపాతమపాం జునామ మనోజువో వృషణో యం వహన్తి॥ ౫

అథ పఞ్చమో వర్గః॥ ౫॥

౧౯౧౭ ఉత న ఈం త్వష్టా గన్త్వచ్ఛా స్మత్సూరిభిరభిపిత్వే సజోషాః।
ఆ వృత్రహేన్ద్రశ్చర్షణిప్రాస్తువిష్టమో నరాం న ఇహ గమ్యాః॥ ౬

౧౯౧౮ ఉత న ఈం మతయో ఽశ్వయోగాః శిశుం న గావస్తరుణం రిహన్తి।
తమీం గిరో జనయో న పత్నీః సురభిష్టమం నరాం నసన్త॥ ౭

౧౯౧౯ ఉత న ఈం మరుతో వృద్ధసేనాః స్మద్రోదసీ సమనసః సదన్తు।
పృషదశ్వాసో ఽవనయో న రథా రిశాదసో మిత్రయుజో న దేవాః॥ ౮

౧౯౨౦ ప్ర ను యదేషాం మహినా చికిత్రే ప్ర యుఞ్జతే ప్రయుజస్తే సువృక్తి।
అధ యదేషాం సుదినే న శరుర్విశ్వమేరిణం ప్రుషాయన్త సేనాః॥ ౯

౧౯౨౧ ప్రో అశ్వినావవసే కృణుధ్వం ప్ర పూషణం స్వతవసో హి సన్తి।
అద్వేషో విష్ణుర్వాత ఋభుక్షా అచ్ఛా సుమ్నాయ వవృతీయ దేవాన్॥ ౧౦

౧౯౨౨ ఇయం సా వో అస్మే దీధితిర్యజత్రా అపిప్రాణీ చ సదనీ చ భూయాః।
ని యా దేవేషు యతతే వసూయుర్విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్॥ ౧౧

(౧౮౭) సప్తాశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- ఓషధయః॥ ఛన్దః- ౧ ఉష్ణిక్, ౨,౮ నిచృద్గాయత్రీ, ౩,౫
నిచృదనుష్టుప్, ౪ విరాడ్గాయత్రీ, ౬,౭ భురిగుష్ణిక్ ౯,౧౦ గాయత్రీ, ౧౧ స్వరాడనుష్టుప్॥
స్వరః- ౧,౬,౭ ఋషభః ౨,౪,౮-౧౦ షడ్జః ౩,౫,౧౧ గాన్ధారః॥

అథ షష్ఠో వర్గః॥ ౬॥

౧౯౨౩ పితుం ను స్తోషం మహో ధర్మాణం తవిషీమ్।
యస్య త్రితో వ్యోజసా వృత్రం విపర్వమర్దయత్॥ ౧

౧౯౨౪ స్వాదో పితో మధో పితో వయం త్వా వవృమహే। అస్మాకమవితా భవ॥ ౨

౧౯౨౫ ఉప నః పితవా చర శివః శివాభిరూతిభిః।
మయోభురద్విషేణ్యః సఖా సుశేవో అద్వయాః॥ ౩

౧౯౨౬ తవ త్యే పితో రసా రజాంస్యను విష్ఠితాః। దివి వాతా ఇవ శ్రితాః॥ ౪

౧౯౨౭ తవ త్యే పితో దదతస్తవ స్వాదిష్ఠ తే పితో।

ప్ర స్వాద్మానో రసానాం తువిగ్రీవా ఇవేరతే ॥ ౫

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౧౯౨౮ త్వే పితో మహానాం దేవానాం మనో హితమ్ ।
అకారి చారు కేతునా తవాహిమవసావధీత్ ॥ ౬

౧౯౨౯ యదదో పితో అజగన్వివస్వ పర్వతానామ్ ।
అత్రా చిన్నో మధో పితోఽరం భక్షాయ గమ్యాః ॥ ౭

౧౯౩౦ యదపామోషధీనాం పరింశమారిశామహే । వాతాపే పీవ ఇద్భవ ॥ ౮

౧౯౩౧ యత్తే సోమ గవాశిరో యవాశిరో భజామహే । వాతాపే పీవ ఇద్భవ ॥ ౯

౧౯౩౨ కరమ్భ ఓషధే భవ పీవో వృక్క ఉదారథిః । వాతాపే పీవ ఇద్భవ ॥ ౧౦

౧౯౩౩ తం త్వా వయం పితో వచోభిర్గావో న హవ్యా సుషూదిమ ।
దేవేభ్యస్త్వా సధమాదమస్మభ్యం త్వా సధమాదమ్ ॥ ౧౧

(౧౮౮) అష్టాశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- ఆప్రియః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౫-౭,౧౦ నిచృద్గాయత్రీ, ౨,౪,౮,౯,౧౧ గాయత్రీ॥ స్వరః- షడ్జః॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౧౯౩౪ సమిద్ధో అద్య రాజసి దేవో దేవైః సహస్రజిత్ । దూతో హవ్యా కవిర్వహ ॥ ౧

౧౯౩౫ తనూనపాదృతం యతే మధ్వా యజ్ఞః సమజ్యతే । దధత్సహస్రిణీరిషః ॥ ౨

౧౯౩౬ ఆజుహ్వానో న ఈడ్యో దేవాఁ ఆ వక్షి యజ్ఞియాన్ । అగ్నే సహస్రసా అసి ॥ ౩

౧౯౩౭ ప్రాచీనం బర్హిరోజసా సహస్రవీరమస్తృణన్ । యత్రాదిత్యా విరాజథ ॥ ౪

౧౯౩౮ విరాట్సమ్రాడ్విభ్వీః ప్రభ్వీర్బహ్వీశ్చ భూయసీశ్చ యాః । దురో ఘృతాన్యక్షరన్ ॥ ౫

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౧౯౩౯ సురుక్మే హి సుపేశసాధి శ్రియా విరాజతః । ఉషాసావేహ సీదతామ్ ॥ ౬

౧౯౪౦ ప్రథమా హి సువాచసా హోతారా దైవ్యా కవీ । యజ్ఞం నో యక్షతామిమమ్ ॥ ౭

౧౯౪౧ భారతీళే సరస్వతి యా వః సర్వా ఉపబ్రువే । తా నశ్చోదయత శ్రియే ॥ ౮

౧౯౪౨ త్వష్టా రూపాణి హి ప్రభుః పశూన్విశ్వాన్త్సమానజే । తేషాం నః స్ఫాతిమా యజ ॥ ౯

౧౯౪౩ ఉప త్మన్యా వనస్పతే పాథో దేవేభ్యః సృజ । అగ్నిర్హవ్యాని సిష్వదత్ ॥ ౧౦

౧౯౪౪ పురోగా అగ్నిర్దేవానాం గాయత్రేణ సమజ్యతే । స్వాహాకృతీషు రోచతే ॥ ౧౧

(౧౮౯) ఏకోననవత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౪,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨ భురిక్పంక్తిః, ౩,౫,౬ స్వరాట్పంక్తిః, ౭ పంక్తిః॥ స్వరః- ౧,౪,౮ ధైవతః, ౨,౩,౫-౭ పంచమః॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౧౯౪౫ అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।
యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాం తే నమఉక్తిం విధేమ ॥ ౧

౧౯౪౬ అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మాన్త్స్వస్తిభిరతి దుర్గాణి విశ్వా ।
పూశ్చ పృథ్వీ బహులా న ఉర్వీ భవా తోకాయ తనయాయ శం యోః ॥ ౨

౧౯౪౭ అగ్నే త్వమస్మద్యుయోధ్యమీవా అనగ్నిత్రా అభ్యమన్త కృష్టీః ।
పునరస్మభ్యం సువితాయ దేవ క్షాం విశ్వేభిరమృతేభిర్యజత్ర ॥ ౩

౧౯౪౮ పాహి నో అగ్నే పాయుభిరజస్రైరుత ప్రియే సదన ఆ శుశుక్వాన్ ।

మా తే భయం జరితారం యవిష్ఠ నూనం విదన్మాపరం సహస్వః ॥ ౪

౧౯౪౯ మా నో అగ్నేఽవ సృజో అఘాయావిష్యవే రిపవే దుచ్ఛునాయై ।
మా దత్వతే దశతే మాదతే నో మా రీషతే సహసావన్పరా దాః ॥ ౫

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౧౯౫౦ వి ఘ త్వావాఀ ఋతజాత యంసద్గృణానో అగ్నే తన్వే వరూథమ్ ।
విశ్వాద్రిరిక్షోరుత వా నినిత్సోరభిహ్రుతామసి హి దేవ విష్పట్ ॥ ౬

౧౯౫౧ త్వం తాఀ అగ్న ఉభయాన్వి విద్వాన్వేషి ప్రపిత్వే మనుషో యజత్ర ।
అభిపిత్వే మనవే శాస్యో భూర్మర్మృజేన్య ఉశిగ్భిర్నాక్రః ॥ ౭

౧౯౫౨ అవోచామ నివచనాన్యస్మిన్మానస్య సూనుః సహసానే అగ్నౌ ।
వయం సహస్రమృషిభిః సనేమ విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౮

(౧౯౦) నవత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః ॥ దేవతా- బృహస్పతిః ॥ ఛన్దః- ౧,౨,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪,౮ త్రిష్టుప్, ౫-౭ స్వరాట్పంక్తిః ॥ స్వరః- ౧-౪,౮ ధైవతః, ౫-౭ పంచమః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౧౯౫౩ అనర్వాణం వృషభం మన్ద్రజిహ్వం బృహస్పతిం వర్ధయా నవ్యమర్కైః ।
గాథాన్యః సురుచో యస్య దేవా ఆశృణ్వన్తి నవమానస్య మర్తాః ॥ ౧

౧౯౫౪ తమృత్వియా ఉప వాచః సచన్తే సర్గో న యో దేవయతామసర్జి ।
బృహస్పతిః స హ్యఞ్జో వరాంసి విభ్వాభవత్సమృతే మాతరిశ్వా ॥ ౨

౧౯౫౫ ఉపస్తుతిం నమస ఉద్యతిం చ శ్లోకం యంసత్సవితేవ ప్ర బాహూ ।
అస్య క్రత్వాహన్యో యో అస్తి మృగో న భీమో అరక్షసస్తువిష్మాన్ ॥ ౩

౧౯౫౬ అస్య శ్లోకో దివీయతే పృథివ్యామత్యో న యంసద్యక్షభృద్విచేతాః ।
మృగాణాం న హేతయో యన్తి చేమా బృహస్పతేరహిమాయాఀ అభి ద్యూన్ ॥ ౪

౧౯౫౭ యే త్వా దేవోస్రికం మన్యమానాః పాపా భద్రముపజీవన్తి పజ్రాః ।
న దూఢ్యే అను దదాసి వామం బృహస్పతే చయస ఇత్పియారుమ్ ॥ ౫

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౧౯౫౮ సుప్రైతుః సూయవసో న పన్థా దుర్నియన్తుః పరిప్రీతో న మిత్రః ।
అనర్వాణో అభి యే చక్షతే నోఽపీవృతా అపోర్ణువన్తో అస్థుః ॥ ౬

౧౯౫౯ సం యం స్తుభోఽవనయో న యన్తి సముద్రం న స్రవతో రోధచక్రాః ।
స విద్వాఀ ఉభయం చష్టే అన్తర్బృహస్పతిస్తర ఆపశ్చ గృధ్రః ॥ ౭

౧౯౬౦ ఏవా మహస్తువిజాతస్తువిష్మాన్బృహస్పతిర్వృషభో ధాయి దేవః ।
స నః స్తుతో వీరవద్ధాతు గోమద్విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౮

(౧౯౧) ఏకనవత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అగస్త్యః ॥ దేవతా- అబోషధిసూర్యాః ॥ ఛన్దః- ౧ ఉష్ణిక్, ౨ భురిగుష్ణిక్, ౩,౭ స్వరాడుష్ణిక్, ౪,౯,౧౪ విరాడనుష్టుప్, ౫,౮,౧౫ నిచృదనుష్టుప్, ౬ అనుష్టుప్, ౧౦,౧౧ నిచృద్బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్, ౧౨ విరాడ్బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్, ౧౩ విరాడుష్ణిక్, ౧౬ భురిగనుష్టుప్ ॥ స్వరః- ౧-౩,౭,౧౩ ఋషభః, ౪-౬,౮-౧౨,౧౪-౧౬ గాన్ధారః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౧౯౬౧ కఙ్కతో న కఙ్కతోఽథో సతీనకఙ్కతః ।
ద్వావితి ప్లుషీ ఇతి న్యదృష్టా అలిప్సత ॥ ౧

౧౯౬౨ అదృష్టాన్హన్త్యాయత్యథో హన్తి పరాయతీ ।
అథో అవఘ్నతీ హన్త్యథో పినష్టి పింషతీ ॥ ౨

౧౯౬౩ శరాసః కుశరాసో దర్భాసః సైర్యా ఉత ।
మౌఞ్జా అదృష్టా వైరిణాః సర్వే సాకం న్యలిప్సత ॥ ౩

౧౯౬౪ ని గావో గోష్ఠే అసదన్ని మృగాసో అవిక్షత ।
ని కేతవో జనానాం న్యదృష్టా అలిప్సత ॥ ౪

౧౯౬౫ ఏత ఉ త్యే ప్రత్యదృశ్రన్ప్రదోషం తస్కరా ఇవ ।
అదృష్టా విశ్వదృష్టాః ప్రతిబుద్ధా అభూతన ॥ ౫

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౧౯౬౬ ద్యౌర్వః పితా పృథివీ మాతా సోమో భ్రాతాదితిః స్వసా ।
అదృష్టా విశ్వదృష్టాస్తిష్ఠతేలయతా సు కమ్ ॥ ౬

౧౯౬౭ యే అంస్యా యే అఙ్గ్యాః సూచీకా యే ప్రకఙ్కతాః ।
అదృష్టాః కిం చనేహ వః సర్వే సాకం ని జస్యత ॥ ౭

౧౯౬౮ ఉత్పురస్తాత్సూర్య ఏతి విశ్వదృష్టో అదృష్టహా ।
అదృష్టాన్సర్వాఞ్జమ్భయన్సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః ॥ ౮

౧౯౬౯ ఉదపప్తదసౌ సూర్యః పురు విశ్వాని జూర్వన్ ।
ఆదిత్యః పర్వతేభ్యో విశ్వదృష్టో అదృష్టహా ॥ ౯

౧౯౭౦ సూర్యే విషమా సజామి దృతిం సురావతో గృహే ।
సో చిన్ను న మరాతి నో వయం మరామారే
అస్య యోజనం హరిష్ఠా మధు త్వా మధులా చకార ॥ ౧౦

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౧౯౭౧ ఇయత్తికా శకున్తికా సకా జఘాస తే విషమ్ ।
సో చిన్ను న మరాతి నో వయం మరామారే
అస్య యోజనం హరిష్ఠా మధు త్వా మధులా చకార ॥ ౧౧

౧౯౭౨ త్రిః సప్త విష్పులిఙ్గకా విషస్య పుష్యమక్షన్ ।
తాశ్చిన్ను న మరన్తి నో వయం మరామారే
అస్య యోజనం హరిష్ఠా మధు త్వా మధులా చకార ॥ ౧౨

౧౯౭౩ నవానాం నవతీనాం విషస్య రోపుషీణామ్ ।
సర్వాసామగ్రభం నామారే
అస్య యోజనం హరిష్ఠా మధు త్వా మధులా చకార ॥ ౧౩

౧౯౭౪ త్రిః సప్త మయూర్యః సప్త స్వసారో అగ్రువః ।
తాస్తే విషం వి జభ్రిర ఉదకం కుమ్భినీరివ ॥ ౧౪

౧౯౭౫ ఇయత్తకః కుషుమ్భకస్తకం భినద్మ్యశ్మనా ।
తతో విషం ప్ర వావృతే పరాచీరను సంవతః ॥ ౧౫

౧౯౭౬ కుషుమ్భకస్తదబ్రవీద్గిరేః ప్రవర్తమానకః ।
వృశ్చికస్యారసం విషమరసం వృశ్చిక తే విషమ్ ॥ ౧౬

ఇతి ప్రథమం మణ్డలం సమాప్తమ్



అథ ద్వితీయం మణ్డలమ్

ప్రథమోఽనువాకః

(౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః- ఆఙ్గిరసః శౌనహోత్రో భార్గవో గృత్సమదః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧ పఙ్క్తిః, ౨,౧౫ విరాడ్జగతీ, ౩,౫,౮,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪,౬,౧౧,౧౨,౧౪ భురిక్త్రిష్టుప్, ౭ విరాట్త్రిష్టుప్, ౯ భురిక్పఙ్క్తిః, ౧౩ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౧౬ నిచృజ్జగతీ॥ స్వరః- ౧,౯,౧౩ పఞ్చమః, ౨,౧౫,౧౬ నిషాదః, ౩-౮,౧౦-౧౨,౧౪,౧౬ ధైవతః॥

అథ సప్తదశో వర్గః॥౧౭॥

౧౯౭౭ త్వమగ్నే ద్యుభిస్త్వమాశుశుక్షణిస్త్వమద్భ్యస్త్వమశ్మనస్పరి ।
త్వం వనేభ్యస్త్వమోషధీభ్యస్త్వం నృణాం నృపతే జాయసే శుచిః ॥ ౧

౧౯౭౮ తవాగ్నే హోత్రం తవ పోత్రమృత్వియం తవ నేష్ట్రం త్వమగ్నిదృతాయతః ।
తవ ప్రశాస్త్రం త్వమధ్వరీయసి బ్రహ్మా చాసి గృహపతిశ్చ నో దమే ॥ ౨

౧౯౭౯ త్వమగ్న ఇన్ద్రో వృషభః సతామసి త్వం విష్ణురురుగాయో నమస్యః ।
త్వం బ్రహ్మా రయివిద్ బ్రహ్మణస్పతే త్వం విధర్తః సచసే పురన్ధ్యా ॥ ౩

౧౯౮౦ త్వమగ్నే రాజా వరుణో ధృతవ్రతస్త్వం మిత్రో భవసి దస్మ ఈడ్యః ।
త్వమర్యమా సత్పతిర్యస్య సంభుజం త్వమంశో విదథే దేవ భాజయుః ॥ ౪

౧౯౮౧ త్వమగ్నే త్వష్టా విధతే సువీర్యం తవ గ్నావో మిత్రమహః సజాత్యమ్ ।
త్వమాశుహేమా రరిషే స్వశ్వ్యం త్వం నరాం శర్ధో అసి పురూవసుః ॥ ౫

అథాష్టాదశో వర్గః॥౧౮॥

౧౯౮౨ త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహో దివస్త్వం శర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశిషే ।
త్వం వాతైరరుణైర్యాసి శంగయస్త్వం పూషా విధతః పాసి ను త్మనా ॥ ౬

౧౯౮౩ త్వమగ్నే ద్రవిణోదా అరంకృతే త్వం దేవః సవితా రత్నధా అసి ।
త్వం భగో నృపతే వస్వ ఈశిషే త్వం పాయుర్దమే యస్తేఽవిధత్ ॥ ౭

౧౯౮౪ త్వామగ్నే దమ ఆ విశ్పతిం విశస్త్వాం రాజానం సువిదత్రమృఞ్జతే ।
త్వం విశ్వాని స్వనీక పత్యసే త్వం సహస్రాణి శతా దశ ప్రతి ॥ ౮

౧౯౮౫ త్వామగ్నే పితరమిష్టిభిర్నరస్త్వాం భ్రాత్రాయ శమ్యా తనూరుచమ్ ।
త్వం పుత్రో భవసి యస్తేఽవిధత్ త్వం సఖా సుశేవః పాస్యాధృషః ॥ ౯

౧౯౮౬ త్వమగ్న ఋభురాకే నమస్యస్త్వం వాజస్య క్షుమతో రాయ ఈశిషే ।
త్వం వి భాస్యను దక్షి దావనే త్వం విశిక్షురసి యజ్ఞమాతనిః ॥ ౧౦

అథ ఏకోనవింశో వర్గః॥౧౯॥

౧౯౮౭ త్వమగ్నే అదితిర్దేవ దాశుషే త్వం హోత్రా భారతీ వర్ధసే గిరా ।
త్వమిళా శతహిమాసి దక్షసే త్వం వృత్రహా వసుపతే సరస్వతీ ॥ ౧౧

౧౯౮౮ త్వమగ్నే సుభృత ఉత్తమం వయస్తవ స్పార్హే వర్ణ ఆ సందృశి శ్రియః ।
త్వం వాజః ప్రతరణో బృహన్నసి త్వం రయిర్బహులో విశ్వతస్పృథుః ॥ ౧౨

౧౯౮౯ త్వామగ్న ఆదిత్యాస ఆస్యం త్వాం జిహ్వాం శుచయశ్చక్రిరే కవే ।
త్వాం రాతిషాచో అధ్వరేషు సశ్చిరే త్వే దేవా హవిరదన్త్యాహుతమ్ ॥ ౧౩

౧౯౯౦ త్వే అగ్నే విశ్వే అమృతాసో అద్రుహ ఆసా దేవా హవిరదన్త్యాహుతమ్ ।
త్వయా మర్తాసః స్వదన్త ఆసుతిం త్వం గర్భో వీరుధాం జజ్ఞిషే శుచిః ॥ ౧౪

౧౯౯౧ త్వం తాన్త్సం చ ప్రతి చాసి మజ్మనాఽగ్నే సుజాత ప్ర చ దేవ రిచ్యసే ।
పృక్షో యదత్ర మహినా వి తే భువదను ద్యావాపృథివీ రోదసీ ఉభే ॥ ౧౫

౧౯౯౨ యే స్తోతృభ్యో గోఅగ్రామశ్వపేశసమగ్నే రాతిముపసృజన్తి సూరయః।
అస్మాఞ్చ తాంశ్చ ప్ర హి నేషి వస్య ఆ బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః॥౧౬

(౨) ద్వితీయంసూక్తమ్

ఋషిః-గృత్సమదః శౌనకః॥దేవతా-అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౬,౧౨ విరాడ్జగతీ, ౩,౮,౧౦,౧౧ భురిక్త్రిష్టుప్, ౪ జగతీ, ౫,౭,౯,౧౩ నిచృజ్జగతీ॥స్వరః- ౧,౨,౪-౭ ,౯,౧౨,౧౩ నిషాదః, ౩,౮,౧౦,౧౧ ధైవతః॥

అథ వింశో వర్గః॥౨౦॥

౧౯౯౩ యజ్ఞేన వర్ధత జాతవేదసమగ్నిం యజధ్వం హవిషా తనా గిరా।
సమిధానం సుప్రయసం స్వర్ణరం ద్యుక్షం హోతారం వృజనేషు ధూర్షదమ్॥ ౧

౧౯౯౪ అభి త్వా నక్తీరుషసో వవాశిరేఽగ్నే వత్సం న స్వసరేషు ధేనవః।
దివ ఇవేదరతిర్మానుషా యుగా క్షపో భాసి పురువార సంయతః॥ ౨

౧౯౯౫ తం దేవా బుధ్నే రజసః సుదంససం దివస్పృథివ్యోరరతిం న్యేరిరే।
రథమివ వేద్యం శుక్రశోచిషమగ్నిం మిత్రం న క్షితిషు ప్రశంస్యమ్॥ ౩

౧౯౯౬ తముక్షమాణం రజసి స్వ ఆ దమే చన్ద్రమివ సురుచం హ్వార ఆ దధుః।
పృశ్న్యాః పతరం చితయన్తమక్షభిః పాథో న పాయుం జనసీ ఉభే అను॥౪

౧౯౯౭ స హోతా విశ్వం పరి భూత్వధ్వరం తము హవ్యైర్మనుష ఋఞ్జతే గిరా।
హిరిశిప్రో వృధసానాసు జర్భురద్ద్యౌర్న స్తృభిశ్చితయద్ రోదసీ అను॥౫

అథ ఏకవింశో వర్గః॥౨౧॥

౧౯౯౮ స నో రేవత్ సమిధానః స్వస్తయే సందదస్వాన్రయిమస్మాసు దీదిహి।
ఆ నః కృణుష్వ సువితాయ రోదసీ అగ్నే హవ్యా మనుషో దేవ వీతయే॥౬

౧౯౯౯ దా నో అగ్నే బృహతో దాః సహస్రిణో దురో న వాజం శ్రుత్యా అపా వృధి।
ప్రాచీ ద్యావాపృథివీ బ్రహ్మణా కృధి స్వర్ణ శుక్రముషసో వి దిద్యుతః॥౭

౨౦౦౦ స ఇధాన ఉషసో రామ్యా అను స్వర్ణ దీదేదరుషేణ భానునా।
హోత్రాభిరగ్నిర్మనుషః స్వధ్వరో రాజా విశామతిథిశ్చారురాయవే॥ ౮

౨౦౦౧ ఏవా నో అగ్నే అమృతేషు పూర్వ్య ధీష్పీపాయ బృహద్దివేషు మానుషా।
దుహానా ధేనుర్వృజనేషు కారవే త్మనా శతినం పురురూపమిషణి॥ ౯

౨౦౦౨ వయమగ్నే అర్వతా వా సువీర్యం బ్రహ్మణా వా చితయేమా జనాఀ అతి।
అస్మాకం ద్యుమ్నమధి పఞ్చ కృష్టిషూచ్చా స్వర్ణ శుశుచీత దుష్టరమ్॥ ౧౦

౨౦౦౩ స నో బోధి సహస్య ప్రశంస్యో యస్మిన్ సుజాతా ఇషయన్త సూరయః।
యమగ్నే యజ్ఞముపయన్తి వాజినో నిత్యే తోకే దీదివాంసం స్వే దమే॥౧౧

౨౦౦౪ ఉభయాసో జాతవేదః స్యామ తే స్తోతారో అగ్నే సూరయశ్చ శర్మణి।
వస్వో రాయః పురుశ్చన్ద్రస్య భూయసః ప్రజావతః స్వపత్యస్య శగ్ధి నః॥౧౨

౨౦౦౫ యే స్తోతృభ్యో గోఅగ్రామశ్వపేశసమగ్నే రాతిముపసృజన్తి సూరయః।
అస్మాఞ్చ తాంశ్చ ప్ర హి నేషి వస్య ఆ బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః॥౧౩

(౩) తృతీయంసూక్తమ్

ఋషిః-గృత్సమదః శౌనకః॥దేవతా-అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౨ విరాట్త్రిష్టుప్, ౩,౫,౬ భురిక్త్రిష్టుప్, ౪,౯,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౭ జగతీ, ౮,౧౦ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౬ ,౮-౧౧ ధైవతః ౭ నిషాదః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః॥౨౨॥

౨౦౦౬ సమిద్ధో అగ్నిర్నిహితః పృథివ్యాం ప్రత్యఙ్ విశ్వాని భువనాన్యస్థాత్।
హోతా పావకః ప్రదివః సుమేధా దేవో దేవాన్ యజత్వగ్నిరర్హన్॥ ౧

౨౦౦౭ నరాశంసః ప్రతి ధామాన్యఞ్జన్ తిస్రో దివః ప్రతి మహ్నా స్వర్చిః ।
ఘృతప్రుషా మనసా హవ్యముందన్ మూర్ధన్ యజ్ఞస్య సమనక్తు దేవాన్ ॥ ౨

౨౦౦౮ ఈళితో అగ్నే మనసా నో అర్హన్ దేవాన్ యక్షి మానుషాత్ పూర్వో అద్య ।
స ఆ వహ మరుతాం శర్ధో అచ్యుతమిన్ద్రం నరో బర్హిషదం యజధ్వమ్ ॥ ౩

౨౦౦౯ దేవ బర్హిర్వర్ధమానం సువీరం స్తీర్ణం రాయే సుభరం వేద్యస్యామ్ ।
ఘృతేనాక్తం వసవః సీదతేదం విశ్వే దేవా ఆదిత్యా యజ్ఞియాసః ॥ ౪

౨౦౧౦ వి శ్రయన్తాముర్వియా హూయమానా ద్వారో దేవీః సుప్రాయణా నమోభిః ।
వ్యచస్వతీర్వి ప్రథన్తామజుర్యా వర్ణం పునానా యశసం సువీరమ్ ॥ ౫

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౨౦౧౧ సాధ్వపాంసి సనతా న ఉక్షితే ఉషాసానక్తా వయ్యేవ రణ్వితే ।
తన్తుం తతం సంవయన్తీ సమీచీ యజ్ఞస్య పేశః సుదుఘే పయస్వతీ ॥ ౬

౨౦౧౨ దైవ్యా హోతారా ప్రథమా విదుష్టర ఋజు యక్షతః సమృచా వపుష్టరా ।
దేవాన్ యజన్తావృతుథా సమఞ్జతో నాభా పృథివ్యా అధి సానుషు త్రిషు ॥ ౭

౨౦౧౩ సరస్వతీ సాధయన్తీ ధియం న ఇళా దేవీ భారతీ విశ్వతూర్తిః ।
తిస్రో దేవీః స్వధయా బర్హిరేదమచ్ఛిద్రం పాన్తు శరణం నిషద్య ॥ ౮

౨౦౧౪ పిశఙ్గరూపః సుభరో వయోధాః శ్రుష్టీ వీరో జాయతే దేవకామః ।
ప్రజాం త్వష్టా వి ష్యతు నాభిమస్మే అథా దేవానామప్యేతు పాథః ॥ ౯

౨౦౧౫ వనస్పతిరవసృజన్నుప స్థాదగ్నిర్హవిః సూదయాతి ప్ర ధీభిః ।
త్రిధా సమక్తం నయతు ప్రజానన్ దేవేభ్యో దైవ్యః శమితోప హవ్యమ్ ॥ ౧౦

౨౦౧౬ ఘృతం మిమిక్షే ఘృతమస్య యోనిర్ఘృతే శ్రితో ఘృతమ్వస్య ధామ ।
అనుష్వధమా వహ మాదయస్వ స్వాహాకృతం వృషభ వక్షి హవ్యమ్ ॥ ౧౧

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః- సోమాహుతిర్భార్గవః ॥ దేవతా- అగ్నిః ॥ ఛన్దః- ౧,౮ స్వరాట్పంక్తిః, ౨,౩,౫-౭ ఆర్షీపంక్తిః, ౩ బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్, ౯ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః- ౧-౩,౫-౮ పంచమః, ౪ ఋషభః, ౯ ధైవతః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౨౦౧౭ హువే వః సుద్యోత్మానం సువృక్తిం విశామగ్నిమతిథిం సుప్రయసమ్ ।
మిత్ర ఇవ యో దిధిషాయ్యో భూద్దేవ ఆదేవే జనే జాతవేదాః ॥ ౧

౨౦౧౮ ఇమం విధన్తో అపాం సధస్థే ద్వితాదధుర్భృగవో విక్ష్వాయోః ।
ఏష విశ్వాన్యభ్యస్తు భూమా దేవానామగ్నిరరతిర్జీరాశ్వః ॥ ౨

౨౦౧౯ అగ్నిం దేవాసో మానుషీషు విక్షు ప్రియం ధుః క్షేష్యన్తో న మిత్రమ్ ।
స దీదయదుశతీరూర్మ్యా ఆ దక్షాయ్యో యో దాస్వతే దమ ఆ ॥ ౩

౨౦౨౦ అస్య రణ్వా స్వస్యేవ పుష్టిః సందృష్టిరస్య హియానస్య దక్షోః ।
వి యో భరిభ్రదోషధీషు జిహ్వామత్యో న రథ్యో దోధవీతి వారాన్ ॥ ౪

౨౦౨౧ ఆ యన్మే అభ్వం వనదః పనన్తోశిగ్భ్యో నామిమీత వర్ణమ్ ।
స చిత్రేణ చికితే రంసు భాసా జుజుర్వాఁ యో ముహురా యువా భూత్ ॥ ౫

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౨౦౨౨ ఆ యో వనా తాతృషాణో న భాతి వార్ణ పథా రథ్యేవ స్వానీత్ ।
కృష్ణాధ్వా తపూ రణ్వశ్చికేత ద్యౌరివ స్మయమానో నభోభిః ॥ ౬

౨౦౨౩ స యో వ్యస్థాదభి దక్షదుర్వీం పశుర్నైతి స్వయురగోపాః।
అగ్నిః శోచిష్మాఀ అతసాన్యుష్ణన్ కృష్ణవ్యథిరస్వదయన్న భూమ॥ ౭

౨౦౨౪ నూ తే పూర్వస్యావసో అధీతౌ తృతీయే విదథే మన్మ శంసి।
అస్మే అగ్నే సంయద్వీరం బృహన్తం క్షుమన్తం వాజం స్వపత్యం రయిం దాః॥ ౮

౨౦౨౫ త్వయా యథా గృత్సమదాసో అగ్నే గుహా వన్వన్త ఉపరాఀ అభి ష్యుః।
సువీరాసో అభిమాతిషాహః స్మత్సూరిభ్యో గృణతే తద్వయో ధాః॥ ౯

(౫) పంచమం సూక్తమ్

ఋషిః- సోమాహుతిర్భార్గవః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౬ నిచృదనుష్టుప్, ౨,౪,౫ అనుష్టుప్, ౮ విరాడనుష్టుప్, ౭ భురిగనుష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౬,౮ గాన్ధారః, ౭ ఋషభః॥

అథ షడ్వింశో వర్గః॥౨౬॥

౨౦౨౬ హోతాజనిష్ట చేతనః పితా పితృభ్య ఊతయే।
ప్రయక్షఞ్జేన్యం వసు శకేమ వాజినో యమమ్॥ ౧

౨౦౨౭ ఆ యస్మిన్త్సప్త రశ్మయస్తతా యజ్ఞస్య నేతరి।
మనుష్వద్దైవ్యమష్టమం పోతా విశ్వం తదిన్వతి॥ ౨

౨౦౨౮ దధన్వే వా యదీమను వోచద్బ్రహ్మాణి వేరు తత్।
పరి విశ్వాని కావ్యా నేమిశ్చక్రమివాభవత్॥ ౩

౨౦౨౯ సాకం హి శుచినా శుచిః ప్రశాస్తా క్రతునాజని।
విద్వాఀ అస్య వ్రతా ధ్రువా వయా ఇవాను రోహతే॥ ౪

౨౦౩౦ తా అస్య వర్ణమాయువో నేష్టుః సచన్త ధేనవః।
కువిత్తిసృభ్య ఆ వరం స్వసారో యా ఇదం యయుః॥ ౫

౨౦౩౧ యదీ మాతురుప స్వసా ఘృతం భరన్త్యస్థిత।
తాసామధ్వర్యురాగతౌ యవో వృష్టీవ మోదతే॥ ౬

౨౦౩౨ స్వః స్వాయ ధాయసే కృణుతామృత్విగృత్విజమ్।
స్తోమం యజ్ఞం చాదరం వనేమా రరిమా వయమ్॥ ౭

౨౦౩౩ యథా విద్వాఀ అరం కరద్విశ్వేభ్యో యజతేభ్యః।
అయమగ్నే త్వే అపి యం యజ్ఞం చకృమా వయమ్॥ ౮

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

ఋషిః- సోమాహుతిర్భార్గవః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౫,౮ గాయత్రీ, ౨,౪,౬ నిచృద్గాయత్రీ, ౭ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః- షడ్జః॥

అథ సప్తవింశో వర్గః॥౨౭॥

౨౦౩౪ ఇమాం మే అగ్నే సమిధమిమాముపసదం వనేః। ఇమా ఉ షు శ్రుధీ గిరః॥ ౧

౨౦౩౫ అయా తే అగ్నే విధేమోర్జో నపాదశ్వమిష్టే। ఏనా సూక్తేన సుజాత॥ ౨

౨౦౩౬ తం త్వా గీర్భిర్గిర్వణసం ద్రవిణస్యుం ద్రవిణోదః। సపర్యేమ సపర్యవః॥ ౩

౨౦౩౭ స బోధి సూరిర్మఘవా వసుపతే వసుదావన్। యుయోధ్యస్మద్ద్వేషాంసి॥ ౪

౨౦౩౮ స నో వృష్టిం దివస్పరి స నో వాజమనర్వాణమ్। స నః సహస్రిణీరిషః॥ ౫

౨౦౩౯ ఈళానాయావస్యవే యవిష్ఠ దూత నో గిరా। యజిష్ఠ హోతరా గహి॥ ౬

౨౦౪౦ అన్తర్హ్యగ్న ఈయసే విద్వాఞ్జన్మోభయా కవే। దూతో జన్యేవ మిత్ర్యః॥ ౭

౨౦౪౧ స విద్వాఀ ఆ చ పిప్రయో యక్షి చికిత్వ ఆనుషక్। ఆ చాస్మిన్త్సత్సి బర్హిషి॥ ౮

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషిః- సోమాహుతిర్భార్గవః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౩ నిచృద్గాయత్రీ, ౪ త్రిపాద్గాయత్రీ, ౫ విరాట్ పిపీలికామధ్యా గాయత్రీ, ౬ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః- షడ్జః॥

అథ అష్టావింశో వర్గః॥౨౮॥

౨౦౪౨ శ్రేష్ఠం యవిష్ఠ భారతాఽగ్నే ద్యుమన్తమా భర। వసో పురుస్పృహం రయిమ్॥ ౧

౨౦౪౩ మా నో అరాతిరీశత దేవస్య మర్త్యస్య చ। పర్షి తస్యా ఉత ద్విషః॥ ౨

౨౦౪౪ విశ్వా ఉత త్వయా వయం ధారా ఉదన్యా ఇవ। అతి గాహేమహి ద్విషః॥ ౩

౨౦౪౫ శుచిః పావక వన్ద్యోఽగ్నే బృహద్ వి రోచసే। త్వం ఘృతేభిరాహుతః॥ ౪

౨౦౪౬ త్వం నో అసి భారతాఽగ్నే వశాభిరుక్షభిః। అష్టాపదీభిరాహుతః॥ ౫

౨౦౪౭ ద్ర్వన్నః సర్పిరాసుతిః ప్రత్నో హోతా వరేణ్యః। సహసస్పుత్రో అద్భుతః॥ ౬

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః శౌనకః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧ గాయత్రీ, ౨ నిచృత్పిపీలికామధ్యాగాయత్రీ, ౩,౫ నిచృద్గాయత్రీ, ౪ విరాడ్గాయత్రీ, ౬ నిచృదనుష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౫ షడ్జః, ౬ గాన్ధారః॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః॥౨౯॥

౨౦౪౮ వాజయన్నివ నూ రథాన్ యోగాఁ అగ్నేరుప స్తుహి। యశస్తమస్య మీళ్హుషః॥ ౧

౨౦౪౯ యః సునీథో దదాశుషేఽజుర్యో జరయన్నరిమ్। చారుప్రతీక ఆహుతః॥ ౨

౨౦౫౦ య ఉ శ్రియా దమేష్వా దోషోషసి ప్రశస్యతే। యస్య వ్రతం న మీయతే॥ ౩

౨౦౫౧ ఆ యః స్వర్ణ భానునా చిత్రో విభాత్యర్చిషా। అఞ్జానో అజరైరభి॥ ౪

౨౦౫౨ అత్రిమను స్వరాజ్యమగ్నిముక్థాని వావృధుః। విశ్వా అధి శ్రియో దధే॥ ౫

౨౦౫౩ అగ్నేరిన్ద్రస్య సోమస్య దేవానామూతిభిర్వయమ్।
అరిష్యన్తః సచేమహ్యభి ష్యామ పృతన్యతః॥ ౬

ఇతి ద్వితీయాష్టకే పఞ్చమోఽధ్యాయః

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః శౌనకః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౩ త్రిష్టుప్, ౨ పఙ్క్తిః, ౪ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౫,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౩,౬ ధైవతః, ౨ పఞ్చమః॥

అథ ప్రథమో వర్గః॥౧॥

౨౦౫౪ ని హోతా హోతృషదనే విదానస్త్వేషో దీదివాఁ అసదత్ సుదక్షః।
అదబ్ధవ్రతప్రమతిర్వసిష్ఠః సహస్రంభరః శుచిజిహ్వో అగ్నిః॥ ౧

౨౦౫౫ త్వం దూతస్త్వము నః పరస్పాస్త్వం వస్య ఆ వృషభ ప్రణేతా।
అగ్నే తోకస్య నస్తనే తనూనామప్రయుచ్ఛన్ దీద్యద్ బోధి గోపాః॥ ౨

౨౦౫౬ విధేమ తే పరమే జన్మన్నగ్నే విధేమ స్తోమైరవరే సధస్థే।
యస్మాద్ యోనేరుదారిథా యజే తం ప్ర త్వే హవీంషి జుహురే సమిద్ధే॥ ౩

౨౦౫౭ అగ్నే యజస్వ హవిషా యజీయాఞ్ఛ్రుష్టీ దేష్ణమభి గృణీహి రాధః।
త్వం హ్యసి రయిపతీ రయీణాం త్వం శుక్రస్య వచసో మనోతా॥ ౪

౨౦౫౮ ఉభయం తే న క్షీయతే వసవ్యం దివేదివే జాయమానస్య దస్మ।
కృధి క్షుమన్తం జరితారమగ్నే కృధి పతిం స్వపత్యస్య రాయః॥ ౫

౨౦౫౯ సైనానీకేన సువిదత్రో అస్మే యష్టా దేవాఁ ఆయజిష్ఠః స్వస్తి।
అదబ్ధో గోపా ఉత నః పరస్పా అగ్నే ద్యుమదుత రేవద్ దిదీహి॥ ౬

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషి- గృత్సమదః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౬ విరాట్త్రిష్టుప్, ౩ త్రిష్టుప్, ౪ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫ పంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౪,౬ ధైవతః, ౫ పంచమః॥

అథద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౨౦౬౦ జోహూత్రో అగ్నిః ప్రథమః పితేవేళస్పదే మనుషా యత్ సమిద్ధః।
శ్రియం వసానో అమృతో విచేతా మర్మృజేన్యః శ్రవస్యుః స వాజీ॥ ౧

౨౦౬౧ శ్రూయా అగ్నిశ్చిత్రభానుర్హవం మే విశ్వాభిర్గీర్భిరమృతో విచేతాః।
శ్యావా రథం వహతో రోహితా వోతారుషాహ చక్రే విభృత్రః॥ ౨

౨౦౬౨ ఉత్తానాయామజనయన్ సుషూతం భువదగ్నిః పురుపేశాసు గర్భః।
శిరిణాయాం చిదక్తునా మహోభిరపరీవృతో వసతి ప్రచేతాః॥ ౩

౨౦౬౩ జిఘర్మ్యగ్నిం హవిషా ఘృతేన ప్రతిక్షియన్తం భువనాని విశ్వా।
పృథుం తిరశ్చా వయసా బృహన్తం వ్యచిష్ఠమన్నై రభసం దృశానమ్॥ ౪

౨౦౬౪ ఆ విశ్వతః ప్రత్యఞ్చం జిఘర్మ్యరక్షసా మనసా తజ్జుషేత।
మర్యశ్రీః స్పృహయద్వర్ణో అగ్నిర్నాభిమృశే తన్వా జర్భురాణః॥ ౫

౨౦౬౫ జ్ఞేయా భాగం సహసానో వరేణ త్వాదూతాసో మనువద్ వదేమ।
అనూనమగ్నిం జుహ్వా వచస్యా మధుపృచం ధనసా జోహవీమి॥ ౬

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషి- గృత్సమదః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౮,౧౦,౧౩,౧౯,౨౦ పంక్తిః, ౨,౯ భురిక్పంక్తిః ౩,౪,౬,౧౧,౧౨,౧౪,౧౮ నిచృత్పంక్తిః ౫ స్వరాడ్బృహతీ ౭ విరాట్పంక్తిః, ౧౫ బృహతీ, ౧౬, ౧౭ భురిగ్బృహతీ, ౨౧ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౪,౬-౧౪,౧౮-౨౦ పంచమః, ౫,౧౫-౧౭ మధ్యమః, ౨౧ ధైవతః॥

అథతృతీయో వర్గః॥౩॥

౨౦౬౬ శ్రుధీ హవమిన్ద్ర మా రిషణ్యః స్యామ తే దావనే వసూనామ్।
ఇమా హి త్వామూర్జో వర్ధయన్తి వసూయవః సిన్ధవో న క్షరన్తః॥ ౧

౨౦౬౭ సృజో మహీరిన్ద్ర యా అపిన్వః పరిష్ఠితా అహినా శూర పూర్వీః।
అమర్త్యం చిద్ దాసం మన్యమానమవాభినదుక్థైర్వావృధానః॥ ౨

౨౦౬౮ ఉక్థేష్విన్ను శూర యేషు చాకన్ స్తోమేష్విన్ద్ర రుద్రియేషు చ।
తుభ్యేదేతా యాసు మన్దసానః ప్ర వాయవే సిస్రతే న శుభ్రాః॥ ౩

౨౦౬౯ శుభ్రం ను తే శుష్మం వర్ధయన్తః శుభ్రం వజ్రం బాహ్వోర్దధానాః।
శుభ్రస్త్వమిన్ద్ర వావృధానో అస్మే దాసీర్విశః సూర్యేణ సహ్యాః॥ ౪

౨౦౭౦ గుహా హితం గుహ్యం గూళ్హమప్స్వపీవృతం మాయినం క్షియన్తమ్।
ఉతో అపో ద్యాం తస్తభ్వాంసమహన్నహిం శూర వీర్యేణ॥ ౫

అథచతుర్థో వర్గః॥౪॥

౨౦౭౧ స్తవా ను త ఇన్ద్ర పూర్వ్యా మహాన్యుత స్తవామ నూతనా కృతాని।
స్తవా వజ్రం బాహ్వోరుశన్తం స్తవా హరీ సూర్యస్య కేతూ॥ ౬

౨౦౭౨ హరీ ను త ఇన్ద్ర వాజయన్తా ఘృతశ్చుతం స్వారమస్వార్ష్టామ్।
వి సమనా భూమిరప్రథిష్టారంస్త పర్వతశ్చిత్ సరిష్యన్॥ ౭

౨౦౭౩ ని పర్వతః సాద్యప్రయుచ్ఛన్ సం మాతృభిర్వావశానో అక్రాన్।
దూరే పారే వాణీం వర్ధయన్త ఇన్ద్రేషితాం ధమనిం పప్రథన్ ని॥ ౮

౨౦౭౪ ఇన్ద్రో మహాం సిన్ధుమాశయానం మాయావినం వృత్రమస్ఫురన్నిః।
అరేజేతాం రోదసీ భియానే కనిక్రదతో వృష్ణో అస్య వజ్రాత్॥ ౯

౨౦౭౫ అరోరవీద్ వృష్ణో అస్య వజ్రోఽమానుషం యన్మానుషో నిజూర్వాత్।
ని మాయినో దానవస్య మాయా అపాదయత్ పపివాన్ సుతస్య॥ ౧౦

అథపఞ్చమోవర్గః॥౫॥

౨౦౭౬ పిబాపిబేదిన్ద్ర శూర సోమం మన్దన్తు త్వా మన్దినః సుతాసః।
పృణన్తస్తే కుక్షీ వర్ధయన్త్విత్థా సుతః పౌర ఇన్ద్రమావ॥ ౧౧

౨౦౭౭ త్వే ఇన్ద్రాప్యభూమ విప్రా ధియం వనేమ ఋతయా సపన్తః।
అవస్యవో ధీమహి ప్రశస్తిం సద్యస్తే రాయో దావనే స్యామ॥ ౧౨

౨౦౭౮ స్యామ తే త ఇన్ద్ర యే త ఊతీ అవస్యవ ఊర్జం వర్ధయన్తః।
శుష్మిన్తమం యం చాకనామ దేవాఽస్మే రయిం రాసి వీరవన్తమ్॥ ౧౩

౨౦౭౯ రాసి క్షయం రాసి మిత్రమస్మే రాసి శర్ధ ఇన్ద్ర మారుతం నః।
సజోషసో యే చ మన్దసానాః ప్ర వాయవః పాన్త్యగ్రణీతిమ్॥ ౧౪

౨౦౮౦ వ్యన్త్విన్ను యేషు మన్దసానస్తృపత్ సోమం పాహి ద్రహ్యదిన్ద్ర।
అస్మాన్ సు పృత్స్వా తరుత్రాఽవర్ధయో ద్యాం బృహద్భిరర్కైః॥ ౧౫

అథషష్ఠోవర్గః॥౬॥

౨౦౮౧ బృహన్త ఇన్ను యే తే తరుత్రోక్థేభిర్వా సుమ్నమావివాసాన్।
స్తృణానాసో బర్హిః పస్త్యావత్ త్వోతా ఇదిన్ద్ర వాజమగ్మన్॥ ౧౬

౨౦౮౨ ఉగ్రేష్విన్ను శూర మన్దసానస్త్రికద్రుకేషు పాహి సోమమిన్ద్ర।
ప్రదోధువచ్ఛ్మశ్రుషు ప్రీణానో యాహి హరిభ్యాం సుతస్య పీతిమ్॥ ౧౭

౨౦౮౩ ధిష్వా శవః శూర యేన వృత్రమవాభినద్ దానుమౌర్ణవాభమ్।
అపావృణోర్జ్యోతిరార్యాయ ని సవ్యతః సాది దస్యురిన్ద్ర॥ ౧౮

౨౦౮౪ సనేమ యే త ఊతిభిస్తరన్తో విశ్వాః స్పృధ ఆర్యేణ దస్యూన్।
అస్మభ్యం తత్ త్వాష్ట్రం విశ్వరూపమరన్ధయః సాఖ్యస్య త్రితాయ॥ ౧౯

౨౦౮౫ అస్య సువానస్య మన్దినస్త్రితస్య న్యర్బుదం వావృధానో అస్తః।
అవర్తయత్ సూర్యో న చక్రం భినద్ వలమిన్ద్రో అఙ్గిరస్వాన్॥ ౨౦

౨౦౮౬ నూనం సా తే ప్రతి వరం జరిత్రే దుహీయదిన్ద్ర దక్షిణా మఘోనీ।
శిక్షా స్తోతృభ్యో మాతి ధగ్భగో నో బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౨౧

ద్వితీయోఽనువాకః (౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋషిః-గృత్సమదః॥ దేవతా-ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧-౫,౧౨-౧౫ త్రిష్టుప్ ౬-౮,౧౦,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౯ భురిక్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథసప్తమోవర్గః॥౭॥

౨౦౮౭ యో జాత ఏవ ప్రథమో మనస్వాన్ దేవో దేవాన్ క్రతునా పర్యభూషత్।
యస్య శుష్మాద్ రోదసీ అభ్యసేతాం నృమ్ణస్య మహ్నా స జనాస ఇన్ద్రః॥ ౧

౨౦౮౮ యః పృథివీం వ్యథమానామదృంహద్ యః పర్వతాన్ ప్రకుపితాఁ అరమ్ణాత్।
యో అన్తరిక్షం విమమే వరీయో యో ద్యామస్తభ్నాత్ స జనాస ఇన్ద్రః॥ ౨

౨౦౮౯ యో హత్వాహిమరిణాత్ సప్త సిన్ధూన్ యో గా ఉదాజదపధా వలస్య।
యో అశ్మనోరన్తరగ్నిం జజాన సంవృక్ సమత్సు స జనాస ఇన్ద్రః॥ ౩

౨౦౯౦ యేనేమా విశ్వా చ్యవనా కృతాని యో దాసం వర్ణమధరం గుహాకః।
శ్వఘ్నీవ యో జిగీవాఁ లక్షమాదదర్యః పుష్టాని స జనాస ఇన్ద్రః॥ ౪

౨౦౯౧ యం స్మా పృచ్ఛన్తి కుహ సేతి ఘోరముతేమాహుర్నైషో అస్తీత్యేనమ్।
సో అర్యః పుష్టీర్విజ ఇవా మినాతి శ్రదస్మై ధత్త స జనాస ఇన్ద్రః॥ ౫

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౨౦౯౨ యో రధ్రస్య చోదితా యః కృశస్య యో బ్రహ్మణో నాధమానస్య కీరేః ।
యుక్తగ్రావ్ణో యోఽవితా సుశిప్రః సుతసోమస్య స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ౬

౨౦౯౩ యస్యాశ్వాసః ప్రదిశి యస్య గావో యస్య గ్రామా యస్య విశ్వే రథాసః ।
యః సూర్యం య ఉషసం జజాన యో అపాం నేతా స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ౭

౨౦౯౪ యం క్రన్దసీ సంయతీ విహ్వయేతే పరేఽవర ఉభయా అమిత్రాః ।
సమానం చిద్ రథమాతస్థివాంసా నానా హవేతే స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ౮

౨౦౯౫ యస్మాన్న ఋతే విజయన్తే జనాసో యం యుధ్యమానా అవసే హవన్తే ।
యో విశ్వస్య ప్రతిమానం బభూవ యో అచ్యుతచ్యుత్ స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ౯

౨౦౯౬ యః శశ్వతో మహ్యేనో దధానానమన్యమానాఞ్ఛర్వా జఘాన ।
యః శర్ధతే నానుదదాతి శృధ్యాం యో దస్యోర్హన్తా స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ౧౦

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౨౦౯౭ యః శమ్బరం పర్వతేషు క్షియన్తం చత్వారింశ్యాం శరద్యన్వవిన్దత్ ।
ఓజాయమానం యో అహిం జఘాన దానుం శయానం స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ౧౧

౨౦౯౮ యః సప్తరశ్మిర్వృషభస్తువిష్మానవాసృజత్ సర్తవే సప్త సిన్ధూన్ ।
యో రౌహిణమస్ఫురద్ వజ్రబాహుర్ద్యామారోహన్తం స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ౧౨

౨౦౯౯ ద్యావా చిదస్మై పృథివీ నమేతే శుష్మాచ్చిదస్య పర్వతా భయన్తే ।
యః సోమపా నిచితో వజ్రబాహుర్యో వజ్రహస్తః స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ౧౩

౨౧౦౦ యః సున్వన్తమవతి యః పచన్తం యః శంసన్తం యః శశమానమూతీ ।
యస్య బ్రహ్మ వర్ధనం యస్య సోమో యస్యేదం రాధః స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ౧౪

౨౧౦౧ యః సున్వతే పచతే దుధ్ర ఆ చిద్ వాజం దర్దర్షి స కిలాసి సత్యః ।
వయం త ఇన్ద్ర విశ్వహ ప్రియాసః సువీరాసో విదథమా వదేమ ॥ ౧౫

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧-౩,౧౦-౧౨ భురిక్త్రిష్టుప్, ౪ నిచృజ్జగతీ, ౫,౬ విరాడ్జగతీ, ౭,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౯,౧౩ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౩,౭-౧౩ ధైవతః, ౪-౬ నిషాదః॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౨౧౦౨ ఋతుర్జనిత్రీ తస్యా అపస్పరి మక్షూ జాత ఆవిశద్ యాసు వర్ధతే ।
తదాహనా అభవత్ పిప్యుషీ పయోఽంశోః పీయూషం ప్రథమం తదుక్థ్యమ్ ॥ ౧

౨౧౦౩ సధ్రీమా యన్తి పరి బిభ్రతీః పయో విశ్వప్స్న్యాయ ప్ర భరన్త భోజనమ్ ।
సమానో అధ్వా ప్రవతామనుష్యదే యస్తాకృణోః ప్రథమం సాస్యుక్థ్యః ॥ ౨

౨౧౦౪ అన్వేకో వదతి యద్ దదాతి తద్ రూపా మినన్ తదపా ఏక ఈయతే ।
విశ్వా ఏకస్య వినుదస్తితిక్షతే యస్తాకృణోః ప్రథమం సాస్యుక్థ్యః ॥ ౩

౨౧౦౫ ప్రజాభ్యః పుష్టిం విభజన్త ఆసతే రయిమివ పృష్ఠం ప్రభవన్తమాయతే ।
అసిన్వన్ దంష్ట్రైః పితురత్తి భోజనం యస్తాకృణోః ప్రథమం సాస్యుక్థ్యః ॥ ౪

౨౧౦౬ అధాకృణోః పృథివీం సన్దృశే దివే యో ధౌతీనామహిహన్నారిణక్ పథః ।
తం త్వా స్తోమేభిరుదభిర్న వాజినం దేవం దేవా అజనన్ సాస్యుక్థ్యః ॥ ౫

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౨౧౦౭ యో భోజనం చ దయసే చ వర్ధనమార్ద్రాదా శుష్కం మధుమద్ దుదోహిథ ।
స శేవధిం ని దధిషే వివస్వతి విశ్వస్యైక ఈశిషే సాస్యుక్థ్యః ॥ ౬

౨౧౦౮ యః పుష్పిణీశ్చ ప్రస్వశ్చ ధర్మణాధి దానే వ్యవనీరధారయః ।
యశ్చాసమా అజనో దిద్యుతో దివ ఉరురూర్వాఁ అభితః సాస్యుక్థ్యః ॥౭

౨౧౦౯ యో నార్మరం సహవసుం నిహన్తవే పృక్షాయ చ దాసవేశాయ చావహః ।
ఊర్జయన్త్యా అపరివిష్టమాస్యముతైవాద్య పురుకృత్ సాస్యుక్థ్యః ॥ ౮

౨౧౧౦ శతం వా యస్య దశ సాకమాద్య ఏకస్య శ్రుష్టౌ యద్ధ చోదమావిథ ।
అరజ్జౌ దస్యూన్ సమునబ్దభీతయే సుప్రావ్యో అభవః సాస్యుక్థ్యః ॥ ౯

౨౧౧౧ విశ్వేదను రోధనా అస్య పౌంస్యం దదురస్మై దధిరే కృత్నవే ధనమ్ ।
షళస్తభ్నా విష్టిరః పఞ్చ సన్దృశః పరి పరో అభవః సాస్యుక్థ్యః ॥ ౧౦

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౨౧౧౨ సుప్రవాచనం తవ వీర వీర్యం యదేకేన క్రతునా విన్దసే వసు ।
జాతూష్ఠిరస్య ప్ర వయః సహస్వతో యా చకర్థ సేన్ద్ర విశ్వాస్యుక్థ్యః ॥ ౧౧

౨౧౧౩ అరమయః సరపసస్తరాయ కం తుర్వీతయే చ వయ్యాయ చ స్రుతిమ్ ।
నీచా సన్తముదనయః పరావృజం ప్రాన్ధం శ్రోణం శ్రవయన్ సాస్యుక్థ్యః ॥ ౧౨

౨౧౧౪ అస్మభ్యం తద్వసో దానాయ రాధః సమర్థయస్వ బహు తే వసవ్యమ్ ।
ఇన్ద్ర యచ్చిత్రం శ్రవస్యా అను ద్యూన్ బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః ॥ ౧౩

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః దేవతా - ఇన్ద్రః । ఛన్దః- ౧,౩,౪,౯,౧౦,౧౨ త్రిష్టుప్, ౨,౬,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫ నిచృత్పఙ్క్తిః, ౭ విరాట్త్రిష్టుప్, ౧౧ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః ౧-౪,౬-౧౦,౧౨ ధైవతః, ౫,౧౧ పఞ్చమః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౨౧౧౫ అధ్వర్యవో భరతేన్ద్రాయ సోమమామత్రేభిః సిఞ్చతా మద్యమన్ధః ।
కామీ హి వీరః సదమస్య పీతిం జుహోత వృష్ణే తదిదేష వష్టి ॥ ౧

౨౧౧౬ అధ్వర్యవో యో అపో వవ్రివాంసం వృత్రం జఘానాశన్యేవ వృక్షమ్ ।
తస్మా ఏతం భరత తద్వశాయఁ ఏష ఇన్ద్రో అర్హతి పీతిమస్య ॥ ౨

౨౧౧౭ అధ్వర్యవో యో దృభీకం జఘాన యో గా ఉదాజదప హి వలం వః ।
తస్మా ఏతమన్తరిక్షే న వాతమిన్ద్రం సోమైరోర్ణుత జూర్న వస్త్రైః ॥ ౩

౨౧౧౮ అధ్వర్యవో య ఉరణం జఘాన నవ చఖ్వాంసం నవతిం చ బాహూన్ ।
యో అర్బుదమవ నీచా బబాధే తమిన్ద్రం సోమస్య భృథే హినోత ॥ ౪

౨౧౧౯ అధ్వర్యవో యః స్వశ్నం జఘాన యః శుష్ణమశుషం యో వ్యంసమ్ ।
యః పిప్రుం నముచిం యో రుధిక్రాం తస్మా ఇన్ద్రాయాన్ధసో జుహోత ॥ ౫

౨౧౨౦ అధ్వర్యవో యః శతం శమ్బరస్య పురో బిభేదాశ్మనేవ పూర్వీః ।
యో వర్చినః శతమిన్ద్రః సహస్రమపావపద్ భరతా సోమమస్మై ॥ ౬

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౨౧౨౧ అధ్వర్యవో యః శతమా సహస్రం భూమ్యా ఉపస్థేఽవపజ్జఘన్వాన్ ।
కుత్సస్యాయోరతిథిగ్వస్య వీరాన్ న్యావృణగ్ భరతా సోమమస్మై ॥ ౭

౨౧౨౨ అధ్వర్యవో యన్నరః కామయాధ్వే శ్రుష్టీ వహన్తో నశథా తదిన్ద్రే ।
గభస్తిపూతం భరత శ్రుతాయేన్ద్రాయ సోమం యజ్యవో జుహోత ॥ ౮

౨౧౨౩ అధ్వర్యవః కర్తనా శ్రుష్టిమస్మై వనే నిపూతం వన ఉన్నయధ్వమ్ ।
జుషాణో హస్త్యమభి వావశే వ ఇన్ద్రాయ సోమం మదిరం జుహోత ॥ ౯

౨౧౨౪ అధ్వర్యవః పయసోధర్యథా గోః సోమేభిరీం పృణతా భోజమిన్ద్రమ్।
వేదాహమస్య నిభృతం మ ఏతద్ దిత్సన్తం భూయో యజతశ్చికేత॥ ౧౦

౨౧౨౫ అధ్వర్యవో యో దివ్యస్య వస్వో యః పార్థివస్య క్షమ్యస్య రాజా।
తమూర్దరం న పృణతా యవేనేన్ద్రం సోమేభిస్తదపో వో అస్తు॥ ౧౧

౨౧౨౬ అస్మభ్యం తద్ వసో దానాయ రాధః సమర్థయస్వ బహు తే వసవ్యమ్।
ఇన్ద్ర యచ్చిత్రం శ్రవస్యా అను ద్యూన్ బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౧౨

(౧౫) పఞ్చదశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧ భురిక్పఙ్క్తిః, ౨,౪-౬,౯,౧౦ త్రిష్టుప్, ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౭ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౮ విరాట్ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౭ పఞ్చమః, ౨-౬, ౮-౧౦ ధైవతః॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః॥౧౫॥

౨౧౨౭ ప్ర ఘా న్వస్య మహతో మహాని సత్యా సత్యస్య కరణాని వోచమ్।
త్రికద్రుకేష్వపిబత్ సుతస్యాస్య మదే అహిమిన్ద్రో జఘాన॥ ౧

౨౧౨౮ అవంశే ద్యామస్తభాయద్ బృహన్తమా రోదసీ అపృణదన్తరిక్షమ్।
స ధారయత్ పృథివీం పప్రథచ్చ సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార॥ ౨

౨౧౨౯ సద్మేవ ప్రాచో వి మిమాయ మానైర్వజ్రేణ ఖాన్యతృణన్నదీనామ్।
వృథాసృజత్ పథిభిర్దీర్ఘయాథైః సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార॥ ౩

౨౧౩౦ స ప్రవోళ్హౄన్ పరిగత్యా దభీతేర్విశ్వమధాగాయుధమిద్ధే అగ్నౌ।
సం గోభిరశ్వైరసృజద్ రథేభిః సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార॥ ౪

౨౧౩౧ స ఈం మహీం ధునిమేతోరరమ్ణాత్ సో అస్నాతౄనపారయత్ స్వస్తి।
త ఉత్స్నాయ రయిమభి ప్ర తస్థుః సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార॥ ౫

అథ షోడశో వర్గః॥౧౬॥

౨౧౩౨ సోదఞ్చం సిన్ధుమరిణాన్మహిత్వా వజ్రేణాన ఉషసః సం పిపేష।
అజవసో జవినీభిర్వివృశ్చన్ సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార॥ ౬

౨౧౩౩ స విద్వాఀ అపగోహం కనీనామావిర్భవన్నుదతిష్ఠత్ పరావృక్।
ప్రతి శ్రోణః స్థాద్ వ్యనగచష్ట సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార॥ ౭

౨౧౩౪ భినద్ వలమఙ్గిరోభిర్గృణానో వి పర్వతస్య దృంహితాన్యైరత్।
రిణగ్రోధాంసి కృత్రిమాణ్యేషాం సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార॥ ౮

౨౧౩౫ స్వప్నేనాభ్యుప్యా చుమురిం ధునిం చ జఘన్థ దస్యుం ప్ర దభీతిమావః।
రమ్భీ చిదత్ర వివిదే హిరణ్యం సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార॥ ౯

౨౧౩౬ నూనం సా తే ప్రతి వరం జరిత్రే దుహీయదిన్ద్ర దక్షిణా మఘోనీ।
శిక్షా స్తోతృభ్యో మాతి ధగ్భగో నో బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౧౦

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౭ జగతీ, ౨ భురిక్త్రిష్టుప్, ౩ విరాడ్జగతీ, ౪-౬,౮ నిచృజ్జగతీ, ౯ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౩-౮ నిషాదః, ౨,౯ ధైవతః॥

అథ సప్తదశో వర్గః॥ ౧౭ ॥

౨౧౩౭ ప్ర వః సతాం జ్యేష్ఠతమాయ సుష్టుతిమగ్నావివ సమిధానే హవిర్భరే।
ఇన్ద్రమజుర్యం జరయన్తముక్షితం సనాద్ యువానమవసే హవామహే॥ ౧

౨౧౩౮ యస్మాదిన్ద్రాద్ బృహతః కిం చనేమృతే విశ్వాన్యస్మిన్ సమ్భృతాధి వీర్యా।
జఠరే సోమం తన్వీ౩ సహో మహో హస్తే వజ్రం భరతి శీర్షణి క్రతుమ్॥ ౨

౨౧౩౯ న క్షోణీభ్యాం పరిభ్వే త ఇన్ద్రియం న సముద్రైః పర్వతైరిన్ద్ర తే రథః।
న తే వజ్రమన్వశ్నోతి కశ్చన యదాశుభిః పతసి యోజనా పురు॥ ౩

౨౧౪౦ విశ్వే హ్యస్మై యజతాయ ధృష్ణవే క్రతుం భరన్తి వృషభాయ సశ్చతే।
వృషా యజస్వ హవిషా విదుష్టరః పిబేన్ద్ర సోమం వృషభేణ భానునా॥ ౪

౨౧౪౧ వృష్ణః కోశః పవతే మధ్వ ఊర్మిర్వృషభాన్నాయ వృషభాయ పాతవే।
వృషణాధ్వర్యూ వృషభాసో అద్రయో వృషణం సోమం వృషభాయ సుష్వతి॥ ౫

౨౧౪౨ వృషా తే వజ్ర ఉత తే వృషా రథో వృషణా హరీ వృషభాణ్యాయుధా।
వృష్ణో మదస్య వృషభ త్వమీశిష ఇన్ద్ర సోమస్య వృషభస్య తృప్ణుహి॥ ౬

౨౧౪౩ ప్ర తే నావం న సమనే వచస్యువం బ్రహ్మణా యామి సవనేషు దాధృషిః।
కువిన్నో అస్య వచసో నిబోధిషదిన్ద్రముత్సం న వసునః సిచామహే॥ ౭

౨౧౪౪ పురా సమ్బాధాదభ్యా వవృత్స్వ నో ధేనుర్న వత్సం యవసస్య పిప్యుషీ।
సకృత్సు తే సుమతిభిః శతక్రతో సం పత్నీభిర్న వృషణో నసీమహి॥ ౮

౨౧౪౫ నూనం సా తే ప్రతి వరం జరిత్రే దుహీయదిన్ద్ర దక్షిణా మఘోనీ।
శిక్షా స్తోతృభ్యో మాతి ధగ్భగో నో బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౯

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౫,౬ విరాడ్జగతీ, ౨,౪ నిచృజ్జగతీ, ౩,౭ భురిక్త్రిష్టుప్, ౮ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౯ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౪-౬ నిషాదః, ౩,౭,౯ ధైవతః, ౮ పఞ్చమః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః॥౧౯॥

౨౧౪౬ తదస్మై నవ్యమఙ్గిరస్వదర్చత శుష్మా యదస్య ప్రత్నథోదీరతే।
విశ్వా యద్గోత్రా సహసా పరీవృతా మదే సోమస్య దృంహితాన్యైరయత్॥ ౧

౨౧౪౭ స భూతు యో హ ప్రథమాయ ధాయస ఓజో మిమానో మహిమానమాతిరత్।
శూరో యో యుత్సు తన్వం పరివ్యత శీర్షణి ద్యాం మహినా ప్రత్యముఞ్చత॥ ౨

౨౧౪౮ అధాకృణోః ప్రథమం వీర్యం మహద్యదస్యాగ్రే బ్రహ్మణా శుష్మమైరయః।
రథేష్ఠేన హర్యశ్వేన విచ్యుతాః ప్ర జీరయః సిస్రతే సధ్ర్యక్పృథక్॥ ౩

౨౧౪౯ అధా యో విశ్వా భువనాభి మజ్మనేశానకృత్ప్రవయా అభ్యవర్ధత।
ఆద్రోదసీ జ్యోతిషా వహ్నిరాతనోత్సీవ్యన్తమాంసి దుధితా సమవ్యయత్॥ ౪

౨౧౫౦ స ప్రాచీనాన్పర్వతాన్దృంహదోజసాధరాచీనమకృణోదపామపః।
అధారయత్పృథివీం విశ్వధాయసమస్తభ్నాన్మాయయా ద్యామవస్రసః॥ ౫

అథ వింశో వర్గః॥౨౦॥

౨౧౫౧ సాస్మా అరం బాహుభ్యాం యం పితాకృణోద్విశ్వస్మాదా జనుషో వేదసస్పరి।
యేనా పృథివ్యాం ని క్రివిం శయధ్యై వజ్రేణ హత్వ్యవృణక్తువిష్వణిః॥ ౬

౨౧౫౨ అమాజూరివ పిత్రోః సచా సతీ సమానాదా సదసస్త్వామియే భగమ్।
కృధి ప్రకేతముప మాస్యా భర దద్ధి భాగం తన్వో౩ యేన మామహః॥ ౭

౨౧౫౩ భోజం త్వామిన్ద్ర వయం హువేమ దదిష్ట్వమిన్ద్రాపాంసి వాజాన్।
అవిడ్ఢీన్ద్ర చిత్రయా న ఊతీ కృధి వృషన్నిన్ద్ర వస్యసో నః॥ ౮

౨౧౫౪ నూనం సా తే ప్రతి వరం జరిత్రే దుహీయదిన్ద్ర దక్షిణా మఘోనీ।

శిక్షా స్తోతృభ్యో మాతి ధగ్భగో నో బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౯

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧ పఙ్క్తిః, ౨,౩,౯ త్రిష్టుప్, ౪,౮ భురిక్పఙ్క్తిః, ౫,౬ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౭ నిచృత్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧,౪-౮ పఞ్చమః, ౨,౩,౯ ధైవతః॥

అథ ఏకవింశో వర్గః॥౨౧॥

౨౧౫౫ ప్రాతా రథో నవో యోజి సస్నిశ్చతుర్యుగస్త్రికశః సప్తరశ్మిః।
దశారిత్రో మనుష్యః స్వర్షాః స ఇష్టిభిర్మతిభీ రంహ్యో భూత్॥ ౧

౨౧౫౬ సాస్మా అరం ప్రథమం స ద్వితీయముతో తృతీయం మనుషః స హోతా।
అన్యస్యా గర్భమన్య ఊ జనన్త సో అన్యేభిః సచతే జేన్యో వృషా॥ ౨

౨౧౫౭ హరీ ను కం రథ ఇన్ద్రస్య యోజమాయై సూక్తేన వచసా నవేన।
మో షు త్వామత్ర బహవో హి విప్రా ని రీరమన్యజమానాసో అన్యే॥ ౩

౨౧౫౮ ఆ ద్వాభ్యాం హరిభ్యామిన్ద్ర యాహ్యా చతుర్భిరా షడ్భిర్హూయమానః।
ఆష్టాభిర్దశభిః సోమపేయమయం సుతః సుమఖ మా మృధస్కః॥ ౪

౨౧౫౯ ఆ వింశత్యా త్రింశతా యాహ్యర్వాఙా చత్వారింశతా హరిభిర్యుజానః।
ఆ పఞ్చాశతా సురథేభిరిన్ద్రా షష్ట్యా సప్తత్యా సోమపేయమ్॥ ౫

౨౧౬౦ ఆశీత్యా నవత్యా యాహ్యర్వాఙా శతేన హరిభిరుహ్యమానః।
అయం హి తే శునహోత్రేషు సోమ ఇన్ద్ర త్వాయా పరిషిక్తో మదాయ॥ ౬

౨౧౬౧ మమ బ్రహ్మేన్ద్ర యాహ్యచ్ఛా విశ్వా హరీ ధురి ధిష్వా రథస్య।
పురుత్రా హి విహవ్యో బభూథాస్మిఞ్ఛూర సవనే మాదయస్వ॥ ౭

౨౧౬౨ న మ ఇన్ద్రేణ సఖ్యం వి యోషదస్మభ్యమస్య దక్షిణా దుహీత।
ఉప జ్యేష్ఠే వరూథే గభస్తౌ ప్రాయేప్రాయే జిగీవాంసః స్యామ॥ ౮

౨౧౬౩ నూనం సా తే ప్రతి వరం జరిత్రే దుహీయదిన్ద్ర దక్షిణా మఘోనీ।
శిక్షా స్తోతృభ్యో మాతి ధగ్భగో నో బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౯

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౬,౮ విరాట్త్రిష్టుప్, ౩ పఙ్క్తిః, ౪,౭ భురిక్పఙ్క్తిః, ౫ నిచృత్పఙ్క్తిః, ౯ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౩-౫,౭ పఞ్చమః, ౬,౮,౯ ధైవతః॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః॥౨౩॥

౨౧౬౪ అపాయ్యస్యాన్ధసో మదాయ మనీషిణః సువానస్య ప్రయసః।
యస్మిన్నిన్ద్రః ప్రదివి వావృధాన ఓకో దధే బ్రహ్మణ్యన్తశ్చ నరః॥ ౧

౨౧౬౫ అస్య మన్దానో మధ్వో వజ్రహస్తోఽహిమిన్ద్రో అర్ణోవృతం వి వృశ్చత్।
ప్ర యద్వయో న స్వసరాణ్యచ్ఛా ప్రయాంసి చ నదీనాం చక్రమన్త॥ ౨

౨౧౬౬ స మాహిన ఇన్ద్రో అర్ణో అపాం ప్రైరయదహిహాచ్ఛా సముద్రమ్।
అజనయత్సూర్యం విదద్గా అక్తునాహ్నాం వయునాని సాధత్॥ ౩

౨౧౬౭ సో అప్రతీని మనవే పురూణీన్ద్రో దాశద్దాశుషే హన్తి వృత్రమ్।
సద్యో యో నృభ్యో అతసాయ్యో భూత్పస్పృధానేభ్యః సూర్యస్య సాతౌ॥ ౪

౨౧౬౮ స సున్వత ఇన్ద్రః సూర్యమా దేవో రిణఙ్మర్త్యాయ స్తవాన్।

ఆ యద్ రయిం గుహదవద్యమస్మై భరదంశం నైతశో దశస్యన్॥ ౫

౨౧౬౯ స రన్ధయత్సదివః సారథయే శుష్ణమశుషం కుయవం కుత్సాయ।
దివోదాసాయ నవతిం చ నవేన్ద్రః పురో వ్యైరచ్ఛమ్బరస్య॥ ౬

౨౧౭౦ ఏవా త ఇన్ద్రోచథమహేమ శ్రవస్యా న త్మనా వాజయన్తః।
అశ్యామ తత్సాప్తమాశుషాణా ననమో వధరదేవస్య పీయోః॥ ౭

౨౧౭౧ ఏవా తే గృత్సమదాః శూర మన్మావస్యవో న వయునాని తక్షుః।
బ్రహ్మణ్యన్త ఇన్ద్ర తే నవీయ ఇషమూర్జం సుక్షితిం సుమ్నమశ్యుః॥ ౮

౨౧౭౨ నూనం సా తే ప్రతి వరం జరిత్రే దుహీయదిన్ద్ర దక్షిణా మఘోనీ।
శిక్షా స్తోతృభ్యో మాతి ధగ్భగో నో బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౯

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౬,౮ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨ బృహతీ, ౩ పఙ్క్తిః, ౪,౫,౭ భురిక్పఙ్క్తిః, ౯ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౬,౮,౯ ధైవతః, ౨ మధ్యమః, ౩-౫,౭ పఞ్చమః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః॥౨౫॥

౨౧౭౩ వయం తే వయ ఇన్ద్ర విద్ధి షు ణః ప్ర భరామహే వాజయుర్న రథమ్।
విపన్యవో దీధ్యతో మనీషా సుమ్నమియక్షన్తస్త్వావతో నౄన్॥ ౧

౨౧౭౪ త్వం న ఇన్ద్ర త్వాభిరూతీ త్వాయతో అభిష్టిపాసి జనాన్।
త్వమినో దాశుషో వరూతేత్థాధీరభి యో నక్షతి త్వా॥ ౨

౨౧౭౫ స నో యువేన్ద్రో జోహూత్రః సఖా శివో నరామస్తు పాతా।
యః శంసన్తం యః శశమానమూతీ పచన్తం చ స్తువన్తం చ ప్రణేషత్॥ ౩

౨౧౭౬ తము స్తుష ఇన్ద్రం తం గృణీషే యస్మిన్పురా వావృధుః శాశదుశ్చ।
స వస్వః కామం పీపరదియానో బ్రహ్మణ్యతో నూతనస్యాయోః॥ ౪

౨౧౭౭ సో అఙ్గిరసాముచథా జుజుష్వాన్బ్రహ్మా తూతోదిన్ద్రో గాతుమిష్ణన్।
ముష్ణన్నుషసః సూర్యేణ స్తవానశ్నస్య చిచ్ఛిశ్నథత్పూర్వ్యాణి॥ ౫

౨౧౭౮ స హ శ్రుత ఇన్ద్రో నామ దేవ ఊర్ధ్వో భువన్మనుషే దస్మతమః।
అవ ప్రియమర్శసానస్య సాహ్వాఞ్ఛిరో భరద్దాసస్య స్వధావాన్॥ ౬

అథ షడ్వింశో వర్గః॥౨౬॥

౨౧౭౯ స వృత్రహేన్ద్రః కృష్ణయోనీః పురన్దరో దాసీరైరయద్వి।
అజనయన్మనవే క్షామపశ్చ సత్రా శంసం యజమానస్య తూతోత్॥ ౭

౨౧౮౦ తస్మై తవస్యమను దాయి సత్రేన్ద్రాయ దేవేభిరర్ణసాతౌ।
ప్రతి యదస్య వజ్రం బాహ్వోర్ధుర్హత్వీ దస్యూన్పుర ఆయసీర్ని తారీత్॥ ౮

౨౧౮౧ నూనం సా తే ప్రతి వరం జరిత్రే దుహీయదిన్ద్ర దక్షిణా మఘోనీ।
శిక్షా స్తోతృభ్యో మాతి ధగ్భగో నో బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౯

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౨ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౩-౪ విరాట్జగతీ, ౫ నిచృజ్జగతీ, ౬ త్రిష్టుప్, స్వరః- ౧,౨,౬ ధైవతః, ౩-౫ నిషాదః॥

అథ సప్తవింశో వర్గః॥౨౭॥

౨౧౮౨ విశ్వజితే ధనజితే స్వర్జితే సత్రాజితే నృజిత ఉర్వరాజితే।

అశ్వజితే గోజితే అబ్జితే భరేన్ద్రాయ సోమం యజతాయ హర్యతమ్॥ ౧

౨౧౮౩ అభిభువేఽభిభఙ్గాయ వన్వతేఽషాళ్హాయ సహమానాయ వేధసే।
తువిగ్రయే వహ్నయే దుష్టరీతవే సత్రాసాహే నమ ఇన్ద్రాయ వోచత॥ ౨

౨౧౮౪ సత్రాసాహో జనభక్షో జనంసహశ్చ్యవనో యుధ్మో అను జోషముక్షితః।
వృతంచయః సహురిర్విక్ష్వారిత ఇన్ద్రస్య వోచం ప్రకృతాని వీర్యా॥ ౩

౨౧౮౫ అనానుదో వృషభో దోధతో వధో గమ్భీర ఋష్వో అసమష్టకావ్యః।
రధ్రచోదః శ్నథనో వీళితస్పృథురిన్ద్రః సుయజ్ఞ ఉషసః స్వర్జనత్॥ ౪

౨౧౮౬ యజ్ఞేన గాతుమప్తురో వివిద్రిరే ధియో హిన్వానా ఉశిజో మనీషిణః।
అభిస్వరా నిషదా గా అవస్యవ ఇన్ద్రే హిన్వానా ద్రవిణాన్యాశత॥ ౫

౨౧౮౭ ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని ధేహి చిత్తిం దక్షస్య సుభగత్వమస్మే।
పోషం రయీణామరిష్టిం తనూనాం స్వాద్మానం వాచః సుదినత్వమహ్నామ్॥ ౬

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషి- గృత్సమదః॥ దేవతా-ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧ అష్టి, ౨ నిచృదతిశక్వరీ, ౩ స్వరాట్‌శక్వరీ, ౪ భురిగతిశక్వరీస్వరః- ౧ మధ్యమః, ౨,౪ పఞ్చమః, ౩ ధైవతః॥

అథ అష్టావింశో వర్గః॥౨౮॥

౨౧౮౮ త్రికద్రుకేషు మహిషో యవాశిరం తువిశుష్మస్తృపత్
సోమమపిబద్విష్ణునా సుతం
స ఈం మమాద మహి కర్మ కర్తవే మహాముమరుం సైనం
సశ్చద్దేవో దేవం సత్యమిన్ద్రంసత్య ఇన్దుః॥ ౧

౨౧౮౯ అధ త్విషీమాఁ అభ్యోజసా క్రివిం యుధాభవదా
రోదసీ అపృణదస్య మజ్మనా ప్ర వావృధే।
అధత్తాన్యం జఠరే ప్రేమరిచ్యత సైనం
సశ్చద్దేవో దేవం సత్యమిన్ద్రం సత్య ఇన్దుః॥ ౨

౨౧౯౦ సాకం జాతః క్రతునా సాకమోజసా వవక్షిథ
సాకం వృద్ధో వీర్యైః సాసహిర్మృధో విచర్షణిః।
దాతా రాధః స్తువతే కామ్యం వసు సైనం
సశ్చద్దేవో దేవం సత్యమిన్ద్రం సత్య ఇన్దుః॥ ౩

౨౧౯౧ తవ త్యన్నర్యం నృతోఽప ఇన్ద్ర ప్రథమం
పూర్వ్యం దివి ప్రవాచ్యం కృతమ్।
యద్దేవస్య శవసా ప్రారిణా అసుం రిణన్నపః।
భువద్విశ్వమభ్యాదేవమోజసా విదాదూర్జం శతక్రతుర్విదాదిషమ్॥ ౪

తృతీయోఽనువాకః (౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషి- గృత్సమదః॥ దేవతా-౧,౫,౯,౧౧,౧౨,౧౯ బ్రహ్మణస్పతిః, ౨-౪,౬-౮,౧౦,౧౨-౧౬,౧౮ బృహస్పతిః॥ ఛన్దః- ౧,౪,౫,౧౦-౧౨ జగతీ, ౨,౭-౯, ౧౩,౧౪ విరాడ్జగతీ, ౩,౬,౧౬,౧౮, నిచృజ్జగతీ, ౧౫,౧౭ భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౯ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౧౪,౧౬,౧౮ నిషాదః ౧౫,౧౭,౧౯ ధైవతః॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః॥౨౯॥

౨౧౯౨ గణానాం త్వా గణపతిం హవామహే కవిం కవీనాముపమశ్రవస్తమమ్।
జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆ నః శృణ్వన్నూతిభిః సీద సాదనమ్॥ ౧

౨౧౯౩ దేవాశ్చిత్తే అసుర్య ప్రచేతసో బృహస్పతే యజ్ఞియం భాగమానశుః।
ఉస్రా ఇవ సూర్యో జ్యోతిషా మహో విశ్వేషామిజ్జనితా బ్రహ్మణామసి॥ ౨

౨౧౯౪ ఆ విబాధ్యా పరిరాపస్తమాంసి చ జ్యోతిష్మన్తం రథమృతస్య తిష్ఠసి।
బృహస్పతే భీమమమిత్రదమ్భనం రక్షోహణం గోత్రభిదం స్వర్విదమ్॥ ౩

౨౧౯౫ సునీతిభిర్నయసి త్రాయసే జనం యస్తుభ్యం దాశాన్న తమంహో అశ్నవత్।
బ్రహ్మద్విషస్తపనో మన్యుమీరసి బృహస్పతే మహి తత్తే మహిత్వనమ్॥ ౪

౨౧౯౬ న తమంహో న దురితం కుతశ్చన నారాతయస్తితిరుర్న ద్వయావినః।
విశ్వా ఇదస్మాద్ ధ్వరసో వి బాధసే యం సుగోపా రక్షసి బ్రహ్మణస్పతే॥ ౫

అథ త్రింశో వర్గః॥౩౦॥

౨౧౯౭ త్వం నో గోపాః పథికృద్ విచక్షణస్తవ వ్రతాయ మతిభిర్జరామహే।
బృహస్పతే యో నో అభి హ్వరో దధే స్వా తం మర్మర్తు దుచ్ఛునా హరస్వతీ॥ ౬

౨౧౯౮ ఉత వా యో నో మర్చయాదనాగసోఽరాతీవా మర్తః సానుకో వృకః।
బృహస్పతే అప తం వర్తయా పథః సుగం నో అస్యై దేవవీతయే కృధి॥ ౭

౨౧౯౯ త్రాతారం త్వా తనూనాం హవామహేఽవస్పర్తరధివక్తారమస్మయుమ్।
బృహస్పతే దేవనిదో ని బర్హయ మా దురేవా ఉత్తరం సుమ్నమున్నశన్॥ ౮

౨౨౦౦ త్వయా వయం సువృధా బ్రహ్మణస్పతే స్పార్హా వసు మనుష్యా దదీమహి।
యా నో దూరే తళితో యా అరాతయోఽభి సన్తి జమ్భయా తా అనప్నసః॥ ౯

౨౨౦౧ త్వయా వయముత్తమం ధీమహే వయో బృహస్పతే పప్రిణా సస్నినా యుజా।
మా నో దుఃశంసో అభిదిప్సురీశత ప్ర సుశంసా మతిభిస్తారిషీమహి॥ ౧౦

అథ ఏకత్రింశో వర్గః॥౩౧॥

౨౨౦౨ అనానుదో వృషభో జగ్మిరాహవం నిష్టప్తా శత్రుం పృతనాసు సాసహిః।
అసి సత్య ఋణయా బ్రహ్మణస్పత ఉగ్రస్య చిద్ దమితా వీళుహర్షిణః॥ ౧౧

౨౨౦౩ అదేవేన మనసా యో రిషణ్యతి శాసాముగ్రో మన్యమానో జిఘాంసతి।
బృహస్పతే మా ప్రణక్ తస్య నో వధో ని కర్మ మన్యుం దురేవస్య శర్ధతః॥ ౧౨

౨౨౦౪ భరేషు హవ్యో నమసోపసద్యో గన్తా వాజేషు సనితా ధనంధనమ్।
విశ్వా ఇదర్యో అభిదిప్స్వో మృధో బృహస్పతిర్వి వవర్హా రథాఀ ఇవ॥ ౧౩

౨౨౦౫ తేజిష్ఠయా తపనీ రక్షసస్తప యే త్వా నిదే దధిరే దృష్టవీర్యమ్।
ఆవిస్తత్ కృష్వ యదసత్ త ఉక్థ్యం బృహస్పతే వి పరిరాపో అర్దయ॥ ౧౪

౨౨౦౬ బృహస్పతే అతి యదర్యో అర్హాద్ ద్యుమద్ విభాతి క్రతుమజ్జనేషు।
యద్ దీదయచ్ఛవస ఋతప్రజాత తదస్మాసు ద్రవిణం ధేహి చిత్రమ్॥ ౧౫

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః॥౩౨॥

౨౨౦౭ మా న స్తేనేభ్యో యే అభి ద్రుహస్పదే నిరామిణో రిపవోఽన్నేషు జాగృధుః।
ఆ దేవానామోహతే వి వ్రయో హృది బృహస్పతే న పరః సామ్నో విదుః॥ ౧౬

౨౨౦౮ విశ్వేభ్యో హి త్వా భువనేభ్యస్పరి త్వష్టాజనత్ సామ్నఃసామ్నః కవిః।
స ఋణచిదృణయా బ్రహ్మణస్పతిర్ద్రుహో హన్తా మహ ఋతస్య ధర్తరి॥ ౧౭

౨౨౦౯ తవ శ్రియే వ్యజిహీత పర్వతో గవాం గోత్రముదసృజో యదఙ్గిరః।
ఇన్ద్రేణ యుజా తమసా పరీవృతం బృహస్పతే నిరపామౌబ్జో అర్ణవమ్॥ ౧౮

౨౨౧౦ బ్రహ్మణస్పతే త్వమస్య యన్తా సూక్తస్య బోధి తనయం చ జిన్వ।
విశ్వం తద్ భద్రం యదవన్తి దేవా బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౧౯

ఇతి ద్వితీయాష్టకే షష్ఠోఽధ్యాయః

అథసప్తమోఽధ్యాయః

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥దేవతా- ౧-౧౧,౧౩-౧౬ బ్రహ్మణస్పతిః,౧౨ బ్రహ్మణస్పతిరిన్ద్రశ్చ॥ ఛన్దః- ౧,౭,౯,౧౧ నిచృజ్జగతీ, ౨,౩ త్రిష్టుప్, ౪,౫ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౬, ౮,౧౪ జగతీ, ౧౦ స్వరాడ్జగతీ, ౧౨,౧౬ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౧౩ భురిగ్జగతీ, ౧౫ భురిక్త్రిష్టుప్॥స్వరః- ౧,౬ -౧౧,౧౩,౧౪ నిషాదః, ౨-౫,౧౨,౧౫,౧౬ ధైవతః॥

అథ ప్రథమో వర్గః॥౧॥

౨౨౧౧ సేమామవిడ్ఢి ప్రభృతిం య ఈశిషేఽయా విధేమ నవయా మహా గిరా।
యథా నో మీఢ్వాన్ స్తవతే సఖా తవ బృహస్పతే సీషధః సోత నో మతిమ్॥ ౧

౨౨౧౨ యో నన్త్వాన్యనమన్న్యోజసోతాదర్దర్మన్యునా శమ్బరాణి వి।
ప్రాచ్యావయదచ్యుతా బ్రహ్మణస్పతిరా చావిశద్వసుమన్తం వి పర్వతమ్।౨

౨౨౧౩ తద్ దేవానాం దేవతమాయ కర్త్వమశ్రథ్నన్ దృళ్హావ్రదన్త వీళితా।
ఉద్ గా ఆజదభినద్ బ్రహ్మణా వలమగూహత్ తమో వ్యచక్షయత్ స్వః॥ ౩

౨౨౧౪ అశ్మాస్యమవతం బ్రహ్మణస్పతిర్మధుధారమభి యమోజసాతృణత్।
తమేవ విశ్వే పపిరే స్వర్దృశో బహు సాకం సిసిచురుత్సముద్రిణమ్॥ ౪

౨౨౧౫ సనా తా కా చిద్ భువనా భవీత్వా మాద్భిః శరద్భిర్దురో వరన్త వః।
అయతన్తా చరతో అన్యదన్యదిద్ యా చకార వయునా బ్రహ్మణస్పతిః॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౨౨౧౬ అభినక్షన్తో అభి యే తమానశుర్నిధిం పణీనాం పరమం గుహా హితమ్।
తే విద్వాంసః ప్రతిచక్ష్యానృతా పునర్యత ఉ ఆయన్ తదుదీయురావిశమ్॥ ౬

౨౨౧౭ ఋతావానః ప్రతిచక్ష్యానృతా పునరాత ఆ తస్థుః కవయో మహస్పథః।
తే బాహుభ్యాం ధమితమగ్నిమశ్మని నకిః షో అస్త్యరణో జహుర్హితమ్॥౭

౨౨౧౮ ఋతజ్యేన క్షిప్రేణ బ్రహ్మణస్పతిర్యత్ర వష్టి ప్ర తదశ్నోతి ధన్వనా।
తస్య సాధ్వీరిషవో యాభిరస్యతి నృచక్షసో దృశయే కర్ణయోనయః॥ ౮

౨౨౧౯ స సంనయః స వినయః పురోహితః స సుష్టుతః స యుధి బ్రహ్మణస్పతిః।
చాక్ష్మో యద్ వాజం భరతే మతీ ధనాదిత్ సూర్యస్తపతి తప్యతుర్వృథా॥౯

౨౨౨౦ విభు ప్రభు ప్రథమం మేహనావతో బృహస్పతేః సువిదత్రాణి రాధ్యా।
ఇమా సాతాని వేన్యస్య వాజినో యేన జనా ఉభయే భుఞ్జతే విశః॥ ౧౦

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౨౨౨౧ యోఽవరే వృజనే విశ్వథా విభుర్మహాము రణ్వః శవసా వవక్షిథ।
స దేవో దేవాన్ ప్రతి పప్రథే పృథు విశ్వేదు తా పరిభూర్బ్రహ్మణస్పతిః॥ ౧౧

౨౨౨౨ విశ్వం సత్యం మఘవానా యువోరిదాపశ్చన ప్ర మినన్తి వ్రతం వామ్।
అచ్ఛేన్ద్రాబ్రహ్మణస్పతీ హవిర్నోఽన్నం యుజేవ వాజినా జిగాతమ్॥ ౧౨

౨౨౨౩ ఉతాశిష్ఠా అను శృణ్వన్తి వహ్నయః సభేయో విప్రో భరతే మతీ ధనా।
వీళుద్వేషా అను వశ ఋణమాదదిః స హ వాజీ సమిథే బ్రహ్మణస్పతిః॥ ౧౩

౨౨౨౪ బ్రహ్మణస్పతేరభవద్ యథావశం సత్యో మన్యుర్మహి కర్మా కరిష్యతః।
యో గా ఉదాజత్ స దివే వి చాభజన్ మహీవ రీతిః శవసాసరత్ పృథక్॥ ౧౪

౨౨౨౫ బ్రహ్మణస్పతే సుయమస్య విశ్వహా రాయః స్యామ రథ్యో వయస్వతః।
వీరేషు వీరాఁ ఉప పృఙ్ధి నస్త్వం యదీశానో బ్రహ్మణా వేషి మే హవమ్॥ ౧౫

౨౨౨౬ బ్రహ్మణస్పతే త్వమస్య యన్తా సూక్తస్య బోధి తనయం చ జిన్వ ।
విశ్వం తద్ భద్రం యదవన్తి దేవా బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః ॥ ౧౬

(౨౫) పంచవింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- బ్రహ్మణస్పతిః॥ ఛన్దః- ౧,౨ జగతీ, ౩ నిచృజ్జగతీ, ౪,౫ విరాడ్జగతీ॥ స్వరః- నిషాదః॥

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౨౨౨౭ ఇన్ధానో అగ్నిం వనవద్ వనుష్యతః కృతబ్రహ్మా శూశువద్ రాతహవ్య ఇత్ ।
జాతేన జాతమతి స ప్ర సర్సృతే యంయం యుజం కృణుతే బ్రహ్మణస్పతిః ౧

౨౨౨౮ వీరేభిర్వీరాన్ వనవద్ వనుష్యతో గోభీ రయిం పప్రథద్ బోధతి త్మనా ।
తోకం చ తస్య తనయం చ వర్ధతే యంయం యుజం కృణుతే బ్రహ్మణస్పతిః ౨

౨౨౨౯ సిన్ధుర్న క్షోదః శిమీవాఀ ఋఘాయతో వృషేవ వధ్రీఀరభి వష్ట్యోజసా ।
అగ్నేరివ ప్రసితిర్నాహ వర్తవే యంయం యుజం కృణుతే బ్రహ్మణస్పతిః ౩

౨౨౩౦ తస్మా అర్షన్తి దివ్యా అసశ్చతః స సత్వభిః ప్రథమో గోషు గచ్ఛతి ।
అనిభృష్టతవిషిర్హన్త్యోజసా యంయం యుజం కృణుతే బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ౪

౨౨౩౧ తస్మా ఇద్ విశ్వే ధునయన్త సిన్ధవో ఽచ్ఛిద్రా శర్మ దధిరే పురూణి ।
దేవానాం సుమ్నే సుభగః స ఏధతే యంయం యుజం కృణుతే బ్రహ్మణస్పతిః ॥౫॥

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- బ్రహ్మణస్పతిః॥ ఛన్దః- ౧,౩ జగతీ, ౨,౪ నిచృజ్జగతీ॥ స్వరః- నిషాదః॥

అథ పఞ్చమో వర్గః॥౫॥

౨౨౩౨ ఋజురిచ్ఛంసో వనవద్ వనుష్యతో దేవయన్నిదదేవయన్తమభ్యసత్ ।
సుప్రావీరిద్ వనవత్ పృత్సు దుష్టరం యజ్వేదయజ్యోర్వి భజాతి భోజనమ్ ॥ ౧

౨౨౩౩ యజస్వ వీర ప్ర విహి మనాయతో భద్రం మనః కృణుష్వ వృత్రతూర్యే ।
హవిష్కృణుష్వ సుభగో యథాససి బ్రహ్మణస్పతేరవ ఆ వృణీమహే ॥ ౨

౨౨౩౪ స ఇజ్జనేన స విశా స జన్మనా స పుత్రైర్వాజం భరతే ధనా నృభిః ।
దేవానాం యః పితరమావివాసతి శ్రద్ధామనా హవిషా బ్రహ్మణస్పతిమ్ ॥ ౩

౨౨౩౫ యో అస్మై హవ్యైర్ఘృతవద్భిరవిధత్ ప్ర తం ప్రాచా నయతి బ్రహ్మణస్పతిః ।
ఉరుష్యతీమంహసో రక్షతీ రిషోం ఽహోశ్చిదస్మా ఉరుచక్రిరద్భుతః ॥౪॥

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః- కూర్మో గార్త్సమదో గృత్సమదో వా॥ దేవతా- ఆదిత్యాః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౬,౧౪-౧౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౪,౫,౮,౧౨,౧౩ త్రిష్టుప్, ౭ భురిక్పంక్తిః, ౯,౧౦ స్వరాట్పంక్తిః, ౧౧,౧౬ విరాట్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౬,౮,౧౧-౧౬ ధైవతః, ౭,౯,౧౦ పఞ్చమః॥

అథ షష్ఠో వర్గః॥౬॥

౨౨౩౬ ఇమా గిర ఆదిత్యేభ్యో ఘృతస్నూః సనాద్ రాజభ్యో జుహ్వా జుహోమి ।
శృణోతు మిత్రో అర్యమా భగో నస్తువిజాతో వరుణో దక్షో అంశః ॥౧

౨౨౩౭ ఇమం స్తోమం సక్రతవో మే అద్య మిత్రో అర్యమా వరుణో జుషన్త ।
ఆదిత్యాసః శుచయో ధారపూతా అవృజినా అనవద్యా అరిష్టాః ॥ ౨

౨౨౩౮ త ఆదిత్యాస ఉరవో గభీరా అదబ్ధాసో దిప్సన్తో భూర్యక్షాః ।
అన్తః పశ్యన్తి వృజినోత సాధు సర్వం రాజభ్యః పరమా చిదన్తి ॥ ౩

౨౨౩౯ ధారయన్త ఆదిత్యాసో జగత్ స్థా దేవా విశ్వస్య భువనస్య గోపాః ।

దీర్ఘాధియో రక్షమాణా అసుర్యమృతావానశ్చయమానా ఋణాని ॥ ౪

౨౨౪౦ విద్యామాదిత్యా అవసో వో అస్య యదర్యమన్ భయ ఆ చిన్మయోభు ।
యుష్మాకం మిత్రావరుణా ప్రణీతౌ పరి శ్వభ్రేవ దురితాని వృజ్యామ్ ॥ ౫

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౨౨౪౧ సుగో హి వో అర్యమన్ మిత్ర పన్థా అనృక్షరో వరుణ సాధురస్తి ।
తేనాదిత్యా అధి వోచతా నో యచ్ఛతా నో దుష్పరిహన్తు శర్మ ॥ ౬

౨౨౪౨ పిపర్తు నో అదితీ రాజపుత్రాఽతి ద్వేషాంస్యర్యమా సుగేభిః ।
బృహన్మిత్రస్య వరుణస్య శర్మోప స్యామ పురువీరా అరిష్టాః ॥ ౭

౨౨౪౩ తిస్రో భూమీర్ధారయన్ త్రీఁరుత ద్యూన్ త్రీణి వ్రతా విదథే అన్తరేషామ్ ।
ఋతేనాదిత్యా మహి వో మహిత్వం తదర్యమన్ వరుణ మిత్ర చారు ॥ ౮

౨౨౪౪ త్రీ రోచనా దివ్యా ధారయన్త హిరణ్యయాః శుచయో ధారపూతాః ।
అస్వప్నజో అనిమిషా అదబ్ధా ఉరుశంసా ఋజవే మర్త్యాయ ॥ ౯

౨౨౪౫ త్వం విశ్వేషాం వరుణాసి రాజా యే చ దేవా అసుర యే చ మర్తాః ।
శతం నో రాస్వ శరదో విచక్షేఽశ్యామాయూంషి సుధితాని పూర్వా ॥౧౦

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౨౨౪౬ న దక్షిణా వి చికితే న సవ్యా న ప్రాచీనమాదిత్యా నోత పశ్చా ।
పాక్యా చిద్ వసవో ధీర్యా చిద్ యుష్మానీతో అభయం జ్యోతిరశ్యామ్ ॥౧౧

౨౨౪౭ యో రాజభ్య ఋతనిభ్యో దదాశ యం వర్ధయన్తి పుష్టయశ్చ నిత్యాః ।
స రేవాన్ యాతి ప్రథమో రథేన వసుదావా విదథేషు ప్రశస్తః ॥ ౧౨

౨౨౪౮ శుచిరపః సూయవసా అదబ్ధ ఉప క్షేతి వృద్ధవయాః సువీరః ।
నకిష్టం ఘ్నన్త్యన్తితో న దూరాద్ య ఆదిత్యానాం భవతి ప్రణీతౌ ॥ ౧౩

౨౨౪౯ అదితే మిత్ర వరుణోత మృళ యద్ వో వయం చకృమా కచ్చిదాగః ।
ఉర్వశ్యామభయం జ్యోతిరిన్ద్ర మా నో దీర్ఘా అభి నశన్తమిస్రాః ॥ ౧౪

౨౨౫౦ ఉభే అస్మై పీపయతః సమీచీ దివో వృష్టిం సుభగో నామ పుష్యన్ ।
ఉభా క్షయావాజయన్ యాతి పృత్సూభావర్ధౌ భవతః సాధూ అస్మై ॥ ౧౫

౨౨౫౧ యా వో మాయా అభిద్రుహే యజత్రాః పాశా ఆదిత్యా రిపవే విచృత్తాః ।
అశ్వీవ తాఁ అతి యేషం రథేనాఽరిష్టా ఉరావా శర్మన్ స్యామ ॥ ౧౬

౨౨౫౨ మాహం మఘోనో వరుణ ప్రియస్య భూరిదావ్న ఆ విదం శూనమాపేః ।
మా రాయో రాజన్ సుయమాదవ స్థాం బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః ॥ ౧౭

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః- కూర్మో గార్త్సమదో గృత్సమదో వా॥దేవతా-వరుణః॥ఛన్దః- ౧,౩,౪,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౧౦ భురిక్పఙ్క్తిః, ౫,౭,౧౧ త్రిష్టుప్, ౮ విరాట్త్రిష్టుప్, ౯ భురిక్త్రిష్టుప్॥
స్వరః- ౧,౩-౯,౧౧ ధైవతః, ౨,౧౦ పఞ్చమః॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౨౨౫౩ ఇదం కవేరాదిత్యస్య స్వరాజో విశ్వాని సాన్త్యభ్యస్తు మహ్నా ।
అతి యో మన్ద్రో యజథాయ దేవః సుకీర్తిం భిక్షే వరుణస్య భూరేః ॥ ౧

౨౨౫౪ తవ వ్రతే సుభగాసః స్యామ స్వాధ్యో వరుణ తుష్టువాంసః ।
ఉపాయన ఉషసాం గోమతీనామగ్నయో న జరమాణా అను ద్యూన్ ॥ ౨

౨౨౫౫ తవ స్యామ పురువీరస్య శర్మన్నురుశంసస్య వరుణ ప్రణేతః ।

యూయం నః పుత్రా అదితేరదబ్ధా అభి క్షమధ్వం యుజ్యాయ దేవాః ॥ ౩

౨౨౫౬ ప్ర సీమాదిత్యో అసృజద్ విధర్తాఀ ఋతం సింధవో వరుణస్య యంతి ।
న శ్రామ్యంతి న వి ముచంత్యేతే వయో న పప్తూ రఘుయా పరిజ్మన్ ॥ ౪

౨౨౫౭ వి మచ్ఛ్రథాయ రశనామివాగ ఋధ్యామ తే వరుణ ఖామృతస్య ।
మా తంతుశ్ఛేది వయతో ధియం మే మా మాత్రా శార్యపసః పుర ఋతోః ॥ ౫

అథదశమోవర్గః॥౧౦॥

౨౨౫౮ అపో సు మ్యక్ష వరుణ భియసం మత్ సమ్రాళృతావోఽను మా గృభాయ ।
దామేవ వత్సాద్ వి ముముగ్ధ్యంహో నహి త్వదారే నిమిషశ్చనేశే ॥ ౬

౨౨౫౯ మా నో వధైర్వరుణ యే త ఇష్టావేనః కృణ్వంతమసుర భ్రీణంతి ।
మా జ్యోతిషః ప్రవసథాని గన్మ వి షూ మృధః శిశ్రథో జీవసే నః ॥ ౭

౨౨౬౦ నమః పురా తే వరుణోత నూనముతాపరం తువిజాత బ్రవామ ।
త్వే హి కం పర్వతే న శ్రితాన్యప్రచ్యుతాని దూళభ వ్రతాని ॥ ౮

౨౨౬౧ పర ఋణా సావీరధ మత్కృతాని మాహం రాజన్నన్యకృతేన భోజమ్ ।
అవ్యుష్టా ఇన్ను భూయసీరుషాస ఆ నో జీవాన్ వరుణ తాసు శాధి ॥ ౯

౨౨౬౨ యో మే రాజన్ యుజ్యో వా సఖా వా స్వప్నే భయం భీరవే మహ్యమాహ ।
స్తేనో వా యో దిప్సతి నో వృకో వా త్వం తస్మాద్ వరుణ పాహ్యస్మాన్ ॥ ౧౦

౨౨౬౩ మాహం మఘోనో వరుణ ప్రియస్య భూరిదావ్న ఆ విదం శూనమాపేః ।
మా రాయో రాజన్ సుయమాదవ స్థాం బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః ॥ ౧౧

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- కూర్మో గార్త్సమదో గృత్సమదో వా ॥ దేవతా- విశ్వేదేవాః ॥ ఛందః- ౧,౪,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౬,౭ త్రిష్టుప్, ౩ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః- ధైవతః ॥

అథఏకాదశోవర్గః॥౧౧॥

౨౨౬౪ ధృతవ్రతా ఆదిత్యా ఇషిరా ఆరే మత్ కర్త రహసూరివాగః ।
శృణ్వతో వో వరుణ మిత్ర దేవా భద్రస్య విద్వాఀ అవసే హువే వః ॥ ౧

౨౨౬౫ యూయం దేవాః ప్రమతిర్యూయమోజో యూయం ద్వేషాంసి సనుతర్యుయోత ।
అభిక్షత్తారో అభి చ క్షమధ్వమద్యా చ నో మృళయతాపరం చ ॥ ౨

౨౨౬౬ కిము ను వః కృణవామాపరేణ కిం సనేన వసవ ఆప్యేన ।
యూయం నో మిత్రావరుణాదితే చ స్వస్తిమింద్రామరుతో దధాత ॥ ౩

౨౨౬౭ హయే దేవా యూయమిదాపయః స్థ తే మృళత నాధమానాయ మహ్యమ్ ।
మా వో రథో మధ్యమవాళృతే భూన్మా యుష్మావత్స్వాపిషు శ్రమిష్మ ॥ ౪

౨౨౬౮ ప్ర వ ఏకో మిమయ భూర్యాగో యన్మా పితేవ కితవం శశాస ।
ఆరే పాశా ఆరే అఘాని దేవా మా మాధి పుత్రే విమివ గ్రభీష్ట ॥ ౫

౨౨౬౯ అర్వాంచో అద్యా భవతా యజత్రా ఆ వో హార్ది భయమానో వ్యయేయమ్ ।
త్రాధ్వం నో దేవా నిజురో వృకస్య త్రాధ్వం కర్తాదవపదో యజత్రాః ॥ ౬

౨౨౭౦ మాహం మఘోనో వరుణ ప్రియస్య భూరిదావ్న ఆ విదం శూనమాపేః ।
మా రాయో రాజన్ సుయమాదవ స్థాం బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః ॥ ౭

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః ॥ దేవతా- ౧-౫,౭,౮,౧౦ ఇంద్రః, ౬ ఇంద్రాసోమౌ, ౯ బృహస్పతిః, ౧౧ మరుతః ॥ ఛందః- ౧,౩ భురిక్పంక్తిః, ౨,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪,౭,౯ త్రిష్టుప్, ౧౦ విరాట్త్రిష్టుప్, ౧౧ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః- ౧,౩ పంచమః, ౨,౪-౧౧- ధైవతః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౨౨౬౧ ఋతం దేవాయ కృణ్వతే సవిత్ర ఇన్ద్రాయాహిఘ్నే న రమన్త ఆపః ।
అహరహర్యాత్యక్తురపాం కియాత్యా ప్రథమః సర్గ ఆసామ్ ॥ ౧

౨౨౬౨ యో వృత్రాయ సినమత్రాభరిష్యత్ ప్ర తం జనిత్రీ విదుష ఉవాచ ।
పథో రదన్తీరను జోషమస్మై దివేదివే ధునయో యన్త్యర్థమ్ ॥ ౨

౨౨౬౩ ఊర్ధ్వో హ్యస్థాదధ్యన్తరిక్షే ఽధా వృత్రాయ ప్ర వధం జభార ।
మిహం వసాన ఉప హీమదుద్రోత్ తిగ్మాయుధో అజయచ్ఛత్రుమిన్ద్రః ॥ ౩

౨౨౬౪ బృహస్పతే తపుషాశ్నేవ విధ్య వృకద్వరసో అసురస్య వీరాన్ ।
యథా జఘన్థ ధృషతా పురా చిదేవా జహి శత్రుమస్మాకమిన్ద్ర ॥ ౪

౨౨౬౫ అవ క్షిప దివో అశ్మానముచ్చా యేన శత్రుం మన్దసానో నిజూర్వాః ।
తోకస్య సాతౌ తనయస్య భూరేరస్మాఁ అర్ధం కృణుతాదిన్ద్ర గోనామ్ ॥ ౫

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౨౨౬౬ ప్ర హి క్రతుం వృహథో యం వనుథో రధ్రస్య స్థో యజమానస్య చోదౌ ।
ఇన్ద్రాసోమా యువమస్మాఁ అవిష్టమస్మిన్ భయస్థే కృణుతము లోకమ్ ॥ ౬

౨౨౬౭ న మా తమన్న శ్రమన్నోత తన్ద్రన్న వోచామ మా సునోతేతి సోమమ్ ।
యో మే పృణాద్యో దదద్యో నిబోధాద్యో మా సున్వన్తముప గోభిరాయత్ ॥ ౭

౨౨౬౮ సరస్వతి త్వమస్మాఁ అవిడ్ఢి మరుత్వతీ ధృషతీ జేషి శత్రూన్ ।
త్యం చిచ్ఛర్ధన్తం తవిషీయమాణమిన్ద్రో హన్తి వృషభం శణ్డికానామ్ ॥ ౮

౨౨౬౯ యో నః సనుత్య ఉత వా జిఘత్నురభిఖ్యాయ తం తిగితేన విధ్య ।
బృహస్పత ఆయుధైర్జేషి శత్రూన్ ద్రుహే రిషన్తం పరి ధేహి రాజన్ ॥ ౯

౨౨౭౦ అస్మాకేభిః సత్వభిః శూర శూరైర్వీర్యా కృధి యాని తే కర్త్వాని ।
జ్యోగభూవన్ననుధూపితాసో హత్వీ తేషామా భరా నో వసూని ॥ ౧౦

౨౨౭౧ తం వః శర్ధం మారుతం సుమ్నయుర్గిరోప బ్రువే నమసా దైవ్యం జనమ్ ।
యథా రయిం సర్వవీరం నశామహా అపత్యసాచం శ్రుత్యం దివేదివే ॥ ౧౧

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- విశ్వేదేవాః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౪ జగతీ, ౩ విరాడ్జగతీ, ౫ నిచృజ్జగతీ, ౬ త్రిష్టుప్, ౭ పంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౫ నిషాదః, ౬ ధైవతః, ౭ పంచమః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౨౨౭౨ అస్మాకం మిత్రావరుణావతం రథమాదిత్యై రుద్రైర్వసుభిః సచాభువా ।
ప్ర యద్వయో న పప్తన్వస్మనస్పరి శ్రవస్యవో హృషీవన్తో వనర్షదః ॥ ౧

౨౨౭౩ అధ స్మా న ఉదవతా సజోషసో రథం దేవాసో అభి విక్షు వాజయుమ్ ।
యదాశవః పద్యాభిస్తిత్రతో రజః పృథివ్యాః సానౌ జంఘనన్త పాణిభిః ॥ ౨

౨౨౭౪ ఉత స్య న ఇన్ద్రో విశ్వచర్షణిర్దివః శర్ధేన మారుతేన సుక్రతుః ।
అను ను స్థాత్యవృకాభిరూతిభీ రథం మహే సనయే వాజసాతయే ॥ ౩

౨౨౭౫ ఉత స్య దేవో భువనస్య సక్షణిస్త్వష్టా గ్నాభిః సజోషా జూజువద్రథమ్ ।
ఇళా భగో బృహద్దివోత రోదసీ పూషా పురంధిరశ్వినావధా పతీ ॥ ౪

౨౨౭౬ ఉత త్యే దేవీ సుభగే మిథూదృశోషాసానక్తా జగతామపీజువా ।
స్తుషే యద్వాం పృథివి నవ్యసా వచః స్థాతుశ్చ వయస్త్రివయా ఉపస్తిరే ॥ ౫

౨౨౭౭ ఉత వః శంసముశిజామివ శ్మస్యహిర్బుధ్న్యో ఽజ ఏకపాదుత ।
త్రిత ఋభుక్షాః సవితా చనో దధే ఽపాం నపాదాశుహేమా ధియా శమి । ౬

౨౨౮౮ ఏతా వో వశ్మ్యుద్యతా యజత్రా అతక్షన్నాయవో నవ్యసే సమ్।
శ్రవస్యవో వాజం చకానాః సప్తిర్న రథ్యో అహ ధీతిమశ్యాః॥ ౭

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥దేవతా- ౧ ద్యావాపృథివ్యౌ, ౨,౩ ఇన్ద్రస్త్వష్టా వా, ౪,౫ రాకా, ౬,౭ సినీవాలీ, ౮ లిఙ్గోక్తాః॥ ఛన్దః- ౧ జగతీ, ౨ త్రిష్టుప్, ౩ నిచృజ్జగతీ, ౪,౫ విరాట్జగతీ, ౬ అనుష్టుప్, ౭ విరాడనుష్టుప్, ౮ నిచృదనుష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౩-౫ నిషాదః, ౨ ధైవతః, ౬-౮ గాన్ధారః॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః॥౧౫॥

౨౨౮౯ అస్య మే ద్యావాపృథివీ ఋతాయతో భూతమవిత్రీ వచసః సిషాసతః।
యయోరాయుః ప్రతరం తే ఇదం పుర ఉపస్తుతే వసూయుర్వాం మహో దధే॥ ౧

౨౨౯౦ మా నో గుహ్యా రిప ఆయోరహన్దభన్మా న ఆభ్యో రీరధో దుచ్ఛునాభ్యః।
మా నో వి యౌః సఖ్యా విద్ధి తస్య నః సుమ్నాయతా మనసా తత్త్వేమహే॥ ౨

౨౨౯౧ అహేళతా మనసా శ్రుష్టిమా వహ దుహానాం ధేనుం పిప్యుషీమసశ్చతమ్।
పద్యాభిరాశుం వచసా చ వాజినం త్వాం హినోమి పురుహూత విశ్వహా॥ ౩

౨౨౯౨ రాకామహం సుహవాం సుష్టుతీ హువే శృణోతు నః సుభగా బోధతు త్మనా।
సీవ్యత్వపః సూచ్యాచ్ఛిద్యమానయా దదాతు వీరం శతదాయముక్థ్యమ్॥ ౪

౨౨౯౩ యాస్తే రాకే సుమతయః సుపేశసో యాభిర్దదాసి దాశుషే వసూని।
తాభిర్నో అద్య సుమనా ఉపాగహి సహస్రపోషం సుభగే రరాణా॥ ౫

౨౨౯౪ సినీవాలి పృథుష్టుకే యా దేవానామసి స్వసా।
జుషస్వ హవ్యమాహుతం ప్రజాం దేవి దిదిడ్ఢి నః॥ ౬

౨౨౯౫ యా సుబాహుః స్వఙ్గురిః సుషూమా బహుసూవరీ।
తస్యై విశ్పత్న్యై హవిః సినీవాల్యై జుహోతన॥ ౭

౨౨౯౬ యా గుఙ్గూర్యా సినీవాలీ యా రాకా యా సరస్వతీ।
ఇన్ద్రాణీమహ్వ ఊతయే వరుణానీం స్వస్తయే॥ ౮

చతుర్థోఽనువాకః (౩౩) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥దేవతా- రుద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౫,౯,౧౩-౧౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩,౬,౧౦,౧౧ విరాట్త్రిష్టుప్, ౪,౮ త్రిష్టుప్, ౨,౭ పఙ్క్తిః, ౧౨ భురిక్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧,౩-౬,౮-౧౧,౧౩-౧౫ ధైవతః, ౨,౭,౧౨ పఞ్చమః॥

అథ షోడశో వర్గః॥౧౬॥

౨౨౯౭ ఆ తే పితర్మరుతాం సుమ్నమేతు మా నః సూర్యస్య సందృశో యుయోథాః।
అభి నో వీరో అర్వతి క్షమేత ప్ర జాయేమహి రుద్ర ప్రజాభిః॥ ౧

౨౨౯౮ త్వాదత్తేభీ రుద్ర శంతమేభిః శతం హిమా అశీయ భేషజేభిః।
వ్యస్మద్ద్వేషో వితరం వ్యంహో వ్యమీవాశ్చాతయస్వా విషూచీః॥ ౨

౨౨౯౯ శ్రేష్ఠో జాతస్య రుద్ర శ్రియాసి తవస్తమస్తవసాం వజ్రబాహో।
పర్షి ణః పారమంహసః స్వస్తి విశ్వా అభీతీ రపసో యుయోధి॥ ౩

౨౩౦౦ మా త్వా రుద్ర చుక్రుధామా నమోభిర్మా దుష్టుతీ వృషభ మా సహూతీ।
ఉన్నో వీరాఁ అర్పయ భేషజేభిర్భిషక్తమం త్వా భిషజాం శృణోమి॥ ౪

౨౩౦౧ హవీమభిర్హవతే యో హవిర్భిరవ స్తోమేభీ రుద్రం దిషీయ।
ఋదూదరః సుహవో మా నో అస్యై బభ్రుః సుశిప్రో రీరధన్మనాయై॥ ౫

అథ సప్తదశో వర్గః॥౧౭॥

౨౩౦౨ ఉన్మా మమన్ద వృషభో మరుత్వాన్ త్వక్షీయసా వయసా నాధమానమ్ ।
ఘృణీవ చ్ఛాయామరపా అశీయాఽఽ వివాసేయం రుద్రస్య సుమ్నమ్ ॥ ౬

౨౩౦౩ క్వ స్య తే రుద్ర మృళయాకుర్హస్తో యో అస్తి భేషజో జలాషః ।
అపభర్తా రపసో దైవ్యస్యాభీ ను మా వృషభ చక్షమీథాః ॥ ౭

౨౩౦౪ ప్ర బభ్రవే వృషభాయ శ్వితీచే మహో మహీం సుష్టుతిమీరయామి ।
నమస్యా కల్మలీకినం నమోభిర్గృణీమసి త్వేషం రుద్రస్య నామ ॥ ౮

౨౩౦౫ స్థిరేభిరఙ్గైః పురురూప ఉగ్రో బభ్రుః శుక్రేభిః పిపిశే హిరణ్యైః ।
ఈశానాదస్య భువనస్య భూరేర్న వా ఉ యోషద్రుద్రాదసుర్యమ్ ॥ ౯

౨౩౦౬ అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధన్వార్హన్నిష్కం యజతం విశ్వరూపమ్ ।
అర్హన్నిదం దయసే విశ్వమభ్వం న వా ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి ॥ ౧౦

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౨౩౦౭ స్తుహి శ్రుతం గర్తసదం యువానం మృగం న భీమముపహత్నుముగ్రమ్ ।
మృళా జరిత్రే రుద్ర స్తవానో ఽన్యం తే అస్మన్ని వపన్తు సేనాః ॥ ౧౧

౨౩౦౮ కుమారశ్చిత్పితరం వన్దమానం ప్రతి నానామ రుద్రోపయన్తమ్ ।
భూరేర్దాతారం సత్పతిం గృణీషే స్తుతస్త్వం భేషజా రాస్యస్మే ॥ ౧౨

౨౩౦౯ యా వో భేషజా మరుతః శుచీని యా శన్తమా వృషణో యా మయోభు ।
యాని మనురవృణీతా పితా నస్తా శం చ యోశ్చ రుద్రస్య వశ్మి ॥ ౧౩

౨౩౧౦ పరి ణో హేతీ రుద్రస్య వృజ్యాః పరి త్వేషస్య దుర్మతిర్మహీ గాత్ ।
అవ స్థిరా మఘవద్భ్యస్తనుష్వ మీఢ్వస్తోకాయ తనయాయ మృళ ॥ ౧౪

౨౩౧౧ ఏవా బభ్రో వృషభ చేకితాన యథా దేవ న హృణీషే న హంసి ।
హవనశ్రున్నో రుద్రేహ బోధి బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః ॥ ౧౫

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః-గృత్సమదః॥ దేవతా-మరుతః॥ ఛన్దః-౧,౩,౮,౯ నిచృజ్జగతీ, ౨,౧౦-౧౩ విరాడ్జగతీ, ౪-౭,౧౪ జగతీ, ౧౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, స్వరః- ౧-౧౪ నిషాదః, ౧౫ ధైవతః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౨౩౧౨ ధారావరా మరుతో ధృష్ణ్వోజసో మృగా న భీమాస్తవిషీభిరర్చినః ।
అగ్నయో న శుశుచానా ఋజీషిణో భృమిం ధమన్తో అప గా అవృణ్వత ॥ ౧

౨౩౧౩ ద్యావో న స్తృభిశ్చితయన్త ఖాదినో వ్యభ్రియా న ద్యుతయన్త వృష్టయః ।
రుద్రో యద్వో మరుతో రుక్మవక్షసో వృషాజని పృశ్న్యాః శుక్ర ఊధని ॥ ౨

౨౩౧౪ ఉక్షన్తే అశ్వాఁ అత్యాఁ ఇవాజిషు నదస్య కర్ణైస్తురయన్త ఆశుభిః ।
హిరణ్యశిప్రా మరుతో దవిధ్వతః పృక్షం యాథ పృషతీభిః సమన్యవః ॥ ౩

౨౩౧౫ పృక్షే తా విశ్వా భువనా వవక్షిరే మిత్రాయ వా సదమా జీరదానవః ।
పృషదశ్వాసో అనవభ్రరాధస ఋజిప్యాసో న వయునేషు ధూర్షదః ॥ ౪

౨౩౧౬ ఇన్ధన్వభిర్ధేనుభీ రప్శదూధభిరధ్వస్మభిః పథిభిర్భ్రాజదృష్టయః ।
ఆ హంసాసో న స్వసరాణి గన్తన మధోర్మదాయ మరుతః సమన్యవః ॥ ౫

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౨౩౧౭ ఆ నో బ్రహ్మాణి మరుతః సమన్యవో నరాం న శంసః సవనాని గన్తన ।
అశ్వామివ పిప్యత ధేనుమూధని కర్తా ధియం జరిత్రే వాజపేశసమ్ ॥ ౬

౨౩౧౮ తం నో దాత మరుతో వాజినం రథ ఆపానం బ్రహ్మ చితయద్దివేదివే ।
ఇషం స్తోతృభ్యో వృజనేషు కారవే సనిం మేధామరిష్టం దుష్టరం సహః ॥ ౭

౨౩౧౯ యద్ యుఞ్జతే మరుతో రుక్మవక్షసోఽశ్వాన్ రథేషు భగ ఆ సుదానవః ।
ధేనుర్న శిశ్వే స్వసరేషు పిన్వతే జనాయ రాతహవిషే మహీమిషమ్ ॥ ౮

౨౩౨౦ యో వో మరుతో వృకతాతి మర్త్యో రిపుర్దధే వసవో రక్షతా రిషః ।
వర్తయత తపుషా చక్రియాభి తమవ రుద్రా అశసో హన్తనా వధః ॥ ౯

౨౩౨౧ చిత్రం తద్ వో మరుతో యామ చేకితే పృశ్న్యా యదూధరప్యాపయో దుహుః ।
యద్ వా నిదే నవమానస్య రుద్రియాస్త్రితం జరాయ జురతామదాభ్యాః ॥ ౧౦

అథైకవింశో వర్గః॥౨౧॥

౨౩౨౨ తాన్ వో మహో మరుత ఏవయావ్నో విష్ణోరేషస్య ప్రభృథే హవామహే ।
హిరణ్యవర్ణాన్ కకుహాన్ యతస్రుచో బ్రహ్మణ్యన్తః శంస్యం రాధ ఈమహే ॥ ౧౧

౨౩౨౩ తే దశగ్వాః ప్రథమా యజ్ఞమూహిరే తే నో హిన్వన్తూషసో వ్యుష్టిషు ।
ఉషా న రామీరరుణైరపోర్ణుతే మహో జ్యోతిషా శుచతా గోఅర్ణసా ॥ ౧౨

౨౩౨౪ తే క్షోణీభిరరుణేభిర్నాఞ్జిభీ రుద్రా ఋతస్య సదనేషు వావృధుః ।
నిమేఘమానా అత్యేన పాజసా సుశ్చన్ద్రం వర్ణం దధిరే సుపేశసమ్ ॥ ౧౩

౨౩౨౫ తాఁ ఇయానో మహి వరూథమూతయ ఉప ఘేదేనా నమసా గృణీమసి ।
త్రితో న యాన్ పఞ్చ హోతౄనభిష్టయ ఆవవర్తదవరాఞ్చక్రియావసే ॥ ౧౪

౨౩౨౬ యయా రధ్రం పారయథాత్యంహో యయా నిదో ముఞ్చథ వన్దితారమ్ ।
అర్వాచీ సా మరుతో యా వ ఊతిరో షు వాశ్రేవ సుమతిర్జిగాతు ॥ ౧౫

(౩౫) పంచత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- అపాంనపాత్॥ ఛన్దః- ౧,౪,౬,౭,౯,౧౦,౧౨,౧౩,౧౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౩,౮ భురిక్పంక్తిః, ౫ స్వరాట్పంక్తిః, ౧౧ విరాట్త్రిష్టుప్, ౧౪ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౪,౬,౭,౯-౧౫ ధైవతః, ౨,౩,౫,౮ పంచమః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః॥౨౨॥

౨౩౨౭ ఉపేమసృక్షి వాజయుర్వచస్యాం చనో దధీత నాద్యో గిరో మే ।
అపాం నపాదాశుహేమా కువిత్ స సుపేశసస్కరతి జోషిషద్ధి ॥ ౧

౨౩౨౮ ఇమం స్వస్మై హృద ఆ సుతష్టం మన్త్రం వోచేమ కువిదస్య వేదత్ ।
అపాం నపాదసుర్యస్య మహ్నా విశ్వాన్యర్యో భువనా జజాన ॥ ౨

౨౩౨౯ సమన్యా యన్త్యుప యన్త్యన్యాః సమానమూర్వం నద్యః పృణన్తి ।
తమూ శుచిం శుచయో దీదివాంసమపాం నపాతం పరి తస్థురాపః ॥ ౩

౨౩౩౦ తమస్మేరా యువతయో యువానం మర్మృజ్యమానాః పరి యన్త్యాపః ।
స శుక్రేభిః శిక్వభీ రేవదస్మే దీదాయానిధ్మో ఘృతనిర్ణిగప్సు ॥ ౪

౨౩౩౧ అస్మై తిస్రో అవ్యథ్యాయ నారీర్దేవాయ దేవీర్దిధిషన్త్యన్నమ్ ।
కృతా ఇవోప హి ప్రసర్స్రే అప్సు స పీయూషం ధయతి పూర్వసూనామ్ ॥ ౫

అథ త్రయోవింశో వర్గః॥౨౩॥

౨౩౩౨ అశ్వస్యాత్ర జనిమాస్య చ స్వర్ద్రుహో రిషః సంపృచః పాహి సూరీన్ ।
ఆమాసు పూర్షు పరో అప్రమృష్యం నారాతయో వి నశన్నానృతాని ॥ ౬

౨౩౩౩ స్వ ఆ దమే సుదుఘా యస్య ధేనుః స్వధాం పీపాయ సుభ్వన్నమత్తి ।
సో అపాం నపాదూర్జయన్నప్స్వన్తర్వసుదేయాయ విధతే వి భాతి ॥ ౭

౨౩౩౪ యో అప్స్వా శుచినా దైవ్యేన ఋతావాజస్ర ఉర్వియా విభాతి ।
వయా ఇదన్యా భువనాన్యస్య ప్ర జాయన్తే వీరుధశ్చ ప్రజాభిః ॥ ౮

౨౩౩౫ అపాం నపాదా హ్యస్థాదుపస్థం జిహ్మానామూర్ధ్వో విద్యుతం వసానః ।
తస్య జ్యేష్ఠం మహిమానం వహన్తీర్హిరణ్యవర్ణాః పరి యన్తి యహ్వీః ॥ ౯

౨౩౩౬ హిరణ్యరూపః స హిరణ్యసందృగపాం నపాత్సేదు హిరణ్యవర్ణః ।
హిరణ్యయాత్పరి యోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదా దదత్యన్నమస్మై ॥ ౧౦

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౨౩౩౭ తదస్యానీకముత చారు నామాపీచ్యం వర్ధతే నప్తురపామ్ ।
యమిన్ధతే యువతయః సమిత్థా హిరణ్యవర్ణం ఘృతమన్నమస్య ॥ ౧౧

౨౩౩౮ అస్మై బహూనామవమాయ సఖ్యే యజ్ఞైర్విధేమ నమసా హవిర్భిః ।
సం సాను మార్జ్మి దిధిషామి బిల్మైర్దధామ్యన్నైః పరి వన్ద ఋగ్భిః ॥ ౧౨

౨౩౩౯ స ఈం వృషాజనయత్తాసు గర్భం స ఈం శిశుర్ధయతి తం రిహన్తి ।
సో అపాం నపాదనభిమ్లాతవర్ణోఽన్యస్యేవేహ తన్వా వివేష ॥ ౧౩

౨౩౪౦ అస్మిన్పదే పరమే తస్థివాంసమధ్వస్మభిర్విశ్వహా దీదివాంసమ్ ।
ఆపో నప్త్రే ఘృతమన్నం వహన్తీః స్వయమత్కైః పరి దీయన్తి యహ్వీః ॥ ౧౪

౨౩౪౧ అయాంసమగ్నే సుక్షితిం జనాయాయాంసము మఘవద్భ్యః సువృక్తిమ్ ।
విశ్వం తద్భద్రం యదవన్తి దేవా బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః ॥ ౧౫

(౩౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥దేవతా- ౧ ఇన్ద్రో మధుశ్చ, ౨ మరుతో మాధవశ్చ, ౩ త్వష్టా శుక్రశ్చ, ౪ అగ్నిః- శుచిశ్చ, ౫ ఇన్ద్రో నభశ్చ, ౬ మిత్రావరుణౌ నభస్యశ్చ॥ఛన్దః- ౧-౪ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౨,౩ జగతీ, ౫,౬ భురిక్త్రిష్టుప్॥స్వరః- ౧,౪-౬ ధైవతః, ౨,౩ నిషాదః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః॥౨౫॥

౨౩౪౨ తుభ్యం హిన్వానో వసిష్ట గా అపోఽధుక్షన్త్సీమవిభిరద్రిభిర్నరః ।
పిబేన్ద్ర స్వాహా ప్రహుతం వషట్కృతం హోత్రాదా సోమం ప్రథమో య ఈశిషే ॥ ౧

౨౩౪౩ యజ్ఞైః సంమిశ్లాః పృషతీభిరృష్టిభిర్యామఞ్ఛుభ్రాసో అఞ్జిషు ప్రియా ఉత ।
ఆసద్యా బర్హిర్భరతస్య సూనవః పోత్రాదా సోమం పిబతా దివో నరః ॥ ౨

౨౩౪౪ అమేవ నః సుహవా ఆ హి గన్తన ని బర్హిషి సదతనా రణిష్టన ।
అథా మన్దస్వ జుజుషాణో అన్ధసస్త్వష్టర్దేవేభిర్జనిభిః సుమద్గణః ॥ ౩

౨౩౪౫ ఆ వక్షి దేవాఁ ఇహ విప్ర యక్షి చోశన్హోతర్ని షదా యోనిషు త్రిషు ।
ప్రతి వీహి ప్రస్థితం సోమ్యం మధు పిబాగ్నీధ్రాత్తవ భాగస్య తృప్ణుహి ॥ ౪

౨౩౪౬ ఏష స్య తే తన్వో నృమ్ణవర్ధనః సహ ఓజః ప్రదివి బాహ్వోర్హితః ।
తుభ్యం సుతో మఘవన్తుభ్యమాభృతస్త్వమస్య బ్రాహ్మణాదా తృపత్పిబ ॥ ౫

౨౩౪౭ జుషేథాం యజ్ఞం బోధతం హవస్య మే సత్తో హోతా నివిదః పూర్వ్యా అను ।
అచ్ఛా రాజానా నమ ఏత్యావృతం ప్రశాస్త్రాదా పిబతం సోమ్యం మధు ॥ ౬

ఇతి ద్వితీయాష్టకే సప్తమోఽధ్యాయః

అథాష్టమోఽధ్యాయః

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥దేవతా- ౧-౪ ద్రవిణోదాః, ౫ అశ్వినౌ, ౬ అగ్నిః॥
ఛన్దః- ౧,౫ నిచృజ్జగతీ, ౨ జగతీ, ౩ విరాడ్జగతీ, ౪,౬ భురిక్త్రిష్టుప్॥స్వరః- ౧-౩,౫ నిషాదః, ౪,౬ ధైవతః॥

అథ ప్రథమో వర్గః॥౧॥

౨౩౪౮ మన్దస్వ హోత్రాదను జోషమన్ధసోఽధ్వర్యవః స పూర్ణాం వష్ట్యాసిచమ్ ।
తస్మా ఏతం భరత తద్వశో దదిర్హోత్రాత్సోమం ద్రవిణోదః పిబ ఋతుభిః ॥ ౧

౨౩౪౯ యము పూర్వమహువే తమిదం హువే సేదు హవ్యో దదిర్యో నామ పత్యతే।
అధ్వర్యుభిః ప్రస్థితం సోమ్యం మధు పోత్రాత్సోమం ద్రవిణోదః పిబ ఋతుభిః ॥౨

౨౩౫౦ మేద్యన్తు తే వహ్నయో యేభిరీయసేఽరిషణ్యన్వీళయస్వా వనస్పతే।
ఆయూయా ధృష్ణో అభిగూర్యా త్వం నేష్ట్రాత్సోమం ద్రవిణోదః పిబ ఋతుభిః ॥౩

౨౩౫౧ అపాద్ధోత్రాదుత పోత్రాదమత్తోత నేష్ట్రాదజుషత ప్రయో హితమ్।
తురీయం పాత్రమమృక్తమమర్త్యం ద్రవిణోదాః పిబతు ద్రావిణోదసః ॥ ౪

౨౩౫౨ అర్వాఞ్చమద్య యయ్యం నృవాహణం రథం యుఞ్జాథామిహ వాం విమోచనమ్।
పృఙ్క్తం హవీంషి మధునా హి కం గతమథా సోమం పిబతం వాజినీవసూ ॥ ౫

౨౩౫౩ జోష్యగ్నే సమిధం జోష్యాహుతిం జోషి బ్రహ్మ జన్యం జోషి సుష్టుతిమ్।
విశ్వేభిర్విశ్వాఀ ఋతునా వసో మహ ఉశాన్దేవాఀ ఉశతః పాయయా హవిః ॥ ౬

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥దేవతా- సవితా॥ ఛన్దః- ౧,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨ త్రిష్టుప్, ౩,౪,౬ ,౧౦,౧౧, విరాట్త్రిష్టుప్, ౭,౮ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౯ భురిక్పఙ్క్తిః॥
స్వరః- ౧-,౧౦,౧౧ ధైవతః, ౭-౯-పఞ్చమః॥

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౨౩౫౪ ఉదు ష్య దేవః సవితా సవాయ శశ్వత్తమం తదపా వహ్నిరస్థాత్।
నూనం దేవేభ్యో వి హి ధాతి రత్నమథాభజద్వీతిహోత్రం స్వస్తౌ ॥౧

౨౩౫౫ విశ్వస్య హి శ్రుష్టయే దేవ ఊర్ధ్వః ప్ర బాహవా పృథుపాణిః సిసర్తి।
ఆపశ్చిదస్య వ్రత ఆ నిమృగ్రా అయం చిద్వాతో రమతే పరిజ్మన్ ॥ ౨

౨౩౫౬ ఆశుభిశ్చిద్యాన్వి ముచాతి నూనమరీరమదతమానం చిదేతోః।
అహ్యర్షూణాం చిన్న్యయాఀ అవిష్యామను వ్రతం సవితుర్మోక్యాగాత్ ॥౩

౨౩౫౭ పునః సమవ్యద్వితతం వయన్తీ మధ్యా కర్తోర్న్యధాచ్ఛక్మ ధీరః।
ఉత్సంహాయాస్థాద్వ్యృతూఀరదర్ధరరమతిః సవితా దేవ ఆగాత్ ॥ ౪

౨౩౫౮ నానౌకాంసి దుర్యో విశ్వమాయుర్వి తిష్ఠతే ప్రభవః శోకో అగ్నేః।
జ్యేష్ఠం మాతా సూనవే భాగమాధాదన్వస్య కేతమిషితం సవిత్రా ॥ ౫

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౨౩౫౯ సమావవర్తి విష్ఠితో జిగీషుర్విశ్వేషాం కామశ్చరతామమాభూత్।
శశ్వాఀ అపో వికృతం హిత్వ్యాగాదను వ్రతం సవితుర్దైవ్యస్య ॥ ౬

౨౩౬౦ త్వయా హితమప్యమప్సు భాగం ధన్వాన్వా మృగయసో వి తస్థుః।
వనాని విభ్యో నకిరస్య తాని వ్రతా దేవస్య సవితుర్మినన్తి ॥ ౭

౨౩౬౧ యాద్రాధ్యం వరుణో యోనిమప్యమనిశితం నిమిషి జర్భురాణః।
విశ్వో మార్తాణ్డో వ్రజమా పశుర్గాత్స్థశో జన్మాని సవితా వ్యాకః ॥ ౮

౨౩౬౨ న యస్యేన్ద్రో వరుణో న మిత్రో వ్రతమర్యమా న మినన్తి రుద్రః।
నారాతయస్తమిదం స్వస్తి హువే దేవం సవితారం నమోభిః ॥ ౯

౨౩౬౩ భగం ధియం వాజయన్తః పురంధిం నరాశంసో గ్నాస్పతిర్నో అవ్యాః।
ఆయే వామస్య సంగథే రయీణాం ప్రియా దేవస్య సవితుః స్యామ ॥ ౧౦

౨౩౬౪ అస్మభ్యం తద్దివో అద్భ్యః పృథివ్యాస్త్వయా దత్తం కామ్యం రాధ ఆ గాత్।
శం యత్స్తోతృభ్య ఆపయే భవాత్యురుశంసాయ సవితర్జరిత్రే ॥ ౧౧

(౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨ భురిక్పఙ్క్తిః, ౩ విరాట్త్రిష్టుప్, ౪,౭,౮ త్రిష్టుప్, ౫,౬ స్వరాట్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧,౩,౪,౭,౮ ధైవతః, ౨,౫,౬ పఞ్చమః॥

అథచతుర్థోవర్గః॥౪॥

౨౩౬౫ గ్రావాణేవ తదిదర్థం జరేథే గృధ్రేవ వృక్షం నిధిమన్తమచ్ఛ।
బ్రహ్మాణేవ విదథ ఉక్థశాసా దూతేవ హవ్యా జన్యా పురుత్రా॥ ౧

౨౩౬౬ ప్రాతర్యావాణా రథ్యేవ వీరాజేవ యమా వరమా సచేథే।
మేనే ఇవ తన్వా౩ శుమ్భమానే దమ్పతీవ క్రతువిదా జనేషు॥ ౨

౨౩౬౭ శృంగేవ నః ప్రథమా గన్తమర్వాక్ ఛఫావివ జర్భురాణా తరోభిః।
చక్రవాకేవ ప్రతి వస్తోరుస్రా ఉర్వాంచా యాతం రథ్యేవ శక్రా॥ ౩

౨౩౬౮ నావేవ నః పారయతం యుగేవ నభ్యేవ న ఉపధీవ ప్రధీవ।
శ్వానేవ నో అరిషణ్యా తనూనాం ఖృగలేవ విస్రసః పాతమస్మాన్॥ ౪

౨౩౬౯ వాతేవాజుర్యా నద్యేవ రీతిరక్షీ ఇవ చక్షుషా యాతమర్వాక్।
హస్తావివ తన్వే౩ శంభవిష్ఠా పాదేవ నో నయతం వస్యో అచ్ఛ॥ ౫

అథ పఞ్చమోవర్గః ॥౫॥

౨౩౭౦ ఓష్ఠావివ మధ్వాస్నే వదన్తా స్తనావివ పిప్యతం జీవసే నః।
నాసేవ నస్తన్వో రక్షితారా కర్ణావివ సుశ్రుతా భూతమస్మే॥ ౬

౨౩౭౧ హస్తేవ శక్తిమభి సందదీ నః క్షామేవ నః సమజతం రజాంసి।
ఇమా గిరో అశ్వినా యుష్మయన్తీః క్ష్ణోత్రేణేవ స్వధితిం సం శిశీతమ్॥౭

౨౩౭౨ ఏతాని వామశ్వినా వర్ధనాని బ్రహ్మ స్తోమం గృత్సమదాసో అక్రన్।
తాని నరా జుజుషాణోప యాతం బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౮

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః-గృత్సమదః॥దేవతా-సోమాపూషణావదితిశ్చ॥ఛన్దః- ౧,౩ త్రిష్టుప్, ౨ విరాట్త్రిష్టుప్, ౪ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౫,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్॥స్వరః- ౧-౩,౫,౬ ధైవతః, ౪ పంచమః॥

అథషష్ఠోవర్గః॥౬॥

౨౩౭౩ సోమాపూషణా జననా రయీణాం జననా దివో జననా పృథివ్యాః।
జాతౌ విశ్వస్య భువనస్య గోపౌ దేవా అకృణ్వన్నమృతస్య నాభిమ్॥ ౧

౨౩౭౪ ఇమౌ దేవౌ జాయమానౌ జుషన్తేమౌ తమాంసి గూహతామజుష్టా।
ఆభ్యామిన్ద్రః పక్వమామాస్వన్తః సోమాపూషభ్యాం జనదుస్రియాసు॥ ౨

౨౩౭౫ సోమాపూషణా రజసో విమానం సప్తచక్రం రథమవిశ్వమిన్వమ్।
విషూవృతం మనసా యుజ్యమానం తం జిన్వథో వృషణా పంచరశ్మిమ్॥ ౩

౨౩౭౬ దివ్యన్యః సదనం చక్ర ఉచ్చా పృథివ్యామన్యో అధ్యన్తరిక్షే।
తావస్మభ్యం పురువారం పురుక్షుం రాయస్పోషం వి ష్యతాం నాభిమస్మే॥ ౪

౨౩౭౭ విశ్వాన్యన్యో భువనా జజాన విశ్వమన్యో అభిచక్షాణ ఏతి।
సోమాపూషణావవతం ధియం మే యువాభ్యాం విశ్వాః పృతనా జయేమ

౨౩౭౮ ధియం పూషా జిన్వతు విశ్వమిన్వో రయిం సోమో రయిపతిర్దధాతు।
అవతు దేవ్యదితిరనర్వా బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౬

(౪౧) ఏకచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః-గృత్సమదః॥దేవతా-౧,౨ వాయుః, ౩ ఇన్ద్రవాయూ, ౪-౬ మిత్రావరుణౌ, ౭-౯ అశ్వినౌ, ౧౦-౧౨ ఇన్ద్రః, ౧౩-౧౫ విశ్వేదేవాః, ౧౬-౧౮ సరస్వతీ, ౧౯-౨౧ ద్యావాపృథివ్యౌ హవిర్ధానే వా॥ ఛన్దః- ౧,౩,౪,౬,౧౦,౧౧,౧౩,౧౫,౧౯-౨౧ గాయత్రీ, ౨,౫,౯,౧౨,౧౪ నిచృద్గాయత్రీ, ౭ త్రిపాద్గాయత్రీ, ౮ విరాడ్గాయత్రీ, ౧౬

అనుష్టుప్, ౧౭ ఉష్ణిక్, ౧౮ బృహతీ॥ స్వరః- ౧-౧౫,౧౯-౨౧ షడ్జః,౧౬ గాన్ధారః, ౧౭ ఋషభః, ౧౮ మధ్యమః॥

అథ సప్తమో వర్గః॥౭॥

౨౩౭౯ వాయో యే తే సహస్రిణో రథాసస్తేభిరా గహి। నియుత్వాన్ సోమపీతయే ॥౧

౨౩౮౦ నియుత్వాన్ వాయవా గహ్యయం శుక్రో అయామి తే। గన్తాసి సున్వతో గృహమ్ ॥౨

౨౩౮౧ శుక్రస్యాద్య గవాశిర ఇన్ద్రవాయూ నియుత్వతః। ఆ యాతం పిబతం నరా ॥౩

౨౩౮౨ అయం వాం మిత్రావరుణా సుతః సోమ ఋతావృధా। మమేదిహ శ్రుతం హవమ్ ॥ ౪

అథాష్టమో వర్గః॥౮॥

౨౩౮౩ రాజానావనభిద్రుహా ధ్రువే సదస్యుత్తమే। సహస్రస్థూణ ఆసాతే ॥ ౫

౨౩౮౪ తా సమ్రాజా ఘృతాసుతీ ఆదిత్యా దానునస్పతీ। సచేతే అనవహ్వరమ్ ॥ ౬

౨౩౮౫ గోమదూ షు నాసత్యాశ్వావద్ యాతమశ్వినా। వర్తీ రుద్రా నృపాయ్యమ్ ॥ ౭

౨౩౮౬ న యత్ పరో నాన్తర ఆదధర్షద్ వృషణ్వసూ। దుఃశంసో మర్త్యో రిపుః ॥౮

౨౩౮౭ తా న ఆ వోళ్హమశ్వినా రయిం పిశఙ్గసందృశమ్। ధిష్ణ్యా వరివోవిదమ్ ॥ ౯

౨౩౮౮ ఇన్ద్రో అఙ్గ మహద్ భయమభీ షదప చుచ్యవత్। స హి స్థిరో విచర్షణిః ॥౧౦

అథ నవమో వర్గః॥౯॥

౨౩౮౯ ఇన్ద్రశ్చ మృళయాతి నో న నః పశ్చాదఘం నశత్। భద్రం భవాతి నః పురః॥౧౧

౨౩౯౦ ఇన్ద్ర ఆశాభ్యస్పరి సర్వాభ్యో అభయం కరత్। జేతా శత్రూన్ విచర్షణిః ॥౧౨

౨౩౯౧ విశ్వే దేవాస ఆ గత శృణుతా మ ఇమం హవమ్। ఏదం బర్హిర్ని షీదత ॥౧౩

౨౩౯౨ తీవ్రో వో మధుమాఁ అయం శునహోత్రేషు మత్సరః। ఏతం పిబత కామ్యమ్॥ ౧౪

౨౩౯౩ ఇన్ద్రజ్యేష్ఠా మరుద్గణా దేవాసః పూషరాతయః। విశ్వే మమ శ్రుతా హవమ్ ౧౫

అథ దశమో వర్గః॥౧౦॥

౨౩౯౪ అమ్బితమే నదీతమే దేవితమే సరస్వతి।
అప్రశస్తా ఇవ స్మసి ప్రశస్తిమమ్బ నస్కృధి ॥ ౧౬

౨౩౯౫ త్వే విశ్వా సరస్వతి శ్రితాయూంషి దేవ్యామ్।
శునహోత్రేషు మత్స్వ ప్రజాం దేవి దిదిడ్ఢి నః ॥ ౧౭

౨౩౯౬ ఇమా బ్రహ్మ సరస్వతి జుషస్వ వాజినీవతి।
యా తే మన్మ గృత్సమదా ఋతావరి ప్రియా దేవేషు జుహ్వతి ॥ ౧౮

౨౩౯౭ ప్రేతాం యజ్ఞస్య శంభువా యువామిదా వృణీమహే।
అగ్నిం చ హవ్యవాహనమ్ ॥ ౧౯

౨౩౯౮ ద్యావా నః పృథివీ ఇమం సిధ్రమద్య దివిస్పృశమ్।
యజ్ఞం దేవేషు యచ్ఛతామ్ ॥ ౨౦

౨౩౯౯ ఆ వాముపస్థమద్రుహా దేవాః సీదన్తు యజ్ఞియాః। ఇహాద్య సోమపీతయే ॥౨౧

(౪౨) ద్విచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషి- గృత్సమదః॥దేవతా- కపిఞ్జలఇవేన్ద్రః॥ఛన్దః- త్రిష్టుప్॥స్వరః- ధైవతః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః॥ ౧౧॥

౨౪౦౦ కనిక్రదజ్జనుషం ప్రబ్రువాణ ఇయర్తి వాచమరితేవ నావమ్।

సుమఙ్గలశ్చ శకునే భవాసి మా త్వా కా చిదభిభా విశ్వ్యా విదత్॥ ౧

౨౪౦౧ మా త్వా శ్యేన ఉద్ వధీన్మా సుపర్ణో మా త్వా విదదిషుమాన్ వీరో అస్తా।
పిత్ర్యామను ప్రదిశం కనిక్రదత్ సుమఙ్గలో భద్రవాదీ వదేహ॥ ౨

౨౪౦౨ అవ క్రన్ద దక్షిణతో గృహాణాం సుమఙ్గలో భద్రవాదీ శకున్తే।
మా నః స్తేన ఈశత మాఘశంసో బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౩

(౪౩) త్రిచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గృత్సమదః॥ దేవతా- కపిఞ్జల ఇవేన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧ జగతీ, ౨ భురిగతిశక్వరీ, ౩ నిచృజ్జగతీ, స్వరః- ౧,౩ నిషాదః, ౨ పఞ్చమః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః॥ ౧౨॥

౨౪౦౩ ప్రదక్షిణిదభి గృణన్తి కారవో వయో వదన్త ఋతుథా శకున్తయః।
ఉభే వాచౌ వదతి సామగా ఇవ గాయత్రం చ త్రైష్టుభం చాను రాజతి॥ ౧

౨౪౦౪ ఉద్గాతేవ శకునే సామ గాయసి బ్రహ్మపుత్ర ఇవ సవనేషు శంససి।
వృషేవ వాజీ శిశుమతీరపీత్యా సర్వతో నః శకునే భద్రమా వద
విశ్వతో నః శకునే పుణ్యమా వద॥ ౨

౨౪౦౫ ఆవదంస్త్వం శకునే భద్రమా వద తూష్ణీమాసీనః సుమతిం చికిద్ధి నః।
యదుత్పతన్ వదసి కర్కరిర్యథా బృహద్ వదేమ విదథే సువీరాః॥ ౩

(౪౨౯)

ఇతి ద్వితీయం మణ్డలమ్

అథ తృతీయం మణ్డలమ్

ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తం

ఋషిః- గాథినో విశ్వామిత్రః॥ దేవతాః అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౩-౫,౯,౧౧,౧౨,౧౫,౧౭,౧౯,౨౦ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౬,౭,౧౩,౧౪ త్రిష్టుప్; ౮,౧౬,౨౩ స్వరాట్ పంక్తిః; ౧౦,౨౧ విరాట్త్రిష్టుప్; ౧౮ భురిక్పంక్తిః; ౨౨ జ్యోతిష్మతీత్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౭,౯-౧౫,౧౭,౧౯-౨౨ ధైవతః; ౮,౧౬, ౧౮,౨౩ పఞ్చమః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః॥ ౧౩॥

౨౪౦౬ సోమస్య మా తవసం వక్ష్యగ్నే వహ్నిం చకర్థ విదథే యజధ్యై।
దేవాఁ అచ్ఛా దీద్యద్యుఞ్జే అద్రిం శమాయే అగ్నే తన్వం జుషస్వ॥ ౧

౨౪౦౭ ప్రాఞ్చం యజ్ఞం చకృమ వర్ధతాం గీః సమిద్భిరగ్నిం నమసా దువస్యన్।
దివః శశాసుర్విదథా కవీనాం గృత్సాయ చిత్తవసే గాతుమీషుః॥ ౨

౨౪౦౮ మయో దధే మేధిరః పూతదక్షో దివః సుబన్ధుర్జనుషా పృథివ్యాః।
అవిన్దన్ను దర్శతమప్స్వన్తర్దేవాసో అగ్నిమపసి స్వసౄణామ్॥ ౩

౨౪౦౯ అవర్ధయన్త్సుభగం సప్త యహ్వీః శ్వేతం జజ్ఞానమరుషం మహిత్వా।
శిశుం న జాతమభ్యారురశ్వా దేవాసో అగ్నిం జనిమన్వపుష్యన్॥ ౪

౨౪౧౦ శుక్రేభిరఙ్గై రజ ఆతతన్వాన్ క్రతుం పునానః కవిభిః పవిత్రైః।
శోచిర్వసానః పర్యాయురపాం శ్రియో మిమీతే బృహతీరనూనాః॥ ౫

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౨౪౧౧ వవ్రాజా సీమనదతీరదబ్ధా దివో యహ్వీరవసానా అనగ్నాః।
సనా అత్ర యువతయః సయోనీరేకం గర్భం దధిరే సప్త వాణీః॥ ౬

౨౪౧౨ స్తీర్ణా అస్య సంహతో విశ్వరూపా ఘృతస్య యోనౌ స్రవథే మధూనామ్।
అస్థురత్ర ధేనవః పిన్వమానా మహీ దస్మస్య మాతరా సమీచీ॥ ౭

౨౪౧౩ బభ్రాణః సూనో సహసో వ్యద్యౌద్దధానః శుక్రా రభసా వపూంషి।
శ్చోతన్తి ధారా మధునో ఘృతస్య వృషా యత్ర వావృధే కావ్యేన॥ ౮

౨౪౧౪ పితుశ్చిదూధర్జనుషా వివేద వ్యస్య ధారా అసృజద్వి ధేనాః।
గుహా చరన్తం సఖిభిః శివేభిర్దివో యహ్వీభిర్న గుహా బభూవ॥ ౯

౨౪౧౫ పితుశ్చ గర్భం జనితుశ్చ బభ్రే పూర్వీరేకో అధయత్పీప్యానాః।
వృష్ణే సపత్నీ శుచయే సబన్ధూ ఉభే అస్మై మనుష్యే౩ ని పాహి॥ ౧౦

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౨౪౧౬ ఉరౌ మహాఀ అనిబాధే వవర్ధాపో అగ్నిం యశసః సం హి పూర్వీః।
ఋతస్య యోనావశయద్దమూనా జామీనామగ్నిరపసి స్వసౄణామ్॥ ౧౧

౨౪౧౭ అక్రో న బభ్రిః సమిథే మహీనాం దిదృక్షేయః సూనవే భాఋజీకః।
ఉదుస్రియా జనితా యో జజానాపాం గర్భో నృతమో యహ్వో అగ్నిః॥ ౧౨

౨౪౧౮ అపాం గర్భం దర్శతమోషధీనాం వనా జజాన సుభగా విరూపమ్।
దేవాసశ్చిన్మనసా సం హి జగ్ముః పనిష్ఠం జాతం తవసం దువస్యన్॥ ౧౩

౨౪౧౯ బృహన్త ఇద్భానవో భాఋజీకమగ్నిం సచన్త విద్యుతో న శుక్రాః।
గుహేవ వృద్ధం సదసి స్వే అన్తరపార ఊర్వే అమృతం దుహానాః॥ ౧౪

౨౪౨౦ ఈళే చ త్వా యజమానో హవిర్భిరీళే సఖిత్వం సుమతిం నికామః।
దేవైరవో మిమీహి సం జరిత్రే రక్షా చ నో దమ్యేభిరనీకైః॥ ౧౫

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౨౪౨౧ ఉపక్షేతారస్తవ సుప్రణీతేఽగ్నే విశ్వాని ధన్యా దధానాః।
సురేతసా శ్రవసా తుఞ్జమానా అభి ష్యామ పృతనాయూఀరదేవాన్॥ ౧౬

౨౪౨౨ ఆ దేవానామభవః కేతురగ్నే మన్ద్రో విశ్వాని కావ్యాని విద్వాన్।
ప్రతి మర్తాఀ అవాసయో దమూనా అను దేవాన్రథిరో యాసి సాధన్॥ ౧౭

౨౪౨౩ ని దురోణే అమృతో మర్త్యానాం రాజా ససాద విదథాని సాధన్।
ఘృతప్రతీక ఉర్వియా వ్యద్యౌదగ్నిర్విశ్వాని కావ్యాని విద్వాన్॥ ౧౮

౨౪౨౪ ఆ నో గహి సఖ్యేభిః శివేభిర్మహాన్మహీభిరూతిభిః సరణ్యన్।
అస్మే రయిం బహులం సన్తరుత్రం సువాచం భాగం యశసం కృధీ నః॥ ౧౯

౨౪౨౫ ఏతా తే అగ్నే జనిమా సనాని ప్ర పూర్వ్యాయ నూతనాని వోచమ్।
మహాన్తి వృష్ణే సవనా కృతేమా జన్మఞ్జన్మన్నిహితో జాతవేదాః॥ ౨౦

౨౪౨౬ జన్మఞ్జన్మన్నిహితో జాతవేదా విశ్వామిత్రేభిరిధ్యతే అజస్రః।
తస్య వయం సుమతౌ యజ్ఞియస్యాపి భద్రే సౌమనసే స్యామ॥ ౨౧

౨౪౨౭ ఇమం యజ్ఞం సహసావన్త్వం నో దేవత్రా ధేహి సుక్రతో రరాణః।

ప్ర యంసి హోతర్బృహతీరిషో నోఽగ్నే మహి ద్రవిణమా యజస్వ ॥ ౨౨

౨౪౨౮ ఇళామగ్నే పురుదంసం సనిం గోః శశ్వత్తమం హవమానాయ సాధ।
స్యాన్నః సూనుస్తనయో విజావాగ్నే సా తే సుమతిర్భూత్వస్మే॥ ౨౩

(౨) ద్వితీయం సూక్తం

ఋషి - విశ్వామిత్రః ।దేవతా- అగ్నిర్వైశ్వానరః।ఛన్దః-౧,౩, ౧౦ జగతీ; ౨,౪,౬ ,౮,౯,౧౧విరాడ్ జగతీ; ౫,౭,౧౨-౧౫ విష్టుబ్జగతీ।స్వరః- నిషాదః॥

అథ సప్తదశో వర్గః౧౭॥

౨౪౨౯ వైశ్వానరాయ ధిషణామృతావృధే ఘృతం న పూతమగ్నయే జనామసి।
ద్వితా హోతారం మనుషశ్చ వాఘతో ధియా రథం న కులిశః సమృణ్వతి॥ ౧

౨౪౩౦ స రోచయజ్జనుషా రోదసీ ఉభే స మాత్రోరభవత్పుత్ర ఈడ్యః।
హవ్యవాళగ్నిరజరశ్చనోహితో దూళభో విశామతిథిర్విభావసుః॥ ౨

౨౪౩౧ క్రత్వా దక్షస్య తరుషో విధర్మణి దేవాసో అగ్నిం జనయన్త చిత్తిభిః।
రురుచానం భానునా జ్యోతిషా మహామత్యం న వాజం సనిష్యన్నుప బ్రువే॥ ౩

౨౪౩౨ ఆ మన్ద్రస్య సనిష్యన్తో వరేణ్యం వృణీమహే అహ్రయం వాజమృగ్మియమ్।
రాతిం భృగూణాముశిజం కవిక్రతుమగ్నిం రాజన్తం దివ్యేన శోచిషా॥ ౪

౨౪౩౩ అగ్నిం సుమ్నాయ దధిరే పురో జనా వాజశ్రవసమిహ వృక్తబర్హిషః।
యతస్రుచః సురుచం విశ్వదేవ్యం రుద్రం యజ్ఞానాం సాధదిష్టిమపసామ్ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః౧౮॥

౨౪౩౪ పావకశోచే తవ హి క్షయం పరి హోతర్యజ్ఞేషు వృక్తబర్హిషో నరః।
అగ్నే దువ ఇచ్ఛమానాస ఆప్యముపాసతే ద్రవిణం ధేహి తేభ్యః॥ ౬

౨౪౩౫ ఆ రోదసీ అపృణదా స్వర్మహజ్జాతం యదేనమపసో అధారయన్।
సో అధ్వరాయ పరి ణీయతే కవిరత్యో న వాజసాతయే చనోహితః॥ ౭

౨౪౩౬ నమస్యత హవ్యదాతిం స్వధ్వరం దువస్యత దమ్యం జాతవేదసమ్।
రథీరృతస్య బృహతో విచర్షణిరగ్నిర్దేవానామభవత్పురోహితః॥ ౮

౨౪౩౭ తిస్రో యహ్వస్య సమిధః పరిజ్మనోఽగ్నేరపునన్నుశిజో అమృత్యవః।
తాసామేకామదధుర్మర్త్యే భుజము లోకము ద్వే ఉప జామిమీయతుః॥ ౯

౨౪౩౮ విశాం కవిం విశ్పతిం మానుషీరిషః సం సీమకృణ్వన్త్స్వధితిం న తేజసే।
స ఉద్వతో నివతో యాతి వేవిషత్స గర్భమేషు భువనేషు దీధరత్॥ ౧౦

అథ ఏకోనవింశో వర్గః౧౯॥

౨౪౩౯ స జిన్వతే జఠరేషు ప్రజజ్ఞివాన్వృషా చిత్రేషు నానదన్న సింహః।
వైశ్వానరః పృథుపాజా అమర్త్యో వసు రత్నా దయమానో వి దాశుషే॥ ౧౧

౨౪౪౦ వైశ్వానరః ప్రత్నథా నాకమారుహద్దివస్పృష్ఠం భన్దమానః సుమన్మభిః।
స పూర్వవజ్జనయఞ్జన్తవే ధనం సమానమజ్మం పర్యేతి జాగృవిః॥ ౧౨

౨౪౪౧ ఋతావానం యజ్ఞియం విప్రముక్థ్యమా యం దధే
మాతరిశ్వా దివి క్షయమ్। తం చిత్రయామం హరికేశ
మీమహే సుదీతిమగ్నిం సువితాయ నవ్యసే॥ ౧౩

౨౪౪౨ శుచిం న యామన్నిషిరం స్వర్దృశం కేతుం దివో రోచనస్థాముషర్బుధమ్।
అగ్నిం మూర్ధానం దివో అప్రతిష్కుతం తమీమహే నమసా వాజినం బృహత్॥ ౧౪

౨౪౪౩ మన్ద్రం హోతారం శుచిమద్వయావినం దమూనసముక్థ్యం విశ్వచర్షణిమ్।
రథం న చిత్రం వపుషాయ దర్శతం మనుర్హితం సదమిద్రాయ ఈమహే॥ ౧౫

(3) తృతీయం సూక్తం

ఋషిః- విశ్వామిత్రః॥దేవతా-వైశ్వానరో ఽగ్నిః॥ ఛన్దః-౧,౫ నిచృజ్జగతీ;౨-౪,౬,౮,౯ జగతీ; ౭,౧౦ విరాడ్జగతీ; ౧౧ భురిక్పంక్తిః॥స్వరః-౧-౧౦ నిషాదః; ౧౧పంచమః॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౨౪౪౪ వైశ్వానరాయ పృథుపాజసే విపో రత్నా విధన్త ధరుణేషు గాతవే।
అగ్నిర్హి దేవాఁ అమృతో దువస్యత్యథా ధర్మాణి సనతా న దూదుషత్॥ ౧

౨౪౪౫ అన్తర్దూతో రోదసీ దస్మ ఈయతే హోతా నిషత్తో మనుషః పురోహితః।
క్షయం బృహన్తం పరి భూషతి ద్యుభిర్దేవేభిరగ్నిరిషితో ధియావసుః॥ ౨

౨౪౪౬ కేతుం యజ్ఞానాం విదథస్య సాధనం విప్రాసో అగ్నిం మహయన్త చిత్తిభిః।
అపాంసి యస్మిన్నధి సందధుర్గిరస్తస్మిన్త్సుమ్నాని యజమాన ఆ చకే॥ ౩

౨౪౪౭ పితా యజ్ఞానామసురో విపశ్చితాం విమానమగ్నిర్వయునం చ వాఘతామ్।
ఆ వివేశ రోదసీ భూరివర్పసా పురుప్రియో భన్దతే ధామభిః కవిః॥ ౪

౨౪౪౮ చన్ద్రమగ్నిం చన్ద్రరథం హరివ్రతం వైశ్వానరమప్సుషదం స్వర్విదమ్।
విగాహం తూర్ణిం తవిషీభిరావృతం భూర్ణిం దేవాస ఇహ సుశ్రియం దధుః॥ ౫

అథ ఏకవింశో వర్గః॥౨౧॥

౨౪౪౯ అగ్నిర్దేవేభిర్మనుషశ్చ జన్తుభిస్తన్వానో యజ్ఞం పురుపేశసం ధియా।
రథీరన్తరీయతే సాధదిష్టిభిర్జీరో దమూనా అభిశస్తిచాతనః॥ ౬

౨౪౫౦ అగ్నే జరస్వ స్వపత్య ఆయున్యూర్జా పిన్వస్వ సమిషో దిదీహి నః।
వయాంసి జిన్వ బృహతశ్చ జాగృవ ఉశిగ్దేవానామసి సుక్రతుర్విపామ్॥ ౭

౨౪౫౧ విశ్పతిం యహ్వమతిథిం నరః సదా యన్తారం ధీనాముశిజం చ వాఘతామ్।
అధ్వరాణాం చేతనం జాతవేదసం ప్ర శంసన్తి నమసా జూతిభిర్వృధే॥ ౮

౨౪౫౨ విభావా దేవః సురణః పరి క్షితీరగ్నిర్బభూవ శవసా సుమద్రథః।
తస్య వ్రతాని భూరిపోషిణో వయముప భూషేమ దమ ఆ సువృక్తిభిః॥ ౯

౨౪౫౩ వైశ్వానర తవ ధామాన్యా చకే యేభిః స్వర్విదభవో విచక్షణ।
జాత ఆపృణో భువనాని రోదసీ అగ్నే తా విశ్వా పరిభూరసి త్మనా॥ ౧౦

౨౪౫౪ వైశ్వానరస్య దంసనాభ్యో బృహదరిణాదేకః స్వపస్యయా కవిః।
ఉభా పితరా మహయన్నజాయతాగ్నిర్ద్యావాపృథివీ భూరిరేతసా॥ ౧౧

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః- విశ్వామిత్రః॥దేవతా- ఆప్రియః॥ ఛన్దః-౧,౪,౭,స్వరాట్ పంక్తిః; ౨,౩,౫ త్రిష్టుప్; ౬,౮,౧౦,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౯ విరాట్ త్రిష్టుప్॥
స్వరః-౧,౪,౭ పంచమః; ౨,౩,౫,౬,౮-౧౧ ధైవతః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః॥౨౨॥

౨౪౫౫ సమిత్సమిత్సుమనా బోధ్యస్మే శుచాశుచా సుమతిం రాసి వస్వః।
ఆ దేవ దేవాన్యజథాయ వక్షి సఖా సఖీన్త్సుమనా యక్ష్యగ్నే॥ ౧

౨౪౮౬ యం దేవాసస్త్రిరహన్నాయజన్తే దివేదివే వరుణో మిత్రో అగ్నిః।
సేమం యజ్ఞం మధుమన్తం కృధీ నస్తనూనపాద్ ఘృతయోనిం విధన్తమ్॥ ౨

౨౪౮౭ ప్ర దీధితిర్విశ్వవారా జిగాతి హోతారమిళః ప్రథమం యజధ్యై।
అచ్ఛా నమోభిర్వృషభం వన్దధ్యై స దేవాన్యక్షదిషితో యజీయాన్॥ ౩

౨౪౮౮ ఊర్ధ్వో వాం గాతురధ్వరే అకార్యూర్ధ్వా శోచీంషి ప్రస్థితా రజాంసి।
దివో వా నాభా న్యసాది హోతా స్తృణీమహి దేవవ్యచా వి బర్హిః॥ ౪

౨౪౮౯ సప్త హోత్రాణి మనసా వృణానా ఇన్వన్తో విశ్వం ప్రతి యన్నృతేన।
నృపేశసో విదథేషు ప్ర జాతా అభీమం యజ్ఞం వి చరన్త పూర్వీః॥ ౫

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః॥౨౩॥

౨౪౯౦ ఆ భన్దమానే ఉషసా ఉపాకే ఉత స్మయేతే తన్వా విరూపే।
యథా నో మిత్రో వరుణో జుజోషదిన్ద్రో మరుత్వాఁ ఉత వా మహోభిః॥ ౬

౨౪౯౧ దైవ్యా హోతారా ప్రథమా న్యృఞ్జే సప్త పృక్షాసః స్వధయా మదన్తి।
ఋతం శంసన్త ఋతమిత్త ఆహురను వ్రతం వ్రతపా దీధ్యానాః॥ ౭

౨౪౯౨ ఆ భారతీ భారతీభిః సజోషా ఇళా దేవైర్మనుష్యేభిరగ్నిః।
సరస్వతీ సారస్వతేభిరర్వాక్ తిస్రో దేవీర్బర్హిరేదం సదన్తు॥ ౮

౨౪౯౩ తన్నస్తురీపమధ పోషయిత్ను దేవ త్వష్టర్వి రరాణః స్యస్వ।
యతో వీరః కర్మణ్యః సుదక్షో యుక్తగ్రావా జాయతే దేవకామః॥ ౯

౨౪౯౪ వనస్పతేఽవ సృజోప దేవానగ్నిర్హవిః శమితా సూదయాతి।
సేదు హోతా సత్యతరో యజాతి యథా దేవానాం జనిమాని వేద॥ ౧౦

౨౪౯౫ ఆ యాహ్యగ్నే సమిధానో అర్వాఙిన్ద్రేణ దేవైః సరథం తురేభిః।
బర్హిర్న ఆస్తామదితిః సుపుత్రా స్వాహా దేవా అమృతా మాదయన్తామ్॥ ౧౧

(౫) పంచమం సూక్తం

ఋషిః- విశ్వామిత్రః ॥దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః-౧,౨,౧౧ భురిక్పంక్తిః; ౩ పంక్తిః;
౪ త్రిష్టుప్; ౫,౭,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౬ స్వరాట్ పంక్తిః; ౮,౯ విరాట్ త్రిష్టుప్॥
స్వరః-౧-౩,౬,౧౧ పంచమః; ౪,౫,౭-౧౦ ధైవతః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః॥౨౪॥

౨౪౯౬ ప్రత్యగ్నిరుషసశ్చేకితానోఽబోధి విప్రః పదవీః కవీనామ్।
పృథుపాజా దేవయద్భిః సమిద్ధోఽప ద్వారా తమసో వహ్నిరావః॥ ౧

౨౪౯౭ ప్రేద్వగ్నిర్వావృధే స్తోమేభిర్గీర్భిః స్తోతౄణాం నమస్య ఉక్థైః।
పూర్వీరృతస్య సందృశశ్చకానః సం దూతో అద్యౌదుషసో విరోకే॥ ౨

౨౪౯౮ అధాయ్యగ్నిర్మానుషీషు విక్ష్వపాం గర్భో మిత్ర ఋతేన సాధన్।
ఆ హర్యతో యజతః సాన్వస్థాదభూదు విప్రో హవ్యో మతీనామ్॥ ౩

౨౪౯౯ మిత్రో అగ్నిర్భవతి యత్సమిద్ధో మిత్రో హోతా వరుణో జాతవేదాః।
మిత్రో అధ్వర్యురిషిరో దమూనా మిత్రః సిన్ధూనాముత పర్వతానామ్॥ ౪

౨౫౦౦ పాతి ప్రియం రిపో అగ్రం పదం వేః పాతి యహ్వశ్చరణం సూర్యస్య।
పాతి నాభా సప్తశీర్షాణమగ్నిః పాతి దేవానాముపమాదమృష్వః॥ ౫

అథ పఞ్చవింశో వర్గః॥౨౫॥

౨౪౭౧ ఋధక్చక్ర ఈడ్యం చారు నామ విశ్వాని దేవో వయునాని విద్వాన్।
ససస్య చర్మ ఘృతవత్పదం వేస్తదిదగ్నీ రక్షత్యప్రయుచ్ఛన్॥ ౬

౨౪౭౨ ఆ యోనిమగ్నిర్ఘృతవంతమస్థాత్పృథుప్రగాణముశంతముశానః।
దీద్యానః శుచిరృష్వః పావకః పునఃపునర్మాతరా నవ్యసీ కః॥ ౭

౨౪౭౩ సద్యో జాత ఓషధీభిర్వవక్షే యదీ వర్ధంతి ప్రస్వో ఘృతేన।
ఆప ఇవ ప్రవతా శుంభమానా ఉరుష్యదగ్నిః పిత్రోరుపస్థే॥ ౮

౨౪౭౪ ఉదు ష్టుతః సమిధా యహ్వో అద్యౌద్వర్ష్మన్దివో అధి నాభా పృథివ్యాః।
మిత్రో అగ్నిరీడ్యో మాతరిశ్వా ఽఽ దూతో వక్షద్యజథాయ దేవాన్॥ ౯

౨౪౭౫ ఉదస్తంభీత్సమిధా నాకమృష్వో౩ఽగ్నిర్భవన్నుత్తమో రోచనానామ్।
యదీ భృగుభ్యః పరి మాతరిశ్వా గుహా సంతం హవ్యవాహం సమీధే॥ ౧౦

౨౪౭౬ ఇళామగ్నే పురుదంసం సనిం గోః శశ్వత్తమం హవమానాయ సాధ।
స్యాన్నః సూనుస్తనయో విజావాఽగ్నే సా తే సుమతిర్భూత్వస్మే॥ ౧౧

(౬) షష్ఠం సూక్తం

ఋషిః-విశ్వామిత్రః ॥దేవతా-అగ్నిః॥ఛందః-౧,౫ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨,౭ త్రిష్టుప్; ౩,౪,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౬, ౧౧ భురిక్పంక్తిః; ౯ స్వరాట్ పంక్తిః; ౧౦ భురిక్త్రిష్టుప్॥
స్వరః-౧-౫,౭,౮,౧౦ ధైవతః; ౬,౯,౧౧ పంచమః॥

అథ షడ్వింశో వర్గః॥౨౬॥

౨౪౭౭ ప్రకారవో మననా వచ్యమానా దేవద్రీచీం నయత దేవయంతః।
దక్షిణావాడ్వాజినీ ప్రాచ్యేతి హవిర్భరంత్యగ్నయే ఘృతాచీ॥ ౧

౨౪౭౮ ఆ రోదసీ అపృణా జాయమాన ఉత ప్ర రిక్థా అధ ను ప్రయజ్యో।
దివశ్చిదగ్నే మహినా పృథివ్యా వచ్యంతాం తే వహ్నయః సప్తజిహ్వాః॥ ౨

౨౪౭౯ ద్యౌశ్చ త్వా పృథివీ యజ్ఞియాసో ని హోతారం సాదయంతే దమాయ।
యదీ విశో మానుషీర్దేవయంతీః ప్రయస్వతీరీళతే శుక్రమర్చిః॥ ౩

౨౪౮౦ మహాన్త్సధస్థే ధ్రువ ఆ నిషత్తో౽ంతర్ద్యావా మాహినే హర్యమాణః।
ఆస్క్రే సపత్నీ అజరే అమృక్తే సబర్దుఘే ఉరుగాయస్య ధేనూ॥ ౪

౨౪౮౧ వ్రతా తే అగ్నే మహతో మహాని తవ క్రత్వా రోదసీ ఆ తతంథ।
త్వం దూతో అభవో జాయమానస్త్వం నేతా వృషభ చర్షణీనామ్॥ ౫

అథ సప్తవింశో వర్గః॥౨౭॥

౨౪౮౨ ఋతస్య వా కేశినా యోగ్యాభిర్ఘృతస్నువా రోహితా ధురి ధిష్వ।
అథా వహ దేవాన్దేవ విశ్వాన్త్స్వధ్వరా కృణుహి జాతవేదః॥ ౬

౨౪౮౩ దివశ్చిదా తే రుచయంత రోకా ఉషో విభాతీరను భాసి పూర్వీః।
అపో యదగ్న ఉశధగ్వనేషు హోతుర్మంద్రస్య పనయంత దేవాః॥ ౭

౨౪౮౪ ఉరౌ వా యే అంతరిక్షే మదంతి దివో వా యే రోచనే సంతి దేవాః।
ఊమా వా యే సుహవాసో యజత్రా ఆయేమిరే రథ్యో అగ్నే అశ్వాః॥ ౮

౨౪౮౫ ఐభిరగ్నే సరథం యాహ్యర్వాఙ్నానారథం వా విభవో హ్యశ్వాః।
పత్నీవతస్త్రింశతం త్రీంశ్చ దేవాననుష్వధమా వహ మాదయస్వ॥ ౯

౨౪౮౬ స హోతా యస్య రోదసీ చిదుర్వీ యజ్ఞంయజ్ఞమభి వృధే గృణీతః।

ప్రాచీ అధ్వరేవ తస్థతుః సుమేకే ఋతావరీ ఋతజాతస్య సత్యే॥ ౧౦

౨౪౮౭ ఇళామగ్నే పురుదంసం సనిం గోః శశ్వత్తమం హవమానాయ సాధ।
స్యాన్నః సూనుస్తనయో విజావాఽగ్నే సా తే సుమతిర్భూత్వస్మే॥ ౧౧

ఇతి ద్వితీయాష్టకేఽష్టమోఽధ్యాయః

ఇతి ద్వితీయోఽష్టకః

అథ తృతీయాఽష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషి- విశ్వామిత్రః ।దేవతా- అగ్నిః॥
ఛన్దః- ౧,౬,౯,౧౦ త్రిష్టుప్; ౨-౫,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౮ స్వరాట్ పంక్తిః ౧౧ భురిక్పంక్తిః॥
స్వరః ౧-౭,౯,౧౦ ధైవతః,౧౧ పంచమః॥

అథ ప్రథమో వర్గః॥౧॥

౨౪౮౮ ప్ర య ఆరుః శితిపృష్ఠస్య ధాసేరా మాతరా వివిశుః సప్త వాణీః।
పరిక్షితా పితరా సం చరేతే ప్ర సర్స్రాతే దీర్ఘమాయుః ప్రయక్షే॥ ౧

౨౪౮౯ దివక్షసో ధేనవో వృష్ణో అశ్వా దేవీరా తస్థౌ మధుమద్వహన్తీః।
ఋతస్య త్వా సదసి క్షేమయన్తం పర్యేకా చరతి వర్తనిం గౌః॥ ౨

౨౪౯౦ ఆ సీమరోహత్సుయమా భవన్తీః పతిశ్చికిత్వాన్రయివిద్రయీణామ్।
ప్ర నీలపృష్ఠో అతసస్య ధాసేస్తా అవాసయత్పురుధప్రతీకః॥ ౩

౨౪౯౧ మహి త్వాష్ట్రమూర్జయన్తీరజుర్యం స్తభూయమానం వహతో వహన్తి।
వ్యఙ్గేభిర్దిద్యుతానః సధస్థ ఏకామివ రోదసీ ఆ వివేశ॥ ౪

౨౪౯౨ జానన్తి వృష్ణో అరుషస్య శేవముత బ్రధ్నస్య శాసనే రణన్తి।
దివోరుచః సురుచో రోచమానా ఇళా యేషాం గణ్యా మాహినా గీః॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౨౪౯౩ ఉతో పితృభ్యాం ప్రవిదాను ఘోషం మహో మహద్భ్యామనయన్త శూషమ్।
ఉక్షా హ యత్ర పరి ధానమక్తోరను స్వం ధామ జరితుర్వవక్ష॥ ౬

౨౪౯౪ అధ్వర్యుభిః పఞ్చభిః సప్త విప్రాః ప్రియం రక్షన్తే నిహితం పదం వేః।
ప్రాఞ్చో మదన్త్యుక్షణో అజుర్యా దేవా దేవానామను హి వ్రతా గుః॥ ౭

౨౪౯౫ దైవ్యా హోతారా ప్రథమా న్యృఞ్జే సప్త పృక్షాసః స్వధయా మదన్తి।
ఋతం శంసన్త ఋతమిత్త ఆహురను వ్రతం వ్రతపా దీధ్యానాః॥ ౮

౨౪౯౬ వృషాయన్తే మహే అత్యాయ పూర్వీర్వృష్ణే చిత్రాయ రశ్మయః సుయామాః।
దేవ హోతర్మన్ద్రతరశ్చికిత్వాన్మహో దేవాన్రోదసీ ఏహ వక్షి॥ ౯

౨౪౯౭ పృక్షప్రయజో ద్రవిణః సువాచః సుకేతవ ఉషసో రేవదూషుః।
ఉతో చిదగ్నే మహినా పృథివ్యాః కృతం చిదేనః సం మహే దశస్య॥ ౧౦

౨౪౯౮ ఇళామగ్నే పురుదంసం సనిం గోః శశ్వత్తమం హవమానాయ సాధ।
స్యాన్నః సూనుస్తనయో విజావాఽగ్నే సా తే సుమతిర్భూత్వస్మే॥ ౧౧

(౮) అష్టమం సూక్తం

ఋషి- విశ్వామిత్రః ।దేవతా- విశ్వేదేవాః॥ఛన్దః- ౧,౮-౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౫,౬,౧౧ త్రిష్టుప్; ౩,౭ స్వరాడనుష్టుప్; ౪ స్వరాట్ త్రిష్టుప్॥స్వరః- ౧,౨,౪-౬,౮-౧౧ ధైవతః; ౩,౭ గాన్ధారః॥

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౨౪౯౯ అఞ్జన్తి త్వామధ్వరే దేవయన్తో వనస్పతే మధునా దైవ్యేన।
యదూర్ధ్వస్తిష్ఠా ద్రవిణేహ ధత్తాద్యద్వా క్షయో మాతురస్యా ఉపస్థే॥ ౧

౨౫౦౦ సమిద్ధస్య శ్రయమాణః పురస్తాద్బ్రహ్మ వన్వానో అజరం సువీరమ్।
ఆరే అస్మదమతిం బాధమాన ఉచ్ఛ్రయస్వ మహతే సౌభగాయ॥ ౨

౨౫౦౧ ఉచ్ఛ్రయస్వ వనస్పతే వర్ష్మన్పృథివ్యా అధి।
సుమితీ మీయమానో వర్చో ధా యజ్ఞవాహసే॥ ౩

౨౫౦౨ యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్స ఉ శ్రేయాన్భవతి జాయమానః।
తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయన్తి స్వాధ్యో౩ మనసా దేవయన్తః॥ ౪

౨౫౦౩ జాతో జాయతే సుదినత్వే అహ్నాం సమర్య ఆ విదథే వర్ధమానః।
పునన్తి ధీరా అపసో మనీషా దేవయా విప్ర ఉదియర్తి వాచమ్॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౨౫౦౪ యాన్వో నరో దేవయన్తో నిమిమ్యుర్వనస్పతే స్వధితిర్వా తతక్ష।
తే దేవాసః స్వరవస్తస్థివాంసః ప్రజావదస్మే దిధిషన్తు రత్నమ్॥ ౬

౨౫౦౫ యే వృక్ణాసో అధి క్షమి నిమితాసో యతస్రుచః।
తే నో వ్యన్తు వార్యం దేవత్రా క్షేత్రసాధసః॥ ౭

౨౫౦౬ ఆదిత్యా రుద్రా వసవః సునీథా ద్యావాక్షామా పృథివీ అన్తరిక్షమ్।
సజోషసో యజ్ఞమవన్తు దేవా ఊర్ధ్వం కృణ్వన్త్వధ్వరస్య కేతుమ్॥ ౮

౨౫౦౭ హంసా ఇవ శ్రేణిశో యతానాః శుక్రా వసానాః స్వరవో న ఆగుః।
ఉన్నీయమానాః కవిభిః పురస్తాద్దేవా దేవానామపి యన్తి పాథః॥ ౯

౨౫౦౮ శృఙ్గాణీవేచ్ఛృఙ్గిణాం సం దదృశ్రే చషాలవన్తః స్వరవః పృథివ్యామ్।
వాఘద్భిర్వా విహవే శ్రోషమాణా అస్మాఁ అవన్తు పృతనాజ్యేషు॥ ౧౦

౨౫౦౯ వనస్పతే శతవల్శో వి రోహ సహస్రవల్శా వి వయం రుహేమ।
యం త్వామయం స్వధితిస్తేజమానః ప్రణినాయ మహతే సౌభగాయ॥ ౧౧

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషిః- విశ్వామిత్రః ।దేవతా- అగ్నిః।ఛన్దః-౧,౪ బృహతీ; ౨,౫-౭ నిచృద్బృహతీ;
౩,౮ విరాడ్ బృహతీ, ౯ స్వరాట్పఙ్క్తిః॥ స్వరః-౧-౮ మధ్యమః; ౯ పఞ్చమః॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౨౫౧౦ సఖాయస్త్వా వవృమహే దేవం మర్తాస ఊతయే।
అపాం నపాతం సుభగం సుదీదితిం సుప్రతూర్తిమనేహసమ్॥ ౧

౨౫౧౧ కాయమానో వనా త్వం యన్మాతౄరజగన్నపః।
న తత్తే అగ్నే ప్రమృషే నివర్తనం యద్దూరే సన్నిహాభవః॥ ౨

౨౫౧౨ అతి తృష్టం వవక్షిథాథైవ సుమనా అసి।
ప్రప్రాన్యే యన్తి పర్యన్య ఆసతే యేషాం సఖ్యే అసి శ్రితః॥ ౩

౨౫౧౩ ఈయివాంసమతి స్రిధః శశ్వతీరతి సశ్చతః।
అన్వీమవిన్దన్నిచిరాసో అద్రుహోఽప్సు సింహమివ శ్రితమ్॥ ౪

౨౫౧౪ ససృవాంసమివ త్మనాగ్నిమిత్థా తిరోహితమ్।

ఐనం నయన్మాతరిశ్వా పరావతో దేవేభ్యో మథితం పరి॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౨౫౧౫ తం త్వా మర్తా అగృభ్ణత దేవేభ్యో హవ్యవాహన।
విశ్వాన్యద్యజ్ఞాఁ అభిపాసి మానుష తవ క్రత్వా యవిష్ఠ్య॥ ౬

౨౫౧౬ తద్భద్రం తవ దంసనా పాకాయ చిచ్ఛదయతి।
త్వాం యదగ్నే పశవః సమాసతే సమిద్ధమపిశర్వరే॥ ౭

౨౫౧౭ ఆ జుహోతా స్వధ్వరం శీరం పావకశోచిషమ్।
ఆశుం దూతమజిరం ప్రత్నమీడ్యం శ్రుష్టీ దేవం సపర్యత॥ ౮

౨౫౧౮ త్రీణి శతా త్రీ సహస్రాణ్యగ్నిం త్రింశచ్చ దేవా నవ చాసపర్యన్।
ఔక్షన్ఘృతైరస్తృణన్బర్హిరస్మా ఆదిద్ధోతారం న్యసాదయన్త॥ ౯

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషి- విశ్వామిత్రః ॥దేవతా- అగ్నిః॥ఛన్దః-౧,౫,౮ విరాడుష్ణిక్; ౨ భురిగ్గాయత్రీ;
౩ ఉష్ణిక్; ౪,౬,౭,౯ నిచృదుష్ణిక్॥స్వరః-౧,౩-౯ ఋషభః; ౨ షడ్జః॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౨౫౧౯ త్వామగ్నే మనీషిణః సమ్రాజం చర్షణీనామ్।
దేవం మర్తాస ఇన్ధతే సమధ్వరే॥ ౧

౨౫౨౦ త్వాం యజ్ఞేష్వృత్విజమగ్నే హోతారమీళతే।
గోపా ఋతస్య దీదిహి స్వే దమే॥ ౨

౨౫౨౧ స ఘా యస్తే దదాశతి సమిధా జాతవేదసే।
సో అగ్నే ధత్తే సువీర్యం స పుష్యతి॥ ౩

౨౫౨౨ స కేతురధ్వరాణామగ్నిర్దేవేభిరా గమత్।
అఞ్జానః సప్త హోతృభిర్హవిష్మతే॥ ౪

౨౫౨౩ ప్ర హోత్రే పూర్వ్యం వచో ఽగ్నయే భరతా బృహత్।
విపాం జ్యోతీంషి బిభ్రతే న వేధసే॥ ౫

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౨౫౨౪ అగ్నిం వర్ధన్తు నో గిరో యతో జాయత ఉక్థ్యః। మహే వాజాయ ద్రవిణాయ దర్శతః॥ ౬

౨౫౨౫ అగ్నే యజిష్ఠో అధ్వరే దేవాన్దేవయతే యజ। హోతా మన్ద్రో వి రాజస్యతి స్రిధః॥ ౭

౨౫౨౬ స నః పావక దీదిహి ద్యుమదస్మే సువీర్యమ్। భవా స్తోతృభ్యో అన్తమః స్వస్తయే॥ ౮

౨౫౨౭ తం త్వా విప్రా విపన్యవో జాగృవాంసః సమిన్ధతే। హవ్యవాహమమర్త్యం సహోవృధమ్॥ ౯

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషి- విశ్వామిత్రః॥దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః-౧,౨,౫,౭,౮ నిచృద్గాయత్రీ; ౩,౯ విరాడ్గాయత్రీ; ౪,౬ గాయత్రీ॥స్వరః-షడ్జః॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౨౫౨౮ అగ్నిర్హోతా పురోహితో ఽధ్వరస్య విచర్షణిః। స వేద యజ్ఞమానుషక్॥ ౧

౨౫౨౯ స హవ్యవాళమర్త్య ఉశిగ్దూతశ్చనోహితః। అగ్నిర్ధియా సమృణ్వతి॥ ౨

౨౫౩౦ అగ్నిర్ధియా స చేతతి కేతుర్యజ్ఞస్య పూర్వ్యః। అర్థం హ్యస్య తరణి॥ ౩

౨౫౩౧ అగ్నిం సూనుం సనశ్రుతం సహసో జాతవేదసమ్। వహ్నిం దేవా అకృణ్వత॥ ౪

౨౧౩౨ అదాభ్యః పురఏతా విశామగ్నిర్మానుషీణామ్। తూర్ణీ రథః సదా నవః॥ ౫

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౨౧౩౩ సాహ్వాన్విశ్వా అభియుజః క్రతుర్దేవానామమృక్తః। అగ్నిస్తువిశ్రవస్తమః॥ ౬

౨౧౩౪ అభి ప్రయాంసి వాహసా దాశ్వాఁ అశ్నోతి మర్త్యః। క్షయం పావకశోచిషః॥ ౭

౨౧౩౫ పరి విశ్వాని సుధితాగ్నేరశ్యామ మన్మభిః। విప్రాసో జాతవేదసః॥ ౮

౨౧౩౬ అగ్నే విశ్వాని వార్యా వాజేషు సనిషామహే। త్వే దేవాస ఏరిరే॥ ౯

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋషిః- విశ్వామిత్రః ॥దేవతా- ఇన్ద్రాగ్నీ॥ ఛన్దః-౧,౩,౫,౮,౯, నిచృద్గాయత్రీ, ౨,౪,౬ గాయత్రీ;౭ యవమధ్యావిరాడ్గాయత్రీ॥స్వరః-షడ్జః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః॥౧౧॥

౨౧౩౭ ఇన్ద్రాగ్నీ ఆ గతం సుతం గీర్భిర్నభో వరేణ్యమ్। అస్య పాతం ధియేషితా॥ ౧

౨౧౩౮ ఇన్ద్రాగ్నీ జరితుః సచా యజ్ఞో జిగాతి చేతనః। అయా పాతమిమం సుతమ్॥ ౨

౨౧౩౯ ఇన్ద్రమగ్నిం కవిచ్ఛదా యజ్ఞస్య జూత్యా వృణే। తా సోమస్యేహ తృమ్పతామ్॥ ౩

౨౧౪౦ తోశా వృత్రహణా హువే సజిత్వానాపరాజితా। ఇన్ద్రాగ్నీ వాజసాతమా॥ ౪

౨౧౪౧ ప్ర వామర్చన్త్యుక్థినో నీథావిదో జరితారః। ఇన్ద్రాగ్నీ ఇష ఆ వృణే॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౨౧౪౨ ఇన్ద్రాగ్నీ నవతిం పురో దాసపత్నీరధూనుతమ్। సాకమేకేన కర్మణా॥ ౬

౨౧౪౩ ఇన్ద్రాగ్నీ అపసస్పర్యుప ప్ర యన్తి ధీతయః। ఋతస్య పథ్యా౩ అను॥ ౭

౨౧౪౪ ఇన్ద్రాగ్నీ తవిషాణి వాం సధస్థాని ప్రయాంసి చ। యువోరప్తూర్యం హితమ్॥ ౮

౨౧౪౫ ఇన్ద్రాగ్నీ రోచనా దివః పరి వాజేషు భూషథః। తద్వాం చేతి ప్ర వీర్యమ్॥ ౯

ద్వితీయోఽనువాకః (౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

ఋషిః- ఋషభో వైశ్వామిత్రః ॥దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్ద-౧ భురిగుష్ణిక్; ౨,౩,౫-౭ నిచృదనుష్టుప్; ౪ విరాడనుష్టుప్ స్వరః-౧ ఋషభః; ౨-౭ గాన్ధారః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౨౧౪౬ ప్ర వో దేవాయాగ్నయే బర్హిష్ఠమర్చాస్మై।
గమద్దేవేభిరా స నో యజిష్ఠో బర్హిరా సదత్॥ ౧

౨౧౪౭ ఋతావా యస్య రోదసీ దక్షం సచన్త ఊతయః।
హవిష్మన్తస్తమీళతే తం సనిష్యన్తోఽవసే॥ ౨

౨౧౪౮ స యన్తా విప్ర ఏషాం స యజ్ఞానామథా హి షః।
అగ్నిం తం వో దువస్యత దాతా యో వనితా మఘమ్॥ ౩

౨౧౪౯ స నః శర్మాణి వీతయేఽగ్నిర్యచ్ఛతు శంతమా।
యతో నః ప్రుష్ణవద్వసు దివి క్షితిభ్యో అప్స్వా॥ ౪

౨౧౫౦ దీదివాంసమపూర్వ్యం వస్వీభిరస్య ధీతిభిః।
ఋక్వాణో అగ్నిమిన్ధతే హోతారం విశ్పతిం విశామ్॥ ౫

౨౧౫౧ ఉత నో బ్రహ్మన్నవిష ఉక్థేషు దేవహూతమః।
శం నః శోచా మరుద్వృధోఽగ్నే సహస్రసాతమః॥ ౬

౨౨౫౨ నూ నో రాస్వ సహస్రవత్తోకవత్పుష్టిమద్వసు।
ద్యుమదగ్నే సువీర్యం వర్షిష్ఠమనుపక్షితమ్॥ ౭

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఋషభో వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౫, త్రిష్టుప్ ; ౩,౪ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౬ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧-౫,౭ ధైవతః ; ౬ పఞ్చమః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౨౨౫౩ ఆ హోతా మన్ద్రో విదథాన్యస్థాత్సత్యో యజ్వా కవితమః స వేధాః।
విద్యుద్రథః సహసస్పుత్రో అగ్నిః శోచిష్కేశః పృథివ్యాం పాజో అశ్రేత్॥ ౧

౨౨౫౪ అయామి తే నమఉక్తిం జుషస్వ ఋతావస్తుభ్యం చేతతే సహస్వః।
విద్వాఁ ఆ వక్షి విదుషో ని షత్సి మధ్య ఆ బర్హిరూతయే యజత్ర॥ ౨

౨౨౫౫ ద్రవతాం త ఉషసా వాజయన్తీ అగ్నే వాతస్య పథ్యాభిరచ్ఛ।
యత్సీమఞ్జన్తి పూర్వ్యం హవిర్భిరా వన్ధురేవ తస్థతుర్దురోణే॥ ౩

౨౨౫౬ మిత్రశ్చ తుభ్యం వరుణః సహస్వోఽగ్నే విశ్వే మరుతః సుమ్నమర్చన్।
యచ్ఛోచిషా సహసస్పుత్ర తిష్ఠా అభి క్షితీః ప్రథయన్త్సూర్యో నౄన్॥ ౪

౨౨౫౭ వయం తే అద్య రరిమా హి కామముత్తానహస్తా నమసోపసద్య।
యజిష్ఠేన మనసా యక్షి దేవానస్రేధతా మన్మనా విప్రో అగ్నే॥ ౫

౨౨౫౮ త్వద్ధి పుత్ర సహసో వి పూర్వీర్దేవస్య యన్త్యూతయో వి వాజాః।
త్వం దేహి సహస్రిణం రయిం నోఽద్రోఘేణ వచసా సత్యమగ్నే॥ ౬

౨౨౫౯ తుభ్యం దక్ష కవిక్రతో యానీమా దేవ మర్తాసో అధ్వరే అకర్మ।
త్వం విశ్వస్య సురథస్య బోధి సర్వం తదగ్నే అమృత స్వదేహ॥ ౭

(౧౫) పఞ్చదశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఉత్కీలః కాత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః ౧,౪ త్రిష్టుప్ ; ౨ పఙ్క్తిః ; ౩,౭ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥
స్వరః - ౧, ౪-౬ ధైవతః ; ౨,౩,౭ పఞ్చమః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౨౨౬౦ వి పాజసా పృథునా శోశుచానో బాధస్వ ద్విషో రక్షసో అమీవాః।
సుశర్మణో బృహతః శర్మణి స్యామగ్నేరహం సుహవస్య ప్రణీతౌ॥ ౧

౨౨౬౧ త్వం నో అస్యా ఉషసో వ్యుష్టౌ త్వం సూర ఉదితే బోధి గోపాః।
జన్మేవ నిత్యం తనయం జుషస్వ స్తోమం మే అగ్నే తన్వా సుజాత॥ ౨

౨౨౬౨ త్వం నృచక్షా వృషభాను పూర్వీః కృష్ణాస్వగ్నే అరుషో వి భాహి।
వసో నేషి చ పర్షి చాత్యంహః కృధీ నో రాయ ఉశిజో యవిష్ఠ॥ ౩

౨౨౬౩ అషాళ్హో అగ్నే వృషభో దిదీహి పురో విశ్వాః సౌభగా సంజిగీవాన్।
యజ్ఞస్య నేతా ప్రథమస్య పాయోర్జాతవేదో బృహతః సుప్రణీతే॥ ౪

౨౨౬౪ అచ్ఛిద్రా శర్మ జరితః పురూణి దేవాఁ అచ్ఛా దీద్యానః సుమేధాః।
రథో న సస్నిరభి వక్షి వాజమగ్నే త్వం రోదసీ నః సుమేకే॥ ౫

౨౨౬౫ ప్ర పీపయ వృషభ జిన్వ వాజానగ్నే త్వం రోదసీ నః సుదోఘే।
దేవేభిర్దేవ సురుచా రుచానో మా నో మర్తస్య దుర్మతిః పరి ష్ఠాత్॥ ౬

౨౨౬౬ ఇళామగ్నే పురుదంసం సనిం గోః శశ్వత్తమం హవమానాయ సాధ।

స్యాన్నః సూనుస్తనయో విజావాఽగ్నే సా తే సుమతిర్భూత్వస్మే ॥ ౭

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఉత్కీలః కాత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౫ భురిగనుష్టుప్ ; ౨,౬ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౩ నిచృద్ బృహతీ ; ౪ భురిక్ బృహతీ ॥
స్వరః - ౧,౫ గాన్ధారః ; ౨,౬ పఞ్చమః ౩,౪, మధ్యమః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౨౫౬౭ అయమగ్నిః సువీర్యస్యేశే మహః సౌభగస్య ।
రాయ ఈశే స్వపత్యస్య గోమత ఈశే వృత్రహథానామ్ ॥ ౧

౨౫౬౮ ఇమం నరో మరుతః సశ్చతా వృధం యస్మిన్రాయః శేవృధాసః ।
అభి యే సన్తి పృతనాసు దూఢ్యో విశ్వాహా శత్రుమాదభుః ॥ ౨

౨౫౬౯ స త్వం నో రాయః శిశీహి మీఢ్వో అగ్నే సువీర్యస్య ।
తువిద్యుమ్న వర్షిష్ఠస్య ప్రజావతోఽనమీవస్య శుష్మిణః ॥ ౩

౨౫౭౦ చక్రిర్యో విశ్వా భువనాభి సాసహిశ్చక్రిర్దేవేష్వా దువః ।
ఆ దేవేషు యతత ఆ సువీర్య ఆ శంస ఉత నృణామ్ ॥ ౪

౨౫౭౧ మా నో అగ్నేఽమతయే మావీరతాయై రీరధః ।
మాగోతాయై సహసస్పుత్ర మా నిదేఽప ద్వేషాంస్యా కృధి ॥ ౫

౨౫౭౨ శగ్ధి వాజస్య సుభగ ప్రజావతోఽగ్నే బృహతో అధ్వరే ।
సం రాయా భూయసా సృజ మయోభునా తువిద్యుమ్న యశస్వతా ॥ ౬

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఉత్కీలః కాత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః-౧,౨ త్రిష్టుప్ ; ౩ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౪ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ॥ స్వరః - ౧,౨,౪,౫ ధైవతః ; ౩ పఞ్చమః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౨౫౭౩ సమిధ్యమానః ప్రథమాను ధర్మా సమక్తుభిరజ్యతే విశ్వవారః ।
శోచిష్కేశో ఘృతనిర్ణిక్పావకః సుయజ్ఞో అగ్నిర్యజథాయ దేవాన్ ॥ ౧

౨౫౭౪ యథాయజో హోత్రమగ్నే పృథివ్యా యథా దివో జాతవేదశ్చికిత్వాన్ ।
ఏవానేన హవిషా యక్షి దేవాన్మనుష్వద్యజ్ఞం ప్ర తిరేమమద్య ॥ ౨

౨౫౭౫ త్రీణ్యాయూంషి తవ జాతవేదస్తిస్ర ఆజానీరుషసస్తే అగ్నే ।
తాభిర్దేవానామవో యక్షి విద్వానథా భవ యజమానాయ శం యోః ॥ ౩

౨౫౭౬ అగ్నిం సుదీతిం సుదృశం గృణన్తో నమస్యామస్త్వేడ్యం జాతవేదః ।
త్వాం దూతమరతిం హవ్యవాహం దేవా అకృణ్వన్నమృతస్య నాభిమ్ ॥ ౪

౨౫౭౭ యస్త్వద్ధోతా పూర్వో అగ్నే యజీయాన్ద్వితా చ సత్తా స్వధయా చ శంభుః ।
తస్యాను ధర్మ ప్ర యజా చికిత్వోఽథా నో ధా అధ్వరం దేవవీతౌ ॥ ౫

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - కతో వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౫ త్రిష్టుప్ ; ౨,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; స్వరః - ధైవతః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౨౫౭౮ భవా నో అగ్నే సుమనా ఉపేతౌ సఖేవ సఖ్యే పితరేవ సాధుః ।
పురుద్రుహో హి క్షితయో జనానాం ప్రతి ప్రతీచీర్దహతాదరాతీః ॥ ౧

౨౫౭౯ తపో ష్వగ్నే అన్తరాఀ అమిత్రాన్ తపా శంసమరరుషః పరస్య ।
తపో వసో చికితానో అచిత్తాన్వి తే తిష్ఠన్తామజరా అయాసః ॥ ౨

౨౫౮౦ ఇధ్మేనాగ్న ఇచ్ఛమానో ఘృతేన జుహోమి హవ్యం తరసే బలాయ ।
యావదీశే బ్రహ్మణా వన్దమాన ఇమాం ధియం శతసేయాయ దేవీమ్ ॥ ౩

౨౫౮౧ ఉచ్ఛోచిషా సహసస్పుత్ర స్తుతో బృహద్వయః శశమానేషు ధేహి ।
రేవదగ్నే విశ్వామిత్రేషు శం యోర్మర్మృజ్మా తే తన్వం౧ భూరి కృత్వః ॥ ౪

౨౫౮౨ కృధి రత్నం సుసనితర్ధనానాం స ఘేదగ్నే భవసి యత్సమిద్ధః ।
స్తోతుర్దురోణే సుభగస్య రేవత్సృప్రా కరస్నా దధిషే వపూంషి ॥ ౫

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గాథికౌశికః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్ ; ౨,౪,౫,విరాట్త్రిష్టుప్ ;
౩ స్వరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧,౨,౪,౫ ధైవతః ; ౩ పఞ్చమః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౨౫౮౩ అగ్నిం హోతారం ప్ర వృణే మియేధే గృత్సం కవిం విశ్వవిదమమూరమ్ ।
స నో యక్షద్దేవతాతా యజీయాన్రాయే వాజాయ వనతే మఘాని ॥ ౧

౨౫౮౪ ప్ర తే అగ్నే హవిష్మతీమియర్మ్యచ్ఛా సుద్యుమ్నాం రాతినీం ఘృతాచీమ్ ।
ప్రదక్షిణిద్దేవతాతిమురాణః సం రాతిభిర్వసుభిర్యజ్ఞమశ్రేత్ ॥ ౨

౨౫౮౫ స తేజీయసా మనసా త్వోత ఉత శిక్ష స్వపత్యస్య శిక్షోః ।
అగ్నే రాయో నృతమస్య ప్రభూతౌ భూయామ తే సుష్టుతయశ్చ వస్వః ॥ ౩

౨౫౮౬ భూరీణి హి త్వే దధిరే అనీకాగ్నే దేవస్య యజ్యవో జనాసః ।
స ఆ వహ దేవతాతిం యవిష్ఠ శర్ధో యదద్య దివ్యం యజాసి ॥ ౪

౨౫౮౭ యత్త్వా హోతారమనజన్మియేధే నిషాదయన్తో యజథాయ దేవాః ।
స త్వం నో అగ్నేఽవితేహ బోధ్యధి శ్రవాంసి ధేహి నస్తనూషు ॥ ౫

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గాథికౌశికః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨
నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩ భురిక్ త్రిష్టుప్ ; ౪,౫ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౨౫౮౮ అగ్నిముషసమశ్వినా దధిక్రాం వ్యుష్టిషు హవతే వహ్నిరుక్థైః ।
సుజ్యోతిషో నః శృణ్వన్తు దేవాః సజోషసో అధ్వరం వావశానాః ॥ ౧

౨౫౮౯ అగ్నే త్రీ తే వాజినా త్రీ షధస్థా తిస్రస్తే జిహ్వా ఋతజాత పూర్వీః ।
తిస్ర ఉ తే తన్వో దేవవాతాస్తాభిర్నః పాహి గిరో అప్రయుచ్ఛన్ ॥ ౨

౨౫౯౦ అగ్నే భూరీణి తవ జాతవేదో దేవ స్వధావోఽమృతస్య నామ ।
యాశ్చ మాయా మాయినాం విశ్వమిన్వ త్వే పూర్వీః సందధుః పృష్టబన్ధో ॥ ౩

౨౫౯౧ అగ్నిర్నేతా భగ ఇవ క్షితీనాం దైవీనాం దేవ ఋతుపా ఋతావా ।
స వృత్రహా సనయో విశ్వవేదాః పర్షద్విశ్వాతి దురితా గృణన్తమ్ ॥ ౪

౨౫౯౨ దధిక్రామగ్నిముషసం చ దేవీం బృహస్పతిం సవితారం చ దేవమ్ ।
అశ్వినా మిత్రావరుణా భగం చ వసూన్రుద్రాఀ ఆదిత్యాఀ ఇహ హువే ॥ ౫

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గాథికౌశికః దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౪ త్రిష్టుప్ ; ౨,౩ అనుష్టుప్ ; ౫
విరాడ్బృహతీ ॥ స్వరః - ౧, ౪ ధైవతః ; ౨,౩ గాన్ధారః ; ౫ మధ్యమః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౨౫౯౩ ఇమం నో యజ్ఞమమృతేషు ధేహీమా హవ్యా జాతవేదో జుషస్వ ।
స్తోకానామగ్నే మేదసో ఘృతస్య హోతః ప్రాశాన ప్రథమో నిషద్య ॥ ౧

౨౫౯౪ ఘృతవన్తః పావక తే స్తోకాః శ్చోతన్తి మేదసః ।
స్వధర్మన్దేవవీతయే శ్రేష్ఠం నో ధేహి వార్యమ్ ॥ ౨

౨౫౯౫ తుభ్యం స్తోకా ఘృతశ్చుతోఽగ్నే విప్రాయ సన్త్య ।
ఋషిః శ్రేష్ఠః సమిధ్యసే యజ్ఞస్య ప్రావితా భవ ॥ ౩

౨౫౯౬ తుభ్యం శ్చోతన్త్యధ్రిగో శచీవః స్తోకాసో అగ్నే మేదసో ఘృతస్య ।
కవిశస్తో బృహతా భానునాగా హవ్యా జుషస్వ మేధిర ॥ ౪

౨౫౯౭ ఓజిష్ఠం తే మధ్యతో మేద ఉద్భృతం ప్ర తే వయం దదామహే ।
శ్చోతన్తి తే వసో స్తోకా అధి త్వచి ప్రతి తాన్దేవశో విహి ॥ ౫

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గాథీకౌశికః ॥ దేవతా - పురీష్యాఅగ్నయః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్ ;
౨,౩, భురిక్పఙ్క్తిః ; ౫ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౪ విరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧ ధైవతః ; ౨,౩,౫
పఞ్చమః ; ౪ ఋషభః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౨౫౯౮ అయం సో అగ్నిర్యస్మిన్త్సోమమిన్ద్రః సుతం దధే జఠరే వావశానః ।
సహస్రిణం వాజమత్యం న సప్తిం ససవాన్త్సన్త్స్తూయసే జాతవేదః ॥ ౧

౨౫౯౯ అగ్నే యత్తే దివి వర్చః పృథివ్యాం యదోషధీష్వప్స్వా యజత్ర ।
యేనాన్తరిక్షముర్వాతతన్థ త్వేషః స భానురర్ణవో నృచక్షాః ॥ ౨

౨౬౦౦ అగ్నే దివో అర్ణమచ్ఛా జిగాస్యచ్ఛా దేవాఁ ఊచిషే ధిష్ణ్యా యే ।
యా రోచనే పరస్తాత్సూర్యస్య యాశ్చావస్తాదుపతిష్ఠన్త ఆపః ॥ ౩

౨౬౦౧ పురీష్యాసో అగ్నయః ప్రావణేభిః సజోషసః ।
జుషన్తాం యజ్ఞమద్రుహోఽనమీవా ఇషో మహీః ॥ ౪

౨౬౦౨ ఇళామగ్నే పురుదంసం సనిం గోః శశ్వత్తమం హవమానాయ సాధ ।
స్యాన్నః సూనుస్తనయో విజావాగ్నే సా తే సుమతిర్భూత్వస్మే ॥ ౫

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - దేవశ్రవా దేవవాతశ్చ భారతౌ ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥
ఛన్దః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨-౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౨౬౦౩ నిర్మథితః సుధిత ఆ సధస్థే యువా కవిరధ్వరస్య ప్రణేతా ।
జూర్యత్స్వగ్నిరజరో వనేష్వత్రా దధే అమృతం జాతవేదాః ॥ ౧

౨౬౦౪ అమన్థిష్టాం భారతా రేవదగ్నిం దేవశ్రవా దేవవాతః సుదక్షమ్ ।
అగ్నే వి పశ్య బృహతాభి రాయేషాం నో నేతా భవతాదను ద్యూన్ ॥ ౨

౨౬౦౫ దశ క్షిపః పూర్వ్యం సీమజీజనన్త్సుజాతం మాతృషు ప్రియమ్ ।
అగ్నిం స్తుహి దైవవాతం దేవశ్రవో యో జనానామసద్వశీ ॥ ౩

౨౬౦౬ ని త్వా దధే వర ఆ పృథివ్యా ఇళాయాస్పదే సుదినత్వే అహ్నామ్ ।
దృషద్వత్యాం మానుష ఆపయాయాం సరస్వత్యాం రేవదగ్నే దిదీహి ॥ ౪

౨౬౦౭ ఇళామగ్నే పురుదంసం సనిం గోః శశ్వత్తమం హవమానాయ సాధ ।
స్యాన్నః సూనుస్తనయో విజావాగ్నే సా తే సుమతిర్భూత్వస్మే ॥ ౫

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృదనుష్టుప్
౨ నిచృద్గాయత్రీ ౩-౫ గాయత్రీ ॥ స్వరః - ౧ గాంధారః ; ౨-౫ షడ్జః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౨౬౦౮ అగ్నే సహస్వ పృతనా అభిమాతీరపాస్య ।
దుష్టరస్తరన్నరాతీర్వర్చో ధా యజ్ఞవాహసే ॥ ౧

౨౬౦౯ అగ్న ఇళా సమిధ్యసే వీతిహోత్రో అమర్త్యః । జుషస్వ సూ నో అధ్వరమ్ ॥ ౨

౨౬౧౦ అగ్నే ద్యుమ్నేన జాగృవే సహసః సూనవాహుత । ఏదం బర్హిః సదో మమ ॥ ౩

౨౬౧౧ అగ్నే విశ్వేభిరగ్నిభిర్దేవేభిర్మహయా గిరః । యజ్ఞేషు య ఉ చాయవః ॥ ౪

౨౬౧౨ అగ్నే దా దాశుషే రయిం వీరవన్తం పరీణసమ్ । శిశీహి నః సూనుమతః ॥ ౫

(౨౫) పంచవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా-౧-౪ అగ్నిః; ౫ ఇంద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః-౧ నిచృదనుష్టుప్ ;
౨ అనుష్టుప్ ; ౩ - ౫ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧, ౨ ఋషభః ; ౩-౫ ధైవతః ॥

అథ పంచవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౨౬౧౩ అగ్నే దివః సూనురసి ప్రచేతాస్తనా పృథివ్యా ఉత విశ్వవేదాః ।
ఋధగ్దేవాఀ ఇహ యజా చికిత్వః ॥ ౧

౨౬౧౪ అగ్నిః సనోతి వీర్యాణి విద్వాన్త్సనోతి వాజమమృతాయ భూషన్ ।
స నో దేవాఀ ఏహ వహా పురుక్షో ॥ ౨

౨౬౧౫ అగ్నిర్ద్యావాపృథివీ విశ్వజన్యే ఆ భాతి దేవీ అమృతే అమూరః ।
క్షయన్వాజైః పురుశ్చన్ద్రో నమోభిః ॥ ౩

౨౬౧౬ అగ్న ఇన్ద్రశ్చ దాశుషో దురోణే సుతావతో యజ్ఞమిహోప యాతమ్ ।
అమర్ధన్తా సోమపేయాయ దేవా ॥ ౪

౨౬౧౭ అగ్నే అపాం సమిధ్యసే దురోణే నిత్యః సూనో సహసో జాతవేదః ।
సధస్థాని మహయమాన ఊతీ ॥ ౫

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౬,౮,౯ గాథినో విశ్వామిత్రః ; ౭ ఆత్మా ॥ దేవతా-౧-౩ వైశ్వానరః ;
౪-౬ మరుతః ; ౭,౮ అగ్నిరాత్మా వా ; ౯ విశ్వామిత్రోపాధ్యాయః ॥ ఛన్దః - ౧-౬ జగతీ ;
౭-౯ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౬ నిషాదః ; ౭-౯ ధైవతః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౨౬౧౮ వైశ్వానరం మనసాగ్నిం నిచాయ్యా హవిష్మన్తో అనుషత్యం స్వర్విదమ్ ।
సుదానుం దేవం రథిరం వసూయవో గీర్భీ రణ్వం కుశికాసో హవామహే ॥ ౧

౨౬౧౯ తం శుభ్రమగ్నిమవసే హవామహే వైశ్వానరం మాతరిశ్వానముక్థ్యమ్ ।
బృహస్పతిం మనుషో దేవతాతయే విప్రం శ్రోతారమతిథిం రఘుష్యదమ్ ॥ ౨

౨౬౨౦ అశ్వో న క్రన్దఞ్జనిభిః సమిధ్యతే వైశ్వానరః కుశికేభిర్యుగేయుగే ।
స నో అగ్నిః సువీర్యం స్వశ్వ్యం దధాతు రత్నమమృతేషు జాగృవిః ॥ ౩

౨౬౨౧ ప్ర యన్తు వాజాస్తవిషీభిరగ్నయః శుభే సంమిశ్లాః పృషతీరయుక్షత ।

బృహదుక్షో మరుతో విశ్వవేదసః ప్ర వేపయన్తి పర్వతాఁ అదాభ్యాః ॥ ౪

౨౬౨౨ అగ్నిశ్రియో మరుతో విశ్వకృష్టయ ఆ త్వేషముగ్రమవ ఈమహే వయమ్ ।
తే స్వానినో రుద్రియా వర్షనిర్ణిజః సింహా న హేషక్రతవః సుదానవః ॥ ౫

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౨౬౨౩ వ్రాతంవ్రాతం గణంగణం సుశస్తిభిరగ్నేర్భామం మరుతామోజ ఈమహే ।
పృషదశ్వాసో అనవభ్రరాధసో గన్తారో యజ్ఞం విదథేషు ధీరాః ॥ ౬

౨౬౨౪ అగ్నిరస్మి జన్మనా జాతవేదా ఘృతం మే చక్షురమృతం మ ఆసన్ ।
అర్కస్త్రిధాతూ రజసో విమానోఽజస్రో ఘర్మో హవిరస్మి నామ ॥ ౭

౨౬౨౫ త్రిభిః పవిత్రైరపుపోద్ధ్యర్కం హృదా మతిం జ్యోతిరను ప్రజానన్ ।
వర్షిష్ఠం రత్నమకృత స్వధాభిరాదిద్ద్యావాపృథివీ పర్యపశ్యత్ ॥ ౮

౨౬౨౬ శతధారముత్సమక్షీయమాణం విపశ్చితం పితరం వక్త్వానామ్ ।
మేళిం మదన్తం పిత్రోరుపస్థే తం రోదసీ పిపృతం సత్యవాచమ్ ॥ ౯

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ౧ ఋతవోఽగ్నిర్వా ; ౨-౧౫ అగ్నిః ॥
ఛన్దః - ౧;౮-౧౦,౧౪,౧౫ నిచృద్గాయత్రీ ; ౧,౩,౬,౧౧,౧౨ గాయత్రీ ; ౪,౫,౧౩
విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౨౬౨౭ ప్ర వో వాజా అభిద్యవో హవిష్మన్తో ఘృతాచ్యా దేవాఞ్జిగాతి సుమ్నయుః ॥ ౧

౨౬౨౮ ఈళే అగ్నిం విపశ్చితం గిరా యజ్ఞస్య సాధనమ్ శ్రుష్టీవానం ధితావానమ్ ॥ ౨

౨౬౨౯ అగ్నే శకేమ తే వయం యమం దేవస్య వాజినః అతి ద్వేషాంసి తరేమ ॥ ౩

౨౬౩౦ సమిధ్యమానో అధ్వరే౩ఽగ్నిః పావక ఈడ్యః శోచిష్కేశస్తమీమహే ॥ ౪

౨౬౩౧ పృథుపాజా అమర్త్యో ఘృతనిర్ణిక్స్వాహుతః । అగ్నిర్యజ్ఞస్య హవ్యవాట్ ॥ ౫

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥ ౨౯ ॥

౨౬౩౨ తం సబాధో యతస్రుచ ఇత్థా ధియా యజ్ఞవన్తః । ఆ చక్రురగ్నిమూతయే ॥ ౬

౨౬౩౩ హోతా దేవో అమర్త్యః పురస్తాదేతి మాయయా । విదథాని ప్రచోదయన్ ॥ ౭

౨౬౩౪ వాజీ వాజేషు ధీయతేఽధ్వరేషు ప్ర ణీయతే । విప్రో యజ్ఞస్య సాధనః ॥ ౮

౨౬౩౫ ధియా చక్రే వరేణ్యో భూతానాం గర్భమా దధే । దక్షస్య పితరం తనా ॥ ౯

౨౬౩౬ ని త్వా దధే వరేణ్యం దక్షస్యేళా సహస్కృత । అగ్నే సుదీతిముశిజమ్ ॥ ౧౦

అథ త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦ ॥

౨౬౩౭ అగ్నిం యన్తురమప్తురమృతస్య యోగే వనుషః । విప్రా వాజైః సమిన్ధతే ॥ ౧౧

౨౬౩౮ ఊర్జో నపాతమధ్వరే దీదివాంసముప ద్యవి । అగ్నిమీళే కవిక్రతుమ్ ॥ ౧౨

౨౬౩౯ ఈళేన్యో నమస్యస్తిరస్తమాంసి దర్శతః । సమగ్నిరిధ్యతే వృషా ॥ ౧౩

౨౬౪౦ వృషో అగ్నిః సమిధ్యతేఽశ్వో న దేవవాహనః । తం హవిష్మన్త ఈళతే ॥ ౧౪

౨౬౪౧ వృషణం త్వా వయం వృషన్వృషణః సమిధీమహి । అగ్నే దీద్యతం బృహత్ ॥ ౧౫

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ గాయత్రీ ౨,౬ నిచృద్గాయత్రీ ; ౩
స్వరాడుష్ణిక్ ; ౪ త్రిష్టుప్ ; ౫ నిచృజ్జగతీ ॥

స్వరః – ౧,౨,౬, షడ్జః ; ౩ ఋషభః ; ౪ ధైవతః ; ౫ నిషాదః ॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥ ౩౧ ॥

౨౬౪౨ అగ్నే జుషస్వ నో హవిః పురోళాశం జాతవేదః । ప్రాతఃసావే ధియావసో ॥ ౧

౨౬౪౩ పురోళా అగ్నే పచతస్తుభ్యం వా ఘా పరిష్కృతః । తం జుషస్వ యవిష్ఠ్య ॥ ౨

౨౬౪౪ అగ్నే వీహి పురోళాశమాహుతం తిరోఅహ్న్యమ్ । సహసః సూనురస్యధ్వరే హితః ॥ ౩

౨౬౪౫ మాధ్యందినే సవనే జాతవేదః పురోళాశమిహ కవే జుషస్వ ।
అగ్నే యహ్వస్య తవ భాగధేయం న ప్ర మినన్తి విదథేషు ధీరాః ॥ ౪

౨౬౪౬ అగ్నే తృతీయే సవనే హి కానిషః పురోళాశం సహసః సూనవాహుతమ్ ।
అథా దేవేష్వధ్వరం విపన్యయా ధా రత్నవన్తమమృతేషు జాగృవిమ్ ॥ ౫

౨౬౪౭ అగ్నే వృధాన ఆహుతిం పురోళాశం జాతవేదః ।
జుషస్వ తిరోఅహ్న్యమ్ ॥ ౬

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః – విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా – ౧-౪,౬-౧౬ – అగ్నిః ; ౫ ఋత్విజ అగ్నిర్వా ॥ ఛన్దః – ౧ నిచృదనుష్టుప్ ; ౨ భురిక్పంక్తిః ౩,౫,౬, త్రిష్టుప్ ; ౪ విరాడనుష్టుప్ ; ౭-౯,౧౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౧౦,౧౨ భురిగనుష్టుప్ ; ౧౧,౧౪,౧౫, జగతీ ౧౩ స్వరాట్పంక్తిః ॥ స్వరః – ౧,౪,౧౦,౧౨ గాంధారః ; ౨,౧౩ పంచమః ; ౩,౫-౯,౧౬, ధైవతః ౧౧, ౧౪,౧౫ నిషాదః ॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥ ౩౨ ॥

౨౬౪౮ అస్తీదమధిమన్థనమస్తి ప్రజననం కృతమ్ ।
ఏతాం విశ్పత్నీమా భరాగ్నిం మన్థామ పూర్వథా ॥ ౧

౨౬౪౯ అరణ్యోర్నిహితో జాతవేదా గర్భ ఇవ సుధితో గర్భిణీషు ।
దివేదివ ఈడ్యో జాగృవద్భిర్హవిష్మద్భిర్మనుష్యేభిరగ్నిః ॥ ౨

౨౬౫౦ ఉత్తానాయామవ భరా చికిత్వాన్త్సద్యః ప్రవీతా వృషణం జజాన ।
అరుషస్తూపో రుశదస్య పాజ ఇళాయాస్పుత్రో వయునేఽజనిష్ట ॥ ౩

౨౬౫౧ ఇళాయాస్త్వా పదే వయం నాభా పృథివ్యా అధి ।
జాతవేదో ని ధీమహ్యగ్నే హవ్యాయ వోళ్హవే ॥ ౪

౨౬౫౨ మన్థతా నరః కవిమద్వయన్తం ప్రచేతసమమృతం సుప్రతీకమ్ ।
యజ్ఞస్య కేతుం ప్రథమం పురస్తాదగ్నిం నరో జనయతా సుశేవమ్ ॥ ౫

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥ ౩౩ ॥

౨౬౫౩ యదీ మన్థన్తి బాహుభిర్వి రోచతేఽశ్వో న వాజ్యరుషో వనేష్వా ।
చిత్రో న యామన్నశ్వినోరనివృతః పరి వృణక్త్యశ్మనస్తృణా దహన్ ॥ ౬

౨౬౫౪ జాతో అగ్నీ రోచతే చేకితానో వాజీ విప్రః కవిశస్తః సుదానుః ।
యం దేవాస ఈడ్యం విశ్వవిదం హవ్యవాహమదధురధ్వరేషు ॥ ౭

౨౬౫౫ సీద హోతః స్వ ఉ లోకే చికిత్వాన్త్సాదయా యజ్ఞం సుకృతస్య యోనౌ ।
దేవావీర్దేవాన్హవిషా యజాస్యగ్నే బృహద్యజమానే వయో ధాః ॥ ౮

౨౬౫౬ కృణోత ధూమం వృషణం సఖాయోఽస్రేధన్త ఇతన వాజమచ్ఛ ।
అయమగ్నిః పృతనాషాట్ సువీరో యేన దేవాసో అసహన్త దస్యూన్ ॥ ౯

౨౬౫౭ అయం తే యోనిరృత్వియో యతో జాతో అరోచథాః ।
తం జానన్నగ్న ఆ సీదాథా నో వర్ధయా గిరః ॥ ౧౦

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥ ౩౪ ॥

౨౬౫౮ తనూనపాదుచ్యతే గర్భ ఆసురో నరాశంసో భవతి యద్విజాయతే ।
మాతరిశ్వా యదమిమీత మాతరి వాతస్య సర్గో అభవత్సరీమణి ॥ ౧౧

౨౬౫౯ సునిర్మథా నిర్మథితః సునిధా నిహితః కవిః ।
అగ్నే స్వధ్వరా కృణు దేవాన్దేవయతే యజ ॥ ౧౨

౨౬౬౦ అజీజనన్నమృతం మర్త్యాసోఽస్రేమాణం తరణిం వీళుజమ్భమ్ ।
దశ స్వసారో అగ్రువః సమీచీః పుమాంసం జాతమభి సం రభన్తే ॥ ౧౩

౨౬౬౧ ప్ర సప్తహోతా సనకాదరోచత మాతురుపస్థే యదశోచదూధని ।
న ని మిషతి సురణో దివేదివే యదసురస్య జఠరాదజాయత ॥ ౧౪

౨౬౬౨ అమిత్రాయుధో మరుతామివ ప్రయాః ప్రథమజా బ్రహ్మణో విశ్వమిద్విదుః ।
ద్యుమ్నవద్బ్రహ్మ కుశికాస ఏరిర ఏకఏకో దమే అగ్నిం సమీధిరే ॥ ౧౫

౨౬౬౩ యదద్య త్వా ప్రయతి యజ్ఞే అస్మిన్హోతశ్చికిత్వోఽవృణీమహీహ ।
ధ్రువమయా ధ్రువముతాశమిష్ఠాః ప్రజానన్విద్వాఁ ఉప యాహి సోమమ్ ౧౬

ఇతి తృతీయాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

తృతీయోఽనువాకః (౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౯-౧౧, ౧౪,౧౭,౨౦ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩,౪,౭,౧౬,౧౮ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౫,౬,౮,౧౩,౧౯,౨౧,౨౨ త్రిష్టుప్ ; ౧౨,౧౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౨,౫,౬,౮-౧౫,౧౭,౧౯-౨౨ ధైవతః ; ౩,౪,౭,౧౬,౧౮ పఞ్చమః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౨౬౬౪ ఇచ్ఛన్తి త్వా సోమ్యాసః సఖాయః సున్వన్తి సోమం దధతి ప్రయాంసి ।
తితిక్షన్తే అభిశస్తిం జనానామిన్ద్ర త్వదా కశ్చన హి ప్రకేతః ॥ ౧

౨౬౬౫ న తే దూరే పరమా చిద్రజాంస్యా తు ప్ర యాహి హరివో హరిభ్యామ్ ।
స్థిరాయ వృష్ణే సవనా కృతేమా యుక్తా గ్రావాణః సమిధానే అగ్నౌ ॥ ౨

౨౬౬౬ ఇన్ద్రః సుశిప్రో మఘవా తరుత్రో మహావ్రాతస్తువికూర్మిరృఘావాన్ ।
యదుగ్రో ధా బాధితో మర్త్యేషు క్వ త్యా తే వృషభ వీర్యాణి ॥ ౩

౨౬౬౭ త్వం హి ష్మా చ్యావయన్నచ్యుతాన్యేకో వృత్రా చరసి జిఘ్నమానః ।
తవ ద్యావాపృథివీ పర్వతాసోఽను వ్రతాయ నిమితేవ తస్థుః ॥ ౪

౨౬౬౮ ఉతాభయే పురుహూత శ్రవోభిరేకో దృళ్హమవదో వృత్రహా సన్ ।
ఇమే చిదిన్ద్ర రోదసీ అపారే యత్సంగృభ్ణా మఘవన్కాశిరిత్తే ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౨౬౬౯ ప్ర సూ త ఇన్ద్ర ప్రవతా హరిభ్యాం ప్ర తే వజ్రః ప్రమృణన్నేతు శత్రూన్ ।
జహి ప్రతీచో అనూచః పరాచో విశ్వం సత్యం కృణుహి విష్టమస్తు ॥ ౬

౨౬౭౦ యస్మై ధాయురదధా మర్త్యాయాభక్తం చిద్భజతే గేహ్యం సః ।
భద్రా త ఇన్ద్ర సుమతిర్ఘృతాచీ సహస్రదానా పురుహూత రాతిః ॥ ౭

౨౬౭౧ సహదానుం పురుహూత క్షియన్తమహస్తమిన్ద్ర సం పిణక్కుణారుమ్ ।
అభి వృత్రం వర్ధమానం పియారుమపాదమిన్ద్ర తవసా జఘన్థ ॥ ౮

౨౭౭౨ ని సామనామిషిరామిన్ద్ర భూమిం మహీమపారాం సదనే ససత్థ ।
అస్తభ్నాద్ద్యాం వృషభో అన్తరిక్షమర్షన్త్వాపస్త్వయేహ ప్రసూతాః ॥ ౯

౨౭౭౩ అలాతృణో వల ఇన్ద్ర వ్రజో గోః పురా హన్తోర్భయమానో వ్యార ।
సుగాన్పథో అకృణోన్నిరజే గాః ప్రావన్వాణీః పురుహూతం ధమన్తీః ॥ ౧౦

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౨౭౭౪ ఏకో ద్వే వసుమతీ సమీచీ ఇన్ద్ర ఆ పప్రౌ పృథివీముత ద్యామ్ ।
ఉతాన్తరిక్షాదభి నః సమీక ఇషో రథీః సయుజః శూర వాజాన్ ॥ ౧౧

౨౭౭౫ దిశః సూర్యో న మినాతి ప్రదిష్టా దివేదివే హర్యశ్వప్రసూతాః ।
సం యదానళధ్వన ఆదిదశ్వైర్విమోచనం కృణుతే తత్త్వస్య ॥ ౧౨

౨౭౭౬ దిదృక్షన్త ఉషసో యామన్నక్తోర్వివస్వత్యా మహి చిత్రమనీకమ్ ।
విశ్వే జానన్తి మహినా యదాగాదిన్ద్రస్య కర్మ సుకృతా పురూణి ॥ ౧౩

౨౭౭౭ మహి జ్యోతిర్నిహితం వక్షణాస్వామా పక్వం చరతి బిభ్రతీ గౌః ।
విశ్వం స్వాద్మ సంభృతముస్రియాయాం యత్సీమిన్ద్రో అదధాద్భోజనాయ ౧౪

౨౭౭౮ ఇన్ద్ర దృహ్య యామకోశా అభూవన్యజ్ఞాయ శిక్ష గృణతే సఖిభ్యః ।
దుర్మాయవో దురేవా మర్త్యాసో నిషఙ్గిణో రిపవో హన్త్వాసః ॥ ౧౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౨౭౭౯ సం ఘోషః శృణ్వేఽవమైరమిత్రైర్జహీ న్యేష్వశనిం తపిష్ఠామ్ ।
వృశ్చేమధస్తాద్వి రుజా సహస్వ జహి రక్షో మఘవన్రన్ధయస్వ ॥ ౧౬

౨౭౮౦ ఉద్వృహ రక్షః సహమూలమిన్ద్ర వృశ్చా మధ్యం ప్రత్యగ్రం శృణీహి ।
ఆ కీవతః సలలూకం చకర్థ బ్రహ్మద్విషే తపుషిం హేతిమస్య ॥ ౧౭

౨౭౮౧ స్వస్తయే వాజిభిశ్చ ప్రణేతః సం యన్మహీరిష ఆసత్సి పూర్వీః ।
రాయో వన్తారో బృహతః స్యామాఽస్మే అస్తు భగ ఇన్ద్ర ప్రజావాన్ ॥ ౧౮

౨౭౮౨ ఆ నో భర భగమిన్ద్ర ద్యుమన్తం ని తే దేష్ణస్య ధీమహి ప్రరేకే ।
ఊర్వ ఇవ పప్రథే కామో అస్మే తమా పృణ వసుపతే వసూనామ్ ॥ ౧౯

౨౭౮౩ ఇమం కామం మన్దయా గోభిరశ్వైశ్చన్ద్రవతా రాధసా పప్రథశ్చ ।
స్వర్యవో మతిభిస్తుభ్యం విప్రా ఇన్ద్రాయ వాహః కుశికాసో అక్రన్ ॥ ౨౦

౨౭౮౪ ఆ నో గోత్రా దర్దృహి గోపతే గాః సమస్మభ్యం సనయో యన్తు వాజాః ।
దివక్షా అసి వృషభ సత్యశుష్మోఽస్మభ్యం సు మఘవన్బోధి గోదాః ॥ ౨౧

౨౭౮౫ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనానామ్ ॥ ౨౨

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః కుశికో వా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౧౪,౧౬, విరాట్పంక్తిః ; ౨,౫,౯,౧౫,౧౭-౨౦ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩,౬ భురిక్పంక్తిః; ౪,౭,౮,౧౦,౧౨,౨౧,౨౨ త్రిష్టుప్ ; ౧౧,౧౩, స్వరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౩,౬,౧౪,౧౬ పఞ్చమః ;
౨,౪,౫,౭-౧౩,౧౫,౧౭-౨౨ ధైవతః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౨౭౮౬ శాసద్వహ్నిర్దుహితుర్నప్త్యం గాద్విద్వాఀ ఋతస్య దీధితిం సపర్యన్ ।
పితా యత్ర దుహితుః సేకమృఞ్జన్సం శగ్మ్యేన మనసా దధన్వే ॥ ౧

౨౬౮౭ న జామయే తాన్వో రిక్థమారైక్చకార గర్భం సనితుర్నిధానమ్।
యదీ మాతరో జనయన్త వహ్నిమన్యః కర్తా సుకృతోరన్య ఋన్ధన్॥ ౨

౨౬౮౮ అగ్నిర్జజ్ఞే జుహ్వా రేజమానో మహస్పుత్రాఁ అరుషస్య ప్రయక్షే।
మహాన్గర్భో మహ్యా జాతమేషాం మహీ ప్రవృద్ధర్యశ్వస్య యజ్ఞైః॥ ౩

౨౬౮౯ అభి జైత్రీరసచన్త స్పృధానం మహి జ్యోతిస్తమసో నిరజానన్।
తం జానతీః ప్రత్యుదాయన్నుషాసః పతిర్గవామభవదేక ఇన్ద్రః॥ ౪

౨౬౯౦ వీళౌ సతీరభి ధీరా అతృన్దన్ప్రాచాహిన్వన్మనసా సప్త విప్రాః।
విశ్వామవిన్దన్పథ్యామృతస్య ప్రజానన్నిత్తా నమసా వివేశ॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౨౬౯౧ విదద్యదీ సరమా రుగ్ణమద్రేర్మహి పాథః పూర్వ్యం సధ్ర్యక్కః।
అగ్రం నయత్సుపద్యక్షరాణామచ్ఛా రవం ప్రథమా జానతీ గాత్॥ ౬

౨౬౯౨ అగచ్ఛదు విప్రతమః సఖీయన్నసూదయత్సుకృతే గర్భమద్రిః।
ససాన మర్యో యువభిర్మఖస్యన్నథాభవదఙ్గిరాః సద్యో అర్చన్॥ ౭

౨౬౯౩ సతః సతః ప్రతిమానం పురోభూర్విశ్వా వేద జనిమా హన్తి శుష్ణమ్।
ప్ర ణో దివః పదవీర్గవ్యురర్చన్సఖా సఖీఁరముఞ్చన్నిరవద్యాత్॥ ౮

౨౬౯౪ ని గవ్యతా మనసా సేదురర్కైః కృణ్వానాసో అమృతత్వాయ గాతుమ్।
ఇదం చిన్ను సదనం భూర్యేషాం యేన మాసాఁ అసిషాసన్నృతేన॥ ౯

౨౬౯౫ సంపశ్యమానా అమదన్నభి స్వం పయః ప్రత్నస్య రేతసో దుఘానాః।
వి రోదసీ అతపద్ఘోష ఏషాం జాతే నిఃష్ఠామదధుర్గోషు వీరాన్॥ ౧౦

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౨౬౯౬ స జాతేభిర్వృత్రహా సేదు హవ్యైరుదుస్రియా అసృజదిన్ద్రో అర్కైః।
ఉరూచ్యస్మై ఘృతవద్భరన్తీ మధు స్వాద్మ దుదుహే జేన్యా గౌః॥ ౧౧

౨౬౯౭ పిత్రే చిచ్చక్రుః సదనం సమస్మై మహి త్విషీమత్సుకృతో వి హి ఖ్యన్।
విష్కభ్నన్తః స్కమ్భనేనా జనిత్రీ ఆసీనా ఊర్ధ్వం రభసం వి మిన్వన్॥ ౧౨

౨౬౯౮ మహీ యది ధిషణా శిశ్నథే ధాత్సద్యోవృధం విభ్వం రోదస్యోః।
గిరో యస్మిన్ననవద్యాః సమీచీర్విశ్వా ఇన్ద్రాయ తవిషీరనుత్తాః॥ ౧౩

౨౬౯౯ మహ్యా తే సఖ్యం వశ్మి శక్తీరా వృత్రఘ్నే నియుతో యన్తి పూర్వీః।
మహి స్తోత్రమవ ఆగన్మ సూరేరస్మాకం సు మఘవన్బోధి గోపాః॥ ౧౪

౨౭౦౦ మహి క్షేత్రం పురు శ్చన్ద్రం వివిద్వానాదిత్సఖిభ్యశ్చరథం సమైరత్।
ఇన్ద్రో నృభిరజనద్దీద్యానః సాకం సూర్యముషసం గాతుమగ్నిమ్॥ ౧౫

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౨౭౦౧ అపశ్చిదేష విభ్వో౩ దమూనాః ప్ర సధ్రీచీరసృజద్విశ్వశ్చన్ద్రాః।
మధ్వః పునానాః కవిభిః పవిత్రైర్ద్యుభిర్హిన్వన్త్యక్తుభిర్ధనుత్రీః॥ ౧౬

౨౭౦౨ అను కృష్ణే వసుధితీ జిహాతే ఉభే సూర్యస్య మంహనా యజత్రే।
పరి యత్తే మహిమానం వృజధ్యై సఖాయ ఇన్ద్ర కామ్యా ఋజిప్యాః॥ ౧౭

౨౭౦౩ పతిర్భవ వృత్రహన్సూనృతానాం గిరాం విశ్వాయుర్వృషభో వయోధాః।
ఆ నో గహి సఖ్యేభిః శివేభిర్మహాన్మహీభిరూతిభిః సరణ్యన్॥ ౧౮

౨౭౦౪ తమఙ్గిరస్వన్నమసా సపర్యన్నవ్యం కృణోమి సన్యసే పురాజామ్ ।
ద్రుహో వి యాహి బహులా అదేవీః స్వశ్చ నో మఘవన్త్సాతయే ధాః ॥ ౧౯

౨౭౦౫ మిహః పావకాః ప్రతతా అభూవన్త్స్వస్తి నః పిపృహి పారమాసామ్ ।
ఇన్ద్ర త్వం రథిరః పాహి నో రిషో మక్షూమక్షూ కృణుహి గోజితో నః ॥ ౨౦

౨౭౦౬ అదేదిష్ట వృత్రహా గోపతిర్గా అన్తః కృష్ణాఁ అరుషైర్ధామభిర్గాత్ ।
ప్ర సూనృతా దిశమాన ఋతేన దురశ్చ విశ్వా అవృణోదప స్వాః ॥ ౨౧

౨౭౦౭ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనానామ్ ॥ ౨౨

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧-౩,౭-౯, ౧౭ త్రిష్టుప్ ; ౪,౧౦ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౫ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౬ విరాట్పఙ్క్తిః ; ౧౧-౧౫ నిచృత్ త్రిష్టుప్ ; ౧౬ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౩,౭-౯,౧౧-౧౭ ధైవతః ; ౪-౬, ౧౦ పఞ్చమః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౨౭౦౮ ఇన్ద్ర సోమం సోమపతే పిబేమం మాధ్యన్దినం సవనం చారు యత్తే ।
ప్రప్రుథ్యా శిప్రే మఘవన్నృజీషిన్విముచ్యా హరీ ఇహ మాదయస్వ ॥ ౧

౨౭౦౯ గవాశిరం మన్థినమిన్ద్ర శుక్రం పిబా సోమం రరిమా తే మదాయ ।
బ్రహ్మకృతా మారుతేనా గణేన సజోషా రుద్రైస్తృపదా వృషస్వ ॥ ౨

౨౭౧౦ యే తే శుష్మం యే తవిషీమవర్ధన్నర్చన్త ఇన్ద్ర మరుతస్త ఓజః ।
మాధ్యన్దినే సవనే వజ్రహస్త పిబా రుద్రేభిః సగణః సుశిప్ర ॥ ౩

౨౭౧౧ త ఇన్న్వస్య మధుమద్వివిప్ర ఇన్ద్రస్య శర్ధో మరుతో య ఆసన్ ।
యేభిర్వృత్రస్యేషితో వివేదామర్మణో మన్యమానస్య మర్మ ॥ ౪

౨౭౧౨ మనుష్వదిన్ద్ర సవనం జుషాణః పిబా సోమం శశ్వతే వీర్యాయ ।
స ఆ వవృత్స్వ హర్యశ్వ యజ్ఞైః సరణ్యుభిరపో అర్ణా సిసర్షి ॥ ౫

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౨౭౧౩ త్వమపో యద్ధ వృత్రం జఘన్వాఁ అత్యాఁ ఇవ ప్రాసృజః సర్తవాజౌ ।
శయానమిన్ద్ర చరతా వధేన వవ్రివాంసం పరి దేవీరదేవమ్ ॥ ౬

౨౭౧౪ యజామ ఇన్నమసా వృద్ధమిన్ద్రం బృహన్తమృష్వమజరం యువానమ్ ।
యస్య ప్రియే మమతుర్యజ్ఞియస్య న రోదసీ మహిమానం మమాతే ॥ ౭

౨౭౧౫ ఇన్ద్రస్య కర్మ సుకృతా పురూణి వ్రతాని దేవా న మినన్తి విశ్వే ।
దాధార యః పృథివీం ద్యాముతేమాం జజాన సూర్యముషసం సుదంసాః ॥ ౮

౨౭౧౬ అద్రోఘ సత్యం తవ తన్మహిత్వం సద్యో యజ్జాతో అపిబో హ సోమమ్ ।
న ద్యావ ఇన్ద్ర తవసస్త ఓజో నాహా న మాసాః శరదో వరన్త ॥ ౯

౨౭౧౭ త్వం సద్యో అపిబో జాత ఇన్ద్ర మదాయ సోమం పరమే వ్యోమన్ ।
యద్ధ ద్యావాపృథివీ ఆవివేశీరథాభవః పూర్వ్యః కారుధాయాః ॥ ౧౦

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౨౭౧౮ అహన్నహిం పరిశయానమర్ణ ఓజాయమానం తువిజాత తవ్యాన్ ।
న తే మహిత్వమను భూదధ ద్యౌర్యదన్యయా స్ఫిగ్యా క్షామవస్థాః ॥ ౧౧

౨౭౧౯ యజ్ఞో హి త ఇన్ద్ర వర్ధనో భూదుత ప్రియః సుతసోమో మియేధః ।
యజ్ఞేన యజ్ఞమవ యజ్ఞియః సన్యజ్ఞస్తే వజ్రమహిహత్య ఆవత్ ॥ ౧౨

౨౭౨౦ యజ్ఞేనేన్ద్రమవసా చక్రే అర్వాగైనం సుమ్నాయ నవ్యసే వవృత్యామ్ ।
యః స్తోమేభిర్వావృధే పూర్వ్యేభిర్యో మధ్యమేభిరుత నూతనేభిః ॥ ౧౩

౨౭౨౧ వివేష యన్మా ధిషణా జజాన స్తవై పురా పార్యాదిన్ద్రమహ్నః ।
అంహసో యత్ర పీపరద్యథా నో నావేవ యాన్తముభయే హవన్తే ॥ ౧౪

౨౭౨౨ ఆపూర్ణో అస్య కలశః స్వాహా సేక్తేవ కోశం సిసిచే పిబధ్యై ।
సము ప్రియా ఆవవృత్రన్మదాయ ప్రదక్షిణిదభి సోమాస ఇన్ద్రమ్ ॥ ౧౫

౨౭౨౩ న త్వా గభీరః పురుహూత సిన్ధుర్నాద్రయః పరి షన్తో వరన్త ।
ఇత్థా సఖిభ్య ఇషితో యదిన్ద్రాఽఽ దృళ్హం చిదరుజో గవ్యమూర్వమ్ ॥ ౧౬

౨౭౨౪ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనానామ్ ॥ ౧౭

(33) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - నద్యః ॥ ఛన్దః - ౧ భురిక్పంక్తిః ; ౨,౧౦ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩,౮,౧౧,౧౨ త్రిష్టుప్ ; ౪,౬,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫ స్వరాట్పంక్తిః ; ౭ పంక్తిః ; ౧౩ ఉష్ణిక్ ॥
స్వరః - ౧, ౫,౭ పంచమః ; ౨-౪,౬,౮,౯ - ౧౨ ధైవతః ; ౧౩ ఋషభః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౨౭౨౫ ప్ర పర్వతానాముశతీ ఉపస్థాదశ్వే ఇవ విషితే హాసమానే ।
గావేవ శుభ్రే మాతరా రిహాణే విపాట్ఛుతుద్రీ పయసా జవేతే ॥ ౧

౨౭౨౬ ఇన్ద్రేషితే ప్రసవం భిక్షమాణే అచ్ఛా సముద్రం రథ్యేవ యాథః ।
సమారాణే ఊర్మిభిః పిన్వమానే అన్యా వామన్యామప్యేతి శుభ్రే ॥ ౨

౨౭౨౭ అచ్ఛా సిన్ధుం మాతృతమామయాసం విపాశముర్వీం సుభగామగన్మ ।
వత్సమివ మాతరా సంరిహాణే సమానం యోనిమను సంచరన్తీ ॥ ౩

౨౭౨౮ ఏనా వయం పయసా పిన్వమానా అను యోనిం దేవకృతం చరన్తీః ।
న వర్తవే ప్రసవః సర్గతక్తః కింయుర్విప్రో నద్యో జోహవీతి ॥ ౪

౨౭౨౯ రమధ్వం మే వచసే సోమ్యాయ ఋతావరీరుప ముహూర్తమేవైః ।
ప్ర సిన్ధుమచ్ఛా బృహతీ మనీషాఽవస్యురహ్వే కుశికస్య సూనుః ॥ ౫

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥

౨౭౩౦ ఇన్ద్రో అస్మాఁ అరదద్వజ్రబాహురపాహన్వృత్రం పరిధిం నదీనామ్ ।
దేవోఽనయత్సవితా సుపాణిస్తస్య వయం ప్రసవే యామ ఉర్వీః ॥ ౬

౨౭౩౧ ప్రవాచ్యం శశ్వధా వీర్యం౧ తదిన్ద్రస్య కర్మ యదహిం వివృశ్చత్ ।
వి వజ్రేణ పరిషదో జఘానాఽఽయన్నాపోఽయనమిచ్ఛమానాః ॥ ౭

౨౭౩౨ ఏతద్వచో జరితర్మాపి మృష్ఠా ఆ యత్తే ఘోషానుత్తరా యుగాని ।
ఉక్థేషు కారో ప్రతి నో జుషస్వ మా నో ని కః పురుషత్రా నమస్తే ॥ ౮

౨౭౩౩ ఓ షు స్వసారః కారవే శృణోత యయౌ వో దూరాదనసా రథేన ।
ని షూ నమధ్వం భవతా సుపారా అధోఅక్షాః సిన్ధవః స్రోత్యాభిః ॥ ౯

౨౭౩౪ ఆ తే కారో శృణవామా వచాంసి యయాథ దూరాదనసా రథేన ।

ని తే నంసై పీప్యానేవ యోషా మర్యాయేవ కన్యా శశ్వచై తే ॥ ౧౦

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౨౭౩౫ యదఙ్గ త్వా భరతాః సంతరేయుర్గవ్యన్గ్రామ ఇషిత ఇన్ద్రజూతః ।
అర్షాదహ ప్రసవః సర్గతక్త ఆ వో వృణే సుమతిం యజ్ఞియానామ్ ॥ ౧౧

౨౭౩౬ అతారిషుర్భరతా గవ్యవః సమభక్త విప్రః సుమతిం నదీనామ్ ।
ప్ర పిన్వధ్వమిషయన్తీః సురాధా ఆ వక్షణాః పృణధ్వం యాత శీభమ్ ॥ ౧౨

౨౭౩౭ ఉద్వ ఊర్మిః శమ్యా హన్త్వాపో యోక్త్రాణి ముఞ్చత ।
మాదుష్కృతౌ వ్యేనసాఘ్న్యౌ శూనమారతామ్ ॥ ౧౩

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౧౧ త్రిష్టుప్ ;
౩,౬,౮, భురిక్పంక్తిః ; ౪,౫,౭,౯ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥
స్వరః ౧,౨,౪,౫,౭,౯-౧౧ ధైవతః ; ౩,౬,౮ పంచమః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥

౨౭౩౮ ఇన్ద్రః పూర్భిదాతిరద్దాసమర్కైర్విదద్వసుర్దయమానో వి శత్రూన్ ।
బ్రహ్మజూతస్తన్వా వావృధానో భూరిదాత్ర ఆపృణద్రోదసీ ఉభే ॥ ౧

౨౭౩౯ మఖస్య తే తవిషస్య ప్ర జూతిమియర్మి వాచమమృతాయ భూషన్ ।
ఇన్ద్ర క్షితీనామసి మానుషీణాం విశాం దైవీనాముత పూర్వయావా ॥ ౨

౨౭౪౦ ఇన్ద్రో వృత్రమవృణోచ్ఛర్ధనీతిః ప్ర మాయినామమినాద్వర్పణీతిః ।
అహన్వ్యంసముశధగ్వనేష్వావిర్ధేనా అకృణోద్రామ్యాణామ్ ॥ ౩

౨౭౪౧ ఇన్ద్రః స్వర్షా జనయన్నహాని జిగాయోశిగ్భిః పృతనా అభిష్టిః ।
ప్రారోచయన్మనవే కేతుమహ్నామవిన్దజ్జ్యోతిర్బృహతే రణాయ ॥ ౪

౨౭౪౨ ఇన్ద్రస్తుజో బర్హణా ఆ వివేశ నృవద్దధానో నర్యా పురూణి ।
అచేతయద్ధియ ఇమా జరిత్రే ప్రేమం వర్ణమతిరచ్ఛుక్రమాసామ్ ॥ ౫

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౨౭౪౩ మహో మహాని పనయన్త్యస్యేన్ద్రస్య కర్మ సుకృతా పురూణి ।
వృజనేన వృజినాన్త్సం పిపేష మాయాభిర్దస్యూఁరభిభూత్యోజాః ॥ ౬

౨౭౪౪ యుధేన్ద్రో మహ్నా వరివశ్చకార దేవేభ్యః సత్పతిశ్చర్షణిప్రాః ।
వివస్వతః సదనే అస్య తాని విప్రా ఉక్థేభిః కవయో గృణన్తి ॥ ౭

౨౭౪౫ సత్రాసాహం వరేణ్యం సహోదాం ససవాంసం స్వరపశ్చ దేవీః ।
ససాన యః పృథివీం ద్యాముతేమామిన్ద్రం మదన్త్యను ధీరణాసః ॥ ౮

౨౭౪౬ ససానాత్యాఁ ఉత సూర్యం ససానేన్ద్రః ససాన పురుభోజసం గామ్ ।
హిరణ్యయముత భోగం ససాన హత్వీ దస్యూన్ప్రార్యం వర్ణమావత్ ॥ ౯

౨౭౪౭ ఇన్ద్ర ఓషధీరసనోదహాని వనస్పతీఁరసనోదన్తరిక్షమ్ ।
బిభేద వలం నునుదే వివాచో ఽథాభవద్దమితాభిక్రతూనామ్ ॥ ౧౦

౨౭౪౮ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనానామ్ ॥ ౧౧

(౩౫) పంచత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః ౧,౭,౧౦,౧౧, త్రిష్టుప్ ;
౨,౩,౬,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪ భురిక్పంక్తిః ; ౫ స్వరాట్పంక్తిః ; ౯ విరాట్త్రిష్టుప్ స్వరః -

౧-౩,౬-౧౧ ధైవతః ; ౪,౫ పంచమః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౨౮౪౯ తిష్ఠా హరీ రథ ఆ యుజ్యమానా యాహి వాయుర్న నియుతో నో అచ్ఛ ।
పిబాస్యన్ధో అభిసృష్టో అస్మే ఇన్ద్ర స్వాహా రరిమా తే మదాయ ॥ ౧

౨౮౫౦ ఉపాజిరా పురుహూతాయ సప్తీ హరీ రథస్య ధూర్ష్వా యునజ్మి ।
ద్రవద్యథా సంభృతం విశ్వతశ్చిదుపేమం యజ్ఞమా వహాత ఇన్ద్రమ్ ॥ ౨

౨౮౫౧ ఉపో నయస్వ వృషణా తపుష్పోతేమవ త్వం వృషభ స్వధావః ।
గ్రసేతామశ్వా వి ముచేహ శోణా దివేదివే సదృశీరద్ధి ధానాః ॥ ౩

౨౮౫౨ బ్రహ్మణా తే బ్రహ్మయుజా యునజ్మి హరీ సఖాయా సధమాద ఆశూ ।
స్థిరం రథం సుఖమిన్ద్రాధితిష్ఠన్ప్రజానన్విద్వాఁ ఉప యాహి సోమమ్ ॥ ౪

౨౮౫౩ మా తే హరీ వృషణా వీతపృష్ఠా ని రీరమన్యజమానాసో అన్యే ।
అత్యాయాహి శశ్వతో వయం తేఽరం సుతేభిః కృణవామ సోమైః ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౨౮౫౪ తవాయం సోమస్త్వమేహ్యర్వాఙ్ శశ్వత్తమం సుమనా అస్య పాహి ।
అస్మిన్యజ్ఞే బర్హిష్యా నిషద్యా దధిష్వేమం జఠర ఇన్దుమిన్ద్ర ॥ ౬

౨౮౫౫ స్తీర్ణం తే బర్హిః సుత ఇన్ద్ర సోమః కృతా ధానా అత్తవే తే హరిభ్యామ్ ।
తదోకసే పురుశాకాయ వృష్ణే మరుత్వతే తుభ్యం రాతా హవీంషి ॥ ౭

౨౮౫౬ ఇమం నరః పర్వతాస్తుభ్యమాపః సమిన్ద్ర గోభిర్మధుమన్తమక్రన్ ।
తస్యాగత్యా సుమనా ఋష్వ పాహి ప్రజానన్విద్వాన్పథ్యా౩ అను స్వాః ॥ ౮

౨౮౫౭ యాఁ ఆభజో మరుత ఇన్ద్ర సోమే యే త్వామవర్ధన్నభవన్గణస్తే ।
తేభిరేతం సజోషా వావశానో౩ఽగ్నేః పిబ జిహ్వయా సోమమిన్ద్ర ॥ ౯

౨౮౫౮ ఇన్ద్ర పిబ స్వధయా చిత్సుతస్యాగ్నేర్వా పాహి జిహ్వయా యజత్ర ।
అధ్వర్యోర్వా ప్రయతం శక్ర హస్తాద్ధోతుర్వా యజ్ఞం హవిషో జుషస్వ ॥ ౧౦

౨౮౫౯ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనానామ్ ॥ ౧౧

(౩౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౯, ౧౧ విశ్వామిత్రః ; ౧౦ ఘోర ఆంగిరసః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౭,౧౦,౧౧ త్రిష్టుప్ ; ౨,౩,౬,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪ భురిక్పంక్తిః ; ౫ స్వరాట్ పంక్తిః ; ౯ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౩,౬-౧౧ ధైవతః ; ౪ ,౫ పంచమః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౨౮౬౦ ఇమామూ షు ప్రభృతిం సాతయే ధాః శశ్వచ్ఛశ్వదూతిభిర్యాదమానః ।
సుతేసుతే వావృధే వర్ధనేభిర్యః కర్మభిర్మహద్భిః సుశ్రుతో భూత్ ॥ ౧

౨౮౬౧ ఇన్ద్రాయ సోమాః ప్రదివో విదానా ఋభుర్యేభిర్వృషపర్వా విహాయాః ।
ప్రయమ్యమానాన్ప్రతి షూ గృభాయేన్ద్ర పిబ వృషధూతస్య వృష్ణః ॥ ౨

౨౮౬౨ పిబా వర్ధస్వ తవ ఘా సుతాస ఇన్ద్ర సోమాసః ప్రథమా ఉతేమే ।
యథాపిబః పూర్వ్యాఁ ఇన్ద్ర సోమాఁ ఏవా పాహి పన్యో అద్యా నవీయాన్ ॥ ౩

౨౮౬౩ మహాఁ అమత్రో వృజనే విరప్శ్యుగ్రం శవః పత్యతే ధృష్ణ్వోజః ।
నాహ వివ్యాచ పృథివీ చనైనం యత్సోమాసో హర్యశ్వమమన్దన్ ॥ ౪

౨౭౬౪ మహాఀ ఉగ్రో వావృధే వీర్యాయ సమాచక్రే వృషభః కావ్యేన ।
ఇన్ద్రో భగో వాజదా అస్య గావః ప్ర జాయన్తే దక్షిణా అస్య పూర్వీః ॥ ౫

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౨౭౬౫ ప్ర యత్సిన్ధవః ప్రసవం యథాయన్నాపః సముద్రం రథ్యేవ జగ్ముః ।
అతశ్చిదిన్ద్రః సదసో వరీయాన్యదీం సోమః పృణతి దుగ్ధో అంశుః ॥ ౬

౨౭౬౬ సముద్రేణ సిన్ధవో యాదమానా ఇన్ద్రాయ సోమం సుషుతం భరన్తః ।
అంశుం దుహన్తి హస్తినో భరిత్రైర్మధ్వః పునన్తి ధారయా పవిత్రైః ॥ ౭

౨౭౬౭ హ్రదా ఇవ కుక్షయః సోమధానాః సమీ వివ్యాచ సవనా పురూణి ।
అన్నా యదిన్ద్రః ప్రథమా వ్యాశ వృత్రం జఘన్వాఀ అవృణీత సోమమ్ ॥ ౮

౨౭౬౮ ఆ తూ భర మాకిరేతత్పరి ష్ఠాద్విద్మా హి త్వా వసుపతిం వసూనామ్ ।
ఇన్ద్ర యత్తే మాహినం దత్రమస్త్యస్మభ్యం తద్ధర్యశ్వ ప్ర యన్ధి ॥ ౯

౨౭౬౯ అస్మే ప్ర యన్ధి మఘవన్నృజీషిన్నిన్ద్ర రాయో విశ్వవారస్య భూరేః । ౧౦
అస్మే శతం శరదో జీవసే ధా అస్మే వీరాఞ్ఛశ్వత ఇన్ద్ర శిప్రిన్ ॥

౨౭౭౦ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనానామ్ ॥ ౧౧

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౭ నిచృద్ గాయత్రీ ;
౧౧ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౧౦ షడ్జః ; ౧౧ ఋషభః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౨౭౭౧ వార్త్రహత్యాయ శవసే పృతనాషాహ్యాయ చ ఇన్ద్ర త్వా వర్తయామసి ॥ ౧

౨౭౭౨ అర్వాచీనం సు తే మన ఉత చక్షుః శతక్రతో । ఇన్ద్ర కృణ్వన్తు వాఘతః ॥ ౨

౨౭౭౩ నామాని తే శతక్రతో విశ్వాభిర్గీర్భిరీమహే ఇన్ద్రాభిమాతిషాహ్యే ॥ ౩

౨౭౭౪ పురుష్టుతస్య ధామభిః శతేన మహయామసి । ఇన్ద్రస్య చర్షణీధృతః ॥ ౪

౨౭౭౫ ఇన్ద్రం వృత్రాయ హన్తవే పురుహూతముప బ్రువే । భరేషు వాజసాతయే । ౫

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౨౭౭౬ వాజేషు సాసహిర్భవ త్వామీమహే శతక్రతో । ఇన్ద్ర వృత్రాయ హన్తవే ॥ ౬

౨౭౭౭ ద్యుమ్నేషు పృతనాజ్యే పృత్సుతూర్షు శ్రవస్సు చ । ఇన్ద్ర సాక్ష్వాభిమాతిషు ॥ ౭

౨౭౭౮ శుష్మిన్తమం న ఊతయే ద్యుమ్నినం పాహి జాగృవిమ్ । ఇన్ద్ర సోమం శతక్రతో ।౮

౨౭౭౯ ఇన్ద్రియాణి శతక్రతో యా తే జనేషు పఞ్చసు । ఇన్ద్ర తాని త ఆ వృణే ॥ ౯

౨౭౮౦ అగన్నిన్ద్ర శ్రవో బృహద్ద్యుమ్నం దధిష్వ దుష్టరమ్ । ఉత్తే శుష్మం తిరామసి ౧౦

౨౭౮౧ అర్వావతో న ఆ గహ్యథో శక్ర పరావతః ।
ఉ లోకో యస్తే అద్రివ ఇన్ద్రేహ తత ఆ గహి ॥ ౧౧

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రజాపతిః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౬,౧౦ త్రిష్టుప్ ; ౨-౫,౮,౯
నిచృత్త్రిష్టుప్; ౭ భురిక్పంక్తిః ॥ స్వరః - ౧-౬,౮-౧౦ ధైవతః ; ౭ పంచమః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౨౮౦౭ అభి తష్టేవ దీధయా మనీషామత్యో న వాజీ సుధురో జిహానః ।
అభి ప్రియాణి మర్మృశత్పరాణి కవీఀరిచ్ఛామి సందృశే సుమేధాః ॥ ౧

౨౮౦౮ ఇనోత పృచ్ఛ జనిమా కవీనాం మనోధృతః సుకృతస్తక్షత ద్యామ్ ।
ఇమా ఉ తే ప్రణ్యో౩ వర్ధమానా మనోవాతా అధ ను ధర్మణి గ్మన్ ॥ ౨

౨౮౦౯ ని షీమిదత్ర గుహ్యా దధానా ఉత క్షత్రాయ రోదసీ సమఞ్జన్ ।
సం మాత్రాభిర్మమిరే యేమురుర్వీ అన్తర్మహీ సమృతే ధాయసే ధుః ॥ ౩

౨౮౧౦ ఆతిష్ఠన్తం పరి విశ్వే అభూషఞ్ఛ్రియో వసానశ్చరతి స్వరోచిః ।
మహత్తద్వృష్ణో అసురస్య నామా విశ్వరూపో అమృతాని తస్థౌ ॥ ౪

౨౮౧౧ అసూత పూర్వో వృషభో జ్యాయానిమా అస్య శురుధః సన్తి పూర్వీః ।
దివో నపాతా విదథస్య ధీభిః క్షత్రం రాజానా ప్రదివో దధాథే ॥ ౫

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౨౮౧౨ త్రీణి రాజానా విదథే పురూణి పరి విశ్వాని భూషథః సదాంసి ।
అపశ్యమత్ర మనసా జగన్వాన్వ్రతే గన్ధర్వాఀ అపి వాయుకేశాన్ ॥ ౬

౨౮౧౩ తదిన్న్వస్య వృషభస్య ధేనోరా నామభిర్మమిరే సక్మ్యం గోః ।
అన్యదన్యదసుర్యం౧ వసానా ని మాయినో మమిరే రూపమస్మిన్ ॥ ౭

౨౮౧౪ తదిన్న్వస్య సవితుర్నకిర్మే హిరణ్యయీమమతిం యామశిశ్రేత్ ।
ఆ సుష్టుతీ రోదసీ విశ్వమిన్వే అపీవ యోషా జనిమాని వవ్రే ॥ ౮

౨౮౧౫ యువం ప్రత్నస్య సాధథో మహో యద్దైవీ స్వస్తిః పరి ణః స్యాతమ్ ।
గోపాజిహ్వస్య తస్థుషో విరూపా విశ్వే పశ్యన్తి మాయినః కృతాని ॥ ౯

౨౮౧౬ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సఞ్జితం ధనానామ్ ॥ ౧౦

అథ చతుర్థోఽనువాకః (౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- విశ్వామిత్రః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః- ౧,౯ విరాట్త్రిష్టుప్;
౨,౭, భురిక్పఙ్క్తిః; ౩-౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ స్వరః - ౧,౩-౭, ౯ ధైవతః; ౨,౮ పఞ్చమః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౨౮౧౭ ఇన్ద్రం మతిర్హృద ఆ వచ్యమానాచ్ఛా పతిం స్తోమతష్టా జిగాతి ।
యా జాగృవిర్విదథే శస్యమానేన్ద్ర యత్తే జాయతే విద్ధి తస్య ॥ ౧

౨౮౧౮ దివశ్చిదా పూర్వ్యా జాయమానా వి జాగృవిర్విదథే శస్యమానా ।
భద్రా వస్త్రాణ్యర్జునా వసానా సేయమస్మే సనజా పిత్ర్యా ధీః ॥ ౨

౨౮౧౯ యమా చిదత్ర యమసూరసూత జిహ్వాయా అగ్రం పతదా హ్యస్థాత్ ।
వపూంషి జాతా మిథునా సచేతే తమోహనా తపుషో బుధ్న ఏతా ॥ ౩

౨౮౨౦ నకిరేషాం నిన్దితా మర్త్యేషు యే అస్మాకం పితరో గోషు యోధాః ।
ఇన్ద్ర ఏషాం దృంహితా మాహినావానుద్గోత్రాణి ససృజే దంసనావాన్ ॥ ౪

౨౮౨౧ సఖా హ యత్ర సఖిభిర్నవగ్వైరభిజ్ఞ్వా సత్వభిర్గా అనుగ్మన్ ।
సత్యం తదిన్ద్రో దశభిర్దశగ్వైః సూర్యం వివేద తమసి క్షియన్తమ్ ॥ ౫

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౨౮౨౨ ఇన్ద్రో మధు సంభృతముస్రియాయాం పద్వద్వివేద శఫవన్నమే గోః ।
గుహా హితం గుహ్యం గూళ్హమప్సు హస్తే దధే దక్షిణే దక్షిణావాన్ ॥ ౬

౨౯౯౮ జ్యోతిర్వృణీత తమసో విజానన్నారే స్యామ దురితాదభీకే ।
ఇమా గిరః సోమపాః సోమవృద్ధ జుషస్వేన్ద్ర పురుతమస్య కారోః ॥ ౭

౨౯౯౯ జ్యోతిర్యజ్ఞాయ రోదసీ అను ష్యాదారే స్యామ దురితస్య భూరేః ।
భూరి చిద్ధి తుజతో మర్త్యస్య సుపారాసో వసవో బర్హణావత్ ॥ ౮

౩౦౦౦ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనానామ్ ॥ ౯

ఇతి తృతీయాష్టకే ద్వితీయోఽధ్యాయః॥

అథ తృతీయోఽధ్యాయః

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతాః - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧-౪,౬-౯ గాయత్రీ;
౫, నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౩౦౦౧ ఇన్ద్ర త్వా వృషభం వయం సుతే సోమే హవామహే । స పాహి మధ్వో అన్ధసః ॥ ౧

౩౦౦౨ ఇన్ద్ర క్రతువిదం సుతం సోమం హర్య పురుష్టుత । పిబా వృషస్వ తాతృపిమ్ ॥ ౨

౩౦౦౩ ఇన్ద్ర ప్ర ణో ధితావానం యజ్ఞం విశ్వేభిర్దేవేభిః । తిర స్తవాన విశ్పతే ॥ ౩

౩౦౦౪ ఇన్ద్ర సోమాః సుతా ఇమే తవ ప్ర యన్తి సత్పతే । క్షయం చన్ద్రాస ఇన్దవః ॥ ౪

౩౦౦౫ దధిష్వా జఠరే సుతం సోమమిన్ద్ర వరేణ్యమ్ । తవ ద్యుక్షాస ఇన్దవః ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౩౦౦౬ గిర్వణః పాహి నః సుతం మధోర్ధారాభిరజ్యసే । ఇన్ద్ర త్వాదాతమిద్యశః ॥ ౬

౩౦౦౭ అభి ద్యుమ్నాని వనిన ఇన్ద్రం సచన్తే అక్షితా । పీత్వీ సోమస్య వావృధే ॥ ౭

౩౦౦౮ అర్వావతో న ఆ గహి పరావతశ్చ వృత్రహన్ । ఇమా జుషస్వ నో గిరః ॥ ౮

౩౦౦౯ యదన్తరా పరావతమర్వావతం చ హూయసే । ఇన్ద్రేహ తత ఆ గహి ॥ ౯

(౪౧) ఏకచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- విశ్వామిత్రః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ యవమధ్యాగాయత్రీ; ౨,౩,౫,౯
గాయత్రీ; ౪,౭,౮ నిచృద్గాయత్రీ; ౬ విరాడ్గాయత్రీ; స్వరః - షడ్జః

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౩౦౧౦ ఆ తూ న ఇన్ద్ర మద్ర్యగ్ఘువానః సోమపీతయే । హరిభ్యాం యాహ్యద్రివః ॥ ౧

౩౦౧౧ సత్తో హోతా న ఋత్వియస్తిస్తిరే బర్హిరానుషక్ । అయుజ్రన్ప్రాతరద్రయః ॥ ౨

౩౦౧౨ ఇమా బ్రహ్మ బ్రహ్మవాహః క్రియన్త ఆ బర్హిః సీద । వీహి శూర పురోళాశమ్ ॥ ౩

౩౦౧౩ రారన్ధి సవనేషు ణ ఏషు స్తోమేషు వృత్రహన్ । ఉక్థేష్విన్ద్ర గిర్వణః ॥ ౪

౩౦౧౪ మతయః సోమపామురుం రిహన్తి శవసస్పతిమ్ । ఇన్ద్రం వత్సం న మాతరః ॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౩౦౧౫ స మన్దస్వా హ్యన్ధసో రాధసే తన్వా మహే । న స్తోతారం నిదే కరః ॥ ౬

౩౦౧౬ వయమిన్ద్ర త్వాయవో హవిష్మన్తో జరామహే । ఉత త్వమస్మయుర్వసో ॥ ౭

౨౦౧౭ మారే అస్మద్వి ముముచో హరిప్రియార్వాఙ్ యాహి । ఇన్ద్ర స్వధావో మత్స్వేహ ॥ ౮

౨౦౧౮ అర్వాఞ్చం త్వా సుఖే రథే వహతామిన్ద్ర కేశినా । ఘృతస్నూ బర్హిరాసదే ॥ ౯

(౪౨) ద్విచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧, ౪-౭ గాయత్రీ; ౨,౩,౮,౯ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౨౦౧౯ ఉప నః సుతమా గహి సోమమిన్ద్ర గవాశిరమ్ । హరిభ్యాం యస్తే అస్మయుః ॥ ౧

౨౦౨౦ తమిన్ద్ర మదమా గహి బర్హిఃష్ఠాం గ్రావభిః సుతమ్ । కువిన్న్వస్య తృప్ణవః ॥ ౨

౨౦౨౧ ఇన్ద్రమిత్థా గిరో మమాచ్ఛాగురిషితా ఇతః । ఆవృతే సోమపీతయే ॥ ౩

౨౦౨౨ ఇన్ద్రం సోమస్య పీతయే స్తోమైరిహ హవామహే । ఉక్థేభిః కువిదాగమత్ ॥ ౪

౨౦౨౩ ఇన్ద్ర సోమాః సుతా ఇమే తాన్దధిష్వ శతక్రతో । జఠరే వాజినీవసో ॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౨౦౨౪ విద్మా హి త్వా ధనంజయం వాజేషు దధృషం కవే । అథా తే సుమ్నమీమహే ॥ ౬

౨౦౨౫ ఇమమిన్ద్ర గవాశిరం యవాశిరం చ నః పిబ । ఆగత్యా వృషభిః సుతమ్ ॥ ౭

౨౦౨౬ తుభ్యేదిన్ద్ర స్వ ఓక్యే సోమం చోదామి పీతయే । ఏష రారన్తు తే హృది ॥ ౮

౨౦౨౭ త్వాం సుతస్య పీతయే ప్రత్నమిన్ద్ర హవామహే । కుశికాసో అవస్యవః ॥ ౯

(౪౩) త్రిచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః - దేవతా-ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ విరాట్ పఙ్క్తిః; ౨,౪,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫ భురిక్త్రిష్టుప్; ౭,౮ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ౧,౩ పఞ్చమః ; ౨,౪-౮ ధైవతః॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౨౦౨౮ ఆ యాహ్యర్వాఙుప వన్ధురేష్ఠాస్తవేదను ప్రదివః సోమపేయమ్ ।
ప్రియా సఖాయా వి ముచోప బర్హిస్త్వామిమే హవ్యవాహో హవన్తే ॥ ౧

౨౦౨౯ ఆ యాహి పూర్వీరతి చర్షణీరాఁ అర్య ఆశిష ఉప నో హరిభ్యామ్ ।
ఇమా హి త్వా మతయః స్తోమతష్టా ఇన్ద్ర హవన్తే సఖ్యం జుషాణాః ॥ ౨

౨౦౩౦ ఆ నో యజ్ఞం నమోవృధం సజోషా ఇన్ద్ర దేవ హరిభిర్యాహి తూయమ్ ।
అహం హి త్వా మతిభిర్జోహవీమి ఘృతప్రయాః సధమాదే మధూనామ్ ॥ ౩

౨౦౩౧ ఆ చ త్వామేతా వృషణా వహాతో హరీ సఖాయా సుధురా స్వఙ్గా ।
ధానావదిన్ద్రః సవనం జుషాణః సఖా సఖ్యుః శృణవద్వన్దనాని ॥ ౪

౨౦౩౨ కువిన్మా గోపాం కరసే జనస్య కువిద్రాజానం మఘవన్నృజీషిన్ ।
కువిన్మ ఋషిం పపివాంసం సుతస్య కువిన్మే వస్వో అమృతస్య శిక్షాః ॥ ౫

౨౦౩౩ ఆ త్వా బృహన్తో హరయో యుజానా అర్వాగిన్ద్ర సధమాదో వహన్తు ।
ప్ర యే ద్వితా దివ ఋఞ్జన్త్యాతాః సుసంమృష్టాసో వృషభస్య మూరాః ॥ ౬

౨౦౩౪ ఇన్ద్ర పిబ వృషధూతస్య వృష్ణ ఆ యం తే శ్యేన ఉశతే జభార ।
యస్య మదే చ్యావయసి ప్ర కృష్టీర్యస్య మదే అప గోత్రా వవర్థ ॥ ౭

౨౦౩౫ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనానామ్ ॥ ౮

(౪౪) చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః- ౧,౨ విరాడ్ బృహతీ, ౩,౫ బృహతీ; ౪ స్వరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౩,౫ మధ్యమః ; ౪ గాన్ధారః॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౨౦౩౬ అయం తే అస్తు హర్యతః సోమ ఆ హరిభిః సుతః।
జుషాణ ఇన్ద్ర హరిభిర్న ఆ గహ్యా తిష్ఠ హరితం రథమ్॥ ౧

౨౦౩౭ హర్యన్నుషసమర్చయః సూర్యం హర్యన్నరోచయః।
విద్వాంశ్చికిత్వాన్హర్యశ్వ వర్ధస ఇన్ద్ర విశ్వా అభి శ్రియః॥ ౨

౨౦౩౮ ద్యామిన్ద్రో హరిధాయసం పృథివీం హరివర్పసమ్।
అధారయద్ధరితోర్భూరి భోజనం యయోరన్తర్హరిశ్చరత్॥ ౩

౨౦౩౯ జజ్ఞానో హరితో వృషా విశ్వమా భాతి రోచనమ్।
హర్యశ్వో హరితం ధత్త ఆయుధమా వజ్రం బాహ్వోర్హరిమ్॥ ౪

౨౦౪౦ ఇన్ద్రో హర్యన్తమర్జునం వజ్రం శుక్రైరభీవృతమ్।
అపావృణోద్ధరిభిరద్రిభిః సుతముద్గా హరిభిరాజత॥ ౫

(౪౫) పఞ్చచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥దేవతా- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧,౨ విరాడ్బృహతీ ౩,౫ బృహతీ; ౪ స్వరాడనుష్టుప్॥ స్వరః - ౧-౩,౫ మధ్యమః; ౪ గాన్ధారః॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౨౦౪౧ ఆ మన్ద్రైరిన్ద్ర హరిభిర్యాహి మయూరరోమభిః।
మా త్వా కే చిన్ని యమన్విం న పాశినో ఽతి ధన్వేవ తాఁ ఇహి॥ ౧

౨౦౪౨ వృత్రఖాదో వలంరుజః పురాం దర్మో అపామజః।
స్థాతా రథస్య హర్యోరభిస్వర ఇన్ద్రో దృళ్హా చిదారుజః॥ ౨

౨౦౪౩ గమ్భీరాఁ ఉదధీఁరివ క్రతుం పుష్యసి గా ఇవ।
ప్ర సుగోపా యవసం ధేనవో యథా హ్రదం కుల్యా ఇవాశత॥ ౩

౨౦౪౪ ఆ నస్తుజం రయిం భరాంశం న ప్రతిజానతే।
వృక్షం పక్వం ఫలమఙ్కీవ ధూనుహీన్ద్ర సమ్పారణం వసు॥ ౪

౨౦౪౫ స్వయురిన్ద్ర స్వరాళసి స్మద్దిష్టిః స్వయశస్తరః।
స వావృధాన ఓజసా పురుష్టుత భవా నః సుశ్రవస్తమః॥ ౫

(౪౬) షట్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥దేవతా- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩,౪ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౨౦౪౬ యుధ్మస్య తే వృషభస్య స్వరాజ ఉగ్రస్య యూనః స్థవిరస్య ఘృష్వేః।
అజూర్యతో వజ్రిణో వీర్యాణీన్ద్ర శ్రుతస్య మహతో మహాని॥ ౧

౨౦౪౭ మహాఁ అసి మహిష వృష్ణ్యేభిర్ధనస్పృదుగ్ర సహమానో అన్యాన్।
ఏకో విశ్వస్య భువనస్య రాజా స యోధయా చ క్షయయా చ జనాన్॥ ౨

౨౦౪౮ ప్ర మాత్రాభీ రిరిచే రోచమానః ప్ర దేవేభిర్విశ్వతో అప్రతీతః।
ప్ర మజ్మనా దివ ఇన్ద్రః పృథివ్యాః ప్రోరోర్మహో అన్తరిక్షాదృజీషీ॥ ౩

౨౦౪౯ ఉరుం గభీరం జనుషాభ్యుగ్రం విశ్వవ్యచసమవతం మతీనామ్।

ఇన్ద్రం సోమాసః ప్రదివి సుతాసః సముద్రం న స్రవత ఆ విశన్తి ॥ ౪

౨౦౫౦ యం సోమమిన్ద్ర పృథివీద్యావా గర్భం న మాతా బిభృతస్త్వాయా ।
తం తే హిన్వన్తి తము తే మృజన్త్యధ్వర్యవో వృషభ పాతవా ఉ ॥ ౫

(౪౭) సప్తచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧-౩ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౪ త్రిష్టుప్; ౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౨౦౫౧ మరుత్వాఁ ఇన్ద్ర వృషభో రణాయ పిబా సోమమనుష్వధం మదాయ ।
ఆ సిఞ్చస్వ జఠరే మధ్వ ఊర్మిం త్వం రాజాసి ప్రదివః సుతానామ్ ॥ ౧

౨౦౫౨ సజోషా ఇన్ద్ర సగణో మరుద్భిః సోమం పిబ వృత్రహా శూర విద్వాన్ ।
జహి శత్రూఁరప మృధో నుదస్వాథాభయం కృణుహి విశ్వతో నః ॥ ౨

౨౦౫౩ ఉత ఋతుభిరృతుపాః పాహి సోమమిన్ద్ర దేవేభిః సఖిభిః సుతం నః ।
యాఁ ఆభజో మరుతో యే త్వాన్వహన్వృత్రమదధుస్తుభ్యమోజః ॥ ౩

౨౦౫౪ యే త్వాహిహత్యే మఘవన్నవర్ధన్యే శామ్బరే హరివో యే గవిష్టౌ ।
యే త్వా నూనమనుమదన్తి విప్రాః పిబేన్ద్ర సోమం సగణో మరుద్భిః ॥ ౪

౨౦౫౫ మరుత్వన్తం వృషభం వావృధానమకవారిం దివ్యం శాసమిన్ద్రమ్ ।
విశ్వాసాహమవసే నూతనాయోగ్రం సహోదామిహ తం హువేమ ॥ ౫

(౪౮) అష్టచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩,౪ త్రిష్టుప్; ౫ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧,౪ ధైవతః; ౫ పఞ్చమః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౨౦౫౬ సద్యో హ జాతో వృషభః కనీనః ప్రభర్తుమావదన్ధసః సుతస్య ।
సాధోః పిబ ప్రతికామం యథా తే రసాశిరః ప్రథమం సోమ్యస్య ॥ ౧

౨౦౫౭ యజ్జాయథాస్తదహరస్య కామేఽంశోః పీయూషమపిబో గిరిష్ఠామ్ ।
తం తే మాతా పరి యోషా జనిత్రీ మహః పితుర్దమ ఆసిఞ్చదగ్రే ॥ ౨

౨౦౫౮ ఉపస్థాయ మాతరమన్నమైట్ట తిగ్మమపశ్యదభి సోమమూధః ।
ప్రయావయన్నచరద్గృత్సో అన్యాన్మహాని చక్రే పురుధప్రతీకః ॥ ౩

౨౦౫౯ ఉగ్రస్తురాషాళభిభూత్యోజా యథావశం తన్వం చక్ర ఏషః ।
త్వష్టారమిన్ద్రో జనుషాభిభూయాముష్యా సోమమపిబచ్చమూషు ॥ ౪

౨౦౬౦ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సఞ్జితం ధనానామ్ ॥ ౫

(౪౯) ఏకోనపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧-౪ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౫ త్రిష్టుప్; విరాట్త్రిష్టుప్; ౩ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧,౨,౪,౫ ధైవతః; ౩ పఞ్చమః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౨౦౬౧ శంసా మహామిన్ద్రం యస్మిన్విశ్వా ఆ కృష్టయః సోమపాః కామమవ్యన్ ।
యం సుక్రతుం ధిషణే విభ్వతష్టం ఘనం వృత్రాణాం జనయన్త దేవాః ॥ ౧

౨౦౬౨ యం ను నకిః పృతనాసు స్వరాజం ద్వితా తరతి నృతమం హరిష్ఠామ్ ।
ఇనతమః సత్వభిర్యో హ శూషైః పృథుజ్రయా అమినాదాయుర్దస్యోః ॥ ౨

౨౦౭౩ సహావా పృత్సు తరణిర్నార్వా వ్యానశీ రోదసీ మేహనావాన్।
భగో న కారే హవ్యో మతీనాం పితేవ చారుః సుహవో వయోధాః॥ ౩

౨౦౭౪ ధర్తా దివో రజసస్పృష్ట ఊర్ధ్వో రథో న వాయుర్వసుభిర్నియుత్వాన్।
క్షపాం వస్తా జనితా సూర్యస్య విభక్తా భాగం ధిషణేవ వాజమ్॥ ౪

౨౦౭౫ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనానామ్॥ ౫

(౫౦) పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ।దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧,౨,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్;
౩,౫ త్రిష్టుప్; స్వరః - ధైవతః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౨౦౭౬ ఇన్ద్రః స్వాహా పిబతు యస్య సోమ ఆగత్యా తుమ్రో వృషభో మరుత్వాన్।
ఓరువ్యచాః పృణతామేభిరన్నైరాస్య హవిస్తన్వః కామమృధ్యాః॥ ౧

౨౦౭౭ ఆ తే సపర్యూ జవసే యునజ్మి యయోరను ప్రదివః శ్రుష్టిమావః।
ఇహ త్వా ధేయుర్హరయః సుశిప్ర పిబా త్వస్య సుషుతస్య చారోః॥ ౨

౨౦౭౮ గోభిర్మిమిక్షుం దధిరే సుపారమిన్ద్రం జ్యైష్ఠ్యాయ ధాయసే గృణానాః।
మన్దానః సోమం పపివాఀ ఋజీషిన్త్సమస్మభ్యం పురుధా గా ఇషణ్య॥ ౩

౨౦౭౯ ఇమం కామం మన్దయా గోభిరశ్వైశ్చన్ద్రవతా రాధసా పప్రథశ్చ।
స్వర్యవో మతిభిస్తుభ్యం విప్రా ఇన్ద్రాయ వాహః కుశికాసో అక్రన్॥ ౪

౨౦౮౦ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనానామ్॥ ౫

(౫౧) ఏకపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ।దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧,౩ నిచృజ్జగతీ; ౪,౭-౯ త్రిష్టుప్॥
౫,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౧౦,౧౧ యవమధ్యాగాయత్రీ; ౧౨ విరాడ్గాయత్రీ॥స్వరః - ౧-౩
నిషాదః ; ౪-౯ ధైవతః; ౧౦-౧౨ షడ్జః॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౨౦౮౧ చర్షణీధృతం మఘవానముక్థ్యమిన్ద్రం గిరో బృహతీరభ్యనూషత।
వావృధానం పురుహూతం సువృక్తిభిరమర్త్యం జరమాణం దివేదివే॥ ౧

౨౦౮౨ శతక్రతుమర్ణవం శాకినం నరం గిరో మ ఇన్ద్రముప యన్తి విశ్వతః।
వాజసనిం పూర్భిదం తూర్ణిమప్తురం ధామసాచమభిషాచం స్వర్విదమ్॥ ౨

౨౦౮౩ ఆకరే వసోర్జరితా పనస్యతేఽనేహసః స్తుభ ఇన్ద్రో దువస్యతి।
వివస్వతః సదన ఆ హి పిప్రియే సత్రాసాహమభిమాతిహనం స్తుహి॥ ౩

౨౦౮౪ నృణాము త్వా నృతమం గీర్భిరుక్థైరభి ప్ర వీరమర్చతా సబాధః।
సం సహసే పురుమాయో జిహీతే నమో అస్య ప్రదివ ఏక ఈశే॥ ౪

౨౦౮౫ పూర్వీరస్య నిష్షిధో మర్త్యేషు పురూ వసూని పృథివీ బిభర్తి।
ఇన్ద్రాయ ద్యావ ఓషధీరుతాపో రయిం రక్షన్తి జీరయో వనాని॥ ౫

అథషోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౨౦౮౬ తుభ్యం బ్రహ్మాణి గిర ఇన్ద్ర తుభ్యం సత్రా దధిరే హరివో జుషస్వ।
బోధ్యాపిరవసో నూతనస్య సఖే వసో జరితృభ్యో వయో ధాః॥ ౬

౨౦౮౭ ఇన్ద్ర మరుత్వ ఇహ పాహి సోమం యథా శార్యాతే అపిబః సుతస్య।

తవ ప్రణీతీ తవ శూర శర్మన్నా వివాసన్తి కవయః సుయజ్ఞాః ॥ ౭

౨౮౭౮ స వావశాన ఇహ పాహి సోమం మరుద్భిరిన్ద్ర సఖిభిః సుతం నః ।
జాతం యత్ త్వా పరి దేవా అభూషన్ మహే భరాయ పురుహూత విశ్వే ॥ ౮

౨౮౭౯ అప్తూర్యే మరుత ఆపిరేషో ఽమన్దన్నిన్ద్రమను దాతివారాః ।
తేభిః సాకం పిబతు వృత్రఖాదః సుతం సోమం దాశుషః స్వే సధస్థే ॥ ౯

౨౮౮౦ ఇదం హ్యన్వోజసా సుతం రాధానాం పతే । పిబా త్వస్య గిర్వణః ॥ ౧౦

౨౮౮౧ యస్తే అను స్వధామసత్ సుతే ని యచ్ఛ తన్వమ్ । స త్వా మమత్తు సోమ్యమ్ ॥ ౧౧

౨౮౮౨ ప్ర తే అశ్నోతు కుక్ష్యోః ప్రేన్ద్ర బ్రహ్మణా శిరః । ప్ర బాహూ శూర రాధసే ॥ ౧౨

(౫౨) ద్విపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪ గాయత్రీ; ౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౬ జగతీ; ౫,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౮ ధైవతః; ౬ నిషాదః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౨౮౮౩ ధానావన్తం కరమ్భిణమపూపవన్తముక్థినమ్ । ఇన్ద్ర ప్రాతర్జుషస్వ నః ॥ ౧

౨౮౮౪ పురోళాశం పచత్యం జుషస్వేన్ద్రా గురస్వ చ । తుభ్యం హవ్యాని సిస్రతే ॥ ౨

౨౮౮౫ పురోళాశం చ నో ఘసో జోషయాసే గిరశ్చ నః । వధూయురివ యోషణామ్ ॥ ౩

౨౮౮౬ పురోళాశం సనశ్రుత ప్రాతఃసావే జుషస్వ నః । ఇన్ద్ర క్రతుర్హి తే బృహన్ ॥ ౪

౨౮౮౭ మాధ్యందినస్య సవనస్య ధానాః పురోళాశమిన్ద్ర కృష్వేహ చారుమ్ ।
ప్ర యత్ స్తోతా జరితా తూర్ణ్యర్థో వృషాయమాణ ఉప గీర్భిరీట్టే ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౨౮౮౮ తృతీయే ధానాః సవనే పురుష్టుత పురోళాశమాహుతం మామహస్వ నః ।
ఋభుమన్తం వాజవన్తం త్వా కవే ప్రయస్వన్త ఉప శిక్షేమ ధీతిభిః ॥ ౬

౨౮౮౯ పూషణ్వతే తే చకృమా కరమ్భం హరివతే హర్యశ్వాయ ధానాః ।
అపూపమద్ధి సగణో మరుద్భిః సోమం పిబ వృత్రహా శూర విద్వాన్ ॥ ౭

౨౮౯౦ ప్రతి ధానా భరత తూయమస్మై పురోళాశం వీరతమాయ నృణామ్ ।
దివేదివే సదృశీరిన్ద్ర తుభ్యం వర్ధన్తు త్వా సోమపేయాయ ధృష్ణో ॥ ౮

(౫౩) త్రిపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ౧ ఇన్ద్రాపర్వతౌ; ౨-౧౪, ౨౧-౨౪ ఇన్ద్రః; ౧౫, ౧౬ వాక్; ౧౭ -౨౦ రథాఙ్గాని ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౯,౨౧ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౬,౭,౧౪,౧౭ ,౧౯,౨౩,౨౪, త్రిష్టుప్ ౩,౪,౮,౧౫ స్వరాట్ త్రిష్టుప్, ౧౦,౧౬ నిచృజ్జగతీ; ౧౧ భురిక్త్రిష్టుప్; ౧౨,౨౨ అనుష్టుప్; ౧౩ నిచృద్గాయత్రీ; ౧౮ నిచృద్బృహతీ; ౨౦ భురిగనుష్టుప్; స్వరః - ౧-౯, ౧౧ , ౧౪,౧౫, ౧౭, ౧౯, ౨౧, ౨౩, ౨౪, ధైవతః; ౧౨, ౨౦, ౨౨ గాన్ధారః ; ౧౦, ౧౬ నిషాదః; ౧౩ షడ్జః; ౧౮ మధ్యమః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౨౮౯౧ ఇన్ద్రాపర్వతా బృహతా రథేన వామీరిష ఆ వహతం సువీరాః ।
వీతం హవ్యాన్యధ్వరేషు దేవా వర్ధేథాం గీర్భిరిళయా మదన్తా ॥ ౧

౨౮౯౨ తిష్ఠా సు కం మఘవన్ మా పరా గాః సోమస్య ను త్వా సుషుతస్య యక్షి ।
పితుర్న పుత్రః సిచమా రభే త ఇన్ద్ర స్వాదిష్ఠయా గిరా శచీవః ॥ ౨

౨౮౯౩ శంసావాధ్వర్యో ప్రతి మే గృణీహీన్ద్రాయ వాహః కృణవావ జుష్టమ్ ।
ఏదం బర్హిర్యజమానస్య సీదాథా చ భూదుక్థమిన్ద్రాయ శస్తమ్ ॥ ౩

౨౮౯౪ జాయేదస్తం మఘవన్త్సేదు యోనిస్తదిత్త్వా యుక్తా హరయో వహన్తు ।
యదా కదా చ సునవామ సోమమగ్నిష్ట్వా దూతో ధన్వాత్యచ్ఛ ॥ ౪

౨౮౯౫ పరా యాహి మఘవన్నా చ యాహీన్ద్ర భ్రాతరుభయత్రా తే అర్థమ్ ।
యత్రా రథస్య బృహతో నిధానం విమోచనం వాజినో రాసభస్య ॥ ౫

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౨౮౯౬ అపాః సోమమస్తమిన్ద్ర ప్ర యాహి కల్యాణీర్జాయా సురణం గృహే తే ।
యత్రా రథస్య బృహతో నిధానం విమోచనం వాజినో దక్షిణావత్ ॥ ౬

౨౮౯౭ ఇమే భోజా అఙ్గిరసో విరూపా దివస్పుత్రాసో అసురస్య వీరాః ।
విశ్వామిత్రాయ దదతో మఘాని సహస్రసావే ప్ర తిరన్త ఆయుః ॥ ౭

౨౮౯౮ రూపంరూపం మఘవా బోభవీతి మాయాః కృణ్వానస్తన్వం౧ పరి స్వామ్ ।
త్రిర్యద్దివః పరి ముహూర్తమాగాత్స్వైర్మన్త్రైరనృతుపా ఋతావా ॥ ౮

౨౮౯౯ మహాఀ ఋషిర్దేవజా దేవజూతోఽస్తభ్నాత్సిన్ధుమర్ణవం నృచక్షాః ।
విశ్వామిత్రో యదవహత్సుదాసమప్రియాయత కుశికేభిరిన్ద్రః ॥ ౯

౨౯౦౦ హంసా ఇవ కృణుథ శ్లోకమద్రిభిర్మదన్తో గీర్భిరధ్వరే సుతే సచా ।
దేవేభిర్విప్రా ఋషయో నృచక్షసో వి పిబధ్వం కుశికాః సోమ్యం మధు ॥ ౧౦

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౨౯౦౧ ఉప ప్రేత కుశికాశ్చేతయధ్వమశ్వం రాయే ప్ర ముఞ్చతా సుదాసః ।
రాజా వృత్రం జఙ్ఘనత్ప్రాగపాగుదగథా యజాతే వర ఆ పృథివ్యాః ॥ ౧౧

౨౯౦౨ య ఇమే రోదసీ ఉభే అహమిన్ద్రమతుష్టవమ్ ।
విశ్వామిత్రస్య రక్షతి బ్రహ్మేదం భారతం జనమ్ ॥ ౧౨

౨౯౦౩ విశ్వామిత్రా అరాసత బ్రహ్మేన్ద్రాయ వజ్రిణే ।
కరదిన్నః సురాధసః ॥ ౧౩

౨౯౦౪ కిం తే కృణ్వన్తి కీకటేషు గావో నాశిరం దుహ్రే న తపన్తి ఘర్మమ్ ।
ఆ నో భర ప్రమగన్దస్య వేదో నైచాశాఖం మఘవన్రన్ధయా నః ॥ ౧౪

౨౯౦౫ ససర్పరీరమతిం బాధమానా బృహన్మిమాయ జమదగ్నిదత్తా ।
ఆ సూర్యస్య దుహితా తతాన శ్రవో దేవేష్వమృతమజుర్యమ్ ॥ ౧౫

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౨౯౦౬ ససర్పరీరభరత్తూయమేభ్యోఽధి శ్రవః పాఞ్చజన్యాసు కృష్టిషు ।
సా పక్ష్యా౩ నవ్యమాయుర్దధానా యాం మే పలస్తిజమదగ్నయో దదుః ॥ ౧౬

౨౯౦౭ స్థిరౌ గావౌ భవతాం వీళురక్షో మేషా వి వర్హి మా యుగం వి శారి ।
ఇన్ద్రః పాతల్యే దదతాం శరీతోరరిష్టనేమే అభి నః సచస్వ ॥ ౧౭

౨౯౦౮ బలం ధేహి తనూషు నో బలమిన్ద్రానళుత్సు నః ।
బలం తోకాయ తనయాయ జీవసే త్వం హి బలదా అసి ॥ ౧౮

౨౯౦౯ అభి వ్యయస్వ ఖదిరస్య సారమోజో ధేహి స్పన్దనే శింశపాయామ్ ।
అక్ష వీళో వీళిత వీళయస్వ మా యామాదస్మాదవ జీహిపో నః ॥ ౧౯

౨౯౧౦ అయమస్మాన్వనస్పతిర్మా చ హా మా చ రీరిషత్ ।
స్వస్త్యా గృహేభ్య ఆవసా ఆ విమోచనాత్ ॥ ౨౦

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౨౯౧౧ ఇన్ద్రోతిభిర్బహులాభిర్నో అద్య యాచ్ఛ్రేష్ఠాభిర్మఘవఞ్ఛూర జిన్వ ।
యో నో ద్వేష్ట్యధరః సస్పదీష్ట యము ద్విష్మస్తము ప్రాణో జహాతు ॥ ౨౧

౨౯౧౨ పరశుం చిద్వి తపతి శిమ్బలం చిద్వి వృశ్చతి ।
ఉఖా చిదిన్ద్ర యేషన్తీ ప్రయస్తా ఫేనమస్యతి ॥ ౨౨

౨౯౧౩ న సాయకస్య చికితే జనాసో లోధం నయన్తి పశు మన్యమానాః ।
నావాజినం వాజినా హాసయన్తి న గర్దభం పురో అశ్వాన్నయన్తి ॥ ౨౩

౨౯౧౪ ఇమ ఇన్ద్ర భరతస్య పుత్రా అపపిత్వం చికితుర్న ప్రపిత్వమ్ ।
హిన్వన్త్యశ్వమరణం న నిత్యం జ్యావాజం పరి ణయన్త్యాజౌ ॥ ౨౪

పఞ్చమోఽనువాకః (౫౪) చతుష్పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రజాపతిర్వైశ్వామిత్రో వాచ్యో వా ॥ దేవతా- విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః ౧ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౨,౩,౬,౮,౧౦,౧౧,౧౩,౧౪ త్రిష్టుప్; ౪,౭,౧౫,౧౬,౧౮, ౨౦,౨౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫ స్వరాట్త్రిష్టుప్; ౯ భురిక్పఙ్క్తిః; ౧౨ స్వరాట్పఙ్క్తిః; ౧౭ భురిక్త్రిష్టుప్; ౧౯, ౨౨ విరాట్ త్రిష్టుప్। స్వరః- ౧,౯, ౧౨ పఞ్చమః ; ౨-౮,౧౦,౧౧, ౧౩-౨౨ ధైవతః

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౨౯౧౫ ఇమం మహే విదథ్యాయ శూషం శశ్వత్కృత్వ ఈడ్యాయ ప్ర జభ్రుః ।
శృణోతు నో దమ్యేభిరనీకైః శృణోత్వగ్నిర్దివ్యైరజస్రః ॥ ౧

౨౯౧౬ మహి మహే దివే అర్చా పృథివ్యై కామో మ ఇచ్ఛఞ్చరతి ప్రజానన్ ।
యయోర్హ స్తోమే విదథేషు దేవాః సపర్యవో మాదయన్తే సచాయోః ॥ ౨

౨౯౧౭ యువోరృతం రోదసీ సత్యమస్తు మహే షు ణః సువితాయ ప్ర భూతమ్ ।
ఇదం దివే నమో అగ్నే పృథివ్యై సపర్యామి ప్రయసా యామి రత్నమ్ ॥ ౩

౨౯౧౮ ఉతో హి వాం పూర్వ్యా ఆవివిద్ర ఋతావరీ రోదసీ సత్యవాచః ।
నరశ్చిద్వాం సమిథే శూరసాతౌ వవన్దిరే పృథివి వేవిదానాః ॥ ౪

౨౯౧౯ కో అద్ధా వేద క ఇహ ప్ర వోచద్దేవాఀ అచ్ఛా పథ్యా కా సమేతి ।
సదాంసి పరేషు యా గుహ్యేషు వ్రతేషు ॥ ౫

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౨౯౨౦ కవిర్నృచక్షా అభి షీమచష్ట ఋతస్య యోనా విఘృతే మదన్తీ ।
నానా చక్రాతే సదనం యథా వేః సమానేన క్రతునా సంవిదానే ॥ ౬

౨౯౨౧ సమాన్యా వియుతే దూరేఅన్తే ధ్రువే పదే తస్థతుర్జాగరూకే ।
ఉత స్వసారా యువతీ భవన్తీ ఆదు బ్రువాతే మిథునాని నామ ॥ ౭

౨౯౨౨ విశ్వేదేతే జనిమా సం వివిక్తో మహో దేవాన్బిభ్రతీ న వ్యథేతే ।
ఏజద్ధ్రువం పత్యతే విశ్వమేకం చరత్పతత్రి విషుణం వి జాతమ్ ॥ ౮

౨౯౨౩ సనా పురాణమధ్యేమ్యారాన్మహః పితుర్జనితుర్జామి తన్నః ।
దేవాసో యత్ర పనితార ఏవైరురౌ పథి వ్యుతే తస్థురన్తః ॥ ౯

౨౯౨౪ ఇమం స్తోమం రోదసీ ప్ర బ్రవీమ్యృదూదరాః శృణవన్నగ్నిజిహ్వాః ।
మిత్రః సమ్రాజో వరుణో యువాన ఆదిత్యాసః కవయః పప్రథానాః ॥ ౧౦

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౨౯౨౫ హిరణ్యపాణిః సవితా సుజిహ్వస్త్రిరా దివో విదథే పత్యమానః ।
దేవేషు చ సవితః శ్లోకమశ్రేరాదస్మభ్యమా సువ సర్వతాతిమ్ ॥ ౧౧

౨౯౨౬ సుకృత్సుపాణిః స్వవాఀ ఋతావా దేవస్త్వష్టావసే తాని నో ధాత్ ।
పూషణ్వన్త ఋభవో మాదయధ్వమూర్ధ్వగ్రావాణో అధ్వరమతష్ట ॥ ౧౨

౨౯౨౭ విద్యుద్రథా మరుత ఋష్టిమన్తో దివో మర్యా ఋతజాతా అయాసః ।
సరస్వతీ శృణవన్యజ్ఞియాసో ధాతా రయిం సహవీరం తురాసః ॥ ౧౩

౨౯౨౮ విష్ణుం స్తోమాసః పురుదస్మమర్కా భగస్యేవ కారిణో యామని గ్మన్ ।
ఉరుక్రమః కకుహో యస్య పూర్వీర్న మర్ధన్తి యువతయో జనిత్రీః ॥ ౧౪

౨౯౨౯ ఇన్ద్రో విశ్వైర్వీర్యైః పత్యమాన ఉభే ఆ పప్రౌ రోదసీ మహిత్వా ।
పురన్దరో వృత్రహా ధృష్ణుషేణః సంగృభ్యా న ఆ భరా భూరి పశ్వః ॥ ౧౫

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౨౯౩౦ నాసత్యా మే పితరా బన్ధుపృచ్ఛా సజాత్యమశ్వినోశ్చారు నామ ।
యువం హి స్థో రయిదౌ నో రయీణాం దాత్రం రక్షేథే అకవైరదబ్ధా ॥ ౧౬

౨౯౩౧ మహత్తద్వః కవయశ్చారు నామ యద్ధ దేవా భవథ విశ్వ ఇన్ద్రే ।
సఖ ఋభుభిః పురుహూత ప్రియేభిరిమాం ధియం సాతయే తక్షతా నః ॥ ౧౭

౨౯౩౨ అర్యమా ణో అదితిర్యజ్ఞియాసోఽదబ్ధాని వరుణస్య వ్రతాని ।
యుయోత నో అనపత్యాని గన్తోః ప్రజావాన్నః పశుమాఀ అస్తు గాతుః ॥ ౧౮

౨౯౩౩ దేవానాం దూతః పురుధ ప్రసూతోఽనాగాన్నో వోచతు సర్వతాతా ।
శృణోతు నః పృథివీ ద్యౌరుతాపః సూర్యో నక్షత్రైరుర్వన్తరిక్షమ్ ॥ ౧౯

౨౯౩౪ శృణ్వన్తు నో వృషణః పర్వతాసో ధ్రువక్షేమాస ఇళయా మదన్తః ।
ఆదిత్యైర్నో అదితిః శృణోతు యచ్ఛన్తు నో మరుతః శర్మ భద్రమ్ ॥ ౨౦

౨౯౩౫ సదా సుగః పితుమాఀ అస్తు పన్థా మధ్వా దేవా ఓషధీః సం పిపృక్త ।
భగో మే అగ్నే సఖ్యే న మృధ్యా ఉద్రాయో అశ్యాం సదనం పురుక్షోః ॥ ౨౧

౨౯౩౬ స్వదస్వ హవ్యా సమిషో దిదీహ్యస్మద్ర్యక్సం మిమీహి శ్రవాంసి ।
విశ్వాఀ అగ్నే పృత్సు తాఞ్జేషి శత్రూనహా విశ్వా సుమనా దీదిహీ నః ॥ ౨౨

(౫౫) పఞ్చ పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రజాపతిర్వైశ్వామిత్రో వాచ్యో వా॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః॥ ౧ ఉషాః; ౨-౧౦ అగ్నిః; ౧౧ అహోరాత్రౌ; ౧౨-౧౪ రోదసీ, ౧౫ రోదసీ ద్యువిశావా; ౧౬ దిశః; ౧౭ - ౨౨ ఇన్ద్రః పర్జన్యాత్మా త్వష్టా వాగ్నిర్వా॥ ఛన్దః- ౧,౨,౬, ౭,౯-౧౨, ౧౯, ౨౨ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩ భురిక్పఙ్క్తిః; ౪,౮,౧౩, ౧౬, ౨౧ త్రిష్టుప్; ౫, ౨౦ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౧౭ భురిక్ త్రిష్టుప్, ౧౪,౧౫,౧౮ విరాట్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౪, ౬-౧౯, ౨౧, ౨౨ ధైవతః; ౩,౫, ౨౦ పఞ్చమః॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౨౯౩౭ ఉషసః పూర్వా అధ యద్వ్యూషుర్మహద్వి జజ్ఞే అక్షరం పదే గోః ।
వ్రతా దేవానాముప ను ప్రభూషన్మహద్దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౧

౨౯౩౮ మో షూ ణో అత్ర జుహురన్త దేవా మా పూర్వే అగ్నే పితరః పదజ్ఞాః ।
పురాణ్యోః సద్మనోః కేతురన్తర్మహద్దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౨

౨౯౩౯ వి మే పురుత్రా పతయన్తి కామాః శమ్యచ్ఛా దీద్యే పూర్వ్యాణి ।
సమిద్ధే అగ్నావృతమిద్వదేమ మహద్దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౩

౨౯౪౦ సమానో రాజా విభృతః పురుత్రా శయే శయాసు ప్రయుతో వనాను ।

అన్యా వత్సం భరతి క్షేతి మాతా మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౪

౨౯౪౧ ఆక్షిత్పూర్వాస్వపరా అనూరుత్సద్యో జాతాసు తరుణీష్వన్తః ।
అన్తర్వతీః సువతే అప్రవీతా మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౫

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥ ౨౯ ॥

౨౯౪౨ శయుః పరస్తాదధ ను ద్విమాతాఽబన్ధనశ్చరతి వత్స ఏకః ।
మిత్రస్య తా వరుణస్య వ్రతాని మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౬

౨౯౪౩ ద్విమాతా హోతా విదథేషు సమ్రాళన్వగ్రం చరతి క్షేతి బుధ్నః ।
ప్ర రణ్యాని రణ్యవాచో భరన్తే మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౭

౨౯౪౪ శూరస్యేవ యుధ్యతో అన్తమస్య ప్రతీచీనం దదృశే విశ్వమాయత్ ।
అన్తర్మతిశ్చరతి నిష్షిధం గోర్మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౮

౨౯౪౫ నివేతి పలితో దూత ఆస్వన్తర్మహాంశ్చరతి రోచనేన ।
వపూంషి బిభ్రదభి నో వి చష్టే మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౯

౨౯౪౬ విష్ణుర్గోపాః పరమం పాతి పాథః ప్రియా ధామాన్యమృతా దధానః ।
అగ్నిష్టా విశ్వా భువనాని వేద మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౧౦

అథ త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦ ॥

౨౯౪౭ నానా చక్రాతే యమ్యా వపూంషి తయోరన్యద్రోచతే కృష్ణమన్యత్ ।
శ్యావీ చ యదరుషీ చ స్వసారౌ మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౧౧

౨౯౪౮ మాతా చ యత్ర దుహితా చ ధేనూ సబర్దుఘే ధాపయేతే సమీచీ ।
ఋతస్య తే సదసీళే అన్తర్మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౧౨

౨౯౪౯ అన్యస్యా వత్సం రిహతీ మిమాయ కయా భువా ని దధే ధేనురూధః ।
ఋతస్య సా పయసాపిన్వతేళా మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౧౩

౨౯౫౦ పద్యా వస్తే పురురూపా వపూంష్యూర్ధ్వా తస్థౌ త్ర్యవిం రేరిహాణా ।
ఋతస్య సద్మ వి చరామి విద్వాన్మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౧౪

౨౯౫౧ పదే ఇవ నిహితే దస్మే అన్తస్తయోరన్యద్గుహ్యమావిరన్యత్ ।
సధ్రీచీనా పథ్యా సా విషూచీ మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౧౫

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥ ౩౧ ॥

౨౯౫౨ ఆ ధేనవో ధునయన్తామశిశ్వీః సబర్దుఘాః శశయా అప్రదుగ్ధాః ।
నవ్యానవ్యా యువతయో భవన్తీర్మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౧౬

౨౯౫౩ యదన్యాసు వృషభో రోరవీతి సో అన్యస్మిన్యూథే ని దధాతి రేతః ।
స హి క్షపావాన్స భగః స రాజా మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౧౭

౨౯౫౪ వీరస్య ను స్వశ్వ్యం జనాసః ప్ర ను వోచామ విదురస్య దేవాః ।
షోళ్హా యుక్తాః పంచపంచా వహన్తి మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౧౮

౨౯౫౫ దేవస్త్వష్టా సవితా విశ్వరూపః పుపోష ప్రజాః పురుధా జజాన ।
ఇమా చ విశ్వా భువనాన్యస్య మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౧౯

౨౯౫౬ మహీ సమైరచ్చమ్వా సమీచీ ఉభే తే అస్య వసునా న్యృష్టే ।
శృణ్వే వీరో విన్దమానో వసూని మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౨౦

౨౯౫౭ ఇమాం చ నః పృథివీం విశ్వధాయా ఉప క్షేతి హితమిత్రో న రాజా ।
పురఃసదః శర్మసదో న వీరా మహద్ దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౨౧

౨౯౫౮ నిష్షిధ్వరీస్త ఓషధీరుతాపో రయిం త ఇన్ద్ర పృథివీ బిభర్తి ।
సఖాయస్తే వామభాజః స్యామ మహద్దేవానామసురత్వమేకమ్ ॥ ౨౨

ఇతి తృతీయాష్టకే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

షట్పఞ్చాశం సూక్తమ్ - (౫౬)

ఋషిః - ప్రజాపతిర్వైశ్వామిత్రో వాచ్యో వా ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ఛన్దః - ౧,౬,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨ భురిక్పఙ్క్తిః ౩,౪ విరాట్త్రిష్టుప్; ౫,౭ త్రిష్టుప్ స్వరః - ౧,౩ - ౮ ధైవతః ౨ పఞ్చమః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౨౯౫౯ న తా మినన్తి మాయినో న ధీరా వ్రతా దేవానాం ప్రథమా ధ్రువాణి ।
న రోదసీ అద్రుహా వేద్యాభిర్న పర్వతా నినమే తస్థివాంసః ॥ ౧

౨౯౬౦ షడ్భారాఀ ఏకో అచరన్బిభర్త్యృతం వర్షిష్ఠముప గావ ఆగుః ।
తిస్రో మహీరుపరాస్తస్థురత్యా గుహా ద్వే నిహితే దర్శ్యేకా ॥ ౨

౨౯౬౧ త్రిపాజస్యో వృషభో విశ్వరూప ఉత త్ర్యుధా పురుధ ప్రజావాన్ ।
త్ర్యనీకః పత్యతే మాహినావాన్త్స రేతోధా వృషభః శశ్వతీనామ్ ॥ ౩

౨౯౬౨ అభీక ఆసాం పదవీరబోధ్యాదిత్యానామహ్వే చారు నామ ।
ఆపశ్చిదస్మా అరమన్త దేవీః పృథగ్వ్రజన్తీః పరి షీమవృఞ్జన్ ॥ ౪

౨౯౬౩ త్రీ షధస్థా సిన్ధవస్త్రిః కవీనాముత త్రిమాతా విదథేషు సమ్రాట్ ।
ఋతావరీర్యోషణాస్తిస్రో అప్యాస్త్రిరా దివో విదథే పత్యమానాః ॥ ౫

౨౯౬౪ త్రిరా దివః సవితర్వార్యాణి దివేదివ ఆ సువ త్రిర్నో అహ్నః ।
త్రిధాతు రాయ ఆ సువా వసూని భగ త్రాతర్ధిషణే సాతయే ధాః ॥ ౬

౨౯౬౫ త్రిరా దివః సవితా సోషవీతి రాజానా మిత్రావరుణా సుపాణీ ।
ఆపశ్చిదస్య రోదసీ చిదుర్వీ రత్నం భిక్షన్త సవితుః సవాయ ॥ ౭

౨౯౬౬ త్రిరుత్తమా దూణశా రోచనాని త్రయో రాజన్త్యసురస్య వీరాః ।
ఋతావాన ఇషిరా దూళభాసస్త్రిరా దివో విదథే సన్తు దేవాః ॥ ౮

(౫౭) సప్తపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧, ౩,౪ త్రిష్టుప్; ౨,౫,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౨౯౬౭ ప్ర మే వివిక్వాఀ అవిదన్మనీషాం ధేనుం చరన్తీం ప్రయుతామగోపామ్ ।
సద్యశ్చిద్యా దుదుహే భూరి ధాసేరిన్ద్రస్తదగ్నిః పనితారో అస్యాః ॥ ౧

౨౯౬౮ ఇన్ద్రః సు పూషా వృషణా సుహస్తా దివో న ప్రీతాః శశయం దుదుహ్రే ।
విశ్వే యదస్యాం రణయన్త దేవాః ప్ర వోఽత్ర వసవః సుమ్నమశ్యామ్ ॥ ౨

౨౯౬౯ యా జామయో వృష్ణ ఇచ్ఛన్తి శక్తిం నమస్యన్తీర్జానతే గర్భమస్మిన్ ।
అచ్ఛా పుత్రం ధేనవో వావశానా మహశ్చరన్తి బిభ్రతం వపూంషి ॥ ౩

౨౯౭౦ అచ్ఛా వివక్మి రోదసీ సుమేకే గ్రావ్ణో యుజానో అధ్వరే మనీషా ।
ఇమా ఉ తే మనవే భూరివారా ఊర్ధ్వా భవన్తి దర్శతా యజత్రాః ॥ ౪

౨౯౭౧ యా తే జిహ్వా మధుమతీ సుమేధా అగ్నే దేవేషూచ్యత ఉరూచీ ।
తయేహ విశ్వాఀ అవసే యజత్రానా సాదయ పాయయా చా మధూని ॥ ౫

౨౯౫౮ త్రిరా దివః సవితర్వార్యాణి దివేదివ ఆ సువ త్రిర్నో అహ్నః ।

౨౯౭౨ యా తే అగ్నే పర్వతస్యేవ ధారాసశ్చన్తీ పీపయద్ దేవ చిత్రా ।
తామస్మభ్యం ప్రమతిం జాతవేదో వసో రాస్వ సుమతిం విశ్వజన్యామ్ ॥ ౬

(౫౮) అష్టపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౮,౯ త్రిష్టుప్; ౨-౫,౭ విరాట్త్రిష్టుప్; ౬ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧-౫; ౭-౯ ధైవతః; ౬ పఞ్చమః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౨౯౭౩ ధేనుః ప్రత్నస్య కామ్యం దుహానాఽన్తః పుత్రశ్చరతి దక్షిణాయాః ।
ఆ ద్యోతనిం వహతి శుభ్రయామోషసః స్తోమో అశ్వినావజీగః ॥ ౧

౨౯౭౪ సుయుగ్వహన్తి ప్రతి వామృతేనోర్ధ్వా భవన్తి పితరేవ మేధాః ।
జరేథామస్మద్ వి పణేర్మనీషాం యువోరవశ్చకృమా యాతమర్వాక్ ॥ ౨

౨౯౭౫ సుయుగ్భిరశ్వైః సువృతా రథేన దస్రావిమం శృణుతం శ్లోకమద్రేః ।
కిమఙ్గ వాం ప్రత్యవర్తిం గమిష్ఠాఽఽహుర్విప్రాసో అశ్వినా పురాజాః ॥ ౩

౨౯౭౬ ఆ మన్యేథామా గతం కచ్చిదేవైర్విశ్వే జనాసో అశ్వినా హవన్తే ।
ఇమా హి వాం గోఋజీకా మధూని ప్ర మిత్రాసో న దదురుస్రో అగ్రే ॥ ౪

౨౯౭౭ తిరః పురూ చిదశ్వినా రజాంస్యాఙ్గూషో వాం మఘవానా జనేషు ।
ఏహ యాతం పథిభిర్దేవయానైర్దస్రావిమే వాం నిధయో మధూనామ్ ॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౨౯౭౮ పురాణమోకః సఖ్యం శివం వాం యువోర్నరా ద్రవిణం జహ్నావ్యామ్ ।
పునః కృణ్వానాః సఖ్యా శివాని మధ్వా మదేమ సహ నూ సమానాః ॥ ౬

౨౯౭౯ అశ్వినా వాయునా యువం సుదక్షా నియుద్భిశ్చ సజోషసా యువానా ।
నాసత్యా తిరోఅహ్న్యం జుషాణా సోమం పిబతమస్రిధా సుదానూ ॥ ౭

౨౯౮౦ అశ్వినా పరి వామిషః పురూచీరీయుర్గీర్భిర్యతమానా అమృధ్రాః ।
రథో హ వామృతజా అద్రిజూతః పరి ద్యావాపృథివీ యాతి సద్యః ॥ ౮

౨౯౮౧ అశ్వినా మధుషుత్తమో యువాకుః సోమస్తం పాతమా గతం దురోణే ।
రథో హ వాం భూరి వర్పః కరిక్రత్ సుతావతో నిష్కృతమాగమిష్ఠః ॥ ౯

(౫౯) ఏకోనషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - మిత్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౫ త్రిష్టుప్; ౩ విరాట్త్రిష్టుప్; ౪ భురిక్పఙ్క్తిః; ౬, ౯ నిచృద్గాయత్రీ; ౭,౮ గాయత్రీ ॥ స్వరః - ౧-౩,౫ ధైవతః; ౪ పఞ్చమః; ౬-౯ షడ్జః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౨౯౮౨ మిత్రో జనాన్ యాతయతి బ్రువాణో మిత్రో దాధార పృథివీముత ద్యామ్ ।
మిత్రః కృష్టీరనిమిషాభి చష్టే మిత్రాయ హవ్యం ఘృతవజ్జుహోత ॥ ౧

౨౯౮౩ ప్ర స మిత్ర మర్తో అస్తు ప్రయస్వాన్ యస్త ఆదిత్య శిక్షతి వ్రతేన ।
న హన్యతే న జీయతే త్వోతో నైనమంహో అశ్నోత్యన్తితో న దూరాత్ ॥ ౨

౨౯౮౪ అనమీవాస ఇళయా మదన్తో మితజ్ఞవో వరిమన్నా పృథివ్యాః ।
ఆదిత్యస్య వ్రతముపక్షియన్తో వయం మిత్రస్య సుమతౌ స్యామ ॥ ౩

౨౯౮౫ అయం మిత్రో నమస్యః సుశేవో రాజా సుక్షత్రో అజనిష్ట వేధాః ।
తస్య వయం సుమతౌ యజ్ఞియస్యాఽపి భద్రే సౌమనసే స్యామ ॥ ౪

౨౯౮౬ మహాఁ ఆదిత్యో నమసోపసద్యో యాతయజ్జనో గృణతే సుశేవః ।
తస్మా ఏతత్ పన్యతమాయ జుష్టమగ్నౌ మిత్రాయ హవిరా జుహోత ॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౨౯౮౭ మిత్రస్య చర్షణీధృతోఽవో దేవస్య సానసి ద్యుమ్నం చిత్రశ్రవస్తమమ్ ॥ ౬

౨౯౮౮ అభి యో మహినా దివం మిత్రో బభూవ సప్రథాః । అభి శ్రవోభిః పృథివీమ్ ॥ ౭

౨౯౮౯ మిత్రాయ పఞ్చ యేమిరే జనా అభిష్టిశవసే । స దేవాన్ విశ్వాన్ బిభర్తి ॥ ౮

౨౯౯౦ మిత్రో దేవేష్వాయుషు జనాయ వృక్తబర్హిషే । ఇష ఇష్టవ్రతా అకః ॥ ౯

(౬౦) షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఋభవః ॥ ఛన్దః - ౧-౩ జగతీ; ౪,౫ నిచృజ్జగతీ; ౬ విరాడ్జగతీ ౭ భురిగ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౨౯౯౧ ఇహేహ వో మనసా బన్ధుతా నర ఉశిజో జగ్మురభి తాని వేదసా ।
యాభిర్మాయాభిః ప్రతిజూతివర్పసః సౌధన్వనా యజ్ఞియం భాగమానశ ॥ ౧

౨౯౯౨ యాభిః శచీభిశ్చమసాఁ అపింశత యయా ధియా గామరిణీత చర్మణః ।
యేన హరీ మనసా నిరతక్షత తేన దేవత్వమృభవః సమానశ ॥ ౨

౨౯౯౩ ఇన్ద్రస్య సఖ్యమృభవః సమానశుర్మనోర్నపాతో అపసో దధన్విరే ।
సౌధన్వనాసో అమృతత్వమేరిరే విష్ట్వీ శమీభిః సుకృతః సుకృత్యయా ॥ ౩

౨౯౯౪ ఇన్ద్రేణ యాథ సరథం సుతే సచాఁ అథో వశానాం భవథా సహ శ్రియా ।
న వః ప్రతిమై సుకృతాని వాఘతః సౌధన్వనా ఋభవో వీర్యాణి చ ॥ ౪

౨౯౯౫ ఇన్ద్ర ఋభుభిర్వాజవద్భిః సముక్షితం సుతం సోమమా వృషస్వా గభస్త్యోః ।
ధియేషితో మఘవన్ దాశుషో గృహే సౌధన్వనేభిః సహ మత్స్వా నృభిః ॥ ౫

౨౯౯౬ ఇన్ద్ర ఋభుమాన్ వాజవాన్ మత్స్వేహ నోఽస్మిన్ సవనే శచ్యా పురుష్టుత ।
ఇమాని తుభ్యం స్వసరాణి యేమిరే వ్రతా దేవానాం మనుషశ్చ ధర్మభిః ॥ ౬

౨౯౯౭ ఇన్ద్ర ఋభుభిర్వాజిభిర్వాజయన్నిహ స్తోమం జరితురుప యాహి యజ్ఞియమ్ ।
శతం కేతేభిరిషిరేభిరాయవే సహస్రణీథో అధ్వరస్య హోమని ॥ ౭

(౬౧) ఏకషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా- ఉషాః ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౭ త్రిష్టుప్; ౨ విరాట్త్రిష్టుప్; ౩,౪ భురిక్పఙ్క్తిః; ౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౨,౫-౭ ధైవతః; ౩,౪ పఞ్చమః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౨౯౯౮ ఉషో వాజేన వాజిని ప్రచేతాః స్తోమం జుషస్వ గృణతో మఘోని ।
పురాణీ దేవి యువతిః పురంధిరను వ్రతం చరసి విశ్వవారే ॥ ౧

౨౯౯౯ ఉషో దేవ్యమర్త్యా వి భాహి చన్ద్రరథా సూనృతా ఈరయన్తీ ।
ఆ త్వా వహన్తు సుయమాసో అశ్వా హిరణ్యవర్ణాం పృథుపాజసో యే ॥ ౨

3000 ఉషః ప్రతీచీ భువనాని విశ్వోర్ధ్వా తిష్ఠస్యమృతస్య కేతుః ।
సమానమర్థం చరణీయమానా చక్రమివ నవ్యస్యా వవృత్స్వ ॥ ౩

300౧ అవ స్యూమేవ చిన్వతీ మఘోన్యుషా యాతి స్వసరస్య పత్నీ ।
స్వర్జనన్తీ సుభగా సుదంసా ఆన్తాద్దివః పప్రథ ఆ పృథివ్యాః ॥ ౪

300౨ అచ్ఛా వో దేవీముషసం విభాతీం ప్ర వో భరధ్వం నమసా సువృక్తిమ్ ।
ఊర్ధ్వం మధుధా దివి పాజో అశ్రేత్ప్ర రోచనా రురుచే రణ్వసందృక్ ॥ ౫

౩౦౦౩ ఋతావరీ దివో అర్కైరబోధ్యా రేవతీ రోదసీ చిత్రమస్థాత్ ।
ఆయతీమగ్న ఉషసం విభాతీం వామమేషి ద్రవిణం భిక్షమాణః ॥ ౬

౩౦౦౪ ఋతస్య బుధ్న ఉషసామిషణ్యన్వృషా మహీ రోదసీ ఆ వివేశ ।
మహీ మిత్రస్య వరుణస్య మాయా చంద్రేవ భానుం వి దధే పురుత్రా ॥ ౭

(౬౨) ద్విషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౧౫ విశ్వామిత్రః ; ౧౬ - ౧౮ విశ్వామిత్రో జమదగ్నిర్వా ॥ దేవతా - ౧-౩ ఇంద్రావరుణౌ ; ౪-౬ బృహస్పతిః; ౭-౯ పూషా; ౧౦-౧౨ సవితా ; ౧౩ - ౧౫ సోమః ; ౧౬ - ౧౮ మిత్రావరుణౌ ॥ ఛందః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్,౨ త్రిష్టుప్ ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪,౫,౧౦,౧౧,౧౬ నిచృద్గాయత్రీ; ౬ త్రిపాద్గాయత్రీ; ౭-౯, ౧౨-౧౫, ౧౭, ౧౮ గాయత్రీ॥ స్వరః - ౧-౩ ధైవతః; ౪-౧౮ షడ్జః॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౩౦౦౫ ఇమా ఉ వాం భృమయో మన్యమానా యువావతే న తుజ్యా అభూవన్ ।
క్వ త్యదింద్రావరుణా యశో వాం యేన స్మా సినం భరథః సఖిభ్యః ॥ ౧

౩౦౦౬ అయము వాం పురుతమో రయీయఞ్ఛశ్వత్తమమవసే జోహవీతి ।
సజోషావింద్రావరుణా మరుద్భిర్దివా పృథివ్యా శృణుతం హవం మే ॥ ౨

౩౦౦౭ అస్మే తదింద్రావరుణా వసు ష్యాదస్మే రయిర్మరుతః సర్వవీరః ।
అస్మాన్వరూత్రీః శరణైరవంత్వస్మాన్హోత్రా భారతీ దక్షిణాభిః ॥ ౩

౩౦౦౮ బృహస్పతే జుషస్వ నో హవ్యాని విశ్వదేవ్య । రాస్వ రత్నాని దాశుషే ॥ ౪

౩౦౦౯ శుచిమర్కైర్బృహస్పతిమధ్వరేషు నమస్యత । అనామ్యోజ ఆ చకే ॥ ౫

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦

౩౦౧౦ వృషభం చర్షణీనాం విశ్వరూపమదాభ్యమ్ । బృహస్పతిం వరేణ్యమ్ ॥ ౬

౩౦౧౧ ఇయం తే పూషన్నాఘృణే సుష్టుతిర్దేవ నవ్యసీ । అస్మాభిస్తుభ్యం శస్యతే ॥ ౭

౩౦౧౨ తాం జుషస్వ గిరం మమ వాజయంతీమవా ధియమ్ । వధూయురివ యోషణామ్ ॥ ౮

౩౦౧౩ యో విశ్వాభి విపశ్యతి భువనా సం చ పశ్యతి । స నః పూషావితా భువత్ ॥ ౯

౩౦౧౪ తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ౧౦

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౩౦౧౫ దేవస్య సవితుర్వయం వాజయంతః పురంధ్యా । భగస్య రాతిమీమహే ॥ ౧౧

౩౦౧౬ దేవం నరః సవితారం విప్రా యజ్ఞైః సువృక్తిభిః । నమస్యంతి ధియేషితాః ॥ ౧౨

౩౦౧౭ సోమో జిగాతి గాతువిద్దేవానామేతి నిష్కృతమ్ । ఋతస్య యోనిమాసదమ్ ॥ ౧౩

౩౦౧౮ సోమో అస్మభ్యం ద్విపదే చతుష్పదే చ పశవే । అనమీవా ఇషస్కరత్ ॥ ౧౪

౩౦౧౯ అస్మాకమాయుర్వర్ధయన్నభిమాతీః సహమానః । సోమః సధస్థమాసదత్ ॥ ౧౫

౩౦౨౦ ఆ నో మిత్రావరుణా ఘృతైర్గవ్యూతిముక్షతమ్ । మధ్వా రజాంసి సుక్రతూ ॥ ౧౬

౩౦౨౧ ఉరుశంసా నమోవృధా మహ్నా దక్షస్య రాజథః । ద్రాఘిష్ఠాభిః శుచివ్రతా ॥ ౧౭

౩౦౨౨ గృణానా జమదగ్నినా యోనావృతస్య సీదతమ్ । పాతం సోమమృతావృధా ॥ ౧౮

ఇతి తృతీయం మండలమ్ (౬౧౭)

అథ చతుర్థం మణ్డలమ్

ప్రథమో ఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః - వామదేవః ॥ దేవతా ౧,౫-౨౦ అగ్నిః ౨-౪ అగ్నిర్వా వరుణశ్చ॥ ఛన్దః - ౧ స్వరాడతిశక్వరీ, ౨ అతిజగతీ; ౩ అష్టిః ; ౪ ౬ భురిక్పఙ్క్తిః; ౫, ౧౮, ౨౦ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౭,౯, ౧౫, ౧౬, ౧౯ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౮, ౧౦ -౧౨, ౧౯ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౧౩, ౧౪ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ౧,౪-౬, ౧౮ ౨౦ పఞ్చమః ౨ నిషాదః ; ౩ మధ్యమః; ౭-౧౭, ౧౯ ధైవతః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౩౦౨౩ త్వాం హ్యగ్నే సదమిత్సమన్యవో దేవాసో దేవమరతిం న్యేరిర ఇతి క్రత్వా న్యేరిరే।
అమర్త్యం యజత మర్త్యేష్వా దేవమాదేవం జనత
ప్రచేతసం విశ్వమాదేవం జనత ప్రచేతసమ్ ॥ ౧

౩౦౨౪ స భ్రాతరం వరుణమగ్న ఆ వవృత్స్వ దేవాఁ అచ్ఛా
సుమతీ యజ్ఞవనసం జ్యేష్ఠం యజ్ఞవనసమ్।
ఋతావానమాదిత్యం చర్షణీధృతం రాజానం చర్షణీధృతమ్ ॥ ౨

౩౦౨౫ సఖే సఖాయమభ్యా వవృత్స్వాశుం న చక్రం రథ్యేవ రంహ్యాస్మభ్యం దస్మ రంహ్యా।
అగ్నే మృళీకం వరుణే సచా విదో మరుత్సు విశ్వభానుషు।
తోకాయ తుజే శుశుచాన శం కృధ్యస్మభ్యం దస్మ శం కృధి ॥ ౩

౩౦౨౬ త్వం నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్దేవస్య హేళోఽవ యాసిసీష్ఠాః।
యజిష్ఠో వహ్నితమః శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాంసి ప్ర ముముగ్ధ్యస్మత్ ॥ ౪

౩౦౨౭ స త్వం నో అగ్నేఽవమో భవోతీ నేదిష్ఠో అస్యా ఉషసో వ్యుష్టౌ।
అవ యక్ష్వ నో వరుణం రరాణో వీహి మృళీకం సుహవో న ఏధి ॥ ౫

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౩౦౨౮ అస్య శ్రేష్ఠా సుభగస్య సందృగ్దేవస్య చిత్రతమా మర్త్యేషు।
శుచి ఘృతం న తప్తమఘ్న్యాయాః స్పార్హా దేవస్య మంహనేవ ధేనోః ॥ ౬

౩౦౨౯ త్రిరస్య తా పరమా సన్తి సత్యా స్పార్హా దేవస్య జనిమాన్యగ్నేః।
అనన్తే అన్తః పరివీత ఆగాచ్ఛుచిః శుక్రో అర్యో రోరుచానః ॥ ౭

౩౦౩౦ స దూతో విశ్వేదభి వష్టి సద్మా హోతా హిరణ్యరథో రంసుజిహ్వః।
రోహిదశ్వో వపుష్యో విభావా సదా రణ్వః పితుమతీవ సంసత్ ॥ ౮

౩౦౩౧ స చేతయన్మనుషో యజ్ఞబన్ధుః ప్ర తం మహ్యా రశనయా నయన్తి।
స క్షేత్యస్య దుర్యాసు సాధన్దేవో మర్తస్య సధనిత్వమాప ॥ ౯

౩౦౩౨ స తూ నో అగ్నిర్నయతు ప్రజానన్నచ్ఛా రత్నం దేవభక్తం యదస్య।
ధియా యద్విశ్వే అమృతా అకృణ్వన్ద్యౌష్పితా జనితా సత్యముక్షన్ ॥ ౧౦

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౩౦౩౩ స జాయత ప్రథమః పస్త్యాసు మహో బుధ్నే రజసో అస్య యోనౌ।
అపాదశీర్షా గుహమానో అన్తాఽఽయోయువానో వృషభస్య నీళే ॥ ౧౧

౩౦౩౪ ప్ర శర్ధ ఆర్త ప్రథమం విపన్యాఁ ఋతస్య యోనా వృషభస్య నీళే।
స్పార్హో యువా వపుష్యో విభావా సప్త ప్రియాసోఽజనయన్త వృష్ణే ॥ ౧౨

౩౦౩౫ అస్మాకమత్ర పితరో మనుష్యా అభి ప్ర సేదుర్ఋతమాశుషాణాః।

అశ్మవ్రజాః సుదుఘా వవ్రే అన్తరుదుస్రా ఆజన్నుషసో హువానాః ॥ ౧౩

౩౦౩౬ తే మర్మృజత దదృవాంసో అద్రిం తదేషామన్యే అభితో వి వోచన్ ।
పశ్వయన్త్రాసో అభి కారమర్చన్విదన్త జ్యోతిశ్చకృపన్త ధీభిః ॥ ౧౪

౩౦౩౭ తే గవ్యతా మనసా దృధ్రముబ్ధం గా యేమానం పరి షన్తమద్రిమ్ ।
దృళ్హం నరో వచసా దైవ్యేన వ్రజం గోమన్తముశిజో వి వవ్రుః ॥ ౧౫

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౩౦౩౮ తే మన్వత ప్రథమం నామ ధేనోస్త్రిః సప్త మాతుః పరమాణి విన్దన్ ।
తజ్జానతీరభ్యనూషత వ్రా ఆవిర్భువదరుణీర్యశసా గోః ॥ ౧౬

౩౦౩౯ నేశత్తమో దుధితం రోచత ద్యౌరుద్దేవ్యా ఉషసో భానురర్త ।
ఆ సూర్యో బృహతస్తిష్ఠదజ్రాఀ ఋజు మర్తేషు వృజినా చ పశ్యన్ ॥ ౧౭

౩౦౪౦ ఆదిత్పశ్చా బుబుధానా వ్యఖ్యన్నాదిద్రత్నం ధారయన్త ద్యుభక్తమ్ ।
విశ్వే విశ్వాసు దుర్యాసు దేవా మిత్ర ధియే వరుణ సత్యమస్తు ॥ ౧౮

౩౦౪౧ అచ్ఛా వోచేయ శుశుచానమగ్నిం హోతారం విశ్వభరసం యజిష్ఠమ్ ।
శుచ్యూధో అతృణన్న గవామన్ధో న పూతం పరిషిక్తమంశోః ॥ ౧౯

౩౦౪౨ విశ్వేషామదితిర్యజ్ఞియానాం విశ్వేషామతిథిర్మానుషాణామ్ ।
అగ్నిర్దేవానామవ ఆవృణానః సుమృళీకో భవతు జాతవేదాః ॥ ౨౦

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః - వామదేవః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః ౧,౧౯ పంక్తిః ; ౨,౪-౭,౯,౧౩,౧౫,౧౭,౧౮,౨౦ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩,౧౬ త్రిష్టుప్ ; ౮,౧౦,౧౧, విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౧౨ నిచృత్పంక్తిః ౧౪ స్వరాట్పంక్తిః ॥ స్వరః - ౧-౧౨,౧౪,౧౯ పంచమః ; ౨-౧౧,౧౩,౧౫-౧౮ ౨౦ ధైవతః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౩౦౪౩ యో మర్త్యేష్వమృత ఋతావా దేవో దేవేష్వరతిర్నిధాయి ।
హోతా యజిష్ఠో మహ్నా శుచధ్యై హవ్యైరగ్నిర్మనుష ఈరయధ్యై ॥ ౧

౩౦౪౪ ఇహ త్వం సూనో సహసో నో అద్య జాతో జాతాఀ ఉభయాఀ అన్తరగ్నే ।
దూత ఈయసే యుయుజాన ఋష్వ ఋజుముష్కాన్వృషణః శుక్రాంశ్చ ॥ ౨

౩౦౪౫ అత్యా వృధస్నూ రోహితా ఘృతస్నూ ఋతస్య మన్యే మనసా జవిష్ఠా ।
అన్తరీయసే అరుషా యుజానో యుష్మాంశ్చ దేవాన్విశ ఆ చ మర్తాన్ ॥ ౩

౩౦౪౬ అర్యమణం వరుణం మిత్రమేషామిన్ద్రావిష్ణూ మరుతో అశ్వినోత ।
స్వశ్వో అగ్నే సురథః సురాధా ఏదు వహ సుహవిషే జనాయ ॥ ౪

౩౦౪౭ గోమాఀ అగ్నేఽవిమాఀ అశ్వీ యజ్ఞో నృవత్సఖా సదమిదప్రమృష్యః ।
ఇళావాఀ ఏషో అసుర ప్రజావాన్దీర్ఘో రయిః పృథుబుధ్నః సభావాన్ ॥ ౫

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౩౦౪౮ యస్త ఇధ్మం జభరత్సిష్విదానో మూర్ధానం వా తతపతే త్వాయా ।
భువస్తస్య స్వతవాఀః పాయురగ్నే విశ్వస్మాత్సీమఘాయత ఉరుష్య ॥ ౬

౩౦౪౯ యస్తే భరాదన్నియతే చిదన్నం నిశిషన్మన్ద్రమతిథిముదీరత్ ।
ఆ దేవయురినధతే దురోణే తస్మిన్రయిర్ధ్రువో అస్తు దాస్వాన్ ॥ ౭

౩౦౫౦ యస్త్వా దోషా య ఉషసి ప్రశంసాత్ప్రియం వా త్వా కృణవతే హవిష్మాన్ ।
అశ్వో న స్వే దమ ఆ హేమ్యావాన్తమంహసః పీపరో దాశ్వాంసమ్ ॥ ౮

౩౦౫౧ యస్తుభ్యమగ్న అమృతాయ దాశద్ దువస్త్వే కృణవతే యతస్రుక్ ।
న స రాయా శశమానో వి యోషన్నైనమంహః పరి వరదఘాయోః ॥ ౯

౩౦౫౨ యస్య త్వమగ్నే అధ్వరం జుజోషో దేవో మర్తస్య సుధితం రరాణః ।
ప్రీతేదసద్ధోత్రా సా యవిష్ఠాసామ యస్య విధతో వృధాసః ॥ ౧౦

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౩౦౫౩ చిత్తిమచిత్తిం చినవద్ వి విద్వాన్ పృష్ఠేవ వీతా వృజినా చ మర్తాన్ ।
రాయే చ నః స్వపత్యాయ దేవ దితిం చ రాస్వాదితిమురుష్య ॥ ౧౧

౩౦౫౪ కవిం శశాసుః కవయోఽదబ్ధా నిధారయన్తో దుర్యాస్వాయోః ।
అతస్త్వం దృశ్యాఁ అగ్న ఏతాన్ పడ్భిః పశ్యేరద్భుతాఁ అర్య ఏవైః ॥ ౧౨

౩౦౫౫ త్వమగ్నే వాఘతే సుప్రణీతిః సుతసోమాయ విధతే యవిష్ఠ ।
రత్నం భర శశమానాయ ఘృష్వే పృథు శ్చన్ద్రమవసే చర్షణిప్రాః ॥ ౧౩

౩౦౫౬ అధా హ యద్ వయమగ్నే త్వాయా పడ్భిర్హస్తేభిశ్చకృమా తనూభిః ।
రథం న క్రన్తో అపసా భురిజోరృతం యేముః సుధ్య ఆశుషాణాః ॥ ౧౪

౩౦౫౭ అధా మాతురుషసః సప్త విప్రా జాయేమహి ప్రథమా వేధసో నౄన్ ।
దివస్పుత్రా అంగిరసో భవేమాద్రిం రుజేమ ధనినం శుచన్తః ॥ ౧౫

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౩౦౫౮ అధా యథా నః పితరః పరాసః ప్రత్నాసో అగ్న ఋతమాశుషాణాః ।
శుచీదయన్ దీధితిముక్థశాసః క్షామా భిన్దన్తో అరుణీరప వ్రన్ ॥ ౧౬

౩౦౫౯ సుకర్మాణః సురుచో దేవయన్తోఽయో న దేవా జనిమా ధమన్తః ।
శుచన్తో అగ్నిం వవృధన్త ఇన్ద్రమూర్వం గవ్యం పరిషదన్తో అగ్మన్ ॥ ౧౭

౩౦౬౦ ఆ యూథేవ క్షుమతి పశ్వో అఖ్యద్ దేవానాం యజ్జనిమాన్త్యుగ్ర ।
మర్తానాం చిదుర్వశీరకృప్రన్ వృధే చిదర్య ఉపరస్యాయోః ॥ ౧౮

౩౦౬౧ అకర్మ తే స్వపసో అభూమ ఋతమవస్రన్నుషసో విభాతీః ।
అనూనమగ్నిం పురుధా సుశ్చన్ద్రం దేవస్య మర్మృజతశ్చారు చక్షుః ॥ ౧౯

౩౦౬౨ ఏతా తే అగ్న ఉచథాని వేధోఽవోచామ కవయే తా జుషస్వ ।
ఉచ్ఛోచస్వ కృణుహి వస్యసో నో మహో రాయః పురువార ప్ర యన్ధి ॥ ౨౦

(3) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః - వామదేవః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౮,౧౦,౧౨,౧౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;౨,౧౩,౧౪ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩,౭,౯ త్రిష్టుప్ ; ౪ స్వరాడ్ బృహతీ ; ౬,౧౧,౧౬ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧-౩,౫,౭-౧౦ ౧౨-౧౫ ధైవతః ; ౪ మధ్యమః ; ౬,౧౧,౧౬ పఞ్చమః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౩౦౬౩ ఆ వో రాజానమధ్వరస్య రుద్రం హోతారం సత్యయజం రోదస్యోః ।
అగ్నిం పురా తనయిత్నోరచిత్తాద్ధిరణ్యరూపమవసే కృణుధ్వమ్ ॥ ౧

౩౦౬౪ అయం యోనిశ్చకృమా యం వయం తే జాయేవ పత్య ఉశతీ సువాసాః ।
అర్వాచీనః పరివీతో ని షీదేమా ఉ తే స్వపాక ప్రతీచీః ॥ ౨

౩౦౬౫ ఆశృణ్వతే అదృపితాయ మన్మ నృచక్షసే సుమృళీకాయ వేధః ।
దేవాయ శస్తిమమృతాయ శంస గ్రావేవ సోతా మధుషుద్ యమీళే ॥ ౩

౩౦౬౬ త్వం చిన్నః శమ్యా అగ్నే అస్యా ఋతస్య బోధ్యృతచిత్ స్వాధీః ।
కదా త ఉక్థా సధమాద్యాని కదా భవన్తి సఖ్యా గృహే తే ॥ ౪

౩౦౬౭ కథా హ తద్వరుణాయ త్వమగ్నే కథా దివే గర్హసే కన్న ఆగః ।
కథా మిత్రాయ మీళ్హుషే పృథివ్యై బ్రవః కదర్యమ్ణే కద్భగాయ ॥ ౫

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౩౦౬౮ కద్ధిష్ణ్యాసు వృధసానో అగ్నే కద్వాతాయ ప్రతవసే శుభంయే ।
పరిజ్మనే నాసత్యాయ క్షే బ్రవః కదగ్నే రుద్రాయ నృఘ్నే ॥ ౬

౩౦౬౯ కథా మహే పుష్టింభరాయ పూష్ణే కద్రుద్రాయ సుమఖాయ హవిర్దే ।
కద్విష్ణవ ఉరుగాయాయ రేతో బ్రవః కదగ్నే శరవే బృహత్యై ॥ ౭

౩౦౭౦ కథా శర్ధాయ మరుతామృతాయ కథా సూరే బృహతే పృచ్ఛ్యమానః ।
ప్రతి బ్రవోఽదితయే తురాయ సాధా దివో జాతవేదశ్చికిత్వాన్ ॥ ౮

౩౦౭౧ ఋతేన ఋతం నియతమీళ ఆ గోరామా సచా మధుమత్పక్వమగ్నే ।
కృష్ణా సతీ రుశతా ధాసినైషా జామర్యేణ పయసా పీపాయ ॥ ౯

౩౦౭౨ ఋతేన హి ష్మా వృషభశ్చిదక్తః పుమాఁ అగ్నిః పయసా పృష్ఠ్యేన ।
అస్పన్దమానో అచరద్వయోధా వృషా శుక్రం దుదుహే పృశ్నిరూధః ॥ ౧౦

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౩౦౭౩ ఋతేనాద్రిం వ్యసన్భిదన్తః సమంగిరసో నవన్త గోభిః ।
శునం నరః పరి షదన్నుషాసమావిః స్వరభవజ్జాతే అగ్నౌ ॥ ౧౧

౩౦౭౪ ఋతేన దేవీరమృతా అమృక్తా అర్ణోభిరాపో మధుమద్భిరగ్నే ।
వాజీ న సర్గేషు ప్రస్తుభానః ప్ర సదమిత్స్రవితవే దధన్యుః ॥ ౧౨

౩౦౭౫ మా కస్య యక్షం సదమిద్ధురో గా మా వేశస్య ప్రమినతో మాపేః ।
మా భ్రాతురగ్నే అనృజోరృణం వేర్మా సఖ్యుర్దక్షం రిపోర్భుజేమ ॥ ౧౩

౩౦౭౬ రక్షా ణో అగ్నే తవ రక్షణేభీ రారక్షాణః సుమఖ ప్రీణానః ।
ప్రతి ష్ఫుర వి రుజ వీడ్వంహో జహి రక్షో మహి చిద్వావృధానమ్ ॥ ౧౪

౩౦౭౭ ఏభిర్భవ సుమనా అగ్నే అర్కైరిమాన్త్స్పృశ మన్మభిః శూర వాజాన్ ।
ఉత బ్రహ్మాణ్యంగిరో జుషస్వ సం తే శస్తిర్దేవవాతా జరేత ॥ ౧౫

౩౦౭౮ ఏతా విశ్వా విదుషే తుభ్యం వేధో నీథాన్యగ్నే నిణ్యా వచాంసి ।
నివచనా కవయే కావ్యాన్యశంసిషం మతిభిర్విప్ర ఉక్థైః ॥ ౧౬

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః॥దేవతా-రక్షోహాఽగ్నిః॥ఛన్దః-౧-౨,౪,౫,౮ భురిక్పంక్తిః; ౩,౧౦,౧౧,౧౫, నిచృత్త్రిష్టుప్; ౬ విరాట్ త్రిష్టుప్;౭,౧౩ త్రిష్టుప్; ౯ స్వరాట్ పంక్తిః; ౧౨ నిచృత్పంక్తిః; ౧౪ స్వరాడ్ బృహతీ॥స్వరః-౧,౨,౪,౫,౮,౯,౧౨ పంచమః; ౩,౬,౭,౧౦,౧౧,౧౩,౧౫ ధైవతః ౧౪ మధ్యమః॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః॥౨౩॥

౩౦౭౯ కృణుష్వ పాజః ప్రసితిం న పృథ్వీం యాహి రాజేవామవాఁ ఇభేన।
తృష్వీమను ప్రసితిం ద్రూణానోఽస్తాసి విధ్య రక్షసస్తపిష్ఠైః॥ ౧

౩౦౮౦ తవ భ్రమాస ఆశుయా పతన్త్యను స్పృశ ధృషతా శోశుచానః।
తపూంష్యగ్నే జుహ్వా పతంగానసందితో వి సృజ విష్వగుల్కాః॥ ౨

౩౦౮౧ ప్రతి స్పశో వి సృజ తూర్ణితమో భవా పాయుర్విశో అస్యా అదబ్ధః।
యో నో దూరే అఘశంసో యో అన్త్యగ్నే మాకిష్టే వ్యథిరా దధర్షీత్॥ ౩

౩౦౮౨ ఉదగ్నే తిష్ఠ ప్రత్యా తనుష్వ న్యమిత్రాఁ ఓషతాత్తిగ్మహేతే।
యో నో అరాతిం సమిధాన చక్రే నీచా తం ధక్ష్యతసం న శుష్కమ్॥ ౪

౩౦౮౩ ఊర్ధ్వో భవ ప్రతి విధ్యాధ్యస్మదావిష్కృణుష్వ దైవ్యాన్యగ్నే।
అవ స్థిరా తనుహి యాతుజూనాం జామిమజామిం ప్ర మృణీహి శత్రూన్॥ ౫

చతుర్వింశో వర్గః॥౨౪॥

౩౦౮౪ స తే జానాతి సుమతిం యవిష్ఠ య ఈవతే బ్రహ్మణే గాతుమైరత్।
విశ్వాన్యస్మై సుదినాని రాయో ద్యుమ్నాన్యర్యో వి దురో అభి ద్యౌత్॥ ౬

౩౦౮౫ సేదగ్నే అస్తు సుభగః సుదానుర్యస్త్వా నిత్యేన హవిషా య ఉక్థైః।
పిప్రీషతి స్వ ఆయుషి దురోణే విశ్వేదస్మై సుదినా సాసదిష్టిః॥ ౭

౩౦౮౬ అర్చామి తే సుమతిం ఘోష్యర్వాక్సం తే వావాతా జరతామియం గీః।
స్వశ్వాస్త్వా సురథా మర్జయేమాఽస్మే క్షత్రాణి ధారయేరను ద్యూన్॥ ౮

౩౦౮౭ ఇహ త్వా భూర్యా చరేదుప త్మన్దోషావస్తర్దీదివాంసమను ద్యూన్।
క్రీళన్తస్త్వా సుమనసః సపేమాఽభి ద్యుమ్నా తస్థివాంసో జనానామ్॥ ౯

౩౦౮౮ యస్త్వా స్వశ్వః సుహిరణ్యో అగ్న ఉపయాతి వసుమతా రథేన।
తస్య త్రాతా భవసి తస్య సఖా యస్త ఆతిథ్యమానుషగ్జుజోషత్॥ ౧౦

అథ పఞ్చవింశో వర్గః॥౨౫॥

౩౦౮౯ మహో రుజామి బన్ధుతా వచోభిస్తన్మా పితుర్గోతమాదన్వియాయ।
త్వం నో అస్య వచసశ్చికిద్ధి హోతర్యవిష్ఠ సుక్రతో దమూనాః॥ ౧౧

౩౦౯౦ అస్వప్నజస్తరణయః సుశేవా అతన్ద్రాసోఽవృకా అశ్రమిష్ఠాః।
తే పాయవః సధ్ర్యఞ్చో నిషద్యాఽగ్నే తవ నః పాన్త్వమూర॥ ౧౨

౩౦౯౧ యే పాయవో మామతేయం తే అగ్నే పశ్యన్తో అన్ధం దురితాదరక్షన్।
రరక్ష తాన్త్సుకృతో విశ్వవేదా దిప్సన్త ఇద్రిపవో నాహ దేభుః॥ ౧౩

౩౦౯౨ త్వయా వయం సధన్యస్త్వోతాస్తవ ప్రణీత్యశ్యామ వాజాన్।
ఉభా శంసా సూదయ సత్యతాతేఽనుష్ఠుయా కృణుహ్యహ్రయాణ॥ ౧౪

౩౦౯౩ అయా తే అగ్నే సమిధా విధేమ ప్రతి స్తోమం శస్యమానం గృభాయ।
దహాశసో రక్షసః పాహ్యస్మాన్ద్రుహో నిదో మిత్రమహో అవద్యాత్॥ ౧౫

ఇతి తృతీయోఽష్టకే చతుర్థోఽధ్యాయః॥

అథ పఞ్చమోఽధ్యాయః

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః॥దేవతా-వైశ్వానరః॥ఛన్దః- ౧విరాట్ త్రిష్టుప్;౨,౫-౮,౧౧ నిచృత్ త్రిష్టుప్; ౩,౪,౯,౧౨,౧౩,౧౫ త్రిష్టుప్;౧౦,౧౪ భురిక్పఙ్క్తిః॥
స్వరః-౧-౯,౧౧-౧౩,౧౫ ధైవతః; ౧౦,౧౪ పఞ్చమః॥

అథ ప్రథమో వర్గః॥౧॥

౩౦౯౪ వైశ్వానరాయ మీళ్హుషే సజోషాః కథా దాశేమాగ్నయే బృహద్భాః।
అనూనేన బృహతా వక్షథేనోప స్తభాయదుపమిన్న రోధః॥ ౧

౩౦౯౫ మా నిన్దత య ఇమాం మహ్యం రాతిం దేవో దదౌ మర్త్యాయ స్వధావాన్।
పాకాయ గృత్సో అమృతో విచేతా వైశ్వానరో నృతమో యహ్వో అగ్నిః॥ ౨

౩౦౯౬ సామ ద్విబర్హా మహి తిగ్మభృష్టిః సహస్రరేతా వృషభస్తువిష్మాన్।
పదం న గోరపగూళ్హం వివిద్వానగ్నిర్మహ్యం ప్రేదు వోచన్మనీషామ్॥ ౩

౩౦౯౭ ప్ర తాఀ అగ్నిర్బభసత్ తిగ్మజమ్భస్తపిష్ఠేన శోచిషా యః సురాధాః।
ప్ర యే మినన్తి వరుణస్య ధామ ప్రియా మిత్రస్య చేతతో ధ్రువాణి॥ ౪

౩౦౯౮ అభ్రాతరో న యోషణో వ్యన్తః పతిరిపో న జనయో దురేవాః।
పాపాసః సన్తో అనృతా అసత్యా ఇదం పదమజనతా గభీరమ్॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౩౦౯౯ ఇదం మే అగ్నే కియతే పావకామినతే గురుం భారం న మన్మ।
బృహద్దధాథ ధృషతా గభీరం యహ్వం పృష్ఠం ప్రయసా సప్తధాతు॥ ౬

౩౧౦౦ తమిన్న్వేవ సమనా సమానమభి క్రత్వా పునతీ ధీతిరశ్యాః।
ససస్య చర్మన్నధి చారు పృశ్నేరగ్రే రుప ఆరుపితం జబారు॥ ౭

౩౧౦౧ ప్రవాచ్యం వచసః కిం మే అస్య గుహా హితముప నిణిగ్వదన్తి।
యదుస్రియాణామప వారివ వ్రన్పాతి ప్రియం రుపో అగ్రం పదం వేః॥ ౮

౩౧౦౨ ఇదము త్యన్మహి మహామనీకం యదుస్రియా సచత పూర్వ్యం గౌః।
ఋతస్య పదే అధి దీద్యానం గుహా రఘుష్యద్రఘుయద్వివేద॥ ౯

౩౧౦౩ అధ ద్యుతానః పిత్రోః సచాసామనుత గుహ్యం చారు పృశ్నేః।
మాతుష్పదే పరమే అన్తి షద్గోర్వృష్ణః శోచిషః ప్రయతస్య జిహ్వా॥ ౧౦

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౩౧౦౪ ఋతం వోచే నమసా పృచ్ఛ్యమానస్తవాశసా జాతవేదో యదీదమ్।
త్వమస్య క్షయసి యద్ధ విశ్వం దివి యదు ద్రవిణం యత్పృథివ్యామ్॥ ౧౧

౩౧౦౫ కిం నో అస్య ద్రవిణం కద్ధ రత్నం వి నో వోచో జాతవేదశ్చికిత్వాన్।
గుహాధ్వనః పరమం యన్నో అస్య రేకు పదం న నిదానా అగన్మ॥ ౧౨

౩౧౦౬ కా మర్యాదా వయునా కద్ధ వామమచ్ఛా గమేమ రఘవో న వాజమ్।
కదా నో దేవీరమృతస్య పత్నీః సూరో వర్ణేన తతనన్నుషాసః॥ ౧౩

౩౧౦౭ అనిరేణ వచసా ఫల్గ్వేన ప్రతీత్యేన కృధునాతృపాసః।
అధా తే అగ్నే కిమిహా వదన్త్యనాయుధాస ఆసతా సచన్తామ్॥ ౧౪

౩౧౦౮ అస్య శ్రియే సమిధానస్య వృష్ణో వసోరనీకం దమ ఆ రురోచ।
రుశద్వసానః సుదృశీకరూపః క్షితిర్న రాయా పురువారో అద్యౌత్॥ ౧౫

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౫,౮,౧౧ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨,౪,౯, భురిక్పంక్తిః; ౬ స్వరాట్పంక్తిః; ౭ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౧౦ త్రిష్టుప్॥
స్వరః- ౧,౩,౫,౭,౮,౧౦,౧౧ ధైవతః; ౨,౪,౬,౯ పంచమః॥

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౩౧౦౯ ఊర్ధ్వ ఊ షు ణో అధ్వరస్య హోతరగ్నే తిష్ఠ దేవతాతా యజీయాన్।

త్వం హి విశ్వమభ్యసి మన్మ ప్ర వేధసశ్చిత్తిరసి మనీషామ్॥ ౧

౩౧౧౦ అమూరో హోతా న్యసాది విక్ష్వగ్నిర్మన్ద్రో విదథేషు ప్రచేతాః।
ఊర్ధ్వం భానుం సవితేవాశ్రేన్మేతేవ ధూమం స్తభాయదుప ద్యామ్॥ ౨

౩౧౧౧ యతా సుజూర్ణీ రాతినీ ఘృతాచీ ప్రదక్షిణిద్దేవతాతిమురాణః।
ఉదు స్వరుర్నవజా నాక్రః పశ్వో అనక్తి సుధితః సుమేకః॥ ౩

౩౧౧౨ స్తీర్ణే బర్హిషి సమిధానే అగ్నా ఊర్ధ్వో అధ్వర్యుర్జుజుషాణో అస్థాత్।
పర్యగ్నిః పశుపా న హోతా త్రివిష్ట్యేతి ప్రదివ ఉరాణః॥ ౪

౩౧౧౩ పరి త్మనా మితద్రురేతి హోతాగ్నిర్మన్ద్రో మధువచా ఋతావా।
ద్రవన్త్యస్య వాజినో న శోకా భయన్తే విశ్వా భువనా యదభ్రాట్॥ ౫

అథ పఞ్చమో వర్గః॥౫॥

౩౧౧౪ భద్రా తే అగ్నే స్వనీక సన్దృగ్ఘోరస్య సతో విషుణస్య చారుః।
న యత్తే శోచిస్తమసా వరన్త న ధ్వస్మానస్తన్వీ౩ రేప ఆ ధుః॥ ౬

౩౧౧౫ న యస్య సాతుర్జనితోరవారి న మాతరాపితరా నూ చిదిష్టౌ।
అధా మిత్రో న సుధితః పావకో౩ఽగ్నిర్దీదాయ మానుషీషు విక్షు॥ ౭

౩౧౧౬ ద్విర్యం పఞ్చ జీజనన్త్సంవసానాః స్వసారో అగ్నిం మానుషీషు విక్షు।
ఉషర్బుధమథర్యో౩ న దన్తం శుక్రం స్వాసం పరశుం న తిగ్మమ్॥ ౮

౩౧౧౭ తవ త్యే అగ్నే హరితో ఘృతస్నా రోహితాస ఋజ్వఞ్చః స్వఞ్చః।
అరుషాసో వృషణ ఋజుముష్కా ఆ దేవతాతిమహ్వన్త దస్మాః॥ ౯

౩౧౧౮ యే హ త్యే తే సహమానా అయాసస్త్వేషాసో అగ్నే అర్చయశ్చరన్తి।
శ్యేనాసో న దువసనాసో అర్థం తువిష్వణసో మారుతం న శర్ధః॥ ౧౦

౩౧౧౯ అకారి బ్రహ్మ సమిధాన తుభ్యం శంసాత్యుక్థం యజతే వ్యూ ధాః।
హోతారమగ్నిం మనుషో ని షేదుర్నమస్యన్త ఉశిజః శంసమాయోః॥ ౧౧

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషిః - వామదేవః ।దేవతా- అగ్నిః॥ఛన్దః-౧ భురిక్ త్రిష్టుప్; ౨ స్వరాడుష్ణిక్; ౩ నిచృదనుష్టుప్; ౪,౬ అనుష్టుప్ ,౫ విరాడనుష్టుప్; ౭,౧౦,౧౧ త్రిష్టుప్; ౮,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్॥
స్వరః-౧,౭-౧౧ ధైవతః; ౨ ఋషభః; ౩-౬ గాంధారః॥

అథ షష్ఠో వర్గః॥౬॥

౩౧౨౦ అయమిహ ప్రథమో ధాయి ధాతృభిర్హోతా యజిష్ఠో అధ్వరేష్వీడ్యః।
యమప్నవానో భృగవో విరురుచుర్వనేషు చిత్రం విభ్వం విశేవిశే॥ ౧

౩౧౨౧ అగ్నే కదా త ఆనుషగ్భువద్దేవస్య చేతనమ్।
అధా హి త్వా జగృభ్రిరే మర్తాసో విక్ష్వీడ్యమ్॥ ౨

౩౧౨౨ ఋతావానం విచేతసం పశ్యన్తో ద్యామివ స్తృభిః।
విశ్వేషామధ్వరాణాం హస్కర్తారం దమేదమే॥ ౩

౩౧౨౩ ఆశుం దూతం వివస్వతో విశ్వా యశ్చర్షణీరభి।
ఆ జభ్రుః కేతుమాయవో భృగవాణం విశేవిశే॥ ౪

౩౧౨౪ తమీం హోతారమానుషక్చికిత్వాంసం ని షేదిరే।
రణ్వం పావకశోచిషం యజిష్ఠం సప్త ధామభిః॥ ౫

అథ సప్తమో వర్గః॥౭॥

౩౧౨౫ తం శశ్వతీషు మాతృషు వన ఆ వీతమశ్రితమ్।
చిత్రం సన్తం గుహా హితం సువేదం కూచిదర్థినమ్॥ ౬

౩౧౨౬ ససస్య యద్వియుతా సస్మిన్నూధన్నృతస్య ధామన్రణయన్త దేవాః।
మహాఀ అగ్నిర్నమసా రాతహవ్యో వేరధ్వరాయ సదమిదృతావా॥ ౭

౩౧౨౭ వేరధ్వరస్య దూత్యాని విద్వానుభే అన్తా రోదసీ సంచికిత్వాన్।
దూత ఈయసే ప్రదివ ఉరాణో విదుష్టరో దివ ఆరోధనాని॥ ౮

౩౧౨౮ కృష్ణం త ఏమ రుశతః పురో భాశ్చరిష్ణ్వర్చిర్వపుషామిదేకమ్।
యదప్రవీతా దధతే హ గర్భం సద్యశ్చిజ్జాతో భవసీదు దూతః॥ ౯

౩౧౨౯ సద్యో జాతస్య దదృశానమోజో యదస్య వాతో అనువాతి శోచిః।
వృణక్తి తిగ్మామతసేషు జిహ్వాం స్థిరా చిదన్నా దయతే వి జమ్భైః॥ ౧౦

౩౧౩౦ తృషు యదన్నా తృషుణా వవక్ష తృషుం దూతం కృణుతే యహ్వో అగ్నిః।
వాతస్య మేళిం సచతే నిజూర్వన్నాశుం న వాజయతే హిన్వే అర్వా॥ ౧౧

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః ।దేవతా-అగ్నిః।ఛన్దః-౧, ౪-౬ నిచృద్ గాయత్రీ; ౨, ౩, ౭ గాయత్రీ
౮ భురిగ్గాయత్రీ ।స్వరః-షడ్జః॥

అథ అష్టమో వర్గః॥౮॥

౩౧౩౧ దూతం వో విశ్వవేదసం హవ్యవాహమమర్త్యమ్। యజిష్ఠమృఞ్జసే గిరా॥ ౧

౩౧౩౨ స హి వేదా వసుధితిం మహాఀ ఆరోధనం దివః। స దేవాఀ ఏహ వక్షతి॥ ౨

౩౧౩౩ స వేద దేవ ఆనమం దేవాఀ ఋతాయతే దమే। దాతి ప్రియాణి చిద్వసు॥ ౩

౩౧౩౪ స హోతా సేదు దూత్యం చికిత్వాఀ అన్తరీయతే। విద్వాఀ ఆరోధనం దివః॥ ౪

౩౧౩౫ తే స్యామ యే అగ్నయే దదాశుర్హవ్యదాతిభిః। య ఈం పుష్యన్త ఇన్ధతే॥ ౫

౩౧౩౬ తే రాయా తే సువీర్యైః ససవాంసో వి శృణ్విరే। యే అగ్నా దధిరే దువః॥ ౬

౩౧౩౭ అస్మే రాయో దివేదివే సం చరన్తు పురుస్పృహః। అస్మే వాజాస ఈరతామ్॥ ౭

౩౧౩౮ స విప్రశ్చర్షణీనాం శవసా మానుషాణామ్। అతి క్షిప్రేవ విధ్యతి॥ ౮

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః ।దేవతా-అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧, ౩, ౪ గాయత్రీ; ౨, ౬ విరాడ్ గాయత్రీ ౫
పాదనిచృద్ గాయత్రీ; ౭, ౮ నిచృద్ గాయత్రీ।స్వరః-షడ్జః॥

అథ నవమో వర్గః॥౯॥

౩౧౩౯ అగ్నే మృళ మహాఀ అసి య ఈమా దేవయుం జనమ్। ఇయేథ బర్హిరాసదమ్॥ ౧

౩౧౪౦ స మానుషీషు దూళభో విక్షు ప్రావీరమర్త్యః। దూతో విశ్వేషాం భువత్॥ ౨

౩౧౪౧ స సద్మ పరి ణీయతే హోతా మన్ద్రో దివిష్టిషు। ఉత పోతా ని షీదతి॥ ౩

౩౧౪౨ ఉత గ్నా అగ్నిరధ్వర ఉతో గృహపతిర్దమే। ఉత బ్రహ్మా ని షీదతి॥ ౪

౩౧౪౩ వేషి హ్యధ్వరీయతాముపవక్తా జనానామ్। హవ్యా చ మానుషాణామ్॥ ౫

౩౧౪౪ వేషీద్వస్య దూత్యం యస్య జుజోషో అధ్వరమ్। హవ్యం మర్తస్య వోళ్హవే॥ ౬

౩౧౪౫ అస్మాకం జోష్యధ్వరమస్మాకం యజ్ఞమఙ్గిరః। అస్మాకం శృణుధీ హవమ్॥ ౭

౩౧౪౬ పరి తే దూళభో రథో౭స్మాఀ అశ్నోతు విశ్వతః। యేన రక్షసి దాశుషః॥ ౮

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః। దేవతా-అగ్నిః। ఛన్దః-౧ గాయత్రీ; ౨-౪,౭ భురిగ్గాయత్రీ; ౫,౮ స్వరాడుష్ణిక్; ౬ విరాడుష్ణిక్। స్వరః- ౧-౪,౭ షడ్జః; ౫,౬,౮ ఋషభః॥

అథ దశమో వర్గః॥౧౦॥

౩౧౪౭ అగ్నే తమద్యా౭శ్వం న స్తోమైః క్రతుం న భద్రం హృదిస్పృశమ్।
ఋధ్యామా త ఓహైః॥ ౧

౩౧౪౮ అధా హ్యగ్నే క్రతోర్భద్రస్య దక్షస్య సాధోః। రథీరృతస్య బృహతో బభూథ॥ ౨

౩౧౪౯ ఏభిర్నో అర్కైర్భవా నో అర్వాఙ్ స్వర్ణ జ్యోతిః। అగ్నే విశ్వేభిః సుమనా అనీకైః॥ ౩

౩౧౫౦ ఆభిష్టే అద్య గీర్భిర్గృణన్తో౭గ్నే దాశేమ। ప్ర తే దివో న స్తనయన్తి శుష్మాః॥ ౪

౩౧౫౧ తవ స్వాదిష్ఠా౭గ్నే సందృష్టిరిదా చిదహ్న ఇదా చిదక్తోః।
శ్రియే రుక్మో న రోచత ఉపాకే॥ ౫

౩౧౫౨ ఘృతం న పూతం తనూరరేపాః శుచి హిరణ్యమ్। తత్తే రుక్మో న రోచత స్వధావః॥ ౬

౩౧౫౩ కృతం చిద్ధి ష్మా సనేమి ద్వేషో౭గ్నే ఇనోషి మర్తాత్। ఇత్థా యజమానాదృతావః॥ ౭

౩౧౫౪ శివా నః సఖ్యా సన్తు భ్రాత్రా౭గ్నే దేవేషు యుష్మే।
సా నో నాభిః సదనే సస్మిన్నూధన్॥ ౮

అథ తృతీయో౭నువాకః

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః॥ దేవతా-అగ్నిః॥ ఛన్దః-౧,౨,౫,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩ స్వరాడ్బృహతీ; ౪ భురిక్పఙ్క్తిః॥ స్వరః-౧,౨,౫,౬ ధైవతః; ౩ మధ్యమః; ౪ పఞ్చమః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః॥౧౧॥

౩౧౫౫ భద్రం తే అగ్నే సహసిన్ననీకముపాక ఆ రోచతే సూర్యస్య।
రుశద్దృశే దదృశే నక్తయా చిదరూక్షితం దృశ ఆ రూపే అన్నమ్॥ ౧

౩౧౫౬ వి షాహ్యగ్నే గృణతే మనీషాం ఖం వేపసా తువిజాత స్తవానః।
విశ్వేభిర్యద్వావనః శుక్ర దేవైస్తన్నో రాస్వ సుమహో భూరి మన్మ॥ ౨

౩౧౫౭ త్వదగ్నే కావ్యా త్వన్మనీషాస్త్వదుక్థా జాయన్తే రాధ్యాని।
త్వదేతి ద్రవిణం వీరపేశా ఇత్థాధియే దాశుషే మర్త్యాయ॥ ౩

౩౧౫౮ త్వద్వాజీ వాజంభరో విహాయా అభిష్టికృజ్జాయతే సత్యశుష్మః।
త్వద్రయిర్దేవజూతో మయోభుస్త్వదాశుర్జూజువాఀ అగ్నే అర్వా॥ ౪

౩౧౫౯ త్వామగ్నే ప్రథమం దేవయన్తో దేవం మర్తా అమృత మన్ద్రజిహ్వమ్।
ద్వేషోయుతమా వివాసన్తి ధీభిర్దమూనసం గృహపతిమమూరమ్॥ ౫

౩౧౬౦ ఆరే అస్మదమతిమారే అంహ ఆరే విశ్వాం దుర్మతిం యన్నిపాసి।
దోషా శివః సహసః సూనో అగ్నే యం దేవ ఆ చిత్సచసే స్వస్తి॥ ౬

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః॥ దేవతా-అగ్నిః॥ ఛన్దః-౧,౫, నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨ త్రిష్టుప్;
౩,౪, భురిక్పఙ్క్తిః; ౬ పఙ్క్తిః॥ స్వరః-౧,౨,౫ ధైవతః; ౩,౪,౬ పఞ్చమః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః॥౧౨॥

౩౧౬౧ యస్త్వామగ్న ఇనధతే యతస్రుక్ త్రిస్తే అన్నం కృణవత్సస్మిన్నహన్।
స సు ద్యుమ్నైరభ్యస్తు ప్రసక్షత్తవ క్రత్వా జాతవేదశ్చికిత్వాన్॥ ౧

౩౧౬౨ ఇధ్మం యస్తే జభరచ్ఛశ్రమాణో మహో అగ్నే అనీకమా సపర్యన్।
స ఇధానః ప్రతి దోషాముషాసం పుష్యన్రయిం సచతే ఘ్నన్నమిత్రాన్॥ ౨

౩౧౬౩ అగ్నిరీశే బృహతః క్షత్రియస్యాఽగ్నిర్వాజస్య పరమస్య రాయః।
దధాతి రత్నం విధతే యవిష్ఠో వ్యానుషఙ్మర్త్యాయ స్వధావాన్॥ ౩

౩౧౬౪ యచ్చిద్ధి తే పురుషత్రా యవిష్ఠాఽచిత్తిభిశ్చకృమా కచ్చిదాగః।
కృధీ ష్వస్మాఁ అదితేరనాగాన్వ్యేనాంసి శిశ్రథో విష్వగగ్నే॥ ౪

౩౧౬౫ మహశ్చిదగ్న ఏనసో అభీక ఊర్వాద్దేవానాముత మర్త్యానామ్।
మా తే సఖాయః సదమిద్రిషామ యచ్ఛా తోకాయ తనయాయ శం యోః॥ ౫

౩౧౬౬ యథా హ త్యద్వసవో గౌర్యం చిత్పది షితామముంచతా యజత్రాః।
ఏవో ష్వస్మన్ముంచతా వ్యంహః ప్ర తార్యగ్నే ప్రతరం న ఆయుః॥ ౬

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

ఋషి-వామదేవః ।దేవతా- అగ్నిః।ఛన్దః-౧,౨,౪,౫ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్।స్వరః-ధైవతః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః॥౧౩॥

౩౧౬౭ ప్రత్యగ్నిరుషసామగ్రమఖ్యద్విభాతీనాం సుమనా రత్నధేయమ్।
యాతమశ్వినా సుకృతో దురోణముత్సూర్యో జ్యోతిషా దేవ ఏతి॥ ౧

౩౧౬౮ ఊర్ధ్వం భానుం సవితా దేవో అశ్రేద్ద్రప్సం దవిధ్వద్గవిషో న సత్వా।
అను వ్రతం వరుణో యన్తి మిత్రో యత్సూర్యం దివ్యారోహయన్తి॥ ౨

౩౧౬౯ యం సీమకృణ్వన్తమసే విపృచే ధ్రువక్షేమా అనవస్యన్తో అర్థమ్।
తం సూర్యం హరితః సప్త యహ్వీః స్పశం విశ్వస్య జగతో వహన్తి॥ ౩

౩౧౭౦ వహిష్ఠేభిర్విహరన్యాసి తన్తుమవవ్యయన్నసితం దేవ వస్మ।
దవిధ్వతో రశ్మయః సూర్యస్య చర్మేవావాధుస్తమో అప్స్వన్తః॥ ౪

౩౧౭౧ అనాయతో అనిబద్ధః కథాయం న్యఙ్ఙుత్తానోఽవ పద్యతే న।
కయా యాతి స్వధయా కో దదర్శ దివః స్కమ్భః సమృతః పాతి నాకమ్॥ ౫

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషి-వామదేవః॥ దేవతా- అగ్నిర్లిఙ్గోక్తా వా॥ఛన్దః-౧ భురిక్పంక్తిః; ౨,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩ స్వరాట్ పంక్తిః; ౫ విరాట్ త్రిష్టుప్।స్వరః-౧,౩ పంచమః; ౨,౪,౫ ధైవతః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః॥౧౪॥

౩౧౭౨ ప్రత్యగ్నిరుషసో జాతవేదా అఖ్యద్దేవో రోచమానా మహోభిః।
ఆ నాసత్యోరుగాయా రథేనేమం యజ్ఞముప నో యాతమచ్ఛ॥ ౧

౩౧౭౩ ఊర్ధ్వం కేతుం సవితా దేవో అశ్రేజ్జ్యోతిర్విశ్వస్మై భువనాయ కృణ్వన్।
ఆప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షం వి సూర్యో రశ్మిభిశ్చేకితానః॥ ౨

౩౧౭౪ ఆవహన్త్యరుణీర్జ్యోతిషాగాన్మహీ చిత్రా రశ్మిభిశ్చేకితానా।
ప్రబోధయన్తీ సువితాయ దేవ్యుషా ఈయతే సుయుజా రథేన॥ ౩

౩౧౭౫ ఆ వాం వహిష్ఠా ఇహ తే వహన్తు రథా అశ్వాస ఉషసో వ్యుష్టౌ।
ఇమే హి వాం మధుపేయాయ సోమా అస్మిన్ యజ్ఞే వృషణా మాదయేథామ్॥ ౪

౩౧౭౬ అనాయతో అనిబద్ధః కథాయం న్యఙ్ఙుత్తానోఽవ పద్యతే న।
కయా యాతి స్వధయా కో దదర్శ దివః స్కమ్భః సమృతః పాతి నాకమ్॥ ౫

(౧౫) పంచదశం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః॥దేవతా-౧-౬ అగ్నిః; ౭,౮ సోమకః సాహదేవ్యః; ౯, ౧౦ అశ్వినౌ ॥ఛన్దః-౧,౪, గాయత్రీ; ౨,౫,౬ విరాట్ గాయత్రీ౩,౭-౧౦ నిచృద్గాయత్రీ
స్వరః-షడ్జః॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౩౧౭౭ అగ్నిర్హోతా నో అధ్వరే వాజీ సన్పరి ణీయతే। దేవో దేవేషు యజ్ఞియః॥ ౧

౩౧౭౮ పరి త్రివిష్ట్యధ్వరం యాత్యగ్నీ రథీరివ। ఆ దేవేషు ప్రయో దధత్॥ ౨

౩౧౭౯ పరి వాజపతిః కవిరగ్నిర్హవ్యాన్యక్రమీత్। దధద్రత్నాని దాశుషే॥ ౩

౩౧౮౦ అయం యః సృంజయే పురో దైవవాతే సమిధ్యతే। ద్యుమాఀ అమిత్రదమ్భనః॥ ౪

౩౧౮౧ అస్య ఘా వీర ఈవతో౭గ్నేరీశీత మర్త్యః। తిగ్మజమ్భస్య మీళ్హుషః॥ ౫

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౩౧౮౨ తమర్వన్తం న సానసిమరుషం న దివః శిశుమ్। మర్మృజ్యన్తే దివేదివే॥ ౬

౩౧౮౩ బోధద్యన్మా హరిభ్యాం కుమారః సాహదేవ్యః। అచ్ఛా న హూత ఉదరమ్॥ ౭

౩౧౮౪ ఉత త్యా యజతా హరీ కుమారాత్సాహదేవ్యాత్। ప్రయతా సద్య ఆ దదే॥ ౮॥

౩౧౮౫ ఏష వాం దేవావశ్వినా కుమారః సాహదేవ్యః। దీర్ఘాయురస్తు సోమకః॥ ౯॥

౩౧౮౬ తం యువం దేవావశ్వినా కుమారం సాహదేవ్యమ్। దీర్ఘాయుషం కృణోతన॥౧౦॥

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః ॥దేవతా-ఇంద్రః॥ ఛన్దః-౧,౪,౬,౮,౯,౧౨,౧౯, నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౨౧ నిచృత్పంక్తిః; ౩ త్రిష్టుప్; ౫,౧౩-౧౫ స్వరాట్పంక్తిః; ౭,౧౬,౧౭, విరాట్త్రిష్టుప్, ౧౦,౧౧,౧౮,౨౦ భురిక్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౩,౪, ౬-౯,౧౨ ,౧౬,౧౭,౧౯ ధైవతః;
౨,౫, ౧౦,౧౧,౧౩-౧౫,౧౮,౨౦,౨౧ పంచమః॥

అథ సప్తదశో వర్గః॥౧౭॥

౩౧౮౭ ఆ సత్యో యాతు మఘవాఀ ఋజీషీ ద్రవన్త్వస్య హరయ ఉప నః।
తస్మా ఇదన్ధః సుషుమా సుదక్షమిహాభిపిత్వం కరతే గృణానః॥ ౧

౩౧౮౮ అవ స్య శూరాధ్వనో నాన్తే౭స్మిన్నో అద్య సవనే మన్దధ్యై।
శంసాత్యుక్థముశనేవ వేధాశ్చికితుషే అసుర్యాయ మన్మ॥ ౨

౩౧౮౯ కవిర్న నిణ్యం విదథాని సాధన్వృషా యత్సేకం విపిపానో అర్చాత్।
దివ ఇత్థా జీజనత్సప్త కారూనహ్నా చిచ్చక్రుర్వయునా గృణన్తః॥ ౩

౩౧౯౦ స్వర్యద్వేది సుదృశీకమర్కైర్మహి జ్యోతీ రురుచుర్యద్ధ వస్తోః।
అన్ధా తమాంసి దుధితా విచక్షే నృభ్యశ్చకార నృతమో అభిష్టౌ॥ ౪

౩౧౯౧ వవక్ష ఇన్ద్రో అమితమృజీష్యుభే ఆ పప్రౌ రోదసీ మహిత్వా।
అతశ్చిదస్య మహిమా వి రేచ్యభి యో విశ్వా భువనా బభూవ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః॥౧౮॥

౩౧౯౨ విశ్వాని శక్రో నర్యాణి విద్వానపో రిరేచ సఖిభిర్నికామైః।
అశ్మానం చిద్యే బిభిదుర్వచోభిర్వ్రజం గోమన్తముశిజో వి వవ్రుః॥ ౬

3౧౯౩ అపో వృత్రం వవ్రివాంసం పరాహన్ప్రావత్తే వజ్రం పృథివీ సచేతాః।
ప్రార్ణాంసి సముద్రియాణ్యైనోః పతిర్భవఞ్ఛవసా శూర ధృష్ణో॥ ౭

3౧౯౪ అపో యదద్రిం పురుహూత దర్దరావిర్భువత్సరమా పూర్వ్యం తే।
స నో నేతా వాజమా దర్షి భూరిం గోత్రా రుజన్నఙ్గిరోభిర్గృణానః॥ ౮

3౧౯౫ అచ్ఛా కవిం నృమణో గా అభిష్టౌ స్వర్షాతా మఘవన్నాధమానమ్।
ఊతిభిస్తమిషణో ద్యుమ్నహూతౌ ని మాయావానబ్రహ్మా దస్యురర్త॥ ౯

3౧౯౬ ఆ దస్యుఘ్నా మనసా యాహ్యస్తం భువత్తే కుత్సః సఖ్యే నికామః।
స్వే యోనౌ ని షదతం సరూపా వి వాం చికిత్సదృతచిద్ధ నారీ॥ ౧౦

అథ ఏకోనవింశో వర్గః॥౧౯॥

3౧౯౭ యాసి కుత్సేన సరథమవస్యుస్తోదో వాతస్య హర్యోరీశానః।
ఋజ్రా వాజం న గధ్యం యుయూషన్కవిర్యదహన్పార్యాయ భూషాత్॥ ౧౧

3౧౯౮ కుత్సాయ శుష్ణమశుషం ని బర్హీః ప్రపిత్వే అహ్నః కుయవం సహస్రా।
సద్యో దస్యూన్ప్ర మృణ కుత్స్యేన ప్ర సూరశ్చక్రం వృహతాదభీకే॥ ౧౨

3౧౯౯ త్వం పిప్రుం మృగయం శూశువాంసమృజిశ్వనే వైదథినాయ రన్ధీః।
పఞ్చాశత్కృష్ణా ని వపః సహస్రాత్కం న పురో జరిమా వి దర్దః॥ ౧౩

3౨౦౦ సూర ఉపాకే తన్వం దధానో వి యత్తే చేత్యమృతస్య వర్పః।
మృగో న హస్తీ తవిషీముషాణః సింహో న భీమ ఆయుధాని బిభ్రత్॥ ౧౪

3౨౦౧ ఇన్ద్రం కామా వసూయన్తో అగ్మన్త్స్వర్మీళ్హే న సవనే చకానాః।
శ్రవస్యవః శశమానాస ఉక్థైరోకో న రణ్వా సుదృశీవ పుష్టిః॥ ౧౫

అథ వింశో వర్గః॥౨౦॥

3౨౦౨ తమిద్వ ఇన్ద్రం సుహవం హువేమ యస్తా చకార నర్యా పురూణి।
యో మావతే జరిత్రే గధ్యం చిన్మక్షూ వాజం భరతి స్పార్హరాధాః॥ ౧౬

3౨౦౩ తిగ్మా యదన్తరశనిః పతాతి కస్మిఞ్చిచ్ఛూర ముహుకే జనానామ్।
ఘోరా యదర్య సమృతిర్భవాత్యధ స్మా నస్తన్వో బోధి గోపాః॥ ౧౭

3౨౦౪ భువోఽవితా వామదేవస్య ధీనాం భువః సఖావృకో వాజసాతౌ।
త్వామను ప్రమతిమా జగన్మోరుశంసో జరిత్రే విశ్వధ స్యాః॥ ౧౮

3౨౦౫ ఏభిర్నృభిరిన్ద్ర త్వాయుభిష్ట్వా మఘవద్భిర్మఘవన్విశ్వ ఆజౌ।
ద్యావో న ద్యుమ్నైరభి సన్తో అర్యః క్షపో మదేమ శరదశ్చ పూర్వీః॥ ౧౯

3౨౦౬ ఏవేదిన్ద్రాయ వృషభాయ వృష్ణే బ్రహ్మాకర్మ భృగవో న రథమ్।
నూ చిద్యథా నః సఖ్యా వియోషదసన్న ఉగ్రోఽవితా తనూపాః॥ ౨౦

3౨౦౭ నూ ష్టుత ఇన్ద్ర నూ గృణాన ఇషం జరిత్రే నద్యో న పీపేః।
అకారి తే హరివో బ్రహ్మ నవ్యం ధియా స్యామ రథ్యః సదాసాః॥ ౨౧

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషి- వామదేవః॥దేవతా- ఇంద్రః॥ ఛన్దః-౧పంక్తిః;౨,౧౨,౧౩,౧౭-౧౯ నిచృత్ త్రిష్టుప్; ౩,౫,౬,౮,౧౦,౧౧ త్రిష్టుప్;౪,౨౦ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౭,౯ భురిక్ పంక్తిః; ౧౪,౧౬ స్వరాట్ పంక్తిః;౧౫ యాజుషీ పంక్తిః; ౨౧ నిచృత్పంక్తిః॥ స్వరః-౧,౭,౯,౧౪-౧౬,౨౧ పంచమః;౨-౬,౮,౧౦-౧౩,౧౭-౨౦ ధైవతః॥

అథ ఏకవింశో వర్గః॥౨౧॥

౩౨౦౭ త్వం మహాఀ ఇన్ద్ర తుభ్యం హ క్షా అను క్షత్రం మంహనా మన్యత ద్యౌః।
త్వం వృత్రం శవసా జఘన్వాన్ సృజః సిన్ధూఀరహినా జగ్రసానాన్॥ ౧

౩౨౦౮ తవ త్విషో జనిమన్ రేజత ద్యౌ రేజద్ భూమిర్భియసా స్వస్య మన్యోః।
ఋఘాయన్త సుభ్వః పర్వతాస ఆర్దన్ ధన్వాని సరయన్త ఆపః॥ ౨

౩౨౦౯ భినద్ గిరిం శవసా వజ్రమిష్ణన్నావిష్కృణ్వానః సహసాన ఓజః।
వధీద్ వృత్రం వజ్రేణ మన్దసానః సరన్నాపో జవసా హతవృష్ణీః॥ ౩

౩౨౧౦ సువీరస్తే జనితా మన్యత ద్యౌరిన్ద్రస్య కర్తా స్వపస్తమో భూత్।
య ఈం జజాన స్వర్యం సువజ్రమనపచ్యుతం సదసో న భూమ॥ ౪

౩౨౧౧ య ఏక ఇచ్చ్యావయతి ప్ర భూమా రాజా కృష్టీనాం పురుహూత ఇన్ద్రః।
సత్యమేనమను విశ్వే మదన్తి రాతిం దేవస్య గృణతో మఘోనః॥ ౫

అథ ద్వావింశో వర్గః॥౨౨॥

౩౨౧౨ సత్రా సోమా అభవన్నస్య విశ్వే సత్రా మదాసో బృహతో మదిష్ఠాః।
సత్రాభవో వసుపతిర్వసూనాం దత్రే విశ్వా అధిథా ఇన్ద్ర కృష్టీః॥ ౬

౩౨౧౩ త్వమధ ప్రథమం జాయమానోఽమే విశ్వా అధిథా ఇన్ద్ర కృష్టీః।
త్వం ప్రతి ప్రవత ఆశయానమహిం వజ్రేణ మఘవన్ వి వృశ్చః॥ ౭

౩౨౧౪ సత్రాహణం దాధృషిం తుమ్రమిన్ద్రం మహామపారం వృషభం సువజ్రమ్।
హన్తా యో వృత్రం సనితోత వాజం దాతా మఘాని మఘవా సురాధాః॥ ౮

౩౨౧౫ అయం వృతశ్చాతయతే సమీచీర్య ఆజిషు మఘవా శృణ్వ ఏకః।
అయం వాజం భరతి యం సనోత్యస్య ప్రియాసః సఖ్యే స్యామ॥ ౯

౩౨౧౬ అయం శృణ్వే అధ జయన్నుత ఘ్నన్నయముత ప్ర కృణుతే యుధా గాః।
యదా సత్యం కృణుతే మన్యుమిన్ద్రో విశ్వం దృళ్హం భయత ఏజదస్మాత్॥ ౧౦

అథ త్రయోవింశో వర్గః॥౨౩॥

౩౨౧౭ సమిన్ద్రో గా అజయత్సం హిరణ్యా సమశ్వియా మఘవా యో హ పూర్వీః।
ఏభిర్నృభిర్నృతమో అస్య శాకై రాయో విభక్తా సంభరశ్చ వస్వః॥ ౧౧

౩౨౧౮ కియత్స్విదిన్ద్రో అధ్యేతి మాతుః కియత్పితుర్జనితుర్యో జజాన।
యో అస్య శుష్మం ముహుకైరియర్తి వాతో న జూతః స్తనయద్భిరభ్రైః॥ ౧౨

౩౨౧౯ క్షియన్తం త్వమక్షియన్తం కృణోతీయర్తి రేణుం మఘవా సమోహమ్।
విభఞ్జనురశనిమాఀ ఇవ ద్యౌరుత స్తోతారం మఘవా వసౌ ధాత్॥ ౧౩

౩౨౨౦ అయం చక్రమిషణత్సూర్యస్య న్యేతశం రీరమత్ససృమాణమ్।
ఆ కృష్ణ ఈం జుహురాణో జిఘర్తి త్వచో బుధ్నే రజసో అస్య యోనౌ॥ ౧౪

౩౨౨౧ అసిక్న్యాం యజమానో న హోతా॥ ౧౫

అథ చతుర్వింశో వర్గః॥౨౪॥

౩౨౨౨ గవ్యన్త ఇన్ద్రం సఖ్యాయ విప్రా అశ్వాయన్తో వృషణం వాజయన్తః।
జనీయన్తో జనిదామక్షితోతిమా చ్యావయామోఽవతే న కోశమ్॥ ౧౬

౩౨౨౩ త్రాతా నో బోధి దదృశాన ఆపిరభిఖ్యాతా మర్డితా సోమ్యానామ్।
సఖా పితా పితృతమః పితౄణాం కర్తేము లోకముశతే వయోధాః॥ ౧౭

౩౨౨౪ సఖీయతామవితా బోధి సఖా గృణాన ఇన్ద్ర స్తువతే వయో ధాః।

వయం హ్యా తే చకృమా సబాధ ఆభిః శమీభిర్మహయన్త ఇన్ద్ర॥ ౧౮

౩౨౨౬ స్తుత ఇన్ద్రో మఘవా యద్ధ వృత్రా భూరీణ్యేకో అప్రతీని హన్తి।
అస్య ప్రియో జరితా యస్య శర్మన్నకిర్దేవా వారయన్తే న మర్తాః॥ ౧౯

౩౨౨౭ ఏవా న ఇన్ద్రో మఘవా విరప్శీ కరత్సత్యా చర్షణీధృదనర్వా।
త్వం రాజా జనుషాం ధేహ్యస్మే అధి శ్రవో మాహినం యజ్జరిత్రే॥ ౨౦

౩౨౨౮ నూ ష్టుత ఇన్ద్ర నూ గృణాన ఇషం జరిత్రే నద్యో౩ న పీపేః।
అకారి తే హరివో బ్రహ్మ నవ్యం ధియా స్యామ రథ్యః సదాసాః॥ ౨౧

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః॥ దేవతా-ఇంద్రాదితీ ॥ఛన్దః-౧,౮,౧౨ త్రిష్టుప్; ౨ పంక్తిః; ౩,౪, భురిక్పంక్తిః; ౫,౬,౭,౯-౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౧౩ స్వరాట్పంక్తిః॥
స్వరః-౧,౫-౧౨ ధైవతః; ౨-౪, ౧౩ పంచమః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః॥౨౫॥

౩౨౨౯ అయం పన్థా అనువిత్తః పురాణో యతో దేవా ఉదజాయన్త విశ్వే।
అతశ్చిదా జనిషీష్ట ప్రవృద్ధో మా మాతరమముయా పత్తవే కః॥ ౧

౩౨౩౦ నాహమతో నిరయా దుర్గహైతత్తిరశ్చతా పార్శ్వాన్నిర్గమాణి।
బహూని మే అకృతా కర్త్వాని యుధ్యై త్వేన సం త్వేన పృచ్ఛై॥ ౨

౩౨౩౧ పరాయతీం మాతరమన్వచష్ట న నాను గాన్యను నూ గమాని।
త్వష్టుర్గృహే అపిబత్సోమమిన్ద్రః శతధన్యం చమ్వోః సుతస్య॥ ౩

౩౨౩౨ కిం స ఋధక్కృణవద్యం సహస్రం మాసో జభార శరదశ్చ పూర్వీః।
నహీ న్వస్య ప్రతిమానమస్త్యన్తర్జాతేషూత యే జనిత్వాః॥ ౪

౩౨౩౩ అవద్యమివ మన్యమానా గుహాకరిన్ద్రం మాతా వీర్యేణా న్యృష్టమ్।
అథోదస్థాత్స్వయమత్కం వసాన ఆ రోదసీ అపృణాజ్జాయమానః॥ ౫

అథ షడ్వింశో వర్గః॥౨౬॥

౩౨౩౪ ఏతా అర్షన్త్యలలాభవన్తీరృతావరీరివ సంక్రోశమానాః।
ఏతా వి పృచ్ఛ కిమిదం భనన్తి కమాపో అద్రిం పరిధిం రుజన్తి॥ ౬

౩౨౩౫ కిము ష్విదస్మై నివిదో భనన్తేన్ద్రస్యావద్యం దిధిషన్త ఆపః।
మమైతాన్పుత్రో మహతా వధేన వృత్రం జఘన్వాఁ అసృజద్వి సిన్ధూన్॥ ౭

౩౨౩౬ మమచ్చన త్వా యువతిః పరాస మమచ్చన త్వా కుషవా జగార।
మమచ్చిదాపః శిశవే మమృడ్యుర్మమచ్చిదిన్ద్రః సహసోదతిష్ఠత్॥ ౮

౩౨౩౭ మమచ్చన తే మఘవన్వ్యంసో నివివిధ్వాఁ అప హనూ జఘాన।
అధా నివిద్ధ ఉత్తరో బభూవాఞ్ఛిరో దాసస్య సం పిణగ్వధేన॥ ౯

౩౨౩౮ గృష్టిః ససూవ స్థవిరం తవాగామనాధృష్యం వృషభం తుమ్రమిన్ద్రమ్।
అరీళ్హం వత్సం చరథాయ మాతా స్వయం గాతుం తన్వ ఇచ్ఛమానమ్॥ ౧౦

౩౨౩౯ ఉత మాతా మహిషమన్వవేనదమీ త్వా జహతి పుత్ర దేవాః।
అథాబ్రవీద్వృత్రమిన్ద్రో హనిష్యన్త్సఖే విష్ణో వితరం వి క్రమస్వ॥ ౧౧

౩౨౪౦ కస్తే మాతరం విధవామచక్రచ్ఛయుం కస్త్వామజిఘాంసచ్చరన్తమ్।
కస్తే దేవో అధి మార్డీక ఆసీద్యత్ప్రాక్షిణాః పితరం పాదగృహ్య॥ ౧౨

౩౨౪౧ అవర్త్యా శున ఆన్త్రాణి పేచే న దేవేషు వివిదే మర్డితారమ్।
అపశ్యం జాయామమహీయమానామధా మే శ్యేనో మధ్వా జభార॥ ౧౩

ఇతి తృతీయాఽష్టకే పఞ్చమోఽధ్యాయః

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః॥ దేవతా-ఇంద్రః॥ ఛన్దః-౧ విరాట్ త్రిష్టుప్;౨,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩,౫,౮ త్రిష్టుప్; ౪,౬ భురిక్పంక్తిః;౭,౧౦ పంక్తిః; ౧౧ నిచృత్పంక్తిః॥స్వరః-౧-౩,౫,౮,౯ ధైవతః;౪,౬,౭,౧౦,౧౧ పంచమః॥

అథ ప్రథమో వర్గః॥౧॥

౩౨౪౨ ఏవా త్వామిన్ద్ర వజ్రిన్నత్ర విశ్వే దేవాసః సుహవాస ఊమాః।
మహాముభే రోదసీ వృద్ధమృష్వం నిరేకమిద్వృణతే వృత్రహత్యే॥ ౧

౩౨౪౩ అవాసృజన్త జివ్రయో న దేవా భువః సమ్రాళిన్ద్ర సత్యయోనిః।
అహన్నహిం పరిశయానమర్ణః ప్రావర్తనీరరదో విశ్వధేనాః॥ ౨

౩౨౪౪ అతృప్ణువన్తం వియతమబుధ్యమబుధ్యమానం సుషుపాణమిన్ద్ర।
సప్త ప్రతి ప్రవత ఆశయానమహిం వజ్రేణ వి రిణా అపర్వన్॥ ౩

౩౨౪౫ అక్షోదయచ్ఛవసా క్షామ బుధ్నం వార్ణ వాతస్తవిషీభిరిన్ద్రః।
దృళ్హాన్యౌభ్నాదుశమాన ఓజోఽవాభినత్కకుభః పర్వతానామ్॥ ౪

౩౨౪౬ అభి ప్ర దద్రుర్జనయో న గర్భం రథా ఇవ ప్ర యయుః సాకమద్రయః।
అతర్పయో విసృత ఉబ్జ ఊర్మీన్త్వం వృతాఁ అరిణా ఇన్ద్ర సిన్ధూన్॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౩౨౪౭ త్వం మహీమవనిం విశ్వధేనాం తుర్వీతయే వయ్యాయ క్షరన్తీమ్।
అరమయో నమసైజదర్ణః సుతరణాఁ అకృణోరిన్ద్ర సిన్ధూన్॥ ౬

౩౨౪౮ ప్రాగ్రువో నభన్వో౩ న వక్వా ధ్వస్రా అపిన్వద్యువతీరృతజ్ఞాః।
ధన్వాన్యజ్రాఁ అపృణక్తృషాణాఁ అధోగిన్ద్రః స్తర్యో౩ దంసుపత్నీః॥ ౭

౩౨౪౯ పూర్వీరుషసః శరదశ్చ గూర్తా వృత్రం జఘన్వాఁ అసృజద్వి సిన్ధూన్।
పరిష్ఠితా అతృణద్బద్బధానాః సీరా ఇన్ద్రః స్రవితవే పృథివ్యా॥ ౮

౩౨౫౦ వమ్రీభిః పుత్రమగ్రువో అదానం నివేశనాద్ధరివ ఆ జభర్థ।
వ్యన్ధో అఖ్యదహిమాదదానో నిర్భూదుఖచ్ఛిత్సమరన్త పర్వ॥ ౯

౩౨౫౧ ప్ర తే పూర్వాణి కరణాని విప్రాఽఽవిద్వాఁ ఆహ విదుషే కరాంసి।
యథాయథా వృష్ణ్యాని స్వగూర్తాపాంసి రాజన్నర్యావివేషీః॥ ౧౦

౩౨౫౨ నూ ష్టుత ఇన్ద్ర నూ గృణాన ఇషం జరిత్రే నద్యో౩ న పీపేః।
అకారి తే హరివో బ్రహ్మ నవ్యం ధియా స్యామ రథ్యః సదాసాః॥ ౧౧

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః॥ దేవతా-ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨ పంక్తిః, ౪,౫ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౭,౯ స్వరాట్పంక్తిః, ౮,౧౦ త్రిష్టుప్, ౧౧ నిచృత్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧,౩-౬,౮,౧౦ ధైవతః, ౨,౭,౯,౧౧ పంచమః॥

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౩౨౫౩ ఆ న ఇన్ద్రో దూరాదా న ఆసాదభిష్టికృదవసే యాసదుగ్రః।
ఓజిష్ఠేభిర్నృపతిర్వజ్రబాహుః సంగే సమత్సు తుర్వణిః పృతన్యూన్॥ ౧

౩౨౫౪ ఆ న ఇన్ద్రో హరిభిర్యాత్వచ్ఛార్వాచీనోఽవసే రాధసే చ।
తిష్ఠాతి వజ్రీ మఘవా విరప్శీమం యజ్ఞమను నో వాజసాతౌ॥ ౨

౩౨౫౫ ఇమం యజ్ఞం త్వమస్మాకమిన్ద్ర పురో దధత్సనిష్యసి క్రతుం నః।
శ్వఘ్నీవ వజ్రిన్త్సనయే ధనానాం త్వయా వయమర్య ఆజిం జయేమ॥ ౩

౩౨౫౬ ఉశన్ను షు ణః సుమనా ఉపాకే సోమస్య ను సుషుతస్య స్వధావః।
పా ఇన్ద్ర ప్రతిభృతస్య మధ్వః సమన్ధసా మమదః పృష్ఠ్యేన॥ ౪

౩౨౫౭ వి యో రరప్శ ఋషిభిర్నవేభిర్వృక్షో న పక్వః సృణ్యో న జేతా।
మర్యో న యోషామభి మన్యమానోఽచ్ఛా వివక్మి పురుహూతమిన్ద్రమ్॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౩౨౫౮ గిరిర్న యః స్వతవాఁ ఋష్వ ఇన్ద్రః సనాదేవ సహసే జాత ఉగ్రః।
ఆదర్తా వజ్రం స్థవిరం న భీమ ఉద్నేవ కోశం వసునా న్యృష్టమ్॥ ౬

౩౨౫౯ న యస్య వర్తా జనుషా న్వస్తి న రాధస ఆమరీతా మఘస్య।
ఉద్వావృషాణస్తవిషీవ ఉగ్రాస్మభ్యం దద్ధి పురుహూత రాయః॥ ౭

౩౨౬౦ ఈక్షే రాయః క్షయస్య చర్షణీనాముత వ్రజమపవర్తాసి గోనామ్।
శిక్షానరః సమిథేషు ప్రహావాన్వస్వో రాశిమభినేతాసి భూరిమ్॥ ౮

౩౨౬౧ కయా తచ్ఛృణ్వే శచ్యా శచిష్ఠో యయా కృణోతి ముహు కా చిదృష్వః।
పురు దాశుషే విచయిష్ఠో అంహోఽథా దధాతి ద్రవిణం జరిత్రే॥ ౯

౩౨౬౨ మా నో మర్ధీరా భరా దద్ధి తన్నః ప్ర దాశుషే దాతవే భూరి యత్తే।
నవ్యే దేష్ణే శస్తే అస్మిన్త ఉక్థే ప్ర బ్రవామ వయమిన్ద్ర స్తువన్తః॥ ౧౦

౩౨౬౩ నూ ష్టుత ఇన్ద్ర నూ గృణాన ఇషం జరిత్రే నద్యో న పీపేః।
అకారి తే హరివో బ్రహ్మ నవ్యం ధియా స్యామ రథ్యః సదాసాః॥ ౧౧

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః॥ దేవతా-ఇంద్రః॥ ఛన్దః-౧,౨,౭,౧౦ భురిక్పంక్తిః; ౩ స్వరాట్పంక్తిః; ౪,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౬,౮ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౯ త్రిష్టుప్; ౧౧ నిచృత్పంక్తిః॥ స్వరః-౧-౩,౭,౧౦,౧౧ పంచమః; ౪-౬, ౮,౯ ధైవతః॥

అథ పఞ్చమో వర్గః॥౫॥

౩౨౬౪ ఆ యాత్విన్ద్రోఽవస ఉప న ఇహ స్తుతః సధమాదస్తు శూరః।
వావృధానస్తవిషీర్యస్య పూర్వీర్ద్యౌర్న క్షత్రమభిభూతి పుష్యాత్॥ ౧

౩౨౬౫ తస్యేదిహ స్తవథ వృష్ణ్యాని తువిద్యుమ్నస్య తువిరాధసో నౄన్।
యస్య క్రతుర్విదథ్యో న సమ్రాట్ సాహ్వాన్తరుత్రో అభ్యస్తి కృష్టీః॥ ౨

౩౨౬౬ ఆ యాత్విన్ద్రో దివ ఆ పృథివ్యా మక్షూ సముద్రాదుత వా పురీషాత్।
స్వర్ణరాదవసే నో మరుత్వాన్పరావతో వా సదనాదృతస్య॥ ౩

౩౨౬౭ స్థూరస్య రాయో బృహతో య ఈశే తము ష్టవామ విదథేష్విన్ద్రమ్।
యో వాయునా జయతి గోమతీషు ప్ర ధృష్ణుయా నయతి వస్యో అచ్ఛ॥ ౪

౩౨౬౮ ఉప యో నమో నమసి స్తభాయన్నియర్తి వాచం జనయన్యజధ్యై।

ఋంజసానః పురువార ఉక్థైరేన్ద్రం కృణ్వీత సదనేషు హోతా॥ ౫

అథ షష్ఠోవర్గః॥

౩౨౬౯ ధిషా యది ధిషణ్యన్తః సరణ్యాన్ సదన్తో అద్రిమౌశిజస్య గోహే।
ఆ దురోషాః పాస్త్యస్య హోతా యో నో మహాన్ త్సంవరణేషు వహ్నిః॥ ౬

౩౨౭౦ సత్రా యదీం భార్వరస్య వృష్ణః సిషక్తి శుష్మః స్తువతే భరాయ।
గుహా యదీమౌశిజస్య గోహే ప్ర యద్ ధియే ప్రాయసే మదాయ॥ ౭

౩౨౭౧ వి యద్ వరాంసి పర్వతస్య వృణ్వే పయోభిర్జిన్వే అపాం జవాంసి।
విదద్ గౌరస్య గవయస్య గోహే యదీ వాజాయ సుధ్యో౩ వహన్తి॥ ౮

౩౨౭౨ భద్రా తే హస్తా సుకృతోత పాణీ ప్రయన్తారా స్తువతే రాధ ఇన్ద్ర।
కా తే నిషత్తిః కిము నో మమత్సి కిం నోదుదు హర్షసే దాతవా ఉ॥ ౯

౩౨౭౩ ఏవా వస్వ ఇన్ద్రః సత్యః సమ్రాడ్ఢన్తా వృత్రం వరివః పూరవే కః।
పురుష్టుత క్రత్వా నః శగ్ధి రాయో భక్షీయ తేఽవసో దైవ్యస్య॥ ౧౦

౩౨౭౪ నూ ష్టుత ఇన్ద్ర నూ గృణాన ఇషం జరిత్రే నద్యో౩ న పీపేః।
అకారి తే హరివో బ్రహ్మ నవ్యం ధియా స్యామ రథ్యః సదాసాః॥ ౧౧

తృతీయోఽనువాకః ॥ (౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషి-వామదేవః ॥దేవతా- ఇంద్రః॥ ఛన్దః-౧,౨,౫,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩,౪ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౬,౭ త్రిష్టుప్; ౮ భురిక్పంక్తిః; ౯ స్వరాట్ పంక్తిః; ౧౧ నిచృత్పంక్తిః ॥స్వరః-౧-౭, ౧౦ ధైవతః; ౮,౯,౧౧ పంచమః॥

అథ సప్తమో వర్గః॥౭॥

౩౨౭౫ యన్న ఇన్ద్రో జుజుషే యచ్చ వష్టి తన్నో మహాన్ కరతి శుష్మ్యా చిత్।
బ్రహ్మ స్తోమం మఘవా సోమముక్థా యో అశ్మానం శవసా బిభ్రదేతి॥ ౧

౩౨౭౬ వృషా వృషన్ధిం చతురశ్రిమస్యన్నుగ్రో బాహుభ్యాం నృతమః శచీవాన్।
శ్రియే పరుష్ణీముషమాణ ఊర్ణాం యస్యాః పర్వాణి సఖ్యాయ వివ్యే॥ ౨

౩౨౭౭ యో దేవో దేవతమో జాయమానో మహో వాజేభిర్మహద్భిశ్చ శుష్మైః।
దధానో వజ్రం బాహ్వోరుశన్తం ద్యామమేన రేజయత్ ప్ర భూమ॥ ౩

౩౨౭౮ విశ్వా రోధాంసి ప్రవతశ్చ పూర్వీర్ద్యౌరృష్వాజ్జనిమన్ రేజత క్షాః।
ఆ మాతరా భరతి శుష్మ్యా గోర్నృవత్ పరిజ్మన్నోనువన్త వాతాః॥ ౪

౩౨౭౯ తా తూ త ఇన్ద్ర మహతో మహాని విశ్వేష్విత్ సవనేషు ప్రవాచ్యా।
యచ్ఛూర ధృష్ణో ధృషతా దధృష్వానహిం వజ్రేణ శవసావివేషీః॥ ౫

అథ అష్టమోవర్గః ॥౮॥

౩౨౮౦ తా తూ తే సత్యా తువినృమ్ణ విశ్వా ప్ర ధేనవః సిస్రతే వృష్ణ ఊధ్నః।
అధా హ త్వద్ వృషమణో భియానాః ప్ర సిన్ధవో జవసా చక్రమన్త॥ ౬

౩౨౮౧ అత్రాహ తే హరివస్తా ఉ దేవీరవోభిరిన్ద్ర స్తవన్త స్వసారః।
యత్సీమను ప్ర ముచో బద్బధానా దీర్ఘామను ప్రసితిం స్యన్దయధ్యై॥ ౭

౩౨౮౨ పిపీళే అంశుర్మద్యో న సిన్ధురా త్వా శమీ శశమానస్య శక్తిః।
అస్మద్ర్యక్ఛుశుచానస్య యమ్యా ఆశుర్న రశ్మిం తువ్యోజసం గోః॥ ౮

౩౨౮౩ అస్మే వర్షిష్ఠా కృణుహి జ్యేష్ఠా నృమ్ణాని సత్రా సహురే సహాంసి।
అస్మభ్యం వృత్రా సుహనాని రన్ధి జహి వధర్వనుషో మర్త్యస్య॥ ౯

౩౨౮౪ అస్మాకమిత్సు శృణుహి త్వమిన్ద్రాస్మభ్యం చిత్రాఁ ఉప మాహి వాజాన్।
అస్మభ్యం విశ్వా ఇషణః పురంధీరస్మాకం సు మఘవన్ బోధి గోదాః॥ ౧౦

౩౨౭౫ నూ ష్టుత ఇంద్ర నూ గృణాన ఇషం జరిత్రే నద్యో౩ న పీపేః ।
అకారి తే హరివో బ్రహ్మ నవ్యం ధియా స్యామ రథ్యః సదాసాః ॥ ౧౧

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా - ౧-౭,౧౧ ఇంద్రః, ౮-౧౦ ఇంద్ర ఋత దేవో వా ॥ ఛందః- ౧-౩, ౭-౯ త్రిష్టుప్, ౪,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫,౬ భురిక్పంక్తిః, ౧౧ నిచృత్పంక్తిః ॥ స్వరః- ౧-౪, ౭-౧౦ ధైవతః, ౫,౬,౧౧ పంచమః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౩౨౭౬ కథా మహామవృధత్కస్య హోతుర్యజ్ఞం జుషాణో అభి సోమమూధః ।
పిబన్నుశానో జుషమాణో అంధో వవక్ష ఋష్వః శుచతే ధనాయ ॥ ౧

౩౨౭౭ కో అస్య వీరః సధమాదమాప సమానంశ సుమతిభిః కో అస్య ।
కదస్య చిత్రం చికితే కదూతీ వృధే భువచ్ఛశమానస్య యజ్యోః ॥ ౨

౩౨౭౮ కథా శృణోతి హూయమానమింద్రః కథా శృణ్వన్నవసామస్య వేద ।
కా అస్య పూర్వీరుపమాతయో హ కథైనమాహుః పపురిం జరిత్రే ॥ ౩

౩౨౭౯ కథా సబాధః శశమానో అస్య నశదభి ద్రవిణం దీధ్యానః ।
దేవో భువన్నవేదా మ ఋతానాం నమో జగృభ్వాఁ అభి యజ్జుజోషత్ ॥ ౪

౩౨౮౦ కథా కదస్యా ఉషసో వ్యుష్టౌ దేవో మర్తస్య సఖ్యం జుజోష ।
కథా కదస్య సఖ్యం సఖిభ్యో యే అస్మిన్కామం సుయుజం తతస్రే ॥ ౫

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౩౨౮౧ కిమాదమత్రం సఖ్యం సఖిభ్యః కదా ను తే భ్రాత్రం ప్ర బ్రవామ ।
శ్రియే సుదృశో వపురస్య సర్గాః స్వర్ణ చిత్రతమమిష ఆ గోః ॥ ౬

౩౨౮౨ ద్రుహం జిఘాంసన్ధ్వరసమనింద్రాం తేతిక్తే తిగ్మా తుజసే అనీకా ।
ఋణా చిద్యత్ర ఋణయా న ఉగ్రో దూరే అజ్ఞాతా ఉషసో బబాధే ॥ ౭

౩౨౮౩ ఋతస్య హి శురుధః సంతి పూర్వీరృతస్య ధీతిర్వృజినాని హంతి ।
ఋతస్య శ్లోకో బధిరా తతర్ద కర్ణా బుధానః శుచమాన ఆయోః ॥ ౮

౩౨౮౪ ఋతస్య దృళ్హా ధరుణాని సంతి పురూణి చంద్రా వపుషే వపూంషి ।
ఋతేన దీర్ఘమిషణంత పృక్ష ఋతేన గావ ఋతమా వివేశుః ॥ ౯

౩౨౮౫ ఋతం యేమాన ఋతమిద్వనోత్యృతస్య శుష్మస్తురయా ఉ గవ్యుః ।
ఋతాయ పృథ్వీ బహులే గభీరే ఋతాయ ధేనూ పరమే దుహాతే ॥ ౧౦

౩౨౮౬ నూ ష్టుత ఇంద్ర నూ గృణాన ఇషం జరిత్రే నద్యో౩ న పీపేః ।
అకారి తే హరివో బ్రహ్మ నవ్యం ధియా స్యామ రథ్యః సదాసాః ॥ ౧౧

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా- ఇంద్రః ॥ ఛందః- ౧,౫,౭ త్రిష్టుప్, ౨,౮ భురిక్పంక్తిః, ౩,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౬ స్వరాట్పంక్తిః, ౧౦ నిచృదనుష్టుప్, ౧౧ నిచృత్పంక్తిః ॥ స్వరః- ౧,౩-౫,౭,౯ ధైవతః, ౨,౬,౮,౧౧ పంచమః, ౧౦ గాంధారః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౩౨౯౭ కా సుష్టుతిః శవసః సూనుమింద్రమర్వాచీనం రాధస ఆ వవర్తత్ ।
దదిర్హి వీరో గృణతే వసూని స గోపతిర్నిష్షిధాం నో జనాసః ॥ ౧

౩౨౯౮ స వృత్రహత్యే హవ్యః స ఈడ్యః స సుష్టుత ఇంద్రః సత్యరాధాః ।
స యామన్నా మఘవా మర్త్యాయ బ్రహ్మణ్యతే సుష్వయే వరివో ధాత్ ॥ ౨

౩౨౯౯ తమిన్నరో వి హ్వయంతే సమీకే రిరిక్వాంసస్తన్వః కృణ్వత త్రామ్ ।
మిథో యత్త్యాగముభయాసో అగ్మన్నరస్తోకస్య తనయస్య సాతౌ ॥ ౩

౩౩౦౦ క్రతూయంతి క్షితయో యోగ ఉగ్రాశుషాణాసో మిథో అర్ణసాతౌ ।
సం యద్విశోఽవవృత్రంత యుధ్మా ఆదిన్నేమ ఇంద్రయంతే అభీకే ॥ ౪

౩౩౦౧ ఆదిద్ధ నేమ ఇంద్రియం యజంత ఆదిత్పక్తిః పురోళాశం రిరిచ్యాత్ ।
ఆదిత్సోమో వి పపృచ్యాదసుష్వీనాదిజ్జుజోష వృషభం యజధ్యై ॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౩౩౦౨ కృణోత్యస్మై వరివో య ఇత్థేంద్రాయ సోమముశతే సునోతి ।
సధ్రీచీనేన మనసావివేనన్తమిత్సఖాయం కృణుతే సమత్సు ॥ ౬

౩౩౦౩ య ఇంద్రాయ సునవత్సోమమద్య పచాత్పక్తీరుత భృజ్జాతి ధానాః ।
ప్రతి మనాయోరుచథాని హర్యన్తస్మిన్దధద్వృషణం శుష్మమింద్రః ॥ ౭

౩౩౦౪ యదా సమర్యం వ్యచేదృఘావా దీర్ఘం యదాజిమభ్యఖ్యదర్యః ।
అచిక్రదద్వృషణం పత్న్యచ్ఛా దురోణ ఆ నిశితం సోమసుద్భిః ॥ ౮

౩౩౦౫ భూయసా వస్నమచరత్కనీయోఽవిక్రీతో అకానిషం పునర్యన్ ।
స భూయసా కనీయో నారిరేచీద్దీనా దక్షా వి దుహంతి ప్ర వాణమ్ ॥ ౯

౩౩౦౬ క ఇమం దశభిర్మమేంద్రం క్రీణాతి ధేనుభిః ।
యదా వృత్రాణి జంఘనదథైనం మే పునర్దదత్ ॥ ౧౦

౩౩౦౭ నూ ష్టుత ఇంద్ర నూ గృణాన ఇషం జరిత్రే నద్యో న పీపేః ।
అకారి తే హరివో బ్రహ్మ నవ్యం ధియా స్యామ రథ్యః సదాసాః ॥ ౧౧

(౨౫) పంచవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వామదేవః॥ దేవతా - ఇంద్రః॥ ఛందః - ౧ నిచృత్పంక్తిః, ౨,౮ స్వరాట్ పంక్తిః, ౩,౫,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪,౬ భురిక్పంక్తిః॥ స్వరః - ౧,౨,౪,౬,౮ పంచమః, ౩,౫,౭ ధైవతః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౩౩౦౮ కో అద్య నర్యో దేవకామ ఉశన్నింద్రస్య సఖ్యం జుజోష ।
కో వా మహేఽవసే పార్యాయ సమిద్ధే అగ్నౌ సుతసోమ ఈట్టే ॥ ౧

౩౩౦౯ కో నానామ వచసా సోమ్యాయ మనాయుర్వా భవతి వస్త ఉస్రాః ।
క ఇంద్రస్య యుజ్యం కః సఖిత్వం కో భ్రాత్రం వష్టి కవయే క ఊతీ ॥ ౨

౩౩౧౦ కో దేవానామవో అద్యా వృణీతే క ఆదిత్యాఀ అదితిం జ్యోతిరీట్టే ।
కస్యాశ్వినావింద్రో అగ్నిః సుతస్యాంశోః పిబంతి మనసావివేనమ్ ॥ ౩

౩౩౧౧ తస్మా అగ్నిర్భారతః శర్మ యంసజ్జ్యోక్పశ్యాత్సూర్యముచ్చరంతమ్ ।
య ఇంద్రాయ సునవామేత్యాహ నరే నర్యాయ నృతమాయ నృణామ్ ॥ ౪

౩౩౧౨ న తం జినన్తి బహవో న దభ్రా ఉర్వస్మా అదితిః శర్మ యంసత్।
ప్రియః సుకృత్ ప్రియ ఇన్ద్రే మనాయుః ప్రియః సుప్రావీః ప్రియో అస్య సోమీ॥ ౫

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౩౩౧౩ సుప్రావ్యః ప్రాశుషాళేష వీరః సుష్వేః పక్తిం కృణుతే కేవలేన్ద్రః।
నాసుష్వేరాపిర్న సఖా న జామిర్దుష్ప్రావ్యోఽవహన్తేదవాచః॥ ౬

౩౩౧౪ న రేవతా పణినా సఖ్యమిన్ద్రోఽసున్వతా సుతపాః సం గృణీతే।
ఆస్య వేదః ఖిదతి హన్తి నగ్నం వి సుష్వయే పక్తయే కేవలో భూత్॥ ౭

౩౩౧౫ ఇన్ద్రం పరేఽవరే మధ్యమాస ఇన్ద్రం యాన్తోఽవసితాస ఇన్ద్రమ్।
ఇన్ద్రం క్షియన్త ఉత యుధ్యమానా ఇన్ద్రం నరో వాజయన్తో హవన్తే॥ ౮

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧ పఙ్క్తిః, ౨ భురిక్పఙ్క్తిః, ౩,౭ స్వరాట్ పఙ్క్తిః, ౪ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫ విరాట్త్రిష్టుప్, ౬ త్రిష్టుప్, స్వరః- ౧-౩,౭ పఞ్చమః, ౪-౬ ధైవతః॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౩౩౧౬ అహం మనురభవం సూర్యశ్చాహం కక్షీవాఁ ఋషిరస్మి విప్రః।
అహం కుత్సమార్జునేయం న్యృఞ్జేఽహం కవిరుశనా పశ్యతా మా॥ ౧

౩౩౧౭ అహం భూమిమదదామార్యాయాహం వృష్టిం దాశుషే మర్త్యాయ।
అహమపో అనయం వావశానా మమ దేవాసో అను కేతమాయన్॥ ౨

౩౩౧౮ అహం పురో మన్దసానో వ్యైరం నవ సాకం నవతీః శమ్బరస్య।
శతతమం వేశ్యం సర్వతాతా దివోదాసమతిథిగ్వం యదావమ్॥ ౩

౩౩౧౯ ప్ర సు ష విభ్యో మరుతో విరస్తు ప్ర శ్యేనః శ్యేనేభ్య ఆశుపత్వా।
అచక్రయా యత్ స్వధయా సుపర్ణో హవ్యం భరన్మనవే దేవజుష్టమ్॥ ౪

౩౩౨౦ భరద్ యది విరతో వేవిజానః పథోరుణా మనోజవా అసర్జి।
తూయం యయౌ మధునా సోమ్యేనోత శ్రవో వివిదే శ్యేనో అత్ర॥ ౫

౩౩౨౧ ఋజీపీ శ్యేనో దదమానో అంశుం పరావతః శకునో మన్ద్రం మదమ్।
సోమం భరద్ దాదృహాణో దేవావాన్ దివో అముష్మాదుత్తరాదాదాయ॥ ౬

౩౩౨౨ ఆదాయ శ్యేనో అభరత్ సోమం సహస్రం సవాఁ అయుతం చ సాకమ్।
అత్రా పురంధిరజహాదరాతీర్మదే సోమస్య మూరా అమూరః॥ ౭

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨ విరాట్త్రిష్టుప్, ౩ త్రిష్టుప్, ౫ నిచృచ్ఛక్వరీ॥ స్వరః- ౧-౪ ధైవతః, ౫ పఞ్చమః॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౩౩౨౩ గర్భే ను సన్నన్వేషామవేదమహం దేవానాం జనిమాని విశ్వా।
శతం మా పుర ఆయసీరరక్షన్నధ శ్యేనో జవసా నిరదీయమ్॥ ౧

౩౩౨౪ న ఘా స మామప జోషం జభారాభీమాస త్వక్షసా వీర్యేణ।
ఈర్మా పురంధిరజహాదరాతీరుత వాతాఁ అతరచ్ఛూశువానః॥ ౨

33౨౫ అవ యచ్ఛ్యేనో అస్వనీదధ ద్యోర్వి యద్ యది వాత ఊహుః పురంధిమ్ ।
సృజద్ యదస్మా అవ హ క్షిపజ్జ్యాం కృశానురస్తా మనసా భురణ్యన్ ॥ 3

33౨౬ ఋజిప్య ఈమిన్ద్రావతో న భుజ్యుం శ్యేనో జభార బృహతో అధి ష్ణోః ।
అన్తః పతత్పతత్ర్యస్య పర్ణమధ యామని ప్రసితస్య తద్వేః ॥ ౪

33౨౭ అధ శ్వేతం కలశం గోభిరక్తమాపిప్యానం మఘవా శుక్రమన్ధః ।
అధ్వర్యుభిః ప్రయతం మధ్వో అగ్రమిన్ద్రో మదాయ ప్రతి
ధత్ పిబధ్యై శూరో మదాయ ప్రతి ధత్ పిబధ్యై ॥ ౫

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషి– వామదేవః॥ దేవతా – ఇన్ద్రాసోమౌ ॥ ఛన్దః– ౧ విచృత్త్రిష్టుప్, ౨ భురిక్పఙ్క్తిః, 3 విరాట్ త్రిష్టుప్, ౪ త్రిష్టుప్, ౫ పఙ్క్తిః॥ స్వరః– ౧,3,౪ ధైవతః, ౨,౫ పఞ్చమః॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

33౨౮ త్వా యుజా తవ తత్ సోమ సఖ్య ఇన్ద్రో అపో మనవే సస్రుతస్కః ।
అహన్నహిమరిణాత్ సప్త సిన్ధూనపావృణోదపిహితేవ ఖాని ॥ ౧

33౨౯ త్వా యుజా ని ఖిదత్ సూర్యస్యేన్ద్రశ్చక్రం సహసా సద్య ఇన్దో ।
అధి ష్ణునా బృహతా వర్తమానం మహో ద్రుహో అప విశ్వాయు ధాయి ॥ ౨

3330 అహన్నిన్ద్రో అదహదగ్నిరిన్దో పురా దస్యూన్ మధ్యందినాదభీకే ।
దుర్గే దురోణే క్రత్వా న యాతాం పురూ సహస్రా శర్వా ని బర్హీత్ ॥ 3

333౧ విశ్వస్మాత్ సీమధమాఁ ఇన్ద్ర దస్యూన్ విశో దాసీరకృణోరప్రశస్తాః ।
అబాధేథామమృణతం ని శత్రూనవిన్దేథామపచితిం వధత్రైః ॥ ౪

333౨ ఏవా సత్యం మఘవానా యువం తదిన్ద్రశ్చ సోమోర్వమశ్వ్యం గోః ।
ఆదర్దృతమపిహితాన్యశ్నా రిరిచథుః క్షాశ్చిత్ తతృదానా ॥ ౫

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషి– వామదేవః॥ దేవతా– ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః–౧ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨,౪ త్రిష్టుప్, 3 నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫ స్వరాట్పఙ్క్తిః॥ స్వరః– ౧–౪ ధైవతః, ౫ పఞ్చమః॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

3333 ఆ నః స్తుత ఉప వాజేభిరూతీ ఇన్ద్ర యాహి హరిభిర్మన్దసానః ।
తిరశ్చిదర్యః సవనా పురూణ్యాఙ్గూషేభిర్గృణానః సత్యరాధాః ॥ ౧

333౪ ఆ హి ష్మా యాతి నర్యశ్చికిత్వాన్ హూయమానః సోతృభిరుప యజ్ఞమ్ ।
స్వశ్వో యో అభీరుర్మన్యమానః సుష్వాణేభిర్మదతి సం హ వీరైః ॥ ౨

333౫ శ్రావయేదస్య కర్ణా వాజయధ్యై జుష్టామను ప్ర దిశం మన్దయధ్యై ।
ఉద్వావృషాణో రాధసే తువిష్మాన్ కరన్న ఇన్ద్రః సుతీర్థాభయం చ ॥ 3

333౬ అచ్ఛా యో గన్తా నాధమానమూతీ ఇత్థా విప్రం హవమానం గృణన్తమ్ ।
ఉప త్మని దధానో ధుర్యాశూన్ త్సహస్రాణి శతాని వజ్రబాహుః ॥ ౪

333౭ త్వోతాసో మఘవన్నిన్ద్ర విప్రా వయం తే స్యామ సూరయో గృణన్తః ।
భేజానాసో బృహద్దివస్య రాయ ఆకాయ్యస్య దావనే పురుక్షోః ॥ ౫

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః-వామదేవః॥ దేవతా -౧-౮,౧౨-౨౪ ఇన్ద్రః, ౯-౧౧ ఇన్ద్ర ఉషాశ్చ॥ ఛన్దః-౧,౩,౫,౯,౧౧,౧౨,౧౬,౧౮,౧౯,౨౩ నిచృద్గాయత్రీ, ౨,౭,౧౦,౧౩-౧౫,౧౭,౨౧,౨౨ గాయత్రీ, ౪,౬ విరాడ్గాయత్రీ, ౮,౨౪ విరాడనుష్టుప్, ౨౦ పిపీలికామధ్యా గాయత్రీ॥ స్వరః- ౧-౭,౯-౨౩ షడ్జః, ౮,౨౪ ఋషభః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౩౩౩౮ నకిరిన్ద్ర త్వదుత్తరో న జ్యాయాఁ అస్తి వృత్రహన్। నకిరేవా యథా త్వమ్॥ ౧

౩౩౩౯ సత్రా తే అను కృష్టయో విశ్వా చక్రేవ వావృతుః। సత్రా మహాఁ అసి శ్రుతః॥ ౨

౩౩౪౦ విశ్వే చనేదనా త్వా దేవాస ఇన్ద్ర యుయుధుః। యదహా నక్తమాతిరః॥ ౩

౩౩౪౧ యత్రోత బాధితేభ్యశ్చక్రం కుత్సాయ యుధ్యతే। ముషాయ ఇన్ద్ర సూర్యమ్॥ ౪

౩౩౪౨ యత్ర దేవాఁ ఋఘాయతో విశ్వాఁ అయుధ్య ఏక ఇత్।
త్వమిన్ద్ర వనూఁ రహన్॥ ౫

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦॥

౩౩౪౩ యత్రోత మర్త్యాయ కమరిణా ఇన్ద్ర సూర్యమ్। ప్రావః శచీభిరేతశమ్॥ ౬

౩౩౪౪ కిమాదుతాసి వృత్రహన్ మఘవన్ మన్యుమత్తమః। అత్రాహ దానుమాతిరః॥ ౭

౩౩౪౫ ఏతద్ ఘేదుత వీర్యమిన్ద్ర చకర్థ పౌంస్యమ్।
స్త్రియం యద్ దుర్హణాయువం వధీర్దుహితరం దివః॥ ౮

౩౩౪౬ దివశ్చిద్ ఘా దుహితరం మహాన్ మహీయమానామ్। ఉషాసమిన్ద్ర సం పిణక్॥ ౯

౩౩౪౭ అపోషా అనసః సరత్ సమ్పిష్టాదహ బిభ్యుషీ। ని యత్ సీం శిశ్నథద్ వృషా॥ ౧౦

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౩౩౪౮ ఏతదస్యా అనః శయే సుసమ్పిష్టం విపాశ్యా। ససార సీం పరావతః॥ ౧౧

౩౩౪౯ ఉత సిన్ధుం విబాల్యం వితస్థానామధి క్షమి। పరి ష్ఠా ఇన్ద్ర మాయయా॥ ౧౨

౩౩౫౦ ఉత శుష్ణస్య ధృష్ణుయా ప్ర మృక్షో అభి వేదనమ్। పురో యదస్య సమ్పిణక్। ౧౩

౩౩౫౧ ఉత దాసం కౌలితరం బృహతః పర్వతాదధి। అవాహన్నిన్ద్ర శమ్బరమ్॥ ౧౪

౩౩౫౨ ఉత దాసస్య వర్చినః సహస్రాణి శతావధీః। అధి పఞ్చ ప్రధీఁరివ॥ ౧౫

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౩౩౫౩ ఉత త్యం పుత్రమగ్రువః పరావృక్తం శతక్రతుః। ఉక్థేష్విన్ద్ర ఆభజత్॥ ౧౬

౩౩౫౪ ఉత త్యా తుర్వశాయదూ అస్నాతారా శచీపతిః। ఇన్ద్రో విద్వాఁ అపారయత్॥ ౧౭

౩౩౫౫ ఉత త్యా సద్య ఆర్యా సరయోరిన్ద్ర పారతః। అర్ణాచిత్రరథావధీః॥ ౧౮

౩౩౫౬ అను ద్వా జహితా నయో ఽన్ధం శ్రోణం చ వృత్రహన్। న తత్ తే సుమ్నమష్టవే॥ ౧౯

౩౩౫౭ శతమశ్మన్మయీనాం పురామిన్ద్రో వ్యాస్యత్। దివోదాసాయ దాశుషే॥ ౨౦

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౩౩౫౮ అస్వాపయద్ దభీతయే సహస్రా త్రింశతం హథైః।
దాసానామిన్ద్రో మాయయా॥ ౨౧

౩౩౫౯ స ఘేదుతాసి వృత్రహన్ త్సమాన ఇన్ద్ర గోపతిః।
యస్తా విశ్వాని చిచ్యుషే॥ ౨౨

౩౩౬౦ ఉత నూనం యదిన్ద్రియం కరిష్యా ఇన్ద్ర పౌంస్యమ్।
అద్యా నకిష్టదా మినత్॥ ౨౩

౩౩౬౧ వామంవామం త ఆదురే దేవో దదాత్వర్యమా।
వామం పూషా వామం భగో వామం దేవః కరూళతీ॥ ౨౪

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషి- వామదేవః॥ దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- ౧,౮-౧౦, ౧౪ గాయత్రీ, ౨,౬,౧౨,౧౩,౧౫ నిచృద్గాయత్రీ, ౩ పాదనిచృద్గాయత్రీ, ౪,౫ విరాడ్గాయత్రీ,౧౧ పిపీలికామధ్యాగాయత్రీ॥స్వరః- షడ్జః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౩౩౬౨ కయా నశ్చిత్ర ఆ భువదూతీ సదావృధః సఖా। కయా శచిష్ఠయా వృతా॥ ౧

౩౩౬౩ కస్త్వా సత్యో మదానాం మంహిష్ఠో మత్సదన్ధసః। దృళ్హా చిదారుజే వసు॥ ౨

౩౩౬౪ అభీ షు ణః సఖీనామవితా జరితౄణామ్। శతం భవాస్యూతిభిః॥ ౩

౩౩౬౫ అభీ న ఆ వవృత్స్వ చక్రం న వృత్తమర్వతః। నియుద్భిశ్చర్షణీనామ్॥ ౪

౩౩౬౬ ప్రవతా హి క్రతూనామా హా పదేవ గచ్ఛసి। అభక్షి సూర్యే సచా॥ ౫

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౩౩౬౭ సం యత్త ఇన్ద్ర మన్యవః సం చక్రాణి దధన్విరే। అధ త్వే అధ సూర్యే॥ ౬

౩౩౬౮ ఉత స్మా హి త్వామాహురిన్మఘవానం శచీపతే। దాతారమవిదీధయుమ్॥ ౭

౩౩౬౯ ఉత స్మా సద్య ఇత్పరి శశమానాయ సున్వతే। పురూ చిన్మంహసే వసు॥ ౮

౩౩౭౦ నహి ష్మా తే శతం చన రాధో వరన్త ఆమురః। న చ్యౌత్నాని కరిష్యతః॥ ౯

౩౩౭౧ అస్మాఀ అవన్తు తే శతమస్మాన్ సహస్రమూతయః। అస్మాన్ విశ్వా అభిష్టయః॥ ౧౦

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౩౩౭౨ అస్మాఀ ఇహా వృణీష్వ సఖ్యాయ స్వస్తయే। మహో రాయే దివిత్మతే॥ ౧౧

౩౩౭౩ అస్మాఀ అవిడ్ఢి విశ్వహేన్ద్ర రాయా పరీణసా। అస్మాన్ విశ్వాభిరూతిభిః॥ ౧౨

౩౩౭౪ అస్మభ్యం తాఀ అపావృధి వ్రజాఀ అస్తేవ గోమతః। నవాభిరిన్ద్రోతిభిః॥ ౧౩

౩౩౭౫ అస్మాకం ధృష్ణుయా రథో ద్యుమాఀ ఇన్ద్రానపచ్యుతః। గవ్యురశ్వయురీయతే ౧౪

౩౩౭౬ అస్మాకముత్తమం కృధి శ్రవో దేవేషు సూర్య। వర్షిష్ఠం ద్యామివోపరి॥ ౧౫

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషి- వామదేవః॥ దేవతా- ౧-౨౨ ఇన్ద్రః, ౨౩,౨౪ ఇన్ద్రాశ్వౌ॥ ఛన్దః- ౧,౭-౧౦, ౧౪,౧౬,౧౭,౨౨,౨౩ గాయత్రీ, ౨,౪,౮ విరాడ్గాయత్రీ, ౩,౫,౬,౧౨,౧౩,,౧౫,౧౯-౨౧ నిచృద్గాయత్రీ, ౧౧ పిపీలికామధ్యాగాయత్రీ, ౧౮ పాదనిచృద్గాయత్రీ, ౨౪ స్వరాడార్చీగాయత్రీ॥స్వరః- షడ్జః॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౩౩౭౭ ఆ తూ న ఇన్ద్ర వృత్రహన్నస్మాకమర్ధమా గహి। మహాన్ మహీభిరూతిభిః ౧

౩౩౭౮ భృమిశ్చిద్ ఘాసి తూతుజిరా చిత్ర చిత్రిణీష్వా। చిత్రం కృణోష్యూతయే ౨

౩౩౭౯ దభ్రేభిశ్చిచ్ఛశీయాంసం హంసి వ్రాధన్తమోజసా। సఖిభిర్యే త్వే సచా॥ ౩

౩౩౮౦ వయమిన్ద్ర త్వే సచా వయం త్వాభి నోనుమః। అస్మాఀ అస్మాఀ ఇదుదవ॥ ౪

౩౩౮౧ స నశ్చిత్రాభిరద్రివోఽనవద్యాభిరూతిభిః। అనాధృష్టాభిరా గహి॥ ౫

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౩౩౮౨ భూయామో షు త్వావతః సఖాయ ఇన్ద్ర గోమతః। యుజో వాజాయ ఘృష్వయే ౬

33౮3 త్వం హ్యేక ఈశిష ఇన్ద్ర వాజస్య గోమతః । స నో యన్ధి మహీమిషమ్ ॥ ౭

33౮౪ న త్వా వరన్తే అన్యథా యద్ దిత్ససి స్తుతో మఘమ్ । స్తోతృభ్య ఇన్ద్ర గిర్వణః ॥ ౮

33౮౫ అభి త్వా గోతమా గిరాఽనూషత ప్ర దావనే । ఇన్ద్ర వాజాయ ఘృష్వయే ॥ ౯

33౮౬ ప్ర తే వోచామ వీర్యా౩ యా మన్దసాన ఆరుజః । పురో దాసీరభీత్య ॥ ౧౦

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥ ౨౯ ॥

33౮౭ తా తే గృణన్తి వేధసో యాని చకర్థ పౌంస్యా । సుతేష్విన్ద్ర గిర్వణః ॥ ౧౧

33౮౮ అవీవృధన్త గోతమా ఇన్ద్ర త్వే స్తోమవాహసః । ఐషు ధా వీరవద్ యశః ॥ ౧౨

33౮౯ యచ్చిద్ధి శశ్వతామసీన్ద్ర సాధారణస్త్వమ్ । తం త్వా వయం హవామహే ॥ ౧౩

33౯౦ అర్వాచీనో వసో భవాస్మే సు మత్స్వాన్ధసః । సోమానామిన్ద్ర సోమపాః ॥ ౧౪

33౯౧ అస్మాకం త్వా మతీనామా స్తోమ ఇన్ద్ర యచ్ఛతు । అర్వాగా వర్తయా హరీ ॥ ౧౫

33౯౨ పురోళాశం చ నో ఘసో జోషయాసే గిరశ్చ నః । వధూయురివ యోషణామ్ ॥ ౧౬

అథ త్రింశో వర్గః ॥ 30 ॥

33౯3 సహస్రం వ్యతీనాం యుక్తానామిన్ద్రమీమహే । శతం సోమస్య ఖార్యః ॥ ౧౭

33౯౪ సహస్రా తే శతా వయం గవామా చ్యావయామసి । అస్మత్రా రాధ ఏతు తే ॥ ౧౮

33౯౫ దశ తే కలశానాం హిరణ్యానామధీమహి । భూరిదా అసి వృత్రహన్ ॥ ౧౯

33౯౬ భూరిదా భూరి దేహి నో మా దభ్రం భూర్యా భర । భూరి ఘేదిన్ద్ర దిత్ససి ॥ ౨౦

33౯౭ భూరిదా హ్యసి శ్రుతః పురుత్రా శూర వృత్రహన్ । ఆ నో భజస్వ రాధసి ॥ ౨౧

33౯౮ ప్ర తే బభ్రూ విచక్షణ శంసామి గోషణో నపాత్ । మాభ్యాం గా అను శిశ్రథః ॥ ౨౨

33౯౯ కనీనకేవ విద్రధే నవే ద్రుపదే అర్భకే । బభ్రూ యామేషు శోభేతే ॥ ౨౩

3౪౦౦ అరం మ ఉస్రయామ్ణేఽరమనుస్రయామ్ణే । బభ్రూ యామేష్వస్రిధా ॥ ౨౪

॥ఇతి తృతీయాష్టకే షష్ఠోఽధ్యాయః॥

అథ సప్తమోఽధ్యాయః

చతుర్థోఽనువాకః (33) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషి- వామదేవః॥ దేవతా- ఋభవః॥ ఛన్దః- ౧ భురిక్త్రిష్టుప్, ౨,౪,౫,౧౧ త్రిష్టుప్, 3,౬,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౭,౮ భురిక్పఙ్క్తిః॥, ౯ స్వరాట్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧-౬,౧౦,౧౧ ధైవతః, ౭-౯ పఞ్చమః॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

3౪౦౧ ప్ర ఋభుభ్యో దూతమివ వాచమిష్య ఉపస్తిరే శ్వైతరీం ధేనుమీళే ।
యే వాతజూతాస్తరణిభిరేవైః పరి ద్యాం సద్యో అపసో బభూవుః ॥ ౧

3౪౦౨ యదారమక్రన్నృభవః పితృభ్యాం పరివిష్టీ వేషణా దంసనాభిః ।
ఆదిద్ దేవానాముప సఖ్యమాయన్ ధీరాసః పుష్టిమవహన్ మనాయై ॥ ౨

3౪౦3 పునర్యే చక్రుః పితరా యువానా సనా యూపేవ జరణా శయానా ।
తే వాజో విభ్వాఁ ఋభురిన్ద్రవన్తో మధుప్సరసో నోఽవన్తు యజ్ఞమ్ ॥ 3

3౪౦౪ యత్సంవత్సమృభవో గామరక్షన్ యత్సంవత్సమృభవో మా అపింశన్ ।
యత్సంవత్సమభరన్ భాసో అస్యాస్తాభిః శమీభిరమృతత్వమాశుః ॥ ౪

౩౪౦౫ జ్యేష్ఠ ఆహ చమసా ద్వా కరేతి కనీయాన్ త్రీన్ కృణవామేత్యాహ ।
కనిష్ఠ ఆహ చతురస్కరేతి త్వష్ట ఋభవస్తత్ పనయద్ వచో వః ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౩౪౦౬ సత్యమూచుర్నర ఏవా హి చక్రురను స్వధామృభవో జగ్మురేతామ్ ।
విభ్రాజమానాంశ్చమసాఁ అహేవాఽవేనత్ త్వష్టా చతురో దదృశ్వాన్ ॥ ౬

౩౪౦౭ ద్వాదశ ద్యూన్ యదగోహ్యస్యాఽఽతిథ్యే రణన్నృభవః ససన్తః ।
సుక్షేత్రాఽకృణ్వన్ననయన్త సిన్ధూన్ ధన్వాఽతిష్ఠన్నోషధీర్నిమ్నమాపః ॥ ౭

౩౪౦౮ రథం యే చక్రుః సువృతం నరేష్ఠాం యే ధేనుం విశ్వజువం విశ్వరూపామ్ ।
త ఆ తక్షన్త్వృభవో రయిం నః స్వవసః స్వపసః సుహస్తాః ॥ ౮

౩౪౦౯ అపో హ్యేషామజుషన్త దేవా అభి క్రత్వా మనసా దీధ్యానాః ।
వాజో దేవానామభవత్ సుకర్మేన్ద్రస్య ఋభుక్షా వరుణస్య విభ్వా ॥ ౯

౩౪౧౦ యే హరీ మేధయోక్థా మదన్త ఇన్ద్రాయ చక్రుః సుయుజా యే అశ్వా ।
తే రాయస్పోషం ద్రవిణాన్యస్మే ధత్త ఋభవః క్షేమయన్తో న మిత్రమ్ ॥ ౧౦

౩౪౧౧ ఇదాహ్నః పీతిముత వో మదం ధుర్న ఋతే శ్రాన్తస్య సఖ్యాయ దేవాః ।
తే నూనమస్మే ఋభవో వసూని తృతీయే అస్మిన్ త్సవనే దధాత ॥ ౧౧

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః॥ దేవతా- ఋభవః॥ ఛన్దః-౧ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౨ భురిక్త్రిష్టుప్, ౩,౧౧ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౪,౬-౯ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫ భురిక్పఙ్క్తిః, ౧౦ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౪,౬-౧౦ ధైవతః, ౩,౫,౧౧ పఞ్చమః॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౩౪౧౨ ఋభుర్విభ్వా వాజ ఇన్ద్రో నో అచ్ఛేమం యజ్ఞం రత్నధేయోప యాత ।
ఇదా హి వో ధిషణా దేవ్యహ్నామధాత్ పీతిం సం మదా అగ్మతా వః ॥ ౧

౩౪౧౩ విదానాసో జన్మనో వాజరత్నా ఉత ఋతుభిరృభవో మాదయధ్వమ్ ।
సం వో మదా అగ్మత సం పురంధిః సువీరామస్మే రయిమేరయధ్వమ్ ॥ ౨

౩౪౧౪ అయం వో యజ్ఞ ఋభవోఽకారి యమా మనుష్వత్ ప్రదివో దధిధ్వే ।
ప్ర వోఽచ్ఛా జుజుషాణాసో అస్థురభూత విశ్వే అగ్రియోత వాజాః ॥ ౩

౩౪౧౫ అభూదు వో విధతే రత్నధేయమిదా నరో దాశుషే మర్త్యాయ ।
పిబత వాజా ఋభవో దదే వో మహి తృతీయం సవనం మదాయ ॥ ౪

౩౪౧౬ ఆ వాజా యాతోప న ఋభుక్షా మహో నరో ద్రవిణసో గృణానాః ।
ఆ వః పీతయోఽభిపిత్వే అహ్నామిమా అస్తం నవస్వ ఇవ గ్మన్ ॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౩౪౧౭ ఆ నపాతః శవసో యాతనోపేమం యజ్ఞం నమసా హూయమానాః ।
సజోషసః సూరయో యస్య చ స్థ మధ్వః పాత రత్నధా ఇన్ద్రవన్తః ॥ ౬

౩౪౧౮ సజోషా ఇన్ద్ర వరుణేన సోమం సజోషాః పాహి గిర్వణో మరుద్భిః ।
అగ్రేపాభిరృతుపాభిః సజోషా గ్నాస్పత్నీభీ రత్నధాభిః సజోషాః ॥ ౭

౩౪౧౯ సజోషస ఆదిత్యైర్మాదయధ్వం సజోషస ఋభవః పర్వతేభిః ।
సజోషసో దైవ్యేనా సవిత్రా సజోషసః సిన్ధుభీ రత్నధేభిః ॥ ౮

౩౪౨౦ యే అశ్వినా యే పితరా య ఊతీ ధేనుం తతక్షురృభవో యే అశ్వా ।
యే అంసత్రా య ఋధగ్రోదసీ యే విభ్వో నరః స్వపత్యాని చక్రుః ॥ ౯

౩౪౨౧ యే గోమన్తం వాజవన్తం సువీరం రయిం ధత్థ వసుమన్తం పురుక్షుమ్ ।
తే అగ్రేపా ఋభవో మన్దసానా అస్మే ధత్త యే చ రాతిం గృణన్తి ॥ ౧౦

౩౪౨౨ నాపాభూత న వోఽతీతృషామానిఃశస్తా ఋభవో యజ్ఞే అస్మిన్ ।
సమిన్ద్రేణ మదథ సం మరుద్భిః సం రాజభీ రత్నధేయాయ దేవాః ॥ ౧౧

(౩౫) పఞ్చత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః॥ దేవతా- ఋభవః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౪,౬,౭,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩ భురిక్పఙ్క్తిః, ౫ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౮ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧,౨,౪,౬-౯ ధైవతః, ౩,౫ పఞ్చమః॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౩౪౨౩ ఇహోప యాత శవసో నపాతః సౌధన్వనా ఋభవో మాప భూత ।
అస్మిన్హి వః సవనే రత్నధేయం గమన్త్విన్ద్రమను వో మదాసః ॥ ౧

౩౪౨౪ ఆగన్నృభూణామిహ రత్నధేయమభూత్సోమస్య సుషుతస్య పీతిః ।
సుకృత్యయా యత్స్వపస్యయా చఁ ఏకం విచక్ర చమసం చతుర్ధా ॥ ౨

౩౪౨౫ వ్యకృణోత చమసం చతుర్ధా సఖే వి శిక్షేత్యబ్రవీత ।
అథైత వాజా అమృతస్య పన్థాం గణం దేవానామృభవః సుహస్తాః ॥ ౩

౩౪౨౬ కింమయః స్విచ్చమస ఏష ఆస యం కావ్యేన చతురో విచక్ర ।
అథా సునుధ్వం సవనం మదాయ పాత ఋభవో మధునః సోమ్యస్య ॥ ౪

౩౪౨౭ శచ్యాకర్త పితరా యువానా శచ్యాకర్త చమసం దేవపానమ్ ।
శచ్యా హరీ ధనుతరావతష్టేన్ద్రవాహావృభవో వాజరత్నాః ॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౩౪౨౮ యో వః సునోత్యభిపిత్వే అహ్నాం తీవ్రం వాజాసః సవనం మదాయ ।
తస్మై రయిమృభవః సర్వవీరమా తక్షత వృషణో మన్దసానాః ॥ ౬

౩౪౨౯ ప్రాతః సుతమపిబో హర్యశ్వ మాధ్యందినం సవనం కేవలం తే ।
సమృభుభిః పిబస్వ రత్నధేభిః సఖీఁర్యాఁ ఇన్ద్ర చకృషే సుకృత్యా ॥ ౭

౩౪౩౦ యే దేవాసో అభవతా సుకృత్యా శ్యేనా ఇవేదధి దివి నిషేద ।
తే రత్నం ధాత శవసో నపాతః సౌధన్వనా అభవతామృతాసః ॥ ౮

౩౪౩౧ యత్తృతీయం సవనం రత్నధేయమకృణుధ్వం స్వపస్యా సుహస్తాః ।
తదృభవః పరిషిక్తం వ ఏతత్సం మదేభిరిన్ద్రియేభిః పిబధ్వమ్ ॥ ౯

(౩౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః॥ దేవతా- ఋభవః॥ ఛన్దః- ౧,౬,౮ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౨-౫ విరాడ్జగతీ, ౭ జగతీ, ౯ త్రిష్టుప్, స్వరః- ౧,౬,౮,౯ ధైవతః, ౨-౫,౭ నిషాదః॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౩౪౩౨ అనశ్వో జాతో అనభీశురుక్థ్యో రథస్త్రిచక్రః పరి వర్తతే రజః ।
మహత్తద్వో దేవ్యస్య ప్రవాచనం ద్యామృభవః పృథివీం యచ్చ పుష్యథ ॥ ౧

౩౪౩౩ రథం యే చక్రుః సువృతం సుచేతసో ऽవిహ్వరన్తం మనసస్పరి ధ్యయా।
తాఁ ఊ న్వస్య సవనస్య పీతయ ఆ వో వాజా ఋభవో వేదయామసి ॥ ౨

౩౪౩౪ తద్వో వాజా ఋభవః సుప్రవాచనం దేవేషు విభ్వో అభవన్మహిత్వనమ్।
జివ్రీ యత్సన్తా పితరా సనాజురా పునర్యువానా చరథాయ తక్షథ ॥ ౩

౩౪౩౫ ఏకం వి చక్ర చమసం చతుర్వయం నిశ్చర్మణో గామరిణీత ధీతిభిః।
అథా దేవేష్వమృతత్వమానశ శ్రుష్టీ వాజా ఋభవస్తద్వ ఉక్థ్యమ్ ॥ ౪

౩౪౩౬ ఋభుతో రయిః ప్రథమశ్రవస్తమో వాజశ్రుతాసో యమజీజనన్నరః।
విభ్వతష్టో విదథేషు ప్రవాచ్యో యం దేవాసోऽవథా స విచర్షణిః ॥ ౫

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౩౪౩౭ స వాజ్యర్వా స ఋషిర్వచస్యయా స శూరో అస్తా పృతనాసు దుష్టరః।
స రాయస్పోషం స సువీర్యం దధే యం వాజో విభ్వాఁ ఋభవో యమావిషుః ॥ ౬

౩౪౩౮ శ్రేష్ఠం వః పేశో అధి ధాయి దర్శతం స్తోమో వాజా ఋభవస్తం జుజుష్టన।
ధీరాసో హి ష్ఠా కవయో విపశ్చితస్తాన్వ ఏనా బ్రహ్మణా వేదయామసి ॥ ౭

౩౪౩౯ యూయమస్మభ్యం ధిషణాభ్యస్పరి విద్వాంసో విశ్వా నర్యాణి భోజనా।
ద్యుమన్తం వాజం వృషశుష్మముత్తమమా నో రయిమృభవస్తక్షతా వయః ॥ ౮

౩౪౪౦ ఇహ ప్రజామిహ రయిం రరాణా ఇహ శ్రవో వీరవత్తక్షతా నః।
యేన వయం చితయేమాత్యన్యాన్తం వాజం చిత్రమృభవో దదా నః ॥ ౯

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

ఋషి- వామదేవః॥ దేవతా- ఋభవః॥ ఛన్దః- ౧ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨ త్రిష్టుప్, ౩,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪ పఙ్క్తిః, ౫,౭ అనుష్టుప్, ౬ నిచృదనుష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౩,౮ ధైవతః, ౪ పఞ్చమః, ౫-౭ గాన్ధారః॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౩౪౪౧ ఉప నో వాజా అధ్వరమృభుక్షా దేవా యాత పథిభిర్దేవయానైః।
యథా యజ్ఞం మనుషో విక్ష్వాసు దధిధ్వే రణ్వాః సుదినేష్వహ్నామ్ ॥ ౧

౩౪౪౨ తే వో హృదే మనసే సన్తు యజ్ఞా జుష్టాసో అద్య ఘృతనిర్ణిజో గుః।
ప్ర వః సుతాసో హరయన్త పూర్ణాః క్రత్వే దక్షాయ హర్షయన్త పీతాః ॥ ౨

౩౪౪౩ త్ర్యుదాయం దేవహితం యథా వః స్తోమో వాజా ఋభుక్షణో దదే వః।
జుహ్వే మనుష్వదుపరాసు విక్షు యుష్మే సచా బృహద్దివేషు సోమమ్ ॥ ౩

౩౪౪౪ పీవోఅశ్వాః శుచద్రథా హి భూతాయఃశిప్రా వాజినః సునిష్కాః।
ఇన్ద్రస్య సూనో శవసో నపాతోऽను వశ్చేత్యగ్రియం మదాయ ॥ ౪

౩౪౪౫ ఋభుమృభుక్షణో రయిం వాజే వాజిన్తమం యుజమ్।
ఇన్ద్రస్వన్తం హవామహే సదాసాతమమశ్వినమ్ ॥ ౫

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౩౪౪౬ సేదృభవో యమవథ యూయమిన్ద్రశ్చ మర్త్యమ్।
స ధీభిరస్తు సనితా మేధసాతా సో అర్వతా ॥ ౬

౩౪౪౭ వి నో వాజా ఋభుక్షణః పథశ్చితన యష్టవే।
అస్మభ్యం సూరయః స్తుతా విశ్వా ఆశాస్తరీషణి ॥ ౭

౩౪౪౮ తం నో వాజా ఋభుక్షణ ఇన్ద్ర నాసత్యా రయిమ్ ।
సమశ్వం చర్షణిభ్య ఆ పురు శస్త మఘత్తయే ॥ ౮

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా- ౧ ద్యావాపృథివ్యౌ, ౨-౧౦ దధిక్రాః ॥ ఛన్దః- ౧,౪ విరాట్పఙ్క్తిః, ౨,౩ త్రిష్టుప్, ౫,౮-౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౬ భురిక్పఙ్క్తిః, ౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః- ౧,౪,౬ పఞ్చమః, ౨,౩,౫,౭-౧౦ ధైవతః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౩౪౪౯ ఉతో హి వాం దాత్రా సన్తి పూర్వా యా పూరుభ్యస్త్రసదస్యుర్నితోశే ।
క్షేత్రాసాం దదథురుర్వరాసాం ఘనం దస్యుభ్యో అభిభూతిముగ్రమ్ ॥ ౧

౩౪౫౦ ఉత వాజినం పురునిష్షిధ్వానం దధిక్రాము దదథుర్విశ్వకృష్టిమ్ ।
ఋజిప్యం శ్యేనం ప్రుషితప్సుమాశుం చర్కృత్యమర్యో నృపతిం న శూరమ్ ॥ ౨

౩౪౫౧ యం సీమను ప్రవతేవ ద్రవన్తం విశ్వః పూరుర్మదతి హర్షమాణః ।
పడ్భిర్గృధ్యన్తం మేధయుం న శూరం రథతురం వాతమివ ధ్రజన్తమ్ ॥ ౩

౩౪౫౨ యః స్మారున్ధానో గధ్యా సమత్సు సనుతరశ్చరతి గోషు గచ్ఛన్ ।
ఆవిరృజీకో విదథా నిచిక్యత్తిరో అరతిం పర్యాప ఆయోః ॥ ౪

౩౪౫౩ ఉత స్మైనం వస్త్రమథిం న తాయుమను క్రోశన్తి క్షితయో భరేషు ।
నీచాయమానం జసురిం న శ్యేనం శ్రవశ్చాచ్ఛా పశుమచ్చ యూథమ్ ॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౩౪౫౪ ఉత స్మాసు ప్రథమః సరిష్యన్ని వేవేతి శ్రేణిభీ రథానామ్ ।
స్రజం కృణ్వానో జన్యో న శుభ్వా రేణుం రేరిహత్కిరణం దదశ్వాన్ ॥ ౬

౩౪౫౫ ఉత స్య వాజీ సహురిరృతావా శుశ్రూషమాణస్తన్వా సమర్యే ।
తురం యతీషు తురయన్నృజిప్యోఽధి భ్రువోః కిరతే రేణుమృఞ్జన్ ॥ ౭

౩౪౫౬ ఉత స్మాస్య తన్యతోరివ ద్యోరృఘాయతో అభియుజో భయన్తే ।
యదా సహస్రమభి షీమయోధీద్దుర్వర్తుః స్మా భవతి భీమ ఋఞ్జన్ ॥ ౮

౩౪౫౭ ఉత స్మాస్య పనయన్తి జనా జూతిం కృష్టిప్రో అభిభూతిమాశోః ।
ఉతైనమాహుః సమిథే వియన్తః పరా దధిక్రా అసరత్సహస్రైః ॥ ౯

౩౪౫౮ ఆ దధిక్రాః శవసా పఞ్చ కృష్టీః సూర్య ఇవ జ్యోతిషాపస్తతాన ।
సహస్రసాః శతసా వాజ్యర్వా పృణక్తు మధ్వా సమిమా వచాంసి ॥ ౧౦

(౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా- దధిక్రాః ॥ ఛన్దః- ౧,౩,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౪ స్వరాట్పఙ్క్తిః, ౬ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః- ౧,౩,౫ ధైవతః, ౨,౪ పఞ్చమః, ౬ షడ్జః

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౩౪౫౯ ఆశుం దధిక్రాం తము ను ష్టవామ దివస్పృథివ్యా ఉత చర్కిరామ ।
ఉచ్ఛన్తీర్మాముషసః సూదయన్త్వతి విశ్వాని దురితాని పర్షన్ ॥ ౧

౩౪౬౦ మహశ్చర్కర్మ్యర్వతః క్రతుప్రా దధిక్రావ్ణః పురువారస్య వృష్ణః ।
యం పూరుభ్యో దీదివాంసం నాగ్నిం దదథుర్మిత్రావరుణా తతురిమ్ ॥ ౨

౩౪౮౧ యో అశ్వస్య దధిక్రావ్ణో అకారీత్ సమిద్ధే అగ్నా ఉషసో వ్యుష్టౌ ।
అనాగసం తమదితిః కృణోతు స మిత్రేణ వరుణేనా సజోషాః ॥ ౩

౩౪౮౨ దధిక్రావ్ణ ఇష ఊర్జో మహో యదమన్మహి మరుతాం నామ భద్రమ్ ।
స్వస్తయే వరుణం మిత్రమగ్నిం హవామహ ఇన్ద్రం వజ్రబాహుమ్ ॥ ౪

౩౪౮౩ ఇన్ద్రమివేదుభయే వి హ్వయన్త ఉదీరాణా యజ్ఞముపప్రయన్తః ।
దధిక్రాము సూదనం మర్త్యాయ దదథుర్మిత్రావరుణా నో అశ్వమ్ ॥ ౫

౩౪౮౪ దధిక్రావ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః ।
సురభి నో ముఖా కరత్ ప్ర ణ ఆయూంషి తారిషత్ ॥ ౬

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః॥ దేవతా- ౧-౪ దధిక్రావా, ౫ సూర్యః॥ ఛన్దః- ౧ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨ త్రిష్టుప్, ౩ స్వరాట్త్రిష్టుప్, ౪ భురిక్త్రిష్టుప్, ౫ నిచృజ్జగతీ॥ స్వరః- ౧-౪ ధైవతః, ౫ నిషాదః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౩౪౮౫ దధిక్రావ్ణ ఇదు ను చర్కిరామ విశ్వా ఇన్మాముషసః సూదయన్తు ।
అపామగ్నేరుషసః సూర్యస్య బృహస్పతేరాంగిరసస్య జిష్ణోః ॥ ౧

౩౪౮౬ సత్వా భరిషో గవిషో దువన్యసచ్ఛ్రవస్యాదిష ఉషసస్తురణ్యసత్ ।
సత్యో ద్రవో ద్రవరః పతంగరో దధిక్రావేషమూర్జం స్వర్జనత్ ॥ ౨

౩౪౮౭ ఉత స్మాస్య ద్రవతస్తురణ్యతః పర్ణం న వేరను వాతి ప్రగర్ధినః ।
శ్యేనస్యేవ ధ్రజతో అంకసం పరి దధిక్రావ్ణః సహోర్జా తరిత్రతః ॥ ౩

౩౪౮౮ ఉత స్య వాజీ క్షిపణిం తురణ్యతి గ్రీవాయాం బద్ధో అపికక్ష ఆసని ।
క్రతుం దధిక్రా అను సంతవీత్వత్ పథామంకాంస్యన్వాపనీఫణత్ ॥ ౪

౩౪౮౯ హంసః శుచిషద్వసురన్తరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్ ।
నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమసదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతమ్ ॥ ౫

(౪౧) ఏకచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః॥ దేవతా- ఇన్ద్రావరుణౌ॥ ఛన్దః- ౧,౫,౯,౧౧ త్రిష్టుప్, ౨,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩,౬ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౭ పంక్తిః, ౮,౧౦ స్వరాట్పంక్తిః॥ స్వరః- ౧-౬ ,౯,౧౧ ధైవతః, ౭,౮,౧౦ పఞ్చమః॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౩౪౯౦ ఇన్ద్రా కో వాం వరుణా సుమ్నమాప స్తోమో హవిష్మాఁ అమృతో న హోతా ।
యో వాం హృది క్రతుమాఁ అస్మదుక్తః పస్పర్శదిన్ద్రావరుణా నమస్వాన్ ॥ ౧

౩౪౯౧ ఇన్ద్రా హ యో వరుణా చక్ర ఆపీ దేవౌ మర్తః సఖ్యాయ ప్రయస్వాన్ ।
స హన్తి వృత్రా సమిథేషు శత్రూనవోభిర్వా మహద్భిః స ప్ర శృణ్వే ॥ ౨

౩౪౯౨ ఇన్ద్రా హ రత్నం వరుణా ధేష్ఠేత్థా నృభ్యః శశమానేభ్యస్తా ।
యదీ సఖాయా సఖ్యాయ సోమైః సుతేభిః సుప్రయసా మాదయైతే ॥ ౩

౩౪౯౩ ఇన్ద్రా యువం వరుణా దిద్యుమస్మిన్నోజిష్ఠముగ్రా ని వధిష్టం వజ్రమ్ ।
యో నో దురేవో వృకతిర్దభీతిస్తస్మిన్మిమాథామభిభూత్యోజః ॥ ౪

౩౪౯౪ ఇన్ద్రా యువం వరుణా భూతమస్యా ధియః ప్రేతారా వృషభేవ ధేనోః ।

సా నో దుహీయద్ యవసేవ గత్వీ సహస్రధారా పయసా మహీ గౌః ॥ ౫

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౩౪౨౫ తోకే హితే తనయ ఉర్వరాసు సూరో దృశీకే వృషణశ్చ పౌంస్యే ।
ఇన్ద్రా నో అత్ర వరుణా స్యాతామవోభిర్దస్మా పరితక్మ్యాయామ్ ॥ ౬

౩౪౨౬ యువామిద్ధ్యవసే పూర్వ్యాయ పరి ప్రభూతీ గవిషః స్వాపీ ।
వృణీమహే సఖ్యాయ ప్రియాయ శూరా మంహిష్ఠా పితరేవ శంభూ ॥ ౭

౩౪౨౭ తా వాం ధియోఽవసే వాజయన్తీరాజిం న జగ్ముర్యువయూః సుదానూ ।
శ్రియే న గావ ఉప సోమమస్థురిన్ద్రం గిరో వరుణం మే మనీషాః ॥ ౮

౩౪౨౮ ఇమా ఇన్ద్రం వరుణం మే మనీషా అగ్మన్నుప ద్రవిణమిచ్ఛమానాః ।
ఉపేమస్థుర్జోష్టార ఇవ వస్వో రఘ్వీరివ శ్రవసో భిక్షమాణాః ॥ ౯

౩౪౨౯ అశ్వ్యస్య త్మనా రథ్యస్య పుష్టేర్నిత్యస్య రాయః పతయః స్యామ ।
తా చక్రాణా ఊతిభిర్నవ్యసీభిరస్మత్రా రాయో నియుతః సచన్తామ్ ॥ ౧౦

౩౪౩౦ ఆ నో బృహన్తా బృహతీభిరూతీ ఇన్ద్ర యాతం వరుణ వాజసాతౌ ।
యద్ దిద్యవః పృతనాసు ప్రక్రీళాన్ తస్య వాం స్యామ సనితార ఆజేః ॥ ౧౧

(౪౨) ద్విచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- త్రసదస్యుః పౌరుకుత్స్యః ॥ దేవతా- ౧-౬ ఆత్మా, ౭-౧౦ ఇన్ద్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః- ౧-౪,౬,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫ నిచృత్పఙ్క్తిః, ౭ విరాట్త్రిష్టుప్, ౮ భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౦ త్రిష్టుప్ ॥

స్వరః- ౧-౪, ౬-౧౦ ధైవతః, ౫ పఞ్చమః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౩౪౩౧ మమ ద్వితా రాష్ట్రం క్షత్రియస్య విశ్వాయోర్విశ్వే అమృతా యథా నః ।
క్రతుం సచన్తే వరుణస్య దేవా రాజామి కృష్టేరుపమస్య వవ్రేః ॥ ౧

౩౪౩౨ అహం రాజా వరుణో మహ్యం తాన్యసుర్యాణి ప్రథమా ధారయన్త ।
క్రతుం సచన్తే వరుణస్య దేవా రాజామి కృష్టేరుపమస్య వవ్రేః ॥ ౨

౩౪౩౩ అహమిన్ద్రో వరుణస్తే మహిత్వోర్వీ గభీరే రజసీ సుమేకే ।
త్వష్టేవ విశ్వా భువనాని విద్వాన్ త్సమైరయం రోదసీ ధారయం చ ॥ ౩

౩౪౩౪ అహమపో అపిన్వముక్షమాణా ధారయం దివం సదన ఋతస్య ।
ఋతేన పుత్రో అదితేరృతావోత త్రిధాతు ప్రథయద్ వి భూమ ॥ ౪

౩౪౩౫ మాం నరః స్వశ్వా వాజయన్తో మాం వృతాః సమరణే హవన్తే ।
కృణోమ్యాజిం మఘవాహమిన్ద్ర ఇయర్మి రేణుమభిభూత్యోజాః ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౩౪౩౬ అహం తా విశ్వా చకరం నకిర్మా దైవ్యం సహో వరతే అప్రతీతమ్ ।
యన్మా సోమాసో మమదన్యదుక్థోభే భయేతే రజసీ అపారే ॥ ౬

౩౪౩౭ విదుష్టే విశ్వా భువనాని తస్య తా ప్ర బ్రవీషి వరుణాయ వేధః ।
త్వం వృత్రాణి శృణ్విషే జఘన్వాన్ త్వం వృతాఀ అరిణా ఇన్ద్ర సిన్ధూన్ ॥ ౭

౩౪౩౮ అస్మాకమత్ర పితరస్త ఆసన్ త్సప్త ఋషయో దౌర్గహే బధ్యమానే ।
త ఆయజన్త త్రసదస్యుమస్యా ఇన్ద్రం న వృత్రతురమర్ధదేవమ్ ॥ ౮

౩౪౮౯ పురుకుత్సానీ హి వామదాశద్ధవ్యేభిరిన్ద్రావరుణా నమోభిః ।
అథా రాజానం త్రసదస్యుమస్యా వృత్రహణం దదథురర్ధదేవమ్ ॥ ౯

౩౪౯౦ రాయా వయం ససవాంసో మదేమ హవ్యేన దేవా యవసేన గావః ।
తాం ధేనుమిన్ద్రావరుణా యువం నో విశ్వాహా ధత్తమనపస్ఫురన్తీమ్ ॥ ౧౦

(౪౩) త్రిచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషి- పురుమీళ్హాజమీళ్హౌ సౌహోత్రౌ॥ దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧ త్రిష్టుప్, ౨,౩,౫-౭ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪ స్వరాట్ పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧-౩,౫-౭ ధైవతః, ౪ పఞ్చమః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౩౪౯౧ క ఉ శ్రవత్కతమో యజ్ఞియానాం వన్దారు దేవః కతమో జుషాతే ।
కస్యేమాం దేవీమమృతేషు ప్రేష్ఠాం హృది శ్రేషామ సుష్టుతిం సుహవ్యామ్ ॥ ౧

౩౪౯౨ కో మృళాతి కతమ ఆగమిష్ఠో దేవానాము కతమః శంభవిష్ఠః ।
రథం కమాహుర్ద్రవదశ్వమాశుం యం సూర్యస్య దుహితావృణీత ॥ ౨

౩౪౯౩ మక్షూ హి ష్మా గచ్ఛథ ఈవతో ద్యూనిన్ద్రో న శక్తిం పరితక్మ్యాయామ్ ।
దివ ఆజాతా దివ్యా సుపర్ణా కయా శచీనాం భవథః శచిష్ఠా ॥ ౩

౩౪౯౪ కా వాం భూదుపమాతిః కయా న ఆశ్వినా గమథో హూయమానా ।
కో వాం మహశ్చిత్త్యజసో అభీక ఉరుష్యతం మాధ్వీ దస్రా న ఊతీ ॥ ౪

౩౪౯౫ ఉరు వాం రథః పరి నక్షతి ద్యామా యత్సముద్రాదభి వర్తతే వామ్ ।
మధ్వా మాధ్వీ మధు వాం ప్రుషాయన్యత్సీం వాం పృక్షో భురజన్త పక్వాః ॥ ౫

౩౪౯౬ సిన్ధుర్హ వాం రసయా సిఞ్చదశ్వాన్ఘృణా వయోఽరుషాసః పరి గ్మన్ ।
తదూ షు వామజిరం చేతి యానం యేన పతీ భవథః సూర్యాయాః ॥ ౬

౩౪౯౭ ఇహేహ యద్వాం సమనా పపృక్షే సేయమస్మే సుమతిర్వాజరత్నా ।
ఉరుష్యతం జరితారం యువం హ శ్రితః కామో నాసత్యా యువద్రిక్ ॥ ౭

(౪౪) చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషి- పురుమీళ్హాజమీళ్హౌ సౌహోత్రౌ॥ దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧,౩,౬,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨ త్రిష్టుప్, ౫ విరాట్త్రిష్టుప్, ౪ భురిక్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧-౩,౫-౭ ధైవతః, ౪ పఞ్చమః॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౩౪౯౮ తం వాం రథం వయమద్యా హువేమ పృథుజ్రయమశ్వినా సంగతిం గోః ।
యః సూర్యాం వహతి వన్ధురాయుర్గిర్వాహసం పురుతమం వసూయుమ్ ॥ ౧

౩౪౯౯ యువం శ్రియమశ్వినా దేవతా తాం దివో నపాతా వనథః శచీభిః ।
యువోర్వపురభి పృక్షః సచన్తే వహన్తి యత్కకుహాసో రథే వామ్ ॥ ౨

౩౫౦౦ కో వామద్యా కరతే రాతహవ్య ఊతయే వా సుతపేయాయ వార్కైః ।
ఋతస్య వా వనుషే పూర్వ్యాయ నమో యేమానో అశ్వినా వవర్తత్ ॥ ౩

౩౫౦౧ హిరణ్యయేన పురుభూ రథేనేమం యజ్ఞం నాసత్యోప యాతమ్ ।
పిబాథ ఇన్మధునః సోమ్యస్య దధథో రత్నం విధతే జనాయ ॥ ౪

౩౫౦౨ ఆ నో యాతం దివో అచ్ఛా పృథివ్యా హిరణ్యయేన సువృతా రథేన ।
మా వామన్యే ని యమన్దేవయన్తః సం యద్దదే నాభిః పూర్వ్యా వామ్ ॥ ౫

౩౫౦౩ నూ నో రయిం పురువీరం బృహన్తం దస్రా మిమాథాముభయేష్వస్మే ।
నరో యద్వామశ్వినా స్తోమమావన్సధస్తుతిమాజమీళ్హాసో అగ్మన్ ॥ ౬

౩౫౦౪ ఇహేహ యద్వాం సమనా పపృక్షే సేయమస్మే సుమతిర్వాజరత్నా ।

ఉరుష్యతం జరితారం యువం హ శ్రితః కామో నాసత్యా యువద్రిక్ ॥ ౭

(౪౫) పఞ్చచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా- అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః- ౧,౩,౪ జగతీ, ౨ భురిక్త్రిష్టుప్, ౫ నిచృజ్జగతీ ౬ విరాడ్ జగతీ, ౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః- ౧,౩-౬ నిషాదః, ౨,౭ ధైవతః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౩౫౦౫ ఏష స్య భానురుదియర్తి యుజ్యతే రథః పరిజ్మా దివో అస్య సానవి ।
పృక్షాసో అస్మిన్ మిథునా అధి త్రయో దృతిస్తురీయో మధునో వి రప్శతే ॥ ౧

౩౫౦౬ ఉద్వాం పృక్షాసో మధుమన్త ఈరతే రథా అశ్వాస ఉషసో వ్యుష్టిషు ।
అపోర్ణువన్తస్తమ ఆ పరీవృతం స్వర్ణ శుక్రం తన్వన్త ఆ రజః ॥ ౨

౩౫౦౭ మధ్వః పిబతం మధుపేభిరాసభిరుత ప్రియం మధునే యుఞ్జాథాం రథమ్ ।
ఆ వర్తనిం మధునా జిన్వథస్పథో దృతిం వహేథే మధుమన్తమశ్వినా ॥ ౩

౩౫౦౮ హంసాసో యే వాం మధుమన్తో అస్రిధో హిరణ్యపర్ణా ఉహువ ఉషర్బుధః ।
ఉదప్రుతో మన్దినో మన్దినిస్పృశో మధ్వో న మక్షః సవనాని గచ్ఛథః ॥ ౪

౩౫౦౯ స్వధ్వరాసో మధుమన్తో అగ్నయ ఉస్రా జరన్తే ప్రతి వస్తోరశ్వినా ।
యన్నిక్తహస్తస్తరణిర్విచక్షణః సోమం సుషావ మధుమన్తమద్రిభిః ॥ ౫

౩౫౧౦ ఆకేనిపాసో అహభిర్దవిధ్వతః స్వర్ణ శుక్రం తన్వన్త ఆ రజః ।
సూరశ్చిదశ్వాన్యుయుజాన ఈయతే విశ్వాఀ అను స్వధయా చేతథస్పథః ॥ ౬

౩౫౧౧ ప్ర వామవోచమశ్వినా ధియన్ధా రథః స్వశ్వో అజరో యో అస్తి ।
యేన సద్యః పరి రజాంసి యాథో హవిష్మన్తం తరణిం భోజమచ్ఛ ॥ ౭

పఞ్చమో௨నువాకః

(౪౬) షట్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా- ఇన్ద్రవాయూ ॥ ఛన్దః- ౧ విరాడ్గాయత్రీ, ౨,౩,౫-౭ గాయత్రీ, ౪ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః- షడ్జః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౩౫౧౨ అగ్రం పిబా మధూనాం సుతం వాయో దివిష్టిషు । త్వం హి పూర్వపా అసి ॥ ౧

౩౫౧౩ శతేనా నో అభిష్టిభిర్నియుత్వాఀ ఇన్ద్రసారథిః । వాయో సుతస్య తృమ్పతమ్ ॥ ౨

౩౫౧౪ ఆ వాం సహస్రం హరయ ఇన్ద్రవాయూ అభి ప్రయః । వహన్తు సోమపీతయే ॥ ౩

౩౫౧౫ రథం హిరణ్యవన్ధురమిన్ద్రవాయూ స్వధ్వరమ్ । ఆ హి స్థాథో దివిస్పృశమ్ ॥ ౪

౩౫౧౬ రథేన పృథుపాజసా దాశ్వాంసముప గచ్ఛతమ్ । ఇన్ద్రవాయూ ఇహా గతమ్ ॥ ౫

౩౫౧౭ ఇన్ద్రవాయూ అయం సుతస్తం దేవేభిః సజోషసా । పిబతం దాశుషో గృహే ॥ ౬

౩౫౧౮ ఇహ ప్రయాణమస్తు వామిన్ద్రవాయూ విమోచనమ్ । ఇహ వాం సోమపీతయే ॥ ౭

(౪౭) సప్తచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా- ౧ వాయుః, ౨-౪ ఇన్ద్రవాయూ ॥ ఛన్దః- ౧,౩ అనుష్టుప్, ౨ భురిగుష్ణిక్, ౪ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః- ౧,౩,౪ గాన్ధారః, ౨ ఋషభః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౩౫౧౯ వాయో శుక్రో అయామి తే మధ్వో అగ్రం దివిష్టిషు ।
ఆ యాహి సోమపీతయే స్పార్హో దేవ నియుత్వతా ॥ ౧

౩౫౨౦ ఇన్ద్రశ్చ వాయవేషాం సోమానాం పీతిమర్హథః ।
యువాం హి యన్తీన్దవో నిమ్నమాపో న సధ్ర్యక్ ॥ ౨

౩౫౨౧ వాయవిన్ద్రశ్చ శుష్మిణా సరథం శవసస్పతీ

నియుత్వన్తా న ఊతయ ఆ యాతం సోమపీతయే ॥ ౩

౩౫౨౨ యా వాం సన్తి పురుస్పృహో నియుతో దాశుషే నరా ।
అస్మే తా యజ్ఞవాహసేన్ద్రవాయూ ని యచ్ఛతమ్ ॥ ౪

(౪౮) అష్టచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషి- వామదేవః॥ దేవతా- వాయుః॥ ఛన్దః- ౧ నిచృదనుష్టుప్, ౨ అనుష్టుప్, ౩-౫ భురిగనుష్టుప్॥ స్వరః- గాన్ధారః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౩౫౨౩ విహి హోత్రా అవీతా విపో న రాయో అర్యః ।
వాయవా చన్ద్రేణ రథేన యాహి సుతస్య పీతయే ॥ ౧

౩౫౨౪ నిర్యువాణో అశస్తీర్నియుత్వాఁ ఇన్ద్రసారథిః ।
వాయవా చన్ద్రేణ రథేన యాహి సుతస్య పీతయే ॥ ౨

౩౫౨౫ అను కృష్ణే వసుధితీ యేమాతే విశ్వపేశసా ।
వాయవా చన్ద్రేణ రథేన యాహి సుతస్య పీతయే ॥ ౩

౩౫౨౬ వహన్తు త్వా మనోయుజో యుక్తాసో నవతిర్నవ ।
వాయవా చన్ద్రేణ రథేన యాహి సుతస్య పీతయే ॥ ౪

౩౫౨౭ వాయో శతం హరీణాం యువస్వ పోష్యాణామ్ ।
ఉత వా తే సహస్రిణో రథ ఆ యాతు పాజసా ॥ ౫

(౪౯) ఏకోనపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషి- వామదేవః ॥ దేవతా- ఇన్ద్రాబృహస్పతీ॥ ఛన్దః- ౧ నిచృద్గాయత్రీ, ౨-౬ గాయత్రీ ॥ స్వరః- షడ్జః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౩౫౨౮ ఇదం వామాస్యే హవిః ప్రియమిన్ద్రాబృహస్పతీ । ఉక్థం మదశ్చ శస్యతే ॥ ౧

౩౫౨౯ అయం వాం పరి షిచ్యతే సోమ ఇన్ద్రాబృహస్పతీ । చారుర్మదాయ పీతయే ॥ ౨

౩౫౩౦ ఆ న ఇన్ద్రాబృహస్పతీ గృహమిన్ద్రశ్చ గచ్ఛతమ్ । సోమపా సోమపీతయే ॥ ౩

౩౫౩౧ అస్మే ఇన్ద్రాబృహస్పతీ రయిం ధత్తం శతగ్వినమ్ । అశ్వావన్తం సహస్రిణమ్ ॥ ౪

౩౫౩౨ ఇన్ద్రాబృహస్పతీ వయం సుతే గీర్భిర్హవామహే । అస్య సోమస్య పీతయే ॥ ౫

౩౫౩౩ సోమమిన్ద్రాబృహస్పతీ పిబతం దాశుషో గృహే । మాదయేథాం తదోకసా ॥ ౬

(౫౦) పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషి- వామదేవః॥ దేవతా- ౧-౯ బృహస్పతిః, ౧౦,౧౧ ఇన్ద్రాబృహస్పతీ॥ ఛన్దః- ౧-౩,౬,౭,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౪,౫,౧౧ విరాట్త్రిష్టుప్, ౮,౧౦ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౩౫౩౪ యస్తస్తమ్భ సహసా వి జ్మో అన్తాన్ బృహస్పతిస్త్రిషధస్థో రవేణ ।
తం ప్రత్నాస ఋషయో దీధ్యానాః పురో విప్రా దధిరే మన్ద్రజిహ్వమ్ ॥ ౧

౩౫౩౫ ధునేతయః సుప్రకేతం మదన్తో బృహస్పతే అభి యే నస్తతస్రే ।
పృషన్తం సృప్రమదబ్ధమూర్వం బృహస్పతే రక్షతాదస్య యోనిమ్ ॥ ౨

౩౫౩౬ బృహస్పతే యా పరమా పరావదత ఆ త ఋతస్పృశో ని షేదుః ।
తుభ్యం ఖాతా అవతా అద్రిదుగ్ధా మధ్వః శ్చోతన్త్యభితో విరప్శమ్ ॥ ౩

౩౫౩౭ బృహస్పతిః ప్రథమం జాయమానో మహో జ్యోతిషః పరమే వ్యోమన్ ।
సప్తాస్యస్తువిజాతో రవేణ వి సప్తరశ్మిరధమత్తమాంసి ॥ ౪

౩౫౩౮ స సుష్టుభా స ఋక్వతా గణేన వలం రురోజ ఫలిగం రవేణ ।

బృహస్పతిరుస్రియా హవ్యసూదః కనిక్రదద్వావశతీరుదాజత్ ॥ ౫

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౩౫౩౯ ఏవా పిత్రే విశ్వదేవాయ వృష్ణే యజ్ఞైర్విధేమ నమసా హవిర్భిః ।
బృహస్పతే సుప్రజా వీరవన్తో వయం స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ ౬

౩౫౪౦ స ఇద్రాజా ప్రతిజన్యాని విశ్వా శుష్మేణ తస్థావభి వీర్యేణ ।
బృహస్పతిం యః సుభృతం బిభర్తి వల్గూయతి వన్దతే పూర్వభాజమ్ ॥ ౭

౩౫౪౧ స ఇత్క్షేతి సుధిత ఓకసి స్వే తస్మా ఇళా పిన్వతే విశ్వదానీమ్ ।
తస్మై విశః స్వయమేవా నమన్తే యస్మిన్బ్రహ్మా రాజని పూర్వ ఏతి ॥ ౮

౩౫౪౨ అప్రతీతో జయతి సం ధనాని ప్రతిజన్యాన్యుత యా సజన్యా ।
అవస్యవే యో వరివః కృణోతి బ్రహ్మణే రాజా తమవన్తి దేవాః ॥ ౯

౩౫౪౩ ఇన్ద్రశ్చ సోమం పిబతం బృహస్పతేఽస్మిన్యజ్ఞే మన్దసానా వృషణ్వసూ ।
ఆ వాం విశన్త్విన్దవః స్వాభువోఽస్మే రయిం సర్వవీరం ని యచ్ఛతమ్ ॥ ౧౦

౩౫౪౪ బృహస్పత ఇన్ద్ర వర్ధతం నః సచా సా వాం సుమతిర్భూత్వస్మే ।
అవిష్టం ధియో జిగృతం పురంధీర్జజస్తమర్యో వనుషామరాతీః ॥ ౧౧

ఇతి తృతీయాఽష్టకే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

అథాష్టమోఽధ్యాయః

(౫౧) ఏకపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా- ఉషాః ॥ ఛన్దః- ౧,౫,౮ త్రిష్టుప్, ౨ పఙ్క్తిః, ౩ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౪,౬,౭,౯,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౧౦ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః- ౧,౩-౯,౧౧ ధైవతః ౨,౧౦ పఞ్చమః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౩౫౪౫ ఇదము త్యత్పురుతమం పురస్తాజ్జ్యోతిస్తమసో వయునావదస్థాత్ ।
నూనం దివో దుహితరో విభాతీర్గాతుం కృణవన్నుషసో జనాయ ॥ ౧

౩౫౪౬ అస్థురు చిత్రా ఉషసః పురస్తాన్మితా ఇవ స్వరవోఽధ్వరేషు ।
వ్యూ వ్రజస్య తమసో ద్వారోచ్ఛన్తీరవ్రఞ్ఛుచయః పావకాః ॥ ౨

౩౫౪౭ ఉచ్ఛన్తీరద్య చితయన్త భోజాన్రాధోదేయాయోషసో మఘోనీః ।
అచిత్రే అన్తః పణయః ససన్త్వబుధ్యమానాస్తమసో విమధ్యే ॥ ౩

౩౫౪౮ కువిత్స దేవీః సనయో నవో వా యామో బభూయాదుషసో వో అద్య ।
యేనా నవగ్వే అఙ్గిరే దశగ్వే సప్తాస్యే రేవతీ రేవదూష ॥ ౪

౩౫౪౯ యూయం హి దేవీరృతయుగ్భిరశ్వైః పరిప్రయాథ భువనాని సద్యః ।
ప్రబోధయన్తీరుషసః ససన్తం ద్విపాచ్చతుష్పాచ్చరథాయ జీవమ్ ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౩౫౫౦ క్వ స్విదాసాం కతమా పురాణీ యయా విధానా విదధురృభూణామ్ ।
శుభం యచ్ఛుభ్రా ఉషసశ్చరన్తి న వి జ్ఞాయన్తే సదృశీరజుర్యాః ॥ ౬

౩౫౫౧ తా ఘా తా భద్రా ఉషసః పురాసురభిష్టిద్యుమ్నా ఋతజాతసత్యాః ।
యాస్వీజానః శశమాన ఉక్థైః స్తువఞ్ఛంసన్ద్రవిణం సద్య ఆప ॥ ౭

౩౫౫౨ తా ఆ చరన్తి సమనా పురస్తాత్సమానతః సమనా పప్రథానాః ।
ఋతస్య దేవీః సదసో బుధానా గవాం న సర్గా ఉషసో జరన్తే ॥ ౮

౩౫౫౩ తా ఇన్న్వేవ సమనా సమానీరమీతవర్ణా ఉషసశ్చరన్తి ।
గూహన్తీరభ్వమసితం రుశద్భిః శుక్రాస్తనూభిః శుచయో రుచానాః ॥ ౯

3౫౮౪ రయిం దివో దుహితరో విభాతీః ప్రజావన్తం యచ్ఛతాస్మాసు దేవీః ।
స్యోనాదా వః ప్రతిబుధ్యమానాః సువీర్యస్య పతయః స్యామ ॥ ౧౦

3౫౮౫ తద్ వో దివో దుహితరో విభాతీరుప బ్రువ ఉషసో యజ్ఞకేతుః ।
వయం స్యామ యశసో జనేషు తద్ ద్యౌశ్చ ధత్తాం పృథివీ చ దేవీ ॥ ౧౧

(౫౨) ద్విపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా- ఉషాః ॥ ఛన్దః- ౧-౪,౬ నిచృద్గాయత్రీ, ౫,౭ గాయత్రీ ॥
స్వరః- షడ్జః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

3౫౮౬ ప్రతి ష్యా సూనరీ జనీ వ్యుచ్ఛన్తీ పరి స్వసుః । దివో అదర్శి దుహితా ॥ ౧

3౫౮౭ అశ్వేవ చిత్రారుషీ మాతా గవామృతావరీ । సఖాభూదశ్వినోరుషాః ॥ ౨

3౫౮౮ ఉత సఖాస్యశ్వినోరుత మాతా గవామసి । ఉతోషో వస్వ ఈశిషే ॥ ౩

3౫౮౯ యావయద్ద్వేషసం త్వా చికిత్విత్సూనృతావరి । ప్రతి స్తోమైరభుత్స్మహి ॥ ౪

3౫౯౦ ప్రతి భద్రా అదృక్షత గవాం సర్గా న రశ్మయః । ఓషా అప్రా ఉరు జ్రయః ॥ ౫

3౫౯౧ ఆపప్రుషీ విభావరి వ్యావర్జ్యోతిషా తమః । ఉషో అను స్వధామవ ॥ ౬

3౫౯౨ ఆ ద్యాం తనోషి రశ్మిభిరాన్తరిక్షమురు ప్రియమ్ । ఉషః శుక్రేణ శోచిషా ॥ ౭

(౫౩) త్రిపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా - సవితా ॥ ఛన్దః- ౧,౩,౬,౭ నిచృజ్జగతీ, ౨ విరాడ్జగతీ, ౪ స్వరాడ్జగతీ, ౫ జగతీ ॥ స్వరః- నిషాదః ॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

3౫౯౩ తద్దేవస్య సవితుర్వార్యం మహద్ వృణీమహే అసురస్య ప్రచేతసః ।
ఛర్దిర్యేన దాశుషే యచ్ఛతి త్మనా తన్నో మహాఁ ఉదయాన్దేవో అక్తుభిః ॥ ౧

3౫౯౪ దివో ధర్తా భువనస్య ప్రజాపతిః పిశఙ్గం ద్రాపిం ప్రతి ముఞ్చతే కవిః ।
విచక్షణః ప్రథయన్నాపృణన్నుర్వజీజనత్సవితా సుమ్నముక్థ్యమ్ ॥ ౨

3౫౯౫ ఆప్రా రజాంసి దివ్యాని పార్థివా శ్లోకం దేవః కృణుతే స్వాయ ధర్మణే ।
ప్ర బాహూ అస్రాక్సవితా సవీమని నివేశయన్ప్రసువన్నక్తుభిర్జగత్ ॥ ౩

3౫౯౬ అదాభ్యో భువనాని ప్రచాకశద్ వ్రతాని దేవః సవితాభి రక్షతే ।
ప్రాస్రాగ్బాహూ భువనస్య ప్రజాభ్యో ధృతవ్రతో మహో అజ్మస్య రాజతి ॥ ౪

3౫౯౭ త్రిరన్తరిక్షం సవితా మహిత్వనా త్రీ రజాంసి పరిభూస్త్రీణి రోచనా ।
తిస్రో దివః పృథివీస్తిస్ర ఇన్వతి త్రిభిర్వ్రతైరభి నో రక్షతి త్మనా ॥ ౫

3౫౯౮ బృహత్సుమ్నః ప్రసవీతా నివేశనో జగతః స్థాతురుభయస్య యో వశీ ।
స నో దేవః సవితా శర్మ యచ్ఛత్వస్మే క్షయాయ త్రివరూథమంహసః ॥ ౬

3౫౯౯ ఆగన్దేవ ఋతుభిర్వర్ధతు క్షయం దధాతు నః సవితా సుప్రజామిషమ్ ।
స నః క్షపాభిరహభిశ్చ జిన్వతు ప్రజావన్తం రయిమస్మే సమిన్వతు ॥ ౭

(౫౪) చతుష్పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా- సవితా ॥ ఛన్దః- ౧ భురిక్త్రిష్టుప్, ౨ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩-౫ స్వరాట్ త్రిష్టుప్, ౬ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః- ధైవతః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

3౬౦౦ అభూద్దేవః సవితా వన్ద్యో ను న ఇదానీమహ్న ఉపవాచ్యో నృభిః ।
వి యో రత్నా భజతి మానవేభ్యః శ్రేష్ఠం నో అత్ర ద్రవిణం యథా దధత్ ॥ ౧

3౬౦౧ దేవేభ్యో హి ప్రథమం యజ్ఞియేభ్యోఽమృతత్వం సువసి భాగముత్తమమ్ ।

ఆదిద్దామానం సవితర్వ్యూర్ణుషే ఽనూచీనా జీవితా మానుషేభ్యః ॥ ౨

౩౫౭౨ అచిత్తీ యచ్చకృమా దైవ్యే జనే దీనైర్దక్షైః ప్రభూతీ పూరుషత్వతా ।
దేవేషు చ సవితర్మానుషేషు చ త్వం నో అత్ర సువతాదనాగసః ॥ ౩

౩౫౭౩ న ప్రమియే సవితుర్దైవ్యస్య తద్ యథా విశ్వం భువనం ధారయిష్యతి ।
యత్ పృథివ్యా వరిమన్నా స్వఙ్గురిర్వర్ష్మన్ దివః సువతి సత్యమస్య తత్ ॥ ౪

౩౫౭౪ ఇన్ద్రజ్యేష్ఠాన్ బృహద్భ్యః పర్వతేభ్యః క్షయాఁ ఏభ్యః సువసి పస్త్యావతః ।
యథాయథా పతయన్తో వియేమిర ఏవైవ తస్థుః సవితః సవాయ తే ॥ ౫

౩౫౭౫ యే తే త్రిరహన్ సవితః సవాసో దివేదివే సౌభగమాసువన్తి ।
ఇన్ద్రో ద్యావాపృథివీ సిన్ధురద్భిరాదిత్యైర్నో అదితిః శర్మ యంసత్ ॥ ౬

(౫౫) పఞ్చపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా- విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః- ౧ త్రిష్టుప్, ౨,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩,౫ భురిక్పఙ్క్తిః, ౬,౭ స్వరాట్ పఙ్క్తిః, ౮,౯ విరాడ్ గాయత్రీ, ౧౦ గాయత్రీ ॥ స్వరః- ౧,౨,౪ ధైవతః, ౩,౫-౭ పఞ్చమః, ౮-౧౦ షడ్జః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬॥

౩౫౭౬ కో వస్త్రాతా వసవః కో వరూతా ద్యావాభూమీ అదితే త్రాసీథాం నః ।
సహీయసో వరుణ మిత్ర మర్తాత్ కో వోఽధ్వరే వరివో ధాతి దేవాః ॥ ౧

౩౫౭౭ ప్ర యే ధామాని పూర్వ్యాణ్యర్చాన్ వి యదుచ్ఛాన్ వియోతారో అమూరాః ।
విధాతారో వి తే దధురజస్రా ఋతధీతయో రురుచన్త దస్మాః ॥ ౨

౩౫౭౮ ప్ర పస్త్యా౩మదితిం సిన్ధుమర్కైః స్వస్తిమీళే సఖ్యాయ దేవీమ్ ।
ఉభే యథా నో అహనీ నిపాత ఉషాసానక్తా కరతామదబ్ధే ॥ ౩

౩౫౭౯ వ్యర్యమా వరుణశ్చేతి పన్థామిషస్పతిః సువితం గాతుమగ్నిః ।
ఇన్ద్రావిష్ణూ నృవదు షు స్తవానా శర్మ నో యన్తమమవద్వరూథమ్ ॥ ౪

౩౫౮౦ ఆ పర్వతస్య మరుతామవాంసి దేవస్య త్రాతురవ్రి భగస్య ।
పాత్పతిర్జన్యాదంహసో నో మిత్రో మిత్రియాదుత న ఉరుష్యేత్ ॥ ౫

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭॥

౩౫౮౧ నూ రోదసీ అహినా బుధ్న్యేన స్తువీత దేవీ అప్యేభిరిష్టైః ।
సముద్రం న సంచరణే సనిష్యవో ఘర్మస్వరసో నద్యో౩ అప వ్రన్ ॥ ౬

౩౫౮౨ దేవైర్నో దేవ్యదితిర్ని పాతు దేవస్త్రాతా త్రాయతామప్రయుచ్ఛన్ ।
నహి మిత్రస్య వరుణస్య ధాసిమర్హామసి ప్రమియం సాన్వగ్నేః ॥ ౭

౩౫౮౩ అగ్నిరీశే వసవ్యస్యాగ్నిర్మహః సౌభగస్య । తాన్యస్మభ్యం రాసతే ॥ ౮

౩౫౮౪ ఉషో మఘోన్యా వహ సూనృతే వార్యా పురు । అస్మభ్యం వాజినీవతి ॥ ౯

౩౫౮౫ తత్సు నః సవితా భగో వరుణో మిత్రో అర్యమా । ఇన్ద్రో నో రాధసా గమత్ ౧౦

(౫౬) షట్పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః- వామదేవః ॥ దేవతా- ద్యావాపృథివ్యౌ ॥ ఛన్దః- ౧,౨ త్రిష్టుప్, ౩ భురిక్పఙ్క్తిః, ౪ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౫ నిచృద్గాయత్రీ, ౬ విరాడ్గాయత్రీ, ౭ గాయత్రీ ॥ స్వరః- ౧,౨,౪ ధైవతః, ౩ పఞ్చమః, ౫-౭ షడ్జః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮॥

౩౫౮౬ మహీ ద్యావాపృథివీ ఇహ జ్యేష్ఠే రుచా భవతాం శుచయద్భిరర్కైః ।
యత్సీం వరిష్ఠే బృహతీ విమిన్వన్ రువద్ధోక్షా పప్రథానేభిరేవైః ॥ ౧

౩౫౮౭ దేవీ దేవేభిర్యజతే యజత్రైరమినతీ తస్థతురుక్షమాణే ।

ఋతావరీ అద్రుహా దేవపుత్రే యజ్ఞస్య నేత్రీ శుచయద్భిరర్కైః ॥ ౨

౩౫౮౮ స ఇత్స్వపా భువనేష్వాస య ఇమే ద్యావాపృథివీ జజాన ।
ఉర్వీ గభీరే రజసీ సుమేకే అవంశే ధీరః శచ్యా సమైరత్ ॥ ౩

౩౫౮౯ నూ రోదసీ బృహద్భిర్నో వరూథైః పత్నీవద్భిరిషయన్తీ సజోషాః ।
ఉరూచీ విశ్వే యజతే ని పాతం ధియా స్యామ రథ్యః సదాసాః ॥ ౪

౩౫౯౦ ప్రవాం మహి ద్యవీ అభ్యుపస్తుతిం భరామహే । శుచీ ఉప ప్రశస్తయే ॥ ౫

౩౫౯౧ పునానే తన్వా మిథః స్వేన దక్షేణ రాజథః । ఊహ్యాథే సనాదృతమ్ ॥ ౬

౩౫౯౨ మహీ మిత్రస్య సాధథస్తరన్తీ పిప్రతీ ఋతమ్ । పరి యజ్ఞం ని షేదథుః ॥ ౭

(౫౭) సప్తపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషి- వామదేవః॥ దేవతా- ౧-౩ క్షేత్రపతిః, ౪ శునః, ౫,౮ శునాసీరౌ, ౬,౭ సీతా ॥

ఛన్దః- ౧,౪,౬,౭ అనుష్టుప్, ౨,౩,౮ త్రిష్టుప్, ౫ పురఉష్ణిక్ ॥ స్వరః- ౧,౪,౬,౭

గాన్ధారః, ౨,౩,౮ ధైవతః, ౫ ఋషభః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౩౫౯౩ క్షేత్రస్య పతినా వయం హితేనేవ జయామసి ।
గామశ్వం పోషయిత్న్వా స నో మృళాతీదృశే ॥ ౧

౩౫౯౪ క్షేత్రస్య పతే మధుమన్తమూర్మిం ధేనురివ పయో అస్మాసు ధుక్ష్వ ।
మధుశ్చుతం ఘృతమివ సుపూతమృతస్య నః పతయో మృళయన్తు ॥ ౨

౩౫౯౫ మధుమతీరోషధీర్ద్యావ ఆపో మధుమన్నో భవత్వన్తరిక్షమ్ ।
క్షేత్రస్య పతిర్మధుమాన్నో అస్త్వరిష్యన్తో అన్వేనం చరేమ ॥ ౩

౩౫౯౬ శునం వాహాః శునం నరః శునం కృషతు లాంగలమ్ ।
శునం వరత్రా బధ్యన్తాం శునమష్ట్రాముదింగయ ॥ ౪

౩౫౯౭ శునాసీరావిమాం వాచం జుషేథాం యద్దివి చక్రథుః పయః ।
తేనేమాముప సించతమ్ ॥ ౫

౩౫౯౮ అర్వాచీ సుభగే భవ సీతే వన్దామహే త్వా ।
యథా నః సుభగాససి యథా నః సుఫలాససి ॥ ౬

౩౫౯౯ ఇన్ద్రః సీతాం ని గృహ్ణాతు తాం పూషాను యచ్ఛతు ।
సా నః పయస్వతీ దుహాముత్తరాముత్తరాం సమామ్ ॥ ౭

౩౬౦౦ శునం నః ఫాలా వి కృషన్తు భూమిం శునం కీనాశా అభి యన్తు వాహైః ।
శునం పర్జన్యో మధునా పయోభిః శునాసీరా శునమస్మాసు ధత్తమ్ ॥ ౮

(౫౮) అష్టపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః వామదేవః- దేవతా- అగ్నిః సూర్యో వాఽపో వా గావో వా ఘృతం వా ॥ ఛన్దః- ౧,౬

,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౪,౮-౧౦ త్రిష్టుప్, ౩ భురిక్పఙ్క్తిః, ౫ నిచృదుష్ణిక్, ౧౧ స్వరాట్

త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః-౧,౨,౪,౬-౧౦ ధైవతః, ౩ పఞ్చమః, ౫ ఋషభః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౩౬౦౧ సముద్రాదూర్మిర్మధుమాఀ ఉదారదుపాంశునా సమమృతత్వమానట్ ।
ఘృతస్య నామ గుహ్యం యదస్తి జిహ్వా దేవానామమృతస్య నాభిః ॥ ౧

౩౬౦౨ వయం నామ ప్ర బ్రవామా ఘృతస్యాస్మిన్యజ్ఞే ధారయామా నమోభిః ।
ఉప బ్రహ్మా శృణవచ్ఛస్యమానం చతుఃశృంగోఽవమీద్గౌర ఏతత్ ॥ ౨

౩౬౦౩ చత్వారి శృంగా త్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య ।
త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాఀ ఆ వివేశ ॥ ౩

౩౬౦౪ త్రిధా హితం పణిభిర్గుహ్యమానం గవి దేవాసో ఘృతమన్వవిన్దన్ ।
ఇన్ద్ర ఏకం సూర్య ఏకం జజాన వేనాదేకం స్వధయా నిష్టతక్షుః ॥ ౪

౩౬౦౫ ఏతా అర్షన్తి హృద్యాత్ సముద్రాచ్ఛతవ్రజా రిపుణా నావచక్షే ।
ఘృతస్య ధారా అభి చాకశీమి హిరణ్యయో వేతసో మధ్య ఆసామ్ ॥ ౫

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౩౬౦౬ సమ్యక్ స్రవన్తి సరితో న ధేనా అన్తర్హృదా మనసా పూయమానాః ।
ఏతే అర్షన్త్యూర్మయో ఘృతస్య మృగా ఇవ క్షిపణోరీషమాణాః ॥ ౬

౩౬౦౭ సిన్ధోరివ ప్రాధ్వనే శూఘనాసో వాతప్రమియః పతయన్తి యహ్వాః ।
ఘృతస్య ధారా అరుషో న వాజీ కాష్ఠా భిన్దన్నూర్మిభిః పిన్వమానః ॥ ౭

౩౬౦౮ అభి ప్రవన్త సమనేవ యోషాః కల్యాణ్యః స్మయమానాసో అగ్నిమ్ ।
ఘృతస్య ధారాః సమిధో నసన్త తా జుషాణో హర్యతి జాతవేదాః ॥ ౮

౩౬౦౯ కన్యా ఇవ వహతుమేతవా ఉ అఞ్జ్యఞ్జానా అభి చాకశీమి ।
యత్ర సోమః సూయతే యత్ర యజ్ఞో ఘృతస్య ధారా అభి తత్ పవన్తే ॥ ౯

౩౬౧౦ అభ్యర్షత సుష్టుతిం గవ్యమాజిమస్మాసు భద్రా ద్రవిణాని ధత్త ।
ఇమం యజ్ఞం నయత దేవతా నో ఘృతస్య ధారా మధుమత్ పవన్తే ॥ ౧౦

౩౬౧౧ ధామన్తే విశ్వం భువనమధి శ్రితమన్తః సముద్రే హృద్యన్తరాయుషి ।
అపామనీకే సమిథే య ఆభృతస్తమశ్యామ మధుమన్తం త ఊర్మిమ్ ॥ ౧౧

ఇతి చతుర్థం మణ్డలమ్

(౫౮)

అథ పఞ్చమం మణ్డలమ్

ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః- బుధ గవిష్ఠిరావాత్రేయౌ ॥ దేవతా- అగ్నిః ॥ ఛన్దః- ౧,౩, ౪,౬,౧౧,౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౭,౧౦ త్రిష్టుప్, ౫,౮ స్వరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః- ౧-౪,౬,౭,౧౦-౧౨ ధైవతః, ౫,౮,౯ పఞ్చమః

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౩౬౧౨ అబోధ్యగ్నిః సమిధా జనానాం ప్రతి ధేనుమివాయతీముషాసమ్ ।
యహ్వా ఇవ ప్ర వయాముజ్జిహానాః ప్ర భానవః సిస్రతే నాకమచ్ఛ ॥ ౧

౩౬౧౩ అబోధి హోతా యజథాయ దేవానూర్ధ్వో అగ్నిః సుమనాః ప్రాతరస్థాత్ ।
సమిద్ధస్య రుశదదర్శి పాజో మహాన్ దేవస్తమసో నిరమోచి ॥ ౨

౩౬౧౪ యదీం గణస్య రశనామజీగః శుచిరఙ్క్తే శుచిభిర్గోభిరగ్నిః ।
ఆద్దక్షిణా యుజ్యతే వాజయన్త్యుత్తానామూర్ధ్వో అధయజ్జుహూభిః ॥ ౩

౩౬౧౫ అగ్నిమచ్ఛా దేవయతాం మనాంసి చక్షూంషీవ సూర్యే సం చరన్తి ।
యదీం సువాతే ఉషసా విరూపే శ్వేతో వాజీ జాయతే అగ్రే అహ్నామ్ ॥ ౪

౩౬౧౬ జనిష్ట హి జేన్యో అగ్రే అహ్నాం హితో హితేష్వరుషో వనేషు ।
దమేదమే సప్త రత్నా దధానోఽగ్నిర్హోతా ని షసాదా యజీయాన్ ॥ ౫

౩౬౧౭ అగ్నిర్హోతా న్యసీదద్యజీయానుపస్థే మాతుః సురభా ఉ లోకే ।
యువా కవిః పురునిష్ఠ ఋతావా ధర్తా కృష్టీనాముత మధ్య ఇద్ధః ॥ ౬

౩౬౧౮ ప్రణు త్యం విప్రమధ్వరేషు సాధుమగ్నిం హోతారమీళతే నమోభిః ।
ఆ యస్తతాన రోదసీ ఋతేన నిత్యం మృజన్తి వాజినం ఘృతేన ॥ ౭

౩౬౧౯ మార్జాల్యో మృజ్యతే స్వే దమూనాః కవిప్రశస్తో అతిథిః శివో నః ।
సహస్రశృఙ్గో వృషభస్తదోజా విశ్వాఀ అగ్నే సహసా ప్రాస్యన్యాన్ ॥ ౮

౩౬౨౦ ప్ర సద్యో అగ్నే అత్యేష్యన్యానావిర్యస్మై చారుతమో బభూథ ।
ఈళేన్యో వపుష్యో విభావా ప్రియో విశామతిథిర్మానుషీణామ్ ॥ ౯

౩౬౨౧ తుభ్యం భరన్తి క్షితయో యవిష్ఠ బలిమగ్నే అన్తిత ఓత దూరాత్ ।
ఆ భన్దిష్ఠస్య సుమతిం చికిద్ధి బృహత్తే అగ్నే మహి శర్మ భద్రమ్ ॥ ౧౦

౩౬౨౨ ఆద్య రథం భానుమో భానుమన్తమగ్నే తిష్ఠ యజతేభిః సమన్తమ్ ।
విద్వాన్పథీనాముర్వన్తరిక్షమేహ దేవాన్హవిరద్యాయ వక్షి ॥ ౧౧

౩౬౨౩ అవోచామ కవయే మేధ్యాయ వచో వన్దారు వృషభాయ వృష్ణే ।
గవిష్ఠిరో నమసా స్తోమమగ్నౌ దివీవ రుక్మమురువ్యఞ్చమశ్రేత్ ॥ ౧౨

ద్వితీయం సూక్తమ్ - ౨

ఋషిః - ౧,౩-౮,౧౦-౧౨ కుమార ఆత్రేయో వృశో వా జార ఉభౌ వా ; ౨,౯ వృశో జారః
॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౭,౮ త్రిష్టుప్ ; ౨ స్వరాట్పఙ్క్తిః ; ౪,౫,౯ ౧౦ నిచృత్
త్రిష్టుప్ ; ౬ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౧౧ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౧౨ నిచృదతిజగతీ ॥
స్వరః - ౧,౩-౫,౭-౧౧ ధైవతః ; ౨,౬ పఞ్చమః ; ౧౨ నిషాదః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౩౬౨౪ కుమారం మాతా యువతిః సముబ్ధం గుహా బిభర్తి న దదాతి పిత్రే ।
అనీకమస్య న మినజ్జనాసః పురః పశ్యన్తి నిహితమరతౌ ॥ ౧

౩౬౨౫ కమేతం త్వం యువతే కుమారం పేషీ బిభర్షి మహిషీ జజాన ।
పూర్వీర్హి గర్భః శరదో వవర్ధాఽపశ్యం జాతం యదసూత మాతా ॥ ౨

౩౬౨౬ హిరణ్యదన్తం శుచివర్ణమారాత్క్షేత్రాదపశ్యమాయుధా మిమానమ్ ।
దదానో అస్మా అమృతం విపృక్వత్కిం మామనిన్ద్రాః కృణవన్ననుక్థాః ॥ ౩

౩౬౨౭ క్షేత్రాదపశ్యం సనుతశ్చరన్తం సుమద్యూథం న పురు శోభమానమ్ ।
న తా అగృభ్రన్నజనిష్ట హి షః పలిక్నీరిద్యువతయో భవన్తి ॥ ౪

౩౬౨౮ కే మే మర్యకం వి యవన్త గోభిర్న యేషాం గోపా అరణశ్చిదాస ।
య ఈం జగృభురవ తే సృజన్త్వాజాతి పశ్వ ఉప నశ్చికిత్వాన్ ॥ ౫

౩౬౨౯ వసాం రాజానం వసతిం జనానామరాతయో ని దధుర్మర్త్యేషు ।
బ్రహ్మాణ్యత్రేరవ తం సృజన్తు నిన్దితారో నిన్ద్యాసో భవన్తు ॥ ౬

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౩౬౩౦ శునశ్చిచ్ఛేపం నిదితం సహస్రాద్యూపాదముఞ్చో అశమిష్ట హి షః ।
ఏవాస్మదగ్నే వి ముముగ్ధి పాశాన్హోతశ్చికిత్వ ఇహ తూ నిషద్య ॥ ౭

౩౬౩౧ హృణీయమానో అప హి మదైయేః ప్ర మే దేవానాం వ్రతపా ఉవాచ ।
ఇన్ద్రో విద్వాఀ అను హి త్వా చచక్ష తేనాహమగ్నే అనుశిష్ట ఆగామ్ ॥ ౮

౩౬౩౨ వి జ్యోతిషా బృహతా భాత్యగ్నిరావిర్విశ్వాని కృణుతే మహిత్వా ।
ప్రాదేవీర్మాయాః సహతే దురేవాః శిశీతే శృఙ్గే రక్షసే వినిక్షే ॥ ౯

౩౬౩౩ ఉత స్వానాసో దివి షన్త్వగ్నేస్తిగ్మాయుధా రక్షసే హన్తవా ఉ ।
మదే చిదస్య ప్ర రుజన్తి భామా న వరన్తే పరిబాధో అదేవీః ॥ ౧౦

౩౬౩౪ ఏతం తే స్తోమం తువిజాత విప్రో రథం న ధీరః స్వపా అతక్షమ్ ।
యదీదగ్నే ప్రతి త్వం దేవ హర్యాః స్వర్వతీరప ఏనా జయేమ ॥ ౧౧

3౬3౫ తువిగ్రీవో వృషభో వావృధానో ఽశత్ర్వర్యః సమజాతి వేదః ।
ఇతీమమగ్నిమమృతా అవోచన్ బర్హిష్మతే మనవే
శర్మ యంసద్ధవిష్మతే మనవే శర్మ యంసత్ ॥ ౧౨

తృతీయం సూక్తమ్ - 3

ఋషిః - వసుశ్రుత ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృత్పంక్తిః ;
౨,౩,౫,౯,౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪,౧౦ త్రిష్టుప్ ; ౬ స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౭,౮
విరాట్త్రిష్టుప్; ౧౧ భురిక్పంక్తిః ॥ స్వరః ౧,౧౧ పఞ్చమః ; ౨ - ౧౦, ౧౨ ధైవతః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

3౬3౬ త్వమగ్నే వరుణో జాయసే యత్త్వం మిత్రో భవసి యత్సమిద్ధః ।
త్వే విశ్వే సహసస్పుత్ర దేవాస్త్వమిన్ద్రో దాశుషే మర్త్యాయ ॥ ౧

3౬3౭ త్వమర్యమా భవసి యత్కనీనాం నామ స్వధావన్గుహ్యం బిభర్షి ।
అఞ్జన్తి మిత్రం సుధితం న గోభిర్యద్దమ్పతీ సమనసా కృణోషి ॥ ౨

3౬3౮ తవ శ్రియే మరుతో మర్జయన్త రుద్ర యత్తే జనిమ చారు చిత్రమ్ ।
పదం యద్విష్ణోరుపమం నిధాయి తేన పాసి గుహ్యం నామ గోనామ్ ॥ ౩

3౬3౯ తవ శ్రియా సుదృశో దేవ దేవాః పురూ దధానా అమృతం సపన్త ।
హోతారమగ్నిం మనుషో ని షేదుర్దశస్యన్త ఉశిజః శంసమాయోః ॥ ౪

3౬౪౦ న త్వద్ధోతా పూర్వో అగ్నే యజీయాన్న కావ్యైః పరో అస్తి స్వధావః ।
విశశ్చ యస్యా అతిథిర్భవాసి స యజ్ఞేన వనవద్దేవ మర్తాన్ ॥ ౫

3౬౪౧ వయమగ్నే వనుయామ త్వోతా వసూయవో హవిషా బుధ్యమానాః ।
వయం సమర్యే విదథేష్వహ్నాం వయం రాయా సహసస్పుత్ర మర్తాన్ ॥ ౬

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

3౬౪౨ యో న ఆగో అభ్యేనో భరాత్యధీదఘమఘశంసే దధాత ।
జహీ చికిత్వో అభిశస్తిమేతామగ్నే యో నో మర్చయతి ద్వయేన ॥ ౭

3౬౪3 త్వామస్యా వ్యుషి దేవ పూర్వే దూతం కృణ్వానా అయజన్త హవ్యైః ।
సంస్థే యదగ్న ఈయసే రయీణాం దేవో మర్తైర్వసుభిరిధ్యమానః ॥ ౮

3౬౪౪ అవ స్పృధి పితరం యోధి విద్వాన్పుత్రో యస్తే సహసః సూన ఊహే ।
కదా చికిత్వో అభి చక్షసే నో ఽగ్నే కదాఀ ఋతచిద్యాతయాసే ॥ ౯

3౬౪౫ భూరి నామ వన్దమానో దధాతి పితా వసో యది తజ్జోషయాసే ।
కువిద్దేవస్య సహసా చకానః సుమ్నమగ్నిర్వనతే వావృధానః ॥ ౧౦

3౬౪౬ త్వమఙ్గ జరితారం యవిష్ఠ విశ్వాన్యగ్నే దురితాతి పర్షి ।
స్తేనా అదృశ్రన్రిపవో జనాసో ఽజ్ఞాతకేతా వృజినా అభూవన్ ॥ ౧౧

3౬౪౭ ఇమే యామాసస్త్వద్రిగభూవన్వసవే వా తదిదాగో అవాచి ।
నాహాయమగ్నిరభిశస్తయే నో న రీషతే వావృధానః పరా దాత్ ॥ ౧౨

చతుర్థం సూక్తమ్ - ౪

ఋషిః - వసుశ్రుత ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౧౦,౧౧, భురిక్పంక్తిః ;
౨,౯ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౩,౬,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪,౭ స్వరాట్పంక్తిః ; ౫ త్రిష్టుప్ ॥
స్వరః- ౧,౪,౭,౧౦,౧౧ పఞ్చమః ; ౨,౩,౫, ౬,౮,౯ ధైవతః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥

3౬౪౮ త్వామగ్నే వసుపతిం వసూనామభి ప్ర మన్దే అధ్వరేషు రాజన్ ।
త్వయా వాజం వాజయన్తో జయేమాభి ష్యామ పృత్సుతీర్మర్త్యానామ్ ॥ ౧

౩౬౪౯ హవ్యవాళగ్నిరజరః పితా నో విభుర్విభావా సుదృశీకో అస్మే ।
సుగార్హపత్యాః సమిషో దిదీహ్యస్మద్ర్యక్సం మిమీహి శ్రవాంసి ॥ ౨

౩౬౫౦ విశాం కవిం విశ్పతిం మానుషీణాం శుచిం పావకం ఘృతపృష్ఠమగ్నిమ్ ।
ని హోతారం విశ్వవిదం దధిధ్వే స దేవేషు వనతే వార్యాణి ॥ ౩

౩౬౫౧ జుషస్వాగ్న ఇళయా సజోషా యతమానో రశ్మిభిః సూర్యస్య ।
జుషస్వ నః సమిధం జాతవేద ఆ చ దేవాన్హవిరద్యాయ వక్షి ॥ ౪

౩౬౫౨ జుష్టో దమూనా అతిథిర్దురోణ ఇమం నో యజ్ఞముప యాహి విద్వాన్ ।
విశ్వా అగ్నే అభియుజో విహత్యా శత్రూయతామా భరా భోజనాని ॥ ౫

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౩౬౫౩ వధేన దస్యుం ప్ర హి చాతయస్వ వయః కృణ్వానస్తన్వే స్వాయై ।
పిపర్షి యత్సహసస్పుత్ర దేవాన్త్సో అగ్నే పాహి నృతమ వాజే అస్మాన్ ॥ ౬

౩౬౫౪ వయం తే అగ్న ఉక్థైర్విధేమ వయం హవ్యైః పావక భద్రశోచే ।
అస్మే రయిం విశ్వవారం సమిన్వాస్మే విశ్వాని ద్రవిణాని ధేహి ॥ ౭

౩౬౫౫ అస్మాకమగ్నే అధ్వరం జుషస్వ సహసః సూనో త్రిషధస్థ హవ్యమ్ ।
వయం దేవేషు సుకృతః స్యామ శర్మణా నస్త్రివరూథేన పాహి ॥ ౮

౩౬౫౬ విశ్వాని నో దుర్గహా జాతవేదః సిన్ధుం న నావా దురితాతి పర్షి ।
అగ్నే అత్రివన్నమసా గృణానో౩స్మాకం బోధ్యవితా తనూనామ్ ॥ ౯

౩౬౫౭ యస్త్వా హృదా కీరిణా మన్యమానో౩మర్త్యం మర్త్యో జోహవీమి ।
జాతవేదో యశో అస్మాసు ధేహి ప్రజాభిరగ్నే అమృతత్వమశ్యామ్ ॥ ౧౦

౩౬౫౮ యస్మై త్వం సుకృతే జాతవేద ఉ లోకమగ్నే కృణవః స్యోనమ్ ।
అశ్వినం స పుత్రిణం వీరవన్తం గోమన్తం రయిం నశతే స్వస్తి ॥ ౧౧

పంచమం సూక్తమ్ - ౫

ఋషిః - వసుశ్రుత ఆత్రేయః ॥ దేవతా - ఆప్రీః ॥ ఛన్దః - ౧,౫-౭,౯,౧౦- గాయత్రీ ; ౨ ఆర్చ్యుష్ణిక్ ; ౩,౮ నిచృద్గాయత్రీ; ౪ పిపీలికామధ్యాగాయత్రీ ;౧౧ విరాడ్ గాయత్రీ ॥

స్వరః - ౧,౩-౧౧ షడ్జః ; ౨ ఋషభః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౩౬౫౯ సుసమిద్ధాయ శోచిషే ఘృతం తీవ్రం జుహోతన । అగ్నయే జాతవేదసే ॥ ౧

౩౬౬౦ నరాశంసః సుషూదతీమం యజ్ఞమదాభ్యః । కవిర్హి మధుహస్త్యః ॥ ౨

౩౬౬౧ ఈళితో అగ్న ఆ వహేన్ద్రం చిత్రమిహ ప్రియమ్ । సుఖై రథేభిరూతయే ॥ ౩

౩౬౬౨ ఊర్ణమ్రదా వి ప్రథస్వాభ్యర్కా అనూషత । భవా నః శుభ్ర సాతయే ॥ ౪

౩౬౬౩ దేవీర్ద్వారో వి శ్రయధ్వం సుప్రాయణా న ఊతయే । ప్రప్ర యజ్ఞం పృణీతన ॥ ౫

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౩౬౬౪ సుప్రతీకే వయోవృధా యహ్వీ ఋతస్య మాతరా । దోషాముషాసమీమహే ॥ ౬

౩౬౬౫ వాతస్య పత్మన్నీళితా దైవ్యా హోతారా మనుషః । ఇమం నో యజ్ఞమా గతమ్ ॥ ౭

౩౬౬౬ ఇళా సరస్వతీ మహీ తిస్రో దేవీర్మయోభువః ॥ బర్హిః సీదన్త్వస్రిధః ॥ ౮

౩౬౬౭ శివస్త్వష్టరిహా గహి విభుః పోష ఉత త్మనా । యజ్ఞేయజ్ఞే న ఉదవ ॥ ౯

౩౬౬౮ యత్ర వేత్థ వనస్పతే దేవానాం గుహ్యా నామాని । తత్ర హవ్యాని గామయ ॥ ౧౦

౩౬౬౯ స్వాహాగ్నయే వరుణాయ స్వాహేన్ద్రాయ మరుద్భ్యః । స్వాహా దేవేభ్యో హవిః ॥ ౧౧

షష్ఠం సూక్తమ్ - ౬

ఋషిః - వసుశ్రుత ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౮,౯ నిచృత్పంక్తిః ; ౨,౫

పఙ్క్తిః ;౩,౪ స్వరాడ్బృహతీ; ౬, ౧౦ భురిక్ బృహతీ ; ౭ విరాట్ పఙ్క్తిః ॥

స్వరః - ౧,౨,౫,౭-౯ పఞ్చమః ;౩,౪,౬,౧౦ మధ్యమః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౩౬౭౦ అగ్నిం తం మన్యే యో వసురస్తం యం యన్తి ధేనవః ।
అస్తమర్వన్త ఆశవోఽస్తం నిత్యాసో వాజిన ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౧

౩౬౭౧ సో అగ్నిర్యో వసుర్గృణే సం యమాయన్తి ధేనవః ।
సమర్వన్తో రఘుద్రువః సం సుజాతాసః సూరయ ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౨

౩౬౭౨ అగ్నిర్హి వాజినం విశే దదాతి విశ్వచర్షణిః ।
అగ్నీ రాయే స్వాభువం స ప్రీతో యాతి వార్యమిషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౩

౩౬౭౩ ఆ తే అగ్న ఇధీమహి ద్యుమన్తం దేవాజరమ్ ।
యద్ధ స్యా తే పనీయసీ సమిద్ దీదయతి ద్యవీషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౪

౩౬౭౪ ఆ తే అగ్న ఋచా హవిః శుక్రస్య శోచిషస్పతే ।
సుశ్చన్ద్ర దస్మ విశ్పతే హవ్యవాట్ తుభ్యం హూయత ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౫

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౩౬౭౫ ప్రో త్యే అగ్నయోఽగ్నిషు విశ్వం పుష్యన్తి వార్యమ్ ।
తే హిన్విరే త ఇన్విరే త ఇషణ్యన్త్యానుషగిషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౬

౩౬౭౬ తవ త్యే అగ్నే అర్చయో మహి వ్రాధన్త వాజినః ।
యే పత్వభిః శఫానాం వ్రజా భురన్త గోనామిషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౭

౩౬౭౭ నవా నో అగ్న ఆ భర స్తోతృభ్యః సుక్షితీరిషః ।
తే స్యామ యే ఆనృచుస్త్వాదూతాసో దమేదమ ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౮

౩౬౭౮ ఉభే సుశ్చన్ద్ర సర్పిషో దర్వీ శ్రీణీష ఆసని ।
ఉతో న ఉత్ పుపూర్యా ఉక్థేషు శవసస్పత ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౯

౩౬౭౯ ఏవాఀ అగ్నిమజుర్యముర్గీర్భిర్యజ్ఞేభిరానుషక్ ।
దధదస్మే సువీర్యముత త్యదాశ్వశ్వ్యమిషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౧౦

సప్తమం సూక్తమ్ - ౭

ఋషిః - ఇష ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ఛన్దః - ౧ విరాడనుష్టుప్ ; ౨ అనుష్టుప్ ; ౩ భురిగనుష్టుప్ ;౪,౫,౮,౯ నిచృదనుష్టుప్ ; ౬,౭ స్వరాడుష్ణిక్ ; ౧౦ నిచృద్ బృహతీ॥

స్వరః - ౧-౫,౮,౯ గాంధారః ॥ ౬,౭ ఋషభః ; ౧౦ మధ్యమః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౩౬౮౦ సఖాయః సం వః సమ్యఞ్చమిషం స్తోమం చాగ్నయే ।
వర్షిష్ఠాయ క్షితీనామూర్జో నప్త్రే సహస్వతే ॥ ౧

౩౬౮౧ కుత్రా చిద్ యస్య సమృతౌ రణ్వా నరో నృషదనే ।
అర్హన్తశ్చిద్ యమిన్ధతే సంజనయన్తి జన్తవః ॥ ౨

౩౬౮౨ సం యదిషో వనామహే సం హవ్యా మానుషాణామ్ ।
ఉత ద్యుమ్నస్య శవస ఋతస్య రశ్మిమా దదే ॥ ౩

౩౬౮౩ స స్మా కృణోతి కేతుమా నక్తం చిద్ దూర ఆ సతే ।
పావకో యద్ వనస్పతీన్ ప్ర స్మా మినాత్యజరః ॥ ౪

౩౬౮౪ అవ స్మ యస్య వేషణే స్వేదం పథిషు జుహ్వతి ।
అభీమహ స్వజేన్యం భూమా పృష్ఠేవ రురుహుః ॥ ౫

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౩౬౮౫ యం మర్త్యః పురుస్పృహం విదద్ విశ్వస్య ధాయసే ।
ప్ర స్వాదనం పితూనామస్తతాతిం చిదాయవే ॥ ౬

౩౬౮౬ స హి ష్మా ధన్వాక్షితం దాతా న దాత్యా పశుః ।
హిరిశ్మశ్రుః శుచిదన్నృభురనిభృష్టతవిషిః ॥ ౭

౩౬౮౭ శుచిః ష్మ యస్మా అత్రివత్ ప్ర స్వధితీవ రీయతే ।
సుషూరసూత మాతా క్రాణా యదానశే భగమ్ ॥ ౮

౩౬౮౮ ఆ యస్తే సర్పిరాసుతేఽగ్నే శమస్తి ధాయసే ।
ఐషు ద్యుమ్నముత శ్రవ ఆ చిత్తం మర్త్యేషు ధాః ॥ ౯

౩౬౮౯ ఇతి చిన్మన్యుమధ్రిజస్త్వాదాతమా పశుం దదే ।
ఆదగ్నే అపృణతోఽత్రిః సాసహ్యాద్ దస్యూనిషః సాసహ్యాన్నౄన్ ॥ ౧౦

అష్టమం సూక్తమ్ - ౮

ఋషిః - ఇషఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౩,౪ నిచృజ్జగతీ ; ౬,౭ విరాడ్జగతీ ॥ స్వరః - ౧,౨,౫ ధైవతః ; ౩,౪,౬,౭ నిషాదః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౩౬౯౦ త్వామగ్న ఋతాయవః సమీధిరే ప్రత్నం ప్రత్నాస ఊతయే సహస్కృత ।
పురుశ్చన్ద్రం యజతం విశ్వధాయసం దమూనసం గృహపతిం వరేణ్యమ్ ॥ ౧

౩౬౯౧ త్వామగ్నే అతిథిం పూర్వ్యం విశః శోచిష్కేశం గృహపతిం ని షేదిరే ।
బృహత్కేతుం పురురూపం ధనస్పృతం సుశర్మాణం స్వవసం జరద్విషమ్ ॥ ౨

౩౬౯౨ త్వామగ్నే మానుషీరీళతే విశో హోత్రావిదం వివిచిం రత్నధాతమమ్ ।
గుహా సన్తం సుభగ విశ్వదర్శతం తువిష్వణసం సుయజం ఘృతశ్రియమ్ ॥ ౩

౩౬౯౩ త్వామగ్నే ధర్ణసిం విశ్వధా వయం గీర్భిర్గృణన్తో నమసోప సేదిమ ।
స నో జుషస్వ సమిధానో అఙ్గిరో దేవో మర్తస్య యశసా సుదీతిభిః ॥ ౪

౩౬౯౪ త్వమగ్నే పురురూపో విశేవిశే వయో దధాసి ప్రత్నథా పురుష్టుత ।
పురూణ్యన్నా సహసా వి రాజసి త్విషిః సా తే తిత్విషాణస్య నాధృషే ॥ ౫

౩౬౯౫ త్వామగ్నే సమిధానం యవిష్ఠ్య దేవా దూతం చక్రిరే హవ్యవాహనమ్ ।
ఉరుజ్రయసం ఘృతయోనిమాహుతం త్వేషం చక్షుర్దధిరే చోదయన్మతి ॥ ౬

౩౬౯౬ త్వామగ్నే ప్రదివ ఆహుతం ఘృతైః సుమ్నాయవః సుషమిధా సమీధిరే ।
స వావృధాన ఓషధీభిరుక్షితోఽభి జ్రయాంసి పార్థివా వి తిష్ఠసే ॥ ౭

ఇతి తృతీయాష్టకే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

ఇతి తృతీయోఽష్టకః ॥

అథ చతుర్థాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః

నవమం సూక్తమ్ - ౯

ఋషిః - గయ ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ స్వరాడుష్ణిక్ ; ౨ నిచృదనుష్టుప్; ౩,౪ భురిగుష్ణిక్ ; ౫ స్వరాడ్ బృహతీ ; ౬ విరాడ్ అనుష్టుప్ ; ౭ పంక్తిః ॥
స్వరః - ౧,౩,౪ ఋషభః ; ౨,౬ గాన్ధారః ; ౫ మధ్యమః ౭ పంచమః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౩౬౯౭ త్వామగ్నే హవిష్మన్తో దేవం మర్తాస ఈళతే ।
మన్యే త్వా జాతవేదసం స హవ్యా వక్ష్యానుషక్ ॥ ౧

౩౬౯౮ అగ్నిర్హోతా దాస్వతః క్షయస్య వృక్తబర్హిషః ।
సం యజ్ఞాసశ్చరన్తి యం సం వాజాసః శ్రవస్యవః ॥ ౨

౩౧౯౯ ఉత స్మ యం శిశుం యథా నవం జనిష్టారణీ ।
ధర్తారం మానుషీణాం విశామగ్నిం స్వధ్వరమ్ ॥ ౩

౩౨౦౦ ఉత స్మ దుర్గృభీయసే పుత్రో న హ్వార్యాణామ్ ।
పురూ యో దగ్ధాసి వనాఽగ్నే పశుర్న యవసే ॥ ౪

౩౨౦౧ అధ స్మ యస్యార్చయః సమ్యక్ సంయన్తి ధూమినః ।
యదీమహ త్రితో దివ్యుప ధ్మాతేవ ధమతి శిశీతే ధ్మాతరీ యథా ॥ ౫

౩౨౦౨ తవాహమగ్న ఊతిభిర్మిత్రస్య చ ప్రశస్తిభిః ।
ద్వేషోయుతో న దురితా తుర్యామ మర్త్యానామ్ ॥ ౬

౩౨౦౩ తం నో అగ్నే అభీ నరో రయిం సహస్వ ఆ భర ।
స క్షేపయత్ స పోషయద్ భువద్ వాజస్య సాతయ ఉతైధి పృత్సు నో వృధే ॥ ౭

దశమం సూక్తమ్ - ౧౦

ఋషిః - గయ ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౬ నిచృదనుష్టుప్ ; ౨,౩ భురిగుష్ణిక్ ; ౪ స్వరాడ్బృహతీ ; ౫ అనుష్టుప్ ; ౭ నిచృత్పంక్తిః॥ స్వరః - ౧,౫,౬ గాంధారః ; ౨,౩ ఋషభః ; ౪ మధ్యమః ; ౭ పంచమః ॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౩౨౦౪ అగ్న ఓజిష్ఠమా భర ద్యుమ్నమస్మభ్యమధ్రిగో ।
ప్ర నో రాయా పరీణసా రత్సి వాజాయ పన్థామ్ ॥ ౧

౩౨౦౫ త్వం నో అగ్నే అద్భుత క్రత్వా దక్షస్య మంహనా ।
త్వే అసుర్యమారుహత్ క్రాణా మిత్రో న యజ్ఞియః ॥ ౨

౩౨౦౬ త్వం నో అగ్న ఏషాం గయం పుష్టిం చ వర్ధయ ।
యే స్తోమేభిః ప్ర సూరయో నరో మఘాన్యానశుః ॥ ౩

౩౨౦౭ యే అగ్నే చన్ద్ర తే గిరః శుమ్భన్త్యశ్వరాధసః ।
శుష్మేభిః శుష్మిణో నరో దివశ్చిద్ యేషాం బృహత్ సుకీర్తిర్బోధతి త్మనా ॥ ౪

౩౨౦౮ తవ త్యే అగ్నే అర్చయో భ్రాజన్తో యన్తి ధృష్ణుయా ।
పరిజ్మానో న విద్యుతః స్వానో రథో న వాజయుః ॥ ౫

౩౨౦౯ నూ నో అగ్న ఊతయే సబాధసశ్చ రాతయే ।
అస్మాకాసశ్చ సూరయో విశ్వా ఆశాస్తరీషణి ॥ ౬

౩౨౧౦ త్వం నో అగ్నే అఙ్గిరః స్తుతః స్తవాన ఆ భర ।
హోతర్విభ్వాసహం రయిం స్తోతృభ్యః స్తవసే చ న ఉతైధి పృత్సు నో వృధే ॥ ౭

ఏకాదశం సూక్తమ్ - ౧౧

ఋషిః - సుతంభర ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ఛన్దః ౧,౩,౫ నిచృజ్జగతీ ; ౨ జగతీ ౪,౬ విరాడ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౩౨౧౧ జనస్య గోపా అజనిష్ట జాగృవిరగ్నిః సుదక్షః సువితాయ నవ్యసే ।
ఘృతప్రతీకో బృహతా దివిస్పృశా ద్యుమద్ వి భాతి భరతేభ్యః శుచిః ॥ ౧

౩౨౧౨ యజ్ఞస్య కేతుం ప్రథమం పురోహితమగ్నిం నరస్త్రిషధస్థే సమీధిరే ।
ఇన్ద్రేణ దేవైః సరథం స బర్హిషి సీదన్ని హోతా యజథాయ సుక్రతుః ॥ ౨

౩౨౧౩ అసంమృష్టో జాయసే మాత్రోః శుచిర్మన్ద్రః కవిరుదతిష్ఠో వివస్వతః ।
ఘృతేన త్వావర్ధయన్నగ్న ఆహుత ధూమస్తే కేతురభవద్ దివి శ్రితః ॥ ౩

౩౨౧౪ అగ్నిర్నో యజ్ఞముప వేతు సాధుయాఽగ్నిం నరో వి భరన్తే గృహేగృహే ।

అగ్నిర్దూతో అభవద్ధవ్యవాహనో ఽగ్నిం వృణానా వృణతే కవిక్రతుమ్॥ ౪

౩౭౧౫ తుభ్యేదమగ్నే మధుమత్తమం వచస్తుభ్యం మనీషా ఇయమస్తు శం హృదే।
త్వాం గిరః సిన్ధుమివావనీర్మహీరా పృణన్తి శవసా వర్ధయన్తి చ॥ ౫

౩౭౧౬ త్వామగ్నే అఙ్గిరసో గుహా హితమన్వవిన్దఞ్ఛిశ్రియాణం వనేవనే।
స జాయసే మథ్యమానః సహో మహత్త్వామాహుః సహసస్పుత్రమఙ్గిరః॥ ౬

ద్వాదశం సూక్తమ్ - ౧౨

ఋషిః - సుతంభర ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౨, స్వరాట్పంక్తిః; ౩-౫ త్రిష్టుప్ ; ౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౨ పంచమః ; ౩-౬ ధైవతః ॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౩౭౧౭ ప్రాగ్నయే బృహతే యజ్ఞియాయ ఋతస్య వృష్ణే అసురాయ మన్మ।
ఘృతం న యజ్ఞ ఆస్యే సుపూతం గిరం భరే వృషభాయ ప్రతీచీమ్॥ ౧

౩౭౧౮ ఋతం చికిత్వ ఋతమిచ్చికిద్ధ్యృతస్య ధారా అను తృన్ధి పూర్వీః।
నాహం యాతుం సహసా న ద్వయేన ఋతం సపామ్యరుషస్య వృష్ణః॥ ౨

౩౭౧౯ కయా నో అగ్న ఋతయన్నృతేన భువో నవేదా ఉచథస్య నవ్యః।
వేదా మే దేవ ఋతుపా ఋతూనాం నాహం పతిం సనితురస్య రాయః॥ ౩

౩౭౨౦ కే తే అగ్నే రిపవే బన్ధనాసః కే పాయవః సనిషన్త ద్యుమన్తః।
కే ధాసిమగ్నే అనృతస్య పాన్తి క ఆసతో వచసః సన్తి గోపాః॥ ౪

౩౭౨౧ సఖాయస్తే విషుణా అగ్న ఏతే శివాసః సన్తో అశివా అభూవన్।
అధూర్షత స్వయమేతే వచోభిరృజూయతే వృజినాని బ్రువన్తః॥ ౫

౩౭౨౨ యస్తే అగ్నే నమసా యజ్ఞమీట్ట ఋతం స పాత్యరుషస్య వృష్ణః।
తస్య క్షయః పృథురా సాధురేతు ప్రసర్స్రాణస్య నహుషస్య శేషః॥ ౬

త్రయోదశం సూక్తమ్ - ౧౩

ఋషిః - సుతంభర ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౫ నిచృద్గాయత్రీ ; ౨,౬ గాయత్రీ ; ౩ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౩౭౨౩ అర్చన్తస్త్వా హవామహే ఽర్చన్తః సమిధీమహి। అగ్నే అర్చన్త ఊతయే॥ ౧

౩౭౨౪ అగ్నేః స్తోమం మనామహే సిధ్రమద్య దివిస్పృశః। దేవస్య ద్రవిణస్యవః॥ ౨

౩౭౨౫ అగ్నిర్జుషత నో గిరో హోతా యో మానుషేష్వా। స యక్షద్దైవ్యం జనమ్॥ ౩

౩౭౨౬ త్వమగ్నే సప్రథా అసి జుష్టో హోతా వరేణ్యః। త్వయా యజ్ఞం వి తన్వతే॥ ౪

౩౭౨౭ త్వామగ్నే వాజసాతమం విప్రా వర్ధన్తి సుష్టుతమ్। స నో రాస్వ సువీర్యమ్॥ ౫

౩౭౨౮ అగ్నే నేమిరరాఀ ఇవ దేవాఀస్త్వం పరిభూరసి। ఆ రాధశ్చిత్రమృఞ్జసే॥ ౬

చతుర్దశం సూక్తమ్ - ౧౪

ఋషిః - సుతంభర ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౪-౬ నిచృద్గాయత్రీ ; ౨ విరాడ్గాయత్రీ ; ౩ గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౩౭౨౯ అగ్నిం స్తోమేన బోధయ సమిధానో అమర్త్యమ్। హవ్యా దేవేషు నో దధత్॥ ౧

౩౭౩౦ తమధ్వరేష్వీళతే దేవం మర్తా అమర్త్యమ్। యజిష్ఠం మానుషే జనే॥ ౨

౩౭౩౧ తం హి శశ్వన్త ఈళతే స్రుచా దేవం ఘృతశ్చుతా। అగ్నిం హవ్యాయ వోళ్హవే॥ ౩

౩౭౩౨ అగ్నిర్జాతో అరోచత ఘ్నన్దస్యూఞ్జ్యోతిషా తమః। అవిన్దద్గా అపః స్వః॥ ౪

౩౭౩౩ అగ్నిమీళేన్యం కవిం ఘృతపృష్ఠం సపర్యత। వేతు మే శృణవద్ధవమ్॥ ౫

౩౭౩౪ అగ్నిం ఘృతేన వావృధుః స్తోమేభిర్విశ్వచర్షణిమ్। స్వాధీభిర్వచస్యుభిః॥ ౬

ద్వితీయోఽనువాకః   పంచదశం సూక్తమ్ - ౧౫

ఋషిః - ధరుణ ఆంగిరసః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః-౧, ౫ స్వరాట్పంక్తిః; ౨,౪ త్రిష్టుప్; ౩ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౫ పంచమః ; ౨-౪ ధైవతః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౩౨౩౫ ప్ర వేధసే కవయే వేద్యాయ గిరం భరే యశసే పూర్వ్యాయ ।
ఘృతప్రసత్తో అసురః సుశేవో రాయో ధర్తా ధరుణో వస్వో అగ్నిః ॥ ౧

౩౨౩౬ ఋతేన ఋతం ధరుణం ధారయన్త యజ్ఞస్య శాకే పరమే వ్యోమన్ ।
దివో ధర్మన్ ధరుణే సేదుషో నౄఞ్జాతైరజాతాఁ అభి యే ననక్షుః ॥ ౨

౩౨౩౭ అంహోయువస్తన్వస్తన్వతే వి వయో మహద్ దుష్టరం పూర్వ్యాయ ।
స సంవతో నవజాతస్తుతుర్యాత్ సింహం న క్రుద్ధమభితః పరిష్ఠుః ॥ ౩

౩౨౩౮ మాతేవ యద్ భరసే పప్రథానో జనంజనం ధాయసే చక్షసే చ ।
వయోవయో జరసే యద్ దధానః పరి త్మనా విషురూపో జిగాసి ॥ ౪

౩౨౩౯ వాజో ను తే శవసస్పాత్వన్తమురుం దోఘం ధరుణం దేవ రాయః ।
పదం న తాయుర్గుహా దధానో మహో రాయే చితయన్నత్రిమస్పః ॥ ౫

షోడశం సూక్తమ్ - ౧౬

ఋషిః పూరురాత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧-౩ విరాడనుష్టుప్ ; ౪ భురిగుష్ణిక్; ౫ బృహతీ ॥ స్వరః - ౧-౩ గాంధారః ; ౪ ఋషభః ; ౫ మధ్యమః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౩౨౪౦ బృహద్ వయో హి భానవే ఽర్చా దేవాయాగ్నయే ।
యం మిత్రం న ప్రశస్తిభిర్మర్తాసో దధిరే పురః ॥ ౧

౩౨౪౧ స హి ద్యుభిర్జనానాం హోతా దక్షస్య బాహ్వోః ।
వి హవ్యమగ్నిరానుషగ్భగో న వారమృణ్వతి ॥ ౨

౩౨౪౨ అస్య స్తోమే మఘోనః సఖ్యే వృద్ధశోచిషః ।
విశ్వా యస్మిన్ తువిష్వణి సమర్యే శుష్మమాదధుః ॥ ౩

౩౨౪౩ అధా హ్యగ్న ఏషాం సువీర్యస్య మంహనా ।
తమిద్ యహ్వం న రోదసీ పరి శ్రవో బభూవతుః ॥ ౪

౩౨౪౪ నూ న ఏహి వార్యమగ్నే గృణాన ఆ భర ।
యే వయం యే చ సూరయః స్వస్తి ధామహే సచోతైధి పృత్సు నో వృధే ॥ ౫

సప్తదశం సూక్తమ్ - ౧౭

ఋషిః - పూరురాత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ఛన్దః - ౧ భురిగుష్ణిక్ ; ౨ అనుష్టుప్; ౩ నిచృదనుష్టుప్ ; ౪ విరాడనుష్టుప్ ; ౫ భురిగ్బృహతీ ॥ స్వరః - ౧ ఋషభః ; ౨-౪ గాంధారః ; ౫ మధ్యమః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౩౨౪౫ ఆ యజ్ఞైర్దేవ మర్త్య ఇత్థా తవ్యాంసమూతయే ।
అగ్నింకృతే స్వధ్వరే పూరురీళీతావసే ॥ ౧

౩౨౪౬ అస్య హి స్వయశస్తర ఆసా విధర్మన్ మన్యసే ।
తం నాకం చిత్రశోచిషం మన్ద్రం పరో మనీషయా ॥ ౨

౩౨౪౭ అస్య వాసా ఉ అర్చిషా య ఆయుక్త తుజా గిరా ।
దివో న యస్య రేతసా బృహచ్ఛోచన్త్యర్చయః ॥ ౩

౩౨౪౮ అస్య క్రత్వా విచేతసో దస్మస్య వసు రథ ఆ ।

అధా విశ్వాసు హవ్యో౽గ్నిర్విక్షు ప్ర శస్యతే ॥ ౪

౩౭౪౯ నూ న ఇద్ధి వార్యమాసా సచన్త సూరయః ।
ఊర్జో నపాదభిష్టయే పాహి శగ్ధి స్వస్తయ ఉతైధి పృత్సు నో వృధే ॥ ౫

అష్టాదశం సూక్తమ్ - ౧౮

ఋషిః - ద్వితో ముక్తవాహో ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౪ విరాడనుష్టుప్ ; ౨ నిచృదనుష్టుప్ ; ౩ భురిగుష్ణిక్ ; ౫ భురిగ్ బృహతీ ॥ స్వరః ౧,౨, ౪ గాన్ధారః ; ౩ ఋషభః ౫ మధ్యమః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౩౭౫౦ ప్రాతరగ్నిః పురుప్రియో విశః స్తవేతాతిథిః ।
విశ్వాని యో అమర్త్యో హవ్యా మర్తేషు రణ్యతి ॥ ౧

౩౭౫౧ ద్వితాయ మృక్తవాహసే స్వస్య దక్షస్య మంహనా ।
ఇన్దుం స ధత్త ఆనుషక్ స్తోతా చిత్ తే అమర్త్య ॥ ౨

౩౭౫౨ తం వో దీర్ఘాయుశోచిషం గిరా హువే మఘోనామ్ ।
అరిష్టో యేషాం రథో వ్యశ్వదావన్నీయతే ॥ ౩

౩౭౫౩ చిత్రా వా యేషు దీధితిరాసన్నుక్థా పాన్తి యే ।
స్తీర్ణం బర్హిః స్వర్ణరే శ్రవాంసి దధిరే పరి ॥ ౪

౩౭౫౪ యే మే పఞ్చాశతం దదురశ్వానాం సధస్తుతి ।
ద్యుమదగ్నే మహి శ్రవో బృహత్ కృధి మఘోనాం నృవదమృత నృణామ్ ॥ ౫

ఏకోనవింశం సూక్తమ్ - ౧౯

ఋషిః - వవ్రిరాత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ గాయత్రీ ; ౨ విరాడ్ గాయత్రీ ; ౩ అనుష్టుప్ ; ౪ భురిగుష్ణిక్ ; ౫ నిచృత్పఙ్క్తిః ; స్వరః - ౧, ౨ షడ్జః, ౩ గాన్ధారః ; ౪ ఋషభః ౫ పఞ్చమః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౩౭౫౫ అభ్యవస్థాః ప్ర జాయన్తే ప్ర వవ్రేర్వవ్రిశ్చికేత । ఉపస్థే మాతుర్వి చష్టే ॥ ౧

౩౭౫౬ జుహురే వి చితయన్తో౽నిమిషం నృమ్ణం పాన్తి । ఆ దృళ్హాం పురం వివిశుః ॥ ౨

౩౭౫౭ ఆ శ్వైత్రేయస్య జన్తవో ద్యుమద్ వర్ధన్త కృష్టయః ।
నిష్కగ్రీవో బృహదుక్థ ఏనా మధ్వా న వాజయుః ॥ ౩

౩౭౫౮ ప్రియం దుగ్ధం న కామ్యమజామి జామ్యోః సచా ।
ఘర్మో న వాజజఠరో౽దబ్ధః శశ్వతో దభః ॥ ౪

౩౭౫౯ క్రీళన్ నో రశ్మ ఆ భువః సం భస్మనా వాయునా వేవిదానః ।
తా అస్య సన్ ధృషజో న తిగ్మాః సుసంశితా వక్ష్యో వక్షణేస్థాః ॥ ౫

వింశం సూక్తమ్ - ౨౦

ఋషిః - ప్రయస్వన్త ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ విరాడనుష్టుప్ ; ౨ నిచృదనుష్టుప్ ; ౪ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧-౩ గాన్ధారః ; ౪ పఞ్చమః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౩౭౬౦ యమగ్నే వాజసాతమ త్వం చిన్మన్యసే రయిమ్ ।
తం నో గీర్భిః శ్రవాయ్యం దేవత్రా పనయా యుజమ్ ॥ ౧

౩౭౬౧ యే అగ్నే నేరయన్తి తే వృద్ధా ఉగ్రస్య శవసః ।
అప ద్వేషో అప హ్వరో౽న్యవ్రతస్య సశ్చిరే ॥ ౨

౩౭౬౨ హోతారం త్వా వృణీమహే౽గ్నే దక్షస్య సాధనమ్ ।

యజ్ఞేషు పూర్వ్యం గిరా ప్రయస్వన్తో హవామహే ॥ ౩

౩౭౬౩ ఇత్థా యథా త ఊతయే సహసావన్ దివేదివే ।
రాయ ఋతాయ సుక్రతో గోభిః ష్యామ సధమాదో వీరైః స్యామ సధమాదః॥ ౪

ఏకవింశం సూక్తమ్ - ౨౧

ఋషిః - సస ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ఛన్దః - ౧ అనుష్టుప్ ; ౨ భురిగుష్ణిక్ ; ౩ స్వరాడుష్ణిక్ ; ౪ నిచృద్ బృహతీ ॥స్వరః - ౧ గాంధారః ; ౨,౩ ఋషభః ; ౪ మధ్యమః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౩౭౬౪ మనుష్వత్ త్వా ని ధీమహి మనుష్వత్ సమిధీమహి ।
అగ్నే మనుష్వదఙ్గిరో దేవాన్ దేవయతే యజ ॥ ౧

౩౭౬౫ త్వం హి మానుషే జనే ఽగ్నే సుప్రీత ఇధ్యసే ।
స్రుచస్త్వా యన్త్యానుషక్ సుజాత సర్పిరాసుతే ॥ ౨

౩౭౬౬ త్వాం విశ్వే సజోషసో దేవాసో దూతమక్రత ।
సపర్యన్తస్త్వా కవే యజ్ఞేషు దేవమీళతే ॥ ౩

౩౭౬౭ దేవం వో దేవయజ్యయాఽగ్నిమీళీత మర్త్యః ।
సమిద్ధః శుక్ర దీదిహ్యృతస్య యోనిమాసదః ససస్య యోనిమాసదః ॥ ౪

ద్వావింశం సూక్తమ్ - ౨౨

ఋషిః- విశ్వసామా ఆత్రేయః ॥దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడనుష్టుప్ ; ౨,౩ స్వరాడుష్ణిక్ ;౪ బృహతీ ॥ స్వరః- ౧, గాంధారః ; ౨,౩ ఋషభః ; ౪ మధ్యమః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౩౭౬౮ ప్ర విశ్వసామన్నత్రివదర్చా పావకశోచిషే ।
యో అధ్వరేష్వీడ్యో హోతా మన్ద్రతమో విశి ॥ ౧

౩౭౬౯ న్యగ్నిం జాతవేదసం దధాతా దేవమృత్విజమ్ ।
ప్ర యజ్ఞ ఏత్వానుషగద్యా దేవవ్యచస్తమః ॥ ౨

౩౭౭౦ చికిత్విన్మనసం త్వా దేవం మర్తాస ఊతయే ।
వరేణ్యస్య తేఽవస ఇయానాసో అమన్మహి ॥ ౩

౩౭౭౧ అగ్నే చికిద్ధ్యస్య న ఇదం వచః సహస్య ।
తం త్వా సుశిప్ర దమ్పతే స్తోమైర్వర్ధన్త్యత్రయో గీర్భిః శుమ్భన్త్యత్రయః ॥ ౪

త్రయోవింశం సూక్తమ్ - ౨౩

ఋషిః- ద్యుమ్నో విశ్వచర్షణిః॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ఛన్దః- ౧, ౨ నిచృదనుష్టుప్ ; ౩ విరాడనుష్టుప్ ; ౪ నిచృత్పంక్తిః ॥స్వరః - ౧-౩ గాంధారః ; ౪ పంచమః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౩౭౭౨ అగ్నే సహన్తమా భర ద్యుమ్నస్య ప్రాసహా రయిమ్ ।
విశ్వా యశ్చర్షణీరభ్యాసా వాజేషు సాసహత్ ॥ ౧

౩౭౭౩ తమగ్నే పృతనాషహం రయిం సహస్వ ఆ భర ।
త్వం హి సత్యో అద్భుతో దాతా వాజస్య గోమతః ॥ ౨

౩౭౭౪ విశ్వే హి త్వా సజోషసో జనాసో వృక్తబర్హిషః ।
హోతారం సద్మసు ప్రియం వ్యన్తి వార్యా పురు ॥ ౩

౩౭౭౫ స హి ష్మా విశ్వచర్షణిరభిమాతి సహో దధే ।
అగ్న ఏషు క్షయేష్వా రేవన్నః శుక్ర దీదిహి ద్యుమత్ పావక దీదిహి ॥ ౪

చతుర్వింశం సూక్తమ్ - ౨౪

ఋషిః - బన్ధుః సుబన్ధుః శ్రుతబన్ధుర్విప్రబన్ధుశ్చ గౌపాయనా లౌపాయనా వా ॥
దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ పూర్వార్ధస్యసామ్నీ బృహత్యుత్తరార్ధస్య భురిగ్బృహతీ;
౩,౪ పూర్వార్ధస్యోత్తరార్ధస్య చ భురిగ్ బృహతీ స్వరః - మధ్యమః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౩౭౭౬ అగ్నే త్వం నో అన్తమ ఉత త్రాతా శివో భవా వరూథ్యః ॥ ౧
౩౭౭౭ వసురగ్నిర్వసుశ్రవా అచ్ఛా నక్షి ద్యుమత్తమం రయిం దాః ॥ ౨
౩౭౭౮ స నో బోధి శ్రుధీ హవమురుష్యా ణో అఘాయతః సమస్మాత్ ॥ ౩
౩౭౭౯ తం త్వా శోచిష్ఠ దీదివః సుమ్నాయ నూనమీమహే సఖిభ్యః ॥ ౪

పఞ్చవింశం సూక్తమ్ - ౨౫ ।

ఋషిః - వసూయవ ఆత్రేయాః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౮ నిచృదనుష్టుప్ ; ౨,౫,౬
,౯ అనుష్టుప్ ; ౩,౭ విరాడనుష్టుప్ ; ౪ భురిగుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ౧-౩,౫-౯, గాన్ధారః; ౪
ఋషభః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౩౭౮౦ అచ్ఛా వో అగ్నిమవసే దేవం గాసి స నో వసుః ।
రాసత్ పుత్ర ఋషూణామృతావా పర్షతి ద్విషః ॥ ౧
౩౭౮౧ స హి సత్యో యం పూర్వే చిద్ దేవాసశ్చిద్ యమీధిరే ।
హోతారం మన్ద్రజిహ్వమిత్ సుదీతిభిర్విభావసుమ్ ॥ ౨
౩౭౮౨ స నో ధీతీ వరిష్ఠయా శ్రేష్ఠయా చ సుమత్యా ।
అగ్నే రాయో దిదీహి నః సువృక్తిభిర్వరేణ్య ॥ ౩
౩౭౮౩ అగ్నిర్దేవేషు రాజత్యగ్నిర్మర్తేష్వావిశన్ ।
అగ్నిర్నో హవ్యవాహనో ఽగ్నిం ధీభిః సపర్యత ॥ ౪
౩౭౮౪ అగ్నిస్తువిశ్రవస్తమం తువిబ్రహ్మాణముత్తమమ్ ।
అతూర్తం శ్రావయత్పతిం పుత్రం దదాతి దాశుషే ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౩౭౮౫ అగ్నిర్దదాతి సత్పతిం సాసాహ యో యుధా నృభిః ।
అగ్నిరత్యం రఘుష్యదం జేతారమపరాజితమ్ ॥ ౬
౩౭౮౬ యద్ వాహిష్ఠం తదగ్నయే బృహదర్చ విభావసో ।
మహిషీవ త్వద్ రయిస్త్వద్ వాజా ఉదీరతే ॥ ౭
౩౭౮౭ తవ ద్యుమన్తో అర్చయో గ్రావేవోచ్యతే బృహత్ ।
ఉతో తే తన్యతుర్యథా స్వానో అర్త త్మనా దివః ॥ ౮
౩౭౮౮ ఏవాఁ అగ్నిం వసూయవః సహసానం వవన్దిమ ।
స నో విశ్వా అతి ద్విషః పర్షన్నావేవ సుక్రతుః ॥ ౯

షడ్వింశం సూక్తమ్ - ౨౬

ఋషిః - వసూయవ ఆత్రేయాః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౯ గాయత్రీ ; ౨-౬,౮
నిచృద్గాయత్రీ; ౭ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౩౭౮౯ అగ్నే పావక రోచిషా మన్ద్రయా దేవ జిహ్వయా । ఆ దేవాన్ వక్షి యక్షి చ ॥ ౧
౩౭౯౦ తం త్వా ఘృతస్నవీమహే చిత్రభానో స్వర్దృశమ్ । దేవాఁ ఆ వీతయే వహ ॥ ౨
౩౭౯౧ వీతిహోత్రం త్వా కవే ద్యుమన్తం సమిధీమహి । అగ్నే బృహన్తమధ్వరే ॥ ౩
౩౭౯౨ అగ్నే విశ్వేభిరా గహి దేవేభిర్హవ్యదాతయే । హోతారం త్వా వృణీమహే ॥ ౪

౩౯౯౩ యజమానాయ సున్వత ఆగ్నే సువీర్యం వహ । దేవైరా సత్సి బర్హిషి ॥ ౫

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౩౯౯౪ సమిధానః సహస్రజిదగ్నే ధర్మాణి పుష్యసి । దేవానాం దూత ఉక్థ్యః ॥ ౬

౩౯౯౫ న్యగ్నిం జాతవేదసం హోత్రవాహం యవిష్ఠ్యమ్ । దధాతా దేవమృత్విజమ్ ॥ ౭

౩౯౯౬ ప్ర యజ్ఞ ఏత్వానుషగద్యా దేవవ్యచస్తమః । స్తృణీత బర్హిరాసదే ॥ ౮

౩౯౯౭ ఏదం మరుతో అశ్వినా మిత్రః సీదన్తు వరుణః । దేవాసః సర్వయా విశా ॥ ౯

సప్తవింశం సూక్తమ్ - ౨౭

ఋషిః - త్ర్యరుణ త్రైవృష్ణస్త్రసదస్యుశ్చ పౌరుకుత్స్య అశ్వమేధశ్చ భారతో ఽత్రిర్వా ॥
దేవతా - ౧-౫ అగ్నిః ౬ ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః - ౧,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౪
నిచృదనుష్టుప్ ; ౫,౬ భురిగుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ౧-౩ ధైవతః ; ౪ గాన్ధారః ; ౫,౬ ఋషభః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౩౯౯౮ అనస్వన్తా సత్పతిర్మామహే మే గావా చేతిష్ఠో అసురో మఘోనః ।
త్రైవృష్ణో అగ్నే దశభిః సహస్రైర్వైశ్వానర త్ర్యరుణశ్చికేత ॥ ౧

౩౯౯౯ యో మే శతా చ వింశతిం చ గోనాం హరీ చ యుక్తా సుధురా దదాతి ।
వైశ్వానర సుష్టుతో వావృధానో ఽగ్నే యచ్ఛ త్ర్యరుణాయ శర్మ ॥ ౨

౪౦౦౦ ఏవా తే అగ్నే సుమతిం చకానో నవిష్ఠాయ నవమం త్రసదస్యుః ।
యో మే గిరస్తువిజాతస్య పూర్వీర్యుక్తేనాభి త్ర్యరుణో గృణాతి ॥ ౩

౪౦౦౧ యో మ ఇతి ప్రవోచత్యశ్వమేధాయ సూరయే ।
దదదృచా సనిం యతే దదన్మేధామృతాయతే ॥ ౪

౪౦౦౨ యస్య మా పరుషాః శతముద్ధర్షయన్త్యుక్షణః ।
అశ్వమేధస్య దానాః సోమా ఇవ త్ర్యాశిరః ॥ ౫

౪౦౦౩ ఇన్ద్రాగ్నీ శతదావ్న్యశ్వమేధే సువీర్యమ్ ।
క్షత్రం ధారయతం బృహద్దివి సూర్యమివాజరమ్ ॥ ౬

అష్టావింశం సూక్తమ్ - ౨౮

ఋషిః - విశ్వవారాత్రేయీ ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్ ; ౨ విరాట్త్రిష్టుప్ ;
౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪ నిచృదనుష్టుప్ ; ౫,౬ విరాడ్గాయత్రీ ॥
స్వరః - ౧-౩ ధైవతః ; ౪ గాన్ధారః ; ౫,౬ షడ్జః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౪౦౦౪ సమిద్ధో అగ్నిర్దివి శోచిరశ్రేత్ప్రత్యఙ్ఙుషసముర్వియా వి భాతి ।
ఏతి ప్రాచీ విశ్వవారా నమోభిర్దేవాఀ ఈళానా హవిషా ఘృతాచీ ॥ ౧

౪౦౦౫ సమిధ్యమానో అమృతస్య రాజసి హవిష్కృణ్వన్తం సచసే స్వస్తయే ।
విశ్వం స ధత్తే ద్రవిణం యమిన్వస్యాతిథ్యమగ్నే ని చ ధత్త ఇత్పురః ॥ ౨

౪౦౦౬ అగ్నే శర్ధ మహతే సౌభగాయ తవ ద్యుమ్నాన్యుత్తమాని సన్తు ।
సం జాస్పత్యం సుయమమా కృణుష్వ శత్రూయతామభి తిష్ఠా మహాంసి ॥ ౩

౪౦౦౭ సమిద్ధస్య ప్రమహసో ఽగ్నే వన్దే తవ శ్రియమ్ ।
వృషభో ద్యుమ్నవాఀ అసి సమధ్వరేష్విధ్యసే ॥ ౪

౪౦౦౮ సమిద్ధో అగ్న ఆహుత దేవాన్యక్షి స్వధ్వర । త్వం హి హవ్యవాళసి ॥ ౫

౪౦౦౯ ఆ జుహోతా దువస్యతాగ్నిం ప్రయత్యధ్వరే । వృణీధ్వం హవ్యవాహనమ్ ॥ ౬

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గౌరివీతిః శాక్త్యః ॥ దేవతా - ౧-౮,౯-౧౫ ఇన్ద్రః ;౯ ఇన్ద్రః ఉశనా వా

॥ ఛన్దః - ౧ భురిక్పఙ్క్తిః, ౨,౪,౭ త్రిష్టుప్ ; ౩,౫,౬,౯-౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౮ స్వరాట్పఙ్క్తిః ; ౧౨-౧౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥

స్వరః - ౧,౮ పఞ్చమః ; ౨-౭,౯- ౧౫ ధైవతః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౩౮౧౦ త్ర్యర్యమా మనుషో దేవతాతా త్రీ రోచనా దివ్యా ధారయన్త
అర్చన్తి త్వా మరుతః పూతదక్షాస్త్వమేషామృషిరిన్ద్రాసి ధీరః ॥ ౧

౩౮౧౧ అను యదీం మరుతో మన్దసానమార్చన్నిన్ద్రం పపివాంసం సుతస్య ।
ఆదత్త వజ్రమభి యదహిం హన్నపో యహ్వీరసృజత్సర్తవా ఉ ॥ ౨

౩౮౧౨ ఉత బ్రహ్మాణో మరుతో మే అస్యేన్ద్రః సోమస్య సుషుతస్య పేయాః ।
తద్ధి హవ్యం మనుషే గా అవిన్దదహన్నహిం పపివాఀ ఇన్ద్రో అస్య ॥ ౩

౩౮౧౩ ఆద్ రోదసీ వితరం వి ష్కభాయత్ సంవివ్యానశ్చిద్ భియసే మృగం కః ।
జిగర్తిమిన్ద్రో అపజర్గురాణః ప్రతి శ్వసన్తమవ దానవం హన్ ॥ ౪

౩౮౧౪ అధ క్రత్వా మఘవన్ తుభ్యం దేవా అను విశ్వే అదదుః సోమపేయమ్ ।
యత్సూర్యస్య హరితః పతన్తీః పురః సతీరుపరా ఏతశే కః ॥ ౫

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౩౮౧౫ నవ యదస్య నవతిం చ భోగాన్ త్సాకం వజ్రేణ మఘవా వివృశ్చత్ ।
అర్చన్తీన్ద్రం మరుతః సధస్థే త్రైష్టుభేన వచసా బాధత ద్యామ్ ॥ ౬

౩౯౧౬ సఖా సఖ్యే అపచత్ తూయమగ్నిరస్య క్రత్వా మహిషా త్రీ శతాని ।
త్రీ సాకమిన్ద్రో మనుషః సరాంసి సుతం పిబద్ వృత్రహత్యాయ సోమమ్ ॥ ౭

౩౮౧౭ త్రీ యచ్ఛతా మహిషాణామఘో మాస్త్రీ సరాంసి మఘవా సోమ్యాపాః ।
కారం న విశ్వే అహ్వన్త దేవా భరమిన్ద్రాయ యదహిం జఘాన ॥ ౮

౩౮౧౮ ఉశనా యత్ సహస్యైరయాతం గృహమిన్ద్ర జూజువానేభిరశ్వైః ।
వన్వానో అత్ర సరథం యయాథ కుత్సేన దేవైరవనోర్హ శుష్ణమ్ ॥ ౯

౩౮౧౯ ప్రాన్యచ్చక్రమవృహః సూర్యస్య కుత్సాయాన్యద్ వరివో యాతవేఽకః ।
అనాసో దస్యూఀరమృణో వధేన ని దుర్యోణ ఆవృణఙ్ మృధ్రవాచః ॥ ౧౦

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౩౮౨౦ స్తోమాసస్త్వా గౌరివీతేరవర్ధన్నరన్ధయో వైదథినాయ పిప్రుమ్ ।
ఆ త్వామృజిశ్వా సఖ్యాయ చక్రే పచన్ పక్తీరపిబః సోమమస్య ॥ ౧౧

౩౮౨౧ నవగ్వాసః సుతసోమాస ఇన్ద్రం దశగ్వాసో అభ్యర్చన్త్యర్కైః ।
గవ్యం చిదూర్వమపిధానవన్తం తం చిన్నరః శశమానా అప వ్రన్ ॥ ౧౨

౩౮౨౨ కథో ను తే పరి చరాణి విద్వాన్వీర్యా మఘవన్ యా చకర్థ ।
యా చో ను నవ్యా కృణవః శవిష్ఠ ప్రేదు తా తే విదథేషు బ్రవామ ॥ ౧౩

౩౮౨౩ ఏతా విశ్వా చకృవాఀ ఇన్ద్ర భూర్యపరీతో జనుషా వీర్యేణ ।
యా చిన్ను వజ్రిన్ కృణవో దధృష్వాన్ న తే వర్తా తవిష్యా అస్తి తస్యాః ॥ ౧౪

౩౮౨౪ ఇన్ద్ర బ్రహ్మ క్రియమాణా జుషస్వ యా తే శవిష్ఠ నవ్యా అకర్మ ।
వస్త్రేవ భద్రా సుకృతా వసూయూ రథం న ధీరః స్వపా అతక్షమ్ ॥ ౧౫

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషి- బభ్రు రాత్రేయః॥ దేవతా- ఇన్ద్రఋణఞ్చయశ్చ॥ ఛన్దః- ౧-౫,౮,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౬, ౧౩ పఙ్క్తిః, ౭,౧౧,౧౨ త్రిష్టుప్, ౧౦ విరాట్త్రిష్టుప్, ౧౪,౧౫

స్వరాట్ పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧-౫,౭-౧౨ ధైవతః, ౬,౧౩-౧౫ పఞ్చమః॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౩౮౨౫ క్వ౨స్య వీరః కో అపశ్యదిన్ద్రం సుఖరథమీయమానం హరిభ్యామ్ ।
యో రాయా వజ్రీ సుతసోమమిచ్ఛన్ తదోకో గన్తా పురుహూత ఊతీ ॥ ౧

౩౮౨౬ అవాచచక్షం పదమస్య సస్వరుగ్రం నిధాతురన్వాయమిచ్ఛన్ ।
అపృచ్ఛమన్యాఀ ఉత తే మ ఆహురిన్ద్రం నరో బుబుధానా అశేమ ॥ ౨

౩౮౨౭ ప్ర ను వయం సుతే యా తే కృతానీన్ద్ర బ్రవామ యాని నో జుజోషః ।
వేదదవిద్వాఞ్ఛృణవచ్చ విద్వాన్ వహతేఽయం మఘవా సర్వసేనః ॥ ౩

౩౮౨౮ స్థిరం మనశ్చకృషే జాత ఇన్ద్ర వేషీదేకో యుధయే భూయసశ్చిత్ ।
అశ్మానం చిచ్ఛవసా దిద్యుతో వి విదో గవామూర్వముస్రియాణామ్ ॥ ౪

౩౮౨౯ పరో యత్ త్వం పరమ ఆజనిష్ఠాః పరావతి శ్రుత్యం నామ బిభ్రత్ ।
అతశ్చిదిన్ద్రాదభయన్త దేవా విశ్వా అపో అజయద్ దాసపత్నీః ॥ ౫

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౩౮౩౦ తుభ్యేదేతే మరుతః సుశేవా అర్చన్త్యర్కం సున్వన్త్యన్ధః ।
అహిమోహానమప ఆశయానం ప్ర మాయాభిర్మాయినం సక్షదిన్ద్రః ॥ ౬

౩౮౩౧ వి షూ మృధో జనుషా దానమిన్వన్నహన్గవా మఘవన్ త్సం చకానః ।
అత్రా దాసస్య నముచేః శిరో యదవర్తయో మనవే గాతుమిచ్ఛన్ ॥ ౭

౩౮౩౨ యుజం హి మామకృథా ఆదిదిన్ద్ర శిరో దాసస్య నముచేర్మథాయన్ ।
అశ్మానం చిత్ స్వర్యం౧ వర్తమానం ప్ర చక్రియేవ రోదసీ మరుద్భ్యః ॥ ౮

౩౮౩౩ స్త్రియో హి దాస ఆయుధాని చక్రే కిం మా కరన్నబలా అస్య సేనాః ।
అన్తర్హ్యఖ్యదుభే అస్య ధేనే అథోప ప్రైద్ యుధయే దస్యుమిన్ద్రః ॥ ౯

౩౮౩౪ సమత్ర గావోఽభితోఽనవన్తేహేహ వత్సైర్వియుతా యదాసన్ ।
సం తా ఇన్ద్రో అసృజదస్య శాకైర్యదీం సోమాసః సుషుతా అమన్దన్ ॥ ౧౦

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౩౮౩౫ యదీం సోమా బభ్రుధూతా అమన్దన్నరోరవీద్ వృషభః సాదనేషు ।
పురందరః పపివాఀ ఇన్ద్రో అస్య పునర్గవామదదాదుస్రియాణామ్ ॥ ౧౧

౩౮౩౬ భద్రమిదం రుశమా అగ్నే అక్రన్ గవాం చత్వారి దదతః సహస్రా ।
ఋణంచయస్య ప్రయతా మఘాని ప్రత్యగ్రభీష్మ నృతమస్య నృణామ్ ॥ ౧౨

౩౮౩౭ సుపేశసం మావ సృజన్త్యస్తం గవాం సహస్రై రుశమాసో అగ్నే ।
తీవ్రా ఇన్ద్రమమమన్దుః సుతాసో అక్తోర్వ్యుష్టౌ పరితక్మ్యాయాః ॥ ౧౩

౩౮౩౮ ఔచ్ఛత్ సా రాత్రీ పరితక్మ్యా యాఀ ఋణంచయే రాజని రుశమానామ్ ।
అత్యో న వాజీ రఘురజ్యమానో బభ్రుశ్చత్వార్యసనత్ సహస్రా ॥ ౧౪

౩౮౩౯ చతుఃసహస్రం గవ్యస్య పశ్వః ప్రత్యగ్రభీష్మ రుశమేష్వగ్నే ।
ఘర్మశ్చిత్తప్తః ప్రవృజే య ఆసీదయస్మయస్తమ్వాదామ విప్రాః ॥ ౧౫

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- అవస్యురాత్రేయః॥ దేవతా- ౧-౮, ౧౦-౧౩ ఇన్ద్రః, ౮ ఇన్ద్రకుత్సౌ, ౮ ఇన్ద్రఉశనావా, ౯ ఇన్ద్రః కుత్సశ్చ॥ ఛన్దః ౧,౨,౫,౭,౯,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩,౪,౬,౧౦ త్రిష్టుప్, ౮,౧౨ స్వరాట్ పఙ్క్తిః, ౧౩ విరాట్ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౭,౯-౧౧,౧౩ ధైవతః, ౮,౧౨ పఞ్చమః॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥ ౨౯ ॥

౩౦౪౦ ఇన్ద్రో రథాయ ప్రవతం కృణోతి యమధ్యస్థాన్మఘవా వాజయన్తమ్ ।
యూథేవ పశ్వో వ్యునోతి గోపా అరిష్టో యాతి ప్రథమః సిషాసన్ ॥ ౧

౩౦౪౧ ఆ ప్ర ద్రవ హరివో మా వి వేనః పిశఙ్గరాతే అభి నః సచస్వ ।
నహి త్వదిన్ద్ర వస్యో అన్యదస్త్యమేనాఀశ్చిజ్జనివతశ్చకర్థ ॥ ౨

౩౦౪౨ ఉద్యత్ సహః సహస ఆజనిష్ట దేదిష్ట ఇన్ద్ర ఇన్ద్రియాణి విశ్వా ।
ప్రాచోదయత్ సుదుఘా వవ్రే అన్తర్వి జ్యోతిషా సంవవృత్వత్ తమోఽవః ॥ ౩

౩౦౪౩ అనవస్తే రథమశ్వాయ తక్షన్ త్వష్టా వజ్రం పురుహూత ద్యుమన్తమ్ ।
బ్రహ్మాణ ఇన్ద్రం మహయన్తో అర్కైరవర్ధయన్నహయే హన్తవా ఉ ॥ ౪

౩౦౪౪ వృష్ణే యత్ తే వృషణో అర్కమర్చానిన్ద్ర గ్రావాణో అదితిః సజోషాః ।
అనశ్వాసో యే పవయోఽరథా ఇన్ద్రేషితా అభ్యవర్తన్త దస్యూన్ ॥ ౫

అథ త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦ ॥

౩౦౪౫ ప్ర తే పూర్వాణి కరణాని వోచం ప్ర నూతనా మఘవన్ యా చకర్థ ।
శక్తీవో యద్విభరా రోదసీ ఉభే జయన్నపో మనవే దానుచిత్రాః ॥ ౬

౩౦౪౬ తదిన్ను తే కరణం దస్మ విప్రాఽహిం యద్ ఘ్నన్నోజో అత్రామిమీథాః ।
శుష్ణస్య చిత్ పరి మాయా అగృభ్ణాః ప్రపిత్వం యన్నప దస్యూఀరసేధః ॥ ౭

౩౦౪౭ త్వమపో యదవే తుర్వశాయాఽరమయః సుదుఘాః పార ఇన్ద్ర ।
ఉగ్రమయాతమవహో హ కుత్సం సం హ యద్ వాముశనారన్త దేవాః ॥ ౮

౩౦౪౮ ఇన్ద్రాకుత్సా వహమానా రథేనాఽఽవామత్యా అపి కర్ణే వహన్తు ।
నిః షీమద్భ్యో ధమథో నిః షధస్థాన్మఘోనో హృదో వరథస్తమాంసి ॥ ౯

౩౦౪౯ వాతస్య యుక్తాన్ సుయుజశ్చిదశ్వాన్ కవిశ్చిదేషో అజగన్నవస్యుః ।
విశ్వే తే అత్ర మరుతః సఖాయ ఇన్ద్ర బ్రహ్మాణి తవిషీమవర్ధన్ ॥ ౧౦

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥ ౩౧ ॥

౩౦౫౦ సూరశ్చిద్ రథం పరితక్మ్యాయాం పూర్వం కరదుపరం జూజువాంసమ్ ।
భరచ్చక్రమేతశః సం రిణాతి పురో దధత్ సనిష్యతి క్రతుం నః ॥ ౧౧

౩౦౫౧ ఆయం జనా అభిచక్షే జగామేన్ద్రః సఖాయం సుతసోమమిచ్ఛన్ ।
వదన్గ్రావావ వేదిం భ్రియాతే యస్య జీరమధ్వర్యవశ్చరన్తి ॥ ౧౨

౩౦౫౨ యే చాకనన్త చాకనన్త నూ తే మర్తా అమృత మో తే అంహ ఆరన్ ।
వావన్ధి యజ్యూఀరుత తేషు ధేహ్యోజో జనేషు యేషు తే స్యామ ॥ ౧౩

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గాతురాత్రేయః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౭,౯,౧౧ త్రిష్టుప్, ౨-౪,౧౦,౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౫,౮ స్వరాట్ పఙ్క్తిః ౬ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧-౪, ౯-౧౨ ధైవతః, ౫,౬,౮ పఞ్చమః ॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥ ౩౨ ॥

౩౦౫౩ అదర్దరుత్సమసృజో వి ఖాని త్వమర్ణవాన్ బద్బధానాఀ అరమ్ణాః ।
మహాన్తమిన్ద్ర పర్వతం వి యద్ వః సృజో విధారా అవ దానవం హన్ ॥ ౧

౩౦౫౪ త్వముత్సాఀ ఋతుభిర్బద్బధానాఀ అరంహ ఊధః పర్వతస్య వజ్రిన్ ।
అహిం చిదుగ్ర ప్రయుతం శయానం జఘన్వాఀ ఇన్ద్ర తవిషీమధత్థాః ॥ ౨

౩౦౫౫ త్యస్య చిన్మహతో నిర్మృగస్య వధర్జఘాన తవిషీభిరిన్ద్రః ।
య ఏక ఇదప్రతిర్మన్యమాన ఆదస్మాదన్యో అజనిష్ట తవ్యాన్ ॥ ౩

౩౦౭౬ త్వం చిదేషాం స్వధయా మదన్తం మిహో నపాతం సువృధం తమోగామ్ ।
వృషప్రభర్మా దానవస్య భామం వజ్రేణ వజ్రీ ని జఘాన శుష్ణమ్ ॥ ౪

౩౦౭౭ త్యం చిదస్య క్రతుభిర్నిషత్తమమర్మణో విదదిదస్య మర్మ ।
యదీం సుక్షత్ర ప్రభృతా మదస్య యుయుత్సన్తం తమసి హర్మ్యే ధాః ॥ ౫

౩౦౭౮ త్యం చిదిత్థా కత్పయం శయానమసూర్యే తమసి వావృధానమ్ ।
తం చిన్మన్దానో వృషభః సుతస్యోచ్చైరిన్ద్రో అపగూర్యా జఘాన ॥ ౬

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥ 33 ॥

౩౦౭౯ ఉద్ యదిన్ద్రో మహతే దానవాయ వధర్యమిష్ట సహో అప్రతీతమ్ ।
యదీం వజ్రస్య ప్రభృతౌ దదాభ విశ్వస్య జన్తోరధమం చకార ॥ ౭

౩౦౮౦ త్యం చిదర్ణం మధుపం శయానమసిన్వం వవ్రం మహ్యాదదుగ్రః ।
అపాదమత్రం మహతా వధేన ని దుర్యోణ ఆవృణఙ్ మృధ్రవాచమ్ ॥ ౮

౩౦౮౧ కో అస్య శుష్మం తవిషీం వరాత ఏకో ధనా భరతే అప్రతీతః ।
ఇమే చిదస్య జ్రయసో ను దేవీ ఇన్ద్రస్యౌజసో భియసా జిహాతే ॥ ౯

౩౦౮౨ న్యస్మై దేవీ స్వధితిర్జిహీత ఇన్ద్రాయ గాతురుశతీవ యేమే ।
సం యదోజో యువతే విశ్వమాభిరను స్వధావ్నే క్షితయో నమన్త ॥ ౧౦

౩౦౮౩ ఏకం ను త్వా సత్పతిం పాఞ్చజన్యం జాతం శృణోమి యశసం జనేషు ।
తం మే జగృభ్ర ఆశసో నవిష్ఠం దోషా వస్తోర్హవమానాస ఇన్ద్రమ్ ॥ ౧౧

౩౦౮౪ ఏవా హి త్వామృతుథా యాతయన్తం మఘా విప్రేభ్యో దదతం శృణోమి ।
కిం తే బ్రహ్మాణో గృహతే సఖాయో యే త్వాయా నిదధుః కామమిన్ద్ర ॥ ౧౨

ఇతి చతుర్థాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

తృతీయోఽనువాకః (33) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - సంవరణః ప్రాజాపత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨, ౭ పఙ్క్తిః ; ౩ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౪, ౧౦ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౫, ౬ స్వరాట్ పఙ్క్తిః ; ౮ త్రిష్టుప్, ౯ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧ - ౭, ౧౦ పఞ్చమః ; ౮,౯ ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః

౩౦౮౫ మహి మహే తవసే దీధ్యే నౄనిన్ద్రాయేత్థా తవసే అతవ్యాన్ ।
యో అస్మై సుమతిం వాజసాతౌ స్తుతో జనే సమర్యశ్చికేత ॥ ౧

౩౦౮౬ స త్వం న ఇన్ద్ర ధియసానో అర్కైర్హరీణాం వృషన్ యోక్త్రమశ్రేః ।
యా ఇత్థా మఘవన్నను జోషం వక్షో అభి ప్రార్యః సక్షి జనాన్ ॥ ౨

౩౦౮౭ న తే త ఇన్ద్రాభ్యస్మదృష్వాఽయుక్తాసో అబ్రహ్మతా యదసన్ ।
తిష్ఠా రథమధి తం వజ్రహస్తాఽఽ రశ్మిం దేవ యమసే స్వశ్వః ॥ ౩

౩౦౮౮ పురూ యత్ త ఇన్ద్ర సన్త్యుక్థా గవే చకర్థోర్వరాసు యుధ్యన్ ।
తతక్షే సూర్యాయ చిదోకసి స్వే వృషా సమత్సు దాసస్య నామ చిత్ ॥ ౪

౩౦౮౯ వయం తే త ఇన్ద్ర యే చ నరః శర్ధో జజ్ఞానా యాతాశ్చ రథాః ।
ఆస్మాఞ్జగమ్యాదహిశుష్మ సత్వా భగో న హవ్యః ప్రభృథేషు చారుః ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౩౦౯౦ పపృక్షేణ్యమిన్ద్ర త్వే హ్యోజో నృమ్ణాని చ నృతమానో అమర్తః ।
స న ఏనీం వసవానో రయిం దాః ప్రార్యః స్తుషే తువిమఘస్య దానమ్ ॥ ౬

౩౦౯౧ ఏవా న ఇన్ద్రోతిభిరవ పాహి గృణతః శూర కారూన్ ।

ఉత త్వచం దదతో వాజసాతౌ పిప్రీహి మధ్వః సుషుతస్య చారోః ॥ ౭

౩౮౭౨ ఉత త్యే మా పౌరుకుత్స్యస్య సూరేస్త్రసదస్యోర్హిరణినో రరాణాః ।
వహన్తు మా దశ శ్యేతాసో అస్య గైరిక్షితస్య క్రతుభిర్ను సశ్చే ॥ ౮

౩౮౭౩ ఉత త్యే మా మారుతాశ్వస్య శోణాః క్రత్వామఘాసో విదథస్య రాతౌ ।
సహస్రా మే చ్యవతానో దదాన ఆనూకమర్యో వపుషే నార్చత్ ॥ ౯

౩౮౭౪ ఉత త్యే మా ధ్వన్యస్య జుష్టా లక్ష్మణ్యస్య సురుచో యతానాః ।
మహ్నా రాయః సంవరణస్య ఋషేర్వ్రజం న గావః ప్రయతా అపి గ్మన్ ॥ ౧౦

(౩౪) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః – సంవరణః ప్రాజాపత్యః ॥ దేవతా – ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః – ౧ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౨, ౪, ౫ నిచృజ్జగతీ ; ౩, ౭ జగతీ ; ౬, ౯ త్రిష్టుప్ ; ౮ విరాడ్ జగతీ ॥ స్వరః – ౧, ౬, ౯ ధైవతః ; ౨, ౫, ౭, ౮ నిషాదః ॥

౩౮౭౫ అజాతశత్రుమజరా స్వర్వత్యను స్వధామితా దస్మమీయతే ।
సునోతన పచత బ్రహ్మవాహసే పురుష్టుతాయ ప్రతరం దధాతన ॥ ౧

౩౮౭౬ ఆ యః సోమేన జఠరమపిప్రతామన్దత మఘవా మధ్వో అన్ధసః ।
యదీం మృగాయ హన్తవే మహావధః సహస్రభృష్టిముశనా వధం యమత్ ॥ ౨

౩౮౭౭ యో అస్మై ఘ్రంస ఉత వా య ఊధని సోమం సునోతి భవతి ద్యుమాఁ అహ ।
అపాప శక్రస్తతనుష్టిమూహతి తనూశుభ్రం మఘవా యః కవాసఖః ॥ ౩

౩౮౭౮ యస్యావధీత్పితరం యస్య మాతరం యస్య శక్రో భ్రాతరం నాత ఈషతే ।
వేతీద్వస్య ప్రయతా యతంకరో న కిల్బిషాదీషతే వస్వ ఆకరః ॥ ౪

౩౮౭౯ న పఞ్చభిర్దశభిర్వష్ట్యారభం నాసున్వతా సచతే పుష్యతా చన ।
జినాతి వేదముయా హన్తి వా ధునిరా దేవయుం భజతి గోమతి వ్రజే ॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౩౮౮౦ విత్వక్షణః సమృతౌ చక్రమాసజోఽసున్వతో విషుణః సున్వతో వృధః ।
ఇన్ద్రో విశ్వస్య దమితా విభీషణో యథావశం నయతి దాసమార్యః ॥ ౬

౩౮౮౧ సమీం పణేరజతి భోజనం ముషే వి దాశుషే భజతి సూనరం వసు ।
దుర్గే చన ధ్రియతే విశ్వ ఆ పురు జనో యో అస్య తవిషీమచుక్రుధత్ ॥ ౭

౩౮౮౨ సం యజ్జనౌ సుధనౌ విశ్వశర్ధసావవేదిన్ద్రో మఘవా గోషు శుభ్రిషు ।
యుజం హ్యన్యమకృత ప్రవేపన్యుదీం గవ్యం సృజతే సత్వభిర్ధునిః ॥ ౮

౩౮౮౩ సహస్రసామాగ్నివేశిం గృణీషే శత్రిమగ్న ఉపమాం కేతుమర్యః ।
తస్మా ఆపః సంయతః పీపయన్త తస్మిన్క్షత్రమమవత్త్వేషమస్తు ॥ ౯

(౩౫) పఞ్చత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః – ప్రభువసురాఙ్గిరసః ॥ దేవతా – ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః – ౧ నిచృదనుష్టుప్ ; ౩ భురిగనుష్టుప్ ౧ ౭ అనుష్టుప్ ; ౨ భురిగుష్ణిక్ ; ౪ – ౬ స్వరాడుష్ణిక్ ; ౮ భురిగ్ బృహతీ ॥ స్వరః – ॥ ౧, ౩, ౭, గాన్ధారః ॥ ౨, ౪ – ౬ ఋషభః ; ౮ మధ్యమః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౩౮౮౪ యస్తే సాధిష్ఠోఽవస ఇన్ద్ర క్రతుష్టమా భర ।
అస్మభ్యం చర్షణీసహం సస్నిం వాజేషు దుష్టరమ్ ॥ ౧

౩౮౮౫ యదిన్ద్ర తే చతస్రో యచ్ఛూర సన్తి తిస్రః ।
యద్వా పఞ్చ క్షితీనామవస్తత్సు న ఆ భర ॥ ౨

౩౮౮౬ ఆ తేఽవో వరేణ్యం వృషన్తమస్య హూమహే ।
వృషజూతిర్హి జజ్ఞిష ఆభూభిరిన్ద్ర తుర్వణిః ॥ ౩

౩౮౮౭ వృషా హ్యసి రాధసే జజ్ఞిషే వృష్ణి తే శవః ।
స్వక్షత్రం తే ధృషన్మనః సత్రాహమింద్ర పౌంస్యమ్ ॥ ౪

౩౮౮౮ త్వం తమింద్ర మర్త్యమమిత్రయంతమద్రివః ।
సర్వరథా శతక్రతో ని యాహి శవసస్పతే ॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౩౮౮౯ త్వామిద్వృత్రహంతమ జనాసో వృక్తబర్హిషః ।
ఉగ్రం పూర్వీషు పూర్వ్యం హవంతే వాజసాతయే ॥ ౬

౩౮౯౦ అస్మాకమింద్ర దుష్టరం పురోయావానమాజిషు ।
సయావానం ధనేధనే వాజయంతమవా రథమ్ ॥ ౭

౩౮౯౧ అస్మాకమింద్రేహి నో రథమవా పురంధ్యా ।
వయం శవిష్ఠ వార్యం దివి శ్రవో దధీమహి దివి స్తోమం మనామహే ॥ ౮

(౩౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రభూవసురాఙ్గిరసః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛందః - ౧, ౪, ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨, ౬ త్రిష్టుప్ ; ౩ జగతీ ॥ స్వరః - ౧, ౨, ౪, ౬ ధైవతః ; ౩ నిషాదః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౩౮౯౨ స ఆ గమదింద్రో యో వసూనాం చికేతద్దాతుం దామనో రయీణామ్ ।
ధన్వచరో న వంసగస్తృషాణశ్చకమానః పిబతు దుగ్ధమంశుమ్ ॥ ౧

౩౮౯౩ ఆ తే హనూ హరివః శూర శిప్రే రుహత్సోమో న పర్వతస్య పృష్ఠే ।
అను త్వా రాజన్నర్వతో న హిన్వన్గీర్భిర్మదేమ పురుహూత విశ్వే ॥ ౨

౩౮౯౪ చక్రం న వృత్తం పురుహూత వేపతే మనో భియా మే అమతేరిదద్రివః ।
రథాదధి త్వా జరితా సదావృధ కువిన్ను స్తోషన్మఘవన్పురూవసుః ॥ ౩

౩౮౯౫ ఏష గ్రావేవ జరితా త ఇంద్రేయర్తి వాచం బృహదాశుషాణః ।
ప్ర సవ్యేన మఘవన్యంసి రాయః ప్ర దక్షిణిద్ధరివో మా వి వేనః ॥ ౪

౩౮౯౬ వృషా త్వా వృషణం వర్ధతు ద్యౌర్వృషా వృషభ్యాం వహసే హరిభ్యామ్ ।
స నో వృషా వృషరథః సుశిప్ర వృషక్రతో వృషా వజ్రిన్భరే ధాః ॥ ౫

౩౮౯౭ యో రోహితౌ వాజినౌ వాజినీవాన్త్రిభిః శతైః సచమానావదిష్ట ।
యూనే సమస్మై క్షితయో నమంతాం శ్రుతరథాయ మరుతో దువోయా ॥ ౬

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అత్రిః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛందః - ౧ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౨ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౩ - ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ॥ స్వరః - ౧ పఞ్చమః ; ౨ - ౫ ధైవతః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౩౮౯౮ సం భానునా యతతే సూర్యస్యాఽఽజుహ్వానో ఘృతపృష్ఠః స్వఞ్చాః ।
తస్మా అమృధ్రా ఉషసో వ్యుచ్ఛాన్య ఇంద్రాయ సునవామేత్యాహ ॥ ౧

౩౮౯౯ సమిద్ధాగ్నిర్వనవత్స్తీర్ణబర్హిర్యుక్తగ్రావా సుతసోమో జరాతే ।
గ్రావాణో యస్యేషిరం వదంత్యయదధ్వర్యుర్హవిషావ సింధుమ్ ॥ ౨

౩౯౦౦ వధూరియం పతిమిచ్ఛంత్యేతి య ఈం వహాతే మహిషీమిషిరామ్ ।
ఆస్య శ్రవస్యాద్రథ ఆ చ ఘోషాత్పురూ సహస్రా పరి వర్తయాతే ॥ ౩

౩౯౦౧ న స రాజా వ్యథతే యస్మిన్నింద్రస్తీవ్రం సోమం పిబతి గోసఖాయమ్ ।
ఆ సత్వనైరజతి హంతి వృత్రం క్షేతి క్షితీః సుభగో నామ పుష్యన్ ॥ ౪

౩౯౦౨ పుష్యాత్క్షేమే అభి యోగే భవాత్యుభే వృతౌ సంయతీ సం జయాతి ।

ప్రియః సూర్యే ప్రియో అగ్నా భవాతి య ఇన్ద్రాయ సుతసోమో దదాశత్ ౫

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అత్రిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ అనుష్టుప్ ; ౨, ౪ నిచృదనుష్టుప్ ; ౫ విరాడనుష్టుప్ ॥ ; స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౩౯౦౩ ఉరోష్ట ఇన్ద్ర రాధసో విభ్వీ రాతిః శతక్రతో ।
అధా నో విశ్వచర్షణే ద్యుమ్నా సుక్షత్ర మంహయ ॥ ౧

౩౯౦౪ యదీమిన్ద్ర శ్రవాయ్యమిషం శవిష్ఠ దధిషే ।
పప్రథే దీర్ఘశ్రుత్తమం హిరణ్యవర్ణ దుష్టరమ్ ॥ ౨

౩౯౦౫ శుష్మాసో యే తే అద్రివో మేహనా కేతసాపః ।
ఉభా దేవావభిష్టయే దివశ్చ గ్మశ్చ రాజథః ॥ ౩

౩౯౦౬ ఉతో నో అస్య కస్య చిద్దక్షస్య తవ వృత్రహన్ ।
అస్మభ్యం నృమ్ణమా భరాఽస్మభ్యం నృమణస్యసే ॥ ౪

౩౯౦౭ నూ త ఆభిరభిష్టిభిస్తవ శర్మఞ్ఛతక్రతో ।
ఇన్ద్ర స్యామ సుగోపాః శూర స్యామ సుగోపాః ॥ ౫

(౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అత్రిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడనుష్టుప్ ; ౨, ౩ నిచృదనుష్టుప్ ; ౪ స్వరాడుష్ణిక్ ; ౫ బృహతీ ॥ స్వరః - ౧ - ౩ గాన్ధారః ; ౪ ఋషభః ; ౫ మధ్యమః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౩౯౦౮ యదిన్ద్ర చిత్ర మేహనాఽస్తి త్వాదాతమద్రివః ।
రాధస్తన్నో విదద్వస ఉభయాహస్త్యా భర ॥ ౧

౩౯౦౯ యన్మన్యసే వరేణ్యమిన్ద్ర ద్యుక్షం తదా భర ।
విద్యామ తస్య తే వయమకూపారస్య దావనే ॥ ౨

౩౯౧౦ యత్ తే దిత్సు ప్రరాధ్యం మనో అస్తి శ్రుతం బృహత్ ।
తేన దృళ్హా చిదద్రివ ఆ వాజం దర్షి సాతయే ॥ ౩

౩౯౧౧ మంహిష్ఠం వో మఘోనాం రాజానం చర్షణీనామ్ ।
ఇన్ద్రముప ప్రశస్తయే పూర్వీభిర్జుజుషే గిరః ॥ ౪

౩౯౧౨ అస్మా ఇత్ కావ్యం వచ ఉక్థమిన్ద్రాయ శంస్యమ్ ।
తస్మా ఉ బ్రహ్మవాహసే గిరో వర్ధన్త్యత్రయో గిరః శుమ్భన్త్యత్రయః ॥ ౫

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అత్రిః ॥ దేవతా - ౧-౪ ఇన్ద్రః ; ౫ సూర్యః ; ౬ - ౯ అత్రిః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృదుష్ణిక్, ౨, ౩ ఉష్ణిక్ ; ౪ త్రిష్టుప్ ; ౫, ౬, ౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౭ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౯ స్వరాడుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ౧ - ౩, ౯ ఋషభః ; ౪ - ౬, ౮ ధైవతః ; ౭ పఞ్చమః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౩౯౧౩ ఆ యాహ్యద్రిభిః సుతం సోమం సోమపతే పిబ ।
వృషన్నిన్ద్ర వృషభిర్వృత్రహన్తమ ॥ ౧

౩౯౧౪ వృషా గ్రావా వృషా మదో వృషా సోమో అయం సుతః ।
వృషన్నిన్ద్ర వృషభిర్వృత్రహన్తమ ॥ ౨

౩౯౧౫ వృషా త్వా వృషణం హువే వజ్రిఞ్చిత్రాభిరూతిభిః ।
వృషన్నిన్ద్ర వృషభిర్వృత్రహన్తమ ॥ ౩

౩౯౧౬ ఋజీషీ వజ్రీ వృషభస్తురాషాట్ ఛుష్మీ రాజా వృత్రహా సోమపావా ।
యుక్త్వా హరిభ్యాముప యాసదర్వాఙ్ మాధ్యందినే సవనే మత్సదిన్ద్రః ॥ ౪

౩౯౧౭ యత్ త్వా సూర్య స్వర్భానుస్తమసావిధ్యదాసురః ।
అక్షేత్రవిద్ యథా ముగ్ధో భువనాన్యదీధయుః ॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౩౯౧౮ స్వర్భానోరధ యదిన్ద్ర మాయా అవో దివో వర్తమానా అవాహన్ ।
గూళ్హం సూర్యం తమసాపవ్రతేన తురీయేణ బ్రహ్మణావిన్దదత్రిః ॥ ౬

౩౯౧౯ మా మామిమం తవ సన్తమత్ర ఇరస్యా ద్రుగ్ధో భియసా ని గారీత్ ।
త్వం మిత్రో అసి సత్యరాధాస్తౌ మేహావతం వరుణశ్చ రాజా ॥ ౭

౩౯౨౦ గ్రావ్ణో బ్రహ్మా యుయుజానః సపర్యన్ కీరిణా దేవాన్ నమసోపశిక్షన్ ।
అత్రిః సూర్యస్య దివి చక్షురాధాత్ స్వర్భానోరప మాయా అఘుక్షత్ ॥ ౮

౩౯౨౧ యం వై సూర్యం స్వర్భానుస్తమసావిధ్యదాసురః
అత్రయస్తమన్వవిన్దన్ నహ్యన్యే అశక్నువన్ ॥ ౯

(౪౧) ఏకచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అత్రిః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨, ౬, ౧౫, ౧౮ త్రిష్టుప్ ; ౩, ౭, ౮, ౧౪, ౧౯, పఙ్క్తిః ; ౪, ౧౩ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౫, ౯, ౧౨ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౧౬ జగతీ; ౧౭ నిచృజ్జగతీ ; ౨౦ యాజుషీపఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧, ౨, ౪, ౨౦ పఞ్చమః, ౧౬, ౧౭ నిషాదః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౩౯౨౨ కో ను వాం మిత్రావరుణావృతాయన్ దివో వా మహః పార్థివస్య వా దే ।
ఋతస్య వా సదసి త్రాసీథాం నో యజ్ఞాయతే వా పశుషో న వాజాన్ ॥ ౧

౩౯౨౩ తే నో మిత్రో వరుణో అర్యమాయురిన్ద్ర ఋభుక్షా మరుతో జుషన్త ।
నమోభిర్వా యే దధతే సువృక్తిం స్తోమం రుద్రాయ మీళ్హుషే సజోషాః ॥ ౨

౩౯౨౪ ఆ వాం యేష్ఠాశ్వినా హువధ్యై వాతస్య పత్మన్ రథ్యస్య పుష్టౌ ।
ఉత వా దివో అసురాయ మన్మ ప్రాన్ధాంసీవ యజ్యవే భరధ్వమ్ ॥ ౩

౩౯౨౫ ప్ర సక్షణో దివ్యః కణ్వహోతా త్రితో దివః సజోషా వాతో అగ్నిః ।
పూషా భగః ప్రభృథే విశ్వభోజా ఆజిం న జగ్మురాశ్వశ్వతమాః ॥ ౪

౩౯౨౬ ప్ర వో రయిం యుక్తాశ్వం భరధ్వం రాయ ఏషేఽవసే దధీత ధీః ।
సుశేవ ఏవైరౌశిజస్య హోతా యే వ ఏవా మరుతస్తురాణామ్ ॥ ౫

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౩౯౨౭ ప్ర వో వాయుం రథయుజం కృణుధ్వం ప్ర దేవం విప్రం పనితారమర్కైః ।
ఇషుధ్యవ ఋతసాపః పురంధీర్వస్వీర్నో అత్ర పత్నీరా ధియే ధుః ॥ ౬

౩౯౨౮ ఉప వ ఏషే వన్ద్యేభిః శూషైః ప్ర యహ్వీ దివశ్చితయద్భిరర్కైః ।
ఉషాసానక్తా విదుషీవ విశ్వమా హా వహతో మర్త్యాయ యజ్ఞమ్ ॥ ౭

౩౯౨౯ అభి వో అర్చే పోష్యావతో నౄన్ వాస్తోష్పతిం త్వష్టారం రరాణః ।
ధన్యా సజోషా ధిషణా నమోభిర్వనస్పతీరోషధీ రాయ ఏషే ॥ ౮

౩౯౩౦ తుజే నస్తనే పర్వతాః సన్తు స్వైతవో యే వసవో న వీరాః ।
పనిత ఆప్త్యో యజతః సదా నో వర్ధాన్నః శంసం నర్యో అభిష్టౌ ॥ ౯

౩౯౩౧ వృష్ణో అస్తోషి భూమ్యస్య గర్భం త్రితో నపాతమపాం సువృక్తి ।
గృణీతే అగ్నిరేతరీ న శూషైః శోచిష్కేశో ని రిణాతి వనా ॥ ౧౦

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౩౯౩౨ కథా మహే రుద్రియాయ బ్రవామకద్ రాయే చికితుషే భగాయ ।
ఆప ఓషధీరుత నోఽవన్తు ద్యౌర్వనా గిరయో వృక్షకేశాః ॥ ౧౧

౩౯౩౩ శృణోతు న ఊర్జాం పతిర్గిరః స నభస్తరీయాఁ ఇషిరః పరిజ్మా ।
శృణ్వన్త్వాపః పురో న శుభ్రాః పరి స్రుచో బబృహాణస్యాద్రేః ॥ ౧౨

౩౯౩౪ విదా చిన్ను మహాన్తో యే వ ఏవా బ్రవామ దస్మా వార్యం దధానాః ।
వయశ్చన సుభ్వ ఆవ యన్తి క్షుభా మర్తమనుయతం వధస్నైః ॥ ౧౩

౩౯౩౫ ఆ దైవ్యాని పార్థివాని జన్మాఽపశ్చాచ్ఛా సుమఖాయ వోచమ్ ।
వర్ధన్తాం ద్యావో గిరశ్చన్ద్రాగ్రా ఉదా వర్ధన్తామభిషాతా అర్ణాః ॥ ౧౪

౩౯౩౬ పదేపదే మే జరిమా ని ధాయి వరూత్రీ వా శక్రా యా పాయుభిశ్చ ।
సిషక్తు మాతా మహీ రసా నః స్మత్ సూరిభిరృజుహస్త ఋజువనిః ॥ ౧౫

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬

౩౯౩౭ కథాదాశేమనమసాసుదానూనేవయామరుతోఅచ్ఛోక్తౌప్రశ్రవసోమరుతోఅచ్ఛోక్తౌ ।
మా నోఽహిర్బుధ్న్యో రిషే ధాదస్మాకం భూదుపమాతివనిః ॥ ౧౬

౩౯౩౮ ఇతి చిన్ను ప్రజాయై పశుమత్యై దేవాసో వనతే మర్త్యో వ ఆ దేవాసో వనతే మర్త్యో వః ।
అత్రా శివాం తన్వో ధాసిమస్యా జరాం చిన్మే నిరృతిర్జగ్రసీత ॥ ౧౭

౩౯౩౯ తాం వో దేవాః సుమతిమూర్జయన్తీమిషమశ్యామ వసవః శసా గోః ।
సా నః సుదానుర్మృళయన్తీ దేవీ ప్రతి ద్రవన్తీ సువితాయ గమ్యాః ॥ ౧౮

౩౯౪౦ అభి న ఇళా యూథస్య మాతా స్మన్నదీభిరుర్వశీ వా గృణాతు ।
ఉర్వశీ వా బృహద్దివా గృణానాఽభ్యూర్ణ్వానా ప్రభృథస్యాయోః ౧౯

౩౯౪౧ సిషక్తు న ఊర్జవ్యస్య పుష్టేః ॥ ౨౦

(౪౨) ద్విచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అత్రిః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧, ౪, ౬, ౧౧, ౧౨, ౧౫, ౧౬, ౧౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౩, ౫, ౭ - ౯, ౧౩, ౧౪ త్రిష్టుప్ ; ౧౦ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౧౭ యాజుషీపఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧-౯ ; ౧౧ - ౧౬, ౧౮ ధైవతః ; ౧౦, ౧౭ పఞ్చమః

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౩౯౪౨ ప్ర శంతమా వరుణం దీధితీ గీర్మిత్రం భగమదితిం నూనమశ్యాః ।
పృషద్యోనిః పఞ్చహోతా శృణోత్వతూర్తపన్థా అసురో మయోభుః ॥ ౧

౩౯౪౩ ప్రతి మే స్తోమమదితిర్జగృభ్యాత్ సూనుం న మాతా హృద్యం సుశేవమ్ ।
బ్రహ్మ ప్రియం దేవహితం యదస్త్యహం మిత్రే వరుణే యన్మయోభు ॥ ౨

౩౯౪౪ ఉదీరయ కవితమం కవీనామునత్తైనమభి మధ్వా ఘృతేన ।
స నో వసూని ప్రయతా హితాని చన్ద్రాణి దేవః సవితా సువాతి ॥ ౩

౩౯౪౫ సమిన్ద్ర ణో మనసా నేషి గోభిః సం సూరిభిర్హరివః సం స్వస్తి ।
సం బ్రహ్మణా దేవహితం యదస్తి సం దేవానాం సుమత్యా యజ్ఞియానామ్ ॥ ౪

౩౯౪౬ దేవో భగః సవితా రాయో అంశ ఇన్ద్రో వృత్రస్య సంజితో ధనానామ్ ।
ఋభుక్షా వాజ ఉత వా పురంధిరవన్తు నో అమృతాసస్తురాసః ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౩౯౪౭ మరుత్వతో అప్రతీతస్య జిష్ణోరజూర్యతః ప్ర బ్రవామా కృతాని ।
న తే పూర్వే మఘవన్ నాపరాసో న వీర్యం నూతనః కశ్చనాప ॥ ౬

౩౯౪౮ ఉప స్తుహి ప్రథమం రత్నధేయం బృహస్పతిం సనితారం ధనానామ్ ।

యః శంసతే స్తువతే శంభవిష్ఠః పురూవసురాగమజ్జోహువానమ్ ॥ ౭

౩౯౪౯ తవోతిభిః సచమానా అరిష్టా బృహస్పతే మఘవానః సువీరాః ।
యే అశ్వదా ఉత వా సన్తి గోదా యే వస్త్రదాః సుభగాస్తేషు రాయః ॥ ౮

౩౯౫౦ విసర్మాణం కృణుహి విత్తమేషాం యే భుఞ్జతే అపృణన్తో న ఉక్థైః ।
అపవ్రతాన్ ప్రసవే వావృధానాన్ బ్రహ్మద్విషః సూర్యాద్ యావయస్వ ॥ ౯

౩౯౫౧ య ఓహతే రక్షసో దేవవీతావచక్రేభిస్తం మరుతో ని యాత ।
యో వః శమీం శశమానస్య నిన్దాత్ తుచ్ఛ్యాన్ కామాన్ కరతే సిష్విదానః ॥ ౧౦

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౩౯౫౨ తము ష్టుహి యః స్విషుః సుధన్వా యో విశ్వస్య క్షయతి భేషజస్య ।
యక్ష్వా మహే సౌమనసాయ రుద్రం నమోభిర్దేవమసురం దువస్య ॥ ౧౧

౩౯౫౩ దమూనసో అపసో యే సుహస్తా వృష్ణః పత్నీర్నద్యో విభ్వతష్టాః ।
సరస్వతీ బృహద్దివోత రాకా దశస్యన్తీర్వరివస్యన్తు శుభ్రాః ॥ ౧౨

౩౯౫౪ ప్ర సూ మహే సుశరణాయ మేధాం గిరం భరే నవ్యసీం జాయమానామ్ ।
య ఆహనా దుహితుర్వక్షణాసు రూపా మినానో అకృణోదిదం నః ॥ ౧౩

౩౯౫౫ ప్ర సుష్టుతిః స్తనయన్తం రువన్తమిళస్పతిం జరితర్నూనమశ్యాః ।
యో అబ్దిమాఁ ఉదనిమాఁ ఇయర్తి ప్ర విద్యుతా రోదసీ ఉక్షమాణః ॥ ౧౪

౩౯౫౬ ఏష స్తోమో మారుతం శర్ధో అచ్ఛా రుద్రస్య సూనూఁర్యువన్యూఁరుదశ్యాః ।
కామో రాయే హవతే మా స్వస్త్యుప స్తుహి పృషదశ్వాఁ అయాసః ॥ ౧౫

౩౯౫౭ ప్రైష స్తోమః పృథివీమన్తరిక్షం వనస్పతీఁరోషధీ రాయే అశ్యాః ।
దేవోదేవః సుహవో భూతు మహ్యం మా నో మాతా పృథివీ దుర్మతౌ ధాత్ ॥ ౧౬

౩౯౫౮ ఉరౌ దేవా అనిబాధే స్యామ ॥ ౧౭

౩౯౫౯ సమశ్వినోరవసా నూతనేన మయోభువా సుప్రణీతీ గమేమ ।
ఆ నో రయిం వహతమోత వీరానా విశ్వాన్యమృతా సౌభగాని ॥ ౧౮

(౪౩) త్రిచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అత్రిః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧, ౩, ౬, ౮, ౯, ౧౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨, ౪,౫, ౧౦ - ౧౨, ౧౫ త్రిష్టుప్ ; ౭, ౧౩ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౧౪ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౧౬ యాజుషీపఙ్క్తిః ; స్వరః - ౧ - ౧౩, ౧౫, ౧౭ ధైవతః ; ౧౪, ౧౬ పఞ్చమః

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౩౯౬౦ ఆ ధేనవః పయసా తూర్ణ్యర్థా అమర్ధన్తీరుప నో యన్తు మధ్వా ।
మహో రాయే బృహతీః సప్త విప్రో మయోభువో జరితా జోహవీతి ॥ ౧

౩౯౬౧ ఆ సుష్టుతీ నమసా వర్తయధ్యై ద్యావా వాజాయ పృథివీ అమృధ్రే ।
పితా మాతా మధువచాః సుహస్తా భరేభరే నో యశసావవిష్టామ్ ॥ ౨

౩౯౬౨ అధ్వర్యవశ్చకృవాంసో మధూని ప్ర వాయవే భరత చారు శుక్రమ్ ।
హోతేవ నః ప్రథమః పాహ్యస్య దేవ మధ్వో రరిమా తే మదాయ ॥ ౩

౩౯౬౩ దశ క్షిపో యుఞ్జతే బాహూ అద్రిం సోమస్య యా శమితారా సుహస్తా ।
మధ్వో రసం సుగభస్తిర్గిరిష్ఠాం చనిశ్చదద్ దుదుహే శుక్రమంశుః ॥ ౪

౩౯౬౪ అసావి తే జుజుషాణాయ సోమః క్రత్వే దక్షాయ బృహతే మదాయ ।
హరీ రథే సుధురా యోగే అర్వాగిన్ద్ర ప్రియా కృణుహి హూయమానః ॥ ౫

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౩౯౬౫ ఆ నో మహీమరమతిం సజోషా గ్నాం దేవీం నమసా రాతహవ్యామ్ ।

మధోర్మదాయ బృహతీమృతజ్ఞామాగ్నే వహ పథిభిర్దేవయానైః ॥ ౬

౩౯౬౬ అఞ్జన్తి యం ప్రథయన్తో న విప్రా వపావన్తం నాగ్నినా తపన్తః ।
పితుర్న పుత్ర ఉపసి ప్రేష్ఠ ఆ ఘర్మో అగ్నిమృతయన్నసాది ॥ ౭

౩౯౬౭ అచ్ఛా మహీ బృహతీ శన్తమా గీర్దూతో న గన్త్వశ్వినా హువధ్యై ।
మయోభువా సరథా యాతమర్వాగ్గన్తం నిధిం ధురమాణిర్న నాభిమ్ ॥ ౮

౩౯౬౮ ప్ర తవ్యసో నమఉక్తిం తురస్యాహం పూష్ణ ఉత వాయోరదిక్షి ।
యా రాధసా చోదితారా మతీనాం యా వాజస్య ద్రవిణోదా ఉత త్మన్ ॥ ౯

౩౯౬౯ ఆ నామభిర్మరుతో వక్షి విశ్వానా రూపేభిర్జాతవేదో హువానః ।
యజ్ఞం గిరో జరితుః సుష్టుతిం చ విశ్వే గన్త మరుతో విశ్వ ఊతీ ॥ ౧౦

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౩౯౭౦ ఆ నో దివో బృహతః పర్వతాదా సరస్వతీ యజతా గన్తు యజ్ఞమ్ ।
హవం దేవీ జుజుషాణా ఘృతాచీ శగ్మాం నో వాచముశతీ శృణోతు ॥ ౧౧

౩౯౭౧ ఆ వేధసం నీలపృష్ఠం బృహన్తం బృహస్పతిం సదనే సాదయధ్వమ్ ।
సాదద్యోనిం దమ ఆ దీదివాంసం హిరణ్యవర్ణమరుషం సపేమ ॥ ౧౨

౩౯౭౨ ఆ ధర్ణసిర్బృహద్దివో రరాణో విశ్వేభిర్గన్త్వోమభిర్హువానః ।
గ్నా వసాన ఓషధీరమృధ్రస్త్రిధాతుశృఙ్గో వృషభో వయోధాః ॥ ౧౩

౩౯౭౩ మాతుష్పదే పరమే శుక్ర ఆయోర్విపన్యవో రాస్పిరాసో అగ్మన్ ।
సుశేవ్యం నమసా రాతహవ్యాః శిశుం మృజన్త్యాయవో న వాసే ॥ ౧౪

౩౯౭౪ బృహద్వయో బృహతే తుభ్యమగ్నే ధియాజురో మిథునాసః సచన్త ।
దేవోదేవః సుహవో భూతు మహ్యం మా నో మాతా పృథివీ దుర్మతౌ ధాత్ ॥ ౧౫

౩౯౭౫ ఉరౌ దేవా అనిబాధే స్యామ ॥ ౧౬

౩౯౭౬ సమశ్వినోరవసా నూతనేన మయోభువా సుప్రణీతీ గమేమ ।
ఆ నో రయిం వహతమోత వీరానా విశ్వాన్యమృతా సౌభగాని ॥ ౧౭

(౪౪) చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అవత్సారః కాశ్యప అన్యే చ దృష్టలిఙ్గాః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧, ౧౩ విరాట్ జగతీ ; ౨ - ౬ నిచృజ్జగతీ ; ౮, ౯, ౧౨ జగతీ ; ౭ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౧౦, ౧౧ స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౧౪ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౧౫ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౬, ౮, ౯, ౧౨, ౧౩, నిషాదః ; ౭, ౧౦, ౧౧, ౧౪, ౧౫ ధైవతః

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥

౩౯౭౭ తం ప్రత్నథా పూర్వథా విశ్వథేమథా జ్యేష్ఠతాతిం బర్హిషదం స్వర్విదమ్ ।
ప్రతీచీనం వృజనం దోహసే గిరాశుం జయన్తమను యాసు వర్ధసే ॥ ౧

౩౯౭౮ శ్రియే సుదృశీరుపరస్య యాః స్వర్విరోచమానః కకుభామచోదతే ।
సుగోపా అసి న దభాయ సుక్రతో పరో మాయాభిరృత ఆస నామ తే ॥ ౨

౩౯౭౯ అత్యం హవిః సచతే సచ్చ ధాతు చారిష్టగాతుః స హోతా సహోభరిః ।
ప్రసర్స్రాణో అను బర్హిర్వృషా శిశుర్మధ్యే యువాజరో విస్రుహా హితః ॥ ౩

౩౯౮౦ ప్ర వ ఏతే సుయుజో యామన్నిష్టయే నీచీరముష్మై యమ్య ఋతావృధః ।
సుయన్తుభిః సర్వశాసైరభీశుభిః క్రివిర్నామాని ప్రవణే ముషాయతి ॥ ౪

౩౯౮౧ సంజర్భురాణస్తరుభిః సుతేగృభం వయాకినం చిత్తగర్భాసు సుస్వరుః ।
ధారవాకేష్వృజుగాథ శోభసే వర్ధస్వ పత్నీరభి జీవో అధ్వరే ॥ ౫

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౩౯౮౨ యాదృగేవ దదృశే తాదృగుచ్యతే సం ఛాయయా దధిరే సిధ్రయాప్స్వా ।
మహీమస్మభ్యమురుషామురు జ్రయో బృహత్ సువీరమనపచ్యుతం సహః ॥ ౬

౩౯౮౩ వేత్యగ్రుర్జనివాన్ వా అతి స్పృధః సమర్యతా మనసా సూర్యః కవిః ।
ఘ్రంసం రక్షన్తం పరి విశ్వతో గయమస్మాకం శర్మ వనవత్ స్వావసుః ॥ ౭

౩౯౮౪ జ్యాయాంసమస్య యతునస్య కేతున ఋషిస్వరం చరతి యాసు నామ తే ।
యాదృశ్మిన్ ధాయి తమపస్యయా విదద్ య ఉ స్వయం వహతే సో అరం కరత్ ॥ ౮

౩౯౮౫ సముద్రమాసామవ తస్థే అగ్రిమా న రిష్యతి సవనం యస్మిన్నాయతా ।
అత్రా న హార్ది క్రవణస్య రేజతే యత్రా మతిర్విద్యతే పూతబన్ధనీ ॥ ౯

౩౯౮౬ స హి క్షత్రస్య మనసస్య చిత్తిభిరేవావదస్య యజతస్య సధ్రేః ।
అవత్సారస్య స్పృణవామ రణ్వభిః శవిష్ఠం వాజం విదుషా చిదర్ధ్యమ్ ॥ ౧౦

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౩౯౮౭ శ్యేన ఆసామదితిః కక్ష్యో మదో విశ్వవారస్య యజతస్య మాయినః ।
సమన్యమన్యమర్థయన్త్యేతవే విదుర్విషాణం పరిపానమన్తి తే ॥ ౧౧

౩౯౮౮ సదాపృణో యజతో వి ద్విషో వధీద్ బాహువృక్తః శ్రుతవిత్ తర్యో వః సచా ।
ఉభా స వరా ప్రత్యేతి భాతి చ యదీం గణం భజతే సుప్రయావభిః ॥ ౧౨

౩౯౮౯ సుతంభరో యజమానస్య సత్పతిర్విశ్వాసామూధః స ధియాముదఞ్చనః ।
భరద్ ధేనూ రసవచ్ఛిశ్రియే పయోఽనుబ్రువాణో అధ్యేతి న స్వపన్ ॥ ౧౩

౩౯౯౦ యో జాగార తమృచః కామయన్తే యో జాగార తము సామాని యన్తి ।
యో జాగార తమయం సోమ ఆహ తవాహమస్మి సఖ్యే న్యోకాః ॥ ౧౪

౩౯౯౧ అగ్నిర్జాగార తమృచః కామయన్తేఽగ్నిర్జాగార తము సామాని యన్తి ।
అగ్నిర్జాగార తమయం సోమ ఆహ తవాహమస్మి సఖ్యే న్యోకాః ॥ ౧౫

(౪౫) పఞ్చచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - సదాపృణ ఆత్రేయః ॥ దేవతా :- విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ పఙ్క్తిః ; విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౪, ౬,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫, ౯, ౧౧ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౮, ౧౦ స్వరాట్పఙ్క్తిః ;
స్వరః - ౧, ౨, ౫, ౮ - ౧౧ పఞ్చమః ; ౩, ౪, ౬ ధైవతః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౩౯౯౨ విదా దివో విష్యన్నద్రిముక్థైరాయత్యా ఉషసో అర్చినో గుః ।
అపావృత వ్రజినీరుత్ స్వర్గాద్ వి దురో మానుషీర్దేవ ఆవః ॥ ౧

౩౯౯౩ వి సూర్యో అమతిం న శ్రియం సాదోర్వాద్ గవాం మాతా జానతీ గాత్ ।
ధన్వర్ణసో నద్యః ఖాదోఅర్ణాః స్థూణేవ సుమితా దృంహత ద్యౌః ॥ ౨

౩౯౯౪ అస్మా ఉక్థాయ పర్వతస్య గర్భో మహీనాం జనుషే పూర్వ్యాయ ।
వి పర్వతో జిహీత సాధత ద్యౌరావివాసన్తో దసయన్త భూమ ॥ ౩

౩౯౯౫ సూక్తేభిర్వో వచోభిర్దేవజుష్టైరిన్ద్రా న్వగ్నీ అవసే హువధ్యై ।
ఉక్థేభిర్హి ష్మా కవయః సుయజ్ఞా ఆవివాసన్తో మరుతో యజన్తి ॥ ౪

౩౯౯౬ ఏతో న్వద్య సుధ్యో౩ భవామ ప్ర దుచ్ఛునా మినవామా వరీయః ।
ఆరే ద్వేషాంసి సనుతర్దధామాయామ ప్రాఞ్చో యజమానమచ్ఛ ॥ ౫

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౩౯౯౭ ఏతా ధియం కృణవామా సఖాయోఽప యా మాతాఁ ఋణుత వ్రజం గోః ।
యయా మనుర్విశిశిప్రం జిగాయ యయా వణిగ్వఙ్కురాపా పురీషమ్ ॥ ౬

౩౯౯౮ అనూనోదత్ర హస్తయతో అద్రిరార్చన్ యేన దశ మాసో నవగ్వాః ।
ఋతం యతీ సరమా గా అవిన్దద్ విశ్వాని సత్యాంగిరాశ్చకార ॥ ౭

౩౯౯౯ విశ్వే అస్యా వ్యుషి మాహినాయాః సం యద్ గోభిరంగిరసో నవన్త ।
ఉత్స ఆసాం పరమే సధస్థ ఋతస్య పథా సరమా విదద్ గాః ॥ ౮

౪౦౦౦ ఆ సూర్యో యాతు సప్తాశ్వః క్షేత్రం యదస్యోర్వియా దీర్ఘయాథే ।
రఘుః శ్యేనః పతయదన్ధో అచ్ఛా యువా కవిర్దీదయద్ గోషు గచ్ఛన్ ॥ ౯

౪౦౦౧ ఆ సూర్యో అరుహచ్ఛుక్రమర్ణోఽయుక్త యద్ధరితో వీతపృష్ఠాః ।
ఉద్నా న నావమనయన్త ధీరా ఆశృణ్వతీరాపో అర్వాగతిష్ఠన్ ॥ ౧౦

౪౦౦౨ ధియం వో అప్సు దధిషే స్వర్షాం యయాతరన్ దశ మాసో నవగ్వాః ।
అయా ధియా స్యామ దేవగోపా అయా ధియా తుతుర్యామాత్యంహః ॥ ౧౧

(౪౬) షట్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రతిక్షత్ర ఆత్రేయః ॥ దేవతా - ౧ - ౬ విశ్వేదేవాః ౭, ౮ దేవపత్న్యః ॥ ఛన్దః - ౧ భురిగ్జగతీ ; ౨, ౮ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౩, ౫, ౬ నిచృజ్జగతీ ; ౪, ౭ జగతీ ॥ స్వరః - ౧, ౩-౭ నిషాదః ; ౨, ౮ పఞ్చమః ॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౪౦౦౩ హయో న విద్వాఁ అయుజి స్వయం ధురి తాం వహామి ప్రతరణీమవస్యువమ్ ।
నాస్యా వశ్మి విముచం నావృతం పునర్విద్వాన్ పథః పుర ఏత ఋజు నేషతి ॥ ౧

౪౦౦౪ అగ్న ఇన్ద్ర వరుణ మిత్ర దేవాః శర్ధః ప్ర యన్త మారుతోత విష్ణో ।
ఉభా నాసత్యా రుద్రో అధ గ్నాః పూషా భగః సరస్వతీ జుషన్త ॥ ౨

౪౦౦౫ ఇన్ద్రాగ్నీ మిత్రావరుణాదితిం స్వః పృథివీం ద్యాం మరుతః పర్వతాఁ అపః ।
హువే విష్ణుం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం భగం ను శంసం సవితారమూతయే ॥ ౩

౪౦౦౬ ఉత నో విష్ణురుత వాతో అస్రిధో ద్రవిణోదా ఉత సోమో మయస్కరత్ ।
ఉత ఋభవ ఉత రాయే నో అశ్వినోత త్వష్టోత విభ్వాను మంసతే ॥ ౪

౪౦౦౭ ఉత త్యన్నో మారుతం శర్ధ ఆ గమద్ దివిక్షయం యజతం బర్హిరాసదే ।
బృహస్పతిః శర్మ పూషోత నో యమద్ వరూథ్యం వరుణో మిత్రో అర్యమా ॥ ౫

౪౦౦౮ ఉత త్యే నః పర్వతాసః సుశస్తయః సుదీతయో నద్యస్త్రామణే భువన్ ।
భగో విభక్తా శవసావసా గమదురువ్యచా అదితిః శ్రోతు మే హవమ్ ॥ ౬

౪౦౦౯ దేవానాం పత్నీరుశతీరవన్తు నః ప్రావన్తు నస్తుజయే వాజసాతయే ।
యాః పార్థివాసో యా అపామపి వ్రతే తా నో దేవీః సుహవాః శర్మ యచ్ఛత ॥ ౭

౪౦౧౦ ఉత గ్నా వ్యన్తు దేవపత్నీరిన్ద్రాణ్యగ్నాయ్యశ్వినీ రాట్ ।
ఆ రోదసీ వరుణానీ శృణోతు వ్యన్తు దేవీర్య ఋతుర్జనీనామ్ ॥ ౮

ఇతి చతుర్థాష్టకే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

అథ తృతీయోఽధ్యాయః

(౪౭) సప్తచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రతిరథ ఆత్రేయః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧, ౩, ౭ త్రిష్టుప్ ; ౪ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౫ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౬ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; స్వరః - ౧-౪, ౬, ౭ ధైవతః ; ౫ పఞ్చమః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౪౦౧౧ ప్రయుఞ్జతీ దివ ఏతి బ్రువాణా మహీ మాతా దుహితుర్బోధయన్తీ ।
ఆవివాసన్తీ యువతిర్మనీషా పితృభ్య ఆ సదనే జోహువానా ॥ ౧

౪౦౧౨ అజిరాసస్తదప ఈయమానా ఆతస్థివాంసో అమృతస్య నాభిమ్ ।
అనన్తాస ఉరవో విశ్వతః సీం పరి ద్యావాపృథివీ యన్తి పన్థాః ॥ ౨

౪౦౧౩ ఉక్షా సముద్రో అరుషః సుపర్ణః పూర్వస్య యోనిం పితురా వివేశ ।
మధ్యే దివో నిహితః పృశ్నిరశ్మా వి చక్రమే రజసస్పాత్యన్తౌ ॥ ౩

౪౦౧౪ చత్వార ఈం బిభ్రతి క్షేమయన్తో దశ గర్భం చరసే ధాపయన్తే ।
త్రిధాతవః పరమా అస్య గావో దివశ్చరన్తి పరి సద్యో అన్తాన్ ॥ ౪

౪౦౧౫ ఇదం వపుర్నివచనం జనాసశ్చరన్తి యన్నద్యస్తస్థురాపః ।
ద్వే యదీం బిభృతో మాతురన్యే ఇహేహ జాతే యమ్యా సబన్ధూ ॥ ౫

౪౦౧౬ వి తన్వతే ధియో అస్మా అపాంసి వస్త్రా పుత్రాయ మాతరో వయన్తి ।
ఉపప్రక్షే వృషణో మోదమానా దివస్పథా వధ్వో యన్త్యచ్ఛ ॥ ౬

౪౦౧౭ తదస్తు మిత్రావరుణా తదగ్నే శం యోరస్మభ్యమిదమస్తు శస్తమ్ ।
అశీమహి గాధముత ప్రతిష్ఠాం నమో దివే బృహతే సాదనాయ ॥ ౭

(౪౮) అష్ట చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రతిభానురాత్రేయః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧, ౩ స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ;
౨, ౪, ౫ నిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - ౧, ౩ ధైవతః ; ౨, ౪, ౫ నిషాదః ॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౪౦౧౮ కదు ప్రియాయ ధామ్నే మనామహే స్వక్షత్రాయ స్వయశసే మహే వయమ్ ।
ఆమేన్యస్య రజసో యదభ్ర ఆఁ అపో వృణానా వితనోతి మాయినీ ॥ ౧

౪౦౧౯ తా అత్నత వయునం వీరవక్షణం సమాన్యా వృతయా విశ్వమా రజః ।
అపో అపాచీరపరా అపేజతే ప్ర పూర్వాభిస్తిరతే దేవయుర్జనః ॥ ౨

౪౦౨౦ ఆ గ్రావభిరహన్యేభిరక్తుభిర్వరిష్ఠం వజ్రమా జిఘర్తి మాయిని ।
శతం వా యస్య ప్రచరన్స్వే దమే సంవర్తయన్తో వి చ వర్తయన్నహా ॥ ౩

౪౦౨౧ తామస్య రీతిం పరశోరివ ప్రత్యనీకమఖ్యం భుజే అస్య వర్పసః ।
సచా యది పితుమన్తమివ క్షయం రత్నం దధాతి భరహూతయే విశే ॥ ౪

౪౦౨౨ స జిహ్వయా చతురనీక ఋఞ్జతే చారు వసానో వరుణో యతన్నరిమ్ ।
న తస్య విద్మ పురుషత్వతా వయం యతో భగః సవితా దాతి వార్యమ్ ॥ ౫

(౪౯) ఏకోనపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రతిప్రభ ఆత్రేయః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨, ౪, భురిక్త్రిష్టుప్ ;
౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫ స్వరాట్ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧- ౪ ధైవతః ; ౫ పఞ్చమః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౪౦౨౩ దేవం వో అద్య సవితారమేషే భగం చ రత్నం విభజన్తమాయోః ।
ఆ వాం నరా పురుభుజా వవృత్యాం దివేదివే చిదశ్వినా సఖీయన్ ॥ ౧

౪౦౨౪ ప్రతి ప్రయాణమసురస్య విద్వాన్త్సూక్తైర్దేవం సవితారం దువస్య ।
ఉప బ్రువీత నమసా విజానఞ్జ్యేష్ఠం చ రత్నం విభజన్తమాయోః ॥ ౨

౪౦౨౫ అదత్రయా దయతే వార్యాణి పూషా భగో అదితిర్వస్త ఉస్రః ।
ఇన్ద్రో విష్ణుర్వరుణో మిత్రో అగ్నిరహాని భద్రా జనయన్త దస్మాః ॥ ౩

౪౦౨౬ తన్నో అనర్వా సవితా వరూథం తత్సిన్ధవ ఇషయన్తో అను గ్మన్ ।
ఉప యద్వోచే అధ్వరస్య హోతా రాయః స్యామ పతయో వాజరత్నాః ॥ ౪

౪౦౨౭ ప్ర యే వసుభ్య ఈవదా నమో దుర్యే మిత్రే వరుణే సూక్తవాచః ।
అవైత్వభ్వం కృణుతా వరీయో దివస్పృథివ్యోరవసా మదేమ ॥ ౫

(౫౦) పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - స్వస్త్యాత్రేయః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧ స్వరాడుష్ణిక్ ; ౨ నిచృదుష్ణిక్ ;
౩ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౪, ౫ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧ - ౩ ఋషభః ; ౪, ౫ గాన్ధారః ॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౪౦౨౮ విశ్వో దేవస్య నేతుర్మర్తో వురీత సఖ్యమ్ ।
విశ్వో రాయ ఇషుధ్యతి ద్యుమ్నం వృణీత పుష్యసే ॥ ౧

౪౦౨౯ తే తే దేవ నేతర్యే చేమాఁ అనుశసే ।
తే రాయా తే హ్యాపృచే సచేమహి సచథ్యైః ॥ ౨

౪౦౩౦ అతో న ఆ నౄనతిథీనతః పత్నీర్దశస్యత ।
ఆరే విశ్వం పథేష్ఠాం ద్విషో యుయోతు యూయువిః ॥ ౩

౪౦౩౧ యత్ర వహ్నిరభిహితో దుద్రవద్ద్రోణ్యః పశుః ।
నృమణా వీరపస్త్యోఽర్ణా ధీరేవ సనితా ॥ ౪

౪౦౩౨ ఏష తే దేవ నేతా రథస్పతిః శం రయిః ।
శం రాయే శం స్వస్తయ ఇషస్తుతో మనామహే దేవస్తుతో మనామహే ॥ ౫

(౫౧) ఏకపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - స్వస్త్యాత్రేయః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧ గాయత్రీ ౨ - ౪
నిచృద్గాయత్రీ ; ౫, ౮-౧౦ నిచృదుష్ణిక్ ; ౬ ఉష్ణిక్ ; ౭ విరాడుష్ణిక్ ; ౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;
౧౨ త్రిష్టుప్ ; ౧౩ పఙ్క్తిః ; ౧౪, ౧౫ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧ - ౪ షడ్జః ; ౫ - ౧౦
ఋషభః ; ౧౧, ౧౨ ధైవతః ; ౧౩ పఞ్చమః ; ౧౪, ౧౫ గాన్ధారః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౪౦౩౩ అగ్నే సుతస్య పీతయే విశ్వైరూమేభిరా గహి । దేవేభిర్హవ్యదాతయే ॥ ౧

౪౦౩౪ ఋతధీతయ ఆ గత సత్యధర్మాణో అధ్వరమ్ । అగ్నేః పిబత జిహ్వయా ॥ ౨

౪౦౩౫ విప్రేభిర్విప్ర సన్త్య ప్రాతర్యావభిరా గహి । దేవేభిః సోమపీతయే ॥ ౩

౪౦౩౬ అయం సోమశ్చమూ సుతోఽమత్రే పరి షిచ్యతే । ప్రియ ఇన్ద్రాయ వాయవే ॥ ౪

౪౦౩౭ వాయవా యాహి వీతయే జుషాణో హవ్యదాతయే ।
పిబా సుతస్యాన్ధసో అభి ప్రయః ॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౪౦౩౮ ఇన్ద్రశ్చ వాయవేషాం సుతానాం పీతిమర్హథః ।
తాఞ్జుషేథామరేపసావభి ప్రయః ॥ ౬

౪౦౩౯ సుతా ఇన్ద్రాయ వాయవే సోమాసో దధ్యాశిరః ।
నిమ్నం న యన్తి సిన్ధవోఽభి ప్రయః ॥ ౭

౪౦౪౦ సజూర్విశ్వేభిర్దేవేభిరశ్విభ్యాముషసా సజూః ।
ఆ యాహ్యగ్నే అత్రివత్సుతే రణ ॥ ౮

౪౦౪౧ సజూర్మిత్రావరుణాభ్యాం సజూః సోమేన విష్ణునా ।
ఆ యాహ్యగ్నే అత్రివత్సుతే రణ ॥ ౯

౪౦౪౨ సజూరాదిత్యైర్వసుభిః సజూరిన్ద్రేణ వాయునా ।
ఆ యాహ్యగ్నే అత్రివత్సుతే రణ ॥ ౧౦

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౪౦౪౩ స్వస్తి నో మిమీతామశ్వినా భగః స్వస్తి దేవ్యదితిరనర్వణః ।
స్వస్తి పూషా అసురో దధాతు నః స్వస్తి ద్యావాపృథివీ సుచేతునా ॥ ౧౧

౪౦౪౪ స్వస్తయే వాయుముప బ్రవామహై సోమం స్వస్తి భువనస్య యస్పతిః ।
బృహస్పతిం సర్వగణం స్వస్తయే స్వస్తయ ఆదిత్యాసో భవన్తు నః ॥ ౧౨

౪౦౪౫ విశ్వే దేవా నో అద్యా స్వస్తయే వైశ్వానరో వసురగ్నిః స్వస్తయే ।
దేవా అవన్త్వృభవః స్వస్తయే స్వస్తి నో రుద్రః పాత్వంహసః ॥ ౧౩

౪౦౪౬ స్వస్తి మిత్రావరుణా స్వస్తి పథ్యే రేవతి ।
స్వస్తిన ఇన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ స్వస్తినో అదితే కృధి ॥ ౧౪

౪౦౪౭ స్వస్తి పన్థామను చరేమ సూర్యాచన్ద్రమసావివ ।
పునర్దదతాఘ్నతా జానతా సం గమేమహి ॥ ౧౫

(౫౨) ద్విపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వ ఆత్రేయః ॥ దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః - ౧, ౪, ౫, ౧౫ విరాడనుష్టుప్ ; ౨, ౭, ౧౦ నిచృదనుష్టుప్ ; ౩, ౯, ౧౧ విరాడుష్ణిక్ ; ౬ పఙ్క్తిః ; ౮, ౧౨,౧౩ అనుష్టుప్ ; ౧౪, ౧౭ బృహతీ ; ౧౬ నిచృద్ బృహతీ ॥ స్వరః - ౧,౨, ౪, ౫, ౮, ౧౦, ౧౨, ౧౩, ౧౫, గాన్ధారః ; ౩, ౯, ౧౧ ఋషభః ; ౬ పఞ్చమః ; ౧౪, ౧౬, ౧౭ మధ్యమః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౪౦౪౮ ప్ర శ్యావాశ్వ ధృష్ణుయాఽర్చా మరుద్భిరృక్వభిః ।
యే అద్రోఘమనుష్వధం శ్రవో మదన్తి యజ్ఞియాః ॥ ౧

౪౦౪౯ తే హి స్థిరస్య శవసః సఖాయః సన్తి ధృష్ణుయా ।
తే యామన్నా ధృషద్విన్స్త్మనా పాన్తి శశ్వతః ॥ ౨

౪౦౫౦ తే స్యన్ద్రాసో నోక్షణో ఽతి ష్కన్దన్తి శర్వరీః ।
మరుతామధా మహో దివి క్షమా చ మన్మహే ॥ ౩

౪౦౫౧ మరుత్సు వో దధీమహి స్తోమం యజ్ఞం చ ధృష్ణుయా ।
విశ్వే యే మానుషా యుగా పాన్తి మర్త్యం రిషః ॥ ౪

౪౦౫౨ అర్హన్తో యే సుదానవో నరో అసామిశవసః ।
ప్ర యజ్ఞం యజ్ఞియేభ్యో దివో అర్చా మరుద్భ్యః ॥ ౫

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౪౦౫౩ ఆ రుక్మైరా యుధా నర ఋష్వా ఋష్టీరసృక్షత ।
అన్వేనాఁ అహ విద్యుతో మరుతో జజ్ఝతీరివ భానురర్త త్మనా దివః ॥ ౬

౪౦౫౪ యే వావృధన్త పార్థివా య ఉరావన్తరిక్ష ఆ ।
వృజనే వా నదీనాం సధస్థే వా మహో దివః ॥ ౭

౪౦౫౫ శర్ధో మారుతముచ్ఛంస సత్యశవసమృభ్వసమ్ ।
ఉత స్మ తే శుభే నరః ప్ర స్పన్ద్రా యుజత త్మనా ॥ ౮

౪౦౫౬ ఉత స్మ తే పరుష్ణ్యామూర్ణా వసత శున్ధ్యవః ।
ఉత పవ్యా రథానామద్రిం భిన్దన్త్యోజసా ॥ ౯

౪౦౫౭ ఆపథయో విపథయో ఽన్తస్పథా అనుపథాః ।
ఏతేభిర్మహ్యం నామభిర్యజ్ఞం విష్టార ఓహతే ॥ ౧౦

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౪౦౫౮ అధా నరో న్యోహతే ఽధా నియుత ఓహతే ।
అధా పారావతా ఇతి చిత్రా రూపాణి దర్శ్యా ॥ ౧౧

౪౦౫౯ ఛన్దః స్తుభః కుభన్యవ ఉత్సమా కీరిణో నృతుః ।
తే మే కే చిన్న తాయవ ఊమా ఆసన్ దృశి త్విషే ॥ ౧౨

౪౦౬౦ య ఋష్వా ఋష్టివిద్యుతః కవయః సన్తి వేధసః ।
తమృషే మారుతం గణం నమస్యా రమయా గిరా ॥ ౧౩

౪౦౬౧ అచ్ఛ ఋషే మారుతం గణం దానా మిత్రం న యోషణా ।
దివో వా ధృష్ణవ ఓజసా స్తుతా ధీభిరిషణ్యత ॥ ౧౪

౪౦౬౨ నూ మన్వాన ఏషాం దేవాఀ అచ్ఛా న వక్షణా ।
దానా సచేత సూరిభిర్యామశ్రుతేభిరఞ్జిభిః ॥ ౧౫

౪౦౬౩ ప్ర యే మే బన్ధ్వేషే గాం వోచన్త సూరయః పృశ్నిం వోచన్త మాతరమ్ ।
అధా పితరమిష్మిణం రుద్రం వోచన్త శిక్వసః ॥ ౧౬

౪౦౬౪ సప్త మే సప్త శాకిన ఏకమేకా శతా దదుః ।
యమునాయామధి శ్రుతముద్ రాధో గవ్యం మృజే ని రాధో అశ్వ్యం మృజే ॥ ౧౭

(౫౩) త్రిపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వ ఆత్రేయః ॥ దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః - ౧ భురిగ్గాయత్రీ ; ౨ విరాడ్ బృహతీ ; ౩ అనుష్టుప్ ; ౪, ౫ ఉష్ణిక్ ; ౬, ౧౬ పఙ్క్తిః ; ౭, ౧౩ విపరీతపఙ్క్తిః ; ౮, ౧౨ గాయత్రీ ; ౯ స్వరాడ్ బృహతీ ; ౧౦, ౧౫ విరాడుష్ణిక్ ; ౧౧ నిచృదుష్ణిక్ ; ౧౪ బృహతీ ॥ స్వరః - ౧, ౮, ౧౨ షడ్జః ; ౨, ౯, ౧౪ మధ్యమః ; ౩ గాన్ధారః ; ౪, ౫, ౧౦, ౧౧, ౧౫ ఋషభః ; ౬, ౭, ౧౩, ౧౬ పఞ్చమః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౪౦౬౫ కో వేద జానమేషాం కో వా పురా సుమ్నేష్వాస మరుతామ్ ।
యద్ యుయుజ్రే కిలాస్యః ॥ ౧

౪౦౬౬ ఐతాన్ రథేషు తస్థుషః కః శుశ్రావ కథా యయుః ।
కస్మై సస్రుః సుదాసే అన్వాపయ ఇళాభిర్వృష్టయః సహ ॥ ౨

౪౦౬౭ తే మ ఆహుర్య ఆయయురుప ద్యుభిర్విభిర్మదే ।
నరో మర్యా అరేపస ఇమాన్ పశ్యన్నితి ష్టుహి ॥ ౩

౪౦౬౮ యే అఞ్జిషు యే వాశీషు స్వభానవః స్రక్షు రుక్మేషు ఖాదిషు ।
శ్రాయా రథేషు ధన్వసు ॥ ౪

౪౦౬౯ యుష్మాకం స్మా రథాఀ అను ముదే దధే మరుతో జీరదానవః ।
వృష్టీ ద్యావో యతీరివ ॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౪౦౭౦ ఆ యం నరః సుదానవో దదాశుషే దివః కోశమచుచ్యవుః ।
వి పర్జన్యం సృజన్తి రోదసీ అను ధన్వనా యన్తి వృష్టయః ॥ ౬

౪౦౭౧ తతృదానాః సిన్ధవః క్షోదసా రజః ప్ర సస్రుర్ధేనవో యథా ।
స్యన్నా అశ్వా ఇవాధ్వనో విమోచనే వి యద్ వర్తన్త ఏన్యః ॥ ౭

౪౦౭౨ ఆ యాత మరుతో దివ ఆన్తరిక్షాదమాదుత । మావ స్థాత పరావతః ॥ ౮

౪౦౭౩ మా వో రసానితభా కుభా క్రుముర్మా వః సిన్ధుర్ని రీరమత్ ।
మా వః పరి ష్ఠాత్ సరయుః పురీషిణ్యస్మే ఇత్ సుమ్నమస్తు వః ॥ ౯

౪౦౭౪ తం వః శర్ధం రథానాం త్వేషం గణం మారుతం నవ్యసీనామ్ ।
అను ప్ర యన్తి వృష్టయః ॥ ౧౦

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౪౦౭౫ శర్ధంశర్ధం వ ఏషాం వ్రాతం వ్రాతం గణంగణం సుశస్తిభిః అను క్రామేమ ధీతిభిః ॥ ౧౧

౪౦౭౬ కస్మా అద్య సుజాతాయ రాతహవ్యాయ ప్ర యయుః । ఏనా యామేన మరుతః ॥ ౧౨

౪౦౭౭ యేన తోకాయ తనయాయ ధాన్యం బీజం వహధ్వే అక్షితమ్ ।
అస్మభ్యం తద్ ధత్తన యద్ వ ఈమహే రాధో విశ్వాయు సౌభగమ్ ॥ ౧౩

౪౦౭౮ అతీయామ నిదస్తిరః స్వస్తిభిర్హిత్వావద్యమరాతీః ।
వృష్ట్వీ శంయోరాప ఉస్రి భేషజం స్యామ మరుతః సహ ॥ ౧౪

౪౦౭౮ సుదేవః సమహాసతి సువీరో నరో మరుతః స మర్త్యః ।
యం త్రాయధ్వే స్యామ తే ॥ ౧౫

౪౦౮౦ స్తుహి భోజాన్ త్స్తువతో అస్య యామని రణన్ గావో న యవసే ।
యతః పూర్వాఁ ఇవ సఖీఁ రను హ్వయ గిరా గృణీహి కామినః ॥ ౧౬

(౫౪) చతుష్పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః- శ్యావాశ్వ ఆత్రేయః॥ దేవతా-మరుతః॥ ఛన్దః- ౧,౩,౭,౧౨ జగతీ, ౨ విరాట్ జగతీ, ౪,౮, ౧౦ భురిక్త్రిష్టుప్, ౫,౯,౧౩,౧౪ త్రిష్టుప్, ౬ భురిగ్ జగతీ, ౧౧,౧౫ నిచృజ్జగతీ॥ స్వరః-౧-౩, ౬, ౭, ౧౧,౧౨,౧౫ నిషాదః ; ౪,౫,౮-౧౦,౧౩,౧౪ ధైవతః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౪౦౮౧ ప్ర శర్ధాయ మారుతాయ స్వభానవ ఇమాం వాచమనజా పర్వతచ్యుతే ।
ఘర్మస్తుభే దివ ఆ పృష్ఠయజ్వనే ద్యుమ్నశ్రవసే మహి నృమ్ణమర్చత ॥ ౧

౪౦౮౨ ప్ర వో మరుతస్తవిషా ఉదన్యవో వయోవృధో అశ్వయుజః పరిజ్రయః ।
సం విద్యుతా దధతి వాశతి త్రితః స్వరన్త్యాపోఽవనా పరిజ్రయః ॥ ౨

౪౦౮౩ విద్యున్మహసో నరో అశ్మదిద్యవో వాతత్విషో మరుతః పర్వతచ్యుతః ।
అబ్దయా చిన్ముహురా హ్రాదునీవృతః స్తనయదమా రభసా ఉదోజసః ॥ ౩

౪౦౮౪ వ్యక్తూన్ రుద్రా వ్యహాని శిక్వసో వ్యన్తరిక్షం వి రజాంసి ధూతయః ।
వి యదజ్రాఁ అజథ నావ ఈం యథా వి దుర్గాణి మరుతో నాహ రిష్యథ ॥ ౪

౪౦౮౫ తద్ వీర్యం వో మరుతో మహిత్వనం దీర్ఘం తతాన సూర్యో న యోజనమ్ ।
ఏతా న యామే అగృభీతశోచిషోఽనశ్వదాం యన్న్యయాతనా గిరిమ్ ॥ ౫

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౪౦౮౬ అభ్రాజి శర్ధో మరుతో యదర్ణసం మోషథా వృక్షం కపనేవ వేధసః ।
అధ స్మా నో అరమతిం సజోషసశ్చక్షురివ యన్తమను నేషథా సుగమ్ ॥ ౬

౪౦౮౭ న స జీయతే మరుతో న హన్యతే న స్రేధతి న వ్యథతే న రిష్యతి ।
నాస్య రాయ ఉప దస్యన్తి నోతయ ఋషిం వా యం రాజానం వా సుషూదథ ॥ ౭

౪౦౮౮ నియుత్వన్తో గ్రామజితో యథా నరోఽర్యమణో న మరుతః కబన్ధినః ।
పిన్వన్త్యుత్సం యదినాసో అస్వరన్ వ్యున్దన్తి పృథివీం మధ్వో అన్ధసా ॥ ౮

౪౦౮౯ ప్రవత్వతీయం పృథివీ మరుద్భ్యః ప్రవత్వతీ ద్యౌర్భవతి ప్రయద్భ్యః ।
ప్రవత్వతీః పథ్యా అన్తరిక్ష్యాః ప్రవత్వన్తః పర్వతా జీరదానవః ॥ ౯

౪౦౯౦ యన్మరుతః సభరసః స్వర్ణరః సూర్య ఉదితే మదథా దివో నరః ।
న వోఽశ్వాః శ్రథయన్తాహ సిస్రతః సద్యో అస్యాధ్వనః పారమశ్నుథ ॥ ౧౦

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౪౦౯౧ అంసేషు వ ఋష్టయః పత్సు ఖాదయో వక్షస్సు రుక్మా మరుతో రథే శుభః ।
అగ్నిభ్రాజసో విద్యుతో గభస్త్యోః శిప్రాః శీర్షసు వితతా హిరణ్యయీః ॥ ౧౧

౪౦౯౨ తం నాకమర్యో అగృభీతశోచిషం రుశత్ పిప్పలం మరుతో వి ధూనుథ ।
సమచ్యన్త వృజనాతిత్విషన్త యత్ స్వరన్తి ఘోషం వితతమృతాయవః ॥ ౧౨

౪౦౯౩ యుష్మాదత్తస్య మరుతో విచేతసో రాయః స్యామ రథ్యో వయస్వతః ।
న యో యుచ్ఛతి తిష్యో యథా దివో౩ఽస్మే రారన్త మరుతః సహస్రిణమ్॥ ౧౩

౪౦౯౪ యూయం రయిం మరుతః స్పార్హవీరం యూయమృషిమవథ సామవిప్రమ్ ।
యూయమర్వన్తం భరతాయ వాజం యూయం ధత్థ రాజానం శ్రుష్టిమన్తమ్॥ ౧౪

౪౦౯౫ తద్ వో యామి ద్రవిణం సద్యఊతయో యేనా స్వర్ణ తతనామ నౄఀరభి ।
ఇదం సు మే మరుతో హర్యతా వచో యస్య తరేమ తరసా శతం హిమాః ॥ ౧౫

(౫౫) పఞ్చపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః- శ్యావాశ్వ ఆత్రేయః॥ దేవతా- మరుతః॥ ఛన్దః-౧,౫, జగతీ, ౨,౪,౭,౮ నిచృజ్జగతీ, ౩ స్వరాట్ త్రిష్టుప్, ౬,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౯ విరాడ్ జగతీ, ॥ స్వరః- ౧,౨,౪,౫, ౭-౯ నిషాదః, ౩,౬,౧౦ ధైవతః॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౪౦౯౬ ప్రయజ్యవో మరుతో భ్రాజదృష్టయో బృహద్ వయో దధిరే రుక్మవక్షసః ।
ఈయన్తే అశ్వైః సుయమేభిరాశుభిః శుభం యాతామను రథా అవృత్సత॥ ౧

౪౦౯౭ స్వయం దధిధ్వే తవిషీం యథా విద బృహన్మహాన్త ఉర్వియా వి రాజథ ।
ఉతాన్తరిక్షం మమిరే వ్యోజసా శుభం యాతామను రథా అవృత్సత ॥ ౨

౪౦౯౮ సాకం జాతాః సుభ్వః సాకముక్షితాః శ్రియే చిదా ప్రతరం వావృధుర్నరః ।
విరోకిణః సూర్యస్యేవ రశ్మయః శుభం యాతామను రథా అవృత్సత ॥ ౩

౪౦౯౯ ఆభూషేణ్యం వో మరుతో మహిత్వనం దిదృక్షేణ్యం సూర్యస్యేవ చక్షణమ్ ।
ఉతో అస్మాఀ అమృతత్వే దధాతన శుభం యాతామను రథా అవృత్సత ॥ ౪

౪౧౦౦ ఉదీరయథా మరుతః సముద్రతో యూయం వృష్టిం వర్షయథా పురీషిణః ।
న వో దస్రా ఉప దస్యన్తి ధేనవః శుభం యాతామను రథా అవృత్సత ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౪౧౦౧ యదశ్వాన్ ధూర్షు పృషతీరయుగ్ధ్వం హిరణ్యయాన్ ప్రత్యత్కాఀ అముగ్ధ్వమ్ ।
విశ్వా ఇత్ స్పృధో మరుతో వ్యస్యథ శుభం యాతామను రథా అవృత్సత ॥ ౬

౪౧౦౨ న పర్వతా న నద్యో వరన్త వో యత్రాచిధ్వం మరుతో గచ్ఛథేదు తత్ ।
ఉత ద్యావాపృథివీ యాథనా పరి శుభం యాతామను రథా అవృత్సత ॥ ౭

౪౧౦౩ యత్ పూర్వ్యం మరుతో యచ్చ నూతనం యదుద్యతే వసవో యచ్చ శస్యతే ।
విశ్వస్య తస్య భవథా నవేదసః శుభం యాతామను రథా అవృత్సత ॥ ౮

౪౧౦౪ మృళత నో మరుతో మా వధిష్టనాస్మభ్యం శర్మ బహులం వి యన్తన ।
అధి స్తోత్రస్య సఖ్యస్య గాతన శుభం యాతామను రథా అవృత్సత ॥ ౯

౪౧౦౫ యూయమస్మాన్ నయత వస్యో అచ్ఛా నిరంహతిభ్యో మరుతో గృణానాః ।
జుషధ్వం నో హవ్యదాతిం యజత్రా వయం స్యామ పతయో రయీణామ్ । ౧౦

(౫౬) షట్ పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వ ఆత్రేయః॥ దేవతా - మరుతః॥ ఛన్దః - ౧,౨,౫ నిచృద్బృహతీ; ౩ విరాట్ పఙ్క్తిః; ౪ విరాడ్బృహతీ; ౬,౭ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౮,౯ బృహతీ ॥ స్వరః - ౧,౨,౪,౫,౮,౯ మధ్యమః; ౩,౬,౭ పఞ్చమః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః॥ ౧౯॥

౪౧౦౬ అగ్నే శర్ధన్తమా గణం పిష్టం రుక్మేభిరఞ్జిభిః ।
విశో అద్య మరుతామవ హ్వయే దివశ్చిద్ రోచనాదధి॥ ౧

౪౧౦౭ యథా చిన్మన్యసే హృదా తదిన్మే జగ్మురాశసః

యే తే నేదిష్ఠం హవనాన్యాగమన్ తాన్ వర్ధ భీమసందృశః॥ ౨

౪౧౦౮ మీళ్హుష్మతీవ పృథివీ పరాహతా మదన్త్యేత్యస్మదా।
ఋక్షో న వో మరుతః శిమీవాఁ అమో దుధ్రో గౌరివ భీమయుః॥ ౩

౪౧౦౯ ని యే రిణన్త్యోజసా వృథా గావో న దుర్ధురః।
అశ్మానం చిత్ స్వర్యం పర్వతం గిరిం ప్ర చ్యావయన్తి యామభిః॥ ౪

౪౧౧౦ ఉత్ తిష్ఠ నూనమేషాం స్తోమైః సముక్షితానామ్।
మరుతాం పురుతమమపూర్వ్యం గవాం సర్గమివ హ్వయే॥ ౫

అథవింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౪౧౧౧ యుఙ్గ్ధ్వం హ్యరుషీ రథే యుఙ్గ్ధ్వం రథేషు రోహితః।
యుఙ్గ్ధ్వం హరీ అజిరా ధురి వోళ్హవే వహిష్ఠా ధురి వోళ్హవే॥ ౬

౪౧౧౨ ఉత స్య వాజ్యరుషస్తువిష్వణిరిహ స్మ ధాయి దర్శతః।
మా వో యామేషు మరుతశ్చిరం కరత్ ప్ర తం రథేషు చోదత॥ ౭

౪౧౧౩ రథం ను మారుతం వయం శ్రవస్యుమా హువామహే।
ఆ యస్మిన్ తస్థౌ సురణాని బిభ్రతీ సచా మరుత్సు రోదసీ॥ ౮

౪౧౧౪ తం వః శర్ధం రథేశుభం త్వేషం పనస్యుమా హువే।
యస్మిన్ త్సుజాతా సుభగా మహీయతే సచా మరుత్సు మీళ్హుషీ॥ ౯

పఞ్చమోఽనువాకః (౫౭) సప్తపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వ ఆత్రేయః॥ దేవతా- మరుతః॥ ఛన్దః - ౧,౪,౫ జగతీ, ౨,౬ విరాడ్ జగతీ; ౩ నిచృజ్జగతీ; ౭ విరాట్త్రిష్టుప్; ౮ నిచృత్ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౬ నిషాదః; ౭, ౮ ధైవతః॥

అథైకవింశో వర్గః ॥౨౧

౪౧౧౫ ఆ రుద్రాస ఇన్ద్రవన్తః సజోషసో హిరణ్యరథాః సువితాయ గన్తన।
ఇయం వో అస్మత్ ప్రతి హర్యతే మతిస్తృష్ణజే న దివ ఉత్సా ఉదన్యవే॥ ౧

౪౧౧౬ వాశీమన్త ఋష్టిమన్తో మనీషిణః సుధన్వాన ఇషుమన్తో నిషఙ్గిణః।
స్వశ్వాః స్థ సురథాః పృశ్నిమాతరః స్వాయుధా మరుతో యాథనా శుభమ్॥ ౨

౪౧౧౭ ధూనుథ ద్యాం పర్వతాన్ దాశుషే వసు ని వో వనా జిహతే యామనో భియా।
కోపయథ పృథివీం పృశ్నిమాతరః శుభే యదుగ్రాః పృషతీరయుగ్ధ్వమ్॥ ౩

౪౧౧౮ వాతత్విషో మరుతో వర్షనిర్ణిజో యమా ఇవ సుసదృశః సుపేశసః।
పిశఙ్గాశ్వా అరుణాశ్వా అరేపసః ప్రత్వక్షసో మహినా ద్యౌరివోరవః॥ ౪

౪౧౧౯ పురుద్రప్సా అఞ్జిమన్తః సుదానవస్త్వేషసందృశో అనవభ్రరాధసః।
సుజాతాసో జనుషా రుక్మవక్షసో దివో అర్కా అమృతం నామ భేజిరే॥ ౫

అథద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౪౧౨౦ ఋష్టయో వో మరుతో అంసయోరధి సహ ఓజో బాహ్వోర్వో బలం హితమ్।
నృమ్ణా శీర్షస్వాయుధా రథేషు వో విశ్వా వః శ్రీరధి తనూషు పిపిశే॥ ౬

౪౧౨౧ గోమదశ్వావద్ రథవత్ సువీరం చన్ద్రవద్ రాధో మరుతో దదా నః।
ప్రశస్తిం నః కృణుత రుద్రియాసో భక్షీయ వోఽవసో దైవ్యస్య॥ ౭

౪౧౨౨ హయే నరో మరుతో మృళతా నస్తువీమఘాసో అమృతా ఋతజ్ఞాః।
సత్యశ్రుతః కవయో యువానో బృహద్గిరయో బృహదుక్షమాణాః॥ ౮

(౫౮) అష్టపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వ ఆత్రేయః॥ దేవతా - మరుతః॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪,౬,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౫ త్రిష్టుప్, ౭ భురిక్పఙ్క్తిః॥ స్వరః - ౧-౬, ౮ ధైవతః; ౭ పఞ్చమః॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౪౧౨౩ తము నూనం తవిషీమన్తమేషాం స్తుషే గణం మారుతం నవ్యసీనామ్।
య ఆశ్వశ్వా అమవద్ వహన్త ఉతేశిరే అమృతస్య స్వరాజః॥ ౧

౪౧౨౪ త్వేషం గణం తవసం ఖాదిహస్తం ధునివ్రతం మాయినం దాతివారమ్।
మయోభువో యే అమితా మహిత్వా వన్దస్వ విప్ర తువిరాధసో నౄన్॥ ౨

౪౧౨౫ ఆ వో యన్తూదవాహాసో అద్య వృష్టిం యే విశ్వే మరుతో జునన్తి।
అయం యో అగ్నిర్మరుతః సమిద్ధ ఏతం జుషధ్వం కవయో యువానః॥ ౩

౪౧౨౬ యూయం రాజానమిర్యం జనాయ విభ్వతష్టం జనయథా యజత్రాః।
యుష్మదేతి ముష్టిహా బాహుజూతో యుష్మత్ సదశ్వో మరుతః సువీరః॥ ౪

౪౧౨౭ అరా ఇవేదచరమా అహేవ ప్రప్ర జాయన్తే అకవా మహోభిః।
పృశ్నేః పుత్రా ఉపమాసో రభిష్ఠాః స్వయా మత్యా మరుతః సం మిమిక్షుః॥ ౫

౪౧౨౮ యత్ ప్రాయాసిష్ట పృషతీభిరశ్వైర్వీళుపవిభిర్మరుతో రథేభిః।
క్షోదన్త ఆపో రిణతే వనాన్యవోస్రియో వృషభః క్రన్దతు ద్యౌః॥ ౬

౪౧౨౯ ప్రథిష్ట యామన్ పృథివీ చిదేషాం భర్తేవ గర్భం స్వమిచ్ఛవో ధుః।
వాతాన్ హ్యశ్వాన్ ధుర్యాయుయుజ్రే వర్షం స్వేదం చక్రిరే రుద్రియాసః॥ ౭

౪౧౩౦ హయే నరో మరుతో మృళతా నస్తువీమఘాసో అమృతా ఋతజ్ఞాః।
సత్యశ్రుతః కవయో యువానో బృహద్గిరయో బృహదుక్షమాణాః॥ ౮

(౫౯) ఏకోనషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వ ఆత్రేయః॥ దేవతా - మరుతః॥ ఛన్దః - ౧,౪ విరాడ్ జగతీ; ౨,౩,౬ నిచృజ్జగతీ; ౫ జగతీ; ౭ స్వరాట్ త్రిష్టుప్; ౮ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ౧-౬ నిషాదః; ౭, ౮ ధైవతః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౪౧౩౧ ప్ర వః స్పళక్రన్ త్సువితాయ దావనేఽర్చా దివే ప్ర పృథివ్యా ఋతం భరే।
ఉక్షన్తే అశ్వాన్ తరుషన్త ఆ రజోఽను స్వం భానుం శ్రథయన్తే అర్ణవైః॥ ౧

౪౧౩౨ అమాదేషాం భియసా భూమిరేజతి నౌర్న పూర్ణా క్షరతి వ్యథిర్యతీ।
దూరేదృశో యే చితయన్త ఏమభిరన్తర్మహే విదథే యేతిరే నరః॥ ౨

౪౧౩౩ గవామివ శ్రియసే శృఙ్గముత్తమం సూర్యో న చక్షూ రజసో విసర్జనే।
అత్యా ఇవ సుభ్వశ్చారవః స్థన మర్యా ఇవ శ్రియసే చేతథా నరః॥ ౩

౪౧౩౪ కో వో మహాన్తి మహతాముదశ్నవత్ కస్కావ్యా మరుతః కో హ పౌంస్యా।
యూయం హ భూమిం కిరణం న రేజథ ప్ర యద్భరధ్వే సువితాయ దావనే॥ ౪

౪౧౩౫ అశ్వా ఇవేదరుషాసః సబన్ధవః శూరా ఇవ ప్రయుధః ప్రోత యుయుధుః।
మర్యా ఇవ సువృధో వావృధుర్నరః సూర్యస్య చక్షుః ప్ర మినన్తి వృష్టిభిః॥ ౫

౪౧౩౬ తే అజ్యేష్ఠా అకనిష్ఠాస ఉద్భిదోఽమధ్యమాసో మహసా వి వావృధుః।
సుజాతాసో జనుషా పృశ్నిమాతరో దివో మర్యా ఆ నో అచ్ఛా జిగాతన॥ ౬

౪౧౩౭ వయో న యే శ్రేణీః పప్తురోజసాన్తాన్ దివో బృహతః సానునస్పరి।
అశ్వాస ఏషాముభయే యథా విదుః ప్ర పర్వతస్య నభనూఀరచుచ్యవుః॥ ౭

౪౧౩౮ మిమాతు ద్యౌరదితిర్వీతయే నః సం దానుచిత్రా ఉషసో యతన్తామ్।

ఆచుచ్యవుర్దివ్యం కోశమేత ఋషే రుద్రస్య మరుతో గృణానాః॥ ౮

(౬౦) షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వ ఆత్రేయః॥ దేవతా - మరుతో వాగ్నిశ్చ॥ ఛన్దః - ౧,౩-౫ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨ భురిక్త్రిష్టుప్; ౬ విరాట్త్రిష్టుప్; ౭,౮ జగతీ॥ స్వరః - ౧-౬ ధైవతః; ౭,౮ నిషాదః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౪౧౩౯ ఈళే అగ్నిం స్వవసం నమోభిరిహ ప్రసత్తో వి చయత్ కృతం నః।
రథైరివ ప్ర భరే వాజయద్భిః ప్రదక్షిణిన్మరుతాం స్తోమమృధ్యామ్॥ ౧

౪౧౪౦ ఆ యే తస్థుః పృషతీషు శ్రుతాసు సుఖేషు రుద్రా మరుతో రథేషు।
వనా చిదుగ్రా జిహతే ని వో భియా పృథివీ చిద్రేజతే పర్వతశ్చిత్॥ ౨

౪౧౪౧ పర్వతశ్చిన్మహి వృద్ధో బిభాయ దివశ్చిత్ సాను రేజత స్వనే వః।
యత్ క్రీళథ మరుత ఋష్టిమన్త ఆప ఇవ సధ్ర్యఞ్చో ధవధ్వే॥ ౩

౪౧౪౨ వరా ఇవేద్ రైవతాసో హిరణ్యైరభి స్వధాభిస్తన్వః పిపిశ్రే।
శ్రియే శ్రేయాంసస్తవసో రథేషు సత్రా మహాంసి చక్రిరే తనూషు॥ ౪

౪౧౪౩ అజ్యేష్ఠాసో అకనిష్ఠాస ఏతే సం భ్రాతరో వావృధుః సౌభగాయ।
యువా పితా స్వపా రుద్ర ఏషాం సుదుఘా పృశ్నిః సుదినా మరుద్భ్యః॥ ౫

౪౧౪౪ యదుత్తమే మరుతో మధ్యమే వా యద్ వావమే సుభగాసో దివి ష్ఠ।
అతో నో రుద్రా ఉత వా న్వస్యాగ్నే విత్తాద్ధవిషో యద్ యజామ॥ ౬

౪౧౪౫ అగ్నిశ్చ యన్మరుతో విశ్వవేదసో దివో వహధ్వ ఉత్తరాదధి ష్ణుభిః।
తే మన్దసానా ధునయో రిశాదసో వామం ధత్త యజమానాయ సున్వతే॥ ౭

౪౧౪౬ అగ్నే మరుద్భిః శుభయద్భిరృక్వభిః సోమం పిబ మన్దసానో గణశ్రిభిః।
పావకేభిర్విశ్వమిన్వేభిరాయుభిర్వైశ్వానర ప్రదివా కేతునా సజూః॥ ౮

(౬౧) ఏకషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వ ఆత్రేయః॥ దేవతా ౧-౪, ౧౧-౧౬ మరుతః; ౫-౮ శశీయసీ తరన్తమహిషీ; ౯ పురుమీళ్హో వైదదశ్విః; ౧౦ తరన్తో వైదదశ్విః; ౧౭, ౧౮, ౧౯ రథవీతిర్దార్భ్యః॥ ఛన్దః - ౧-౪, ౬-౮, ౧౦-౧౯ గాయత్రీ; ౫ అనుష్టుప్; ౯ సతోబృహతీ॥ స్వరః-౧-౪; ౬-౮, ౧౦-౧౯ షడ్జః; ౫ గాన్ధారః; ౯ మధ్యమః॥

అథ షడ్వింశో వర్గః॥౨౬॥

౪౧౪౭ కే ష్ఠా నరః శ్రేష్ఠతమా య ఏక ఏక ఆయయ। పరమస్యాః పరావతః॥ ౧

౪౧౪౮ క్వ వోఽశ్వాః క్వాభీశవః కథం శేక కథా యయ। పృష్ఠే సదో నసోర్యమః॥ ౨

౪౧౪౯ జఘనే చోద ఏషాం వి సక్థాని నరో యముః। పుత్రకృథే న జనయః॥ ౩

౪౧౫౦ పరా వీరాస ఏతన మర్యాసో భద్రజానయః। అగ్నితపో యథాసథ॥ ౪

౪౧౫౧ సనత్ సాశ్వ్యం పశుముత గవ్యం శతావయమ్।
శ్యావాశ్వస్తుతాయ యా దోర్వీరాయోపబర్బృహత్॥ ౫

అథ సప్తవింశో వర్గః॥౨౭॥

౪౧౫౨ ఉత త్వా స్త్రీ శశీయసీ పుంసో భవతి వస్యసీ। అదేవత్రాదరాధసః॥ ౬

౪౧౫౩ వి యా జానాతి జసురిం వి తృష్యన్తం వి కామినమ్। దేవత్రా కృణుతే మనః॥ ౭

౪౧౫౪ ఉత ఘా నేమో అస్తుతః పుమాఀ ఇతి బ్రువే పణిః। స వైరదేయ ఇత్ సమః॥ ౮

౪౧౫౫ ఉత మేఽరపద్ యువతిర్మమన్దుషీ ప్రతి శ్యావాయ వర్తనిమ్।
వి రోహితా పురుమీళ్హాయ యేమతుర్విప్రాయ దీర్ఘయశసే॥ ౯

౪౧౨౬ యో మే ధేనూనాం శతం వైదదశ్విర్యథా దదత్। తరన్త ఇవ మంహనా॥ ౧౦

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౪౧౨౭ య ఈం వహన్త ఆశుభిః పిబన్తో మదిరం మధు। అత్ర శ్రవాంసి దధిరే। ౧౧

౪౧౨౮ యేషాం శ్రియాధి రోదసీ విభ్రాజన్తే రథేష్వా। దివి రుక్మ ఇవోపరి॥ ౧౨

౪౧౨౯ యువా స మారుతో గణస్త్వేషరథో అనేద్యః। శుభంయావాప్రతిష్కుతః॥౧౩

౪౧౩౦ కో వేద నూనమేషాం యత్రా మదన్తి ధూతయః। ఋతజాతా అరేపసః॥౧౪

౪౧౩౧ యూయం మర్తం విపన్యవః ప్రణేతార ఇత్థా ధియా।
శ్రోతారో యామహూతిషు॥ ౧౫

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః॥౨౯॥

౪౧౩౨ తే నో వసూని కామ్యా పురుశ్చన్ద్రా రిశాదసః। ఆ యజ్ఞియాసో వవృత్తన॥ ౧౬

౪౧౩౩ ఏతం మే స్తోమమూర్మ్యే దార్భ్యాయ పరా వహ। గిరో దేవి రథీరివ॥ ౧౭

౪౧౩౪ ఉత మే వోచతాదితి సుతసోమే రథవీతౌ। న కామో అప వేతి మే॥ ౧౮

౪౧౩౫ ఏష క్షేతి రథవీతిర్మఘవా గోమతీరను। పర్వతేష్వపశ్రితః॥ ౧౯

(౬౨) ద్విషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్రుతవిదాత్రేయః॥ దేవతా- మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః - ౧,౨
త్రిష్టుప్; ౩-౬ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౭-౯ విరాట్ త్రిష్టుప్॥స్వరః - ధైవతః॥

అథ త్రింశో వర్గః॥౩౦॥

౪౧౩౬ ఋతేన ఋతమపిహితం ధ్రువం వాం సూర్యస్య యత్ర విముచన్త్యశ్వాన్।
దశ శతా సహ తస్థుస్తదేకం దేవానాం శ్రేష్ఠం వపుషామపశ్యమ్॥ ౧

౪౧౩౭ తత్సు వాం మిత్రావరుణా మహిత్వమీర్మా తస్థుషీరహభిర్దుదుహ్రే।
విశ్వాః పిన్వథః స్వసరస్య ధేనా అను వామేకః పవిరా వవర్త॥ ౨

౪౧౩౮ అధారయతం పృథివీముత ద్యాం మిత్రరాజానా వరుణా మహోభిః।
వర్ధయతమోషధీః పిన్వతం గా అవ వృష్టిం సృజతం జీరదానూ॥ ౩

౪౧౩౯ ఆ వామశ్వాసః సుయుజో వహన్తు యతరశ్మయ ఉప యన్త్వర్వాక్।
ఘృతస్య నిర్ణిగను వర్తతే వాముప సిన్ధవః ప్రదివి క్షరన్తి॥ ౪

౪౧౪౦ అను శ్రుతామమతిం వర్ధదుర్వీం బర్హిరివ యజుషా రక్షమాణా।
నమస్వన్తా ధృతదక్షాధి గర్తే మిత్రాసాథే వరుణేళాస్వన్తః॥ ౫

అథ ఏకత్రింశో వర్గః॥౩౧॥

౪౧౪౧ అక్రవిహస్తా సుకృతే పరస్పా యం త్రాసాథే వరుణేళాస్వన్తః।
రాజానా క్షత్రమహృణీయమానా సహస్రస్థూణం బిభృథః సహ ద్వౌ॥ ౬

౪౧౪౨ హిరణ్యనిర్ణిగయో అస్య స్థూణా వి భ్రాజతే దివ్యశ్వాజనీవ।
భద్రే క్షేత్రే నిమితా తిల్విలే వా సనేమ మధ్వో అధిగర్త్యస్య॥ ౭

౪౧౪౩ హిరణ్యరూపముషసో వ్యుష్టావయఃస్థూణముదితా సూర్యస్య।
ఆ రోహథో వరుణ మిత్ర గర్తమతశ్చక్షాథే అదితిం దితిం చ॥ ౮

౪౧౪౪ యద్బంహిష్ఠం నాతివిధే సుదానూ అచ్ఛిద్రం శర్మ భువనస్య గోపా।
తేన నో మిత్రావరుణావవిష్టం సిషాసన్తో జిగీవాంసః స్యామ॥ ౯

ఇతి చతుర్థాష్టకే తృతీయోఽధ్యాయః॥

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

(౬౩) త్రిషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అర్చనానా ఆత్రేయః ॥దేవతా - మిత్రావరుణౌ। ఛన్దః - ౧,౨,౪,౭ నిచృజ్జగతీ; ౩,౫,౬ జగతీ॥ స్వరః- నిషాదః॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౪౧౭౫ ఋతస్య గోపావధి తిష్ఠథో రథం సత్యధర్మాణా పరమే వ్యోమని।
యమత్ర మిత్రావరుణావథో యువం తస్మై వృష్టిర్మధుమత్పిన్వతే దివః॥ ౧

౪౧౭౬ సమ్రాజావస్య భువనస్య రాజథో మిత్రావరుణా విదథే స్వర్దృశా।
వృష్టిం వాం రాధో అమృతత్వమీమహే ద్యావాపృథివీ వి చరన్తి తన్యవః॥ ౨

౪౧౭౭ సమ్రాజా ఉగ్రా వృషభా దివస్పతీ పృథివ్యా మిత్రావరుణా విచర్షణీ।
చిత్రేభిరభ్రైరుప తిష్ఠథో రవం ద్యాం వర్షయథో అసురస్య మాయయా॥ ౩

౪౧౭౮ మాయా వాం మిత్రావరుణా దివి శ్రితా సూర్యో జ్యోతిశ్చరతి చిత్రమాయుధమ్।
తమభ్రేణ వృష్ట్యా గూహథో దివి పర్జన్య ద్రప్సా మధుమన్త ఈరతే॥ ౪

౪౧౭౯ రథం యుఞ్జతే మరుతః శుభే సుఖం శూరో న మిత్రావరుణా గవిష్టిషు।
రజాంసి చిత్రా వి చరన్తి తన్యవో దివః సమ్రాజా పయసా న ఉక్షతమ్॥ ౫

౪౧౮౦ వాచం సు మిత్రావరుణావిరావతీం పర్జన్యశ్చిత్రాం వదతి త్విషీమతీమ్।
అభ్రా వసత మరుతః సు మాయయా ద్యాం వర్షయతమరుణామరేపసమ్॥ ౬

౪౧౮౧ ధర్మణా మిత్రావరుణా విపశ్చితా వ్రతా రక్షేథే అసురస్య మాయయా।
ఋతేన విశ్వం భువనం వి రాజథః సూర్యమా ధత్థో దివి చిత్ర్యం రథమ్॥ ౭

(౬౪) చతుఃషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః-అర్చనానా ఆత్రేయః ॥దేవతా- మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః-౧,౨, విరాడనుష్టుప్; ౩,౫ భురిగుష్ణిక్; ౪ ఉష్ణిక్; ౬ నిచృదనుష్టుప్; ౭ నిచృత్పఙ్క్తిః॥ స్వరః-౧,౨,౬ గాన్ధారః; ౩ - ౫ ఋషభః; ౭ పఞ్చమః॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౪౧౮౨ వరుణం వో రిశాదసమృచా మిత్రం హవామహే।
పరి వ్రజేవ బాహ్వోర్జగన్వాంసా స్వర్ణరమ్॥ ౧

౪౧౮౩ తా బాహవా సుచేతునా ప్ర యన్తమస్మా అర్చతే।
శేవం హి జార్యం వాం విశ్వాసు క్షాసు జోగువే॥ ౨

౪౧౮౪ యన్నూనమశ్యాం గతిం మిత్రస్య యాయాం పథా।
అస్య ప్రియస్య శర్మణ్యహింసానస్య సశ్చిరే॥ ౩

౪౧౮౫ యువాభ్యాం మిత్రావరుణోపమం ధేయామృచా।
యద్ధ క్షయే మఘోనాం స్తోతౄణాం చ స్పూర్ధసే॥ ౪

౪౧౮౬ ఆ నో మిత్ర సుదీతిభిర్వరుణశ్చ సధస్థ ఆ।
స్వే క్షయే మఘోనాం సఖీనాం చ వృధసే॥ ౫

౪౧౮౭ యువం నో యేషు వరుణ క్షత్రం బృహచ్చ బిభృథః।
ఉరు ణో వాజసాతయే కృతం రాయే స్వస్తయే॥ ౬

౪౧౮౮ ఉచ్ఛన్త్యాం మే యజతా దేవక్షత్రే రుశద్గవి।
సుతం సోమం న హస్తిభిరా పడ్భిర్ధావతం నరా బిభ్రతావర్చనానసమ్॥ ౭

(౬౫) పఞ్చ షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషి- రాతహవ్య ఆత్రేయః॥ దేవతా- మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః - ౧,౪ అనుష్టుప్; ౨ నిచృదనుష్టుప్; ౩ స్వరాడుష్ణిక్; ౫ భురిగుష్ణిక్ ; ౬ విరాట్ పఙ్క్తిః॥ స్వరః - ౧,౨,౪ గాన్ధారః; ౩, ౫ ఋషభః; ౬ పఞ్చమః॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౪౦౮౯ యశ్చికేత స సుక్రతుర్దేవత్రా స బ్రవీతు నః।
వరుణో యస్య దర్శతో మిత్రో వా వనతే గిరః॥ ౧

౪౦౯౦ తా హి శ్రేష్ఠవర్చసా రాజానా దీర్ఘశ్రుత్తమా।
తా సత్పతీ ఋతావృధ ఋతావానా జనేజనే॥ ౨

౪౦౯౧ తా వామియానోఽవసే పూర్వా ఉప బ్రువే సచా।
స్వశ్వాసః సు చేతునా వాజాఁ అభి ప్ర దావనే॥ ౩

౪౦౯౨ మిత్రో అంహోశ్చిదాదురు క్షయాయ గాతుం వనతే।
మిత్రస్య హి ప్రతూర్వతః సుమతిరస్తి విధతః॥ ౪

౪౦౯౩ వయం మిత్రస్యావసి స్యామ సప్రథస్తమే।
అనేహసస్త్వోతయః సత్రా వరుణశేషసః॥ ౫

౪౦౯౪ యువం మిత్రేమం జనం యతథః సం చ నయథః।
మా మఘోనః పరి ఖ్యతం మో అస్మాకమృషీణాం గోపీథే న ఉరుష్యతమ్॥ ౬

(౬౬) షట్షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః రాతహవ్య ఆత్రేయః॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౬ విరాడనుష్టుప్; ౨ నిచృదనుష్టుప్ ; ౩,౪ స్వరాడనుష్టుప్; స్వరః - గాన్ధారః॥

అథ చతుర్థోవర్గః ॥౪॥

౪౦౯౫ ఆ చికితాన సుక్రతూ దేవౌ మర్త రిశాదసా।
వరుణాయ ఋతపేశసే దధీత ప్రయసే మహే॥ ౧

౪౦౯౬ తా హి క్షత్రమవిహ్రుతం సమ్యగసుర్యమాశాతే।
అధ వ్రతేవ మానుషం స్వర్ణ ధాయి దర్శతమ్॥ ౨

౪౦౯౭ తా వామేషే రథానాముర్వీం గవ్యూతిమేషామ్।
రాతహవ్యస్య సుష్టుతిం దధృక్ స్తోమైర్మనామహే॥ ౩

౪౦౯౮ అధా హి కావ్యా యువం దక్షస్య పూర్భిరద్భుతా।
ని కేతునా జనానాం చికేథే పూతదక్షసా॥ ౪

౪౦౯౯ తదృతం పృథివి బృహచ్ఛ్రవ ఏష ఋషీణామ్।
జ్రయసానావరం పృథ్వతి క్షరన్తి యామభిః॥ ౫

౪౧౦౦ ఆ యద్వామీయచక్షసా మిత్ర వయం చ సూరయః।
వ్యచిష్ఠే బహుపాయ్యే యతేమహి స్వరాజ్యే॥ ౬

(౬౭) సప్తషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషి - యజత ఆత్రేయః॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ॥
ఛన్దః-౧,౨,౪ నిచృదనుష్టుప్; ౩,౫ విరాడనుష్టుప్॥ స్వరః - గాన్ధారః॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౪౧౦౧ బళిత్థా దేవ నిష్కృతమాదిత్యా యజతం బృహత్।
వరుణ మిత్రార్యమన్ వర్షిష్ఠం క్షత్రమాశాథే॥ ౧

౪౨౦౨ ఆ యద్ యోనిం హిరణ్యయం వరుణ మిత్ర సదథః।
ధర్తారా చర్షణీనాం యన్తం సుమ్నం రిశాదసా॥ ౨

౪౨౦౩ విశ్వే హి విశ్వవేదసో వరుణో మిత్రో అర్యమా।
వ్రతా పదేవ సశ్చిరే పాన్తి మర్త్యం రిషః॥ ౩

౪౨౦౪ తే హి సత్యా ఋతస్పృశ ఋతావానో జనేజనే।
సునీథాసః సుదానవోఽంహోశ్చిదురుచక్రయః॥ ౪

౪౨౦౫ కో ను వాం మిత్రాస్తుతో వరుణో వా తనూనామ్।
తత్ సు వామేషతే మతిరత్రిభ్య ఏషతే మతిః॥ ౫

(౬౮) అష్టషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - యజత ఆత్రేయః ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ॥

ఛన్దః - ౧,౨ గాయత్రీ; ౩,౪ నిచృద్గాయత్రీ; ౫ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౪౨౦౬ ప్ర వో మిత్రాయ గాయత వరుణాయ విపా గిరా। మహిక్షత్రావృతం బృహత్॥ ౧
౪౨౦౭ సమ్రాజా యా ఘృతయోనీ మిత్రశ్చోభా వరుణశ్చ। దేవా దేవేషు ప్రశస్తా॥ ౨
౪౨౦౮ తా నః శక్తం పార్థివస్య మహో రాయో దివ్యస్య। మహి వాం క్షత్రం దేవేషు॥ ౩
౪౨౦౯ ఋతమృతేన సపన్తేషిరం దక్షమాశాతే। అద్రుహా దేవౌ వర్ధేతే॥ ౪
౪౨౧౦ వృష్టిద్యావా రీత్యాపేషస్పతీ దానుమత్యాః। బృహన్తం గర్తమాశాతే॥ ౫

(౬౯) ఏకోనసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ఉరుచక్రిరాత్రేయః॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః - ౧,౨ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩,౪, విరాట్ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౪౨౧౧ త్రీ రోచనా వరుణ త్రీఀరుత ద్యూన్ త్రీణి మిత్ర ధారయథో రజాంసి।
వావృధానావమతిం క్షత్రియస్యాను వ్రతం రక్షమాణావజుర్యమ్॥ ౧

౪౨౧౨ ఇరావతీర్వరుణ ధేనవో వాం మధుమద్ వాం సిన్ధవో మిత్ర దుహ్రే।
త్రయస్తస్థుర్వృషభాసస్తిసృణాం ధిషణానాం రేతోధా వి ద్యుమన్తః॥ ౨

౪౨౧౩ ప్రాతర్దేవీమదితిం జోహవీమి మధ్యన్దిన ఉదితా సూర్యస్య।
రాయే మిత్రావరుణా సర్వతాతేళే తోకాయ తనయాయ శం యోః॥ ౩

౪౨౧౪ యా ధర్తారా రజసో రోచనస్యోతాదిత్యా దివ్యా పార్థివస్య।
న వాం దేవా అమృతా ఆ మినన్తి వ్రతాని మిత్రావరుణా ధ్రువాణి॥ ౪

(౭౦) సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ఉరుచక్రిరాత్రేయః ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

స్వరః - షడ్జః॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౪౨౧౫ పురూరుణా చిద్ధ్యస్త్యవో నూనం వాం వరుణ। మిత్ర వంసి వాం సుమతిమ్॥ ౧
౪౨౧౬ తా వాం సమ్యగద్రుహ్వాణేషమశ్యామ ధాయసే। వయం తే రుద్రా స్యామ॥ ౨
౪౨౧౭ పాతం నో రుద్రా పాయుభిరుత త్రాయేథాం సుత్రాత్రా।
తుర్యామ దస్యూన్ తనూభిః॥ ౩

౪౨౧౮ మా కస్యాద్భుతక్రతూ యక్షం భుజేమా తనూభిః। మా శేషసా మా తనసా॥ ౪

(౭౧) ఏకసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బాహువృక్త ఆత్రేయః ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ॥

ఛన్దః-గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౪౨౧౯ ఆ నో గన్తం రిశాదసా వరుణ మిత్ర బర్హణా। ఉపేమం చారుమధ్వరమ్॥ ౧

౪౨౨౦ విశ్వస్య హి ప్రచేతసా వరుణ మిత్ర రాజథః। ఈశానా పిప్యతం ధియః॥ ౨

౪౨౨౧ ఉప నః సుతమా గతం వరుణ మిత్ర దాశుషః। అస్య సోమస్య పీతయే॥ ౩

(౭౨) ద్విసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బాహువృక్త ఆత్రేయః ॥దేవతా- మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః-ఉష్ణిక్॥ స్వరః-ఋషభః॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౪౨౨౨ ఆ మిత్రే వరుణే వయం గీర్భిర్జుహుమో అత్రివత్।
ని బర్హిషి సదతం సోమపీతయే॥ ౧

౪౨౨౩ వ్రతేన స్థో ధ్రువక్షేమా ధర్మణా యాతయజ్జనా।
ని బర్హిషి సదతం సోమపీతయే॥ ౨

౪౨౨౪ మిత్రశ్చ నో వరుణశ్చ జుషేతాం యజ్ఞమిష్టయే।
ని బర్హిషి సదతాం సోమపీతయే॥ ౩

షష్ఠోఽనువాకః

(౭౩) త్రిసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - పౌర ఆత్రేయః ॥దేవతా - అశ్వినౌ॥ ఛన్దః - ౧, ౨, ౪,౫,౭ నిచృదనుష్టుప్;
౩,౬,౮,౯ అనుష్టుప్; ౧౦ విరాడనుష్టుప్॥ స్వరః - గాన్ధారః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౪౨౨౫ యదద్య స్థః పరావతి యదర్వావత్యశ్వినా।
యద్ వా పురూ పురుభుజా యదన్తరిక్ష ఆ గతమ్॥ ౧

౪౨౨౬ ఇహ త్యా పురుభూతమా పురూ దంసాంసి బిభ్రతా।
వరస్యా యామ్యధ్రిగూ హువే తువిష్టమా భుజే॥ ౨

౪౨౨౭ ఈర్మాన్యద్ వపుషే వపుశ్చక్రం రథస్య యేమథుః।
పర్యన్యా నాహుషా యుగా మహ్నా రజాంసి దీయథః॥ ౩

౪౨౨౮ తదూ షు వామేనా కృతం విశ్వా యద్ వామను ష్టవే।
నానా జాతావరేపసా సమస్మే బన్ధుమేయథుః॥ ౪

౪౨౨౯ ఆ యద్ వాం సూర్యా రథం తిష్ఠద్ రఘుష్యదం సదా।
పరి వామరుషా వయో ఘృణా వరన్త ఆతపః॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౪౨౩౦ యువోరత్రిశ్చికేతతి నరా సుమ్నేన చేతసా।
ఘర్మం యద్ వామరేపసం నాసత్యాస్నా భురణ్యతి॥ ౬

౪౨౩౧ ఉగ్రో వాం కకుహో యయిః శృణ్వే యామేషు సన్తనిః।
యద్వాం దంసోభిరశ్వినాత్రిర్నరావవర్తతి॥ ౭

౪౨౩౨ మధ్వ ఊ షు మధూయువా రుద్రా సిషక్తి పిప్యుషీ।
యత్సముద్రాతి పర్షథః పక్వాః పృక్షో భరన్త వామ్॥ ౮

౪౨౩౩ సత్యమిద్వా ఉ అశ్వినా యువామాహుర్మయోభువా।
తా యామన్యామహూతమా యామన్నా మృళయత్తమా॥ ౯

౪౨౩౪ ఇమా బ్రహ్మాణి వర్ధనాశ్విభ్యాం సన్తు శంతమా।
యా తక్షామ రథాఁ ఇవావోచామ బృహన్నమః॥ ౧౦

(౭౪) చతుః సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - పౌర ఆత్రేయః॥ దేవతా - అశ్వినౌ॥ ఛన్దః- ౧,౨,౧౦ విరాడనుష్టుప్; ౩ అనుష్టుప్; ౪-౬, ౯ నిచృదనుష్టుప్; ౭ విరాడుష్ణిక్; ౮ నిచృదుష్ణిక్॥ స్వరః - ౧-౬ ,౯,౧౦ గాన్ధారః; ౭,౮, ఋషభః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౪౨౩౫ కూష్ఠో దేవావశ్వినా ఽద్యా దివో మనావసూ।
తచ్ఛ్రవథో వృషణ్వసూ అత్రిర్వామా వివాసతి॥ ౧

౪౨౩౬ కుహ త్యా కుహ ను శ్రుతా దివి దేవా నాసత్యా।
కస్మిన్నా యతథో జనే కో వాం నదీనాం సచా॥ ౨

౪౨౩౭ కం యాథః కం హ గచ్ఛథః కమచ్ఛా యుఞ్జాథే రథమ్।
కస్య బ్రహ్మాణి రణ్యథో వయం వాముశ్మసీష్టయే॥ ౩

౪౨౩౮ పౌరం చిద్ధ్యుదప్రుతం పౌర పౌరాయ జిన్వథః।
యదీం గృభీతతాతయే సింహమివ ద్రుహస్పదే॥ ౪

౪౨౩౯ ప్ర చ్యవానాజ్జుజురుషో వవ్రిమత్కం న ముఞ్చథః।
యువా యదీ కృథః పునరా కామమృణ్వే వధ్వః॥ ౫

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౪౨౪౦ అస్తి హి వామిహ స్తోతా స్మసి వాం సందృశి శ్రియే।
నూ శ్రుతం మ ఆ గతమవోభిర్వాజినీవసూ॥ ౬

౪౨౪౧ కో వామద్య పురూణామా వవ్నే మర్త్యానామ్।
కో విప్రో విప్రవాహసా కో యజ్ఞైర్వాజినీవసూ॥ ౭

౪౨౪౨ ఆ వాం రథో రథానాం యేష్ఠో యాత్వశ్వినా।
పురూ చిదస్మయుస్తిర ఆఙ్గూషో మర్త్యేష్వా॥ ౮

౪౨౪౩ శమూ షు వాం మధూయువాఽస్మాకమస్తు చర్కృతిః।
అర్వాచీనా విచేతసా విభిః శ్యేనేవ దీయతమ్॥ ౯

౪౨౪౪ అశ్వినా యద్ధ కర్హి చిచ్ఛుశ్రూయాతమిమం హవమ్।
వస్వీరూ షు వాం భుజః పృఞ్చన్తి సు వాం పృచః॥ ౧౦

(౭౫) పఞ్చసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అవస్యురాత్రేయః ॥దేవతా - అశ్వినౌ॥ ఛన్దః - ౧,౩ పఙ్క్తిః ౨,౪,౬-౮ నిచృత్పఙ్క్తిః ౫ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౯ విరాట్ పఙ్క్తిః॥ స్వరః - పఞ్చమః॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౪౨౪౫ ప్రతి ప్రియతమం రథం వృషణం వసువాహనమ్।
స్తోతా వామశ్వినావృషిః స్తోమేన ప్రతి భూషతి మాధ్వీ మమ శ్రుతం హవమ్॥ ౧

౪౨౪౬ అత్యాయాతమశ్వినా తిరో విశ్వా అహం సనా।
దస్రా హిరణ్యవర్తనీ సుషుమ్నా సిన్ధువాహసా మాధ్వీ మమ శ్రుతం హవమ్॥ ౨

౪౨౪౭ ఆ నో రత్నాని బిభ్రతావశ్వినా గచ్ఛతం యువమ్।
రుద్రా హిరణ్యవర్తనీ జుషాణా వాజినీవసూ మాధ్వీ మమ శ్రుతం హవమ్॥ ౩

౪౨౪౮ సుష్టుభో వాం వృషణ్వసూ రథే వాణీచ్యాహితా।
ఉత వాం కకుహో మృగః పృక్షః కృణోతి వాపుషో మాధ్వీ మమ శ్రుతం హవమ్॥ ౪

౪౨౪౯ బోధిన్మనసా రథ్యేషిరా హవనశ్రుతా।
విభిశ్చ్యవానమశ్వినా ని యాథో అద్వయావినం మాధ్వీ మమ శ్రుతం హవమ్॥ ౫

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౪౨౭౦ ఆ వాం నరా మనోయుజోఽశ్వాసః ప్రుషితప్సవః।
వయో వహన్తు పీతయే సహ సుమ్నేభిరశ్వినా మాధ్వీ మమ శ్రుతం హవమ్॥ ౬

౪౨౭౧ అశ్వినావేహ గచ్ఛతం నాసత్యా మా వి వేనతమ్।
తిరశ్చిదర్యయా పరి వర్తిర్యాతమదాభ్యా మాధ్వీ మమ శ్రుతం హవమ్॥ ౭

౪౨౭౨ అస్మిన్ యజ్ఞే అదాభ్యా జరితారం శుభస్పతీ।
అవస్యుమశ్వినా యువం గృణన్తముప భూషథో మాధ్వీమమశ్రుతంహవమ్॥ ౮

౪౨౭౩ అభూదుషా రుశత్పశురాగ్నిరధాయ్యృత్వియః।
అయోజి వాం వృషణ్వసూ రథో దస్రావమర్త్యోమాధ్వీమమశ్రుతంహవమ్॥ ౯

(౭౬) షట్ సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అత్రిః ॥దేవతా - అశ్వినౌ॥ ఛన్దః - ౧,౨ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౩-౫ నిచృత్త్రిష్టుప్॥

స్వరః - ౧,౨ పఞ్చమః; ౩-౫ ధైవతః॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౪౨౭౪ ఆ భాత్యగ్నిరుషసామనీకముద్విప్రాణాం దేవయా వాచో అస్థుః।
అర్వాఞ్చా నూనం రథ్యేహ యాతం పీపివాంసమశ్వినా ఘర్మమచ్ఛ॥ ౧

౪౨౭౫ న సంస్కృతం ప్ర మిమీతో గమిష్ఠాన్తి నూనమశ్వినోపస్తుతేహ।
దివాభిపిత్వేఽవసాగమిష్ఠా ప్రత్యవర్తిం దాశుషే శమ్భవిష్ఠా॥ ౨

౪౨౭౬ ఉతా యాతం సంగవే ప్రాతరహ్నో మధ్యన్దిన ఉదితా సూర్యస్య।
దివా నక్తమవసా శన్తమేన నేదానీం పీతిరశ్వినా తతాన॥ ౩

౪౨౭౭ ఇదం హి వాం ప్రదివి స్థానమోక ఇమే గృహా అశ్వినేదం దురోణమ్।
ఆ నో దివో బృహతః పర్వతాదాఽద్భ్యో యాతమిషమూర్జం వహన్తా॥ ౪

౪౨౭౮ సమశ్వినోరవసా నూతనేన మయోభువా సుప్రణీతీ గమేమ।
ఆ నో రయిం వహతమోత వీరానా విశ్వాన్యమృతా సౌభగాని॥ ౫

(౭౭) సప్తసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అత్రిః ॥దేవతా- అశ్వినౌ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౪౨౭౯ ప్రాతర్యావాణా ప్రథమా యజధ్వం పురా గృధ్రాదరరుషః పిబాతః।
ప్రాతర్హి యజ్ఞమశ్వినా దధాతే ప్ర శంసన్తి కవయః పూర్వభాజః॥ ౧

౪౨౮౦ ప్రాతర్యజధ్వమశ్వినా హినోత న సాయమస్తి దేవయా అజుష్టమ్।
ఉతాన్యో అస్మద్ యజతే వి చావః పూర్వఃపూర్వో యజమానో వనీయాన్॥ ౨

౪౨౮౧ హిరణ్యత్వఙ్మధువర్ణో ఘృతస్నుః పృక్షో వహన్నా రథో వర్తతే వామ్।
మనోజవా అశ్వినా వాతరంహా యేనాతియాథో దురితాని విశ్వా॥ ౩

౪౨౮౨ యో భూయిష్ఠం నాసత్యాభ్యాం వివేష చనిష్ఠం పిత్వో రరతే విభాగే।
స తోకమస్య పీపరచ్ఛమీభిరనూర్ధ్వభాసః సదమిత్తుతుర్యాత్॥ ౪

౪౨౮౩ సమశ్వినోరవసా నూతనేన మయోభువా సుప్రణీతీ గమేమ।
ఆ నో రయిం వహతమోత వీరానా విశ్వాన్యమృతా సౌభగాని॥ ౫

(౭౮) అష్టసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - సప్తవధ్రి రాత్రేయః ॥దేవతా - అశ్వినౌ॥ ఛన్దః - ౧-౩ ఉష్ణిక్, ౪ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫,౬ అనుష్టుప్; ౭-౯ నిచృదనుష్టుప్॥ స్వరః ౧-౩ ఋషభః; ౪ ధైవతః; ౫-౯ గాన్ధారః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౪౨౬౪ అశ్వినా వేహ గచ్ఛతం నాసత్యా మా వి వేనతమ్।
హంసావివ పతతమా సుతాఀ ఉప॥ ౧

౪౨౬౫ అశ్వినా హరిణావివ గౌరావివాను యవసమ్।
హంసావివ పతతమా సుతాఀ ఉప॥ ౨

౪౨౬౬ అశ్వినా వాజినీవసూ జుషేథాం యజ్ఞమిష్టయే
హంసావివ పతతమా సుతాఀ ఉప॥ ౩

౪౨౬౭ అత్రిర్యద్ వామవరోహన్నృబీసమజోహవీన్నాధమానేవ యోషా।
శ్యేనస్య చిజ్జవసా నూతనేనాగచ్ఛతమశ్వినా శంతమేన॥ ౪

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౪౨౬౮ వి జిహీష్వ వనస్పతే యోనిః సూష్యన్త్యా ఇవ।
శ్రుతం మే అశ్వినా హవం సప్తవధ్రిం చ ముఞ్చతమ్॥ ౫

౪౨౬౯ భీతాయ నాధమానాయ ఋషయే సప్తవధ్రయే।
మాయాభిరశ్వినా యువం వృక్షం సం చ వి చాచథః॥ ౬

౪౨౭౦ యథా వాతః పుష్కరిణీం సమిఙ్గయతి సర్వతః।
ఏవా తే గర్భ ఏజతు నిరైతు దశమాస్యః॥ ౭

౪౨౭౧ యథా వాతో యథా వనం యథా సముద్ర ఏజతి।
ఏవా త్వం దశమాస్య సహావేహి జరాయుణా॥ ౮

౪౨౭౨ దశ మాసాఞ్ఛశయానః కుమారో అధి మాతరి।
నిరైతు జీవో అక్షతో జీవో జీవన్త్యా అధి॥ ౯

(౭౯) ఏకోనాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- సత్యశ్రవా ఆత్రేయః ॥దేవతా- ఉషాః ॥ఛన్దః-౧ స్వరాడ్ బ్రాహ్మీగాయత్రీ; ౨,౩,౭ భురిగ్బృహతీ; ౪,౫,౮ పఙ్క్తిః; ౬,౯ విచృత్పఙ్క్తిః; ౧౦ స్వరాడ్ బృహతీ ॥స్వరః-౧ షడ్జః; ౨,౩,౭,౧౦ మధ్యమః; ౪-౬,౮,౯ పఞ్చమః॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౪౨౭౩ మహే నో అద్య బోధయోషో రాయే దివిత్మతీ।
యథా చిన్నో అబోధయః సత్యశ్రవసి వాయ్యే సుజాతే అశ్వసూనృతే॥ ౧

౪౨౭౪ యా సునీథే శౌచద్రథే వ్యౌచ్ఛో దుహితర్దివః।
సా వ్యుచ్ఛ సహీయసి సత్యశ్రవసి వాయ్యే సుజాతే అశ్వసూనృతే॥ ౨

౪౨౭౫ సా నో అద్యాభరద్వసుర్వ్యుచ్ఛా దుహితర్దివః।
యో వ్యౌచ్ఛః సహీయసి సత్యశ్రవసి వాయ్యే సుజాతే అశ్వసూనృతే॥ ౩

౪౨౭౬ అభి యే త్వా విభావరి స్తోమైర్గృణన్తి వహ్నయః।
మఘైర్మఘోని సుశ్రియో దామన్వన్తః సురాతయః సుజాతే అశ్వసూనృతే॥ ౪

౪౨౭౭ యచ్చిద్ధి తే గణా ఇమే ఛదయన్తి మఘత్తయే।
పరి చిద్ వష్టయో దధుర్దదతో రాధో అహ్రయం సుజాతే అశ్వసూనృతే॥ ౫

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౪౨౭౮ ఐషు ధా వీరవద్ యశ ఉషో మఘోని సూరిషు।
యే నో రాధాంస్యహ్రయా మఘవానో అరాసత సుజాతే అశ్వసూనృతే॥ ౬

౪౨౭౯ తేభ్యో ద్యుమ్నం బృహద్ యశ ఉషో మఘోన్యా వహ।
యే నో రాధాంస్యశ్వ్యా గవ్యా భజన్త సూరయః సుజాతే అశ్వసూనృతే॥ ౭

౪౨౮౦ ఉత నో గోమతీరిష ఆ వహా దుహితర్దివః ।
సాకం సూర్యస్య రశ్మిభిః శుక్రైః శోచద్భిరర్చిభిః సుజాతే అశ్వసూనృతే ॥ ౮

౪౨౮౧ వ్యుచ్ఛా దుహితర్దివో మా చిరం తనుథా అపః ।
నేత్ త్వా స్తేనం యథా రిపుం తపాతి సూరో అర్చిషా సుజాతే అశ్వసూనృతే ॥ ౯

౪౨౮౨ ఏతావద్వేదుషస్త్వం భూయో వా దాతుమర్హసి ।
యా స్తోతృభ్యో విభావర్యుచ్ఛన్తీ న ప్రమీయసే సుజాతే అశ్వసూనృతే ॥ ౧౦

(౮౦) అశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - సత్యశ్రవా ఆత్రేయః ॥దేవతా- ఉషాః ॥ ఛన్దః-౧,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨ విరాట్ త్రిష్టుప్ ౩-౫ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః -౧,౨,౬ ధైవతః ; ౩-౫ పఞ్చమః॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౪౨౮౩ ద్యుతద్యామానం బృహతీమృతేన ఋతావరీమరుణప్సుం విభాతీమ్ ।
దేవీముషసం స్వరావహన్తీం ప్రతి విప్రాసో మతిభిర్జరన్తే॥ ౧

౪౨౮౪ ఏషా జనం దర్శతా బోధయన్తీ సుగాన్ పథః కృణ్వతీ యాత్యగ్రే।
బృహద్రథా బృహతీ విశ్వమిన్వోషా జ్యోతిర్యచ్ఛత్యగ్రే అహ్నామ్ ॥ ౨

౪౨౮౫ ఏషా గోభిరరుణేభిర్యుజానాఽస్రేధన్తీ రయిమప్రాయు చక్రే ।
పథో రదన్తీ సువితాయ దేవీ పురుష్టుతా విశ్వవారా వి భాతి ॥ ౩

౪౨౮౬ ఏషా వ్యేనీ భవతి ద్విబర్హా ఆవిష్కృణ్వానా తన్వం పురస్తాత్ ।
ఋతస్య పన్థామన్వేతి సాధు ప్రజానతీవ న దిశో మినాతి ॥ ౪

౪౨౮౭ ఏషా శుభ్రా న తన్వో విదానోర్ధ్వేవ స్నాతీ దృశయే నో అస్థాత్ ।
అప ద్వేషో బాధమానా తమాంస్యుషా దివో దుహితా జ్యోతిషాగాత్ ॥ ౫

౪౨౮౮ ఏషా ప్రతీచీ దుహితా దివో నౄన్ యోషేవ భద్రా ని రిణీతే అప్సః ।
వ్యూర్ణ్వతీ దాశుషే వార్యాణి పునర్జ్యోతిర్యువతిః పూర్వథాకః ॥ ౬

(౮౧) ఏకాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- శ్యావాశ్వ ఆత్రేయః ॥దేవతా -సవితా ॥ ఛన్దః ౧,౫ జగతీ; ౨ విరాడ్ జగతీ; ౩ స్వరాట్త్రిష్టుప్; ౪ నిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః-౧,౨,౪,౫ నిషాదః ; ౩ ధైవతః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౪౨౮౯ యుఞ్జతే మన ఉత యుఞ్జతే ధియో విప్రా విప్రస్య బృహతో విపశ్చితః।
వి హోత్రా దధే వయునావిదేక ఇన్మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః ॥ ౧

౪౨౯౦ విశ్వా రూపాణి ప్రతి ముఞ్చతే కవిః ప్రాసావీద్భద్రం ద్విపదే చతుష్పదే ।
వి నాకమఖ్యత్సవితా వరేణ్యోఽను ప్రయాణముషసో వి రాజతి ॥ ౨

౪౨౯౧ యస్య ప్రయాణమన్వన్య ఇద్యయుర్దేవా దేవస్య మహిమానమోజసా।
యః పార్థివాని విమమే స ఏతశో రజాంసి దేవః సవితా మహిత్వనా ॥ ౩

౪౨౯౨ ఉత యాసి సవితస్త్రీణి రోచనోత సూర్యస్య రశ్మిభిః సముచ్యసి ।
ఉత రాత్రీముభయతః పరీయస ఉత మిత్రో భవసి దేవ ధర్మభిః ॥ ౪

౪౨౯౩ ఉతేశిషే ప్రసవస్య త్వమేక ఇదుత పూషా భవసి దేవ యామభిః ।
ఉతేదం విశ్వం భువనం వి రాజసి శ్యావాశ్వస్తే సవితః స్తోమమానశే ॥ ౫

(౮౨) ద్వ్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః-శ్యావాశ్వః ఆత్రేయః ॥ దేవతా - సవితా॥ ఛన్దః - ౧ నిచృదనుష్టుప్, ౨,౪,౯ నిచృద్గాయత్రీ; ౩,౫-౭ గాయత్రీ; ౮ విరాడ్ గాయత్రీ॥ స్వరః - ౧ గాన్ధారః; ౨-౯ షడ్జః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౪౨౯౪ తత్ సవితుర్వృణీమహే వయం దేవస్య భోజనమ్ ।
శ్రేష్ఠం సర్వధాతమం తురం భగస్య ధీమహి ॥ ౧

౪౨౯౫ అస్య హి స్వయశస్తరం సవితుః కచ్చన ప్రియమ్ । న మినన్తి స్వరాజ్యమ్ ॥ ౨

౪౨౯౬ స హి రత్నాని దాశుషే సువాతి సవితా భగః । తం భాగం చిత్రమీమహే ॥౩

౪౨౯౭ అద్యా నో దేవ సవితః ప్రజావత్ సావీః సౌభగమ్ । పరా దుఃష్వప్న్యం సువ ॥ ౪

౪౨౯౮ విశ్వాని దేవ సవితర్దురితాని పరా సువ । యద్ భద్రం తన్న ఆ సువ ॥ ౫

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౪౨౯౯ అనాగసో అదితయే దేవస్య సవితుః సవే । విశ్వా వామాని ధీమహి ॥ ౬

౪౩౦౦ ఆ విశ్వదేవం సత్పతిం సూక్తైరద్యా వృణీమహే । సత్యసవం సవితారమ్ ॥ ౭

౪౩౦౧ య ఇమే ఉభే అహనీ పుర ఏత్యప్రయుచ్ఛన్ । స్వాధీర్దేవః సవితా ॥ ౮

౪౩౦౨ య ఇమా విశ్వా జాతాన్యాశ్రావయతి శ్లోకేన । ప్ర చ సువాతి సవితా ॥ ౯

(౮౩) త్ర్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషి- అత్రిః ।దేవతా - పృథివీ ॥ ఛన్దః-౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨ స్వరాట్ త్రిష్టుప్;
౩ భురిక్ త్రిష్టుప్;౪ నిచృజ్జగతీ ౫,౬ త్రిష్టుప్; ౭ విరాట్ త్రిష్టుప్;
౮, ౧౦ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౯ నిచృదనుష్టుప్॥ స్వరః- ౧ -౩,౫-౭ ధైవతః; ౪ నిషాదః;
౮,౧౦ పఞ్చమః, ౯ గాన్ధారః॥

అథ సప్త వింశో వర్గః ॥౨౭॥

౪౩౦౩ అచ్ఛా వద తవసం గీర్భిరాభిః స్తుహి పర్జన్యం నమసా వివాస ।
కనిక్రదద్ వృషభో జీరదానూ రేతో దధాత్యోషధీషు గర్భమ్ ॥ ౧

౪౩౦౪ వి వృక్షాన్ హన్త్యుత హన్తి రక్షసో విశ్వం బిభాయ భువనం మహావధాత్ ।
ఉతానాగా ఈషతే వృష్ణ్యావతో యత్ పర్జన్యః స్తనయన్ హన్తి దుష్కృతః ॥ ౨

౪౩౦౫ రథీవ కశయాశ్వాఁ అభిక్షిపన్నావిర్దూతాన్ కృణుతే వర్ష్యాఁ౩ అహ ।
దూరాత్ సింహస్య స్తనథా ఉదీరతే యత్ పర్జన్యః కృణుతే వర్ష్యం౧ నభః ॥ ౩

౪౩౦౬ ప్ర వాతా వాన్తి పతయన్తి విద్యుత ఉదోషధీర్జిహతే పిన్వతే స్వః ।
ఇరా విశ్వస్మై భువనాయ జాయతే యత్ పర్జన్యః పృథివీం రేతసావతి ॥ ౪

౪౩౦౭ యస్య వ్రతే పృథివీ నన్నమీతి యస్య వ్రతే శఫవజ్జర్భురీతి ।
యస్య వ్రత ఓషధీర్విశ్వరూపాః స నః పర్జన్య మహి శర్మ యచ్ఛ ॥ ౫

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౪౩౦౮ దివో నో వృష్టిం మరుతో రరీధ్వం ప్ర పిన్వత వృష్ణో అశ్వస్య ధారాః ।
అర్వాఙేతేన స్తనయిత్నునేహ్యపో నిషిఞ్చన్నసురః పితా నః ॥ ౬

౪౩౦౯ అభి క్రన్ద స్తనయ గర్భమా ధా ఉదన్వతా పరి దీయా రథేన ।
దృతిం సు కర్ష విషితం న్యఞ్చం సమా భవన్తూద్వతో నిపాదాః ॥ ౭

౪౩౧౦ మహాన్తం కోశముదచా ని షిఞ్చ స్యన్దన్తాం కుల్యా విషితాః పురస్తాత్ ।
ఘృతేన ద్యావాపృథివీ వ్యున్ధి సుప్రపాణం భవత్వఘ్న్యాభ్యః ॥ ౮

౪౩౧౧ యత్ పర్జన్య కనిక్రదత్ స్తనయన్ హంసి దుష్కృతః ।
ప్రతీదం విశ్వం మోదతే యత్ కిం చ పృథివ్యామధి ॥ ౯

౪౩౧౨ అవర్షీర్వర్షముదు షూ గృభాయాకర్ధన్వాన్యత్యేతవా ఉ ।
అజీజన ఓషధీర్భోజనాయ కముత ప్రజాభ్యోఽవిదో మనీషామ్ ॥ ౧౦

(౮౪) చతురశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అత్రిః ।దేవతా- పృథివీ ।ఛన్దః - ౧,౨ నిచృదనుష్టుప్, ౩ విరాడనుష్టుప్ ॥

స్వరః - గాన్ధారః॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౪౩౧౩ బళిత్థా పర్వతానాం ఖిద్రం బిభర్షి పృథివి ।
ప్ర యా భూమిం ప్రవత్వతి మహ్నా జినోషి మహిని ॥ ౧

౪౩౧౪ స్తోమాసస్త్వా విచారిణి ప్రతి ష్టోభన్త్యక్తుభిః ।
ప్ర యా వాజం న హేషన్తం పేరుమస్యస్యర్జుని ॥ ౨

౪౩౧౫ దృళ్హా చిద్యా వనస్పతీన్ క్ష్మయా దర్ధర్ష్యోజసా ।
యత్తే అభ్రస్య విద్యుతో దివో వర్షన్తి వృష్టయః ॥ ౩

(౮౫) పఞ్చాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అత్రిః ।దేవతా - వరుణః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ ౪౩౧౫

విరాట్త్రిష్టుప్; ౩,౪,౬,౮ నిచృత్ త్రిష్టుప్; ౫ స్వరాట్పఙ్క్తిః; ౭

బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ।స్వరః-౧-౪, ౬, ౮ ధైవతః; ౫ పఞ్చమః; ౭ ఋషభః ॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౪౩౧౬ ప్ర సమ్రాజే బృహదర్చా గభీరం బ్రహ్మ ప్రియం వరుణాయ శ్రుతాయ ।
వి యో జఘాన శమితేవ చర్మోపస్తిరే పృథివీం సూర్యాయ ॥ ౧

౪౩౧౭ వనేషు వ్యన్తరిక్షం తతాన వాజమర్వత్సు పయ ఉస్రియాసు ।
హృత్సు క్రతుం వరుణో అప్స్వగ్నిం దివి సూర్యమదధాత్సోమమద్రౌ ॥ ౨

౪౩౧౮ నీచీనబారం వరుణః కవన్ధం ప్ర ససర్జ రోదసీ అన్తరిక్షమ్ ।
తేన విశ్వస్య భువనస్య రాజా యవం న వృష్టిర్వ్యునత్తి భూమ ॥ ౩

౪౩౧౯ ఉనత్తి భూమిం పృథివీముత ద్యాం యదా దుగ్ధం వరుణో వష్ట్యాదిత్ ।
సమభ్రేణ వసత పర్వతాసస్తవిషీయన్తః శ్రథయన్త వీరాః ॥ ౪

౪౩౨౦ ఇమామూ ష్వాసురస్య శ్రుతస్య మహీం మాయాం వరుణస్య ప్ర వోచమ్ ।
మానేనేవ తస్థివాఀ అన్తరిక్షే వి యో మమే పృథివీం సూర్యేణ ॥ ౫

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౪౩౨౧ ఇమామూ ను కవితమస్య మాయాం మహీం దేవస్య నకిరా దధర్ష ।
ఏకం యదుద్నా న పృణన్త్యేనీరాసిఞ్చన్తీరవనయః సముద్రమ్ ॥ ౬

౪౩౨౨ అర్యమ్యం వరుణ మిత్ర్యం వా సఖాయం వా సదమిద్భ్రాతరం వా ।
వేశం వా నిత్యం వరుణారణం వా యత్సీమాగశ్చకృమా శిశ్రథస్తత్ ॥ ౭

౪౩౨౩ కితవాసో యద్రిరిపుర్న దీవి యద్వా ఘా సత్యముత యన్న విద్మ ।
సర్వా తా వి ష్య శిథిరేవ దేవాధా తే స్యామ వరుణ ప్రియాసః॥ ౮

(౮౬) షడశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అత్రిః ।దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ ; ఛన్దః- ౧, ౪, ౫ స్వరాడుష్ణిక్; ౨, ౩

విరాడనుష్టుప్; ౬ విరాట్పూర్వానుష్టుప్ ।స్వరః -౧, ౪, ౫ ఋషభః ; ౨, ౩, ౬

గాన్ధారః॥

అథద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౪౩౨౪ ఇన్ద్రాగ్నీ యమవథ ఉభా వాజేషు మర్త్యమ్ ।
దృళ్హా చిత్స ప్ర భేదతి ద్యుమ్నా వాణీరివ త్రితః॥ ౧

౪౩౨౫ యా పృతనాసు దుష్టరా యా వాజేషు శ్రవాయ్యా ।
యా పఞ్చ చర్షణీరభీన్ద్రాగ్నీ తా హవామహే ॥ ౨

౪౩౨౬ తయోరిదమవచ్ఛవస్తిగ్మా దిద్యున్మఘోనోః ।
ప్రతి ద్రుణా గభస్త్యోర్గవాం వృత్రఘ్న ఏషతే ॥ ౩

౪౩౨౭ తా వామేషే రథానామిన్ద్రాగ్నీ హవామహే ।
పతీ తురస్య రాధసో విద్వాంసా గిర్వణస్తమా ॥ ౪

౪౩౨౮ తా వృధన్తావను ద్యూన్ మర్తాయ దేవావదభా ।
అర్హన్తా చిత్ పురో దధేంఽశేవ దేవావర్వతే ॥ ౫

౪౩౨౯ ఏవేన్ద్రాగ్నిభ్యామహావి హవ్యం శూష్యం ఘృతం న పూతమద్రిభిః ।
తా సూరిషు శ్రవో బృహద్ రయిం గృణత్సు దిధృతమిషం గృణత్సు దిధృతమ్ ॥ ౬

(౮౭) సప్తాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- ఏవయామరుదాత్రేయః ॥దేవతా - మరుతః॥ ఛన్దః - ౧ అతిజగతీ; ౨,౮ స్వరాడ్ జగతీ; ౩,౬,౭ భురిగ్జగతీ; ౪ నిచృజ్జగతీ; ౫, ౯ విరాడ్ జగతీ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౪౩౩౦ ప్ర వో మహే మతయో యన్తు విష్ణవే మరుత్వతే గిరిజా ఏవయామరుత్ ।
ప్ర శర్ధాయ ప్రయజ్యవే సుఖాదయే తవసే భన్దదిష్టయే ధునివ్రతాయ శవసే ॥ ౧

౪౩౩౧ ప్ర యే జాతా మహినా యే చ ను స్వయం ప్ర విద్మనా బ్రువత ఏవయామరుత్ ।
క్రత్వా తద్ వో మరుతో నాధృషే శవో దానా మహ్నా తదేషామధృష్టాసో నాద్రయః ॥ ౨

౪౩౩౨ ప్ర యే దివో బృహతః శృణ్విరే గిరా సుశుక్వానః సుభ్వ ఏవయామరుత్ ।
న యేషామిరీ సధస్థ ఈష్ట ఆఁ అగ్నయో న స్వవిద్యుతః ప్ర స్యన్ద్రాసో ధునీనామ్ ॥ ౩

౪౩౩౩ స చక్రమే మహతో నిరురుక్రమః సమానస్మాత్ సదస ఏవయామరుత్ ।
యదాయుక్త త్మనా స్వాదధి ష్ణుభిర్విష్పర్ధసో విమహసో జిగాతి శేవృధో నృభిః ॥ ౪

౪౩౩౪ స్వనో న వోఽమవాన్ రేజయద్ వృషా త్వేషో యయిస్తవిష ఏవయామరుత్ ।
యేనా సహన్త ఋఞ్జత స్వరోచిషః స్థారశ్మానో హిరణ్యయాః స్వాయుధాస ఇష్మిణః ॥ ౫

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥౩౪॥

౪౩౩౫ అపారో వో మహిమా వృద్ధశవసస్త్వేషం శవోఽవత్వేవయామరుత్ ।
స్థాతారో హి ప్రసితౌ సందృశి స్థన తే న ఉరుష్యతా నిదః శుశుక్వాంసో నాగ్నయః ॥ ౬

౪౩౩౬ తే రుద్రాసః సుమఖా అగ్నయో యథా తువిద్యుమ్నా అవన్త్వేవయామరుత్ ।
దీర్ఘం పృథు పప్రథే సద్మ పార్థివం యేషామజ్మేష్వా మహః శర్ధాంస్యద్భుతైనసామ్ ॥ ౭

౪౩౩౭ అద్వేషో వో మరుతో గాతుమేతన శ్రోతా హవం జరితురేవయామరుత్ ।
విష్ణోర్మహః సమన్యవో యుయోతన స్మద్ రథ్యో న దంసనాప ద్వేషాంసి సనుతః ॥ ౮

౪౩౩౮ గన్తా వో యజ్ఞం యజ్ఞియాః సుశమి శ్రోతా హవమరక్ష ఏవయామరుత్ ।
జ్యేష్ఠాసో న పర్వతాసో వ్యోమని యూయం తస్య ప్రచేతసః స్యాత దుర్ధర్తవో నిదః ॥ ౯

(౭౨౭)

ఇతి పఞ్చమం మణ్డలమ్



అథ షష్ఠం మణ్డలమ్

ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧, ౭, ౧౩ భురిక్పఙ్క్తిః; ౨ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౩, ౪, ౬, ౧౧, ౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫ పఙ్క్తిః; ౮, ౧౦ త్రిష్టుప్; ౯ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧, ౨, ౫, ౭, ౧౩ పఞ్చమః; ౩, ౪, ౬, ౮-౧౨ ధైవతః ॥

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ॥౩౫॥

౪౩౩౯ త్వం హ్యగ్నే ప్రథమో మనోతాస్యా ధియో అభవో దస్మ హోతా ।
త్వం సీం వృషన్నకృణోర్దుష్టరీతు సహో విశ్వస్మై సహసే సహధ్యై ॥ ౧

౪౩౪౦ అధా హోతా న్యసీదో యజీయానిళస్పద ఇషయన్నీడ్యః సన్ ।
తం త్వా నరః ప్రథమం దేవయన్తో మహో రాయే చితయన్తో అను గ్మన్ ॥ ౨

౪౩౪౧ వృతేవ యన్తం బహుభిర్వసవ్యైస్త్వే రయిం జాగృవాంసో అను గ్మన్ ।
రుశన్తమగ్నిం దర్శతం బృహన్తం వపావన్తం విశ్వహా దీదివాంసమ్ ॥ ౩

౪౩౪౨ పదం దేవస్య నమసా వ్యన్తః శ్రవస్యవః శ్రవ ఆపన్నమృక్తమ్ ।
నామాని చిద్దధిరే యజ్ఞియాని భద్రాయాం తే రణయన్త సందృష్టౌ ॥ ౪

౪౩౪౩ త్వాం వర్ధన్తి క్షితయః పృథివ్యాం త్వాం రాయ ఉభయాసో జనానామ్ ।
త్వం త్రాతా తరణే చేత్యో భూః పితా మాతా సదమిన్మానుషాణామ్ ॥ ౫

అథ షట్త్రింశో వర్గః ॥౩౬॥

౪౩౪౪ సపర్యేణ్యః స ప్రియో విక్ష్వగ్నిర్హోతా మన్ద్రో ని షసాదా యజీయాన్ ।
తం త్వా వయం దమ ఆ దీదివాంసముప జ్ఞుబాధో నమసా సదేమ ॥ ౬

౪౩౪౫ తం త్వా వయం సుధ్యో నవ్యమగ్నే సుమ్నాయవ ఈమహే దేవయన్తః ।
త్వం విశో అనయో దీద్యానో దివో అగ్నే బృహతా రోచనేన ॥ ౭

౪౩౪౬ విశాం కవిం విశ్పతిం శశ్వతీనాం నితోశనం వృషభం చర్షణీనామ్ ।
ప్రేతీషణిమిషయన్తం పావకం రాజన్తమగ్నిం యజతం రయీణామ్ ॥ ౮

౪౩౪౭ సో అగ్న ఈజే శశమే చ మర్తో యస్త ఆనట్ సమిధా హవ్యదాతిమ్ ।
య ఆహుతిం పరి వేదా నమోభిర్విశ్వేత్స వామా దధతే త్వోతః ॥ ౯

౪౩౪౮ అస్మా ఉ తే మహి మహే విధేమ నమోభిరగ్నే సమిధోత హవ్యైః ।
వేదీ సూనో సహసో గీర్భిరుక్థైరా తే భద్రాయాం సుమతౌ యతేమ ॥ ౧౦

౪౩౪౯ ఆ యస్తతన్థ రోదసీ వి భాసా శ్రవోభిశ్చ శ్రవస్యస్తరుత్రః ।
బృహద్భిర్వాజైః స్థవిరేభిరస్మే రేవద్భిరగ్నే వితరం వి భాహి ॥ ౧౧

౪౩౫౦ నృవద్వసో సదమిద్ధేహ్యస్మే భూరి తోకాయ తనయాయ పశ్వః ।
పూర్వీరిషో బృహతీరారేఅఘా అస్మే భద్రా సౌశ్రవసాని సన్తు ॥ ౧౨

౪౩౫౧ పురూణ్యగ్నే పురుధా త్వాయా వసూని రాజన్వసుతా తే అశ్యామ్ ।
పురూణి హి త్వే పురువార సన్త్యగ్నే వసు విధతే రాజని త్వే ॥ ౧౩

ఇతి చతుర్థాష్టకే చతుర్థోఽధ్యాయః

అథ పఞ్చమో౾ధ్యాయః

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః- భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - అగ్నిః॥ ఛన్దః -౧,౯ భురిగుష్ణిక్; ౨ స్వరాడుష్ణిక్; ౩,౪ అనుష్టుప్; ౫,౬,౧౦ నిచృదనుష్టుప్ ; ౭ నిచృదుష్ణిక్, ౮ ఉష్ణిక్ ౧౧ భురిగతిజగతీ॥ స్వరః - ౧,౨,౭-౯ ఋషభః; ౩-౬, ౧౦ గాన్ధారః; ౧౧ నిషాదః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౪౩౫౨ త్వం హి క్షైతవద్ యశో౾గ్నే మిత్రో న పత్యసే ।
త్వం విచర్షణే శ్రవో వసో పుష్టిం న పుష్యసి ॥ ౧

౪౩౫౩ త్వాం హి ష్మా చర్షణయో యజ్ఞేభిర్గీర్భిరీళతే ।
త్వాం వాజీ యాత్యవృకో రజస్తూర్విశ్వచర్షణిః ॥ ౨

౪౩౫౪ సజోషస్త్వా దివో నరో యజ్ఞస్య కేతుమిన్ధతే ।
యద్ధ స్య మానుషో జనః సుమ్నాయుర్జుహ్వే అధ్వరే ॥ ౩

౪౩౫౫ ఋధద్ యస్తే సుదానవే ధియా మర్తః శశమతే ।
ఊతీ ష బృహతో దివో ద్విషో అంహో న తరతి ॥ ౪

౪౩౫౬ సమిధా యస్త ఆహుతిం నిశితిం మర్త్యో నశత్ ।
వయావన్తం స పుష్యతి క్షయమగ్నే శతాయుషమ్ ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౪౩౫౭ త్వేషస్తే ధూమ ఋణ్వతి దివి షఞ్ఛుక్ర ఆతతః ।
సూరో న హి ద్యుతా త్వం కృపా పావక రోచసే ॥ ౬

౪౩౫౮ అధా హి విక్ష్వీడ్యో౾సి ప్రియో నో అతిథిః ।
రణ్వః పురీవ జూర్యః సూనుర్న త్రయయాయ్యః ॥ ౭

౪౩౫౯ క్రత్వా హి ద్రోణే అజ్యసే౾గ్నే వాజీ న కృత్వ్యః ।
పరిజ్మేవ స్వధా గయో౾త్యో న హ్వార్యః శిశుః ॥ ౮

౪౩౬౦ త్వం త్యా చిదచ్యుతా౾గ్నే పశుర్న యవసే ।
ధామా హ యత్తే అజర వనా వృశ్చన్తి శిక్వసః ॥ ౯

౪౩౬౧ వేషి హ్యధ్వరీయతామగ్నే హోతా దమే విశామ్ ।
సమృధో విశ్పతే కృణు జుషస్వ హవ్యమఙ్గిరః ॥ ౧౦

౪౩౬౨ అచ్ఛా నో మిత్రమహో దేవ దేవానగ్నే వోచః సుమతిం రోదస్యోః ।
వీహి స్వస్తిం సుక్షితిం దివో నౄన్ ద్విషో అంహాంసి
దురితా తరేమ తా తరేమ తవావసా తరేమ ॥ ౧౧

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా- అగ్నిః॥ఛన్దః - ౧, ౩, ౪ త్రిష్టుప్; ౨, ౫-౭ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౮ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః-౧-౭ ధైవతః; ౮ పఞ్చమః॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౪౩౬౩ అగ్నే స క్షేషదృతపా ఋతేజా ఉరు జ్యోతిర్నశతే దేవయుష్టే ।
యం త్వం మిత్రేణ వరుణః సజోషా దేవ పాసి త్యజసా మర్తమంహః ॥ ౧

౪౩౬౪ ఈజే యజ్ఞేభిః శశమే శమీభిరృధద్వారాయాగ్నయే దదాశ ।
ఏవా చన తం యశసామజుష్టిర్నాంహో మర్తం నశతే న ప్రదృప్తిః ॥ ౨

౪౩౬౫ సూరో న యస్య దృశతిరరేపా భీమా యదేతి శుచతస్త ఆ ధీః ।
హేషస్వతః శురుధో నాయమక్తోః కుత్రా చిద్ రణ్వో వసతిర్వనేజాః॥ ౩

౪౩౬౬ తిగ్మం చిదేమ మహి వర్పో అస్య భసదశ్వో న యమసాన ఆసా।
విజేహమానః పరశుర్న జిహ్వాం ద్రవిర్న ద్రావయతి దారు ధక్షత్॥ ౪

౪౩౬౭ స ఇదస్తేవ ప్రతి ధాదసిష్యఞ్ఛిశీత తేజోఽయసో న ధారామ్ ।
చిత్రధ్రజతిరరతిర్యో అక్తోర్వేర్న ద్రుషద్వా రఘుపత్మజంహాః ॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౪౩౬౮ స ఈం రేభో న ప్రతి వస్త ఉస్రాః శోచిషా రారపీతి మిత్రమహాః ।
నక్తం య ఈమరుషో యో దివా నౄనమర్త్యో అరుషో యో దివా నౄన్॥ ౬

౪౩౬౯ దివో న యస్య విధతో నవీనోద్ వృషా రుక్ష ఓషధీషు నూనోత్।
ఘృణా న యో ధ్రజసా పత్మనా యన్నా రోదసీ వసునా దం సుపత్నీ॥ ౭

౪౩౭౦ ధాయోభిర్వా యో యుజ్యేభిరర్కైర్విద్యున్న దవిద్యోత్ స్వేభిః శుష్మైః ।
శర్ధో వా యో మరుతాం తతక్ష ఋభుర్న త్వేషో రభసానో అద్యౌత్॥ ౮

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః- ౧ త్రిష్టుప్;
౨, ౫-౭ భురిక్ పఙ్క్తిః; ౩, ౪ నిచృత్పఙ్క్తిః ౮ పఙ్క్తిః॥
స్వరః - ౧ ధైవతః ; ౨-౮ పఞ్చమః॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౪౩౭౧ యథా హోతర్మనుషో దేవతాతా యజ్ఞేభిః సూనో సహసో యజాసి ।
ఏవా నో ఽద్య సమనా సమానానుశన్నగ్న ఉశతో యక్షి దేవాన్ ॥ ౧

౪౩౭౨ స నో విభావా చక్షణిర్న వస్తోరగ్నిర్వన్దారు వేద్యశ్చనో ధాత్।
విశ్వాయుర్యో అమృతో మర్త్యేషూషర్భుద్ భూదతిథిర్జాతవేదాః ॥ ౨

౪౩౭౩ ద్యావో న యస్య పనయన్త్యభ్వం భాసాంసి వస్తే సూర్యో న శుక్రః ।
వి య ఇనోత్యజరః పావకో ఽశ్నస్య చిచ్ఛిశ్నథత్ పూర్వ్యాణి ॥ ౩

౪౩౭౪ వద్మా హి సూనో అస్యద్మసద్వా చక్రే అగ్నిర్జనుషాజ్మాన్నమ్।
స త్వం న ఊర్జసన ఊర్జం ధా రాజేవ జేరవృకే క్షేష్యన్తః॥ ౪

౪౩౭౫ నితిక్తి యో వారణమన్నమత్తి వాయుర్న రాష్ట్ర్యత్యేత్యక్తూన్।
తుర్యామ యస్త ఆదిశామరాతీరత్యో న హ్రుతః పతతః పరిహ్రుత్ ॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౪౩౭౬ ఆ సూర్యో న భానుమద్భిరర్కైరగ్నే తతన్థ రోదసీ వి భాసా।
చిత్రో నయత్ పరి తమాంస్యక్తః శోచిషా పత్మన్నౌశిజో న దీయన్ ॥ ౬

౪౩౭౭ త్వాం హి మన్ద్రతమమర్కశోకైర్వవృమహే మహి నః శ్రోష్యగ్నే ।
ఇన్ద్రం న త్వా శవసా దేవతా వాయుం పృణన్తి రాధసా నృతమాః॥ ౭

౪౩౭౮ నూ నో అగ్నేఽవృకేభిః స్వస్తి వేషి రాయః పథిభిః పర్ష్యంహః ।
తా సూరిభ్యో గృణతే రాసి సుమ్నం మదేమ శతహిమాః సువీరాః॥ ౮

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా- అగ్నిః ॥ఛన్దః- ౧,౪ త్రిష్టుప్ ; ౨,౫-౭
నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧,౨,౪-౭ ధైవతః ; ౩ పఞ్చమః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౪౩౭౯ హువే వః సూనుం సహసో యువానమద్రోఘవాచం మతిభిర్యవిష్ఠమ్ ।
య ఇన్వతి ద్రవిణాని ప్రచేతా విశ్వవారాణి పురువారో అధ్రుక్ ॥ ౧

౪౩౮౦ త్వే వసూని పుర్వణీక హోతర్దోషా వస్తోరేరిరే యజ్ఞియాసః ।
క్షామేవ విశ్వా భువనాని యస్మిన్త్సం సౌభగాని దధిరే పావకే ॥ ౨

౪౩౮౧ త్వం విక్షు ప్రదివః సీద ఆసు క్రత్వా రథీరభవో వార్యాణామ్ ।
అత ఇనోషి విధతే చికిత్వో వ్యానుషగ్జాతవేదో వసూని ॥ ౩

౪౩౮౨ యో నః సనుత్యో అభిదాసదగ్నే యో అన్తరో మిత్రమహో వనుష్యాత్ ।
తమజరేభిర్వృషభిస్తవ స్వైస్తపా తపిష్ఠ తపసా తపస్వాన్ ॥ ౪

౪౩౮౩ యస్తే యజ్ఞేన సమిధా య ఉక్థైరర్కేభిః సూనో సహసో దదాశత్ ।
స మర్త్యేష్వమృత ప్రచేతా రాయా ద్యుమ్నేన శ్రవసా వి భాతి ॥ ౫

౪౩౮౪ స తత్ కృధీషితస్తూయమగ్నే స్పృధో బాధస్వ సహసా సహస్వాన్ ।
యచ్ఛస్యసే ద్యుభిరక్తో వచోభిస్తజ్జుషస్వ జరితుర్ఘోషి మన్మ ॥ ౬

౪౩౮౫ అశ్యామ తం కామమగ్నే తవోతీ అశ్యామ రయిం రయివః సువీరమ్ ।
అశ్యామ వాజమభి వాజయన్తో ఽశ్యామ ద్యుమ్నమజరాజరం తే ॥ ౭

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

ఋషి - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ఛన్దః-౧-౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౬,౭ త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ధైవతః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౪౩౮౬ ప్ర నవ్యసా సహసః సూనుమచ్ఛా యజ్ఞేన గాతుమవ ఇచ్ఛమానః ।
వృశ్చద్వనం కృష్ణయామం రుశన్తం వీతీ హోతారం దివ్యం జిగాతి ॥ ౧

౪౩౮౭ స శ్వితానస్తన్యతూ రోచనస్థా అజరేభిర్నానదద్భిర్యవిష్ఠః ।
యః పావకః పురుతమః పురూణి పృథూన్యగ్నిరనుయాతి భర్వన్ ॥ ౨

౪౩౮౮ వి తే విష్వగ్వాతజూతాసో అగ్నే భామాసః శుచే శుచయశ్చరన్తి ।
తువిమ్రక్షాసో దివ్యా నవగ్వా వనా వనన్తి ధృషతా రుజన్తః ॥ ౩

౪౩౮౯ యే తే శుక్రాసః శుచయః శుచిష్మః క్షాం వపన్తి విషితాసో అశ్వాః ।
అధ భ్రమస్త ఉర్వియా వి భాతి యాతయమానో అధి సాను పృశ్నేః ॥ ౪

౪౩౯౦ అధ జిహ్వా పాపతీతి ప్ర వృష్ణో గోషుయుధో నాశనిః సృజానా ।
శూరస్యేవ ప్రసితిః క్షాతిరగ్నేర్దుర్వర్తుర్భీమో దయతే వనాని ॥ ౫

౪౩౯౧ ఆ భానునా పార్థివాని జ్రయాంసి మహస్తోదస్య ధృషతా తతన్థ ।
స బాధస్వాప భయా సహోభిః స్పృధో వనుష్యన్వనుషో ని జూర్వ ॥ ౬

౪౩౯౨ స చిత్ర చిత్రం చితయన్తమస్మే చిత్రక్షత్ర చిత్రతమం వయోధామ్ ।
చన్ద్రం రయిం పురువీరం బృహన్తం చన్ద్ర చన్ద్రాభిర్గృణతే యువస్వ ॥ ౭

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషి - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - వైశ్వానరః ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్ ;
౨ నిచృత్త్రిష్టుప్ ౩ నిచృత్పఙ్క్తిః ౪ స్వరాట్పఙ్క్తిః ౫ పఙ్క్తిః ; ౬ జగతీ ; ౭ స్వరాట్త్రిష్టుప్ ;
స్వరః - ౧,౨,౭ ధైవతః ; ౩-౫ పఞ్చమః ; ౬ నిషాదః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౪౩౯౩ మూర్ధానం దివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానరమృత ఆ జాతమగ్నిమ్ ।
కవిం సమ్రాజమతిథిం జనానామాసన్నా పాత్రం జనయన్త దేవాః ॥ ౧

౪౩౯౪ నాభిం యజ్ఞానాం సదనం రయీణాం మహామాహావమభి సం నవన్త ।
వైశ్వానరం రథ్యమధ్వరాణాం యజ్ఞస్య కేతుం జనయన్త దేవాః ॥ ౨

౪౩౯౫ త్వద్ విప్రో జాయతే వాజ్యగ్నే త్వద్ వీరాసో అభిమాతిషాహః ।
వైశ్వానర త్వమస్మాసు ధేహి వసూని రాజన్ త్స్పృహయాయ్యాణి ॥ ౩

౪౩౯౬ త్వాం విశ్వే అమృత జాయమానం శిశుం న దేవా అభి సం నవన్తే ।
తవ క్రతుభిరమృతత్వమాయన్ వైశ్వానర యత్ పిత్రోరదీదేః ॥ ౪

౪౩౯౭ వైశ్వానర తవ తాని వ్రతాని మహాన్యగ్నే నకిరా దధర్ష ।
యజ్జాయమానః పిత్రోరుపస్థే ఽవిన్దః కేతుం వయునేష్వహ్నామ్ ॥ ౫

౪౩౯౮ వైశ్వానరస్య విమితాని చక్షసా సానూని దివో అమృతస్య కేతునా ।
తస్యేదు విశ్వా భువనాధి మూర్ధని వయా ఇవ రురుహుః సప్త విస్రుహః ॥ ౬

౪౩౯౯ వి యో రజాంస్యమిమీత సుక్రతుర్వైశ్వానరో వి దివో రోచనా కవిః ।
పరి యో విశ్వా భువనాని పప్రథే ఽదబ్ధో గోపా అమృతస్య రక్షితా ॥ ౭

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - వైశ్వానరః ॥ ఛన్దః - ౧,౪ జగతీ ; ౨,౩,౫ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౬ విరాడ్జగతీ ; ౭ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౪,౬ నిషాదః ; ౨,౩,౫,౭ ధైవతః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౪౪౦౦ పృక్షస్య వృష్ణో అరుషస్య నూ సహః ప్ర ను వోచం విదథా జాతవేదసః ।
వైశ్వానరాయ మతిర్నవ్యసీ శుచిః సోమ ఇవ పవతే చారురగ్నయే ॥ ౧

౪౪౦౧ స జాయమానః పరమే వ్యోమని వ్రతాన్యగ్నిర్వ్రతపా అరక్షత ।
వ్యన్తరిక్షమమిమీత సుక్రతుర్వైశ్వానరో మహినా నాకమస్పృశత్ ॥ ౨

౪౪౦౨ వ్యస్తభ్నాద్ రోదసీ మిత్రో అద్భుతో ఽన్తర్వావదకృణోజ్జ్యోతిషా తమః ।
వి చర్మణీవ ధిషణే అవర్తయద్ వైశ్వానరో విశ్వమధత్త వృష్ణ్యమ్ ॥ ౩

౪౪౦౩ అపాముపస్థే మహిషా అగృభ్ణత విశో రాజానముప తస్థురృగ్మియమ్ ।
ఆ దూతో అగ్నిమభరద్ వివస్వతో వైశ్వానరం మాతరిశ్వా పరావతః ॥ ౪

౪౪౦౪ యుగేయుగే విదథ్యం గృణద్భ్యో ఽగ్నే రయిం యశసం ధేహి నవ్యసీమ్ ।
పవ్యేవ రాజన్నఘశంసమజర నీచా ని వృశ్చ వనినం న తేజసా ॥ ౫

౪౪౦౫ అస్మాకమగ్నే మఘవత్సు ధారయానామి క్షత్రమజరం సువీర్యమ్ ।
వయం జయేమ శతినం సహస్రిణం వైశ్వానర వాజమగ్నే తవోతిభిః ॥ ౬

౪౪౦౬ అదబ్ధేభిస్తవ గోపాభిరిష్టే ఽస్మాకం పాహి త్రిషధస్థ సూరీన్ ।
రక్షా చ నో దదుషాం శర్ధో అగ్నే వైశ్వానర ప్ర చ తారీః స్తవానః ॥ ౭

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషిః- భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - వైశ్వానరః ॥ ఛన్దః ౧ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨,భురిక్పఙ్క్తిః ; ౩,౪ పఙ్క్తిః ; ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౬ త్రిష్టుప్ ; ౭ భురిగ్జగతీ ॥ స్వరః - ౧,౫,౬, ధైవతః- ౨-౪ పఞ్చమః ; ౭ నిషాదః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౪౪౦౭ అహశ్చ కృష్ణమహరర్జునం చ వి వర్తేతే రజసీ వేద్యాభిః ।
వైశ్వానరో జాయమానో న రాజావాతిరజ్జ్యోతిషాగ్నిస్తమాంసి ॥ ౧

౪౪౦౮ నాహం తన్తుం న వి జానామ్యోతుం న యం వయన్తి సమరేఽతమానాః ।
కస్య స్విత్పుత్ర ఇహ వక్త్వాని పరో వదాత్యవరేణ పిత్రా ॥ ౨

౪౪౦౯ స ఇత్తన్తుం స వి జానాత్యోతుం స వక్త్వాన్యృతుథా వదాతి ।
య ఈం చికేతదమృతస్య గోపా అవశ్చరన్పరో అన్యేన పశ్యన్ ॥ ౩

౪౪౧౦ అయం హోతా ప్రథమః పశ్యతేమమిదం జ్యోతిరమృతం మర్త్యేషు ।
అయం స జజ్ఞే ధ్రువ ఆ నిషత్తోఽమర్త్యస్తన్వా౩ వర్ధమానః ॥ ౪

౪౪౧౧ ధ్రువం జ్యోతిర్నిహితం దృశయే కం మనో జవిష్ఠం పతయత్స్వన్తః ।
విశ్వే దేవాః సమనసః సకేతా ఏకం క్రతుమభి వి యన్తి సాధు ॥ ౫

౪౪౧౨ వి మే కర్ణా పతయతో వి చక్షుర్వీ౩దం జ్యోతిర్హృదయ ఆహితం యత్ ।
వి మే మనశ్చరతి దూరఆధీః కిం స్విద్వక్ష్యామి కిము నూ మనిష్యే ॥ ౬

౪౪౧౩ విశ్వే దేవా అనమస్యన్భియానాస్త్వామగ్నే తమసి తస్థివాంసమ్ ।
వైశ్వానరోఽవతూతయే నోఽమర్త్యోఽవతూతయే నః ॥ ౭

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్ ; ౨,౩,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪ ఆర్చీపఙ్క్తిః ;౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౭ ప్రాజాపత్యాబృహతీ ॥
స్వరః - ౧-౩,౫,౬ ధైవతః ; ౪ పఞ్చమః ౭ మధ్యమః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౪౪౧౪ పురో వో మన్ద్రం దివ్యం సువృక్తిం ప్రయతి యజ్ఞే అగ్నిమధ్వరే దధిధ్వమ్ ।
పుర ఉక్థేభిః స హి నో విభావా స్వధ్వరా కరతి జాతవేదాః ॥ ౧

౪౪౧౫ తము ద్యుమః పుర్వణీక హోతరగ్నే అగ్నిభిర్మనుష ఇధానః ।
స్తోమం యమస్మై మమతేవ శూషం ఘృతం న శుచి మతయః పవన్తే ॥ ౨

౪౪౧౬ పీపాయ స శ్రవసా మర్త్యేషు యో అగ్నయే దదాశ విప్ర ఉక్థైః ।
చిత్రాభిస్తమూతిభిశ్చిత్రశోచిర్వ్రజస్య సాతా గోమతో దధాతి ॥ ౩

౪౪౧౭ ఆ యః పప్రౌ జాయమాన ఉర్వీ దూరేదృశా భాసా కృష్ణాధ్వా ।
అధ బహు చిత్తమ ఊర్మ్యాయాస్తిరః శోచిషా దదృశే పావకః ॥ ౪

౪౪౧౮ నూ నశ్చిత్రం పురువాజాభిరూతీ అగ్నే రయిం మఘవద్భ్యశ్చ ధేహి ।
యే రాధసా శ్రవసా చాత్యన్యాన్త్సువీర్యేభిశ్చాభి సన్తి జనాన్ ॥ ౫

౪౪౧౯ ఇమం యజ్ఞం చనో ధా అగ్న ఉశన్ యం త ఆసానో జుహుతే హవిష్మాన్ ।
భరద్వాజేషు దధిషే సువృక్తిమవీర్వాజస్య గధ్యస్య సాతౌ ॥ ౬

౪౪౨౦ వి ద్వేషాంసీనుహి వర్ధయేళాం మదేమ శతహిమాః సువీరాః ॥ ౭

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ఛన్దః- ౧,౩,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨ నిచృత్పఙ్క్తిః ;౪,౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ౧,౩-౬ ధైవతః ; ౨ పఞ్చమః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౪౪౨౧ యజస్వ హోతరిషితో యజీయానగ్నే బాధో మరుతాం న ప్రయుక్తి ।

ఆ నో మిత్రావరుణా నాసత్యా ద్యావా హోత్రాయ పృథివీ వవృత్యాః ॥ ౧

౪౪౨౨ త్వం హోతా మన్ద్రతమో నో అధ్రుగన్తర్దేవో విదథా మర్త్యేషు ।
పావకయా జుహ్వా౩ వహ్నిరాసాఽగ్నే యజస్వ తన్వం౧ తవ స్వామ్ ॥ ౨

౪౪౨౩ ధన్యా చిద్ధి త్వే ధిషణా వష్టి ప్ర దేవాఞ్జన్మ గృణతే యజధ్యై ।
వేపిష్ఠో అఙ్గిరసాం యద్ధ విప్రో మధు చ్ఛన్దో భనతి రేభ ఇష్టౌ ॥ ౩

౪౪౨౪ అదిద్యుతత్స్వపాకో విభావాఽగ్నే యజస్వ రోదసీ ఉరూచీ ।
ఆయుం న యం నమసా రాతహవ్యా అఞ్జన్తి సుప్రయసం పఞ్చ జనాః ॥ ౪

౪౪౨౫ వృఞ్జే హ యన్నమసా బర్హిరగ్నావయామి స్రుగ్ఘృతవతీ సువృక్తిః ।
అమ్యక్షి సద్మ సదనే పృథివ్యా అశ్రాయి యజ్ఞః సూర్యే న చక్షుః ॥ ౫

౪౪౨౬ దశస్యా నః పుర్వణీక హోతర్దేవేభిరగ్నే అగ్నిభిరిధానః ।
రాయః సూనో సహసో వావసానా అతి స్రసేమ వృజనం నాంహః ॥ ౬

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥
ఛన్దః- ౧ త్రిష్టుప్ ; ౨ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩ భురిక్పఙ్క్తిః ;
౪,౬ నిచృత్పఙ్క్తిః ౫ స్వరాట్ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧ ,౨ ధైవతః ; ౩-౬ పఞ్చమః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౪౪౨౭ మధ్యే హోతా దురోణే బర్హిషో రాళగ్నిస్తోదస్య రోదసీ యజధ్యై ।
అయం స సూనుః సహస ఋతావా దూరాత్సూర్యో న శోచిషా తతాన ॥ ౧

౪౪౨౮ ఆ యస్మిన్త్వే స్వపాకే యజత్ర యక్షద్రాజన్త్సర్వతాతేవ ను ద్యౌః ।
త్రిషధస్థస్తతరుషో న జంహో హవ్యా మఘాని మానుషా యజధ్యై ॥ ౨

౪౪౨౯ తేజిష్ఠా యస్యారతిర్వనేరాట్ తోదో అధ్వన్న వృధసానో అద్యౌత్ ।
అద్రోఘో న ద్రవితా చేతతి త్మన్నమర్త్యోఽవర్త్ర ఓషధీషు ॥ ౩

౪౪౩౦ సాస్మాకేభిరేతరీ న శూషైరగ్నిః ష్టవే దమ ఆ జాతవేదాః ।
ద్ర్వన్నో వన్వన్క్రత్వా నార్వోస్రః పితేవ జారయాయి యజ్ఞైః ॥ ౪

౪౪౩౧ అధ స్మాస్య పనయన్తి భాసో వృథా యత్తక్షదనుయాతి పృథ్వీమ్ ।
సద్యో యః స్పన్ద్రో విషితో ధవీయానృణో న తాయురతి ధన్వా రాట్ ॥ ౫

౪౪౩౨ స త్వం నో అర్వన్నిదాయా విశ్వేభిరగ్నే అగ్నిభిరిధానః ।
వేషి రాయో వి యాసి దుచ్ఛునా మదేమ శతహిమాః సువీరాః ॥ ౬

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ఛన్దః- ౧ పఙ్క్తిః ; ౨ స్వరాట్ పఙ్క్తిః ;౩,౪ విరాట్త్రిష్టుప్ ;౫,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ౧,౨ పఞ్చమః ; ౩-౬ ధైవతః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౪౪౩౩ త్వద్విశ్వా సుభగ సౌభగాన్యగ్నే వి యన్తి వనినో న వయాః ।
శ్రుష్టీ రయిర్వాజో వృత్రతూర్యే దివో వృష్టిరీడ్యో రీతిరపామ్ ॥ ౧

౪౪౩౪ త్వం భగో న ఆ హి రత్నమిషే పరిజ్మేవ క్షయసి దస్మవర్చాః ।
అగ్నే మిత్రో న బృహత ఋతస్యాఽసి క్షత్తా వామస్య దేవ భూరేః ॥ ౨

౪౪౩౫ స సత్పతిః శవసా హన్తి వృత్రమగ్నే విప్రో వి పణేర్భర్తి వాజమ్ ।
యం త్వం ప్రచేత ఋతజాత రాయా సజోషా నప్త్రాపాం హినోషి ॥ ౩

౪౪౩౬ యస్తే సూనో సహసో గీర్భిరుక్థైర్యజ్ఞైర్మర్తో నిశితిం వేద్యానట్ ।
విశ్వం స దేవ ప్రతి వారమగ్నే ధత్తే ధాన్యం పత్యతే వసవ్యైః ॥ ౪

౪౪౩౭ తా నృభ్య ఆ సౌశ్రవసా సువీరాగ్నే సూనో సహసః పుష్యసే ధాః ।
కృణోషి యచ్ఛవసా భూరి పశ్వో వయో వృకాయారయే జసురయే ॥ ౫

౪౪౩౮ వద్మా సూనో సహసో నో విహాయా అగ్నే తోకం తనయం వాజి నో దాః ।
విశ్వాభిర్గీర్భిరభి పూర్తిమశ్యాం మదేమ శతహిమాః సువీరాః ॥ ౬

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧, ౩, భురిగుష్ణిక్ ; ౨ నిచృదనుష్టుప్ ; ౪ అనుష్టుప్ ; ౫ విరాడనుష్టుప్ ; ౬ భురిగతి జగతీ ; స్వరః - ౧, ౩ ఋషభః ; ౨, ౪, ౫ గాన్ధారః ; ౬ నిషాదః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౪౪౩౯ అగ్నా యో మర్త్యో దువో ధియం జుజోష ధీతిభిః ।
భసన్ను ష ప్ర పూర్వ్య ఇషం వురీతావసే ॥ ౧

౪౪౪౦ అగ్నిరిద్ధి ప్రచేతా అగ్నిర్వేధస్తమ ఋషిః ।
అగ్నిం హోతారమీళతే యజ్ఞేషు మనుషో విశః ॥ ౨

౪౪౪౧ నానా హ్యగ్నేఽవసే స్పర్ధన్తే రాయో అర్యః ।
తూర్వన్తో దస్యుమాయవో వ్రతైః సీక్షన్తో అవ్రతమ్ ॥ ౩

౪౪౪౨ అగ్నిరప్సామృతీషహం వీరం దదాతి సత్పతిమ్ ।
యస్య త్రసన్తి శవసః సంచక్షి శత్రవో భియా ॥ ౪

౪౪౪౩ అగ్నిర్హి విద్మనా నిదో దేవో మర్తమురుష్యతి ।
సహావా యస్యావృతో రయిర్వాజేష్వవృతః ॥ ౫

౪౪౪౪ అచ్ఛా నో మిత్రమహో దేవ దేవానగ్నే వోచః సుమతిం రోదస్యోః ।
వీహి స్వస్తిం సుక్షితిం దివో నౄన్ద్విషో అంహాంసి
దురితా తరేమ తా తరేమ తవావసా తరేమ ॥ ౬

(౧౫) పఞ్చదశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యో వీతహవ్యో వా ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨, ౫ నిచృజ్జగతీ ; ౩ నిచృదతిజగతీ; ౪, ౧౪ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౬ నిచృదతిశక్వరీ ;౭ జగతీ ; ౮ విరాడ్జగతీ ; ౯-౧౧, ౧౬, ౧౯ త్రిష్టుప్ ; ౧౨ పఙ్క్తిః ; ౧౩ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౧౫ బ్రాహ్మీ బృహతీ ; ౧౭ విరాడనుష్టుప్ ; ౧౮ స్వరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౩, ౫, ౭, ౮ నిషాదః ; ౪, ౬, ౯-౧౧, ౧౩, ౧౪, ౧౬, ౧౯ ధైవతః ; ౧౨ పఞ్చమః ; ౧౫ మధ్యమః ; ౧౭, ౧౮ గాన్ధారః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౪౪౪౫ ఇమమూ షు వో అతిథిముషర్బుధం విశ్వాసాం విశాం పతిమృఞ్జసే గిరా ।
వేతీద్దివో జనుషా కచ్చిదా శుచిర్జ్యోక్చిదత్తి గర్భో యదచ్యుతమ్ ॥ ౧

౪౪౪౬ మిత్రం న యం సుధితం భృగవో దధుర్వనస్పతావీడ్యమూర్ధ్వశోచిషమ్ ।
స త్వం సుప్రీతో వీతహవ్యే అద్భుత ప్రశస్తిభిర్మహయసే దివేదివే ॥ ౨

౪౪౪౭ స త్వం దక్షస్యావృకో వృధో భూరర్యః పరస్యాన్తరస్య తరుషః ।
రాయః సూనో సహసో మర్త్యేష్వా ఛర్దిర్యచ్ఛ వీతహవ్యాయ సప్రథో
భరద్వాజాయ సప్రథః ॥ ౩

౪౪౪౮ ద్యుతానం వో అతిథిం స్వర్ణరమగ్నిం హోతారం మనుషః స్వధ్వరమ్ ।
విప్రం న ద్యుక్షవచసం సువృక్తిభిర్హవ్యవాహమరతిం దేవమృంజసే ॥ ౪

౪౪౪౯ పావకయా యశ్చితయన్త్యా కృపా క్షామన్ రురుచ ఉషసో న భానునా ।
తూర్వన్న యామన్నేతశస్య నూ రణ ఆ యో ఘృణే న తతృషాణో అజరః ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౪౪౫౦ అగ్నిమగ్నిం వః సమిధా దువస్యత ప్రియంప్రియం వో అతిథిం గృణీషణి ।
ఉప వో గీర్భిరమృతం వివాసత దేవో దేవేషు వనతే హి
వార్యం దేవో దేవేషు వనతే హి నో దువః ॥ ౬

౪౪౫౧ సమిద్ధమగ్నిం సమిధా గిరా గృణే శుచిం పావకం పురో అధ్వరే ధ్రువమ్ ।
విప్రం హోతారం పురువారమద్రుహం కవిం సుమ్నైరీమహే జాతవేదసమ్ ॥ ౭

౪౪౫౨ త్వాం దూతమగ్నే అమృతం యుగేయుగే హవ్యవాహం దధిరే పాయుమీడ్యమ్ ।
దేవాసశ్చ మర్తాసశ్చ జాగృవిం విభుం విశ్పతిం నమసా ని షేదిరే ॥ ౮

౪౪౫౩ విభూషన్నగ్న ఉభయాఁ అను వ్రతా దూతో దేవానాం రజసీ సమీయసే ।
యత్ తే ధీతిం సుమతిమావృణీమహేఽధ స్మా నస్త్రివరూథః శివో భవ ॥ ౯

౪౪౫౪ తం సుప్రతీకం సుదృశం స్వఞ్చమవిద్వాంసో విదుష్టరం సపేమ ।
స యక్షద్ విశ్వా వయునాని విద్వాన్ ప్ర హవ్యమగ్నిరమృతేషు వోచత్ ॥ ౧౦

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౪౪౫౫ తమగ్నే పాస్యుత తం పిపర్షి యస్త ఆనట్ కవయే శూర ధీతిమ్ ।
యజ్ఞస్య వా నిశితిం వోదితిం వా తమిత్ పృణక్షి శవసోత రాయా ॥ ౧౧

౪౪౫౬ త్వమగ్నే వనుష్యతో ని పాహి త్వము నః సహసావన్నవద్యాత్ ।
సం త్వా ధ్వస్మన్వదభ్యేతు పాథః సం రయిః స్పృహయాయ్యః సహస్రీ ॥ ౧౨

౪౪౫౭ అగ్నిర్హోతా గృహపతిః స రాజా విశ్వా వేద జనిమా జాతవేదాః ।
దేవానాముత యో మర్త్యానాం యజిష్ఠః స ప్ర యజతామృతావా ॥ ౧౩

౪౪౫౮ అగ్నే యదద్య విశో అధ్వరస్య హోతః పావకశోచే వేష్ట్వం హి యజ్వా ।
ఋతా యజాసి మహినా వి యద్ భూర్హవ్యా వహ యవిష్ఠ యా తే అద్య ॥ ౧౪

౪౪౫౯ అభి ప్రయాంసి సుధితాని హి ఖ్యో ని త్వా దధీత రోదసీ యజధ్యై ।
అవా నో మఘవన్ వాజసాతావగ్నే విశ్వాని దురితా తరేమ తా తరేమ తవావసా
తరేమ ॥ ౧౫

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౪౪౬౦ అగ్నే విశ్వేభిః స్వనీక దేవైరూర్ణావన్తం ప్రథమః సీద యోనిమ్ ।
కులాయినం ఘృతవన్తం సవిత్రే యజ్ఞం నయ యజమానాయ సాధు ॥ ౧౬

౪౪౬౧ ఇమము త్యమథర్వవదగ్నిం మన్థన్తి వేధసః ।
యమఙ్కూయన్తమానయన్నమూరం శ్యావ్యాభ్యః ॥ ౧౭

౪౪౬౨ జనిష్వా దేవవీతయే సర్వతాతా స్వస్తయే ।
ఆ దేవాన్ వక్ష్యమృతాఁ ఋతావృధో యజ్ఞం దేవేషు పిస్పృశః ॥ ౧౮

౪౪౬౩ వయము త్వా గృహపతే జనానామగ్నే అకర్మ సమిధా బృహన్తమ్ ।
అస్థూరి నో గార్హపత్యాని సన్తు తిగ్మేన నస్తేజసా సం శిశాధి ॥ ౧౯

ద్వితీయోఽనువాకః షోడశం సూక్తమ్ - ౧౬

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౬,౭ ఆర్చ్యుష్ణిక్; ౨-౫, ౮, ౯, ౧౧, ౧౩-౧౫, ౧౭, ౧౮, ౨౧, ౨౪, ౨౫, ౨౮, ౩౨, ౪౦ నిచృద్గాయత్రీ; ౧౦, ౧౯, ౨౦, ౨౨, ౨౩, ౨౯, ౩౧, ౩౪-౩౯, ౪౧ గాయత్రీ; ౨౬, ౩౦ విరాడ్గాయత్రీ; ౧౨, ౧౬, ౩౩, ౪౨, ౪౪ సామ్నీత్రిష్టుప్; ౪౩, ౪౫ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨౭ ఆర్చీపఙ్క్తిః; ౪౬ భురిక్పఙ్క్తిః; ౪౭,౪౮ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧, ౬, ౭, ఋషభః; ౨-౫, ౮-౧౧, ౧౩-౧౫, ౧౭-౨౬, ౨౮-౩౨, ౩౪-౪౧ షడ్జః; ౧౨, ౧, ౩౩, ౪౨-౪౫ ధైవతః; ౨౭, ౪౬ పఞ్చమః; ౪౭, ౪౮ గాన్ధారః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౪౪౬౪ త్వమగ్నే యజ్ఞానాం హోతా విశ్వేషాం హితః । దేవేభిర్మానుషే జనే ॥ ౧

౪౪౬౫ స నో మన్ద్రాభిరధ్వరే జిహ్వాభిర్యజా మహః । ఆ దేవాన్ వక్షి యక్షి చ ॥ ౨

౪౪౬౬ వేత్థా హి వేధో అధ్వనః పథశ్చ దేవాంజసా । అగ్నే యజ్ఞేషు సుక్రతో ॥ ౩

౪౪౬౭ త్వామీళే అధ ద్వితా భరతో వాజిభిః శునమ్ । ఈజే యజ్ఞేషు యజ్ఞియమ్ ॥ ౪

౪౪౬౮ త్వమిమా వార్యా పురు దివోదాసాయ సున్వతే । భరద్వాజాయ దాశుషే ॥ ౫

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౪౪౬౯ త్వం దూతో అమర్త్య ఆ వహా దైవ్యం జనమ్ । శృణ్వన్ విప్రస్య సుష్టుతిమ్ ॥ ౬

౪౪౭౦ త్వామగ్నే స్వాధ్యో మర్తాసో దేవవీతయే । యజ్ఞేషు దేవమీళతే ॥ ౭

౪౪౭౧ తవ ప్ర యక్షి సందృశముత క్రతుం సుదానవః । విశ్వే జుషన్త కామినః ॥ ౮

౪౪౭౨ త్వం హోతా మనుర్హితో వహ్నిరాసా విదుష్టరః । అగ్నే యక్షి దివో విశః ॥ ౯

౪౪౭౩ అగ్న ఆ యాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే । ని హోతా సత్సి బర్హిషి ॥ ౧౦

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౪౪౭౪ తం త్వా సమిద్భిరంగిరో ఘృతేన వర్ధయామసి । బృహచ్ఛోచా యవిష్ఠ్య ॥ ౧౧

౪౪౭౫ స నః పృథు శ్రవాయ్యమచ్ఛా దేవ వివాససి । బృహదగ్నే సువీర్యమ్ ॥ ౧౨

౪౪౭౬ త్వామగ్నే పుష్కరాదధ్యథర్వా నిరమన్థత । మూర్ధ్నో విశ్వస్య వాఘతః ॥ ౧౩

౪౪౭౭ తము త్వా దధ్యఙ్ ఋషిః పుత్ర ఈధే అథర్వణః । వృత్రహణం పురందరమ్ ॥ ౧౪

౪౪౭౮ తము త్వా పాథ్యో వృషా సమీధే దస్యుహన్తమమ్ । ధనంజయం రణేరణే ॥ ౧౫

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౪౪౭౯ ఏహ్యూ షు బ్రవాణి తేఽగ్న ఇత్థేతరా గిరః । ఏభిర్వర్ధాస ఇన్దుభిః ॥ ౧౬

౪౪౮౦ యత్ర క్వ చ తే మనో దక్షం దధస ఉత్తరమ్ । తత్రా సదః కృణవసే ॥ ౧౭

౪౪౮౧ నహి తే పూర్తమక్షిపద్భువన్నేమానాం వసో । అథా దువో వనవసే ॥ ౧౮

౪౪౮౨ ఆగ్నిరగామి భారతో వృత్రహా పురుచేతనః । దివోదాసస్య సత్పతిః ॥ ౧౯

౪౪౮౩ స హి విశ్వాతి పార్థివా రయిం దాశన్మహిత్వనా । వన్వన్నవాతో అస్తృతః ॥ ౨౦

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౪౪౮౪ స ప్రత్నవన్నవీయసాఽగ్నే ద్యుమ్నేన సంయతా । బృహత్తతన్థ భానునా ॥ ౨౧

౪౪౮౫ ప్ర వః సఖాయో అగ్నయే స్తోమం యజ్ఞం చ ధృష్ణుయా । అర్చ గాయ చ వేధసే ॥ ౨౨

౪౪౮౬ స హి యో మానుషా యుగా సీదద్ధోతా కవిక్రతుః । దూతశ్చ హవ్యవాహనః ॥ ౨౩

౪౪౮౭ తా రాజానా శుచివ్రతాఽఽదిత్యాన్మారుతం గణమ్ । వసో యక్షీహ రోదసీ ॥ ౨౪

౪౪౮౮ వస్వీ తే అగ్నే సందృష్టిరిషయతే మర్త్యాయ । ఊర్జో నపాదమృతస్య ॥ ౨౫

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౪౪౮౯ క్రత్వా దా అస్తు శ్రేష్ఠో౽ద్య త్వా వన్వన్ త్సురేక్ణాః । మర్త ఆనాశ సువృక్తిమ్ ॥ ౨౬

౪౪౯౦ తే తే అగ్నే త్వోతా ఇషయన్తో విశ్వమాయుః ।
తరన్తో అర్యో అరాతీర్వన్వన్తో అర్యో అరాతీః ॥ ౨౭

౪౪౯౧ అగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా యాసద్ విశ్వం న్యత్రిణమ్ । అగ్నిర్నో వనతే రయిమ్ ॥ ౨౮

౪౪౯౨ సువీరం రయిమా భర జాతవేదో విచర్షణే । జహి రక్షాంసి సుక్రతో ॥ ౨౯

౪౪౯౩ త్వం నః పాహ్యంహసో జాతవేదో అఘాయతః । రక్షా ణో బ్రహ్మణస్కవే ॥ ౩౦

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౪౪౯౪ యో నో అగ్నే దురేవ ఆ మర్తో వధాయ దాశతి । తస్మాన్నః పాహ్యంహసః ॥ ౩౧

౪౪౯౫ త్వం తం దేవ జిహ్వయా పరి బాధస్వ దుష్కృతమ్ । మర్తో యో నో జిఘాంసతి ॥ ౩౨

౪౪౯౬ భరద్వాజాయ సప్రథః శర్మ యచ్ఛ సహన్త్య । అగ్నే వరేణ్యం వసు ॥ ౩౩

౪౪౯౭ అగ్నిర్వృత్రాణి జఙ్ఘనద్ ద్రవిణస్యుర్విపన్యయా । సమిద్ధః శుక్ర ఆహుతః ॥ ౩౪

౪౪౯౮ గర్భే మాతుః పితుష్పితా విదిద్యుతానో అక్షరే । సీదన్నృతస్య యోనిమా ॥ ౩౫

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౪౪౯౯ బ్రహ్మ ప్రజావదా భర జాతవేదో విచర్షణే । అగ్నే యద్ దీదయద్ దివి ॥ ౩౬

౪౫౦౦ ఉప త్వా రణ్వసన్దృశం ప్రయస్వన్తః సహస్కృత । అగ్నే ససృజ్మహే గిరః ॥ ౩౭

౪౫౦౧ ఉప చ్ఛాయామివ ఘృణేరగన్మ శర్మ తే వయమ్ । అగ్నే హిరణ్య సన్దృశః ॥ ౩౮

౪౫౦౨ య ఉగ్ర ఇవ శర్యహా తిగ్మశృఙ్గో న వంసగః । అగ్నే పురో రురోజిథ ॥ ౩౯

౪౫౦౩ ఆ యం హస్తే న ఖాదినం శిశుం జాతం న బిభ్రతి । విశామగ్నిం స్వధ్వరమ్ ॥ ౪౦

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥ ౨౯ ॥

౪౫౦౪ ప్ర దేవం దేవవీతయే భరతా వసువిత్తమమ్ । ఆ స్వే యోనౌ ని షీదతు ॥ ౪౧

౪౫౦౫ ఆ జాతం జాతవేదసి ప్రియం శిశీతాతిథిమ్ । స్యోన ఆ గృహపతిమ్ ॥ ౪౨

౪౫౦౬ అగ్నే యుక్ష్వా హి యే తవా౽శ్వాసో దేవ సాధవః । అరం వహన్తి మన్యవే ॥ ౪౩

౪౫౦౭ అచ్ఛా నో యాహ్యా వహా౽భి ప్రయాంసి వీతయే । ఆ దేవాన్ త్సోమపీతయే ॥ ౪౪

౪౫౦౮ ఉదగ్నే భారత ద్యుమదజస్రేణ దవిద్యుతత్ । శోచా వి భాహ్యజర ॥ ౪౫

అథ త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦ ॥

౪౫౦౯ వీతీ యో దేవం మర్తో దువస్యేదగ్నిమీళీతాధ్వరే హవిష్మాన్ ।
హోతారం సత్యయజం రోదస్యోరుత్తానహస్తో నమసా వివాసేత్ ॥ ౪౬

౪౫౧౦ ఆ తే అగ్న ఋచా హవిర్హృదా తష్టం భరామసి ।
తే తే భవన్తూక్షణ ఋషభాసో వశా ఉత ॥ ౪౭

౪౫౧౧ అగ్నిం దేవాసో అగ్రియమిన్ధతే వృత్రహన్తమమ్ ।
యేనా వసూన్యాభృతా తృళ్హా రక్షాంసి వాజినా ॥ ౪౮

ఇతి చతుర్థాష్టకే పఞ్చమో౽ధ్యాయః॥

అథ షష్ఠో౽ధ్యాయః

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧-౪,౧౧ త్రిష్టుప్ ; ౫,౬,౮ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౭,౯,౧౦,౧౨,౧౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౧౩, స్వరాట్పఙ్క్తిః ; ౧౫ ఆర్చ్యుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ౧-౧౨,౧౪ ధైవతః ; ౧౩ పఞ్చమః ; ౧౫ ఋషభః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౪౫౧౨ పిబా సోమమభి యముగ్ర తర్ద ఊర్వం గవ్యం మహి గృణాన ఇన్ద్ర ।
వి యో ధృష్ణో వధిషో వజ్రహస్త విశ్వా వృత్రమమిత్రియా శవోభిః ॥ ౧

౪౫౧౩ స ఈం పాహి య ఋజీషీ తరుత్రో యః శిప్రవాన్ వృషభో యో మతీనామ్ ।
యో గోత్రభిద్ వజ్రభృద్ యో హరిష్ఠాః స ఇన్ద్ర చిత్రాఁ అభి తృన్ధి వాజాన్ ॥ ౨

౪౫౧౪ ఏవా పాహి ప్రత్నథా మన్దతు త్వా శ్రుధి బ్రహ్మ వావృధస్వోత గీర్భిః ।
ఆవిః సూర్యం కృణుహి పీపిహీషో జహి శత్రూఁరభి గా ఇన్ద్ర తృన్ధి ॥ ౩

౪౫౧౫ తే త్వా మదా బృహదిన్ద్ర స్వధావ ఇమే పీతా ఉక్షయన్త ద్యుమన్తమ్ ।
మహామనూనం తవసం విభూతిం మత్సరాసో జర్హృషన్త ప్రసాహమ్ ॥ ౪

౪౫౧౬ యేభిః సూర్యముషసం మన్దసానోఽవాసయోఽప దృళ్హాని దర్ద్రత్ ।
మహామద్రిం పరి గా ఇన్ద్ర సన్తం నుత్థా అచ్యుతం సదసస్పరి స్వాత్ ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౪౫౧౭ తవ క్రత్వా తవ తద్ దంసనాభిరామాసు పక్వం శచ్యా ని దీధః ।
ఔర్ణోర్దుర ఉస్రియాభ్యో వి దృళ్హోదూర్వాద్ గా అసృజో అంగిరస్వాన్ ॥ ౬

౪౫౧౮ పప్రాథ క్షాం మహి దంసో వ్యుర్వీముప ద్యామృష్వో బృహదిన్ద్ర స్తభాయః ।
అధారయో రోదసీ దేవపుత్రే ప్రత్నే మాతరా యహ్వీ ఋతస్య ॥ ౭

౪౫౧౯ అధ త్వా విశ్వే పుర ఇన్ద్ర దేవా ఏకం తవసం దధిరే భరాయ ।
అదేవో యదభ్యౌహిష్ట దేవాన్ త్స్వర్షాతా వృణత ఇన్ద్రమత్ర ॥ ౮

౪౫౨౦ అధ ద్యౌశ్చిత్ తే అప సా ను వజ్రాద్ ద్వితానమద్ భియసా స్వస్య మన్యోః ।
అహిం యదిన్ద్రో అభ్యోహసానం ని చిద్ విశ్వాయుః శయథే జఘాన ॥ ౯

౪౫౨౧ అధ త్వష్టా తే మహ ఉగ్ర వజ్రం సహస్రభృష్టిం వవృతచ్ఛతాశ్రిమ్ ।
నికామమరమణసం యేన నవన్తమహిం సం పిణగృజీషిన్ ॥ ౧౦

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౪౫౨౨ వర్ధాన్ యం విశ్వే మరుతః సజోషాః పచచ్ఛతం మహిషాఁ ఇన్ద్ర తుభ్యమ్ ।
పూషా విష్ణుస్త్రీణి సరాంసి ధావన్ వృత్రహణం మదిరమంశుమస్మై ॥ ౧౧

౪౫౨౩ ఆ క్షోదో మహి వృతం నదీనాం పరిష్ఠితమసృజ ఊర్మిమపామ్ ।
తాసామను ప్రవత ఇన్ద్ర పన్థాం ప్రార్దయో నీచీరపసః సముద్రమ్ ॥ ౧౨

౪౫౨౪ ఏవా తా విశ్వా చకృవాంసమిన్ద్రం మహాముగ్రమజుర్యం సహోదామ్ ।
సువీరం త్వా స్వాయుధం సువజ్రమా బ్రహ్మ నవ్యమవసే వవృత్యాత్ ॥ ౧౩

౪౫౨౫ స నో వాజాయ శ్రవస ఇషే చ రాయే ధేహి ద్యుమత ఇన్ద్ర విప్రాన్ ।
భరద్వాజే నృవత ఇన్ద్ర సూరీన్ దివి చ స్మైధి పార్యే న ఇన్ద్ర ॥ ౧౪

౪౫౨౬ అయా వాజం దేవహితం సనేమ । మదేమ శతహిమాః సువీరాః ॥ ౧౫

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥

ఛన్దః - ౧,౪,౯,౧౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౮,౧౧,౧౩ త్రిష్టుప్ ; ౩,౧౫ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ ౫ స్వరాట్ పఙ్క్తిః, ౬ బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్, ౭,౧౦ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౧౨ భురిక్త్రిష్టుప్॥

స్వరః - ౧,౨,౪,౭-౧౪ ధైవతః ; ౩,౫,౧౫ పఞ్చమః ; ౬ ఋషభః ॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౪౩౨౭ తము ష్టుహి యో అభిభూత్యోజా వన్వన్నవాతః పురుహూత ఇన్ద్రః ।
అషాళ్హముగ్రం సహమానమాభిర్గీర్భిర్వర్ధ వృషభం చర్షణీనామ్ ॥ ౧

౪౩౨౮ స యుధ్మః సత్వా ఖజకృత్ సమద్వా తువిమ్రక్షో నదనుమాఀ ఋజీషీ ।
బృహద్రేణుశ్చ్యవనో మానుషీణామేకః కృష్టీనామభవత్ సహావా ॥ ౨

౪౩౨౯ త్వం హ ను త్యదదమాయో దస్యూఀరేకః కృష్టీరవనోరార్యాయ ।
అస్తి స్విన్ను వీర్యం తత్ త ఇన్ద్ర న స్విదస్తి తదృతుథా వి వోచః ॥ ౩

౪౩౩౦ సదిద్ధి తే తువిజాతస్య మన్యే సహః సహిష్ఠ తురతస్తురస్య ।
ఉగ్రముగ్రస్య తవసస్తవీయో ఽరధ్రస్య రధ్రతురో బభూవ ॥ ౪

౪౩౩౧ తన్నః ప్రత్నం సఖ్యమస్తు యుష్మే ఇత్థా వదద్భిర్వలమఙ్గిరోభిః ।
హన్నచ్యుతచ్యుద్దస్మేషయన్తమృణోః పురో వి దురో అస్య విశ్వాః ॥ ౫

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౪౩౩౨ స హి ధీభిర్హవ్యో అస్త్యుగ్ర ఈశానకృన్మహతి వృత్రతూర్యే ।
స తోకసాతా తనయే స వజ్రీ వితన్తసాయ్యో అభవత్ సమత్సు ॥ ౬

౪౩౩౩ స మజ్మనా జనిమ మానుషాణామమర్త్యేన నామ్నాతి ప్ర సర్స్రే ।
స ద్యుమ్నేన స శవసోత రాయా స వీర్యేణ నృతమః సమోకాః ॥ ౭

౪౩౩౪ స యో న ముహే న మిథూ జనో భూత్ సుమన్తునామా చుమురిం ధునిం చ ।
వృణక్ పిప్రుం శమ్బరం శుష్ణమిన్ద్రః పురాం చ్యౌత్నాయ శయథాయ నూ చిత్ ॥ ౮

౪౩౩౫ ఉదావతా త్వక్షసా పన్యసా చ వృత్రహత్యాయ రథమిన్ద్ర తిష్ఠ ।
ధిష్వ వజ్రం హస్త ఆ దక్షిణత్రాభి ప్ర మన్ద పురుదత్ర మాయాః ॥ ౯

౪౩౩౬ అగ్నిర్న శుష్కం వనమిన్ద్ర హేతీ రక్షో ని ధక్ష్యశనిర్న భీమా ।
గమ్భీరయ ఋష్వయా యో రురోజాధ్వానయద్దురితా దమ్భయచ్చ ॥ ౧౦

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౪౩౩౭ ఆ సహస్రం పథిభిరిన్ద్ర రాయా తువిద్యుమ్న తువివాజేభిరర్వాక్ ।
యాహి సూనో సహసో యస్య నూ చిదదేవ ఈశే పురుహూత యోతోః ॥ ౧౧

౪౩౩౮ ప్ర తువిద్యుమ్నస్య స్థవిరస్య ఘృష్వేర్దివో రరప్శే మహిమా పృథివ్యాః ।
నాస్య శత్రుర్న ప్రతిమానమస్తి న ప్రతిష్ఠిః పురుమాయస్య సహ్యోః ॥ ౧౨

౪౩౩౯ ప్ర తత్ తే అద్యా కరణం కృతం భూత్ కుత్సం యదాయుమతిథిగ్వమస్మై ।
పురూ సహస్రా ని శిశా అభి క్షాముత్ తూర్వయాణం ధృషతా నినేథ ॥ ౧౩

౪౩౪౦ అను త్వాహిఘ్నే అధ దేవ దేవా మదన్ విశ్వే కవితమం కవీనామ్ ।
కరో యత్ర వరివో బాధితాయ దివే జనాయ తన్వే గృణానః ॥ ౧౪

౪౩౪౧ అను ద్యావాపృథివీ తత్ త ఓజో ఽమర్త్యా జిహత ఇన్ద్ర దేవాః ।
కృష్వా కృత్నో అకృతం యత్ తే అస్త్యుక్థం నవీయో జనయస్వ యజ్ఞైః ॥ ౧౫

ఏకోనవింశం సూక్తమ్ - ౧౯

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః ౧,౩,౧౩ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౨,౪,౬,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫,౧౦-౧౨ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౮ త్రిష్టుప్ ; ౯ పఙ్క్తిః ॥

స్వరః - ౧,౩,౯,౧౩ పఞ్చమః ; ౨,౪-౮,౧౦-౧౨ ధైవతః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౪౫౪౨ మహాఀ ఇన్ద్రో నృవదా చర్షణిప్రా ఉత ద్విబర్హా అమినః సహోభిః ।
అస్మద్ర్యగ్వావృధే వీర్యాయోరుః పృథుః సుకృతః కర్తృభిర్భూత్ ॥ ౧

౪౫౪౩ ఇన్ద్రమేవ ధిషణా సాతయే ధాద్ బృహన్తమృష్వమజరం యువానమ్ ।
అషాళ్హేన శవసా శూశువాంసం సద్యశ్చిద్ యో వావృధే అసామి ।
పృథూ కరస్నా బహులా గభస్తీ అస్మద్ర్యక్ సం మిమీహి శ్రవాంసి ॥ ౨

౪౫౪౪ యూథేవ పశ్వః పశుపా దమూనా అస్మాఀ ఇన్ద్రాభ్యా వవృత్స్వాజౌ ।
తం వ ఇన్ద్రం చతినమస్య శాకైరిహ నూనం వాజయన్తో హువేమ ॥ ౩

౪౫౪౫ యథా చిత్ పూర్వే జరితార ఆసురనేద్యా అనవద్యా అరిష్టాః ।
ధృతవ్రతో ధనదాః సోమవృద్ధః స హి వామస్య వసునః పురుక్షుః ॥ ౪

౪౫౪౬ సం జగ్మిరే పథ్యా రాయో అస్మిన్ త్సముద్రే న సిన్ధవో యాదమానాః ॥ ౫

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౪౫౪౭ శవిష్ఠం న ఆ భర శూర శవ ఓజిష్ఠమోజో అభిభూత ఉగ్రమ్ ।
విశ్వా ద్యుమ్నా వృష్ణ్యా మానుషాణామస్మభ్యం దా హరివో మాదయధ్యై ॥ ౬

౪౫౪౮ యస్తే మదః పృతనాషాళమృధ్ర ఇన్ద్ర తం న ఆ భర శూశువాంసమ్ ।
యేన తోకస్య తనయస్య సాతౌ మంసీమహి జిగీవాంసస్త్వోతాః ॥ ౭

౪౫౪౯ ఆ నో భర వృషణం శుష్మమిన్ద్ర ధనస్పృతం శూశువాంసం సుదక్షమ్ ।
యేన వంసామ పృతనాసు శత్రూన్ తవోతిభిరుత జామీఀరజామీన్ ॥ ౮

౪౫౫౦ ఆ తే శుష్మో వృషభ ఏతు పశ్చాదోత్తరాదధరాదా పురస్తాత్ ।
ఆ విశ్వతో అభి సమేత్వర్వాఙిన్ద్ర ద్యుమ్నం స్వర్వద్ధేహ్యస్మే ॥ ౯

౪౫౫౧ నృవత్ త ఇన్ద్ర నృతమాభిరూతీ వంసీమహి వామం శ్రోమతేభిః ।
ఈక్షే హి వస్వ ఉభయస్య రాజన్ ధా రత్నం మహి స్థూరం బృహన్తమ్ ॥ ౧౦

౪౫౫౨ మరుత్వన్తం వృషభం వావృధానమకవారిం దివ్యం శాసమిన్ద్రమ్ ।
విశ్వాసాహమవసే నూతనాయోగ్రం సహోదామిహ తం హువేమ ॥ ౧౧

౪౫౫౩ జనం వజ్రిన్ మహి చిన్మన్యమానమేభ్యో నృభ్యో రన్ధయా యేష్వస్మి ।
అధా హి త్వా పృథివ్యాం శూరసాతౌ హవామహే తనయే గోష్వప్సు ॥ ౧౨

౪౫౫౪ వయం త ఏభిః పురుహూత సఖ్యైః శత్రోఃశత్రోరుత్తర ఇత్ స్యామ ।
ఘ్నన్తో వృత్రాణ్యుభయాని శూర రాయా మదేమ బృహతా త్వోతాః ॥ ౧౩

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజ బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ ఆర్ష్యనుష్టుప్ ; ౨,౩,౭,౧౨ పఙ్క్తిః ; ౪,౬ భురిక్పఙ్క్తిః, ౫,౮,౯,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౧౦ నిచృత్ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧ గాన్ధారః ; ౨-౪,౬ ౭,౧౦,౧౨,౧౩ పఞ్చమః ; ౫,౮,౯,౧౧ ధైవతః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౪౫౫౫ ద్యౌర్న య ఇన్ద్రాభి భూమార్యస్తస్థౌ రయిః శవసా పృత్సు జనాన్ ।
తం నః సహస్రభరముర్వరాసాం దద్ధి సూనో సహసో వృత్రతురమ్ ॥ ౧

౪౫౫౬ దివో న తుభ్యమన్విన్ద్ర సత్రాసుర్యం దేవేభిర్ధాయి విశ్వమ్ ।
అహిం యద్ వృత్రమపో వవ్రివాంసం హన్నృజీషిన్ విష్ణునా సచానః ॥ ౨

౪౫౮౭ తుర్వన్నోజీయాన్ తవసస్తవీయాన్ కృతబ్రహ్మేన్ద్రో వృద్ధమహాః।
రాజాభవన్మధునః సోమ్యస్య విశ్వాసాం యత్ పురాం దర్త్నుమావత్॥ ౩

౪౫౮౮ శతైరపద్రన్ పణయ ఇన్ద్రాత్ర దశోణయే కవయేఽర్కసాతౌ।
వధైః శుష్ణస్యాశుషస్య మాయాః పిత్వో నారిరేచీత్ కిం చన ప్ర॥ ౪

౪౫౮౯ మహో ద్రుహో అప విశ్వాయు ధాయి వజ్రస్య యత్ పతనే పాది శుష్ణః।
ఉరు ష సరథం సారథయే కరిన్ద్రః కుత్సాయ సూర్యస్య సాతౌ॥ ౫

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౪౫౯౦ ప్ర శ్యేనో న మదిరమంశుమస్మై శిరో దాసస్య నముచేర్మథాయన్।
ప్రావన్నమీం సాప్యం ససన్తం పృణగ్రాయా సమిషా సం స్వస్తి॥ ౬

౪౫౯౧ వి పిప్రోరహిమాయస్య దృళ్హాః పురో వజ్రిఞ్ఛవసా న దర్దః।
సుదామన్ తద్ రేక్ణో అప్రమృష్యమృజిశ్వనే దాత్రం దాశుషే దాః॥ ౭

౪౫౯౨ స వేతసుం దశమాయం దశోణిం తూతుజిమిన్ద్రః స్వభిష్టిసుమ్నః।
ఆ తుగ్రం శశ్వదిభం ద్యోతనాయ మాతుర్న సీముప సృజా ఇయధ్యై॥ ౮

౪౫౯౩ స ఈం స్పృధో వనతే అప్రతీతో బిభ్రద్ వజ్రం వృత్రహణం గభస్తౌ।
తిష్ఠద్ధరీ అధ్యస్తేవ గర్తే వచోయుజా వహత ఇన్ద్రమృష్వమ్॥ ౯

౪౫౯౪ సనేమ తేఽవసా నవ్య ఇన్ద్ర ప్ర పూరవః స్తవన్త ఏనా యజ్ఞైః।
సప్త యత్ పురః శర్మ శారదీర్దర్ద్ధన్ దాసీః పురుకుత్సాయ శిక్షన్॥ ౧౦

౪౫౯౫ త్వం వృధ ఇన్ద్ర పూర్వ్యో భూర్వరివస్యన్నుశనే కావ్యాయ।
పరా నవవాస్త్వమనుదేయం మహే పిత్రే దదాథ స్వం నపాతమ్॥ ౧౧

౪౫౯౬ త్వం ధునిరిన్ద్ర ధునిమతీరృణోరపః సీరా న స్రవన్తీః।
ప్ర యత్ సముద్రమతి శూర పర్షి పారయా తుర్వశం యదుం స్వస్తి॥ ౧౨

౪౫౯౭ తవ హ త్యదిన్ద్ర విశ్వమాజౌ సస్తో ధునీచుమురీ యా హ సిష్వప్।
దీదయదిత్ తుభ్యం సోమేభిః సున్వన్ దభీతిరిధ్మభృతిః పక్థ్యర్కైః॥ ౧౩

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౯,౧౦,౧౨ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪-౬,౧౧ త్రిష్టుప్, ౮ స్వరాడ్ బృహతీ॥స్వరః - ౧-౭,౯-౧౨ ధైవతః ; ౮ మధ్యమః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౪౫౯౮ ఇమా ఉ త్వా పురుతమస్య కారోర్హవ్యం వీర హవ్యా హవన్తే।
ధియో రథేష్ఠామజరం నవీయో రయిర్విభూతిరీయతే వచస్యా॥ ౧

౪౫౯౯ తము స్తుష ఇన్ద్రం యో విదానో గిర్వాహసం గీర్భిర్యజ్ఞవృద్ధమ్।
యస్య దివమతి మహ్నా పృథివ్యాః పురుమాయస్య రిరిచే మహిత్వమ్॥ ౨

౪౬౦౦ స ఇత్ తమోఽవయునం తతన్వత్ సూర్యేణ వయునవచ్చకార।
కదా తే మర్తా అమృతస్య ధామేయక్షన్తో న మినన్తి స్వధావః॥ ౩

౪౬౦౧ యస్తా చకార స కుహ స్విదిన్ద్రః కమా జనం చరతి కాసు విక్షు।
కస్తే యజ్ఞో మనసే శం వరాయ కో అర్క ఇన్ద్ర కతమః స హోతా॥ ౪

౪౬౦౨ ఇదా హి తే వేవిషతః పురాజాః ప్రత్నాస ఆసుః పురుకృత్ సఖాయః।

యే మధ్యమాస ఉత నూతనాస ఉతావమస్య పురుహూత బోధి ॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౪౫౭౩ తం పృచ్ఛన్తోఽవరాసః పరాణి ప్రత్నా త ఇన్ద్ర శ్రుత్యాను యేముః ।
అర్చామసి వీర బ్రహ్మవాహో యాదేవ విద్మ తాత్ త్వా మహాన్తమ్ ॥ ౬

౪౫౭౪ అభి త్వా పాజో రక్షసో వి తస్థే మహి జజ్ఞానమభి తత్ సు తిష్ఠ ।
తవ ప్రత్నేన యుజ్యేన సఖ్యా వజ్రేణ ధృష్ణో అప తా నుదస్వ ॥ ౭

౪౫౭౫ స తు శ్రుధీన్ద్ర నూతనస్య బ్రహ్మణ్యతో వీర కారుధాయః ।
త్వం హ్యా౩పిః ప్రదివి పితౄణాం శశ్వద్ బభూథ సుహవ ఏష్టౌ ॥ ౮

౪౫౭౬ ప్రోతయే వరుణం మిత్రమిన్ద్రం మరుతః కృష్వావసే నో అద్య ।
ప్ర పూషణం విష్ణుమగ్నిం పురంధిం సవితారమోషధీః పర్వతాంశ్చ ॥ ౯

౪౫౭౭ ఇమ ఉ త్వా పురుశాక ప్రయజ్యో జరితారో అభ్యర్చన్త్యర్కైః ।
శ్రుధీ హవమా హువతో హువానో న త్వావాఀ అన్యో అమృత త్వదస్తి ॥ ౧౦

౪౫౭౮ నూ మ ఆ వాచముప యాహి విద్వాన్ విశ్వేభిః సూనో సహసో యజత్రైః ।
యే అగ్నిజిహ్వా ఋతసాప ఆసుర్యే మనుం చక్రురుపరం దసాయ ॥ ౧౧

౪౫౭౯ స నో బోధి పురఏతా సుగేషూత దుర్గేషు పథికృద్ విదానః ।
యే అశ్రమాస ఉరవో వహిష్ఠాస్తేభిర్న ఇన్ద్రాభి వక్షి వాజమ్ ॥ ౧౨

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషి - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ; ఛన్దః - ౧, ౭ భురిక్పఙ్క్తిః ౨, ౪, ౫ త్రిష్టుప్ ; ౩ స్వరాట్పఙ్క్తిః ; ౬, ౮ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౯, ౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౧౦ పఙ్క్తిః ; స్వరః - ౧, ౩, ౭, ౧౦ పఞ్చమః ౨, ౪-౬, ౮, ౯, ౧౧ ధైవతః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౪౫౮౦ య ఏక ఇద్ధవ్యశ్చర్షణీనామిన్ద్రం తం గీర్భిరభ్యర్చ ఆభిః ।
యః పత్యతే వృషభో వృష్ణ్యావాన్ త్సత్యః సత్వా పురుమాయః సహస్వాన్ ॥ ౧

౪౫౮౧ తము నః పూర్వే పితరో నవగ్వాః సప్త విప్రాసో అభి వాజయన్తః ।
నక్షద్దాభం తతురిం పర్వతేష్ఠామద్రోఘవాచం మతిభిః శవిష్ఠమ్ ॥ ౨

౪౫౮౨ తమీమహ ఇన్ద్రమస్య రాయః పురువీరస్య నృవతః పురుక్షోః ।
యో అస్కృధోయురజరః స్వర్వాన్ తమా భర హరివో మాదయధ్యై ॥ ౩

౪౫౮౩ తన్నో వి వోచో యది తే పురా చిజ్జరితార ఆనశుః సుమ్నమిన్ద్ర ।
కస్తే భాగః కిం వయో దుధ్ర ఖిద్వః పురుహూత పురూవసోఽసురఘ్నః ॥ ౪

౪౫౮౪ తం పృచ్ఛన్తీ వజ్రహస్తం రథేష్ఠామిన్ద్రం వేపీ వక్వరీ యస్య నూ గీః ।
తువిగ్రాభం తువికూర్మిం రభోదాం గాతుమిషే నక్షతే తుమ్రమచ్ఛ ॥ ౫

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౪౫౮౫ అయా హ త్యం మాయయా వావృధానం మనోజువా స్వతవః పర్వతేన ।
అచ్యుతా చిద్ వీళితా స్వోజో రుజో వి దృళ్హా ధృషతా విరప్శిన్ ॥ ౬

౪౫౮౬ తం వో ధియా నవ్యస్యా శవిష్ఠం ప్రత్నం ప్రత్నవత్ పరితంసయధ్యై ।
స నో వక్షదనిమానః సువహ్మేన్ద్రో విశ్వాన్యతి దుర్గహాణి ॥ ౭

౪౫౮౭ ఆ జనాయ ద్రుహ్వణే పార్థివాని దివ్యాని దీపయో௨న్తరిక్షా ।
తపా వృషన్ విశ్వతః శోచిషా తాన్ బ్రహ్మద్విషే శోచయ క్షామపశ్చ ॥ ౮

౪౫౮౮ భువో జనస్య దివ్యస్య రాజా పార్థివస్య జగతస్త్వేషసన్దృక్ ।
ధిష్వ వజ్రం దక్షిణ ఇన్ద్ర హస్తే విశ్వా అజుర్య దయసే వి మాయాః ॥ ౯

౪౫౮౯ ఆ సంయతమిన్ద్ర ణః స్వస్తిం శత్రుతూర్యాయ బృహతీమమృధ్రామ్ ।
యయా దాసాన్యార్యాణి వృత్రా కరో వజ్రిన్ సుతుకా నాహుషాణి ॥ ౧౦

౪౫౯౦ స నో నియుద్భిః పురుహూత వేధో విశ్వవారాభిరా గహి ప్రయజ్యో ।
న యా అదేవో వరతే న దేవ ఆభిర్యాహి తూయమా మద్ర్యద్రిక్ ॥ ౧౧

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౮,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨, ౪ స్వరాట్పఙ్క్తిః ; ౫, ౬, ౧౦ త్రిష్టుప్ ; ౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥
స్వరః - ౧, ౩, ౫-౧౦ ధైవతః ; ౨, ౪ పఞ్చమః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౪౫౯౧ సుత ఇత్ త్వం నిమిశ్ల ఇన్ద్ర సోమే స్తోమే బ్రహ్మణి శస్యమాన ఉక్థే ।
యద్ వా యుక్తాభ్యాం మఘవన్హరిభ్యాం బిభ్రద్వజ్రం బాహ్వోరిన్ద్ర యాసి ॥ ౧

౪౫౯౨ యద్ వా దివి పార్యే సుష్విమిన్ద్ర వృత్రహత్యే௨వసి శూరసాతౌ ।
యద్ వా దక్షస్య బిభ్యుషో అబిభ్యదరన్ధయః శర్ధత ఇన్ద్ర దస్యూన్ ॥ ౨

౪౫౯౩ పాతా సుతమిన్ద్రో అస్తు సోమం ప్రణేనీరుగ్రో జరితారమూతీ ।
కర్తా వీరాయ సుష్వయ ఉ లోకం దాతా వసు స్తువతే కీరయే చిత్ ॥ ౩

౪౫౯౪ గన్తేయాన్తి సవనా హరిభ్యాం బభ్రిర్వజ్రం పపిః సోమం దదిర్గాః ।
కర్తా వీరం నర్యం సర్వవీరం శ్రోతా హవం గృణతః స్తోమవాహాః ॥ ౪

౪౫౯౫ అస్మై వయం యద్ వావాన తద్ వివిష్మ ఇన్ద్రాయ యో నః ప్రదివో అపస్కః ।
సుతే సోమే స్తుమసి శంసదుక్థేన్ద్రాయ బ్రహ్మ వర్ధనం యథాసత్ ॥ ౫

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౪౫౯౬ బ్రహ్మాణి హి చకృషే వర్ధనాని తావత్ త ఇన్ద్ర మతిభిర్వివిష్మః ।
సుతే సోమే సుతపాః శన్తమాని రాణ్డ్యా క్రియాస్మ వక్షణాని యజ్ఞైః ॥ ౬

౪౫౯౭ స నో బోధి పురోళాశం రరాణః పిబా తు సోమం గోఋజీకమిన్ద్ర ।
ఏదం బర్హిర్యజమానస్య సీదోరుం కృధి త్వాయత ఉ లోకమ్ ॥ ౭

౪౫౯౮ స మన్దస్వా హ్యను జోషముగ్ర ప్ర త్వా యజ్ఞాస ఇమే అశ్నువన్తు ।
ప్రేమే హవాసః పురుహూతమస్మే ఆ త్వేయం ధీరవస ఇన్ద్ర యమ్యాః ॥ ౮

౪౫౯౯ తం వః సఖాయః సం యథా సుతేషు సోమేభిరీం పృణతా భోజమిన్ద్రమ్ ।
కువిత్ తస్మా అసతి నో భరాయ న సుష్విమిన్ద్రో௨వసే మృధాతి ॥ ౯

౪౬౦౦ ఏవేదిన్ద్రః సుతే అస్తావి సోమే భరద్వాజేషు క్షయదిన్మఘోనః ।
అసద్యథా జరిత్ర ఉత సూరిరిన్ద్రో రాయో విశ్వవారస్య దాతా ॥ ౧౦

తృతీయో௨నువాకః

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨, భురిక్పఙ్క్తిః; ౩,౫,౯ పఙ్క్తిః; ౪,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౬ బ్రాహ్మీబృహతీ; ౮ త్రిష్టుప్; ౧౦ విరాట్త్రిష్టుప్; ॥ స్వరః - ౧-౩, ౫,౯ పఞ్చమః, ౪,౭,౮,౧౦ ధైవతః; ౬ మధ్యమః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౪౬.౦౧ వృషా మద ఇన్ద్రే శ్లోక ఉక్థా సచా సోమేషు సుతపా ఋజీషీ ।
అర్చత్ర్యో మఘవా నృభ్య ఉక్థైర్ద్యుక్షో రాజా గిరామక్షితోతిః ॥ ౧

౪౬.౦౨ తతురిర్వీరో నర్యో విచేతాః శ్రోతా హవం గృణత ఉర్వ్యూతిః ।
వసుః శంసో నరాం కారుధాయా వాజీ స్తుతో విదథే దాతి వాజమ్ ॥ ౨

౪౬.౦౩ అక్షో న చక్ర్యోః శూర బృహన్ప్ర తే మహ్నా రిరిచే రోదస్యోః ।
వృక్షస్య ను తే పురుహూత వయా వ్యూతయో రురుహురిన్ద్ర పూర్వీః ॥ ౩

౪౬.౦౪ శచీవతస్తే పురుశాక శాకా గవామివ స్రుతయః సంచరణీః ।
వత్సానాం న తన్తయస్త ఇన్ద్ర దామన్వన్తో అదామానః సుదామన్ ॥ ౪

౪౬.౦౫ అన్యదద్య కర్వరమన్యదు శ్వోఽసచ్చ సన్ముహురాచక్రిరిన్ద్రః ।
మిత్రో నో అత్ర వరుణశ్చ పూషార్యో వశస్య పర్యేతాస్తి ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౪౬.౦౬ వి త్వదాపో న పర్వతస్య పృష్ఠాదుక్థేభిరిన్ద్రానయన్త యజ్ఞైః ।
తం త్వాభిః సుష్టుతిభిర్వాజయన్త ఆజిం న జగ్ముర్గిర్వాహో అశ్వాః ॥ ౬

౪౬.౦౭ న యం జరన్తి శరదో న మాసా న ద్యావ ఇన్ద్రమవకర్శయన్తి ।
వృద్ధస్య చిద్వర్ధతామస్య తనూః స్తోమేభిరుక్థైశ్చ శస్యమానా ॥ ౭

౪౬.౦౮ న వీళవే నమతే న స్థిరాయ న శర్ధతే దస్యుజూతాయ స్తవాన్ ।
అజ్రా ఇన్ద్రస్య గిరయశ్చిదృష్వా గమ్భీరే చిద్భవతి గాధమస్మై ॥ ౮

౪౬.౦౯ గమ్భీరేణ న ఉరుణామత్రిన్ప్రేషో యన్ధి సుతపావన్వాజాన్ ।
స్థా ఊ షు ఊర్ధ్వ ఊతీ అరిషణ్యన్నక్తోర్వ్యుష్టౌ పరితక్మ్యాయామ్ ॥ ౯

౪౬.౧౦ సచస్వ నాయమవసే అభీక ఇతో వా తమిన్ద్ర పాహి రిషః ।
అమా చైనమరణ్యే పాహి రిషో మదేమ శతహిమాః సువీరాః ॥ ౧౦

(౨౫) పఞ్చవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౫ పఙ్క్తిః; ౨,౭-౯ నిచృత్త్రిష్టుప్ ౩ భురిక్పఙ్క్తిః; ౪, ౬ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧, ౩, ౫ పఞ్చమః; ౨, ౪, ౬-౯ ధైవతః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౪౬.౧౧ యా త ఊతిరవమా యా పరమా యా మధ్యమేన్ద్ర శుష్మిన్నస్తి ।
తాభిరూ షు వృత్రహత్యేఽవీర్న ఏభిశ్చ వాజైర్మహాన్న ఉగ్ర ॥ ౧

౪౬.౧౨ ఆభిః స్పృధో మిథతీరరిషణ్యన్నమిత్రస్య వ్యథయా మన్యుమిన్ద్ర ।
ఆభిర్విశ్వా అభియుజో విషూచీరార్యాయ విశోఽవ తారీర్దాసీః ॥ ౨

౪౬.౧౩ ఇన్ద్ర జామయ ఉత యేఽజామయోఽర్వాచీనాసో వనుషో యుయుజ్రే ।
త్వమేషాం విథురా శవాంసి జహి వృష్ణ్యాని కృణుహీ పరాచః ॥ ౩

౪౬.౧౪ శూరో వా శూరం వనతే శరీరైస్తనూరుచా తరుషి యత్కృణ్వైతే ।
తోకే వా గోషు తనయే యదప్సు వి క్రన్దసీ ఉర్వరాసు బ్రవైతే ॥ ౪

౪౬.౧౫ నహి త్వా శూరో న తురో న ధృష్ణుర్న త్వా యోధో మన్యమానో యుయోధ ।

ఇన్ద్ర నకిష్ట్వా ప్రత్యస్త్యేషాం విశ్వా జాతాన్యభ్యసి తాని ॥ ౫

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౪౬౧౬ స పత్యత ఉభయోర్నృమ్ణమయోర్యదీ వేధసః సమిథే హవన్తే ।
వృత్రే వా మహో నృవతి క్షయే వా వ్యచస్వన్తా యది వితన్తసైతే ॥ ౬

౪౬౧౭ అధ స్మా తే చర్షణయో యదేజానిన్ద్ర త్రాతోత భవా వరూతా ।
అస్మాకాసో యే నృతమాసో అర్య ఇన్ద్ర సూరయో దధిరే పురో నః ॥ ౭

౪౬౧౮ అను తే దాయి మహ ఇన్ద్రియాయ సత్రా తే విశ్వమను వృత్రహత్యే ।
అను క్షత్రమను సహో యజత్రేన్ద్ర దేవేభిరను తే నృషహ్యే ॥ ౮

౪౬౧౯ ఏవా న స్పృధః సమజా సమత్స్విన్ద్ర రారన్ధి మిథతీరదేవీః ।
విద్యామ వస్తోరవసా గృణన్తో భరద్వాజా ఉత త ఇన్ద్ర నూనమ్ ॥ ౯

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః - ౧ పఙ్క్తిః; ౨,౪ భురిక్పఙ్క్తిః; ౩ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౫ స్వరాట్ పఙ్క్తిః;
౬ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౭ త్రిష్టుప్; ౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ౧-౫ పఞ్చమః; ౬-౮ ధైవతః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౪౬౨౦ శ్రుధీ న ఇన్ద్ర హ్వయామసి త్వా మహో వాజస్య సాతౌ వావృషాణాః ।
సం యద్విశోఽయన్త శూరసాతా ఉగ్రం నోఽవః పార్యే అహన్దాః ॥ ౧

౪౬౨౧ త్వాం వాజీ హవతే వాజినేయో మహో వాజస్య గధ్యస్య సాతౌ ।
త్వాం వృత్రేష్విన్ద్ర సత్పతిం తరుత్రం త్వాం చష్టే ముష్టిహా గోషు యుధ్యన్ ॥ ౨

౪౬౨౨ త్వం కవిం చోదయోఽర్కసాతౌ త్వం కుత్సాయ శుష్ణం దాశుషే వర్క్ ।
త్వం శిరో అమర్మణః పరాహన్నతిథిగ్వాయ శంస్యం కరిష్యన్ ॥ ౩

౪౬౨౩ త్వం రథం ప్ర భరో యోధమృష్వమావో యుధ్యన్తం వృషభం దశద్యుమ్ ।
త్వం తుగ్రం వేతసవే సచాహన్త్వం తుజిం గృణన్తమిన్ద్ర తూతోః ॥ ౪

౪౬౨౪ త్వం తదుక్థమిన్ద్ర బర్హణా కః ప్ర యచ్ఛతా సహస్రా శూర దర్షి ।
అవ గిరేర్దాసం శమ్బరం హన్ప్రావో దివోదాసం చిత్రాభిరూతీ ॥ ౫

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౪౬౨౫ త్వం శ్రద్ధాభిర్మన్దసానః సోమైర్దభీతయే చుమురిమిన్ద్ర సిష్వప్ ।
త్వం రజిం పిఠీనసే దశస్యన్షష్టిం సహస్రా శచ్యా సచాహన్ ॥ ౬

౪౬౨౬ అహం చన తత్సూరిభిరానశ్యాం తవ జ్యాయ ఇన్ద్ర సుమ్నమోజః ।
త్వయా యత్స్తవన్తే సధవీర వీరాస్త్రివరూథేన నహుషా శవిష్ఠ ॥ ౭

౪౬౨౭ వయం తే అస్యామిన్ద్ర ద్యుమ్నహూతౌ సఖాయః స్యామ మహిన ప్రేష్ఠాః ।
ప్రాతర్దనిః క్షత్రశ్రీరస్తు శ్రేష్ఠో ఘనే వృత్రాణాం సనయే ధనానామ్ ॥ ౮

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - ౧-౭ ఇన్ద్రః; ౮ అభ్యావర్తినశ్చాయమానస్య దానస్తుతిః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౩,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫,౭,౮ త్రిష్టుప్, ౬ బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ౧,౨ పఞ్చమః; ౩-౫,౭,౮ ధైవతః; ౬ ఋషభః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౪౬౨౮ కిమస్య మదే కిమ్వస్య పీతావిన్ద్రః కిమస్య సఖ్యే చకార।
రణా వా యే నిషది కిం తే అస్య పురా వివిద్రే కిము నూతనాసః॥ ౧

౪౬౨౯ సదస్య మదే సద్వస్య పీతావిన్ద్రః సదస్య సఖ్యే చకార।
రణా వా యే నిషదిసత్తే అస్య పురా వివిద్రే సదు నూతనాసః॥ ౨

౪౬౩౦ నహి ను తే మహిమనః సమస్య న మఘవన్ మఘవత్త్వస్య విద్మ।
న రాధసోరాధసో నూతనస్యేన్ద్ర నకిర్దదృశ ఇన్ద్రియం తే॥ ౩

౪౬౩౧ ఏతత్త్యత్త ఇన్ద్రియమచేతి యేనావధీర్వరశిఖస్య శేషః।
వజ్రస్య యత్తే నిహతస్య శుష్మాత్ స్వనాచ్చిదిన్ద్ర పరమో దదార॥ ౪

౪౬౩౨ వధీదిన్ద్రో వరశిఖస్య శేషోఽభ్యావర్తినే చాయమానాయ శిక్షన్।
వృచీవతో యద్ధరియూపీయాయాం హన్ పూర్వే అర్ధే భియసాపరో దర్త్॥ ౫

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౪౬౩౩ త్రింశచ్ఛతం వర్మిణ ఇన్ద్ర సాకం యవ్యావత్యాం పురుహూత శ్రవస్యా।
వృచీవన్తః శరవే పత్యమానాః పాత్రా భిన్దానా న్యర్థాన్యాయన్॥ ౬

౪౬౩౪ యస్య గావావరుషా సూయవస్యూ అన్తరూ షు చరతో రేరిహాణా।
స సృఞ్జయాయ తుర్వశం పరాదాద్ వృచీవతో దైవవాతాయ శిక్షన్॥ ౭

౪౬౩౫ ద్వయాఀ అగ్నే రథినో వింశతిం గా వధూమతో మఘవా మహ్యం సమ్రాట్।
అభ్యావర్తీ చాయమానో దదాతి దూణాశేయం దక్షిణా పార్థవానామ్॥ ౮

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - ౧,౩-౮, గావః ; ౨,౮ గావ ఇన్ద్రో వా ॥
ఛన్దః - ౧,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్;౨ స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౩,౪ జగతీ ౫,౬ త్రిష్టుప్ ౮ నిచృదనుష్టుప్
॥ స్వరః ౧,౨, ౫-౭ ధైవతః; ౩,౪ నిషాదః; ౮ గాన్ధారః ॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౪౬౩౬ ఆ గావో అగ్మన్నుత భద్రమక్రన్త్సీదన్తు గోష్ఠే రణయన్త్వస్మే।
ప్రజావతీః పురురూపా ఇహ స్యురిన్ద్రాయ పూర్వీరుషసో దుహానాః॥ ౧

౪౬౩౭ ఇన్ద్రో యజ్వనే పృణతే చ శిక్షత్యుపేద్దదాతి న స్వం ముషాయతి।
భూయోభూయో రయిమిదస్య వర్ధయన్నభిన్నే ఖిల్యే ని దధాతి దేవయుమ్॥ ౨

౪౬౩౮ న తా నశన్తి న దభాతి తస్కరో నాసామామిత్రో వ్యథిరా దధర్షతి।
దేవాఀశ్చ యాభిర్యజతే దదాతి చ జ్యోగిత్తాభిః సచతే గోపతిః సహ॥ ౩

౪౬౩౯ న తా అర్వా రేణుకకాటో అశ్నుతే న సంస్కృతత్రముప యన్తి తా అభి।
ఉరుగాయమభయం తస్య తా అను గావో మర్తస్య వి చరన్తి యజ్వనః॥ ౪

౪౬౪౦ గావో భగో గావ ఇన్ద్రో మే అచ్ఛాన్ గావః సోమస్య ప్రథమస్య భక్షః।
ఇమా యా గావః స జనాస ఇన్ద్ర ఇచ్ఛామీద్ధృదా మనసా చిదిన్ద్రమ్॥ ౫

౪౬౪౧ యూయం గావో మేదయథా కృశం చిదశ్రీరం చిత్కృణుథా సుప్రతీకమ్।
భద్రం గృహం కృణుథ భద్రవాచో బృహద్వో వయ ఉచ్యతే సభాసు॥ ౬

౪౬౪౨ ప్రజావతీః సూయవసం రిశన్తీః శుద్ధా అపః సుప్రపాణే పిబన్తీః।
మా వః స్తేన ఈశత మాఘశంసః పరి వో హేతీ రుద్రస్య వృజ్యాః॥ ౭

౪౬౪౩ ఉపేదముపపర్చనమాసు గోషూప పృచ్యతామ్ ।
ఉప ఋషభస్య రేతస్యుపేన్ద్ర తవ వీర్యే ॥ ౮

ఇతి చతుర్థాష్టకే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

అథ సప్తమోఽధ్యాయః

(౨౯) ఏకోనత్రింశంసూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః - ౧,౩,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨ భురిక్పఙ్క్తిః; ౪ త్రిష్టుప్ ౬ బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ॥
స్వరః - ౧,౩-౫ ధైవతః ; ౨ పఞ్చమః; ౬ ఋషభః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౪౬౪౪ ఇన్ద్రం వో నరః సఖ్యాయ సేపుర్మహో యన్తః సుమతయే చకానాః ।
మహో హి దాతా వజ్రహస్తో అస్తి మహాము రణ్వమవసే యజధ్వమ్ ॥ ౧

౪౬౪౫ ఆ యస్మిన్హస్తే నర్యా మిమిక్షురా రథే హిరణ్యయే రథేష్ఠాః ।
ఆ రశ్మయో గభస్త్యోః స్థూరయోరాధ్వన్నశ్వాసో వృషణో యుజానాః ॥ ౨

౪౬౪౬ శ్రియే తే పాదా దువ ఆ మిమిక్షుర్ధృష్ణుర్వజ్రీ శవసా దక్షిణావాన్ ।
వసానో అత్కం సురభిం దృశే కం స్వర్ణ నృతవిషిరో బభూథ ॥ ౩

౪౬౪౭ స సోమ ఆమిశ్లతమః సుతో భూద్యస్మిన్పక్తిః పచ్యతే సన్తి ధానాః ।
ఇన్ద్రం నరః స్తువన్తో బ్రహ్మకారా ఉక్థా శంసన్తో దేవవాతతమాః ॥ ౪

౪౬౪౮ న తే అన్తః శవసో ధాయ్యస్య వి తు బాబధే రోదసీ మహిత్వా ।
ఆ తా సూరిః పృణతి తూతుజానో యూథేవాప్సు సమీజమాన ఊతీ ॥ ౫

౪౬౪౯ ఏవేదిన్ద్రః సుహవ ఋష్వో అస్తూతీ అనూతీ హిరిశిప్రః సత్వా ।
ఏవా హి జాతో అసమాత్యోజాః పురూ చ వృత్రా హనతి ని దస్యూన్ ॥ ౬

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧-౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;
౪ పఙ్క్తిః; ౫ బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ॥ స్వరః ౧-౩ ధైవతః; ౪ పఞ్చమః ; ౫ ఋషభః ॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౪౬౫౦ భూయ ఇద్వావృధే వీర్యాయఁ ఏకో అజుర్యో దయతే వసూని ।
ప్ర రిరిచే దివ ఇన్ద్రః పృథివ్యా అర్ధమిదస్య ప్రతి రోదసీ ఉభే ॥ ౧

౪౬౫౧ అధా మన్యే బృహదసుర్యమస్య యాని దాధార నకిరా మినాతి ।
దివేదివే సూర్యో దర్శతో భూద్వి సద్మాన్యుర్వియా సుక్రతుర్ధాత్ ॥ ౨

౪౬౫౨ అద్యా చిన్నూ చిత్తదపో నదీనాం యదాభ్యో అరదో గాతుమిన్ద్ర ।
ని పర్వతా అద్మసదో న సేదుస్త్వయా దృళ్హాని సుక్రతో రజాంసి ॥ ౩

౪౬౫౩ సత్యమిత్తన్న త్వావాఁ అన్యో అస్తీన్ద్ర దేవో న మర్త్యో జ్యాయాన్ ।
అహన్నహిం పరిశయానమర్ణోఽవాసృజో అపో అచ్ఛా సముద్రమ్ ॥ ౪

౪౬౫౪ త్వమపో వి దురో విషూచీరిన్ద్ర దృళ్హమరుజః పర్వతస్య ।
రాజాభవో జగతశ్చర్షణీనాం సాకం సూర్యం జనయన్ద్యాముషాసమ్ ॥ ౫

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - సుహోత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృత్ త్రిష్టుప్, ౨ స్వరాట్పఙ్క్తిః;
౩ పఙ్క్తిః; ౪ నిచృదతిశక్వరీ, ౫ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౪,౫ ధైవతః ; ౨,౩ పఞ్చమః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౪౬౫౫ అభూరేకో రయిపతే రయీణామా హస్తయోరధిథా ఇన్ద్ర కృష్టీః ।
వి తోకే అప్సు తనయే చ సూరేఽవోచన్త చర్షణయో వివాచః ॥ ౧

౪౬౫౬ త్వద్భియేన్ద్ర పార్థివాని విశ్వాచ్యుతా చిచ్చ్యావయన్తే రజాంసి ।
ద్యావాక్షామా పర్వతాసో వనాని విశ్వం దృళ్హం భయతే అజ్మన్నా తే ॥ ౨

౪౬౫౭ త్వం కుత్సేనాభి శుష్ణమిన్ద్రాశుషం యుధ్య కుయవం గవిష్టౌ ।
దశ ప్రపిత్వే అధ సూర్యస్య ముషాయశ్చక్రమవివే రపాంసి ॥ ౩

౪౬౫౮ త్వం శతాన్యవ శమ్బరస్య పురో జఘన్థాప్రతీని దస్యోః । అశిక్షో యత్ర
శచ్యా శచీవో దివోదాసాయ సున్వతే సుతక్రే భరద్వాజాయ గృణతే వసూని ॥ ౪

౪౬౫౯ స సత్యసత్వన్మహతే రణాయ రథమా తిష్ఠ తువినృమ్ణ భీమమ్ ।
యాహి ప్రపథిన్నవసోప మద్రిక్ప్ర చ శ్రుత శ్రావయ చర్షణిభ్యః ॥ ౫

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - సుహోత్రః ।దేవతా - ఇన్ద్రః । ఛన్దః ౧ భురిక్పఙ్క్తిః; ౨ స్వరాట్ పఙ్క్తిః;
౩,౫ త్రిష్టుప్; ౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః ౧,౨ పఞ్చమః ; ౩-౫ ధైవతః॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౪౬౬౦ అపూర్వ్యా పురుతమాన్యస్మై మహే వీరాయ తవసే తురాయ ।
విరప్శినే వజ్రిణే శన్తమాని వచాంస్యాసా స్థవిరాయ తక్షమ్ ॥ ౧

౪౬౬౧ స మాతరా సూర్యేణా కవీనామవాసయద్రుజదద్రిం గృణానః ।
స్వాధీభిరృక్వభిర్వావశాన ఉదుస్రియాణామసృజన్నిదానమ్ ॥ ౨

౪౬౬౨ స వహ్నిభిరృక్వభిర్గోషు శశ్వన్మితజ్ఞుభిః పురుకృత్వా జిగాయ ।
పురః పురోహా సఖిభిః సఖీయన్దృళ్హా రురోజ కవిభిః కవిః సన్ ॥ ౩

౪౬౬౩ స నీవ్యాభిర్జరితారమచ్ఛా మహో వాజేభిర్మహద్భిశ్చ శుష్మైః ।
పురువీరాభిర్వృషభ క్షితీనామా గిర్వణః సువితాయ ప్ర యాహి ॥ ౪

౪౬౬౪ స సర్గేణ శవసా తక్తో అత్యైరప ఇన్ద్రో దక్షిణతస్తురాషాట్ ।
ఇత్థా సృజానా అనపావృదర్థం దివేదివే వివిషురప్రమృష్యమ్ ॥ ౫

(33) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - శునహోత్రః ।దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః -౧-౩ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౪ భురిక్పఙ్క్తిః॥
౫ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ॥ స్వరః- పఞ్చమః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౪౬౬౫ య ఓజిష్ఠ ఇన్ద్ర తం సు నో దా మదో వృషన్స్వభిష్టిర్దాస్వాన్ ।
సౌవశ్వ్యం యో వనవత్స్వశ్వో వృత్రా సమత్సు సాసహదమిత్రాన్ ॥ ౧

౪౬౬౬ త్వాం హీన్ద్రావసే వివాచో హవన్తే చర్షణయః శూరసాతౌ ।
త్వం విప్రేభిర్వి పణీఁరశాయస్త్వోత ఇత్సనితా వాజమర్వా ॥ ౨

౪౬౬౭ త్వం తాఁ ఇన్ద్రోభయాఁ అమిత్రాన్దాసా వృత్రాణ్యార్యా చ శూర ।
వధీర్వనేవ సుధితేభిరత్కైరా పృత్సు దర్షి నృణాం నృతమ ॥ ౩

౪౬౬౮ స త్వం న ఇన్ద్రాకవాభిరూతీ సఖా విశ్వాయురవితా వృధే భూః ।
స్వర్షాతా యద్ధ్వయామసి త్వా యుధ్యన్తో నేమధితా పృత్సు శూర ॥ ౪

౪౬౬౯ నూనం న ఇన్ద్రాపరాయ చ స్యా భవా మృళీక ఉత నో అభిష్టౌ।
ఇత్థా గృణన్తో మహినస్య శర్మన్ దివి ష్యామ పార్యే గోషతమాః॥ ౫

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - శునహోత్రః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః- ధైవతః ॥

అథ షష్ఠోవర్గః ॥౬॥

౪౬౭౦ సం చ త్వే జగ్ముర్గిర ఇన్ద్ర పూర్వీర్వి చ త్వద్ యన్తి విభ్వో మనీషాః।
పురా నూనం చ స్తుతయ ఋషీణాం పస్పృధ్ర ఇన్ద్రే అధ్యుక్థార్కా॥ ౧

౪౬౭౧ పురుహూతో యః పురుగూర్త ఋభ్వాఀ ఏకః పురుప్రశస్తో అస్తి యజ్ఞైః।
రథో న మహే శవసే యుజానో౩ఽస్మాభిరిన్ద్రో అనుమాద్యో భూత్॥ ౨

౪౬౭౨ న యం హింసన్తి ధీతయో న వాణీరిన్ద్రం నక్షన్తీదభి వర్ధయన్తీః
యది స్తోతారః శతం యత్ సహస్రం గృణన్తి గిర్వణసం శం తదస్మై ॥ ౩

౪౬౭౩ అస్మా ఏతద్దివ్య౧ర్చేవ మాసా మిమిక్ష ఇన్ద్రే న్యయామి సోమః।
జనం న ధన్వన్నభి సం యదాపః సత్రా వావృధుర్హవనాని యజ్ఞైః॥ ౪

౪౬౭౪ అస్మా ఏతన్మహ్యాఙ్గూషమస్మా ఇన్ద్రాయ స్తోత్రం మతిభిరవాచి।
అసద్ యథా మహతి వృత్రతూర్య ఇన్ద్రో విశ్వాయురవితా వృధశ్చ॥ ౫

(౩౫) పఞ్చత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- నరః ॥దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨ పఙ్క్తిః;
౩ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౪,౫ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౩-౫ ధైవతః; ౨ పఞ్చమః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౪౬౭౫ కదా భువన్ రథక్షయాణి బ్రహ్మ కదా స్తోత్రే సహస్రపోష్యం దాః।
కదా స్తోమం వాసయోఽస్య రాయా కదా ధియః కరసి వాజరత్నాః॥ ౧

౪౬౭౬ కర్హి స్విత్ తదిన్ద్ర యన్నృభిర్నౄన్ వీరైర్వీరాన్ నీళయాసే జయాజీన్।
త్రిధాతు గా అధి జయాసి గోష్విన్ద్ర ద్యుమ్నం స్వర్వద్ ధేహ్యస్మే॥ ౨

౪౬౭౭ కర్హి స్విత్ తదిన్ద్ర యజ్జరిత్రే విశ్వప్సు బ్రహ్మ కృణవః శవిష్ఠ।
కదా ధియో న నియుతో యువాసే కదా గోమఘా హవనాని గచ్ఛాః॥ ౩

౪౬౭౮ స గోమఘా జరిత్రే అశ్వశ్చన్ద్రా వాజశ్రవసో అధి ధేహి పృక్షః।
పీపిహీషః సుదుఘామిన్ద్ర ధేనుం భరద్వాజేషు సురుచో రురుచ్యాః॥ ౪

౪౬౭౯ తమా నూనం వృజనమన్యథా చిచ్ఛూరో యచ్ఛక్ర వి దురో గృణీషే।
మా నిరరం శుక్రదుఘస్య ధేనోరాఙ్గిరసాన్ బ్రహ్మణా విప్ర జిన్వ॥ ౫

(౩౬) షట్ త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః- నరః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨ విరాట్ త్రిష్టుప్ ;
౩ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౪,౫ భురిక్పఙ్క్తిః॥ స్వరః- ౧,౨ ధైవతః ౩-౫ పఞ్చమః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౪౬౮౦ సత్రా మదాసస్తవ విశ్వజన్యాః సత్రా రాయోఽధ యే పార్థివాసః।
సత్రా వాజానామభవో విభక్తా యద్ దేవేషు ధారయథా అసుర్యమ్॥ ౧

౪౬౮౧ అను ప్ర యేజే జన ఓజో అస్య సత్రా దధిరే అను వీర్యాయ।
స్యూమగృభే దుధయేఽర్వతే చ క్రతుం వృఞ్జన్త్యపి వృత్రహత్యే॥ ౨

౪౬౮౨ తం సధ్రీచీరూతయో వృష్ణ్యాని పౌంస్యాని నియుతః సశ్చురిన్ద్రమ్ ।
సముద్రం న సిన్ధవ ఉక్థశుష్మా ఉరువ్యచసం గిర ఆ విశన్తి ॥ ౩

౪౬౮౩ స రాయస్ఖాముప సృజా గృణానః పురుశ్చన్ద్రస్య త్వమిన్ద్ర వస్వః ।
పతిర్బభూథాసమో జనానామేకో విశ్వస్య భువనస్య రాజా ॥ ౪

౪౬౮౪ స తు శ్రుధి శ్రుత్యా యో దువోయుర్ద్యౌర్న భూమాభి రాయో అర్యః ।
అసో యథా నః శవసా చకానో యుగేయుగే వయసా చేకితానః ॥ ౫

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౫ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨,౩ నిచృత్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః ౧,౪,౫ ధైవతః; ౨,౩ పఞ్చమః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౪౬౮౫ అర్వాగ్రథం విశ్వవారం త ఉగ్రేన్ద్ర యుక్తాసో హరయో వహన్తు ।
కీరిశ్చిద్ధి త్వా హవతే స్వర్వానృధీమహి సధమాదస్తే అద్య ॥ ౧

౪౬౮౬ ప్రో ద్రోణే హరయః కర్మాగ్మన్పునానాస ఋజ్యన్తో అభూవన్ ।
ఇన్ద్రో నో అస్య పూర్వ్యః పపీయాద్ద్యుక్షో మదస్య సోమ్యస్య రాజా ॥ ౨

౪౬౮౭ ఆసస్రాణాసః శవసానమచ్ఛేన్ద్రం సుచక్రే రథ్యాసో అశ్వాః ।
అభి శ్రవ ఋజ్యన్తో వహేయుర్నూ చిన్ను వాయోరమృతం వి దస్యేత్ ॥ ౩

౪౬౮౮ వరిష్ఠో అస్య దక్షిణామియర్తీన్ద్రో మఘోనాం తువికూర్మితమః ।
యయా వజ్రివః పరియాస్యంహో మఘా చ ధృష్ణో దయసే వి సూరీన్ ॥ ౪

౪౬౮౯ ఇన్ద్రో వాజస్య స్థవిరస్య దాతేన్ద్రో గీర్భిర్వర్ధతాం వృద్ధమహాః ।
ఇన్ద్రో వృత్రం హనిష్ఠో అస్తు సత్వా ఉ ఉ తా సూరిః పృణతి తూతుజానః ॥ ౫

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧-౩, ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౪ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౪౬౯౦ అపాదిత ఉదు నశ్చిత్రతమో మహీం భర్షద్ద్యుమతీమిన్ద్రహూతిమ్ ।
పన్యసీం ధీతిం దైవ్యస్య యామఞ్జనస్య రాతిం వనతే సుదానుః ॥ ౧

౪౬౯౧ దూరాచ్చిదా వసతో అస్య కర్ణా ఘోషాదిన్ద్రస్య తన్యతి బ్రువాణః ।
ఏయమేనం దేవహూతిర్వవృత్యాన్మద్ర్యగిన్ద్రమియమృచ్యమానా ॥ ౨

౪౬౯౨ తం వో ధియా పరమయా పురాజామజరమిన్ద్రమభ్యనూష్యర్కైః ।
బ్రహ్మా చ గిరో దధిరే సమస్మిన్మహాంశ్చ స్తోమో అధి వర్ధదిన్ద్రే ॥ ౩

౪౬౯౩ వర్ధాద్యం యజ్ఞ ఉత సోమ ఇన్ద్రం వర్ధాద్బ్రహ్మ గిర ఉక్థా చ మన్మ ।
వర్ధాహైనముషసో యామన్నక్తోర్వర్ధాన్మాసాః శరదో ద్యావ ఇన్ద్రమ్ ॥ ౪

౪౬౯౪ ఏవా జజ్ఞానం సహసే అసామి వావృధానం రాధసే చ శ్రుతాయ ।
మహాముగ్రమవసే విప్ర నూనమా వివాసేమ వృత్రతూర్యేషు ॥ ౫

(౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨ త్రిష్టుప్; ౪,౫ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః ౧-౩ ధైవతః ; ౪,౫ పఞ్చమః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౪౬౯౫ మన్ద్రస్య కవేర్దివ్యస్య వహ్నేర్విప్రమన్మనో వచనస్య మధ్వః ।
అపా నస్తస్య సచనస్య దేవేషో యువస్వ గృణతే గోఅగ్రాః ॥ ౧

౪౬౯౬ అయముశానః పర్యద్రిముస్రా ఋతధీతిభిరృతయుగ్యుజానః ।
రుజదరుగ్ణం వి వలస్య సానుం పణీంర్వచోభిరభి యోధదిన్ద్రః ॥ ౨

౪౬౯౭ అయం ద్యోతయదద్యుతో వ్యక్తూన్దోషా వస్తోః శరద ఇన్దురిన్ద్ర ।
ఇమం కేతుమదధుర్నూ చిదహ్నాం శుచిజన్మన ఉషసశ్చకార ॥ ౩

౪౬౯౮ అయం రోచయదరుచో రుచానో౩ ఽయం వాసయద్వ్యృతేన పూర్వీః ।
అయమీయత ఋతయుగ్భిరశ్వైః స్వర్విదా నాభినా చర్షణిప్రాః ॥ ౪

౪౬౯౯ నూ గృణానో గృణతే ప్రత్న రాజన్నిషః పిన్వ వసుదేయాయ పూర్వీః ।
అప ఓషధీరవిషా వనాని గా అర్వతో నౄనృచసే రిరీహి ॥ ౫

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥

ఛన్దః - ౧,౩ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨ త్రిష్టుప్; ౪ భురిక్పఙ్క్తిః; ౫ స్వరాట్ పఙ్క్తిః ॥

స్వరః - ౧-౩ ధైవతః; ౪,౫ పఞ్చమః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౪౭౦౦ ఇన్ద్ర పిబ తుభ్యం సుతో మదాయావ స్య హరీ వి ముచా సఖాయా ।
ఉత ప్ర గాయ గణ ఆ నిషద్యాథా యజ్ఞాయ గృణతే వయో ధాః ॥ ౧

౪౭౦౧ అస్య పిబ యస్య జజ్ఞాన ఇన్ద్ర మదాయ క్రత్వే అపిబో విరప్శిన్ ।
తము తే గావో నర ఆపో అద్రిరిన్దుం సమహ్యన్పీతయే సమస్మై ॥ ౨

౪౭౦౨ సమిద్ధే అగ్నౌ సుత ఇన్ద్ర సోమ ఆ త్వా వహన్తు హరయో వహిష్ఠాః ।
త్వాయతా మనసా జోహవీమీన్ద్రా యాహి సువితాయ మహే నః ॥ ౩

౪౭౦౩ ఆ యాహి శశ్వదుశతా యయాథేన్ద్ర మహా మనసా సోమపేయమ్ ।
ఉప బ్రహ్మాణి శృణవ ఇమా నోఽథా తే యజ్ఞస్తన్వే౩ వయో ధాత్ ॥ ౪

౪౭౦౪ యదిన్ద్ర దివి పార్యే యదృధగ్యద్వా స్వే సదనే యత్ర వాసి ।
అతో నో యజ్ఞమవసే నియుత్వాన్త్సజోషాః పాహి గిర్వణో మరుద్భిః ॥ ౫

(౪౧) ఏకచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - విరాట్ త్రిష్టుప్;

౨-౪ త్రిష్టుప్; ౫ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః ౧-౪ ధైవతః; ౫ పఞ్చమః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౪౭౦౫ అహేళమాన ఉప యాహి యజ్ఞం తుభ్యం పవన్త ఇన్దవః సుతాసః ।
గావో న వజ్రిన్త్స్వమోకో అచ్ఛేన్ద్రా గహి ప్రథమో యజ్ఞియానామ్ ॥ ౧

౪౭౦౬ యా తే కాకుత్సుకృతా యా వరిష్ఠా యయా శశ్వత్పిబసి మధ్వ ఊర్మిమ్ ।
తయా పాహి ప్ర తే అధ్వర్యురస్థాత్సం తే వజ్రో వర్తతామిన్ద్ర గవ్యుః ॥ ౨

౪౭౦౭ ఏష ద్రప్సో వృషభో విశ్వరూప ఇన్ద్రాయ వృష్ణే సమకారి సోమః ।
ఏతం పిబ హరివః స్థాతరుగ్ర యస్యేశిషే ప్రదివి యస్తే అన్నమ్ ॥ ౩

౪౨౦౮ సుతః సోమో అసుతాదిన్ద్ర వస్యానయం శ్రేయాంచికితుషే రణాయ ।
ఏతం తితిర్వ ఉప యాహి యజ్ఞం తేన విశ్వాస్తవిషీరా పృణస్వ॥ ౪

౪౨౦౯ హ్వయామసి త్వేన్ద్ర యాహ్యర్వాఙరం తే సోమస్తన్వే భవాతి ।
శతక్రతో మాదయస్వా సుతేషు ప్రాస్మాఁ అవ పృతనాసు ప్ర విక్షు॥ ౫

(౪౨) ద్విచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ।దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః ౧ స్వరాడుష్ణిక్ , ౨ నిచృదనుష్టుప్, ౩ అనుష్టుప్; ౪ భురిగనుష్టుప్॥ స్వరః -౧ ఋషభః ; ౨-౪ గాన్ధారః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౪౨౧౦ ప్రత్యస్మై పిపీషతే విశ్వాని విదుషే భర ।
అరంగమాయ జగ్మయే ఽపశ్చాద్దఘ్వనే నరే॥ ౧

౪౨౧౧ ఏమేనం ప్రత్యేతన సోమేభిః సోమపాతమమ్।
అమత్రేభిరృజీషిణమిన్ద్రం సుతేభిరిన్దుభిః ॥ ౨

౪౨౧౨ యదీ సుతేభిరిన్దుభిః సోమేభిః ప్రతిభూషథ ।
వేదా విశ్వస్య మేధిరో ధృషత్తంతమిదేషతే ॥ ౩

౪౨౧౩ అస్మా అస్మా ఇదన్ధసో ఽధ్వర్యో ప్ర భరా సుతమ్ ।
కువిత్సమస్య జేన్యస్య శర్ధతో ఽభిశస్తేరవస్పరత్॥ ౪

(౪౩) త్రిచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ।దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ।స్వరః- ఋషభః॥

అథ పఞ్చదశోవర్గః ॥౧౫॥

౪౨౧౪ యస్య త్యచ్ఛమ్బరం మదే దివోదాసాయ రన్ధయః।
అయం స సోమ ఇన్ద్ర తే సుతః పిబ ॥ ౧

౪౨౧౫ యస్య తీవ్రసుతం మదం మధ్యమన్తం చ రక్షసే ।
అయం స సోమ ఇన్ద్ర తే సుతః పిబ॥ ౨

౪౨౧౬ యస్య గా అన్తరశ్మనో మదే దృళ్హా అవాసృజః ।
అయం స సోమ ఇన్ద్ర తే సుతః పిబ॥ ౩

౪౨౧౭ యస్య మన్దానో అన్ధసో మాఘోనం దధిషే శవః ।
అయం స సోమ ఇన్ద్రతే సుతః పిబ ॥ ౪

చతుర్థోఽనువాకః (౪౪) చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - శంయుర్బార్హస్పత్యః ।దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪ నిచృదనుష్టుప్; ౨,౫ స్వరాడుష్ణిక్; ౬ ఆసురీపఙ్క్తిః; ౭ భురిక్పఙ్క్తిః; ౮ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౯,౧౨,౧౭ పఙ్క్తిః; ౧౦,౧౧,౧౩, ౨౨ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౧౪,౧౫,౧౬,౧౮, ౨౦, ౨౪ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౧౯, ౨౧, ౨౩ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ౧,౩,౪ గాన్ధారః ; ౨,౫, ఋషభః ; ౬-౯; ౧౨,౧౭ పఞ్చమః; ౧౦,౧౧,౧౩-౧౫,౧౬-౨౪ ధైవతః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౪౨౧౮ యో రయివో రయింతమో యో ద్యుమ్నైర్ద్యుమ్నవత్తమః ।
సోమః సుతః స ఇన్ద్ర తే ఽస్తి స్వధాపతే మదః ॥ ౧

౪౨౧౯ యః శగ్మస్తువిశగ్మ తే రాయో దామా మతీనామ్ ।
సోమః సుతః స ఇన్ద్ర తే ఽస్తి స్వధాపతే మదః ॥ ౨

౪౭౨౦ యేన వృద్ధో న శవసా తురో న స్వాభిరూతిభిః ।
సోమః సుతః స ఇన్ద్ర తేఽస్తి స్వధాపతే మదః ॥ ౩

౪౭౨౧ త్యము వో అప్రహణం గృణీషే శవసస్పతిమ్ ।
ఇన్ద్రం విశ్వాసాహం నరం మంహిష్ఠం విశ్వచర్షణిమ్ ॥ ౪

౪౭౨౨ యం వర్ధయన్తీద్ గిరః పతిం తురస్య రాధసః ।
తమిన్న్వస్య రోదసీ దేవీ శుష్మం సపర్యతః ॥ ౫

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౪౭౨౩ తద్ వ ఉక్థస్య బర్హణేన్ద్రాయోపస్తృణీషణి ।
విపో న యస్యోతయో వి యద్ రోహన్తి సక్షితః ॥ ౬

౪౭౨౪ అవిదద్ దక్షం మిత్రో నవీయాన్ పపానో దేవేభ్యో వస్యో అచైత్ ।
ససవాన్ స్తౌలాభిర్ధౌతరీభిరురుష్యా పాయురభవత్ సఖిభ్యః ॥ ౭

౪౭౨౫ ఋతస్య పథి వేధా అపాయి శ్రియే మనాంసి దేవాసో అక్రన్ ।
దధానో నామ మహో వచోభిర్వపుర్దృశయే వేన్యో వ్యావః ॥ ౮

౪౭౨౬ ద్యుమత్తమం దక్షం ధేహ్యస్మే సేధా జనానాం పూర్వీరరాతీః ।
వర్షీయో వయః కృణుహి శచీభిర్ధనస్య సాతావస్మాఁ అవిడ్ఢి ॥ ౯

౪౭౨౭ ఇన్ద్ర తుభ్యమిన్మఘవన్నభూమ వయం దాత్రే హరివో మా వి వేనః ।
నకిరాపిర్దదృశే మర్త్యత్రా కిమఙ్గ రధ్రచోదనం త్వాహుః ॥ ౧౦

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౪౭౨౮ మా జస్వనే వృషభ నో రరీథా మా తే రేవతః సఖ్యే రిషామ ।
పూర్వీష్ట ఇన్ద్ర నిష్షిధో జనేషు జహ్యసుష్వీన్ ప్ర వృహాపృణతః ॥ ౧౧

౪౭౨౯ ఉదభ్రాణీవ స్తనయన్నియర్తీన్ద్రో రాధాంస్యశ్వ్యాని గవ్యా ।
త్వమసి ప్రదివః కారుధాయా మా త్వాదామాన ఆ దభన్ మఘోనః ॥ ౧౨

౪౭౩౦ అధ్వర్యో వీర ప్ర మహే సుతానామిన్ద్రాయ భర స హ్యస్య రాజా ।
యః పూర్వ్యాభిరుత నూతనాభిర్గీర్భిర్వావృధే గృణతామృషీణామ్ ౧౩

౪౭౩౧ అస్య మదే పురు వర్పాంసి విద్వానిన్ద్రో వృత్రాణ్యప్రతీ జఘాన ।
తము ప్ర హోషి మధుమన్తమస్మై సోమం వీరాయ శిప్రిణే పిబధ్యై ॥ ౧౪

౪౭౩౨ పాతా సుతమిన్ద్రో అస్తు సోమం హన్తా వృత్రం వజ్రేణ మన్దసానః ।
గన్తా యజ్ఞం పరావతశ్చిదచ్ఛా వసుర్ధీనామవితా కారుధాయాః ॥ ౧౫

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౪౭౩౩ ఇదం త్య పాత్రమిన్ద్రపానమిన్ద్రస్య ప్రియమమృతమపాయి ।
మత్సద్ యథా సౌమనసాయ దేవం వ్యస్మద్ ద్వేషో యుయవద్ వ్యంహః ॥ ౧౬

౪౭౩౪ ఏనా మన్దానో జహి శూర శత్రూంజామిమజామిం మఘవన్నమిత్రాన్ ।
అభిషేణాఁ అభ్యాదేదిశానాన్ పరాచ ఇన్ద్ర ప్ర మృణా జహీ చ ॥ ౧౭

౪౭౩౫ ఆసు ష్మా ణో మఘవన్నిన్ద్ర పృత్స్వస్మభ్యం మహి వరివః సుగం కః ।
అపాం తోకస్య తనయస్య జేష ఇన్ద్ర సూరీన్ కృణుహి స్మా నో అర్ధమ్ ॥ ౧౮

౪౭౩౬ ఆ త్వా హరయో వృషణో యుజానా వృషరథాసో వృషరశ్మయోఽత్యాః ।

అస్మత్రాంచో వృషణో వజ్రవాహో వృష్ణే మదాయ సుయుజో వహన్తు ॥౧౯

౪౨౩౭ ఆ తే వృషన్ వృషణో ద్రోణమస్థుర్ఘృతప్రుషో నోర్మయో మదన్తః ।
ఇన్ద్ర ప్ర తుభ్యం వృషభిః సుతానాం వృష్ణే భరన్తి వృషభాయ సోమమ్ ॥ ౨౦

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౪౨౩౮ వృషాసి దివో వృషభః పృథివ్యా వృషా సిన్ధూనాం వృషభః స్తియానామ్ ।
వృష్ణే త ఇన్దుర్వృషభ పీపాయ స్వాదూ రసో మధుపేయో వరాయ ॥ ౨౧

౪౨౩౯ అయం దేవః సహసా జాయమాన ఇన్ద్రేణ యుజా పణిమస్తభాయత్ ।
అయం స్వస్య పితురాయుధానీన్దురముష్ణాదశివస్య మాయాః ॥ ౨౨

౪౨౪౦ అయమకృణోదుషసః సుపత్నీరయం సూర్యే అదధాజ్జ్యోతిరన్తః ।
అయం త్రిధాతు దివి రోచనేషు త్రితేషు విన్దదమృతం నిగూళ్హమ్ ॥ ౨౩

౪౨౪౧ అయం ద్యావాపృథివీ వి ష్కభాయదయం రథమయునక్సప్తరశ్మిమ్ ।
అయం గోషు శచ్యా పక్వమన్తః సోమో దాధార దశయన్త్రముత్సమ్ ॥ ౨౪

(౪౫) పఞ్చచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - శంయుర్బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - ౧-౩౦ ఇన్ద్రః; ౩౧-౩౩ బృబుస్తక్షా॥
ఛన్దః - ౧-౩, ౮, ౧౪, ౨౦-౨౪, ౨౭, ౩౦, ౩౨ గాయత్రీ; ౪,౬
,౯-౧౩,౧౫-౧౯,
౨౫,౨౬,౨౯ నిచృద్గాయత్రీ; ౫,౭,౨౮ విరాడ్ గాయత్రీ ; ౩౧ ఆర్చ్యుష్ణిక్ ; ౩౩
అనుష్టుప్ ॥స్వరః ౧-౩౦, ౩౨ షడ్జః; ౩౧ ఋషభః; ౩౩ గాన్ధారః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౪౨౪౨ య ఆనయత్పరావతః సునీతీ తుర్వశం యదుమ్ । ఇన్ద్రః స నో యువా సఖా ॥౧

౪౨౪౩ అవిప్రే చిద్వయో దధదనాశునా చిదర్వతా । ఇన్ద్రో జేతా హితం ధనమ్ ॥ ౨

౪౨౪౪ మహీరస్య ప్రణీతయః పూర్వీరుత ప్రశస్తయః । నాస్య క్షీయన్త ఊతయః ॥ ౩

౪౨౪౫ సఖాయో బ్రహ్మవాహసే ఽర్చత ప్ర చ గాయత । స హి నః ప్రమతిర్మహీ ॥ ౪

౪౨౪౬ త్వమేకస్య వృత్రహన్నవితా ద్వయోరసి । ఉతేదృశే యథా వయమ్ ॥ ౫

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౪౨౪౭ నయసీద్వతి ద్విషః కృణోష్యుక్థశంసినః । నృభిః సువీర ఉచ్యసే ॥ ౬

౪౨౪౮ బ్రహ్మాణం బ్రహ్మవాహసం గీర్భిః సఖాయమృగ్మియమ్ । గాం న దోహసే హువే ॥౭

౪౨౪౯ యస్య విశ్వాని హస్తయోరూచుర్వసూని ని ద్వితా । వీరస్య పృతనాషహః ॥ ౮

౪౨౫౦ వి దృళ్హాని చిదద్రివో జనానాం శచీపతే । వృహ మాయా అనానత ॥ ౯

౪౨౫౧ తము త్వా సత్య సోమపా ఇన్ద్ర వాజానాం పతే । అహూమహి శ్రవస్యవః ॥ ౧౦

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౪౨౫౨ తము త్వా యః పురాసిథ యో వా నూనం హితే ధనే । హవ్యః స శ్రుధీ హవమ్ ॥౧౧

౪౨౫౩ ధీభిరర్వద్భిరర్వతో వాజాఀ ఇన్ద్ర శ్రవాయ్యాన్ । త్వయా జేష్మ హితం ధనమ్ ॥౧౨

౪౨౫౪ అభూరు వీర గిర్వణో మహాఀ ఇన్ద్ర ధనే హితే । భరే వితన్తసాయ్యః ॥ ౧౩

౪౨౫౫ యా త ఊతిరమిత్రహన్మక్షూజవస్తమాసతి । తయా నో హినుహీ రథమ్ ॥౧౪

౪౨౫౬ స రథేన రథీతమోఽస్మాకేనాభియుగ్వనా । జేషి జిష్ణో హితం ధనమ్ ॥ ౧౫

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౪౭౧౭ య ఏక ఇత్ తము ష్టుహి కృష్టీనాం విచర్షణిః । పతిర్జజ్ఞే వృషక్రతుః ॥ ౧౬

౪౭౧౮ యో గృణతామిదాసిథాపిరూతీ శివః సఖా । స త్వం న ఇన్ద్ర మృళయ ॥ ౧౭

౪౭౧౯ ధిష్వ వజ్రం గభస్త్యో రక్షోహత్యాయ వజ్రివః । సాసహీష్ఠా అభి స్పృధః ॥ ౧౮

౪౭౨౦ ప్రత్నం రయీణాం యుజం సఖాయం కీరిచోదనమ్ । బ్రహ్మవాహస్తమం హువే ॥ ౧౯

౪౭౨౧ స హి విశ్వాని పార్థివాఁ ఏకో వసూని పత్యతే । గిర్వణస్తమో అధ్రిగుః ॥ ౨౦

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౪౭౨౨ స నో నియుద్భిరా పృణ కామం వాజేభిరశ్విభిః । గోమద్భిర్గోపతే ధృషత్ ॥ ౨౧

౪౭౨౩ తద్ వో గాయ సుతే సచా పురుహూతాయ సత్వనే । శం యద్ గవే న శాకినే ॥ ౨౨

౪౭౨౪ న ఘా వసుర్ని యమతే దానం వాజస్య గోమతః । యత్ సీముప శ్రవద్ గిరః ॥ ౨౩

౪౭౨౫ కువిత్సస్య ప్ర హి వ్రజం గోమన్తం దస్యుహా గమత్ । శచీభిరప నో వరత్ ॥ ౨౪

౪౭౨౬ ఇమా ఉ త్వా శతక్రతో౽భి ప్ర ణోనువుర్గిరః । ఇన్ద్ర వత్సం న మాతరః ॥ ౨౫

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౪౭౨౭ దూణాశం సఖ్యం తవ గౌరసి వీర గవ్యతే । అశ్వో అశ్వాయతే భవ ॥ ౨౬

౪౭౨౮ స మన్దస్వా హ్యన్ధసో రాధసే తన్వా మహే । న స్తోతారం నిదే కరః ॥ ౨౭

౪౭౨౯ ఇమా ఉ త్వా సుతేసుతే నక్షన్తే గిర్వణో గిరః । వత్సం గావో న ధేనవః ॥ ౨౮

౪౭౩౦ పురూతమం పురూణాం స్తోతౄణాం వివాచి । వాజేభిర్వాజయతామ్ ॥ ౨౯

౪౭౩౧ అస్మాకమిన్ద్ర భూతు తే స్తోమో వాహిష్ఠో అన్తమః । అస్మాన్ రాయే మహే హిను ॥ ౩౦

౪౭౩౨ అధి బృబుః పణీనాం వర్షిష్ఠే మూర్ధన్నస్థాత్ । ఉరుః కక్షో న గాఙ్గ్యః ॥ ౩౧

౪౭౩౩ యస్య వాయోరివ ద్రవద్ భద్రా రాతిః సహస్రిణీ । సద్యో దానాయ మంహతే ॥ ౩౨

౪౭౩౪ తత్ సు నో విశ్వే అర్య ఆ సదా గృణన్తి కారవః ।
బృబుం సహస్రదాతమం సూరిం సహస్రసాతమమ్ ॥ ౩౩

(౪౬) షట్ చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - శంయుర్బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ప్రగాథం వా ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృదనుష్టుప్, ౨ స్వరాడ్ బృహతీ; ౩,౪ భురిగ్బృహతీ, ౫,౭ స్వరాడనుష్టుప్; ౬ బ్రాహ్మీగాయత్రీ, ౮,౯ విరాడ్ బృహతీ; ౧౦ పఙ్క్తిః; ౧౧ నిచృద్ బృహతీ; ౧౨, ౧౪ విరాట్ పఙ్క్తిః; ౧౩ బృహతీ ॥ స్వరః - ౧,౫,౭ గాన్ధారః; ౨-౪, ౮,౯,౧౧,౧౩ మధ్యమః; ౬ షడ్జః; ౧౦,౧౨,౧౪ పఞ్చమః ॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౪౭౩౫ త్వామిద్ధి హవామహే సాతా వాజస్య కారవః ।
త్వాం వృత్రేష్విన్ద్ర సత్పతిం నరస్త్వాం కాష్ఠాస్వర్వతః ॥ ౧

౪౭౩౬ స త్వం నశ్చిత్ర వజ్రహస్త ధృష్ణుయా మహః స్తవానో అద్రివః ।
గామశ్వం రథ్యమిన్ద్ర సం కిర సత్రా వాజం న జిగ్యుషే ॥ ౨

౪౭౩౭ యః సత్రాహా విచర్షణిరిన్ద్రం తం హూమహే వయమ్ ।
సహస్రముష్క తువినృమ్ణ సత్పతే భవా సమత్సు నో వృధే ॥ ౩

౪౭౩౮ బాధసే జనాన్ వృషభేవ మన్యునా ఘృషౌ మీళ్హ ఋచీషమ ।
అస్మాకం బోధ్యవితా మహాధనే తనూష్వప్సు సూర్యే ॥ ౪

౪౭౩౯ ఇన్ద్ర జ్యేష్ఠం న ఆ భరఁ ఓజిష్ఠం పపురి శ్రవః ।
యేనేమే చిత్ర వజ్రహస్త రోదసీ ఓభే సుశిప్ర ప్రాః ॥ ౫

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౪౭౮౦ త్వాముగ్రమవసే చర్షణీసహం రాజన్ దేవేషు హూమహే ।
విశ్వా సు నో విథురా పిబ్దనా వసో ఽమిత్రాన్ సుషహాన్ కృధి ॥ ౬

౪౭౮౧ యదిన్ద్ర నాహుషీష్వాఀ ఓజో నృమ్ణం చ కృష్టిషు ।
యద్ వా పఞ్చ క్షితీనాం ద్యుమ్నమా భర సత్రా విశ్వాని పౌంస్యా ॥ ౭

౪౭౮౨ యద్ వా తృక్షౌ మఘవన్ ద్రుహ్యావా జనే యత్ పూరౌ కచ్చ వృష్ణ్యమ్ ।
అస్మభ్యం తద్ రిరీహి సం నృషాహ్యే ఽమిత్రాన్ పృత్సు తుర్వణే ॥ ౮

౪౭౮౩ ఇన్ద్ర త్రిధాతు శరణం త్రివరూథం స్వస్తిమత్ ।
ఛర్దిర్యచ్ఛ మఘవద్భ్యశ్చ మహ్యం చ యావయా దిద్యుమేభ్యః ॥ ౯

౪౭౮౪ యే గవ్యతా మనసా శత్రుమాదభురభిప్రఘ్నన్తి ధృష్ణుయా ।
అధ స్మా నో మఘవన్నిన్ద్ర గిర్వణస్తనూపా అన్తమో భవ ॥ ౧౦

అథ ఏకోన త్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౪౭౮౫ అధ స్మా నో వృధే భవేన్ద్ర నాయమవా యుధి ।
యదన్తరిక్షే పతయన్తి పర్ణినో దిద్యవస్తిగ్మమూర్ధానః ॥ ౧౧

౪౭౮౬ యత్ర శూరాసస్తన్వో వితన్వతే ప్రియా శర్మ పితౄణామ్ ।
అధ స్మా యచ్ఛ తన్వే తనే చ ఛర్దిరచిత్తం యావయ ద్వేషః ॥ ౧౨

౪౭౮౭ యదిన్ద్ర సర్గే అర్వతశ్చోదయాసే మహాధనే ।
అసమనే అధ్వని వృజినే పథి శ్యేనాఀ ఇవ శ్రవస్యతః ॥ ౧౩

౪౭౮౮ సిన్ధూఀరివ ప్రవణ ఆశుయా యతో యది క్లోశమను ష్వణి ।
ఆ యే వయో న వర్వృతత్యామిషి గృభీతా బాహ్వోర్గవి ॥ ౧౪

(౪౭) సప్తచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గర్గః ॥దేవతా- ౧-౫ సోమః; ౬-౧౯; ౨౦¹, ౨౧-౩౧ ఇన్ద్రః; ౨౦² లిఙ్గోక్తాః; ౨౨-౨౫ ప్రస్తోకస్య సార్ఞ్జయస్య దానస్తుతిః ౨౬ - ౨౮ రథః; ౨౯-౩౧¹ దున్దుభిః ; ౩౧² దున్దుభి ఇన్ద్రశ్చ ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౫,౨౧,౨౨,౨౮ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౪,౮,౧౧ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౬,౭,౧౦,౧౫,౧౬,౧౮,౨౦,౨౯,౩౦ త్రిష్టుప్; ౨౭ స్వరాట్ త్రిష్టుప్; ౨,౯,౧౨,౧౩,౨౬,౩౧ భురిక్పఙ్క్తిః; ౧౪,౧౭ స్వరాట్పఙ్క్తిః; ౧౯ బృహతీ; ౨౩ ఆసురీపఙ్క్తిః; ౨౪, ౨౫ విరాట్ గాయత్రీ ॥స్వరః- ౧,౩-౮, ౧౦,౧౧,౧౫,౧౬, ౧౮,౨౦-౨౨,౨౭-౩౦ ధైవతః; ౨,౯,౧౨-౧౪,౧౭,౨౬,౩౧ పఞ్చమః; ౧౯ మధ్యమః ౨౪,౨౫ షడ్జః ॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౪౭౮౯ స్వాదుష్కిలాయం మధుమాఀ ఉతాయం తీవ్రః కిలాయం రసవాఀ ఉతాయమ్ ।
ఉతో న్వస్య పపివాంసమిన్ద్రం న కశ్చన సహత ఆహవేషు ॥ ౧

౪౭౯౦ అయం స్వాదురిహ మదిష్ఠ ఆస యస్యేన్ద్రో వృత్రహత్యే మమాద ।
పురూణి యశ్చ్యౌత్నా శమ్బరస్య వి నవతిం నవ చ దేహ్యో౩ హన్ ॥ ౨

౪౭౯౧ అయం మే పీత ఉదియర్తి వాచమయం మనీషాముశతీమజీగః ।
అయం షళుర్వీరమిమీత ధీరో న యాభ్యో భువనం కచ్చనారే ॥ ౩

౪౭౯౨ అయం స యో వరిమాణం పృథివ్యా వర్ష్మాణం దివో అకృణోదయం సః ।
అయం పీయూషం తిసృషు ప్రవత్సు సోమో దాధారోర్వ౧న్తరిక్షమ్ ॥ ౪

౪౭౯౩ అయం విదచ్చిత్రదృశీకమర్ణః శుక్రసద్మనాముషసామనీకే ।
అయం మహాన్ మహతా స్కమ్భనేనోద్ ద్యామస్తభ్నాద్ వృషభో మరుత్వాన్ ॥ ౫

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౪౭౯౪ ధృషత్ పిబ కలశే సోమమిన్ద్ర వృత్రహా శూర సమరే వసూనామ్ ।
మాధ్యన్దినే సవన ఆ వృషస్వ రయిస్థానో రయిమస్మాసు ధేహి ॥ ౬

౪౭౯౫ ఇన్ద్ర ప్ర ణః పురఏతేవ పశ్య ప్ర నో నయ ప్రతరం వస్యో అచ్ఛ ।
భవా సుపారో అతిపారయో నో భవా సునీతిరుత వామనీతిః ॥ ౭

౪౭౯౬ ఉరుం నో లోకమను నేషి విద్వాన్ త్స్వర్వజ్జ్యోతిరభయం స్వస్తి ।
ఋష్వా త ఇన్ద్ర స్థవిరస్య బాహూ ఉప స్థేయామ శరణా బృహన్తా ॥ ౮

౪౭౯౭ వరిష్ఠే న ఇన్ద్ర వన్ధురే ధా వహిష్ఠయోః శతావన్నశ్వయోరా ।
ఇషమా వక్షీషాం వర్షిష్ఠాం మా న స్తారీన్మఘవన్ రాయో అర్యః ॥ ౯

౪౭౯౮ ఇన్ద్ర మృళ మహ్యం జీవాతుమిచ్ఛ చోదయ ధియమయసో న ధారామ్ ।
యత్ కిం చాహం త్వాయురిదం వదామి తజ్జుషస్వ కృధి మా దేవవన్తమ్ ॥ ౧౦

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౪౭౯౯ త్రాతారమిన్ద్రమవితారమిన్ద్రం హవేహవే సుహవం శూరమిన్ద్రమ్ ।
హ్వయామి శక్రం పురుహూతమిన్ద్రం స్వస్తి నో మఘవా ధాత్విన్ద్రః ॥ ౧౧

౪౮౦౦ ఇన్ద్రః సుత్రామా స్వవాఁ అవోభిః సుమృళీకో భవతు విశ్వవేదాః ।
బాధతాం ద్వేషో అభయం కృణోతు సువీర్యస్య పతయః స్యామ ॥ ౧౨

౪౮౦౧ తస్య వయం సుమతౌ యజ్ఞియస్యాఽపి భద్రే సౌమనసే స్యామ ।
స సుత్రామా స్వవాఁ ఇన్ద్రో అస్మే ఆరాచ్చిద్ ద్వేషః సనుతర్యుయోతు ॥ ౧౩

౪౮౦౨ అవ త్వే ఇన్ద్ర ప్రవతో నోర్మిర్గిరో బ్రహ్మాణి నియుతో ధవన్తే ।
ఉరూ న రాధః సవనా పురూణ్యపో గా వజ్రిన్ యువసే సమిన్దూన్ ॥ ౧౪

౪౮౦౩ క ఈం స్తవత్ కః పృణాత్ కో యజాతే యదుగ్రమిన్మఘవా విశ్వహావేత్ ।
పాదావివ ప్రహరన్నన్యమన్యం కృణోతి పూర్వమపరం శచీభిః ॥ ౧౫

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౪౮౦౪ శృణ్వే వీర ఉగ్రముగ్రం దమాయన్నన్యమన్యమతినేనీయమానః ।
ఏధమానద్విళుభయస్య రాజా చోష్కూయతే విశ ఇన్ద్రో మనుష్యాన్ ॥ ౧౬

౪౮౦౫ పరా పూర్వేషాం సఖ్యా వృణక్తి వితర్తురాణో అపరేభిరేతి ।
అనానుభూతీరవధూన్వానః పూర్వీరిన్ద్రః శరదస్తర్తరీతి ॥ ౧౭

౪౮౦౬ రూపంరూపం ప్రతిరూపో బభూవ తదస్య రూపం ప్రతిచక్షణాయ ।
ఇన్ద్రో మాయాభిః పురురూప ఈయతే యుక్తా హ్యస్య హరయః శతా దశ ॥ ౧౮

౪౮౦౭ యుజానో హరితా రథే భూరి త్వష్టేహ రాజతి ।
కో విశ్వాహా ద్విషతః పక్ష ఆసత ఉతాసీనేషు సూరిషు ॥ ౧౯

౪౮౦౮ అగవ్యూతి క్షేత్రమాగన్మ దేవా ఉర్వీ సతీ భూమిరంహూరణాభూత్ ।
బృహస్పతే ప్ర చికిత్సా గవిష్టావిత్థా సతే జరిత్ర ఇన్ద్ర పన్థామ్ ॥ ౨౦

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥౩౪॥

౪౮౦౯ దివే దివే సదృశీరన్యమర్ధం కృష్ణా అసేధదప సద్మనో జాః ।
అహన్ దాసా వృషభో వస్నయన్తోదవ్రజే వర్చినం శమ్బరం చ ॥ ౨౧

౪౮౧౦ ప్రస్తోక ఇన్ను రాధసస్త ఇన్ద్ర దశ కోశయీర్దశ వాజినోఽదాత్ ।
దివోదాసాదతిథిగ్వస్య రాధః శామ్బరం వసు ప్రత్యగ్రభీష్మ ॥ ౨౨

౪౮౧౧ దశాశ్వాన్ దశ కోశాన్ దశ వస్త్రాధిభోజనా ।
దశో హిరణ్యపిణ్డాన్ దివోదాసాదసానిషమ్ ॥ ౨౩

౪౮౧౨ దశ రథాన్ ప్రష్టిమతః శతం గా అథర్వభ్యః । అశ్వథః పాయవేఽదాత్ ॥ ౨౪

౪౮౧౩ మహి రాధో విశ్వజన్యం దధానాన్ భరద్వాజాన్ సార్ఞ్జయో అభ్యయష్ట ॥ ౨౫

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ॥౩౫॥

౪౮౧౪ వనస్పతే వీడ్వఙ్గో హి భూయా అస్మత్సఖా ప్రతరణః సువీరః ।
గోభిః సన్నద్ధో అసి వీళయస్వాఽఽస్థాతా తే జయతు జేత్వాని ॥ ౨౬

౪౮౧౫ దివస్పృథివ్యాః పర్యోజ ఉద్భృతం వనస్పతిభ్యః పర్యాభృతం సహః ।
అపామోజ్మానం పరి గోభిరావృతమిన్ద్రస్య వజ్రం హవిషా రథం యజ ॥ ౨౭

౪౮౧౬ ఇన్ద్రస్య వజ్రో మరుతామనీకం మిత్రస్య గర్భో వరుణస్య నాభిః ।
సేమాం నో హవ్యదాతిం జుషాణో దేవ రథ ప్రతి హవ్యా గృభాయ ॥ ౨౮

౪౮౧౭ ఉప శ్వాసయ పృథివీముత ద్యాం పురుత్రా తే మనుతాం విష్ఠితం జగత్ ।
స దున్దుభే సజూరిన్ద్రేణ దేవైర్దూరాద్ దవీయో అప సేధ శత్రూన్ ॥ ౨౯

౪౮౧౮ ఆ క్రన్దయ బలమోజో న ఆ ధా నిః ష్టనిహి దురితా బాధమానః ।
అప ప్రోథ దున్దుభే దుచ్ఛునా ఇత ఇన్ద్రస్య ముష్టిరసి వీళయస్వ ॥ ౩౦

౪౮౧౯ ఆమూరజ ప్రత్యావర్తయేమాః కేతుమద్ దున్దుభిర్వావదీతి ।
సమశ్వపర్ణాశ్చరన్తి నో నరోఽస్మాకమిన్ద్ర రథినో జయన్తు ॥ ౩౧

ఇతి చతుర్థాష్టకే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

అథ అష్టమోఽధ్యాయః

(౪౮) అష్టచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- శంయుర్బార్హస్పత్యః తృణపాణికం పృశ్నిసూక్తమ్ దేవతా - ౧-౧౦, అగ్నిః ౧౧, ౧౨,౨౦,౨౧ మరుతః ; ౧౩-౧౫ మరుతో లిఙ్గోక్తా వా ౧౬-౧౯ పూషా, ౨౨ పృశ్నిర్ద్యావాభూమీ వా ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౫,౧౪ బృహతీ; ౨ అతిజగతీ; ౩,౧౯ విరాడ్ బృహతీ; ౬,౭,౨౧ మహాబృహతీ; ౮ మహాసతోబృహతీ; ౯ భురిగనుష్టుప్; ౧౦,౧౨,౧౭ భురిగ్బృహతీ; ౧౧,౧౬ ఉష్ణిక్; ౧౩,౧౮ నిచృదుష్ణిక్; ౧౫ నిచృదతిజగతీ; ౨౦ స్వరాడనుష్టుప్; ౨౨ అనుష్టుప్ స్వరః- ౧,౩-౫, ౧౦,౧౨,౧౪,౧౭,౧౯ మధ్యమః ; ౨, ౧౫ నిషాదః; ౬-౮, ౨౧ ధైవతః; ౯,౨౦, ౨౨ గాన్ధారః ; ౧౧,౧౩,౧౬,౧౮ ఋషభః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౪౮౨౦ యజ్ఞాయజ్ఞా వో అగ్నయే గిరాగిరా చ దక్షసే ।
ప్ర ప్ర వయమమృతం జాతవేదసం ప్రియం మిత్రం న శంసిషమ్ ॥ ౧

౪౮౨౧ ఊర్జో నపాతం స హినాయమస్మయుర్దాశేమ హవ్యదాతయే ।
భువద్ వాజేష్వవితా భువద్ వృధ ఉత త్రాతా తనూనామ్ ॥ ౨

౪౮౨౨ వృషా హ్యగ్నే అజరో మహాన్ విభాస్యర్చిషా ।
అజస్రేణ శోచిషా శోశుచచ్ఛుచీవ సుదీతిభిః సు దీదిహి ॥ ౩

౪౮౨౩ మహో దేవాన్ యజసి యక్ష్యానుషక్ తవ క్రత్వోత దంసనా ।
అర్వాచః సీం కృణుహ్యగ్నేఽవసే రాస్వ వాజోత వంస్వ ॥ ౪

౪౮౨౪ యమాపో అద్రయో వనా గర్భమృతస్య పిప్రతి ।
సహసా యో మథితో జాయతే నృభిః పృథివ్యా అధి సానవి ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౪౮౨౫ ఆ యః పప్రౌ భానునా రోదసీ ఉభే ధూమేన ధావతే దివి ।
తిరస్తమో దదృశ ఊర్మ్యాస్వా శ్యావాస్వరుషో వృషా శ్యావా అరుషో వృషా ॥ ౬

౪౮౨౬ బృహద్భిరగ్నే అర్చిభిః శుక్రేణ దేవ శోచిషా ।
భరద్వాజే సమిధానో యవిష్ఠ్య రేవన్నః శుక్ర దీదిహి ద్యుమత్ పావక దీదిహి ॥ ౭

౪౮౨౭ విశ్వాసాం గృహపతిర్విశామసి త్వమగ్నే మానుషీణామ్ ।
శతం పూర్భిర్యవిష్ఠ పాహ్యంహసః సమేద్ధారంశతంహిమాఃస్తోతృభ్యోయేచదదతి ॥ ౮

౪౮౨౮ త్వం నశ్చిత్ర ఊత్యా వసో రాధాంసి చోదయ ।
అస్య రాయస్త్వమగ్నే రథీరసి విదా గాధం తుచే తు నః ॥ ౯

౪౮౨౯ పర్షి తోకం తనయం పర్తృభిష్ట్వమదబ్ధైరప్రయుత్వభిః ।
అగ్నే హేళాంసి దైవ్యా యుయోధి నోఽదేవాని హ్వరాంసి చ ॥ ౧౦

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౪౮౩౦ ఆ సఖాయః సబర్దుఘాం ధేనుమజధ్వముప నవ్యసా వచః ।
సృజధ్వమనపస్ఫురామ్ ॥ ౧౧

౪౮౩౧ యా శర్ధాయ మారుతాయ స్వభానవే శ్రవోఽమృత్యు ధుక్షత ।
యా మృళీకే మరుతాం తురాణాం యా సుమ్నైరేవయావరీ ॥ ౧౨

౪౮౩౨ భరద్వాజాయావ ధుక్షత ద్వితా । ధేనుం చ విశ్వదోహసమిషం చ విశ్వభోజసమ్ ॥ ౧౩

౪౮౩౩ తం వ ఇన్ద్రం న సుక్రతుం వరుణమివ మాయినమ్ ।
అర్యమణం న మన్ద్రం సృప్రభోజసం విష్ణుం న స్తుష ఆదిశే ॥ ౧౪

౪౮౩౪ త్వేషం శర్ధో న మారుతం తువిష్వణ్యనర్వాణం పూషణం సం యథా శతా ।
సం సహస్రా కారిషచ్చర్షణిభ్య ఆఁ ఆవిర్గూళ్హా వసూ కరత్సువేదా నో వసూ కరత్ ॥ ౧౫

౪౮౩౫ ఆ మా పూషన్నుప ద్రవ శంసిషం ను తే అపికర్ణ ఆఘృణే ।
అఘా అర్యో అరాతయః ॥ ౧౬

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౪౮౩౬ మా కాకమ్బీరముద్వృహో వనస్పతిమశస్తీర్వి హి నీనశః ।
మోత సూరో అహ ఏవా చన గ్రీవా ఆదధతే వేః ॥ ౧౭

౪౮౩౭ దృతేరివ తేఽవృకమస్తు సఖ్యమ్ । అచ్ఛిద్రస్య దధన్వతః సుపూర్ణస్య దధన్వతః ॥ ౧౮

౪౮౩౮ పరో హి మర్త్యైరసి సమో దేవైరుత శ్రియా ।
అభి ఖ్యః పూషన్ పృతనాసు నస్త్వమవా నూనం యథా పురా ॥ ౧౯

౪౮౩౯ వామీ వామస్య ధూతయః ప్రణీతిరస్తు సూనృతా ।

దేవస్య వా మరుతో మర్త్యస్య వేజానస్య ప్రయజ్యవః ॥ ౨౦

౪౮౪౦ సద్యశ్చిద్ యస్య చర్కృతిః పరి ద్యాం దేవో నైతి సూర్యః ।
త్వేషం శవో దధిరే నామ యజ్ఞియం మరుతో వృత్రహం శవో జ్యేష్ఠం వృత్రహం శవః ॥ ౨౧

౪౮౪౧ సకృద్ధ ద్యౌరజాయత సకృద్ భూమిరజాయత ।
పృశ్న్యా దుగ్ధం సకృత్ పయస్తదన్యో నాను జాయతే ॥ ౨౨

(౪౯) ఏకోనపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఋజిశ్వాః ।దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪,౧౦,౧౧ త్రిష్టుప్;౨,౧౪ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౫,౬,౯,౧౩ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౭ బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ; ౮, ౧౨ విరాట్త్రిష్టుప్; ౧౫ అతిజగతీ॥ స్వరః ౧,౩-౬,౮-౧౩ ధైవతః ౨,౧౪ పఞ్చమః ; ౭ ఋషభః ; ౧౫ నిషాదః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ।౫।

౪౮౪౨ స్తుషే జనం సువ్రతం నవ్యసీభిర్గీర్భిర్మిత్రావరుణా సుమ్నయన్తా ।
త ఆ గమన్తు త ఇహ శ్రువన్తు సుక్షత్రాసో వరుణో మిత్రో అగ్నిః ॥ ౧

౪౮౪౩ విశోవిశ ఈడ్యమధ్వరేష్వదృప్తక్రతుమరతిం యువత్యోః ।
దివః శిశుం సహసః సూనుమగ్నిం యజ్ఞస్య కేతుమరుషం యజధ్యై ॥ ౨

౪౮౪౪ అరుషస్య దుహితరా విరూపే స్తృభిరన్యా పిపిశే సూరో అన్యా ।
మిథస్తురా విచరన్తీ పావకే మన్మ శ్రుతం నక్షత ఋచ్యమానే ॥ ౩

౪౮౪౫ ప్ర వాయుమచ్ఛా బృహతీ మనీషా బృహద్రయిం విశ్వవారం రథప్రామ్ ।
ద్యుతద్యామా నియుతః పత్యమానః కవిః కవిమియక్షసి ప్రయజ్యో ॥ ౪

౪౮౪౬ స మే వపుశ్ఛదయదశ్వినోర్యో రథో విరుక్మాన్ మనసా యుజానః ।
యేన నరా నాసత్యేషయధ్యై వర్తిర్యాథస్తనయాయ త్మనే చ ॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః ।౬।

౪౮౪౭ పర్జన్యవాతా వృషభా పృథివ్యాః పురీషాణి జిన్వతమప్యాని ।
సత్యశ్రుతః కవయో యస్య గీర్భిర్జగతః స్థాతర్జగదా కృణుధ్వమ్ ॥ ౬

౪౮౪౮ పావీరవీ కన్యా చిత్రాయుః సరస్వతీ వీరపత్నీ ధియం ధాత్ ।
గ్నాభిరచ్ఛిద్రం శరణం సజోషా దురాధర్షం గృణతే శర్మ యంసత్ ॥ ౭

౪౮౪౯ పథస్పథః పరిపతిం వచస్యా కామేన కృతో అభ్యానళర్కమ్ ।
స నో రాసచ్ఛురుధశ్చన్ద్రాగ్రా ధియంధియం సీషధాతి ప్ర పూషా ॥ ౮

౪౮౫౦ ప్రథమభాజం యశసం వయోధాం సుపాణిం దేవం సుగభస్తిమృభ్వమ్ ।
హోతా యక్షద్ యజతం పస్త్యానామగ్నిస్త్వష్టారం సుహవం విభావా ॥ ౯

౪౮౫౧ భువనస్య పితరం గీర్భిరాభీ రుద్రం దివా వర్ధయా రుద్రమక్తౌ ।
బృహన్తమృష్వమజరం సుషుమ్నమృధగ్ఘువేమ కవినేషితాసః ॥ ౧౦

అథ సప్తమో వర్గః ।౭।

౪౮౫౨ ఆ యువానః కవయో యజ్ఞియాసో మరుతో గన్త గృణతో వరస్యామ్ ।
అచిత్రం చిద్ధి జిన్వథా వృధన్త ఇత్థా నక్షన్తో నరో అఙ్గిరస్వత్ ॥ ౧౧

౪౮౫౩ ప్ర వీరాయ ప్ర తవసే తురాయాజా యూథేవ పశురక్షిరస్తమ్ ।
స స్పృశన్తి తన్వి శ్రుతస్య స్తృభిర్న నాకం వచనస్య విపః ॥ ౧౨

౪౧౫౪ యో రజాంసి విమమే పార్థివాని త్రిశ్చిద్ విష్ణుర్మనవే బాధితాయ।
తస్య తే శర్మన్నుపదద్యమానే రాయా మదేమ తన్వా౩ తనా చ॥ ౧౩

౪౧౫౫ తన్నోఽహిర్బుధ్న్యో అద్భిరర్కైస్తత్పర్వతస్తత్సవితా చనో ధాత్॥
తదోషధీభిరభి రాతిషాచో భగః పురంధిర్జిన్వతు ప్ర రాయే॥ ౧౪

౪౧౫౬ నూ నో రయిం రథ్యం చర్షణిప్రాం పురువీరం మహ ఋతస్య గోపామ్।
క్షయం దాతాజరం యేన జనాన్ స్పృధో అదేవీరభి చ క్రమామ విశ
ఆదేవీరభ్యశ్నవామ॥ ౧౫

పఞ్చమోఽనువాకః (౫౦) పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషి- ఋజిశ్వాః॥దేవతా - విశ్వేదేవాః॥ ఛన్దః౧,౭ త్రిష్టుప్; ౨ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౩,౫,౬,౧౦-౧౨, నిచృత్త్రిష్టుప్; ౪,౮,౧౩ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౯ పఙ్క్తిః; ౧౪ భురిక్పఙ్క్తిః; ౧౫ నిచృత్పఙ్క్తిః; స్వరః -౧,౩-౮, ౧౦-౧౩ ధైవతః; ౨,౯,౧౪,౧౫ పఞ్చమః॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౪౧౫౭ హువే వో దేవీమదితిం నమోభిర్మృళీకాయ వరుణం మిత్రమగ్నిమ్।
అభిక్షదామర్యమణం సుశేవం త్రాతౄన్ దేవాన్ సవితారం భగం చ॥ ౧

౪౧౫౮ సుజ్యోతిషః సూర్య దక్షపితౄననాగాస్త్వే సుమహో వీహి దేవాన్।
ద్విజన్మానో య ఋతసాపః సత్యాః స్వర్వన్తో యజతా అగ్నిజిహ్వాః॥ ౨

౪౧౫౯ ఉత ద్యావాపృథివీ క్షత్రముఱు బృహద్ రోదసీ శరణం సుషుమ్నే।
మహస్కరథో వరివో యథా నోఽస్మే క్షయాయ ధిషణే అనేహః॥ ౩

౪౧౬౦ ఆ నో రుద్రస్య సూనవో నమన్తామద్యా హూతాసో వసవోఽధృష్టాః।
యదీమర్భే మహతి వా హితాసో బాధే మరుతో అహ్వామ దేవాన్॥ ౪

౪౧౬౧ మిమ్యక్ష యేషు రోదసీ ను దేవీ సిషక్తి పూషా అభ్యర్ధయజ్వా।
శ్రుత్వా హవం మరుతో యద్ధ యాథ భూమా రేజన్తే అధ్వని ప్రవిక్తే॥ ౫

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౪౧౬౨ అభి త్యం వీరం గిర్వణసమర్చేన్ద్రం బ్రహ్మణా జరితర్నవేన।
శ్రవదిద్ధవముప చ స్తవానో రాసద్ వాజాఀ ఉప మహో గృణానః॥ ౬

౪౧౬౩ ఓమానమాపో మానుషీరమృక్తం ధాత తోకాయ తనయాయ శం యోః।
యూయం హి ష్ఠా భిషజో మాతృతమా విశ్వస్య స్థాతుర్జగతో జనిత్రీః॥ ౭

౪౧౬౪ ఆ నో దేవః సవితా త్రాయమాణో హిరణ్యపాణిర్యజతో జగమ్యాత్।
యో దత్రవాఀ ఉషసో న ప్రతీకం వ్యూర్ణుతే దాశుషే వార్యాణి॥ ౮

౪౧౬౫ ఉత త్వం సూనో సహసో నో అద్యా దేవాఀ అస్మిన్నధ్వరే వవృత్యాః।
స్యామహం తే సదమిద్ రాతౌ తవ స్యామగ్నేఽవసా సువీరః॥ ౯

౪౧౬౬ ఉత త్యా మే హవమా జగ్మ్యాతం నాసత్యా ధీభిర్యువమఙ్గ విప్రా।
అత్రిం న మహస్తమసోఽముముక్తం తూర్వతం నరా దురితాదభీకే॥ ౧౦

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౪౧౬౭ తే నో రాయో ద్యుమతో వాజవతో దాతారో భూత నృవతః పురుక్షోః।
దశస్యన్తో దివ్యాః పార్థివాసో గోజాతా అప్యా మృళతా చ దేవాః॥ ౧౧

౪౮౭౮ తే నో రుద్రః సరస్వతీ సజోషా మీళ్హుష్మన్తో విష్ణుర్మృళన్తు వాయుః ।
ఋభుక్షా వాజో దైవ్యో విధాతా పర్జన్యావాతా పిప్యతామిషం నః ॥ ౧౨

౪౮౭౯ ఉత స్య దేవః సవితా భగో నో ఽపాం నపాదవతు దాను పప్రిః ।
త్వష్టా దేవేభిర్జనిభిః సజోషా ద్యౌర్దేవేభిః పృథివీ సముద్రైః ॥ ౧౩

౪౮౮౦ ఉత నో ఽహిర్బుధ్న్యః శృణోత్వజ ఏకపాత్పృథివీ సముద్రః ।
విశ్వేదేవా ఋతావృధో హువానాః స్తుతా మన్త్రాః కవిశస్తా అవన్తు ॥ ౧౪

౪౮౮౧ ఏవా నపాతో మమ తస్య ధీభిర్భరద్వాజా అభ్యర్చన్త్యర్కైః ।
గ్నా హుతాసో వసవో ఽధృష్టా విశ్వే స్తుతాసో భూతా యజత్రాః ॥ ౧౫

(౫౧) ఏకపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఋజిశ్వా ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧-౩, ౫, ౭, ౧౦, ౧౧, ౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్ ౪, ౬, ౯ స్వరాట్ పఙ్క్తిః, ౮ త్రిష్టుప్, ౧౩-౧౫ నిచృదుష్ణిక్, ౧౬ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౩, ౫, ౭, ౮, ౧౦-౧౨ ధైవతః; ౪, ౬, ౯ పఞ్చమః ; ౧౩ -౧౫ ఋషభః ; ౧౬ గాన్ధారః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౪౮౮౨ ఉదు త్యచ్చక్షుర్మహి మిత్రయోరాఀ ఏతి ప్రియం వరుణయోరదబ్ధమ్ ।
ఋతస్య శుచి దర్శతమనీకం రుక్మో న దివ ఉదితా వ్యద్యౌత్ ॥ ౧

౪౮౮౩ వేద యస్త్రీణి విదథాన్యేషాం దేవానాం జన్మ సనుతరా చ విప్రః ।
ఋజు మర్తేషు వృజినా చ పశ్యన్నభి చష్టే సూరో అర్య ఏవాన్ ॥ ౨

౪౮౮౪ స్తుష ఉ వో మహ ఋతస్య గోపానదితిం మిత్రం వరుణం సుజాతాన్ ।
అర్యమణం భగమదబ్ధధీతీనచ్ఛా వోచే సధన్యః పావకాన్ ॥ ౩

౪౮౮౫ రిశాదసః సత్పతీఀరదబ్ధాన్మహో రాజ్ఞః సువసనస్య దాతౄన్ ।
యూనః సుక్షత్రాన్క్షయతో దివో నౄనాదిత్యాన్యామ్యదితిం దువోయు ॥ ౪

౪౮౮౬ ద్యౌష్పితః పృథివి మాతరధ్రుగగ్నే భ్రాతర్వసవో మృళతా నః ।
విశ్వ ఆదిత్యా అదితే సజోషా అస్మభ్యం శర్మ బహులం వి యన్త ॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౪౮౮౭ మా నో వృకాయ వృక్యే సమస్మా అఘాయతే రీరధతా యజత్రాః ।
యూయం హి ష్ఠా రథ్యో నస్తనూనాం యూయం దక్షస్య వచసో బభూవ ॥ ౬

౪౮౮౮ మా వ ఏనో అన్యకృతం భుజేమ మా తత్కర్మ వసవో యచ్చయధ్వే ।
విశ్వస్య హి క్షయథ విశ్వదేవాః స్వయం రిపుస్తన్వం రీరిషీష్ట ॥ ౭

౪౮౮౯ నమ ఇదుగ్రం నమ ఆ వివాసే నమో దాధార పృథివీముత ద్యామ్ ।
నమో దేవేభ్యో నమ ఈశ ఏషాం కృతం చిదేనో నమసా వివాసే ॥ ౮

౪౮౯౦ ఋతస్య వో రథ్యః పూతదక్షానృతస్య పస్త్యసదో అదబ్ధాన్ ।
తాఀ ఆ నమోభిరురుచక్షసో నౄన్విశ్వాన్వ ఆ నమే మహో యజత్రాః ॥ ౯

౪౮౯౧ తే హి శ్రేష్ఠవర్చసస్త ఉ నస్తిరో విశ్వాని దురితా నయన్తి ।
సుక్షత్రాసో వరుణో మిత్రో అగ్నిరృతధీతయో వక్మరాజసత్యాః ॥ ౧౦

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౪౮౯౨ తే న ఇన్ద్రః పృథివీ క్షామ వర్ధన్పూషా భగో అదితిః పఞ్చ జనాః ।

సుశర్మాణః స్వవసః సునీథా భవన్తు నః సుత్రాత్రాసః సుగోపాః ॥ ౧౧

౪౮౮౩ నూ సద్మానం దివ్యం నంశి దేవా భారద్వాజః సుమతిం యాతి హోతా ।
ఆసానేభిర్యజమానో మియేధైర్దేవానాం జన్మ వసూయుర్వవన్ద ॥ ౧౨

౪౮౮౪ అప త్యం వృజినం రిపుం స్తేనమగ్నే దురాధ్యమ్ ।
దవిష్ఠమస్య సత్పతే కృధీ సుగమ్ ॥ ౧౩

౪౮౮౫ గ్రావాణః సోమ నో హి కం సఖిత్వనాయ వావశుః ।
జహీ న్యత్రిణం పణిం వృకో హి షః ॥ ౧౪

౪౮౮౬ యూయం హి ష్ఠా సుదానవ ఇన్ద్రజ్యేష్ఠా అభిద్యవః ।
కర్తా నో అధ్వన్నా సుగం గోపా అమా ॥ ౧౫

౪౮౮౭ అపి పన్థామగన్మహి స్వస్తిగామనేహసమ్ ।
యేన విశ్వాః పరి ద్విషో వృణక్తి విన్దతే వసు ॥ ౧౬

(౫౨) ద్విపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఋజిశ్వాః । దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౧౫,౧౬ విరాట్త్రిష్టుప్; ౨,౩,౬,౧౩,౧౭ త్రిష్టుప్; ౫ భురిక్పఙ్క్తిః; ౭,౮,౧౧, గాయత్రీ ౯,౧౦,౧౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౧౪ విరాట్ జగతీ॥ స్వరః - ౧-౪,౬,౧౩,౧౫,౧౬,౧౭ ధైవతః ; ౫ పఞ్చమః; ౭-౧౨ షడ్జః; ౧౪ నిషాదః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౪౮౮౮ న తద్దివా న పృథివ్యాను మన్యే న యజ్ఞేన నోత శమీభిరాభిః ।
ఉబ్జన్తు తం సుభ్వః పర్వతాసో ని హీయతామతియాజస్య యష్టా ॥ ౧

౪౮౮౯ అతి వా యో మరుతో మన్యతే నో బ్రహ్మ వా యః క్రియమాణం నినిత్సాత్ ।
తపూంషి తస్మై వృజినాని సన్తు బ్రహ్మద్విషమభి తం శోచతు ద్యౌః ॥ ౨

౪౮౯౦ కిమంగ త్వా బ్రహ్మణః సోమ గోపాం కిమంగ త్వాహురభిశస్తిపాం నః ।
కిమంగ నః పశ్యసి నిద్యమానాన్ బ్రహ్మద్విషే తపుషిం హేతిమస్య ॥ ౩

౪౮౯౧ అవన్తు మాముషసో జాయమానా అవన్తు మా సిన్ధవః పిన్వమానాః ।
అవన్తు మా పర్వతాసో ధ్రువాసో ఽవన్తు మా పితరో దేవహూతౌ ॥ ౪

౪౮౯౨ విశ్వదానీం సుమనసః స్యామ పశ్యేమ ను సూర్యముచ్చరన్తమ్ ।
తథా కరద్ వసుపతిర్వసూనాం దేవాఀ ఓహానో ఽవసాగమిష్ఠః ॥ ౫

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౪౮౯౩ ఇన్ద్రో నేదిష్ఠమవసాగమిష్ఠః సరస్వతీ సిన్ధుభిః పిన్వమానా ।
పర్జన్యో న ఓషధీభిర్మయోభురగ్నిః సుశంసః సుహవః పితేవ ॥ ౬

౪౮౯౪ విశ్వే దేవాస ఆ గత శృణుతా మ ఇమం హవమ్ । ఏదం బర్హిర్ని షీదత ॥ ౭

౪౮౯౫ యో వో దేవా ఘృతస్నునా హవ్యేన ప్రతిభూషతి । తం విశ్వ ఉప గచ్ఛథ ॥ ౮

౪౮౯౬ ఉప నః సూనవో గిరః శృణ్వన్త్వమృతస్య యే । సుమృళీకా భవన్తు నః ॥ ౯

౪౮౯౭ విశ్వే దేవా ఋతావృధ ఋతుభిర్హవనశ్రుతః । జుషన్తాం యుజ్యం పయః ॥ ౧౦

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౪౮౯౮ స్తోత్రమిన్ద్రో మరుద్గణస్త్వష్టృమాన్ మిత్రో అర్యమా । ఇమా హవ్యా జుషన్త నః ॥ ౧౧

౪౮౯౯ ఇమం నో అగ్నే అధ్వరం హోతర్వయునశో యజ । చికిత్వాన్ దైవ్యం జనమ్ ॥ ౧౨

౪౯౦౦ విశ్వే దేవాః శృణుతేమం హవం మే యే అన్తరిక్షే య ఉప ద్యవి ష్ఠ ।
యే అగ్నిజిహ్వా ఉత వా యజత్రా ఆసద్యాస్మిన్ బర్హిషి మాదయధ్వమ్ ॥ ౧౩

౪౯౦౧ విశ్వే దేవా మమ శృణ్వన్తు యజ్ఞియా ఉభే రోదసీ అపాం నపాచ్చ మన్మ ।
మా వో వచాంసి పరిచక్ష్యాణి వోచం సుమ్నేష్విద్వో అన్తమా మదేమ ॥ ౧౪

౪౯౦౨ యే కే చ జ్మా మహినో అహిమాయా దివో జజ్ఞిరే అపాం సధస్థే ।
తే అస్మభ్యమిషయే విశ్వమాయుః క్షప ఉస్రా వరివస్యన్తు దేవాః ॥ ౧౫

౪౯౦౩ అగ్నీపర్జన్యావవతం ధియం మేఽస్మిన్ హవే సుహవా సుష్టుతిం నః ।
ఇళామన్యో జనయద్ గర్భమన్యః ప్రజావతీరిష ఆ ధత్తమస్మే ॥ ౧౬

౪౯౦౪ స్తీర్ణే బర్హిషి సమిధానే అగ్నౌ సూక్తేన మహా నమసా వివాసే ।
అస్మిన్ నో అద్య విదథే యజత్రా విశ్వే దేవా హవిషి మాదయధ్వమ్ ॥ ౧౭

(౫౩) త్రిపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః- భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - పూషా ॥ ఛన్దః ౧,౩,౪,౬,౭,౧౦ గాయత్రీ; ౨,౫,౯ నిచృద్గాయత్రీ; ౮ నిచృదనుష్టుప్॥ స్వరః ౧-౭, ౯,౧౦ షడ్జః ; ౮ గాన్ధారః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౪౯౦౫ వయము త్వా పథస్పతే రథం న వాజసాతయే ధియే పూషన్నయుజ్మహి । ౧
౪౯౦౬ అభి నో నర్యం వసు వీరం ప్రయతదక్షిణమ్ । వామం గృహపతిం నయ ॥ ౨
౪౯౦౭ అదిత్సన్తం చిదాఘృణే పూషన్ దానాయ చోదయ । పణేశ్చిద్ వి మ్రదా మనః ॥ ౩
౪౯౦౮ వి పథో వాజసాతయే చినుహి వి మృధో జహి । సాధన్తాముగ్ర నో ధియః ॥ ౪

౪౯౦౯ పరి తృన్ధి పణీనామారయా హృదయా కవే । అథేమస్మభ్యం రన్ధయ ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౪౯౧౦ వి పూషన్నారయా తుద పణేరిచ్ఛ హృది ప్రియమ్ । అథేమస్మభ్యం రన్ధయ ॥ ౬
౪౯౧౧ ఆ రిఖ కికిరా కృణు పణీనాం హృదయా కవే । అథేమస్మభ్యం రన్ధయ ॥ ౭
౪౯౧౨ యాం పూషన్ బ్రహ్మచోదనీమారాం బిభర్ష్యాఘృణే ।
తయా సమస్య హృదయమా రిఖ కికిరా కృణు ॥ ౮
౪౯౧౩ యా తే అష్ట్రా గోఓపశాఘృణే పశుసాధనీ । తస్యాస్తే సుమ్నమీమహే ॥ ౯
౪౯౧౪ ఉత నో గోషణిం ధియమశ్వసాం వాజసాముత । నృవత్ కృణుహి వీతయే ॥ ౧౦

(౫౪) చతుఃపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - పూషా॥ ఛన్దః -౧,౨,౪,౬-౯ గాయత్రీ; ౩,౧౦ నిచృద్గాయత్రీ; ౫ విరాడ్ గాయత్రీ ॥స్వరః- షడ్జః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౪౯౧౫ సం పూషన్ విదుషా నయ యో అఞ్జసానుశాసతి । య ఏవేదమితి బ్రవత్ ॥ ౧
౪౯౧౬ సము పూష్ణా గమేమహి యో గృహాఁ అభిశాసతి । ఇమ ఏవేతి చ బ్రవత్ ॥ ౨
౪౯౧౭ పూష్ణశ్చక్రం న రిష్యతి న కోశోఽవ పద్యతే । నో అస్య వ్యథతే పవిః ॥ ౩
౪౯౧౮ యో అస్మై హవిషావిధన్న తం పూషాపి మృష్యతే । ప్రథమో విన్దతే వసు ॥ ౪
౪౯౧౯ పూషా గా అన్వేతు నః పూషా రక్షత్వర్వతః । పూషా వాజం సనోతు నః ॥ ౫

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౪౯౨౦ పూషన్ననుప్ర గా ఇహి యజమానస్య సున్వతః । అస్మాకం స్తువతాముత ॥ ౬

౪౯౨౧ మాకిర్నేశన్మాకీం రిషన్మాకీం సం శారి కేవటే। అథారిష్టాభిరా గహి॥ ౭

౪౯౨౨ శృణ్వన్తం పూషణం వయమిర్యమనష్టవేదసమ్। ఈశానం రాయ ఈమహే॥ ౮

౪౯౨౩ పూషన్తవ వ్రతే వయం న రిష్యేమ కదా చన। స్తోతారస్త ఇహ స్మసి॥ ౯

౪౯౨౪ పరి పూషా పరస్తాద్ధస్తం దధాతు దక్షిణమ్। పునర్నో నష్టమాజతు॥ ౧౦

(౫౫) పఞ్చ పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః- భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - పూషా॥ ఛన్దః - ౧,౨,౫,౬ గాయత్రీ;
౩,౪ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః- షడ్జః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౪౯౨౫ ఏహి వాం విముచో నపాదాఘృణే సం సచావహై। రథీరృతస్య నో భవ ॥౧

౪౯౨౬ రథీతమం కపర్దినమీశానం రాధసో మహః। రాయః సఖాయమీమహే॥ ౨

౪౯౨౭ రాయో ధారాస్యాఘృణే వసో రాశిరజాశ్వ। ధీవతోధీవతః సఖా॥ ౩

౪౯౨౮ పూషణం న్వజాశ్వముప స్తోషామ వాజినమ్। స్వసుర్యో జార ఉచ్యతే॥ ౪

౪౯౨౯ మాతుర్దిధిషుమబ్రవం స్వసుర్జారః శృణోతు నః। భ్రాతేన్ద్రస్య సఖా మమ॥ ౫

౪౯౩౦ ఆజాసః పూషణం రథే నిశృమ్భాస్తే జనశ్రియమ్। దేవం వహన్తు బిభ్రతః॥ ౬

(౫౬) షట్ పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - పూషా॥ ఛన్దః - ౧,౪,౫ గాయత్రీ; ౨,౩
నిచృద్గాయత్రీ ; ౬ స్వరాడుష్ణిక్॥ స్వరః - ౧-౫ షడ్జః; ౬ ఋషభః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౪౯౩౧ య ఏనమాదిదేశతి కరమ్భాదితి పూషణమ్। న తేన దేవ ఆదిశే॥ ౧

౪౯౩౨ ఉత ఘా స రథీతమః సఖ్యా సత్పతిర్యుజా। ఇన్ద్రో వృత్రాణి జిఘ్నతే॥ ౨

౪౯౩౩ ఉతాదః పరుషే గవి సూరశ్చక్రం హిరణ్యయమ్। న్యైరయద్రథీతమః॥ ౩

౪౯౩౪ యదద్య త్వా పురుష్టుత బ్రవామ దస్ర మన్తుమః। తత్సు నో మన్మ సాధయ॥ ౪

౪౯౩౫ ఇమం చ నో గవేషణం సాతయే సీషధో గణమ్। ఆరాత్పూషన్నసి శ్రుతః॥ ౫

౪౯౩౬ ఆ తే స్వస్తిమీమహ ఆరేఅఘాముపావసుమ్।
అద్యా చ సర్వతాతయే శ్వశ్చ సర్వతాతయే॥ ౬

(౫౭) సప్త పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - ఇన్ద్రాపూషణౌ॥
ఛన్దః - ౧,౬ విరాడ్గాయత్రీ, ౨,౩ నిచృద్గాయత్రీ; ౪,౫ గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౪౯౩౭ ఇన్ద్రా ను పూషణా వయం సఖ్యాయ స్వస్తయే। హువేమ వాజసాతయే॥ ౧

౪౯౩౮ సోమమన్య ఉపాసదత్పాతవే చమ్వోః సుతమ్। కరమ్భమన్య ఇచ్ఛతి॥ ౨

౪౯౩౯ అజా అన్యస్య వహ్నయో హరీ అన్యస్య సమ్భృతా। తాభ్యాం వృత్రాణి జిఘ్నతే॥ ౩

౪౯౪౦ యదిన్ద్రో అనయద్రితో మహీరపో వృషన్తమః। తత్ర పూషాభవత్సచా॥ ౪

౪౯౪౧ తాం పూష్ణః సుమతిం వయం వృక్షస్య ప్ర వయామివ। ఇన్ద్రస్య చా రభామహే॥ ౫

౪౯౪౨ ఉత్పూషణం యువామహేఽభీశూఁరివ సారథిః। మహ్యా ఇన్ద్రం స్వస్తయే॥ ౬

(౫౮) అష్టపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - పూషా॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్;
౨ విరాడ్జగతీ; ౩,౪ విరాట్త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ౧,౩,౪ ధైవతః ; ౨ నిషాదః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౪౯౪౩ శుక్రం తే అన్యద్యజతం తే అన్యద్విషురూపే అహనీ ద్యౌరివాసి।

విశ్వా హి మాయా అవసి స్వధావో భద్రా తే పూషన్నిహ రాతిరస్తు ॥ ౧

౪౯౪౪ అజాశ్వః పశుపా వాజపస్త్యో ధియంజిన్వో భువనే విశ్వే అర్పితః ।
అష్ట్రాం పూషా శిథిరాముద్వరీవృజత్ సంచక్షాణో భువనా దేవ ఈయతే ॥ ౨

౪౯౪౫ యాస్తే పూషన్నావో అన్తః సముద్రే హిరణ్యయీరన్తరిక్షే చరన్తి ।
తాభిర్యాసి దూత్యాం సూర్యస్య కామేన కృత శ్రవ ఇచ్ఛమానః ॥ ౩

౪౯౪౬ పూషా సుబన్ధుర్దివ ఆ పృథివ్యా ఇళస్పతిర్మఘవా దస్మవర్చాః ।
యం దేవాసో అదదుః సూర్యాయై కామేన కృతం తవసం స్వఞ్చమ్ ॥ ౪

(౫౯) ఏకోన షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ।దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః - ౧,౩-౫ నిచృద్బృహతీ; ౨ విరాట్ బృహతీ; ౬,౭,౯, భురిగనుష్టుప్; ౮ ఉష్ణిక్ ; ౧౦ అనుష్టుప్॥ స్వరః - ౧-౫ మధ్యమః ; ౬,౭,౯,౧౦ గాన్ధారః ; ౮ ఋషభః ॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౪౯౪౭ ప్ర ను వోచా సుతేషు వాం వీర్యా౩ యాని చక్రథుః ।
హతాసో వాం పితరో దేవశత్రవ ఇన్ద్రాగ్నీ జీవథో యువమ్ ॥ ౧

౪౯౪౮ బళిత్థా మహిమా వామిన్ద్రాగ్నీ పనిష్ఠ ఆ ।
సమానో వాం జనితా భ్రాతరా యువం యమావిహేహమాతరా ॥ ౨

౪౯౪౯ ఓకివాంసా సుతే సచాఁ అశ్వా సప్తీ ఇవాదనే ।
ఇన్ద్రా న్వగ్నీ అవసేహ వజ్రిణా వయం దేవా హవామహే ॥ ౩

౪౯౫౦ య ఇన్ద్రాగ్నీ సుతేషు వాం స్తవత్తేష్వృతావృధా ।
జోషవాకం వదతః పజ్రహోషిణా న దేవా భసథశ్చన ॥ ౪

౪౯౫౧ ఇన్ద్రాగ్నీ కో అస్య వాం దేవౌ మర్తశ్చికేతతి ।
విషూచో అశ్వాన్ యుయుజాన ఈయత ఏకః సమాన ఆ రథే ॥ ౫

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౪౯౫౨ ఇన్ద్రాగ్నీ అపాదియం పూర్వాగాత్ పద్వతీభ్యః ।
హిత్వీ శిరో జిహ్వయా వావదచ్చరత్ త్రింశత్ పదా న్యక్రమీత్ ॥ ౬

౪౯౫౩ ఇన్ద్రాగ్నీ ఆ హి తన్వతే నరో ధన్వాని బాహ్వోః ।
మా నో అస్మిన్ మహాధనే పరా వర్క్తం గవిష్టిషు ॥ ౭

౪౯౫౪ ఇన్ద్రాగ్నీ తపన్తి మా ఽఘా అర్యో అరాతయః ।
అప ద్వేషాంస్యా కృతం యుయుతం సూర్యాదధి ॥ ౮

౪౯౫౫ ఇన్ద్రాగ్నీ యువోరపి వసు దివ్యాని పార్థివా ।
ఆ న ఇహ ప్ర యచ్ఛతం రయిం విశ్వాయుపోషసమ్ ॥ ౯

౪౯౫౬ ఇన్ద్రాగ్నీ ఉక్థవాహసా స్తోమేభిర్హవనశ్రుతా ।
విశ్వాభిర్గీర్భిరా గతమస్య సోమస్య పీతయే ॥ ౧౦

(౬౦) షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ।దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ॥ ఛన్దః - ౧,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౪,౬,౭ విరాడ్ గాయత్రీ; ౫,౯,౧౧ నిచృద్ గాయత్రీ; ౮,౧౦,౧౨ గాయత్రీ, ౧౩ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౧౪ నిచృదనుష్టుప్; ౧౫ విరాడనుష్టుప్॥ స్వరః - ౧-౩ ధైవతః ; ౪-౧౨ షడ్జః; ౧౩ పఞ్చమః; ౧౪,౧౫ గాన్ధారః ॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౪౯౫౭ శ్నథద్ వృత్రముత సనోతి వాజమిన్ద్రా యో అగ్నీ సహురీ సపర్యాత్ ।
ఇరజ్యన్తా వసవ్యస్య భూరేః సహస్తమా సహసా వాజయన్తా ॥ ౧

౪౯౫౮ తా యోధిష్టమభి గా ఇన్ద్ర నూనమపః స్వరుషసో అగ్న ఊళ్హాః ।
దిశః స్వరుషస ఇన్ద్ర చిత్రా అపో గా అగ్నే యువసే నియుత్వాన్ ॥ ౨

౪౯౫౯ ఆ వృత్రహణా వృత్రహభిః శుష్మైరిన్ద్ర యాతం నమోభిరగ్నే అర్వాక్ ।
యువం రాధోభిరకవేభిరిన్ద్రాఽగ్నే అస్మే భవతముత్తమేభిః ॥ ౩

౪౯౬౦ తా హువే యయోరిదం పప్నే విశ్వం పురా కృతమ్ । ఇన్ద్రాగ్నీ న మర్ధతః ॥ ౪

౪౯౬౧ ఉగ్రా విఘనినా మృధ ఇన్ద్రాగ్నీ హవామహే । తా నో మృళాత ఈదృశే ॥ ౫

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౪౯౬౨ హతో వృత్రాణ్యార్యా హతో దాసాని సత్పతీ । హతో విశ్వా అప ద్విషః ॥ ౬

౪౯౬౩ ఇన్ద్రాగ్నీ యువామిమేఽభి స్తోమా అనూషత । పిబతం శంభువా సుతమ్ ॥ ౭

౪౯౬౪ యా వాం సన్తి పురుస్పృహో నియుతో దాశుషే నరా । ఇన్ద్రాగ్నీ తాభిరా గతమ్ ॥ ౮

౪౯౬౫ తాభిరా గచ్ఛతం నరోపేదం సవనం సుతమ్ । ఇన్ద్రాగ్నీ సోమపీతయే ॥ ౯

౪౯౬౬ తమీళిష్వ యో అర్చిషా వనా విశ్వా పరిష్వజత్ । కృష్ణా కృణోతి జిహ్వయా ॥ ౧౦

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౪౯౬౭ య ఇద్ధ ఆవివాసతి సుమ్నమిన్ద్రస్య మర్త్యః । ద్యుమ్నాయ సుతరా అపః ॥ ౧౧

౪౯౬౮ తా నో వాజవతీరిష ఆశూన్ పిపృతమర్వతః । ఇన్ద్రమగ్నిం చ వోళ్హవే ॥ ౧౨

౪౯౬౯ ఉభా వామిన్ద్రాగ్నీ ఆహువధ్యా ఉభా రాధసః సహ మాదయధ్యై ।
ఉభా దాతారావిషాం రయీణాముభా వాజస్య సాతయే హువే వామ్ ॥ ౧౩

౪౯౭౦ ఆ నో గవ్యేభిరశ్వ్యైర్వసవ్యైరుప గచ్ఛతమ్ ।
సఖాయౌ దేవౌ సఖ్యాయ శంభువేన్ద్రాగ్నీ తా హవామహే ॥ ౧౪

౪౯౭౧ ఇన్ద్రాగ్నీ శృణుతం హవం యజమానస్య సున్వతః ।
వీతం హవ్యాన్యా గతం పిబతం సోమ్యం మధు ॥ ౧౫

(౬౧) ఏకషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - సరస్వతీ॥ ఛన్దః - ౧,౧౩ నిచృజ్జగతీ; ౨ జగతీ; ౩ విరాడ్ జగతీ; ౪,౯,౧౧,౧౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౫,౬,౧౦ విరాడ్ గాయత్రీ; ౭,౮ గాయత్రీ; ౧౪ పఙ్క్తిః ॥స్వరః- ౧-౩, ౧౩ నిషాదః; ౪-౧౨ షడ్జః ; ౧౪ పఞ్చమః॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౪౯౭౨ ఇయమదదాద్ రభసమృణచ్యుతం దివోదాసం వధ్ర్యశ్వాయ దాశుషే ।
యా శశ్వన్తమాచఖాదావసం పణిం తా తే దాత్రాణి తవిషా సరస్వతి ॥ ౧

౪౯౭౩ ఇయం శుష్మేభిర్బిసఖా ఇవారుజత్ సాను గిరీణాం తవిషేభిరూర్మిభిః ।
పారావతఘ్నీమవసే సువృక్తిభిః సరస్వతీమా వివాసేమ ధీతిభిః ॥ ౨

౪౯౭౪ సరస్వతి దేవనిదో ని బర్హయ ప్రజాం విశ్వస్య బృసయస్య మాయినః ।
ఉత క్షితిభ్యోఽవనీరవిన్దో విషమేభ్యో అస్రవో వాజినీవతి ॥ ౩

౪౯౭౫ ప్ర ణో దేవీ సరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ । ధీనామవిత్ర్యవతు ॥ ౪

౪౯౭౬ యస్త్వా దేవి సరస్వత్యుపబ్రూతే ధనే హితే । ఇన్ద్రం న వృత్రతూర్యే ॥ ౫

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౪౯౬౭ త్వం దేవి సరస్వత్యవా వాజేషు వాజిని । రదా పూషేవ నః సనిమ్ ॥ ౬

౪౯౬౮ ఉత స్యా నః సరస్వతీ ఘోరా హిరణ్యవర్తనిః । వృత్రఘ్నీ వష్టి సుష్టుతిమ్ ॥ ౭

౪౯౬౯ యస్యా అనన్తో అహ్రుతస్త్వేషశ్చరిష్ణురర్ణవః । అమశ్చరతి రోరువత్ ॥ ౮

౪౯౭౦ సా నో విశ్వా అతి ద్విషః స్వసౄరన్యా ఋతావరీ । అతన్నహేవ సూర్యః ॥ ౯

౪౯౭౧ ఉత నః ప్రియా ప్రియాసు సప్తస్వసా సుజుష్టా । సరస్వతీ స్తోమ్యా భూత్ ॥ ౧౦

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౪౯౭౨ ఆపప్రుషీ పార్థివాన్యురు రజో అన్తరిక్షమ్ । సరస్వతీ నిదస్పాతు ॥ ౧౧

౪౯౭౩ త్రిషధస్థా సప్తధాతుః పఞ్చ జాతా వర్ధయన్తీ । వాజేవాజే హవ్యా భూత్ ॥ ౧౨

౪౯౭౪ ప్ర యా మహిమ్నా మహినాసు చేకితే ద్యుమ్నేభిరన్యా అపసామపస్తమా ।
రథ ఇవ బృహతీ విభ్వనే కృతోపస్తుత్యా చికితుషా సరస్వతీ ॥ ౧౩

౪౯౭౫ సరస్వత్యభి నో నేషి వస్యో మాప స్ఫరీః పయసా మా న ఆ ధక్ ।
జుషస్వ నః సఖ్యా వేశ్యా చ మా త్వత్ క్షేత్రాణ్యరణాని గన్మ ॥ ౧౪

ఇతి చతుర్థాష్టకే అష్టమోఽధ్యాయః

ఇతి చతుర్థోఽష్టకః

అథ పఞ్చమేఽష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః

ప్రథమోఽనువాకః (౬౨) ద్విషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౨ భురిక్ పఙ్క్తిః
౩ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౪,౬-౮,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫,౯,౧౧ త్రిష్టుప్ ॥

స్వరః - ౧,౨ పఞ్చమః ; ౩-౧౧ ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ౧।

౪౯౭౬ స్తుషే నరా దివో అస్య ప్రసన్తాశ్వినా హువే జరమాణో అర్కైః ।
యా సద్య ఉస్రా వ్యుషి జ్మో అన్తాన్ యుయూషతః పర్యురూ వరాంసి ॥ ౧

౪౯౭౭ తా యజ్ఞమా శుచిభిశ్చక్రమాణా రథస్య భానుం రురుచూ రజోభిః ।
పురూ వరాంస్యమితా మిమానాపో ధన్వాన్యతి యాథో అజ్రాన్ ॥ ౨

౪౯౭౮ తా హ త్యద్ వర్తిర్యదరధ్రముగ్రేత్థా ధియ ఊహథుః శశ్వదశ్వైః ।
మనోజవేభిరిషిరైః శయధ్యై పరి వ్యథిర్దాశుషో మర్త్యస్య ॥ ౩

౪౯౭౯ తా నవ్యసో జరమాణస్య మన్మోప భూషతో యుయుజానసప్తీ ।
శుభం పృక్షమిషమూర్జం వహన్తా హోతా యక్షత్ ప్రత్నో అధ్రుగ్యువానా ॥ ౪

౪౯౮౦ తా వల్గూ దస్రా పురుశాకతమా ప్రత్నా నవ్యసా వచసా వివాసే ।
యా శంసతే స్తువతే శంభవిష్ఠా బభూవతుర్గృణతే చిత్రరాతీ ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ౨॥

౪౯౮౧ తా భుజ్యుం విభిరద్భ్యః సముద్రాత్ తుగ్రస్య సూనుమూహథూ రజోభిః ।
అరేణుభిర్యోజనేభిర్భుజన్తా పతత్రిభిరర్ణసో నిరుపస్థాత్ ॥ ౬

౪౯౮౨ వి జయుషా రథ్యా యాతమద్రిం శ్రుతం హవం వృషణా వధ్రిమత్యాః ।
దశస్యన్తా శయవే పిప్యథుర్గామితి చ్యవానా సుమతిం భురణ్యూ ॥ ౭

౪౯౯౩ యద్ రోదసీ ప్రదివో అస్తి భూమా హేళో దేవానాముత మర్త్యత్రా ।
తదాదిత్యా వసవో రుద్రియాసో రక్షోయుజే తపురఘం దధాత ॥ ౮

౪౯౯౪ య ఈం రాజానావృతుథా విదధద్ రజసో మిత్రో వరుణశ్చికేతత్ ।
గమ్భీరాయ రక్షసే హేతిమస్య ద్రోఘాయ చిద్ వచస ఆనవాయ ॥ ౯

౪౯౯౫ అన్తరైశ్చక్రైస్తనయాయ వర్తిర్ద్యుమతా యాతం నృవతా రథేన ।
సనుత్యేన త్యజసా మర్త్యస్య వనుష్యతామపి శీర్షా వవృక్తమ్ ॥ ౧౦

౪౯౯౬ ఆ పరమాభిరుత మధ్యమాభిర్నియుద్భిర్యాతమవమాభిరర్వాక్ ।
దృళ్హస్య చిద్ గోమతో వి వ్రజస్య దురో వర్తం గృణతే చిత్రరాతీ ॥ ౧౧

(౬౩) త్రిషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషి - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧ స్వరాడ్ బృహతీ; ౨,౪,౬,౭ పఙ్క్తిః; ౩,౧౦ భురిక్పఙ్క్తిః; ౫,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౮ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౧౧ ఆసురీపఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨-౪, ౬-౮,౧౦,౧౧ పఞ్చమః; ౫,౯ ధైవతః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౪౯౯౭ క్వ త్యా వల్గూ పురుహూతాద్య దూతో న స్తోమోఽవిదన్నమస్వాన్ ।
ఆ యో అర్వాఙ్ నాసత్యా వవర్త ప్రేష్ఠా హ్యసథో అస్య మన్మన్ ॥ ౧

౪౯౯౮ అరం మే గన్తం హవనాయాస్మై గృణానా యథా పిబాథో అన్ధః ।
పరి హ త్యద్ వర్తిర్యాథో రిషో న యత్ పరో నాన్తరస్తుతుర్యాత్ ॥ ౨

౪౯౯౯ అకారి వామన్ధసో వరీమన్నస్తారి బర్హిః సుప్రాయణతమమ్ ।
ఉత్తానహస్తో యువయుర్వవన్దా వాం నక్షన్తో అద్రయ ఆఞ్జన్ ॥ ౩

౫౦౦౦ ఊర్ధ్వో వామగ్నిరధ్వరేష్వస్థాత్ ప్ర రాతిరేతి జూర్ణినీ ఘృతాచీ ।
ప్ర హోతా గూర్తమనా ఉరాణోఽయుక్త యో నాసత్యా హవీమన్ ॥ ౪

౫౦౦౧ అధి శ్రియే దుహితా సూర్యస్య రథం తస్థౌ పురుభుజా శతోతిమ్ ।
ప్ర మాయాభిర్మాయినా భూతమత్ర నరా నృతూ జనిమన్యజ్ఞియానామ్ ॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౫౦౦౨ యువం శ్రీభిర్దర్శతాభిరాభిః శుభే పుష్టిమూహథుః సూర్యాయాః ।
ప్ర వాం వయో వపుషేఽను పప్తన్నక్షద్ వాణీ సుష్టుతా ధిష్ణ్యా వామ్ ॥ ౬

౫౦౦౩ ఆ వాం వయోఽశ్వాసో వహిష్ఠా అభి ప్రయో నాసత్యా వహన్తు ।
ప్ర వాం రథో మనోజవా అసర్జీషః పృక్ష ఇషిధో అను పూర్వీః ॥ ౭

౫౦౦౪ పురు హి వాం పురుభుజా దేష్ణం ధేనుం న ఇషం పిన్వతమసక్రామ్ ।
స్తుతశ్చ వాం మాధ్వీ సుష్టుతిశ్చ రసాశ్చ యే వామను రాతిమగ్మన్ ॥ ౮

౫౦౦౫ ఉత మ ఋజ్రే పురయస్య రఘ్వీ సుమీళ్హే శతం పేరుకే చ పక్వా ।
శాణ్డో దాద్ధిరణినః స్మద్దిష్టీన్ దశ వశాసో అభిషాచ ఋష్వాన్ ॥ ౯

౫౦౦౬ సం వాం శతా నాసత్యా సహస్రాశ్వానాం పురుపన్థా గిరే దాత్ ।
భరద్వాజాయ వీర నూ గిరే దాద్ధతా రక్షాంసి పురుదంససా స్యుః ॥ ౧౦

౫౦౦౭ ఆ వాం సుమ్నే వరిమన్త్సూరిభిః ష్యామ్ ॥ ౧౧

(౬౪) చతుఃషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషి- భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥ ఛన్దః- ౧,౨,౬ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౩ త్రిష్టుప్; ౪ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧-౪,౬ ధైవతః ౫ పఞ్చమః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౫౦౦౮ ఉదు శ్రియ ఉషసో రోచమానా అస్థురపాం నోర్మయో రుశన్తః ।
కృణోతి విశ్వా సుపథా సుగాన్యభూదు వస్వీ దక్షిణా మఘోనీ ॥ ౧

౫౦౦౯ భద్రా దదృక్ష ఉర్వియా వి భాస్యుత్ తే శోచిర్భానవో ద్యామపప్తన్ ।
ఆవిర్వక్షః కృణుషే శుమ్భమానోషో దేవి రోచమానా మహోభిః ॥ ౨

౫౦౧౦ వహన్తి సీమరుణాసో రుశన్తో గావః సుభగాముర్వియా ప్రథానామ్ ।
అపేజతే శూరో అస్తేవ శత్రూన్ బాధతే తమో అజిరో న వోళ్హా ॥ ౩

౫౦౧౧ సుగోత తే సుపథా పర్వతేష్వవాతే అపస్తరసి స్వభానో ।
సా న ఆ వహ పృథుయామన్నృష్వే రయిం దివో దుహితరిషయధ్యై ॥ ౪

౫౦౧౨ సా వహ యోక్షభిరవాతోషో వరం వహసి జోషమను ।
త్వం దివో దుహితర్యా హ దేవీ పూర్వహూతౌ మంహనా దర్శతా భూః ॥ ౫

౫౦౧౩ ఉత్ తే వయశ్చిద్ వసతేరపప్తన్ నరశ్చ యే పితుభాజో వ్యుష్టౌ ।
అమా సతే వహసి భూరి వామముషో దేవి దాశుషే మర్త్యాయ ॥ ౬

(౬౫) పఞ్చషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥

ఛన్దః - ౧ భురిక్పఙ్క్తిః; ౨,౩ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౪,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫ విరాట్ పఙ్క్తిః ॥

స్వరః - ౧,౫ పఞ్చమః; ౨-౪,౬ ధైవతః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౫౦౧౪ ఏషా స్యా నో దుహితా దివోజాః క్షితీరుచ్ఛన్తీ మానుషీరజీగః ।
యా భానునా రుశతా రామ్యాస్వజ్ఞాయి తిరస్తమసశ్చిదక్తూన్ ॥ ౧

౫౦౧౫ వి తద్ యయురరుణయుగ్భిరశ్వైశ్చిత్రం భాన్త్యుషసశ్చన్ద్రరథాః ।
అగ్రం యజ్ఞస్య బృహతో నయన్తీర్వి తా బాధన్తే తమ ఊర్మ్యాయాః ॥ ౨

౫౦౧౬ శ్రవో వాజమిషమూర్జం వహన్తీర్ని దాశుష ఉషసో మర్త్యాయ ।
మఘోనీర్వీరవత్ పత్యమానా అవో ధాత విధతే రత్నమద్య ॥ ౩

౫౦౧౭ ఇదా హి వో విధతే రత్నమస్తీదా వీరాయ దాశుష ఉషాసః ।
ఇదా విప్రాయ జరతే యదుక్థా ని ష్మ మావతే వహథా పురా చిత్ ॥ ౪

౫౦౧౮ ఇదా హి త ఉషో అద్రిసానో గోత్రా గవామఙ్గిరసో గృణన్తి ।
వ్యర్కేణ బిభిదుర్బ్రహ్మణా చ సత్యా నృణామభవద్ దేవహూతిః ॥ ౫

౫౦౧౯ ఉచ్ఛా దివో దుహితః ప్రత్నవన్నో భరద్వాజవద్ విధతే మఘోని ।
సువీరం రయిం గృణతే రిరీహ్యురుగాయమధి ధేహి శ్రవో నః ॥ ౬

(౬౬) షట్ షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః ౧,౯,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౫ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౩,౪ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౬,౭,౧౦ భురిక్పఙ్క్తిః; ౮ స్వరాట్ పఙ్క్తిః ॥

స్వరః ౧,౨,౫,౯,౧౧ ధైవతః; ౩,౪,౬-౮,౧౦ పఞ్చమః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౫౦౨౦ వపుర్ను తచ్చికితుషే చిదస్తు సమానం నామ ధేను పత్యమానమ్ ।
మర్తేష్వన్యద్ దోహసే పీపాయ సకృచ్ఛుక్రం దుదుహే పృశ్నిరూధః ॥ ౧

౫౦౨౧ యే అగ్నయో న శోశుచన్నిధానా ద్విర్యత్ త్రిర్మరుతో వావృధన్త ।

అరేణవో హిరణ్యయాస ఏషాం సాకం నృమ్ణైః పౌంస్యేభిశ్చ భూవన్ ॥ ౨

౫౦౨౨ రుద్రస్య యే మీళ్హుషః సన్తి పుత్రా యాంశ్చో ను దాధృవిర్భరధ్యై ।
విదే హి మాతా మహో మహీ షా సేత్పృశ్నిః సుభ్వే౩ గర్భమాధాత్ ॥ ౩

౫౦౨౩ న య ఈషన్తే జనుషోఽయా న్వన్తః సన్తోఽవద్యాని పునానాః ।
నిర్యద్దుహ్రే శుచయోఽను జోషమను శ్రియా తన్వముక్షమాణాః ॥ ౪

౫౦౨౪ మక్షూ న యేషు దోహసే చిదయా ఆ నామ ధృష్ణు మారుతం దధానాః ।
న యే స్తౌనా అయాసో మహ్నా నూ చిత్సుదానురవ యాసదుగ్రాన్ ॥ ౫

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౫౦౨౫ త ఇదుగ్రాః శవసా ధృష్ణుషేణా ఉభే యుజన్త రోదసీ సుమేకే ।
అధ స్మైషు రోదసీ స్వశోచిరామవత్సు తస్థౌ న రోకః ॥ ౬

౫౦౨౬ అనేనో వో మరుతో యామో అస్త్వనశ్వశ్చిద్యమజత్యరథీః ।
అనవసో అనభీశూ రజస్తూర్వి రోదసీ పథ్యా యాతి సాధన్ ॥ ౭

౫౦౨౭ నాస్య వర్తా న తరుతా న్వస్తి మరుతో యమవథ వాజసాతౌ ।
తోకే వా గోషు తనయే యమప్సు స వ్రజం దర్తా పార్యే అధ ద్యోః ॥ ౮

౫౦౨౮ ప్ర చిత్రమర్కం గృణతే తురాయ మారుతాయ స్వతవసే భరధ్వమ్ ।
యే సహాంసి సహసా సహన్తే రేజతే అగ్నే పృథివీ మఖేభ్యః ॥ ౯

౫౦౨౯ త్విషీమన్తో అధ్వరస్యేవ దిద్యుత్తృషుచ్యవసో జుహ్వో౩ నాగ్నేః ।
అర్చత్రయో ధునయో న వీరా భ్రాజజ్జన్మానో మరుతో అధృష్టాః ॥ ౧౦

౫౦౩౦ తం వృధన్తం మారుతం భ్రాజదృష్టిం రుద్రస్య సూనుం హవసా వివాసే ।
దివః శర్ధాయ శుచయో మనీషా గిరయో నాప ఉగ్రా అస్పృధ్రన్ ॥ ౧౧

(౬౭) సప్తషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ ॥
ఛన్దః- ౧,౯ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౨,౧౦ భురిక్పఙ్క్తిః; ౩,౭,౮,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్;
౪,౫ త్రిష్టుప్; ౬ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౨,౯,౧౦ పఞ్చమః; ౩-౮,౧౧ ధైవతః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౫౦౩౧ విశ్వేషాం వః సతాం జ్యేష్ఠతమా గీర్భిర్మిత్రావరుణా వావృధధ్యై ।
సం యా రశ్మేవ యమతుర్యమిష్ఠా ద్వా జనాఀ అసమా బాహుభిః స్వైః ॥ ౧

౫౦౩౨ ఇయం మద్వాం ప్ర స్తృణీతే మనీషోప ప్రియా నమసా బర్హిరచ్ఛ ।
యన్తం నో మిత్రావరుణావధృష్టం ఛర్దిర్యద్వాం వరూథ్యం సుదానూ ॥ ౨

౫౦౩౩ ఆ యాతం మిత్రావరుణా సుశస్త్యుప ప్రియా నమసా హూయమానా ।
సం యావప్నఃస్థో అపసేవ జనాఞ్ఛ్రుధీయతశ్చిద్యతథో మహిత్వా ॥ ౩

౫౦౩౪ అశ్వా న యా వాజినా పూతబన్ధూ ఋతా యద్గర్భమదితిర్భరధ్యై ।
ప్ర యా మహి మహాన్తా జాయమానా ఘోరా మర్తాయ రిపవే ని దీధః ॥ ౪

౫౦౩౫ విశ్వే యద్వాం మంహనా మన్దమానాః క్షత్రం దేవాసో అదధుః సజోషాః ।
పరి యద్భూథో రోదసీ చిదుర్వీ సన్తి స్పశో అదబ్ధాసో అమూరాః ॥ ౫

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౫౦౩౬ తా హి క్షత్రం ధారయేథే అను ద్యూన్దృంహేథే సానుముపమాదివ ద్యోః ।

దృళ్హో నక్షత్ర ఉత విశ్వదేవో భూమిమాతాన్ ద్యాం ధాసినాయోః ॥ ౬

౫౦౩౭ తా విగ్రం ధైథే జఠరం పృణధ్యా ఆ యత్ సద్మ సభృతయః పృణన్తి ।
న మృష్యన్తే యువతయో ఽవాతా వి యత్ పయో విశ్వజిన్వా భరన్తే ॥ ౭

౫౦౩౮ తా జిహ్వయా సదమేదం సుమేధా ఆ యద్ వాం సత్యో అరతిర్ ఋతే భూత్ ।
తద్ వాం మహిత్వం ఘృతాన్నావస్తు యువం దాశుషే వి చయిష్టమంహః ॥ ౮

౫౦౩౯ ప్ర యద్ వాం మిత్రావరుణా స్పూర్ధన్ ప్రియా ధామ యువధితా మినన్తి ।
న యే దేవాస ఓహసా న మర్తా అయజ్ఞసాచో అప్యో న పుత్రాః ॥ ౯

౫౦౪౦ వి యద్ వాచం కీస్తాసో భరన్తే శంసన్తి కే చిన్ నివిదో మనానాః ।
ఆద్ వాం బ్రవామ సత్యాన్యుక్థా నకిర్ దేవేభిర్ యతథో మహిత్వా ॥ ౧౦

౫౦౪౧ అవోర్ ఇత్థా వాం ఛర్దిషో అభిష్టౌ యువోర్ మిత్రావరుణావస్కృధోయు ।
అను యద్ గావః స్ఫురాన్ ఋజిప్యం ధృష్ణుం యద్ రణే వృషణం యునజన్ ॥ ౧౧

(౬౮) అష్టషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - ఇన్ద్రావరుణౌ॥ ఛన్దః-౧,౪,౧౧ త్రిష్టుప్; ౨ భురిక్పఙ్క్తిః; ౩,౭,౮ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౫ పఙ్క్తిః; ౬ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౯,౧౦ నిచృజ్జగతీ॥
స్వరః - ౧,౪,౬,౧౧ ధైవతః ; ౨,౩,౫,౭,౮ పఞ్చమః ౯,౧౦ నిషాదః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౫౦౪౨ శ్రుష్టీ వాం యజ్ఞ ఉద్యతః సజోషా మనుష్వద్ వృక్తబర్హిషో యజధ్యై ।
ఆ య ఇన్ద్రావరుణావిషే అద్య మహే సుమ్నాయ మహ ఆవవర్తత్ ॥ ౧

౫౦౪౩ తా హి శ్రేష్ఠా దేవతాతా తుజా శూరాణాం శవిష్ఠా తా హి భూతమ్ ।
మఘోనాం మంహిష్ఠా తువిశుష్మ ఋతేన వృత్రతురా సర్వసేనా ॥ ౨

౫౦౪౪ తా గృణీహి నమస్యేభిః శూషైః సుమ్నేభిరిన్ద్రావరుణా చకానా ।
వజ్రేణాన్యః శవసా హన్తి వృత్రం సిషక్త్యన్యో వృజనేషు విప్రః ॥ ౩

౫౦౪౫ గ్నాశ్చ యన్నరశ్చ వావృధన్త విశ్వే దేవాసో నరాం స్వగూర్తాః ।
ప్రైభ్య ఇన్ద్రావరుణా మహిత్వా ద్యౌశ్చ పృథివి భూతముర్వీ ॥ ౪

౫౦౪౬ స ఇత్ సుదానుః స్వవాఁ ఋతావేన్ద్రా యో వాం వరుణ దాశతి త్మన్ ।
ఇషా స ద్విషస్తరేద్ దాస్వాన్ వంసద్ రయిం రయివతశ్చ జనాన్ ॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౫౦౪౭ యం యువం దాశ్వధ్వరాయ దేవా రయిం ధత్థో వసుమన్తం పురుక్షుమ్ ।
అస్మే స ఇన్ద్రావరుణావపి ష్యాత్ ప్ర యో భనక్తి వనుషామశస్తీః ॥ ౬

౫౦౪౮ ఉత నః సుత్రాత్రో దేవగోపాః సూరిభ్య ఇన్ద్రావరుణా రయిః ష్యాత్ ।
యేషాం శుష్మః పృతనాసు సాహ్వాన్ ప్ర సద్యో ద్యుమ్నా తిరతే తతురిః ॥ ౭

౫౦౪౯ నూ న ఇన్ద్రావరుణా గృణానా పృఙ్క్తం రయిం సౌశ్రవసాయ దేవా ।
ఇత్థా గృణన్తో మహినస్య శర్ధో ఽపో న నావా దురితా తరేమ ॥ ౮

౫౦౫౦ ప్ర సమ్రాజే బృహతే మన్మ ను ప్రియమర్చ దేవాయ వరుణాయ సప్రథః ।
అయం య ఉర్వీ మహినా మహివ్రతః క్రత్వా విభాత్యజరో న శోచిషా ॥ ౯

౫౦౫౧ ఇన్ద్రావరుణా సుతపావిమం సుతం సోమం పిబతం మద్యం ధృతవ్రతా ।
యువో రథో అధ్వరం దేవవీతయే ప్రతి స్వసరముప యాతి పీతయే ॥ ౧౦

౫౦౫౨ ఇన్ద్రావరుణా మధుమత్తమస్య వృష్ణః సోమస్య వృషణా వృషేథామ్ ।
ఇదం వామన్ధః పరిషిక్తమస్మే ఆసద్యాస్మిన్ బర్హిషి మాదయేథామ్ ॥ ౧౧

(౬౯) ఏకోన సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రా విష్ణూ ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౬,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౪,౮ త్రిష్టుప్; ౫ బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ౧-౪,౬-౮ ధైవతః ; ౫ ఋషభః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౫౦౫౩ సం వాం కర్మణా సమిషా హినోమీన్ద్రావిష్ణూ అపసస్పారే అస్య ।
జుషేథాం యజ్ఞం ద్రవిణం చ ధత్తమరిష్టైర్నః పథిభిః పారయన్తా ॥ ౧

౫౦౫౪ యా విశ్వాసాం జనితారా మతీనామిన్ద్రావిష్ణూ కలశా సోమధానా ।
ప్ర వాం గిరః శస్యమానా అవన్తు ప్ర స్తోమాసో గీయమానాసో అర్కైః ॥ ౨

౫౦౫౫ ఇన్ద్రావిష్ణూ మదపతీ మదానామా సోమం యాతం ద్రవిణో దధానా ।
సం వామఞ్జన్త్వక్తుభిర్మతీనాం సం స్తోమాసః శస్యమానాస ఉక్థైః ॥ ౩

౫౦౫౬ ఆ వామశ్వాసో అభిమాతిషాహ ఇన్ద్రావిష్ణూ సధమాదో వహన్తు ।
జుషేథాం విశ్వా హవనా మతీనాముప బ్రహ్మాణి శృణుతం గిరో మే ॥ ౪

౫౦౫౭ ఇన్ద్రావిష్ణూ తత్పనయాయ్యం వాం సోమస్య మద ఉరు చక్రమాథే ।
అకృణుతమన్తరిక్షం వరీయోఽప్రథతం జీవసే నో రజాంసి ॥ ౫

౫౦౫౮ ఇన్ద్రావిష్ణూ హవిషా వావృధానాఽగ్రాద్వానా నమసా రాతహవ్యా ।
ఘృతాసుతీ ద్రవిణం ధత్తమస్మే సముద్రః స్థః కలశః సోమధానః ॥ ౬

౫౦౫౯ ఇన్ద్రావిష్ణూ పిబతం మధ్వో అస్య సోమస్య దస్రా జఠరం పృణేథామ్ ।
ఆ వామన్ధాంసి మదిరాణ్యగ్మన్నుప బ్రహ్మాణి శృణుతం హవం మే ॥ ౭

౫౦౬౦ ఉభా జిగ్యథుర్న పరా జయేథే న పరా జిగ్యే కతరశ్చనైనోః ।
ఇన్ద్రశ్చ విష్ణో యదపస్పృధేథాం త్రేధా సహస్రం వి తదైరయేథామ్ ॥ ౮

(౭౦) సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా- ద్యావాపృథివ్యౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౫ నిచృజ్జగతీ; ౨-౪,౬ జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౫౦౬౧ ఘృతవతీ భువనానామభిశ్రియోర్వీ పృథ్వీ మధుదుఘే సుపేశసా ।
ద్యావాపృథివీ వరుణస్య ధర్మణా విష్కభితే అజరే భూరిరేతసా ॥ ౧

౫౦౬౨ అసశ్చన్తీ భూరిధారే పయస్వతీ ఘృతం దుహాతే సుకృతే శుచివ్రతే ।
రాజన్తీ అస్య భువనస్య రోదసీ అస్మే రేతః సిఞ్చతం యన్మనుర్హితమ్ ॥ ౨

౫౦౬౩ యో వామృజవే క్రమణాయ రోదసీ మర్తో దదాశ ధిషణే స సాధతి ।
ప్ర ప్రజాభిర్జాయతే ధర్మణస్పరి యువోః సిక్తా విషురూపాణి సవ్రతా ॥ ౩

౫౦౬౪ ఘృతేన ద్యావాపృథివీ అభీవృతే ఘృతశ్రియా ఘృతపృచా ఘృతావృధా ।
ఉర్వీ పృథ్వీ హోతృవూర్యే పురోహితే తే ఇద్విప్రా ఈళతే సుమ్నమిష్టయే ॥ ౪

౫౦౬౫ మధు నో ద్యావాపృథివీ మిమిక్షతాం మధుశ్చుతా మధుదుఘే మధువ్రతే ।
దధానే యజ్ఞం ద్రవిణం చ దేవతా మహి శ్రవో వాజమస్మే సువీర్యమ్ ॥ ౫

౫౦౧౬ ఊర్జం నో ద్యౌశ్చ పృథివీ చ పిన్వతాం పితా మాతా విశ్వవిదా సుదంససా ॥
సంరరాణే రోదసీ విశ్వశమ్భువా సనిం వాజం రయిమస్మే సమిన్వతామ్ ॥ ౬

(౭౧) ఏకసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా-సవితా॥ ఛన్దః - ౧ జగతీ; ౨,౩ నిచృజ్జగతీ; ౪ త్రిష్టుప్; ౫,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ౧-౩ నిషాదః ; ౪-౬ ధైవతః॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౫౦౧౭ ఉదు ష్య దేవః సవితా హిరణ్యయా బాహూ అయంస్త సవనాయ సుక్రతుః ।
ఘృతేన పాణీ అభి ప్రుష్ణుతే మఖో యువా సుదక్షో రజసో విధర్మణి ॥ ౧

౫౦౧౮ దేవస్య వయం సవితుః సవీమని శ్రేష్ఠే స్యామ వసునశ్చ దావనే ।
యో విశ్వస్య ద్విపదో యశ్చతుష్పదో నివేశనే ప్రసవే చాసి భూమనః ॥ ౨

౫౦౧౯ అదబ్ధేభిః సవితః పాయుభిష్ట్వం శివేభిరద్య పరి పాహి నో గయమ్ ।
హిరణ్యజిహ్వః సువితాయ నవ్యసే రక్షా మాకిర్నో అఘశంస ఈశత ॥ ౩

౫౦౨౦ ఉదు ష్య దేవః సవితా దమూనా హిరణ్యపాణిః ప్రతిదోషమస్థాత్ ।
అయోహనుర్యజతో మన్ద్రజిహ్వ ఆ దాశుషే సువతి భూరి వామమ్ ॥ ౪

౫౦౨౧ ఉదూ అయాఁ ఉపవక్తేవ బాహూ హిరణ్యయా సవితా సుప్రతీకా ।
దివో రోహాంస్యరుహత్ పృథివ్యా అరీరమత్ పతయత్ కచ్చిదభ్వమ్ ॥ ౫

౫౦౨౨ వామమద్య సవితర్వామము శ్వో దివేదివే వామమస్మభ్యం సావీః ।
వామస్య హి క్షయస్య దేవ భూరేరయా ధియా వామభాజః స్యామ॥ ౬

(౭౨) ద్విసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా - ఇన్ద్రాసోమౌ॥ ఛన్దః - ౧,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౪,౫ విరాట్త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౫౦౨౩ ఇన్ద్రాసోమా మహి తద్ వాం మహిత్వం యువం మహాని ప్రథమాని చక్రథుః।
యువం సూర్యం వివిదథుర్యువం స్వర్విశ్వా తమాంస్యహతం నిదశ్చ ॥ ౧

౫౦౨౪ ఇన్ద్రాసోమా వాసయథ ఉషాసముత్ సూర్యం నయథో జ్యోతిషా సహ।
ఉప ద్యాం స్కమ్భథుః స్కమ్భనేనాప్రథతం పృథివీం మాతరం వి॥ ౨

౫౦౨౫ ఇన్ద్రాసోమావహిమపః పరిష్ఠాం హథో వృత్రమను వాం ద్యౌరమన్యత ।
ప్రార్ణాంస్యైరయతం నదీనామా సముద్రాణి పప్రథుః పురూణి॥ ౩

౫౦౨౬ ఇన్ద్రాసోమా పక్వమామాస్వన్తర్ని గవామిద్ దధథుర్వక్షణాసు ।
జగృభథురనపినద్ధమాసు రుశచ్చిత్రాసు జగతీష్వన్తః ॥ ౪

౫౦౨౭ ఇన్ద్రాసోమా యువమఙ్గ తరుత్రమపత్యసాచం శ్రుత్యం రరాథే।
యువం శుష్మం నర్యం చర్షణిభ్యః సం వివ్యథుః పృతనాషాహముగ్రా॥ ౫

(౭౩) త్రిసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥దేవతా- బృహస్పతిః॥ ఛన్దః - ౧,౨ త్రిష్టుప్; ౩ విరాట్ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౫౦౨౮ యో అద్రిభిత్ ప్రథమజా ఋతావా బృహస్పతిరాఙ్గిరసో హవిష్మాన్ ।

ద్విబర్హజ్మా ప్రాఘర్మసత్పితా న ఆ రోదసీ వృషభో రోరవీతి ॥ ౧

౫౦౬౯ జనాయ చిద్య ఈవత ఉ లోకం బృహస్పతిర్దేవహూతౌ చకార ।
ఘ్నన్వృత్రాణి వి పురో దర్దరీతి జయఞ్ఛత్రూఁరమిత్రాన్పృత్సు సాహన్ ॥ ౨

౫౦౭౦ బృహస్పతిః సమజయద్వసూని మహో వ్రజాన్గోమతో దేవ ఏషః ।
అపః సిషాసన్త్స్వరప్రతీతో బృహస్పతిర్హన్త్యమిత్రమర్కైః ॥ ౩

(౭౪) చతుఃసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - సోమారుద్రౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪ త్రిష్టుప్; ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౫౦౭౧ సోమారుద్రా ధారయేథామసుర్యం౧ ప్ర వామిష్టయోఽరమశ్నువన్తు ।
దమేదమే సప్త రత్నా దధానా శం నో భూతం ద్విపదే శం చతుష్పదే ॥ ౧

౫౦౭౨ సోమారుద్రా వి వృహతం విషూచీమమీవా యా నో గయమావివేశ ।
ఆరే బాధేథాం నిరృతిం పరాచైరస్మే భద్రా సౌశ్రవసాని సన్తు ॥ ౨

౫౦౭౩ సోమారుద్రా యువమేతాన్యస్మే విశ్వా తనూషు భేషజాని ధత్తమ్ ।
అవ స్యతం ముఞ్చతం యన్నో అస్తి తనూషు బద్ధం కృతమేనో అస్మత్ ॥ ౩

౫౦౭౪ తిగ్మాయుధౌ తిగ్మహేతీ సుశేవౌ సోమారుద్రావిహ సు మృళతం నః ।
ప్ర నో ముఞ్చతం వరుణస్య పాశాద్గోపాయతం నః సుమనస్యమానా ॥ ౪

(౭౫) పఞ్చసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - పాయుర్భారద్వాజః ॥ దేవతా - ౧ వర్మ; ౨ ధనుః; ౩ జ్యా; ౪ ఆర్త్నీ; ౫ ఇషుధిః; ౬[౧] సారథిః ౬[౨] రశ్మయః; ౭ అశ్వాః; ౮ రథః; ౯ రథగోపాః; ౧౦ లిఙ్గోక్తాః; ౧౧,౧౨,౧౫,౧౬ ఇషవః; ౧౩ ప్రతోదః; ౧౪ హస్తఘ్నః ౧౭,౧౯ లిఙ్గోక్తా సఙ్గ్రామాశిషః, (౧౭ యుద్ధభూమి బ్రహ్మణస్పతిరదితిశ్చ, ౧౮ కవచసోమవరుణాః; ౧౯ దేవా బ్రహ్మ చ ॥) ఛన్దః - ౧,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౪,౫,౭-౯,౧౧,౧౪,౧౮ త్రిష్టుప్; ౬ జగతీ; ౧౦ విరాడ్జగతీ; ౧౨,౧౯ విరాడనుష్టుప్; ౧౩ స్వరాడుష్ణిక్; ౧౫ నిచృదనుష్టుప్; ౧౬ అనుష్టుప్; ౧౭ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧-౫, ౭-౯,౧౧,౧౪,౧౮ ధైవతః; ౬,౧౦ నిషాదః; ౧౨,౧౫,౧౬,౧౯ గాన్ధారః ౧౩ ఋషభః; ౧౭ పఞ్చమః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౫౦౭౫ జీమూతస్యేవ భవతి ప్రతీకం యద్వర్మీ యాతి సమదాముపస్థే ।
అనావిద్ధయా తన్వా జయ త్వం స త్వా వర్మణో మహిమా పిపర్తు ॥ ౧

౫౦౭౬ ధన్వనా గా ధన్వనాజిం జయేమ ధన్వనా తీవ్రాః సమదో జయేమ ।
ధనుః శత్రోరపకామం కృణోతి ధన్వనా సర్వాః ప్రదిశో జయేమ ॥ ౨

౫౦౭౭ వక్ష్యన్తీవేదా గనీగన్తి కర్ణం ప్రియం సఖాయం పరిషస్వజానా ।
యోషేవ శిఙ్క్తే వితతాధి ధన్వఞ్జ్యా ఇయం సమనే పారయన్తీ ॥ ౩

౫౦౭౮ తే ఆచరన్తీ సమనేవ యోషా మాతేవ పుత్రం బిభృతాముపస్థే ।
అప శత్రూన్విధ్యతాం సంవిదానే ఆర్త్నీ ఇమే విష్ఫురన్తీ అమిత్రాన్ ॥ ౪

౫౦౭౯ బహ్వీనాం పితా బహురస్య పుత్రశ్చిశ్చా కృణోతి సమనావగత్య ।
ఇషుధిః సఙ్కాః పృతనాశ్చ సర్వాః పృష్ఠే నినద్ధో జయతి ప్రసూతః ॥ ౫

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౫౦౯౦ రథే తిష్ఠన్ నయతి వాజినః పురో యత్రయత్ర కామయతే సుషారథిః ।
అభీశూనాం మహిమానం పనాయత మనః పశ్చాదను యచ్ఛన్తి రశ్మయః ॥ ౬

౫౦౯౧ తీవ్రాన్ ఘోషాన్ కృణ్వతే వృషపాణయోఽశ్వా రథేభిః సహ వాజయన్తః ।
అవక్రామన్తః ప్రపదైరమిత్రాన్ క్షిణన్తి శత్రూఀరనపవ్యయన్తః ॥ ౭

౫౦౯౨ రథవాహనం హవిరస్య నామ యత్రాయుధం నిహితమస్య వర్మ ।
తత్రా రథముప శగ్మం సదేమ విశ్వాహా వయం సుమనస్యమానాః ॥ ౮

౫౦౯౩ స్వాదుషంసదః పితరో వయోధాః కృచ్ఛ్రేశ్రితః శక్తీవన్తో గభీరాః ।
చిత్రసేనా ఇషుబలా అమృధ్రాః సతోవీరా ఉరవో వ్రాతసాహాః ॥ ౯

౫౦౯౪ బ్రాహ్మణాసః పితరః సోమ్యాసః శివే నో ద్యావాపృథివీ అనేహసా ।
పూషా నః పాతు దురితాదృతావృధో రక్షా మాకిర్నో అఘశంస ఈశత ॥ ౧౦

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౫౦౯౫ సుపర్ణం వస్తే మృగో అస్యా దన్తో గోభిః సంనద్ధా పతతి ప్రసూతా ।
యత్రా నరః సం చ వి చ ద్రవన్తి తత్రాస్మభ్యమిషవః శర్మ యంసన్ ॥ ౧౧

౫౦౯౬ ఋజీతే పరి వృఙ్ధి నోఽశ్మా భవతు నస్తనూః ।
సోమో అధి బ్రవీతు నోఽదితిః శర్మ యచ్ఛతు ॥ ౧౨

౫౦౯౭ ఆ జంఘన్తి సాన్వేషాం జఘనాఀ ఉప జిఘ్నతే ।
అశ్వాజని ప్రచేతసోఽశ్వాన్ సమత్సు చోదయ ॥ ౧౩

౫౦౯౮ అహిరివ భోగైః పర్యేతి బాహుం జ్యాయా హేతిం పరిబాధమానః ।
హస్తఘ్నో విశ్వా వయునాని విద్వాన్ పుమాన్ పుమాంసం పరి పాతు విశ్వతః ॥ ౧౪

౫౦౯౯ ఆలాక్తా యా రురుశీర్ష్ణ్యథో యస్యా అయో ముఖమ్ ।
ఇదం పర్జన్యరేతస ఇష్వై దేవ్యై బృహన్నమః ॥ ౧౫

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౫౧౦౦ అవసృష్టా పరా పత శరవ్యే బ్రహ్మసంశితే ।
గచ్ఛామిత్రాన్ ప్ర పద్యస్వ మామీషాం కం చనోచ్ఛిషః ॥ ౧౬

౫౧౦౧ యత్ర బాణాః సంపతన్తి కుమారా విశిఖా ఇవ ।
తత్రా నో బ్రహ్మణస్పతిరదితిః శర్మ యచ్ఛతు విశ్వాహా శర్మ యచ్ఛతు ॥ ౧౭

౫౧౦౨ మర్మాణి తే వర్మణా ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజామృతేనాను వస్తామ్ ।
ఉరోర్వరీయో వరుణస్తే కృణోతు జయన్తం త్వాను దేవా మదన్తు ॥ ౧౮

౫౧౦౩ యో నః స్వో అరణో యశ్చ నిష్ట్యో జిఘాంసతి ।
దేవాస్తం సర్వే ధూర్వన్తు బ్రహ్మ వర్మ మమాన్తరమ్ ॥ ౧౯

(౭౫)

ఇతి షష్ఠం మణ్డలమ్

అథ సప్తమం మణ్డలమ్

(౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧-౧౮ ఏకాదశాక్షరపాదైస్త్రిపదా విరాట్
గాయత్రీ, ౧౯ - ౨౫ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౧౮ షడ్జః ; ౧౯-౨౫ ధైవతః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౫౧౦౪ అగ్నిం నరో దీధితిభిరరణ్యోర్హస్తచ్యుతీ జనయన్త ప్రశస్తమ్ ।
దూరేదృశం గృహపతిమథర్యుమ్ ॥౧॥

౫౧౦౫ తమగ్నిమస్తే వసవో న్యృణ్వన్ సుప్రతిచక్షమవసే కుతశ్చిత్ ।
దక్షాయ్యో యో దమ ఆస నిత్యః ॥౨॥

౫౧౦౬ ప్రేద్ధో అగ్నే దీదిహి పురో నోఽజస్రయా సూర్మ్యా యవిష్ఠ ।
త్వాం శశ్వన్త ఉప యన్తి వాజాః ॥౩॥

౫౧౦౭ ప్ర తే అగ్నయోఽగ్నిభ్యో వరం నిః సువీరాసః శోశుచన్త ద్యుమన్తః ।
యత్రా నరః సమాసతే సుజాతాః ॥౪॥

౫౧౦౮ దా నో అగ్నే ధియా రయిం సువీరం స్వపత్యం సహస్య ప్రశస్తమ్ ।
న యం యావా తరతి యాతుమావాన్ ॥౫॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౫౧౦౯ ఉప యమేతి యువతిః సుదక్షం దోషా వస్తోర్హవిష్మతీ ఘృతాచీ ।
ఉప స్వైనమరమతిర్వసూయుః ॥౬॥

౫౧౧౦ విశ్వా అగ్నేఽప దహారాతీర్యేభిస్తపోభిరదహో జరూథమ్ ।
ప్ర నిస్వరం చాతయస్వామీవామ్ ॥౭॥

౫౧౧౧ ఆ యస్తే అగ్న ఇధతే అనీకం వసిష్ఠ శుక్ర దీదివః పావక ।
ఉతో న ఏభిః స్తవథైరిహ స్యాః ॥౮॥

౫౧౧౨ వి యే తే అగ్నే భేజిరే అనీకం మర్తా నరః పిత్ర్యాసః పురుత్రా ।
ఉతో న ఏభిః సుమనా ఇహ స్యాః ॥౯॥

౫౧౧౩ ఇమే నరో వృత్రహత్యేషు శూరా విశ్వా అదేవీరభి సన్తు మాయాః ।
యే మే ధియం పనయన్త ప్రశస్తామ్ ॥౧౦॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౫౧౧౪ మా శూనే అగ్నే ని షదామ నృణాం మాశేషసోఽవీరతా పరి త్వా ।
ప్రజావతీషు దుర్యాసు దుర్య ॥౧౧॥

౫౧౧౫ యమశ్వీ నిత్యముపయాతి యజ్ఞం ప్రజావన్తం స్వపత్యం క్షయం నః ।
స్వజన్మనా శేషసా వావృధానమ్ ॥౧౨॥

౫౧౧౬ పాహి నో అగ్నే రక్షసో అజుష్టాత్ పాహి ధూర్తేరరరుషో అఘాయోః ।
త్వా యుజా పృతనాయూఀరభి ష్యామ్ ॥౧౩॥

౫౧౧౭ సేదగ్నిరగ్నీఀరత్యస్త్వన్యాన్ యత్ర వాజీ తనయో వీళుపాణిః ।
సహస్రపాథా అక్షరా సమేతి ॥౧౪॥

౫౧౧౮ సేదగ్నిర్యో వనుష్యతో నిపాతి సమేద్ధారమంహస ఉరుష్యాత్ ।
సుజాతాసః పరి చరన్తి వీరాః ॥౧౫॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౨౧౧౯ అయం సో అగ్నిరాహుతః పురుత్రా యమీశానః సమిదిద్ధే హవిష్మాన్।
పరి యమేత్యధ్వరేషు హోతా॥ ॥౧౬॥

౨౧౨౦ త్వే అగ్న ఆహవనాని భూరీశానాస ఆ జుహుయామ నిత్యా।
ఉభా కృణ్వన్తో వహతూ మియేధే॥ ॥౧౭॥

౨౧౨౧ ఇమో అగ్నే వీతతమాని హవ్యా ఽజస్రో వక్షి దేవతాతిమచ్ఛ।
ప్రతి న ఈం సురభీణి వ్యన్తు॥ ॥౧౮॥

౨౧౨౨ మా నో అగ్నే ఽవీరతే పరా దా దుర్వాససే ఽమతయే మా నో అస్యై।
మా నః క్షుధే మా రక్షస ఋతావో మా నో దమే మా వన ఆ జుహూర్థాః॥ ॥౧౯॥

౨౧౨౩ నూ మే బ్రహ్మాణ్యగ్న ఉచ్ఛశాధి త్వం దేవ మఘవద్భ్యః సుషూదః।
రాతౌ స్యామోభయాస ఆ తే యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౨౦॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౨౧౨౪ త్వమగ్నే సుహవో రణ్వసందృక్ సుదీతీ సూనో సహసో దిదీహి।
మా త్వే సచా తనయే నిత్య ఆ ధఙ్మా వీరో అస్మన్నర్యో వి దాసీత్॥ ॥౨౧॥

౨౧౨౫ మా నో అగ్నే దుర్భృతయే సచైషు దేవేద్ధేష్వగ్నిషు ప్ర వోచః।
మా తే అస్మాన్ దుర్మతయో భృమాచ్చిద్ దేవస్య సూనో సహసో నశన్త॥ ॥౨౨॥

౨౧౨౬ స మర్తో అగ్నే స్వనీక రేవానమర్త్యే య ఆజుహోతి హవ్యమ్।
స దేవతా వసువనిం దధాతి యం సూరిరర్థీ పృచ్ఛమాన ఏతి॥ ॥౨౩॥

౨౧౨౭ మహో నో అగ్నే సువితస్య విద్వాన్ రయిం సూరిభ్య ఆ వహా బృహన్తమ్।
యేన వయం సహసావన్ మదేమా ఽవిక్షితాస ఆయుషా సువీరాః॥ ॥౨౪॥

౨౧౨౮ నూ మే బ్రహ్మాణ్యగ్న ఉచ్ఛశాధి త్వం దేవ మఘవద్భ్యః సుషూదః।
రాతౌ స్యామోభయాస ఆ తే యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౨౫॥

ఇతి పఞ్చమాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః॥

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః। దేవతా - ఆప్రమ్। ఛన్దః - ౧,౯ విరాట్త్రిష్టుప్; ౨,౪ త్రిష్టుప్; ౩,౬-౮,౧౦,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫ పఙ్క్తిః॥ స్వరః - ౧-౪, ౬-౧౧ ధైవతః; ౫ పఞ్చమః॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౨౧౨౯ జుషస్వ నః సమిధమగ్నే అద్య శోచా బృహద్ యజతం ధూమమృణ్వన్।
ఉప స్పృశ దివ్యం సాను స్తూపైః సం రశ్మిభిస్తతనః సూర్యస్య॥ ॥౧॥

౨౧౩౦ నరాశంసస్య మహిమానమేషాముప స్తోషామ యజతస్య యజ్ఞైః।
యే సుక్రతవః శుచయో ధియంధాః స్వదన్తి దేవా ఉభయాని హవ్యా॥ ॥౨॥

౨౧౩౧ ఈళేన్యం వో అసురం సుదక్షమన్తర్దూతం రోదసీ సత్యవాచమ్।
మనుష్వదగ్నిం మనునా సమిద్ధం సమధ్వరాయ సదమిన్మహేమ॥ ॥౩॥

౨౧౩౨ సపర్యవో భరమాణా అభిజ్ఞు ప్ర వృఞ్జతే నమసా బర్హిరగ్నౌ।
ఆజుహ్వానా ఘృతపృష్ఠం పృషద్వదధ్వర్యవో హవిషా మర్జయధ్వమ్॥ ॥౪॥

౨౧౩౩ స్వాధ్యో వి దురో దేవయన్తో ఽశిశ్రయూ రథయుర్దేవతాతా।
పూర్వీ శిశుం న మాతరా రిహాణే సమగ్రువో న సమనేష్వఞ్జన్॥ ॥౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౫౧౩౪ ఉత యోషణే దివ్యే మహీ న ఉషాసానక్తా సుదుఘేవ ధేనుః ।
బర్హిషదా పురుహూతే మఘోనీ ఆ యజ్ఞియే సువితాయ శ్రయేతామ్ ॥౬॥

౫౧౩౫ విప్రా యజ్ఞేషు మానుషేషు కారూ మన్యే వాం జాతవేదసా యజధ్యై ।
ఊర్ధ్వం నో అధ్వరం కృతం హవేషు తా దేవేషు వనథో వార్యాణి ॥౭॥

౫౧౩౬ ఆ భారతీ భారతీభిః సజోషా ఇళా దేవైర్మనుష్యేభిరగ్నిః ।
సరస్వతీ సారస్వతేభిరర్వాక్ తిస్రో దేవీర్బర్హిరేదం సదన్తు ॥౮॥

౫౧౩౭ తన్నస్తురీపమధ పోషయిత్ను దేవ త్వష్టర్వి రరాణః స్యస్వ ।
యతో వీరః కర్మణ్యః సుదక్షో యుక్తగ్రావా జాయతే దేవకామః ॥౯॥

౫౧౩౮ వనస్పతేఽవ సృజోప దేవానగ్నిర్హవిః శమితా సూదయాతి ।
సేదు హోతా సత్యతరో యజాతి యథా దేవానాం జనిమాని వేద ॥౧౦॥

౫౧౩౯ ఆ యాహ్యగ్నే సమిధానో అర్వాఙిన్ద్రేణ దేవైః సరథం తురేభిః ।
బర్హిర్న ఆస్తామదితిః సుపుత్రా స్వాహా దేవా అమృతా మాదయన్తామ్ ॥౧౧॥

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౯,౧౦ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౩ భురిక్పఙ్క్తిః; ౪,౬-౮ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౪-౧౦ ధైవతః; ౨,౩ పఞ్చమః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౫౧౪౦ అగ్నిం వో దేవమగ్నిభిః సజోషా యజిష్ఠం దూతమధ్వరే కృణుధ్వమ్ ।
యో మర్త్యేషు నిధ్రువిరృతావా తపుర్మూర్ధా ఘృతాన్నః పావకః ॥౧॥

౫౧౪౧ ప్రోథదశ్వో న యవసేఽవిష్యన్యదా మహః సంవరణాద్వ్యస్థాత్ ।
ఆదస్య వాతో అను వాతి శోచిరధ స్మ తే వ్రజనం కృష్ణమస్తి ॥౨॥

౫౧౪౨ ఉద్యస్య తే నవజాతస్య వృష్ణోఽగ్నే చరన్త్యజరా ఇధానాః ।
అచ్ఛా ద్యామరుషో ధూమ ఏతి సం దూతో అగ్న ఈయసే హి దేవాన్ ॥౩॥

౫౧౪౩ వి యస్య తే పృథివ్యాం పాజో అశ్రేత్తృషు యదన్నా సమవృక్త జమ్భైః ।
సేనేవ సృష్టా ప్రసితిష్ట ఏతి యవం న దస్మ జుహ్వా వివేక్షి ॥౪॥

౫౧౪౪ తమిద్దోషా తముషసి యవిష్ఠమగ్నిమత్యం న మర్జయన్త నరః ।
నిశిశానా అతిథిమస్య యోనౌ దీదాయ శోచిరాహుతస్య వృష్ణః ॥౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౫౧౪౫ సుసందృక్తే స్వనీక ప్రతీకం వి యద్రుక్మో న రోచస ఉపాకే ।
దివో న తే తన్యతురేతి శుష్మశ్చిత్రో న సూరః ప్రతి చక్షి భానుమ్ ॥౬॥

౫౧౪౬ యథా వః స్వాహాగ్నయే దాశేమ పరీళాభిర్ఘృతవద్భిశ్చ హవ్యైః ।
తేభిర్నో అగ్నే అమితైర్మహోభిః శతం పూర్భిరాయసీభిర్ని పాహి ॥౭॥

౫౧౪౭ యా వా తే సన్తి దాశుషే అధృష్టా గిరో వా యాభిర్నృవతీరురుష్యాః ।
తాభిర్నః సూనో సహసో ని పాహి స్మత్సూరీఞ్జరితౄఞ్జాతవేదః ॥౮॥

౫౧౪౮ నిర్యత్పూతేవ స్వధితిః శుచిర్గాత్స్వయా కృపా తన్వా రోచమానః ।
ఆ యో మాత్రోరుశేన్యో జనిష్ట దేవయజ్యాయ సుక్రతుః పావకః ॥౯॥

౫౧౪౯ ఏతా నో అగ్నే సౌభగా దిదీహ్యపి క్రతుం సుచేతసం వతేమ ।
విశ్వా స్తోతృభ్యో గృణతే చ సన్తు యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥౧౦॥

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ।దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪,౭ భురిక్పఙ్క్తిః; ౨,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౬ స్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౮, ౯ పఙ్క్తిః; విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ౧,౩,౪,౬-౯ పఞ్చమః ; ౨,౫,౧౦ ధైవతః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౫౧౫౦ ప్ర వః శుక్రాయ భానవే భరధ్వం హవ్యం మతిం చాగ్నయే సుపూతమ్।
యో దైవ్యాని మానుషా జనూంష్యన్తర్విశ్వాని విద్మనా జిగాతి॥ ॥౧॥

౫౧౫౧ స గృత్సో అగ్నిస్తరుణశ్చిదస్తు యతో యవిష్ఠో అజనిష్ట మాతుః ।
సం యో వనా యువతే శుచిదన్ భూరి చిదన్నా సమిదత్తి సద్యః ॥ ॥౨॥

౫౧౫౨ అస్య దేవస్య సంసద్యనీకే యం మర్తాసః శ్యేతం జగృభ్రే।
ని యో గృభం పౌరుషేయీమువోచ దురోకమగ్నిరాయవే శుశోచ॥ ॥౩॥

౫౧౫౩ అయం కవిరకవిషు ప్రచేతా మర్తేష్వగ్నిరమృతో ని ధాయి।
స మా నో అత్ర జుహురః సహస్వః సదా త్వే సుమనసః స్యామ॥ ॥౪॥

౫౧౫౪ ఆ యో యోనిం దేవకృతం ససాద క్రత్వా హ్యగ్నిరమృతాఁ అతారీత్।
తమోషధీశ్చ వనినశ్చ గర్భం భూమిశ్చ విశ్వధాయసం బిభర్తి॥ ॥౫॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬॥

౫౧౫౫ ఈశే హ్యగ్నిరమృతస్య భూరేరీశే రాయః సువీర్యస్య దాతోః।
మా త్వా వయం సహసావన్నవీరా మాప్సవః పరి షదామ మాదువః ॥ ॥౬॥

౫౧౫౬ పరిషద్యం హ్యరణస్య రేక్ణో నిత్యస్య రాయః పతయః స్యామ।
న శేషో అగ్నే అన్యజాతమస్త్యచేతానస్య మా పథో వి దుక్షః॥ ॥౭॥

౫౧౫౭ నహి గ్రభాయారణః సుశేవోఽన్యోదర్యో మనసా మన్తవా ఉ।
అధా చిదోకః పునరిత్స ఏత్యా నో వాజ్యభీషాళేతు నవ్యః ॥ ॥౮॥

౫౧౫౮ త్వమగ్నే వనుష్యతో ని పాహి త్వము నః సహసావన్నవద్యాత్।
సం త్వా ధ్వస్మన్వదభ్యేతు పాథః సం రయిః స్పృహయాయ్యః సహస్రీ॥ ॥౯॥

౫౧౫౯ ఏతా నో అగ్నే సౌభగా దిదీహ్యపి క్రతుం సుచేతసం వతేమ।
విశ్వా స్తోతృభ్యో గృణతే చ సన్తు యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౧౦॥

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ।దేవతా - వైశ్వానరః ॥ ఛన్దః - ౧,౪ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨,౩,౮,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫,౭ స్వరాట్ పఙ్క్తిః ; ॥స్వరః - ౧-౪, ౮,౯ ధైవతః ; ౫-౭ పఞ్చమః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౫౧౬౦ ప్రాగ్నయే తవసే భరధ్వం గిరం దివో అరతయే పృథివ్యాః ।
యో విశ్వేషామమృతానాముపస్థే వైశ్వానరో వావృధే జాగృవద్భిః ॥ ॥౧॥

౫౧౬౧ పృష్టో దివి ధాయ్యగ్నిః పృథివ్యాం నేతా సిన్ధూనాం వృషభః స్తియానామ్ ।
స మానుషీరభి విశో వి భాతి వైశ్వానరో వావృధానో వరేణ ॥ ॥౨॥

౫౧౬౨ త్వద్భియా విశ ఆయన్నసిక్నీరసమనా జహతీర్భోజనాని ।
వైశ్వానర పూరవే శోశుచానః పురో యదగ్నే దరయన్నదీదేః ॥ ॥౩॥

౫౧౬౩ తవ త్రిధాతు పృథివీ ఉత ద్యౌర్వైశ్వానర వ్రతమగ్నే సచన్త ।
త్వం భాసా రోదసీ ఆ తతన్థాజస్రేణ శోచిషా శోశుచానః ॥ ॥౪॥

౫౧౬౪ త్వామగ్నే హరితో వావశానా గిరః సచన్తే ధునయో ఘృతాచీః ।
పతిం కృష్టీనాం రథ్యం రయీణాం వైశ్వానరముషసాం కేతుమహ్నామ్ ॥౫॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౫౧౬౫ త్వే అసుర్యం వసవో న్యృణ్వన్ క్రతుం హి తే మిత్రమహో జుషన్త ।
త్వం దస్యూఁరోకసో అగ్న ఆజ ఉరు జ్యోతిర్జనయన్నార్యాయ ॥ ॥౬॥

౫౧౬౬ స జాయమానః పరమే వ్యోమన్ వాయుర్న పాథః పరి పాసి సద్యః ।
త్వం భువనా జనయన్నభి క్రన్నపత్యాయ జాతవేదో దశస్యన్ ॥౭॥

౫౧౬౭ తామగ్నే అస్మే ఇషమేరయస్వ వైశ్వానర ద్యుమతీం జాతవేదః ।
యయా రాధః పిన్వసి విశ్వవార పృథు శ్రవో దాశుషే మర్త్యాయ ॥౮॥

౫౧౬౮ తం నో అగ్నే మఘవద్భ్యః పురుక్షుం రయిం ని వాజం శ్రుత్యం యువస్వ ।
వైశ్వానర మహి నః శర్మ యచ్ఛ రుద్రేభిరగ్నే వసుభిః సజోషాః ॥౯॥

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - వైశ్వానరః ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨ నిచృత్పఙ్క్తిః ;
౩,౭ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౪-౬ ధైవతః ౨,౩,౭ పఞ్చమః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౫౧౬౯ ప్ర సమ్రాజో అసురస్య ప్రశస్తిం పుంసః కృష్టీనామనుమాద్యస్య ।
ఇన్ద్రస్యేవ ప్ర తవసస్కృతాని వన్దే దారుం వన్దమానో వివక్మి ॥౧॥

౫౧౭౦ కవిం కేతుం ధాసిం భానుమద్రేర్హిన్వన్తి శం రాజ్యం రోదస్యోః ।
పురన్దరస్య గీర్భిరా వివాసేఽగ్నేర్వ్రతాని పూర్వ్యా మహాని ॥౨॥

౫౧౭౧ న్యక్రతూన్ గ్రథినో మృధ్రవాచః పణీఁరశ్రద్ధాఁ అవృధాఁ అయజ్ఞాన్ ।
ప్రప్ర తాన్ దస్యూఁరగ్నిర్వివాయ పూర్వశ్చకారాపరాఁ అయజ్యూన్ ॥౩॥

౫౧౭౨ యో అపాచీనే తమసి మదన్తీః ప్రాచీశ్చకార నృతమః శచీభిః ।
తమీశానం వస్వో అగ్నిం గృణీషేఽనానతం దమయన్తం పృతన్యూన్ ॥౪॥

౫౧౭౩ యో దేహ్యో అనమయద్వధస్నైర్యో అర్యపత్నీరుషసశ్చకార ।
స నిరుధ్యా నహుషో యహ్వో అగ్నిర్విశశ్చక్రే బలిహృతః సహోభిః ॥౫॥

౫౧౭౪ యస్య శర్మన్నుప విశ్వే జనాస ఏవైస్తస్థుః సుమతిం భిక్షమాణాః ।
వైశ్వానరో వరమా రోదస్యోరాగ్నిః ససాద పిత్రోరుపస్థమ్ ॥౬॥

౫౧౭౫ ఆ దేవో దదే బుధ్న్యా వసూని వైశ్వానర ఉదితా సూర్యస్య ।
ఆ సముద్రాదవరాదా పరస్మాదాగ్నిర్దదే దివ ఆ పృథివ్యాః ॥౭॥

సప్తమం సూక్తమ్ - ౭

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ త్రిష్టుప్ ; ౨ భురిక్పఙ్క్తిః
౪-౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౭ స్వరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧,౩-౬ ధైవతః ; ౨,౭ పఞ్చమః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౫౧౭౬ ప్ర వో దేవం చిత్సహసానమగ్నిమశ్వం న వాజినం హిషే నమోభిః ।
భవా నో దూతో అధ్వరస్య విద్వాన్ త్మనా దేవేషు వివిదే మితద్రుః ॥౧॥

౫౧౭౭ ఆ యాహ్యగ్నే పథ్యా అను స్వా మన్ద్రో దేవానాం సఖ్యం జుషాణః ।
ఆ సాను శుష్మైర్నదయన్ పృథివ్యా జమ్భేభిర్విశ్వముశధగ్వనాని ॥౨॥

౫౧౭౮ ప్రాచీనో యజ్ఞః సుధితం హి బర్హిః ప్రీణీతే అగ్నిరీళితో న హోతా ।
ఆ మాతరా విశ్వవారే హువానో యతో యవిష్ఠ జజ్ఞిషే సుశేవః ॥౩॥

౫౧౭౯ సద్యో అధ్వరే రథిరం జనన్త మానుషాసో విచేతసో య ఏషామ్ ।
విశామధాయి విశ్పతిర్దురోణేఽగ్నిర్మన్ద్రో మధువచా ఋతావా ॥౪॥

౫౧౮౦ అసాది వృతో వహ్నిరాజగన్వానగ్నిర్బ్రహ్మా నృషదనే విధర్తా ।
ద్యావాశ్చ యం పృథివీ వావృధాతే ఆ యం హోతా యజతి విశ్వవారమ్ ॥ ౫॥

౫౧౮౧ ఏతే ద్యుమ్నేభిర్విశ్వమాతిరన్త మన్త్రం యే వారం నర్యా అతక్షన్ ।
ప్ర యే విశస్తిరన్త శ్రోషమాణా ఆ యే మే అస్య దీధయన్నృతస్య ॥ ॥౬॥

౫౧౮౨ నూ త్వామగ్న ఈమహే వసిష్ఠా ఈశానం సూనో సహసో వసూనామ్ ।
ఇషం స్తోతృభ్యో మఘవద్భ్య ఆనడ్ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౭॥

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః ౧,౨ స్వరాట్పఙ్క్తిః ; ౩-౪,౬ త్రిష్టుప్ ;
౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః-౧,౨ పఞ్చమః ; ౩-౭ ధైవతః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౫౧౮౩ ఇన్ధే రాజా సమర్యో నమోభిర్యస్య ప్రతీకమాహుతం ఘృతేన ।
నరో హవ్యేభిరీళతే సబాధ ఆగ్నిరగ్ర ఉషసామశోచి ॥ ౧॥

౫౧౮౪ అయము ష్య సుమహాఁ అవేది హోతా మన్ద్రో మనుషో యహ్వో అగ్నిః ।
వి భా అకః ససృజానః పృథివ్యాం కృష్ణపవిరోషధీభిర్వవక్షే ॥ ౨॥

౫౧౮౫ కయా నో అగ్నే వి వసః సువృక్తిం కాము స్వధామృణవః శస్యమానః ।
కదా భవేమ పతయః సుదత్ర రాయో వన్తారో దుష్టరస్య సాధోః ॥ ౩॥

౫౧౮౬ ప్రప్రాయమగ్నిర్భరతస్య శృణ్వే వి యత్ సూర్యో న రోచతే బృహద్ భాః ।
అభి యః పూరుం పృతనాసు తస్థౌ ద్యుతానో దైవ్యో అతిథిః శుశోచ ॥ ౪॥

౫౧౮౭ అసన్నిత్ త్వే ఆహవనాని భూరి భువో విశ్వేభిః సుమనా అనీకైః ।
స్తుతశ్చిదగ్నే శృణ్విషే గృణానః స్వయం వర్ధస్వ తన్వం సుజాత ॥ ౫॥

౫౧౮౮ ఇదం వచః శతసాః సంసహస్రముదగ్నయే జనిషీష్ట ద్విబర్హాః ।
శం యత్ స్తోతృభ్య ఆపయే భవాతి ద్యుమదమీవచాతనం రక్షోహా ॥ ౬॥

౫౧౮౯ నూ త్వామగ్న ఈమహే వసిష్ఠా ఈశానం సూనో సహసో వసూనామ్ ।
ఇషం స్తోతృభ్యో మఘవద్భ్య ఆనడ్ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౭॥

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః ౧ త్రిష్టుప్ ; ౨,౩ భురిక్పఙ్క్తిః ;
౪,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౬ స్వరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః ౧,౪,౫ ధైవతః ; ౨,౩,౬ పఞ్చమః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౫౧౯౦ అబోధి జార ఉషసాముపస్థాద్ధోతా మన్ద్రః కవితమః పావకః ।
దధాతి కేతుముభయస్య జన్తోర్హవ్యా దేవేషు ద్రవిణం సుకృత్సు ॥ ౧॥

౫౧౯౧ స సుక్రతుర్యో వి దురః పణీనాం పునానో అర్కం పురుభోజసం నః ।
హోతా మన్ద్రో విశాం దమూనాస్తిరస్తమో దదృశే రామ్యాణామ్ ॥ ౨॥

౫౧౯౨ అమూరః కవిరదితిర్వివస్వాన్ సుసంసన్మిత్రో అతిథిః శివో నః ।
చిత్రభానురుషసాం భాత్యగ్రేఽపాం గర్భః ప్రస్వ ఆ వివేశ ॥ ౩॥

౫౧౯౩ ఈళేన్యో వో మనుషో యుగేషు సమనగా అశుచజ్జాతవేదాః ।
సుసందృశా భానునా యో విభాతి ప్రతి గావః సమిధానం బుధన్త ॥ ౪॥

౫౧౯౪ అగ్నే యాహి దూత్యం మా రిషణ్యో దేవాఁ అచ్ఛా బ్రహ్మకృతా గణేన ।
సరస్వతీం మరుతో అశ్వినాపో యక్షి దేవాన్ రత్నధేయాయ విశ్వాన్ ॥౫॥

౨౧౯౫ త్వామగ్నే సమిధానో వసిష్ఠో జరూథం హన్ యక్షి రాయే పురంధిమ్ ।
పురునీథా జాతవేదో జరస్వ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౬॥

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః-౧-౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;
౪,౫ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౨౧౯౬ ఉషో న జారః పృథు పాజో అశ్రేద్ దవిద్యుతద్ దీద్యచ్ఛోశుచానః ।
వృషా హరిః శుచిరా భాతి భాసా ధియో హిన్వాన ఉశతీరజీగః ॥ ౧॥

౨౧౯౭ స్వర్ణ వస్తోరుషసామరోచి యజ్ఞం తన్వానా ఉశిజో న మన్మ ।
అగ్నిర్జన్మాని దేవ ఆ వి విద్వాన్ ద్రవద్ దూతో దేవయావా వనిష్ఠః ॥ ౨॥

౨౧౯౮ అచ్ఛా గిరో మతయో దేవయన్తీరగ్నిం యన్తి ద్రవిణం భిక్షమాణాః ।
సుసందృశం సుప్రతీకం స్వఞ్చం హవ్యవాహమరతిం మానుషాణామ్ ॥౩॥

౨౧౯౯ ఇన్ద్రం నో అగ్నే వసుభిః సజోషా రుద్రం రుద్రేభిరా వహా బృహన్తమ్ ।
ఆదిత్యేభిరదితిం విశ్వజన్యాం బృహస్పతిమృక్వభిర్విశ్వవారమ్ ॥ ౪॥

౨౨౦౦ మన్ద్రం హోతారముశిజో యవిష్ఠమగ్నిం విశ ఈళతే అధ్వరేషు ।
స హి క్షపావాఀ అభవద్ రయీణామతన్ద్రో దూతో యజథాయ దేవాన్ ॥ ౫॥

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః -౧ స్వరాట్పఙ్క్తిః ; ౨,౪ భురిక్పఙ్క్తిః
౩ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ॥ స్వరః ౧,౨,౪ పఞ్చమః ; ౩,౫ ధైవతః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౨౨౦౧ మహాఀ అస్యధ్వరస్య ప్రకేతో న ఋతే త్వదమృతా మాదయన్తే ।
ఆ విశ్వేభిః సరథం యాహి దేవైర్న్యగ్నే హోతా ప్రథమః సదేహ ॥ ౧॥

౨౨౦౨ త్వామీళతే అజిరం దూత్యాయ హవిష్మన్తః సదమిన్మానుషాసః ।
యస్య దేవైరాసదో బర్హిరగ్నే ఽహాన్యస్మై సుదినా భవన్తి ॥ ౨॥

౨౨౦౩ త్రిశ్చిదక్తోః ప్ర చికితుర్వసూని త్వే అన్తర్దాశుషే మర్త్యాయ ।
మనుష్వదగ్న ఇహ యక్షి దేవాన్ భవా నో దూతో అభిశస్తిపావా ॥ ౩॥

౨౨౦౪ అగ్నిరీశే బృహతో అధ్వరస్యాగ్నిర్విశ్వస్య హవిషః కృతస్య ।
క్రతుం హ్యస్య వసవో జుషన్తాథ దేవా దధిరే హవ్యవాహమ్ ॥ ౪॥

౨౨౦౫ ఆగ్నే వహ హవిరద్యాయ దేవానిన్ద్రజ్యేష్ఠాస ఇహ మాదయన్తామ్ ।
ఇమం యజ్ఞం దివి దేవేషు ధేహి యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౫॥

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః -౧ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨ త్రిష్టుప్ ; ౩ పఙ్క్తిః ॥
స్వరః -౧,౨ ధైవతః ; ౩ పఞ్చమః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౨౨౦౬ అగన్మ మహా నమసా యవిష్ఠం యో దీదాయ సమిద్ధః స్వే దురోణే ।
చిత్రభానుం రోదసీ అన్తరుర్వీ స్వాహుతం విశ్వతః ప్రత్యఞ్చమ్ ॥ ౧॥

౨౨౦౭ స మహ్నా విశ్వా దురితాని సాహ్వానగ్నిః ష్టవే దమ ఆ జాతవేదాః ।
స నో రక్షిషద్ దురితాదవద్యాదస్మాన్ గృణత ఉత నో మఘోనః ॥ ౨॥

౩౨౦౮ త్వం వరుణ ఉత మిత్రో అగ్నే త్వాం వర్ధన్తి మతిభిర్వసిష్ఠాః ।
త్వే వసు సుషణనాని సన్తు యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౩॥

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - వైశ్వానరః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ స్వరాట్పఙ్క్తిః ౩ భురిక్పఙ్క్తిః ॥
స్వరః - పఞ్చమః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౩౨౦౯ ప్రాగ్నయే విశ్వశుచే ధియన్ధేఽసురఘ్నే మన్మ ధీతిం భరధ్వమ్ ।
భరే హవిర్న బర్హిషి ప్రీణానో వైశ్వానరాయ యతయే మతీనామ్ ॥ ॥౧॥

౩౨౧౦ త్వమగ్నే శోచిషా శోశుచాన ఆ రోదసీ అపృణా జాయమానః ।
త్వం దేవాఁ అభిశస్తేరముఞ్చో వైశ్వానర జాతవేదో మహిత్వా ॥ ॥౨॥

౩౨౧౧ జాతో యదగ్నే భువనా వ్యఖ్యః పశూన్న గోపా ఇర్యః పరిజ్మా ।
వైశ్వానర బ్రహ్మణే విన్ద గాతుం యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౩॥

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృద్బృహతీ ; నిచృత్త్రిష్టుప్ ౩
విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః ; ౨,౩ ధైవతః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౩౨౧౨ సమిధా జాతవేదసే దేవాయ దేవహూతిభిః ।
హవిర్భిః శుక్రశోచిషే నమస్వినో వయం దాశేమాగ్నయే ॥ ॥౧॥

౩౨౧౩ వయం తే అగ్నే సమిధా విధేమ వయం దాశేమ సుష్టుతీ యజత్ర ।
వయం ఘృతేనాధ్వరస్య హోతర్వయం దేవ హవిషా భద్రశోచే ॥ ॥౨॥

౩౨౧౪ ఆ నో దేవేభిరుప దేవహూతిమగ్నే యాహి వషట్కృతిం జుషాణః ।
తుభ్యం దేవాయ దాశతః స్యామ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౩॥

(౧౫) పఞ్చదశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౭,౧౦,౧౨,౧౪ విరాడ్గాయత్రీ ;
౨,౪-౬,౯,౧౩ గాయత్రీ; ౮ నిచృద్గాయత్రీ ; ౧౧,౧౫ ఆర్చ్యుష్ణిక్ ॥
స్వరః-౧-౧౦,౧౨-౧౪ షడ్జః ; ౧౧,౧౫ ఋషభః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮

౩౨౧౫ ఉపసద్యాయ మీళ్హుష ఆస్యే జుహుతా హవిః । యో నో నేదిష్ఠమాప్యమ్ ॥ ॥౧॥
౩౨౧౬ యః పఞ్చ చర్షణీరభి నిషసాద దమేదమే । కవిర్గృహపతిర్యువా ॥ ॥౨॥
౩౨౧౭ స నో వేదో అమాత్యమగ్నీ రక్షతు విశ్వతః । ఉతాస్మాన్పాత్వంహసః ॥ ॥౩॥
౩౨౧౮ నవం ను స్తోమమగ్నయే దివః శ్యేనాయ జీజనమ్ । వస్వః కువిద్వనాతి నః ॥ ॥౪॥
౩౨౧౯ స్పార్హా యస్య శ్రియో దృశే రయిర్వీరవతో యథా । అగ్రే యజ్ఞస్య శోచతః ॥ ॥౫॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౩౨౨౦ సేమాం వేతు వషట్కృతిమగ్నిర్జుషత నో గిరః । యజిష్ఠో హవ్యవాహనః ॥ ॥౬॥
౩౨౨౧ ని త్వా నక్ష్య విశ్పతే ద్యుమన్తం దేవ ధీమహి । సువీరమగ్న ఆహుత ॥ ॥౭॥
౩౨౨౨ క్షప ఉస్రశ్చ దీదిహి స్వగ్నయస్త్వయా వయమ్ । సువీరస్త్వమస్మయుః ॥ ॥౮॥
౩౨౨౩ ఉప త్వా సాతయే నరో విప్రాసో యన్తి ధీతిభిః । ఉపాక్షరా సహస్రిణీ ॥ ॥౯॥
౩౨౨౪ అగ్నీ రక్షాంసి సేధతి శుక్రశోచిరమర్త్యః । శుచిః పావక ఈడ్యః ॥ ॥౧౦॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౨౦౨౫ స నో రాధాంస్యా భరేశానః సహసో యహో । భగశ్చ దాతు వార్యమ్ ॥౧౧॥

౨౦౨౬ త్వమగ్నే వీరవద్యశో దేవశ్చ సవితా భగః । దితిశ్చ దాతి వార్యమ్ । ॥౧౨॥

౨౦౨౭ అగ్నే రక్షా ణో అంహసః ప్రతి ష్మ దేవ రీషతః । తపిష్ఠైరజరో దహ ॥ ॥౧౩॥

౨౦౨౮ అధా మహీ న ఆయస్యనాధృష్టో నృపీతయే । పూర్భవా శతభుజిః ॥ ॥౧౪॥

౨౦౨౯ త్వం నః పాహ్యంహసో దోషావస్తరఘాయతః । దివా నక్తమదాభ్య ॥ ॥౧౫॥

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ఋషి - వసిష్ఠ ॥ దేవతా - అగ్ని ॥

ఛన్దః -౧ స్వరాడనుష్టుప్ ; ౨ భురిగ్బృహతీ ; ౩ నిచృద్బృహతీ ; ౪,౯,౧౦ బృహతీ ;

౫ నిచృదనుష్టుప్ ; ౬,౮,౧౨ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౭ అనుష్టుప్ ; ౧౧ భురిగనుష్టుప్ ॥

స్వరః -౧,౫,౭,౧౧ గాన్ధారః ; ౨-౪,౯,౧౦ మధ్యమః ; ౬,౮,౧౨ పఞ్చమః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౨౦౩౦ ఏనా వో అగ్నిం నమసోర్జో నపాతమా హువే ।
ప్రియం చేతిష్ఠమరతిం స్వధ్వరం విశ్వస్య దూతమమృతమ్ ॥ ॥౧॥

౨౦౩౧ స యోజతే అరుషా విశ్వభోజసా స దుద్రవత్స్వాహుతః ।
సుబ్రహ్మా యజ్ఞః సుశమీ వసూనాం దేవం రాధో జనానామ్ ॥ ॥౨॥

౨౦౩౨ ఉదస్య శోచిరస్థాదాజుహ్వానస్య మీళ్హుషః ।
ఉద్ధూమాసో అరుషాసో దివిస్పృశః సమగ్నిమిన్ధతే నరః ॥ ॥౩॥

౨౦౩౩ తం త్వా దూతం కృణ్మహే యశస్తమం దేవాఁ ఆ వీతయే వహ ।
విశ్వా సూనో సహసో మర్తభోజనా రాస్వ తద్యత్త్వేమహే ॥ ॥౪॥

౨౦౩౪ త్వమగ్నే గృహపతిస్త్వం హోతా నో అధ్వరే ।
త్వం పోతా విశ్వవార ప్రచేతా యక్షి వేషి చ వార్యమ్ ॥ ॥౫॥

౨౦౩౫ కృధి రత్నం యజమానాయ సుక్రతో త్వం హి రత్నధా అసి ।
ఆ న ఋతే శిశీహి విశ్వమృత్విజం సుశంసో యశ్చ దక్షతే ॥ ॥౬॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౨౦౩౬ త్వే అగ్నే స్వాహుత ప్రియాసః సన్తు సూరయః ।
యన్తారో యే మఘవానో జనానామూర్వాన్దయన్త గోనామ్ ॥ ॥౭॥

౨౦౩౭ యేషామిళా ఘృతహస్తా దురోణ ఆఁ అపి ప్రాతా నిషీదతి ।
తాఁస్త్రాయస్వ సహస్య ద్రుహో నిదో యచ్ఛా నః శర్మ దీర్ఘశ్రుత్ ॥ ॥౮॥

౨౦౩౮ స మన్ద్రయా చ జిహ్వయా వహ్నిరాసా విదుష్టరః ।
అగ్నే రయిం మఘవద్భ్యో న ఆ వహ హవ్యదాతిం చ సూదయ ॥ ॥౯॥

౨౦౩౯ యే రాధాంసి దదత్యశ్వ్యా మఘా కామేన శ్రవసో మహః ।
తాఁ అంహసః పిపృహి పర్తృభిష్ట్వం శతం పూర్భిర్యవిష్ఠ్య ॥ ॥౧౦॥

౨౦౪౦ దేవో వో ద్రవిణోదాః పూర్ణాం వివష్ట్యాసిచమ్ ।
ఉద్వా సిఞ్చధ్వముప వా పృణధ్వమాదిద్వో దేవ ఓహతే ॥ ॥౧౧॥

౨౦౪౧ తం హోతారమధ్వరస్య ప్రచేతసం వహ్నిం దేవా అకృణ్వత ।
దధాతి రత్నం విధతే సువీర్యమగ్నిర్జనాయ దాశుషే ॥ ॥౧౨॥

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్ని ॥ ఛన్దః-౧,౩,౪,౬,౭ ఆర్చ్యుష్ణిక్ ; ౨ సామ్నీత్రిష్టుప్ ; ౫ సామ్నీపఙ్క్తిః ॥ స్వరః ౧,౩,౪,౬,౭ ఋషభః ; ౨ ధైవతః ; ౫ పఞ్చమః ॥

అథ త్రయో వింశో వర్గః ॥౨౩॥

౫౨౭౨ అగ్నే భవ సుషమిధా సమిద్ధ ఉత బర్హిరుర్వియా వి స్తృణీతామ్ ॥ ॥౧॥

౫౨౭౩ ఉత ద్వార ఉశతీర్వి శ్రయన్తాముత దేవాఁ ఉశత ఆ వహేహ ॥ ॥౨॥

౫౨౭౪ అగ్నే వీహి హవిషా యక్షి దేవాన్ త్స్వధ్వరా కృణుహి జాతవేదః ॥ ॥౩॥

౫౨౭౫ స్వధ్వరా కరతి జాతవేదా యక్షద్దేవాఁ అమృతాన్ పిప్రయచ్చ ॥ ॥౪॥

౫౨౭౬ వంస్వ విశ్వా వార్యాణి ప్రచేతః సత్యా భవన్త్వాశిషో నో అద్య ॥ ॥౫॥

౫౨౭౭ త్వాము తే దధిరే హవ్యవాహం దేవాసో అగ్న ఊర్జ ఆ నపాతమ్ ॥ ॥౬॥

౫౨౭౮ తే తే దేవాయ దాశతః స్యామ మహో నో రత్నా వి దధ ఇయానః ॥ ॥౭॥

ద్వితీయోఽను వాకః (౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా -౧-౨౧ ఇన్ద్రః ; ౨౨-౨౫ సుదాసః పైజవనస్య దానస్తుతిః ॥
ఛన్దః -౧,౧౭,౨౧ పఙ్క్తిః ; ౨,౪,౧౨,౨౨, భురిక్పఙ్క్తిః ; ౩,౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ;
౫,౯,౧౧,౧౬,౧౯,౨౦ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౬,౧౦,౧౫,౧౮,౨౩-౨౫ త్రిష్టుప్ ;
౮,౧౩,౧౪ స్వరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః -౧,౨,౪,౮,౧౨-౧౪,౧౭,౨౧,౨౨ పఞ్చమః
;౩,౫-౭,౯-౧౧,౧౫,౧౬,౧౮-౨౦, ౨౩-౨౫ ధైవతః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౫౨౭౯ త్వే హ యత్పితరశ్చిన్న ఇన్ద్ర విశ్వా వామా జరితారో అసన్వన్ ।
త్వే గావః సుదుఘాస్త్వే హ్యశ్వాస్త్వం వసు దేవయతే వనిష్ఠః ॥ ॥౧॥

౫౨౮౦ రాజేవ హి జనిభిః క్షేష్యేవావ ద్యుభిరభి విదుష్కవిః సన్ ।
పిశా గిరో మఘవన్ గోభిరశ్వైస్త్వాయతః శిశీహి రాయే అస్మాన్ ॥ ॥౨॥

౫౨౮౧ ఇమా ఉ త్వా పస్పృధానాసో అత్ర మన్ద్రా గిరో దేవయన్తీరుప స్థుః ।
అర్వాచీ తే పథ్యా రాయ ఏతు స్యామ తే సుమతావిన్ద్ర శర్మన్ ॥ ॥౩॥

౫౨౮౨ ధేనుం న త్వా సూయవసే దుదుక్షన్నుప బ్రహ్మాణి ససృజే వసిష్ఠః ।
త్వామిన్మే గోపతిం విశ్వ ఆహా న ఇన్ద్రః సుమతిం గన్త్వచ్ఛ ॥ ॥౪॥

౫౨౮౩ అర్ణాంసి చిత్పప్రథానా సుదాస ఇన్ద్రో గాధాన్యకృణోత్సుపారా ।
శర్ధన్తం శిమ్యుముచథస్య నవ్యః శాపం సిన్ధూనామకృణోదశస్తీః ॥ ॥౫॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥

౫౨౮౪ పురోళా ఇత్తుర్వశో యక్షురాసీద్రాయే మత్స్యాసో నిశితా అపీవ ।
శ్రుష్టిం చక్రుర్భృగవో ద్రుహ్యవశ్చ సఖా సఖాయమతరద్విషూచోః ॥ ॥౬॥

౫౨౮౫ ఆ పక్థాసో భలానసో భనన్తాలినాసో విషాణినః శివాసః ।
ఆ యోఽనయత్సధమా ఆర్యస్య గవ్యా తృత్సుభ్యో అజగన్ యుధా నౄన్ ॥౭॥

౫౨౮౬ దురాధ్యో అదితిం స్రేవయన్తోఽచేతసో వి జగృభ్రే పరుష్ణీమ్ ।
మహ్నావివ్యక్పృథివీం పత్యమానః పశుష్కవిరశయచ్చాయమానః ॥ ॥౮॥

౫౨౮౭ ఈయురర్థం న న్యర్థం పరుష్ణీమాశుశ్చనేదభిపిత్వం జగామ ।
సుదాస ఇన్ద్రః సుతుకాఁ అమిత్రానరన్ధయన్మానుషే వధ్రివాచః ॥ ॥౯॥

౫౨౮౮ ఈయుర్గావో న యవసాదగోపా యథాకృతమభి మిత్రం చితాసః ।
పృశ్నిగావః పృశ్నినిప్రేషితాసః శ్రుష్టిం చక్రుర్నియుతో రన్తయశ్చ ॥ ॥౧౦॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౫౨౮౯ ఏకం చ యో వింశతిం చ శ్రవస్యా వైకర్ణయోర్జనాన్ రాజా న్యస్తః ।

దస్మో న సద్మన్ని శిశాతి బర్హిః శూరః సర్గమకృణోదింద్ర ఏషామ్ ॥ ౧౧॥

౨౦౬౦ అధ శ్రుతం కవషం వృద్ధమప్స్వను ద్రుహ్యుం ని వృణగ్వజ్రబాహుః ।
వృణానా అత్ర సఖ్యాయ సఖ్యం త్వాయంతో యే అమదన్ను త్వా ॥ ౧౨॥

౨౦౬౧ వి సద్యో విశ్వా దృంహితాన్యేషామింద్రః పురః సహసా సప్త దర్దః ।
వ్యానవస్య తృత్సవే గయం భాగ్జేష్మ పూరుం విదథే మృధ్రవాచమ్ ॥ ౧౩॥

౨౦౬౨ ని గవ్యవోఽనవో ద్రుహ్యవశ్చ షష్టిః శతా సుషుపుః షట్ సహస్రా ।
షష్టిర్వీరాసో అధి షడ్దువోయు విశ్వేదింద్రస్య వీర్యా కృతాని ॥ ౧౪॥

౨౦౬౩ ఇంద్రేణైతే తృత్సవో వేవిషాణా ఆపో న సృష్టా అధవంత నీచీః ।
దుర్మిత్రాసః ప్రకలవిన్మిమానా జహుర్విశ్వాని భోజనా సుదాసే ॥ ౧౫॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౨౦౬౪ అర్ధం వీరస్య శృతపామనింద్రం పరా శర్ధంతం నునుదే అభి క్షామ్ ।
ఇంద్రో మన్యుం మన్యుమ్యో మిమాయ భేజే పథో వర్తనిం పత్యమానః ॥ ౧౬॥

౨౦౬౫ ఆధ్రేణ చిత్తద్వేకం చకార సింహ్యం చిత్పేత్వేనా జఘాన ।
అవ స్రక్తీర్వేశ్యావృశ్చదింద్రః ప్రాయచ్ఛద్విశ్వా భోజనా సుదాసే ॥ ౧౭॥

౨౦౬౬ శశ్వంతో హి శత్రవో రారధుష్టే భేదస్య చిచ్ఛర్ధతో విన్ద రంధిమ్ ।
మర్తాఀ ఏనః స్తువతో యః కృణోతి తిగ్మం తస్మిన్ని జహి వజ్రమింద్ర ॥ ౧౮॥

౨౦౬౭ ఆవదింద్రం యమునా తృత్సవశ్చ ప్రాత్ర భేదం సర్వతాతా ముషాయత్ ।
అజాసశ్చ శిగ్రవో యక్షవశ్చ బలిం శీర్షాణి జభ్రురశ్వ్యాని ॥ ౧౯॥

౨౦౬౮ న త ఇంద్ర సుమతయో న రాయః సంచక్షే పూర్వా ఉషసో న నూత్నాః ।
దేవకం చిన్మాన్యమానం జఘంథావ త్మనా బృహతః శంబరం భేత్ ॥ ౨౦॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౨౦౬౯ ప్ర యే గృహాదమమదుస్త్వాయా పరాశరః శతయాతుర్వసిష్ఠః ।
న తే భోజస్య సఖ్యం మృషంతాధా సూరిభ్యః సుదినా వ్యుచ్ఛాన్ ॥ ౨౧॥

౨౦౭౦ ద్వే నప్తుర్దేవవతః శతే గోర్ద్వా రథా వధూమంతా సుదాసః ।
అర్హన్నగ్నే పైజవనస్య దానం హోతేవ సద్మ పర్యేమి రేభన్ ॥ ౨౨॥

౨౦౭౧ చత్వారో మా పైజవనస్య దానాః స్మద్దిష్టయః కృశనినో నిరేకే ।
ఋజ్రాసో మా పృథివిష్ఠాః సుదాసస్తోకం తోకాయ శ్రవసే వహంతి ॥ ౨౩॥

౨౦౭౨ యస్య శ్రవో రోదసీ అంతరుర్వీ శీర్ష్ణేశీర్ష్ణే విబభాజా విభక్తా ।
సప్తేదింద్రం న స్రవతో గృణంతి ని యుధ్యామధిమశిశాదభీకే ॥ ౨౪॥

౨౦౭౩ ఇమం నరో మరుతః సశ్చతాను దివోదాసం న పితరం సుదాసః ।
అవిష్టనా పైజవనస్య కేతం దూణాశం క్షత్రమజరం దువోయు ॥ ౨౫॥

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛందః - ౧,౫ త్రిష్టుప్ ; ౨ నిచృత్పంక్తిః; ౩,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪ పంక్తిః; ౭,౯,౧౦ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౮,౧౧ భురిక్పంక్తిః ॥ స్వరః - ౧,౩,౫-౭,౯,౧౦ ధైవతః ;౨,౪,౮,౧౧ పంచమః ॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౨౦౭౪ యస్తిగ్మశృంగో వృషభో న భీమ ఏకః కృష్టీశ్చ్యావయతి ప్ర విశ్వాః ।
యః శశ్వతో అదాశుషో గయస్య ప్రయంతాసి సుష్వితరాయ వేదః ॥ ౧॥

౫౩౦౫ త్వం హ త్యదిన్ద్ర కుత్సమావః శుశ్రూషమాణస్తన్వా సమర్యే ।
దాసం యచ్ఛుష్ణం కుయవం న్యస్మా అరన్ధయ ఆర్జునేయాయ శిక్షన్ ॥౨॥

౫౩౦౬ త్వం ధృష్ణో ధృషతా వీతహవ్యం ప్రావో విశ్వాభిరూతిభిః సుదాసమ్ ।
ప్ర పౌరుకుత్సిం త్రసదస్యుమావః క్షేత్రసాతా వృత్రహత్యేషు పూరుమ్ ॥౩॥

౫౩౦౭ త్వం నృభిర్నృమణో దేవవీతౌ భూరీణి వృత్రా హర్యశ్వ హంసి ।
త్వం ని దస్యుం చుమురిం ధునిం చాఽస్వాపయో దభీతయే సుహన్తు ॥౪॥

౫౩౦౮ తవ చ్యౌత్నాని వజ్రహస్త తాని నవ యత్పురో నవతిం చ సద్యః ।
నివేశనే శతతమావివేషీరహం చ వృత్రం నముచిముతాహన్ ॥౫॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౫౩౦౯ సనా తా త ఇన్ద్ర భోజనాని రాతహవ్యాయ దాశుషే సుదాసే ।
వృష్ణే తే హరీ వృషణా యునజ్మి వ్యన్తు బ్రహ్మాణి పురుశాక వాజమ్ ॥౬॥

౫౩౧౦ మా తే అస్యాం సహసావన్పరిష్టావఘాయ భూమ హరివః పరాదై ।
త్రాయస్వ నోఽవృకేభిర్వరూథైస్తవ ప్రియాసః సూరిషు స్యామ ॥౭॥

౫౩౧౧ ప్రియాస ఇత్తే మఘవన్నభిష్టౌ నరో మదేమ శరణే సఖాయః ।
ని తుర్వశం ని యాద్వం శిశీహ్యతిథిగ్వాయ శంస్యం కరిష్యన్ ॥౮॥

౫౩౧౨ సద్యశ్చిన్ను తే మఘవన్నభిష్టౌ నరః శంసన్త్యుక్థశాస ఉక్థా ।
యే తే హవేభిర్వి పణీఁరదాశన్నస్మాన్వృణీష్వ యుజ్యాయ తస్మై ॥౯॥

౫౩౧౩ ఏతే స్తోమా నరాం నృతమ తుభ్యమస్మద్ర్యఞ్చో దదతో మఘాని ।
తేషామిన్ద్ర వృత్రహత్యే శివో భూః సఖా చ శూరోఽవితా చ నృణామ్ ॥౧౦॥

౫౩౧౪ నూ ఇన్ద్ర శూర స్తవమాన ఊతీ బ్రహ్మజూతస్తన్వా వావృధస్వ ।
ఉప నో వాజాన్మిమీహ్యుప స్తీన్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥౧౧॥

ఇతి పంచమాఽష్టకే ద్వితీయోఽధ్యాయః సమాప్తః

అథ తృతీయోఽధ్యాయః

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః- ఛన్దః ౧ విరాట్పఙ్క్తిః; ౨,౪,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్;
౩,౫ విరాట్త్రిష్టుప్; ౬,౮,౯ త్రిష్టుప్; ౭ భురిక్పఙ్క్తిః ॥
స్వరః-౧,౭ పఞ్చమః; ౨-౬,౮-౧౦ ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౫౩౧౫ ఉగ్రో జజ్ఞే వీర్యాయ స్వధావాఞ్చక్రిరపో నర్యో యత్కరిష్యన్ ।
జగ్మిర్యువా నృషదనమవోభిస్త్రాతా న ఇన్ద్ర ఏనసో మహశ్చిత్ ॥౧॥

౫౩౧౬ హన్తా వృత్రమిన్ద్రః శూశువానః ప్రావీన్ను వీరో జరితారమూతీ ।
కర్తా సుదాసే అహ వా ఉ లోకం దాతా వసు ముహురా దాశుషే భూత్ ॥౨॥

౫౩౧౭ యుధ్మో అనర్వా ఖజకృత్సమద్వా శూరః సత్రాషాడ్జనుషేమషాళ్హః ।
వ్యాస ఇన్ద్రః పృతనాః స్వోజా అధా విశ్వం శత్రూయన్తం జఘాన ॥౩॥

౫౩౧౮ ఉభే చిదిన్ద్ర రోదసీ మహిత్వాఽఽ పప్రాథ తవిషీభిస్తువిష్మః ।
ని వజ్రమిన్ద్రో హరివాన్మిమిక్షన్త్సమన్ధసా మదేషు వా ఉవోచ ॥౪॥

౫౩౧౯ వృషా జజాన వృషణం రణాయ తము చిన్నారీ నర్యం ససూవ ।
ప్ర యః సేనానీరధ నృభ్యో అస్తీనః సత్వా గవేషణః స ధృష్ణుః ॥౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౫౨౯౦ నూ చిత్ స భ్రేషతే జనో న రేషన్ మనో యో అస్య ఘోరమావివాసాత్ ।
యజ్ఞైర్య ఇన్ద్రే దధతే దువాంసి క్షయత్ స రాయ ఋతపా ఋతేజాః ॥౬॥

౫౨౯౧ యదిన్ద్ర పూర్వో అపరాయ శిక్షన్నయజ్జ్యాయాన్ కనీయసో దేష్ణమ్ ।
అమృత ఇత్ పర్యాసీత దూరమా చిత్ర చిత్ర్యం భరా రయిం నః ॥౭॥

౫౨౯౨ యస్త ఇన్ద్ర ప్రియో జనో దదాశదసన్నిరేకే అద్రివః సఖా తే ।
వయం తే అస్యాం సుమతౌ చనిష్ఠాః స్యామ వరూథే అఘ్నతో నృపీతౌ ॥౮॥

౫౨౯౩ ఏష స్తోమో అచిక్రదద్ వృషా త ఉత స్తాముర్మఘవన్నక్రపిష్ట ।
రాయస్కామో జరితారం త ఆగన్ త్వమంగ శక్ర వస్వ ఆ శకో నః ॥౯॥

౫౨౯౪ స న ఇన్ద్ర త్వయతాయా ఇషే ధాస్త్మనా చ యే మఘవానో జునన్తి ।
వస్వీ షు తే జరిత్రే అస్తు శక్తిర్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥౧౦॥

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౬,౮,౯ విరాట్త్రిష్టుప్ ;
౨,౧౦, నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩,౭ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౪,౫ స్వరాట్పఙ్క్తిః ॥
స్వరః - ౧,౨,౬,౮-౧౦ ధైవతః ; ౩-౫,౭ పఞ్చమః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౫౨౯౫ అసావి దేవం గోఋజీకమన్ధో న్యస్మిన్నిన్ద్రో జనుషేమువోచ ।
బోధామసి త్వా హర్యశ్వ యజ్ఞైర్బోధా నః స్తోమమన్ధసో మదేషు ॥౧॥

౫౨౯౬ ప్ర యన్తి యజ్ఞం విపయన్తి బర్హిః సోమమాదో విదథే దుధ్రవాచః ।
న్యు భ్రియన్తే యశసో గృభాదా దూరఉపబ్దో వృషణో నృషాచః ॥౨॥

౫౨౯౭ త్వమిన్ద్ర స్రవితవా అపస్కః పరిష్ఠితా అహినా శూర పూర్వీః ।
త్వద్వావక్రే రథ్యో న ధేనా రేజన్తే విశ్వా కృత్రిమాణి భీషా ॥౩॥

౫౨౯౮ భీమో వివేషాయుధేభిరేషామపాంసి విశ్వా నర్యాణి విద్వాన్ ।
ఇన్ద్రః పురో జర్హృషాణో వి దూధోద్వి వజ్రహస్తో మహినా జఘాన ॥౪॥

౫౨౯౯ న యాతవ ఇన్ద్ర జూజువుర్నో న వన్దనా శవిష్ఠ వేద్యాభిః ।
స శర్ధదర్యో విషుణస్య జన్తోర్మా శిశ్నదేవా అపి గుర్ఋతం నః ॥౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౫౩౦౦ అభి క్రత్వేన్ద్ర భూరధ జ్మన్న తే వివ్యఙ్మహిమానం రజాంసి ।
స్వేనా హి వృత్రం శవసా జఘన్థ న శత్రురన్తం వివిదద్యుధా తే ॥౬॥

౫౩౦౧ దేవాశ్చిత్తే అసుర్యాయ పూర్వేఽను క్షత్రాయ మమిరే సహాంసి ।
ఇన్ద్రో మఘాని దయతే విషహ్యేన్ద్రం వాజస్య జోహువన్త సాతౌ ॥౭॥

౫౩౦౨ కీరిశ్చిద్ధి త్వామవసే జుహావేశానమిన్ద్ర సౌభగస్య భూరేః ।
అవో బభూథ శతమూతే అస్మే అభిక్షత్తుస్త్వావతో వరూతా ॥౮॥

౫౩౦౩ సఖాయస్త ఇన్ద్ర విశ్వహ స్యామ నమోవృధాసో మహినా తరుత్ర ।
వన్వన్తు స్మా తేఽవసా సమీకేఽభీతిమర్యో వనుషాం శవాంసి ॥౯॥

౫౩౦౪ స న ఇన్ద్ర త్వయతాయా ఇషే ధాస్త్మనా చ యే మఘవానో జునన్తి ।
వస్వీ షు తే జరిత్రే అస్తు శక్తిర్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥౧౦॥

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః ౧ భురిగనుష్టుప్ ;
౨,౭ నిచృదనుష్టుప్ ౩, భురిగనుష్టుప్; ౪ ఆర్చీపఙ్క్తిః; ౫ అనుష్టుప్; ౬,౮ విరాడనుష్టుప్;

౯ విరాట్త్రిష్టుప్; । స్వరః -౧ ఋషభః ; ౨,౩,౫-౮ గాన్ధారః ; ౪ పఞ్చమః ; ౯ ధైవతః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౫౩౦౫ పిబా సోమమిన్ద్ర మన్దతు త్వా యం తే సుషావ హర్యశ్వాద్రిః ।
సోతుర్బాహుభ్యాం సుయతో నార్వా ॥ ॥౧॥

౫౩౦౬ యస్తే మదో యుజ్యశ్చారురస్తి యేన వృత్రాణి హర్యశ్వ హంసి ।
స త్వామిన్ద్ర ప్రభూవసో మమత్తు ॥ ॥౨॥

౫౩౦౭ బోధా సు మే మఘవన్వాచమేమాం యాం తే వసిష్ఠో అర్చతి ప్రశస్తిమ్ ।
ఇమా బ్రహ్మ సధమాదే జుషస్వ ॥ ॥౩॥

౫౩౦౮ శ్రుధీ హవం విపిపానస్యాద్రేర్బోధా విప్రస్యార్చతో మనీషామ్ ।
కృష్వా దువాంస్యన్తమా సచేమా ॥ ॥౪॥

౫౩౦౯ న తే గిరో అపి మృష్యే తురస్య న సుష్టుతిమసుర్యస్య విద్వాన్ ।
సదా తే నామ స్వయశో వివక్మి ॥ ॥౫॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౫౩౧౦ భూరి హి తే సవనా మానుషేషు భూరి మనీషీ హవతే త్వామిత్ ।
మారే అస్మన్మఘవఞ్జ్యోక్కః ॥ ॥౬॥

౫౩౧౧ తుభ్యేదిమా సవనా శూర విశ్వా తుభ్యం బ్రహ్మాణి వర్ధనా కృణోమి ।
త్వం నృభిర్హవ్యో విశ్వధాసి ॥ ॥౭॥

౫౩౧౨ నూ చిన్ను తే మన్యమానస్య దస్మోదశ్నువన్తి మహిమానముగ్ర ।
న వీర్యమిన్ద్ర తే న రాధః ॥ ॥౮॥

౫౩౧౩ యే చ పూర్వ ఋషయో యే చ నూత్నా ఇన్ద్ర బ్రహ్మాణి జనయన్త విప్రాః ।
అస్మే తే సన్తు సఖ్యా శివాని యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౯॥

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః-౧,౬ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౨,౩ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౪ స్వరాట్పఙ్క్తిః ; ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః-౧,౪,౬ పఞ్చమః ; ౨,౩,౫ ధైవతః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౫౩౧౪ ఉదు బ్రహ్మాణ్యైరత శ్రవస్యేన్ద్రం సమర్యే మహయా వసిష్ఠ ।
ఆ యో విశ్వాని శవసా తతానోపశ్రోతా మ ఈవతో వచాంసి ॥ ॥౧॥

౫౩౧౫ అయామి ఘోష ఇన్ద్ర దేవజామిరిరజ్యన్త యచ్ఛురుధో వివాచి ।
నహి స్వమాయుశ్చికితే జనేషు తానీదంహాంస్యతి పర్ష్యస్మాన్ ॥ ॥౨॥

౫౩౧౬ యుజే రథం గవేషణం హరిభ్యాముప బ్రహ్మాణి జుజుషాణమస్థుః ।
వి బాధిష్ట స్య రోదసీ మహిత్వేన్ద్రో వృత్రాణ్యప్రతీ జఘన్వాన్ ॥ ॥౩॥

౫౩౧౭ ఆపశ్చిత్పిప్యుః స్తర్యో౩ న గావో నక్షన్నృతం జరితారస్త ఇన్ద్ర ।
యాహి వాయుర్న నియుతో నో అచ్ఛా త్వం హి ధీభిర్దయసే వి వాజాన్ ॥ ॥౪॥

౫౩౧౮ తే త్వా మదా ఇన్ద్ర మాదయన్తు శుష్మిణం తువిరాధసం జరిత్రే ।
ఏకో దేవత్రా దయసే హి మర్తానస్మిఞ్ఛూర సవనే మాదయస్వ ॥ ॥౫॥

౫౩౧౯ ఏవేదిన్ద్రం వృషణం వజ్రబాహుం వసిష్ఠాసో అభ్యర్చన్త్యర్కైః ।
స నః స్తుతో వీరవద్ధాతు గోమద్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౬॥

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛందః -౧,౩, నిచృత్త్రిష్టుప్ ;౨,౫ త్రిష్టుప్ ; ౪ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౬ విరాట్పంక్తిః ॥స్వరః -౧-౫ ధైవతః ; ౬ పంచమః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౫౩౨౦ యోనిష్ట ఇంద్ర సదనే అకారి తమా నృభిః పురుహూత ప్ర యాహి ।
అసో యథా నోఽవితా వృధే చ దదో వసూని మమదశ్చ సోమైః ॥ ॥౧॥

౫౩౨౧ గృభీతం తే మన ఇంద్ర ద్విబర్హాః సుతః సోమః పరిషిక్తా మధూని ।
విసృష్టధేనా భరతే సువృక్తిరియమింద్రం జోహువతీ మనీషా ॥ ॥౨॥

౫౩౨౨ ఆ నో దివ ఆ పృథివ్యా ఋజీషిన్నిదం బర్హిః సోమపేయాయ యాహి ।
వహంతు త్వా హరయో మద్ర్యంచమాంగూషమచ్ఛా తవసం మదాయ ॥ ॥౩॥

౫౩౨౩ ఆ నో విశ్వాభిరూతిభిః సజోషా బ్రహ్మ జుషాణో హర్యశ్వ యాహి ।
వరీవృజత్స్థవిరేభిః సుశిప్రాఽస్మే దధద్వృషణం శుష్మమింద్ర ॥ ॥౪॥

౫౩౨౪ ఏష స్తోమో మహ ఉగ్రాయ వాహే ధురీవాత్యో న వాజయన్నధాయి ।
ఇంద్ర త్వాయమర్క ఈట్టే వసూనాం దివీవ ద్యామధి నః శ్రోమతం ధాః ॥ ॥౫॥

౫౩౨౫ ఏవా న ఇంద్ర వార్యస్య పూర్ధి ప్ర తే మహీం సుమతిం వేవిదామ ।
ఇషం పిన్వ మఘవద్భ్యః సువీరాం యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౬॥

(౨౫) పంచవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా- ఇంద్రః ॥ ఛందః -౧ నిచృత్పంక్తిః ;౨ విరాట్పంక్తిః ; ౩ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౪ పంక్తిః ; ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;౬ స్వరాట్ పంక్తిః ॥ స్వరః -౧,౨,౪,౬ పంచమః ; ౩,౫ ధైవతః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౫౩౨౬ ఆ తే మహ ఇంద్రోత్యుగ్ర సమన్యవో యత్సమరంత సేనాః ।
పతాతి దిద్యున్నర్యస్య బాహ్వోర్మా తే మనో విష్వద్ర్యగ్వి చారీత్ ॥౧॥

౫౩౨౭ ని దుర్గ ఇంద్ర శ్నథిహ్యమిత్రానభి యే నో మర్తాసో అమంతి ।
ఆరే తం శంసం కృణుహి నినిత్సోరా నో భర సంభరణం వసూనామ్ ॥ ॥౨॥

౫౩౨౮ శతం తే శిప్రిన్నూతయః సుదాసే సహస్రం శంసా ఉత రాతిరస్తు ।
జహి వధర్వనుషో మర్త్యస్యాస్మే ద్యుమ్నమధి రత్నం చ ధేహి ॥ ॥౩॥

౫౩౨౯ త్వావతో హీంద్ర క్రత్వే అస్మి త్వావతోఽవితుః శూర రాతౌ ।
విశ్వేదహాని తవిషీవ ఉగ్రఁ ఓకః కృణుష్వ హరివో న మర్ధీః ॥ ॥౪॥

౫౩౩౦ కుత్సా ఏతే హర్యశ్వాయ శూషమింద్రే సహో దేవజూతమియానాః ।
సత్రా కృధి సుహనా శూర వృత్రా వయం తరుత్రాః సనుయామ వాజమ్ ॥ ॥౫॥

౫౩౩౧ ఏవా న ఇంద్ర వార్యస్య పూర్ధి ప్ర తే మహీం సుమతిం వేవిదామ ।
ఇషం పిన్వ మఘవద్భ్యః సువీరాం యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౬॥

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛంద - ౧-౪ త్రిష్టుప్ ;౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౫౩౩౨ న సోమ ఇంద్రమసుతో మమాద నాబ్రహ్మాణో మఘవానం సుతాసః ।
తస్మా ఉక్థం జనయే యజ్జుజోషన్నృవన్నవీయః శృణవద్యథా నః ॥౧॥

౫౩౩౩ ఉక్థఉక్థే సోమ ఇంద్రం మమాద నీథేనీథే మఘవానం సుతాసః ।

యదీం సబాధః పితరం న పుత్రాః సమానదక్షా అవసే హవన్తే ॥ ॥౨॥

౫౩౩౪ చకార తా కృణవన్నూనమన్యా యాని బ్రువన్తి వేధసః సుతేషు ।
జనీరివ పతిరేకః సమానో ని మామృజే పుర ఇన్ద్రః సు సర్వాః ॥ ॥౩॥

౫౩౩౫ ఏవా తమాహురుత శృణ్వ ఇన్ద్ర ఏకో విభక్తా తరణిర్మఘానామ్ ।
మిథస్తుర ఊతయో యస్య పూర్వీరస్మే భద్రాణి సశ్చత ప్రియాణి ॥౪॥

౫౩౩౬ ఏవా వసిష్ఠ ఇన్ద్రమూతయే నౄన్కృష్టీనాం వృషభం సుతే గృణాతి ।
సహస్రిణ ఉప నో మాహి వాజాన్ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౫॥

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧,౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ;౨ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩,౪ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౫౩౩౭ ఇన్ద్రం నరో నేమధితా హవన్తే యత్పార్యా యునజతే ధియస్తాః ।
శూరో నృషాతా శవసశ్చకాన ఆ గోమతి వ్రజే భజా త్వం నః ॥ ॥౧॥

౫౩౩౮ య ఇన్ద్ర శుష్మో మఘవన్ తే అస్తి శిక్షా సఖిభ్యః పురుహూత నృభ్యః ।
త్వం హి దృళ్హా మఘవన్ విచేతా అపా వృధి పరివృతం న రాధః ॥ ॥౨॥

౫౩౩౯ ఇన్ద్రో రాజా జగతశ్చర్షణీనామధి క్షమి విషురూపం యదస్తి ।
తతో దదాతి దాశుషే వసూని చోదద్రాధ ఉపస్తుతశ్చిదర్వాక్ ॥ ॥౩॥

౫౩౪౦ నూ చిన్న ఇన్ద్రో మఘవా సహూతీ దానో వాజం ని యమతే న ఊతీ ।
అనూనా యస్య దక్షిణా పీపాయ వామం నృభ్యో అభివీతా సఖిభ్యః ॥ ॥౪॥

౫౩౪౧ నూ ఇన్ద్ర రాయే వరివస్కృధీ న ఆ తే మనో వవృత్యామ మఘాయ ।
గోమదశ్వావద్రథవద్వ్యన్తో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౫॥

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః ౧,౨,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౪ స్వరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧,౨,౫ ధైవతః ; ౩,౪ పఞ్చమః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౫౩౪౨ బ్రహ్మా ణ ఇన్ద్రోప యాహి విద్వానర్వాఞ్చస్తే హరయః సన్తు యుక్తాః ।
విశ్వే చిద్ధి త్వా విహవన్త మర్తా అస్మాకమిచ్ఛృణుహి విశ్వమిన్వ ॥ ॥౧॥

౫౩౪౩ హవం త ఇన్ద్ర మహిమా వ్యానడ్ బ్రహ్మ యత్పాసి శవసిన్నృషీణామ్ ।
ఆ యద్వజ్రం దధిషే హస్త ఉగ్ర ఘోరః సన్ క్రత్వా జనిష్ఠా అషాళ్హః ॥ ॥౨॥

౫౩౪౪ తవ ప్రణీతీన్ద్ర జోహువానాన్ సం యన్నౄన్న రోదసీ నినేథ ।
మహే క్షత్రాయ శవసే హి జజ్ఞేఽతూతుజిం చిత్తూతుజిరశిశ్నత్ ॥౩॥

౫౩౪౫ ఏభిర్న ఇన్ద్రాహభిర్దశస్య దుర్మిత్రాసో హి క్షితయః పవన్తే ।
ప్రతి యచ్చష్టే అనృతమనేనా అవ ద్వితా వరుణో మాయీ నః సాత్ ॥ ॥౪॥

౫౩౪౬ వోచేమేదిన్ద్రం మఘవానమేనం మహో రాయో రాధసో యద్దదన్నః ।
యో అర్చతో బ్రహ్మకృతిమవిష్ఠో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౫॥

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧ స్వరాట్పఙ్క్తిః ;౨ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౩ పఙ్క్తిః ; ౪,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః -౧,౩ పఞ్చమః ; ౨,౪,౫ ధైవతః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౨౩౪౭ అయం సోమ ఇన్ద్ర తుభ్యం సున్వ ఆ తు ప్ర యాహి హరివస్తదోకాః ।
పిబా త్వస్య సుషుతస్య చారోర్దదో మఘాని మఘవన్నియానః ॥ ౧॥

౨౩౪౮ బ్రహ్మన్వీర బ్రహ్మకృతిం జుషాణోఽర్వాచీనో హరిభిర్యాహి తూయమ్ ।
అస్మిన్నూ షు సవనే మాదయస్వోప బ్రహ్మాణి శృణవ ఇమా నః ॥ ౨॥

౨౩౪౯ కా తే అస్త్యరంకృతిః సూక్తైః కదా నూనం తే మఘవన్దాశేమ ।
విశ్వా మతీరా తతనే త్వాయాధా మ ఇన్ద్ర శృణవో హవేమా ॥ ౩॥

౨౩౫౦ ఉతో ఘా తే పురుష్యా ఇదాసన్యేషాం పూర్వేషామశృణోరృషీణామ్ ।
అధాహం త్వా మఘవఞ్జోహవీమి త్వం న ఇన్ద్రాసి ప్రమతిః పితేవ ॥ ౪॥

౨౩౫౧ వోచేమేదిన్ద్రం మఘవానమేనం మహో రాయో రాధసో యద్దదన్నః ।
యో అర్చతో బ్రహ్మకృతిమవిష్ఠో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౫॥

(30) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧, విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౪,౫ స్వరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧,౨ ధైవతః ; ౩-౫ పఞ్చమః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౨౩౫౨ ఆ నో దేవ శవసా యాహి శుష్మిన్భవా వృధ ఇన్ద్ర రాయో అస్య ।
మహే నృమ్ణాయ నృపతే సువజ్ర మహి క్షత్రాయ పౌంస్యాయ శూర ॥ ౧॥

౨౩౫౩ హవన్త ఉ త్వా హవ్యం వివాచి తనూషు శూరాః సూర్యస్య సాతౌ ।
త్వం విశ్వేషు సేన్యో జనేషు త్వం వృత్రాణి రన్ధయా సుహన్తు ॥ ౨॥

౨౩౫౪ అహా యదిన్ద్ర సుదినా వ్యుచ్ఛాన్దధో యత్కేతుముపమం సమత్సు ।
న్యగ్నిః సీదదసురో న హోతా హువానో అత్ర సుభగాయ దేవాన్ ॥ ౩॥

౨౩౫౫ వయం తే త ఇన్ద్ర యే చ దేవ స్తవన్త శూర దదతో మఘాని ।
యచ్ఛా సూరిభ్య ఉపమం వరూథం స్వాభువో జరణామశ్నవన్త ॥ ౪॥

౨౩౫౬ వోచేమేదిన్ద్రం మఘవానమేనం మహో రాయో రాధసో యద్దదన్నః ।
యో అర్చతో బ్రహ్మకృతిమవిష్ఠో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౫॥

(31) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడ్గాయత్రీ ; ౨,౮ గాయత్రీ ; ౩-౫ ఆర్చ్యుష్ణిక్ ; ౬,౭,౯ నిచృద్గాయత్రీ ; ౧౦,౧౧ భురిగనుష్టుప్ ; ౧౨ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః -౧,౨,౬-౯ షడ్జః ; ఋషభః ; ౧౦-౧౨ గాన్ధారః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౨౩౫౭ ప్ర వ ఇన్ద్రాయ మాదనం హర్యశ్వాయ గాయత । సఖాయః సోమపావ్నే ॥ ౧॥

౨౩౫౮ శంసేదుక్థం సుదానవ ఉత ద్యుక్షం యథా నరః । చకృమా సత్యరాధసే ॥ ౨॥

౨౩౫౯ త్వం న ఇన్ద్ర వాజయుస్త్వం గవ్యుః శతక్రతో । త్వం హిరణ్యయుర్వసో ॥ ౩॥

౨౩౬౦ వయమిన్ద్ర త్వాయవోఽభి ప్ర ణోనుమో వృషన్ । విద్ధీ త్వస్య నో వసో ॥ ౪॥

౨౩౬౧ మా నో నిదే చ వక్తవేఽర్యో రన్ధీరరావ్ణే । త్వే అపి క్రతుర్మమ ॥ ౫॥

౨౩౬౨ త్వం వర్మాసి సప్రథః పురోయోధశ్చ వృత్రహన్ । త్వయా ప్రతి బ్రువే యుజా ॥ ౬॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౨౩౬౩ మహాఀ ఉతాసి యస్య తేఽను స్వధావరీ సహః । మమ్నాతే ఇన్ద్ర రోదసీ ॥ ౭॥

౨౩౬౪ తం త్వా మరుత్వతీ పరి భువద్వాణీ సయావరీ । నక్షమాణా సహ ద్యుభిః ॥ ౮॥

౫౩౧౫ ఊర్ధ్వాస్త్వాన్విన్దవో భువన్దస్మముప ద్యవి ।
సం తే నమన్త కృష్టయః ॥ ౯॥

౫౩౧౬ ప్ర వో మహే మహివృధే భరధ్వం ప్రచేతసే ప్ర సుమతిం కృణుధ్వమ్ ।
విశః పూర్వీః ప్ర చరా చర్షణిప్రాః ॥ ౧౦॥

౫౩౧౭ ఉరువ్యచసే మహినే సువృక్తిమిన్ద్రాయ బ్రహ్మ జనయన్త విప్రాః ।
తస్య వ్రతాని న మినన్తి ధీరాః ॥ ౧౧॥

౫౩౧౮ ఇన్ద్రం వాణీరనుత్తమన్యుమేవ సత్రా రాజానం దధిరే సహధ్యై ।
హర్యశ్వాయ బర్హయా సమాపీన్ ॥ ౧౨॥

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౨౫,౨౬,౨౭ వసిష్ఠః ; ౨౬ వసిష్ఠః శక్తిర్వా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః-౧,౪,౨౪ విరాడ్బృహతీ ; ౨,౯ పఙ్క్తిః ; ౩
సామ్నీపఙ్క్తిః,౫,౧౩,౧౫,౧౯,౨౩ విరాట్పఙ్క్తిః ,౭,౧౨,౧౬,౧౮,౨౬ విరాడ్బృహతీ ; ౬
విరాట్పఙ్క్తిః ౧౦,౧౪ భురిగనుష్టుప్; ౧౧ బృహతీ;౧౭,౨౫ భురిగ్బృహతీ ; ౨౦,౨౨
స్వరాడనుష్టుప్ ; ౨౧ స్వరాడ్బృహతీ ॥ స్వరః -౧,౪,౬,౭,౧౧,౧౨,౧౬
-౧౮,౨౧,౨౪-౨౬ మధ్యమః ; ౨,౩,౬,౯,౧౩,౧౫,౧౯,౨౩
పఞ్చమః౧౦,౧౪,౨౦,౨౨ గాన్ధారః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౫౩౧౯ మో షు త్వా వాఘతశ్చనారే అస్మన్ని రీరమన్ ।
ఆరాత్తాచ్చిత్సధమాదం న ఆ గహీహ వా సన్నుప శ్రుధి ॥ ౧॥

౫౩౨౦ ఇమే హి తే బ్రహ్మకృతః సుతే సచా మధౌ న మక్ష ఆసతే ।
ఇన్ద్రే కామం జరితారో వసూయవో రథే న పాదమా దధుః ॥ ౨॥

౫౩౨౧ రాయస్కామో వజ్రహస్తం సుదక్షిణం
పుత్రో న పితరం హువే ॥ ౩॥

౫౩౨౨ ఇమ ఇన్ద్రాయ సున్విరే సోమాసో దధ్యాశిరః ।
తాఁ ఆ మదాయ వజ్రహస్త పీతయే హరిభ్యాం యాహ్యోక ఆ ॥ ౪॥

౫౩౨౩ శ్రవచ్ఛ్రుత్కర్ణ ఈయతే వసూనాం నూ చిన్నో మర్ధిషద్గిరః ।
సద్యశ్చిద్యః సహస్రాణి శతా దదన్నకిర్దిత్సన్తమా మినత్ ॥ ౫॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౫౩౨౪ స వీరో అప్రతిష్కుత ఇన్ద్రేణ శూశువే నృభిః ।
యస్తే గభీరా సవనాని వృత్రహన్సునోత్యా చ ధావతి ॥ ౬॥

౫౩౨౫ భవా వరూథం మఘవన్మఘోనాం యత్సమజాసి శర్ధతః ।
వి త్వాహతస్య వేదనం భజేమహ్యా దూణాశో భరా గయమ్ ॥ ౭॥

౫౩౨౬ సునోతా సోమపావ్నే సోమమిన్ద్రాయ వజ్రిణే ।
పచతా పక్తీరవసే కృణుధ్వమిత్పృణన్నిత్పృణతే మయః ॥ ౮॥

౫౩౨౭ మా స్రేధత సోమినో దక్షతా మహే కృణుధ్వం రాయ ఆతుజే ।
తరణిరిజ్జయతి క్షేతి పుష్యతి న దేవాసః కవత్నవే ॥ ౯॥

౫౩౨౮ నకిః సుదాసో రథం పర్యాస న రీరమత్ ।
ఇన్ద్రో యస్యావితా యస్య మరుతో గమత్స గోమతి వ్రజే ॥ ౧౦॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౫౩౨౯ గమద్వాజం వాజయన్నిన్ద్ర మర్త్యో యస్య త్వమవితా భువః ।

అస్మాకం బోధ్యవితా రథానామస్మాకం శూర నృణామ్ ॥ ॥౧౧॥

౫౩౮౦ ఉదిన్న్వస్య రిచ్యతేంఽశో ధనం న జిగ్యుషః ।
య ఇన్ద్రో హరివాన్న దభన్తి తం రిపో దక్షం దధాతి సోమిని ॥ ॥౧౨॥

౫౩౮౧ మన్త్రమఖర్వం సుధితం సుపేశసం దధాత యజ్ఞియేష్వా ।
పూర్వీశ్చన ప్రసితయస్తరన్తి తం య ఇన్ద్రే కర్మణా భువత్ ॥ ॥౧౩॥

౫౩౮౨ కస్తమిన్ద్ర త్వావసుమా మర్త్యో దధర్షతి ।
శ్రద్ధా ఇత్తే మఘవన్పార్యే దివి వాజీ వాజం సిషాసతి ॥ ॥౧౪॥

౫౩౮౩ మఘోనః స్మ వృత్రహత్యేషు చోదయ యే దదతి ప్రియా వసు ।
తవ ప్రణీతీ హర్యశ్వ సూరిభిర్విశ్వా తరేమ దురితా ॥ ॥౧౫॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౫౩౮౪ తవేదిన్ద్రావమం వసు త్వం పుష్యసి మధ్యమమ్ ।
సత్రా విశ్వస్య పరమస్య రాజసి నకిష్ట్వా గోషు వృణ్వతే ॥ ॥౧౬॥

౫౩౮౫ త్వం విశ్వస్య ధనదా అసి శ్రుతో య ఈం భవన్త్యాజయః ।
తవాయం విశ్వః పురుహూత పార్థివోఽవస్యుర్నామ భిక్షతే ॥ ॥౧౭॥

౫౩౮౬ యదిన్ద్ర యావతస్త్వమేతావదహమీశీయ ।
స్తోతారమిద్దిధిషేయ రదావసో న పాపత్వాయ రాసీయ ॥ ॥౧౮॥

౫౩౮౭ శిక్షేయమిన్మహయతే దివేదివే రాయ ఆ కుహచిద్విదే ।
నహి త్వదన్యన్మఘవన్న ఆప్యం వస్యో అస్తి పితా చన ॥ ॥౧౯॥

౫౩౮౮ తరణిరిత్సిషాసతి వాజం పురంధ్యా యుజా ।
ఆ వ ఇన్ద్రం పురుహూతం నమే గిరా నేమిం తష్టేవ సుద్ర్వమ్ ॥ ॥౨౦॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౫౩౮౯ న దుష్టుతీ మర్త్యో విన్దతే వసు న స్రేధన్తం రయిర్నశత్ ।
సుశక్తిరిన్మఘవన్తుభ్యం మావతే దేష్ణం యత్పార్యే దివి ॥ ॥౨౧॥

౫౩౯౦ అభి త్వా శూర నోనుమోఽదుగ్ధా ఇవ ధేనవః ।
ఈశానమస్య జగతః స్వర్దృశమీశానమిన్ద్ర తస్థుషః ॥ ॥౨౨॥

౫౩౯౧ న త్వావాఀ అన్యో దివ్యో న పార్థివో న జాతో న జనిష్యతే ।
అశ్వాయన్తో మఘవన్నిన్ద్ర వాజినో గవ్యన్తస్త్వా హవామహే ॥ ॥౨౩॥

౫౩౯౨ అభీ షతస్తదా భరేన్ద్ర జ్యాయః కనీయసః ।
పురూవసుర్హి మఘవన్త్సనాదసి భరేభరే చ హవ్యః ॥ ॥౨౪॥

౫౩౯౩ పరా ణుదస్వ మఘవన్నమిత్రాన్సువేదా నో వసూ కృధి ।
అస్మాకం బోధ్యవితా మహాధనే భవా వృధః సఖీనామ్ ॥ ॥౨౫॥

౫౩౯౪ ఇన్ద్ర క్రతుం న ఆ భర పితా పుత్రేభ్యో యథా ।
శిక్షా ణో అస్మిన్పురుహూత యామని జీవా జ్యోతిరశీమహి ॥ ॥౨౬॥

౫౩౯౫ మా నో అజ్ఞాతా వృజనా దురాధ్యో మాశివాసో అవ క్రముః ।
త్వయా వయం ప్రవతః శశ్వతీరపోఽతి శూర తరామసి ॥ ॥౨౭॥

(33) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠో వసిష్ఠపుత్రైస్సహ సంవాదః ; ౧-౯ వసిష్ఠపుత్రా ; ౧౦-౧౪ వసిష్ఠః

॥ దేవతా - త ఏవ ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౬,౧౨,౧౩ త్రిష్టుప్ ; ౩-౫,౭,౯,౧౪ విరాట్త్రిష్టుప్ ;

౮,౧౧ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః -౧-౯,౧౧-౧౪ ధైవతః ; ౧౦ పఞ్చమః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౫౩౯౬ శ్విత్యఞ్చో మా దక్షిణతస్కపర్దా ధియఞ్జిన్వాసో అభి హి ప్రమన్దుః ।
ఉత్తిష్ఠన్వోచే పరి బర్హిషో నౄన్న మే దూరాదవితవే వసిష్ఠాః ॥ ॥౧॥

౫౩౯౭ దూరాదిన్ద్రమనయన్నా సుతేన తిరో వైశన్తమతి పాన్తముగ్రమ్ ।
పాశద్యుమ్నస్య వాయతస్య సోమాత్సుతాదిన్ద్రోఽవృణీతా వసిష్ఠాన్ ॥౨॥

౫౩౯౮ ఏవేన్ను కం సిన్ధుమేభిస్తతారేవేన్ను కం భేదమేభిర్జఘాన ।
ఏవేన్ను కం దాశరాజ్ఞే సుదాసం ప్రావదిన్ద్రో బ్రహ్మణా వో వసిష్ఠాః ॥ ॥౩॥

౫౩౯౯ జుష్టీ నరో బ్రహ్మణా వః పితౄణామక్షమవ్యయం న కిలా రిషాథ ।
యచ్ఛక్వరీషు బృహతా రవేణేన్ద్రే శుష్మమదధాతా వసిష్ఠాః ॥ ॥౪॥

౫౪౦౦ ఉద్ద్యామివేత్తృష్ణజో నాథితాసోఽదీధయుర్దాశరాజ్ఞే వృతాసః ।
వసిష్ఠస్య స్తువత ఇన్ద్రో అశ్రోదురుం తృత్సుభ్యో అకృణోదు లోకమ్ ॥౫॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౫౪౦౧ దణ్డా ఇవేద్గోఅజనాస ఆసన్పరిచ్ఛిన్నా భరతా అర్భకాసః ।
అభవచ్చ పురఏతా వసిష్ఠ ఆదిత్తృత్సూనాం విశో అప్రథన్త ॥ ॥౬॥

౫౪౦౨ త్రయః కృణ్వన్తి భువనేషు రేతస్తిస్రః ప్రజా ఆర్యా జ్యోతిరగ్రాః ।
త్రయో ఘర్మాస ఉషసం సచన్తే సర్వాఀ ఇత్తాఀ అను విదుర్వసిష్ఠాః ॥ ॥౭॥

౫౪౦౩ సూర్యస్యేవ వక్షథో జ్యోతిరేషాం సముద్రస్యేవ మహిమా గభీరః ।
వాతస్యేవ ప్రజవో నాన్యేన స్తోమో వసిష్ఠా అన్వేతవే వః ॥ ॥౮॥

౫౪౦౪ త ఇన్నిణ్యం హృదయస్య ప్రకేతైః సహస్రవల్శమభి సం చరన్తి ।
యమేన తతం పరిధిం వయన్తోఽప్సరస ఉప సేదుర్వసిష్ఠాః ॥ ॥౯॥

౫౪౦౫ విద్యుతో జ్యోతిః పరి సంజిహానం మిత్రావరుణా యదపశ్యతాం త్వా ।
తత్తే జన్మోతైకం వసిష్ఠాగస్త్యో యత్త్వా విశ ఆజభార ॥ ॥౧౦॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౫౪౦౬ ఉతాసి మైత్రావరుణో వసిష్ఠోర్వశ్యా బ్రహ్మన్మనసోఽధి జాతః ।
ద్రప్సం స్కన్నం బ్రహ్మణా దైవ్యేన విశ్వే దేవాః పుష్కరే త్వాదదన్త ॥ ॥౧౧॥

౫౪౦౭ స ప్రకేత ఉభయస్య ప్రవిద్వాన్త్సహస్రదాన ఉత వా సదానః ।
యమేన తతం పరిధిం వయిష్యన్నప్సరసః పరి జజ్ఞే వసిష్ఠః ॥ ॥౧౨॥

౫౪౦౮ సత్రే హ జాతావిషితా నమోభిః కుమ్భే రేతః సిషిచతుః సమానమ్ ।
తతో హ మాన ఉదియాయ మధ్యాత్తతో జాతమృషిమాహుర్వసిష్ఠమ్ ॥ ॥౧౩॥

౫౪౦౯ ఉక్థభృతం సామభృతం బిభర్తి గ్రావాణం బిభ్రత్ప్ర వదాత్యగ్రే ।
ఉపైనమాధ్వం సుమనస్యమానా ఆ వో గచ్ఛాతి ప్రతృదో వసిష్ఠః ॥ ॥౧౪॥

తృతీయోఽనువాకః

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః వసిష్ఠః ॥ దేవతా -౧-౧౫,౧౮-౨౫ విశ్వేదేవాః ; ౧౬ అహిః ; ౧౭ అహిర్బుధ్న్యః ॥ ఛన్దః -౧,౨,౫,౧౨-౧౪,౧౬,౧౯,౨౦ భురిగార్చీగాయత్రీ ; ౩,౪,౧౭ ఆర్చీగాయత్రీ ; ౬-౧౧,౧౫,౧౮,౨౧ పాదనిచృద్గాయత్రీ ; ౨౨,౨౪ నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్ ; ౨౩ ఆర్షీత్రిష్టుప్ ;౨౫ విరాడార్షీత్రిష్టుప్ ॥ స్వరః -౧-౨౧ షడ్జః ; ౨౨-౨౫ ధైవతః ॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౫౪౧౦ ప్ర శుక్రైతు దేవీ మనీషా అస్మత్ । సుతష్టో రథో న వాజీ ॥ ౧॥

౫౪౧౧ విదుః పృథివ్యా దివో జనిత్రం । శృణ్వన్త్యాపో అధ క్షరన్తీః ॥ ౨॥

౫౪౧౨ ఆపశ్చిదస్మై పిన్వన్త పృథ్వీర్వృత్రేషు । శూరా మంసన్త ఉగ్రాః ॥ ౩॥

౫౪౧౩ ఆ ధూర్ష్వస్మై దధాతాశ్వానిన్ద్రో । న వజ్రీ హిరణ్యబాహుః ॥ ౪॥

౫౪౧౪ అభి ప్ర స్థాతాహేవ యజ్ఞం యాతేవ । పత్మన్ త్మనా హినోత ॥ ౫॥

౫౪౧౫ త్మనా సమత్సు హినోత యజ్ఞం । దధాత కేతుం జనాయ వీరమ్ ॥ ౬॥

౫౪౧౬ ఉదస్య శుష్మాద్ భానుర్నార్త బిభర్తి భారం పృథివీ న భూమ ॥ ౭॥

౫౪౧౭ హ్వయామి దేవాఀ అయాతురగ్నే । సాధన్నృతేన ధియం దధామి ॥ ౮॥

౫౪౧౮ అభి వో దేవీం ధియం దధిధ్వం ప్ర వో । దేవత్రా వాచం కృణుధ్వమ్ ॥ ౯॥

౫౪౧౯ ఆ చష్ట ఆసాం పాథో నదీనాం । వరుణ ఉగ్రః సహస్రచక్షాః ॥ ౧౦॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౫౪౨౦ రాజా రాష్ట్రానాం పేశో నదీనామనుత్తమస్మై । క్షత్రం విశ్వాయు ॥ ౧౧॥

౫౪౨౧ అవిష్టో అస్మాన్ విశ్వాసు విక్ష్వద్యుం । కృణోత శంసం నినిత్సోః ॥ ౧౨॥

౫౪౨౨ వ్యేతు దిద్యుద్ ద్విషామశేవా । యుయోత విష్వగ్రపస్తనూనామ్ ॥ ౧౩॥

౫౪౨౩ అవీన్నో అగ్నిర్హవ్యాన్నమోభిః । ప్రేష్ఠో అస్మా అధాయి స్తోమః ॥ ౧౪॥

౫౪౨౪ సజూర్దేవేభిరపాంనపాతం సఖాయంకృధ్వంశివో నో అస్తు ॥ ౧౫॥

౫౪౨౫ అబ్జాముక్థైరహిం గృణీషే । బుధ్నే నదీనాం రజస్సు షీదన్ ॥ ౧౬॥

౫౪౨౬ మా నో ఽహిర్బుధ్న్యో రిషే ధాన్మా యజ్ఞో । అస్య స్రిధదృతాయోః ॥ ౧౭॥

౫౪౨౭ ఉత న ఏషు నృషు శ్రవో ధుః ప్ర । రాయే యన్తు శర్ధన్తో అర్యః ॥ ౧౮॥

౫౪౨౮ తపన్తి శత్రుం స్వర్ణ భూమా । మహాసేనాసో అమేభిరేషామ్ ॥ ౧౯॥

౫౪౨౯ ఆ యన్నః పత్నీర్గమన్త్యచ్ఛా త్వష్టా । సుపాణిర్దధాతు వీరాన్ ॥ ౨౦॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౫౪౩౦ ప్రతి నః స్తోమం త్వష్టా జుషేత । స్యాదస్మే అరమతిర్వసూయుః ॥ ౨౧॥

౫౪౩౧ తా నో రాసన్ రాతిషాచో వసూన్యా రోదసీ వరుణానీ శృణోతు ।
వరూత్రీభిః సుశరణో నో అస్తు త్వష్టా సుదత్రో వి దధాతు రాయః ॥ ౨౨॥

౫౪౩౨ తన్నో రాయః పర్వతాస్తన్న ఆపస్తద్ రాతిషాచ ఓషధీరుత ద్యౌః ।
వనస్పతిభిః పృథివీ సజోషా ఉభే రోదసీ పరి పాసతో నః ॥ ౨౩॥

౫౪౩౩ అను తదుర్వీ రోదసీ జిహాతామను ద్యుక్షో వరుణ ఇన్ద్రసఖా ।
అను విశ్వే మరుతో యే సహాసో రాయః స్యామ ధరుణం ధియధ్యై ॥ ౨౪॥

౫౪౩౪ తన్న ఇన్ద్రో వరుణో మిత్రో అగ్నిరాప ఓషధీర్వనినో జుషన్త ।
శర్మన్ త్స్యామ మరుతాముపస్థే యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౨౫॥

(౩౫) పఞ్చత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః-౧-౫,౧౧,౧౨ త్రిష్టుప్ ; ౬,౮,౧౦,౧౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౭,౯ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౧౩, ౧౪ భురిక్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః -౧-౧౨,౧౫, ధైవతః ; ౧౩,౧౪ పఞ్చమః ॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౫౪౩౫ శం న ఇన్ద్రాగ్నీ భవతామవోభిః శం న ఇన్ద్రావరుణా రాతహవ్యా ।
శమిన్ద్రాసోమా సువితాయ శం యోః శం న ఇన్ద్రాపూషణా వాజసాతౌ ॥ ౧॥

౫౪౩౬ శం నో భగః శము నః శంసో అస్తు శం నః పురంధిః శము సన్తు రాయః ।
శం నః సత్యస్య సుయమస్య శంసః శం నో అర్యమా పురుజాతో అస్తు ॥ ౨॥

౫౪౩౭ శం నో ధాతా శము ధర్తా నో అస్తు శం న ఉరూచీ భవతు స్వధాభిః ।
శం రోదసీ బృహతీ శం నో అద్రిః శం నో దేవానాం సుహవాని సన్తు ॥౩॥

౫౪౩౮ శం నో అగ్నిర్జ్యోతిరనీకో అస్తు శం నో మిత్రావరుణావశ్వినా శమ్ ।
శం నః సుకృతాం సుకృతాని సన్తు శం న ఇషిరో అభి వాతు వాతః ॥ ॥౪॥

౫౪౩౯ శం నో ద్యావాపృథివీ పూర్వహూతౌ శమన్తరిక్షం దృశయే నో అస్తు ।
శం న ఓషధీర్వనినో భవన్తు శం నో రజసస్పతిరస్తు జిష్ణుః ॥ ॥౫॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౫౪౪౦ శం న ఇన్ద్రో వసుభిర్దేవో అస్తు శమాదిత్యేభిర్వరుణః సుశంసః ।
శం నో రుద్రో రుద్రేభిర్జలాషః శం నస్త్వష్టా గ్నాభిరిహ శృణోతు ॥ ॥౬॥

౫౪౪౧ శం నః సోమో భవతు బ్రహ్మ శం నః శం నో గ్రావాణః శము సన్తు యజ్ఞాః ।
శం నః స్వరూణాం మితయో భవన్తు శం నః ప్రస్వః శమ్వస్తు వేదిః ॥ ॥౭॥

౫౪౪౨ శం నః సూర్య ఉరుచక్షా ఉదేతు శం నశ్చతస్రః ప్రదిశో భవన్తు ।
శం నః పర్వతా ధ్రువయో భవన్తు శం నః సిన్ధవః శము సన్త్వాపః ॥ ॥౮॥

౫౪౪౩ శం నో అదితిర్భవతు వ్రతేభిః శం నో భవన్తు మరుతః స్వర్కాః ।
శం నో విష్ణుః శము పూషా నో అస్తు శం నో భవిత్రం శమ్వస్తు వాయుః ॥ ॥౯॥

౫౪౪౪ శం నో దేవః సవితా త్రాయమాణః శం నో భవన్తూషసో విభాతీః ।
శం నః పర్జన్యో భవతు ప్రజాభ్యః శం నః క్షేత్రస్య పతిరస్తు శమ్భుః ॥ ॥౧౦॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦ ॥

౫౪౪౫ శం నో దేవా విశ్వదేవా భవన్తు శం సరస్వతీ సహ ధీభిరస్తు ।
శమభిషాచః శము రాతిషాచః శం నో దివ్యాః పార్థివాః శం నో అప్యాః ॥ ॥౧౧॥

౫౪౪౬ శం నః సత్యస్య పతయో భవన్తు శం నో అర్వన్తః శము సన్తు గావః ।
శం న ఋభవః సుకృతః సుహస్తాః శం నో భవన్తు పితరో హవేషు ॥ ॥౧౨॥

౫౪౪౭ శం నో అజ ఏకపాద్దేవో అస్తు శం నోఽహిర్బుధ్న్యః శం సముద్రః ।
శం నో అపాం నపాత్పేరురస్తు శం నః పృశ్నిర్భవతు దేవగోపా ॥ ॥౧౩॥

౫౪౪౮ ఆదిత్యా రుద్రా వసవో జుషన్తేదం బ్రహ్మ క్రియమాణం నవీయః ।
శృణ్వన్తు నో దివ్యాః పార్థివాసో గోజాతా ఉత యే యజ్ఞియాసః ॥ ॥౧౪॥

౫౪౪౯ యే దేవానాం యజ్ఞియా యజ్ఞియానాం మనోర్యజత్రా అమృతా ఋతజ్ఞాః ।
తే నో రాసన్తామురుగాయమద్య యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౧౫॥

ఇతి పఞ్చమాఽష్టకే తృతీయోఽధ్యాయః సమాప్తః

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

(౩౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౭ భురిక్పఙ్క్తిః ;
౨ త్రిష్టుప్ ; ౩,౪,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫ పఙ్క్తిః ; ౮,౯ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥
స్వరః - ౧,౫,౭ పఞ్చమః ; ౨-౪,౬,౮,౯ ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౫౪౫౦ ప్ర బ్రహ్మైతు సదనాదృతస్య వి రశ్మిభిః ససృజే సూర్యో గాః ।
వి సానునా పృథివీ సస్ర ఉర్వీ పృథు ప్రతీకమధ్యేధే అగ్నిః ॥ ॥౧॥

౫౪౫౧ ఇమాం వాం మిత్రావరుణా సువృక్తిమిషం న కృణ్వే అసురా నవీయః।
ఇనో వామన్యః పదవీరదబ్ధో జనం చ మిత్రో యతతి బ్రువాణః॥ ॥౨॥

౫౪౫౨ ఆ వాతస్య ధ్రజతో రన్త ఇత్యా అపీపయన్త ధేనవో న సూదాః।
మహో దివః సదనే జాయమానో ఽచిక్రదద్ వృషభః సస్మిన్నూధన్॥ ॥౩॥

౫౪౫౩ గిరా య ఏతా యునజద్ధరీ త ఇన్ద్ర ప్రియా సురథా శూర ధాయూ।
ప్ర యో మన్యుం రిరిక్షతో మినాత్యా సుక్రతుమర్యమణం వవృత్యామ్॥ ॥౪॥

౫౪౫౪ యజన్తే అస్య సఖ్యం వయశ్చ నమస్వినః స్వ ఋతస్య ధామన్।
వి పృక్షో బాబధే నృభిః స్తవాన ఇదం నమో రుద్రాయ ప్రేష్ఠమ్॥ ॥౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౫౪౫౫ ఆ యత్సాకం యశసో వావశానాః సరస్వతీ సప్తథీ సిన్ధుమాతా।
యాః సుష్వయన్త సుదుఘాః సుధారా అభి స్వేన పయసా పీప్యానాః॥ ॥౬॥

౫౪౫౬ ఉత త్యే నో మరుతో మన్దసానా ధియం తోకం చ వాజినో ఽవన్తు।
మా నః పరి ఖ్యదక్షరా చరన్త్యవీవృధన్ యుజ్యం తే రయిం నః॥ ॥౭॥

౫౪౫౭ ప్ర వో మహీమరమతిం కృణుధ్వం ప్ర పూషణం విదథ్యం న వీరమ్।
భగం ధియో ఽవితారం నో అస్యాః సాతౌ వాజం రాతిషాచం పురంధిమ్॥ ॥౮॥

౫౪౫౮ అచ్ఛాయం వో మరుతః శ్లోక ఏత్వచ్ఛా విష్ణుం నిషిక్తపామవోభిః।
ఉత ప్రజాయై గృణతే వయో ధుర్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౯॥

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

ఋషి - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ త్రిష్టుప్ ; ౨,౫ నిచృత్ త్రిష్టుప్ ; ౪ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౭,౮ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౬ స్వరాట్పఙ్క్తిః ॥
స్వరః - ౧-౩,౫,౭,౮ ధైవతః ; ౪,౬ పఞ్చమః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౫౪౫౯ ఆ వో వాహిష్ఠో వహతు స్తవధ్యై రథో వాజా ఋభుక్షణో అమృక్తః।
అభి త్రిపృష్ఠైః సవనేషు సోమైర్మదే సుశిప్రా మహభిః పృణధ్వమ్॥ ॥౧॥

౫౪౬౦ యూయం హ రత్నం మఘవత్సు ధత్థ స్వర్దృశ ఋభుక్షణో అమృక్తమ్।
సం యజ్ఞేషు స్వధావన్తః పిబధ్వం వి నో రాధాంసి మతిభిర్దయధ్వమ్॥ ॥౨॥

౫౪౬౧ ఉవోచిథ హి మఘవన్ దేష్ణం మహో అర్భస్య వసునో విభాగే।
ఉభా తే పూర్ణా వసునా గభస్తీ న సూనృతా ని యమతే వసవ్యా॥ ॥౩॥

౫౪౬౨ త్వమిన్ద్ర స్వయశా ఋభుక్షా వాజో న సాధురస్తమేష్యృక్వా।
వయం ను తే దాశ్వాంసః స్యామ బ్రహ్మ కృణ్వన్తో హరివో వసిష్ఠాః॥ ॥౪॥

౫౪౬౩ సనితాసి ప్రవతో దాశుషే చిద్యాభిర్వివేషో హర్యశ్వ ధీభిః।
వవన్మా ను తే యుజ్యాభిరూతీ కదా న ఇన్ద్ర రాయ ఆ దశస్యేః॥ ॥౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౫౪౬౪ వాసయసీవ వేధసస్త్వం నః కదా న ఇన్ద్ర వచసో బుబోధః।
అస్తం తాత్యా ధియా రయిం సువీరం పృక్షో నో అర్వా న్యుహీత వాజీ॥ ॥౬॥

౫౪౬౫ అభి యం దేవీ నిరృతిశ్చిదీశే నక్షన్త ఇన్ద్రం శరదః సుపృక్షః।
ఉప త్రిబన్ధుర్జరదష్టిమేత్యస్వవేశం యం కృణవన్త మర్తాః॥ ॥౭॥

౫౪౬౬ ఆ నో రాధాంసి సవితః స్తవధ్యా ఆ రాయో యన్తు పర్వతస్య రాతౌ।
సదా నో దివ్యః పాయుః సిషక్తు యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౮॥

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧-౬ సవితా ; ౬ సవితా భగో వా ; ౭,౮ వాజినః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౪,౬ స్వరాట్పఙ్క్తిః ; ౫ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౭ భురిక్పఙ్క్తిః ; స్వరః - ౧,౩,౫,౮ ధైవతః ; ౨,౪,౬,౭ పఞ్చమః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౫౪౬౭ ఉదు ష్య దేవః సవితా యయామ హిరణ్యయీమమతిం యామశిశ్రేత్ ।
నూనం భగో హవ్యో మానుషేభిర్వి యో రత్నా పురూవసుర్దధాతి ॥ ౧॥

౫౪౬౮ ఉదు తిష్ఠ సవితః శ్రుధ్యస్య హిరణ్యపాణే ప్రభృతావృతస్య ।
వ్యుర్వీం పృథ్వీమమతిం సృజాన ఆ నృభ్యో మర్త్తభోజనం సువానః ॥ ౨॥

౫౪౬౯ అపి ష్టుతః సవితా దేవో అస్తు యమా చిద్ విశ్వే వసవో గృణన్తి ।
స నః స్తోమాన్ నమస్యశ్చనో ధాద్ విశ్వేభిః పాతు పాయుభిర్ని సూరీన్ ॥ ౩॥

౫౪౭౦ అభి యం దేవ్యదితిర్గృణాతి సవం దేవస్య సవితుర్జుషాణా ।
అభి సమ్రాజో వరుణో గృణన్త్యభి మిత్రాసో అర్యమా సజోషాః ॥ ౪॥

౫౪౭౧ అభి యే మిథో వనుషః సపన్తే రాతిం దివో రాతిషాచః పృథివ్యాః ।
అహిర్బుధ్న్య ఉత నః శృణోతు వరూత్ర్యేకధేనుభిర్ని పాతు ॥ ౫॥

౫౪౭౨ అను తన్నో జాస్పతిర్మంసీష్ట రత్నం దేవస్య సవితురియానః ।
భగముగ్రోఽవసే జోహవీతి భగమనుగ్రో అధ యాతి రత్నమ్ ॥ ౬॥

౫౪౭౩ శం నో భవన్తు వాజినో హవేషు దేవతాతా మితద్రవః స్వర్కాః ।
జమ్భయన్తోఽహిం వృకం రక్షాంసి సనేమ్యస్మద్ యుయవన్నమీవాః ॥ ౭॥

౫౪౭౪ వాజేవాజేఽవత వాజినో నో ధనేషు విప్రా అమృతా ఋతజ్ఞాః ।
అస్య మధ్వః పిబత మాదయధ్వం తృప్తా యాత పథిభిర్దేవయానైః ॥ ౮॥

(౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౫,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩ స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౪,౬ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; స్వరః - ధైవతః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౫౪౭౫ ఊర్ధ్వో అగ్నిః సుమతిం వస్వో అశ్రేత్ ప్రతీచీ జూర్ణిర్దేవతాతిమేతి ।
భేజాతే అద్రీ రథ్యేవ పన్థామృతం హోతా న ఇషితో యజాతి ॥ ౧॥

౫౪౭౬ ప్ర వావృజే సుప్రయా బర్హిరేషామా విశ్పతీవ బీరిట ఇయాతే ।
విశామక్తోరుషసః పూర్వహూతౌ వాయుః పూషా స్వస్తయే నియుత్వాన్ ॥ ౨॥

౫౪౭౭ జ్మయా అత్ర వసవో రన్త దేవా ఉరావన్తరిక్షే మర్జయన్త శుభ్రాః ।
అర్వాక్ పథ ఉరుజ్రయః కృణుధ్వం శ్రోతా దూతస్య జగ్ముషో నో అస్య ॥ ౩॥

౫౪౭౮ తే హి యజ్ఞేషు యజ్ఞియాస ఊమాః సధస్థం విశ్వే అభి సన్తి దేవాః ।
తాఁ అధ్వర ఉశతో యక్ష్యగ్నే శ్రుష్టీ భగం నాసత్యా పురంధిమ్ ॥ ౪॥

౫౪౭౯ ఆగ్నే గిరో దివ ఆ పృథివ్యా మిత్రం వహ వరుణమిన్ద్రమగ్నిమ్ ।
ఆర్యమణమదితిం విష్ణుమేషాం సరస్వతీ మరుతో మాదయన్తామ్ ॥ ౫॥

౫౪౮౦ రరే హవ్యం మతిభిర్యజ్ఞియానాం నక్షత్ కామం మర్త్యానామసిన్వన్ ।
ధాతా రయిమవిదస్యం సదాసాం సక్షీమహి యుజ్యేభిర్ను దేవైః ॥ ౬॥

౫౪౮౧ నూ రోదసీ అభిష్టుతే వసిష్ఠైర్ఋతావానో వరుణో మిత్రో అగ్నిః ।
యచ్ఛన్తు చన్ద్రా ఉపమం నో అర్కం యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౭॥

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧ పఙ్క్తిః ; ౨,౪ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౩ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౫,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౬ విరాట్పఙ్క్తిః ॥

స్వరః - ౧,౩,౬ పఞ్చమః ; ౨,౪,౫ ౭ ధైవతః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౫౪౮౨ ఓ శ్రుష్టిర్విదథ్యా౩ సమేతు ప్రతి స్తోమం దధీమహి తురాణామ్ ।
యదద్య దేవః సవితా సువాతి స్యామాస్య రత్నినో విభాగే ॥ ౧॥

౫౪౮౩ మిత్రస్తన్నో వరుణో రోదసీ చ ద్యుభక్తమిన్ద్రో అర్యమా దదాతు ।
దిదేష్టు దేవ్యదితీ రేక్ణో వాయుశ్చ యన్నియువైతే భగశ్చ ॥ ౨॥

౫౪౮౪ సేదుగ్రో అస్తు మరుతః స శుష్మీ యం మర్త్యం పృషదశ్వా అవాథ ।
ఉతేమగ్నిః సరస్వతీ జునన్తి న తస్య రాయః పర్యేతాస్తి ॥ ౩॥

౫౪౮౫ అయం హి నేతా వరుణ ఋతస్య మిత్రో రాజానో అర్యమాపో ధుః ।
సుహవా దేవ్యదితిరనర్వా తే నో అంహో అతి పర్షన్నరిష్టాన్ ॥ ౪॥

౫౪౮౬ అస్య దేవస్య మీళ్హుషో వయా విష్ణోరేషస్య ప్రభృథే హవిర్భిః ।
విదే హి రుద్రో రుద్రియం మహిత్వం యాసిష్టం వర్తిరశ్వినావిరావత్ ॥ ౫॥

౫౪౮౭ మాత్ర పూషన్నాఘృణ ఇరస్యో వరూత్రీ యద్రాతిషాచశ్చ రాసన్ ।
మయోభువో నో అర్వన్తో ని పాన్తు వృష్టిం పరిజ్మా వాతో దదాతు ॥ ౬॥

౫౪౮౮ నూ రోదసీ అభిష్టుతే వసిష్ఠైరృతావానో వరుణో మిత్రో అగ్నిః ।
యచ్ఛన్తు చన్ద్రా ఉపమం నో అర్కం యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౭॥

(౪౧) ఏకచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧ లిఙ్గోక్తాః ; ౨-౬ భగః ; ౭ ఉషాః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృజ్జగతీ ; ౨,౩,౫,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪ పఙ్క్తిః ; ౬ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧ నిషాదః ; ౨,౩,౫-౭ ధైవతః ;

౪ పఞ్చమః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౫౪౮౯ ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరిన్ద్రం హవామహే ప్రాతర్మిత్రావరుణా ప్రాతరశ్వినా ।
ప్రాతర్భగం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం ప్రాతః సోమముత రుద్రం హువేమ ॥ ౧॥

౫౪౯౦ ప్రాతర్జితం భగముగ్రం హువేమ వయం పుత్రమదితేర్యో విధర్తా ।
ఆధ్రశ్చిద్యం మన్యమానస్తురశ్చిద్రాజా చిద్యం భగం భక్షీత్యాహ ॥ ౨॥

౫౪౯౧ భగ ప్రణేతర్భగ సత్యరాధో భగేమాం ధియముదవా దదన్నః ।
భగ ప్ర ణో జనయ గోభిరశ్వైర్భగ ప్ర నృభిర్నృవన్తః స్యామ ॥ ౩॥

౫౪౯౨ ఉతేదానీం భగవన్తః స్యామోత ప్రపిత్వ ఉత మధ్యే అహ్నామ్ ।
ఉతోదితా మఘవన్త్సూర్యస్య వయం దేవానాం సుమతౌ స్యామ ॥ ౪॥

౫౪౯౩ భగ ఏవ భగవాఀ అస్తు దేవాస్తేన వయం భగవన్తః స్యామ ।
తం త్వా భగ సర్వ ఇజ్జోహవీతి స నో భగ పురఏతా భవేహ ॥ ౫॥

౫౪౯౪ సమధ్వరాయోషసో నమన్త దధిక్రావేవ శుచయే పదాయ ।
అర్వాచీనం వసువిదం భగం నో రథమివాశ్వా వాజిన ఆ వహన్తు ॥ ౬॥

౫౪౯౫ అశ్వావతీర్గోమతీర్న ఉషాసో వీరవతీః సదముచ్ఛన్తు భద్రాః ।
ఘృతం దుహానా విశ్వతః ప్రపీతా యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౭॥

(౪౨) ద్విచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛందః - ౧,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨ త్రిష్టుప్ ; ౪,౫ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౬ నిచృత్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧-౫ ధైవతః ; ౬ పఞ్చమః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౫౪౯౬ ప్ర బ్రహ్మాణో అంగిరసో నక్షంత ప్ర క్రందనుర్నభన్యస్య వేతు ।
ప్ర ధేనవ ఉదప్రుతో నవంత యుజ్యాతామద్రీ అధ్వరస్య పేశః ॥ ॥౧॥

౫౪౯౭ సుగస్తే అగ్నే సనవిత్తో అధ్వా యుక్ష్వా సుతే హరితో రోహితశ్చ ।
యే వా సద్మన్నరుషా వీరవాహో హువే దేవానాం జనిమాని సత్తః ॥ ॥౨॥

౫౪౯౮ సము వో యజ్ఞం మహయన్నమోభిః ప్ర హోతా మంద్రో రిరిచ ఉపాకే ।
యజస్వ సు పుర్వణీక దేవానా యజ్ఞియామరమతిం వవృత్యాః ॥ ॥౩॥

౫౪౯౯ యదా వీరస్య రేవతో దురోణే స్యోనశీరతిథిరాచికేతత్ ।
సుప్రీతో అగ్నిః సుధితో దమ ఆ స విశే దాతి వార్యమియత్యై ॥ ॥౪॥

౫౫౦౦ ఇమం నో అగ్నే అధ్వరం జుషస్వ మరుత్స్విన్ద్రే యశసం కృధీ నః ।
ఆ నక్తా బర్హిః సదతాముషాసోశంతా మిత్రావరుణా యజేహ ॥ ॥౫॥

౫౫౦౧ ఏవాగ్నిం సహస్యం వసిష్ఠో రాయస్కామో విశ్వప్స్న్యస్య స్తౌత్ ।
ఇషం రయిం పప్రథద్వాజమస్మే యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౬॥

(౪౩) త్రిచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛందః - ౧ నిచృత్త్రిష్టుప్, ౨,౫ భురిక్పఙ్క్తిః, ౩ విరాట్త్రిష్టుప్; ౪ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౩,౪ ధైవతః ; ౨,౫ పఞ్చమః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౫౫౦౨ ప్ర వో యజ్ఞేషు దేవయంతో అర్చన్ ద్యావా నమోభిః పృథివీ ఇషధ్యై ।
యేషాం బ్రహ్మాణ్యసమాని విప్రా విష్వగ్వియంతి వనినో న శాఖాః ॥ ॥౧॥

౫౫౦౩ ప్ర యజ్ఞ ఏతు హేత్వో న సప్తిరుద్యచ్ఛధ్వం సమనసో ఘృతాచీః ।
స్తృణీత బర్హిరధ్వరాయ సాధూర్ధ్వా శోచీంషి దేవయూన్యస్థుః ॥ ॥౨॥

౫౫౦౪ ఆ పుత్రాసో న మాతరం విభృత్రాః సానౌ దేవాసో బర్హిషః సదంతు ।
ఆ విశ్వాచీ విదథ్యామనక్త్వగ్నే మా నో దేవతాతా మృధస్కః ॥ ॥౩॥

౫౫౦౫ తే సీషపంత జోషమా యజత్రా ఋతస్య ధారాః సుదుఘా దుహానాః ।
జ్యేష్ఠం వో అద్య మహ ఆ వసూనామా గంతన సమనసో యతిష్ఠ ॥ ॥౪॥

౫౫౦౬ ఏవా నో అగ్నే విక్ష్వా దశస్య త్వయా వయం సహసావన్నాస్క్రాః ।
రాయా యుజా సధమాదో అరిష్టా యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౫॥

(౪౪) చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - లిఙ్గోక్తాః ॥ ఛందః - ౧ నిచృజ్జగతీ; ౨,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౪,౫ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧ నిషాదః ; ౨,౩ ధైవతః; ౪,౫ పఞ్చమః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౫౫౦౭ దధిక్రాం వః ప్రథమమశ్వినోషసమగ్నిం సమిద్ధం భగమూతయే హువే ।
ఇంద్రం విష్ణుం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిమాదిత్యాన్ద్యావాపృథివీ అపః స్వః ॥ ॥౧॥

౫౫౦౮ దధిక్రాము నమసా బోధయంత ఉదీరాణా యజ్ఞముపప్రయంతః ।
ఇళాం దేవీం బర్హిషి సాదయంతోఽశ్వినా విప్రా సుహవా హువేమ ॥ ॥౨॥

౫౫౦౯ దధిక్రావాణం బుబుధానో అగ్నిముప బ్రువ ఉషసం సూర్యం గామ్।
బ్రధ్నం మాంశ్చతోర్వరుణస్య బభ్రుం తే విశ్వాస్మద్దురితా యావయన్తు॥ ॥౩॥

౫౫౧౦ దధిక్రావా ప్రథమో వాజ్యర్వాగ్రే రథానాం భవతి ప్రజానన్।
సంవిదాన ఉషసా సూర్యేణాదిత్యేభిర్వసుభిరఙ్గిరోభిః॥ ॥౪॥

౫౫౧౧ ఆ నో దధిక్రాః పథ్యామనక్త్వృతస్య పన్థామన్వేతవా ఉ।
శృణోతు నో దైవ్యం శర్ధో అగ్నిః శృణ్వన్తు విశ్వే మహిషా అమూరాః॥ ॥౫॥

(౪౫) పఞ్చచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ।దేవతా - సవితా॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్;
౨ త్రిష్టుప్; ౩,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ధైవతః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౫౫౧౨ ఆ దేవో యాతు సవితా సురత్నోఽన్తరిక్షప్రా వహమానో అశ్వైః।
హస్తే దధానో నర్యా పురూణి నివేశయఞ్చ ప్రసువఞ్చ భూమ॥ ॥౧॥

౫౫౧౩ ఉదస్య బాహూ శిథిరా బృహన్తా హిరణ్యయా దివో అన్తాఁ అనష్టామ్।
నూనం సో అస్య మహిమా పనిష్ట సూరశ్చిదస్మా అను దాదపస్యామ్॥ ॥౨॥

౫౫౧౪ స ఘా నో దేవః సవితా సహావా సావిషద్వసుపతిర్వసూని।
విశ్రయమాణో అమతిమురూచీం మర్తభోజనమధ రాసతే నః॥ ॥౩॥

౫౫౧౫ ఇమా గిరః సవితారం సుజిహ్వం పూర్ణగభస్తిమీళతే సుపాణిమ్।
చిత్రం వయో బృహదస్మే దధాతు యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౪॥

(౪౬) షట్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ।దేవతా - రుద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడ్జగతీ; ౨ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨ నిచృత్
జగతీ; ౪ స్వరాట్పఙ్క్తిః ॥స్వరః ౧,౩ నిషాదః ; ౨ ధైవతః ; ౪ పఞ్చమః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౫౫౧౬ ఇమా రుద్రాయ స్థిరధన్వనే గిరః క్షిప్రేషవే దేవాయ స్వధావ్నే।
అషాళ్హాయ సహమానాయ వేధసే తిగ్మాయుధాయ భరతా శృణోతు నః॥ ॥౧॥

౫౫౧౭ స హి క్షయేణ క్షమ్యస్య జన్మనః సామ్రాజ్యేన దివ్యస్య చేతతి।
అవన్నవన్తీరుప నో దురశ్చరానమీవో రుద్ర జాసు నో భవ॥ ॥౨॥

౫౫౧౮ యా తే దిద్యుదవసృష్టా దివస్పరి క్ష్మయా చరతి పరి సా వృణక్తు నః।
సహస్రం తే స్వపివాత భేషజా మా నస్తోకేషు తనయేషు రీరిషః॥ ॥౩॥

౫౫౧౯ మా నో వధీ రుద్ర మా పరా దా మా తే భూమ ప్రసితౌ హీళితస్య।
ఆ నో భజ బర్హిషి జీవశంసే యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౪॥

(౪౭) సప్త చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ।దేవతా - ఆపః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ త్రిష్టుప్; ౨ విరాట్ త్రిష్టుప్;
౪ స్వరాట్పఙ్క్తిః॥ స్వరః - ౧-౩ ధైవతః ; ౪ పఞ్చమః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౫౫౨౦ ఆపో యం వః ప్రథమం దేవయన్త ఇన్ద్రపానమూర్మిమకృణ్వతేళః।
తం వో వయం శుచిమరిప్రమద్య ఘృతప్రుషం మధుమన్తం వనేమ॥ ॥౧॥

౫౫౨౧ తమూర్మిమాపో మధుమత్తమం వోఽపాం నపాదవత్వాశుహేమా।
యస్మిన్నిన్ద్రో వసుభిర్మాదయాతే తమశ్యామ దేవయన్తో వో అద్య॥ ॥౨॥

౫౫౨౨ శతపవిత్రాః స్వధయా మదన్తీర్దేవీర్దేవానామపి యన్తి పాథః।
తా ఇన్ద్రస్య న మినన్తి వ్రతాని సిన్ధుభ్యో హవ్యం ఘృతవజ్జుహోత॥ ॥౩॥

౫౨౨౩ యాః సూర్యో రశ్మిభిరాతతాన యాభ్య ఇన్ద్రో అరదద్ గాతుమూర్మిమ్।
తే సిన్ధవో వరివో ధాతనా నో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౪॥

(౪౮) అష్టచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ।దేవతా - ౧-౩ ఋభవః ; ౪ ఋభవో విశ్వే దేవా వా॥ ఛన్దః - ౧ భురిక్పఙ్క్తిః; ౨ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩ త్రిష్టుప్; ౪ విరాట్ త్రిష్టుప్; ।స్వరః -౧ పఞ్చమః ; ౨ -౪ ధైవతః॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౫౨౨౪ ఋభుక్షణో వాజా మాదయధ్వమస్మే నరో మఘవానః సుతస్య।
ఆ వోఽర్వాచః క్రతవో న యాతాం విభ్వో రథం నర్యం వర్తయన్తు॥ ॥౧॥

౫౨౨౫ ఋభురృభుభిరభి వః స్యామ విభ్వో విభుభిః శవసా శవాంసి।
వాజో అస్మాఁ అవతు వాజసాతావిన్ద్రేణ యుజా తరుషేమ వృత్రమ్॥ ॥౨॥

౫౨౨౬ తే చిద్ధి పూర్వీరభి సన్తి శాసా విశ్వాఁ అర్య ఉపరతాతి వన్వన్।
ఇన్ద్రో విభ్వాఁ ఋభుక్షా వాజో అర్యః శత్రోర్మిథత్యా కృణవన్ వి నృమ్ణమ్॥ ॥౩॥

౫౨౨౭ నూ దేవాసో వరివః కర్తనా నో భూత నో విశ్వేఽవసే సజోషాః।
సమస్మే ఇషం వసవో దదీరన్ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౪॥

(౪౯) ఏకోనపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ।దేవతా - ఆపః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౩ త్రిష్టుప్; ౪ విరాట్ త్రిష్టుప్; ।స్వరః - ధైవతః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౫౨౨౮ సముద్రజ్యేష్ఠాః సలిలస్య మధ్యాత్ పునానా యన్త్యనివిశమానాః।
ఇన్ద్రో యా వజ్రీ వృషభో రరాద తా ఆపో దేవీరిహ మామవన్తు॥ ॥౧॥

౫౨౨౯ యా ఆపో దివ్యా ఉత వా స్రవన్తి ఖనిత్రిమా ఉత వా యాః స్వయంజాః।
సముద్రార్థా యాః శుచయః పావకాస్తా ఆపో దేవీరిహ మామవన్తు॥ ॥౨॥

౫౨౩౦ యాసాం రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యఞ్జనానామ్।
మధుశ్చుతః శుచయో యాః పావకాస్తా ఆపో దేవీరిహ మామవన్తు॥ ॥౩॥

౫౨౩౧ యాసు రాజా వరుణో యాసు సోమో విశ్వే దేవా యాసూర్జం మదన్తి।
వైశ్వానరో యాస్వగ్నిః ప్రవిష్టస్తా ఆపో దేవీరిహ మామవన్తు॥ ॥౪॥

(౫౦) పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ।దేవతా -౧ మిత్రావరుణౌ; ౨ అగ్నిః; ౩ విశ్వేదేవాః ౪ నద్యః; ॥ ఛన్దః -౧,౩ స్వరాట్త్రిష్టుప్;౨ నిచృజ్జగతీ; ౪ భురిగతిజగతీ॥ స్వరః - ౧,౩ ధైవతః ౨,౪ నిషాదః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౫౨౩౨ ఆ మాం మిత్రావరుణేహ రక్షతం కులాయయద్ విశ్వయన్మా న ఆ గన్।
అజకావం దుర్దృశీకం తిరో దధే మా మాం పద్యేన రపసా విదత్ త్సరుః ॥ ॥౧॥

౫౨౩౩ యద్ విజామన్ పరుషి వన్దనం భువదష్ఠీవన్తౌ పరి కుల్ఫౌ చ దేహత్।
అగ్నిష్టచ్ఛోచన్నప బాధతామితో మా మాం పద్యేన రపసా విదత్ త్సరుః ॥ ॥౨॥

౫౨౩౪ యచ్ఛల్మలౌ భవతి యన్నదీషు యదోషధీభ్యః పరి జాయతే విషమ్।
విశ్వే దేవా నిరితస్తత్ సువన్తు మా మాం పద్యేన రపసా విదత్ త్సరుః ॥ ॥౩॥

౫౦౩౫ యాః ప్రవతో నివత ఉద్వత ఉదన్వతీరనుదకాశ్చ యాః ।
తా అస్మభ్యం పయసా పిన్వమానాః
శివా దేవీరశిపదా భవన్తు సర్వా నద్యో అశిమిదా భవన్తు ॥ ॥౪॥

(౫౧) ఏకపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః వసిష్ఠః ॥ దేవతా – ఆదిత్యాః ॥ ఛన్దః – ౧,౨ త్రిష్టుప్ ; ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥
స్వరః – ధైవతః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౫౦౩౬ ఆదిత్యానామవసా నూతనేన సక్షీమహి శర్మణా శంతమేన ।
అనాగాస్త్వే అదితిత్వే తురాస ఇమం యజ్ఞం దధతు శ్రోషమాణాః ॥ ॥౧॥

౫౦౩౭ ఆదిత్యాసో అదితిర్మాదయన్తాం మిత్రో అర్యమా వరుణో రజిష్ఠాః ।
అస్మాకం సన్తు భువనస్య గోపాః పిబన్తు సోమమవసే నో అద్య ॥ ॥౨॥

౫౦౩౮ ఆదిత్యా విశ్వే మరుతశ్చ విశ్వే దేవాశ్చ విశ్వ ఋభవశ్చ విశ్వే ।
ఇన్ద్రో అగ్నిరశ్వినా తుష్టువానా యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౩॥

(౫౨) ద్విపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః – వసిష్ఠః ॥ దేవతా ఆదిత్యాః ॥ ఛన్దః – ౧,౩ స్వరాట్పఙ్క్తిః
నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః – ౧,౩ పఞ్చమః; ౨ ధైవతః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౫౦౩౯ ఆదిత్యాసో అదితయః స్యామ పూర్దేవత్రా వసవో మర్త్యత్రా ।
సనేమ మిత్రావరుణా సనన్తో భవేమ ద్యావాపృథివీ భవన్తః ॥ ॥౧॥

౫౦౪౦ మిత్రస్తన్నో వరుణో మామహన్త శర్మ తోకాయ తనయాయ గోపాః ।
మా వో భుజేమాన్యజాతమేనో మా తత్కర్మ వసవో యచ్చయధ్వే ॥ ॥౨॥

౫౦౪౧ తురణ్యవోఽఙ్గిరసో నక్షన్త రత్నం దేవస్య సవితురియానాః ।
పితా చ తన్నో మహాన్ యజత్రో విశ్వే దేవాః సమనసో జుషన్త ॥ ॥౩॥

(౫౩) త్రిపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః – వసిష్ఠః ॥ దేవతా ద్యావాపృథివ్యౌ ॥ ఛన్దః – ౧ త్రిష్టుప్ ;
౨,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః – ధైవతః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౫౦౪౨ ప్ర ద్యావా యజ్ఞైః పృథివీ నమోభిః సబాధ ఈళే బృహతీ యజత్రే ।
తే చిద్ధి పూర్వే కవయో గృణన్తః పురో మహీ దధిరే దేవపుత్రే ॥ ॥౧॥

౫౦౪౩ ప్ర పూర్వజే పితరా నవ్యసీభిర్గీర్భిః కృణుధ్వం సదనే ఋతస్య ।
ఆ నో ద్యావాపృథివీ దైవ్యేన జనేన యాతం మహి వాం వరూథమ్ ॥ ॥౨॥

౫౦౪౪ ఉతో హి వాం రత్నధేయాని సన్తి పురూణి ద్యావాపృథివీ సుదాసే ।
అస్మే ధత్తం యదసదస్కృధోయు యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౩॥

(౫౪) చతుఃపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః – వసిష్ఠః ॥ దేవతా – వాస్తోష్పతిః ॥
ఛన్దః – ౧, ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః – ధైవతః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౫౦౪౫ వాస్తోష్పతే ప్రతి జానీహ్యస్మాన్త్స్వావేశో అనమీవో భవా నః ।

యత్ త్వేమహే ప్రతి తన్నో జుషస్వ శం నో భవ ద్విపదే శం చతుష్పదే ॥ ॥౧॥

౫౦౪౬ వాస్తోష్పతే ప్రతరణో న ఏధి గయస్ఫానో గోభిరశ్వేభిరిన్దో ।
అజరాసస్తే సఖ్యే స్యామ పితేవ పుత్రాన్ ప్రతి నో జుషస్వ ॥ ॥౨॥

౫౦౪౭ వాస్తోష్పతే శగ్మయా సంసదా తే సక్షీమహి రణ్వయా గాతుమత్యా ।
పాహి క్షేమ ఉత యోగే వరం నో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౩॥

(౫౫) పఞ్చపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా -౧ వాస్తోష్పతిః ; ౨-౮ ఇన్ద్రః ॥

ఛన్దః -౧ నిచృద్గాయత్రీ ; ౨-౪ బృహతీ ; ౫,౭ అనుష్టుప్ ; ౬,౮ నిచృదనుష్టుప్ ॥

స్వరః -౧ షడ్జః ; ౨-౪ మధ్యమః ; ౫-౮ గాన్ధారః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౫౦౪౮ అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వా రూపాణ్యావిశన్ ।
సఖా సుశేవ ఏధి నః ॥ ॥౧॥

౫౦౪౯ యదర్జున సారమేయ దతః పిశఙ్గ యచ్ఛసే ।
వీవ భ్రాజన్త ఋష్టయ ఉప స్రక్వేషు బప్సతో ని షు స్వప ॥ ॥౨॥

౫౦౫౦ స్తేనం రాయ సారమేయ తస్కరం వా పునఃసర ।
స్తోతౄనిన్ద్రస్య రాయసి కిమస్మాన్ దుచ్ఛునాయసే ని షు స్వప ॥ ॥౩॥

౫౦౫౧ త్వం సూకరస్య దర్దృహి తవ దర్దర్తు సూకరః ।
స్తోతౄనిన్ద్రస్య రాయసి కిమస్మాన్ దుచ్ఛునాయసే ని షు స్వప ॥ ॥౪॥

౫౦౫౨ సస్తు మాతా సస్తు పితా సస్తు శ్వా సస్తు విశ్పతిః ।
ససన్తు సర్వే జ్ఞాతయః సస్త్వయమభితో జనః ॥ ॥౫॥

౫౦౫౩ య ఆస్తే యశ్చ చరతి యశ్చ పశ్యతి నో జనః ।
తేషాం సం హన్మో అక్షాణి యథేదం హర్మ్యం తథా ॥ ॥౬॥

౫౦౫౪ సహస్రశృఙ్గో వృషభో యః సముద్రాదుదాచరత్ ।
తేనా సహస్యేనా వయం ని జనాన్ స్వాపయామసి ॥ ॥౭॥

౫౦౫౫ ప్రోష్ఠేశయా వహ్యేశయా నారీర్యాస్తల్పశీవరీః ।
స్త్రియో యాః పుణ్యగన్ధాస్తాః సర్వాః స్వాపయామసి ॥ ॥౮॥

చతుర్థోఽనువాకః ॥

(౫౬) షట్పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః -౧ ఆర్చీగాయత్రీ ; ౨,౬, ౭,౯ భురిగార్చీగాయత్రీ ; ౩-౫ ప్రాజాపత్యాబృహతీ; ౮,౧౦ ఆర్చ్యుష్ణిక్ ; ౧౧ నిచృదార్చ్యుష్ణిక్ ; ౧౨,౧౩,౧౫,౧౮,౧౯, ౨౧ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౧౪,౧౯ స్వరాట్ పఙ్క్తిః ; ౧౭,౨౦ త్రిష్టుప్ ; ౨౨,౨౩,౨౫ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౨౪ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః -౧,౨,౬,౭,౯ షడ్జః ; ౩-౫ మధ్యమః ; ౮,౧౦,౧౧ ఋషభః ; ౧౨,౧౩,౧౫,౧౭- ౨౩ ధైవతః ; ౧౪,౧౬,౨౪ పఞ్చమః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౫౦౫౬ క ఈం వ్యక్తా నరః సనీళా రుద్రస్య మర్యా అధా స్వశ్వాః ॥ ॥౧॥

౫౦౫౭ నకిర్హ్యేషాం జనూంషి వేద తే అఙ్గ విద్రే మిథో జనిత్రమ్ ॥ ॥౨॥

౫౦౫౮ అభి స్వపూభిర్మిథో వపన్త వాతస్వనసః శ్యేనా అస్పృధ్రన్ ॥ ॥౩॥

౫౬౧౯ ఏతాని ధీరో నిణ్యా చికేత పృశ్నిర్యదూధో మహీ జభార ॥ ౪॥

౫౬౨౦ సా విట్ సువీరా మరుద్భిరస్తు సనాత్ సహన్తీ పుష్యన్తీ నృమ్ణమ్ ॥ ౫॥

౫౬౨౧ యామం యేష్ఠాః శుభా శోభిష్ఠాః శ్రియా సంమిశ్లా ఓజోభిరుగ్రాః ॥ ౬॥

౫౬౨౨ ఉగ్రం వ ఓజః స్థిరా శవాంస్యధా మరుద్భిర్గణస్తువిష్మాన్ ॥ ౭॥

౫౬౨౩ శుభ్రో వః శుష్మః క్రుధ్మీ మనాంసి ధునిర్మునిరివ శర్ధస్య ధృష్ణోః ॥ ౮॥

౫౬౨౪ సనేమ్యస్మద్ యుయోత దిద్యుం మా వో దుర్మతిరిహ ప్రణఙ్ నః ॥ ౯॥

౫౬౨౫ ప్రియా వో నామ హువే తురాణామా యత్ తృపన్మరుతో వావశానాః ॥ ౧౦॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౫౬౨౬ స్వాయుధాస ఇష్మిణః సునిష్కా ఉత స్వయం తన్వః శుమ్భమానాః ।
శుచీ వో హవ్యా మరుతః శుచీనాం శుచిం హినోమ్యధ్వరం శుచిభ్యః ॥ ౧౧॥

౫౬౨౭ ఋతేన సత్యమృతసాప ఆయఞ్ఛుచిజన్మానః శుచయః పావకాః ।
అంసేష్వా మరుతః ఖాదయో వో వక్షస్సు రుక్మా ఉపశిశ్రియాణాః ॥ ౧౨॥

౫౬౨౮ వి విద్యుతో న వృష్టిభీ రుచానా అను స్వధామాయుధైర్యచ్ఛమానాః ।
ప్ర బుధ్న్యా వ ఈరతే మహాంసి ప్ర నామాని ప్రయజ్యవస్తిరధ్వమ్ ॥ ౧౩॥

౫౬౨౯ సహస్రియం దమ్యం భాగమేతం గృహమేధీయం మరుతో జుషధ్వమ్ ॥ ౧౪॥

౫౬౩౦ యది స్తుతస్య మరుతో అధీథేత్థా విప్రస్య వాజినో హవీమన్ ।
మక్షూ రాయః సువీర్యస్య దాత నూ చిద్ యమన్య ఆదభదరావా ॥ ౧౫॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౫౬౩౧ అత్యాసో న యే మరుతః స్వఞ్చో యక్షదృశో న శుభయన్త మర్యాః ।
తే హర్మ్యేష్ఠాః శిశవో న శుభ్రా వత్సాసో న ప్రక్రీళినః పయోధాః ॥ ౧౬॥

౫౬౩౨ దశస్యన్తో నో మరుతో మృళన్తు వరివస్యన్తో రోదసీ సుమేకే ।
ఆరే గోహా నృహా వధో వో అస్తు సుమ్నేభిరస్మే వసవో నమధ్వమ్ ॥ ౧౭॥

౫౬౩౩ ఆ వో హోతా జోహవీతి సత్తః సత్రాచీం రాతిం మరుతో గృణానః ।
య ఈవతో వృషణో అస్తి గోపాః సో అద్వయావీ హవతే వ ఉక్థైః ॥ ౧౮॥

౫౬౩౪ ఇమే తురం మరుతో రామయన్తీమే సహః సహస ఆ నమన్తి ।
ఇమే శంసం వనుష్యతో ని పాన్తి గురు ద్వేషో అరరుషే దధన్తి ॥ ౧౯॥

౫౬౩౫ ఇమే రధ్రం చిన్మరుతో జునన్తి భృమిం చిద్ యథా వసవో జుషన్త ।
అప బాధధ్వం వృషణస్తమాంసి ధత్త విశ్వం తనయం తోకమస్మే ॥ ౨౦॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౫౬౩౬ మా వో దాత్రాన్మరుతో నిరరామ మా పశ్చాద్ దఘ్మ రథ్యో విభాగే ।
ఆ నః స్పార్హే భజతనా వసవ్యే యదీం సుజాతం వృషణో వో అస్తి ॥ ౨౧॥

౫౬౩౭ సం యద్ధనన్త మన్యుభిర్జనాసః శూరా యహ్వీష్వోషధీషు విక్షు ।
అధ స్మా నో మరుతో రుద్రియాసస్త్రాతారో భూత పృతనాస్వర్యః ॥ ౨౨॥

౫౬౩౮ భూరి చక్ర మరుతః పిత్ర్యాణ్యుక్థాని యా వః శస్యన్తే పురా చిత్ ।
మరుద్భిరుగ్రః పృతనాసు సాళ్హా మరుద్భిరిత్ సనితా వాజమర్వా ॥ ౨౩॥

౫౬౩౯ అస్మే వీరో మరుతః శుష్మ్యస్తు జనానాం యో అసురో విధర్తా ।
అపో యేన సుక్షితయే తరేమాధ స్వమోకో అభి వః స్యామ ॥ ౨౪॥

౫౫౮౦ తన్న ఇన్ద్రో వరుణో మిత్రో అగ్నిరాప ఓషధీర్వనినో జుషన్త ।
శర్మన్త్స్యామ మరుతాముపస్థే యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౨౫॥

(౫౭) సప్తపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨,౪ త్రిష్టుప్ ; ౩,౫-౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౫౫౮౧ మధ్వో వో నామ మారుతం యజత్రాః ప్ర యజ్ఞేషు శవసా మదన్తి ।
యే రేజయన్తి రోదసీ చిదుర్వీ పిన్వన్త్యుత్సం యదయాసురుగ్రాః ॥ ॥౧॥

౫౫౮౨ నిచేతారో హి మరుతో గృణన్తం ప్రణేతారో యజమానస్య మన్మ ।
అస్మాకమద్య విదథేషు బర్హిరా వీతయే సదత పిప్రియాణాః ॥ ॥౨॥

౫౫౮౩ నైతావదన్యే మరుతో యథేమే భ్రాజన్తే రుక్మైరాయుధైస్తనూభిః ।
ఆ రోదసీ విశ్వపిశః పిశానాః సమానమఞ్జ్యఞ్జతే శుభే కమ్ ॥ ॥౩॥

౫౫౮౪ ఋధక్సా వో మరుతో దిద్యుదస్తు యద్వ ఆగః పురుషతా కరామ ।
మా వస్తస్యామపి భూమా యజత్రా అస్మే వో అస్తు సుమతిశ్చనిష్ఠా ॥ ॥౪॥

౫౫౮౫ కృతే చిదత్ర మరుతో రణన్తానవద్యాసః శుచయః పావకాః ।
ప్ర ణోఽవత సుమతిభిర్యజత్రాః ప్ర వాజేభిస్తిరత పుష్యసే నః ॥ ॥౫॥

౫౫౮౬ ఉత స్తుతాసో మరుతో వ్యన్తు విశ్వేభిర్నామభిర్నరో హవీంషి ।
దదాత నో అమృతస్య ప్రజాయై జిగృత రాయః సూనృతా మఘాని ॥ ॥౬॥

౫౫౮౭ ఆ స్తుతాసో మరుతో విశ్వ ఊతీ అచ్ఛా సూరీన్త్సర్వతాతా జిగాత ।
యే నస్త్మనా శతినో వర్ధయన్తి యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౭॥

(౫౮) అష్టపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨,౬ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౩,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫ త్రిష్టుప్ ॥
స్వరః - ౧-౩-౫ ధైవతః ; ౨,౬ పఞ్చమః ॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౫౫౮౮ ప్ర సాకముక్షే అర్చతా గణాయ యో దైవ్యస్య ధామ్నస్తువిష్మాన్ ।
ఉత క్షోదన్తి రోదసీ మహిత్వా నక్షన్తే నాకం నిరృతేరవంశాత్ ॥ ॥౧॥

౫౫౮౯ జనూశ్చిద్వో మరుతస్త్వేష్యేణ భీమాసస్తువిమన్యవోఽయాసః ।
ప్ర యే మహోభిరోజసోత సన్తి విశ్వో వో యామన్భయతే స్వర్దృక్ ॥ ॥౨॥

౫౫౯౦ బృహద్వయో మఘవద్భ్యో దధాత జుజోషన్నిన్మరుతః సుష్టుతిం నః ।
గతో నాధ్వా వి తిరాతి జన్తుం ప్ర ణః స్పార్హాభిరూతిభిస్తిరేత ॥ ॥౩॥

౫౫౯౧ యుష్మోతో విప్రో మరుతః శతస్వీ యుష్మోతో అర్వా సహురిః సహస్రీ ।
యుష్మోతః సమ్రాడుత హన్తి వృత్రం ప్ర తద్వో అస్తు ధూతయో దేష్ణమ్ ॥ ॥౪॥

౫౫౯౨ తాఁ ఆ రుద్రస్య మీళ్హుషో వివాసే కువిన్నంసన్తే మరుతః పునర్నః ।
యత్సస్వర్తా జిహీళిరే యదావిరవ తదేన ఈమహే తురాణామ్ ॥ ॥౫॥

౫౫౯౩ ప్ర సా వాచి సుష్టుతిర్మఘోనామిదం సూక్తం మరుతో జుషన్త ।
ఆరాచ్చిద్ద్వేషో వృషణో యుయోత యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౬॥

(౫౯) ఏకోనషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧-౧౧ మరుతః ; ౧౨ రుద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృద్బృహతీ ; ౨ పఙ్క్తిః ; ౩ బృహతీ ; ౪ నిచృత్పఙ్క్తిః ౫,౧౨ అనుష్టుప్ ; ౬ స్వరాడ్బృహతీ ; ౭

నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౮ త్రిష్టుప్ ; ౯,౧౦ గాయత్రీ; ౧౧ నిచృద్గాయత్రీ; స్వరః -౧,౩,౬ మధ్యమః ; ౨,౪ పఞ్చమః ; ౧౨ గాన్ధారః ; ౭,౮ ధైవతః ; ౯-౧౧ షడ్జః ॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౫౫౯౪ యం త్రాయధ్వ ఇదమిదం దేవాసో యం చ నయథ ।
తస్మా అగ్నే వరుణ మిత్రార్యమన్ మరుతః శర్మ యచ్ఛత ॥ ॥౧॥

౫౫౯౫ యుష్మాకం దేవా అవసాహని ప్రియ ఈజానస్తరతి ద్విషః ।
ప్ర స క్షయం తిరతే వి మహీరిషో యో వో వరాయ దాశతి ॥ ॥౨॥

౫౫౯౬ నహి వశ్చరమం చన వసిష్ఠః పరిమంసతే ।
అస్మాకమద్య మరుతః సుతే సచా విశ్వే పిబత కామినః ॥ ॥౩॥

౫౫౯౭ నహి వ ఊతిః పృతనాసు మర్ధతి యస్మా అరాధ్వం నరః ।
అభి వ ఆవర్త్సుమతిర్నవీయసీ తూయం యాత పిపీషవః ॥ ॥౪॥

౫౫౯౮ ఓ షు ఘృష్విరాధసో యాతనాన్ధాంసి పీతయే ।
ఇమా వో హవ్యా మరుతో రరే హి కం మో ష్వన్యత్ర గన్తన ॥ ॥౫॥

౫౫౯౯ ఆ చ నో బర్హిః సదతావితా చ నః స్పార్హాణి దాతవే వసు ।
అస్రేధన్తో మరుతః సోమ్యే మధౌ స్వాహేహ మాదయాధ్వై ॥ ॥౬॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౫౬౦౦ సస్వశ్చిద్ధి తన్వః శుమ్భమానా ఆ హంసాసో నీలపృష్ఠా అపప్తన్ ।
విశ్వం శర్ధో అభితో మా ని షేద నరో న రణ్వాః సవనే మదన్తః ॥ ॥౭॥

౫౬౦౧ యో నో మరుతో అభి దుర్హృణాయుస్తిరశ్చిత్తాని వసవో జిఘాంసతి ।
ద్రుహః పాశాన్ప్రతి స ముచీష్ట తపిష్ఠేన హన్మనా హన్తనా తమ్ ॥ ॥౮॥

౫౬౦౨ సాంతపనా ఇదం హవిర్మరుతస్తజ్జుజుష్టన ।
యుష్మాకోతీ రిశాదసః ॥ ॥౯॥

౫౬౦౩ గృహమేధాస ఆ గత మరుతో మాప భూతన । యుష్మాకోతీ సుదానవః ॥ ॥౧౦॥

౫౬౦౪ ఇహేహ వః స్వతవసః కవయః సూర్యత్వచః । యజ్ఞం మరుత ఆ వృణే ॥ ॥౧౧॥

౫౬౦౫ త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనమ్ ।
ఉర్వారుకమివ బన్ధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ ॥ ॥౧౨॥

ఇతి పఞ్చమాష్టకే చతుర్థోఽధ్యాయః సమాప్తః

అథ పఞ్చమోఽధ్యాయః

(౬౦) షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా -౧ సూర్యః ; ౨-౧౨ మిత్రావరుణౌ ॥

ఛన్దః -౧ పఙ్క్తిః; ౨-౪,౬,౭,౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫,౮,౧౧ త్రిష్టుప్ ; ౯ విరాట్పఙ్క్తిః ;

౧౦ స్వరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః -౧,౯,౧౦ పఞ్చమః ; ౨-౮,౧౧,ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౫౬౦౬ యదద్య సూర్య బ్రవోఽనాగా ఉద్యన్మిత్రాయ వరుణాయ సత్యమ్ ।
వయం దేవత్రాదితే స్యామ తవ ప్రియాసో అర్యమన్గృణన్తః ॥ ॥౧॥

౫౬౦౭ ఏష స్య మిత్రావరుణా నృచక్షా ఉభే ఉదేతి సూర్యో అభి జ్మన్ ।
విశ్వస్య స్థాతుర్జగతశ్చ గోపా ఋజు మర్తేషు వృజినా చ పశ్యన్ ॥ ॥౨॥

౫౬౦౮ అయుక్త సప్త హరితః సధస్థాద్యా ఈం వహన్తి సూర్యం ఘృతాచీః ।
ధామాని మిత్రావరుణా యువాకుః సం యో యూథేవ జనిమాని చష్టే ॥ ॥౩॥

౫౬౦౯ ఉద్వాం పృక్షాసో మధుమన్తో అస్థురా సూర్యో అరుహచ్ఛుక్రమర్ణః ।

యస్మా ఆదిత్యా అధ్వనో రదన్తి మిత్రో అర్యమా వరుణః సజోషాః ॥౪॥

౫౬౧౦ ఇమే చేతారో అనృతస్య భూరేర్మిత్రో అర్యమా వరుణో హి సన్తి ।
ఇమ ఋతస్య వావృధుర్దురోణే శగ్మాసః పుత్రా అదితేరదబ్ధాః ॥ ౫॥

౫౬౧౧ ఇమే మిత్రో వరుణో దూళభాసో ఽచేతసం చిచ్చితయన్తి దక్షైః ।
అపి క్రతుం సుచేతసం వతన్తస్తిరశ్చిదంహః సుపథా నయన్తి ॥ ౬॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౫౬౧౨ ఇమే దివో అనిమిషా పృథివ్యాశ్చికిత్వాంసో అచేతసం నయన్తి ।
ప్రవ్రాజే చిన్నద్యో గాధమస్తి పారం నో అస్య విష్పితస్య పర్షన్ ॥ ౭॥

౫౬౧౩ యద్గోపావదదితిః శర్మ భద్రం మిత్రో యచ్ఛన్తి వరుణః సుదాసే ।
తస్మిన్నా తోకం తనయం దధానా మా కర్మ దేవహేళనం తురాసః ॥ ౮॥

౫౬౧౪ అవ వేదిం హోత్రాభిర్యజేత రిపః కాశ్చిద్వరుణధ్రుతః సః ।
పరి ద్వేషోభిరర్యమా వృణక్తూరుం సుదాసే వృషణా ఉ లోకమ్ ॥ ౯॥

౫౬౧౫ సస్వశ్చిద్ధి సమృతిస్త్వేష్యేషామపీచ్యేన సహసా సహన్తే ।
యుష్మద్భియా వృషణో రేజమానా దక్షస్య చిన్మహినా మృళతా నః ॥౧౦॥

౫౬౧౬ యో బ్రహ్మణే సుమతిమాయజాతే వాజస్య సాతౌ పరమస్య రాయః ।
సీక్షన్త మన్యుం మఘవానో అర్య ఉరు క్షయాయ చక్రిరే సుధాతు ॥ ౧౧॥

౫౬౧౭ ఇయం దేవ పురోహితిర్యువభ్యాం యజ్ఞేషు మిత్రావరుణావకారి ।
విశ్వాని దుర్గా పిపృతం తిరో నో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౧౨॥

(౬౧) ఏకషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ ॥ఛన్దః - భురిక్పఙ్క్తిః ; ౨,౪ త్రిష్టుప్ ; ౩,౫-౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧ పఞ్చమః ౨-౭ ధైవతః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౫౬౧౮ ఉద్వాం చక్షుర్వరుణ సుప్రతీకం దేవయోరేతి సూర్యస్తతన్వాన్ ।
అభి యో విశ్వా భువనాని చష్టే స మన్యుం మర్త్యేష్వా చికేత ॥ ౧॥

౫౬౧౯ ప్ర వాం స మిత్రావరుణావృతావా విప్రో మన్మాని దీర్ఘశ్రుదియర్తి ।
యస్య బ్రహ్మాణి సుక్రతూ అవాథ ఆ యత్క్రత్వా న శరదః పృణైథే ॥౨॥

౫౬౨౦ ప్రోరోర్మిత్రావరుణా పృథివ్యాః ప్ర దివ ఋష్వాద్బృహతః సుదానూ ।
స్పశో దధాథే ఓషధీషు విక్ష్వృధగ్యతో అనిమిషం రక్షమాణా ॥ ౩॥

౫౬౨౧ శంసా మిత్రస్య వరుణస్య ధామ శుష్మో రోదసీ బద్బధే మహిత్వా ।
అయన్మాసా అయజ్వనామవీరాః ప్ర యజ్ఞమన్మా వృజనం తిరాతే ॥ ౪॥

౫౬౨౨ అమూరా విశ్వా వృషణావిమా వాం న యాసు చిత్రం దదృశే న యక్షమ్ ।
ద్రుహః సచన్తే అనృతా జనానాం న వాం నిణ్యాన్యచితే అభూవన్ ॥ ౫॥

౫౬౨౩ సము వాం యజ్ఞం మహయం నమోభిర్హువే వాం మిత్రావరుణా సబాధః ।
ప్ర వాం మన్మాన్యృచసే నవాని కృతాని బ్రహ్మ జుజుషన్నిమాని ॥ ౬॥

౫౬౨౪ ఇయం దేవ పురోహితిర్యువభ్యాం యజ్ఞేషు మిత్రావరుణావకారి ।
విశ్వాని దుర్గా పిపృతం తిరో నో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౭॥

(౬౨) ద్విషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧-౩ సూర్యః ; ౪-౬ మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౬

విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩-౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౫౬౨౫ ఉత్ సూర్యో బృహదర్చీంష్యశ్రేత్ పురు విశ్వా జనిమ మానుషాణామ్ ।
సమో దివా దదృశే రోచమానః క్రత్వా కృతః సుకృతః కర్తృభిర్భూత్ ॥౧॥

౫౬౨౬ స సూర్య ప్రతి పురో న ఉద్గా ఏభిః స్తోమేభిరేతశేభిరేవైః ।
ప్ర నో మిత్రాయ వరుణాయ వోచో ఽనాగసో అర్యమ్ణే అగ్నయే చ ॥౨॥

౫౬౨౭ వి నః సహస్రం శురుధో రదన్త్వృతావానో వరుణో మిత్రో అగ్నిః ।
యచ్ఛన్తు చన్ద్రా ఉపమం నో అర్కమా నః కామం పూపురన్తు స్తవానాః ॥౩॥

౫౬౨౮ ద్యావాభూమీ అదితే త్రాసీథాం నో యే వాం జజ్ఞుః సుజనిమాన ఋష్వే ।
మా హేళే భూమ వరుణస్య వాయోర్మా మిత్రస్య ప్రియతమస్య నృణామ్ ॥౪॥

౫౬౨౯ ప్ర బాహవా సిసృతం జీవసే న ఆ నో గవ్యూతిముక్షతం ఘృతేన ।
ఆ నో జనే శ్రవయతం యువానా శ్రుతం మే మిత్రావరుణా హవేమా ॥౫॥

౫౬౩౦ నూ మిత్రో వరుణో అర్యమా నస్త్మనే తోకాయ వరివో దధన్తు ।
సుగా నో విశ్వా సుపథాని సన్తు యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥౬॥

(౬౩) త్రిషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧-౪ సూర్యః ; ౫,౬ మిత్రావరుణౌ ॥
ఛన్దః - ౧, ౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨-౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౫౬౩౧ ఉద్వేతి సుభగో విశ్వచక్షాః సాధారణః సూర్యో మానుషాణామ్ ।
చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్య దేవశ్చర్మేవ యః సమవివ్యక్ తమాంసి ॥౧॥

౫౬౩౨ ఉద్వేతి ప్రసవీతా జనానాం మహాన్ కేతురర్ణవః సూర్యస్య ।
సమానం చక్రం పర్యావివృత్సన్ యదేతశో వహతి ధూర్షు యుక్తః ॥౨॥

౫౬౩౩ విభ్రాజమాన ఉషసాముపస్థాద్రేభైరుదేత్యనుమద్యమానః ।
ఏష మే దేవః సవితా చచ్ఛన్ద యః సమానం న ప్రమినాతి ధామ ॥౩॥

౫౬౩౪ దివో రుక్మ ఉరుచక్షా ఉదేతి దూరేఅర్థస్తరణిర్భ్రాజమానః ।
నూనం జనాః సూర్యేణ ప్రసూతా అయన్నర్థాని కృణవన్నపాంసి ॥౪॥

౫౬౩౫ యత్రా చక్రురమృతా గాతుమస్మై శ్యేనో న దీయన్నన్వేతి పాథః ।
ప్రతి వాం సూర ఉదితే విధేమ నమోభిర్మిత్రావరుణోత హవ్యైః ॥౫॥

౫౬౩౬ నూ మిత్రో వరుణో అర్యమా నస్త్మనే తోకాయ వరివో దధన్తు ।
సుగా నో విశ్వా సుపథాని సన్తు యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥౬॥

(౬౪) చతుః షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః ౧-౪ త్రిష్టుప్ ;
౫ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః ధైవతః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౫౬౩౭ దివి క్షయన్తా రజసః పృథివ్యాం ప్ర వాం ఘృతస్య నిర్ణిజో దదీరన్ ।
హవ్యం నో మిత్రో అర్యమా సుజాతో రాజా సుక్షత్రో వరుణో జుషన్త ॥౧॥

౫౬౩౮ ఆ రాజానా మహ ఋతస్య గోపా సిన్ధుపతీ క్షత్రియా యాతమర్వాక్ ।
ఇళాం నో మిత్రావరుణోత వృష్టిమవ దివ ఇన్వతం జీరదానూ ॥౨॥

యస్మా ఆదిత్యా అధ్వనో రదన్తి మిత్రో అర్యమా వరుణః సజోషాః ॥౪॥

౫౬౧౦ ఇమే చేతారో అనృతస్య భూరేర్మిత్రో అర్యమా వరుణో హి సన్తి ।
ఇమ ఋతస్య వావృధుర్దురోణే శగ్మాసః పుత్రా అదితేరదబ్ధాః ॥ ॥౫॥

౫౬౧౧ ఇమే మిత్రో వరుణో దూళభాసో ఽచేతసం చిచ్చితయన్తి దక్షైః ।
అపి క్రతుం సుచేతసం వతన్తస్తిరశ్చిదంహః సుపథా నయన్తి ॥ ॥౬॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౫౬౧౨ ఇమే దివో అనిమిషా పృథివ్యాశ్చికిత్వాంసో అచేతసం నయన్తి ।
ప్రవ్రాజే చిన్నద్యో గాధమస్తి పారం నో అస్య విష్పితస్య పర్షన్ ॥ ॥౭॥

౫౬౧౩ యద్ గోపావదదితిః శర్మ భద్రం మిత్రో యచ్ఛన్తి వరుణః సుదాసే ।
తస్మిన్నా తోకం తనయం దధానా మా కర్మ దేవహేళనం తురాసః ॥ ॥౮॥

౫౬౧౪ అవ వేదిం హోత్రాభిర్యజేత రిపః కాశ్చిద్ వరుణధ్రుతః సః ।
పరి ద్వేషోభిరర్యమా వృణక్తూరుం సుదాసే వృషణా ఉ లోకమ్ ॥ ॥౯॥

౫౬౧౫ సస్వశ్చిద్ధి సమృతిస్త్వేష్యేషామపీచ్యేన సహసా సహన్తే ।
యుష్మద్ భియా వృషణో రేజమానా దక్షస్య చిన్మహినా మృళతా నః ॥౧౦॥

౫౬౧౬ యో బ్రహ్మణే సుమతిమాయజాతే వాజస్య సాతౌ పరమస్య రాయః ।
సీక్షన్త మన్యుం మఘవానో అర్య ఉరు క్షయాయ చక్రిరే సుధాతు ॥ ॥౧౧॥

౫౬౧౭ ఇయం దేవ పురోహితిర్యువభ్యాం యజ్ఞేషు మిత్రావరుణావకారి ।
విశ్వాని దుర్గా పిపృతం తిరో నో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౧౨॥

(౬౧) ఏకషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - భురిక్పఙ్క్తిః ; ౨,౪ త్రిష్టుప్ ; ౩,౫-౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧ పఞ్చమః ౨-౭ ధైవతః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౫౬౧౮ ఉద్వాం చక్షుర్వరుణ సుప్రతీకం దేవయోరేతి సూర్యస్తతన్వాన్ ।
అభి యో విశ్వా భువనాని చష్టే స మన్యుం మర్త్యేష్వా చికేత ॥ ॥౧॥

౫౬౧౯ ప్ర వాం స మిత్రావరుణావృతావా విప్రో మన్మాని దీర్ఘశ్రుదియర్తి ।
యస్య బ్రహ్మాణి సుక్రతూ అవాథ ఆ యత్ క్రత్వా న శరదః పృణైథే ॥౨॥

౫౬౨౦ ప్రోరోర్మిత్రావరుణా పృథివ్యాః ప్ర దివ ఋష్వాద్ బృహతః సుదానూ ।
స్పశో దధాథే ఓషధీషు విక్ష్వృధగ్యతో అనిమిషం రక్షమాణా ॥ ॥౩॥

౫౬౨౧ శంసా మిత్రస్య వరుణస్య ధామ శుష్మో రోదసీ బద్బధే మహిత్వా ।
అయన్మాసా అయజ్వనామవీరాః ప్ర యజ్ఞమన్మా వృజనం తిరాతే ॥౪॥

౫౬౨౨ అమూరా విశ్వా వృషణావిమా వాం న యాసు చిత్రం దదృశే న యక్షమ్ ।
ద్రుహః సచన్తే అనృతా జనానాం న వాం నిణ్యాన్యచితే అభూవన్ ॥ ॥౫॥

౫౬౨౩ సము వాం యజ్ఞం మహయం నమోభిర్హువే వాం మిత్రావరుణా సబాధః ।
ప్ర వాం మన్మాన్యృచసే నవాని కృతాని బ్రహ్మ జుజుషన్నిమాని ॥ ॥౬॥

౫౬౨౪ ఇయం దేవ పురోహితిర్యువభ్యాం యజ్ఞేషు మిత్రావరుణావకారి ।
విశ్వాని దుర్గా పిపృతం తిరో నో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥౭॥

(౬౨) ద్విషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః దేవతా - ౧-౩ సూర్యః ; ౪-౬ మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౬

విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩-౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ చతుర్థో వర్గః ౪॥

౫.౨౫ ఉత్సూర్యో బృహదర్చీంష్యశ్రేత్పురు విశ్వా జనిమ మానుషాణామ్ ।
సమో దివా దదృశే రోచమానః క్రత్వా కృతః సుకృతః కర్తృభిర్భూత్ ॥ ౧॥

౫.౨౬ స సూర్య ప్రతి పురో న ఉద్గా ఏభిః స్తోమేభిరేతశేభిరేవైః ।
ప్ర నో మిత్రాయ వరుణాయ వోచోఽనాగసో అర్యమ్ణే అగ్నయే చ ॥ ౨॥

౫.౨౭ వి నః సహస్రం శురుధో రదన్త్వృతావానో వరుణో మిత్రో అగ్నిః ।
యచ్ఛన్తు చన్ద్రా ఉపమం నో అర్కమా నః కామం పూపురన్తు స్తవానాః ॥ ౩॥

౫.౨౮ ద్యావాభూమీ అదితే త్రాసీథాం నో యే వాం జజ్ఞుః సుజనిమాన ఋష్వే ।
మా హేళే భూమ వరుణస్య వాయోర్మా మిత్రస్య ప్రియతమస్య నృణామ్ ॥ ౪॥

౫.౨౯ ప్ర బాహవా సిసృతం జీవసే న ఆ నో గవ్యూతిముక్షతం ఘృతేన ।
ఆ నో జనే శ్రవయతం యువానా శ్రుతం మే మిత్రావరుణా హవేమా ॥ ౫॥

౫.౩౦ నూ మిత్రో వరుణో అర్యమా నస్త్మనే తోకాయ వరివో దధన్తు ।
సుగా నో విశ్వా సుపథాని సన్తు యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౬॥

(౬౩) త్రిషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧-౫ సూర్యః ; ౫,౬ మిత్రావరుణౌ ॥
ఛన్దః - ౧, ౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨-౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ౫॥

౫.౩౧ ఉద్వేతి సుభగో విశ్వచక్షాః సాధారణః సూర్యో మానుషాణామ్ ।
చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్య దేవశ్చర్మేవ యః సమవివ్యక్తమాంసి ॥ ౧॥

౫.౩౨ ఉద్వేతి ప్రసవీతా జనానాం మహాన్కేతురర్ణవః సూర్యస్య ।
సమానం చక్రం పర్యావివృత్సన్యదేతశో వహతి ధూర్షు యుక్తః ॥ ౨॥

౫.౩౩ విభ్రాజమాన ఉషసాముపస్థాద్రేభైరుదేత్యనుమద్యమానః ।
ఏష మే దేవః సవితా చచ్ఛన్ద యః సమానం న ప్రమినాతి ధామ ॥ ౩॥

౫.౩౪ దివో రుక్మ ఉరుచక్షా ఉదేతి దూరేఅర్థస్తరణిర్భ్రాజమానః ।
నూనం జనాః సూర్యేణ ప్రసూతా అయన్నర్థాని కృణవన్నపాంసి ॥ ౪॥

౫.౩౫ యత్రా చక్రురమృతా గాతుమస్మై శ్యేనో న దీయన్నన్వేతి పాథః ।
ప్రతి వాం సూర ఉదితే విధేమ నమోభిర్మిత్రావరుణోత హవ్యైః ॥ ౫॥

౫.౩౬ నూ మిత్రో వరుణో అర్యమా నస్త్మనే తోకాయ వరివో దధన్తు ।
సుగా నో విశ్వా సుపథాని సన్తు యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౬॥

(౬౪) చతుఃషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః ౧-౪ త్రిష్టుప్ ;
౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః ధైవతః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ౬॥

౫.౩౭ దివి క్షయన్తా రజసః పృథివ్యాం ప్ర వాం ఘృతస్య నిర్ణిజో దదీరన్ ।
హవ్యం నో మిత్రో అర్యమా సుజాతో రాజా సుక్షత్రో వరుణో జుషన్త ॥ ౧॥

౫.౩౮ ఆ రాజానా మహ ఋతస్య గోపా సిన్ధుపతీ క్షత్రియా యాతమర్వాక్ ।
ఇళాం నో మిత్రావరుణోత వృష్టిమవ దివ ఇన్వతం జీరదానూ ॥ ౨॥

౬౩౯ మిత్రస్తన్నో వరుణో దేవో అర్యః ప్ర సాధిష్ఠేభిః పథిభిర్నయన్తు।
బ్రవద్యథా న ఆదరిః సుదాస ఇషా మదేమ సహ దేవగోపాః ॥౩॥

౬౪౦ యో వాం గర్తం మనసా తక్షదేతమూర్ధ్వాం ధీతిం కృణవద్ధారయచ్చ।
ఉక్షేథాం మిత్రావరుణా ఘృతేన తా రాజానా సుక్షితీస్తర్పయేథామ్ ॥౪॥

౬౪౧ ఏష స్తోమో వరుణ మిత్ర తుభ్యం సోమః శుక్రో న వాయవేఽయామి।
అవిష్టం ధియో జిగృతం పురంధీర్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥౫॥

(౬౫) పఞ్చషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ;
౨ త్రిష్టుప్ ; ౩,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౬౪౨ ప్రతి వాం సూర ఉదితే సూక్తైర్మిత్రం హువే వరుణం పూతదక్షమ్।
యయోరసుర్యమక్షితం జ్యేష్ఠం విశ్వస్య యామన్నాచితా జిగత్ను ॥౧॥

౬౪౩ తా హి దేవానామసురా తావర్యా తా నః క్షితీః కరతమూర్జయన్తీః।
అశ్యామ మిత్రావరుణా వయం వాం ద్యావా చ యత్ర పీపయన్నహా చ ॥౨॥

౬౪౪ తా భూరిపాశావనృతస్య సేతూ దురత్యేతూ రిపవే మర్త్యాయ।
ఋతస్య మిత్రావరుణా పథా వామపో న నావా దురితా తరేమ ॥౩॥

౬౪౫ ఆ నో మిత్రావరుణా హవ్యజుష్టిం ఘృతైర్గవ్యూతిముక్షతమిళాభిః।
ప్రతి వామత్ర వరమా జనాయ పృణీతముద్నో దివ్యస్య చారోః ॥౪॥

౬౪౬ ఏష స్తోమో వరుణ మిత్ర తుభ్యం సోమః శుక్రో న వాయవేఽయామి।
అవిష్టం ధియో జిగృతం పురంధీర్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥౫॥

(౬౬) షట్ షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧,౩,౧౭-౧౯ మిత్రావరుణౌ ; ౪-౧౩ ఆదిత్యాః ; ౧౪-౧౬ సూర్యః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪,౯ నిచృద్ గాయత్రీ ; ౩ విరాడ్ గాయత్రీ ; ౫-౭,౧౮,౧౯ ఆర్షీగాయత్రీ ; ౮ స్వరాడ్గాయత్రీ ; ౧౦ నిచృద్ బృహతీ ; ౧౧ స్వరాడ్బృహతీ ; ౧౨ ఆర్షీస్వరాడ్ బృహతీ ౧౩,౧౫ ఆర్షీభురిగ్బృహతీ ; ౧౪ ఆర్షీస్వరాడ్ బృహతీ ; ౧౬ పురఉష్ణిక్ ; ౧౭ పాద - నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - ౧-౯,౧౭-౧౯ షడ్జః ; ౧౦-౧౫ మధ్యమః ౧౬ ఋషభః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౬౪౭ ప్ర మిత్రయోర్వరుణయోః స్తోమో న ఏతు శూష్యః।
నమస్వాన్తువిజాతయోః ॥౧॥

౬౪౮ యా ధారయన్త దేవాః సుదక్షా దక్షపితరా।
అసుర్యాయ ప్రమహసా ॥౨॥

౬౪౯ తా నః స్తిపా తనూపా వరుణ జరితౄణామ్।
మిత్ర సాధయతం ధియః ॥౩॥

౬౫౦ యదద్య సూర ఉదితే ఽనాగా మిత్రో అర్యమా।
సువాతి సవితా భగః ॥౪॥

౬౫౧ సుప్రావీరస్తు స క్షయః ప్ర ను యామన్త్సుదానవః।
యే నో అంహోఽతిపిప్రతి ॥౫॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౫౬౨ ఉత స్వరాజే అదితిరదబ్ధస్య వ్రతస్య యే ।
మహో రాజాన ఈశతే ॥౬॥

౫౬౩ ప్రతి వాం సూర ఉదితే మిత్రం గృణీషే వరుణమ్ ।
అర్యమణం రిశాదసమ్ ॥౭॥

౫౬౪ రాయా హిరణ్యయా మతిరియమవృకాయ శవసే ।
ఇయం విప్రా మేధసాతయే ॥౮॥

౫౬౫ తే స్యామ దేవ వరుణ తే మిత్ర సూరిభిః సహ ।
ఇషం స్వశ్చ ధీమహి ॥౯॥

౫౬౬ బహవః సూరచక్షసోఽగ్నిజిహ్వా ఋతావృధః ।
త్రీణి యే యేముర్విదథాని ధీతిభిర్విశ్వాని పరిభూతిభిః ॥౧౦॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౫౬౭ వి యే దధుః శరదం మాసమాదహర్యజ్ఞమక్తుం చాదృచమ్ ।
అనాప్యం వరుణో మిత్రో అర్యమా క్షత్రం రాజాన ఆశత ॥౧౧॥

౫౬౮ తద్వో అద్య మనామహే సూక్తైః సూర ఉదితే ।
యదోహతే వరుణో మిత్రో అర్యమా యూయమృతస్య రథ్యః ॥౧౨॥

౫౬౯ ఋతావాన ఋతజాతా ఋతావృధో ఘోరాసో అనృతద్విషః ।
తేషాం వః సుమ్నే సుచ్ఛర్దిష్టమే నరః స్యామ యే చ సూరయః ॥౧౩॥

౫౭౦ ఉదు త్యద్దర్శతం వపుర్దివ ఏతి ప్రతిహ్వరే ।
యదీమాశుర్వహతి దేవ ఏతశో విశ్వస్మై చక్షసే అరమ్ ॥౧౪॥

౫౭౧ శీర్ష్ణః శీర్ష్ణో జగతస్తస్థుషస్పతిం సమయా విశ్వమా రజః ।
సప్త స్వసారః సువితాయ సూర్యం వహన్తి హరితో రథే ॥౧౫॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౫౭౨ తచ్చక్షుర్దేవహితం శుక్రముచ్చరత్ ।
పశ్యేమ శరదః శతం జీవేమ శరదః శతమ్ ॥౧౬॥

౫౭౩ కావ్యేభిరదాభ్యా ఽఽ యాతం వరుణ ద్యుమత్ ।
మిత్రశ్చ సోమపీతయే ॥౧౭॥

౫౭౪ దివో ధామభిర్వరుణ మిత్రశ్చా యాతమద్రుహా ।
పిబతం సోమమాతుజీ ॥౧౮॥

౫౭౫ ఆ యాతం మిత్రావరుణా జుషాణావాహుతిం నరా ।
పాతం సోమమృతావృధా ॥౧౯॥

(౬౭) సప్తషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ।దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః -౧,౨,౬-౮,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;
౩,౫,౯ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౪ ఆర్షీత్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౫౭౬ ప్రతి వాం రథం నృపతీ జరధ్యై హవిష్మతా మనసా యజ్ఞియేన ।
యో వాం దూతో న ధిష్ణ్యావజీగరచ్ఛా సూనుర్న పితరా వివక్మి ॥౧॥

౫౭౭ అశోచ్యగ్నిః సమిధానో అస్మే ఉపో అదృశ్రన్ తమసశ్చిదన్తాః ।

అచేతి కేతురుషసః పురస్తాచ్ఛ్రియే దివో దుహితుర్జాయమానః ॥ ॥౨॥

౫౬౮ అభి వాం నూనమశ్వినా సుహోతా స్తోమైః సిషక్తి నాసత్యా వివక్వాన్ ।
పూర్వీభిర్యాతం పథ్యాభిరర్వాక్ స్వర్విదా వసుమతా రథేన ॥ ॥౩॥

౫౬౯ అవోర్వాం నూనమశ్వినా యువాకుర్హువే యద్వాం సుతే మాధ్వీ వసూయుః ।
ఆ వాం వహన్తు స్థవిరాసో అశ్వాః పిబాథో అస్మే సుషుతా మధూని ॥ ॥౪॥

౫౭౦ ప్రాచీము దేవాశ్వినా ధియం మేఽమృధ్రాం సాతయే కృతం వసూయుమ్ ।
విశ్వా అవిష్టం వాజ ఆ పురంధీస్తా నః శక్తం శచీపతీ శచీభిః ॥ ॥౫॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౫౭౧ అవిష్టం ధీష్వశ్వినా న ఆసు ప్రజావద్రేతో అహ్రయం నో అస్తు ।
ఆ వాం తోకే తనయే తూతుజానాః సురత్నాసో దేవవీతిం గమేమ ॥ ॥౬॥

౫౭౨ ఏష స్య వాం పూర్వగత్వేవ సఖ్యే నిధిర్హితో మాధ్వీ రాతో అస్మే ।
అహేళతా మనసా యాతమర్వాగశ్నన్తా హవ్యం మానుషీషు విక్షు ॥ ॥౭॥

౫౭౩ ఏకస్మిన్ యోగే భురణా సమానే పరి వాం సప్త స్రవతో రథో గాత్ ।
న వాయన్తి సుభ్వో దేవయుక్తా యే వాం ధూర్షు తరణయో వహన్తి ॥ ॥౮॥

౫౭౪ అసశ్చతా మఘవద్భ్యో హి భూతం యే రాయా మఘదేయం జునన్తి ।
ప్ర యే బన్ధుం సూనృతాభిస్తిరన్తే గవ్యా పృఞ్చన్తో అశ్వ్యా మఘాని ॥ ॥౯॥

౫౭౫ నూ మే హవమా శృణుతం యువానా యాసిష్టం వర్తిరశ్వినావిరావత్ ।
ధత్తం రత్నాని జరతం చ సూరీన్ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౧౦॥

(౬౮) అష్టషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౬,౮ సామ్నీత్రిష్టుప్ ; ౨,౩,౫ సామ్నీనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪,౭ సామ్నీభురిగాసురీ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౯ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౫౭౬ ఆ శుభ్రా యాతమశ్వినా స్వశ్వా గిరో దస్రా జుజుషాణా యువాకోః ।
హవ్యాని చ ప్రతిభృతా వీతం నః ॥ ॥౧॥

౫౭౭ ప్ర వామన్ధాంసి మద్యాన్యస్థురరం గన్తం హవిషో వీతయే మే ।
తిరో అర్యో హవనాని శ్రుతం నః ॥ ॥౨॥

౫౭౮ ప్ర వాం రథో మనోజవా ఇయర్తి తిరో రజాంస్యశ్వినా శతోతిః ।
అస్మభ్యం సూర్యావసూ ఇయానః ॥ ॥౩॥

౫౭౯ అయం హ యద్వాం దేవయా ఉ అద్రిరూర్ధ్వో వివక్తి సోమసుద్యువభ్యామ్ ।
ఆ వల్గూ విప్రో వవృతీత హవ్యైః ॥ ॥౪॥

౫౮౦ చిత్రం హ యద్వాం భోజనం న్వస్తి న్యత్రయే మహిష్వన్తం యుయోతమ్ ।
యో వామోమానం దధతే ప్రియః సన్ ॥ ॥౫॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౫౮౧ ఉత త్యద్వాం జురతే అశ్వినా భూచ్చ్యవానాయ ప్రతీత్యం హవిర్దే ।
అధి యద్వర్ప ఇతఊతి ధత్థః ॥ ॥౬॥

౫౮౨ ఉత త్యం భుజ్యుమశ్వినా సఖాయో మధ్యే జహుర్దురేవాసః సముద్రే ।

నిరీం పర్షదరావా యో యువాకుః ॥ ౭॥

౫౭౧౩ వృకాయ చిజ్జసమానాయ శక్తముత శ్రుతం శయవే హూయమానా ।
యావఘ్న్యామపిన్వతమపో న స్తర్యం చిచ్ఛక్త్యశ్వినా శచీభిః ॥ ౮॥

౫౭౧౪ ఏష స్య కారుర్జరతే సూక్తైరగ్రే బుధాన ఉషసాం సుమన్మా ।
ఇషా తం వర్ధదఘ్న్యా పయోభిర్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౯॥

(౬౯) ఏకోనసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౬,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౭ త్రిష్టుప్ ; ౩ ఆర్షీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ; ౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ; స్వరః - ధైవతః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౫౭౧౫ ఆ వాం రథో రోదసీ బద్బధానో హిరణ్యయో వృషభిర్యాత్వశ్వైః ।
ఘృతవర్తనిః పవిభీ రుచాన ఇషాం వోళ్హా నృపతిర్వాజినీవాన్ ॥ ౧॥

౫౭౧౬ స పప్రథానో అభి పఞ్చ భూమా త్రివన్ధురో మనసా యాతు యుక్తః ।
విశో యేన గచ్ఛథో దేవయన్తీః కుత్రా చిద్యామమశ్వినా దధానా ॥ ౨॥

౫౭౧౭ స్వశ్వా యశసా యాతమర్వాగ్దస్రా నిధిం మధుమన్తం పిబాథః ।
వి వాం రథో వధ్వా౩ యాదమానోఽన్తాన్దివో బాధతే వర్తనిభ్యామ్ ॥ ౩॥

౫౭౧౮ యువోః శ్రియం పరి యోషావృణీత సూరో దుహితా పరితక్మ్యాయామ్ ।
యద్దేవయన్తమవథః శచీభిః పరి ఘ్రంసమోమనా వాం వయో గాత్ ॥ ౪॥

౫౭౧౯ యో హ స్య వాం రథిరా వస్త ఉస్రా రథో యుజానః పరియాతి వర్తిః ।
తేన నః శం యోరుషసో వ్యుష్టౌ న్యశ్వినా వహతం యజ్ఞే అస్మిన్ ॥ ౫॥

౫౭౨౦ నరా గౌరేవ విద్యుతం తృషాణాస్మాకమద్య సవనోప యాతమ్ ।
పురుత్రా హి వాం మతిభిర్హవన్తే మా వామన్యే ని యమన్దేవయన్తః ॥ ౬॥

౫౭౨౧ యువం భుజ్యుమవవిద్ధం సముద్ర ఉదూహథురర్ణసో అస్రిధానైః ।
పతత్రిభిరశ్రమైరవ్యథిభిర్దంసనాభిరశ్వినా పారయన్తా ॥ ౭॥

౫౭౨౨ నూ మే హవమా శృణుతం యువానా యాసిష్టం వర్తిరశ్వినావిరావత్ ।
ధత్తం రత్నాని జరతం చ సూరీన్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౮॥

(౭౦) సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;
౨,౫,౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ; స్వరః - ధైవతః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭॥

౫౭౨౩ ఆ విశ్వవారాశ్వినా గతం నః ప్ర తత్స్థానమవాచి వాం పృథివ్యామ్ ।
అశ్వో న వాజీ శునపృష్ఠో అస్థాదా యత్సేదథుర్ధ్రువసే న యోనిమ్ ॥ ౧॥

౫౭౨౪ సిషక్తి సా వాం సుమతిశ్చనిష్ఠాతాపి ఘర్మో మనుషో దురోణే ।
యో వాం సముద్రాన్త్సరితః పిపర్త్యేతగ్వా చిన్న సుయుజా యుజానః ॥ ౨॥

౫౭౨౫ యాని స్థానాన్యశ్వినా దధాథే దివో యహ్వీష్వోషధీషు విక్షు ।
ని పర్వతస్య మూర్ధని సదన్తేషం జనాయ దాశుషే వహన్తా ॥ ౩॥

౫౭౨౬ చనిష్టం దేవా ఓషధీష్వప్సు యద్యోగ్యా అశ్నవైథే ఋషీణామ్ ।
పురూణి రత్నా దధతౌ న్యస్మే అను పూర్వాణి చఖ్యథుర్యుగాని ॥ ౪॥

౫౭౨౭ శుశ్రువాంసా చిదశ్వినా పురూణ్యభి బ్రహ్మాణి చక్షాథే ఋషీణామ్ ।
ప్రతి ప్ర యాతం వరమా జనాయాస్మే వామస్తు సుమతిశ్చనిష్ఠా ॥ ౫॥

౫౧౯౮ యో వాం యజ్ఞో నాసత్యా హవిష్మాన్ కృతబ్రహ్మా సమర్యో౩ భవాతి ।
ఉప ప్ర యాతం వరమా వసిష్ఠమిమా బ్రహ్మాణ్యృచ్యన్తే యువభ్యామ్ ॥ ॥౬॥

౫౧౯౯ ఇయం మనీషా ఇయమశ్వినా గీరిమాం సువృక్తిం వృషణా జుషేథామ్ ।
ఇమా బ్రహ్మాణి యువయూన్యగ్మన్ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౭॥

పఞ్చమోఽనువాకః

(౭౧) ఏకసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౫ త్రిష్టుప్ ;
౨-౪,౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮॥

౫౨౦౦ అప స్వసురుషసో నగ్జిహీతే రిణక్తి కృష్ణీరరుషాయ పన్థామ్ ।
అశ్వామఘా గోమఘా వాం హువేమ దివా నక్తం శరుమస్మద్యుయోతమ్ ॥ ॥౧॥

౫౨౦౧ ఉపాయాతం దాశుషే మర్త్యాయ రథేన వామమశ్వినా వహన్తా ।
యుయుతమస్మదనిరామమీవాం దివా నక్తం మాధ్వీ త్రాసీథాం నః ॥ ॥౨॥

౫౨౦౨ ఆ వాం రథమవమస్యాం వ్యుష్టౌ సుమ్నాయవో వృషణో వర్తయన్తు ।
స్యూమగభస్తిమృతయుగ్భిరశ్వైరాశ్వినా వసుమన్తం వహేథామ్ ॥ ॥౩॥

౫౨౦౩ యో వాం రథో నృపతీ అస్తి వోళ్హా త్రివన్ధురో వసుమాఁ ఉస్రయామా ।
ఆ న ఏనా నాసత్యోప యాతమభి యద్వాం విశ్వప్స్న్యో జిగాతి ॥ ॥౪॥

౫౨౦౪ యువం చ్యవానం జరసోఽముముక్తం ని పేదవ ఊహథురాశుమశ్వమ్ ।
నిరంహసస్తమసః స్పర్తమత్రిం ని జాహుషం శిథిరే ధాతమన్తః ॥ ॥౫॥

౫౨౦౫ ఇయం మనీషా ఇయమశ్వినా గీరిమాం సువృక్తిం వృషణా జుషేథామ్ ।
ఇమా బ్రహ్మాణి యువయూన్యగ్మన్ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౬॥

(౭౨) ద్విసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧-౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;
౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯॥

౫౨౦౬ ఆ గోమతా నాసత్యా రథేనాశ్వావతా పురుశ్చన్ద్రేణ యాతమ్ ।
అభి వాం విశ్వా నియుతః సచన్తే స్పార్హయా శ్రియా తన్వా శుభానా ॥ ॥౧॥

౫౨౦౭ ఆ నో దేవేభిరుప యాతమర్వాక్ సజోషసా నాసత్యా రథేన ।
యువోర్హి నః సఖ్యా పిత్ర్యాణి సమానో బన్ధురుత తస్య విత్తమ్ ॥ ॥౨॥

౫౨౦౮ ఉదు స్తోమాసో అశ్వినోరబుధ్రఞ్జామి బ్రహ్మాణ్యుషసశ్చ దేవీః ।
ఆవివాసన్రోదసీ ధిష్ణ్యేమే అచ్ఛా విప్రో నాసత్యా వివక్తి ॥ ॥౩॥

౫౨౦౯ వి చేదుచ్ఛన్త్యశ్వినా ఉషాసః ప్ర వాం బ్రహ్మాణి కారవో భరన్తే ।
ఊర్ధ్వం భానుం సవితా దేవో అశ్రేద్బృహదగ్నయః సమిధా జరన్తే ॥ ॥౪॥

౫౨౧౦ ఆ పశ్చాతాన్నాసత్యా పురస్తాదాశ్వినా యాతమధరాదుదక్తాత్ ।
ఆ విశ్వతః పాఞ్చజన్యేన రాయా యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౫॥

(౭౩) త్రిసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ;
౨-౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౫౨౧౧ అతారిష్మ తమసస్పారమస్య ప్రతి స్తోమం దేవయన్తో దధానాః ।
పురుదంసా పురుతమా పురాజామర్త్యా హవతే అశ్వినా గీః ॥ ॥౧॥

౫౭౧౨ న్యు ప్రియో మనుషః సాది హోతా నాసత్యా యో యజతే వన్దతే చ ।
అశ్నీతం మధ్వో అశ్వినా ఉపాక ఆ వాం వోచే విదథేషు ప్రయస్వాన్ ॥ ॥౨॥

౫౭౧౩ అహేమ యజ్ఞం పథామురాణా ఇమాం సువృక్తిం వృషణా జుషేథామ్ ।
శ్రుష్టీవేవ ప్రేషితో వామబోధి ప్రతి స్తోమైర్జరమాణో వసిష్ఠః ॥ ॥౩॥

౫౭౧౪ ఉప త్యా వహ్నీ గమతో విశం నో రక్షోహణా సంభృతా వీళుపాణీ ।
సమన్ధాంస్యగ్మత మత్సరాణి మా నో మర్ధిష్టమా గతం శివేన ॥ ॥౪॥

౫౭౧౫ ఆ పశ్చాతాన్నాసత్యా పురస్తాదాశ్వినా యాతమధరాదుదక్తాత్ ।
ఆ విశ్వతః పాంచజన్యేన రాయా యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౫॥

(౭౪) చతుః సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౩, విరాడ్బృహతీ ;

౨,౪,౬ ఆర్చీభురిగ్బృహతీ ; ౫ ఆర్చీబృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౫౭౧౬ ఇమా ఉ వాం దివిష్టయ ఉస్రా హవన్తే అశ్వినా ।
అయం వామహ్వేఽవసే శచీవసూ విశంవిశం హి గచ్ఛథః ॥ ॥౧॥

౫౭౧౭ యువం చిత్రం దదథుర్భోజనం నరా చోదేథాం సూనృతావతే ।
అర్వాగ్రథం సమనసా ని యచ్ఛతం పిబతం సోమ్యం మధు ॥ ॥౨॥

౫౭౧౮ ఆ యాతముప భూషతం మధ్వః పిబతమశ్వినా ।
దుగ్ధం పయో వృషణా జేన్యావసూ మా నో మర్ధిష్టమా గతమ్ ॥ ॥౩॥

౫౭౧౯ అశ్వాసో యే వాముప దాశుషో గృహం యువాం దీయన్తి బిభ్రతః ।
మక్షూయుభిర్నరా హయేభిరశ్వినా దేవా యాతమస్మయూ ॥ ॥౪॥

౫౭౨౦ అధా హ యన్తో అశ్వినా పృక్షః సచన్త సూరయః ।
తా యంసతో మఘవద్భ్యో ధ్రువం యశశ్ఛర్దిరస్మభ్యం నాసత్యా ॥ ॥౫॥

౫౭౨౧ ప్ర యే యయురవృకాసో రథా ఇవ నృపాతారో జనానామ్ ।
ఉత స్వేన శవసా శూశువుర్నర ఉత క్షియన్తి సుక్షితిమ్ ॥ ॥౬॥

(౭౫) పఞ్చసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥ ఛన్దః - ౧,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;

౨,౪,౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ; ౬,౭ ఆర్చీత్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౫౭౨౨ వ్యుషా ఆవో దివిజా ఋతేనాఽఽవిష్కృణ్వానా మహిమానమాగాత్ ।
అప ద్రుహస్తమ ఆవరజుష్టమంగిరస్తమా పథ్యా అజీగః ॥ ॥౧॥

౫౭౨౩ మహే నో అద్య సువితాయ బోధ్యుషో మహే సౌభగాయ ప్ర యన్ధి ।
చిత్రం రయిం యశసం ధేహ్యస్మే దేవి మర్తేషు మానుషి శ్రవస్యుమ్ ॥ ॥౨॥

౫౭౨౪ ఏతే త్యే భానవో దర్శతాయాశ్చిత్రా ఉషసో అమృతాస ఆగుః ।
జనయన్తో దైవ్యాని వ్రతాన్యాపృణన్తో అన్తరిక్షా వ్యస్థుః ॥ ॥౩॥

౫౭౨౫ ఏషా స్యా యుజానా పరాకాత్పంచ క్షితీః పరి సద్యో జిగాతి ।
అభిపశ్యన్తీ వయునా జనానాం దివో దుహితా భువనస్య పత్నీ ॥ ॥౪॥

౫౭౨౬ వాజినీవతీ సూర్యస్య యోషా చిత్రామఘా రాయ ఈశే వసూనామ్ ।
ఋషిష్టుతా జరయన్తీ మఘోన్యుషా ఉచ్ఛతి వహ్నిభిర్గృణానా ॥ ॥౫॥

౫౭౨౭ ప్రతి ద్యుతానామరుషాసో అశ్వాశ్చిత్రా అదృశ్రన్నుషసం వహన్తః ।

యాతి శుభ్రా విశ్వపిశా రథేన దధాతి రత్నం విధతే జనాయ ॥ ॥౬॥

౫౨౨౮ సత్యా సత్యేభిర్మహతీ మహద్భిర్దేవీ దేవేభిర్యజతా యజత్రైః ।
రుజద్దృళ్హాని దదదుస్రియాణాం ప్రతి గావ ఉషసం వావశన్త ॥ ॥౭॥

౫౨౨౯ నూ నో గోమద్వీరవద్ధేహి రత్నముషో అశ్వావత్పురుభోజో అస్మే ।
మా నో బర్హిః పురుషతా నిదే కర్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౮॥

(౭౬) షట్సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్ ;
౨ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩-౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౫౨౩౦ ఉదు జ్యోతిరమృతం విశ్వజన్యం విశ్వానరః సవితా దేవో అశ్రేత్ ।
క్రత్వా దేవానామజనిష్ట చక్షురావిరకర్భువనం విశ్వముషాః ॥ ॥౧॥

౫౨౩౧ ప్ర మే పన్థా దేవయానా అదృశ్రన్నమర్ధన్తో వసుభిరిష్కృతాసః ।
అభూదు కేతురుషసః పురస్తాత్ప్రతీచ్యాగాదధి హర్మ్యేభ్యః ॥ ॥౨॥

౫౨౩౨ తానీదహాని బహులాన్యాసన్యా ప్రాచీనముదితా సూర్యస్య ।
యతః పరి జార ఇవాచరన్త్యుషో దదృక్షే న పునర్యతీవ ॥ ॥౩॥

౫౨౩౩ త ఇద్దేవానాం సధమాద ఆసన్నృతావానః కవయః పూర్వ్యాసః ।
గూళ్హం జ్యోతిః పితరో అన్వవిన్దన్సత్యమన్త్రా అజనయన్నుషాసమ్ ॥ ॥౪॥

౫౨౩౪ సమాన ఊర్వే అధి సంగతాసః సం జానతే న యతన్తే మిథస్తే ।
తే దేవానాం న మినన్తి వ్రతాన్యమర్ధన్తో వసుభిర్యాదమానాః ॥ ॥౫॥

౫౨౩౫ ప్రతి త్వా స్తోమైరీళతే వసిష్ఠా ఉషర్బుధః సుభగే తుష్టువాంసః ।

గవాం నేత్రీ వాజపత్నీ న ఉచ్ఛోషః సుజాతే ప్రథమా జరస్వ ॥ ॥౬॥

౫౨౩౬ ఏషా నేత్రీ రాధసః సూనృతానాముషా ఉచ్ఛన్తీ రిభ్యతే వసిష్ఠైః ।
దీర్ఘశ్రుతం రయిమస్మే దధానా యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౭॥

(౭౭) సప్తసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్ ;
౨-౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౫౨౩౭ ఉపో రురుచే యువతిర్న యోషా విశ్వం జీవం ప్రసువన్తీ చరాయై ।
అభూదగ్నిః సమిధే మానుషాణామకర్జ్యోతిర్బాధమానా తమాంసి ॥ ॥౧॥

౫౨౩౮ విశ్వం ప్రతీచీ సప్రథా ఉదస్థాద్రుశద్వాసో బిభ్రతీ శుక్రమశ్వైత్ ।
హిరణ్యవర్ణా సుదృశీకసన్దృగ్గవాం మాతా నేత్ర్యహ్నామరోచి ॥ ॥౨॥

౫౨౩౯ దేవానాం చక్షుః సుభగా వహన్తీ శ్వేతం నయన్తీ సుదృశీకమశ్వమ్ ।
ఉషా అదర్శి రశ్మిభిర్వ్యక్తా చిత్రామఘా విశ్వమను ప్రభూతా ॥ ॥౩॥

౫౨౪౦ అన్తివామా దూరే అమిత్రముచ్ఛోర్వీం గవ్యూతిమభయం కృధీ నః ।
యావయ ద్వేష ఆ భరా వసూని చోదయ రాధో గృణతే మఘోని ॥ ॥౪॥

౫౨౪౧ అస్మే శ్రేష్ఠేభిర్భానుభిర్వి భాహ్యుషో దేవి ప్రతిరన్తీ న ఆయుః ।
ఇషం చ నో దధతీ విశ్వవారే గోమదశ్వావద్రథవచ్చ రాధః ॥ ॥౫॥

౫౨౪౨ యాం త్వా దివో దుహితర్వర్ధయన్త్యుషః సుజాతే మతిభిర్వసిష్ఠాః ।
సాస్మాసు ధా రయిమృష్వం బృహన్తం యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౬॥

(౭౮) అష్టసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ త్రిష్టుప్ ;

౩,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౫౭౪౩ ప్రతి కేతవః ప్రథమా అదృశ్రన్నూర్ధ్వా అస్యా అఞ్జయో వి శ్రయన్తే ।
ఉషో అర్వాచా బృహతా రథేన జ్యోతిష్మతా వామమస్మభ్యం వక్షి ॥ ౧॥

౫౭౪౪ ప్రతి షీమగ్నిర్జరతే సమిద్ధః ప్రతి విప్రాసో మతిభిర్గృణన్తః ।
ఉషా యాతి జ్యోతిషా బాధమానా విశ్వా తమాంసి దురితాప దేవీ ॥ ౨॥

౫౭౪౫ ఏతా ఉ త్యాః ప్రత్యదృశ్రన్పురస్తాజ్జ్యోతిర్యచ్ఛన్తీరుషసో విభాతీః ।
అజీజనన్త్సూర్యం యజ్ఞమగ్నిమపాచీనం తమో అగాదజుష్టమ్ ॥ ౩॥

౫౭౪౬ అచేతి దివో దుహితా మఘోనీ విశ్వే పశ్యన్త్యుషసం విభాతీమ్ ।
ఆస్థాద్రథం స్వధయా యుజ్యమానమా యమశ్వాసః సుయుజో వహన్తి ॥ ౪॥

౫౭౪౭ ప్రతి త్వాద్య సుమనసో బుధన్తాస్మాకాసో మఘవానో వయం చ ।
తిల్విలాయధ్వముషసో విభాతీర్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౫॥

(౭౯) ఏకోనాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥ ఛన్దః - ౧,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;

౨,౩ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౫ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౫౭౪౮ వ్యుషా ఆవః పథ్యా జనానాం పఞ్చ క్షితీర్మానుషీర్బోధయన్తీ ।
సుసన్దృగ్భిరుక్షభిర్భానుమశ్రేద్వి సూర్యో రోదసీ చక్షసావః ॥ ౧॥

౫౭౪౯ వ్యఞ్జతే దివో అన్తేష్వక్తూన్విశో న యుక్తా ఉషసో యతన్తే ।
సం తే గావస్తమ ఆ వర్తయన్తి జ్యోతిర్యచ్ఛన్తి సవితేవ బాహూ ॥ ౨॥

౫౭౫౦ అభూదుషా ఇన్ద్రతమా మఘోన్యజీజనత్సువితాయ శ్రవాంసి ।
వి దివో దేవీ దుహితా దధాత్యఙ్గిరస్తమా సుకృతే వసూని ॥ ౩॥

౫౭౫౧ తావదుషో రాధో అస్మభ్యం రాస్వ యావత్స్తోతృభ్యో అరదో గృణానా ।
యాం త్వా జజ్ఞుర్వృషభస్యా రవేణ వి దృళ్హస్య దురో అద్రేరౌర్ణోః ॥ ౪॥

౫౭౫౨ దేవందేవం రాధసే చోదయన్త్యస్మద్ర్యక్సూనృతా ఈరయన్తీ ।
వ్యుచ్ఛన్తీ నః సనయే ధియో ధా యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౫॥

(౮౦) అశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥

ఛన్దః - ౧, త్రిష్టుప్ ; ౨ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౫౭౫౩ ప్రతి స్తోమేభిరుషసం వసిష్ఠా గీర్భిర్విప్రాసః ప్రథమా అబుధ్రన్ ।
వివర్తయన్తీం రజసీ సమన్తే ఆవిష్కృణ్వతీం భువనాని విశ్వా ॥ ౧॥

౫౭౫౪ ఏషా స్యా నవ్యమాయుర్దధానా గూఢ్వీ తమో జ్యోతిషోషా అబోధి ।
అగ్ర ఏతి యువతిరహ్రయాణా ప్రాచికితత్సూర్యం యజ్ఞమగ్నిమ్ ॥౨॥

౫౭౫౫ అశ్వావతీర్గోమతీర్న ఉషాసో వీరవతీః సదముచ్ఛన్తు భద్రాః ।
ఘృతం దుహానా విశ్వతః ప్రపీతా యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥౩॥

ఇతి పఞ్చమాష్టకే పఞ్చమోఽధ్యాయః ॥

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

(౮౧) ఏకాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా ఉషాః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨ భురిగ్బృహతీ ; ౩ ఆర్షీ - బృహతీ ; ౪,౬ ఆర్షీభురిగ్బృహతీ ; ౫ నిచృద్ బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౫౭౫౬ ప్రత్యు అదర్శ్యాయత్యుచ్ఛన్తీ దుహితా దివః ।
అపో మహి వ్యయతి చక్షసే తమో జ్యోతిష్కృణోతి సూనరీ ॥ ౧॥

౫౭౫౭ ఉదుస్రియాః సృజతే సూర్యః సచాఁ ఉద్యన్నక్షత్రమర్చివత్ ।
తవేదుషో వ్యుషి సూర్యస్య చ సం భక్తేన గమేమహి ॥ ౨॥

౫౭౫౮ ప్రతి త్వా దుహితర్దివ ఉషో జీరా అభుత్స్మహి ।
యా వహసి పురు స్పార్హం వనన్వతి రత్నం న దాశుషే మయః ॥ ౩॥

౫౭౫౯ ఉచ్ఛన్తీ యా కృణోషి మంహనా మహి ప్రఖ్యై దేవి స్వర్దృశే ।
తస్యాస్తే రత్నభాజ ఈమహే వయం స్యామ మాతుర్న సూనవః ॥ ౪॥

౫౭౬౦ తచ్చిత్రం రాధ ఆ భరోషో యద్దీర్ఘశ్రుత్తమమ్ ।
యత్తే దివో దుహితర్మర్తభోజనం తద్రాస్వ భునజామహై ॥ ౫॥

౫౭౬౧ శ్రవః సూరిభ్యో అమృతం వసుత్వనం వాజాఁ అస్మభ్యం గోమతః ।
చోదయిత్రీ మఘోనః సూనృతావత్యుషా ఉచ్ఛదప స్రిధః ॥ ౬॥

(౮౨) ద్వ్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౬,౭,౯ నిచృజ్జగతీ ; ౩ ఆర్చీభురిగ్జగతీ ; ౪,౫,౧౦ ఆర్షీవిరాడ్జగతీ ; ౮ విరాడ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౫౭౬౨ ఇన్ద్రావరుణా యువమధ్వరాయ నో విశే జనాయ మహి శర్మ యచ్ఛతమ్ ।
దీర్ఘప్రయజ్యుమతి యో వనుష్యతి వయం జయేమ పృతనాసు దూఢ్యః ॥ ౧॥

౫౭౬౩ సమ్రాళన్యః స్వరాళన్య ఉచ్యతే వాం మహాన్తావిన్ద్రావరుణా మహావసూ ।
విశ్వే దేవాసః పరమే వ్యోమని సం వామోజో వృషణా సం బలం దధుః ॥ ౨॥

౫౭౬౪ అన్వపాం ఖాన్యతృన్తమోజసా సూర్యమైరయతం దివి ప్రభుమ్ ।
ఇన్ద్రావరుణా మదే అస్య మాయినోఽపిన్వతమపితః పిన్వతం ధియః ॥ ౩॥

౫౭౬౫ యువామిద్యుత్సు పృతనాసు వహ్నయో యువాం క్షేమస్య ప్రసవే మితజ్ఞవః ।
ఈశానా వస్వ ఉభయస్య కారవ ఇన్ద్రావరుణా సుహవా హవామహే ॥ ౪॥

౫౭౬౬ ఇన్ద్రావరుణా యదిమాని చక్రథుర్విశ్వా జాతాని భువనస్య మజ్మనా ।
క్షేమేణ మిత్రో వరుణం దువస్యతి మరుద్భిరుగ్రః శుభమన్య ఈయతే ॥ ౫॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౫౭౬౭ మహే శుల్కాయ వరుణస్య ను త్విష ఓజో మిమాతే ధ్రువమస్య యత్స్వమ్ ।
అజామిమన్యః శ్నథయన్తమాతిరద్దభ్రేభిరన్యః ప్ర వృణోతి భూయసః ॥ ౬॥

౫౭౬౮ న తమంహో న దురితాని మర్త్యమిన్ద్రావరుణా న తపః కుతశ్చన ।
యస్య దేవా గచ్ఛథో వీథో అధ్వరం న తం మర్తస్య నశతే పరిహ్వృతిః ॥ ౭॥

౫౭౬౯ అర్వాఙ్నరా దైవ్యేనావసా గతం శృణుతం హవం యది మే జుజోషథః ।
యువోర్హి సఖ్యముత వా యదాప్యం మార్డీకమిన్ద్రావరుణా ని యచ్ఛతమ్ ॥ ౮॥

౫౭౭౦ అస్మాకమిన్ద్రావరుణా భరేభరే పురోయోధా భవతం కృష్ట్యోజసా ।

యద్ వాం హవన్త ఉభయే అధ స్పృధి నరస్తోకస్య తనయస్య సాతిషు ॥ ౯॥

౫౭౭౧ అస్మే ఇన్ద్రో వరుణో మిత్రో అర్యమా ద్యుమ్నం యచ్ఛన్తు మహి శర్మ సప్రథః ।
అవధ్రం జ్యోతిరదితేరృతావృధో దేవస్య శ్లోకం సవితుర్మనామహే ॥ ౧౦॥

(౮౩) త్ర్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౯ విరాడ్జగతీ ;
౨,౪,౬ నిచృజ్జగతీ ; ౫ ఆర్చీజగతీ ; ౭,౮,౧౦ ఆర్షీజగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౫౭౭౨ యువాం నరా పశ్యమానాస ఆప్యం ప్రాచా గవ్యన్తః పృథుపర్శవో యయుః ।
దాసా చ వృత్రా హతమార్యాణి చ సుదాసమిన్ద్రావరుణావసావతమ్ ॥ ౧॥

౫౭౭౩ యత్రా నరః సమయన్తే కృతధ్వజో యస్మిన్నాజా భవతి కిం చన ప్రియమ్ ।
యత్రా భయన్తే భువనా స్వర్దృశస్తత్రా న ఇన్ద్రావరుణాధి వోచతమ్ ॥ ౨॥

౫౭౭౪ సం భూమ్యా అన్తా ధ్వసిరా అదృక్షతేన్ద్రావరుణా దివి ఘోష ఆరుహత్ ।
అస్థుర్జనానాముప మామరాతయోఽర్వాగవసా హవనశ్రుతా గతమ్ ॥ ౩॥

౫౭౭౫ ఇన్ద్రావరుణా వధనాభిరప్రతి భేదం వన్వన్తా ప్ర సుదాసమావతమ్ ।
బ్రహ్మాణ్యేషాం శృణుతం హవీమని సత్యా తృత్సూనామభవత్పురోహితిః ॥ ౪॥

౫౭౭౬ ఇన్ద్రావరుణావభ్యా తపన్తి మాఘాన్యర్యో వనుషామరాతయః ।
యువం హి వస్వ ఉభయస్య రాజథోఽధ స్మా నోఽవతం పార్యే దివి ॥ ౫॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౫౭౭౭ యువాం హవన్త ఉభయాస ఆజిష్విన్ద్రం చ వస్వో వరుణం చ సాతయే ।
యత్ర రాజభిర్దశభిర్నిబాధితం ప్ర సుదాసమావతం తృత్సుభిః సహ ॥ ౬॥

౫౭౭౮ దశ రాజానః సమితా అయజ్యవః సుదాసమిన్ద్రావరుణా న యుయుధుః ।
సత్యా నృణామద్మసదాముపస్తుతిర్దేవా ఏషామభవన్దేవహూతిషు ॥ ౭॥

౫౭౭౯ దాశరాజ్ఞే పరియత్తాయ విశ్వతః సుదాస ఇన్ద్రావరుణావశిక్షతమ్ ।
శ్విత్యఞ్చో యత్ర నమసా కపర్దినో ధియా ధీవన్తో అసపన్త తృత్సవః ॥ ౮॥

౫౭౮౦ వృత్రాణ్యన్యః సమిథేషు జిఘ్నతే వ్రతాన్యన్యో అభి రక్షతే సదా ।
హవామహే వాం వృషణా సువృక్తిభిరస్మే ఇన్ద్రావరుణా శర్మ యచ్ఛతమ్ ॥ ౯॥

౫౭౮౧ అస్మే ఇన్ద్రో వరుణో మిత్రో అర్యమా ద్యుమ్నం యచ్ఛన్తు మహి శర్మ సప్రథః ।
అవధ్రం జ్యోతిరదితేరృతావృధో దేవస్య శ్లోకం సవితుర్మనామహే ॥ ౧౦॥

(౮౪) చతురశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;
౩ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬॥

౫౭౮౨ ఆ వాం రాజానావధ్వరే వవృత్యాం హవ్యేభిరిన్ద్రావరుణా నమోభిః ।
ప్ర వాం ఘృతాచీ బాహ్వోర్దధానా పరి త్మనా విషురూపా జిగాతి ॥ ౧॥

౫౭౮౩ యువో రాష్ట్రం బృహదిన్వతి ద్యౌర్యౌ సేతృభిరరజ్జుభిః సినీథః ।
పరి నో హేళో వరుణస్య వృజ్యా ఉరుం న ఇన్ద్రః కృణవదు లోకమ్ ॥ ౨॥

౫౭౮౪ కృతం నో యజ్ఞం విదథేషు చారుం కృతం బ్రహ్మాణి సూరిషు ప్రశస్తా ।
ఉపో రయిర్దేవజూతో న ఏతు ప్ర ణః స్పార్హాభిరూతిభిస్తిరేతమ్ ॥ ౩॥

౫౮౬౩ అయము తే సరస్వతి వసిష్ఠో ద్వారావృతస్య సుభగే వ్యావః।
వర్ధ శుభ్రే స్తువతే రాసి వాజాన్ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౬॥

(౯౬) షణ్ణవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧-౩ సరస్వతీ; ౪-౬ సరస్వాన్॥ ఛన్దః - ౧ ఆర్షీభురిగ్బృహతీ; ౨ ఆర్షీభురిగ్బృహతీ ౩ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౪,౫ నిచృద్ గాయత్రీ ; ౬ ఆర్షీగాయత్రీ ॥ స్వరః - ౧,౨ మధ్యమః; ౩ పఞ్చమః ౪-౬ షడ్జః॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౫౮౬౪ బృహదు గాయిషే వచో ఽసుర్యా నదీనామ్।
సరస్వతీమిన్మహయా సువృక్తిభిః స్తోమైర్వసిష్ఠ రోదసీ॥ ॥౧॥

౫౮౬౫ ఉభే యత్తే మహినా శుభ్రే అన్ధసీ అధిక్షియన్తి పూరవః।
సా నో బోధ్యవిత్రీ మరుత్సఖా చోద రాధో మఘోనామ్॥ ॥౨॥

౫౮౬౬ భద్రమిద్ భద్రా కృణవత్ సరస్వత్యకవారీ చేతతి వాజినీవతీ।
గృణానా జమదగ్నివత్ స్తువానా చ వసిష్ఠవత్॥ ॥౩॥

౫౮౬౭ జనీయన్తో న్వగ్రవః పుత్రీయన్తః సుదానవః। సరస్వన్తం హవామహే॥ ॥౪॥

౫౮౬౮ యే తే సరస్వ ఊర్మయో మధుమన్తో ఘృతశ్చుతః। తేభిర్నోఽవితా భవ॥ ॥౫॥

౫౮౬౯ పీపివాంసం సరస్వతః స్తనం యో విశ్వదర్శతః। భక్షీమహి ప్రజామిషమ్॥ ॥౬॥

(౯౭) సప్తనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧ ఇన్ద్రః ; ౨,౪-౮ బృహస్పతిః; ౩,౯ ఇన్ద్రాబ్రహ్మణ...
ఇన్ద్రా బృహస్పతీ॥ ఛన్దః - ౧ ఆర్షీత్రిష్టుప్; ౨,౪,౭ విరాట్త్రిష్టుప్;
౩,౫,౬,౮-౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౫౮౭౦ యజ్ఞే దివో నృషదనే పృథివ్యా నరో యత్ర దేవయవో మదన్తి।
ఇన్ద్రాయ యత్ర సవనాని సున్వే గమన్మదాయ ప్రథమం వయశ్చ॥ ॥౧॥

౫౮౭౧ ఆ దైవ్యా వృణీమహేఽవాంసి బృహస్పతిర్నో మహ ఆ సఖాయః।
యథా భవేమ మీళ్హుషే అనాగా యో నో దాతా పరావతః పితేవ॥ ॥౨॥

౫౮౭౨ తము జ్యేష్ఠం నమసా హవిర్భిః సుశేవం బ్రహ్మణస్పతిం గృణీషే।
ఇన్ద్రం శ్లోకో మహి దైవ్యః సిషక్తు యో బ్రహ్మణో దేవకృతస్య రాజా॥ ॥౩॥

౫౮౭౩ స ఆ నో యోనిం సదతు ప్రేష్ఠో బృహస్పతిర్విశ్వవారో యో అస్తి।
కామో రాయః సువీర్యస్య తం దాత్ పర్షన్నో అతి సశ్చతో అరిష్టాన్॥ ॥౪॥

౫౮౭౪ తమా నో అర్కమమృతాయ జుష్టమిమే ధాసురమృతాసః పురాజాః।
శుచిక్రన్దం యజతం పస్త్యానాం బృహస్పతిమనర్వాణం హువేమ॥ ॥౫॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౫౮౭౫ తం శగ్మాసో అరుషాసో అశ్వా బృహస్పతిం సహవాహో వహన్తి।
సహశ్చిద్ యస్య నీలవత్ సధస్థం నభో న రూపమరుషం వసానాః॥ ॥౬॥

౫౮౭౬ స హి శుచిః శతపత్రః స శున్ధ్యుర్హిరణ్యవాశీరిషిరః స్వర్షాః।
బృహస్పతిః స స్వావేశ ఋష్వః పురూ సఖిభ్య ఆసుతిం కరిష్ఠః॥ ॥౭॥

౫౮౭౭ దేవీ దేవస్య రోదసీ జనిత్రీ బృహస్పతిం వావృధతుర్మహిత్వా।
దక్షాయ్యాయ దక్షతా సఖాయః కరద్ బ్రహ్మణే సుతరా సుగాధా॥ ॥౮॥

౫౮౭౮ ఇయం వాం బ్రహ్మణస్పతే సువృక్తిర్బ్రహ్మేన్ద్రాయ వజ్రిణే అకారి।

(౮౭) సప్తాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - వరుణః ॥ ఛందః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్ ;
౨,౩,౫ ఆర్షీత్రిష్టుప్ ; ౪,౬,౭ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౫౮౦౦ రదత్పథో వరుణః సూర్యాయ ప్రార్ణాంసి సముద్రియా నదీనామ్ ।
సర్గో న సృష్టో అర్వతీరృతాయంచకార మహీరవనీరహభ్యః ॥ ౧॥

౫౮౦౧ ఆత్మా తే వాతో రజ ఆ నవీనోత్పశుర్న భూర్ణిర్యవసే ససవాన్ ।
అంతర్మహీ బృహతీ రోదసీమే విశ్వా తే ధామ వరుణ ప్రియాణి ॥ ౨॥

౫౮౦౨ పరి స్పశో వరుణస్య స్మదిష్టా ఉభే పశ్యంతి రోదసీ సుమేకే ।
ఋతావానః కవయో యజ్ఞధీరాః ప్రచేతసో య ఇషయంత మన్మ ॥ ౩॥

౫౮౦౩ ఉవాచ మే వరుణో మేధిరాయ త్రిః సప్త నామాఘ్న్యా బిభర్తి ।
విద్వాన్పదస్య గుహ్యా న వోచద్యుగాయ విప్ర ఉపరాయ శిక్షన్ ॥ ౪॥

౫౮౦౪ తిస్రో ద్యావో నిహితా అంతరస్మింతిస్రో భూమీరుపరాః షడ్విధానాః ।
గృత్సో రాజా వరుణశ్చక్ర ఏతం దివి ప్రేంఖం హిరణ్యయం శుభే కమ్ ॥ ౫॥

౫౮౦౫ అవ సింధుం వరుణో ద్యౌరివ స్థాద్ద్రప్సో న శ్వేతో మృగస్తువిష్మాన్ ।
గంభీరశంసో రజసో విమానః సుపారక్షత్రః సతో అస్య రాజా ॥ ౬॥

౫౮౦౬ యో మృళయాతి చక్రుషే చిదాగో వయం స్యామ వరుణే అనాగాః ।
అను వ్రతాన్యదితేరృధంతో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౭॥

(౮౮) అష్టాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - వరుణః ॥ ఛందః - ౧-౩,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;
౪,౫,౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౫౮౦౭ ప్ర శుంధ్యువం వరుణాయ ప్రేష్ఠాం మతిం వసిష్ఠ మీళ్హుషే భరస్వ ।
య ఈమర్వాంచం కరతే యజత్రం సహస్రామఘం వృషణం బృహంతమ్ ॥ ౧॥

౫౮౦౮ అధా న్వస్య సందృశం జగన్వానగ్నేరనీకం వరుణస్య మంసి ।
స్వర్యదశ్మన్నధిపా ఉ అంధోఽభి మా వపుర్దృశయే నినీయాత్ ॥ ౨॥

౫౮౦౯ ఆ యద్రుహావ వరుణశ్చ నావం ప్ర యత్సముద్రమీరయావ మధ్యమ్ ।
అధి యదపాం స్నుభిశ్చరావ ప్ర ప్రేంఖ ఈంఖయావహై శుభే కమ్ ॥ ౩॥

౫౮౧౦ వసిష్ఠం హ వరుణో నావ్యాధాదృషిం చకార స్వపా మహోభిః ।
స్తోతారం విప్రః సుదినత్వే అహ్నాం యాన్ను ద్యావస్తతనన్యాదుషాసః ॥ ౪॥

౫౮౧౧ క్వ త్యాని నౌ సఖ్యా బభూవుః సచావహే యదవృకం పురా చిత్ ।
బృహంతం మానం వరుణ స్వధావః సహస్రద్వారం జగమా గృహం తే ॥ ౫॥

౫౮౧౨ య ఆపిర్నిత్యో వరుణ ప్రియః సన్త్వామాగాంసి కృణవత్సఖా తే ।
మా త ఏనస్వంతో యక్షిన్భుజేమ యంధి ష్మా విప్రః స్తువతే వరూథమ్ ॥ ౬॥

౫౮౧౩ ధ్రువాసు త్వాసు క్షితిషు క్షియంతో వ్యస్మత్పాశం వరుణో ముమోచత్ ।
అవో వన్వానా అదితేరుపస్థాద్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౭॥

(౮౯) ఏకోననవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - వరుణః ॥ ఛన్దః ౧-౪ ఆర్షీగాయత్రీ ;

౫ పాదనిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - ౧-౪ షడ్జః ; ౫ నిషాదః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౫౮౧౪ మో షు వరుణ మృన్మయం గృహం రాజన్నహం గమమ్ ।
మృళా సుక్షత్ర మృళయ ॥ ॥౧॥

౫౮౧౫ యదేమి ప్రస్ఫురన్నివ దృతిర్న ధ్మాతో ఽద్రివః ।
మృళా సుక్షత్ర మృళయ ॥ ॥౨॥

౫౮౧౬ క్రత్వః సమహ దీనతా ప్రతీపం జగమా శుచే ।
మృళా సుక్షత్ర మృళయ ॥ ॥౩॥

౫౮౧౭ అపాం మధ్యే తస్థివాంసం తృష్ణావిదజ్జరితారమ్ ।
మృళా సుక్షత్ర మృళయ ॥ ॥౪॥

౫౮౧౮ యత్ కిం చేదం వరుణ దైవ్యే జనేఽభిద్రోహం మనుష్యాశ్చరామసి ।
అచిత్తీ యత్ తవ ధర్మా యుయోపిమ మా నస్తస్మాదేనసో దేవ రీరిషః ॥ ॥౫॥

షష్ఠోఽనువాకః

(౯౦) నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా-౧-౪ వాయుః ; ౫-౭ ఇన్ద్రవాయూ ॥

ఛన్దః -౧,౨,౭ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౩ త్రిష్టుప్ ; ౪-౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౫౮౧౯ ప్ర వీరయా శుచయో దద్రిరే వామధ్వర్యుభిర్మధుమన్తః సుతాసః ।
వహ వాయో నియుతో యాహ్యచ్ఛా పిబా సుతస్యాన్ధసో మదాయ ॥ ॥౧॥

౫౮౨౦ ఈశానాయ ప్రహుతిం యస్త ఆనట్ శుచిం సోమం శుచిపాస్తుభ్యం వాయో ।
కృణోషి తం మర్త్యేషు ప్రశస్తం జాతోజాతో జాయతే వాజ్యస్య ॥ ॥౨॥

౫౮౨౧ రాయే ను యం జజ్ఞతూ రోదసీమే రాయే దేవీ ధిషణా ధాతి దేవమ్ ।
అధ వాయుం నియుతః సశ్చత స్వా ఉత శ్వేతం వసుధితిం నిరేకే ॥ ॥౩॥

౫౮౨౨ ఉచ్ఛన్నుషసః సుదినా అరిప్రా ఉరు జ్యోతిర్వివిదుర్దీధ్యానాః ।
గవ్యం చిదూర్వముశిజో వి వవ్రుస్తేషామను ప్రదివః సస్రురాపః ॥ ॥౪॥

౫౮౨౩ తే సత్యేన మనసా దీధ్యానాః స్వేన యుక్తాసః క్రతునా వహన్తి ।
ఇన్ద్రవాయూ వీరవాహం రథం వామీశానయోరభి పృక్షః సచన్తే ॥ ॥౫॥

౫౮౨౪ ఈశానాసో యే దధతే స్వర్ణో గోభిరశ్వేభిర్వసుభిర్హిరణ్యైః ।
ఇన్ద్రవాయూ సూరయో విశ్వమాయురర్వద్భిర్వీరైః పృతనాసు సహ్యుః ॥ ॥౬॥

౫౮౨౫ అర్వన్తో న శ్రవసో భిక్షమాణా ఇన్ద్రవాయూ సుష్టుతిభిర్వసిష్ఠాః ।
వాజయన్తః స్వవసే హువేమ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౭॥

(౯౧) ఏకనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧,౩ వాయుః ; ౨,౪-౭ ఇన్ద్రవాయూ ॥

ఛన్దః ౧,౪,౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨,౫,౬ ఆర్షీత్రిష్టుప్ ; ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౫౮౨౬ కువిదంగ నమసా యే వృధాసః పురా దేవా అనవద్యాస ఆసన్ ।
తే వాయవే మనవే బాధితాయాఽవాసయన్నుషసం సూర్యేణ ॥ ॥౧॥

౫౮౨౭ ఉశన్తా దూతా న దభాయ గోపా మాసశ్చ పాథః శరదశ్చ పూర్వీః ।

ఇన్ద్రవాయూ సుష్టుతిర్వామియానా మార్డీకమీట్టే సువితం చ నవ్యమ్ ॥౨॥

౫౮౨౮ పీవోఅన్నాఁ రయివృధః సుమేధాః శ్వేతః సిషక్తి నియుతామభిశ్రీః ।
తే వాయవే సమనసో వి తస్థుర్విశ్వేన్నరః స్వపత్యాని చక్రుః ॥ ౩॥

౫౮౨౯ యావత్తరస్తన్వో౩ యావదోజో యావన్నరశ్చక్షసా దీధ్యానాః ।
శుచిం సోమం శుచిపా పాతమస్మే ఇన్ద్రవాయూ సదతం బర్హిరేదమ్ ॥ ౪॥

౫౮౩౦ నియువానా నియుతః స్పార్హవీరా ఇన్ద్ర వాయూ సరథం యాతమర్వాక్ ।
ఇదం హి వాం ప్రభృతం మధ్వో అగ్రమధ ప్రీణానా వి ముముక్తమస్మే ॥ ౫॥

౫౮౩౧ యా వాం శతం నియుతో యాః సహస్రమిన్ద్రవాయూ విశ్వవారాః సచన్తే ।
ఆభిర్యాతం సువిదత్రాభిరర్వాక్ పాతం నరా ప్రతిభృతస్య మధ్వః ॥ ౬॥

౫౮౩౨ అర్వన్తో న శ్రవసో భిక్షమాణా ఇన్ద్రవాయూ సుష్టుతిభిర్వసిష్ఠాః ।
వాజయన్తః స్వవసే హువేమ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౭॥

(౯౨) ద్వినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧,౩-౫ వాయుః ; ౨ ఇన్ద్రవాయూ ॥
ఛన్దః - ౧ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨-౪ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౫ ఆర్షీత్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౫౮౩౩ ఆ వాయో భూష శుచిపా ఉప నః సహస్రం తే నియుతో విశ్వవార ।
ఉపో తే అన్ధో మద్యమయామి యస్య దేవ దధిషే పూర్వపేయమ్ ॥ ౧॥

౫౮౩౪ ప్ర సోతా జీరో అధ్వరేష్వస్థాత్ సోమమిన్ద్రాయ వాయవే పిబధ్యై ।
ప్ర యద్వాం మధ్వో అగ్రియం భరన్త్యధ్వర్యవో దేవయన్తః శచీభిః ॥ ౨॥

౫౮౩౫ ప్ర యాభిర్యాసి దాశ్వాంసమచ్ఛా నియుద్భిర్వాయవిష్టయే దురోణే ।
ని నో రయిం సుభోజసం యువస్వ ని వీరం గవ్యమశ్వ్యం చ రాధః ॥ ౩॥

౫౮౩౬ యే వాయవ ఇన్ద్రమాదనాస ఆదేవాసో నితోశనాసో అర్యః ।
ఘ్నన్తో వృత్రాణి సూరిభిః ష్యామ సాసహ్వాంసో యుధా నృభిరమిత్రాన్ ॥ ౪॥

౫౮౩౭ ఆ నో నియుద్భిః శతినీభిరధ్వరం సహస్రిణీభిరుప యాహి యజ్ఞమ్ ।
వాయో అస్మిన్త్సవనే మాదయస్వ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౫॥

(౯౩) త్రినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః - ౧,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్;
౨,౫ ఆర్షీత్రిష్టుప్; ౩,౪,౬,౭ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౫౮౩౮ శుచిం ను స్తోమం నవజాతమద్యేన్ద్రాగ్నీ వృత్రహణా జుషేథామ్ ।
ఉభా హి వాం సుహవా జోహవీమి తా వాజం సద్య ఉశతే ధేష్ఠా ॥ ౧॥

౫౮౩౯ తా సానసీ శవసానా హి భూతం సాకంవృధా శవసా శూశువాంసా ।
క్షయన్తౌ రాయో యవసస్య భూరేః పృఙ్క్తం వాజస్య స్థవిరస్య ఘృష్వేః ॥ ౨॥

౫౮౪౦ ఉపో హ యద్విదథం వాజినో గుర్ధీభిర్విప్రాః ప్రమతిమిచ్ఛమానాః ।
అర్వన్తో న కాష్ఠాం నక్షమాణా ఇన్ద్రాగ్నీ జోహువతో నరస్తే ॥ ౩॥

౫౮౪౧ గీర్భిర్విప్రః ప్రమతిమిచ్ఛమాన ఈట్టే రయిం యశసం పూర్వభాజమ్ ।
ఇన్ద్రాగ్నీ వృత్రహణా సువజ్రా ప్ర నో నవ్యేభిస్తిరతం దేష్ణైః ॥ ౪॥

౫౮౪౨ సం యన్మహీ మిథతీ స్పర్ధమానే తనూరుచా శూరసాతా యతైతే ।

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౫౯౦౭ పర్జన్యాయ ప్ర గాయత దివస్పుత్రాయ మీళ్హుషే। స నో యవసమిచ్ఛతు॥౧॥

౫౯౦౮ యో గర్భమోషధీనాం గవాం కృణోత్యర్వతామ్। పర్జన్యః పురుషీణామ్॥౨॥

౫౯౦౯ తస్మా ఇదాస్యే హవిర్జుహోతా మధుమత్తమమ్। ఇళాం నః సంయతం కరత్॥౩॥

(౧౦౩) త్ర్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ।దేవతా - మణ్డూకాః ॥ ఛన్దః - ౧ ఆర్ష్యనుష్టుప్; ౨,౬-౮,౧౦ ఆర్షీ - త్రిష్టుప్; ౩,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫,౯ విరాట్త్రిష్టుప్ ।స్వరః -౧గాన్ధారః; ౨-౧౦ ధైవతః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౫౯౧౦ సంవత్సరం శశయానా బ్రాహ్మణా వ్రతచారిణః।
వాచం పర్జన్యజిన్వితాం ప్ర మణ్డూకా అవాదిషుః॥ ॥౧॥

౫౯౧౧ దివ్యా ఆపో అభి యదేనమాయన్దృతిం న శుష్కం సరసీ శయానమ్।
గవామహ న మాయుర్వత్సినీనాం మణ్డూకానాం వగ్నురత్రా సమేతి॥ ॥౨॥

౫౯౧౨ యదీమేనాఁ ఉశతో అభ్యవర్షీత్తృష్యావతః ప్రావృష్యాగతాయామ్।
అఖ్ఖలీకృత్యా పితరం న పుత్రో అన్యో అన్యముప వదన్తమేతి॥ ॥౩॥

౫౯౧౩ అన్యో అన్యమను గృభ్ణాత్యేనోరపాం ప్రసర్గే యదమన్దిషాతామ్।
మణ్డూకో యదభివృష్టః కనిష్కన్పృశ్నిః సమ్పృఙ్క్తే హరితేన వాచమ్॥ ॥౪॥

౫౯౧౪ యదేషామన్యో అన్యస్య వాచం శాక్తస్యేవ వదతి శిక్షమాణః।
సర్వం తదేషాం సమృధేవ పర్వ యత్సువాచో వదథనాధ్యప్సు॥ ॥౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౫౯౧౫ గోమాయురేకో అజమాయురేకః పృశ్నిరేకో హరిత ఏక ఏషామ్।
సమానం నామ బిభ్రతో విరూపాః పురుత్రా వాచం పిపిశుర్వదన్తః॥ ॥౬॥

౫౯౧౬ బ్రాహ్మణాసో అతిరాత్రే న సోమే సరో న పూర్ణమభితో వదన్తః।
సంవత్సరస్య తదహః పరి ష్ఠ యన్మణ్డూకాః ప్రావృషీణం బభూవ॥ ॥౭॥

౫౯౧౭ బ్రాహ్మణాసః సోమినో వాచమక్రత బ్రహ్మ కృణ్వన్తః పరివత్సరీణమ్।
అధ్వర్యవో ఘర్మిణః సిష్విదానా ఆవిర్భవన్తి గుహ్యా న కే చిత్॥ ॥౮॥

౫౯౧౮ దేవహితిం జుగుపుర్ద్వాదశస్య ఋతుం నరో న ప్ర మినన్త్యేతే।
సంవత్సరే ప్రావృష్యాగతాయాం తప్తా ఘర్మా అశ్నువతే విసర్గమ్॥ ॥౯॥

౫౯౧౯ గోమాయురదాదజమాయురదాత్పృశ్నిరదాద్ధరితో నో వసూని।
గవాం మణ్డూకా దదతః శతాని సహస్రసావే ప్ర తిరన్త ఆయుః॥ ॥౧౦॥

(౧౦౪) చతురుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ।దేవతా -౧-౭, ౧౫,౨౫ ఇన్ద్రాసోమౌ రక్షోహణౌ; ౮,౧౬,౧౯-౨౨, ౨౪ ఇన్ద్రః ; ౯,౧౨,౧౩ సోమః ; ౧౦, ౧౪ అగ్నిః ; ౧౧ దేవాః; ౧౭ గ్రావాణః ౧౮ మరుతః ; ౨౩౧ వసిష్ఠః; ౨౩౨ పృథివ్యన్తరిక్షే। ఛన్దః -౧,౪,౬,౭ విరాడ్జగతీ; ౨ ఆర్షీ - జగతీ; ౩,౫,౧౮,౨౧ నిచృజ్జగతీ; ౨౩ ఆర్చీభురిగ్జగతీ; ౮,౧౦,౧౧,౧౩-౧౫,౧౭ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౯ ఆర్షీ త్రిష్టుప్; ౧౨,౧౬, విరాట్ త్రిష్టుప్; ౧౯,౨౦,౨౨ త్రిష్టుప్; ౨౪ యాజుషీ విరాట్త్రిష్టుప్; ౨౫ పాదనిచృదనుష్టుప్॥ స్వరః -౧-౭,౧౮,౨౧,౨౩ నిషాదః ; ౮-౧౭,౧౯,౨౦,౨౨,౨౪ ధైవతః ; ౨౫ గాన్ధారః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౫౯౨౦ ఇన్ద్రాసోమా తపతం రక్ష ఉబ్జతం న్యర్పయతం వృషణా తమోవృధః।
పరా శృణీతమచితో న్యోషతం హతం నుదేథాం ని శిశీతమత్రిణః॥ ॥౧॥

౫౪౮౪ అస్మే ఇన్ద్రావరుణా విశ్వవారం రయిం ధత్తం వసుమన్తం పురుక్షుమ్ ।
ప్ర య ఆదిత్యో అనృతా మినాత్యమితా శూరో దయతే వసూని ॥ ॥౪॥

౫౪౮౫ ఇయమిన్ద్రం వరుణమష్ట మే గీః ప్రావత్ తోకే తనయే తూతుజానా ।
సురత్నాసో దేవవీతిం గమేమ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౫॥

(౮౫) పఞ్చాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౪, ఆర్చీత్రిష్టుప్ ;
౨,౩,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౫౪౮౬ పునీషే వామరక్షసం మనీషాం సోమమిన్ద్రాయ వరుణాయ జుహ్వత్ ।
ఘృతప్రతీకాముషసం న దేవీం తా నో యామన్నురుష్యతామభీకే ॥ ॥౧॥

౫౪౮౭ స్పర్ధన్తే వా ఉ దేవహూయే అత్ర యేషు ధ్వజేషు దిద్యవః పతన్తి ।
యువం తాఀ ఇన్ద్రావరుణావమిత్రాన్ హతం పరాచః శర్వా విషూచః ॥ ॥౨॥

౫౪౮౮ ఆపశ్చిద్ధి స్వయశసః సదస్సు దేవీరిన్ద్రం వరుణం దేవతా ధుః ।
కృష్టీరన్యో ధారయతి ప్రవిక్తా వృత్రాణ్యన్యో అప్రతీని హన్తి ॥ ॥౩॥

౫౪౮౯ స సుక్రతుర్ఋతచిదస్తు హోతా య ఆదిత్య శవసా వాం నమస్వాన్ ।
ఆవవర్తదవసే వాం హవిష్మానసదిత్స సువితాయ ప్రయస్వాన్ ॥ ॥౪॥

౫౪౯౦ ఇయమిన్ద్రం వరుణమష్ట మే గీః ప్రావత్ తోకే తనయే తూతుజానా ।
సురత్నాసో దేవవీతిం గమేమ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౫॥

(౮౬) షడశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - వరుణః ॥ ఛన్దః - ౧,౩-౫,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;

౨,౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౬ ఆర్చీత్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౫౪౯౧ ధీరా త్వస్య మహినా జనూంషి వి యస్తస్తమ్భ రోదసీ చిదుర్వీ ।
ప్ర నాకమృష్వం నునుదే బృహన్తం ద్వితా నక్షత్రం పప్రథచ్చ భూమ ॥ ॥౧॥

౫౪౯౨ ఉత స్వయా తన్వా౩ సం వదే తత్ కదా న్వ౧న్తర్వరుణే భువాని ।
కిం మే హవ్యమహృణానో జుషేత కదా మృళీకం సుమనా అభి ఖ్యమ్ ॥ ॥౨॥

౫౪౯౩ పృచ్ఛే తదేనో వరుణ దిదృక్షూపో ఏమి చికితుషో విపృచ్ఛమ్ ।
సమానమిన్మే కవయశ్చిదాహురయం హ తుభ్యం వరుణో హృణీతే ॥ ॥౩॥

౫౪౯౪ కిమాగ ఆస వరుణ జ్యేష్ఠం యత్ స్తోతారం జిఘాంససి సఖాయమ్ ।
ప్ర తన్మే వోచో దూళభ స్వధావోఽవ త్వానేనా నమసా తుర ఇయామ్ ॥ ॥౪॥

౫౪౯౫ అవ ద్రుగ్ధాని పిత్ర్యా సృజా నోఽవ యా వయం చకృమా తనూభిః ।
అవ రాజన్ పశుతృపం న తాయుం సృజా వత్సం న దామ్నో వసిష్ఠమ్ ॥ ॥౫॥

౫౪౯౬ న స స్వో దక్షో వరుణ ధ్రుతిః సా సురా మన్యుర్విభీదకో అచిత్తిః ।
అస్తి జ్యాయాన్ కనీయస ఉపారే స్వప్నశ్చనేదనృతస్య ప్రయోతా ॥ ॥౬॥

౫౪౯౭ అరం దాసో న మీళ్హుషే కరాణ్యహం దేవాయ భూర్ణయేఽనాగాః ।
అచేతయదచితో దేవో అర్యో గృత్సం రాయే కవితరో జునాతి ॥ ॥౭॥

౫౪౯౮ అయం సు తుభ్యం వరుణ స్వధావో హృది స్తోమ ఉపశ్రితశ్చిదస్తు ।
శం నః క్షేమే శము యోగే నో అస్తు యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౮॥

అవిష్టం ధియో జిగృతం పురంధీర్జజస్తమర్యో వనుషామరాతీః ॥ ౯॥

౫౯౦౯ బృహస్పతే యువమింద్రశ్చ వస్వో దివ్యస్యేశాథే ఉత పార్థివస్య।
ధత్తం రయిం స్తువతే కీరయే చిద్ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౧౦॥

(౯౮) అష్టనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ।దేవతా - ౧-౬ ఇంద్రః ; ౭ ఇంద్రాబృహస్పతీ॥ ఛందః -౧,౨,౬,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౪,౫ త్రిష్టుప్ ।స్వరః - ధైవతః॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౫౯౧౦ అధ్వర్యవోఽరుణం దుగ్ధమంశుం జుహోతన వృషభాయ క్షితీనామ్।
గౌరాద్ వేదీయాఀ అవపానమింద్రో విశ్వాహేద్ యాతి సుతసోమమిచ్ఛన్॥ ॥౧॥

౫౯౧౧ యద్ దధిషే ప్రదివి చార్వన్నం దివేదివే పీతిమిదస్య వక్షి।
ఉత హృదోత మనసా జుషాణ ఉశన్నింద్ర ప్రస్థితాన్ పాహి సోమాన్॥ ॥౨॥

౫౯౧౨ జజ్ఞానః సోమం సహసే పపాథ ప్ర తే మాతా మహిమానముచాచ।
ఏంద్ర పప్రాథోర్వంతరిక్షం యుధా దేవేభ్యో వరివశ్చకర్థ॥ ॥౩॥

౫౯౧౩ యద్ యోధయా మహతో మన్యమానాన్ సాక్షామ తాన్ బాహుభిః శాశదానాన్।
యద్ వా నృభిర్వృత ఇంద్రాభియుధ్యాస్తం త్వయాజిం సౌశ్రవసం జయేమ॥ ॥౪॥

౫౯౧౪ ప్రేంద్రస్య వోచం ప్రథమా కృతాని ప్ర నూతనా మఘవా యా చకార।
యదేదదేవీరసహిష్ట మాయా అథాభవత్ కేవలః సోమో అస్య॥ ॥౫॥

౫౯౧౫ తవేదం విశ్వమభితః పశవ్యం యత్ పశ్యసి చక్షసా సూర్యస్య।
గవామసి గోపతిరేక ఇంద్ర భక్షీమహి తే ప్రయతస్య వస్వః॥ ॥౬॥

౫౯౧౬ బృహస్పతే యువమింద్రశ్చ వస్వో దివ్యస్యేశాథే ఉత పార్థివస్య।
ధత్తం రయిం స్తువతే కీరయే చిద్ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౭॥

(౯౯) నవనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః - ।దేవతా - ౧-౩, ౭ విష్ణుః; ౪-౬ ఇంద్రా విష్ణూ॥ .

ఛందః -౧,౬ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨,౩ త్రిష్టుప్; ౪,౫,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౫౯౧౭ పరో మాత్రయా తన్వా వృధాన న తే మహిత్వమన్వశ్నువంతి।
ఉభే తే విద్మ రజసీ పృథివ్యా విష్ణో దేవ త్వం పరమస్య విత్సే॥ ॥౧॥

౫౯౧౮ న తే విష్ణో జాయమానో న జాతో దేవ మహిమ్నః పరమంతమాప।
ఉదస్తభ్నా నాకమృష్వం బృహంతం దాధర్థ ప్రాచీం కకుభం పృథివ్యాః॥ ॥౨॥

౫౯౧౯ ఇరావతీ ధేనుమతీ హి భూతం సూయవసినీ మనుషే దశస్యా।
వ్యస్తభ్నా రోదసీ విష్ణవేతే దాధర్థ పృథివీమభితో మయూఖైః॥ ॥౩॥

౫౯౨౦ ఉరుం యజ్ఞాయ చక్రథురు లోకం జనయంతా సూర్యముషాసమగ్నిమ్।
దాసస్య చిద్ వృషశిప్రస్య మాయా జఘ్నథుర్నరా పృతనాజ్యేషు॥ ॥౪॥

౫౯౨౧ ఇంద్రావిష్ణూ దృంహితాః శంబరస్య నవ పురో నవతిం చ శ్నథిష్టమ్।
శతం వర్చినః సహస్రం చ సాకం హథో అప్రత్యసురస్య వీరాన్॥ ॥౫॥

౫౯౨౨ ఇయం మనీషా బృహతీ బృహంతోరుక్రమా తవసా వర్ధయంతీ।
రరే వాం స్తోమం విదథేషు విష్ణో పిన్వతమిషో వృజనేష్వింద్ర॥ ॥౬॥

౫౯౨౩ వషట్ తే విష్ణవాస ఆ కృణోమి తన్మే జుషస్వ శిపివిష్ట హవ్యమ్।
వర్ధంతు త్వా సుష్టుతయో గిరో మే యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౭॥

(౧౦౦) శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥దేవతా - విష్ణుః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౫-౭ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩ విరాట్త్రిష్టుప్; ౪ ఆర్షీ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౫౮౯౪ నూ మర్తో దయతే సనిష్యన్ యో విష్ణవ ఉరుగాయాయ దాశత్।
ప్ర యః సత్రాచా మనసా యజాత ఏతావన్తం నర్యమావివాసాత్॥ ॥౧॥

౫౮౯౫ త్వం విష్ణో సుమతిం విశ్వజన్యామప్రయుతామేవయావో మతిం దాః।
పర్చో యథా నః సువితస్య భూరేరశ్వావతః పురుశ్చన్ద్రస్య రాయః॥ ॥౨॥

౫౮౯౬ త్రిర్దేవః పృథివీమేష ఏతాం వి చక్రమే శతర్చసం మహిత్వా।
ప్ర విష్ణురస్తు తవసస్తవీయాన్ త్వేషం హ్యస్య స్థవిరస్య నామ॥ ॥౩॥

౫౮౯౭ వి చక్రమే పృథివీమేష ఏతాం క్షేత్రాయ విష్ణుర్మనుషే దశస్యన్।
ధ్రువాసో అస్య కీరయో జనాస ఉరుక్షితిం సుజనిమా చకార॥ ॥౪॥

౫౮౯౮ ప్ర తత్ తే అద్య శిపివిష్ట నామార్యః శంసామి వయునాని విద్వాన్।
తం త్వా గృణామి తవసమతవ్యాన్ క్షయన్తమస్య రజసః పరాకే॥ ॥౫॥

౫౮౯౯ కిమిత్ తే విష్ణో పరిచక్ష్యం భూత్ ప్ర యద్ వవక్షే శిపివిష్టో అస్మి।
మా వర్పో అస్మదప గూహ ఏతద్ యదన్యరూపః సమిథే బభూథ॥ ॥౬॥

౫౯౦౦ వషట్ తే విష్ణవాస ఆ కృణోమి తన్మే జుషస్వ శిపివిష్ట హవ్యమ్।
వర్ధన్తు త్వా సుష్టుతయో గిరో మే యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౭॥

ఇతి పఞ్చమాష్టకే షష్ఠోఽధ్యాయః

అథ సప్తమోఽధ్యాయః

(౧౦౧) ఏకోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః కుమారో వాగ్నేయః ॥దేవతా - పర్జన్యః ॥ఛన్దః ౧,౬ త్రిష్టుప్; ౨,౪,౫ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౫౯౦౧ తిస్రో వాచః ప్ర వద జ్యోతిరగ్రా యా ఏతద్ దుహ్రే మధుదోఘమూధః।
స వత్సం కృణ్వన్ గర్భమోషధీనాం సద్యో జాతో వృషభో రోరవీతి ॥౧॥

౫౯౦౨ యో వర్ధన ఓషధీనాం యో అపాం యో విశ్వస్య జగతో దేవ ఈశే।
స త్రిధాతు శరణం శర్మ యంసత్ త్రివర్తు జ్యోతిః స్వభిష్ట్యస్మే॥ ॥౨॥

౫౯౦౩ స్తరీరు త్వద్ భవతి సూత ఉ త్వద్ యథావశం తన్వం చక్ర ఏషః।
పితుః పయః ప్రతి గృభ్ణాతి మాతా తేన పితా వర్ధతే తేన పుత్రః॥ ॥౩॥

౫౯౦౪ యస్మిన్ విశ్వాని భువనాని తస్థుస్తిస్రో ద్యావస్త్రేధా సస్రురాపః।
త్రయః కోశాస ఉపసేచనాసో మధ్వః శ్చోతన్త్యభితో విరప్శమ్॥ ॥౪॥

౫౯౦౫ ఇదం వచః పర్జన్యాయ స్వరాజే హృదో అస్త్వన్తరం తజ్జుజోషత్।
మయోభువో వృష్టయః సన్త్వస్మే సుపిప్పలా ఓషధీర్దేవగోపాః॥ ॥౫॥

౫౯౦౬ స రేతోధా వృషభః శశ్వతీనాం తస్మిన్నాత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ।
తన్మ ఋతం పాతు శతశారదాయ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౬॥

(౧౦౨) ద్వ్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః కుమారో వాగ్నేయః ॥దేవతా - పర్జన్యః ॥ ఛన్దః - ౧ గాయత్రీ; ౨ పాదనిచృద్గాయత్రీ; ౩ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - ధైవతః॥

ఆ దేవయుం విదథే దేవయుభిః సత్రా హతం సోమసుతా జనేన॥ ౫॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౫౮౪౩ ఇమాము షు సోమసుతిముప న ఏన్ద్రాగ్నీ సౌమనసాయ యాతమ్।
నూ చిద్ధి పరిమమ్నాథే అస్మానా వాం శశ్వద్భిర్వవృతీయ వాజైః॥ ౬॥

౫౮౪౪ సో అగ్న ఏనా నమసా సమిద్ధోఽచ్ఛా మిత్రం వరుణమిన్ద్రం వోచేః।
యత్ సీమాగశ్చకృమా తత్ సు మృళ తదర్యమాదితిః శిశ్రథన్తు॥ ౭॥

౫౮౪౫ ఏతా అగ్న ఆశుషాణాస ఇష్టీర్యువోః సచాభ్యశ్యామ వాజాన్।
మేన్ద్రో నో విష్ణుర్మరుతః పరి ఖ్యన్ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ౮॥

(౯౪) చతుర్నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౮,౧౦ ఆర్షీనివృద్గాయత్రీ; ౨,౪-౭,౯,౧౧ ఆర్షీ గాయత్రీ; ౧౨ ఆర్షీనివృదనుష్టుప్ ॥స్వరః - ౧-౧౧ షడ్జః; ౧౨ గాన్ధారః॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౫౮౪౬ ఇయం వామస్య మన్మన ఇన్ద్రాగ్నీ పూర్వ్యస్తుతిః। అభ్రాద్ వృష్టిరివాజని॥ ౧॥

౫౮౪౭ శృణుతం జరితుర్హవమిన్ద్రాగ్నీ వనతం గిరః। ఈశానా పిప్యతం ధియః॥ ౨॥

౫౮౪౮ మా పాపత్వాయ నో నరేన్ద్రాగ్నీ మాభిశస్తయే। మా నో రీరధతం నిదే॥ ౩॥

౫౮౪౯ ఇన్ద్రే అగ్నా నమో బృహత్ సువృక్తిమేరయామహే। ధియా ధేనా అవస్యవః॥ ౪॥

౫౮౫౦ తా హి శశ్వన్త ఈళత ఇత్థా విప్రాస ఊతయే। సబాధో వాజసాతయే॥ ౫॥

౫౮౫౧ తా వాం గీర్భిర్విపన్యవః ప్రయస్వన్తో హవామహే। మేధసాతా సనిష్యవః॥ ౬॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౫౮౫౨ ఇన్ద్రాగ్నీ అవసా గతమస్మభ్యం చర్షణీసహా। మా నో దుఃశంస ఈశత॥ ౭॥

౫౮౫౩ మా కస్య నో అరరుషో ధూర్తిః ప్రణఙ్మర్త్యస్య। ఇన్ద్రాగ్నీ శర్మ యచ్ఛతమ్॥ ౮॥

౫౮౫౪ గోమద్ధిరణ్యవద్ వసు యద్ వామశ్వావదీమహే। ఇన్ద్రాగ్నీ తద్ వనేమహి॥ ౯॥

౫౮౫౫ యత్ సోమ ఆ సుతే నర ఇన్ద్రాగ్నీ అజోహవుః। సప్తీవన్తా సపర్యవః॥ ౧౦॥

౫౮౫౬ ఉక్థేభిర్వృత్రహన్తమా యా మన్దానా చిదా గిరా। ఆఙ్గూషైరావివాసతః॥ ౧౧॥

౫౮౫౭ తావిద్ దుఃశంసం మర్త్యం దుర్విద్వాంసం రక్షస్వినమ్।
ఆభోగం హన్మనా హతముదధిం హన్మనా హతమ్॥ ౧౨॥

(౯౫) పఞ్చనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥దేవతా - ౧,౨,౪-౬ సరస్వతీ; ౩ సరస్వాన్॥ ఛన్దః - ౧ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౫,౬ ఆర్షీత్రిష్టుప్; ౩,౪ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥స్వరః ధైవతః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౫౮౫౮ ప్ర క్షోదసా ధాయసా సస్ర ఏషా సరస్వతీ ధరుణమాయసీ పూః।
ప్రబాబధానా రథ్యేవ యాతి విశ్వా అపో మహినా సిన్ధురన్యాః॥ ౧॥

౫౮౫౯ ఏకాచేతత్ సరస్వతీ నదీనాం శుచిర్యతీ గిరిభ్య ఆ సముద్రాత్।
రాయశ్చేతన్తీ భువనస్య భూరేర్ఘృతం పయో దుదుహే నాహుషాయ॥ ౨॥

౫౮౬౦ స వావృధే నర్యో యోషణాసు వృషా శిశుర్వృషభో యజ్ఞియాసు।
స వాజినం మఘవద్భ్యో దధాతి వి సాతయే తన్వం మామృజీత॥ ౩॥

౫౮౬౧ ఉత స్యా నః సరస్వతీ జుషాణోప శ్రవత్ సుభగా యజ్ఞే అస్మిన్।
మితజ్ఞుభిర్నమస్యైరియానా రాయా యుజా చిదుత్తరా సఖిభ్యః॥ ౪॥

౫౮౬౨ ఇమా జుహ్వానా యుష్మదా నమోభిః ప్రతి స్తోమం సరస్వతి జుషస్వ।
తవ శర్మన్ ప్రియతమే దధానా ఉప స్థేయామ శరణం న వృక్షమ్॥ ౫॥

౨౧ ఇన్ద్రాసోమా సమఘశంసమభ్యఘం తపుర్యయస్తు చరురగ్నివాఁ ఇవ।
బ్రహ్మద్విషే క్రవ్యాదే ఘోరచక్షసే ద్వేషో ధత్తమనవాయం కిమీదినే॥ ॥౨॥

౨౨ ఇన్ద్రాసోమా దుష్కృతో వవ్రే అన్తరనారమ్భణే తమసి ప్ర విధ్యతమ్।
యథా నాతః పునరేకశ్చనోదయత్తద్వామస్తు సహసే మన్యుమచ్ఛవః॥ ॥౩॥

౨౩ ఇన్ద్రాసోమా వర్తయతం దివో వధం సం పృథివ్యా అఘశంసాయ తర్హణమ్।
ఉత్తక్షతం స్వర్యం పర్వతేభ్యో యేన రక్షో వావృధానం నిజూర్వథః॥ ॥౪॥

౨౪ ఇన్ద్రాసోమా వర్తయతం దివస్పర్యగ్నితప్తేభిర్యువమశ్మహన్మభిః।
తపుర్వధేభిరజరేభిరత్రిణో ని పర్శానే విధ్యతం యన్తు నిస్వరమ్॥ ॥౫॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౨౫ ఇన్ద్రాసోమా పరి వాం భూతు విశ్వత ఇయం మతిః కక్ష్యాశ్వేవ వాజినా।
యాం వాం హోత్రాం పరిహినోమి మేధయేమా బ్రహ్మాణి నృపతీవ జిన్వతమ్॥ ॥౬॥

౨౬ ప్రతి స్మరేథాం తుజయద్భిరేవైర్హతం ద్రుహో రక్షసో భఙ్గురావతః।
ఇన్ద్రాసోమా దుష్కృతే మా సుగం భూద్యో నః కదా చిదభిదాసతి ద్రుహా॥ ॥౭॥

౨౭ యో మా పాకేన మనసా చరన్తమభిచష్టే అనృతేభిర్వచోభిః।
ఆప ఇవ కాశినా సంగృభీతా అసన్నస్త్వాసత ఇన్ద్ర వక్తా॥ ॥౮॥

౨౮ యే పాకశంసం విహరన్త ఏవైర్యే వా భద్రం దూషయన్తి స్వధాభిః।
అహయే వా తాన్ప్రదదాతు సోమ ఆ వా దధాతు నిరృతేరుపస్థే॥ ॥౯॥

౨౯ యో నో రసం దిప్సతి పిత్వో అగ్నే యో అశ్వానాం యో గవాం యస్తనూనామ్।
రిపుః స్తేనః స్తేయకృద్దభ్రమేతు ని ష హీయతాం తన్వా తనా చ॥ ॥౧౦॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౩౦ పరః సో అస్తు తన్వా తనా చ తిస్రః పృథివీరధో అస్తు విశ్వాః।
ప్రతి శుష్యతు యశో అస్య దేవా యో నో దివా దిప్సతి యశ్చ నక్తమ్॥ ॥౧౧॥

౩౧ సువిజ్ఞానం చికితుషే జనాయ సచ్చాసచ్చ వచసీ పస్పృధాతే।
తయోర్యత్సత్యం యతరదృజీయస్తదిత్సోమోఽవతి హన్త్యాసత్॥ ॥౧౨॥

౩౨ న వా ఉ సోమో వృజినం హినోతి న క్షత్రియం మిథుయా ధారయన్తమ్।
హన్తి రక్షో హన్త్యాసద్వదన్తముభావిన్ద్రస్య ప్రసితౌ శయాతే॥ ॥౧౩॥

౩౩ యది వాహమనృతదేవ ఆస మోఘం వా దేవాఁ అప్యూహే అగ్నే।
కిమస్మభ్యం జాతవేదో హృణీషే ద్రోఘవాచస్తే నిరృథం సచన్తామ్॥ ॥౧౪॥

౩౪ అద్యా మురీయ యది యాతుధానో అస్మి యది వాయుస్తతప పూరుషస్య।
అధా స వీరైర్దశభిర్వి యూయా యో మా మోఘం యాతుధానేత్యాహ॥ ॥౧౫॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౩౫ యో మాయాతుం యాతుధానేత్యాహ యో వా రక్షాః శుచిరస్మీత్యాహ।
ఇన్ద్రస్తం హన్తు మహతా వధేన విశ్వస్య జన్తోరధమస్పదీష్ట॥ ॥౧౬॥

౩౬ ప్ర యా జిగాతి ఖర్గలేవ నక్తమప ద్రుహా తన్వం గూహమానా।
వవ్రాఁ అనన్తాఁ అవ సా పదీష్ట గ్రావాణో ఘ్నన్తు రక్షస ఉపబ్దైః॥ ॥౧౭॥

౩౭ వి తిష్ఠధ్వం మరుతో విక్ష్విచ్ఛత గృభాయత రక్షసః సం పినష్టన।
వయో యే భూత్వీ పతయన్తి నక్తభిర్యే వా రిపో దధిరే దేవే అధ్వరే॥ ॥౧౮॥

౩౮ ప్ర వర్తయ దివో అశ్మానమిన్ద్ర సోమశితం మఘవన్సం శిశాధి।
ప్రాక్తాదపాక్తాదధరాదుదక్తాదభి జహి రక్షసః పర్వతేన॥ ॥౧౯॥

౫౯౩౯ ఏత ఉ త్యే పతయన్తి శ్వయాతవ ఇన్ద్రం దిప్సన్తి దిప్సవోఽదాభ్యమ్।
శిశీతే శక్రః పిశునేభ్యో వధం నూనం సృజదశనిం యాతుమద్భ్యః॥౨౦॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౫౯౪౦ ఇన్ద్రో యాతూనామభవత్పరాశరో హవిర్మథీనామభ్యా౩వివాసతామ్।
అభీదు శక్రః పరశుర్యథా వనం పాత్రేవ భిన్దన్సత ఏతి రక్షసః॥ ॥౨౧॥

౫౯౪౧ ఉలూకయాతుం శుశులూకయాతుం జహి శ్వయాతుముత కోకయాతుమ్।
సుపర్ణయాతుముత గృధ్రయాతుం దృషదేవ ప్ర మృణ రక్ష ఇన్ద్ర॥ ॥౨౨॥

౫౯౪౨ మా నో రక్షో అభి నడ్యాతుమావతామపోచ్ఛతు మిథునా యా కిమీదినా।
పృథివీ నః పార్థివాత్పాత్వంహసోఽన్తరిక్షం దివ్యాత్పాత్వస్మాన్॥ ॥౨౩॥

౫౯౪౩ ఇన్ద్ర జహి పుమాంసం యాతుధానముత స్త్రియం మాయయా శాశదానామ్।
విగ్రీవాసో మూరదేవా ఋదన్తు మా తే దృశన్సూర్యముచ్చరన్తమ్॥ ॥౨౪॥

౫౯౪౪ ప్రతి చక్ష్వ వి చక్ష్వేన్ద్రశ్చ సోమ జాగృతమ్।
రక్షోభ్యో వధమస్యతమశనిం యాతుమద్భ్యః॥ ॥౨౫॥

ఇతి సప్తమం మణ్డలమ్

(౮౪౧)

అథాష్టమం మణ్డలమ్

ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౨ ప్రగాథో ఘోరః కాణ్వో వా; ౩-౨౯ మేధాతిథిమేధ్యాతిథీ కాణ్వౌ; ౩౦-౩౨,౩౩ ఆసఙ్గః ప్లాయోగిః; శశ్వత్యాఙ్గిరస్యాసఙ్గస్య పత్నీ దేవతా - ౧-౨౯ ఇన్ద్రః; ౩౦-౩౩ ఆసఙ్గస్య దానస్తుతిః; ౩౪ ఆసఙ్గః॥ ఛన్దః - ౧ ఉపరిష్టాద్బృహతీ; ౨ ఆర్షీ భురిగ్బృహతీ; ౩,౭,౧౦,౧౪,౧౮,౨౧ విరాడ్బృహతీ ; ౪ ఆర్షీ స్వరాడ్ బృహతీ; ౫,౮,౧౫,౧౭,౧౯,౨౨,౨౫,౩౧ నిచృద్బృహతీ; ౬,౯,౧౦,౧౨,౨౦,౨౪,౨౬,౨౭ ఆర్షీ బృహతీ; ౧౩ శఙ్కుమతీబృహతీ; ౧౬,౨౩,౩౦,౩౨, ఆర్షీ భురిగ్బృహతీ; ౨౮ ఆసురీ స్వరాడ్ నిచృద్బృహతీ; ౨౯ బృహతీ; ౩౩ త్రిష్టుప్; ౩౪ విరాట్ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ౧-౩౨ మధ్యమః ౩౩, ౩౪ ధైవతః॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౫౯౪౫ మా చిదన్యద్వి శంసత సఖాయో మా రిషణ్యత।
ఇన్ద్రమిత్స్తోతా వృషణం సచా సుతే ముహురుక్థా చ శంసత॥ ॥౧॥

౫౯౪౬ అవక్రక్షిణం వృషభం యథాజురం గాం న చర్షణీసహమ్।
విద్వేషణం సంవననోభయంకరం మంహిష్ఠముభయావినమ్॥ ॥౨॥

౫౯౪౭ యచ్చిద్ధి త్వా జనా ఇమే నానా హవన్త ఊతయే।
అస్మాకం బ్రహ్మేదమిన్ద్ర భూతు తేఽహా విశ్వా చ వర్ధనమ్॥ ॥౩॥

౫౯౪౮ వి తర్తూర్యన్తే మఘవన్విపశ్చితోఽర్యో విపో జనానామ్।
ఉప క్రమస్వ పురురూపమా భర వాజం నేదిష్ఠమూతయే॥ ౪॥

౫౯౪౯ మహే చన త్వామద్రివః పరా శుల్కాయ దేయామ్।
న సహస్రాయ నాయుతాయ వజ్రివో న శతాయ శతామఘ॥ ౫॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౫౯౫౦ వస్యాఁ ఇన్ద్రాసి మే పితురుత భ్రాతురభుఞ్జతః।
మాతా చ మే ఛదయథః సమా వసో వసుత్వనాయ రాధసే॥ ౬॥

౫౯౫౧ క్వేయథ క్వేదసి పురుత్రా చిద్ధి తే మనః।
అలర్షి యుధ్మ ఖజకృత్పురన్దర ప్ర గాయత్రా అగాసిషుః॥ ౭॥

౫౯౫౨ ప్రాస్మై గాయత్రమర్చత వావాతుర్యః పురన్దరః।
యాభిః కాణ్వస్యోప బర్హిరాసదం యాసద్వజ్రీ భినత్పురః॥ ౮॥

౫౯౫౩ యే తే సన్తి దశగ్వినః శతినో యే సహస్రిణః।
అశ్వాసో యే తే వృషణో రఘుద్రువస్తేభిర్నస్తూయమా గహి॥ ౯॥

౫౯౫౪ ఆ త్వ౧ద్య సబర్దుఘాం హువే గాయత్రవేపసమ్।
ఇన్ద్రం ధేనుం సుదుఘామన్యామిషమురుధారామరంకృతమ్॥ ౧౦॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౫౯౫౫ యత్తుదత్సూర ఏతశం వఙ్కూ వాతస్య పర్ణినా।
వహత్కుత్సమార్జునేయం శతక్రతుః త్సరద్గన్ధర్వమస్తృతమ్॥ ౧౧॥

౫౯౫౬ య ఋతే చిదభిశ్రిషః పురా జత్రుభ్య ఆతృదః।
సన్ధాతా సన్ధిం మఘవా పురూవసురిష్కర్తా విహ్రుతం పునః॥ ౧౨॥

౫౯౫౭ మా భూమ నిష్ట్యా ఇవేన్ద్ర త్వదరణా ఇవ।
వనాని న ప్రజహితాన్యద్రివో దురోషాసో అమన్మహి॥ ౧౩॥

౫౯౫౮ అమన్మహీదనాశవోఽనుగ్రాసశ్చ వృత్రహన్।
సకృత్సు తే మహతా శూర రాధసాను స్తోమం ముదీమహి॥ ౧౪॥

౫౯౫౯ యది స్తోమం మమ శ్రవదస్మాకమిన్ద్రమిన్దవః।
తిరః పవిత్రం ససృవాంస ఆశవో మన్దన్తు తుగ్ర్యావృధః॥ ౧౫॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౫౯౬౦ ఆ త్వ౧ద్య సధస్తుతిం వావాతుః సఖ్యురా గహి।
ఉపస్తుతిర్మఘోనాం ప్ర త్వావత్వధా తే వశ్మి సుష్టుతిమ్॥ ౧౬॥

౫౯౬౧ సోతా హి సోమమద్రిభిరేమేనమప్సు ధావత।
గవ్యా వస్త్రేవ వాసయన్త ఇన్నరో నిర్ధుక్షన్వక్షణాభ్యః॥ ౧౭॥

౫౯౬౨ అధ జ్మో అధ వా దివో బృహతో రోచనాదధి।
అయా వర్ధస్వ తన్వా గిరా మమా జాతా సుక్రతో పృణ॥ ౧౮॥

౫౯౬౩ ఇన్ద్రాయ సు మదిన్తమం సోమం సోతా వరేణ్యమ్।
శక్ర ఏణం పీపయద్విశ్వయా ధియా హిన్వానం న వాజయుమ్॥ ౧౯॥

౫౯౬౪ మా త్వా సోమస్య గల్దయా సదా యాచన్నహం గిరా।
భూర్ణిం మృగం న సవనేషు చుక్రుధం క ఈశానం న యాచిషత్॥ ౨౦॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౫౯౬౫ మదేనేషితం మదముగ్రముగ్రేణ శవసా।
విశ్వేషాం తరుతారం మదచ్యుతం మదే హి ష్మా దదాతి నః॥ ॥౨౧॥

౫౯౬౬ శేవారే వార్యా పురు దేవో మర్తాయ దాశుషే।
స సున్వతే చ స్తువతే చ రాసతే విశ్వగూర్తో అరిష్టుతః॥ ॥౨౨॥

౫౯౬౭ ఏన్ద్ర యాహి మత్స్వ చిత్రేణ దేవ రాధసా।
సరో న ప్రాస్యుదరం సపీతిభిరా సోమేభిరురు స్ఫిరమ్॥ ॥౨౩॥

౫౯౬౮ ఆ త్వా సహస్రమా శతం యుక్తా రథే హిరణ్యయే।
బ్రహ్మయుజో హరయ ఇన్ద్ర కేశినో వహన్తు సోమపీతయే॥ ॥౨౪॥

౫౯౬౯ ఆ త్వా రథే హిరణ్యయే హరీ మయూరశేప్యా।
శితిపృష్ఠా వహతాం మధ్వో అన్ధసో వివక్షణస్య పీతయే॥ ॥౨౫॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౫౯౭౦ పిబా త్వస్య గిర్వణః సుతస్య పూర్వపా ఇవ।
పరిష్కృతస్య రసిన ఇయమాసుతిశ్చారుర్మదాయ పత్యతే॥ ॥౨౬॥

౫౯౭౧ య ఏకో అస్తి దంసనా మహాఁ ఉగ్రో అభి వ్రతైః।
గమత్స శిప్రీ న స యోషదా గమద్ధవం న పరి వర్జతి॥ ॥౨౭॥

౫౯౭౨ త్వం పురం చరిష్ణ్వం వధైః శుష్ణస్య సం పిణక్।
త్వం భా అను చరో అధ ద్వితా యదిన్ద్ర హవ్యో భువః॥ ॥౨౮॥

౫౯౭౩ మమ త్వా సూర ఉదితే మమ మధ్యన్దినే దివః।
మమ ప్రపిత్వే అపిశర్వరే వసవా స్తోమాసో అవృత్సత॥ ॥౨౯॥

౫౯౭౪ స్తుహి స్తుహీదేతే ఘా తే మంహిష్ఠాసో మఘోనామ్।
నిన్దితాశ్వః ప్రపథీ పరమజ్యా మఘస్య మేధ్యాతిథే॥ ॥౩౦॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౫౯౭౫ ఆ యదశ్వాన్వనన్వతః శ్రద్ధయాహం రథే రుహమ్।
ఉత వామస్య వసునశ్చికేతతి యో అస్తి యాద్వః పశుః॥ ॥౩౧॥

౫౯౭౬ య ఋజ్రా మహ్యం మామహే సహ త్వచా హిరణ్యయా।
ఏష విశ్వాన్యభ్యస్తు సౌభగాసఙ్గస్య స్వనద్రథః॥ ॥౩౨॥

౫౯౭౭ అధ ప్లాయోగిరతి దాసదన్యానాసఙ్గో అగ్నే దశభిః సహస్రైః।
అధోక్షణో దశ మహ్యం రుశన్తో నళా ఇవ సరసో నిరతిష్ఠన్॥ ॥౩౩॥

౫౯౭౮ అన్వస్య స్థూరం దదృశే పురస్తాదనస్థ ఊరురవరమ్బమాణః।
శశ్వతీ నార్యభిచక్ష్యాహ సుభద్రమర్య భోజనం బిభర్షి॥ ॥౩౪॥

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౪౦ మేధాతిథిః కాణ్వః ప్రియమేధశ్చాఙ్గిరసః ; ౪౧, ౪౨ మేధాతిథిః ॥ దేవతా -౧-౪౦ ఇన్ద్రః; ౪౧,౪౨ విభిన్దోర్దానస్తుతిః॥ ఛన్దః -౧,౩,౫,౬,౯,౧౧,౧౨,౧౪,౧౬-౧౮,౨౨,౨౯,౩౧,౩౩,౩౫,౩౭-౩౯ ఆర్షీ గాయత్రీ; ౪,౧౩,౧౫,౧౯-౨౧,౨౩-౨౬, ౩౦,౩౨,౩౬,౪౨ ఆర్షీ నిచృద్గాయత్రీ; ౭,౮,౧౦,౩౪,౪౦ ఆర్షీవిరాడ్ గాయత్రీ; ౪౧ పాద - నిచృద్గాయత్రీ; ౨౮ ఆర్షీ స్వరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౨౭,౨౯-౪౨ షడ్జః ; ౨౮ గాన్ధారః॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౫౭౯ ఇదం వసో సుతమంధః పిబా సుపూర్ణముదరమ్। అనాభయిన్ రరిమా తే॥ ౧॥

౫౮౦ నృభిర్ధూతః సుతో అశ్నైరవ్యో వారైః పరిపూతః। అశ్వో న నిక్తో నదీషు॥ ౨॥

౫౮౧ తం తే యవం యథా గోభిః స్వాదుమకర్మ శ్రీణంతః। ఇంద్ర త్వాస్మిన్త్సధమాదే॥ ౩॥

౫౮౨ ఇంద్ర ఇత్సోమపా ఏక ఇంద్రః సుతపా విశ్వాయుః। అంతర్దేవాన్మర్త్యాంశ్చ॥ ౪॥

౫౮౩ న యం శుక్రో న దురాశీర్న తృప్రా ఉరువ్యచసమ్। అపస్పృణ్వతే సుహార్దమ్॥ ౫॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౫౮౪ గోభిర్యదీమన్యే అస్మన్మృగం న వ్రా మృగయంతే। అభిత్సరంతి ధేనుభిః॥ ౬॥

౫౮౫ త్రయ ఇంద్రస్య సోమాః సుతాసః సంతు దేవస్య। స్వే క్షయే సుతపావ్నః॥ ౭॥

౫౮౬ త్రయః కోశాసః శ్చోతంతి తిస్రశ్చమ్వః సుపూర్ణాః। సమానే అధి భార్మన్॥ ౮॥

౫౮౭ శుచిరసి పురునిఃష్ఠాః క్షీరైర్మధ్యత ఆశీర్తః। దధ్నా మందిష్ఠః శూరస్య॥ ౯॥

౫౮౮ ఇమే త ఇంద్ర సోమాస్తీవ్రా అస్మే సుతాసః। శుక్రా ఆశిరం యాచంతే॥ ౧౦॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౫౮౯ తాఁ ఆశిరం పురోళాశమింద్రేమం సోమం శ్రీణీహి। రేవంతం హి త్వా శృణోమి॥ ౧౧॥

౫౯౦ హృత్సు పీతాసో యుధ్యంతే దుర్మదాసో న సురాయామ్। ఊధర్న నగ్నా జరంతే॥ ౧౨॥

౫౯౧ రేవాఁ ఇద్రేవతః స్తోతా స్యాత్త్వావతో మఘోనః। ప్రేదు హరివః శ్రుతస్య॥ ౧౩॥

౫౯౨ ఉక్థం చన శస్యమానమగోరరిరా చికేత। న గాయత్రం గీయమానమ్॥ ౧౪॥

౫౯౩ మా న ఇంద్ర పీయత్నవే మా శర్ధతే పరా దాః। శిక్షా శచీవః శచీభిః॥ ౧౫॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౫౯౪ వయము త్వా తదిదర్థా ఇంద్ర త్వాయంతః సఖాయః। కణ్వా ఉక్థేభిర్జరంతే॥ ౧౬॥

౫౯౫ న ఘేమన్యదా పపన వజ్రిన్నపసో నవిష్టౌ। తవేదు స్తోమం చికేత॥ ౧౭॥

౫౯౬ ఇచ్ఛంతి దేవాః సున్వంతం న స్వప్నాయ స్పృహయంతి। యంతి ప్రమాదమతంద్రాః॥ ౧౮॥

౫౯౭ ఓ షు ప్ర యాహి వాజేభిర్మా హృణీథా అభ్యస్మాన్। మహాఁ ఇవ యువజానిః॥ ౧౯॥

౫౯౮ మో ష్వద్య దుర్హణావాన్త్సాయం కరదారే అస్మత్। అశ్రీర ఇవ జామాతా॥ ౨౦॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౫౯౯ విద్మా హ్యస్య వీరస్య భూరిదావరీం సుమతిమ్। త్రిషు జాతస్య మనాంసి॥ ౨౧॥

౬౦౦౦ ఆ తూ షి౦చ కణ్వమన్తం న ఘా విద్మ శవసానాత్। యశస్తరం శతమూతేః ॥౨౨॥

౬౦౦౧ జ్యేష్ఠేన సోతరిన్ద్రాయ సోమం వీరాయ శక్రాయ। భరా పిబన్నర్యాయ॥౨౩॥

౬౦౦౨ యో వేదిష్ఠో అవ్యథిష్వశ్వావన్తం జరితృభ్యః। వాజం స్తోతృభ్యో గోమన్తమ్॥ ॥౨౪॥

౬౦౦౩ పన్యంపన్యమిత్సోతార ఆ ధావత మద్యాయ। సోమం వీరాయ శూరాయ॥ ॥౨౫॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౬౦౦౪ పాతా వృత్రహా సుతమా ఘా గమన్నారే అస్మత్।
ని యమతే శతమూతిః॥ ॥౨౬॥

౬౦౦౫ ఏహ హరీ బ్రహ్మయుజా శగ్మా వక్షతః సఖాయమ్।
గీర్భిః శ్రుతం గిర్వణసమ్॥ ॥౨౭॥

౬౦౦౬ స్వాదవః సోమా ఆ యాహి శ్రీతాః సోమా ఆ యాహి।
శిప్రిన్నృషీవః శచీవో నాయమచ్ఛా సధమాదమ్॥ ॥౨౮॥

౬౦౦౭ స్తుతశ్చ యాస్త్వా వర్ధన్తి మహే రాధసే నృమ్ణాయ। ఇన్ద్ర కారిణం వృధన్తః ॥ ॥౨౯॥

౬౦౦౮ గిరశ్చ యాస్తే గిర్వాహ ఉక్థా చ తుభ్యం తాని। సత్రా దధిరే శవాంసి॥౩౦॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౬౦౦౯ ఏవేదేష తువికూర్మిర్వాజాఁ ఏకో వజ్రహస్తః। సనాదమృక్తో దయతే॥౩౧॥

౬౦౧౦ హన్తా వృత్రం దక్షిణేనేన్ద్రః పురూ పురుహూతః। మహాన్మహీభిః శచీభిః ॥ ॥౩౨॥

౬౦౧౧ యస్మిన్విశ్వాశ్చర్షణయ ఉత చ్యౌత్నా జ్రయాంసి చ। అను ఘేన్మన్దీ మఘోనః॥౩౩॥

౬౦౧౨ ఏష ఏతాని చకారేన్ద్రో విశ్వా యోఽతి శృణ్వే। వాజదావా మఘోనామ్॥ ॥౩౪॥

౬౦౧౩ ప్రభర్తా రథం గవ్యన్తమపాకాచ్చిద్యమవతి। ఇనో వసు స హి వోళ్హా॥ ॥౩౫॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౬౦౧౪ సనితా విప్రో అర్వద్భిర్హన్తా వృత్రం నృభిః శూరః। సత్యోఽవితా విధన్తమ్॥ ॥౩౬॥

౬౦౧౫ యజధ్వైనం ప్రియమేధా ఇన్ద్రం సత్రాచా మనసా। యో భూత్సోమైః సత్యమద్వా॥ ॥౩౭॥

౬౦౧౬ గాథశ్రవసం సత్పతిం శ్రవస్కామం పురుత్మానమ్। కణ్వాసో గాత వాజినమ్॥ ॥౩౮॥

౬౦౧౭ య ఋతే చిద్గాస్పదేభ్యో దాత్సఖా నృభ్యః శచీవాన్। యే అస్మిన్కామమశ్రియన్ ॥౩౯॥

౬౦౧౮ ఇత్థా ధీవన్తమద్రివః కాణ్వం మేధ్యాతిథిమ్। మేషో భూతోఽభి యన్నయః ॥౪౦॥

౬౦౧౯ శిక్షా విభిన్దో అస్మై చత్వార్యయుతా దదత్। అష్టా పరః సహస్రా॥ ॥౪౧॥

౬౦౨౦ ఉత సు త్యే పయోవృధా మాకీ రణస్య నప్త్యా। జనిత్వనాయ మామహే॥ ॥౪౨॥

(3) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ౧-౨౦ ఇన్ద్రః ; ౨౧-౨౪ పాకస్థామ్నః కౌరయాణస్య దానస్తుతిః ॥ ఛన్దః - ౧ కకుమ్మతీబృహతీ; ౨,౧౦,౧౪ సతః పఙ్క్తిః ; ౩,౫,౭,౯,౧౧ నిచృద్ బృహతీ; ౪,౧౨,౧౬,౧౮ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౬ భురిక్పఙ్క్తిః; ౮ స్వరాడ్ బృహతీ; ౧౧,౨౧, భురిగనుష్టుప్; ౧౩ అనుష్టుప్; ౧౫, ౨౪ బృహతీ; ౧౭ పథ్యాబృహతీ; ౨౦ విరాట్పఙ్క్తిః; ౨౨ విరాడ్గాయత్రీ; ౨౩ నిచృద్గాయత్రీ స్వరః

-౧,౩,౫,౭-౯, ౧౫ - ౧౭,౧౯,౨౪ మధ్యమః; ౨,౪,౬,౧౦,౧౨,౧౬,౧౮,౨౦

పఞ్చమః; ౧౧,౧౩,౨౧, గాన్ధారః; ౨౨, ౨౩ షడ్జః ॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౬౦౨౧ పిబా సుతస్య రసినో మత్స్వా న ఇన్ద్ర గోమతః ।
ఆపిర్నో బోధి సధమాద్యో వృధే౩ఽస్మాఁ అవన్తు తే ధియః ॥ ॥౧॥

౬౦౨౨ భూయామ తే సుమతౌ వాజినో వయం మా నః స్తరభిమాతయే।
అస్మాఞ్చిత్రాభిరవతాదభిష్టిభిరా నః సుమ్నేషు యామయ॥ ॥౨॥

౬౦౨౩ ఇమా ఉ త్వా పురూవసో గిరో వర్ధన్తు యా మమ।
పావకవర్ణాః శుచయో విపశ్చితోఽభి స్తోమైరనూషత॥ ॥౩॥

౬౦౨౪ అయం సహస్రమృషిభిః సహస్కృతః సముద్ర ఇవ పప్రథే।
సత్యః సో అస్య మహిమా గృణే శవో యజ్ఞేషు విప్రరాజ్యే॥ ॥౪॥

౬౦౨౫ ఇన్ద్రమిద్దేవతాతయ ఇన్ద్రం ప్రయత్యధ్వరే।
ఇన్ద్రం సమీకే వనినో హవామహ ఇన్ద్రం ధనస్య సాతయే॥ ॥౫॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౬౦౨౬ ఇన్ద్రో మహ్నా రోదసీ పప్రథచ్ఛవ ఇన్ద్రః సూర్యమరోచయత్।
ఇన్ద్రే హ విశ్వా భువనాని యేమిర ఇన్ద్రే సువానాస ఇన్దవః॥ ॥౬॥

౬౦౨౭ అభి త్వా పూర్వపీతయ ఇన్ద్ర స్తోమేభిరాయవః।
సమీచీనాస ఋభవః సమస్వరన్రుద్రా గృణన్త పూర్వ్యమ్॥ ॥౭॥

౬౦౨౮ అస్యేదిన్ద్రో వావృధే వృష్ణ్యం శవో మదే సుతస్య విష్ణవి।
అద్యా తమస్య మహిమానమాయవోఽను ష్టువన్తి పూర్వథా॥ ॥౮॥

౬౦౨౯ తత్త్వా యామి సువీర్యం తద్బ్రహ్మ పూర్వచిత్తయే।
యేనా యతిభ్యో భృగవే ధనే హితే యేన ప్రస్కణ్వమావిథ॥ ॥౯॥

౬౦౩౦ యేనా సముద్రమసృజో మహీరపస్తదిన్ద్ర వృష్ణి తే శవః।
సద్యః సో అస్య మహిమా న సంనశే యం క్షోణీరనుచక్రదే॥ ॥౧౦॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౬౦౩౧ శగ్ధీ న ఇన్ద్ర యత్త్వా రయిం యామి సువీర్యమ్।
శగ్ధి వాజాయ ప్రథమం సిషాసతే శగ్ధి స్తోమాయ పూర్వ్య॥ ॥౧౧॥

౬౦౩౨ శగ్ధీ నో అస్య యద్ధ పౌరమావిథ ధియ ఇన్ద్ర సిషాసతః।
శగ్ధి యథా రుశమం శ్యావకం కృపమిన్ద్ర ప్రావః స్వర్ణరమ్॥ ॥౧౨॥

౬౦౩౩ కన్నవ్యో అతసీనాం తురో గృణీత మర్త్యః।
నహీ న్వస్య మహిమానమిన్ద్రియం స్వర్గృణన్త ఆనశుః॥ ॥౧౩॥

౬౦౩౪ కదు స్తువన్త ఋతయన్త దేవత ఋషిః కో విప్ర ఓహతే।
కదా హవం మఘవన్నిన్ద్ర సున్వతః కదు స్తువత ఆ గమః॥ ॥౧౪॥

౬౦౩౫ ఉదు త్యే మధుమత్తమా గిరః స్తోమాస ఈరతే।
సత్రాజితో ధనసా అక్షితోతయో వాజయన్తో రథా ఇవ॥ ॥౧౫॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౬౦౩౬ కణ్వా ఇవ భృగవః సూర్యా ఇవ విశ్వమిద్ధీతమానశుః।
ఇన్ద్రం స్తోమేభిర్మహయన్త ఆయవః ప్రియమేధాసో అస్వరన్॥ ॥౧౬॥

౬౦౩౭ యుక్ష్వా హి వృత్రహన్తమ హరీ ఇన్ద్ర పరావతః।
అర్వాచీనో మఘవన్త్సోమపీతయ ఉగ్ర ఋష్వేభిరా గహి॥ ॥౧౭॥

౬౦౩౮ ఇమే హి తే కారవో వావశుర్ధియా విప్రాసో మేధసాతయే।
స త్వం నో మఘవన్నిన్ద్ర గిర్వణో వేనో న శృణుధీ హవమ్॥ ॥౧౮॥

౬౦౩౯ నిరిన్ద్ర బృహతీభ్యో వృత్రం ధనుభ్యో అస్ఫురః।
నిరర్బుదస్య మృగయస్య మాయినో నిః పర్వతస్య గా ఆజః॥ ॥౧౯॥

౬౦౪౦ నిరగ్నయో రురుచుర్నిరు సూర్యో నిః సోమ ఇన్ద్రియో రసః।
నిరన్తరిక్షాదధమో మహామహిం కృషే తదిన్ద్ర పౌంస్యమ్॥ ॥౨౦॥

అథ ఏకోన త్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౬౦౪౧ యం మే దురిన్ద్రో మరుతః పాకస్థామా కౌరయాణః।
విశ్వేషాం త్మనా శోభిష్ఠముపేవ దివి ధావమానమ్॥ ॥౨౧॥

౬౦౪౨ రోహితం మే పాకస్థామా సుధురం కక్ష్యప్రామ్। అదాద్రాయో విబోధనమ్॥ ॥౨౨॥

౬౦౪౩ యస్మా అన్యే దశ ప్రతి ధురం వహన్తి వహ్నయః। అస్తం వయో న తుగ్ర్యమ్॥ ॥౨౩॥

౬౦౪౪ ఆత్మా పితుస్తనూర్వాస ఓజోదా అభ్యఞ్జనమ్।
తురీయమిద్రోహితస్య పాకస్థామానం భోజం దాతారమబ్రవమ్॥ ॥౨౪॥

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః - దేవాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ౧-౧౪ ఇన్ద్రః ; ౧౫-౧౮ ఇన్ద్రః - పూషా వా ; ౧౯-౨౧ కురుఙ్గస్య దానస్తుతిః ॥ ఛన్దః -౧,౧౩ భురిగనుష్టుప్; ౨,౪,౬,౮,౧౨,౧౪,౧౮ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౩,౧౧,౧౫ నిచృద్ బృహతీ; ౫,౯ పథ్యాబృహతీ; ౭ అనుష్టుప్; ౧౦ సతః పఙ్క్తిః; ౧౬,౨౦ విరాట్ పఙ్క్తిః; ౧౭,౧౯ విరాడ్ బృహతీ; ౨౧ విరాడుష్ణిక్॥ స్వరః - ౧,౭,౧౩, గాన్ధారః; ౨,౪,౬,౮,౧౦,౧౨,౧౪,౧౬,౧౮,౨౦ పఞ్చమః; ౩,౫,౯,౧౧,౧౫,౧౭,౧౯ మధ్యమః; ౨౧ ఋషభః॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౬౦౪౫ యదిన్ద్ర ప్రాగపాగుదఙ్న్యగ్వా హూయసే నృభిః।
సిమా పురూ నృషూతో అస్యానవే ఽసి ప్రశర్ధ తుర్వశే॥ ౧॥

౬౦౪౬ యద్వా రుమే రుశమే శ్యావకే కృప ఇన్ద్ర మాదయసే సచా।
కణ్వాసస్త్వా బ్రహ్మభిః స్తోమవాహస ఇన్ద్రా యచ్ఛన్త్యా గహి॥ ౨॥

౬౦౪౭ యథా గౌరో అపా కృతం తృష్యన్నేత్యవేరిణమ్।
ఆపిత్వే నః ప్రపిత్వే తూయమా గహి కణ్వేషు సు సచా పిబ॥ ౩॥

౬౦౪౮ మన్దన్తు త్వా మఘవన్నిన్ద్రేన్దవో రాధోదేయాయ సున్వతే।
ఆముష్యా సోమమపిబశ్చమూ సుతం జ్యేష్ఠం తద్దధిషే సహః॥ ౪॥

౬౦౪౯ ప్ర చక్రే సహసా సహో బభఞ్జ మన్యుమోజసా।
విశ్వే త ఇన్ద్ర పృతనాయవో యహో ని వృక్షా ఇవ యేమిరే॥ ౫॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౬౦౫౦ సహస్రేణేవ సచతే యవీయుధా యస్త ఆనళుపస్తుతిమ్।
పుత్రం ప్రావర్గం కృణుతే సువీర్యే దాశ్నోతి నమఉక్తిభిః॥ ౬॥

౬౦౫౧ మా భేమ మా శ్రమిష్మోగ్రస్య సఖ్యే తవ।
మహత్తే వృష్ణో అభిచక్ష్యం కృతం పశ్యేమ తుర్వశం యదుమ్॥ ౭॥

౬౦౫౨ స్వాయుమప్పిగ్యం వావస్తే వృష్టా న దావో అస్య రోషతి।
మధ్వః సంపృక్తాః సారఘేణ ధేనవస్తూయమేహి ద్రవా పిబ॥ ॥౮॥

౬౦౫౩ ఆశ్వీ రథీ సురూప ఇద్గోమాఁ ఇదిన్ద్ర తే సఖా।
శ్వాత్రభాజా వయసా సచతే సదా చన్ద్రో యాతి సభాముప॥ ॥౯॥

౬౦౫౪ ఋశ్యో న తృష్యన్నవపానమా గహి పిబా సోమం వశాఁ అను।
నిమేఘమానో మఘవన్దివేదివ ఓజిష్ఠం దధిషే సహః॥ ॥౧౦॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౬౦౫౫ అధ్వర్యో ద్రావయా త్వం సోమమిన్ద్రః పిపాసతి।
ఉప నూనం యుయుజే వృషణా హరీ ఆ చ జగామ వృత్రహా॥ ॥౧౧॥

౬౦౫౬ స్వయం చిత్స మన్యతే దాశురిర్జనో యత్రా సోమస్య తృమ్పసి।
ఇదం తే అన్నం యుజ్యం సముక్షితం తస్యేహి ప్ర ద్రవా పిబ॥ ॥౧౨॥

౬౦౫౭ రథేష్ఠాయాధ్వర్యవః సోమమిన్ద్రాయ సోతన।
అధి బ్రధ్నస్యాద్రయో వి చక్షతే సున్వన్తో దాశ్వధ్వరమ్॥ ॥౧౩॥

౬౦౫౮ ఉప బ్రధ్నం వావాతా వృషణా హరీ ఇన్ద్రమపసు వక్షతః।
అర్వాఞ్చం త్వా సప్తయోఽధ్వరశ్రియో వహన్తు సవనేదుప॥ ॥౧౪॥

౬౦౫౯ ప్ర పూషణం వృణీమహే యుజ్యాయ పురూవసుమ్।
స శక్ర శిక్ష పురుహూత నో ధియా తుజే రాయే విమోచన॥ ॥౧౫॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౬౦౬౦ సం నః శిశీహి భురిజోరివ క్షురం రాస్వ రాయో విమోచన।
త్వే తన్నః సువేదముస్రియం వసు యం త్వం హినోషి మర్త్యమ్॥ ॥౧౬॥

౬౦౬౧ వేమి త్వా పూషన్నృఞ్జసే వేమి స్తోతవ ఆఘృణే।
న తస్య వేమ్యరణం హి తద్వసో స్తుషే పజ్రాయ సామ్నే॥ ॥౧౭॥

౬౦౬౨ పరా గావో యవసం కచ్చిదాఘృణే నిత్యం రేక్ణో అమర్త్య।
అస్మాకం పూషన్నవితా శివో భవ మంహిష్ఠో వాజసాతయే॥ ॥౧౮॥

౬౦౬౩ స్థూరం రాధః శతాశ్వం కురుఙ్గస్య దివిష్టిషు।
రాజ్ఞస్త్వేషస్య సుభగస్య రాతిషు తుర్వశేష్వమన్మహి॥ ॥౧౯॥

౬౦౬౪ ధీభిః సాతాని కాణ్వస్య వాజినః ప్రియమేధైరభిద్యుభిః।
షష్టిం సహస్రాను నిర్మజామజే నిర్యూథాని గవామృషిః॥ ॥౨౦॥

౬౦౬౫ వృక్షాశ్చిన్మే అభిపిత్వే అరారణుః।
గాం భజన్త మేహనాశ్వం భజన్త మేహనా॥ ॥౨౧॥

ఇతి పఞ్చమాష్టకే సప్తమోఽధ్యాయః

అథాష్టమోఽధ్యాయః

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ౧-౩౭ అశ్వినౌ; ౩౭-౩౯ చైద్యస్య కశోర్దానస్తుతిః ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౧౧,౧౨,౧౪,౧౮,౨౧,౨౨,౨౯,౩౨,౩౩ నిచృద్గాయత్రీ; ౨-౪, ౬-౧౦, ౧౫-౧౭,౧౯,౨౦,౨౪,౨౫,౨౭,౨౮,౩౦,౩౪,౩౬ గాయత్రీ; ౧౩,౨౩,౩౧,౩౫ విరాడ్గాయత్రీ; ౨౬ ఆర్చీ స్వరాడ్గాయత్రీ; ౩౭,౩౮ నిచృద్బృహతీ; ౩౯ ఆర్చీనిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౩౬ షడ్జః; ౩౭,౩౮ మధ్యమః; ౩౯ గాన్ధారః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౬౦౬౬ దూరాదిహేవ యత్ సత్యరుణప్సురశిశ్వితత్। వి భానుం విశ్వధాతనత్॥ ॥౧॥

౬౦౬౭ నృవద్ దస్రా మనోయుజా రథేన పృథుపాజసా। సచేథే అశ్వినోషసమ్॥ ॥౨॥

౬౦౬౮ యువాభ్యాం వాజినీవసూ ప్రతి స్తోమా అదృక్షత। వాచం దూతో యథోహిషే॥ ॥౩॥

౬౦౬౯ పురుప్రియా ణ ఊతయే పురుమన్ద్రా పురూవసూ। స్తుషే కణ్వాసో అశ్వినా॥ ॥౪॥

౬౦౭౦ మంహిష్ఠా వాజసాతమేషయన్తా శుభస్పతీ। గన్తారా దాశుషో గృహమ్॥ ॥౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౬౦౭౧ తా సుదేవాయ దాశుషే సుమేధామవితారిణీమ్। ఘృతైర్గవ్యూతిముక్షతమ్॥ ॥౬॥

౬౦౭౨ ఆ నః స్తోమముప ద్రవత్ తూయం శ్యేనేభిరాశుభిః। యాతమశ్వేభిరశ్వినా॥ ॥౭॥

౬౦౭౩ యేభిస్తిస్రః పరావతో దివో విశ్వాని రోచనా। త్రీఁరక్తూన్ పరిదీయథః॥ ॥౮॥

౬౦౭౪ ఉత నో గోమతీరిష ఉత సాతీరహర్విదా। వి పథః సాతయే సితమ్॥ ॥౯॥

౬౦౭౫ ఆ నో గోమన్తమశ్వినా సువీరం సురథం రయిమ్। వోళ్హమశ్వావతీరిషః॥ ॥౧౦॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౬౦౭౬ వావృధానా శుభస్పతీ దస్రా హిరణ్యవర్తనీ। పిబతం సోమ్యం మధు॥ ॥౧౧॥

౬౦౭౭ అస్మభ్యం వాజినీవసూ మఘవద్భ్యశ్చ సప్రథః। ఛర్దిర్యన్తమదాభ్యమ్॥ ॥౧౨॥

౬౦౭౮ ని షు బ్రహ్మ జనానాం యావిష్టం తూయమా గతమ్। మో ష్వన్యాఁ ఉపారతమ్॥ ॥౧౩॥

౬౦౭౯ అస్య పిబతమశ్వినా యువం మదస్య చారుణః। మధ్వో రాతస్య ధిష్ణ్యా॥ ॥౧౪॥

౬౦౮౦ అస్మే ఆ వహతం రయిం శతవన్తం సహస్రిణమ్। పురుక్షుం విశ్వధాయసమ్॥ ॥౧౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౬౦౮౧ పురుత్రా చిద్ధి వాం నరా విహ్వయన్తే మనీషిణః। వాఘద్భిరశ్వినా గతమ్॥ ॥౧౬॥

౬౦౮౨ జనాసో వృక్తబర్హిషో హవిష్మన్తో అరంకృతః। యువాం హవన్తే అశ్వినా॥ ॥౧౭॥

౬౦౮౩ అస్మాకమద్య వామయం స్తోమో వాహిష్ఠో అన్తమః। యువాభ్యాం భూత్వశ్వినా॥ ॥౧౮॥

౬౦౮౪ యో హ వాం మధునో దృతిరాహితో రథచర్షణే। తతః పిబతమశ్వినా॥ ॥౧౯॥

౬౦౮౫ తేన నో వాజినీవసూ పశ్వే తోకాయ శం గవే। వహతం పీవరీరిషః॥ ॥౨౦॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౬౦౮౬ ఉత నో దివ్యా ఇష ఉత సిన్ధూఁరహర్విదా। అప ద్వారేవ వర్షథః॥ ॥౨౧॥

౬౦౮౭ కదా వాం తౌగ్ర్యో విధత్సముద్రే జహితో నరా। యద్వాం రథో విభిష్పతాత్॥ ॥౨౨॥

౬౦౮౮ యువం కణ్వాయ నాసత్యా ఋపిరిప్తాయ హర్మ్యే। శశ్వదూతీర్దశస్యథః॥ ॥౨౩॥

౬౦౮౯ తాభిరా యాతమూతిభిర్నవ్యసీభిః సుశస్తిభిః। యద్వాం వృషణ్వసూ హువే॥ ॥౨౪॥

౬౦౯౦ యథా చిత్కణ్వమావతం ప్రియమేధముపస్తుతమ్। అత్రిం శిఞ్జారమశ్వినా॥ ॥౨౫॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౬౦౯౧ యథోత కృత్వ్యే ధనేఽంశుం గోష్వగస్త్యమ్। యథా వాజేషు సోభరిమ్॥ ॥౨౬॥

౬౦౯౨ ఏతావద్వాం వృషణ్వసూ అతో వా భూయో అశ్వినా। గృణన్తః సుమ్నమీమహే॥ ॥౨౭॥

౬౦౯౩ రథం హిరణ్యవన్ధురం హిరణ్యాభీశుమశ్వినా। ఆ హి స్థాథో దివిస్పృశమ్॥ ॥౨౮॥

౬౦౯౪ హిరణ్యయీ వాం రభిరీషా అక్షో హిరణ్యయః। ఉభా చక్రా హిరణ్యయా॥ ॥౨౯॥

౬౦౯౫ తేన నో వాజినీవసూ పరావతశ్చిదా గతమ్। ఉపేమాం సుష్టుతిం మమ॥ ॥౩౦॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౬౦౯౬ ఆ వహేథే పరాకాత్పూర్వీరశ్నన్తావశ్వినా। ఇషో దాసీరమర్త్యా॥ ॥౩౧॥

౬౦౯౭ ఆ నో ద్యుమ్నైరా శ్రవోభిరా రాయా యాతమశ్వినా। పురుశ్చన్ద్రా నాసత్యా॥ ॥౩౨॥

౬౦౯౮ ఏహ వాం ప్రుషితప్సవో వయో వహన్తు పర్ణినః। అచ్ఛా స్వధ్వరం జనమ్॥ ॥౩౩॥

౬౦౯౯ రథం వామనుగాయసం య ఇషా వర్తతే సహ। న చక్రమభి బాధతే॥ ॥౩౪॥

౬౧౦౦ హిరణ్యయేన రథేన ద్రవత్పాణిభిరశ్వైః। ధీజవనా నాసత్యా ॥౩౫॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౬౧౦౧ యువం మృగం జాగృవాంసం స్వదథో వా వృషణ్వసూ।
తా నః పృఙ్క్తమిషా రయిమ్॥ ॥౩౬॥

౬౧౦౨ తా మే అశ్వినా సనీనాం విద్యాతం నవానామ్।
యథా చిచ్చైద్యః కశుః శతముష్ట్రానాం దదత్సహస్రా దశ గోనామ్॥ ॥౩౭॥

౬౧౦౩ యో మే హిరణ్యసందృశో దశ రాజ్ఞో అమంహత।
అధస్పదా ఇచ్చైద్యస్య కృష్టయశ్చర్మమ్నా అభితో జనాః॥ ॥౩౮॥

౬౧౦౪ మాకిరేనా పథా గాద్యేనేమే యన్తి చేదయః।
అన్యో నేత్సూరిరోహతే భూరిదావత్తరో జనః॥ ॥౩౯॥

ద్వితీయోఽనువాకః

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

ఋషిః - వత్సః కాణ్వః॥ దేవతా - ౧-౪౫ ఇన్ద్రః; ౪౬-౪౮ తిరిన్దిరస్య పారశవ్యస్య దానస్తుతిః॥ ఛన్దః - ౧-౧౩,౧౫-౧౭,౧౯,౨౫-౨౭,౨౯,౩౦,౩౨,౩౫,౩౮,౪౨ గాయత్రీ; ౧౪,౧౮,౨౩, ౩౩,౩౪,౩౬,౩౭,౩౯-౪౧,౪౩,౪౫,౪౮ నిచృద్ గాయత్రీ; ౨౦ ఆర్చీస్వరాడ్ గాయత్రీ;౨౪,౪౭ పాదనిచృద్గాయత్రీ; ౨౧,౨౨,౨౮,౩౧,౪౪,౪౬ ఆర్చీ విరాడ్ గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౬౧౦౫ మహాఁ ఇన్ద్రో య ఓజసా పర్జన్యో వృష్టిమాఁ ఇవ। స్తోమైర్వత్సస్య వావృధే॥ ॥౧॥

౬౧౦౬ ప్రజామృతస్య పిప్రతః ప్ర యద్భరన్త వహ్నయః। విప్రా ఋతస్య వాహసా॥ ॥౨॥

౬౧౦౭ కణ్వా ఇన్ద్రం యదక్రత స్తోమైర్యజ్ఞస్య సాధనమ్। జామి బ్రువత ఆయుధమ్॥ ॥౩॥

౬౧౦౮ సమస్య మన్యవే విశో విశ్వా నమన్త కృష్టయః। సముద్రాయేవ సిన్ధవః॥ ॥౪॥

౬౧౦౯ ఓజస్తదస్య తిత్విష ఉభే యత్సమవర్తయత్। ఇన్ద్రశ్చర్మేవ రోదసీ॥ ॥౫॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౬౧౧౦ వి చిద్వృత్రస్య దోధతో వజ్రేణ శతపర్వణా। శిరో బిభేద వృష్ణినా॥ ॥౬॥

౬౧౧౧ ఇమా అభి ప్ర ణోనుమో విపామగ్రేషు ధీతయః। అగ్నేః శోచిర్న దిద్యుతః॥ ॥౭॥

౬౧౧౨ గుహా సతీరుప త్మనా ప్ర యచ్ఛోచన్త ధీతయః। కణ్వా ఋతస్య ధారయా॥ ॥౮॥

౬౧౧౩ ప్ర తమిన్ద్ర నశీమహి రయిం గోమన్తమశ్వినమ్। ప్ర బ్రహ్మ పూర్వచిత్తయే॥ ॥౯॥

౬౧౧౪ అహమిద్ధి పితుష్పరి మేధామృతస్య జగ్రభ। అహం సూర్య ఇవాజని॥ ॥౧౦॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౬౧౧౫ అహం ప్రత్నేన మన్మనా గిరః శుమ్భామి కణ్వవత్। యేనేన్ద్రః శుష్మమిద్దధే॥ ॥౧౧॥

౬౧౧౬ యే త్వామిన్ద్ర న తుష్టువురృషయో యే చ తుష్టువుః। మమేద్వర్ధస్వ సుష్టుతః॥ ॥౧౨॥

౬౧౧౭ యదస్య మన్యురధ్వనీద్వి వృత్రం పర్వశో రుజన్। అపః సముద్రమైరయత్॥ ॥౧౩॥

౬౧౧౮ ని శుష్ణ ఇన్ద్ర ధర్ణసిం వజ్రం జఘన్థ దస్యవి। వృషా హ్యుగ్ర శృణ్విషే॥ ॥౧౪॥

౬౧౧౯ న ద్యావ ఇన్ద్రమోజసా నాన్తరిక్షాణి వజ్రిణమ్। న వివ్యచన్త భూమయః॥ ॥౧౫॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౬౧౨౦ యస్త ఇన్ద్ర మహీరపః స్తభూయమాన ఆశయత్। ని తం పద్యాసు శిశ్నథః॥ ॥౧౬॥

౬౧౨౧ య ఇమే రోదసీ మహీ సమీచీ సమజగ్రభీత్। తమోభిరిన్ద్ర తం గుహః॥ ॥౧౭॥

౬౧౨౨ య ఇన్ద్ర యతయస్త్వా భృగవో యే చ తుష్టువుః। మమేదుగ్ర శ్రుధీ హవమ్॥ ॥౧౮॥

౬౧౨౩ ఇమాస్త ఇన్ద్ర పృశ్నయో ఘృతం దుహత ఆశిరమ్। ఏనామృతస్య పిప్యుషీః॥ ॥౧౯॥

౬౧౨౪ యా ఇన్ద్ర ప్రస్వస్త్వాసా గర్భమచక్రిరన్। పరి ధర్మేవ సూర్యమ్॥ ॥౨౦॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౬౧౨౫ త్వామిచ్ఛవసస్పతే కణ్వా ఉక్థేన వావృధుః। త్వాం సుతాస ఇన్దవః॥ ॥౨౧॥

౬౧౨౬ తవేదిన్ద్ర ప్రణీతిషూత ప్రశస్తిరద్రివః। యజ్ఞో వితన్తసాయ్యః॥ ॥౨౨॥

౬౧౨౭ ఆ న ఇన్ద్ర మహీమిషం పురం న దర్షి గోమతీమ్। ఉత ప్రజాం సువీర్యమ్॥ ॥౨౩॥

౬౧౨౮ ఉత త్యదాశ్వశ్వ్యం యదిన్ద్ర నాహుషీష్వా। అగ్రే విక్షు ప్రదీదయత్॥ ॥౨౪॥

౬౧౨౯ అభి వ్రజం న తత్నిషే సూర ఉపాకచక్షసమ్। యదిన్ద్ర మృళయాసి నః॥ ॥౨౫॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౬౧౩౦ యదఙ్గ తవిషీయస ఇన్ద్ర ప్రరాజసి క్షితీః। మహాఁ అపార ఓజసా॥ ॥౨౬॥

౬౧౩౧ తం త్వా హవిష్మతీర్విశ ఉప బ్రువత ఊతయే। ఉరుజ్రయసమిన్దుభిః॥ ॥౨౭॥

౬౧౩౨ ఉపహ్వరే గిరీణాం సఙ్గథే చ నదీనామ్। ధియా విప్రో అజాయత॥ ॥౨౮॥

౬౧౩౩ అతః సముద్రముద్వతశ్చికిత్వాఁ అవ పశ్యతి। యతో విపాన ఏజతి॥ ॥౨౯॥

౬౧౩౪ ఆదిత్ప్రత్నస్య రేతసో జ్యోతిష్పశ్యన్తి వాసరమ్। పరో యదిధ్యతే దివా॥ ॥౩౦॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౬౧౩౫ కణ్వాస ఇన్ద్ర తే మతిం విశ్వే వర్ధన్తి పౌంస్యమ్। ఉతో శవిష్ఠ వృష్ణ్యమ్॥ ॥౩౧॥

౬౧౩౬ ఇమాం మ ఇన్ద్ర సుష్టుతిం జుషస్వ ప్ర సు మామవ। ఉత ప్ర వర్ధయా మతిమ్॥ ॥౩౨॥

౬౧౩౭ ఉత బ్రహ్మణ్యా వయం తుభ్యం ప్రవృద్ధ వజ్రివః। విప్రా అతక్ష్మ జీవసే॥ ॥౩౩॥

౬౧౩౮ అభి కణ్వా అనూషతాఽఽపో న ప్రవతా యతీః। ఇన్ద్రం వనన్వతీ మతిః॥ ॥౩౪॥

౬౧౩౯ ఇన్ద్రముక్థాని వావృధుః సముద్రమివ సిన్ధవః। అనుత్తమన్యుమజరమ్॥ ॥౩౫॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౬౧౪౦ ఆ నో యాహి పరావతో హరిభ్యాం హర్యతాభ్యామ్। ఇమమిన్ద్ర సుతం పిబ ॥౩౬॥

౬౧౪౧ త్వామిద్వృత్రహన్తమ జనాసో వృక్తబర్హిషః। హవన్తే వాజసాతయే॥ ॥౩౭॥

౬౧౪౨ అను త్వా రోదసీ ఉభే చక్రం న వర్త్యేతశమ్। అను సువానాస ఇన్దవః॥ ॥౩౮॥

౬౧౪౩ మన్దస్వా సు స్వర్ణర ఉతేన్ద్ర శర్యణావతి। మత్స్వా వివస్వతో మతీ॥ ॥౩౯॥

౬౧౪౪ వావృధాన ఉప ద్యవి వృషా వజ్ర్యరోరవీత్। వృత్రహా సోమపాతమః॥ ॥౪౦॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౬౧౪౫ ఋషిర్హి పూర్వజా అస్యేక ఈశాన ఓజసా। ఇన్ద్ర చోష్కూయసే వసు॥ ॥౪౧॥

౬౧౪౬ అస్మాకం త్వా సుతాఁ ఉప వీతపృష్ఠా అభి ప్రయః। శతం వహన్తు హరయః॥ ॥౪౨॥

౬౧౪౭ ఇమాం సు పూర్వ్యాం ధియం మధోర్ఘృతస్య పిప్యుషీమ్। కణ్వా ఉక్థేన వావృధుః ॥౪౩॥

౬౧౪౮ ఇన్ద్రమిద్విమహీనాం మేధే వృణీత మర్త్యః। ఇన్ద్రం సనిష్యురూతయే॥ ॥౪౪॥

౬౧౪౯ అర్వాఞ్చం త్వా పురుష్టుత ప్రియమేధస్తుతా హరీ। సోమపేయాయ వక్షతః॥ ॥౪౫॥

౬౧౫౦ శతమహం తిరిన్దిరే సహస్రం పర్శావా దదే। రాధాంసి యాద్వానామ్॥ ॥౪౬॥

౬౧౫౧ త్రీణి శతాన్యర్వతాం సహస్రా దశ గోనామ్। దదుష్పజ్రాయ సామ్నే॥ ॥౪౭॥

౬౧౫౨ ఉదానట్ కకుహో దివముష్ట్రాఞ్చతుర్యుజో దదత్। శ్రవసా యాద్వం జనమ్॥ ॥౪౮॥

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషిః - పునర్వత్సః కాణ్వః ॥ దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః - ౧,౩-౫,౭-౧౩,౧,౧౯,౨౧,౨౮,౩౦-౩౨,౩౪ గాయత్రీ; ౨,౬,౧౪,౧౬,౨౦,౨౨-౨, ౩౫,౩౬ నివృద్గాయత్రీ, ౧౭ పాదనివృద్గాయత్రీ; ౨౯,౩౩ ఆర్షీ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౬౧౫౩ ప్ర యద్వస్త్రిష్టుభమిషం మరుతో విప్రో అక్షరత్। వి పర్వతేషు రాజథ॥ ॥౧॥

౬౧౫౪ యదఙ్గ తవిషీయవో యామం శుభ్రా అచిధ్వమ్। ని పర్వతా అహాసత॥ ॥౨॥

౬౧౫౫ ఉదీరయన్త వాయుభిర్వాశ్రాసః పృశ్నిమాతరః। ధుక్షన్త పిప్యుషీమిషమ్॥ ॥౩॥

౬౧౫౬ వపన్తి మరుతో మిహం ప్ర వేపయన్తి పర్వతాన్। యద్యామం యాన్తి వాయుభిః॥ ॥౪॥

౬౧౫౭ ని యద్యామాయ వో గిరిర్ని సిన్ధవో విధర్మణే। మహే శుష్మాయ యేమిరే॥ ౫॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౬౧౫౮ యుష్మాఀ ఉ నక్తమూతయే యుష్మాన్దివా హవామహే। యుష్మాన్ప్రయత్యధ్వరే॥ ౬॥

౬౧౫౯ ఉదు త్యే అరుణప్సవశ్చిత్రా యామేభిరీరతే। వాశ్రా అధి ష్ణునా దివః॥ ౭॥

౬౧౬౦ సృజన్తి రశ్మిమోజసా పన్థాం సూర్యాయ యాతవే। తే భానుభిర్వి తస్థిరే॥ ౮॥

౬౧౬౧ ఇమాం మే మరుతో గిరమిమం స్తోమమృభుక్షణః। ఇమం మే వనతా హవమ్॥ ౯॥

౬౧౬౨ త్రీణి సరాంసి పృశ్నయో దుదుహ్రే వజ్రిణే మధు। ఉత్సం కవన్ధముద్రిణమ్॥ ౧౦॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౬౧౬౩ మరుతో యద్ధ వో దివః సుమ్నాయన్తో హవామహే। ఆ తూ న ఉప గన్తన॥ ౧౧॥

౬౧౬౪ యూయం హి ష్ఠా సుదానవో రుద్రా ఋభుక్షణో దమే। ఉత ప్రచేతసో మదే॥ ౧౨॥

౬౧౬౫ ఆ నో రయిం మదచ్యుతం పురుక్షుం విశ్వధాయసమ్। ఇయర్తా మరుతో దివః॥ ౧౩॥

౬౧౬౬ అధీవ యద్గిరీణాం యామం శుభ్రా అచిధ్వమ్। సువానైర్మన్దధ్వ ఇన్దుభిః॥ ౧౪॥

౬౧౬౭ ఏతావతశ్చిదేషాం సుమ్నం భిక్షేత మర్త్యః। అదాభ్యస్య మన్మభిః॥ ౧౫॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౬౧౬౮ యే ద్రప్సా ఇవ రోదసీ ధమన్త్యను వృష్టిభిః। ఉత్సం దుహన్తో అక్షితమ్॥ ౧౬॥

౬౧౬౯ ఉదు స్వానేభిరీరత ఉద్రథైరుదు వాయుభిః। ఉత్స్తోమైః పృశ్నిమాతరః॥ ౧౭॥

౬౧౭౦ యేనావ తుర్వశం యదుం యేన కణ్వం ధనస్పృతమ్। రాయే సు తస్య ధీమహి॥ ౧౮॥

౬౧౭౧ ఇమా ఉ వః సుదానవో ఘృతం న పిప్యుషీరిషః। వర్ధాన్కాణ్వస్య మన్మభిః॥ ౧౯॥

౬౧౭౨ క్వ నూనం సుదానవో మదథా వృక్తబర్హిషః। బ్రహ్మా కో వః సపర్యతి॥ ౨౦॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౬౧౭౩ నహి ష్మ యద్ధ వః పురా స్తోమేభిర్వృక్తబర్హిషః। శర్ధాఀ ఋతస్య జిన్వథ॥ ౨౧॥

౬౧౭౪ సము త్యే మహతీరపః సం క్షోణీ సము సూర్యమ్। సం వజ్రం పర్వశో దధుః॥ ౨౨॥

౬౧౭౫ వి వృత్రం పర్వశో యయుర్వి పర్వతాఀ అరాజినః। చక్రాణా వృష్ణి పౌంస్యమ్॥ ౨౩॥

౬౧౭౬ అను త్రితస్య యుధ్యతః శుష్మమావన్నుత క్రతుమ్। అన్విన్ద్రం వృత్రతూర్యే॥ ౨౪॥

౬౧౭౭ విద్యుద్ధస్తా అభిద్యవః శిప్రాః శీర్షన్హిరణ్యయీః। శుభ్రా వ్యఞ్జత శ్రియే॥ ౨౫॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౬౧౭౮ ఉశనా యత్పరావత ఉక్ష్ణో రన్ధ్రమయాతన। ద్యౌర్న చక్రదద్భియా॥ ౨౬॥

౬౧౭౯ ఆ నో మఖస్య దావనేఽశ్వైర్హిరణ్యపాణిభిః। దేవాస ఉప గన్తన॥ ౨౭॥

౬౧౮౦ యదేషాం పృషతీ రథే ప్రష్టిర్వహతి రోహితః। యాన్తి శుభ్రా రిణన్నపః॥ ౨౮॥

౬౧౮౧ సుషోమే శర్యణావత్యార్జీకే పస్త్యావతి। యయుర్నిచక్రయా నరః॥ ౨౯॥

౬౧౮౨ కదా గచ్ఛాథ మరుత ఇత్థా విప్రం హవమానమ్। మార్డీకేభిర్నాధమానమ్॥ ౩౦॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౬౧౮౩ కద్ధ నూనం కధప్రియో యదిన్ద్రమజహాతన। కో వః సఖిత్వ ఓహతే॥ ౩౧॥

౬౧౮౪ సహో షు ణో వజ్రహస్తైః కణ్వాసో అగ్నిం మరుద్భిః। స్తుషే హిరణ్యవాశీభిః॥ ౩౨॥

౬౧౮౫ ఓ షు వృష్ణః ప్రయజ్యూనా నవ్యసే సువితాయ। వవృత్యాం చిత్రవాజాన్॥ ౩౩॥

౬౧౮౬ గిరయశ్చిన్ని జిహతే పర్శానాసో మన్యమానాః। పర్వతాశ్చిన్ని యేమిరే॥ ౩౪॥

౬౧౮౭ ఆక్ష్ణయావానో వహన్త్యన్తరిక్షేణ పతతః। ధాతారః స్తువతే వయః॥ ౩౫॥

౬౧౮౮ అగ్నిర్హి జాని పూర్వ్యశ్ఛన్దో న సూరో అర్చిషా। తే భానుభిర్వి తస్థిరే॥ ౩౬॥

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషిః - సధ్వంసః కాణ్వః॥ దేవతా - అశ్వినా॥ ఛన్దః-౧-౩,౫,౯,౧౨,౧౪, ౧౫, ౧౮-౨౦, ౨౨ విరాడనుష్టుప్; ౪,౭,౮,౧౦,౧౧,౧౩,౧౭,౨౧, ౨౩ ఆర్షీవిరాడనుష్టుప్; ౬,౧౬ అనుష్టుప్॥ స్వరః - గాన్ధారః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౬౧౮౯ ఆ నో విశ్వాభిరూతిభిరశ్వినా గచ్ఛతం యువమ్।
దస్రా హిరణ్యవర్తనీ పిబతం సోమ్యం మధు॥ ॥౧॥

౬౧౯౦ ఆ నూనం యాతమశ్వినా రథేన సూర్యత్వచా।
భుజీ హిరణ్యపేశసా కవీ గమ్భీరచేతసా॥ ॥౨॥

౬౧౯౧ ఆ యాతం నహుషస్పర్యాఽన్తరిక్షాత్సువృక్తిభిః।
పిబాథో అశ్వినా మధు కణ్వానాం సవనే సుతమ్॥ ॥౩॥

౬౧౯౨ ఆ నో యాతం దివస్పర్యాఽన్తరిక్షాదధప్రియా।
పుత్రః కణ్వస్య వామిహ సుషావ సోమ్యం మధు॥ ॥౪॥

౬౧౯౩ ఆ నో యాతముపశ్రుత్యశ్వినా సోమపీతయే।
స్వాహా స్తోమస్య వర్ధనా ప్ర కవీ ధీతిభిర్నరా॥ ॥౫॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౬౧౯౪ యచ్చిద్ధి వాం పుర ఋషయో జుహూరేఽవసే నరా।
ఆ యాతమశ్వినా గతముపేమాం సుష్టుతిం మమ॥ ॥౬॥

౬౧౯౫ దివశ్చిద్రోచనాదధ్యా నో గన్తం స్వర్విదా।
ధీభిర్వత్సప్రచేతసా స్తోమేభిర్హవనశ్రుతా॥ ॥౭॥

౬౧౯౬ కిమన్యే పర్యాసతేఽస్మత్స్తోమేభిరశ్వినా।
పుత్రః కణ్వస్య వామృషిర్గీర్భిర్వత్సో అవీవృధత్॥ ॥౮॥

౬౧౯౭ ఆ వాం విప్ర ఇహావసేఽహ్వత్స్తోమేభిరశ్వినా।
అరిప్రా వృత్రహన్తమా తా నో భూతం మయోభువా॥ ॥౯॥

౬౧౯౮ ఆ యద్వాం యోషణా రథమతిష్ఠద్వాజినీవసూ।
విశ్వాన్యశ్వినా యువం ప్ర ధీతాన్యగచ్ఛతమ్॥ ॥౧౦॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౬౧౯౯ అతః సహస్రనిర్ణిజా రథేనా యాతమశ్వినా।
వత్సో వాం మధుమద్వచోఽశంసీత్కావ్యః కవిః॥ ॥౧౧॥

౬౨౦౦ పురుమన్ద్రా పురూవసూ మనోతరా రయీణామ్।
స్తోమం మే అశ్వినావిమమభి వహ్నీ అనూషాతామ్॥ ॥౧౨॥

౬౨౦౧ ఆ నో విశ్వాన్యశ్వినా ధత్తం రాధాంస్యహ్రయా।
కృతం న ఋత్వియావతో మా నో రీరధతం నిదే॥ ॥౧౩॥

౬౨౦౨ యన్నాసత్యా పరావతి యద్వా స్థో అధ్యమ్బరే।
అతః సహస్రనిర్ణిజా రథేనా యాతమశ్వినా॥ ॥౧౪॥

౬౨౦౩ యో వాం నాసత్యావృషిర్గీర్భిర్వత్సో అవీవృధత్।
తస్మై సహస్రనిర్ణిజమిషం ధత్తం ఘృతశ్చుతమ్॥ ॥౧౫॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౬౨౦౪ ప్రాస్మా ఊర్జం ఘృతశ్చుతమశ్వినా యచ్ఛతం యువమ్।
యో వాం సుమ్నాయ తుష్టవద్వసూయాద్దానునస్పతీ॥ ॥౧౬॥

౬౨౦౫ ఆ నో గన్తం రిశాదసేమం స్తోమం పురుభుజా।

కృతం నః సుశ్రియో నరేమా దాతమభిష్టయే॥ ॥౧౭॥

౬౨౦౬ ఆ వాం విశ్వాభిరూతిభిః ప్రియమేధా అహూషత।
రాజన్తావధ్వరాణామశ్వినా యామహూతిషు॥ ॥౧౮॥

౬౨౦౭ ఆ నో గన్తం మయోభువాశ్వినా శంభువా యువమ్।
యో వాం విపన్యూ ధీతిభిర్గీర్భిర్వత్సో అవీవృధత్॥ ॥౧౯॥

౬౨౦౮ యాభిః కణ్వం మేధాతిథిం యాభిర్వశం దశవ్రజమ్।
యాభిర్గోశర్యమావతం తాభిర్నోఽవతం నరా॥ ॥౨౦॥

అథ ఏకోన త్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౬౨౦౯ యాభిర్నరా త్రసదస్యుమావతం కృత్వ్యే ధనే।
తాభిః ష్వస్మాఁ అశ్వినా ప్రావతం వాజసాతయే॥ ॥౨౧॥

౬౨౧౦ ప్ర వాం స్తోమాః సువృక్తయో గిరో వర్ధన్త్వశ్వినా।
పురుత్రా వృత్రహన్తమా తా నో భూతం పురుస్పృహా॥ ॥౨౨॥

౬౨౧౧ త్రీణి పదాన్యశ్వినోరావిః సాన్తి గుహా పరః।
కవీ ఋతస్య పత్మభిరర్వాగ్జీవేభ్యస్పరి॥ ॥౨౩॥

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషిః - శశకర్ణః కాణ్వః దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౬ బృహతీ; ౨,౨౦ గాయత్రీ; ౩,౨౧ నిచృద్గాయత్రీ; ౫ కకుబుష్ణిక్; ౭,౮,౧౭,౧౯ అనుష్టుప్; ౯ పాదనిచృదనుష్టుప్; ౧౦ ఆర్చీనిచృదుష్ణిక్; ౧౧ త్రిపాద్విరాడ్గాయత్రీ; ౧౨ జగతీ; ౧౩ నిచృదనుష్టుప్; ౧౪,౧౫ నిచృద్బృహతీ; ౧౬ ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౧౮ విరాడనుష్టుప్॥ స్వరః - ౧,౪,౬,౧౪,౧౫ మధ్యమః ; ౨,౩,౧౧,౨౦,౨౧ షడ్జః ; ౫ ఋషభః; ౭-౯, ౧౩,౧౬-౧౯ గాన్ధారః; ౧౦ పఞ్చమః; ౧౨ నిషాదః॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౬౨౧౨ ఆ నూనమశ్వినా యువం వత్సస్య గన్తమవసే।
ప్రాస్మై యచ్ఛతమవృకం పృథు ఛర్దిర్యుయుతం యా అరాతయః॥ ॥౧॥

౬౨౧౩ యదన్తరిక్షే యద్దివి యత్పఞ్చ మానుషాఁ అను।
నృమ్ణం తద్ధత్తమశ్వినా॥ ॥౨॥

౬౨౧౪ యే వాం దంసాంస్యశ్వినా విప్రాసః పరిమామృశుః।
ఏవేత్కాణ్వస్య బోధతమ్॥ ॥౩॥

౬౨౧౫ అయం వాం ఘర్మో అశ్వినా స్తోమేన పరి షిచ్యతే।
అయం సోమో మధుమాన్వాజినీవసూ యేన వృత్రం చికేతథః॥ ॥౪॥

౬౨౧౬ యదప్సు యద్వనస్పతౌ యదోషధీషు పురుదంససా కృతమ్।
తేన మావిష్టమశ్వినా॥ ॥౫॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౬౨౧౭ యన్నాసత్యా భురణ్యథో యద్వా దేవ భిషజ్యథః।
అయం వాం వత్సో మతిభిర్న విన్ధతే హవిష్మన్తం హి గచ్ఛథః॥ ॥౬॥

౬౨౧౮ ఆ నూనమశ్వినోరృషిః స్తోమం చికేత వామయా।
ఆ సోమం మధుమత్తమం ఘర్మం సిఞ్చాదథర్వణి॥ ॥౭॥

౬౨౧౯ ఆ నూనం రఘువర్తనిం రథం తిష్ఠాథో అశ్వినా।
ఆ వాం స్తోమా ఇమే మమ నభో న చుచ్యవీరత॥ ॥౮॥

౬౨౨౦ యదద్య వాం నాసత్యోక్థైరాచుచ్యువీమహి।
యద్వా వాణీభిరశ్వినేవేత్కాణ్వస్య బోధతమ్॥ ॥౯॥

౬౨౨౧ యద్వాం కక్షీవాఀ ఉత యద్వ్యశ్వ ఋషిర్యద్వాం దీర్ఘతమా జుహావ।
పృథీ యద్వాం వైన్యః సాదనేష్వేవేదతో అశ్వినా చేతయేథామ్॥ ॥౧౦॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౬౨౨౨ యాతం ఛర్దిష్పా ఉత నః పరస్పా భూతం జగత్పా ఉత నస్తనూపా।
వర్తిస్తోకాయ తనయాయ యాతమ్॥ ॥౧౧॥

౬౨౨౩ యదిన్ద్రేణ సరథం యాథో అశ్వినా యద్వా వాయునా భవథః సమోకసా।
యదాదిత్యేభిరృభుభిః సజోషసా యద్వా విష్ణోర్విక్రమణేషు తిష్ఠథః॥ ॥౧౨॥

౬౨౨౪ యదద్యాశ్వినావహం హువేయ వాజసాతయే।
యత్పృత్సు తుర్వణే సహస్తచ్ఛ్రేష్ఠమశ్వినోరవః॥ ॥౧౩॥

౬౨౨౫ ఆ నూనం యాతమశ్వినేమా హవ్యాని వాం హితా।
ఇమే సోమాసో అధి తుర్వశే యదావిమే కణ్వేషు వామథ॥ ॥౧౪॥

౬౨౨౬ యన్నాసత్యా పరాకే అర్వాకే అస్తి భేషజమ్।
తేన నూనం విమదాయ ప్రచేతసా ఛర్దిర్వత్సాయ యచ్ఛతమ్॥ ॥౧౫॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౬౨౨౭ అభుత్స్యు ప్ర దేవ్యా సాకం వాచాహమశ్వినోః।
వ్యావర్దేవ్యా మతిం వి రాతిం మర్త్యేభ్యః॥ ॥౧౬॥

౬౨౨౮ ప్ర బోధయోషో అశ్వినా ప్ర దేవి సూనృతే మహి।
ప్ర యజ్ఞహోతరానుషక్ప్ర మదాయ శ్రవో బృహత్॥ ॥౧౭॥

౬౨౨౯ యదుషో యాసి భానునా సం సూర్యేణ రోచసే।
ఆ హాయమశ్వినో రథో వర్తిర్యాతి నృపాయ్యమ్॥ ॥౧౮॥

౬౨౩౦ యదాపీతాసో అంశవో గావో న దుహ్ర ఊధభిః।
యద్వా వాణీరనూషత ప్ర దేవయన్తో అశ్వినా॥ ॥౧౯॥

౬౨౩౧ ప్ర ద్యుమ్నాయ ప్ర శవసే ప్ర నృషాహ్యాయ శర్మణే।
ప్ర దక్షాయ ప్రచేతసా॥ ॥౨౦॥

౬౨౩౨ యన్నూనం ధీభిరశ్వినా పితుర్యోనా నిషీదథః। యద్వా సుమ్నేభిరుక్థ్యా॥ ॥౨౧॥

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రగాథః కాణ్వః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౫ ఆర్చీస్వరాడ్ బృహతీ; ౨ త్రిష్టుప్; ౩ ఆర్చీభురిగనుష్టుప్; ౪ ఆర్చీ భురిక్పఙ్క్తిః; ౬ ఆర్చీస్వరాడ్ బృహతీ॥ స్వరః - ౧,౫,౬ మధ్యమః; ౨ ధైవతః ; ౩ గాన్ధారః; ౪ పఞ్చమః॥

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥౩౪॥

౬౨౩౩ యత్స్థో దీర్ఘప్రసద్మని యద్వాదో రోచనే దివః।
యద్వా సముద్రే అధ్యాకృతే గృహేఽత ఆ యాతమశ్వినా॥ ॥౧॥

౬౨౩౪ యద్వా యజ్ఞం మనవే సమ్మిమిక్షథురేవేత్కాణ్వస్య బోధతమ్।
బృహస్పతిం విశ్వాన్దేవాఀ అహం హువ ఇన్ద్రావిష్ణూ అశ్వినావాశుహేషసా॥ ॥౨॥

౬౨౩౫ త్యా న్వశ్వినా హువే సుదంససా గృభే కృతా।
యయోరస్తి ప్ర ణః సఖ్యం దేవేష్వధ్యాప్యమ్॥ ॥౩॥

౬౨౩౬ యయోరధి ప్ర యజ్ఞా అసూరే సన్తి సూరయః।
తా యజ్ఞస్యాధ్వరస్య ప్రచేతసా స్వధాభిర్యా పిబతః సోమ్యం మధు॥ ॥౪॥

౬౨౩౭ యదద్యాశ్వినావపాగ్ యత్ప్రాక్స్థో వాజినీవసూ।
యద్ద్రుహ్యవ్యనవి తుర్వశే యదౌ హువే వామథ మా గతమ్॥ ॥౫॥

౬౨౩౮ యదన్తరిక్షే పతథః పురుభుజా యద్వేమే రోదసీ అను।
యద్వా స్వధాభిరధితిష్ఠథో రథమత ఆ యాతమశ్వినా॥ ॥౬॥

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - వత్సః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ఆర్చీభురిగ్గాయత్రీ; ౨ వర్ధమానా - గాయత్రీ; ౩,౫-౭, ౯ విపృద్గాయత్రీ ౪ విరాడ్ గాయత్రీ; ౮ గాయత్రీ; ౧౦ ఆర్చీ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౯ షడ్జః ; ౧౦ ధైవతః ॥

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ॥౩౫॥

౬౨౩౯ త్వమగ్నే వ్రతపా అసి దేవ ఆ మర్త్యేష్వా। త్వం యజ్ఞేష్వీడ్యః॥ ॥౧॥
౬౨౪౦ త్వమసి ప్రశస్యో విదథేషు సహన్త్య। అగ్నే రథీరధ్వరాణామ్॥ ॥౨॥
౬౨౪౧ స త్వమస్మదప ద్విషో యుయోధి జాతవేదః। అదేవీరగ్నే అరాతీః॥ ॥౩॥
౬౨౪౨ అన్తి చిత్సన్తమహ యజ్ఞం మర్తస్య రిపోః। నోప వేషి జాతవేదః॥ ॥౪॥
౬౨౪౩ మర్తా అమర్త్యస్య తే భూరి నామ మనామహే। విప్రాసో జాతవేదసః॥ ॥౫॥

అథ షట్త్రింశో వర్గః ॥౩౬॥

౬౨౪౪ విప్రం విప్రాసోఽవసే దేవం మర్తాస ఊతయే। అగ్నిం గీర్భిర్హవామహే॥ ॥౬॥
౬౨౪౫ ఆ తే వత్సో మనో యమత్పరమాచ్చిత్సధస్థాత్। అగ్నే త్వాంకామయా గిరా॥ ॥౭॥
౬౨౪౬ పురుత్రా హి సదృఙ్ఙసి విశో విశ్వా అను ప్రభుః। సమత్సు త్వా హవామహే॥ ॥౮॥
౬౨౪౭ సమత్స్వగ్నిమవసే వాజయన్తో హవామహే। వాజేషు చిత్రరాధసమ్॥ ॥౯॥
౬౨౪౮ ప్రత్నో హి కమీడ్యో అధ్వరేషు సనాచ్చ హోతా నవ్యశ్చ సత్సి।
స్వాం చాగ్నే తన్వం పిప్రయస్వాఽస్మభ్యం చ సౌభగమా యజస్వ॥ ॥౧౦॥

ఇతి పఞ్చమాష్టకే అష్టమోఽధ్యాయః॥

అథ షష్ఠాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - పర్వతః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౮,౯,౧౫,౧౬,౨౦,౨౧,౨౫,౩౧,౩౨ విపృదుష్ణిక్; ౩-౬, ౧౦-౧౨, ౧౪,౧౭,౧౮,౨౨-౨౪,౨౬-౩౦ ఉష్ణిక్; ౭,౧౩,౧౯ ఆర్చీవిరాడుష్ణిక్; ౩౩ ఆర్చీస్వరాడుష్ణిక్॥ స్వరః - ఋషభః॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౬౨౪౯ య ఇన్ద్ర సోమపాతమో మదః శవిష్ఠ చేతతి।
యేనా హంసి న్యత్రిణం తమీమహే॥ ॥౧॥

౬౨౫౦ యేనా దశగ్వమధ్రిగుం వేపయన్తం స్వర్ణరమ్।
యేనా సముద్రమావిథా తమీమహే॥ ॥౨॥

౬౨౫౧ యేన సిన్ధుం మహీరపో రథాఁ ఇవ ప్రచోదయః।
పన్థామృతస్య యాతవే తమీమహే॥ ॥౩॥

౬౨౫౨ ఇమం స్తోమమభిష్టయే ఘృతం న పూతమద్రివః।
యేనా ను సద్య ఓజసా వవక్షిథ॥ ॥౪॥

౬౨౫౩ ఇమం జుషస్వ గిర్వణః సముద్ర ఇవ పిన్వతే।
ఇన్ద్ర విశ్వాభిరూతిభిర్వవక్షిథ॥ ॥౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౬౨౫౪ యో నో దేవః పరావతః సఖిత్వనాయ మామహే।
దివో న వృష్టిం ప్రథయన్వవక్షిథ॥ ॥౬॥

౬౨౫౫ వవక్షురస్య కేతవ ఉత వజ్రో గభస్త్యోః।
యత్సూర్యో న రోదసీ అవర్ధయత్॥ ॥౭॥

౬౨౫౬ యది ప్రవృద్ధ సత్పతే సహస్రం మహిషాఁ అఘః।
ఆదిత్త ఇన్ద్రియం మహి ప్ర వావృధే॥ ॥౮॥

౬౨౫౭ ఇన్ద్రః సూర్యస్య రశ్మిభిర్న్యర్శసానమోషతి।
అగ్నిర్వనేవ సాసహిః ప్ర వావృధే॥ ॥౯॥

౬౨౫౮ ఇయం త ఋత్వియావతీ ధీతిరేతి నవీయసీ।
సపర్యన్తీ పురుప్రియా మిమీత ఇత్॥ ॥౧౦॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౬౨౫౯ గర్భో యజ్ఞస్య దేవయుః క్రతుం పునీత ఆనుషక్।
స్తోమైరిన్ద్రస్య వావృధే మిమీత ఇత్॥ ॥౧౧॥

౬౨౬౦ సనిర్మిత్రస్య పప్రథ ఇన్ద్రః సోమస్య పీతయే।
ప్రాచీ వాశీవ సున్వతే మిమీత ఇత్॥ ॥౧౨॥

౬౨౬౧ యం విప్రా ఉక్థవాహసోఽభిప్రమన్దురాయవః।
ఘృతం న పిప్య ఆసన్యృతస్య యత్॥ ॥౧౩॥

౬౨౬౨ ఉత స్వరాజే అదితిః స్తోమమిన్ద్రాయ జీజనత్।
పురుప్రశస్తమూతయ ఋతస్య యత్॥ ॥౧౪॥

౬౨౬౩ అభి వహ్నయ ఊతయేఽనూషత ప్రశస్తయే।
న దేవ వివ్రతా హరీ ఋతస్య యత్॥ ॥౧౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౬౨౬౪ యత్సోమమిన్ద్ర విష్ణవి యద్వా ఘ త్రిత ఆప్త్యే।
యద్వా మరుత్సు మన్దసే సమిన్దుభిః॥ ॥౧౬॥

౬౨౬౫ యద్వా శక్ర పరావతి సముద్రే అధి మన్దసే।
అస్మాకమిత్సుతే రణా సమిన్దుభిః॥ ॥౧౭॥

౬౨౬౬ యద్వాసి సున్వతో వృధో యజమానస్య సత్పతే।
ఉక్థే వా యస్య రణ్యసి సమిన్దుభిః॥ ॥౧౮॥

౬౨౬౭ దేవందేవం వోఽవస ఇన్ద్రమిన్ద్రం గృణీషణి।
అధా యజ్ఞాయ తుర్వణే వ్యానశుః॥ ॥౧౯॥

౬౨౬౮ యజ్ఞేభిర్యజ్ఞవాహసం సోమేభిః సోమపాతమమ్।
హోత్రాభిరిన్ద్రం వావృధుర్వ్యానశుః॥ ॥౨౦॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౬౨౬౯ మహిరస్య ప్రణీతయః పూర్వీరుత ప్రశస్తయః।
విశ్వా వసూని దాశుషే వ్యానశుః ॥౨౧॥

౬౨౭౦ ఇన్ద్రం వృత్రాయ హన్తవే దేవాసో దధిరే పురః।
ఇన్ద్రం వాణీరనూషతా సమోజసే ॥౨౨॥

౬౨౭౧ మహాన్తం మహినా వయం స్తోమేభిర్హవనశ్రుతమ్।
అర్కైరభి ప్ర ణోనుమః సమోజసే ॥౨౩॥

౬౨౭౨ న యం వివిక్తో రోదసీ నాన్తరిక్షాణి వజ్రిణమ్।
అమాదిదస్య తిత్విషే సమోజసః ॥౨౪॥

౬౨౭౩ యదిన్ద్ర పృతనాజ్యే దేవాస్త్వా దధిరే పురః।
ఆదిత్తే హర్యతా హరీ వవక్షతుః ॥౨౫॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౬౨౭౪ యదా వృత్రం నదీవృతం శవసా వజ్రిన్నవధీః।
ఆదిత్తే హర్యతా హరీ వవక్షతుః ॥౨౬॥

౬౨౭౫ యదా తే విష్ణురోజసా త్రీణి పదా విచక్రమే।
ఆదిత్తే హర్యతా హరీ వవక్షతుః ॥౨౭॥

౬౨౭౬ యదా తే హర్యతా హరీ వావృధాతే దివేదివే।
ఆదిత్తే విశ్వా భువనాని యేమిరే ॥౨౮॥

౬౨౭౭ యదా తే మారుతీర్విశస్తుభ్యమిన్ద్ర నియేమిరే।
ఆదిత్తే విశ్వా భువనాని యేమిరే ॥౨౯॥

౬౨౭౮ యదా సూర్యమముం దివి శుక్రం జ్యోతిరధారయః।
ఆదిత్తే విశ్వా భువనాని యేమిరే ॥౩౦॥

౬౨౭౯ ఇమాం త ఇన్ద్ర సుష్టుతిం విప్ర ఇయర్తి ధీతిభిః।
జామిం పదేవ పిప్రతీం ప్రాధ్వరే ॥౩౧॥

౬౨౮౦ యదస్య ధామని ప్రియే సమీచీనాసో అస్వరన్।
నాభా యజ్ఞస్య దోహనా ప్రాధ్వరే ॥౩౨॥

౬౨౮౧ సువీర్యం స్వశ్వ్యం సుగవ్యమిన్ద్ర దద్ధి నః।
హోతేవ పూర్వచిత్తయే ప్రాధ్వరే ॥౩౩॥

తృతీయోఽనువాకః (౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

ఋషిః - నారదః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -
౧,౫,౮,౧౧,౧౪,౧౯,౨౧,౨౨,౨౬,౨౮,౩౧ నిచృదుష్ణిక్; ౨-౪,౬,౭
,౯,౧౦,౧౨,౧౩,౧౫-౧౮,౨౦,౨౩-౨౫,౨౭,౨౯,౩౨,౩౩ ఉష్ణిక్; ౩౦
ఆర్చీవిరాడుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౬౨౮౨ ఇన్ద్రః సుతేషు సోమేషు క్రతుం పునీత ఉక్థ్యమ్।
విదే వృధస్య దక్షసో మహాన్హి షః ॥౧॥

౬౨౮౩ స ప్రథమే వ్యోమని దేవానాం సదనే వృధః।
సుపారః సుశ్రవస్తమః సమప్సుజిత్ ॥ ॥౨॥

౬౨౮౪ తమహ్వే వాజసాతయ ఇన్ద్రం భరాయ శుష్మిణమ్।
భవా నః సుమ్నే అన్తమః సఖా వృధే ॥ ॥౩॥

౬౨౮౫ ఇయం త ఇన్ద్ర గిర్వణో రాతిః క్షరతి సున్వతః।
మన్దానో అస్య బర్హిషో వి రాజసి ॥ ॥౪॥

౬౨౮౬ నూనం తదిన్ద్ర దద్ధి నో యత్త్వా సున్వన్త ఈమహే।
రయిం నశ్చిత్రమా భరా స్వర్విదమ్ ॥ ॥౫॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౬౨౮౭ స్తోతా యత్తే విచర్షణిరతిప్రశర్ధయద్గిరః।
వయా ఇవాను రోహతే జుషన్త యత్ ॥ ॥౬॥

౬౨౮౮ ప్రత్నవజ్జనయా గిరః శృణుధీ జరితుర్హవమ్।
మదేమదే వవక్షిథా సుకృత్వనే ॥ ॥౭॥

౬౨౮౯ క్రీళన్త్యస్య సూనృతా ఆపో న ప్రవతా యతీః।
అయా ధియా య ఉచ్యతే పతిర్దివః ॥ ॥౮॥

౬౨౯౦ ఉతో పతిర్య ఉచ్యతే కృష్టీనామేక ఇద్వశీ।
నమోవృధైరవస్యుభిః సుతే రణ ॥ ॥౯॥

౬౨౯౧ స్తుహి శ్రుతం విపశ్చితం హరీ యస్య ప్రసక్షిణా।
గన్తారా దాశుషో గృహం నమస్వినః ॥ ॥౧౦॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౬౨౯౨ తూతుజానో మహేమతేఽశ్వేభిః ప్రుషితప్సుభిః।
ఆ యాహి యజ్ఞమాశుభిః శమిద్ధి తే ॥ ॥౧౧॥

౬౨౯౩ ఇన్ద్ర శవిష్ఠ సత్పతే రయిం గృణత్సు ధారయ।
శ్రవః సూరిభ్యో అమృతం వసుత్వనమ్ ॥ ॥౧౨॥

౬౨౯౪ హవే త్వా సూర ఉదితే హవే మధ్యన్దినే దివః।
జుషాణ ఇన్ద్ర సప్తిభిర్న ఆ గహి ॥ ॥౧౩॥

౬౨౯౫ ఆ తూ గహి ప్ర తు ద్రవ మత్స్వా సుతస్య గోమతః।
తన్తుం తనుష్వ పూర్వ్యం యథా విదే ॥ ॥౧౪॥

౬౨౯౬ యచ్ఛక్రాసి పరావతి యదర్వావతి వృత్రహన్।
యద్వా సముద్రే అన్ధసోఽవితేదసి ॥ ॥౧౫॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౬౨౯౭ ఇన్ద్రం వర్ధన్తు నో గిర ఇన్ద్రం సుతాస ఇన్దవః।
ఇన్ద్రే హవిష్మతీర్విశో అరాణిషుః ॥ ॥౧౬॥

౬౨౯౮ తమిద్విప్రా అవస్యవః ప్రవత్వతీభిరూతిభిః।
ఇన్ద్రం క్షోణీరవర్ధయన్వయా ఇవ ॥ ॥౧౭॥

౬౨౯౯ త్రికద్రుకేషు చేతనం దేవాసో యజ్ఞమత్నత।
తమిద్వర్ధన్తు నో గిరః సదావృధమ్ ॥ ॥౧౮॥

౬౩౦౦ స్తోతా యత్తే అనువ్రత ఉక్థాన్యృతుథా దధే।

శుచిః పావక ఉచ్యతే సో అద్భుతః ॥౧౯॥

౬౩౦౧ తదిద్రుద్రస్య చేతతి యహ్వం ప్రత్నేషు ధామసు ।
మనో యత్రా వి తద్దధుర్విచేతసః ॥౨౦॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౬౩౦౨ యది మే సఖ్యమావర ఇమస్య పాహ్యన్ధసః ।
యేన విశ్వా అతి ద్విషో అతారిమ ॥౨౧॥

౬౩౦౩ కదా త ఇన్ద్ర గిర్వణః స్తోతా భవాతి శంతమః ।
కదా నో గవ్యే అశ్వ్యే వసౌ దధః ॥౨౨॥

౬౩౦౪ ఉత తే సుష్టుతా హరీ వృషణా వహతో రథమ్ ।
అజుర్యస్య మదిన్తమం యమీమహే ॥౨౩॥

౬౩౦౫ తమీమహే పురుష్టుతం యహ్వం ప్రత్నాభిరూతిభిః ।
ని బర్హిషి ప్రియే సదదధ ద్వితా ॥౨౪॥

౬౩౦౬ వర్ధస్వా సు పురుష్టుత ఋషిష్టుతాభిరూతిభిః ।
ధుక్షస్వ పిప్యుషీమిషమవా చ నః ॥౨౫॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౬౩౦౭ ఇన్ద్ర త్వమవితేదసీత్థా స్తువతో అద్రివః ।
ఋతాదియర్మి తే ధియం మనోయుజమ్ ॥౨౬॥

౬౩౦౮ ఇహ త్యా సధమాద్యా యుజానః సోమపీతయే ।
హరీ ఇన్ద్ర ప్రతద్వసూ అభి స్వర ॥౨౭॥

౬౩౦౯ అభి స్వరన్తు యే తవ రుద్రాసః సక్షత శ్రియమ్ ।
ఉతో మరుత్వతీర్విశో అభి ప్రయః ॥౨౮॥

౬౩౧౦ ఇమా అస్య ప్రతూర్తయః పదం జుషన్త యద్దివి ।
నాభా యజ్ఞస్య సం దధుర్యథా విదే ॥౨౯॥

౬౩౧౧ అయం దీర్ఘాయ చక్షసే ప్రాచి ప్రయత్యధ్వరే ।
మిమీతే యజ్ఞమానుషగ్విచక్ష్య ॥౩౦॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౬౩౧౨ వృషాయమిన్ద్ర తే రథ ఉతో తే వృషణా హరీ ।
వృషా త్వం శతక్రతో వృషా హవః ॥౩౧॥

౬౩౧౩ వృషా గ్రావా వృషా మదో వృషా సోమో అయం సుతః ।
వృషా యజ్ఞో యమిన్వసి వృషా హవః ॥౩౨॥

౬౩౧౪ వృషా త్వా వృషణం హువే వజ్రిఞ్చిత్రాభిరూతిభిః ।
వావన్థ హి ప్రతిష్టుతిం వృషా హవః ॥౩౩॥

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః - గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ కాణ్వాయనౌ ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥

ఛన్దః -౧,౧౧ విరాడ్గాయత్రీ ; ౨,౪,౫,౭,౧౫ నిచృద్గాయత్రీ ;

౩,౬,౮-౧౦,౧౨-౧౪ గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౬౩౧౫ యదిన్ద్రాహం యథా త్వమీశీయ వస్వ ఏక ఇత్ । స్తోతా మే గోషఖా స్యాత్ ॥౧॥

౬౩౧౬ శిక్షేయమస్మై దిత్సేయం శచీపతే మనీషిణే । యదహం గోపతిః స్యామ్ ॥౨॥

౬౩౧౭ ధేనుష్ట ఇన్ద్ర సూనృతా యజమానాయ సున్వతే । గామశ్వం పిప్యుషీ దుహే ॥౩॥

౬౩౧౮ న తే వర్తాస్తి రాధస ఇన్ద్ర దేవో న మర్త్యః । యద్దిత్ససి స్తుతో మఘమ్ ॥౪॥

౬౩౧౯ యజ్ఞ ఇన్ద్రమవర్ధయద్యద్భూమిం వ్యవర్తయత్ । చక్రాణ ఓపశం దివి ॥౫॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౬౩౨౦ వావృధానస్య తే వయం విశ్వా ధనాని జిగ్యుషః । ఊతిమిన్ద్రా వృణీమహే ॥౬॥

౬౩౨౧ వ్యన్తరిక్షమతిరన్మదే సోమస్య రోచనా । ఇన్ద్రో యదభినద్వలమ్ ॥౭॥

౬౩౨౨ ఉద్గా ఆజదఙ్గిరోభ్య ఆవిష్కృణ్వన్గుహా సతీః । అర్వాఞ్చం నునుదే వలమ్ ॥౮॥

౬౩౨౩ ఇన్ద్రేణ రోచనా దివో దృళ్హాని దృంహితాని చ । స్థిరాణి న పరాణుదే ॥౯॥

౬౩౨౪ అపామూర్మిర్మదన్నివ స్తోమ ఇన్ద్రాజిరాయతే । వి తే మదా అరాజిషుః ॥౧౦॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౬౩౨౫ త్వం హి స్తోమవర్ధన ఇన్ద్రాస్యుక్థవర్ధనః । స్తోతౄణాముత భద్రకృత్ ॥౧౧॥

౬౩౨౬ ఇన్ద్రమిత్కేశినా హరీ సోమపేయాయ వక్షతః । ఉప యజ్ఞం సురాధసమ్ ॥౧౨॥

౬౩౨౭ అపాం ఫేనేన నముచేః శిర ఇన్ద్రోదవర్తయః । విశ్వా యదజయః స్పృధః ॥౧౩॥

౬౩౨౮ మాయాభిరుత్సిసృప్సత ఇన్ద్ర ద్యామారురుక్షతః । అవ దస్యూఁరధూనుథాః ॥౧౪॥

౬౩౨౯ అసున్వామిన్ద్ర సంసదం విషూచీం వ్యనాశయః । సోమపా ఉత్తరో భవన్ ॥౧౫॥

(౧౫) పఞ్చదశం సూక్తమ్

ఋషిః - గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ కాణ్వాయనౌ ।దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧-౩,౫-౮ ,౧౧,౧౩ నిచృదుష్ణిక్ ; ౪ ఉష్ణిక్ ; ౪,౧౨ విరాడుష్ణిక్ ; ౯,౧౦ పాదనిచృదుష్ణిక్ ॥

స్వరః - ఋషభః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౬౩౩౦ తమ్వభి ప్ర గాయత పురుహూతం పురుష్టుతమ్ ।
ఇన్ద్రం గీర్భిస్తవిషమా వివాసత ॥ ॥౧॥

౬౩౩౧ యస్య ద్విబర్హసో బృహత్సహో దాధార రోదసీ ।
గిరీఁరజ్రాఁ అపః స్వర్వృషత్వనా ॥ ॥౨॥

౬౩౩౨ స రాజసి పురుష్టుతఁ ఏకో వృత్రాణి జిఘ్నసే ।
ఇన్ద్ర జైత్రా శ్రవస్యా చ యన్తవే ॥ ॥౩॥

౬౩౩౩ తం తే మదం గృణీమసి వృషణం పృత్సు సాసహిమ్ ।
ఉ లోకకృత్నుమద్రివో హరిశ్రియమ్ ॥ ॥౪॥

౬౩౩౪ యేన జ్యోతీంష్యాయవే మనవే చ వివేదిథ ।
మన్దానో అస్య బర్హిషో వి రాజసి ॥ ॥౫॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౬౩౩౫ తదద్యా చిత్త ఉక్థినోఽను ష్టువన్తి పూర్వథా ।
వృషపత్నీరపో జయా దివేదివే ॥ ॥౬॥

౬౩౩౬ తవ త్యదిన్ద్రియం బృహత్తవ శుష్మముత క్రతుమ్ ।
వజ్రం శిశాతి ధిషణా వరేణ్యమ్ ॥ ॥౭॥

౬౩౩౭ తవ ద్యౌరిన్ద్ర పౌంస్యం పృథివీ వర్ధతి శ్రవః ।
త్వామాపః పర్వతాసశ్చ హిన్విరే ॥ ॥౮॥

౬౩౩౮ త్వాం విష్ణుర్బృహన్క్షయో మిత్రో గృణాతి వరుణః ।
త్వాం శర్ధో మదత్యను మారుతమ్ ॥ ॥౯॥

౬౩౩౯ త్వం వృషా జనానాం మంహిష్ఠ ఇన్ద్ర జజ్ఞిషే ।
సత్రా విశ్వా స్వపత్యాని దధిషే ॥ ॥౧౦॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౬౩౪౦ సత్రా త్వం పురుష్టుతఁ ఏకో వృత్రాణి తోశసే ।
నాన్య ఇన్ద్రాత్కరణం భూయ ఇన్వతి ॥ ॥౧౧॥

౬౩౪౧ యదిన్ద్ర మన్మశస్త్వా నానా హవన్త ఊతయే ।
అస్మాకేభిర్నృభిరత్రా స్వర్జయ ॥ ॥౧౨॥

౬౩౪౨ అరం క్షయాయ నో మహే విశ్వా రూపాణ్యావిశన్ ।
ఇన్ద్రం జైత్రాయ హర్షయా శచీపతిమ్ ॥ ॥౧౩॥

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఇరిమ్బిఠిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧,౯-౧౨ గాయత్రీ ; ౨-౭, నిచృద్గాయత్రీ ; ౮ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౬౩౪౩ ప్ర సమ్రాజం చర్షణీనామిన్ద్రం స్తోతా నవ్యం గీర్భిః । నరం నృషాహం మంహిష్ఠమ్ ॥౧॥

౬౩౪౪ యస్మిన్నుక్థాని రణ్యన్తి విశ్వాని చ శ్రవస్యా । అపామవో న సముద్రే ॥ ॥౨॥

౬౩౪౫ తం సుష్టుత్యా వివాసే జ్యేష్ఠరాజం భరే కృత్నుమ్ । మహో వాజినం సనిభ్యః ॥౩॥

౬౩౪౬ యస్యానూనా గభీరా మదా ఉరవస్తరుత్రాః । హర్షుమన్తః శూరసాతౌ ॥ ॥౪॥

౬౩౪౭ తమిద్ధనేషు హితేష్వధివాకాయ హవన్తే । యేషామిన్ద్రస్తే జయన్తి ॥ ॥౫॥

౬౩౪౮ తమిచ్చ్యౌత్నైరార్యన్తి తం కృతేభిశ్చర్షణయః । ఏష ఇన్ద్రో వరివస్కృత్ ॥ ॥౬॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౬౩౪౯ ఇన్ద్రో బ్రహ్మేన్ద్ర ఋషిరిన్ద్రః పురూ పురుహూతః । మహాన్మహీభిః శచీభిః ॥ ॥౭॥

౬౩౫౦ స స్తోమ్యః స హవ్యః సత్యః సత్వా తువికూర్మిః । ఏకశ్చిత్సన్నభిభూతిః ॥ ॥౮॥

౬౩౫౧ తమర్కేభిస్తం సామభిస్తం గాయత్రైశ్చర్షణయః । ఇన్ద్రం వర్ధన్తి క్షితయః ॥ ॥౯॥

౬౩౫౨ ప్రణేతారం వస్యో అచ్ఛా కర్తారం జ్యోతిః సమత్సు ।
సాసహ్వాంసం యుధామిత్రాన్ ॥౧౦॥

౬౩౫౩ స నః పప్రిః పారయాతి స్వస్తి నావా పురుహూతః ।
ఇన్ద్రో విశ్వా అతి ద్విషః ॥ ॥౧౧॥

౬౩౫౪ స త్వం న ఇన్ద్ర వాజేభిర్దశస్యా చ గాతుయా చ ।
అచ్ఛా చ నః సుమ్నం నేషి ॥ ॥౧౨॥

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఇరిమ్బిఠిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧-౩,౭,౮ గాయత్రీ ; ౪-౬ ,౯-౧౨ నిచృద్గాయత్రీ ; ౧౩ విరాడ్గాయత్రీ ; ౧౪ ఆసురీబృహతీ ; ౧౫ ఆర్షీభురిగ్బృహతీ ॥ స్వరః -౧-౧౩, షడ్జః ; ౧౪,౧౫ మధ్యమః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౬౩౫౫ ఆ యాహి సుషుమా హి త ఇన్ద్ర సోమం పిబా ఇమమ్ । ఏదం బర్హిః సదో మమ ॥ ౧॥

౬౩౫౬ ఆ త్వా బ్రహ్మయుజా హరీ వహతామిన్ద్ర కేశినా । ఉప బ్రహ్మాణి నః శృణు ॥ ౨॥

౬౩౫౭ బ్రహ్మాణస్త్వా వయం యుజా సోమపామిన్ద్ర సోమినః । సుతావన్తో హవామహే ॥౩॥

౬౩౫౮ ఆ నో యాహి సుతావతో ఽస్మాకం సుష్టుతీరుప । పిబా సు శిప్రిన్నన్ధసః ॥ ౪॥

౬౩౫౯ ఆ తే సిఞ్చామి కుక్ష్యోరను గాత్రా వి ధావతు । గృభాయ జిహ్వయా మధు ॥ ౫॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౬౩౬౦ స్వాదుష్టే అస్తు సంసుదే మధుమాన్తన్వే తవ । సోమః శమస్తు తే హృదే ॥ ౬॥

౬౩౬౧ అయము త్వా విచర్షణే జనీరివాభి సంవృతః । ప్ర సోమ ఇన్ద్ర సర్పతు ॥ ౭॥

౬౩౬౨ తువిగ్రీవో వపోదరః సుబాహురన్ధసో మదే । ఇన్ద్రో వృత్రాణి జిఘ్నతే ॥ ౮॥

౬౩౬౩ ఇన్ద్ర ప్రేహి పురస్త్వం విశ్వస్యేశాన ఓజసా । వృత్రాణి వృత్రహఞ్జహి ॥ ౯॥

౬౩౬౪ దీర్ఘస్తే అస్త్వఙ్కుశో యేనా వసు ప్రయచ్ఛసి । యజమానాయ సున్వతే ॥ ౧౦॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౬౩౬౫ అయం త ఇన్ద్ర సోమో నిపూతో అధి బర్హిషి । ఏహీమస్య ద్రవా పిబ ॥ ౧౧॥

౬౩౬౬ శాచిగో శాచిపూజనాయం రణాయ తే సుతః । ఆఖణ్డల ప్ర హూయసే ॥ ౧౨॥

౬౩౬౭ యస్తే శృఙ్గవృషో నపాత్ప్రణపాత్కుణ్డపాయ్యః । న్యస్మిన్దధ్ర ఆ మనః ॥ ౧౩॥

౬౩౬౮ వాస్తోష్పతే ధ్రువా స్థూణాంసత్రం సోమ్యానామ్ ।
ద్రప్సో భేత్తా పురాం శశ్వతీనామిన్ద్రో మునీనాం సఖా ॥ ౧౪॥

౬౩౬౯ పృదాకుసానుర్యజతో గవేషణ ఏకః సన్నభి భూయసః ।
భూర్ణిమశ్వం నయత్తుజా పురో గృభేన్ద్రం సోమస్య పీతయే ॥ ౧౫॥

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఇరిమ్బిఠిః కాణ్వః దేవతా -౧,౭,౧౦-౨౨ ఆదిత్యాః ; ౮ అశ్వినౌ ; ౯ అగ్నిసూర్యానిలాః ॥ ఛన్దః -౧,౧౩,౧౫,౧౬ పాదనిచృదుష్ణిక్ ; ౨ ఆర్చీ స్వరాడుష్ణిక్ ; ౩,౮,౧౦,౧౧,౧౭,౧౮,౨౨ ఉష్ణిక్ ; ౪,౯,౨౧ విరాడుష్ణిక్ ; ౫-౭,౧౨,౧౪,౧౯,౨౦ నిచృదుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౬౩౭౦ ఇదం హ నూనమేషాం సుమ్నం భిక్షేత మర్త్యః ।
ఆదిత్యానామపూర్వ్యం సవీమని ॥ ౧॥

౬౩౭౧ అనర్వాణో హ్యేషాం పన్థా ఆదిత్యానామ్ ।
అదబ్ధాః సన్తి పాయవః సుగేవృధః ॥ ౨॥

౬౩౭౨ తత్సు నః సవితా భగో వరుణో మిత్రో అర్యమా ।
శర్మ యచ్ఛన్తు సప్రథో యదీమహే ॥ ౩॥

౬౩౭౩ దేవేభిర్దేవ్యదితేఽరిష్టభర్మన్నా గహి ।
స్మత్సూరిభిః పురుప్రియే సుశర్మభిః ॥ ౪॥

౬౩౭౪ తే హి పుత్రాసో అదితేర్విదుర్ద్వేషాంసి యోతవే ।
అంహోశ్చిదురుచక్రయోఽనేహసః ॥ ౫॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౬౩౭౫ అదితిర్నో దివా పశుమదితిర్నక్తమద్వయాః ।
అదితిః పాత్వంహసః సదావృధా ॥ ౬॥

౬౩౭౬ ఉత స్యా నో దివా మతిరదితిరూత్యా గమత్ ।
సా శన్తాతి మయస్కరదప స్రిధః ॥ ౭॥

౬౩౭౭ ఉత త్యా దైవ్యా భిషజా శం నః కరతో అశ్వినా ।
యుయుయాతామితో రపో అప స్రిధః ॥ ౮॥

౬౩౭౮ శమగ్నిరగ్నిభిః కరచ్ఛం నస్తపతు సూర్యః ।
శం వాతో వాత్వరపా అప స్రిధః ॥ ॥౯॥

౬౩౭౯ అపామీవామప స్రిధమప సేధత దుర్మతిమ్ ।
ఆదిత్యాసో యుయోతనా నో అంహసః ॥ ॥౧౦॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౬౩౮౦ యుయోతా శరుమస్మదాఁ ఆదిత్యాస ఉతామతిమ్ ।
ఋధగ్ద్వేషః కృణుత విశ్వవేదసః ॥ ॥౧౧॥

౬౩౮౧ తత్సు నః శర్మ యచ్ఛతాదిత్యా యన్ముమోచతి ।
ఏనస్వన్తం చిదేనసః సుదానవః ॥ ॥౧౨॥

౬౩౮౨ యో నః కశ్చిద్రిరిక్షతి రక్షస్త్వేన మర్త్యః ।
స్వైః ష ఏవై రిరిషీష్ట యుర్జనః ॥ ॥౧౩॥

౬౩౮౩ సమిత్తమఘమశ్నవద్దుఃశంసం మర్త్యం రిపుమ్ ।
యో అస్మత్రా దుర్హణావాఁ ఉప ద్వయుః ॥ ॥౧౪॥

౬౩౮౪ పాకత్రా స్థన దేవా హృత్సు జానీథ మర్త్యమ్ ।
ఉప ద్వయుం చాద్వయుం చ వసవః ॥ ॥౧౫॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౬౩౮౫ ఆ శర్మ పర్వతానామోతాపాం వృణీమహే ।
ద్యావాక్షామారే అస్మద్రపస్కృతమ్ ॥ ॥౧౬॥

౬౩౮౬ తే నో భద్రేణ శర్మణా యుష్మాకం నావా వసవః ।
అతి విశ్వాని దురితా పిపర్తన ॥ ॥౧౭॥

౬౩౮౭ తుచే తనాయ తత్సు నో ద్రాఘీయ ఆయుర్జీవసే ।
ఆదిత్యాసః సుమహసః కృణోతన ॥ ॥౧౮॥

౬౩౮౮ యజ్ఞో హీళో వో అన్తర ఆదిత్యా అస్తి మృళత ।
యుష్మే ఇద్వో అపి ష్మసి సజాత్యే ॥ ॥౧౯॥

౬౩౮౯ బృహద్వరూథం మరుతాం దేవం త్రాతారమశ్వినా ।
మిత్రమీమహే వరుణం స్వస్తయే ॥ ॥౨౦॥

౬౩౯౦ అనేహో మిత్రార్యమన్నృవద్వరుణ శంస్యమ్ ।
త్రివరూథం మరుతో యన్త నశ్ఛర్దిః ॥ ॥౨౧॥

౬౩౯౧ యే చిద్ధి మృత్యుబన్ధవ ఆదిత్యా మనవః స్మసి ।
ప్ర సూ న ఆయుర్జీవసే తిరేతన ॥ ॥౨౨॥

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - సోభరిః కాణ్వః ॥ దేవతా -౧-౩౩ అగ్నిః ; ౩౪ ౩౫ ఆదిత్యాః ; ౩౬,౩౭ త్రసదస్యోర్దానస్తుతిః ॥ ఛన్దః -౧౩,౧౫,౨౧,౨౩,౨౭,౩౨ నిచృదుష్ణిక్ ౨,౨౨,౨౯,౩౭ విరాట్పఙ్క్తిః ౪,౬,౧౨,౨౦,౩౧, నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౫,౧౯,౩౦ కకుబుష్ణిక్ ; ౭,౯,౩౪ పాదనిచృదుష్ణిక్; ౮ ఆర్చీభురిక్ పఙ్క్తిః ౧౦సతః పఙ్క్తిః ; ౧౧,౧౭,౩౬, విరాడుష్ణిక్ ; ౧౩ పురఉష్ణిక్ ; ౧౪ పఙ్క్తిః ; ౧౮,౩౩ పాదనిచృత్పఙ్క్తిః ౨౪,౨౬ ఆర్చీవిరాట్పఙ్క్తిః ౨౫ ఆర్చీస్వరాడుష్ణిక్ ; ౨౮ భురిగార్చీవిరాడుష్ణిక్ ; ౩౫ స్వరాడ్బృహతీ ॥ స్వరః -౧,౩,౫,౮,౯,౧౧,౧౩,౧౫,౧౮,౧౯,౨౧,౨౩,౨౫,౨౮

,౨౮,౩౦,౩౨,౩౪,౩౬ ఋష్ణభః ౨,౪,౬,౮,౧౦,౧౨,౧౪,౧౬,౧౮,౨౦,
౨౨,౨౪,౨౬,౨౯,౩౧,౩౩,౩౫ పఙ్క్తయః ; ౩౭ మధ్యమః ॥

అథ ఏకోన త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦ ॥

౬౩౯౨ తం గూర్ధయా స్వర్ణరం దేవాసో దేవమరతిం దధన్విరే ।
దేవత్రా హవ్యమోహిరే ॥ ॥౧॥

౬౩౯౩ విభూతరాతిం విప్ర చిత్రశోచిషమగ్నిమీళిష్వ యన్తురమ్ ।
అస్య మేధస్య సోమ్యస్య సోభరే ప్రేమధ్వరాయ పూర్వ్యమ్ ॥ ॥౨॥

౬౩౯౪ యజిష్ఠం త్వా వవృమహే దేవం దేవత్రా హోతారమమర్త్యమ్ ।
అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్ ॥ ॥౩॥

౬౩౯౫ ఊర్జో నపాతం సుభగం సుదీదితిమగ్నిం శ్రేష్ఠశోచిషమ్ ।
స నో మిత్రస్య వరుణస్య సో అపామా సుమ్నం యక్షతే దివి ॥ ॥౪॥

౬౩౯౬ యః సమిధా య ఆహుతీ యో వేదేన దదాశ మర్తో అగ్నయే ।
యో నమసా స్వధ్వరః ॥ ॥౫॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦ ॥

౬౩౯౭ తస్యేదర్వన్తో రంహయన్త ఆశవస్తస్య ద్యుమ్నితమం యశః ।
న తమంహో దేవకృతం కుతశ్చన న మర్త్యకృతం నశత్ ॥ ॥౬॥

౬౩౯౮ స్వగ్నయో వో అగ్నిభిః స్యామ సూనో సహస ఊర్జాం పతే ।
సువీరస్త్వమస్మయుః ॥ ॥౭॥

౬౩౯౯ ప్రశంసమానో అతిథిర్న మిత్రియోఽగ్నీ రథో న వేద్యః ।
త్వే క్షేమాసో అపి సన్తి సాధవస్త్వం రాజా రయీణామ్ ॥ ॥౮॥

౬౪౦౦ సో అద్ధా దాశ్వధ్వరోఽగ్నే మర్తః సుభగ స ప్రశంస్యః ।
స ధీభిరస్తు సనితా ॥ ॥౯॥

౬౪౦౧ యస్య త్వమూర్ధ్వో అధ్వరాయ తిష్ఠసి క్షయద్వీరః స సాధతే ।
సో అర్వద్భిః సనితా స విపన్యుభిః స శూరైః సనితా కృతమ్ ॥ ॥౧౦॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥ ౩౧ ॥

౬౪౦౨ యస్యాగ్నిర్వపుర్గృహే స్తోమం చనో దధీత విశ్వవార్యః ।
హవ్యా వా వేవిషద్విషః ॥ ॥౧౧॥

౬౪౦౩ విప్రస్య వా స్తువతః సహసో యహో మక్షూతమస్య రాతిషు ।
అవోదేవముపరిమర్త్యం కృధి వసో వివిదుషో వచః ॥ ॥౧౨॥

౬౪౦౪ యో అగ్నిం హవ్యదాతిభిర్నమోభిర్వా సుదక్షమావివాసతి ।
గిరా వాజిరశోచిషమ్ ॥ ॥౧౩॥

౬౪౦౫ సమిధా యో నిశితీ దాశదదితిం ధామభిరస్య మర్త్యః ।
విశ్వేత్స ధీభిః సుభగో జనాఁ అతి ద్యుమ్నైరుద్న ఇవ తారిషత్ ॥ ॥౧౪॥

౬౪౦౬ తదగ్నే ద్యుమ్నమా భర యత్సాసహత్సదనే కం చిదత్రిణమ్ ।
మన్యుం జనస్య దూఢ్యః ॥ ॥౧౫॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥ ౩౨ ॥

౬౪౦౭ యేన చష్టే వరుణో మిత్రో అర్యమా యేన నాసత్యా భగః ।
వయం తత్ తే శవసా గాతువిత్తమా ఇన్ద్రత్వోతా విధేమహి ॥ ॥౧౬॥

౬౪౦౮ తే ఘేదగ్నే స్వాధ్యో యే త్వా విప్ర నిదధిరే నృచక్షసమ్ ।
విప్రాసో దేవ సుక్రతుమ్ ॥ ॥౧౭॥

౬౪౦౯ త ఇద్ వేదిం సుభగ త ఆహుతిం తే సోతుం చక్రిరే దివి ।
త ఇద్ వాజేభిర్జిగ్యుర్మహద్ ధనం యే త్వే కామం న్యేరిరే ॥ ॥౧౮॥

౬౪౧౦ భద్రో నో అగ్నిరాహుతో భద్రా రాతిః సుభగ భద్రో అధ్వరః ।
భద్రా ఉత ప్రశస్తయః ॥ ॥౧౯॥

౬౪౧౧ భద్రం మనః కృణుష్వ వృత్రతూర్యే యేనా సమత్సు సాసహః ।
అవ స్థిరా తనుహి భూరి శర్ధతాం వనేమా తే అభిష్టిభిః ॥ ॥౨౦॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౬౪౧౨ ఈళే గిరా మనుర్హితం యం దేవా దూతమరతిం న్యేరిరే ।
యజిష్ఠం హవ్యవాహనమ్ ॥ ॥౨౧॥

౬౪౧౩ తిగ్మజమ్భాయ తరుణాయ రాజతే ప్రయో గాయస్యగ్నయే ।
యః పింశతే సూనృతాభిః సువీర్యమగ్నిర్ఘృతేభిరాహుతః ॥ ॥౨౨॥

౬౪౧౪ యదీ ఘృతేభిరాహుతో వాశీమగ్నిర్భరత ఉచ్చావ చ ।
అసుర ఇవ నిర్ణిజమ్ ॥ ॥౨౩॥

౬౪౧౫ యో హవ్యాన్యైరయతా మనుర్హితో దేవ ఆసా సుగన్ధినా ।
వివాసతే వార్యాణి స్వధ్వరో హోతా దేవో అమర్త్యః ॥ ॥౨౪॥

౬౪౧౬ యదగ్నే మర్త్యస్త్వం స్యామహం మిత్రమహో అమర్త్యః ।
సహసః సూనవాహుత ॥ ॥౨౫॥

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥౩౪॥

౬౪౧౭ న త్వా రాసీయాభిశస్తయే వసో న పాపత్వాయ సన్త్య ।
న మే స్తోతామతీవా న దుర్హితః స్యాదగ్నే న పాపయా ॥ ॥౨౬॥

౬౪౧౮ పితుర్న పుత్రః సుభృతో దురోణ ఆ దేవాం ।
ఏతు ప్ర ణో హవిః ॥ ॥౨౭॥

౬౪౧౯ తవాహమగ్న ఊతిభిర్నేదిష్ఠాభిః సచేయ జోషమా వసో ।
సదా దేవస్య మర్త్యః ॥ ॥౨౮॥

౬౪౨౦ తవ క్రత్వా సనేయం తవ రాతిభిరగ్నే తవ ప్రశస్తిభిః ।
త్వామిదాహుః ప్రమతిం వసో మమాగ్నే హర్షస్వ దాతవే ॥ ॥౨౯॥

౬౪౨౧ ప్ర సో అగ్నే తవోతిభిః సువీరాభిస్తిరతే వాజభర్మభిః ॥
యస్య త్వం సఖ్యమావరః ॥ ॥౩౦॥

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ॥ ౩౫ ॥

౬౪౨౨ తవ ద్రప్సో నీలవాన్ వాశ ఋత్వియ ఇన్ధానః సిష్ణవా దదే ।
త్వం మహీనాముషసామసి ప్రియః క్షపో వస్తుషు రాజసి ॥ ॥౩౧॥

౬౪౨౩ తమాగన్మ సోభరయః సహస్రముష్కం స్వభిష్టిమవసే ।

సహసావానం త్రాసదస్యవమ్ ॥ ॥౩౨॥

౬౪౨౪ యస్య తే అగ్నే అన్యే అగ్నయ ఉపక్షితో వయా ఇవ ।
విపో న ద్యుమ్నా ని యువే జనానాం తవ క్షత్రాణి వర్ధయన్ ॥ ॥౩౩॥

౬౪౨౫ యమాదిత్యాసో అద్రుహః పారం నయథ మర్త్యమ్ ।
మఘోనాం విశ్వేషాం సుదానవః ॥ ॥౩౪॥

౬౪౨౬ యూయం రాజానః కం చిచ్చర్షణీసహః క్షయన్తం మానుషాఁ అను ।
వయం తే వో వరుణ మిత్రార్యమన్ స్యామేదృతస్య రథ్యః ॥ ॥౩౫॥

౬౪౨౭ అదాన్మే పౌరుకుత్స్యః పఞ్చాశతం త్రసదస్యుర్వధూనామ్ ।
మంహిష్ఠో అర్యః సత్పతిః ॥ ॥౩౬॥

౬౪౨౮ ఉత మే ప్రయియోర్వయియోః సువాస్త్వా అధి తుగ్వని ।
తిసృణాం సప్తతీనాం శ్యావః ప్రణేతా భువద్వసుర్దియానాం పతిః ॥ ॥౩౭॥

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - సోభరిః కాణ్వః ॥దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః -౧,౫,౭,౧౯,౨౩ కకుబుష్ణిక్ ; ౨,౧౦,౧౬,౨౨ సతః పఙ్క్తిః; ౩, ౧౫,౧౭ విరాడుష్ణిక్ ; ౪,౧౮ విరాట్పఙ్క్తిః; ౬,౧౨ పాదనిచృత్పఙ్క్తిః; ౮,౨౦,౨౪,౨౬ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౯,౧౩,౨౧,౨౫ నిచృదుష్ణిక్ ; ౧౧ పాదనిచృదుష్ణిక్ ; ౧౪ ఆర్చీభురిక్పఙ్క్తిః; స్వరః -౧,౩,౫,౭,౯,౧౧,౧౩,౧౫,౧, ౧౯, ౨౧, ౨౩, ౨౫ ఋషభః ; ౨,౪,౬,౮,౧౦,౧౨,౧౪,౧౬ ,౧౮,౨౦,౨౨,౨౪,౨౬ పఞ్చమః ॥

అథ షట్త్రింశో వర్గః ॥ ౩౬ ॥

౬౪౨౯ ఆ గన్తా మా రిషణ్యత ప్రస్థావానో మాప స్థాతా సమన్యవః ।
స్థిరా చిన్నమయిష్ణవః ॥ ॥౧॥

౬౪౩౦ వీళుపవిభిర్మరుత ఋభుక్షణ ఆ రుద్రాసః సుదీతిభిః ।
ఇషా నో అద్యా గతా పురుస్పృహో యజ్ఞమా సోభరీయవః ॥ ॥౨॥

౬౪౩౧ విద్మా హి రుద్రియాణాం శుష్మముగ్రం మరుతాం శిమీవతామ్ ।
విష్ణోరేషస్య మీళ్హుషామ్ ॥ ॥౩॥

౬౪౩౨ వి ద్వీపాని పాపతన్తిష్ఠద్దుచ్ఛునోభే యుజన్త రోదసీ ।
ప్ర ధన్వాన్యైరత శుభ్రఖాదయో యదేజథ స్వభానవః ॥ ॥౪॥

౬౪౩౩ అచ్యుతా చిద్వో అజ్మన్నా నానదతి పర్వతాసో వనస్పతిః ।
భూమిర్యామేషు రేజతే ॥ ॥౫॥

అథ సప్తత్రింశో వర్గః ॥ ౩౭॥

౬౪౩౪ అమాయ వో మరుతో యాతవే ద్యౌర్జిహీత ఉత్తరా బృహత్ ।
యత్రా నరో దేదిశతే తనూష్వా త్వక్షాంసి బాహ్వోజసః ॥ ॥౬॥

౬౪౩౫ స్వధామను శ్రియం నరో మహి త్వేషా అమవన్తో వృషప్సవః ।
వహన్తే అహ్రుతప్సవః ॥ ॥౭॥

౬౪౩౬ గోభిర్వాణో అజ్యతే సోభరీణాం రథే కోశే హిరణ్యయే ।
గోబన్ధవః సుజాతాస ఇషే భుజే మహాన్తో నః స్పరసే ను ॥ ॥౮॥

౬౪౩౭ ప్రతి వో వృషదఞ్జయో వృష్ణే శర్ధాయ మారుతాయ భరధ్వమ్ ।
హవ్యా వృషప్రయావ్ణే ॥ ॥౯॥

౬౪౩౮ వృషణశ్వేన మరుతో వృషప్సునా రథేన వృషనాభినా ।
ఆ శ్యేనాసో న పక్షిణో వృథా నరో హవ్యా నో వీతయే గత ॥ ॥౧౦॥

అథ అష్టత్రింశో వర్గః ॥ ౩౮ ॥

౬౪౩౯ సమానమఞ్జ్యేషాం వి భ్రాజన్తే రుక్మాసో అధి బాహుషు ।
దవిద్యుతత్యృష్టయః ॥ ॥౧౧॥

౬౪౪౦ త ఉగ్రాసో వృషణ ఉగ్రబాహవో నకిష్టనూషు యేతిరే ।
స్థిరా ధన్వాన్యాయుధా రథేషు వోఽనీకేష్వధి శ్రియః ॥ ॥౧౨॥

౬౪౪౧ యేషామర్ణో న సప్రథో నామ త్వేషం శశ్వతామేకమిద్భుజే ।
వయో న పిత్ర్యం సహః ॥ ॥౧౩॥

౬౪౪౨ తాన్వన్దస్వ మరుతస్తాఁ ఉప స్తుహి తేషాం హి ధునీనామ్ ।
అరాణాం న చరమస్తదేషాం దానా మహ్నా తదేషామ్ ॥ ॥౧౪॥

౬౪౪౩ సుభగః స వ ఊతిష్వాస పూర్వాసు మరుతో వ్యుష్టిషు ।
యో వా నూనముతాసతి ॥ ॥౧౫॥

అథ ఏకోన చత్వారింశో వర్గః ॥ ౩౯ ॥

౬౪౪౪ యస్య వా యూయం ప్రతి వాజినో నర ఆ హవ్యా వీతయే గథ ।
అభి ష ద్యుమ్నైరుత వాజసాతిభిః సుమ్నా వో ధూతయో నశత్ ॥ ॥౧౬॥

౬౪౪౫ యథా రుద్రస్య సూనవో దివో వశన్త్యసురస్య వేధసః ।
యువానస్తథేదసత్ ॥ ॥౧౭॥

౬౪౪౬ యే చార్హన్తి మరుతః సుదానవః స్మన్మీళ్హుషశ్చరన్తి యే ।
అతశ్చిదా న ఉప వస్యసా హృదా యువాన ఆ వవృధ్వమ్ ॥ ॥౧౮॥

౬౪౪౭ యూన ఊ షు నవిష్ఠయా వృష్ణః పావకాఁ అభి సోభరే గిరా ।
గాయ గా ఇవ చర్కృషత్ ॥ ॥౧౯॥

౬౪౪౮ సాహా యే సన్తి ముష్టిహేవ హవ్యో విశ్వాసు పృత్సు హోతృషు ।
వృష్ణశ్చన్ద్రాన్న సుశ్రవస్తమాన్గిరా వన్దస్వ మరుతో అహ ॥ ॥౨౦॥

అథ చత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౦ ॥

౬౪౪౯ గావశ్చిద్ఘా సమన్యవః సజాత్యేన మరుతః సబన్ధవః ।
రిహతే కకుభో మిథః ॥ ॥౨౧॥

౬౪౫౦ మర్తశ్చిద్వో నృతవో రుక్మవక్షస ఉప భ్రాతృత్వమాయతి ।
అధి నో గాత మరుతః సదా హి వ ఆపిత్వమస్తి నిధ్రువి ॥ ॥౨౨॥

౬౪౫౧ మరుతో మారుతస్య న ఆ భేషజస్య వహతా సుదానవః ।
యూయం సఖాయః సప్తయః ॥ ॥౨౩॥

౬౪౫౨ యాభిః సిన్ధుమవథ యాభిస్తూర్వథ యాభిర్దశస్యథా క్రివిమ్ ।
మయో నో భూతోతిభిర్మయోభువః శివాభిరసచద్విషః ॥ ॥౨౪॥

౬౪౫౩ యత్సిన్ధౌ యదసిక్న్యాం యత్సముద్రేషు మరుతః సుబర్హిషః ।
యత్పర్వతేషు భేషజమ్ ॥ ॥౨౫॥

౬౪౫౪ విశ్వం పశ్యన్తో బిభృథా తనూష్వా తేనా నో అధి వోచత ।
క్షమా రపో మరుత ఆతురస్య న ఇష్కర్తా విహ్రుతం పునః ॥ ॥౨౬॥

ఇతి షష్ఠాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః సమాప్తః ॥

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

చతుర్థోఽనువాకః ఏకవింశం సూక్తమ్ ॥ ౨౧ ॥

ఋషిః - సోభరిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ౧-౧౬ ఇన్ద్రః ; ౧౭,౧౮ చిత్రస్య దానస్తుతిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౧౫ విరాడుష్ణిక్ ; ౨,౧౨,౧౪ పాదనిచృత్పఙ్క్తిః ; ౪ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౫,౭ ,౯,౧౧ కకుబుష్ణిక్ ; ౬,౮, ౧౬,౧౮,నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౧౦ విరాట్ పఙ్క్తిః ; ౧౩,౧౭ నిచృదుష్ణిక్ ॥ స్వరః -౧,౩,౫,౭,౯,౧౧,౧౩,౧౫,౧౭ ఋషభః ; ౨,౪,౬ ,౮,౧౦,౧౨,౧౪,౧౬,౧౮,పఞ్చమః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౬౪౫౫ వయము త్వామపూర్వ్య స్థూరం న కచ్చిద్భరన్తోఽవస్యవః ।
వాజే చిత్రం హవామహే ॥ ౧ ॥

౬౪౫౬ ఉప త్వా కర్మన్నూతయే స నో యువోగ్రశ్చక్రామ యో ధృషత్ ।
త్వామిద్ధ్యవితారం వవృమహే సఖాయ ఇన్ద్ర సానసిమ్ ॥ ౨ ॥

౬౪౫౭ ఆ యాహీమ ఇన్దవోఽశ్వపతే గోపత ఉర్వరాపతే ।
సోమం సోమపతే పిబ ॥ ౩ ॥

౬౪౫౮ వయం హి త్వా బన్ధుమన్తమబన్ధవో విప్రాస ఇన్ద్ర యేమిమ ।
యా తే ధామాని వృషభ తేభిరా గహి విశ్వేభిః సోమపీతయే ॥ ౪ ॥

౬౪౫౯ సీదన్తస్తే వయో యథా గోశ్రీతే మధౌ మదిరే వివక్షణే ।
అభి త్వామిన్ద్ర నోనుమః ॥ ౫ ॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౬౪౬౦ అచ్ఛా చ త్వైనా నమసా వదామసి కిం ముహుశ్చిద్వి దీధయః ।
సన్తి కామాసో హరివో దదిష్ట్వం స్మో వయం సన్తి నో ధియః ॥ ౬ ॥

౬౪౬౧ నూత్నా ఇదిన్ద్ర తే వయమూతీ అభూమ నహి నూ తే అద్రివః ।
విద్మా పురా పరీణసః ॥ ౭ ॥

౬౪౬౨ విద్మా సఖిత్వముత శూర భోజ్యమా తే తా వజ్రిన్నీమహే ।
ఉతో సమస్మిన్నా శిశీహి నో వసో వాజే సుశిప్ర గోమతి ॥ ౮ ॥

౬౪౬౩ యో న ఇదమిదం పురా ప్ర వస్య ఆనినాయ తము వః స్తుషే ।
సఖాయ ఇన్ద్రమూతయే ॥ ౯ ॥

౬౪౬౪ హర్యశ్వం సత్పతిం చర్షణీసహం స హి ష్మా యో అమన్దత ।
ఆ తు నః స వయతి గవ్యమశ్వ్యం స్తోతృభ్యో మఘవా శతమ్ ॥ ౧౦ ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౬౪౬౫ త్వయా హ స్విద్యుజా వయం ప్రతి శ్వసన్తం వృషభ బ్రువీమహి ।
సంస్థే జనస్య గోమతః ॥ ౧౧ ॥

౬౪౬౬ జయేమ కారే పురుహూత కారిణోఽభి తిష్ఠేమ దూఢ్యః ।
నృభిర్వృత్రం హన్యామ శూశుయామ చావేరిన్ద్ర ప్ర ణో ధియః ॥ ౧౨ ॥

౬౪౬౭ అభ్రాతృవ్యో అనా త్వమనాపిరిన్ద్ర జనుషా సనాదసి ।
యుధేదాపిత్వమిచ్ఛసే ॥ ౧౩ ॥

౬౪౬౮ నకీ రేవన్తం సఖ్యాయ విన్దసే పీయన్తి తే సురాశ్వః ।
యదా కృణోషి నదనుం సమూహస్యాదిత్పితేవ హూయసే ॥ ॥౧౪॥

౬౪౬౯ మా తే అమాజురో యథా మూరాస ఇన్ద్ర సఖ్యే త్వావతః ।
ని షదామ సచా సుతే ॥ ॥౧౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౬౪౭౦ మా తే గోదత్ర నిరరామ రాధస ఇన్ద్ర మా తే గృహామహి ।
దృళ్హా చిదర్యః ప్ర మృశాభ్యా భర న తే దామాన ఆదభే ॥ ॥౧౬॥

౬౪౭౧ ఇన్ద్రో వా ఘేదియన్మఘం సరస్వతీ వా సుభగా దదిర్వసు ।
త్వం వా చిత్ర దాశుషే ॥ ॥౧౭॥

౬౪౭౨ చిత్ర ఇద్రాజా రాజకా ఇదన్యకే యకే సరస్వతీమను ।
పర్జన్య ఇవ తతనద్ధి వృష్ట్యా సహస్రమయుతా దదత్ ॥ ॥౧౮॥

ద్వావింశం సూక్తమ్ ॥౨౨॥

ఋషిః - సోభరిః కాణ్వః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧, విరాడ్బృహతీ ; ౨ విరాట్పఙ్క్తిః ; ౩,౫ నిచృద్బృహతీ ; ౪,౧౦ సతః పఙ్క్తిః ; ౬,౧౬,౧౮ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౭ పథ్యాబృహతీ ; ౮ అనుష్టుప్ ; ౯,౧౧,౧౭ ఉష్ణిక్ ; ౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౧౩ నిచృదుష్ణిక్ ; ౧౪ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౧౫ పాదనిచృదుష్ణిక్ స్వరః - ౧,౩,౫,౭, మధ్యమః ; ౨,౪,౬,౧౦,౧౪,౧౬,౧౮ పఞ్చమః ; ౮ గాన్ధారః ; ౯,౧౧,౧౩,౧౫,౧౭ ఋషభః ; ౧౨ ధైవతః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౬౪౭౩ ఓ త్యమహ్వ ఆ రథమద్యా దంసిష్ఠమూతయే ।
యమశ్వినా సుహవా రుద్రవర్తనీ ఆ సూర్యాయై తస్థథుః ॥ ॥౧॥

౬౪౭౪ పూర్వాయుషం సుహవం పురుస్పృహం భుజ్యుం వాజేషు పూర్వ్యమ్ ।
సచనావన్తం సుమతిభిః సోభరే విద్వేషసమనేహసమ్ ॥ ॥౨॥

౬౪౭౫ ఇహ త్యా పురుభూతమా దేవా నమోభిరశ్వినా ।
అర్వాచీనా స్వవసే కరామహే గన్తారా దాశుషో గృహమ్ ॥ ॥౩॥

౬౪౭౬ యువో రథస్య పరి చక్రమీయత ఈర్మాన్యద్వామిషణ్యతి ।
అస్మాఀ అచ్ఛా సుమతిర్వాం శుభస్పతీ ఆ ధేనురివ ధావతు ॥ ॥౪॥

౬౪౭౭ రథో యో వాం త్రివన్ధురో హిరణ్యాభీశురశ్వినా ।
పరి ద్యావాపృథివీ భూషతి శ్రుతస్తేన నాసత్యా గతమ్ ॥ ॥౫॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౬౪౭౮ దశస్యన్తా మనవే పూర్వ్యం దివి యవం వృకేణ కర్షథః ।
తా వామద్య సుమతిభిః శుభస్పతీ అశ్వినా ప్ర స్తువీమహి ॥ ॥౬॥

౬౪౭౯ ఉప నో వాజినీవసూ యాతమృతస్య పథిభిః ।
యేభిస్తృక్షిం వృషణా త్రాసదస్యవం మహే క్షత్రాయ జిన్వథః ॥ ॥౭॥

౬౪౮౦ అయం వామద్రిభిః సుతః సోమో నరా వృషణ్వసూ ।
ఆ యాతం సోమపీతయే పిబతం దాశుషో గృహే ॥ ॥౮॥

౬౪౮౧ ఆ హి రుహతమశ్వినా రథే కోశే హిరణ్యయే వృషణ్వసూ ।
యుఞ్జాథాం పీవరీరిషః ॥ ॥౯॥

౬౪౮౨ యాభిః పక్థమవథో యాభిరధ్రిగుం యాభిర్బభ్రుం విజోషసమ్ ।
తాభిర్నో మక్షూ తూయమశ్వినా గతం భిషజ్యతం యదాతురమ్ ॥ ॥౧౦॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౬౪౮౩ యదధ్రిగావో అధ్రిగూ ఇదా చిదహ్నో అశ్వినా హవామహే ।
వయం గీర్భిర్విపన్యవః ॥ ॥౧౧॥

౬౪౮౪ తాభిరా యాతం వృషణోప మే హవం విశ్వప్సుం విశ్వవార్యమ్ ।
ఇషా మంహిష్ఠా పురుభూతమా నరా యాభిః క్రివిం వావృధుస్తాభిరా గతమ్ ॥ ॥౧౨॥

౬౪౮౫ తావిదా చిదహానాం తావశ్వినా వన్దమాన ఉప బ్రువే ।
తా ఉ నమోభిరీమహే ॥ ॥౧౩॥

౬౪౮౬ తావిద్ దోషా తా ఉషసి శుభస్పతీ తా యామన్ రుద్రవర్తనీ ।
మా నో మర్తాయ రిపవే వాజినీవసూ పరో రుద్రావతి ఖ్యతమ్ ॥ ॥౧౪॥

౬౪౮౭ ఆ సుగ్మ్యాయ సుగ్మ్యం ప్రాతా రథేనాశ్వినా వా సక్షణీ ।
హువే పితేవ సోభరీ ॥ ॥౧౫॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౬౪౮౮ మనోజవసా వృషణా మదచ్యుతా మక్షుంగమాభిరూతిభిః ।
ఆరాత్తాచ్చిద్ భూతమస్మే ఽ అవసే పూర్వీభిః పురుభోజసా ॥ ॥౧౬॥

౬౪౮౯ ఆనో ఽ అశ్వావదశ్వినా వర్తిర్యాసిష్టం మధుపాతమా నరా ।
గోమద్ దస్రా హిరణ్యవత్ ॥ ॥౧౭॥

౬౪౯౦ సుప్రావర్గం సువీర్యం సుష్ఠు వార్యమనాధృష్టం రక్షస్వినా ।
అస్మిన్నా వామాయానే వాజినీవసూ విశ్వా వామాని ధీమహి ॥ ॥౧౮॥

త్రయోవింశం సూక్తమ్ ॥ ౨౩ ॥

ఋషిః - విశ్వమనా వైయశ్వః । దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౧౦,౧౪-౧౬,౧౯-౨౨,౨౬,౨౮ నిచృదుష్ణిక్ ; ౨,౪,౫, ౭, ౧౧,౧౭,౨౫,౨౯,౩౦ విరాడుష్ణిక్ ; ౬,౮,౯,౧౩, ౧౮, ఉష్ణిక్ ; ౧౨,౨౩,౨౭ పాదనిచృదుష్ణిక్; ౨౪ ఆర్చీస్వరాడుష్ణిక్ ॥
స్వరః - ఋషభః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౬౪౯౧ ఈళిష్వా హి ప్రతీవ్యం యజస్వ జాతవేదసమ్ చరిష్ణుధూమమగృభీతశోచిషమ్
॥౧॥

౬౪౯౨ దామానం విశ్వచర్షణే ఽగ్నిం విశ్వమనో గిరా । ఉత స్తుషే విష్పర్ధసో రథానామ్ ॥
॥౨॥

౬౪౯౩ యేషామాబాధ ఋగ్మియ ఇషః పృక్షశ్చ నిగ్రభే ।
ఉపవిదా వహ్నిర్విన్దతే వసు ॥ ॥౩॥

౬౪౯౪ ఉదస్య శోచిరస్థాద్ దీదియుషో వ్యజరమ్ ।
తపుర్జమ్భస్య సుద్యుతో గణశ్రియః ॥ ॥౪॥

౬౪౯౫ ఉదు తిష్ఠ స్వధ్వర స్తవానో దేవ్యా కృపా ।
అభిఖ్యా భాసా బృహతా శుశుక్వనిః ॥ ॥౫॥

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౬౪౯౬ అగ్నే యాహి సుశస్తిభిర్హవ్యా జుహ్వాన ఆనుషక్ ।

యథా దూతో బభూథ హవ్యవాహనః ॥ ॥౬॥

౬౪౯౭ అగ్నిం వః పూర్వ్యం హువే హోతారం చర్షణీనామ్ ।
తమయా వాచా గృణే తము వః స్తుషే ॥ ॥౭॥

౬౪౯౮ యజ్ఞేభిరద్భుతక్రతుం యం కృపా సూదయన్త ఇత్ ।
మిత్రం న జనే సుధితమృతావని ॥ ॥౮॥

౬౪౯౯ ఋతావానమృతాయవో యజ్ఞస్య సాధనం గిరా ।
ఉపో ఏనం జుజుషుర్నమసస్పదే ॥ ॥౯॥

౬౫౦౦ అచ్ఛా నో అఙ్గిరస్తమం యజ్ఞాసో యన్తు సంయతః ।
హోతా యో అస్తి విక్ష్వా యశస్తమః ॥ ॥౧౦॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౬౫౦౧ అగ్నే తవ త్యే అజరేన్ధానాసో బృహద్ భాః ।
అశ్వా ఇవ వృషణస్తవిషీయవః ॥ ॥౧౧॥

౬౫౦౨ స త్వం న ఊర్జాం పతే రయిం రాస్వ సువీర్యమ్ ।
ప్రావ నస్తోకే తనయే సమత్స్వా ॥ ॥౧౨॥

౬౫౦౩ యద్ వా ఉ విశ్పతిః శితః సుప్రీతో మనుషో విశి ।
విశ్వేదగ్నిః ప్రతి రక్షాంసి సేధతి ॥ ॥౧౩॥

౬౫౦౪ శ్రుష్ట్యగ్నే నవస్య మే స్తోమస్య వీర విశ్పతే ।
ని మాయినస్తపుషా రక్షసో దహ ॥ ॥౧౪॥

౬౫౦౫ న తస్య మాయయా చన రిపురీశీత మర్త్యః ।
యో అగ్నయే దదాశ హవ్యదాతిభిః ॥ ॥౧౫॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౬౫౦౬ వ్యశ్వస్త్వా వసువిదముక్షణ్యురప్రీణాదృషిః ।
మహో రాయే తము త్వా సమిధీమహి ॥ ॥౧౬॥

౬౫౦౭ ఉశనా కావ్యస్త్వా ని హోతారమసాదయత్ ।
ఆయజిం త్వా మనవే జాతవేదసమ్ ॥ ॥౧౭॥

౬౫౦౮ విశ్వే హి త్వా సజోషసో దేవాసో దూతమక్రత ।
శ్రుష్టీ దేవ ప్రథమో యజ్ఞియో భువః ॥ ॥౧౮॥

౬౫౦౯ ఇమం ఘా వీరో అమృతం దూతం కృణ్వీత మర్త్యః ।
పావకం కృష్ణవర్తనిం విహాయసమ్ ॥ ॥౧౯॥

౬౫౧౦ తం హువేమ యతస్రుచః సుభాసం శుక్రశోచిషమ్ ।
విశామగ్నిమజరం ప్రత్నమీడ్యమ్ ॥ ॥౨౦॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౬౫౧౧ యో అస్మై హవ్యదాతిభిరాహుతిం మర్తోఽవిధత్ ।
భూరి పోషం స ధత్తే వీరవద్ యశః ॥ ॥౨౧॥

౬౫౧౨ ప్రథమం జాతవేదసమగ్నిం యజ్ఞేషు పూర్వ్యమ్ ।
ప్రతి స్రుగేతి నమసా హవిష్మతీ ॥ ॥౨౨॥

౬౨౧౩ ఆభిర్విధేమాగ్నయే జ్యేష్ఠాభిర్వ్యశ్వవత్ ।
మంహిష్ఠాభిర్మతిభిః శుక్రశోచిషే ॥ ॥౨౩॥

౬౨౧౪ నూనమర్చ విహాయసే స్తోమేభిః స్థూరయూపవత్ ।
ఋషే వైయశ్వ దమ్యాయాగ్నయే ॥ ॥౨౪॥

౬౨౧౫ అతిథిం మానుషాణాం సూనుం వనస్పతీనామ్ ।
విప్రా అగ్నిమవసే ప్రత్నమీళతే ॥ ॥౨౫॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౬౨౧౬ మహో విశ్వాఀ అభిషతోఽభి హవ్యాని మానుషా ।
అగ్నే ని షత్సి నమసాధి బర్హిషి ॥ ॥౨౬॥

౬౨౧౭ వంస్వా నో వార్యా పురు వంస్వ రాయః పురుస్పృహః ।
సువీర్యస్య ప్రజావతో యశస్వతః ॥ ॥౨౭॥

౬౨౧౮ త్వం వరో సుషామ్ణేఽగ్నే జనాయ చోదయ ।
సదా వసో రాతిం యవిష్ఠ శశ్వతే ॥ ॥౨౮॥

౬౨౧౯ త్వం హి సుప్రతూరసి త్వం నో గోమతీరిషః ।
మహో రాయః సాతిమగ్నే అపా వృధి ॥ ॥౨౯॥

౬౨౨౦ అగ్నే త్వం యశా అస్యా మిత్రావరుణా వహ ।
ఋతావానా సమ్రాజా పూతదక్షసా ॥ ॥౩౦॥

చతుర్వింశం సూక్తమ్ ॥౨౪॥

ఋషిః - విశ్వమనా వైయశ్వః । దేవతా - ౧-౨౭ ఇన్ద్రః ; ౨౮-౩౦ వరోః సౌషామ్ణస్య దానస్తుతిః ॥ ఛన్దః - ౧,౬,౧౧,౧౩,౨౦,౨౩,౨౪ నిచృదుష్ణిక్ ; ౨-౫,౭,౮,౧౦,౧౬,౨౫-౨౭, ఉష్ణిక్ ; ౯,౧౨,౧౮,౨౨,౨౮,౨౯ విరాడుష్ణిక్ ; ౧౪,౧౫,౧౭,౨౧ పాదనిచృదుష్ణిక్; ౧౯ ఆర్చీస్వరాడుష్ణిక్; ౩౦ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౨౯ ఋషభః ; ౩౦ గాన్ధారః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౬౩౨౧ సఖాయ ఆ శిషామహి బ్రహ్మేన్ద్రాయ వజ్రిణే ।
స్తుష ఊ షు వో నృతమాయ ధృష్ణవే ॥ ॥౧॥

౬౩౨౨ శవసా హ్యసి శ్రుతో వృత్రహత్యేన వృత్రహా ।
మఘైర్మఘోనో అతి శూర దాశసి ॥ ॥౨॥

౬౩౨౩ స నః స్తవాన ఆ భర రయిం చిత్రశ్రవస్తమమ్ ।
నిరే చిద్యో హరివో వసుర్దదిః ॥ ॥౩॥

౬౩౨౪ ఆ నిరేకముత ప్రియమిన్ద్ర దర్షి జనానామ్ ।
ధృషతా ధృష్ణో స్తవమాన ఆ భర ॥ ॥౪॥

౬౩౨౫ న తే సవ్యం న దక్షిణం హస్తం వరన్త ఆమురః ।
న పరిబాధో హరివో గవిష్టిషు ॥ ॥౫॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౬౩౨౬ ఆ త్వా గోభిరివ వ్రజం గీర్భిరృణోమ్యద్రివః ।
ఆ స్మా కామం జరితురా మనః పృణ ॥ ॥౬॥

౬౩౨౭ విశ్వాని విశ్వమనసో ధియా నో వృత్రహన్తమ ।

ఉగ్ర ప్రణేతరధి షూ వసో గహి॥ ॥౭॥

౬౨౨౮ వయం తే అస్య వృత్రహన్ విద్యామ శూర నవ్యసః।
వసోః స్పార్హస్య పురుహూత రాధసః॥ ॥౮॥

౬౨౨౯ ఇన్ద్ర యథా హ్యస్తి తేఽపరీతం నృతో శవః।
అమృక్తా రాతిః పురుహూత దాశుషే॥ ॥౯॥

౬౨౩౦ ఆ వృషస్వ మహామహ మహే నృతమ రాధసే।
దృళ్హశ్చిద్ దృహ్య మఘవన్ మఘత్తయే॥ ॥౧౦॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౬౨౩౧ నూ అన్యత్రా చిదద్రివస్త్వన్నో జగ్మురాశసః।
మఘవఞ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతిభిః॥ ॥౧౧॥

౬౨౩౨ నహ్యఙ్గ నృతో త్వదన్యం విన్దామి రాధసే।
రాయే ద్యుమ్నాయ శవసే చ గిర్వణః॥ ॥౧౨॥

౬౨౩౩ ఏన్దుమిన్ద్రాయ సిఞ్చత పిబాతి సోమ్యం మధు।
ప్ర రాధసా చోదయాతే మహిత్వనా॥ ॥౧౩॥

౬౨౩౪ ఉపో హరీణాం పతిం దక్షం పృఞ్చన్తమబ్రవమ్।
నూనం శ్రుధి స్తువతో అశ్వ్యస్య॥ ॥౧౪॥

౬౨౩౫ నహ్యఙ్గ పురా చన జజ్ఞే వీరతరస్త్వత్।
నకీ రాయా నైవథా న భన్దనా॥ ॥౧౫॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౬౨౩౬ ఏదు మధ్వో మదిన్తరం సిఞ్చ వాధ్వర్యో అన్ధసః।
ఏవా హి వీరః స్తవతే సదావృధః॥ ॥౧౬॥

౬౨౩౭ ఇన్ద్ర స్థాతర్హరీణాం నకిష్టే పూర్వ్యస్తుతిమ్।
ఉదానంశ శవసా న భన్దనా॥ ॥౧౭॥

౬౨౩౮ తం వో వాజానాం పతిమహూమహి శ్రవస్యవః।
అప్రాయుభిర్యజ్ఞేభిర్వావృధేన్యమ్॥ ॥౧౮॥

౬౨౩౯ ఏతో న్విన్ద్రం స్తవామ సఖాయః స్తోమ్యం నరమ్।
కృష్టీర్యో విశ్వా అభ్యస్త్యేక ఇత్॥ ॥౧౯॥

౬౨౪౦ అగోరుధాయ గవిషే ద్యుక్షాయ దస్మ్యం వచః।
ఘృతాత్ స్వాదీయో మధునశ్చ వోచత॥ ॥౨౦॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౬౨౪౧ యస్యామితాని వీర్యా౩ న రాధః పర్యేతవే।
జ్యోతిర్న విశ్వమభ్యస్తి దక్షిణా॥ ॥౨౧॥

౬౨౪౨ స్తుహీన్ద్రం వ్యశ్వవదనూర్మిం వాజినం యమమ్।
అర్యో గయం మంహమానం వి దాశుషే॥ ॥౨౨॥

౬౨౪౩ ఏవా నూనముప స్తుహి వైయశ్వ దశమం నవమ్।
సువిద్వాంసం చర్కృత్యం చరణీనామ్॥ ॥౨౩॥

౬౫౪౪ వేత్థా హి నిరృతీనాం వజ్రహస్త పరివృజమ్।
అహరహః శున్ధ్యుః పరిపదామివ॥ ॥౨౪॥

౬౫౪౫ తదిన్ద్రావ ఆ భర యేనా దంసిష్ఠ కృత్వనే।
ద్వితా కుత్సాయ శిశ్నథో ని చోదయ॥ ॥౨౫॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౬౫౪౬ తము త్వా నూనమీమహే నవ్యం దంసిష్ఠ సన్యసే।
స త్వం నో విశ్వా అభిమాతీః సక్షణిః॥ ॥౨౬॥

౬౫౪౭ య ఋక్షాదంహసో ముచద్ యో వార్యాత్సప్త సిన్ధుషు।
వధర్దాసస్య తువినృమ్ణ నీనమః॥ ॥౨౭॥

౬౫౪౮ యథా వరో సుషామ్ణే సనిభ్య ఆవహో రయిమ్।
వ్యశ్వేభ్యః సుభగే వాజినీవతి॥ ॥౨౮॥

౬౫౪౯ ఆ నార్యస్య దక్షిణా వ్యశ్వాఁ ఏతు సోమినః।
స్థూరం చ రాధః శతవత్ సహస్రవత్॥ ॥౨౯॥

౬౫౫౦ యత్ త్వా పృచ్ఛాదీజానః కుహయా కుహయాకృతే।
ఏషో అపశ్రితో వలో గోమతీమవ తిష్ఠతి॥ ॥౩౦॥

(౨౫) పఞ్చవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వమనా వైయశ్వః ॥దేవతా - ౧-౯,౧౩-౨౪ మిత్రావరుణౌ; ౧౦-౧౨ విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః -౧,౨, ౫-౯, ౧౯ నిచృదుష్ణిక్; ౩,౧౦,౧౩-౧౬, ౨౦,౨౧,౨౨ విరాడుష్ణిక్; ౪,౧౧,౧౨,౨౪ ఉష్ణిక్; ౧౭,౧౮ పాదనిచృదుష్ణిక్; ౨౩ ఆర్చ్యుష్ణిక్ ॥స్వరః - ఋషభః॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౬౫౫౧ తా వాం విశ్వస్య గోపా దేవా దేవేషు యజ్ఞియా।
ఋతావానా యజసే పూతదక్షసా॥ ॥౧॥

౬౫౫౨ మిత్రా తనా న రథ్యా వరుణో యశ్చ సుక్రతుః।
సనాత్ సుజాతా తనయా ధృతవ్రతా॥ ॥౨॥

౬౫౫౩ తా మాతా విశ్వవేదసాసుర్యాయ ప్రమహసా।
మహీ జజానాదితిరృతావరీ॥ ॥౩॥

౬౫౫౪ మహాన్తా మిత్రావరుణా సమ్రాజా దేవావసురా।
ఋతావానావృతమా ఘోషతో బృహత్॥ ॥౪॥

౬౫౫౫ నపాతా శవసో మహః సూనూ దక్షస్య సుక్రతూ।
సృప్రదానూ ఇషో వాస్త్వధి క్షితః॥ ॥౫॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౬౫౫౬ సం యా దానూని యేమథుర్దివ్యాః పార్థివీరిషః।
నభస్వతీరా వాం చరన్తు వృష్టయః॥ ॥౬॥

౬౫౫౭ అధి యా బృహతో దివో౽భి యూథేవ పశ్యతః।
ఋతావానా సమ్రాజా నమసే హితా॥ ॥౭॥

౬౧౮ ఋతావానా ని షేదతుః సామ్రాజ్యాయ సుక్రతూ।
ధృతవ్రతా క్షత్రియా క్షత్రమాశతుః॥ ॥౮॥

౬౧౯ అక్ష్ణశ్చిద్ గాతువిత్తరానుల్బణేన చక్షసా।
ని చిన్మిషన్తా నిచిరా ని చిక్యతుః॥ ॥౯॥

౬౨౦ ఉత నో దేవ్యదితిరురుష్యతాం నాసత్యా।
ఉరుష్యన్తు మరుతో వృద్ధశవసః॥ ॥౧౦॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౬౨౧ తే నో నావమురుష్యత దివా నక్తం సుదానవః।
అరిష్యన్తో ని పాయుభిః సచేమహి॥ ॥౧౧॥

౬౨౨ అఘ్నతే విష్ణవే వయమరిష్యన్తః సుదానవే।
శ్రుధి స్వయావన్ సిన్ధో పూర్వచిత్తయే॥ ॥౧౨॥

౬౨౩ తద్వార్యం వృణీమహే వరిష్ఠం గోపయత్యమ్।
మిత్రో యత్పాన్తి వరుణో యదర్యమా॥ ॥౧౩॥

౬౨౪ ఉత నః సిన్ధురపాం తన్మరుతస్తదశ్వినా।
ఇన్ద్రో విష్ణుర్మీఢ్వాంసః సజోషసః॥ ॥౧౪॥

౬౨౫ తే హి ష్మా వనుషో నరమభిమాతిం కయస్య చిత్।
తిగ్మం న క్షోదః ప్రతిఘ్నన్తి భూర్ణయః॥ ॥౧౫॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౬౨౬ అయమేక ఇత్థా పురూరు చష్టే వి విశ్పతిః।
తస్య వ్రతాన్యను వశ్చరామసి॥ ॥౧౬॥

౬౨౭ అను పూర్వాణ్యోక్యా సామ్రాజ్యస్య సశ్చిమ।
మిత్రస్య వ్రతా వరుణస్య దీర్ఘశ్రుత్॥ ॥౧౭॥

౬౨౮ పరి యో రశ్మినా దివోఽన్తాన్ మమే పృథివ్యాః।
ఉభే ఆ పప్రౌ రోదసీ మహిత్వా॥ ॥౧౮॥

౬౨౯ ఉదు ష్య శరణే దివో జ్యోతిరయంస్త సూర్యః।
అగ్నిర్న శుక్రః సమిధాన ఆహుతః॥ ॥౧౯॥

౬౩౦ వచో దీర్ఘప్రసద్మనీశే వాజస్య గోమతః।
ఈశే హి పిత్వోఽవిషస్య దావనే॥ ॥౨౦॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౬౩౧ తత్సూర్యం రోదసీ ఉభే దోషా వస్తోరుప బ్రువే।
భోజేష్వస్మాఁ అభ్యుచ్చరా సదా॥ ॥౨౧॥

౬౩౨ ఋజ్రముక్షణ్యాయనే రజతం హరయాణే।
రథం యుక్తమసనామ సుషామణి॥ ॥౨౨॥

౬౩౩ తా మే అశ్వ్యానాం హరీణాం నితోశనా।
ఉతో ను కృత్వ్యానాం నృవాహసా॥ ॥౨౩॥

౬౩౪ స్మదభీశూ కశావన్తా విప్రా నవిష్ఠయా మతీ।
మహో వాజినావర్వన్తా సచాసనమ్॥ ॥౨౪॥

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వమనా వైయశ్వో వ్యశ్వో వాఙ్గిరసః ॥దేవతా - ౧-౧౯ అశ్వినౌ; ౨౦,౨౧,౨౨-౨౫ వాయుః॥ ఛన్దః -౧,౩,౪,౬,౭ ఉష్ణిక్; ౨,౮,౨౩ విరాడుష్ణిక్; ౫,౯-౧౫,౨౨ నిచృదుష్ణిక్; ౧౬, ౧౯ విరాడ్గాయత్రీ; ౧౭,౧౮,౨౧ నిచృద్గాయత్రీ; ౨౦ విరాడనుష్టుప్; ౨౪ పాదనిచృదుష్ణిక్; ౨౫ గాయత్రీ ॥స్వరః -౧-౧౫,౨౨-౨౪ ఋషభః; ౧౬-౧౯,౨౧,౨౫ షడ్జః; ౨౦ గాన్ధారః॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౬౬౬౫ యువోరు షూ రథం హువే సధస్తుత్యాయ సూరిషు।
అతూర్తదక్షా వృషణా వృషణ్వసూ॥ ॥౧॥

౬౬౬౬ యువం వరో సుషామ్ణే మహే తనే నాసత్యా।
అవోభిర్యాథో వృషణా వృషణ్వసూ॥ ॥౨॥

౬౬౬౭ తా వామద్య హవామహే హవ్యేభిర్వాజినీవసూ।
పూర్వీరిష ఇషయన్తావతి క్షపః॥ ॥౩॥

౬౬౬౮ ఆ వాం వాహిష్ఠో అశ్వినా రథో యాతు శ్రుతో నరా।
ఉప స్తోమాన్ తురస్య దర్శథః శ్రియే॥ ॥౪॥

౬౬౬౯ జుహురాణా చిదశ్వినా మన్యేథాం వృషణ్వసూ।
యువం హి రుద్రా పర్షథో అతి ద్విషః॥ ॥౫॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౬౬౭౦ దస్రా హి విశ్వమానుషఙ్మక్షూభిః పరిదీయథః।
ధియంజిన్వా మధువర్ణా శుభస్పతీ॥ ॥౬॥

౬౬౭౧ ఉప నో యాతమశ్వినా రాయా విశ్వపుషా సహ।
మఘవానా సువీరావనపచ్యుతా॥ ॥౭॥

౬౬౭౨ ఆ మే అస్య ప్రతీవ్యమిన్ద్రనాసత్యా గతమ్।
దేవా దేవేభిరద్య సచనస్తమా॥ ॥౮॥

౬౬౭౩ వయం హి వాం హవామహ ఉక్షణ్యన్తో వ్యశ్వవత్।
సుమతిభిరుప విప్రావిహా గతమ్॥ ॥౯॥

౬౬౭౪ అశ్వినా స్వృషే స్తుహి కువిత్తే శ్రవతో హవమ్।
నేదీయసః కూళయాతః పణీఁరుత॥ ॥౧౦॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౬౬౭౫ వైయశ్వస్య శ్రుతం నరోతో మే అస్య వేదథః।
సజోషసా వరుణో మిత్రో అర్యమా॥ ॥౧౧॥

౬౬౭౬ యువాదత్తస్య ధిష్ణ్యా యువానీతస్య సూరిభిః।
అహరహర్వృషణా మహ్యం శిక్షతమ్॥ ॥౧౨॥

౬౬౭౭ యో వాం యజ్ఞేభిరావృతోఽధివస్త్రా వధూరివ।
సపర్యన్తా శుభే చక్రాతే అశ్వినా॥ ॥౧౩॥

౬౬౭౮ యో వామురువ్యచస్తమం చికేతతి నృపాయ్యమ్।
వర్తిరశ్వినా పరి యాతమస్మయూ॥ ॥౧౪॥

౬౫౮౯ అస్మభ్యం సు వృషణ్వసూ యాతం వర్తిర్నృపాయ్యమ్।
విషుద్రుహేవ యజ్ఞమూహథుర్గిరా॥ ॥౧౫॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౬౫౯౦ వాహిష్ఠో వాం హవానాం స్తోమో దూతో హువన్నరా।
యువాభ్యాం భూత్వశ్వినా॥ ॥౧౬॥

౬౫౯౧ యదదో దివో అర్ణవ ఇషో వా మదథో గృహే।
శ్రుతమిన్మే అమర్త్యా॥ ॥౧౭॥

౬౫౯౨ ఉత స్య శ్వేతయావరీ వాహిష్ఠా వాం నదీనామ్।
సిన్ధుర్హిరణ్యవర్తనిః॥ ॥౧౮॥

౬౫౯౩ స్మదేతయా సుకీర్త్యాశ్వినా శ్వేతయా ధియా।
వహేథే శుభ్రయావానా॥ ॥౧౯॥

౬౫౯౪ యుక్ష్వా హి త్వం రథాసహా యువస్వ పోష్యా వసో।
ఆన్నో వాయో మధు పిబాస్మాకం సవనా గహి॥ ॥౨౦॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౬౫౯౫ తవ వాయవృతస్పతే త్వష్టుర్జామాతరద్భుత।
అవాంస్యా వృణీమహే॥ ॥౨౧॥

౬౫౯౬ త్వష్టుర్జామాతరం వయమీశానం రాయ ఈమహే।
సుతావన్తో వాయుం ద్యుమ్నా జనాసః॥ ॥౨౨॥

౬౫౯౭ వాయో యాహి శివా దివో వహస్వా సు స్వశ్వ్యమ్।
వహస్వ మహః పృథుపక్షసా రథే॥ ॥౨౩॥

౬౫౯౮ త్వాం హి సుప్సరస్తమం నృషదనేషు హూమహే।
గ్రావాణం నాశ్వపృష్ఠం మంహనా॥ ॥౨౪॥

౬౫౯౯ స త్వం నో దేవ మనసా వాయో మన్దానో అగ్రియః।
కృధి వాజాఁ అపో ధియః॥ ॥౨౫॥

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మనుర్వైవస్వతః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః॥ ఛన్దః - ౧,౭,౯ నిచృద్బృహతీ; ౨,౮,౧౪,౨౦ పఙ్క్తిః; ౩ శఙ్కుమతీబృహతీ; ౪,౬,౧౬,౨౨ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౫,౧౧,౧౩ విరాడ్బృహతీ; ౧౦ పాదనిచృత్పఙ్క్తిః ౧౨ ఆర్చీ స్వరాట్పఙ్క్తిః ౧౫ ఆర్చీబృహతీ; ౧౭ విరాట్పఙ్క్తిః ౧౮,౧౯,౨౧ బృహతీ॥ స్వరః - ౧,౩,౫,,౯,౧౧,౧౩,౧౫,౧౮,౧౯,౨౧ మధ్యమః ; ౨,౪,౬,౮,౧౦,౧౨,౧౪,౧౬ ,౧౭,౨౦,౨౨ పఞ్చమః॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౬౬౦౦ అగ్నిరుక్థే పురోహితో గ్రావాణో బర్హిరధ్వరే।
ఋచా యామి మరుతో బ్రహ్మణస్పతిం దేవాఁ అవో వరేణ్యమ్॥ ॥౧॥

౬౬౦౧ ఆ పశుం గాసి పృథివీం వనస్పతీనుషాసా నక్తమోషధీః।
విశ్వే చ నో వసవో విశ్వవేదసో ధీనాం భూత ప్రావితారః॥ ॥౨॥

౬౬౦౨ ప్ర సూ న ఏత్వధ్వరోఽగ్నా దేవేషు పూర్వ్యః।

ఆదిత్యేషు ప్ర వరుణే ధృతవ్రతే మరుత్సు విశ్వభానుషు ॥౩॥

౬౬౦౩ విశ్వే హి ష్మా మనవే విశ్వవేదసో భువన్ వృధే రిశాదసః।
అరిష్టేభిః పాయుభిర్విశ్వవేదసో యన్తా నోఽవృకం ఛర్దిః ॥౪॥

౬౬౦౪ ఆ నో అద్య సమనసో గన్తా విశ్వే సజోషసః।
ఋచా గిరా మరుతో దేవ్యదితే సదనే పస్త్యే మహి ॥౫॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౬౬౦౫ అభి ప్రియా మరుతో యా వో అశ్వ్యా హవ్యా మిత్ర ప్రయాథన।
ఆ బర్హిరిన్ద్రో వరుణస్తురా నర ఆదిత్యాసః సదన్తు నః ॥౬॥

౬౬౦౬ వయం వో వృక్తబర్హిషో హితప్రయస ఆనుషక్।
సుతసోమాసో వరుణ హవామహే మనుష్వదిద్ధాగ్నయః ॥౭॥

౬౬౦౭ ఆ ప్ర యాత మరుతో విష్ణో అశ్వినా పూషన్ మాకీనయా ధియా।
ఇన్ద్ర ఆ యాతు ప్రథమః సనిష్యుభిర్వృషా యో వృత్రహా గృణే ॥౮॥

౬౬౦౮ వి నో దేవాసో అద్రుహోఽచ్ఛిద్రం శర్మ యచ్ఛత।
న యద్ దూరాద్ వసవో నూ చిదన్తితో వరూథమాదధర్షతి ॥౯॥

౬౬౦౯ అస్తి హి వః సజాత్యం రిశాదసో దేవాసో అస్త్యాప్యమ్।
ప్ర ణః పూర్వస్మై సువితాయ వోచత మక్షూ సుమ్నాయ నవ్యసే ॥౧౦॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౬౬౧౦ ఇదా హి వ ఉపస్తుతిమిదా వామస్య భక్తయే।
ఉప వో విశ్వవేదసో నమస్యురాఀ అసృక్ష్యన్యామివ ॥౧౧॥

౬౬౧౧ ఉదు ష్య వః సవితా సుప్రణీతయోఽస్థాదూర్ధ్వో వరేణ్యః।
ని ద్విపాదశ్చతుష్పాదో అర్థినోఽవిశ్రన్ పతయిష్ణవః ॥౧౨॥

౬౬౧౨ దేవందేవం వోఽవసే దేవందేవమభిష్టయే।
దేవందేవం హువేమ వాజసాతయే గృణన్తో దేవ్యా ధియా ॥౧౩॥

౬౬౧౩ దేవాసో హి ష్మా మనవే సమన్యవో విశ్వే సాకం సరాతయః।
తే నో అద్య తే అపరం తుచే తు నో భవన్తు వరివోవిదః ॥౧౪॥

౬౬౧౪ ప్ర వః శంసామ్యద్రుహః సంస్థ ఉపస్తుతీనామ్।
న తం ధూర్తిర్వరుణ మిత్ర మర్త్యం యో వో ధామభ్యోఽవిధత్ ॥౧౫॥

౬౬౧౫ ప్ర స క్షయం తిరతే వి మహీరిషో యో వో వరాయ దాశతి।
ప్ర ప్రజాభిర్జాయతే ధర్మణస్పర్యరిష్టః సర్వ ఏధతే ॥౧౬॥

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥౩౪॥

౬౬౧౬ ఋతే స విన్దతే యుధః సుగేభిర్యాత్యధ్వనః।
అర్యమా మిత్రో వరుణః సరాతయో యం త్రాయన్తే సజోషసః ॥౧౭॥

౬౬౧౭ అజ్రే చిదస్మై కృణుథా న్యఞ్చనం దుర్గే చిదా సుసరణమ్।
ఏషా చిదస్మాదశనిః పరో ను సాస్రేధన్తీ వి నశ్యతు ॥౧౮॥

౬౬౧౮ యదద్య సూర్య ఉద్యతి ప్రియక్షత్రా ఋతం దధ।
యన్నిమ్రుచి ప్రబుధి విశ్వవేదసో యద్ వా మధ్యన్దినే దివః ॥౧౯॥

౬౬౧౯ యద్ వాభిపిత్వే అసురా ఋతం యతే ఛర్దిర్యేమ వి దాశుషే |
వయం తద్ వో వసవో విశ్వవేదస ఉప స్థేయామ మధ్య ఆ ॥ ౨౦॥

౬౬౨౦ యదద్య సూర ఉదితే యన్మధ్యన్దిన ఆతుచి |
వామం ధత్థ మనవే విశ్వవేదసో జుహ్వానాయ ప్రచేతసే ॥౨౧॥

౬౬౨౧ వయం తద్ వః సమ్రాజ ఆ వృణీమహే పుత్రో న బహుపాయ్యమ్ |
అశ్యామ తదాదిత్యా జుహ్వతో హవిర్యేన వస్యోఽనశామహై ॥౨౨॥

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మనుర్వైవస్వతః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః -౧,౨ గాయత్రీ;
౩,౫ విరాడ్గాయత్రీ; ౪ విరాడుష్ణిక్ ॥ స్వరః ౧-౩,౫ షడ్జః; ౪ ఋషభః ॥

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ॥౩౫॥

౬౬౨౨ యే త్రింశతి త్రయస్పరో దేవాసో బర్హిరాసదన్ | విదన్నహ ద్వితాసనన్ ॥ ౧॥
౬౬౨౩ వరుణో మిత్రో అర్యమా స్మద్రాతిషాచో అగ్నయః | పత్నీవన్తో వషట్కృతాః ॥ ౨॥
౬౬౨౪ తే నో గోపా అపాచ్యాస్త ఉదక్త ఇత్థా న్యక్ | పురస్తాత్ సర్వయా విశా ॥౩॥
౬౬౨౫ యథా వశన్తి దేవాస్తథేదసత్ తదేషాం నకిరా మినత్ | అరావా చన మర్త్యః ॥ ౪॥
౬౬౨౬ సప్తానాం సప్త ఋష్టయః సప్త ద్యుమ్నాన్యేషామ్ | సప్తో అధి శ్రియో ధిరే ॥౫॥

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మనుర్వైవస్వతః కశ్యపో వా మారీచః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥
ఛన్దః - ౧,౨ ఆర్చీ గాయత్రీ; ౩,౪,౧౦ ఆర్చీస్వరాడ్గాయత్రీ; ౫ విరాడ్ గాయత్రీ;
౬-౯ ఆర్చీభురిగ్గాయత్రీ; ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షట్ త్రింశో వర్గః ॥౩౬॥

౬౬౨౭ బభ్రురేకో విషుణః సూనరో యువాఞ్జ్యఙ్క్తే హిరణ్యయమ్ ॥ ॥౧॥
౬౬౨౮ యోనిమేక ఆ ససాద ద్యోతనోఽన్తర్దేవేషు మేధిరః ॥ ॥౨॥
౬౬౨౯ వాశీమేకో బిభర్తి హస్త ఆయసీమన్తర్దేవేషు నిధ్రువిః ॥ ॥౩॥
౬౬౩౦ వజ్రమేకో బిభర్తి హస్త ఆహితం తేన వృత్రాణి జిఘ్నతే ॥ ॥౪॥
౬౬౩౧ తిగ్మమేకో బిభర్తి హస్త ఆయుధం శుచిరుగ్రో జలాషభేషజః ॥ ॥౫॥
౬౬౩౨ పథ ఏకః పీపాయ తస్కరో యథాఁ ఏష వేద నిధీనామ్ ॥ ॥ ౬॥
౬౬౩౩ త్రీణ్యేక ఉరుగాయో వి చక్రమే యత్ర దేవాసో మదన్తి ॥ ॥౭॥
౬౬౩౪ విభిర్ద్వా చరత ఏకయా సహ ప్ర ప్రవాసేవ వసతః ॥ ॥౮॥
౬౬౩౫ సదో ద్వా చక్రాతే ఉపమా దివి సమ్రాజా సర్పిరాసుతీ ॥ ॥౯॥
౬౬౩౬ అర్చన్త ఏకే మహి సామ మన్వత తేన సూర్యమరోచయన్ ॥ ॥౧౦॥

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మనుర్వైవస్వతః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧నిచృద్గాయత్రీ; ౨
పురఉష్ణిక్; ౩ విరాడ్బృహతీ; ౪ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧ షడ్జః; ౨ ఋషభః ; ౩
మధ్యమః , ౪గాన్ధారః ॥

అథ సప్తత్రింశో వర్గః ॥౩౭॥

౬౬౩౭ నహి వో అస్త్యర్భకో దేవాసో న కుమారకః | విశ్వే సతోమహాన్త ఇత్ ॥౧॥

౬౬౩౮ ఇతి స్తుతాసో అసథా రిశాదసో యే స్థ త్రయశ్చ త్రింశచ్చ।
మనోర్దేవా యజ్ఞియాసః॥ ॥౨॥

౬౬౩౯ తే నస్త్రాధ్వం తేఽవత త ఉ నో అధి వోచత ।
మా నః పథః పిత్ర్యాన్మానవాదధి దూరం నైష్ట పరావతః॥ ॥౩॥

౬౬౪౦ యే దేవాస ఇహ స్థన విశ్వే వైశ్వానరా ఉత।
అస్మభ్యం శర్మ సప్రథో గవేఽశ్వాయ యచ్ఛత॥ ॥౪॥

పఞ్చమోఽనువాకః (౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మనుర్వైవస్వతః ॥ దేవతా - ౧-౪ ఇజ్యాస్తవో యజమానప్రశంసా ;౫-౯ దమ్పతీ; ౧౦ -౧౮ దమ్పత్యోరాశిషః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౫,౭,౧౨ గాయత్రీ ; ౨,౪,౬ ,౮ నిచృద్గాయత్రీ; ౯ అనుష్టుప్; ౧౦ పాదనిచృద్గాయత్రీ; ౧౧,౧౩ విరాడ్ గాయత్రీ; ౧౪ విరాడనుష్టుప్; ౧౫-౧౭ విరాట్పఙ్క్తిః ; ౧౮ ఆర్చీ భురిక్పఙ్క్తిః ; ॥
స్వరః- ౧-౮,౧౦-౧౩ షడ్జః; ౯, ౧౪ గాన్ధారః ; ౧౫-౧౮ పఞ్చమః॥

అథ అష్టత్రింశో వర్గః ॥౩౮॥

౬౬౪౧ యో యజాతి యజాత ఇత్సునవచ్చ పచాతి చ। బ్రహ్మేదిన్ద్రస్య చాకనత్॥ ॥౧॥
౬౬౪౨ పురోళాశం యో అస్మై సోమం రరత ఆశిరమ్। పాదిత్తం శక్రో అంహసః ॥ ॥౨॥
౬౬౪౩ తస్య ద్యుమాఁ అసద్రథో దేవజూతః స శూశువత్।
విశ్వా వన్వన్నమిత్రియా॥ ॥౩॥
౬౬౪౪ అస్య ప్రజావతీ గృహే ఽసశ్చన్తీ దివేదివే। ఇళా ధేనుమతీ దుహే॥ ॥౪॥
౬౬౪౫ యా దమ్పతీ సమనసా సునుత ఆ చ ధావతః। దేవాసో నిత్యయాశిరా॥ ॥౫॥

అథ ఏకోనచత్వారింశో వర్గః ॥౩౯॥

౬౬౪౬ ప్రతి ప్రాశవ్యాఁ ఇతః సమ్యఞ్చా బర్హిరాశాతే। న తా వాజేషు వాయతః ॥౬॥
౬౬౪౭ న దేవానామపి హ్నుతః సుమతిం న జుగుక్షతః । శ్రవో బృహద్వివాసతః॥ ॥౭॥
౬౬౪౮ పుత్రిణా తా కుమారిణా విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతః । ఉభా హిరణ్యపేశసా॥ ॥౮॥
౬౬౪౯ వీతిహోత్రా కృతద్వసూ దశస్యన్తామృతాయ కమ్।
సమూధో రోమశం హతో దేవేషు కృణుతో దువః॥ ॥౯॥

౬౬౫౦ ఆ శర్మ పర్వతానాం వృణీమహే నదీనామ్ । ఆ విష్ణోః సచాభువః॥ ॥౧౦॥

అథ చత్వారింశో వర్గః ॥౪౦॥

౬౬౫౧ ఐతు పూషా రయిర్భగః స్వస్తి సర్వధాతమః। ఉరురధ్వా స్వస్తయే॥ ॥౧౧॥
౬౬౫౨ అరమతిరనర్వణో విశ్వో దేవస్య మనసా। ఆదిత్యానామనేహ ఇత్॥ ॥౧౨॥
౬౬౫౩ యథా నో మిత్రో అర్యమా వరుణః సన్తి గోపాః। సుగా ఋతస్య పన్థాః॥ ॥౧౩॥
౬౬౫౪ అగ్నిం వః పూర్వ్యం గిరా దేవమీళే వసూనామ్।
సపర్యన్తః పురుప్రియం మిత్రం న క్షేత్రసాధసమ్॥ ॥౧౪॥

౬౬౫౫ మక్షూ దేవవతో రథః శూరో వా పృత్సు కాసు చిత్।
దేవానాం య ఇన్మనో యజమాన ఇయక్షత్యభీదయజ్వనో భువత్॥ ॥౧౫॥

౬౬౫౬ న యజమాన రిష్యసి న సున్వాన న దేవయో।
దేవానాం య ఇన్మనో యజమాన ఇయక్షత్యభీదయజ్వనో భువత్॥ ॥౧౬॥

౬౬౫౭ నకిష్టం కర్మణా నశన్న ప్ర యోషన్న యోషతి।
దేవానాం య ఇన్మనో యజమాన ఇయక్షత్యభీదయజ్వనో భువత్॥౧౭॥

౬౬౫౮ అసదత్ర సువీర్యముత త్యదాశ్వశ్వ్యమ్।
దేవానాం య ఇన్మనో యజమాన ఇయక్షత్యభీదయజ్వనో భువత్॥౧౮॥

ఇతి షష్ఠాష్టకే ద్వితీయోఽధ్యాయః॥

అథ తృతీయో ఽధ్యాయః

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧,౭,౧౩,౧౫,౧౭,౨౮ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౪,౬,౮-౧౨, ౧౪,౧౬,౧౭,౨౧,౨౨,౨౪-౨౬ గాయత్రీ; ౩,౫,౧౯,౨౦,౨౩,౨౯ విరాడ్ గాయత్రీ; ౧౮,౩౦ భురిగ్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ ప్రథమో వర్గః॥౧॥

౬౬౫౯ ప్ర కృతాన్యృజీషిణః కణ్వా ఇన్ద్రస్య గాథయా। మదే సోమస్య వోచత॥౧॥

౬౬౬౦ యః సృబిన్దమనర్శనిం పిప్రుం దాసమహీశువమ్। వధీదుగ్రో రిణన్నపః॥౨॥

౬౬౬౧ న్యర్బుదస్య విష్టపం వర్ష్మాణం బృహతస్తిర। కృషే తదిన్ద్ర పౌంస్యమ్॥౩॥

౬౬౬౨ ప్రతి శ్రుతాయ వో ధృషత్తూర్ణాశం న గిరేరధి। హువే సుశిప్రమూతయే॥౪॥

౬౬౬౩ స గోరశ్వస్య వి వ్రజం మన్దానః సోమ్యేభ్యః। పురం న శూర దర్షసి॥౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౬౬౬౪ యది మే రారణః సుత ఉక్థే వా దధసే చనః। ఆరాదుప స్వధా గహి॥౬॥

౬౬౬౫ వయం ఘా తే అపి ష్మసి స్తోతార ఇన్ద్ర గిర్వణః। త్వం నో జిన్వ సోమపాః॥౭॥

౬౬౬౬ ఉత నః పితుమా భర సంరరాణో అవిక్షితమ్। మఘవన్భూరి తే వసు॥౮॥

౬౬౬౭ ఉత నో గోమతస్కృధి హిరణ్యవతో అశ్వినః। ఇళాభిః సం రభేమహి॥౯॥

౬౬౬౮ బృబదుక్థం హవామహే సృప్రకరస్నమూతయే। సాధు కృణ్వన్తమవసే॥౧౦॥

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౬౬౬౯ యః సంస్థే చిచ్ఛతక్రతురాదీం కృణోతి వృత్రహా। జరితృభ్యః పురూవసుః॥౧౧॥

౬౬౭౦ స నః శక్రశ్చిదా శకద్దానవాఀ అన్తరాభరః। ఇన్ద్రో విశ్వాభిరూతిభిః॥౧౨॥

౬౬౭౧ యో రాయోఽవనిర్మహాన్త్సుపారః సున్వతః సఖా। తమిన్ద్రమభి గాయత॥౧౩॥

౬౬౭౨ ఆయన్తారం మహి స్థిరం పృతనాసు శ్రవోజితమ్। భూరేరీశానమోజసా॥౧౪॥

౬౬౭౩ నకిరస్య శచీనాం నియన్తా సూనృతానామ్। నకిర్వక్తా న దాదితి॥౧౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౬౬౭౪ న నూనం బ్రహ్మణామృణం ప్రాశూనామస్తి సున్వతామ్। న సోమో అప్రతా పపే॥౧౬॥

౬౬౭౫ పన్య ఇదుప గాయత పన్య ఉక్థాని శంసత। బ్రహ్మా కృణోత పన్య ఇత్॥౧౭॥

౬౬౭౬ పన్య ఆ దర్దిరచ్ఛతా సహస్రా వాజ్యవృతః। ఇన్ద్రో యో యజ్వనో వృధః॥౧౮॥

౬౬౭౭ వి షూ చర స్వధా అను కృష్టీనామన్వాహువః। ఇన్ద్ర పిబ సుతానామ్॥౧౯॥

౬౬౭౮ పిబ స్వధైనవానాముత యస్తుగ్ర్యే సచా। ఉతాయమిన్ద్ర యస్తవ॥౨౦॥

అథ పఞ్చమో వర్గః॥౫॥

౬౬౭౯ అతీహి మన్యుషావిణం సుషువాంసముపారణే। ఇమం రాతం సుతం పిబ॥౨౧॥

౬౬౮౦ ఇహి తిస్రః పరావత ఇహి పఞ్చ జనాఁ అతి। ధేనా ఇన్ద్రావచాకశత్ ॥ ॥౨౨॥

౬౬౮౧ సూర్యో రశ్మిం యథా సృజా త్వా యచ్ఛన్తు మే గిరః।
నిమ్నమాపో న సధ్ర్యక్॥ ॥౨౩॥

౬౬౮౨ అధ్వర్యవా తు హి షిఞ్చ సోమం వీరాయ శిప్రిణే। భరా సుతస్య పీతయే॥ ॥౨౪॥

౬౬౮౩ య ఉద్నః ఫలిగం భినన్న్యక్ సిన్ధూఁరవాసృజత్।
యో గోషు పక్వం ధారయత్॥ ॥౨౫॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౬౬౮౪ అహన్ వృత్రమృచీషమ ఔర్ణవాభమహీశువమ్। హిమేనావిధ్యదర్బుదమ్॥ ॥౨౬॥

౬౬౮౫ ప్ర వ ఉగ్రాయ నిష్టురేఽషాఢాయ ప్రసక్షిణే। దేవత్తం బ్రహ్మ గాయత॥ ॥౨౭॥

౬౬౮౬ యో విశ్వాన్యభి వ్రతా సోమస్య మదే అన్ధసః। ఇన్ద్రో దేవేషు చేతతి॥ ॥౨౮॥

౬౬౮౭ ఇహ త్యా సధమాద్యా హరీ హిరణ్యకేశ్యా। వోళ్హామభి ప్రయో హితమ్॥ ॥౨౯॥

౬౬౮౮ అర్వాఞ్చం త్వా పురుష్టుత ప్రియమేధస్తుతా హరీ। సోమపేయాయ వక్షతః॥ ॥౩౦॥

(౩౩) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧-౩, ౫ బృహతీ; ౪,౭ ,౮,౧౦,౧౨ విరాడ్బృహతీ; ౬,౯,౧౧,౧౪,౧౫ నిచృద్బృహతీ; ౧౩ ఆర్చీ భురిగ్బృహతీ;౧౬,౧౮ గాయత్రీ; ౧౭ నిచృద్గాయత్రీ ; ౧౯ అనుష్టుప్॥స్వరః -౧-౧౫ మధ్యమః ;౧౬-౧౮ షడ్జః ; ౧౯ గాన్ధారః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౬౬౮౯ వయం ఘ త్వా సుతావన్త ఆపో న వృక్తబర్హిషః।
పవిత్రస్య ప్రస్రవణేషు వృత్రహన్ పరి స్తోతార ఆసతే॥ ॥౧॥

౬౬౯౦ స్వరన్తి త్వా సుతే నరో వసో నిరేక ఉక్థినః
కదా సుతం తృషాణ ఓక ఆ గమ ఇన్ద్ర స్వబ్దీవ వంసగః॥ ॥౨॥

౬౬౯౧ కణ్వేభిర్ధృష్ణవా ధృషద్వాజం దర్షి సహస్రిణమ్।
పిశఙ్గరూపం మఘవన్ విచర్షణే మక్షూ గోమన్తమీమహే॥ ॥౩॥

౬౬౯౨ పాహి గాయాన్ధసో మద ఇన్ద్రాయ మేధ్యాతిథే।
యః సమ్మిశ్లో హర్యోర్యః సుతే సచా వజ్రీ రథో హిరణ్యయః ॥ ॥౪॥

౬౬౯౩ యః సుషవ్యః సుదక్షిణ ఇనో యః సుక్రతుర్గృణే।
య ఆకరః సహస్రా యః శతామఘ ఇన్ద్రో యః పూర్భిదారితః॥ ॥౫॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౬౬౯౪ యో ధృషితో యోఽవృతో యో అస్తి శ్మశ్రుషు శ్రితః।
విభూతద్యుమ్నశ్చ్యవనః పురుష్టుతః క్రత్వా గౌరివ శాకినః॥ ॥౬॥

౬౬౯౫ క ఈం వేద సుతే సచా పిబన్తం కద్వయో దధే।
అయం యః పురో విభినత్త్యోజసా మన్దానః శిప్ర్యన్ధసః॥ ॥౭॥

౬౬౯౬ దానా మృగో న వారణః పురుత్రా చరథం దధే।
నకిష్ట్వా ని యమదా సుతే గమో మహాంశ్చరస్యోజసా॥ ॥౮॥

౬౬౯౭ య ఉగ్రః సన్ననిష్టృతః స్థిరో రణాయ సంస్కృతః।
యది స్తోతుర్మఘవా శృణవద్ధవం నేన్ద్రో యోషత్యా గమత్॥ ॥౯॥

౬౬౯౮ సత్యమిత్థా వృషేదసి వృషజూతిర్నోఽవృతః।
వృషా హ్యుగ్ర శృణ్విషే పరావతి వృషో అర్వావతి శ్రుతః॥ ॥౧౦॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౬౭౯౯ వృషణస్తే అభీశవో వృషా కశా హిరణ్యయీ।
వృషా రథో మఘవన్వృషణా హరీ వృషా త్వం శతక్రతో॥ ॥౧౧॥

౬౮౦౦ వృషా సోతా సునోతు తే వృషన్నృజీపిన్నా భర।
వృషా దధన్వే వృషణం నదీష్వా తుభ్యం స్థాతర్హరీణామ్॥ ॥౧౨॥

౬౮౦౧ ఏన్ద్ర యాహి పీతయే మధు శవిష్ఠ సోమ్యమ్।
నాయమచ్ఛా మఘవా శృణవద్గిరో బ్రహ్మోక్థా చ సుక్రతుః॥ ॥౧౩॥

౬౮౦౨ వహన్తు త్వా రథేష్ఠామా హరయో రథయుజః।
తిరశ్చిదర్యం సవనాని వృత్రహన్నన్యేషాం యా శతక్రతో॥ ॥౧౪॥

౬౮౦౩ అస్మాకమద్యాన్తమం స్తోమం ధిష్వ మహామహ।
అస్మాకం తే సవనా సన్తు శన్తమా మదాయ ద్యుక్ష సోమపాః॥ ॥౧౫॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౬౮౦౪ నహి షస్తవ నో మమ శాస్త్రే అన్యస్య రణ్యతి। యో అస్మాన్వీర ఆనయత్॥౧౬॥

౬౮౦౫ ఇన్ద్రశ్చిద్ఘా తదబ్రవీత్స్త్రియా అశాస్యం మనః। ఉతో అహ క్రతుం రఘుమ్॥౧౭॥

౬౮౦౬ సప్తీ చిద్ఘా మదచ్యుతా మిథునా వహతో రథమ్। ఏవేద్ధూర్వృష్ణ ఉత్తరా॥ ॥౧౮॥

౬౮౦౭ అధః పశ్యస్వ మోపరి సన్తరాం పాదకౌ హర।
మా తే కశప్లకౌ దృశన్స్త్రీ హి బ్రహ్మా బభూవిథ॥ ॥౧౯॥

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషి - ౧-౧౫ నీపాతిథిః కాణ్వః ; ౧౬-౧౮ సహస్రం వసురోచిషోఽఙ్గిరసః

॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౭,౧౦,౧౨,౧౩,౧౫ నిచృదనుష్టుప్; ౨,౪,౬,౮,౯ అనుష్టుప్; ౫,౧౧,౧౪ విరాడనుష్టుప్; ౧౬,౧౮ నిచృద్గాయత్రీ; ౧౭ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - ౧-౧౫ గాన్ధారః; ౧౬-౧౮ షడ్జః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౬౮౦౮ ఏన్ద్ర యాహి హరిభిరుప కణ్వస్య సుష్టుతిమ్।
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో॥ ॥౧॥

౬౮౦౯ ఆ త్వా గ్రావా వదన్నిహ సోమీ ఘోషేణ యచ్ఛతు।
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో॥ ॥౨॥

౬౮౧౦ అత్రా వి నేమిరేషామురాం న ధూనుతే వృకః।
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో॥ ॥౩॥

౬౮౧౧ ఆ త్వా కణ్వా ఇహావసే హవన్తే వాజసాతయే।
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో॥ ॥౪॥

౬౮౧౨ దధామి తే సుతానాం వృష్ణే న పూర్వపాయ్యమ్।
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో॥ ॥౫॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౬౮౧౩ స్మత్పురంధిర్న ఆ గహి విశ్వతోధీర్న ఊతయే।
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో॥ ॥౬॥

౬౮౧౪ ఆ నో యాహి మహేమతే సహస్రోతే శతామఘ।

దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో || ||౭||

౬౮౧౫ ఆ త్వా హోతా మనుర్హితో దేవత్రా వక్షదీడ్యః |
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో || ||౮||

౬౮౧౬ ఆ త్వా మదచ్యుతా హరీ శ్యేనం పక్షేవ వక్షతః |
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో || ||౯||

౬౮౧౭ ఆ యాహ్యర్య ఆ పరి స్వాహా సోమస్య పీతయే |
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో || ||౧౦||

అథ త్రయోదశో వర్గః ||౧౩||

౬౮౧౮ ఆ నో యాహ్యుపశ్రుత్యుక్థేషు రణయా ఇహ |
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో || ||౧౧||

౬౮౧౯ సరూపైరా సు నో గహి సంభృతైః సంభృతాశ్వః |
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో || ||౧౨||

౬౮౨౦ ఆ యాహి పర్వతేభ్యః సముద్రస్యాధి విష్టపః |
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో || ||౧౩||

౬౮౨౧ ఆ నో గవ్యాన్యశ్వ్యా సహస్రా శూర దర్దృహి |
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో || ||౧౪||

౬౮౨౨ ఆ నః సహస్రశో భరాయుతాని శతాని చ |
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో || ||౧౫||

౬౮౨౩ ఆ యదిన్ద్రశ్చ దద్వహే సహస్రం వసురోచిషః | ఓజిష్ఠమశ్వ్యం పశుమ్ ||౧౬||

౬౮౨౪ య ఋజ్రా వాతరంహసో ఽరుషాసో రఘుష్యదః | భ్రాజన్తే సూర్యా ఇవ ||౧౭||

౬౮౨౫ పారావతస్య రాతిషు ద్రవచ్చక్రేష్వాశుషు | తిష్ఠం వనస్య మధ్య ఆ || ||౧౮||

(౩౫) పఞ్చత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వః || దేవతా - అశ్వినౌ || ఛన్దః - ౧-౫,౧౬,౧౮ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౬,౧౦-౧౨,౧౪,౧౫,౧౭ భురిక్పఙ్క్తిః; ౭-౯,౧౩ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౧౯,౨౨ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౨౦,౨౧,౨౪ పఙ్క్తిః; ౨౩ పురస్తాజ్జ్యోతిర్నామజగతీ || స్వరః - ౧-౫,౭-౯,౧౩,౧౬,౧౮ ధైవతః; ౬,౧౦-౧౨,౧౪,౧౫,౧౭,౧౯-౨౨,౨౪ పఞ్చమః; ౨౩ నిషాదః ||

అథ చతుర్దశో వర్గః ||౧౪||

౬౮౨౬ అగ్నినేన్ద్రేణ వరుణేన విష్ణునాదిత్యై రుద్రైర్వసుభిః సచాభువా |
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చ సోమం పిబతమశ్వినా || ||౧||

౬౮౨౭ విశ్వాభిర్ధీభిర్భువనేన వాజినా దివా పృథివ్యాద్రిభిః సచాభువా |
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చ సోమం పిబతమశ్వినా || ||౨||

౬౮౨౮ విశ్వైర్దేవైస్త్రిభిరేకాదశైరిహాద్భిర్మరుద్భిర్భృగుభిః సచాభువా |
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చ సోమం పిబతమశ్వినా || ||౩||

౬౮౨౯ జుషేథాం యజ్ఞం బోధతం హవస్య మే విశ్వేహ దేవౌ సవనావ గచ్ఛతమ్ |
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చేషం నో వోళ్హమశ్వినా || ||౪||

౬౨౩౦ స్తోమం జుషేథాం యువశేవ కన్యనాం విశ్వేహ దేవౌ సవనావ గచ్ఛతమ్।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చేషం నో వోళ్హమశ్వినా॥ ౫॥

౬౨౩౧ గిరో జుషేథామధ్వరం జుషేథాం విశ్వేహ దేవౌ సవనావ గచ్ఛతమ్।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చేషం నో వోళ్హమశ్వినా॥ ౬॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౬౨౩౨ హారిద్రవేవ పతథో వనేదుప సోమం సుతం మహిషేవావ గచ్ఛథః।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చ త్రిర్వర్తిర్యాతమశ్వినా॥ ౭॥

౬౨౩౩ హంసావివ పతథో అధ్వగావివ సోమం సుతం మహిషేవావ గచ్ఛథః।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చ త్రిర్వర్తిర్యాతమశ్వినా॥ ౮॥

౬౨౩౪ శ్యేనావివ పతథో హవ్యదాతయే సోమం సుతం మహిషేవావ గచ్ఛథః।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చ త్రిర్వర్తిర్యాతమశ్వినా॥ ౯॥

౬౨౩౫ పిబతం చ తృప్ణుతం చా చ గచ్ఛతం ప్రజాం చ ధత్తం ద్రవిణం చ ధత్తమ్।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చోర్జం నో ధత్తమశ్వినా॥ ౧౦॥

౬౨౩౬ జయతం చ ప్ర స్తుతం చ ప్ర చావతం ప్రజాం చ ధత్తం ద్రవిణం చ ధత్తమ్।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చోర్జం నో ధత్తమశ్వినా॥ ౧౧॥

౬౨౩౭ హతం చ శత్రూన్యతతం చ మిత్రిణః ప్రజాం చ ధత్తం ద్రవిణం చ ధత్తమ్।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చోర్జం నో ధత్తమశ్వినా॥ ౧౨॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౬౨౩౮ మిత్రావరుణవన్తా ఉత ధర్మవన్తా మరుత్వన్తా జరితుర్గచ్ఛథో హవమ్।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చాఽఽదిత్యైర్యాతమశ్వినా॥ ౧౩॥

౬౨౩౯ అంగిరస్వన్తా ఉత విష్ణువన్తా మరుత్వన్తా జరితుర్గచ్ఛథో హవమ్।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చాఽఽదిత్యైర్యాతమశ్వినా॥ ౧౪॥

౬౨౪౦ ఋభుమన్తా వృషణా వాజవన్తా మరుత్వన్తా జరితుర్గచ్ఛథో హవమ్।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చాఽఽదిత్యైర్యాతమశ్వినా॥ ౧౫॥

౬౨౪౧ బ్రహ్మ జిన్వతముత జిన్వతం ధియో హతం రక్షాంసి సేధతమమీవాః।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చ సోమం సున్వతో అశ్వినా॥ ౧౬॥

౬౨౪౨ క్షత్రం జిన్వతముత జిన్వతం నౄన్ హతం రక్షాంసి సేధతమమీవాః।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చ సోమం సున్వతో అశ్వినా॥ ౧౭॥

౬౨౪౩ ధేనూర్జిన్వతముత జిన్వతం విశో హతం రక్షాంసి సేధతమమీవాః।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చ సోమం సున్వతో అశ్వినా॥ ౧౮॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౬౨౪౪ అత్రేరివ శృణుతం పూర్వ్యస్తుతిం శ్యావాశ్వస్య సున్వతో మదచ్యుతా।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చాఽశ్వినా తిరో అహ్న్యమ్॥ ౧౯॥

౬౨౪౫ సర్గాఁ ఇవ సృజతం సుష్టుతీరుప శ్యావాశ్వస్య సున్వతో మదచ్యుతా।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చాఽశ్వినా తిరో అహ్న్యమ్॥ ౨౦॥

౬౭౪౬ రశ్మీఀరివ యచ్ఛతమధ్వరాఀ ఉప శ్యావాశ్వస్య సున్వతో మదచ్యుతా।
సజోషసా ఉషసా సూర్యేణ చాశ్వినా తిరో అహ్న్యమ్॥ ॥౨౧॥

౬౭౪౭ అర్వాగ్రథం ని యచ్ఛతం పిబతం సోమ్యం మధు।
ఆ యాతమశ్వినా గతమవస్యుర్వామహం హువే ధత్తం రత్నాని దాశుషే॥౨౨॥

౬౭౪౮ నమోవాకే ప్రస్థితే అధ్వరే నరా వివక్షణస్య పీతయే।
ఆ యాతమశ్వినా గతమవస్యుర్వామహం హువే ధత్తం రత్నాని దాశుషే॥౨౩॥

౬౭౪౯ స్వాహాకృతస్య తృమ్పతం సుతస్య దేవావన్ధసః।
ఆ యాతమశ్వినా గతమవస్యుర్వామహం హువే ధత్తం రత్నాని దాశుషే॥౨౪॥

(౩౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః -౧,౫,౬ శక్వరీ; ౨,౪ నిచృచ్ఛక్వరీ;
౩ విరాట్శక్వరీ; ౭ విరాడ్జగతీ॥ స్వరః -౧-౬ ధైవతః; ౭ నిషాదః॥

అథ అష్టాదశో వర్గః॥౧౮॥

౬౭౫౦ అవితాసి సున్వతో వృక్తబర్హిషః పిబా సోమం మదాయ కం శతక్రతో।
యం తే భాగమధారయన్ విశ్వాః సేహానః పృతనా ఉరు జ్రయః
సమప్సుజిన్మరుత్వాఀ ఇన్ద్ర సత్పతే॥ ॥౧॥

౬౭౫౧ ప్రావ స్తోతారం మఘవన్నవ త్వాం పిబా సోమం మదాయ కం శతక్రతో।
యం తే భాగమధారయన్ విశ్వాః సేహానః పృతనా ఉరు జ్రయః
సమప్సుజిన్మరుత్వాఀ ఇన్ద్ర సత్పతే॥ ॥౨॥

౬౭౫౨ ఊర్జా దేవాఀ అవస్యోజసా త్వాం పిబా సోమం మదాయ కం శతక్రతో।
యం తే భాగమధారయన్ విశ్వాః సేహానః పృతనా ఉరు జ్రయః
సమప్సుజిన్మరుత్వాఀ ఇన్ద్ర సత్పతే॥ ॥౩॥

౬౭౫౩ జనితా దివో జనితా పృథివ్యాః పిబా సోమం మదాయ కం శతక్రతో।
యం తే భాగమధారయన్ విశ్వాః సేహానః పృతనా ఉరు జ్రయః
సమప్సుజిన్మరుత్వాఀ ఇన్ద్ర సత్పతే॥ ॥౪॥

౬౭౫౪ జనితాశ్వానాం జనితా గవామసి పిబా సోమం మదాయ కం శతక్రతో।
యం తే భాగమధారయన్ విశ్వాః సేహానః పృతనా ఉరు జ్రయః
సమప్సుజిన్మరుత్వాఀ ఇన్ద్ర సత్పతే॥ ॥౫॥

౬౭౫౫ అత్రీణాం స్తోమమద్రివో మహస్కృధి పిబా సోమం మదాయ కం శతక్రతో।
యం తే భాగమధారయన్ విశ్వాః సేహానః పృతనా ఉరు జ్రయః
సమప్సుజిన్మరుత్వాఀ ఇన్ద్ర సత్పతే॥ ॥౬॥

౬౭౫౬ శ్యావాశ్వస్య సున్వతస్తథా శృణు యథాశృణోరత్రేః కర్మాణి కృణ్వతః।
ప్ర త్రసదస్యుమావిథ త్వమేక ఇన్నృషాహ్య ఇన్ద్ర బ్రహ్మాణి వర్ధయన్॥ ॥౭॥

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః -౧ విరాడతిజగతీ;
౨-౬ నిచృజ్జగతీ; ౭ విరాడ్జగతీ॥ స్వరః నిషాదః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౬౨౫౭ ప్రేదం బ్రహ్మ వృత్రతూర్యేష్వావిథ ప్ర సున్వతః శచీపత ఇన్ద్ర విశ్వాభిరూతిభిః।
మాధ్యందినస్య సవనస్య వృత్రహన్ననేద్య పిబా సోమస్య వజ్రివః॥ ॥౧॥

౬౨౫౮ సేహాన ఉగ్ర పృతనా అభి ద్రుహః శచీపత ఇన్ద్ర విశ్వాభిరూతిభిః।
మాధ్యందినస్య సవనస్య వృత్రహన్ననేద్య పిబా సోమస్య వజ్రివః॥ ॥౨॥

౬౨౫౯ ఏకరాళస్య భువనస్య రాజసి శచీపత ఇన్ద్ర విశ్వాభిరూతిభిః।
మాధ్యందినస్య సవనస్య వృత్రహన్ననేద్య పిబా సోమస్య వజ్రివః॥ ॥౩॥

౬౨౬౦ సస్థావానా యవయసి త్వమేక ఇచ్ఛచీపత ఇన్ద్ర విశ్వాభిరూతిభిః।
మాధ్యందినస్య సవనస్య వృత్రహన్ననేద్య పిబా సోమస్య వజ్రివః॥ ॥౪॥

౬౨౬౧ క్షేమస్య చ ప్రయుజశ్చ త్వమీశిషే శచీపత ఇన్ద్ర విశ్వాభిరూతిభిః।
మాధ్యందినస్య సవనస్య వృత్రహన్ననేద్య పిబా సోమస్య వజ్రివః॥ ॥౫॥

౬౨౬౨ క్షత్రాయ త్వమవసి న త్వమావిథ శచీపత ఇన్ద్ర విశ్వాభిరూతిభిః।
మాధ్యందినస్య సవనస్య వృత్రహన్ననేద్య పిబా సోమస్య వజ్రివః॥ ॥౬॥

౬౨౬౩ శ్యావాశ్వస్య రేభతస్తథా శృణు యథాశృణోరత్రేః కర్మాణి కృణ్వతః।
ప్ర త్రసదస్యుమావిథ త్వమేక ఇన్నృషాహ్య ఇన్ద్ర క్షత్రాణి వర్ధయన్॥ ॥౭॥

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ॥ ఛన్దః -౧,౨,౪,౫,౯ గాయత్రీ; ౩,౬,౭
,౧౦ నిచృద్గాయత్రీ; ౮ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౬౨౬౪ యజ్ఞస్య హి స్థ ఋత్విజా సస్నీ వాజేషు కర్మసు। ఇన్ద్రాగ్నీ తస్య బోధతమ్॥ ॥౧॥
౬౨౬౫ తోశాసా రథయావానా వృత్రహణాపరాజితా। ఇన్ద్రాగ్నీ తస్య బోధతమ్॥ ॥౨॥
౬౨౬౬ ఇదం వాం మదిరం మధ్వధుక్షన్నద్రిభిర్నరః। ఇన్ద్రాగ్నీ తస్య బోధతమ్॥ ॥౩॥
౬౨౬౭ జుషేథాం యజ్ఞమిష్టయే సుతం సోమం సధస్తుతీ। ఇన్ద్రాగ్నీ ఆ గతం నరా॥ ॥౪॥
౬౨౬౮ ఇమా జుషేథాం సవనా యేభిర్హవ్యాన్యూహథుః। ఇన్ద్రాగ్నీ ఆ గతం నరా॥ ॥౫॥
౬౨౬౯ ఇమాం గాయత్రవర్తనిం జుషేథాం సుష్టుతిం మమ। ఇన్ద్రాగ్నీ ఆ గతం నరా॥ ॥౬॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౬౨౭౦ ప్రాతర్యావభిరా గతం దేవేభిర్జేన్యావసూ। ఇన్ద్రాగ్నీ సోమపీతయే॥ ॥౭॥
౬౨౭౧ శ్యావాశ్వస్య సున్వతో ఽత్రీణాం శృణుతం హవమ్। ఇన్ద్రాగ్నీ సోమపీతయే॥ ॥౮॥
౬౨౭౨ ఏవా వామహ్వ ఊతయే యథాహువన్త మేధిరాః। ఇన్ద్రాగ్నీ సోమపీతయే॥ ॥౯॥
౬౨౭౩ ఆహం సరస్వతీవతోరిన్ద్రాగ్న్యోరవో వృణే। యాభ్యాం గాయత్రమృచ్యతే॥ ॥౧౦॥

(౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - నాభాకః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః -౧,౩,౫ భురిక్త్రిష్టుప్;
౨ విరాట్త్రిష్టుప్; ౪,౬-౮ స్వరాట్త్రిష్టుప్; ౯ నిచృజ్జగతీ; ౧౦ త్రిష్టుప్॥
స్వరః -౧-౮,౧౦ ధైవతః ; ౯ నిషాదః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౬౨౭౪ అగ్నిమస్తోష్యృగ్మియమగ్నిమీళా యజధ్యై।

అగ్నిర్దేవాఀ అనక్తు న ఉభే హి విదథే కవిరన్తశ్చరతి దూత్యం నభన్తామన్యకే సమే ॥౧॥

౬౨౭౫ న్యగ్నే నవ్యసా వచస్తనూషు శంసమేషామ్।
న్యరాతీ రరావ్ణాం విశ్వా అర్యో అరాతీరితో యుచ్ఛన్త్వామురో నభన్తామన్యకే సమే ॥౨॥

౬౨౭౬ అగ్నే మన్మాని తుభ్యం కం ఘృతం న జుహ్వ ఆసని।
స దేవేషు ప్ర చికిద్ధి త్వం హ్యసి పూర్వ్యః శివో దూతో వివస్వతో నభన్తామన్యకే సమే ॥౩॥

౬౨౭౭ తత్తదగ్నిర్వయో దధే యథాయథా కృపణ్యతి।
ఊర్జాహుతిర్వసూనాం శం చ యోశ్చ మయో దధే
విశ్వస్యై దేవహూత్యై నభన్తామన్యకే సమే ॥౪॥

౬౨౭౮ స చికేత సహీయసాగ్నిశ్చిత్రేణ కర్మణా।
స హోతా శశ్వతీనాం దక్షిణాభిరభీవృత ఇనోతి చ ప్రతీవ్యం నభన్తామన్యకే సమే ॥౫॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౬౨౭౯ అగ్నిర్జాతా దేవానామగ్నిర్వేద మర్తానామపీచ్యమ్।
అగ్నిః స ద్రవిణోదా అగ్నిర్ద్వారా వ్యూర్ణుతే స్వాహుతో నవీయసా నభన్తామన్యకే సమే ॥౬॥

౬౨౮౦ అగ్నిర్దేవేషు సంవసుః స విక్షు యజ్ఞియాస్వా। స ముదా కావ్యా పురు విశ్వం భూమేవ
పుష్యతి దేవో దేవేషు యజ్ఞియో నభన్తామన్యకే సమే ॥౭॥

౬౨౮౧ యో అగ్నిః సప్తమానుషః శ్రితో విశ్వేషు సిన్ధుషు। తమాగన్మ త్రిపస్త్యం
మన్ధాతుర్దస్యుహన్తమమగ్నిం యజ్ఞేషు పూర్వ్యం నభన్తామన్యకే సమే ॥౮॥

౬౨౮౨ అగ్నిస్త్రీణి త్రిధాతూన్యా క్షేతి విదథా కవిః।
స త్రీఀరేకాదశాఀ ఇహ యక్షచ్చ పిప్రయచ్చ నో విప్రో దూతః
పరిష్కృతో నభన్తామన్యకే సమే ॥౯॥

౬౨౮౩ త్వం నో అగ్న ఆయుషు త్వం దేవేషు పూర్వ్య వస్వ ఏక ఇరజ్యసి।
త్వామాపః పరిస్రుతః పరి యన్తి స్వసేతవో నభన్తామన్యకే సమే ॥౧౦॥

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - నాభాకః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః -౧,౧౧ భురిక్త్రిష్టుప్;
౨ స్వరాట్ఛక్వరీ; ౩,౪ స్వరాట్ త్రిష్టుప్; ౫,౭,౯ జగతీ; ౬ భురిగ్జగతీ;
౮,౧౦ నిచృజ్జగతీ; ౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః -౧-౪,౧౧,౧౨ ధైవతః ; ౫-౧౦
నిషాదః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౬౨౮౪ ఇన్ద్రాగ్నీ యువం సు నః సహన్తా దాసథో రయిమ్।
యేన దృళ్హా సమత్స్వా వీళు చిత్సాహిషీమహ్యగ్నిర్వనేవ వాత ఇన్నభన్తామన్యకే సమే ॥౧॥

౬౨౮౫ నహి వాం వవ్రయామహేఽథేన్ద్రమిద్యజామహే శవిష్ఠం నృణాం నరమ్।
స నః కదా చిదర్వతా గమదా వాజసాతయే గమదా మేధసాతయే నభన్తామన్యకే సమే ॥౨॥

౬౨౮౬ తా హి మధ్యం భరాణామిన్ద్రాగ్నీ అధిక్షితః। తా ఉ కవిత్వనా కవీ పృచ్ఛ్యమానా సఖీయతే
సం ధీతమశ్నుతం నరా నభన్తామన్యకే సమే ॥౩॥

౬౨౮౭ అభ్యర్చ నభాకవదిన్ద్రాగ్నీ యజసా గిరా। యయోర్విశ్వమిదం జగదియం ద్యౌః పృథివీ
మహ్యుపస్థే బిభృతో వసు నభన్తామన్యకే సమే ॥౪॥

౬౨౮౮ ప్ర బ్రహ్మాణి నభాకవదిన్ద్రాగ్నిభ్యామిరజ్యత।
యా సప్తబుధ్నమర్ణవం జిహ్మబారమపోర్ణుత ఇన్ద్ర ఈశాన ఓజసా నభన్తామన్యకే సమే॥౫॥

౬౨౮౯ అపి వృశ్చ పురాణవద్ వ్రతతేరివ గుష్పితమోజో దాసస్య దమ్భయ।
వయం తదస్య సమ్భృతం వస్విన్ద్రేణ వి భజేమహి నభన్తామన్యకే సమే॥ ౬॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౬౨౯౦ యదిన్ద్రాగ్నీ జనా ఇమే విహ్వయన్తే తనా గిరా।
అస్మాకేభిర్నృభిర్వయం సాసహ్యామ పృతన్యతో వనుయామ
వనుష్యతో నభన్తామన్యకే సమే॥ ౭॥

౬౨౯౧ యా ను శ్వేతావవో దివ ఉచ్చరాత ఉప ద్యుభిః।
ఇన్ద్రాగ్న్యోరను వ్రతముహానా యన్తి సిన్ధవో యాన్సీం
బన్ధాదముఞ్చతాం నభన్తామన్యకే సమే॥ ౮॥

౬౨౯౨ పూర్వీష్ట ఇన్ద్రోపమాతయః పూర్వీరుత ప్రశస్తయః సూనో హిన్వస్య హరివః।
వస్వో వీరస్యాపృచో యా ను సాధన్త నో ధియో నభన్తామన్యకే సమే॥ ౯॥

౬౨౯౩ తం శిశీతా సువృక్తిభిస్త్వేషం సత్వానమృగ్మియమ్।
ఉతో ను చిద్య ఓజసా శుష్ణస్యాణ్డాని భేదతి జేషత్స్వర్వతీరపో నభన్తామన్యకే సమే॥౧౦॥

౬౨౯౪ తం శిశీతా స్వధ్వరం సత్యం సత్వానమృత్వియమ్।
ఉతో ను చిద్ య ఓహత ఆణ్డా శుష్ణస్య భేదత్యజైః స్వర్వతీరపో
నభన్తామన్యకే సమే॥ ౧౧॥

౬౨౯౫ ఏవేన్ద్రాగ్నిభ్యాం పితృవన్నవీయో మన్ధాతృవదఙ్గిరస్వదవాచి।
త్రిధాతునా శర్మణా పాతమస్మాన్ వయం స్యామ పతయో రయీణామ్॥౧౨॥

(౪౧) ఏకచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషి - నాభాకః కాణ్వః ॥ దేవతా - వరుణః॥ ఛన్దః -౧,౫ త్రిష్టుప్; ౨,౩,౬,౧౦ నిచృజ్జగతీ; ౪,౭ భురిక్త్రిష్టుప్; ౮ స్వరాట్త్రిష్టుప్; ౯ జగతీ ॥ స్వరః - ౧,౪,౫,౭,౮ ధైవతః; ౨,౩,౬,౯,౧౦ నిషాదః॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౬౨౯౬ అస్మా ఊ షు ప్రభూతయే వరుణాయ మరుద్భ్యోఽర్చా విదుష్టరేభ్యః।
యో ధీతా మానుషాణాం పశ్వో గా ఇవ రక్షతి నభన్తామన్యకే సమే॥ ౧॥

౬౨౯౭ తమూ షు సమనా గిరా పితౄణాం చ మన్మభిః।
నాభాకస్య ప్రశస్తిభిర్యః సిన్ధూనాముపోదయే
సప్తస్వసా స మధ్యమో నభన్తామన్యకే సమే॥ ౨॥

౬౨౯౮ స క్షపః పరి షస్వజే న్యుస్రో మాయయా దధే స విశ్వం పరి దర్శతః।
తస్య వేనీరను వ్రతముషస్తిస్రో అవర్ధయన్ నభన్తామన్యకే సమే॥ ౩॥

౬౨౯౯ యః కకుభో నిధారయః పృథివ్యామధి దర్శతః।
స మాతా పూర్వ్యం పదం తద్ వరుణస్య సప్త్యం
స హి గోపా ఇవేర్యో నభన్తామన్యకే సమే॥ ౪॥

౬౩౦౦ యో ధర్తా భువనానాం య ఉస్రాణామపీచ్యా వేద నామాని గుహ్యా।

స కవిః కావ్యా పురు రూపం ద్యౌరివ పుష్యతి నభన్తామన్యకే సమే॥ ॥౫॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౬౮౦౧ యస్మిన్ విశ్వాని కావ్యా చక్రే నాభిరివ శ్రితా।
త్రితం జూతీ సపర్యత వ్రజే గావో న సంయుజే
యుజే అశ్వాఁ అయుక్షత నభన్తామన్యకే సమే॥ ॥౬॥

౬౮౦౨ య ఆస్వత్క ఆశయే విశ్వా జాతాన్యేషామ్।
పరి ధామాని మర్మృశద్ వరుణస్య పురో గయే
విశ్వే దేవా అను వ్రతం నభన్తామన్యకే సమే॥ ॥౭॥

౬౮౦౩ స సముద్రో అపీచ్యస్తురో ద్యామివ రోహతి ని యదాసు యజుర్దధే।
స మాయా అర్చినా పదాస్తృణాన్నాకమారుహన్నభన్తామన్యకే సమే॥ ॥౮॥

౬౮౦౪ యస్య శ్వేతా విచక్షణా తిస్రో భూమీరధిక్షితః।
త్రిరుత్తరాణి పప్రతుర్వరుణస్య ధ్రువం సదః
స సప్తానామిరజ్యతి నభన్తామన్యకే సమే॥ ॥౯॥

౬౮౦౫ యః శ్వేతాఁ అధినిర్ణిజశ్చక్రే కృష్ణాఁ అను వ్రతా।
స ధామ పూర్వ్యం మమే యః స్కమ్భేన వి రోదసీ
అజో న ద్యామధారయన్నభన్తామన్యకే సమే ॥౧౦॥

(౪౨) ద్విచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషి - ౧-౬ నాభాకః కాణ్వః అర్చనానా వా; అథవా ౧-౩ నాభాకః కాణ్వః; ౪-౬ నాభాకః కాణ్వ అర్చనానా ॥దేవతా -౧-౩ వరుణః; ౪-౬ అశ్వినౌ॥ ఛన్దః - ౧-౩ త్రిష్టుప్; ౪-౬ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౩ ధైవతః ; ౪-౬ గాన్ధారః॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౬౮౦౬ అస్తభ్నాద్ ద్యామసురో విశ్వవేదా అమిమీత వరిమాణం పృథివ్యాః।
ఆసీదద్ విశ్వా భువనాని సమ్రాడ్ విశ్వేత్ తాని వరుణస్య వ్రతాని॥ ॥౧॥

౬౮౦౭ ఏవా వన్దస్వ వరుణం బృహన్తం నమస్యా ధీరమమృతస్య గోపామ్।
స నః శర్మ త్రివరూథం వి యంసత్ పాతం నో ద్యావా పృథివీ ఉపస్థే॥ ॥౨॥

౬౮౦౮ ఇమాం ధియం శిక్షమాణస్య దేవ క్రతుం దక్షం వరుణ సం శిశాధి।
యయాతి విశ్వా దురితా తరేమ సుతర్మాణమధి నావం రుహేమ॥ ॥౩॥

౬౮౦౯ ఆ వాం గ్రావాణో అశ్వినా ధీభిర్విప్రా అచుచ్యవుః।
నాసత్యా సోమపీతయే నభన్తామన్యకే సమే॥ ॥౪॥

౬౮౧౦ యథా వామత్రిరశ్వినా గీర్భిర్విప్రో అజోహవీత్।
నాసత్యా సోమపీతయే నభన్తామన్యకే సమే॥ ॥౫॥

౬౮౧౧ ఏవా వామహ్వ ఊతయే యథాహువన్త మేధిరాః।
నాసత్యా సోమపీతయే నభన్తామన్యకే సమే॥ ॥౬॥

షష్ఠోఽనువాకః (౪౩) త్రిచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషి - విరూప ఆఙ్గిరసః ॥దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః -౧,౯-౧౨, ౨౨, ౨౬,

౨౮, ౨౯, ౩౩ నిచృద్ గాయత్రీ; ౨-౮, ౧౩,౧౫ - ౨౧, ౨౩-౨౫, ౨౭, ౩౧, ౩౨ గాయత్రీ; ౧౪ కకుమ్మతీ గాయత్రీ; ౩౦ పాదనిచృద్గాయత్రీ ॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౬౮౧౨ ఇమే విప్రస్య వేధసో ఽగ్నేరస్తృతయజ్వనః । గిరః స్తోమాస ఈరతే॥ ॥౧॥

౬౮౧౩ అస్మై తే ప్రతిహర్యతే జాతవేదో విచర్షణే । అగ్నే జనామి సుష్టుతిమ్॥ ॥౨॥

౬౮౧౪ ఆరోకా ఇవ ఘేదహ తిగ్మా అగ్నే తవ త్విషః । దద్భిర్వనాని బప్సతి॥ ॥౩॥

౬౮౧౫ హరయో ధూమకేతవో వాతజూతా ఉప ద్యవి । యతన్తే వృథగగ్నయః॥ ॥౪॥

౬౮౧౬ ఏతే త్యే వృథగగ్నయ ఇద్ధాసః సమదృక్షత । ఉషసామివ కేతవః॥ ॥౫॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౬౮౧౭ కృష్ణా రజాంసి పత్సుతః ప్రయాణే జాతవేదసః। అగ్నిర్యద్ రోధతి క్షమి॥ ॥౬॥

౬౮౧౮ ధాసిం కృణ్వాన ఓషధీర్బప్సదగ్నిర్న వాయతి। పునర్యన్ తరుణీరపి॥ ॥౭॥

౬౮౧౯ జిహ్వాభిరహ నన్నమదర్చిషా జఞ్జణాభవన్। అగ్నిర్వనేషు రోచతే॥ ॥౮॥

౬౮౨౦ అప్స్వగ్నే సధిష్టవ సౌషధీరను రుధ్యసే। గర్భే సఞ్జాయసే పునః॥ ॥౯॥

౬౮౨౧ ఉదగ్నే తవ తద్ఘృతాదర్చీ రోచత ఆహుతమ్। నింసానం జుహ్వో ముఖే॥ ॥౧౦॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౬౮౨౨ ఉక్షాన్నాయ వశాన్నాయ సోమపృష్ఠాయ వేధసే। స్తోమైర్విధేమాగ్నయే॥ ॥౧౧॥

౬౮౨౩ ఉత త్వా నమసా వయం హోతర్వరేణ్యక్రతో। అగ్నే సమిద్భిరీమహే॥ ॥౧౨॥

౬౮౨౪ ఉత త్వా భృగువచ్ఛుచే మనుష్వదగ్న ఆహుత। అఙ్గిరస్వద్ధవామహే॥ ॥౧౩॥

౬౮౨౫ త్వం హ్యగ్నే అగ్నినా విప్రో విప్రేణ సన్ సతా। సఖా సఖ్యా సమిధ్యసే॥ ॥౧౪॥

౬౮౨౬ స త్వం విప్రాయ దాశుషే రయిం దేహి సహస్రిణమ్। అగ్నే వీరవతీమిషమ్॥ ॥౧౫॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౬౮౨౭ అగ్నే భ్రాతః సహస్కృత రోహిదశ్వ శుచివ్రత। ఇమం స్తోమం జుషస్వ మే॥ ॥౧౬॥

౬౮౨౮ ఉత త్వాగ్నే మమ స్తుతో వాశ్రాయ ప్రతిహర్యతే। గోష్ఠం గావ ఇవాశత॥ ॥౧౭॥

౬౮౨౯ తుభ్యం తా అఙ్గిరస్తమ విశ్వాః సుక్షితయః పృథక్। అగ్నే కామాయ యేమిరే॥ ॥౧౮॥

౬౮౩౦ అగ్నిం ధీభిర్మనీషిణో మేధిరాసో విపశ్చితః। అద్మసద్యాయ హిన్విరే॥ ॥౧౯॥

౬౮౩౧ తం త్వామజ్మేషు వాజినం తన్వానా అగ్నే అధ్వరమ్। వహ్నిం హోతారమీళతే॥ ॥౨౦॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౬౮౩౨ పురుత్రా హి సదృఙ్ఙసి విశో విశ్వా అను ప్రభుః। సమత్సు త్వా హవామహే॥ ॥౨౧॥

౬౮౩౩ తమీళిష్వ య ఆహుతో ఽగ్నిర్విభ్రాజతే ఘృతైః। ఇమం నః శృణవద్ధవమ్॥ ॥౨౨॥

౬౮౩౪ తం త్వా వయం హవామహే శృణ్వన్తం జాతవేదసమ్। అగ్నే ఘ్నన్తమప ద్విషః॥ ॥౨౩॥

౬౮౩౫ విశాం రాజానమద్భుతమధ్యక్షం ధర్మణామిమమ్। అగ్నిమీళే స ఉ శ్రవత్॥ ॥౨౪॥

౬౮౩౬ అగ్నిం విశ్వాయువేపసం మర్యం న వాజినం హితమ్। సప్తిం న వాజయామసి॥ ॥౨౫॥

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥౩౪॥

౬౮౩౭ ఘ్నన్ మృధ్రాణ్యప ద్విషో దహన్ రక్షాంసి విశ్వహా। అగ్నే తిగ్మేన దీదిహి॥ ॥౨౬॥

౬౮౩౮ యం త్వా జనాస ఇన్ధతే మనుష్వదఙ్గిరస్తమ। అగ్నే స బోధి మే వచః॥ ॥౨౭॥

౬౮౩౯ యదగ్నే దివిజా అస్యప్సుజా వా సహస్కృత। తం త్వా గీర్భిర్హవామహే॥ ॥౨౮॥

౬౮౪౦ తుభ్యం ఘేత్తే జనా ఇమే విశ్వాః సుక్షితయః పృథక్। ధాసిం హిన్వన్త్యత్తవే॥ ॥౨౯॥

౬౮౪౧ తే ఘేదగ్నే స్వాధ్యో ఽహా విశ్వా నృచక్షసః। తరన్తః స్యామ దుర్గహా॥ ॥౩౦॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౩౫॥

౬౮౪౨ అగ్నిం మన్ద్రం పురుప్రియం శీరం పావకశోచిషమ్। హృద్భిర్మన్ద్రేభిరీమహే॥ ॥౩౧॥

౬౮౪౩ స త్వమగ్నే విభావసుః సృజన్త్సూర్యో న రశ్మిభిః। శర్ధన్తమాంసి జిఘ్నసే॥ ॥౩౨॥

౬౮౪౪ తత్తే సహస్వ ఈమహే దాత్రం యన్నోపదస్యతి। త్వదగ్నే వార్యం వసు॥ ॥౩౩॥

(౪౪) చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విరూప ఆఙ్గిరసః ॥దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః -౧,౩, ౪, ౬, ౧౦, ౨౦ -౨౨,౨౫, ౨౬ గాయత్రీ; ౯, ౫, ౭, ౮, ౧౧, ౧౪-౧౭,౨౪ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౧౨,౧౩,౧౮,౨౮,౩౦ విరాడ్ గాయత్రీ; ౨౭ యవమధ్యాగాయత్రీ; ౨౯ కకుమ్మతీ గాయత్రీ;౧౯,౨౩ పాదనిచృద్గాయత్రీ ॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షట్ త్రింశో వర్గః ॥౩౬॥

౬౮౪౫ సమిధాగ్నిం దువస్యత ఘృతైర్బోధయతాతిథిమ్। ఆస్మిన్హవ్యా జుహోతన॥ ॥౧॥

౬౮౪౬ అగ్నే స్తోమం జుషస్వ మే వర్ధస్వానేన మన్మనా। ప్రతి సూక్తాని హర్య నః॥ ॥౨॥

౬౮౪౭ అగ్నిం దూతం పురో దధే హవ్యవాహముప బ్రువే। దేవాఁ ఆ సాదయాదిహ॥ ॥౩॥

౬౮౪౮ ఉత్తే బృహన్తో అర్చయః సమిధానస్య దీదివః। అగ్నే శుక్రాస ఈరతే॥ ॥౪॥

౬౮౪౯ ఉప త్వా జుహ్వో మమ ఘృతాచీర్యన్తు హర్యత। అగ్నే హవ్యా జుషస్వ నః॥ ॥౫॥

అథ సప్తత్రింశో వర్గః ॥౩౭॥

౬౮౫౦ మన్ద్రం హోతారమృత్విజం చిత్రభానుం విభావసుమ్। అగ్నిమీళే స ఉ శ్రవత్॥ ॥౬॥

౬౮౫౧ ప్రత్నం హోతారమీడ్యం జుష్టమగ్నిం కవిక్రతుమ్। అధ్వరాణామభిశ్రియమ్॥ ॥౭॥

౬౮౫౨ జుషాణో అఙ్గిరస్తమేమా హవ్యాన్యానుషక్। అగ్నే యజ్ఞం నయ ఋతుథా॥ ॥౮॥

౬౮౫౩ సమిధాన ఉ సన్త్య శుక్రశోచ ఇహా వహ। చికిత్వాన్దైవ్యం జనమ్॥ ॥౯॥

౬౮౫౪ విప్రం హోతారమద్రుహం ధూమకేతుం విభావసుమ్। యజ్ఞానాం కేతుమీమహే॥ ॥౧౦॥

అథ అష్ట త్రింశో వర్గః ॥౩౮॥

౬౮౫౫ అగ్నే ని పాహి నస్త్వం ప్రతి ష్మ దేవ రీషతః। భిన్ధి ద్వేషః సహస్కృత॥ ॥౧౧॥

౬౮౫౬ అగ్నిః ప్రత్నేన మన్మనా శుమ్భానస్తన్వం౩ స్వామ్। కవిర్విప్రేణ వావృధే॥ ॥౧౨॥

౬౮౫౭ ఊర్జో నపాతమా హువే౾గ్నిం పావకశోచిషమ్। అస్మిన్యజ్ఞే స్వధ్వరే॥ ॥౧౩॥

౬౮౫౮ స నో మిత్రమహస్త్వమగ్నే శుక్రేణ శోచిషా। దేవైరా సత్సి బర్హిషి॥ ॥౧౪॥

౬౮౫౯ యో అగ్నిం తన్వో౩ దమే దేవం మర్తః సపర్యతి। తస్మా ఇద్దీదయద్వసు॥ ॥౧౫॥

అథ ఏకోనచత్వారింశో వర్గః ॥౩౯॥

౬౮౬౦ అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయమ్। అపాం రేతాంసి జిన్వతి॥ ॥౧౬॥

౬౮౬౧ ఉదగ్నే శుచయస్తవ శుక్రా భ్రాజన్త ఈరతే। తవ జ్యోతీంష్యర్చయః॥ ॥౧౭॥

౬౮౬౨ ఈశిషే వార్యస్య హి దాత్రస్యాగ్నే స్వర్పతిః। స్తోతా స్యాం తవ శర్మణి॥ ॥౧౮॥

౬౮౬౩ త్వామగ్నే మనీషిణస్త్వాం హిన్వన్తి చిత్తిభిః। త్వాం వర్ధన్తు నో గిరః॥ ॥౧౯॥

౬౮౬౪ అదబ్ధస్య స్వధావతో దూతస్య రేభతః సదా। అగ్నేః సఖ్యం వృణీమహే॥ ॥౨౦॥

అథ చత్వారింశో వర్గః ॥౪౦॥

౬౮౬౫ అగ్నిః శుచివ్రతతమః శుచిర్విప్రః శుచిః కవిః। శుచీ రోచత ఆహుతః॥ ॥౨౧॥

౬౮౬౬ ఉత త్వా ధీతయో మమ గిరో వర్ధన్తు విశ్వహా। అగ్నే సఖ్యస్య బోధి నః॥ ॥౨౨॥

౬౮౬౭ యదగ్నే స్యామహం త్వం త్వం వా ఘా స్యా అహమ్। స్యుష్టే సత్యా ఇహాశిషః॥ ॥౨౩॥

౬౮౬౮ వసుర్వసుపతిర్హి కమస్యగ్నే విభావసుః। స్యామ తే సుమతావపి॥ ॥౨౪॥

౬౮౬౯ అగ్నే ధృతవ్రతాయ తే సముద్రాయేవ సిన్ధవః। గిరో వాశ్రాస ఈరతే॥౨౫॥

అథ ఏకచత్వారింశో వర్గః ॥౪౧॥

౬౮౭౦ యువానం విశ్పతిం కవిం విశ్వాదం పురువేపసమ్। అగ్నిం శుమ్భామి మన్మభిః॥౨౬॥

౬౮౭౧ యజ్ఞానాం రథ్యే వయం తిగ్మజమ్భాయ వీళవే। స్తోమైరిషేమాగ్నయే॥ ॥౨౭॥

౬౮౭౨ అయమగ్నే త్వే అపి జరితా భూతు సన్త్య। తస్మై పావక మృళయ॥ ॥౨౮॥

౬౮౭౩ ధీరో హ్యస్యద్మసద్విప్రో న జాగృవిః సదా। అగ్నే దీదయసి ద్యవి॥ ॥౨౯॥

౬౮౭౪ పురాగ్నే దురితేభ్యః పురా మృధ్రేభ్యః కవే। ప్ర ణ ఆయుర్వసో తిర॥ ॥౩౦॥

(౪౫) పఞ్చచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - త్రిశోకః కాణ్వః ॥ దేవతా - ౧ ఇన్ద్రాగ్నీ; ౨-౪౨ ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧, ౩-౬, ౯, ౧౨, ౧౩, ౧౫-౨౧, ౨౩-౨౫, ౩౧, ౩౬, ౩౭, ౩౯-౪౨ గాయత్రీ; ౨, ౧౦, ౧౧, ౧౪, ౨౨, ౨౮-౩౦, ౩౩-౩౫ నిచృద్గాయత్రీ; ౨౬, ౨౭, ౩౨, ౩౮ విరాడ్గాయత్రీ. ౭ పాదనిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ ద్విచత్వారింశో వర్గః ॥౪౨॥

౬౮౭౫ ఆ ఘా యే అగ్నిమిన్ధతే స్తృణన్తి బర్హిరానుషక్। యేషామిన్ద్రో యువా సఖా॥ ॥౧॥

౬౮౭౬ బృహన్నిదిధ్మ ఏషాం భూరి శస్త్రం పృథుః స్వరుః। యేషామిన్ద్రో యువా సఖా॥ ॥౨॥

౬౮౭౭ అయుద్ధ ఇద్యుధా వృతం శూర ఆజతి సత్వభిః। యేషామిన్ద్రో యువా సఖా॥ ౩॥

౬౮౭౮ ఆ బున్దం వృత్రహా దదే జాతః పృచ్ఛద్వి మాతరమ్। క ఉగ్రాః కే హ శృణ్విరే॥ ౪॥

౬౮౭౯ ప్రతి త్వా శవసీ వదద్గిరావప్సో న యోధిషత్। యస్తే శత్రుత్వమాచకే॥ ౫॥

అథ త్రయశ్చత్వారింశో వర్గః ॥౪౩॥

౬౮౮౦ ఉత త్వం మఘవఞ్ఛృణు యస్తే వష్టి వవక్షి తత్। యద్వీళయాసి వీళు తత్॥౬॥

౬౮౮౧ యదాజిం యాత్యాజికృదిన్ద్రః స్వశ్వయురుప। రథీతమో రథీనామ్॥ ॥౭॥

౬౮౮౨ వి షు విశ్వా అభియుజో వజ్రిన్విష్వగ్యథా వృహ। భవా నః సుశ్రవస్తమః॥ ॥౮॥

౬౮౮౩ అస్మాకం సు రథం పుర ఇన్ద్రః కృణోతు సాతయే। న యం ధూర్వన్తి ధూర్తయః॥ ౯॥

౬౮౮౪ వృజ్యామ తే పరి ద్విషో ఽరం తే శక్ర దావనే। గమేమేదిన్ద్ర గోమతః॥ ॥౧౦॥

అథ చతుశ్చత్వారింశో వర్గః ॥౪౪॥

౬౮౮౫ శనైశ్చిద్యన్తో అద్రివో ఽశ్వావన్తః శతగ్వినః। వివక్షణా అనేహసః॥౧౧॥

౬౮౮౬ ఊర్ధ్వా హి తే దివేదివే సహస్రా సూనృతా శతా జరితృభ్యో విమంహతే॥౧౨॥

౬౮౮౭ విద్మా హి త్వా ధనంజయమిన్ద్ర దృళ్హా చిదారుజమ్। ఆదారిణం యథా గయమ్॥౧౩॥

౬౮౮౮ కకుహం చిత్త్వా కవే మన్దన్తు ధృష్ణవిన్దవః। ఆ త్వా పణిం యదీమహే॥ ॥౧౪॥

౬౮౮౯ యస్తే రేవాఁ అదాశురిః ప్రమమర్ష మఘత్తయే। తస్య నో వేద ఆ భర॥ ॥౧౫॥

అథ పఞ్చచత్వారింశో వర్గః ॥౪౫॥

౬౮౯౦ ఇమ ఉ త్వా వి చక్షతే సఖాయ ఇన్ద్ర సోమినః। పుష్టావన్తో యథా పశుమ్॥ ॥౧౬॥

౬౮౯౧ ఉత త్వాబధిరం వయం శ్రుత్కర్ణం సన్తమూతయే। దూరాదిహ హవామహే॥౧౭॥

౬౮౯౨ యచ్ఛుశ్రూయా ఇమం హవం దుర్మర్షం చక్రియా ఉత। భవేరాపిర్నో అన్తమః॥ ॥౧౮॥

౬౮౯౩ యచ్చిద్ధి తే అపి వ్యథిర్జగన్వాంసో అమన్మహి। గోదా ఇదిన్ద్ర బోధి నః॥ ॥౧౯॥

౬౮౯౪ ఆ త్వా రమ్భం న జివ్రయో రరభ్మా శవసస్పతే। ఉశ్మసి త్వా సధస్థ ఆ ॥౨౦॥

అథ షట్చత్వారింశో వర్గః ॥౪౬॥

౬౮౯౫ స్తోత్రమిన్ద్రాయ గాయత పురునృమ్ణాయ సత్వనే। నకిర్యం వృణ్వతే యుధి॥ ॥౨౧॥

౬౮౯౬ అభి త్వా వృషభా సుతే సుతం సృజామి పీతయే। తృమ్పా వ్యశ్నుహీ మదమ్॥౨౨॥

౬౮౯౭ మా త్వా మూరా అవిష్యవో మోపహస్వాన ఆ దభన్ । మాకీం బ్రహ్మద్విషో వనః ॥౨౩॥

౬౮౯౮ ఇహ త్వా గోపరీణసా మహే మన్దన్తు రాధసే । సరో గౌరో యథా పిబ ॥౨౪॥

౬౮౯౯ యా వృత్రహా పరావతి సనా నవా చ చుచ్యువే । తా సంసత్సు ప్ర వోచత ॥౨౫॥

అథ సప్తచత్వారింశో వర్గః ॥౪౭॥

౬౯౦౦ అపిబత్ కద్రువః సుతమిన్ద్రః సహస్రబాహ్వే । అత్రాదేదిష్ట పౌంస్యమ్ ॥౨౬॥

౬౯౦౧ సత్యం తత్ తుర్వశే యదౌ విదానో అహ్నవాయ్యమ్ । వ్యానట్ తుర్వణే శమి ॥౨౭॥

౬౯౦౨ తరణిం వో జనానాం త్రదం వాజస్య గోమతః । సమానము ప్ర శంసిషమ్ ॥౨౮॥

౬౯౦౩ ఋభుక్షణం న వర్తవ ఉక్థేషు తుగ్ర్యావృధమ్ । ఇన్ద్రం సోమే సచా సుతే ॥౨౯॥

౬౯౦౪ యః కృన్తదిద్ వి యోన్యం త్రిశోకాయ గిరిం పృథుమ్ । గోభ్యో గాతుం నిరేతవే ॥౩౦॥

అథ అష్టచత్వారింశో వర్గః ॥౪౮॥

౬౯౦౫ యద్ దధిషే మనస్యసి మన్దానః ప్రేదియక్షసి । మా తత్ కరిన్ద్ర మృళయ ॥౩౧॥

౬౯౦౬ దభ్రం చిద్ధి త్వావతః కృతం శృణ్వే అధి క్షమి । జిగాత్విన్ద్ర తే మనః ॥౩౨॥

౬౯౦౭ తవేదు తాః సుకీర్తయో ఽసన్నుత ప్రశస్తయః । యదిన్ద్ర మృళయాసి నః ॥౩౩॥

౬౯౦౮ మా న ఏకస్మిన్నాగసి మా ద్వయోరుత త్రిషు । వధీర్మా శూర భూరిషు ॥౩౪॥

౬౯౦౯ బిభయా హి త్వావత ఉగ్రాదభిప్రభఙ్గిణః । దస్మాదహమృతీషహః ॥౩౫॥

అథ ఏకోనపఞ్చాశో వర్గః ॥౪౯॥

౬౯౧౦ మా సఖ్యుః శూనమా విదే మా పుత్రస్య ప్రభూవసో । ఆవృత్వద్ భూతు తే మనః ॥౩౬॥

౬౯౧౧ కో ను మర్యా అమిథితః సఖా సఖాయమబ్రవీత్ । జహా కో అస్మదీషతే ॥౩౭॥

౬౯౧౨ ఏవారే వృషభా సుతే ఽసిన్వన్ భూర్యావయః । శ్వఘ్నీవ నివతా చరన్ ॥౩౮॥

౬౯౧౩ ఆ త ఏతా వచోయుజా హరీ గృభ్ణే సుమద్రథా । యదీం బ్రహ్మభ్య ఇద్దదః ॥౩౯॥

౬౯౧౪ భిన్ధి విశ్వా అప ద్విషః పరి బాధో జహీ మృధః । వసు స్పార్హం తదా భర ॥౪౦॥

౬౯౧౫ యద్వీళావిన్ద్ర యత్ స్థిరే యత్ పర్శానే పరాభృతమ్ । వసు స్పార్హం తదా భర ॥౪౧॥

౬౯౧౬ యస్య తే విశ్వమానుషో భూరేర్దత్తస్య వేదతి । వసు స్పార్హం తదా భర ॥౪౨॥

ఇతి షష్ఠాష్టకే తృతీయో ఽధ్యాయః

అథ చతుర్థో ఽధ్యాయః

(౪౬) షట్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వశో ఽశ్వ్యః ॥ దేవతా - ౧-౨౦,౨౯-౩౧,౩౩ ఇన్ద్రః ; ౨౧-౨౪ పృథుశ్రవసః కానీతస్య దానస్తుతిః; ౨౫-౨౮,౩౨ వాయుః ॥ ఛన్దః - ౧ పాదనిచృద్గాయత్రీ; ౨,౧౦,౧౫,౨౯ విరాడ్గాయత్రీ; ౩,౨౩ గాయత్రీ; ౪ ప్రతిష్ఠా గాయత్రీ; ౫ నిచృదుష్ణిక్; ౬,౧౩,౩౩ నిచృద్గాయత్రీ; ౭, ౨౦, ౨౭, ౨౮ నిచృద్బృహతీ; ౮ విరాడనుష్టుప్; ౯,౨౬ స్వరాడ్ బృహతీ; ౧౧,౧౪ విరాడ్ బృహతీ; ౧౨,౨౨,౨౪ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౧౬ భురిగుష్ణిక్; ౧౭ జగతీ; ౧౮ అనుష్టుప్; ౧౯ భురిగనుష్టుప్; ౨౧,౨౫,౩౧ బృహతీ; ౩౦ ఆర్చీస్వరాట్గాయత్రీ; ౩౧ స్వరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - ౧-౪, ౬, ౧౦, ౧౩, ౧౫, ౨౩, ౨౯-౩౧, ౩౩ షడ్జః; ౫,౧౬ ఋషభః; ౭, ౯, ౧౧, ౧౪, ౨౦, ౨౧, ౨౫-౨౮,౩౨ మధ్యమః ; ౮,౧౮,౧౯ గాన్ధారః; ౧౨,౨౨,౨౪ పఞ్చమః; ౧౭ నిషాదః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౬౯౧౭ త్వావతః పురూవసో వయమిన్ద్ర ప్రణేతః । స్మసి స్థాతర్హరీణామ్ ॥౧॥

౬౯౧౮ త్వాం హి సత్యమద్రివో విద్మ దాతారమిషామ్। విద్మ దాతారం రయీణామ్॥౨॥

౬౯౧౯ ఆ యస్య తే మహిమానం శతమూతే శతక్రతో। గీర్భిర్గృణన్తి కారవః॥౩॥

౬౯౨౦ సునీథో ఘా స మర్త్యో యం మరుతో యమర్యమా। మిత్రః పాన్త్యద్రుహః॥౪॥

౬౯౨౧ దధానో గోమదశ్వవత్సువీర్యమాదిత్యజూత ఏధతే। సదా రాయా పురుస్పృహా॥౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౬॥

౬౯౨౨ తమిన్ద్రం దానమీమహే శవసానమభీర్వమ్। ఈశానం రాయ ఈమహే॥౬॥

౬౯౨౩ తస్మిన్హి సన్త్యూతయో విశ్వా అభీరవః సచా।
తమా వహన్తు సప్తయః పురూవసుం మదాయ హరయః సుతమ్॥ ॥౭॥

౬౯౨౪ యస్తే మదో వరేణ్యో య ఇన్ద్ర వృత్రహన్తమః।
య ఆదదిః స్వర్నృభిర్యః పృతనాసు దుష్టరః॥ ॥౮॥

౬౯౨౫ యో దుష్టరో విశ్వవార శ్రవాయ్యో వాజేష్వస్తి తరుతా।
స నః శవిష్ఠ సవనా వసో గహి గమేమ గోమతి వ్రజే॥ ॥౯॥

౬౯౨౬ గవ్యో షు ణో యథా పురాశ్వయోత రథయా। వరివస్య మహామహ॥ ॥౧౦॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౬౯౨౭ న హి తే శూర రాధసోऽన్తం విన్దామి సత్రా।
దశస్యా నో మఘవన్నూ చిదద్రివో ధియో వాజేభిరావిథ॥ ॥౧౧॥

౬౯౨౮ య ఋష్వః శ్రావయత్సఖా విశ్వేత్స వేద జనిమా పురుష్టుతః।
తం విశ్వే మానుషా యుగేన్ద్రం హవన్తే తవిషం యతస్రుచః॥ ॥౧౨॥

౬౯౨౯ స నో వాజేష్వవితా పురూవసుః పురఃస్థాతా మఘవా వృత్రహా భువత్॥౧౩॥

౬౯౩౦ అభి వో వీరమన్ధసో మదేషు గాయ గిరా మహా విచేతసమ్।
ఇన్ద్రం నామ శ్రుత్యం శాకినం వచో యథా॥ ॥౧౪॥

౬౯౩౧ దదీ రేక్ణస్తన్వే దదిర్వసు దదిర్వాజేషు పురుహూత వాజినమ్। నూనమథ॥ ॥౧౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౬౯౩౨ విశ్వేషామిరజ్యన్తం వసూనాం సాసహ్వాంసం చిదస్య వర్పసః।
కృపయతో నూనమత్యథ॥ ॥౧౬॥

౬౯౩౩ మహః సు వో అరమిషే స్తవామహే మీళ్హుషే అరంగమాయ జగ్మయే।
యజ్ఞేభిర్గీర్భిర్విశ్వమనుషాం మరుతామియక్షసి గాయే త్వా నమసా గిరా॥ ॥౧౭॥

౬౯౩౪ యే పాతయన్తే అజ్మభిర్గిరీణాం స్నుభిరేషామ్।
యజ్ఞం మహిష్వణీనాం సుమ్నం తువిష్వణీనాం ప్రాధ్వరే॥ ॥౧౮॥

౬౯౩౫ ప్రభఙ్గం దుర్మతీనామిన్ద్ర శవిష్ఠా భర।
రయిమస్మభ్యం యుజ్యం చోదయన్మతే జ్యేష్ఠం చోదయన్మతే॥ ॥౧౯॥

౬౯౩౬ సనితః సుసనితరుగ్ర చిత్ర చేతిష్ఠ సూనృత।
ప్రాసహా సమ్రాట్ సహురిం సహన్తం భుజ్యుం వాజేషు పూర్వ్యమ్॥ ॥౨౦॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౬౯౩౭ ఆ స ఏతు య ఈవదాఁ అదేవః పూర్తమాదదే।

యథా వశో ఆశ్వ్యః పృథుశ్రవసి కానీతే౭స్యా వ్యుష్యాదదే॥ ॥౨౧॥

౬౯౩౮ షష్టిం సహస్రాశ్వ్యస్యాయుతాసనముష్ట్రానాం వింశతిం శతా।
దశ శ్యావీనాం శతా దశ త్ర్యరుషీణాం దశ గవాం సహస్రా॥ ॥౨౨॥

౬౯౩౯ దశ శ్యావా ఋధద్రయో వీతవారాస ఆశవః। మథ్రా నేమిం ని వావృతుః॥ ॥౨౩॥

౬౯౪౦ దానాసః పృథుశ్రవసః కానీతస్య సురాధసః।
రథం హిరణ్యయం దదన్మంహిష్ఠః సూరిరభూద్వర్షిష్ఠమకృత శ్రవః॥ ॥౨౪॥

౬౯౪౧ ఆ నో వాయో మహే తనే యాహి మఖాయ పాజసే।
వయం హి తే చకృమా భూరి దావనే సద్యశ్చిన్మహి దావనే॥ ॥౨౫॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౬౯౪౨ యో అశ్వేభిర్వహతే వస్త ఉస్రాస్త్రిః సప్త సప్తతీనామ్।
ఏభిః సోమేభిః సోమసుద్భిః సోమపా దానాయ శుక్రపూతపాః॥ ॥౨౬॥

౬౯౪౩ యో మ ఇమం చిదు త్మనామన్దచ్చిత్రం దావనే।
అరట్వే అక్షే నహుషే సుకృత్వని సుకృత్తరాయ సుక్రతుః॥ ॥౨౭॥

౬౯౪౪ ఉచథ్యే వపుషి యః స్వరాళుత వాయో ఘృతస్నాః।
అశ్వేషితం రజేషితం శునేషితం ప్రాజ్మ తదిదం ను తత్॥ ॥౨౮॥

౬౯౪౫ అధ ప్రియమిషిరాయ షష్టిం సహస్రాసనమ్। అశ్వానామిన్న వృష్ణామ్॥ ॥౨౯॥

౬౯౪౬ గావో న యూథముప యన్తి వధ్రయ ఉప మా యన్తి వధ్రయః॥ ॥౩౦॥

౬౯౪౭ అధ యచ్చారథే గణే శతముష్ట్రాఁ అచిక్రదత్। అధ శ్విత్నేషు వింశతిం శతా॥౩౧॥

౬౯౪౮ శతం దాసే బల్బూథే విప్రస్తరుక్ష ఆ దదే।
తే తే వాయవిమే జనా మదన్తీన్ద్రగోపా మదన్తి దేవగోపాః॥ ॥౩౨॥

౬౯౪౯ అధ స్యా యోషణా మహీ ప్రతీచీ వశమశ్వ్యమ్।
అధిరుక్మా వి నీయతే॥ ॥౩౩॥

(౪౭) సప్తచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - త్రిత ఆప్త్యః ॥ దేవతా - ౧-౧౩ ఆదిత్యాః ; ౧౪-౧౮ ఆదిత్యా ఉషాశ్చ॥
ఛన్దః - ౧ జగతీ; ౨,౩,౫,౯,౧౩,౧౫,౧౬,౧౮ భురిక్త్రిష్టుప్; ౪,౬-౮,౧౨
నిచృజ్జగతీ; ౧౦,౧౧,౧౭, స్వరాట్ త్రిష్టుప్; ౧౪ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౪,౬
,-౮,౧౨ నిషాదః ; ౨,౩,౫,౯-౧౧,౧౩ - ౧౮ ధైవతః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౬౯౫౦ మహి వో మహతామవో వరుణ మిత్ర దాశుషే।
యమాదిత్యా అభి ద్రుహో రక్షథా
నేమఘం నశదనేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౧॥

౬౯౫౧ విదా దేవా అఘానామాదిత్యాసో అపాకృతిమ్।
పక్షా వయో యథోపరి వ్యస్మే శర్మ
యచ్ఛతానేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౨॥

౬౯౫౨ వ్యస్మే అధి శర్మ తత్ పక్షా వయో న యన్తన । విశ్వాని విశ్వవేదసో వరూథ్యా మనామహే౽నేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౩॥

౬౯౫౩ యస్మా అరాసత క్షయం జీవాతుం చ ప్రచేతసః । మనోర్విశ్వస్య ఘేదిమ ఆదిత్యా రాయ ఈశతే౽నేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౪॥

౬౯౫౪ పరి ణో వృణజన్నఘా దుర్గాణి రథ్యో యథా । స్యామేదిన్ద్రస్య శర్మణ్యాదిత్యానాముతావస్యనేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౫॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౬౯౫౫ పరిహ్వృతేదనా జనో యుష్మాదత్తస్య వాయతి । దేవా అదభ్రమాశ వో యమాదిత్యా అహేతనానేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౬॥

౬౯౫౬ న తం తిగ్మం చన త్యజో న ద్రాసదభి తం గురు । యస్మా ఉ శర్మ సప్రథ ఆదిత్యాసో అరాధ్వమనేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౭॥

౬౯౫౭ యుష్మే దేవా అపి ష్మసి యుధ్యన్త ఇవ వర్మసు । యూయం మహో న ఏనసో యూయమర్భాదురుష్యతానేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౮॥

౬౯౫౮ అదితిర్న ఉరుష్యత్వదితిః శర్మ యచ్ఛతు । మాతా మిత్రస్య రేవతో ఽర్యమ్ణో వరుణస్య చానేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౯॥

౬౯౫౯ యద్దేవాః శర్మ శరణం యద్భద్రం యదనాతురమ్ । త్రిధాతు యద్వరూథ్యం౧ తదస్మాసు వి యన్తనానేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౧౦॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౬౯౬౦ ఆదిత్యా అవ హి ఖ్యతాధి కూలాదివ స్పశః । సుతీర్థమర్వతో యథాను నో నేషథా సుగమనేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౧౧॥

౬౯౬౧ నేహ భద్రం రక్షస్వినే నావయై నోపయా ఉత । గవే చ భద్రం ధేనవే వీరాయ చ శ్రవస్యతే౽నేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౧౨॥

౬౯౬౨ యదావిర్యదపీచ్యం౧ దేవాసో అస్తి దుష్కృతమ్ । త్రితే తద్విశ్వమాప్త్య ఆరే అస్మద్దధాతనానేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౧౩॥

౬౯౬౩ యచ్చ గోషు దుష్వప్న్యం యచ్చాస్మే దుహితర్దివః । త్రితాయ తద్విభావర్యాప్త్యాయ పరా వహానేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౧౪॥

౬౯౬౪ నిష్కం వా ఘా కృణవతే స్రజం వా దుహితర్దివః । త్రితే దుష్వప్న్యం సర్వమాప్త్యే పరి దద్మస్యనేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౧౫॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౬౯౬౫ తదన్నాయ తదపసే తం భాగముపసేదుషే । త్రితాయ చ ద్వితాయ చోషో దుష్వప్న్యం వహానేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౧౬॥

౬౯౬౬ యథా కలాం యథా శఫం యథ ఋణం సంనయామసి । ఏవా దుష్వప్న్యం సర్వమాప్త్యే సం నయామస్యనేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః॥ ॥౧౭॥

౬౯౬౭ అజైష్మాద్యాసనామ చాభూమానాగసో వయమ్ । ఉషో యస్మాద్

దుష్వప్న్యాదభైష్మాప తదుచ్ఛత్వనేహసో వ ఊతయః సుఊతయో వ ఊతయః ॥౧౮॥

(౪౮) అష్టచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రగాథః కాణ్వః ॥ దేవతా - సోమః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨, ౧౩ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౩, ౭ - ౯ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౪, ౬, ౧౦, ౧౧, ౧౪ త్రిష్టుప్; ౫ విరాడ్జగతీ; ౧౨, ౧౫ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౪, ౬-౧౫ ధైవతః ; ౫ నిషాదః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౬౯౬౮ స్వాదోరభక్షి వయసః సుమేధాః స్వాధ్యో వరివోవిత్తరస్య
విశ్వే యం దేవా ఉత మర్త్యాసో మధు బ్రువన్తో అభి సంచరన్తి॥ ॥౧॥

౬౯౬౯ అన్తశ్చ ప్రాగా అదితిర్భవాస్యవయాతా హరసో దైవ్యస్య।
ఇన్దవిన్ద్రస్య సఖ్యం జుషాణః శ్రౌష్టీవ ధురమను రాయ ఋధ్యాః॥ ॥౨॥

౬౯౭౦ అపామ సోమమమృతా అభూమాగన్మ జ్యోతిరవిదామ దేవాన్।
కిం నూనమస్మాన్కృణవదరాతిః కిము ధూర్తిరమృత మర్త్యస్య॥ ॥౩॥

౬౯౭౧ శం నో భవ హృద ఆ పీత ఇన్దో పితేవ సోమ సూనవే సుశేవః।
సఖేవ సఖ్య ఉరుశంస ధీరః ప్ర ణ ఆయుర్జీవసే సోమ తారీః॥ ॥౪॥

౬౯౭౨ ఇమే మా పీతా యశస ఉరుష్యవో రథం న గావః సమనాహ పర్వసు।
తే మా రక్షన్తు విస్రసశ్చరిత్రాదుత మా స్రామాద్యవయన్త్విన్దవః॥ ॥౫॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౬౯౭౩ అగ్నిం న మా మథితం సం దిదీపః ప్ర చక్షయ కృణుహి వస్యసో నః।
అథా హి తే మద ఆ సోమ మన్యే రేవాఁ ఇవ ప్ర చరా పుష్టిమచ్ఛ॥ ॥౬॥

౬౯౭౪ ఇషిరేణ తే మనసా సుతస్య భక్షీమహి పిత్ర్యస్యేవ రాయః।
సోమ రాజన్ప్ర ణ ఆయూంషి తారీరహానీవ సూర్యో వాసరాణి॥ ॥౭॥

౬౯౭౫ సోమ రాజన్మృళయా నః స్వస్తి తవ స్మసి వ్రత్యాస్తస్య విద్ధి।
అలర్తి దక్ష ఉత మన్యురిన్దో మా నో అర్యో అనుకామం పరా దాః॥ ॥౮॥

౬౯౭౬ త్వం హి నస్తన్వః సోమ గోపా గాత్రేగాత్రే నిషసత్థా నృచక్షాః।
యత్తే వయం ప్రమినామ వ్రతాని స నో మృళ సుషఖా దేవ వస్యః॥ ॥౯॥

౬౯౭౭ ఋదూదరేణ సఖ్యా సచేయ యో మా న రిష్యేద్ధర్యశ్వ పీతః।
అయం యః సోమో న్యధాయ్యస్మే తస్మా ఇన్ద్రం ప్రతిరమేమ్యాయుః॥ ॥౧౦॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౬౯౭౮ అప త్యా అస్థురనిరా అమీవా నిరత్రసన్తమిషీచీరభైషుః।
ఆ సోమో అస్మాఁ అరుహద్విహాయా అగన్మ యత్ర ప్రతిరన్త ఆయుః॥ ॥౧౧॥

౬౯౭౯ యో న ఇన్దుః పితరో హృత్సు పీతోఽమర్త్యో మర్త్యాఁ ఆవివేశ।
తస్మై సోమాయ హవిషా విధేమ మృళీకే అస్య సుమతౌ స్యామ॥ ॥౧౨॥

౬౯౮౦ త్వం సోమ పితృభిః సంవిదానోఽను ద్యావాపృథివీ ఆ తతన్థ।
తస్మై త ఇన్దో హవిషా విధేమ వయం స్యామ పతయో రయీణామ్॥ ॥౧౩॥

౬౯౮౧ త్రాతారో దేవా అధి వోచతా నో మా నో నిద్రా ఈశత మోత జల్పిః।
వయం సోమస్య విశ్వహ ప్రియాసః సువీరాసో విదథమా వదేమ॥ ॥౧౪॥

౬౯౮౨ త్వం నః సోమ విశ్వతో వయోధాస్త్వం స్వర్విదా విశా నృచక్షాః ।
త్వం న ఇన్ద్ర ఊతిభిః సజోషాః పాహి పశ్చాతాదుత వా పురస్తాత్ ॥ ॥౧౫॥

అథ వాలఖిల్యమ్

ఏకోనపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥ ౪౯ ॥

ఋషిః - ప్రస్కణ్వః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ బృహతీ ; ౨ పఙ్క్తిః ; ౩ విరాడ్బృహతీ ; ౪,౬,౮,౧౦ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౫ భురిగ్బృహతీ ; ౭,౯ నిచృద్బృహతీ ॥ స్వరః - ౧,౩,౫,౭,౯, మధ్యమః ; ౨,౪,౬,౮,౧౦ పఞ్చమః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౬౯౮౩ అభి ప్ర వః సురాధసమిన్ద్రమర్చ యథా విదే ।
యో జరితృభ్యో మఘవా పురూవసుః సహస్రేణేవ శిక్షతి ॥ ॥౧॥

౬౯౮౪ శతానీకేవ ప్ర జిగాతి ధృష్ణుయా హన్తి వృత్రాణి దాశుషే ।
గిరేరివ ప్ర రసా అస్య పిన్విరే దత్రాణి పురుభోజసః ॥ ॥౨॥

౬౯౮౫ ఆ త్వా సుతాస ఇన్దవో మదా య ఇన్ద్ర గిర్వణః ।
ఆపో న వజ్రిన్నన్వోక్యం సరః పృణన్తి శూర రాధసే ॥ ॥౩॥

౬౯౮౬ అనేహసం ప్రతరణం వివక్షణం మధ్వః స్వాదిష్ఠమీం పిబ ।
ఆ యథా మన్దసానః కిరాసి నః ప్ర క్షుద్రేవ త్మనా ధృషత్ ॥ ॥౪॥

౬౯౮౭ ఆ నః స్తోమముప ద్రవద్ధియానో అశ్వో న సోతృభిః ।
యం తే స్వధావన్త్స్వదయన్తి ధేనవ ఇన్ద్ర కణ్వేషు రాతయః ॥ ॥౫॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫ ॥

౬౯౮౮ ఉగ్రం న వీరం నమసోప సేదిమ విభూతిమక్షితావసుమ్ ।
ఉద్రీవ వజ్రిన్నవతో న సిఞ్చతే క్షరన్తీన్ద్ర ధీతయః ॥ ॥౬॥

౬౯౮౯ యద్ధ నూనం యద్వా యజ్ఞే యద్వా పృథివ్యామధి ।
అతో నో యజ్ఞమాశుభిర్మహేమత ఉగ్ర ఉగ్రేభిరా గహి ॥ ॥౭॥

౬౯౯౦ అజిరాసో హరయో యే త ఆశవో వాతా ఇవ ప్రసక్షిణః ।
యేభిరపత్యం మనుషః పరీయసే యేభిర్విశ్వం స్వర్దృశే ॥ ॥౮॥

౬౯౯౧ ఏతావతస్త ఈమహ ఇన్ద్ర సుమ్నస్య గోమతః ।
యథా ప్రావో మఘవన్మేధ్యాతిథిం యథా నీపాతిథిం ధనే ॥ ॥౯॥

౬౯౯౨ యథా కణ్వే మఘవన్త్రసదస్యవి యథా పక్థే దశవ్రజే ।
యథా గోశర్యే అసనోరృజిశ్వనీన్ద్ర గోమద్ధిరణ్యవత్ ॥ ॥౧౦॥

పఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥ ౫౦ ॥

ఋషిః - పుష్టిగుః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౫,౭ నిచృద్బృహతీ; ౨, ౪, ౬, ౧౦ పఙ్క్తిః ; ౮ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౯ విరాడ్ బృహతీ ॥ స్వరః-౧,౩,౫,౭, మధ్యమః ; ౨, ౪, ౬, ౮, ౧౦ పఞ్చమః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౬౯౯౩ ప్ర సు శ్రుతం సురాధసమర్చా శక్రమభిష్టయే ।
యః సున్వతే స్తువతే కామ్యం వసు సహస్రేణేవ మంహతే ॥ ॥౧॥

౬౯౯౪ శతానీకా హేతయో అస్య దుష్టరా ఇన్ద్రస్య సమిషో మహీః ।
గిరిర్న భుజ్మా మఘవత్సు పిన్వతే యదీం సుతా అమన్దిషుః ॥ ౨॥

౬౯౯౫ యదీం సుతాస ఇన్దవోఽభి ప్రియమమన్దిషుః ।
ఆపో న ధాయి సవనం మ ఆ వసో దుఘా ఇవోప దాశుషే ॥ ౩॥

౬౯౯౬ అనేహసం వో హవమానమూతయే మధ్వః క్షరన్తి ధీతయః ।
ఆ త్వా వసో హవమానాస ఇన్దవ ఉప స్తోత్రేషు దధిరే ॥ ౪॥

౬౯౯౭ ఆ నః సోమే స్వధ్వర ఇయానో అత్యో న తోశతే ।
యం తే స్వదావన్ స్వదన్తి గూర్తయః పౌరే ఛన్దయసే హవమ్ ॥ ౫॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౬౯౯౮ ప్ర వీరముగ్రం వివిచిం ధనస్పృతం విభూతిం రాధసో మహః ।
ఉద్రీవ వజ్రిన్నవతో వసుత్వనా సదా పీపేథ దాశుషే ॥ ౬॥

౬౯౯౯ యద్ధ నూనం పరావతి యద్వా పృథివ్యాం దివి ।
యుజాన ఇన్ద్ర హరిభిర్మహేమత ఋష్వ ఋష్వేభిరా గహి ॥ ౭॥

౭౦౦౦ రథిరాసో హరయో యే తే అస్రిధ ఓజో వాతస్య పిప్రతి ।
యేభిర్ని దస్యుం మనుషో నిఘోషయో యేభిః స్వః పరీయసే ॥ ౮॥

౭౦౦౧ ఏతావతస్తే వసో విద్యామ శూర నవ్యసః ।
యథా ప్రావ ఏతశం కృత్వ్యే ధనే యథా వశం దశవ్రజే ॥ ౯॥

౭౦౦౨ యథా కణ్వే మఘవన్మేధే అధ్వరే దీర్ఘనీథే దమూనసి ।
యథా గోశర్యే అసిషాసో అద్రివో మయి గోత్రం హరిశ్రియమ్ ॥ ౧౦॥

ఏకపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥ ౫౧ ॥

ఋషిః - పుష్టిగుః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౯ నిచృద్బృహతీ ; ౨ విరాట్ పఙ్క్తిః ; ౪,౬,౮,౧౦ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౫ విరాడ్బృహతీ ; ౭ బృహతీ ॥ స్వరః - ౧,౩,౫,౭,౯ మధ్యమః ; ౨,౪,౬,౮,౧౦ పఞ్చమః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౭౦౦౩ యథా మనౌ సాంవరణౌ సోమమిన్ద్రాపిబః సుతమ్ ।
నీపాతిథౌ మఘవన్మేధ్యాతిథౌ పుష్టిగౌ శ్రుష్టిగౌ సచా ॥ ౧॥

౭౦౦౪ పార్షద్వాణః ప్రస్కణ్వం సమసాదయచ్ఛయానం జివ్రిముద్ధితమ్ ।
సహస్రాణ్యసిషాసద్ గవామృషిస్త్వోతో దస్యవే వృకః ॥ ౨॥

౭౦౦౫ య ఉక్థేభిర్న విన్ధతే చికిద్య ఋషిచోదనః ।
ఇన్ద్రం తమచ్ఛా వద నవ్యస్యా మత్యరిష్యన్తం న భోజసే ॥ ౩॥

౭౦౦౬ యస్మా అర్కం సప్తశీర్షాణమానృచుస్త్రిధాతుముత్తమే పదే ।
స త్విమా విశ్వా భువనాని చిక్రదదాదిజ్జనిష్ట పౌంస్యమ్ ॥ ౪॥

౭౦౦౭ యో నో దాతా వసూనామిన్ద్రం తం హూమహే వయమ్ ।
విద్మా హ్యస్య సుమతిం నవీయసీం గమేమ గోమతి వ్రజే ॥ ౫॥

అథైకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౨౦౦౮ యస్మై త్వం వసో దానాయ శిక్షసి స రాయస్పోషమశ్నుతే ।
తం త్వా వయం మఘవన్నింద్ర గిర్వణః సుతావంతో హవామహే ॥ ॥౬॥

౨౦౦౯ కదా చన స్తరీరసి నేంద్ర సశ్చసి దాశుషే ।
ఉపోపేన్ను మఘవన్భూయ ఇన్ను తే దానం దేవస్య పృచ్యతే ॥ ॥౭॥

౨౦౧౦ ప్ర యో ననక్షే అభ్యోజసా క్రివిం వధైః శుష్ణం నిఘోషయన్ ।
యదేదస్తంభీత్ప్రథయన్నమూం దివమాదిజ్జనిష్ట పార్థివః ॥ ॥౮॥

౨౦౧౧ యస్యాయం విశ్వ ఆర్యో దాసః శేవధిపా అరిః ।
తిరశ్చిదర్యే రుశమే పవీరవి తుభ్యేత్సో అజ్యతే రయిః ॥ ॥౯॥

౨౦౧౨ తురణ్యవో మధుమంతం ఘృతశ్చుతం విప్రాసో అర్కమానృచుః ।
అస్మే రయిః పప్రథే వృష్ణ్యం శవో౽స్మే సువానాస ఇందవః ॥ ॥౧౦॥

ద్విపంచాశం సూక్తమ్ ॥ ౫౨ ॥

ఋషిః - ఆయుః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛందః - ౧,౫,నిచృద్బృహతీ ౨ పాదనిచృత్పంక్తిః ; ౩,౭ బృహతీ ; ౪,౬,౮,౧౦ నిచృత్పంక్తిః ; ౯ విరాడ్బృహతీ ॥
స్వరః - ౧,౩,౫,౭,౯ మధ్యమః ; ౨,౪,౬,౮,౧౦ పంచమః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౨౦౧౩ యథా మనౌ వివస్వతి సోమం శక్రాపిబః సుతమ్ ।
యథా త్రితే ఛంద ఇంద్ర జుజోషస్యాయౌ మాదయసే సచా ॥ ॥౧॥

౨౦౧౪ పృషధ్రే మేధ్యే మాతరిశ్వనీంద్ర సువానే అమందథాః ।
యథా సోమం దశశిప్రే దశోణ్యే స్యూమరశ్మావృజూనసి ॥ ॥౨॥

౨౦౧౫ య ఉక్థా కేవలా దధే యః సోమం ధృషితాపిబత్ ।
యస్మై విష్ణుస్త్రీణి పదా విచక్రమ ఉప మిత్రస్య ధర్మభిః ॥ ॥౩॥

౨౦౧౬ యస్య త్వమింద్ర స్తోమేషు చాకనో వాజే వాజిఞ్ఛతక్రతో ।
తం త్వా వయం సుదుఘామివ గోదుహో జుహూమసి శ్రవస్యవః ॥ ॥౪॥

౨౦౧౭ యో నో దాతా స నః పితా మహాఁ ఉగ్ర ఈశానకృత్ ।
అయామన్నుగ్రో మఘవా పురూవసుర్గోరశ్వస్య ప్ర దాతు నః ॥ ॥౫॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౨౦౧౮ యస్మై త్వం వసో దానాయ మంహసే స రాయస్పోషమిన్వతి ।
వసూయవో వసుపతిం శతక్రతుం స్తోమైరింద్రం హవామహే ॥ ॥౬॥

౨౦౧౯ కదా చన ప్ర యుచ్ఛస్యుభే ని పాసి జన్మనీ ।
తురీయాదిత్య హవనం త ఇంద్రియమా తస్థావమృతం దివి ॥ ॥౭॥

౨౦౨౦ యస్మై త్వం మఘవన్నింద్ర గిర్వణః శిక్షో శిక్షసి దాశుషే ।
అస్మాకం గిర ఉత సుష్టుతిం వసో కణ్వవచ్ఛృణుధీ హవమ్ ॥ ॥౮॥

౨౦౨౧ అస్తావి మన్మ పూర్వ్యం బ్రహ్మేంద్రాయ వోచత ।
పూర్వీరృతస్య బృహతీరనూషత స్తోతుర్మేధా అసృక్షత ॥ ॥౯॥

౭౦౨౨ సమిన్ద్రో రాయో బృహతీరధూనుత సం క్షోణీ సము సూర్యమ్ ।
సం శుక్రాసః శుచయః సం గవాశిరః సోమా ఇన్ద్రమమన్దిషుః ॥ ౧౦ ॥

త్రిపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥ ౫౩ ॥

ఋషిః - మేధ్యః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౭ విరాడ్బృహతీ ; ౨,౪,౬ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౩ ఆర్చీస్వరాడ్బృహతీ ; ౮ విరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧,౩,౫,౭ మధ్యమః ॥ ౨,౪,౬,౮ పఞ్చమః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౭౦౨౩ ఉపమం త్వా మఘోనాం జ్యేష్ఠం చ వృషభాణామ్ ।
పూర్భిత్తమం మఘవన్నిన్ద్ర గోవిదమీశానం రాయ ఈమహే ॥ ౧ ॥

౭౦౨౪ య ఆయుం కుత్సమతిథిగ్వమర్దయో వావృధానో దివేదివే ।
తం త్వా వయం హర్యశ్వం శతక్రతుం వాజయన్తో హవామహే ॥ ౨ ॥

౭౦౨౫ ఆ నో విశ్వేషాం రసం మధ్వః సిఞ్చన్త్వద్రయః ।
యే పరావతి సున్విరే జనేష్వా యే అర్వావతీన్దవః ॥ ౩ ॥

౭౦౨౬ విశ్వా ద్వేషాంసి జహి చావ చా కృధి విశ్వే సన్వన్త్వా వసు ।
శీష్టేషు చిత్తే మదిరాసో అంశవో యత్రా సోమస్య తృమ్పసి ॥ ౪ ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౭౦౨౭ ఇన్ద్ర నేదీయ ఏదిహి మితమేధాభిరూతిభిః ।
ఆ శంతమ శంతమాభిరభిష్టిభిరా స్వాపే స్వాపిభిః ॥ ౫ ॥

౭౦౨౮ ఆజితురం సత్పతిం విశ్వచర్షణిం కృధి ప్రజాస్వాభగమ్ ।
ప్ర సూ తిరా శచీభిర్యే త ఉక్థినః క్రతుం పునత ఆనుషక్ ॥ ౬ ॥

౭౦౨౯ యస్తే సాధిష్ఠోఽవసే తే స్యామ భరేషు తే ।
వయం హోత్రాభిరుత దేవహూతిభిః ససవాంసో మనామహే ॥ ౭ ॥

౭౦౩౦ అహం హి తే హరివో బ్రహ్మ వాజయురాజిం యామి సదోతిభిః ।
త్వామిదేవ తమమే సమశ్వయుర్గవ్యురగ్రే మథీనామ్ ॥ ౮ ॥

చతుష్పఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥ ౫౪ ॥

ఋషిః - మాతరిశ్వా కాణ్వః ॥ దేవతా - ౧, ౨, ౫,-౮ ఇన్ద్రః ; ౩,౪ విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౫, నిచృద్ బృహతీ ; ౨,౪,౬,౮ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౩ బృహతీ ; ౭ విరాడ్బృహతీ ॥ స్వరః - ౧,౩,౫,౭ మధ్యమః ; ౨,౪,౬,౮ పఞ్చమః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౭౦౩౧ ఏతత్త ఇన్ద్ర వీర్యం గీర్భిర్గృణన్తి కారవః ।
తే స్తోభన్త ఊర్జమావన్ఘృతశ్చుతం పౌరాసో నక్షన్ధీతిభిః ॥ ౧ ॥

౭౦౩౨ నక్షన్త ఇన్ద్రమవసే సుకృత్యయా యేషాం సుతేషు మన్దసే ।
యథా సంవర్తే అమదో యథా కృశ ఏవాస్మే ఇన్ద్ర మత్స్వ ॥ ౨ ॥

౭౦౩౩ ఆ నో విశ్వే సజోషసో దేవాసో గన్తనోప నః ।
వసవో రుద్రా అవసే న ఆ గమఞ్ఛృణ్వన్తు మరుతో హవమ్ ॥ ౩ ॥

౨౦౩౪ పూషా విష్ణుర్హవనం మే సరస్వత్యవన్తు సప్త సిన్ధవః ।
ఆపో వాతః పర్వతాసో వనస్పతిః శృణోతు పృథివీ హవమ్ ॥ ॥౪॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౨౦౩౫ యదిన్ద్ర రాధో అస్తి తే మాఘోనం మఘవత్తమ ।
తేన నో బోధి సధమాద్యో వృధే భగో దానాయ వృత్రహన్ ॥ ॥౫॥

౨౦౩౬ ఆజిపతే నృపతే త్వమిద్ధి నో వాజ ఆ వక్షి సుక్రతో ।
వీతీ హోత్రాభిరుత దేవవీతిభిః ససవాంసో వి శృణ్విరే ॥ ॥౬॥

౨౦౩౭ సన్తి హ్యర్య ఆశిష ఇన్ద్ర ఆయుర్జనానామ్ ।
అస్మాన్నక్షస్వ మఘవన్నుపావసే ధుక్షస్వ పిప్యుషీమిషమ్ ॥ ॥౭॥

౨౦౩౮ వయం త ఇన్ద్ర స్తోమేభిర్విధేమ త్వమస్మాకం శతక్రతో ।
మహి స్థూరం శశయం రాధో అహ్రయం ప్రస్కణ్వాయ ని తోశయ ॥ ॥౮॥

పఞ్చపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥ ౫౫ ॥

ఋషిః - కృశః కాణ్వః ॥ దేవతా - ప్రస్కణ్వస్య దానస్తుతిః ;
ఛన్దః - ౧ పాదనిచృద్గాయత్రీ ; ౨,౪, గాయత్రీ ; ౩,౫ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౨,౪
షడ్జః ; ౩,౫ గాన్ధారః ॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౨౦౩౯ భూరీదిన్ద్రస్య వీర్యం౧ వ్యఖ్యమభ్యాయతి । రాధస్తే దస్యవే వృక ॥ ॥౧॥

౨౦౪౦ శతం శ్వేతాస ఉక్షణో దివి తారో న రోచన్తే । మహ్నా దివం న తస్తభుః ॥ ॥౨॥

౨౦౪౧ శతం వేణూఞ్ఛతం శునః శతం చర్మాణి మ్లాతాని ।
శతం మే బల్బజస్తుకా అరుషీణాం చతుఃశతమ్ ॥ ॥౩॥

౨౦౪౨ సుదేవాః స్థ కాణ్వాయనా వయోవయో విచరన్తః । అశ్వాసో న చఙ్క్రమత ॥ ॥౪॥

౨౦౪౩ ఆదిత్సాప్తస్య చర్కిరన్నానూనస్య మహి శ్రవః ।
శ్యావీరతిధ్వసన్పథశ్చక్షుషా చన సంనశే ॥ ॥౫॥

షట్పఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥ ౫౬ ॥

ఋషిః - పృషధ్రః కాణ్వః ॥ దేవతా - ౧-౪ ప్రస్కణ్వస్య దానస్తుతిః ; ౫ అగ్నిసూర్యౌ
॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪, విరాడ్గాయత్రీ ; ౨ గాయత్రీ ; ౫ నిచృత్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧,౪
షడ్జః ; ౫ పఞ్చమః ॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౨౦౪౪ ప్రతి తే దస్యవే వృక రాధో అదర్శ్యహ్రయమ్ । ద్యౌర్న ప్రథినా శవః ॥ ॥౧॥

౨౦౪౫ దశ మహ్యం పౌతక్రతః సహస్రా దస్యవే వృకః । నిత్యాద్రాయో అమంహత ॥ ॥౨॥

౨౦౪౬ శతం మే గర్దభానాం శతమూర్ణావతీనామ్ ।
శతం దాసాఀ అతి స్రజః ॥ ॥౩॥

౨౦౪౭ తత్రో అపి ప్రాణీయత పూతక్రతాయై వ్యక్తా ।
అశ్వానామిన్న యూథ్యామ్ ॥ ॥౪॥

౨౦౪౮ అచేత్యగ్నిశ్చికితుర్హవ్యవాట్ స సుమద్రథః ।
అగ్నిః శుక్రేణ శోచిషా బృహత్సూరో అరోచత దివి సూర్యో అరోచత ॥ ॥౫॥

సప్తపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥ ౫౭ ॥

ఋషిః - మేధ్యః కాణ్వః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨,౩, నిచృత్త్రిష్టుప్; ౪ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౬౦౪౯ యువం దేవా క్రతునా పూర్వ్యేణ యుక్తా రథేన తవిషం యజత్రా ।
ఆగచ్ఛతం నాసత్యా శచీభిరిదం తృతీయం సవనం పిబాథః ॥ ౧॥

౬౦౫౦ యువాం దేవాస్త్రయ ఏకాదశాసః సత్యాః సత్యస్య దదృశే పురస్తాత్ ।
అస్మాకం యజ్ఞం సవనం జుషాణా పాతం సోమమశ్వినా దీద్యగ్నీ ॥ ౨॥

౬౦౫౧ పనాయ్యం తదశ్వినా కృతం వాం వృషభో దివో రజసః పృథివ్యాః ।
సహస్రం శంసా ఉత యే గవిష్టౌ సర్వాఁ ఇత్ తాఁ ఉప యాతా పిబధ్యై ॥ ౩॥

౬౦౫౨ అయం వాం భాగో నిహితో యజత్రేమా గిరో నాసత్యోప యాతమ్ ।
పిబతం సోమం మధుమన్తమస్మే ప్ర దాశ్వాంసమవతం శచీభిః ॥ ౪॥

అష్టపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥ ౫౮ ॥

ఋషిః - మేధ్యః కాణ్వః ॥ దేవతా - ౧ విశ్వేదేవా ఋత్విజో వా ; ౨,౩ విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః -౧ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౨ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥ ౨౯ ॥

౬౦౫౩ యమృత్విజో బహుధా కల్పయన్తః సచేతసో యజ్ఞమిమం వహన్తి ।
యో అనూచానో బ్రాహ్మణో యుక్త ఆసీత్ కా స్విత్ తత్ర యజమానస్య సంవిత్ ॥ ౧॥

౬౦౫౪ ఏక ఏవాగ్నిర్బహుధా సమిద్ధ ఏకః సూర్యో విశ్వమను ప్రభూతః ।
ఏకైవోషాః సర్వమిదం వి భాత్యేకం వా ఇదం వి బభూవ సర్వమ్ ॥ ౨॥

౬౦౫౫ జ్యోతిష్మన్తం కేతుమన్తం త్రిచక్రం సుఖం రథం సుషదం భూరివారమ్ ।
చిత్రామఘా యస్య యోగేఽధిజజ్ఞే తం వాం హువే అతి రిక్తం పిబధ్యై ॥ ౩॥

ఏకోనషష్టితమం సూక్తమ్ ॥ ౫౯ ॥

ఋషిః - సుపర్ణః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః -౧, జగతీ ; ౨,౩, నిచృజ్జగతీ ౪,౫,౬ విరాడ్జగతీ ; ౭ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః -౧-౫,౬ నిషాదః ; ౭ ధైవతః ॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦ ॥

౬౦౫౬ ఇమాని వాం భాగధేయాని సిస్రత ఇన్ద్రావరుణా ప్ర మహే సుతేషు వామ్ ।
యజ్ఞేయజ్ఞే హ సవనా భురణ్యథో యత్ సున్వతే యజమానాయ శిక్షథః ॥ ౧॥

౬౦౫౭ నిష్షిధ్వరీరోషధీరాప ఆస్తామిన్ద్రావరుణా మహిమానమాశత ।
యా సిస్రతూ రజసః పారే అధ్వనో యయోః శత్రుర్నకిరాదేవ ఓహతే ॥ ౨॥

౬౦౫౮ సత్యం తదిన్ద్రావరుణా కృశస్య వాం మధ్వ ఊర్మిం దుహతే సప్త వాణీః ।
తాభిర్దాశ్వాంసమవతం శుభస్పతీ యో వామదబ్ధో అభి పాతి చిత్తిభిః ॥ ౩॥

౬౦౫౯ ఘృతప్రుషః సౌమ్యా జీరదానవః సప్త స్వసారః సదన ఋతస్య ।
యా హ వామిన్ద్రావరుణా ఘృతశ్చుతస్తాభిర్ధత్తం యజమానాయ శిక్షతమ్ ॥ ౪॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥ ౩౧ ॥

౭౦౬౦ అవోచామ మహతే సౌభగాయ సత్యం త్వేషాభ్యాం మహిమానమిన్ద్రియమ్ ।
అస్మాన్త్స్విన్ద్రావరుణా ఘృతశ్చుతస్త్రిభిః సాప్తేభిరవతం శుభస్పతీ ॥ ౫॥

౭౦౬౧ ఇన్ద్రావరుణా యదృషిభ్యో మనీషాం వాచో మతిం శ్రుతమదత్తమగ్రే ।
యాని స్థానాన్యసృజన్త ధీరా యజ్ఞం తన్వానాస్తపసాభ్యపశ్యమ్ ॥ ౬॥

౭౦౬౨ ఇన్ద్రావరుణా సౌమనసమదృప్తం రాయస్పోషం యజమానేషు ధత్తమ్ ।
ప్రజాం పుష్టిం భూతిమస్మాసు ధత్తం దీర్ఘాయుత్వాయ ప్రతిరతం న ఆయుః ॥ ౭॥

ఇతి బాలఖిల్యమ్ సమాప్తమ్ ॥

సప్తమోఽనువాకః షష్టితమం సూక్తమ్ ॥ ౬౦ ॥

ఋషిః - భర్గః ప్రగాథః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః -౧, ౯, ౧౩, ౧౭ విరాడ్బృహతీ
;
౨ ఆర్చీస్వరాట్పఙ్క్తిః ; ౩,౫ పాదనిచృద్బృహతీ ; ౪,౬,౮,౧౪,౧౮ నిచృత్పఙ్క్తిః ;
౭, ౧౯ బృహతీ; ౧౦, ౧౬ పాదనిచృత్పఙ్క్తిః ; ౧౧,౧౫ నిచృద్బృహతీ ; ౧౨ పఙ్క్తిః
॥ స్వరః -౧, ౩, ౫, ౭, ౯, ౧౧, ౧౩, ౧౫, ౧౭, ౧౯ మధ్యమః; ౨, ౪, ౬, ౮,
౧౦, ౧౨, ౧౪, ౧౬, ౧౮, ౨౦ పఞ్చమః ॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥ ౩౨ ॥

౭౦౬౩ అగ్న ఆ యాహ్యగ్నిభిర్హోతారం త్వా వృణీమహే ।
ఆ త్వామనక్తు ప్రయతా హవిష్మతీ యజిష్ఠం బర్హిరాసదే ॥ ౧॥

౭౦౬౪ అచ్ఛా హి త్వా సహసః సూనో అఙ్గిరః స్రుచశ్చరన్త్యధ్వరే ।
ఊర్జో నపాతం ఘృతకేశమీమహేఽగ్నిం యజ్ఞేషు పూర్వ్యమ్ ॥ ౨॥

౭౦౬౫ అగ్నే కవిర్వేధా అసి హోతా పావక యక్ష్యః ।
మన్ద్రో యజిష్ఠో అధ్వరేష్వీడ్యో విప్రేభిః శుక్ర మన్మభిః ॥ ౩॥

౭౦౬౬ అద్రోఘమా వహోశతో యవిష్ఠ్య దేవాఁ అజస్ర వీతయే ।
అభి ప్రయాంసి సుధితా వసో గహి మన్దస్వ ధీతిభిర్హితః ॥ ౪॥

౭౦౬౭ త్వమిత్సప్రథా అస్యగ్నే త్రాతర్ఋతస్కవిః ।
త్వాం విప్రాసః సమిధాన దీదివ ఆ వివాసన్తి వేధసః ॥ ౫॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥ ౩౩ ॥

౭౦౬౮ శోచా శోచిష్ఠ దీదిహి విశే మయో రాస్వ స్తోత్రే మహాఁ అసి ।
దేవానాం శర్మన్మమ సన్తు సూరయః శత్రూషాహః స్వగ్నయః ॥ ౬॥

౭౦౬౯ యథా చిద్వృద్ధమతసమగ్నే సఞ్జూర్వసి క్షమి ।
ఏవా దహ మిత్రమహో యో అస్మధ్రుగ్దుర్మన్మా కశ్చ వేనతి ॥ ౭॥

౭౦౭౦ మా నో మర్తాయ రిపవే రక్షస్వినే మాఘశంసాయ రీరధః ।
అస్రేధద్భిస్తరణిభిర్యవిష్ఠ్య శివేభిః పాహి పాయుభిః ॥ ౮॥

౭౦౭౧ పాహి నో అగ్న ఏకయా పాహ్యుత ద్వితీయయా ।
పాహి గీర్భిస్తిసృభిరూర్జాం పతే పాహి చతసృభిర్వసో ॥ ౯॥

౬౦౬౨ పాహి విశ్వస్మాద్రక్షసో అరావ్ణః ప్ర స్మ వాజేషు నోఽవ ।
త్వామిద్ధి నేదిష్ఠం దేవతాతయ ఆపిం నక్షామహే వృధే ॥ ॥౧౦॥

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥ ౩౪ ॥

౬౦౬౩ ఆ నో అగ్నే వయోవృధం రయిం పావక శంస్యమ్ ।
రాస్వా చ న ఉపమాతే పురుస్పృహం సునీతీ స్వయశస్తరమ్ ॥ ॥౧౧॥

౬౦౬౪ యేన వంసామ పృతనాసు శర్ధతస్తరన్తో అర్య ఆదిశః ।
స త్వం నో వర్ధ ప్రయసా శచీవసో జిన్వా ధియో వసువిదః ॥ ॥౧౨॥

౬౦౬౫ శిశానో వృషభో యథాగ్నిః శృఙ్గే దవిధ్వత్ ।
తిగ్మా అస్య హనవో న ప్రతిధృషే సుజమ్భః సహసో యహుః ॥ ॥౧౩॥

౬౦౬౬ నహి తే అగ్నే వృషభ ప్రతిధృషే జమ్భాసో యద్వితిష్ఠసే ।
స త్వం నో హోతః సుహుతం హవిష్కృధి వంస్వా నో వార్యా పురు ॥ ॥౧౪॥

౬౦౬౭ శేషే వనేషు మాత్రోః సం త్వా మర్తాస ఇన్ధతే ।
అతన్ద్రో హవ్యా వహసి హవిష్కృత ఆదిద్దేవేషు రాజసి ॥ ॥౧౫॥

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ॥ ౩౫ ॥

౬౦౬౮ సప్త హోతారస్తమిదీళతే త్వాగ్నే సుత్యజమహ్రయమ్ ।
భినత్స్యద్రిం తపసా వి శోచిషా ప్రాగ్నే తిష్ఠ జనాఁ అతి ॥ ॥౧౬॥

౬౦౬౯ అగ్నిమగ్నిం వో అధ్రిగుం హువేమ వృక్తబర్హిషః ।
అగ్నిం హితప్రయసః శశ్వతీష్వా హోతారం చర్షణీనామ్ ॥ ॥౧౭॥

౬౦౭౦ కేతేన శర్మన్త్సచతే సుషామణ్యగ్నే తుభ్యం చికిత్వనా ।
ఇషణ్యయా నః పురురూపమా భర వాజం నేదిష్ఠమూతయే ॥ ॥౧౮॥

౬౦౭౧ అగ్నే జరితర్విశ్పతిస్తేపానో దేవ రక్షసః ।
అప్రోషివాన్గృహపతిర్మహాఁ అసి దివస్పాయుర్దురోణయుః ॥ ॥౧౯॥

౬౦౭౨ మా నో రక్ష ఆ వేశీదాఘృణీవసో మా యాతుర్యాతుమావతామ్ ।
పరోగవ్యూత్యనిరామప క్షుధమగ్నే సేధ రక్షస్వినః ॥ ॥౨౦॥

ఏకషష్టితమం సూక్తమ్ ॥ ౬౧ ॥

ఋషిః - భర్గః ప్రాగాథః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧,౫,౧౧,౧౫, నిచృద్బృహతీ ; ౨,౪,౧౦ పఙ్క్తిః ౩,౯ విరాడ్బృహతీ ; ౬,౧౪,౧౬ విరాట్పఙ్క్తిః ౭,౧౭ పాదనిచృద్బృహతీ; ౮,౧౨,౧౮ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౧౩ బృహతీ ॥స్వరః -౧,౩,౫,౭ ,౯,౧౧,౧౩,౧౫,౧౭ మధ్యమః ; ౨,౪,౬, ౮, ౧౦, ౧౨, ౧౪, ౧౬, ౧౮ పఞ్చమః ॥

అథ షట్త్రింశో వర్గః ॥ ౩౬ ॥

౬౦౭౩ ఉభయం శృణవచ్చ న ఇన్ద్రో అర్వాగిదం వచః ।
సత్రాచ్యా మఘవా సోమపీతయే ధియా శవిష్ఠ ఆ గమత్ ॥ ॥౧॥

౬౦౭౪ తం హి స్వరాజం వృషభం తమోజసే ధిషణే నిష్టతక్షతుః ।
ఉతోపమానాం ప్రథమో నిషీదసి సోమకామం హి తే మనః ॥ ॥౨॥

౬౦౭౫ ఆ వృషస్వ పురూవసో సుతస్యేన్ద్రాన్ధసః ।
విద్మా హి త్వా హరివః పృత్సు సాసహిమధృష్టం చిద్దధృష్వణిమ్ ॥ ॥౩॥

౨౦౮౬ అప్రామిసత్య మఘవన్ తథేదసదింద్ర క్రత్వా యథా వశః ।
సనేమ వాజం తవ శిప్రిన్నవసా మక్షూ చిద్యన్తో అద్రివః ॥ ॥౪॥

౨౦౮౭ శగ్ధ్యూ౩షు శచీపత ఇంద్ర విశ్వాభిరూతిభిః ।
భగం న హి త్వా యశసం వసువిదమను శూర చరామసి ॥ ॥౫॥

అథ సప్తత్రింశో వర్గః ॥ ౩౭ ॥

౨౦౮౮ పౌరో అశ్వస్య పురుకృద్ గవామస్యుత్సో దేవ హిరణ్యయః ।
నకిర్హి దానం పరిమర్ధిషత్ త్వే యద్యద్యామి తదా భర ॥ ॥౬॥

౨౦౮౯ త్వం హ్యేహి చేరవే విదా భగం వసుత్తయే ।
ఉద్ వావృషస్వ మఘవన్ గవిష్టయ ఉదింద్రాశ్వమిష్టయే ॥ ॥౭॥

౨౦౯౦ త్వం పురూ సహస్రాణి శతాని చ యూథా దానాయ మంహసే ।
ఆ పురందరం చకృమ విప్రవచస ఇంద్రం గాయన్తోఽవసే ॥ ॥౮॥

౨౦౯౧ అవిప్రో వా యదవిధద్విప్రో వేంద్ర తే వచః ।
స ప్ర మమందత్ త్వాయా శతక్రతో ప్రాచామన్యో అహంసన ॥ ॥౯॥

౨౦౯౨ ఉగ్రబాహుర్మ్రక్షకృత్వా పురందరో యది మే శృణవద్ధవమ్ ।
వసూయవో వసుపతిం శతక్రతుం స్తోమైరింద్రం హవామహే ॥ ॥౧౦॥

అథ అష్టాత్రింశో వర్గః ॥ ౩౮ ॥

౨౦౯౩ న పాపాసో మనామహే నారాయాసో న జళ్హవః ।
యదిన్న్వింద్రం వృషణం సచా సుతే సఖాయం కృణవామహై ॥ ॥౧౧॥

౨౦౯౪ ఉగ్రం యుయుజ్మ పృతనాసు సాసహిమృణకాతిమదాభ్యమ్ ।
వేదా భృమం చిత్ సనితా రథీతమో వాజినం యమిదూ నశత్ ॥ ॥౧౨॥

౨౦౯౫ యత ఇంద్ర భయామహే తతో నో అభయం కృధి ।
మఘవఞ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతిభిర్వి ద్విషో వి మృధో జహి ॥ ॥౧౩॥

౨౦౯౬ త్వం హి రాధస్పతే రాధసో మహః క్షయస్యాసి విధతః ।
తం త్వా వయం మఘవన్నింద్ర గిర్వణః సుతావన్తో హవామహే ॥ ॥౧౪॥

౨౦౯౭ ఇంద్రః స్పళుత వృత్రహా పరస్పా నో వరేణ్యః ।
స నో రక్షిషచ్చరమం స మధ్యమం స పశ్చాత్ పాతు నః పురః ॥ ॥౧౫॥

అథ ఏకోన చత్వారింశో వర్గః ॥ ౩౯ ॥

౨౦౯౮ త్వం నః పశ్చాదధరాదుత్తరాత్ పుర ఇంద్ర ని పాహి విశ్వతః ।
ఆరే అస్మత్ కృణుహి దైవ్యం భయమారే హేతీరదేవీః ॥ ॥౧౬॥

౨౦౯౯ అద్యాద్యా శ్వఃశ్వ ఇంద్ర త్రాస్వ పరే చ నః ।
విశ్వా చ నో జరితౄన్ సత్పతే అహా దివా నక్తం చ రక్షిషః ॥ ॥౧౭॥

౨౧౦౦ ప్రభఙ్గీ శూరో మఘవా తువీమఘః సంమిశ్లో వీర్యాయ కమ్ ।
ఉభా తే బాహూ వృషణా శతక్రతో ని యా వజ్రం మిమిక్షతుః ॥ ॥౧౮॥

ద్విషష్టితమం సూక్తమ్ ॥ ౬౨ ॥

ఋషిః - ప్రగాథః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౬,౧౦,౧౧[illegible]

;౨,౫ విరాట్పఙ్క్తిః ; ౪,౧౨ పఙ్క్తిః ; ౭ నిచృద్బృహతీ ; ౮,౯ బృహతీ ॥

స్వరః -౧-౬,౧౦-౧౨ పఞ్చమః ; ౭-౯ మధ్యమః ॥

అథ చత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౦ ॥

౭౧౦౧ ప్రో అస్మా ఉపస్తుతిం భరతా యజ్జుజోషతి ।
ఉక్థైరిన్ద్రస్య మాహినం వయో వర్ధన్తి సోమినో భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ॥ ॥౧॥

౭౧౦౨ అయుజో అసమో నృభిరేకః కృష్టీరయాస్యః ।
పూర్వీరతి ప్ర వావృధే విశ్వా జాతాన్యోజసా భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ॥॥౨॥

౭౧౦౩ అహితేన చిదర్వతా జీరదానుః సిషాసతి ।
ప్రవాచ్యమిన్ద్ర తత్ తవ వీర్యాణి కరిష్యతో భద్రా ఇన్ద్ర స్య రాతయః ॥౩॥

౭౧౦౪ ఆ యాహి కృణవామ త ఇన్ద్ర బ్రహ్మాణి వర్ధనా ।
యేభిః శవిష్ఠ చాకనో భద్రమిహ శ్రవస్యతే భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ॥ ॥౪॥

౭౧౦౫ ధృషతశ్చిద్ ధృషన్మనః కృణోషీన్ద్ర యత్ త్వమ్ ।
తీవ్రైః సోమైః సపర్యతో నమోభిః ప్రతిభూషతో భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ॥ ॥౫॥

౭౧౦౬ అవ చష్ట ఋచీషమోఽవతాఀ ఇవ మానుషః ।
జుష్ట్వీ దక్షస్య సోమినః సఖాయం కృణుతే యుజం భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ॥౬॥

అథైకచత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౧ ॥

౭౧౦౭ విశ్వే త ఇన్ద్ర వీర్యం దేవా అను క్రతుం దదుః ।
భువో విశ్వస్య గోపతిః పురుష్టుత భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ॥౭॥

౭౧౦౮ గృణే తదిన్ద్ర తే శవ ఉపమం దేవతాతయే ।
యద్ధంసి వృత్రమోజసా శచీపతే భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ॥ ॥౮॥

౭౧౦౯ సమనేవ వపుష్యతః కృణవన్మానుషా యుగా ।
విదే తదిన్ద్రశ్చేతనమధ శ్రుతో భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ॥ ॥౯॥

౭౧౧౦ ఉజ్జాతమిన్ద్ర తే శవ ఉత్ త్వాముత్ తవ క్రతుమ్ ।
భూరిగో భూరి వావృధుర్మఘవన్ తవ శర్మణి భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ॥ ॥౧౦॥

౭౧౧౧ అహం చ త్వం చ వృత్రహన్త్సం యుజ్యావ సనిభ్య ఆ ।
అరాతీవా చిదద్రివోఽను నౌ శూర మంసతే భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ॥౧౧॥

౭౧౧౨ సత్యమిద్ వా ఉ తం వయమిన్ద్రం స్తవామ నానృతమ్ ।
మహాఀ అసున్వతో వధో భూరి జ్యోతీంషి సున్వతో భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ॥౧౨॥

త్రిషష్టితమం సూక్తమ్ ॥ ౬౩ ॥

ఋషిః - ప్రగాథః కాణ్వః ॥ దేవతా -౧-౧౧ ఇన్ద్రః ; ౧౨ దేవాః ॥ ఛన్దః -౧,౪,౭, విరాడనుష్టుప్ ; ౨,౩,౬ విరాడ్గాయత్రీ ; ౫ నిచృదనుష్టుప్ ; ౮,౯,౧౧ నిచృద్ గాయత్రీ ; ౧౦ గాయత్రీ ; ౧౨ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః -౧,౪,౫,౭ గాన్ధారః ; ౨,౩,౬ ,౮,౯-౧౧షడ్జః ; ౧౨ధైవతః ॥

అథ ద్విచత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౨ ॥

౭౧౧౩ స పూర్వ్యో మహానాం వేనః క్రతుభిరానజే ।
యస్య ద్వారా మనుష్పితా దేవేషు ధియ ఆనజే ॥ ॥౧॥

౨౧౧౪ దివో మానం నోత్సదన్ సోమపృష్ఠాసో అద్రయః । ఉక్థా బ్రహ్మ చ శంస్యా ॥౨॥

౨౧౧౫ స విద్వాఁ అఙ్గిరోభ్య ఇన్ద్రో గా అవృణోదప । స్తుషే తదస్య పౌంస్యమ్ ॥౩॥

౨౧౧౬ స ప్రత్నథా కవివృధ ఇన్ద్రో వాకస్య వక్షణిః । శివో అర్కస్య హోమన్యస్మత్రా గన్త్వవసే ॥

౨౧౧౭ ఆదూ ను తే అను క్రతుం స్వాహా వరస్య యజ్యవః ।
శ్వాత్రమర్కా అనూషతేన్ద్ర గోత్రస్య దావనే ॥ ॥౫॥

౨౧౧౮ ఇన్ద్రే విశ్వాని వీర్యా కృతాని కర్త్వాని చ । యమర్కా అధ్వరం విదుః ॥౬॥

అథ త్రయశ్చత్వారింశో వర్గః ॥౪౩॥

౨౧౧౯ యత్పాఞ్చజన్యయా విశేన్ద్రే ఘోషా అసృక్షత ।
అస్తృణాద్బర్హణా విపో౽ర్యో మానస్య స క్షయః ॥ ॥౭॥

౨౧౨౦ ఇయము తే అనుష్టుతిశ్చకృషే తాని పౌంస్యా । ప్రావశ్చక్రస్య వర్తనిమ్ ॥౮॥

౨౧౨౧ అస్య వృష్ణో వ్యోదన ఉరు క్రమిష్ట జీవసే । యవం న పశ్వ ఆదదే ॥ ॥౯॥

౨౧౨౨ తద్దధానా అవస్యవో యుష్మాభిర్దక్షపితరః । స్యామ మరుత్వతో వృధే ॥ ॥౧౦॥

౨౧౨౩ బళృత్వియాయ ధామ్న ఋక్వభిః శూర నోనుమః । జేషామేన్ద్ర త్వయ ॥౧౧॥

౨౧౨౪ అస్మే రుద్రా మేహనా పర్వతాసో వృత్రహత్యే భరహూతౌ సజోషాః ।
యః శంసతే స్తువతే ధాయి పజ్ర ఇన్ద్రజ్యేష్ఠా అస్మాఁ అవన్తు దేవాః ॥ ॥౧౨॥

చతుఃషష్టితమం సూక్తమ్ ॥౬౪॥

ఋషిః - ప్రగాథః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౭,౯ నిచృద్గాయత్రీ ; ౨, ౬, ౮, ౧౦-౧౨ గాయత్రీ ; ౩ ఆర్చీస్వరాడ్గాయత్రీ ; ౪ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ చతుశ్చత్వారింశో వర్గః ॥౪౪॥

౨౧౨౫ ఉత్త్వా మన్దన్తు స్తోమాః కృణుష్వ రాధో అద్రివః । అవ బ్రహ్మద్విషో జహి ॥౧॥

౨౧౨౬ పదా పణీఁ రరాధసో ని బాధస్వ మహాఁ అసి । నహి త్వా కశ్చన ప్రతి ॥ ॥౨॥

౨౧౨౭ త్వమీశిషే సుతానామిన్ద్ర త్వమసుతానామ్ । త్వం రాజా జనానామ్ ॥ ॥౩॥

౨౧౨౮ ఏహి ప్రేహి క్షయో దివ్యాఘోషఞ్చర్షణీనామ్ । ఓభే పృణాసి రోదసీ ॥ ॥౪॥

౨౧౨౯ త్యం చిత్పర్వతం గిరిం శతవన్తం సహస్రిణమ్ । వి స్తోతృభ్యో రురోజిథ ॥౫॥

౨౧౩౦ వయము త్వా దివా సుతే వయం నక్తం హవామహే । అస్మాకం కామమా పృణ ॥౬॥

అథ పఞ్చచత్వారింశో వర్గః ॥౪౫॥

౨౧౩౧ క్వ స్య వృషభో యువా తువిగ్రీవో అనానతః । బ్రహ్మా కస్తం సపర్యతి ॥ ॥౭॥

౨౧౩౨ కస్య స్విత్సవనం వృషా జుజుష్వాఁ అవ గచ్ఛతి । ఇన్ద్రం క ఉ స్విదా చకే ॥౮॥

౨౧౩౩ కం తే దానా అసక్షత వృత్రహన్ కం సువీర్యా । ఉక్థే క ఉ స్విదన్తమః ॥౯॥

౨౧౩౪ అయం తే మానుషే జనే సోమః పూరుషు సూయతే । తస్యేహి ప్ర ద్రవా పిబ ॥౧౦॥

౨౧౩౫ అయం తే శర్యణావతి సుషోమాయామధి ప్రియః । ఆర్జీకీయే మదిన్తమః ॥ ॥౧౧॥

౨౧౩౬ తమద్య రాధసే మహే చారుం మదాయ ఘృష్వయే । ఏహీమిన్ద్ర ద్రవా పిబ ॥౧౨॥

పఞ్చషష్టితమం సూక్తమ్ ॥౬౫॥

ఋషిః - ప్రగాథః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౫,౬,౯,౧౧,౧౨ నిచృద్గాయత్రీ ; ౩,౪ గాయత్రీ ; ౭,౮,౧౦ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షట్చత్వారింశో వర్గః ॥౪౬॥

౨౧౩౭ యదిన్ద్ర ప్రాగపాగుదఙ్న్యగ్వా హూయసే నృభిః । ఆ యాహి తూయమాశుభిః ॥౧॥

౨౧౩౮ యద్వా ప్రస్రవణే దివో మాదయాసే స్వర్ణరే । యద్వా సముద్రే అన్ధసః ॥ ౨॥

౨౧౩౯ ఆ త్వా గీర్భిర్మహామురుం హువే గామివ భోజసే । ఇన్ద్ర సోమస్య పీతయే ॥౩॥

౨౧౪౦ ఆ త ఇన్ద్రమహిమానం హరయో దేవ తే మహః । రథే వహన్తు బిభ్రతః ॥ ౪॥

౨౧౪౧ ఇన్ద్ర గృణీష ఉ స్తుషే మహాఁ ఉగ్ర ఈశానకృత్ । ఏహి నః సుతం పిబ ॥ ౫॥

౨౧౪౨ సుతావన్తస్త్వా వయం ప్రయస్వన్తో హవామహే । ఇదం నో బర్హిరాసదే ॥ ౬॥

అథ సప్తచత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౭ ॥

౨౧౪౩ యచ్చిద్ధి శశ్వతామసీన్ద్ర సాధారణస్త్వమ్ । తం త్వా వయం హవామహే ॥ ౭॥

౨౧౪౪ ఇదం తే సోమ్యం మధ్వధుక్షన్నద్రిభిర్నరః । జుషాణ ఇన్ద్ర తత్ పిబ ॥ ౮॥

౨౧౪౫ విశ్వాఁ అర్యో విపశ్చితోఽతి ఖ్యస్తూయమా గహి । అస్మే ధేహి శ్రవో బృహత్ ॥ ౯॥

౨౧౪౬ దాతా మే పృషతీనాం రాజా హిరణ్యవీనామ్ । మా దేవా మఘవా రిషత్ ॥ ౧౦॥

౨౧౪౭ సహస్రే పృషతీనామధి శ్చన్ద్రం బృహత్ పృథు । శుక్రం హిరణ్యమా దదే ॥ ౧౧॥

౨౧౪౮ నపాతో దుర్గహస్య మే సహస్రేణ సురాధసః । శ్రవో దేవేష్వక్రత ॥ ౧౨॥

షట్ షష్టితమం సూక్తమ్ ॥ ౬౬ ॥

ఋషిః - కలిః ప్రాగాథః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః-౧, బృహతీ ; ౨,౮,౧౨ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౩,౫,౧౧,౧౩ విరాడ్బృహతీ ; ౪,౬ విరాట్పఙ్క్తిః ; ౭ పాదనిచృద్బృహతీ ; ౧౦ పఙ్క్తిః ; ౧౪ పాదనిచృత్పఙ్క్తిః ; ౯,౧౫ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః -౧,౩,౫,౭,౧౧,౧౩ మధ్యమః ; ౨,౪,౬, ౮, ౧౦, ౧౨, ౧౪ పఞ్చమః ; ౯,౧౫ గాన్ధారః ॥

అథ అష్టచత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౮ ॥

౨౧౪౯ తరోభిర్వో విదద్వసుమిన్ద్రం సబాధ ఊతయే ।
బృహద్గాయన్తః సుతసోమే అధ్వరే హువే భరం న కారిణమ్ ॥ ౧॥

౨౧౫౦ న యం దుధ్రా వరన్తే న స్థిరా మురో మదే సుశిప్రమన్ధసః ।
య ఆదృత్యా శశమానాయ సున్వతే దాతా జరిత్ర ఉక్థ్యమ్ ॥ ౨॥

౨౧౫౧ యః శక్రో మృక్షో అశ్వ్యో యో వా కీజో హిరణ్యయః ।
స ఊర్వస్య రేజయత్యపావృతిమిన్ద్రో గవ్యస్య వృత్రహా ॥ ౩॥

౨౧౫౨ నిఖాతం చిద్యః పురుసమ్భృతం వసూదిద్వపతి దాశుషే ।
వజ్రీ సుశిప్రో హర్యశ్వ ఇత్ కరదిన్ద్రః క్రత్వా యథా వశత్ ॥ ౪॥

౨౧౫౩ యద్వావన్థ పురుష్టుత పురా చిచ్ఛూర నృణామ్ ।
వయం తత్ త ఇన్ద్ర సం భరామసి యజ్ఞముక్థం తురం వచః ॥ ౫॥

అథ ఏకోన పఞ్చాశో వర్గః ॥ ౪౯ ॥

౨౧౫౪ సచా సోమేషు పురుహూత వజ్రివో మదాయ ద్యుక్ష సోమపాః ।
త్వమిద్ధి బ్రహ్మకృతే కామ్యం వసు దేష్ఠః సున్వతే భువః ॥ ౬॥

౨౧౫౫ వయమేనమిదా హ్యోఽపీపేమేహ వజ్రిణమ్ ।
తస్మా ఉ అద్య సమనా సుతం భరా నూనం భూషత శ్రుతే ॥ ౭॥

౨౧౫౬ వృకశ్చిదస్య వారణ ఉరామథిరా వయునేషు భూషతి ।
సేమం నః స్తోమం జుజుషాణ ఆ గహీన్ద్ర ప్ర చిత్రయా ధియా ॥ ౮॥

౨౧౫౭ కదూ న్వస్యాకృతమిన్ద్రస్యాస్తి పౌంస్యమ్ ।

కేనో ను కం శ్రోమతేన న శుశ్రువే జనుషః పరి వృత్రహా ॥ ॥౯॥

౭౧౫౮ కదూ మహీరధృష్టా అస్య తవిషీః కదు వృత్రఘ్నో అస్తృతమ్ ।
ఇన్ద్రో విశ్వాన్ బేకనాటాఁ అహర్దృశ ఉత క్రత్వా పణీఁరభి ॥ ॥౧౦॥

అథ పఞ్చాశో వర్గః ॥౫౦॥

౭౧౫౯ వయం ఘా తే అపూర్వ్యేన్ద్ర బ్రహ్మాణి వృత్రహన్ ।
పురూతమాసః పురుహూత వజ్రివో భృతిం న ప్ర భరామసి ॥ ॥౧౧॥

౭౧౬౦ పూర్వీశ్చిద్ధి త్వే తువికూర్మిన్నాశసో హవన్త ఇన్ద్రోతయః ।
తిరశ్చిదర్యః సవనా వసో గహి శవిష్ఠ శ్రుధి మే హవమ్ ॥ ॥౧౨

౭౧౬౧ వయం ఘా తే త్వే ఇద్విన్ద్ర విప్రా అపి ష్మసి ।
నహి త్వదన్యః పురుహూత కశ్చన మఘవన్నస్తి మర్డితా ॥ ॥౧౩॥

౭౧౬౨ త్వం నో అస్యా అమతేరుత క్షుధో౽భిశస్తేరవ స్పృధి ।
త్వం న ఊతీ తవ చిత్రయా ధియా శిక్షా శచిష్ఠ గాతువిత్ ॥ ॥౧౪॥

౭౧౬౩ సోమ ఇద్వః సుతో అస్తు కలయో మా బిభీతన ।
అపేదేష ధ్వస్మాయతి స్వయం ఘైషో అపాయతి ॥ ॥౧౫॥

సప్తషష్టితమం సూక్తమ్ ॥౬౭॥

ఋషిః - మత్స్యః సామ్మదో మాన్యో వా మైత్రావరుణిర్బహవో వా మత్స్యా జాలనద్ధాః ॥
దేవతా - ఆదిత్యాః ॥ ఛన్దః -౧-౩,౫,౭,౯,౧౩-౧౫,౨౧ నిచృద్గాయత్రీ ;
౪,౧౦ విరాడ్గాయత్రీ ; ౬, ౮,౧౧,౧౨,౧౬-౨౦ గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ ఏకపఞ్చాశో వర్గః ॥౫౧॥

౭౧౬౪ త్యాన్ను క్షత్రియాఁ అవ ఆదిత్యాన్ యాచిషామహే । సుమృళీకాఁ అభిష్టయే ॥౧॥
౭౧౬౫ మిత్రో నో అత్యంహతిం వరుణః పర్షదర్యమా । ఆదిత్యాసో యథా విదుః ॥౨॥
౭౧౬౬ తేషాం హి చిత్రముక్థ్యం వరూథమస్తి దాశుషే । ఆదిత్యానామరంకృతే ॥ ॥౩॥
౭౧౬౭ మహి వో మహతామవో వరుణ మిత్రార్యమన్ । అవాంస్యా వృణీమహే ॥ ॥౪॥
౭౧౬౮ జీవాన్నో అభి ధేతనాఽఽదిత్యాసః పురా హథాత్ । కద్ధ స్థ హవనశ్రుతః ॥౫॥

అథ ద్విపఞ్చాశో వర్గః ॥౫౨॥

౭౧౬౯ యద్వః శ్రాన్తాయ సున్వతే వరూథమస్తి యచ్ఛర్దిః । తేనా నో అధి వోచత ॥౬॥
౭౧౭౦ అస్తి దేవా అంహోరుర్వస్తి రత్నమనాగసః । ఆదిత్యా అద్భుతైనసః ॥ ॥౭॥
౭౧౭౧ మా నః సేతుః సిషేదయం మహే వృణక్తు నస్పరి । ఇన్ద్ర ఇద్ధి శ్రుతో వశీ ॥ ॥౮॥
౭౧౭౨ మా నో మృచా రిపూణాం వృజినానామవిష్యవః । దేవా అభి ప్ర మృక్షత ॥ ॥౯॥
౭౧౭౩ ఉత త్వామదితే మహ్యహం దేవ్యుప బ్రువే । సుమృళీకామభిష్టయే ॥ ॥౧౦॥

అథ త్రిపఞ్చాశో వర్గః ॥

౭౧౭౪ పర్షి దీనే గభీర ఆఁ ఉగ్రపుత్రే జిఘాంసతః । మాకిస్తోకస్య నో రిషత్ ॥ ॥౧౧॥
౭౧౭౫ అనేహో న ఉరువ్రజ ఉరూచి వి ప్రసర్తవే । కృధి తోకాయ జీవసే ॥ ॥౧౨॥
౭౧౭౬ యే మూర్ధానః క్షితీనామదబ్ధాసః స్వయశసః । వ్రతా రక్షన్తే అద్రుహః ॥౧౩॥
౭౧౭౭ తే న ఆస్నో వృకాణామాదిత్యాసో ముమోచత । స్తేనం బద్ధమివాదితే ॥౧౪॥
౭౧౭౮ అపో షు ణ ఇయం శరురాదిత్యా అప దుర్మతిః । అస్మదేత్వజఘ్నుషీ ॥౧౫॥

అథ చతుఃపఞ్చాశో వర్గః ॥౫౪॥

౭౧౭౯ అస్త్రీమ మదామ ఆదిత్యా ఊతిర్వ్యయమ్ । పురా నూనం బుభుజ్మహే ॥౧౬॥
౭౧౮౦ శశ్వన్తం హి ప్రచేతసః ప్రతియన్తం చిదేనసః । దేవాః కృణుథ జీవసే ॥ ॥౧౭॥
౭౧౮౧ తత్ సు నో నవ్యం సన్యస ఆదిత్యా యన్ముమోచతి । బన్ధాద్బద్ధమివాదితే ॥ ॥౧౮॥
౩౧౮౨ నాస్మాకమస్తి తత్తర ఆదిత్యాసో అతిష్కదే । యూయమస్మభ్యం మృళత ॥ ॥౧౯॥
౭౧౮౩ మా నో హేతిర్వివస్వత ఆదిత్యాః కృత్రిమా శరుః । పురా ను జరసో వధీత్ ॥ ॥౨౦॥
౭౧౮౪ వి షు ద్వేషో వ్యంహతిమాదిత్యాసో వి సంహితమ్ । విష్వగ్వి వృహతా రపః ॥ ॥౨౧॥

ఇతి షష్ఠాష్టకే చతుర్థోఽధ్యాయః

అథ పఞ్చమోఽధ్యాయః

అష్టషష్టితమం సూక్తమ్ ॥ ౬౮ ॥

ఋషిః - ప్రియమేధః ॥ దేవతా -౧-౧౩- ఇన్ద్రః
;౧౪-౧౯ ఋక్షాశ్వమేధయోర్దానస్తుతిః ॥ ఛన్దః-౧ అనుష్టుప్ ; ౨,౩,౧౫ గాయత్రీ
;౪,౬ విరాడనుష్టుప్ ; ౫,౭,౮,౧౨,౧౩,౧౬,౧౯ నిచృద్గాయత్రీ ;
౯,౧౪,౧౮ పాదనిచృద్గాయత్రీ ; ౧౦ నిచృదనుష్టుప్ ; ౧౧ విరాడ్గాయత్రీ ;
౧౭ ఆర్చీస్వరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః -౧,౪,౬,౧౦ గాన్ధారః ; ౨,౩,౫,౭,౮,౯, ౧౧-౧౯
షడ్జః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౭౧౮౫ ఆ త్వా రథం యథోతయే సుమ్నాయ వర్తయామసి ।
తువికూర్మిమృతీషహమిన్ద్ర శవిష్ఠ సత్పతే ॥ ॥౧॥

౭౧౮౬ తువిశుష్మ తువిక్రతో శచీవో విశ్వయా మతే । ఆ పప్రాథ మహిత్వనా ॥౨॥
౭౧౮౭ యస్య తే మహినా మహః పరి జ్మాయన్తమీయతుః । హస్తా వజ్రం హిరణ్యయమ్ ॥౩॥
౭౧౮౮ విశ్వానరస్య వస్పతిమనానతస్య శవసః । ఏవైశ్చ చర్షణీనామూతీ హువే రథానామ్ ॥౪॥
౭౧౮౯ అభిష్టయే సదావృధం స్వర్మీళ్హేషు యం నరః । నానా హవన్త ఊతయే ॥ ॥౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౭౧౯౦ పరోమాత్రమృచీషమమిన్ద్రముగ్రం సురాధసమ్ । ఈశానం చిద్వసూనామ్ ॥౬॥
౭౧౯౧ తంతమిద్రాధసే మహ ఇన్ద్రం చోదామి పీతయే ।
యః పూర్వ్యామనుష్టుతిమీశే కృష్టీనాం నృతుః ॥ ॥౭॥
౭౧౯౨ న యస్య తే శవసాన సఖ్యమానంశ మర్త్యః । నకిః శవాంసి తే నశత్ ॥ ॥౮॥
౭౧౯౩ త్వోతాసస్త్వా యుజాప్సు సూర్యే మహద్ధనమ్ । జయేమ పృత్సు వజ్రివః ॥౯॥
౭౧౯౪ తం త్వా యజ్ఞేభిరీమహే తం గీర్భిర్గిర్వణస్తమ ।
ఇన్ద్ర యథా చిదావిథ వాజేషు పురుమాయ్యమ్ ॥ ॥౧౦॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౭౧౯౫ యస్య తే స్వాదు సఖ్యం స్వాద్వీ ప్రణీతిరద్రివః । యజ్ఞో వితన్తసాయ్యః ॥౧౧॥
౭౧౯౬ ఉరు ణస్తన్వే తన ఉరు క్షయాయ నస్కృధి । ఉరు ణో యన్ధి జీవసే ॥౧౨॥
౭౧౯౭ ఉరుం నృభ్య ఉరుం గవ ఉరుం రథాయ పన్థామ్ । దేవవీతిం మనామహే ॥౧౩॥
౭౧౯౮ ఉప మా షడ్ ద్వాద్వా నరః సోమస్య హర్ష్యా । తిష్ఠన్తి స్వాదురాతయః ॥౧౪॥
౭౧౯౯ ఋజ్రావిన్ద్రోత ఆ దదే హరీ ఋక్షస్య సూనవి । ఆశ్వమేధస్య రోహితా ॥౧౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౬౨౦౦ సురథాఁ ఆతిథిగ్వే స్వభీశూఁరార్క్షే । అశ్వమేధే సుపేశసః ॥౧౬॥

౬౨౦౧ షళశ్వాఁ ఆతిథిగ్వ ఇన్ద్రోతే వధూమతః । సచా పూతక్రతౌ సనమ్ ॥౧౭॥

౬౨౦౨ ఐషు చేతద్వృషణ్వత్యన్తరృజ్రేష్వరుషీ । స్వభీశుః కశావతీ ॥౧౮॥

౬౨౦౩ న యుష్మే వాజబన్ధవో నినిత్సుశ్చన మర్త్యః । అవద్యమధి దీధరత్ ॥౧౯

(౬౯) ఏకోన సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రియమేధః ॥ దేవతా -౧-౧౦,౧౩-౧౮ ఇన్ద్రః ౧౧° విశ్వే దేవాః ; ౧౧°,౧౨ వరుణః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౧౦ విరాడనుష్టుప్; ౨ నిచృదుష్ణిక్; ౪,౫ నిచృద్గాయత్రీ; ౬ గాయత్రీ; ౭, ౯, ౧౨, ౧౩, ౧౫ నిచృదనుష్టుప్; ౮ పాదనిచృదనుష్టుప్; ౧౧ పఙ్క్తిః; ౧౪ అనుష్టుప్; ౧౬ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౧౭ బృహతీ; ౧౮ విరాడ్ బృహతీ ॥ స్వరః - ౧,౩,౭-౧౦,౧౨-౧౫ గాన్ధారః; ౨ ఋషభః ; ౪-౬ షడ్జః ; ౧౧,౧౬ పఞ్చమః; ౧౭ ,౧౮ మధ్యమః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౬౨౦౪ ప్రప్ర వస్త్రిష్టుభమిషం మన్దద్వీరాయేన్దవే ।
ధియా వో మేధసాతయే పురన్ధ్యా వివాసతి ॥౧॥

౬౨౦౫ నదం వ ఓదతీనాం నదం యోయువతీనామ్ ।
పతిం వో అఘ్న్యానాం ధేనూనామిషుధ్యసి ॥౨॥

౬౨౦౬ తా అస్య సూదదోహసః సోమం శ్రీణన్తి పృశ్నయః ।
జన్మన్దేవానాం విశస్త్రిష్వా రోచనే దివః ॥౩॥

౬౨౦౭ అభి ప్ర గోపతిం గిరేన్ద్రమర్చ యథా విదే । సూనుం సత్యస్య సత్పతిమ్ ॥౪॥

౬౨౦౮ ఆ హరయః ససృజ్రిరే ఽరుషీరధి బర్హిషి । యత్రాభి సంనవామహే ॥౫॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౬౨౦౯ ఇన్ద్రాయ గావ ఆశిరం దుదుహ్రే వజ్రిణే మధు ।
యత్సీముపహ్వరే విదత్ ॥౬॥

౬౨౧౦ ఉద్యద్బ్రధ్నస్య విష్టపం గృహమిన్ద్రశ్చ గన్వహి ।
మధ్వః పీత్వా సచేవహి త్రిః సప్త సఖ్యుః పదే ॥౭॥

౬౨౧౧ అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత ।
అర్చన్తు పుత్రకా ఉత పురం న ధృష్ణ్వర్చత ॥౮॥

౬౨౧౨ అవ స్వరాతి గర్గరో గోధా పరి సనిష్వణత్ ।
పిఙ్గా పరి చనిష్కదదిన్ద్రాయ బ్రహ్మోద్యతమ్ ॥౯॥

౬౨౧౩ ఆ యత్పతన్త్యేన్యః సుదుఘా అనపస్ఫురః ।
అపస్ఫురం గృభాయత సోమమిన్ద్రాయ పాతవే ॥౧౦॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౬౨౧౪ అపాదిన్ద్రో అపాదగ్నిర్విశ్వే దేవా అమత్సత ।
వరుణ ఇదిహ క్షయత్తమాపో అభ్యనూషత వత్సం సంశిశ్వరీరివ ॥౧౧॥

౬౨౧౫ సుదేవో అసి వరుణ యస్య తే సప్త సిన్ధవః ।
అనుక్షరన్తి కాకుదం సూర్మ్యం సుషిరామివ ॥౧౨॥

౬౨౧౬ యో వ్యతీఁరఫాణయత్సుయుక్తాఁ ఉప దాశుషే ।

తక్వో నేతా తదిద్వపురుపమా యో అముచ్యత॥ ॥౧౩॥

౭౨౧౭ అతీదు శక్ర ఓహత ఇన్ద్రో విశ్వా అతి ద్విషః।
భినత్ కనీన ఓదనం పచ్యమానం పరో గిరా॥ ॥౧౪॥

౭౨౧౮ అర్భకో న కుమారకో ఽధి తిష్ఠన్ నవం రథమ్।
స పక్షన్మహిషం మృగం పిత్రే మాత్రే విభుక్రతుమ్॥ ॥౧౫॥

౭౨౧౯ ఆ తూ సుశిప్ర దంపతే రథం తిష్ఠా హిరణ్యయమ్।
అధ ద్యుక్షం సచేవహి సహస్రపాదమరుషం స్వస్తిగామనేహసమ్॥ ॥౧౬॥

౭౨౨౦ తం ఘేమిత్థా నమస్విన ఉప స్వరాజమాసతే।
అర్థం చిదస్య సుధితం యదేతవ ఆవర్తయన్తి దావనే॥ ॥౧౭॥

౭౨౨౧ అను ప్రత్నస్యౌకసః ప్రియమేధాస ఏషామ్।
పూర్వామను ప్రయతిం వృక్తబర్హిషో హితప్రయస ఆశత॥ ॥౧౮॥

అష్టమోఽనువాకః (౭౦) సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - పురుహన్మా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ పాదనిచృద్బృహతీ; ౨,౬ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౩ నిచృద్బృహతీ ; ౪ పఙ్క్తిః, ౫, ౭, విరాడ్ బృహతీ, ౮, ౧౦ ఆర్చీస్వరాడ్ బృహతీ ; ౯,౧౧ బృహతీ; ౧౨ ఆర్చీబృహతీ; ౧౩ ఉష్ణిక్; ౧౪ భురిగనుష్టుప్; ౧౫ నిచృదుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ౧, ౩, ౫, ౭- ౧౨ మధ్యమః ; ౨,౪,౬ పఞ్చమః ; ౧౩,౧౫ ఋషభః ; ౧౪ గాన్ధారః॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౭౨౨౨ యో రాజా చర్షణీనాం యాతా రథేభిరధ్రిగుః।
విశ్వాసాం తరుతా పృతనానాం జ్యేష్ఠో యో వృత్రహా గృణే॥ ॥౧॥

౭౨౨౩ ఇన్ద్రం తం శుమ్భ పురుహన్మన్నవసే యస్య ద్వితా విధర్తరి।
హస్తాయ వజ్రః ప్రతి ధాయి దర్శతో మహో దివే న సూర్యః॥ ॥౨॥

౭౨౨౪ నకిష్టం కర్మణా నశద్యశ్చకార సదావృధమ్।
ఇన్ద్రం న యజ్ఞైర్విశ్వగూర్తమృభ్వసమధృష్టం ధృష్ణ్వోజసమ్॥ ॥౩॥

౭౨౨౫ అషాళ్హముగ్రం పృతనాసు సాసహిం యస్మిన్ మహీరురుజ్రయః।
సం ధేనవో జాయమానే అనోనవుర్ద్యావః క్షామో అనోనవుః॥ ॥౪॥

౭౨౨౬ యద్ద్యావ ఇన్ద్ర తే శతం శతం భూమీరుత స్యుః।
న త్వా వజ్రిన్ సహస్రం సూర్యా అను న జాతమష్ట రోదసీ॥ ॥౫॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౭౨౨౭ ఆ పప్రాథ మహినా వృష్ణ్యా వృషన్ విశ్వా శవిష్ఠ శవసా।
అస్మాఀ అవ మఘవన్ గోమతి వ్రజే వజ్రిఞ్చిత్రాభిరూతిభిః॥ ॥౬॥

౭౨౨౮ న సీమదేవ ఆపదిషం దీర్ఘాయో మర్త్యః।
ఏతగ్వా చిద్య ఏతశా యుయోజతే హరీ ఇన్ద్రో యుయోజతే॥ ॥౭॥

౭౨౨౯ తం వో మహో మహాయ్యమిన్ద్రం దానాయ నక్షణిమ్।
యో గాధేషు య ఆరణేషు హవ్యో వాజేష్వస్తి హవ్యః॥ ॥౮॥

౭౨౩౦ ఉదూ షు ణో వసో మహే మృశస్వ శూర రాధసే।
ఉదూ షు మహ్యై మఘవన్మఘత్తయ ఉదిన్ద్ర శ్రవసే మహే॥ ౯॥

౭౨౩౧ త్వం న ఇన్ద్ర ఋతయుస్త్వానిదో ని తృమ్పసి।
మధ్యే వసిష్వ తువినృమ్ణోర్వోర్ని దాసం శిశ్నథో హఠైః॥ ౧౦॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౭౨౩౨ అన్యవ్రతమమానుషమయజ్వానమదేవయుమ్।
అవ స్వః సఖా దుధువీత పర్వతః సుఘ్నాయ దస్యుం పర్వతః॥ ౧౧॥

౭౨౩౩ త్వం న ఇన్ద్రాసాం హస్తే శవిష్ఠ దావనే।
ధానానాం న సం గృభాయాస్మయుర్ద్విః సం గృభాయాస్మయుః॥ ౧౨॥

౭౨౩౪ సఖాయః క్రతుమిచ్ఛత కథా రాధామ శరస్య।
ఉపస్తుతిం భోజః సూరిర్యో అహ్రయః॥ ౧౩॥

౭౨౩౫ భూరిభిః సమహ ఋషిభిర్బర్హిష్మద్భిః స్తవిష్యసే।
యదిత్థమేకమేకమిచ్ఛర వత్సాన్పరాదదః॥ ౧౪॥

౭౨౩౬ కర్ణగృహ్యా మఘవా శౌరదేవ్యో వత్సం నస్త్రిభ్య ఆనయత్।
అజాం సూరిర్న ధాతవే॥ ౧౫॥

(౭౧) ఏకసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - సుదీతిపురుమీళ్హౌ తయోర్వాన్యతరః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౭ విరాడ్ గాయత్రీ; ౨,౬,౮,౯ విచృద్గాయత్రీ; ౩,౫ గాయత్రీ; ౧౦,౧౩ విచృద్ బృహతీ; ౧౧,౧౫ బృహతీ; ౧౨ పాదనిచృద్ బృహతీ; ౧౪ విరాడ్ బృహతీ; ॥ స్వరః -౧-౯ షడ్జః; ౧౦-౧౫ మధ్యమః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౭౨౩౭ త్వం నో అగ్నే మహోభిః పాహి విశ్వస్యా అరాతేః। ఉత ద్విషో మర్త్యస్య॥ ౧॥
౭౨౩౮ నహి మన్యుః పౌరుషేయ ఈశే హి వః ప్రియజాత। త్వమిదసి క్షపావాన్॥ ౨॥
౭౨౩౯ స నో విశ్వేభిర్దేవేభిరూర్జో నపాద్భద్రశోచే। రయిం దేహి విశ్వవారమ్॥ ౩॥
౭౨౪౦ న తమగ్నే అరాతయో మర్తం యువన్త రాయః। యం త్రాయసే దాశ్వాంసమ్॥ ౪॥
౭౨౪౧ యం త్వం విప్ర మేధసాతావగ్నే హినోషి ధనాయ। స తవోతీ గోషు గన్తా॥ ౫॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౭౨౪౨ త్వం రయిం పురువీరమగ్నే దాశుషే మర్తాయ। ప్ర ణో నయ వస్యో అచ్ఛ॥ ౬॥
౭౨౪౩ ఉరుష్యా ణో మా పరా దా అఘాయతే జాతవేదః। దురాధ్యే మర్తాయ॥ ౭॥
౭౨౪౪ అగ్నే మాకిష్టే దేవస్య రాతిమదేవో యుయోత। త్వమీశిషే వసూనామ్॥ ౮॥
౭౨౪౫ స నో వస్వ ఉప మాస్యూర్జో నపాన్మాహినస్య। సఖే వసో జరితృభ్యః॥ ౯॥

౭౨౪౬ అచ్ఛా నః శీరశోచిషం గిరో యన్తు దర్శతమ్।
అచ్ఛా యజ్ఞాసో నమసా పురూవసుం పురుప్రశస్తమూతయే॥ ౧౦॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౭౨౪౭ అగ్నిం సూనుం సహసో జాతవేదసం దానాయ వార్యాణామ్।
ద్వితా యో భూదమృతో మర్త్యేష్వా హోతా మన్ద్రతమో విశి॥ ౧౧॥

౬౨౪౮ అగ్నిం వో దేవయజ్యయాగ్నిం ప్రయత్యధ్వరే।
అగ్నిం ధీషు ప్రథమమగ్నిమర్వత్యగ్నిం క్షైత్రాయ సాధసే॥ ॥౧౨॥

౬౨౪౯ అగ్నిరిషాం సఖ్యే దదాతు న ఈశే యో వార్యాణామ్।
అగ్నిం తోకే తనయే శశ్వదీమహే వసుం సన్తం తనూపామ్॥ ॥౧౩॥

౬౨౫౦ అగ్నిమీళిష్వావసే గాథాభిః శీరశోచిషమ్।
అగ్నిం రాయే పురుమీళ్హ శ్రుతం నరోఽగ్నిం సుదీతయే ఛర్దిః॥ ॥౧౪॥

౬౨౫౧ అగ్నిం ద్వేషో యోతవై నో గృణీమస్యగ్నిం శం యోశ్చ దాతవే।
విశ్వాసు విక్ష్వవితేవ హవ్యో భువద్వస్తురృషూణామ్॥ ॥౧౫॥

(౭౨) ద్విసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - హర్యతః ప్రగాథః ॥ దేవతా - అగ్నిర్హవింషి వా॥ ఛన్దః -౧,౩,౮-౧౦,౧౨,౧౬ గాయత్రీ; ౨ పాదనిచృద్గాయత్రీ; ౪-౬, ౧౧, ౧౩-౧౫,౧౭ నిచృద్గాయత్రీ; ౭,౧౮ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౬౨౫౨ హవిష్కృణుధ్వమా గమదధ్వర్యుర్వనతే పునః । విద్వాఀ అస్య ప్రశాసనమ్॥౧॥
౬౨౫౩ ని తిగ్మమభ్యంశుం సీదద్ధోతా మనావధి । జుషాణో అస్య సఖ్యమ్॥౨॥
౬౨౫౪ అన్తరిచ్ఛన్తి తం జనే రుద్రం పరో మనీషయా। గృభ్ణన్తి జిహ్వయా ససమ్॥ ॥౩॥
౬౨౫౫ జామ్యతీతపే ధనుర్వయోధా అరుహద్వనమ్। దృషదం జిహ్వయావధీత్॥ ॥౪॥
౬౨౫౬ చరన్వత్సో రుశన్నిహ నిదాతారం న విన్దతే । వేతి స్తోతవ అమ్బ్యమ్॥౫॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౬౨౫౭ ఉతో న్వస్య యన్మహదశ్వావద్యోజనం బృహత్। దామా రథస్య దదృశే॥ ॥౬॥
౬౨౫౮ దుహన్తి సప్తైకాముప ద్వా పఞ్చ సృజతః। తీర్థే సిన్ధోరధి స్వరే॥ ॥౭॥
౬౨౫౯ ఆ దశభిర్వివస్వత ఇన్ద్రః కోశమచుచ్యవీత్। ఖేదయా త్రివృతా దివః॥ ॥౮॥
౬౨౬౦ పరి త్రిధాతురధ్వరం జూర్ణిరేతి నవీయసీ। మధ్వా హోతారో అఞ్జతే॥ ॥౯॥
౬౨౬౧ సిఞ్చన్తి నమసావతముచ్చాచక్రం పరిజ్మానమ్। నీచీనబారమక్షితమ్॥ ॥౧౦॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౬౨౬౨ అభ్యారమిదద్రయో నిషిక్తం పుష్కరే మధు। అవతస్య విసర్జనే॥ ॥౧౧॥
౬౨౬౩ గావ ఉపావతావతం మహీ యజ్ఞస్య రప్సుదా। ఉభా కర్ణా హిరణ్యయా॥౧౨॥
౬౨౬౪ ఆ సుతే సిఞ్చత శ్రియం రోదస్యోరభిశ్రియమ్। రసా దధీత వృషభమ్॥౧౩॥
౬౨౬౫ తే జానత స్వమోక్యం సం వత్సాసో న మాతృభిః । మిథో నసన్త జామిభిః॥౧౪॥
౬౨౬౬ ఉప స్రక్వేషు బప్సతః కృణ్వతే ధరుణం దివి । ఇన్ద్రే అగ్నా నమః స్వః॥౧౫॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౬౨౬౭ అధుక్షత్పిప్యుషీమిషమూర్జం సప్తపదీమరిః। సూర్యస్య సప్త రశ్మిభిః॥ ॥౧౬॥
౬౨౬౮ సోమస్య మిత్రావరుణోదితా సూర ఆ దదే। తదాతురస్య భేషజమ్॥ ॥౧౭॥
౬౨౬౯ ఉతో న్వస్య యత్పదం హర్యతస్య నిధాన్యమ్। పరి ద్యాం జిహ్వయాతనత్॥౧౮॥

(౭౩) త్రిసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - గోపవన ఆత్రేయః సప్తవధ్రిర్వా ॥ దేవతా- అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧, ౨, ౪,

౫, ౭, ౯-౧౧, ౧౬-౧౮ గాయత్రీ; ౩,౮,౧౨-౧౫ నిచృద్ గాయత్రీ; ౬ విరాడ్ గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౬౨౬౦ ఉదీరథామృతాయతే యుఞ్జాథామశ్వినా రథమ్। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౧॥

౬౨౬౧ నిమిషశ్చిజ్జవీయసా రథేనా యాతమశ్వినా। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౨॥

౬౨౬౨ ఉప స్తృణీతమత్రయే హిమేన ఘర్మమశ్వినా। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౩॥

౬౨౬౩ కుహ స్థః కుహ జగ్మథుః కుహ శ్యేనేవ పేతథుః। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౪॥

౬౨౬౪ యదద్య కర్హి కర్హి చిచ్ఛుశ్రూయాతమిమం హవమ్। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౫॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౬౨౬౫ అశ్వినా యామహూతమా నేదిష్ఠం యామ్యాప్యమ్। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౬॥

౬౨౬౬ అవన్తమత్రయే గృహం కృణుతం యువమశ్వినా। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౭॥

౬౨౬౭ వరేథే అగ్నిమాతపో వదతే వల్గ్వత్రయే। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౮॥

౬౨౬౮ ప్ర సప్తవధ్రిరాశసా ధారామగ్నేరశాయత। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౯॥

౬౨౬౯ ఇహా గతం వృషణ్వసూ శృణుతం మ ఇమం హవమ్। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౧౦॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౬౨౭౦ కిమిదం వాం పురాణవజ్జరతోరివ శస్యతే। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౧౧॥

౬౨౭౧ సమానం వాం సజాత్యం సమానో బన్ధురశ్వినా। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౧౨॥

౬౨౭౨ యో వాం రజాంస్యశ్వినా రథో వియాతి రోదసీ। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౧౩॥

౬౨౭౩ ఆ నో గవ్యేభిరశ్వ్యైః సహస్రైరుప గచ్ఛతమ్। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౧౪॥

౬౨౭౪ మా నో గవ్యేభిరశ్వ్యైః సహస్రేభిరతి ఖ్యతమ్। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౧౫॥

౬౨౭౫ అరుణప్సురుషా అభూదకర్జ్యోతిరృతావరీ। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౧౬॥

౬౨౭౬ అశ్వినా సు విచాకశద్వృక్షం పరశుమాఁ ఇవ। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౧౭॥

౬౨౭౭ పురం న ధృష్ణవా రుజ కృష్ణయా బాధితో విశా। అన్తి షద్భూతు వామవః॥ ॥౧౮॥

(౭౪) చతుఃసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - గోపవన ఆత్రేయః ॥ దేవతా - ౧-౧౨ అగ్నిః ; ౧౩-౧౫ శ్రుతర్వణ ఆర్క్షస్య దానస్తుతిః ॥ ఛన్దః - ౧,౧౦ నిచృదనుష్టుప్; ౨,౧౧ గాయత్రీ; ౩ విరాడ్గాయత్రీ ; ౪,౧౩-౧౫ విరాడనుష్టుప్; ౫,౬,౮,౯,౧౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౭ పాదనిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః -౧, ౪, ౭, ౧౦, ౧౩ -౧౫ గాన్ధారః ౨,౩,౫,౬, ౮,౯,౧౧,౧౨ షడ్జః॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౬౨౭౮ విశోవిశో వో అతిథిం వాజయన్తః పురుప్రియమ్।
అగ్నిం వో దుర్యం వచః స్తుషే శూషస్య మన్మభిః॥ ॥౧॥

౬౨౭౯ యం జనాసో హవిష్మన్తో మిత్రం న సర్పిరాసుతిమ్। ప్రశంసన్తి ప్రశస్తిభిః ॥ ౨॥

౬౨౮౦ పన్యాంసం జాతవేదసం యో దేవతాత్యుద్యతా। హవ్యాన్యైరయద్దివి॥ ॥౩॥

౬౨౮౧ ఆగన్మ వృత్రహన్తమం జ్యేష్ఠమగ్నిమానవమ్।
యస్య శ్రుతర్వా బృహన్నార్క్షో అనీక ఏధతే॥ ॥౪॥

౬౨౮౨ అమృతం జాతవేదసం తిరస్తమాంసి దర్శతమ్। ఘృతాహవనమీడ్యమ్॥ ॥౫॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౭౨౯౩ సబాధో యం జనా ఇమేఽగ్నిం హవ్యేభిరీళతే। జుహ్వానాసో యతస్రుచః॥౬॥

౭౨౯౪ ఇయం తే నవ్యసీ మతిరగ్నే అధాయ్యస్మదా।
మన్ద్ర సుజాత సుక్రతోఽమూర దస్మాతిథే॥ ॥౭॥

౭౨౯౫ సా తే అగ్నే శంతమా చనిష్ఠా భవతు ప్రియా। తయా వర్ధస్వ సుష్టుతః॥ ॥౮॥

౭౨౯౬ సా ద్యుమ్నైర్ద్యుమ్నినీ బృహదుపోప శ్రవసి శ్రవః। దధీత వృత్రతూర్యే॥౯॥

౭౨౯౭ అశ్వమిద్గాం రథప్రాం త్వేషమిన్ద్రం న సత్పతిమ్।
యస్య శ్రవాంసి తూర్వథ పన్యంపన్యం చ కృష్టయః॥ ॥౧౦॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౭౨౯౮ యం త్వా గోపవనో గిరా చనిష్ఠదగ్నే అఙ్గిరః। స పావక శ్రుధీ హవమ్॥౧౧॥

౭౨౯౯ యం త్వా జనాస ఈళతే సబాధో వాజసాతయే। స బోధి వృత్రతూర్యే॥౧౨॥

౭౩౦౦ అహం హువాన ఆర్క్షే శ్రుతర్వణి మదచ్యుతి।
శర్ధాంసీవ స్తుకావినాం మృక్షా శీర్షా చతుర్ణామ్॥ ॥౧౩॥

౭౩౦౧ మాం చత్వార ఆశవః శవిష్ఠస్య ద్రవిత్నవః।
సురథాసో అభి ప్రయో వక్షన్వయో న తుగ్ర్యమ్॥ ॥౧౪॥

౭౩౦౨ సత్యమిత్త్వా మహేనది పరుష్ణ్యవ దేదిశమ్।
నేమాపో అశ్వదాతరః శవిష్ఠాదస్తి మర్త్యః॥ ॥౧౫॥

(౭౫) పఞ్చసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - విరూపః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౫,౭,౯,౧౧ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౩,౧౫ విరాడ్గాయత్రీ; ౬,౧౦,౧౨-౧౪,౧౬ గాయత్రీ; ౮ ఆర్చీస్వరాడ్గాయత్రీ ॥
స్వరః - షడ్జః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౭౩౦౩ యుక్ష్వా హి దేవహూతమాఁ అశ్వాఁ అగ్నే రథీరివ।
ని హోతా పూర్వ్యః సదః ॥ ॥౧॥

౭౩౦౪ ఉత నో దేవ దేవాఁ అచ్ఛా వోచో విదుష్టరః। శ్రద్విశ్వా వార్యా కృధి॥౨॥

౭౩౦౫ త్వం హ యద్యవిష్ఠ్య సహసః సూనవాహుత। ఋతావా యజ్ఞియో భువః॥ ॥౩॥

౭౩౦౬ అయమగ్నిః సహస్రిణో వాజస్య శతినస్పతిః। మూర్ధా కవీ రయీణామ్॥౪॥

౭౩౦౭ తం నేమిమృభవో యథా నమస్వ సహూతిభిః। నేదీయో యజ్ఞమఙ్గిరః॥౫॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౭౩౦౮ తస్మై నూనమభిద్యవే వాచా విరూప నిత్యయా। వృష్ణే చోదస్వ సుష్టుతిమ్॥ ॥౬॥

౭౩౦౯ కము ష్విదస్య సేనయాగ్నేరపాకచక్షసః। పణిం గోషు స్తరామహే॥౭॥

౭౩౧౦ మా నో దేవానాం విశః ప్రస్నాతీరివోస్రాః। కృశం న హాసురఘ్న్యాః॥ ॥౮॥

౭౩౧౧ మా నః సమస్య దూఢ్యః పరిద్వేషసో అంహతిః। ఊర్మిర్న నావమా వధీత్ ॥౯॥

౭౩౧౨ నమస్తే అగ్న ఓజసే గృణన్తి దేవ కృష్టయః। అమైరమిత్రమర్దయ॥ ॥౧౦॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౬౩౧౩ కువిత్సు నో గవిష్టయే౽గ్నే సంవేషిషో రయిమ్। ఉరుకృదురు ణస్కృధి॥౧౧॥

౬౩౧౪ మా నో అస్మిన్మహాధనే పరా వర్గ్భారభృద్యథా। సంవర్గం సం రయిం జయ॥౧౨॥

౬౩౧౫ అన్యమస్మద్భియా ఇయమగ్నే సిషక్తు దుచ్ఛునా। వర్ధా నో అమవచ్ఛవః॥౧౩॥

౬౩౧౬ యస్యాజుషన్నమస్వినః శమీమదుర్మఖస్య వా। తం ఘేదగ్నిర్వృధావతి॥౧౪॥

౬౩౧౭ పరస్యా అధి సంవతో౽వరాఀ అభ్యా తర। యత్రాహమస్మి తాఀ అవ॥౧౫॥

౬౩౧౮ విద్మా హి తే పురా వయమగ్నే పితుర్యథావసః। అధా తే సుమ్నమీమహే॥౧౬॥

(౭౬) షట్సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కురుసుతిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨, ౫, ౬, ౮-౧౨ గాయత్రీ; ౩, ౪, ౭ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౬౩౧౯ ఇమం ను మాయినం హువ ఇన్ద్రమీశానమోజసా। మరుత్వన్తం న వృఞ్జసే॥౧॥

౬౩౨౦ అయమిన్ద్రో మరుత్సఖా వి వృత్రస్యాభినచ్ఛిరః। వజ్రేణ శతపర్వణా॥౨॥

౬౩౨౧ వావృధానో మరుత్సఖేన్ద్రో వి వృత్రమైరయత్। సృజన్త్సముద్రియా అపః॥౩॥

౬౩౨౨ అయం హ యేన వా ఇదం స్వర్మరుత్వతా జితమ్। ఇన్ద్రేణ సోమపీతయే॥౪॥

౬౩౨౩ మరుత్వన్తమృజీషిణమోజస్వన్తం విరప్శినమ్। ఇన్ద్రం గీర్భిర్హవామహే॥౫॥

౬౩౨౪ ఇన్ద్రం ప్రత్నేన మన్మనా మరుత్వన్తం హవామహే। అస్య సోమస్య పీతయే॥౬॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౬౩౨౫ మరుత్వాఀ ఇన్ద్ర మీఢ్వః పిబా సోమం శతక్రతో। అస్మిన్యజ్ఞే పురుష్టుత॥౭॥

౬౩౨౬ తుభ్యేదిన్ద్ర మరుత్వతే సుతాః సోమాసో అద్రివః। హృదా హూయన్త ఉక్థినః॥౮॥

౬౩౨౭ పిబేదిన్ద్ర మరుత్సఖా సుతం సోమం దివిష్టిషు। వజ్రం శిశాన ఓజసా॥౯॥

౬౩౨౮ ఉత్తిష్ఠన్నోజసా సహ పీత్వీ శిప్రే అవేపయః। సోమమిన్ద్ర చమూ సుతమ్॥౧౦॥

౬౩౨౯ అను త్వా రోదసీ ఉభే క్రక్షమాణమకృపేతామ్। ఇన్ద్ర యద్దస్యుహాభవః॥౧౧॥

౬౩౩౦ వాచమష్టాపదీమహం నవస్రక్తిమృతస్పృశమ్। ఇన్ద్రాత్పరి తన్వం మమే॥౧౨॥

(౭౭) సప్తసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కురుసుతిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪,౭,౮ గాయత్రీ; ౨, ౫, ౬, ౯ నిచృద్గాయత్రీ; ౧౦ నిచృద్బృహతీ; ౧౧ నిచృత్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧-౯ షడ్జః ; ౧౦ మధ్యమః; ౧౧ పఞ్చమః ॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౬౩౩౧ జజ్ఞానో ను శతక్రతుర్వి పృచ్ఛదితి మాతరమ్। క ఉగ్రాః కే హ శృణ్విరే॥౧॥

౬౩౩౨ ఆదీం శవస్యబ్రవీదౌర్ణవాభమహీశువమ్। తే పుత్ర సన్తు నిష్టురః॥౨॥

౬౩౩౩ సమిత్తాన్వృత్రహాఖిదత్ఖే అరాఀ ఇవ ఖేదయా। ప్రవృద్ధో దస్యుహాభవత్॥౩॥

౬౩౩౪ ఏకయా ప్రతిధాపిబత్సాకం సరాంసి త్రింశతమ్। ఇన్ద్రః సోమస్య కాణుకా॥౪॥

౬౩౩౫ అభి గన్ధర్వమతృణదబుధ్నేషు రజస్స్వా। ఇన్ద్రో బ్రహ్మభ్య ఇద్వృధే॥౫॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౬౩౩౬ నిరావిధ్యద్గిరిభ్య ఆ ధారయత్పక్వమోదనమ్। ఇన్ద్రో బున్దం స్వాతతమ్॥౬॥

౬౩౩౭ శతబ్రధ్న ఇషుస్తవ సహస్రపర్ణ ఏక ఇత్। యమిన్ద్ర చకృషే యుజమ్॥౭॥

౭౩౩౮ తేన స్తోతృభ్య ఆ భర నృభ్యో నారిభ్యో అత్తవే। సద్యో జాత ఋభుష్ఠిర॥౮॥

౭౩౩౯ ఏతా చ్యౌత్నాని తే కృతా వర్షిష్ఠాని పరీణసా। హృదా వీడ్వధారయః॥ ॥౯॥

౭౩౪౦ విశ్వేత్ తా విష్ణురాభరదురుక్రమస్త్వేషితః।
శతం మహిషాన్ క్షీరపాకమోదనం వరాహమిన్ద్ర ఏముషమ్॥ ॥౧౦॥

౭౩౪౧ తువిక్షం తే సుకృతం సూమయం ధనుః సాధుర్బున్దో హిరణ్యయః।
ఉభా తే బాహూ రణ్యా సుసంస్కృత ఋదూపే చిదృదూవృధా॥ ॥౧౧॥

(౭౮) అష్టసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కురుసుతిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧,౩ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౬-౯ విరాడ్గాయత్రీ; ౪,౫ గాయత్రీ; ౧౦ బృహతీ ॥ స్వరః - ౧-౯ షడ్జః ; ౧౦ మధ్యమః॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౭౩౪౨ పురోళాశం నో అన్ధస ఇన్ద్ర సహస్రమా భర। శతా చ శూర గోనామ్॥౧॥

౭౩౪౩ ఆ నో భర వ్యఞ్జనం గామశ్వమభ్యఞ్జనమ్। సచా మనా హిరణ్యయా॥ ॥౨॥

౭౩౪౪ ఉత నః కర్ణశోభనా పురూణి ధృష్ణవా భర। త్వం హి శృణ్విషే వసో॥ ॥౩॥

౭౩౪౫ నకీం వృధీక ఇన్ద్ర తే న సుషా న సుదా ఉత। నాన్యస్త్వచ్ఛూర వాఘతః॥౪॥

౭౩౪౬ నకీమిన్ద్రో నికర్తవే న శక్రః పరిశక్తవే। విశ్వం శృణోతి పశ్యతి॥ ॥౫॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౭౩౪౭ స మన్యుం మర్త్యానామదబ్ధో ని చికీషతే। పురా నిదశ్చికీషతే॥ ॥౬॥

౭౩౪౮ క్రత్వ ఇత్ పూర్ణముదరం తురస్యాస్తి విధతః। వృత్రఘ్నః సోమపావ్నః॥౭॥

౭౩౪౯ త్వే వసూని సంగతా విశ్వా చ సోమ సౌభగా। సుదాత్వపరిహ్వృతా॥ ॥౮॥

౭౩౫౦ త్వామిద్యవయుర్మమ కామో గవ్యుర్హిరణ్యయుః। త్వామశ్వయురేషతే॥ ॥౯॥

౭౩౫౧ తవేదిన్ద్రాహమాశసా హస్తే దాత్రం చనా దదే।
దినస్య వా మఘవన్ సంభృతస్య వా పూర్ధి యవస్య కాశినా॥ ॥౧౦॥

(౭౯) ఏకోనాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కృత్నుర్భార్గవః ॥ దేవతా - సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౨,౬ నిచృద్గాయత్రీ; ౩ విరాడ్ గాయత్రీ; ౪,౫,౭,౮ గాయత్రీ; ౯ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౮ షడ్జః ; ౯ గాన్ధారః॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౭౩౫౨ అయం కృత్నురగృభీతో విశ్వజిదుద్భిదిత్ సోమః। ఋషిర్విప్రః కావ్యేన॥౧॥

౭౩౫౩ అభ్యూర్ణోతి యన్నగ్నం భిషక్తి విశ్వం యత్ తురమ్।
ప్రేమన్ధః ఖ్యన్నిః శ్రోణో భూత్॥ ॥౨॥

౭౩౫౪ త్వం సోమ తనూకృద్భ్యో ద్వేషోభ్యోఽన్యకృతేభ్యః। ఉరు యన్తాసి వరూథమ్॥౩॥

౭౩౫౫ త్వం చిత్తీ తవ దక్షైర్దివ ఆ పృథివ్యా ఋజీషిన్। యావీరఘస్య చిద్ద్వేషః॥౪॥

౭౩౫౬ అర్థినో యన్తి చేదర్థం గచ్ఛానిద్దదుషో రాతిమ్। వవృజ్యుస్తృష్యతః కామమ్॥౫॥

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥౩౪॥

౭౩౫౭ విదద్యత్ పూర్వ్యం నష్టముదీమృతాయుమీరయత్ ప్రేమాయుస్తారీదతీర్ణమ్॥౬॥

౭౩౫౮ సుశేవో నో మృళయాకురదృప్తక్రతురవాతః। భవా నః సోమ శం హృదే॥౭॥

౭౩౫౯ మా న సోమ సం వీవిజో మా వి బీభిషథా రాజన్। మా నో హార్ది త్విషా వధీః॥౮॥

౭౩౬౦ అవ యత్ స్వే సధస్థే దేవానాం దుర్మతీరీక్షే
రాజన్నప ద్విషః సేధ మీఢ్వో అప స్రిధః సేధ॥ ॥౯॥

(౮౦) అశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ఏకద్యూర్నౌధసః ॥ దేవతా - ౧-౯ ఇన్ద్రః; ౧౦ దేవాః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడ్గాయత్రీ; ౨,౩,౫,౮ నిచృద్గాయత్రీ; ౪,౬,౭,౯,౧౦ గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ॥౩౫॥

౭౩౬౧ నహ్యన్యం బళాకరం మర్డితారం శతక్రతో। త్వం న ఇన్ద్ర మృళయ॥౧॥

౭౩౬౨ యో నః శశ్వత్ పురావిథామృధ్రో వాజసాతయే। స త్వం న ఇన్ద్ర మృళయ॥౨॥

౭౩౬౩ కిమఙ్గ రధ్రచోదనః సున్వానస్యావితేదసి। కువిత్ స్విన్ద్ర ణః శకః॥ ॥౩॥

౭౩౬౪ ఇన్ద్ర ప్ర ణో రథమవ పశ్చాచ్చిత్ సన్తమద్రివః। పురస్తాదేనం మే కృధి॥ ॥౪॥

౭౩౬౫ హన్తో ను కిమాససే ప్రథమం నో రథం కృధి। ఉపమం వాజయు శ్రవః॥ ॥౫॥

అథ షట్త్రింశో వర్గః ॥౩౬॥

౭౩౬౬ అవా నో వాజయుం రథం సుకరం తే కిమిత్ పరి। అస్మాన్త్సు జిగ్యుషస్కృధి॥౬॥

౭౩౬౭ ఇన్ద్ర దృహ్యస్వ పూరసి భద్రా త ఏతి నిష్కృతమ్। ఇయం ధీర్ఋత్వియావతీ॥౭॥

౭౩౬౮ మా సీమవద్య ఆ భాగుర్వీ కాష్ఠా హితం ధనమ్। అపావృక్తా అరత్నయః॥ ॥౮॥

౭౩౬౯ తురీయం నామ యజ్ఞియం యదా కరస్తదుశ్మసి। ఆదిత్ పతిర్న ఓహసే॥ ॥౯॥

౭౩౭౦ అవీవృధద్వో అమృతా అమన్దీదేకద్యూర్దేవా ఉత యాశ్చ దేవీః।
తస్మా ఉ రాధః కృణుత ప్రశస్తం ప్రాతర్మక్షూ ధియావసుర్జగమ్యాత్॥౧౦॥

నవమోఽనువాకః

(౮౧) ఏకాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కుసీదీ కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧,౫,౮ గాయత్రీ; ౨,౩,౬,౭ నిచృద్గాయత్రీ; ౪,౯ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ సప్తత్రింశో వర్గః ॥౩౭॥

౭౩౭౧ ఆ తూ న ఇన్ద్ర క్షుమన్తం చిత్రం గ్రాభం సం గృభాయ। మహాహస్తీ దక్షిణేన॥౧॥

౭౩౭౨ విద్మా హి త్వా తువికూర్మిం తువిదేష్ణం తువీమఘమ్। తువిమాత్రమవోభిః॥౨॥

౭౩౭౩ నహి త్వా శూర దేవా న మర్తాసో దిత్సన్తమ్। భీమం న గాం వారయన్తే॥౩॥

౭౩౭౪ ఏతో న్విన్ద్రం స్తవామేశానం వస్వః స్వరాజమ్। న రాధసా మర్ధిషన్నః॥ ॥౪॥

౭౩౭౫ ప్ర స్తోషదుప గాసిషచ్ఛ్రవత్ సామ గీయమానమ్। అభి రాధసా జుగురత్॥ ॥౫॥

అథ అష్టాత్రింశో వర్గః ॥౩౮॥

౭౩౭౬ ఆ నో భర దక్షిణేనాభి సవ్యేన ప్ర మృశ। ఇన్ద్ర మా నో వసోర్నిర్భాక్॥౬॥

౭౩౭౭ ఉప క్రమస్వా భర ధృషతా ధృష్ణో జనానామ్। అదాశూష్టరస్య వేదః॥ ॥౭॥

౭౩౭౮ ఇన్ద్ర య ఉ ను తే అస్తి వాజో విప్రేభిః సనిత్వః। అస్మాభిః సు తం సనుహి॥౮॥

౭౩౭౯ సద్యోజువస్తే వాజా అస్మభ్యం విశ్వశ్చన్ద్రాః। వశైశ్చ మక్షూ జరన్తే॥ ॥౯॥

ఇతి షష్ఠాష్టకే పఞ్చమోఽధ్యాయః ॥

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

(౮౨) ద్వ్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కుసీదీ కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧, ౭, ౯ నిచృద్గాయత్రీ; ౨, ౫, ౬, ౮ గాయత్రీ; ౩, ౪ విరాడ్గాయత్రీ; ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౭౩౮౦ ఆ ప్ర ద్రవ పరావతోఽర్వావతశ్చ వృత్రహన్ । మధ్వః ప్రతి ప్రభర్మణి ॥౧॥

౭౩౮౧ తీవ్రాః సోమాస ఆ గహి సుతాసో మాదయిష్ణవః । పిబా దధృగ్యథోచిషే ॥౨॥

౭౩౮౨ ఇషా మన్దస్వాదు తేఽరం వరాయ మన్యవే । భువత్ త ఇన్ద్ర శం హృదే ॥౩॥

౭౩౮౩ ఆ త్వ శత్రవా గహి న్యుక్థాని చ హూయసే । ఉపమే రోచనే దివః ॥౪॥

౭౩౮౪ తుభ్యాయమద్రిభిః సుతో గోభిః శ్రీతో మదాయ కమ్ । ప్ర సోమ ఇన్ద్ర హూయతే ॥౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౭౩౮౫ ఇన్ద్ర శ్రుధి సు మే హవమస్మే సుతస్య గోమతః । వి పీతిం తృప్తిమశ్నుహి ॥౬॥

౭౩౮౬ య ఇన్ద్ర చమసేష్వా సోమశ్చమూషు తే సుతః । పిబేదస్య త్వమీశిషే ॥౭॥

౭౩౮౭ యో అప్సు చన్ద్రమా ఇవ సోమశ్చమూషు దదృశే । పిబేదస్య త్వమీశిషే ॥౮॥

౭౩౮౮ యం తే శ్యేనః పదాభరత్తిరో రజాంస్యస్పృతమ్ । పిబేదస్య త్వమీశిషే ॥౯॥

(౮౩) త్ర్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కుసీదీ కాణ్వః ॥ దేవతా - విశ్వే దేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౫,౬,౯ గాయత్రీ; ౩ నిచృద్గాయత్రీ; ౪ పాదనిచృద్గాయత్రీ; ౭ ఆర్చీస్వరాడ్గాయత్రీ; ౮ విరాడ్గాయత్రీ; ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౭౩౮౯ దేవానామిదవో మహత్ తదా వృణీమహే వయమ్ । వృష్ణామస్మభ్యమూతయే ॥౧॥

౭౩౯౦ తే నః సన్తు యుజః సదా వరుణో మిత్రో అర్యమా । వృధాసశ్చ ప్రచేతసః ॥౨॥

౭౩౯౧ అతి నో విష్పితా పురు నౌభిరపో న పర్షథ । యూయమృతస్య రథ్యః ॥౩॥

౭౩౯౨ వామం నో అస్త్వర్యమన్ వామం వరుణ శంస్యమ్ । వామం హ్యావృణీమహే ॥౪॥

౭౩౯౩ వామస్య హి ప్రచేతస ఈశానాసో రిశాదసః । నేమాదిత్యా అఘస్య యత్ ॥౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౭౩౯౪ వయమిద్వః సుదానవః క్షియన్తో యాన్తో అధ్వన్నా । దేవా వృధాయ హూమహే ॥౬॥

౭౩౯౫ అధి న ఇన్ద్రైషాం విష్ణో సజాత్యానామ్ । ఇతా మరుతో అశ్వినా ॥౭॥

౭౩౯౬ ప్ర భ్రాతృత్వం సుదానవోఽధ ద్వితా సమాన్యా । మాతుర్గర్భే భరామహే ॥౮॥

౭౩౯౭ యూయం హి ష్ఠా సుదానవ ఇన్ద్రజ్యేష్ఠా అభిద్యవః । అధా చిద్వ ఉత బ్రువే ॥౯॥

(౮౪) చతురశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ఉశనాః కావ్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ పాదనిచృద్గాయత్రీ; ౨ విరాడ్గాయత్రీ; ౩, ౬ నిచృద్గాయత్రీ; ౪,౫,౭-౯ గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౨౩౯౮ ప్రేష్ఠం వో అతిథిం స్తుషే మిత్రమివ ప్రియమ్। అగ్నిం రథం న వేద్యమ్॥౧॥

౨౩౯౯ కవిమివ ప్రచేతసం యం దేవాసో అధద్వితా। ని మర్త్యేష్వాదధుః॥ ॥౨॥

౨౪౦౦ త్వం యవిష్ఠ దాశుషో నౄఀః పాహి శృణుధీ గిరః। రక్షా తోకముత త్మనా॥౩॥

౨౪౦౧ కయా తే అగ్నే అఙ్గిర ఊర్జో నపాదుపస్తుతిమ్। వరాయ దేవ మన్యవే॥౪॥

౨౪౦౨ దాశేమ కస్య మనసా యజ్ఞస్య సహసో యహో। కదు వోచ ఇదం నమః॥౫॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౨౪౦౩ అధా త్వం హి నస్కరో విశ్వా అస్మభ్యం సుక్షితీః। వాజద్రవిణసో గిరః॥౬॥

౨౪౦౪ కస్య నూనం పరీణసో ధియో జిన్వసి దంపతే। గోషాతా యస్య తే గిరః॥౭॥

౨౪౦౫ తం మర్జయన్త సుక్రతుం పురోయావానమాజిషు। స్వేషు క్షయేషు వాజినమ్॥౮॥

౨౪౦౬ క్షేతి క్షేమేభిః సాధుభిర్నకిర్యం ఘ్నన్తి హన్తి యః। అగ్నే సువీర ఏధతే॥ ॥౯॥

(౮౫) పఞ్చాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కృష్ణః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ॥ ఛన్దః - ౧,౯ విరాడ్ గాయత్రీ; ౨, ౫, ౭ నిచృద్గాయత్రీ; ౩,౪,౬, ౮ గాయత్రీ ॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౨౪౦౭ ఆ మే హవం నాసత్యాఽశ్వినా గచ్ఛతం యువమ్। మధ్వః సోమస్య పీతయే॥౧॥

౨౪౦౮ ఇమం మే స్తోమమశ్వినేమం మే శృణుతం హవమ్। మధ్వః సోమస్య పీతయే॥౨॥

౨౪౦౯ అయం వాం కృష్ణో అశ్వినా హవతే వాజినీవసూ। మధ్వః సోమస్య పీతయే॥౩॥

౨౪౧౦ శృణుతం జరితుర్హవం కృష్ణస్య స్తువతో నరా। మధ్వః సోమస్య పీతయే॥౪॥

౨౪౧౧ ఛర్దిర్యన్తమదాభ్యం విప్రాయ స్తువతే నరా। మధ్వః సోమస్య పీతయే॥ ॥౫॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౨౪౧౨ గచ్ఛతం దాశుషో గృహమిత్థా స్తువతో అశ్వినా। మధ్వః సోమస్య పీతయే॥౬॥

౨౪౧౩ యుఞ్జాథాం రాసభం రథే వీడ్వఙ్గే వృషణ్వసూ। మధ్వః సోమస్య పీతయే॥౭॥

౨౪౧౪ త్రివన్ధురేణ త్రివృతా రథేనా యాతమశ్వినా। మధ్వః సోమస్య పీతయే॥౮॥

౨౪౧౫ నూ మే గిరో నాసత్యాఽశ్వినా ప్రావతం యువమ్। మధ్వః సోమస్య పీతయే॥౯॥

(౮౬) షడశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కృష్ణో విశ్వకో వా కార్ష్ణిః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ॥ ఛన్దః -౧,౩ విరాడ్జగతీ; ౨, ౪, ౫ నిచృజ్జగతీ; స్వరః - నిషాదః॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౨౪౧౬ ఉభా హి దస్రా భిషజా మయోభువోభా దక్షస్య వచసో బభూవథుః।
తా వాం విశ్వకో హవతే తనూకృథే మా నో వి యౌష్టం సఖ్యా ముమోచతమ్॥౧॥

౨౪౧౭ కథా నూనం వాం విమనా ఉప స్తవద్యువం ధియం దదథుర్వస్య ఇష్టయే।
తా వాం విశ్వకో హవతే తనూకృథే మా నో వి యౌష్టం సఖ్యా ముమోచతమ్॥౨॥

౨౪౧౮ యువం హి ష్మా పురుభుజేమమేధతుం విష్ణాప్వే దదథుర్వస్య ఇష్టయే।
తా వాం విశ్వకో హవతే తనూకృథే మా నో వి యౌష్టం సఖ్యా ముమోచతమ్॥౩॥

౨౪౧౯ ఉత త్యం వీరం ధనసామృజీషిణం దూరే చిత్సన్తమవసే హవామహే।
యస్య స్వాదిష్ఠా సుమతిః పితుర్యథా మా నో వి యౌష్టం సఖ్యా ముమోచతమ్॥ ॥౪॥

౬౪౨౦ ఋతేన దేవః సవితా శమాయత ఋతస్య శృఙ్గముర్వియా వి పప్రథే।
ఋతం సాసాహ మహి చిత్పృతన్యతో మా నో వి యౌష్టం సఖ్యా ముమోచతమ్॥౫॥

(౮౭) సప్తాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కృష్ణో ద్యుమ్నీకో వా వాసిష్ఠః ప్రియమేధో వా॥ దేవతా - అశ్వినౌ॥ ఛన్దః - ౧,౩ బృహతీ ; ౨,౪,౬ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౫ నిచృద్బృహతీ॥ స్వరః - ౧,౩,౫ మధ్యమః; ౨,౪,౬ పఞ్చమః॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౬౪౨౧ ద్యుమ్నీ వాం స్తోమో అశ్వినా క్రివిర్న సేక ఆ గతమ్।
మధ్వః సుతస్య స దివి ప్రియో నరా పాతం గౌరావివేరిణే॥ ॥౧॥

౬౪౨౨ పిబతం ఘర్మం మధుమన్తమశ్వినా ఆ బర్హిః సీదతం నరా।
తా మన్దసానా మనుషో దురోణ ఆ ని పాతం వేదసా వయః॥ ॥౨॥

౬౪౨౩ ఆ వాం విశ్వాభిరూతిభిః ప్రియమేధా అహూషత।
తా వర్తిర్యాతముప వృక్తబర్హిషో జుష్టం యజ్ఞం దివిష్టిషు॥ ॥౩॥

౬౪౨౪ పిబతం సోమం మధుమన్తమశ్వినా ఆ బర్హిః సీదతం సుమత్।
తా వావృధానా ఉప సుష్టుతిం దివో గన్తం గౌరావివేరిణమ్॥ ॥౪॥

౬౪౨౫ ఆ నూనం యాతమశ్వినాశ్వేభిః ప్రుషితప్సుభిః।
దస్రా హిరణ్యవర్తనీ శుభస్పతీ పాతం సోమమృతావృధా॥ ॥౫॥

౬౪౨౬ వయం హి వాం హవామహే విపన్యవో విప్రాసో వాజసాతయే।
తా వల్గూ దస్రా పురుదంససా ధియాఽశ్వినా శ్రుష్ట్యా గతమ్॥ ॥౬॥

(౮౮) అష్టాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - నోధా॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧,౩ బృహతీ; ౨,౪ పఙ్క్తిః; ౫ విరాడ్ బృహతీ;౬ విరాట్ పఙ్క్తిః; ॥స్వరః - ౧,౩,౫ మధ్యమః ; ౨,౪,౬ పఞ్చమః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౬౪౨౭ తం వో దస్మమృతీషహం వసోర్మన్దానమన్ధసః।
అభి వత్సం న స్వసరేషు ధేనవ ఇన్ద్రం గీర్భిర్నవామహే॥ ॥౧॥

౬౪౨౮ ద్యుక్షం సుదానుం తవిషీభిరావృతం గిరిం న పురుభోజసమ్।
క్షుమన్తం వాజం శతినం సహస్రిణం మక్షూ గోమన్తమీమహే॥ ॥౨॥

౬౪౨౯ న త్వా బృహన్తో అద్రయో వరన్త ఇన్ద్ర వీళవః।
యద్దిత్ససి స్తువతే మావతే వసు నకిష్టదా మినాతి తే॥ ॥౩॥

౬౪౩౦ యోద్ధాసి క్రత్వా శవసోత దంసనా విశ్వా జాతాభి మజ్మనా।
ఆ త్వాయమర్క ఊతయే వవర్తతి యం గోతమా అజీజనన్॥ ॥౪॥

౬౪౩౧ ప్ర హి రిరిక్ష ఓజసా దివో అన్తేభ్యస్పరి।
న త్వా వివ్యాచ రజ ఇన్ద్ర పార్థివమను స్వధాం వవక్షిథ॥ ॥౫॥

౬౪౩౨ నకిః పరిష్టిర్మఘవన్మఘస్య తే యద్దాశుషే దశస్యసి।
అస్మాకం బోధ్యుచథస్య చోదితా మంహిష్ఠో వాజసాతయే॥ ॥౬॥

(౮౯) ఏకోననవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - నృమేధపురుమేధౌ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౭ బృహతీ; ౨ పాదనిచృత్పఙ్క్తిః; ౩ నిచృద్బృహతీ; ౪ విరాట్ పఙ్క్తిః ౫ విరాడనుష్టుప్; ౬ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౩,౭ మధ్యమః; ౨,౪ పఞ్చమః ; ౫,౬ గాన్ధారః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౨౪౩౩ బృహదిన్ద్రాయ గాయత మరుతో వృత్రహన్తమమ్।
యేన జ్యోతిరజనయన్నృతావృధో దేవం దేవాయ జాగృవి॥ ॥౧॥

౨౪౩౪ అపాధమదభిశస్తీరశస్తిహాథేన్ద్రో ద్యుమ్న్యాభవత్।
దేవాస్త ఇన్ద్ర సఖ్యాయ యేమిరే బృహద్భానో మరుద్గణ॥ ॥౨॥

౨౪౩౫ ప్ర వ ఇన్ద్రాయ బృహతే మరుతో బ్రహ్మార్చత।
వృత్రం హనతి వృత్రహా శతక్రతుర్వజ్రేణ శతపర్వణా॥ ॥౩॥

౨౪౩౬ అభి ప్ర భర ధృషతా ధృషన్మనః శ్రవశ్చిత్ తే అసద్బృహత్।
అర్షన్త్వాపో జవసా వి మాతరో హనో వృత్రం జయా స్వః॥ ॥౪॥

౨౪౩౭ యజ్జాయథా అపూర్వ్య మఘవన్ వృత్రహత్యాయ।
తత్ పృథివీమప్రథయస్తదస్తభ్నా ఉత ద్యామ్॥ ॥౫॥

౨౪౩౮ తత్ తే యజ్ఞో అజాయత తదర్క ఉత హస్కృతిః।
తద్విశ్వమభిభూరసి యజ్జాతం యచ్చ జన్త్వమ్॥ ॥౬॥

౨౪౩౯ ఆమాసు పక్వమైరయ ఆ సూర్యం రోహయో దివి।
ఘర్మం న సామన్ తపతా సువృక్తిభిర్జుష్టం గిర్వణసే బృహత్॥ ॥౭॥

(౯౦) నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - నృమేధపురుమేధౌ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృద్ బృహతీ; ౨, ౪ పాదనిచృత్పఙ్క్తిః; ౩ విరాడ్బృహతీ; ౫ పాదనిచృద్బృహతీ; ౬ నిచృత్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః -౧,౩,౫ మధ్యమః ; ౨,౪,౬ గాన్ధారః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౨౪౪౦ ఆ నో విశ్వాసు హవ్య ఇన్ద్రః సమత్సు భూషతు।
ఉప బ్రహ్మాణి సవనాని వృత్రహా పరమజ్యా ఋచీషమః॥ ॥౧॥

౨౪౪౧ త్వం దాతా ప్రథమో రాధసామస్యసి సత్య ఈశానకృత్।
తువిద్యుమ్నస్య యుజ్యా వృణీమహే పుత్రస్య శవసో మహః॥ ॥౨॥

౨౪౪౨ బ్రహ్మా త ఇన్ద్ర గిర్వణః క్రియన్తే అనతిద్భుతా।
ఇమా జుషస్వ హర్యశ్వ యోజనేన్ద్ర యా తే అమన్మహి॥ ॥౩॥

౨౪౪౩ త్వం హి సత్యో మఘవన్ననానతో వృత్రా భూరి న్యృఞ్జసే।
స త్వం శవిష్ఠ వజ్రహస్త దాశుషే ఽర్వాఞ్చం రయిమా కృధి॥ ॥౪॥

౨౪౪౪ త్వమిన్ద్ర యశా అస్యృజీషీ శవసస్పతే।
త్వం వృత్రాణి హంస్యప్రతీన్యేక ఇదనుత్తా చర్షణీధృతా॥ ॥౫॥

౭౪౪౫ తము త్వా నూనమసుర ప్రచేతసం రాధో భాగమివేమహే।
మహీవ కృత్తిః శరణా త ఇన్ద్ర ప్ర తే సుమ్నా నో అశ్నవన్॥ ౬॥

(౯౧) ఏకనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అపాలా త్రేయీ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ ఆర్చీస్వరాట్పఙ్క్తిః; ౨ పఙ్క్తిః, ౩ నిచృదనుష్టుప్; ౪ అనుష్టుప్; ౫,౬ విరాడనుష్టుప్; ౭ పాదనిచృదనుష్టుప్ ॥
స్వరః - ౧,౨ పఞ్చమః ; ౩-౭ గాన్ధారః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౭౪౪౬ కన్యా౩ వారవాయతీ సోమమపి స్రుతావిదత్।
అస్తం భరన్త్యబ్రవీదిన్ద్రాయ సునవై త్వా శక్రాయ సునవై త్వా॥ ౧॥

౭౪౪౭ అసౌ య ఏషి వీరకో గృహంగృహం విచాకశత్।
ఇమం జమ్భసుతం పిబ ధానావన్తం కరమ్భిణమపూపవన్తముక్థినమ్॥ ౨॥

౭౪౪౮ ఆ చన త్వా చికిత్సామోऽధి చన త్వా నేమసి।
శనైరివ శనకైరివేన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ॥ ౩॥

౭౪౪౯ కువిచ్ఛకత్కువిత్కరత్కువిన్నో వస్యసస్కరత్।
కువిత్పతిద్విషో యతీరిన్ద్రేణ సంగమామహై॥ ౪॥

౭౪౫౦ ఇమాని త్రీణి విష్టపా తానీన్ద్ర వి రోహయ।
శిరస్తతస్యోర్వరామాదిదం మ ఉపోదరే॥ ౫॥

౭౪౫౧ అసౌ చ యా న ఉర్వరాదిమాం తన్వం మమ।
అథో తతస్య యచ్ఛిరః సర్వా తా రోమశా కృధి॥ ౬॥

౭౪౫౨ ఖే రథస్య ఖేऽనసః ఖే యుగస్య శతక్రతో।
అపాలామిన్ద్ర త్రిష్పూత్వ్యకృణోః సూర్యత్వచమ్॥ ౭॥

(౯౨) ద్వినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్రుతకక్షః సుకక్షో వా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧ విరాడనుష్టుప్; ౨, ౪, ౮ - ౧౨, ౨౨, ౨౫-౨౭, ౩౦ నిచృద్గాయత్రీ; ౩,౭,౩౧,౩౩ పాదనిచృద్గాయత్రీ; ౫ ఆర్చీస్వరాడ్ గాయత్రీ; ౬, ౧౩-౧౫, ౨౮ విరాడ్ గాయత్రీ; ౧౬-౨౧, ౨౩, ౨౪, ౨౯, ౩౨ గాయత్రీ; ॥ స్వరః - ౧ గాన్ధారః ॥ ౨-౩౩ షడ్జః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౭౪౫౩ పాన్తమా వో అన్ధస ఇన్ద్రమభి ప్ర గాయత।
విశ్వాసాహం శతక్రతుం మంహిష్ఠం చర్షణీనామ్॥ ౧॥

౭౪౫౪ పురుహూతం పురుష్టుతం గాథాన్యం సనశ్రుతమ్। ఇన్ద్ర ఇతి బ్రవీతన॥ ౨॥

౭౪౫౫ ఇన్ద్ర ఇన్నో మహోనాం దాతా వాజానాం నృతుః। మహాఁ అభిజ్ఞ్వా యమత్॥ ౩॥

౭౪౫౬ అపాదు శిప్ర్యన్ధసః సుదక్షస్య ప్రహోషిణః। ఇన్దోరిన్ద్రో యవాశిరః॥ ౪॥

౭౪౫౭ తమ్వభి ప్రార్చతేన్ద్రం సోమస్య పీతయే। తదిద్ధ్యస్య వర్ధనమ్॥ ౫॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౭౪౫౮ అస్య పీత్వా మదానాం దేవో దేవస్యౌజసా। విశ్వాభి భువనా భువత్॥ ౬॥

౭౪౫౯ త్యము వః సత్రాసాహం విశ్వాసు గీర్ష్వాయతమ్। ఆ చ్యావయస్యూతయే॥ ౭॥

౭౪౬౦ యుధ్మం సన్తమనర్వాణం సోమపామనపచ్యుతమ్। నరమవార్యక్రతుమ్॥ ౮॥

౭౪౬౧ శిక్షా ణ ఇన్ద్ర రాయ ఆ పురు విద్వాఁ ఋచీషమ। అవా నః పార్యే ధనే॥

౬౪౬౨ అతశ్చిదిన్ద్ర ణ ఉపా యాహి శతవాజయా। ఇషా సహస్రవాజయా॥౧౦॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౬౪౬౩ అయామ ధీవతో ధియో ఽర్వద్భిః శక్ర గోదరే। జయేమ పృత్సు వజ్రివః ॥౧౧॥

౬౪౬౪ వయము త్వా శతక్రతో గావో న యవసేష్వా। ఉక్థేషు రణయామసి॥ ॥౧౨॥

౬౪౬౫ విశ్వా హి మర్త్యత్వనానుకామా శతక్రతో। అగన్మ వజ్రిన్నాశసః ॥౧౩॥

౬౪౬౬ త్వే సు పుత్ర శవసో ఽవృత్రన్ కామకాతయః। న త్వామిన్ద్రాతి రిచ్యతే॥౧౪॥

౬౪౬౭ స నో వృషన్ సనిష్ఠయా సం ఘోరయా ద్రవిత్న్వా। ధియావిడ్ఢి పురంధ్యా॥ ॥౧౫॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౬౪౬౮ యస్తే నూనం శతక్రతవిన్ద్ర ద్యుమ్నితమో మదః। తేన నూనం మదే మదేః ॥౧౬॥

౬౪౬౯ యస్తే చిత్రశ్రవస్తమో య ఇన్ద్ర వృత్రహన్తమః। య ఓజోదాతమో మదః॥౧౭॥

౬౪౭౦ విద్మా హి యస్తే అద్రివస్త్వాదత్తః సత్య సోమపాః। విశ్వాసు దస్మ కృష్టిషు॥౧౮॥

౬౪౭౧ ఇన్ద్రాయ మద్వనే సుతం పరి ష్టోభన్తు నో గిరః। అర్కమర్చన్తు కారవః॥౧౯॥

౬౪౭౨ యస్మిన్ విశ్వా అధి శ్రియో రణన్తి సప్త సంసదః। ఇన్ద్రం సుతే హవామహే॥౨౦॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౬౪౭౩ త్రికద్రుకేషు చేతనం దేవాసో యజ్ఞమత్నత। తమిద్వర్ధన్తు నో గిరః॥ ॥౨౧॥

౬౪౭౪ ఆ త్వా విశన్త్విన్దవః సముద్రమివ సిన్ధవః। న త్వామిన్ద్రాతి రిచ్యతే॥ ॥౨౨॥

౬౪౭౫ వివ్యక్థ మహినా వృషన్ భక్షం సోమస్య జాగృవే। య ఇన్ద్ర జఠరేషు తే॥౨౩॥

౬౪౭౬ అరం త ఇన్ద్ర కుక్షయే సోమో భవతు వృత్రహన్ అరం ధామభ్య ఇన్దవః॥౨౪॥

౬౪౭౭ అరమశ్వాయ గాయతి శ్రుతకక్షో అరం గవే। అరమిన్ద్రస్య ధామ్నే॥ ॥౨౫॥

౬౪౭౮ అరం హి ష్మ సుతేషు ణః సోమేష్విన్ద్ర భూషసి। అరం తే శక్ర దావనే॥౨౬॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౬౪౭౯ పరాకాత్తాచ్చిదద్రివస్త్వాం నక్షన్త నో గిరః। అరం గమామ తే వయమ్॥౨౭॥

౬౪౮౦ ఏవా హ్యసి వీరయురేవా శూర ఉత స్థిరః। ఏవా తే రాధ్యం మనః॥ ॥౨౮॥

౬౪౮౧ ఏవా రాతిస్తువీమఘ విశ్వేభిర్ధాయి ధాతృభిః। అధా చిదిన్ద్ర మే సచా॥ ॥౨౯॥

౬౪౮౨ మో షు బ్రహ్మేవ తన్ద్రయుర్భువో వాజానాం పతే మత్స్వా సుతస్య గోమతః॥౩౦॥

౬౪౮౩ మా న ఇన్ద్రాభ్యాదిశః సూరో అక్తుష్వా యమన్ త్వా యుజా వనేమ తత్ ॥౩౧॥

౬౪౮౪ త్వయేదిన్ద్ర యుజా వయం ప్రతి బ్రువీమహి స్పృధః। త్వమస్మాకం తవ స్మసి॥౩౨॥

౬౪౮౫ త్వామిద్ధి త్వాయవో ఽనునోనువతశ్చరాన్। సఖాయ ఇన్ద్ర కారవః॥ ॥౩౩॥

(౯౩) త్రినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - సుకక్షః ॥ దేవతా -౧-౩౩ ఇన్ద్రః ; ౩౪ ఇన్ద్ర ఋభవశ్చ॥ ఛన్దః -

౧,౨౪,౩౩ విరాడ్గాయత్రీ; ౨-౪, ౧౦, ౧౧, ౧౩, ౧౫, ౧౬, ౧౮, ౨౧, ౨౩,

౨౭-౩౧ నిచృద్గాయత్రీ; ౫-౯, ౧౨, ౧౪, ౧౭, ౨౦, ౨౨, ౨౫, ౨౬, ౩౨, ౩౪

గాయత్రీ; ౧౯ పాదనిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౬౪౮౬ ఉద్ఘేదభి శ్రుతామఘం వృషభం నర్యాపసమ్। అస్తారమేషి సూర్య॥ ॥౧॥

౬౪౮౭ నవ యో నవతిం పురో బిభేద బాహ్వోజసా। అహిం చ వృత్రహావధీత్॥౨॥

౬౪౮౮ స న ఇన్ద్రః శివః సఖాశ్వావద్గోమద్యవమత్। ఉరుధారేవ దోహతే॥ ॥౩॥

౬౪౮౯ యదద్య కచ్చ వృత్రహన్నుదగా అభి సూర్య। సర్వం తదిన్ద్ర తే వశే॥ ॥౪॥

౭౪౯౦ యద్వా ప్రవృద్ధ సత్పతే న మరా ఇతి మన్యసే। ఉతో తత్ సత్యమిత్ తవ॥౫॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౭౪౯౧ యే సోమాసః పరావతి యే అర్వావతి సున్విరే। సర్వాꣳస్తాꣳ ఇన్ద్ర గచ్ఛసి॥౬॥

౭౪౯౨ తమిన్ద్రం వాజయామసి మహే వృత్రాయ హన్తవే। స వృషా వృషభో భువత్॥౭॥

౭౪౯౩ ఇన్ద్రః స దామనే కృత ఓజిష్ఠః స మదే హితః। ద్యుమ్నీ శ్లోకీ స సోమ్యః॥౮॥

౭౪౯౪ గిరా వజ్రో న సంభృతః సబలో అనపచ్యుతః। వవక్ష ఋష్వో అస్తృతః॥౯॥

౭౪౯౫ దుర్గే చిన్నః సుగం కృధి గృణాన ఇన్ద్ర గిర్వణః। త్వం చ మఘవన్ వశః॥౧౦॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౭౪౯౬ యస్య తే నూ చిదాదిశం న మినన్తి స్వరాజ్యమ్। న దేవో నాధ్రిగుర్జనః॥౧౧॥

౭౪౯౭ అధా తే అప్రతిష్కుతం దేవీ శుష్మం సపర్యతః। ఉభే సుశిప్ర రోదసీ॥౧౨॥

౭౪౯౮ త్వమేతదధారయః కృష్ణాసు రోహిణీషు చ। పరుష్ణీషు రుశత్ పయః॥౧౩॥

౭౪౯౯ వి యదహేరధ త్విషో విశ్వే దేవాసో అక్రముః। విదన్మృగస్య తాꣳ అమః॥౧౪॥

౭౫౦౦ ఆదు మే నివరో భువద్వృత్రహాదిష్ట పౌంస్యమ్। అజాతశత్రురస్తృతః॥౧౫॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౭౫౦౧ శ్రుతం వో వృత్రహన్తమం ప్ర శర్ధం చర్షణీనామ్। ఆ శుషే రాధసే మహే॥౧౬॥

౭౫౦౨ అయా ధియా చ గవ్యయా పురుణామన్ పురుష్టుత। యత్ సోమేసోమ ఆభవః॥౧౭॥

౭౫౦౩ బోధిన్మనా ఇదస్తు నో వృత్రహా భూర్యాసుతిః। శృణోతు శక్ర ఆశిషమ్॥౧౮॥

౭౫౦౪ కయా త్వం న ఊత్యాభి ప్ర మన్దసే వృషన్। కయా స్తోతృభ్య ఆ భర॥౧౯॥

౭౫౦౫ కస్య వృషా సుతే సచా నియుత్వాన్వృషభో రణత్। వృత్రహా సోమపీతయే॥౨౦॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౭౫౦౬ అభీ షు ణస్త్వం రయిం మన్దసానః సహస్రిణమ్। ప్రయన్తా బోధి దాశుషే॥౨౧॥

౭౫౦౭ పత్నీవన్తః సుతా ఇమ ఉశన్తో యన్తి వీతయే। అపాం జగ్మిర్నిచుమ్పుణః॥౨౨॥

౭౫౦౮ ఇష్టా హోత్రా అసృక్షతేన్ద్రం వృధాసో అధ్వరే। అచ్ఛావభృథమోజసా॥౨౩॥

౭౫౦౯ ఇహ త్యా సధమాద్యా హరీ హిరణ్యకేశ్యా। వోళ్హామభి ప్రయో హితమ్॥౨౪॥

౭౫౧౦ తుభ్యం సోమాః సుతా ఇమే స్తీర్ణం బర్హిర్విభావసో। స్తోతృభ్య ఇన్ద్రమా వహ॥౨౫॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౭౫౧౧ ఆ తే దక్షం వి రోచనా దధద్రత్నా వి దాశుషే। స్తోతృభ్య ఇన్ద్రమర్చత॥౨౬॥

౭౫౧౨ ఆ తే దధామీన్ద్రియముక్థా విశ్వా శతక్రతో। స్తోతృభ్య ఇన్ద్ర మృళయ॥౨౭॥

౭౫౧౩ భద్రంభద్రం న ఆ భరేషమూర్జం శతక్రతో। యదిన్ద్ర మృళయాసి నః॥౨౮॥

౭౫౧౪ స నో విశ్వాన్యా భర సువితాని శతక్రతో। యదిన్ద్ర మృళయాసి నః॥౨౯॥

౭౫౧౫ త్వామిద్వృత్రహన్తమ సుతావన్తో హవామహే। యదిన్ద్ర మృళయాసి నః॥౩౦॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౭౫౧౬ ఉప నో హరిభిః సుతం యాహి మదానాం పతే। ఉప నో హరిభిః సుతమ్॥౩౧॥

౭౫౧౭ ద్వితా యో వృత్రహన్తమో విద ఇన్ద్రః శతక్రతుః। ఉప నో హరిభిః సుతమ్॥౩౨॥

౭౫౧౮ త్వం హి వృత్రహన్నేషాం పాతా సోమానామసి। ఉప నో హరిభిః సుతమ్॥౩౩॥

౭౫౧౯ ఇన్ద్ర ఇషే దదాతు న ఋభుక్షణమృభుం రయిమ్। వాజీ దదాతు వాజినమ్॥ ॥౩౪॥

దశమో ఽనువాకః

(౯౪) చతుర్నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బిన్దుః పూతదక్షో వా ॥ దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨, ౮ విరాడ్గాయత్రీ;

౩, ౫, ౭, ౯ గాయత్రీ; ౪, ౬, ౧౦-౧౨ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౬౫౨౦ గౌర్ధయతి మరుతాం శ్రవస్యుర్మాతా మఘోనామ్। యుక్తా వహ్నీ రథానామ్॥౧॥

౬౫౨౧ యస్యా దేవా ఉపస్థే వ్రతా విశ్వే ధారయన్తే। సూర్యామాసా దృశే కమ్॥ ॥౨॥

౬౫౨౨ తత్ సు నో విశ్వే అర్య ఆ సదా గృణన్తి కారవః। మరుతః సోమపీతయే॥ ॥౩॥

౬౫౨౩ అస్తి సోమో అయం సుతః పిబన్త్యస్య మరుతః। ఉత స్వరాజో అశ్వినా॥౪॥

౬౫౨౪ పిబన్తి మిత్రో అర్యమా తనా పూతస్య వరుణః। త్రిషధస్థస్య జావతః॥౫॥

౬౫౨౫ ఉతో న్వస్య జోషమాఁ ఇన్ద్రః సుతస్య గోమతః। ప్రాతర్హోతేవ మత్సతి॥౬॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౬౫౨౬ కదత్విషన్త సూరయస్తిర ఆప ఇవ స్రిధః। అర్షన్తి పూతదక్షసః॥ ॥౭॥

౬౫౨౭ కద్వో అద్య మహానాం దేవానామవో వృణే। త్మనా చ దస్మవర్చసామ్॥౮॥

౬౫౨౮ ఆ యే విశ్వా పార్థివాని పప్రథన్ రోచనా దివః। మరుతః సోమపీతయే॥౯॥

౬౫౨౯ త్యాన్ ను పూతదక్షసో దివో వో మరుతో హువే। అస్య సోమస్య పీతయే॥౧౦॥

౬౫౩౦ త్యాన్ ను యే వి రోదసీ తస్తభుర్మరుతో హువే। అస్య సోమస్య పీతయే॥౧౧॥

౬౫౩౧ త్యం ను మారుతం గణం గిరిష్ఠాం వృషణం హువే। అస్య సోమస్య పీతయే॥౧౨॥

(౯౫) పఞ్చనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - తిరశ్చీః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧-౪, ౬, ౭ విరాడనుష్టుప్;

౫,౯ అనుష్టుప్; ౮ నిచృదనుష్టుప్॥ స్వరః - గాన్ధారః॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౬౫౩౨ ఆ త్వా గిరో రథీరివాస్థుః సుతేషు గిర్వణః।
అభి త్వా సమనూషతేన్ద్ర వత్సం న మాతరః॥ ॥౧॥

౬౫౩౩ ఆ త్వా శుక్రా అచుచ్యవుః సుతాస ఇన్ద్ర గిర్వణః।
పిబా త్వస్యాన్ధస ఇన్ద్ర విశ్వాసు తే హితమ్॥ ॥౨॥

౬౫౩౪ పిబా సోమం మదాయ కమిన్ద్ర శ్యేనాభృతం సుతమ్।
త్వం హి శశ్వతీనాం పతీ రాజా విశామసి॥ ॥౩॥

౬౫౩౫ శ్రుధీ హవం తిరశ్చ్యా ఇన్ద్ర యస్త్వా సపర్యతి।
సువీర్యస్య గోమతో రాయస్పూర్ధి మహాఁ అసి। ॥౪॥

౬౫౩౬ ఇన్ద్ర యస్తే నవీయసీం గిరం మన్ద్రామజీజనత్।
చికిత్విన్మనసం ధియం ప్రత్నామృతస్య పిప్యుషీమ్॥ ॥౫॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౬౫౩౭ తము ష్టవామ యం గిర ఇన్ద్రముక్థాని వావృధుః।
పురూణ్యస్య పౌంస్యా సిషాసన్తో వనామహే॥ ॥౬॥

౭౫౩౮ ఏతో న్విన్ద్రం స్తవామ శుద్ధం శుద్ధేన సామ్నా।
శుద్ధైరుక్థైర్వావృధ్వాంసం శుద్ధ ఆశీర్వాన్ మమత్తు॥ ॥౭॥

౭౫౩౯ ఇన్ద్ర శుద్ధో న ఆ గహి శుద్ధః శుద్ధాభిరూతిభిః।
శుద్ధో రయిం ని ధారయ శుద్ధో మమద్ధి సోమ్యః॥ ॥౮॥

౭౫౪౦ ఇన్ద్ర శుద్ధో హి నో రయిం శుద్ధో రత్నాని దాశుషే।
శుద్ధో వృత్రాణి జిఘ్నసే శుద్ధో వాజం సిషాససి॥ ॥౯॥

(౯౬)షణ్ణవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - తిరశ్చీర్ద్యుతానో వా మరుతః ॥దేవతా - ౧-౧౪[౧],౧౬-౨౧ ఇన్ద్రః; ౧౪[౨] మరుతః; ౧౫ ఇన్ద్రా బృహస్పతీ॥ ఛన్దః-౧,౨,౫,౧౩,౧౪ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩,౬,౭,౧౦,౧౧,౧౬ విరాట్త్రిష్టుప్; ౪,౧౭ పఙ్క్తిః; ౮,౯,౧౨ త్రిష్టుప్; ౧౫,౧౮,౧౯ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౨౦ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౨౧ విరాట్పఙ్క్తిః; ॥స్వరః -౧-౩, ౫-౧౬, ౧౮,౧౯ ధైవతః ; ౪,౧౭,౨౦,౨౧ పఞ్చమః॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౭౫౪౧ అస్మా ఉషాస ఆతిరన్త యామమిన్ద్రాయ నక్తమూర్మ్యాః సువాచః।
అస్మా ఆపో మాతరః సప్త తస్థుర్నృభ్యస్తరాయ సిన్ధవః సుపారాః॥ ॥౧॥

౭౫౪౨ అతివిద్ధా విథురేణా చిదస్త్రా త్రిః సప్త సాను సంహితా గిరీణామ్।
న తద్దేవో న మర్త్యస్తుతుర్యాద్యాని ప్రవృద్ధో వృషభశ్చకార॥ ॥౨॥

౭౫౪౩ ఇన్ద్రస్య వజ్ర ఆయసో నిమిశ్ల ఇన్ద్రస్య బాహ్వోర్భూయిష్ఠమోజః।
శీర్షన్నిన్ద్రస్య క్రతవో నిరేక ఆసన్నేషన్త శ్రుత్యా ఉపాకే॥ ॥౩॥

౭౫౪౪ మన్యే త్వా యజ్ఞియం యజ్ఞియానాం మన్యే త్వా చ్యవనమచ్యుతానామ్।
మన్యే త్వా సత్వనామిన్ద్ర కేతుం మన్యే త్వా వృషభం చర్షణీనామ్॥ ॥౪॥

౭౫౪౫ ఆ యద్వజ్రం బాహ్వోరిన్ద్ర ధత్సే మదచ్యుతమహయే హన్తవా ఉ।
ప్ర పర్వతా అనవన్త ప్ర గావః ప్ర బ్రహ్మాణో అభినక్షన్త ఇన్ద్రమ్॥ ॥౫॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౭౫౪౬ తము ష్టవామ య ఇమా జజాన విశ్వా జాతాన్యవరాణ్యస్మాత్।
ఇన్ద్రేణ మిత్రం దిధిషేమ గీర్భిరుపో నమోభిర్వృషభం విశేమ॥ ॥౬॥

౭౫౪౭ వృత్రస్య త్వా శ్వసథాదీషమాణా విశ్వే దేవా అజహుర్యే సఖాయః।
మరుద్భిరిన్ద్ర సఖ్యం తే అస్త్వథేమా విశ్వాః పృతనా జయాసి॥ ॥౭॥

౭౫౪౮ త్రిః షష్టిస్త్వా మరుతో వావృధానా ఉస్రా ఇవ రాశయో యజ్ఞియాసః।
ఉప త్వేమః కృధి నో భాగధేయం శుష్మం త ఏనా హవిషా విధేమ॥ ॥౮॥

౭౫౪౯ తిగ్మమాయుధం మరుతామనీకం కస్త ఇన్ద్ర ప్రతి వజ్రం దధర్ష।
అనాయుధాసో అసురా అదేవాశ్చక్రేణ తాఁ అప వప ఋజీషిన్॥ ॥౯॥

౭౫౫౦ మహ ఉగ్రాయ తవసే సువృక్తిం ప్రేరయ శివతమాయ పశ్వః।
గిర్వాహసే గిర ఇన్ద్రాయ పూర్వీర్ధేహి తన్వే కువిదఙ్గ వేదత్॥ ॥౧౦॥

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥౩౪॥

౬౫౫౧ ఉక్థవాహసే విభ్వే మనీషాం ద్రుణా న పారమీరయా నదీనామ్।
ని స్పృశ ధియా తన్వి శ్రుతస్య జుష్టతరస్య కువిదఙ్గ వేదత్॥ ౧౧॥

౬౫౫౨ తద్వివిడ్ఢి యత్ త ఇన్ద్రో జుజోషత్ స్తుహి సుష్టుతిం నమసా వివాస।
ఉప భూష జరితర్మా రువణ్యః శ్రావయా వాచం కువిదఙ్గ వేదత్॥ ౧౨॥

౬౫౫౩ అవ ద్రప్సో అంశుమతీమతిష్ఠదియానః కృష్ణో దశభిః సహస్రైః।
ఆవత్ తమిన్ద్రః శచ్యా ధమన్తమప స్నేహితీర్నృమణా అధత్త॥ ౧౩॥

౬౫౫౪ ద్రప్సమపశ్యం విషుణే చరన్తముపహ్వరే నద్యో అంశుమత్యాః।
నభో న కృష్ణమవతస్థివాంసమిష్యామి వో వృషణో యుధ్యతాజౌ॥ ౧౪॥

౬౫౫౫ అధ ద్రప్సో అంశుమత్యా ఉపస్థే ఽధారయత్ తన్వం తిత్విషాణః।
విశో అదేవీరభ్యాచరన్తీర్బృహస్పతినా యుజేన్ద్రః ససాహే॥ ౧౫॥

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ॥౩౫॥

౬౫౫౬ త్వం హ త్యత్ సప్తభ్యో జాయమానో ఽశత్రుభ్యో అభవః శత్రురిన్ద్ర।
గూళ్హే ద్యావాపృథివీ అన్వవిన్దో విభుమద్భ్యో భువనేభ్యో రణం ధాః॥ ౧౬॥

౬౫౫౭ త్వం హ త్యదప్రతిమానమోజో వజ్రేణ వజ్రిన్ ధృషితో జఘన్థ।
త్వం శుష్ణస్యావాతిరో వధత్రైస్త్వం గా ఇన్ద్ర శచ్యేదవిన్దః॥ ౧౭॥

౬౫౫౮ త్వం హ త్యద్వృషభ చర్షణీనాం ఘనో వృత్రాణాం తవిషో బభూథ।
త్వం సిన్ధూఀరసృజస్తస్తభానాన్ త్వమపో అజయో దాసపత్నీః॥ ౧౮॥

౬౫౫౯ స సుక్రతూ రణితా యః సుతేష్వనుత్తమన్యుర్యో అహేవ రేవాన్।
య ఏక ఇన్నర్యపాంసి కర్తా స వృత్రహా ప్రతీదన్యమాహుః॥ ౧౯॥

౬౫౬౦ స వృత్రహేన్ద్రశ్చర్షణీధృత్ తం సుష్టుత్యా హవ్యం హువేమ।
స ప్రావితా మఘవా నో ఽధివక్తా స వాజస్య శ్రవస్యస్య దాతా॥ ౨౦॥

౬౫౬౧ స వృత్రహేన్ద్ర ఋభుక్షాః సద్యో జజ్ఞానో హవ్యో బభూవ।
కృణ్వన్నపాంసి నర్యా పురూణి సోమో న పీతో హవ్యః సఖిభ్యః॥ ౨౧॥

(౯౭) సప్తనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - రేభః కాశ్యపః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧, ౧౧ విరాడ్బృహతీ; ౨, ౬, ౯, ౧౨ నిచృద్బృహతీ; ౩ భురిగనుష్టుప్; ౪, ౫, ౮ బృహతీ; ౭ అనుష్టుప్; ౧౦ భురిగ్జగతీ; ౧౩ అతిజగతీ; ౧౪ విరాట్త్రిష్టుప్; ౧౫ కకుమ్మతీ జగతీ స్వరః -౧,౨,౪-౬,౮,౯,౧౧,౧౨ మధ్యమః; ౩,౭ గాన్ధారః ; ౧౦,౧౩,౧౫ నిషాదః; ౧౪ ధైవతః ॥

అథ షట్ త్రింశో వర్గః ॥౩౬॥

౬౫౬౨ యా ఇన్ద్ర భుజ ఆభరః స్వర్వాఀ అసురేభ్యః।
స్తోతారమిన్మఘవన్నస్య వర్ధయ యే చ త్వే వృక్తబర్హిషః॥ ౧॥

౬౫౬౩ యమిన్ద్ర దధిషే త్వమశ్వం గాం భాగమవ్యయమ్।
యజమానే సున్వతి దక్షిణావతి తస్మిన్ తం ధేహి మా పణౌ॥ ౨॥

౭౬౬౪ య ఇన్ద్ర సస్త్యవ్రతో౽నుష్వాపమదేవయుః।
స్వైః ష ఏవైర్ముమురత్ పోష్యం రయిం సనుతర్ధేహి తం తతః ॥౩॥

౭౬౬౫ యచ్ఛక్రాసి పరావతి యదర్వావతి వృత్రహన్।
అతస్త్వా గీర్భిర్ద్యుగదిన్ద్ర కేశిభిః సుతావాఁ ఆ వివాసతి॥ ॥౪॥

౭౬౬౬ యద్వాసి రోచనే దివః సముద్రస్యాధి విష్టపి।
యత్ పార్థివే సదనే వృత్రహన్తమ యదన్తరిక్ష ఆ గహి॥ ॥౫॥

అథ సప్తత్రింశో వర్గః ॥౩౭॥

౭౬౬౭ స నః సోమేషు సోమపాః సుతేషు శవసస్పతే।
మాదయస్వ రాధసా సూనృతావతేన్ద్ర రాయా పరీణసా॥ ॥౬॥

౭౬౬౮ మా న ఇన్ద్ర పరా వృణగ్భవా నః సధమాద్యః।
త్వం న ఊతీ త్వమిన్న ఆప్యం మా న ఇన్ద్ర పరా వృణక్॥ ॥౭॥

౭౬౬౯ అస్మే ఇన్ద్ర సచా సుతే ని షదా పీతయే మధు।
కృధీ జరిత్రే మఘవన్నవో మహదస్మే ఇన్ద్ర సచా సుతే॥ ॥౮॥

౭౬౭౦ న త్వా దేవాస ఆశత న మర్త్యాసో అద్రివః।
విశ్వా జాతాని శవసాభిభూరసి న త్వా దేవాస ఆశత॥ ॥౯॥

౭౬౭౧ విశ్వాః పృతనా అభిభూతరం నరం సజూస్తతక్షురిన్ద్రం జజనుశ్చ రాజసే।
క్రత్వా వరిష్ఠం వర ఆమురిముతోగ్రమోజిష్ఠం తవసం తరస్వినమ్॥ ॥౧౦॥

అథ అష్టాత్రింశో వర్గః ॥౩౮॥

౭౬౭౨ సమీం రేభాసో అస్వరన్నిన్ద్రం సోమస్య పీతయే।
స్వర్పతిం యదీం వృధే ధృతవ్రతో హ్యోజసా సమూతిభిః॥ ॥౧౧॥

౭౬౭౩ నేమిం నమన్తి చక్షసా మేషం విప్రా అభిస్వరా।
సుదీతయో వో అద్రుహో౽పి కర్ణే తరస్వినః సమృక్వభిః॥ ॥౧౨॥

౭౬౭౪ తమిన్ద్రం జోహవీమి మఘవానముగ్రం సత్రా దధానమప్రతిష్కుతం శవాంసి।
మంహిష్ఠో గీర్భిరా చ యజ్ఞియో వవర్తద్రాయే నో విశ్వా సుపథా కృణోతు వజ్రీ॥ ॥౧౩॥

౭౬౭౫ త్వం పుర ఇన్ద్ర చికిదేనా వ్యోజసా శవిష్ఠ శక్ర నాశయధ్యై।
త్వద్విశ్వాని భువనాని వజ్రిన్ ద్యావా రేజేతే పృథివీ చ భీషా॥ ॥౧౪॥

౭౬౭౬ తన్మ ఋతమిన్ద్ర శూర చిత్ర పాత్వపో న వజ్రిన్ దురితాతి పర్షి భూరి।
కదా న ఇన్ద్ర రాయ ఆ దశస్యేర్విశ్వప్స్న్యస్య స్పృహయాయ్యస్య రాజన్॥ ॥౧౫॥

ఇతి షష్ఠాష్టకే షష్ఠో౽ధ్యాయః ॥

అథ సప్తమో౽ధ్యాయః

(౯౮) అష్టనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - నృమేధః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧, ౭ ఉష్ణిక్; ౨, ౬ కకుమ్మతీ ఉష్ణిక్; ౩, ౫, ౮, ౧౦ విరాడుష్ణిక్; ౪ పాదనిచృదుష్ణిక్; ౯ నిచృదుష్ణిక్ స్వరః - ఋషభః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౭౫౭౭ ఇన్ద్రాయ సామ గాయత విప్రాయ బృహతే బృహత్। ధర్మకృతే విపశ్చితే పనస్యవే ॥౧॥

౭౫౭౮ త్వమిన్ద్రాభిభూరసి త్వం సూర్యమరోచయః। విశ్వకర్మా విశ్వదేవో మహాఁ అసి ॥౨॥

౭౫౭౯ విభ్రాజఞ్జ్యోతిషా స్వరగచ్ఛో రోచనం దివః। దేవాస్త ఇన్ద్ర సఖ్యాయ యేమిరే ॥౩॥

౭౫౮౦ ఏన్ద్ర నో గధి ప్రియః సత్రాజిదగోహ్యః। గిరిర్న విశ్వతస్పృథుః పతిర్దివః ॥౪॥

౭౫౮౧ అభి హి సత్య సోమపా ఉభే బభూథ రోదసీ। ఇన్ద్రాసి సున్వతో వృధః పతిర్దివః ॥౫॥

౭౫౮౨ త్వం హి శశ్వతీనామిన్ద్ర దర్తా పురామసి। హన్తా దస్యోర్మనోర్వృధః పతిర్దివః ॥౬॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౭౫౮౩ అధా హీన్ద్ర గిర్వణ ఉప త్వా కామాన్ మహః ససృజ్మహే। ఉదేవ యన్త ఉదభిః ॥౭॥

౭౫౮౪ వార్ణ త్వా యవ్యాభిర్వర్ధన్తి శూర బ్రహ్మాణి। వావృధ్వాంసం చిదద్రివో దివేదివే ॥౮॥

౭౫౮౫ యుఞ్జన్తి హరీ ఇషిరస్య గాథయోరౌ రథ ఉరుయుగే। ఇన్ద్రవాహా వచోయుజా ॥

౭౫౮౬ త్వం న ఇన్ద్రా భరఁ ఓజో నృమ్ణం శతక్రతో విచర్షణే। ఆ వీరం పృతనాషహమ్ ॥౧౦॥

౭౫౮౭ త్వం హి నః పితా వసో త్వం మాతా శతక్రతో బభూవిథ। అధా తే సుమ్నమీమహే ॥౧౧॥

౭౫౮౮ త్వాం శుష్మిన్ పురుహూత వాజయన్తముప బ్రువే శతక్రతో। స నో రాస్వ సువీర్యమ్ ॥౧౨॥

(౯౯) నవ నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - నృమేధః దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ ఆర్చీస్వరాడ్ బృహతీ; ౨ బృహతీ; ౩,౭ నిచృద్బృహతీ; ౪,౬,౮ పఙ్క్తిః; ౫ పాదనిచృద్ బృహతీ॥ స్వరః- ౧-౩,౫,౭ గాన్ధారః ౪,౬,౮ పఞ్చమః॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౭౫౮౯ త్వామిదా హ్యో నరోఽపీప్యన్ వజ్రిన్ భూర్ణయః।
స ఇన్ద్ర స్తోమవాహసామిహ శ్రుధ్యుప స్వసరమా గహి ॥౧॥

౭౫౯౦ మత్స్వా సుశిప్ర హరివస్తదీమహే త్వే ఆ భూషన్తి వేధసః।
తవ శ్రవాంస్యుపమాన్యుక్థ్యా సుతేష్విన్ద్ర గిర్వణః ॥౨॥

౭౫౯౧ శ్రాయన్త ఇవ సూర్యం విశ్వేదిన్ద్రస్య భక్షత।
వసూని జాతే జనమాన ఓజసా ప్రతి భాగం న దీధిమ ॥౩॥

౭౫౯౨ అనర్శరాతిం వసుదాముప స్తుహి భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః।
సో అస్య కామం విధతో న రోషతి మనో దానాయ చోదయన్ ॥౪॥

౭౫౯౩ త్వమిన్ద్ర ప్రతూర్తిష్వభి విశ్వా అసి స్పృధః।
అశస్తిహా జనితా విశ్వతూరసి త్వం తూర్య తరుష్యతః ॥౫॥

౭౫౯౪ అను తే శుష్మం తురయన్తమీయతుః క్షోణీ శిశుం న మాతరా।
విశ్వాస్తే స్పృధః శ్నథయన్త మన్యవే వృత్రం యదిన్ద్ర తూర్వసి ॥౬॥

౭౫౯౫ ఇత ఊతీ వో అజరం ప్రహేతారమప్రహితమ్।
ఆశుం జేతారం హేతారం రథీతమమతూర్తం తుగ్ర్యావృధమ్ ॥౭॥

౭౫౯౬ ఇష్కర్తారమనిష్కృతం సహస్కృతం శతమూతిం శతక్రతుమ్।
సమానమిన్ద్రమవసే హవామహే వసవానం వసూజువమ్ ॥౮॥

(౧౦౦) శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః -౧-౩, ౬-౧౨ నేమో భార్గవః; ౪,౫ ఇన్ద్రః ॥ దేవతా - ౧-౯,౧౨ ఇన్ద్రః; ౧౦, ౧౧ వాక్॥ ఛన్దః - ౧,౪ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౨, ౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩, ౫, ౧౨ త్రిష్టుప్; ౬ నిచృజ్జగతీ; ౭, ౮ అనుష్టుప్; ౯ నిచృదనుష్టుప్; ౧౦ విరాట్ త్రిష్టుప్; ॥ స్వరః -౧-౫,౧౦-౧౨ ధైవతః ; ౬ నిషాదః; ౭-౯ గాన్ధారః

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౬౫౯౭ అయం త ఏమి తన్వా పురస్తాద్విశ్వే దేవా అభి మా యన్తి పశ్చాత్।
యదా మహ్యం దీధరో భాగమిన్ద్రాదిన్మయా కృణవో వీర్యాణి॥౧॥

౬౫౯౮ దధామి తే మధునో భక్షమగ్రే హితస్తే భాగః సుతో అస్తు సోమః।
అసశ్చ త్వం దక్షిణతః సఖా మేఽధా వృత్రాణి జఙ్ఘనావ భూరి॥౨॥

౬౫౯౯ ప్ర సు స్తోమం భరత వాజయన్త ఇన్ద్రాయ సత్యం యది సత్యమస్తి।
నేన్ద్రో అస్తీతి నేమ ఉ త్వ ఆహ క ఈం దదర్శ కమభి ష్టవామ॥ ॥౩॥

౬౬౦౦ అయమస్మి జరితః పశ్య మేహ విశ్వా జాతాన్యభ్యస్మి మహ్నా।
ఋతస్య మా ప్రదిశో వర్ధయన్త్యాదర్దిరో భువనా దర్దరీమి॥ ॥౪॥

౬౬౦౧ ఆ యన్మా వేనా అరుహన్నృతస్యాఁ ఏకమాసీనం హర్యతస్య పృష్ఠే।
మనశ్చిన్మే హృద ఆ ప్రత్యవోచదచిక్రదఞ్ఛిశుమన్తః సఖాయః॥ ॥౫॥

౬౬౦౨ విశ్వేత్తా తే సవనేషు ప్రవాచ్యా యా చకర్థ మఘవన్నిన్ద్ర సున్వతే।
పారావతం యత్పురుసంభృతం వస్వపావృణోః శరభాయ ఋషిబన్ధవే॥ ॥౬॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౬౬౦౩ ప్ర నూనం ధావతా పృథఙ్నేహ యో వో అవావరీత్।
ని షీం వృత్రస్య మర్మణి వజ్రమిన్ద్రో అపీపతత్॥ ॥౭॥

౬౬౦౪ మనోజవా అయమాన ఆయసీమతరత్పురమ్।
దివం సుపర్ణో గత్వాయ సోమం వజ్రిణ ఆభరత్॥ ॥౮॥

౬౬౦౫ సముద్రే అన్తః శయత ఉద్నా వజ్రో అభీవృతః।
భరన్త్యస్మై సంయతః పురఃప్రస్రవణా బలిమ్॥ ॥౯॥

౬౬౦౬ యద్వాగ్వదన్త్యవిచేతనాని రాష్ట్రీ దేవానాం నిషసాద మన్ద్రా।
చతస్ర ఊర్జం దుదుహే పయాంసి క్వ స్విదస్యాః పరమం జగామ॥ ॥౧౦॥

౬౬౦౭ దేవీం వాచమజనయన్త దేవాస్తాం విశ్వరూపాః పశవో వదన్తి।
సా నో మన్ద్రేషమూర్జం దుహానా ధేనుర్వాగస్మానుప సుష్టుతైతు॥ ॥౧౧॥

౬౬౦౮ సఖే విష్ణో వితరం వి క్రమస్వ ద్యౌర్దేహి లోకం వజ్రాయ విష్కభే।
హనావ వృత్రం రిణచావ సిన్ధూనిన్ద్రస్య యన్తు ప్రసవే విసృష్టాః॥ ॥౧౨॥

(౧౦౧) ఏకోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - జమదగ్నిర్భార్గవః ॥ దేవతా - ౧-౫ మిత్రావరుణౌ; ౫, ౬ ఆదిత్యాః; ౭, ౮ అశ్వినౌ; ౯,౧౦ వాయుః; ౧౧,౧౨ సూర్యః ; ౧౩ ఉషాః సూర్యప్రభా వా; ౧౪ పవమానః ; ౧౫, ౧౬ గౌః॥ ఛన్దః -౧ నిచృద్బృహతీ; ౨,౪,౮ పఙ్క్తిః; ౩ గాయత్రీ; ౫

ఆర్చీస్వరాట్ బృహతీ; ౬,౭ , ౯, ౧౧ విరాడ్బృహతీ; ౧౦ స్వరాడ్బృహతీ; ౧౨ భురిగ్బృహతీ; ౧ ఆర్చీబృహతీ; ౧౪ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౧౫ త్రిష్టుప్; ౧౬ విరాట్త్రిష్టుప్॥
స్వరః -౧,౫-౭, ౯-౧౩ మధ్యమః ; ౨,౪,౮ పఞ్చమః; ౩ షడ్జః ; ౧౪-౧౬ ధైవతః॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౭౬౦౯ ఋధగిత్థా స మర్త్యః శశమే దేవతాతయే ।
యో నూనం మిత్రావరుణావభిష్టయ ఆ చక్రే హవ్యదాతయే॥ ॥౧॥

౭౬౧౦ వర్షిష్ఠక్షత్రా ఉరుచక్షసా నరా రాజానా దీర్ఘశ్రుత్తమా ।
తా బాహుతా న దంసనా రథర్యతః సాకం సూర్యస్య రశ్మిభిః॥ ॥౨॥

౭౬౧౧ ప్ర యో వాం మిత్రావరుణాజిరో దూతో అద్రవత్ ।
అయఃశీర్షా మదేరఘుః॥ ॥౩॥

౭౬౧౨ న యః సంపృచ్ఛే న పునర్హవీతవే న సంవాదాయ రమతే।
తస్మాన్నో అద్య సమృతేరురుష్యతం బాహుభ్యాం న ఉరుష్యతమ్॥ ॥౪॥

౭౬౧౩ ప్ర మిత్రాయ ప్రార్యమ్ణే సచథ్యమృతావసో।
వరూథ్యం వరుణే ఛన్ద్యం వచః స్తోత్రం రాజసు గాయత॥ ॥౫॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౭౬౧౪ తే హిన్విరే అరుణం జేన్యం వస్వేకం పుత్రం తిసృణామ్।
తే ధామాన్యమృతా మర్త్యానామదబ్ధా అభి చక్షతే॥ ॥౬॥

౭౬౧౫ ఆ మే వచాంస్యుద్యతా ద్యుమత్తమాని కర్త్వా।
ఉభా యాతం నాసత్యా సజోషసా ప్రతి హవ్యాని వీతయే॥ ॥౭॥

౭౬౧౬ రాతిం యద్వామరక్షసం హవామహే యువాభ్యాం వాజినీవసూ।
ప్రాచీం హోత్రాం ప్రతిరన్తావితం నరా గృణానా జమదగ్నినా॥ ॥౮॥

౭౬౧౭ ఆ నో యజ్ఞం దివిస్పృశం వాయో యాహి సుమన్మభిః॥
అన్తః పవిత్ర ఉపరి శ్రీణానో౽యం శుక్రో అయామి తే॥ ॥౯॥

౭౬౧౮ వేత్యధ్వర్యుః పథిభీ రజిష్ఠైః ప్రతి హవ్యాని వీతయే।
అధా నియుత్వ ఉభయస్య నః పిబ శుచిం సోమం గవాశిరమ్॥ ॥౧౦॥

అథ అష్టమో వర్గ ॥౮॥

౭౬౧౯ బణ్మహాఁ అసి సూర్య బళాదిత్య మహాఁ అసి।
మహస్తే సతో మహిమా పనస్యతే౽ద్ధా దేవ మహాఁ అసి॥ ॥౧౧॥

౭౬౨౦ బట్ సూర్య శ్రవసా మహాఁ అసి సత్రా దేవ మహాఁ అసి ।
మహ్నా దేవానామసుర్యః పురోహితో విభు జ్యోతిరదాభ్యమ్॥ ॥౧౨॥

౭౬౨౧ ఇయం యా నీచ్యర్కిణీ రూపా రోహిణ్యా కృతా ।
చిత్రేవ ప్రత్యదర్శ్యాయత్యన్తర్దశసు బాహుషు॥ ॥౧౩॥

౭౬౨౨ ప్రజా హ తిస్రో అత్యాయమీయుర్న్యన్యా అర్కమభితో వివిశ్రే ।
బృహద్ధ తస్థౌ భువనేష్వన్తః పవమానో హరిత ఆ వివేశ॥ ॥౧౪॥

౮౬౨౩ మాతా రుద్రాణాం దుహితా వసూనాం స్వసాదిత్యానామమృతస్య నాభిః।
ప్ర ను వోచం చికితుషే జనాయ మా గామనాగామదితిం వధిష్ట ॥ ॥౧౫॥

౮౬౨౪ వచోవిదం వాచముదీరయన్తీం విశ్వాభిర్ధీభిరుపతిష్ఠమానామ్।
దేవీం దేవేభ్యః పర్యేయుషీం గామా మావృక్త మర్త్యో దభ్రచేతాః ॥ ౧౬॥

(౧౦౨) ద్వ్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రయోగో భార్గవ అగ్నిర్వా పావకో బార్హస్పత్యః; అథవాగ్నీ గృహపతియవిష్ఠౌ సహసః సుతౌ తయోర్వాన్యతరః ॥ **దేవతా** - అగ్నిః॥ **ఛన్దః** - ౧, ౩-౫, ౭, ౯, ౧౪, ౧౫, ౨౦-౨౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౨, ౬, ౧౨, ౧౩, ౧౬ గాయత్రీ; ౮, ౧౧, ౧౮, ౧౯ విరాడ్గాయత్రీ; ౧౦, ౧౭ పాదనిచృద్గాయత్రీ॥ **స్వరః** - షడ్జః

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౮౬౨౫ త్వమగ్నే బృహద్వయో దధాసి దేవ దాశుషే। కవిర్గృహపతిర్యువా ॥ ॥౧॥
౮౬౨౬ స న ఈళానయా సహ దేవాఁ అగ్నే దువస్యువా। చికిద్విభానవా వహ ॥ ॥౨॥
౮౬౨౭ త్వయా హ స్విద్యుజా వయం చోదిష్ఠేన యవిష్ఠ్య। అభి ష్మో వాజసాతయే ॥౩॥
౮౬౨౮ ఔర్వభృగువచ్ఛుచిమప్నవానవదా హువే। అగ్నిం సముద్రవాససమ్ ॥ ॥౪॥
౮౬౨౯ హువే వాతస్వనం కవిం పర్జన్యక్రన్ద్యం సహః। అగ్నిం సముద్రవాససమ్ ॥౫॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౮౬౩౦ ఆ సవం సవితుర్యథా భగస్యేవ భుజిం హువే। అగ్నిం సముద్రవాససమ్ ॥౬॥
౮౬౩౧ అగ్నిం వో వృధన్తమధ్వరాణాం పురూతమమ్। అచ్ఛా నప్త్రే సహస్వతే ॥ ॥౭॥
౮౬౩౨ అయం యథా న ఆభువత్ త్వష్టా రూపేవ తక్ష్యా। అస్య క్రత్వా యశస్వతః ॥౮॥
౮౬౩౩ అయం విశ్వా అభి శ్రియో ఽగ్నిర్దేవేషు పత్యతే। ఆ వాజైరుప నో గమత్ ॥౯॥
౮౬౩౪ విశ్వేషామిహ స్తుహి హోతౄణాం యశస్తమమ్। అగ్నిం యజ్ఞేషు పూర్వ్యమ్ ॥౧౦॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౮౬౩౫ శీరం పావకశోచిషం జ్యేష్ఠో యో దమేష్వా। దీదాయ దీర్ఘశ్రుత్తమః ॥౧౧॥
౮౬౩౬ తమర్వన్తం న సానసిం గృణీహి విప్ర శుష్మిణమ్। మిత్రం న యాతయజ్జనమ్ ॥౧౨॥
౮౬౩౭ ఉప త్వా జామయో గిరో దేదిశతీర్హవిష్కృతః। వాయోరనీకే అస్థిరన్ ॥౧౩॥
౮౬౩౮ యస్య త్రిధాత్వవృతం బర్హిస్తస్థావసన్దినమ్। ఆపశ్చిన్ని దధా పదమ్ ॥౧౪॥
౮౬౩౯ పదం దేవస్య మీళ్హుషో ఽనాధృష్టాభిరూతిభిః। భద్రా సూర్య ఇవోపదృక్ ॥౧౫॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౮౬౪౦ అగ్నే ఘృతస్య ధీతిభిస్తేపానో దేవ శోచిషా। ఆ దేవాన్వక్షి యక్షి చ ॥౧౬॥
౮౬౪౧ తం త్వాజనన్త మాతరః కవిం దేవాసో అఙ్గిరః। హవ్యవాహమమర్త్యమ్ ॥౧౭॥
౮౬౪౨ ప్రచేతసం త్వా కవే ఽగ్నే దూతం వరేణ్యమ్। హవ్యవాహం ని షేదిరే ॥౧౮॥
౮౬౪౩ నహి మే అస్త్యఘ్న్యా న స్వధితిర్వనన్వతి। అథైతాదృగ్భరామి తే ॥ ॥౧౯॥
౮౬౪౪ యదగ్నే కాని కాని చిదా తే దారూణి దధ్మసి। తా జుషస్వ యవిష్ఠ్య ॥౨౦॥
౮౬౪౫ యదత్త్యుపజిహ్వికా యద్వమ్రో అతిసర్పతి। సర్వం తదస్తు తే ఘృతమ్ ॥ ౨౧॥
౮౬౪౬ అగ్నిమిన్ధానో మనసా ధియం సచేత మర్త్యః। అగ్నిమీధే వివస్వభిః ॥ ॥౨౨॥

(౧౦౩) త్ర్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - సోభరిః కాణ్వః ॥ **దేవతా** - ౧-౧౩-అగ్నిః; ౧౪ అగ్నిర్మరుతశ్చ ॥ **ఛన్దః**

-౧,౩,౧౩ విరాడ్బృహతీ; ౨ నిచృద్బృహతీ; ౪ బృహతీ; ౫ పఙ్క్తిః; ౬ ఆర్చీ స్వరాడ్బృహతీ; ౭,౯ స్వరాడ్బృహతీ; ౮ నిచృదుష్ణిక్; ౧౦ ఆర్చీ భురిగ్గాయత్రీ; ౧౧ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౧౨ విరాడుష్ణిక్; ౧౪ అనుష్టుప్ ॥స్వరః - ౧-౪, ౬, ౭, ౯, ౧౩ మధ్యమః ;౫,౧౧ పఞ్చమః ౮, ౧౨ ఋషభః; ౧౦ షడ్జః ; ౧౪ గాన్ధారః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౭౬౪౭ అదర్శి గాతువిత్తమో యస్మిన్ వ్రతాన్యాదధుః।
ఉపో షు జాతమార్యస్య వర్ధనమగ్నిం నక్షన్త నో గిరః॥ ॥౧॥

౭౬౪౮ ప్ర దైవోదాసో అగ్నిర్దేవాఀ అచ్ఛా న మజ్మనా।
అను మాతరం పృథివీం వి వావృతే తస్థౌ నాకస్య సానవి॥ ॥౨॥

౭౬౪౯ యస్మాద్రేజన్త కృష్టయశ్చర్కృత్యాని కృణ్వతః।
సహస్రసాం మేధసాతావివ త్మనాగ్నిం ధీభిః సపర్యత॥ ॥౩॥

౭౬౫౦ ప్ర యం రాయే నినీషసి మర్తో యస్తే వసో దాశత్।
స వీరం ధత్తే అగ్న ఉక్థశంసినం త్మనా సహస్రపోషిణమ్॥ ॥౪॥

౭౬౫౧ స దృళ్హే చిదభి తృణత్తి వాజమర్వతా స ధత్తే అక్షితి శ్రవః।
త్వే దేవత్రా సదా పురూవసో విశ్వా వామాని ధీమహి॥ ॥౫॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౭౬౫౨ యో విశ్వా దయతే వసు హోతా మన్ద్రో జనానామ్।
మధోర్న పాత్రా ప్రథమాన్యస్మై ప్ర స్తోమా యన్త్యగ్నయే॥ ॥౬॥

౭౬౫౩ అశ్వం న గీర్భీ రథ్యం సుదానవో మర్మృజ్యన్తే దేవయవః।
ఉభే తోకే తనయే దస్మ విశ్పతే పర్షి రాధో మఘోనామ్॥ ॥౭॥

౭౬౫౪ ప్ర మంహిష్ఠాయ గాయత ఋతావ్నే బృహతే శుక్రశోచిషే।
ఉపస్తుతాసో అగ్నయే॥ ॥౮॥

౭౬౫౫ ఆ వంసతే మఘవా వీరవద్యశః సమిద్ధో ద్యుమ్న్యాహుతః।
కువిన్నో అస్య సుమతిర్నవీయస్యచ్ఛా వాజేభిరాగమత్॥ ॥౯॥

౭౬౫౬ ప్రేష్ఠము ప్రియాణాం స్తుహ్యాసావాతిథిమ్। అగ్నిం రథానాం యమమ్॥ ॥౧౦॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౭౬౫౭ ఉదితా యో నిదితా వేదితా వస్వా యజ్ఞియో వవర్తతి।
దుష్టరా యస్య ప్రవణే నోర్మయో ధియా వాజం సిషాసతః॥ ॥౧౧॥

౭౬౫౮ మా నో హృణీతామతిథిర్వసురగ్నిః పురుప్రశస్త ఏషః।
యః సుహోతా స్వధ్వరః॥ ॥౧౨॥

౭౬౫౯ మో తే రిషన్యే అచ్ఛోక్తిభిర్వసోఽగ్నే కేభిశ్చిదేవైః।
కీరిశ్చిద్ధి త్వామీట్టే దూత్యాయ రాతహవ్యః స్వధ్వరః॥ ॥౧౩॥

౭౬౬౦ ఆగ్నే యాహి మరుత్సఖా రుద్రేభిః సోమపీతయే।
సోభర్యా ఉప సుష్టుతిం మాదయస్వ స్వర్ణరే॥ ॥౧౪॥

ఇతి అష్టమం మణ్డలమ్

(౧౭౧౬)

అథ నవమం మణ్డలమ్

ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౨,౬ గాయత్రీ; ౩,౭-౧౦ నిచృద్గాయత్రీ; ౪,౫ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౭౬౯౧ స్వాదిష్ఠయా మదిష్ఠయా పవస్వ సోమ ధారయా । ఇన్ద్రాయ పాతవే సుతః ॥ ॥౧॥

౭౬౯౨ రక్షోహా విశ్వచర్షణిరభి యోనిమయోహతమ్। ద్రుణా సధస్థమాసదత్॥ ॥౨॥

౭౬౯౩ వరివోధాతమో భవ మంహిష్ఠో వృత్రహన్తమః। పర్షి రాధో మఘోనామ్ ॥౩॥

౭౬౯౪ అభ్యర్ష మహానాం దేవానాం వీతిమన్ధసా । అభి వాజముత శ్రవః॥ ॥౪॥

౭౬౯౫ త్వామచ్ఛా చరామసి తదిదర్థం దివేదివే। ఇన్దో త్వే న ఆశసః ॥ ॥౫॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౭౬౯౬ పునాతి తే పరిస్రుతం సోమం సూర్యస్య దుహితా । వారేణ శశ్వతా తనా॥ ॥౬॥

౭౬౯౭ తమీమణ్వీః సమర్య ఆ గృభ్ణన్తి యోషణో దశ। స్వసారః పార్యే దివి॥ ॥౭॥

౭౬౯౮ తమీం హిన్వన్త్యగ్రువో ధమన్తి బాకురం దృతిమ్। త్రిధాతు వారణం మధు॥౮॥

౭౬౯౯ అభీ౩మమఘ్న్యా ఉత శ్రీణన్తి ధేనవః శిశుమ్। సోమమిన్ద్రాయ పాతవే॥ ॥౯॥

౭౭౦౦ అస్యేదిన్ద్రో మదేష్వా విశ్వా వృత్రాణి జిఘ్నతే। శూరో మఘా చ మంహతే॥ ॥౧౦॥

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః : మేధాతిథిః ॥దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౪,౬ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౩,౫,౭-౯ గాయత్రీ ౧౦ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౭౭౦౧ పవస్వ దేవవీరతి పవిత్రం సోమ రంహ్యా। ఇన్ద్రమిన్దో వృషా విశ॥ ॥౧॥

౭౭౦౨ ఆ వచ్యస్వ మహి ప్సరో వృషేన్దో ద్యుమ్నవత్తమః। ఆ యోనిం ధర్ణసిః సదః ॥ ॥౨॥

౭౭౦౩ అధుక్షత ప్రియం మధు ధారా సుతస్య వేధసః। అపో వసిష్ట సుక్రతుః ॥ ॥౩॥

౭౭౦౪ మహాన్తం త్వా మహీరన్వాపో అర్షన్తి సిన్ధవః। యద్గోభిర్వాసయిష్యసే॥ ॥౪॥

౭౭౦౫ సముద్రో అప్సు మామృజే విష్టమ్భో ధరుణో దివః। సోమః పవిత్రే అస్మయుః॥౫॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౭౭౦౬ అచిక్రదద్వృషా హరిర్మహాన్మిత్రో న దర్శతః । సం సూర్యేణ రోచతే॥ ॥౬॥

౭౭౦౭ గిరస్త ఇన్ద ఓజసా మర్మృజ్యన్తే అపస్యువః। యాభిర్మదాయ శుమ్భసే॥ ॥౭॥

౭౭౦౮ తం త్వా మదాయ ఘృష్వయ ఉ లోకకృత్నుమీమహే। తవ ప్రశస్తయో మహీః॥౮॥

౭౭౦౯ అస్మభ్యమిన్దవిన్ద్రయుర్మధ్వః పవస్వ ధారయా। పర్జన్యో వృష్టిమాఁ ఇవ॥ ॥౯॥

౭౭౧౦ గోషా ఇన్దో నృషా అస్యశ్వసా వాజసా ఉత । ఆత్మా యజ్ఞస్య పూర్వ్యః ॥ ॥౧౦॥

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః - శునః శేపః ॥దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః ౧, ౨, విరాడ్గాయత్రీ; ౩, ౫, ౭, ౧౦ గాయత్రీ; ౪,౬,౮,౯ నిచృద్గాయత్రీ ॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౭౭౨౧ ఏష దేవో అమర్త్యః పర్ణవీరివ దీయతి । అభి ద్రోణాన్యాసదమ్॥ ॥౧॥

౭౭౨౨ ఏష దేవో విపా కృతోఽతి హ్వరాంసి ధావతి। పవమానో అదాభ్యః ॥ ॥౨॥

౭౬౮౩ ఏష దేవో విపన్యుభిః పవమాన ఋతాయుభిః । హరిర్వాజాయ మృజ్యతే ॥౩॥

౭౬౮౪ ఏష విశ్వాని వార్యా శూరో యన్నివ సత్వభిః । పవమానః సిషాసతి ॥ ॥౪॥

౭౬౮౫ ఏష దేవో రథర్యతి పవమానో దశస్యతి । ఆవిష్కృణోతి వగ్వనుమ్ ॥ ॥౫॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౭౬౮౬ ఏష విప్రైరభిష్టుతోఽపో దేవో వి గాహతే । దధద్రత్నాని దాశుషే ॥ ॥౬॥

౭౬౮౭ ఏష దివం వి ధావతి తిరో రజాంసి ధారయా । పవమానః కనిక్రదత్ ॥ ॥౭॥

౭౬౮౮ ఏష దివం వ్యాసరత్తిరో రజాంస్యస్పృతః । పవమానః స్వధ్వరః ॥ ॥౮॥

౭౬౮౯ ఏష ప్రత్నేన జన్మనా దేవో దేవేభ్యః సుతః । హరిః పవిత్రే అర్షతి ॥ ॥౯॥

౭౬౯౦ ఏష ఉ స్య పురువ్రతో జజ్ఞానో జనయన్నిషః । ధారయా పవతే సుతః ॥ ॥౧౦॥

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః - హిరణ్యస్తూపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪,౧౦ గాయత్రీ; ౨,౫,౮,౯ నిచృద్గాయత్రీ; ౬,౭ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౭౬౯౧ సనా చ సోమ జేషి చ పవమాన మహి శ్రవః । అథా నో వస్యసస్కృధి ॥ ॥౧॥

౭౬౯౨ సనా జ్యోతిః సనా స్వర్విశ్వా చ సోమ సౌభగా । అథా నో వస్యసస్కృధి ॥ ॥౨॥

౭౬౯౩ సనా దక్షముత క్రతుమప సోమ మృధో జహి । అథా నో వస్యసస్కృధి ॥ ॥౩॥

౭౬౯౪ పవీతారః పునీతన సోమమిన్ద్రాయ పాతవే । అథా నో వస్యసస్కృధి ॥ ॥౪॥

౭౬౯౫ త్వం సూర్యే న ఆ భజ తవ క్రత్వా తవోతిభిః । అథా నో వస్యసస్కృధి ॥ ॥౫॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౭౬౯౬ తవ క్రత్వా తవోతిభిర్జ్యోక్పశ్యేమ సూర్యమ్ । అథా నో వస్యసస్కృధి ॥ ॥౬॥

౭౬౯౭ అభ్యర్ష స్వాయుధ సోమ ద్విబర్హసం రయిమ్ । అథా నో వస్యసస్కృధి ॥ ॥౭॥

౭౬౯౮ అభ్యర్షానపచ్యుతో రయిం సమత్సు సాసహిః । అథా నో వస్యసస్కృధి ॥ ॥౮॥

౭౬౯౯ త్వాం యజ్ఞైరవీవృధన్పవమాన విధర్మణి । అథా నో వస్యసస్కృధి ॥ ॥౯॥

౭౭౦౦ రయిం నశ్చిత్రమశ్వినమిన్దో విశ్వాయుమా భర । అథా నో వస్యసస్కృధి ॥ ॥౧౦॥

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - ఆప్రియః ॥ ఛన్దః ౧, ౨, ౪-౬ గాయత్రీ ౩, ౭, నిచృద్గాయత్రీ నిచృదనుష్టుప్- ౯,౧౦ అనుష్టుప్, ౧౧ విరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౭ షడ్జః ౮-౧౧ గాన్ధారః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౭౭౦౧ సమిద్ధో విశ్వతస్పతిః పవమానో వి రాజతి । ప్రీణన్వృషా కనిక్రదత్ ॥౧॥

౭౭౦౨ తనూనపాత్పవమానః శృఙ్గే శిశానో అర్షతి । అన్తరిక్షేణ రారజత్ ॥౨॥

౭౭౦౩ ఈళేన్యః పవమానో రయిర్వి రాజతి ద్యుమాన్ । మధోర్ధారాభిరోజసా ॥ ॥౩॥

౭౭౦౪ బర్హిః ప్రాచీనమోజసా పవమానః స్తృణన్హరిః । దేవేషు దేవ ఈయతే ॥ ॥౪॥

౭౭౦౫ ఉదాతైర్జిహతే బృహద్ద్వారో దేవీర్హిరణ్యయీః । పవమానేన సుష్టుతాః ॥ ॥౫॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౭౭౦౬ సుశిల్పే బృహతీ మహీ పవమానో వృషణ్యతి । నక్తోషాసా న దర్శతే ॥ ॥౬॥

౭౭౦౭ ఉభా దేవా నృచక్షసా హోతారా దైవ్యా హువే । పవమాన ఇన్ద్రో వృషా ॥ ॥౭॥

౭౭౦౮ భారతీ పవమానస్య సరస్వతీళా మహీ ।
ఇమం నో యజ్ఞమా గమన్తిస్రో దేవీః సుపేశసః ॥ ॥౮॥

౭౭౦౯ త్వష్టారమగ్రజాం గోపాం పురోయావానమా హువే ।
ఇన్దురిన్ద్రో వృషా హరిః పవమానః ప్రజాపతిః ॥ ॥౯॥

౭౭౧౦ వనస్పతిం పవమాన మధ్వా సమఙ్గ్ధి ధారయా ।

సహస్ర వల్శం హరితం భ్రాజమానం హిరణ్యయమ్॥ ॥౧౦॥

౭౭౧౧ విశ్వే దేవాః స్వాహాకృతిం పవమానస్యా గత।
వాయుర్బృహస్పతిః సూర్యోఽగ్నిరిన్ద్రః సజోషసః ॥౧౧॥

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

ఋషిః అసితః కాశ్యపో దేవలో వా॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౭ నిచృద్గాయత్రీ;౩-౬, ౯ గాయత్రీ ౮ విరాడ్గాయత్రీ ॥స్వరః॥ షడ్జః

అథ షడ్వింశో వర్గః॥౨౬॥

౭౭౧౨ మన్ద్రయా సోమ ధారయా వృషా పవస్వ దేవయుః । అవ్యో వారేష్వస్మయుః॥ ౧॥

౭౭౧౩ అభి త్యం మద్యం మదమిన్దవిన్ద్ర ఇతి క్షర। అభి వాజినో అర్వతః ॥ ॥౨॥

౭౭౧౪ అభి త్యం పూర్వ్యం మదం సువానో అర్ష పవిత్ర ఆ । అభి వాజముత శ్రవః॥ ॥౩॥

౭౭౧౫ అను ద్రప్సాస ఇన్దవ ఆపో న ప్రవతాసరన్। పునానా ఇన్ద్రమాశత ॥ ॥౪॥

౭౭౧౬ యమత్యమివ వాజినం మృజన్తి యోషణో దశ । వనే క్రీళన్తమత్యవిమ్ ॥ ॥౫॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౭౭౧౭ తం గోభిర్వృషణం రసం మదాయ దేవవీతయే । సుతం భరాయ సం సృజ ॥॥౬॥

౭౭౧౮ దేవో దేవాయ ధారయేన్ద్రాయ పవతే సుతః । పయో యదస్య పీపయత్ ॥ ॥౭॥

౭౭౧౯ ఆత్మా యజ్ఞస్య రంహ్యా సుష్వాణః పవతే సుతః । ప్రత్నం ని పాతి కావ్యమ్ ॥౮॥

౭౭౨౦ ఏవా పునాన ఇన్ద్రయుర్మదం మదిష్ఠ వీతయే । గుహా చిద్దధిషే గిరః ॥ ॥౯॥

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా॥ దేవతా- పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౩, ౫-౯ గాయత్రీ; ౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౪ విరాడ్గాయత్రీ ॥స్వరః - షడ్జః

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౭౭౨౧ అసృగ్రమిన్దవః పథా ధర్మన్నృతస్య సుశ్రియః । విదానా అస్య యోజనమ్॥ ॥౧॥

౭౭౨౨ ప్ర ధారా మధ్వో అగ్రియో మహీరపో వి గాహతే । హవిర్హవిష్షు వన్ద్యః ॥ ॥౨॥

౭౭౨౩ ప్ర యుజో వాచో అగ్రియో వృషావ చక్రదద్వనే । సద్మాభి సత్యో అధ్వరః ॥౩॥

౭౭౨౪ పరి యత్కావ్యా కవిర్నృమ్ణా వసానో అర్షతి । స్వర్వాజీ సిషాసతి ॥ ॥౪॥

౭౭౨౫ పవమానో అభి స్పృధో విశో రాజేవ సీదతి । యదీమృణ్వన్తి వేధసః ॥ ॥౫॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౭౭౨౬ అవ్యో వారే పరి ప్రియో హరిర్వనేషు సీదతి । రేభో వనుష్యతే మతీ ॥ ॥౬॥

౭౭౨౭ స వాయుమిన్ద్రమశ్వినా సాకం మదేన గచ్ఛతి । రణా యో అస్య ధర్మభిః ॥౭॥

౭౭౨౮ ఆ మిత్రావరుణా భగం మధ్వః పవన్త ఊర్మయః । విదానా అస్య శక్మభిః ॥౮॥

౭౭౨౯ అస్మభ్యం రోదసీ రయిం మధ్వో వాజస్య సాతయే । శ్రవో వసూని సం జితమ్॥౯॥

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషిః : అసితః కాశ్యపో దేవలో వా॥ దేవతా- పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨, ౫, ౮ నిచృద్గాయత్రీ ౩,౪,౭ గాయత్రీ; ౬ పాదనిచృద్గాయత్రీ, విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః షడ్జః

అథ త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦

౭౭౩౦ ఏతే సోమా అభి ప్రియమిన్ద్రస్య కామమక్షరన్ । వర్ధన్తో అస్య వీర్యమ్ ॥ ॥౧॥

౭౭౩౧ పునానాసశ్చమూషదో గచ్ఛన్తో వాయుమశ్వినా । తే నో ధాన్త సువీర్యమ్ ॥ ॥౨॥

౭౭౩౨ ఇన్ద్రస్య సోమ రాధసే పునానో హార్ది చోదయ ఋతస్య యోనిమాసదమ్ ॥౩॥

౭౭౩౩ మృజన్తి త్వా దశ క్షిపో హిన్వన్తి సప్త ధీతయః అను విప్రా అమాదిషుః ॥౪॥

౭౭౩౪ దేవేభ్యస్త్వా మదాయ కం సృజానమతి మేష్యః సం గోభిర్వాసయామసి ॥౫॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥ ౩౧॥

౨౨౩౫ పునానః కలశేష్వా వస్త్రాణ్యరుషో హరిః । పరి గవ్యాన్యవ్యత ॥ ॥ ౬॥

౨౨౩౬ మఘోన ఆ పవస్వ నో జహి విశ్వా అప ద్విషః । ఇన్దో సఖాయమా విశ ॥ ౭॥

౨౨౩౭ వృష్టిం దివః పరి స్రవ ద్యుమ్నం పృథివ్యా అధి । సహో నః సోమ పృత్సు ధాః ॥ ॥ ౮॥

౨౨౩౮ నృచక్షసం త్వా వయమిన్ద్రపీతం స్వర్విదమ్ । భక్షీమహి ప్రజామిషమ్॥ ॥ ౯॥

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషి : అసితః కాశ్యపో దేవలో వా॥ దేవతా- పవమానః సోమః॥ ఛన్దః

౧,౩-౫,౮ గాయత్రీ ౨,౬,౭,౯ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః షడ్జః ॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౨౨౩౯ పరి ప్రియా దివః కవిర్వయాంసి నప్త్యోర్హితః ॥ సువానో యాతి కవిక్రతుః ॥ ॥ ౧॥

౨౨౪౦ ప్రప్ర క్షయాయ పన్యసే జనాయ జుష్టో అద్రుహే । వీత్యర్ష చనిష్ఠయా ॥ ॥ ౨॥

౨౨౪౧ స సూనుర్మాతరా శుచిర్జాతో జాతే అరోచయత్ । మహాన్మహీ ఋతావృధా ॥ ॥ ౩॥

౨౨౪౨ స సప్త ధీతిభిర్హితో నద్యో అజిన్వదద్రుహః । యా ఏకమక్షి వావృధుః ॥ ॥ ౪॥

౨౨౪౩ తా అభి సన్తమస్తృతం మహే యువానమా దధుః । ఇన్దుమిన్ద్ర తవ వ్రతే ॥ ॥ ౫॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౨౨౪౪ అభి వహ్నిరమర్త్యః సప్త పశ్యతి వావహిః । క్రివిర్దేవీరతర్పయత్ ॥ ॥ ౬॥

౨౨౪౫ అవా కల్పేషు నః పుమస్తమాంసి సోమ యోధ్యా । తాని పునాన జఙ్ఘనః । ॥ ౭॥

౨౨౪౬ నూ నవ్యసే నవీయసే సూక్తాయ సాధయా పథః । ప్రత్నవద్రోచయా రుచః ॥ ॥ ౮॥

౨౨౪౭ పవమాన మహి శ్రవో గామశ్వం రాసి వీరవత్ । సనా మేధాం సనా స్వః ॥ ॥ ౯॥

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషిః అసితః కాశ్యపో దేవలో వా॥ దేవతా- పవమానః సోమః ఛన్దః - ౧, ౨, ౬, ౮, నిచృద్గాయత్రీ ౩,౫,౭,౯ గాయత్రీ; ౪ భురిగ్గాయత్రీ ॥ స్వరః షడ్జః॥

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥౩౪॥

౨౨౪౮ ప్ర స్వానాసో రథా ఇవార్వన్తో న శ్రవస్యవః । సోమాసో రాయే అక్రముః ॥ ॥ ౧॥

౨౨౪౯ హిన్వానాసో రథా ఇవ దధన్విరే గభస్త్యోః । భరాసః కారిణామివ ॥ ॥ ౨॥

౨౨౫౦ రాజానో న ప్రశస్తిభిః సోమాసో గోభిరఞ్జతే । యజ్ఞో న సప్త ధాతృభిః ॥ ॥౩॥

౨౨౫౧ పరి సువానాస ఇన్దవో మదాయ బర్హణా గిరా । సుతా అర్షన్తి ధారయా ॥ ॥ ౪॥

౨౨౫౨ ఆపానాసో వివస్వతో జనన్త ఉషసో భగమ్। సూరా అణ్వం వి తన్వతే॥ ॥౫॥

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ॥౩౫॥

౨౨౫౩ అప ద్వారా మతీనాం ప్రత్నా ఋణ్వన్తి కారవః । వృష్ణో హరస ఆయవః ॥ ॥౬॥

౨౨౫౪ సమీచీనాస ఆసతే హోతారః సప్తజామయః। పదమేకస్య పిప్రతః॥ ॥౭॥

౨౨౫౫ నాభా నాభిం న ఆ దదే చక్షుశ్చిత్సూర్యే సచా । కవేరపత్యమా దుహే॥ ॥౮॥

౨౨౫౬ అభి ప్రియా దివస్పదమధ్వర్యుభిర్గుహా హితమ్। సూరః పశ్యతి చక్షసా॥ ॥ ౯॥

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషిః : అసితః కాశ్యపః దేవలో వా ॥దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧-౪,౯ నిచృద్గాయత్రీ ; ౫-౮ గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ షట్ త్రింశో వర్గః ॥౩౬॥

౨౨౫౭ ఉపాస్మై గాయతా నరః పవమానాయేన్దవే। అభి దేవాఀ ఇయక్షతే॥ ॥౧॥

౨౨౫౮ అభి తే మధునా పయోఽథర్వాణో అశిశ్రయుః। దేవం దేవాయ దేవయు ॥ ॥౨॥

౨౨౫౯ స నః పవస్వ శం గవే శం జనాయ శమర్వతే । శం రాజన్నోషధీభ్యః॥ ॥౩॥

౨౨౬౦ బభ్రవే ను స్వతవసేఽరుణాయ దివిస్పృశే। సోమాయ గాథమర్చత॥ ॥౪॥

౨౨౬౧ హస్తచ్యుతేభిరద్రిభిః సుతం సోమం పునీతన। మధావా ధావతా మధు ॥ ॥౫॥

అథ సప్తత్రింశో వర్గః ॥౩౭॥

౨౨౬౨ నమసేదుప సీదత దధ్నేదభి శ్రీణీతన। ఇన్దుమిన్ద్రే దధాతన ॥ ॥౬॥

౨౨౬౩ అమిత్రహా విచర్షణిః పవస్వ సోమ శం గవే। దేవేభ్యో అనుకామకృత్॥ ॥౭॥

౨౨౬౪ ఇన్ద్రాయ సోమ పాతవే మదాయ పరి షిచ్యసే। మనశ్చిన్మనసస్పతిః॥ ॥౮॥

౨౨౬౫ పవమాన సువీర్యం రయిం సోమ రిరీహి నః। ఇన్దవిన్ద్రేణ నో యుజా ॥ ॥౯॥

(౧౨) ద్వాదశ సూక్తమ్

ఋషిః : అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ।దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౨,౬-౮ గాయత్రీ; ౩-౫ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః షడ్జః॥

అథ అష్టాత్రింశో వర్గః ॥౩౮॥

౨౨౬౬ సోమా అసృగ్రమిన్దవః సుతా ఋతస్య సాదనే। ఇన్ద్రాయ మధుమత్తమాః॥ ॥౧॥

౨౨౬౭ అభి విప్రా అనూషత గావో వత్సం న మాతరః। ఇన్ద్రం సోమస్య పీతయే॥ ॥౨॥

౨౨౬౮ మదచ్యుత్క్షేతి సాదనే సిన్ధోరూర్మా విపశ్చిత్। సోమో గౌరీ అధి శ్రితః॥ ॥౩॥

౨౨౬౯ దివో నాభా విచక్షణోఽవ్యో వారే మహీయతే। సోమో యః సుక్రతుః కవిః॥ ॥౪॥

౨౨౭౦ యః సోమః కలశేష్వాఁ అన్తః పవిత్ర ఆహితః। తమిన్దుః పరి షస్వజే॥ ॥౫॥

అథ ఏకోన చత్వారింశో వర్గః ॥౩౯॥

౨౨౭౧ ప్ర వాచమిన్దురిష్యతి సముద్రస్యాధి విష్టపి। జిన్వన్కోశం మధుశ్చుతమ్॥ ॥౬॥

౨౨౭౨ నిత్యస్తోత్రో వనస్పతిర్ధీనామన్తః సబర్దుఘః। హిన్వానో మానుషా యుగా॥ ॥౭॥

౨౨౭౩ అభి ప్రియా దివస్పదా సోమో హిన్వానో అర్షతి। విప్రస్య ధారయా కవిః॥ ॥౮॥

౨౨౭౪ ఆ పవమాన ధారయ రయిం సహస్రవర్చసమ్। అస్మే ఇన్దో స్వాభువమ్॥ ॥౯॥

ఇతిషష్ఠాష్టకే సప్తమోఽధ్యాయః॥

అథాష్టమోఽధ్యాయః

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ।దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧-౩,౫,౮ గాయత్రీ; ౪ నిచృద్గాయత్రీ; ౬ భురిగ్గాయత్రీ; ౭ పాదనిచృద్ గాయత్రీ; ౯ యవమధ్యా గాయత్రీ ।స్వరః - షడ్జః॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౨౨౭౫ సోమః పునానో అర్షతి సహస్రధారో అత్యవిః। వాయోరిన్ద్రస్య నిష్కృతమ్॥ ॥౧॥

౨౨౭౬ పవమానమవస్యవో విప్రమభి ప్ర గాయత। సుష్వాణం దేవవీతయే॥ ॥౨॥

౨౨౭౭ పవన్తే వాజసాతయే సోమాః సహస్రపాజసః। గృణానా దేవవీతయే॥ ॥౩॥

౨౨౭౮ ఉత నో వాజసాతయే పవస్వ బృహతీరిషః। ద్యుమదిన్దో సువీర్యమ్॥ ॥౪॥

౨౨౭౯ తే నః సహస్రిణం రయిం పవన్తామా సువీర్యమ్। సువానా దేవాస ఇన్దవః॥ ॥౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౨౨౮౦ అత్యా హియానా న హేతృభిరసృగ్రం వాజసాతయే। వి వారమవ్యమాశవః॥ ॥౬॥

౨౨౮౧ వాశ్రా అర్షన్తీన్దవోఽభి వత్సం న ధేనవః। దధన్విరే గభస్త్యోః॥ ॥౭॥

౨౨౮౨ జుష్ట ఇన్ద్రాయ మత్సరః పవమాన కనిక్రదత్। విశ్వా అప ద్విషో జహి॥ ॥౮॥

౨౨౮౩ అపఘ్నన్తో అరావ్ణః పవమానాః స్వర్దృశః। యోనావృతస్య సీదత॥ ॥౯॥

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ।దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః ౧-౩,౫,౭ గాయత్రీ; ౪,౮ నిచృద్గాయత్రీ; ౬ కకుమ్మతీగాయత్రీ; ।స్వరః - షడ్జః॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౨౨౮౪ పరి ప్రాసిష్యదత్కవిః సిన్ధోరూర్మావధి శ్రితః। కారం బిభ్రత్పురుస్పృహమ్॥ ॥౧॥

౭౭౮౫ గిరా యదీ సబన్ధవః పఞ్చ వ్రాతా అపస్యవః। పరిష్కృణ్వన్తి ధర్ణసిమ్॥ ॥౨॥
౭౭౮౬ ఆదస్య శుష్మిణో రసే విశ్వే దేవా అమత్సత। యదీ గోభిర్వసాయతే॥ ॥౩॥
౭౭౮౭ నిరిణానో వి ధావతి జహచ్ఛర్యాణి తాన్వా। అత్రా సం జిఘ్నతే యుజా॥ ॥౪॥
౭౭౮౮ నప్తీభిర్యో వివస్వతః శుభ్రో న మామృజే యువా। గాః కృణ్వానో న నిర్ణిజమ్॥ ॥౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౭౭౮౯ అతి శ్రితీ తిరశ్చతా గవ్యా జిగాత్యణ్వ్యా। వగ్నుమియర్తి యం విదే॥ ॥౬॥
౭౭౯౦ అభి క్షిపః సమగ్మత మర్జయన్తీరిషస్పతిమ్। పృష్ఠా గృభ్ణత వాజినః॥ ॥౭॥
౭౭౯౧ పరి దివ్యాని మర్మృశద్విశ్వాని సోమ పార్థివా। వసూని యాహ్యస్మయుః॥ ॥౮॥

(౧౫) పఞ్చదశం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౩-౫, ౮ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౬ గాయత్రీ; ౭ విరాడ్గాయత్రీ ॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౭౭౯౨ ఏష ధియా యాత్యణ్వ్యా శూరో రథేభిరాశుభిః। గచ్ఛన్నిన్ద్రస్య నిష్కృతమ్॥ ॥౧॥
౭౭౯౩ ఏష పురూ ధియాయతే బృహతే దేవతాతయే। యత్రామృతాస ఆసతే॥ ॥౨॥
౭౭౯౪ ఏష హితో వి నీయతేఽన్తః శుభ్రావతా పథా। యదీ తుఞ్జన్తి భూర్ణయః॥ ॥౩॥
౭౭౯౫ ఏష శృఙ్గాణి దోధువచ్ఛిశీతే యూథ్యో వృషా। నృమ్ణా దధాన ఓజసా॥ ॥౪॥
౭౭౯౬ ఏష రుక్మిభిరీయతే వాజీ శుభ్రేభిరంశుభిః। పతిః సిన్ధూనాం భవన్॥ ॥౫॥
౭౭౯౭ ఏష వసూని పిబ్దనా పరుషా యయివాఀ అతి। అవ శాదేషు గచ్ఛతి॥ ॥౬॥
౭౭౯౮ ఏతం మృజన్తి మర్జ్యముప ద్రోణేష్వాయవః। ప్రచక్రాణం మహీరిషః॥ ॥౭॥
౭౭౯౯ ఏతము త్యం దశ క్షిపో మృజన్తి సప్త ధీతయః। స్వాయుధం మదిన్తమమ్॥ ॥౮॥

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧ విరాడ్గాయత్రీ; ౨,౮ నిచృద్గాయత్రీ; ; ౩-౭ గాయత్రీ॥ స్వరః-షడ్జః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౭౮౦౦ ప్ర తే సోతార ఓణ్యో౩ రసం మదాయ ఘృష్వయే। సర్గో న తక్త్యేతశః॥ ॥౧॥
౭౮౦౧ క్రత్వా దక్షస్య రథ్యమపో వసానమన్ధసా। గోషామణ్వేషు సశ్చిమ॥ ॥౨॥
౭౮౦౨ అనప్తమప్సు దుష్టరం సోమం పవిత్ర ఆ సృజ। పునీహీన్ద్రాయ పాతవే॥ ॥౩॥
౭౮౦౩ ప్ర పునానస్య చేతసా సోమః పవిత్రే అర్షతి। క్రత్వా సధస్థమాసదత్॥ ॥౪॥
౭౮౦౪ ప్ర త్వా నమోభిరిన్దవ ఇన్ద్ర సోమా అసృక్షత। మహే భరాయ కారిణః॥ ॥౫॥
౭౮౦౫ పునానో రూపే అవ్యయే విశ్వా అర్షన్నభి శ్రియః। శూరో న గోషు తిష్ఠతి॥ ॥౬॥
౭౮౦౬ దివో న సాను పిప్యుషీ ధారా సుతస్య వేధసః। వృథా పవిత్రే అర్షతి॥ ॥౭॥
౭౮౦౭ త్వం సోమ విపశ్చితం తనా పునాన ఆయుషు। అవ్యో వారం వి ధావసి॥ ॥౮॥

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧, ౩-౮ గాయత్రీ; ౨ భురిగ్గాయత్రీ ॥స్వరః - షడ్జః॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౭౮౦౮ ప్ర నిమ్నేనేవ సిన్ధవో ఘ్నన్తో వృత్రాణి భూర్ణయః। సోమా అసృగ్రమాశవః॥ ॥౧॥
౭౮౦౯ అభి సువానాస ఇన్దవో వృష్టయః పృథివీమివ। ఇన్ద్రం సోమాసో అక్షరన్॥ ॥౨॥
౭౮౧౦ అత్యూర్మిర్మత్సరో మదః సోమః పవిత్రే అర్షతి। విఘ్నన్రక్షాంసి దేవయుః॥ ॥౩॥
౭౮౧౧ ఆ కలశేషు ధావతి పవిత్రే పరి షిచ్యతే। ఉక్థైర్యజ్ఞేషు వర్ధతే॥ ॥౪॥

౭౮౧౨ అతి త్రీ సోమ రోచనా రోహన్న భ్రాజసే దివమ్। ఇష్ణన్త్సూర్యం న చోదయః॥ ॥౫॥

౭౮౧౩ అభి విప్రా అనూషత మూర్ధన్యజ్ఞస్య కారవః। దధానాశ్చక్షసి ప్రియమ్॥ ॥౬॥

౭౮౧౪ తము త్వా వాజినం నరో ధీభిర్విప్రా అవస్యవః। మృజన్తి దేవతాతయే॥ ॥౭॥

౭౮౧౫ మధోర్ధారామను క్షర తీవ్రః సధస్థమాసదః। చారుర్ఋతాయ పీతయే॥ ॥౮॥

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧, ౪ నిచృద్గాయత్రీ; ౨ కకుమ్మతీగాయత్రీ; ౩, ౫, ౬ గాయత్రీ, ౭ విరాడ్గాయత్రీ; ॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౭౮౧౬ పరి సువానో గిరిష్ఠాః పవిత్రే సోమో అక్షాః। మదేషు సర్వధా అసి॥ ॥౧॥

౭౮౧౭ త్వం విప్రస్త్వం కవిర్మధు ప్ర జాతమన్ధసః। మదేషు సర్వధా అసి॥ ॥౨॥

౭౮౧౮ తవ విశ్వే సజోషసో దేవాసః పీతిమాశత। మదేషు సర్వధా అసి॥ ॥౩॥

౭౮౧౯ ఆ యో విశ్వాని వార్యా వసూని హస్తయోర్దధే। మదేషు సర్వధా అసి॥ ॥౪॥

౭౮౨౦ య ఇమే రోదసీ మహీ సం మాతరేవ దోహతే। మదేషు సర్వధా అసి॥ ॥౫॥

౭౮౨౧ పరి యో రోదసీ ఉభే సద్యో వాజేభిరర్షతి। మదేషు సర్వధా అసి॥ ॥౬॥

౭౮౨౨ స శుష్మీ కలశేష్వా పునానో అచిక్రదత్। మదేషు సర్వధా అసి ॥ ॥౭॥

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧ విరాడ్గాయత్రీ; ౨,౫,౭ నిచృద్గాయత్రీ; ౩,౪ గాయత్రీ; ౬ భురిగ్గాయత్రీ ॥స్వరః షడ్జః॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౭౮౨౩ యత్సోమ చిత్రముక్థ్యం దివ్యం పార్థివం వసు। తన్నః పునాన ఆ భర॥ ॥౧॥

౭౮౨౪ యువం హి స్థః స్వర్పతీ ఇన్ద్రశ్చ సోమ గోపతీ। ఈశానా పిప్యతం ధియః॥ ॥౨॥

౭౮౨౫ వృషా పునాన ఆయుషు స్తనయన్నధి బర్హిషి। హరిః సన్యోనిమాసదత్॥ ॥౩॥

౭౮౨౬ అవావశన్త ధీతయో వృషభస్యాధి రేతసి। సూనోర్వత్సస్య మాతరః॥ ॥౪॥

౭౮౨౭ కువిద్వృషణ్యన్తీభ్యః పునానో గర్భమాదధత్। యాః శుక్రం దుహతే పయః॥ ॥౫॥

౭౮౨౮ ఉప శిక్షాపతస్థుషో భియసమా ధేహి శత్రుషు। పవమాన విదా రయిమ్॥ ॥౬॥

౭౮౨౯ ని శత్రోః సోమ వృష్ణ్యం ని శుష్మం ని వయస్తిర। దూరే వా సతో అన్తి వా ॥ ॥౭॥

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥దేవతా - పవమానః సోమః ॥

ఛన్దః - ౧,౪-౭ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౩ గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౭౮౩౦ ప్ర కవిర్దేవవీతయేఽవ్యో వారేభిరర్షతి। సాహ్వాన్విశ్వా అభి స్పృధః॥ ॥౧॥

౭౮౩౧ స హి ష్మా జరితృభ్య ఆ వాజం గోమన్తమిన్వతి। పవమానః సహస్రిణమ్॥ ॥౨॥

౭౮౩౨ పరి విశ్వాని చేతసా మృశసే పవసే మతీ। స నః సోమ శ్రవో విదః॥ ॥౩॥

౭౮౩౩ అభ్యర్ష బృహద్యశో మఘవద్భ్యో ధ్రువం రయిమ్। ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర॥ ॥౪॥

౭౮౩౪ త్వం రాజేవ సువ్రతో గిరః సోమా వివేశిథ। పునానో వహ్నే అద్భుత॥ ॥౫॥

౭౮౩౫ స వహ్నిరప్సు దుష్టరో మృజ్యమానో గభస్త్యోః। సోమశ్చమూషు సీదతి॥ ॥౬॥

౭౮౩౬ క్రీళుర్మఖో న మంహయుః పవిత్రం సోమ గచ్ఛసి। దధత్స్తోత్రే సువీర్యమ్॥ ॥౭॥

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ఛన్దః -౧,౩ విరాడ్గాయత్రీ; ౨,౭ గాయత్రీ; ౪-౬ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౭౮౩౭ ఏతే ధావన్తీన్దవః సోమా ఇన్ద్రాయ ఘృష్వయః॥ మత్సరాసః స్వర్విదః॥ ॥౧॥
౭౮౩౮ ప్రవృణ్వన్తో అభియుజః సుష్వయే వరివోవిదః॥ స్వయం స్తోత్రే వయస్కృతః॥ ॥౨॥
౭౮౩౯ వృథా క్రీళన్త ఇన్దవః సధస్థమభ్యేకమిత్। సిన్ధోరూర్మా వ్యక్షరన్॥ ॥౩॥
౭౮౪౦ ఏతే విశ్వాని వార్యా పవమానాస ఆశత। హితా న సప్తయో రథే॥ ॥౪॥
౭౮౪౧ ఆస్మిన్ పిశఙ్గమిన్దవో దధాతా వేనమాదిశే। యో అస్మభ్యమరావా॥ ॥౫॥
౭౮౪౨ ఋభుర్న రథ్యం నవం దధాతా కేతమాదిశే। శుక్రాః పవధ్వమర్ణసా॥ ॥౬॥
౭౮౪౩ ఏత ఉ త్యే అవీవశన్ కాష్ఠాం వాజినో అక్రత। సతః ప్రాసావిషుర్మతిమ్॥ ॥౭॥

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౨ గాయత్రీ; ౩ విరాడ్గాయత్రీ; ౪,౫,౬,౭ నిచృద్గాయత్రీ; ॥స్వరః - షడ్జః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౭౮౪౪ ఏతే సోమాస ఆశవో రథా ఇవ ప్ర వాజినః। సర్గాః సృష్టా అహేషత॥ ॥౧॥
౭౮౪౫ ఏతే వాతా ఇవోరవః పర్జన్యస్యేవ వృష్టయః॥ అగ్నేరివ భ్రమా వృథా॥ ॥౨॥
౭౮౪౬ ఏతే పూతా విపశ్చితః సోమాసో దధ్యాశిరః॥ విపా వ్యానశుర్ధియః॥ ॥౩॥
౭౮౪౭ ఏతే మృష్టా అమర్త్యాః ససృవాంసో న శశ్రముః॥ ఇయక్షన్తః పథో రజః॥ ॥౪॥
౭౮౪౮ ఏతే పృష్ఠాని రోదసోర్విప్రయన్తో వ్యానశుః॥ ఉతేదముత్తమం రజః॥ ॥౫॥
౭౮౪౯ తన్తుం తన్వానముత్తమమను ప్రవత ఆశత। ఉతేదముత్తమాయ్యమ్॥ ॥౬॥
౭౮౫౦ త్వం సోమ పణిభ్య ఆ వసు గవ్యాని ధారయః॥ తతం తన్తుమచిక్రదః॥ ॥౭॥

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౬ నిచృద్గాయత్రీ; ౫ గాయత్రీ; ౭ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౭౮౫౧ సోమా అసృగ్రమాశవో మధోర్మదస్య ధారయా । అభి విశ్వాని కావ్యా ॥ ॥౧॥
౭౮౫౨ అను ప్రత్నాస ఆయవః పదం నవీయో అక్రముః॥ రుచే జనన్త సూర్యమ్॥ ॥౨॥
౭౮౫౩ ఆ పవమాన నో భరార్యో అదాశుషో గయమ్। కృధి ప్రజావతీరిషః॥ ॥౩॥
౭౮౫౪ అభి సోమాస ఆయవః పవన్తే మద్యం మదమ్। అభి కోశం మధుశ్చుతమ్॥ ॥౪॥
౭౮౫౫ సోమో అర్షతి ధర్ణసిర్దధాన ఇన్ద్రియం రసమ్। సువీరో అభిశస్తిపాః॥ ॥౫॥
౭౮౫౬ ఇన్ద్రాయ సోమ పవసే దేవేభ్యః సధమాద్యః॥ ఇన్దో వాజం సిషాససి॥ ॥౬॥
౭౮౫౭ అస్య పీత్వా మదానామిన్ద్రో వృత్రాణ్యప్రతి। జఘాన జఘనచ్చ ను॥ ॥౭॥

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ గాయత్రీ; ౩, ౫, ౭ నిచృద్గాయత్రీ; ౪,౬ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౭౮౫౮ ప్ర సోమాసో అధన్విషుః పవమానాస ఇన్దవః॥ శ్రీణానా అప్సు మృఞ్జత॥ ॥౧॥
౭౮౫౯ అభి గావో అధన్విషురాపో న ప్రవతా యతీః॥ పునానా ఇన్ద్రమాశత॥ ॥౨॥
౭౮౬౦ ప్ర పవమాన ధన్వసి సోమేన్ద్రాయ పాతవే। నృభిర్యతో వి నీయసే॥ ॥౩॥
౭౮౬౧ త్వం సోమ నృమాదనః పవస్వ చర్షణీసహే। సస్నిర్యో అనుమాద్యః॥ ॥౪॥
౭౮౬౨ ఇన్దో యదద్రిభిః సుతః పవిత్రం పరిధావసి। అరమిన్ద్రస్య ధామ్నే॥ ॥౫॥
౭౮౬౩ పవస్వ వృత్రహన్తమోక్థేభిరనుమాద్యః॥ శుచిః పావకో అద్భుతః ॥ ॥౬॥
౭౮౬౪ శుచిః పావక ఉచ్యతే సోమః సుతస్య మధ్వః॥ దేవావీరఘశంసహా॥ ॥౭॥

అథ ద్వితీయోఽనువాకః

(౨౫) పఞ్చవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - దృళ్హచ్యుత ఆగస్త్యః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ఛన్దః - ౧,౩,౫,౬ గాయత్రీ; ౨,౪ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౭౮౬౫ పవస్వ దక్షసాధనో దేవేభ్యః పీతయే హరే। మరుద్భ్యో వాయవే మదః॥ ॥౧॥
౭౮౬౬ పవమాన ధియా హితో౩ఽభి యోనిం కనిక్రదద్ధర్మణా వాయుమా విశ॥ ॥౨॥
౭౮౬౭ సం దేవైః శోభతే వృషా కవిర్యోనావధి ప్రియః। వృత్రహా దేవవీతమః॥ ॥౩॥
౭౮౬౮ విశ్వా రూపాణ్యావిశన్పునానో యాతి హర్యతః। యత్రామృతాస ఆసతే॥౪॥
౭౮౬౯ అరుషో జనయన్గిరః సోమః పవత ఆయుషక్। ఇన్ద్రం గచ్ఛన్ కవిక్రతుః॥ ॥౫॥
౭౮౭౦ ఆ పవస్వ మదిన్తమ పవిత్రం ధారయా కవే। అర్కస్య యోనిమాసదమ్॥ ॥౬॥

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఇధ్మవాహో దార్ఢ్యచ్యుతః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥

ఛన్దః - ౧,౩,౪,౫ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౬ గాయత్రీ ॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౭౮౭౧ తమమృక్షన్త వాజినముపస్థే అదితేరధి। విప్రాసో అణ్వ్యా ధియా॥ ॥౧॥
౭౮౭౨ తం గావో అభ్యనూషత సహస్రధారమక్షితమ్। ఇన్దుం ధర్తారమా దివః ॥ ॥౨॥
౭౮౭౩ తం వేధాం మేధయాహ్యన్పవమానమధి ద్యవి। ధర్ణసిం భూరిధాయసమ్॥ ॥౩॥
౭౮౭౪ తమహ్యన్భురిజోర్ధియా సంవసానం వివస్వతః। పతిం వాచో అదాభ్యమ్॥౪॥
౭౮౭౫ తం సానావధి జామయో హరిం హిన్వన్త్యద్రిభిః। హర్యతం భూరిచక్షసమ్॥౫॥
౭౮౭౬ తం త్వా హిన్వన్తి వేధసః పవమాన గిరావృధమ్। ఇన్దవిన్ద్రాయ మత్సరమ్॥ ॥౬॥

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషి - నృమేధః ॥దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౬

నిచృద్గాయత్రీ; ౩-౫ గాయత్రీ॥స్వరః - షడ్జః॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౭౮౭౭ ఏష కవిరభిష్టుతః పవిత్రే అధి తోశతే। పునానో ఘ్నన్నప స్రిధః॥ ॥౧॥
౭౮౭౮ ఏష ఇన్ద్రాయ వాయవే స్వర్జిత్పరి షిచ్యతే। పవిత్రే దక్షసాధనః॥ ॥౨॥
౭౮౭౯ ఏష నృభిర్వి నీయతే దివో మూర్ధా వృషా సుతః। సోమో వనేషు విశ్వవిత్॥ ॥౩॥
౭౮౮౦ ఏష గవ్యురచిక్రదత్పవమానో హిరణ్యయుః। ఇన్దుః సత్రాజిదస్తృతః॥ ॥౪॥
౭౮౮౧ ఏష సూర్యేణ హాసతే పవమానో అధి ద్యవి। పవిత్రే మత్సరో మదః॥ ॥౫॥
౭౮౮౨ ఏష శుష్మ్యసిష్యదదన్తరిక్షే వృషా హరిః। పునాన ఇన్దురిన్ద్రమా॥ ॥౬॥

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రియమేధః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః -౧,౪,౫

గాయత్రీ; ౨,౩,౬ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౭౮౮౩ ఏష వాజీ హితో నృభిర్విశ్వవిన్మనసస్పతిః॥ అవ్యో వారం వి ధావతి॥ ॥౧॥
౭౮౮౪ ఏష పవిత్రే అక్షరత్సోమో దేవేభ్యః సుతః। విశ్వా ధామాన్యావిశన్॥ ॥౨॥
౭౮౮౫ ఏష దేవః శుభాయతే ఽధి యోనావమర్త్యః॥ వృత్రహా దేవవీతమః॥ ॥౩॥
౭౮౮౬ ఏష వృషా కనిక్రదద్దశభిర్జామిభిర్యతః॥ అభి ద్రోణాని ధావతి॥ ॥౪॥
౭౮౮౭ ఏష సూర్యమరోచయత్పవమానో విచర్షణిః॥ విశ్వా ధామాని విశ్వవిత్॥ ॥౫॥
౭౮౮౮ ఏష శుష్మ్యదాభ్యః సోమః పునానో అర్షతి। దేవావీరఘశంసహా॥ ॥౬॥

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - నృమేధః ॥దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడ్గాయత్రీ;

౨-౪, ౬ నిచృద్గాయత్రీ; ౫ గాయత్రీ ॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౭౭౮౯ ప్రాస్య ధారా అక్షరన్ వృష్ణః సుతస్యౌజసా । దేవాఁ అను ప్రభూషతః ॥౧॥
౭౭౯౦ సప్తిం మృజన్తి వేధసో గృణన్తః కారవో గిరా । జ్యోతిర్జజ్ఞానముక్థ్యమ్ ॥౨॥
౭౭౯౧ సుషహా సోమ తాని తే పునానాయ ప్రభూవసో । వర్ధాసముద్రముక్థ్యమ్ ॥౩॥
౭౭౯౨ విశ్వా వసూని సంజయన్ పవస్వ సోమ ధారయా । ఇను ద్వేషాంసి సధ్ర్యక్ ॥౪॥
౭౭౯౩ రక్షా సు నో అరరుషః స్వనాత్ సమస్య కస్య చిత్ । నిదో యత్ర ముముచ్మహే ॥౫॥
౭౭౯౪ ఏన్దో పార్థివం రయిం దివ్యం పవస్వ ధారయా । ద్యుమన్తం శుష్మమా భర ॥౬॥

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బిన్దుః ॥దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౬ గాయత్రీ;
౩-౫ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౭౭౯౫ ప్ర ధారా అస్య శుష్మిణో వృథా పవిత్రే అక్షరన్ । పునానో వాచమిష్యతి ॥౧॥
౭౭౯౬ ఇన్దుర్హియానః సోతృభిర్మృజ్యమానః కనిక్రదత్ । ఇయర్తి వగ్నుమిన్ద్రియమ్ ॥౨॥
౭౭౯౭ ఆ నః శుష్మం నృషాహ్యం వీరవన్తం పురుస్పృహమ్ । పవస్వ సోమ ధారయా ॥౩॥
౭౭౯౮ ప్ర సోమో అతి ధారయా పవమానో అసిష్యదత్ । అభి ద్రోణాన్యాసదమ్ ॥౪॥
౭౭౯౯ అప్సు త్వా మధుమత్తమం హరిం హిన్వన్త్యద్రిభిః । ఇన్దవిన్ద్రాయ పీతయే ॥౫॥
౭౮౦౦ సునోతా మధుమత్తమం సోమమిన్ద్రాయ వజ్రిణే । చారుం శర్ధాయ మత్సరమ్ ॥౬॥

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గోతమః ॥దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧ కకుమ్మతీ గాయత్రీ;
౨ యవమధ్యాగాయత్రీ; ౩,౫ గాయత్రీ; ౪,౬ నిచృద్గాయత్రీ; స్వరః- షడ్జః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౭౮౦౧ ప్ర సోమాసః స్వాధ్యః పవమానాసో అక్రముః । రయిం కృణ్వన్తి చేతనమ్ ॥౧॥
౭౮౦౨ దివస్పృథివ్యా అధి భవేన్దో ద్యుమ్నవర్ధనః । భవా వాజానాం పతిః ॥౨॥
౭౮౦౩ తుభ్యం వాతా అభిప్రియస్తుభ్యమర్షన్తి సిన్ధవః । సోమ వర్ధన్తి తే మహః ॥౩॥
౭౮౦౪ ఆ ప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతః సోమ వృష్ణ్యమ్ । భవా వాజస్య సంగథే ॥౪॥
౭౮౦౫ తుభ్యం గావో ఘృతం పయో బభ్రో దుదుహ్రే అక్షితమ్ । వర్షిష్ఠే అధి సానవి ॥౫॥
౭౮౦౬ స్వాయుధస్య తే సతో భువనస్య పతే వయమ్ । ఇన్దో సఖిత్వముశ్మసి ॥౬॥

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్యావాశ్వః ॥ దేవతా - పవమానసోమః॥ ఛన్దః - ౧,౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౩-౬
గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౭౮౦౭ ప్ర సోమాసో మదచ్యుతః శ్రవసే నో మఘోనః । సుతా విదథే అక్రముః ॥౧॥
౭౮౦౮ ఆదీం త్రితస్య యోషణో హరిం హిన్వన్త్యద్రిభిః । ఇన్దుమిన్ద్రాయ పీతయే ॥౨॥
౭౮౦౯ ఆదీం హంసో యథా గణం విశ్వస్యావీవశన్మతిమ్ । అత్యో న గోభిరజ్యతే ॥౩॥
౭౮౧౦ ఉభే సోమావచాకశన్ మృగో న తక్తో అర్షసి । సీదన్నృతస్య యోనిమా ॥౪॥
౭౮౧౧ అభి గావో అనూషత యోషా జారమివ ప్రియమ్ । అగన్నాజిం యథా హితమ్ ॥౫॥
౭౮౧౨ అస్మే ధేహి ద్యుమద్యశో మఘవద్భ్యశ్చ మహ్యం చ । సనిం మేధాముత శ్రవః ॥౬॥

(౩౩) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - త్రితః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧ కకుమ్మతీ గాయత్రీ,
౨, ౪, ౫ గాయత్రీ; ౩,౬ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౭౮౧౩ ప్ర సోమాసో విపశ్చితో ఽపాం న యన్త్యూర్మయః । వనాని మహిషా ఇవ ॥౧॥
౭౮౧౪ అభి ద్రోణాని బభ్రవః శుక్రా ఋతస్య ధారయా । వాజం గోమన్తమక్షరన్ ॥౨॥

౭౯౧౫ సుతా ఇన్ద్రాయ వాయవే వరుణాయ మరుద్భ్యః। సోమా అర్షన్తి విష్ణవే॥ ॥౩॥

౭౯౧౬ తిస్రో వాచ ఉదీరతే గావో మిమన్తి ధేనవః। హరిరేతి కనిక్రదత్॥ ॥౪॥

౭౯౧౭ అభి బ్రహ్మీరనూషత యహ్వీరృతస్య మాతరః। మర్మృజ్యన్తే దివః శిశుమ్॥ ॥౫॥

౭౯౧౮ రాయః సముద్రాంశ్చతురో౽స్మభ్యం సోమ విశ్వతః। ఆ పవస్వ సహస్రిణః॥ ॥౬॥

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - త్రితః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪ నిచృద్గాయత్రీ;

౩,౫,౬ గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౭౯౧౯ ప్ర సువానో ధారయా తనేన్దుర్హిన్వానో అర్షతి। రుజద్దృళ్హా వ్యోజసా॥ ॥౧॥

౭౯౨౦ సుత ఇన్ద్రాయ వాయవే వరుణాయ మరుద్భ్యః। సోమో అర్షతి విష్ణవే॥ ॥౨॥

౭౯౨౧ వృషాణం వృషభిర్యతం సున్వన్తి సోమమద్రిభిః। దుహన్తి శక్మనా పయః॥ ॥౩॥

౭౯౨౨ భువత్ త్రితస్య మర్జ్యో భువదిన్ద్రాయ మత్సరః। సం రూపైరజ్యతే హరిః॥ ॥౪॥

౭౯౨౩ అభీమృతస్య విష్టపం దుహతే పృశ్నిమాతరః। చారు ప్రియతమం హవిః॥ ॥౫॥

౭౯౨౪ సమేనమహ్రుతా ఇమా గిరో అర్షన్తి సస్రుతః। ధేనూర్వాశ్రో అవీవశత్॥ ॥౬॥

(౩౫) పఞ్చత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రభూవసుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥

ఛన్దః - ౧,౨,౪-౬ గాయత్రీ; ౩ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౭౯౨౫ ఆ నః పవస్వ ధారయా పవమాన రయిం పృథుమ్। యయా జ్యోతిర్విదాసి నః॥ ॥౧॥

౭౯౨౬ ఇన్దో సముద్రమీఙ్ఖయ పవస్వ విశ్వమేజయ। రాయో ధర్తా న ఓజసా॥ ॥౨॥

౭౯౨౭ త్వయా వీరేణ వీరవో౽భి ష్యామ పృతన్యతః। క్షరా ణో అభి వార్యమ్॥ ॥౩॥

౭౯౨౮ ప్ర వాజమిన్దురిష్యతి సిషాసన్ వాజసా ఋషిః। వ్రతా విదాన ఆయుధా॥ ॥౪॥

౭౯౨౯ తం గీర్భిర్వాచమీఙ్ఖయం పునానం వాసయామసి। సోమం జనస్య గోపతిమ్॥ ॥౫॥

౭౯౩౦ విశ్వో యస్య వ్రతే జనో దాధార ధర్మణస్పతేః। పునానస్య ప్రభూవసోః॥ ॥౬॥

(౩౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రభూవసుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧ పాదనిచృద్గాయత్రీ;

౨, ౬ గాయత్రీ; ౩-౫ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౭౯౩౧ అసర్జి రథ్యో యథా పవిత్రే చమ్వోః సుతః। కార్ష్మన్ వాజీ న్యక్రమీత్॥ ॥౧॥

౭౯౩౨ స వహ్నిః సోమ జాగృవిః పవస్వ దేవవీరతి। అభి కోశం మధుశ్చుతమ్॥ ॥౨॥

౭౯౩౩ స నో జ్యోతీంషి పూర్వ్య పవమాన వి రోచయ। క్రత్వే దక్షాయ నో హిను ॥ ॥౩॥

౭౯౩౪ శుమ్భమాన ఋతాయుభిర్మృజ్యమానో గభస్త్యోః। పవతే వారే అవ్యయే॥ ॥౪॥

౭౯౩౫ స విశ్వా దాశుషే వసు సోమో దివ్యాని పార్థివా। పవతామాన్తరిక్ష్యా॥ ॥౫॥

౭౯౩౬ ఆ దివస్పృష్ఠమశ్వయుర్గవ్యయుః సోమ రోహసి। వీరయుః శవసస్పతే॥ ॥౬॥

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - రహూగణః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧-౩ గాయత్రీ; ౪-౬

నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౭౯౩౭ స సుతః పీతయే వృషా సోమః పవిత్రే అర్షతి। విఘ్నన్ రక్షాంసి దేవయుః ॥ ॥౧॥

౭౯౩౮ స పవిత్రే విచక్షణో హరిరర్షతి ధర్ణసిః। అభి యోనిం కనిక్రదత్॥ ॥౨॥

౭౯౩౯ స వాజీ రోచనా దివః పవమానో వి ధావతి। రక్షోహా వారమవ్యయమ్॥ ॥౩॥

౭౯౪౦ స త్రితస్యాధి సానవి పవమానో అరోచయత్। జామిభిః సూర్యం సహ॥ ॥౪॥

౭౯౪౧ స వృత్రహా వృషా సుతో వరివోవిదదాభ్యః। సోమో వాజమివాసరత్॥ ॥౫॥

౭౯౪౨ స దేవః కవినేషితో౩ऽభి ద్రోణాని ధావతి। ఇన్దురిన్ద్రాయ మంహనా॥ ॥౬॥

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - రహూగణః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః- ౧, ౨, ౪, ౬

నిచృద్గాయత్రీ; ౩ గాయత్రీ; ౫ కకుమ్మతీ గాయత్రీ ॥స్వరః -షడ్జః ॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౭౯౪౩ ఏష ఉ స్య వృషా రథోऽవ్యో వారేభిరర్షతి। గచ్ఛన్వాజం సహస్రిణమ్॥౧॥

౭౯౪౪ ఏతం త్రితస్య యోషణో హరిం హిన్వన్త్యద్రిభిః। ఇన్దుమిన్ద్రాయ పీతయే॥ ॥౨॥

౭౯౪౫ ఏతం త్యం హరితో దశ మర్మృజ్యన్తే అపస్యువః। యాభిర్మదాయ శుమ్భతే॥౩॥

౭౯౪౬ ఏష స్య మానుషీష్వా శ్యేనో న విక్షు సీదతి। గచ్ఛఞ్జారో న యోషితమ్॥ ॥౪॥

౭౯౪౭ ఏష స్య మద్యో రసోऽవ చష్టే దివః శిశుః। య ఇన్దుర్వారమావిశత్॥ ॥౫॥

౭౯౪౮ ఏష స్య పీతయే సుతో హరిరర్షతి ధర్ణసిః। క్రన్దన్యోనిమభి ప్రియమ్॥ ॥౬॥

(౩౯) ఏకోన చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బృహన్మతిః ॥దేవతా - పవమానః సోమః॥

ఛన్దః ౧,౪,౬ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౩,౫ గాయత్రీ॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ ఏకోన త్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౭౯౪౯ ఆశురర్ష బృహన్మతే పరి ప్రియేణ ధామ్నా। యత్ర దేవా ఇతి బ్రవన్॥ ॥౧॥

౭౯౫౦ పరిష్కృణ్వన్ననిష్కృతం జనాయ యాతయన్నిషః। వృష్టిం దివః పరి స్రవ॥౨॥

౭౯౫౧ సుత ఏతి పవిత్ర ఆ త్విషిం దధాన ఓజసా। విచక్షాణో విరోచయన్॥ ॥౩॥

౭౯౫౨ అయం స యో దివస్పరి రఘుయామా పవిత్ర ఆ। సిన్ధోరూర్మా వ్యక్షరత్॥ ॥౪॥

౭౯౫౩ ఆవివాసన్పరావతో అథో అర్వావతః సుతః। ఇన్ద్రాయ సిచ్యతే మధు॥ ॥౫॥

౭౯౫౪ సమీచీనా అనూషత హరిం హిన్వన్త్యద్రిభిః। యోనావృతస్య సీదత॥ ॥౬॥

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బృహన్మతిః ॥దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨ గాయత్రీ; ౩-౬

నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః -షడ్జః ॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౭౯౫౫ పునానో అక్రమీదభి విశ్వా మృధో విచర్షణిః। శుమ్భన్తి విప్రం ధీతిభిః॥ ॥౧॥

౭౯౫౬ ఆ యోనిమరుణో రుహద్గమదిన్ద్రం వృషా సుతః। ధ్రువే సదసి సీదతి॥ ॥౨॥

౭౯౫౭ నూ నో రయిం మహామిన్దోऽస్మభ్యం సోమ విశ్వతః। ఆ పవస్వ సహస్రిణమ్॥౩॥

౭౯౫౮ విశ్వా సోమ పవమాన ద్యుమ్నానీన్దవా భర। విదాః సహస్రిణీరిషః॥ ॥౪॥

౭౯౫౯ స నః పునాన ఆ భర రయిం స్తోత్రే సువీర్యమ్। జరితుర్వర్ధయా గిరః॥ ॥౫॥

౭౯౬౦ పునాన ఇన్దవా భర సోమ ద్విబర్హసం రయిమ్। వృషన్నిన్దో న ఉక్థ్యమ్॥ ॥౬॥

(౪౧) ఏకచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధ్యాతిథిః ॥దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౩-౫ గాయత్రీ;

౨ కకుమ్మతీ గాయత్రీ; ౬ నిచృద్గాయత్రీ ॥స్వరః -షడ్జః ॥

అథ ఏక త్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౭౯౬౧ ప్ర యే గావో న భూర్ణయస్త్వేషా అయాసో అక్రముః। ఘ్నన్తః కృష్ణామప త్వచమ్॥౧॥

౭౯౬౨ సువితస్య మనామహేऽతి సేతుం దురావ్యమ్। సాహ్వాంసో దస్యుమవ్రతమ్॥౨॥

౭౯౬౩ శృణ్వే వృష్టేరివ స్వనః పవమానస్య శుష్మిణః। చరన్తి విద్యుతో దివి॥ ॥౩॥

౭౯౬౪ ఆ పవస్వ మహీమిషం గోమదిన్దో హిరణ్యవత్। అశ్వావద్వాజవత్సుతః ॥ ॥౪॥

౭౯౬౫ స పవస్వ విచర్షణ ఆ మహీ రోదసీ పృణ। ఉషాః సూర్యో న రశ్మిభిః॥ ॥౫॥

౭౯౬౬ పరి ణః శర్మయన్త్యా ధారయా సోమ విశ్వతః। సరా రసేవ విష్టపమ్॥ ॥౬॥

(౪౨) ద్వాచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధ్యాతిథిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౩, ౪, ౬ గాయత్రీ; ౫ కకుమ్మతీ గాయత్రీ ॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౭౯౬౭ జనయన్రోచనా దివో జనయన్నప్సు సూర్యమ్। వసానో గా అపో హరిః॥ ॥౧॥

౭౯౬౮ ఏష ప్రత్నేన మన్మనా దేవో దేవేభ్యస్పరి। ధారయా పవతే సుతః॥ ॥౨॥

౭౯౬౯ వావృధానాయ తూర్వయే పవన్తే వాజసాతయే। సోమాః సహస్రపాజసః॥ ॥౩॥

౭౯౭౦ దుహానః ప్రత్నమిత్పయః పవిత్రే పరి షిచ్యతే। క్రన్దన్దేవాఁ అజీజనత్॥ ॥౪॥

౭౯౭౧ అభి విశ్వాని వార్యాభి దేవాఁ ఋతావృధః। సోమః పునానో అర్షతి॥ ॥౫॥

౭౯౭౨ గోమన్నః సోమ వీరవదశ్వావద్వాజవత్సుతః। పవస్వ బృహతీరిషః॥ ॥౬॥

(౪౩) త్రిచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధ్యాతిథిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨, ౪, ౫ గాయత్రీ; ౩, ౬ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౭౯౭౩ యో అత్య ఇవ మృజ్యతే గోభిర్మదాయ హర్యతః। తం గీర్భిర్వాసయామసి॥ ॥౧॥

౭౯౭౪ తం నో విశ్వా అవస్యువో గిరః శుమ్భన్తి పూర్వథా। ఇన్దుమిన్ద్రాయ పీతయే॥ ॥౨॥

౭౯౭౫ పునానో యాతి హర్యతః సోమో గీర్భిః పరిష్కృతః। విప్రస్య మేధ్యాతిథేః॥ ॥౩॥

౭౯౭౬ పవమాన విదా రయిమస్మభ్యం సోమ సుశ్రియమ్। ఇన్దో సహస్రవర్చసమ్॥ ॥౪॥

౭౯౭౭ ఇన్దురత్యో న వాజసృత్కనిక్రన్తి పవిత్ర ఆ। యదక్షారతి దేవయుః॥ ॥౫॥

౭౯౭౮ పవస్వ వాజసాతయే విప్రస్య గృణతో వృధే। సోమ రాస్వ సువీర్యమ్॥ ॥౬॥

ఇతి షష్ఠాష్టకే ఽష్టమోఽధ్యాయః ॥

ఇతి షష్ఠోఽష్టకః॥

అథ సప్తమాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః

(౪౪) చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః ; అయాస్యః ॥దేవతా - పవమానః సోమః ॥

ఛన్దః - ౧ నిచృద్గాయత్రీ; ౨-౬ గాయత్రీ॥ స్వరః షడ్జః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౭౯౭౯ ప్ర ణ ఇన్దో మహే తన ఊర్మిం న బిభ్రదర్షసి। అభి దేవాఁ అయాస్యః॥ ॥౧॥

౭౯౮౦ మతీ జుష్టో ధియా హితః సోమో హిన్వే పరావతి। విప్రస్య ధారయా కవిః॥ ॥౨॥

౭౯౮౧ అయం దేవేషు జాగృవిః సుత ఏతి పవిత్ర ఆ। సోమో యాతి విచర్షణిః॥ ॥౩॥

౭౯౮౨ స నః పవస్వ వాజయుశ్చక్రాణశ్చారుమధ్వరమ్। బర్హిష్మాఁ ఆ వివాసతి॥ ॥౪॥

౭౯౮౩ స నో భగాయ వాయవే విప్రవీరః సదావృధః। సోమో దేవేష్వా యమత్॥ ॥౫॥

౭౯౮౪ స నో అద్య వసుత్తయే క్రతువిద్గాతువిత్తమః। వాజం జేషి శ్రవో బృహత్॥ ॥౬॥

(౪౫) పఞ్చచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అయాస్యః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౩-౫ గాయత్రీ; ౨ విరాడ్గాయత్రీ; ౬ నిచృద్గాయత్రీ ॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౭౯౮౫ స పవస్వ మదాయ కం నృచక్షా దేవవీతయే। ఇన్దవిన్ద్రాయ పీతయే॥ ॥౧॥

౭౯౮౬ స నో అర్షాభి దూత్యం త్వమిన్ద్రాయ తోశసే। దేవాన్త్సఖిభ్య ఆ వరమ్॥ ॥౨॥

౭౯౮౭ ఉత త్వామరుణం వయం గోభిరఞ్జ్మో మదాయ కమ్। వి నో రాయే దురో వృధి॥ ॥౩॥

౭౯౮౮ అత్యూ పవిత్రమక్రమీద్వాజీ ధురం న యామని। ఇన్దుర్దేవేషు పత్యతే॥ ॥౪॥

౭౯౮౯ సమీ సఖాయో అస్వరన్వనే క్రీళన్తమత్యవిమ్। ఇన్దుం నావా అనూషత॥ ॥౫॥

౭౯౯౦ తయా పవస్వ ధారయా యయా పీతో విచక్షసే। ఇన్దో స్తోత్రే సువీర్యమ్॥ ॥౬॥

(౪౬) షట్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అయాస్యః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧ కకుమ్మతీ గాయత్రీ;
౨,౪,౬ నిచృద్గాయత్రీ; ౩,౫ గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౭౯౯౧ అసృగ్రన్ దేవవీతయే ఽత్యాసః కృత్వ్యా ఇవ । క్షరన్తః పర్వతావృధః ॥ ॥౧॥
౭౯౯౨ పరిష్కృతాస ఇన్దవో యోషేవ పిత్ర్యావతీ । వాయుం సోమా అసృక్షత ॥ ॥౨॥
౭౯౯౩ ఏతే సోమాస ఇన్దవః ప్రయస్వన్తశ్చమూ సుతాః । ఇన్ద్రం వర్ధన్తి కర్మభిః ॥ ॥౩॥
౭౯౯౪ ఆ ధావతా సుహస్త్యః శుక్రా గృభ్ణీత మన్థినా । గోభిః శ్రీణీత మత్సరమ్ ॥ ॥౪॥
౭౯౯౫ స పవస్వ ధనంజయ ప్రయన్తా రాధసో మహః । అస్మభ్యం సోమ గాతువిత్ ॥ ॥౫॥
౭౯౯౬ ఏతం మృజన్తి మర్జ్యం పవమానం దశ క్షిపః । ఇన్ద్రాయ మత్సరం మదమ్ ॥ ॥౬॥

(౪౭) సప్తచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - కవిర్భార్గవః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪ గాయత్రీ;
౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౫ విరాట్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౭౯౯౭ అయా సోమః సుకృత్యయా మహశ్చిదభ్యవర్ధత । మన్దాన ఉద్వృషాయతే ॥ ॥౧॥
౭౯౯౮ కృతానీదస్య కర్త్వా చేతన్తే దస్యుతర్హణా । ఋణా చ ధృష్ణుశ్చయతే ॥ ॥౨॥
౭౯౯౯ ఆత్సోమ ఇన్ద్రియో రసో వజ్రః సహస్రసా భువత్ । ఉక్థం యదస్య జాయతే ॥ ॥౩॥
౮౦౦౦ స్వయం కవిర్విధర్తరి విప్రాయ రత్నమిచ్ఛతి । యదీ మర్మృజ్యతే ధియః ॥ ॥౪॥
౮౦౦౧ సిషాసతూ రయీణాం వాజేష్వర్వతామివ । భరేషు జిగ్యుషామసి ॥ ॥౫॥

(౪౮) అష్టచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - కవిర్భార్గవః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౫ గాయత్రీ;
౨-౪ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౮౦౦౨ తం త్వా నృమ్ణాని బిభ్రతం సధస్థేషు మహో దివః । చారుం సుకృత్యయేమహే ॥౧॥
౮౦౦౩ సంవృక్తధృష్ణుముక్థ్యం మహామహివ్రతం మదమ్ । శతం పురో రురుక్షణిమ్ ॥౨॥
౮౦౦౪ అతస్త్వా రయిమభి రాజానం సుక్రతో దివః । సుపర్ణో అవ్యథిర్భరత్ ॥ ॥౩॥
౮౦౦౫ విశ్వస్మా ఇత్స్వర్దృశే సాధారణం రజస్తురమ్ । గోపామృతస్య విర్భరత్ ॥ ॥౪॥
౮౦౦౬ అధా హిన్వాన ఇన్ద్రియం జ్యాయో మహిత్వమానశే । అభిష్టికృద్విచర్షణిః ॥ ॥౫॥

(౪౯) ఏకోనపఞ్చాశత్ సూక్తమ్

ఋషిః - కవిర్భార్గవః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః ౧,౪,౫ నిచృద్గాయత్రీ;
౨,౩ గాయత్రీ; స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౮౦౦౭ పవస్వ వృష్టిమా సు నోఽపామూర్మిం దివస్పరి । అయక్ష్మా బృహతీరిషః ॥ ॥౧॥
౮౦౦౮ తయా పవస్వ ధారయా యయా గావ ఇహాగమన్ । జన్యాస ఉప నో గృహమ్ ॥ ॥౨॥
౮౦౦౯ ఘృతం పవస్వ ధారయా యజ్ఞేషు దేవవీతమః । అస్మభ్యం వృష్టిమా పవ ॥ ॥౩॥
౮౦౧౦ స న ఊర్జే వ్యఽవ్యయం పవిత్రం ధావ ధారయా । దేవాసః శృణవన్హి కమ్ ॥౪॥
౮౦౧౧ పవమానో అసిష్యదద్రక్షాంస్యపజంఘనత్ । ప్రత్నవద్రోచయన్రుచః ॥ ॥౫॥

(౫౦) పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఉచథ్యః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥
ఛన్దః - ౧,౨,౪,౫ గాయత్రీ; ౩ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౮౦౧౨ ఉత్తే శుష్మాస ఈరతే సిన్ధోరూర్మేరివ స్వనః । వాణస్య చోదయా పవిమ్ ॥౧॥

౮౦౧౩ ప్రసవే త ఉదీరతే తిస్రో వాచో మఖస్యువః। యదవ్య ఏషి సానవి॥ ॥౨॥

౮౦౧౪ అవ్యో వారే పరి ప్రియం హరిం హిన్వన్త్యద్రిభిః। పవమానం మధుశ్చుతమ్॥ ॥౩॥

౮౦౧౫ ఆ పవస్వ మదిన్తమ పవిత్రం ధారయా కవే। అర్కస్య యోనిమాసదమ్॥ ॥౪॥

౮౦౧౬ స పవస్వ మదిన్తమ గోభిరఞ్జానో అక్తుభిః। ఇన్దవిన్ద్రాయ పీతయే॥ ॥౫॥

(౫౧) ఏకపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఉచథ్యః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥

ఛన్దః - ౧,౨ గాయత్రీ; ౩-౫ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౮౦౧౭ అధ్వర్యో అద్రిభిః సుతం సోమం పవిత్ర ఆ సృజ। పునీహీన్ద్రాయ పాతవే॥ ॥౧॥

౮౦౧౮ దివః పీయూషముత్తమం సోమమిన్ద్రాయ వజ్రిణే। సునోతా మధుమత్తమమ్॥ ॥౨॥

౮౦౧౯ తవ త్య ఇన్దో అన్ధసో దేవా మధోర్వ్యశ్నతే। పవమానస్య మరుతః॥ ॥౩॥

౮౦౨౦ త్వం హి సోమ వర్ధయన్త్సుతో మదాయ భూర్ణయే। వృషన్త్స్తోతారమూతయే॥ ॥౪॥

౮౦౨౧ అభ్యర్ష విచక్షణ పవిత్రం ధారయా సుతః। అభి వాజముత శ్రవః॥ ॥౫॥

(౫౨) ద్విపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఉచథ్యః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧ భురిగ్గాయత్రీ, ౨ గాయత్రీ;

౩,౫ నిచృద్గాయత్రీ ౪ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః షడ్జః॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౮౦౨౨ పరి ద్యుక్షః సనద్రయిర్భరద్వాజం నో అన్ధసా। సువానో అర్ష పవిత్ర ఆ॥ ॥౧॥

౮౦౨౩ తవ ప్రత్నేభిరధ్వభిరవ్యో వారే పరి ప్రియః। సహస్రధారో యాత్తనా॥ ॥౨॥

౮౦౨౪ చరుర్న యస్తమీఙ్ఖయేన్దో న దానమీఙ్ఖయ। వధైర్వధస్నవీఙ్ఖయ॥ ॥౩॥

౮౦౨౫ ని శుష్మమిన్దవేషాం పురుహూత జనానామ్। యో అస్మాఁ ఆదిదేశతి॥ ॥౪॥

౮౦౨౬ శతం న ఇన్ద ఊతిభిః సహస్రం వా శుచీనామ్। పవస్వ మంహయద్రయిః॥ ॥౫॥

(౫౩) త్రిపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - అవత్సారః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥

ఛన్దః - ౧,౩ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౪ గాయత్రీ; ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౮౦౨౭ ఉత్తే శుష్మాసో అస్థూ రక్షో భిన్దన్తో అద్రివః। నుదస్వ యాః పరిస్పృధః॥ ॥౧॥

౮౦౨౮ అయా నిజఘ్నిరోజసా రథసఙ్గే ధనే హితే। స్తవా అబిభ్యుషా హృదా॥ ॥౨॥

౮౦౨౯ అస్య వ్రతాని నాధృషే పవమానస్య దూఢ్యా। రుజ యస్త్వా పృతన్యతి॥ ॥౩॥

౮౦౩౦ తం హిన్వన్తి మదచ్యుతం హరిం నదీషు వాజినమ్। ఇన్దుమిన్ద్రాయ మత్సరమ్॥ ॥౪॥

(౫౪) చతుఃపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - అవత్సారః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪ గాయత్రీ; ౩

నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౮౦౩౧ అస్య ప్రత్నామను ద్యుతం శుక్రం దుదుహ్రే అహ్రయః। పయః సహస్రసామృషిమ్॥ ॥౧॥

౮౦౩౨ అయం సూర్య ఇవోపదృగయం సరాంసి ధావతి। సప్త ప్రవత ఆ దివమ్॥ ॥౨॥

౮౦౩౩ అయం విశ్వాని తిష్ఠతి పునానో భువనోపరి। సోమో దేవో న సూర్యః॥ ॥౩॥

౮౦౩౪ పరి ణో దేవవీతయే వాజాఁ అర్షసి గోమతః। పునాన ఇన్దవిన్ద్రయుః॥ ॥౪॥

(౫౫) పఞ్చపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - అవత్సారః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥

ఛన్దః - ౧,౨ గాయత్రీ; ౩,౪ నిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౮౦౩౫ యవంయవం నో అన్ధసా పుష్టంపుష్టం పరి స్రవ। సోమ విశ్వా చ సౌభగా॥ ॥౧॥

౮౦౩౬ ఇన్దో యథా తవ స్తవో యథా తే జాతమన్ధసః। ని బర్హిషి ప్రియే సదః॥ ॥౨॥

౮౦౩౭ ఉత నో గోవిదశ్వవిత్ పవస్వ సోమాన్ధసా। మక్షూతమేభిరహభిః॥ ॥౩॥

౮౦౩౮ యో జినాతి న జీయతే హన్తి శత్రుమభీత్య। స పవస్వ సహస్రజిత్॥ ॥౪॥

(౫౬) షట్పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - అవత్సారః ।దేవతా - పవమానః సోమః॥

ఛన్దః - ౧-౩ గాయత్రీ; ౪ యవమధ్యాగాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౮౦౩౯ పరి సోమ ఋతం బృహదాశుః పవిత్రే అర్షతి। విఘ్నన్ రక్షాంసి దేవయుః॥౧॥

౮౦౪౦ యత్ సోమో వాజమర్షతి శతం ధారా అపస్యువః। ఇన్ద్రస్య సఖ్యమావిశన్॥ ॥౨॥

౮౦౪౧ అభి త్వా యోషణో దశ జారం న కన్యానూషత। మృజ్యసే సోమ సాతయే॥ ॥౩॥

౮౦౪౨ త్వమిన్ద్రాయ విష్ణవే స్వాదురిన్దో పరి స్రవ। నౄన్త్స్తోతౄన్ పాహ్యంహసః॥౪॥

(౫౭) సప్తపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - అవత్సారః ।దేవతా - పవమానః సోమః॥

ఛన్దః -౧,౩ గాయత్రీ; ౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౪ కకుమ్మతీ గాయత్రీ॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గ. ॥౧౪॥

౮౦౪౩ ప్ర తే ధారా అసశ్చతో దివో న యన్తి వృష్టయః। అచ్ఛా వాజం సహస్రిణమ్॥౧॥

౮౦౪౪ అభి ప్రియాణి కావ్యా విశ్వా చక్షాణో అర్షతి। హరిస్తుఞ్జాన ఆయుధా॥ ॥౨॥

౮౦౪౫ స మర్మృజాన ఆయుభిరిభో రాజేవ సువ్రతః। శ్యేనో న వంసు షీదతి॥ ॥౩॥

౮౦౪౬ స నో విశ్వా దివో వసూతో పృథివ్యా అధి। పునాన ఇన్దవా భర॥ ॥౪॥

(౫౮) అష్టపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - అవత్సారః ।దేవతా - పవమానః సోమః ॥

ఛన్దః - ౧,౩ నిచృద్గాయత్రీ; ౨ విరాడ్గాయత్రీ; ౪ గాయత్రీ ।స్వరః - షడ్జః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౮౦౪౭ తరత్స మన్దీ ధావతి ధారా సుతస్యాన్ధసః। తరత్ స మన్దీ ధావతి॥ ॥౧॥

౮౦౪౮ ఉస్రా వేద వసూనాం మర్తస్య దేవ్యవసః। తరత్ స మన్దీ ధావతి॥ ॥౨॥

౮౦౪౯ ధ్వస్రయోః పురుషన్త్యోరా సహస్రాణి దద్మహే। తరత్ స మన్దీ ధావతి॥ ॥౩॥

౮౦౫౦ ఆ యయోస్త్రింశతం తనా సహస్రాణి చ దద్మహే। తరత్ స మన్దీ ధావతి॥ ॥౪॥

(౫౯) ఏకోన షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అవత్సారః ।దేవతా - పవమానః సోమః॥

ఛన్దః - ౧ గాయత్రీ; ౨ ఆర్చీస్వరాడ్గాయత్రీ; ౩,౪ నిచృద్గాయత్రీ ।స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౮౦౫౧ పవస్వ గోజిదశ్వజిద్విశ్వజిత్ సోమ రణ్యజిత్। ప్రజావద్రత్నమా భర॥ ॥౧॥

౮౦౫౨ పవస్వాద్భ్యో అదాభ్యః పవస్వౌషధీభ్యః। పవస్వ ధిషణాభ్యః॥ ॥౨॥

౮౦౫౩ త్వం సోమ పవమానో విశ్వాని దురితా తర। కవిః సీద ని బర్హిషి॥ ॥౩॥

౮౦౫౪ పవమాన స్వర్విదో జాయమానో ऽభవో మహాన్। ఇన్దో విశ్వాఀ అభీదసి॥ ॥౪॥

(౬౦) షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అవత్సారః ।దేవతా -పవమానః సోమః॥

ఛన్దః -౧,౨,౪ గాయత్రీ; ౩ నిచృదుష్ణిక్॥ స్వరః - ౧,౨,౪ షడ్జః; ౩ ఋషభః॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౮౦౫౫ ప్ర గాయత్రేణ గాయత పవమానం విచర్షణిమ్। ఇన్దుం సహస్రచక్షసమ్॥ ॥౧॥
౮౦౫౬ తం త్వా సహస్రచక్షసమథో సహస్రభర్ణసమ్। అతి వారమపావిషుః॥ ॥౨॥
౮౦౫౭ అతి వారాన్పవమానో అసిష్యదత్కలశాఀ అభి ధావతి। ఇన్ద్రస్య హార్ద్యావిశన్॥ ॥౩॥
౮౦౫౮ ఇన్ద్రస్య సోమ రాధసే శం పవస్వ విచర్షణే। ప్రజావద్రేత ఆ భర॥ ॥౪॥

తృతీయోఽనువాకః (౬౧) ఏకషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషి - అమహీయుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥

ఛన్దః-౧,౪,౫,౮,౧౦,౧౨,౧౫,౧౮,౨౨-౨౪,౨౯,౩౦ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౩, ౬,౭, ౯, ౧౩, ౧౪,౧౬,౧౭,౨౦,౨౧,౨౬-౨౮ గాయత్రీ; ౧౧,౧౯ విరాడ్గాయత్రీ;

౨౫ కకుమ్మతీ గాయత్రీ ॥స్వరః - షడ్జః॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౮౦౫౯ అయా వీతీ పరి స్రవ యస్త ఇన్దో మదేష్వా। అవాహన్నవతీర్నవ॥ ॥౧॥
౮౦౬౦ పురః సద్య ఇత్థాధియే దివోదాసాయ శమ్బరమ్। అధ త్యం తుర్వశం యదుమ్॥ ॥౨॥
౮౦౬౧ పరి ణో అశ్వమశ్వవిద్గోమదిన్దో హిరణ్యవత్। క్షరా సహస్రిణీరిషః॥ ॥౩॥
౮౦౬౨ పవమానస్య తే వయం పవిత్రమభ్యున్దతః। సఖిత్వమా వృణీమహే॥ ॥౪॥
౮౦౬౩ యే తే పవిత్రమూర్మయో అభిక్షరన్తి ధారయా। తేభిర్నః సోమ మృళయ॥ ॥౫॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౮౦౬౪ స నః పునాన ఆ భర రయిం వీరవతీమిషమ్। ఈశానః సోమ విశ్వతః॥ ॥౬॥
౮౦౬౫ ఏతము త్యం దశ క్షిపో మృజన్తి సిన్ధుమాతరమ్। సమాదిత్యేభిరఖ్యత॥ ॥౭॥
౮౦౬౬ సమిన్ద్రేణోత వాయునా సుత ఏతి పవిత్ర ఆ। సం సూర్యస్య రశ్మిభిః॥ ॥౮॥
౮౦౬౭ స నో భగాయ వాయవే పూష్ణే పవస్వ మధుమాన్। చారుర్మిత్రే వరుణే చ ॥ ॥౯॥
౮౦౬౮ ఉచ్చా తే జాతమన్ధసో దివి షద్భూమ్యా దదే। ఉగ్రం శర్మ మహి శ్రవః॥ ॥౧౦॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౮౦౬౯ ఏనా విశ్వాన్యర్య ఆ ద్యుమ్నాని మానుషాణామ్। సిషాసన్తో వనామహే॥ ॥౧౧॥
౮౦౭౦ స న ఇన్ద్రాయ యజ్యవే వరుణాయ మరుద్భ్యః। వరివోవిత్ పరి స్రవ॥ ॥౧౨॥
౮౦౭౧ ఉపో షు జాతమప్తురం గోభిర్భఙ్గం పరిష్కృతమ్। ఇన్దుం దేవా అయాసిషుః॥ ॥౧౩॥
౮౦౭౨ తమిద్వర్ధన్తు నో గిరో వత్సం సంశిశ్వరీరివ। య ఇన్ద్రస్య హృదంసనిః॥ ॥౧౪॥
౮౦౭౩ అర్షా ణః సోమ శం గవే ధుక్షస్వ పిప్యుషీమిషమ్। వర్ధా సముద్రముక్థ్యమ్॥ ॥౧౫॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౮౦౭౪ పవమానో అజీజనద్దివశ్చిత్రం న తన్యతుమ్। జ్యోతిర్వైశ్వానరం బృహత్॥ ॥౧౬॥
౮౦౭౫ పవమానస్య తే రసో మదో రాజన్నదుచ్ఛునః। వి వారమవ్యమర్షతి॥ ॥౧౭॥
౮౦౭౬ పవమాన రసస్తవ దక్షో వి రాజతి ద్యుమాన్। జ్యోతిర్విశ్వం స్వర్దృశే॥ ॥౧౮॥
౮౦౭౭ యస్తే మదో వరేణ్యస్తేనా పవస్వాన్ధసా। దేవావీరఘశంసహా॥ ॥౧౯॥
౮౦౭౮ జఘ్నిర్వృత్రమమిత్రియం సస్నిర్వాజం దివేదివే। గోషా ఉ అశ్వసా అసి ॥ ॥౨౦॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౮౦౭౯ సంమిశ్లో అరుషో భవ సూపస్థాభిర్న ధేనుభిః। సీదఞ్ఛ్యేనో న యోనిమా॥ ॥౨౧॥
౮౦౮౦ స పవస్వ య ఆవిథేన్ద్రం వృత్రాయ హన్తవే। వవ్రివాంసం మహీరపః॥ ॥౨౨॥
౮౦౮౧ సువీరాసో వయం ధనా జయేమ సోమ మీఢ్వః। పునానో వర్ధ నో గిరః॥ ॥౨౩॥
౮౦౮౨ త్వోతాసస్తవావసా స్యామ వన్వన్త ఆమురః। సోమ వ్రతేషు జాగృహి॥ ॥౨౪॥
౮౦౮౩ అపఘ్నన్పవతే మృధోఽప సోమో అరావ్ణః। గచ్ఛన్నిన్ద్రస్య నిష్కృతమ్॥ ॥౨౫॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౮౦౮౪ మహో నో రాయ ఆ భర పవమాన జహీ మృధః। రాస్వేన్దో వీరవద్యశః॥ ॥౨౬॥
౮౦౮౫ న త్వా శతం చన హ్రుతో రాధో దిత్సన్తమా మినన్। యత్పునానో మఖస్యసే॥ ॥౨౭॥

౮౦౮౬ పవస్వేన్దో వృషా సుతః కృధీ నో యశసో జనే। విశ్వా అప ద్విషో జహి॥ ॥౨౮॥

౮౦౮౭ అస్య తే సఖ్యే వయం తవేన్దో ద్యుమ్న ఉత్తమే। సాసహ్యామ పృతన్యతః॥ ॥౨౯॥

౮౦౮౮ యా తే భీమాన్యాయుధా తిగ్మాని సన్తి ధూర్వణే। రక్షా సమస్య నో నిదః॥ ॥౩౦॥

(౬౨) ద్విషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - జమదగ్నిః దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౬,౭,౯,౧౦,౨౩,౨౫,౨౮,౨౯ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౫,౧౧-౧౯,౨౧-౨౪,౨౭,౩౦ గాయత్రీ; ౩ కకుమ్మతీ గాయత్రీ; ౪ పిపీలికా మధ్యాగాయత్రీ; ౮,౨౦,౨౬ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౮౦౮౯ ఏతే అసృగ్రమిన్దవస్తిరః పవిత్రమాశవః। విశ్వాన్యభి సౌభగా॥ ॥౧॥

౮౦౯౦ విఘ్నన్తో దురితా పురు సుగా తోకాయ వాజినః। తనా కృణ్వన్తో అర్వతే॥ ॥౨॥

౮౦౯౧ కృణ్వన్తో వరివో గవేఽభ్యర్షన్తి సుష్టుతిమ్। ఇళామస్మభ్యం సంయతమ్॥ ॥౩॥

౮౦౯౨ అసావ్యంశుర్మదాయాప్సు దక్షో గిరిష్ఠాః। శ్యేనో న యోనిమాసదత్॥ ॥౪॥

౮౦౯౩ శుభ్రమన్ధో దేవవాతమప్సు ధూతో నృభిః సుతః। స్వదన్తి గావః పయోభిః॥ ॥౫॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౮౦౯౪ ఆదీమశ్వం న హేతారోఽశూశుభన్నమృతాయ। మధ్వో రసం సధమాదే॥ ॥౬॥

౮౦౯౫ యాస్తే ధారా మధుశ్చుతోఽసృగ్రమిన్ద ఊతయే। తాభిః పవిత్రమాసదః॥ ॥౭॥

౮౦౯౬ సో అర్షేన్ద్రాయ పీతయే తిరో రోమాణ్యవ్యయా। సీదన్యోనా వనేష్వా॥ ॥౮॥

౮౦౯౭ త్వమిన్దో పరి స్రవ స్వాదిష్ఠో అఙ్గిరోభ్యః। వరివోవిద్ఘృతం పయః॥ ॥౯॥

౮౦౯౮ అయం విచర్షణిర్హితః పవమానః స చేతతి। హిన్వాన ఆప్యం బృహత్॥ ॥౧౦॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౮౦౯౯ ఏష వృషా వృషవ్రతః పవమానో అశస్తిహా। కరద్వసూని దాశుషే॥ ॥౧౧॥

౮౧౦౦ ఆ పవస్వ సహస్రిణం రయిం గోమన్తమశ్వినమ్। పురుశ్చన్ద్రం పురుస్పృహమ్॥ ॥౧౨॥

౮౧౦౧ ఏష స్య పరి షిచ్యతే మర్మృజ్యమాన ఆయుభిః। ఉరుగాయః కవిక్రతుః॥ ॥౧౩॥

౮౧౦౨ సహస్రోతిః శతామఘో విమానో రజసః కవిః। ఇన్ద్రాయ పవతే మదః॥ ॥౧౪॥

౮౧౦౩ గిరా జాత ఇహ స్తుత ఇన్దురిన్ద్రాయ ధీయతే। విర్యోనా వసతావివ॥ ॥౧౫॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౮౧౦౪ పవమానః సుతో నృభిః సోమో వాజమివాసరత్। చమూషు శక్మనాసదమ్॥ ॥౧౬॥

౮౧౦౫ తం త్రిపృష్ఠే త్రివన్ధురే రథే యుఞ్జన్తి యాతవే। ఋషీణాం సప్త ధీతిభిః॥ ॥౧౭॥

౮౧౦౬ తం సోతారో ధనస్పృతమాశుం వాజాయ యాతవే। హరిం హినోత వాజినమ్॥ ॥౧౮॥

౮౧౦౭ ఆవిశన్కలశం సుతో విశ్వా అర్షన్నభి శ్రియః। శూరో న గోషు తిష్ఠతి॥ ॥౧౯॥

౮౧౦౮ ఆ త ఇన్దో మదాయ కం పయో దుహన్త్యాయవః। దేవా దేవేభ్యో మధు॥ ॥౨౦॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౮౧౦౯ ఆ నః సోమం పవిత్ర ఆ సృజతా మధుమత్తమమ్। దేవేభ్యో దేవశ్రుత్తమమ్॥ ॥౨౧॥

౮౧౧౦ ఏతే సోమా అసృక్షత గృణానాః శ్రవసే మహే। మదిన్తమస్య ధారయా॥ ॥౨౨॥

౮౧౧౧ అభి గవ్యాని వీతయే నృమ్ణా పునానో అర్షసి। సనద్వాజః పరి స్రవ॥ ॥౨౩॥

౮౧౧౨ ఉత నో గోమతీరిషో విశ్వా అర్ష పరిష్టుభః। గృణానో జమదగ్నినా॥ ॥౨౪॥

౮౧౧౩ పవస్వ వాచో అగ్రియః సోమ చిత్రాభిరూతిభిః। అభి విశ్వాని కావ్యా॥ ॥౨౫॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౮౧౧౪ త్వం సముద్రియా అపోఽగ్రియో వాచ ఈరయన్। పవస్వ విశ్వమేజయ॥ ॥౨౬॥

౮౧౧౫ తుభ్యేమా భువనా కవే మహిమ్నే సోమ తస్థిరే। తుభ్యమర్షన్తి సిన్ధవః॥ ॥౨౭॥

౮౧౧౬ ప్ర తే దివో న వృష్టయో ధారా యన్త్యసశ్చతః । అభి శుక్రాముపస్తిరమ్ ॥ ౨౮ ॥

౮౧౧౭ ఇన్ద్రాయేన్దుం పునీతనోగ్రం దక్షాయ సాధనమ్ । ఈశానం వీతిరాధసమ్ ॥ ౨౯ ॥

౮౧౧౮ పవమాన ఋతః కవిః సోమః పవిత్రమాసదత్ । దధత్ స్తోత్రే సువీర్యమ్ ॥ ౩౦ ॥

(౬౩) త్రిషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - నిధ్రువిః కాశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪,౧౨,౧౭, ౨౦, ౨౨,౨౩,౨౫,౨౭,౨౮,౩౦ నిచృద్గాయత్రీ; ౩,౭-౧౧, ౧౬, ౧౮, ౧౯, ౨౧, ౨౪, ౨౬ గాయత్రీ; ౫, ౧౩, ౧౫, విరాడ్గాయత్రీ; ౬, ౧౪, ౨౯ కకుమ్మతీగాయత్రీ

॥స్వరః - షడ్జః ॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౮౧౧౯ ఆ పవస్వ సహస్రిణం రయిం సోమ సువీర్యమ్ । అస్మే శ్రవాంసి ధారయ ॥ ౧ ॥

౮౧౨౦ ఇషమూర్జం చ పిన్వస ఇన్ద్రాయ మత్సరిన్తమః । చమూష్వా ని షీదసి ॥ ౨ ॥

౮౧౨౧ సుత ఇన్ద్రాయ విష్ణవే సోమః కలశే అక్షరత్ । మధుమాఀ అస్తు వాయవే ॥ ౩ ॥

౮౧౨౨ ఏతే అసృగ్రమాశవో ऽతి హ్వరాంసి బభ్రవః । సోమా ఋతస్య ధారయా ॥ ౪ ॥

౮౧౨౩ ఇన్ద్రం వర్ధన్తో అప్తురః కృణ్వన్తో విశ్వమార్యమ్ । అపఘ్నన్తో అరావ్ణః ॥ ౫ ॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౮౧౨౪ సుతా అను స్వమా రజో ऽభ్యర్షన్తి బభ్రవః । ఇన్ద్రం గచ్ఛన్త ఇన్దవః ॥ ౬ ॥

౮౧౨౫ అయా పవస్వ ధారయా యయా సూర్యమరోచయః । హిన్వానో మానుషీరపః ॥ ౭ ॥

౮౧౨౬ అయుక్త సూర ఏతశం పవమానో మనావధి । అన్తరిక్షేణ యాతవే ॥ ౮ ॥

౮౧౨౭ ఉత త్యా హరితో దశ సూరో అయుక్త యాతవే । ఇన్దురిన్ద్ర ఇతి బ్రువన్ ॥ ౯ ॥

౮౧౨౮ పరీతో వాయవే సుతం గిర ఇన్ద్రాయ మత్సరమ్ । అవ్యో వారేషు సిఞ్చత ॥ ౧౦ ॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౮౧౨౯ పవమాన విదా రయిమస్మభ్యం సోమ దుష్టరమ్ । యో దూణాశో వనుష్యతా ॥ ౧౧ ॥

౮౧౩౦ అభ్యర్ష సహస్రిణం రయిం గోమన్తమశ్వినమ్ । అభి వాజముత శ్రవః ॥ ౧౨ ॥

౮౧౩౧ సోమో దేవో న సూర్యో ऽద్రిభిః పవతే సుతః । దధానః కలశే రసమ్ ॥ ౧౩ ॥

౮౧౩౨ ఏతే ధామాన్యార్యా శుక్రా ఋతస్య ధారయా । వాజం గోమన్తమక్షరన్ ॥ ౧౪ ॥

౮౧౩౩ సుతా ఇన్ద్రాయ వజ్రిణే సోమాసో దధ్యాశిరః । పవిత్రమత్యక్షరన్ ॥ ౧౫ ॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౮౧౩౪ ప్ర సోమ మధుమత్తమో రాయే అర్ష పవిత్ర ఆ । మదో యో దేవవీతమః ॥ ౧౬ ॥

౮౧౩౫ తమీ మృజన్త్యాయవో హరిం నదీషు వాజినమ్ । ఇన్దుమిన్ద్రాయ మత్సరమ్ ॥ ౧౭ ॥

౮౧౩౬ ఆ పవస్వ హిరణ్యవదశ్వావత్సోమ వీరవత్ । వాజం గోమన్తమా భర ॥ ౧౮ ॥

౮౧౩౭ పరి వాజే న వాజయుమవ్యో వారేషు సిఞ్చత । ఇన్ద్రాయ మధుమత్తమమ్ ॥ ౧౯ ॥

౮౧౩౮ కవిం మృజన్తి మర్జ్యం ధీభిర్విప్రా అవస్యవః । వృషా కనిక్రదర్షతి ॥ ౨౦ ॥

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ॥౩౪॥

౮౧౩౯ వృషణం ధీభిరప్తురం సోమమృతస్య ధారయా । మతీ విప్రాః సమస్వరన్ ॥ ౨౧ ॥

౮౧౪౦ పవస్వ దేవాయుషగిన్ద్రం గచ్ఛతు తే మదః । వాయుమా రోహ ధర్మణా ॥ ౨౨ ॥

౮౧౪౧ పవమాన ని తోశసే రయిం సోమ శ్రవాయ్యమ్ । ప్రియః సముద్రమా విశ ॥ ౨౩ ॥

౮౧౪౨ అపఘ్నన్పవసే మృధః క్రతువిత్సోమ మత్సరః । నుదస్వాదేవయుం జనమ్ ॥ ౨౪ ॥

౮౧౪౩ పవమానా అసృక్షత సోమాః శుక్రాస ఇన్దవః । అభి విశ్వాని కావ్యా ॥ ౨౫ ॥

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ॥౩౫॥

౮౧౪౪ పవమానాస ఆశవః శుభ్రా అసృగ్రమిన్దవః । ఘ్నన్తో విశ్వా అప ద్విషః ॥ ౨౬ ॥

౮౧౪౫ పవమానా దివస్పర్యన్తరిక్షాదసృక్షత । పృథివ్యా అధి సానవి ॥ ౨౭ ॥

౮౧౪౬ పునానః సోమ ధారయేన్దో విశ్వా అప స్రిధః। జహి రక్షాంసి సుక్రతో॥ ॥౨౮॥
౮౧౪౭ అపఘ్నన్ సోమ రక్షసో ఽభ్యర్ష కనిక్రదత్। ద్యుమన్తం శుష్మముత్తమమ్॥ ॥౨౯॥
౮౧౪౮ అస్మే వసూని ధారయ సోమ దివ్యాని పార్థివా। ఇన్దో విశ్వాని వార్యా॥ ॥౩౦॥

(౬౪) చతుః షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషి - కాశ్యపః ।దేవతా - పవమానః సోమః। ఛన్దః -౧,౩,౪,౭,౧౨,౧౩,౧౫,౧౭, ౧౯, ౨౨, ౨౪, ౨౬ గాయత్రీ; ౨, ౫, ౬, ౮-౧౧, ౧౪, ౧౬, ౨౦, ౨౩, ౨౫, ౨౯ నిచృద్గాయత్రీ ౧౮, ౨౧, ౨౭, ౨౮॥ విరాడ్గాయత్రీ ౩౦ యవమధ్యాగాయత్రీ

స్వరః - షడ్జః॥

అథ షట్ త్రింశో వర్గః ॥౩౬॥

౮౧౪౯ వృషా సోమ ద్యుమాఁ అసి వృషా దేవ వృషవ్రతః। వృషా ధర్మాణి దధిషే॥౧॥
౮౧౫౦ వృష్ణస్తే వృష్ణ్యం శవో వృషా వనం వృషా మదః। సత్యం వృషన్ వృషేదసి॥ ॥౨॥
౮౧౫౧ అశ్వో న చక్రదో వృషా సం గా ఇన్దో సమర్వతః। వి నో రాయే దురో వృధి॥ ॥౩॥
౮౧౫౨ అసృక్షత ప్ర వాజినో గవ్యా సోమాసో అశ్వయా। శుక్రాసో వీరయాశవః॥ ॥౪॥
౮౧౫౩ శుమ్భమానా ఋతాయుభిర్మృజ్యమానా గభస్త్యోః। పవన్తే వారే అవ్యయే॥ ॥౫॥

అథ సప్తత్రింశో వర్గః ॥౩౭॥

౮౧౫౪ తే విశ్వా దాశుషే వసు సోమా దివ్యాని పార్థివా। పవన్తామాన్తరిక్ష్యా॥ ॥౬॥
౮౧౫౫ పవమానస్య విశ్వవిత్ ప్ర తే సర్గా అసృక్షత। సూర్యస్యేవ న రశ్మయః॥ ॥౭॥
౮౧౫౬ కేతుం కృణ్వన్ దివస్పరి విశ్వా రూపాభ్యర్షసి। సముద్రః సోమ పిన్వసే॥ ॥౮॥
౮౧౫౭ హిన్వానో వాచమిష్యసి పవమాన విధర్మణి। అక్రాన్ దేవో న సూర్యః॥ ॥౯॥
౮౧౫౮ ఇన్దుః పవిష్ట చేతనః ప్రియః కవీనాం మతీ। సృజదశ్వం రథీరివ॥ ॥౧౦॥

అథాష్టాత్రింశో వర్గః ॥౩౮॥

౮౧౫౯ ఊర్మిర్యస్తే పవిత్ర ఆ దేవావీః పర్యక్షరత్। సీదన్నృతస్య యోనిమా॥ ॥౧౧॥
౮౧౬౦ స నో అర్ష పవిత్ర ఆ మదో యో దేవవీతమః। ఇన్దవిన్ద్రాయ పీతయే॥ ॥౧౨॥
౮౧౬౧ ఇషే పవస్వ ధారయా మృజ్యమానో మనీషిభిః। ఇన్దో రుచాభి గా ఇహి॥౧౩॥
౮౧౬౨ పునానో వరివస్కృధ్యూర్జం జనాయ గిర్వణః। హరే సృజాన ఆశిరమ్॥౧౪॥
౮౧౬౩ పునానో దేవవీతయ ఇన్ద్రస్య యాహి నిష్కృతమ్। ద్యుతానో వాజిభిర్యతః॥ ॥౧౫॥

అథ ఏకోన చత్వారింశో వర్గః ॥౩౯॥

౮౧౬౪ ప్ర హిన్వానాస ఇన్దవో ఽచ్ఛా సముద్రమాశవః। ధియా జూతా అసృక్షత॥ ॥౧౬॥
౮౧౬౫ మర్మృజానాస ఆయవో వృథా సముద్రమిన్దవః। అగ్మన్నృతస్య యోనిమా॥ ॥౧౭॥
౮౧౬౬ పరి ణో యాహ్యస్మయుర్విశ్వా వసూన్యోజసా। పాహి నః శర్మ వీరవత్॥ ॥౧౮॥
౮౧౬౭ మిమాతి వహ్నిరేతశః పదం యుజాన ఋక్వభిః। ప్ర యత్సముద్ర ఆహితః॥౧౯॥
౮౧౬౮ ఆ యద్యోనిం హిరణ్యయమాశురృతస్య సీదతి। జహాత్యప్రచేతసః॥ ॥౨౦॥

అథ చత్వారింశో వర్గః ॥౪౦॥

౮౧౬౯ అభి వేనా అనూషతేయక్షన్తి ప్రచేతసః। మజ్జన్త్యవిచేతసః॥ ॥౨౧॥
౮౧౭౦ ఇన్ద్రాయేన్దో మరుత్వతే పవస్వ మధుమత్తమః। ఋతస్య యోనిమాసదమ్॥౨౨॥
౮౧౭౧ తం త్వా విప్రా వచోవిదః పరిష్కృణ్వన్తి వేధసః। సం త్వా మృజన్త్యాయవః॥ ॥౨౩॥
౮౧౭౨ రసం తే మిత్రో అర్యమా పిబన్తి వరుణః కవే। పవమానస్య మరుతః॥ ॥౨౪॥
౮౧౭౩ త్వం సోమ విపశ్చితం పునానో వాచమిష్యసి। ఇన్దో సహస్రభర్ణసమ్॥ ॥౨౫॥

అథ ఏక చత్వారింశో వర్గః ॥౪౧॥

౮౧౭౪ ఉతో సహస్రభర్ణసం వాచం సోమ మఖస్యువమ్। పునాన ఇన్దవా భర॥ ॥౨౬॥
౮౧౭౫ పునాన ఇన్దవేషాం పురుహూత జనానామ్। ప్రియః సముద్రమా విశ॥ ॥౨౭॥
౮౧౭౬ దవిద్యుతత్యా రుచా పరిష్టోభన్త్యా కృపా। సోమాః శుక్రా గవాశిరః॥ ॥౨౮॥

౮౧౭౭ హిన్వానో హేతృభిర్యత ఆ వాజం వాజ్యక్రమీత్। సీదన్తో వనుషో యథా॥ ౨౯॥

౮౧౭౮ ఋధక్ సోమ స్వస్తయే సంజగ్మానో దివః కవిః। పవస్వ సూర్యో దృశే॥ ౩౦॥

ఇతి సప్తమాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః॥

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

(౬౫) పఞ్చషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగుర్వారుణిర్జమదగ్నిర్వా॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥

ఛన్దః - ౧, ౯, ౧౦, ౧౨, ౧౩, ౧౬, ౧౮, ౨౧, ౨౨, ౨౪-౨౬ గాయత్రీ; ౨, ౧౧, ౧౪, ౧౫, ౨౯, ౩౦ విరాడ్గాయత్రీ; ౩, ౬-౮, ౧౯, ౨౦, ౨౭, ౨౮ నిచృద్గాయత్రీ; ౪, ౫ పాదనిచృద్గాయత్రీ; ౧౭, ౨౩, కకుమ్మతీగాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

అథ ప్రథమో వర్గః॥౧॥

౮౧౭౯ హిన్వన్తి సూరముస్రయః స్వసారో జామయస్పతిమ్। మహామిన్దుం మహీయువః॥ ౧॥

౮౧౮౦ పవమాన రుచారుచా దేవో దేవేభ్యస్పరి। విశ్వా వసూన్యా విశ॥ ౨॥

౮౧౮౧ ఆ పవమాన సుష్టుతిం వృష్టిం దేవేభ్యో దువః। ఇషే పవస్వ సంయతమ్॥ ౩॥

౮౧౮౨ వృషా హ్యసి భానునా ద్యుమన్తం త్వా హవామహే। పవమాన స్వాధ్యః॥ ౪॥

౮౧౮౩ ఆ పవస్వ సువీర్యం మన్దమానః స్వాయుధ। ఇహో ష్విన్దవా గహి॥ ౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః॥౨॥

౮౧౮౪ యదద్భిః పరిషిచ్యసే మృజ్యమానో గభస్త్యోః। ద్రుణా సధస్థమశ్నుషే॥ ౬॥

౮౧౮౫ ప్ర సోమాయ వ్యశ్వవత్ పవమానాయ గాయత। మహే సహస్రచక్షసే॥ ౭॥

౮౧౮౬ యస్య వర్ణం మధుశ్చుతం హరిం హిన్వన్త్యద్రిభిః। ఇన్దుమిన్ద్రాయ పీతయే॥ ౮॥

౮౧౮౭ తస్య తే వాజినో వయం విశ్వా ధనాని జిగ్యుషః। సఖిత్వమా వృణీమహే॥ ౯॥

౮౧౮౮ వృషా పవస్వ ధారయా మరుత్వతే చ మత్సరః। విశ్వా దధాన ఓజసా॥ ౧౦॥

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౮౧౮౯ తం త్వా ధర్తారమోణ్యోః పవమాన స్వర్దృశమ్। హిన్వే వాజేషు వాజినమ్॥ ౧౧॥

౮౧౯౦ అయా చిత్తో విపానయా హరిః పవస్వ ధారయా। యుజం వాజేషు చోదయ॥ ౧౨॥

౮౧౯౧ ఆ న ఇన్దో మహీమిషం పవస్వ విశ్వదర్శతః। అస్మభ్యం సోమ గాతువిత్॥ ౧౩॥

౮౧౯౨ ఆ కలశా అనూషతేన్దో ధారాభిరోజసా। ఏన్ద్రస్య పీతయే విశ॥ ౧౪॥

౮౧౯౩ యస్య తే మద్యం రసం తీవ్రం దుహన్త్యద్రిభిః। స పవస్వాభిమాతిహా॥ ౧౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౮౧౯౪ రాజా మేధాభిరీయతే పవమానో మనావధి। అన్తరిక్షేణ యాతవే॥ ౧౬॥

౮౧౯౫ ఆ న ఇన్దో శతగ్విన్నం గవాం పోషం స్వశ్వ్యమ్। వహా భగత్తిమూతయే॥ ౧౭॥

౮౧౯౬ ఆ నః సోమ సహో జువో రూపం న వర్చసే భర। సుష్వాణో దేవవీతయే॥ ౧౮॥

౮౧౯౭ అర్షా సోమ ద్యుమత్తమోఽభి ద్రోణాని రోరువత్। సీదఞ్ఛ్యేనో న యోనిమా॥ ౧౯॥

౮౧౯౮ అప్సా ఇన్ద్రాయ వాయవే వరుణాయ మరుద్భ్యః। సోమో అర్షతి విష్ణవే॥ ౨౦॥

అథ పఞ్చమో వర్గః॥౫॥

౮౧౯౯ ఇషం తోకాయ నో దధదస్మభ్యం సోమ విశ్వతః। ఆ పవస్వ సహస్రిణమ్॥ ౨౧॥

౮౨౦౦ యే సోమాసః పరావతి యే అర్వావతి సున్విరే। యే వాదః శర్యణావతి॥ ౨౨॥

౮౨౦౧ య ఆర్జీకేషు కృత్వసు యే మధ్యే పస్త్యానామ్। యే వా జనేషు పఞ్చసు॥ ౨౩॥

౮౨౦౨ తే నో వృష్టిం దివస్పరి పవన్తామా సువీర్యమ్। సువానా దేవాస ఇన్దవః॥ ౨౪॥

౮౨౦౩ పవతే హర్యతో హరిర్గృణానో జమదగ్నినా। హిన్వానో గోరధి త్వచి॥ ౨౫॥

అథ షష్ఠో వర్గః॥౬॥

౮౨౦౪ ప్ర శుక్రాసో వయోజువో హిన్వానాసో న సప్తయః। శ్రీణానా అప్సు మృఞ్జత॥ ౨౬॥

౭౨౦౫ తం త్వా సుతేష్వాభువో హిన్విరే దేవతాతయే । స పవస్వానయా రుచా ॥౨౭॥
౭౨౦౬ ఆ తే దక్షం మయోభువం వహ్నిమద్యా వృణీమహే । పాన్తమా పురుస్పృహమ్ ॥౨౮॥
౭౨౦౭ ఆ మన్ద్రమా వరేణ్యమా విప్రమా మనీషిణమ్ । పాన్తమా పురుస్పృహమ్ ॥౨౯॥
౭౨౦౮ ఆ రయిమా సుచేతునమా సుక్రతో తనూష్వా । పాన్తమా పురుస్పృహమ్ ॥౩౦॥

(౬౬) షట్షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - శతం వైఖానసాః ॥ దేవతా - ౧-౧౮, ౨౨-౩౦ పవమానః సోమః ॥ ౧౯-౨౧ అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ పాదనిచృద్గాయత్రీ- ౨, ౩, ౫-౮, ౧౦, ౧౧, ౧౩, ౧౫-౧౭, ౧౯, ౨౦, ౨౩-౨౬, ౩౦ గాయత్రీ; ౪, ౧౪, ౨౨, ౨౭, విరాడ్గాయత్రీ; ౯, ౧౨, ౨౧, ౨౮, ౨౯ నిచృద్గాయత్రీ; ౧౮ పాదనిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౧౭, ౧౯-౩౦ షడ్జః; ౧౮ గాన్ధారః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౭౨౦౯ పవస్వ విశ్వచర్షణే ఽభి విశ్వాని కావ్యా । సఖా సఖిభ్య ఈడ్యః ॥౧॥
౭౨౧౦ తాభ్యాం విశ్వస్య రాజసి యే పవమాన ధామనీ । ప్రతీచీ సోమ తస్థతుః ॥౨॥
౭౨౧౧ పరి ధామాని యాని తే త్వం సోమాసి విశ్వతః । పవమాన ఋతుభిః కవే ॥౩॥
౭౨౧౨ పవస్వ జనయన్నిషో ఽభి విశ్వాని వార్యా । సఖా సఖిభ్య ఊతయే ॥౪॥
౭౨౧౩ తవ శుక్రాసో అర్చయో దివస్పృష్ఠే వి తన్వతే । పవిత్రం సోమ ధామభిః ॥౫॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౭౨౧౪ తవేమే సప్త సిన్ధవః ప్రశిషం సోమ సిస్రతే । తుభ్యం ధావన్తి ధేనవః ॥౬॥
౭౨౧౫ ప్ర సోమ యాహి ధారయా సుత ఇన్ద్రాయ మత్సరః । దధానో అక్షితి శ్రవః ॥౭॥
౭౨౧౬ సము త్వా ధీభిరస్వరన్ హిన్వతీః సప్త జామయః । విప్రమాజా వివస్వతః ॥౮॥
౭౨౧౭ మృజన్తి త్వా సమగ్రువో ఽవ్యే జీరావధి ష్వణి । రేభో యదజ్యసే వనే ॥౯॥
౭౨౧౮ పవమానస్య తే కవే వాజిన్ సర్గా అసృక్షత । అర్వన్తో న శ్రవస్యవః ॥౧౦॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౭౨౧౯ అచ్ఛా కోశం మధుశ్చుతమసృగ్రం వారే అవ్యయే । అవావశన్త ధీతయః ॥౧౧॥
౭౨౨౦ అచ్ఛా సముద్రమిన్దవో ఽస్తం గావో న ధేనవః । అగ్మన్నృతస్య యోనిమా ॥౧౨॥
౭౨౨౧ ప్ర ణ ఇన్దో మహే రణ ఆపో అర్షన్తి సిన్ధవః । యద్గోభిర్వాసయిష్యసే ॥౧౩॥
౭౨౨౨ అస్య తే సఖ్యే వయమియక్షన్తస్త్వోతయః । ఇన్దో సఖిత్వముశ్మసి ॥౧౪॥
౭౨౨౩ ఆ పవస్వ గవిష్టయే మహే సోమ నృచక్షసే । ఏన్ద్రస్య జఠరే విశ ॥౧౫॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౭౨౨౪ మహాఀ అసి సోమ జ్యేష్ఠ ఉగ్రాణామిన్ద ఓజిష్ఠః । యుధ్వా సఞ్ఛశ్వజ్జిగేథ ॥౧౬॥
౭౨౨౫ య ఉగ్రేభ్యశ్చిదోజీయాఞ్ఛూరేభ్యశ్చిన్నృతరః । భూరిదాభ్యశ్చిన్మంహీయాన్ ॥౧౭॥
౭౨౨౬ త్వం సోమ సూర ఏషస్తోకస్య సాతా తనూనామ్ ।
వృణీమహే సఖ్యాయ వృణీమహే యుజ్యాయ ॥౧౮॥
౭౨౨౭ అగ్న ఆయూంషి పవస ఆ సువోర్జమిషం చ నః । ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్ ॥౧౯॥
౭౨౨౮ అగ్నిరృషిః పవమానః పాఞ్చజన్యః పురోహితః । తమీమహే మహాగయమ్ ॥౨౦॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౭౨౨౯ అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చః సువీర్యమ్ । దధద్రయిం మయి పోషమ్ ॥౨౧॥
౭౨౩౦ పవమానో అతి స్రిధో ఽభ్యర్షతి సుష్టుతిమ్ । సూరో న విశ్వదర్శతః ॥౨౨॥
౭౨౩౧ స మర్మృజాన ఆయుభిః ప్రయస్వాన్ ప్రయసే హితః । ఇన్దురత్యో విచక్షణః ॥౨౩॥
౭౨౩౨ పవమాన ఋతం బృహచ్ఛుక్రం జ్యోతిరజీజనత్ । కృష్ణా తమాంసి జఙ్ఘనత్ ॥౨౪॥
౭౨౩౩ పవమానస్య జంఘ్నతో హరేశ్చన్ద్రా అసృక్షత । జీరా అజిరశోచిషః ॥౨౫॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౮౨౩౪ పవమానో రథీతమః శుభ్రేభిః శుభ్రశస్తమః । హరిశ్చన్ద్రో మరుద్గణః ॥౨౬॥

౮౨౩౫ పవమానో వ్యశ్నవద్రశ్మిభిర్వాజసాతమః । దధత్ స్తోత్రే సువీర్యమ్ ॥౨౭॥

౮౨౩౬ ప్ర సువాన ఇన్దురక్షాః పవిత్రమత్యవ్యయమ్ । పునాన ఇన్దురిన్ద్రమా ॥౨౮॥

౮౨౩౭ ఏష సోమో అధి త్వచి గవాం క్రీళత్యద్రిభిః । ఇన్ద్రం మదాయ జోహువత్ ॥౨౯॥

౮౨౩౮ యస్య తే ద్యుమ్నవత్ పయః పవమానాభృతం దివః । తేన నో మృళ జీవసే ॥౩౦॥

(౬౭) సప్తషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ భరద్వాజః ౪-౬ కశ్యపః; ౭-౯ గోతమః; ౧౦-౧౨ అత్రిః; ౧౩, ౧౪, ౧౫ విశ్వామిత్రః ; ౧౬-౧౮ జమదగ్నిః; ౧౯-౨౧ వసిష్ఠః ౨౨-౩౨ పవిత్రో వసిష్ఠో వోభౌ వా ॥ దేవతా - ౧-౯, ౧౩-౨౨,౨౮-౩౦ పవమానః సోమః ౧౦,౧౧,౧౨ పవమానః సోమః పూషా వా ; ౨౩,౨౪ అగ్నిః ; ౨౫ అగ్నిః సవితా వా; ౨౬ అగ్నిరగ్నిర్వాసవితా చ ; ౨౭ అగ్నిర్విశ్వేదేవా వా ; ౩౧,౩౨ పవమాన్యధ్యేతృస్తుతిః ॥ ఛన్దః- ౧,౨,౪,౫,౧౧-౧౩,౧౫,౧౯,౨౩,౨౫ నిచృద్గాయత్రీ; ౩,౮ విరాడ్గాయత్రీ; ౧౦ యవమధ్యాగాయత్రీ; ౧౬-౧౮ భురిగార్షీ విరాడ్గాయత్రీ; ౬,౭, ౯, ౧౪, ౨౦-౨౨, ౨౪,౨౬,౨౮,౨౯ గాయత్రీ; ౨౭ అనుష్టుప్; ౩౧,౩౨ నిచృదనుష్టుప్; ౩౦ పురఉష్ణిక్॥ స్వరః - ౧-౨౬,౨౮,౨౯ షడ్జః; ౨౭,౩౧,౩౨ గాన్ధారః ౩౦ ఋషభః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౮౨౩౯ త్వం సోమాసి ధారయుర్మన్ద్ర ఓజిష్ఠో అధ్వరే । పవస్వ మంహయద్రయిః ॥౧॥

౮౨౪౦ త్వం సుతో నృమాదనో దధన్వాన్ మత్సరిన్తమః । ఇన్ద్రాయ సూరిరన్ధసా ॥౨॥

౮౨౪౧ త్వం సుష్వాణో అద్రిభిరభ్యర్ష కనిక్రదత్ । ద్యుమన్తం శుష్మముత్తమమ్ ॥౩॥

౮౨౪౨ ఇన్దుర్హిన్వానో అర్షతి తిరో వారాణ్యవ్యయా । హరిర్వాజమచిక్రదత్ ॥౪॥

౮౨౪౩ ఇన్దో వ్యవ్యమర్షసి వి శ్రవాంసి వి సౌభగా । వి వాజాన్ త్సోమ గోమతః ॥౫॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౮౨౪౪ ఆ న ఇన్దో శతగ్వినం రయిం గోమన్తమశ్వినమ్ । భరా సోమ సహస్రిణమ్ ॥౬॥

౮౨౪౫ పవమానాస ఇన్దవస్తిరః పవిత్రమాశవః । ఇన్ద్రం యామేభిరాశత ॥౭॥

౮౨౪౬ కకుహః సోమ్యో రస ఇన్దురిన్ద్రాయ పూర్వ్యః । ఆయుః పవత ఆయవే ॥౮॥

౮౨౪౭ హిన్వన్తి సూరముస్రయః పవమానం మధుశ్చుతమ్ । అభి గిరా సమస్వరన్ ॥౯॥

౮౨౪౮ అవితా నో అజాశ్వః పూషా యామనియామని । ఆ భక్షత్ కన్యాసు నః ॥౧౦॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౮౨౪౯ అయం సోమః కపర్దినే ఘృతం న పవతే మధు । ఆ భక్షత్ కన్యాసు నః ॥౧౧॥

౮౨౫౦ అయం త ఆఘృణే సుతో ఘృతం న పవతే శుచి । ఆ భక్షత్ కన్యాసు నః ॥౧౨॥

౮౨౫౧ వాచో జన్తుః కవీనాం పవస్వ సోమ ధారయా । దేవేషు రత్నధా అసి ॥౧౩॥

౮౨౫౨ ఆ కలశేషు ధావతి శ్యేనో వర్మ వి గాహతే । అభి ద్రోణా కనిక్రదత్ ॥౧౪॥

౮౨౫౩ పరి ప్ర సోమ తే రసోఽసర్జి కలశే సుతః । శ్యేనో న తక్తో అర్షతి ॥౧౫॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౮౨౫౪ పవస్వ సోమ మన్దయన్నిన్ద్రాయ మధుమత్తమః ॥౧౬॥

౮౨౫౫ అసృగ్రన్ దేవవీతయే వాజయన్తో రథా ఇవ ॥౧౭॥

౮౨౫౬ తే సుతాసో మదిన్తమాః శుక్రా వాయుమసృక్షత ॥౧౮॥

౮౨౫౭ గ్రావ్ణా తున్నో అభిష్టుతః పవిత్రం సోమ గచ్ఛసి । దధత్ స్తోత్రే సువీర్యమ్ ॥౧౯॥

౮౨౫౮ ఏష తున్నో అభిష్టుతః పవిత్రమతి గాహతే । రక్షోహా వారమవ్యయమ్ ॥౨౦

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౮౨౫౯ యదన్తియచ్చ దూరకే భయం విన్దతి మామిహ। పవమాన వి తజ్జహి॥౨౧॥

౮౨౬౦ పవమానః సో అద్య నః పవిత్రేణ విచర్షణిః। యః పోతా స పునాతు నః॥౨౨॥

౮౨౬౧ యత్తే పవిత్రమర్చిష్యగ్నే వితతమన్తరా। బ్రహ్మ తేన పునీహి నః॥౨౩॥

౮౨౬౨ యత్తే పవిత్రమర్చివదగ్నే తేన పునీహి నః। బ్రహ్మసవైః పునీహి నః॥౨౪॥

౮౨౬౩ ఉభాభ్యాం దేవ సవితః పవిత్రేణ సవేన చ। మాం పునీహి విశ్వతః॥౨౫॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౮౨౬౪ త్రిభిష్ట్వం దేవ సవితర్వర్షిష్ఠైః సోమ ధామభిః। అగ్నే దక్షైః పునీహి నః॥౨౬॥
పునన్తు మాం దేవజనాః పునన్తు వసవో ధియా।

౮౨౬౫ విశ్వే దేవాః పునీత మా జాతవేదః పునీహి మా ॥ ॥౨౭॥

౮౨౬౬ ప్ర ప్యాయస్వ ప్ర స్యన్దస్వ సోమ విశ్వేభిరంశుభిః। దేవేభ్య ఉత్తమం హవిః॥ ॥౨౮॥

౮౨౬౭ ఉప ప్రియం పనిప్నతం యువానమాహుతీవృధమ్। అగన్మ బిభ్రతో నమః॥ ॥౨౯॥

౮౨౬౮ అలాయ్యస్య పరశుర్ననాశ తమా పవస్వ దేవ సోమ।
ఆఖుం చిదేవ దేవ సోమ॥ ॥౩౦॥

౮౨౬౯ యః పావమానీరధ్యేత్యృషిభిః సమ్భృతం రసమ్।
సర్వం స పూతమశ్నాతి స్వదితం మాతరిశ్వనా॥ ॥౩౧॥

౮౨౭౦ పావమానీర్యో అధ్యేత్యృషిభిః సమ్భృతం రసమ్।
తస్మై సరస్వతీ దుహే క్షీరం సర్పిర్మధూదకమ్॥ ॥౩౨॥

చతుర్థోఽనువాకః **(౬౮) అష్టషష్టితమం సూక్తమ్**

ఋషిః - వత్సప్రిర్భాలన్దనః। దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౩,౬,౭ నిచృజ్జగతీ; ౨,౪,౫,౯ జగతీ; ౮ విరాడ్ జగతీ ; ౧౦ త్రిష్టుప్। స్వరః - ౧-౯ నిషాదః; ౧౦ ధైవతః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౮౨౭౧ ప్ర దేవమచ్ఛా మధుమన్త ఇన్దవోఽసిష్యదన్త గావ ఆ న ధేనవః।
బర్హిషదో వచనావన్త ఊధభిః పరిస్రుతముస్రియా నిర్ణిజం ధిరే॥ ॥౧॥

౮౨౭౨ స రోరువదభి పూర్వా అచిక్రదదుపారుహః శ్రథయన్త్స్వాదతే హరిః।
తిరః పవిత్రం పరియన్నురు జ్రయో ని శర్యాణి దధతే దేవ ఆ వరమ్॥ ॥౨॥

౮౨౭౩ వి యో మమే యమ్యా సంయతీ మదః సాకంవృధా పయసా పిన్వదక్షితా।
మహీ అపారే రజసీ వివేవిదదభివ్రజన్నక్షితం పాజ ఆ దదే॥ ॥౩॥

౮౨౭౪ స మాతరా విచరన్వాజయన్నపః ప్ర మేధిరః స్వధయా పిన్వతే పదమ్।
అంశుర్యవేన పిపిశే యతో నృభిః సం జామిభిర్నసతే రక్షతే శిరః॥ ॥౪॥

౮౨౭౫ సం దక్షేణ మనసా జాయతే కవిరృతస్య గర్భో నిహితో యమా పరః।
యూనా హ సన్తా ప్రథమం వి జజ్ఞతుర్గుహా హితం జనిమ నేమముద్యతమ్॥ ॥౫॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౮౨౭౬ మన్ద్రస్య రూపం వివిదుర్మనీషిణః శ్యేనో యదన్ధో అభరత్పరావతః।
తం మర్జయన్త సువృధం నదీష్వాఁ ఉశన్తమంశుం పరియన్తమృగ్మియమ్॥ ॥౬॥

౮౨౭౭ త్వాం మృజన్తి దశ యోషణః సుతం సోమ ఋషిభిర్మతిభిర్ధీతిభిర్హితమ్।
అవ్యో వారేభిరుత దేవహూతిభిర్నృభిర్యతో వాజమా దర్షి సాతయే॥ ॥౭॥

౮౨౭౮ పరిప్రయన్తం వయ్యం సుషంసదం సోమం మనీషా అభ్యనూషత స్తుభః।
యో ధారయా మధుమాఁ ఊర్మిణా దివ ఇయర్తి వాచం రయిషాళమర్త్యః॥ ॥౮॥

౮౨౭౯ అయం దివ ఇయర్తి విశ్వమా రజః సోమః పునానః కలశేషు సీదతి।

అద్భిర్గోభిర్మృజ్యతే అద్రిభిః సుతః పునాన ఇన్దుర్వరివో విదత్ప్రియమ్ ॥ ౯॥

౮౨౮౦ ఏషా నః సోమ పరిషిచ్యమానో వయో దధచ్చిత్రతమం పవస్వ ।
అద్వేషే ద్యావాపృథివీ హువేమ దేవా ధత్త రయిమస్మే సువీరమ్ ॥ ౧౦॥

ఏకోనసప్తతితమం సూక్తమ్ - ౬౯

ఋషిః - హిరణ్యస్తూపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥
ఛన్దః - ౧,౫ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౨-౪,౬ జగతీ ; ౭,౮ నిచృజ్జగతీ ; ౯ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;
౧౦ త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ౧-౮ నిషాదః ; ౯,౧౦ ధైవతః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౮౨౮౧ ఇషుర్న ధన్వన్ప్రతి ధీయతే మతిర్వత్సో న మాతురుప సర్జ్యూధని ।
ఉరుధారేవ దుహే అగ్ర ఆయత్యస్య వ్రతేష్వపి సోమ ఇష్యతే ॥ ౧॥

౮౨౮౨ ఉపో మతిః పృచ్యతే సిచ్యతే మధు మన్ద్రాజనీ చోదతే అన్తరాసని ।
పవమానః సన్తనిః ప్రఘ్నతామివ మధుమాన్ద్రప్సః పరి వారమర్షతి ॥ ౨॥

౮౨౮౩ అవ్యే వధూయుః పవతే పరి త్వచి శ్రథ్నీతే నప్తీరదితేరృతం యతే ।
హరిరక్రాన్యజతః సంయతో మదో నృమ్ణా శిశానో మహిషో న శోభతే ॥౩॥

౮౨౮౪ ఉక్షా మిమాతి ప్రతి యన్తి ధేనవో దేవస్య దేవీరుప యన్తి నిష్కృతమ్ ।
అత్యక్రమీదర్జునం వారమవ్యయమత్కం న నిక్తం పరి సోమో అవ్యత ॥ ౪॥

౮౨౮౫ అమృక్తేన రుశతా వాససా హరిరమర్త్యో నిర్ణిజానః పరి వ్యత ।
దివస్పృష్ఠం బర్హణా నిర్ణిజే కృతోపస్తరణం చమ్వోర్నభస్మయమ్ ॥ ౫॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౮౨౮౬ సూర్యస్యేవ రశ్మయో ద్రావయిత్నవో మత్సరాసః ప్రసుపః సాకమీరతే ।
తన్తుం తతం పరి సర్గాస ఆశవో నేన్ద్రాదృతే పవతే ధామ కిం చన ॥ ౬॥

౮౨౮౭ సిన్ధోరివ ప్రవణే నిమ్న ఆశవో వృషచ్యుతా మదాసో గాతుమాశత ।
శం నో నివేశే ద్విపదే చతుష్పదేఽస్మే వాజాః సోమ తిష్ఠన్తు కృష్టయః ॥ ౭॥

౮౨౮౮ ఆ నః పవస్వ వసుమద్ధిరణ్యవదశ్వావద్గోమద్యవమత్సువీర్యమ్ ।
యూయం హి సోమ పితరో మమ స్థన దివో మూర్ధానః ప్రస్థితా వయస్కృతః ॥౮॥

౮౨౮౯ ఏతే సోమాః పవమానాస ఇన్ద్రం రథా ఇవ ప్ర యయుః సాతిమచ్ఛ ।
సుతాః పవిత్రమతి యన్త్యవ్యం హిత్వీ వవ్రిం హరితో వృష్టిమచ్ఛ ॥ ౯॥

౮౨౯౦ ఇన్దవిన్ద్రాయ బృహతే పవస్వ సుమృళీకో అనవద్యో రిశాదాః ।
భరా చన్ద్రాణి గృణతే వసూని దేవైర్ద్యావాపృథివీ ప్రావతం నః ॥ ౧౦॥

సప్తతితమం సూక్తమ్ ॥౭౦॥

ఋషిః - రేణుర్వైశ్వామిత్రః । దేవతా - పవమాన సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ త్రిష్టుప్ ;
౨,,౯,౧౦ నిచృజ్జగతీ ; ౪,౫,౭ జగతీ ; ౮ విరాడ్జగతీ ॥స్వరః - ౧,౩ ధైవతః ;
౨,౪-౧౦ నిషాదః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౮౨౯౧ త్రిరస్మై సప్త ధేనవో దుదుహ్రే సత్యామాశిరం పూర్వ్యే వ్యోమని ।
చత్వార్యన్యా భువనాని నిర్ణిజే చారూణి చక్రే యదృతైరవర్ధత ॥ ౧॥

౮౨౯౨ స భిక్షమాణో అమృతస్య చారుణ ఉభే ద్యావా కావ్యేనా వి శశ్రథే ।
తేజిష్ఠా అపో మంహనా పరి వ్యత యదీ దేవస్య శ్రవసా సదో విదుః ॥ ౨॥

౮౨౯౩ తే అస్య సన్తు కేతవో ఽమృత్యవో ఽదాభ్యాసో జనుషీ ఉభే అను ।
యేభిర్నృమ్ణా చ దేవ్యా చ పునత ఆదిద్రాజానం మననా అగృభ్ణత ॥ ॥౩॥

౮౨౯౪ స మృజ్యమానో దశభిః సుకర్మభిః ప్ర మధ్యమాసు మాతృషు ప్రమే సచా ।
వ్రతాని పానో అమృతస్య చారుణ ఉభే నృచక్షా అను పశ్యతే విశౌ ॥ ॥౪॥

౮౨౯౫ స మర్మృజాన ఇన్ద్రియాయ ధాయస ఓభే అన్తా రోదసీ హర్షతే హితః ।
వృషా శుష్మేణ బాధతే వి దుర్మతీరాదేదిశానః శర్యహేవ శురుధః ॥ ॥౫॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౮౨౯౬ స మాతరా న దదృశాన ఉస్రియో నానదదేతి మరుతామివ స్వనః ।
జానన్నృతం ప్రథమం యత్స్వర్ణరం ప్రశస్తయే కమవృణీత సుక్రతుః ॥ ॥౬॥

౮౨౯౭ రువతి భీమో వృషభస్తవిష్యయా శృఙ్గే శిశానో హరిణీ విచక్షణః ।
ఆ యోనిం సోమః సుకృతం ని షీదతి గవ్యయీ త్వగ్భవతి నిర్ణిగవ్యయీ ॥౭॥

౮౨౯౮ శుచిః పునానస్తన్వమరేపసమవ్యే హరిర్న్యధావిష్ట సానవి ।
జుష్టో మిత్రాయ వరుణాయ వాయవే త్రిధాతు మధు క్రియతే సుకర్మభిః ॥౮॥

౮౨౯౯ పవస్వ సోమ దేవవీతయే వృషేన్ద్రస్య హార్ది సోమధానమా విశ ।
పురా నో బాధాద్దురితాతి పారయ క్షేత్రవిద్ధి దిశ ఆహా విపృచ్ఛతే ॥ ॥౯॥

౮౩౦౦ హితో న సప్తిరభి వాజమర్షేన్ద్రస్యేన్దో జఠరమా పవస్వ ।
నావా న సిన్ధుమతి పర్షి విద్వాఞ్ఛూరో న యుధ్యన్నవ నో నిదః స్పః ॥ ॥౧౦॥

ఏకసప్తతితమం సూక్తమ్ ॥౭౧॥

ఋషిః - ఋషభో వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥

ఛన్దః - ౧,౪,౭ విరాడ్జగతీ ; ౨ జగతీ ; ౩,౫,౮ నిచృజ్జగతీ ; ౬ పాదనిచృజ్జగతీ ;
౯ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౮ నిషాదః ; ౯ ధైవతః ॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౮౩౦౧ ఆ దక్షిణా సృజ్యతే శుష్మ్యా౩సదం వేతి ద్రుహో రక్షసః పాతి జాగృవిః ।
హరిరోపశం కృణుతే నభస్పయ ఉపస్తిరే చమ్వో౩ర్బ్రహ్మ నిర్ణిజే ॥ ॥౧॥

౮౩౦౨ ప్ర కృష్టిహేవ శూష ఏతి రోరువదసుర్యం౧ వర్ణం ని రిణీతే అస్య తమ్ ।
జహాతి వవ్రిం పితురేతి నిష్కృతముపప్రుతం కృణుతే నిర్ణిజం తనా ॥ ॥౨॥

౮౩౦౩ అద్రిభిః సుతః పవతే గభస్త్యోర్వృషాయతే నభసా వేపతే మతీ ।
స మోదతే నసతే సాధతే గిరా నేనిక్తే అప్సు యజతే పరీమణి ॥ ॥౩॥

౮౩౦౪ పరి ద్యుక్షం సహసః పర్వతావృధం మధ్వః సిఞ్చన్తి హర్మ్యస్య సక్షణిమ్ ।
ఆ యస్మిన్గావః సుహుతాద ఊధని మూర్ధఞ్ఛ్రీణన్త్యగ్రియం వరీమభిః ॥ ॥౪॥

౮౩౦౫ సమీ రథం న భురిజోరహేషత దశ స్వసారో అదితేరుపస్థ ఆ ।
జిగాదుప జ్రయతి గోరపీచ్యం పదం యదస్య మతుథా అజీజనన్ ॥ ॥౫॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౮౩౦౬ శ్యేనో న యోనిం సదనం ధియా కృతం హిరణ్యయమాసదం దేవ ఏషతి ।
ఏ రిణన్తి బర్హిషి ప్రియం గిరాశ్వో న దేవాఁ అప్యేతి యజ్ఞియః ॥ ॥౬॥

౮౩౦౭ పరా వ్యక్తో అరుషో దివః కవిర్వృషా త్రిపృష్ఠో అనవిష్ట గా అభి ।
సహస్రణీతిర్యతిః పరాయతీ రేభో న పూర్వీరుషసో వి రాజతి ॥ ॥౭॥

౮౩౦౮ త్వేషం రూపం కృణుతే వర్ణో అస్య స యత్రాశయత్సమృతా సేధతి స్రిధః ।

అప్సా యాతి స్వధయా దైవ్యం జనం సం సుష్టుతీ నసతే సం గోఅగ్రయా ॥౮॥

౮౩౦౯ ఉక్షేవ యూథా పరియన్నరావీదధి త్విషీరధిత సూర్యస్య ।
దివ్యః సుపర్ణోఽవ చక్షత క్షాం సోమః పరి క్రతునా పశ్యతే జాః ॥ ॥౯॥

ద్విసప్తతితమం సూక్తమ్ ॥౭౨॥

ఋషిః - హరిమన్తః ॥ దేవతా - పవమానసోమః ॥ ఛన్దః - ౧-౩,౬,౭ నిచృజ్జగతీ ;
౪,౮ జగతీ ; ౫ విరాడ్జగతీ ; ౯ పాదనిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౮౩౧౦ హరిం మృజన్త్యరుషో న యుజ్యతే సం ధేనుభిః కలశే సోమో అజ్యతే ।
ఉద్వాచమీరయతి హిన్వతే మతీ పురుష్టుతస్య కతి చిత్ పరిప్రియః ॥ ॥౧॥

౮౩౧౧ సాకం వదన్తి బహవో మనీషిణ ఇన్ద్రస్య సోమం జఠరే యదాదుహుః ।
యదీ మృజన్తి సుగభస్తయో నరః సనీళాభిర్దశభిః కామ్యం మధు । ॥౨॥

౮౩౧౨ అరమమాణో అత్యేతి గా అభి సూర్యస్య ప్రియం దుహితుస్తిరో రవమ్ ।
అన్వస్మై జోషమభరద్వినంగృసః సం ద్వయీభిః స్వసృభిః క్షేతి జామిభిః ॥౩॥

౮౩౧౩ నృధూతో అద్రిషుతో బర్హిషి ప్రియః పతిర్గవాం ప్రదివ ఇన్దురృత్వియః ।
పురంధివాన్ మనుషో యజ్ఞసాధనః శుచిర్ధియా పవతే సోమ ఇన్ద్ర తే ॥ ॥౪॥

౮౩౧౪ నృబాహుభ్యాం చోదితో ధారయా సుతోఽనుష్వధం పవతే సోమ ఇన్ద్ర తే ।
ఆప్రాః క్రతూన్ సమజైరధ్వరే మతీర్వేర్న ద్రుషచ్చమ్వోరాసదద్ధరిః ॥ ॥౫॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౮౩౧౫ అంశుం దుహన్తి స్తనయన్తమక్షితం కవిం కవయోఽపసో మనీషిణః ।
సమీ గావో మతయో యన్తి సంయత ఋతస్య యోనా సదనే పునర్భువః ॥ ॥౬॥

౮౩౧౬ నాభా పృథివ్యా ధరుణో మహో దివోఽపామూర్మౌ సిన్ధుష్వన్తరుక్షితః ।
ఇన్ద్రస్య వజ్రో వృషభో విభూవసుః సోమో హృదే పవతే చారు మత్సరః ॥ ॥౭॥

౮౩౧౭ స తూ పవస్వ పరి పార్థివం రజః స్తోత్రే శిక్షన్నాధూన్వతే చ సుక్రతో ।
మా నో నిర్భాగ్వసునః సాదనస్పృశో రయిం పిశఙ్గం బహులం వసీమహి ॥ ॥౮॥

౮౩౧౮ ఆ తూ న ఇన్దో శతదాత్వశ్వ్యం సహస్రదాతు పశుమద్ధిరణ్యవత్ ।
ఉప మాస్వ బృహతీ రేవతీరిషోఽధి స్తోత్రస్య పవమాన నో గహి ॥ ॥౯॥

త్రిసప్తతితమం సూక్తమ్ ॥౭౩॥

ఋషిః - పవిత్రః ॥ దేవతా - పవమానసోమః ॥
ఛన్దః - ౧ జగతీ ; ౨-౭ నిచృజ్జగతీ ; ౮,౯ విరాడ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౮౩౧౯ స్రక్వే ద్రప్సస్య ధమతః సమస్వరన్నృతస్య యోనా సమరన్త నాభయః ।
త్రీన్స మూర్ధ్నో అసురశ్చక్ర ఆరభే సత్యస్య నావః సుకృతమపీపరన్ ॥ ॥౧॥

౮౩౨౦ సమ్యక్ సమ్యఞ్చో మహిషా అహేషత సిన్ధోరూర్మావధి వేనా అవీవిపన్ ।
మధోర్ధారాభిర్జనయన్తో అర్కమిత్ ప్రియామిన్ద్రస్య తన్వమవీవృధన్ ॥ ॥౨॥

౮౩౨౧ పవిత్రవన్తః పరి వాచమాసతే పితైషాం ప్రత్నో అభి రక్షతి వ్రతమ్ ।
మహః సముద్రం వరుణస్తిరో దధే ధీరా ఇచ్ఛేకుర్ధరుణేష్వారభమ్ ॥ ॥౩॥

౮౩౨౨ సహస్రధారేఽవ తే సమస్వరన్దివో నాకే మధుజిహ్వా అసశ్చతః ।
అస్య స్పశో న ని మిషన్తి భూర్ణయః పదేపదే పాశినః సన్తి సేతవః ॥ ॥౪॥

౮౩౨౩ పితుర్మాతురధ్యా యే సమస్వరన్నృచా శోచన్తః సన్దహన్తో అవ్రతాన్ ।

ఇన్ద్రద్విష్టామప ధమన్తి మాయయా త్వచమసిక్నీం భూమనో దివస్పరి ॥ ॥౫॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౮౩౨౪ ప్రత్నాన్మానాదధ్యా యే సమస్వరఞ్ఛ్లోకయన్త్రాసో రభసస్య మన్తవః ।
అపానక్షాసో బధిరా అహాసత ఋతస్య పన్థాం న తరన్తి దుష్కృతః ॥ ॥౬॥

౮౩౨౫ సహస్రధారే వితతే పవిత్ర ఆ వాచం పునన్తి కవయో మనీషిణః ।
రుద్రాస ఏషామిషిరాసో అద్రుహః స్పశః స్వఞ్చః సుదృశో నృచక్షసః ॥ ॥౭॥

౮౩౨౬ ఋతస్య గోపా న దభాయ సుక్రతుస్త్రీ ష పవిత్రా హృద్యన్తరా దధే ।
విద్వాన్ స విశ్వా భువనాభి పశ్యత్యవాజుష్టాన్ విధ్యతి కర్తే అవ్రతాన్ ॥ ॥౮॥

౮౩౨౭ ఋతస్య తన్తుర్వితతః పవిత్ర ఆ జిహ్వాయా అగ్రే వరుణస్య మాయయా ।
ధీరాశ్చిత్తత్సమినక్షన్త ఆశతాత్రా కర్తమవ పదాత్యప్రభుః ॥ ॥౯॥

చతుః సప్తతితమం సూక్తమ్ ॥౭౪॥

ఋషిః - కక్షీవాన్ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ఛన్దః -౧,౩ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౨,౬ విరాడ్జగతీ ; ౪,౭ జగతీ ; ౫,౯ నిచృజ్జగతీ ; ౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః -౧-౭,౯ నిషాదః ; ౮ ధైవతః ॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౮౩౨౮ శిశుర్న జాతోఽవ చక్రదద్వనే స్వర్యద్వాజ్యరుషః సిషాసతి ।
దివో రేతసా సచతే పయోవృధా తమీమహే సుమతీ శర్మ సప్రథః ॥ ॥౧॥

౮౩౨౯ దివో యః స్కమ్భో ధరుణః స్వాతత ఆపూర్ణో అంశుః పర్యేతి విశ్వతః ।
సేమే మహీ రోదసీ యక్షదావృతా సమీచీనే దాధార సమిషః కవిః ॥ ॥౨॥

౮౩౩౦ మహి ప్సరః సుకృతం సోమ్యం మధూర్వీ గవ్యూతిరదితేరృతం యతే ।
ఈశే యో వృష్టేరిత ఉస్రియో వృషాపాం నేతా య ఇతఊతిరృగ్మియః ॥ ॥౩॥

౮౩౩౧ ఆత్మన్వన్నభో దుహ్యతే ఘృతం పయ ఋతస్య నాభిరమృతం వి జాయతే ।
సమీచీనాః సుదానవః ప్రీణన్తి తం నరో హితమవ మేహన్తి పేరవః ॥ ॥౪॥

౮౩౩౨ అరావీదంశుః సచమాన ఊర్మిణా దేవావ్యం మనుషే పిన్వతి త్వచమ్ ।
దధాతి గర్భమదితేరుపస్థ ఆ యేన తోకం చ తనయం చ ధామహే ॥ ॥౫॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౮౩౩౩ సహస్రధారేఽవ తా అసశ్చతస్తృతీయే సన్తు రజసి ప్రజావతీః ।
చతస్రో నాభో నిహితా అవో దివో హవిర్భరన్త్యమృతం ఘృతశ్చుతః ॥ ॥౬॥

౮౩౩౪ శ్వేతం రూపం కృణుతే యత్సిషాసతి సోమో మీఢ్వాఁ అసురో వేద భూమనః ।
ధియా శమీ సచతే సేమభి ప్రవద్దివస్కవన్ధమవ దర్షదుద్రిణమ్ ॥ ॥౭॥

౮౩౩౫ అధ శ్వేతం కలశం గోభిరక్తం కార్ష్మన్నా వాజ్యక్రమీత్ససవాన్ ।
ఆ హిన్విరే మనసా దేవయన్తః కక్షీవతే శతహిమాయ గోనామ్ ॥ ॥౮॥

౮౩౩౬ అద్భిః సోమ పపృచానస్య తే రసోఽవ్యో వారం వి పవమాన ధావతి ।
స మృజ్యమానః కవిభిర్మదిన్తమ స్వదస్వేన్ద్రాయ పవమాన పీతయే ॥ ॥౯॥

పఞ్చసప్తతితమం సూక్తమ్ ॥౭౫॥

ఋషిః - కవిః ॥ దేవతా - పవమానసోమః ॥

ఛన్దః - ౧,౩,౪ నిచృజ్జగతీ ; ౨ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౫ విరాడ్జగతీ ॥స్వరః - నిషాదః ॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౮౩౩౭ అభి ప్రియాణి పవతే చనోహితో నామాని యహ్వో అధి యేషు వర్ధతే ।
ఆ సూర్యస్య బృహతో బృహన్నధి రథం విష్వఞ్చమరుహద్విచక్షణః ॥ ॥౧॥

౮౩౩౮ ఋతస్య జిహ్వా పవతే మధు ప్రియం వక్తా పతిర్ధియో అస్యా అదాభ్యః ।
దధాతి పుత్రః పిత్రోరపీచ్యం నామ తృతీయమధి రోచనే దివః ॥ ॥౨॥

౮౩౩౯ అవ ద్యుతానః కలశాఁ అచిక్రదన్నృభిర్యేమానః కోశ ఆ హిరణ్యయే ।
అభీమృతస్య దోహనా అనూషతాధి త్రిపృష్ఠ ఉషసో వి రాజతి ॥ ॥౩॥

౮౩౪౦ అద్రిభిః సుతో మతిభిశ్చనోహితః ప్రరోచయన్రోదసీ మాతరా శుచిః ।
రోమాణ్యవ్యా సమయా వి ధావతి మధోర్ధారా పిన్వమానా దివేదివే ॥ ॥౪॥

౮౩౪౧ పరి సోమ ప్ర ధన్వా స్వస్తయే నృభిః పునానో అభి వాసయాశిరమ్ ।
యే తే మదా ఆహనసో విహాయసస్తేభిరిన్ద్రం చోదయ దాతవే మఘమ్ ॥ ॥౫॥

ఇతి సప్తమాష్టకే ద్వితీయోఽధ్యాయః॥

అథ తృతీయోఽధ్యాయః

షట్సప్తతితమం సూక్తమ్ ॥ ౭౬॥

ఋషిః - కవిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్ ; ౨ విరాడ్జగతీ ;
౩,౫ నిచృజ్జగతీ ౪ పాదనిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - ౧ ధైవతః ; ౨-౫ నిషాదః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౮౩౪౨ ధర్తా దివః పవతే కృత్వ్యో రసో దక్షో దేవానామనుమాద్యో నృభిః ।
హరిః సృజానో అత్యో న సత్వభిర్వృథా పాజాంసి కృణుతే నదీష్వా ॥ ॥౧॥

౮౩౪౩ శూరో న ధత్త ఆయుధా గభస్త్యోః స్వః సిషాసన్రథిరో గవిష్టిషు ।
ఇన్ద్రస్య శుష్మమీరయన్నపస్యుభిరిన్దుర్హిన్వానో అజ్యతే మనీషిభిః ॥ ॥౨॥

౮౩౪౪ ఇన్ద్రస్య సోమ పవమాన ఊర్మిణా తవిష్యమాణో జఠరేష్వా విశ ।
ప్ర ణః పిన్వ విద్యుదభ్రేవ రోదసీ ధియా న వాజాఁ ఉప మాసి శశ్వతః ॥ ॥౩॥

౮౩౪౫ విశ్వస్య రాజా పవతే స్వర్దృశ ఋతస్య ధీతిమృషిషాళవీవశత్ ।
యః సూర్యస్యాసిరేణ మృజ్యతే పితా మతీనామసమష్టకావ్యః ॥ ॥౪॥

౮౩౪౬ వృషేవ యూథా పరి కోశమర్షస్యపాముపస్థే వృషభః కనిక్రదత్ ।
స ఇన్ద్రాయ పవసే మత్సరిన్తమో యథా జేషామ సమిథే త్వోతయః ॥ ॥౫॥

సప్తసప్తతితమం సూక్తమ్ ॥౭౭॥

ఋషిః - కవిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧ జగతీ ;
౨,౪,౫ నిచృజ్జగతీ ; ౩ పాదనిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౮౩౪౭ ఏష ప్ర కోశే మధుమాఁ అచిక్రదదిన్ద్రస్య వజ్రో వపుషో వపుష్టరః ।
అభీమృతస్య సుదుఘా ఘృతశ్చుతో వాశ్రా అర్షన్తి పయసేవ ధేనవః ॥ ॥౧॥

౮౩౪౮ స పూర్వ్యః పవతే యం దివస్పరి శ్యేనో మథాయదిషితస్తిరో రజః ।
స మధ్వ ఆ యువతే వేవిజాన ఇత్కృశానోరస్తుర్మనసాహ బిభ్యుషా ॥ ॥౨॥

౮౩౪౯ తే నః పూర్వాస ఉపరాస ఇన్దవో మహే వాజాయ ధన్వన్తు గోమతే ।
ఈక్షేణ్యాసో అహ్యో న చారవో బ్రహ్మబ్రహ్మ యే జుజుషుర్హవిర్హవిః ॥ ॥౩॥

౮౩౫౦ అయం నో విద్వాన్వనవద్వనుష్యత ఇన్దుః సత్రాచా మనసా పురుష్టుతః ।
ఇనస్య యః సదనే గర్భమాదధే గవాముురుబ్జమభ్యర్షతి వ్రజమ్ ॥ ॥౪॥

౮౩౫౧ చక్రిర్దివః పవతే కృత్వ్యో రసో మహాఁ అదబ్ధో వరుణో హురుగ్యతే ।
అసావి మిత్రో వృజనేషు యజ్ఞియోఽత్యో న యూథే వృషయుః కనిక్రదత్ ॥౫॥

అష్టసప్తతితమం సూక్తమ్ ॥౭౮॥

ఋషిః - కవిః ॥ దేవతా - పవమానసోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౫ నిచృజ్జగతీ ; ౨-౪ జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౮౩౫౨ ప్ర రాజా వాచం జనయన్నసిష్యదదపో వసానో అభి గా ఇయక్షతి ।
గృభ్ణాతి రిప్రమవిరస్య తాన్వా శుద్ధో దేవానాముప యాతి నిష్కృతమ్ ॥ ॥౧॥

౮౩౫౩ ఇన్ద్రాయ సోమ పరి షిచ్యసే నృభిర్నృచక్షా ఊర్మిః కవిరజ్యసే వనే ।
పూర్వీర్హి తే స్రుతయః సన్తి యాతవే సహస్రమశ్వా హరయశ్చమూషదః ॥ ॥౨॥

౮౩౫౪ సముద్రియా అప్సరసో మనీషిణమాసీనా అన్తరభి సోమమక్షరన్ ।
తా ఈం హిన్వన్తి హర్మ్యస్య సక్షణిం యాచన్తే సుమ్నం పవమానమక్షితమ్ ॥౩॥

౮౩౫౫ గోషిన్నః సోమో రథషా హిరణ్యషాః స్వర్షా అప్షాః పవతే సహస్రజిత్ ।
యం దేవాసశ్చక్రిరే పీతయే మదం స్వాదిష్ఠం ద్రప్సమరుణం మయోభువమ్ ॥౪॥

౮౩౫౬ ఏతాని సోమ పవమానో అస్మయుః సత్యాని కృణ్వన్ద్రవిణాన్యర్షసి ।
జహి శత్రుమన్తికే దూరకే చ య ఉర్వీం గవ్యూతిమభయం చ నస్కృధి ॥ ॥౫॥

ఏకోనాశీతితమం సూక్తమ్ ॥౭౯॥

ఋషిః - కవిః ॥ దేవతా - పవమాన సోమః ॥

ఛన్దః - ౧,౩ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౨,౪,౫ నిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౮౩౫౭ అచోదసో నో ధన్వన్త్విన్దవః ప్ర సువానాసో బృహద్దివేషు హరయః ।
వి చ నశన్న ఇషో అరాతయోఽర్యో నశన్త సనిషన్త నో ధియః ॥ ॥౧॥

౮౩౫౮ ప్ర ణో ధన్వన్త్విన్దవో మదచ్యుతో ధనా వా యేభిరర్వతో జునీమసి ।
తిరో మర్తస్య కస్య చిత్పరిహ్వృతిం వయం ధనాని విశ్వధా భరేమహి ॥ ॥౨॥

౮౩౫౯ ఉత స్వస్యా అరాత్యా అరిర్హి ష ఉతాన్యస్యా అరాత్యా వృకో హి షః ।
ధన్వన్న తృష్ణా సమరీత తాఁ అభి సోమ జహి పవమాన దురాధ్యః ॥ ॥౩॥

౮౩౬౦ దివి తే నాభా పరమో య ఆదదే పృథివ్యాస్తే రురుహుః సానవి క్షిపః ।
అద్రయస్త్వా బప్సతి గోరధి త్వచ్యప్సు త్వా హస్తైర్దుదుహుర్మనీషిణః ॥ ॥౪॥

౮౩౬౧ ఏవా త ఇన్దో సుభ్వం సుపేశసం రసం తుఞ్జన్తి ప్రథమా అభిశ్రియః ।
నిదంనిదం పవమాన ని తారిష ఆవిస్తే శుష్మో భవతు ప్రియో మదః ॥ ॥౫॥

అశీతితమం సూక్తమ్ ॥౮౦॥

ఋషిః - వసుర్భారద్వాజః ॥ దేవతా - పవమానసోమః ॥

ఛన్దః - ౧,౪ జగతీ ; ౨,౫ విరాడ్జగతీ ; ౩ నిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౮౩౬౨ సోమస్య ధారా పవతే నృచక్షస ఋతేన దేవాన్హవతే దివస్పరి ।
బృహస్పతే రవథేనా వి దిద్యుతే సముద్రాసో న సవనాని వివ్యచుః ॥ ॥౧॥

౮౩౬౩ యం త్వా వాజిన్నఘ్న్యా అభ్యనూషతాయోహతం యోనిమా రోహసి ద్యుమాన్ ।
మఘోనామాయుః ప్రతిరన్మహి శ్రవ ఇన్ద్రాయ సోమ పవసే వృషా మదః ॥౨॥

౭౩౬౪ ఏంద్రస్య కుక్షా పవతే మదింతమ ఊర్జం వసానః శ్రవసే సుమంగలః ।
ప్రత్యఙ్ స విశ్వా భువనాభి పప్రథే క్రీళన్ హరిరత్యః స్యందతే వృషా ॥ ౩॥

౭౩౬౫ తం త్వా దేవేభ్యో మధుమత్తమం నరః సహస్రధారం దుహతే దశ క్షిపః ।
నృభిః సోమ ప్రచ్యుతో గ్రావభిః సుతో విశ్వాన్ దేవాఀ ఆ పవస్వా సహస్రజిత్ ॥ ౪॥

౭౩౬౬ తం త్వా హస్తినో మధుమంతమద్రిభిర్దుహంత్యప్సు వృషభం దశ క్షిపః ।
ఇంద్రం సోమ మాదయన్ దైవ్యం జనం సింధోరివోర్మిః పవమానో అర్షసి ॥ ౫॥

ఏకాశీతితమం సూక్తమ్ ॥౮౧॥

ఋషిః - వసుర్భారద్వాజః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛందః - ౧-౩ విచృజ్జగతీ ;
౪ జగతీ ; ౫ విచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౪ నిషాదః ; ౫ ధైవతః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౭౩౬౭ ప్ర సోమస్య పవమానస్యోర్మయ ఇంద్రస్య యంతి జఠరం సుపేశసః ।
దధ్నా యదీమున్నీతా యశసా గవాం దానాయ శూరముదమందిషుః సుతాః ॥ ౧॥

౭౩౬౮ అచ్ఛా హి సోమః కలశాఀ అసిష్యదదత్యో న వోళ్హా రఘువర్తనిర్వృషా ।
అథా దేవానాముభయస్య జన్మనో విద్వాఀ అశ్నోత్యముత ఇతశ్చ యత్ ॥ ౨॥

౭౩౬౯ ఆ నః సోమ పవమానః కిరా వస్వింద్రో భవ మఘవా రాధసో మహః ।
శిక్షా వయోధో వసవే సు చేతునా మా నో గయమారే అస్మత్ పరా సిచః ॥ ౩॥

౭౩౭౦ ఆ నః పూషా పవమానః సురాతయో మిత్రో గచ్ఛంతు వరుణః సజోషసః ।
బృహస్పతిర్మరుతో వాయురశ్వినా త్వష్టా సవితా సుయమా సరస్వతీ ॥ ౪॥

౭౩౭౧ ఉభే ద్యావాపృథివీ విశ్వమిన్వే అర్యమా దేవో అదితిర్విధాతా ।
భగో నృశంస ఉర్వంతరిక్షం విశ్వే దేవాః పవమానం జుషంత ॥ ౫॥

ద్వ్యశీతితమం సూక్తమ్ ॥౮౨॥

ఋషిః - వసుర్భారద్వాజః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛందః - ౧,౪ విరాడ్జగతీ ;
౨ విచృజ్జగతీ ; ౩ జగతీ ; ౫ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౪ నిషాదః ; ౫ ధైవతః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥

౭౩౭౨ అసావి సోమో అరుషో వృషా హరీ రాజేవ దస్మో అభి గా అచిక్రదత్ ।
పునానో వారం పర్యేత్యవ్యయం శ్యేనో న యోనిం ఘృతవంతమాసదమ్ ॥ ౧॥

౭౩౭౩ కవిర్వేధస్యా పర్యేషి మాహినమత్యో న మృష్టో అభి వాజమర్షసి ।
అపసేధన్ దురితా సోమ మృళయ ఘృతం వసానః పరి యాసి నిర్ణిజమ్ ॥ ౨॥

౭౩౭౪ పర్జన్యః పితా మహిషస్య పర్ణినో నాభా పృథివ్యా గిరిషు క్షయం దధే ।
స్వసార ఆపో అభి గా ఉతాసరన్ సం గ్రావభిర్నసతే వీతే అధ్వరే ॥ ౩॥

౭౩౭౫ జాయేవ పత్యావధి శేవ మంహసే పజ్రాయా గర్భ శృణుహి బ్రవీమి తే ।
అంతర్వాణీషు ప్ర చరా సు జీవసే ఽనింద్యో వృజనే సోమ జాగృహి ॥ ౪॥

౭౩౭౬ యథా పూర్వేభ్యః శతసా అమృధ్రః సహస్రసాః పర్యయా వాజమింద్రో ।
ఏవా పవస్వ సువితాయ నవ్యసే తవ వ్రతమన్వాపః సచంతే ॥ ౫॥

త్ర్యశీతితమం సూక్తమ్ ॥౮౩॥

ఋషిః - పవిత్రః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛందః - ౧,౪ విచృజ్జగతీ ;
౨,౫ విరాడ్జగతీ , ౩ జగతీ ; స్వరః - నిషాదః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౮౩౭౭ పవిత్రం తే వితతం బ్రహ్మణస్పతే ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః ।
అతప్తతనూర్న తదామో అశ్నుతే శృతాస ఇద్వహన్తస్తత్సమాశత ॥ ॥౧॥

౮౩౭౮ తపోష్పవిత్రం వితతం దివస్పదే శోచన్తో అస్య తన్తవో వ్యస్థిరన్
అవన్త్యస్య పవీతారమాశవో దివస్పృష్ఠమధి తిష్ఠన్తి చేతసా ॥ ॥౨॥

౮౩౭౯ అరూరుచదుషసః పృశ్నిరగ్రియ ఉక్షా బిభర్తి భువనాని వాజయుః ।
మాయావినో మమిరే అస్య మాయయా నృచక్షసః పితరో గర్భమా దధుః ॥ ॥౩॥

౮౩౮౦ గన్ధర్వ ఇత్థా పదమస్య రక్షతి పాతి దేవానాం జనిమాన్యద్భుతః ।
గృభ్ణాతి రిపుం నిధయా నిధాపతిః సుకృత్తమా మధునో భక్షమాశత ॥ ॥౪॥

౮౩౮౧ హవిర్హవిష్మో మహి సద్మ దైవ్యం నభో వసానః పరి యాస్యధ్వరమ్ ।
రాజా పవిత్రరథో వాజమారుహః సహస్రభృష్టిర్జయసి శ్రవో బృహత్ ॥౫॥

చతురశీతితమం సూక్తమ్ ॥౮౪॥

ఋషిః - ప్రజాపతిర్వాచ్యః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః -౧,౩ విరాడ్జగతీ ; ౨ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪ జగతీ ; ౫ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః -౧,౩,౪ నిషాదః ; ౨,౫ ధైవతః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౮౩౮౨ పవస్వ దేవమాదనో విచర్షణిరప్సా ఇన్ద్రాయ వరుణాయ వాయవే ।
కృధీ నో అద్య వరివః స్వస్తిమదురుక్షితౌ గృణీహి దైవ్యం జనమ్ ॥ ॥౧॥

౮౩౮౩ ఆ యస్తస్థౌ భువనాన్యమర్త్యో విశ్వాని సోమః పరి తాన్యర్షతి ।
కృణ్వన్త్సంచృతం విచృతమభిష్టయ ఇన్దుః సిషక్త్యుషసం న సూర్యః ॥౨॥

౮౩౮౪ ఆ యో గోభిః సృజ్యత ఓషధీష్వా దేవానాం సుమ్న ఇషయన్నుపావసుః ।
ఆ విద్యుతా పవతే ధారయా సుత ఇన్ద్రం సోమో మాదయన్దైవ్యం జనమ్ ॥౩॥

౮౩౮౫ ఏష స్య సోమః పవతే సహస్రజిద్ధిన్వానో వాచమిషిరాముషర్బుధమ్ ।
ఇన్దుః సముద్రముదియర్తి వాయుభిరేన్ద్రస్య హార్ది కలశేషు సీదతి ॥ ॥౪॥

౮౩౮౬ అభి త్యం గావః పయసా పయోవృధం సోమం శ్రీణన్తి మతిభిః స్వర్విదమ్ ।
ధనంజయః పవతే కృత్వ్యో రసో విప్రః కవిః కావ్యేనా స్వర్చనాః ॥ ॥౫॥

పఞ్చాశీతితమం సూక్తమ్ ॥౮౫॥

ఋషిః - వేనో భార్గవః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౯,౧౦ విరాడ్జగతీ ; ౨,౭ నిచృజ్జగతీ ; ౩ జగతీ ; ౪,౬ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౮ ఆర్చీస్వరాడ్జగతీ; ౧౧ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౧౨ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః-౧-౧౦ నిషాదః ; ౧౧,౧౨ ధైవతః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౮౩౮౭ ఇన్ద్రాయ సోమ సుషుతః పరి స్రవాపామీవా భవతు రక్షసా సహ ।
మా తే రసస్య మత్సత ద్వయావినో ద్రవిణస్వన్త ఇహ సన్త్విన్దవః ॥ ॥౧॥

౮౩౮౮ అస్మాన్త్సమర్యే పవమాన చోదయ దక్షో దేవానామసి హి ప్రియో మదః ।
జహి శత్రూఁరభ్యా భన్దనాయతః పిబేన్ద్ర సోమమవ నో మృధో జహి ॥ ॥౨॥

౮౩౮౯ అదబ్ధ ఇన్దో పవసే మదిన్తమ ఆత్మేన్ద్రస్య భవసి ధాసిరుత్తమః ।
అభి స్వరన్తి బహవో మనీషిణో రాజానమస్య భువనస్య నింసతే ॥ ॥౩॥

౮౩౯౦ సహస్రణీథః శతధారో అద్భుత ఇన్ద్రాయేన్దుః పవతే కామ్యం మధు ।
జయన్క్షేత్రమభ్యర్షా జయన్నప ఉరుం నో గాతుం కృణు సోమ మీఢ్వః ॥౪॥

౮౩౯౧ కనిక్రదత్కలశే గోభిరజ్యసే వ్యవ్యయం సమయా వారమర్షసి ।
మర్మృజ్యమానో అత్యో న సానసిరిన్ద్రస్య సోమ జఠరే సమక్షరః ॥ ॥౫॥

౮౩౯౨ స్వాదుః పవస్వ దివ్యాయ జన్మనే స్వాదురిన్ద్రాయ సుహవీతునామ్నే ।
స్వాదుర్మిత్రాయ వరుణాయ వాయవే బృహస్పతయే మధుమాఁ అదాభ్యః ॥౬॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౮౩౯౩ అత్యం మృజన్తి కలశే దశ క్షిపః ప్ర విప్రాణాం మతయో వాచ ఈరతే ।
పవమానా అభ్యర్షన్తి సుష్టుతిమేన్ద్రం విశన్తి మదిరాస ఇన్దవః ॥ ॥౭॥

౮౩౯౪ పవమానో అభ్యర్షా సువీర్యముర్వీం గవ్యూతిం మహి శర్మ సప్రథః ।
మాకిర్నో అస్య పరిషూతిరీశతేన్దో జయేమ త్వయా ధనంధనమ్ ॥ ॥౮॥

౮౩౯౫ అధి ద్యామస్థాద్వృషభో విచక్షణో ఽరూరుచద్వి దివో రోచనా కవిః ।
రాజా పవిత్రమత్యేతి రోరువద్దివః పీయూషం దుహతే నృచక్షసః ॥ ॥౯॥

౮౩౯౬ దివో నాకే మధుజిహ్వా అసశ్చతో వేనా దుహన్త్యుక్షణం గిరిష్ఠామ్ ।
అప్సు ద్రప్సం వావృధానం సముద్ర ఆ సిన్ధోరూర్మా మధుమన్తం పవిత్ర ఆ ॥ ॥౧౦॥

౮౩౯౭ నాకే సుపర్ణముపపప్తివాంసం గిరో వేనానామకృపన్త పూర్వీః ।
శిశుం రిహన్తి మతయః పనిప్నతం హిరణ్యయం శకునం క్షామణి స్థామ్ ॥౧౧॥

౮౩౯౮ ఊర్ధ్వో గన్ధర్వో అధి నాకే అస్థాద్విశ్వా రూపా ప్రతిచక్షాణో అస్య ।
భానుః శుక్రేణ శోచిషా వ్యద్యౌత్ప్రారూరుచద్రోదసీ మాతరా శుచిః ॥౧౨॥

పఞ్చమోఽనువాకః ॥ షడశీతితమం సూక్తమ్ ॥౮౬॥

ఋషిః - ౧-౧౦ అకృష్టా మాషాః ౧౧-౨౦ సికతా నివావరీ ; ౨౧-౩౦ పృశ్నయోఽజాః ; ౩౧-౪౦ త్రయ ఋషిగణాః ; ౪౧-౪౫ అత్రిః ; ౪౬-౪౮ గృత్సమదః ॥దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః -౧,౬,౨౧,౨౬,౩౩,౪౦ జగతీ ; ౨,౫,౮,౧౧,౧౨,౧౫, ౨౦, ౨౩,౩౦,౩౧,౩౪-౩౬,౩౮,౩౯,౪౨,౪౪, ౪౭ విరాడ్ జగతీ; ౩-౫,౬, ౧౦, ౧౩, ౧౬, ౧౮, ౧౯,౨౨,౨౫,౨౭, ౩౨,౩౭,౪౧,౪౬, నిచృజ్జగతీ ; ౧౪, ౧౫, ౨౮, ౨౯, ౪౩,౪౮ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౨౪ ఆర్చీజగతీ ; ౪౫ ఆర్చీస్వరాడ్ జగతీ

॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౮౩౯౯ ప్ర త ఆశవః పవమాన ధీజవో మదా అర్షన్తి రఘుజా ఇవ త్మనా ।
దివ్యాః సుపర్ణా మధుమన్త ఇన్దవో మదిన్తమాసః పరి కోశమాసతే ॥ ॥౧॥

౮౪౦౦ ప్ర తే మదాసో మదిరాస ఆశవోఽసృక్షత రథ్యాసో యథా పృథక్ ।
ధేనుర్న వత్సం పయసాభి వజ్రిణమిన్ద్రమిన్దవో మధుమన్త ఊర్మయః ॥ ॥౨॥

౮౪౦౧ అత్యో న హియానో అభి వాజమర్ష స్వర్విత్కోశం దివో అద్రిమాతరమ్ ।
వృషా పవిత్రే అధి సానో అవ్యయే సోమః పునాన ఇన్ద్రియాయ ధాయసే ॥ ॥౩॥

౮౪౦౨ ప్ర త ఆశ్వినీః పవమాన ధీజువో దివ్యా అసృగ్రన్పయసా ధరీమణి ।
ప్రాన్తరృషయః స్థావిరీరసృక్షత యే త్వా మృజన్త్యృషిషాణ వేధసః ॥ ॥౪॥

౮౪౦౩ విశ్వా ధామాని విశ్వచక్ష ఋభ్వసః ప్రభోస్తే సతః పరి యన్తి కేతవః ।
వ్యానశిః పవసే సోమ ధర్మభిః పతిర్విశ్వస్య భువనస్య రాజసి ॥ ॥౫॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౮౪౦౪ ఉభయతః పవమానస్య రశ్మయో ధ్రువస్య సతః పరి యన్తి కేతవః ।
యదీ పవిత్రే అధి మృజ్యతే హరిః సత్తా ని యోనా కలశేషు సీదతి ॥ ॥౬॥

౮౪౦౫ యజ్ఞస్య కేతుః పవతే స్వధ్వరః సోమో దేవానాముప యాతి నిష్కృతమ్ ।
సహస్రధారః పరి కోశమర్షతి వృషా పవిత్రమత్యేతి రోరువత్ ॥ ॥౭॥

౮౪౦౬ రాజా సముద్రం నద్యో౩ వి గాహతే ఽపామూర్మిం సచతే సిన్ధుషు శ్రితః ।
అధ్యస్థాత్ సాను పవమానో అవ్యయం నాభా పృథివ్యా ధరుణో మహో దివః ॥౮॥

౮౪౦౭ దివో న సాను స్తనయన్నచిక్రదద్ ద్యౌశ్చ యస్య పృథివీ చ ధర్మభిః ।
ఇన్ద్రస్య సఖ్యం పవతే వివేవిదత్ సోమః పునానః కలశేషు సీదతి ॥ ॥౯॥

౮౪౦౮ జ్యోతిర్యజ్ఞస్య పవతే మధు ప్రియం పితా దేవానాం జనితా విభూవసుః ।
దధాతి రత్నం స్వధయోరపీచ్యం మదిన్తమో మత్సర ఇన్ద్రియో రసః ॥ ॥౧౦॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౮౪౦౯ అభిక్రన్దన్ కలశం వాజ్యర్షతి పతిర్దివః శతధారో విచక్షణః ।
హరిర్మిత్రస్య సదనేషు సీదతి మర్మృజానోఽవిభిః సిన్ధుభిర్వృషా ॥ ॥౧౧॥

౮౪౧౦ అగ్రే సిన్ధూనాం పవమానో అర్షత్యగ్రే వాచో అగ్రియో గోషు గచ్ఛతి ।
అగ్రే వాజస్య భజతే మహాధనం స్వాయుధః సోతృభిః పూయతే వృషా ॥౧౨॥

౮౪౧౧ అయం మతవాఞ్ఛకునో యథా హితోఽవ్యే ససార పవమాన ఊర్మిణా ।
తవ క్రత్వా రోదసీ అన్తరా కవే శుచిర్ధియా పవతే సోమ ఇన్ద్ర తే ॥ ॥౧౩॥

౮౪౧౨ ద్రాపిం వసానో యజతో దివిస్పృశమన్తరిక్షప్రా భువనేష్వర్పితః ।
స్వర్జజ్ఞానో నభసాభ్యక్రమీత్ ప్రత్నమస్య పితరమా వివాసతి ॥ ॥౧౪॥

౮౪౧౩ సో అస్య విశే మహి శర్మ యచ్ఛతి యో అస్య ధామ ప్రథమం వ్యానశే ।
పదం యదస్య పరమే వ్యోమన్యతో విశ్వా అభి సం యాతి సంయతః ॥ ॥౧౫॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౮౪౧౪ ప్రో అయాసీదిన్దురిన్ద్రస్య నిష్కృతం సఖా సఖ్యుర్న ప్ర మినాతి సంగిరమ్ ।
మర్య ఇవ యువతిభిః సమర్షతి సోమః కలశే శతయామ్నా పథా ॥ ॥౧౬॥

౮౪౧౫ ప్ర వో ధియో మన్ద్రయువో విపన్యువః పనస్యువః సంవసనేష్వక్రముః ।
సోమం మనీషా అభ్యనూషత స్తుభోఽభి ధేనవః పయసేమశిశ్రయుః ॥౧౭॥

౮౪౧౬ ఆ నః సోమ సంయతం పిప్యుషీమిషమిన్దో పవస్వ పవమానో అస్రిధమ్ ।
యా నో దోహతే త్రిరహన్నసశ్చుషీ క్షుమద్వాజవన్మధుమత్ సువీర్యమ్ ॥ ॥౧౮॥

౮౪౧౭ వృషా మతీనాం పవతే విచక్షణః సోమో అహ్నః ప్రతరీతోషసో దివః ।
క్రాణా సిన్ధూనాం కలశాఁ అవీవశదిన్ద్రస్య హార్ద్యావిశన్ మనీషిభిః ॥ ॥౧౯॥

౮౪౧౮ మనీషిభిః పవతే పూర్వ్యః కవిర్నృభిర్యతః పరి కోశాఁ అచిక్రదత్ ।
త్రితస్య నామ జనయన్ మధు క్షరదిన్ద్రస్య వాయోః సఖ్యాయ కర్తవే ॥ ॥౨౦॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౮౪౧౯ అయం పునాన ఉషసో వి రోచయదయం సిన్ధుభ్యో అభవదు లోకకృత్ ।
అయం త్రిః సప్త దుదుహాన ఆశిరం సోమో హృదే పవతే చారు మత్సరః ॥ ॥౨౧॥

౮౪౨౦ పవస్వ సోమ దివ్యేషు ధామసు సృజాన ఇన్దో కలశే పవిత్ర ఆ ।
సీదన్నిన్ద్రస్య జఠరే కనిక్రదన్నృభిర్యతః సూర్యమారోహయో దివి ॥ ॥౨౨॥

౮౪౨౧ అద్రిభిః సుతః పవసే పవిత్ర ఆఁ ఇన్దవిన్ద్రస్య జఠరేష్వావిశన్ ।
త్వం నృచక్షా అభవో విచక్షణ సోమ గోత్రమఙ్గిరోభ్యోఽవృణోరప ॥ ॥౨౩॥

౮౪౨౨ త్వాం సోమ పవమానం స్వాధ్యోఽను విప్రాసో అమదన్నవస్యవః ।
త్వాం సుపర్ణ ఆభరద్ దివస్పరీన్దో విశ్వాభిర్మతిభిః పరిష్కృతమ్ ॥ ॥౨౪॥

౮౪౨౩ అవ్యే పునానం పరి వార ఊర్మిణా హరిం నవన్తే అభి సప్త ధేనవః ।

అపాముపస్థే అధ్యాయవః కవిమృతస్య యోనా మహిషా అహేషత ॥ ॥౨౫॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౮౪౨౪ ఇన్దుః పునానో అతి గాహతే మృధో విశ్వాని కృణ్వన్త్సుపథాని యజ్యవే ।
గాః కృణ్వానో నిర్ణిజం హర్యతః కవిరత్యో న క్రీళన్పరి వారమర్షతి ॥౨౬॥

౮౪౨౫ అసశ్చతః శతధారా అభిశ్రియో హరిం నవన్తేఽవ తా ఉదన్యువః ।
క్షిపో మృజన్తి పరి గోభిరావృతం తృతీయే పృష్ఠే అధి రోచనే దివః ॥౨౭॥

౮౪౨౬ తవేమాః ప్రజా దివ్యస్య రేతసస్త్వం విశ్వస్య భువనస్య రాజసి ।
అథేదం విశ్వం పవమాన తే వశే త్వమిన్దో ప్రథమో ధామధా అసి ॥ ॥౨౮॥

౮౪౨౭ త్వం సముద్రో అసి విశ్వవిత్కవే తవేమాః పఞ్చ ప్రదిశో విధర్మణి ।
త్వం ద్యాం చ పృథివీం చాతి జభ్రిషే తవ జ్యోతీంషి పవమాన సూర్యః ॥౨౯॥

౮౪౨౮ త్వం పవిత్రే రజసో విధర్మణి దేవేభ్యః సోమ పవమాన పూయసే ।
త్వాముశిజః ప్రథమా అగృభ్ణత తుభ్యేమా విశ్వా భువనాని యేమిరే ॥౩౦॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౮౪౨౯ ప్ర రేభ ఏత్యతి వారమవ్యయం వృషా వనేష్వవ చక్రదద్ధరిః ।
సం ధీతయో వావశానా అనూషత శిశుం రిహన్తి మతయః పనిప్నతమ్ ॥ ॥౩౧॥

౮౪౩౦ స సూర్యస్య రశ్మిభిః పరి వ్యత తన్తుం తన్వానస్త్రివృతం యథా విదే ।
నయన్నృతస్య ప్రశిషో నవీయసీః పతిర్జనీనాముప యాతి నిష్కృతమ్ ॥౩౨॥

౮౪౩౧ రాజా సిన్ధూనాం పవతే పతిర్దివ ఋతస్య యాతి పథిభిః కనిక్రదత్ ।
సహస్రధారః పరి షిచ్యతే హరిః పునానో వాచం జనయన్నుపావసుః ॥ ॥౩౩॥

౮౪౩౨ పవమాన మహ్యర్ణో వి ధావసి సూరో న చిత్రో అవ్యయాని పవ్యయా ।
గభస్తిపూతో నృభిరద్రిభిః సుతో మహే వాజాయ ధన్యాయ ధన్వసి ॥ ॥౩౪॥

౮౪౩౩ ఇషమూర్జం పవమానాభ్యర్షసి శ్యేనో న వంసు కలశేషు సీదసి ।
ఇన్ద్రాయ మద్వా మద్యో మదః సుతో దివో విష్టమ్భ ఉపమో విచక్షణః ॥ ॥౩౫॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౮౪౩౪ సప్త స్వసారో అభి మాతరః శిశుం నవం జజ్ఞానం జేన్యం విపశ్చితమ్ ।
అపాం గన్ధర్వం దివ్యం నృచక్షసం సోమం విశ్వస్య భువనస్య రాజసే ॥౩౬॥

౮౪౩౫ ఈశాన ఇమా భువనాని వీయసే యుజాన ఇన్దో హరితః సుపర్ణ్యః ।
తాస్తే క్షరన్తు మధుమద్ఘృతం పయస్తవ వ్రతే సోమ తిష్ఠన్తు కృష్టయః ॥ ॥౩౭॥

౮౪౩౬ త్వం నృచక్షా అసి సోమ విశ్వతః పవమాన వృషభ తా వి ధావసి ।
స నః పవస్వ వసుమద్ధిరణ్యవద్వయం స్యామ భువనేషు జీవసే ॥ ॥౩౮॥

౮౪౩౭ గోవిత్పవస్వ వసువిద్ధిరణ్యవిద్రేతోధా ఇన్దో భువనేష్వర్పితః ।
త్వం సువీరో అసి సోమ విశ్వవిత్తం త్వా విప్రా ఉప గిరేమ ఆసతే ॥౩౯॥

౮౪౩౮ ఉన్మధ్వ ఊర్మిర్వననా అతిష్ఠిపదపో వసానో మహిషో వి గాహతే ।
రాజా పవిత్రరథో వాజమారుహత్సహస్రభృష్టిర్జయతి శ్రవో బృహత్ ॥ ॥౪౦॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౮౪౩౯ స భన్దనా ఉదియర్తి ప్రజావతీర్విశ్వాయుర్విశ్వాః సుభరా అహర్దివి ।
బ్రహ్మ ప్రజావద్రయిమశ్వపస్త్యం పీత ఇన్దవిన్ద్రమస్మభ్యం యాచతాత్ ॥౪౧॥

౮౪౪౦ సో అగ్రే అహ్నాం హరిర్హర్యతో మదః ప్ర చేతసా చేతయతే అను ద్యుభిః ।

ద్యా జనా యాతయన్నన్తరీయతే నరా చ శంసం దైవ్యం చ ధర్తరి ॥ ॥౪౨॥

౮౪౪౧ అఞ్జతే వ్యఞ్జతే సమఞ్జతే క్రతుం రిహన్తి మధునాభ్యఞ్జతే ।
సిన్ధోరుచ్ఛ్వాసే పతయన్తముక్షణం హిరణ్యపావాః పశుమాసు గృభ్ణతే ॥౪౩॥

౮౪౪౨ విపశ్చితే పవమానాయ గాయత మహీ న ధారాత్యన్ధో అర్షతి ।
అహిర్న జూర్ణామతి సర్పతి త్వచమత్యో న క్రీళన్నసరద్వృషా హరిః ॥౪౪॥

౮౪౪౩ అగ్రేగో రాజాప్యస్తవిష్యతే విమానో అహ్నాం భువనేష్వర్పితః ।
హరిర్ఘృతస్నుః సుదృశీకో అర్ణవో జ్యోతీరథః పవతే రాయ ఓక్యః ॥ ॥౪౫॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౮౪౪౪ అసర్జి స్కమ్భో దివ ఉద్యతో మదః పరి త్రిధాతుర్భువనాన్యర్షతి ।
అంశుం రిహన్తి మతయః పనిప్నతం గిరా యది నిర్ణిజమృగ్మిణో యయుః॥౪౬॥

౮౪౪౫ ప్ర తే ధారా అత్యణ్వాని మేష్యః పునానస్య సంయతో యన్తి రంహయః ।
యద్గోభిరిన్దో చమ్వోః సమజ్యస ఆ సువానః సోమ కలశేషు సీదసి ॥ ॥౪౭॥

౮౪౪౬ పవస్వ సోమ క్రతువిన్న ఉక్థ్యోఽవ్యో వారే పరి ధావ మధు ప్రియమ్ ।
జహి విశ్వాన్రక్షస ఇన్దో అత్రిణో బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః ॥ ॥౪౮॥

సప్తాశీతితమం సూక్తమ్ ॥౮౭॥

ఋషిః - ఉశనా ॥ దేవతా - పవమానసోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩
పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪,౮ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౫-౭, ౯ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౮౪౪౭ ప్ర తు ద్రవ పరి కోశం ని షీద నృభిః పునానో అభి వాజమర్ష ।
అశ్వం న త్వా వాజినం మర్జయన్తోఽచ్ఛా బర్హీ రశనాభిర్నయన్తి ॥ ॥౧॥

౮౪౪౮ స్వాయుధః పవతే దేవ ఇన్దురశస్తిహా వృజనం రక్షమాణః ।
పితా దేవానాం జనితా సుదక్షో విష్టమ్భో దివో ధరుణః పృథివ్యాః ॥ ॥౨॥

౮౪౪౯ ఋషిర్విప్రః పురఏతా జనానామృభుర్ధీర ఉశనా కావ్యేన ।
స చిద్వివేద నిహితం యదాసామపీచ్యం గుహ్యం నామ గోనామ్ ॥ ॥౩॥

౮౪౫౦ ఏష స్య తే మధుమాఇన్ద్ర సోమో వృషా వృష్ణే పరి పవిత్రే అక్షాః ।
సహస్రసాః శతసా భూరిదావా శశ్వత్తమం బర్హిరా వాజ్యస్థాత్ ॥ ॥౪॥

౮౪౫౧ ఏతే సోమా అభి గవ్యా సహస్రా మహే వాజాయామృతాయ శ్రవాంసి ।
పవిత్రేభిః పవమానా అసృగ్రఞ్ఛ్రవస్యవో న పృతనాజో అత్యాః ॥ ॥౫॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౮౪౫౨ పరి హి ష్మా పురుహూతో జనానాం విశ్వాసరద్భోజనా పూయమానః ।
అథా భర శ్యేనభృత ప్రయాంసి రయిం తుఞ్జానో అభి వాజమర్ష ॥ ॥౬॥

౮౪౫౩ ఏష సువానః పరి సోమః పవిత్రే సర్గో న సృష్టో అదధావదర్వా ।
తిగ్మే శిశానో మహిషో న శృఙ్గే గా గవ్యన్నభి శూరో న సత్వా ॥ ॥౭॥

౮౪౫౪ ఏషా యయౌ పరమాదన్తరద్రేః కూచిత్సతీరూర్వే గా వివేద ।
దివో న విద్యుత్స్తనయన్త్యభ్రైః సోమస్య తే పవత ఇన్ద్ర ధారా ॥ ॥౮॥

౮౪౫౫ ఉత స్మ రాశిం పరి యాసి గోనామిన్ద్రేణ సోమ సరథం పునానః ।
పూర్వీరిషో బృహతీర్జీరదానో శిక్షా శచీవస్తవ తా ఉపష్టుత్ ॥ ॥౯॥

అష్టాశీతితమం సూక్తమ్ ॥౮౮॥

ఋషిః - ఉశనా ॥ దేవతా - పవమానసోమః ॥ ఛన్దః - ౧ పాదనిచృత్; ౨,౪,౮

విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩,౬,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫ త్రిష్టుప్ ॥

స్వరః - ౧ పఞ్చమః ; ౨-౮ ధైవతః॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౮౪౫౬ అయం సోమ ఇన్ద్ర తుభ్యం సున్వే తుభ్యం పవతే త్వమస్య పాహి ।
త్వం హ యం చకృషే త్వం వవృష ఇన్దుం మదాయ యుజ్యాయ సోమమ్ ॥౧॥

౮౪౫౭ స ఈం రథో న భురిషాళయోజి మహః పురూణి సాతయే వసూని ।
ఆదీం విశ్వా నహుష్యాణి జాతా స్వర్షాతా వన ఊర్ధ్వా నవన్త ॥ ॥౨॥

౮౪౫౮ వాయుర్న యో నియుత్వాఀ ఇష్టయామా నాసత్యేవ హవ ఆ శంభవిష్ఠః ।
విశ్వవారో ద్రవిణోదా ఇవ త్మన్ పూషేవ ధీజవనోఽసి సోమ ॥ ॥౩॥

౮౪౫౯ ఇన్ద్రో న యో మహో కర్మాణి చక్రిర్హన్తా వృత్రాణామసి సోమ పూర్భిత్ ।
పైద్వో న హి త్వమహినామ్నాం హన్తా విశ్వస్యాసి సోమ దస్యోః ॥ ॥౪॥

౮౪౬౦ అగ్నిర్న యో వన ఆ సృజ్యమానో వృథా పాజాంసి కృణుతే నదీషు ।
జనో న యుధ్వా మహత ఉపబ్దిరియర్తి సోమః పవమాన ఊర్మిమ్ ॥ ॥౫॥

౮౪౬౧ ఏతే సోమా అతి వారాణ్యవ్యా దివ్యా న కోశాసో అభ్రవర్షాః ।
వృథా సముద్రం సిన్ధవో న నీచీః సుతాసో అభి కలశాఀ అసృగ్రన్ ॥ ॥౬॥

౮౪౬౨ శుష్మీ శర్ధో న మారుతం పవస్వానభిశస్తా దివ్యా యథా విట్ ।
ఆపో న మక్షూ సుమతిర్భవా నః సహస్రాప్సాః పృతనాషాణ్న యజ్ఞః ॥ ॥౭॥

౮౪౬౩ రాజ్ఞో ను తే వరుణస్య వ్రతాని బృహద్గభీరం తవ సోమ ధామ ।
శుచిష్ట్వమసి ప్రియో న మిత్రో దక్షాయ్యో అర్యమేవాసి సోమ ॥ ॥౮॥

ఏకోననవతితమం సూక్తమ్ ॥౮౯॥

ఋషిః - ఉశనా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ;
౨, ౫, ౬ త్రిష్టుప్ ; ౩,౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౮౪౬౪ ప్రో స్య వహ్నిః పథ్యాభిరస్యాన్దివో న వృష్టిః పవమానో అక్షాః ।
సహస్రధారో అసదన్న్యస్మే మాతురుపస్థే వన ఆ చ సోమః ॥ ॥౧॥

౮౪౬౫ రాజా సిన్ధూనామవసిష్ట వాస ఋతస్య నావమారుహద్రజిష్ఠామ్ ।
అప్సు ద్రప్సో వావృధే శ్యేనజూతో దుహ ఈం పితా దుహ ఈం పితుర్జామ్ ॥౨॥

౮౪౬౬ సింహం నసన్త మధ్వో అయాసం హరిమరుషం దివో అస్య పతిమ్ ।
శూరో యుత్సు ప్రథమః పృచ్ఛతే గా అస్య చక్షసా పరి పాత్యుక్షా ॥ ॥౩॥

౮౪౬౭ మధుపృష్ఠం ఘోరమయాసమశ్వం రథే యుఞ్జన్త్యురుచక్ర ఋష్వమ్ ।
స్వసార ఈం జామయో మర్జయన్తి సనాభయో వాజినమూర్జయన్తి ॥ ॥౪॥

౮౪౬౮ చతస్ర ఈం ఘృతదుహః సచన్తే సమానే అన్తర్ధరుణే నిషత్తాః ।
తా ఈమర్షన్తి నమసా పునానాస్తా ఈం విశ్వతః పరి షన్తి పూర్వీః ॥ ॥౫॥

౮౪౬౯ విష్టమ్భో దివో ధరుణః పృథివ్యా విశ్వా ఉత క్షితయో హస్తే అస్య ।
అసత్త ఉత్సో గృణతే నియుత్వాన్మధ్వో అంశుః పవత ఇన్ద్రియాయ ॥౬॥

౮౪౭౦ వన్వన్నవాతో అభి దేవవీతిమిన్ద్రాయ సోమ వృత్రహా పవస్వ ।
శగ్ధి మహః పురుశ్చన్ద్రస్య రాయః సువీర్యస్య పతయః స్యామ ॥ ॥౭॥

నవతితమం సూక్తమ్ ॥౯౦॥

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥

ఛన్దః - ౧,౩,౪ త్రిష్టుప్ ; ౨,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ధైవతః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౮౪౭౧ ప్ర హిన్వానో జనితా రోదస్యో రథో న వాజం సనిష్యన్నయాసీత్ ।
ఇన్ద్రం గచ్ఛన్నాయుధా సంశిశానో విశ్వా వసు హస్తయోరాదధానః ॥ ॥౧॥

౮౪౭౨ అభి త్రిపృష్ఠం వృషణం వయోధామాఙ్గూషాణామవావశన్త వాణీః ।
వనా వసానో వరుణో న సిన్ధూన్ వి రత్నధా దయతే వార్యాణి ॥ ॥౨॥

౮౪౭౩ శూరగ్రామః సర్వవీరః సహావాఞ్జేతా పవస్వ సనితా ధనాని ।
తిగ్మాయుధః క్షిప్రధన్వా సమత్స్వషాఢః సాహ్వాన్ పృతనాసు శత్రూన్ ॥ ॥౩॥

౮౪౭౪ ఉరుగవ్యూతిరభయాని కృణ్వన్ త్సమీచీనే ఆ పవస్వా పురంధీ ।
అపః సిషాసన్నుషసః స్వర్గాః సం చిక్రదో మహో అస్మభ్యం వాజాన్ ॥ ॥౪॥

౮౪౭౫ మత్సి సోమ వరుణం మత్సి మిత్రం మత్సీన్ద్రమిన్దో పవమాన విష్ణుమ్ ।
మత్సి శర్ధో మారుతం మత్సి దేవాన్ మత్సి మహామిన్ద్రమిన్దో మదాయ ॥౫॥

౮౪౭౬ ఏవా రాజేవ క్రతుమాఁ అమేన విశ్వా ఘనిఘ్నద్దురితా పవస్వ ।
ఇన్దో సూక్తాయ వచసే వయో ధా యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౬॥

ఇతి సప్తమాష్టకే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

ఏకనవతితమం సూక్తమ్ ॥౯౧॥

ఋషిః - కశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ఛన్దః - ౧,౨,౬ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ;

౩ త్రిష్టుప్ ; ౪,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౮౪౭౭ అసర్జి వక్వా రథ్యే యథాజౌ ధియా మనోతా ప్రథమో మనీషీ ।
దశ స్వసారో అధి సానో అవ్యేఽజన్తి వహ్నిం సదనాన్యచ్ఛ ॥ ॥౧॥

౮౪౭౮ వీతీ జనస్య దివ్యస్య కవ్యైరధి సువానో నహుష్యేభిరిన్దుః ।
ప్ర యో నృభిరమృతో మర్త్యేభిర్మర్మృజానోఽవిభిర్గోభిరద్భిః ॥ ॥౨॥

౮౪౭౯ వృషా వృష్ణే రోరువదంశురస్మై పవమానో రుశదీర్తే పయో గోః ।
సహస్రమృక్వా పథిభిర్వచోవిదధ్వస్మభిః సూరో అణ్వం వి యాతి ॥ ॥౩॥

౮౪౮౦ రుజా దృళ్హా చిద్రక్షసః సదాంసి పునాన ఇన్ద ఊర్ణుహి వి వాజాన్ ।
వృశ్చోపరిష్టాత్ తుజతా వధేన యే అన్తి దూరాదుపనాయమేషామ్ ॥ ॥౪॥

౮౪౮౧ స ప్రత్నవన్నవ్యసే విశ్వవార సూక్తాయ పథః కృణుహి ప్రాచః ।
యే దుఃషహాసో వనుషా బృహన్తస్తాంస్తే అశ్యామ పురుకృత్ పురుక్షో ॥ ॥౫॥

౮౪౮౨ ఏవా పునానో అపః స్వర్గా అస్మభ్యం తోకా తనయాని భూరి ।
శం నః క్షేత్రమురు జ్యోతీంషి సోమ జ్యోఙ్నః సూర్యం దృశయే రిరీహి ॥ ॥౬॥

(౯౨) ద్వినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః ; కశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧ భురిక్త్రిష్టుప్;

౨,౪,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩ విరాట్త్రిష్టుప్; ౬ త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ధైవతః॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౮౪౮౩ పరి సువానో హరిరంశుః పవిత్రే రథో న సర్జి సనయే హియానః।
ఆపచ్ఛ్లోకమిన్ద్రియం పూయమానః ప్రతి దేవాఁ అజుషత ప్రయోభిః॥ ॥౧॥

౮౪౮౪ అచ్ఛా నృచక్షా అసరత్ పవిత్రే నామ దధానః కవిరస్య యోనౌ।
సీదన్ హోతేవ సదనే చమూషూపేమగ్మన్నృషయః సప్త విప్రాః॥ ॥౨॥

౮౪౮౫ ప్ర సుమేధా గాతువిద్విశ్వదేవః సోమః పునానః సద ఏతి నిత్యమ్।
భువద్విశ్వేషు కావ్యేషు రన్తాను జనాన్ యతతే పఞ్చ ధీరః॥ ॥౩॥

౮౪౮౬ తవ త్యే సోమ పవమాన నిణ్యే విశ్వే దేవాస్త్రయ ఏకాదశాసః।
దశ స్వధాభిరధి సానో అవ్యే మృజన్తి త్వా నద్యః సప్త యహ్వీః॥ ॥౪॥

౮౪౮౭ తన్ను సత్యం పవమానస్యాస్తు యత్ర విశ్వే కారవః సంనసన్త।
జ్యోతిర్యదహ్నే అకృణోదు లోకం ప్రావన్మనుం దస్యవే కరభీకమ్॥ ॥౫॥

౮౪౮౮ పరి సద్మేవ పశుమాన్తి హోతా రాజా న సత్యః సమితీరియానః।
సోమః పునానః కలశాఁ అయాసీత్ సీదన్ మృగో న మహిషో వనేషు॥ ॥౬॥

(౯౩) త్రినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - నోధాః ॥దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪ విరాట్త్రిష్టుప్;
౨ త్రిష్టుప్; ౫ పాదనిచృత్ త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ధైవతః॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౮౪౮౯ సాకముక్షో మర్జయన్త స్వసారో దశ ధీరస్య ధీతయో ధనుత్రీః।
హరిః పర్యద్రవజ్జాః సూర్యస్య ద్రోణం ననక్షే అత్యో న వాజీ॥ ॥౧॥

౮౪౯౦ సం మాతృభిర్న శిశుర్వావశానో వృషా దధన్వే పురువారో అద్భిః।
మర్యో న యోషామభి నిష్కృతం యన్ త్సం గచ్ఛతే కలశ ఉస్రియాభిః॥ ॥౨॥

౮౪౯౧ ఉత ప్ర పిప్య ఊధరఘ్న్యాయా ఇన్దుర్ధారాభిః సచతే సుమేధాః।
మూర్ధానం గావః పయసా చమూష్వభి శ్రీణన్తి వసుభిర్న నిక్తైః॥ ॥౩॥

౮౪౯౨ స నో దేవేభిః పవమాన రదేన్దో రయిమశ్వినం వావశానః।
రథిరాయతాముశతీ పురంధిరస్మద్ర్యగా దావనే వసూనామ్॥ ॥౪॥

౮౪౯౩ నూ నో రయిముప మాస్వ నృవన్తం పునానో వాతాప్యం విశ్వశ్చన్ద్రమ్।
ప్ర వన్దితురిన్దో తార్యాయుః ప్రాతర్మక్షూ ధియావసుర్జగమ్యాత్॥ ॥౫॥

(౯౪) చతుర్నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కణ్వః ॥దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧ నిచృత్త్రిష్టుప్;
౨,౩,౫ విరాట్త్రిష్టుప్; ౪ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౮౪౯౪ అధి యదస్మిన్ వాజినీవ శుభః స్పర్ధన్తే ధియః సూర్యే న విశః।
అపో వృణానః పవతే కవీయన్ వ్రజం న పశువర్ధనాయ మన్మ॥ ॥౧॥

౮౪౯౫ ద్వితా వ్యూర్ణ్వన్నమృతస్య ధామ స్వర్విదే భువనాని ప్రథన్త।
ధియః పిన్వానాః స్వసరే న గావ ఋతాయన్తీరభి వావశ్ర ఇన్దుమ్॥ ॥౨॥

౮౪౯౬ పరి యత్ కవిః కావ్యా భరతే శూరో న రథో భువనాని విశ్వా।
దేవేషు యశో మర్తాయ భూషన్ దక్షాయ రాయః పురుభూషు నవ్యః॥ ॥౩॥

౮౪౯౭ శ్రియే జాతః శ్రియ ఆ నిరియాయ శ్రియం వయో జరితృభ్యో దధాతి।

త్రియం వసానా అమృతత్వమాయన్ భవన్తి సత్యా సమిథా మితద్రౌ॥ ॥౪॥

౮౪౯౦ ఇషమూర్జమభ్యర్షాశ్వం గాముతు జ్యోతిః కృణుహి మత్సి దేవాన్।
విశ్వాని హి సుషహా తాని తుభ్యం పవమాన బాధసే సోమ శత్రూన్॥ ॥౫॥

(౯౫) పఞ్చనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రస్కణ్వః ॥దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్; ౨
సంస్తారపఙ్క్తిః; ౩ విరాట్త్రిష్టుప్; ౪ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్॥
స్వరః-౧,౩-౫ ధైవతః; ౨ పఞ్చమః॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౮౪౯౯ కనిక్రన్తి హరిరా సృజ్యమానః సీదన్ వనస్య జఠరే పునానః।
నృభిర్యతః కృణుతే నిర్ణిజం గా అతో మతీర్జనయత స్వధాభిః॥ ॥౧॥

౮౫౦౦ హరిః సృజానః పథ్యామృతస్యేయర్తి వాచమరితేవ నావమ్।
దేవో దేవానాం గుహ్యాని నామావిష్కృణోతి బర్హిషి ప్రవాచే॥ ॥౨॥

౮౫౦౧ అపామివేదూర్మయస్తర్తురాణాః ప్ర మనీషా ఈరతే సోమమచ్ఛ।
నమస్యన్తీరుప చ యన్తి సం చా చ విశన్త్యుశతీరుశన్తమ్॥ ॥౩॥

౮౫౦౨ తం మర్మృజానం మహిషం న సానావంశుం దుహన్త్యుక్షణం గిరిష్ఠామ్।
తం వావశానం మతయః సచన్తే త్రితో బిభర్తి వరుణం సముద్రే॥ ॥౪॥

౮౫౦౩ ఇష్యన్ వాచముపవక్తేవ హోతుః పునాన ఇన్దో వి ష్యా మనీషామ్।
ఇన్ద్రశ్చ యత్ క్షయథః సౌభగాయ సువీర్యస్య పతయః స్యామ॥ ॥౫॥

(౯౬) షణ్ణవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రతర్దనో దైవోదాసిః ॥దేవతా - పవమానః సోమః ॥

ఛన్దః-౧,౩,౧౧,౧౨,౧౪,౧౯,౨౩ త్రిష్టుప్; ౨,౧౬ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౪-౧౦, ౧౩,
౧౫, ౧౭,౨౧,౨౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ౧౮ ఆర్చీభురిక్ త్రిష్టుప్; ౨౦,౨౨
పాదనిచృత్త్రిష్టుప్॥స్వరః - ధైవతః॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౮౫౦౪ ప్ర సేనానీః శూరో అగ్రే రథానాం గవ్యన్నేతి హర్షతే అస్య సేనా।
భద్రాన్ కృణ్వన్నిన్ద్రహవాన్ త్సఖిభ్య ఆ సోమో వస్త్రా రభసాని దత్తే॥ ॥౧॥

౮౫౦౫ సమస్య హరిం హరయో మృజన్త్యశ్వహయైరనిశితం నమోభిః।
ఆ తిష్ఠతి రథమిన్ద్రస్య సఖా విద్వాఁ ఏనా సుమతిం యాత్యచ్ఛ॥ ॥౨॥

౮౫౦౬ స నో దేవ దేవతాతే పవస్వ మహే సోమ ప్సరస ఇన్ద్రపానః।
కృణ్వన్నపో వర్షయన్ ద్యాముతేమామురోరా నో వరివస్యా పునానః॥ ॥౩॥

౮౫౦౭ అజీతయేఽహతయే పవస్వ స్వస్తయే సర్వతాతయే బృహతే।
తదుశన్తి విశ్వ ఇమే సఖాయస్తదహం వశ్మి పవమాన సోమ॥ ॥౪॥

౮౫౦౮ సోమః పవతే జనితా మతీనాం జనితా దివో జనితా పృథివ్యాః।
జనితాగ్నేర్జనితా సూర్యస్య జనితేన్ద్రస్య జనితోత విష్ణోః॥ ॥౫॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౮౫౦౯ బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషో మృగాణామ్।
శ్యేనో గృధ్రాణాం స్వధితిర్వనానాం సోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్॥ ॥౬॥

౮౫౧౦ ప్రావీవిపద్వాచ ఊర్మిం న సిన్ధుర్గిరః సోమః పవమానో మనీషాః।
అన్తః పశ్యన్ వృజనేమావరాణ్యా తిష్ఠతి వృషభో గోషు జానన్॥ ॥౭॥

౮౫౧౧ సమత్సరః పృత్సు వన్వన్నవాతః సహస్రరేతా అభి వాజమర్ష।
ఇన్ద్రాయేన్దో పవమానో మనీష్యంశోరూర్మిమీరయ గా ఇషణ్యన్॥ ॥౮॥

౮౫౧౨ పరి ప్రియః కలశే దేవవాత ఇన్ద్రాయ సోమో రణ్యో మదాయ।
సహస్రధారః శతవాజ ఇన్దుర్వాజీ న సప్తిః సమనా జిగాతి॥ ॥౯॥

౮౫౧౩ స పూర్వ్యో వసువిజ్జాయమానో మృజానో అప్సు దుదుహానో అద్రౌ।
అభిశస్తిపా భువనస్య రాజా విదద్గాతుం బ్రహ్మణే పూయమానః॥ ॥౧౦॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౮౫౧౪ త్వయా హి నః పితరః సోమ పూర్వే కర్మాణి చక్రుః పవమాన ధీరాః।
వన్వన్నవాతః పరిధీఁ రపోర్ణు వీరేభిరశ్వైర్మఘవా భవా నః॥ ॥౧౧॥

౮౫౧౫ యథాపవథా మనవే వయోధా అమిత్రహా వరివోవిద్ధవిష్మాన్।
ఏవా పవస్వ ద్రవిణం దధాన ఇన్ద్రే సం తిష్ఠ జనయాయుధాని॥ ॥౧౨॥

౮౫౧౬ పవస్వ సోమ మధుమాఁ ఋతావాపో వసానో అధి సానో అవ్యే।
అవ ద్రోణాని ఘృతవాన్తి సీద మదిన్తమో మత్సర ఇన్ద్రపానః॥ ॥౧౩॥

౮౫౧౭ వృష్టిం దివః శతధారః పవస్వ సహస్రసా వాజయుర్దేవవీతౌ।
సం సిన్ధుభిః కలశే వావశానః సముస్రియాభిః ప్రతిరన్ న ఆయుః॥ ॥౧౪॥

౮౫౧౮ ఏష స్య సోమో మతిభిః పునానోఽత్యో న వాజీ తరతీదరాతీః।
పయో న దుగ్ధమదితేరిషిరముర్వివ గాతుః సుయమో న వోళ్హా॥ ॥౧౫॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౮౫౧౯ స్వాయుధః సోతృభిః పూయమానోఽభ్యర్ష గుహ్యం చారు నామ।
అభి వాజం సప్తిరివ శ్రవస్యాభి వాయుమభి గా దేవ సోమ॥ ॥౧౬॥

౮౫౨౦ శిశుం జజ్ఞానం హర్యతం మృజన్తి శుమ్భన్తి వహ్నిం మరుతో గణేన।
కవిర్గీర్భిః కావ్యేనా కవిః సన్ త్సోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్॥ ॥౧౭॥

౮౫౨౧ ఋషిమనా య ఋషికృత్ స్వర్షాః సహస్రణీథః పదవీః కవీనామ్।
తృతీయం ధామ మహిషః సిషాసన్ త్సోమో విరాజమను రాజతి ష్టుప్॥ ॥౧౮॥

౮౫౨౨ చమూషచ్ఛ్యేనః శకునో విభృత్వా గోవిన్దుర్ద్రప్స ఆయుధాని బిభ్రత్।
అపామూర్మిం సచమానః సముద్రం తురీయం ధామ మహిషో వివక్తి॥ ॥౧౯॥

౮౫౨౩ మర్యో న శుభ్రస్తన్వం మృజానోఽత్యో న సృత్వా సనయే ధనానామ్।
వృషేవ యూథా పరి కోశమర్షన్ కనిక్రదచ్చమ్వోరా వివేశ॥ ॥౨౦॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౮౫౨౪ పవస్వేన్దో పవమానో మహోభిః కనిక్రదత్ పరి వారాణ్యర్ష।
క్రీళఞ్చమ్వోరా విశ పూయమాన ఇన్ద్రం తే రసో మదిరో మమత్తు॥ ॥౨౧॥

౮౫౨౫ ప్రాస్య ధారా బృహతీరసృగ్రన్నక్తో గోభిః కలశాఁ ఆ వివేశ।
సామ కృణ్వన్ త్సామన్యో విపశ్చిత్ క్రన్దన్నేత్యభి సఖ్యుర్న జామిమ్॥ ॥౨౨॥

౮౫౨౬ అపఘ్నన్నేషి పవమాన శత్రూన్ ప్రియాం న జారో అభిగీత ఇన్దుః।
సీదన్ వనేషు శకునో న పత్వా సోమః పునానః కలశేషు సత్తా॥ ॥౨౩॥

౮౫౨౭ ఆ తే రుచః పవమానస్య సోమ యోషేవ యన్తి సుదుఘాః సుధారాః।
హరిరానీతః పురువారో అప్స్వచిక్రదత్ కలశే దేవయూనామ్॥ ॥౨౪॥

షష్ఠోఽనువాకః (౯౭) సప్తనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ వసిష్ఠః ; ౪-౬ ఇన్ద్రప్రమతిర్వాసిష్ఠః; ౭-౯ వృషగణో వాసిష్ఠః; ౧౦, ౧౧, ౧౨ మన్యుర్వాసిష్ఠః; ౧౩-౧౫ ఉపమన్యుర్వాసిష్ఠః; ౧౬-౧౮, వ్యాఘ్రపాద్వాసిష్ఠః; ౧౯, ౨౦, ౨౧, శక్తిర్వాసిష్ఠః; ౨౨-౨౪ కర్ణశ్రుద్వాసిష్ఠః; ౨౫-౨౭ మృళీకో వాసిష్ఠః; ౨౮, ౨౯, ౩౦ వసుక్రో వాసిష్ఠః ; ౩౧-౪౪ పరాశరః శాక్త్యః ; ౪౫-౫౮ కుత్సః ॥దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౬,౧౦,౧౨,౧౪,౧౫.౧౯,౨౧,౨౫,౨౬ ,౩౨,౩౬, ౩౮, ౩౯, ౪౫, ౪౬, ౫౨, ౫౪, ౫౬ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨-౪,౭,౮,౧౧,౧౬ ,౧౭, ౨౦, ౨౩, ౨౪, ౩౩, ౪౮,౫౩ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౫,౯,౧౩,౨౨,౨౭-౩౦, ౩౪,౩౫,౩౭, ౪౨-౪౪, ౪౭, ౫౭, ౫౮ త్రిష్టుప్; ౧౮, ౪౧, ౫౦, ౫౧, ౫౫ ఆర్చీస్వరాట్ త్రిష్టుప్; ౩౧,౪౯ పాదనిచృత్ త్రిష్టుప్; ౪౦ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ధైవతః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౮౫౨౮ అస్య ప్రేషా హేమనా పూయమానో దేవో దేవేభిః సమపృక్త రసమ్।
సుతః పవిత్రం పర్యేతి రేభన్ మితేవ సద్మ పశుమాన్తి హోతా ॥ ॥౧॥

౮౫౨౯ భద్రా వస్త్రా సమన్యా౩ వసానో మహాన్ కవిర్నివచనాని శంసన్।
ఆ వచ్యస్వ చమ్వోః పూయమానో విచక్షణో జాగృవిర్దేవవీతౌ ॥ ॥౨॥

౮౫౩౦ సము ప్రియో మృజ్యతే సానో అవ్యే యశస్తరో యశసాం క్షైతో అస్మే।
అభి స్వర ధన్వా పూయమానో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౩॥

౮౫౩౧ ప్ర గాయతాభ్యర్చామ దేవాన్ సోమం హినోత మహతే ధనాయ।
స్వాదుః పవాతే అతి వారమవ్యమా సీదాతి కలశం దేవయుర్నః॥ ॥౪॥

౮౫౩౨ ఇన్దుర్దేవానాముప సఖ్యమాయన్ సహస్రధారః పవతే మదాయ।
నృభిః స్తవానో అను ధామ పూర్వమగన్నిన్ద్రం మహతే సౌభగాయ॥ ॥౫॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౮౫౩౩ స్తోత్రే రాయే హరిరర్షా పునాన ఇన్ద్రం మదో గచ్ఛతు తే భరాయ।
దేవైర్యాహి సరథం రాధో అచ్ఛా యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౬॥

౮౫౩౪ ప్ర కావ్యముశనేవ బ్రువాణో దేవో దేవానాం జనిమా వివక్తి।
మహివ్రతః శుచిబన్ధుః పావకః పదా వరాహో అభ్యేతి రేభన్॥ ॥౭॥

౮౫౩౫ ప్ర హంసాసస్తృపలం మన్యుమచ్ఛామాదస్తం వృషగణా అయాసుః।
ఆఙ్గూష్యం౧ పవమానం సఖాయో దుర్మర్షం సాకం ప్ర వదన్తి వాణమ్॥ ॥౮॥

౮౫౩౬ స రంహత ఉరుగాయస్య జూతిం వృథా క్రీళన్తం మిమతే న గావః।
పరీణసం కృణుతే తిగ్మశృఙ్గో దివా హరిర్దదృశే నక్తమృజ్రః॥ ॥౯॥

౮౫౩౭ ఇన్దుర్వాజీ పవతే గోన్యోఘా ఇన్ద్రే సోమః సహ ఇన్వన్ మదాయ।
హన్తి రక్షో బాధతే పర్యరాతీర్వరివః కృణ్వన్ వృజనస్య రాజా॥ ॥౧౦॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౮౫౩౮ అధ ధారయా మధ్వా పృచానస్తిరో రోమ పవతే అద్రిదుగ్ధః।
ఇన్దురిన్ద్రస్య సఖ్యం జుషాణో దేవో దేవస్య మత్సరో మదాయ॥ ॥౧౧॥

౮౫౩౯ అభి ప్రియాణి పవతే పునానో దేవో దేవాన్ త్స్వేన రసేన పృఞ్చన్।
ఇన్దుర్ధర్మాణ్యృతుథా వసానో దశ క్షిపో అవ్యత సానో అవ్యే॥ ॥౧౨॥

౭౩౪౦ వృషా శోణో అభికనిక్రదద్గా నదయన్నేతి పృథివీముత ద్యామ్।
ఇన్ద్రస్యేవ వగ్నురా శృణ్వ ఆజౌ ప్రచేతయన్నర్షతి వాచమేమామ్॥ ॥౧౩॥

౭౩౪౧ రసాయ్యః పయసా పిన్వమాన ఈరయన్నేషి మధుమన్తమంశుమ్।
పవమానః సన్తనిమేషి కృణ్వన్నిన్ద్రాయ సోమ పరిషిచ్యమానః॥ ॥౧౪॥

౭౩౪౨ ఏవా పవస్వ మదిరో మదాయోదగ్రాభస్య నమయన్వధస్నైః।
పరి వర్ణం భరమాణో రుశన్తం గవ్యుర్నో అర్ష పరి సోమ సిక్తః॥ ॥౧౫॥

అథ చతుర్దశో వర్గః॥౧౪॥

౭౩౪౩ జుష్ట్వీ న ఇన్దో సుపథా సుగాన్యురౌ పవస్వ వరివాంసి కృణ్వన్।
ఘనేవ విష్వగ్దురితాని విఘ్నన్నధి ష్ణునా ధన్వ సానో అవ్యే॥ ॥౧౬॥

౭౩౪౪ వృష్టిం నో అర్ష దివ్యాం జిగత్నుమిళావతీం, శంగయీం జీరదానుమ్।
స్తుకేవ వీతా ధన్వా విచిన్వన్ బన్ధూఁ, రిమాఁ అవరాఁ ఇన్దో వాయూన్॥ ॥౧౭॥

౭౩౪౫ గ్రన్థిం న వి ష్య గ్రథితం పునాన ఋజుం చ గాతుం వృజినం చ సోమ।
అత్యో న క్రదో హరిరా సృజానో మర్యో దేవ ధన్వ పస్త్యవాన్॥ ॥౧౮॥

౭౩౪౬ జుష్టో మదాయ దేవతాత ఇన్దో పరి ష్ణునా ధన్వ సానో అవ్యే।
సహస్రధారః సురభిరదబ్ధః పరి స్రవ వాజసాతౌ నృషహ్యే॥ ॥౧౯॥

౭౩౪౭ అరశ్మానో యే ఽరథా అయుక్తా అత్యాసో న ససృజానాస ఆజౌ।
ఏతే శుక్రాసో ధన్వన్తి సోమా దేవాసస్తాఁ ఉప యాతా పిబధ్యై॥ ॥౨౦॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః॥౧౫॥

౭౩౪౮ ఏవా న ఇన్దో అభి దేవవీతిం పరి స్రవ నభో అర్ణశ్చమూషు।
సోమో అస్మభ్యం కామ్యం బృహన్తం రయిం దదాతు వీరవన్తముగ్రమ్॥ ॥౨౧॥

౭౩౪౯ తక్షద్యదీ మనసో వేనతో వాగ్జ్యేష్ఠస్య వా ధర్మణి క్షోరనీకే।
ఆదీమాయన్ వరమా వావశానా జుష్టం పతిం కలశే గావ ఇన్దుమ్॥ ॥౨౨॥

౭౩౫౦ ప్ర దానుదో దివ్యో దానుపిన్వ ఋతమృతాయ పవతే సుమేధాః।
ధర్మా భువద్వృజన్యస్య రాజా ప్ర రశ్మిభిర్దశభిర్భారి భూమ॥ ॥౨౩॥

౭౩౫౧ పవిత్రేభిః పవమానో నృచక్షా రాజా దేవానాముత మర్త్యానామ్।
ద్వితా భువద్రయిపతీ రయీణామృతం భరత్సుభృతం చార్విన్దుః॥ ॥౨౪॥

౭౩౫౨ అర్వాఁ ఇవ శ్రవసే సాతిమచ్ఛేన్ద్రస్య వాయోరభి వీతిమర్ష।
స నః సహస్రా బృహతీరిషో దా భవా సోమ ద్రవిణోవిత్పునానః॥ ॥౨౫॥

అథ షోడశో వర్గః॥౧౬॥

౭౩౫౩ దేవావ్యో నః పరిషిచ్యమానాః క్షయం సువీరం ధన్వన్తు సోమాః।
ఆయజ్యవః సుమతిం విశ్వవారా హోతారో న దివియజో మన్ద్రతమాః॥ ॥౨౬॥

౭౩౫౪ ఏవా దేవ దేవతాతే పవస్వ మహే సోమ ప్సరసే దేవపానః।
మహశ్చిద్ధి ష్మసి హితాః సమర్యే కృధి సుష్ఠానే రోదసీ పునానః॥ ॥౨౭॥

౭౩౫౫ అశ్వో న క్రదో వృషభిర్యుజానః సింహో న భీమో మనసో జవీయాన్।
అర్వాచీనైః పథిభిర్యే రజిష్ఠా ఆ పవస్వ సౌమనసం న ఇన్దో॥ ॥౨౮॥

౭౩౫౬ శతం ధారా దేవజాతా అసృగ్రన్ సహస్రమేనాః కవయో మృజన్తి।
ఇన్దో సనిత్రం దివ ఆ పవస్వ పురఏతాసి మహతో ధనస్య॥ ॥౨౯॥

౯౭౩౦ దివో న సర్గా అససృగ్రమహ్నాం రాజా న మిత్రం ప్ర మినాతి ధీరః।
పితుర్న పుత్రః క్రతుభిర్యతాన ఆ పవస్వ విశే అస్యా అజీతిమ్ ॥౩౦॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౯౭౩౧ ప్ర తే ధారా మధుమతీరసృగ్రన్ వారాన్ యత్ పూతో అత్యేష్యవ్యాన్।
పవమాన పవసే ధామ గోనాం జజ్ఞానః సూర్యమపిన్వో అర్కైః॥ ॥౩౧॥

౯౭౩౨ కనిక్రదదను పన్థామృతస్య శుక్రో వి భాస్యమృతస్య ధామ।
స ఇన్ద్రాయ పవసే మత్సరవాన్ హిన్వానో వాచం మతిభిః కవీనామ్॥ ॥౩౨॥

౯౭౩౩ దివ్యః సుపర్ణోఽవ చక్షి సోమ పిన్వన్ ధారాః కర్మణా దేవవీతౌ।
ఏన్దో విశ కలశం సోమధానం క్రన్దన్నిహి సూర్యస్యోప రశ్మిమ్॥ ॥౩౩॥

౯౭౩౪ తిస్రో వాచ ఈరయతి ప్ర వహ్నిరృతస్య ధీతిం బ్రహ్మణో మనీషామ్।
గావో యన్తి గోపతిం పృచ్ఛమానాః సోమం యన్తి మతయో వావశానాః॥ ॥౩౪॥

౯౭౩౫ సోమం గావో ధేనవో వావశానాః సోమం విప్రా మతిభిః పృచ్ఛమానాః।
సోమః సుతః పూయతే అజ్యమానః సోమే అర్కాస్త్రిష్టుభః సం నవన్తే॥ ॥౩౫॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౯౭౩౬ ఏవా నః సోమ పరిషిచ్యమాన ఆ పవస్వ పూయమానః స్వస్తి।
ఇన్ద్రమా విశ బృహతా రవేణ వర్ధయా వాచం జనయా పురంధిమ్॥ ॥౩౬॥

౯౭౩౭ ఆ జాగృవిర్విప్ర ఋతా మతీనాం సోమః పునానో అసదచ్చమూషు।
సపన్తి యం మిథునాసో నికామా అధ్వర్యవో రథిరాసః సుహస్తాః॥ ॥౩౭॥

౯౭౩౮ స పునాన ఉప సూరే న ధాతోభే అప్రా రోదసీ వి ష ఆవః।
ప్రియా చిద్యస్య ప్రియసాస ఊతీ స తూ ధనం కారిణే న ప్ర యంసత్॥ ॥౩౮॥

౯౭౩౯ స వర్ధితా వర్ధనః పూయమానః సోమో మీఢ్వాఁ అభి నో జ్యోతిషావీత్।
యేనా నః పూర్వే పితరః పదజ్ఞాః స్వర్విదో అభి గా అద్రిముష్ణన్॥ ॥౩౯॥

౯౭౪౦ అక్రాన్ సముద్రః ప్రథమే విధర్మఞ్జనయన్ ప్రజా భువనస్య రాజా।
వృషా పవిత్రే అధి సానో అవ్యే బృహత్ సోమో వావృధే సువాన ఇన్దుః॥ ॥౪౦॥

అథ ఏకోన వింశో వర్గః ॥౧౯॥

౯౭౪౧ మహత్ తత్ సోమో మహిషశ్చకారాపాం యద్గర్భోఽవృణీత దేవాన్।
అదధాదిన్ద్రే పవమాన ఓజోఽజనయత్ సూర్యే జ్యోతిరిన్దుః॥ ॥౪౧॥

౯౭౪౨ మత్సి వాయుమిష్టయే రాధసే చ మత్సి మిత్రావరుణా పూయమానః।
మత్సి శర్ధో మారుతం మత్సి దేవాన్ మత్సి ద్యావాపృథివీ దేవ సోమ॥ ॥౪౨॥

౯౭౪౩ ఋజుః పవస్వ వృజినస్య హన్తాపామీవాం బాధమానో మృధశ్చ।
అభిశ్రీణన్ పయః పయసాభి గోనామిన్ద్రస్య త్వం తవ వయం సఖాయః॥ ॥౪౩॥

౯౭౪౪ మధ్వః సూదం పవస్వ వస్వ ఉత్సం వీరం చ న ఆ పవస్వా భగం చ।
స్వదస్వేన్ద్రాయ పవమాన ఇన్దో రయిం చ న ఆ పవస్వా సముద్రాత్॥ ॥౪౪॥

౯౭౪౫ సోమః సుతో ధారయాత్యో న హిత్వా సిన్ధుర్న నిమ్నమభి వాజ్యక్షాః।
ఆ యోనిం వన్యమసదత్ పునానః సమిన్దుర్గోభిరసరత్సమద్భిః॥ ॥౪౫॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౯౭౪౬ ఏష స్య తే పవత ఇన్ద్ర సోమశ్చమూషు ధీర ఉశతే తవస్వాన్।

స్వర్విదా రథిరః సత్యశుష్మః కామో న యో దేవయతామసర్జి॥ ॥౪౬॥

౮౫౭౪ ఏష ప్రత్నేన వయసా పునానస్తిరో వర్పాంసి దుహితుర్దధానః।
వసానః శర్మ త్రివరూథమప్సు హోతేవ యాతి సమనేషు రేభన్॥ ॥౪౭॥

౮౫౭౫ నూ నస్త్వం రథిరో దేవ సోమ పరి స్రవ చమ్వోః పూయమానః।
అప్సు స్వాదిష్ఠో మధుమాఁ ఋతావా దేవో న యః సవితా సత్యమన్మా॥ ॥౪౮॥

౮౫౭౬ అభి వాయుం వీత్యర్షా గృణానో౽భి మిత్రావరుణా పూయమానః।
అభీ నరం ధీజవనం రథేష్ఠామభీన్ద్రం వృషణం వజ్రబాహుమ్॥ ॥౪౯॥

౮౫౭౭ అభి వస్త్రా సువసనాన్యర్షాభి ధేనూః సుదుఘాః పూయమానః।
అభి చన్ద్రా భర్తవే నో హిరణ్యా భ్యశ్వాన్ రథినో దేవ సోమ॥ ॥౫౦॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౮౫౭౮ అభి నో అర్ష దివ్యా వసూన్యభి విశ్వా పార్థివా పూయమానః।
అభి యేన ద్రవిణమశ్నవామాభ్యార్షేయం జమదగ్నివన్నః॥ ॥౫౧॥

౮౫౭౯ అయా పవా పవస్వైనా వసూని మాఁశ్చత్వ ఇన్దో సరసి ప్ర ధన్వ।
బ్రధ్నశ్చిదత్ర వాతో న జూతః పురుమేధశ్చిత్తకవే నరం దాత్॥ ॥౫౨॥

౮౫౮౦ ఉత న ఏనా పవయా పవస్వాధి శ్రుతే శ్రవాయ్యస్య తీర్థే।
షష్టిం సహస్రా నైగుతో వసూని వృక్షం న పక్వం ధూనవద్రణాయ॥ ॥౫౩॥

౮౫౮౧ మహీమే అస్య వృషనామ శూషే మాఁశ్చత్వే వా పృశనే వా వధత్రే।
అస్వాపయన్నిగుతః స్నేహయచ్చాపామిత్రాఁ అపాచితో అచేతః॥ ॥౫౪॥

౮౫౮౨ సం త్రీ పవిత్రా వితతాన్యేష్యన్వేకం ధావసి పూయమానః।
అసి భగో అసి దాత్రస్య దాతాసి మఘవా మఘవద్భ్య ఇన్దో॥ ॥౫౫॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౮౫౮౩ ఏష విశ్వవిత్పవతే మనీషీ సోమో విశ్వస్య భువనస్య రాజా।
ద్రప్సాఁ ఈరయన్విదథేష్విన్దుర్వి వారమవ్యం సమయాతి యాతి॥ ॥౫౬॥

౮౫౮౪ ఇన్దుం రిహన్తి మహిషా అదబ్ధాః పదే రేభన్తి కవయో న గృధ్రాః।
హిన్వన్తి ధీరా దశభిః క్షిపాభిః సమఞ్జతే రూపమపాం రసేన॥ ॥౫౭॥

౮౫౮౫ త్వయా వయం పవమానేన సోమ భరే కృతం వి చినుయామ శశ్వత్।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః॥ ॥౫౮॥

(౯౮) అష్టనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అమ్బరీష ఋజిశ్వా చ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪,౬,౧౦ అనుష్టుప్; ౩,౫,౯ నిచృదనుష్టుప్; ౭,౧౨ విరాడనుష్టుప్; ౮ ఆర్చీస్వరాడనుష్టుప్; ౧౧ నిచృద్బృహతీ॥ స్వరః - ౧-౧౦,౧౨ గాన్ధారః; ౧౧ మధ్యమః॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౮౫౮౬ అభి నో వాజసాతమం రయిమర్ష పురుస్పృహమ్।
ఇన్దో సహస్రభర్ణసం తువిద్యుమ్నం విభ్వాసహమ్॥ ॥౧॥

౮౫౮౭ పరి ష్య సువానో అవ్యయం రథే న వర్మావ్యత।
ఇన్దురభి ద్రుణా హితో హియానో ధారాభిరక్షాః॥ ॥౨॥

౮౫౮౮ పరి ష్య సువానో అక్షా ఇన్దురవ్యే మదచ్యుతః।
ధారా య ఊర్ధ్వో అధ్వరే భ్రాజా నైతి గవ్యయుః॥ ॥౩॥

౮౫౮౯ స హి త్వం దేవ శశ్వతే వసు మర్తాయ దాశుషే।
ఇన్దో సహస్రిణం రయిం శతాత్మానం వివాససి॥ ॥౪॥

౮౫౯౦ వయం తే అస్య వృత్రహన్ వసో వస్వః పురుస్పృహః।
ని నేదిష్ఠతమా ఇషః స్యామ సుమ్నస్యాధ్రిగో॥ ॥౫॥

౮౫౯౧ ద్విర్యం పఞ్చ స్వయశసం స్వసారో అద్రిసంహతమ్।
ప్రియమిన్ద్రస్య కామ్యం ప్రస్నాపయన్త్యూర్మిణమ్॥ ॥౬॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౮౫౯౨ పరి త్యం హర్యతం హరిం బభ్రుం పునన్తి వారేణ।
యో దేవాన్విశ్వాఀ ఇత్ పరి మదేన సహ గచ్ఛతి॥ ॥౭॥

౮౫౯౩ అస్య వో హ్యవసా పాన్తో దక్షసాధనమ్।
యః సూరిషు శ్రవో బృహద్దధే స్వర్ణ హర్యతః॥ ॥౮॥

౮౫౯౪ స వాం యజ్ఞేషు మానవీ ఇన్దుర్జనిష్ట రోదసీ।
దేవో దేవీ గిరిష్ఠా అస్రేధన్తం తువిష్వణి॥ ॥౯॥

౮౫౯౫ ఇన్ద్రాయ సోమ పాతవే వృత్రఘ్నే పరి షిచ్యసే।
నరే చ దక్షిణావతే దేవాయ సదనాసదే॥ ॥౧౦॥

౮౫౯౬ తే ప్రత్నాసో వ్యుష్టిషు సోమాః పవిత్రే అక్షరన్।
అపప్రోథన్తః సనుతర్హురశ్చితః ప్రాతస్తాఀ అప్రచేతసః॥ ॥౧౧॥

౮౫౯౭ తం సఖాయః పురోరుచం యూయం వయం చ సూరయః।
అశ్యామ వాజగన్ధ్యం సనేమ వాజపస్త్యమ్॥ ॥౧౨॥

(౯౯) నవనవతి తమం సూక్తమ్

ఋషిః - రేభసూనూ కాశ్యపౌ ।దేవతా - పవమానః సోమః॥ఛన్దః - ౧ విరాడ్ బృహతీ; ౨,౩,౫,౬ అనుష్టుప్; ౪,౭,౮ నిచృదనుష్టుప్॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨-౮ గాన్ధారః॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౮౫౯౮ ఆ హర్యతాయ ధృష్ణవే ధనుస్తన్వన్తి పౌంస్యమ్।
శుక్రాం వయన్త్యసురాయ నిర్ణిజం విపామగ్రే మహీయువః॥ ॥౧॥

౮౫౯౯ అధ క్షపా పరిష్కృతో వాజాఀ అభి ప్ర గాహతే।
యదీ వివస్వతో ధియో హరిం హిన్వన్తి యాతవే॥ ॥౨॥

౮౬౦౦ తమస్య మర్జయామసి మదో య ఇన్ద్రపాతమః।
యం గావ ఆసభిర్దధుః పురా నూనం చ సూరయః॥ ॥౩॥

౮౬౦౧ తం గాథయా పురాణ్యా పునానమభ్యనూషత।
ఉతో కృపన్త ధీతయో దేవానాం నామ బిభ్రతీః॥ ॥౪॥

౮౬౦౨ తముక్షమాణమవ్యయే వారే పునన్తి ధర్ణసిమ్।
దూతం న పూర్వచిత్తయ ఆ శాసతే మనీషిణః॥ ॥౫॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౮౬౦౩ స పునానో మదిన్తమః సోమశ్చమూషు సీదతి।
పశౌ న రేత ఆదధత్ పతిర్వచస్యతే ధియః॥ ॥౬॥

౮౬౦౪ స మృజ్యతే సుకర్మభిర్దేవో దేవేభ్యః సుతః।
విదే యదాసు సన్దదిర్మహీరపో వి గాహతే॥ ॥౭॥

౮౬౦౫ సుత ఇన్దో పవిత్ర ఆ నృభిర్యతో వి నీయసే।
ఇన్ద్రాయ మత్సరిన్తమశ్చమూష్వా ని షీదసి ॥౮॥

(౧౦౦) శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - రేభసూనూ కాశ్యపౌ ॥దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః -౧,౨,౪,౭,౯ నిచృదనుష్టుప్; ౩ విరాడనుష్టుప్; ౫,౬,౮ అనుష్టుప్ ॥స్వరః - గాన్ధారః॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౮౬౦౬ అభీ నవన్తే అద్రుహః ప్రియమిన్ద్రస్య కామ్యమ్।
వత్సం న పూర్వ ఆయుని జాతం రిహన్తి మాతరః ॥౧॥

౮౬౦౭ పునాన ఇన్దవా భర సోమ ద్విబర్హసం రయిమ్।
త్వం వసూని పుష్యసి విశ్వాని దాశుషో గృహే ॥౨॥

౮౬౦౮ త్వం ధియం మనోయుజం సృజా వృష్టిం న తన్యతుః।
త్వం వసూని పార్థివా దివ్యా చ సోమ పుష్యసి ॥౩॥

౮౬౦౯ పరి తే జిగ్యుషో యథా ధారా సుతస్య ధావతి।
రంహమాణా వ్యవ్యయం వారం వాజీవ సానసిః ॥౪॥

౮౬౧౦ క్రత్వే దక్షాయ నః కవే పవస్వ సోమ ధారయా।
ఇన్ద్రాయ పాతవే సుతో మిత్రాయ వరుణాయ చ ॥౫॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౮౬౧౧ పవస్వ వాజసాతమః పవిత్రే ధారయా సుతః।
ఇన్ద్రాయ సోమ విష్ణవే దేవేభ్యో మధుమత్తమః ॥౬॥

౮౬౧౨ త్వాం రిహన్తి మాతరో హరిం పవిత్రే అద్రుహః।
వత్సం జాతం న ధేనవః పవమాన విధర్మణి ॥౭॥

౮౬౧౩ పవమాన మహి శ్రవశ్చిత్రేభిర్యాసి రశ్మిభిః।
శర్ధన్ తమాంసి జిఘ్నసే విశ్వాని దాశుషో గృహే ॥౮॥

౮౬౧౪ త్వం ద్యాం చ మహివ్రత పృథివీం చాతి జభ్రిషే।
ప్రతి ద్రాపిమముఞ్చథాః పవమాన మహిత్వనా ॥౯॥

ఇతి సప్తమాష్టకే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

అథ పఞ్చమోఽధ్యాయః

(౧౦౧) ఏకోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ అన్ధీగుః శ్యావాశ్విః; ౪-౬ యయాతిర్నాహుషః; ౭-౯ నహుషో మానవః ; ౧౦-౧౨ మనుః సాంవరణః ; ౧౩-౧౬ ప్రజాపతిః ; దేవతా - పవమానః సోమః ॥ఛన్దః - ౧,౬,౭,౯,౧౧-౧౪ నిచృదనుష్టుప్ ౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౩ విరాడ్గాయత్రీ; ౪, ౫, ౮, ౧౫, ౧౬ అనుష్టుప్; ౧౦ పాదనిచృదనుష్టుప్; స్వరః ౧,౪-౧౬ గాన్ధారః ; ౨,౩ షడ్జః॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౮౬౧౫ పురోజితీ వో అన్ధసః సుతాయ మాదయిత్నవే।
అప శ్వానం శ్నథిష్టన సఖాయో దీర్ఘజిహ్వ్యమ్ ॥౧॥

౮౬౧౬ యో ధారయా పావకయా పరిప్రస్యన్దతే సుతః। ఇన్దురశ్వో న కృత్వ్యః ॥౨॥

౮౬౧౭ తం దురోషమభీ నరః సోమం విశ్వాచ్యా ధియా। యజ్ఞం హిన్వన్త్యద్రిభిః ॥౩॥

౮౬౧౮ సుతాసో మధుమత్తమాః సోమా ఇన్ద్రాయ మన్దినః।
పవిత్రవన్తో అక్షరన్ దేవాన్ గచ్ఛన్తు వో మదాః॥ ॥౪॥

౮౬౧౯ ఇన్దురిన్ద్రాయ పవత ఇతి దేవాసో అబ్రువన్।
వాచస్పతిర్మఖస్యతే విశ్వస్యేశాన ఓజసా॥ ॥౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౮౬౨౦ సహస్రధారః పవతే సముద్రో వాచమీఙ్ఖయః।
సోమః పతీ రయీణాం సఖేన్ద్రస్య దివేదివే॥ ॥౬॥

౮౬౨౧ అయం పూషా రయిర్భగః సోమః పునానో అర్షతి।
పతిర్విశ్వస్య భూమనో వ్యఖ్యద్రోదసీ ఉభే॥ ॥౭॥

౮౬౨౨ సము ప్రియా అనూషత గావో మదాయ ఘృష్వయః।
సోమాసః కృణ్వతే పథః పవమానాస ఇన్దవః॥ ॥౮॥

౮౬౨౩ య ఓజిష్ఠస్తమా భర పవమాన శ్రవాయ్యమ్।
యః పఞ్చ చర్షణీరభి రయిం యేన వనామహై॥ ॥౯॥

౮౬౨౪ సోమాః పవన్త ఇన్దవోఽస్మభ్యం గాతువిత్తమాః।
మిత్రాః సువానా అరేపసః స్వాధ్యః స్వర్విదః॥ ॥౧౦॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౮౬౨౫ సుష్వాణాసో వ్యద్రిభిశ్చితానా గోరధి త్వచి।
ఇషమస్మభ్యమభితః సమస్వరన్ వసువిదః॥ ॥౧౧॥

౮౬౨౬ ఏతే పూతా విపశ్చితః సోమాసో దధ్యాశిరః।
సూర్యాసో న దర్శతాసో జిగత్నవో ధ్రువా ఘృతే॥ ॥౧౨॥

౮౬౨౭ ప్ర సున్వానస్యాన్ధసో మర్తో న వృత తద్వచః।
అప శ్వానమరాధసం హతా మఖం న భృగవః॥ ॥౧౩॥

౮౬౨౮ ఆ జామిరత్కే అవ్యత భుజే న పుత్ర ఓణ్యోః।
సరజ్జారో న యోషణాం వరో న యోనిమాసదమ్॥ ॥౧౪॥

౮౬౨౯ స వీరో దక్షసాధనో వి యస్తస్తమ్భ రోదసీ।
హరిః పవిత్రే అవ్యత వేధా న యోనిమాసదమ్॥ ॥౧౫॥

౮౬౩౦ అవ్యో వారేభిః పవతే సోమో గవ్యే అధి త్వచి।
కనిక్రదద్వృషా హరిరిన్ద్రస్యాభ్యేతి నిష్కృతమ్॥ ॥౧౬॥

(౧౦౨) ద్వ్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - త్రితః ।దేవతా - పవమానః సోమః ఛన్దః ౧-౪,౮
నిచృదుష్ణిక్, ౫-౭ ఉష్ణిక్ ।స్వరః - ఋషభః॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౮౬౩౧ క్రాణా శిశుర్మహీనాం హిన్వన్నృతస్య దీధితిమ్।
విశ్వా పరి ప్రియా భువదధ ద్వితా॥ ॥౧॥

౮౬౩౨ ఉప త్రితస్య పాష్యోరభక్త యద్గుహా పదమ్।
యజ్ఞస్య సప్త ధామభిరధ ప్రియమ్॥ ॥౨॥

౮౬౩౩ త్రీణి త్రితస్య ధారయా పృష్ఠేష్వేరయా రయిమ్।
మిమీతే అస్య యోజనా వి సుక్రతుః॥ ॥౩॥

౮౬౩౪ జజ్ఞానం సప్త మాతరో వేధామశాసత శ్రియే।

అయం ధ్రువో రయీణాం చికేత యత్ ॥౪॥

౮౬౩౫ అస్య వ్రతే సజోషసో విశ్వే దేవాసో అద్రుహః ।
స్పార్హా భవన్తి రన్తయో జుషన్త యత్ ॥౫॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౮౬౩౬ యమీ గర్భమృతావృధో దృశే చారుమజీజనన్ ।
కవిం మంహిష్ఠమధ్వరే పురుస్పృహమ్ ॥౬॥

౮౬౩౭ సమీచీనే అభి త్మనా యహ్వీ ఋతస్య మాతరా ।
తన్వానా యజ్ఞమానుషగ్యదఞ్జతే ॥౭॥

౮౬౩౮ క్రత్వా శుక్రేభిరక్షభిరృణోరప వ్రజం దివః ।
హిన్వన్నృతస్య దీధితిం ప్రాధ్వరే ॥౮॥

(౧౦౩) త్ర్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ద్విత ఆప్త్యః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ ఉష్ణిక్; ౨,౫ నిచృదుష్ణిక్; ౪ పాదనిచృదుష్ణిక్; ౬ విరాడుష్ణిక్ ॥ స్వరః ఋషభః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౮౬౩౯ ప్ర పునానాయ వేధసే సోమాయ వచ ఉద్యతమ్ । భృతిం న భరా మతిభిర్జుజోషతే ॥౧॥

౮౬౪౦ పరి వారాణ్యవ్యయా గోభిరఞ్జానో అర్షతి । త్రీ షధస్థా పునానః కృణుతే హరిః ॥౨॥

౮౬౪౧ పరి కోశం మధుశ్చుతమవ్యయే వారే అర్షతి । అభి వాణీరృషీణాం సప్త నూషత ॥౩॥

౮౬౪౨ పరి ణేతా మతీనాం విశ్వదేవో అదాభ్యః । సోమః పునానశ్చమ్వోర్విశద్ధరిః ॥౪॥

౮౬౪౩ పరి దైవీరను స్వధా ఇన్ద్రేణ యాహి సరథమ్ । పునానో వాఘద్వాఘద్భిరమర్త్యః ॥౫॥

౮౬౪౪ పరి సప్తిర్న వాజయుర్దేవో దేవేభ్యః సుతః । వ్యానశిః పవమానో వి ధావతి ॥౬॥

సప్తమోఽనువాకః

(౧౦౪) చతురుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - పర్వత నారదౌ ద్వే శిఖణ్డిన్యౌ వా కాశ్యప్యావప్సరసౌ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪ ఉష్ణిక్; ౨,౫,౬ నిచృదుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౮౬౪౫ సఖాయ ఆ ని షీదత పునానాయ ప్ర గాయత । శిశుం న యజ్ఞైః పరి భూషత శ్రియే ॥౧॥

౮౬౪౬ సమీ వత్సం న మాతృభిః సృజతా గయసాధనమ్ ।
దేవావ్యం మదమభి ద్విశవసమ్ ॥౨॥

౮౬౪౭ పునాతా దక్షసాధనం యథా శర్ధాయ వీతయే ।
యథా మిత్రాయ వరుణాయ శంతమః ॥౩॥

౮౬౪౮ అస్మభ్యం త్వా వసువిదమభి వాణీరనూషత ।
గోభిష్టే వర్ణమభి వాసయామసి ॥౪॥

౮౬౪౯ స నో మదానాం పత ఇన్దో దేవప్సరా అసి ।
సఖేవ సఖ్యే గాతువిత్తమో భవ ॥౫॥

౮౬౫౦ సనేమి కృధ్యస్మదా రక్షసం కం చిదత్రిణమ్ ।
అపాదేవం ద్వయుమంహో యుయోధి నః ॥౬॥

(౧౦౫) పఞ్చోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - పర్వతనారదౌ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥

ఛన్దః - ౧,౨ ఉష్ణిక్; ౩,౪,౬ నిచృదుష్ణిక్; ౫ విరాడుష్ణిక్ ॥ స్వరః ఋషభః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౮౬౭౧ తం వః సఖాయో మదాయ పునానమభి గాయత।
శిశుం న యజ్ఞైః స్వదయన్త గూర్తిభిః॥ ॥౧॥

౮౬౭౨ సం వత్స ఇవ మాతృభిరిన్దుర్హిన్వానో అజ్యతే।
దేవావీర్మదో మతిభిః పరిష్కృతః॥ ॥౨॥

౮౬౭౩ అయం దక్షాయ సాధనో౽యం శర్ధాయ వీతయే।
అయం దేవేభ్యో మధుమత్తమః సుతః॥ ॥౩॥

౮౬౭౪ గోమన్న ఇన్దో అశ్వవత్ సుతః సుదక్ష ధన్వ।
శుచిం తే వర్ణమధి గోషు దీధరమ్॥ ॥౪॥

౮౬౭౫ స నో హరీణాం పత ఇన్దో దేవప్సరస్తమః।
సఖేవ సఖ్యే నర్యో రుచే భవ॥ ॥౫॥

౮౬౭౬ సనేమి త్వమస్మదాఁ అదేవం కం చిదత్రిణమ్।
సాహ్వాఁ ఇన్దో పరి బాధో అప ద్వయుమ్॥ ॥౬॥

షడుత్తరశతతమం సూక్తమ్ ॥౧౦౬॥

ఋషిః - ౧-౩ అగ్నిశ్చాక్షుషః ; ౪-౬ చక్షుర్మానవః ; ౭-౯ మనురాప్సవః ; ౧౦-౧౪ అగ్నిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪,౮,౧౦,౧౪ విచృదుష్ణిక్ ; ౨,౫-౭,౧౧,౧౨ ఉష్ణిక్ ; ౯,౧౩ విరాడుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౮౬౭౭ ఇన్ద్రమచ్ఛ సుతా ఇమే వృషణం యన్తు హరయః ।
శ్రుష్టీ జాతాస ఇన్దవః స్వర్విదః ॥ ॥౧॥

౮౬౭౮ అయం భరాయ సానసిరిన్ద్రాయ పవతే సుతః ।
సోమో జైత్రస్య చేతతి యథా విదే ॥ ॥౨॥

౮౬౭౯ అస్యేదిన్ద్రో మదేష్వా గ్రాభం గృభ్ణీత సానసిమ్ ।
వజ్రం చ వృషణం భరత్ సమప్సుజిత్ ॥ ॥౩॥

౮౬౮౦ ప్ర ధన్వా సోమ జాగృవిరిన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ।
ద్యుమన్తం శుష్మమా భరా స్వర్విదమ్ ॥ ॥౪॥

౮౬౮౧ ఇన్ద్రాయ వృషణం మదం పవస్వ విశ్వదర్శతః ।
సహస్రయామా పథికృద్విచక్షణః ॥ ॥౫॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౮౬౮౨ అస్మభ్యం గాతువిత్తమో దేవేభ్యో మధుమత్తమః ।
సహస్రం యాహి పథిభిః కనిక్రదత్ ॥ ॥౬॥

౮౬౮౩ పవస్వ దేవవీతయ ఇన్దో ధారాభిరోజసా ।
ఆ కలశం మధుమాన్ త్సోమ నః సదః ॥ ॥౭॥

౮౬౮౪ తవ ద్రప్సా ఉదప్రుత ఇన్ద్రం మదాయ వావృధుః ।
త్వాం దేవాసో అమృతాయ కం పపుః ॥ ॥౮॥

౮౬౮౫ ఆ నః సుతాస ఇన్దవః పునానా ధావతా రయిమ్ ।
వృష్టిద్యావో రీత్యాపః స్వర్విదః ॥ ॥౯॥

౮౬౮౬ సోమః పునాన ఊర్మిణా౽వ్యో వారం వి ధావతి ।
అగ్రే వాచః పవమానః కనిక్రదత్ ॥ ॥౧౦॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౮౬౬౭ ధీభిర్హిన్వన్తి వాజినం వనే క్రీళన్తమత్యవిమ్ ।
అభి త్రిపృష్ఠం మతయః సమస్వరన్ ॥ ॥౧౧॥

౮౬౬౮ అసర్జి కలశాఁ అభి మీళ్హే సప్తిర్న వాజయుః ।
పునానో వాచం జనయన్నసిష్యదత్ ॥ ॥౧౨॥

౮౬౬౯ పవతే హర్యతో హరిరతి హ్వరాంసి రంహ్యా ।
అభ్యర్షన్ స్తోతృభ్యో వీరవద్యశః ॥ ॥౧౩॥

౮౬౭౦ అయా పవస్వ దేవయుర్మధోర్ధారా అసృక్షత ।
రేభన్ పవిత్రం పర్యేషి విశ్వతః ॥ ॥౧౪॥

సప్తోత్తర శతతమం సూక్తమ్ ॥౧౦౭॥

ఋషిః - సప్తర్షయః ॥ దేవతా - పవమానసోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౬, ౯,౧౪,౧౭,౨౧ విరాడ్ బృహతీ ; ౨,౫ భురిగ్బృహతీ ; ౩,౧౬ పిపీలికా మధ్యాగాయత్రీ ; ౭, ౧౧, ౧౮, ౨౦, ౨౪, ౨౬ విచృత్పఙ్క్తిః ; ౮,౧౦,౧౨,౧౩,౧౯,౨౫ బృహతీ ; ౧౫,౨౨,పఙ్క్తిః ; ౨౩ పాదనిచృద్బృహతీ ॥ స్వరః - ౧,౨,౪,౫,౬,౮-౧౦,౧౨-౧౪,౧౭, ౧౯, ౨౧, ౨౩, ౨౫, మధ్యమః - ౩,౧౬ షడ్జః ; ౭,౧౧,౧౫,౧౮,౨౦,౨౨,౨౪,౨౬ పఞ్చమః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౮౬౭౧ పరీతో షిఞ్చతా సుతం సోమో య ఉత్తమం హవిః ।
దధన్వాఁ యో నర్యో అప్స్వన్తరా సుషావ సోమమద్రిభిః ॥ ॥౧॥

౮౬౭౨ నూనం పునానోఽవిభిః పరి స్రవాఽదబ్ధః సురభిన్తరః ।
సుతే చిత్ త్వాప్సు మదామో అన్ధసా శ్రీణన్తో గోభిరుత్తరమ్ ॥ ॥౨॥

౮౬౭౩ పరి సువానశ్చక్షసే దేవమాదనః క్రతురిన్దుర్విచక్షణః ॥ ॥౩॥

౮౬౭౪ పునానః సోమ ధారయాపో వసానో అర్షసి ।
ఆ రత్నధా యోనిమృతస్య సీదస్యుత్సో దేవ హిరణ్యయః ॥ ॥౪॥

౮౬౭౫ దుహాన ఊధర్దివ్యం మధు ప్రియం ప్రత్నం సధస్థమాసదత్ ।
ఆపృచ్ఛ్యం ధరుణం వాజ్యర్షతి నృభిర్ధూతో విచక్షణః ॥ ॥౫॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౮౬౭౬ పునానః సోమ జాగృవిరవ్యో వారే పరి ప్రియః ।
త్వం విప్రో అభవోఽఙ్గిరస్తమో మధ్వా యజ్ఞం మిమిక్ష నః ॥ ॥౬॥

౮౬౭౭ సోమో మీఢ్వాన్ పవతే గాతువిత్తమ ఋషిర్విప్రో విచక్షణః ।
త్వం కవిరభవో దేవవీతమ ఆ సూర్యం రోహయో దివి ॥ ॥౭॥

౮౬౭౮ సోమ ఉ షువాణః సోతృభిరధి ష్ణుభిరవీనామ్ ।
అశ్వయేవ హరితా యాతి ధారయా మన్ద్రయా యాతి ధారయా ॥ ॥౮॥

౮౬౭౯ అనూపే గోమాన్ గోభిరక్షాః సోమో దుగ్ధాభిరక్షాః ।
సముద్రం న సంవరణాన్యగ్మన్ మన్దీ మదాయ తోశతే ॥ ॥౯॥

౮౬౮౦ ఆ సోమ సువానో అద్రిభిస్తిరో వారాణ్యవ్యయా ।
జనో న పురి చమ్వోర్విశద్ధరిః సదో వనేషు దధిషే ॥ ॥౧౦॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౧౦౭.౧౧ స మామృజే తిరో అణ్వాని మేష్యో మీళ్హే సప్తిర్న వాజయుః ।
అనుమాద్యః పవమానో మనీషిభిః సోమో విప్రేభిరృక్వభిః ॥ ॥౧౧॥

౧౦౭.౧౨ ప్ర సోమ దేవవీతయే సిన్ధుర్న పిప్యే అర్ణసా ।
అంశోః పయసా మదిరో న జాగృవిరచ్ఛా కోశం మధుశ్చుతమ్ । ॥౧౨॥

౧౦౭.౧౩ ఆ హర్యతో అర్జునే అత్కే అవ్యత ప్రియః సూనుర్న మర్జ్యః ।
తమీం హిన్వన్త్యపసో యథా రథం నదీష్వా గభస్త్యోః ॥ ॥౧౩॥

౧౦౭.౧౪ అభి సోమాస ఆయవః పవన్తే మద్యం మదమ్ ।
సముద్రస్యాధి విష్టపి మనీషిణో మత్సరాసః స్వర్విదః ॥ ॥౧౪॥

౧౦౭.౧౫ తరత్సముద్రం పవమాన ఊర్మిణా రాజా దేవ ఋతం బృహత్ ।
అర్షన్మిత్రస్య వరుణస్య ధర్మణా ప్ర హిన్వాన ఋతం బృహత్ ॥ ॥౧౫॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౧౦౭.౧౬ నృభిర్యేమానో హర్యతో విచక్షణో రాజా దేవః సముద్రియః ॥ ॥౧౬॥

ఇన్ద్రాయ పవతే మదః సోమో మరుత్వతే సుతః ।
౧౦౭.౧౭ సహస్రధారో అత్యవ్యమర్షతి తమీ మృజన్త్యాయవః ॥ ॥౧౭॥

పునానశ్చమూ జనయన్మతిం కవిః సోమో దేవేషు రణ్యతి ।
౧౦౭.౧౮ అపో వసానః పరి గోభిరుత్తరః సీదన్వనేష్వవ్యత॥ ॥౧౮॥

తవాహం సోమ రారణ సఖ్య ఇన్దో దివేదివే ।
౧౦౭.౧౯ పురూణి బభ్రో ని చరన్తి మామవ పరిధీఀరతి తాఀ ఇహి ॥ ॥౧౯॥

౧౦౭.౨౦ ఉతాహం నక్తముత సోమ తే దివా సఖ్యాయ బభ్ర ఊధని ।
ఘృణా తపన్తమతి సూర్యం పరః శకునా ఇవ పప్తిమ ॥ ॥౨౦॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౧౦౭.౨౧ మృజ్యమానః సుహస్త్య సముద్రే వాచమిన్వసి ।
రయిం పిశఙ్గం బహులం పురుస్పృహం పవమానాభ్యర్షసి ॥ ॥౨౧॥

౧౦౭.౨౨ మృజానో వారే పవమానో అవ్యయే వృషావ చక్రదో వనే ।
దేవానాం సోమ పవమాన నిష్కృతం గోభిరఞ్జానో అర్షసి ॥ ॥౨౨॥

౧౦౭.౨౩ పవస్వ వాజసాతయేఽభి విశ్వాని కావ్యా ।
త్వం సముద్రం ప్రథమో వి ధారయో దేవేభ్యః సోమ మత్సరః ॥ ॥౨౩॥

౧౦౭.౨౪ స తూ పవస్వ పరి పార్థివం రజో దివ్యా చ సోమ ధర్మభిః ।
త్వాం విప్రాసో మతిభిర్విచక్షణ శుభ్రం హిన్వన్తి ధీతిభిః ॥ ॥౨౪॥

౧౦౭.౨౫ పవమానా అసృక్షత పవిత్రమతి ధారయా ।
మరుత్వన్తో మత్సరా ఇన్ద్రియా హయా మేధామభి ప్రయాంసి చ ॥ ॥౨౫॥

౧౦౭.౨౬ అపో వసానః పరి కోశమర్షతీన్దుర్హియానః సోతృభిః ।
జనయఞ్జ్యోతిర్మన్దనా అవీవశద్గాః కృణ్వానో న నిర్ణిజమ్ ॥ ॥౨౬॥

అష్టోత్తరశతతమం సూక్తమ్ ॥౧౦౮॥

ఋషిః - ౧,౨ గౌరివీతిః ౩,౧౪-౧౬ శక్తిః ; ౪,౫ ఊరుః ; ౬,౭ ఋజిశ్వా ; ౮,౯ ఊర్ధ్వసద్మా ; ౧౦,౧౧ కృతయశాః ; ౧౨,౧౩ ఋణఞ్చయః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౯,౧౧ కకుబుష్ణిక్ ; ౨, నిచృద్బృహతీ ౩పాదనిచృదుష్ణిక్ ; ౪,౬ , ౧౦, ౧౨, స్వరాడ్బృహతీ ; ౫,౭,౧౫ నిచృదుష్ణిక్ ౮,౧౬ పఙ్క్తిః ౧౩ గాయత్రీ ౧౪

నిచృత్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧,౩,౫,౭,౯,౧౧,౧౫ ఋషభః ; ౨,౪,౬,౧౦,౧౨ మధ్యమః; ౮, ౧౪,౧౬ పఞ్చమః ; ౧౩ షడ్జః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౮౬౯౭ పవస్వ మధుమత్తమ ఇన్ద్రాయ సోమ క్రతువిత్తమో మదః ।
మహి ద్యుక్షతమో మదః ॥ ॥౧॥

౮౬౯౮ యస్య తే పీత్వా వృషభో వృషాయతేఽస్య పీతా స్వర్విదః ।
స సుప్రకేతో అభ్యక్రమీదిషోఽచ్ఛా వాజం నైతశః ॥ ॥౨॥

౮౬౯౯ త్వం హ్యఙ్గ దైవ్యా పవమాన జనిమాని ద్యుమత్తమః ।
అమృతత్వాయ ఘోషయః ॥ ॥౩॥

౮౭౦౦ యేనా నవగ్వో దధ్యఙ్ఙపోర్ణుతే యేన విప్రాస ఆపిరే ।
దేవానాం సుమ్నే అమృతస్య చారుణో యేన శ్రవాంస్యానశుః ॥ ॥౪॥

౮౭౦౧ ఏష స్య ధారయా సుతోఽవ్యో వారేభిః పవతే మదిన్తమః ।
క్రీళన్నూర్మిరపామివ ॥ ॥౫॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౮౭౦౨ య ఉస్రియా అప్యా అన్తరశ్మనో నిర్గా అకృన్తదోజసా ।
అభి వ్రజం తత్నిషే గవ్యమశ్వ్యం వర్మీవ ధృష్ణవా రుజ ॥ ॥౬॥

౮౭౦౩ ఆ సోతా పరి షిఞ్చతాశ్వం న స్తోమమప్తురం రజస్తురమ్ ।
వనక్రక్షముదప్రుతమ్ ॥ ॥౭॥

౮౭౦౪ సహస్రధారం వృషభం పయోవృధం ప్రియం దేవాయ జన్మనే ।
ఋతేన య ఋతజాతో వివావృధే రాజా దేవ ఋతం బృహత్ ॥ ॥౮॥

౮౭౦౫ అభి ద్యుమ్నం బృహద్యశ ఇషస్పతే దిదీహి దేవ దేవయుః ।
వి కోశం మధ్యమం యువ ॥ ॥౯॥

౮౭౦౬ ఆ వచ్యస్వ సుదక్ష చమ్వోః సుతో విశాం వహ్నిర్న విశ్పతిః ।
వృష్టిం దివః పవస్వ రీతిమపాం జిన్వా గవిష్టయే ధియః ॥ ॥౧౦॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౮౭౦౭ ఏతము త్యం మదచ్యుతం సహస్రధారం వృషభం దివో దుహుః ।
విశ్వా వసూని బిభ్రతమ్ ॥ ॥౧౧॥

౮౭౦౮ వృషా వి జజ్ఞే జనయన్నమర్త్యః ప్రతపఞ్జ్యోతిషా తమః ।
స సుష్టుతః కవిభిర్నిర్ణిజం దధే త్రిధాత్వస్య దంససా ॥ ॥౧౨॥

౮౭౦౯ స సున్వే యో వసూనాం యో రాయామానేతా య ఇళానామ్ ।
సోమో యః సుక్షితీనామ్ ॥ ॥౧౩॥

౮౭౧౦ యస్య న ఇన్ద్రః పిబాద్యస్య మరుతో యస్య వార్యమణా భగః ।
ఆ యేన మిత్రావరుణా కరామహ ఏన్ద్రమవసే మహే ॥ ॥౧౪॥

౮౭౧౧ ఇన్ద్రాయ సోమ పాతవే నృభిర్యతః స్వాయుధో మదిన్తమః ।
పవస్వ మధుమత్తమః ॥ ॥౧౫॥

౮౭౧౨ ఇన్ద్రస్య హార్ది సోమధానమా విశ సముద్రమివ సిన్ధవః ।
జుష్టో మిత్రాయ వరుణాయ వాయవే దివో విష్టమ్భ ఉత్తమః ॥ ॥౧౬॥

నవోత్తరశతతమం సూక్తమ్ ॥౧౦౯॥

ఋషి - అగ్నయోధిష్ణ్యా ఐశ్వరాః ॥దేవతా - పవమానసోమః ॥ఛన్దః - ౧,౭
,౮,౧౦,౧౩-౧౫,౧౭,౧౮ ఆర్చీభురిగ్గాయత్రీ ; ౨-౬,
౯,౧౧,౧౨,౧౯,౨౨ఆర్చీస్వరాడ్గాయత్రీ ; ౧౬ పాదనిచృద్గాయత్రీ ; ౨౦,౨౧
ఆర్చీగాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౮౭౧౩ పరి ప్ర ధన్వేన్ద్రాయ సోమ స్వాదుర్మిత్రాయ పూష్ణే భగాయ ॥ ॥౧॥
౮౭౧౪ ఇన్ద్రస్తే సోమ సుతస్య పేయాః క్రత్వే దక్షాయ విశ్వే చ దేవాః ॥ ॥౨॥
౮౭౧౫ ఏవామృతాయ మహే క్షయాయ స శుక్రో అర్ష దివ్యః పీయూషః ॥ ॥౩॥
౮౭౧౬ పవస్వ సోమ మహాన్త్సముద్రః పితా దేవానాం విశ్వాభి ధామ ॥ ॥౪॥
౮౭౧౭ శుక్రః పవస్వ దేవేభ్యః సోమ దివే పృథివ్యై శం చ ప్రజాయై ॥ ॥౫॥
౮౭౧౮ దివో ధర్తాసి శుక్రః పీయూషః సత్యే విధర్మన్వాజీ పవస్వ ॥ ॥౬॥
౮౭౧౯ పవస్వ సోమ ద్యుమ్నీ సుధారో మహామవీనామను పూర్వ్యః ॥ ॥౭॥
౮౭౨౦ నృభిర్యేమానో జజ్ఞానః పూతః క్షరద్విశ్వాని మన్ద్రః స్వర్విత్ ॥ ॥౮॥
౮౭౨౧ ఇన్దుః పునానః ప్రజామురాణః కరద్విశ్వాని ద్రవిణాని నః ॥ ॥౯॥
౮౭౨౨ పవస్వ సోమ క్రత్వే దక్షాయాశ్వో న నిక్తో వాజీ ధనాయ ॥ ॥౧౦॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౮౭౨౩ తం తే సోతారో రసం మదాయ పునన్తి సోమం మహే ద్యుమ్నాయ ॥ ॥౧౧॥
౮౭౨౪ శిశుం జజ్ఞానం హరిం మృజన్తి పవిత్రే సోమం దేవేభ్య ఇన్దుమ్ ॥ ॥౧౨॥
౮౭౨౫ ఇన్దుః పవిష్ట చారుర్మదాయాపాముపస్థే కవిర్భగాయ ॥ ॥౧౩॥
౮౭౨౬ బిభర్తి చార్విన్ద్రస్య నామ యేన విశ్వాని వృత్రా జఘాన ॥ ౧౪॥
౮౭౨౭ పిబన్త్యస్య విశ్వే దేవాసో గోభిః శ్రీతస్య నృభిః సుతస్య ॥ ౧౫॥
౮౭౨౮ ప్ర సువానో అక్షాః సహస్రధారస్తిరః పవిత్రం వి వారమవ్యమ్ ॥ ౧౬॥
౮౭౨౯ స వాజ్యక్షాః సహస్రరేతా అద్భిర్మృజానో గోభిః శ్రీణానః ॥ ౧౭॥
౮౭౩౦ ప్ర సోమ యాహీన్ద్రస్య కుక్షా నృభిర్యేమానో అద్రిభిః సుతః ॥ ౧౮॥
౮౭౩౧ అసర్జి వాజీ తిరః పవిత్రమిన్ద్రాయ సోమః సహస్రధారః ॥ ౧౯॥
౮౭౩౨ అఞ్జన్త్యేనం మధ్వో రసేనేన్ద్రాయ వృష్ణ ఇన్దుం మదాయ ॥ ౨౦॥
౮౭౩౩ దేవేభ్యస్త్వా వృథా పాజసేఽపో వసానం హరిం మృజన్తి ॥ ౨౧॥
౮౭౩౪ ఇన్దురిన్ద్రాయ తోశతే ని తోశతే శ్రీణన్నుగ్రో రిణన్నపః ॥ ౨౨॥

దశోత్తరశతతమం సూక్తమ్ ॥౧౧౦॥

ఋషి - త్ర్యరుణత్రసదస్యూ ॥దేవతా - పవమానః సోమః ॥
ఛన్దః -౧,౨,౧౨, నిచృదనుష్టుప్ ; ౩ విరాడనుష్టుప్ ; ౪,౭,౮ విరాడ్బృహతీ ; ౫,౬
పాదనిచృద్బృహతీ ; ౯ బృహతీ ; ౧౦,౧౧ అనుష్టుప్ ॥స్వరః - ౧-౩,౧౦-౧౨
గాన్ధారః ; ౪-౯ మధ్యమః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౮౭౩౫ పర్యూ షు ప్ర ధన్వ వాజసాతయే పరి వృత్రాణి సక్షణిః ।
ద్విషస్తరధ్యా ఋణయా న ఈయసే॥ ॥౧॥

౮౭౩౬ అను హి త్వా సుతం సోమ మదామసి మహే సమర్యరాజ్యే ।
వాజాఁ అభి పవమాన ప్ర గాహసే ॥ ॥౨॥

౮౭౩౭ అజీజనో హి పవమాన సూర్యం విధారే శక్మనా పయః ।
గోజీరయా రంహమాణః పురంధ్యా ॥ ॥౩॥

౮౨౩౮ అజీజనో అమృత మర్త్యేష్వాఀ ఋతస్య ధర్మన్నమృతస్య చారుణః ।
సదాసరో వాజమచ్ఛా సనిష్యదత్ ॥ ॥౪॥

౮౨౩౯ అభ్యభి హి శ్రవసా తతర్దిథోత్సం న కం చిజ్జనపానమక్షితమ్ ।
శర్యాభిర్న భరమాణో గభస్త్యోః ॥ ॥౫॥

౮౨౪౦ ఆదీం కే చిత్పశ్యమానాస ఆప్యం వసురుచో దివ్యా అభ్యనూషత ।
వారం న దేవః సవితా వ్యూర్ణుతే ॥ ॥౬॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౮౨౪౧ త్వే సోమ ప్రథమా వృక్తబర్హిషో మహే వాజాయ శ్రవసే ధియం దధుః ।
స త్వం నో వీర వీర్యాయ చోదయ ॥ ॥౭॥

౮౨౪౨ దివః పీయూషం పూర్వ్యం యదుక్థ్యం మహో గాహాద్దివ ఆ నిరధుక్షత ।
ఇన్ద్రమభి జాయమానం సమస్వరన్ ॥ ॥౮॥

౮౨౪౩ అధ యదిమే పవమాన రోదసీ ఇమా చ విశ్వా భువనాభి మజ్మనా ।
యూథే న నిష్ఠా వృషభో వి తిష్ఠసే ॥ ॥౯॥

౮౨౪౪ సోమః పునానో అవ్యయే వారే శిశుర్న క్రీళన్పవమానో అక్షాః ।
సహస్రధారః శతవాజ ఇన్దుః ॥ ॥౧౦॥

౮౨౪౫ ఏష పునానో మధుమాఀ ఋతావేన్ద్రాయేన్దుః పవతే స్వాదురూర్మిః ।
వాజసనిర్వరివోవిద్వయోధాః ॥ ॥౧౧॥

౮౨౪౬ స పవస్వ సహమానః పృతన్యూన్సేధన్రక్షాంస్యప దుర్గహాణి ।
స్వాయుధః సాసహ్వాన్సోమ శత్రూన్ ॥ ॥౧౨॥

ఏకాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్ ॥౧౧౧॥

ఋషిః - అనానతః పారుచ్ఛేపిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥

ఛన్దః - ౧ నివృదష్టిః ; ౨ భురిగష్టిః ; ౩ అష్టిః ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౮౨౪౭ అయా రుచా హరిణ్యా పునానో విశ్వా ద్వేషాంసి
తరతి స్వయుగ్వభిః సూరో న స్వయుగ్వభిః ।
ధారా సుతస్య రోచతే పునానో అరుషో హరిః ।
విశ్వా యద్రూపా పరియాత్యృక్వభిః సప్తాస్యేభిరృక్వభిః ॥ ॥౧॥

౮౨౪౮ త్వం త్యత్పణీనాం విదో వసు సం మాతృభిర్
మర్జయసి స్వ ఆ దమ ఋతస్య ధీతిభిర్దమే ।
పరావతో న సామ తద్యత్రా రణన్తి ధీతయః ।
త్రిధాతుభిరరుషీభిర్వయో దధే రోచమానో వయో దధే ॥ ॥౨॥

౮౨౪౯ పూర్వామను ప్రదిశం యాతి చేకితత్సం
రశ్మిభిర్యతతే దర్శతో రథో దైవ్యో దర్శతో రథః ।
౮౨౫౦ అగ్మన్నుక్థాని పౌంస్యేన్ద్రం జైత్రాయ హర్షయన్ ।
వజ్రశ్చ యద్భవథో అనపచ్యుతా సమత్స్వనపచ్యుతా ॥ ॥౩॥

ద్వాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్ ॥౧౧౨॥

ఋషిః - శిశుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥

ఛన్దః - ౧-౩, విరాట్పఙ్క్తిః ; ౪ నిచృత్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౮౭౫౦ నానానం వా ఉ నో ధియో వి వ్రతాని జనానామ్ ।
తక్షా రిష్టం రుతం భిషగ్ బ్రహ్మా సున్వన్తమిచ్ఛతీన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౧॥

౮౭౫౧ జరతీభిరోషధీభిః పర్ణేభిః శకునానామ్ ।
కార్మారో అశ్మభిర్ద్యుభిర్హిరణ్యవన్తమిచ్ఛతీన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౨॥

౮౭౫౨ కారురహం తతో భిషగుపలప్రక్షిణీ నానా ।
నానాధియో వసూయవోఽను గా ఇవ తస్థిమేన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౩॥

౮౭౫౩ అశ్వో వోళ్హా సుఖం రథం హసనాముపమన్త్రిణః ।
శేపో రోమణ్వన్తౌ భేదౌ వారిన్మణ్డూక ఇచ్ఛతీన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౪॥

త్రయోదశోత్తర శతతమం సూక్తమ్ ॥౧౧౩॥

ఋషిః - కశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౭ విరాట్పఙ్క్తిః ;
౩ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౪ పఙ్క్తిః ; ౫, ౬, ౮-౧౧ నిచృత్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౮౭౫౪ శర్యణావతి సోమమిన్ద్రః పిబతు వృత్రహా ।
బలం దధాన ఆత్మని కరిష్యన్ వీర్యం మహదిన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౧॥

౮౭౫౫ ఆ పవస్వ దిశాం పత ఆర్జీకాత్ సోమ మీఢ్వః ।
ఋతవాకేన సత్యేన శ్రద్ధయా తపసా సుత ఇన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౨॥

౮౭౫౬ పర్జన్యవృద్ధం మహిషం తం సూర్యస్య దుహితాభరత్ ।
తం గన్ధర్వాః ప్రత్యగృభ్ణన్ తం సోమే రసమాదధురిన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౩॥

౮౭౫౭ ఋతం వదన్నృతద్యుమ్న సత్యం వదన్ సత్యకర్మన్ ।
శ్రద్ధాం వదన్ సోమ రాజన్ ధాత్రా సోమ పరిష్కృత ఇన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥౪॥

౮౭౫౮ సత్యముగ్రస్య బృహతః సం స్రవన్తి సంస్రవాః ।
సం యన్తి రసినో రసాః పునానో బ్రహ్మణా హర ఇన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౫॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౮౭౫౯ యత్ర బ్రహ్మా పవమాన ఛన్దస్యాం వాచం వదన్ ।
గ్రావ్ణా సోమే మహీయతే సోమేనానన్దం జనయన్నిన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥౬॥

౮౭౬౦ యత్ర జ్యోతిరజస్రం యస్మిఁల్లోకే స్వర్హితమ్ ।
తస్మిన్ మాం ధేహి పవమానామృతే లోకే అక్షిత ఇన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥౭॥

౮౭౬౧ యత్ర రాజా వైవస్వతో యత్రావరోధనం దివః ।
యత్రాముర్యహ్వతీరాపస్తత్ర మామమృతం కృధీన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౮॥

౮౭౬౨ యత్రానుకామం చరణం త్రినాకే త్రిదివే దివః ।
లోకా యత్ర జ్యోతిష్మన్తస్తత్ర మామమృతం కృధీన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౯॥

౮౭౬౩ యత్ర కామా నికామాశ్చ యత్ర బ్రధ్నస్య విష్టపమ్ ।
స్వధా చ యత్ర తృప్తిశ్చ తత్ర మామమృతం కృధీన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౧౦॥

౮౭౬౪ యత్రానన్దాశ్చ మోదాశ్చ ముదః ప్రముద ఆసతే ।
కామస్య యత్రాప్తాః కామాస్తత్ర మామమృతం కృధీన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥౧౧॥

చతుర్దశోత్తరశతతమం సూక్తమ్ ॥౧౧౪॥

ఋషిః - కశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨ విరాట్పఙ్క్తిః ;
౩, ౪ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౮౭౬౫ య ఇన్దోః పవమానస్యాను ధామాన్యక్రమీత్।
తమాహుః సుప్రజా ఇతి యస్తే సోమావిధన్మన ఇన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౧॥

౮౭౬౬ ఋషే మన్త్రకృతాం స్తోమైః కశ్యపోద్వర్ధయన్ గిరః।
సోమం నమస్య రాజానం యో జజ్ఞే వీరుధాం పతిరిన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౨॥

౮౭౬౭ సప్త దిశో నానాసూర్యాః సప్త హోతార ఋత్విజః।
దేవా ఆదిత్యా యే సప్త తేభిః సోమాభి రక్ష న ఇన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౩॥

౮౭౬౮ యత్తే రాజఞ్ఛృతం హవిస్తేన సోమాభి రక్ష నః।
అరాతీవా మా నస్తారీన్మో చ నః కిం చనామమదిన్ద్రాయేన్దో పరి స్రవ ॥ ॥౪॥

ఇతి నవమం మండలమ్

(౧౧౦౮)

అథ దశమం మణ్డలమ్

ప్రథమోఽనువాకః ప్రథమం సూక్తమ్ ॥౧॥

ఋషిః - త్రితః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౬ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౩ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౪,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౭ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౮౭౬౯ అగ్రే బృహన్నుషసామూర్ధ్వో అస్థాన్నిర్జగన్వాన్తమసో జ్యోతిషాగాత్।
అగ్నిర్భానునా రుశతా స్వఙ్గ ఆ జాతో విశ్వా సద్మాన్యప్రాః ॥ ॥౧॥

౮౭౭౦ స జాతో గర్భో అసి రోదస్యోరగ్నే చారుర్విభృత ఓషధీషు।
చిత్రః శిశుః పరి తమాంస్యక్తూన్ప్ర మాతృభ్యో అధి కనిక్రదద్గాః ॥ ॥౨॥

౮౭౭౧ విష్ణురిత్థా పరమమస్య విద్వాఞ్జాతో బృహన్నభి పాతి తృతీయమ్।
ఆసా యదస్య పయో అక్రత స్వం సచేతసో అభ్యర్చన్త్యత్ర ॥ ॥౩॥

౮౭౭౨ అత ఉ త్వా పితుభృతో జనిత్రీరన్నావృధం ప్రతి చరన్త్యన్నైః ॥
తా ఈం ప్రత్యేషి పునరన్యరూపా అసి త్వం విక్షు మానుషీషు హోతా ॥ ॥౪॥

౮౭౭౩ హోతారం చిత్రరథమధ్వరస్య యజ్ఞస్యయజ్ఞస్య కేతుం రుశన్తమ్।
ప్రత్యర్ధిం దేవస్యదేవస్య మహ్నా శ్రియా త్వగ్నిమతిథిం జనానామ్ ॥ ॥౫॥

౮౭౭౪ స తు వస్త్రాణ్యధ పేశనాని వసానో అగ్నిర్నాభా పృథివ్యాః।
అరుషో జాతః పద ఇళాయాః పురోహితో రాజన్యక్షీహ దేవాన్ ॥ ॥౬॥

౮౭౭౫ ఆ హి ద్యావాపృథివీ అగ్న ఉభే సదా పుత్రో న మాతరా తతన్థ ।
ప్ర యాహ్యచ్ఛోశతో యవిష్ఠాథా వహ సహస్యేహ దేవాన్ ॥ ॥౭॥

ద్వితీయం సూక్తమ్ ॥౨॥

ఋషి - త్రితః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ;
౨,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩,౪,౬,౭ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౮౭౭౬ పిప్రీహి దేవాఀ ఉశతో యవిష్ఠ విద్వాఀ ఋతూఀరృతుపతే యజేహ ।
యే దైవ్యా ఋత్విజస్తేభిరగ్నే త్వం హోతౄణామస్యాయజిష్ఠః ॥ ॥౧॥

౮౭౭౭ వేషి హోత్రముత పోత్రం జనానాం మన్ధాతాసి ద్రవిణోదా ఋతావా ।
స్వాహా వయం కృణవామా హవీంషి దేవో దేవాన్యజత్వగ్నిరర్హన్ ॥ ॥౨॥

౮౭౭౮ ఆ దేవానామపి పన్థామగన్మ యచ్ఛక్నవామ తదను ప్రవోళ్హుమ్ ।
అగ్నిర్విద్వాన్త్స యజాత్సేదు హోతా సో అధ్వరాన్త్స ఋతూన్కల్పయాతి ॥౩॥

౮౭౭౯ యద్వో వయం ప్రమినామ వ్రతాని విదుషాం దేవా అవిదుష్టరాసః ।
అగ్నిష్టద్విశ్వమా పృణాతి విద్వాన్యేభిర్దేవాఀ ఋతుభిః కల్పయాతి ॥ ॥౪॥

౮౭౮౦ యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షా న యజ్ఞస్య మన్వతే మర్త్యాసః ।
అగ్నిష్టద్ధోతా క్రతువిద్విజానన్యజిష్ఠో దేవాఀ ఋతుశో యజాతి ॥ ॥౫॥

౮౭౮౧ విశ్వేషాం హ్యధ్వరాణామనీకం చిత్రం కేతుం జనితా త్వా జజాన ।
స ఆ యజస్వ నృవతీరను క్షాః స్పార్హా ఇషః క్షుమతీర్విశ్వజన్యాః ॥ ॥౬॥

౮౭౮౨ యం త్వా ద్యావాపృథివీ యం త్వాపస్త్వష్టా యం త్వా సుజనిమా జజాన ।
పన్థామను ప్రవిద్వాన్పితృయాణం ద్యుమదగ్నే సమిధానో వి భాహి ॥ ॥౭॥

తృతీయం సూక్తమ్ ॥౩॥

ఋషి - త్రితః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ;
౪ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౫-౭ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౮౭౮౩ ఇనో రాజన్నరతిః సమిద్ధో రౌద్రో దక్షాయ సుషుమాఀ అదర్శి ।
చికిద్వి భాతి భాసా బృహతాసిక్నీమేతి రుశతీమపాజన్ ॥ ॥౧॥

౮౭౮౪ కృష్ణాం యదేనీమభి వర్పసా భూజ్జనయన్యోషాం బృహతః పితుర్జామ్ ।
ఊర్ధ్వం భానుం సూర్యస్య స్తభాయన్దివో వసుభిరరతిర్వి భాతి ॥ ॥౨॥

౮౭౮౫ భద్రో భద్రయా సచమాన ఆగాత్స్వసారం జారో అభ్యేతి పశ్చాత్ ।
సుప్రకేతైర్ద్యుభిరగ్నిర్వితిష్ఠన్రుశద్భిర్వర్ణైరభి రామమస్థాత్ ॥ ॥౩॥

౮౭౮౬ అస్య యామాసో బృహతో న వగ్నూనిన్ధానా అగ్నేః సఖ్యుః శివస్య ।
ఈడ్యస్య వృష్ణో బృహతః స్వాసో భామాసో యామన్నక్తవశ్చికిత్రే ॥ ॥౪॥

౮౭౮౭ స్వనా న యస్య భామాసః పవన్తే రోచమానస్య బృహతః సుదివః ।
జ్యేష్ఠేభిర్యస్తేజిష్ఠైః క్రీళుమద్భిర్వర్షిష్ఠేభిర్భానుభిర్నక్షతి ద్యామ్ ॥ ॥౫॥

౮౭౮౮ అస్య శుష్మాసో దదృశానపవేర్జేహమానస్య స్వనయన్నియుద్భిః ।
ప్రత్నేభిర్యో రుశద్భిర్దేవతమో వి రేభద్భిరరతిర్భాతి విభ్వా ॥ ॥౬॥

౮౭౮౯ స ఆ వక్షి మహి న ఆ చ సత్సి దివస్పృథివ్యోరరతిర్యువత్యోః ।
అగ్నిః సుతుకః సుతుకేభిరశ్వై రభస్వద్భీ రభస్వాఀ ఏహ గమ్యాః ॥ ॥౭॥

చతుర్థం సూక్తమ్ ॥౪॥

ఋషి - త్రితః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧-౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫,౬ త్రిష్టుప్ ;
౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౮౭౯౦ ప్ర తే యక్షి ప్ర త ఇయర్మి మన్మ భువో యథా వన్ద్యో నో హవేషు ।
ధన్వన్నివ ప్రపా అసి త్వమగ్న ఇయక్షవే పూరవే ప్రత్న రాజన్ ॥ ॥౧॥

౮౭౯౧ యం త్వా జనాసో అభి సంచరన్తి గావ ఉష్ణమివ వ్రజం యవిష్ఠ।
దూతో దేవానామసి మర్త్యానామన్తర్మహాంశ్చరసి రోచనేన ॥౨॥

౮౭౯౨ శిశుం న త్వా జేన్యం వర్ధయన్తీ మాతా బిభర్తి సచనస్యమానా।
ధనోరధి ప్రవతా యాసి హర్యంజిగీషసే పశురివావసృష్టః ॥౩॥

౮౭౯౩ మూరా అమూర న వయం చికిత్వో మహిత్వమగ్నే త్వమఙ్గ విత్సే।
శయే వవ్రిశ్చరతి జిహ్వయాదన్రేరిహ్యతే యువతిం విశ్పతిః సన్ ॥౪॥

౮౭౯౪ కూచిజ్జాయతే సనయాసు నవ్యో వనే తస్థౌ పలితో ధూమకేతుః।
అస్నాతాపో వృషభో న ప్ర వేతి సచేతసో యం ప్రణయన్త మర్తాః ॥౫॥

౮౭౯౫ తనూత్యజేవ తస్కరా వనర్గూ రశనాభిర్దశభిరభ్యధీతామ్।
ఇయం తే అగ్నే నవ్యసీ మనీషా యుక్ష్వా రథం న శుచయద్భిరఙ్గైః ॥౬॥

౮౭౯౬ బ్రహ్మ చ తే జాతవేదో నమశ్చేయం చ గీః సదమిద్వర్ధనీ భూత్।
రక్షా ణో అగ్నే తనయాని తోకా రక్షోత నస్తన్వో౩ అప్రయుచ్ఛన్ ॥౭॥

పఞ్చమం సూక్తమ్ ॥౫॥

ఋషిః - త్రితః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨,౫ త్రిష్టుప్ ;
౬,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ త్రయస్త్రింశో వర్గః ॥౩౩॥

౮౭౯౭ ఏకః సముద్రో ధరుణో రయీణామస్మద్ధృదో భూరిజన్మా వి చష్టే।
సిషక్త్యూధర్నిణ్యోరుపస్థ ఉత్సస్య మధ్యే నిహితం పదం వేః ॥౧॥

౮౭౯౮ సమానం నీళం వృషణో వసానాః సం జగ్మిరే మహిషా అర్వతీభిః।
ఋతస్య పదం కవయో ని పాన్తి గుహా నామాని దధిరే పరాణి ॥౨॥

౮౭౯౯ ఋతాయినీ మాయినీ సం దధాతే మిత్వా శిశుం జజ్ఞతుర్వర్ధయన్తీ।
విశ్వస్య నాభిం చరతో ధ్రువస్య కవేశ్చిత్తన్తుం మనసా వియన్తః ॥౩॥

౮౮౦౦ ఋతస్య హి వర్తనయః సుజాతమిషో వాజాయ ప్రదివః సచన్తే।
అధీవాసం రోదసీ వావసానే ఘృతైరన్నైర్వావృధాతే మధూనామ్ ॥౪॥

౮౮౦౧ సప్త స్వసౄరరుషీర్వావశానో విద్వాన్మధ్వ ఉజ్జభారా దృశే కమ్।
అన్తర్యేమే అన్తరిక్షే పురాజా ఇచ్ఛన్వవ్రిమవిదత్పూషణస్య ॥౫॥

౮౮౦౨ సప్త మర్యాదాః కవయస్తతక్షుస్తాసామిదేకామభ్యంహురో గాత్।
ఆయోర్హ స్కమ్భ ఉపమస్య నీళే పథాం విసర్గే ధరుణేషు తస్థౌ ॥౬॥

౮౮౦౩ అసచ్చ సచ్చ పరమే వ్యోమన్దక్షస్య జన్మన్నదితేరుపస్థే।
అగ్నిర్హ నః ప్రథమజా ఋతస్య పూర్వ ఆయుని వృషభశ్చ ధేనుః ॥౭॥

ఇతి సప్తమాష్టకే పఞ్చమో௨ధ్యాయః సమాప్తః

అథ షష్ఠో௨ధ్యాయః

షష్ఠం సూక్తమ్ ॥౬॥

ఋషిః - త్రితః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ ఆర్చీస్వరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౨ విరాట్పఙ్క్తిః
; ౩ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౪,౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౬ పఙ్క్తిః ; ౭ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః
౧,౪,౫,౭ ధైవతః ; ౨,౩,౬ పఞ్చమః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౮౮౦౪ అయం స యస్య శర్మన్నవోభిరగ్నేరేధతే జరితాభిష్టౌ।
జ్యేష్ఠేభిర్యో భానుభిరృషూణాం పర్యేతి పరివీతో విభావా ॥౧॥

౮౮౦౫ యో భానుభిర్విభావా విభాత్యగ్నిర్దేవేభిరృతావాజస్రః।
ఆ యో వివాయ సఖ్యా సఖిభ్యో௨పరిహ్వృతో అత్యో న సప్తిః ॥౨॥

౮౮౦౬ ఈశే యో విశ్వస్యా దేవవీతేరీశే విశ్వాయురుషసో వ్యుష్టౌ।

ఆ యస్మిన్మనా హవీంష్యగ్నావరిష్టరథ స్కభ్నాతి శూషైః ॥ ॥౩॥

౮౮౦౭ శూషేభిర్వృధో జుషాణో అర్కైర్దేవాఀ అచ్ఛా రఘుపత్వా జిగాతి ।
మన్ద్రో హోతా స జుహ్వా౩ యజిష్ఠః సంమిశ్లో అగ్నిరా జిఘర్తి దేవాన్ ॥ ॥౪॥

౮౮౦౮ తముస్రామిన్ద్రం న రేజమానమగ్నిం గీర్భిర్నమోభిరా కృణుధ్వమ్ ।
ఆ యం విప్రాసో మతిభిర్గృణన్తి జాతవేదసం జుహ్వం సహానామ్ ॥ ॥౫॥

౮౮౦౯ సం యస్మిన్విశ్వా వసూని జగ్ముర్వాజే నాశ్వాః సప్తీవన్త ఏవైః ।
అస్మే ఊతీరిన్ద్రవాతతమా అర్వాచీనా అగ్న ఆ కృణుష్వ ॥ ॥౬॥

౮౮౧౦ అధా హ్యగ్నే మహ్నా నిషద్యా సద్యో జజ్ఞానో హవ్యో బభూథ ।
తం తే దేవాసో అను కేతమాయన్నధావర్ధన్త ప్రథమాస ఊమాః ॥ ॥౭॥

సప్తమం సూక్తమ్ ॥౭॥

ఋషిః - త్రితః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః -౧,౩,౫,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౪ త్రిష్టుప్ ;
౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౮౮౧౧ స్వస్తి నో దివో అగ్నే పృథివ్యా విశ్వాయుర్ధేహి యజథాయ దేవ ।
సచేమహి తవ దస్మ ప్రకేతైరురుష్యా ణ ఉరుభిర్దేవ శంసైః ॥ ॥౧॥

౮౮౧౨ ఇమా అగ్నే మతయస్తుభ్యం జాతా గోభిరశ్వైరభి గృణన్తి రాధః ।
యదా తే మర్తో అను భోగమానడ్వసో దధానో మతిభిః సుజాత ॥ ॥౨॥

౮౮౧౩ అగ్నిం మన్యే పితరమగ్నిమాపిమగ్నిం భ్రాతరం సదమిత్సఖాయమ్ ।
అగ్నేరనీకం బృహతః సపర్యం దివి శుక్రం యజతం సూర్యస్య ॥ ॥౩॥

౮౮౧౪ సిధ్రా అగ్నే ధియో అస్మే సనుత్రీర్యం త్రాయసే దమ ఆ నిత్యహోతా ।
ఋతావా స రోహిదశ్వః పురుక్షుర్ద్యుభిరస్మా అహభిర్వామమస్తు ॥ ॥౪॥

౮౮౧౫ ద్యుభిర్హితం మిత్రమివ ప్రయోగం ప్రత్నమృత్విజమధ్వరస్య జారమ్ ।
బాహుభ్యామగ్నిమాయవోఽజనన్త విక్షు హోతారం న్యసాదయన్త ॥ ॥౫॥

౮౮౧౬ స్వయం యజస్వ దివి దేవ దేవాన్కిం తే పాకః కృణవదప్రచేతాః ।
యథాయజ ఋతుభిర్దేవ దేవానేవా యజస్వ తన్వం సుజాత ॥ ॥౬॥

౮౮౧౭ భవా నో అగ్నేఽవితోత గోపా భవా వయస్కృదుత నో వయోధాః ।
రాస్వా చ నః సుమహో హవ్యదాతిం త్రాస్వోత నస్తన్వో౩ అప్రయుచ్ఛన్ ॥ ॥౭॥

అష్టమం సూక్తమ్ ॥౮॥

ఋషిః - త్రిశిరాస్త్వాష్ట్రః ॥ దేవతా -౧-౬ అగ్నిః ; ౭-౯ ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౫-౭,౯
నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩ ,౪,౮ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౮౮౧౮ ప్ర కేతునా బృహతా యాత్యగ్నిరా రోదసీ వృషభో రోరవీతి ।
దివశ్చిదన్తాఀ ఉపమాఀ ఉదానళపాముపస్థే మహిషో వవర్ధ ॥ ॥౧॥

౮౮౧౯ ముమోద గర్భో వృషభః కకుద్మానస్రేమా వత్సః శిమీవాఀ అరావీత్ ।
స దేవతాత్యుద్యతాని కృణ్వన్స్వేషు క్షయేషు ప్రథమో జిగాతి ॥ ॥౨॥

౮౮౨౦ ఆ యో మూర్ధానం పిత్రోరరబ్ధ న్యధ్వరే దధిరే సూరో అర్ణః ।
అస్య పత్మన్నరుషీరశ్వబుధ్నా ఋతస్య యోనౌ తన్వో జుషన్త ॥ ॥౩॥

౮౮౨౧ ఉష ఉషో హి వసో అగ్రమేషి త్వం యమయోరభవో విభావా ।
ఋతాయ సప్త దధిషే పదాని జనయన్మిత్రం తన్వే౩ స్వాయై ॥ ॥౪॥

౮౮౨౨ భువశ్చక్షుర్మహ ఋతస్య గోపా భువో వరుణో యదృతాయ వేషి ।
భువో అపాం నపాజ్జాతవేదో భువో దూతో యస్య హవ్యం జుజోషః ॥ ॥౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౮౮౨౩ భువో యజ్ఞస్య రజసశ్చ నేతా యత్రా నియుద్భిః సచసే శివాభిః ।
దివి మూర్ధానం దధిషే స్వర్షాం జిహ్వామగ్నే చకృషే హవ్యవాహమ్ ॥ ॥౬॥

౮౮౨౪ అస్య త్రితః క్రతునా వవ్రే అన్తరిచ్ఛన్ ధీతిం పితురేవైః పరస్య ।
సచస్యమానః పిత్రోరుపస్థే జామి బ్రువాణ ఆయుధాని వేతి ॥ ౭॥

౮౮౨౫ స పిత్ర్యాణ్యాయుధాని విద్వానిన్ద్రేషిత ఆప్త్యో అభ్యయుధ్యత్ ।
త్రిశీర్షాణం సప్తరశ్మిం జఘన్వాన్ త్వాష్ట్రస్య చిన్నిః ససృజే త్రితో గాః ॥ ౮॥

౮౮౨౬ భూరీదిన్ద్ర ఉదినక్షన్తమోజోఽవాభినత్సత్పతిర్మన్యమానమ్ ।
త్వాష్ట్రస్య చిద్విశ్వరూపస్య గోనామాచక్రాణస్త్రీణి శీర్షా పరా వర్క్ ॥ ౯॥

నవమం సూక్తమ్ ॥౯॥

ఋషిః - త్రిశిరాస్త్వాష్ట్రః సిన్ధుద్వీపో వామ్బరీషః ॥ దేవతా - ఆపః ॥ ఛన్దః - ౧-౪,౬ గాయత్రీ ; ౫ వర్ధమానాగాయత్రీ ; ౭ ప్రతిష్ఠాగాయత్రీ ; ౮,౯ అనుష్టుప్ ; స్వరః - ౧-౭ షడ్జః ; ౮,౯ గాన్ధారః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౮౮౨౭ ఆపో హి ష్ఠా మయోభువస్తా న ఊర్జే దధాతన । మహే రణాయ చక్షసే ॥ ౧॥

౮౮౨౮ యో వః శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః । ఉశతీరివ మాతరః ॥ ౨॥

౮౮౨౯ తస్మా అరం గమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా చ నః ॥ ౩॥

౮౮౩౦ శం నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే । శం యోరభి స్రవన్తు నః ॥ ౪॥

౮౮౩౧ ఈశానా వార్యాణాం క్షయన్తీశ్చర్షణీనామ్ । అపో యాచామి భేషజమ్ ॥ ౫॥

౮౮౩౨ అప్సు మే సోమో అబ్రవీదన్తర్విశ్వాని భేషజా । అగ్నిం చ విశ్వశమ్భువమ్ ॥ ౬॥

౮౮౩౩ ఆపః పృణీత భేషజం వరూథం తన్వే౩ మమ । జ్యోక్ చ సూర్యం దృశే ॥ ౭॥

౮౮౩౪ ఇదమాపః ప్ర వహత యత్కిం చ దురితం మయి ।
యద్వాహమభిదుద్రోహ యద్వా శేప ఉతానృతమ్ ॥ ౮॥

౮౮౩౫ ఆపో అద్యాన్వచారిషం రసేన సమగస్మహి ।
పయస్వానగ్న ఆ గహి తం మా సం సృజ వర్చసా ॥ ౯॥

దశమం సూక్తమ్ ॥౧౦॥

ఋషిః - ౧,౩,౫-౭,౧౧,౧౩ యమీ వైవస్వతీ ; ౨,౪,౮-౧౦,౧౨,౧౪, యమో వైవస్వతః ॥ దేవతా - ౧,౩,౫-౭,౧౧,౧౩ యమో వైవస్వతః ॥ ౨,౪,౮-౧౦, ౧౨,౧౪ యమీ వైవస్వతీ ॥ ఛన్దః ౧,౨,౪,౬,౮ విరాట్త్రిష్టుప్, ౩,౧ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్, ౫,౯,౧౦,౧౨ త్రిష్టుప్, ౭,౧౩ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ; ౧౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౮౮౩౬ ఓ చిత్సఖాయం సఖ్యా వవృత్యాం తిరః పురూ చిదర్ణవం జగన్వాన్ ।
పితుర్నపాతమా దధీత వేధా అధి క్షమి ప్రతరం దీధ్యానః ॥ ౧॥

౮౮౩౭ న తే సఖా సఖ్యం వష్ట్యేతత్సలక్ష్మా యద్విషురూపా భవాతి ।
మహస్పుత్రాసో అసురస్య వీరా దివో ధర్తార ఉర్వియా పరి ఖ్యన్ ॥ ౨॥

౮౮౩౮ ఉశన్తి ఘా తే అమృతాస ఏతదేకస్య చిత్త్యజసం మర్త్యస్య ।
ని తే మనో మనసి ధాయ్యస్మే జన్యుః పతిస్తన్వమా వివిశ్యాః ॥ ౩॥

౮౮౩౯ న యత్పురా చకృమా కద్ధ నూనమృతా వదన్తో అనృతం రపేమ ।
గన్ధర్వో అప్స్వప్యా చ యోషా సా నో నాభిః పరమం జామి తన్నౌ ॥ ౪॥

౮౮౪౦ గర్భే ను నౌ జనితా దమ్పతీ కర్దేవస్త్వష్టా సవితా విశ్వరూపః ।
నకిరస్య ప్ర మినన్తి వ్రతాని వేద నావస్య పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౫॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౮౮౪౧ కో అస్య వేద ప్రథమస్యాహ్నః క ఈం దదర్శ క ఇహ ప్ర వోచత్ ।
బృహన్మిత్రస్య వరుణస్య ధామ కదు బ్రవ ఆహనో వీచ్యా నౄన్ ॥ ౬॥

౮౮౪౨ యమస్య మా యమ్యం౧ కామ ఆగన్త్సమానే యోనౌ సహశేయ్యాయ ।

జాయేవ పత్యే తన్వం రిరిచ్యాం వి చిద్వృహేవ రథ్యేవ చక్రా॥ ॥౭॥

౧౦౪౩ న తిష్ఠన్తి న ని మిషన్త్యేతే దేవానాం స్పశ ఇహ యే చరన్తి।
అన్యేన మదాహనో యాహి తూయం తేన వి వృహ రథ్యేవ చక్రా॥ ॥౮॥

౧౦౪౪ రాత్రీభిరస్మా అహభిర్దశస్యేత్సూర్యస్య చక్షుర్ముహురున్మిమీయాత్।
దివా పృథివ్యా మిథునా సబన్ధూ యమీర్యమస్య బిభృయాదజామి॥ ॥౯॥

౧౦౪౫ ఆ ఘా తా గచ్ఛానుత్తరా యుగాని యత్ర జామయః కృణవన్నజామి।
ఉప బర్బృహి వృషభాయ బాహుమన్యమిచ్ఛస్వ సుభగే పతిం మత్॥
॥౧౦॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౧౦౪౬ కిం భ్రాతాసద్యదనాథం భవాతి కిము స్వసా యన్నిరృతిర్నిగచ్ఛాత్।
కామమూతా బహ్వే౩తద్రపామి తన్వా మే తన్వం౧ సం పిపృగ్ధి॥ ॥౧౧॥

౧౦౪౭ న వా ఉ తే తన్వా తన్వం౧ సం పపృచ్యాం పాపమాహుర్యః స్వసారం నిగచ్ఛాత్।
అన్యేన మత్ప్రముదః కల్పయస్వ న తే భ్రాతా సుభగే వష్ట్యేతత్॥ ॥౧౨॥

౧౦౪౮ బతో బతాసి యమ నైవ తే మనో హృదయం చావిదామ।
అన్యా కిల త్వాం కక్ష్యేవ యుక్తం పరి ష్వజాతే లిబుజేవ వృక్షమ్॥ ॥౧౩॥

౧౦౪౯ అన్యమూ షు త్వం యమ్యన్య ఉ త్వాం పరి ష్వజాతే లిబుజేవ వృక్షమ్।
తస్య వా త్వం మన ఇచ్ఛా స వా తవాధా కృణుష్వ సంవిదం సుభద్రామ్॥౧౪॥

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - హవిర్ధాన ఆఙ్గిః ।దేవతా - అగ్నిః। ఛన్దః - ౧,౨,౬ నిచృజ్జగతీ;
౩-౫ విరాడ్జగతీ; ౭-౯ త్రిష్టుప్స్వరః - ౧-౬ నిషాదః; ౭-౯ ధైవతః॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౧౦౫౦ వృషా వృష్ణే దుదుహే దోహసా దివః పయాంసి యహ్వో అదితేరదాభ్యః।
విశ్వం స వేద వరుణో యథా ధియా స యజ్ఞియో యజతు యజ్ఞియాఁ ఋతూన్॥ ॥౧॥

౧౦౫౧ రపద్గన్ధర్వీరప్యా చ యోషణా నదస్య నాదే పరి పాతు మే మనః।
ఇష్టస్య మధ్యే అదితిర్ని ధాతు నో భ్రాతా నో జ్యేష్ఠః ప్రథమో వి వోచతి॥ ॥౨॥

౧౦౫౨ సో చిన్ను భద్రా క్షుమతీ యశస్వత్యుషా ఉవాస మనవే స్వర్వతీ।
యదీముశన్తముశతామను క్రతుమగ్నిం హోతారం విదథాయ జీజనన్॥ ॥౩॥

౧౦౫౩ అధ త్యం ద్రప్సం విభ్వం విచక్షణం విరాభరదిషితః శ్యేనో అధ్వరే।
యదీ విశో వృణతే దస్మమార్యా అగ్నిం హోతారమధ ధీరజాయత॥ ॥౪॥

౧౦౫౪ సదాసి రణ్వో యవసేవ పుష్యతే హోత్రాభిరగ్నే మనుషః స్వధ్వరః।
విప్రస్య వా యచ్ఛశమాన ఉక్థ్యం౧ వాజం ససవాఁ ఉపయాసి భూరిభిః॥ ॥౫॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౧౦౫౫ ఉదీరయ పితరా జార ఆ భగమియక్షతి హర్యతో హృత్త ఇష్యతి।
వివక్తి వహ్నిః స్వపస్యతే మఖస్తవిష్యతే అసురో వేపతే మతీ॥ ॥౬॥

౧౦౫౬ యస్తే అగ్నే సుమతిం మర్తో అక్షత్సహసః సూనో అతి స ప్ర శృణ్వే।
ఇషం దధానో వహమానో అశ్వైరా స ద్యుమాఁ అమవాన్భూషతి ద్యూన్॥ ॥౭॥

౧౦౫౭ యదగ్న ఏషా సమితిర్భవాతి దేవీ దేవేషు యజతా యజత్ర।
రత్నా చ యద్విభజాసి స్వధావో భాగం నో అత్ర వసుమన్తం వీతాత్॥ ॥౮॥

౧౦౫౮ శ్రుధీ నో అగ్నే సదనే సధస్థే యుక్ష్వా రథమమృతస్య ద్రవిత్నుమ్।
ఆ నో వహ రోదసీ దేవపుత్రే మాకిర్దేవానామప భూరిహ స్యాః॥ ॥౯॥

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - హవిర్ధాన ఆఙ్గిః ।దేవతా- అగ్నిః। ఛన్దః ౧,౩ విరాట్త్రిష్టుప్; ౨,౪,౫,౭
నిచృత్త్రిష్టుప్; ౬ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్; ౮ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౯ త్రిష్టుప్ స్వరః - ధైవతః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౮౮౫౯ ద్యావా హ క్షామా ప్రథమే ఋతేనా౽భిశ్రావే భవతః సత్యవాచా।
దేవో యన్మర్తాన్ యజథాయ కృణ్వన్ త్సీదద్ధోతా ప్రత్యఙ్ స్వమసుం యన్॥ ౧॥

౮౮౬౦ దేవో దేవాన్
పరిభూరృతేన వహా నో హవ్యం ప్రథమశ్చికిత్వాన్।
ధూమకేతుః సమిధా భాఋజీకో మన్ద్రో హోతా నిత్యో వాచా యజీయాన్॥ ౨॥

౮౮౬౧ స్వావృగ్దేవస్యామృతం యదీ గోరతో జాతాసో ధారయన్త ఉర్వీ।
విశ్వే దేవా అను తత్తే యజుర్గుర్దుహే యదేనీ దివ్యం ఘృతం వాః॥ ౩॥

౮౮౬౨ అర్చామి వాం వర్ధాయాపో ఘృతస్నూ ద్యావాభూమీ శృణుతం రోదసీ మే।
అహా యద్ ద్యావో౽సునీతిమయన్ మధ్వా నో అత్ర పితరా శిశీతామ్॥ ౪॥

౮౮౬౩ కిం స్విన్నో రాజా జగృహే కదస్యా౽తి వ్రతం చకృమా కో వి వేద।
మిత్రశ్చిద్ధి ష్మా జుహురాణో దేవాఞ్ఛ్లోకో న యాతామపి వాజో అస్తి॥ ౫॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౮౮౬౪ దుర్మన్త్వత్రామృతస్య నామ సలక్ష్మా యద్విషురూపా భవాతి।
యమస్య యో మనవతే సుమన్త్వగ్నే తమృష్వ పాహ్యప్రయుచ్ఛన్॥ ౬॥

౮౮౬౫ యస్మిన్దేవా విదథే మాదయన్తే వివస్వతః సదనే ధారయన్తే।
సూర్యే జ్యోతిరదధుర్మాస్యక్తూన్ పరి ద్యోతనిం చరతో అజస్రా॥ ౭॥

౮౮౬౬ యస్మిన్దేవా మన్మని సంచరన్త్యపీచ్యే౩ న వయమస్య విద్మ।
మిత్రో నో అత్రాదితిరనాగాన్ త్సవితా దేవో వరుణాయ వోచత్॥ ౮॥

౮౮౬౭ శ్రుధీ నో అగ్నే సదనే సధస్థే యుక్ష్వా రథమమృతస్య ద్రవిత్నుమ్।
ఆ నో వహ రోదసీ దేవపుత్రే మాకిర్దేవానామప భూరిహ స్యాః॥ ౯॥

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

ఋషిః - వివస్వానాదిత్యః ॥దేవతా - హవిర్ధానే ॥ఛన్దః - ౧ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్;
౨,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౫ నిచృజ్జగతీ ॥స్వరః - ౧-౪ ధైవతః ॥౫ నిషాదః॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౮౮౬౮ యుజే వాం బ్రహ్మ పూర్వ్యం నమోభిర్వి శ్లోక ఏతు పథ్యేవ సూరేః।
శృణ్వన్తు విశ్వే అమృతస్య పుత్రా ఆ యే ధామాని దివ్యాని తస్థుః॥ ౧॥

౮౮౬౯ యమే ఇవ యతమానే యదైతం ప్ర వాం భరన్ మానుషా దేవయన్తః।
ఆ సీదతం స్వము లోకం విదానే స్వాసస్థే భవతమిన్దవే నః॥ ౨॥

౮౮౭౦ పఞ్చ పదాని రుపో అన్వరోహం చతుష్పదీమన్వేమి వ్రతేన।
అక్షరేణ ప్రతి మిమ ఏతామృతస్య నాభావధి సం పునామి॥ ౩॥

౮౮౭౧ దేవేభ్యః కమవృణీత మృత్యుం ప్రజాయై కమమృతం నావృణీత।
బృహస్పతిం యజ్ఞమకృణ్వత ఋషిం ప్రియాం యమస్తన్వం ప్రారిరేచీత్॥ ౪॥

౮౮౭౨ సప్త క్షరన్తి శిశవే మరుత్వతే పిత్రే పుత్రాసో అప్యవీవతన్నృతమ్।
ఉభే ఇదస్యోభయస్య రాజత ఉభే యతేతే ఉభయస్య పుష్యతః॥ ౫॥

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః - యమః ॥దేవతా - ౧-౫, ౧౩-౧౬ యమః; ౬ లిఙ్గోక్తాః; ౭-౯ లిఙ్గోక్తాః
పితరో వా; ౧౦-౧౨ శ్వానౌ ॥ఛన్దః - ౧,౧౨ భురిక్త్రిష్టుప్; ౨,౩,౭,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్;
౪,౬ ; విరాట్ త్రిష్టుప్; ౫,౯ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౮ ఆర్చీ స్వరాట్ త్రిష్టుప్; ౧౦ - త్రిష్టుప్;
౧౩,౧౪ నిచృదనుష్టుప్; ౧౫ విరాడ్ బృహతీ; ౧౬ అనుష్టుప్; ॥స్వరః - ౧-౧౨ ధైవతః;
౧౩,౧౪,౧౬ గాన్ధారః ;౧౫ మధ్యమః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౮౮౭౩ పరేయివాంసం ప్రవతో మహీరను బహుభ్యః పన్థామనుపస్పశానమ్।
వైవస్వతం సంగమనం జనానాం యమం రాజానం హవిషా దువస్య॥ ॥౧॥

౮౮౭౪ యమో నో గాతుం ప్రథమో వివేద నైషా గవ్యూతిరపభర్తవా ఉ।
యత్రా నః పూర్వే పితరః పరేయురేనా జజ్ఞానాః పథ్యా౩ అను స్వాః॥ ॥౨॥

౮౮౭౫ మాతలీ కవ్యైర్యమో అఙ్గిరోభిర్బృహస్పతిరృక్వభిర్వావృధానః।
యాంశ్చ దేవా వావృధుర్యే చ దేవాన్త్స్వాహాన్యే స్వధయాన్యే మదన్తి॥ ॥౩॥

౮౮౭౬ ఇమం యమ ప్రస్తరమా హి సీదాఙ్గిరోభిః పితృభిః సంవిదానః।
ఆ త్వా మన్త్రాః కవిశస్తా వహన్త్వేనా రాజన్హవిషా మాదయస్వ॥ ॥౪॥

౮౮౭౭ అఙ్గిరోభిరా గహి యజ్ఞియేభిర్యమ వైరూపైరిహ మాదయస్వ।
వివస్వన్తం హువే యః పితా తేఽస్మిన్యజ్ఞే బర్హిష్యా నిషద్య॥ ॥౫॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౮౮౭౮ అఙ్గిరసో నః పితరో నవగ్వా అథర్వాణో భృగవః సోమ్యాసః।
తేషాం వయం సుమతౌ యజ్ఞియానామపి భద్రే సౌమనసే స్యామ॥ ॥౬॥

౮౮౭౯ ప్రేహి ప్రేహి పథిభిః పూర్వ్యేభిర్యత్రా నః పూర్వే పితరః పరేయుః।
ఉభా రాజానా స్వధయా మదన్తా యమం పశ్యాసి వరుణం చ దేవమ్॥ ॥౭॥

౮౮౮౦ సం గచ్ఛస్వ పితృభిః సం యమేనేష్టాపూర్తేన పరమే వ్యోమన్।
హిత్వాయావద్యం పునరస్తమేహి సం గచ్ఛస్వ తన్వా సువర్చాః॥ ॥౮॥

౮౮౮౧ అపేత వీత వి చ సర్పతాతోఽస్మా ఏతం పితరో లోకమక్రన్।
అహోభిరద్భిరక్తుభిర్వ్యక్తం యమో దదాత్యవసానమస్మై॥ ॥౯॥

౮౮౮౨ అతి ద్రవ సారమేయౌ శ్వానౌ చతురక్షౌ శబలౌ సాధునా పథా।
అథా పితౄన్త్సువిదత్రాఁ ఉపేహి యమేన యే సధమాదం మదన్తి॥ ॥౧౦॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౮౮౮౩ యౌ తే శ్వానౌ యమ రక్షితారౌ చతురక్షౌ పథిరక్షీ నృచక్షసౌ।
తాభ్యామేనం పరి దేహి రాజన్త్స్వస్తి చాస్మా అనమీవం చ ధేహి॥ ॥౧౧॥

౮౮౮౪ ఉరూణసావసుతృపా ఉదుమ్బలౌ యమస్య దూతౌ చరతో జనాఁ అను।
తావస్మభ్యం దృశయే సూర్యాయ పునర్దాతామసుమద్యేహ భద్రమ్॥ ॥౧౨॥

౮౮౮౫ యమాయ సోమం సునుత యమాయ జుహుతా హవిః।
యమం హ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః॥ ॥౧౩॥

౮౮౮౬ యమాయ ఘృతవద్ధవిర్జుహోత ప్ర చ తిష్ఠత।
స నో దేవేష్వా యమద్దీర్ఘమాయుః ప్ర జీవసే॥ ॥౧౪॥

౮౮౮౭ యమాయ మధుమత్తమం రాజ్ఞే హవ్యం జుహోతన।
ఇదం నమ ఋషిభ్యః పూర్వజేభ్యః పూర్వేభ్యః పథికృద్భ్యః॥ ॥౧౫॥

౮౮౮౮ త్రికద్రుకేభిః పతతి షళుర్వీరేకమిద్బృహత్।
త్రిష్టుబ్గాయత్రీ ఛన్దాంసి సర్వా తా యమ ఆహితా॥ ॥౧౬॥

(౧౫) పఞ్చదశం సూక్తమ్

ఋషిః - శఙ్ఖో యామాయనః ॥ దేవతా - పితరః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౭,౧౨,౧౩,౧౪ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౩,౯,౧౦ త్రిష్టుప్; ౪,౮ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౫ ఆర్చీభురిక్త్రిష్టుప్; ౬ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౧౧ నిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః ౧-౧౦, ౧౨-౧౪ ధైవతః ౧౧ నిషాదః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౮౮౮౯ ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరః సోమ్యాసః।
అసుం య ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తే నోఽవన్తు పితరో హవేషు॥ ॥౧॥

౮౮౯౦ ఇదం పితృభ్యో నమో అస్త్వద్య యే పూర్వాసో య ఉపరాస ఈయుః।
యే పార్థివే రజస్యా నిషత్తా యే వా నూనం సువృజనాసు విక్షు॥ ॥౨॥

౮౮౯౧ ఆహం పితౄన్త్సువిదత్రాꣳ అవిత్సి నపాతం చ విక్రమణం చ విష్ణోః।
బర్హిషదో యే స్వధయా సుతస్య భజన్త పిత్వస్త ఇహాగమిష్ఠాః॥ ॥౩॥

౮౮౯౨ బర్హిషదః పితర ఊత్యర్వాగిమా వో హవ్యా చకృమా జుషధ్వమ్।
త ఆ గతావసా శంతమేనాథా నః శం యోరరపో దధాత॥ ॥౪॥

౮౮౯౩ ఉపహూతాః పితరః సోమ్యాసో బర్హిష్యేషు నిధిషు ప్రియేషు।
త ఆ గమన్తు త ఇహ శ్రువన్త్వధి బ్రువన్తు తే ఽవన్త్వస్మాన్॥ ॥౫॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౮౮౯౪ ఆచ్యా జాను దక్షిణతో నిషద్యేమం యజ్ఞమభి గృణీత విశ్వే।
మా హింసిష్ట పితరః కేన చిన్నో యద్వ ఆగః పురుషతా కరామ॥ ॥౬॥

౮౮౯౫ ఆసీనాసో అరుణీనాముపస్థే రయిం ధత్త దాశుషే మర్త్యాయ।
పుత్రేభ్యః పితరస్తస్య వస్వః ప్ర యచ్ఛత త ఇహోర్జం దధాత॥ ॥౭॥

౮౮౯౬ యే నః పూర్వే పితరః సోమ్యాసోఽనూహిరే సోమపీథం వసిష్ఠాః।
తేభిర్యమః సంరరాణో హవీంష్యుశన్నుశద్భిః ప్రతికామమత్తు॥ ॥౮॥

౮౮౯౭ యే తాతృషుర్దేవత్రా జేహమానా హోత్రావిదః స్తోమతష్టాసో అర్కైః।
ఆగ్నే యాహి సువిదత్రేభిరర్వాఙ్ సత్యైః కవ్యైః పితృభిర్ఘర్మసద్భిః॥ ॥౯॥

౮౮౯౮ యే సత్యాసో హవిరదో హవిష్పా ఇన్ద్రేణ దేవైః సరథం దధానాః।
ఆగ్నే యాహి సహస్రం దేవవన్దైః పరైః పూర్వైః పితృభిర్ఘర్మసద్భిః॥ ॥౧౦॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౮౮౯౯ అగ్నిష్వాత్తాః పితర ఏహ గచ్ఛత సదఃసదః సదత సుప్రణీతయః।
అత్తా హవీంషి ప్రయతాని బర్హిష్యథా రయిం సర్వవీరం దధాతన॥ ॥౧౧॥

౮౯౦౦ త్వమగ్న ఈళితో జాతవేదోఽవాడ్ఢవ్యాని సురభీణి కృత్వీ।
ప్రాదాః పితృభ్యః స్వధయా తే అక్షన్నద్ధి త్వం దేవ ప్రయతా హవీంషి॥ ॥౧౨॥

౮౯౦౧ యే చేహ పితరో యే చ నేహ యాంశ్చ విద్మ యాఁ ఉ చ న ప్రవిద్మ।
త్వం వేత్థ యతి తే జాతవేదః స్వధాభిర్యజ్ఞం సుకృతం జుషస్వ॥ ॥౧౩॥

౮౯౦౨ యే అగ్నిదగ్ధా యే అనగ్నిదగ్ధా మధ్యే దివః స్వధయా మాదయన్తే।
తేభిః స్వరాళసునీతిమేతాం యథావశం తన్వం కల్పయస్వ॥ ॥౧౪॥

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ఋషిః - దమనో యామాయనః ॥దేవతా - అగ్నిః॥ ఛన్దః - ౧,౪,౭,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౫ విరాట్త్రిష్టుప్; ౩ భురిక్త్రిష్టుప్; ౬,౯ త్రిష్టుప్; ౧౦ స్వరాట్ త్రిష్టుప్; ౧౧ అనుష్టుప్; ౧౨ నిచృదనుష్టుప్; ౧౩,౧౪ విరాడనుష్టుప్॥ స్వరః - ౧-౧౦ ధైవతః; ౧౧-౧౪ గాన్ధారః॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౮౯౦౩ మైనమగ్నే వి దహో మాభి శోచో మాస్య త్వచం చిక్షిపో మా శరీరమ్।
యదా శృతం కృణవో జాతవేదోఽథేమేనం ప్ర హిణుతాత్పితృభ్యః॥ ॥౧॥

౮౯౦౪ శృతం యదా కరసి జాతవేదోఽథేమేనం పరి దత్తాత్పితృభ్యః।
యదా గచ్ఛాత్యసునీతిమేతామథా దేవానాం వశనీర్భవాతి॥ ॥౨॥

౮౯౦౫ సూర్యం చక్షుర్గచ్ఛతు వాతమాత్మా ద్యాం చ గచ్ఛ పృథివీం చ ధర్మణా।
అపో వా గచ్ఛ యది తత్ర తే హితమోషధీషు ప్రతి తిష్ఠా శరీరైః॥ ॥౩॥

౮౯౦౬ అజో భాగస్తపసా తం తపస్వ తం తే శోచిస్తపతు తం తే అర్చిః।
యాస్తే శివాస్తన్వో జాతవేదస్తాభిర్వహైనం సుకృతాము లోకమ్॥ ॥౪॥

౮౯౦౭ అవ సృజ పునరగ్నే పితృభ్యో యస్త ఆహుతశ్చరతి స్వధాభిః।
ఆయుర్వసాన ఉప వేతు శేషః సం గచ్ఛతాం తన్వా జాతవేదః॥ ॥౫॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౮౯౦౮ యత్తే కృష్ణః శకున ఆతుతోద పిపీలః సర్ప ఉత వా శ్వాపదః।

అగ్నిష్టద్విశ్వాదగదం కృణోతు సోమశ్చ యో బ్రాహ్మణాఁ ఆవివేశ॥ ॥౬॥

౮౯౦౯ అగ్నేర్వర్మ పరి గోభిర్వ్యయస్వ సం ప్రోర్ణుష్వ పీవసా మేదసా చ।
నేత్త్వా ధృష్ణుర్హరసా జర్హృషాణో దధృగ్విధక్ష్యన్పర్యంఖయాతే॥ ॥౭॥

౮౯౧౦ ఇమమగ్నే చమసం మా వి జిహ్వరః ప్రియో దేవానాముత సోమ్యానామ్।
ఏష యశ్చమసో దేవపానస్తస్మిన్దేవా అమృతా మాదయన్తే॥ ॥౮॥

౮౯౧౧ క్రవ్యాదమగ్నిం ప్ర హిణోమి దూరం యమరాజ్ఞో గచ్ఛతు రిప్రవాహః।
ఇహైవాయమితరో జాతవేదా దేవేభ్యో హవ్యం వహతు ప్రజానన్॥ ॥౯॥

౮౯౧౨ యో అగ్నిః క్రవ్యాత్ప్రవివేశ వో గృహమిమం పశ్యన్నితరం జాతవేదసమ్।
తం హరామి పితృయజ్ఞాయ దేవం స ఘర్మమిన్వాత్పరమే సధస్థే॥ ॥౧౦॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౮౯౧౩ యో అగ్నిః క్రవ్యవాహనః పితౄన్యక్షదృతావృధః।
ప్రేదు హవ్యాని వోచతి దేవేభ్యశ్చ పితృభ్య ఆ॥ ॥౧౧॥

౮౯౧౪ ఉశన్తస్త్వా ని ధీమహ్యుశన్తః సమిధీమహి।
ఉశన్నుశత ఆ వహ పితౄన్హవిషే అత్తవే॥ ॥౧౨॥

౮౯౧౫ యం త్వమగ్నే సమదహస్తము నిర్వాపయా పునః।
కియామ్బ్వత్ర రోహతు పాకదూర్వా వ్యల్కశా॥ ॥౧౩॥

౮౯౧౬ శీతికే శీతికావతి హ్లాదికే హ్లాదికావతి।
మణ్డూక్యా సు సం గమ ఇమం స్వగ్నిం హర్షయ॥ ॥౧౪॥

ద్వితీయోఽనువాకః (౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః - దేవశ్రవా యామాయనః ॥ దేవతా ౧,౨ సరణ్యూః; ౩-౬ పూషా; ౭-౯ సరస్వతీ; ౧౦,౧౪ ఆపః; ౧౧-౧౩ ఆపః సోమో వా ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౮ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨,౬,౧౨ త్రిష్టుప్; ౩,౪,౭,౯-౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౧౩ కకుమ్మతీ బృహతీ; ౧౪ అనుష్టుప్

॥ స్వరః - ౧-౧౨ ధైవతః ౧౩ మధ్యమః ; ౧౪ గాన్ధారః॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౮౯౧౭ త్వష్టా దుహిత్రే వహతుం కృణోతీతీదం విశ్వం భువనం సమేతి।
యమస్య మాతా పర్యుహ్యమానా మహో జాయా వివస్వతో ననాశ॥ ॥౧॥

౮౯౧౮ అపాగూహన్నమృతాం మర్త్యేభ్యః కృత్వీ సవర్ణామదదుర్వివస్వతే।
ఉతాశ్వినావభరద్యత్తదాసీదజహాదు ద్వా మిథునా సరణ్యూః॥ ॥౨॥

౮౯౧౯ పూషా త్వేతశ్చ్యావయతు ప్ర విద్వాననష్టపశుర్భువనస్య గోపాః।
స త్వైతేభ్యః పరి దదత్పితృభ్యోఽగ్నిర్దేవేభ్యః సువిదత్రియేభ్యః॥ ॥౩॥

౮౯౨౦ ఆయుర్విశ్వాయుః పరి పాసతి త్వా పూషా త్వా పాతు ప్రపథే పురస్తాత్।
యత్రాసతే సుకృతో యత్ర తే యయుస్తత్ర త్వా దేవః సవితా దధాతు॥ ॥౪॥

౮౯౨౧ పూషేమా ఆశా అను వేద సర్వాః సో అస్మాఁ అభయతమేన నేషత్।
స్వస్తిదా ఆఘృణిః సర్వవీరోఽప్రయుచ్ఛన్పుర ఏతు ప్రజానన్॥ ॥౫॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౮౯౨౨ ప్రపథే పథామజనిష్ట పూషా ప్రపథే దివః ప్రపథే పృథివ్యాః।
ఉభే అభి ప్రియతమే సధస్థే ఆ చ పరా చ చరతి ప్రజానన్॥ ॥౬॥

౮౯౨౩ సరస్వతీం దేవయన్తో హవన్తే సరస్వతీమధ్వరే తాయమానే।
సరస్వతీం సుకృతో అహ్వయన్త సరస్వతీ దాశుషే వార్యం దాత్॥ ॥౭॥

౮౯౨౪ సరస్వతి యా సరథం యయాథ స్వధాభిర్దేవి పితృభిర్మదన్తీ।
ఆసద్యాస్మిన్బర్హిషి మాదయస్వానమీవా ఇష ఆ ధేహ్యస్మే॥ ॥౮॥

౮౯౨౫ సరస్వతీం యాం పితరో హవన్తే దక్షిణా యజ్ఞమభినక్షమాణాః।
సహస్రార్ఘమిళో అత్ర భాగం రాయస్పోషం యజమానేషు ధేహి॥ ॥౯॥

౮౯౨౬ ఆపో అస్మాన్మాతరః శున్ధయన్తు ఘృతేన నో ఘృతప్వః పునన్తు।

విశ్వం హి రిప్రం ప్రవహన్తి దేవీరుదిదాభ్యః శుచిరా పూత ఏమి ॥౧౦॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౬౯౨౭ ద్రప్సశ్చస్కన్ద ప్రథమాఁ అను ద్యూనిమం చ యోనిమను యశ్చ పూర్వః ।
సమానం యోనిమను సంచరన్తం ద్రప్సం జుహోమ్యను సప్త హోత్రాః ॥౧౧॥

౬౯౨౮ యస్తే ద్రప్సః స్కన్దతి యస్తే అంశుర్బాహుచ్యుతో ధిషణాయా ఉపస్థాత్ ।
అధ్వర్యోర్వా పరి వా యః పవిత్రాత్తం తే జుహోమి మనసా వషట్కృతమ్ ॥౧౨॥

౬౯౨౯ యస్తే ద్రప్సః స్కన్నో యస్తే అంశురవశ్చ యః పరః స్రుచా ।
అయం దేవో బృహస్పతిః సం తం సిఞ్చతు రాధసే ॥౧౩॥

౬౯౩౦ పయస్వతీరోషధయః పయస్వన్మామకం వచః ।
అపాం పయస్వదిత్పయస్తేన మా సహ శున్ధత ॥౧౪॥

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - సఙ్కుసుకో యామాయనః ॥ దేవతా - ౧-౪ మృత్యుః; ౫ ధాతా ; ౬ త్వష్టా; ౭ -౧౦, ౧౧-౧౩ పితృమేధః ; ౧౪ పితృమేధః ప్రజాపతిర్వా ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౭-౯ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨-౪,౬ ౧౨,౧౩ త్రిష్టుప్; ౧౦ భురిక్త్రిష్టుప్; ౧౧ నిచృత్పఙ్క్తిః ॥ ౧౪ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౧౦,౧౨,౧౩ ధైవతః ॥ ౧౧ పఞ్చమః; ౧౪ గాన్ధారః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౬౯౩౧ పరం మృత్యో అను పరేహి పన్థాం యస్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్ ।
చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి మా నః ప్రజాం రీరిషో మోత వీరాన్ ॥౧॥

౬౯౩౨ మృత్యోః పదం యోపయన్తో యదైత ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరం దధానాః ।
ఆప్యాయమానాః ప్రజయా ధనేన శుద్ధాః పూతా భవత యజ్ఞియాసః ॥౨॥

౬౯౩౩ ఇమే జీవా వి మృతైరావవృత్రన్నభూద్భద్రా దేవహూతిర్నో అద్య ।
ప్రాఞ్చో అగామ నృతయే హసాయ ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరం దధానాః ॥౩॥

౬౯౩౪ ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామి మైషాం ను గాదపరో అర్థమేతమ్ ।
శతం జీవన్తు శరదః పురూచీరన్తర్మృత్యుం దధతాం పర్వతేన ॥౪॥

౬౯౩౫ యథాహాన్యనుపూర్వం భవన్తి యథ ఋతవ ఋతుభిర్యన్తి సాధు ।
యథా న పూర్వమపరో జహాత్యేవా ధాతరాయూంషి కల్పయైషామ్ ॥౫॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౬౯౩౬ ఆ రోహతాయుర్జరసం వృణానా అనుపూర్వం యతమానా యతి ష్ఠ ।
ఇహ త్వష్టా సుజనిమా సజోషా దీర్ఘమాయుః కరతి జీవసే వః ॥౬॥

౬౯౩౭ ఇమా నారీరవిధవాః సుపత్నీరాఞ్జనేన సర్పిషా సం విశన్తు ।
అనశ్రవో అనమీవాః సురత్నా ఆ రోహన్తు జనయో యోనిమగ్రే ॥౭॥

౬౯౩౮ ఉదీర్ష్వ నార్యభి జీవలోకం గతాసుమేతముప శేష ఏహి ।
హస్తగ్రాభస్య దిధిషోస్తవేదం పత్యుర్జనిత్వమభి సం బభూథ ॥౮॥

౬౯౩౯ ధనుర్హస్తాదాదదానో మృతస్యాస్మే క్షత్రాయ వర్చసే బలాయ ।
అత్రైవ త్వమిహ వయం సువీరా విశ్వాః స్పృధో అభిమాతీర్జయేమ ॥౯॥

౬౯౪౦ ఉప సర్ప మాతరం భూమిమేతామురువ్యచసం పృథివీం సుశేవామ్ ।
ఊర్ణమ్రదా యువతిర్దక్షిణావత ఏషా త్వా పాతు నిర్ఋతేరుపస్థాత్ ॥౧౦॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౬౯౪౧ ఉచ్ఛ్వఞ్చస్వ పృథివి మా ని బాధథాః సూపాయనాస్మై భవ సూపవఞ్చనా ।
మాతా పుత్రం యథా సిచాభ్యేనం భూమ ఊర్ణుహి ॥౧౧॥

౬౯౪౨ ఉచ్ఛ్వఞ్చమానా పృథివీ సు తిష్ఠతు సహస్రం మిత ఉప హి శ్రయన్తామ్ ।
తే గృహాసో ఘృతశ్చుతో భవన్తు విశ్వాహాస్మై శరణాః సన్త్వత్ర ॥౧౨॥

౬౯౪౩ ఉత్తే స్తభ్నామి పృథివీం త్వత్పరీమం లోగం నిదధన్మో అహం రిషమ్ ।

ఏతాం స్థూణాం పితరో ధారయన్తు తేఽత్రా యమః సాదనా తే మినోతు॥ ౧౩॥

౮౯౪౪ ప్రతీచీనే మామహనీష్వాః పర్ణమివా దధుః।
ప్రతీచీం జగ్రభా వాచమశ్వం రశనయా యథా॥ ౧౪॥

ఇతి సప్తమాష్టకే షష్ఠోఽధ్యాయః॥

అథ సప్తమోఽధ్యాయః

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - మథితో యామాయనో భృగుర్వా వారుణిశ్చ్యవనో వా భార్గవః ॥దేవతాః ౧,౨-౮ ఆపో గావో వా; ౧ అగ్నీషోమౌ ॥ ఛన్దః ౧,౧-౫ నిచృదనుష్టుప్; ౨ విరాడనుష్టుప్; ౬ గాయత్రీ; ౭,౮ అనుష్టుప్ ॥స్వరః - ౧-౫,౭,౮ గాన్ధారః ; ౬ షడ్జః॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౮౯౪౫ ని వర్తధ్వం మాను గాతాస్మాన్ త్సిషక్త రేవతీః।
అగ్నీషోమా పునర్వసూ అస్మే ధారయతం రయిమ్॥ ౧॥

౮౯౪౬ పునరేనా ని వర్తయ పునరేనా న్యా కురు।
ఇన్ద్ర ఏణా ని యచ్ఛత్వగ్నిరేనా ఉపాజతు॥ ౨॥

౮౯౪౭ పునరేతా ని వర్తన్తామస్మిన్ పుష్యన్తు గోపతౌ।
ఇహైవాగ్నే ని ధారయేహ తిష్ఠతు యా రయిః॥ ౩॥

౮౯౪౮ యన్నియానం న్యయనం సంజ్ఞానం యత్పరాయణమ్।
ఆవర్తనం నివర్తనం యో గోపా అపి తం హువే॥ ౪॥

౮౯౪౯ య ఉదానడ్ వ్యయనం య ఉదానట్ పరాయణమ్।
ఆవర్తనం నివర్తనమపి గోపా ని వర్తతామ్॥ ౫॥

౮౯౫౦ ఆ నివర్త ని వర్తయ పునర్న ఇన్ద్ర గా దేహి।
జీవాభిర్భునజామహై॥ ౬॥

౮౯౫౧ పరి వో విశ్వతో దధ ఊర్జా ఘృతేన పయసా।
యే దేవాః కే చ యజ్ఞియాస్తే రయ్యా సం సృజన్తు నః॥ ౭॥

౮౯౫౨ ఆ నివర్తన వర్తయ ని నివర్తన వర్తయ।
భూమ్యాశ్చతస్రః ప్రదిశస్తాభ్య ఏనా ని వర్తయ॥ ౮॥

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విమద ఐన్ద్రః ప్రాజాపత్యో వా వసుకృద్వా వాసుక్రః ॥దేవతా - అగ్నిః ॥ఛన్దః - ౧ ఆసురీత్రిష్టుప్; ౨,౯ అనుష్టుప్; ౩ పాదనిచృద్గాయత్రీ; ౪,౫,౭ నిచృద్గాయత్రీ; ౬ గాయత్రీ; ౮ విరాడ్గాయత్రీ; ౧౦ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౧౦ ధైవతః; ౨,౯ గాన్ధారః ౩-౮ షడ్జః॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౮౯౫౩ భద్రం నో అపి వాతయ మనః॥ ౧॥

౮౯౫౪ అగ్నిమీళే భుజాం యవిష్ఠం శాసా మిత్రం దుర్ధరీతుమ్।
యస్య ధర్మన్ త్స్వరేనీః సపర్యన్తి మాతురూధః॥ ౨॥

౮౯౫౫ యమాసా కృపనీళం భాసాకేతుం వర్ధయన్తి। భ్రాజతే శ్రేణిదన్॥ ౩॥

౮౯౫౬ అర్యో విశాం గాతురేతి ప్ర యదానడ్ దివో అన్తాన్। కవిరభ్రం దీద్యానః॥ ౪॥

౮౯౫౭ జుషద్ధవ్యా మానుషస్యోర్ధ్వస్తస్థావృభ్వా యజ్ఞే। మిన్వన్ త్సద్మ పుర ఏతి॥ ౫॥

౮౯౫౮ స హి క్షేమో హవిర్యజ్ఞః శ్రుష్టీదస్య గాతురేతి। అగ్నిం దేవా వాశీమన్తమ్॥ ౬॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౮౯౫౯ యజ్ఞాసాహం దువ ఇషేఽగ్నిం పూర్వస్య శేవస్య।
అద్రేః సూనుమాయుమాహుః॥ ౭॥

౮౯౬౦ నరో యే కే చాస్మదా విశ్వేత్తే వామ ఆ స్యుః। అగ్నిం హవిషా వర్ధన్తః॥ ౮॥

౮౯౬౧ కృష్ణః శ్వేతోఽరుషో యామో అస్య బ్రధ్న ఋజ్ర ఉత శోణో యశస్వాన్।
హిరణ్యరూపం జనితా జజాన॥ ౯॥

౮౯౧౨ ఏవా తే అగ్నే విమదో మనీషామూర్జో నపాదమృతేభిః సజోషాః।
గిర ఆ వక్షత్సుమతీరియాన ఇషమూర్జం సుక్షితిం విశ్వమాభాః॥ ౧౦॥

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విమద ఐన్ద్రః ప్రాజాపత్యో వా వసుకృద్వా వాసుక్రః ॥దేవతా - అగ్నిః॥ ఛన్దః - ౧,౪,౮ నిచృత్పఙ్క్తిః; ౨ పాదనిచృత్పఙ్క్తిః; ౩,౫,౭ విరాట్పఙ్క్తిః ౬ ఆర్చీపఙ్క్తిః ॥స్వరః - పఞ్చమః॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౮౯౧౩ ఆగ్నిం న స్వవృక్తిభిర్హోతారం త్వా వృణీమహే।
యజ్ఞాయ స్తీర్ణబర్హిషే వి వో మదే శీరం పావకశోచిషం వివక్షసే॥ ౧॥

౮౯౧౪ త్వాము తే స్వాభువః శుమ్భన్త్యశ్వరాధసః।
వేతి త్వాముపసేచనీ వి వో మద ఋజీతిరగ్న ఆహుతిర్వివక్షసే॥ ౨॥

౮౯౧౫ త్వే ధర్మాణ ఆసతే జుహూభిః సిఞ్చతీరివ।
కృష్ణా రూపాణ్యర్జునా వి వో మదే విశ్వా అధి శ్రియో ధిషే వివక్షసే॥ ౩॥

౮౯౧౬ యమగ్నే మన్యసే రయిం సహసావన్నమర్త్య।
తమా నో వాజసాతయే వి వో మదే యజ్ఞేషు చిత్రమా భరా వివక్షసే॥ ౪॥

౮౯౧౭ అగ్నిర్జాతో అథర్వణా విదద్విశ్వాని కావ్యా।
భువద్దూతో వివస్వతో వి వో మదే ప్రియో యమస్య కామ్యో వివక్షసే॥ ౫॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౮౯౧౮ త్వాం యజ్ఞేష్వీళతేఽగ్నే ప్రయత్యధ్వరే।
త్వం వసూని కామ్యా వి వో మదే విశ్వా దధాసి దాశుషే వివక్షసే॥ ౬॥

౮౯౧౯ త్వాం యజ్ఞేష్వృత్విజం చారుమగ్నే ని షేదిరే।
ఘృతప్రతీకం మనుషో వి వో మదే శుక్రం చేతిష్ఠమక్షభిర్వివక్షసే॥ ౭॥

౮౯౨౦ అగ్నే శుక్రేణ శోచిషోరు ప్రథయసే బృహత్।
అభిక్రన్దన్వృషాయసే వి వో మదే గర్భం దధాసి జామిషు వివక్షసే॥ ౮॥

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విమద ఐన్ద్రః ప్రాజాపత్యో వా వసుకృద్వా వాసుక్రః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ఛన్దః - ౧,౪,౮,౧౦,౧౪ పాదనిచృద్బృహతీ; ౩,౧౧ విరాడ్బృహతీ; ౨,౬,౧౨,౧౩ నిచృదనుష్టుప్; ౫ పాదనిచృదనుష్టుప్; ౭ ఆర్చ్యనుష్టుప్ ౯ అనుష్టుప్; ౧౫ నిచృత్త్రిష్టుప్; ॥స్వరః - ౧,౩,౪,౮,౧౦,౧౧,౧౪ మధ్యమః ౨,౫-౭,౯,౧౨,౧౩ గాన్ధారః; ౧౫ ధైవతః॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౮౯౨౧ కుహ శ్రుత ఇన్ద్రః కస్మిన్నద్య జనే మిత్రో న శ్రూయతే।
ఋషీణాం వా యః క్షయే గుహా వా చర్కృషే గిరా॥ ౧॥

౮౯౨౨ ఇహ శ్రుత ఇన్ద్రో అస్మే అద్య స్తవే వజ్ర్యృచీషమః।
మిత్రో న యో జనేష్వా యశశ్చక్రే అసామ్యా॥ ౨॥

౮౯౨౩ మహో యస్పతిః శవసో అసామ్యా మహో నృమ్ణస్య తూతుజిః।
భర్తా వజ్రస్య ధృష్ణోః పితా పుత్రమివ ప్రియమ్॥ ౩॥

౮౯౨౪ యుజానో అశ్వా వాతస్య ధునీ దేవో దేవస్య వజ్రివః।
స్యన్తా పథా విరుక్మతా సృజానః స్తోష్యధ్వనః॥ ౪॥

౮౯౨౫ త్వం త్యా చిద్వాతస్యాశ్వాగా ఋజ్రా త్మనా వహధ్యై।
యయోర్దేవో న మర్త్యో యన్తా నకిర్విదాయ్యః॥ ౫॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౮౯౭౬ అధ గ్మన్తోశనా పృచ్ఛతే వాం కదర్థా న ఆ గృహమ్।
ఆ జగ్మథుః పరాకాద్ దివశ్చ గ్మశ్చ మర్త్యమ్॥ ॥౬॥

౮౯౭౭ ఆ న ఇన్ద్ర పృక్షసే ఽస్మాకం బ్రహ్మోద్యతమ్।
తత్త్వా యాచామహేఽవః శుష్ణం యద్ధన్నమానుషమ్॥ ॥౭॥

౮౯౭౮ అకర్మా దస్యురభి నో అమన్తురన్యవ్రతో అమానుషః।
త్వం తస్యామిత్రహన్ వధర్దాసస్య దమ్భయ॥ ॥౮॥

౮౯౭౯ త్వం న ఇన్ద్ర శూర శూరైరుత త్వోతాసో బర్హణా।
పురుత్రా తే వి పూర్తయో నవన్త క్షోణయో యథా॥ ॥౯॥

౮౯౮౦ త్వం తాన్ వృత్రహత్యే చోదయో నౄన్ కార్పాణే శూర వజ్రివః।
గుహా యదీ కవీనాం విశాం నక్షత్రశవసామ్॥ ॥౧౦॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౮౯౮౧ మక్షూ తా త ఇన్ద్ర దానాప్నస ఆక్షాణే శూర వజ్రివః।
యద్ధ శుష్ణస్య దమ్భయో జాతం విశ్వం సయావభిః॥ ॥౧౧॥

౮౯౮౨ మాకుధ్ర్యగిన్ద్ర శూర వస్వీరస్మే భూవన్నభిష్టయః।
వయంవయం త ఆసాం సుమ్నే స్యామ వజ్రివః॥ ॥౧౨॥

౮౯౮౩ అస్మే తా త ఇన్ద్ర సన్తు సత్యా ఽహింసన్తీరుపస్పృశః।
విద్యామ యాసాం భుజో ధేనూనాం న వజ్రివః॥ ॥౧౩॥

౮౯౮౪ అహస్తా యదపదీ వర్ధత క్షాః శచీభిర్వేద్యానామ్।
శుష్ణం పరి ప్రదక్షిణిద్ విశ్వాయవే ని శిశ్నథః॥ ॥౧౪॥

౮౯౮౫ పిబాపిబేదిన్ద్ర శూర సోమం మా రిషణ్యో వసవాన వసుః సన్।
ఉత త్రాయస్వ గృణతో మఘోనో మహశ్చ రాయో రేవతస్కృధీ నః॥ ॥౧౫॥

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విమద ఐన్ద్రః ప్రాజాపత్యో వా వసుకృద్వా వాసుక్రః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨,౪ ఆర్చీభురిగ్జగతీ॥ ౩ నిచృజ్జగతీ; ౫,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౭ ఆర్చీ స్వరాడ్జగతీ॥ స్వరః - ౧,౫,౬ ధైవతః; ౨,౪-౭ నిషాదః॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౮౯౮౬ యజామహ ఇన్ద్రం వజ్రదక్షిణం హరీణాం రథ్యం౧ వివ్రతానామ్।
ప్ర శ్మశ్రు దోధువదూర్ధ్వథా భూద్ వి సేనాభిర్దయమానో వి రాధసా॥ ॥౧॥

౮౯౮౭ హరీ న్వస్య యా వనే విదే వస్విన్ద్రో మఘైర్మఘవా వృత్రహా భువత్।
ఋభుర్వాజ ఋభుక్షాః పత్యతే శవో ఽవ క్ష్ణౌమి దాసస్య నామ చిత్॥ ॥౨॥

౮౯౮౮ యదా వజ్రం హిరణ్యమిదథా రథం హరీ యమస్య వహతో వి సూరిభిః।
ఆ తిష్ఠతి మఘవా సనశ్రుత ఇన్ద్రో వాజస్య దీర్ఘశ్రవసస్పతిః॥ ॥౩॥

౮౯౮౯ సో చిన్ను వృష్టిర్యూథ్యా౩ స్వా సచాఀ ఇన్ద్రః శ్మశ్రూణి హరితాభి ప్రుష్ణుతే।
అవ వేతి సుక్షయం సుతే మధూదిద్ధూనోతి వాతో యథా వనమ్॥ ॥౪॥

౮౯౯౦ యో వాచా వివాచో మృధ్రవాచః పురూ సహస్రాశివా జఘాన।
తత్తదిదస్య పౌంస్యం గృణీమసి పితేవ యస్తవిషీం వావృధే శవః॥ ॥౫॥

౮౯౯౧ స్తోమం త ఇన్ద్ర విమదా అజీజనన్నపూర్వ్యం పురుతమం సుదానవే।
విద్మా హ్యస్య భోజనమినస్య యదా పశుం న గోపాః కరామహే॥ ॥౬॥

౮౯౯౨ మాకిర్న ఏనా సఖ్యా వి యౌషుస్తవ చేన్ద్ర విమదస్య చ ఋషేః।
విద్మా హి తే ప్రమతిం దేవ జామివదస్మే తే సన్తు సఖ్యా శివాని॥ ॥౭॥

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విమద ఐన్ద్రః ప్రాజాపత్యో వా వసుకృద్వా వాసుక్రః॥ దేవతా - ౧-౩ ఇన్ద్రః; ౪-౬

అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః: ౧ ఆస్తారపఙ్క్తిః; ౨ ఆర్చీస్వరాట్ పఙ్క్తిః; ౩ శఙ్కుమతీ పఙ్క్తిః; ౪,౬ అనుష్టుప్; ౫ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౩ పఞ్చమః; ౪-౬ గాన్ధారః॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౮౯౯౩ ఇన్ద్ర సోమమిమం పిబ మధుమన్తం చమూ సుతమ్।
అస్మే రయిం ని ధారయ వి వో మదే సహస్రిణం పురూవసో వివక్షసే॥ ౧॥

౮౯౯౪ త్వాం యజ్ఞేభిరుక్థైరుప హవ్యేభిరీమహే।
శచీపతే శచీనాం వి వో మదే శ్రేష్ఠం నో ధేహి వార్యం వివక్షసే॥ ౨॥

౮౯౯౫ యస్పతిర్వార్యాణామసి రధ్రస్య చోదితా।
ఇన్ద్ర స్తోతౄణామవితా వి వో మదే ద్విషో నః పాహ్యంహసో వివక్షసే॥ ౩॥

౮౯౯౬ యువం శక్రా మాయావినా సమీచీ నిరమన్థతమ్।
విమదేన యదీళితా నాసత్యా నిరమన్థతమ్॥ ౪॥

౮౯౯౭ విశ్వే దేవా అకృపన్త సమీచ్యోర్నిష్పతన్త్యోః।
నాసత్యావబ్రువన్దేవాః పునరా వహతాదితి॥ ౫॥

౮౯౯౮ మధుమన్మే పరాయణం మధుమత్పునరాయనమ్।
తా నో దేవా దేవతయా యువం మధుమతస్కృతమ్॥ ౬॥

(౨౫) పఞ్చవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విమద ఐన్ద్రః ప్రాజాపత్యో వా వసుకృద్వా వాసుక్రః॥ దేవతా - సోమః॥ ఛన్దః - ౧,౨,౬,౧౦,౧౧ ఆస్తారపఙ్క్తిః; ౩-౫ ఆర్చీనిచృత్పఙ్క్తిః; ౭-౯ ఆర్చీవిరాట్ పఙ్క్తిః॥ స్వరః - పఞ్చమః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౮౯౯౯ భద్రం నో అపి వాతయ మనో దక్షముత క్రతుమ్।
అధా తే సఖ్యే అన్ధసో వి వో మదే రణన్గావో న యవసే వివక్షసే॥ ౧॥

౯౦౦౦ హృదిస్పృశస్త ఆసతే విశ్వేషు సోమ ధామసు।
అధా కామా ఇమే మమ వి వో మదే వి తిష్ఠన్తే వసూయవో వివక్షసే॥ ౨॥

౯౦౦౧ ఉత వ్రతాని సోమ తే ప్రాహం మినామి పాక్యా।
అధా పితేవ సూనవే వి వో మదే మృళా నో అభి చిద్వధాద్వివక్షసే॥ ౩॥

౯౦౦౨ సము ప్ర యన్తి ధీతయః సర్గాసోఽవతాఁ ఇవ।
క్రతుం నః సోమ జీవసే వి వో మదే ధారయా చమసాఁ ఇవ వివక్షసే॥ ౪॥

౯౦౦౩ తవ త్యే సోమ శక్తిభిర్నికామాసో వ్యృణ్విరే।
గృత్సస్య ధీరాస్తవసో వి వో మదే వ్రజం గోమన్తమశ్వినం వివక్షసే॥ ౫॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౯౦౦౪ పశుం నః సోమ రక్షసి పురుత్రా విష్ఠితం జగత్।
సమాకృణోషి జీవసే వి వో మదే విశ్వా సమ్పశ్యన్భువనా వివక్షసే॥ ౬॥

౯౦౦౫ త్వం నః సోమ విశ్వతో గోపా అదాభ్యో భవ।
సేధ రాజన్నప స్రిధో వి వో మదే మా నో దుఃశంస ఈశతా వివక్షసే॥ ౭॥

౯౦౦౬ త్వం నః సోమ సుక్రతుర్వయోధేయాయ జాగృహి।
క్షేత్రవిత్తరో మనుషో వి వో మదే ద్రుహో నః పాహ్యంహసో వివక్షసే॥ ౮॥

౯౦౦౭ త్వం నో వృత్రహన్తమేన్ద్రస్యేన్దో శివః సఖా।
యత్సీం హవన్తే సమిథే వి వో మదే యుధ్యమానాస్తోకసాతౌ వివక్షసే॥ ౯॥

౯౦౦౮ అయం ఘ స తురో మద ఇన్ద్రస్య వర్ధత ప్రియః।
అయం కక్షీవతో మహో వి వో మదే మతిం విప్రస్య వర్ధయద్వివక్షసే॥ ౧౦॥

౯౦౦౯ అయం విప్రాయ దాశుషే వాజాఁ ఇయర్తి గోమతః।
అయం సప్తభ్య ఆ వరం వి వో మదే ప్రాన్ధం శ్రోణం చ తారిషద్వివక్షసే॥ ౧౧॥

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విమద ఐన్ద్రః ప్రాజాపత్యో వా వసుకృద్వా వాసుక్రః ॥ దేవతా - పూషా ॥ ఛన్దః -౧ ఉష్ణిక్; ౨ ఆర్చీ స్వరాడనుష్టుప్; ౩ కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౪ ఆర్చీనిచృదుష్ణిక్; ౫ -౮ పాదనిచృదనుష్టుప్; ౯ ఆర్చీవిరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౪ ఋషభః; ౨,౩,౫-౯ గాన్ధారః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౯౦౧౦ ప్ర హ్యచ్ఛా మనీషా స్పార్హా యన్తి నియుతః ।
ప్ర దస్రా నియుద్రథః పూషా అవిష్టు మాహినః ॥౧॥

౯౦౧౧ యస్య త్యన్మహిత్వం వాతాప్యమయం జనః ।
విప్ర ఆ వంసద్ధీతిభిశ్చికేత సుష్టుతీనామ్ ॥౨॥

౯౦౧౨ స వేద సుష్టుతీనామిన్దుర్న పూషా వృషా ।
అభి ప్సురః ప్రుషాయతి వ్రజం న ఆ ప్రుషాయతి ॥౩॥

౯౦౧౩ మంసీమహి త్వా వయమస్మాకం దేవ పూషన్ ।
మతీనాం చ సాధనం విప్రాణాం చాధవమ్ ॥౪॥

౯౦౧౪ ప్రత్యర్ధిర్యజ్ఞానామశ్వహయో రథానామ్ ।
ఋషిః స యో మనుర్హితో విప్రస్య యావయత్సఖః ॥౫॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౯౦౧౫ ఆధీషమాణాయాః పతిః శుచాయాశ్చ శుచస్య చ ।
వాసోవాయోఽవీనామా వాసాంసి మర్మృజత్ ॥౬॥

౯౦౧౬ ఇనో వాజానాం పతిరినః పుష్టీనాం సఖా ।
ప్ర శ్మశ్రు హర్యతో దూధోద్వి వృథా యో అదాభ్యః ॥౭॥

౯౦౧౭ ఆ తే రథస్య పూషన్నజా ధురం వవృత్యుః ।
విశ్వస్యార్థినః సఖా సనోజా అనపచ్యుతః ॥౮॥

౯౦౧౮ అస్మాకమూర్జా రథం పూషా అవిష్టు మాహినః ।
భువద్వాజానాం వృధ ఇమం నః శృణవద్ధవమ్ ॥౯॥

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసుక్ర ఐన్ద్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧,౫,౮,౧౦,౧౪,౨౨ త్రిష్టుప్; ౨,౯,౧౬,౧౮ విరాట్త్రిష్టుప్; ౩,౪,౧౧,౧౨,౧౫,౧౯-౨౧,౨౩ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౬,౭,౧౩,౧౭ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౨౪ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౯౦౧౯ అసత్సు మే జరితః సాభివేగో యత్సున్వతే యజమానాయ శిక్షమ్ ।
అనాశీర్దామహమస్మి ప్రహన్తా సత్యధ్వృతం వృజినాయన్తమాభుమ్ ॥౧॥

౯౦౨౦ యదీదహం యుధయే సంనయాన్యదేవయూన్తన్వా శూశుజానాన్ ।
అమా తే తుమ్రం వృషభం పచాని తీవ్రం సుతం పఞ్చదశం ని షిఞ్చమ్ ॥౨॥

౯౦౨౧ నాహం తం వేద య ఇతి బ్రవీత్యదేవయూన్సమరణే జఘన్వాన్ ।
యదావాఖ్యత్సమరణమృఘావదాదిద్ధ మే వృషభా ప్ర బ్రువన్తి ॥౩॥

౯౦౨౨ యదజ్ఞాతేషు వృజనేష్వాసం విశ్వే సతో మఘవానో మ ఆసన్ ।
జినామి వేత్క్షేమ ఆ సన్తమాభుం ప్ర తం క్షిణాం పర్వతే పాదగృహ్య ॥౪॥

౯౦౨౩ న వా ఉ మాం వృజనే వారయన్తే న పర్వతాసో యదహం మనస్యే ।
మమ స్వనాత్కృధుకర్ణో భయాత ఏవేదను ద్యూన్కిరణః సమేజాత్ ॥౫॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౯౦౨౪ దర్శన్న్వత్ర శృతపాఀ అనిన్ద్రాన్బాహుక్షదః శరవే పత్యమానాన్ ।
ఘృషుం వా యే నినిదుః సఖాయమధ్యూ న్వేషు పవయో వవృత్యుః ॥౬॥

౯౦౨౫ అభూర్వౌక్షీర్వ్యు౧ ఆయురానడ్ దర్షన్ను పూర్వో అపరో ను దర్షత్।
ద్వే పవస్తే పరి తం న భూతో యో అస్య పారే రజసో వివేష॥ ॥౭॥

౯౦౨౬ గావో యవం ప్రయుతా అర్యో అక్షన్తా అపశ్యం సహగోపాశ్చరన్తీః।
హవా ఇదర్యో అభితః సమాయన్కియదాసు స్వపతిశ్ఛన్దయాతే॥ ॥౮॥

౯౦౨౭ సం యద్వయం యవసాదో జనానామహం యవాద ఉర్వజ్రే అన్తః।
అత్రా యుక్తో ఽవసాతారమిచ్ఛాదథో అయుక్తం యునజద్వవన్వాన్॥ ॥౯॥

౯౦౨౮ అత్రేదు మే మంససే సత్యముక్తం ద్విపాచ్చ యచ్చతుష్పాత్సంసృజాని।
స్త్రీభిర్యో అత్ర వృషణం పృతన్యాదయుద్ధో అస్య వి భజాని వేదః॥ ॥౧౦॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౯౦౨౯ యస్యానక్షా దుహితా జాత్వాస కస్తాం విద్వాఁ అభి మన్యాతే అన్ధామ్।
కతరో మేనిం ప్రతి తం ముచాతే య ఈం వహాతే య ఈం వా వరేయాత్॥ ॥౧౧॥

౯౦౩౦ కియతీ యోషా మర్యతో వధూయోః పరిప్రీతా పన్యసా వార్యేణ।
భద్రా వధూర్భవతి యత్సుపేశాః స్వయం సా మిత్రం వనుతే జనే చిత్॥ ॥౧౨॥

౯౦౩౧ పత్తో జగార ప్రత్యఞ్చమత్తి శీర్ష్ణా శిరః ప్రతి దధౌ వరూథమ్।
ఆసీన ఊర్ధ్వాముపసి క్షిణాతి న్యఙ్ఙుత్తానామన్వేతి భూమిమ్॥ ॥౧౩॥

౯౦౩౨ బృహన్నచ్ఛాయో అపలాశో అర్వా తస్థౌ మాతా విషితో అత్తి గర్భః।
అన్యస్యా వత్సం రిహతీ మిమాయ కయా భువా ని దధే ధేనురూధః॥ ॥౧౪॥

౯౦౩౩ సప్త వీరాసో అధరాదుదాయన్నష్టోత్తరాత్తాత్సమజగ్మిరన్తే।
నవ పశ్చాతాత్స్థివిమన్త ఆయన్దశ ప్రాక్సాను వి తిరన్త్యశ్నః॥ ॥౧౫॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౯౦౩౪ దశానామేకం కపిలం సమానం తం హిన్వన్తి క్రతవే పార్యాయ।
గర్భం మాతా సుధితం వక్షణాస్వవేనన్తం తుషయన్తీ బిభర్తి॥ ॥౧౬॥

౯౦౩౫ పీవానం మేషమపచన్త వీరా న్యుప్తా అక్షా అను దీవ ఆసన్।
ద్వా ధనుం బృహతీమప్స్వన్తః పవిత్రవన్తా చరతః పునన్తా॥ ॥౧౭॥

౯౦౩౬ వి క్రోశనాసో విష్వఞ్చ ఆయన్పచాతి నేమో నహి పక్షదర్ధః।
అయం మే దేవ సవితా తదాహ ద్ర్వన్న ఇద్వనవత్సర్పిరన్నః॥ ॥౧౮॥

౯౦౩౭ అపశ్యం గ్రామం వహమానమారాదచక్రయా స్వధయా వర్తమానమ్।
సిషక్త్యర్యః ప్ర యుగా జనానాం సద్యః శిశ్నా ప్రమినానో నవీయాన్॥ ॥౧౯॥

౯౦౩౮ ఏతౌ మే గావౌ ప్రమరస్య యుక్తౌ మో షు ప్ర సేధీర్ముహురిన్మమన్ధి।
ఆపశ్చిదస్య వి నశన్త్యర్థం సూరశ్చ మర్క ఉపరో బభూవాన్॥ ॥౨౦॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౯౦౩౯ అయం యో వజ్రః పురుధా వివృత్తో ఽవః సూర్యస్య బృహతః పురీషాత్।
శ్రవ ఇదేనా పరో అన్యదస్తి తదవ్యథీ జరిమాణస్తరన్తి॥ ॥౨౧॥

౯౦౪౦ వృక్షేవృక్షే నియతా మీమయద్గౌస్తతో వయః ప్ర పతాన్పూరుషాదః।
అథేదం విశ్వం భువనం భయాత ఇన్ద్రాయ సున్వదృషయే చ శిక్షత్॥ ॥౨౨॥

౯౦౪౧ దేవానాం మానే ప్రథమా అతిష్ఠన్కృన్తత్రాదేషాముపరా ఉదాయన్।
త్రయస్తపన్తి పృథివీమనూపా ద్వా బృబూకం వహతః పురీషమ్॥ ॥౨౩॥

౯౦౪౨ సా తే జీవాతురుత తస్య విద్ధి మా స్మైతాదృగప గూహః సమర్యే।
ఆవిః స్వః కృణుతే గూహతే బుసం స పాదురస్య నిర్ణిజో న ముచ్యతే॥ ॥౨౪॥

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఇన్ద్రవసుక్రయోః సంవాద ఐన్ద్రః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ఛన్దః - ౧,౨,౭,౮,౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩,౬ త్రిష్టుప్; ౪,౫,౧౦ విరాట్త్రిష్టుప్; ౯,౧౧ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౯౦౪౩ విశ్వో హ్యన్యో అరిరాజగామ మమేదహ శ్వశురో నా జగామ।
జక్షీయాద్ధానా ఉత సోమం పపీయాత్స్వాశితః పునరస్తం జగాయాత్ ॥ ॥౧॥

౯౦౪౪ స రోరువద్వృషభస్తిగ్మశృఙ్గో వర్ష్మన్తస్థౌ వరిమన్నా పృథివ్యాః।
విశ్వేష్వేనం వృజనేషు పామి యో మే కుక్షీ సుతసోమః పృణాతి॥ ॥౨॥

౯౦౪౫ అద్రిణా తే మన్దిన ఇన్ద్ర తూయాన్త్సున్వన్తి సోమాన్పిబసి త్వమేషామ్।
పచన్తి తే వృషభాఁ అత్సి తేషాం పృక్షేణ యన్మఘవన్హూయమానః॥ ॥౩॥

౯౦౪౬ ఇదం సు మే జరితరా చికిద్ధి ప్రతీపం శాపం నద్యో వహన్తి।
లోపాశః సింహం ప్రత్యఞ్చమత్సాః క్రోష్టా వరాహం నిరతక్త కక్షాత్॥ ॥౪॥

౯౦౪౭ కథా త ఏతదహమా చికేతం గృత్సస్య పాకస్తవసో మనీషామ్।
త్వం నో విద్వాఁ ఋతుథా వి వోచో యమర్ధం తే మఘవన్క్షేమ్యా ధూః॥ ॥౫॥

౯౦౪౮ ఏవా హి మాం తవసం వర్ధయన్తి దివశ్చిన్మే బృహత ఉత్తరా ధూః।
పురూ సహస్రా ని శిశామి సాకమశత్రుం హి మా జనితా జజాన॥ ॥౬॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౯౦౪౯ ఏవా హి మాం తవసం జజ్ఞురుగ్రం కర్మన్కర్మన్వృషణమిన్ద్ర దేవాః।
వధీం వృత్రం వజ్రేణ మన్దసానోఽప వ్రజం మహినా దాశుషే వమ్॥ ॥౭॥

౯౦౫౦ దేవాస ఆయన్పరశూఁరబిభ్రన్వనా వృశ్చన్తో అభి విడ్భిరాయన్।
ని సుద్రువం దధతో వక్షణాసు యత్రా కృపీటమను తద్దహన్తి॥ ॥౮॥

౯౦౫౧ శశః క్షురం ప్రత్యఞ్చం జగారాద్రిం లోగేన వ్యభేదమారాత్।
బృహన్తం చిదృహతే రన్ధయాని వయద్వత్సో వృషభం శూశువానః॥ ॥౯॥

౯౦౫౨ సుపర్ణ ఇత్థా నఖమా సిషాయావరుద్ధః పరిపదం న సింహః।
నిరుద్ధశ్చిన్మహిషస్తర్ష్యావాన్గోధా తస్మా అయథం కర్షదేతత్॥ ॥౧౦॥

౯౦౫౩ తేభ్యో గోధా అయథం కర్షదేతద్యే బ్రహ్మణః ప్రతిపీయన్త్యన్నైః।
సిమ ఉక్ష్ణోఽవసృష్టాఁ అదన్తి స్వయం బలాని తన్వః శృణానాః॥ ॥౧౧॥

౯౦౫౪ ఏతే శమీభిః సుశమీ అభూవన్యే హిన్విరే తన్వః సోమ ఉక్థైః।
నృవద్వదన్నుప నో మాహి వాజాన్దివి శ్రవో దధిషే నామ వీరః॥ ॥౧౨॥

(౨౯) ఏకోన త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసుక్రః ॥దేవతా ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧,౫,౭ విరాట్త్రిష్టుప్;
౨,౪,౬ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩,౮ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ధైవతః॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౯౦౫౫ వనే న వా యో న్యధాయి చాకఞ్ఛుచిర్వాం స్తోమో భురణావజీగః।
యస్యేదిన్ద్రః పురుదినేషు హోతా నృణాం నర్యో నృతమః క్షపావాన్॥ ॥౧॥

౯౦౫౬ ప్ర తే అస్యా ఉషసః ప్రాపరస్యా నృతౌ స్యామ నృతమస్య నృణామ్।
అను త్రిశోకః శతమావహన్నౄన్కుత్సేన రథో యో అసత్ససవాన్॥ ॥౨॥

౯౦౫౭ కస్తే మద ఇన్ద్ర రన్త్యో భూద్దురో గిరో అభ్యుగ్రో వి ధావ।
కద్వాహో అర్వాగుప మా మనీషా ఆ త్వా శక్యాముపమం రాధో అన్నైః॥ ॥౩॥

౯౦౫౮ కదు ద్యుమ్నమిన్ద్ర త్వావతో నౄన్కయా ధియా కరసే కన్న ఆగన్।
మిత్రో న సత్య ఉరుగాయ భృత్యా అన్నే సమస్య యదసన్మనీషాః॥ ॥౪॥

౯౦౫౯ ప్రేరయ సూరో అర్థం న పారం యే అస్య కామం జనిధా ఇవ గ్మన్।
గిరశ్చ యే తే తువిజాత పూర్వీర్నర ఇన్ద్ర ప్రతిశిక్షన్త్యన్నైః॥ ॥౫॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౯౦౬౦ మాత్రే ను తే సుమితే ఇన్ద్ర పూర్వీ ద్యౌర్మజ్మనా పృథివీ కావ్యేన।
వరాయ తే ఘృతవన్తః సుతాసః స్వాద్మన్భవన్తు పీతయే మధూని ॥ ॥౬॥

౯౦౬౧ ఆ మధ్వో అస్మా అసిచన్నమత్రమిన్ద్రాయ పూర్ణం స హి సత్యరాధాః।
స వావృధే వరిమన్నా పృథివ్యా అభి క్రత్వా నర్యః పౌంస్యైశ్చ॥ ౭॥

౯౦౬౨ వ్యానళిన్ద్రః పృతనాః స్వోజా ఆస్మై యతన్తే సఖ్యాయ పూర్వీః।
ఆ స్మా రథం న పృతనాసు తిష్ఠ యం భద్రయా సుమత్యా చోదయాసే॥ ౮॥

తృతీయోఽనువాకః (౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - కవష ఐలూషః ॥దేవతా - ఆప అపాన్నపాద్వా॥ ఛన్దః - ౧,౩,౯,౧౧,౧౨,౧౫ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౪,౬,౮, ౧౪ విరాట్త్రిష్టుప్; ౫,౭,౧౦,౧౩ త్రిష్టుప్; స్వరః - ధైవతః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౯౦౬౩ ప్ర దేవత్రా బ్రహ్మణే గాతురేత్వపో అచ్ఛా మనసో న ప్రయుక్తి।
మహీం మిత్రస్య వరుణస్య ధాసిం పృథుజ్రయసే రీరధా సువృక్తిమ్॥ ౧॥

౯౦౬౪ అధ్వర్యవో హవిష్మన్తో హి భూతాచ్ఛాప ఇతోశతీరుశన్తః।
అవ యాశ్చష్టే అరుణః సుపర్ణస్తమాస్యధ్వమూర్మిమద్యా సుహస్తాః॥ ౨॥

౯౦౬౫ అధ్వర్యవోఽప ఇతా సముద్రమపాం నపాతం హవిషా యజధ్వమ్।
స వో దదదూర్మిమద్యా సుపూతం తస్మై సోమం మధుమన్తం సునోత॥ ౩॥

౯౦౬౬ యో అనిధ్మో దీదయదప్స్వన్తర్యం విప్రాస ఈళతే అధ్వరేషు।
అపాం నపాన్మధుమతీరపో దా యాభిరిన్ద్రో వావృధే వీర్యాయ॥ ౪॥

౯౦౬౭ యాభిః సోమో మోదతే హర్షతే చ కల్యాణీభిర్యువతిభిర్న మర్యః।
తా అధ్వర్యో అపో అచ్ఛా పరేహి యదాసిఞ్చా ఓషధీభిః పునీతాత్॥ ౫॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౯౦౬౮ ఏవేద్యూనే యువతయో నమన్త యదీముశన్నుశతీరేత్యచ్ఛ।
సం జానతే మనసా సం చికిత్రేఽధ్వర్యవో ధిషణాపశ్చ దేవీః॥ ౬॥

౯౦౬౯ యో వో వృతాభ్యో అకృణోదు లోకం యో వో మహ్యా అభిశస్తేరముఞ్చత్।
తస్మా ఇన్ద్రాయ మధుమన్తమూర్మిం దేవమాదనం ప్ర హిణోతనాపః॥ ౭॥

౯౦౭౦ ప్రాస్మై హినోత మధుమన్తమూర్మిం గర్భో యో వః సిన్ధవో మధ్వ ఉత్సః।
ఘృతపృష్ఠమీడ్యమధ్వరేష్వాపో రేవతీః శృణుతా హవం మే॥ ౮॥

౯౦౭౧ తం సిన్ధవో మత్సరమిన్ద్రపానమూర్మిం ప్ర హేత య ఉభే ఇయర్తి।
మదచ్యుతమౌశానం నభోజాం పరి త్రితన్తుం విచరన్తముత్సమ్॥ ౯॥

౯౦౭౨ ఆవర్వృతతీరధ ను ద్విధారా గోషుయుధో న నియవం చరన్తీః।
ఋషే జనిత్రీర్భువనస్య పత్నీరపో వన్దస్వ సవృధః సయోనీః॥ ౧౦॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౯౦౭౩ హినోతా నో అధ్వరం దేవయజ్యా హినోత బ్రహ్మ సనయే ధనానామ్।
ఋతస్య యోగే వి ష్యధ్వమూధః శ్రుష్టీవరీర్భూతనాస్మభ్యమాపః॥ ౧౧॥

౯౦౭౪ ఆపో రేవతీః క్షయథా హి వస్వః క్రతుం చ భద్రం బిభృథామృతం చ।
రాయశ్చ స్థ స్వపత్యస్య పత్నీః సరస్వతీ తద్గృణతే వయో ధాత్॥ ౧౨॥

౯౦౭౫ ప్రతి యదాపో అదృశ్రమాయతీర్ఘృతం పయాంసి బిభ్రతీర్మధూని।
అధ్వర్యుభిర్మనసా సంవిదానా ఇన్ద్రాయ సోమం సుషుతం భరన్తీః॥ ౧౩॥

౯౦౭౬ ఏమా అగ్మన్రేవతీర్జీవధన్యా అధ్వర్యవః సాదయతా సఖాయః।
ని బర్హిషి ధత్తన సోమ్యాసోఽపాం నప్త్రా సంవిదానాస ఏనాః॥ ౧౪॥

౯౦౭౭ ఆగ్మన్నాప ఉశతీర్బర్హిరేదం న్యధ్వరే అసదన్దేవయన్తీః।
అధ్వర్యవః సునుతేన్ద్రాయ సోమమభూదు వః సుశకా దేవయజ్యా॥ ౧౫॥

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - కవష ఐలూషః ॥దేవతా - విశ్వేదేవాః॥ ఛన్దః - ౧,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౪,౫,౬

...౧౧ త్రిష్టుప్; ౩,౧౦ విరాట్త్రిష్టుప్; ౬ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౯ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్॥స్వరః
ధైవతః॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౯౦౭౮ ఆ నో దేవానాముప వేతు శంసో విశ్వేభిస్తురైరవసే యజత్రః।
తేభిర్వయం సుషఖాయో భవేమ తరన్తో విశ్వా దురితా స్యామ॥ ॥౧॥

౯౦౭౯ పరి చిన్మర్తో ద్రవిణం మమన్యాదృతస్య పథా నమసా వివాసేత్।
ఉత స్వేన క్రతునా సం వదేత శ్రేయాంసం దక్షం మనసా జగృభ్యాత్॥ ॥౨॥

౯౦౮౦ అధాయి ధీతిరససృగ్రమంశాస్తీర్థే న దస్మముప యన్త్యూమాః।
అభ్యానశ్మ సువితస్య శూషం నవేదసో అమృతానామభూమ॥ ॥౩॥

౯౦౮౧ నిత్యశ్చాకన్యాత్స్వపతిర్దమూనా యస్మా ఉ దేవః సవితా జజాన।
భగో వా గోభిరర్యమేమనజ్యాత్సో అస్మై చారుశ్ఛదయదుత స్యాత్॥ ॥౪॥

౯౦౮౨ ఇయం సా భూయా ఉషసామివ క్షా యద్ధ క్షుమన్తః శవసా సమాయన్।
అస్య స్తుతిం జరితుర్భిక్షమాణా ఆ నః శగ్మాస ఉప యన్తు వాజాః॥ ॥౫॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౯౦౮౩ అస్యేదేషా సుమతిః పప్రథానాభవత్పూర్వ్యా భూమనా గౌః।
అస్య సనీళా అసురస్య యోనౌ సమాన ఆ భరణే బిభ్రమాణాః॥ ॥౬॥

౯౦౮౪ కిం స్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆస యతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః।
సంతస్థానే అజరే ఇతఊతీ అహాని పూర్వీరుషసో జరన్త॥ ॥౭॥

౯౦౮౫ నైతావదేనా పరో అన్యదస్త్యుక్షా స ద్యావాపృథివీ బిభర్తి।
త్వచం పవిత్రం కృణుత స్వధావాన్యదీం సూర్యం న హరితో వహన్తి॥ ॥౮॥

౯౦౮౬ స్తేగో న క్షామత్యేతి పృథ్వీం మిహం న వాతో వి హ వాతి భూమ।

మిత్రో యత్ర వరుణో అజ్యమానోఽగ్నిర్వనే న వ్యసృష్ట శోకమ్॥ ॥౯॥

౯౦౮౭ స్తరీర్యత్సూత సద్యో అజ్యమానా వ్యథిరవ్యథీః కృణుత స్వగోపా।
పుత్రో యత్పూర్వః పిత్రోర్జనిష్ట శమ్యాం గౌర్జగార యద్ధ పృచ్ఛాన్॥ ॥౧౦॥

౯౦౮౮ ఉత కణ్వం నృషదః పుత్రమాహురుత శ్యావో ధనమాదత్త వాజీ।
ప్ర కృష్ణాయ రుశదపిన్వతోధరృతమత్ర నకిరస్మా అపీపేత్॥ ॥౧౧॥

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - కవషాలూషః ॥దేవతా - విశ్వేదేవాః॥ ఛన్దః - ౧,౨ విరాడ్జగతీ; ౩ నిచృత్జగతీ; ౪ పాదనిచృజ్జగతీ; ౫ ఆర్చీభురిగ్జగతీ; ౬ త్రిష్టుప్; ౭ ఆర్చీ స్వరాట్ త్రిష్టుప్; ౮,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౫ నిషాదః ౬-౯ ధైవతః॥

అథ ఏకోన త్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౯౦౮౯ ప్ర సు గ్మన్తా ధియసానస్య సక్షణి వరేభిర్వరాఀ అభి షు ప్రసీదతః।
అస్మాకమిన్ద్ర ఉభయం జుజోషతి యత్సోమ్యస్యాన్ధసో బుబోధతి॥ ॥౧॥

౯౦౯౦ వీన్ద్ర యాసి దివ్యాని రోచనా వి పార్థివాని రజసా పురుష్టుత।
యే త్వా వహన్తి ముహురధ్వరాఀ ఉప తే సు వన్వన్తు వగ్వనాఀ అరాధసః॥ ॥౨॥

౯౦౯౧ తదిన్మే ఛన్త్సద్వపుషో వపుష్టరం పుత్రో యజ్జానం పిత్రోరధీయతి।
జాయా పతిం వహతి వగ్నునా సుమత్పుంస ఇద్భద్రో వహతుః పరిష్కృతః॥ ॥౩॥

౯౦౯౨ తదిత్సధస్థమభి చారు దీధయ గావో యచ్ఛాసన్వహతుం న ధేనవః।
మాతా యన్మన్తుర్యూథస్య పూర్వ్యాభి వాణస్య సప్తధాతురిజ్జనః॥ ॥౪॥

౯౦౯౩ ప్ర వోఽచ్ఛా రిరిచే దేవయుష్పదమేకో రుద్రేభిర్యాతి తుర్వణిః।
జరా వా యేష్వమృతేషు దావనే పరి వ ఊమేభ్యః సించతా మధు॥ ॥౫॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౯౦౯౪ నిర్ధీయమాణమపగూళ్హమప్సు ప్ర మే దేవానాం వ్రతపా ఉవాచ।
ఇన్ద్రో విద్వాꣳ అను హి త్వా చచక్ష తేనాహమగ్నే అనుశిష్ట ఆగామ్॥ ౬॥

౯౦౯౫ అక్షేత్రవిత్క్షేత్రవిదం హ్యప్రాట్ స ప్రైతి క్షేత్రవిదానుశిష్టః।
ఏతద్వై భద్రమనుశాసనస్యోత స్రుతిం విన్దత్యఞ్జసీనామ్॥ ౭॥

౯౦౯౬ అద్యేదు ప్రాణీదమమన్నిమాహాపీవృతో అధయన్మాతురూధః।
ఏమేనమాప జరిమా యువానమహేళన్వసుః సుమనా బభూవ॥ ౮॥

౯౦౯౭ ఏతాని భద్రా కలశ క్రియామ కురుశ్రవణ దదతో మఘాని।
దాన ఇద్వో మఘవానః సో అస్త్వయం చ సోమో హృది యం బిభర్మి॥ ౯॥

ఇతి సప్తమాష్టకే సప్తమోఽధ్యాయః॥

అథాష్టమోఽధ్యాయః

(33) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - కవష ఐలూషః॥ దేవతా - ౧ విశ్వేదేవాః; ౨,౩, ఇన్ద్రః ; ౪,౫ కురుశ్రవణస్య త్రాసదస్యవస్య దానస్తుతిః; ౬-౯ ఉపమశ్రవా మిత్రాతిథిపుత్రః॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్; ౨ నిచృద్బృహతీ; ౩ భురిగ్బృహతీ; ౪-౭,౯ గాయత్రీ; ౮ పాద నిచృద్గాయత్రీ; ॥స్వరః - ౧ ధైవతః - ౨,౩ మధ్యమః; ౪-౯ షడ్జః॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౯౦౯౮ ప్ర మా యుయుజ్రే ప్రయుజో జనానాం వహామి స్మ పూషణమన్తరేణ।
విశ్వే దేవాసో అధ మామరక్షన్దుఃశాసురాగాదితి ఘోష ఆసీత్॥ ౧॥

౯౦౯౯ సం మా తపన్త్యభితః సపత్నీరివ పర్శవః।
ని బాధతే అమతిర్నగ్నతా జసుర్వేర్న వేవీయతే మతిః॥ ౨॥

౯౧౦౦ మూషో న శిశ్నా వ్యదన్తి మాధ్యః స్తోతారం తే శతక్రతో।
సకృత్సు నో మఘవన్నిన్ద్ర మృళయాధా పితేవ నో భవ॥ ౩॥

౯౧౦౧ కురుశ్రవణమావృణి రాజానం త్రాసదస్యవమ్। మంహిష్ఠం వాఘతామృషిః॥ ౪॥

౯౧౦౨ యస్య మా హరితో రథే తిస్రో వహన్తి సాధుయా। స్తవై సహస్రదక్షిణే॥ ౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౯౧౦౩ యస్య ప్రస్వాదసో గిర ఉపమశ్రవసః పితుః। క్షేత్రం న రణ్వమూచుషే॥ ౬॥

౯౧౦౪ అధి పుత్రోపమశ్రవో నపాన్మిత్రాతిథేరిహి। పితుష్టే అస్మి వన్దితా॥ ౭॥

౯౧౦౫ యదీశీయామృతానాముత వా మర్త్యానామ్। జీవేదిన్మఘవా మమ॥ ౮॥

౯౧౦౬ న దేవానామతి వ్రతం శతాత్మా చన జీవతి। తథా యుజా వి వావృతే॥ ౯॥

(34) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - కవష ఐలూష అక్షో వా మౌజవాన్॥ దేవతా - ౧,౭,౯,౧౨,౧౩ అక్షకృషిప్రశంసా; ౨-౬, ౮,౧౦,౧౧,౧౪ అక్షకితవనిన్దా॥ ఛన్దః - ౧,౨,౮,౧౨,౧౩ త్రిష్టుప్; ౩,౬ ,౧౧,౧౪ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౪,౫,౯,౧౦ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౭ జగతీ॥ స్వరః ౧-౬,౮-౧౪ ధైవతః; ౭ నిషాదః॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥౩॥

౯౧౦౭ ప్రావేపా మా బృహతో మాదయన్తి ప్రవాతేజా ఇరిణే వర్వృతానాః।
సోమస్యేవ మౌజవతస్య భక్షో విభీదకో జాగృవిర్మహ్యమచ్ఛాన్॥ ౧॥

౯౧౦౮ న మా మిమేథ న జిహీళ ఏషా శివా సఖిభ్య ఉత మహ్యమాసీత్।
అక్షస్యాహమేకపరస్య హేతోరనువ్రతామప జాయామరోధమ్॥ ౨॥

౯౧౦౯ ద్వేష్టి శ్వశ్రూరప జాయా రుణద్ధి న నాథితో విన్దతే మర్డితారమ్।
అశ్వస్యేవ జరతో వస్న్యస్య నాహం విన్దామి కితవస్య భోగమ్॥ ౩॥

౯౧౧౦ అన్యే జాయాం పరి మృశన్త్యస్య యస్యాగృధద్వేదనే వాజ్యక్షః।

పితా మాతా భ్రాతర ఏనమాహుర్న జానీమో నయతా బద్ధమేతమ్॥ ॥౪॥

౯౧౧౧ యదాదీధ్యే న దవిషాణ్యేభిః పరాయద్భ్యోఽవ హీయే సఖిభ్యః।
న్యుప్తాశ్చ బభ్రవో వాచమక్రతఀ ఏమీదేషాం నిష్కృతం జారిణీవ॥ ॥౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౯౧౧౨ సభామేతి కితవః పృచ్ఛమానో జేష్యామీతి తన్వా౩ శూశుజానః।
అక్షాసో అస్య వి తిరన్తి కామం ప్రతిదీవ్నే దధత ఆ కృతాని॥ ॥౬॥

౯౧౧౩ అక్షాస ఇదఙ్కుశినో నితోదినో నికృత్వానస్తపనాస్తాపయిష్ణవః।
కుమారదేష్ణా జయతః పునర్హణో మధ్వా సమ్పృక్తాః కితవస్య బర్హణా॥ ॥౭॥

౯౧౧౪ త్రిపఞ్చాశః క్రీళతి వ్రాత ఏషాం దేవ ఇవ సవితా సత్యధర్మా।
ఉగ్రస్య చిన్మన్యవే నా నమన్తే రాజా చిదేభ్యో నమ ఇత్కృణోతి॥ ॥౮॥

౯౧౧౫ నీచా వర్తన్త ఉపరి స్ఫురన్త్యహస్తాసో హస్తవన్తం సహన్తే।
దివ్యా అఙ్గారా ఇరిణే న్యుప్తాః శీతాః సన్తో హృదయం నిర్దహన్తి॥ ॥౯॥

౯౧౧౬ జాయా తప్యతే కితవస్య హీనా మాతా పుత్రస్య చరతః క్వ స్విత్।
ఋణావా బిభ్యద్ధనమిచ్ఛమానోఽన్యేషామస్తముప నక్తమేతి॥ ॥౧౦॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౯౧౧౭ స్త్రియం దృష్ట్వాయ కితవం తతాపాన్యేషాం జాయాం సుకృతం చ యోనిమ్।
పూర్వాహ్ణే అశ్వాన్యుయుజే హి బభ్రూన్త్సో అగ్నేరన్తే వృషలః పపాద॥ ॥౧౧॥

౯౧౧౮ యో వః సేనానీర్మహతో గణస్య రాజా వ్రాతస్య ప్రథమో బభూవ।
తస్మై కృణోమి న ధనా రుణధ్మి దశాహం ప్రాచీస్తదృతం వదామి॥ ॥౧౨॥

౯౧౧౯ అక్షైర్మా దీవ్యః కృషిమిత్కృషస్వ విత్తే రమస్వ బహు మన్యమానః।
తత్ర గావః కితవ తత్ర జాయా తన్మే వి చష్టే సవితాయమర్యః॥ ॥౧౩॥

౯౧౨౦ మిత్రం కృణుధ్వం ఖలు మృళతా నో మా నో ఘోరేణ చరతాభి ధృష్ణు।
ని వో ను మన్యుర్విశతామరాతిరన్యో బభ్రూణాం ప్రసితౌ న్వస్తు॥ ॥౧౪॥

(౩౫) పఞ్చత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - లుశో ధానాకః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౬,౯,౧౧ విరాట్ జగతీ; ౨ భురిగ్జగతీ; ౩,౭,౧౦,౧౨ పాదనిచృజ్జగతీ; ౪,౮ ఆర్చీస్వరాడ్జగతీ; ౫ ఆర్చీభురిగ్జగతీ; ౧౩ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౧౪ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః ౧-౧౨ నిషాదః; ౧౩,౧౪ ధైవతః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౯౧౨౧ అబుధ్రము త్య ఇన్ద్రవన్తో అగ్నయో జ్యోతిర్భరన్త ఉషసో వ్యుష్టిషు।
మహీ ద్యావాపృథివీ చేతతామపోఽద్యా దేవానామవ ఆ వృణీమహే॥ ॥౧॥

౯౧౨౨ దివస్పృథివ్యోరవ ఆ వృణీమహే మాతౄన్త్సిన్ధూన్పర్వతాఞ్ఛర్యణావతః।
అనాగాస్త్వం సూర్యముషాసమీమహే భద్రం సోమః సువానో అద్యా కృణోతు నః॥ ॥౨॥

౯౧౨౩ ద్యావా నో అద్య పృథివీ అనాగసో మహీ త్రాయేతాం సువితాయ మాతరా।
ఉషా ఉచ్ఛన్త్యప బాధతామఘం స్వస్త్య౧గ్నిం సమిధానమీమహే॥ ॥౩॥

౯౧౨౪ ఇయం న ఉస్రా ప్రథమా సుదేవ్యం రేవత్సనిభ్యో రేవతీ వ్యుచ్ఛతు।
ఆరే మన్యుం దుర్విదత్రస్య ధీమహి స్వస్త్య౧గ్నిం సమిధానమీమహే॥ ॥౪॥

౯౧౨౫ ప్ర యాః సిస్రతే సూర్యస్య రశ్మిభిర్జ్యోతిర్భరన్తీరుషసో వ్యుష్టిషు।
భద్రా నో అద్య శ్రవసే వ్యుచ్ఛత స్వస్త్య౧గ్నిం సమిధానమీమహే॥ ॥౫॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౯౧౨౬ అనమీవా ఉషస ఆ చరన్తు న ఉదగ్నయో జిహతాం జ్యోతిషా బృహత్।
అయుక్షాతామశ్వినా తూతుజిం రథం స్వస్త్య౧గ్నిం సమిధానమీమహే॥ ॥౬॥

౯౧౨౭ శ్రేష్ఠం నో అద్య సవితర్వరేణ్యం భాగమా సువ స హి రత్నధా అసి।

రాయో జనిత్రీం ధిషణాముప బ్రువే స్వస్త్యగ్నిం సమిధానమీమహే॥ ౭॥

౯౧౨౮ పిపర్తు మా తదృతస్య ప్రవాచనం దేవానాం యన్మనుష్యా అమన్మహి।
విశ్వా ఇదుస్రాః స్పళుదేతి సూర్యః స్వస్త్యగ్నిం సమిధానమీమహే॥ ౮॥

౯౧౨౯ అద్వేషో అద్య బర్హిషః స్తరీమణి గ్రావ్ణాం యోగే మన్మనః సాధ ఈమహే।
ఆదిత్యానాం శర్మణి స్థా భురణ్యసి స్వస్త్యగ్నిం సమిధానమీమహే॥ ౯॥

౯౧౩౦ ఆ నో బర్హిః సధమాదే బృహద్దివి దేవాఁ ఈళే సాదయా సప్త హోతౄన్।
ఇన్ద్రం మిత్రం వరుణం సాతయే భగం స్వస్త్యగ్నిం సమిధానమీమహే॥ ౧౦॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౯౧౩౧ త ఆదిత్యా ఆ గతా సర్వతాతయే వృధే నో యజ్ఞమవతా సజోషసః।
బృహస్పతిం పూషణమశ్వినా భగం స్వస్త్యగ్నిం సమిధానమీమహే॥ ౧౧॥

౯౧౩౨ తన్నో దేవా యచ్ఛత సుప్రవాచనం ఛర్దిరాదిత్యాః సుభరం నృపాయ్యమ్।
పశ్వే తోకాయ తనయాయ జీవసే స్వస్త్యగ్నిం సమిధానమీమహే॥ ౧౨॥

౯౧౩౩ విశ్వే అద్య మరుతో విశ్వ ఊతీ విశ్వే భవన్త్వగ్నయః సమిద్ధాః।
విశ్వే నో దేవా అవసా గమన్తు విశ్వమస్తు ద్రవిణం వాజో అస్మే॥ ౧౩॥

౯౧౩౪ యం దేవాసో ఽవథ వాజసాతౌ యం త్రాయధ్వే యం పిపృథాత్యంహః।
యో వో గోపీథే న భయస్య వేద తే స్యామ దేవవీతయే తురాసః॥ ౧౪॥

(౩౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - లుశో ధానాకః॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪,౬-౮,౧౧ విచృజ్జగతీ; ౩ విరాడ్జగతీ; ౫,౯,౧౦ జగతీ; ౧౨ పాదనిచృజ్జగతీ; ౧౩ త్రిష్టుప్; ౧౪ స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ౧-౧౨ నిషాదః; ౧౩,౧౪ ధైవతః॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౯౧౩౫ ఉషాసానక్తా బృహతీ సుపేశసా ద్యావాక్షామా వరుణో మిత్రో అర్యమా।
ఇన్ద్రం హువే మరుతః పర్వతాఁ అప ఆదిత్యాన్ ద్యావాపృథివీ అపః స్వః॥ ౧॥

౯౧౩౬ ద్యౌశ్చ నః పృథివీ చ ప్రచేతస ఋతావరీ రక్షతామంహసో రిషః।
మా దుర్విదత్రా నిరృతిర్న ఈశత తద్దేవానామవో అద్యా వృణీమహే॥ ౨॥

౯౧౩౭ విశ్వస్మాన్నో అదితిః పాత్వంహసో మాతా మిత్రస్య వరుణస్య రేవతః।
స్వర్వజ్జ్యోతిరవృకం నశీమహి తద్దేవానామవో అద్యా వృణీమహే॥ ౩॥

౯౧౩౮ గ్రావా వదన్నప రక్షాంసి సేధతు దుష్వప్న్యం నిరృతిం విశ్వమత్రిణమ్।
ఆదిత్యం శర్మ మరుతామశీమహి తద్దేవానామవో అద్యా వృణీమహే॥ ౪॥

౯౧౩౯ ఏన్ద్రో బర్హిః సీదతు పిన్వతామిళా బృహస్పతిః సామభిరృక్వో అర్చతు।
సుప్రకేతం జీవసే మన్మ ధీమహి తద్దేవానామవో అద్యా వృణీమహే॥ ౫॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౯౧౪౦ దివిస్పృశం యజ్ఞమస్మాకమశ్వినా జీరాధ్వరం కృణుతం సుమ్నమిష్టయే।
ప్రాచీనరశ్మిమాహుతం ఘృతేన తద్దేవానామవో అద్యా వృణీమహే॥ ౬॥

౯౧౪౧ ఉప హ్వయే సుహవం మారుతం గణం పావకమృష్వం సఖ్యాయ శమ్భువమ్।
రాయస్పోషం సౌశ్రవసాయ ధీమహి తద్దేవానామవో అద్యా వృణీమహే॥ ౭॥

౯౧౪౨ అపాం పేరుం జీవధన్యం భరామహే దేవావ్యం సుహవమధ్వరశ్రియమ్।
సురశ్మిం సోమమిన్ద్రియం యమీమహి తద్దేవానామవో అద్యా వృణీమహే॥ ౮॥

౯౧౪౩ సనేమ తత్సుసనితా సనిత్వభిర్వయం జీవా జీవపుత్రా అనాగసః।
బ్రహ్మద్విషో విష్వగేనో భరేరత తద్దేవానామవో అద్యా వృణీమహే॥ ౯॥

౯౧౪౪ యే స్థా మనోర్యజ్ఞియాస్తే శృణోతన యద్వో దేవా ఈమహే తద్దదాతన।
జైత్రం క్రతుం రయిమద్వీరవద్యశస్తద్దేవానామవో అద్యా వృణీమహే॥ ౧౦॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౯౧౪౫ మహదద్య మహతామా వృణీమహేఽవో దేవానాం బృహతామనర్వణామ్।
యథా వసు వీరజాతం నశామహై తద్ దేవానామవో అద్యా వృణీమహే॥ ॥౧౧॥

౯౧౪౬ మహో అగ్నేః సమిధానస్య శర్మణ్యనాగా మిత్రే వరుణే స్వస్తయే।
శ్రేష్ఠే స్యామ సవితుః సవీమని తద్ దేవానామవో అద్యా వృణీమహే॥ ॥౧౨॥

౯౧౪౭ యే సవితుః సత్యసవస్య విశ్వే మిత్రస్య వ్రతే వరుణస్య దేవాః।
తే సౌభగం వీరవద్గోమదప్నో దధాతన ద్రవిణం చిత్రమస్మే॥ ॥౧౩॥

౯౧౪౮ సవితా పశ్చాతాత్ సవితా పురస్తాత్ సవితోత్తరాత్తాత్ సవితాధరాత్తాత్।
సవితా నః సువతు సర్వతాతిం సవితా నో రాసతాం దీర్ఘమాయుః॥ ॥౧౪॥

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అభితపాః సౌర్యః ।దేవతా - సూర్యః॥ఛన్దః - ౧-౫ నిచృజ్జగతీ; ౬-౯ విరాడ్జగతీ; ౧౧,౧౨ జగతీ; ౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్ ।స్వరః - ౧-౯,౧౧,౧౨ నిషాదః; ౧౦ ధైవతః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౯౧౪౯ నమో మిత్రస్య వరుణస్య చక్షసే మహో దేవాయ తదృతం సపర్యత।
దూరేదృశే దేవజాతాయ కేతవే దివస్పుత్రాయ సూర్యాయ శంసత॥ ॥౧॥

౯౧౫౦ సా మా సత్యోక్తిః పరి పాతు విశ్వతో ద్యావా చ యత్ర తతనన్నహాని చ।
విశ్వమన్యన్ని విశతే యదేజతి విశ్వాహాపో విశ్వాహోదేతి సూర్యః॥ ॥౨॥

౯౧౫౧ న తే అదేవః ప్రదివో ని వాసతే యదేతశేభిః పతరై రథర్యసి।
ప్రాచీనమన్యదను వర్తతే రజ ఉదన్యేన జ్యోతిషా యాసి సూర్య॥ ॥౩॥

౯౧౫౨ యేన సూర్య జ్యోతిషా బాధసే తమో జగచ్చ విశ్వముదియర్షి భానునా।
తేనాస్మద్విశ్వామనిరామనాహుతిమపామీవామప దుష్వప్న్యం సువ॥ ॥౪॥

౯౧౫౩ విశ్వస్య హి ప్రేషితో రక్షసి వ్రతమహేళయన్నుచ్చరసి స్వధా అను।
యదద్య త్వా సూర్యోపబ్రవామహై తం నో దేవా అను మంసీరత క్రతుమ్॥ ॥౫॥

౯౧౫౪ తం నో ద్యావాపృథివీ తన్న ఆప ఇన్ద్రః శృణ్వన్తు మరుతో హవం వచః।
మా శూనే భూమ సూర్యస్య సందృశి భద్రం జీవన్తో జరణామశీమహి॥ ॥౬॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౯౧౫౫ విశ్వాహా త్వా సుమనసః సుచక్షసః ప్రజావన్తో అనమీవా అనాగసః।
ఉద్యన్తం త్వా మిత్రమహో దివేదివే జ్యోగ్జీవాః ప్రతి పశ్యేమ సూర్య॥ ॥౭॥

౯౧౫౬ మహి జ్యోతిర్బిభ్రతం త్వా విచక్షణ భాస్వన్తం చక్షుషేచక్షుషే మయః।
ఆరోహన్తం బృహతః పాజసస్పరి వయం జీవాః ప్రతి పశ్యేమ సూర్య॥ ॥౮॥

౯౧౫౭ యస్య తే విశ్వా భువనాని కేతునా ప్ర చేరతే ని చ విశన్తే అక్తుభిః।
అనాగాస్త్వేన హరికేశ సూర్యాహ్నాహ్నా నో వస్యసావస్యసోదిహి॥ ॥౯॥

౯౧౫౮ శం నో భవ చక్షసా శం నో అహ్నా శం భానునా శం హిమా శం ఘృణేన।
యథా శమధ్వఞ్ఛమసద్దురోణే తత్సూర్య ద్రవిణం ధేహి చిత్రమ్॥ ॥౧౦॥

౯౧౫౯ అస్మాకం దేవా ఉభయాయ జన్మనే శర్మ యచ్ఛత ద్విపదే చతుష్పదే।
అదత్పిబదూర్జయమానమాశితం తదస్మే శం యోరరపో దధాతన॥ ॥౧౧॥

౯౧౬౦ యద్వో దేవాశ్చకృమ జిహ్వయా గురు మనసో వా ప్రయుతీ దేవహేళనమ్।
అరావా యో నో అభి దుచ్ఛునాయతే తస్మిన్తదేనో వసవో ని ధేతన॥ ॥౧౨॥

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఇన్ద్రో ముష్కవాన్ ।దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧,౫ నిచృజ్జగతీ; ౨ పాదనిచృజ్జగతీ; ౩,౪ విరాడ్జగతీ ।స్వరః నిషాదః॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౯౧౬౧ అస్మిన్న ఇన్ద్ర పృత్సుతౌ యశస్వతి శిమీవతి క్రన్దసి ప్రావ సాతయే।
యత్ర గోషాతా ధృషితేషు ఖాదిషు విష్వక్పతన్తి దిద్యవో నృషాహ్యే॥ ౧॥

౯౧౬౨ స నః క్షుమన్తం సదనే వ్యూర్ణుహి గోఅర్ణసం రయిమిన్ద్ర శ్రవాయ్యమ్।
స్యామ తే జయతః శక్ర మేదినో యథా వయముశ్మసి తద్వసో కృధి॥ ౨॥

౯౧౬౩ యో నో దాస ఆర్యో వా పురుష్టుతాఽదేవ ఇన్ద్ర యుధయే చికేతతి।
అస్మాభిష్టే సుషహాః సన్తు శత్రవస్త్వయా వయం తాన్వనుయామ సంగమే॥ ౩॥

౯౧౬౪ యో దభ్రేభిర్హవ్యో యశ్చ భూరిభిర్యో అభీకే వరివోవిన్నృషాహ్యే।
తం వికాదే సస్నిమద్య శ్రుతం నరమర్వాఞ్చమిన్ద్రమవసే కరామహే॥ ౪॥

౯౧౬౫ స్వవృజం హి త్వామహమిన్ద్ర శుశ్రవానానుదం వృషభ రధ్రచోదనమ్।
ప్ర ముఞ్చస్వ పరి కుత్సాదిహా గహి కిము త్వావాన్ముష్కయోర్బద్ధ ఆసతే॥ ౫॥

(౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఘోషా కాక్షీవతీ ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౬,౭,౧౧,౧౩ నిచృజ్జగతీ;
౨,౮,౯,౧౨ జగతీ, ౩ విరాడ్ జగతీ; ౪,౫ పాదనిచృత్ జగతీ; ౧౦ ఆర్చీస్వరాడ్
జగతీ,౧౪ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః -౧-౧౩ నిషాదః; ౧౪ ధైవతః

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౯౧౬౬ యో వాం పరిజ్మా సువృదశ్వినా రథో దోషాముషాసో హవ్యో హవిష్మతా।
శశ్వత్తమాసస్తము వామిదం వయం పితుర్న నామ సుహవం హవామహే॥ ౧॥

౯౧౬౭ చోదయతం సూనృతాః పిన్వతం ధియ ఉత్పురంధీరీరయతం తదుశ్మసి।
యశసం భాగం కృణుతం నో అశ్వినా సోమం న చారుం మఘవత్సు నస్కృతమ్॥ ౨॥

౯౧౬౮ అమాజురశ్చిద్భవథో యువం భగోఽనాశోశ్చిదవితారాపమస్య చిత్।
అన్ధస్య చిన్నాసత్యా కృశస్య చిద్యువామిదాహుర్భిషజా రుతస్య చిత్॥ ౩॥

౯౧౬౯ యువం చ్యవానం సనయం యథా రథం పునర్యువానం చరథాయ తక్షథుః।
నిష్టౌగ్ర్యమూహథురద్భ్యస్పరి విశ్వేత్తా వాం సవనేషు ప్రవాచ్యా॥ ౪॥

౯౧౭౦ పురాణా వాం వీర్యా౩ ప్ర బ్రవా జనేఽథో హాసథుర్భిషజా మయోభువా।
తా వాం ను నవ్యావవసే కరామహేఽయం నాసత్యా శ్రదరిర్యథా దధత్॥ ౫॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౯౧౭౧ ఇయం వామహ్వే శృణుతం మే అశ్వినా పుత్రాయేవ పితరా మహ్యం శిక్షతమ్।
అనాపిరజ్ఞా అసజాత్యామతిః పురా తస్యా అభిశస్తేరవ స్పృతమ్॥ ౬॥

౯౧౭౨ యువం రథేన విమదాయ శున్ధ్యువం న్యూహథుః పురుమిత్రస్య యోషణామ్।
యువం హవం వధ్రిమత్యా అగచ్ఛతం యువం సుషుతిం చక్రథుః పురంధయే॥ ౭॥

౯౧౭౩ యువం విప్రస్య జరణాముపేయుషః పునః కలేరకృణుతం యువద్వయః।
యువం వన్దనమృశ్యదాదుదూపథుర్యువం సద్యో విశ్పలామేతవే కృథః॥ ౮॥

౯౧౭౪ యువం హ రేభం వృషణా గుహా హితముదైరయతం మమృవాంసమశ్వినా।
యువమృబీసముత తప్తమత్రయ ఓమన్వన్తం చక్రథుః సప్తవధ్రయే॥ ౯॥

౯౧౭౫ యువం శ్వేతం పేదవేఽశ్వినాశ్వం నవభిర్వాజైర్నవతీ చ వాజినమ్।
చర్కృత్యం దదథుర్ద్రావయత్సఖం భగం న నృభ్యో హవ్యం మయోభువమ్॥ ౧౦॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౯౧౭౬ న తం రాజానావదితే కుతశ్చన నాంహో అశ్నోతి దురితం నకిర్భయమ్।
యమశ్వినా సుహవా రుద్రవర్తనీ పురోరథం కృణుథః పత్న్యా సహ॥ ౧౧॥

౯౧౭౭ ఆ తేన యాతం మనసో జవీయసా రథం యం వామృభవశ్చక్రురశ్వినా।
యస్య యోగే దుహితా జాయతే దివ ఉభే అహనీ సుదినే వివస్వతః॥ ౧౨॥

౯౧౭౮ తా వర్తిర్యాతం జయుషా వి పర్వతమపిన్వతం శయవే ధేనుమశ్వినా।

వృకస్య చిద్వర్తికామన్తరాస్యాద్యువం శచీభిర్గ్రసితామముఞ్చతమ్॥ ॥౧౩॥

౯౧౭౯ ఏతం వాం స్తోమమశ్వినావకర్మాతక్షామ భృగవో న రథమ్।
న్యమృక్షామ యోషణాం న మర్యే నిత్యం న సూనుం తనయం దధానాః॥ ॥౧౪॥

చత్వారింశం సూక్తమ్ ॥౪౦॥

ఋషి - ఘోషాకాక్షీవతీ ॥ దేవతా - అశ్వినా ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౧౨,౧౪ విరాడ్ జగతీ ; ౨,౩,౭,౧౦,౧౩ జగతీ ; ౪,౯,౧౧, నిచృజ్జగతీ ; ౬,౮ పాదనిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౯౧౮౦ రథం యాన్తం కుహ కో హ వాం నరా ప్రతి ద్యుమన్తం సువితాయ భూషతి।
ప్రాతర్యావాణం విభ్వం విశేవిశే వస్తోర్వస్తోర్వహమానం ధియా శమి॥ ॥౧॥

౯౧౮౧ కుహ స్విద్దోషా కుహ వస్తోరశ్వినా కుహాభిపిత్వం కరతః కుహోషతుః।
కో వాం శయుత్రా విధవేవ దేవరం మర్యం న యోషా కృణుతే సధస్థ ఆ॥ ॥౨॥

౯౧౮౨ ప్రాతర్జరేథే జరణేవ కాపయా వస్తోర్వస్తోర్యజతా గచ్ఛథో గృహమ్।
కస్య ధ్వస్రా భవథః కస్య వా నరా రాజపుత్రేవ సవనావ గచ్ఛథః॥ ॥౩॥

౯౧౮౩ యువాం మృగేవ వారణా మృగణ్యవో దోషా వస్తోర్హవిషా ని హ్వయామహే।
యువం హోత్రామృతుథా జుహ్వతే నరేషం జనాయ వహథః శుభస్పతీ॥ ॥౪॥

౯౧౮౪ యువాం హ ఘోషా పర్యశ్వినా యతీ రాజ్ఞ ఊచే దుహితా పృచ్ఛే వాం నరా।
భూతం మే అహ్న ఉత భూతమక్తవేऽశ్వావతే రథినే శక్తమర్వతే॥ ॥౫॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౯౧౮౫ యువం కవీ ష్ఠః పర్యశ్వినా రథం విశో న కుత్సో జరితుర్నశాయథః।
యువోర్హ మక్షా పర్యశ్వినా మధ్వాసా భరత నిష్కృతం న యోషణా॥ ॥౬॥

౯౧౮౬ యువం హ భుజ్యుం యువమశ్వినా వశం యువం శిఞ్జారముశనాముపారథుః।
యువో రరావా పరి సఖ్యమాసతే యువోరహమవసా సుమ్నమా చకే॥ ॥౭॥

౯౧౮౭ యువం హ కృశం యువమశ్వినా శయుం యువం విధన్తం విధవామురుష్యథః।
యువం సనిభ్యః స్తనయన్తమశ్వినాప వ్రజమూర్ణుథః సప్తాస్యమ్॥ ॥౮॥

౯౧౮౮ జనిష్ట యోషా పతయత్కనీనకో వి చారుహన్వీరుధో దంసనా అను।
ఆస్మై రీయన్తే నివనేవ సిన్ధవోऽస్మా అహ్నే భవతి తత్పతిత్వనమ్। ॥౯॥

౯౧౮౯ జీవం రుదన్తి వి మయన్తే అధ్వరే దీర్ఘామను ప్రసితిం దీధియుర్నరః।
వామం పితృభ్యో య ఇదం సమేరిరే మయః పతిభ్యో జనయః పరిష్వజే॥ ॥౧౦॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౯౧౯౦ న తస్య విద్మ తదు షు ప్ర వోచత యువా హ యద్యువత్యాః క్షేతి యోనిషు।
ప్రియోస్రియస్య వృషభస్య రేతినో గృహం గమేమాశ్వినా తదుశ్మసి॥ ॥౧౧॥

౯౧౯౧ ఆ వామగన్త్సుమతిర్వాజినీవసూ న్యశ్వినా హృత్సు కామా అయంసత।
అభూతం గోపా మిథునా శుభస్పతీ ప్రియా అర్యమ్ణో దుర్యాఁ అశీమహి॥ ॥౧౨॥

౯౧౯౨ తా మన్దసానా మనుషో దురోణ ఆ ధత్తం రయిం సహవీరం వచస్యవే।
కృతం తీర్థం సుప్రపాణం శుభస్పతీ స్థాణుం పథేష్ఠామప దుర్మతిం హతమ్॥ ॥౧౩॥

౯౧౯౩ క్వ స్విదద్య కతమాస్వశ్వినా విక్షు దస్రా మాదయేతే శుభస్పతీ।
క ఈం ని యేమే కతమస్య జగ్మతుర్విప్రస్య వా యజమానస్య వా గృహమ్ ॥౧౪॥

ఏకచత్వారింశం సూక్తమ్ ॥౪౧॥

ఋషి - సుహస్త్యో ఘౌషేయః ॥ దేవతా - అశ్వినా ॥

ఛన్దః -౧, పాదనిచృజ్జగతీ ; ౨ నిచృజ్జగతీ ; ౩ విరాడ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౯౧౯౪ సమానము త్యం పురుహూతముక్థ్యం౧ రథం త్రిచక్రం సవనా గనిగ్మతమ్ ।
పరిజ్మానం విదథ్యం సువృక్తిభిర్వయం వ్యుష్టా ఉషసో హవామహే ॥ ॥౧॥

౯౧౯౫ ప్రాతర్యుజం నాసత్యాధి తిష్ఠథః ప్రాతర్యావాణం మధువాహనం రథమ్ ।
విశో యేన గచ్ఛథో యజ్వరీర్నరా కీరేశ్చిద్యజ్ఞం హోతృమన్తమశ్వినా ॥ ॥౨॥

౯౧౯౬ అధ్వర్యుం వా మధుపాణిం సుహస్త్యమగ్నిధం వా ధృతదక్షం దమూనసమ్ ।
విప్రస్య వా యత్సవనాని గచ్ఛథోఽత ఆ యాతం మధుపేయమశ్వినా ॥ ॥౩॥

ద్విచత్వారింశం సూక్తమ్ ॥౪౨॥

ఋషిః - కృష్ణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౭-౯,౧౧ త్రిష్టుప్ ;
౨,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౬,౧౦ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౯౧౯౭ అస్తేవ సు ప్రతరం లాయమస్యన్భూషన్నివ ప్ర భరా స్తోమమస్మై ।
వాచా విప్రాస్తరత వాచమర్యో ని రామయ జరితః సోమ ఇన్ద్రమ్ ॥ ॥౧॥

౯౧౯౮ దోహేన గాముప శిక్షా సఖాయం ప్ర బోధయ జరితర్జారమిన్ద్రమ్ ।
కోశం న పూర్ణం వసునా న్యృష్టమా చ్యావయ మఘదేయాయ శూరమ్ ॥ ॥౨॥

౯౧౯౯ కిమఙ్గ త్వా మఘవన్భోజమాహుః శిశీహి మా శిశయం త్వా శృణోమి ।
అప్నస్వతీ మమ ధీరస్తు శక్ర వసువిదం భగమిన్ద్రా భరా నః ॥ ॥౩॥

౯౨౦౦ త్వాం జనా మమసత్యేష్విన్ద్ర సంతస్థానా వి హ్వయన్తే సమీకే ।
అత్రా యుజం కృణుతే యో హవిష్మాన్నాసున్వతా సఖ్యం వష్టి శూరః ॥ ॥౪॥

౯౨౦౧ ధనం న స్పన్ద్రం బహులం యో అస్మై తీవ్రాన్సోమాఁ ఆసునోతి ప్రయస్వాన్ ।
తస్మై శత్రూన్సుతుకాన్ప్రాతరహ్నో ని స్వష్ట్రాన్యువతి హన్తి వృత్రమ్ ॥ ॥౫॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౯౨౦౨ యస్మిన్వయం దధిమా శంసమిన్ద్రే యః శిశ్రాయ మఘవా కామమస్మే ।
ఆరాచ్చిత్సన్భయతామస్య శత్రుర్న్యస్మై ద్యుమ్నా జన్యా నమన్తామ్ ॥ ॥౬॥

౯౨౦౩ ఆరాచ్ఛత్రుమప బాధస్వ దూరముగ్రో యః శమ్బః పురుహూత తేన ।
అస్మే ధేహి యవమద్గోమదిన్ద్ర కృధీ ధియం జరిత్రే వాజరత్నామ్ ॥ ॥౭॥

౯౨౦౪ ప్ర యమన్తర్వృషసవాసో అగ్మన్తీవ్రాః సోమా బహులాన్తాస ఇన్ద్రమ్ ।
నాహ దామానం మఘవా ని యంసన్ని సున్వతే వహతి భూరి వామమ్ ॥ ॥౮॥

౯౨౦౫ ఉత ప్రహామతిదీవ్యా జయాతి కృతం యచ్ఛ్వఘ్నీ విచినోతి కాలే ।
యో దేవకామో న ధనా రుణద్ధి సమిత్తం రాయా సృజతి స్వధావాన్ ॥ ॥౯॥

౯౨౦౬ గోభిష్టరేమామతిం దురేవాం యవేన క్షుధం పురుహూత విశ్వామ్ ।
వయం రాజభిః ప్రథమా ధనాన్యస్మాకేన వృజనేనా జయేమ ॥ ॥౧౦॥

౯౨౦౭ బృహస్పతిర్నః పరి పాతు పశ్చాదుతోత్తరస్మాదధరాదఘాయోః ।
ఇన్ద్రః పురస్తాదుత మధ్యతో నః సఖా సఖిభ్యో వరివః కృణోతు ॥ ॥౧౧॥

చతుర్థోఽనువాకః

త్రిచత్వారింశం సూక్తమ్ ॥౪౩॥

ఋషిః - కృష్ణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౯ నిచృజ్జగతీ ; ౨ ఆర్చీస్వరాడ్జగతీ ;
౩,౬ జగతీ ; ౪,౫,౭,,౮ విరాడ్జగతీ ; ౧౦ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౧౧ త్రిష్టుప్ ॥
స్వరః - ౧-౯ నిషాదః ; ౧౦,౧౧ ధైవతః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౯౨౦౮ అచ్ఛా మ ఇన్ద్రం మతయః స్వర్విదః సధ్రీచీర్విశ్వా ఉశతీరనూషత ।
పరి ష్వజన్తే జనయో యథా పతిం మర్యం న శున్ధ్యుం మఘవానమూతయే ॥ ॥౧॥

౯౨౦౯ న ఘా త్వద్రిగప వేతి మే మనస్త్వే ఇత్కామం పురుహూత శిశ్రయ ।
రాజేవ దస్మ ని షదోఽధి బర్హిష్యస్మిన్సు సోమేఽవపానమస్తు తే ॥ ॥౨॥

౯౨౧౦ విషూవృదిన్ద్రో అమతేరుత క్షుధః స ఇద్రాయో మఘవా వస్వ ఈశతే।
తస్యేదిమే ప్రవణే సప్త సిన్ధవో వయో వర్ధన్తి వృషభస్య శుష్మిణః ॥ ॥౩॥

౯౨౧౧ వయో న వృక్షం సుపలాశమాసదన్ సోమాస ఇన్ద్రం మన్దినశ్చమూషదః।
ప్రైషామనీకం శవసా దవిద్యుతద్విదత్ స్వర్మనవే జ్యోతిరార్యమ్ ॥ ॥౪॥

౯౨౧౨ కృతం న శ్వఘ్నీ వి చినోతి దేవనే సంవర్గం యన్మఘవా సూర్యం జయత్।
న తత్తే అన్యో అను వీర్యం శకన్న పురాణో మఘవన్నోత నూతనః ॥ ॥౫॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౯౨౧౩ విశంవిశం మఘవా పర్యశాయత జనానాం ధేనా అవచాకశద్వృషా।
యస్యాహ శక్రః సవనేషు రణ్యతి స తీవ్రైః సోమైః సహతే పృతన్యతః ॥ ॥౬॥

౯౨౧౪ ఆపో న సిన్ధుమభి యత్సమక్షరన్ సోమాస ఇన్ద్రం కుల్యా ఇవ హ్రదమ్।
వర్ధన్తి విప్రా మహో అస్య సాదనే యవం న వృష్టిర్దివ్యేన దానునా ॥ ॥౭॥

౯౨౧౫ వృషా న క్రుద్ధః పతయద్రజస్స్వా యో అర్యపత్నీరకృణోదిమా అపః।
స సున్వతే మఘవా జీరదానవే ఽవిన్దజ్జ్యోతిర్మనవే హవిష్మతే ॥ ॥౮॥

౯౨౧౬ ఉజ్జాయతాం పరశుర్జ్యోతిషా సహ భూయా ఋతస్య సుదుఘా పురాణవత్।
వి రోచతామరుషో భానునా శుచిః స్వర్ణ శుక్రం శుశుచీత సత్పతిః ॥ ॥౯॥

౯౨౧౭ గోభిష్టరేమామతిం దురేవాం యవేన క్షుధం పురుహూత విశ్వామ్।
వయం రాజభిః ప్రథమా ధనాన్యస్మాకేన వృజనేనా జయేమ ॥ ॥౧౦॥

౯౨౧౮ బృహస్పతిర్నః పరి పాతు పశ్చాదుతోత్తరస్మాదధరాదఘాయోః।
ఇన్ద్రః పురస్తాదుత మధ్యతో నః సఖా సఖిభ్యో వరివః కృణోతు ॥ ॥౧౧॥

చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్ ॥౪౪॥

ఋషిః - కృష్ణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧, పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౧౦ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౩,౧౧ త్రిష్టుప్ ; ౪ విరాడ్జగతీ ; ౫-౭,౯ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౮ నిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః -౧-౩,౧౦,౧౧ ధైవతః ; ౪-౯ నిషాదః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౯౨౧౯ ఆ యాత్విన్ద్రః స్వపతిర్మదాయ యో ధర్మణా తూతుజానస్తువిష్మాన్।
ప్రత్వక్షాణో అతి విశ్వా సహాంస్యపారేణ మహతా వృష్ణ్యేన ॥ ॥౧॥

౯౨౨౦ సుష్ఠామా రథః సుయమా హరీ తే మిమ్యక్ష వజ్రో నృపతే గభస్తౌ।
శీభం రాజన్ సుపథా యాహ్యర్వాఙ్ వర్ధామ తే పపుషో వృష్ణ్యాని ॥ ॥౨॥

౯౨౨౧ ఏన్ద్రవాహో నృపతిం వజ్రబాహుముగ్రముగ్రాసస్తవిషాస ఏనమ్।
ప్రత్వక్షసం వృషభం సత్యశుష్మమేమస్మత్రా సధమాదో వహన్తు ॥ ॥౩॥

౯౨౨౨ ఏవా పతిం ద్రోణసాచం సచేతసమూర్జ స్కమ్భం ధరుణ ఆ వృషాయసే।
ఓజః కృష్వ సం గృభాయ త్వే అప్యసో యథా కేనిపానామినో వృధే ॥ ॥౪॥

౯౨౨౩ గమన్నస్మే వసూన్యా హి శంసిషం స్వాశిషం భరమా యాహి సోమినః।
త్వమీశిషే సాస్మిన్నా సత్సి బర్హిష్యనాధృష్యా తవ పాత్రాణి ధర్మణా ॥ ॥౫॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౯౨౨౪ పృథక్ప్రాయన్ప్రథమా దేవహూతయో ఽకృణ్వత శ్రవస్యాని దుష్టరా।
న యే శేకుర్యజ్ఞియాం నావమారుహమీర్మైవ తే న్యవిశన్త కేపయః ॥ ॥౬॥

౯౨౨౫ ఏవైవాపాగపరే సన్తు దూఢ్యో ఽశ్వా యేషాం దుర్యుజ ఆయుయుజ్రే।
ఇత్థా యే ప్రాగుపరే సన్తి దావనే పురూణి యత్ర వయునాని భోజనా ॥ ॥౭॥

౯౨౨౬ గిరీంరజ్రాన్రేజమానాఀ అధారయద్ద్యౌః క్రన్దదన్తరిక్షాణి కోపయత్।
సమీచీనే ధిషణే వి ష్కభాయతి వృష్ణః పీత్వా మద ఉక్థాని శంసతి ॥ ॥౮॥

౯౨౨౭ ఇమం బిభర్మి సుకృతం తే అఙ్కుశం యేనారుజాసి మఘవఞ్ఛఫారుజః।

అస్మిన్ త్సు తే సవనే అస్త్వోక్యం సుత ఇష్టౌ మఘవన్ బోధ్యాభగః ॥ ౯॥

౯౭౨౮ గోభిష్టరేమామతిం దురేవాం యవేన క్షుధం పురుహూత విశ్వామ్ ।
వయం రాజభిః ప్రథమా ధనాన్యస్మాకేన వృజనేనా జయేమ ॥ ౧౦॥

౯౭౨౯ బృహస్పతిర్నః పరి పాతు పశ్చాదుతోత్తరస్మాదధరాదఘాయోః ।
ఇన్ద్రః పురస్తాదుత మధ్యతో నః సఖా సఖిభ్యో వరివః కృణోతు ॥ ౧౧॥

పఞ్చచత్వారింశం సూక్తమ్ ॥౪౫॥

ఋషిః - వత్సప్రీః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧-౫,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౬ త్రిష్టుప్ ;
౮ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౯-౧౨ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౯౭౩౦ దివస్పరి ప్రథమం జజ్ఞే అగ్నిరస్మద్ ద్వితీయం పరి జాతవేదాః ।
తృతీయమప్సు నృమణా అజస్రమిన్ధాన ఏనం జరతే స్వాధీః ॥ ౧॥

౯౭౩౧ విద్మా తే అగ్నే త్రేధా త్రయాణి విద్మా తే ధామ విభృతా పురుత్రా ।
విద్మా తే నామ పరమం గుహా యద్విద్మా తముత్సం యత ఆజగన్థ ॥ ౨॥

౯౭౩౨ సముద్రే త్వా నృమణా అప్స్వన్తర్నృచక్షా ఈధే దివో అగ్న ఊధన్ ।
తృతీయే త్వా రజసి తస్థివాంసమపాముపస్థే మహిషా అవర్ధన్ ॥ ౩॥

౯౭౩౩ అక్రన్దదగ్నిః స్తనయన్నివ ద్యౌః క్షామా రేరిహద్వీరుధః సమఞ్జన్ ।
సద్యో జజ్ఞానో వి హీమిద్ధో అఖ్యదా రోదసీ భానునా భాత్యన్తః ॥ ౪॥

౯౭౩౪ శ్రీణాముదారో ధరుణో రయీణాం మనీషాణాం ప్రార్పణః సోమగోపాః ।
వసుః సూనుః సహసో అప్సు రాజా వి భాత్యగ్ర ఉషసామిధానః ॥ ౫॥

౯౭౩౫ విశ్వస్య కేతుర్భువనస్య గర్భ ఆ రోదసీ అపృణాజ్జాయమానః ।
వీళుం చిదద్రిమభినత్పరాయఞ్జనా యదగ్నిమయజన్త పఞ్చ ॥ ౬॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౯౭౩౬ ఉశిక్పావకో అరతిః సుమేధా మర్తేష్వగ్నిరమృతో ని ధాయి ।
ఇయర్తి ధూమమరుషం భరిభ్రదుచ్ఛుక్రేణ శోచిషా ద్యామినక్షన్ ॥ ౭॥

౯౭౩౭ దృశానో రుక్మ ఉర్వియా వ్యద్యౌద్దుర్మర్షమాయుః శ్రియే రుచానః ।
అగ్నిరమృతో అభవద్వయోభిర్యదేనం ద్యౌర్జనయత్సురేతాః ॥ ౮॥

౯౭౩౮ యస్తే అద్య కృణవద్భద్రశోచేఽపూపం దేవ ఘృతవన్తమగ్నే ।
ప్ర తం నయ ప్రతరం వస్యో అచ్ఛాభి సుమ్నం దేవభక్తం యవిష్ఠ ॥ ౯॥

౯౭౩౯ ఆ తం భజ సౌశ్రవసేష్వగ్న ఉక్థఉక్థ ఆ భజ శస్యమానే ।
ప్రియః సూర్యే ప్రియో అగ్నా భవాత్యుజ్జాతేన భినదదుజ్జనిత్వైః ॥ ౧౦॥

౯౭౪౦ త్వామగ్నే యజమానా అను ద్యూన్విశ్వా వసు దధిరే వార్యాణి ।
త్వయా సహ ద్రవిణమిచ్ఛమానా వ్రజం గోమన్తముశిజో వి వవ్రుః ॥ ౧౧॥

౯౭౪౧ అస్తావ్యగ్నిర్నరాం సుశేవో వైశ్వానర ఋషిభిః సోమగోపాః ।
అద్వేషే ద్యావాపృథివీ హువేమ దేవా ధత్త రయిమస్మే సువీరమ్ ॥ ౧౨॥

ఇతి సప్తమాష్టకే అష్టమోఽధ్యాయః సమాప్తః

అథాష్టమాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయః

షట్చత్వారింశం సూక్తమ్ ॥౪౬॥

ఋషిః - వత్సప్రీః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౨, పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩,౫ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ; ౪,౮,౧౦ త్రిష్టుప్ ; ౬ ఆర్చీభురిక్త్రిష్టుప్ ; ౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౯ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౯౭౪౨ ప్ర హోతా జాతో మహాన్నభోవిన్నృషద్వా సీదదపాముపస్థే ।
దధిర్యో ధాయి స తే వయాంసి యన్తా వసూని విధతే తనూపాః ॥ ౧॥

౯౨౪౩ ఇమం విధన్తో అపాం సధస్థే పశుం న నష్టం పదైరను గ్మన్ ।
గుహా చతన్తముశిజో నమోభిరిచ్ఛన్తో ధీరా భృగవోఽవిన్దన్ ॥ ౨॥

౯౨౪౪ ఇమం త్రితో భూర్యవిన్దదిచ్ఛన్ వైభూవసో మూర్ధన్యఘ్న్యాయాః ।
స శేవృధో జాత ఆ హర్మ్యేషు నాభిర్యువా భవతి రోచనస్య ॥ ౩॥

౯౨౪౫ మన్ద్రం హోతారముశిజో నమోభిః ప్రాఞ్చం యజ్ఞం నేతారమధ్వరాణామ్ ।
విశామకృణ్వన్నరతిం పావకం హవ్యవాహం దధతో మానుషేషు ॥ ౪॥

౯౨౪౬ ప్ర భూర్జయన్తం మహాం విపోధాం మూరా అమూరం పురాం దర్మాణమ్ ।
నయన్తో గర్భం వనాం ధియం ధుర్హిరిశ్మశ్రుం నార్వాణం ధనర్చమ్ ॥ ౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౯౨౪౭ ని పస్త్యాసు త్రితః స్తభూయన్ పరివీతో యోనౌ సీదదన్తః ।
అతః సంగృభ్యా విశాం దమూనా విధర్మణాయన్త్రైరీయతే నౄన్ ॥ ౬॥

౯౨౪౮ అస్యాజరాసో దమామరిత్రా అర్చద్ధూమాసో అగ్నయః పావకాః ।
శ్వితీచయః శ్వాత్రాసో భురణ్యవో వనర్షదో వాయవో న సోమాః ॥ ౭॥

౯౨౪౯ ప్ర జిహ్వయా భరతే వేపో అగ్నిః ప్ర వయునాని చేతసా పృథివ్యాః ।
తమాయవః శుచయన్తం పావకం మన్ద్రం హోతారం దధిరే యజిష్ఠమ్ ॥ ౮॥

౯౨౫౦ ద్యావా యమగ్నిం పృథివీ జనిష్టామాపస్త్వష్టా భృగవో యం సహోభిః ।
ఈళేన్యం ప్రథమం మాతరిశ్వా దేవాస్తతక్షుర్మనవే యజత్రమ్ ॥ ౯॥

౯౨౫౧ యం త్వా దేవా దధిరే హవ్యవాహం పురుస్పృహో మానుషాసో యజత్రమ్ ।
స యామన్నగ్నే స్తువతే వయో ధాః ప్ర దేవయన్ యశసః సం హి పూర్వీః ॥ ౧౦॥

సప్తచత్వారింశం సూక్తమ్ ॥ ౪౭॥

ఋషి - సప్తగుః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రో వైకుణ్ఠః ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౭ త్రిష్టుప్ ; ౨ ఆర్చీస్వరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౩ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౫,౬,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౩॥

౯౨౫౨ జగృభ్మా తే దక్షిణమిన్ద్ర హస్తం వసూయవో వసుపతే వసూనామ్ ।
విద్మా హి త్వా గోపతిం శూర గోనామస్మభ్యం చిత్రం వృషణం రయిం దాః ॥ ౧॥

౯౨౫౩ స్వాయుధం స్వవసం సునీథం చతుఃసముద్రం ధరుణం రయీణామ్ ।
చర్కృత్యం శంస్యం భూరివారమస్మభ్యం చిత్రం వృషణం రయిం దాః ॥ ౨॥

౯౨౫౪ సుబ్రహ్మాణం దేవవన్తం బృహన్తమురుం గభీరం పృథుబుధ్నమిన్ద్ర ।
శ్రుతఋషిముగ్రమభిమాతిషాహమస్మభ్యం చిత్రం వృషణం రయిం దాః ॥ ౩॥

౯౨౫౫ సనద్వాజం విప్రవీరం తరుత్రం ధనస్పృతం శూశువాంసం సుదక్షమ్ ।
దస్యుహనం పూర్భిదమిన్ద్ర సత్యమస్మభ్యం చిత్రం వృషణం రయిం దాః ॥ ౪॥

౯౨౫౬ అశ్వావన్తం రథినం వీరవన్తం సహస్రిణం శతినం వాజమిన్ద్ర ।
భద్రవ్రాతం విప్రవీరం స్వర్షామస్మభ్యం చిత్రం వృషణం రయిం దాః ॥ ౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥౪॥

౯౨౫౭ ప్ర సప్తగుమృతధీతిం సుమేధాం బృహస్పతిం మతిరచ్ఛా జిగాతి ।
య ఆఙ్గిరసో నమసోపసద్యోఽస్మభ్యం చిత్రం వృషణం రయిం దాః ॥ ౬॥

౯౨౫౮ వనీవానో మమ దూతాస ఇన్ద్రం స్తోమాశ్చరన్తి సుమతీరియానాః ।
హృదిస్పృశో మనసా వచ్యమానా అస్మభ్యం చిత్రం వృషణం రయిం దాః ॥ ౭॥

౯౨౫౯ యత్ త్వా యామి దద్ధి తన్న ఇన్ద్ర బృహన్తం క్షయమసమం జనానామ్ ।
అభి తద్ద్యావాపృథివీ గృణీతామస్మభ్యం చిత్రం వృషణం రయిం దాః ॥ ౮॥

అష్టచత్వారింశం సూక్తమ్ ॥౪౮॥

ఋషిః - ఇన్ద్రో వైకుణ్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రో వైకుణ్ఠః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౨,౮ జగతీ ; ౪ నిచృజ్జగతీ ; ౫ విరాడ్జగతీ ; ౬,౯ ఆర్చీస్వరాడ్ జగతీ ; ౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౧౦,౧౧ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౬, ౮,౯ నిషాదః ; ౭,౧౦,౧౧ ధైవతః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥౫॥

౯౨౬౦ అహం భువం వసునః పూర్వ్యస్పతిరహం ధనాని సం జయామి శశ్వతః ।
మాం హవన్తే పితరం న జన్తవోఽహం దాశుషే వి భజామి భోజనమ్ ॥౧॥

౯౨౬౧ అహమిన్ద్రో రోధో వక్షో అథర్వణస్త్రితాయ గా అజనయమహేరధి ।
అహం దస్యుభ్యః పరి నృమ్ణమా దదే గోత్రా శిక్షన్దధీచే మాతరిశ్వనే ॥౨॥

౯౨౬౨ మహ్యం త్వష్టా వజ్రమతక్షదాయసం మయి దేవాసోఽవృజన్నపి క్రతుమ్ ।
మమానీకం సూర్యస్యేవ దుష్టరం మామార్యన్తి కృతేన కర్త్వేన చ ॥౩॥

౯౨౬౩ అహమేతం గవ్యయమశ్వ్యం పశుం పురీషిణం సాయకేనా హిరణ్యయమ్ ।
పురూ సహస్రా ని శిశామి దాశుషే యన్మా సోమాస ఉక్థినో అమన్దిషుః ॥౪॥

౯౨౬౪ అహమిన్ద్రో న పరా జిగ్య ఇద్ధనం న మృత్యవేఽవ తస్థే కదా చన ।
సోమమిన్మా సున్వన్తో యాచతా వసు న మే పూరవః సఖ్యే రిషాథన ॥౫॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥౬॥

౯౨౬౫ అహమేతాఞ్ఛాశ్వసతో ద్వాద్వేన్ద్రం యే వజ్రం యుధయేఽకృణ్వత ।
ఆహ్వయమానాఁ అవ హన్మనాహనం దృళ్హా వదన్ననమస్యుర్నమస్వినః ॥౬॥

౯౨౬౬ అభీదమేకమేకో అస్మి నిష్షాళభీ ద్వా కిము త్రయః కరన్తి ।
ఖలే న పర్షాన్ప్రతి హన్మి భూరి కిం మా నిన్దన్తి శత్రవోఽనిన్ద్రాః ॥౭॥

౯౨౬౭ అహం గుంగుభ్యో అతిథిగ్వమిష్కరమిషం న వృత్రతురం విక్షు ధారయమ్ ।
యత్పర్ణయఘ్న ఉత వా కరఞ్జహే ప్రాహం మహే వృత్రహత్యే అశుశ్రవి ॥౮॥

౯౨౬౮ ప్ర మే నమీ సాప్య ఇషే భుజే భూద్గవామేషే సఖ్యా కృణుత ద్వితా ।
దిద్యుం యదస్య సమిథేషు మంహయమాదిదేనం శంస్యముక్థ్యం కరమ్ ॥౯॥

౯౨౬౯ ప్ర నేమస్మిన్దదృశే సోమో అన్తర్గోపా నేమమావిరస్థా కృణోతి ।
స తిగ్మశృఙ్గం వృషభం యుయుత్సన్ద్రుహస్తస్థౌ బహులే బద్ధో అన్తః ॥౧౦॥

౯౨౭౦ ఆదిత్యానాం వసూనాం రుద్రియాణాం దేవో దేవానాం న మినామి ధామ ।
తే మా భద్రాయ శవసే తతక్షురపరాజితమస్తృతమషాళ్హమ్ ॥౧౧॥

ఏకోనపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥౪౯॥

ఋషిః - ఇన్ద్రో వైకుణ్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రో వైకుణ్ఠః ॥ ఛన్దః - ౧, ఆర్చీభురిగ్జగతీ ; ౨ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩,౯ విరాడ్జగతీ ; ౧౦ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౧౧ ఆర్చీస్వరాట్ త్రిష్టుప్ ॥

స్వరః - ౧,౩-౧౦ నిషాదః ; ౨,౧౧ ధైవతః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥౭॥

౯౨౭౧ అహం దాం గృణతే పూర్వ్యం వస్వహం బ్రహ్మ కృణవం మహ్యం వర్ధనమ్ ।
అహం భువం యజమానస్య చోదితాయజ్వనః సాక్షి విశ్వస్మిన్భరే ॥౧॥

౯౨౭౨ మాం ధురిన్ద్రం నామ దేవతా దివశ్చ గ్మశ్చాపాం చ జన్తవః ।
అహం హరీ వృషణా వివ్రతా రఘూ అహం వజ్రం శవసే ధృష్ణ్వా దదే ॥౨॥

౯౨౭౩ అహమత్కం కవయే శిశ్నథం హథైరహం కుత్సమావమాభిరూతిభిః ।
అహం శుష్ణస్య శ్నథితా వధర్యమం న యో రర ఆర్యం నామ దస్యవే ॥౩॥

౯౨౭౪ అహం పితేవ వేతసూఁరభిష్టయే తుగ్రం కుత్సాయ స్మదిభం చ రన్ధయమ్ ।
అహం భువం యజమానస్య రాజని ప్ర యద్భరే తుజయే న ప్రియాధృషే ॥౪॥

౯౨౭౫ అహం రన్ధయం మృగయం శ్రుతర్వణే యన్మాజిహీత వయునా చనానుషక్ ।
అహం వేశం నమ్రమాయవేఽకరమహం సవ్యాయ పడ్గృభిమరన్ధయమ్ ॥౫॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥౮॥

౯౨౭౬ అహం స యో నవవాస్త్వం బృహద్రథం సం వృత్రేవ దాసం వృత్రహారుజమ్ ।
యద్వర్ధయన్తం ప్రథయన్తమానుషగ్దూరే పారే రజసో రోచనాకరమ్ ॥౬॥

౯౨౬౭ అహం సూర్యస్య పరి యామ్యాశుభిః ప్రైతశేభిర్వహమాన ఓజసా ।
యన్మా సావో మనుష ఆహ నిర్ణిజ ఋధక్ కృషే దాసం కృత్వ్యం హథైః ॥ ౭॥

౯౨౬౮ అహం సప్తహా నహుషో నహుష్టరః ప్రాశ్రావయం శవసా తుర్వశం యదుమ్ ।
అహం న్యన్యం సహసా సహస్కరం నవ వ్రాధతో నవతిం చ వక్షయమ్ ॥ ౮॥

౯౨౬౯ అహం సప్తస్రవతో ధారయం వృషా ద్రవిత్న్వః పృథివ్యాం సీరా అధి ।
అహమర్ణాంసి వి తిరామి సుక్రతుర్యుధా విదం మనవే గాతుమిష్టయే ॥ ౯॥

౯౨౭౦ అహం తదాసు ధారయం యదాసు న దేవశ్చన త్వష్టాధారయద్రుశత్ ।
స్పార్హం గవామూధస్సు వక్షణాస్వా మధోర్మధు శ్వాత్ర్యం సోమమాశిరమ్ ॥ ౧౦॥

౯౨౭౧ ఏవా దేవాఁ ఇన్ద్రో వివ్యే నౄన్ ప్ర చ్యౌత్నేన మఘవా సత్యరాధాః ।
విశ్వేత్తా తే హరివః శచీవో ఽభి తురాసః స్వయశో గృణన్తి ॥ ౧౧॥

పఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥౫౦॥

ఋషిః - ఇన్ద్రో వైకుణ్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రో వైకుణ్ఠః ॥ ఛన్దః - ౧, నిచృజ్జగతీ ; ౨ ఆర్చీస్వరాడ్జగతీ ; ౩ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౫ త్రిష్టుప్ ; ౬,౭ పాదనిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - ౧,౨,౬,౭ నిషాదః ; ౩,౪,౫ ధైవతః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥౯॥

౯౨౭౨ ప్ర వో మహే మన్దమానాయాన్ధసో ఽర్చా విశ్వానరాయ విశ్వాభువే ।
ఇన్ద్రస్య యస్య సుమఖం సహో మహి శ్రవో నృమ్ణం చ రోదసీ సపర్యతః ॥ ౧॥

౯౨౭౩ సో చిన్ను సఖ్యా నర్య ఇనః స్తుతశ్చర్కృత్య ఇన్ద్రో మావతే నరే ।
విశ్వాసు ధూర్షు వాజకృత్యేషు సత్పతే వృత్రే వాప్స్వభి శూర మన్దసే ॥ ౨॥

౯౨౭౪ కే తే నర ఇన్ద్ర యే త ఇషే యే తే సుమ్నం సధన్యమియక్షాన్ ।
కే తే వాజాయాసుర్యాయ హిన్విరే కే అప్సు స్వాసూర్వరాసు పౌంస్యే ॥ ౩॥

౯౨౭౫ భువస్త్వమిన్ద్ర బ్రహ్మణా మహాన్ భువో విశ్వేషు సవనేషు యజ్ఞియః ।
భువో నౄంశ్చ్యౌత్నో విశ్వస్మిన్ భరే జ్యేష్ఠశ్చ మన్త్రో విశ్వచర్షణే ॥ ౪॥

౯౨౭౬ అవా ను కం జ్యాయాన్ యజ్ఞవనసో మహీం త ఓమాత్రాం కృష్టయో విదుః ।
అసో ను కమజరో వర్ధాశ్చ విశ్వేదేతా సవనా తూతుమా కృషే ॥ ౫॥

౯౨౭౭ ఏతా విశ్వా సవనా తూతుమా కృషే స్వయం సూనో సహసో యాని దధిషే ।
వరాయ తే పాత్రం ధర్మణే తనా యజ్ఞో మన్త్రో బ్రహ్మోద్యతం వచః ॥ ౬॥

౯౨౭౮ యే తే విప్ర బ్రహ్మకృతః సుతే సచా వసూనాం చ వసునశ్చ దావనే ।
ప్ర తే సుమ్నస్య మనసా పథా భువన్మదే సుతస్య సోమ్యస్యాన్ధసః ॥ ౭॥

ఏకపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥౫౧॥

ఋషిః - ౧,౩,౫,౭,౯ దేవాః ; ౨,౪,౬,౮ అగ్నిః సౌచీకః ॥ దేవతా - ౧,౩,౫,౭,౯ అగ్నిః సౌచీకః ; ౨,౪,౬,౮ దేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౩, నిచృత్త్రిష్టుప్ ౨,౫,౬ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౪,౭ త్రిష్టుప్ ; ౮,౯ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥౧౦॥

౯౨౭౯ మహత్తదుల్బం స్థవిరం తదాసీద్యేనావిష్టితః ప్రవివేశిథాపః ।
విశ్వా అపశ్యద్బహుధా తే అగ్నే జాతవేదస్తన్వో దేవ ఏకః ॥ ౧॥

౯౨౮౦ కో మా దదర్శ కతమః స దేవో యో మే తన్వో బహుధా పర్యపశ్యత్ ।
క్వాహ మిత్రావరుణా క్షియన్త్యగ్నేర్విశ్వాః సమిధో దేవయానీః ॥ ౨॥

౯౨౮౧ ఐచ్ఛామ త్వా బహుధా జాతవేదః ప్రవిష్టమగ్నే అప్స్వోషధీషు ।
తం త్వా యమో అచికేచ్చిత్రభానో దశాన్తరుష్యాదతిరోచమానమ్ ॥ ౩॥

౯౨౮౨ హోత్రాదహం వరుణ బిభ్యదాయం నేదేవ మా యునజన్నత్ర దేవాః ।
తస్య మే తన్వో బహుధా నివిష్టా ఏతమర్థం న చికేతాహమగ్నిః ॥ ౪॥

౯౨౯౩ ఏహి మనుర్దేవయుర్యజ్ఞకామో ఽరంకృత్యా తమసి క్షేష్యగ్నే ।
సుగాన్పథః కృణుహి దేవయానాన్వహ హవ్యాని సుమనస్యమానః ॥ ౫॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥౧౧॥

౯౨౯౪ అగ్నేః పూర్వే భ్రాతరో అర్థమేతం రథీవాధ్వానమన్వావరీవుః ।
తస్మాద్భియా వరుణ దూరమాయం గౌరో న క్షేప్నోరవిజే జ్యాయాః ॥ ౬॥

౯౨౯౫ కుర్మస్త ఆయురజరం యదగ్నే యథా యుక్తో జాతవేదో న రిష్యాః ।
అథా వహాసి సుమనస్యమానో భాగం దేవేభ్యో హవిషః సుజాత ॥ ౭॥

౯౨౯౬ ప్రయాజాన్మే అనుయాజాంశ్చ కేవలానూర్జస్వన్తం హవిషో దత్త భాగమ్ ।
ఘృతం చాపాం పురుషం చౌషధీనామగ్నేశ్చ దీర్ఘమాయురస్తు దేవాః ॥ ౮॥

౯౨౯౭ తవ ప్రయాజా అనుయాజాశ్చ కేవల ఊర్జస్వన్తో హవిషః సన్తు భాగాః ।
తవాగ్నే యజ్ఞో౩ఽయమస్తు సర్వస్తుభ్యం నమన్తాం ప్రదిశశ్చతస్రః ॥ ౯॥

ద్విపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥ ౫౨॥

ఋషిః - అగ్నిః సౌచీకః ॥ దేవతా - దేవాః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్ ; ౨-౪ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫,౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥౧౨॥

౯౨౯౮ విశ్వే దేవాః శాస్తన మా యథేహ హోతా వృతో మనవై యన్నిషద్య ।
ప్ర మే బ్రూత భాగధేయం యథా వో యేన పథా హవ్యమా వో వహాని ॥ ౧॥

౯౨౯౯ అహం హోతా న్యసీదం యజీయాన్విశ్వే దేవా మరుతో మా జునన్తి ।
అహరహరశ్వినాధ్వర్యవం వాం బ్రహ్మా సమిద్భవతి సాహుతిర్వామ్ ॥ ౨॥

౯౩౦౦ అయం యో హోతా కిరు స యమస్య కమప్యూహే యత్సమఞ్జన్తి దేవాః ।
అహరహర్జాయతే మాసిమాస్యథా దేవా దధిరే హవ్యవాహమ్ ॥ ౩॥

౯౩౦౧ మాం దేవా దధిరే హవ్యవాహమపమ్లుక్తం బహు కృచ్ఛ్రా చరన్తమ్ ।
అగ్నిర్విద్వాన్యజ్ఞం నః కల్పయాతి పఞ్చయామం త్రివృతం సప్తతన్తుమ్ ॥ ౪॥

౯౩౦౨ ఆ వో యక్ష్యమృతత్వం సువీరం యథా వో దేవా వరివః కరాణి ।
ఆ బాహ్వోర్వజ్రమిన్ద్రస్య ధేయామథేమా విశ్వాః పృతనా జయాతి ॥ ౫॥

౯౩౦౩ త్రీణి శతా త్రీ సహస్రాణ్యగ్నిం త్రింశచ్చ దేవా నవ చాసపర్యన్ ।
ఔక్షన్ఘృతైరస్తృణన్బర్హిరస్మా ఆదిద్ధోతారం న్యసాదయన్త ॥ ౬॥

త్రిపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥౫౩॥

ఋషిః - ౧-౩,౬-౧౧ దేవాః ; ౪,౫ అగ్నిః సౌచీకః ॥ దేవతా - ౧-౩,౬-౧౧ అగ్నిః సౌచీకః ; ౪,౫ దేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౭ త్రిష్టుప్ ; ౨,౪ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౫ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ; ౬,౮,౯ నిచృజ్జగతీ ; ౧౦ విరాడ్జగతీ ; ౧౧ పాదనిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - ౧-౫,౭ ధైవతః ౬,౮,౯-౧౧ నిషాదః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౯౩౦౪ యమైచ్ఛామ మనసా సో౩ఽయమాగాద్యజ్ఞస్య విద్వాన్పరుషశ్చికిత్వాన్ ।
స నో యక్షద్దేవతాతా యజీయాన్ని హి షత్సదన్తరః పూర్వో అస్మత్ ॥ ౧॥

౯౩౦౫ అరాధి హోతా నిషదా యజీయానభి ప్రయాంసి సుధితాని హి ఖ్యత్ ।
యజామహై యజ్ఞియాన్హన్త దేవాఁ ఈళామహా ఈడ్యాఁ ఆజ్యేన ॥ ౨॥

౯౩౦౬ సాధ్వీమకర్దేవవీతిం నో అద్య యజ్ఞస్య జిహ్వామవిదామ గుహ్యామ్ ।
స ఆయురాగాత్సురభిర్వసానో భద్రామకర్దేవహూతిం నో అద్య ॥ ౩॥

౯౩౦౭ తదద్య వాచః ప్రథమం మసీయ యేనాసురాఁ అభి దేవా అసామ ।
ఊర్జాద ఉత యజ్ఞియాసః పఞ్చ జనా మమ హోత్రం జుషధ్వమ్ ॥ ౪॥

౯౩౦౮ పఞ్చ జనా మమ హోత్రం జుషన్తాం గోజాతా ఉత యే యజ్ఞియాసః ।

పృథివీ నః పార్థివాత్పాత్వంహసో ఽన్తరిక్షం దివ్యాత్పాత్వస్మాన్ ॥ ॥౫॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౯౩౦౯ తన్తుం తన్వన్రజసో భానుమన్విహి జ్యోతిష్మతః పథో రక్ష ధియా కృతాన్ ।
అనుల్బణం వయత జోగువామపో మనుర్భవ జనయా దైవ్యం జనమ్ ॥ ॥౬॥

౯౩౧౦ అక్షానహో నహ్యతనోత సోమ్యా ఇష్కృణుధ్వం రశనా ఓత పింశత ।
అష్టావన్ధురం వహతాభితో రథం యేన దేవాసో అనయన్నభి ప్రియమ్ ॥ ॥౭॥

౯౩౧౧ అశ్మన్వతీ రీయతే సం రభధ్వముత్తిష్ఠత ప్ర తరతా సఖాయః ।
అత్రా జహామ యే అసన్నశేవాః శివాన్వయముత్తరేమాభి వాజాన్ ॥ ॥౮॥

౯౩౧౨ త్వష్టా మాయా వేదపసామపస్తమో బిభ్రత్పాత్రా దేవపానాని శంతమా ।
శిశీతే నూనం పరశుం స్వాయసం యేన వృశ్చాదేతశో బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ॥౯॥

౯౩౧౩ సతో నూనం కవయః సం శిశీత వాశీభిర్యాభిరమృతాయ తక్షథ ।
విద్వాంసః పదా గుహ్యాని కర్తన యేన దేవాసో అమృతత్వమానశుః ॥ ॥౧౦॥

౯౩౧౪ గర్భే యోషామదధుర్వత్సమాసన్యపీచ్యేన మనసోత జిహ్వయా ।
స విశ్వాహా సుమనా యోగ్యా అభి సిషాసనిర్వనతే కార ఇజ్జితిమ్ ॥ ॥౧౧॥

చతుష్పఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥౫౪॥

ఋషిః - బృహదుక్థో వామదేవ్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౬ త్రిష్టుప్ ; ౨ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩,౪ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ; ౫ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౯౩౧౫ తాం సు తే కీర్తిం మఘవన్మహిత్వా యత్త్వా భీతే రోదసీ అహ్వయేతామ్ ।
ప్రావో దేవాఁ ఆతిరో దాసమోజః ప్రజాయై త్వస్యై యదశిక్ష ఇన్ద్ర ॥ ॥౧॥

౯౩౧౬ యదచరస్తన్వా వావృధానో బలానీన్ద్ర ప్రబ్రువాణో జనేషు ।
మాయేత్సా తే యాని యుద్ధాన్యాహుర్నాద్య శత్రుం నను పురా వివిత్సే ॥ ॥౨॥

౯౩౧౭ క ఉ ను తే మహిమనః సమస్యాస్మత్పూర్వ ఋషయోఽన్తమాపుః ।
యన్మాతరం చ పితరం చ సాకమజనయథాస్తన్వః స్వాయాః ॥ ॥౩॥

౯౩౧౮ చత్వారి తే అసుర్యాణి నామాదాభ్యాని మహిషస్య సన్తి ।
త్వమఙ్గ తాని విశ్వాని విత్సే యేభిః కర్మాణి మఘవంచకర్థ ॥ ॥౪॥

౯౩౧౯ త్వం విశ్వా దధిషే కేవలాని యాన్యావిర్యా చ గుహా వసూని ।
కామమిన్మే మఘవన్మా వి తారీస్త్వమాజ్ఞాతా త్వమిన్ద్రాసి దాతా ॥ ॥౫॥

౯౩౨౦ యో అదధాజ్జ్యోతిషి జ్యోతిరన్తర్యో అసృజన్మధునా సం మధూని ।
అధ ప్రియం శూషమిన్ద్రాయ మన్మ బ్రహ్మకృతో బృహదుక్థాదవాచి ॥ ॥౬॥

పఞ్చపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥౫౫॥

ఋషిః - బృహదుక్థో వామదేవ్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౫ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩,౪,౬ త్రిష్టుప్ ; ౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౯౩౨౧ దూరే తన్నామ గుహ్యం పరాచైర్యత్త్వా భీతే అహ్వయేతాం వయోధై ।
ఉదస్తభ్నాః పృథివీం ద్యామభీకే భ్రాతుః పుత్రాన్మఘవన్తిత్విషాణః ॥ ॥౧॥

౯౩౨౨ మహత్తన్నామ గుహ్యం పురుస్పృగ్యేన భూతం జనయో యేన భవ్యమ్ ।
ప్రత్నం జాతం జ్యోతిర్యదస్య ప్రియం ప్రియాః సమవిశన్త పఞ్చ ॥ ॥౨॥

౯౩౨౩ ఆ రోదసీ అపృణాదోత మధ్యం పఞ్చ దేవాఁ ఋతుశః సప్తసప్త ।
చతుస్త్రింశతా పురుధా వి చష్టే సరూపేణ జ్యోతిషా వివ్రతేన ॥ ॥౩॥

౯౩౨౪ యదుష ఔచ్ఛః ప్రథమా విభానామజనయో యేన పుష్టస్య పుష్టమ్ ।
యత్తే జామిత్వమవరం పరస్యా మహన్మహత్యా అసురత్వమేకమ్ ॥ ॥౪॥

౮౩౨౫ విధుం దద్రాణం సమనే బహూనాం యువానం సన్తం పలితో జగార ।
దేవస్య పశ్య కావ్యం మహిత్వాద్యా మమార స హ్యః సమాన ॥ ౫॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౮౩౨౬ శాక్మనా శాకో అరుణః సుపర్ణ ఆ యో మహః శూరః సనాదనీళః ।
యచ్చికేత సత్యమిత్తన్న మోఘం వసు స్పార్హముత జేతోత దాతా ॥ ౬॥

౮౩౨౭ ఐభిర్దదే వృష్ణ్యా పౌంస్యాని యేభిరౌక్షద్వృత్రహత్యాయ వజ్రీ ।
యే కర్మణః క్రియమాణస్య మహ్న ఋతేకర్మముదజాయన్త దేవాః ॥ ౭॥

౮౩౨౮ యుజా కర్మాణి జనయన్విశ్వౌజా అశస్తిహా విశ్వమనాస్తురాషాట్ ।
పీత్వీ సోమస్య దివ ఆ వృధానః శూరో నిర్యుధాధమద్దస్యూన్ ॥ ౮॥

షట్ పఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥౫౬ ॥

ఋషిః - బృహదుక్థో వామదేవ్యః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥

ఛన్దః - ౧,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౪ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౫ విరాట్ జగతీ ;
౬ ఆర్చీభురిగ్జగతీ ; ౭ ఆర్చీస్వరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః ౧-౩,౭ ధైవతః ; ౪-౬ నిషాదః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౮౩౨౯ ఇదం త ఏకం పర ఊ త ఏకం తృతీయేన జ్యోతిషా సం విశస్వ ।
సంవేశనే తన్వశ్చారురేధి ప్రియో దేవానాం పరమే జనిత్రే ॥ ౧॥

౮౩౩౦ తనూష్టే వాజిన్తన్వం నయన్తీ వామమస్మభ్యం ధాతు శర్మ తుభ్యమ్ ।
అహ్రుతో మహో ధరుణాయ దేవాన్దివీవ జ్యోతిః స్వమా మిమీయాః ॥ ౨॥

౮౩౩౧ వాజ్యసి వాజినేనా సువేనీః సువితః స్తోమం సువితో దివం గాః ।
సువితో ధర్మ ప్రథమాను సత్యా సువితో దేవాన్సువితోఽను పత్మ ॥ ౩॥

౮౩౩౨ మహిమ్న ఏషాం పితరశ్చనేశిరే దేవా దేవేష్వదధురపి క్రతుమ్ ।
సమవివ్యచురుత యాన్యత్విషురైషాం తనూషు ని వివిశుః పునః ॥ ౪॥

౮౩౩౩ సహోభిర్విశ్వం పరి చక్రమూ రజః పూర్వా ధామాన్యమితా మిమానాః ।
తనూషు విశ్వా భువనా ని యేమిరే ప్రాసారయన్త పురుధ ప్రజా అను ॥ ౫॥

౮౩౩౪ ద్విధా సూనవోఽసురం స్వర్విదమాస్థాపయన్త తృతీయేన కర్మణా ।
స్వాం ప్రజాం పితరః పిత్ర్యం సహ ఆవరేష్వదధుస్తన్తుమాతతమ్ ॥ ౬॥

౮౩౩౫ నావా న క్షోదః ప్రదిశః పృథివ్యాః స్వస్తిభిరతి దుర్గాణి విశ్వా ।
స్వాం ప్రజాం బృహదుక్థో మహిత్వావరేష్వదధాదా పరేషు ॥ ౭॥

సప్తపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥౫౭॥

ఋషిః - బన్ధుః సుబన్ధుః శ్రుతబన్ధుర్విప్రబన్ధుశ్చ గౌపాయనాః ॥

దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧ గాయత్రీ ; ౨-౬ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥౧౯॥

౮౩౩౬ మా ప్ర గామ పథో వయం మా యజ్ఞాదిన్ద్ర సోమినః । మాన్త స్థుర్నో అరాతయః ॥ ౧॥

౮౩౩౭ యో యజ్ఞస్య ప్రసాధనస్తన్తుర్దేవేష్వాతతః । తమాహుతం నశీమహి ॥ ౨॥

౮౩౩౮ మనో న్వా హువామహే నారాశంసేన సోమేన । పితౄణాం చ మన్మభిః ॥ ౩॥

౮౩౩౯ ఆ త ఏతు మనః పునః క్రత్వే దక్షాయ జీవసే । జ్యోక్చ సూర్యం దృశే ॥ ౪॥

౮౩౪౦ పునర్నః పితరో మనో దదాతు దైవ్యో జనః । జీవం వ్రాతం సచేమహి ॥ ౫॥

౮౩౪౧ వయం సోమ వ్రతే తవ మనస్తనూషు బిభ్రతః । ప్రజావన్తః సచేమహి ॥ ౬॥

అష్టపఞ్చాశం సూక్తమ్ ॥౫౮॥

ఋషిః - బన్ధ్వాదయో గౌపాయనాః ॥ దేవతా - మన ఆవర్తనమ్ ॥

ఛన్దః - నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౯౩౪౨ యత్తే యమం వైవస్వతం మనో జగామ దూరకమ్ ।
తత్త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥ ౧॥

౯౩౪౩ యత్తే దివం యత్పృథివీం మనో జగామ దూరకమ్ ।
తత్త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥ ౨॥

౯౩౪౪ యత్తే భూమిం చతుర్భృష్టిం మనో జగామ దూరకమ్ ।
తత్త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥ ౩॥

౯౩౪౫ యత్తే చతస్రః ప్రదిశో మనో జగామ దూరకమ్ ।
తత్త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥ ౪॥

౯౩౪౬ యత్తే సముద్రమర్ణవం మనో జగామ దూరకమ్ ।
తత్త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥ ౫॥

౯౩౪౭ యత్తే మరీచీః ప్రవతో మనో జగామ దూరకమ్ ।
తత్త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥ ౬॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౯౩౪౮ యత్తే అపో యదోషధీర్మనో జగామ దూరకమ్ ।
తత్త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥ ౭॥

౯౩౪౯ యత్తే సూర్యం యదుషసం మనో జగామ దూరకమ్ ।
తత్త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥ ౮॥

౯౩౫౦ యత్తే పర్వతాన్ బృహతో మనో జగామ దూరకమ్ ।
తత్త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥ ౯॥

౯౩౫౧ యత్తే విశ్వమిదం జగన్మనో జగామ దూరకమ్ ।
తత్త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥ ౧౦॥

౯౩౫౨ యత్తే పరాః పరావతో మనో జగామ దూరకమ్ ।
తత్త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥ ౧౧॥

౯౩౫౩ యత్తే భూతం చ భవ్యం చ మనో జగామ దూరకమ్ ।
తత్త ఆ వర్తయామసీహ క్షయాయ జీవసే ॥ ౧౨॥

ఏకోనషష్టితమం సూక్తమ్ ॥౫౯॥

ఋషి - బన్ధ్వాదయో గౌపాయనాః ॥ దేవతా - ౧-౩ నిరృతిః ; ౪ నిరృతిః సోమశ్చ; ౫,౬ అసునీతిః ; ౭ లిఙ్గోక్తాః ; ౮,౯,౧౦ ద్యావాపృథివ్యౌ ; ౧౦ ద్యావాపృథివ్యావిన్ద్రశ్చ ॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨,౪-౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩,౭ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ; ౮ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౯ జగతీ ; ౧౦ విరాడ్జగతీ ॥ స్వరః - ౧-౭ ధైవతః ; ౮ పఞ్చమః ; ౯,౧౦ నిషాదః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౯౩౫౪ ప్ర తార్యాయుః ప్రతరం నవీయః స్థాతారేవ క్రతుమతా రథస్య ।
అధ చ్యవాన ఉత్తవీత్యర్థం పరాతరం సు నిరృతిర్జిహీతామ్ ॥ ౧॥

౯౩౫౫ సామన్ను రాయే నిధిమన్న్వన్నం కరామహే సు పురుధ శ్రవాంసి ।
తా నో విశ్వాని జరితా మమత్తు పరాతరం సు నిరృతిర్జిహీతామ్ ॥ ౨॥

౯౩౫౬ అభీ ష్వర్యః పౌంస్యైర్భవేమ ద్యౌర్న భూమిం గిరయో నాజ్రాన్ ।
తా నో విశ్వాని జరితా చికేత పరాతరం సు నిరృతిర్జిహీతామ్ ॥ ౩॥

౯౩౫౭ మో షు ణః సోమ మృత్యవే పరా దాః పశ్యేమ ను సూర్యముచ్చరన్తమ్ ।
ద్యుభిర్హితో జరిమా సూ నో అస్తు పరాతరం సు నిరృతిర్జిహీతామ్ ॥ ౪॥

౯౩౫౮ అసునీతే మనో అస్మాసు ధారయ జీవాతవే సు ప్ర తిరా న ఆయుః ।
రారన్ధి నః సూర్యస్య సందృశి ఘృతేన త్వం తన్వం వర్ధయస్వ ॥ ౫॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౯౩౫౯ అసునీతే పునరస్మాసు చక్షుః పునః ప్రాణమిహ నో ధేహి భోగమ్ ।
జ్యోక్ పశ్యేమ సూర్యముచ్చరంతమనుమతే మృళయా నః స్వస్తి ॥ ౬॥

౯౩౬౦ పునర్నో అసుం పృథివీ దదాతు పునర్ద్యౌర్దేవీ పునరంతరిక్షమ్ ।
పునర్నః సోమస్తన్వం దదాతు పునః పూషా పథ్యాం౩ యా స్వస్తిః ॥ ౭॥

౯౩౬౧ శం రోదసీ సుబంధవే యహ్వీ ఋతస్య మాతరా ।
భరతామప యద్రపో ద్యౌః పృథివి క్షమా రపో మో షు తే కిం చనామమత్ ॥ ౮॥

౯౩౬౨ అవ ద్వకే అవ త్రికా దివశ్చరంతి భేషజా ।
క్షమా చరిష్ణ్వేకకం భరతామప యద్రపో ద్యౌః
పృథివి క్షమా రపో మో షు తే కిం చనామమత్ ॥ ౯॥

౯౩౬౩ సమింద్రేరయ గామనడ్వాహం య ఆవహదుశీనరాణ్యా అనః ।
భరతామప యద్రపో ద్యౌః పృథివి క్షమా రపో మో షు తే కిం చనామమత్ ॥ ౧౦॥

షష్టితమం సూక్తమ్ ॥౬౦॥

ఋషిః - ౧-౫,౭-౧౨ బంధ్వాదయో గౌపాయనాః ; ౬ అగస్త్యస్య స్వసైషాం మాతా ॥
దేవతా - ౧-౪,౬ అసమాతీ రాజా ; ౫ ఇంద్రః ; ౭-౧౧ సుబంధోర్జీవితాహ్వానమ్ ;
౧౨ హస్తః ॥ ఛందః - ౧-౩ గాయత్రీ ; ౪,౫ నిచృద్గాయత్రీ ; ౬ పాదనిచృదనుష్టుప్ ;
౭,౧౦,౧౨ నిచృదనుష్టుప్; ౮,౯ నిచృత్పంక్తిః ; ౧౧ ఆర్చ్యనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౫ షడ్జః
;౬,౭,౧౦-౧౨ గాంధారః ; ౮,౯ పంచమః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౯౩౬౪ ఆ జనం త్వేషసందృశం మాహీనానాముపస్తుతమ్ । అగన్మ బిభ్రతో నమః ॥ ౧॥

౯౩౬౫ అసమాతిం నితోశనం త్వేషం నియయినం రథమ్ । భజేరథస్య సత్పతిమ్ ॥ ౨॥

౯౩౬౬ యో జనాన్మహిషాఁ ఇవాతితస్థౌ పవీరవాన్ । ఉతాపవీరవాన్యుధా ॥ ౩॥

౯౩౬౭ యస్యేక్ష్వాకురుప వ్రతే రేవాన్మరాయ్యేధతే । దివీవ పంచ కృష్టయః ॥ ౪॥

౯౩౬౮ ఇంద్ర క్షత్రాసమాతిషు రథప్రోష్ఠేషు ధారయ । దివీవ సూర్యం దృశే ॥ ౫॥

౯౩౬౯ అగస్త్యస్య నద్భ్యః సప్తీ యునక్షి రోహితా । పణీన్న్యక్రమీరభి విశ్వాన్రాజన్నరాధసః ॥ ౬॥

అథ పంచవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౯౩౭౦ అయం మాతాయం పితాయం జీవాతురాగమత్ ।
ఇదం తవ ప్రసర్పణం సుబంధవేహి నిరిహి ॥ ౭॥

౯౩౭౧ యథా యుగం వరత్రయా నహ్యంతి ధరుణాయ కమ్ ।
ఏవా దాధార తే మనో జీవాతవే న మృత్యవేऽథో అరిష్టతాతయే ॥ ౮॥

౯౩౭౨ యథేయం పృథివీ మహీ దాధారేమాన్వనస్పతీన్ ।
ఏవా దాధార తే మనో జీవాతవే న మృత్యవేऽథో అరిష్టతాతయే ॥ ౯॥

౯౩౭౩ యమాదహం వైవస్వతాత్సుబంధోర్మన ఆభరమ్ ।
జీవాతవే న మృత్యవేऽథో అరిష్టతాతయే ॥ ౧౦॥

౯౩౭౪ న్యగ్వాతోऽవ వాతి న్యక్తపతి సూర్యః ।
నీచీనమఘ్న్యా దుహే న్యగ్భవతు తే రపః ॥ ౧౧॥

౯౩౭౫ అయం మే హస్తో భగవానయం మే భగవత్తరః ।
అయం మే విశ్వభేషజోऽయం శివాభిమర్శనః ॥ ౧౨॥

పంచమోऽనువాకః

ఏకషష్టితమం సూక్తమ్ ॥౬౧॥

ఋషిః - దిష్ఠోమానవః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥
ఛందః - ౧,౮-౧౦,౧౫,౧౮,౧౯,౨౧ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౭,౧౧,౧౨,౨౦
విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౩,౨౬ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ; ౪,౧౪,౧౭,౨౨,౨౩,౨౫ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్
; ౫,౬,౧౩ త్రిష్టుప్ ; ౨౪,౨౭ ఆర్చీభురిక్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥౨౬॥

౯౩౭౬ ఇదమిత్థా రౌద్రం గూర్తవచా బ్రహ్మ క్రత్వా శచ్యామన్తరాజౌ ।
క్రాణా యదస్య పితరా మంహనేష్ఠాః పర్షత్పక్థే అహన్నా సప్త హోతౄన్ ॥ ॥౧॥

౯౩౭౭ స ఇద్దానాయ దభ్యాయ వన్వఞ్చ్యవానః సూదైరమిమీత వేదిమ్ ।
తూర్వయాణో గూర్తవచస్తమః క్షోదో న రేత ॥

౯౩౭౮ మనో న యేషు హవనేషు తిగ్మం విపః శచ్యా వనుథో ద్రవన్తా ।
ఆ యః శర్యాభిస్తువినృమ్ణో అస్యాశ్రీణీతాదిశం గభస్తౌ ॥ ॥౩॥

౯౩౭౯ కృష్ణా యద్గోష్వరుణీషు సీదద్దివో నపాతాశ్వినా హువే వామ్ ।
వీతం మే యజ్ఞమా గతం మే అన్నం వవన్వాంసా నేషమస్మృతధ్రూ ॥ ॥౪॥

౯౩౮౦ ప్రథిష్ట యస్య వీరకర్మమిష్ణదనుష్ఠితం ను నర్యో అపౌహత్ ।
పునస్తదా వృహతి యత్కనాయా దుహితురా అనుభృతమనర్వా ॥ ॥౫॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥౨౭॥

౯౩౮౧ మధ్యా యత్కర్త్వమభవదభీకే కామం కృణ్వానే పితరి యువత్యామ్ ।
మనానగ్రేతో జహతుర్వియన్తా సానౌ నిషిక్తం సుకృతస్య యోనౌ ॥ ॥౬॥

౯౩౮౨ పితా యత్స్వాం దుహితరమధిష్కన్క్ష్మయా రేతః సంజగ్మానో ని షిఞ్చత్ ।
స్వాధ్యోఽజనయన్బ్రహ్మ దేవా వాస్తోష్పతిం వ్రతపాం నిరతక్షన్ ॥ ॥౭॥

౯౩౮౩ స ఈం వృషా న ఫేనమస్యదాజౌ స్మదా పరైదప దభ్రచేతాః ।
సరత్పదా న దక్షిణా పరావృఙ్న తా ను మే పృశన్యో జగృభ్రే ॥ ॥౮॥

౯౩౮౪ మక్షూ న వహ్నిః ప్రజాయా ఉపబ్దిరగ్నిం న నగ్న ఉప సీదదూధః ।
సనితేధ్మం సనితోత వాజం స ధర్తా జజ్ఞే సహసా యవీయుత్ ॥ ॥౯॥

౯౩౮౫ మక్షూ కనాయాః సఖ్యం నవగ్వా ఋతం వదన్త ఋతయుక్తిమగ్మన్ ।
ద్విబర్హసో య ఉప గోపమాగురదక్షిణాసో అచ్యుతా దుదుక్షన్ ॥ ॥౧౦॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥౨౮॥

౯౩౮౬ మక్షూ కనాయాః సఖ్యం నవీయో రాధో న రేత ఋతమిత్తురణ్యన్ ।
శుచి యత్తే రేక్ణ ఆయజన్త సబర్దుఘాయాః పయ ఉస్రియాయాః ॥ ॥౧౧॥

౯౩౮౭ పశ్వా యత్పశ్చా వియుతా బుధన్తేతి బ్రవీతి వక్తరీ రరాణః ।
వసోర్వసుత్వా కారవోఽనేహా విశ్వం వివేష్టి ద్రవిణముప క్షు ॥ ॥౧౨॥

౯౩౮౮ తదిన్న్వస్య పరిషద్వానో అగ్మన్పురూ సదన్తో నార్షదం బిభిత్సన్ ।
వి శుష్ణస్య సంగ్రథితమనర్వా విదత్పురుప్రజాతస్య గుహా యత్ ॥ ॥౧౩॥

౯౩౮౯ భర్గో హ నామోత యస్య దేవాః స్వర్ణ యే త్రిషధస్థే నిషేదుః ।
అగ్నిర్హ నామోత జాతవేదాః శ్రుధీ నో హోతరృతస్య హోతాధ్రుక్ ॥ ॥౧౪॥

౯౩౯౦ ఉత త్యా మే రౌద్రావర్చిమన్తా నాసత్యావిన్ద్ర గూర్తయే యజధ్యై ।
మనుష్వద్వృక్తబర్హిషే రరాణా మన్దూ హితప్రయసా విక్షు యజ్యూ ॥ ॥౧౫॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥౨౯॥

౯౩౯౧ అయం స్తుతో రాజా వన్ది వేధా అపశ్చ విప్రస్తరతి స్వసేతుః ।
స కక్షీవన్తం రేజయత్సో అగ్నిం నేమిం న చక్రమర్వతో రఘుద్రు ॥ ॥౧౬॥

౯౩౯౨ స ద్విబన్ధుర్వైతరణో యష్టా సబర్ధుం ధేనుమస్వం దుహధ్యై ।
సం యన్మిత్రావరుణా వృఞ్జ ఉక్థైర్జ్యేష్ఠేభిరర్యమణం వరూథైః ॥ ॥౧౭॥

౯౩౯౩ తద్బన్ధుః సూరిర్దివి తే ధియన్ధా నాభానేదిష్ఠో రపతి ప్ర వేనన్ ।
సా నో నాభిః పరమాస్య వా ఘాహం తత్పశ్చా కతిథశ్చిదాస ॥ ॥౧౮॥

౯౩౯౪ ఇయం మే నాభిరిహ మే సధస్థమిమే మే దేవా అయమస్మి సర్వః ।
ద్విజా అహ ప్రథమజా ఋతస్యేదం ధేనురదుహజ్జాయమానా ॥ ॥౧౯॥

౯౩౯౫ అధాసు మన్ద్రో అరతిర్విభావావ స్యతి ద్వివర్తనిర్వనేషాట్ ।

ఊర్ధ్వా యచ్ఛ్రేణిర్న శిశుర్దన్ మక్షూ స్థిరం శేవృధం సూత మాతా ॥ ॥౨౦॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥౩౦॥

౯౩౯౬ అధా గావ ఉపమాతిం కనాయా అను శ్వాన్తస్య కస్య చిత్పరేయుః ।
శ్రుధి త్వం సుద్రవిణో నస్త్వం యాళాశ్వఘ్నస్య వావృధే సూనృతాభిః ॥ ॥౨౧॥

౯౩౯౭ అధ త్వమిన్ద్ర విద్ధ్యస్మాన్ మహో రాయే నృపతే వజ్రబాహుః ।
రక్షా చ నో మఘోనః పాహి సూరీననేహసస్తే హరివో అభిష్టౌ ॥ ॥౨౨॥

౯౩౯౮ అధ యద్రాజానా గవిష్టౌ సరత్ సరణ్యుః కారవే జరణ్యుః ।
విప్రః ప్రేష్ఠః స హ్యేషాం బభూవ పరా చ వక్షదుత పర్షదేనాన్ ॥ ॥౨౩॥

౯౩౯౯ అధా న్వస్య జేన్యస్య పుష్టౌ వృథా రేభన్త ఈమహే తదూ ను ।
సరణ్యురస్య సూనురశ్వో విప్రశ్చాసి శ్రవసశ్చ సాతౌ ॥ ॥౨౪॥

౯౪౦౦ యువోర్యది సఖ్యాయాస్మే శర్ధాయ స్తోమం జుజుషే నమస్వాన్ ।
విశ్వత్ర యస్మిన్నా గిరః సమీచీః పూర్వీవ గాతుర్దాశత్ సూనృతాయై ॥ ॥౨౫॥

౯౪౦౧ స గృణానో అద్భిర్దేవవానితి సుబన్ధుర్నమసా సూక్తైః ।
వర్ధదుక్థైర్వచోభిరా హి నూనం వ్యధ్వైతి పయస ఉస్రియాయాః ॥ ॥౨౬॥

౯౪౦౨ త ఊ షు ణో మహో యజత్రా భూత దేవాస ఊతయే సజోషాః ।
యే వాజాఀ అనయతా వియన్తో యే స్థా నిచేతారో అమూరాః ॥ ॥౨౭॥

ఇతి అష్టమాష్టకే ప్రథమోఽధ్యాయస్సమాప్తః

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

(౬౨) ద్విషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - నాభానేదిష్ఠో మానవః ॥ దేవతా - ౧-౬ విశ్వేదేవా అఙ్గిరసో వా; విశ్వేదేవాః; ౮-౧౧ సావర్ణేర్దానస్తుతిః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ విరాడ్ జగతీ; ౩ పాదనిచృజ్జగతీ; ౪ నిచృజ్జగతీ; ౫ అనుష్టుప్; ౬ బృహతీ; ౭ విరాట్ పఙ్క్తిః; ౮,౯ నిచృదనుష్టుప్; ౧౦ గాయత్రీ; ౧౧ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౪ నిషాదః; ౫,౮,౯ గాన్ధారః; ౬ మధ్యమః; ౭ పఞ్చమః; ౧౦ షడ్జః; ౧౧ ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥౧॥

౯౪౦౩ యే యజ్ఞేన దక్షిణయా సమక్తా ఇన్ద్రస్య సఖ్యమమృతత్వమానశ ।
తేభ్యో భద్రమఙ్గిరసో వో అస్తు ప్రతి గృభ్ణీత మానవం సుమేధసః ॥ ॥౧॥

౯౪౦౪ య ఉదాజన్ పితరో గోమయం వస్వృతేనాభిన్దన్ పరివత్సరే వలమ్ ।
దీర్ఘాయుత్వమఙ్గిరసో వో అస్తు ప్రతి గృభ్ణీత మానవం సుమేధసః ॥ ॥౨॥

౯౪౦౫ య ఋతేన సూర్యమారోహయన్ దివ్యప్రథయన్ పృథివీం మాతరం వి ।
సుప్రజాస్త్వమఙ్గిరసో వో అస్తు ప్రతి గృభ్ణీత మానవం సుమేధసః ॥ ॥౩॥

౯౪౦౬ అయం నాభా వదతి వల్గు వో గృహే దేవపుత్రా ఋషయస్తచ్ఛృణోతన ।
సుబ్రహ్మణ్యమఙ్గిరసో వో అస్తు ప్రతి గృభ్ణీత మానవం సుమేధసః ॥ ॥౪॥

౯౪౦౭ విరూపాస ఇదృషయస్త ఇద్గమ్భీరవేపసః ।
తే అఙ్గిరసః సూనవస్తే అగ్నేః పరి జజ్ఞిరే ॥ ॥౫॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥౨॥

౯౪౦౮ యే అగ్నేః పరి జజ్ఞిరే విరూపాసో దివస్పరి ।
నవగ్వో ను దశగ్వో అఙ్గిరస్తమః సచా దేవేషు మంహతే ॥ ॥౬॥

౯౪౦౯ ఇన్ద్రేణ యుజా నిః సృజన్త వాఘతో వ్రజం గోమన్తమశ్వినమ్ ।
సహస్రం మే దదతో అష్టకర్ణ్యః శ్రవో దేవేష్వక్రత ॥ ॥౭॥

౯౪౧౦ ప్ర నూనం జాయతామయం మనుస్తోక్మేవ రోహతు ।
యః సహస్రం శతాశ్వం సద్యో దానాయ మంహతే ॥ ॥౮॥

౯౪౧౧ న తమశ్నోతి కశ్చన దివ ఇవ సాన్వారభమ్।
సావర్ణ్యస్య దక్షిణా వి సిన్ధురివ పప్రథే॥ ౯॥

౯౪౧౨ ఉత దాసా పరివిషే స్మద్దిష్టీ గోపరీణసా।
యదుస్తుర్వశ్చ మామహే॥ ౧౦॥

౯౪౧౩ సహస్రదా గ్రామణీర్మా రిషన్మనుః సూర్యేణాస్య యతమానైతు దక్షిణా।
సావర్ణేర్దేవాః ప్ర తిరన్త్వాయుర్యస్మిన్నశ్రాన్తా అసనామ వాజమ్॥ ౧౧॥

(౬౩) త్రిషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- గయః ప్లాతః। దేవతా- ౧-౧౪, ౧౭ విశ్వేదేవాః; ౧౫,౧౬ పథ్యాస్వస్తిః। ఛన్దః- ౧,౬,౮,౧౧-౧౩ విరాట్ జగతీ; ౨, ౩, ౧౦, ౧౪ పాదనిచృజ్జగతీ; ౪,౫, ౭ నిచృజ్జగతీ; ౯ ఆర్చీస్వరాడ్జగతీ; ౧౫ జగతీ త్రిష్టుప్ వా; ౧౬ ఆర్చీస్వరాట్ త్రిష్టుప్; ౧౭ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్। స్వరః- ౧-౧౪ నిషాదః; ౧౫ నిషాదో ధైవతో వా; ౧౬, ౧౭ ధైవతః॥

అథ తృతీయో వర్గః॥౩॥

౯౪౧౪ పరావతో యే దిధిషన్త ఆప్యం మనుప్రీతాసో జనిమా వివస్వతః।
యయాతేర్యే నాహుష్యస్య బర్హిషి దేవా ఆసతే తే అధి బ్రువన్తు నః॥ ౧॥

౯౪౧౫ విశ్వా హి వో నమస్యాని వన్ద్యా నామాని దేవా ఉత యజ్ఞియాని వః।
యే స్థ జాతా అదితేరద్భ్యస్పరి యే పృథివ్యాస్తే మ ఇహ శ్రుతా హవమ్॥ ౨॥

౯౪౧౬ యేభ్యో మాతా మధుమత్పిన్వతే పయః పీయూషం ద్యౌరదితిరద్రిబర్హాః।
ఉక్థశుష్మాన్వృషభరాన్త్స్వప్నసస్తాఁ ఆదిత్యాఁ అను మదా స్వస్తయే॥ ౩॥

౯౪౧౭ నృచక్షసో అనిమిషన్తో అర్హణా బృహద్దేవాసో అమృతత్వమానశుః।
జ్యోతీరథా అహిమాయా అనాగసో దివో వర్ష్మాణం వసతే స్వస్తయే॥ ౪॥

౯౪౧౮ సమ్రాజో యే సువృధో యజ్ఞమాయయురపరిహ్వృతా దధిరే దివి క్షయమ్।
తాఁ ఆ వివాస నమసా సువృక్తిభిర్మహో ఆదిత్యాఁ అదితిం స్వస్తయే॥ ౫॥

అథ చతుర్థో వర్గః॥౪॥

౯౪౧౯ కో వః స్తోమం రాధతి యం జుజోషథ విశ్వే దేవాసో మనుషో యతి ష్ఠన।
కో వోఽధ్వరం తువిజాతా అరం కరద్యో నః పర్షదత్యంహః స్వస్తయే॥ ౬॥

౯౪౨౦ యేభ్యో హోత్రాం ప్రథమామాయేజే మనుః సమిద్ధాగ్నిర్మనసా సప్త హోతృభిః।
త ఆదిత్యా అభయం శర్మ యచ్ఛత సుగా నః కర్త సుపథా స్వస్తయే॥ ౭॥

౯౪౨౧ య ఈశిరే భువనస్య ప్రచేతసో విశ్వస్య స్థాతుర్జగతశ్చ మన్తవః।
తే నః కృతాదకృతాదేనసస్పర్యద్యా దేవాసః పిపృతా స్వస్తయే॥ ౮॥

౯౪౨౨ భరేష్విన్ద్రం సుహవం హవామహేఽంహోముచం సుకృతం దైవ్యం జనమ్।
అగ్నిం మిత్రం వరుణం సాతయే భగం ద్యావాపృథివీ మరుతః స్వస్తయే॥ ౯॥

౯౪౨౩ సుత్రామాణం పృథివీం ద్యామనేహసం సుశర్మాణమదితిం సుప్రణీతిమ్।
దైవీం నావం స్వరిత్రామనాగసమస్రవన్తీమా రుహేమా స్వస్తయే॥ ౧౦॥

అథ పఞ్చమో వర్గః॥౫॥

౯౪౨౪ విశ్వే యజత్రా అధి వోచతోతయే త్రాయధ్వం నో దురేవాయా అభిహ్రుతః।
సత్యయా వో దేవహూత్యా హువేమ శృణ్వతో దేవా అవసే స్వస్తయే॥ ౧౧॥

౯౪౨౫ అపామీవామప విశ్వామనాహుతిమపారాతిం దుర్విదత్రామఘాయతః।
ఆరే దేవా ద్వేషో అస్మద్యుయోతనోరు ణః శర్మ యచ్ఛతా స్వస్తయే॥ ౧౨॥

౯౪౨౬ అరిష్టః స మర్తో విశ్వ ఏధతే ప్ర ప్రజాభిర్జాయతే ధర్మణస్పరి।
యమాదిత్యాసో నయథా సునీతిభిరతి విశ్వాని దురితా స్వస్తయే॥ ౧౩॥

౯౪౨౭ యం దేవాసోఽవథ వాజసాతౌ యం శూరసాతా మరుతో హితే ధనే।
ప్రాతర్యావాణం రథమిన్ద్ర సానసిమరిష్యన్తమా రుహేమా స్వస్తయే॥ ౧౪॥

౯౪౨౮ స్వస్తి నః పథ్యాసు ధన్వసు స్వస్త్యప్సు వృజనే స్వర్వతి।
స్వస్తి నః పుత్రకృథేషు యోనిషు స్వస్తి రాయే మరుతో దధాతన ॥౧౫॥

౯౪౨౯ స్వస్తిరిద్ధి ప్రపథే శ్రేష్ఠా రేక్ణస్వత్యభి యా వామమేతి।
సా నో అమా సో అరణే ని పాతు స్వావేశా భవతు దేవగోపా ॥౧౬॥

౯౪౩౦ ఏవా ప్లతేః సూనురవీవృధద్వో విశ్వ ఆదిత్యా అదితే మనీషీ।
ఈశానాసో నరో అమర్త్యేనాస్తావి జనో దివ్యో గయేన ॥౧౭॥

(౬౪) చతుఃషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - గయః ప్లాతః॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః॥ ఛన్దః - ౧,౪,౫,౯,౧౦,౧౩,౧౫ నిచృజ్జగతీ; ౨,౩,౭,౮,౧౧ విరాడ్ జగతీ; ౬,౧౪ జగతీ; ౧౨ త్రిష్టుప్; ౧౬ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౧౭ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ౧-౧౧, ౧౩-౧౫ నిషాదః; ౧౨,౧౬,౧౭ ధైవతః॥

అథ షష్ఠో వర్గః॥౬॥

౯౪౩౧ కథా దేవానాం కతమస్య యామని సుమన్తు నామ శృణ్వతాం మనామహే।
కో మృళాతి కతమో నో మయస్కరత్ కతమ ఊతీ అభ్యా వవర్తతి ॥౧॥

౯౪౩౨ క్రతూయన్తి క్రతవో హృత్సు ధీతయో వేనన్తి వేనాః పతయన్త్యా దిశః।
న మర్డితా విద్యతే అన్య ఏభ్యో దేవేషు మే అధి కామా అయంసత ॥౨॥

౯౪౩౩ నరా వా శంసం పూషణమగోహ్యమగ్నిం దేవేద్ధమభ్యర్చసే గిరా।
సూర్యామాసా చన్ద్రమసా యమం దివి త్రితం వాతముషసమక్తుమశ్వినా ॥౩॥

౯౪౩౪ కథా కవిస్తువీరవాన్ కయా గిరా బృహస్పతిర్వావృధతే సువృక్తిభిః।
అజ ఏకపాత్సుహవేభిరృక్వభిరహిః శృణోతు బుధ్న్యో హవీమని ॥౪॥

౯౪౩౫ దక్షస్య వాదితే జన్మని వ్రతే రాజానా మిత్రావరుణా వివాససి।
అతూర్తపన్థాః పురురథో అర్యమా సప్తహోతా విషురూపేషు జన్మసు ॥౫॥

అథ సప్తమో వర్గః॥౭॥

౯౪౩౬ తే నో అర్వన్తో హవనశ్రుతో హవం విశ్వే శృణ్వన్తు వాజినో మితద్రవః।
సహస్రసా మేధసాతావివ త్మనా మహో యే ధనం సమిథేషు జభ్రిరే ॥౬॥

౯౪౩౭ ప్ర వో వాయుం రథయుజం పురంధిం స్తోమైః కృణుధ్వం సఖ్యాయ పూషణమ్।
తే హి దేవస్య సవితుః సవీమని క్రతుం సచన్తే సచితః సచేతసః ॥౭॥

౯౪౩౮ త్రిః సప్త సస్రా నద్యో మహీరపో వనస్పతీన్పర్వతాఁ అగ్నిమూతయే।
కృశానుమస్తౄన్తిష్యం సధస్థ ఆ రుద్రం రుద్రేషు రుద్రియం హవామహే ॥౮॥

౯౪౩౯ సరస్వతీ సరయుః సిన్ధురూర్మిభిర్మహో మహీరవసా యన్తు వక్షణీః।
దేవీరాపో మాతరః సూదయిత్న్వో ఘృతవత్పయో మధుమన్నో అర్చత ॥౯॥

౯౪౪౦ ఉత మాతా బృహద్దివా శృణోతు నస్త్వష్టా దేవేభిర్జనిభిః పితా వచః।
ఋభుక్షా వాజో రథస్పతిర్భగో రణ్వః శంసః శశమానస్య పాతు నః ॥౧౦॥

అథ అష్టమో వర్గః॥౮॥

౯౪౪౧ రణ్వః సందృష్టౌ పితుమాఁ ఇవ క్షయో భద్రా రుద్రాణాం మరుతాముపస్తుతిః।
గోభిః ష్యామ యశసో జనేష్వా సదా దేవాస ఇళయా సచేమహి ॥౧౧॥

౯౪౪౨ యాం మే ధియం మరుత ఇన్ద్ర దేవా అదదాత వరుణ మిత్ర యూయమ్।
తాం పీపయత పయసేవ ధేనుం కువిద్గిరో అధి రథే వహాథ ॥౧౨॥

౯౪౪౩ కువిదఙ్గ ప్రతి యథా చిదస్య నః సజాత్యస్య మరుతో బుబోధథ।
నాభా యత్ర ప్రథమం సంనసామహే తత్ర జామిత్వమదితిర్దధాతు నః ॥౧౩॥

౯౪౪౪ తే హి ద్యావాపృథివీ మాతరా మహీ దేవీ దేవాఞ్జన్మనా యజ్ఞియే ఇతః।
ఉభే బిభృత ఉభయం భరీమభిః పురూ రేతాంసి పితృభిశ్చ సించతః ॥౧౪॥

౯౪౪౫ వి షా హోత్రా విశ్వమశ్నోతి వార్యం బృహస్పతిరరమతిః పనీయసీ।

గ్రావా యత్ర మధుషుదుచ్యతే బృహదవీవశన్త మతిభిర్మనీషిణః ॥౧౫॥

౯౪౪౬ ఏవా కవిస్తువీరవాఁ ఋతజ్ఞా ద్రవిణస్యుర్ద్రవిణసశ్చకానః ।
ఉక్థేభిరత్ర మతిభిశ్చ విప్రో ఽపీపయద్గయో దివ్యాని జన్మ ॥౧౬॥

౯౪౪౭ ఏవా ప్లతేః సూనురవీవృధద్వో విశ్వ ఆదిత్యా అదితే మనీషీ ।
ఈశానాసో నరో అమర్త్యేనాస్తావి జనో దివ్యో గయేన ॥౧౭॥

(౬౫) పఞ్చషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషి- వసుకర్ణో వాసుక్రః॥దేవతా- విశ్వేదేవాః॥ఛన్దః- ౧,౪,౬,౧౦,౧౨,౧౩ నిచృజ్జగతీ;
౨ పాదనిచృజ్జగతీ; ౩,౭,౯ విరాడ్ జగతీ; ౫,౮,౧౧ జగతీ; ౧౪ త్రిష్టుప్;
౧౫ విరాట్ త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ౧-౧౩ నిషాదః; ౧౪,౧౫ ధైవతః॥

అథ నవమో వర్గః ౯॥

౯౪౪౮ అగ్నిరిన్ద్రో వరుణో మిత్రో అర్యమా వాయుః పూషా సరస్వతీ సజోషసః ।
ఆదిత్యా విష్ణుర్మరుతః స్వర్బృహత్సోమో రుద్రో అదితిర్బ్రహ్మణస్పతిః ॥౧॥

౯౪౪౯ ఇన్ద్రాగ్నీ వృత్రహత్యేషు సత్పతీ మిథో హిన్వానా తన్వా సమోకసా ।
అన్తరిక్షం మహ్యా పప్రురోజసా సోమో ఘృతశ్రీర్మహిమానమీరయన్ ॥౨॥

౯౪౫౦ తేషాం హి మహ్నా మహతామనర్వణాం స్తోమాఁ ఇయర్మ్యృతజ్ఞా ఋతావృధామ్ ।
యే అప్సవమర్ణవం చిత్రరాధసస్తే నో రాసన్తాం మహయే సుమిత్ర్యాః ॥౩॥

౯౪౫౧ స్వర్ణరమన్తరిక్షాణి రోచనా ద్యావాభూమీ పృథివీం స్కమ్భురోజసా ।
పృక్షా ఇవ మహయన్తః సురాతయో దేవాః స్తవన్తే మనుషాయ సూరయః ॥౪॥

౯౪౫౨ మిత్రాయ శిక్ష వరుణాయ దాశుషే యా సమ్రాజా మనసా న ప్రయుచ్ఛతః ।
యయోర్ధామ ధర్మణా రోచతే బృహద్యయోరుభే రోదసీ నాధసీ వృతౌ ॥౫॥

అథ దశమో వర్గః ౧౦॥

౯౪౫౩ యా గౌర్వర్తనిం పర్యేతి నిష్కృతం పయో దుహానా వ్రతనీరవారతః ।
సా ప్రబ్రువాణా వరుణాయ దాశుషే దేవేభ్యో దాశద్ధవిషా వివస్వతే ॥౬॥

౯౪౫౪ దివక్షసో అగ్నిజిహ్వా ఋతావృధ ఋతస్య యోనిం విమృశన్త ఆసతే ।
ద్యాం స్కభిత్వ్యప ఆ చక్రురోజసా యజ్ఞం జనిత్వీ తన్వీ ని మామృజుః ॥౭॥

౯౪౫౫ పరిక్షితా పితరా పూర్వజావరీ ఋతస్య యోనా క్షయతః సమోకసా ।
ద్యావాపృథివీ వరుణాయ సవ్రతే ఘృతవత్పయో మహిషాయ పిన్వతః ॥౮॥

౯౪౫౬ పర్జన్యావాతా వృషభా పురీషిణేన్ద్రవాయూ వరుణో మిత్రో అర్యమా ।
దేవాఁ ఆదిత్యాఁ అదితిం హవామహే యే పార్థివాసో దివ్యాసో అప్సు యే ॥౯॥

౯౪౫౭ త్వష్టారం వాయుమృభవో య ఓహతే దైవ్యా హోతారా ఉషసం స్వస్తయే ।
బృహస్పతిం వృత్రఖాదం సుమేధసమిన్ద్రియం సోమం ధనసా ఉ ఈమహే ॥౧౦॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ౧౩॥

౯౪౫౮ బ్రహ్మ గామశ్వం జనయన్త ఓషధీర్వనస్పతీన్పృథివీం పర్వతాఁ అపః ।
సూర్యం దివి రోహయన్తః సుదానవ ఆర్యా వ్రతా విసృజన్తో అధి క్షమి ॥౧౧॥

౯౪౫౯ భుజ్యుమంహసః పిపృథో నిరశ్వినా శ్యావం పుత్రం వధ్రిమత్యా అజిన్వతమ్ ।
కమద్యువం విమదాయోహథుర్యువం విష్ణాప్వం విశ్వకాయావ సృజథః ॥౧౨॥

౯౪౬౦ పావీరవీ తన్యతురేకపాదజో దివో ధర్తా సిన్ధురాపః సముద్రియః ।
విశ్వే దేవాసః శృణవన్వచాంసి మే సరస్వతీ సహ ధీభిః పురన్ధ్యా ॥౧౩॥

౯౪౬౧ విశ్వే దేవాః సహ ధీభిః పురన్ధ్యా మనోర్యజత్రా అమృతా ఋతజ్ఞాః ।
రాతిషాచో అభిషాచః స్వర్విదః స్వర్గిరో బ్రహ్మ సూక్తం జుషేరత ॥౧౪॥

౯౪౬౨ దేవాన్వసిష్ఠో అమృతాన్వవన్దే యే విశ్వా భువనాభి ప్రతస్థుః ।
తే నో రాసన్తామురుగాయమద్య యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥౧౫॥

(౬౬) షట్షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః-వసుకర్ణో వాసుక్రః॥దేవతా-విశ్వే దేవాః॥ఛన్దః-౧,౩,౫-౭ జగతీ; ౨, ౧౦, ౧౨, ౧౩ నిచృజ్జగతీ; ౪,౮,౧౧, విరాడ్ జగతీ; ౯ పాద నిచృజ్జగతీ; ౧౪ ఆర్చీస్వరాడ్జగతీ; ౧౫ విరాట్ త్రిష్టుప్॥స్వరః-౧-౧౪ నిషాదః; ౧౫ ధైవతః॥

అథ ద్వాదశో వర్గః॥౧౨॥

౯౪౬౩ దేవాన్హువే బృహచ్ఛ్రవసః స్వస్తయే జ్యోతిష్కృతో అధ్వరస్య ప్రచేతసః।
యే వావృధుః ప్రతరం విశ్వవేదస ఇన్ద్రజ్యేష్ఠాసో అమృతా ఋతావృధః॥ ॥౧॥

౯౪౬౪ ఇన్ద్రప్రసూతా వరుణప్రశిష్టా యే సూర్యస్య జ్యోతిషో భాగమానశుః।
మరుద్గణే వృజనే మన్మ ధీమహి మాఘోనే యజ్ఞం జనయన్త సూరయః॥ ॥౨॥

౯౪౬౫ ఇన్ద్రో వసుభిః పరి పాతు నో గయమాదిత్యైర్నో అదితిః శర్మ యచ్ఛతు।
రుద్రో రుద్రేభిర్దేవో మృళయాతి నస్త్వష్టా నో గ్నాభిః సువితాయ జిన్వతు॥ ॥౩॥

౯౪౬౬ అదితిర్ద్యావాపృథివీ ఋతం మహదిన్ద్రావిష్ణూ మరుతః స్వర్బృహత్।
దేవాఁ ఆదిత్యాఁ అవసే హవామహే వసూన్రుద్రాన్త్సవితారం సుదంససమ్ ॥౪॥

౯౪౬౭ సరస్వాన్ధీభిర్వరుణో ధృతవ్రతః పూషా విష్ణుర్మహిమా వాయురశ్వినా।
బ్రహ్మకృతో అమృతా విశ్వవేదసః శర్మ నో యంసన్త్రివరూథమంహసః॥ ॥౫॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥౧౩॥

౯౪౬౮ వృషా యజ్ఞో వృషణః సన్తు యజ్ఞియా వృషణో దేవా వృషణో హవిష్కృతః।
వృషణా ద్యావాపృథివీ ఋతావరీ వృషా పర్జన్యో వృషణో వృషస్తుభః॥ ॥౬॥

౯౪౬౯ అగ్నీషోమా వృషణా వాజసాతయే పురుప్రశస్తా వృషణా ఉప బ్రువే।
యావీజిరే వృషణో దేవయజ్యయా తా నః శర్మ త్రివరూథం వి యంసతః॥ ॥౭॥

౯౪౭౦ ధృతవ్రతాః క్షత్రియా యజ్ఞనిష్కృతో బృహద్దివా అధ్వరాణామభిశ్రియః।
అగ్నిహోతార ఋతసాపో అద్రుహోऽపో అసృజన్నను వృత్రతూర్యే॥ ॥౮॥

౯౪౭౧ ద్యావాపృథివీ జనయన్నభి వ్రతాప ఓషధీర్వనినాని యజ్ఞియా।
అన్తరిక్షం స్వరా పప్రురూతయే వశం దేవాసస్తన్వీ ని మామృజుః॥ ॥౯॥

౯౪౭౨ ధర్తారో దివ ఋభవః సుహస్తా వాతాపర్జన్యా మహిషస్య తన్యతోః।
ఆప ఓషధీః ప్ర తిరన్తు నో గిరో భగో రాతిర్వాజినో యన్తు మే హవమ్ ॥ ॥౧౦॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥౧౪॥

౯౪౭౩ సముద్రః సిన్ధూ రజో అన్తరిక్షమజ ఏకపాత్తనయిత్నురర్ణవః।
అహిర్బుధ్న్యః శృణవద్వచాంసి మే విశ్వే దేవాస ఉత సూరయో మమ॥ ॥౧౧॥

౯౪౭౪ స్యామ వో మనవో దేవవీతయే ప్రాఞ్చం నో యజ్ఞం ప్ర ణయత సాధుయా।
ఆదిత్యా రుద్రా వసవః సుదానవ ఇమా బ్రహ్మ శస్యమానాని జిన్వత॥ ॥౧౨॥

౯౪౭౫ దైవ్యా హోతారా ప్రథమా పురోహిత ఋతస్య పన్థామన్వేమి సాధుయా।
క్షేత్రస్య పతిం ప్రతివేశమీమహే విశ్వాన్దేవాఁ అమృతాఁ అప్రయుచ్ఛతః॥ ॥౧౩॥

౯౪౭౬ వసిష్ఠాసః పితృవద్వాచమక్రత దేవాఁ ఈళానా ఋషివత్స్వస్తయే।
ప్రీతా ఇవ జ్ఞాతయః కామమేత్యాస్మే దేవాసోऽవ ధూనుతా వసు॥ ॥౧౪॥

౯౪౭౭ దేవాన్వసిష్ఠో అమృతాన్వవన్దే యే విశ్వా భువనాభి ప్రతస్థుః।
తే నో రాసన్తామురుగాయమద్య యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ॥౧౫॥

(౬౭) సప్తషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః-అయాస్యః॥ దేవతా-బృహస్పతిః॥ ఛన్దః-౧ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨-౭, ౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౮-౧౦, ౧౨ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః-ధైవతః॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥౧౫॥

౯౪౭౮ ఇమాం ధియం సప్తశీర్ష్ణీం పితా న ఋతప్రజాతాం బృహతీమవిన్దత్।
తురీయం స్విజ్జనయద్విశ్వజన్యోऽయాస్య ఉక్థమిన్ద్రాయ శంసన్॥ ॥౧॥

౯౪౭౯ ఋతం శంసన్త ఋజు దీధ్యానా దివస్పుత్రాసో అసురస్య వీరాః।
విప్రం పదమంగిరసో దధానా యజ్ఞస్య ధామ ప్రథమం మనన్త॥ ॥౨॥

౯౪౮౦ హంసైరివ సఖిభిర్వావదద్భిరశ్మన్మయాని నహనా వ్యస్యన్।
బృహస్పతిరభికనిక్రదద్గా ఉత ప్రాస్తౌదుచ్చ విద్వాఀ అగాయత్॥ ॥౩॥

౯౪౮౧ అవో ద్వాభ్యాం పర ఏకయా గా గుహా తిష్ఠన్తీరనృతస్య సేతౌ।
బృహస్పతిస్తమసి జ్యోతిరిచ్ఛన్నుదుస్రా ఆకర్వి హి తిస్ర ఆవః॥ ॥౪॥

౯౪౮౨ విభిద్యా పురం శయథేమపాచీం నిస్త్రీణి సాకముదధేరకృన్తత్।
బృహస్పతిరుషసం సూర్యం గామర్కం వివేద స్తనయన్నివ ద్యౌః॥ ॥౫॥

౯౪౮౩ ఇన్ద్రో వలం రక్షితారం దుఘానాం కరేణేవ వి చకర్తా రవేణ।
స్వేదాంజిభిరాశిరమిచ్ఛమానో ఽరోదయత్పణిమా గా అముష్ణాత్॥ ॥౬॥

అథ షోడశో వర్గః ॥౧౬॥

౯౪౮౪ స ఈం సత్యేభిః సఖిభిః శుచద్భిర్గోధాయసం వి ధనసైరదర్దః।
బ్రహ్మణస్పతిర్వృషభిర్వరాహైర్ఘర్మస్వేదేభిర్ద్రవిణం వ్యానట్॥ ॥౭॥

౯౪౮౫ తే సత్యేన మనసా గోపతిం గా ఇయానాస ఇషణయన్త ధీభిః।
బృహస్పతిర్మిథోఅవద్యపేభిరుదుస్రియా అసృజత స్వయుగ్భిః॥ ॥౮॥

౯౪౮౬ తం వర్ధయన్తో మతిభిః శివాభిః సింహమివ నానదతం సధస్థే।
బృహస్పతిం వృషణం శూరసాతౌ భరేభరే అను మదేమ జిష్ణుమ్॥ ॥౯॥

౯౪౮౭ యదా వాజమసనద్విశ్వరూపమా ద్యామరుక్షదుత్తరాణి సద్మ।
బృహస్పతిం వృషణం వర్ధయన్తో నానా సన్తో బిభ్రతో జ్యోతిరాసా॥ ॥౧౦॥

౯౪౮౮ సత్యామాశిషం కృణుతా వయోధై కీరిం చిద్ధ్యవథ స్వేభిరేవైః।
పశ్చా మృధో అప భవన్తు విశ్వాస్తద్రోదసీ శృణుతం విశ్వమిన్వే॥ ॥౧౧॥

౯౪౮౯ ఇన్ద్రో మహ్నా మహతో అర్ణవస్య వి మూర్ధానమభినదర్బుదస్య।
అహన్నహిమరిణాత్సప్త సిన్ధూన్దేవైర్ద్యావాపృథివీ ప్రావతం నః॥ ॥౧౨॥

(౬౮) అష్టషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అయాస్యః॥ దేవతా- బృహస్పతిః॥ ఛన్దః- ౧, ౧౨ విరాట్ త్రిష్టుప్;
౨, ౮-౧౧ త్రిష్టుప్; ౩-౭ నిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః- ధైవతః॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥౧౭॥

౯౪౯౦ ఉదప్రుతో న వయో రక్షమాణా వావదతో అభ్రియస్యేవ ఘోషాః।
గిరిభ్రజో నోర్మయో మదన్తో బృహస్పతిమభ్యర్కా అనావన్॥ ॥౧॥

౯౪౯౧ సం గోభిరాంగిరసో నక్షమాణో భగ ఇవేదర్యమణం నినాయ।
జనే మిత్రో న దంపతీ అనక్తి బృహస్పతే వాజయాశూఀరివాజౌ॥ ॥౨॥

౯౪౯౨ సాధ్వర్యా అతిథినీరిషిరాః స్పార్హాః సువర్ణా అనవద్యరూపాః।
బృహస్పతిః పర్వతేభ్యో వితూర్యా నిర్గా ఊపే యవమివ స్థివిభ్యః॥ ॥౩॥

౯౪౯౩ ఆప్రుషాయన్మధున ఋతస్య యోనిమవక్షిపన్నర్క ఉల్కామివ ద్యోః।
బృహస్పతిరుద్ధరన్నశ్మనో గా భూమ్యా ఉద్నేవ వి త్వచం బిభేద॥ ॥౪॥

౯౪౯౪ అప జ్యోతిషా తమో అన్తరిక్షాదుద్నః శీపాలమివ వాత ఆజత్।
బృహస్పతిరనుమృశ్యా వలస్యాభ్రమివ వాత ఆ చక్ర ఆ గాః॥ ॥౫॥

౯౪౯౫ యదా వలస్య పీయతో జసుం భేద్బృహస్పతిరగ్నితపోభిరర్కైః।
దద్భిర్న జిహ్వా పరివిష్టమాదదావిర్నిధీఀరకృణోదుస్రియాణామ్॥ ॥౬॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥౧౮॥

౯౪౯౬ బృహస్పతిరమత హి త్యదాసాం నామ స్వరీణాం సదనే గుహా యత్।
ఆణ్డేవ భిత్త్వా శకునస్య గర్భముదుస్రియాః పర్వతస్య త్మనాజత్॥ ॥౭॥

౯౪౯౭ అశ్నాపినద్ధం మధు పర్యపశ్యన్మత్స్యం న దీన ఉదని క్షియన్తమ్।
నిష్టజ్జభార చమసం న వృక్షాద్ బృహస్పతిర్విరవేణా వికృత్య॥ ౮॥

౯౪౯౮ సోషామవిన్దత్ స స్వ1ః సో అగ్నిం సో అర్కేణ వి బబాధే తమాంసి।
బృహస్పతిర్గోవపుషో వలస్య నిర్మజ్జానం న పర్వణో జభార॥ ౯॥

౯౪౯౯ హిమేవ పర్ణా ముషితా వనాని బృహస్పతినాకృపయద్వలో గాః।
అనానుకృత్యమపునశ్చకార యాత్ సూర్యామాసా మిథ ఉచ్చరాతః॥ ॥౧౦॥

౯౫౦౦ అభి శ్యావం న కృశనేభిరశ్వం నక్షత్రేభిః పితరో ద్యామపింశన్।
రాత్ర్యాం తమో అదధుర్జ్యోతిరహన్ బృహస్పతిర్భినదద్రిం విదద్గాః॥ ॥౧౧॥

౯౫౦౧ ఇదమకర్మ నమో అభ్రియాయ యః పూర్వీరన్వానోనవీతి।
బృహస్పతిః స హి గోభిః సో అశ్వైః స వీరేభిః స నృభిర్నో వయో ధాత్॥ ॥౧౨॥

షష్ఠోఽనువాకః (౬౯) ఏకోనసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషి-సుమిత్రో వాధ్ర్యశ్వః॥దేవతా- అగ్నిః ఛన్దః-౧నిచృజ్జగతీ; ౨ విరాడ్జగతీ; ౩,౭, త్రిష్టుప్; ౪,౫,౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౬ఆర్చీ -స్వరాట్ త్రిష్టుప్; ౮,౧౦ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౯,౧౧ విరాట్ త్రిష్టుప్॥స్వరః- ౧,౨ నిషాదః; ౩-౧౨ ధైవతః॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః॥౧౯॥

౯౫౦౨ భద్రా అగ్నేర్వధ్ర్యశ్వస్య సన్దృశో వామీ ప్రణీతిః సురణా ఉపేతయః।
యదీం సుమిత్రా విశో అగ్ర ఇన్ధతే ఘృతేనాహుతో జరతే దవిద్యుతత్ ॥౧॥

౯౫౦౩ ఘృతమగ్నేర్వధ్ర్యశ్వస్య వర్ధనం ఘృతమన్నం ఘృతమ్వస్య మేదనమ్।
ఘృతేనాహుత ఉర్వియా వి పప్రథే సూర్య ఇవ రోచతే సర్పిరాసుతిః ॥౨॥

౯౫౦౪ యత్ తే మనుర్యదనీకం సుమిత్రః సమీధే అగ్నే తదిదం నవీయః।
స రేవచ్ఛోచ స గిరో జుషస్వ స వాజం దర్షి స ఇహ శ్రవో ధాః॥ ౩॥

౯౫౦౫ యం త్వా పూర్వమీళితో వధ్ర్యశ్వః సమీధే అగ్నే స ఇదం జుషస్వ।
స నః స్తిపా ఉత భవా తనూపా దాత్రం రక్షస్వ యదిదం తే అస్మే॥ ౪॥

౯౫౦౬ భవా ద్యుమ్నీ వాధ్ర్యశ్వోత గోపా మా త్వా తారీదభిమాతిర్జనానామ్।
శూర ఇవ ధృష్ణుశ్చ్యవనః సుమిత్రః ప్ర ను వోచం వాధ్ర్యశ్వస్య నామ ॥౫॥

౯౫౦౭ సమజ్ర్యా పర్వత్యా వసూని దాసా వృత్రాణ్యార్యా జిగేథ।
శూర ఇవ ధృష్ణుశ్చ్యవనో జనానాం త్వమగ్నే పృతనాయూఁరభి ష్యాః ॥౬॥

అథ వింశో వర్గః ॥౨౦॥

౯౫౦౮ దీర్ఘతన్తుర్బృహదుక్షాయమగ్నిః సహస్రస్తరీః శతనీథ ఋభ్వా।
ద్యుమాన్ ద్యుమత్సు నృభిర్మృజ్యమానః సుమిత్రేషు దీదయో దేవయత్సు ॥౭॥

౯౫౦౯ త్వే ధేనుః సుదుఘా జాతవేదోఽసశ్చతేవ సమనా సబర్ధుక్।
త్వం నృభిర్దక్షిణావద్భిరగ్నే సుమిత్రేభిరిధ్యసే దేవయద్భిః ॥౮॥

౯౫౧౦ దేవాశ్చిత్ తే అమృతా జాతవేదో మహిమానం వాధ్ర్యశ్వ ప్ర వోచన్।
యత్ సమ్పృచ్ఛం మానుషీర్విశ ఆయన్ త్వం నృభిరజయస్త్వావృధేభిః ॥౯॥

౯౫౧౧ పితేవ పుత్రమబిభరుపస్థే త్వామగ్నే వధ్ర్యశ్వః సపర్యన్।
జుషాణో అస్య సమిధం యవిష్ఠోత పూర్వాఁ అవనోర్వ్రాధతశ్చిత్ ॥౧౦॥

౯౫౧౨ శశ్వదగ్నిర్వధ్ర్యశ్వస్య శత్రూన్ నృభిర్జిగాయ సుతసోమవద్భిః।
సమనం చిదదహశ్చిత్రభానోఽవ వ్రాధన్తమభినద్వృధశ్చిత్ ॥౧౧॥

౯౫౧౩ అయమగ్నిర్వధ్ర్యశ్వస్య వృత్రహా సనకాత్ ప్రేద్ధో నమసోపవాక్యః।
స నో అజామీఁరుత వా విజామీనభి తిష్ఠ శర్ధతో వాధ్ర్యశ్వ ॥౧౨॥

(౭౦) సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః-సుమిత్రో వాధ్ర్యశ్వః॥దేవతా- అగ్నిః॥ ఛన్దః-౧, ౨, ౪, ౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౫-౭,౯, ౧౧ త్రిష్టుప్; ౮ విరాట్ త్రిష్టుప్॥స్వరః- ధైవతః॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥౨౧॥

౯౨౧౪ ఇమాం మే అగ్నే సమిధం జుషస్వేళస్పదే ప్రతి హర్యా ఘృతాచీమ్।
వర్ష్మన్ పృథివ్యాః సుదినత్వే అహ్నామూర్ధ్వో భవ సుక్రతో దేవయజ్యా ॥౧॥

౯౨౧౫ ఆ దేవానామగ్రయావేహ యాతు నరాశంసో విశ్వరూపేభిరశ్వైః।
ఋతస్య పథా నమసా మియేధో దేవేభ్యో దేవతమః సుషూదత్ ॥౨॥

౯౨౧౬ శశ్వత్తమమీళతే దూత్యాయ హవిష్మన్తో మనుష్యాసో అగ్నిమ్।
వహిష్ఠైరశ్వైః సువృతా రథేనా దేవాన్ వక్షి ని షదేహ హోతా ॥౩॥

౯౨౧౭ వి ప్రథతాం దేవజుష్టం తిరశ్చా దీర్ఘం ద్రాఘ్మా సురభి భూత్వస్మే।
అహేళతా మనసా దేవ బర్హిరిన్ద్రజ్యేష్ఠాఁ ఉశతో యక్షి దేవాన్ ॥౪॥

౯౨౧౮ దివో వా సాను స్పృశతా వరీయః పృథివ్యా వా మాత్రయా వి శ్రయధ్వమ్।
ఉశతీర్ద్వారో మహినా మహద్భిర్దేవం రథం రథయుర్ధారయధ్వమ్ ॥౫॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥౨౨॥

౯౨౧౯ దేవీ దివో దుహితరా సుశిల్పే ఉషాసానక్తా సదతాం ని యోనౌ।
ఆ వాం దేవాస ఉశతీ ఉశన్త ఉరౌ సీదన్తు సుభగే ఉపస్థే ॥౬॥

౯౨౨౦ ఊర్ధ్వో గ్రావా బృహదగ్నిః సమిద్ధః ప్రియా ధామాన్యదితేరుపస్థే।
పురోహితావృత్విజా యజ్ఞే అస్మిన్ విదుష్టరా ద్రవిణమా యజేథామ్ ॥౭॥

౯౨౨౧ తిస్రో దేవీర్బర్హిరిదం వరీయ ఆ సీదత చకృమా వః స్యోనమ్।
మనుష్వద్యజ్ఞం సుధితా హవీంషీళా దేవీ ఘృతపదీ జుషన్త ॥౮॥

౯౨౨౨ దేవ త్వష్టర్యద్ధ చారుత్వమానడ్యదఙ్గిరసామభవః సచాభూః।
స దేవానాం పాథ ఉప ప్ర విద్వానుశన్ యక్షి ద్రవిణోదః సురత్నః ॥౯॥

౯౨౨౩ వనస్పతే రశనయా నియూయా దేవానాం పాథ ఉప వక్షి విద్వాన్।
స్వదాతి దేవః కృణవద్ధవీంష్యవతాం ద్యావాపృథివీ హవం మే ॥౧౦॥

౯౨౨౪ అగ్నే వహ వరుణమిష్టయే న ఇన్ద్రం దివో మరుతో అన్తరిక్షాత్।
సీదన్తు బర్హిర్విశ్వ ఆ యజత్రాః స్వాహా దేవా అమృతా మాదయన్తామ్ ॥౧౧॥

(౭౧) ఏకసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- బృహస్పతిః॥ దేవతా- జ్ఞానమ్॥ ఛన్దః-౧ త్రిష్టుప్; ౨ భురిక్త్రిష్టుప్ ౩,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౪ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౫,౬,౮,౧౦,౧౧ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౯ విరాడ్జగతీ॥ స్వరః-౧-౮, ౧౦,౧౧ ధైవతః; ౯ నిషాదః॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥౨౩॥

౯౨౨౫ బృహస్పతే ప్రథమం వాచో అగ్రం యత్ ప్రైరత నామధేయం దధానాః।
యదేషాం శ్రేష్ఠం యదరిప్రమాసీత్ ప్రేణా తదేషాం నిహితం గుహావిః ॥౧॥

౯౨౨౬ సక్తుమివ తితఉనా పునన్తో యత్ర ధీరా మనసా వాచమక్రత।
అత్రా సఖాయః సఖ్యాని జానతే భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధి వాచి ॥౨॥

౯౨౨౭ యజ్ఞేన వాచః పదవీయమాయన్ తామన్వవిన్దన్నృషిషు ప్రవిష్టామ్।
తామాభృత్యా వ్యదధుః పురుత్రా తాం సప్త రేభా అభి సం నవన్తే ॥౩॥

౯౨౨౮ ఉత త్వః పశ్యన్ న దదర్శ వాచముత త్వః శృణ్వన్ న శృణోత్యేనామ్।
ఉతో త్వస్మై తన్వం౧ వి సస్రే జాయేవ పత్య ఉశతీ సువాసాః ॥౪॥

౯౨౨౯ ఉత త్వం సఖ్యే స్థిరపీతమాహుర్నైనం హిన్వన్త్యపి వాజినేషు।
అధేన్వా చరతి మాయయైష వాచం శుశ్రువాఁ అఫలామపుష్పామ్ ॥౫॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥౨౪॥

౯౨౩౦ యస్తిత్యాజ సచివిదం సఖాయం న తస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి।
యదీం శృణోత్యలకం శృణోతి నహి ప్రవేద సుకృతస్య పన్థామ్ ॥౬॥

౯౨౩౧ అక్షణ్వన్తః కర్ణవన్తః సఖాయో మనోజవేష్వసమా బభూవుః।
ఆదఘ్నాస ఉపకక్షాస ఉ త్వే హ్రదా ఇవ స్నాత్వా ఉ త్వే దదృశ్రే ॥౭॥

౯౨౩౨ హృదా తష్టేషు మనసో జవేషు యద్బ్రాహ్మణాః సంయజన్తే సఖాయః।
అత్రాహ త్వం వి జహుర్వేద్యాభిరోహబ్రహ్మాణో వి చరన్త్యు త్వే ॥౮॥

౯౨౩౩ ఇమే యే నార్వాఙ్న పరశ్చరన్తి న బ్రాహ్మణాసో న సుతేకరాసః।
త ఏతే వాచమభిపద్య పాపయా సిరీస్తన్త్రం తన్వతే అప్రజజ్ఞయః ॥౯॥

౯౨౩౪ సర్వే నన్దన్తి యశసాగతేన సభాసాహేన సఖ్యా సఖాయః।
కిల్బిషస్పృత్పితుషణిర్హ్యేషామరం హితో భవతి వాజినాయ ॥౧౦॥

౯౨౩౫ ఋచాం త్వః పోషమాస్తే పుపుష్వాన్గాయత్రం త్వో గాయతి శక్వరీషు।
బ్రహ్మా త్వో వదతి జాతవిద్యాం యజ్ఞస్య మాత్రాం వి మిమీత ఉ త్వః ॥౧౧॥

ఇత్యష్టమాష్టకే ద్వితీయోఽధ్యాయః

అథ తృతీయోఽధ్యాయః

(౭౨) ద్విసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బృహస్పతిర్బృహస్పతిర్వా లౌక్య అదితిర్వా దాక్షాయణీ ॥
దేవతా - దేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౬ అనుష్టుప్ ; ౨ పాదనిచృదనుష్టుప్ ; ౩,౫,౭ నిచృదనుష్టుప్ ; ౮,౯ విరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౯౨౩౬ దేవానాం ను వయం జానా ప్ర వోచామ విపన్యయా।
ఉక్థేషు శస్యమానేషు యః పశ్యాదుత్తరే యుగే ॥ ౧

౯౨౩౭ బ్రహ్మణస్పతిరేతా సం కర్మార ఇవాధమత్।
దేవానాం పూర్వ్యే యుగేఽసతః సదజాయత ॥ ౨

౯౨౩౮ దేవానాం యుగే ప్రథమేఽసతః సదజాయత।
తదాశా అన్వజాయన్త తదుత్తానపదస్పరి ॥ ౩

౯౨౩౯ భూర్జజ్ఞ ఉత్తానపదో భువ ఆశా అజాయన్త।
అదితేర్దక్షో అజాయత దక్షాద్వదితిః పరి ॥ ౪

౯౨౪౦ అదితిర్హ్యజనిష్ట దక్ష యా దుహితా తవ।
తాం దేవా అన్వజాయన్త భద్రా అమృతబన్ధవః ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౯౨౪౧ యద్దేవా అదః సలిలే సుసంరబ్ధా అతిష్ఠత।
అత్రా వో నృత్యతామివ తీవ్రో రేణురపాయత ॥ ౬

౯౨౪౨ యద్దేవా యతయో యథా భువనాన్యపిన్వత।
అత్రా సముద్ర ఆ గూళ్హమా సూర్యమజభర్తన ॥ ౭

౯౨౪౩ అష్టౌ పుత్రాసో అదితేర్యే జాతాస్తన్వస్పరి।
దేవాఀ ఉప ప్రైత్సప్తభిః పరా మార్తాణ్డమాస్యత్ ॥ ౮

౯౨౪౪ సప్తభిః పుత్రైరదితిరుప ప్రైత్పూర్వ్యం యుగమ్।
ప్రజాయై మృత్యవే త్వత్పునర్మార్తాణ్డమాభరత్ ॥ ౯

(౭౩) త్రిసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - గౌరివీతిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౫ త్రిష్టుప్ ; ౩,౪,౮,౧౦ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౭ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ; ౯ ఆర్చీభురిక్త్రిష్టుప్ ; ౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౯౨౪౫ జనిష్ఠా ఉగ్రః సహసే తురాయ మన్ద్ర ఓజిష్ఠో బహులాభిమానః।
అవర్ధన్నిన్ద్రం మరుతశ్చిదత్ర మాతా యద్వీరం దధనద్ధనిష్ఠా ॥ ౧

౯౦౪౬ ద్రుహో నిషత్తా పృశనీ చిదేవైః పురూ శంసేన వావృధుష్ట ఇన్ద్రమ్ ।
అభీవృతేవ తా మహాపదేన ధ్వాన్తాత్ ప్రపిత్వాదుదరన్త గర్భాః ॥ ౨

౯౦౪౭ ఋష్వా తే పాదా ప్ర యజ్జిగాస్యవర్ధన్ వాజా ఉత యే చిదత్ర ।
త్వమిన్ద్ర సాలావృకాన్ సహస్రమాసన్ దధిషే అశ్వినా వవృత్యాః ॥ ౩

౯౦౪౮ సమనా తూర్ణిరుప యాసి యజ్ఞమా నాసత్యా సఖ్యాయ వక్షి ।
వసావ్యామిన్ద్ర ధారయః సహస్రాశ్వినా శూర దదతుర్మఘాని ॥ ౪

౯౦౪౯ మన్దమాన ఋతాదధి ప్రజాయై సఖిభిరిన్ద్ర ఇషిరేభిరర్థమ్ ।
ఆభిర్హి మాయా ఉప దస్యుమాగాన్మిహః ప్ర తమ్రా అవపత్ తమాంసి ॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౯౦౫౦ సనామానా చిద్ధ్వసయో న్యస్మా అవాహన్నిన్ద్ర ఉషసో యథానః ।
ఋష్వైరగచ్ఛః సఖిభిర్నికామైః సాకం ప్రతిష్ఠా హృద్యా జఘన్థ ॥ ౬

౯౦౫౧ త్వం జఘన్థ నముచిం మఖస్యుం దాసం కృణ్వాన ఋషయే విమాయమ్ ।
త్వం చకర్థ మనవే స్యోనాన్ పథో దేవత్రాఞ్జసేవ యానాన్ ॥ ౭

౯౦౫౨ త్వమేతాని పప్రిషే వి నామేశాన ఇన్ద్ర దధిషే గభస్తౌ ।
అను త్వా దేవాః శవసా మదన్త్యుపరిబుధ్నాన్ వనినశ్చకర్థ ॥ ౮

౯౦౫౩ చక్రం యదస్యాప్స్వా నిషత్తముతో తదస్మై మధ్విచ్చచ్ఛద్యాత్ ।
పృథివ్యామతిషితం యదూధః పయో గోష్వదధా ఓషధీషు ॥ ౯

౯౦౫౪ అశ్వాదియాయేతి యద్వదన్త్యోజసో జాతముత మన్య ఏనమ్ ।
మన్యోరియాయ హర్మ్యేషు తస్థౌ యతః ప్రజజ్ఞ ఇన్ద్రో అస్య వేద ॥ ౧౦

౯౦౫౫ వయః సుపర్ణా ఉప సేదురిన్ద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః ।
అప ధ్వాన్తమూర్ణుహి పూర్ధి చక్షుర్ముముగ్ధ్యస్మాన్ నిధయేవ బద్ధాన్ ॥ ౧౧

(౭౪) చతుస్సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - గౌరివీతిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౪ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩ ఆర్చీభురిక్త్రిష్టుప్ ; ౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౯౦౫౬ వసూనాం వా చర్కృష ఇయక్షన్ ధియా వా యజ్ఞైర్వా రోదస్యోః ।
అర్వన్తో వా యే రయిమన్తః సాతౌ వనుం వా యే సుశ్రుణం సుశ్రుతో ధుః ॥ ౧

౯౦౫౭ హవ ఏషామసురో నక్షత ద్యాం శ్రవస్యతా మనసా నింసత క్షామ్ ।
చక్షాణా యత్ర సువితాయ దేవా ద్యౌర్న వారేభిః కృణవన్త స్వైః ॥ ౨

౯౦౫౮ ఇయమేషామమృతానాం గీః సర్వతాతా యే కృపణన్త రత్నమ్ ।
ధియం చ యజ్ఞం చ సాధన్తస్తే నో ధాన్తు వసవ్యమసామి ॥ ౩

౯౦౫౯ ఆ తత్ త ఇన్ద్రాయవః పనన్తాభి య ఊర్వం గోమన్తం తితృత్సాన్ ।
సకృత్స్వం యే పురుపుత్రాం మహీం సహస్రధారాం బృహతీం దుదుక్షన్ ॥ ౪

౯౦౬౦ శచీవ ఇన్ద్రమవసే కృణుధ్వమనానతం దమయన్తం పృతన్యూన్ ।
ఋభుక్షణం మఘవానం సువృక్తిం భర్తా యో వజ్రం నర్యం పురుక్షుః ॥ ౫

౯౦౬౧ యద్వావాన పురుతమం పురాషాళా వృత్రహేన్ద్రో నామాన్యప్రాః ।
అచేతి ప్రాసహస్పతిస్తువిష్మాన్ యదీముశ్మసి కర్తవే కరత్ తత్ ॥ ౬

(౭౫) పఞ్చసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - సిన్ధుక్షిత్ప్రైయమేధః ॥ దేవతా - నద్యః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృజ్జగతీ ; ౨,౩ విరాట్జగతీ ; ౪ జగతీ ; ౫,౭ ఆర్చీస్వరాట్జగతీ ; ౬ ఆర్చీభురిగ్జగతీ ; ౮,౯ పాదనిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౯౨౭౨ ప్ర సు వ ఆపో మహిమానముత్తమం కారుర్వోచాతి సదనే వివస్వతః ।
ప్ర సప్తసప్త త్రేధా హి చక్రముః ప్ర సృత్వరీణామతి సిన్ధురోజసా ॥ ౧

౯౨౭౩ ప్ర తేఽరదద్వరుణో యాతవే పథః సిన్ధో యద్వాజాఁ అభ్యద్రవస్త్వమ్ ।
భూమ్యా అధి ప్రవతా యాసి సానునా యదేషామగ్రం జగతామిరజ్యసి ॥ ౨

౯౨౭౪ దివి స్వనో యతతే భూమ్యోపర్యనన్తం శుష్మముదియర్తి భానునా ।
అభ్రాదివ ప్ర స్తనయన్తి వృష్టయః సిన్ధుర్యదేతి వృషభో న రోరువత్ ॥ ౩

౯౨౭౫ అభి త్వా సిన్ధో శిశుమిన్న మాతరో వాశ్రా అర్షన్తి పయసేవ ధేనవః ।
రాజేవ యుధ్వా నయసి త్వమిత్సిచౌ యదాసామగ్రం ప్రవతామినక్షసి ॥ ౪

౯౨౭౬ ఇమం మే గఙ్గే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తోమం సచతా పరుష్ణ్యా ।
అసిక్న్యా మరుద్వృధే వితస్తయాఽఽర్జీకీయే శృణుహ్యా సుషోమయా ॥ ౫

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౯౨౭౭ తృష్టామయా ప్రథమం యాతవే సజూః సుసర్త్వా రసయా శ్వేత్యా త్యా ।
త్వం సిన్ధో కుభయా గోమతీం క్రుముం మెహత్న్వా సరథం యాభిరీయసే ॥ ౬

౯౨౭౮ ఋజీత్యేనీ రుశతీ మహిత్వా పరి జ్రయాంసి భరతే రజాంసి ।
అదబ్ధా సిన్ధురపసామపస్తమాశ్వా న చిత్రా వపుషీవ దర్శతా ॥ ౭

౯౨౭౯ స్వశ్వా సిన్ధుః సురథా సువాసా హిరణ్యయీ సుకృతా వాజినీవతీ ।
ఊర్ణావతీ యువతిః సీలమావత్యుతాధి వస్తే సుభగా మధువృధమ్ ॥ ౮

౯౨౮౦ సుఖం రథం యుయుజే సిన్ధురశ్వినం తేన వాజం సనిషదస్మిన్నాజౌ ।
మహాన్హ్యస్య మహిమా పనస్యతేఽదబ్ధస్య స్వయశసో విరప్శినః ॥ ౯

(౭౬) షట్సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - జరత్కర్ణ ఐరావతః సర్పః ॥ దేవతా - గ్రావాణః ॥
ఛన్దః - ౧,౬,౮ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౨,౩ ఆర్చీస్వరాడ్జగతీ ; ౪,౭ నిచృజ్జగతీ ; ౫ ఆసురీస్వరాడార్చీ నిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౯౨౮౧ ఆ వ ఋఞ్జస ఊర్జాం వ్యుష్టిష్విన్ద్రం మరుతో రోదసీ అనక్తన ।
ఉభే యథా నో అహనీ సచాభువా సదఃసదో వరివస్యాత ఉద్భిదా ॥ ౧

౯౨౮౨ తదు శ్రేష్ఠం సవనం సునోతనాత్యో న హస్తయతో అద్రిః సోతరి ।
విదద్ధ్యర్యో అభిభూతి పౌంస్యం మహో రాయే చిత్తరుతే యదర్వతః ॥ ౨

౯౨౮౩ తదిద్ధ్యస్య సవనం వివేరపో యథా పురా మనవే గాతుమశ్రేత్ ।
గోఅర్ణసి త్వాష్ట్రే అశ్వనిర్ణిజి ప్రేమధ్వరేష్వధ్వరాఁ అశిశ్రయుః ॥ ౩

౯౨౮౪ అప హత రక్షసో భఙ్గురావతః స్కభాయత నిరృతిం సేధతామతిమ్ ।
ఆ నో రయిం సర్వవీరం సునోతన దేవావ్యం భరత శ్లోకమద్రయః ॥ ౪

౯౨౮౫ దివశ్చిదా వోఽమవత్తరేభ్యో విభ్వనా చిదాశ్వపస్తరేభ్యః ।
వాయోశ్చిదా సోమరభస్తరేభ్యోఽగ్నేశ్చిదర్చ పితుకృత్తరేభ్యః ॥ ౫

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౯౨౮౬ భురన్తు నో యశసః సోత్వన్ధసో గ్రావాణో వాచా దివితా దివిత్మతా ।
నరో యత్ర దుహతే కామ్యం మధ్వాఘోషయన్తో అభితో మిథస్తురః ॥ ౬

౯౨౮౭ సున్వన్తి సోమం రథిరాసో అద్రయో నిరస్య రసం గవిషో దుహన్తి తే ।
దుహన్త్యూధరుపసేచనాయ కం నరో హవ్యా న మర్జయన్త ఆసభిః ॥ ౭

౯౨౮౮ ఏతే నరః స్వపసో అభూతన య ఇన్ద్రాయ సునుథ సోమమద్రయః ।
వామంవామం వో దివ్యాయ ధామ్నే వసువసు వః పార్థివాయ సున్వతే ॥ ౮

(౭౭) సప్తసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - స్యూమరశ్మిర్భార్గవః ॥ దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౪ త్రిష్టుప్ ; ౬-౮ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౫ పాదనిచృజ్జగతీ ॥

స్వరః - ౧-౪,౬-౮ ధైవతః ; ౫ నిషాదః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౯౫౭౯ అభ్రప్రుషో న వాచా ప్రుషా వసు హవిష్మన్తో న యజ్ఞా విజానుషః ।
సుమారుతం న బ్రహ్మాణమర్హసే గణమస్తోష్యేషాం న శోభసే ॥ ౧

౯౫౮౦ శ్రియే మర్యాసో అంజీఁ రకృణ్వత సుమారుతం న పూర్వీరతి క్షపః ।
దివస్పుత్రాస ఏతా న యేతిర ఆదిత్యాసస్తే అక్రా న వావృధుః ॥ ౨

౯౫౮౧ ప్ర యే దివః పృథివ్యా న బర్హణా త్మనా రిరిచ్రే అభ్రాన్న సూర్యః ।
పాజస్వన్తో న వీరాః పనస్యవో రిశాదసో న మర్యా అభిద్యవః ॥ ౩

౯౫౮౨ యుష్మాకం బుధ్నే అపాం న యామని విథుర్యతి న మహీ శ్రథర్యతి ।
విశ్వప్సుర్యజ్ఞో అర్వాగయం సు వః ప్రయస్వన్తో న సత్రాచ ఆ గత ॥ ౪

౯౫౮౩ యూయం ధూర్షు ప్రయుజో న రశ్మిభిర్జ్యోతిష్మన్తో న భాసా వ్యుష్టిషు ।
శ్యేనాసో న స్వయశసో రిశాదసః ప్రవాసో న ప్రసితాసః పరిప్రుషః ॥ ౫

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౯౫౮౪ ప్ర యద్వహధ్వే మరుతః పరాకాద్యూయం మహః సంవరణస్య వస్వః ।
విదానాసో వసవో రాధ్యస్యాఽఽరాచ్చిద్ద్వేషః సనుతర్యుయోత ॥ ౬

౯౫౮౫ య ఉదృచి యజ్ఞే అధ్వరేష్ఠా మరుద్భ్యో న మానుషో దదాశత్ ।
రేవత్స వయో దధతే సువీరం స దేవానామపి గోపీథే అస్తు ॥ ౭

౯౫౮౬ తే హి యజ్ఞేషు యజ్ఞియాస ఊమా ఆదిత్యేన నామ్నా శంభవిష్ఠాః ।
తే నోఽవన్తు రథతూర్మనీషాం మహశ్చ యామన్నధ్వరే చకానాః ॥ ౮

(౭౮) అష్టసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - స్యూమరశ్మిర్భార్గవః ॥ దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః - ౧ ఆర్చీత్రిష్టుప్ ; ౨,౫,౬ విరాడ్జగతీ ; ౩,౪ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౭ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౮ త్రిష్టుప్ ॥

స్వరః - ౧,౩,౪,౮ ధైవతః ౨,౫-౭ నిషాదః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౯౫౮౭ విప్రాసో న మన్మభిః స్వాధ్యో దేవావ్యో న యజ్ఞైః స్వప్నసః ।
రాజానో న చిత్రాః సుసందృశః క్షితీనాం న మర్యా అరేపసః ॥ ౧

౯౫౮౮ అగ్నిర్న యే భ్రాజసా రుక్మవక్షసో వాతాసో న స్వయుజః సద్యఊతయః ।
ప్రజ్ఞాతారో న జ్యేష్ఠాః సునీతయః సుశర్మాణో న సోమా ఋతం యతే ॥ ౨

౯౫౮౯ వాతాసో న యే ధునయో జిగత్నవోఽగ్నీనాం న జిహ్వా విరోకిణః ।
వర్మణ్వన్తో న యోధాః శిమీవన్తః పితౄణాం న శంసాః సురాతయః ॥ ౩

౯౫౯౦ రథానాం న యేఽరాః సనాభయో జిగీవాంసో న శూరా అభిద్యవః ।
వరేయవో న మర్యా ఘృతప్రుషోఽభిస్వర్తారో అర్కం న సుష్టుభః ॥ ౪

౯౫౯౧ అశ్వాసో న యే జ్యేష్ఠాస ఆశవో దిధిషవో న రథ్యః సుదానవః ।
ఆపో న నిమ్నైరుదభిర్జిగత్నవో విశ్వరూపా అంగిరసో న సామభిః ॥ ౫

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౯౫౯౨ గ్రావాణో న సూరయః సిన్ధుమాతర ఆదర్దిరాసో అద్రయో న విశ్వహా ।
శిశూలా న క్రీళయః సుమాతరో మహాగ్రామో న యామన్నుత త్విషా ॥ ౬

౯౫౯౩ ఉషసాం న కేతవోఽధ్వరశ్రియః శుభంయవో నాంజిభిర్వ్యశ్వితన్ ।
సిన్ధవో న యయియో భ్రాజదృష్టయః పరావతో న యోజనాని మమిరే ॥ ౭

౯౫౯౪ సుభాగాన్నో దేవాః కృణుతా సురత్నానస్మాన్త్స్తోతౄన్మరుతో వావృధానాః ।
అధి స్తోత్రస్య సఖ్యస్య గాత సనాద్ధి వో రత్నధేయాని సన్తి ॥ ౮

(౭౯) ఏకోనాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అగ్నిః సౌచీకో వైశ్వానరో వా, సప్తిర్వా వాజమ్భరః ॥

దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౪,౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ;

౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫ ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ ; ౭ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౯౫౯౫ అపశ్యమస్య మహతో మహిత్వమమర్త్యస్య మర్త్యాసు విక్షు ।
నానా హనూ విభృతే సం భరేతే అసిన్వతీ బప్సతీ భూర్యత్తః ॥ ౧

౯౫౯౬ గుహా శిరో నిహితమృధగక్షీ అసిన్వన్నత్తి జిహ్వయా వనాని ।
అత్రాణ్యస్మై పడ్భిః సం భరన్త్యుత్తానహస్తా నమసాధి విక్షు ॥ ౨

౯౫౯౭ ప్ర మాతుః ప్రతరం గుహ్యమిచ్ఛన్కుమారో న వీరుధః సర్పదుర్వీః ।
ససం న పక్వమవిదచ్ఛుచన్తం రిరిహ్వాంసం రిప ఉపస్థే అన్తః ॥ ౩

౯౫౯౮ తద్వామృతం రోదసీ ప్ర బ్రవీమి జాయమానో మాతరా గర్భో అత్తి ।
నాహం దేవస్య మర్త్యశ్చికేతాఽగ్నిరఙ్గ విచేతాః స ప్రచేతాః ॥ ౪

౯౫౯౯ యో అస్మా అన్నం తృష్వాదధాత్యాజ్యైర్ఘృతైర్జుహోతి పుష్యతి ।
తస్మై సహస్రమక్షభిర్వి చక్షేఽగ్నే విశ్వతః ప్రత్యఙ్ఙసి త్వమ్ ॥ ౫

౯౬౦౦ కిం దేవేషు త్యజ ఏనశ్చకర్థాఽగ్నే పృచ్ఛామి ను త్వామవిద్వాన్ ।
అక్రీళన్క్రీళన్హరిరత్తవేఽదన్వి పర్వశశ్చకర్త గామివాసిః ॥ ౬

౯౬౦౧ విషూచో అశ్వాన్యుయుజే వనేజా ఋజీతిభీ రశనాభిర్గృభీతాన్ ।
చక్షదే మిత్రో వసుభిః సుజాతః సమానృధే పర్వభిర్వావృధానః ॥ ౭

(౮౦) అశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అగ్నిః సౌచీకో వైశ్వానరో వా ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ;

౨,౪ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౯౬౦౨ అగ్నిః సప్తిం వాజమ్భరం దదాత్యగ్నిర్వీరం శ్రుత్యం కర్మనిష్ఠామ్ ।
అగ్నీ రోదసీ వి చరత్సమఞ్జన్నగ్నిర్నారీం వీరకుక్షిం పురన్ధిమ్ ॥ ౧

౯౬౦౩ అగ్నేరప్నసః సమిదస్తు భద్రాఽగ్నిర్మహీ రోదసీ ఆ వివేశ ।
అగ్నిరేకం చోదయత్సమత్స్వగ్నిర్వృత్రాణి దయతే పురూణి ॥ ౨

౯౬౦౪ అగ్నిర్హ త్యం జరతః కర్ణమావాఽగ్నిరద్భ్యో నిరదహజ్జరూథమ్ ।
అగ్నిరత్రిం ఘర్మ ఉరుష్యదన్తరగ్నిర్నృమేధం ప్రజయాసృజత్సమ్ ॥ ౩

౯౬౦౫ అగ్నిర్దాద్ద్రవిణం వీరపేశా అగ్నిరృషిం యః సహస్రా సనోతి ।
అగ్నిర్దివి హవ్యమా తతానాఽగ్నేర్ధామాని విభృతా పురుత్రా ॥ ౪

౯౬౦౬ అగ్నిముక్థైరృషయో వి హ్వయన్తేఽగ్నిం నరో యామని బాధితాసః ।
అగ్నిం వయో అన్తరిక్షే పతన్తోఽగ్నిః సహస్రా పరి యాతి గోనామ్ ॥ ౫

౯౬౦౭ అగ్నిం విశ ఈళతే మానుషీర్యా అగ్నిం మనుషో నహుషో వి జాతాః ।
అగ్నిర్గాన్ధర్వీం పథ్యామృతస్యాఽగ్నేర్గవ్యూతిర్ఘృత ఆ నిషత్తా ॥ ౬

౯౬౦౮ అగ్నయే బ్రహ్మ ఋభవస్తతక్షురగ్నిం మహామవోచామా సువృక్తిమ్ ।
అగ్నే ప్రావ జరితారం యవిష్ఠాఽగ్నే మహి ద్రవిణమా యజస్వ ॥ ౭

(౮౧) ఏకాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వకర్మా భౌవనః ॥ దేవతా - విశ్వకర్మా ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ;

౨,౪ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౩,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; స్వరః - ధైవతః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౯౬౦౯ య ఇమా విశ్వా భువనాని జుహ్వదృషిర్హోతా న్యసీదత్పితా నః ।

స ఆశిషా ద్రవిణమిచ్ఛమానః ప్రథమచ్ఛదవరాఁ ఆ వివేశ ॥ ౧

౯౬౧౦ కిం స్విదాసీదధిష్ఠానమారమ్భణం కతమత్స్విత్కథాసీత్ ।
యతో భూమిం జనయన్విశ్వకర్మా వి ద్యామౌర్ణోన్మహినా విశ్వచక్షాః ॥ ౨

౯౬౧౧ విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోబాహురుత విశ్వతస్పాత్ ।
సం బాహుభ్యాం ధమతి సం పతత్రైర్ద్యావాభూమీ జనయన్దేవ ఏకః ॥ ౩

౯౬౧౨ కిం స్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆస యతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః ।
మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతేదు తద్యదధ్యతిష్ఠద్భువనాని ధారయన్ ॥ ౪

౯౬౧౩ యా తే ధామాని పరమాణి యావమా యా మధ్యమా విశ్వకర్మన్నుతేమా ।
శిక్షా సఖిభ్యో హవిషి స్వధావః స్వయం యజస్వ తన్వం వృధానః ॥ ౫

౯౬౧౪ విశ్వకర్మన్హవిషా వావృధానః స్వయం యజస్వ పృథివీముత ద్యామ్ ।
ముహ్యన్త్వన్యే అభితో జనాస ఇహాస్మాకం మఘవా సూరిరస్తు ॥ ౬

౯౬౧౫ వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణమూతయే మనోజువం వాజే అద్యా హువేమ ।
స నో విశ్వాని హవనాని జోషద్విశ్వశమ్భూరవసే సాధుకర్మా ॥ ౭

(౮౨) ద్వ్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వకర్మా భౌవనః ॥ దేవతా - విశ్వకర్మా ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౬ త్రిష్టుప్ ; ౨,౪ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౭ పాదనిచృత్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౯౬౧౬ చక్షుషః పితా మనసా హి ధీరో ఘృతమేనే అజనన్నన్నమానే ।
యదేదన్తా అదదృహన్త పూర్వ ఆదిద్ద్యావాపృథివీ అప్రథేతామ్ ॥ ౧

౯౬౧౭ విశ్వకర్మా విమనా ఆద్విహాయా ధాతా విధాతా పరమోత సందృక్ ।
తేషామిష్టాని సమిషా మదన్తి యత్రా సప్త ఋషీన్పర ఏకమాహుః ॥ ౨

౯౬౧౮ యో నః పితా జనితా యో విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా ।
యో దేవానాం నామధా ఏక ఏవ తం సంప్రశ్నం భువనా యన్త్యన్యా ॥ ౩

౯౬౧౯ త ఆయజన్త ద్రవిణం సమస్మా ఋషయః పూర్వే జరితారో న భూనా ।
అసూర్తే సూర్తే రజసి నిషత్తే యే భూతాని సమకృణ్వన్నిమాని ॥ ౪

౯౬౨౦ పరో దివా పర ఏనా పృథివ్యా పరో దేవేభిరసురైర్యదస్తి ।
కం స్విద్గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః సమపశ్యన్త విశ్వే ॥ ౫

౯౬౨౧ తమిద్గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః సమగచ్ఛన్త విశ్వే ।
అజస్య నాభావధ్యేకమర్పితం యస్మిన్విశ్వాని భువనాని తస్థుః ॥ ౬

౯౬౨౨ న తం విదాథ య ఇమా జజానాన్యద్యుష్మాకమన్తరం బభూవ ।
నీహారేణ ప్రావృతా జల్ప్యా చాసుతృప ఉక్థశాసశ్చరన్తి ॥ ౭

(౮౩) త్ర్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - మన్యుస్తాపసః ॥ దేవతా - మన్యుః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడ్జగతీ ; ౨ త్రిష్టుప్ ; ౩,౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ౪ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧ నిషాదః ; ౨-౭ ధైవతః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౯౬౨౩ యస్తే మన్యోఽవిధద్వజ్ర సాయక సహ ఓజః పుష్యతి విశ్వమానుషక్ ।
సాహ్యామ దాసమార్యం త్వయా యుజా సహస్కృతేన సహసా సహస్వతా ॥ ౧

౯౬౨౪ మన్యురిన్ద్రో మన్యురేవాస దేవో మన్యుర్హోతా వరుణో జాతవేదాః ।
మన్యుం విశ ఈళతే మానుషీర్యాః పాహి నో మన్యో తపసా సజోషాః ॥ ౨

౯౬౨౫ అభీహి మన్యో తవసస్తవీయాన్తపసా యుజా వి జహి శత్రూన్ ।
అమిత్రహా వృత్రహా దస్యుహా చ విశ్వా వసూన్యా భరా త్వం నః ॥ ౩

౯౬౨౬ త్వం హి మన్యో అభిభూత్యోజాః స్వయంభూర్భామో అభిమాతిషాహః ।
విశ్వచర్షణిః సహురిః సహావానస్మాస్వోజః పృతనాసు ధేహి ॥ ౪

౯౬౨౭ అభాగః సన్నప పరేతో అస్మి తవ క్రత్వా తవిషస్య ప్రచేతః ।
తం త్వా మన్యో అక్రతుర్జిహీళాహం స్వా తనూర్బలదేయాయ మేహి ॥ ౫

౯౬౨౮ అయం తే అస్మ్యుప మేహ్యర్వాఙ్ ప్రతీచీనః సహురే విశ్వధాయః ।
మన్యో వజ్రిన్నభి మామా వవృత్స్వ హనావ దస్యూఁరుత బోధ్యాపేః ॥ ౬

౯౬౨౯ అభి ప్రేహి దక్షిణతో భవా మేఽధా వృత్రాణి జఙ్ఘనావ భూరి ।
జుహోమి తే ధరుణం మధ్వో అగ్రముభా ఉపాంశు ప్రథమా పిబావ ॥ ౭

(౮౪) చతురశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - మన్యుస్తాపసః ॥ దేవతా - మన్యుః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ త్రిష్టుప్ ;౨ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౪,౫ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౬ ఆర్చీస్వరాడ్జగతీ ; ౭ విరాడ్జగతీ ॥
స్వరః - ౧-౩ ధైవతః ; ౪-౭ నిషాదః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౯౬౩౦ త్వయా మన్యో సరథమారుజన్తో హర్షమాణాసో ధృషితా మరుత్వః ।
తిగ్మేషవ ఆయుధా సంశిశానా అభి ప్ర యన్తు నరో అగ్నిరూపాః ॥ ౧

౯౬౩౧ అగ్నిరివ మన్యో త్విషితః సహస్వ సేనానీర్నః సహురే హూత ఏధి ।
హత్వాయ శత్రూన్వి భజస్వ వేద ఓజో మిమానో వి మృధో నుదస్వ ॥ ౨

౯౬౩౨ సహస్వ మన్యో అభిమాతిమస్మే రుజన్మృణన్ప్రమృణన్ప్రేహి శత్రూన్ ।
ఉగ్రం తే పాజో నన్వా రురుధ్రే వశీ వశం నయస ఏకజ త్వమ్ ॥ ౩

౯౬౩౩ ఏకో బహూనామసి మన్యవీళితో విశంవిశం యుధయే సం శిశాధి ।
అకృత్తరుక్ త్వయా యుజా వయం ద్యుమన్తం ఘోషం విజయాయ కృణ్మహే ౪

౯౬౩౪ విజేషకృదిన్ద్ర ఇవానవబ్రవో౽స్మాకం మన్యో అధిపా భవేహ ।
ప్రియం తే నామ సహురే గృణీమసి విద్మా తముత్సం యత ఆబభూథ ॥ ౫

౯౬౩౫ ఆభూత్యా సహజా వజ్ర సాయక సహో బిభర్ష్యభిభూత ఉత్తరమ్ ।
క్రత్వా నో మన్యో సహ మేద్యేధి మహాధనస్య పురుహూత సంసృజి ॥ ౬

౯౬౩౬ సంసృష్టం ధనముభయం సమాకృతమస్మభ్యం దత్తాం వరుణశ్చ మన్యుః ।
భియం దధానా హృదయేషు శత్రవః పరాజితాసో అప ని లయన్తామ్ ॥ ౭

సప్తమో ఽనువాకః (౮౫) పఞ్చాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - సూర్యా సావిత్రీ ॥ దేవతా -౧-౫-సోమః ; ౬-౧౬ సూర్యావివాహః ; ౧౭ దేవాః; ౧౮ సోమార్కౌ ; ౧౯ చన్ద్రమాః ౨౦-౨౮ నృణాం వివాహమన్త్రా ఆశీః ప్రాయాః ; ౨౯,౩౦ వధూవాసః సంస్పర్శనిన్దా; ౩౧ యక్ష్మనాశినీ దమ్పత్యోః ; ౩౨-౪౭ సూర్యా ॥ ఛన్దః- ౧,౩,౮,౧౧,౨౫,౨౮,౩౨,౩౩,౩౮,౪౧,౪౫ నిచృదనుష్టుప్ ;౨,౪,౫,౯,౩౦,౩౧,౩౫,౩౯,౪౬,౪౭ అనుష్టుప్ ; ౬,౧౦,౧౩,౧౬,౧౭,౨౯,౪౨ విరాడనుష్టుప్ ; ౭,౧౨,౧౫,౨౨ పాదనిచృదనుష్టుప్ ; ౧౧,౨౦,౨౪,౨౬,౩౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౧౮ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౧౯ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ;౨౪,౪౪ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨౩,౨౭ ౩౬ త్రిష్టుప్ ;౩౪ ఉరోబృహతీ ; ౪౦ భురిగనుష్టుప్ ; ౪౩ నిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః- ౧-౧౩,౧౫-౧౭, ౨౨,౨౫,౨౮-౩౩,౩౫,౩౮-౪౨,౪౫-౪౭ గాన్ధారః ;౧౪,౧౯-౨౧, ౨౩,౨౪,౨౬,౩౬,౩౭,౪౪, ధైవతః ౧౮,౨౭,౪౩ నిషాదః ; ౩౪ మధ్యమః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౯౬౩౭ సత్యేనోత్తభితా భూమిః సూర్యేణోత్తభితా ద్యౌః ।
ఋతేనాదిత్యాస్తిష్ఠన్తి దివి సోమో అధి శ్రితః ॥ ౧

౯౬౩౮ సోమేనాదిత్యా బలినః సోమేన పృథివీ మహీ ।
అథో నక్షత్రాణామేషాముపస్థే సోమ ఆహితః ॥ ౨

౯౬౩౯ సోమం మన్యతే పపివాన్ యత్ సంపింషన్త్యోషధిమ్ ।
సోమం యం బ్రహ్మాణో విదుర్న తస్యాశ్నాతి కశ్చన ॥ ౩

౯౬౪౦ ఆచ్ఛద్విధానైర్గుపితో బార్హతైః సోమ రక్షితః ।
గ్రావ్ణామిచ్ఛృణ్వన్ తిష్ఠసి న తే అశ్నాతి పార్థివః ॥ ౪

౯౬౪౧ యత్ త్వా దేవ ప్రపిబన్తి తత ఆ ప్యాయసే పునః ।
వాయుః సోమస్య రక్షితా సమానాం మాస ఆకృతిః ॥ ౫

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౯౬౪౨ రైభ్యాసీదనుదేయీ నారాశంసీ న్యోచనీ ।
సూర్యాయా భద్రమిద్వాసో గాథయైతి పరిష్కృతమ్ ॥ ౬

౯౬౪౩ చిత్తిరా ఉపబర్హణం చక్షురా అభ్యఞ్జనమ్ ।
ద్యౌర్భూమిః కోశ ఆసీద్ యదయాత్ సూర్యా పతిమ్ ॥ ౭

౯౬౪౪ స్తోమా ఆసన్ ప్రతిధయః కురీరం ఛన్ద ఓపశః ।
సూర్యాయా అశ్వినా వరాఽగ్నిరాసీత్ పురోగవః ॥ ౮

౯౬౪౫ సోమో వధూయురభవదశ్వినాస్తాముభా వరా ।
సూర్యాం యత్ పత్యే శంసన్తీం మనసా సవితాదదాత్ ॥ ౯

౯౬౪౬ మనో అస్యా అన ఆసీద్ ద్యౌరాసీదుత చ్ఛదిః ।
శుక్రావనడ్వాహావాస్తాం యదయాత్ సూర్యా గృహమ్ ॥ ౧౦

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౯౬౪౭ ఋక్సామాభ్యామభిహితౌ గావౌ తే సామనావితః ।
శ్రోత్రం తే చక్రే ఆస్తాం దివి పన్థాశ్చరాచరః ॥ ౧౧

౯౬౪౮ శుచీ తే చక్రే యాత్యా వ్యానో అక్ష ఆహతః ।
అనో మనస్మయం సూర్యారోహత్ ప్రయతీ పతిమ్ ॥ ౧౨

౯౬౪౯ సూర్యాయా వహతుః ప్రాగాత్ సవితా యమవాసృజత్ ।
అఘాసు హన్యన్తే గావోఽర్జున్యోః పర్యుహ్యతే ॥ ౧౩

౯౬౫౦ యదశ్వినా పృచ్ఛమానావయాతం త్రిచక్రేణ వహతుం సూర్యాయాః ।
విశ్వే దేవా అను తద్వామజానన్ పుత్రః పితరావవృణీత పూషా ॥ ౧౪

౯౬౫౧ యదయాతం శుభస్పతీ వరేయం సూర్యాముప ।
క్వైకం చక్రం వామాసీత్ క్వ దేష్ట్రాయ తస్థథుః ॥ ౧౫

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౯౬౫౨ ద్వే తే చక్రే సూర్యే బ్రహ్మాణ ఋతుథా విదుః ।
అథైకం చక్రం యద్గుహా తదద్ధాతయ ఇద్విదుః ॥ ౧౬

౯౬౫౩ సూర్యాయై దేవేభ్యో మిత్రాయ వరుణాయ చ ।
యే భూతస్య ప్రచేతస ఇదం తేభ్యోఽకరం నమః ॥ ౧౭

౯౬౫౪ పూర్వాపరం చరతో మాయయైతౌ శిశూ క్రీళన్తౌ పరి యాతో అధ్వరమ్ ।
విశ్వాన్యన్యో భువనాభిచష్ట ఋతూఁరన్యో విదధజ్జాయతే పునః ॥ ౧౮

౯౬౫౫ నవోనవో భవతి జాయమానోఽహ్నాం కేతురుషసామేత్యగ్రమ్ ।
భాగం దేవేభ్యో వి దధాత్యాయన్ ప్ర చన్ద్రమాస్తిరతే దీర్ఘమాయుః ॥ ౧౯

౯౬౫౬ సుకింశుకం శల్మలిం విశ్వరూపం హిరణ్యవర్ణం సువృతం సుచక్రమ్ ।
ఆ రోహ సూర్యే అమృతస్య లోకం స్యోనం పత్యే వహతుం కృణుష్వ ॥ ౨౦

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౯౬౭౭ ఉదీర్ష్వాతః పతివతీ హ్యేషా విశ్వావసుం నమసా గీర్భిరీళే।
అన్యామిచ్ఛ పితృషదం వ్యక్తాం స తే భాగో జనుషా తస్య విద్ధి॥ ౨౧

౯౬౭౮ ఉదీర్ష్వాతో విశ్వావసో నమసేళామహే త్వా।
అన్యామిచ్ఛ ప్రఫర్వ్యం సం జాయాం పత్యా సృజ॥ ౨౨

౯౬౭౯ అనృక్షరా ఋజవః సన్తు పన్థా యేభిః సఖాయో యన్తి నో వరేయమ్।
సమర్యమా సం భగో నో నినీయాత్సం జాస్పత్యం సుయమమస్తు దేవాః॥ ౨౩

౯౬౮౦ ప్ర త్వా ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాద్యేన త్వాబధ్నాత్సవితా సుశేవః।
ఋతస్య యోనౌ సుకృతస్య లోకేఽరిష్టాం త్వా సహ పత్యా దధామి॥ ౨౪

౯౬౮౧ ప్రేతో ముఞ్చామి నాముతః సుబద్ధామముతస్కరమ్।
యథేయమిన్ద్ర మీఢ్వః సుపుత్రా సుభగాసతి॥ ౨౫

అథ పంచవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౯౬౮౨ పూషా త్వేతో నయతు హస్తగృహ్యాశ్వినా త్వా ప్ర వహతాం రథేన।
గృహాన్గచ్ఛ గృహపత్నీ యథాసో వశినీ త్వం విదథమా వదాసి॥ ౨౬

౯౬౮౩ ఇహ ప్రియం ప్రజయా తే సమృధ్యతామస్మిన్గృహే గార్హపత్యాయ జాగృహి।
ఏనా పత్యా తన్వం సం సృజస్వాధా జివ్రీ విదథమా వదాథః॥ ౨౭

౯౬౮౪ నీలలోహితం భవతి కృత్యాసక్తిర్వ్యజ్యతే।
ఏధన్తే అస్యా జ్ఞాతయః పతిర్బన్ధేషు బధ్యతే॥ ౨౮

౯౬౮౫ పరా దేహి శాముల్యం బ్రహ్మభ్యో వి భజా వసు।
కృత్యైషా పద్వతీ భూత్వ్యా జాయా విశతే పతిమ్॥ ౨౯

౯౬౮౬ అశ్రీరా తనూర్భవతి రుశతీ పాపయాముయా।
పతిర్యద్వధ్వో వాససా స్వమఙ్గమభిధిత్సతే॥ ౩౦

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౯౬౮౭ యే వధ్వశ్చన్ద్రం వహతుం యక్ష్మా యన్తి జనాదను।
పునస్తాన్యజ్ఞియా దేవా నయన్తు యత ఆగతాః॥ ౩౧

౯౬౮౮ మా విదన్పరిపన్థినో య ఆసీదన్తి దంపతీ।
సుగేభిర్దుర్గమతీతామప ద్రాన్త్వరాతయః॥ ౩౨

౯౬౮౯ సుమఙ్గలీరియం వధూరిమాం సమేత పశ్యత।
సౌభాగ్యమస్యై దత్త్వాయాథాస్తం వి పరేతన॥ ౩౩

౯౬౯౦ తృష్టమేతత్కటుకమేతదపాష్ఠవద్విషవన్నైతదత్తవే।
సూర్యాం యో బ్రహ్మా విద్యాత్స ఇద్వాధూయమర్హతి॥ ౩౪

౯౬౯౧ ఆశసనం విశసనమథో అధివికర్తనమ్।
సూర్యాయాః పశ్య రూపాణి తాని బ్రహ్మా తు శుంధతి॥ ౩౫

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౯౬౯౨ గృభ్ణామి తే సౌభగత్వాయ హస్తం మయా పత్యా జరదష్టిర్యథాసః।
భగో అర్యమా సవితా పురంధిర్మహ్యం త్వాదుర్గార్హపత్యాయ దేవాః॥ ౩౬

౯౬౯౩ తాం పూషఞ్ఛివతమామేరయస్వ యస్యాం బీజం మనుష్యా వపన్తి।
యా న ఊరూ ఉశతీ విశ్రయాతే యస్యాముశన్తః ప్రహరామ శేపమ్॥ ౩౭

౯౬౯౪ తుభ్యమగ్రే పర్యవహన్త్సూర్యాం వహతునా సహ।
పునః పతిభ్యో జాయాం దా అగ్నే ప్రజయా సహ॥ ౩౮

౯౬౯౫ పునః పత్నీమగ్నిరదాదాయుషా సహ వర్చసా।
దీర్ఘాయురస్యా యః పతిర్జీవాతి శరదః శతమ్॥ ౩౯

౯౬౯౬ సోమః ప్రథమో వివిదే గన్ధర్వో వివిద ఉత్తరః।
తృతీయో అగ్నిష్టే పతిస్తురీయస్తే మనుష్యజాః॥ ౪౦

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౯౬౭౭ సోమో దదద్గన్ధర్వాయ గన్ధర్వో దదదగ్నయే ।
రయిం చ పుత్రాంశ్చాదాదగ్నిర్మహ్యమథో ఇమామ్ ॥ ౪౧

౯౬౭౮ ఇహైవ స్తం మా వి యౌష్టం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతమ్ ।
క్రీళన్తౌ పుత్రైర్నప్తృభిర్మోదమానౌ స్వే గృహే ॥ ౪౨

౯౬౭౯ ఆ నః ప్రజాం జనయతు ప్రజాపతిరాజరసాయ సమనక్త్వర్యమా ।
అదుర్మంగలీః పతిలోకమా విశ శం నో భవ ద్విపదే శం చతుష్పదే ॥ ౪౩

౯౬౮౦ అఘోరచక్షురపతిఘ్న్యేధి శివా పశుభ్యః సుమనాః సువర్చాః ।
వీరసూర్దేవకామా స్యోనా శం నో భవ ద్విపదే శం చతుష్పదే ॥ ౪౪

౯౬౮౧ ఇమాం త్వమిన్ద్ర మీఢ్వః సుపుత్రాం సుభగాం కృణు ।
దశాస్యాం పుత్రానా ధేహి పతిమేకాదశం కృధి ॥ ౪౫

౯౬౮౨ సమ్రాజ్ఞీ శ్వశురే భవ సమ్రాజ్ఞీ శ్వశ్ర్వాం భవ ।
ననాన్దరి సమ్రాజ్ఞీ భవ సమ్రాజ్ఞీ అధి దేవృషు ॥ ౪౬

౯౬౮౩ సమంజన్తు విశ్వే దేవాః సమాపో హృదయాని నౌ ।
సం మాతరిశ్వా సం ధాతా సము దేష్ట్రీ దధాతు నౌ ॥ ౪౭

ఇత్యష్టమాష్టకే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

(౮౬) షడశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వృషాకపిరైన్ద్ర ఇన్ద్రాణీ ఇన్ద్రశ్చ ॥ దేవతా
-ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః-౧, ౧౧, ౧౩, ౧౪, ౧౮, ౨౩, పఙ్క్తిః ; ౨, ౫
పాదనిచృత్పఙ్క్తిః ; ౩, ౯, ౧౦, ౧౨, ౧౫, ౨౦-౨౨ నిచృత్పఙ్క్తిః ;
౪, ౭, ౧౬, ౧౭, ౧౯ విరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః-పఞ్చమః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౯౬౮౪ వి హి సోతోరసృక్షత నేన్ద్రం దేవమమంసత ।
యత్రామదద్వృషాకపిరర్యః పుష్టేషు, మత్సఖా విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౧

౯౬౮౫ పరా హీన్ద్ర ధావసి వృషాకపేరతి వ్యథిః ।
నో అహ ప్ర విన్దస్యన్యత్ర సోమపీతయే విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౨

౯౬౮౬ కిమయం త్వాం వృషాకపిశ్చకార హరితో మృగః ।
యస్మా ఇరస్యసీదు న్వర్యో వా పుష్టిమద్వసు విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౩

౯౬౮౭ యమిమం త్వం వృషాకపిం ప్రియమిన్ద్రాభిరక్షసి ।
శ్వా న్వస్య జమ్భిషదపి కర్ణే వరాహయుర్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౪

౯౬౮౮ ప్రియా తష్టాని మే కపిర్వ్యక్తా వ్యదూదుషత్ ।
శిరో న్వస్య రావిషం న సుగం దుష్కృతే భువంవిశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౯౬౮౯ న మత్స్త్రీ సుభసత్తరా న సుయాశుతరా భువత్ ।
న మత్ప్రతిచ్యవీయసీ న సక్థ్యుద్యమీయసీ విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౬

౯౬౯౦ ఉవే అమ్బ సులాభికే యథేవాఙ్గ భవిష్యతి ।
భసన్మే అమ్బ సక్థి మే శిరో మే వీవ హృష్యతి విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౭

౯౬౯౧ కిం సుబాహో స్వంగురే పృథుష్టో పృథుజాఘనే ।
కిం శూరపత్ని నస్త్వమభ్యమీషి వృషాకపిం విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౮

౯౬౯౨ అవీరామివ మామయం శరారురభి మన్యతే ।
ఉతాహమస్మి వీరిణీన్ద్రపత్నీ మరుత్సఖా విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౯

౯౬౯౩ సంహోత్రం స్మ పురా నారీ సమనం వావ గచ్ఛతి ।
వేధా ఋతస్య వీరిణీన్ద్రపత్నీ మహీయతే విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౧౦

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౯౬౯౪ ఇన్ద్రాణీమాసు నారిషు సుభగామహమశ్రవమ్ ।
నహ్యస్యా అపరం చన జరసా మరతే పతిర్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౧౧

౯౬౯౫ నాహమిన్ద్రాణి రారణ సఖ్యుర్వృషాకపేరృతే ।
యస్యేదమప్యం హవిః ప్రియం దేవేషు గచ్ఛతి విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౧౨

౯౬౯౬ వృషాకపాయి రేవతి సుపుత్ర ఆదు సుస్నుషే ।
ఘసత్త ఇన్ద్ర ఉక్షణః ప్రియం కాచిత్కరం హవిర్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౧౩

౯౬౯౭ ఉక్ష్ణో హి మే పంచదశ సాకం పచన్తి వింశతిమ్ ।
ఉతాహమద్మి పీవ ఇదుభా కుక్షీ పృణన్తి మే విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౧౪

౯౬౯౮ వృషభో న తిగ్మశృంగోఽన్తర్యూథేషు రోరువత్ ।
మన్థస్త ఇన్ద్ర శం హృదే యం తే సునోతి భావయుర్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౧౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౯౬౯౯ న సేశే యస్య రమ్బతేఽన్తరా సక్థ్యా౩ కపృత్ ।
సేదీశే యస్య రోమశం నిషేదుషో విజృమ్భతే విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౧౬

౯౭౦౦ న సేశే యస్య రోమశం నిషేదుషో విజృమ్భతే ।
సేదీశే యస్య రమ్బతేఽన్తరా సక్థ్యా౩ కపృద్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౧౭

౯౭౦౧ అయమిన్ద్ర వృషాకపిః పరస్వన్తం హతం విదత్ ।
అసిం సూనాం నవం చరుమాదేధస్యాన ఆచితం విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౧౮

౯౭౦౨ అయమేమి విచాకశద్విచిన్వన్దాసమార్యమ్ ।
పిబామి పాకసుత్వనోఽభి ధీరమచాకశం విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౧౯

౯౭౦౩ ధన్వ చ యత్కృన్తత్రం చ కతి స్విత్తా వి యోజనా ।
నేదీయసో వృషాకపేఽస్తమేహి గృహాఁ ఉప విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౨౦

౯౭౦౪ పునరేహి వృషాకపే సువితా కల్పయావహై ।
య ఏష స్వప్ననంశనోఽస్తమేషి పథా పునర్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౨౧

౯౭౦౫ యదుదంచో వృషాకపే గృహమిన్ద్రాజగన్తన ।
క్వ స్య పుల్వఘో మృగః కమగంజనయోపనో విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౨౨

౯౭౦౬ పర్శుర్హ నామ మానవీ సాకం ససూవ వింశతిమ్ ।
భద్రం భల త్యస్యా అభూద్యస్యా ఉదరమామయద్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ౨౩

(౮౭) సప్తాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - పాయుః ॥ దేవతా - అగ్నీ రక్షోహా ॥ ఛన్దః - ౧,౮,౧౨,౧౭ త్రిష్టుప్ ; ౨,౩,౨౦ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౪-౬,౯-౧౧ ౧౮,౧౯ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౧౩-౧౬ భురిక్ త్రిష్టుప్ ; ౨౧ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨౨,౨౩ అనుష్టుప్ ; ౨౪, ౨౫ నిచృద్ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౨౧ ధైవతః ; ౨౨-౨౫ గాన్ధారః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౯౭౦౭ రక్షోహణం వాజినమా జిఘర్మి మిత్రం ప్రథిష్ఠముప యామి శర్మ ।
శిశానో అగ్నిః క్రతుభిః సమిద్ధః స నో దివా స రిషః పాతు నక్తమ్ ॥ ౧

౯౭౦౮ అయోదంష్ట్రో అర్చిషా యాతుధానానుప స్పృశ జాతవేదః సమిద్ధః ।
ఆ జిహ్వయా మూరదేవాన్ రభస్వ క్రవ్యాదో వృక్త్వ్యపి ధత్స్వాసన్ ॥ ౨

౯౭౦౯ ఉభోభయావిన్నుప ధేహి దంష్ట్రా హింస్రః శిశానోఽవరం పరం చ ।
ఉతాన్తరిక్షే పరి యాహి రాజంజమ్భైః సం ధేహ్యభి యాతుధానాన్ ॥ ౩

౯౭౧౦ యజ్ఞైరిషూః సంనమమానో అగ్నే వాచా శల్యాఁ అశనిభిర్దిహానః ।
తాభిర్విధ్య హృదయే యాతుధానాన్ప్రతీచో బాహూన్ప్రతి భఙ్ధ్యేషామ్ ॥ ౪

౯౭౧౧ అగ్నే త్వచం యాతుధానస్య భిన్ధి హింస్రాశనిర్హరసా హన్త్వేనమ్ ।
ప్ర పర్వాణి జాతవేదః శృణీహి క్రవ్యాత్ క్రవిష్ణుర్వి చినోతు వృక్ణమ్ ॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౯౭౧౨ యత్రేదానీం పశ్యసి జాతవేదస్తిష్ఠన్తమగ్న ఉత వా చరన్తమ్ ।
యద్వాన్తరిక్షే పథిభిః పతన్తం తమస్తా విధ్య శర్వా శిశానః ॥ ౬

౯౭౧౩ ఉతాలబ్ధం స్పృణుహి జాతవేద ఆలేభానాదృష్టిభిర్యాతుధానాత్ ।
అగ్నే పూర్వో ని జహి శోశుచాన ఆమాదః క్ష్విఙ్కాస్తమదన్త్వేనీః ॥ ౭

౯౭౧౪ ఇహ ప్ర బ్రూహి యతమః సో అగ్నే యో యాతుధానో య ఇదం కృణోతి ।
తమా రభస్వ సమిధా యవిష్ఠ నృచక్షసశ్చక్షుషే రన్ధయైనమ్ ॥ ౮

౯౭౧౫ తీక్ష్ణేనాగ్నే చక్షుషా రక్ష యజ్ఞం ప్రాఞ్చం వసుభ్యః ప్ర ణయ ప్రచేతః ।
హింస్రం రక్షాంస్యభి శోశుచానం మా త్వా దభన్యాతుధానా నృచక్షః ॥ ౯

౯౭౧౬ నృచక్షా రక్షః పరి పశ్య విక్షు తస్య త్రీణి ప్రతి శృణీహ్యగ్రా ।
తస్యాగ్నే పృష్టీర్హరసా శృణీహి త్రేధా మూలం యాతుధానస్య వృశ్చ ॥ ౧౦

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౯౭౧౭ త్రిర్యాతుధానః ప్రసితిం త ఏత్వృతం యో అగ్నే అనృతేన హన్తి ।
తమర్చిషా స్ఫూర్జయఞ్జాతవేదః సమక్షమేనం గృణతే ని వృఙ్ధి ॥ ౧౧

౯౭౧౮ తదగ్నే చక్షుః ప్రతి ధేహి రేభే శఫారుజం యేన పశ్యసి యాతుధానమ్ ।
అథర్వవజ్జ్యోతిషా దైవ్యేన సత్యం ధూర్వన్తమచితం న్యోష ॥ ౧౨

౯౭౧౯ యదగ్నే అద్య మిథునా శపాతో యద్వాచస్తృష్టం జనయన్త రేభాః ।
మన్యోర్మనసః శరవ్యా౩ జాయతే యా తయా విధ్య హృదయే యాతుధానాన్ ॥ ౧౩

౯౭౨౦ పరా శృణీహి తపసా యాతుధానాన్పరాగ్నే రక్షో హరసా శృణీహి ।
పరార్చిషా మూరదేవాఞ్ఛృణీహి పరాసుతృపో అభి శోశుచానః ॥ ౧౪

౯౭౨౧ పరాద్య దేవా వృజినం శృణన్తు ప్రత్యగేనం శపథా యన్తు తృష్టాః ।
వాచాస్తేనం శరవ ఋచ్ఛన్తు మర్మన్విశ్వస్యైతు ప్రసితిం యాతుధానః ॥ ౧౫

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౯౭౨౨ యః పౌరుషేయేణ క్రవిషా సమఙ్క్తే యో అశ్వ్యేన పశునా యాతుధానః ।
యో అఘ్న్యాయా భరతి క్షీరమగ్నే తేషాం శీర్షాణి హరసాపి వృశ్చ ॥ ౧౬

౯౭౨౩ సంవత్సరీణం పయ ఉస్రియాయాస్తస్య మాశీద్యాతుధానో నృచక్షః ।
పీయూషమగ్నే యతమస్తితృప్సాత్తం ప్రత్యఞ్చమర్చిషా విధ్య మర్మన్ ॥ ౧౭

౯౭౨౪ విషం గవాం యాతుధానాః పిబన్త్వా వృశ్చ్యన్తామదితయే దురేవాః ।
పరైనాన్దేవః సవితా దదాతు పరా భాగమోషధీనాం జయన్తామ్ ॥ ౧౮

౯౭౨౫ సనాదగ్నే మృణసి యాతుధానాన్న త్వా రక్షాంసి పృతనాసు జిగ్యుః ।
అను దహ సహమూరాన్క్రవ్యాదో మా తే హేత్యా ముక్షత దైవ్యాయాః ॥ ౧౯

౯౭౨౬ త్వం నో అగ్నే అధరాదుదక్తాత్త్వం పశ్చాదుత రక్షా పురస్తాత్ ।
ప్రతి తే తే అజరాసస్తపిష్ఠా అఘశంసం శోశుచతో దహన్తు ॥ ౨౦

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౯౭౨౭ పశ్చాత్పురస్తాదధరాదుదక్తాత్కవిః కావ్యేన పరి పాహి రాజన్ ।
సఖే సఖాయమజరో జరిమ్ణేఽగ్నే మర్తాఁ అమర్త్యస్త్వం నః ॥ ౨౧

౯౭౨౮ పరి త్వాగ్నే పురం వయం విప్రం సహస్య ధీమహి ।
ధృషద్వర్ణం దివేదివే హన్తారం భఙ్గురావతామ్ ॥ ౨౨

౯౭౨౯ విషేణ భఙ్గురావతః ప్రతి ష్మ రక్షసో దహ ।
అగ్నే తిగ్మేన శోచిషా తపురగ్రాభిరృష్టిభిః ॥ ౨౩

౯౭౩౦ ప్రత్యగ్నే మిథునా దహ యాతుధానా కిమీదినా ।
సం త్వా శిశామి జాగృహ్యదబ్ధం విప్ర మన్మభిః ॥ ౨౪

౯౭౩౧ ప్రత్యగ్నే హరసా హరః శృణీహి విశ్వతః ప్రతి ।
యాతుధానస్య రక్షసో బలం వి రుజ వీర్యమ్ ॥ ౨౫

(౮౮) అష్టాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - మూర్ధన్వానాఙ్గిరసో వామదేవ్యో వా ।దేవతా - సూర్యవైశ్వానరౌ ॥

ఛన్దః - ౧-౪,౭,౧౫,౧౯ విరాట్త్రిష్టుప్ ;౫,౮ త్రిష్టుప్ ; ౬,౯-౧౪, ౧౬,౧౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౧౮ ఆర్చీస్వరాట్ త్రిష్టుప్ ।స్వరః - ధైవతః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౯౭౩౨ హవిష్పాన్తమజరం స్వర్విది దివిస్పృశ్యాహుతం జుష్టమగ్నౌ ।
తస్య భర్మణే భువనాయ దేవా ధర్మణే కం స్వధయా పప్రథన్త ॥ ౧

౯౭౩౩ గీర్ణం భువనం తమసాపగూళ్హమావిః స్వరభవజ్జాతే అగ్నౌ ।
తస్య దేవాః పృథివీ ద్యౌరుతాపో ఽరణయన్నోషధీః సఖ్యే అస్య ॥ ౨

౯౭౩౪ దేవేభిర్న్విషితో యజ్ఞియేభిరగ్నిం స్తోషాణ్యజరం బృహన్తమ్ ।
యో భానునా పృథివీం ద్యాముతేమామాతతాన రోదసీ అన్తరిక్షమ్ ॥ ౩

౯౭౩౫ యో హోతాసీత్ప్రథమో దేవజుష్టో యం సమాఞ్జన్నాజ్యేనా వృణానాః ।
స పతత్రీత్వరం స్థా జగద్యచ్ఛ్వాత్రమగ్నిరకృణోజ్జాతవేదాః ॥ ౪

౯౭౩౬ యజ్జాతవేదో భువనస్య మూర్ధన్నతిష్ఠో అగ్నే సహ రోచనేన ।
తం త్వాహేమ మతిభిర్గీర్భిరుక్థైః స యజ్ఞియో అభవో రోదసిప్రాః ॥ ౫

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౯౭౩౭ మూర్ధా భువో భవతి నక్తమగ్నిస్తతః సూర్యో జాయతే ప్రాతరుద్యన్ ।
మాయాము తు యజ్ఞియానామేతామపో యత్తూర్ణిశ్చరతి ప్రజానన్ ॥ ౬

౯౭౩౮ దృశేన్యో యో మహినా సమిద్ధో ఽరోచత దివియోనిర్విభావా ।
తస్మిన్నగ్నౌ సూక్తవాకేన దేవా హవిర్విశ్వ ఆజుహవుస్తనూపాః ॥ ౭

౯౭౩౯ సూక్తవాకం ప్రథమమాదిదగ్నిమాదిద్ధవిరజనయన్త దేవాః ।
స ఏషాం యజ్ఞో అభవత్తనూపాస్తం ద్యౌర్వేద తం పృథివీ తమాపః ॥ ౮

౯౭౪౦ యం దేవాసోఽజనయన్తాగ్నిం యస్మిన్నాజుహవుర్భువనాని విశ్వా ।
సో అర్చిషా పృథివీం ద్యాముతేమామృజూయమానో అతపన్మహిత్వా ॥ ౯

౯౭౪౧ స్తోమేన హి దివి దేవాసో అగ్నిమజీజనఞ్ఛక్తిభీ రోదసిప్రామ్ ।
తము అకృణ్వన్త్రేధా భువే కం స ఓషధీః పచతి విశ్వరూపాః ॥ ౧౦

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౯౭౪౨ యదేదేనమదధుర్యజ్ఞియాసో దివి దేవాః సూర్యమాదితేయమ్ ।
యదా చరిష్ణూ మిథునావభూతామాదిత్ప్రాపశ్యన్భువనాని విశ్వా ॥ ౧౧

౯౭౪౩ విశ్వస్మా అగ్నిం భువనాయ దేవా వైశ్వానరం కేతుమహ్నామకృణ్వన్ ।
ఆ యస్తతానోషసో విభాతీరపో ఊర్ణోతి తమో అర్చిషా యన్ ॥ ౧౨

౯౭౪౪ వైశ్వానరం కవయో యజ్ఞియాసోఽగ్నిం దేవా అజనయన్నజుర్యమ్ ।
నక్షత్రం ప్రత్నమమినచ్చరిష్ణు యక్షస్యాధ్యక్షం తవిషం బృహన్తమ్ ॥ ౧౩

౯౭౪౫ వైశ్వానరం విశ్వహా దీదివాంసం మన్త్రైరగ్నిం కవిమచ్ఛా వదామః ।
యో మహిమ్నా పరిబభూవోర్వీ ఉతావస్తాదుత దేవః పరస్తాత్ ॥ ౧౪

౯౭౪౬ ద్వే స్రుతీ అశృణవం పితౄణామహం దేవానాముత మర్త్యానామ్ ।
తాభ్యామిదం విశ్వమేజత్సమేతి యదన్తరా పితరం మాతరం చ ॥ ౧౫

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౯౭౪౭ ద్వే సమీచీ బిభృతశ్చరన్తం శీర్షతో జాతం మనసా విమృష్టమ్ ।
స ప్రత్యఙ్ విశ్వా భువనాని తస్థావప్రయుచ్ఛన్ తరణిర్భ్రాజమానః ॥ ౧౬

౯౭౪౮ యత్రా వదేతే అవరః పరశ్చ యజ్ఞన్యోః కతరో నౌ వి వేద ।
ఆ శేకురిత్సధమాదం సఖాయో నక్షన్త యజ్ఞం క ఇదం వి వోచత్ ॥ ౧౭

౯౭౪౯ కత్యగ్నయః కతి సూర్యాసః కత్యుషాసః కత్యు స్విదాపః ।
నోపస్పిజం వః పితరో వదామి పృచ్ఛామి వః కవయో విద్మనే కమ్ ॥ ౧౮

౯౭౫౦ యావన్మాత్రముషసో న ప్రతీకం సుపర్ణ్యో వసతే మాతరిశ్వః ।
తావద్దధాత్యుప యజ్ఞమాయన్ బ్రాహ్మణో హోతురవరో నిషీదన్ ॥ ౧౯

(౮౯) ఏకోననవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - రేణుః ॥ దేవతా -౧-౪, ౬-౧౮ ఇన్ద్రః ౫ ఇన్ద్రాసోమౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౬,౭ ,౧౧,౧౨,౧౫,౧౮ త్రిష్టుప్ ;౨ ఆర్చీత్రిష్టుప్ ;౩, ౫,౯,౧౦,౧౪,౧౬,౧౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౮ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౧౩ ఆర్చీస్వరాట్ - త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ధైవతః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౯౭౫౧ ఇన్ద్రం స్తవా నృతమం యస్య మహ్నా విబబాధే రోచనా వి జ్మో అన్తాన్ ।
ఆ యః పప్రౌ చర్షణీధృద్వరోభిః ప్ర సిన్ధుభ్యో రిరిచానో మహిత్వా ॥ ౧

౯౭౫౨ స సూర్యః పర్యురూ వరాంస్యేన్ద్రో వవృత్యాద్రథ్యేవ చక్రా ।
అతిష్ఠన్తమపస్యం న సర్గం కృష్ణా తమాంసి త్విష్యా జఘాన ॥ ౨

౯౭౫౩ సమానమస్మా అనపావృదర్చ క్ష్మయా దివో అసమం బ్రహ్మ నవ్యమ్ ।
వి యః పృష్ఠేవ జనిమాన్యర్య ఇన్ద్రశ్చికాయ న సఖాయమీషే ॥ ౩

౯౭౫౪ ఇన్ద్రాయ గిరో అనిశితసర్గా అపః ప్రేరయం సగరస్య బుధ్నాత్ ।
యో అక్షేణేవ చక్రియా శచీభిర్విష్వక్తస్తమ్భ పృథివీముత ద్యామ్ ॥ ౪

౯౭౫౫ ఆపాన్తమన్యుస్తృపలప్రభర్మా ధునిః శిమీవాఞ్ఛరుమాఁ ఋజీషీ ।
సోమో విశ్వాన్యతసా వనాని నార్వాగిన్ద్రం ప్రతిమానాని దేభుః ॥ ౫

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౯౭౫౬ న యస్య ద్యావాపృథివీ న ధన్వ నాన్తరిక్షం నాద్రయః సోమో అక్షాః ।
యదస్య మన్యురధినీయమానః శృణాతి వీళు రుజతి స్థిరాణి ॥ ౬

౯౭౫౭ జఘాన వృత్రం స్వధితిర్వనేవ రురోజ పురో అరదన్న సిన్ధూన్ ।
బిభేద గిరిం నవమిన్న కుమ్భమా గా ఇన్ద్రో అకృణుత స్వయుగ్భిః ॥ ౭

౯౭౫౮ త్వం హ త్యదృణయా ఇన్ద్ర ధీరో ఽసిర్న పర్వ వృజినా శృణాసి ।
ప్ర యే మిత్రస్య వరుణస్య ధామ యుజం న జనా మినన్తి మిత్రమ్ ॥ ౮

౯౭౫౯ ప్ర యే మిత్రం ప్రార్యమణం దురేవాః ప్ర సంగిరః ప్ర వరుణం మినన్తి ।
న్యమిత్రేషు వధమిన్ద్ర తుమ్రం వృషన్వృషాణమరుషం శిశీహి ॥ ౯

౯౭౬౦ ఇన్ద్రో దివ ఇన్ద్ర ఈశే పృథివ్యా ఇన్ద్రో అపామిన్ద్ర ఇత్పర్వతానామ్ ।
ఇన్ద్రో వృధామిన్ద్ర ఇన్మేధిరాణామిన్ద్రః క్షేమే యోగే హవ్య ఇన్ద్రః ॥ ౧౦

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౯౭౬౧ ప్రాక్తుభ్య ఇన్ద్రః ప్ర వృధో అహభ్యః ప్రాన్తరిక్షాత్ప్ర సముద్రస్య ధాసేః ।
ప్ర వాతస్య ప్రథసః ప్ర జ్మో అన్తాత్ప్ర సిన్ధుభ్యో రిరిచే ప్ర క్షితిభ్యః ॥ ౧౧

౯౭౬౨ ప్ర శోశుచత్యా ఉషసో న కేతురసిన్వా తే వర్తతామిన్ద్ర హేతిః ।
అశ్మేవ విధ్య దివ ఆ సృజానస్తపిష్ఠేన హేషసా ద్రోఘమిత్రాన్ ॥ ౧౨

౯౭౬౩ అన్వహ మాసా అన్విద్వనాన్యన్వోషధీరను పర్వతాసః ।
అన్విన్ద్రం రోదసీ వావశానే అన్వాపో అజిహత జాయమానమ్ ॥ ౧౩

౯౭౬౪ కర్హి స్విత్సా త ఇన్ద్ర చేత్యాసదఘస్య యద్భినదో రక్ష ఏషత్ ।

మిత్రక్రువో యచ్ఛసనే న గావః పృథివ్యా ఆపృగముయా శయన్తే ॥ ౧౪

౯౭౬౫ శత్రూయన్తో అభి యే నస్తతస్రే మహి వ్రాధన్త ఓగణాస ఇన్ద్ర ।
అన్ధేనామిత్రాస్తమసా సచన్తాం సుజ్యోతిషో అక్తవస్తాఁ అభి ష్యుః ॥ ౧౫

౯౭౬౬ పురూణి హి త్వా సవనా జనానాం బ్రహ్మాణి మన్దన్గృణతామృషీణామ్ ।
ఇమామాఘోషన్నవసా సహూతిం తిరో విశ్వాఁ అర్చతో యాహ్యర్వాఙ్ ॥ ౧౬

౯౭౬౭ ఏవా తే వయమిన్ద్ర భుఞ్జతీనాం విద్యామ సుమతీనాం నవానామ్ ।
విద్యామ వస్తోరవసా గృణన్తో విశ్వామిత్రా ఉత త ఇన్ద్ర నూనమ్ ॥ ౧౭

౯౭౬౮ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సఞ్జితం ధనానామ్ ॥ ౧౮

(౯౦) నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - నారాయణః ॥ దేవతా - పురుషః ॥ ఛన్దః - ౧-౩,౭,౧౦,౧౨,౧౩ నిచృదనుష్టుప్ ; ౪-౬,౯,౧౪,౧౫ అనుష్టుప్ ; ౮,౧౧ విరాడనుష్టుప్ ; ౧౬ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౧౫ గాన్ధారః ; ౧౬ ధైవతః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౯౭౬౯ సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ।
స భూమిం విశ్వతో వృత్వాఽత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్ ॥ ౧

౯౭౭౦ పురుష ఏవేదం సర్వం యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్ ।
ఉతామృతత్వస్యేశానో యదన్నేనాతిరోహతి ॥ ౨

౯౭౭౧ ఏతావానస్య మహిమాఽతో జ్యాయాఁశ్చ పూరుషః ।
పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥ ౩

౯౭౭౨ త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహాభవత్పునః ।
తతో విష్వఙ్ వ్యక్రామత్సాశనానశనే అభి ॥ ౪

౯౭౭౩ తస్మాద్విరాళజాయత విరాజో అధి పూరుషః ।
స జాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥ ౫

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౯౭౭౪ యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞమతన్వత ।
వసన్తో అస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మః శరద్ధవిః ॥ ౬

౯౭౭౫ తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్పురుషం జాతమగ్రతః ।
తేన దేవా అయజన్త సాధ్యా ఋషయశ్చ యే ॥ ౭

౯౭౭౬ తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః సమ్భృతం పృషదాజ్యమ్ ।
పశూన్తాఁశ్చక్రే వాయవ్యానారణ్యాన్గ్రామ్యాశ్చ యే ॥ ౮

౯౭౭౭ తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుత ఋచః సామాని జజ్ఞిరే ।
ఛన్దాంసి జజ్ఞిరే తస్మాద్యజుస్తస్మాదజాయత ॥ ౯

౯౭౭౮ తస్మాదశ్వా అజాయన్త యే కే చోభయాదతః ।
గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్తస్మాజ్జాతా అజావయః ॥ ౧౦

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౯౭౭౯ యత్పురుషం వ్యదధుః కతిధా వ్యకల్పయన్ ।
ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ కా ఊరూ పాదా ఉచ్యేతే ॥ ౧౧

౯౭౮౦ బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీద్బాహూ రాజన్యః కృతః ।
ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యాం శూద్రో అజాయత ॥ ౧౨

౯౭౮౧ చన్ద్రమా మనసో జాతశ్చక్షోః సూర్యో అజాయత ।
ముఖాదిన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత ॥ ౧౩

౯౭౮౨ నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షం శీర్ష్ణో ద్యౌః సమవర్తత ।
పద్భ్యాం భూమిర్దిశః శ్రోత్రాత్తథా లోకాఀ అకల్పయన్ ॥ ౧౪

౯౭౮౩ సప్తాస్యాసన్పరిధయస్త్రిః సప్త సమిధః కృతాః ।
దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానా అబధ్నన్పురుషం పశుమ్ ॥ ౧౫

౯౭౮౪ యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ ।
తే హ నాకం మహిమానః సచన్త యత్ర పూర్వే సాధ్యాః సన్తి దేవాః ॥ ౧౬

అష్టమోఽనువాకః (౯౧) ఏకనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అరుణో వైతహవ్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ఛన్దః- ౧,౩,౬, నిచృజ్జగతీ;
౨,౪,౫,౭,౯,౧౦ ౧౩ విరాడ్జగతీ ; ౮,౧౧పాదనిచృజ్జగతీ ;౧౨,౧౪ జగతీ ; ౧౫
పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ౧-౧౪, నిషాదః ; ౧౫ ధైవతః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౯౭౮౫ సం జాగృవద్భిర్జరమాణ ఇధ్యతే దమే దమూనా ఇషయన్నిళస్పదే ।
విశ్వస్య హోతా హవిషో వరేణ్యో విభుర్విభావా సుషఖా సఖీయతే ॥ ౧

౯౭౮౬ స దర్శతశ్రీరతిథిర్గృహేగృహే వనేవనే శిశ్రియే తక్వవీరివ ।
జనంజనం జన్యో నాతి మన్యతే విశ ఆ క్షేతి విశ్యో విశంవిశమ్ ॥ ౨

౯౭౮౭ సుదక్షో దక్షైః క్రతునాసి సుక్రతురగ్నే కవిః కావ్యేనాసి విశ్వవిత్ ।
వసుర్వసూనాం క్షయసి త్వమేక ఇద్ద్యావా చ యాని పృథివీ చ పుష్యతః ॥ ౩

౯౭౮౮ ప్రజానన్నగ్నే తవ యోనిమృత్వియమిళాయాస్పదే ఘృతవన్తమాసదః ।
ఆ తే చికిత్ర ఉషసామివేతయోఽరేపసః సూర్యస్యేవ రశ్మయః ॥ ౪

౯౭౮౯ తవ శ్రియో వర్ష్యస్యేవ విద్యుతశ్చిత్రాశ్చికిత్ర ఉషసాం న కేతవః ।
యదోషధీరభిసృష్టో వనాని చ పరి స్వయం చినుషే అన్నమాస్యే ॥ ౫

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౯౭౯౦ తమోషధీర్దధిరే గర్భమృత్వియం తమాపో అగ్నిం జనయన్త మాతరః ।
తమిత్సమానం వనినశ్చ వీరుధోఽన్తర్వతీశ్చ సువతే చ విశ్వహా ॥ ౬

౯౭౯౧ వాతోపధూత ఇషితో వశాఀ అను తృషు యదన్నా వేవిషద్వితిష్ఠసే ।
ఆ తే యతన్తే రథ్యో యథా పృథక్ఛర్ధాంస్యగ్నే అజరాణి ధక్షతః ॥ ౭

౯౭౯౨ మేధాకారం విదథస్య ప్రసాధనమగ్నిం హోతారం పరిభూతమం మతిమ్ ।
తమిదర్భే హవిష్యా సమానమిత్తమిన్మహే వృణతే నాన్యం త్వత్ ॥ ౮

౯౭౯౩ త్వామిదత్ర వృణతే త్వాయవో హోతారమగ్నే విదథేషు వేధసః ।
యద్దేవయన్తో దధతి ప్రయాంసి తే హవిష్మన్తో మనవో వృక్తబర్హిషః ॥ ౯

౯౭౯౪ తవాగ్నే హోత్రం తవ పోత్రమృత్వియం తవ నేష్ట్రం త్వమగ్నిదృతాయతః ।
తవ ప్రశాస్త్రం త్వమధ్వరీయసి బ్రహ్మా చాసి గృహపతిశ్చ నో దమే ॥ ౧౦

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౯౭౯౫ యస్తుభ్యమగ్నే అమృతాయ మర్త్యః సమిధా దాశదుత వా హవిష్కృతి ।
తస్య హోతా భవసి యాసి దూత్యముప బ్రూషే యజస్యధ్వరీయసి ॥ ౧౧

౯౭౯౬ ఇమా అస్మై మతయో వాచో అస్మదాఀ ఋచో గిరః సుష్టుతయః సమగ్మత ।
వసూయవో వసవే జాతవేదసే వృద్ధాసు చిద్వర్ధనో యాసు చాకనత్ ॥ ౧౨

౯౭౯౭ ఇమాం ప్రత్నాయ సుష్టుతిం నవీయసీం వోచేయమస్మా ఉశతే శృణోతు నః ।
భూయా అన్తరా హృద్యస్య నిస్పృశే జాయేవ పత్య ఉశతీ సువాసాః ॥ ౧౩

౯౭౯౮ యస్మిన్నశ్వాస ఋషభాస ఉక్షణో వశా మేషా అవసృష్టాస ఆహుతాః ।
కీలాలపే సోమపృష్ఠాయ వేధసే హృదా మతిం జనయే చారుమగ్నయే ॥ ౧౪

౯౭౯౯ అహావ్యగ్నే హవిరాస్యే తే స్రుచీవ ఘృతం చమ్వీవ సోమః ।
వాజసనిం రయిమస్మే సువీరం ప్రశస్తం ధేహి యశసం బృహన్తమ్ ॥ ౧౫

(౯౨) ద్వినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - శార్యాతో మానవః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౬,౧౨,౧౪ నిచృజ్జగతీ ; ౨,౫,౮,౧౦,౧౧,౧౫ జగతీ ; ౩,౪,౯,౧౩ విరాడ్జగతీ ; ౭ పాదనిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౯౮౦౦ యజ్ఞస్య వో రథ్యం విశ్పతిం విశాం హోతారమక్తోరతిథిం విభావసుమ్ ।
శోచఞ్ఛుష్కాసు హరిణీషు జర్భురద్వృషా కేతుర్యజతో ద్యామశాయత ॥ ౧

౯౮౦౧ ఇమమఞ్జస్పాముభయే అకృణ్వత ధర్మాణమగ్నిం విదథస్య సాధనమ్ ।
అక్తుం న యహ్వముషసః పురోహితం తనూనపాతమరుషస్య నింసతే ॥ ౨

౯౮౦౨ బళస్య నీథా వి పణేశ్చ మన్మహే వయా అస్య ప్రహుతా ఆసురత్తవే ।
యదా ఘోరాసో అమృతత్వమాశతాదిజ్జనస్య దైవ్యస్య చర్కిరన్ ॥ ౩

౯౮౦౩ ఋతస్య హి ప్రసితిర్ద్యౌరురు వ్యచో నమో మహ్యరమతిః పనీయసీ ।
ఇన్ద్రో మిత్రో వరుణః సం చికిత్రిరేఽథో భగః సవితా పూతదక్షసః ॥ ౪

౯౮౦౪ ప్ర రుద్రేణ యయినా యన్తి సిన్ధవస్తిరో మహీమరమతిం దధన్విరే ।
యేభిః పరిజ్మా పరియన్నురు జ్రయో వి రోరువజ్జఠరే విశ్వముక్షతే ॥ ౫

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౯౮౦౫ క్రాణా రుద్రా మరుతో విశ్వకృష్టయో దివః శ్యేనాసో అసురస్య నీళయః ।
తేభిశ్చష్టే వరుణో మిత్రో అర్యమేన్ద్రో దేవేభిరర్వశేభిరర్వశః ॥ ౬

౯౮౦౬ ఇన్ద్రే భుజం శశమానాస ఆశత సూరో దృశీకే వృషణశ్చ పౌంస్యే ।
ప్ర యే న్వస్యార్హణా తతక్షిరే యుజం వజ్రం నృషదనేషు కారవః ॥ ౭

౯౮౦౭ సూరశ్చిదా హరితో అస్య రీరమదిన్ద్రాదా కశ్చిద్భయతే తవీయసః ।
భీమస్య వృష్ణో జఠరాదభిశ్వసో దివేదివే సహురిః స్తన్నబాధితః ॥ ౮

౯౮౦౮ స్తోమం వో అద్య రుద్రాయ శిక్వసే క్షయద్వీరాయ నమసా దిదిష్టన ।
యేభిః శివః స్వవాఁ ఏవయావభిర్దివః సిషక్తి స్వయశా నికామభిః ॥ ౯

౯౮౦౯ తే హి ప్రజాయా అభరన్త వి శ్రవో బృహస్పతిర్వృషభః సోమజామయః ।
యజ్ఞైరథర్వా ప్రథమో వి ధారయద్దేవా దక్షైర్భృగవః సం చికిత్రిరే ॥ ౧౦

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౯౮౧౦ తే హి ద్యావాపృథివీ భూరిరేతసా నరాశంసశ్చతురఙ్గో యమోఽదితిః ।
దేవస్త్వష్టా ద్రవిణోదా ఋభుక్షణః ప్ర రోదసీ మరుతో విష్ణురర్హిరే ॥ ౧౧

౯౮౧౧ ఉత స్య న ఉశిజాముర్వియా కవిరహిః శృణోతు బుధ్న్యో హవీమని ।
సూర్యామాసా విచరన్తా దివిక్షితా ధియా శమీనహుషీ అస్య బోధతమ్ ॥ ౧౨

౯౮౧౨ ప్ర నః పూషా చరథం విశ్వదేవ్యోఽపాం నపాదవతు వాయురిష్టయే ।
ఆత్మానం వస్యో అభి వాతమర్చత తదశ్వినా సుహవా యామని శ్రుతమ్ ॥ ౧౩

౯౮౧౩ విశామాసామభయానామధిక్షితం గీర్భిరు స్వయశసం గృణీమసి ।
గ్నాభిర్విశ్వాభిరదితిమనర్వణమక్తోర్యువానం నృమణా అధా పతిమ్ ॥ ౧౪

౯౮౧౪ రేభదత్ర జనుషా పూర్వో అఙ్గిరా గ్రావాణ ఊర్ధ్వా అభి చక్షురధ్వరమ్ ।
యేభిర్విహాయా అభవద్విచక్షణః పాథః సుమేకం స్వధితిర్వనన్వతి ॥ ౧౫

(౯౩) త్రినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - తాన్వః పార్థ్యః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్పఙ్క్తిః ; ౨,౧౩ ఆర్చీభురిగనుష్టుప్ ; ౩ పాదనిచృదనుష్టుప్ ; ౪ పాదనిచృత్పఙ్క్తిః ; ౫ ఆర్చీభురిక్పఙ్క్తిః ; ౬,౭,౧౦,౧౪ నిచృత్పఙ్క్తిః ; ౮ ఆస్తారపఙ్క్తిః ; ౯ అక్షరపఙ్క్తిః ; ౧౧ న్యఙ్కుసారిణీ బృహతీ ; ౧౨ ఆర్చీపఙ్క్తిః ; ౧౫ పాదనిచృద్బృహతీ ॥ స్వరః - ౧,౪-౧౦,౧౨,౧౪ పఞ్చమః ; ౨,౩,౧౩ గాన్ధారః ; ౧౧,౧౫ మధ్యమః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౯౮౧౫ మహీ ద్యావాపృథివీ భూతముర్వీ నారీ యహ్వీ న రోదసీ సదం నః ।
తేభిర్నః పాతం సహ్యస ఏభిర్నః పాతం శూషణి ॥ ౧

౯౮౧౬ యజ్ఞేయజ్ఞే స మర్త్యో దేవాన్త్సపర్యతి ।
యః సుమ్నైర్దీర్ఘశ్రుత్తమ ఆవివాసాత్యేనాన్ ॥ ౨

౯౮౧౭ విశ్వేషామిరజ్యవో దేవానాం వార్మహః ।
విశ్వే హి విశ్వమహసో విశ్వే యజ్ఞేషు యజ్ఞియాః ॥ ౩

౯౮౧౮ తే ఘా రాజానో అమృతస్య మన్ద్రా అర్యమా మిత్రో వరుణః పరిజ్మా ।
కద్రుద్రో నృణాం స్తుతో మరుతః పూషణో భగః ॥ ౪

౯౮౧౯ ఉత నో నక్తమపాం వృషణ్వసూ సూర్యామాసా సదనాయ సధన్యా ।
సచా యత్సాద్యేషామహిర్బుధ్నేషు బుధ్న్యః ॥ ౫

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౯౮౨౦ ఉత నో దేవావశ్వినా శుభస్పతీ ధామభిర్మిత్రావరుణా ఉరుష్యతామ్ ।
మహః స రాయ ఏషతేఽతి ధన్వేవ దురితా ॥ ౬

౯౮౨౧ ఉత నో రుద్రా చిన్మృళతామశ్వినా విశ్వే దేవాసో రథస్పతిర్భగః ।
ఋభుర్వాజ ఋభుక్షణః పరిజ్మా విశ్వవేదసః ॥ ౭

౯౮౨౨ ఋభురృభుక్షా ఋభుర్విధతో మద ఆ తే హరీ జూజువానస్య వాజినా ।
దుష్టరం యస్య సామ చిదృధగ్యజ్ఞో న మానుషః ॥ ౮

౯౮౨౩ కృధీ నో అహ్రయో దేవ సవితః స చ స్తుషే మఘోనామ్ ।
సహో న ఇన్ద్రో వహ్నిభిర్న్యేషాం చర్షణీనాం చక్రం రశ్మిం న యోయువే ॥ ౯

౯౮౨౪ ఐషు ద్యావాపృథివీ ధాతం మహదస్మే వీరేషు విశ్వచర్షణి శ్రవః ।
పృక్షం వాజస్య సాతయే పృక్షం రాయోత తుర్వణే ॥ ౧౦

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౯౮౨౫ ఏతం శంసమిన్ద్రాస్మయుష్ట్వం కూచిత్సన్తం సహసావన్నభిష్టయే సదా పాహ్యభిష్టయే ।
మేదతాం వేదతా వసో ॥ ౧౧

౯౮౨౬ ఏతం మే స్తోమం తనా న సూర్యే ద్యుతద్యామానం వావృధన్త నృణామ్ ।
సంవననం నాశ్వ్యం తష్టేవానపచ్యుతమ్ ॥ ౧౨

౯౮౨౭ వావర్త యేషాం రాయా యుక్తైషాం హిరణ్యయీ ।
నేమధితా న పౌంస్యా వృథేవ విష్టాన్తా ॥ ౧౩

౯౮౨౮ ప్రతద్దుఃశీమే పృథవానే వేనే ప్ర రామే వోచమసురే మఘవత్సు ।
యే యుక్త్వాయ పఞ్చ శతాస్మయు పథా విశ్రావ్యేషామ్ ॥ ౧౪

౯౮౨౯ అధీన్న్వత్ర సప్తతిం చ సప్త చ ।
సద్యో దిదిష్ట తాన్వః సద్యో దిదిష్ట పార్థ్యః సద్యో దిదిష్ట మాయవః ॥ ౧౫

(౯౪) చతుర్నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అర్బుదః కాద్రవేయః సర్పః ॥ దేవతా - గ్రావాణః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪,౧౦,౧౧,౧౩ విరాడ్జగతీ ; ౨,౬,౧౨ జగతీ ; ౮,౯ ఆర్చీస్వరాడ్జగతీ ; ౫,౭ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౧౪ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౪,౬,౮-౧౩ నిషాదః ; ౫,౭,౧౪ ధైవతః ॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥ ౨౯ ॥

౯౮౩౦ ప్రైతే వదన్తు ప్ర వయం వదామ గ్రావభ్యో వాచం వదతా వదద్భ్యః ।
యదద్రయః పర్వతాః సాకమాశవః శ్లోకం ఘోషం భరథేన్ద్రాయ సోమినః ॥ ౧

౯౮౩౧ ఏతే వదన్తి శతవత్సహస్రవదభి క్రన్దన్తి హరితేభిరాసభిః ।
విష్ట్వీ గ్రావాణః సుకృతః సుకృత్యయా హోతుశ్చిత్పూర్వే హవిరద్యమాశత ॥ ౨

౯౮౩౨ ఏతే వదన్త్యవిదన్ననా మధు న్యూంఖయన్తే అధి పక్వ ఆమిషి ।
వృక్షస్య శాఖామరుణస్య బప్సతస్తే సూభర్వా వృషభాః ప్రేమరావిషుః ॥ ౩

౯౮౩౩ బృహద్వదన్తి మదిరేణ మన్దినేన్ద్రం క్రోశన్తోఽవిదన్ననా మధు ।
సంరభ్యా ధీరాః స్వసృభిరనర్తిషురాఘోషయన్తః పృథివీముపబ్దిభిః ॥ ౪

౯౮౩౪ సుపర్ణా వాచమక్రతోప ద్యవ్యాఖరే కృష్ణా ఇషిరా అనర్తిషుః ।
న్యఙ్ని యన్త్యుపరస్య నిష్కృతం పురూ రేతో దధిరే సూర్యశ్వితః ॥ ౫

అథ త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦ ॥

౯౮౩౫ ఉగ్రా ఇవ ప్రవహన్తః సమాయముః సాకం యుక్తా వృషణో బిభ్రతో ధురః ।
యచ్ఛ్వసన్తో జగ్రసానా అరావిషుః శృణ్వ ఏషాం ప్రోథథో అర్వతామివ ॥ ౬

౯౮౩౬ దశావనిభ్యో దశకక్ష్యేభ్యో దశయోక్త్రేభ్యో దశయోజనేభ్యః ।
దశాభీశుభ్యో అర్చతాజరేభ్యో దశ ధురో దశ యుక్తా వహద్భ్యః ॥ ౭

౯౮౩౭ తే అద్రయో దశయన్త్రాస ఆశవస్తేషామాధానం పర్యేతి హర్యతమ్ ।
త ఊ సుతస్య సోమ్యస్యాన్ధసోఽంశోః పీయూషం ప్రథమస్య భేజిరే ॥ ౮

౯౮౩౮ తే సోమాదో హరీ ఇన్ద్రస్య నింసతేంఽశుం దుహన్తో అధ్యాసతే గవి ।
తేభిర్దుగ్ధం పపివాన్త్సోమ్యం మధ్విన్ద్రో వర్ధతే ప్రథతే వృషాయతే ॥ ౯

౯౮౩౯ వృషా వో అంశుర్న కిలా రిషాథనేళావన్తః సదమిత్స్థనాశితాః ।
రైవత్యేవ మహసా చారవః స్థన యస్య గ్రావాణో అజుషధ్వమధ్వరమ్ ॥ ౧౦

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥ ౩౧ ॥

౯౮౪౦ తృదిలా అతృదిలాసో అద్రయోఽశ్రమణా అశృథితా అమృత్యవః ।
అనాతురా అజరాః స్థామవిష్ణవః సుపీవసో అతృషితా అతృష్ణజః ॥ ౧౧

౯౮౪౧ ధ్రువా ఏవ వః పితరో యుగేయుగే క్షేమకామాసః సదసో న యుఞ్జతే ।
అజుర్యాసో హరిషాచో హరిద్రవ ఆ ద్యాం రవేణ పృథివీమశుశ్రవుః ॥ ౧౨

౯౮౪౨ తదిద్వదన్త్యద్రయో విమోచనే యామన్నఞ్జస్పా ఇవ ఘేదుపబ్దిభిః ।
వపన్తో బీజమివ ధాన్యాకృతః పృఞ్చన్తి సోమం న మినన్తి బప్సతః ॥ ౧౩

౯౮౪౩ సుతే అధ్వరే అధి వాచమక్రతాఽఽ క్రీళయో న మాతరం తుదన్తః ।
వి షూ ముఞ్చా సుషువుషో మనీషాం వి వర్తన్తామద్రయశ్చాయమానాః ॥ ౧౪

ఇత్యష్టమాష్టకే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

అథ పఞ్చమోఽధ్యాయః

(౯౫) పఞ్చనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః -౧,౩,౬,౮-౧౦,౧౨,౧౪,౧౭, పురూరవా ఐళః;౨,౪,౫,౭,౧౧,౧౩,౧౫,౧౬,౧౮, ఉర్వశీ ॥దేవతా - ౧,౩,౬,౮-౧౦,౧౨,౧౪,౧౭ ఉర్వశీ;౨,౪,౫,౭,౧౧,౧౩,౧౫,౧౬,౧౮ పురూరవా ఐళః ॥ఛన్దః -౧,౨,౧౨, త్రిష్టుప్; ౩,౪,౧౩,౧౬ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౫,౧౦ ఆర్చీభురిక్త్రిష్టుప్; ౬-౮,౧౫ విరాట్త్రిష్టుప్; ౯,౧౧,౧౪,౧౭,౧౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౯౮౪౪ హయే జాయే మనసా తిష్ఠ ఘోరే వచాంసి మిశ్రా కృణవావహై ను ।
న నౌ మన్త్రా అనుదితాస ఏతే మయస్కరన్పరతరే చనాహన్ ॥ ౧

౯౮౪౫ కిమేతా వాచా కృణవా తవాహం ప్రాక్రమిషముషసామగ్రియేవ ।
పురూరవః పునరస్తం పరేహి దురాపనా వాత ఇవాహమస్మి ॥ ౨

౯౮౪౬ ఇషుర్న శ్రియ ఇషుధేరసనా గోషాః శతసా న రంహిః ।
అవీరే క్రతౌ వి దవిద్యుతన్నోరా న మాయుం చితయన్త ధునయః ॥ ౩

౯౮౪౭ సా వసు దధతీ శ్వశురాయ వయ ఉషో యది వష్ట్యన్తిగృహాత్ ।
అస్తం ననక్షే యస్మిఞ్చాకన్దివా నక్తం శ్నథితా వైతసేన ॥ ౪

౯౮౪౮ త్రిః స్మ మాహ్నః శ్నథయో వైతసేనోత స్మ మేఽవ్యత్యై పృణాసి ।
పురూరవోఽను తే కేతమాయం రాజా మే వీర తన్వస్తదాసీః ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౯౮౪౯ యా సుజూర్ణిః శ్రేణిః సుమ్నఆపిర్హ్రదేచక్షుర్న గ్రన్థినీ చరణ్యుః ।
తా అంజయోఽరుణయో న సస్రుః శ్రియే గావో న ధేనవోఽనవంత ॥ ౬

౯౮౫౦ సమస్మింజాయమాన ఆసత గ్నా ఉతేమవర్ధన్నద్యః స్వగూర్తాః ।
మహే యత్త్వా పురూరవో రణాయావర్ధయన్దస్యుహత్యాయ దేవాః ॥ ౭

౯౮౫౧ సచా యదాసు జహతీష్వత్కమమానుషీషు మానుషో నిషేవే ।
అప స్మ మత్తరసంతీ న భుజ్యుస్తా అత్రసన్రథస్పృశో నాశ్వాః ॥ ౮

౯౮౫౨ యదాసు మర్తో అమృతాసు నిస్పృక్సం క్షోణీభిః క్రతుభిర్న పృంక్తే ।
తా ఆతయో న తన్వః శుంభత స్వా అశ్వాసో న క్రీళయో దందశానాః ॥ ౯

౯౮౫౩ విద్యున్న యా పతంతీ దవిద్యోద్భరంతీ మే అప్యా కామ్యాని ।
జనిష్టో అపో నర్యః సుజాతః ప్రోర్వశీ తిరత దీర్ఘమాయుః ॥ ౧౦

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౯౮౫౪ జజ్ఞిష ఇత్థా గోపీథ్యాయ హి దధాథ తత్పురూరవో మ ఓజః ।
అశాసం త్వా విదుషీ సస్మిన్నహన్న మ ఆశృణోః కిమభుగ్వదాసి ॥ ౧౧

౯౮౫౫ కదా సూనుః పితరం జాత ఇచ్ఛాచ్చక్రన్నాశ్రు వర్తయద్విజానన్ ।
కో దంపతీ సమనసా వి యూయోదధ యదగ్నిః శ్వశురేషు దీదయత్ ॥ ౧౨

౯౮౫౬ ప్రతి బ్రవాణి వర్తయతే అశ్రు చక్రన్న క్రందదాధ్యే శివాయై ।
ప్ర తత్తే హినవా యత్తే అస్మే పరేహ్యస్తం నహి మూర మాపః ॥ ౧౩

౯౮౫౭ సుదేవో అద్య ప్రపతేదనావృత్పరావతం పరమాం గంతవా ఉ ।
అధా శయీత నిరృతేరుపస్థేఽధైనం వృకా రభసాసో అద్యుః ॥ ౧౪

౯౮౫౮ పురూరవో మా మృథా మా ప్ర పప్తో మా త్వా వృకాసో అశివాస ఉ క్షన్ ।
న వై స్త్రైణాని సఖ్యాని సంతి సాలావృకాణాం హృదయాన్యేతా ॥ ౧౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౯౮౫౯ యద్విరూపాచరం మర్త్యేష్వవసం రాత్రీః శరదశ్చతస్రః ।
ఘృతస్య స్తోకం సకృదహ్న ఆశ్నాం తాదేవేదం తాతృపాణా చరామి ॥ ౧౬

౯౮౬౦ అంతరిక్షప్రాం రజసో విమానీముప శిక్షామ్యుర్వశీం వసిష్ఠః ।
ఉప త్వా రాతిః సుకృతస్య తిష్ఠాన్ని వర్తస్వ హృదయం తప్యతే మే ॥ ౧౭

౯౮౬౧ ఇతి త్వా దేవా ఇమ ఆహురైళ యథేమేతద్భవసి మృత్యుబంధుః ।
ప్రజా తే దేవాన్హవిషా యజాతి స్వర్గ ఉ త్వమపి మాదయాసే ॥ ౧౮

(౯౬) షణ్ణవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బరుః సర్వహరిర్వైంద్రః ॥ దేవతా - హరిస్తుతిః ॥ ఛందః - ౧,౭,౮ జగతీ; ౨-౪,౯,౧౦ విచృజ్జగతీ; ౫ ఆర్చీస్వరాడ్జగతీ; ౬ విరాడ్జగతీ; ౧౧ ఆర్చీభురిగ్జగతీ; ౧౨,౧౩ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౧౧ నిషాదః ౧౨,౧౩ ధైవతః ॥

అథ పంచమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౯౮౬౨ ప్ర తే మహే విదథే శంసిషం హరీ ప్ర తే వన్వే వనుషో హర్యతం మదమ్ ।
ఘృతం న యో హరిభిశ్చారు సేచత ఆ త్వా విశంతు హరివర్పసం గిరః ॥ ౧

౯౮౬౩ హరిం హి యోనిమభి యే సమస్వరన్హిన్వంతో హరీ దివ్యం యథా సదః ।
ఆ యం పృణంతి హరిభిర్న ధేనవ ఇంద్రాయ శూషం హరివంతమర్చత ॥ ౨

౯౮౬౪ సో అస్య వజ్రో హరితో య ఆయసో హరిర్నికామో హరిరా గభస్త్యోః ।
ద్యుమ్నీ సుశిప్రో హరిమన్యుసాయక ఇంద్రే ని రూపా హరితా మిమిక్షిరే ॥ ౩

౯౮౬౫ దివి న కేతురధి ధాయి హర్యతో వివ్యచద్వజ్రో హరితో న రంహ్యా ।
తుదదహిం హరిశిప్రో య ఆయసః సహస్రశోకా అభవద్ధరింభరః ॥ ౪

౯౮౬౬ త్వంత్వమహర్యథా ఉపస్తుతః పూర్వేభిరిన్ద్ర హరికేశ యజ్వభిః ।
త్వం హర్యసి తవ విశ్వముక్థ్యమసామి రాధో హరిజాత హర్యతమ్ ॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౯౮౬౭ తా వజ్రిణం మన్దినం స్తోమ్యం మద ఇన్ద్రం రథే వహతో హర్యతా హరీ ।
పురూణ్యస్మై సవనాని హర్యత ఇన్ద్రాయ సోమా హరయో దధన్విరే ॥ ౬

౯౮౬౮ అరం కామాయ హరయో దధన్విరే స్థిరాయ హిన్వన్హరయో హరీ తురా ।
అర్వద్భిర్యో హరిభిర్జోషమీయతే సో అస్య కామం హరివన్తమానశే ॥ ౭

౯౮౬౯ హరిశ్మశారుర్హరికేశ ఆయసస్తురస్పేయే యో హరిపా అవర్ధత ।
అర్వద్భిర్యో హరిభిర్వాజినీవసురతి విశ్వా దురితా పారిషద్ధరీ ॥ ౮

౯౮౭౦ స్రువేవ యస్య హరిణీ విపేతతుః శిప్రే వాజాయ హరిణీ దవిధ్వతః ।
ప్ర యత్ కృతే చమసే మర్మృజద్ధరీ పీత్వా మదస్య హర్యతస్యాన్ధసః ॥ ౯

౯౮౭౧ ఉత స్మ సద్మ హర్యతస్య పస్త్యోరత్యో న వాజం హరివాఁ అచిక్రదత్ ।
మహీ చిద్ధి ధిషణాహర్యదోజసా బృహద్వయో దధిషే హర్యతశ్చిదా ॥ ౧౦

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౯౮౭౨ ఆ రోదసీ హర్యమాణో మహిత్వా నవ్యంనవ్యం హర్యసి మన్మ ను ప్రియమ్
ప్ర పస్త్యమసుర హర్యతం గోరావిష్కృధి హరయే సూర్యాయ ॥ ౧౧

౯౮౭౩ ఆ త్వా హర్యన్తం ప్రయుజో జనానాం రథే వహన్తు హరిశిప్రమిన్ద్ర ।
పిబా యథా ప్రతిభృతస్య మధ్వో హర్యన్యజ్ఞం సధమాదే దశోణిమ్ ॥ ౧౨

౯౮౭౪ అపాః పూర్వేషాం హరివః సుతానామథో ఇదం సవనం కేవలం తే ।
మమద్ధి సోమం మధుమన్తమిన్ద్ర సత్రా వృషఞ్జఠర ఆ వృషస్వ ॥ ౧౩

(౯౭) సప్తనవతితమం సూక్తమ్

ఋషి - భిషగాథర్వణః ॥దేవతా - ఓషధీస్తుతిః ॥ఛన్దః ౧,౨,౪-౭, ౧౧,౧౭,
అనుష్టుప్; ౩,౯,౧౨,౨౨,౨౩ నిచృదనుష్టుప్;
౮,౧౦,౧౩-౧౬,౧౮-౨౧ విరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౯౮౭౫ యా ఓషధీః పూర్వా జాతా దేవేభ్యస్త్రియుగం పురా ।
మనై ను బభ్రూణామహం శతం ధామాని సప్త చ ॥ ౧

౯౮౭౬ శతం వో అమ్బ ధామాని సహస్రముత వో రుహః ।
అధా శతక్రత్వో యూయమిమం మే అగదం కృత ॥ ౨

౯౮౭౭ ఓషధీః ప్రతి మోదధ్వం పుష్పవతీః ప్రసూవరీః ।
అశ్వా ఇవ సజిత్వరీర్వీరుధః పారయిష్ణ్వః ॥ ౩

౯౮౭౮ ఓషధీరితి మాతరస్తద్వో దేవీరుప బ్రువే ।
సనేయమశ్వం గాం వాస ఆత్మానం తవ పూరుష ॥ ౪

౯౮౭౯ అశ్వత్థే వో నిషదనం పర్ణే వో వసతిష్కృతా ।
గోభాజ ఇత్ కిలాసథ యత్ సనవథ పూరుషమ్ ॥ ౫

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౯౮౮౦ యత్రౌషధీః సమగ్మత రాజానః సమితావివ ।
విప్రః స ఉచ్యతే భిషగ్రక్షోహామీవచాతనః ॥ ౬

౯౮౮౧ అశ్వావతీం సోమావతీమూర్జయన్తీముదోజసమ్ ।
ఆవిత్సి సర్వా ఓషధీరస్మా అరిష్టతాతయే ॥ ౭

౯౮౮౨ ఉచ్ఛుష్మా ఓషధీనాం గావో గోష్ఠాదివేరతే ।

ధనం సనిష్యన్తీనామాత్మానం తవ పూరుష ॥ ౮

౯౭౭౩ ఇష్కృతిర్నామ వో మాతాథో యూయం స్థ నిష్కృతీః ।
సీరాః పతత్రిణీః స్థన యదామయతి నిష్కృథ ॥ ౯

౯౭౭౪ అతి విశ్వాః పరిష్ఠా స్తేన ఇవ వ్రజమక్రముః ।
ఓషధీః ప్రాచుచ్యవుర్యత్ కిం చ తన్వో౩ రపః ॥ ౧౦

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౯౭౭౫ యదిమా వాజయన్నహమోషధీర్హస్త ఆదధే ।
ఆత్మా యక్ష్మస్య నశ్యతి పురా జీవగృభో యథా ॥ ౧౧

౯౭౭౬ యస్యౌషధీః ప్రసర్పథాంగమంగం పరుష్పరుః ।
తతో యక్ష్మం వి బాధధ్వ ఉగ్రో మధ్యమశీరివ ॥ ౧౨

౯౭౭౭ సాకం యక్ష్మ ప్ర పత చాషేణ కికిదీవినా ।
సాకం వాతస్య ధ్రాజ్యా సాకం నశ్య నిహాకయా ॥ ౧౩

౯౭౭౮ అన్యా వో అన్యామవత్వన్యాన్యస్యా ఉపావత ।
తాః సర్వాః సంవిదానా ఇదం మే ప్రావతా వచః ॥ ౧౪

౯౭౭౯ యాః ఫలినీర్యా అఫలా అపుష్పా యాశ్చ పుష్పిణీః ।
బృహస్పతిప్రసూతాస్తా నో ముంచన్త్వంహసః ॥ ౧౫

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౯౭౮౦ ముంచన్తు మా శపథ్యా౩ దథో వరుణ్యాదుత ।
అథో యమస్య పడ్వీశాత్ సర్వస్మాద్దేవకిల్బిషాత్ ॥ ౧౬

౯౭౮౧ అవపతన్తీరవదన్దివ ఓషధయస్పరి ।
యం జీవమశ్నవామహై న స రిష్యాతి పూరుషః ॥ ౧౭

౯౭౮౨ యా ఓషధీః సోమరాజ్ఞీర్బహ్వీః శతవిచక్షణాః ।
తాసాం త్వమస్యుత్తమారం కామాయ శం హృదే ॥ ౧౮

౯౭౮౩ యా ఓషధీః సోమరాజ్ఞీర్విష్ఠితాః పృథివీమను ।
బృహస్పతిప్రసూతా అస్యై సం దత్త వీర్యమ్ ॥ ౧౯

౯౭౮౪ మా వో రిషత్ ఖనితా యస్మై చాహం ఖనామి వః ।
ద్విపచ్చతుష్పదస్మాకం సర్వమస్త్వనాతురమ్ ॥ ౨౦

౯౭౮౫ యుష్మం అస్తు దివేదివే ప్రత్యేవ గృభాయత ॥
సర్వాః సంగత్య వీరుధోఽస్యై సం దత్త వీర్యమ్ ॥ ౨౧

౯౭౮౬ ఓషధయః సం వదన్తే సోమేన సహ రాజ్ఞా ।
యస్మై కృణోతి బ్రాహ్మణస్తం రాజన్ పారయామసి ॥ ౨౨

౯౭౮౭ త్వముత్తమాస్యోషధే తవ వృక్షా ఉపస్తయః ।
ఉపస్తిరస్తు సో౩ఽస్మాకం యో అస్మాఁ అభిదాసతి ॥ ౨౩

(౯౮) అష్టనవతితమ్ సూక్తమ్

ఋషి - దేవాపిరార్ష్టిషేణః ॥ దేవతా - దేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౭ భురిక్త్రిష్టుప్; ౨,౬,౮,౧౧,౧౨ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩,౫ త్రిష్టుప్; ౪,౧౦ విరాట్త్రిష్టుప్; ౯ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౯౭౮౮ బృహస్పతే ప్రతి మే దేవతామిహి మిత్రో వా యద్వరుణో వాసి పూషా ।
ఆదిత్యైర్వా యద్వసుభిర్మరుత్వాన్ త్స పర్జన్యం శంతనవే వృషాయ ॥ ౧

౯౭౮౯ ఆ దేవో దూతో అజిరశ్చికిత్వాన్ త్వద్దేవాపే అభి మామగచ్ఛత్ ।
ప్రతీచీనః ప్రతి మామా వవృత్స్వ దధామి తే ద్యుమతీం వాచమాసన్ ॥ ౨

౯౯౦౦ అస్మే ధేహి ద్యుమతీం వాచమాసన్ బృహస్పతే అనమీవామిషిరామ్ ।
యయా వృష్టిం శంతనవే వనావ దివో ద్రప్సో మధుమాఀ ఆ వివేశ ॥ ౩

౯౯౦౧ ఆ నో ద్రప్సా మధుమన్తో విశన్త్విన్ద్ర దేహ్యధిరథం సహస్రమ్ ।
ని షీద హోత్రమృతుథా యజస్వ దేవాన్దేవాపే హవిషా సపర్య ॥ ౪

౯౯౦౨ ఆర్ష్టిషేణో హోత్రమృషిర్నిషీదన్దేవాపిర్దేవసుమతిం చికిత్వాన్ ।
స ఉత్తరస్మాదధరం సముద్రమపో దివ్యా అసృజద్వర్ష్యా అభి ॥ ౫

౯౯౦౩ అస్మిన్సముద్రే అధ్యుత్తరస్మిన్నాపో దేవేభిర్నివృతా అతిష్ఠన్ ।
తా అద్రవన్నార్ష్టిషేణేన సృష్టా దేవాపినా ప్రేషితా మృక్షిణీషు ॥ ౬

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౯౯౦౪ యద్దేవాపిః శంతనవే పురోహితో హోత్రాయ వృతః కృపయన్నదీధేత్ ।
దేవశ్రుతం వృష్టివనిం రరాణో బృహస్పతిర్వాచమస్మా అయచ్ఛత్ ॥ ౭

౯౯౦౫ యం త్వా దేవాపిః శుశుచానో అగ్న ఆర్ష్టిషేణో మనుష్యః సమీధే ।
విశ్వేభిర్దేవైరనుమద్యమానః ప్ర పర్జన్యమీరయా వృష్టిమన్తమ్ ॥ ౮

౯౯౦౬ త్వాం పూర్వ ఋషయో గీర్భిరాయన్త్వామధ్వరేషు పురుహూత విశ్వే ।
సహస్రాణ్యధిరథాన్యస్మే ఆ నో యజ్ఞం రోహిదశ్వోప యాహి ॥ ౯

౯౯౦౭ ఏతాన్యగ్నే నవతిర్నవ త్వే ఆహుతాన్యధిరథా సహస్రా ।
తేభిర్వర్ధస్వ తన్వః శూర పూర్వీర్దివో నో వృష్టిమిషితో రిరీహి ॥ ౧౦

౯౯౦౮ ఏతాన్యగ్నే నవతిం సహస్రా సం ప్ర యచ్ఛ వృష్ణ ఇన్ద్రాయ భాగమ్ ।
విద్వాన్పథ ఋతుశో దేవయానానప్యౌలానం దివి దేవేషు ధేహి ॥ ౧౧

౯౯౦౯ అగ్నే బాధస్వ వి మృధో వి దుర్గహాపామీవామప రక్షాంసి సేధ ।
అస్మాత్సముద్రాద్బృహతో దివో నోఽపాం భూమానముప నః సృజేహ ॥ ౧౨

(౯౯) నవనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - వమ్రో వైఖానసః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౭,౧౧, నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౫,౯,౧౨ త్రిష్టుప్; ౩,౬ విరాట్త్రిష్టుప్; ౪ ఆసురీస్వరాడార్చీ నిచృత్త్రిష్టుప్ ౮ ఆర్చీస్వరాట్ త్రిష్టుప్; ౧౦ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౯౯౧౦ కం నశ్చిత్రమిషణ్యసి చికిత్వాన్పృథుగ్మానం వాశ్రం వావృధధ్యై ।
కత్తస్య దాతు శవసో వ్యుష్టౌ తక్షద్వజ్రం వృత్రతురమపిన్వత్ ॥ ౧

౯౯౧౧ స హి ద్యుతా విద్యుతా వేతి సామ పృథుం యోనిమసురత్వా ససాద ।
స సనీళేభిః ప్రసహానో అస్య భ్రాతుర్న ఋతే సప్తథస్య మాయాః ॥ ౨

౯౯౧౨ స వాజం యాతాపదుష్పదా యన్త్స్వర్షాతా పరి షదత్సనిష్యన్ ।
అనర్వా యచ్ఛతదురస్య వేదో ఘ్నఞ్ఛిశ్నదేవాఀ అభి వర్పసా భూత్ ॥ ౩

౯౯౧౩ స యహ్వ్యోఽవనీర్గోష్వర్వా జుహోతి ప్రధన్యాసు సస్రిః ।
అపాదో యత్ర యుజ్యాసోఽరథా ద్రోణ్యశ్వాస ఈరతే ఘృతం వాః ॥ ౪

౯౯౧౪ స రుద్రేభిరశస్తవార ఋభ్వా హిత్వీ గయమారేఅవద్య ఆగాత్ ।
వమ్రస్య మన్యే మిథునా వివవ్రీ అన్నమభీత్యారోదయన్ముషాయన్ ॥ ౫

౯౯౧౫ స ఇద్దాసం తువీరవం పతిర్దన్షళక్షం త్రిశీర్షాణం దమన్యత్ ।
అస్య త్రితో న్వోజసా వృధానో విపా వరాహమయోఅగ్రయా హన్ ॥ ౬

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౯౯౧౬ స ద్రుహ్వణే మనుష ఊర్ధ్వసాన ఆ సావిషదర్శసానాయ శరుమ్ ।
స నృతమో నహుషోఽస్మత్సుజాతః పురోఽభినదర్హన్దస్యుహత్యే ॥ ౭

౯౯౧౭ సో అభ్రియో న యవస ఉదన్యన్క్షయాయ గాతుం విదన్నో అస్మే ।

ఉప యత్ సీదదిన్దుం శరీరైః శ్యేనోఽయోపాష్టిర్హన్తి దస్యూన్ ॥ ౮

౯౯౧౮ స వ్రాధతః శవసానేభిరస్య కుత్సాయ శుష్ణం కృపణే పరాదాత్ ।
అయం కవిమనయచ్ఛస్యమానమత్కం యో అస్య సనితోత నృణామ్ ॥ ౯

౯౯౧౯ అయం దశస్యన్ నర్యేభిరస్య దస్మో దేవేభిర్వరుణో న మాయీ ।
అయం కనీన ఋతుపా అవేద్యమిమీతారరుం యశ్చతుష్పాత్ ॥ ౧౦

౯౯౨౦ అస్య స్తోమేభిరౌశిజ ఋజిశ్వా వ్రజం దరయద్వృషభేణ పిప్రోః ।
సుత్వా యద్యజతో దీదయద్గీః పుర ఇయానో అభి వర్పసా భూత్ ॥ ౧౧

౯౯౨౧ ఏవా మహో అసుర వక్షథాయ వమ్రకః పడ్భిరుప సర్పదిన్ద్రమ్ ।
స ఇయానః కరతి స్వస్తిమస్మా ఇషమూర్జం సుక్షితిం విశ్వమాభాః ॥ ౧౨

నవమోఽనువాకః (౧౦౦) శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - దువస్యుర్వాన్దనః ।దేవతా - విశ్వేదేవాః ।ఛన్దః - ౧-౩, జగతీ; ౪,౫,౭,౧౧
నిచృజ్జగతీ; ౬,౮,౧౦ విరాడ్జగతీ; ౯ పాదనిచృజ్జగతీ; ౧౨ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥
స్వరః - ౧-౧౧ నిషాదః; ౧౨ ధైవతః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౯౯౨౨ ఇన్ద్ర దృహ్య మఘవన్ త్వావదిద్భుజ ఇహ స్తుతః సుతపా బోధి నో వృధే ।
దేవేభిర్నః సవితా ప్రావతు శ్రుతమా సర్వతాతిమదితిం వృణీమహే ॥ ౧

౯౯౨౩ భరాయ సు భరత భాగమృత్వియం ప్ర వాయవే శుచిపే క్రన్దదిష్టయే ।
గౌరస్య యః పయసః పీతిమానశ ఆ సర్వతాతిమదితిం వృణీమహే ॥ ౨

౯౯౨౪ ఆ నో దేవః సవితా సావిషద్వయ ఋజూయతే యజమానాయ సున్వతే ।
యథా దేవాన్ ప్రతిభూషేమ పాకవదా సర్వతాతిమదితిం వృణీమహే ॥ ౩

౯౯౨౫ ఇన్ద్రో అస్మే సుమనా అస్తు విశ్వహా రాజా సోమః సువితస్యాధ్యేతు నః ।
యథాయథా మిత్రధితాని సందధురా సర్వతాతిమదితిం వృణీమహే ॥ ౪

౯౯౨౬ ఇన్ద్ర ఉక్థేన శవసా పరుర్దధే బృహస్పతే ప్రతరీతాస్యాయుషః ।
యజ్ఞో మనుః ప్రమతిర్నః పితా హి కమా సర్వతాతిమదితిం వృణీమహే ॥ ౫

౯౯౨౭ ఇన్ద్రస్య ను సుకృతం దైవ్యం సహోఽగ్నిర్గృహే జరితా మేధిరః కవిః ।
యజ్ఞశ్చ భూద్విదథే చారురన్తమ ఆ సర్వతాతిమదితిం వృణీమహే ॥ ౬

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౯౯౨౮ న వో గుహా చకృమ భూరి దుష్కృతం నావిష్ట్యం వసవో దేవహేళనమ్ ।
మాకిర్నో దేవా అనృతస్య వర్పస ఆ సర్వతాతిమదితిం వృణీమహే ॥ ౭

౯౯౨౯ అపామీవాం సవితా సావిషన్న్యగ్వరీయ ఇదప సేధన్త్వద్రయః ।
గ్రావా యత్ర మధుషుదుచ్యతే బృహదా సర్వతాతిమదితిం వృణీమహే ॥ ౮

౯౯౩౦ ఊర్ధ్వో గ్రావా వసవోఽస్తు సోతరి విశ్వా ద్వేషాంసి సనుతర్యుయోత ।
స నో దేవః సవితా పాయురీడ్య ఆ సర్వతాతిమదితిం వృణీమహే ॥ ౯

౯౯౩౧ ఊర్జం గావో యవసే పీవో అత్తన ఋతస్య యాః సదనే కోశే అఙ్గ్ధ్వే ।
తనూరేవ తన్వో అస్తు భేషజమా సర్వతాతిమదితిం వృణీమహే ॥ ౧౦

౯౯౩౨ క్రతుప్రావా జరితా శశ్వతామవ ఇన్ద్ర ఇద్భద్రా ప్రమతిః సుతావతామ్ ।
పూర్ణమూధర్దివ్యం యస్య సిక్తయ ఆ సర్వతాతిమదితిం వృణీమహే ॥ ౧౧

౯౯౩౩ చిత్రస్తే భానుః క్రతుప్రా అభిష్టిః సన్తి స్పృధో జరణిప్రా అధృష్టాః ।
రజిష్ఠయా రజ్యా పశ్వ ఆ గోస్తూతూర్షతి పర్యగ్రం దువస్యుః ॥ ౧౨

(౧౦౧) ఏకోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - బుధః సౌమ్యః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవా ఋత్విజో వా ॥
ఛన్దః - ౧,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౮ త్రిష్టుప్; ౩,౧౦ విరాట్త్రిష్టుప్; ౪,౬ గాయత్రీ; ౫

బృహతీ; ౭ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౯ విరాట్ జగతీ; ౧౨ నిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - ౧-౩,౭ ,౮,౧౦,౧౧ ధైవతః ౪, ౬ షడ్జః ; ౫ మధ్యమః ౯,౧౨ నిషాదః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౯౯౩౪ ఉద్బుధ్యధ్వం సమనసః సఖాయః సమగ్నిమిన్ధ్వం బహవః సనీళాః ।
దధిక్రామగ్నిముషసం చ దేవీమిన్ద్రావతోఽవసే ని హ్వయే వః ॥ ౧

౯౯౩౫ మన్ద్రా కృణుధ్వం ధియ ఆ తనుధ్వం నావమరిత్రపరణీం కృణుధ్వమ్
ఇష్కృణుధ్వమాయుధారం కృణుధ్వం ప్రాఞ్చం యజ్ఞం ప్ర ణయతా సఖాయః ॥ ౨

౯౯౩౬ యునక్త సీరా వి యుగా తనుధ్వం కృతే యోనౌ వపతేహ బీజమ్ ।
గిరా చ శ్రుష్టిః సభరా అసన్నో నేదీయ ఇత్సృణ్యః పక్వమేయాత్ ॥ ౩

౯౯౩౭ సీరా యుఞ్జన్తి కవయో యుగా వి తన్వతే పృథక్ ధీరా దేవేషు సుమ్నయా ॥ ౪

౯౯౩౮ నిరాహావాన్కృణోతన సం వరత్రా దధాతన ।
సిఞ్చామహా అవతముద్రిణం వయం సుషేకమనుపక్షితమ్ ॥ ౫

౯౯౩౯ ఇష్కృతాహావమవతం సువరత్రం సుషేచనమ్ ।ఉద్రిణం సిఞ్చే అక్షితమ్ ॥ ౬

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౯౯౪౦ ప్రీణీతాశ్వాన్హితం జయాథ స్వస్తివాహం రథమిత్కృణుధ్వమ్ ।
ద్రోణాహావమవతమశ్మచక్రమంసత్రకోశం సిఞ్చతా నృపాణమ్ ॥ ౭

౯౯౪౧ వ్రజం కృణుధ్వం స హి వో నృపాణో వర్మ సీవ్యధ్వం బహులా పృథూని ।
పురః కృణుధ్వమాయసీరధృష్టా మా వః సుస్రోచ్చమసో దృంహతా తమ్ ॥ ౮

౯౯౪౨ ఆ వో ధియం యజ్ఞియాం వర్త ఊతయే దేవా దేవీం యజతాం యజ్ఞియామిహ ।
సా నో దుహీయద్యవసేవ గత్వీ సహస్రధారా పయసా మహీ గౌః ॥ ౯

౯౯౪౩ ఆ తూ షిఞ్చ హరిమీం ద్రోరుపస్థే వాశీభిస్తక్షతాశ్మన్మయీభిః ।
పరి ష్వజధ్వం దశ కక్ష్యాభిరుభే ధురౌ ప్రతి వహ్నిం యునక్త ॥ ౧౦

౯౯౪౪ ఉభే ధురౌ వహ్నిరాపిబ్దమానోఽన్తర్యోనేవ చరతి ద్విజానిః ।
వనస్పతిం వన ఆస్థాపయధ్వం ని షూ దధిధ్వమఖనన్త ఉత్సమ్ ॥ ౧౧

౯౯౪౫ కపృన్నరః కపృథముద్దధాతన చోదయత ఖుదత వాజసాతయే ।
నిష్టిగ్ర్యః పుత్రమా చ్యావయోతయ ఇన్ద్రం సబాధ ఇహ సోమపీతయే ॥ ౧౨

(౧౦౨) ద్వ్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః ముద్గలో భార్మ్యశ్వః ।దేవతా - ద్రుఘణ ఇన్ద్రో వా ।ఛన్దః - ౧ పాదనిచృద్బృహతీ; ౨,౪,౫,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩,౧౨ నిచృద్బృహతీ;౬ భురిక్త్రిష్టుప్;౭,౮,౧౦ విరాట్త్రిష్టుప్;౧౧ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౩,౧౨ మధ్యమః;౨,౪-౧౧ ధైవతః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౯౯౪౬ ప్ర తే రథం మిథూకృతమిన్ద్రోఽవతు ధృష్ణుయా ।
అస్మిన్నాజౌ పురుహూత శ్రవాయ్యే ధనభక్షేషు నోఽవ ॥ ౧

౯౯౪౭ ఉత్స్మ వాతో వహతి వాసో అస్యా అధిరథం యదజయత్సహస్రమ్ ।
రథీరభూన్ముద్గలానీ గవిష్టౌ భరే కృతం వ్యచేదిన్ద్రసేనా ॥ ౨

౯౯౪౮ అన్తర్యచ్ఛ జిఘాంసతో వజ్రమిన్ద్రాభిదాసతః ।
దాసస్య వా మఘవన్నార్యస్య వా సనుతర్యవయా వధమ్ ॥ ౩

౯౯౪౯ ఉద్నో హ్రదమపిబజ్జర్హృషాణః కూటం స్మ తృంహదభిమాతిమేతి ।
ప్ర ముష్కభారః శ్రవ ఇచ్ఛమానోఽజిరం బాహూ అభరత్సిషాసన్ ॥ ౪

౯౯౫౦ న్యక్రన్దయన్నుపయన్త ఏనమమేహయన్వృషభం మధ్య ఆజేః ।
తేన సూభర్వం శతవత్సహస్రం గవాం ముద్గలః ప్రధనే జిగాయ ॥ ౫

౯౯౫౧ కకర్దవే వృషభో యుక్త ఆసీదవావచీత్సారథిరస్య కేశీ ।
దుధేర్యుక్తస్య ద్రవతః సహానస ఋచ్ఛన్తి ష్మా నిష్పదో ముద్గలానీమ్ ॥ ౬

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౯౯౫౨ ఉత ప్రధిముదహన్నస్య విద్వానుపాయునగ్వంసగమత్ర శిక్షన్ ।
ఇన్ద్ర ఉదావత్పతిమఘ్న్యానామరంహత పద్యాభిః కకుద్మాన్ ॥ ౭

౯౯౫౩ శునమష్ట్రావ్యచరత్ కపర్దీ వరత్రాయాం దార్వానహ్యమానః ।
నృమ్ణాని కృణ్వన్ బహవే జనాయ గాః పస్పశానస్తవిషీరధత్త ॥ ౮

౯౯౫౪ ఇమం తం పశ్య వృషభస్య యుఞ్జం కాష్ఠాయా మధ్యే ద్రుఘణం శయానమ్ ।
యేన జిగాయ శతవత్ సహస్రం గవాం ముద్గలః పృతనాజ్యేషు ॥ ౯

౯౯౫౫ ఆరే అఘా కో న్విత్థా దదర్శ యం యుఞ్జన్తి తమ్వా స్థాపయన్తి ।
నాస్మై తృణం నోదకమా భరన్త్యుత్తరో ధురో వహతి ప్రదేదిశత్ ॥ ౧౦

౯౯౫౬ పరివృక్తేవ పతివిద్యమానట్ పీప్యానా కూచక్రేణేవ సిఞ్చన్ ।
ఏషైష్యా చిద్రథ్యా జయేమ సుమఙ్గలం సినవదస్తు సాతమ్ ॥ ౧౧

౯౯౫౭ త్వం విశ్వస్య జగతశ్చక్షురిన్ద్రాసి చక్షుషః ।
వృషా యదాజిం వృషణా సిషాససి చోదయన్వధ్రిణా యుజా ॥ ౧౨

(౧౦౩) త్ర్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అప్రతిరథ ఐన్ద్రః ॥ దేవతా - ౧-౩,౫-౧౧ ఇన్ద్రః; ౪ బృహస్పతిః; ౧౨ అప్వా; ౧౩ ఇన్ద్రో మరుతో వా ॥ ఛన్దః - ౧,౩-౫,౯, త్రిష్టుప్; ౨ స్వరాట్త్రిష్టుప్; ౬ భురిక్త్రిష్టుప్; ౭,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౮,౧౦,౧౨ విరాట్త్రిష్టుప్; ౧౩ విరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౧౨ ధైవతః ౧౩ గాన్ధారః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౯౯౫౮ ఆశుః శిశానో వృషభో న భీమో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనామ్ ।
సంక్రన్దనోఽనిమిష ఏకవీరః శతం సేనా అజయత్ సాకమిన్ద్రః ॥ ౧

౯౯౫౯ సంక్రన్దనేనానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా ।
తదిన్ద్రేణ జయత తత్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా ॥ ౨

౯౯౬౦ స ఇషుహస్తైః స నిషఙ్గిభిర్వశీ సంస్రష్టా స యుధ ఇన్ద్రో గణేన ।
సంసృష్టజిత్సోమపా బాహుశర్ధ్యుగ్రధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా ॥ ౩

౯౯౬౧ బృహస్పతే పరి దీయా రథేన రక్షోహామిత్రాఁ అపబాధమానః ।
ప్రభఞ్జన్సేనాః ప్రమృణో యుధా జయన్నస్మాకమేధ్యవితా రథానామ్ ॥ ౪

౯౯౬౨ బలవిజ్ఞాయః స్థవిరః ప్రవీరః సహస్వాన్వాజీ సహమాన ఉగ్రః ।
అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్రమిన్ద్ర రథమా తిష్ఠ గోవిత్ ॥ ౫

౯౯౬౩ గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయన్తమజ్మ ప్రమృణన్తమోజసా ।
ఇమం సజాతా అను వీరయధ్వమిన్ద్రం సఖాయో అను సం రభధ్వమ్ ॥ ౬

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౯౯౬౪ అభి గోత్రాణి సహసా గాహమానోఽదయో వీరః శతమన్యురిన్ద్రః ।
దుశ్చ్యవనః పృతనాషాళయుధ్యోఽస్మాకం సేనా అవతు ప్ర యుత్సు ॥ ౭

౯౯౬౫ ఇన్ద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః ।
దేవసేనానామభిభఞ్జతీనాం జయన్తీనాం మరుతో యన్త్వగ్రమ్ ॥ ౮

౯౯౬౬ ఇన్ద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాం శర్ధ ఉగ్రమ్ ।
మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషో దేవానాం జయతాముదస్థాత్ ॥ ౯

౯౯౬౭ ఉద్ధర్షయ మఘవన్నాయుధాన్యుత్సత్వనాం మామకానాం మనాంసి ।
ఉద్వృత్రహన్వాజినాం వాజినాన్యుద్రథానాం జయతాం యన్తు ఘోషాః ॥ ౧౦

౯౯౬౮ అస్మాకమిన్ద్రః సమృతేషు ధ్వజేష్వస్మాకం యా ఇషవస్తా జయన్తు ।
అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవన్త్వస్మాఁ ఉ దేవా అవతా హవేషు ॥ ౧౧

౯౯౬౯ అమీషాం చిత్తం ప్రతిలోభయన్తీ గృహాణాఙ్గాన్యప్వే పరేహి ।
అభి ప్రేహి నిర్దహ హృత్సు శోకైరన్ధేనామిత్రాస్తమసా సచన్తామ్ ॥ ౧౨

౯౯౭౦ ప్రేతా జయతా నర ఇన్ద్రో వః శర్మ యచ్ఛతు ।
ఉగ్రా వః సన్తు బాహవో౽నాధృష్యా యథాసథ ॥ ౧౩

(౧౦౪) చతురుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అష్టకో వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౭,౮,౧౧ త్రిష్టుప్; ౩,౪ విరాట్త్రిష్టుప్; ౫,౬,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౯ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౯౯౭౧ అసావి సోమః పురుహూత తుభ్యం హరిభ్యాం యజ్ఞముప యాహి తూయమ్ ।
తుభ్యం గిరో విప్రవీరా ఇయానా దధన్విర ఇన్ద్ర పిబా సుతస్య ॥ ౧

౯౯౭౨ అప్సు ధూతస్య హరివః పిబేహ నృభిః సుతస్య జఠరం పృణస్వ ।
మిమిక్షుర్యమద్రయ ఇన్ద్ర తుభ్యం తేభిర్వర్ధస్వ మదముక్థవాహః ॥ ౨

౯౯౭౩ ప్రోగ్రాం పీతిం వృష్ణ ఇయర్మి సత్యాం ప్రయై సుతస్య హర్యశ్వ తుభ్యమ్ ।
ఇన్ద్ర ధేనాభిరిహ మాదయస్వ ధీభిర్విశ్వాభిః శచ్యా గృణానః ॥ ౩

౯౯౭౪ ఊతీ శచీవస్తవ వీర్యేణ వయో దధానా ఉశిజ ఋతజ్ఞాః ।
ప్రజావదిన్ద్ర మనుషో దురోణే తస్థుర్గృణన్తః సధమాద్యాసః ॥ ౪

౯౯౭౫ ప్రణీతిభిష్టే హర్యశ్వ సుష్టోః సుషుమ్నస్య పురురుచో జనాసః ।
మంహిష్ఠామూతిం వితిరే దధానాః స్తోతార ఇన్ద్ర తవ సూనృతాభిః ॥ ౫

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౯౯౭౬ ఉప బ్రహ్మాణి హరివో హరిభ్యాం సోమస్య యాహి పీతయే సుతస్య ।
ఇన్ద్ర త్వా యజ్ఞః క్షమమాణమానడ్ దాశ్వాఀ అస్యధ్వరస్య ప్రకేతః ॥ ౬

౯౯౭౭ సహస్రవాజమభిమాతిషాహం సుతేరణం మఘవానం సువృక్తిమ్ ।
ఉప భూషన్తి గిరో అప్రతీతమిన్ద్రం నమస్యా జరితుః పనన్త ॥ ౭

౯౯౭౮ సప్తాపో దేవీః సురణా అమృక్తా యాభిః సిన్ధుమతర ఇన్ద్ర పూర్భిత్ ।
నవతిం స్రోత్యా నవ చ స్రవన్తీర్దేవేభ్యో గాతుం మనుషే చ విన్దః ॥ ౮

౯౯౭౯ అపో మహీరభిశస్తేరముఞ్చో౽జాగరాస్వధి దేవ ఏకః ।
ఇన్ద్ర యాస్త్వం వృత్రతూర్యే చకర్థ తాభిర్విశ్వాయుస్తన్వం పుపుష్యాః ॥ ౯

౯౯౮౦ వీరేణ్యః క్రతురిన్ద్రః సుశస్తిరుతాపి ధేనా పురుహూతమీట్టే ।
ఆర్దయద్వృత్రమకృణోదు లోకం ససాహే శక్రః పృతనా అభిష్టిః ॥ ౧౦

౯౯౮౧ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనానామ్ ॥ ౧౧

(౧౦౫) పఞ్చోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - కౌత్సః సుమిత్రో దుర్మిత్రో వా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥

ఛన్దః - ౧ పిపీలికామధ్యోష్ణిక్; ౨ ఆర్చీ స్వరాడనుష్టుప్; ౩ భురిగుష్ణిక్; ౪,౧౦ నిచృదుష్ణిక్; ౫,౬,౮,౯ విరాడుష్ణిక్; ౭ విరాడనుష్టుప్; ౧౧ త్రిష్టుప్ ॥

స్వరః - ౧,౩-౬,౮-౧౦ ఋషభః; ౨,౭ గాన్ధారః; ౧౧ ధైవతః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ।

౯౯౮౨ కదా వసో స్తోత్రం హర్యత ఆవ శ్మశా రుధద్వాః ।
దీర్ఘం సుతం వాతాప్యాయ ॥ ౧

౯౯౮౩ హరీ యస్య సుయుజా వివ్రతా వేరర్వన్తాను శేపా ।
ఉభా రజీ న కేశినా పతిర్దన్ ॥ ౨

౯౯౮౪ అప యోరిన్ద్రః పాపజ ఆ మర్తో న శశ్రమాణో బిభీవాన్ ।
శుభే యద్యుయుజే తవిషీవాన్ ॥ ౩

౯౯౮౫ సచాయోరిన్ద్రశ్చర్కృష ఆఀ ఉపానసః సపర్యన్ ।
నదయోర్వివ్రతయోః శూర ఇన్ద్రః ॥ ౪

౯౯౮౬ అధి యస్తస్థౌ కేశవన్తా వ్యచస్వన్తా న పుష్ట్యై ।
వనోతి శిప్రాభ్యాం శిప్రిణీవాన్ ॥ ౫

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౯౯౮౭ ప్రాస్తౌదృష్వౌజా ఋష్వేభిస్తతక్ష శూరః శవసా ।
ఋభుర్న క్రతుభిర్మాతరిశ్వా ॥ ౬

౯౯౮౮ వజ్రం యశ్చక్రే సుహనాయ దస్యవే హిరీమశో హిరీమాన్ ।
అరుతహనురద్భుతం న రజః ॥ ౭

౯౯౮౯ అవ నో వృజినా శిశీహ్యృచా వనేమానృచః ।
నాబ్రహ్మా యజ్ఞ ఋధగ్జోషతి త్వే ॥ ౮

౯౯౯౦ ఊర్ధ్వా యత్తే త్రేతినీ భూద్యజ్ఞస్య ధూర్షు సద్మన్ ।
సజూర్నావం స్వయశసం సచాయోః ॥ ౯

౯౯౯౧ శ్రియే తే పృశ్నిరుపసేచనీ భూచ్ఛ్రియే దర్విరరేపాః ।
యయా స్వే పాత్రే సిఞ్చస ఉత్ ॥ ౧౦

౯౯౯౨ శతం వా యదసుర్య ప్రతి త్వా సుమిత్ర ఇత్థాస్తౌద్దుర్మిత్ర ఇత్థాస్తౌత్ ।
ఆవో యద్దస్యుహత్యే కుత్సపుత్రం ప్రావో యద్దస్యుహత్యే కుత్సవత్సమ్ ॥ ౧౧

ఇతి అష్టమాష్టకే పఞ్చమోఽధ్యాయః

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

(౧౦౬) షడుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - భూతాంశః కాశ్యపః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౭ త్రిష్టుప్; ౨,౪,౮ - ౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫,౬ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః

౯౯౯౩ ఉభా ఉ నూనం తదిదర్థయేథే వి తన్వాథే ధియో వస్త్రాపసేవ ।
సధ్రీచీనా యాతవే ప్రేమజీగః సుదినేవ పృక్ష ఆ తంసయేథే ॥ ౧

౯౯౯౪ ఉష్టారేవ ఫర్వరేషు శ్రయేథే ప్రాయోగేవ శ్వాత్ర్యా శాసురేథః ।
దూతేవ హి ష్ఠో యశసా జనేషు మాప స్థాతం మహిషేవావపానాత్ ॥ ౨

౯౯౯౫ సాకంయుజా శకునస్యేవ పక్షా పశ్వేవ చిత్రా యజురా గమిష్టమ్ ।
అగ్నిరివ దేవయోర్దీదివాంసా పరిజ్మానేవ యజథః పురుత్రా ॥ ౩

౯౯౯౬ ఆపీ వో అస్మే పితరేవ పుత్రోగ్రేవ రుచా నృపతీవ తుర్యై ।
ఇర్యేవ పుష్ట్యై కిరణేవ భుజ్యై శ్రుష్టీవానేవ హవమా గమిష్టమ్ ॥ ౪

౯౯౯౭ వంసగేవ పూషర్యా శింబాతా మిత్రేవ ఋతా శతరా శాతపన్తా ।
వాజేవోచ్చా వయసా ఘర్మ్యేష్ఠా మేషేవేషా సపర్యా పురీషా ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః

౯౯౯౮ సృణ్యేవ జర్భరీ తుర్ఫరీతూ నైతోశేవ తుర్ఫరీ పర్ఫరీకా ।
ఉదన్యజేవ జేమనా మదేరూ తా మే జరాయ్వజరం మరాయు ॥ ౬

౯౯౯౯ పజ్రేవ చర్చరం జారం మరాయు క్షద్మేవార్థేషు తర్తరీథ ఉగ్రా ।
ఋభూ నాపత్ ఖరమజ్రా ఖరజ్రుర్వాయుర్న పర్ఫరత్ క్షయద్రయీణామ్ ॥ ౭

౧౦౦౦౦ ఘర్మేవ మధు జఠరే సనేరూ భగేవితా తుర్ఫరీ ఫారివారమ్ ।
పతరేవ చచరా చన్ద్రనిర్ణిఙ్మనఋఙ్గా మననాన్యా న జగ్మీ ॥ ౮

౧౦౦౦౧ బృహన్తేవ గమ్భరేషు ప్రతిష్ఠాం పాదేవ గాధం తరతే విదాథః ।
కర్ణేవ శాసురను హి స్మరాథోంఽశేవ నో భజతం చిత్రమప్నః ॥ ౯

౧౦౦౦౨ ఆరఙ్గరేవ మధ్వేరయేథే సారఘేవ గవి నీచీనబారే ।

కీనారేవ స్వేదమాసిష్విదానా క్షామేవోర్జా సూయవసాత్ సచేథే ॥ ౧౦

౧౦౦౦౩ ఋధ్యామ స్తోమం సనుయామ వాజమా నో మన్త్రం సరథేహోప యాతమ్ ।
యశో న పక్వం మధు గోష్వన్తరా భూతాంశో అశ్వినోః కామమప్రాః ॥ ౧౧

(౧౦౭) సప్తోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - దివ్యో దక్షిణా వా ప్రాజాపత్యా ॥ దేవతా - దక్షిణా తద్దాతారో వా ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౭ త్రిష్టుప్; ౨,౩,౬,౯,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౪ నిచృజ్జగతీ; ౮,౧౦ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్, స్వరః ౧-౩, ౫-౧౧ ధైవతః; ౪ నిషాదః ॥

అథ తృతీయో వర్గః

౧౦౦౦౪ ఆవిరభూన్మహి మాఘోనమేషాం విశ్వం జీవం తమసో నిరమోచి ।
మహి జ్యోతిః పితృభిర్దత్తమాగాదురుః పన్థా దక్షిణాయా అదర్శి ॥ ౧

౧౦౦౦౫ ఉచ్చా దివి దక్షిణావన్తో అస్థుర్యే అశ్వదాః సహ తే సూర్యేణ ।
హిరణ్యదా అమృతత్వం భజన్తే వాసోదాః సోమ ప్రతిరన్త ఆయుః ॥ ౨

౧౦౦౦౬ దైవీ పూర్తిర్దక్షిణా దేవయజ్యా న కవారిభ్యో నహి తే పృణన్తి ।
అథా నరః ప్రయతదక్షిణాసో ఽవద్యభియా బహవః పృణన్తి ॥ ౩

౧౦౦౦౭ శతధారం వాయుమర్కం స్వర్విదం నృచక్షసస్తే అభి చక్షతే హవిః ।
యే పృణన్తి ప్ర చ యచ్ఛన్తి సంగమే తే దక్షిణాం దుహతే సప్తమాతరమ్ ॥ ౪

౧౦౦౦౮ దక్షిణావాన్ప్రథమో హూత ఏతి దక్షిణావాన్గ్రామణీరగ్రమేతి ।
తమేవ మన్యే నృపతిం జనానాం యః ప్రథమో దక్షిణామావివాయ ॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః

౧౦౦౦౯ తమేవ ఋషిం తము బ్రహ్మాణమాహుర్యజ్ఞన్యం సామగాముక్థశాసమ్ ।
స శుక్రస్య తన్వో వేద తిస్రో యః ప్రథమో దక్షిణయా రరాధ ॥ ౬

౧౦౦౧౦ దక్షిణాశ్వం దక్షిణా గాం దదాతి దక్షిణా చన్ద్రముత యద్ధిరణ్యమ్ ।
దక్షిణాన్నం వనుతే యో న ఆత్మా దక్షిణాం వర్మ కృణుతే విజానన్ ॥ ౭

౧౦౦౧౧ న భోజా మమ్రుర్న న్యర్థమీయుర్న రిష్యన్తి న వ్యథన్తే హ భోజాః ।
ఇదం యద్విశ్వం భువనం స్వశ్చైతత్సర్వం దక్షిణైభ్యో దదాతి ॥ ౮

౧౦౦౧౨ భోజా జిగ్యుః సురభిం యోనిమగ్రే భోజా జిగ్యుర్వధ్వం యా సువాసాః ।
భోజా జిగ్యురన్తఃపేయం సురాయా భోజా జిగ్యుర్యే అహూతాః ప్రయన్తి ॥ ౯

౧౦౦౧౩ భోజాయాశ్వం సం మృజన్త్యాశుం భోజాయాస్తే కన్యా శుమ్భమానా ।
భోజస్యేదం పుష్కరిణీవ వేశ్మ పరిష్కృతం దేవమానేవ చిత్రమ్ ॥ ౧౦

౧౦౦౧౪ భోజమశ్వాః సుష్ఠువాహో వహన్తి సువృద్రథో వర్తతే దక్షిణాయాః ।
భోజం దేవాసో ఽవతా భరేషు భోజః శత్రూన్సమనీకేషు జేతా ॥ ౧౧

(౧౦౮) అష్టోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః ౧,౩,౫,౭,౯ పణయో ఽసురాః; ౨,౪,౬,౮,౧౦,౧౧ సరమా దేవశునీ ॥ దేవతా - ౧,౩,౫,౭,౯ సరమా; ౨,౪,౬,౮,౧౦,౧౧ పణయః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౨,౧౦ త్రిష్టుప్; ౩,౪,౫,౭,౮,౯,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౬ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః

౧౦౦౧౫ కిమిచ్ఛన్తీ సరమా ప్రేదమానడ్దూరే హ్యధ్వా జగురిః పరాచైః ।
కాస్మేహితిః కా పరితక్మ్యాసీత్కథం రసాయా అతరః పయాంసి ॥ ౧

౧౦౦౧౬ ఇన్ద్రస్య దూతీరిషితా చరామి మహ ఇచ్ఛన్తీ పణయో నిధీన్వః ।
అతిష్కదో భియసా తన్న ఆవత్తథా రసాయా అతరం పయాంసి ॥ ౨

౧౦౦౧౭ కీదృఙ్ఙిన్ద్రః సరమే కా దృశీకా యస్యేదం దూతీరసరః పరాకాత్ ।

ఆ చ గచ్ఛాన్మిత్రమేనా దధామాఽథా గవాం గోపతిర్నో భవాతి ॥ ౩

౧౦౦౧౮ నాహం తం వేద దభ్యం దభత్స యస్యేదం దూతీరసరం పరాకాత్ ।

న తం గూహన్తి స్రవతో గభీరా హతా ఇన్ద్రేణ పణయః శయధ్వే ॥ ౪

౧౦౦౧౯ ఇమా గావః సరమే యా ఐచ్ఛః పరి దివో అన్తాన్సుభగే పతన్తీ ।

కస్త ఏనా అవ సృజాదయుధ్వ్యుతాస్మాకమాయుధా సన్తి తిగ్మా ॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః

౧౦౦౨౦ అసేన్యా వః పణయో వచాంస్యనిషవ్యాస్తన్వః సన్తు పాపీః ।

అధృష్టో వ ఏతవా అస్తు పన్థా బృహస్పతిర్వ ఉభయా న మృళాత్ ॥ ౬

౧౦౦౨౧ అయం నిధిః సరమే అద్రిబుధ్నో గోభిరశ్వేభిర్వసుభిర్న్యృష్టః ।

రక్షన్తి తం పణయో యే సుగోపా రేకు పదమలకమా జగన్థ ॥ ౭

౧౦౦౨౨ ఏహ గమన్నృషయః సోమశితా అయాస్యో అఙ్గిరసో నవగ్వాః ।

త ఏతమూర్వం వి భజన్త గోనామథైతద్వచః పణయో వమన్నిత్ ॥ ౮

౧౦౦౨౩ ఏవా చ త్వం సరమ ఆజగన్థ ప్రబాధితా సహసా దైవ్యేన ।

స్వసారం త్వా కృణవై మా పునర్గా అప తే గవాం సుభగే భజామ ॥ ౯

౧౦౦౨౪ నాహం వేద భ్రాతృత్వం నో స్వసృత్వమిన్ద్రో విదురఙ్గిరసశ్చ ఘోరాః ।

గోకామా మే అచ్ఛదయన్యదాయమపాత ఇత పణయో వరీయః ॥ ౧౦

౧౦౦౨౫ దూరమిత పణయో వరీయ ఉద్గావో యన్తు మినతీరృతేన ।

బృహస్పతిర్యా అవిన్దన్నిగూళ్హాః సోమో గ్రావాణ ఋషయశ్చ విప్రాః ॥ ౧౧

(౧౦౯) నవోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - జుహూర్బ్రహ్మజాయా, ఊర్ధ్వనాభా బ్రాహ్మః ॥

దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః ౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨,౪,౫ త్రిష్టుప్; ౩ విరాట్త్రిష్టుప్; ౬,౭ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౫ ధైవతః; ౬,౭ గాన్ధారః

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౧౦౦౨౬ తేఽవదన్ప్రథమా బ్రహ్మకిల్బిషేఽకూపారః సలిలో మాతరిశ్వా ।

వీళుహరాస్తప ఉగ్రో మయోభూరాపో దేవీః ప్రథమజా ఋతేన ॥ ౧

౧౦౦౨౭ సోమో రాజా ప్రథమో బ్రహ్మజాయాం పునః ప్రాయచ్ఛదహృణీయమానః ।

అన్వర్తితా వరుణో మిత్ర ఆసీదగ్నిర్హోతా హస్తగృహ్యా నినాయ ॥ ౨

౧౦౦౨౮ హస్తేనైవ గ్రాహ్య ఆధిరస్యా బ్రహ్మజాయేయమితి చేదవోచన్ ।

న దూతాయ ప్రహ్యే తస్థ ఏషా తథా రాష్ట్రం గుపితం క్షత్రియస్య ॥ ౩

౧౦౦౨౯ దేవా ఏతస్యామవదన్త పూర్వే సప్తఋషయస్తపసే యే నిషేదుః ।

భీమా జాయా బ్రాహ్మణస్యోపనీతా దుర్ధాం దధాతి పరమే వ్యోమన్ ॥ ౪

౧౦౦౩౦ బ్రహ్మచారీ చరతి వేవిషద్విషః స దేవానాం భవత్యేకమఙ్గమ్ ।

తేన జాయామన్వవిన్దద్బృహస్పతిః సోమేన నీతాం జుహ్వం న దేవాః ॥ ౫

౧౦౦౩౧ పునర్వై దేవా అదదుః పునర్మనుష్యా ఉత

రాజానః సత్యం కృణ్వానా బ్రహ్మజాయాం పునర్దదుః ॥ ౬

౧౦౦౩౨ పునర్దాయ బ్రహ్మజాయాం కృత్వీ దేవైర్నికిల్బిషమ్ ।

ఊర్జం పృథివ్యా భక్త్వాయోరుగాయముపాసతే ॥ ౭

(౧౧౦) దశోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - జమదగ్నీ రామో వా ॥ దేవతా - ఆప్రియః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౫,౧౦,౧౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩ ఆర్చీత్రిష్టుప్ ౪,౮ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౬,౭,౯ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౧౦౦౩౩ సమిద్ధో అద్య మనుషో దురోణే దేవో దేవాన్యజసి జాతవేదః ।

ఆ చ వహ మిత్రమహశ్చికిత్వాన్త్వం దూతః కవిరసి ప్రచేతాః ॥ ౧

౧౦౦౩౪ తనూనపాత్పథ ఋతస్య యానాన్మధ్వా సమఞ్జన్త్స్వదయా సుజిహ్వ ।
మన్మాని ధీభిరుత యజ్ఞమృన్ధన్దేవత్రా చ కృణుహ్యధ్వరం నః ॥ ౨

౧౦౦౩౫ ఆజుహ్వాన ఈడ్యో వన్ద్యశ్చా యాహ్యగ్నే వసుభిః సజోషాః ।
త్వం దేవానామసి యహ్వ హోతా స ఏనాన్యక్షీషితో యజీయాన్ ॥ ౩

౧౦౦౩౬ ప్రాచీనం బర్హిః ప్రదిశా పృథివ్యా వస్తోరస్యా వృజ్యతే అగ్రే అహ్నామ్ ।
వ్యు ప్రథతే వితరం వరీయో దేవేభ్యో అదితయే స్యోనమ్ ॥ ౪

౧౦౦౩౭ వ్యచస్వతీరుర్వియా వి శ్రయన్తాం పతిభ్యో న జనయః శుమ్భమానాః ।
దేవీర్ద్వారో బృహతీర్విశ్వమిన్వా దేవేభ్యో భవత సుప్రాయణాః ॥ ౫

అథ నవమో వర్గః

౧౦౦౩౮ ఆ సుష్వయన్తీ యజతే ఉపాకే ఉషాసానక్తా సదతాం ని యోనౌ ।
దివ్యే యోషణే బృహతీ సురుక్మే అధి శ్రియం శుక్రపిశం దధానే ॥ ౬

౧౦౦౩౯ దైవ్యా హోతారా ప్రథమా సువాచా మిమానా యజ్ఞం మనుషో యజధ్యై ।
ప్రచోదయన్తా విదథేషు కారూ ప్రాచీనం జ్యోతిః ప్రదిశా దిశన్తా ॥ ౭

౧౦౦౪౦ ఆ నో యజ్ఞం భారతీ తూయమేత్విళా మనుష్వదిహ చేతయన్తీ ।
తిస్రో దేవీర్బర్హిరేదం స్యోనం సరస్వతీ స్వపసః సదన్తు ॥ ౮

౧౦౦౪౧ య ఇమే ద్యావాపృథివీ జనిత్రీ రూపైరపింశద్భువనాని విశ్వా ।
తమద్య హోతరిషితో యజీయాన్దేవం త్వష్టారమిహ యక్షి విద్వాన్ ॥ ౯

౧౦౦౪౨ ఉపావసృజ త్మన్యా సమఞ్జన్దేవానాం పాథ ఋతుథా హవీంషి । ౧౦
వనస్పతిః శమితా దేవో అగ్నిః స్వదన్తు హవ్యం మధునా ఘృతేన ॥ ౯

౧౦౦౪౩ సద్యో జాతో వ్యమిమీత యజ్ఞమగ్నిర్దేవానామభవత్పురోగాః ।
అస్య హోతుః ప్రదిశ్యృతస్య వాచి స్వాహాకృతం హవిరదన్తు దేవాః ॥ ౧౧

(౧౧౧) ఏకాదశోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అష్టాదంష్ట్రో వైరూపః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪, త్రిష్టుప్; ౩,౬,౧౦ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౫,౭,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౮ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౧౦౦౪౪ మనీషిణః ప్ర భరధ్వం మనీషాం యథాయథా మతయః సన్తి నృణామ్ ।
ఇన్ద్రం సత్యైరేరయామా కృతేభిః స హి వీరో గిర్వణస్యుర్విదానః ॥ ౧

౧౦౦౪౫ ఋతస్య హి సదసో ధీతిరద్యౌత్సం గార్ష్టేయో వృషభో గోభిరానట్ ।
ఉదతిష్ఠత్తవిషేణా రవేణ మహాన్తి చిత్సం వివ్యాచా రజాంసి ॥ ౨

౧౦౦౪౬ ఇన్ద్రః కిల శ్రుత్యా అస్య వేద స హి జిష్ణుః పథికృత్సూర్యాయ ।
ఆన్మేనాం కృణ్వన్నచ్యుతో భువద్గోః పతిర్దివః సనజా అప్రతీతః ॥ ౩

౧౦౦౪౭ ఇన్ద్రో మహ్నా మహతో అర్ణవస్య వ్రతామినాదఙ్గిరోభిర్గృణానః ।
పురూణి చిన్ని తతానా రజాంసి దాధార యో ధరుణం సత్యతాతా ॥ ౪

౧౦౦౪౮ ఇన్ద్రో దివః ప్రతిమానం పృథివ్యా విశ్వా వేద సవనా హన్తి శుష్ణమ్ ।
మహీం చిద్ద్యామాతనోత్సూర్యేణ చాస్కమ్భ చిత్కమ్భనేన స్కభీయాన్ ॥ ౫

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౧౦౦౪౯ వజ్రేణ హి వృత్రహా వృత్రమస్తరదేవస్య శూశువానస్య మాయాః ।
వి ధృష్ణో అత్ర ధృషతా జఘన్థాథాభవో మఘవన్బాహ్వోజాః ॥ ౬

౧౦౦౫౦ సచన్త యదుషసః సూర్యేణ చిత్రామస్య కేతవో రామవిన్దన్ ।
ఆ యన్నక్షత్రం దదృశే దివో న పునర్యతో నకిరద్ధా ను వేద ॥ ౭

౧౦౦౫౧ దూరం కిల ప్రథమా జగ్మురాసామిన్ద్రస్య యాః ప్రసవే సస్రురాపః ।
క్వ స్విదగ్రం క్వ బుధ్న ఆసామాపో మధ్యం క్వ వో నూనమన్తః ॥ ౮

౧౦౦౫౨ సృజః సిన్ధూఀ రహినా జగ్రసానాఀ ఆదిదేతాః ప్రవివిజ్రే జవేన ।

ముముక్షమాణా ఉత యా ముముచ్రే ఽధేదేతా న రమన్తే నితిక్తాః ॥ ౯

౧౦౦౫౩ సధ్రీచీః సిన్ధుముశతీరివాయన్త్సనాజ్జార ఆరితః పూర్భిదాసామ్ ।

అస్తమా తే పార్థివా వసూన్యస్మే జగ్ముః సూనృతా ఇన్ద్ర పూర్వీః ॥ ౧౦

(౧౧౨) ద్వాదశోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - నభః ప్రభేదనో వైరూపః ।దేవతా - ఇన్ద్రః ।ఛన్దః ౧,౩,౭,౮ విరాట్ త్రిష్టుప్;

౨,౪-౬,౯,౧౦ నిచృత్త్రిష్టుప్ ।స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౧౦౦౫౪ ఇన్ద్ర పిబ ప్రతికామం సుతస్య ప్రాతఃసావస్తవ హి పూర్వపీతిః ।

హర్షస్వ హన్తవే శూర శత్రూనుక్థేభిష్టే వీర్యా౩ ప్ర బ్రవామ ॥ ౧

౧౦౦౫౫ యస్తే రథో మనసో జవీయానేన్ద్ర తేన సోమపేయాయ యాహి ।

తూయమా తే హరయః ప్ర ద్రవన్తు యేభిర్యాసి వృషభిర్మన్దమానః ॥ ౨

౧౦౦౫౬ హరిత్వతా వర్చసా సూర్యస్య శ్రేష్ఠై రూపైస్తన్వం స్పర్శయస్వ ।

అస్మాభిరిన్ద్ర సఖిభిర్హువానః సధ్రీచీనో మాదయస్వా నిషద్య ॥ ౩

౧౦౦౫౭ యస్య త్యత్తే మహిమానం మదేష్విమే మహీ రోదసీ నావివిక్తామ్ ।

తదోక ఆ హరిభిరిన్ద్ర యుక్తైః ప్రియేభిర్యాహి ప్రియమన్నమచ్ఛ ॥ ౪

౧౦౦౫౮ యస్య శశ్వత్పపివాఀ ఇన్ద్ర శత్రూననానుకృత్యా రణ్యా చకర్థ ।

స తే పురంధిం తవిషీమియర్తి స తే మదాయ సుత ఇన్ద్ర సోమః ॥ ౫

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౧౦౦౫౯ ఇదంతే పాత్రం సనవిత్తమిన్ద్ర పిబా సోమమేనా శతక్రతో ।

పూర్ణ ఆహావో మదిరస్య మధ్వో యం విశ్వ ఇదభిహర్యన్తి దేవాః ॥ ౬

౧౦౦౬౦ వి హి త్వామిన్ద్ర పురుధా జనాసో హితప్రయసో వృషభ హ్వయన్తే ।

అస్మాకం తే మధుమత్తమానీమా భువన్త్సవనా తేషు హర్య ॥ ౭

౧౦౦౬౧ ప్ర త ఇన్ద్ర పూర్వ్యాణి ప్ర నూనం వీర్యా వోచం ప్రథమా కృతాని ।

సతీనమన్యురశ్రథాయో అద్రిం సువేదనామకృణోర్బ్రహ్మణే గామ్ ॥ ౮

౧౦౦౬౨ ని షు సీద గణపతే గణేషు త్వామాహుర్విప్రతమం కవీనామ్ ।

న ఋతే త్వత్క్రియతే కిం చనారే మహామర్కం మఘవఞ్చిత్రమర్చ ॥ ౯

౧౦౦౬౩ అభిఖ్యా నో మఘవన్నాధమానాన్త్సఖే బోధి వసుపతే సఖీనామ్ ।

రణం కృధి రణకృత్సత్యశుష్మాఽభక్తే చిదా భజా రాయే అస్మాన్ ॥ ౧౦

దశమోఽనువాకః (౧౧౩) త్రయోదశోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శతప్రభేదనో వైరూపః ।దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౫ జగతీ; ౩ నిచృజ్జగతీ; ౪

పాదనిచృజ్జగతీ; ౬,౯ విరాట్జగతీ; ౭,౮ ఆర్చీస్వరాడ్ జగతీ; ౧౦ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥

స్వరః - ౧-౯ నిషాదః ; ౧౦ ధైవతః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪॥

౧౦౦౬౪ తమస్య ద్యావాపృథివీ సచేతసా విశ్వేభిర్దేవైరను శుష్మమావతామ్ ।

యదైత్కృణ్వానో మహిమానమిన్ద్రియం పీత్వీ సోమస్య క్రతుమాఀ అవర్ధత ॥ ౧

౧౦౦౬౫ తమస్య విష్ణుర్మహిమానమోజసాంఽశుం దధన్వాన్మధునో వి రప్శతే ।

దేవేభిరిన్ద్రో మఘవా సయావభిర్వృత్రంజఘన్వాఀ అభవద్వరేణ్యః ॥ ౨

౧౦౦౬౬ వృత్రేణ యదహినా బిభ్రదాయుధా సమస్థిథా యుధయే శంసమావిదే ।

విశ్వే తే అత్ర మరుతః సహ త్మనాఽవర్ధన్నుగ్ర మహిమానమిన్ద్రియమ్ ॥ ౩

౧౦౦౬౭ జజ్ఞాన ఏవ వ్యబాధత స్పృధః ప్రాపశ్యద్వీరో అభి పౌంస్యం రణమ్ ।

అవృశ్చదద్రిమవ సస్యదః సృజదస్తభ్నాన్నాకం స్వపస్యయా పృథుమ్ ॥ ౪

౧౦౦౬౮ ఆదిన్ద్రః సత్రా తవిషీరపత్యత వరీయో ద్యావాపృథివీ అబాధత ।
అవాభరద్ధృషితో వజ్రమాయసం శేవం మిత్రాయ వరుణాయ దాశుషే ॥ ౫

అథ పంచదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౧౦౦౬౯ ఇన్ద్రస్యాత్ర తవిషీభ్యో విరప్శిన ఋఘాయతో అరంహయన్త మన్యవే ।
వృత్రం యదుగ్రో వ్యవృశ్చదోజసాపో బిభ్రతం తమసా పరీవృతమ్ ॥ ౬

౧౦౦౭౦ యా వీర్యాణి ప్రథమాని కర్త్వా మహిత్వేభిర్యతమానౌ సమీయతుః ।
ధ్వాన్తం తమోఽవ దధ్వసే హత ఇన్ద్రో మహ్నా పూర్వహూతావపత్యత ॥ ౭

౧౦౦౭౧ విశ్వే దేవాసో అధ వృష్ణ్యాని తేఽవర్ధయన్త్సోమవత్యా వచస్యయా ।
రద్ధం వృత్రమహిమిన్ద్రస్య హన్మనాగ్నిర్న జమ్భైస్తృష్వన్నమావయత్ ॥ ౮

౧౦౦౭౨ భూరి దక్షేభిర్వచనేభిరృక్వభిః సఖ్యేభిః సఖ్యాని ప్ర వోచత ।
ఇన్ద్రో ధునించ చుమురించ దమ్భయఞ్ఛ్రద్ధామనస్యా శృణుతే దభీతయే ॥ ౯

౧౦౦౭౩ త్వం పురూణ్యా భరా స్వశ్వ్యా యేభిర్మంసై నివచనాని శంసన్ ।
సుగేభిర్విశ్వా దురితా తరేమ విదో షు ణ ఉర్వియా గాధమద్య ॥ ౧౦

(౧౧౪) చతుర్దశోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - సధ్రిర్వైరూపో ఘర్మో వా తాపసః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౭ త్రిష్టుప్, ౨,౩,౬ భురిక్త్రిష్టుప్; ౪ జగతీ; ౮,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౧౦ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౩, ౫-౧౦ ధైవతః; ౪ నిషాదః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౧౦౦౭౪ ఘర్మా సమన్తా త్రివృతం వ్యాపతుస్తయోర్జుష్టిం మాతరిశ్వా జగామ ।
దివస్పయో దిధిషాణా అవేషన్ విదుర్దేవాః సహసామానమర్కమ్ ॥ ౧

౧౦౦౭౫ తిస్రో దేష్ట్రాయ నిరృతీరుపాసతే దీర్ఘశ్రుతో వి హి జానన్తి వహ్నయః ।
తాసాం ని చిక్యుః కవయో నిదానం పరేషు యా గుహ్యేషు వ్రతేషు ॥ ౨

౧౦౦౭౬ చతుష్కపర్దా యువతిః సుపేశా ఘృతప్రతీకా వయునాని వస్తే ।
తస్యాం సుపర్ణా వృషణా ని షేదతుర్యత్ర దేవా దధిరే భాగధేయమ్ ॥ ౩

౧౦౦౭౭ ఏకః సుపర్ణః స సముద్రమా వివేశ స ఇదం విశ్వం భువనం వి చష్టే ।
తం పాకేన మనసాపశ్యమన్తితస్తం మాతా రేళ్హి స ఉ రేళ్హి మాతరమ్ ॥ ౪

౧౦౦౭౮ సుపర్ణం విప్రాః కవయో వచోభిరేకం సన్తం బహుధా కల్పయన్తి ।
ఛన్దాంసి చ దధతో అధ్వరేషు గ్రహాన్త్సోమస్య మిమతే ద్వాదశ ॥ ౫

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౧౦౦౭౯ షట్త్రింశాంశ్చ చతురః కల్పయన్తశ్ఛన్దాంసి చ దధత ఆద్వాదశమ్ ।
యజ్ఞం విమాయ కవయో మనీష ఋక్సామాభ్యాం ప్ర రథం వర్తయన్తి ॥ ౬

౧౦౦౮౦ చతుర్దశాన్యే మహిమానో అస్య తం ధీరా వాచా ప్ర ణయన్తి సప్త ।
ఆప్నానం తీర్థం క ఇహ ప్ర వోచద్యేన పథా ప్రపిబన్తే సుతస్య ॥ ౭

౧౦౦౮౧ సహస్రధా పఞ్చదశాన్యుక్థా యావద్ద్యావాపృథివీ తావదిత్తత్ ।
సహస్రధా మహిమానః సహస్రం యావద్బ్రహ్మ విష్ఠితం తావతీ వాక్ ॥ ౮

౧౦౦౮౨ కశ్ఛన్దసాం యోగమా వేద ధీరః కో ధిష్ణ్యాం ప్రతి వాచం పపాద ।
కమృత్విజామష్టమం శూరమాహుర్హరీ ఇన్ద్రస్య ని చికాయ కః స్విత్ ॥ ౯

౧౦౦౮౩ భూమ్యా అన్తం పర్యేకే చరన్తి రథస్య ధూర్షు యుక్తాసో అస్థుః ।
శ్రమస్య దాయం వి భజన్త్యేభ్యో యదా యమో భవతి హర్మ్యే హితః ॥ ౧౦

(౧౧౫) పఞ్చదశోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ఉపస్తుతో వార్ష్టిహవ్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪,౭, విరాడ్జగతీ; ౩ జగతీ; ౫ ఆర్చీభురిగ్జగతీ; ౬ నిచృజ్జగతీ ౮ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౯ పాదనిచృచ్ఛక్వరీ ॥ స్వరః - ౧-౭ నిషాదః; ౮,౯ ధైవతః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౧౦౦౮౪ చిత్ర ఇచ్ఛిశోస్తరుణస్య వక్షథో న యో మాతరావప్యేతి ధాతవే ।
అనూధా యది జీజనదధా చ ను వవక్ష సద్యో మహి దూత్యం౧ చరన్ ॥ ౧

౧౦౦౮౫ అగ్నిర్హ నామ ధాయి దన్నపస్తమః సం యో వనా యువతే భస్మనా దతా ।
అభిప్రమురా జుహ్వా స్వధ్వర ఇనో న ప్రోథమానో యవసే వృషా ॥ ౨

౧౦౦౮౬ తం వో విం న ద్రుషదం దేవమన్ధస ఇన్దుం ప్రోథన్తం ప్రవపన్తమర్ణవమ్ ।
ఆసా వహ్నిం న శోచిషా విరప్శినం మహివ్రతం న సరజన్తమధ్వనః ॥ ౩

౧౦౦౮౭ వి యస్య తే జ్రయసానస్యాజర ధక్షోర్న వాతాః పరి సన్త్యచ్యుతాః ।
ఆ రణ్వాసో యుయుధయో న సత్వనం త్రితం నశన్త ప్రశిషన్త ఇష్టయే ॥ ౪

౧౦౦౮౮ స ఇదగ్నిః కణ్వతమః కణ్వసఖార్యః పరస్యాన్తరస్య తరుషః ।
అగ్నిః పాతు గృణతో అగ్నిః సూరీనగ్నిర్దదాతు తేషామవో నః ॥ ౫

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౧౦౦౮౯ వాజిన్తమాయ సహ్యసే సుపిత్ర్య తృషు చ్యవానో అను జాతవేదసే ।
అనుద్రే చిద్యో ధృషతా వరం సతే మహిన్తమాయ ధన్వనేదవిష్యతే ॥ ౬

౧౦౦౯౦ ఏవాగ్నిర్మర్తైః సహ సూరిభిర్వసు ష్టవే సహసః సూనరో నృభిః ।
మిత్రాసో న యే సుధితా ఋతాయవో ద్యావో న ద్యుమ్నైరభి సన్తి మానుషాన్ ॥ ౭

౧౦౦౯౧ ఊర్జో నపాత్సహసావన్నితి త్వోపస్తుతస్య వన్దతే వృషా వాక్ ।
త్వాం స్తోషామ త్వయా సువీరా ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరం దధానాః ॥ ౮

౧౦౦౯౨ ఇతి త్వాగ్నే వృష్టిహవ్యస్య పుత్రా ఉపస్తుతాస ఋషయోఽవోచన్ ।
తాంశ్చ పాహి గృణతశ్చ సూరీన్వషడ్వషళిత్యూర్ధ్వాసో అనక్షన్నమో నమ
ఇత్యూర్ధ్వాసో అనక్షన్ ॥ ౯

(౧౧౬) షోడశోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అగ్నియుతః స్థౌరోఽగ్నియూపో వా స్థౌరః । దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః - ౧.౮.౯ త్రిష్టుప్; ౨ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౩,౪ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫,౭ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౬
ఆర్చీస్వరాట్త్రిష్టుప్ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౧౦౦౯౩ పిబా సోమం మహత ఇన్ద్రియాయ పిబా వృత్రాయ హన్తవే శవిష్ఠ ।
పిబ రాయే శవసే హూయమానః పిబ మధ్వస్తృపదిన్ద్రా వృషస్వ ॥ ౧

౧౦౦౯౪ అస్య పిబ క్షుమతః ప్రస్థితస్యేన్ద్ర సోమస్య వరమా సుతస్య ।
స్వస్తిదా మనసా మాదయస్వార్వాచీనో రేవతే సౌభగాయ ॥ ౨

౧౦౦౯౫ మమత్తు త్వా దివ్యః సోమ ఇన్ద్ర మమత్తు యః సూయతే పార్థివేషు ।
మమత్తు యేన వరివశ్చకర్థ మమత్తు యేన నిరిణాసి శత్రూన్ ॥ ౩

౧౦౦౯౬ ఆ ద్విబర్హా అమినో యాత్విన్ద్రో వృషా హరిభ్యాం పరిషిక్తమన్ధః ।
గవ్యా సుతస్య ప్రభృతస్య మధ్వః సత్రా ఖేదామరుశహా వృషస్వ ॥ ౪

౧౦౦౯౭ ని తిగ్మాని భ్రాశయన్భ్రాశ్యాన్యవ స్థిరా తనుహి యాతుజూనామ్ ।
ఉగ్రాయ తే సహో బలం దదామి ప్రతీత్యా శత్రూన్విగదేషు వృశ్చ ॥ ౫

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౧౦౦౯౮ వ్యర్య ఇన్ద్ర తనుహి శ్రవాంస్యోజ స్థిరేవ ధన్వనోఽభిమాతీః ।
అస్మద్ర్యగ్వావృధానః సహోభిరనిభృష్టస్తన్వం వావృధస్వ ॥ ౬

౧౦౦౯౯ ఇదం హవిర్మఘవన్తుభ్యం రాతం ప్రతి సమ్రాళహృణానో గృభాయ ।
తుభ్యం సుతో మఘవన్తుభ్యం పక్వో౩ఽద్ధీన్ద్ర పిబ చ ప్రస్థితస్య ॥ ౭

౧౦౧౦౦ అద్ధీదిన్ద్ర ప్రస్థితేమా హవీంషి చనో దధిష్వ పచతోత సోమమ్ ।
ప్రయస్వన్తః ప్రతి హర్యామసి త్వా సత్యాః సన్తు యజమానస్య కామాః ॥ ౮

౧౦౧౦౧ ప్రేన్ద్రాగ్నిభ్యాం సువచస్యామియర్మి సిన్ధావివ ప్రేరయం నావమర్కైః ।
అయా ఇవ పరి చరన్తి దేవా యే అస్మభ్యం ధనదా ఉద్భిదశ్చ ॥ ౯

(౧౧౭) సప్తదశోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - భిక్షుః ॥ దేవతా - ధనాన్నదానప్రశంసా ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృజ్జగతీ; ౨ పాద నిచృజ్జగతీ;
౩,౭,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౪,౬ త్రిష్టుప్; ౫ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౮ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥
స్వరః - ౧,౨ నిషాదః; ౩,౯ ధైవతః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౧౦౧౦౨ న వా ఉ దేవాః క్షుధమిద్వధం దదురుతాశితముప గచ్ఛన్తి మృత్యవః ।
ఉతో రయిః పృణతో నోప దస్యత్యుతాపృణన్మర్డితారం న విన్దతే ॥ ౧

౧౦౧౦౩ య ఆధ్రాయ చకమానాయ పిత్వోఽన్నవాన్సన్రఫితాయోపజగ్ముషే ।
స్థిరం మనః కృణుతే సేవతే పురోతో చిత్స మర్డితారం న విన్దతే ॥ ౨

౧౦౧౦౪ స ఇద్భోజో యో గృహవే దదాత్యన్నకామాయ చరతే కృశాయ ।
అరమస్మై భవతి యామహూతా ఉతాపరీషు కృణుతే సఖాయమ్ ॥ ౩

౧౦౧౦౫ న స సఖా యో న దదాతి సఖ్యే సచాభువే సచమానాయ పిత్వః ।
అపాస్మాత్ప్రేయాన్న తదోకో అస్తి పృణన్తమన్యమరణం చిదిచ్ఛేత్ ॥ ౪

౧౦౧౦౬ పృణీయాదిన్నాధమానాయ తవ్యాన్ద్రాఘీయాంసమను పశ్యేత పన్థామ్ ।
ఓ హి వర్తన్తే రథ్యేవ చక్రాఽన్యమన్యముప తిష్ఠన్త రాయః ॥ ౫

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౧౦౧౦౭ మోఘమన్నం విన్దతే అప్రచేతాః సత్యం బ్రవీమి వధ ఇత్స తస్య ।
నార్యమణం పుష్యతి నో సఖాయం కేవలాఘో భవతి కేవలాదీ ॥ ౬

౧౦౧౦౮ కృషన్నిత్ఫాల ఆశితం కృణోతి యన్నధ్వానమప వృఙ్క్తే చరిత్రైః ।
వదన్బ్రహ్మావదతో వనీయాన్పృణన్నాపిరపృణన్తమభి ష్యాత్ ॥ ౭

౧౦౧౦౯ ఏకపాద్భూయో ద్విపదో వి చక్రమే ద్విపాత్త్రిపాదమభ్యేతి పశ్చాత్ ।
చతుష్పాదేతి ద్విపదామభిస్వరే సంపశ్యన్పఙ్క్తీరుపతిష్ఠమానః ॥ ౮

౧౦౧౧౦ సమౌ చిద్ధస్తౌ న సమం వివిష్టః సంమాతరా చిన్న సమం దుహాతే ।
యమయోశ్చిన్న సమా వీర్యాణి జ్ఞాతీ చిత్సన్తౌ న సమం పృణీతః ॥ ౯

(౧౧౮) అష్టాదశోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ఉరుక్షయ ఆమహీయవః ॥ దేవతా - అగ్నీ రక్షోహా ॥ ఛన్దః - ౧
పిపీలికామధ్యాగాయత్రీ; ౨,౫ నిచృద్గాయత్రీ; ౩,౮ విరాడ్గాయత్రీ; ౪,౯ గాయత్రీ; ౬,౭
పాదనిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౧౦౧౧౧ అగ్నే హంసి న్యత్రిణం దీద్యన్మర్త్యేష్వా । స్వే క్షయే శుచివ్రత ॥ ౧

౧౦౧౧౨ ఉత్తిష్ఠసి స్వాహుతో ఘృతాని ప్రతి మోదసే । యత్త్వా స్రుచః సమస్థిరన్ ॥ ౨

౧౦౧౧౩ స ఆహుతో వి రోచతేఽగ్నిరీళేన్యో గిరా । స్రుచా ప్రతీకమజ్యతే ॥ ౩

౧౦౧౧౪ ఘృతేనాగ్నిః సమజ్యతే మధుప్రతీక ఆహుతః । రోచమానో విభావసుః ॥ ౪

౧౦౧౧౫ జరమాణః సమిధ్యసే దేవేభ్యో హవ్యవాహన । తం త్వా హవన్త మర్త్యాః ॥ ౫

అథ పంచవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౧౦౧౧౬ తం మర్తా అమర్త్యం ఘృతేనాగ్నిం సపర్యత । అదాభ్యం గృహపతిమ్ ॥ ౬

౧౦౧౧౭ అదాభ్యేన శోచిషాగ్నే రక్షస్త్వం దహ । గోపా ఋతస్య దీదిహి ॥ ౭

౧౦౧౧౮ స త్వమగ్నే ప్రతీకేన ప్రత్యోష యాతుధాన్యః । ఉరుక్షయేషు దీద్యత్ ॥ ౮

౧౦౧౧౯ తం త్వా గీర్భిరురుక్షయా హవ్యవాహం సమీధిరే । యజిష్ఠం మానుషే జనే ॥ ౯

(౧౧౯) ఏకోనవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - లబ ఐన్ద్రః ॥ దేవతా - ఆత్మస్తుతిః ॥ ఛన్దః -౧-౫,౭-౧౦ గాయత్రీ; ౬,౧౨,౧౩ నిచృద్గాయత్రీ; ౧౧ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౧౦౧౨౦ ఇతి వా ఇతి మే మనో గామశ్వం సనుయామితి । కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౧

౧౦౧౨౧ ప్ర వాతా ఇవ దోధత ఉన్మా పీతా అయంసత । కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౨

౧౦౧౨౨ ఉన్మా పీతా అయంసత రథమశ్వా ఇవాశవః । కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౩

౧౦౧౨౩ ఉప మా మతిరస్థిత వాశ్రా పుత్రమివ ప్రియమ్ । కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౪

౧౦౧౨౪ అహం తష్టేవ వన్ధురం పర్యచామి హృదా మతిమ్ । కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౫

౧౦౧౨౫ నహి మే అక్షిపచ్చనాఽచ్ఛాన్త్సుః పఞ్చ కృష్టయః । కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౬

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౧౦౧౨౬ నహి మే రోదసీ ఉభే అన్యం పక్షం చన ప్రతి । కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౭

౧౦౧౨౭ అభి ద్యాం మహినా భువమభీమాం పృథివీం మహీమ్ ।
కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౮

౧౦౧౨౮ హన్తాహం పృథివీమిమాం ని దధానీహ వేహ వా । కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౯

౧౦౧౨౯ ఓషమిత్పృథివీమహం జఙ్ఘనానీహ వేహ వా । కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౧౦

౧౦౧౩౦ దివి మే అన్యః పక్షో౽ధో అన్యమచీకృషమ్ । కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౧౧

౧౦౧౩౧ అహమస్మి మహామహో౽భినభ్యముదీషితః । కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౧౨

౧౦౧౩౨ గృహో యామ్యరంకృతో దేవేభ్యో హవ్యవాహనః । కువిత్సోమస్యాపామితి ॥ ౧౩

ఇత్యష్టమాష్టకే షష్ఠో౽ధ్యాయః

అథ సప్తమో౽ధ్యాయః

(౧౨౦) వింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - బృహద్దివ ఆథర్వణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧ భురిక్స్వరాట్త్రిష్టుప్; ౨,౩,౬ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౪,౫,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౭,౮ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౧౦౧౩౩ తదిదాస భువనేషు జ్యేష్ఠం యతో జజ్ఞ ఉగ్రస్త్వేషనృమ్ణః ।
సద్యో జజ్ఞానో ని రిణాతి శత్రూనను యం విశ్వే మదన్త్యూమాః ॥ ౧

౧౦౧౩౪ వావృధానః శవసా భూర్యోజాః శత్రుర్దాసాయ భియసం దధాతి ।
అవ్యనచ్చ వ్యనచ్చ సస్ని సం తే నవన్త ప్రభృతా మదేషు ॥ ౨

౧౦౧౩౫ త్వే క్రతుమపి వృఞ్జన్తి విశ్వే ద్విర్యదేతే త్రిర్భవన్త్యూమాః ।
స్వాదోః స్వాదీయః స్వాదునా సృజా సమదః సు మధు మధునాభి యోధీః ॥ ౩

౧౦౧౩౬ ఇతి చిద్ధి త్వా ధనా జయన్తం మదేమదే అనుమదన్తి విప్రాః ।
ఓజీయో ధృష్ణో స్థిరమా తనుష్వ మా త్వా దభన్యాతుధానా దురేవాః ॥ ౪

౧౦౧౩౭ త్వయా వయం శాశద్మహే రణేషు ప్రపశ్యన్తో యుధేన్యాని భూరి ।
చోదయామి త ఆయుధా వచోభిః సం తే శిశామి బ్రహ్మణా వయాంసి ॥ ౫

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౧౦౧౩౮ స్తుషేయ్యం పురువర్పసమృభ్వమినతమమాప్త్యమాప్త్యానామ్ ।
ఆ దర్షతే శవసా సప్త దానూన్ప్ర సాక్షతే ప్రతిమానాని భూరి ॥ ౬

౧౦౧౩౯ ని తద్దధిషే౽వరం పరం చ యస్మిన్నావిథావసా దురోణే ।
ఆ మాతరా స్థాపయసే జిగత్నూ అత ఇనోషి కర్వరా పురూణి ॥ ౭

౧౦౧౪౦ ఇమా బ్రహ్మ బృహద్దివో వివక్తీన్ద్రాయ శూషమగ్రియః స్వర్షాః ।
మహో గోత్రస్య క్షయతి స్వరాజో దురశ్చ విశ్వా అవృణోదప స్వాః ॥ ౮

౧౦౧౪౧ ఏవా మహాన్ బృహద్దివో అథర్వావోచత్ స్వాం తన్వమిన్ద్రమేవ ।
స్వసారో మాతరిభ్వరీరరిప్రా హిన్వన్తి చ శవసా వర్ధయన్తి చ ॥ ౯

(౧౨౧) ఏకవింశత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - హిరణ్యగర్భః ప్రాజాపత్యః ॥ దేవతా - కః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౬,౮,౯ త్రిష్టుప్; ౨,౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ౪,౧౦ విరాట్ త్రిష్టుప్ ౭ స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౧౦౧౪౨ హిరణ్యగర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్ ।
స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ । ౧

౧౦౧౪౩ య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిషం యస్య దేవాః ।
యస్య ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ౨

౧౦౧౪౪ యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ ।
య ఈశే అస్య ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౩

౧౦౧౪౫ యస్యేమే హిమవన్తో మహిత్వా యస్య సముద్రం రసయా సహాహుః ।
యస్యేమాః ప్రదిశో యస్య బాహూ కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౪

౧౦౧౪౬ యేన ద్యౌరుగ్రా పృథివీ చ దృళ్హా యేన స్వః స్తభితం యేన నాకః ।
యో అన్తరిక్షే రజసో విమానః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౫

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౧౦౧౪౭ యం క్రన్దసీ అవసా తస్తభానే అభ్యైక్షేతాం మనసా రేజమానే ।
యత్రాధి సూర ఉదితో విభాతి కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౬

౧౦౧౪౮ ఆపో హ యద్బృహతీర్విశ్వమాయన్ గర్భం దధానా జనయన్తీరగ్నిమ్ ।
తతో దేవానాం సమవర్తతాసురేకః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౭

౧౦౧౪౯ యశ్చిదాపో మహినా పర్యపశ్యద్దక్షం దధానా జనయన్తీర్యజ్ఞమ్ ।
యో దేవేష్వధి దేవ ఏక ఆసీత్కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౮

౧౦౧౫౦ మా నో హింసీజ్జనితా యః పృథివ్యా యో వా దివం సత్యధర్మా జజాన ।
యశ్చాపశ్చన్ద్రా బృహతీర్జజాన కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౯

౧౦౧౫౧ ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరి తా బభూవ ।
యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయం స్యామ పతయో రయీణామ్ । ౧౦

(౧౨౨) ద్వావింశత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - చిత్రమహా వాసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్; ౨ జగతీ; ౩,౮ పాదనిచృజ్జగతీ; ౪,౬ నిచృజ్జగతీ; ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౭ ఆర్చీ స్వరాడ్జగతీ స్వరః ।
౧,౫,ధైవతః;౧౪౬-౮ నిషాదః ॥ స్వరః - ౧ -౫ ధైవతః;౨-౪,౬-౮-నిషాదః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౧౦౧౫౨ వసుం న చిత్రమహసం గృణీషే వామం శేవమతిథిమద్విషేణ్యమ్ ।
స రాసతే శురుధో విశ్వధాయసోఽగ్నిర్హోతా గృహపతిః సువీర్యమ్ ॥ ౧

౧౦౧౫౩ జుషాణో అగ్నే ప్రతి హర్య మే వచో విశ్వాని విద్వాన్వయునాని సుక్రతో ।
ఘృతనిర్ణిగ్బ్రహ్మణే గాతుమేరయ తవ దేవా అజనయన్ననువ్రతమ్ ॥ ౨

౧౦౧౫౪ సప్త ధామాని పరియన్నమర్త్యో దాశద్దాశుషే సుకృతే మామహస్వ ।
సువీరేణ రయిణాగ్నే స్వాభువా యస్త ఆనట్ సమిధా తం జుషస్వ ॥ ౩

౧౦౧౫౫ యజ్ఞస్య కేతుం ప్రథమం పురోహితం హవిష్మన్త ఈళతే సప్త వాజినమ్ ।
శృణ్వన్తమగ్నిం ఘృతపృష్ఠముక్షణం పృణన్తం దేవం పృణతే సువీర్యమ్ ॥ ౪

౧౦౧౫౬ త్వం దూతః ప్రథమో వరేణ్యః స హూయమానో అమృతాయ మత్స్వ ।
త్వాం మర్జయన్మరుతో దాశుషో గృహే త్వాం స్తోమేభిర్భృగవో వి రురుచుః ॥ ౫

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౧౦౧౫౭ ఇషం దుహన్త్సు దుఘాం విశ్వధాయసం యజ్ఞప్రియే యజమానాయ సుక్రతో ।
అగ్నే ఘృతస్నుస్త్రిరృతాని దీద్యద్వర్తిర్యజ్ఞం పరియన్త్సుక్రతూయసే ॥ ౬

౧౦౧౫౮ త్వామిదస్యా ఉషసో వ్యుష్టిషు దూతం కృణ్వానా అయజన్త మానుషాః ।
త్వాం దేవా మహయాయ్యాయ వావృధురాజ్యమగ్నే ౭

౧౦౧౫౯ ని త్వా వసిష్ఠా అహ్వన్త వాజినం గృణన్తో అగ్నే విదథేషు వేధసః ।
రాయస్పోషం యజమానేషు ధారయ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౮

(౧౨౩) త్రయోవింశత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - వేనః ॥ దేవతా - వేనః ॥ ఛన్దః ౧,౫,౭ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨-౪,౬,౮ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౧౦౧౬౦ అయం వేనశ్చోదయత్పృశ్నిగర్భా జ్యోతిర్జరాయూ రజసో విమానే ।
ఇమమపాం సంగమే సూర్యస్య శిశుం న విప్రా మతిభీ రిహన్తి ॥ ౧

౧౦౧౬౧ సముద్రాదూర్మిముదియర్తి వేనో నభోజాః పృష్ఠం హర్యతస్య దర్శి ।
ఋతస్య సానావధి విష్టపి భ్రాట్ సమానం యోనిమభ్యనూషత వ్రాః ॥ ౨

౧౦౧౬౨ సమానం పూర్వీరభి వావశానాస్తిష్ఠన్వత్సస్య మాతరః సనీళాః ।
ఋతస్య సానావధి చక్రమాణా రిహన్తి మధ్వో అమృతస్య వాణీః ॥ ౩

౧౦౧౬౩ జానన్తో రూపమకృపన్త విప్రా మృగస్య ఘోషం మహిషస్య హి గ్మన్ ।
ఋతేన యన్తో అధి సిన్ధుమస్థుర్విదద్గన్ధర్వో అమృతాని నామ ॥ ౪

౧౦౧౬౪ అప్సరా జారముపసిష్మియాణా యోషా బిభర్తి పరమే వ్యోమన్ ।
చరత్ప్రియస్య యోనిషు ప్రియః సన్త్సీదత్పక్షే హిరణ్యయే స వేనః ॥ ౫

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౧౦౧౬౫ నాకే సుపర్ణముప యత్పతన్తం హృదా వేనన్తో అభ్యచక్షత త్వా ।
హిరణ్యపక్షం వరుణస్య దూతం యమస్య యోనౌ శకునం భురణ్యుమ్ ॥ ౬

౧౦౧౬౬ ఊర్ధ్వో గన్ధర్వో అధి నాకే అస్థాత్ప్రత్యఙ్ చిత్రా బిభ్రదస్యాయుధాని ।
వసానో అత్కం సురభిం దృశే కం స్వర్ణ నామ జనత ప్రియాణి ॥ ౭

౧౦౧౬౭ ద్రప్సః సముద్రమభి యజ్జిగాతి పశ్యన్గృధ్రస్య చక్షసా విధర్మన్ ।
భానుః శుక్రేణ శోచిషా చకానస్తృతీయే చక్రే రజసి ప్రియాణి ॥ ౮

(౧౨౪) చతుర్వింశత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧,౫-౯ అగ్నివరుణసోమానాం నిహవః ; ౨-౪ అగ్నిః ॥ దేవతా - ౧-౪ అగ్నిః; ౫,౬,౭,౮ యథానిపాతమ్ ; ౯ ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౮ త్రిష్టుప్ ; ౨,౪,౯ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౬ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౭ జగతీ ॥ స్వరః - ౧-౬,౮,౯ ధైవతః ; ౭ నిషాదః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౧౦౧౬౮ ఇమం నో అగ్న ఉప యజ్ఞమేహి పఞ్చయామం త్రివృతం సప్తతన్తుమ్ ।
అసో హవ్యవాళుత నః పురోగా జ్యోగేవ దీర్ఘం తమ ఆశయిష్ఠాః ॥ ౧

౧౦౧౬౯ అదేవాద్దేవః ప్రచతా గుహా యన్ప్రపశ్యమానో అమృతత్వమేమి ।
శివం యత్సన్తమశివో జహామి స్వాత్సఖ్యాదరణీం నాభిమేమి ॥ ౨

౧౦౧౭౦ పశ్యన్నన్యస్యా అతిథిం వయాయా ఋతస్య ధామ వి మిమే పురూణి ।
శంసామి పిత్రే అసురాయ శేవమయజ్ఞియాద్యజ్ఞియం భాగమేమి ॥ ౩

౧౦౧౭౧ బహ్వీః సమా అకరమన్తరస్మిన్నిన్ద్రం వృణానః పితరం జహామి ।
అగ్నిః సోమో వరుణస్తే చ్యవన్తే పర్యావర్ద్రాష్ట్రం తదవామ్యాయన్ ॥ ౪

౧౦౧౭౨ నిర్మాయా ఉ త్యే అసురా అభూవన్త్వం చ మా వరుణ కామయాసే ।
ఋతేన రాజన్ననృతం వివిఞ్చన్మమ రాష్ట్రస్యాధిపత్యమేహి ॥ ౫

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౧౦౧౭౩ ఇదం స్వరిదమిదాస వామమయం ప్రకాశ ఉర్వన్తరిక్షమ్।
హనావ వృత్రం నిరేహి సోమ హవిష్ట్వా సన్తం హవిషా యజామ॥ ౬

౧౦౧౭౪ కవిః కవిత్వా దివి రూపమాసజదప్రభూతీ వరుణో నిరపః సృజత్।
క్షేమం కృణ్వానా జనయో న సిన్ధవస్తా అస్య వర్ణం శుచయో భరిభ్రతి॥ ౭

౧౦౧౭౫ తా అస్య జ్యేష్ఠమిన్ద్రియం సచన్తే తా ఈమా క్షేతి స్వధయా మదన్తీః।
తా ఈం విశో న రాజానం వృణానా బీభత్సువో అప వృత్రాదతిష్ఠన్॥ ౮

౧౦౧౭౬ బీభత్సూనాం సయుజం హంసమాహురపాం దివ్యానాం సఖ్యే చరన్తమ్।
అనుష్టుభమను చర్చూర్యమాణమిన్ద్రం ని చిక్యుః కవయో మనీషా॥ ౯

(౧౨౫) పఞ్చవింశత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - వాగామ్భృణీ ॥ దేవతా - వాగామ్భృణీ ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౭,౮ విరాట్త్రిష్టుప్ ; ౨ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౪,౫ త్రిష్టుప్, ౬ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧, ౩-౮ ధైవతః ; ౨ నిషాదః॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౧౦౧౭౭ అహం రుద్రేభిర్వసుభిశ్చరామ్యహమాదిత్యైరుత విశ్వదేవైః।
అహం మిత్రావరుణోభా బిభర్మ్యహమిన్ద్రాగ్నీ అహమశ్వినోభా॥ ౧

౧౦౧౭౮ అహం సోమమాహనసం బిభర్మ్యహం త్వష్టారముత పూషణం భగమ్।
అహం దధామి ద్రవిణం హవిష్మతే సుప్రావ్యే౩ యజమానాయ సున్వతే॥ ౨

౧౦౧౭౯ అహం రాష్ట్రీ సంగమనీ వసూనాం చికితుషీ ప్రథమా యజ్ఞియానామ్।
తాం మా దేవా వ్యదధుః పురుత్రా భూరిస్థాత్రాం భూర్యావేశయన్తీమ్॥ ౩

౧౦౧౮౦ మయా సో అన్నమత్తి యో విపశ్యతి యః ప్రాణితి య ఈం శృణోత్యుక్తమ్।
అమన్తవో మాం త ఉప క్షియన్తి శ్రుధి శ్రుత శ్రద్ధివం తే వదామి॥ ౪

౧౦౧౮౧ అహమేవ స్వయమిదం వదామి జుష్టం దేవేభిరుత మానుషేభిః।
యం కామయే తంతముగ్రం కృణోమి తం బ్రహ్మాణం తమృషిం తం సుమేధామ్॥ ౫

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౧౦౧౮౨ అహం రుద్రాయ ధనురా తనోమి బ్రహ్మద్విషే శరవే హన్తవా ఉ।
అహం జనాయ సమదం కృణోమ్యహం ద్యావాపృథివీ ఆ వివేశ॥ ౬

౧౦౧౮౩ అహం సువే పితరమస్య మూర్ధన్మమ యోనిరప్స్వన్తః సముద్రే।
తతో వి తిష్ఠే భువనాను విశ్వోతామూం ద్యాం వర్ష్మణోప స్పృశామి॥ ౭

౧౦౧౮౪ అహమేవ వాత ఇవ ప్ర వామ్యారభమాణా భువనాని విశ్వా।
పరో దివా పర ఏనా పృథివ్యైతావతీ మహినా సం బభూవ॥ ౮

(౧౨౬) షడ్వింశత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - కుల్మలబర్హిషశ్శైలూషిరంహోముగ్వా వామదేవ్యః ॥
దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౫,౬, నిచృద్బృహతీ ; ౨-౪ విరాడ్బృహతీ ; ౭ బృహతీ ౮ ఆర్చీ స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౭ మధ్యమః ; ౮ ధైవతః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౧౦౧౮౫ న తమంహో న దురితం దేవాసో అష్ట మర్త్యమ్।
సజోషసో యమర్యమా మిత్రో నయన్తి వరుణో అతి ద్విషః॥ ౧

౧౦౧౮౬ తద్ధి వయం వృణీమహే వరుణ మిత్రార్యమన్।
యేనా నిరంహసో యూయం పాథ నేథా చ మర్త్యమతి ద్విషః॥ ౨

౧౦౧౮౭ తే నూనం నోఽయమూతయే వరుణో మిత్రో అర్యమా।
నయిష్ఠా ఉ నో నేషణి పర్షిష్ఠా ఉ నః పర్షణ్యతి ద్విషః॥ ౩

౧౦౧౮౮ యూయం విశ్వం పరి పాథ వరుణో మిత్రో అర్యమా।
యుష్మాకం శర్మణి ప్రియే స్యామ సుప్రణీతయోఽతి ద్విషః॥ ౪

౧౦౧౮౯ ఆదిత్యాసో అతి స్రిధో వరుణో మిత్రో అర్యమా ।
ఉగ్రం మరుద్భీ రుద్రం హువేమేన్ద్రమగ్నిం స్వస్తయేఽతి ద్విషః ॥ ౫
౧౦౧౯౦ నేతార ఊ షు ణస్తిరో వరుణో మిత్రో అర్యమా ।
అతి విశ్వాని దురితా రాజానశ్చర్షణీనామతి ద్విషః ॥ ౬
౧౦౧౯౧ శునమస్మభ్యమూతయే వరుణో మిత్రో అర్యమా ।
శర్మ యచ్ఛన్తు సప్రథ ఆదిత్యాసో యదీమహే అతి ద్విషః ॥ ౭
౧౦౧౯౨ యథా హ త్యద్వసవో గౌర్యం చిత్పది షితామముఞ్చతా యజత్రాః ।
ఏవో ష్వస్మన్ముఞ్చతా వ్యంహః ప్ర తార్యగ్నే ప్రతరం న ఆయుః ॥ ౮

(౧౨౭) సప్తవింశత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - కుశికః సౌభరో రాత్రిర్వా భారద్వాజీ ॥ దేవతా - రాత్రిస్తవః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౬ విరాడ్ గాయత్రీ ; ౨ పాదనిచృద్ గాయత్రీ ; ౪,౫,౮ గాయత్రీ ; ౭ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౧౦౧౯౩ రాత్రీ వ్యఖ్యదాయతీ పురుత్రా దేవ్యక్షభిః విశ్వా అధి శ్రియోఽధిత ॥ ౧
౧౦౧౯౪ ఓర్వప్రా అమర్త్యా నివతో దేవ్యుద్వతః । జ్యోతిషా బాధతే తమః ॥ ౨
౧౦౧౯౫ నిరు స్వసారమస్కృతోషసం దేవ్యాయతీ అపేదు హాసతే తమః ॥ ౩
౧౦౧౯౬ సా నో అద్య యస్యా వయం ని తే యామన్నవిక్ష్మహి వృక్షే న వసతిం వయః ॥ ౪
౧౦౧౯౭ ని గ్రామాసో అవిక్షత ని పద్వన్తో ని పక్షిణః ని శ్యేనాసశ్చిదర్థినః ॥ ౫
౧౦౧౯౮ యావయా వృక్యం వృకం యవయ స్తేనమూర్మ్యే అథా నః సుతరా భవ ॥ ౬
౧౦౧౯౯ ఉప మా పేపిశత్తమః కృష్ణం వ్యక్తమస్థిత ఉష ఋణేవ యాతయ ॥ ౭
౧౦౨౦౦ ఉప తే గా ఇవాకరం వృణీష్వ దుహితర్దివః రాత్రి స్తోమం న జిగ్యుషే ॥ ౮

(౧౨౮) అష్టావింశత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - విహవ్యః ॥ దేవతా - విశ్వే దేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౨,౫,౮ త్రిష్టుప్ ; ౩,౬, నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౭ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౯ పాదనిచృజ్జగతీ ॥ స్వరః - ౧-౮ ధైవతః ; ౯ నిషాదః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౧౦౨౦౧ మమాగ్నే వర్చో విహవేష్వస్తు వయం త్వేన్ధానాస్తన్వం పుషేమ ।
మహ్యం నమన్తాం ప్రదిశశ్చతస్రస్త్వయాధ్యక్షేణ పృతనా జయేమ ॥ ౧
౧౦౨౦౨ మమ దేవా విహవే సన్తు సర్వ ఇన్ద్రవన్తో మరుతో విష్ణురగ్నిః ।
మమాన్తరిక్షమురులోకమస్తు మహ్యం వాతః పవతాం కామే అస్మిన్ ॥ ౨
౧౦౨౦౩ మయి దేవా ద్రవిణమా యజన్తాం మయ్యాశీరస్తు మయి దేవహూతిః ।
దైవ్యా హోతారో వనుషన్త పూర్వేఽరిష్టాః స్యామ తన్వా సువీరాః ॥ ౩
౧౦౨౦౪ మహ్యం యజన్తు మమ యాని హవ్యాకూతిః సత్యా మనసో మే అస్తు ।
ఏనో మా ని గాం కతమచ్చనాహం విశ్వే దేవాసో అధి వోచతా నః ॥ ౪
౧౦౨౦౫ దేవీః షడుర్వీరురు నః కృణోత విశ్వే దేవాస ఇహ వీరయధ్వమ్ ।
మా హాస్మహి ప్రజయా మా తనూభిర్మా రధామ ద్విషతే సోమ రాజన్ ॥ ౫

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౧౦౨౦౬ అగ్నే మన్యుం ప్రతినుదన్పరేషామదబ్ధో గోపాః పరి పాహి నస్త్వమ్ ।
ప్రత్యఞ్చో యన్తు నిగుతః పునస్తేఽమైషాం చిత్తం ప్రబుధాం వి నేశత్ ॥ ౬
౧౦౨౦౭ ధాతా ధాతౄణాం భువనస్య యస్పతిర్దేవం త్రాతారమభిమాతిషాహమ్ ।
ఇమం యజ్ఞమశ్వినోభా బృహస్పతిర్దేవాః పాన్తు యజమానం న్యర్థాత్ ॥ ౭
౧౦౨౦౮ ఉరువ్యచా నో మహిషః శర్మ యంసదస్మిన్హవే పురుహూతః పురుక్షుః ।

స నః ప్రజాయై హర్యశ్వ మృళయేన్ద్ర మా నో రీరిషో మా పరా దాః ॥ ౮

౧౦౨౦౯ యే నః సపత్నా అప తే భవన్త్విన్ద్రాగ్నిభ్యామవ బాధామహే తాన్ ।
వసవో రుద్రా ఆదిత్యా ఉపరిస్పృశం మోగ్రం చేత్తారమధిరాజమక్రన్ ॥ ౯

(౧౨౯) ఏకోనత్రింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రజాపతిః పరమేష్ఠీ ॥ దేవతా - భావవృత్తమ్ ॥ ఛన్దః - ౧-౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ౪-౬ త్రిష్టుప్, ౭ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౧౦౨౧౦ నాసదాసీన్నో సదాసీత్తదానీం నాసీద్రజో నో వ్యోమా పరో యత్ ।
కిమావరీవః కుహ కస్య శర్మన్నమ్భః కిమాసీద్గహనం గభీరమ్ ॥ ౧

౧౦౨౧౧ న మృత్యురాసీదమృతం న తర్హి న రాత్ర్యా అహ్న ఆసీత్ప్రకేతః ।
ఆనీదవాతం స్వధయా తదేకం తస్మాద్ధాన్యన్న పరః కిం చనాస ॥ ౨

౧౦౨౧౨ తమ ఆసీత్తమసా గూళ్హమగ్రేఽప్రకేతం సలిలం సర్వమా ఇదమ్ ।
తుచ్ఛ్యేనాభ్వపిహితం యదాసీత్తపసస్తన్మహినాజాయతైకమ్ ॥ ౩

౧౦౨౧౩ కామస్తదగ్రే సమవర్తతాధి మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్ ।
సతో బన్ధుమసతి నిరవిన్దన్హృది ప్రతీష్యా కవయో మనీషా ॥ ౪

౧౦౨౧౪ తిరశ్చీనో వితతో రశ్మిరేషామధః స్విదాసీ౩దుపరి స్విదాసీ౩త్ ।
రేతోధా ఆసన్మహిమాన ఆసన్త్స్వధా అవస్తాత్ప్రయతిః పరస్తాత్ ॥ ౫

౧౦౨౧౫ కో అద్ధా వేద క ఇహ ప్ర వోచత్కుత ఆజాతా కుత ఇయం విసృష్టిః ।
అర్వాగ్దేవా అస్య విసర్జనేనాథా కో వేద యత ఆబభూవ ॥ ౬

౧౦౨౧౬ ఇయం విసృష్టిర్యత ఆబభూవ యది వా దధే యది వా న ।
యో అస్యాధ్యక్షః పరమే వ్యోమన్త్సో అఙ్గ వేద యది వా న వేద ॥ ౭

(౧౩౦) త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - యజ్ఞః ప్రాజాపత్యః ॥ దేవతా - భావవృత్తమ్ ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడ్జగతీ ; ౨ భురిక్త్రిష్టుప్ ౩,౬,౭ త్రిష్టుప్, ౪ విరాట్ త్రిష్టుప్, ౫ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧ నిషాదః ; ౨-౭ ధైవతః ॥

అథాష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౧౦౨౧౭ యో యజ్ఞో విశ్వతస్తన్తుభిస్తత ఏకశతం దేవకర్మేభిరాయతః ।
ఇమే వయన్తి పితరో య ఆయయుః ప్ర వయాప వయేత్యాసతే తతే ॥ ౧

౧౦౨౧౮ పుమాఁ ఏనం తనుత ఉత్కృణత్తి పుమాన్వి తత్నే అధి నాకే అస్మిన్ ।
ఇమే మయూఖా ఉప సేదురూ సదః సామాని చక్రుస్తసరాణ్యోతవే ॥ ౨

౧౦౨౧౯ కాసీత్ప్రమా ప్రతిమా కిం నిదానమాజ్యం కిమాసీత్పరిధిః క ఆసీత్ ।
ఛన్దః కిమాసీత్ప్రఉగం కిముక్థం యద్దేవా దేవమయజన్త విశ్వే ॥ ౩

౧౦౨౨౦ అగ్నేర్గాయత్ర్యభవత్సయుగ్వోష్ణిహయా సవితా సం బభూవ ।
అనుష్టుభా సోమ ఉక్థైర్మహస్వాన్బృహస్పతేర్బృహతీ వాచమావత్ ॥ ౪

౧౦౨౨౧ విరాణ్మిత్రావరుణయోరభిశ్రీరిన్ద్రస్య త్రిష్టుబిహ భాగో అహ్నః ।
విశ్వాన్దేవాఞ్జగత్యా వివేశ తేన చాక్లృప్ర ఋషయో మనుష్యాః ॥ ౫

౧౦౨౨౨ చాక్లృప్రే తేన ఋషయో మనుష్యా యజ్ఞే జాతే పితరో నః పురాణే ।
పశ్యన్మన్యే మనసా చక్షసా తాన్య ఇమం యజ్ఞమయజన్త పూర్వే ॥ ౬

౧౦౨౨౩ సహస్తోమాః సహఛన్దస ఆవృతః సహప్రమా ఋషయః సప్త దైవ్యాః ।
పూర్వేషాం పన్థామనుదృశ్య ధీరా అన్వాలేభిరే రథ్యో౩ న రశ్మీన్ ॥ ౭

(౧౩౧) ఏకత్రింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - సుకీర్తిః కాక్షీవతః ॥ దేవతా - ౧-౩,౬,౭ ఇన్ద్రః ; ౪,౫ అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧

త్రిష్టుప్ ; నిచృత్త్రిష్టుప్, ౩ విరాట్ త్రిష్టుప్ ౪ నిచృదనుష్టుప్ ; ౫,౬,౭ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ॥స్వరః - ౧-౩,౫-౭ ధైవతః ; ౪ గాన్ధారః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౧౦౨౨౪ అప ప్రాచ ఇన్ద్ర విశ్వాఀ అమిత్రానపాపాచో అభిభూతే నుదస్వ ।
అపోదీచో అప శూరాధరాచ ఉరౌ యథా తవ శర్మన్మదేమ ॥ ౧

౧౦౨౨౫ కువిదఙ్గ యవమన్తో యవం చిద్యథా దాన్త్యనుపూర్వం వియూయ ।
ఇహేహైషాం కృణుహి భోజనాని యే బర్హిషో నమోవృక్తిం న జగ్ముః ॥ ౨

౧౦౨౨౬ నహి స్థూర్యృతుథా యాతమస్తి నోత శ్రవో వివిదే సఙ్గమేషు ।
గవ్యన్త ఇన్ద్రం సఖ్యాయ విప్రా అశ్వాయన్తో వృషణం వాజయన్తః ॥ ౩

౧౦౨౨౭ యువం సురామమశ్వినా నముచావాసురే సచా ।
విపిపానా శుభస్పతీ ఇన్ద్రం కర్మస్వావతమ్ ॥ ౪

౧౦౨౨౮ పుత్రమివ పితరావశ్వినోభేన్ద్రావథుః కావ్యైర్దంసనాభిః ।
యత్సురామం వ్యపిబః శచీభిః సరస్వతీ త్వా మఘవన్నభిష్ణక్ ॥ ౫

౧౦౨౨౯ ఇన్ద్రః సుత్రామా స్వవాఀ అవోభిః సుమృళీకో భవతు విశ్వవేదాః ।
బాధతాం ద్వేషో అభయం కృణోతు సువీర్యస్య పతయః స్యామ ॥ ౬

౧౦౨౩౦ తస్య వయం సుమతౌ యజ్ఞియస్యాపి భద్రే సౌమనసే స్యామ ।
స సుత్రామా స్వవాఀ ఇన్ద్రో అస్మే ఆరాచ్చిద్ద్వేషః సనుతర్యుయోతు ॥ ౭

(౧౩౨) ద్వాత్రింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శకపూతో నార్మేధః ॥దేవతా - ౧ లిఙ్గోక్తాః ; ౨-౭ మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - ౧ బృహతీ ; ౨,౪ పాదనిచృత్పఙ్క్తిః ; ౩ పఙ్క్తిః ; ౫,౬ విరాట్పఙ్క్తిః ; ౭ మహాసతో బృహతీ ॥ స్వరః - ౧,౭ మధ్యమః ; ౨-౬ పఞ్చమః ॥

అథ వింశో వర్గః ॥ ౨౦ ॥

౧౦౨౩౧ ఈజానమిద్ద్యౌర్గూర్తావసురీజానం భూమిరభి ప్రభూషణి ।
ఈజానం దేవావశ్వినావభి సుమ్నైరవర్ధతామ్ ॥ ౧

౧౦౨౩౨ తా వాం మిత్రావరుణా ధారయత్క్షితీ సుషుమ్నేషితత్వతా యజామసి ।
యువోః క్రాణాయ సఖ్యైరభి ష్యామ రక్షసః ॥ ౨

౧౦౨౩౩ అధా చిన్ను యద్దిధిషామహే వామభి ప్రియం రేక్ణః పత్యమానాః ।
దద్వాఀ వా యత్పుష్యతి రేక్ణః సమ్వారన్నకిరస్య మఘాని ॥ ౩

౧౦౨౩౪ అసావన్యో అసుర సూయత ద్యౌస్త్వం విశ్వేషాం వరుణాసి రాజా ।
మూర్ధా రథస్య చాకన్నైతావతైనసాన్తకధ్రుక్ ॥ ౪

౧౦౨౩౫ అస్మిన్త్స్వేతచ్ఛకపూత ఏనో హితే మిత్రే నిగతాన్హన్తి వీరాన్ ।
అవోర్వా యద్ధాత్తనూష్వవః ప్రియాసు యజ్ఞియాస్వర్వా ॥ ౫

౧౦౨౩౬ యువోర్హి మాతాదితిర్విచేతసా ద్యౌర్న భూమిః పయసా పుపూతని ।
అవ ప్రియా దిదిష్టన సూరో నినిక్త రశ్మిభిః ॥ ౬

౧౦౨౩౭ యువం హ్యప్నరాజావసీదతం తిష్ఠద్రథం న ధూర్షదం వనర్షదమ్ ।
తా నః కణూకయన్తీర్నృమేధస్తత్రే అంహసః సుమేధస్తత్రే అంహసః ॥౭

(౧౩౩) త్రయస్త్రింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - సుదాః పైజవనః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ఛన్దః-౧-౩ శక్వరీ ; ౪-౬ మహాపఙ్క్తిః ; ౭ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౩,౭ ధైవతః ; ౪-౬ పఞ్చమః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః ॥ ౨౧ ॥

౧౦౨౩౮ ప్రో ష్వస్మై పురోరథమిన్ద్రాయ శూషమర్చత ।
అభీకే చిదు లోకకృత్సఙ్గే సమత్సు వృత్రహాస్మాకం బోధి చోదితా

నభన్తామన్యకేషాం జ్యాకా అధి ధన్వసు ॥ ౧

౧౦౨౩౯ త్వం సిన్ధూఀరవాసృజోఽధరాచో అహన్నహిమ్ ।
అశత్రురిన్ద్ర జజ్ఞిషే విశ్వం పుష్యసి వార్యం తం త్వా పరి ష్వజామహే
నభన్తామన్యకేషాం జ్యాకా అధి ధన్వసు ॥ ౨

౧౦౨౪౦ వి షు విశ్వా అరాతయోఽర్యో నశన్త నో ధియః ।
అస్తాసి శత్రవే వధం యో న ఇన్ద్ర జిఘాంసతి యా తే రాతిర్దదిర్వసు
నభన్తామన్యకేషాం జ్యాకా అధి ధన్వసు ॥ ౩

౧౦౨౪౧ యో న ఇన్ద్రాభితో జనో వృకాయురాదిదేశతి ।
అధస్పదం తమీం కృధి విబాధో అసి సాసహిర్నభన్తామన్యకేషాం జ్యాకా అధి ధన్వసు ॥ ౪

౧౦౨౪౨ యో న ఇన్ద్రాభిదాసతి సనాభిర్యశ్చ నిష్ట్యః ।
అవ తస్య బలం తిర మహీవ ద్యౌరధ త్మనా నభన్తామన్యకేషాం జ్యాకా అధి ధన్వసు ॥ ౫

౧౦౨౪౩ వయమిన్ద్ర త్వాయవః సఖిత్వమా రభామహే ।
ఋతస్య నః పథా నయాతి విశ్వాని దురితా నభన్తామన్యకేషాం జ్యాకా అధి ధన్వసు ॥ ౬

౧౦౨౪౪ అస్మభ్యం సు త్వమిన్ద్ర తాం శిక్ష యా దోహతే ప్రతి వరం జరిత్రే ।
అచ్ఛిద్రోధ్నీ పీపయద్యథా నః సహస్రధారా పయసా మహీ గౌః ॥ ౭

(౧౩౪) చతుస్త్రింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౬[౧] మాన్ధాతా యౌవనాశ్వః ; ౬[౨], ౭ గోధా ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ఛన్దః - ౧-౬ మహాపఙ్క్తిః ॥౭పఙ్క్తిః॥స్వరః - పఞ్చమః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥

౧౦౨౪౫ ఉభే యదిన్ద్ర రోదసీ ఆపప్రాథోషా ఇవ ।
మహాన్తం త్వా మహీనాం సమ్రాజం చర్షణీనాం

దేవీ జనిత్ర్యజీజనద్భద్రా జనిత్ర్యజీజనత్ ॥ ౧

౧౦౨౪౬ అవ స్మ దుర్హణాయతో మర్తస్య తనుహి స్థిరమ్ ।
అధస్పదం తమీం కృధి యో అస్మాఀ
ఆదిదేశతి దేవీ జనిత్ర్యజీజనద్భద్రా జనిత్ర్యజీజనత్ ॥ ౨

౧౦౨౪౭ అవ త్యా బృహతీరిషో విశ్వశ్చన్ద్రా అమిత్రహన్ ।
శచీభిః శక్ర ధూనుహీన్ద్ర విశ్వాభిరూతిభి
ర్దేవీ జనిత్ర్యజీజనద్భద్రా జనిత్ర్యజీజనత్ ॥ ౩

౧౦౨౪౮ అవ యత్త్వం శతక్రతవిన్ద్ర విశ్వాని ధూనుషే ।
రయిం న సున్వతే సచా సహస్రిణీభిరూతిభి
ర్దేవీ జనిత్ర్యజీజనద్భద్రా జనిత్ర్యజీజనత్ ॥ ౪

౧౦౨౪౯ అవ స్వేదా ఇవాభితో విష్వక్పతన్తు దిద్యవః ।
దూర్వాయా ఇవ తన్తవో వ్యస్మదేతు దుర్మతి
ర్దేవీ జనిత్ర్యజీజనద్భద్రా జనిత్ర్యజీజనత్ ॥ ౫

౧౦౨౫౦ దీర్ఘం హ్యఙ్కుశం యథా శక్తిం బిభర్షి మన్తుమః ।
పూర్వేణ మఘవన్పదాజో వయాం యథా యమో
దేవీ జనిత్ర్యజీజనద్భద్రా జనిత్ర్యజీజనత్ ॥ ౬

౧౦౨౫౧ నకిర్దేవా మినీమసి నకిరా యోపయామసి మన్త్రశ్రుత్యం చరామసి ।
పక్షేభిరపికక్షేభిరత్రాభి సం రభామహే ॥ ౭

(౧౩౫) పఞ్చత్రింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - కుమారో యామాయనః ॥దేవతా - యమః ॥ ఛన్దః-౧-౩,౫,౬ అనుష్టుప్; ౪ విరాడనుష్టుప్ ; ౭ భురిగనుష్టుప్ ॥స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥

౧౦౨౫౨ యస్మిన్వృక్షే సుపలాశే దేవైః సమ్పిబతే యమః ।
అత్రా నో విశ్పతిః పితా పురాణాఁ అను వేనతి ॥ ౧

౧౦౨౫౩ పురాణాఁ అనువేనన్తం చరన్తం పాపయాముయా ।
అసూయన్నభ్యచాకశం తస్మా అస్పృహయం పునః ॥ ౨

౧౦౨౫౪ యం కుమార నవం రథమచక్రం మనసాకృణోః ।
ఏకేషం విశ్వతః ప్రాఞ్చమపశ్యన్నధి తిష్ఠసి ॥ ౩

౧౦౨౫౫ యం కుమార ప్రావర్తయో రథం విప్రేభ్యస్పరి ।
తం సామాను ప్రావర్తత సమితో నావ్యాహితమ్ ॥ ౪

౧౦౨౫౬ కః కుమారమజనయద్రథం కో నిరవర్తయత్ ।
కః స్విత్తదద్య నో బ్రూయాదనుదేయీ యథాభవత్ ॥ ౫

౧౦౨౫౭ యథాభవదనుదేయీ తతో అగ్రమజాయత ।
పురస్తాద్బుధ్న ఆతతః పశ్చాన్నిరయణం కృతమ్ ॥ ౬

౧౦౨౫౮ ఇదం యమస్య సాదనం దేవమానం యదుచ్యతే ।
ఇయమస్య ధమ్యతే నాళీరయం గీర్భిః పరిష్కృతః ॥౭

(౧౩౬) షట్త్రింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - మునయో వాతరశనాః ॥ ౧ జూతిః ; ౨ వాతజూతిః ; ౩ విప్రజూతిః ; ౪ వృషాణకః ; ౫ కరిక్రతః ; ౬ ఏతశః ; ౭ ఋష్యశృఙ్గః ॥ దేవతా - కేశినః ॥ ఛన్దః ౧ విరాడనుష్టుప్ ; ౨-౪,౭ అనుష్టుప్; ౫,౬ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥

౧౦౨౫౯ కేశ్యగ్నిం కేశీ విషం కేశీ బిభర్తి రోదసీ ।
కేశీ విశ్వం స్వర్దృశే కేశీదం జ్యోతిరుచ్యతే ॥ ౧

౧౦౨౬౦ మునయో వాతరశనాః పిశఙ్గా వసతే మలా ।
వాతస్యాను ధ్రాజిం యన్తి యద్దేవాసో అవిక్షత ॥ ౨

౧౦౨౬౧ ఉన్మదితా మౌనేయేన వాతాఁ ఆ తస్థిమా వయమ్ ।
శరీరేదస్మాకం యూయం మర్తాసో అభి పశ్యథ ॥ ౩

౧౦౨౬౨ అన్తరిక్షేణ పతతి విశ్వా రూపావచాకశత్ ।
మునిర్దేవస్యదేవస్య సౌకృత్యాయ సఖా హితః ॥ ౪

౧౦౨౬౩ వాతస్యాశ్వో వాయోః సఖాథో దేవేషితో మునిః ।
ఉభౌ సముద్రావా క్షేతి యశ్చ పూర్వ ఉతాపరః ॥ ౫

౧౦౨౬౪ అప్సరసాం గన్ధర్వాణాం మృగాణాం చరణే చరన్ ।
కేశీ కేతస్య విద్వాన్సఖా స్వాదుర్మదిన్తమః ॥ ౬

౧౦౨౬౫ వాయురస్మా ఉపామన్థత్పినష్టి స్మా కునన్నమా ।
కేశీ విషస్య పాత్రేణ యద్రుద్రేణాపిబత్సహ ॥ ౭

(౧౩౭) సప్త త్రింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - సప్త ఋషయ ఏకర్చాః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥

ఛన్దః-౧,౪,౬ అనుష్టుప్ ; ౨,౩,౫,౭ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ పఞ్చవింశో వర్గః ॥౨౫॥

౧౦౨౬౬ ఉత దేవా అవహితం దేవా ఉన్నయథా పునః ।
ఉతాగశ్చక్రుషం దేవా దేవా జీవయథా పునః ॥ ౧

౧౦౨౬౭ ద్వావిమౌ వాతౌ వాత ఆ సిన్ధోరా పరావతః
దక్షం తే అన్య ఆ వాతు పరాన్యో వాతు యద్రపః ॥ ౨

౧౦౨౬౮ ఆ వాత వాహి భేషజం వి వాత వాహి యద్రపః ।
త్వం హి విశ్వభేషజో దేవానాం దూత ఈయసే ॥ ౩

౧౦౨౬౯ ఆ త్వాగమం శన్తాతిభిరథో అరిష్టతాతిభిః ।
దక్షం తే భద్రమాభార్షం పరా యక్ష్మం సువామి తే ॥ ౪

౧౦౨౭౦ త్రాయన్తామిహ దేవాస్త్రాయతాం మరుతాం గణః ।
త్రాయన్తాం విశ్వా భూతాని యథాయమరపా అసత్ ॥ ౫

౧౦౨౭౧ ఆప ఇద్వా ఉ భేషజీరాపో అమీవచాతనీః ।
ఆపః సర్వస్య భేషజీస్తాస్తే కృణ్వన్తు భేషజమ్ ॥ ౬

౧౦౨౭౨ హస్తాభ్యాం దశశాఖాభ్యాం జిహ్వా వాచః పురోగవీ ।
అనామయిత్నుభ్యాం త్వా తాభ్యాం త్వోప స్పృశామసి ॥ ౭

(౧౩౮) అష్టాత్రింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అఙ్గ ఔరవః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౬ పాదనిచృజ్జగతీ ; ౨ నిచృజ్జగతీ ; ౩,౫ విరాడ్ జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథ షడ్వింశో వర్గః ॥ ౨౬ ॥

౧౦౨౭౩ తవ త్య ఇన్ద్ర సఖ్యేషు వహ్నయ ఋతం మన్వానా వ్యదర్దిరుర్వలమ్ ।
యత్రా దశస్యన్నుషసో రిణన్నపః కుత్సాయ మన్మన్నహ్యశ్చ దంసయః ॥ ౧

౧౦౨౭౪ అవాసృజః ప్రస్వః శ్వఞ్చయో గిరీనుదాజ ఉస్రా అపిబో మధు ప్రియమ్ ।
అవర్ధయో వనినో అస్య దంససా శుశోచ సూర్య ఋతజాతయా గిరా ॥ ౨

౧౦౨౭౫ వి సూర్యో మధ్యే అముచద్రథం దివో విదద్దాసాయ ప్రతిమానమార్యః ।
దృళ్హాని పిప్రోరసురస్య మాయిన ఇన్ద్రో వ్యాస్యచ్చకృవాఀ ఋజిశ్వనా ॥ ౩

౧౦౨౭౬ అనాధృష్టాని ధృషితో వ్యాస్యన్నిధీఀరదేవాఀ అమృణదయాస్యః ।
మాసేవ సూర్యో వసు పుర్యమా దదే గృణానః శత్రూఀరశృణాద్విరుక్మతా ॥ ౪

౧౦౨౭౭ అయుద్ధసేనో విభ్వా విభిన్దతా దాశద్వృత్రహా తుజ్యాని తేజతే ।
ఇన్ద్రస్య వజ్రాదబిభేదభిశ్నథః ప్రాక్రామచ్ఛున్ధ్యూరజహాదుషా అనః ॥ ౫

౧౦౨౭౮ ఏతా త్యా తే శ్రుత్యాని కేవలా యదేక ఏకమకృణోరయజ్ఞమ్ ।
మాసాం విధానమదధా అధి ద్యవి త్వయా విభిన్నం భరతి ప్రధిం పితా ॥ ౬

(౧౩౯) ఏకోన చత్వారింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వావసుర్దేవగంధర్వః ॥ దేవతా - ౧-౩ సవితా ; ౪-౬ విశ్వావసుః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪,౬ త్రిష్టుప్ ; ౩ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ సప్తవింశో వర్గః ॥ ౨౭ ॥

౧౦౨౭౯ సూర్యరశ్మిర్హరికేశః పురస్తాత్సవితా జ్యోతిరుదయాఀ అజస్రమ్ ।
తస్య పూషా ప్రసవే యాతి విద్వాన్త్సంపశ్యన్విశ్వా భువనాని గోపాః ॥ ౧

౧౦౨౮౦ నృచక్షా ఏష దివో మధ్య ఆస్త ఆపప్రివాన్రోదసీ అన్తరిక్షమ్ ।
స విశ్వాచీరభి చష్టే ఘృతాచీరన్తరా పూర్వమపరం చ కేతుమ్ ॥ ౨

౧౦౨౮౧ రాయో బుధ్నః సంగమనో వసూనాం విశ్వా రూపాభి చష్టే శచీభిః ।
దేవ ఇవ సవితా సత్యధర్మేన్ద్రో న తస్థౌ సమరే ధనానామ్ ॥ ౩

౧౦౨౮౨ విశ్వావసుం సోమ గన్ధర్వమాపో దదృశుషీస్తదృతేనా వ్యాయన్ ।
తదన్వవైదిన్ద్రో రారహాణ ఆసాం పరి సూర్యస్య పరిధీఀరపశ్యత్ ॥ ౪

౧౦౨౮౩ విశ్వావసురభి తన్నో గృణాతు దివ్యో గన్ధర్వో రజసో విమానః ।
యద్వా ఘా సత్యముత యన్న విద్మ ధియో హిన్వానో ధియ ఇన్నో అవ్యాః ॥ ౫

౧౦౨౮౪ సస్నిమవిన్దచ్చరణే నదీనామపావృణోద్దురో అశ్మవ్రజానామ్ ।
ప్రాసాం గన్ధర్వో అమృతాని వోచదిన్ద్రో దక్షం పరి జానాదహీనామ్ ॥ ౬

(౧౪౦) చత్వారింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అగ్నిః పావకః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪ విష్టారపఙ్క్తిః ; ౨ భురిక్పఙ్క్తిః ; ౫ సంస్తారపఙ్క్తిః ; ౬ విరాడ్రూపా త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౫ పఞ్చమః ; ౬ ధైవతః ॥

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮ ॥

౧౦౨౮౫ అగ్నే తవ శ్రవో వయో మహి భ్రాజన్తే అర్చయో విభావసో ।
బృహద్భానో శవసా వాజముక్థ్యం౧ దధాసి దాశుషే కవే ॥ ౧

౧౦౨౮౬ పావకవర్చాః శుక్రవర్చా అనూనవర్చా ఉదియర్షి భానునా ।
పుత్రో మాతరా విచరన్నుపావసి పృణక్షి రోదసీ ఉభే ॥ ౨

౧౦౨౮౭ ఊర్జో నపాజ్జాతవేదః సుశస్తిభిర్మన్దస్వ ధీతిభిర్హితః ।
త్వే ఇషః సం దధుర్భూరివర్పసశ్చిత్రోతయో వామజాతాః ॥ ౩

౧౦౨౮౮ ఇరజ్యన్నగ్నే ప్రథయస్వ జన్తుభిరస్మే రాయో అమర్త్య ।
స దర్శతస్య వపుషో వి రాజసి పృణక్షి సానసిం క్రతుమ్ ॥ ౪

౧౦౨౮౯ ఇష్కర్తారమధ్వరస్య ప్రచేతసం క్షయన్తం రాధసో మహః ।
రాతిం వామస్య సుభగాం మహీమిషం దధాసి సానసిం రయిమ్ ॥ ౫

౧౦౨౯౦ ఋతావానం మహిషం విశ్వదర్శతమగ్నిం సుమ్నాయ దధిరే పురో జనాః ।
శ్రుత్కర్ణం సప్రథస్తమం త్వా గిరా దైవ్యం మానుషా యుగా ॥ ౬

(౧౪౧) ఏకచత్వారింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అగ్నిస్తాపసః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ విరాడనుష్టుప్ ; ౩,౬ విరాడనుష్టుప్ ; ౪,౫ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥ ౨౯ ॥

౧౦౨౯౧ అగ్నే అచ్ఛా వదేహ నః ప్రత్యఙ్నః సుమనా భవ ।
ప్ర నో యచ్ఛ విశస్పతే ధనదా అసి నస్త్వమ్ ॥ ౧

౧౦౨౯౨ ప్ర నో యచ్ఛత్వర్యమా ప్ర భగః ప్ర బృహస్పతిః ।
ప్ర దేవాః ప్రోత సూనృతా రాయో దేవీ దదాతు నః ॥ ౨

౧౦౨౯౩ సోమం రాజానమవసేఽగ్నిం గీర్భిర్హవామహే ।
ఆదిత్యాన్ విష్ణుం సూర్యం బ్రహ్మాణం చ బృహస్పతిమ్ ॥ ౩

౧౦౨౯౪ ఇన్ద్రవాయూ బృహస్పతిం సుహవేహ హవామహే ।
యథా నః సర్వ ఇజ్జనః సంగత్యాం సుమనా అసత్ ॥ ౪

౧౦౨౯౫ అర్యమణం బృహస్పతిమిన్ద్రం దానాయ చోదయ ।
వాతం విష్ణుం సరస్వతీం సవితారం చ వాజినమ్ ॥ ౫

౧౦౨౯౬ త్వం నో అగ్నే అగ్నిభిర్బ్రహ్మ యజ్ఞం చ వర్ధయ ।
త్వం నో దేవతాతయే రాయో దానాయ చోదయ ॥ ౬

(౧౪౨) ద్విచత్వారింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శార్ఙ్గాః - ౧,౨ జరితా ; ౩,౪ ద్రోణః ; ౫,౬ సారిసృక్వః ; ౭,౮ స్తమ్బమిత్రః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ నిచృజ్జగతీ ; ౩,౪,౬ త్రిష్టుప్ ; ౫ ఆర్చీస్వరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౭ నిచృదనుష్టుప్, ౮ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౨ నిషాదః - ౩,౬ ధైవతః ౭,౮ గాన్ధారః ॥

అథ త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦ ॥

౧౦౨౯౭ అయమగ్నే జరితా త్వే అభూదపి సహసః సూనో నహ్యన్యదస్త్యాప్యమ్ ।
భద్రం హి శర్మ త్రివరూథమస్తి త ఆరే హింసానామప దిద్యుమా కృధి ॥ ౧

౧౦౨౯౮ ప్రవత్తే అగ్నే జనిమా పితూయతః సాచీవ విశ్వా భువనా న్యృఞ్జసే ।
ప్ర సప్తయః ప్ర సనిషన్త నో ధియః పురశ్చరన్తి పశుపా ఇవ త్మనా ॥ ౨

౧౦౨౯౯ ఉత వా ఉ పరి వృణక్షి బప్సద్బహోరగ్న ఉలపస్య స్వధావః ।

ఉత ఖిల్యా ఉర్వరాణాం భవన్తి మా తే హేతిం తవిషీం చుక్రుధామ ॥ ౩

౧౦౩౦౦ యదుద్వతో నివతో యాసి బప్సత్పృథగేషి ప్రగర్ధినీవ సేనా ।

యదా తే వాతో అనువాతి శోచిర్వప్తేవ శ్మశ్రు వపసి ప్ర భూమ ॥ ౪

౧౦౩౦౧ ప్రత్యస్య శ్రేణయో దదృశ్ర ఏకం నియానం బహవో రథాసః ।

బాహూ యదగ్నే అనుమర్మృజానో న్యఙ్ఙుత్తానామన్వేషి భూమిమ్ ॥ ౫

౧౦౩౦౨ ఉత్తే శుష్మా జిహతాముత్తే అర్చిరుత్తే అగ్నే శశమానస్య వాజాః ।

ఉచ్ఛ్వఞ్చస్వ ని నమ వర్ధమాన ఆ త్వాద్య విశ్వే వసవః సదన్తు ॥ ౬

౧౦౩౦౩ అపామిదం న్యయనం సముద్రస్య నివేశనమ్ ।

అన్యం కృణుష్వేతః పన్థాం తేన యాహి వశాఁ అను ॥ ౭

౧౦౩౦౪ ఆయనే తే పరాయణే దూర్వా రోహన్తు పుష్పిణీః ।

హ్రదాశ్చ పుణ్డరీకాణి సముద్రస్య గృహా ఇమే ॥ ౮

ఇత్యష్టమాష్టకే సప్తమోఽధ్యాయః

అథాష్టమోఽధ్యాయః

(౧౪౩) త్రిచత్వారింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అత్రిః సాంఖ్యః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧-౫ అనుష్టుప్ ; ౬ నిచృదనుష్టుప్ ॥

స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ ప్రథమో వర్గః ॥ ౧ ॥

౧౦౩౦౫ త్యం చిదత్రిమృతజురమర్థమశ్వం న యాతవే ।

కక్షీవన్తం యదీ పునా రథం న కృణుథో నవమ్ ॥ ౧

౧౦౩౦౬ త్యం చిదశ్వం న వాజినమరేణవో యమత్నత ।

దృళ్హం గ్రన్థిం న వి ష్యతమత్రిం యవిష్ఠమా రజః ॥ ౨

౧౦౩౦౭ నరా దంసిష్ఠావత్రయే శుభ్రా సిషాసతం ధియః ।

అథా హి వాం దివో నరా పునః స్తోమో న విశసే ॥ ౩

౧౦౩౦౮ చితే తద్వాం సురాధసా రాతిః సుమతిరశ్వినా ।

ఆ యన్నః సదనే పృథౌ సమనే పర్షథో నరా ॥ ౪

౧౦౩౦౯ యువం భుజ్యుం సముద్ర ఆ రజసః పార ఈఙ్ఖితమ్ ।

యాతమచ్ఛా పతత్రిభిర్నాసత్యా సాతయే కృతమ్ ॥ ౫

౧౦౩౧౦ ఆ వాం సుమ్నైః శంయూ ఇవ మంహిష్ఠా విశ్వవేదసా ।

సమస్మే భూషతం నరోత్సం న పిప్యుషీరిషః ॥ ౬

(౧౪౪) చతుశ్చత్వారింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - సుపర్ణస్తార్క్ష్యపుత్ర ఊర్ధ్వకృశనో వా యామాయనః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ నిచృద్గాయత్రీ ; ౨ ఆర్చీస్వరాడ్బృహతీ; ౪ భురిగ్గాయత్రీ ; ౫ సతోబృహతీ, ౬ నిచృత్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧,౩,౪ షడ్జః ; ౨,౫ మధ్యమః ; ౬ పఞ్చమః ॥

అథ ద్వితీయో వర్గః ॥ ౨ ॥

౧౦౩౧౧ అయం హి తే అమర్త్య ఇన్దురత్యో న పత్యతే । దక్షో విశ్వాయుర్వేధసే ॥ ౧

౧౦౩౧౨ అయమస్మాసు కావ్య ఋభుర్వజ్రో దాస్వతే ।

అయం బిభర్త్యూర్ధ్వకృశనం మదమృభుర్న కృత్వ్యం మదమ్ ॥ ౨

౧౦౩౧౩ ఘృషుః శ్యేనాయ కృత్వన ఆసు స్వాసు వంసగః । అవ దీధేదహీశువః ॥ ౩

౧౦౩౧౪ యం సుపర్ణః పరావతః శ్యేనస్య పుత్ర ఆభరత్ । శతచక్రం యోఽహ్యో వర్తనిః ॥ ౪

౧౦౩౧౫ యం తే శ్యేనశ్చారుమవృకం పదాభరదరుణం మానమన్ధసః ।

ఏనా వయో వి తార్యాయుర్జీవస ఏనా జాగార బన్ధుతా ॥ ౫

౧౦౩౧౬ ఏవా తదిన్ద్ర ఇన్దునా దేవేషు చిద్ధారయాతే మహి త్యజః ।

క్రత్వా వయో వి తార్యాయుః సుక్రతో క్రత్వాయమస్మదా సుతః ॥ ౬

(౧౪౫) పఞ్చచత్వారింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషి - ఇన్ద్రాణీ ॥ దేవతా - ఉపనిషత్సపత్నీబాధనమ్ ॥ ఛన్దః ౧,౫ నిచృదనుష్టుప్ ; ౨,౪ అనుష్టుప్ ; ౩ ఆర్చీస్వరాడనుష్టుప్ ; ౬ నిచృత్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧-౫ గాన్ధారః ౬ పఞ్చమః ॥

అథ తృతీయో వర్గః ॥ ౩ ॥

౧౦౩౧౭ ఇమాం ఖనామ్యోషధిం వీరుధం బలవత్తమామ్ ।
యయా సపత్నీం బాధతే యయా సంవిన్దతే పతిమ్ ॥ ౧

౧౦౩౧౮ ఉత్తానపర్ణే సుభగే దేవజూతే సహస్వతి ।
సపత్నీం మే పరా ధమ పతిం మే కేవలం కురు ॥ ౨

౧౦౩౧౯ ఉత్తరాహముత్తర ఉత్తరేదుత్తరాభ్యః ।
అథా సపత్నీ యా మమాఽధరా సాధరాభ్యః ॥ ౩

౧౦౩౨౦ నహ్యస్యా నామ గృభ్ణామి నో అస్మిన్ రమతే జనే ।
పరామేవ పరావతం సపత్నీం గమయామసి ॥ ౪

౧౦౩౨౧ అహమస్మి సహమానాఽథ త్వమసి సాసహిః ।
ఉభే సహస్వతీ భూత్వీ సపత్నీం మే సహావహై ॥ ౫

౧౦౩౨౨ ఉప తేఽధాం సహమానామభి త్వాధాం సహీయసా ।
మామను ప్ర తే మనో వత్సం గౌరివ ధావతు పథా వారివ ధావతు ॥ ౬

(౧౪౬) షట్చత్వారింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషి - దేవమునిరైరమ్మదః ॥ దేవతా - అరణ్యానీ ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడనుష్టుప్ ; ౨ భురిగనుష్టుప్ ; ౩,౫ నిచృదనుష్టుప్ ; ౪,౬ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ చతుర్థో వర్గః ॥ ౪ ॥

౧౦౩౨౩ అరణ్యాన్యరణ్యాన్యసౌ యా ప్రేవ నశ్యసి ।
కథా గ్రామం న పృచ్ఛసి న త్వా భీరివ విన్దతీ౩ఁ ॥ ౧

౧౦౩౨౪ వృషారవాయ వదతే యదుపావతి చిచ్చికః ।
ఆఘాటిభిరివ ధావయన్నరణ్యానిర్మహీయతే ॥ ౨

౧౦౩౨౫ ఉత గావ ఇవాదన్త్యుత వేశ్మేవ దృశ్యతే ।
ఉతో అరణ్యానిః సాయం శకటీరివ సర్జతి ॥ ౩

౧౦౩౨౬ గామఙ్గైష ఆ హ్వయతి దార్వఙ్గైషో అపావధీత్ ।
వసన్నరణ్యాన్యాం సాయమక్రుక్షదితి మన్యతే ॥ ౪

౧౦౩౨౭ న వా అరణ్యానిర్హన్త్యన్యశ్చేన్నాభిగచ్ఛతి ।
స్వాదోః ఫలస్య జగ్ధ్వాయ యథాకామం ని పద్యతే ॥ ౫

౧౦౩౨౮ ఆఞ్జనగన్ధిం సురభిం బహ్వన్నామకృషీవలామ్ ।
ప్రాహం మృగాణాం మాతరమరణ్యానిమశంసిషమ్ ॥ ౬

(౧౪౭) సప్తచత్వారింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషి - సువేదాః శైరీషిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥

ఛన్దః - ౧ విరాడ్ జగతీ ; ౨ ఆర్చీభురిగ్జగతీ; ౩ జగతీ, ౪ పాదనిచృజ్జగతీ ;

౫ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః ౧-౪ నిషాదః; ౫ ధైవతః ॥

అథ పఞ్చమో వర్గః ॥ ౫ ॥

౧౦౩౨౯ శ్రత్తే దధామి ప్రథమాయ మన్యవేఽహన్యద్వృత్రం నర్యం వివేరపః ।
ఉభే యత్త్వా భవతో రోదసీ అను రేజతే శుష్మాత్పృథివీ చిదద్రివః ॥ ౧

౧౦౩౩౦ త్వం మాయాభిరనవద్య మాయినం శ్రవస్యతా మనసా వృత్రమర్దయః ।
త్వామిన్నరో వృణతే గవిష్టిషు త్వాం విశ్వాసు హవ్యాస్విష్టిషు ॥ ౨

౧౦౩౩౧ ఐషు చాకన్ధి పురుహూత సూరిషు వృధాసో యే మఘవన్నానశుర్మఘమ్ ।
అర్చన్తి తోకే తనయే పరిష్టిషు మేధసాతా వాజినమహ్రయే ధనే ॥ ౩

౧౦౩౩౨ స ఇన్ను రాయః సుభృతస్య చాకనన్మదం యో అస్య రంహ్యం చికేతతి।
తావృధో మఘవన్దాశ్వధ్వరో మక్షూ స వాజం భరతే ధనా నృభిః॥ ౪

౧౦౩౩౩ త్వం శర్ధాయ మహినా గృణాన ఉరు కృధి మఘవఞ్ఛగ్ధి రాయః।
త్వం నో మిత్రో వరుణో న మాయీ పిత్వో న దస్మ దయసే విభక్తా॥ ౫

(౧౪౮) అష్టచత్వారింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - పృథుర్వైన్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౨ ఆర్చీభురిక్ త్రిష్టుప్ ; ౩,౫ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౪ ఆర్చీస్వరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ షష్ఠో వర్గః ॥ ౬ ॥

౧౦౩౩౪ సుష్వాణాస ఇన్ద్ర స్తుమసి త్వా ససవాంసశ్చ తువినృమ్ణ వాజమ్।
ఆ నో భర సువితం యస్య చాకన్త్మనా తనా సనుయామ త్వోతాః॥ ౧

౧౦౩౩౫ ఋష్వస్త్వమిన్ద్ర శూర జాతో దాసీర్విశః సూర్యేణ సహ్యాః।
గుహా హితం గుహ్యం గూళ్హమప్సు బిభృమసి ప్రస్రవణే న సోమమ్॥ ౨

౧౦౩౩౬ అర్యో వా గిరో అభ్యర్చ విద్వానృషీణాం విప్రః సుమతిం చకానః।
తే స్యామ యే రణయన్త సోమైరేనోత తుభ్యం రథోళ్హ భక్షైః॥ ౩

౧౦౩౩౭ ఇమా బ్రహ్మేన్ద్ర తుభ్యం శంసి దా నృభ్యో నృణాం శూర శవః।
తేభిర్భవ సక్రతుర్యేషు చాకన్నుత త్రాయస్వ గృణత ఉత స్తీన్॥ ౪

౧౦౩౩౮ శ్రుధీ హవమిన్ద్ర శూర పృథ్యా ఉత స్తవసే వేన్యస్యార్కైః।
ఆ యస్తే యోనిం ఘృతవన్తమస్వారూర్మిర్న నిమ్నైర్ద్రవయన్త వక్వాః॥ ౫

(౧౪౯) ఏకోనపఞ్చాశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అర్చన్హైరణ్యస్తూపః ॥ దేవతా - సవితా ॥ ఛన్దః ౧,౪ భురిక్ త్రిష్టుప్ ; ౨,౫ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ సప్తమో వర్గః ॥ ౭ ॥

౧౦౩౩౯ సవితా యన్త్రైః పృథివీమరమ్ణాదస్కమ్భనే సవితా ద్యామదృంహత్।
అశ్వమివాధుక్షద్ధునిమన్తరిక్షమతూర్తే బద్ధం సవితా సముద్రమ్॥ ౧

౧౦౩౪౦ యత్రా సముద్రః స్కభితో వ్యౌనదపాం నపాత్సవితా తస్య వేద।
అతో భూరత ఆ ఉత్థితం రజోఽతో ద్యావాపృథివీ అప్రథేతామ్॥ ౨

౧౦౩౪౧ పశ్చేదమన్యదభవద్యజత్రమమర్త్యస్య భువనస్య భూనా।
సుపర్ణో అఙ్గ సవితుర్గరుత్మాన్పూర్వో జాతః స ఉ అస్యాను ధర్మ॥ ౩

౧౦౩౪౨ గావ ఇవ గ్రామం యూయుధిరివాశ్వాన్వాశ్రేవ వత్సం సుమనా దుహానా।
పతిరివ జాయామభి నో న్యేతు ధర్తా దివః సవితా విశ్వవారః॥ ౪

౧౦౩౪౩ హిరణ్యస్తూపః సవితర్యథా త్వాఙ్గిరసో జుహ్వే వాజే అస్మిన్।
ఏవా త్వార్చన్నవసే వన్దమానః సోమస్యేవాంశుం ప్రతి జాగరాహమ్॥ ౫

(౧౫౦) పఞ్చాశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - మృళీకో వాసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ బృహతీ ; ౩ విరాడ్బృహతీ ; ౪ ఉపరిష్టాజ్జ్యోతిర్నామ జగతీ ; ౫ ఉపరిష్టాజ్జ్యోతిః ॥ స్వరః ౧-౩ - మధ్యమః ; ౪,౫ నిషాదః

అథ అష్టమో వర్గః ॥ ౮ ॥

౧౦౩౪౪ సమిద్ధశ్చిత్సమిధ్యసే దేవేభ్యో హవ్యవాహన।
ఆదిత్యై రుద్రైర్వసుభిర్న ఆ గహి మృళీకాయ న ఆ గహి॥ ౧

౧౦౩౪౫ ఇమం యజ్ఞమిదం వచో జుజుషాణ ఉపాగహి।
మర్తాసస్త్వా సమిధాన హవామహే మృళీకాయ హవామహే॥ ౨

౧౦౩౪౬ త్వాము జాతవేదసం విశ్వవారం గృణే ధియా।
అగ్నే దేవాఀ ఆ వహ నః ప్రియవ్రతాన్మృళీకాయ ప్రియవ్రతాన్॥ ౩

౧౦౩౪౬ అగ్నిర్దేవో దేవానామభవత్ పురోహితో ఽగ్నిం మనుష్యా ఋషయః సమీధిరే ।
అగ్నిం మహో ధనసాతావహం హువే మృళీకం ధనసాతయే ॥ ౪

౧౦౩౪౭ అగ్నిరత్రిం భరద్వాజం గవిష్ఠిరం ప్రావన్నః కణ్వం త్రసదస్యుమాహవే ।
అగ్నిం వసిష్ఠో హవతే పురోహితో మృళీకాయ పురోహితః ॥ ౫

(౧౫౧) ఏకపఞ్చాశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్రద్ధాకామాయనీ ॥ దేవతా - శ్రద్ధా ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౫ అనుష్టుప్; ౨ విరాడనుష్టుప్, ౩ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ నవమో వర్గః ॥ ౯ ॥

౧౦౩౪౮ శ్రద్ధయాగ్నిః సమిధ్యతే శ్రద్ధయా హూయతే హవిః ।
శ్రద్ధాం భగస్య మూర్ధని వచసా వేదయామసి ॥ ౧

౧౦౩౪౯ ప్రియం శ్రద్ధే దదతః ప్రియం శ్రద్ధే దిదాసతః ।
ప్రియం భోజేషు యజ్వస్విదం మ ఉదితం కృధి ॥ ౨

౧౦౩౫౦ యథా దేవా అసురేషు శ్రద్ధాముగ్రేషు చక్రిరే ।
ఏవం భోజేషు యజ్వస్వస్మాకముదితం కృధి ॥ ౩

౧౦౩౫౧ శ్రద్ధాం దేవా యజమానా వాయుగోపా ఉపాసతే ।
శ్రద్ధాం హృదయ్యయాకూత్యా శ్రద్ధయా విన్దతే వసు ॥ ౪

౧౦౩౫౨ శ్రద్ధాం ప్రాతర్హవామహే శ్రద్ధాం మధ్యన్దినం పరి ।
శ్రద్ధాం సూర్యస్య నిమ్రుచి శ్రద్ధే శ్రద్ధాపయేహ నః ॥ ౫

ద్వాదశోఽనువాకః (౧౫౨) ద్విపఞ్చాశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శాసో భారద్వాజః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪ నిచృదనుష్టుప్; ౩ అనుష్టుప్; ౫ విరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ దశమో వర్గః ॥ ౧౦ ॥

౧౦౩౫౩ శాస ఇత్థా మహాఁ అస్యమిత్రఖాదో అద్భుతః ।
న యస్య హన్యతే సఖా న జీయతే కదా చన ॥ ౧

౧౦౩౫౪ స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ ।
వృషేన్ద్రః పుర ఏతు నః సోమపా అభయంకరః ॥ ౨

౧౦౩౫౫ వి రక్షో వి మృధో జహి వి వృత్రస్య హనూ రుజ ।
వి మన్యుమిన్ద్ర వృత్రహన్నమిత్రస్యాభిదాసతః ॥ ౩

౧౦౩౫౬ వి న ఇన్ద్ర మృధో జహి నీచా యచ్ఛ పృతన్యతః ।
యో అస్మాఁ అభిదాసత్యధరం గమయా తమః ॥ ౪

౧౦౩౫౭ అపేన్ద్ర ద్విషతో మనోఽప జిజ్యాసతో వధమ్ ।
వి మన్యోః శర్మ యచ్ఛ వరీయో యవయా వధమ్ ॥ ౫

(౧౫౩) త్రిపఞ్చాశదుత్తర శతతమంసూక్తమ్

ఋషిః - ఇన్ద్రమాతరో దేవజామయః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృద్గాయత్రీ; ౨-౫ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ ఏకాదశో వర్గః ॥ ౧౧ ॥

౧౦౩౫౮ ఈఙ్ఖయన్తీరపస్యువ ఇన్ద్రం జాతముపాసతే భేజానాసః సువీర్యమ్ ॥ ౧

౧౦౩౫౯ త్వమిన్ద్ర బలాదధి సహసో జాత ఓజసః । త్వం వృషన్వృషేదసి ॥ ౨

౧౦౩౬౦ త్వమిన్ద్రాసి వృత్రహా వ్యన్తరిక్షమతిరః । ఉద్ద్యామస్తభ్నా ఓజసా ॥ ౩

౧౦౩౬౧ త్వమిన్ద్ర సజోషసమర్కం బిభర్షి బాహ్వోః । వజ్రం శిశాన ఓజసా ॥ ౪

౧౦౩౬౨ త్వమిన్ద్రాభిభూరసి విశ్వా జాతాన్యోజసా । స విశ్వా భువ ఆభవః ॥ ౫

(౧౫౪) చతుఃపఞ్చాశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - యమీ ॥ దేవతా - భావవృత్తమ్ ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪ అనుష్టుప్; ౨,౫ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ ద్వాదశో వర్గః ॥ ౧౨ ॥

౧౦౩౬౪ సోమ ఏకేభ్యః పవతే ఘృతమేక ఉపాసతే ।
యేభ్యో మధు ప్రధావతి తాంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాత్ ॥ ౧

౧౦౩౬౫ తపసా యే అనాధృష్యాస్తపసా యే స్వర్యయుః ।
తపో యే చక్రిరే మహస్తాంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాత్ ॥ ౨

౧౦౩౬౬ యే యుధ్యన్తే ప్రధనేషు శూరాసో యే తనూత్యజః ।
యే వా సహస్రదక్షిణాస్తాంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాత్ ॥ ౩

౧౦౩౬౭ యే చిత్పూర్వ ఋతసాప ఋతావాన ఋతావృధః ।
పితౄన్తపస్వతో యమ తాంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాత్ ॥ ౪

౧౦౩౬౮ సహస్రణీథాః కవయో యే గోపాయన్తి సూర్యమ్ ।
ఋషీన్తపస్వతో యమ తపోజాం అపి గచ్ఛతాత్ ॥ ౫

(౧౫౫) పఞ్చపఞ్చాశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శిరిమ్బిఠో భారద్వాజః ॥ దేవతా - ౧,౪ అలక్ష్మీఘ్నమ్; ౨,౩ బ్రహ్మణస్పతిః; ౫ విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪ నిచృదనుష్టుప్; ౩ అనుష్టుప్; ౫ విరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ త్రయోదశో వర్గః ॥ ౧౩ ॥

౧౦౩౬౯ అరాయి కాణే వికటే గిరిం గచ్ఛ సదాన్వే ।
శిరిమ్బిఠస్య సత్వభిస్తేభిష్ట్వా చాతయామసి ॥ ౧

౧౦౩౭౦ చత్తో ఇతశ్చత్తాముతః సర్వా భ్రూణాన్యారుషీ ।
అరాయ్యం బ్రహ్మణస్పతే తీక్ష్ణశృఙ్గోదృషన్నిహి ॥ ౨

౧౦౩౭౧ అదో యద్దారు ప్లవతే సిన్ధోః పారే అపూరుషమ్ ।
తదా రభస్వ దుర్హణో తేన గచ్ఛ పరస్తరమ్ ॥ ౩

౧౦౩౭౨ యద్ధ ప్రాచీరజగన్తోరో మణ్డూరధాణికీః ।
హతా ఇన్ద్రస్య శత్రవః సర్వే బుద్బుదయాశవః ॥ ౪

౧౦౩౭౩ పరీమే గామనేషత పర్యగ్నిమహృషత ।
దేవేష్వక్రత శ్రవః క ఇమాం ఆ దధర్షతి ॥ ౫

(౧౫౬) షట్పఞ్చాశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - కేతురాగ్నేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౫ గాయత్రీ; ౨,౪ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ చతుర్దశో వర్గః ॥ ౧౪ ॥

౧౦౩౭౪ అగ్నిం హిన్వన్తు నో ధియః సప్తిమాశుమివాజిషు తేన జేష్మ ధనంధనమ్ ॥ ౧

౧౦౩౭౫ యయా గా ఆకరామహే సేనయాగ్నే తవోత్యా తాం నో హిన్వ మఘత్తయే ॥ ౨

౧౦౩౭౬ ఆగ్నే స్థూరం రయిం భర పృథుం గోమన్తమశ్వినమ్ । అఙ్ధి ఖం వర్తయా పణిమ్ ॥ ౩

౧౦౩౭౭ అగ్నే నక్షత్రమజరమా సూర్యం రోహయో దివి దధజ్జ్యోతిర్జనేభ్యః ॥ ౪

౧౦౩౭౮ అగ్నే కేతుర్విశామసి ప్రేష్ఠః శ్రేష్ఠ ఉపస్థసత్ బోధా స్తోత్రే వయో దధత్ ॥ ౫

(౧౫౭) సప్తపఞ్చాశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - భువన ఆప్త్యః సాధనో వా భౌవనః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ద్విపదా త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ పఞ్చదశో వర్గః ॥ ౧౫ ॥

౧౦౩౭౯ ఇమా ను కం భువనా సీషధామేన్ద్రశ్చ విశ్వే చ దేవాః ॥ ౧

౧౦౩౮౦ యజ్ఞం చ నస్తన్వం చ ప్రజాం చాదిత్యైరిన్ద్రః సహ చీక్లృపాతి ॥ ౨

౧౦౩౮౧ ఆదిత్యైరిన్ద్రః సగణో మరుద్భిరస్మాకం భూత్వవితా తనూనామ్ ॥ ౩

౧౦౩౮౨ హత్వాయ దేవా అసురాన్ యదాయన్ దేవా దేవత్వమభిరక్షమాణాః ॥ ౪

౧౦౩౮౩ ప్రత్యఞ్చమర్కమనయఞ్ఛచీభిరాదిత్ స్వధామిషిరాం పర్యపశ్యన్ ॥ ౫

(౧౫౮) అష్టపఞ్చాశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - చక్షుః సౌర్యః ॥ దేవతా - సూర్యః ॥ ఛన్దః - ౧ ఆర్చీస్వరాడ్గాయత్రీ; ౨ స్వరాడ్గాయత్రీ; ౩ గాయత్రీ; ౪ నిచృద్గాయత్రీ; ౫ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షోడశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౧౦౩౮౪ సూర్యో నో దివస్పాతు వాతో అన్తరిక్షాత్ । అగ్నిర్నః పార్థివేభ్యః ॥ ౧

౧౦౩౮౫ జోషా సవితర్యస్య తే హరః శతం సవాఀ అర్హతి పాహి నో దిద్యుతః పతన్త్యాః ॥ ౨

౧౦౩౮౬ చక్షుర్నో దేవః సవితా చక్షుర్న ఉత పర్వతః । చక్షుర్ధాతా దధాతు నః ॥ ౩

౧౦౩౮౭ చక్షుర్నో ధేహి చక్షుషే చక్షుర్విఖ్యై తనూభ్యః । సం చేదం వి చ పశ్యేమ ॥ ౪

౧౦౩౮౮ సుసందృశం త్వా వయం ప్రతి పశ్యేమ సూర్య వి పశ్యేమ నృచక్షసః ॥ ౫

(౧౫౯) ఏకోనషష్ట్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శచీ పౌలోమీ ॥ దేవతా - శచీ పౌలోమీ ॥ ఛన్దః - ౧-౩,౫ నిచృదనుష్టుప్; ౪ పాదనిచృదనుష్టుప్, ౬ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ సప్తదశో వర్గః ॥ ౧౭ ॥

౧౦౩౮౯ ఉదసౌ సూర్యో అగాదుదయం మామకో భగః ।
అహం తద్విద్వలా పతిమభ్యసాక్షి విషాసహిః ॥ ౧

౧౦౩౯౦ అహం కేతురహం మూర్ధాహముగ్రా వివాచనీ ।
మమేదను క్రతుం పతిః సేహానాయా ఉపాచరేత్ ॥ ౨

౧౦౩౯౧ మమ పుత్రాః శత్రుహణోऽథో మే దుహితా విరాట్ ।
ఉతాహమస్మి సంజయా పత్యౌ మే శ్లోక ఉత్తమః ॥ ౩

౧౦౩౯౨ యేనేన్ద్రో హవిషా కృత్వ్యభవద్ ద్యుమ్న్యుత్తమః ।
ఇదం తదక్రి దేవా అసపత్నా కిలాభువమ్ ॥ ౪

౧౦౩౯౩ అసపత్నా సపత్నఘ్నీ జయన్త్యభిభూవరీ ।
ఆవృక్షమన్యాసాం వర్చో రాధో అస్థేయసామివ ॥ ౫

౧౦౩౯౪ సమజైషమిమా అహం సపత్నీరభిభూవరీ ।
యథాహమస్య వీరస్య విరాజాని జనస్య చ ॥ ౬

(౧౬౦) షష్ట్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - పూరణో వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ త్రిష్టుప్; ౨ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్; ౪,౫ విరాట్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ అష్టాదశో వర్గః ॥ ౧౮ ॥

౧౦౩౯౫ తీవ్రస్యాభివయసో అస్య పాహి సర్వరథా వి హరీ ఇహ ముఞ్చ ।
ఇన్ద్ర మా త్వా యజమానాసో అన్యే ని రీరమన్ తుభ్యమిమే సుతాసః ॥ ౧

౧౦౩౯౬ తుభ్యం సుతాస్తుభ్యము సోత్వాసస్త్వాం గిరః శ్వాత్ర్యా ఆ హ్వయన్తి ।
ఇన్ద్రేదమద్య సవనం జుషాణో విశ్వస్య విద్వాఀ ఇహ పాహి సోమమ్ ॥ ౨

౧౦౩౯౭ య ఉశతా మనసా సోమమస్మై సర్వహృదా దేవకామః సునోతి ।
న గా ఇన్ద్రస్తస్య పరా దదాతి ప్రశస్తమిచ్చారుమస్మై కృణోతి ॥ ౩

౧౦౩౯౮ అనుస్పష్టో భవత్యేషో అస్య యో అస్మై రేవాన్ న సునోతి సోమమ్ ।

నిరరత్నౌ మఘవా తం దధాతి బ్రహ్మద్విషో హన్త్యనానుదిష్టః ॥ ౪

౧౦౩౯౯ అశ్వాయన్తో గవ్యన్తో వాజయన్తో హవామహే త్వోపగన్తవా ఉ ।

ఆభూషన్తస్తే సుమతౌ నవాయాం వయమిన్ద్ర త్వా శునం హువేమ ॥ ౫

(౧౬౧) ఏకషష్ట్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః యక్ష్మనాశనః ప్రాజాపత్యః ॥దేవతా - రాజయక్ష్మఘ్నమ్ ॥ఛన్దః- ౧,౪ భురిక్త్రిష్టుప్; ౨ త్రిష్టుప్; ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౫ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౪ ధైవతః; ౫ గాన్ధారః ॥

అథ ఏకోనవింశో వర్గః ॥ ౧౯ ॥

౧౦౪౦౦ ముఞ్చామి త్వా హవిషా జీవనాయ కమజ్ఞాతయక్ష్మాదుత రాజయక్ష్మాత్ ।

గ్రాహిర్జగ్రాహ యది వైతదేనం తస్యా ఇన్ద్రాగ్నీ ప్ర ముముక్తమేనమ్ ॥ ౧

౧౦౪౦౧ యది క్షితాయుర్యది వా పరేతో యది మృత్యోరన్తికం నీత ఏవ ।

తమా హరామి నిరృతేరుపస్థాదస్పార్షమేనం శతశారదాయ ॥ ౨

౧౦౪౦౨ సహస్రాక్షేణ శతశారదేన శతాయుషా హవిషాహార్షమేనమ్ ।

శతం యథేమం శరదో నయాతీన్ద్రో విశ్వస్య దురితస్య పారమ్ ॥ ౩

౧౦౪౦౩ శతం జీవ శరదో వర్ధమానః శతం హేమన్తాఞ్ఛతము వసన్తాన్ ।

శతమిన్ద్రాగ్నీ సవితా బృహస్పతిః శతాయుషా హవిషేమం పునర్దుః ॥ ౪

౧౦౪౦౪ ఆహార్షం త్వావిదం త్వా పునరాగాః పునర్నవ ।

సర్వాఙ్గ సర్వం తే చక్షుః సర్వమాయుశ్చ తేఽవిదమ్ ॥౫

(౧౬౨) ద్విషష్ట్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- రక్షోహా బ్రాహ్మః ॥ దేవతా - గర్భసంస్రావే ప్రాయశ్చిత్తమ్ ॥ ఛన్దః- ౧,౨,౪ నిచృదనుష్టుప్; ౩,౫,౬ అనుష్టుప్ ॥స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథవింశో వర్గః ॥ ॥ ౨౦ ॥

౧౦౪౦౫ బ్రహ్మణాగ్నిః సంవిదానో రక్షోహా బాధతామితః ।

అమీవా యస్తే గర్భం దుర్ణామా యోనిమాశయే ॥ ౧

౧౦౪౦౬ యస్తే గర్భమమీవా దుర్ణామా యోనిమాశయే ।

అగ్నిష్టం బ్రహ్మణా సహ నిష్క్రవ్యాదమనీనశత్ ॥ ౨

౧౦౪౦౭ యస్తే హన్తి పతయన్తం నిషత్స్నుం యః సరీసృపమ్ ।

జాతం యస్తే జిఘాంసతి తమితో నాశయామసి ॥ ౩

౧౦౪౦౮ యస్త ఊరూ విహరత్యన్తరా దమ్పతీ శయే ।

యోనిం యో అన్తరారేళ్హి తమితో నాశయామసి ॥ ౪

౧౦౪౦౯ యస్త్వా భ్రాతా పతిర్భూత్వా జారో భూత్వా నిపద్యతే ।

ప్రజాం యస్తే జిఘాంసతి తమితో నాశయామసి ॥ ౫

౧౦౪౧౦ యస్త్వా స్వప్నేన తమసా మోహయిత్వా నిపద్యతే ।

ప్రజాం యస్తే జిఘాంసతి తమితో నాశయామసి ॥ ౬

(౧౬౩) త్రిషష్ట్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - వివృహా కాశ్యపః ॥దేవతా - యక్ష్మఘ్నమ్ ॥ ఛన్దః - ౧,౬ అనుష్టుప్; ౨-౫ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ ఏకవింశో వర్గః

౧౦౪౧౧ అక్షీభ్యాం తే నాసికాభ్యాం కర్ణాభ్యాం ఛుబుకాదధి ।

యక్ష్మం శీర్షణ్యం మస్తిష్కాజ్జిహ్వాయా వి వృహామి తే ॥ ౧

౧౦౪౧౨ గ్రీవాభ్యస్త ఉష్ణిహాభ్యః కీకసాభ్యో అనూక్యాత్ ।

యక్ష్మం దోషణ్యమంసాభ్యాం బాహుభ్యాం వి వృహామి తే ॥ ౨

౧౦౪౧౩ ఆన్త్రేభ్యస్తే గుదాభ్యో వనిష్ఠోర్హృదయాదధి ।

యక్ష్మం మతస్నాభ్యాం యక్నః ప్లాశిభ్యో వి వృహామి తే ॥ ౩

౧౦౪౧౪ ఊరుభ్యాం తే అష్ఠీవద్భ్యాం పార్ష్ణిభ్యాం ప్రపదాభ్యామ్।
యక్ష్మం శ్రోణిభ్యాం భాసదాద్భంససో వి వృహామి తే॥ ౪
౧౦౪౧౫ మేహనాద్వనంకరణాల్లోమభ్యస్తే నఖేభ్యః।
యక్ష్మం సర్వస్మాదాత్మనస్తమిదం వి వృహామి తే॥ ౫
౧౦౪౧౬ అఙ్గాదఙ్గాల్లోమ్నోలోమ్నో జాతం పర్వణిపర్వణి।
యక్ష్మం సర్వస్మాదాత్మనస్తమిదం వి వృహామి తే॥ ౬

(౧౬౪) చతుఃషష్ట్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ప్రచేతాః ॥ దేవతా - దుఃస్వప్నఘ్నమ్ ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృదనుష్టుప్; ౨ అనుష్టుప్, ౩ ఆర్షీభురిక్ త్రిష్టుప్, ౪ విరాడనుష్టుప్, ౫ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧,౨,౪ గాన్ధారః ॥ ౩ ధైవతః; ౫ పఞ్చమః ॥

అథ ద్వావింశో వర్గః ॥ ౨౨ ॥
౧౦౪౧౭ అపేహి మనసస్పతేఽప క్రామ పరశ్చర।
పరో నిర్ఋత్యా ఆ చక్ష్వ బహుధా జీవతో మనః॥ ౧
౧౦౪౧౮ భద్రం వై వరం వృణతే భద్రం యుఞ్జన్తి దక్షిణమ్।
భద్రం వైవస్వతే చక్షుర్బహుత్రా జీవతో మనః॥ ౨
౧౦౪౧౯ యదాశసా నిఃశసాభిశసోపారిమ జాగ్రతో యత్స్వపన్తః।
అగ్నిర్విశ్వాన్యప దుష్కృతాన్యజుష్టాన్యారే అస్మద్దధాతు॥ ౩
౧౦౪౨౦ యదిన్ద్ర బ్రహ్మణస్పతేఽభిద్రోహం చరామసి।
ప్రచేతా న ఆఙ్గిరసో ద్విషతాం పాత్వంహసః॥ ౪
౧౦౪౨౧ అజైష్మాద్యాసనామ చాభూమానాగసో వయమ్।
జాగ్రత్స్వప్నః సంకల్పః పాపో యం ద్విష్మస్తం స ఋచ్ఛతు యో నో ద్వేష్టి తమృచ్ఛతు॥ ౫

(౧౬౫) పఞ్చషష్ట్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - కపోతో నైరృతః ॥ దేవతా - కపోతోపహతౌ ప్రాయశ్చిత్తం వైశ్వదేవమ్ ॥ ఛన్దః - ౧ స్వరాట్ త్రిష్టుప్; ౨,౩ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౪ భురిక్ త్రిష్టుప్; ౫ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథ త్రయోవింశో వర్గః ॥ ౨౩ ॥
౧౦౪౨౨ దేవాః కపోత ఇషితో యదిచ్ఛన్దూతో నిరృత్యా ఇదమాజగామ।
తస్మా అర్చామ కృణవామ నిష్కృతిం శం నో అస్తు ద్విపదే శం చతుష్పదే॥ ౧
౧౦౪౨౩ శివః కపోత ఇషితో నో అస్త్వనాగా దేవాః శకునో గృహేషు।
అగ్నిర్హి విప్రో జుషతాం హవిర్నః పరి హేతిః పక్షిణీ నో వృణక్తు॥ ౨
౧౦౪౨౪ హేతిః పక్షిణీ న దభాత్యస్మానాష్ట్ర్యాం పదం కృణుతే అగ్నిధానే।
శం నో గోభ్యశ్చ పురుషేభ్యశ్చాస్తు మా నో హింసీదిహ దేవాః కపోతః॥ ౩
౧౦౪౨౫ యదులూకో వదతి మోఘమేతద్యత్కపోతః పదమగ్నౌ కృణోతి।
యస్య దూతః ప్రహిత ఏష ఏతత్తస్మై యమాయ నమో అస్తు మృత్యవే॥ ౪
౧౦౪౨౬ ఋచా కపోతం నుదత ప్రణోదమిషం మదన్తః పరి గాం నయధ్వమ్।
సంయోపయన్తో దురితాని విశ్వా హిత్వా న ఊర్జం ప్ర పతాత్పతిష్ఠః॥ ౫

(౧౬౬) షట్షష్ట్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ఋషభో వైరాజః శాక్వరో వా ॥ దేవతా - సపత్నఘ్నమ్ ॥ ఛన్దః - ౧,౨ అనుష్టుప్; ౩,౪ నిచృదనుష్టుప్; ౫ మహాపఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧-౪ గాన్ధారః; ౫ పఞ్చమః ॥

అథ చతుర్వింశో వర్గః ॥ ౨౪ ॥
౧౦౪౨౭ ఋషభం మా సమానానాం సపత్నానాం విషాసహిమ్।
హన్తారం శత్రూణాం కృధి విరాజం గోపతిం గవామ్॥ ౧
౧౦౪౨౮ అహమస్మి సపత్నహేన్ద్ర ఇవారిష్టో అక్షతః।
అధః సపత్నా మే పదోరిమే సర్వే అభిష్ఠితాః॥ ౨

౧౦౪౨౯ అత్రైవ వో౭పి నహ్యామ్యుభే ఆర్త్నీ ఇవ జ్యయా ।
వాచస్పతే ని షేధేమాన్ యథా మదధరం వదాన్ ॥ ౩

౧౦౪౩౦ అభిభూరహమాగమం విశ్వకర్మేణ ధామ్నా ।
ఆ వశ్చిత్తమా వో వ్రతమా వో౭హం సమితిం దదే ॥ ౪

౧౦౪౩౧ యోగక్షేమం వ ఆదాయా౭హం భూయాసముత్తమ ఆ వో మూర్ధానమక్రమీమ్ ।
అధస్పదాన్మ ఉద్వదత మణ్డూకా ఇవోదకాన్మణ్డూకా ఉదకాదివ ॥ ౫

(౧౬౭) సప్తషష్ట్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్ర జమదగ్నీ ॥ దేవతా - ౧,౨,౪ ఇన్ద్రః; ౩ లిఙ్గోక్తాః ॥ ఛన్దః - ౧ ఆర్చీస్వరాడ్ జగతీ ; ౨,౪ విరాడ్జగతీ; ౩ జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

అథపఞ్చవింశో వర్గః ॥ ౨౫ ॥

౧౦౪౩౨ తుభ్యేదమిన్ద్ర పరి షిచ్యతే మధు త్వం సుతస్య కలశస్య రాజసి ।
త్వం రయిం పురువీరాము నస్కృధి త్వం తపః పరితప్యాజయః స్వః ॥ ౧

౧౦౪౩౩ స్వర్జితం మహి మన్దానమన్ధసో హవామహే పరి శక్రం సుతాఁ ఉప ।
ఇమం నో యజ్ఞమిహ బోధ్యా గహి స్పృధో జయన్తం మఘవానమీమహే ॥ ౨

౧౦౪౩౪ సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య ధర్మణి బృహస్పతేరనుమత్యా ఉ శర్మణి ।
తవాహమద్య మఘవన్నుపస్తుతౌ ధాతర్విధాతః కలశాఁ అభక్షయమ్ ॥ ౩

౧౦౪౩౫ ప్రసూతో భక్షమకరం చరావపి స్తోమం చేమం ప్రథమః సూరిరున్మృజే ।
సుతే సాతేన యద్యాగమం వాం ప్రతి విశ్వామిత్రజమదగ్నీ దమే ॥ ౪

(౧౬౮) అష్టషష్ట్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అనిలో వాతాయనః ॥ దేవతా - వాయుః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ; ౨,౪ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః ॥- ధైవతః ॥

అథషడ్వింశో వర్గః ॥ ౧౬ ॥

౧౦౪౩౬ వాతస్య ను మహిమానం రథస్య రుజన్నేతి స్తనయన్నస్య ఘోషః ।
దివిస్పృగ్యాత్యరుణాని కృణ్వన్నుతో ఏతి పృథివ్యా రేణుమస్యన్ ॥ ౧

౧౦౪౩౭ సం ప్రేరతే అను వాతస్య విష్ఠా ఐనం గచ్ఛన్తి సమనం న యోషాః ।
తాభిః సయుక్ సరథం దేవ ఈయతే౭స్య విశ్వస్య భువనస్య రాజా ॥ ౨

౧౦౪౩౮ అన్తరిక్షే పథిభిరీయమానో న ని విశతే కతమచ్చనాహః ।
అపాం సఖా ప్రథమజా ఋతావా క్వ స్విజ్జాతః కుత ఆ బభూవ ॥ ౩

౧౦౪౩౯ ఆత్మా దేవానాం భువనస్య గర్భో యథావశం చరతి దేవ ఏషః ।
ఘోషా ఇదస్య శృణ్విరే న రూపం తస్మై వాతాయ హవిషా విధేమ ॥ ౪

(౧౬౯) ఏకోనసప్తత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శబరః కాక్షీవతః ॥ దేవతా - గావః ॥ ఛన్దః ౧ విరాట్త్రిష్టుప్; ౨,౪ త్రిష్టుప్; ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

అథసప్తవింశో వర్గః

౧౦౪౪౦ మయోభూర్వాతో అభి వాతూస్రా ఊర్జస్వతీరోషధీరా రిశన్తామ్ ।
పీవస్వతీర్జీవధన్యాః పిబన్త్వవసాయ పద్వతే రుద్ర మృళ ॥ ౧

౧౦౪౪౧ యాః సరూపా విరూపా ఏకరూపా యాసామగ్నిరిష్ట్యా నామాని వేద ।
యా అఙ్గిరసస్తపసేహ చక్రుస్తాభ్యః పర్జన్య మహి శర్మ యచ్ఛ ॥ ౨

౧౦౪౪౨ యా దేవేషు తన్వమైరయన్త యాసాం సోమో విశ్వా రూపాణి వేద ।
తా అస్మభ్యం పయసా పిన్వమానాః ప్రజావతీరిన్ద్ర గోష్ఠే రిరీహి ॥ ౩

౧౦౪౪౩ ప్రజాపతిర్మహ్యమేతా రరాణో విశ్వైర్దేవైః పితృభిః సంవిదానః ।
శివాః సతీరుప నో గోష్ఠమాకస్తాసాం వయం ప్రజయా సం సదేమ ॥ ౪

(౧౭౦) సప్తత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - విభ్రాట్ సూర్యః దేవతా - సూర్యః ఛన్దః- ౧,౩ విరాడ్జగతీ; ౨ జగతీ;

౪ ఆస్తారపఙ్క్తిః స్వరః - ౧-౩ నిషాదః; ౪ పఞ్చమః

అథ అష్టావింశో వర్గః ॥ ౨౮॥

౧౦౪౪౪ విభ్రాడ్బృహత్పిబతు సోమ్యం మధ్వాయుర్దధద్యజ్ఞపతావవిహ్రుతమ్ ।
వాతజూతో యో అభిరక్షతి త్మనా ప్రజాః పుపోష పురుధా వి రాజతి ॥ ౧

౧౦౪౪౫ విభ్రాడ్బృహత్సుభృతం వాజసాతమం ధర్మన్దివో ధరుణే సత్యమర్పితమ్ ।
అమిత్రహా వృత్రహా దస్యుహన్తమం జ్యోతిర్జజ్ఞే అసురహా సపత్నహా ॥ ౨

౧౦౪౪౬ ఇదం శ్రేష్ఠం జ్యోతిషాం జ్యోతిరుత్తమం విశ్వజిద్ధనజిదుచ్యతే బృహత్ ।
విశ్వభ్రాడ్భ్రాజో మహి సూర్యో దృశ ఉరు పప్రథే సహ ఓజో అచ్యుతమ్ ॥ ౩

౧౦౪౪౭ విభ్రాజఞ్జ్యోతిషా స్వరగచ్ఛో రోచనం దివః ।
యేనేమా విశ్వా భువనాన్యాభృతా విశ్వకర్మణా విశ్వదేవ్యావతా ॥ ౪

(౧౭౧) ఏకసప్తత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ఇటో భార్గవః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧ నిచృద్గాయత్రీ; ౨,౪ విరాడ్గాయత్రీ;

౩ పాదనిచృద్గాయత్రీ॥ స్వరః-షడ్జః

అథ ఏకోనత్రింశో వర్గః ॥ ౨౯॥

౧౦౪౪౮ త్వం త్యమిటతో రథమిన్ద్ర ప్రావః సుతావతః ।అశృణోః సోమినో హవమ్ ॥ ౧

౧౦౪౪౯ త్వం మఖస్య దోధతః శిరోఽవ త్వచో భరః ।అగచ్ఛః సోమినో గృహమ్ ॥ ౨

౧౦౪౫౦ త్వం త్యమిన్ద్ర మర్త్యమాస్త్రబుధ్నాయ వేన్యమ్ ముహుః శ్రథ్నా మనస్యవే ॥ ౩

౧౦౪౫౧ త్వం త్యమిన్ద్ర సూర్యం పశ్చా సన్తం పురస్కృధి ।దేవానాం చిత్తిరో వశమ్ ॥ ౪

(౧౭౨) ద్విసప్తత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - సంవర్తః ॥ దేవతా - ఉషాః॥ ఛన్దః - పిపీలికామధ్యా గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః

అథ త్రింశో వర్గః ॥ ౩౦॥

౧౦౪౫౨ ఆ యాహి వనసా సహ గావః సచన్త వర్తనిం యదూధభిః॥ ౧

౧౦౪౫౩ ఆ యాహి వస్వ్యా ధియా మంహిష్ఠో జారయన్మఖః సుదానుభిః॥ ౨

౧౦౪౫౪ పితుభృతో న తన్తుమిత్సుదానవః ప్రతి దధ్మో యజామసి ॥ ౩

౧౦౪౫౫ ఉషా అప స్వసుస్తమః సం వర్తయతి వర్తనిం సుజాతతా॥ ౪

(౧౭౩) త్రిసప్తత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అభీవర్తః ॥ దేవతా రాజ్ఞః స్తుతిః॥ ఛన్దః : ౧,౫ నిచృదనుష్టుప్;౨,౩ విరాడనుష్టుప్; ౪

పాదనిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః- గాన్ధారః ॥

అథ ఏకత్రింశో వర్గః ॥౩౧॥

౧౦౪౫౬ ఆ త్వాహార్షమన్తరేధి ధ్రువస్తిష్ఠావిచాచలిః ।
విశస్త్వా సర్వా వాఞ్ఛన్తు మా త్వద్రాష్ట్రమధి భ్రశత్ ॥ ౧

౧౦౪౫౭ ఇహైవైధి మాప చ్యోష్ఠాః పర్వత ఇవావిచాచలిః ।
ఇన్ద్ర ఇవేహ ధ్రువస్తిష్ఠేహ రాష్ట్రము ధారయ ॥ ౨

౧౦౪౫౮ ఇమమిన్ద్రో అదీధరద్ధ్రువం ధ్రువేణ హవిషా ।
తస్మై సోమో అధి బ్రవత్తస్మా ఉ బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ౩

౧౦౪౫౯ ధ్రువా ద్యౌర్ధ్రువా పృథివీ ధ్రువాసః పర్వతా ఇమే ।
ధ్రువం విశ్వమిదం జగద్ధ్రువో రాజా విశామయమ్ ॥ ౪

౧౦౪౬౦ ధ్రువం తే రాజా వరుణో ధ్రువం దేవో బృహస్పతిః ।
ధ్రువం త ఇన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ రాష్ట్రం ధారయతాం ధ్రువమ్ ॥ ౫

౧౦౪౬౧ ధ్రువం ధ్రువేణ హవిషాభి సోమం మృశామసి ।
అథో త ఇన్ద్రః కేవలీర్విశో బలిహృతస్కరత్ ॥ ౬

(౧౭౪) త్రిసప్తత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషి - ధ్రువః ॥ దేవతా - రాజ్ఞఃస్తుతిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩-౫ అనుష్టుప్; ౨ భురిగనుష్టుప్; ౬ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథద్వాత్రింశో వర్గః ॥౩౨॥

౧౦౪౬౨ అభీవర్తేన హవిషా యేనేన్ద్రో అభివావృతే ।
తేనాస్మాన్బ్రహ్మణస్పతేఽభి రాష్ట్రాయ వర్తయ ॥ ౧

౧౦౪౬౩ అభివృత్య సపత్నానభి యా నో అరాతయః ।
అభిపృతన్యన్తం తిష్ఠాభి యో న ఇరస్యతి ॥ ౨

౧౦౪౬౪ అభి త్వా దేవః సవితాభి సోమో అవీవృతత్ ।
అభి త్వా విశ్వా భూతాన్యభీవర్తో యథాససి ॥ ౩

౧౦౪౬౫ యేనేన్ద్రో హవిషా కృత్వ్యభవద్ద్యుమ్న్యుత్తమః ।
ఇదం తదక్రి దేవా అసపత్నః కిలాభువమ్ ॥ ౪

౧౦౪౬౬ అసపత్నః సపత్నహాభిరాష్ట్రో విషాసహిః ।
యథాహమేషాం భూతానాం విరాజాని జనస్య చ ॥ ౫

(౧౭౫) పఞ్చసప్తత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ఊర్ధ్వగ్రావార్బుదః ॥ దేవతా - గ్రావాణః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪ గాయత్రీ; ౩ విరాడ్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథత్రయస్త్రింశోవర్గః ౩౩

౧౦౪౬౭ ప్ర వో గ్రావాణః సవితా దేవః సువతు ధర్మణా । ధూర్షు యుజ్యధ్వం సునుత ॥ ౧

౧౦౪౬౮ గ్రావాణో అప దుచ్ఛునామప సేధత దుర్మతిమ్ । ఉస్రాః కర్తన భేషజమ్ ॥ ౨

౧౦౪౬౯ గ్రావాణ ఉపరేష్వా మహీయన్తే సజోషసః । వృష్ణే దధతో వృష్ణ్యమ్ ॥ ౩

౧౦౪౭౦ గ్రావాణః సవితా ను వో దేవః సువతు ధర్మణా । యజమానాయ సున్వతే ॥ ౪

(౧౭౬) షట్సప్తత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషి - సూనురార్భవః ॥ దేవతా - ౧ ఋభవః; ౨-౪ అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౪ విరాడనుష్టుప్ ౨ నిచృద్గాయత్రీ; ౩ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౩,౪ గాన్ధారః ౨ షడ్జః

అథ చతుస్త్రింశో వర్గః ౩౪

౧౦౪౭౧ ప్ర సూనవ ఋభూణాం బృహన్నవన్త వృజనా ।
క్షామా యే విశ్వధాయసోఽశ్నన్ధేనుం న మాతరమ్ ॥ ౧

౧౦౪౭౨ ప్ర దేవం దేవ్యా ధియా భరతా జాతవేదసమ్ హవ్యా నో వక్షదానుషక్ ॥ ౨

౧౦౪౭౩ అయము ష్య ప్ర దేవయుర్హోతా యజ్ఞాయ నీయతే ।
రథో న యోరభీవృతో ఘృణీవాఞ్చేతతి త్మనా ॥ ౩

౧౦౪౭౪ అయమగ్నిరురుష్యత్యమృతాదివ జన్మనః ।
సహసశ్చిత్సహీయాన్దేవో జీవాతవే కృతః ॥ ౪

సప్తసప్తత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్ - ౧౭౭

ఋషిః - పతఙ్గః ప్రాజాపత్యః ॥ దేవతా - మాయాభేదః ॥ ఛన్దః - ౧ జగతీ; ౨ విరాట్త్రిష్టుప్; ౩ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః ౧ నిషాదః; ౨,౩ ధైవతః

అథ పఞ్చత్రింశో వర్గః ౩౪

౧౦౪౭౫ పతఙ్గమక్తమసురస్య మాయయా హృదా పశ్యన్తి మనసా విపశ్చితః ।
సముద్రే అన్తః కవయో వి చక్షతే మరీచీనాం పదమిచ్ఛన్తి వేధసః ॥ ౧

౧౦౪౭౬ పతఙ్గో వాచం మనసా బిభర్తి తాం గన్ధర్వోఽవదద్గర్భే అన్తః ।
తాం ద్యోతమానాం స్వర్యం మనీషామృతస్య పదే కవయో ని పాన్తి ॥ ౨

౧౦౪౭౭ అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమా చ పరా చ పథిభిశ్చరన్తమ్ ।
స సధ్రీచీః స విషూచీర్వసాన ఆ వరీవర్తి భువనేష్వన్తః ॥ ౩

అష్టసప్తత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్ - ౧౭౮

ఋషిః - అరిష్టనేమిస్తార్క్ష్యః దేవతా - తార్క్ష్యః ఛన్దః - ౧ విరాట్త్రిష్టుప్; ౨ నిచృత్త్రిష్టుప్;
౩ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః

అథ షట్త్రింశో వర్గః ॥౩౬॥

౧౦౪౭౮ త్యమూషు వాజినం దేవజూతం సహావానం తరుతారం రథానామ్।
అరిష్టనేమిం పృతనాజమాశుం స్వస్తయే తార్క్ష్యమిహా హువేమ॥ ౧

౧౦౪౭౯ ఇన్ద్రస్యేవ రాతిమాజోహువానాః స్వస్తయే నావమివా రుహేమ।
ఉర్వీ న పృథ్వీ బహులే గభీరే మా వామేతౌ మా పరేతౌ రిషామ॥ ౨

౧౦౪౮౦ సద్యశ్చిద్యః శవసా పఞ్చ కృష్టీః సూర్య ఇవ జ్యోతిషాపస్తతాన।
సహస్రసాః శతసా అస్య రంహిర్న స్మా వరన్తే యువతిం న శర్యామ్॥ ౩

ఏకోనాశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్ - ౧౭౯

ఋషిః - ౧ శిబిరౌశీనరః; ౨ ప్రతర్దనః కాశిరాజః; ౩ వసుమనా రౌహిదశ్వః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥
ఛన్దః - ౧ నిచృదనుష్టుప్; ౨ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౩ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ౧ గాన్ధారః; ౨,౩ ధైవతః

అథ సప్తత్రింశో వర్గః ॥౩౭॥

౧౦౪౮౧ ఉత్తిష్ఠతావ పశ్యతేన్ద్రస్య భాగమృత్వియమ్।
యది శ్రాతో జుహోతన యద్యశ్రాతో మమత్తన॥ ౧

౧౦౪౮౨ శ్రాతం హవిరో ష్విన్ద్ర ప్ర యాహి జగామ సూరో అధ్వనో విమధ్యమ్।
పరి త్వాసతే నిధిభిః సఖాయః కులపా న వ్రాజపతిం చరన్తమ్॥ ౨

౧౦౪౮౩ శ్రాతం మన్య ఊధని శ్రాతమగ్నౌ సుశ్రాతం మన్యే తదృతం నవీయః।
మాధ్యన్దినస్య సవనస్య దధ్నః పిబేన్ద్ర వజ్రిన్పురుకృజ్జుషాణః॥ ౩

అశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్ - ౧౮౦

ఋషిః - జయః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః॥

అథ అష్టత్రింశో వర్గః ॥౩౮॥

౧౦౪౮౪ ప్ర ససాహిషే పురుహూత శత్రూంజ్యేష్ఠస్తే శుష్మ ఇహ రాతిరస్తు।
ఇన్ద్రా భర దక్షిణేనా వసూని పతిః సిన్ధూనామసి రేవతీనామ్॥ ౧

౧౦౪౮౫ మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః పరావత ఆ జగన్థా పరస్యాః।
సృకం సంశాయ పవిమిన్ద్ర తిగ్మం వి శత్రూన్తాఢి వి మృధో నుదస్వ॥ ౨

౧౦౪౮౬ ఇన్ద్ర క్షత్రమభి వామమోజోఽజాయథా వృషభ చర్షణీనామ్।
అపానుదో జనమమిత్రయన్తమురుం దేవేభ్యో అకృణోరు లోకమ్॥ ౩

ఏకాశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్ - ౧౮౧

ఋషిః - ౧ ప్రథో వాసిష్ఠః; ౨ సప్రథో భారద్వాజః; ౩ ఘర్మః సౌర్యః॥ దేవతా -
విశ్వేదేవాః॥ ఛన్దః - ౧ నిచృత్త్రిష్టుప్; ౨ త్రిష్టుప్, ౩ పాదనిచృత్త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః॥

అథ ఏకోనచత్వారింశో వర్గః ॥౩౯॥

౧౦౪౮౭ ప్రథశ్చ యస్య సప్రథశ్చ నామానుష్టుభస్య హవిషో హవిర్యత్।
ధాతుర్ద్యుతానాత్సవితుశ్చ విష్ణో రథన్తరమా జభారా వసిష్ఠః॥ ౧

౧౦౪౮౮ అవిన్దన్తే అతిహితం యదాసీద్యజ్ఞస్య ధామ పరమం గుహా యత్।
ధాతుర్ద్యుతానాత్సవితుశ్చ విష్ణోర్భరద్వాజో బృహదా చక్రే అగ్నేః॥ ౨

౧౦౪౮౯ తేఽవిన్దన్మనసా దీధ్యానా యజు ష్కన్నం ప్రథమం దేవయానమ్।
ధాతుర్ద్యుతానాత్సవితుశ్చ విష్ణోరా సూర్యాదభరన్ఘర్మమేతే॥ ౩

ద్వ్యశీత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్ - ౧౮౨

ఋషిః - తపుర్మూర్ధా బార్హస్పత్యః॥ దేవతా - బృహస్పతిః॥ ఛన్దః - ౧ భురిక్త్రిష్టుప్; ౨ విరాట్
త్రిష్టుప్; ౩ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ధైవతః॥

అథ చత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౦ ॥

౧౦౪౯౦ బృహస్పతిర్నయతు దుర్గహా తిరః పునర్నేషదఘశంసాయ మన్మ।
క్షిపదశస్తిమప దుర్మతిం హన్నథా కరద్యజమానాయ శం యోః॥ ౧

౧౦౪౯౧ నరాశంసో నోఽవతు ప్రయాజే శం నో అస్త్వనుయాజో హవేషు।
క్షిపదశస్తిమప దుర్మతిం హన్నథా కరద్యజమానాయ శం యోః॥ ౨

౧౦౪౯౨ తపుర్మూర్ధా తపతు రక్షసో యే బ్రహ్మద్విషః శరవే హన్తవా ఉ।
క్షిపదశస్తిమపదుర్మతిం హన్నథా కరద్యజమానాయ శంయోః॥ ౩

త్ర్యశీత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్ - ౧౮౩

ఋషిః - ప్రజావాన్ప్రాజాపత్యః ॥ దేవతా - అన్వృచం యజమానయజమానపత్నీ హోత్రాశిషః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్, ౨,౩ విరాట్ త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

ఏక చత్వారింశో వర్గః ॥౪౧॥

౧౦౪౯౩ అపశ్యం త్వా మనసా చేకితానం తపసో జాతం తపసో విభూతమ్।
ఇహ ప్రజామిహ రయిం రరాణః ప్ర జాయస్వ ప్రజయా పుత్రకామ॥ ౧

౧౦౪౯౪ అపశ్యం త్వా మనసా దీధ్యానాం స్వాయాం తనూ ఋత్వ్యే నాధమానామ్।
ఉప మాముచ్చా యువతిర్బభూయాః ప్ర జాయస్వ ప్రజయా పుత్రకామే॥ ౨

౧౦౪౯౫ అహం గర్భమదధామోషధీష్వహం విశ్వేషు భువనేష్వన్తః।
అహం ప్రజా అజనయం పృథివ్యామహం జనిభ్యో అపరీషు పుత్రాన్॥ ౩

చతురశీత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్ - ౧౮౪

ఋషిః - త్వష్టా గర్భకర్తా విష్ణుర్వా ప్రాజాపత్యః ॥ దేవతా - లిఙ్గోక్తాః (గర్భార్థాశిషః) ॥ ఛన్దః - ౧,౨ అనుష్టుప్; ౩ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ ద్విచత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౨ ॥

౧౦౪౯౬ విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు త్వష్టా రూపాణి పింశతు।
ఆ సిఞ్చతు ప్రజాపతిర్ధాతా గర్భం దధాతు తే॥ ౧

౧౦౪౯౭ గర్భం ధేహి సినీవాలి గర్భం ధేహి సరస్వతి।
గర్భంతే అశ్వినా దేవావా ధత్తాం పుష్కరస్రజా॥ ౨

౧౦౪౯౮ హిరణ్యయీ అరణీ యం నిర్మన్థతో అశ్వినా।
తం తే గర్భం హవామహే దశమే మాసి సూతవే॥ ౩

పఞ్చాశీత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్ - ౧౮౫

ఋషిః - సత్యధృతిర్వారుణిః ॥ దేవతా - అదితిః (స్వస్త్యయనం) ఛన్దః - ౧,౩ విరాడ్గాయత్రీ; ౨ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ త్రిచత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౩॥

౧౦౪౯౯ మహి త్రీణామవోఽస్తు ద్యుక్షం మిత్రస్యార్యమ్ణః।
దురాధర్షం వరుణస్య॥ ౧

౧౦౫౦౦ నహి తేషామమా చన నాధ్వసు వారణేషు। ఈశే రిపురఘశంసః॥ ౨

౧౦౫౦౧ యస్మై పుత్రాసో అదితేః ప్ర జీవసే మర్త్యాయ। జ్యోతిర్యచ్ఛన్త్యజస్రమ్॥ ౩

షడశీత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్ - ౧౮౬

ఋషిః - ఉలో వాతాయనః ॥ దేవతా - వాయుః॥ ఛన్దః - ౧,౨ గాయత్రీ; ౩ నిచృద్గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ చతుశ్చత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౪ ॥

౧౦౫౦౨ వాత ఆ వాతు భేషజం శంభు మయోభు నో హృదే। ప్ర ణ ఆయూంషి తారిషత్॥ ౧

౧౦౫౦౩ ఉత వాత పితాసి న ఉత భ్రాతోత నః సఖా। స నో జీవాతవే కృధి॥ ౨

౧౦౫౦౪ యదదో వాత తే గృహేఽమృతస్య నిధిర్హితః। తతో నో దేహి జీవసే॥ ౩

సప్తాశీత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్ - ౧౮౭

ఋషిః - వత్స ఆగ్నేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృద్గాయత్రీ; ౨-౫ గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ పఞ్చచత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౫ ॥

౧౦౫౦౫ ప్రాగ్నయే వాచమీరయ వృషభాయ క్షితీనామ్ । స నః పర్షదతి ద్విషః ॥ ౧

౧౦౫౦౬ యః పరస్యాః పరావతస్తిరో ధన్వాతిరోచతే । స నః పర్షదతి ద్విషః ॥ ౨

౧౦౫౦౭ యో రక్షాంసి నిజూర్వతి వృషా శుక్రేణ శోచిషా । స నః పర్షదతి ద్విషః ॥ ౩

౧౦౫౦౮ యో విశ్వాభి విపశ్యతి భువనా సం చ పశ్యతి । స నః పర్షదతి ద్విషః ॥ ౪

౧౦౫౦౯ యో అస్య పారే రజసః శుక్రో అగ్నిరజాయత । స నః పర్షదతి ద్విషః ॥ ౫

అష్టాశీత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్ - ౧౮౮

ఋషిః - శ్యేన ఆగ్నేయః ॥ దేవతా - అగ్నిర్జాతవేదాః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ షట్చత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౬ ॥

౧౦౫౧౦ ప్ర నూనం జాతవేదసమశ్వం హినోత వాజినమ్ । ఇదం నో బర్హిరాసదే ॥ ౧

౧౦౫౧౧ అస్య ప్ర జాతవేదసో విప్రవీరస్య మీళ్హుషః । మహీమియర్మి సుష్టుతిమ్ ॥ ౨

౧౦౫౧౨ యా రుచో జాతవేదసో దేవత్రా హవ్యవాహనీః । తాభిర్నో యజ్ఞమిన్వతు ॥ ౩

ఏకోననవత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్ - ౧౮౯

ఋషిః - సార్పరాజ్ఞీ ॥ దేవతా - సార్పరాజ్ఞీ సూర్యో వా ॥ ఛన్దః - ౧ నిచృద్గాయత్రీ; ౨ విరాడ్గాయత్రీ; ౩ గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

అథ సప్తచత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౭ ॥

౧౦౫౧౩ ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరం పురః । పితరం చ ప్రయన్త్స్వః ॥ ౧

౧౦౫౧౪ అన్తశ్చరతి రోచనాస్య ప్రాణాదపానతీ । వ్యఖ్యన్మహిషో దివమ్ ॥ ౨

౧౦౫౧౫ త్రింశద్ధామ వి రాజతి వాక్పతఙ్గాయ ధీయతే । ప్రతి వస్తోరహ ద్యుభిః ॥ ౩

నవత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్ - ౧౯౦

ఋషిః - అఘమర్షణో మాధుచ్ఛన్దసః ॥ దేవతా - భావవృత్తమ్ ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడనుష్టుప్; ౨ అనుష్టుప్; ౩ పాదనిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

అథ అష్టచత్వారింశో వర్గః ॥ ౪౮ ॥

౧౦౫౧౬ ఋతం చ సత్యం చాభీద్ధాత్తపసోఽధ్యజాయత ।
తతో రాత్ర్యజాయత తతః సముద్రో అర్ణవః ॥ ౧

౧౦౫౧౭ సముద్రాదర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత ।
అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వస్య మిషతో వశీ ॥ ౨

౧౦౫౧౮ సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వమకల్పయత్ ।
దివం చ పృథివీం చాన్తరిక్షమథో స్వః ॥ ౩

ఏకనవత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్ - ౧౯౧

ఋషిః - సంవననః ॥ దేవతా - ౧ అగ్నిః; ౨-౪ సంజ్ఞానమ్ ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడనుష్టుప్; ౨ అనుష్టుప్; ౩ త్రిష్టుప్; ౪ నిచృదనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౨,౪ గాన్ధారః; ౩ ధైవతః ॥

అథ ఏకోనపఞ్చాశో వర్గః ॥ ౪౯ ॥

౧౦౫౧౯ సంసమిద్యువసే వృషన్నగ్నే విశ్వాన్యర్య ఆ ।
ఇళస్పదే సమిధ్యసే స నో వసూన్యా భర ॥ ౧

౧౦౫౨౦ సం గచ్ఛధ్వం సం వదధ్వం సం వో మనాంసి జానతామ్ ।
దేవా భాగం యథా పూర్వే సంజానానా ఉపాసతే ॥ ౨

౧౦౫౨౧ సమానో మన్త్రః సమితిః సమానీ సమానం మనః సహ చిత్తమేషామ్ ।
సమానం మన్త్రమభి మన్త్రయే వః సమానేన వో హవిషా జుహోమి ॥ ౩

౧౦౧౯౧ సమానీ వ ఆకూతిః సమానా హృదయాని వః ।
సమానమస్తు వో మనో యథా వః సుసహాసతి ॥ ౪

ఇత్యష్టమాష్టకేఽష్టమోఽధ్యాయః ॥

ఇతి దశమం మణ్డలమ్ ॥

ఇతి ఋగ్వేద సంహితా సమాప్తా ॥



అథ ఋగ్వేదమన్త్రాణాం వర్ణానుక్రమణీ

అచ్ఛా నో అఙ్గిరస్తమం	౮	౨౩	౧౦
అచ్ఛా నో మిత్రమహో	౬	౨	౧౧
	౬	౧౪	౬
అచ్ఛా నో యాహ్యా వహాభి	౬	౧౬	౪౪
అచ్ఛా వ ఇన్ద్రం మతయః	౧౦	౪౩	౧
అచ్ఛా మహీ బృహతీ శంతమా	౫	౪౩	౮
అచ్ఛాయం వో మరుతః శ్లోక	౭	౩౬	౯
అచ్ఛా యో గన్తా నాధమాన	౪	౨౯	౪
అచ్ఛా వద తవసం గీర్భి	౫	౮౩	౧
అచ్ఛా వదా తనా గిరా	౧	౩౮	౧౩
అచ్ఛా వివక్మి రోదసీ	౩	౫౭	౪
అచ్ఛావో అగ్నిమవసే	౫	౨౫	౧
అచ్ఛా వో చేయ శుశుచాన	౪	౧	౧౯
అచ్ఛా వో దేవీ ముషసం	౩	౬౧	౫
అచ్ఛా సముద్ర మిన్దవో	౯	౬౬	౧౨
అచ్ఛా సిన్ధుం మాతృతమా	౩	౩౩	౩
అచ్ఛా హి త్వా సహసః	౮	౬౦	౨
అచ్ఛా హి సోమః కలశాఁ	౯	౮౧	౨
అచ్ఛిద్రా శర్మ జరితః	౩	౧౫	౫
అచ్ఛిద్రా సూనో సహసో	౧	౫౮	౮
అచ్యుతా చిద్వో అజ్మన్నా	౮	౨౦	౫
అజా అన్యస్య వహ్నయో	౬	౫౭	౩
అజాతశత్రుమజరా స్వర్వత్యను	౫	౩౪	౧
అజాసృత ఇన్ద్ర శూరపత్నీ	౧	౧౭౪	౩
అజాశ్వః పశుపా వాజపస్త్యో	౬	౫౮	౨
అజిరా సప్తదశ ఉభయమానా	౫	౪౭	౨
అజిరాసో హరయో యే త	౮	౪౯	౮
అజీజన ఘ్నమృతం మర్త్యా	[illegible]	౨౯	౧౩
అజీజనో అమృత మర్త్యేష్వా	౯	౧౧౦	౪
అజీజనో హి పవమాన	౯	౧౧౦	౩
అజీతయేఽహతయే పవస్వ	౯	౯౬	౪
అజైష్మాద్యాసనామ. ఉషో	౮	౪౭	౧౮
అజైష్మాద్యాసనామ. జాగ్రత్	౧౦	౧౬౪	౫
అజో న క్షాం దాధార	౧	౬౭	౩
అతో భాగస్తపసా	౧౦	౧౬	౪
అతోవనీరశ్వినా తౌగ్ర్యో	౧	౧౧౭	౧౫
అతోహసి దశ్వినా వర్తికా	౧	౧౧౭	౧౬
అతోహపిన్వానదతో శరా	౧	౧౧౬	౧౩
అత్యేష్వతో అతవిష్ఠన	౫	౬౦	౫
అత్రే చిదస్మై కృణుథా	౮	౨౭	౧౮
అఞ్జతే వ్యఞ్జతే సమఞ్జతే	౯	౮౬	౪౩
అఞ్జన్తి త్వామధ్వరే	౩	౮	౧
అఞ్జన్తి యం ప్రథయన్తో	౫	౪౩	౭
అతః పరిజ్మన్నా గహి	౧	౬	౯
అతః సముద్రముద్యత	౮	౬	౨౯
అతః సహస్రనిర్ణిజా	౮	౮	౧౧
అత ఉ త్వా పితుభృతో	౧౦	౧	౪
అతస్యమానే అనసాసన్తి	౧	౧౮౫	౪
అతశ్చిదిన్ద్ర ణ ఉపా	౮	౯౨	౧౦
అతస్త్వా రయిమభి రాజానం	౯	౪౮	౩
అతారిపుర్భరతా గవ్యవః	౩	౩౩	౧౨
అతారిష్మ. పారమస్య			
ప్రతిధానం	౧	౧౮౩	౬
	౧	౧౮౪	౬
అతారిష్మ. పారమస్య			
ప్రతి స్తోమం	౭	౭౩	౧
అతారిష్మ పారమస్యాపి	౧	౯౨	౬
అతి తృష్టం వవక్షితాథైవ	౩	౯	౩
అతి శ్రితీ సోమ రోచనా	౯	౧౭	౫
అతిథిం మానుషాణాం సూనుం	౮	౨౩	౨౫
అతి ద్రవ సారమేయౌ	౧౦	౧౪	౧౦
అతి నః సశ్చతో నయ	౧	౪౨	౭
అతి నో విష్పితా పురు	౮	౮౩	౩
అతి వా యో మరుతో	౬	౫౨	౨
అతి వాయో ససతో యాహి	౧	౧౩౫	౭
అతి వారాన్పవమానో	౯	౬౦	౨
అతి విద్యా విథురేణా	౮	౯౬	౨
అతి విశ్వాః పరిష్ఠాః	౧౦	౯౭	౧౦
అతి శ్రితీ తిరశ్చతా	౯	౧౪	౬
అతిష్ఠన్తీనామనివేశనానాం	౧	౩౨	౧౦
అతీదు శక్ర ఓహత	౮	౬౯	౧౪
అతీయామ నిదస్తిరః	౫	౫౩	౧౪
అతీహి మన్యుషావిణం	౮	౩౨	౨౧
అతృప్ణువన్తం వియుతమ బుధ్య	౪	౧౯	౩
అతో దేవా అవన్తు నో	౧	౨౨	౧౬
అతో న ఆ నౄనతిథీనతః	౫	౫౦	౪
అతో వయమన్తమేభిః	౧	౧౬౫	౫
అతో విశ్వాన్యద్భుతా	౧	౨౫	౧౧
అత్యం మృజన్తి కలశే	౯	౮౫	౭
అత్యం హవిః సచతే	౫	౪౪	౩
అత్యాయాతమశ్వినా	౫	౭౫	౨
అత్యా వృధస్నూ రోహితా	౪	౨	౩
అత్యాసో న యే మరుతః	౭	౫౬	౧౬
అత్యోహియానా న హేతృభిః	౯	౧౩	౬
అత్యూ పవిత్రమక్రమీద	౯	౪౫	౪
అత్యూర్మిర్మత్సరో మదః	౯	౧౭	౩
అత్యో న హియానో అభి	౯	౮౬	౩
అత్రా తే రూపముత్తమమపశ్యం	౧	౧౬౩	౭
అత్రావి నేమిరేషామురాం	౮	౩౪	౩
అత్రాహ గోరమన్వత	౧	౮౪	౧౫
అత్రాహ తద్వహేథే మధ్వ	౧	౧౩౫	౮
అత్రాహ తే హరివస్తా	౪	౨౨	౭
అత్రిమను స్వరాజ్యమగ్ని	౨	౮	౫
అత్రిర్యద్వామవరోహన్నృబీస	౫	౭౮	౪
అత్రిణాం స్తోమ మద్రివో	౮	౩౬	౬
అత్రేదు మే మంససే సత్యముక్తం	౧౦	౨౭	౧౦
అత్రేరివ శృణుతం పూర్వ్యస్తుతిం	౮	౩౫	౧౯
అత్రైవ వోఽపి నహ్యామ్యుభే	౧౦	౧౬౬	౪
అథా తే అఙ్గిరస్తమాగ్నే	౧	౭౫	౨
అథా తే అన్తమానాం	౧	౪	౩
అథా న ఉభయేషామమృత	౧	౨౬	౯
అదత్రయా దయతే వార్యాణి	౫	౪౯	౩
అదదా అర్భాం మహతే	౧	౫౧	౧౩
అదబ్ధ ఇన్ద్రో పవసే	౯	౮౫	౩
అదబ్ధస్య స్వధావతో	౮	౪౪	౨౦
అదబ్ధేభిః సవితః పాయు	౬	౭౧	౩
అదబ్ధేభిస్తవ గోపాభి	౬	౮	౭
అదర్దరుత్సమసృజో వి	౫	౩౨	౧
అదర్శి గాతురురవే వరీయసీ	౧	౧౩౬	౨
అదర్శి గాతువిత్తమో	౮	౧౦౩	౧
అదాన్మే పౌరుకుత్స్యః	౮	౧౯	౩౬
అదాభ్యః పురఏతా విశా	౩	౧౧	౫
అదాభ్యేన శోచిషాగ్నే	౧౦	౧౧౮	౭
అదాభ్యో భువనాని ప్రచాకశద్	౪	౫౩	౪
అదిత్యాద్యావాపృథివీ ఋతం	౧౦	౬౬	౪
అదితిర్ద్యౌరదితిరన్తరిక్ష	౧	౮౯	౧౦
అదితిర్న ఉరుష్యత్వదితిః	౮	౪౭	౯
అదితిర్నో దివా పశు	౮	౧౮	౬
అదితిర్హ్యజనిష్ట దక్ష	౧౦	౭౨	౫
అదితే మిత్ర వరుణోత	౨	౨౭	౧౪
అదిత్సన్తం చిదాఘృణే	౬	౫౩	౩
అదిద్యుతత్స్వపాకో విభావాగ్నే	౬	౧౧	౪
అదృశ్రమస్య కేతవో వి	౧	౫౦	౩
అదృష్టాన్హన్త్యాయత్యథో	౧	౧౯౧	౨
అదేదిష్ట వృత్రహా గోపతి	౩	౩౧	౨౧
అదేవాద్దేవః ప్రచతా గుహా	౧౦	౧౨౪	౨
అదేవేన మనసా యో	౨	౨౩	౧౨
అదో యద్దారు ప్లవతే	౧౦	౧౫౫	౩
అద్ధీదిన్ద్ర ప్రస్థితేమా	౧౦	౧౧౬	౮
అద్భిః సోమ పపృచానస్య	౯	౭౪	౯
అద్యా చిన్నూ చిత్తదపో	౬	౩౦	౩
అద్యా దూతం వృణీమహే	౧	౪౪	౩
అద్యా దేవా ఉదితా	౧	౧౧౫	౬
అద్యాద్యా శ్వః శ్వ ఇన్ద్ర	౮	౬౧	౧౭
అద్యా నో దేవ సవితః	౫	౮౨	౪
అద్యా మురీయ యది			

యాతుధానో	౭	౧౦౪	౧౫
అద్యేదు ప్రాణీదమమన్నిమాహ	౧౦	౨౨	౮
అద్రిణా తే మన్దిన ఇన్ద్ర	౧౦	౨౮	౩
అద్రిభిః సుతః పవతే	౯	౭౧	౩
అద్రిభిః సుతః పవసే	౯	౮౬	౨౩
అద్రిభిః సుతో మతిభిః	౯	౭౫	౪
అద్రావుమా వహోశతో యవిష్ఠ	౮	౬౦	౪
అద్రావు నత్యం తవ తన్మహిత్వం	౩	౩౨	౯
అద్వేషో అద్య బర్హిషః	౧౦	౩౫	౯
అద్వేషో నో మరుతో గాతు	౫	౮౭	౮
అధః పశ్యస్వ మోపరి సంతరాం	౮	౩౩	౧౯
అధ క్రత్వా మఘవన్తుభ్యం	౫	౨౯	౫
అధ క్షపా పరిష్కృతో	౯	౯౯	౨
అధ గ్మన్తా నహుషో హవం	౧	౧౨౨	౧౧
అధ గ్మన్తోశనా పృచ్ఛతే	౧౦	౨౨	౬
అధ జిహ్వా పాపతీతి	౬	౬	౫
అధ త్మనా అధ వా దివో	౮	౧	౧౮
అధ తే విశ్వమను	౧	౫౭	౨
అధ త్యం ద్రప్సం విభ్వం	౧౦	౧౧	౪
అధ త్వమిన్ద్ర విద్ధ్యస్మాన్	౧౦	౬౧	౨౨
అధ త్వష్టా తేమహ ఉగ్ర	౬	౧౭	౧౦
అధ త్వా విశ్వే పుర ఇన్ద్ర	౬	౧౭	౮
అధ త్విషీమాన్ అభ్యోజసా	౨	౨౨	౨
అధ ద్యుతానః పిత్రోః	౪	౫	౧౦
అధ ద్యౌశ్చిత్తే అపసాను	౬	౧౭	౯
అధ ద్రప్సో అంశుమత్యా	౮	౯౬	౧౫
అధ ధారయా మధ్వా	౯	౯౭	౧౧
అధ ప్రజజ్ఞే తరణి	౧	౧౨౧	౬
అధ ప్రియమిషిరాయ షష్టిం	౮	౪౬	౨౯
అధ ప్లాయోగిరతి దాస	౮	౧	౩౩
అధ యచ్చారథే గణే	౮	౪౬	౩౧
అధ యదిమే పవమాన	౯	౧౧౦	౯
అధ యద్రాజానా గవిష్టౌ	౧౦	౬౧	౨౩
అధ శ్వేతం కవషం వృద్ధ	౭	౧౮	౧౨
అధ శ్వేతం కలశం గోభిరక్తం	౯	౭౪	౮
అధ శ్వేతం కలశం గోభిరక్త	౪	౨౭	౫
అధ స్మ యస్యార్చయః	౫	౯	౫
అధ స్మాతే చర్షణయో	౬	౨౫	౭
అధ స్మాన ఉదవతా	౨	౩౧	౨
అధ స్మానో వృధే	౬	౪౬	౧౧
అధ స్మాస్య పనయన్తి	౬	౧౨	౫
అధ స్యా యోషణా మహీ	౮	౪౬	౩౩
అధ స్వనాదుత బిభ్యుః	౧	౯౪	౧౧
అధ స్వనాన్మరుతాం	౧	౩౮	౧౦
అధ స్వప్నస్య నిర్విదే	౧	౧౨౦	౧౨
అధాకృణోః పృథివీం సందృశే	౨	౧౩	౫
అధాకృణోః ప్రథమం వీర్యం	౨	౧౭	౩
అధాగావ ఉపమాతిం	౧౦	౬౧	౨౧
అధా చిన్ను యద్దిధిషామహే	౧౦	౧౨౨	౩
అధా తే అప్రతిష్కుతం	౮	౯౩	౧౨
అధా త్వం హి నస్కరో	౮	౮౪	౬
అధా నరో న్యోహతేऽధా	౫	౫౨	౧౧
అధా నో విశ్వసౌభగ	౧	౪౨	౬
అధా న్వస్య జేన్యస్య	౧౦	౬౧	౨౪
అధా న్వస్య సందృశం	౭	౮౮	౨
అధా మన్యే బృహదసుర్యమస్య	౬	౩౦	౨
అధా మన్యే శ్రత్తే అస్మా	౧	౧౦౪	౭
అధా మహీన ఆయస్య నాధృష్టో	౭	౧౫	౧౪
అధా మాతురుషసః సప్త	౪	౨	౧౫
అధా యథా నః పితరః	౪	౨	౧౬
అధాయి ధీతిరసస్గ్ర	౧౦	౩౧	౩
అధా యో విశ్వా భువనాభి	౨	౧౭	౪
అధాయ్యగ్నిర్మానుషీషు	౩	౫	౩
అను త్రితస్య యుధ్యతః	౮	౭	౨౪
అను త్వా మహీ పాజసీ	౧	౧౨౧	౧౧
అను త్వా రథో అను మర్యో	౧	౧౬౩	౮
అను త్వా రోదసీ ఉభే క్రక్ష	౮	౭౬	౧౧
అను త్వా రోదసీ ఉభే చక్రం	౮	౬	౩౮
అను త్వాహిఘ్నే అధ దేవ	౬	౧౮	౧౪
అను ద్యావాపృథివీ తత్త	౬	౧౮	౧౫
అను ద్రప్సాస ఇన్దవ ఆపో	౯	౬	౪
అను ద్వా జహితా నయతోऽన్ధం	౪	౩౦	౧౯
అను పూర్వాణ్యోక్యా	౮	౨౫	౧౭
అను ప్రత్నస్యౌకసః	౮	౬౯	౧౮
అను ప్రత్నస్యౌకసో	౧	౩౦	౯
అను ప్రత్నాస ఆయవః	౯	౨౩	౨
అను ప్రయేజే జన ఓజో	౬	౩౬	౨
అను యదీం మరుతో మన్దసాన	౫	౨౯	౨
అనువ్రతాయ రన్ధయన్నపవ్రతా	౧	౫౧	౯
అను శ్రుతామమతిం వర్ధదుర్వీం	౫	౬౨	౫
అనుస్పష్టో భవత్యేషో	౧౦	౧౬౦	౪
అను స్వధామక్షరన్నాపో	౧	౩౩	౧౧
అను హి త్వా సుతం సోమ	౬	౧౧౦	౨
అనూనోదత్ర హస్తయతో అద్రి	౫	౪౫	౭
అనూపే గోమాన్గోభిరక్షాః	౯	౧౦౭	౯
అనృక్షరా ఋజవః సన్తు	౧౦	౮౫	౨౩
అనేనో వో మరుతో యామో	౬	౬౬	౭
అనేహసం ప్రతరణం వివక్షణం	౮	౪౯	౪
అనేహసం వోహవమానమూతయే	౮	౫౦	౪
అనేహో దాత్ర మదితేరనర్వం	౧	౧౮౫	౩
అనేహో న ఉరువ్రజ	౮	౬౭	౧౨
అనేహో మిత్రార్య మన్నృవద్వరుణ	౮	౧౮	౨౧
అన్తరిక్షప్రాం రజసో విమానీం	౧౦	౯౫	౧౭
అన్తరిక్షేణ పతతి	౧౦	౧౩౬	౪
అన్తరిక్షే పథిభిరీయమానో	౧౦	౧౬౮	౩
అన్తరిచ్ఛన్తి తం జనే	౮	౭౨	౩
అన్తరైశ్చక్రైస్తనయాయ	౬	౬౨	౧౦
అన్తర్దూతో రోదసీ దస్మ	౪	౭	౮
అన్తర్యచ్ఛ జిఘాంసతో	౧౦	౧౦౨	౩
అన్తర్హ్యగ్న ఈయసే	౨	౬	౭
అన్తశ్చప్రాగా అదితి	౮	౪౮	౨
అన్తశ్చరతి రోచనాస్య	౧౦	౧౮౯	౨
అన్తి చిత్సన్తమహ యజ్ఞం	౮	౧౧	౪
అన్తివామా దూరే అమిత్ర	౭	౭౭	౪
అన్యదద్య కర్వరమన్యదు	౬	౨౪	౫
అన్యమస్మద్భియా ఇయమగ్నే	౮	౭౫	౧౩
అన్యమూషు త్వం యమ్యన్య	౧౦	౧౦	౧౪
అన్యవ్రతమమానుషం	౮	౭౦	౧౧
అన్యస్యా వత్సం రిహతీ	౩	౫౫	౧౩
అన్యా వో అన్యామవ	౧౦	౯౭	౧౪
అన్యేజాయాం పరిమృశన్త్యస్య	౧౦	౩౪	౪
అన్యో అన్యమను గృభ్ణాత్యేనో	౭	౧౦౩	౪
అన్వపాం ఖాన్యతృన్తమోజసా	౭	౮౨	౩
అన్వస్య స్థూరం దదృశే	౮	౧	౩౪
అన్వహ మాసా అన్విద్వనా	౧౦	౮౯	౧౩
అన్వేకో వదతి యద్దదాతి	౨	౧౩	౩
అపఘ్నన్తో అరావ్ణః పవమానాః	౯	౧౩	౯
అపఘ్నన్త్సోమ రక్షసోऽభ్యర్ష	౯	౬౩	౨౯
అపఘ్నన్నేషి పవమాన	౯	౯౬	౨౩
అపఘ్నన్పవతే మృధోऽప	౯	౬౧	౨౫
అపఘ్నన్పవసే మృధః క్రతు	౯	౬౩	౨౪
అప జ్యోతిషా తమో	౧౦	౬౮	౫
అప త్యం పరిపన్థినం	౧	౪౨	౩
అప త్యం వృజినం రిపుం	౬	౫౧	౧౩
అప త్యా అస్థురనిరా	౮	౪౮	౧౧
అప త్యే తాయవో యథా	౧	౫౦	౨
అపద్వారా మతీనాం పత్నా	౯	౧౦	౬
అపనః శోశుచదఘమగ్నే	౧	౯౭	౧
అప ప్రాచ ఇన్ద్ర విశ్వాన్	౧౦	౧౩౧	౧
అప యోరిన్ద్రః పాపజ	౧౦	౧౦౫	౩
అపశ్చిదేష విభ్వో దమూనాః	౩	౩౧	౧౬
అపశ్యం గోపామనిపద్యమానం	౧	౧౬౪	౩౧
	౧౦	౧౭౭	౩
అపశ్యం గ్రామం వహమానం	౧౦	౨౭	౧౯
అపశ్యం త్వా మనసా చేకితానం	౧౦	౧౮౩	౧

అప్సూర్యే మరుత ఆపిరేపా	౩	౫౧	౯
అప్నస్వతీ మశ్వినా వాచమస్మే	౧	౧౧౨	౨౪
అప్రక్షితం వసు బిభర్షి	౧	౫౫	౮
అప్రతీతో జయతి సం	౪	౫౦	౯
అప్రయుచ్ఛన్న ప్రయుచ్ఛద్భిరగ్నే	౧	౧౪౩	౮
అప్రామిసత్య మఘవన్తథేదస	౮	౬౧	౪
అప్సరసాం గన్ధర్వాణాం	౧౦	౧౩౬	౬
అప్సా జారముపసిష్మియాణా	౧౦	౧౨౩	౫
అప్సా ఇన్ద్రాయ వాయవే	౬	౬౫	౨౦
అప్సు త్వా మధుమత్తమం	౯	౩౦	౫
అప్సు ధూతస్య హరివః పిబేహ	౧౦	౧౦౪	౨
అప్సు మే. విశ్వశంభువసూపశ్చ	౧	౨౩	౨౦
అప్సు మే విశ్వశంభువమ్	౧౦	౯	౬
అప్స్వగ్నే సధిష్టవ సౌషధీ	౮	౪౩	౯
అప్స్వన్తరమృతమప్సు	౧	౨౩	౧౯
అబుధ్నే రాజా వరుణో	౧	౨౪	౭
అబుధ్రము త్య ఇన్ద్రవన్తో	౧౦	౩౫	౧
అబోధి జార ఉషసా	౭	౯	౧
అబోధి హోతా యజథాయ	౫	౧	౨
అబోధ్యగ్నిః సమిధా జనానాం	౫	౧	౧
అబోధ్యగ్నిర్జ్మ ఉదేతి సూర్యో	౧	౧౫౭	౧
అభాగః సన్నప పరేతో	౧౦	౮౩	౫
అభి కణ్వా అనూషతాపో	౮	౬	౩౪
అభి క్రత్వేన్ద్ర భూరధ జ్మన్న	౭	౨౧	౬
అభిక్రన్దన్ కలశం	౯	౮౬	౧౧
అభిక్రన్ద స్తనయ గర్భమా	౫	౮౩	౭
అభిక్షిపః సమగ్మత	౯	౧౪	౭
అభిఖ్యా నో మఘవన్	౧౦	౧౧౨	౧౦
అభిగన్ధర్వ మతృణదబుధ్నేషు	౮	౭౭	౫
అభి గవ్యాని వీతయే	౯	౬౨	౨౩
అభి గావో అదన్విషురాపో	౯	౨౪	౨
అభిగావో అనూషత	౯	౩౨	౫
అభిగోత్రాణి సహసా	౧౦	౧౦౩	౭
అభి జైత్రీరసచన్త	౩	౩౧	౪
అభితోష్ఠేవ దీధయా	౩	౩౮	౧
అభి తే మధునా పయో	౯	౧౧	౨
అభి త్యం గావః పయసా	౯	౮౪	౫
అభి త్యం పూర్వ్యం మదం	౯	౬	౩
అభి త్యం మద్యం మద	౯	౬	౨
అభి త్యం మేషం పురుహూత	౧	౫౧	౧
అభి త్యం వీరం గిర్వణస	౬	౫౦	౬
అభి త్రిపృష్ఠం వృషణం	౯	౯౦	౨
అభి త్వా గోతమా గిరా జాతవేదో	౧	౭౮	౧
అభి త్వా గోతమా గిరానూషత	౪	౩౨	౯
అభి త్వా దేవః సవితాభి	౧౦	౧౭౪	౩
అభి త్వా దేవ సవితరీశానం	౧	౨౪	౩
అభి త్వా నక్తీరుషసో	౨	౨	౨
అభి త్వా పాజో రక్షసో	౬	౨౧	౭
అభి త్వా పూర్వపీతయ	౮	౩	౭
అభి త్వా పూర్వపీతయే	౧	౧౯	౯
అభి త్వా యోషణో దశ	౬	౫౬	౩
అభి త్వా వృషభా సుతే	౮	౪౫	౨౨
అభి త్వా శూర నోనుమో	౭	౩౨	౨౨
అభి త్వా సిన్ధో శిశుమిన్న	౧౦	౭౫	౪
అభి ద్యాం మహినా భువమభీమాం	౧౦	౧౧౯	౮
అభిద్యుమ్నం బృహద్యశ	౯	౧౦౮	౯
అభి ద్యుమ్నాని వనిన	౩	౪౦	౭
అభిద్రోణాని బభ్రవః	౯	౩౩	౨
అభి ద్విజన్మా త్రివృదన్న	౧	౧౪౦	౨
అభి ద్విజన్మా త్రీ రోచనాని	౧	౧౪౯	౪
అభిన ఇళా యూథస్య	౫	౪౧	౧౯
అభినక్షన్తో అభి యే	౨	౨౪	౬
అభినో దేవీ రవసా	౧	౨౨	౧౧
అభినో నర్యం వసువీరం	౬	౫౩	౨
అభినో వాజసాతమం	౯	౯౮	౧
అభిప్ర గోపతిం గిరేన్ద్రమర్చ	౮	౬౯	౪
అభిప్ర దద్రుర్జనయోన	౪	౧౯	౫
అభిప్ర భర ధృషతా	౮	౮౯	౪
అభి ప్రయాంసి వాహసా	౩	౧౧	౭
అభి ప్రయాంసి సుధితాని	౬	౧౫	౧౫
అభి ప్ర వః సురాధస	౮	౪౯	౧
అభి ప్రవన్త సమనేవ	౪	౫౮	౮
అభి ప్ర స్థాతాహేవ యజ్ఞం	౭	౩౪	౩
అభి ప్రియాణి కావ్యా	౯	౫౭	౨
అభి ప్రియాణి పవతే చనోహితో	౯	౭౫	౧
అభిప్రియాణి పవతే పునానో	౯	౯౭	౧౨
అభి ప్రియా దివస్పద	౯	౧౦	౯
అభి ప్రియా దివస్పదా	౯	౧౨	౮
అభి ప్రియా మరుతో యా	౮	౨౭	౬
అభిప్రేహి దక్షిణతో	౧౦	౮౩	౭
అభి బ్రహ్మీరనూషత యహ్వీ	౯	౩౩	౫
అభియవే శిభిదక్షాయ	౨	౨౧	౨
అభిభూరహమాగమం విశ్వ	౧౦	౧౬౬	౪
అభియం దేవీ నిర్ఋతి	౭	౩౭	౭
అభియం దేవ్యదితిర్గృణాతి	౭	౩౮	౪
అభి యజ్ఞం గృణీహి నో	౧	౧౫	౩
అభి యే త్వా విభావరి	౫	౭౯	౪
అభి యే మిథో వనుష	౭	౩౮	౫
అభి యో మహినా దివం	౩	౫౯	౭
అభి వస్త్రా సువసనాన్యర్షాభి	౯	౯౭	౫౦
అభి వహ్నయ ఊతయే వమాపత	౮	౧౨	౧౫
అభి వహ్నిరమర్త్యః సప్త	౯	౯	౬
అభి వాం నూనమశ్వినా	౭	౬౭	౨
అభి వాయుం వీత్యర్షా	౯	౯౭	౪౯
అభివిప్రా అనూషత గావో	౯	౧౨	౨
అభి విప్రా అనూషత మూర్ధన్	౯	౧౭	౬
అభి విశ్వాని కావ్యా	౯	౪౨	౫
అభి వృత్య సపత్నానభి	౧౦	౧౭౪	౨
అభివేనా అనూషతేయక్షన్తి	౯	౬౪	౨౧
అభి నో అర్ష దివ్యావస్వో	౯	౪౧	౮
అభి వో దేవీం ధియం	౭	౩౪	౫
అభి వో వీరమన్ధసో	౮	౪౬	౧౪
అభివ్యయస్వ ఖదిరస్య	౩	౫౩	౧౯
అభి వ్రజం న తత్నిషే	౮	౬	౨౫
అభిష్ణగ్యా విదధివః	౧	౧౩౩	౨
అభిశ్యావం నకృశనేభి	౧౦	౬౮	౧౧
అభిష్టనే తే అద్రివో	౧	౮౦	౧౪
అభిష్టయే సదావృధం స్వర్మీళ్హేషు		౬౮	౫
అభిసిధ్మో అజిగాదస్య	౧	౩౩	౧౩
అభి సువానాస ఇన్దవో	౯	౧౭	౨
అభి సూయవసం నయ	౧	౪౨	౮
అభి సోమాస. ఆయవః	౯	౨౩	౪
అభి సోమాస. సముద్రస్యాధి	౯	౧౦౭	౧౪
అభి స్వపూభిర్మిథో వపన్త	౭	౫౬	౨
అభి స్వరన్తు యే తవ	౮	౧౩	౨౮
అభి స్వవృష్టిం మదే అస్య	౧	౫౨	౫
అభి హి సత్య సోమపా	౮	౯౮	౫
అభీక ఆసాం పదవీ	౩	౫౬	౪
అభీదము ఏకో అస్మి	౧౦	౪౮	౭
అభీ న ఆ వవృత్స్వ	౪	౩౧	౪
అభీ నవన్తే అద్రుహః	౯	౧౦౦	౧
అభీ నో అగ్న ఉక్థ	౧	౧౪౦	౧౩
అభీ నో అర్ష దివ్యా	౯	౯౭	౫౧
అభీ మమృద్యా ఉత	౯	౧	౯
అభీమవన్వన్త్స్వభిష్టి	౧	౫౧	౨
అభీమృతస్య దోహనా అనూషత	౧	౧౪౪	౨
అభీమృతస్య విష్టపం దుహతే	౯	౩౪	౫
అభీవర్తేన హవిషా యేనేన్ద్రో	౧౦	౧౭౪	౧
అభీవృతం కృశనైర్విశ్వరూపం	౧	౩౫	౪
అభీ షతస్తదా భర	౨	[illegible]	[illegible]
అభీమణు పతినా	[illegible]	[illegible]	౩
అభీ షు ణస్త్వం రయిం	౮	[illegible]	౨౦
అభీ స్వర్ణా [illegible]	౧౦	[illegible]	౭
అభీహ మన్యో [illegible]	౧౦	[illegible]	౭

మన్త్రః			
అభుత్స్యు ప్రదేవ్యా	౮	౯	౧౬
అభూదిదం వయునమో షు	౧	౧౮౨	౧
అభూదు పారమేతవే పన్థా	౧	౪౬	౧౧
అభూదు భా ఉ అంశవే	౧	౪౬	౧౦
అభూదు వో విధతే రత్నధేయ	౪	౩౪	౪
అభూదుషా ఇన్ద్రతమా	౭	౭౯	౩
అభూదుషా రుశత్పశురాగ్ని	౫	౭౫	౯
అభూద్దేవః సవితా వన్ద్యో	౪	౫౪	౧
అభూరు వీర గిర్వణో మహాఁ	౬	౪౫	౧౩
అభూరేకో రయిపతే రయీణా	౬	౩౧	౧
అభూర్వౌక్షీర్వ్యు ఆయురానడ్	౧౦	౨౭	౭
అభ్యభి హి శ్రవసా	౯	౧౧౦	౫
అభ్యర్చ నభాకవదిన్ద్రాగ్నీ	౮	౪౦	౪
అభ్యర్షత సుష్టుతిం గవ్య	౪	౫౮	౧౦
అభ్యర్ష బృహద్యశో మఘవద్భ్యో	౯	౧౨౦	౪
అభ్యర్ష మహానాం దేవానాం	౯	౧	౪
అభ్యర్ష విచక్షణ పవిత్రం	౯	౫౧	౫
అభ్యర్ష సహస్రిణం రయిం	౯	౬౩	౧౨
అభ్యర్ష స్వాయుధ సోమ	౯	౪	౭
అభ్యర్షానపచ్యుతో రయిం	౯	౪	౮
అభ్యవస్థాః ప్రజాయన్తే	౫	౧౯	౧
అభ్యారమిదద్రయో నిషిక్తం	౮	౭౨	౧౧
అభ్యూర్ణోతి యన్నగ్నం భిషక్తి	౮	౭౯	౨
అభ్రప్రుషో న వాచా ప్రుషా	౧౦	౭౭	౧
అభ్రాజి శర్ధో మరుతో	౫	౫౪	౬
అభ్రాతరో న యోషణో	౪	౫	౫
అభ్రాతృవ్యో అనా త్వమనాపి	౮	౨౧	౧౩
అభ్రాతేవ పుంస ఏతి	౧	౧౨౪	౭
అమన్థిష్టాం భారతా రేవదగ్నిం	౩	౨౩	౨
అమన్దన్మా మరుతః స్తోమో	౧	౧౬౫	౧౧
అమన్దాన్త్స్తోమాన్ప్ర భరే	౧	౧౨౬	౧
అమన్మహీదనాశవో	౮	౧	౧౪
అమాజూరశ్చిద్భవథో యువం	౧౦	౩౯	౩
అమాజూరివ పిత్రోః సచా	౨	౧౭	౭
అమాదేషాం భియసా భూమి	౫	౫౯	౨
అమాయ వో మరుతో యాతవే	౮	౨౦	౬
అమిత్రహా విచర్షణిః పవస్వ	౯	౧౧	౭
అమిత్రాయుధో మరుతామివ	౩	౨౯	౧౫
అమినతీ దైవ్యాని వ్రతాని	౧	౧౨౪	౨
అమీ య ఋక్షా నిహితాస	౧	౨౪	౧౦
అమీ యే దేవాః స్థన	౧	౧౦౫	౫
అమీ యే పఞ్చోక్షణో	౧	౧౦౫	౧౦
అమీ యే సప్త రశ్మయ	౧	౧౦౫	౯
అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వా	౭	౫౫	౧
అమీషాం చిత్తం ప్రతిలోభయన్తీ	౧౦	౧౦౩	౧౨
అమూరః కవిరదితిర్వివస్వాన్	౭	౯	౩
అమూరా విశ్వా వృషణావిమా	౭	౬౧	౫
అమూరో హోతా న్యసాది	౪	౬	౨
అమూర్యా ఉప సూర్యే	౧	౨౩	౧౭
అమృక్తేన రుశతా వాససా	౯	౬౯	౫
అమృతం జాతవేదసం తిర	౮	౭౪	౫
అమేవ నః సుహవా ఆ హి	౨	౩౬	౩
అమ్బయో యన్త్యధ్వభి	౧	౨౩	౧౬
అమ్బితమే నదీతమే దేవితమే	౨	౪౧	౧౬
అమ్యక్సా త ఇన్ద్ర ఋష్టి	౧	౧౬౯	౩
అయం కవిరకవిషు ప్రచేతా	౭	౪	౪
అయం కృత్నురగృభీతో	౮	౭౯	౧
అయం ఘ స తురో మద	౧౦	౨౫	౧౦
అయం చక్రమిషణత్సూర్యస్య	౪	౧౭	౧౪
అయం జాయత మనుషో	౧	౧౨౮	౧
అయం త ఆఘృణే సుతో	౯	౬౭	౧౨
అయంత ఇన్ద్ర సోమో	౮	౧౭	౧౧
అయం త ఏమి తన్వా	౮	౧౦౦	౧
అయం తే అస్తు హర్యతః	౩	౪౪	౧
అయం తే అస్మ్యుప	౧౦	౮౩	౬
అయం తే మానుషే జనే	౮	౬౪	౧౦
అయం తే యోనిరృత్వియో	౩	౨౯	౧౦
అయం తే శర్యణావతి	౮	౬౪	౧౧
అయం తే స్తోమో అగ్రియో	౧	౧౬	౭
అయం దక్షాయ సాధనో	౯	౧౦౫	౩
అయం దశస్యన్నర్యేభిరస్య	౧౦	౯౯	౧౦
అయం దివ ఇయర్తి విశ్వమా	౯	౬౨	౯
అయం దీర్ఘాయ చక్షసే	౮	౧౩	౩౦
అయం దేవః సహసా జాయమాన	౬	౪౪	౨౨
అయం దేవానామపసామపస్తమో	౧	౧౬౦	౪
అయం దేవాయ జన్మనే	౧	౨౦	౧
అయం దేవేషు జాగృవిః	౯	౪౪	౩
అయం ద్యావాపృథివీ వి	౬	౪౪	౨౪
అయం ద్యోతయదద్యుతో	౬	౩౯	౩
అయం నాభా వదతి వల్గు	౧౦	౬౨	౪
అయం నిధిః సరమే అద్రిబుధ్నో	౧౦	౧౦౮	౭
అయం నో విద్వాన్వనవద్	౯	౭౭	౪
అయం పన్థా అనువిత్తః	౪	౧౮	౧
అయం పునాన ఉషసో వి	౯	౮౬	౨౧
అయం పూషా రయిర్భగః	౯	౧౦౧	౭
అయం భరాయ సానసి	౯	౧౦౬	౨
అయం మతవాఞ్ఛకునో	౯	౮౬	౧౩
అయం మాతాయం పితాయం	౧౦	౬౦	౭
అయం మిత్రస్య వరుణస్య	౧	౯౪	౧౨
అయం మిత్రాయ వరుణాయ	౧	౧౩౬	౪
అయం మిత్రో నమస్యః	౩	౫౯	౪
అయం మే పీత ఉదియర్తి	౬	౪౭	౩
అయం మే హస్తో భగవానయం	౧౦	౬౦	౧౨
అయం యః సృఞ్జయే పురో	౪	౧౫	౪
అయం యజ్ఞో దేవయా అయం	౧	౧౭౭	౪
అయం యథా న ఆభువత్	౮	౧౦౨	౮
అయం యోనిశ్చకృమా యం	౪	౩	౨
అయం యో వజ్రః పురుధా	౧౦	౨౭	౨౧
అయం యో హోతా కిరు	౧౦	౫౨	౩
అయం రోచయదరుచో రుచానో	౬	౩౯	౪
అయం వాం కృష్ణో అశ్వినా	౮	౮౫	౩
అయం వాం ఘర్మో అశ్వినా	౮	౯	౪
అయం వాం పరిషిచ్యతే	౪	౪౯	౨
అయం వాం భాగో నిహితో	౮	౫౭	౪
అయం వాం మధుమత్తమః	౧	౪౭	౧
అయం వాం మిత్రావరుణా	౨	౪౧	౪
అయం వామద్రిభిః సుతః	౮	౨౨	౮
అయం విచర్షణిర్హితః	౯	౬౨	౧౦
అయం విదచ్చిత్రదృశీకమర్ణః	౬	౪౭	౫
అయం విప్రాయ దాశుషే	౧౦	౨౫	౧౧
అయం విశ్వా అభి శ్రియో	౮	౧౦౨	౯
అయం విశ్వాని తిష్ఠతి	౯	౫౪	౩
అయం వృతశ్చాతయతే సమీచీర్య	౪	౧౭	౯
అయం వేనశ్చోదయత్పృశ్నిగర్భా	౧౦	౧౨౩	౧
అయం వో యజ్ఞ ఋభవో	౪	౩౪	౩
అయం శృణ్వే అధ జయన్నుత	౪	౧౭	౧౦
అయం సమహ మా తనూహ్యాతే	౧	౧౨౦	౧౧
అయం స యస్య శర్మన్న	౧౦	౬	౧
అయం స యో దివస్పరి	౯	౩౯	౪
అయం స యో వరిమాణం	౬	౪౭	౪
అయం స శిఙ్క్తే యేన	౧	౧౬౪	౨౯
అయం సహస్రమృషిభిః	౮	౩	౪
అయం స హోతా యో ద్విజన్మా	౧	౧౪౯	౫
అయం సు తుభ్యం వరుణ	౭	౮౬	౮

అయం సూర్య ఇవోపదృగయం	౯	౫౪	౨
అయం సో అగ్ని రాహుతః	౭	౧	౧౬
అయం సో అగ్నిర్యస్మిన్	౨౩	౨౨	౧
అయం సోమః కపర్దినే	౯	౬౭	౧౧
అయం సోమ ఇన్ద్రతుభ్యం సున్వే	౭	౨౯	౧
అయం సోమ ఇన్ద్ర తుభ్యం సున్వే	౯	౮౮	౧
అయం సోమశ్చమూ సుతో ఽమత్రే	౫	౫౧	౪
అయం స్తుతో రాజా వన్ది	౧౦	౬౧	౧౬
అయం స్వాదురిహ మదిష్ఠ	౬	౪౭	౨
అయం హ యద్వాం దేవయా ఉ	౭	౬౮	౪
అయం హ యేన వా ఇదం	౮	౭౬	౪
అయం హి తే అమర్త్య	౧౦	౧౪౪	౧
అయం హి నేతా వరుణ	౭	౪౦	౪
అయం హోతా ప్రథమః	౬	౯	౪
అయమకృణోదుషసః సుపత్నీ	౬	౪౪	౨౩
అయమగ్నిః సహస్రిణో	౮	౭౫	౪
అయమగ్నిః సువీర్యస్యేశే	౩	౧౬	౧
అయమగ్నిరురుష్యత్యమృతాద్	౧౦	౧౭౬	౪
అయమగ్నిర్వధ్ర్యశ్వస్య	౧౦	౬౯	౧౨
అయమగ్నే జరితా త్వే	౧౦	౧౪౨	౧
అయమగ్నే త్వే అపి	౮	౪౪	౨౮
అయమస్మాన్వనస్పతిర్మా	౩	౫౩	౨౦
అయమస్మాసు కావ్య	౧౦	౧౪౪	౨
అయమస్మై జరితః పశ్య	౮	౧౦౦	౪
అయమిన్ద్ర వృషాకపిః	౧౦	౮౬	౧౮
అయమిన్ద్రో మరుత్సఖా	౮	౭౬	౨
అయమిహ ప్రథమో ధాయి	౪	౭	౧
అయము తే సమతసి	౧	౩౦	౪
అయము తే సరస్వతి	౭	౯౫	౬
అయము త్వా విచర్షణే	౮	౧౭	౭
అయము వాం పురుతమో	౩	౫౮	౨
అయముశానః పర్యద్రిముస్రా	౬	౩౯	౨
అయము ష్య ప్ర దేవయు	౧౦	౧౭౬	౩
అయము ష్య సుమహాఁ	౭	౮	౨
అయమేక ఇత్థా పురూరు	౮	౨౫	౧౬
అయమేమి విచాకశద్	౧౦	౮౬	౧౯
అయాంసమగ్నే సుక్షితిం జనాయ	౨	౩౫	౧౫
అయా చిత్తో విపానయా	౯	౬౫	౧౨
అయా తే అగ్నే విధేమోర్జో	౨	౬	౨
అయా తే అగ్నే సమిధా	౪	౪	౧౫
అయా ధియా చ గవ్యయా	౮	౯౩	౧౭
అయా నిజఘ్నిరోజసా	౯	౫౩	౨
అయా పవస్వ దేవయుః	౯	౧౦౬	౧౪
అయా పవస్వ ధారయా	౯	౬౩	౭
అయా పవా పవస్వైనా	౯	౯౭	౫౨
అయామ ధీవతో ధియో	౮	౯౨	౧౧
అయామి ఘోష ఇన్ద్ర దేవ	౭	౨౩	౨
అయామి తే నమ ఉక్తిం	౩	౧౪	౧
అయా రుచా హరిణ్యా	౯	౧౧౧	౧
అయా వాజం దేవహితం	౬	౧౭	౧౫
అయా వీతీ పరి స్రవ	౯	౬౧	౧
అయా సోమః సుకృత్యయా	౯	౪౭	౧
అయా హ త్యం మాయయా	౬	౨౨	౬
అయుక్త సప్త శున్ధ్యువః	౧	౫౦	౯
అయుక్త సప్త హరితః	౭	౬౦	౩
అయుక్త సూర ఏతశం	౯	౬౩	౮
అయుజో అసమో నృభిరేకః	౮	౬౨	౨
అయుజ్రన్త ఇన్ద్ర విశ్వకృష్టీ	౧	౧౬౯	౨
అయుద్ధ ఇద్యుధా వృతం శూర	౮	౪౫	౩
అయుద్ధసేనో విభ్వా విభిన్దతా	౧౦	౧౩౮	౫
అయుయుత్సన్ననవద్యస్య	౧	౩౩	౬
అయోదంష్ట్రో అర్చిషా యాతు	౧౦	౮౭	౨
అయోద్ధేవ దుర్మద ఆ	౧	౩౨	౬
అరం కామాయ హరయో	౧౦	౯౬	౭
అరం కృణ్వన్తు వేదిం	౧	౧౭౦	౪
అరం క్షయాయ నో మహే	౮	౧౫	౧౩
అరం త ఇన్ద్ర కుక్షయే	౮	౯౨	౨౪
అరం దాసో న మీళ్హుషే	౭	౮౬	౭
అరం మ ఉస్రయామ్ణే	౪	౩౨	౨౪
అరం మే గన్తం హవనాయాస్మై	౬	౬౩	౨
అరం హి ష్మా సుతేషు ణః	౮	౯౨	౨౬
అరణ్యాన్యరణ్యాన్యసౌ	౧౦	౧౪౬	౧
అరణ్యోర్నిహితో జాతవేదా	౩	౨౯	౨
అరమతిరనర్వణో విశ్వో	౮	౩౧	౧౨
అరమమాణో అత్యేతి గా	౯	౭౨	౩
అరమయః సరపసస్తరాయ	౨	౧౩	౧౨
అరమశ్వాయ గాయతి	౮	౯౨	౨౫
అరశ్మానో యే ఽరథా అయుక్తా	౯	౯౭	౨౦
అరా ఇవేదచరమా అహేవ	౫	౫౮	౫
అరాధి హోతా నిషదా	౧౦	౫౩	౨
అరాయి కాణే వికటే	౧౦	౧౫౫	౧
అరావీదంశుః సచమాన	౯	౭౪	౫
అరిత్రం వాం దివస్పృథు	౧౦	౬౩	౧౩
అరిష్టః స మర్తో విశ్వ	౧౦	౬౩	౧౩
అరుణప్సురుషా అభూ	౮	౭౩	౧౬
అరుణో మా సకృద్వృకః	౧	౧౦౫	౧౮
అరుషస్య దుహితరా విరూపే	౬	౪౯	౩
అరుషో జనయన్గిరః సోమః	౯	౨౫	౫
అరూరుచదుషసః పృశ్నిరగ్రియ	౯	౮౩	౩
అరోరవీద్వృష్ణో అస్య	౨	౧౧	౧౦
అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో	౮	౬౯	౮
అర్చద్వృషా వృషభిః స్వేదుహవ్యైర్	౧	౧౭౩	౨
అర్చన్తస్త్వా హవామహే	౫	౧౩	౧
అర్చన్తి నారీరపసో	౧	౯౨	౩
అర్చా దివే బృహతే శూష్యం	౧	౫౪	౩
అర్చామి తే సుమతిం	౪	౪	౮
అర్చామి వాం వర్ధాయాపో	౧౦	౧౨	౪
అర్చా శక్రాయ శాకినే	౧	౫౪	౨
అర్ణాంసి చిత్పప్రథానా	౩	౧౮	౫
అర్ణమిద్వా ఉ అర్ణవ	౧	౧౦౫	౨
అర్భినో యన్తి వేదర్ధం	౮	౭౯	౫
అర్ధం వీరస్య శృతపామనిన్ద్రం	౭	౧౮	౧౬
అర్భకో న కుమారకో ఽధి	౮	౬౯	౧౫
అర్యమణం బృహస్పతిం మిత్రం	౧౦	౧౪౧	౫
అర్యమణం వరుణం మిత్రమేషాం	౪	౨	౪
అర్యమా ణో అదితిర్యజ్ఞియాసో	౩	౫౪	౧౮
అర్యమ్యం వరుణ మిత్ర్యం వా	౫	౮౫	౭
అర్యో వా గిరో అభ్యర్చ	౧౦	౧౪౮	౩
అర్యో విశాం గాతురేతి	౧౦	౨౦	౪
అర్వద్భిరగ్నే అర్వతో	౧	౭౩	౯
అర్వన్తో న శ్రవసో	౭	౯౦	౭
	౭	౯౧	౭
అర్వా ఇవ శ్రవసే సాతి	౯	౯౭	౨౫
అర్వాగ్రథం ని యచ్ఛతం	౮	౩౫	౨౨
అర్వాగ్రథం విశ్వవారం త	౬	౩౭	౧
అర్వాఙేహి సోమకామం	౧	౧౦౪	౯
అర్వాఙ్ త్రిచక్రో మధువాహనో	౧	౧౫౭	౩
అర్వాఞ్చా దైవ్యేనావసా	౭	౮౨	౮
అర్వాచీనం సు తే మన	౩	౩౭	౨
అర్వాచీనో వసో భవాస్మే	౪	౩౨	౧౪
అర్వాచీ సుభగే భవ	౪	౫౭	౬
అర్వాఞ్చం త్వా పురుష్టుత	౮	౬	౪౫
	౮	౩౨	౩౦
అర్వాఞ్చం త్వా సుఖే రథే	౩	౪౧	౯
అర్వాఞ్చం దైవ్యం జనమగ్నే	౧	౪౫	౧౦
అర్వాఞ్చమద్య యయ్యం నృవాహణం	౨	౩౭	౫
అర్వాఞ్చా వాం సప్తయో	౧	౪౭	౮
అర్వాఞ్చో అద్యా భవతా	౨	౨౯	౬
అర్వావతో న ఆ గహి	౩	౪౦	౮
అర్వావతో న ఆ గహ్యథో	౩	౩౭	౧౧
అర్షా ణః సోమ శం గవే	౯	౬౧	౧౫

అశ్వేన క్రన్దన్నసి	౩	౨౬	౩
అశ్వో న చక్రదో వృషా	౯	౬౪	౩
అశ్వో వోళ్హా సుఖం రథం	౯	౧౧౨	౪
అశ్వ్యస్య త్మనా రథ్యస్య	౪	౪౧	౧౦
అశ్వ్యో వారో అభవస్తదిన్ద్ర	౧	౩౨	౧౨
అషాళ్హం యుత్సు పృతనాసు	౧	౯౧	౨౧
అషాళ్హముగ్రం పృతనాసు	౮	౭౦	౪
అషాళ్హో అగ్నే వృషభో	౩	౧౫	౪
అష్టౌ మహో దివ ఆదో	౧	౧౨౧	౮
అష్టౌ పుత్రాసో అదితేర్యే	౧౦	౭౨	౮
అష్టౌ వ్యఖ్యత్కకుభః	౧	౩౫	౮
అసంమృష్టో జాయసే మాత్రోః	౫	౧౧	౩
అసచ్చ సచ్చ పరమే వ్యోమన్	౧౦	౫	౭
అసత్సు మే జరితః సాభివేగో	౧౦	౨౭	౧
అసదత్ర సువీర్యముత	౮	౩౧	౧౮
అపస్తృత్యే అహవనాపి	౭	౮	౫
అసపత్నః సపత్నహా			
అసపత్నా సపత్నఘ్నీ జయన్త్యభి	౧౦	౧౫౯	౫
అసమం క్షత్రమసమా మనీషా	౧	౫౪	౮
అసమాతిం నితోశనం త్వేషం	౧౦	౬౦	౨
అసర్జి కలశా అభి	౯	౧౦౬	౧౨
అసర్జి రథ్యో యథా పవిత్రే	౯	౩౬	౧
అసర్జి వక్వా రథ్యే యథాజౌ	౯	౯౧	౧
అసర్జి వాం స్థవిరా వేధసా	౧	౧౮౧	౭
అసర్జి వాజీ తిరః పవిత్ర	౯	౧౦౯	౧౦
అసర్జి స్కమ్భో దివ ఉద్యతో	౯	౮౬	౪౬
అసశ్చతః శతధారా అభి	౯	౮౬	౨౭
అసశ్చతా మఘవద్భ్యో హి	౭	౬౭	౯
అసశ్చన్తీ భూరిధారే పయస్వతీ	౬	౭౦	౨
అసాది వృతో వహ్నిరాజగన్	౭	౭	౫
అసామి యశో సుమఖాయ	౧	౧౭౩	౯
అసామి హి ప్రయజ్యవః	౧	౩౯	౯
అసామ్యోజో బిభృథా	౧	౩౯	౧౦
అసావన్యో అసుర సూయత	౧౦	౧౩౨	౪

అసావి తే జుజుషాణాయ	౫	౪౩	౫
అసావి దేవం గోఋజీకమన్ధో	౭	౨౧	౧
అసావి సోమః పురుహూత	౧౦	౧౦౪	౧
అసావి సోమ ఇన్ద్ర తే	౧	౮౪	౧
అసావి సోమో అరుషో	౯	౮౨	౧
అసావ్యంశుర్మదాయాప్సు	౯	౬౨	౪
అసిక్న్యాం యజమానో న	౪	౧౭	౧౫
అసి యమో అస్యాదిత్యో	౧	౧౬౩	౩
అసి హి వీర సేన్యోఽసి	౧	౮౧	౨
అసునీతే పునరస్మాసు	౧౦	౫౯	౬
అసునీతే మనో అస్మాసు	౧౦	౫౯	౫
అసున్వన్తం సమం జహి	౧	౧౭౬	౪
అసున్వామిన్ద్ర సంసదం	౮	౧౪	౧౫
అసూత పూర్వో వృషభో	౩	౩౮	౫
అసూత పృశ్నిర్మహతే రణాయ	౧	౧౬౮	౯
అసృక్షత ప్ర వాజినో	౯	౬౪	౪
అసృగ్రన్దేవవీతయే అత్యాసః	౯	౪౬	౧
అసృగ్రన్దేవవీతయే వాజయన్తో	౯	౬౭	౧౭
అసృగ్రమిన్దవః పథా	౯	౭	౧
అసృగ్రమిన్ద్ర తే గిరః	౧	౯	౪
అసేన్యా వః పణయో	౧౦	౧౦౮	౬
అసౌ చ యా న ఉర్వరా	౮	౯౧	౬
అసౌ యః పన్థా ఆదిత్యో	౧	౧౦౫	౧౬
అసౌ య ఏషి వీరకో	౮	౯౧	౨
అస్తభ్నాద్ద్యామసురో విశ్వవేదా	౮	౪౨	౧
అస్తావి మన్మ పూర్వ్యం	౮	౫౨	౯
అస్తావ్యగ్నిః శిమీవద్భిరర్కైః	౧	౧౪౧	౧౩
అస్తావ్యగ్నిర్నరాం సుశేవో	౧౦	౪౫	౧౨
అస్తిదేవా అంహోరుర్వస్తి	౮	౬౭	౭
అస్తి సోమో అయం సుతః	౮	౯౪	౪
అస్తి హి వః సజాత్యం	౮	౨౭	౧౦
అస్తి హి వామిహ స్తోతా	౫	౭౪	౬
అస్తి హి ష్మా మదాయ	౧	౩౭	౧౫
అస్తీదమధిమన్థనమస్తి	౩	౨౯	౧

అస్తు శ్రౌషట్ పురో అగ్నిం	౧	౧౩౯	౧
అస్తేవ సు ప్రతరం లాయమస్యన్	౧౦	౪౨	౧
అస్తోఢ్వం స్తోమ్యా బ్రహ్మణా	౧	౧౨౪	౧౩
అస్థురు చిత్రా ఉషసః	౪	౧౫	౨
అస్మభ్యం గాతువిత్తమో	౯	౧౦౬	౬
అస్మభ్యం తద్దివో అద్భ్యః	౨	౩౮	౧౧
అస్మభ్యం తద్వసో దానాయ	౨	౧౩	౧౩
	౨	౧౪	౧౨
అస్మభ్యం తా. అపా వృధి	౪	౩౧	౧౩
అస్మభ్యం త్వా వసువిదమభి	౯	౧౦౪	౪
అస్మభ్యం రోదసీ రయిం	౯	౭	౯
అస్మభ్యం వాజినీవసూ	౮	౫	౧౨
అస్మభ్యం సు త్వమిన్ద్ర	౧౦	౧౩౩	౭
అస్మభ్యం సు వృషణ్వసూ	౮	౨౬	౧౫
అస్మభ్యమిన్ద్రవిన్ద్రయుర్మధ్వః	౯	౨	౯
అస్మా. అవన్తు తే తత	౪	౩౧	౧౦
అస్మా. అవిడ్ఢి విశ్వహేన్ద్ర	౪	౩౧	౧౨
అస్మా. ఇహా వృణీష్వ	౪	౩౧	౧౧
అస్మా అస్మా ఇదన్ధసో	౬	౪౨	౪
అస్మా ఇత్కావ్యం వచ	౫	౩౯	౫
అస్మా ఇదు గ్నాశ్చిద్దేవపత్నీః	౧	౬౧	౮
అస్మా ఇదు త్యదను	౧	౬౧	౧౫
అస్మా ఇదు త్యముపమం	౧	౬౧	౩
అస్మా ఇదు త్వష్టా	౧	౬౧	౬
అస్మా ఇదు ప్రతవసే	౧	౬౧	౧
అస్మా ఇదు ప్రభరా	౧	౬౧	౧౨
అస్మా ఇదు ప్రయ ఇవ	౧	౬౧	౨
అస్మా ఇదు సప్తిమివ	౧	౬౧	౫
అస్మా ఇదు స్తోమం సం	౧	౬౧	౪
అస్మా ఉక్థాయ పర్వతస్య	౫	౪౫	౩
అస్మా ఉతే మహిమహే	౬	౧	౧౦
అస్మా ఉషాస అతిరన్త	౮	౯౬	౧
అస్మా ఊషు ప్రభూతయే	౮	౪౧	౧
అస్మా ఏతద్దివ్యర్చేవ	౬	౩౪	౪

అస్మా ఏతన్మహ్యాఙ్గూషమస్మా	౬	౩౪	౫
అస్మాకం జోష్యధ్వరమస్మాకం	౪	౯	౭
అస్మాకం త్వా మతీనామా	౪	౩౨	౧౫
అస్మాకం త్వా సుతా. ఉప	౮	౬	౪౨
అస్మాకం దేవా ఉభయాయ	౧౦	౩౭	౧౧
అస్మాకం ధృష్ణుయా రథో	౪	౩౧	౧౪
అస్మాకం మిత్రా వరుణావతం	౨	౩౧	౧
అస్మాకం వ ఇన్ద్రముశ్మసీష్టయే	౧	౧౨౯	౪
అస్మాకం శిప్రిణీనాం సోమపాః	౧	౩౦	౧౧
అస్మాకం సు రథం పుర	౮	౪౫	౯
అస్మాకమగ్నే అధ్వరం	౫	౪	౮
అస్మాకమగ్నే మఘవత్సు దీదిహ్యధ	౧	౧౪౦	౧౦
అస్మాకమగ్నే మఘవత్సు ధారయా		౮	౬
అస్మాకమత్ర పితరస్త	౪	౪౨	౮
అస్మాకమత్ర పితరో మనుష్యా	౪	౧	౧౩
అస్మాకమద్య వామయం	౮	౫	౧౮
అస్మాకమద్యాన్తమం స్తోమం	౮	౩౩	౧౫
అస్మాకమాయుర్వర్ధయన్	౩	౬౨	౧౫
అస్మాకమిత్సు శృణుహి	౪	౨౨	౧౦
అస్మాకమిన్ద్రః సమృతేషు	౧౦	౧౦౩	౧౧
అస్మాకమిన్ద్ర దుష్టరం	౫	౩౫	౭
అస్మాకమిన్ద్ర భూతు తే	౬	౪౫	౩౦
అస్మాకమిన్ద్రావరుణా	౭	౮౨	౯
అస్మాకమిన్ద్రేహి నో	౫	౩౫	౮
అస్మాకముత్తమం కృధి	౪	౩౧	౧౫
అస్మాకమూర్జా రథం	౧౦	౨౬	౯
అస్మాకేభిః సత్వభిః శూర	౨	౩౦	౧౦
అస్మాదహం తవిషాదీషమాణ	౧	౧౭౧	౪
అస్మాన్త్సముద్ర్యే పవమాన	౯	౮౫	౨
అస్మాన్త్సు తత్ర చోదయ	౧	౯	౬
అస్మిన్త్సముద్రే అధ్యుత్తర	౧౦	౯౮	౮
అస్మిన్త్స్వేతచ్ఛకపూత ఏనో	౧౦	౧౩౨	౫
అస్మిన్న ఇన్ద్ర పృత్సుతౌ	౧౦	౩౮	౧

అస్మిన్పదే పరమే తస్థివాంస	౨	౩౫	౧౪
అస్మిన్యజ్ఞే అదాభ్యా	౫	౭౫	౮
అస్మే అవహతం రయిం	౮	౫	౧౫
అస్మే ఇన్ద్ర సచా సుతే	౮	౯౭	౮
అస్మే ఇన్ద్రాబృహస్పతీ	౪	౪౯	౪
అస్మే ఇన్ద్రావరుణా విశ్వవారం	౭	౮౪	౪
అస్మే ఇన్ద్రోవరుణో మిత్రో	౭	౮౨	౧౦
	౭	౮౩	౧౯
అస్మే ఊషు వృషణా	౧	౧౮౪	౨
అస్మే తదిన్ద్రా వరుణా	౩	౬౨	౩
అస్మే తాత ఇన్ద్రసన్తు	౧౦	౨౨	౧౩
అస్మేధేహిద్యుమతీం	౧౦	౯౮	౩
అస్మే ధేహి ద్యుమద్యశో	౯	౩౨	౬
అస్మే ధేహి శ్రవో బృహద్	౧	౯	౮
అస్మే ప్ర యన్ధి మఘవన్	౩	౩౬	౧౦
అస్మేరయిం న స్వర్థం	౧	౧౪౧	౧౧
అస్మే రాయో దివే దివే	౪	౮	౭
అస్మే రుద్రా మేహనా	౮	౬౩	౧౨
అస్మే వత్సం పరిషన్తం	౧	౭౨	౨
అస్మే వర్షిష్ఠా కృణుహి	౪	౨౨	౯
అస్మేశ్రవాంసి ధారయ	౯	౬౩	౩౦
అస్మే వీరో మరుతః	౭	౫౬	౨౪
అస్మే శ్రేష్ఠేభిర్భానుభిర్వి	౭	౭౭	౫
అస్మే సా వాం మాధ్వీ	౧	౧౮౪	౪
అస్మే సోమ శ్రియమధి	౧	౪౩	౭
అస్మై తిస్రో అవ్యథ్యాయ	౨	౩౫	౫
అస్మైతే ప్రతి హర్యతే	౮	౪౩	౨
అస్మై బహూనామవమాయ	౨	౩౫	౧౨
అస్మై భీమాయ నమసా	౧	౫౭	౩
అస్మై వయం యద్వావాన	౬	౨౩	౫
అస్య క్రత్వా విచేతసో	౫	౧౭	౪
అస్య ఘా వీర ఈవతో	౪	౧౫	౫
అస్య తే సఖ్యే వయం	౯	౬౧	౨౯
అస్య తే సఖ్యే వయమియక్షన్తః	౯	౬౬	౧౪

అస్యత్రితః క్రతునా	౧౦	౮	౭
అస్య త్వేషా అజరా	౧	౧౪౩	౩
అస్య దేవస్య మీళ్హుషో	౭	౪౦	౫
అస్య దేవస్య సంసద్యనీకే	౭	౪	౩
అస్య పిబ క్షుమతః	౧౦	౧౧౬	౨
అస్య పిబతమశ్వినా	౮	౫	౧౪
అస్య పిబ యస్య	౬	౪౦	౨
అస్య పీత్వా మదానాం	౮	౯౨	౬
అస్య పీత్వామదానామిన్ద్రో	౯	౨౩	౭
అస్య పీత్వా శతక్రతో	౧	౪	౮
అస్య ప్ర జాతవేదసో	౧౦	౧౮౮	౨
అస్య ప్రజావతీ గృహే	౮	౩౧	౪
అస్యప్రత్నామను ద్యుతం	౯	౧౪	౧
అస్య ప్రేషా హేమనా	౯	౯౭	౧
అస్యమదే పురూ వర్పాంసి	౬	౪౪	౧౪
అస్యమదే స్వర్యందా	౧	౧౨౧	౪
అస్యమన్దానో మధ్వో	౨	౧౯	౨
అస్యమే ద్యావా పృథివీ	౨	౩౨	౧
అస్యయామాసో బృహతో	౧౦	౩	౪
అస్య రణ్వా స్వస్యేవ	౨	౪	౪
అస్య వామస్య పలితస్య	౧	౧౬౪	౧
అస్య వాసా ఉ అర్చిషా	౫	౧౭	౩
అస్య వీరస్య బర్హిషి	౧	౮౬	౪
అస్య వృష్ణో వ్యోదన	౮	౬౩	౯
అస్యవో హ్యవసా పాన్తో	౯	౯౮	౮
అస్య వ్రతాని నాధృషే	౯	౫౩	౩
అస్య వ్రతే సజోషసో	౯	౧౦౨	౫
అస్యశాసురుభయాసః	౧	౬౦	౨
అస్య శుష్మాసో దద్రుశానపవే	౧౦	౩	౬
అస్య శ్రవో నద్యః సప్త	౧	౧౦౨	౨
అస్య శ్రియే సమిధానస్య	౪	౫	౧౫
అస్య శ్రేష్ఠా సుభగస్య	౪	౧	౬
అస్య శ్రోషన్త్వా భువో	౧	౮౬	౫
అస్య శ్లోకో దివీయతే	౧	౧౯౦	౪

అస్య సువానస్య మన్దిన	౨	౧౧	౨౦
అస్యస్తుషే మహిమఘస్య	౧	౧౨౨	౮
అస్య స్తోమేభిరౌశిజ	౧౦	౯౯	౧౧
అస్య స్తోమే మఘోనః	౫	౨౬	౩
అస్య హి స్వయశస్తరం	౫	౮౨	౨
అస్య హి స్వయశస్తర	౫	౧౭	౨
అస్యా ఊ షు ణ ఉప	౧	౧౩౮	౪
అస్యాజరాసో దమామరిత్రా	౧౦	౪౬	౭
అస్యేదిన్ద్రో మదేష్వా గ్రాభం	౯	౧౦౬	౩
అస్యేదిన్ద్రో మదేష్వా విశ్వా	౯	౧	౧౦
అస్యేదిన్ద్రో వావృధే వృష్ణ్యం	౮	౩	౮
అస్యేదు త్వేషసా రన్త	౧	౬౧	౧౧
అస్యేదు ప్ర బ్రూహి పూర్వ్యాణి	౧	౬౧	౧౩
అస్యేదు భియా గిరయశ్చ	౧	౬౧	౧౪
అస్యేదు మాతుః సవనేషు	౧	౬౧	౭
అస్యేదేవ ప్ర రిరిచే	౧	౬౧	౯
అస్యేదేవ శవసా శుషన్తం	౧	౬౧	౧౦
అస్యేదేషా సుమతిః పప్రథానా	౧౦	౩౧	౬
అస్వప్నజస్తరణయః సుశేవా	౪	౪	౧౨
అస్వాపయద్దభీతయే సహస్రా	౪	౩౦	౧౨
అహం కేతురహం మూర్ధా	౧౦	౧౫౯	౨
అహం గర్భమదధా			
మోషధీష్వహం	౧౦	౧౮౩	౩
అహం గుఙ్గుభ్యో అతిథిగ్వ	౧౦	౪౮	౮
అహం చ త్వం చ వృత్రహన్	౮	౬౨	౧౧
అహం చన తత్సూరిభి	౬	౨౬	౭
అహం తదాసు ధారయం	౧౦	౪౯	౧౦
అహం తష్టేవ వన్ధురం	౧౦	౧౧౯	౫
అహం తా విశ్వా చకరం	౪	౪౨	౬
అహం దాం గృణతే పూర్వ్యం	౧౦	౪౯	౧
అహం పితేవ వేతసూర్, అభిష్టయే	౧౦	౪౯	౪
అహం పురో మన్దసానో	౪	౨౬	౩
అహం ప్రత్నేన మన్మనా	౮	౬	౧౧
అహం భువం వసునః	౧౦	౪౮	౧

అహం భూమిమదదామార్యా			
యాహం	.	౨౬	౨
అహం మనురభవం			
సూర్యశ్చాహం	౪	౨౬	౧
అహం రన్ధయం మృగయం			
శ్రుతర్వణే	౧౦	౪౯	౫
అహం రాజా వరుణో మహ్యం	౪	౪౨	౨
అహం రాష్ట్రీ సంగమనీ	౧౦	౧౨౫	౩
అహం రుద్రాయ ధనురా	౧౦	౧౨౫	౬
అహం రుద్రేభిర్వసుభి	౧౦	౧౨౫	౧
అహం సప్త స్రవతో ధారయం	౧౦	౪౯	౯
అహం సప్తహా నహుషో			
నహుష్టరః	౧౦	౪౯	౮
అహం స యో నవవాస్త్వం	౧౦	౪౯	౬
అహం సువే పితరమస్య	౧౦	౧౨౫	౭
అహం సూర్యస్య పరి			
యామ్యాశుభిః	౧౦	౪౯	౭
అహం సో అస్మి యః	౧	౧౦౫	౭
అహం సోమమాహనసం	౧౦	౧౨౫	౨
అహం హి తే హరివో బ్రహ్మ	౮	౫౩	౮
అహం హువాన ఆర్క్షే శ్రుతర్వణి	౮	౭౪	౧౩
అహం హోతా న్యసీదం	౧౦	౫౨	౨
అహన్నహిం పరిశయానమర్ణ	౩	౩౨	౧౧
అహన్నహిం పర్వతే శిశ్రియాణం	౧	౩౨	౨
అహన్నిన్ద్రో అదహదగ్నిరిన్ద్రో	౪	౨౮	౩
అహన్వృత్రం వృత్రతరం			
వ్యంసమిన్ద్రో	౧	౩౨	౫
అహన్వృత్ర మృచీషమ	౮	౩౨	౨౬
అహమత్కం కవయే			
శిశ్నథం	౧౦	౪౯	౩
అహమపో అపిన్వముక్షమాణా	౪	౪౨	౪
అహమస్మి మహామహో	౧౦	౧౧౯	౧౨
అహమస్మి సపత్నహేన్ద్ర	౧౦	౧౬౬	౨
అహమస్మి సహమానాథ	౧౦	౧౪౫	౫

ఆ త్వా మదచ్యుతా హరీ	౮	౩౪	౯
ఆ త్వా రథం యథోతయే	౮	౬౮	౧
ఆ త్వా రథే హిరణ్యయే	౮	౧	౨౫
ఆ త్వా రమ్భం న జివ్రయో	౮	౪౫	౨౦
ఆ త్వా వహన్తు హరయో	౧	౧౬	౧
ఆ త్వా విప్రా అచుచ్యవుః	౧	౪౫	౮
ఆ త్వా విశన్త్వాశవః	౧	౫	౭
ఆ త్వా విశన్త్విన్దవః	౮	౯౨	౨౨
ఆ త్వా శుభ్రా అచుచ్యవుః	౮	౯౫	౨
ఆ త్వా సహస్రమా శతం	౮	౧	౨౪
ఆ త్వా సుతాస ఇన్దవో	౮	౪౯	౩
ఆ త్వా హరయో వృషణో	౬	౪౪	౧౯
ఆ త్వా హార్యత్రం ప్రయుజో	౧౦	౯౬	౧౨
ఆ త్వాహార్షమన్తరేధి	౧౦	౧౭౩	౧
ఆ త్వా హోతా మనుర్హితో	౮	౩౪	౮
ఆ త్వేతా ని షీదతేన్ద్రమభి	౧	౫	౧
ఆ త్వేమ ఇజ్జియో రథా	౯	౪౭	౩
ఆథర్వణాయాశ్వినా దధీచే	౧	౧౧౭	౨౨
ఆ దక్షిణా సృజ్యతే	౯	౭౧	౧
ఆదఙ్గిరాః ప్రథమం దధిరే	౧	౮౩	౪
ఆ దధిక్రాః శవసా	౪	౩౮	౧౦
ఆ దశభిర్వివస్వత	౮	౭౨	౮
ఆ దద్య తే ధ్వసయన్తో	౧	౧౪౦	౫
ఆదస్య శుష్మిణో రసే	౯	౧౪	౩
ఆ దస్యుఘ్నా మనసా	౪	౧౬	౧౦
ఆదహ స్వధామను	౧	౬	౪
ఆదాయ శ్యేనో అభరత్	౪	౨౬	౭
ఆదారో వాం మతీనాం	౧	౪౬	౫
ఆదిత్తే అస్య వీర్యస్య	౧	౧౩౧	౫
ఆదిత్తే విశ్వే క్రతుం	౧	౬౮	౨
ఆదిత్పశ్చా బుబుధానా	౪	౧	౧౦
ఆదిత్ప్రత్నస్య రేతసో	౮	౬	౩౦
ఆదిత్యా అవ హి ఖ్యతాధి	౮	౪౭	౧౧
ఆదిత్యానాం వసూనాం			
రుద్రియాణాం	౧౦	౪౮	౧౯
ఆదిత్యానామవసా నూతనేన	౭	౫౧	౧
ఆదిత్యా రుద్రా వసవః	౩	౮	౮
ఆదిత్యా రుద్రా వసవో	౭	౩౫	౧౪
ఆదిత్యా విశ్వే మరుతశ్చ	౭	౫౧	౩
ఆదిత్యాసో అతి స్రిధో	౧౦	౧౨౬	౫
ఆదిత్యాసో అదితయః	౭	౫౨	౧
ఆదిత్యాసో అదితిర్మాదయన్తాం	౭	౫౧	౨
ఆదిత్యైరిన్ద్రః సగణో	౧౦	౧౫౭	౨
ఆదిత్తస్య చర్కిరన్	౮	౫౫	౫
ఆదిద్ధ నేమ ఇన్ద్రియం	౪	౨౪	౫
ఆదిద్ధోతారం వృణతే	౧	౧౪౧	౬
ఆదిద్యః పత్రా తవిషే	౧	౧౧౩	౬
ఆదిన్మాతౄరావిశద్	౧	౧౪౧	౫
ఆ దివస్పృష్ఠమశ్వయుర్గవ్యయుః	౯	౩౬	౬
ఆదీం కే చిత్పశ్యమానాస	౯	౧౧౦	౬
ఆదీం త్రితస్య యోషణో	౯	౩౨	౨
ఆదీం శవస్యబ్రువీదౌర్ణవాభ	౮	౭౭	౨
ఆదీం హంసో యథా గణం	౯	౩౨	౩
ఆదీమశ్వం న హేతారో	౯	౬౨	౬
ఆదు మే నివరో భువత్	౮	౯౩	౧౫
ఆదూ ను తే అను క్రతుం	౮	౬౩	౫
ఆదృధ్నోతి హవిష్కృతిం	౧	౧౮	౮
ఆ దేవానామగ్రయావేహ	౧౦	౭౦	౨
ఆ దేవానామపి పన్థామగన్మ	౧౦	౨	౩
ఆ దేవానామభవః కేతురగ్నే	౩	౧	౧౭
ఆ దేవో దదే బుధ్న్యా	౭	౬	౭
ఆ దేవో దూతో అజిర	౧౦	౯౮	౨
ఆ దేవో యాతు సవితా	౭	౪౫	౧
ఆ దైవ్యాని పార్థివాని	౫	౪౧	౧౪
ఆ దైవ్యా వృణీమహే	౭	౯౭	౨
ఆద్య రథం భానుమో	౫	౧	౧౧
ఆ ద్యాం తనోషి రశ్మిభి	౪	౫౨	౭
ఆద్రోరపి విశరం వి	౫	౨౯	౪
ఆ ద్వాభ్యాం హరిభ్యామిన్ద్ర	౨	౧౮	౪
ఆద్రిభ్యా అమినో	౧౦	౧౧౬	౪
ఆ ధర్ణసిర్బృహద్దివో	౫	౪౩	౧౩
ఆ ధావతా సుహస్త్యః	౯	౪౬	౪
ఆధీషమాణాయాః పతిః	౧౦	౨౬	౬
ఆ ధేనవః పయసా తూర్ణ్యర్థా	౫	౪౩	౧
ఆ ధేనవో ధునయన్తామశిశ్వీః	౩	౫౫	౧౬
ఆధేనవో మామతేయమవన్తీ	౧	౧౫౨	౬
ఆధ్రేణ చిత్తద్వేకం చకార	౭	౧౮	౧౭
ఆ నః పవస్వ ధారయా	౯	౩౫	౧
ఆ నః పవస్వ వసుమద్	౯	౬౯	౮
ఆ నః పూషా పవమానః	౯	౮౧	౪
ఆ నః ప్రజాం జనయతు	౧౦	౮౫	౪౩
ఆ నః శుష్మం నృషాహ్యం	౯	౩౦	౩
ఆ నః సహస్రశో భరా	౮	౩౪	౧౫
ఆ నః సుతాస ఇన్దవః	౯	౧౦౬	౯
ఆ నః సోమం పవిత్ర ఆ	౯	౬౨	౨౧
ఆ నః సోమ పవమానః	౯	౮౧	౩
ఆ నః సోమసంయతం	౯	౮౬	౧౮
ఆ నః సోమ సహోజువో	౯	౬౫	౧౮
ఆ నః సోమ ద్యుమద్వర	౮	౫౦	౫
ఆ నః స్తుత ఉప వాజేభిరూతీ	౪	౨౯	౧
ఆ నః స్తోమముప ద్రవత్	౮	౫	౭
ఆ నః స్తోమముప ద్రవద్	౮	౪౯	౫
ఆ న ఇళాభిర్విదథే	౧	౧౮౬	౧
ఆ న ఇన్దో మహీమిషం	౯	౬౫	౧౩
ఆ న ఇన్దో శతగ్వినం గవాం	౯	౬౫	౧౭
ఆ న ఇన్దో శతగ్వినం రయిం	౯	౬౭	౬
ఆ న ఇన్ద్ర పృక్షసే	౧౦	౨౨	౭
ఆ న ఇన్ద్ర మహీమిషం	౮	౬	౨౩
ఆ న ఇన్ద్రా బృహస్పతీ	౪	౪౯	౩
ఆ న ఇన్ద్రో దూరాదా	౪	౨౦	౧
ఆ న ఇన్ద్రో హరిభి	౪	౨౦	౨
ఆ న ఊర్జం వహతమశ్వినా	౧	౧౫౭	౪
ఆ నపాతః శవసో యాత	౪	౩౪	౬
ఆ నస్తుజం రయిం భరాంశం	౩	౪౫	౪
ఆ నస్తే గన్తు మత్సరో	౧	౧౭౫	౨
ఆ నామభిర్మరుతో వక్షి	౫	౪౩	౧౦
ఆ నార్యస్య దక్షిణా	౮	౨౪	౨౯
ఆ నాసత్యా గచ్ఛతం	౧	౩౪	౧౦
ఆ నాసత్యా త్రిభిరేకా	౧	౩౪	౧౧
ఆ నిరేకముత ప్రియమిన్ద్ర	౮	౨౪	౪
ఆ నివర్తన వర్తయ	౧౦	౧౯	౮
ఆ నివర్త ని వర్తయ	౧౦	౧౯	౬
ఆ నూనం యాతమశ్వినా రథేన	౮	౮	౨
ఆ నూనం యాతమశ్వినాశ్వేభిః	౮	౮౭	౫
ఆ నూనం యాతమశ్వినేమా	౮	౯	౧౪
ఆ నూనం రఘువర్తనిం	౮	౯	౮
ఆ నూనమశ్వినా యువం	౮	౯	౧
ఆ నూనమశ్వినోరృషిః	౮	౯	౩
ఆ నో అగ్నే రయిం భర	౧	౭౯	౮
ఆ నో అగ్నే వయోవృధం	౮	౬౦	౧౧
ఆ నో అగ్నే సుచేతునా	౧	౭౯	౯
ఆ నో అద్య సమనసా	౮	౨౭	౫
ఆ నో అశ్వావదశ్వినా	౮	౨౨	౧౭
ఆ నో అశ్వినా త్రివృతా	౧	౩౪	౧౨
ఆ నో గన్తం మయోభువా	౮	౮	౧౯
ఆ నో గన్తం రిశాదసా	౫	౭౧	౧
ఆ నో గన్తం రిశాదసేమం	౮	౮	౧౭
ఆ నో గవ్యాన్యశ్వ్యా	౮	౩౪	౧౪
ఆ నో గవ్యేభిరశ్వ్యైః	౮	౭౩	౧౪
ఆ నో గవ్యేభిరశ్వ్యైః	౬	౬౦	౧౪
ఆ నో గహి సఖ్యేభిః	౭	౧	౧౯
ఆ నో గోత్రా దర్దృహి	౩	౩౦	౨౧
ఆ నో గోమన్తమశ్వినా	౮	౫	౧౦
ఆ నో దధిక్రాః పథ్యాం	౭	౪౪	౫
ఆ నో దివ ఆ పృథివ్యా	౭	౨౪	౩
ఆ నో దివో బృహతః	౫	౪౩	౧౧

ఆ నో దేవః త్రాయమాణో	౬	౫౦	౮	ఆ నో యాహి మహేమతే	౮	౩౪	౭	ఆ పవస్వ మదిన్తమ	౯	౨౫	౬	ఆ ప్ర ద్రవ హరివో	౫	౩౧	౨
ఆ నో దేవః సావిషద్వయ	౧౦	౧౦౦	౩	ఆ నో యాహి సుతావతో	౮	౧౭	౪		౯	౫౦	౪	ఆ ప్ర యాత మరుతో	౮	౨౭	౮
ఆ నో దేవ శవసా	౭	౩౦	౧	ఆ నో యాహ్యుపశ్రుత్యుక్థేషు	౮	౩౪	౧౧	ఆ పవస్వ మహీమిషం	౯	౪౧	౪	ఆప్రా రజాంసి దివ్యాని	౪	౫౩	౩
ఆ నో దేవానాముప	౧౦	౩౧	౧	ఆ నో రత్నాని బిభ్రతా	౫	౭౫	౩	ఆ పవస్వ. రయిం గోమన్త	౯	౬౨	౧౨	అప్రతిహాయస్వధున ఋతస్య	౧౦	[illegible]	౪
ఆ నో దేవేభిరుప దేవహూతిం	౭	౧౪	౩	ఆ నో రయిం మదచ్యుతం	౮	౭	౧౩	ఆ పవస్వ. రయిం సోమ	౯	౬౩	౧	ఆబున్దం వృత్రహా దదే	౮	౪౫	౪
ఆ నో దేవేభిరుప యాతమర్వాక్	౭	౭౨	౨	ఆ నో రాధాంసి సవితః	౭	౩౭	౮	ఆ పవస్వ సువీర్యం	౯	౬౫	౫	ఆ భన్దమానే ఉపాకే	౧	౧౪౨	౭
ఆ నో ద్యుమ్నైరా శ్రవోభిరా	౮	౫	౩౨	ఆ నో రుద్రస్య సూనవో	౬	౫౦	౪	ఆ పవస్వ హిరణ్యవత్	౯	౬౩	౧౮	ఆ భన్దమానే ఉషసా	౩	౪	౬
ఆ నో ద్రప్సా మధుమన్తో	౧౦	౯౮	౪	ఆ నో వాయో మహే తనే	౮	౪౬	౨౫	ఆ పశుం గాసి పృథివీం	౮	౨౭	౨	ఆ భరతం శిక్షతం	౧	౧౦౯	౭
ఆ నో నావా మతీనాం	౧	౪౬	౭	ఆ నో విశ్వ ఆస్క్రా	౧	౧౮౬	౨	ఆ పశ్చాతాన్నాసత్యా	౭	౭౨	౫	ఆ భాత్యగ్నిరుషసామనీకమ్	౫	౭౬	౧
ఆ నో నియుద్భిః యజ్ఞమ్	౭	౯౨	౫	ఆ నో విశ్వాన్యశ్వినా	౮	౮	౧౩		౭	౭౩	౫	ఆ భానునా పార్థివాని	౬	౬	౬
ఆ నో నియుద్భిః వీతయే	౧	౧౩౫	౩	ఆ నో విశ్వాభిరూతిభిః	౭	౨౪	౪	ఆ పప్రివాన్ రజసీ ఉర్వీ	౭	౨౩	౪	ఆ భారతీ భారతీభిః	౩	౪	౮
ఆ నో బర్హిః సధమాదే	౧౦	౩౫	౧౦	ఆ నో విశ్వాభిరూతిభి	౮	౮	౧	అపశ్చిదస్మై పిన్వత	౭	౩౪	౩		౭	౨	౮
ఆ నో బర్హీ రిశాదసో	౧	౨౬	౪	ఆ నో విశ్వాసు హవ్య	౮	౯౦	౧	అపశ్చిద్ధి స్వయశసః	౭	౮౫	౩	ఆభి స్పృధో మిథతీ	౬	౨౫	౨
ఆ నో బృహన్తా బృహతీభిరూతీ	౪	౪౧	౧౧	ఆ నో విశ్వేషాం రసం	౮	౫౩	౩	అపావాపా విసస్వతో	౯	౧౦	౫	ఆభిర్విధేమాగ్నయే	౮	౨౩	౨౩
ఆ నో బ్రహ్మాణి మరుతః	౨	౩౪	౬	ఆ నో విశ్వే సజోషసో	౮	౫౪	౩	అపాక్షమన్యుర్బ్రువల	౧౦	౮౯	౫	ఆభిష్టే అద్య గీర్భిర్గృణన్తో	౪	౧౦	౪
ఆ నో భజ పరమేష్వా	౧	౨౭	౫	ఆ నోఽవోభిర్మరుతో	౧	౧౬౭	౨	ఆపి వో అస్మే పితరేవ	౧౦	౧౦౬	౪	ఆ భూత్యా సహజా వజ్ర	౧౦	౮౪	౬
ఆ నో భద్రాః క్రతవో	౧	౮౯	౧	ఆన్త్రేభ్యస్తే గుదాభ్యో	౧౦	౧౬౩	౩	ఆ పూషణో న మాతరం	౭	౪౩	౨	ఆభూషేణ్యం వో మరుతో	౫	౫౫	౪
ఆ నో భర దక్షిణేనాభి	౮	౮౧	౬	ఆన్యం దివో మాతరిశ్వా	౧	౯౩	౬	ఆ పూర్ణో అస్య కలశః	౩	౩౨	౧౫	ఆభోగయం ప్రయదిచ్ఛ	౧	౧౧౦	౨
ఆ నో భర భగమిన్ద్ర	౩	౩౦	౧౯	ఆపః పృణీత భేషజం	౧	౨౩	౨౧	ఆ పూషఞ్చిత్రబర్హిషమాఘృణే	౧	౨౩	౧౩	అముద్యే అక్ష్నా అపతన్	౧౦	౨౯	౭
ఆ నో భర వృషణం	౬	౧౯	౮		౧౦	౯	౭	ఆపో అద్యాన్వచారిషం	౧	౨౩	౨౩	ఆ మనీషామన్తరిక్షస్య	౧	౧౧౦	౬
ఆ నో భర వ్యఞ్జనం	౮	౭౮	౨	ఆప ఇద్వా ఉ భేషజీరాపో	౧౦	౧౩౭	౬		౧౦	౯	౯	ఆ మన్ద్రమా వరేణ్యం	౯	౬౫	౨౯
ఆ నో మఖస్య దావనే	౮	౭	౨౭	ఆ పశ్చాతా ధరావతో	౭	[illegible]	౭	ఆపో అస్మాన్మాతరః	౧౦	౧౭	౧౦	ఆ మన్ద్రస్య సనిష్యన్తో	౩	౨	౪
ఆ నో మహీమరమతిం	౫	౪౩	౬	అపథయో విపథయోఽన్తస్ప	౫	౫౨	౧౦	ఆపో వదేవయుర యజ్ఞై	౧	[illegible]	౨	ఆ మన్ద్రైరిన్ద్ర హరిభిర్యాహి	౩	౪౫	౧
ఆ నో మిత్ర సుదీతిభి	౫	౬౪	౫	ఆ పప్రాథ మహినా	౮	౭౦	౬	ఆపో న సిన్ధుమభి	౧౦	౪౩	౭	ఆ మన్యేథామా గతం	౩	౫౮	౪
ఆ నో మిత్రావరుణా ఘృతై	౩	౬౨	౧౬	ఆపప్రుషీ పార్థివాన్యురు	౬	౬౧	౧౧	ఆపో భూయిష్ఠా ఇత్యేకో	౧	౧౬౧	౯	ఆ మాం మిత్రావరుణేహ	౭	౫౦	౧
ఆ నో మిత్రావరుణా హవ్యజుష్టిం	౭	౬౫	౪	ఆపప్రుషీ విభావరి	౪	౫౨	౬	ఆపో యం వః ప్రథమం	౭	౪౭	౧	ఆ మా పూషన్నుప ద్రవ	౬	౪౮	౧౬
ఆ నో యజ్ఞం దివిస్పృశం	౮	౧౦౧	౯	ఆ పప్రౌ పార్థివం రజో	౧	౮౧	౫	ఆపో రేవతీః క్షయథా	౧౦	౩౦	౧౨	ఆమాసు పక్వమైరయ	౮	౮౯	౭
ఆ నో యజ్ఞం నమోవృధం	౩	౪౩	౩	ఆ పరమాభిరుత మధ్యమాభి	౬	౬౨	౧౧	ఆపో హ యద్బృహతీర్విశ్వ మాయన్	౧౦	౧౨౧	౭	ఆ మిత్రావరుణా భగం	౯	౭	౮
ఆ నో యజ్ఞం భారతీ	౧౦	౧౧౦	౮	ఆ పర్వతస్య మరుతామవాంసి	౪	౫౫	౫	ఆపో హి ష్ఠా మయోభువస్తా	౧౦	౯	౧	ఆ మిత్రే వరుణే వయం	౫	౭౨	౧
ఆ నో యజ్ఞాయ తక్షత	౧	౧౧౧	౨	ఆ పవమాన ధారయ	౯	౧౩	౯	ఆప్యాయస్వ మదిన్తమ	౧	౯౧	౧౭	అమూరః భ్రాతృవ్యస్యేమా	౬	[illegible]	౩౧
ఆ నో యాతం దివస్పర్యా	౮	౮	౪	ఆ పవమాన నో భరార్యో	౯	౨౩	౩	ఆప్యాయస్వ సమేతు తే	౧	౯౧	౧౬	ఆమే అస్య ప్రతీవ్య	౮	[illegible]	౮
ఆ నో యాతం దివో అచ్ఛా	౪	౪౪	౫	ఆ పవమాన సుష్టుతిం	౯	౬౫	౩		౯	౩౧	౪	ఆ మే వచాం స్యుద్యతా	౮	[illegible]	[illegible]
ఆ నో యాతముపశ్రుత్యశ్వినా	౮	౮	౫	ఆ పవస్వ గవిష్టయే	౯	౬౬	౧౫					ఆమే హవం నాసత్యాశ్వినా	౮	[illegible]	౧
ఆ నో యాహి పరావతో	౮	౬	౩౬	ఆ పవస్వ దిశాం పత	౯	౧౧౩	౨	ఆ ప్ర ద్రవ పరావతో	౮	౮౨	౧	అయం గౌః పృశ్నిరక్రమీ	౧౦	[illegible]	[illegible]

ఆ వాం సహస్రం హరయ	౪	౪౬	౩
ఆ వాం సుమ్నే వరిమన్	౬	౬౩	౧౧
ఆ వాం సుమ్నైః శంయూ	౧౦	౧౪౩	౬
ఆ వాజా యాతోప న	౪	౩౪	౫
ఆ వాత వాహి భేషజం	౧౦	౧౩౭	౩
ఆ వాతస్య ధ్రజతో	౭	౩౬	౩
ఆ వామగన్త్సుమతిర్వాజినీవసూ	౧౦	౪౦	౧౨
ఆ వామశ్వాసః శుచయః	౧	౧౮౧	౨
ఆ వామశ్వాసః సుయుజో	౫	౬౨	౪
ఆ వామశ్వాసో అభిమాతిషాహ	౬	౬౯	౪
ఆ వాముపస్థమద్రుహా	౨	౪౧	౨౧
ఆ వామృతాయ కేశినీరనూషత	౧	౧౫౧	౬
ఆ వాయో భూష శుచిపా	౭	౯౨	౧
ఆ వింశత్యా త్రింశతా	౨	౧౮	౫
ఆ విద్యున్మద్భిర్మరుతః	౧	౮౮	౧
ఆ విబాధ్యా పరిరాప	౨	౨౩	౩
ఆవిరభూన్మహి మాఘోనమేషాం	౧౦	౧౦౭	౧
ఆవివాసన్పరావతో	౯	౩౯	౫
ఆవిశన్కలశం సుతో	౯	౬౨	౧౯
ఆ విశ్వతః ప్రత్యఞ్చం	౨	౧౦	౫
ఆ విశ్వదేవం సత్పతిం	౫	౮౨	౭
ఆ విశ్వవారాశ్వినా	౭	౭౦	౧
ఆవిష్ట్యో వర్ధతే చారురాసు	౧	౯౫	౫
ఆవృత్రహణా వృత్రహభిః	౬	౬౦	౩
ఆ వృషస్వ పురూవసో	౮	౬౧	౩
ఆ వృషస్వ మహామహ	౮	౨౪	౧౦
ఆ వేధసం నీలపృష్ఠం	౫	౪౩	౧౨
ఆ వో ధియం యజ్ఞియాం	౧౦	౧౦౧	౯
ఆవో మక్షూ తనాయ	౧	౩౯	౭
ఆవో యక్ష్యమృతత్వం	౧౦	౫౨	౫
ఆవో యన్తూదవాహాసో	౫	౫౮	౩
ఆవో యస్య ద్విబర్హసో	౧	౧౭౬	౫
ఆవో రాజానమధ్వరస్య	౪	౩	౧
ఆవో రువణ్యుమౌశిజో	౧	౧౨౨	౫
ఆవో వహన్తు సప్తయో	౧	౮౫	౬
ఆవో వాహిష్ఠో వహతు	౭	౩౭	౧
ఆవో హోతా జోహవీతి	౭	౫౬	౧౮
ఆ శర్మ పర్వతానాం వృణీమహే	౮	౩౧	౧౦
ఆ శర్మ పర్వతానామోతాపాం	౮	౧౮	౧౬
ఆశసనం విశసనమథో	౧౦	౮౫	౩౫
ఆశీత్యా నవత్యా యాహ్యర్వాఙా	౨	౧౮	౬
ఆశుం దధిక్రాం తము ను	౪	౩౯	౧
ఆశుం దూతం వివస్వతో	౪	౭	౪
ఆశుః శిశానో వృషభో	౧౦	౧౦౩	౧
ఆశుభిశ్చిద్యాన్వి ముచాతి	౨	౩౮	౩
ఆ శుభ్రా యాతమశ్వినా	౭	౬౮	౧
ఆశురర్ష బృహన్మతే పరి	౯	౩౯	౧
ఆశృణ్వతే అదృపితాయ	౪	౩	౩
ఆ శ్యేనస్య జవసా	౧	౧౧౮	౧౧
ఆ శ్రుత్కర్ణ శ్రుధీ హవం	౧	౧౦	౯
ఆశ్వినావశ్వావత్యేషా	౧	౩౦	౧౭
ఆష్ట్రాయస్య జన్తవో	౫	౧౯	౩
ఆ సంయతమిన్ద్ర ణః	౬	౨౨	౧౦
ఆ స ఏతు య ఈవదా	౮	౪౬	౨౧
ఆ సఖాయః సబర్దుఘాం	౬	౪౮	౧౧
ఆ సత్యో యాతు మఘవా	౪	౧౬	౧
ఆ సవం సవితుర్యథా	౮	౧౦౨	౬
ఆసస్రాణాసః శవసాన	౬	౩౭	౩
ఆ సహస్రం పథిభిరిన్ద్ర	౬	౧౮	౧౧
ఆసాం పూర్వాసామహసు	౧	౧౨౪	౯
ఆసీనాసో అరుణీనాముపస్థే	౧౦	౧౫	౭
ఆ సీమరోహత్సుయమా	౩	౭	౩
ఆ సుగ్మ్యాయ సుగ్మ్యం	౮	౨౨	౧౫
ఆ సుతే సించత శ్రియం	౮	౭౨	౧౩
ఆ సుష్టుతీ నమసా	౫	౪౩	౨
ఆసు ష్మా ణో మఘవన్	౬	౪౪	౧౮
ఆ సుష్వయన్తీ యజతే	౧౦	౧౧౦	౬
ఆ సూర్యో న రశ్మయో	౧	౫౯	౩
ఆ సూర్యో అరుహచ్ఛుక్రమర్ణో	౫	౪౫	౧౦
ఆ సూర్యో న భానుమద్భిః	౬	౪	౬
ఆ సూర్యో యాతు సప్తాశ్వః	౫	౪౫	౯
ఆ సోతా పరి షించతాశ్వం	౯	౧౦౮	౭
ఆ సోమ సువానో అద్రిభిః	౯	౧౦౭	౧౦
ఆ స్తుతాసో మరుతో విశ్వ	౭	౫౭	౭
ఆస్థాపయన్త యువతిం	౧	౧౬౭	౬
ఆస్నో వృకస్య వర్తికా	౧	౧౧౬	౧౪
ఆ స్మా రథం వృషపాణేషు	౧	౫౧	౧౨
ఆస్మిన్పిశఙ్గమిన్దవో	౯	౨౧	౫
ఆ స్వమద్మ యువమానో	౧	౫౮	౨
ఆహం పితౄన్త్సువిదత్రాం	౧౦	౧౫	౩
ఆహం సరస్వతీవతో	౮	౩౮	౧౦
ఆ హరయః ససృజ్రిరే	౮	౬౯	౫
ఆహర్యతాయ ధృష్ణవే	౯	౯౯	౧
ఆ హర్యతో అర్జునే	౯	౧౦౭	౧౩
ఆహర్షం త్వావిదం త్వా	౧౦	౧౬౧	౫
ఆ హి ద్యావా పృథివీ	౧౦	౧	౭
ఆ హి రుహతమశ్వినా	౮	౨౨	౯
ఆ హి ష్మా యాతి నర్య	౪	౨౯	౨
ఆ హి ష్మా సూనవే పితా	౧	౨౬	౩
ఆ హోతా మన్ద్రో విదథా	౩	౧౪	౧
ఇచ్ఛన్తి త్వా సోమ్యాసః	౩	౩౦	౧
ఇచ్ఛన్తి దేవాః సున్వన్తం	౮	౨	౧౮
ఇచ్ఛన్నశ్వస్య యచ్ఛిరః	౧	౮౪	౧౪
ఇళామగ్నే పురుదంసం సనిం	౩	౧	౨౩
	౩	౫	౧౧
	౩	౬	౧౧
	౩	౭	౧౧
	౩	౧౫	౭
	౩	౨౨	౫
	౩	౨౩	౫
ఇళాయాస్త్వా పదే వయం	౩	౨౯	౪
ఇళా సరస్వతీ మహీ	౧	౧౩	౯
	౫	౫	౮
ఇత ఊతీ వో అజరం	౮	౯౯	౭
ఇతి చిద్ధి త్వా ధనా	౧౦	౧౨౦	౪
ఇతి చిన్ను ప్రజాయై	౫	౪౧	౧౯
ఇతి చిన్మన్యుమధ్రిజః	౫	౭	౧౦
ఇతి త్వాగ్నే వృష్టిహవ్యస్య	౧౦	౧౧౫	౯
ఇతి త్వా దేవా ఇమ	౧౦	౯౫	౧౮
ఇతి వా ఇతి మే మనో	౧౦	౧౧౯	౧
ఇతి స్తుతాసో అసథా	౮	౩౦	౨
ఇతో వా సాతిమీమహే	౧	౬	౧౦
ఇత్థా ధీవన్తమద్రివః	౮	౨	౪౦
ఇత్థా యథా త ఊతయే	౫	౨౦	౪
ఇత్థా హి సోమ ఇన్మదే	౧	౮౦	౧
ఇదం కవేరాదిత్యస్య	౨	౨౮	౧
ఇదం త ఏకం పర ఊ త	౧౦	౫౬	౧
ఇదం తే పాత్రం సనవిత్తమిన్ద్ర	౧౦	౧౧౨	౬
ఇదం తే సౌమ్యం మధ్వధుక్షన్	౮	౬౫	౮
ఇదం త్యత్పాత్రమిన్ద్రపానం	౬	౪౪	౧౬
ఇదం ద్యావాపృథివీ సత్యమస్తు	౧	౧౮౫	౧౧
ఇదం నమో వృషభాయ స్వరాజే	౧	౫౧	౧౫
ఇదం పితృభ్యో నమో అస్త్వద్య	౧౦	౧౫	౨
ఇదం పిత్రే మరుతాముచ్యతే	౧	౧౧౪	౬
ఇదం మే అగ్నే కియతే	౪	౫	౬
ఇదం యమస్య సాదనం	౧౦	౧౩౫	౭
ఇదం వచః పర్జన్యాయ	౭	౧౦౧	౫
ఇదం వచః శతసాః	౭	౮	౬
ఇదం వపుర్నివచనం	౫	౪౭	౫
ఇదం వసో సుతమన్ధః	౮	౨	౧
ఇదం వాం మదిరం మధ్వధుక్షన్	౮	౩౮	౩
ఇదం వామాస్యే హవిః	౪	౪౯	౧
ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే	౧	౨౨	౧౭
ఇదం శ్రేష్ఠం జ్యోతిషాం జ్యోతిరాగాచ్చిత్రః	౧	౧౧౩	౧
ఇదం శ్రేష్ఠం జ్యోతిషాం జ్యోతిరుత్తమం	౧౦	౧౭౦	౩
ఇదం సు మే జరితరా	౧౦	౨౮	౪
ఇదం స్వరిదమిదాస	౧౦	౧౨౪	౬

మన్త్రః	మ.	సూ.	ఋ.
ఇదం హ నూనమేషాం సుమ్నం	౮	౧౮	౧
ఇదం హవిర్మఘవన్తుభ్యం	౧౦	౧౧౬	౭
ఇదం హవిర్మఘవన్తుభ్యం	౧౦	౧౧౬	౧౭
ఇదం హ వాం ప్రదివి	౫	౮౬	౪
ఇదం హ్యన్వోజసా సుతం	౩	౫౧	౧౦
ఇదమకర్మ నమో అభ్రియాయ	౧౦	౬౮	౧౨
ఇదమగ్నే సుధితం దుర్ధితా	౧	౧౪౦	౧౧
ఇదమాపః ప్ర వహత	౧	౨౩	౨౨
	౧౦	౯	౮
ఇదమిత్థా రౌద్రం గూర్తవచా	౧౦	౬౧	౧
ఇదము త్యత్పురుతమం	౪	౫౧	౧
ఇదము త్యన్మహి మహామనీకం	౪	౫	౯
ఇదముదకం పిబతేత్య బ్రవీతనేదం	౧	౧౬౧	౮
ఇదా హి త ఉషో అద్రిసానో	౬	౬౫	౫
ఇదా హి తే వేవిషతః	౬	౧౨	౫
ఇదా హి వ ఉపస్తుతిమిదా	౮	౨౭	౧౧
ఇదా హి వో విధతే	౬	౬౫	౪
ఇదాహ్నః పీతిముత వో	౪	౩౩	౧౧
ఇధ్మం యస్తే జభరచ్ఛశ్రమాణో	౪	౧౨	౨
ఇధ్మేనాగ్న ఇచ్ఛమానో	౩	౧౮	౩
ఇనోత పృచ్ఛ జనితా	౩	౩౮	౨
ఇనో రాజన్నరతిః సమిద్ధో	౧౦	౩	౧
ఇనో వాజానాం పతిరినః	౧౦	౨౬	౭
ఇన్దవిన్ద్రాయ బృహతే	౯	౬౯	౧౦
ఇన్దుం రిహన్తి మహిషా	౯	౯౭	౫౭
ఇన్దుః పవిష్ట చారుర్మదాయా	౯	౧౦౯	౭
ఇన్దుః పవిష్ట చేతనః	౯	౬౪	౧౦
ఇన్దుః పునానః ప్రజామురాణః	౯	౧౦౯	౫
ఇన్దుః పునానో అతి	౯	౮౬	౨౬
ఇన్దురత్యో న వాజసృత్	౯	౪౩	౫
ఇన్దురిన్ద్రాయ పవత	౯	౧౦౧	౫
ఇన్దుర్దేవానాముప సఖ్యమాయన్	౯	౯౭	౫
ఇన్దుర్వాజీ పవతే గోన్యోఘా	౯	౯౭	౧౦

మన్త్రః	మ.	సూ.	ఋ.
ఇన్దుర్హిన్వానో అర్షతి	౯	౬౭	౪
ఇన్దుర్హియానః సోతృభిః	౯	౩౦	౨
ఇన్దోయథా తవస్తవో	౯	౫౫	౨
ఇన్దో యదద్రిభిః సుతః	౯	౨౪	౫
ఇన్దో వ్యవ్యమర్షసి	౯	౬౭	౫
ఇన్దో సముద్రమీఙ్ఖయ	౯	౩౫	౨
ఇన్ద్రం కామా వసూయన్తో	౪	౧౬	౧౫
ఇన్ద్రం కుత్సో వృత్రహణం	౧	౧౦౬	౬
ఇన్ద్రం తం శుమ్భ పురుహన్	౮	౭౦	౨
ఇన్ద్రం నరో నేమధితా	౭	౨౭	౧
ఇన్ద్రం నో అగ్నే వసుభిః	౭	౧౦	౪
ఇన్ద్రం పరే ऽవరే మధ్యమాస	౪	౨౫	౮
ఇన్ద్రం ప్రత్నేన మన్మనా	౮	౭౬	౬
ఇన్ద్రం ప్రాతర్హవామహ	౧	౧౬	౩
ఇన్ద్రం మతిర్హృద ఆ	౩	౩౯	౧
ఇన్ద్రం మిత్రం వరుణమగ్ని మాహురథో	౧	౧౬౪	౪౬
ఇన్ద్రం మిత్రం వరుణమగ్ని మూతయే	౧	౧౦౬	౧
ఇన్ద్రం వయం మహాధన	౧	౭	౫
ఇన్ద్రం వర్ధన్తు నో గిర	౮	౧౩	౧౬
ఇన్ద్రం వర్ధన్తో అప్తురః	౯	౬౩	౫
ఇన్ద్రం వాణీరనుత్తమన్యుమేవ	౭	౩౧	౧౨
ఇన్ద్రం విశ్వా అవీవృధన్	౧	౧౧	౧
ఇన్ద్రం వృత్రాయ హన్తవే దేవాసో	౮	౧౨	౨౨
ఇన్ద్రం వృత్రాయ హన్తవే పురుహూతముప	౩	౩౭	౫
ఇన్ద్రం వో నరః సఖ్యాయ	౬	౨౯	౧
ఇన్ద్రం వో విశ్వతస్పరి	౧	౭	౧౦
ఇన్ద్రం సోమస్య పీతయే	౩	౪౨	౪
ఇన్ద్రం స్తవా నృతమం యస్య	౧౦	౮౯	౧
ఇన్ద్రః కిల శ్రుత్యా అస్య	౧౦	౧౧౧	౩
ఇన్ద్రః పూర్భిదాతిరద్దాసం	౩	౩౪	౧
ఇన్ద్రః స దామనే కృత	౮	౯౩	౮

మన్త్రః	మ.	సూ.	ఋ.
ఇన్ద్రః సమత్సు యజమానమార్యం	౧	౧౩౦	౮
ఇన్ద్రః సహస్రదాన్నాం	౧	౧౭	౫
ఇన్ద్రః సీతాం ని గృహ్ణాతు	౪	౫౭	౭
ఇన్ద్రః సుతేషు సోమేషు	౮	౧౩	౧
ఇన్ద్రః సుత్రామా స్వవాఁ	౬	౪౭	౧౨
	౧౦	౧౩౧	౬
ఇన్ద్రః స పూషా వృష్ణా	౩	౫౭	౨
ఇన్ద్రః సుశిప్రో మఘవా	౩	౩౦	౩
ఇన్ద్రః సూర్యస్య రశ్మిభి	౮	౧౨	౯
ఇన్ద్రః స్పళుత వృత్రహా	౮	౬౧	౧౫
ఇన్ద్రః స్వర్షా జనయన్	౩	౩౪	౩
ఇన్ద్రః స్వాహా పిబతు	౩	౫౦	౧
ఇన్ద్ర ఆశాభ్యస్పరి	౨	౪౧	౧౨
ఇన్ద్ర ఆసాం నేతా	౧౦	౧౦౩	౮
ఇన్ద్ర ఇత్సోమపా ఏక	౮	౨	౪
ఇన్ద్ర ఇద్ధర్యోః సచా	౧	౭	౨
ఇన్ద్ర ఇన్నో మహోనాం	౮	౯౨	౩
ఇన్ద్ర ఇషే దదాతు నః	౮	౯౩	౩౪
ఇన్ద్రఉ శవసా	౧౦	౧౦౦	౫
ఇన్ద్ర ఋభుభిర్వాజవద్భిః	౩	౬౦	౫
ఇన్ద్ర ఋభుభిర్వాజిభి	౩	౬౦	౭
ఇన్ద్ర ఋభుమాన్వాజవాన్	౩	౬౦	౬
ఇన్ద్ర ఓషధీరసనో దహాని	౩	౩౪	౧౦
ఇన్ద్ర క్రతుం న ఆ భర	౭	౩౨	౨౬
ఇన్ద్రక్రతువిదం సుతం	౩	౪౦	౨
ఇన్ద్ర క్షత్రమభి వామమోజో	౧౦	౧౮౦	౩
ఇన్ద్ర క్షత్రాస మాతిషు	౧౦	౬౦	౫
ఇన్ద్ర గృణీష ఉ స్తుషే	౮	౬౫	౫
ఇన్ద్ర జహి పుమాంసం	౭	౧౦౪	౨౪
ఇన్ద్ర జామయ ఉత యే	౬	౨౫	౩
ఇన్ద్ర జ్యేష్ఠం న ఆ భర	౬	౪౬	౫
ఇన్ద్ర జ్యేష్ఠ స్పృహయ్యః	౪	౫౪	౫
ఇన్ద్ర జ్యేష్ఠ మరుద్గణా	౧	౨౩	౮
	౨	౪౧	౧౫

మన్త్రః	మ.	సూ.	ఋ.
ఇన్ద్ర తమాం హి ధిష్ణ్య	౧	౧౮౨	౨
ఇన్ద్ర తుభ్యమిదద్రివో	౧	౧౮౩	౨
ఇన్ద్ర తుభ్యమిన్మఘవన్	౬	౪౪	౧౦
ఇన్ద్ర త్రిధాతు శరణం	౬	౩౬	౯
ఇన్ద్ర త్వమవితేదసీత్థా	౮	౧౩	౨౬
ఇన్ద్ర త్వా వృషభం వయం	౩	౪౦	౧
ఇన్ద్ర త్వాతాస ఆ వయం	౧	౮	౩
ఇన్ద్ర దృహ్య మఘవన్	౧౦	౧౦౦	౧
ఇన్ద్ర దృహ్య యామకోశా	౩	౩౦	౧౫
ఇన్ద్ర దృహ్యస్య పూరసి	౮	౮౦	౭
ఇన్ద్రనేదీయ ఏదిహి	౮	౫౩	౫
ఇన్ద్ర పిబ తుభ్యం సుతో	౬	౪౦	౧
ఇన్ద్ర పిబ ప్రతికామం	౧౦	౧౧౨	౧
ఇన్ద్ర పిబ వృషధూతస్య	౨	౪౩	౭
ఇన్ద్ర పిబ స్వధయా	౩	౩౫	౧౦
ఇన్ద్ర ప్ర ణః పురఏతేవ	౬	౪౭	౭
ఇన్ద్ర ప్ర ణో ధితావానం	౩	౪౦	౩
ఇన్ద్ర ప్రణో రథమవ	౮	౮౦	౪
ఇన్ద్ర ప్రసూతా వరుణ ప్రశిష్టా	౧౦	౬౬	౨
ఇన్ద్ర ప్రేహి పురస్త్వం	౮	౧౭	౯
ఇన్ద్ర బ్రహ్మ క్రియమాణా	౫	౨౯	౧౫
ఇన్ద్రమగ్నిం కవిచ్ఛదా	౩	౧౨	౩
ఇన్ద్రమచ్ఛ సుతా ఇమే	౯	౧౦౬	౧
ఇన్ద్ర మరుత్వ ఇహ పాహి	౩	౫౧	౭
ఇన్ద్ర మిత్కేశినా హరీ	౮	౧౪	౧౨
ఇన్ద్రమిత్థా గిరో	౩	౪౨	౩
ఇన్ద్ర మిద్గాథినో బృహదిన్ద్ర	౧	౭	౧
ఇన్ద్ర మిద్దేవ తాతయ	౮	౩	౫
ఇన్ద్రమిద్ధరీ వహతో	౧	౮౪	౨
ఇన్ద్ర మిద్విమహీనాం మేధే	౮	౬	౪౪
ఇన్ద్రమివేదుభయే వి	౪	౩౯	౫
ఇన్ద్రమీశాన మోజసాభి	౧	౧౧	౮
ఇన్ద్రముక్థాని వావృధుః	౮	౬	౩౫
ఇన్ద్ర మృళ మహ్యం జీవాతుమిచ్ఛ	౬	౪౭	౧౦

ఇన్ద్రమేవ ధిషణా సాతయే	౬	౧౯	౨
ఇన్ద్ర య ఉ ను తే అస్తి	౮	౮౧	౮
ఇన్ద్ర యథా హ్యస్తి తే	౮	౨౪	౯
ఇన్ద్ర యస్తే నవీయసీం	౮	౯౫	౫
ఇన్ద్ర వాజేషు నో ఽవ	౧	౭	౪
ఇన్ద్రవాయూ అయం సుతస్తం	౪	౪౬	౬
ఇన్ద్రవాయూ ఇమే సుతా	౧	౨	౪
ఇన్ద్రవాయూ బృహస్పతిం మిత్రాగ్నిం	౧	౧౪	౩
ఇన్ద్రవాయూ బృహస్పతిం సుహవేహ	౧౦	౧౪౧	౪
ఇన్ద్ర వాయూ మనోజువా	౧	౨౩	౩
ఇన్ద్ర శవిష్ఠ సత్పతే	౮	౧౩	౧౨
ఇన్ద్ర శుద్ధో న ఆగహి	౮	౯౫	౮
ఇన్ద్ర శుద్ధో హి నో రయిం	౮	౯౫	౯
ఇన్ద్రశ్చ వాయవేషాం సుతానాం	౫	౫౧	౬
ఇన్ద్రశ్చ మృళయాతి నో	౨	౪౧	౧౧
ఇన్ద్రశ్చ వాయవేషాం సోమానాం	౪	౪౭	౨
ఇన్ద్రశ్చ సోమం పిబతం	౪	౫౦	౧౦
ఇన్ద్రశ్చిద్ఘా తదబ్రవీత్	౮	౩౩	౧౭
ఇన్ద్ర శ్రుధి సు మే హవమస్మే	౮	౮౨	౬
ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని	౨	౨౧	౬
ఇన్ద్ర సోమం పిబ ఋతునా	౧	౧౫	౧
ఇన్ద్ర సోమం సోమపతే	౩	౩౨	౧
ఇన్ద్రసోమమిమం పిబ	౧౦	౨౪	౧
ఇన్ద్ర సోమాః సుతా ఇమే తవ	౩	౪౦	౪
ఇన్ద్ర సోమాః సుతా ఇమే తాన్	౩	౪౨	౫
ఇన్ద్రస్తుజో బర్హణా ఆ	౩	౩౪	౫
ఇన్ద్ర స్థాతర్హరీణాం	౮	౨౪	౧౭
ఇన్ద్రస్య కర్మ సుకృతా	౩	౩౨	౭
ఇన్ద్రస్య దూతీరిషితా	౧౦	౧౦౮	౨
ఇన్ద్రస్య ను వీర్యాణి	౧	౩౨	౧
ఇన్ద్రస్య ను సుకృతం దైవ్యం	౧౦	౧౦౦	౬
ఇన్ద్రస్య వజ్ర ఆయసో	౮	౯౬	౩
ఇన్ద్రస్య వజ్రో మరుతామనీకం	౬	౪౭	౨౮
ఇన్ద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య	౧౦	౧౦౩	౯
ఇన్ద్రస్య సఖ్యమృభవః	౩	౬౦	౩
ఇన్ద్రస్య సోమ పవమాన	౯	౭౬	౩
ఇన్ద్రస్య సోమ రాధసే పునానో	౯	౮	౩
ఇన్ద్రస్య సోమ రాధసే శం	౯	౬౦	౪
ఇన్ద్రస్య హార్ది సోమధానమా	౯	౧౦౮	౧౬
ఇన్ద్రస్యాఙ్గిరసాం చేష్టౌ	౧	౬౨	౩
ఇన్ద్రస్యాత్ర తవిషీభ్యో	౧౦	౧౧౩	౬
ఇన్ద్రస్యేవ రాతిమాజోహువానాః	౧౦	౧౭౮	౨
ఇన్ద్రాకుత్సా వహమానా	౫	౩౧	౯
ఇన్ద్రా కో వాం వరుణా	౪	౪౧	౧
ఇన్ద్రాగ్నీ అపసస్పర్యుప	౩	౧౨	౭
ఇన్ద్రాగ్నీ అపాదియం పూర్వాగాత్	౬	౫౯	౬
ఇన్ద్రాగ్నీ అవసా గత	౭	౯౪	౭
ఇన్ద్రాగ్నీ ఆ గతం సుతం	౩	౧౨	౧
ఇన్ద్రాగ్నీ ఆ హి తన్వతే	౬	౫౯	౭
ఇన్ద్రాగ్నీ ఉక్థవాహసా	౬	౫౯	౧౦
ఇన్ద్రాగ్నీ కో అస్య వాం	౬	౫౯	౫
ఇన్ద్రాగ్నీ జరితుః సచా	౩	౧౨	౨
ఇన్ద్రాగ్నీ తపన్తి మాఘా	౬	౫౯	౮
ఇన్ద్రాగ్నీ తవిషాణి వాం	౩	౧౨	౮
ఇన్ద్రాగ్నీ నవతిం పురో	౩	౧౨	౬
ఇన్ద్రాగ్నీ మిత్రా వరుణా దితిం	౫	౪౬	౩
ఇన్ద్రాగ్నీ యమవథ ఉభా	౫	౮౬	౧
ఇన్ద్రాగ్నీ యువం సునః	౮	౪౦	౧
ఇన్ద్రాగ్నీ యువామిమేఽభి	౬	౬౦	౭
ఇన్ద్రాగ్నీ యువోరపి వసు	౬	౫౯	౯
ఇన్ద్రాగ్నీ రోచనా దివః	౩	౧౨	౯
ఇన్ద్రాగ్నీ వృత్రహత్యేషు	౧౦	౬౫	౨
ఇన్ద్రాగ్నీ శతదావ్న్యశ్వ	౫	౨౭	౬
ఇన్ద్రాగ్నీ శృణుతం హవం	౬	౬౦	౧౫
ఇన్ద్రాణీమాసు నారిషు	౧౦	౮౬	౧౧
ఇన్ద్రా ను పూషణా వయం	౬	౫౭	౧
ఇన్ద్రా పర్వతా బృహతా రథేన	౩	౫౩	౧
ఇన్ద్రా బృహస్పతీ వయం	౪	౪౯	౫
ఇన్ద్రాయ గావ ఆశిరం	౯	౬౯	౬
ఇన్ద్రాయ గిరో అనిశిత	౧౦	౮౯	౪
ఇన్ద్రాయ నూన మర్చతో క్థాని	౧	౮౪	౫
ఇన్ద్రాయ పవతే మదః	౯	౧౦౭	౧౭
ఇన్ద్రాయ మద్వనే సుతం	౮	౯౨	౧౯
ఇన్ద్రాయ వృషణం మదం	౯	౧౦౬	౫
ఇన్ద్రాయ సామ గాయత	౮	౯౮	౧
ఇన్ద్రాయ సుమదిన్తమం	౮	౧	౧౯
ఇన్ద్రాయ సోమ పరిషిచ్యసే	౯	౭౮	౨
ఇన్ద్రాయ సోమ పవసే	౯	౨౩	౬
ఇన్ద్రాయ సోమ పాతవే నృభిర్యతః	౯	౧౦౮	౧౫
ఇన్ద్రాయ సోమ పాతవే మదాయ	౯	౧౧	౮
ఇన్ద్రాయ సోమ పాతవే వృత్రఘ్నే	౯	౯౮	౧౦
ఇన్ద్రాయ సోమ సుషుతః	౯	౮౫	౧
ఇన్ద్రాయ సోమాః ప్రదివో	౩	౩౬	౨
ఇన్ద్రాయ హి ద్యౌరసురో	౧	౧౩౧	౧
ఇన్ద్రా యాహి చిత్రభానో	౧	౩	౪
ఇన్ద్రా యాహి తూతుజాన	౧	౩	౬
ఇన్ద్రా యాహి ధియేషితో	౧	౩	౫
ఇన్ద్రా యువం వరుణా దిద్యుమస్మిన్	౪	౪౧	౪
ఇన్ద్రా యువం వరుణా భూతమస్యా	౪	౪౧	౫
ఇన్ద్రాయేన్దుం పునీతనోగ్రం	౯	౬౨	౨౯
ఇన్ద్రాయేన్దో మరుత్వతే	౯	౬౪	౨౨
ఇన్ద్రా వరుణ నూ ను వాం	౧	౧౭	౮
ఇన్ద్రావరుణయోరహం	౧	౧౭	౧
ఇన్ద్రా వరుణ వామహం	౧	౧౭	౭
ఇన్ద్రా వరుణా మధుమత్తమస్య	౬	౬౮	౧౧
ఇన్ద్రా వరుణా యదిమాని	౭	౮౨	౫
ఇన్ద్రా వరుణా యదృషిభ్యో	౮	౫౯	౬
ఇన్ద్రావరుణా యువమధ్వరాయ	౭	౮౨	౧
ఇన్ద్రా వరుణా వధనాభిరప్రతి	౭	౮౩	౪
ఇన్ద్రా వరుణా వధ్యా తపిష్ఠ	౭	౮౩	౫
ఇన్ద్రా వరుణా సుతపావిమం	౬	౬౮	౧౦
ఇన్ద్రా వరుణా సోమన నమర్దృష్టం	౮	౫౯	౭
ఇన్ద్రావిష్ణూ తత్పనయాయ్యం	౬	౬౯	౫
ఇన్ద్రావిష్ణూ దృంహితాః	౭	౯౯	౫
ఇన్ద్రావిష్ణూ పిబతం మధ్వో	౬	౬౯	౭
ఇన్ద్రా విష్ణూ మదపతీ	౬	౬౯	౩
ఇన్ద్రా విష్ణూ హవిషా	౬	౬౯	౬
ఇన్ద్రా సోమా తపతం రక్ష	౭	౧౦౪	౧
ఇన్ద్రా సోమా దుష్కృతో వవ్రే	౭	౧౦౪	౩
ఇన్ద్రా సోమా పక్వమామాస్వన్తర్ని	౬	౭౨	౪
ఇన్ద్రా సోమా పరివాం భూతు	౭	౧౦౪	౬
ఇన్ద్రా సోమా మహి తద్వాం	౬	౭౨	౧
ఇన్ద్రా సోమా యువమఙ్గ	౬	౭౨	౫
ఇన్ద్రా సోమా వర్తయతం దివస్పర్యగ్ని	౭	౧౦౪	౫
ఇన్ద్రా సోమా వర్తయతం దివో	౭	౧౦౪	౪
ఇన్ద్రా సోమావహిమపః	౬	౭౨	౩
ఇన్ద్రా సోమా వాసయథ	౬	౭౨	౨
ఇన్ద్రాసోమా సమఘశంస	౭	౧౦౪	౨
ఇన్ద్రా హ యో వరుణా	౪	౪౧	౨
ఇన్ద్రా హ రత్నం వరుణా	౪	౪౧	౩
ఇన్ద్రియాణి శతక్రతో	౩	౩౭	౯
ఇన్ద్రే అగ్నా నమో బృహత్	౭	౯౪	౪
ఇన్ద్రేణ యాథ సరథం సుతే	౩	౬౦	౪
ఇన్ద్రేణ యుజా నిః సృజన్త	౧౦	౬౨	౭
ఇన్ద్రేణ రోచనా దివో	౮	౧౪	౯
ఇన్ద్రేణ సం హి దృక్షసే	౧	౬	౭
ఇన్ద్రేణైతే తృత్సవో వేవిషాణా	౭	౧౮	౧౫
ఇన్ద్రే భుజం శశమానాస	౧౦	౯౨	౭
ఇన్ద్రే విశ్వాని వీర్యా	౮	౬౩	౬
ఇన్ద్రేషితే ప్రసవం భిక్షమాణే	౩	౩౩	౨

ఇన్ద్రేహి మత్స్యన్ధసో	౧	౯	౧
ఇన్ద్ర అఙ్గ మహద్భయ	౨	౪౧	౧౦
ఇన్ద్రో అశ్రాయి సుధ్యో	౧	౫౧	౧౪
ఇన్ద్రో అస్మాఁ అరదత్	౩	౩౩	౬
ఇన్ద్ర అస్మే సుమనా అస్తు	౧౦	౧౦౦	౪
ఇన్ద్రోతిభిర్బహులాభిర్నో	౩	౫౩	౨౧
ఇన్ద్రో దధీచో అస్థభి	౧	౮౪	౧౩
ఇన్ద్రో దివః ప్రతిమానం	౧౦	౧౧౧	౫
ఇన్ద్రో దివ ఇన్ద్ర ఈశే	౧౦	౮౯	౧౦
ఇన్ద్రో దీర్ఘాయ చక్షస	౧	౭	౩
ఇన్ద్రో న యో మహా కర్మాణి	౯	౮౮	౪
ఇన్ద్రో నేదిష్ఠమవసాగమిష్ఠః	౬	౫౨	౬
ఇన్ద్రో బ్రహ్మేన్ద్ర ఋషిరిన్ద్రః	౮	౧౬	౭
ఇన్ద్రో మదాయ వావృధే	౧	౮౧	౧
ఇన్ద్రో మధు సంభృతముస్రియాయాం	౩	౩౯	౬
ఇన్ద్రో మహాం సిన్ధుమాశయానం	౨	౧౧	౯
ఇన్ద్రో మహ్నా మహతో అర్ణవస్య వి	౧౦	౬౭	౧౨
ఇన్ద్రో మహ్నా మహతో అర్ణవస్య వ్రతా	౧౦	౧౧౧	౪
ఇన్ద్రో మహ్నా రోదసీ	౮	౩	౬
ఇన్ద్రో యజ్వనే పృణతే చ	౬	౨౮	౨
ఇన్ద్రో యాతూనామభవత్	౭	౧౦౪	౨౧
ఇన్ద్రో యాతో వసితస్య	౧	౩౨	౧౫
ఇన్ద్రో రథాయ ప్రవతం	౫	౩౧	౧
ఇన్ద్రో రాజా జగత	౭	౨౭	౩
ఇన్ద్రో వలం రక్షితారం	౧౦	౬౭	౬
ఇన్ద్రో వసుభిః పరిపాతు	౧౦	౬౬	౩
ఇన్ద్రో వా ఘేదియన్మఘం	౮	౨౧	౧౭
ఇన్ద్రో వాజస్య స్థవిరస్య	౬	౩౭	౫
ఇన్ద్రో విశ్వైర్వీర్యైః పత్యమాన	౩	౫౪	౧౫
ఇన్ద్రో వృత్రమవృణోచ్ఛర్ధనీతిః	౩	౩౪	౩
ఇన్ద్రో వృత్రస్య తవిషీం	౧	౮౦	౧౦
ఇన్ద్రో వృత్రస్య దోధతః	౧	౮౦	౫
ఇన్ద్రో హరీ యుయుజే అశ్వినా	౧	౧౬౧	౬
ఇన్ద్రో హర్యన్తమర్జునం	౩	౪౪	౫
ఇన్ధన్వభిర్ధేనుభి	౨	౩౪	౫
ఇన్ధానో అగ్నిం వనవద్	౨	౨౫	౧
ఇన్ధే రాజా సమర్యో	౭	౮	౧
ఇమం కామం మన్దయా	౩	౩౦	౧౦
	౩	౫౦	౪
ఇమం ఘా వీరో అమృతం	౮	౨౩	౧౯
ఇమం చ నో గవేషణం	౬	౫౬	౫
ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం	౧౦	౧౮	౪
ఇమం జుషస్వ గిర్వణః	౮	౧౨	౫
ఇమం తం పశ్య వృషభస్య	౧౦	౧౦౨	౯
ఇమం త్రితో భూర్య విన్దదిచ్ఛన్	౧౦	౪౬	౩
ఇమం నరః పర్వతాస్తుభ్యమాపః	౩	౩౫	౮
ఇమం నరో మరుతః సశ్చతాను	౭	౧౮	౨౫
ఇమం నరో మరుతః సశ్చతా వృధం	౩	౧౬	౨
ఇమం ను మాయినం హువ	౮	౭౬	౧
ఇమం న సోమమన్తితో	౧	౧౭౯	౫
ఇమం నో అగ్న ఉప యజ్ఞమేహి	౧౦	౧౨౪	౧
ఇమం నో అగ్నే అధ్వరం జుషస్వ	౭	౪౨	౫
ఇమం నో అగ్నే అధ్వరం హోత	౬	౫౨	౧౨
ఇమం నో యజ్ఞ మమృతేషు	౩	౨౧	౧
ఇమం బిభర్మి సుకృతం తే	౧౦	౪౪	౯
ఇమం మహే విదథ్యాయ	౩	౫౪	౧
ఇమం మే గఙ్గే యమునే	౧౦	౭౫	౫
ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ	౧	౨౫	౧౯
ఇమం మే స్తోమమశ్వినేమం	౮	౮౫	౨
ఇమం యజ్ఞం చనో ధా అగ్న	౬	౧౦	౬
ఇమం యజ్ఞం త్వమస్మాకమిన్ద్ర	౪	౨౦	౩
ఇమం యజ్ఞం సహసావన్త్వం	౩	౧	౨౨
ఇమం యజ్ఞమిదం. మర్త్యాన	౧౦	౧౫౦	౨
ఇమం యజ్ఞమిదం. సోమ	౧	౯౧	౧౦
ఇమం యమ ప్రస్తరమా హి	౧౦	౧౪	౪
ఇమం రథమధి యే సప్త	౧	౧౬౪	౩
ఇమం విధన్తో. ద్వితా	౨	౪	౨
ఇమం విధన్తో. పశుం	౧౦	౪౬	౨
ఇమం స్తోమం రోదసీ ప్ర	౩	౫౪	౧౬
ఇమం స్తోమం సక్రతవో	౨	౨౭	౨
ఇమం స్తోమమభిష్టయే	౮	౧౨	౪
ఇమం స్తోమ మర్హతే	౧	౯౪	౧
ఇమం స్వస్మై హృద ఆ	౨	౩౫	౨
ఇమ ఆ యాతమిన్దవః	౧	౧౩౭	౨
ఇమ ఇన్ద్ర భరతస్య	౩	౫౩	౨౪
ఇమ ఇన్ద్రాయ సున్విరే	౭	౩౨	౪
ఇమ ఉ త్వా పురుశాక	౬	౨౧	౧౦
ఇమ ఉ త్వా వి చక్షతే	౮	౪౫	౧౬
ఇమమగ్నే చమసం మా వి	౧౦	౧౬	౮
ఇమమఞ్జస్పాముభయే	౧౦	౯	౨౨
ఇమమిన్ద్ర గవాశిరం	౩	౪౨	౭
ఇమమిన్ద్ర సుతం పిబ	౧	౮౪	౪
ఇమమిన్ద్రో అదీధరత్	౧౦	౧౭౩	౩
ఇమము త్య మథర్వవదగ్నిం	౬	౧౫	౧౭
ఇమమూ షు త్వమస్మాకం	౧	౨౭	౪
ఇమమూ షు వో అతిథి	౬	౧౫	౧
ఇమాం ఖనామ్యోషధిం	౧౦	౧౪౫	౧
ఇమాం గాయత్రవర్తనిం	౮	౩౮	౬
ఇమాం చ నః పృథివీం	౩	౫౫	౨౧
ఇమాం త ఇన్ద్ర సుష్టుతిం	౮	౧౨	౩౧
ఇమాం తే ధియం ప్ర భరే	౧	౧౦౨	౧
ఇమాం తే వాచం వసూయన్త	౧	౧౩౦	౬
ఇమాం త్వమిన్ద్ర మీఢ్వః	౧౦	౮౫	౪౫
ఇమాం ధియం శిక్షమాణస్య	౮	౪౨	౩
ఇమాం ధియం సప్తశీర్ష్ణీం	౧౦	౬౭	౧
ఇమాం ప్రత్నాయ సుష్టుతిం	౧౦	౯౧	౧౩
ఇమాం స ఇన్ద్ర సుష్టుతిం	౮	౬	౩౨
ఇమాం మే అగ్నే సమిధం	౧౦	౭౦	౧
ఇమాం మే అగ్నే సమిధ	౨	౬	౧
ఇమాం మే మరుతో గిరమిమం	౮	౭	౯
ఇమాం వాం మిత్రావరుణా	౭	౩౬	౨
ఇమం సు పూర్వ్యాం ధియం	౮	౬	౪౩
ఇమా అగ్నే మతయస్తుభ్యం	౧౦	౭	౨
ఇమా అభి ప్ర ణోనుమో	౮	౬	౭
ఇమా అస్మై మతయో వాచో	౧౦	౯౧	౧౨
ఇమా అస్య ప్రతూర్తయః	౮	౧౩	౨౯
ఇమా ఇన్ద్రం వరుణం మే	౪	౪౧	౯
ఇమా ఉ త్వా పస్పృధానాసో	౭	౧౮	౩
ఇమా ఉ త్వా పురుతమస్య	౬	౨౧	౧
ఇమా ఉ త్వా పురూవసో	౮	౩	౩
ఇమా ఉ త్వా శతక్రతో	౬	౪౫	౨౫
ఇమా ఉ త్వా సుతే సుతే	౬	౪౫	౨౮
ఇమా ఉ వః సుదానవో	౮	౭	౧౯
ఇమా ఉ వాం దివిష్టయ	౭	౭౪	౧
ఇమా ఉ వాం భృమయో	౩	౬౨	౧
ఇమా గావః సరమే యా	౧౦	౧౦౮	౫
ఇమా గిరః సవితారం	౭	౪౫	౪
ఇమా గిర ఆదిత్యేభ్యో	౨	౨౭	౧
ఇమా జుషేథాం సవనా	౨	౩౨	౫
ఇమా జుహ్వానా యుష్మదా	౭	౯౫	౫
ఇమా తే వాజిన్నవమార్జనాని	౧	౧౬౩	౫
ఇమా ధానా ఘృతస్నువో	౧	౧౬	౨
ఇమా నారీరవిధవాః	౧౦	౧౮	౭
ఇమాని త్రీణి విష్టపా	౮	౯౧	౫
ఇమాని వాం భాగధేయాని	౮	౫౯	౧
ఇమాను కం భువనా	౧౦	౧౫౭	౧
ఇమా బ్రహ్మ బృహద్దివ	౧౦	౧౨౦	౮
ఇమా బ్రహ్మ బ్రహ్మవాహః	౩	౪౧	౩
ఇమా బ్రహ్మ సరస్వతి	౨	౪౧	౧౮
ఇమా బ్రహ్మాణి వర్ధనా	౫	౭౩	౧౦
ఇమా బ్రహ్మేన్ద్ర తుభ్యం శంసి	౧౦	౧౪౮	౪
ఇమామగ్నే శరణిం మీమృషో	౧	౩౧	౧౬
ఇమాముషు సోమసుతిముప	౭	౯౩	౬
ఇమామూ షు కవితమస్య	౫	౮౫	౬
ఇమామూ షు ప్రభృతిం	౩	౩౬	౧

మన్త్రః	మం.	సూ.	ఋ.
ఇమాము ష్వాసురస్య	౫	౮౫	౫
ఇమా రుద్రాయ తవసే	౧	౧౧౪	౧
ఇమా రుద్రాయ స్థిరధన్వనే	౭	౪౬	౧
ఇమాస్త ఇన్ద్ర పృశ్నయో	౮	౬	౧౯
ఇమే చిత్ర తవ మన్యవే	౧	౨౦	౧౧
ఇమే చేతారో అనృతస్య	౭	౬౦	౫
ఇమే జీవా వి మృతైరావవృత్రన్	౧౦	౧౮	౩
ఇమే త ఇన్ద్ర తే వయం	౧	౫౭	౪
ఇమే త ఇన్ద్ర సోమాస్తీవ్రా	౭	౨	౧౦
ఇమే తురం మరుతో			
రామయన్తీమే	౭	౫౬	౧౯
ఇమే దివో అనిమిషా	౭	౬౦	౭
ఇమే నరో వృత్రహత్యేషు	౭	౧	౧౦
ఇమే భోజా అఙ్గిరసో	౩	౫౩	౭
ఇమే మా పీతా యశస	౮	౪౮	౫
ఇమే మిత్రో వరుణో దూళభాసో	౭	౬౦	౬
ఇమే యామాసస్త్వద్రిగభూవన్	౫	౩	౧౨
ఇమే యే తే సు వాయో	౧	౧౩౫	౯
ఇమే యే నార్వాఙ్న పరశ్చరన్తి	౧౦	౭౧	౯
ఇమే రధం చిన్మరుతో	౭	౫౬	౨౦
ఇమే వాం సోమా అప్స్వా	౧	౧౩౫	౬
ఇమే విప్రస్య వేధసో	౮	౪౩	౧
ఇమే సోమాస ఇన్దవః	౧	౧౬	౬
ఇమే హి తే కారవో	౮	౩	౧౮
ఇమే హి తే బ్రహ్మకృతః	౭	౩౨	౨
ఇమో అగ్నే వీతతమాని	౭	౧	౧౨
ఇమా దేవో జాయమానో	౨	౪౦	౨
ఇయం త ఇన్ద్ర గిర్వణో	౮	౧౩	౪
ఇయం త ఋత్వియావతీ	౮	౧౨	౧౦
ఇయం తే నవ్యసీ మతిరగ్నే	౮	౭౪	౭
ఇయం తే పూషన్నాఘృణే	౩	౬౨	౭
ఇయం దేవ			
పురోహితిర్యువభ్యాం	౭	౬౦	౧౨
	౭	౬౧	౭
ఇయం న ఉస్రా ప్రథమా	౧౦	౩౫	౪
ఇయం మద్వాం ప్ర స్తృణీతే	౬	౬౭	౨
ఇయం మనీషా ఇయమశ్వినా	౭	౭౦	౭
	౭	౭౧	౬
ఇయం మనీషా బృహతీ	౭	౯౯	౬
ఇయం మే నాభిరిహ మే	౧౦	౬౧	౧౯
ఇయం యా నీచ్యర్కిణీ	౮	౧౦౧	౧౩
ఇయం వాం బ్రహ్మణస్పతే	౭	౯౭	౯
ఇయం వామస్య మన్మన	౭	౯౪	౧
ఇయం వామహ్వే శృణుతం మే	౧౦	౩౯	౬
ఇయం విసృష్టిర్యత ఆబభూవ	౧౦	౧౨౯	౭
ఇయం వేదిః పరో అన్తః	౧	౧౬౪	౩౫
ఇయం శుష్మేభిర్బిసఖా	౬	౬౧	౨
ఇయం సా భూయా			
ఉషసామివ	౧౦	౩౧	౫
ఇయం సా వో అస్మే	౧	౧౮౬	౧౧
ఇయత్తకః కుషుమ్భకస్తకం	౧	౧౯౧	౧౫
ఇయత్తికా శకున్తికా	౧	౧౯౧	౧౧
ఇయమదదాద్రభస			
మృణచ్యుతం	౬	౬౧	౧
ఇయమిన్ద్రం వరుణమష్ట	౭	౮౪	౫
	౭	౮౫	౫
ఇయము తే అనుష్టుతిశ్చకృషే	౮	౬౩	౮
ఇయమేషామమృతానాం గీః	౧౦	౭౪	౩
ఇరజ్యన్నగ్నే ప్రథయస్వ	౧౦	౧౪౦	౪
ఇరావతీ ధేనుమతీ హి	౭	౯౯	౩
ఇరావతీర్వరుణ ధేనవో	౫	౬౯	౨
ఇషం తోకాయ నో దధదస్మభ్యం	౯	౬౫	౨౧
ఇషం దుహన్సుదుఘాం			
విశ్వధాయసం	౧౦	౧౨౨	౬
ఇషమూర్జం చ పిన్వస	౯	౬౩	౨
ఇషమూర్జం పవమానాభ్యర్షసి	౯	౮౬	౩౫
ఇషమూర్జమభ్యర్షాశ్వం	౯	౯౪	౫
ఇషా మన్దస్వాదు తే	౮	౮౨	౩
ఇషిరేణ తే మనసా	౮	౪౮	౭
ఇషుర్బధన్వన్ప్రతి ధీయతే	౯	౬౯	౧
ఇషుర్న శ్రియ ఇషుధేరసనా	౧౦	౯౫	౩
ఇషే పవస్వ ధారయా	౯	౬౪	౧౩
ఇష్కర్తారమధ్వరస్య	౧౦	౧౪౦	౫
ఇష్కర్తారమనిష్కృతం	౮	౯౯	౮
ఇష్కృతాహావమవతం	౧౦	౧౦౧	౬
ఇష్కృతిర్నామ వో మాతా	౧౦	౯౭	౯
ఇష్టా హోత్రా అసృక్షతేన్ద్రం	౮	౯౩	౨౩
ఇష్యన్వాచముపవక్తేవ	౯	౯౫	౫
ఇహత్యా పురుభూతమా దేవా	౮	౨౨	౩
ఇహ త్యా పురుభూతమా పురూ	౫	౭౩	౨
ఇహ త్యా సధమాద్యా యుజానః	౮	౧౩	౨౭
ఇహత్యా సధమాద్యా హరీ	౮	౩౨	౨౯
	౮	౯౩	౨౪
ఇహత్యం సూనో సహసో	౪	౨	౨
ఇహ త్వష్టారమగ్రియం	౧	౧౩	౧౦
ఇహ త్యా గోపరీణసా	౮	౪౫	౨౪
ఇహ త్యా భూర్యా చరేదుప	౪	౪	౯
ఇహ ప్రజామిహ రయిం	౪	౩౬	౯
ఇహ ప్ర బ్రూహి యతమః	౧౦	౮౭	౮
ఇహ ప్రయాణమస్తు	౪	౪౬	౭
ఇహ ప్రియం ప్రజయా తే	౧౦	౮౫	౨౭
ఇహబ్రవీతు య ఈమఙ్గ	౧	౧౬౪	౭
ఇహ శ్రుత ఇన్ద్రో అస్మే	౧౦	౨౨	౨
ఇహో గతం వృషణ్వసూ	౮	౭౩	౧౦
ఇహ తిష్ఠః పరావత	౮	౩౨	౨౨
ఇహేన్ద్రాగ్నీ ఉప హ్వయే	౧	౨౧	౧
ఇహేన్ద్రాణీముప హ్వయే	౧	౨౨	౧౨
ఇహేవ శృణ్వ ఏషాం	౧	౩౭	౩
ఇహేహ జాతా సమవావశీతా	౧	౧౮౧	౪
ఇహేహ యద్వాం సమనా	౪	౪౩	౭
	౪	౪౪	౭
ఇహేహ వః స్వతవసః	౭	౫౯	౧౧
ఇహేహ వో మనసా	౩	౬౦	౧
ఇహైవ స్తం మా వి యౌష్టం	౧౦	౮౫	౪౨
ఇహైవైధి మాప చ్యోష్ఠాః	౧౦	౧౭౩	౨
ఇహోప యాత శవసో	౪	౩౫	౧
ఈశే రాయః క్షయస్య	౪	౨౦	౮
ఈఙ్ఖయన్తీరపస్యువ	౧౦	౧౫౩	౧
ఈజానమిద్ద్యౌర్గూర్తావసుః	౧౦	౧౩౨	౧
ఈజే యజ్ఞేభిః శశమే	౬	౩	౨
ఈళతే త్వామవస్యవః	౧	౧౪	౫
ఈళానాయావస్యవే యవిష్ఠ	౨	౬	౬
ఈళితో అగ్న ఆ. ఇయంహి	౧	౧౪౨	౪
ఈళితో అగ్న ఆ. మన్ద్ర	౫	౫	౩
ఈళితో అగ్నే మనసా	౨	౩	౩
ఈళిష్వా హి ప్రతీవ్యం	౮	౨౩	౧
ఈళే అగ్నిం విపశ్చితం	౩	౨౭	౨
ఈళే అగ్నిం స్వవసం	౫	౬౦	౧
ఈళే గిరా మనుర్హితం	౮	౧౯	౨౧
ఈళే చ త్వా యజమానో	౩	౧	౧౫
ఈళే ద్యావా పృథివీ	౧	౧౧౨	౧
ఈళేన్యం వో అసురం	౭	౨	౩
ఈళేన్యః పవమానో	౯	౫	౩
ఈళేన్యో నమస్యస్తిరః	౩	౨౭	౧౩
ఈళేన్యో వో మనుషో	౭	౯	౪
ఈయివాంసమతి స్రిధః	౩	౯	౪
ఈయురర్థం న న్యర్థం పరుష్ణీం	౭	౧౮	౯
ఈయుర్గావో న యవసాదగోపా	౭	౧౮	౧౦
ఈయుష్టే యే			
పూర్వతరామపశ్యన్	౧	౧౧౩	౧౧
ఈర్మాన్తాసః సిలికమధ్యమాసః	౧	౧౬౩	౧౦
ఈర్మాన్యద్వపుషే వపుశ్చక్రం	౫	౭౩	౩
ఈశాన ఇమా భువనాని	౯	౮౬	౩౭
ఈశానకృతో ధునయో	౧	౬౪	౫
ఈశానాయ ప్రహుతిం యస్త	౭	౯౦	౨
ఈశానా వార్యాణాం క్షయన్తీ	౧౦	౯	౫
ఈశానాసో యే దధతే	౭	౯౦	౬
ఈశే యో వార్యస్య హి	౮	౭౧	౧౫
ఈశే యో విశ్వస్యా	౧౦	౬	౩
ఈశే హ్యగ్నిరమృతస్య	౭	౪	౬

ఉక్థం చన శస్యమాన	౮	౨	౧౪
ఉక్థ ఉక్థే సోమ ఇన్ద్రం	౭	౨౬	౨
ఉక్థ భృతం సామభృతం	౭	౩౩	౧౪
ఉక్థమిన్ద్రాయ శంస్యం	౧	౧౦	౫
ఉక్థవాహసే విభ్వే	౮	౯౬	౧౧
ఉక్థేభిరర్వాగవసే	౧	౪౭	౧౦
ఉక్థేభిర్వృత్రహన్తమా	౭	౯౪	౧౧
ఉక్థేష్విన్ను శూర యేషు	౨	౧౧	౩
ఉక్షన్తే అశ్వా. అత్యా.	౨	౩౪	౩
ఉక్షాన్నాయ వశాన్నాయ	౨	౪౩	౧౧
ఉక్షా మహా. అభివవక్ష	౧	౧౪౬	౨
ఉక్షా మిమాతి ప్రతి యన్తి	౯	౯౬	౪
ఉక్షా సముద్రో అరుషః	౫	౪౭	౩
ఉక్షేవ యూథా పరియన్	౯	౭౧	౯
ఉక్ష్ణో హి మే పఞ్చదశ	౧౦	౮౬	౧౪
ఉగ్రం న వీరం నమసోప	౮	౪౯	౬
ఉగ్రం యుయుజ్మ పృతనాసు	౮	౬౧	౧౨
ఉగ్రం వ ఓజః స్థిరా	౭	౫౬	౪
ఉగ్రబాహుర్మ్రక్షకృత్వా పురన్దరో	౮	౬౧	౧౦
ఉగ్రస్తురాషాళభిభూత్యోజా	౩	౪౮	౪
ఉగ్రా ఇవ ప్రవహన్తః	౧౦	౯౪	౬
ఉగ్రా విఘనినా మృధ	౬	౬	౫
ఉగ్రా వజ్రా హవామహా	౧	౨౧	౪
ఉగ్రేష్విన్ను శూర మన్దసాన	౨	౧౧	౧౩
ఉగ్రో జజ్ఞే వీర్యాయ స్వధా	౭	౨౦	౧
ఉగ్రో వాం కకుహో యయిః	౫	౭౩	౭
ఉచథ్యే వపుషి యః	౮	౪౬	౨౮
ఉచ్చాతే జాతమన్ధసో	౯	౬౧	౧౦
ఉచ్చా దివి దక్షిణావన్తో	౧౦	౧౦౭	౨
ఉచ్ఛన్తీ యా కృణోషి	౭	౮౧	౪
ఉచ్ఛన్తీరద్య చితయన్త	౪	౫౧	౩
ఉచ్ఛన్త్యాం మే యజతా	౫	౬౪	౭
ఉచ్ఛన్నుషసః సుదినా	౭	౯౦	౪
ఉచ్ఛా దివో దుహితః	౬	౬౫	౬
[illegible]	[illegible]	[illegible]	౯
ఉచ్ఛుష్మా ఓషధీనాం	౧౦	౯౭	౮
ఉచ్ఛోచిషా సహసస్పుత్ర	౩	౧౮	౪
ఉచ్ఛ్రయస్వ వనస్పతే	౩	౮	౩
ఉచ్ఛ్వఞ్చమానా పృథివీ	౧౦	౧౮	౧౨
ఉచ్ఛ్వఞ్చస్వ పృథివి	౧౦	౧౮	౧౧
ఉజ్జాతమిన్ద్ర తే శవ	౮	౬౨	౧౦
ఉజ్జాయతాం పరశుర్జ్యోతిషా సహ	౧౦	౪౩	౯
ఉత ఋతుభిర్ ఋతుపాః పాహి	౩	౪౭	౩
ఉత కణ్వం నృషదః పుత్ర	౧౦	౩౧	౧౧
ఉత గావ ఇవాదన్త్యుత	౧౦	౧౪౬	౩
ఉత గ్నా అగ్నిరధ్వర	౪	౯	౪
ఉత గ్నా వ్యన్తు దేవపత్నీ	౫	౪౬	౮
ఉత ఘా నేమో అస్తుతః	౫	౬౧	౮
ఉత ఘా స రథీతమః	౬	౫౬	౨
ఉత తే సుష్టుతా హరీ	౮	౧౩	౨౩
ఉత త్యం చమసం నవం	౧	౨౦	౬
ఉత త్యం పుత్రమగ్రువః	౪	౩౦	౧౬
ఉత త్యం భుజ్యుమశ్వినా	౭	౬౮	౭
ఉత త్యం వీరం ధనసా	౮	౮౬	౪
ఉత త్యదాశ్వశ్వ్యం యదిన్ద్ర	౮	౬	౨౪
ఉత త్యద్వాం జురతే అశ్వినా	౭	౬౮	౬
ఉత త్యన్నో మారుతం శర్ధ	౫	౪౬	౫
ఉత త్యా తుర్వశాయదూ	౪	౩౦	౧౭
ఉత త్యా దైవ్యా భిషజా	౮	౧౮	౮
ఉత త్యా మే యశసా	౧	౧౨౨	౪
ఉత త్యా మే రౌద్రావర్చిమన్తా	౧౦	౬౧	౧౫
ఉత త్యా మే హవమా	౬	౫౦	౧౦
ఉత త్యా యజతా హరీ	౪	౧౫	౮
ఉత త్యా సద్య ఆర్యా	౪	౩౦	౧౮
ఉత త్యా హరితో దశ	౯	౬౩	౯
ఉత త్యే దేవీ సుభగే	౨	౩౧	౫
ఉత త్యే నః పర్వతాసః	౫	౪౬	౬
ఉత త్యే నో మరుతో	౭	౩౬	౭
ఉత త్యే మా ధ్వన్యస్య	౫	౩౩	౧౦
ఉత త్యే మా పౌరుకుత్స్యస్య	౫	౩౩	౮
ఉత త్యే మా మారుతాశ్వస్య	౫	౩౩	౯
ఉత త్వం మఘవఞ్ఛృణు	౮	౪౫	౬
ఉత త్వం సఖ్యే స్థిర	౧౦	౭౧	౫
ఉత త్వం సూనో సహసో	౬	౫౦	౯
ఉత త్వః పశ్యన్న దదర్శ	౧౦	౭౧	౪
ఉత త్వాగ్నే మమస్తుతో	౮	౪౩	౧౭
ఉత త్వా ధీతయో మమ	౮	౪౪	౨౨
ఉత త్వా నమసా వయం	౮	౪౩	౧౨
ఉత త్వా బధిరం వయం	౮	౪౫	౧౭
ఉత త్వా భృగువచ్ఛుచే	౮	౪౩	౧౩
ఉత త్వామదితే మహ్యహం	౮	౬౭	౧౦
ఉత త్వామరుణం వయం	౯	౪౫	౩
ఉత త్వా స్త్రీ శశీయసీ	౫	౬౧	౬
ఉత దాసం కౌలితరం	౪	౩౦	౧౪
ఉత దాసస్య వర్చినః	౪	౩౦	౧౫
ఉత దాసా పరివిషే	౧౦	౬౨	౧౦
ఉత దేవా అవహితం	౧౦	౧౩౭	౧
ఉత ద్యావాపృథివీ	౬	౫౦	౩
ఉత ద్యుమత్సువీర్యం	౧	౭౪	౯
ఉత నః కర్ణశోభనా	౯	౭౮	౩
ఉత నః పితుమా భర	౮	౩౨	౮
ఉత నః ప్రియా ప్రియాసు	౬	౬౧	౧౦
ఉత నః సిన్ధురపాం	౮	౨౫	౧౪
ఉత నః సుత్రాత్రో దేవగోపాః	౬	౬౮	౭
ఉత నః సుద్యోత్మా	౧	౧౪౧	౧౨
ఉతనః సుభగాఁ అరిః	౧	౪	౬
ఉత న ఈం త్వష్టా	౧	౧౮౬	౬
ఉత న ఈం మతయో	౧	౧౮౬	౭
ఉత న ఈం మరుతో	౧	౧౮౬	౮
ఉతన ఏనా పవయా	౯	౯౭	౫౩
ఉత నూనం యదిన్ద్రియం	౪	౩౦	౨౩
ఉతనో గోమతస్కృధి	౮	౩౨	౯
ఉతనో గోమతీరిష ఆ	౫	౭౯	౮
ఉతనో గోమతీరిష ఉత	౮	౫	౯
ఉతనో గోమతీర్ధియ	౯	౬౨	౨౪
ఉతనో గోవిదశ్వవిత్	౯	౫౫	౩
ఉత నో గోషణిం ధియ	౬	౫౩	౧౦
ఉత నో దివ్యా ఇషః	౮	౫	౨౧
ఉతనో దేవదేవాఁ	౮	౭౫	౨
ఉత నో దేవావశ్వినా	౧౦	౯౩	౬
ఉత నో దేవ్యదితిరురుష్యతాం	౮	౨౫	౧౦
ఉతనో ధియో గో అగ్రాః	౧	౯౦	౫
ఉతనో నక్తమపాం	౧౦	౯౩	౫
ఉతనో బ్రహ్మన్నవిష	౩	౧౩	౬
ఉతనో రుద్రా చిన్మృళతాం	౧౦	౯౩	౭
ఉతనో వాజసాతయే	౯	౧౩	౪
ఉత నో విష్ణురుత వాతో	౫	౪౬	౪
ఉత నో ఽహిర్బుధ్న్యః	౬	౫౦	౧౪
ఉత నో ఽహిర్బుధ్న్యో	౧	౧౮౬	౫
ఉత ప్రధిముదహన్నస్య	౧౦	౧౦౨	౭
ఉతప్రపిప్య ఊధరఘ్న్యాయా	౯	౯౩	౩
ఉత ప్రహామతిదీవ్యా	౧౦	౪౨	౯
ఉత బ్రహ్మాణ్యా వయం	౮	౬	౩౩
ఉత బ్రహ్మాణో మరుతో	౫	౨౯	౩
ఉత బ్రువన్తు జన్తవ	౧	౭౪	౩
ఉత బ్రువన్తు నో నిదో	౧	౪	౫
ఉత మ ఋజ్రే పురయస్య	౬	౬౨	౯
ఉత మన్యే పితురద్రుహో	౧	౧౫౯	౨
ఉత మాతా బృహద్దివా	౧౦	౬౪	౧౦
ఉత మాతా మహిషం	౪	౧౮	౧౧
ఉత మే ప్రయియోర్వయియోః	౮	౧౯	౩౭
ఉత మే రరపద్యువతిర్మమన్దుషీ	౫	౬౧	౯
ఉత మే వోచతాదితి	౫	౬౧	౧౮
ఉత యాసి సవితస్త్రీణి	౫	౮౧	౪
ఉతయో మానుషేష్వా	౧	౨౫	౧౫
ఉత యోషణే దివ్యే	౭	౨	౬
ఉత వః శంసముశిజామివ	౨	౩౧	౬
ఉతవాం విక్షు మద్యాస్వన్ధో	౧	౧౫౩	౪
ఉత వా ఉ పరివృణక్షి	౧౦	౧౪౨	౩
ఉత వాజినం పురునిష్షిధ్వానం	౪	౩౮	౨

ఉత వాత పితాసి నః	౧౦	౧౮౬	౨
ఉత వా యః సహస్య	౧	౧౪౭	౫
ఉత వా యస్య వాజినో	౧	౮౬	౩
ఉత వాయినో మర్త్యయా	౨	౨౩	౭
ఉత వ్రతాని సోమతే	౧౦	౨౫	౩
ఉత ఋభ్వస్య వృష్ణియా	౪	౩౦	౧౩
ఉత వథాన్యత్వావారుత	౪	౫౨	౩
ఉత సిన్ధుం విబాల్యం	౪	౩౦	౧౨
ఉత స్మత్య పయోన్వదా	౮	౨	౪౨
ఉత స్మైతా మరుతో	౭	౫౭	౬
ఉత స్మైతే పరుష్ణ్యమూర్ణ	౫	౫౨	౯
ఉత స్మైతే వనస్పతే	౧	౨౮	౬
ఉత స్మ దుర్గృభీయసే	౫	౯	౪
ఉత స్మయం కటుం యథా	౫	౯	౩
ఉత స్మ రాశిం పరి	౯	౮౧	౯
ఉత స్మ సద్మ హర్యతస్య	౧౦	౯౬	౧౦
ఉత స్మా సద్య ఇత్పరి	౪	౩౧	౮
ఉత స్మాసు ప్రథమః	౪	౩౮	౬
ఉత స్మాస్య తన్యతోరివ	౪	౩౮	౮
ఉత స్మాస్య ద్రవతస్తురణ్యతః	౪	౪౦	౩
ఉత స్మాస్య పనయన్తి	౪	౩౮	౯
ఉత స్మాహి శ్యామహానివ	౪	౩౧	౭
ఉత స్మైనం వస్త్రమథిం	౪	౩౧	౫
ఉత స్య దేవః సవితా	౬	౫౦	౧౩
ఉత స్య దేవో భువనస్య	౨	౩౧	౪
ఉత స్య న ఇన్ద్రో	౨	౩౧	౩
ఉత స్య న ఉశిజాముర్వియా	౧౦	౯౨	౧౨
ఉత స్య వాజీ సహురిరృతావా	౪	౩౮	౭
ఉతస్య వాజీ క్షిపణిం	౪	౪౦	౪
ఉత స్య వాజ్యరుషస్తువిష్వ	౫	౫౬	౭
ఉత స్యా నః సరస్వతీ ఘోరా	౬	౬౧	౭
ఉత స్యా నః సరస్వతీ జుషాణో	౭	౯౫	౪
ఉత స్యా నో దివా	౮	౧౮	౭
ఉత స్యా వాం మధుమన్	౧	౧౧౯	౯
ఉత స్యా వాం రుశతో	౧	౧౮౧	౮
ఉత స్యా శ్వేతయావరీ	౮	౨౬	౧౮
ఉత స్వయా తన్వా సం వదే	౭	౮౬	౨
ఉత స్వరాజే అదితిః	౮	౧౨	౧౪
ఉత స్వరాజో అదితి	౭	౬౬	౬
ఉత స్వస్యా అరాత్యా	౯	౭౯	౩
ఉత స్వానాసో దివి	౫	౨	౧౦
ఉతాదః పరుషే గవి	౬	౫౬	౩
ఉతాభయే పురుహూత శ్రవోభి	౩	౩౦	౫
ఉతా యాతం సంగవే ప్రాత	౫	౭౬	౩
ఉతాలబ్ధం స్పృణుహి జాతవేద	౧౦	౮౭	౭
ఉతాశిష్ఠా అను శృణ్వన్తి	౨	౨౪	౧౩
ఉతాసి మైత్రావరుణో	౭	౩౩	౧౧
ఉతాహం నక్తముత సోమ	౯	౧౦౪	౨౦
ఉతేదానీం భగవన్తః	౮	౪౧	౪
ఉతేశిషే ప్రసవస్య	౫	౮౧	౫
ఉతేహ తే పురుష్యా	౭	౨౯	౪
ఉతో నో అస్య కచ్చిద్	౫	౩౮	౪
ఉతో నో అస్యా ఉషసో	౧	౧౩౧	౬
ఉతో న్వస్య జోషమా	౮	౯౪	౬
ఉతో న్వస్య యత్పదం	౮	౭౨	౧౮
ఉతో న్వస్య యన్మహదశ్వా	౮	౭౨	౬
ఉతో పతిర్య ఉచ్యతే	౮	౧౩	౯
ఉతో పితృభ్యాం ప్రవిదాను	౩	౭	౬
ఉతో స మహ్యామిన్దుభిః	౧	౨౩	౧౫
ఉతో సహస్రభర్ణసం	౯	౬౪	౨౬
ఉతో హి వాం దాత్రా	౪	౩౮	౧
ఉతో హి వాం పూర్వ్యా	౩	౫౪	౪
ఉతో హి వాం రత్నధేయాని	౭	౫౩	౩
ఉత్తరాహముత్తర ఉత్తరే	౧౦	౧౪౫	౩
ఉత్తానపర్ణే సుభగే	౧౦	౧౪౫	౨
ఉత్తానాయామజనయన్	౨	౧౦	౩
ఉత్తానాయామవ భరా	౩	౨౯	౩
ఉత్తిష్ఠతావ పశ్యతేన్ద్రస్య	౧౦	౧౭౯	౧
ఉత్తిష్ఠ నూనమేషాం స్తోమైః	౫	౫౬	౫
ఉత్తిష్ఠన్నోజసా సహ	౧	౮౬	౧౦
ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతే	౧	౪౦	౧
ఉత్తిష్ఠసి స్వాహుతో	౧౦	౧౧౮	౨
ఉత్తే బృహన్తో అర్చయః	౮	౪౪	౪
ఉత్తే వయశ్చిద్వసతేరపప్తన్	౧	౧౨౪	౧౨
	౬	౬౪	౬
ఉత్తే శతాన్మఘవన్నుచ్చ	౧	౧౦౨	౭
ఉత్తే శుష్మా జిహతామిత్తే	౧౦	౧౪౨	౬
ఉత్తే శుష్మాస ఈరతే	౯	౫౦	౧
ఉత్తే శుష్మాసో అస్థూ	౯	౫౩	౧
ఉత్తే స్తభ్నామి పృథివీం	౧౦	౧౮	౧౩
ఉత్యా సద్యస్త్వ ఉమాః	౮	౬౪	౧
ఉత్పురస్తాత్సూర్య ఏతి	౧	౧౯౧	౮
ఉత్పూషణం యువామహే	౬	౫౭	౬
ఉత్సూర్యో బృహదర్చీంష్యశ్రేత్	౭	౬౨	౧
ఉత్స్మ వాతో వహతి	౧౦	౧౦౨	౨
ఉదగాదయమాదిత్యో	౧	౫౦	౧౩
ఉదగ్నే తవ తద్ఘృతాదర్చి	౮	౪౩	౧౦
ఉదగ్నే తిష్ఠ ప్రత్యా తనుష్వ	౪	౪	౪
ఉదగ్నే భారత ద్యుమదజస్రేణ	౬	౧౬	౪౫
ఉదగ్నే శుచయస్తవ శుక్రా	౮	౪౪	౧౭
ఉదపప్తదసౌ సూర్యః	౧	౧౯౧	౯
ఉదపప్తన్నరుణా భానవో	౧	౯౨	౯
ఉదప్రుతో న వయో రక్షమాణా	౧౦	౬౮	౧
ఉదభ్రాణీవ స్తనయన్	౬	౪౪	౧౨
ఉదసౌ సూర్యో అగాదు	౧౦	౧౫౯	౧
ఉదస్తమ్భీత్సమిధా	౩	౫	౧౦
ఉదస్య బాహూ శిథిరా	౭	౪౫	౨
ఉదస్య శుష్మాద్భానుర్నార్త	౭	౩౪	౪
ఉదస్య శోచిరస్థాదా	౭	౧౬	౩
ఉద్వస్య శోచిరస్థాద్	౭	౨౩	౪
ఉదాతైర్జిహతే బృహద్ద్వారో	౯	౫	౫
ఉదానట్కకుహో దివముష్ట్రాన్	౮	౬	౪౮
ఉదావతా త్వక్షసా పన్యసా	౬	౧౮	౯
ఉదితా యో నిదితా వేదితా	౮	౧౦౩	౧౧
ఉదిన్న్వస్య రిచ్యతేంశో	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ఉదీరతాం సూనృతా ఉత్పురన్ధీ	౧	౧౨౩	౬
ఉదీరతామవర ఉత్పరాస	౧౦	౧౫	౧
ఉదీరయ కవితమం	౫	౪౨	౩
ఉదీరయథా మరుతః	౫	౫౫	౫
ఉదీరయన్త వాయుభిర్వాశ్రాసః	౮	౭	౩
ఉదీరయ పితరా జార ఆ	౧౦	౧౧	౬
ఉదీరాథామృతాయతే	౮	౭౩	౧
ఉదీర్ష్వం జీవో అసుర్న	౧	౧౧౩	౧౬
ఉదీర్ష్వ నార్యభి జీవలోకం	౧౦	౧౮	౮
ఉదీర్ష్వాతః పతివతీ	౧౦	౮౫	౨౧
ఉదీర్ష్వాతో విశ్వావసో	౧౦	౮౫	౨౨
ఉదు జ్యోతిరమృతం విశ్వజన్యం	౭	౭౬	౧
ఉదు తిష్ఠ సవితః శ్రుధ్యస్య	౭	౩౮	౨
ఉదు తిష్ఠ స్వధ్వర స్తవానో	౮	౨౩	౫
ఉదుత్తమం ముముగ్ధి నో	౧	౨౫	౨౧
ఉదుత్తమం వరుణ పాశమస్మత్	౧	౨౪	౧౫
ఉదు త్యం జాతవేదసం	౧	౫౦	౧
ఉదు త్యచ్చక్షుర్మహి	౬	౫౧	౧
ఉదు త్యద్దర్శతం వపుర్దివ	౭	౬౬	౧౪
ఉదు శ్రియ ఉషసో రుచానా	౮	౭	౭
ఉదుత్యే మధుమత్తమా	౭	౩	౧౫
ఉదుత్యే సూనవో గిరః	౧	౩౭	౧౦
ఉదు బ్రహ్మాణ్యైరత శ్రవస్యేన్ద్రం	౭	౨౩	౧
ఉదుస్రియా ఉషసో రోచమానా	౬	౬౪	౧
ఉదుష్యః సవితా సుపాణి	౭	౫	౯
ఉదు ష్య దేవః సవితా దమూనా		౭౧	౪
ఉదు ష్య దేవః సవితా యయామ	౭	౩౮	౧
ఉదు ష్య దేవః సవితా సవాయ	౨	౩౮	౧
ఉదు ష్య దేవః సవితా హిరణ్యయా		౭౧	౧
ఉదుష్య దేవః సవితా	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ఉదుష్య శరణే దివో	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ఉదు శ్రియమూర్ ఉక్షన్	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ఉదుస్రియాణాం సృజతే సూర్యః	[illegible]	[illegible]	[illegible]

మంత్రము			
ఉతో ష్వతేభిరత	౮	౬	౧౬
ఉదా అయ్యా ఉపవక్తేవ	౭	౬౧	౫
ఉదానుత్ వదా మహే	౮	౬౦	౯
ఉద్గా ఆజదంగిరోభ్య	౮	౧౪	౮
ఉద్ఘాతేవ శకునే సామ	౨	౪౩	౨
ఉద్దీదరి కృతామనుం	౮	౭౨	౧
ఉద్యామిశేత్సృష్టా	౬	౩౩	౫
ఉద్ధర్షయ మఘవన్నాయుధా	౧౦	౧౦౬	౧౦
ఉద్వ్రో ప్రాదుసిబుతార్కదితాః	౧౦	౧౦౨	౪
ఉద్బుధ్యధ్వం సమనసః ౧౦ ౧	౬౧	౧	౨౮౧
ఉద్యం యమీతి సవితేవ	౧ ౯౫	౬	౩౪
ఉద్యత్సహః సహస ఆజనిష్ట	౫ ౨౧	౩	౧౪౬
ఉద్యద్బ్రధ్నస్య విష్టపం	౮ ౭౮	౨	౨౬౨
ఉద్యన్నద్య మిత్రమహ	౧ ౫౦	౧౧	౧౮
ఉద్యస్య తే నవజాతస్య	౬ ౩	౩	౧౯౬
ఉద్య ఊర్జ్య శమ్యా	౩ ౨౨	౧౩	౧౦౫
ఉద్యత్యద్య ఆశ్రూతేనా	౧ ౧౬౧	౧౧	౬౧
ఉద్వత్సమైరతం దంపతాని	౧౧౮	౭	౪౫
ఉద్వయం తమసస్పరి	౧ ౫౦	౧౦	౧౮
ఉద్యాం చక్షుర్వరుణ సుప్రతీకం	౭ ౬౧	౧	౨౧౭
ఉద్యాం పృణాతి మధుమత్	౪ ౪౫	౨	౧౬౪
ఉద్యాం పృణాతి మధుమన్తే	౬ ౬౦	౪	౨౧౫
ఉద్యునా రథ వహనూలమిత్రజ్ఞం	౧౬	౧౦౩	
ఉద్యేతి ప్రసవీతా జనానాం	౬ ౬౩	౨	౨౧౭
ఉద్యేతి సుభగో విశ్వచాః	౬ ౬౩	౧	౨౧౭
ఉద్వృత్తి భూమిం పృతివీముత	౫ ౨౫	౪	౧౭౫
ఉద్వృదితా వరోదయున	౧౦ ౧౩౭	౩	౨౬౫
ఉద్వద్య ఊర్మి శ్వసా	౯ ౬౭	౪౧	౩౦౨
ఉద్వా పీతా అయుధవత	౧౦ ౧౧౯	౬	౩౬౮
ఉద్వా సుమత్త ద్యుమతో	౨ ౩౩	౭	౮
ఉన్ ప్రమత్య్వా దధ	౮ ౮౧	౬	౨౫౨
ఉన్మత్తం వృత్తేవ	౧ ౪౦	౮	౧౪
ఉన్ జరస్వి పిష్టే	౯ ౧౫౫	౪	౭౮
ఉన్నేతారద్యన సుర్వభిః	౨ ౫౨	౧౩	౫౫
ఉప ధ్యాయామిన గృణీతగస్య	౬ ౧౭	౩౮	౧౬౨
ఉప తే గా ఇవాకరం	౧౦ ౧౨౭	౮	౩౬౨
ఉపనేత రాం తవావరాగం	౧౪౫	౭	౩౬౬
ఉప తే స్తోమాన్పశుపా	౧ ౧౧౪	౯	౪౮
ఉపత్వాద్య ననప్నతే	౧ ౧౮౮	౧౦	౬౩
ఉప త్వా జుహ్వో గమతో	౬ ౬౩	౪	౨౧౯
ఉప ప్రాతస్య సత్సీదర	౯ ౧౦౨	౨	౩౧౦
ఉప త్వా కర్మన్నూతయే	౮ ౨౧	౨	౨౪౪
ఉప త్వాగ్నే దివేదివే	౧ ౧	౬	౧
ఉప త్వా జామయో గిరో	౮ ౧౦౨	౧౩	౨౬౯
ఉప త్వా జుహ్వో మమ	౮ ౪౪	౫	౨౫౭
ఉప త్వా రణ్వసందృశం	౭ ౧౭	౩౬	౧౬౨
ఉప త్వా సాతయే నరో	౬ ౧౫	౯	౨౦౦
ఉప వః పితా చర	౧ ౧౮౬	౩	౬౩
ఉపవః నమనా గిరా		౧ ౪	౨
ఉప వః సుతమా గతం	౫	౬౧	౩
ఉప వః సుతమా గిరా సోమ	౩	౪౨	౧
ఉప వః సుతమా గిరా హరిభి	౧	౧౬	౪
ఉప వః హావవో గిరః	౭	౫౨	౯
ఉప వో దేవా అవరా	౧	౧౦౬	౨
ఉపవో యాత మత్వా	౮	౨౭	౬
ఉప వో వాతా అధ్వర	౪	౩౬	౧
ఉప వో వాజీ నమా	౮	౨౨	౬
ఉప వో హరిభి సుతం	౮	౯౩	౩౧
ఉప ప్ర ఉన్వస్నుతతి	౧	౬౧	౧
ఉపప్రయన్తో అధ్వరం	౧	౬౪	౧
ఉప ప్రాగాచ్ఛసనం	౧	౧౭౩	౧౨
ఉప ప్రాగాత్పరమం	౧	౧౭౩	౧౨
ఉప ప్రాగాత్సుమన్మే	౧	౧౭౨	౬
ఉపప్రియం పనిప్నతం	౯	౬౭	౨౯
ఉపప్రేత కుశికాశ్చేతయధ్వ	౩	౫౩	౧౧
ఉప బ్రధ్నం వావాతా వృషణా	౮	౪	౧౪
ఉప బ్రహ్మాణి హరివో	౧౦	౧౦౪	౭
ఉపమం త్వా మఘోనాం	౮	౫౩	౧
ఉపమా పేపిశత్తమః	౧౦	౧౨౬	౬
ఉపమా మతిరస్థిత	౧౦	౧౧౯	౪
ఉప మా శ్యావాః స్వ నయేన	౧	౧౨౬	౩
ఉప మా షడ్ ద్వా ద్వా	౮	౬౮	౧౪
ఉప యమేతి యువతిః	౬	౧	౭
ఉప యో నమో నమసి	౪	౨౧	౫
ఉప వ ఏషే వమనా	౧	౧౮౭	౪
ఉప వ ఏషే వన్ద్యేభిః	౫	౪౧	౬
ఉప క్షాపతన్నుషా	౯	౧౯	౭
ఉపక్షాపయ పృథివీముత	౭	౪౬	౨౯
ఉపసద్యాయ మీళ్హుషే	౬	౧౫	౧
ఉప సర్ప మాతరం భూమి	౧౦	౧౮	౧౦
ఉపస్తుతిం నమస ఉద్యతిం	౧	౧౯౦	౩
ఉపస్తుతిరౌచథ్యమురుష్యేన్	౧	౧౫౮	౪
ఉపస్తుహి ప్రథమం రత్నధేయం	౫	౪౨	౬
ఉపస్తృణీత మత్రయే	౮	౬౩	౩
ఉపస్థాయం చరతి యత్	౨	౧౪౫	౪
ఉపస్థాయ మాతరమన్న మైట్ట	౩	౪౮	౩
ఉపప్రత్యేషు బప్సతః	౮	౬౨	౧౫
ఉపహూతా పితరః సోమ్యాసో	౧౦	౧౫	౫
ఉపహ్వయే సుదుఘాం ధేనుమేతాం	౧	౧౬౪	౭
ఉపహ్వయే సుహవం మారుతం	౧౦	౩౭	౬
ఉపహ్వరే గిరీణాం సంగథే	౮	౭	౨౮
ఉపహ్వరేషు యదచిధ్వం	౧	౨౬	౨
ఉపాజిరా పురుహూతాయ	౩	౨౫	౨
ఉపాయాతం దాశుషే మర్త్యాయ	౬	౬౧	౨
ఉపావసృజ త్మన్యా సమఞ్జన్	౧౦	౧౧౦	౧౦
ఉపాస్మై గాయతా నరః	౯	౧౧	౧
ఉపేదముపపర్చనమాసు	౭	౨౮	౮
ఉపేదహం ధనదామప్రతీతం	౧	౩౩	౨
ఉపేమసృక్షి వాజయుర్వచస్యాం	౨	౩౫	౧
ఉపో అదర్శి శుంధ్యువో	౧	౧౨౪	౪
ఉపో నయస్య వృషణా	౩	౩౫	౩
ఉపో పమే పరా మృశ	౧	౧౨౬	౬
ఉపో మతిః పృచ్యతే	౯	౬౯	౨
ఉపో రథేషు పృషతీ	౧	౩౯	౬
ఉపో రురుచే యువతిర్న	౬	౬౬	౧
ఉపో షు జాతమప్తురం	౮	౬౧	౧౩
ఉపో షు శృణుహీ గిరో	౧	౮౨	౧
ఉపో హ యద్విదథం వాజినో	౬	౯౩	౩
ఉపో హరీణాం పతిం దక్షం	౮	౨౪	౧౪
ఉభయం తే న క్షీయతే	౨	౯	౫
ఉభయం శృణవచ్చన	౮	౬౧	౧
ఉభయతః పవమానస్య	౯	౮౬	౭
ఉభయాసో జాతవేదః	౨	౨	౧౨
ఉభా ఉ నూనం తదిదర్థ	౧౦	౧౦౬	౧
ఉభా జిగ్యథుర్న పరా	౭	౬౯	౮
ఉభా దేవా దివిస్పృశా	౧	౨౩	౨
ఉభా దేవా నృచక్షసా	౯	౫	౬
ఉభా పిబతమశ్వినా	౧	౪౭	౧౫
ఉభాభ్యాం దేవ సవితః	౯	౬౭	౨౫
ఉభా వామిన్ద్రాగ్నీ ఆహువధ్యా	౭	౬౦	౧౩
ఉభా శంసా నర్యా మామవిష్టాం	౧	౧౮౫	౯
ఉభా హి దస్రా భిషజా	౮	౮౬	౧
ఉభే అస్మై పీపయతః	౨	౨౬	౧౫
ఉభే చిదిన్ద్ర రోదసీ	౬	౨౦	౪
ఉభే ద్యావాపృథివీ విశ్వమిన్వే	౯	౨౧	౫
ఉభే ధురౌ వహ్నిరాపిబ్దమానో	౧౦	౧౦౧	౧౧
ఉభే పునామి రోదసీ	౧	౧౩౩	౧
ఉభే భద్రే జోషయేతే	౧	౯౫	౭
ఉభే యత్తే మహినా శుభ్రే	౬	౯౭	౨
ఉభే యదిన్ద్ర రోదసీ	౧౦	౧౩౪	౧
ఉభే సుశ్చన్ద్ర సర్పిషో	౫	౭	౯
ఉభే సోమావచాకశన్	౯	౩౨	౪
ఉలోబయావిస్నువ దేహి	౧౦	౮౭	౩
ఉరుం గభీరం జనుషాభ్యుగ్రం	౩	౪౭	౪
ఉరుంన్యభ్య ఉరుం గవ	౮	౭౫	౧౩
ఉరుం నో లోకమను నేషి	౭	౪౭	౮
ఉరుం యజ్ఞాయ చక్రథురు	౬	౯౯	౪

ఉరుం హి రాజా వరుణ	౧	౨౪	౮
ఉరుగవ్యూతిరభయాని	౯	౯౦	౪
ఉరుజ్రవ్వే తవ ఉరు	౮	౬౮	౧౨
ఉరు తే జ్రయః పర్యేతి	౧	౯౫	౯
ఉరు వాం రథ పక్షతిః	౪	౪౩	౫
ఉరు వ్యచసా మహిని	౧	౧౬	౦౨
ఉరువ్యచసే మహినే	౭	౩౧	౧౧
ఉరువ్యచా నో మహిషః	౧౦	౧౨౮	౮
ఉరుశంసా నమోవృధా	౩	౬౨	౧౭
ఉరుష్యా ణో అభిశస్తేః	౧	౯౧	౧౫
ఉరుష్యా ణో మా పరా	౮	౭౧	౭
ఉరూణసావసుతృపా	౧౦	౧౪	౧౨
ఉరోష్ట ఇన్ద్ర రాధసో	౫	౩౮	౧
ఉరౌ దేవా అనిబాధే	౫	౪౨	౧౭
	౫	౪౩	౧౬
ఉరౌ మహాఁ అనిబాధే	౩	౧	౧౧
ఉరౌ వా యే అన్తరిక్షే	౩	౬	౮
ఉర్వీ పృథ్వీ బహులే దూరే	౧	౧౮౫	౭
ఉర్వీ సద్మనీ బృహతీ	౧	౧౮౫	౬
ఉలూకయాతుం			
శుశులూకయాతుం	౭	౧౦౪	౨౨
ఉవాచ మే వరుణో మేధిరాయ	౭	౮౭	౪
ఉవాసోషా ఉచ్ఛాచ్చ	౧	౪౮	౩
ఉవే అమ్బ సులాభికే	౧౦	౮౬	౭
ఉవోచిథ హి మఘవన్	౭	౩౭	౩
ఉశనా కావ్యస్త్వా	౮	౨౩	౧౭
ఉశనా యత్పరావత	౮	౭	౨౬
ఉశనా యత్సహస్త్యైరయాతం	౫	౩౧	౯
ఉశన్తస్త్వా నిధీమహ్యుశన్తః	౧౦	౧౬	౧౨
ఉశన్తా దూతా న దభాయ	౭	౯౧	౨
ఉశన్తి ఘా తే అమృతాస	౧౦	౧౦	౩
ఉశన్ను షు ణః సుమనా	౪	౨౦	౪
ఉశిక్పావకో అరతిః	౧౦	౪౫	౭
ఉశిక్పావకో వసుర్మానుషేషు	౧	౬౦	౪
ఉష ప్రతీచీ భువనాని	౩	౬౧	౩
ఉష ఆ భాహి భానునా	౧	౪౮	౯
ఉషఉషో హి వసో	౧౦	౮	౪
ఉషసః పూర్వా అధ	౩	౫౫	౧
ఉషసాం న కేతవ	౧౦	౭౮	౭
ఉషస్తచ్చిత్రమా భర	౧	౯౨	౧౩
ఉషస్తమశ్యాం యశసం	౧	౯౨	౮
ఉషా ఉచ్ఛన్తీ సమిధానే	౧	౧౨౪	౧
ఉషాసానక్తా బృహతీ	౧౦	౩౬	౧
ఉషో అద్యేహ గోమత్యశ్వే	౧	౯౨	౧౪
ఉషో దేవ్యమర్త్యా విభాహి	౩	౬౧	౨
ఉషో న జారః పృథు పాజో	౭	౧౦	౧
ఉషో న జారో విభావోస్రః	౧	౬౯	౫
ఉషో భద్రేభిరా గహి	౧	౪౯	౧
ఉషో మఘోన్యా వహ	౪	౫౫	౯
ఉషో యదగ్నిం సమిధే	౧	౧౧౩	౯
ఉషో యదద్య భానునా	౧	౪౮	౧౫
ఉషో యే తే ప్ర యామేషు	౧	౪౮	౪
ఉషో వాజం హి వంస్వ	౧	౪౮	౧౧
ఉషో వాజేన వాజిని	౩	౬౧	౧
ఉష్టారేవ ఫర్వరేషు శ్రయేథే	౧౦	౧౦౬	౨
ఉస్రా వేద వసూనాం	౯	౫౮	౨
ఊతీ దేవానాం వయమిన్ద్ర వన్తో	౧	౧౩౬	౭
ఊతీ శచీవస్తవ వీర్యేణ	౧౦	౧౦౪	౪
ఊరుభ్యాం తే అష్ఠీవద్భ్యాం	౧౦	౧౬౩	౪
ఊర్జం గావో యవసే పివో	౧౦	౧౦౦	౧౦
ఊర్జం నో ద్యౌశ్చ పృథివీ	౬	౭౦	౬
ఊర్జా దేవాఁ అవస్యోజసా	౮	౩౬	౩
ఊర్జో నపాజ్జాతవేదః	౧౦	౧౪౦	౩
ఊర్జోనపాతం సహినాయ	౬	౪౮	౨
ఊర్జో నపాతం సుభగం	౮	౧౯	౪
ఊర్జో నపాతమధ్వరే	౩	౨౭	౧౨
ఊర్జో నపాతమాహువే	౮	౪౪	౧౩
ఊర్జో నపాత్సహసావన్	౧౦	౧౧౫	౮
ఊర్ణమ్రదా వి ప్రథస్వాభ్యర్కా	౫	౫	౪
ఊర్ధ్వం కేతుం సవితా దేవో	౪	౧౪	౨
ఊర్ధ్వం నునుద్రేవతం	౧	౮౫	౧౦
ఊర్ధ్వం భానుం సవితా	౪	౧౩	౨
ఊర్ధ్వ ఊ షు ణ ఊతయే	౧	౩౬	౧౩
ఊర్ధ్వ ఊ షు ణో అధ్వరస్య	౪	౬	౧
ఊర్ధ్వస్తిష్ఠా న ఊతయే	౧	౩౦	౬
ఊర్ధ్వా ధీతిః ప్రత్యస్య	౧	౧౧౯	౨
ఊర్ధ్వా యత్తే త్రేతినీ	౧౦	౧౦౫	౯
ఊర్ధ్వా పస్యా స్యందవో	౭	౩౧	౯
ఊర్ధ్వా హి తే దివే దివే	౮	౪౫	౧౨
ఊర్ధ్వో అగ్నిః సుమతిం	౭	౩౯	౧
ఊర్ధ్వో గన్ధర్వో అధి నాకే	౧౦	౧౨౩	౭
ఊర్ధ్వో గన్ధర్వో అధి	౯	౮౫	౧౨
ఊర్ధ్వో గ్రావా బృహదగ్నిః	౧౦	౭౦	౭
ఊర్ధ్వో గ్రావా వసవో	౧౦	౧౦౦	౯
ఊర్ధ్వో నః పాహ్యంహసో	౧	౩౬	౧౪
ఊర్ధ్వో భవ ప్రతి విధ్య	౪	౪	౫
ఊర్ధ్వో వాం గాతురధ్వరే	౩	౪	౪
ఊర్ధ్వో వామగ్నిరధ్వరే	౬	౬౩	౪
ఊర్ధ్వో హ్యస్థాదధ్యన్తరిక్షే	౨	౩౦	౭
ఊర్మిర్యస్తే పవిత్ర ఆ	౯	౬౪	౧౧
ఋక్సామాభ్యామభిహితౌ	౧౦	౮౫	౧౧
ఋచాం త్వః పోషమాస్తే	౧౦	౭౧	౧౧
ఋచా కపోతం నుదత	౧౦	౧౬౫	౫
ఋచో అక్షరే పరమే	౧	౧౬౪	౩౮
ఋజిప్య ఈమిన్ద్రావతో	౪	౨౭	౪
ఋజీతే పరి వృఙ్ధి నో	౬	౭౫	౧౨
ఋజీత్యేనీ రుశతీ మహిత్వా	౧౦	౭౫	౭
ఋజీపీ శ్యేనో దదమానో	౪	౨౬	౬
ఋజీషీ వజ్రీ వృషభ	౫	౪౦	౪
ఋజుః పవస్వ వృజినస్య	౯	౯౭	౪౩
ఋజునీతీ నో వరుణో	౧	౯౦	౧
ఋజురిచ్ఛంసో వనవద్	౨	౨౬	౧
ఋజ్రముక్షణ్యాయనే రజతం	౮	౨౫	౨౨
ఋజ్రావిన్ద్రోత ఆ దదే	౮	౬౮	౧౫
ఋతం చ సత్యం చాభీద్ధాత్	౧౦	౧౯౦	౧
ఋతం చికిత్వ ఋత	౫	౧౨	౨
ఋతం దివే తదవోచం	౧	౧౮౫	౧౦
ఋతం దేవాయ కృణ్వతే	౨	౩౦	౧
ఋతం యేమాన ఋతమిద్	౪	౨౩	౧౦
ఋతం వదన్నృతద్యుమ్న	౯	౧౧౩	౪
ఋతం వోచే నమసా	౪	౫	౧౧
ఋతం శంసన్త ఋజు	౧౦	౬౭	౨
ఋతజ్యేన క్షిప్రేణ బ్రహ్మణ	౨	౨౪	౮
ఋతధీతయ ఆ గత	౫	౫౧	౨
ఋతమృతేన సపన్తేషిరం	౫	౬౮	౪
ఋతస్య గోపా న దభాయ	౯	౭౩	౮
ఋతస్య గోపావధి తిష్ఠథో	౫	౬౩	౧
ఋతస్య జిహ్వా పవతే	౯	౭౫	౨
ఋతస్య తన్తుర్వితతః	౯	౭౩	౯
ఋతస్య దృళ్హా ధరుణాని	౪	౨౩	౯
ఋతస్య దేవా అను వ్రతా	౧	౬౫	౨
ఋతస్య పథి వేధా	౬	౪౪	౮
ఋతస్య ప్రేషా ఋతస్య	౧	౬౮	౩
ఋతస్య బుధ్న			
ఉషసామిషణ్యన్	౩	౬౧	౭
ఋతస్య రశ్మిమనుయచ్ఛమానా	౧	౧౨౩	౧౩
ఋతస్య వా కేశినా	౩	౬	౬
ఋతస్య హి రక్షః పూతదక్షా	౬	౫౧	౯
ఋతస్య హి దేవన్	౧	౭౭	౬
ఋతస్య హి ప్రసితిర్ద్యౌరురు	౧౦	౯౨	౪
ఋతస్య హి వర్తనయః	౧౦	౫	౪
ఋతస్య హి శురుధః	౪	౨౩	౮
ఋతస్య హి సదసో	౧౦	౧౧౧	౨
ఋతాయినీ మాయినీ	౧౦	౫	౬
ఋతావరీ దివో అర్కైరబోధ్యా	౬	[illegible]	౬
ఋతావానం మహిషం [illegible]	౧౦	[illegible]	౬
ఋతావానం [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

ఋతావానం విచేతసం	౪	౭	౩
ఋతావానః ప్రతిచక్ష్యానృతా	౨	౨౪	౭
ఋతావాన ఋతజాతా	౭	౬౬	౧౩
ఋతావానమృతాయవో	౮	౨౩	౯
ఋతావానా ని షేదతుః	౮	౨౫	౮
ఋతావా యస్య రోదసీ	౩	౧౩	౨
ఋతుర్జనిత్రీ తస్యా	౨	౧౩	౧
ఋతేన ఋతం ధరుణం	౫	౧౫	౨
ఋతేన ఋతం నియతమీళ	౪	౩	౯
ఋతేన ఋతమపిహితం	౫	౬౨	౧
ఋతేన దేవః సవితా	౮	౮౬	౫
ఋతేన దేవీరమృతా	౪	౩	౧౨
ఋతేన మిత్రావరుణావృతా	౧	౨	౮
ఋతేన యావృతావృధా	౧	౨౩	౫
ఋతేన హి ష్మా వృషభశ్చిదక్తః	౪	౩	౧౦
ఋతేనాద్రిం వ్యసన్భిదన్తః	౪	౩	౧౧
ఋతే స విన్దతే యుధః	౮	౨౭	౧౭
ఋదూదరేణ సఖ్యా సచేయ	౮	౪౮	౧౦
ఋధక్సా వో మరుతో	౭	౫౭	౪
ఋధక్సోమ స్వస్తయే	౯	౬౪	౩౦
ఋధగిత్థా స మర్త్యః	౮	౧౦౧	౧
ఋధద్యస్తే సుదానవే ధియా	౬	౨	౪
ఋధ్యామ స్తోమం సనుయామ వాజం	౧౦	౧౦౬	౧౧
ఋభుక్షణం న వర్తవ	౮	౪౫	౨౯
ఋభుక్షణమిన్ద్రమా హువ	౧	౧౧౧	౪
ఋభుక్షణో వాజా మాదయధ్వం	౭	౪౮	౧
ఋభుతో రయిః ప్రథమశ్రవ	౪	౩౬	౫
ఋభుమన్తా వృషణా	౮	౩౫	౧౫
ఋభుమృభుక్షణో రయిం	౪	౩౭	౫
ఋభుర్ఋభుక్షా ఋభుర్విధతో	౧౦	౯౩	౮
ఋభుర్ఋభుభిరభి వః	౭	౪౮	౨
ఋభుర్న ఇన్ద్రః శవసా	౧	౧౧౦	౭
ఋభుర్న రథ్యం నవం దధాతా	౯	౨౧	౬
ఋభుర్భరాయ సం శిశాతు	౧	౧౧౧	౫
ఋభుర్విభ్వా వాజ ఇన్ద్రో	౪	౩౪	౧

ఋభుశ్చక్ర ఈడ్యం చారు	౩	౫	౬
ఋశ్యో న తృష్యన్నవపానమా	౮	౪	౧౦
ఋషభం మా సమానానాం	౧౦	౧౬౬	౧
ఋషిం నరావంహసః	౧	౧౧౭	౩
ఋషిమనా య ఋషికృత్	౯	౯౬	౧౮
ఋషిర్విప్రః పుర ఏతా	౯	౮౭	౩
ఋషిర్హి పూర్వజా అస్యేక	౮	౬	౪౧
ఋషే మన్త్రకృతాం స్తోమైః	౯	౧౧౪	౨
ఋష్టయో వో మరుతో	౫	౫౭	౬
ఋష్వస్త్వమిన్ద్ర శూర	౧౦	౧౪౮	౨
ఋష్వా తే పాదా ప్ర	౧౦	౭౩	౩
ఏకం చమసం చతురః	౧	౧౬౧	౨
ఏకం చ యో వింశతిం	౭	౧౮	౧౧
ఏకం ను త్వా సత్పతిం	౫	౩౨	౧౧
ఏకం వి చక్ర చమసం	౪	౩౬	౪
ఏకః సముద్రో ధరుణో	౧౦	౫	౧
ఏకః సుపర్ణః స సముద్రమా	౧౦	౧౧౪	౪
ఏక ఏవాగ్నిర్బహుధా సమిద్ధ	౮	౫౮	౨
ఏకపాద్భూయో ద్విపదో	౧౦	౧౧౭	౮
ఏకయా ప్రతిధాపిబత్	౮	౭౭	౪
ఏకరాళస్య భువనస్య	౮	౩౭	౩
ఏకస్త్వష్టురశ్వస్యా	౧	౧౬౨	౧౯
ఏకస్మిన్యోగే భురణా	౭	౬౭	౮
ఏకస్య చిన్మే విభ్వస్త్వోజో	౧	౧౬౫	౧౦
ఏకస్యా వస్తోరావతం	౧	౧౧౬	౨౧
ఏకాచేతత్సరస్వతీ	౭	౯౫	౨
ఏకో ద్వే వసుమతీ	౩	౩౦	౧౧
ఏకో బహూనామసి	౧౦	౮౪	౪
ఏతం తే స్తోమం తువిజాత	౫	౨	౧౧
ఏతం త్యం హరితో దశ	౯	౩౮	౩
ఏతం త్రితస్య యోషణో	౯	౩౮	౨
ఏతం మృజన్తి మర్జ్యం	౯	౪౬	౬
ఏతం మృజన్తి మర్జ్యము	౯	౪౫	౭
ఏతం మే స్తోమం తనా	౧౦	౯౩	౧౨

ఏతం మే స్తోమమూర్మ్యే	౫	౬౧	౧౭
ఏతం వాం స్తోమమశ్వినా	౧౦	౩౯	౧౪
ఏతం శంసమిన్ద్రాస్మయుష్ట్వం	౧౦	౯౩	౧౧
ఏతం శర్ధం ధామ యస్య	౧	౧౨౨	౧౨
ఏత ఉ త్యే అవీవశన్	౯	౨౧	౭
ఏత ఉ త్యే పతయన్తి	౭	౧౦౪	౨౦
ఏత ఉ త్యే ప్రత్యదృశ్రన్	౧	౧౯౧	౫
ఏతచ్చన త్వో వి చికేతదేషాం	౧	౧౫౨	౨
ఏతత్త ఇన్ద్ర వీర్యం	౮	౫౪	౧
ఏతత్త్యత్త ఇన్ద్ర వృష్ణ	౧	౧౦౦	౧౭
ఏతత్త్యత్త ఇన్ద్రియమచేతి	౬	౨౭	౪
ఏతత్త్యన్న యోజనమచేతి	౧	౮౮	౫
ఏతదస్యా అనః శయే	౪	౩౦	౧౧
ఏతద్ఘేదుత వీర్యమిన్ద్ర	౪	౩౦	౮
ఏతద్వచో జరితర్మాపి	౩	౩౩	౮
ఏతము త్యం దశ. సప్త	౯	౧౫	౮
ఏతము త్యం దశ. సిన్ధు	౯	౬౧	౭
ఏతము త్యం మదచ్యుతం	౯	౧౦౮	౧౧
ఏతా అగ్న ఆశుషాణాస	౭	౯౩	౮
ఏతా అర్షన్తి హృద్యాత్	౪	౫౮	౫
ఏతా అర్షన్త్యలలాభవన్తీ	౪	౧౮	౬
ఏతా ఉ త్యాః ప్రత్యదృశ్రన్	౭	౭౮	౩
ఏతా ఉ త్యా ఉషసః	౧	౯౨	౧
ఏతా చ్యౌత్నాని తే కృతా	౮	౭౭	౯
ఏతా తే అగ్న. వేధో జుష్టాని	౧	౭౩	౧౦
ఏతాతే అగ్న. వేధో ఽవోచామ	౪	౨	౨౦
ఏతా తే అగ్నే జనిమా	౩	౧	౨౦
ఏతా త్యా తే శ్రుత్యాని	౧౦	౧౩౮	౬
ఏతా ధియం కృణవామా	౫	౪౫	౬
ఏతాని భద్రా కలశ	౧౦	౩౨	౯
ఏతాని వాం శ్రవస్యా	౧	౧౧౭	౧౦
ఏతాని వామశ్వినా వర్ధనాని	౨	౩౯	౮
ఏతాని వామశ్వినా వీర్యాణి	౧	౧౧౭	౨౫
ఏతాని సోమ పవమానో	౯	౭౮	౫
ఏతా నో అగ్నే సౌభగా	౭	౩	౧౦

	౭	౪	౧౦
ఏతాన్యగ్నే నవతిం సహస్రా	౧౦	౯౮	౧౧
ఏతాన్యగ్నే నవతిర్నవ	౧౦	౯౮	౧౦
ఏతాయామోప గవ్యన్త	౧౦	౩౩	౧
ఏతావతశ్చిదేషాం సుమ్నం	౮	౭	౧౫
ఏతావతస్త ఈమహ ఇన్ద్ర	౮	౪౯	౯
ఏతావతస్తే వసో విద్యామ	౮	౫౦	౯
ఏతావద్వాం వృషణ్వసూ అతో	౮	౫	౨౭
ఏతావద్వేదుషస్త్వం భూయో	౫	౭౯	౧౦
ఏతావానస్య మహిమాతో	౧౦	౯౦	౩
ఏతా విశ్వా చకృవాఁ ఇన్ద్ర	౫	౨౯	౧౪
ఏతా విశ్వా విదుషే తుభ్యం	౪	౩	౧౬
ఏతా విశ్వా సవనా	౧౦	౫౦	౬
ఏతా వో వశ్మ్యుద్యతా	౨	౩౧	౭
ఏతి ప్ర హోతా వ్రతమస్య	౧	౧౪౪	౧
ఏతే అసృగ్రమాశవో ఽతి	౯	౬౩	౪
ఏతే అసృగ్రమిన్దవస్తిరః	౯	౬౨	౧
ఏతే త ఇన్ద్ర జన్తవో	౧	౮౧	౯
ఏతే త్యే భానవో దర్శతాయాః	౭	౭౫	౩
ఏతే త్యే వృథగగ్నయ	౮	౪౩	౫
ఏతే ద్యుమ్నేభిర్విశ్వమాతిరన్త	౭	౭	౬
ఏతే ధామాన్యార్యా శుక్రా	౯	౬౩	౧౪
ఏతే ధావన్తీన్దవః సోమా	౯	౨౧	౧
ఏతే నరః స్వపసో అభూతన	౧౦	౭౬	౮
ఏతేనాగ్నే బ్రహ్మణా వావృధస్వ	౧	౩౧	౧౮
ఏతే పూతా. విపః	౯	౨౨	౩
ఏతే పూతా. సూర్యాసో	౯	౧౦౧	౧౨
ఏతే పృష్ఠాని రోదసోర్విప్ర	౯	౨౨	౫
ఏతే మృష్టా అమర్త్యాః	౯	౨౨	౪
ఏతే వదన్తి శతవత్	౧౦	౯౪	౨
ఏతే వదన్త్యవిదన్నా	౧౦	౯౪	౩
ఏతే వాతా ఇవోరవః	౯	౨౨	౨
ఏతే విశ్వాని వార్యా	౯	౨౧	౪
ఏతే శమీభిః సుశమీ	౧౦	౨౮	౧౨
ఏతే సోమాః పవమానాస	౯	౬౯	౯

మన్త్రః	మం	సూ	ఋ
ఏతే సోమా అభి వారాణ్యవ్యా	౯	౮౮	౬
ఏతే సోమా అభి గవ్యా	౯	౬౩	౫
ఏతే సోమా అభిప్రియ	౯	౮	౧
ఏతే సోమా అసృక్షత	౯	౬౨	౨౨
ఏతే సోమాస ఆశవో	౯	౨౨	౧
ఏతే సోమాస ఇన్దవః	౯	౪౬	౩
ఏత త్రమా నరాం వృతమ	౭	౧౯	౧౦
ఏతో వ్వద్య మర్త్యో	౫	౪౫	౫
ఏతో న్విన్ద్రం స్తవామ శుద్ధం	౮	౯౫	౭
ఏతో న్విన్ద్రం స్తవామ సఖాయః	౮	౨౪	౧౯
ఏతో న్విన్ద్రం స్తవామేశానం	౮	౮౧	౪
ఏతే మ గావో ప్రమరస్య	౧౦	౨౭	౨౦
ఏదం మరుతో అశ్వినా	౫	౨౬	౯
ఏదు మధ్వో మదిన్తరం	౮	౨౪	౧౬
ఏనాఙ్గూషేణ వయమిన్ద్రవన్తో	౧	౧౦౫	౧౯
ఏనా మన్దానో జహి శూర	౬	౪౪	౧౭
ఏనా వయం పయసా	౩	౩౩	౪
ఏనా విశ్వాన్యర్య ఆ	౯	౬౧	౧౧
ఏనా వో అగ్నిం నమసోర్జో	౭	౧౬	౧
ఏన్ద్రమిన్ద్రాయ సిఞ్చత	౮	౨౪	౧౩
ఏన్ద్ర పార్ష్ణివం రయిం	౯	౨౯	౬
ఏన్ద్ర నో గధి ప్రియః	౮	౯౮	౪
ఏన్ద్ర యాహి పీతయే మధు	౮	౩౩	౧౩
ఏన్ద్ర యాహి మత్స్వ చిత్రేణ	౮	౧	౨౩
ఏన్ద్ర యాహి హరిభిరుప	౮	౩౪	౧
ఏన్ద్ర యాహ్యుప నః పరావతో	౧	౧౩౦	౧
ఏన్ద్రవాహో నృపతిం వజ్రబాహుం	౧౦	౪౪	౩
ఏన్ద్ర సానసిం రయిం	౧	౮	౧
ఏన్ద్రస్య కుక్షా పవతే	౯	౮౦	౩
ఏన్ద్రో బర్హిః సీదతు	౧౦	౩౬	౫
ఏభిర్ద్యుభిః సుమనా	౧	౫౩	౪
ఏభిర్న ఇన్ద్రాహభిర్దశస్య	౭	౨౮	౪
ఏభిర్నృభిరిన్ద్ర త్వాయుభిష్ట్వా	౪	౧౬	౧౯
ఏభిర్నో అర్కైర్భవా నో	౪	౧౦	౩
ఏభిర్భవ సుమనా అగ్నే	౪	౩	౧౫

మన్త్రః	మం	సూ	ఋ
ఏమా అగ్మన్రేవతీర్జీవధన్యా	౧౦	౩౦	౧౪
ఏమాశుమాశవే భర	౧	౪	౭
ఏమేనం ప్రత్యేతన	౬	౪౨	౨
ఏమేనం సృజతా సుతే	౧	౯	౨
ఏవా. అగ్నిం వసూయవః	౫	౨౫	౯
ఏవా. అగ్నిం మజుర్యము	౫	౬	౧౦
ఏవా కవిస్తువీరవా.	౧౦	౬౪	౧౬
ఏవాగ్నిం సహస్యం వసిష్ఠ	౭	౪౨	౬
ఏవాగ్నిర్మర్తైః సహ	౧౦	౧౧౫	౭
ఏవాగ్నిర్గోతమేభిరృతావా	౧	౭౭	౫
ఏవా చ త్వం సరమ	౧౦	౧౦౮	౯
ఏవా జజ్ఞానం సహసే	౬	౩౮	౫
ఏవా త ఇన్దో సుభ్వం	౯	౭౯	౫
ఏవా త ఇన్ద్రో చథ	౨	౧౯	౭
ఏవా తదిన్ద్ర ఇన్దునా	౧౦	౧౪౪	౬
ఏవా తమాహురుత శృణ్వ	౭	౨౬	౪
ఏవా తా విశ్వా చకృవాంస	౬	౧౭	౧౩
ఏవా తే అగ్నే విమదో	౧౦	౨౦	౧౦
ఏవా తే అగ్నే సుమతిం	౫	౨౭	౩
ఏవా తే గృత్సమదాః	౨	౧౯	౮
ఏవా తే వయమిన్ద్ర	౧౦	౮౯	౧౮
ఏవా తే హారియోజనా	౧	౬౧	౧౬
ఏవా త్వామిన్ద్ర వజ్రిన్	౪	౧౯	౧
ఏవా దేవ దేవతాతే	౯	౯౭	౨౭
ఏవా దేవా. ఇన్ద్రోవివ్యే	౧౦	౪౯	౧౧
ఏవా నః సోమ పరిషిచ్యమాన	౯	౯౭	౩౬
ఏవా నః సోమ పరిషిచ్యమానో	౯	౬౮	౧౦
ఏవా నః స్పృధః సమజా	౬	౨౫	౯
ఏవా న ఇన్ద్రో అభి	౯	౯౭	౨౧
ఏవా న ఇన్ద్ర వార్యస్య	౭	౨౪	౬
	౭	౨౫	౬
ఏవాన ఇన్ద్రోతిభిరవ	౫	౩౩	౭
ఏవాన ఇన్ద్రో మఘవా	౪	౧౭	౨౦
ఏవా నసోతో మమ తస్య	౬	౫౦	౧౫
ఏవా నూనముప స్తుహి	౮	౨౪	౨౭

మన్త్రః	మం	సూ	ఋ
ఏవా నృభిరిన్ద్రః సుశ్రవస్యా	౧	౧౭౮	౪
ఏవా నో అగ్నే అమృతేషు	౨	౨	౯
ఏవా నో అగ్నే విక్ష్వా	౭	౪౩	౫
ఏవానో అగ్నే సమిధా	౧	౯౫	౧౧
	౧	౯౬	౯
ఏవా పతిం ద్రోణసాచం	౧౦	౪౪	౪
ఏవా పవస్వ మదిరో	౯	౯౭	౧౫
ఏవా పాహి ప్రత్నథా	౬	౧౭	౩
ఏవా పిత్రే విశ్వదేవాయ	౪	౫౦	౬
ఏవా పునాన ఇన్ద్ర యుర్మదం	౯	౬	౯
ఏవా పునానో అపః స్వర్గా	౯	౯౧	౬
ఏవా ప్లతేః సూనురవీవృధద్వో	౧౦	౬౩	౧౭
	౧౦	౬౪	౧౭
ఏవా బభ్రో వృషభ చేకితాన	౨	౩౩	౧౫
ఏవా మహస్తువిజాతస్తువిష్మాన్	౧	౧౯౦	౮
ఏవా మహాన్బృహద్దివో	౧౦	౧౨౦	౯
ఏవా మహో అసుర వక్షథాయ	౧౦	౯౯	౧౨
ఏవామృతాయ మహే క్షయాయ	౯	౧౦౯	౨
ఏవా రాజేవ క్రతుమా. అమేన	౯	౯౦	౬
ఏవా రాతిస్తువీమఘ	౮	౯౨	౨౯
ఏవారే వృషభా సుతే	౮	౪౫	౩౮
ఏవా వన్దస్వ వరుణం	౮	౪౨	౨
ఏవా వసిష్ఠ ఇన్ద్రమూతయే	౭	౨౬	౫
ఏవా నన్య ఇద్ధః సత్యః	౪	౨౧	౧౦
ఏవా వామహ్వ. ఇన్ద్రాగ్నీ	౮	౩౮	౯
ఏవా వామహ్వ. వావత్యా	౮	౪౨	౬
ఏవా సత్యం మఘవానా	౪	౨౮	౫
ఏవా హితే విభూతయ	౧	౮	౯
ఏవా హి తే శం సవనా	౧	౧౭౩	౮
ఏవా హి త్వామృతుథా	౫	౩౨	౧౨
ఏవా హి మాం తవసం జజ్ఞురుగ్రం	౧౦	౨౮	౭
ఏవా హి మాం తవసం వర్ధయన్తి	౧౦	౨౮	౬
ఏవా హ్యసి వీరయురేవా	౮	౯౨	౨౮
ఏవా హ్యస్య కామ్యా	౧	౮	౧౦
ఏవా హ్యస్య సూనృతా	౧	౮	౮

మన్త్రః	మం	సూ	ఋ
ఏవేదిన్ద్రం వృషణం వజ్రబాహుం	౭	౨౩	౬
ఏవేన్ద్రః సుతే అస్తావి	౬	౨౩	౧౦
ఏవేదిన్ద్రః సుహవ ఋష్వో	౬	౨౯	౬
ఏవేదిన్ద్రాయ వృషభాయ	౪	౧౬	౨౦
ఏవేదేతే ప్రతి మా	౧	౧౬౫	౧౨
ఏవేదేష తువికూర్మిర్వాజా.	౮	౨	౩౧
ఏవేదేషా పురుతమా దృశే	౧	౧౨౪	౬
ఏవేదూనో యువతయో నమన్త	౧౦	౩౦	౬
ఏవేన సద్యః పర్యేతి	౧	౧౨౮	౩
ఏవేన్ద్రాగ్నిభ్యాం పితృవన్	౮	౪౦	౧౨
ఏవేన్ద్రాగ్నిభ్యామహావి	౫	౮౬	౬
ఏవేన్ద్రాగ్నీ పపివాంసా	౧	౧౦౮	౧౩
ఏవేన్ను కం సిన్ధుమేభి	౭	౩౩	౩
ఏ నైవాపాగపరే సన్తు	౧౦	౪౪	౭
ఏష ఇన్ద్రాయ వాయవే	౯	౨౭	౨
ఏష ఉస్య పురువ్రతో	౯	౩	౧౦
ఏష ఉ స్య వృషా రథో	౯	౩౮	౧
ఏష ఏతాని చకారేన్ద్రో	౮	౨	౩౪
ఏష కవిరభిష్టుతః పవిత్రే	౯	౨౭	౧
ఏష క్షేతి రథవీతిర్మఘవా	౫	౬౧	౧౯
ఏష గవ్యురచిక్రదత్	౯	౨౭	౪
ఏష గ్రావేవ జరితా	౫	౩౬	౪
ఏష చ్ఛాగః పురో అశ్వేన	౧	౧౬౨	౩
ఏష శుష్మ్యసిష్యదత్	౯	౪౭	౨౦
ఏష తే దేవ నేతా	౫	౫౦	౫
ఏష దివం వి ధావతి	౯	౩	౭
ఏష దివం వ్యాసరత్	౯	౩	౮
ఏష దేవః శుభాయతే	౯	౩	౩
ఏష దేవో అమర్త్యః	౯	౩	౧
ఏష దేవో రథర్యతి	౯	౩	౫
ఏష దేవో విపన్యుభిః	౯	౩	౮
ఏష దేవో విపా కృతో	౯	౩	౨
ఏష భద్రో వృషభో	౯	[illegible]	౩
ఏష ధియా యాత్యణ్వ్యా	౯	౧౫	౧
ఏష నృభిర్వి నీయతే	౯	[illegible]	[illegible]

ఏష పవిత్రే అక్షరత్	౯	౨౮	౨
ఏష పునానో మధుమాఁ	౯	౧౧౦	౧౧
ఏష పురూ ధియాయతే	౯	౧౫	౨
ఏష ప్రకోశే మధుమాఁ	౯	౭౭	౧
ఏష ప్రత్నేన జన్మనా	౯	౩	౯
ఏష ప్రత్నేన మన్మనా	౯	౪౨	౨
ఏష ప్రత్నేన వయసా	౯	౯౭	౪౯
ఏష ప్రపూర్వీరవ తస్య	౧	౫౬	౧
ఏష రుక్మిభిరీయతే	౯	౧౫	౫
ఏష వః స్తోమో మరుత	౧	౧౬౫	౧౫
	౧	౧౬౬	౧౫
	౧	౧౬౭	౧౧
	౧	౧౬౮	౧౦
ఏష వః స్తోమో మరుతో	౧	౧౭౧	౨
ఏష వసూని పిబ్దనా	౯	౧౫	౬
ఏష వాం దేవా వశ్వినా	౪	౧౫	౯
ఏష వాం స్తోమో అశ్వినా	౧	౧౮౪	౫
ఏష వాజీ హితో నృభిర్విశ్వ	౯	౨౮	౧
ఏష విప్రైరభిష్టుతో	౯	౩	౬
ఏష విశ్వవిత్పవతే	౯	౯౭	౫౬
ఏష విశ్వాని వార్యా	౯	౩	౪
ఏష వృషా కనిక్రదత్	౯	౨౮	౪
ఏష వృషా వృషవ్రతః	౯	౬౨	౧౧
ఏష శుష్మ్యదాభ్యః సోమః	౯	౨౮	౬
ఏష శుష్మ్యసిష్యదదన్తరిక్షే	౯	౨౭	౬
ఏష శృంగాణి దోధువచ్ఛిశీతే	౯	౧౫	౪
ఏష సువానః పరి సోమః	౯	౮౭	౭
ఏష సూర్యం మరోచయత్	౯	౨౮	౫
ఏష సూర్యేణ హాసతే	౯	౨౭	౫
ఏష సోమో అధిత్వచి	౯	౬౬	౨౯
ఏష స్తోమ ఇంద్ర తుభ్యమస్మే	౧	౧౭౩	౧౩
ఏష స్తోమో అచిక్రదద్వృషా	౭	౨౦	౯
ఏష స్తోమో మహ ఉగ్రాయ	౭	౨౪	౫
ఏష స్తోమో మారుతం శర్ధో	౫	౪౨	౧౫
ఏష స్తోమో వరుణ మిత్ర	౭	౬౪	౫
	౭	౬౫	౫
ఏష స్య కారుర్జరతే	౭	౬౮	౯
ఏషస్య తే తన్వో	౨	౩౬	౫
ఏషస్య తే పవత	౯	౯౭	౪౬
ఏష స్య తే మధుమాఁ	౯	౮౭	౪
ఏష స్య ధారయా సుతో	౯	౧౦౮	౫
ఏషస్య పరి షిచ్యతే	౯	౬౨	౧౩
ఏష స్య పీతయే సుతో	౯	౩౮	౬
ఏషస్య భానురుదియర్తి	౪	౪౫	౧
ఏషస్య మద్యో రసో	౯	౩౮	౫
ఏష స్య మానుషీష్వా	౯	౩౮	౪
ఏష స్య మిత్రావరుణా	౭	౬౦	౨
ఏష స్య వాం పూర్వగత్వేవ	౭	౬౭	౭
ఏష స్య సోమః పవతే	౯	౮౪	౪
ఏష స్య సోమో మతిభిః	౯	౯౬	౧౫
ఏష హితో వి నీయతే	౯	౧౫	౩
ఏషా గోభిరరుణేభిర్యుజానా	౫	౮౦	౩
ఏషా జనం దర్శతా బోధయన్తీ	౫	౮౦	౨
ఏషా దివో. జ్యోతిర్వసానా	౧	౧౨౪	౩
ఏషాదివో. వృక్షవృష్టి	౧	౧౧౩	౭
ఏషా నేత్రీ రాధసః	౭	౭౬	౭
ఏషా ప్రతీచీ దుహితా	౫	౮౦	౬
ఏషా యయా పరమాదన్తరద్రేః	౯	౮౭	౮
ఏషాయుక్త పరావతః	౧	౪౮	౭
ఏషా వ్యేని భవతి	౫	౮౦	౪
ఏషా శుభ్రా న తన్వో	౫	౮౦	౫
ఏషా స్యా నవ్యమాయుర్దధానా	౭	౮౦	౨
ఏషా స్యా నో దుహితా	౬	౬౫	౧
ఏషా స్యా యుజానా పరాకాత్	౭	౭౫	౪
ఏషా స్యా వో మరుతో	౧	౮౮	౬
ఏషా ఉషా అపూర్వ్యా	౧	౪౬	౧
ఏహ గమన్నృషయః సోమశితా	౧౦	౧౦౮	౮
ఏహ దేవా మయోభువా	౧	౯౨	౧౮
ఏహ వాం ప్రుషితప్సవో	౮	౫	౩౩
ఏహ హరీ బ్రహ్మయుజా	౮	౨	౨౭
ఏహి ప్రేహి క్షయో దివ్యా	౮	౬౪	౪
ఏహి మనుర్దేవయుర్యజ్ఞకామో	౧౦	౫౧	౫
ఏహ వాం విముచో	౬	౫౫	౧
ఏహి స్తోమాఁ అభి	౧	౧౦	౪
ఏహ్యగ్న ఇహ హోతా ని	౧	౭౬	౨
ఏహ్యూషు బ్రవాణి తే	౬	౧౬	౧౬
ఐచ్ఛామ త్వా బహుధా	౧౦	౫౧	౩
ఐతాన్రథేషు తస్థుషః	౫	౫౩	౨
ఐతు పూషా రయిర్భగః	౮	౩౧	౧౧
ఐభిరగ్నే దువో గిరో	౧	౧౪	౧
ఐభిరగ్నే సరథం యాహ్యర్వాఙ్	౩	౬	౯
ఐభిర్దదే వృష్ణ్యా	౧౦	౫౫	౭
ఐషు చాకన్ధి పురుహూత	౧౦	౧౪౭	౩
ఐషు చేతద్వృషణ్వత్యన్త	౮	౬౮	౧౮
ఐషు ద్యావా పృథివీ	౧౦	౯౩	౧౦
ఐషు ధా వీర వద్యశ	౫	౭౯	౬
ఓకివాంసా సుతే సచా	౬	౫౯	౩
ఓ చిత్సఖాయం సఖ్యా	౧౦	౧౦	౧
ఓజస్తదస్య తిత్విష	౮	౬	౫
ఓజిష్ఠం తే మధ్యతో	౩	౨౧	౫
ఓ త్యమహ్వ ఆ రథమద్యా	౮	౨౨	౧
ఓ త్యే నర ఇంద్రమూతయే	౧	౧౦౪	౨
ఓమానమాపో మానుషీ	౬	౫౦	౭
ఓమాసశ్చర్షణీధృతో	౧	౩	౭
ఓర్వప్రా అమర్త్యా నివతో	౧౦	౧౨౭	౨
ఓ శ్రుష్టిర్విదథ్యా సమేతు	౭	౪౦	౧
ఓషధయః సం వదన్తే	౧౦	౯౭	౨౨
ఓషధీః ప్రతి మోదధ్వం	౧౦	౯౭	౩
ఓషధీరితి మాతరస్తద్వో	౧౦	౯౭	౪
ఓషమిత్పృథివీమహం	౧౦	౧౧౯	౧౦
ఓషు ఘృష్విరాధసో	౭	౫౯	౫
ఓషు ప్రయాహి వాజేభిర్మా	౮	౨	౧౯
ఓషు వృష్ణః ప్రయజ్యూనా	౮	౭	౩౩
ఓషు స్వసారః కారవే	౩	౩౩	౯
ఓ షూ ణో అగ్నే శృణుహి	౧	౧౩౯	౭
ఓష్వివ మధ్వాప్సు వదన్తా	౨	౩౯	౬
ఓ సుష్టుత ఇంద్రయాహ్యర్వాఙుప	౧	౧౭౭	౫
ఔచ్ఛత్సా రాత్రీ పరితక్మ్యా	౫	౩౦	౧౪
ఔర్వభృగువచ్ఛుచిమప్నవాన	౮	౧౦౨	౪
కం తే దానా అసక్షత	౮	౬౪	౯
కం నక్షత్రమిషణ్యసి	౧౦	౯౯	౧
కం యాథః కం హ గచ్ఛథః	౫	౭౪	౩
కః కుమారమజనయద్రథం	౧౦	౧౩౫	౫
కః స్విద్వృక్షో నిష్ఠితో	౧	౧౮౨	౭
క ఇమం దశభిర్మమేంద్రం	౪	౨౪	౧౦
క ఇమం వో నిణ్యమా	౧	౯౫	౪
క ఈం వేద సుతే సచా	౮	౩౩	౭
క ఈం వ్యక్తా నరః సనీళాః	౭	౫౬	౧
క ఈం స్తవత్కః పృణాత్కో	౬	౪౭	౧౫
క ఈషతే తుజ్యతే కో	౧	౮౪	౧౭
క ఉ నుతే మహిమనః	౧౦	౫౪	౩
క ఉ శ్రవత్కతమో	౪	౪౩	౧
కకర్దవే వృషభో యుక్త	౧౦	౧౦౨	౬
కకుహం చిత్త్వా కవే	౮	౪౫	౧౪
కకుహః సోమ్యో రస	౯	౬౭	౮
కంకతో న కంకతో	౧	౧౯౧	౧
కణ్వా ఇంద్రం యదక్రత	౮	౬	౩
కణ్వా ఇవ భృగవః సూర్యా	౮	౩	౧౬
కణ్వాస ఇంద్ర తే మతిం	౮	౬	౩౧
కణ్వేభిర్ధృష్ణవా ధృషద్వాజం	౮	౩౩	౩
కతరా పూర్వా కతరాపరాయోః	౧	౧౮౫	౧
కత్యగ్నయః కతి సూర్యాసః	౧౦	౮౮	౧౮
కథా కదస్యా ఉషసో	౪	౨౩	౫
కథా కవిస్తువీరవాన్	౧౦	౬౪	౪
కథాత ఏతదహమా	౧౦	౧౮	౫
కథా తే అగ్నే శుచయన్త	౧	౧౪౭	౧
కథా దాశేమ నమసా	౫	౪౧	౧౬
కథా దాశేమాగ్నయే	౧	౭౭	౧

కథా దేవానాం కతమస్య	౧౦	౬౪	౧
కథా నూనం వాం విమనా	౮	౮౬	౨
కథా మహామవృధత్కస్య	౪	౨౩	౧
కథా మహే పుష్టింభరాయ	౪	౩	౭
కథా మహే రుద్రియాయ	౫	౪౧	౧౧
కథా రాధామ సఖాయః	౧	౪౧	౭
కథా శర్ధాయ మరుతామృతాయ	౪	౩	౮
కథా శృణోతి హూయమాన	౪	౨౩	౩
కథా సబాధః శశమానో	౪	౨౩	౪
కథాహ తద్వరుణాయ త్వమగ్నే	౪	౩	౫
కథో ను తే పరి చరాణి	౫	౨౯	౧౩
కదత్విషన్త సూరయస్తిరం	౮	౯౪	౭
కదా క్షత్రశ్రియం నరమా	౧	౨౫	౫
కదా గచ్ఛాథ మరుత	౮	౭	౩౦
కదా చన ప్ర యుచ్ఛస్యుభే	౮	౫౨	౭
కదా చన స్తరీరసి	౮	౫౧	౭
కదా త ఇన్ద్ర గిర్వణః	౮	౧౩	౨౨
కదా భువన్రథక్షయాణి	౬	౩౫	౧
కదా మర్తమరాధసం	౧	౮౪	౮
కదా వసో స్తోత్రం హర్యత	౧౦	౧౦౫	౧
కదా వాం తౌగ్ర్యో విధత్	౮	౫	౨౨
కదా సూనుః పితరం జాత	౧౦	౯౫	౧౨
కదిత్థా నౄఁః పాత్రం	౧	౧౨౧	౧
కదు ద్యుమ్నమిన్ద్ర త్వావతో	౧౦	౨౯	౪
కదు ప్రియాయ ధామ్నే	౫	౪౮	౧
కదు ప్రేష్ఠావిషాం రయీణా	౧	౧౮౧	౧
కదు స్తువన్త ఋతయన్త	౮	౩	౧౪
కదూ న్వస్యాకృతమిన్ద్ర	౮	౬౬	౯
కదూ మహీరధృష్టా అస్య	౮	౬౬	౧౦
కద్ధ నూనం కధప్రియః	౧	౩౮	౧
కద్ధ నూనం కధప్రియో	౮	౭	౩౧
కద్ధిష్ణ్యాసు వృధసానో	౪	౩	౬
కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే	౧	౪౩	౧
కద్వ ఋతస్య ధర్ణసి	౧	౧౦౫	౬
కద్వో అద్య మహానాం	౮	౯౪	౮
కనిక్రదజ్జనుషం ప్రబ్రువాణ	౨	౪౨	౧
కనిక్రదత్కలశే గోభిరజ్యసే	౯	౮౫	౫
కనిక్రదదను పన్థామృతస్య	౯	౯౭	౩౨
కనిక్రన్తి హరిరా సృజ్యమానః	౯	౯౫	౧
కనీనకేవ విద్రధే నవే	౪	౩౨	౨౩
కన్నవ్యో అతసీనాం తురో	౮	౩	౧౩
కన్యా ఇవ వహతుమేతవా	౪	౫౮	౯
కన్యా వారవాయతీ	౮	౯౧	౧
కన్యేవ తన్వా శాశదానా	౧	౧౨౩	౧౦
కపృన్నరః కపృథముద్దధాతన	౧౦	౧౦౧	౧౨
కముష్విదస్య సేనయా	౮	౭౫	౭
కమేతం త్వం యువతే కుమారం	౫	౨	౨
కయా తచ్ఛృణ్వే శచ్యా	౪	౨౦	౯
కయా తే అగ్నే అఙ్గిర	౮	౮౪	౪
కయా త్వం న ఊత్యాభి	౮	౯౩	౧౯
కయా నశ్చిత్ర ఆ భువ	౪	౩౧	౧
కయా నో అగ్న ఋతయ	౫	౧౨	౩
కయా నో అగ్నే వి వసః	౭	౮	౩
కయా శుభా సవయసః	౧	౧౬౫	౧
కరమ్భ ఓషధే భవ	౧	౧౮౭	౧౦
కర్ణగృహ్యా మఘవా శౌరదేవ్యో	౮	౭౦	౧౫
కర్హి స్విత్తదిన్ద్ర యజ్జరిత్రే	౬	౩౫	౩
కర్హి స్విత్తదిన్ద్ర యన్నృభిర్నౄన్	౬	౩౫	౨
కర్హి స్విత్సా త ఇన్ద్ర	౧౦	౮౯	౧౪
కవిం కేతుం ధాసిం భానుమద్రే	౭	౬	౨
కవిం మృజన్తి మర్జ్యం	౯	౬౩	౨౦
కవిం శశాసుః కవయో	౪	౨	౧౨
కవిః కవిత్వా దివి	౧౦	౧౨౪	౭
కవిమగ్నిముప స్తుహి	౧	౧౨	౭
కవిమివ ప్రచేతసం యం	౮	౮౪	౨
కవిర్న నిణ్యం విదథాని	౪	౧౬	౩
కవిర్నృచక్షా అభి	౩	౫౪	౬
కవిర్వేధస్యా పర్యేషి	౯	౮౨	౨
కవీ నో మిత్రావరుణా	౧	౨	౯
కశ్ఛన్దసాం యోగమా వేద	౧౦	౧౧౪	౯
కస్త ఉషః కధప్రియే	౧	౩౦	౨౦
కస్తమిన్ద్ర త్వావసుమా	౭	౩౨	౧౪
కస్తే జామిర్జనానామగ్నే	౧	౭౫	౩
కస్తే మద ఇన్ద్ర రన్త్యో	౧౦	౨౯	౩
కస్తే మాతరం విధవా	౪	౧౮	౧౨
కస్త్వా సత్యో మదానాం	౪	౩౧	౨
కస్మా అద్య సుజాతాయ	౫	౫౩	౧౨
కస్య నూనం కతమస్యామృతానాం	౧	౨౪	౧
కస్య నూనం పరీణసో	౮	౮౪	౭
కస్య బ్రహ్మాణి జుజుషుర్యువానః	౧	౧౬౫	౨
కస్య వృషా సుతే సచా	౮	౯౩	౨౦
కస్య స్విత్సవనం వృషా	౮	౬౪	౮
కాత ఉపేతిర్మనసో	౧	౭౬	౧
కాతే అస్త్యరంకృతిః	౭	౨౯	౩
కా మర్యాదా వయునా కద్ధ	౪	౫	౧౩
కామస్తదగ్రే సమవర్తతాధి	౧౦	౧౨౯	౪
కాయమానో వనా త్వం	౩	౯	౨
కా రాధద్ధోత్రాశ్వినా	౧	౧౨౦	౧
కారురహం తతో భిషగుపల	౯	౧౧౨	౩
కావాం భూదుపమాతిః	౪	౪౩	౪
కావ్యేభిరదాభ్యా యాతం	౭	౬౬	౧౭
కాసీత్ప్రమా ప్రతిమా కిం	౧౦	౧౩౦	౩
కా సుష్టుతిః శవసః	౪	౨౪	౧
కిం తే కృణ్వన్తి కీకటేషు	౩	౫౩	౧౪
కిం దేవేషు త్యజ ఏన	౧౦	౭౯	౬
కిం న ఇన్ద్ర జిఘాంససి	౧	౧౭౦	౨
కిం నో అస్య ద్రవిణం	౪	౫	౧౨
కిం నో భ్రాతరగస్త్య	౧	౧౭౦	౩
కిం భ్రాతాసద్యదనాథం	౧౦	౧౦	౧౧
కిం మయః స్విచ్చమస ఏష	౪	౩౫	౪
కిం స ఋధక్కృణవద్యం	౪	౧౮	౪
కిం సుబాహో స్వఙ్గురే	౧౦	౮౬	౮
కిం స్విదాసీదధిష్ఠానం	౧౦	౮౧	౨
కిం స్విద్వనం. మనీషిణో	౧౦	౮౧	౪
కిం స్విద్వనం. సంతస్థానే	౧౦	౩౧	౭
కిం స్విన్నో రాజా జగృహే	౧౦	౧౨౫	
కితవాసో యద్రిరిపుర్న	౫	౮౫	౮
కిమఙ్గ త్వా బ్రహ్మణః	౬	౫౨	౩
కిమఙ్గ త్వా మఘవన్	౧౦	౪౨	౩
కిమఙ్గ రధచోదనః	౮	౮౦	౩
కిమత్ర దస్రా కృణుథః	౧	౧౮౨	౩
కిమన్యే పర్యాసతేఽస్మత్	౮	౮	౮
కిమయం త్వాం వృషాకపి	౧౦	౮౬	౩
కిమస్య మదే కిమ్వస్య	౬	౨౭	౧
కిమాగ ఆస వరుణ జ్యేష్ఠం	౭	౮౬	౪
కిమాదమత్రం సఖ్యం సఖిభ్యః	౪	౨౩	౬
కిమాదుతాసి వృత్రహన్	౪	౩౦	౭
కిమిచ్ఛన్తీ సరమా	౧౦	౧౦౮	౧
కిమిత్తే విష్ణో పరిచక్ష్యం	౭	౧౦౦	౬
కిమిదం వాం పురాణవజ్జరతో	౮	౭౩	౧౧
కిము శ్రేష్ఠః కిం యవిష్ఠో	౧	౧౬౧	౧
కిముష్విదస్మై నివిదో	౪	౧౮	౭
కిమూ ను వః కృణవామా	౨	౨౯	౩
కిమేతా వాచా కృణవా	౧౦	౯౫	౨
కియతీ యోషా మర్యతో	౧౦	౨౭	౧౨
కియత్స్విదిన్ద్రో అధ్యేతి	౪	౧౮	౧౨
కియాత్యా యత్సమయా	౧	౧౧౩	౧౦
కీదృఙ్ఙిన్ద్రః సరమే కా	౧౦	౧౦౮	౩
కీరిశ్చిద్ధి త్వామవసే	౭	౨౧	౮
కుతస్త్వమిన్ద్ర మాహినః	౧	౧౬౫	౩
కుత్రా చిద్యస్య సమృతౌ	౫	౭	౨
కుత్సా ఏతే హర్యశ్వాయ	౭	౨౫	౫
కుత్సాయ శుష్ణమశుషం	౪	౧౬	౧౨
కుమారం మాతా యువతిః	౫	౨	౧

కుమారశ్చిత్పితరం	౨	౩౩	౧౨
కురుశ్రవణమావృణి	౧౦	౩౩	౪
కుర్మస్త ఆయురజరం	౧౦	౫౧	౭
కువిచ్ఛకత్కువిత్కరత్	౮	౯౧	౪
కువిత్స దేవీః సనయో	౪	౫౧	౪
కువిత్సస్య ప్ర హి వ్రజం	౬	౪౫	౨౪
కువిత్సు నో గవిష్టయే	౮	౭౫	౧౧
కువిదంగ నమసా యే	౭	౯౧	౧
కువిదంగ ప్రతియథా	౧౦	౬౪	౧౭
కువిదంగ యవమంతో	౧౦	౧౩౧	౨
కువిద్వృషణ్యంతీభ్యః	౯	౧౯	౫
కువిన్నో అగ్నిరుచథస్య	౧	౧౪౩	౬
కువిన్మా గోపాం కరసే	౩	౪౩	౫
కుషుంభకస్తదబ్రవీద్గిరేః	౧	౧౯౧	౧౬
కుహ త్యా కుహ ను శ్రుతా	౫	౭౪	౨
కుహ యాంతా సుష్టుతిం	౧	౧౧౭	౧౨
కుహ శ్రుత ఇంద్రః కస్మిన్నద్య	౧౦	౨౨	౧
కుహ స్థః కుహ జగ్మథుః	౮	౭౩	౪
కుహ స్విద్దోషా కుహ వస్తోః	౧౦	౪౦	౨
కూచిజ్జాయతే సనయాసు	౧౦	౪	౫
కూష్ఠో దేవావశ్వినాద్యా	౫	౭౪	౧
కృణుష్వ పాజః ప్రసితిం	౪	౪	౧
కృణోత ధూమం వృషణం	౩	౨౯	౯
కృణోత్యస్మై వరివో	౪	౨౪	౬
కృణ్వంతో వరివో గవే	౯	౬౨	౩
కృతం చిద్ధి ష్మా సనేమి	౪	౧౦	౭
కృతం న శ్వఘ్నీ వి చినోతి	౧౦	౪౩	౫
కృతం నో యజ్ఞం విదథేషు	౭	౮౪	౩
కృతానీదస్య కర్త్వా	౯	౪౭	౨
కృతే చిదత్ర మరుతో	౭	౫౭	౫
కృధి రత్నం యజమానాయ	౭	౧౬	౬
కృధి రత్నం సుసనితర్ధనానాం	౩	౧౮	౫
కృధీ నో అహ్రయో దేవ	౧౦	౯౩	౯
[illegible]	౧౦	౧౬౭	౨
కృష్ణం త ఏమ రుశతః	౪	౭	౯
కృష్ణం నియానం హరయః	౧	౧౬౪	౪౭
కృష్ణః శ్వేతోఽరుషో యామో	౧౦	౨౦	౯
కృష్ణప్రుతౌ వేవిజే అస్య	౧	౧౪౦	౩
కృష్ణాం యదేనీమభి వర్పసా	౧౦	౩	౨
కృష్ణా యద్గోష్వరుణీషు	౧౦	౬౧	౪
కృష్ణా రజాంసి పత్సుతః	౮	౪౩	౬
కేతుం కృణ్వన్దివస్పరి	౯	౬౪	౮
కేతుం కృణ్వన్నకేతవే	౧	౬	౩
కేతుం యజ్ఞానాం విదథస్య	౩	౩	౩
కే తే అగ్నే రిపవే	౫	౧౨	౪
కే తే నర ఇంద్ర యే	౧౦	౫౦	౩
కేతేన శర్మన్సచతే	౮	౬౦	౧౮
కే మే మర్యకం వి యవంత	౫	౨	౫
కేశ్యగ్నిం కేశీ విషం	౧౦	౧౩౬	౧
కేష్ఠా నరః శ్రేష్ఠతమా	౫	౬౧	౧
కో అగ్నిమీట్టే హవిషా	౧	౮౪	౧౮
కో అద్ధా వేద	౧౦	౧౨౯	౬
కో అద్ధా వేద	౩	౫౪	౫
కో అద్య నర్యో దేవకామ	౪	౨౫	౧
కో అద్య యుంక్తే ధురి	౧	౮౪	౧౬
కో అస్య వీరః సధమాద	౪	౨౩	౨
కో అస్య వేద ప్రథమస్యాహ్నః	౧౦	౧౦	౬
కో అస్య శుష్మం తవిషీం	౫	౩౨	౯
కో దదర్శ ప్రథమం జాయమానం	౧	౧౬౪	౪
కో దేవయంతమశ్నవజ్జనం	౧	౪౦	౭
కో దేవానామవో అద్యా	౪	౨౫	౩
కో నానామ వచసా	౪	౨౫	౨
కో ను మర్యా అమిథితః	౮	౪౫	౩౭
కో ను వాం మిత్రావరుణా	౫	౪౧	౧
కో ను వాం మిత్రాస్తుతో	౫	౬౭	౫
కో న్వత్ర మరుతో మామహే	౧	౧౬౫	౧౩
కో మా దదర్శ కతమః	౧౦	౫౧	౨
కో మృళాతి కతమ	౪	౪౩	౨
కో వః స్తోమం రాధతి	౧౦	౬౩	౬
కో వస్త్రాతా వసవః	౪	౫౫	౧
కో వాం దాశత్సుమతయే	౧	౧౫౮	౨
కో వామద్య పురూణామా	౫	౭౪	౭
కో వామద్యా కరతే	౪	౪౪	౩
కో వేద జానమేషాం	౫	౫౩	౧
కో వేద నూనమేషాం	౫	౬౧	౧౪
కో వోంతర్మరుత ఋష్టి	౧	౧౬౮	౫
కో వో మహాంతి మహతాం	౫	౫౯	౪
కో వో వర్షిష్ఠ ఆ నరో	౧	౩౭	౬
క్రతుప్రావా జరితా శశ్వతామవ	౧	౧౦౦	౧౧
క్రతూయంతి ఋతవో హృత్సు	౧౦	౬౪	౨
క్రతూయంతి క్షితయో యోగ	౪	౨౪	౪
క్రత్వః సమహ దీనతా	౭	౮౯	౩
క్రత్వ ఇత్పూర్ణముదరం	౮	౭౮	౭
క్రత్వా దక్షస్య తరుషో	౩	౨	౩
క్రత్వా దక్షస్య రథ్యమపో	౯	౧౬	౨
క్రత్వా దా అస్తు శ్రేష్ఠో	౬	౧౬	౨౬
క్రత్వా మహాఁ అనుష్వధం	౧	౮౧	౪
క్రత్వా యదస్య తవిషీషు	౧	౧౨౮	౫
క్రత్వా శుక్రేభిరక్షభి	౯	౧౦౨	౮
క్రత్వా హి ద్రోణే అజ్యసే	౬	౨	౮
క్రత్వే దక్షాయ నః కవే	౯	౧౦౦	౫
క్రవ్యాదమగ్నిం ప్ర హిణోమి	౧౦	౧౬	౯
క్రాణా రుద్రా మరుతో విశ్వ	౧౦	౯౨	౬
క్రాణా రుద్రేభిర్వసుభిః	౧	౫౮	౩
క్రాణా శిశుర్మహీనాం	౯	౧౦౨	౧
క్రీళం వః శర్ధో మారుత	౧	౩౭	౧
క్రీళంత్యస్య సూనృతా	౮	౧౩	౮
క్రీళన్నో రశ్మ ఆ భువః	౫	౧౯	౫
క్రీళుర్మఖో న మంహయుః	౯	౨౦	౭
క్వ త్యాని నౌ సఖ్యా	౭	౮౮	౫
క్వ త్యా వల్గూ పురుహూతాద్య	౬	౬౩	౧
క్వ త్రీ చక్రా త్రివృతో	౧	౩౪	౯
క్వ నూనం కద్వో అర్థం	౧	౩౮	౨
క్వ నూనం సుదానవో	౮	౭	౨౦
క్వ వః సుమ్నా నవ్యాంసి	౧	౩౮	౩
క్వ వోఽశ్వాః క్వాభీశవః	౫	౬౧	౨
క్వ స్య తే రుద్ర మృళయాకుః	౨	౩౩	౭
క్వ స్య వీరః కో	౫	౩౦	౧
క్వ స్య వృషభో యువా	౮	౬౪	౭
క్వ స్య వో మరుతః	౧	౧౬౫	౬
క్వ స్విదద్య కతమా	౧౦	౪౦	౧౪
క్వ స్విదస్య రజసో	౧	౧౬౮	౬
క్వ స్విదాసాం కతమా	౪	౫౧	౬
క్వేయథ క్వేదసి పురుత్రా	౮	౧	౭
క్షత్రం జిన్వతముత	౮	౩౫	౧౭
క్షత్రాయ త్వం శ్రవసే	౧	౧౧౩	౬
క్షత్రాయ త్వమవసి న	౮	౩౭	౬
క్షప ఉస్రశ్చ దీదిహి	౭	౧౫	౮
క్షపో రాజన్నుత త్మనాగ్నే	౧	౭౯	౬
క్షియంతం త్వమక్షియంతం	౪	౧౭	౧౩
క్షేత్ర క్షేమేభిః సాధుభి	౮	౮౪	౯
క్షేత్రమివ వి మముస్తేజనేన	౧	౧౧౦	౫
క్షేత్రస్య పతినా వయం	౪	౫౭	౧
క్షేత్రస్య పతే మధుమంతమూర్మిం	౪	౫౭	౨
క్షేత్రాదపశ్యం సనుతశ్చరంతం	౫	౨	౪
క్షేమస్య చ ప్రయుజశ్చ	౮	౩౭	౫
ఖే రథస్య ఖేఽనసః	౮	౯౧	౭
గచ్ఛతం దాశుషో గృహమిత్థా	౮	౮౫	౬
గణానాం త్వా గణపతిం	౨	౨౩	౧
గన్తానో యజ్ఞం యజ్ఞియాః	౫	౮౭	౯
గన్తారా హి స్థోఽవసే	౧	౧౭	౨
గన్తేయాంతి సవనా	౬	౨౩	౪
గన్ధర్వ ఇత్థా పదమస్య	౯	౮౩	౪
గమద్వాజం వాజయన్నింద్ర	౭	౩౨	౧౧
గమన్నస్మే వసూన్యా హి	౧౦	౪౪	౫

గమ్భీరాఁ ఉదధీఁరివ	౩	౪౫	౩
గమ్భీరేణ న ఉరుణా	౬	౨౪	౯
గయస్ఫానో అమీవహా	౧	౯౧	౧౨
గర్భే ధేహి సినీవాలి	౧౦	౧౮౪	౨
గర్భే ను నౌ జనితా	౧౦	౧౦	౫
గర్భే ను సన్నన్వేషా	౪	౨౭	౧
గర్భే మాతుః పితుష్పితా	౬	౧౬	౩౫
గర్భే యోషామదధుర్వత్సం	౧౦	౫౩	౧౧
గర్భో యజ్ఞస్య దేవయుః	౮	౧౨	౧౧
గర్భో యో అపాం గర్భో	౧	౭౦	౨
గవామివ శ్రియసే శృఙ్గముత్తమం	౫	౫౯	౩
గవాశిరం మన్థినమిన్ద్ర	౩	౩౨	౨
గవ్యన్త ఇన్ద్రం సఖ్యాయ	౪	౧౭	౧౬
గవ్యో షు ణో యథా పురా	౮	౪౬	౧౦
గాథపతిం మేధపతిం రుద్రం	౧	౪౩	౪
గాథశ్రవసం సత్పతిం	౮	౨	౩౮
గామఙ్గైష ఆ హ్వయతి	౧౦	౧౪౬	౪
గాయత్రేణ ప్రతి మిమీతే	౧	౧౬౪	౨౪
గాయత్సామ నభన్యం యథా	౧	౧౭౩	౧
గాయన్తి త్వా గాయత్రిణో	౧	౧౦	౧
గార్హపత్యేన సన్త్య ఋతునా	౧	౧౫	౧౨
గావ ఇవ గ్రామం యూయుధిః	౧౦	౧౪౯	౪
గావ ఉపావతావతం మహీ	౮	౭౨	౧౨
గావశ్చిద్ఘా సమన్యవః	౮	౨౦	౨౧
గావో న యూథముప యన్తి	౮	౪౬	౩౦
గావో భగో గావ ఇన్ద్రో	౬	౨౮	౫
గావో యవం ప్రయుతా అర్యో	౧౦	౨౭	౮
గిరయశ్చిన్ని జిహతే	౮	౭	౩౪
గిరశ్చ యాస్తే గిర్వాహ	౮	౨	౩౦
గిరస్త ఇన్ద ఓజసా	౯	౨	౩
గిరా జాత ఇహ స్తుత	౯	౬౨	౧౫
గిరా య ఏతా యునజద్ధరీ	౭	౩౬	౪
గిరా యదీ సబన్ధవః	౯	౧౪	౨
గిరా వజ్రో న సంభృతః	౮	౯౩	౯

గిరిర్న యః స్వతవా.	౪	౨౦	౬
గిరీ.రజ్రాన్రేజమానా.	౧౦	౪౪	౮
గిరో జుషేథామధ్వరం	౮	౩౫	౬
గిర్వణః పాహి నః సుతం	౩	౪౦	౬
గీర్ణం భువనం తమసాపగూళ్హ	౧౦	౮౮	౨
గీర్భిర్విప్రః ప్రమతిమిచ్ఛమాన	౭	౯౩	౪
గుహా శిరో నిహితమృధగక్షీ	౧౦	౭౯	౨
గుహా పతీరుప త్మనా	౮	౬	౮
గుహా హితం గుహ్యం గూళ్హ	౨	౧౧	౫
గూహతా గుహ్యం తమో వి	౧	౮౬	౧౦
గృణానా జమదగ్నినా	౩	౬౨	౧౮
గృణానో అఙ్గిరోభిర్దస్మ	౧	౬౨	౫
గృణే తదిన్ద్ర తే శవ	౮	౬౨	౮
గృభీతం తే మన ఇన్ద్ర	౭	౨౪	౨
గృభ్ణామి తే సౌభగత్వాయ	౧౦	౮౫	౩౬
గృష్టిః ససూవ స్థవిరం	౪	౧౮	౧౦
గృహం గృహమహనా యాత్యచ్ఛా	౧	౧౨౩	౪
గృహమేధాస ఆ గత మరుతో	౭	౫౯	౧౦
గృహో యామ్యరంకృతో దేవేభ్యః	౧౦	౧౧౯	౧౩
గోజితా బాహూ అమితక్రతుః	౧	౧౦౨	౬
గోజిన్నః సోమో రథజిద్	౯	౭౮	౪
గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం	౧౦	౧౦౩	౬
గోభిర్మిమిక్షుం దధిరే	౩	౫౦	౩
గోభిర్యదీమన్యే అస్మన్మృగం	౮	౨	౬
గోభిర్వాణో అజ్యతే	౮	౨౦	౮
గోభిష్టరేమామతిం దురేవాం	౧౦	౪౨	౧౦
	౧౦	౪౩	౧౦
	౧౦	౪౪	౧౦
గోమదశ్వావద్రథవత్సువీరం	౫	౫౭	౭
గోమదూ షు నాసత్యా	౨	౪౧	౭
గోమద్ధిరణ్య వద్వసు	౭	౯౪	౯

గోమన్నః సోమ వీరవదశ్వా	౯	౪౨	౬
గోమన్న ఇన్దో అశ్వవత్	౯	౧౦౫	౪
గోమాఁ అగ్నే ఽవిమాఁ అశ్వీ	౪	౨	౫
గోమాతరో యచ్ఛుభయన్తే	౧	౮౫	౩
గోమాయురదాదజమాయురదాత్	౭	౧౦౩	౧౦
గోమాయురేకో అజమాయురేకః	౭	౧౦౩	౬
గోవిత్పవస్వ వసువిద్	౯	౮౬	౩౯
గోషా ఇన్దో నృషా	౯	౨	౧౦
గోషు ప్రశస్తిం వనేషు	౧	౭౦	౫
గౌరమీమేదను వత్సం మిషన్తం	౧	౧౬౪	౨౮
గౌరీర్మిమాయ సలిలాని	౧	౧౬౪	౪౧
గౌర్ధయతి మరుతాం	౮	౯౪	౧
గ్నాశ్చ యన్నరశ్చ వావృధన్త	౬	౬౮	౪
గ్రస్థం నవిష్ఠ గ్రభీతం	౯	౯౬	౧౯
గ్రావాణః సవితా ను వో	౧౦	౧౭౫	౪
గ్రావాణః సోమ నో హి కం	౬	౫౧	౧౪
గ్రావాణ ఉపరేష్వా మహీయన్తే	౧౦	౧౭౫	౩
గ్రావాణేవ తదిదర్థం జరేథే	౨	౩౯	౧
గ్రావాణో అప దుచ్ఛునామప	౧౦	౧౭౫	౨
గ్రావాణో న సూరయః	౧౦	౭౮	౬
గ్రావా వదన్నప రక్షాంసి	౧౦	౩౬	౪
గ్రావ్ణా తున్నో అభిష్టుతః	౯	౬౭	౧౯
గ్రావ్ణో బ్రహ్మా యుయుజానః	౫	౪౦	౮
గ్రీవాభ్యస్త ఉష్ణిహాభ్యః	౧౦	౧౬౩	౨
ఘనేవ విష్వగ్వి జహ్యరావ్ణ	౧	౩౬	౧౬
ఘర్మా సమన్తా త్రివృతం	౧౦	౧౧౪	౧
ఘర్మేవ మధు జఠరే సనేరూ	౧౦	౧౦౬	౮
ఘృతం న పూతం తనూరరేపాః	౪	౧౦	౬
ఘృతం పవస్వ ధారయా	౯	౪౯	౩
ఘృతం మిమిక్షే ఘృతమస్య	౨	౩	౧౧
ఘృతపృష్ఠా మనోయుజో	౧	౧౪	౬
ఘృతప్రతీకం వ ఋతస్య	౧	౧౪౩	౭
ఘృతప్రుషః సౌమ్యా జీరదానవః	౮	౫౯	౪
ఘృతమగ్నేర్వధ్ర్యశ్వస్య వర్ధనం	౧౦	౬౯	౨

ఘృతవతీ భువనానామభి	౬	౭౦	౧
ఘృతవన్తః పావక తే	౩	౨౧	౨
ఘృతవన్తముప మాసి	౧	౧౪౨	౨
ఘృతాహవన దీదివః	౧	౧౨	౫
ఘృతాహవన సన్త్యేమా	౧	౪౫	౫
ఘృతేన ద్యావాపృథివీ	౬	౭౦	౪
ఘృతేనాగ్నిః సమజ్యతే	౧౦	౧౧	౪
ఘృష్ణుం పావకం వనినం	౧	౬౪	౧౨
ఘృష్వః శ్యేనాయ కృత్వనే	౧౦	౧౪౪	౩
ఘ్నన్తో వృత్రమతరన్ రోదసీ	౧	౩౬	౮
ఘ్నన్మృధ్రాణ్యప ద్విషో	౮	౪౩	౨౬
చకార తా కృణవన్నూనమన్యా	౭	౨౬	౩
చకృవాంస ఋభవస్తదపృచ్ఛత	౧	౧౬౧	౪
చక్రం న వృత్తం పురుహూత	౫	౩౬	౩
చక్రం యదస్యాప్స్వా	౧౦	౭౩	౯
చక్రాణాసః పరీణహం	౧	౩౩	౮
చక్రాథే హి సధ్ర్యఙ్నామ	౧	౧౦౮	౩
చక్రిర్దివః పవతే కృత్వ్యో	౯	౭౭	౫
చక్రిర్యో విశ్వా భువనాభి	౩	౧౬	౪
చక్షుర్నో దేవః సవితా	౧౦	౧౫౮	౩
చక్షుర్నో ధేహి చక్షుషే	౧౦	౧౫౮	౪
చక్షుషః పితా మనసా	౧౦	౮౨	౧
చతస్ర ఈం ఘృతదుహః	౯	౮౯	౫
చతుః సహస్రం గవ్యస్య	౫	౩౦	౧౫
చతురశ్చిద్దదమానాద్	౧	౪౧	౯
చతుర్దశాన్యే మహిమానో	౧౦	౧౧౪	౭
చతుర్భిః సాకం నవతిం	౧	౧౫౫	౬
చతుష్కపర్దా యువతిః	౧౦	౧౧౪	౩
చతుస్త్రింశద్వాజినో	౧	౧౬౨	౧౮
[illegible]	౧౦	౧౫౨	౨
చత్వార ఈం బిభ్రతి	౫	౪౭	౪
చత్వారింశద్దశరథస్య	౧	౧౨౬	౪
చత్వారి తే అసుర్యాణి	౧౦	౫౪	౪
చత్వారి వాక్పరిమితా	౧	౧౬౪	౪౫

మన్త్రః	మం.	సూ.	మం.
చత్వారి శృఙ్గా త్రయో	౪	౫౮	౩
చత్వారో మా పైజవనస్య	౭	౧౮	౨౩
చత్వారో మా మశర్శారస్య	౧	౧౨౨	౧౫
చనిష్టం దేవా ఓషధీష్వప్సు	౭	౭౦	౪
చన్ద్రమగ్నిం చన్ద్రరథం	౩	౩	౫
చన్ద్రమా అప్స్వన్తరా	౧	౧౦౫	౧
చన్ద్రమా మనసో జాతశ్చక్షోః	౧౦	౯౦	౧౩
చమూషచ్ఛ్యేనః శకునో	౯	౯౬	౧౯
చరన్వత్సో రుశన్నిహ	౮	౭౨	౫
చరిత్రం హి వేరివాచ్ఛేది	౧	౧౧౬	౧౫
చరుర్న యస్తమీఙ్ఖయన్త	౯	౫౨	౩
చర్కృత్యం మరుతః పృత్సు	౧	౬౪	౧౪
చర్షణీధృతం మఘవాన	౩	౫౧	౧
చాక్లృప్రే తేన ఋషయో	౧౦	౧౩౦	౬
చికిత్వన్మనసం త్వా	౫	౨౨	౩
చితే తద్వాం సురాధసా	౧౦	౧౪౩	౪
చిత్తిమచిత్తిం చినవద్వి	౪	౨	౧౧
చిత్తిరా ఉపబర్హణం	౧౦	౮౫	౭
చిత్రం తద్వో మరుతో యామ	౨	౩౪	౧౦
చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం	౧	౧౧౫	౧
చిత్రం హ యద్వాం భోజనం	౭	౬౮	౫
చిత్ర ఇచ్ఛిశోస్తరుణస్య	౧౦	౧౧౫	౧
చిత్ర ఇద్రాజా రాజకా	౮	౨౧	౧౮
చిత్రస్తే భానుః క్రతుప్రా	౧౦	౧౦౦	౧౨
చిత్రా వా యేషు దీధితి	౫	౧౮	౪
చిత్రైరఞ్జిభిర్వపుషే	౧	౬౪	౪
చిత్రో వో ऽస్తు యామశ్చిత్ర	౧	౧౭౨	౧
చోదయతం సూనృతాః పిన్వతం	౧౦	౩౯	౨
చోదయిత్రీ సూనృతానాం	౧	౩	౧౧
ఛన్దఃస్తుభః కుభన్యవ	౫	౫౨	౧౨
ఛర్దిర్యన్త మదాభ్యం	౮	౮౫	౫
జగతా సిన్ధుం దివ్యస్తభాయ	౧	౧౬౪	౨౫
జగృభ్మా తే దక్షిణమిన్ద్ర	౧౦	౪౭	౧
జఘనే చోద ఏషాం వి	౫	౬౧	౩
జఘన్వాఁ ఇన్ద్ర మిత్రేరూన్	౧	౧౭౪	౬
జఘన్వాఁ ఉ హరిభిః	౧	౫౨	౮
జఘాన వృత్రం స్వధితిర్వనేవ	౧౦	౮౯	౭
జఘ్నిర్వృత్రమమిత్రియం	౯	౬౧	౨౦
జజ్ఞానం సప్త మాతరో	౯	౧౦౨	౪
జజ్ఞానః సోమం సహసే	౭	౯౮	౩
జజ్ఞాన ఏవ వ్యబాధత	౧౦	౧౧౩	౪
జజ్ఞానో ను శతక్రతుర్వి	౮	౭౭	౧
జజ్ఞానో హరితో వృషా	౩	౪౪	౪
జజ్ఞిష ఇత్థా గోపీథ్యాయ	౧౦	౯౫	౧౧
జనం వజ్రిన్మహి చిన్మన్యమాన	౬	౧౯	౧౨
జనయన్రోచనా దివో	౯	౪౨	౧
జనస్య గోపా అజనిష్ట	౫	౧౧	౧
జనాయ చిద్య ఈవత	౬	౭౩	౨
జనాసో అగ్నిం దధిరే	౧	౩౬	౨
జనాసో వృక్తబర్హిషో	౮	౫	౧౭
జనితా దివో జనితా	౮	౩౬	౪
జనితాశ్వానాం జనితా	౮	౩౬	౫
జనిష్ట యోషా పతయత్	౧౦	౪౦	౯
జనిష్ట హి జేన్యో అగ్రే	౫	౧	౫
జనిష్వా ఉగ్రః సహసే	౧౦	౭౩	౧
జనిష్వా దేవా వీతయే	౬	౧౫	౧౮
జనీయన్తో న్వగ్రవః	౭	౯౬	౪
జనూశ్చిద్వో మరుతస్త్వేష్యేణ	౭	౫౮	౨
జనో యో మిత్రావరుణావభి	౧	౧౨౨	౯
జన్మం జన్మన్నిహితో	౩	౧	౨౧
జమ్భయతమభితో రాయతః	౧	౧౮౨	౪
జయతం చ ప్రస్తుతం చ	౮	౩౫	౧౧
జయతామివ తన్యతుః	౧	౨౩	౧౧
జయేమ కారే పురుహూత	౮	౨౧	౧౨
జరతీభిరోషధీభిః	౯	౧౧౨	౨
జరమాణః సమిధ్యసే	౧౦	౧౧౮	౫
జరాబోధ తద్వివిడ్ఢి	౧	౨౭	౧౦
జాతవేదసే సునవామ	౧	౯౯	౧
జాతో అగ్నీ రోచతే	౩	౨౯	౭
జాతో జాయతే సుదినత్వే	౩	౮	౫
జాతో యదగ్నే భువనా	౭	౧౩	౩
జానత్యహ్నః ప్రథమస్య	౧	౧౨౩	౯
జానన్తి వృష్ణో అరుషస్య	౩	౭	౫
జానన్తో రూపమకృపన్త	౧౦	౧౨౩	౪
జామిః సిన్ధూనాం భ్రాతేవ	౧	౬౫	౪
జామ్యతీతపే ధనుర్వయోధా	౮	౭౨	౪
జాయా తప్యతే కితవస్య	౧౦	౩౪	౧౦
జాయేదస్తం మఘవన్త్సేదు	౩	౫౩	౪
జాయేవ పత్యావధి శేవ	౯	౮౨	౪
జిఘర్మ్యగ్నిం హవిషా	౨	౧౦	౪
జిహ్మం నునుద్రేऽవతం తయా	౧	౮౫	౧౧
జిహ్మశ్యే చరితవే మఘోన్యా	౧	౧౧౩	౫
జిహ్వాభిరహ నన్నమదర్చిషా	౮	౪౩	౮
జీమూతస్యేవ భవతి ప్రతీకం	౬	౭౫	౧
జీవం రుదన్తి వి మయన్తే	౧౦	౪౦	౧౦
జీవాన్నో అభి ధేతన	౮	౬౭	౫
జుజురుషో నాసత్యోత	౧	౧౧౬	౧౦
జుషద్ధవ్యా మానుషస్యోర్ధ్వ	౧౦	౨౦	౫
జుషస్వ నః సమిధమగ్నే	౭	౨	౧
జుషస్వ సప్రథస్తమం	౧	౭౫	౧
జుషస్వాగ్న ఇళయా సజోషా	౫	౪	౪
జుషాణో అగ్నే ప్రతి హర్య	౧౦	౧౨౨	౨
జుషాణో అఙ్గిరస్తమేమా	౮	౪౪	౮
జుషేథాం యజ్ఞం విశ్వేహ	౮	౩౫	౪
జుషేథాం యజ్ఞం పత్రో	౨	౩౬	౬
జుషేథాం యజ్ఞమిష్టయే	౮	౩౮	౪
జుష్ట ఇన్ద్రాయ మత్సరః	౯	౧౩	౮
జుష్టీ నరో బ్రహ్మణా వః	౭	౩౩	౪
జుష్టో దమూనా అతిథి	౫	౪	౫
జుష్టో మదాయ దేవతాత	౯	౯౭	౧౯
జుష్టో హి దూతో అసి	౧	౪౪	౨
జుష్ట్వీ న ఇన్దో సుపథా	౯	౯౭	౧౬
జుహురాణా చిదశ్వినా	౮	౨౬	౫
జుహురే వి చితయన్తో	౫	౧౯	౨
జేతా నృభిరిన్ద్రః పృత్సు	౧	౧౭౮	౩
జోషద్యదీమసుర్యా సచధ్యై	౧	౧౬౭	౫
జోషి సవితర్యస్య తే	౧౦	౧౫౮	౨
జోష్యగ్నే సమిధం జోష్యాహుతిం	౨	౩౭	౬
జోహూత్రో అగ్నిః ప్రథమః	౨	౧౦	౧
జ్ఞేయా భాగం సహసానో	౨	౧౦	౬
జ్మయా అత్ర వసవో రన్త	౭	౩౯	౩
జ్యాయాంసమస్య యతునస్య	౫	౪౪	౮
జ్యేష్ఠ ఆహ చమసా ద్వా	౪	౩౩	౫
జ్యేష్ఠేన సోతరిన్ద్రాయ	౮	౨	౨౩
జ్యోతిర్యజ్ఞస్య పవతే	౯	౮౬	౧౦
జ్యోతిర్యజ్ఞాయ రోదసీ	౩	౩౯	౮
జ్యోతిర్వృణీత తమసో	౩	౩౯	౭
జ్యోతిష్మతీమదితిం	౧	౧౩౬	౩
జ్యోతిష్మన్తం కేతుమన్తం	౮	౫౮	౩
తం గాథయా పురాణ్యా	౯	౯౯	౪
తం గావో అభ్యనూషత	౯	౨౬	౨
తం గీర్భిర్వాచమీఙ్ఖయం	౯	౩౫	౫
తం గూర్తయో నేమన్నిషః	౧	౫౬	౨
తం గూర్ధయా స్వర్ణరం	౮	౧౯	౧
తం గోభిర్వృషణం రసం	౯	౬	౬
తం ఘేమిత్థా అర్ధం	౮	౬౯	౧౭
తం ఘేమిత్థా నమస్వినః	౧	౩౬	౭
తంతమిద్రాధసే మహ	౮	౬౮	౭
తం తే మదం గృణీమసి	౮	౧౫	౪
తం తే యవం యథా గోభిః	౮	౨	౩
తం తే సోతారో రసం	౯	౧౦౯	౬
తం త్వా గీర్భిరురుక్షయా	౧౦	౧౧౮	౯
తం త్వా గీర్భిర్గిర్వణసం	౨	౬	౩
తం త్వా ఘృతస్నవీమహే	౫	౨౬	౨
తం త్వాజనన్త మాతరః	౮	౧౦౨	౧౭
తం త్వా దూతం కృణ్మహే	౭	౧౬	౪

తం త్వా దేవేభ్యో మధుమత్తమం	౯	౮౦	౪
తం త్వా ధర్తారమోణ్యోః	౯	౬౫	౧౧
తం త్వా నరో దమ ఆ	౧	౭౩	౪
తం త్వా నృమ్ణాని బిభ్రతం	౯	౪౮	౧
తం త్వామజ్మేషు వాజినం	౮	౪౩	౨౦
తం త్వా మదాయ ఘృష్వయ	౯	౨	౮
తం త్వా మరుత్వతీ పరి	౭	౩౧	౮
తం త్వా మర్తా అగృభ్ణత	౩	౯	౬
తం త్వా యజ్ఞేభిరీమహే	౮	౬౮	౧౦
తం త్వా వయం పతిమగ్నే	౧	౬౦	౫
తం త్వా వయం పితో	౧	౧౮౭	౧౧
తం త్వా వయం విశ్వవారా	౧	౩౦	౧౦
తం త్వా వయం సుధ్యో	౬	౧	౭
తం త్వా వయం హవామహే	౮	౪౩	౨౩
తం త్వా వాజేషు వాజినం	౧	౪	౯
తం త్వా విప్రా వచోవిదః	౯	౬౪	౨౩
తం త్వా విప్రా విపన్యవో	౩	౧౦	౯
తం త్వా సమిద్భిరఙ్గిరో	౬	౧౬	౧౧
తం త్వా సహస్రచక్షసమథో	౯	౬౦	౨
తం త్వా సుతేష్వాభువో	౯	౬౫	౨౭
తం త్వా హవిష్మతీర్విశ	౯	౬	౨౭
తం త్వా హస్తినో మధుమన్త	౯	౮౦	౫
తం త్వా హిన్వన్తి వేధసః	౯	౨౬	౬
తం త్రిపృష్ఠే త్రివన్ధురే	౯	౬౨	౧౭
తం దురోషమభీ నరః	౯	౧౦౧	౩
తం దేవా బుధ్నే రజసః	౨	౨	౩
తం నవ్యసీ హృద ఆ	౧	౬౦	౩
తం నాకమర్యో అగృభీత	౫	౫౪	౧౨
తం నేమిమృభవో యథా	౮	౭౫	౫
తం నో అగ్నే అభీ నరో	౫	౯	౭
తం నో అగ్నే మఘవద్భ్యః	౭	౫	౯
తం నో దాత మరుతో	౨	౩౪	౭
తం నో ద్యావా పృథివీ	౧౦	౩౭	౬
తం నో వాజా ఋభుక్షణ	౪	౩౭	౮

తం నో విశ్వా అవస్యువో	౯	౪౩	౨
తం పృచ్ఛతా స జగామా	౧	౧౪౫	౧
తం పృచ్ఛన్తీ వజ్రహస్తం	౬	౨౨	౫
తం పృచ్ఛన్తోఽవరాసః	౬	౨౧	౬
తం ప్రత్నథా పూర్వథా	౫	౪౪	౧
తం మర్జయన్త సుక్రతుం	౮	౮౪	౮
తం మర్తా అమర్త్యం			
ఘృతేనాగ్నిం	౧౦	౧౧౮	౬
తం మర్మృజానం మహిషం	౯	౯౫	౪
తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్	౧౦	౯౦	౭
తం యజ్ఞసాధమపి వాతయా	౧	౧౨౮	౨
తం యుఞ్జాథాం మనసో	౧	౧౮౩	౧
తం యువం దేవావశ్వినా	౪	౧౫	౧౦
తంవః శర్ధం మారుతం	౨	౩౦	౧౧
తం వః శర్ధం రథానాం	౫	౫౩	౧౦
తం వః శర్ధం రథేశుభం	౫	౫౬	౯
తం వః సఖాయః సం యథా	౬	౨౩	౯
తం వః సఖాయో మదాయ	౯	౧౦౫	౧
తం వ ఇన్ద్రం చతినమస్య	౬	౧౯	౪
తం వ ఇన్ద్రం న సుక్రతుం	౬	౪౮	౧౪
తం వర్ధయన్తో మతిభిః	౧౦	౬౭	౯
తం వశ్వరాథా వయం	౧	౬౬	౫
తం వాం. పృథుజ్రాయమశ్వినా	౪	౪౪	౧
తం వాం. శ్రుష్టైరశ్వినా	౧	౧౮౦	౧౦
తం వృధన్తం మారుతం	౬	౬౬	౧౧
తం వేధాం మేధయాహ్యన్	౯	౨౬	౩
తం వో దస్మమృతీషహం	౮	౮౮	౧
తం వో దీర్ఘాయుశోచిషం	౫	౧౮	౩
తం వో ధియా నవ్యస్యా	౬	౨౨	౭
తం వో ధియా పరమయా	౬	౩౮	౩
తం వో మహో మహాయ్యమిన్ద్రం	౮	౭౦	౮
తం వో వాజానాం			
పతిమహూమహి	౮	౨౪	౧౮
తం వో విన ద్రుపదం	౧౦	౧౧౫	౩

తం శగ్మాసో అరుషాసో	౭	౯౭	౬
తం శశ్వతీషు మాతృషు	౪	౭	౬
తం శిశీతా సువృక్తిభి	౮	౪౦	౧౦
తం శిశీతా స్వధ్వరం	౮	౪౦	౧౧
తం శుభ్రమగ్నిమవసే	౩	౨౬	౨
తం సఖాయః పురోరుచం	౯	౯౮	౧౨
తం సధ్రీచీరూతయో	౬	౩౬	౩
తం నరో యతస్రుచ	౩	౨౭	౬
తం సానావధి జామయో	౯	౨౬	౫
తం సిన్ధవో మత్సరమిన్ద్ర	౧౦	౩౦	౯
తం సుప్రతీకం సుదృశం	౬	౧౫	౧౦
తం సుష్టుత్యా వివాసే	౮	౧౬	౨
తం సోతారో ధనస్పృతం	౯	౬౨	౧౮
తం స్మారథం మఘవన్	౧	౧౦౨	౩
తం హిన్వన్తి మదచ్యుతం	౯	౫౩	౪
తం హి శశ్వన్త ఈళతే	౫	౧౪	౩
తం హి స్వరాజం వృషభం	౮	౬౧	౨
తం హేమేషు యతస్యదః	౮	౭౩	౨౦
తం హోతారమధ్వరస్య	౭	౧౬	౧౨
త ఆదిత్యా ఆ. గత	౧	౧౦౬	౨
త ఆదిత్యా ఆ. స్పృక్	౧౦	౭౫	౧౧
త ఆదిత్యాస ఉరవో	౨	౨౭	౩
త ఆయజన్త ద్రవిణం	౧౦	౮౨	౪
త ఇద్ద్యుగ్రాః శవసా	౬	౬౬	౬
త ఇద్దేవానాం సధమాద	౭	౭౬	౪
త ఇద్వేదిం సుభగ త	౮	౧౯	౧౮
త ఇన్న్వస్యం హృదయస్య	౭	౩౩	౯
త ఇన్నిన్వస్య మధుమద్వి	౧	౩౨	౪
త ఉక్షితాసో మహిమాన	౧	౮౫	౨
త ఉగ్రాసో వృషణ ఉగ్ర	౮	౨౦	౧౨
త ఉ షు ణో మహో యజత్రా	౧౦	౬౧	౨౭
తక్షద్యత్త ఉశనా సహసా	౧	౫౧	౧౧
తక్షద్వదీ మనసో వేనతో	౯	౯౭	౨౨
తక్షన్నాసత్యాభ్యాం	౧	౨౦	౩

తక్షన్రథం సువృతం విద్మనా	౧	౧౧౧	౧
తక్షన్త్సవహితం ఉభయమభ్యరక్త	౭	౬౬	౧౬
తచ్చిత్రం రాధ ఆ భరోషో	౭	౮౧	౫
తతం మే అపస్తదు తాయతే	౧	౧౧౦	౧
తతురిర్వీరో నర్యో విచేతా	౬	౨౪	౨
తతృదానాః సిన్ధవః క్షోదసా	౫	౫౩	౭
తత్త ఇన్ద్రియం పరమం	౧	౧౦౩	౧
తత్తదగ్నిర్వయో దధే	౮	౩౯	౪
తత్తదిదశ్వినోరవో	౪	౬	౧౨
తత్తిదస్య పౌంస్యం	౧	౧౫౫	౪
తత్తే భద్రం యత్సమిద్ధః	౧	౯౪	౧౪
తత్తు ప్రయః ప్రత్నథా తే	౧	౧౩౨	౩
తత్తే యజ్ఞో అజాయత	౮	౮౯	౬
తత్తే సహస్వ ఈమహే	౮	౪౩	౩౩
తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా	౧	౨౪	౧౧
తత్త్వా యామి సువీర్యం	౮	౩	౯
తత్తో అప ప్రాతీయత	౮	౫౬	౪
తత్సవితా వోఽమృతత్వ	౧	౧౧౦	౩
తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో	౩	౬౨	౧౦
తత్సవితుర్వృణీమహే వయం	౫	౮౨	౧
తత్సు నః శర్మ యచ్ఛతా	౮	౧౮	౧౨
తత్సు నః సవితా. భగో	౪	౫౫	౧౦
తత్సు నః సవితా. శర్మ	౮	౧౮	౩
తత్సు నో నవ్యం సన్యస	౮	౧౮	౭
తత్సు నో. విశ్వే	౬	౪౫	౩౩
తత్సు నో. మరుతః	౮	౯౪	౭
తత్సు వాం మిత్రావరుణా	౫	౬౨	౨
తత్సూర్యం రోదసీ ఉభే	౮	౨౫	౨౧
తత్సూర్యస్య దేవత్వం	౧	౧౧౫	౪
తథా తదస్తు సోమపాః	౧	౩౦	౧౨
తదగ్నే చక్షుః ప్రతి ధేహి	౧౦	౮౭	౧౨
తదగ్నే ద్యుమ్నమా భర	౮	౧౯	౧౫
తదద్య వాచః ప్రథమం	౧౦	౫౩	౪
తదద్యా చిత్త ఉక్థినో	౮	౧౫	౬

తదన్నాయ తదపసే తం	౮	౪౭	౧౬
తదస్తు మిత్రావరుణా తదగ్నే	౫	౪౭	౭
తదస్మై నవ్యమఙ్గిరస్వదర్చత	౨	౧౭	౧
తదస్య ప్రియమభి పాథో	౧	౧౫౪	౫
తదస్యానీకముత చారు	౨	౩౫	౧౧
తదస్యేదం పశ్యతా భూరి	౧	౧౦౩	౫
తదిత్సధస్థమభి చారు	౧౦	౩౨	౪
తదిత్సమానమాశాతే	౧	౨౫	౬
తదిదాస భువనేషు	౧౦	౧౨౦	౧
తదిద్ధ్యస్య సవనం	౧౦	౭౬	౩
తదిద్రుద్రస్య చేతతి	౮	౧౩	౨౦
తదిద్వదన్త్యద్రయో	౧౦	౯౪	౧౩
తదిన్ద్ర ప్రేవ వీర్యం	౧	౧౦౩	౭
తదిన్ద్రావ ఆ భర	౮	౨౪	౨౫
తదిన్నక్తం తదిద్దివా	౧	౨౪	౧౨
తదిన్ను తే కరణం	౫	౩౧	౭
తదిద్యస్య పరిషద్వానో	౧౦	౬౧	౧౩
తదిన్న్వస్య వృషభస్య	౩	౩౮	౭
తదిన్న్వస్య సవితుర్నకిర్మే	౩	౩౮	౮
తదిన్మే ఛన్త్సద్వపుషో	౧౦	౩౨	౩
తదు ప్రయక్షతమమస్య	౧	౬౨	౬
తదు శ్రేష్ఠం సవనం	౧౦	౭౬	౨
తదూచుషే మానుషేమా	౧	౧౦౩	౪
తదూ షు వామేనా కృతం	౫	౭౩	౪
తదృతం పృథివి బృహచ్ఛ్రవ	౫	౬౬	౫
తద్దదానా అవస్యవో	౮	౬౩	౧౦
తద్దేవస్య సవితుర్వార్యం	౪	౫౩	౧
తద్దేవానాం దేవతమాయ	౨	౨౪	౩
తద్ధి వయం వృణీమహే	౧౦	౧౨౬	౨
తద్బన్ధుః సూరిర్దివి	౧౦	౬౧	౧౮
తద్భద్రం తవ దంసనా	౩	౯	౧
తద్రాధో అద్య సవితుర్వరేణ్యం	౧	౧౫౯	౫
[illegible]	[illegible]	౧౬౬	౧౨
[illegible]	[illegible]	[illegible]	౬

తద్వాం నరా నాసత్యావను	౧	౧౮౨	౮
తద్వాం నరా శంస్యం పజ్రియేణ	౧	౧౧౭	౬
తద్వాం నరా శంస్యం రాధ్యం	౧	౧౧౬	౧౧
తద్వాం నరా సనయే	౧	౧౧౬	౧౨
తద్వామృతం రోదసీ	౧౦	౭౯	౪
తద్వార్యం వృణీమహే వరిష్ఠం	౮	౨౫	౧౩
తద్విప్రాసో విపన్యవో	౧	౨౨	౨౧
తద్వివక్తి యత్ర ఇన్ద్ర	౮	౯౬	౧౨
తద్విష్ణోః పరమం పదం	౧	౨౨	౨౦
తద్వీర్యం వో మరుతో మహి	౫	౫౪	౫
తద్వో అద్య మనామహే	౭	౬౬	౧౨
తద్వో గాయ సుతే సచా	౬	౪౫	౨౨
తద్వో జామిత్వం మరుతః	౧	౧౬౬	౧౩
తద్వో దివో దుహితరో	౪	౫౧	౧౧
తద్వో యామి ద్రవిణం	౫	౫౪	౧౫
తద్వో వాజా ఋభవః	౪	౩౬	౩
తనూత్యజేవ తస్కరా	౧౦	౪	౬
తనూనపాత్పథ ఋతస్య	౧౦	౧౧౦	౨
తనూనపాత్పవమానః శృఙ్గే	౯	౫	౨
తనూనపాదుచ్యతే గర్భ	౩	౨౯	౧౧
తనూనపాదృతం యతే మధ్వా	౧	౧౮౮	౨
తనూష్టే వాజిన్తన్వం	౧౦	౫౬	౨
తన్తుం తన్వన్రజసో	౧౦	౫౩	౬
తన్తుం తన్వానముత్తమమను	౯	౨౨	౬
తన్త్వా ప్రత్నం సఖ్యమస్తు	౬	౧౮	౫
తన్న ఇన్ద్రస్తద్వరుణ	౧	౧౦౭	౩
తన్న ఇన్ద్రో వరుణో	౭	౩౪	౨౫
	౭	౫౬	౨౫
తన్నస్తురీపమద్భుతం పురు	౧	౧౪౨	౧౦
తన్నస్తురీపమధ పోషయిత్ను	౩	౪	౯
	౭	౨	౯
తన్నో వోచామ రభసాయ	౧	౧౬౬	౧
తన్నో వాజ్యం వనమానస్యాస్తు	౯	౯౨	౫
తన్నో అనర్వా సవితా	[illegible]	[illegible]	౪

తన్నో దేవా యచ్ఛత	౧౦	౩౫	౧౨
తన్నో రాయః పర్వతాస్తన్న	౭	౩౪	౨౩
తన్నో వాతో మయోభు	౧	౮౯	౪
తన్నో వి వోచో యది తే	౬	౨౨	౪
తన్నోఽహిర్బుధ్న్యో అద్భిరర్కై	౬	౪౯	౧౪
తన్న ఋతమిన్ద్ర శూర చిత్ర	౮	౯౭	౧౫
తన్మిత్రస్య వరుణస్యాభి	౧	౧౧౫	౫
తపన్తి శత్రుం స్వర్ణ భూమా	౭	౩౪	౧౦
తపసా యే అనాధృష్యా	౧౦	౧౫౪	౨
తపుర్జమ్భో వన ఆ	౧	౫౮	౫
తపుర్మూర్ధా తపతు రక్షసో	౧౦	౧౮౨	౩
తపోష్పవిత్రం వితతం	౯	౮౩	౨
తపో ష్వగ్నే అన్తరాఁ	౩	౧౮	౨
తమ ఆసీత్తమసా	౧౦	౧౨౯	౩
తమగ్నిమస్తే వసవో	౭	౧	౨
తమగ్నే పాస్యుత తం	౬	౧౫	౧౧
తమగ్నే పృతనాషహం	౫	౨౩	౨
తమగ్రువః కేశినీః	౧	౧౪౦	౮
తమఙ్గిరస్వన్నమసా	౩	౩౧	౧౯
తమద్య రాధసే మహే	౮	౬౪	౧౨
తమధ్వరేష్వీళతే దేవం	౫	౧౪	౨
తమప్సన్త శవస ఉత్సవేషు	౧	౧౦౦	౮
తమమృక్షన్త వాజినముపస్థే	౯	౨౬	౧
తమర్కేభిస్తం సామభిస్తం	౮	౧౬	౯
తమర్వన్తం న సానసిం	౮	౧౦౨	౧౨
తమర్వన్తం న సానసిమరుషం	౪	౧౫	౬
తమస్మేరా యువతయో	౨	౩౫	౪
తమస్య ద్యావా పృథివీ	౧౦	౧౧౩	౧
తమస్య పృక్షముపరాసు	౧	౧౨౭	౫
తమస్య మర్జయామసి	౯	౯౯	౩
తమస్య రాజా వరుణః	౧	౧౫౬	౪
తమస్య విష్ణుర్మహిమాన	౧౦	౧౧౩	౨
తమహ్యన్భురిజోర్ధియా	౯	౨౬	౪
తమహ్వే వాజసాతయ	౮	౧౩	౩

తమగన్మ సోభరయః	౮	౧౯	౩౨
తమా నూనం వృజనమన్యథా	౬	౩౫	౫
తమా నో అర్కమమృతాయ	౭	౯౩	౫
తమిచ్చ్యౌత్నైరార్యన్తి	౮	౧౬	౬
తమిత్పృచ్ఛన్తి న సిమో	౧	౧౪౫	౨
తమిత్సఖిత్వ ఈమహే	౧	౧౦	౬
తమిత్సుహవ్యమఙ్గిరః	౧	౭౪	౫
తమిద్గచ్ఛన్తి జుహ్వస్త	౧	౧౪౫	౩
తమిద్గర్భం ప్రథమం దధ్ర	౧౦	౮౨	౬
తమిద్దోషా తముషసి	౭	౩	౫
తమిద్ధనేషు హితేష్వధి	౮	౧౬	౫
తమిద్వ ఇన్ద్రం సుహవం	౪	౧౬	౧౬
తమిద్వర్ధన్తు నో గిరో	౯	౬౧	౧౪
తమిద్విప్రా అవస్యవః	౮	౧౩	౧౭
తమిద్వోచేమా విదథేషు	౧	౪౦	౬
తమిన్ద్రం జోహవీమి	౮	౯౭	౧౩
తమిన్ద్రం దానమీమహే	౮	౪౬	౬
తమిన్ద్రం వాజయామసి	౮	౯౩	౭
తమిన్ద్ర మదమా గహి	౩	౪౨	౨
తమిన్నరో వి హ్వయన్తే	౪	౨౪	౩
తమిన్న్వేవ సమనా సమాన	౪	౫	౭
తమీం హిన్వన్తి ధీతయో	౧	౧౪౪	౫
తమీం హిన్వన్త్యగ్రువో	౯	౧	౮
తమీం హోతారమానుషక్	౪	౭	౫
తమీళత ప్రథమం యజ్ఞసాధం	౧	౯౬	౩
తమీళిష్వ య ఆహుతో	౮	౪౩	౨౨
తమీళిష్వ యో అర్చిషా	౬	౬౦	౨౦
తమీమణ్వీః సమర్య ఆ	౯	౧	౭
తమీమహ ఇన్ద్రమస్య	౬	౨౨	౩
తమీమహే పురుష్టుతం			
యహ్వం	౮	౧౩	౨౫
తమీ మృజన్త్యాయవో	౯	౬౩	౧౭
తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం	౧	౮౯	౫
తముక్షమాణం రజసి స్వ ఆ	౨	౨	౪

మన్త్రః	మం	సూ	ఋ
తముక్షమాణమవ్యయే వారే	౯	౯౯	౫
తము జ్యేష్ఠం నమసా హవిర్భిః	౭	౯౭	౩
తము త్వా గోతమో గిరా	౧	౭౮	౨
తముత్వా దధ్యఙ్ఙృషిః	౬	౧౬	౧౪
తము త్వా నూనమసుర	౮	౯౦	౬
తము త్వా నూనమీమహే	౮	౨౪	౨౬
తము త్వా పాథ్యో వృషా	౬	౧౬	౧౫
తము త్వా యః పురాసిథ	౬	౪౫	౧౧
తము త్వా వాజసాతమ	౧	౭౮	౩
తము త్వా వాజినం నరో	౯	౧౭	౭
తము త్వా వృత్రహన్తమం	౧	౭౮	౪
తము త్వా సత్య సోమపా	౬	౪౫	౧౦
తము ద్యుమః పుర్వణీక	౬	౧౦	౨
తము నః పూర్వే పితరో	౬	౨౨	౨
తము నూనం తవిషీమన్తమేషాం	౫	౫౮	౧
తము ష్టవామ యం గిర	౮	౯౫	౬
తముష్టవామ య ఇమా	౮	౯౬	౬
తముష్టుహి యః స్విషుః	౫	౪౨	౧౧
తము ష్టుహి యో అభిభూత్యోజా	౬	౧౮	౧
తముష్టుహీన్ద్రం యో హ	౧	౧౭౩	౫
తము స్తుష ఇన్ద్రం తం	౨	౨౦	౪
తముస్తుష ఇన్ద్రం యో	౬	౨౧	౨
తము స్తోతారః పూర్వ్యం యథా	౧	౧౫౬	౩
తముత్రామిష్టం న రేజమాన	౧౦	౬	౫
తమూతయో రణయంఛూర సాతౌ	౧	౧౦౦	౭
తమూర్మిమాపో మధుమత్తమం	౭	౪౭	౨
తమూ షు సమనా గిరా	౮	౪౧	౨
తమృత్వియా ఉప వాచః	౧	౧౯౦	౨
తమేవ ఋషిం తము బ్రహ్మాణం	౧౦	౧౦౭	౬
తమోషధీర్దధిరే గర్భం	౧౦	౯౧	౬
తమ్వభి ప్ర గాయత	౮	౧౫	౧
తమ్వభి ప్రార్చతేన్ద్రం	౮	౯౨	౫
తయా పవస్వ. గావ	౯	౪౯	౨
తయా పవస్వ. పీతో	౯	౪౫	౬
తయో రిదమవచ్ఛవస్తిగ్మా	౫	౮౬	౩
తయోరిదవసా వయం	౧	౧౭	౬
తయో రిద్ఘృతవత్పయో	౧	౨౨	౧౪
తరణిం వో జనానాం	౮	౪౫	౨౮
తరణిరిత్సిషాసతి	౭	౩౨	౨౦
తరణిర్విశ్వదర్శతః	౧	౫౦	౪
తరత్స మన్దీ ధావతి	౯	౫౮	౧
తరత్సముద్రం పవమాన ఊర్మిణా	౯	౧౦౭	౧౫
తరోభిర్వో విదద్వసుమిన్ద్రం	౮	౬౬	౧
తవ క్రత్వా తవ తద్	౬	౧౭	౬
తవ క్రత్వా తవోతిభిర్జ్యోక్	౯	౪	౬
తవ క్రత్వా సనేయం తవ	౮	౧౯	౨౯
తవ చ్యౌత్నాని వజ్రహస్త	౭	౧౯	౫
తవ త్య ఇన్ద్ర అన్ధసో	౯	౫౧	౩
తవ త్య ఇన్ద్ర సఖ్యేషు	౧౦	౧౩౮	౧
తవ త్యదిన్ద్రియం బృహత్తవ	౮	౧౫	౭
తవ త్యన్నర్యం నృతో అప	౨	౨౨	౪
తవ త్యే అగ్నే అర్చయో భ్రాజన్తో	౫	౧౦	౫
తవ త్యే అగ్నే అర్చయో మహి	౫	౬	౭
తవ త్యే అగ్నే హరితో	౪	౬	౯
తవ త్యే పితో దదతస్తవ	౧	౧౮౭	౫
తవ త్యే పితో రసా	౧	౧౮౭	౪
తవ త్యే సోమ పవమాన	౯	౯౨	౪
తవత్యే సోమ శక్తిభి	౧౦	౨౫	౫
తవ త్రిధాతు పృథివీ	౭	౫	౪
తవ త్విషో జనిమన్రేజత	౪	౧౭	౨
తవ ద్యుమన్తో అర్చయో	౫	౨౫	౮
తవద్యౌరిన్ద్ర పౌంస్యం	౮	౧౫	౮
తవ ద్రప్సో ఉదప్రుత	౯	౧౦౬	౮
తవ ద్రప్సా నీలవాన్	౮	౧౯	౩౧
తవ ప్రణీతీన్ద్ర జోహువానాన్	౭	౨౮	౩
తవ ప్రత్నేభి రధ్వభిరవ్యో	౯	౫౨	౨
తవ ప్ర యక్షి సందృశముత	౬	౧౬	౮
తవ ప్రయాజా అనుయాజాశ్చ	౧౦	౫౧	౯
తవ భ్రమాస ఆశుయా	౪	౪	౨
తవ వాయవృతస్పతే	౮	౨౬	౨౧
తవ విశ్వే సజోషసో	౯	౧౮	౭
తవ వ్రతే సుభగాసః	౨	౨౮	౨
తవ శరీరం పతయిష్ణ్వర్వన్	౧	౧౬౩	౧౧
తవ శుక్రాసో అర్చయో	౯	౬౬	౫
తవ శ్రియా సుదృశో దేవ	౫	౩	౪
తవ శ్రియే మరుతో మర్జయన్త	౫	౩	౩
తవ శ్రియే వ్యజిహీత	౨	౨౩	౧౮
తవ శ్రియో వర్ష్యస్యేవ	౧౦	౯౧	౫
తవ స్యామ పురువీరస్య	౨	౨౮	౩
తవ స్వాదిష్ఠాగ్నే సందృష్టిరిదా	౪	౧౦	౫
తవ హ త్యదిన్ద్ర విశ్వమాజౌ	౬	౨౦	౧౩
తవాగ్నే హోత్రం తవ పోత్ర	౨	౧	౨
	౧౦	౯౧	౧౦
తవాయం సోమస్త్వమేహ్యర్వాఙ్	౩	౩౫	౬
తవాహం శూర రాతిభిః	౧	౧౧	౬
తవాహం సోమ రారణ	౯	౧౦౭	౧౯
తవాహమగ్న ఊతిభిర్నేదిష్ఠాభిః	౮	౧౯	౨౯
తవాహమగ్న ఊతిభిర్మిత్రస్య	౫	౯	౬
తవేదం విశ్వమభితః	౭	౯౮	౬
తవేదిన్ద్ర ప్రణీతిషూత	౮	౬	౨౨
తవేదిన్ద్రావమం వసు	౭	౩౨	౧౬
తవే దిష్ణా హిమాతీ	౮	౭౮	౧౦
తవేదు తాః సుకీర్తయో	౮	౪౫	౩౩
తవేమాః ప్రజా దివ్యస్య	౯	౮౬	౨౮
తవేమే సప్త సిన్ధవః	౯	౬౬	౬
తవోతిభిః సచమానా	౫	౪౨	౨౯
తస్మా అగ్నిర్భారతః	౪	౨౫	౪
తస్మా అరం గమామ వో	౧౦	౯	౩
తస్మా అర్షన్తి దివ్యా	౨	౨౫	౪
తస్మా ఇదాస్యే హవిర్జుహోతా	౭	౧౦౨	౩
తస్మా ఇద్విశ్వే ధునయన్త	౨	౨౫	౫
తస్మాదశ్వా అజాయన్త	౧౦	౯౦	౧౦
తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః సంభృతం	౧౦	౯౦	౮
తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుత ఋచః	౧౦	౯౦	౯
తస్మాద్విరాళజాయత	౧౦	౯౦	౫
తస్మిన్నా వేశయా గిరో	౧	౧౭౬	౨
తస్మిన్హి సన్త్యూతయో	౮	౪౬	౭
తస్మై తవస్యమను దాయి	౨	౨౦	౮
తస్మై నూనమభిద్యవే	౮	౭౫	౬
తస్య తే వాజినో వయం	౯	౬౫	౯
తస్య ద్యుమాఁ అసద్రథో	౮	౩౧	౩
తస్య వజ్రః క్రన్దతి	౧	౧౦౦	౧౩
తస్య వయం సుమతౌ	౬	౪౭	౧౩
	౧౦	౧౩౧	౭
తస్యాః సముద్రా అధి	౧	౧౬౪	౪౨
తస్యే దర్వస్య రణయన్త	౮	౧౯	౬
తస్యేదిహ స్తవథ వృష్ణ్యాని	౪	౨౧	౬
తాం జుషస్వ గిరం మమ	౩	౬౨	౮
తాం పూషన్ఛివతమామేరయస్వ	౧౦	౮౫	౩౭
తాం పూష్ణః సుమతిం వయం	౬	౫౭	౫
తాం వాం ధేనుం న వాసరీమంశుం	౧	౧౩౭	౩
తాం వో దేవాః సుమతిం	౫	౪౧	౧౯
తాం సు తే కీర్తిం మఘవన్	౧౦	౫౪	౧
తా, అ ద్యుమ్నస్య మిత్రస్య	౭	[illegible]	౫
తా, అశిరం పురోళాశం	[illegible]	[illegible]	[illegible]
తా, అయాతో మమా [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
తా, [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
తా అస్య [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

మన్త్రః	మం	సూ	మ
తా అతి పత్రమస్మితం	౯	౯	౫
తా అన్య శ్యేనమిష్టియం	౧౦	౧౨౪	౮
తా అన్య తమసా పవః	౧	౮౪	౧౨
తా అన్య వ్యతనా యువః	౧	౮౪	౧౧
తా అన్య పర్వమాయువే	౨	౫	౫
తా అన్య సూదదోహసః	౮	౬౯	౩
తా ఆ దధ్మి సమనా	౪	౫౧	౮
తా ఇన్యేన సమనా	౪	౫౧	౯
తా ఉం పర్పత్రి మహ్యాస్య	౧	౧౫౫	౩
తా కర్మాషతరాస్మై	౧	౧౭౩	౪
తా గృణీహి నమస్యేభిః	౬	౬౮	౩
తా ఘా తా భద్రా ఉషసః	౪	౫౧	౭
తా అహ్వాయా పదమేదం	౬	౬౭	౮
తా తూ త ఇన్ద్ర మహతో	౪	౨౨	౫
తా తూ తే సత్యా తువిన్నమ్మ	౪	౨౨	౬
తా తే గృణన్తి వేధసో	౪	౩౨	౧౧
తా ను తేం ద్విర్గవస్య	౫	౬౮	౩
తా మే క్షితి తమూప	౭	౬౬	౩
తా వ ఆ వోళ్ళమత్సవా	౨	౪౧	౯
తా పర్మతో అరయూ ఆస్య	౬	౬౨	౪
తావ దధాపి బహాంఅావ్యాసన్	౭	౭౬	౩
తా వ్యుత్య ఆ కోరిచస	౬	౧౩	౫
తా వో అద్య సవస్పతి	౧	౨౮	౮
తా వో రాపిబ్రాతివాచో	౭	౩౪	౨౨
తా వో వాజవతీరిష	౬	౬౦	౧౨
తాద్వూర్వయూ వివిదా	౧	౮౯	౩
తాద్యజ్ఞా బృహణాన్యహో	౧	౧౪	౭
తాన్యస్త్రైన్న మరుతన్నై	౮	౨౦	౧౪
తాన్యే మహోమయత	౨	౩౪	౧౧
తా రాహా మతీతునా	౫	౬౪	౨
తావిరా గన్మతం పరోపదం	౬	౬౦	౯
తావిరా యాతం వృపుకూన	౮	౨౨	౧౨
తావిరా యాతమూతిభి	౮	౫	౨౪
తా యుజ్ఞం వివెడత్సు	౫	౬౨	౬
తా భూరిపాశావనృతస్య	౭	౬౫	౩
తాభ్యాం విశ్వస్య రాజసి	౯	౬౬	౨
తామగ్నే అస్మే ఇషమేరయస్వ	౭	౫	౮
తా మహ్యతావా మనుమో	౧౦	౪౦	౧౩
తామస్య రీతిం పరశోరివ	౫	౪౮	౪
తా మహాన్తా పదస్పతీ	౧	౨౧	౫
తా మాతా విశ్వవేదసా	౮	౨౫	౩
తా మిత్రస్య ప్రశస్తయ	౧	౨౧	౩
తా మే అశ్వ్యా పవినాం	౮	౫	౩౭
తా మే అశ్వ్యానాం హరీణాం	౮	౨౫	౨౩
తా యజ్ఞమా శుచిభిశ్చక్రమాణా	౬	౬౨	౨
తా యజ్ఞేషు ప్ర శంసతేన్ద్రాగ్నీ	౧	౨౧	౨
తా యోధిష్టమభి గా	౬	౬౦	౨
తా రాజానా శుచివ్రతా	౬	౧౬	౨౪
తా వక్షణం మద్దినం	౧౦	౯౬	౬
తావదుషో రాధో అస్మభ్యం	౭	౭౬	౪
తా వర్తిర్యాతం జయుషా	౧౦	౩౯	౧౩
తా వల్గూ దస్రా పురు	౬	౬౨	౫
తా వాం గీర్భిర్విపన్యవః	౭	౯౪	౬
తా వాం ధియో ఽవసే	౪	౪౧	౮
తా వాం నరా స్వవసే	౧	౧౧౮	౧౦
తా వాం మిత్రా వరుణా	౧౦	౧౩౨	౨
తా వాం వాస్తూన్యుశ్మసి	౧	౧౫౪	౬
తా వాం విశ్వస్య గోపా	౮	౨౫	౧
తా వాం సమ్యగద్రుహ్వాణేష	౫	౭౦	౨
తా వామద్య తావపరం	౧	౧౮౪	౧
తా వామద్య హవామహే	౮	౨౬	౩
తా వామియానో ఽవసే	౫	౬౫	౩
తా వామేషే రథానామిన్ద్రాగ్నీ	౫	౮౬	౪
తా వామేషే రథానామూర్వీం	౫	౬౬	౩
తా విగ్రం ధైథే జఠరం	౬	౬౭	౭
తావిదా చిదహానాం	౮	౨౨	౧౩
తావిద్దుః శంసం మర్త్యం	౭	౯౪	౧౨
తావిద్వేషా తా ఉషసి	౮	౨౭	౧౪
తా విద్వాంసా హవామహే	౧	౧౨౦	౩
తా వృధన్తావను ద్యూన్	౫	౮౬	౫
తా సమ్రాజా ఘృతాసుతీ	౨	౪౧	౬
తా సానసీ శవసానా	౭	౯౩	౨
తా సుజిహ్వా ఉప హ్వయే	౧	౧౩	౮
తా సుదేవాయ దాశుషే	౮	౫	౬
తా హ త్యద్వర్తిర్యదరధ్ర	౬	౬౨	౩
తా హి క్షత్రం ధారయేథే	౬	౬౭	౬
తా హి క్షత్రమవిహ్రుతం	౫	౬౬	౨
తా హి దేవానామసురా	౭	౬౫	౨
తా హి మధ్యం భరాణామిన్ద్రా	౮	౪౦	౩
తా హి శశ్వన్త ఈళత	౭	౯౪	౫
తా హి శ్రేష్ఠ వర్చసా	౫	౬౫	౨
తా హి శ్రేష్ఠా దేవతాతా	౬	౬౮	౨
తా హువే యయోరిదం పప్నే	౬	౬౦	౪
తిగ్మం చిదేమ మహి వర్పో	౬	౩	౪
తిగ్మ ఆమ్యాయ తరుణాయ	౮	౧౯	౨౨
తిగ్మమాయుధం మరుతామనీకం	౮	౯౬	౯
తిగ్మమేకో బిభర్తి	౮	౨౯	౩
తిగ్మా యదన్తరశనిః	౪	౧౬	౧౭
తిగ్మాయుధౌ తిగ్మహేతీ	౬	౭౪	౪
తిరః పురూ చిదశ్వినా	౩	౫౮	౫
తిరశ్చీనో వితతో	౧౦	౧౨౯	౫
తిష్ఠా సు కం మఘవన్	౩	౫౩	౨
తిష్ఠా హరీ రథ ఆ	౩	౩౫	౧
తిస్రః క్షపస్త్రిరహాతి	౧	౧౧౬	౪
తిస్రో దేవీర్బర్హిరిదం	౧౦	౭౦	౮
తిస్రో దేష్ట్రాయ నిర్ఋతి	౧౦	౧౧౪	౨
తిస్రో ద్యావః సవితుర్ద్వా	౧	౩౫	౬
తిస్రో ద్యావో నిహితా	౭	౮౭	౫
తిస్రో భూమీర్ధారయన్	౨	౨౭	౮
తిస్రో మాతౄంస్త్రీన్పితౄన్	౧	౧౬౪	౧౦
తిస్రో యదగ్నే శరద	౧	౭౨	౩
తిస్రో యహ్వస్య సమిధః	౩	౨	౯
తిస్రో వాచః ప్రవద	౭	౧౦౧	౧
తిస్రో వాచ ఈరయతి	౯	౯౭	౩౪
తిస్రో వాచ ఉదీరతే	౯	౩౩	౪
తీక్ష్ణేనాగ్నే చక్షుషా రక్ష	౧౦	౮౭	౯
తీవ్రస్యాభివయసో అస్య	౧౦	౧౬౦	౧
తీవ్రాః గహి మతాన	౮	౮౨	౨
తీవ్రాః గవ్యాశిర్వన్తః	౧	౨౩	౧
తీవ్రాన్ఘోషాన్కృణ్వతే	౬	౭౫	౭
తీవ్రో వో మధుమాఁ అయం	౨	౪౧	౧౪
తుగ్రో హ భుజ్యుమశ్వినోదమేఘే	౧	౧౧౬	౩
తుచే తనాయ తత్సు నో	౮	౧౮	౧౮
తుజే నస్తనే పర్వతాః	౫	౪౧	౯
తుఞ్జేతుఞ్జే య ఉత్తరే	౧	౭	౭
తుభ్యం గావ ఘృతం పయో	౯	౩౧	౫
తుభ్యం హోత్రే జనా ఇమే	౮	౪౩	౨౯
తుభ్యం తా అఙ్గిరస్తమ	౮	౪౩	౧౮
తుభ్యం దక్ష కవిక్రతో	౩	౧౪	౭
తుభ్యం పయో యత్పితరా	౧	౧౨౧	౫
తుభ్యం బ్రహ్మాణి గిర	౩	౫౧	౬
తుభ్యం భరన్తి క్షితయో	౫	౧	౧౦
తుభ్యం వాతా అభిప్రియ	౯	౩౧	౩
తుభ్యం శుక్రాసః శుచయ	౧	౧౩౪	౫
తుభ్యం శ్చోతన్త్యధ్రిగో	౩	౨౧	౪
తుభ్యం సుతాస్సోమ్యము	౧౦	౧౬౦	౨
తుభ్యం సోమాః సుతా ఇమే	౮	౯౨	౨౫
తుభ్యం స్తోకా ఘృతశ్చుతో	౩	౨౧	౩
తుభ్యం హిన్వానో వసిష్ఠ	౨	౩౬	౧
తుభ్యమగ్రే పర్యవహన్	౧౦	౮౫	౩౮
తుభ్యముషాసః శుచయః	౧	౧౩౪	౪
తుభ్యాయం సోమః పరిపూతో	౧	౧౩౫	౨
తుభ్యాయమద్రిభిః సుతో	౮	౮౨	౫
తుభ్యేదమగ్నే మధుమత్తమం	౫	౧౧	౫
తుభ్యేదమిన్ద్ర పరి షిచ్యతే	౧౦	౧౬౭	౧
తుభ్యేదిన్ద్ర మరుత్వతే	౮	౭౬	౮

తుభ్యేదిన్ద్ర స్వ ఓక్యే	౩	౪౨	౮
తుభ్యేదిమా సవనా శూర	౭	౨౨	౭
తుభ్యేదేతే బహులా అద్రిదుగ్ధాః	౧	౫౪	౯
తుభ్యేదేతే మరుతః సుశేవాః	౫	౩౦	౬
తుభ్యేమా భువనా కవే	౯	౬౨	౨౭
తురణ్యవో౽ఙ్గిరసో	౭	౫౨	౩
తురణ్యవో మధుమన్తం	౮	౫౧	౧౦
తురీయం నామ యజ్ఞియం	౮	౮౦	౯
తువిక్షం తే సుకృతం సూమయం	౮	౭౭	౧౧
తువిగ్రీవో వపోదరః	౮	౧౭	౮
తువిగ్రీవో వృషభో	౫	౨	౧౨
తువిశుష్మ తువిక్రతో	౮	౬౮	౨
తూతుజానో మహేమతే	౮	౧౩	౧౧
తూర్వన్నోజీయాన్తవసస్తవీయాన్	౬	౨౦	౩
తృణస్కన్దస్య ను విశః	౧	౧౭౨	౩
తృతీయే ధానాః సవనే	౩	౫౨	౬
తృదిలా అతృదిలాసో	౧౦	౯౪	౧౧
తృషు యదన్నా తృషుణా	౪	౭	౧౧
తృష్టమేతత్కటుకమేతత్	౧౦	౮౫	౩౪
తృష్టామయా ప్రథమం యాతవే	౧౦	౭౫	౬
తే అజ్యేష్ఠా అకనిష్ఠాస	౫	౫౯	౬
తే అద్రయో దశయన్త్రాస	౧౦	౯౪	౮
తే అస్మభ్యం శర్మ	౧	౯౦	౩
తే అస్య సన్తు కేతవో	౯	౭౦	౩
తే ఆచరన్తీ సమనేవ	౬	౭౫	౪
తే క్షోణీభిరరుణేభి	౨	౩౪	౧౩
తే గవ్యతా మనసా	౪	౧	౧౫
తే ఘా రాజానో అమృతస్య	౧౦	౯౩	౪
తే ఘేదగ్నే స్వాధ్యో యే	౯	౧౯	౧౭
తే ఘేదగ్నే స్వాధ్యో౽హా	౮	౪౩	౩౦
తే చిద్ధి పూర్వీరభి	౭	౪౮	౩
తే జజ్ఞిరే దివ ఋష్వాస	౧	౬౪	౨
తే జానత స్వమోక్యం	౮	౭౨	౧౪
తేజిష్ఠయా తపనీ రక్షసస్తప	౨	౨౩	౧౪
తేజిష్ఠా యస్యారతిర్వనేరాట్	౬	౧౨	౩
తే తే అగ్నే త్వోతా ఇషయన్తో	౬	౧౬	౨౭
తే తే దేవ నేతర్యే చేమాః	౫	౫౦	౨
తే తే దేవాయ దాశతః	౭	౧౭	౪
తే త్వా మదా అమదన్	౧	౫౩	౬
తే త్వా మదా ఇన్ద్ర మాదయన్తు	౭	౨౩	౫
తే త్వా మదా బృహదిన్ద్ర	౬	౧౭	౪
తే దశగ్వాః ప్రథమా	౨	౩౪	౧౨
తే నః పూర్వాస ఉపరాస	౯	౭౭	౩
తే నః సన్తు యుజః సదా	౮	౮౩	౨
తే నః సహస్రిణం రయిం	౯	౧౩	౫
తేన అర్హో వృజానా	౮	౬౭	౧౪
తే న ఇన్ద్రః పృథివీ	౬	౫౧	౧౧
తేన నాసత్యా గతం	౧	౪౭	౯
తేన నో. పరావతశ్చిదా	౮	౫	౩౦
తేన నో. పశ్వే తోకాయ	౮	౫	౨౦
తేన సత్యేన జాగృతమధి	౧	౨౧	౬
తేన స్తోతృభ్య ఆ భర	౮	౭౭	౮
తే నస్త్రాధ్వం తే౽వత	౮	౩౦	౩
తే నూనం నో౽యమూతయే	౧౦	౧౨౬	౩
తే నో అర్వన్తో హవనశ్రుతో	౧౦	౬౪	౬
తే నో గృణానే మహినీ	౧	౧౬౦	౫
తే నో గోపా అపాచ్యాస్త	౮	౨౮	౩
తే నో నావమురుష్యత	౮	౨౫	౧౧
తే నో భద్రేణ శర్మణా	౮	౧౮	౧౭
తే నో మిత్రో వరుణో	౫	౪౧	౨
తే నో రత్నాని ధత్తన	౧	౨౦	౭
తే నో రాయో ద్యుమతో	౬	౫౦	౧౧
తే నో రుద్రః సరస్వతీ	౬	౫౦	౧౨
తేనో వసూని కామ్యా	౫	౬౧	౧౬
తే నో వృష్టిం దివస్పరి	౯	౬౫	౨౪
తే ప్రత్నాసో వ్యుష్టిషు	౯	౯౮	౧౧
తేభ్యో గోధా అయథం	౧౦	౨౮	౧౧
తేభ్యో ద్యుమ్నం బృహద్యశ	౫	౭౯	౭
తే మ ఆహుర్య ఆయయురుప	౫	౫౩	౩
తే మన్వత ప్రథమం నామ	౪	౧	౧౬
తే మర్మృజత దదృవాంసో	౪	౧	౧౪
తే మాయినో మమిరే	౧	౧౫౯	౪
తే రాయా తే సువీర్యైః	౪	౮	౬
తే అరుణేభిర్వరమా పిశఙ్గైః	౧	౮౮	౨
తే రుద్రాసః సుమఖా అగ్నయో	౫	౮౭	౭
తే వదన్ప్రథమా బ్రహ్మ	౧౦	౧౦౯	౧
తే వర్ధన్త స్వతవసో	౧	౮౫	౭
తే౽విన్దన్మనసా దీధ్యానా	౧౦	౧౮౧	౩
తే విశ్వా దాశుషే వసు	౯	౬౪	౬
తే వో హృదే మనసే సన్తు	౪	౩౭	౨
తేషాం హి చిత్రముక్థ్యం	౮	౬౭	౩
తేషాం హి మహ్నా మహతా	౧౦	౬౫	౩
తే సత్యేన మనసా గోపతిం	౧౦	౬౭	౮
తే సత్యేన మనసా దీధ్యానాః	౭	౯౦	౫
తే సీషపన్త జోషమా	౭	౪౩	౪
తే సుతాసో మదిన్తమాః	౯	౬౭	౧౮
తే సూనవః స్వపసః సుదంససో	౧	౧౫౯	౩
తే సోమాదో హరీ ఇన్ద్రస్య	౧౦	౯౪	౯
తే స్యన్ద్రాసో నోక్షణో	౫	౫౨	౩
తే స్యామ దేవ వరుణ	౭	౬౬	౯
తే స్యామ యే అగ్నయే	౪	౮	౫
తే హి ద్యావాపృథివీ భూరి	౧౦	౯౨	౧౦
తే హి ద్యావా పృథివీ మాతరా	౧౦	౬౪	౧౪
తే హి ద్యావా పృథివీ విశ్వ	౧	౧౬౦	౧
తే హిన్విరే అరుణం జేన్యం	౮	౧౦౧	౬
తే హి పుత్రాసో అదితేః	౮	౧౮	౫
తే హి ప్రజాయా అభరన్త	౧౦	౯౨	౧౦
తే హి యజ్ఞేషు యజ్ఞియాస ఊమాః	౭	౩౯	౪
తే హి యజ్ఞేషు యజ్ఞియాస ఊమా	౧౦	౭౭	౮
తే హి వస్వో వసవానాస్తే	౧	౯౦	౨
తే హి శ్రేష్ఠవర్చసస్త	౬	౫౧	౧౦
తే హి ష్మా వనుషో నరో	౮	౨౫	౧౫
తే హి సత్యా ఋతస్పృశ	౫	౬౭	౪
తే హి స్థిరస్య శవసః	౫	౫౨	౨
తోకే హితే తనయ ఉర్వరాసు	౪	౪౧	౬
తోశా వృత్రహణా హువే	౩	౧౨	౪
తోశాసా రథయావానా	౮	౩౮	౨
త్యం చిత్పర్వతం గిరిం	౮	౬౪	౫
త్యం చిదత్రిమృతజురం	౧౦	౧౪౩	౧
త్యం చిదర్ణం మధుపం	౫	౩౨	౮
త్యం చిదశ్వం న వాజినం	౧౦	౧౪౩	౨
త్యం చిదస్య క్రతుభిః	౫	౩౨	౫
త్యం చిదిత్థా కత్పయం	౫	౩౨	౬
త్యం చిదేషాం స్వధయా	౫	౩౨	౪
త్యం చిద్ఘా దీర్ఘం పృథుం	౧	౩౭	౧౧
త్యం ను మారుతం గణం	౮	౯౪	౧౨
త్యం సు మేషం మహయా	౧	౫౨	౧
త్యము వః సత్రాసాహం	౮	౯౨	౭
త్యము వో అప్రహణం	౬	౪౪	౪
త్యమూ షు వాజినం	౧౦	౧౭౮	౧
త్యస్య చిన్మహతో	౫	౩౨	౩
త్యాన్ను క్షత్రియాఁ అవ	౮	౬౭	౧
త్యాన్ను పూతదక్షసో	౮	౯౪	౧౦
త్యాన్ను యే వి రోదసీ	౮	౯౪	౧౧
త్యాన్నృష్ట్యా హువే	౮	౧౦	౩
త్రయః కృణ్వన్తి భువనేషు	౭	౩౩	౭
త్రయః కేశిన ఋతుథా	౧	౧౬౪	౪౪
త్రయః కోశాసః శ్చోతన్తి	౮	౨	౮
త్రయః పవయో మధువాహనే	౧	౩౪	౨
త్రయ ఇన్ద్రస్య సోమాః	౮	౨	౭
త్రాతా నో బోధి దదృశాన	౪	౧౬	౧౮
త్రాతారం త్వా తనూనాం	[illegible]	[illegible]	౮
త్రాతారమిన్ద్రమవితారమిన్ద్రం	౬	[illegible]	౧౧

త్రాతారో దేవా అధి	౮	౪౮	౧౪
త్రాయన్తామిహ దేవాస్త్రాయతాం	౧౦	౧౩౭	౫
త్రింశచ్ఛతం వర్మిణ	౬	౨౭	౬
త్రింశద్ధామ వి రాజతి	౧౦	౧౮౯	౩
త్రిః షష్టిస్త్వా మరుతో	౮	౯౬	౮
త్రిః సప్త మయూర్యః సప్త	౧	౧౯౧	౧౪
త్రిః సప్త యద్గుహ్యాని	౧	౭౨	౬
త్రిః సప్త విష్పులింగకా	౧	౧౯౧	౧౨
త్రిః సప్త సస్రా నద్యో	౧౦	౬౪	౮
త్రిః ష్మ మాహ్నః శ్నథయో	౧౦	౯౫	౫
త్రికద్రుకేభిః పతతి	౧౦	౧౪	౧౬
త్రికద్రుకేషు. గిరః	౮	౯౨	౨౧
త్రికద్రుకేషు. గిరః పదాన్యపతత్	౮	౧౩	౧౮
త్రికద్రుకేషు మహిషో	౨	౨౨	౧
త్రితః కూపేఽవహితో	౧	౧౦౫	౧౭
త్రిధా హితం పణిభి	౪	౫౮	౪
త్రిపఞ్చాశః క్రీళతి	౧౦	౩౪	౮
త్రిపాజస్యో వృషభో	౩	౫౬	౩
త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః	౧౦	౯౦	౪
త్రిభిః పవిత్రైరపుపోద్ధ్యర్కం	౩	౨౬	౮
త్రిభిష్ట్వం దేవ సవితః	౯	౬౭	౨౬
త్రిమూర్ధానం సప్తరశ్మిం	౧	౧౪౬	౧
త్రిరన్తరిక్షం సవితా	౪	౫౩	౫
త్రిరశ్వినా సిన్ధుభిః	౧	౩౪	౮
త్రిరస్మై సప్త ధేనవో	౯	౭౦	౧
త్రిరస్య తా పరమా	౪	౧	౭
త్రిరా దివః సవితర్వార్యాణి	౩	౫౬	౬
త్రిరా దివః సవితా	౩	౫౬	౭
త్రిరుత్తమా దూణశా రోచనాని	౩	౫౬	౮
త్రిర్దేవః పృథివీమేష	౭	౧౦౦	౩
త్రిర్నో అశ్వినా దివ్యాని	౧	౩౪	౬
త్రిర్నో అశ్వినా యజతా	౧	౩౪	౭
త్రిర్నో రయిం వహతమశ్వినా	౧	౩౪	౫
త్రిర్యాతుధానః ప్రసితిం	౧౦	౮౭	౧౨

త్రిర్వర్తిర్యాతం త్రిరనువ్రతే	౧	౩౪	౪
త్రివన్ధురేణ త్రివృతా రథేన	౧	౧౧౮	౨
త్రివన్ధురేణ త్రివృతా రథేనా	౮	౮౫	౮
త్రివన్ధురేణ త్రివృతా సుపేశసా	౧	౪౭	౨
త్రివిష్టిధాతు ప్రతిమానం	౧	౧౦౨	౮
త్రిశ్చిదక్తోః ప్ర చికితుః	౭	౧౧	౩
త్రిశ్చిన్నో అద్యా భవతం	౧	౩౪	౧
త్రిషధస్థే సప్తధాతుః	౬	౬౧	౧౨
త్రిషధస్థే బర్హిషి	౧	౪౭	౪
త్రీణి జానా పరి	౧	౯౫	౩
త్రీణి త ఆహుర్దివి	౧	౧౬౩	౪
త్రీణి త్రితస్య ధారయా	౯	౧౦౨	౩
త్రీణి పదాన్యశ్వినో రావిః	౮	౮	౨౩
త్రీణి పదా వి చక్రమే	౧	౨౨	౧౮
త్రీణి రాజానా విదథే	౩	౩౮	౬
త్రీణి శతా త్రీ సహస్రాణ్యగ్నిం	౩	౯	౯
	౧౦	౫౨	౬
త్రీణి శతాన్యర్వతాం సహస్రా	౮	౬	౪౭
త్రీణి సరాంసి పృశ్నయో	౮	౭	౧౦
త్రీణ్యాయూంషి తవ జాతవేద	౩	౧౭	౩
త్రీణ్యేక ఉరుగాయో వి	౮	౨౯	౭
త్రీ యచ్ఛతా మహిషాణాం	౫	౨౯	౮
త్రీ రోచనా దివ్యా ధారయన్త	౨	౨౭	౯
త్రీ రోచనా వరుణ త్రీంరుత	౫	౬౯	౧
త్రీ షధస్థా సిన్ధవః	౩	౫౬	౫
త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగన్ధిం	౭	౫౯	౧౨
త్ర్యర్యమా మనుషో దేవతాతా	౫	౨౯	౧
త్ర్యుదాయం దేవహితం యథా	౪	౩౭	౩
త్వం కరఞ్జముత పర్ణయం	౧	౫౩	౮
త్వం కవిం చోదయోఽర్కసాతౌ	౬	౨౬	౩
త్వం కుత్సం శుష్ణహత్యే	౧	౫౧	౬
త్వం కుత్సేనాభి శుష్ణమిన్ద్ర	౬	౩౧	౩
త్వం గోత్రమఙ్గిరోభ్యో	౧	౫౧	౩
త్వం చ సోమ నో వశో	౧	౯౧	౬

త్వం చిత్తీ తవ దక్షైర్దివ	౮	౭౯	౪
త్వం చిన్నః శమ్యా అగ్నే	౪	౩	౪
త్వం జఘన్థ నముచిం	౧౦	౭౩	౭
త్వం జామిర్జనానామగ్నే	౧	౭౫	౪
త్వం జిగేథ న ధనా	౧	౧౦౨	౧౦
త్వం తం దేవ జిహ్వయా	౬	౧౬	౩౨
త్వం తం బ్రహ్మణస్పతే	౧	౧౮	౫
త్వం తదుక్థమిన్ద్ర బర్హణా	౬	౨౬	౫
త్వం తమగ్నే అమృతత్వ	౧	౩౧	౭
త్వం తమిన్ద్ర పర్వతం న	౧	౫౫	౩
త్వం తమిన్ద్ర పర్వతం			
మహాముదుం	౧	౫౭	౬
త్వం తమిన్ద్ర మర్త్య	౫	౩౫	౫
త్వం తమిన్ద్ర వావృధానో	౧	౧౩౧	౭
త్వం తస్య ద్వయావినో	౧	౪౨	౪
త్వం తాఁ అగ్న ఉభయాన్వి	౧	౧౮౯	౭
త్వం తాఁ ఇన్ద్రోభయాఁ	౬	౩౩	౩
త్వం తాన్త్సం చ ప్రతి	౨	౧	౧౫
త్వం తాన్వృత్రహత్యే చోదయో	౧౦	౨౨	౧౦
త్వం తూన ఇన్ద్ర తం రయిం	౧	౧౬౯	౪
త్వం త్యత్పణీనాం విదో	౯	౧౧౧	౨
త్వం త్యమిటతో రథమిన్ద్ర	౧౦	౧౭౧	౧
త్వం త్యమిన్ద్ర మర్త్యం	౧౦	౧౭౧	౩
త్వం త్యమిన్ద్ర సూర్యం పశ్చా	౧౦	౧౭౧	౪
త్వం త్యం న ఇన్ద్ర దేవ	౧	౬౩	౮
త్వం త్యా చిదచ్యుతాగ్నే	౬	౨	౯
త్వం త్యే చిద్వాతస్యాశ్వాగా	౧౦	౨౨	౫
త్వం త్యేభిరా గహి	౧	౩౦	౨౨
త్వం త్వ మహాన్వితా ఉపస్తుతః	౧౦	౯౬	౫
త్వం దాతా ప్రథమో రాధసా	౮	౯౦	౨
త్వం దివో ధరుణం ధిష	౧	౫౬	౬
త్వం దివో బృహతః సాను	౧	౫౪	౪
త్వం దూతః ప్రథమో వరేణ్యః	౧౦	౧౨౨	౫
త్వం దూతస్త్వము నః పరస్పాః	౨	౯	౨

త్వం దూతో అమర్త్య ఆ	౬	౧౬	౬
త్వం దేవి సరస్వత్యవా	౬	౬౧	౬
త్వం ద్యాం చ మహివ్రత	౯	౧౦౦	౯
త్వం ధియం మనోయుజం	౯	౧౦౦	౩
త్వం ధునిరిన్ద్ర ధునిమతీః	౧	౧౭౪	౯
	౬	౨౦	౧౨
త్వం ధృష్ణో ధృషతా వీతహవ్యం	౭	౧౯	౩
త్వం నః పశ్చాదధరాదుత్తరాత్	౮	౬౧	౧౬
త్వం నః పాహ్యంహసో			
జాతవేదో	౬	౧౬	౩౦
త్వం నః పాహ్యంహసో దోషా	౭	౧౫	౧౫
త్వం నః సోమ విశ్వతో గోపా	౧౦	౨౫	౭
త్వం నః సోమ విశ్వతో రక్షా	౧	౯౧	౮
త్వం నః సోమ విశ్వతో			
వయోధాః	౮	౪౮	౧౫
త్వం నః సోమ సుక్రతు	౧౦	౨౫	౮
త్వం న ఇన్ద్ర ఋతయుస్త్వా	౮	౭౦	౧౦
త్వం న ఇన్ద్ర త్వాభిరూతీ	౨	౨౦	౨
త్వం న ఇన్ద్ర రాయాత			
రూషసోగ్రం	౧	౧౨౯	౧౦
త్వం న ఇన్ద్ర రాయా పరీణసా	౧	౧౨౯	౯
త్వం న ఇన్ద్ర వాజయుస్త్వం	౭	౩౧	౩
త్వం న ఇన్ద్ర శూర శూరైరుత	౧౦	౨౨	౯
త్వం న ఇన్ద్రా భర ఓజో	౮	౯౮	౧౦
త్వం న ఇన్ద్రాసాం హస్తే	౮	౭౦	౧౨
త్వం నశ్చిత్ర ఊత్యా వసో	౬	౪౮	౯
త్వం నృచక్షా అసి సోమ	౯	౮౬	౨౩
త్వం నృచక్షా వృషభాను	౩	౧౫	౩
త్వం నృభిర్నృమణో దేవవీతౌ	౭	౧౯	౪
త్వం నో అగ్న ఆయుషు	౮	౩౯	౧౦
త్వం నో అగ్న ఏషాం గయం	౫	౧౦	౩
త్వం నో అగ్నే అగ్నిభిర్బ్రహ్మ	౧౦	౧౪౧	౬
త్వం నో అగ్నే అఙ్గిరః	౫	౧౦	౭
త్వం నో అగ్నే అద్భుత	౫	౧౦	౨

త్వం నో అగ్నే అధరా	౧౦	౮౭	౨౦
త్వం నో అగ్నే తవ దేవ	౧	౩౧	౧౨
త్వం నో అగ్నే పిత్రోరుపస్థ	౧	౩౧	౯
త్వం నో అగ్నే మహోభిః	౮	౭౧	౧
త్వం నో అగ్నే వరుణస్య	౪	౧	౪
త్వం నో అగ్నే సనయే	౧	౩౧	౮
త్వం నో అసి భారతాగ్నే	౨	౭	౫
త్వం నో అస్యా అమతేరుత	౮	౬౬	౧౪
త్వం నో అస్యా ఇంద్ర	౧	౧౨౧	౧౪
త్వం నో అస్యా ఉషసో	౨	౧౫	౨
త్వం నో గోపాః పథికృద్	౨	౨౩	౬
త్వం నో వాయవేషామపూర్వ్యః	౧	౧౩౪	౬
త్వం నో వృత్రహంతమేంద్ర	౧౦	౨౫	౯
త్వం పవిత్రే రజసో	౯	౮౬	౩౦
త్వం పాహీంద్ర సహీయసో	౧	౧౭౧	౬
త్వం పిప్రుం మృగయం శూశువాంస	౪	౧౬	౧౩
త్వం పురం చరిష్ణ్వం వధైః	౮	౧	౨౮
త్వం పుర ఇంద్ర చికిదేనా	౮	౯౩	౧౪
త్వం పురూణ్యా భరా స్వశ్వ్యా	౧౦	౧౪౮	౧౦
త్వం పురూ సహస్రాణి	౮	౬౧	౮
త్వం భగో న ఆహి	౬	౧౩	౨
త్వం భువః ప్రతిమానం	౧	౫౨	౧౩
త్వం మఖస్య దోధతః	౧౦	౧౭౧	౨
త్వం మహాఁ ఇంద్ర తుభ్యం	౪	౧౭	౧
త్వం మహాఁ ఇంద్ర యోహ	౧	౬౩	౧
త్వం మహీమవనిం విశ్వధేనాం	౪	౧౯	౬
త్వం మానేభ్య ఇంద్ర విశ్వజన్యా	౧	౧౬౯	౮
త్వం మాయాభిరనవద్య	౧౦	౧౪౭	౨
త్వం మాయాభిరప మాయినో	౧	౫౧	౫
త్వం యవిష్ఠ దాశుషో	౮	౮౪	౩
త్వం రథం ప్ర భరో యోధ	౬	౨౬	౪
త్వం రయిం పురువీరమగ్నే	౮	౭౧	౬
త్వం రాజేంద్ర యే చ దేవా	౧	౧౭౪	౧

త్వం రాజేవ సువ్రతో గిరః	౯	౨౦	౫
త్వం వరుణ ఉత మిత్రో	౭	౧౨	౩
త్వం వరో సుషామ్ణే ఽగ్నే	౮	౨౩	౨౮
త్వం వర్మాసి సప్రథః	౭	౩౧	౬
త్వం వలస్య గోమతః	౧	౧౧	౫
త్వం విశో ప్రదివః సీద	౬	౫	౩
త్వం విప్రస్త్వం కవిర్మధు	౯	౧౮	౨
త్వం విశ్వస్య జగతశ్చక్షు	౧౦	౧౦౨	౧౨
త్వం విశ్వస్య ధనదా	౭	౩౨	౧౭
త్వం విశ్వస్య మేధిర	౧	౨౫	౨౦
త్వం విశ్వా దధిషే	౧౦	౫౪	౫
త్వం విశ్వేషాం వరుణాసి	౨	౨౭	౧౦
త్వం విష్ణో సుమతిం విశ్వ	౭	౧౦౦	౨
త్వం వృథా నద్య ఇంద్ర	౧	౧౩౦	౫
త్వం వృధ ఇంద్ర పూర్వ్యో	౬	౨౦	౧౧
త్వం వృషా జనానాం మంహిష్ఠ	౮	౧౫	౧౦
త్వం శతాన్యవ శంబరస్య	౬	౩౧	౪
త్వం శర్ధాయ మహినా	౧౦	౧౪౭	౫
త్వం శ్రద్ధాభిర్మందసానః	౬	౨౬	౬
త్వం సత్య ఇంద్ర ధృష్ణురేతాన్	౧	౬౩	౩
త్వం సద్యో అపిబో జాత	౩	౩౨	౧౦
త్వం సముద్రియా అపో ఽగ్రియో	౯	౬౨	౨౬
త్వం సముద్రో అసి విశ్వవిత్	౯	౮౬	౨౯
త్వం సింధూఁరవాసృజో	౧౦	౧౩౩	౨
త్వం సుతస్య పీతయే	౧	౫	౬
త్వం సుతో నృమాదనో	౯	౬౭	౨
త్వం సుష్వాణో అద్రిభిః	౯	౬౭	౩
త్వం సూకరస్య దర్దృహి	౭	౫౫	౪
త్వం సూరో హరితో రామయో	౧	౧౨౧	౧౩
త్వం సూర్యే న ఆ భజ	౯	౪	౫
త్వం సోమ క్రతుభిః	౧	౯౧	౨
త్వం సోమ తనూకృద్భ్యో	౮	౭౯	౩
త్వం సోమ నృమాదనః	౯	౨౪	౪
త్వం సోమ పణిభ్య ఆ	౯	౨౨	౭

త్వం సోమ పవమానో	౯	౫౯	౩
త్వం సోమ పితృభిః	౮	౪౮	౧౩
త్వం సోమ ప్ర చికితో	౧	౯౧	౧
త్వం సోమ మహే భగం	౧	౯౧	౭
త్వం సోమ విపశ్చితం తనా	౯	౧౬	౮
త్వం సోమ విపశ్చితం పునానో	౯	౬౪	౨౫
త్వం సోమ సూర ఏషస్తోకస్య	౯	౬౬	౧౮
త్వం సోమాసి ధారయుర్మంద్ర	౯	౬౭	౧
త్వం సోమాసి సత్పతిస్త్వం	౧	౯౧	౫
త్వం హ త్యత్సప్తభ్యో	౮	౯౬	౧౬
త్వం హ త్యదప్రతిమానమోజో	౮	౯౬	౧౭
త్వం హ త్యదింద్ర కుత్సమావః	౭	౧౯	౨
త్వం హ త్యదింద్ర చోదీః	౧	౬౩	౪
త్వం హ త్యదింద్ర సప్త	౧	౬౩	౭
త్వం హ త్యదింద్రారిషణ్యన్	౧	౬౩	౫
త్వం హ త్యదృణయా ఇంద్ర	౧౦	౮౯	౮
త్వం హ త్యద్వృషభ చర్షణీనాం	౮	౯౬	౧౮
త్వం హ ను త్యదదమాయో	౬	౧౮	౩
త్వం హ యద్యవిష్ఠ్య	౮	౭౫	౩
త్వం హి క్షైతవద్యశోఽగ్నే	౬	౨	౧
త్వం హి నః పితా వసో	౮	౯౮	౧౧
త్వం హి నస్తన్వః సోమ	౮	౪౮	౯
త్వం హి మన్యో అభిభూ	౧౦	౮౩	౪
త్వం హి మానుషే జనే ఽగ్నే	౫	౨౧	౨
త్వం హి రాధస్పతే రాధసో	౮	౬౧	౧౪
త్వం హి విశ్వతోముఖ	౧	౯౭	౬
త్వం హి వృత్రహన్నేషాం	౮	౯౩	౩౩
త్వం హి శశ్వతీనామింద్ర	౮	౯౮	౬
త్వం హి శూరః సనితా	౧	౧౭౫	౩
త్వం హి ష్మా చ్యావయన్	౩	౩౦	౪
త్వం హి సత్యో మఘవన్	౮	౯౦	౪
త్వం హి సుప్రతూరసి	౮	౨౩	౨౯
త్వం హి సోమ వర్ధయన్	౯	౫౧	౪
త్వం హి స్తోమవర్ధన	౮	౧౪	౧౧

త్వం హోతా మనుర్హితో ఽగ్నే	౧	౧౪	౧౧
త్వం హోతా మనుర్హితో వహ్నిరాసా	౬	౧౬	౯
త్వం హోతా మంద్రతమో	౬	౧౧	౨
త్వం హ్యగ్నే అగ్నినా విప్రో	౮	౪౩	౧౪
త్వం హ్యగ్నే దివ్యస్య రాజసి	౧	౧౪౪	౬
త్వం హ్యగ్నే ప్రథమో మనో	౬	౧	౧
త్వం హ్యంగ దైవ్యా పవమాన	౯	౧౦౮	౩
త్వం హ్యేక ఈశిష ఇంద్ర	౪	౩౨	౭
త్వం హ్యేహి చేరవే విదా	౮	౬౧	౭
త్వదగ్నే కావ్యా త్వన్మనీషా	౪	౧౧	౩
త్వద్ధి పుత్ర సహసో వి	౩	౧౪	౬
త్వద్భియా విశ ఆయన్	౭	౫	౩
త్వద్భియేంద్ర పార్థివాని	౬	౩౧	౨
త్వద్వాజీ వాజంభరో	౪	౧౧	౪
త్వద్విప్రో జాయతే వాజ్యగ్నే	౬	౭	౩
త్వద్విశ్వా సుభగ సౌభగాన్యగ్నే	౬	౧౩	౧
త్వమగ్న ఇంద్రో వృషభః	౨	౧	౩
త్వమగ్న ఈళితో జాతవేదో	౧౦	౧౫	౧౨
త్వమగ్న ఉరుశంసాయ	౧	౩౧	౧౪
త్వమగ్న ఋభురాకే	౨	౧	౧౦
త్వమగ్నే అదితిర్దేవ	౨	౧	౧౧
త్వమగ్నే గృహపతిస్త్వం	౭	౧౬	౫
త్వమగ్నే త్వష్టా విధతే	౨	౧	౫
త్వమగ్నే ద్యుభిస్త్వమాశు	౨	౧	౧
త్వమగ్నే ద్రవిణోదా	౨	౧	౭
త్వమగ్నే పురురూపో విశేవిశే	౫	౮	౫
త్వమగ్నే ప్రథమో అంగిరస్తమః	౧	౩౧	౨
త్వమగ్నే ప్రథమో అంగిరా	౧	౩౧	౧
త్వమగ్నే ప్రథమో మాతరిశ్వన	౧	౩౧	౩
త్వమగ్నే ప్రమతిస్త్వం పితాసి	౧	౩౧	౧౦
త్వమగ్నే ప్రయత దక్షిణం	౧	౩౧	౧౫
త్వమగ్నే బృహద్వయో దధాసి	౮	౧౦౨	౧
త్వమగ్నే మనవే ద్యామ	[illegible]	[illegible]	[illegible]

వాశయః	౧	౩౧	౪	త్వమావిథ నర్యం తుర్వశం	౧	౫౪	౬	త్వయా వయం సువృధా	౨	౨౩	౯	త్వాం శుష్మిన్పురుహూత	౮	౯౮	౧౨
త్వమగ్నే యజ్ఞానాం హోతా	౬	౧౬	౧	త్వమావిథ సుశ్రవసం	౧	౫౩	౧౦	త్వయా వయముత్తమం				త్వాం సుతస్య పీతయే	౩	౪౨	౯
త్వమగ్నే యజ్యవే పాయురన్తరో	౧	౩౧	౧౩	త్వమిత్సప్రథా అస్యగ్నే	౮	౬౦	౫	ధీమహే	౨	౨౩	౧౦	త్వాం సోమ పవమానం	౯	౮౬	౨౪
త్వమగ్నే రాజా వరుణో	౨	౧	౪	త్వమిన్ద్రే పరి స్రవ	౯	౬౨	౯	త్వయా వీరేణ వీరవో	౯	౩౫	౩	త్వాం స్తోమా అవీవృధన్	౧	౫	౮
త్వమగ్నే రుద్రో అసురో	౨	౧	౬	త్వమిన్ద్ర నర్యో యాఁ అవో	౧	౧౨౧	౧౨	త్వయా హ. స్విదుజా	౮	౧౦౨	౩	త్వాం హ త్యదిన్ద్రార్ణసాతౌ	౧	౬౩	౬
త్వమగ్నే వనుష్యతో ని	౬	౧౫	౧౨	త్వమిన్ద్ర ప్రతూర్తిష్వభి	౮	౯౯	౫	త్వయా హ. ప్రతి	౮	౨౧	౧౧	త్వాం హ మన్ద్రతమమర్కశోకైః	౬	౪	౭
	౭	౪	౯	త్వమిన్ద్ర బలాదధి	౧౦	౧౫౩	౨	త్వయా హితమప్యమప్సు	౨	౩౮	౭	త్వాం హి ష్మా చర్షణయో	౬	౨	౨
త్వమగ్నే వరుణో జాయసే	౫	౩	౧	త్వమిన్ద్ర యశా అస్యృజీషీ	౮	౯౦	౫	త్వయా హి నః పితరః	౯	౯౬	౧౧	త్వాం హి సత్యమద్రివో	౮	౪౬	౨
త్వమగ్నే వసూఁరిహ రుద్రాఁ	౧	౪౫	౧	త్వమిన్ద్ర సజోషసమర్కం	౧౦	౧౫౩	౪	త్వయా హ్యగ్నే వరుణో	౧	౧౪౧	౯	త్వాం హి సుప్సరస్తమం	౬	౨౬	౨౪
త్వమగ్నే వాఘతే సుప్రణీతిః	౪	౨	౧౩	త్వమిన్ద్ర స్రవితవా అపస్కః	౭	౨౧	౩	త్వయేదిన్ద్ర యుజా వయం	౮	౯౨	౩౨	త్వాం హీన్ద్రావసే వివాచో	౬	౩౩	౨
త్వమగ్నే వీరవద్యశో	౭	౧౫	౧౨	త్వమిన్ద్ర స్వయశా ఋభుక్షా	౭	౩౭	౪	త్వష్టా దుహిత్రే వహతుం	౧౦	౧౭	౧	త్వాం హ్యగ్నే			
త్వమగ్నే వృజినవర్తనిం	౧	౩౧	౬	త్వమిన్ద్రాభిభూరసి త్వం	౮	౯౮	౨	త్వష్టా మాయా వేదపసా	౧౦	౫౩	౯	సదమిత్సమన్యవో	౪	౧	౧
త్వమగ్నే వృషభః పుష్టివర్ధన	౧	౩౧	౫	త్వమిన్ద్రాభిభూరసి విశ్వా	౧౦	౧౫౩	౫	త్వష్టా యద్వజ్రం సుకృతం	౧	౮౫	౯	త్వాదత్తేభీ రుద్ర శంతమేభిః	౨	౩౩	౨
త్వమగ్నే వ్రతపా అసి	౮	౧౧	౧	త్వమిన్ద్రాయ విష్ణవే	౯	౫౬	౪	త్వష్టారం వాయుమృభవో	౧౦	౬౫	౧౦	త్వామగ్న ఆదిత్యాస	౨	౧	౧౩
త్వమగ్నే శశమానాయ	౧	౧౪౧	౧౦	త్వమిన్ద్రాసి వృత్రహా	౧౦	౧౫౩	౩	త్వష్టారమగ్రజాం గోపాం	౯	౫	౯	త్వామగ్న ఋతాయవః	౫	౮	౧
త్వమగ్నే శోచిషా శోశుచాన	౭	౧౩	౨	త్వమిమా ఓషధీః సోమ	౧	౯౧	౨౨	త్వష్టా రూపాణి హి ప్రభుః	౧	౧౮౮	౯	త్వామగ్నే అఙ్గిరసో	౫	౧౧	౬
త్వమగ్నే సప్రథా అసి	౫	౧౩	౪	త్వమిమా వార్యా పురు	౬	౧౬	౫	త్వష్టుర్జామాతరం వయమీశానం	౮	౨౬	౨౨	త్వామగ్నే అతిథిం పూర్వ్యం	౫	౮	౨
త్వమగ్నే సహసా సహన్తమః	౧	౧౨౭	౯	త్వమీశిషే వసుపతే	౧	౧౭౦	౫	త్వాం చిత్రశ్రవస్తమ	౧	౪౫	౬	త్వామగ్నే దమ ఆ విశ్పతిం	౨	౧	౮
త్వమగ్నే సుభృత ఉత్తమం	౨	౧	౧౨	త్వమీశిషే సుతానామిన్ద్ర	౮	౬౪	౩	త్వాం జనా మమసత్యేష్విన్ద్ర	౧౦	౪౨	౪	త్వామగ్నే ధర్ణసిం విశ్వధా	౫	౮	౪
త్వమగ్నే సుహవో రణ్వసందృక్	౭	౧	౨౧	త్వముత్తమాస్యోషధే తవ	౧౦	౯౭	౨౩	త్వాం దూతమగ్నే అమృతం	౬	౧౫	౮	త్వామగ్నే పితరమిష్టిభిః	౨	౧	౯
త్వమఙ్గ జరితారం యవిష్ఠ	౫	౩	౧౧	త్వముత్సాఁ				త్వాం దేవేషు ప్రథమం	౧	౧౦౨	౯	త్వామగ్నే పుష్కరాదధ్యథర్వా	౬	౧౬	౧౩
త్వమఙ్గ ప్ర శంసిషో	౧	౮౪	౧౯	ఋతుభిర్బద్బధానాఁ	౫	౩౨	౨	త్వాం పూర్వ ఋషయో గీర్భిః	౧౦	౯౮	౯	త్వామగ్నే ప్రథమం దేవయన్తో	౪	౧౧	౫
త్వమధ ప్రథమం జాయమానో	౪	౧౭	౭	త్వమేకస్య వృత్రహన్నవితా	౬	౪౫	౫	త్వాం మృజన్తి దశ యోషణః	౯	౬౮	౭	త్వామగ్నే			
త్వమధ్వర్యురుత హోతాసి	౧	౯౪	౬	త్వమేతదధారయః కృష్ణాసు	౮	౯౩	౧౩	త్వాం యజ్ఞేభిరుక్థైరుప	౧౦	౨౪	౨	ప్రథమమాయుమాయవే	౧	౩౧	౧౧
త్వమపామపిధానా వృణోరపా	౧	౫౧	౪	త్వమేతాఞ్జనరాజ్ఞో ద్విర్దశా	౧	౫౩	౯	త్వాం యజ్ఞేష్వీళతే వాజే	౧౦	౨౧	౬	త్వామగ్నే ప్రదివ ఆహుతం	౫	౮	౭
త్వమపో యదవే తుర్వశాయా	౫	౩౧	౮	త్వమేతాని పప్రిషే	౧౦	౭౩	౮	త్వాం యజ్ఞేష్వృత్విజం చారు	౧౦	౨౧	౭	త్వామగ్నే మనీషిణః	౩	౧౦	౧
త్వమపో యద్ధ వృత్రం	౩	౩౨	౬	త్వమేతాన్రుదతో జక్షత	౧	౩౩	౭	త్వాం యజ్ఞేష్వృత్విజమగ్నే	౩	౧౦	౨	త్వామగ్నే మనీషిణస్త్వాం	౮	౪౪	౧౯
త్వమపో వి దురో విషూచీః	౬	౩౦	౫	త్వయా మన్యో సరథం	౧౦	౮౪	౧	త్వాం యజ్ఞైరవీవృధన్పవమాన	౯	౪	౯	త్వామగ్నే మానుషీరీళతే	౫	౮	౩
త్వమర్యమా భవసి				త్వయా యథా గృత్సమదాసో	౨	౪	౯	త్వాం రిహన్తి మాతరో	౯	౧౦౦	౭	త్వామగ్నే యజమానా	౧౦	౪౫	౧౧
యత్కనీనాం	౫	౩	౨	త్వయా వయం పవమానేన	౯	౯౭	౫౮	త్వాం వర్ధన్తి క్షితయః	౬	౧	౫	త్వామగ్నే వసుపతిం	౫	౪	౧
త్వమసి ప్రశస్యో విదథేషు	౮	౧౧	౨	త్వయా వయం మఘవన్నిన్ద్ర	౧	౧౭౮	౫	త్వాం వాజీ హవతే	౬	౨౬	౨	త్వామగ్నే వాజసాతమం	౫	౧౩	౫
త్వమస్మాకమిన్ద్ర విశ్వధ	౧	౧౨౯	౧౦	త్వయా వయం మఘవన్పూర్వ్యే	౧	౧౩౨	౧	త్వాం విశ్వే అమృత	౬	౭	౪	త్వామగ్నే సమిధానం	౫	౮	౬
త్వమస్య పారే రజసో	౧	౫౨	౧౨	త్వయా వయం శాశద్మహే	౧౦	౧౨౦	౫	త్వాం విశ్వే సజోషసో	౫	౨౧	౩	త్వామగ్నే సమిధానో	౭	౯	౬
త్వమాయసం ప్రతి వర్తయో	౧	౧౨౧	౯	త్వయా వయం సధన్యస్త్వోతాః	౪	౪	౧౪	త్వాం విష్ణుర్బృహన్క్షయో	౮	౧౫	౯	త్వామగ్నే స్వాధ్యో మర్తాసో	౬	౧౬	౭

మంత్రము			
త్వామగ్నే హరితో వావశానా	౭	౫	౫
త్వామగ్నే హవిష్మంతో	౫	౯	౧
త్వామచ్ఛా చరామసి	౯	౧	౫
త్వామస్యా వ్యుషి దేవ	౫	౩	౮
త్వామిచ్ఛవసస్పతే	౮	౬	౨౧
త్వామిదత్ర వృణతే	౧౦	౯౧	౯
త్వామిదస్యా ఉషసో	౧౦	౧౨౨	౭
త్వామిదా హ్యోనరో	౮	౯౯	౧
త్వామిద్ధి త్వాయవో మవో	౮	౯౨	౩౩
త్వామిద్ధి సహసస్పుత్ర	౧	౪౦	౨
త్వామిద్ధి హవామహే	౬	౪౬	౧
త్వామిద్యవయుర్మమ కామో	౮	౭౮	౯
త్వామిద్వృత్రహంతమ జనాసో.			
ఉగ్రం	౫	౩౫	౬
త్వామిద్వృత్రహంతమ			
జనాసో. హవన్తే	౮	౬	౩౭
త్వామిద్వృత్రహంతమ			
సుతావంతో	౮	౯౩	౩౦
త్వామీళతే అజిరం దూత్యాయ	౭	౧౧	౨
త్వామీళే అధ ద్వితా	౬	౧౬	౪
త్వాముగ్రమవసే చర్షణీసహం	౬	౪౬	౬
త్వాము జాతవేదసం	౧౦	౧౫౦	౩
త్వాము తే స్వాభువః	౧౦	౨౧	౨
త్వా యుజా తవ తత్సోమ	౪	౨౮	౧
త్వా యుజా ని ఖిదత్	౪	౨౮	౨
త్వాయద్ధ సోమం మముమా	౧	౧౦౧	౯
త్వావతః పురూవసో	౮	౪౬	౧
త్వావతో హి ప్రత్య	౭	౨౫	౪
త్విషీమంతో అధ్వరస్యేవ	౬	౬౬	౧౦
త్వే అగ్న ఆహవనాని	౭	౧	౧౭
త్వే అగ్నే విశ్వే అమృతాసో	౨	౧	౧౪
త్వే అగ్నే సుమతిం భిక్షమాణా	౧	౭౩	౭
త్వే అగ్నే స్వాహుత ప్రియాసః	౭	౧౬	౭
త్వే అమర్త్యం వసవో వ్యష్వన్	౭	౫	౬

మంత్రము			
త్వే ఇదగ్నే సుభగే యవిష్ఠ్య	౧	౩౬	౬
త్వే ఇష్టాపూర్తమభూమ విప్రా	౨	౧౧	౧౨
త్వే క్రతుమపి వృంజంతి	౧౦	౧౨౦	౩
త్వే ధర్మాణ ఆసతే	౧౦	౨౧	౩
త్వే ధేనుః సుదుఘా జాతవేదో	౧౦	౬౯	౮
త్వే పితో మహానాం దేవానాం	౧	౧౮౭	౬
త్వే రాయ ఇంద్ర తోశతమాః	౧	౧౬౯	౫
త్వే వసూని పుర్వణీక	౬	౫	౨
త్వే వసూని సంగతా విశ్వా	౮	౭౮	౮
త్వే విశ్వా తవిషీ సధ్ర్యగ్	౧	౫౧	౭
త్వే విశ్వా సరస్వతి	౨	౪౧	౧౭
త్వేషం గణం తవసం			
ఖాదిహస్తం	౫	౫౮	౨
త్వేషం వయం రుద్రం			
యజ్ఞసాధం	౧	౧౧౪	౪
త్వేషం రూపం కృణుత ఉత్తరం	౧	౯౫	౮
త్వేషం రూపం కృణుతే వర్ణో	౯	౭౧	౮
త్వేషం శర్ధో న మారుతం	౬	౪౮	౧౫
త్వేషమిత్థా సమరణం	౧	౧౫౫	౨
త్వేషస్తే ధూమ ఋణ్వతి	౬	౨	౬
త్వేషాసో అగ్నేరమవంతో	౧	౩౬	౨౦
త్వే సు పుత్ర శవసో	౮	౯౨	౧౪
త్వే సోమ ప్రథమా వృక్త	౯	౧౧౦	౭
త్వేహ యత్పితరశ్చిన్న	౭	౧౮	౧
త్వోతాసస్తవావసా స్యామ	౯	౬౧	౨౪
త్వోతాసస్త్వా యుజాప్సు	౮	౬౮	౯
త్వోతాసో మఘవన్నింద్ర	౪	౨౯	౫
త్వోతా వాజ్యహ్రయో౽భి	౧	౭౪	౮
ద్యక్షస్య వాదిత జన్మని	౧౦	౬౪	౫
దక్షిణావతామిదిమాని	౧	౧౨౫	౬
దక్షిణా వాశ్వందమా హాత	౧౦	౧౦౭	౫
దక్షిణాశ్వం దక్షిణా గాం	౧౦	౧౦౭	౭
దక్షం ఇవేద్యో అజనాస	౭	౩౩	౬
దదానమిన్న దదభంత	౧	౧౪౮	౨

మంత్రము			
దది రేక్ణస్తన్వే దదిర్వసు	౮	౪౬	౧౫
దధన్వృతం ధనయన్నస్య	౧	౭౧	౩
దధన్వే వా యదీమను	౨	౫	౩
దధానో గోమదశ్వవత్	౮	౪౬	౫
దధామి తే మధునో	౮	౧౦౦	౨
దధామి తే సుతానాం	౮	౩౪	౫
దధిక్రాం వః ప్రథమమశ్వినో	౭	౪౪	౧
దధిక్రామగ్నిముషసం	౩	౨౦	౫
దధిక్రాము నమసా	౭	౪౪	౨
దధిక్రావాణం బుబుధానో	౭	౪౪	౩
దధిక్రావా ప్రథమో	౭	౪౪	౪
దధిక్రావ్ణ ఇదు ను	౪	౪౦	౧
దధిక్రావ్ణ ఇష ఊర్జో	౪	౩౯	౪
దధిక్రావ్ణో అకారిషం	౪	౩౯	౬
దధిష్వా జఠరే సుతం	౩	౪౦	౫
దధుష్ట్వా భృగవో మానుషేష్వా	౧	౫౮	౬
దధ్యఙ్ హ మే జనుషం	౧	౧౩౯	౯
దనో విశ ఇంద్ర మృధ్రవాచః	౧	౧౭౪	౨
దభ్రం చిద్ధి త్వావతః	౮	౪౫	౩౨
దభ్రేభిశ్చిచ్ఛశీయాంసం	౪	౩౨	౩
దమూనసో అపసో యే	౫	౪౨	౧౨
దర్షు ను విశ్వదర్శతం	౧	౨౫	౧౮
దర్షన్నత్ర శృతపా.	౧౦	౨౭	౬
దవిద్యుతత్యా రుచా	౯	౬౪	౨౮
దశగ్వాః పూర్వ్యం	౩	౨౩	౩
దశక్షిపో యుంజతే	౫	౪౩	౪
దశ తే కలశానాం	౪	౩౨	౧౯
దశ మహ్యం పౌతక్రతః	౮	౫౬	౨
దశ మానవానాం శయానః	౫	౭౮	౯
దశ రథాన్ప్రష్టిమతః	౬	౪౭	౨౪
దశ రాజ్ఞః సమితా	౭	౮౩	౭
దశ రాత్రీరశివేనా	౧	౧౧౬	౨౪
దశ శ్యావా ఋధద్రయో	౯	౬౬	౨౩
దశస్యంతా మనవే పూర్వ్యం	౮	౨౨	౬

మంత్రము			
దశస్యంతో నో మరుతో	౭	౫౬	౧౭
దశస్య నః పుర్వణీక	౬	౧౧	౬
దశానామేకం కపిలం	౧౦	౨౭	౧౬
దశావనిభ్యో దశకక్ష్యేభ్యో	౧౦	౯౪	౭
దశాశ్వాన్దశ కోశాన్	౬	౪౭	౨౩
దాసం కృష్ణాసనయత్ర	౧	౯౫	౨
దస్రా హిరణ్య వృషణం	౧	౧౨౯	౩
దస్రా యువాకవః			
పురుపాత	౧	౧౦౦	౧౪
దస్రా యువాకవః సుతా	౧	౩	౩
దస్రా హి విశ్వమానుషక్	౮	౨౬	౬
దాతాసి వృషభాణాం దాతా	౮	౬౪	౧౦
దాత్వాంతో వజ్రమిన్ద్ర	౧	౧౩౦	౪
దాధార క్షేమమోకో న	౧	౬౬	౨
దానా మృగో న వారణః	౮	౩౩	౮
దానాయ మనః సోమపావన్	౫	౫౫	౭
దానాసః పృథుశ్రవసః	౮	౪౬	౨౪
దానో అగ్నే ధియా రయిం	౭	౧	౫
దా నో అగ్నే బృహతో దాః	౨	౨	౭
దామానం విశ్వచర్షణే	౮	౨౩	౨
దాతార్కో వరియశ్శ్రాయ	౭	౯౩	౮
దాశేమ కస్య మనసా	౮	౯౪	౫
దాన విత్ర్యుయోగేభి	౧	౭౨	౧౦
దిద్యుత్తు ఉషసో యామన్	౩	౭౦	౧౩
దిద్యుత్కుర్వా దివి శశ్వను	౧	౧౫౬	౫
దివః పీయూషం పూర్వ్యం	౯	౧౧౦	౮
దివః పీయూషముత్తమం	౯	౫౧	౨
దివక్షసో అగ్నిజిహ్వా	౧౦	౬౫	౭
దివక్షసో ధేనవో	౩	౭	౨
దివశ్చిత్తే బృహతో	౧	౫౪	౫
దివశ్చిదస్య వరిమా	౧	౫౫	౧
దివశ్చిదా తే రుచయంత	౪	౭	౯
దివశ్చిదా పూర్వ్యా జాయమానా	౯	౬౮	౩
దివశ్చిదా తే మహతశ్చిదాగ్ని	౧౦	౬౭	౮

దివశ్చిద్ఘా దుహితరం	౪	౩౦	౯
దివశ్చిద్రోచనాదధి	౮	౮	౭
దివస్కణ్వాస ఇన్దవో	౧	౪౬	౯
దివస్పరి ప్రథమం జజ్ఞే	౧౦	౪౫	౧
దివస్పృథివ్యాః పర్యోజ	౬	౪౭	౨౭
దివస్పృథివ్యా అధి	౯	౩౧	౨
దివస్పృథివ్యోరవ ఆ	౧౦	౩౫	౨
దివా చిత్తమః కృణ్వన్తి	౧	౩౮	౯
దివా యాన్తి మరుతో	౧	౧౬౧	౧౪
దివి క్షయన్తా రజసః	౭	౬౪	౧
దివి తే నాభా పరమో	౯	౭౯	౪
దివి న కేతురధి ధాయి	౧౦	౯౬	౪
దివి మే అన్యః పక్షో	౧౦	౧౧౯	౧౧
దివిస్పృశం యజ్ఞమస్మాక	౧౦	౩౬	౬
దివి స్వనో యతతే	౧౦	౭౫	౩
దివే దివే సదృశీరన్యమర్ధం	౬	౪౭	౨౧
దివో ధర్తా భువనస్య	౪	౫౩	౨
దివో ధామభిర్వరుణ	౭	౬౬	౧౮
దివో న తుభ్యమన్విన్ద్ర	౬	౨౦	౨
దివో న యస్య రేతసో	౧	౧౦౦	౩
దివో న యస్య విధతో	౬	౩	౭
దివో న సర్గా అససృగ్ర	౯	౯౭	౩౦
దివో న సాను పిప్యుషీ	౯	౧౬	౭
దివో న సాను స్తనయన్	౯	౮౬	౯
దివో నాకే మధుజిహ్వా	౯	౮౫	౧౦
దివో నాభా విచక్షణో	౯	౧౨	౪
దివో నో వృష్టిం మరుతో	౫	౮౩	౬
దివో మానం నోత్సదన్	౮	౬౩	౨
దివో యః స్కమ్భో ధరుణః	౯	౭౪	౨
దివో రుక్మ ఉరుచక్షా	౭	౬౩	౪
దివో వరాహమరుషం	౧	౧౧౪	౫
దివో వా సాను స్పృశతా	౧౦	౭౦	౫
దివ్యం సుపర్ణం వాయసం	౧	౧౬౪	౫౨
దివ్యః సుపర్ణోఽవ చక్షి	౯	౯౭	౩౩
దివ్యన్యః సదనం చక్ర	౨	౪౦	౪
దివ్యా ఆపో అభి	౭	౧౦౩	౨
దిశః సూర్యో న మినాతి	౩	౩౦	౧౨
దీదివాంసమపూర్వ్యం	౩	౧౩	౫
దీర్ఘం హ్యఙ్కుశం యథా శక్తిం	౧౦	౧౩౪	౬
దీర్ఘతన్తుర్బృహదుక్షాయమగ్నిః	౧౦	౬౯	౭
దీర్ఘతమా మామతేయో	౧	౧౫౮	౬
దీర్ఘస్తే అస్త్వఙ్కుశో	౮	౧౭	౧౦
దురాధ్యో అదితిం స్రేవయన్తో	౭	౧౮	౮
దురో అశ్వస్య దుర ఇన్ద్ర	౧	౫౩	౨
దురోకశోచిః క్రతుర్న	౧	౬౬	౩
దుర్గే చిన్నః సుగం కృధి	౮	౯౩	౧౦
దుర్మన్త్వత్రామృతస్య నామ	౧౦	౧౨	౬
దుహన్తి సప్తైకాముప	౮	౭౨	౭
దుహానః ప్రత్నమిత్పయః	౯	౪౨	౪
దుహాన ఊధర్దివ్యం	౯	౧౦౭	౫
దుహీయన్మిత్రధితయే	౧	౧౨౦	౯
దూణాశం సఖ్యం తవ	౬	౪౫	౨౬
దూతం వో విశ్వవేదసం	౪	౮	౧
దూరం కిల ప్రథమా	౧౦	౧౧౧	౮
దూరమిత పణయో వరీయ	౧౦	౧౦౮	౧౧
దూరాచ్చిదా వసతో అస్య	౬	౩౮	౨
దూరాదిన్ద్ర మనయన్నా సుతేన	౭	౩౩	౨
దూరాదిహేవ యత్సత్యరుణప్సు	౮	౫	౧
దూరే తన్నామ గుహ్యం పరాచైః	౧౦	౫౫	౧
దృళ్హా చిదస్మా అను	౧	౧౨౭	౪
దృళ్హా చిద్యా వనస్పతీన్	౫	౮౪	౩
దృతేరివ తేఽవృకమస్తు	౬	౪౮	౧౮
దృశానో రుక్మ ఉర్వ్యా	౧౦	౪౫	౮
దృశేన్యో యో మహినా	౧౦	౮౮	౭
దేవం దేవం రాధసే	౭	౭౯	౫
దేవం దేవం వోఽవస	౮	౧౨	౧౯
దేవం దేవం వోఽవసే	౮	౨౭	౧౩
దేవం నరః సవితారం	౩	౬౨	౧౨
దేవం వో అద్య సవితారమేషే	౫	౪౯	౧
దేవం వో దేవయజ్యయా	౫	౨౧	౪
దేవ త్వష్టర్యద్ధ చారుత్వ	౧౦	౭౦	౯
దేవ బర్హిర్వర్ధమానం	౨	౩	౪
దేవయన్తో యథా మతి మచ్ఛా	౧	౬	౬
దేవస్త్వష్టా సవితా	౩	౫౫	౧౯
దేవస్య వయం సవితుః	౬	౭౧	౨
దేవస్య సవితుర్వయం	౩	౬౨	౧౧
దేవహితిం జుగుపుర్ద్వాదశస్య	౭	౧౦౩	౯
దేవాః కపోత ఇషితో	౧౦	౧౬౫	౧
దేవా ఏతస్యామవదన్త	౧౦	౧౦౯	౪
దేవానాం చక్షుః సుభగా	౭	౭౭	౩
దేవానాం దూతః పురుధ	౩	౫౪	౧౯
దేవానాం ను వయం జానా	౧౦	౭౨	౧
దేవానాం పత్నీరుశతీ	౫	౪౬	౭
దేవానాం భద్రా సుమతి	౧	౮౯	౨
దేవానాం మానే ప్రథమా	౧౦	౨౭	౨౩
దేవానాం యుగే ప్రథమే	౧౦	౭౨	౩
దేవానామిదవో మహత్తదా	౮	౮౩	౧
దేవాన్వసిష్ఠో అమృతాన్	౧౦	౬౫	౧౫
	౧౦	౬౬	౧౫
దేవాన్వా యచ్చకృమా	౧	౧౮౫	౮
దేవాన్హువే బృహచ్ఛ్రవసః	౧౦	౬౬	౧
దేవావ్యో నః పరిషిచ్యమానాః	౯	౯౭	౨౬
దేవాశ్చిత్తే అమృతా	౧౦	౬౯	౯
దేవాశ్చిత్తే అసుర్య	౨	౨౩	౨
దేవాశ్చిత్తే అసుర్యాయ	౭	౨౧	౭
దేవాస ఆయన్పరశూంరబిభ్రన్	౧౦	౨౮	౮
దేవాసస్త్వా వరుణో మిత్రో	౧	౩౬	౪
దేవాసో హి ష్మా మనవే	౮	౨౭	౧౪
దేవీం వాచమజనయన్త	౮	౧౦౦	౧౧
దేవీః షళుర్వీరురు నః	౧౦	౧౨౮	౫
దేవీ దివో దుహితరా	౧౦	౭౦	౬
దేవీ దేవస్య రోదసీ	౭	౯౭	౮
దేవీ దేవేభిర్యజతే	౪	౫౬	౨
దేవీ యది తవిషీ	౧	౫౬	౪
దేవీర్ద్వారో విశ్రయధ్వం	౫	౫	౫
దేవేన నో మనసా దేవ	౧	౯౧	౨౩
దేవేభిర్దేవ్యదితే రణ్వ	౮	౧౮	౪
దేవేభిర్వ్యక్తా యజ్ఞియేభి	౧౦	౮౮	౩
దేవేభ్యః కమవృణీత	౧౦	౧౩	౪
దేవేభ్యస్త్వా మదాయ	౯	౮	౫
దేవేభ్యస్త్వా వృథా	౯	౧౦౯	౧౧
దేవేభ్యో హి ప్రథమం	౪	౫౪	౨
దేవైర్నో దేవ్యదితిర్ని. తన్నో	౧	౧౦౬	౭
దే వైర్నో దేవ్యదితిర్ని పాహి	౪	౫౫	౭
దేవో దేవానామసి	౧	౯౪	౧౩
దేవో దేవాన్పరిభూర్ఋతేన	౧౦	౧౨	౨
దేవో దేవాయ ధారయేన్ద్రాయ	౯	౬	౭
దేవో నయః పృథివీం	౧	౭౩	౩
దేవో న యః సవితా	౧	౭౩	౨
దేవో భగః సవితా	౫	౪౨	౫
దేవో నో ద్రవిణోదాః	౭	౧౬	౧౧
దైవీ పూర్తిర్దక్షిణా	౧౦	౧౦౭	౩
దైవ్యాహోతారా ప్రథమా న్యృఞ్జే	౩	౪	౭
	౩	౭	౮
దైవ్యా హోతారా ప్రథమా పురోహిత	౧౦	౬౬	౧౩
దైవ్యా హోతారా ప్రథమా విదుష్టర	౨	౩	౭
దైవ్యా హోతారా ప్రథమా సువాచా	౧౦	౧౧౦	౭
దోహేన గాముప శిక్ష	౧౦	౪౨	౩
ద్యామిన్ద్రో హరిధాయసం	౩	౪౪	౩
ద్యావా చిదస్మై పృథివీ	౨	౧౨	౧౩
ద్యావా నః పృథివీ ఇమం	౨	౪౧	౨౦

మన్త్రః			
ద్యావా నో అద్య పృథివీ	౧౦	౩౫	౩
ద్యావా పృథివీ జనయన్నభి	౧౦	౬౬	౯
ద్యావాభూమీ అదితే త్రాసీథాం	౭	౬౨	౪
ద్యావా యమగ్నిం పృథివీ	౧౦	౪౬	౯
ద్యావా హ క్షామా ప్రథమే	౧౦	౧౨	౧
ద్యావో న యస్య పనయన్త్యభ్వం	౬	౪	౩
ద్యావో న స్తృభిశ్చితయన్త	౨	౩౪	౨
ద్యుక్షం సుదానుం తవిషీభి	౮	౮౮	౨
ద్యుతద్యామానం బృహతీమృతేన	౫	౮౦	౧
ద్యుతానం వో అతిథిం	౬	౧౫	౪
ద్యుభిరక్తుభిః పరి	౧	౧౧౨	౨౫
ద్యుభిర్హితం మిత్రమివ	౧౦	౭	౫
ద్యుమత్తమం దక్షం ధేహ్యస్మే	౬	౪౪	౯
ద్యుమ్నీ వాం స్తోమో అశ్వినా	౮	౮౭	౧
ద్యుమ్నేషు పృతనాజ్యే	౩	౩౭	౭
ద్యౌర్న య ఇన్ద్రాభి భూమార్య	౬	౨౦	౧
ద్యౌర్మే పితా జనితా	౧	౧౬౪	౩౩
ద్యౌర్వః పితా పృథివీ	౧	౧౯౧	౬
ద్యౌశ్చ త్వా పృథివీ	౩	౬	౩
ద్యౌశ్చ వః పృథివీ చ	౧౦	౯౬	౨
ద్యౌశ్చిదస్యామవా అహేః	౧	౫౨	౧౦
ద్యౌష్పితః పృథివీ	౬	౫౧	౫
ద్రప్సః సముద్రమభి	౧౦	౧౨౩	౮
ద్రప్సమపశ్యం విషుణే	౮	౯౬	౧౪
ద్రప్సశ్చస్కన్ద ప్రథమా	౧౦	౧౭	౧౧
ద్రవతాం త ఉషసా	౩	౧౪	౩
ద్రవిణోదాః పిపీషతి	౧	౧౫	౯
ద్రవిణోదా దదాతు నో	౧	౧౫	౮
ద్రవిణోదా ద్రవిణస	౧	౯౬	౮
ద్రవిణోదా ద్రవిణసో	౧	౧౫	౭
ద్రాపిం వసానో యజతో	౯	౮౬	౧౪
ద్రుహం జిఘాంసన్ధ్వరస	౪	౨౩	౭
ద్రుహో నిషత్తా పృశనీ	౧౦	౭౩	౨
ద్రూష్వః సద్మ పర్వరా భతిః	౨	౭	౬
ద్వయా అగ్నే రథినో	౬	౨౭	౮
ద్వాదశ ద్యూన్యదగోహ్యస్యాతిథ్యే	౪	౩౩	౭
ద్వాదశ ప్రధయశ్చక్రమేకం	౧	౧౬౪	౪౮
ద్వాదశారం నహి తజ్జరాయ	౧	౧౬౪	౧౧
ద్వావిమౌ వాతౌ వాత	౧౦	౧౩౭	౨
ద్వా సుపర్ణా సయుజా	౧	౧౬౪	౨౦
ద్వితా యదీం కీస్తాసో	౧	౧౨౭	౭
ద్వితాయ మృక్తవాహసే	౫	౧౮	౨
ద్వితా యో వృత్రహన్తమో	౮	౯౩	౩౨
ద్వితా వి వవ్రే సనజా	౧	౬౨	౭
ద్వితా వ్యూర్ణ్వన్నమృతస్య	౯	౯౪	౨
ద్విధా సూనవో౽సురం	౧౦	౫౬	౬
ద్విమాతా హోతా విదథేషు	౩	౫౫	౭
ద్విర్యం పఞ్చ జీజనన్	౪	౬	౮
ద్విర్యం పఞ్చ స్వయశసం	౯	౯౮	౬
ద్విషో నో విశ్వతోముఖాతి	౧	౯౭	౭
ద్వే ఇదస్య క్రమణే స్వర్దృశో	౧	౧౫౫	౫
ద్వే తే చక్రే సూర్యే బ్రహ్మాణ	౧౦	౮౫	౧౬
ద్వే నప్తుర్దేవవతః శతే	౭	౧౮	౨౨
ద్వే విరూపే చరతః	౧	౯౫	౧
ద్వేష్టి శ్వశ్రూరప జాయా	౧౦	౩౪	౩
ద్వే సమీచీ బిభృతశ్చరన్తం	౧౦	౮౮	౧౬
ద్వే స్రుతీ అశృణవం	౧౦	౮౮	౧౫
ధనం న స్పన్ద్రం బహులం	౧౦	౪౨	౫
ధనుర్హస్తాదాదదానో	౧౦	౧౮	౯
ధన్వా చిద్ధి త్వే ధిషణా	౬	౧౧	౩
ధన్వ చ యత్కృన్తత్రం	౧౦	౮౬	౨౦
ధన్వనా గా ధన్వనాజిం	౬	౭౫	౨
ధన్వస్రోతః కృణుతే	౧	౯౫	౧౦
ధర్తా దివః పవతే	౯	౭౬	౧
ధర్తా దివో రజసస్పృష్ట	౩	౪౯	౪
ధర్తారో దివ ఋభవః	౧౦	౬౬	౧౦
ధర్మణా మిత్రావరుణా	౫	౬౩	౭
ధాతా ధాతౄణాం భువనస్య	౧౦	౧౨౮	౭
ధానావన్తం కరమ్భిణం	౩	౫౨	౧
ధామన్తే విశ్వం భువనమధి	౪	౫౮	౧౧
ధాయోభిర్వా యో యుజ్యేభి	౬	౩	౮
ధారయన్త ఆదిత్యాసో	౨	౨౭	౪
ధారావరా మరుతో ధృష్ణ్వోజసో	౨	౩౪	౧
ధాసిం కృణ్వాన ఓషధీ	౮	౪౩	౭
ధియం పూషా జిన్వతు	౨	౪౦	౬
ధియం వో అప్సు దధిషే	౫	౪౫	౧౧
ధియా చక్రే వరేణ్యో	౩	౨౭	౯
ధియో యది ధిషణ్యన్తః	౪	౨౧	౬
ధిష్వ వజ్రం గభస్త్యో	౬	౪౫	౧౮
ధిష్వా శవః శూర యేన	౨	౧౧	౧౮
ధీభిః సాతాని కాణ్వస్య	౮	౪	౨౦
ధీభిరర్వద్భిరర్వతో వాజాన్	౬	౪౫	౧౨
ధీభిర్హిన్వన్తి వాజినం	౯	౧౦౬	౧౧
ధీరా త్వస్య మహినా	౭	౮౬	౧
ధీరాసః పదం కవయో	౧	౧౪౬	౪
ధీరో హ్యస్యద్మసద్విప్రో	౮	౪౪	౨౯
ధునేతయః సుప్రకేతం	౪	౫౦	౨
ధూనుథ ద్యాం పర్వతాన్	౫	౫౭	౩
ధృతవ్రతాః క్షత్రియా	౧౦	౬౬	౮
ధృతవ్రతా ఆదిత్యా	౨	౨౯	౧
ధృతవ్రతో ధనదాః	౬	౧౯	౫
ధృషతశ్చిద్ధృషన్మనః	౮	౬౨	౫
ధృషత్పిబ కలశే	౬	౪౭	౬
ధేనుం న త్వా సూయవసే	౭	౧౮	౪
ధేనుః ప్రత్నస్య కామ్యం	౩	౫౮	౧
ధేనుర్జిన్వతముత జిన్వతం	౮	౩౫	౧౮
ధేనుష్ట ఇన్ద్ర సూనృతా	౮	౧౪	౩
ధ్రువం జ్యోతిర్నిహితం	౬	౯	౫
ధ్రువం తే రాజా వరుణో	౧౦	౧౭౩	౫
ధ్రువం ధ్రువేణ హవిషాభి	౧౦	౧౭౩	౬
ధ్రువా ఏవ వః పితరో	౧౦	౯౪	౧౨
ధ్రువా ద్యౌర్ధ్రువా పృథివీ	౧౦	౧౭౩	౪
ధ్రువాసు త్వాసు క్షితిషు	౭	౮౮	౭
ధ్వస్రయోః పురుషన్త్యోరా	౯	౫౮	౩
నకిః పరిష్టిర్మఘవన్	౮	౮౮	౬
నకిః సుదాసో రథం	౭	౩౨	౧౦
నకిరస్య శచీనాం	౮	౩౨	౧౫
నకిరస్య సహన్త్య	౧	౨౭	౮
నకిరిన్ద్ర త్వదుత్తరో	౪	౩౦	౧
నకిరేషాం నిన్దితా	౩	౩౯	౪
నకిర్దేవా మినీమసి	౧౦	౧౩౪	౭
నకిష్టం కర్మణా నశద్	౮	౭౦	౩
నకిష్టం కర్మణా నశద్యశ్చ	౮	౩౧	౧౭
నకిష్ట ఏతా వ్రతా	౧	౬౯	౪
నకిష్ట్వద్రథీతరో హరీ	౧	౮౪	౬
నకీం వృధీక ఇన్ద్ర తే	౮	౭౮	౪
నకీమిన్ద్రో నికర్తవే	౮	౭౮	౫
నకీ రేవన్తం సఖ్యాయ	౮	౨౧	౧౪
నక్తోషాసా వర్ణమామేమ్యానే	౧	౯౬	౫
నక్తోషాసా సుపేశసా	౧	౧౩	౭
నక్షద్దవమరుణీః పూర్వ్యం	౧	౧౨౧	౩
నక్షద్ధోతా పరి సద్మ	౧	౧౭౩	౩
నక్షన్త ఇన్ద్రమవసే	౮	౫౪	౨
నక్షోణీభ్యాం పరిభ్వే	౨	౧౬	౩
న ఘా త్వద్రిగప వేతి	౧౦	౪౩	౨
న ఘా రాజేన్ద్ర ఆ దభన్నో	౧	౧౩౮	౨
న ఘా వసుర్ని యమతే	౬	౪౫	౨౩
న ఘా స మామప జోషం	౪	౨౭	౨
న ఘేమన్యదా పపన	౮	౨	౧౭
న జామయే తాన్వో	౩	౩౧	౨
న తం జినన్తి బహవో	౪	౨౫	౫
న తం తిగ్మం చన త్యజో	౮	౪౭	౭
న తం రాజానావదితే	౧౦	౩౯	౧౧
న తం విదాథ య ఇమా	౧౦	౮౨	౭
న త ఇన్ద్ర సుమతయో న	౭	౨౮	౨౦
న తద్దివా న పృథివ్యాను	౬	౫౨	౧

న తమంహో న దురితం కుతశ్చన	౨	౨౩	౫	న దేవానామతి వ్రతం	౧౦	౩౩	౯	నయం వివిక్తో రోదసీ	౮	౧౨	౨౪	నవగ్వాసః సుతసోమాస	౫	౨౯	౧౨
న తమంహో న దురితం దేవాసో	౧౦	౧౨౬	౧	న దేవానామపి హ్నుతః	౮	౩౧	౭	నయం శుక్రో న దురాశీర్న	౮	౨	౫	నవ యదస్య నవతించ	౫	౨౯	౬
న తమం హో న దురితాని	౭	౮౨	౭	న ద్యావ ఇన్ద్రమోజసా	౮	౬	౧౫	నయం హిన్వన్తి ధీతయో	౬	౩౪	౩	నవ యో నవతిం పురో	౮	౧౩	౨
న తమగ్నే అరాతయో	౮	౭౧	౪	న నూనం బ్రహ్మణామృణం	౮	౩౨	౧౬	న యః సంపృచ్ఛే న	౮	౧౦౧	౪	న వా అరణ్యానిర్హన్త్యన్య	౧౦	౧౪౬	౫
న తమశ్నోతి కశ్చన	౧౦	౬౨	౯	న నూనమస్తి నో శ్వః	౧	౧౭౦	౧	న య ఈశన్తే జనుషోఽయా	౬	౬౬	౪	న వా ఉ ఏతన్మ్రియసే	౧	౧౬౨	౨౧
న తస్య మాయయా చన	౮	౨౩	౧౫	న పఞ్చభిర్దశభిర్వష్ట్యారభం	౫	౩౪	౫	న యజమాన రిష్యసి	౮	౩౧	౧౬	న వా ఉ తే తన్వా తన్వం	౧౦	౧౦	౧౨
న తస్య విద్మ తదు షు	౧౦	౪౦	౧౧	న పర్వతా న నద్యో వరన్త	౫	౫౫	౭	న యత్పరో నాన్తర	౨	౪౧	౮	న వా ఉ దేవాః క్షుధమిద్	౧౦	౧౧౭	౧
న తా అర్వా రేణుకకాటో	౬	౨౮	౪	న పాకా శవసా మహా	౮	౨౫	౫	న యత్పురా చకృమా కద్ధ	౧౦	౧౦	౪	న వా ఉ మాం వృజనే	౧౦	౨౭	౫
న తా నశన్తి న దభాతి	౬	౨౮	౩	నపాతో దుర్గహస్య మే	౮	౬౫	౧౨	నయసీద్వతి ద్విషః	౬	౪౫	౬	న వా ఉ సోమో వృజినం	౭	౧౦౪	౧౩
న తా మినన్తి మాయినో	౩	౫౬	౧	న పాపాసో మనామహే	౮	౬౧	౧౧	న యస్య తే శవసాన	౮	౬౮	౮	నవానాం నవతీనాం విషస్య	౧	౧౯౧	౧౩
న తిష్ఠన్తి న నిమిషన్త్యేతే	౧౦	౧౦	౮	న పూషణం మేథామసి	౧	౪౨	౧౦	న యస్య దేవా దేవతా	౧	౧౦౦	౧౫	నవా నో అగ్న ఆ భర	౫	౬	౮
న తే అదేవః ప్రదివో	౧౦	[illegible]	౩	నప్త్రీభిర్యో వివస్వతః	౯	౧౪	౫	న యస్య ద్యావాపృథివీ అను	౧	౫౨	౧౪	న వి జానామి యదివేదమస్మి	౧	౧౬౪	౩౭
న తే అన్తః శవసో	౬	౨౯	౫	న ప్రమియే సవితుర్దైవ్యస్య	౪	౫౪	౪	న యస్య ద్యావాపృథివీ న	౧౦	౮౯	౬	న వీళవే నమతే న	౬	౨౪	౮
న తే గిరో అపి మృష్యే	౭	౨౨	౫	న భోజా మమ్రుర్న న్యర్థ	౧౦	౧౦౭	౮	న యస్య వర్తా జనుషా	౪	౨౦	౭	న వేపసా న తన్యతేన్ద్రం	౧	౮౦	౧౨
న తే త ఇన్ద్రాభ్యస్మదృష్వా	౫	౩౩	౩	నమః పురా తే వరుణోత	౨	౨౮	౮	న యస్య సాతుర్జనితోరవారి	౪	౬	౭	న వో గుహా చకృమ భూరి	౧౦	౧౦౦	౭
న తే దూరే పరమా చిద్	౩	౩౦	౨	నమ ఇదుగ్రం నమ ఆ	౬	౫౧	౮	న యస్యేన్ద్రో వరుణో	౨	౩౮	౯	నవోనవో భవతి జాయమానో	౧౦	౮౫	౧౯
న తే వర్తాస్తి రాధస	౮	౧౪	౪	నమ ఉక్తిభిః సఖ్యం	౨	౧౮	౮	న యాతవ ఇన్ద్ర జూజువుర్నో	౭	౨౧	౫	నవ్యం తదుక్థ్యం హితం	౧	౧౦౫	౧౨
న తే విష్ణో జాయమానో	౭	౯౯	౨	న మత్స్త్రీ సుభసత్తరా	౧౦	౮౬	౬	న యుష్మే వాజబన్ధవో	౮	౬౮	౧౯	న సంస్కృతం ప్ర మిమీతో	౫	౭౬	౨
న తే సఖా సఖ్యం	౧౦	౧౦	౨	నమసేదుప సీదత దధ్నే	౯	౧౧	౬	న యే దివః పృథివ్యా	౧	౩౩	౧౦	న స జీయతే మరుతో	౫	౫౪	౭
న తే సవ్యం న దక్షిణం	౮	౨౪	౫	నమస్తే అగ్న ఓజసే	౮	౭౫	౧౦	న యోరుపబ్దిరశ్వ్యః	౧	౭౪	౭	న స రాజా వ్యథతే	౫	౩౭	౪
న త్వద్ధోతా పూర్వో అగ్నే	౫	౩	౫	నమస్యత హవ్యదాతిం	౩	౨	౮	న యో వరాయ మరుతామివ	౧	౧౪౩	౫	న స సఖా యో న	౧౦	౧౧౭	౪
న త్వా గభీరః పురుహూత	౭	౩౨	౧౬	న మా గరన్నద్యో మాతృతమా	౧	౧౫౮	౫	నరా గౌరేవ విద్యుతం	౭	౬౯	౬	న స స్వో దక్షో వరుణ	౭	౮౬	౬
న త్వా దేవాస ఆశత	౮	౯౨	౯	న మా తమన్న శ్రమన్నోత	౨	౩౦	౭	నరా దంసిష్ఠావత్రయే	౧౦	౧౪౩	౩	న సాయకస్య చికితే	౩	౫౩	౨౩
న త్వా బృహన్తో అద్రయో	౮	౮౮	౩	న మా మిమేథ న జిహీళ	౧౦	౩౪	౨	నరా వా శంసం పూషణం	౧౦	౬౪	౩	న సీమదేవ ఆపదిషం	౮	౭౦	౭
న త్వా రాసీయాభిశస్తయే	౮	౧౯	౨౬	న మృత్యురాసీదమృతం న	౧౦	౧౨౯	౨	నరా శంసం వాజినం వాజయన్	౧	౧౦౬	౪	న సేశే యస్య రమ్బతే	౧౦	౮౬	౧౬
న త్వా వరన్తే అన్యథా	౪	౩౨	౮	న మృషా శ్రాన్తం యదవన్తి	౧	౧౭౯	౩	నరాశంసం సుధృష్టమమపశ్యం	౧	౧౮	౯	న సేశే యస్య రోమశం	౧౦	౮౬	౧౭
న త్వావాఀ అన్యో దివ్యో	౭	౩౨	౨౩	నమో దివే బృహతే	౧	౧౩౬	౬	నరాశంసః ప్రతి ధామాన్యఞ్జన్	౨	౩	౨	న సోమ ఇన్ద్రమసుతో	౭	౨౬	౧
న త్వా శతం చన హ్రుతో	౯	౬౧	౨౭	నమో మహద్భ్యో నమో	౧	౨౭	౧౩	నరాశంసః సుషూదతీమం	౫	౫	౨	న హ గ్రభాయారణః	౭	౪	౮
నదం న భిన్నమముయా	౧	౩౨	౮	నమో మిత్రస్య వరుణస్య	౧౦	౩౭	౧	నరాశంసమిహ ప్రియమస్మిన్	౧	౧౩	౩	న హి తే అగ్నే వృషభ	౮	౬౦	౧౪
నదం వ ఓదతీనాం	౮	౬౯	౨	నమో వాకే ప్రస్థితే	౮	౩౫	౨౩	నరాశంసస్య మహిమానమేషాం	౭	౨	౨	న హి తే క్షత్రం న సహో	౧	౨౪	౬
న దక్షిణా వి చికితే	౨	౨౭	౧౧	న యం జరన్తి శరదో	౬	౨౪	౭	నరాశంసో నోఽవతు	౧౦	౧౮౨	౨	నహి తే పూర్తమక్షిపద్	౬	౧౬	౧౮
నదస్య మా రుధతః కామ	౧	౧౭౯	౪	న యం దిప్సన్తి దిప్సవో	౧	౨౫	౧౪	న రేవతా పణినా	౪	౨౫	౭	నహి తే శూర రాధసో	౮	౪౬	౧౧
న దుష్టుతీ మర్త్యో విన్దతే	౭	౩౨	౨౧	నయం దుధ్రా వరన్తే	౮	౬౬	౨	నరో యే కే చాస్మదా	౧౦	౨౦	౮	న హి తేషామమా చన	౧౦	౧౮౫	౨
				నయం రిపవో న రిషణ్యవో	౧	౧౪౮	౫	నవం ను స్తోమమగ్నయే	౭	౧౫	౪	నహి త్వా రోదసీ ఉభే	౧	౧౦	౮

మన్త్రః	మం	సూ	ఋ
నహి త్వా శూర దేవా న	౮	౮౧	౩
నహి త్వా శూరో న తురో	౬	౨౫	౫
నహి దేవో న మర్త్యో	౧	౧౯	౨
నహి ను తే మహిమనః	౬	౨౭	౩
నహి ను యాదధీమసీన్ద్రం	౧	౮౦	౧౫
నహి మన్యుః పౌరుషేయ	౮	౭౧	౨
నహి మే అక్షిపచ్చనా	౧౦	౧౧౯	౬
నహి మే అస్త్యఘ్న్యా	౮	౧౦౨	౧౯
నహి మే రోదసీ ఉభే	౧౦	౧౧౯	౭
నహి వః శత్రుర్వివిదే	౧	౩౯	౪
నహి వ ఊతిః పృతనాసు	౭	౫౯	౪
నహి వశ్చరమం చన	౭	౫౯	౩
నహి వాం వవ్రయామహే	౮	౪౦	౨
నహి వామస్తి దూరకే	౧	౨౨	౪
నహి వో అస్త్యర్భకో	౮	౩౦	౧
నహి షస్తవ నో మమ	౮	౩౩	౧౬
నహి ష్మ యద్ధ వః పురా	౮	౭	౨౧
నహి ష్మా తే శతం	౪	౩౧	౯
నహి స్థూర్యృతుథా యాతమస్తి	౧౦	౧౩౧	౩
నహీ ను వో మరుతో	౧	౧౬౭	౯
నహ్యఙ్గ నృతో త్వదన్యం	౮	౨౪	౧౨
నహ్యఙ్గ పురా చన జజ్ఞే	౮	౨౪	౧౫
నహ్యన్యం బళాకరం మర్డితారం	౮	౮౦	౧
నహ్యస్యా నామ గృభ్ణామి	౧౦	౧౪౫	౪
నాకస్య పృష్ఠే అధి	౧	౧౨౫	౫
నాకే సుపర్ణముపపప్తివాంసం	౯	౮౫	౧౧
నాకే సుపర్ణముప యత్పతన్తం	౧౦	౧౨౩	౬
నానా చక్రాతే యమ్యా	౩	౫౫	౧౧
నానానం వా ఉనో ధియో	౯	౧౧౨	౧
నానా హి త్వా హవమానా	౧	౧౦౨	౫
నానా హ్యగ్నేఽవసే స్పర్ధన్తే	౬	౧౪	౩
నానౌకాంసి దుర్యో విశ్వమాయుర్వ్య	౨	౩౮	౫
నాపాభూత న వోఽతీతృషామ	౪	౩౪	౧౧
నాభా నాభిం న ఆ దదే	౯	౧౦	౮
నాభా పృథివ్యా ధరుణో	౯	౭౨	౭
నాభిం యజ్ఞానాం సదనం	౬	౭	౨
నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షం	౧౦	౯౦	౧౪
నామాని తే శతక్రతో	౩	౩౭	౩
నావా న క్షోదః ప్రదిశః	౧౦	౫౬	౭
నావేవ నః పారయతం	౨	౩౯	౪
నాసత్యాభ్యాం బర్హిరివ	౧	౧౧౬	౧
నాసత్యా మే పితరా	౩	౫౪	౧౬
నాసదాసీన్నో సదాసీత్	౧౦	౧౨౯	౧
నాస్మాకమస్తి తత్తర	౮	౬౭	౧౯
నాస్మై విద్యున్న తన్యతుః	౧	౩౨	౧౩
నాస్య వర్తా న తరుతా	౬	౬౬	౮
నాహం తం వేద దభ్యం	౧౦	౧౦౮	౪
నాహం తం వేద య ఇతి	౧౦	౨౭	౩
నాహం తన్తుం న వి	౬	౯	౨
నాహం వేద భ్రాతృత్వం	౧౦	౧౦౮	౧౦
నాహమతో నిరయా	౪	౧౮	౨
నాహమిన్ద్రాణి రారణ	౧౦	౮౬	౧౨
ని కావ్యా వేధసః	౧	౭౨	౧
నిక్రమణం నిషదనం	౧	౧౬౨	౧౪
నిఖాతం చిద్యః పురుసంభృతం	౮	౬౬	౪
ని గవ్యతా మనసా	౩	౩౧	౯
ని గవ్యవోఽనవో	౭	౧౮	౧౪
ని గావో గోష్ఠే అసదన్	౧	౧౯౧	౪
ని గ్రామాసో అవిక్షత	౧౦	౧౨౭	౫
నిచేతారో హి మరుతో	౭	౫౭	౨
ని తద్దధిషేఽవరం పరం	౧౦	౧౨౦	౭
నితిక్తి యో వారణమన్న	౬	౪	౫
ని తిగ్మమభ్యంశుం	౮	౭౨	౨
ని తిగ్మాని భ్రాశయన్	౧౦	౧౧౬	౫
నిత్యం న సూనుం మధు	౧	౧౬౬	౨
నిత్యశ్చాకన్యాత్స్వపతి	౧౦	౩౧	౪
నిత్యస్తోత్రో వనస్పతి	౯	౧౨	౭
నిత్యే చిన్ను యం సదనే	౧	౧౪౮	౩
ని త్వా దధే వర ఆ	౩	౨౩	౪
ని త్వా దధే వరేణ్యం	౩	౨౭	౧౦
ని త్వా నక్ష్య విశ్పతే	౭	౧౫	౭
ని త్వామగ్నే మనుర్దధే	౧	౩౬	౧౯
ని త్వా యజ్ఞస్య సాధనమగ్నే	౧	౪౪	౧౧
ని త్వా వసిష్ఠా అహ్వన్త	౧౦	౧౨౨	౮
ని త్వా హోతారమృత్విజం	౧	౪౫	౭
ని దురోణే అమృతో	౩	౧	౧౮
ని దుర్గ ఇన్ద్ర శ్నథిహ్యమిత్రాన్	౭	౨౫	౨
నిధీయమానమపగూళ్హమప్సు	౧౦	౩౨	౬
ని నో హోతా వరేణ్యః	౧	౨౬	౨
ని పర్వతః సాద్యప్రయుచ్ఛన్	౨	౧౧	౮
ని పస్త్యాసు త్రితః	౧౦	౪౬	౬
నిమిషశ్చిజ్జవీయసా	౮	౭౩	౨
ని యద్యామాయ వో గిరిః	౮	౭	౫
ని యద్యువేథే నియుతః	౧	౧౮౦	౬
ని యద్వృణక్షి శ్వసనస్య	౧	౫౪	౫
నియుత్వన్తో గ్రామజితో	౫	౫౪	౮
నియుత్వాన్వాయవా గహ్యయం	౨	౪౧	౨
నియువానా నియుతః	౭	౯౧	౫
ని యేన ముష్టిహత్యయా	౧	౮	౨
ని యే రిణన్త్యోజసా	౫	౫౬	౪
నిరగ్నయో రురుచుర్నిరు	౮	౩	౨౦
నిరావిధ్యద్గిరిభ్య ఆ	౮	౭౭	౬
నిరాహావాన్కృణోతన	౧౦	౧౦౧	౫
నిరిణానో వి ధావతి	౯	౧౪	౪
నిరిన్ద్ర బృహతీభ్యో	౮	౩	౧౯
నిరిన్ద్ర భూమ్యా అధి	౧	౮౦	౪
నిరు స్వసారమస్కృతోషసం	౧౦	౧౨౭	౩
నిర్మథితః సుధిత ఆ	౩	౨౩	౧
నిర్మాయయా ఉత్యే అసురా	౧౦	౧౨౪	౫
నిర్యత్పూతేవ స్వధితిః	౭	౩	౯
నిర్యదీం బుధ్నాన్మహిషస్య	౧	౧౪౧	౩
నిర్యువాణో అశస్తీర్నియుత్వాన్	౪	౪౮	౨
ని వర్తధ్వం మాను గాత	౧౦	౧౯	౧
ని వేవేతి పలితో దూత	౩	౫౫	౯
ని వో యామాయ మానుషో	౧	౩౭	౭
ని శత్రోః సోమ వృష్ణ్యం	౯	౧౯	౭
ని శుష్ణ ఇన్ద్ర ధర్ణసిం	౮	౬	౧౪
ని శుష్మమిన్దవేషాం	౯	౫౨	౪
నిశ్చర్మణ ఋభవో	౧	౧౧౦	౮
నిశ్చర్మణో గామరిణీత	౧	౧౬౧	౭
ని షసాద ధృతవ్రతో	౧	౨౫	౧౦
ని షీమిదత్ర గుహ్యా	౩	౩౮	౩
ని షు బ్రహ్మ జనానాం	౮	౫	౧౧
ని షు సీద గణపతే	౧౦	౧౧౨	౯
ని షూ నమాతిమతిం	౧	౧౨౯	౫
నిష్కం వా ఘా కృణవతే	౮	౪౭	౧౫
ని ష్వాపయా మిథూదృశా	౧	౨౯	౩
నిష్షిధ్వరీరోషధీరాప	౮	౫౯	౨
నిష్షిధ్వరీస్త ఓషధీ	౩	౫౫	౨౨
ని సర్వసేన ఇషుధీంరసక్త	౧	౩౩	౩
ని సామనామిషిరామిన్ద్ర	౩	౩౦	౯
ని హోతా హోతృషదనే	౨	౯	౧
నీచావయా అభవత్	౧	౩౨	౯
నీచా వర్తన్త ఉపరి	౧౦	౩౪	౯
నీచీనబారం వరుణః	౫	౮౫	౩
నీలలోహితం భవతి	౧౦	౮౫	౨౮
నూ అన్యత్రా చిదద్రివ	౮	౨౪	౧౧
నూ ఇత్థా తే పూర్వథా	౧	౧౩౨	౪
నూ ఇన్ద్ర రాయే వరివస్కృధీ	౭	౨౭	౫
నూ ఇన్ద్ర శూర స్తవమాన	౭	౧౯	౧౧
నూ గృణానో గృణతే ప్రత్న	౬	౩౯	౫
నూ చ పురా చ సదనం	౧	౯౬	౭

మా చిత్తు ద్రేషతి జనః	౭	౩౦	౬
మా చిత్సహోతా అమృతః	౧	౯౮	౧
మా చిన్న ఇన్ద్రే మమనా	౭	౨౭	౪
మా చిన్ను తే మన్యమానస్య	౭	౨౨	౮
మా త అభిరభ్యైభిస్తవ	౫	౩౯	౫
మా తే పూర్వ్యస్యాపదో	౨	౪	౮
మాత్వా అదిత్య తే వయమాతి	౮	౨౧	౭
మా త్వామగ్న			
ఈ మహే వసిష్ఠ	౭	౭	౭
	౭	౮	౭
మా దేవాతా వరిపః కర్తవా	౭	౪౮	౪
మానం తదిన్ద దద్దివ్	౮	౧౩	౫
మానం న ఇన్ద్రపరాయ చ	౬	౩౩	౫
మానం పుమాన్ శివిపిః	౯	౧౦౭	౨
మానం రేకే ప్రతి వరం	౨	౧౧	౨౧
	౨	౧౫	౧౦
	౨	౧౬	౯
	౨	౧౭	౯
	౨	౧౮	౯
	౨	౧౯	౯
	౨	౨౦	౯
మా న ఇన్ద్ర వార్షమాది	౫	౧౭	౫
మా న ఇన్ద్ర పరుణా	౬	౬౮	౮
మాన ఏహా వార్షమన్య	౫	౧౬	౫
మానమన్య వివాయుతే	౮	౨౩	౨౪
మా నస్యగో కనీయుసే	౯	౯	౮
మా నస్వతం పురుదాశాభిరూతీ	౬	౧౦	౫
మా నస్తం రణీ వేద	౯	౯౭	౪౮
మా నో అగ్నే ఉత్తమ	౫	౧౦	౬
మా నో అగ్నే విహుతి	౬	౪	౮
మా నో గోమద్యజతస్తు	౭	౫౫	౮
మా నో దేవానాం పురుపిరం	౪	౪౪	౬
మా నో దేవానాం మనసోమిన్ద్ర	౯	౪౦	౭
మా నో హిత్వా రచ్చం	౬	౪౮	౧౫
మా నో రయిముప మాస్య	౯	౯౩	౫
మా నో రాస్య సహాప్రవత్	౩	౧౩	౭
మా ను అ వాచముప యాహి	౬	౨౧	౧౧
మా మువ్వాన ఏషాం దేవా	౫	౫౨	౧౫
మా మర్త్యే దయతే సవిష్యన్	౭	౧౦౦	౧
మా మిత్రో వరుణో అర్యమా	౭	౬౨	౬
	౭	౬౩	౬
మా మే గిరో వావశాన్యశ్వా	౮	౮౫	౯
మా మే బ్రహ్మాణ్యగ్ని ఉద్యురాధి	౭	౧	౨౦
	౭	౧	౨౫
మా మే హవమా శృణుతం	౭	౬౭	౧౦
	౭	౬౯	౮
మా రోదసీ అభిష్టుతి	౭	౨౯	౭
	౭	౪౦	౭
మా రోదసీ అహవా	౪	౫౫	౬
మా రోదసీ బృహద్భ్యాన్	౪	౫౬	౪
మా స్తుత ఇన్ద్ర మా గృణాన	౪	౧౬	౨౧
	౪	౧౭	౨౧
	౪	౧౯	౧౧
	౪	౨౦	౧౧
	౪	౨౧	౧౧
	౪	౨౨	౧౧
	౪	౨౩	౧౧
	౪	౨౪	౧౧
మా స్తరం మరుతో విరవస్య	౧	౬౪	౧౫
మా వద్యాసం దివ్యం సంశి	౬	౫౧	౧౨
స్పదక్షసం త్వా వయమస్త	౯	౮	౯
స్పదక్షో అభిమయత్	౧౦	౬౨	౪
స్పదశ్వా ఏషు దివః	౧౦	౧౨౯	౨
స్పదక్ష శఖ పతి	౧౦	౮౭	౧౦
స్పజాము త్వా స్పతమం	౩	౫౧	౪
స్పదూత్ అభిసూత్	౯	౭౨	౪
స్పదారూత్యాం చరిత్	౯	౭౨	౫
స్పడియాఖ్యః మహత్ అస్త్రిరన్య	౮	౫	౨
స్వభిర్య్యమానో వార్యతో	౯	౧౦౩	౧౬
స్వవత్త ఇన్ద్ర స్వతమాభిరూతీ	౬	౧౯	౧౦
స్వవర్ధ్రా మనోయుజా	౮	౫	౨
స్వవద్యసా వదమిద్వహ్యాస్మై	౬	౧	౧౨
నే తార ఆ సు ఋష్టిరో	౧౦	౧౨౬	౬
నేమిం నమన్తి చక్షసా	౮	౯౭	౧౨
నేక్షమో దుధితం రోదత	౪	౧	౧౭
నేహ భద్రం రక్షస్వినే	౮	౪౭	౧౨
నైతావదన్య మరుతో	౭	౫౭	౩
నైతావదేనా పరో అన్య	౧౦	౩౧	౮
న్యక్రతూన్గ్రథినో మృధ్రవాచః	౭	౬	౩
న్యక్రన్దయన్నుపయన్త	౧౦	౧౦౨	౫
న్యగ్నిం జాతవేదసం దధాతా	౫	౨౨	౨
న్యగ్నిం జాతవేదసం			
హోత్రవాహం	౫	౨౬	౭
న్యగ్నే నవ్యసా వచస్తనూషు	౮	౩౯	౨
న్యగ్నాతో వచ వాతి	౧౦	౬౦	౧౧
న్యఘ్న్యస్య మూర్ధని చక్రం	౧	౩౦	౧౯
న్యర్బుదస్య విష్టపం వర్ష్మాణం	౮	౩౨	౩
న్యస్మై దేవీ స్వధితి	౫	౩౨	౧౦
న్యావిధ్యదిలీబిశస్య	౧	౩౩	౧౨
న్యు ప్రియో మనుషః సాది	౭	౭౩	౨
న్యూ షు వాచం ప్ర మహే	౧	౫౩	౧
పక్షేన చర్షణం జారం	౧౦	౧౦౬	౭
పఞ్చ జనా మమ హోత్రం	౧౦	౫౩	౫
పఞ్చ పదాని రుపో	౧౦	౧౩	౩
పఞ్చపాదం పితరం			
ద్వాదశాకృతిం	౧	౧౬౪	౧౨
పఞ్చారే చక్రే పరివర్తమానే	౧	౧౬౪	౧౩
పతఙ్గమక్తమసురస్య	౧౦	౧౭౭	౧
పతఙ్గో వాచం మనసా	౧౦	౧౭౭	౨
పతాతి కుణ్డృణాచ్యా	౧	౨౯	౬
పతిర్భవ వృత్రహన్సూనృతానాం	౩	౩౧	౧౮
పతిర్హ్యధ్వరాణామగ్నే	౧	౪౪	౯
పత్రే జగార ప్రత్యఞ్చమత్తి	౧౦	౨౭	౧౩
పత్నీవన్తః సుతా ఇమ	౮	౯౩	౨౨
పత్నీవ పూర్వహూతిం వావృధధ్యై	౧	౧౨౨	౨
పథస్పథః పరిపతిం	౬	౪౯	౮
పదం దేవస్య నమసా	౬	౧	౪
పదం దేవస్య మీళ్హుషో	౮	౧౦౨	౧౫
పదా పణీఁరరాధసో	౮	౬౪	౨
పదే ఇవ విహితే దస్మే	౩	౫౫	౧౫
పదే పదే మే జరిమా	౫	౪౧	౧౫
పద్యావస్తే పురురూపా	౩	౫౫	౧౪
పనాయ్యం తదశ్వినా	౮	౫౭	౩
పన్యం పన్యమిత్సోతార	౮	౨	౨౫
పన్య ఆ దర్దిరచ్ఛతా	౮	౩౨	౧౯
పన్య ఇదుప గాయత	౮	౩౨	౧౭
పన్యాంసం జాతవేదసం	౮	౭౪	౩
పపృక్షేణ్యమిన్ద్ర త్వే	౫	౩౩	౬
పప్రాథ క్షాం మహి దంసో	౬	౧౭	౭
పయస్వతీరోషధయః	౧౦	౧౭	౧౪
పరం మృత్యో అను పరేహి	౧౦	౧౮	౧
పరః సో అస్తు తన్వా	౭	౧౦౪	౧౧
పర ఋణా సావీరధ	౨	౨౮	౯
పరశుం చిద్వి తపతి	౩	౫౩	౨౨
పరస్యా అధి సంవతో	౮	౭౫	౧౫
పరాకాత్తాచ్చిదద్రివస్త్వాం	౮	౯౨	౨౭
పరాగావో యవసం	౮	౪	౧౮
పరా చిచ్ఛీర్షా వవృజుస్త	౧	౩౩	౫
పరా ణుదస్వ మఘవన్నమిత్రాన్	౭	౩౨	౨౫
పరా దేహి శాముల్యం	౧	౮౫	౨౯
పరాద్య దేవా వృజినం	౧౦	౮౭	౧౫
పరా పూర్వేషాం సఖ్యా	౬	౪౭	౧౭
పరా మే యన్తి ధీతయో	౧	౨౫	౧౬
పరాయతీం మాతరమన్వచష్ట	౪	౧౮	౩
పరాయతీనామన్వేతి	౧	౧౧౩	౮
పరా యాహి మఘవన్నా	౩	౫౩	౫

పరావతం నాసత్యానుదేథా	౧	౧౧౬	౯	పరి ప్ర ధన్వేన్ద్రాయ	౯	౧౦౯	౧	పరి హి ష్మా పురుహూతో	౯	౮౭	౬	పవమాన-ఋతస్సాత	౯	౧౦౦	౮
పరావతో యే దిధిషన్త	౧౦	౬౩	౧	పరిప్రయన్తం వయ్యం				పరిపృష్టేదవా ఇవే	౮	౪౭	౬	పవమాన మహిశ్రవో	౯	౯	౯
పరా వీరాస ఏతన	౫	౬౧	౪	సుషంసదం	౯	౬౮	౮	పరిం మ్యజా చరతి	౧	౫౨	౬	పవమాన మహ్యర్ణో వి	౯	౮౬	౩౪
పరా వ్యక్తో అరుషో	౯	౭౧	౭	పరి ప్ర సోమ తే రసో	౯	౬౭	౧౫	పరీతో వాయవే సుతం	౯	౬౩	౧౦	పవమాన రసస్తవ	౯	౬౧	౧౮
పరా శుభ్రా అయాసో	౧	౧౬౭	౪	పరి ప్రాసిష్యదత్కవిః	౯	౧౪	౧	పరీతో షించతా సుతం	౯	౧౦౭	౧	పవమాన రుచారుచా	౯	౬౫	౨
పరా శృణీహి తపసా	౧౦	౮౭	౧౪	పరిప్రియః కలశే	౯	౯౬	౯	పరీమే గామనేషత	౧౦	౧౫౫	౫	పవమాన విదా. దుష్టరమ్	౯	౬౩	౧౧
పరా హ యత్ స్థిరం	౧	౩౯	౩	పరి ప్రియా దివః కవి	౯	౯	౧	పరేయివాంసం ప్రవతో	౧౦	౧౪	౧	పవమాన విదా. సుశ్రియమ్	౯	౪౩	౪
పరా హి మే విమన్యవః	౧	౨౫	౪	పరి యత్కవిః కావ్యా	౯	౯౪	౩	పరేహి విగ్రమస్తృతమిన్ద్రం	౧	౪	౪	పవమాన సువీర్యం రయిం	౯	౧౧	౯
పరా హీన్ద్ర ధావసి	౧౦	౮౬	౨	పరి యత్కావ్యా కవిర్నృమ్ణా	౯	౭	౪	పరో దివా పర ఏనా	౧౦	౮౨	౫	పవమానస్య జఙ్ఘ్నతో	౯	౬౬	౨౫
పరి కోశం మధుశ్చుతం	౯	౧౦౩	౩	పరి యదిన్ద్ర రోదసీ ఉభే	౧	౩౩	౯	పరోమాత్రమృచీషమ	౮	౬౮	౬	పవమానస్య తే కవే	౯	౬౬	౧౦
పరిక్షితా పితరా	౧౦	౬౫	౮	పరియో రశ్మినా దివో	౮	౨౫	౧౮	పరో మాత్రయా తన్వా	౭	౯౯	౧	పవమానస్య తే రసో	౯	౬౧	౧౮
పరి చిన్మర్తో ద్రవిణం	౧౦	౩౧	౨	పరి యో రోదసీ ఉభే	౯	౧౮	౬	పరో యత్త్వం పరమ ఆ	౫	౩౦	౫	పవమానస్య తే వయం	౯	౬౧	౪
పరిణః శర్మయన్త్యా	౯	౪౧	౬	పరి వాజపతిః కవిరగ్ని	౪	౧౫	౩	పరో హి మర్త్యైరసి	౬	౪౮	౧౯	పవమానస్య విశ్వవిత్	౯	౬౪	౭
పరి ధీతా మతీనాం	౯	౧౦౩	౪	పరి వాజే న వాజయుమవ్యో	౯	౬౩	౧౯	పర్జన్యః పితా మహిషస్య	౯	౮౨	౩	పవమాన స్వర్విదో	౯	౫౯	౪
పరి ణో అశ్వమశ్వవిద్	౯	౬౧	౩	పరి వారాణ్యవ్యయా	౯	౧౦౩	౨	పర్జన్య వాతా వృషభా	౬	౪౯	౬	పవమానా అసృక్షత పవిత్రమతి	౯	౧౦౭	౨౫
పరి ణో దేవవీతయే	౯	౫౪	౪	పరి విశ్వాని చేతసా	౯	౨౦	౩	పర్జన్యవృద్ధం మహిషం	౯	౧౧౩	౩	పవమానా అసృక్షత సోమాః	౯	౬౩	౨౫
పరి ణో యాహ్యస్మయుర్విశ్వా	౯	౬౪	౧౮	పరి విశ్వాని సుధితా	౩	౧౧	౮	పర్జన్యాయ ప్ర గాయత	౭	౧౦౨	౧	పవమానా దివస్పర్యన్తరిక్షా	౯	౬౩	౨౭
పరి ణో వృణజన్నఘా	౮	౪౭	౫	పరివిష్టం జాహుషం విశ్వతః	౧	౧౧౬	౨౦	పర్జన్యావాతా వృషభా	౧౦	౬౫	౯	పవమానాస ఆశవః	౯	౬౩	౨౬
పరి ణో హేతీ రుద్రస్య	౨	౩౩	౧౪	పరివృక్తేవ పతివిద్యమానట్	౧౦	౧౦౨	౧౧	పర్యూ షు ప్ర ధన్వ				పవమానాస ఇన్దవస్తిరః	౯	౬౩	౭
పరి తృన్ధి పణీనామారయా	౬	౫౩	౫	పరి వో విశ్వతో దధ	౧౦	౧౯	౭	వాజసాతయే	౯	౧౧౦	౧	పవమానో అజీజనత్	౯	౬౧	౧౬
పరి తే జిగ్యుషో యథా	౯	౧౦౦	౪	పరిషద్యం హ్యరణస్య	౭	౪	౭	పర్వతశ్చిన్మహి వృద్ధో	౫	౬౦	౩	పవమానో అతిస్రిధో	౯	౬౬	౨౨
పరి తే దూళభో రథో	౪	౯	౮	పరిష్కృణ్వన్ననిష్కృతం	౯	౩౯	౨	పర్శుర్హ నామ మానవీ	౧౦	౮౬	౨౩	పవమానో అభి స్పృధో	౯	౭	౫
పరి త్మనా మితద్రురేతి	౪	౬	౫	పరిష్కృతాస ఇన్దవో	౯	౪౬	౨	పర్షి తోకం తనయం	౬	౪౮	౧౦	పవమానో అభ్యర్షా	౯	౮౫	౮
పరిత్యం హర్యతం హరిం	౯	౯౮	౭	పరిష్య సువానో అక్షా	౯	౯౮	౩	పర్షి దీనే గభీర ఆ.	౮	౬౭	౧౧	పవమానో అసిష్యదద్	౯	౪౯	౫
పరి త్రిధాతురధ్వరం	౮	౭౨	౯	పరి ష్య సువానో అవ్యయం	౯	౯౮	౨	పవతే హర్యతో హరిరతి	౯	౧౦౬	౧౩	పవమానో రథీతమః	౯	౬౬	౨౬
పరి త్రివిష్ట్యధ్వరం	౪	౧౫	౨	పరి సద్మేవ పశుమాన్తి	౯	౯౨	౬	పవతే హర్యతో హరిర్గృణానో	౯	౬౫	౨౫	పవమానో వ్యశ్నవద్	౯	౬౬	౨౭
పరిత్వా గిర్వణో గిర	౧	౧౦	౧౨	పరి సప్తిర్న వాజయుర్దేవో	౯	౧౦౩	౬	పవస్వ వాజసాతయే	౯	౧౩	౩	పవస్వ గోజిదశ్వజిద్	౯	౫౯	౧
పరి త్వాగ్నే పురం వయం	౧౦	౮౭	౨౨	పరి సువానశ్చక్షసే	౯	౧౦౭	౩	పవమానః సుతో నృభిః	౯	౬౨	౧౬	పవస్వ జనయన్నిషో	౯	౬౬	౪
పరి దివ్యాని మర్మృశద్	౯	౧౪	౮	పరి సువానాస ఇన్దవో	౯	౧౦	౪	పవమానస్తో అర్ష వః	౯	[illegible]	[illegible]	పవస్వ దక్షసాధనో	౯	౨౫	౧
పరి దైవీరను స్వధా	౯	౧౦౩	౫	పరి సువానో గిరిష్ఠాః	౯	౧౮	౧	పవమాన ఋతం బృహచ్ఛుక్రం	౯	౬౬	౨౪	పవస్వ దేవమాదనో	౯	౨౪	౧
పరి ద్యుక్షం సహసః	౯	౭౧	౪	పరి సువానో హరిరంశుః	౯	౯౨	౧	పవమాన ఋతః కవిః	౯	౬౨	౩౦	పవస్వ దేవవీతయ	౯	౧౦౬	౭
పరి ద్యుక్షః సనద్రయి	౯	౫౨	౧	పరి సోమ ఋతం బృహదాశుః	౯	౫౬	౧	పవమాన ధియా హితో	౯	౨౫	౨	పవస్వ దేవవీరతి	౯	[illegible]	౧
పరి ధామాని యాని తే	౯	౬౬	౩	పరి సోమ ప్ర ధన్వా	౯	౭౫	౫	పవమాన ని తోశసే	౯	౬౩	౨౩	పవస్వ దేవాయుషగిన్ద్రం	౯	౬౩	౨౨
పరి పూషా పరస్తాద్ధస్తం	౬	౫౪	౧౦	పరిస్పృశో వరుణస్య	౭	౮౭	౩	పవమానమవస్యవో	౯	౧౩	౨	పవస్వ మధుమత్తమ	౯	౧౦౮	౧

పవస్వ వాచో అగ్రియః	౯	౬౨	౨౫	పాన్తమా వో అన్ధస	౮	౯౨	౧	పిప్రీహి దేవాఁ ఉశతో	౧౦	౨	౧	పునరేనా ని వర్తయ	౧౦	౧౯	౨
పవస్వ వాజసాతమః	౯	౧౦౦	౬	పాన్తి మిత్రావరుణావవద్యా	౧	౧౬౭	౮	పిబతం ఘర్మం మధుమన్త	౮	౮౭	౨	పునరేహి వృషాకపే	౧౦	౮౬	౨౧
పవస్వ వాజసాతయే పవి	౯	౧౦౭	౨౩	పారావతస్య రాతిషు	౮	౩౪	౧౮	పిబతం చ తృష్ణుతం చా	౮	౩౫	౧౦	పునర్దాయ బ్రహ్మజాయాం	౧౦	౧౦౯	౭
పవస్వ వాజసాతయే విప్రస్య	౯	౪౩	౬	పార్షద్వాణః ప్రస్కణ్వం	౮	౫౧	౨	పిబతం సోమం మధుమన్త	౮	౮౭	౪	పునర్నః పితరో మనో	౧౦	౫౭	౫
పవస్వ విశ్వచర్షణే	౯	౬౬	౧	పావకయా యశ్చితయన్త్యా	౬	౧౫	౫	పిబన్తి మిత్రో అర్యమా	౮	౯౪	౫	పునర్నో అసుం పృథివీ	౧౦	౫౯	౭
పవస్వ వృత్రహన్తమోక్థేభి	౯	౨౪	౬	పావకవర్చాః శుక్రవర్చా	౧౦	౧౪౦	౨	పిబన్త్యస్య విశ్వే దేవాసో	౯	౧౦౯	౮	పునర్యే చక్రుః పితరా	౪	౩౩	౩
పవస్వ వృష్టిమా సు నో	౯	౪౯	౧	పావకశోచే తవ హి	౩	౨	౬	పిబ స్వధైనవానాముత	౮	౩౨	౨౦	పునర్వై దేవా అదదుః	౧౦	౧౦౯	౬
పవస్వ సోమ క్రతువిన్న	౯	౮౬	౪౪	పావకా నః సరస్వతీ	౧	౩	౧౦	పిబా త్వస్య గిర్వణః	౮	౧	౨౬	పునాతా దక్షసాధనం	౯	౧౦౪	౪
పవస్వ సోమ దివ్యేషు	౯	౮౬	౨౨	పావమానీర్యో అధ్యేత్యృషిభిః	౯	౬౭	౩౨	పిబాపిబేదిన్ద్ర మన్దన్తు	౨	౧౧	౧౧	పునాతి తే పరిస్రుతం	౯	౧	౬
పవస్వ సోమదేవవీతయే	౯	౭౦	౯	పావీరవీ కన్యా చిత్రాయుః	౬	౪౯	౭	పిబాపిబేదిన్ద్ర. మా	౧౦	౨౨	౧౫	పునానః కలశేష్వా	౯	౮	౬
పవస్వ సోమ ద్యుమ్నీ	౯	౧౦౯	౪	పావీరవీ తన్యతురేకపాదజో	౧౦	౬౫	౧౩	పిబా వర్ధస్వ తవ ఘా	౩	౩౬	౩	పునానః సోమ జాగృవి	౯	౧౦౭	౬
పవస్వ సోమ మధుమాఁ	౯	౯౬	౧౩	పాహి గాయాన్ధసో మద	౮	౩౩	౪	పిబా సుతస్య రసినో	౮	౩	౧	పునానః సోమ ధారయాపో	౯	౧౦౭	౪
పవస్వ సోమ మన్దయన్	౯	౬౭	౧౬	పాహి న ఇన్ద్ర సుష్టుత	౧	౧౨౯	౧౧	పిబా సోమం మదాయ	౮	౯౫	౩	పునానః సోమ ధారయేన్దో	౯	౬౩	౨౮
పవస్వాద్భ్యో అదాభ్యః	౯	౫౯	౨	పాహి నో అగ్న ఏకయా	౮	౬౦	౯	పిబా సోమం మహత	౧౦	౧౧౬	౧	పునాన ఇన్దవా. త్వం వసూని	౯	౧౦౦	౨
పవస్వేన్దో పవమానో	౯	౯౬	౨౧	పాహి నో అగ్నే పాయుభి	౧	౧౮౯	౪	పిబా సోమమభి యముగ్ర	౬	౧౭	౧	పునాన ఇన్దవా. వృషన్నిన్ద్ర	౯	౪౦	౬
పవస్వేన్దో వృషా సుతః	౯	౬౧	౨౮	పాహి నో అగ్నే రక్షసః	౧	౩౬	౧౫	పిబా సోమమిన్ద్ర మన్దతు	౭	౨౨	౧	పునాన ఇన్దవేషాం పురుహూత	౯	౬౪	౨౭
పవిత్రం తే వితతం	౯	౮౩	౧	పాహి నో అగ్నే రక్షసో	౭	౧	౧౩	పిబా సోమమిన్ద్ర సువాన	౧	౧౩౦	౨	పునానశ్చమూ జనయన్మతిం	౯	౧౦౭	౧౮
పవిత్రవన్తః పరి	౯	౭౩	౩	పాహి విశ్వస్మాద్రక్షసో	౮	౬౦	౧౦	పిబేదిన్ద్ర మరుత్సఖా	౮	౭౬	౯	పునానాసశ్చమూషదో	౯	౮	౨
పవిత్రేభిః పవమానో	౯	౯౭	౨౪	పితా యజ్ఞానామసురో	౩	౩	౪	పిశఙ్గభృష్టిమమ్భృణం	౧	౧౩౩	౫	పునానే తన్వా మిథః	౪	౫౬	౬
పవీతారః పునీతన	౯	౪	౪	పితా యత్స్వాం దుహితర	౧౦	౬౧	౭	పిశఙ్గరూపః సుభరో	౨	౩	౯	పునానో అక్రమీదభి	౯	౪౦	౧
పశుం నః సోమ రక్షసి	౧౦	౨౫	౬	పితుం ను స్తోషం మహో	౧	౧౮౭	౧	పీపాయ ధేనురదితిరృతాయ	౧	౧౫౩	౩	పునానో దేవవీతయ	౯	౬౪	౧౫
పశూన్న చిత్రా సుభగా	౧	౯౨	౧౨	పితుః ప్రత్నస్య జన్మనా	౧	౮౭	౫	పీపాయ సః శ్రవసా	౬	౧౦	౩	పునానో యాతి హర్యతః	౯	౪౩	౩
పశ్చాత్పురస్తాదధరాదుదక్తాత్	౧౦	౮౭	౨౧	పితుర్భృతో న తన్తుమిత్	౧౦	౧౭౨	౨	పీపివాంసం సరస్వతః	౭	౯౬	౬	పునానో రూపే అవ్యయే	౯	౧౬	౬
పశ్చేదమన్యదభవద్యజత్ర	౧౦	౧౪౯	౩	పితుర్న పుత్రః సుభృతో	౮	౧౯	౨౭	పీవానం మేషమపచన్త	౧౦	౨౭	౧౭	పునానో వరివస్కృధ్యూర్జం	౯	౬౪	౧౪
పశ్యన్నన్యస్యా అతిథిం	౧౦	౧౨౪	౩	పితుర్న పుత్రాః క్రతుం	౧	౬౮	౫	పీవో అన్నాఁ రయివృధః	౭	౯౧	౩	పుష్టే వామరక్షసం	౭	౮౪	౧
పశ్వా న తాయుం గుహా	౧	౬౫	౧	పితుర్మాతురధ్యా యే సమస్వ	౯	౭౩	౫	పీవో అశ్వాః శుచద్రథా	౪	౩౭	౪	పుమాఁ ఏనం తనుత ఉత్	౧౦	౧౩౦	౨
పశ్వా యత్పశ్చా వియుతా	౧౦	౬౧	౧౨	పితుశ్చ గర్భం జనితుశ్చ	౩	౧	౧౦	పుత్రమివ పితరావశ్వినోభే	౧౦	౧౩౧	౫	పురందరా శిక్షతం వజ్ర	౧	౧౦౯	౮
పాకః పృచ్ఛామి మనసా	౧	౧౬౪	౫	పితుశ్చిదూధర్జనుషా వివేద	౩	౧	౯	పుత్రిణా తా కుమారిణా	౮	౩౧	౮	పురం న ధృష్ణవా రుజ	౮	౭౩	౧౮
పాకత్రా స్థన దేవా	౮	౧౮	౧౫	పితేవ పుత్రమబిభరుపస్థే	౧౦	౬౯	౧౦	పుత్రో న జాతో రణ్వో	౧	౬౯	౩	పురః సద్య ఇత్థాధియే	౯	౬౧	౨
పాతం నో రుద్రా పాయుభిరుత	౫	౭౦	౩	పిత్రే చిచ్చక్రుః సదనం	౩	౩౧	౧౨	పునః పత్నీమగ్నిరదాదాయుషా	౧౦	౮౫	౩౯	పురాం భిన్దుర్యువా కవి	౧	౧౧	౪
పాతా వృత్రహా సుతమా	౮	౨	౨౬	పిన్వన్త్యపో మరుతః	౧	౬౪	౬	పునః పునర్జాయమానా	౧	౯౨	౧౦	పురాగ్నే దురితేభ్యః పురా	౮	౪౪	౩౦
పాతాసుతమిన్ద్రో. ప్రణీ	౬	౨౩	౩	పిపర్తు నో అదితి	౨	౨౭	౭	పునః సమవ్యద్వితతం	౨	౩౮	౪	పురాణమోకః సఖ్యం	౩	౫౮	౬
పాతా సుతమిన్ద్రో. హన్తా	౬	౪౪	౧౫	పిపర్తు మా తదృతస్య	౧౦	౩౫	౮	పునన్తు మాం దేవజనాః	౯	౬౭	౨౭	పురాణ్యనువేనన్తం	౧౦	౧౩౫	౨
పాతిప్రియంరిపో అగ్రం	౩	౫	౫	పిపీళే అంశుర్మద్యో న	౪	౨౨	౮	పునరేణా ని వర్తయ	౧౦	౧౯	౩	పురాణా వాం వీర్యా ప్ర	౧౦	౩౯	౫

పురా యత్సూరస్తమసో	౧	౧౨౧	౧౦
పురా సంబాధాదభ్యా	౨	౧౬	౮
పురీష్యాసో అగ్నయః	౩	౨౨	౪
పురుకుత్సాని హి వామ	౪	౪౨	౯
పురుత్రా చిద్ధి వాం నరా	౮	౫	౧౬
పురుత్రా హి సదృఙ్ఙసి	౮	౧౧	౮
	౮	౪౩	౨౧
పురు త్వా దాశ్వాన్వోచే	౧	౧౫౦	౧
పురుద్రప్సా అఞ్జిమన్తః	౫	౫౭	౫
పురుప్రియా ణ ఊతయే	౮	౫	౪
పురుమన్ద్రా పురూవసూ	౮	౮	౧౨
పురుష ఏవేదం సర్వం	౧౦	౯౦	౨
పురుష్టుతస్య ధామభిః	౩	౩౭	౪
పురు హి వాం పురుభుజా	౬	౬౩	౮
పురుహూతం పురుష్టుతం	౮	౯౨	౨
పురుహూతో యః పురుగూర్త	౬	౩౪	౨
పురూణి దస్మో ని రిణాతి	౧	౧౪౮	౪
పురూణి హి త్వా సవనా	౧౦	౮౯	౧౬
పురూణ్యగ్నే పురుధా త్వాయా	౬	౧	౧౩
పురూతమం పురూణాం			
స్తోతౄణాం	౬	౪౫	౨౯
పురూతమం పురూణామీశానం	౧	౫	౨
పురూయత్త ఇన్ద్ర సన్త్యుక్థా	౫	౩౩	౪
పురూరవో మా మృథా మా	౧౦	౯౫	౧౫
పురూరుణా చిద్ధ్యస్త్యవో	౫	౭౦	౧
పురూ వర్పాంస్యశ్వినా దధానా	౧	౧౧౭	౯
పురోగా అగ్నిర్దేవానాం	౧	౧౮౮	౧౧
పురోజితీ వో అన్ధసః	౯	౧౦౧	౧
పురోళా అగ్నే పచతస్తుభ్యం	౩	౨౮	౨
పురోళా ఇత్తుర్వశో యక్షు	౭	౧౮	౬
పురోళాశం చ నో ఘసో	౩	౫౨	౩
	౪	౩౨	౧౬
పురోళాశం నో అన్ధస	౮	౭౮	౧
పురోళాశం సనశ్రుత	౩	౫౨	౨

పురోళాశం యో అస్మై	౮	౩౧	౨
పురోళాశం పచత్యం	౩	౫౨	౪
పురో వో మన్ద్రం దివ్యం	౬	౧౦	౧
పుష్టిర్న రణ్వా క్షితిర్న	౧	౬౫	౩
పుష్యాత్క్షేమే అభి యోగే	౫	౩౭	౫
పూర్వాపరం చరతో మాయయైతౌ	౧౦	౮౫	౧౮
పూర్వాపుషం సుహవం			
పురుస్పృహం	౮	౨౨	౨
పూర్వామను ప్రదిశం యాతి	౯	౧౧౧	౩
పూర్వామను ప్రయతిమా దదే	౧	౧౨౬	౫
పూర్వా విశ్వస్మాద్భువనా	౧	౧౨౩	౨
పూర్వీభిర్హి దదాశిమ	౧	౮౬	౬
పూర్వీరస్య నిష్షిధో	౩	౫౧	౫
పూర్వీరహం శరదః శశ్రమాణా	౧	౧౭౯	౧
పూర్వీరిన్ద్రస్య రాతయో	౧	౧౧	౩
పూర్వీరుషసః శరదశ్చ	౪	౧౯	౮
పూర్వీశ్చిద్ధి త్వే తువికూర్మిన్	౮	౬౬	౧౨
పూర్వీష్ట ఇన్ద్రోపమాతయః	౮	౪౦	౯
పూర్వే అర్ధే రజసో	౧	౧౨౪	౫
పూర్వో దేవా భవతు సున్వతో	౧	౯౪	౮
పూర్వ్యా హోతరస్య నో	౧	౨౬	౫
పూషణం న్వజాశ్వముప	౬	౫౫	౪
పూషణ్వతే తే చకృమా	౩	౫౨	౭
పూషణ్వతే మరుత్వతే	౧	౧౪౨	౧౨
పూషన్తవ వ్రతే వయం	౬	౫౪	౯
పూషన్ను ప్ర గా ఇహి	౬	౫౪	౬
పూషా గా అన్వేతు నః	౬	౫౪	౫
పూషా త్వేతశ్చ్యావయతు	౧౦	౧౭	౩
పూషా త్వేతో నయతు	౧౦	౮౫	౨౬
పూషా రాజానమాఘృణిః	౧	౨౩	౧౪
పూషా విష్ణుర్హవనం మే	౮	౫౪	౪
పూషా సుబన్ధుర్దివ ఆ	౬	౫౮	౪
పూషేమా ఆశా అను	౧౦	౧౭	౫
పూష్ణశ్చక్రం న రిష్యతి	౬	౫౪	౩

పృక్షప్రయజో ద్రవిణః	౩	౭	౧౦
పృక్షస్య వృష్ణో అరుషస్య	౬	౮	౧
పృక్షే తా విశ్వా భువనా	౨	౩౪	౪
పృక్షో వపుః పితుమాన్నిత్య	౧	౧౪౧	౨
పృచ్ఛామి త్వా పరమన్తం	౧	౧౬౪	౩౪
పృచ్ఛే తదేనో వరుణ	౭	౮౬	౩
పృణీయాదిన్నాధమానాయ	౧౦	౧౧౭	౫
పృథక్ప్రాయన్ప్రథమా దేవహూత	౧౦	౪౪	౬
పృథుపాజా అమర్త్యో	౩	౨౭	౫
పృథూ కరస్నా బహులా	౬	౧౯	౭
పృథూ రథో దక్షిణాయా	౧	౧౨౩	౧
పృదాకుసానుర్యజతో గవేషణః	౮	౧౭	౧౫
పృషదశ్వా మరుతః పృశ్నిమాతరః	౧	౮౯	౭
పృషధ్రే మేధ్యే మాతరిశ్వనీన్ద్ర	౮	౫౨	౨
పృష్టో దివి ధాయ్యగ్నిః	౭	౫	౨
పృష్టో దివి పృష్టో అగ్నిః	౧	౯౮	౨
పౌరం చిద్ధ్యుదప్రుతం పౌర	౫	౭౪	౪
పౌరో అశ్వస్య పురుకృద్	౮	౬౧	౬
ప్ర ఋభుభ్యో దూతమివ	౪	౩౩	౧
ప్ర కవిర్దేవవీతయే	౯	౨౦	౧
ప్ర కారవో మననా	౩	౬	౧
ప్ర కావ్యముశనేవ	౯	౯౭	౭
ప్ర కృతాన్యృజీషిణః	౮	౩౨	౧
ప్ర కృష్టిహేవ శూష ఏతి	౯	౭౧	౨
ప్ర కేతునా బృహతా	౧౦	౮	౧
ప్రక్షోదసా ధాయసా	౭	౯౫	౧
ప్ర గాయతాభ్యర్చామ	౯	౯౭	౪
ప్ర గాయత్రేణ గాయత	౯	౬౦	౧
ప్ర ఘా న్వస్య మహతో	౨	౧౫	౧
ప్ర చక్రే సహసా సహో	౮	౪	౫
ప్ర చర్షణిభ్యః పృతనా	౧	౧౦౯	౬
ప్ర చిత్రమర్కం గృణతే	౬	౬౬	౯
ప్రచేతసం త్వా కవేఽగ్నే	౮	౧౦౨	౧౮
ప్ర చ్యవానాజ్జుజురుషో	౫	౭౪	౫

ప్రజావత్యగ్నే తవ యోని	౧౦	౯౧	౪
ప్రజాపతిర్మహ్యమేతా రరాణో	౧౦	౧౬౯	౪
ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో	౧౦	౧౨౧	౧౦
ప్రజాభ్యః పుష్టిం విభజన్త	౨	౧౩	౪
ప్రజామృతస్య పిప్రతః	౮	౬	౨
ప్రజావతా వచసా	౧	౭౬	౪
ప్రజావతీః సూయవసం	౬	౨౮	౭
ప్రజా హ తిస్రో అత్యాయ	౮	౧౦౧	౧౪
ప్ర నవ్యాయా భరతే వేధా	౧౦	౪౬	౮
ప్ర ణ ఇన్దో మహే తన	౯	౪౪	౧
ప్ర ణ ఇన్దో మహే రణ	౯	౬౬	౧౩
ప్రణీతిభిష్టే హర్యశ్వ	౧౦	౧౦౪	౪
ప్ర ణు త్యం విప్రమధ్వరేషు	౫	౧	౭
ప్రణేతారం వస్యో అచ్ఛా	౮	౧౬	౧౦
ప్రణో దేవీ సరస్వతీ	౬	౬౧	౪
ప్రణో ధన్వన్త్విన్దవో	౯	౭౯	౨
ప్రతం వివక్మి వక్మ్యో	౧	౧౬౭	౭
ప్ర త ఆశవః పవమాన	౯	౮౬	౧
ప్ర త అశ్వినీః పవమాన	౯	౮౬	౪
ప్ర త ఇన్ద్ర పూర్వ్యాణి ప్ర	౧౦	౧౧౨	౮
ప్ర తత్తే అద్య శిపివిష్ట	౭	౧౦౦	౫
ప్ర తత్తే అద్యా కరణం	౬	౧౮	౧౩
ప్ర తద్దుఃశీమే పృథవానే	౧౦	౯౩	౧౪
ప్ర తద్విష్ణుః స్తవతే	౧	౧౫౪	౨
ప్ర తద్వోచేయం భవ్యాయ	౧	౧౨౯	౬
ప్రతమిన్ద్ర నశీమహి	౮	౬	౯
ప్ర తవ్యసీం నవ్యసీం	౧	౧౪౩	౧
ప్ర తవ్యసో నమఉక్తిం	౫	౪౩	౯
ప్ర తా అగ్నిర్బభసత్తిగ్మజమ్భః	౪	౫	౪
ప్ర తార్యాయుః ప్రతరం			
నవీయః	౧౦	౫౯	౧
ప్రతి కేతవః ప్రథమా	౭	౭౮	౧
ప్రతి			
త్వో రాజానమేతావయూనాం	౧	[illegible]	[illegible]

మన్త్రః	మం	సూ	ఋ
ప్రతి చక్ష్వ వి చక్ష్వేన్ద్రశ్చ	౭	౧౦౪	౨౫
ప్రతి తే దస్యవే వృక	౮	౫౬	౧
ప్రతి త్యం చారుమధ్వరం	౧	౧౯	౧
ప్రతి త్వా దుహితర్దివ	౭	౮౧	౩
ప్రతి త్వాద్య సుమనసో	౭	౭౮	౫
ప్రతి త్వా శవసీ వదద్	౮	౪౫	౫
ప్రతి త్వా స్తోమైరీళతే	౭	౭౬	౬
ప్రతి ద్యుతానా మరుషాసో	౭	౭౫	౬
ప్రతి ధానా భరత	౩	౫౨	౮
ప్రతి నః స్తోమం త్వష్టా	౭	౩౪	౧౧
ప్రతి ప్రయాణమసురస్య	౫	౪౯	౨
ప్రతి ప్ర యాహీన్ద్ర	౧	౧౬౯	౬
ప్రతి ప్రాశవ్యాఁ ఇతః	౮	౩౧	౬
ప్రతి ప్రియతమం రథం	౫	౭౫	౧
ప్రతి బ్రువాణా వర్ధయన్త	౧౦	౯౫	౧౩
ప్రతి భద్రా అదృక్షత	౪	౫౨	౫
ప్రతి మే స్తోమమదితి	౫	౪౨	౨
ప్రతి యత్స్యా నీథాదర్శి	౧	౧౦౪	౫
ప్రతి యదాపో అదృశ్రమా	౧౦	౩౦	౧౩
ప్రతి వ ఏనా నమసా	౧	౧౭౧	౧
ప్రతి వాం రథం నృపతీ	౭	౬౭	౧
ప్రతి వాం సూర ఉదితే మిత్రం	౭	౬౬	౭
ప్రతి వాం సూర ఉదితే సూక్తై	౭	౬౫	౧
ప్రతి వో వృషదఞ్జయో	౮	౨౦	౯
ప్రతి శ్రుతాయ వో ధృషత్	౮	౩౨	౪
ప్రతి షీమగ్నిర్జరతే	౭	౭౮	౨
ప్రతి ష్టోభన్తి సిన్ధవః	౧	౧౬౮	౮
ప్రతిష్యా సూనరీ జనీ	౪	౫౨	౧
ప్రతి స్తోమేభిరుషసం	౭	౮౦	౧
ప్రతి స్పశో వి సృజ	౪	౪	౩
ప్రతి స్మరేథాం తుజయద్భి	౭	౧౦౪	౭
ప్రతీచీనే మామహనీష్వాః	౧౦	౧౮	౧౪
ప్రతు ప్రతి వహతోఽం	౯	౮౧	౧
ప్ర తువిద్యుమ్నస్య స్థవిరస్య	౬	౧౮	౧౨
ప్ర తే అగ్నయో ఽగ్నిభ్యో	౭	౧	౪
ప్రతి అగ్నే హవిష్మతీ	౩	౧౯	౨
ప్రతి అగ్నయో శుక్రః	౩	౫౧	౧౨
ప్రతి అస్యా ఉషసః	౧౦	౨౯	౨
ప్రతే దివో న వృష్టయో	౯	౬౨	౨౮
ప్రతే ధారా అత్యణ్వాని	౯	౮౬	౪౭
ప్రతే ధారా అసశ్చతో	౯	౫౭	౧
ప్రతే ధారా మధుమతీ	౯	౯౭	౩౧
ప్రతే నావం న సమనే	౨	౧౬	౭
ప్రతే పూర్వాణి కరణాని విప్రా	౪	౧౯	౧౦
ప్రతే పూర్వాణి కరణాని వోచం	౫	౩౧	౬
ప్ర తే బభ్రూ విచక్షణ	౪	౩౨	౨౨
ప్ర తే మదాసో మదిరాస	౯	౮౬	౨
ప్ర తే మహే విదథే శంసిషం	౧౦	౯౬	౧
ప్ర తే యక్షి ప్ర త ఇయర్మి	౧౦	౪	౧
ప్ర తే రథం మిథూకృతమిన్ద్రో	౧౦	౧౦౨	౧
ప్ర తే రదద్వరుణో యాతవే	౧౦	౭౫	౨
ప్ర తే వోచామ వీర్యా	౪	౩౨	౧౦
ప్ర తే సోతార ఓణ్యో	౯	౧౬	౧
ప్రత్నం రయీణాం యుజం	౬	౪౫	౧౯
ప్రత్నం హోతారమీడ్యం	౮	౪౪	౭
ప్రత్నవజ్జనయా గిరః	౮	౧౩	౭
ప్రత్నాన్మానాదధ్యా యే	౯	౭౩	౬
ప్రత్నే హ కమిద్యో	౮	౧౧	౧౦
ప్రత్యగ్నిరుషసశ్చేకితానో	౩	౫	౧
ప్రత్యగ్నిరుషసామగ్రమఖ్యద్	౪	౧౩	౧
ప్రత్యగ్నిరుషసో జాతవేదా	౪	౧౪	౧
ప్రత్యగ్నే మిథునా దహ	౧౦	౮౭	౨౪
ప్రత్యగ్నే హరసా హరః	౧౦	౮౭	౨౫
ప్రత్యఙ్ దేవానాం విశః	౧	౫౦	౫
ప్రత్యఞ్చమర్కమనయఞ్ఛచీభి	౧౦	౧౫౬	౭
ప్రత్యర్చీ రుశదస్య	౧	౯౨	౫
ప్రత్యర్ధిర్యజ్ఞానామశ్వహయో	౧౦	౨౬	౫
ప్రత్యస్మై పిపీషతే	౬	౪౨	౧
ప్రత్యస్య శ్రేణయో దదృశ్ర	౧౦	౧౪౨	౫
ప్రత్యు అదర్శ్యాయత్యుచ్ఛన్తీ	౭	౮౧	౧
ప్రత్వక్షసః ప్రతవసో	౧	౮౭	౧
ప్ర త్వా దూతం వృణీమహే	౧	౩౬	౩
ప్ర త్వా నమోభిరిన్దవ	౯	౧౬	౫
ప్ర త్వా ముఞ్చామి వరుణస్య	౧౦	౮౫	౨౪
ప్రథమం జాతవేదసమగ్నిం	౮	౨౩	౨౨
ప్రథమభాజం యశసం	౬	౪౯	౯
ప్రథమా హి సువాచసా	౧	౧౮౮	౭
ప్రథశ్చ యస్య సప్రథశ్చ	౧౦	౧౮౧	౧
ప్రదిష్ట యస్య వీరకర్మ	౧౦	౬౧	౫
ప్రథిష్ట యామన్పృథివీ	౫	౫౮	౭
ప్రదక్షిణిదభి గృణన్తి	౨	౪౩	౧
ప్ర దానుదో దివ్యో	౯	౯౭	౨౩
ప్ర దీధితిర్విశ్వవారా	౩	౪	౩
ప్ర దేవం దేవవీతయే	౬	౧౬	౪౧
ప్ర దేవం దేవ్యా ధియా	౧౦	౧౭౬	౨
ప్ర దేవత్రా బ్రహ్మణే గాతు	౧౦	౩౦	౧
ప్ర దేవమచ్ఛా మధుమన్త	౯	౬౮	౧
ప్ర దైవోదాసో అగ్నిర్దేవాఁ	౮	౧౦౩	౨
ప్ర ద్యావా. ఋతావృధా	౧	౧౫౯	౧
ప్ర ద్యావా. నమోభిః	౭	౫౩	౧
ప్ర ద్యుమ్నాయ ప్రశవసే	౮	౯	౨౦
ప్ర ధన్వా సోమ జాగృవి	౯	౧౦౬	౪
ప్ర ధారా అస్య శుష్మిణో	౯	౩౦	౧
ప్ర ధారా మధ్వో అగ్రియో	౯	౭	౨
ప్ర నః పూషా చరథం	౧౦	౯౨	౧౩
ప్ర నవ్యసా సహసః	౬	౬	౧
ప్ర నిమ్నేనేవ సిన్ధవో	౯	౧౭	౧
ప్ర ను యదేషాం మహినా	౧	౧౬౭	౯
ప్ర ను వయం సుతే యా	౫	౩౦	౩
ప్ర ను వోచా సుతేషు వాం	౬	౫౯	౧
ప్ర నూనం జాతవేదసమశ్వం	౧౦	౧౮౮	౧
ప్ర నూనం జాయతామయం	౧౦	౬౨	౮
ప్ర నూనం ధావతా పృథక్	౮	౧౦౦	౭
ప్ర నూనం బ్రహ్మణస్పతి	౧	౪౦	౫
ప్ర నూ మహిత్వం వృషభస్య	౧	౫౯	౬
ప్ర నూ స మర్తః శవసా	౧	౬౪	౧౩
ప్ర నేమస్మిన్దదృశే సోమో	౧౦	౪౮	౧౦
ప్ర నో యచ్ఛత్వర్యమా	౧౦	౧౪౧	౨
ప్రపథే పథామజనిష్ట	౧౦	౧౭	౬
ప్ర పర్వతానా ముశతీ	౩	౩౩	౧
ప్ర పవమాన ధన్వసి	౯	౨౪	౩
ప్ర పస్త్యామదితిం	౪	౫౫	౩
ప్ర పీపయ వృషభ	౩	౧౫	౬
ప్ర పునానస్య చేతసా	౯	౧౬	౪
ప్ర పునానాయ వేధసే	౯	౧౦౩	౧
ప్ర పూతాస్తిగ్మశోచిషే	౧	౭౯	౧౦
ప్ర పూర్వజే పితరా	౭	౫౩	౨
ప్ర పూషణం వృణీమహే	౮	౪	౧౫
ప్ర ప్యాయస్వ ప్ర స్యన్దస్వ	౯	౬౭	౨౮
ప్ర ప్ర క్షయాయ పన్యసే	౯	౯	౨
ప్ర ప్ర పూష్ణస్తువిజాతస్య	౧	౧౩౮	౧
ప్ర ప్ర వస్త్రిష్టుభమిషం	౮	౬౯	౧
ప్ర ప్రాయమగ్నిర్భరతస్య	౭	౮	౪
ప్ర ప్రా వో అస్మే స్వయశో	౧	౧౨౯	౮
ప్ర బభ్రవే వృషభాయ	౨	౩౩	౮
ప్ర బాహవా సిసృతం	౭	౬౨	౫
ప్ర బుధ్న్యా వ ఈరతే	౭	౫౬	౧౪
ప్ర బోధయోషః పృణతో	౧	౧౨౪	౧౦
ప్ర బోధయోషో అశ్వినా	౮	౯	౧౭
ప్ర బ్రహ్మాణి నభాకవదిన్ద్రా	౮	౪౦	౫
ప్ర బ్రహ్మాణో అఙ్గిరసో	౭	౪౨	౧
ప్ర బ్రహ్మైతు సదనాదృతస్య	౭	౩౬	౧
ప్రభఙ్గం దుర్మతీనామిన్ద్ర	౮	౪౬	౧౯
ప్రభఙ్గీ శూరో మఘవా	౮	౬౧	౧౮
ప్రభర్తా రథం గవ్యన్త	౮	౨	౩౫
ప్ర భూర్జయన్తం మహాం	౧౦	౪౬	౫

మన్త్రః	మం	సూ	ఋ
ప్రభ్రాతృత్వం సుదానవో	౮	౮౩	౮
ప్ర మంహిష్ఠాయ గాయత	౮	౧౦౩	౯
ప్ర మంహిష్ఠాయ బృహతే	౧	౫౭	౧
ప్ర మన్దినే పితుమదర్చతా	౧	౧౦౧	౧
ప్ర మన్మహే శవసానాయ	౧	౬౨	౧
ప్రమాతుః ప్రతరం గుహ్యం	౧౦	౭౯	౩
ప్రమాత్రాభీ రిరిచే	౩	౪౬	౩
ప్ర మా యుయుజ్రే ప్రయుజో	౧౦	౩౩	౧
ప్ర మిత్రయోర్వరుణయోః	౭	౬౬	౧
ప్రమిత్రాయ ప్రార్యమ్ణే	౮	౧౦౧	౫
ప్ర మే నమీ సాప్య ఇషే	౧౦	౪౮	౯
ప్ర మే పన్థా దేవయానా	౭	౭౬	౨
ప్రమే వివిక్వాఀ అవిదన్	౩	౫౭	౧
ప్రయం రాయే నినీషసి	౮	౧౦౩,	౪
ప్ర య ఆరుః శితిపృష్ఠస్య	౩	౭	౧
ప్ర యజ్ఞ ఏతు హేత్వో న	౭	౪౩	౨
ప్రయజ్ఞ ఏత్వానుషగద్యా	౫	౨౬	౮
ప్రయజ్యవో మరుతో	౫	౫౫	౧
ప్ర యత్తే అగ్నే సూరయో	౧	౯౭	౪
ప్ర యత్పితుః పరమాన్నీయతే	౧	౧౪౧	౪
ప్ర యత్సిన్ధవః ప్రసవం	౩	౩౬	౬
ప్రయదగ్నేః సహస్వతో	౧	౯౭	౫
ప్ర యదిత్థా పరావతః	౧	౩౯	౧
ప్ర యదిత్థా మహినా	౧	౧౭౩	౬
ప్ర యద్భన్దిష్ఠ ఏషాం	౧	౯౭	౩
ప్ర యద్రథేషు పృషతీ	౧	౮౫	౫
ప్ర యద్వస్త్రిష్టుభమిషం	౮	౭	౧
ప్ర యద్వహధ్వే మరుతః	౧౦	౭౭	౬
ప్ర యద్వహేథే మహినా	౧	౧౮౦	౯
ప్ర యద్వాం మిత్రావరుణా	౬	౬౭	౯
ప్రయన్తమిత్పరి జారం	౧	౧౫౨	౪
ప్ర యన్తి యజ్ఞం విపయన్తి	౭	౨౧	౨
ప్ర యన్తు వాజాస్తవిషీ	౩	౨౬	౪
ప్ర యమన్తర్వృషసవాసో	౧౦	౪౨	౮
ప్ర యాః సిస్రతే సూర్యస్య	౧౦	౩౫	౫
ప్ర యా ఘోషే భృగవాణే	౧	౧౨౦	౫
ప్రయాజాన్మే అనుయాజాంశ్చ	౧౦	౫౧	౮
ప్రయాం జిగాతి ఖర్గలేవ	౭	౧౦౪	౧౭
ప్ర యాత శీభమాశుభిః	౧	౩౭	౧౪
ప్ర యాభిర్యాసి దాశ్వాంస	౭	౯౨	౩
ప్రయా మహిమ్నా మహినాసు	౬	౬౧	౧౩
ప్ర యుజో వాచో అగ్రియో	౯	౭	౩
ప్రయుఞ్జతీ దివ ఏతి	౫	౪౭	౧
ప్ర యే గావో న భూర్ణయః	౯	౪౧	౧
ప్రయే గృహాదమమదుస్త్వాయా	౭	౧౮	౨౧
ప్ర యే జాతా మహినా యే	౫	౮౭	౨
ప్ర యే దివః పృథివ్యా	౧౦	౭౭	౩
ప్రయే దివో బృహతః	౫	౮౭	౩
ప్ర యే ధామాని పూర్వ్యా	౪	౫౫	౨
ప్ర యే మిత్రం ప్రార్యమణం	౧౦	౮౯	౯
ప్ర యే మే బన్ధ్వేషే గాం	౫	౫౨	౧౬
ప్ర యే యయురవృకాసో	౭	౭౪	౬
ప్ర యే వసుభ్య ఈవదా	౫	౪౯	౫
ప్ర యే శుమ్భన్తే జనయో	౧	౮౫	౧
ప్ర యో వన్నే అభ్యోజసా	౮	౫౧	౮
ప్ర యో వాం మిత్రావరుణా	౮	౧౦౧	౩
ప్ర రాజా వాచం జనయన్	౯	౭౮	౧
ప్ర రుద్రేణ యయినా యన్తి	౧౦	౯౨	౫
ప్ర రేభ ఏత్యతి వారం	౯	౮౬	౩౧
ప్ర వః పాన్తం రఘుమన్యవో	౧	౧౨౨	౧
ప్ర వః పాన్తమన్ధసో	౧	౧౫౫	౧
ప్ర వః శంసా మ్యద్రుహః	౮	౨౭	౧౫
ప్రవః శర్ధాయ ఘృష్వయే	౧	౩౭	౪
ప్రవః శుక్రాయ భానవే	౭	౪	౧
ప్రవః సఖాయో అగ్నయే	౬	౧౬	౨౨
ప్రవః సతాం జ్యేష్ఠతమాయ	౨	౧౬	౧
ప్రవః స్పళక్రన్సువితాయ	౫	౫౯	౧
ప్రవ ఇన్ద్రాయ బృహతే	౮	౮౯	౩
ప్రవ ఇన్ద్రాయ మాదనం	౭	౩౧	౧
ప్రవ ఉగ్రాయ నిష్టురే	౮	౩౨	౨౭
ప్రవ ఏకో మిమయ	౨	౨౯	౫
ప్ర వ ఏతే సుయుజో యామ	౫	౪౪	౪
ప్రవతా హి క్రతూనామా	౪	౩౧	౫
ప్రవత్తే అగ్నే జనిమా	౧౦	౧౪౨	౨
ప్రవత్వతీయం పృథివీ	౫	౫౪	౯
ప్రవద్యామనా సువృతా	౧	౧౧౮	౩
ప్ర వర్తయ దివో అశ్మాన	౭	౧౦౪	౧౯
ప్ర వాం దంసాం స్యశ్వినా	౧	౧౧౬	౨౫
ప్ర వాం నిచేరుః కకుహో	౧	౧౮౧	౫
ప్ర వాం మహిద్యవీ	౪	౫౬	౫
ప్ర వాం రథో మనోజవా	౭	౬౮	౩
ప్ర వాం శరద్వాన్వృషభో	౧	౧౮౧	౬
ప్ర వాం స మిత్రావరుణా	౭	౬౧	౨
ప్రవాం స్తోమాః సువృక్తయో	౮	౮	౨౨
ప్ర వాచమిన్దురిష్యతి	౯	౧౨	౬
ప్రవాచ్యం వచసః కిం మే	౪	౫	౮
ప్రవాచ్యం శశ్వధా వీర్యం	౩	౩౩	౭
ప్ర వాజమిన్దురిష్యతి	౯	౩౫	౪
ప్ర వాతా ఇవ దోధత	౧౦	౧౧౯	౨
ప్ర వాతా వాన్తి పతయన్తి	౫	౮౩	౪
ప్ర వామన్ధాంసి మద్యాన్య స్థురరం	౭	౬౮	౨
ప్ర వామర్చన్త్యుక్థినో	౩	౧౨	౫
ప్ర వామవోచమశ్వినా	౪	౪౫	౭
ప్ర వామశ్నోతు సుష్టుతి	౧	౧౭	౯
ప్ర వాయుమచ్ఛా బృహతీ	౬	౪౯	౪
ప్ర వావృజే సుప్రయా	౭	౩౯	౨
ప్ర విశ్వసామన్నత్రివదర్చా	౫	౨౨	౧
ప్ర విష్ణవే శూషమేతు	౧	౧౫౪	౩
ప్ర వీరముగ్రం వివిచిం	౮	౫౦	౬
ప్ర వీరయా శుచయో	౭	౯౦	౧
ప్ర వీరాయ ప్ర తవసే	౬	౪౯	౧౨
ప్రవృణ్వన్తో అభియుజః	౯	౨౧	౨
ప్ర వేధసే కవయే వేద్యాయ	౫	౧౫	౧
ప్ర వేపయన్తి పర్వతాన్	౧	౩౯	౫
ప్ర వో గ్రావాణః సవితా	౧౦	౧౭౫	౧
ప్ర వోఽచ్ఛా రిరిచే	౧౦	౩౨	౫
ప్ర వో దేవం చిత్సహసాన	౭	౭	౧
ప్ర వో దేవాయాగ్నయే	౩	౧౩	౧
ప్ర వో ధియో మన్ద్రయువో	౯	౮౬	౧౭
ప్ర వో భ్రియన్త ఇన్దవో	౧	౧౪	౪
ప్ర వో మరుతస్తవిషా	౫	౫౪	౨
ప్ర వో మహామరమతిం	౭	౩౬	౮
ప్ర వో మహే మతయో	౫	౮౭	౧
ప్ర వో మహే మన్దమానా	౧౦	౫౦	౧
ప్ర వో మహే మహి నమో	౧	౬౨	౨
ప్రవోమహేమహేవృధే	౭	౩౧	౧౦
ప్రవో మహే సహసా	౧	౧౨౭	౧౦
ప్ర వో మిత్రాయ గాయత	౫	౬౮	౧
ప్రవో యజ్ఞేషు దేవయన్తో	౭	౪౩	౧
ప్రవో యహ్వం పురూణాం	౧	౩౬	౧
ప్రవో రయిం యుక్తాశ్వం	౫	౪౧	౫
ప్రవో వాజా అభిద్యవో	౩	౨౭	౧
ప్రవో వాయుం రథయుజం కృణుధ్వం	౫	౪౧	౬
ప్రవో వాయుం రథయుజం పురన్ధిం	౧౦	౬౪	౭
ప్ర శంతమా వరుణం దీధితీ	౫	౪౨	౧
ప్రశంసమానో అతిథిర్న	౮	౧౯	౮
ప్రశంసా గోష్వఘ్న్యం	౧	౩౭	౫
ప్ర శర్ధ ఆర్త ప్రథమం	౪	౧	౧౨
ప్ర శర్ధాయ మారుతాయ	౫	౫౪	౧
ప్ర శుక్రాస వయోజువో	౯	౬౫	౨౬
ప్ర శుక్రైతు దేవీ మనీషా	౭	౩౪	౧
ప్ర శున్ధ్యువం వరుణాయ	౭	౮౮	౧
ప్ర [illegible]	౧౦	౯౯	౧౨

మన్త్రః	మం	సూ	మ
ప్ర శ్యావాశ్వ ధృష్ణుయార్చా	౫	౫౨	౧
ప్ర శ్యేనో న మదిర	౬	౨౦	౬
ప్ర సక్షణో దివ్యః కణ్వ	౫	౪౧	౪
ప్ర స క్షయం తిరతే వి	౮	౨౭	౧౬
ప్ర సద్యో అగ్నే అత్యే	౫	౧	౯
ప్ర సప్తగుమృత ధీతిం	౧౦	౪౭	౬
ప్ర సప్తవధ్రిరాశసా	౮	౭౩	౯
ప్ర సప్తహోతా సనకా	౩	౨౯	౧౪
ప్ర స మిత్ర మర్తో అస్తు	౩	౫౯	౨
ప్ర సమ్రాజం చర్షణీనా	౮	౧౬	౧
ప్ర సమ్రాజే బృహతే మన్మ	౬	౬౮	౯
ప్ర సమ్రాజే బృహదర్చా	౫	౮౫	౧
ప్ర సమ్రాజో అసురస్య	౭	౬	౧
ప్రసవే త ఉదీరతే	౯	౫౦	౨
ప్ర ససాహిషే పురుహూత	౧౦	౧౮౦	౧
ప్ర సాకముక్షే అర్చతా	౭	౫౮	౧
ప్ర సా క్షితిరసుర యా	౧	౧౫౧	౪
ప్ర సా వాది సుష్టుతి	౭	౫౮	౬
ప్ర సీమాదిత్యో అసృజద్	౨	౨౮	౪
ప్ర సుగ్మన్తా ధియసానస్య	౧౦	౩౨	౧
ప్రసు జ్యేష్ఠం నిచిరాభ్యాం	౧	౧౩౬	౧
ప్ర సువానస్యాన్ధసో	౯	౧౦౧	౧౩
ప్ర సుమేధా గాతువిద్	౯	౯౨	౩
ప్ర సు వ ఆపో మహిమాన	౧౦	౭౫	౧
ప్ర సువాన ఇన్దురక్షాః	౯	౬౬	౨౮
ప్ర సువానో ధారయా	౯	౩౪	౧
ప్ర సు విశ్వాన్రక్షసో	౧	౭౬	౩
ప్ర సు శ్రుతం సురాధసమర్చా	౮	౫౦	౧
ప్ర సు ష విభ్యో మరుతో	౪	౨౬	౪
ప్ర సుష్టుతిః స్తనయన్తం	౫	౪౨	౧౪
ప్ర సు స్తోమం భరత	౮	౧౦౦	౩
ప్ర సు [illegible]	౯	౩౦	౬
ప్ర సు [illegible]	౧౦	౧౬౮	౪
ప్ర సు [illegible]	౨	౨౭	౭

మన్త్రః	మం	సూ	మ
ప్ర సూనవ ఋభూణాం	౧౦	౧౭౬	౧
ప్ర సూమహే సుశరణాయ	౫	౪౨	౧౩
ప్ర సేనానీః శూరో అగ్రే	౯	౯౬	౧
ప్ర సో అగ్నే తవోతిభిః	౮	౧౯	౩౦
ప్ర సోతా జీరో అధ్వరే	౭	౯౨	౨
ప్ర సోమ దేవవీతయే	౯	౧౦౭	౧౨
ప్ర సోమ మధుమత్తమో	౯	౬౩	౧౬
ప్ర సోమ యాహి ధారయా	౯	౬౬	౭
ప్ర సోమస్య పవమాన	౯	౮౧	౧
ప్ర సోమాయ వ్యశ్వవత్	౯	౬౫	౭
ప్ర సోమాసః స్వాధ్యః	౯	౩౧	౧
ప్ర సోమాసో అధన్విషుః	౯	౨౪	౧
ప్ర సోమాసో మదచ్యుతః	౯	౩౨	౧
ప్ర సోమాసో విపశ్చితో	౯	౩౩	౧
ప్ర సోమో అతి ధారయా	౯	౩౦	౪
ప్ర స్కమ్భదేష్ణా అనవభ్ర	౧	౧౬౬	౭
ప్రస్తుతిర్వాం ధామ న	౧	౧౫౩	౨
ప్రస్తోక ఇన్ను రాధసస్త	౬	౪౭	౨౨
ప్ర స్తోషదుప గాసిష	౮	౮౧	౫
ప్ర స్వానాసో రథా	౯	౧౦	౧
ప్ర హంసాసస్తృపలం మన్యు	౯	౯౭	౮
ప్ర హి క్రతుం బృహథో యం	౨	౩౦	౬
ప్ర హి త్వా పూషన్నజిరం	౧	౧౩౮	౮
ప్ర హిన్వానాస ఇన్దవో	౯	౬౪	౧౬
ప్ర హిన్వానో జనితా	౯	౯౦	౧
ప్ర హి రిరిక్ష ఓజసా	౮	౮౮	౫
ప్రహోతా జాతో మహాన్	౧౦	౪౬	౧
ప్ర హోత్రే పూర్వ్యం వచో	౩	౧౦	౫
ప్ర హ్యచ్ఛా మనీషా స్పార్హా	౧౦	౨౬	౧
ప్రాక్తుభ్య ఇన్ద్రః ప్ర వృధో	౧౦	౮౯	౧౦
ప్రాగ్నయే తవసే భరధ్వం	౭	౫	౧
ప్రాగ్నయే బృహతే యజ్ఞియాయ	౫	౧౨	౧
ప్రాగ్నయే వాచమీరయ	౧౦	౧౮౭	౧
ప్రాగ్నయే విశ్వశుచే ధియన్ధే	౭	౧౩	౧

మన్త్రః	మం	సూ	మ
ప్రాగ్రువో నభన్వో న వక్వా	౪	౧౯	౭
ప్రాచీనం బర్హిః ప్రదిశా	౧౦	౧౧౦	౪
ప్రాచీనం బర్హిరోజసా	౧	౧౮౮	౪
ప్రాచీనో యజ్ఞః సుధితం	౭	౭	౩
ప్రాచీము దేవాశ్వినా ధియం	౭	౬౭	౫
ప్రాఞ్చం యజ్ఞంచకృమ	౩	౧	౨
ప్రాతః సుతమపిబో	౪	౩౫	౭
ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరింద్రం	౭	౪౧	౧
ప్రాతరగ్నిః పురుప్రియో	౫	౧౮	౧
ప్రాతర్జరేథే జరణేవ	౧౦	౪౦	౩
ప్రాతర్జితం భగముగ్రం	౭	౪౧	౨
ప్రాతర్దేవీమదితిం	౫	౬౯	౩
ప్రాతర్యజధ్వమశ్వినా	౫	౭౭	౨
ప్రాతర్యావభిరా గతం	౮	౩౮	౭
ప్రాతర్యావాణా ప్రథమా	౫	౭౭	౧
ప్రాతర్యావాణా రథ్యేవ	౨	౩౯	౨
ప్రాతర్యావ్ణః సహస్కృత	౧	౪౫	౯
ప్రాతర్యుజం నాసత్యాధి	౧౦	౪౧	౨
ప్రాతర్యుజా వి బోధయ	౧	౨౨	౧
ప్రాతా రత్నం ప్రాతరిత్వా	౧	౧౨౫	౧
ప్రాతా రథో నవో యోజి	౨	౧౮	౧
ప్రాన్యచ్చక్రమవృహః సూర్యస్య	౫	౨౯	౧౦
ప్రావ స్తోతారం మఘవన్	౮	౩౬	౨
ప్రావీవిపద్వాచ ఊర్మిం	౯	౯౬	౭
ప్రావేపా మా బృహతో	౧౦	౩౪	౧
ప్రాస్తౌదృష్వౌజా ఋష్వేభి	౧౦	౧౦౫	౬
ప్రాస్మా ఊర్జం ఘృతశ్చుత	౮	౮	౧౬
ప్రాస్మై గాయత్రమర్చత	౮	౧	౮
ప్రాస్మై హినోత మధుమన్త	౧౦	౩౦	౮
ప్రాస్య ధారా అక్షరన్	౯	౨౯	౧
ప్రాస్య ధారా బృహతీరసృగ్ర	౯	౯౬	౨౨
ప్రియం దుగ్ధం న కామ్యం	౫	౧౯	౪
ప్రియం శ్రద్ధే దదతః	౧౦	౧౫౧	౨

మన్త్రః	మం	సూ	మ
ప్రియమేధవదత్రివజ్జాతవేదో	౧	౪౫	౩
ప్రియా తష్టాని మే కపి	౧౦	౮౬	౫
ప్రియాస ఇత్తే మఘవన్నభిష్టౌ	౭	౧౯	౮
ప్రియో వో అస్తు విశ్పతి	౧	౨౬	౭
ప్రీణీతాశ్వాన్హితం జయాథ	౧౦	౧౦౧	౭
ప్రేతాం యజ్ఞస్య శంభువా	౨	౪౧	౧౯
ప్రేతా జయతా నర ఇన్ద్రో	౧౦	౧౦౩	౧౩
ప్రేతో ముఞ్చామి నాముతః	౧౦	౮౫	౨౫
ప్రేదం బ్రహ్మ వృత్రతూర్యే ష్వావిథ	౮	౩౭	౧
ప్రేద్ధో అగ్నే దీదిహి	౭	౧	౩
ప్రేద్వగ్నిర్వావృధే స్తోమేభి	౩	౫	౨
ప్రేన్ద్రస్య వోచం ప్రథమా	౭	౯౮	౫
ప్రేన్ద్రాగ్నిభ్యాం సువచస్యా	౧౦	౧౧౬	౯
ప్రేరయ సూరో అర్థం న పారం	౧౦	౨౯	౫
ప్రేష్ఠం వో అతిథిం గృణీషే	౧	౧౮౬	౩
ప్రేష్ఠం వో అతిథిం స్తుషే	౮	౮	౪
ప్రేష్ఠము ప్రియాణాం స్తుహ్యా	౮	౧౦౩	౧౦
ప్రేహి ప్రేహి పథిభిః	౧౦	౧౪	౭
ప్రేహ్యభీహి ధృష్ణుహి	౧	౮౦	౩
ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిః	౧	౪౦	౩
ప్రైతే వదన్తు ప్ర వయం	౧౦	౯౪	౧
ప్రైష స్తోమః పృథివీ	౫	౪౨	౧౬
ప్రైషామజ్మేషు విథురేవ	౧	౮౭	౩
ప్రో అయాసీదిన్దురిన్ద్రస్య	౯	౮౬	౧౬
ప్రో అశ్వినావవసే కృణుధ్వం	౧	౧౮౬	౧౦
ప్రో అస్మా ఉపస్తుతిం	౮	౬౨	౧
ప్రోగ్రాం పీతిం వృష్ణ ఇయర్మి	౧౦	౧౦౪	౩
ప్రోతయే వరుణం మిత్రమిన్ద్రం	౬	౨౧	౯
ప్రోత్యే అగ్నయో౽గ్నిషు	౫	౬	౬
ప్రోథదశ్వో న యవసే	౭	౩	౨
ప్రో ద్రోణే హరయః కర్మా	౬	౩౭	౨
ప్రోరోర్మిత్రావరుణా పృథివ్యాః	౭	౬౧	౩
ప్రోష్ఠేశయా వహ్యేశయా	౭	౫౫	౮

మన్త్రః	మం	సూ	ఋ
ప్రోష్వస్మై పురోరథ	౧౦	౧౩౩	౧
ప్రో ష్య వహ్నిః పథ్యాభి	౯	౮౯	౧
బట్ సూర్య శ్రవసా మహాఁ	౮	౧౦౧	౧౨
బణ్వ్యే పితావి పతిళ్ళ	౧౦	౯౨	౩
బళిత్థా తద్వపుషే ధాయి	౧	౧౪౧	౧౨
బళిత్థా దేవ నిష్కృత	౫	౬౭	౧
బళిత్థా పర్వతానాం ఖిద్రం	౫	౮౪	౧
బళిత్థా మహిమా వామి	౬	౫౯	౨
బళృత్వియాయ ధామ్న	౮	౬౩	౧౧
బణ్మహాఁ అసి సూర్య	౮	౧౦౧	౧౧
బతో బతాసి యమనైవ	౧౦	౧౦	౧౩
బభ్రవే ను స్వతవసే	౯	౧౧	౪
బభ్రాణః సూనో సహసో	౩	౧	౮
బభ్రురేకో విషుణః సూనరో	౮	౨౯	౧
బర్హిః ప్రాచీనమోజసా	౯	౫	౪
బర్హిర్వా యత్స్వపత్యాయ	౧	౮౩	౬
బర్హిషదః పితర ఊత్యర్వా	౧౦	౧౫	౪
బలం ధేహి తనూషు నో	౩	౫౩	౧౮
బలవిజ్ఞాయః స్థవిరః	౧౦	౧౦౩	౫
బహవః సూరచక్షసో	౭	౬౬	౧౦
బహ్వీః సమా అకరమన్త	౧౦	౧౨౪	౪
బహ్వీనాం పితా బహురస్య	౬	౭౫	౫
బాధసే జనాన్ వృషభేవ	౬	౪౬	౪
బిభయా హి త్వావత	౮	౪౫	౩౫
బిభ్రద్ద్రాపిం హిరణ్యయం	౧	౨౫	౧౩
బీభత్సూనాం సయుజం	౧౦	౧౨౪	౯
బృబదుక్థం హవామహే	౮	౩౨	౧౦
బృహతీ ఇవ సూనవే	౧	౫౯	౪
బృహత్సుమ్నః ప్రసవీతా	౪	౫౩	౬
బృహత్సుశ్చన్ద్రమమవద్	౧	౫౨	౯
బృహదిన్ద్రాయ గాయత	౮	౮౯	౧
బృహదు గాయిషే వచో	౭	౯౬	౧
బృహద్భిరగ్నే అర్చిభిః	౬	౪౮	౭
బృహద్వదన్తి మదిరేణ	౧౦	౯౪	౪
బృహద్వయో బృహతే			
తుభ్యమగ్నే	౫	౪౩	౧౫
బృహద్వయో మఘవద్భ్యో	౭	౫౮	౩
బృహద్వయో హి భానవే	౫	౧౬	౧
బృహద్వరూథం			
మరుతాం దేవం	౮	౧౮	౨౦
బృహన్త ఇద్భానవో	౩	౧	౧౪
బృహన్త ఇన్ను యే తే	౨	౧౧	౧౬
బృహన్తేవ గమ్భరేషు	౧౦	౧౦౬	౯
బృహన్నచ్ఛాయో అపలాశో	౧౦	౨౭	౧౪
బృహన్నిదిధ్మ ఏషాం భూరి	౮	౪౫	౨
బృహస్పత ఇన్ద్ర వర్ధతం	౪	౫౦	౧౧
బృహస్పతిః ప్రథమం	౪	౫౦	౪
బృహస్పతిః సముజయద్	౬	౭౩	౩
బృహస్పతిరమత హి	౧౦	౬౮	౭
బృహస్పతిర్నః పరిపాతు	౧౦	౪౨	౧౧
	౧౦	౪౩	౧౧
	౧౦	౪౪	౧౧
బృహస్పతిర్నయతు దుర్గహా	౧౦	౧౮౨	౧
బృహస్పతే అతి యదర్యో	౨	౨౩	౧౫
బృహస్పతే జుషస్వ నో	౩	౬౨	౪
బృహస్పతే తపుషాశ్నేవ	౨	౩౦	౪
బృహస్పతే పరి దీయా	౧౦	౧౦౩	౪
బృహస్పతే ప్రతి మే దేవతా	౧౦	౯౮	౧
బృహస్పతే ప్రథమం వాచో	౧౦	౭౧	౧
బృహస్పతే యా పరమా	౪	౫౦	౩
బృహస్పతే యువమిన్ద్రశ్చ	౭	౯౭	౧౦
	౭	౯౮	౭
బృహస్పతే సదమిన్నః	౧	౧౦౬	౫
బోధద్యన్మా హరిభ్యాం	౪	౧౫	౭
బోధా మే అస్య వచసో	౧	౧౪౭	౨
బోధా సుమే మఘవన్	౭	౨౨	౩
బోధిన్మనసా రథ్యేషిరా	౫	౭౫	౫
బోధిన్మనా ఇదస్తు నో	౮	౯౩	౧౮
బ్రహ్మ గామశ్వం జనయన్త	౧౦	౬౫	౧౧
బ్రహ్మ చ తే జాతవేదో	౧౦	౪	౭
బ్రహ్మచారీ చరతి	౧౦	౧౦౯	౫
బ్రహ్మ జిన్వతముత	౮	౩౫	౧౬
బ్రహ్మణస్పతిరేతా సం	౧౦	౭౨	౨
బ్రహ్మణస్పతే త్వమస్య	౨	౨౩	౧౯
	౨	౨౪	౧౬
బ్రహ్మణస్పతేరభవద్యథా	౨	౨౪	౧౪
బ్రహ్మణస్పతే సుయమస్య	౨	౨౪	౧౫
బ్రహ్మణాగ్నిః సంవిదానో	౧౦	౧౬౨	౧
బ్రహ్మణా తే బ్రహ్మయుజా	౩	౩౫	౪
బ్రహ్మన్వీర బ్రహ్మకృతిం	౭	౨౯	౨
బ్రహ్మ ప్రజావదా భర	౬	౧౬	౩౬
బ్రహ్మా కృణోతి వరుణో	౧	౧౦౫	౧౫
బ్రహ్మాణం బ్రహ్మవాహసం	౬	౪౫	౭
బ్రహ్మా ణ ఇన్ద్రోప యాహి	౭	౨౮	౧
బ్రహ్మాణస్త్వా వయం యుజా	౮	౧౭	౩
బ్రహ్మాణి మే మతయః	౧	౧౬౫	౪
బ్రహ్మాణి హి చకృషే	౬	౨౩	౬
బ్రహ్మాత ఇన్ద్ర గిర్వణః	౮	౯౦	౩
బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః	౯	౯౬	౬
బ్రాహ్మణాదిన్ద్ర రాధసః	౧	౧౫	౫
బ్రాహ్మణాసః పితరః	౬	౭౫	౧౦
బ్రాహ్మణాసః సోమినో	౭	౧౦౩	౮
బ్రాహ్మణాసో అతిరాత్రే	౭	౧౦౩	౭
బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీద్	౧౦	౯౦	౧౨
భగం ధియం వాజయన్తః	౨	౩౮	౧౦
భగ ఏవ భగవాఁ అస్తు	౭	౪౧	౫
భగ ప్రణేతర్భగ సత్య	౭	౪౧	౩
భగభక్తస్య తే వయ	౧	౨౪	౫
భగస్య స్వసా వరుణస్య	౧	౧౨౩	౫
భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ	౧	౮౯	౮
భద్రం తే అగ్నే సహసిన్	౪	౧౧	౧
భద్రం నో అపి వాతయ మనః	౧౦	౨౦	౧
భద్రం నో అపి వాతయ మనో	౧౦	౨౫	౧
భద్రం భద్రం న ఆ భర	౮	౯౩	౨౮
భద్రం మనః కృణుష్వ	౮	౧౯	౨౦
భద్రం వై వరం వృణతే	౧౦	౧౬౪	౨
భద్రమిదం రుశమా అగ్నే	౫	౩౦	౧౨
భద్రమిద్భద్రా కృణవత్	౭	౯౬	౩
భద్రా అగ్నేర్వధ్ర్యశ్వస్య	౧౦	౬౯	౧
భద్రా అశ్వా హరితః	౧	౧౧౫	౩
భద్రా తే అగ్నే స్వనీక	౪	౬	౬
భద్రా తే హస్తా సుకృతోత	౪	౨౧	౯
భద్రా దదృక్ష ఉర్వియా	౬	౬౪	౨
భద్రావస్త్రా సమన్యా	౯	౯౭	౨
భద్రో నో అగ్నిరాహుతో	౮	౧౯	౧౯
భద్రో భద్రాయ సచమాన	౧౦	౩	౩
భరద్యది విరతో వేవిజానః	౪	౨౬	౫
భరద్వాజాయ సప్రథః	౬	౧౬	౩౩
భరద్వాజాయావ ధుక్షత	౬	౪౮	౧౩
భరామేధ్మం కృణవామా	౧	౯౪	౪
భరాయ సు భరత భాగం	౧౦	౧౦౦	౨
భరేషు హవ్యో నమసోప	౨	౨౩	౧౩
భరేష్విన్ద్రం సుహవం	౧౦	౬౩	౯
భర్గో హ నామోత యస్య	౧౦	౬౧	౧౪
భవా ద్యుమ్నీ వాధ్ర్యశ్వోత	౧౦	౬౯	౫
భవా నో అగ్నేఽవితోత	౧౦	౭	౭
భవా నో అగ్నే సుమనా	౩	౧౮	౧
భవా మిత్రో న శేవ్యో	౧	౧౫౬	౧
భవా వరూథం గృణతే	౧	౫౮	౯
భవా వరూథం మఘవన్	౭	౩౨	౭
భారతీళే సరస్వతి	౧	౧౮౮	౮
భారతీ పవమానస్య	౯	[illegible]	[illegible]
భాస్వతీ నేత్రీ సూనృతానాం	౧	౯౨	౭
భాస్వతీ నేత్రీ సూనృతానా	౧	౧౧౩	౪
భినత్పురో నవతిమిన్ద్ర	[illegible]	[illegible]	[illegible]
భినద్గిరిం శవసా వజ్ర	[illegible]	[illegible]	[illegible]

మన్త్రః	మం	సూ	మ
భినద్వలమఙ్గిరోభి	౨	౧౫	౮
భిన్ధి విశ్వా అప ద్విషః	౮	౪౫	౪౦
భీతాయ నాధమానాయ	౫	౭౮	౬
భీమో వివేషాయుధేభి	౭	౨౦	౪
భుజ్యుమంహసః పిపృథో	౧౦	౬౫	౧౨
భువస్తు వో యశసః	౧౦	౭౬	౬
భువత్త్రితస్య మర్జ్యః	౯	౩౪	౪
భువనస్య పితరం గీర్భి	౬	౪౯	౧౦
భువశ్చక్షుర్మహ ఋతస్య	౧౦	౮	౫
భువస్త్వమిన్ద్ర బ్రహ్మణా	౧౦	౫౦	౪
భువో జనస్య దివ్యస్య	౬	౨౨	౯
భువో యజ్ఞస్య రజసశ్చ	౧౦	౮	౬
భువోఽవితా వామదేవస్య	౪	౧౬	౧౮
భూమ్యా అన్తం పర్యేకే	౧౦	౧౧౪	౧౦
భూయ ఇద్వావృధే వీర్యాయ	౬	౩౦	౧
భూయసా వస్నమచరత్	౪	౨౪	౯
భూయామ తే సుమతౌ	౮	౩	౨
భూయామో షు త్వావతః	౪	౩౨	౬
భూరిం ద్వే అచరన్తీ	౧	౧౮౫	౨
భూరి కర్మణే వృషభాయ	౧	౧౦౩	౬
భూరి చకర్థ యుధ్యేభి	౧	౧౬౫	౭
భూరి చక్ర మరుతః	౭	౫౬	౨౩
భూరి త ఇన్ద్ర వీర్యం	౧	౫౭	౫
భూరి దక్షేభిర్వచనేభి	౧౦	౧౦౩	౯
భూరిదా భూరి దేహి నో	౪	౩౨	౨౦
భూరిదా హ్యసి శ్రుతః	౪	౩౨	౨౧
భూరి నామ వన్దమానో	౫	౩	౧౦
భూరిభిః సమహ ఋషిభి	౮	౭౦	౧౪
భూరి హి తే సవనా	౭	౨౨	౬
భూరీణి భద్రా నర్యేషు	౧	౧౬౬	౧౦
భూరీణి హి త్వే దధిరే	౩	౧౯	౪
భూరీదిన్ద్ర ఉదినక్షన్తం	౧౦	౮	౯
భూరీదిన్ద్రస్య వీర్యం	౮	౫౫	౧
[illegible]	౧౦	[illegible]	౪
భూషన్న యోఽధి బభ్రూషు	౧	౧౪౦	౬
భృమిశ్చిద్ఘాసి తూతుజిరా	౪	౩౨	౨
భోజం త్వామిన్ద్ర వయం	౨	౧౭	౮
భోజమశ్వాః సుష్ఠువాహో	౧౦	౧౦౭	౧౧
భోజా జిగ్యుః సురభిం	౧౦	౧౦౭	౯
భోజాయాశ్వం సం మృజన్త్యాశుం	౧౦	౧౦౭	౧౦
మంసీమహి త్వా వయమస్మాకం	౧౦	౨౬	౪
మంహిష్ఠం వో మఘోనాం	౫	౩౯	౪
మంహిష్ఠా వాజసాతమేషయన్తా	౮	౫	౫
మక్షూ కనాయాః సఖ్యం నవగ్వా	౧౦	౬౧	౧౦
మక్షూ కనాయాః సఖ్యం నవీయో	౧౦	౬౧	౧౧
మక్షూ తా త ఇన్ద్ర దానాప్నస	౧౦	౨౨	౧౧
మక్షూ దేవవతో రథః	౮	౩౧	౧౫
మక్షూ న యేషు దోహసే	౬	౬౬	౫
మక్షూ న వహ్నిః ప్రజాయా	౧౦	౬౧	౯
మక్షూ హి ష్మా గచ్ఛథ	౪	౪౩	౩
మఖస్య తే తవిషస్య	౩	౩౪	౨
మఘోనః స్మ వృత్రహత్యేషు	౭	౩౨	౧౫
మఘోన ఆ పవస్వ నో	౯	౮	౭
మతయః సోమపాముదుం	౩	౪౧	౫
మతి జుష్టో ధియా హితః	౯	౪౪	౨
మత్సి నో వస్యఇష్టయ	౧	౧౭౬	౧
మత్సి వాయుమిష్టయే	౯	౯౭	౪౨
మత్సి సోమ వరుణం	౯	౯౦	౫
మత్స్యపాయి తే మహః	౧	౧౭౫	౧
మత్స్వా సుశిప్ర మన్దిభిః	౧	౯	౩
మత్స్వా సుశిప్ర హరివ	౮	౯౯	౨
మథీద్యదీం విభృతో	౧	౭౧	౪
మథీద్యదీం విష్టో	౧	౧౪౮	౧
మదచ్యుత్క్షేతి సాదనే	౯	౧౨	౩
మదేనేషితం మదముగ్రముగ్రేణ	౮	౧	౨౧
మదే మదే హి నో దదిర్యూథా	౧	౮౧	౭
మధు నక్తముతోషసో	౧	౯౦	౭
మధు నో ద్యావాపృథివీ	౬	౭౦	౫
మధుపృష్ఠం ఘోరమయాసమశ్వం	౯	౮౯	౪
మధుమతీరోషధీర్ద్యావ	౪	౫౭	౩
మధుమన్తం తనూనపాద్యజ్ఞం	౧	౧౩	౨
మధుమన్మే పరాయణం	౧౦	౨౪	౬
మధుమాన్నో వనస్పతి	౧	౯౦	౮
మధు వాతా ఋతాయతే	౧	౯౦	౬
మధోర్ధారామను క్షర	౯	౧౭	౮
మధ్వా యత్కర్త్వమభవ	౧౦	౬౧	౬
మధ్యే హోతా దురోణే	౬	౧౨	౧
మధ్వః పిబతం మధుపేభి	౪	౪౫	౩
మధ్వః సూదం పవస్వ	౯	౯౭	౪౪
మధ్వః సోమస్యాశ్వినా	౧	౧౧౭	౧
మధ్వ ఊషు మధూయువా	౫	౭౩	౮
మధ్వో వో నామ మారుతం	౭	౫౭	౧
మనీషిణః ప్ర భరధ్వం	౧౦	౧౧౧	౧
మనీషిభిః పవతే పూర్వ్యః	౯	౮౬	౨౦
మనుష్వత్త్వా నిధీమహి	౫	౨౧	౧
మనుష్వదగ్నే అఙ్గిరస్వ	౧	౩౧	౧౭
మనుష్వదిన్ద్ర సవనం	౩	౩౨	౫
మనో అస్యా అన	౧౦	౮౫	౧౦
మనో జవసా వృషణా	౮	౨౨	౧౬
మనోజవా అయమాన	౮	౧౦౦	౮
మనో న యేషు హవనేషు	౧౦	౬౧	౩
మనో న యోఽధ్వనః	౧	౭౧	౯
మనో న్వా హువామహే	౧౦	౫౭	౩
మన్త్రమఖర్వం సుధితం	౭	౩౨	౧౩
మన్దతా నరః కవి	౨	౨౯	౫
మన్దన్తు త్వా మఘవన్	౮	౪	౪
మన్దన్తు త్వా మన్దినో	౧	౧౩౪	౨
మన్దమాన ఋతాదధి	౧౦	౭౩	౫
మన్దస్వ హోత్రాదను	౨	౩౭	౧
మన్దిష్వా సు స్వర్ణర	౮	౬	౩౯
మన్దామహే దశతయస్య	౧	౧౨౨	౧౩
మన్దిష్ట యదుశనే కావ్యే	౧	౫౧	౧౧
మన్ద్రం హోతారం శుచి	౩	౨	౧౫
మన్ద్రం హోతార ముశిజో నమోభి	౧౦	౪౬	౪
మన్ద్రం హోతార ముశిజో యవిష్ఠ	౭	౧౦	౫
మన్ద్రం హోతారమృత్విజం	౮	౪౪	౬
మన్ద్రజిహ్వా జుగుర్వణీ	౧	౧౪౨	౮
మన్ద్రయా సోమధారయా	౯	౬	౧
మన్ద్రస్య కవేర్దివ్యస్య	౬	౩౯	౧
మన్ద్రస్య రూపం వివిదు	౯	౬౮	౬
మన్ద్రా కృణుధ్వం ధియ ఆ	౧౦	౧౦౧	౨
మన్ద్రో హోతా గృహపతిరగ్నే	౧	౩౬	౫
మన్యురిన్ద్రో మన్యురేవాస	౧౦	౮౩	౨
మన్యే త్వా యజ్ఞియం	౮	౯౬	౪
మమచ్చన తే మఘవన్	౪	౧౮	౯
మమచ్చన త్వా యువతిః	౪	౧౮	౮
మమత్తు త్వా దివ్యః సోమ	౧౦	౧౧౬	౩
మమత్తు నః పరిజ్మా	౧	౧౨౨	౩
మమ త్వా సూర ఉదితే	౮	౧	౨౯
మమదేవా విహవే సన్తు	౧౦	౧౨౮	౨
మమ ద్విత్రా రాష్ట్రం	౪	౪౨	౧
మమ పుత్రాః శత్రుహణో	౧౦	౧౫౯	౩
మమ బ్రహ్మేన్ద్ర యాహ్యచ్ఛా	౨	౧౮	౭
మమాగ్నే వర్చో విహవేష్వస్తు	౧౦	౧౨౮	౧
మయా సో అన్నమత్తి యో	౧౦	౧౨౫	౪
మయి దేవా ద్రవిణమా	౧౦	౧౨౮	౩
మయో దధే మేధిరః	౩	౧	౩
మయో భూర్వాతో అభి	౧౦	౧౬౯	౧
మరుతః పిబత ఋతునా	౧	౧౫	౨

మన్త్రః			
మరుతో మరుతస్య నః	౮	౨౦	౨౩
మరుతో యద్ధ వో దివః	౮	౭	౧
మరుతో యద్ధ వో బలం	౧	౩౭	౧౨
మరుతో యస్య హి క్షయే	౧	౮౬	౧
మరుతో వీళుపాణిభిః	౧	౩౮	౧౧
మరుత్వతో అప్రతీతస్య	౫	౪౨	౬
మరుత్వన్తం వృషభం వావృధాన	౩	౪౭	౫
	౬	౧౯	౧౧
మరుత్వన్తం హవామహ	౧	౨౩	౭
మరుత్వన్తమృజీషిణ	౮	౭౬	౫
మరుత్సు వో దధీమహి	౫	౫౨	౪
మరుత్స్తోత్రస్య వృజనస్య	౧	౧౦౧	౧౧
మరుత్వాఁ ఇన్ద్ర మీఢ్వః	౮	౭౬	౭
మరుత్వాఁ ఇన్ద్ర వృషభో	౩	౪౭	౧
మర్తశ్చిద్వో నృతవో	౮	౨౦	౨౨
మర్తా అమర్త్యస్య తే	౮	౧౧	౫
మర్మాణి తే వర్మణా	౬	౭౫	౧౮
మర్మృజానాస ఆయవో	౯	౬౪	౧౭
మర్యో న శుభ్రస్తన్వం	౯	౯౬	౨౦
మహః స రాయ ఏషతే	౧	౧౪౯	౧
మహః సు వో అరమిషే	౮	౪౬	౧౭
మహ ఉగ్రాయ తవసే	౮	౯౬	౧౦
మహత్తత్సోమో మహిష	౯	౯౭	౪౧
మహత్తదుల్బం స్థవిరం	౧౦	౫౧	౧
మహత్తద్వః కవయశ్చారు	[illegible]	౫౪	౧౭
మహత్తన్నామ గుహ్యం పురు	౧౦	౫౫	౨
మహదద్య మహతామా	౧౦	౩౬	౧౧
మహశ్చర్కర్మ్యర్వతః క్రతుప్రా	౪	౩౯	౨
మహశ్చిత్త్వమిన్ద్ర యత	౧	౧౬౯	౧
మహశ్చిదగ్న ఏనసో	౪	౧౨	౫
మహాఁ అమత్రో వృజనే	౩	౩౬	౪
మహాఁ అసి మహిష	౩	౪౬	౨
మహ అసి సోమ జ్యేష్ఠ	౯	౬౬	౧౬
మహాఁ అస్యధ్వరస్య	౭	౧౧	౧
మహాఁ ఆదిత్యో నమసోప	౩	౫౯	౫
మహాఁ ఇన్ద్రః పరశ్చ ను	౧	౮	౫
మహాఁ ఇన్ద్రో నృవదా	౬	౧౯	౧
మహాఁ ఇన్ద్రో య ఓజసా	౮	౬	౧
మహాఁ ఉగ్రో వావృధే	౩	౩౬	౫
మహాఁ ఉతాసి యస్య	౭	౩౧	౭
మహాఁ ఋషిర్దేవజా	౩	౫౩	౯
మహాన్తం కోశముదచా	౫	౮౩	౮
మహాన్తం త్వా మహీరన్వాపో	౯	౨	౪
మహాన్తం మహినా వయం	౮	౧౨	౨౩
మహాన్తా మిత్రా వరుణా	౮	౨౫	౪
మహాన్తో మహ్నా విభ్వో	౧	౧౬౬	౧౧
మహాన్త్సధస్థే ధ్రువ	౩	౬	౪
మహికేరవ ఊతయే	౧	౪౫	౪
మహిక్షత్రం పురుశ్చన్ద్రం	౩	౩౧	౧౫
మహిజ్యోతిర్నిహితం	౩	౩౦	౧౪
మహి జ్యోతిర్బిభ్రతం	౧౦	౩౭	౮
మహిత్రీణామవోऽస్తు	౧౦	౧౮౫	౧
మహి త్వాష్ట్రమూర్జయన్తీ	౩	౭	౪
మహి ద్యావా పృథివీ	౧౦	౯౩	౧
మహి ప్సరః సుకృతం సోమ్యం	౯	౭౪	౩
మహి మహే తవసే దీధ్యే	౫	౩౩	౧
మహి మహే దివే అర్చా	౩	౫౪	౨
మహిమ్న ఏషాం పితర	౧౦	౫౬	౪
మహి రాధో విశ్వజన్యం	౬	౪౭	౨౫
మహి వో మిత్ర దాశుషే	౮	౪౭	౧
మహి వో మిత్రార్యమన్	౮	౬౭	౪
మహిషాసో మాయినశ్చిత్ర	౧	౬౪	౭
మహి అత్ర మహినా వార	౧	౧౫౧	౫
మహీ ద్యావాపృథివీ ఇహ	౪	౫౬	౧
మహీ ద్యౌః పృథివీ చ నః	౧	౨౨	౧౩
మహీ మిత్రస్య సాధథ	౪	౫౬	౭
మహీమే అస్య వృషనామ	౯	౯౭	౫౪
మహీ యది ధిషణా	౩	౩౧	౧౩
మహీరస్య ప్రణీతయః పూర్వీ	౬	౪౫	౩
మహీరస్య ప్రణీతయః విశ్వా	౮	౧౨	౨౧
మహీ వామూతిరశ్వినా	౧	౧౧౭	౧౯
మహీ సమైరచ్చమ్వా	౩	౫౫	౨౦
మహే చన త్వామద్రివః	౮	౧	౫
మహే నో అద్య బోధయో	౫	౭౯	౧
మహే నో అద్య సువితాయ	౭	౭౫	౨
మహే యత్పిత్ర ఈం రసం	౧	౭౧	౫
మహే శుల్కాయ వరుణస్య	౭	౮౨	౬
మహో అగ్నేః సమిధానస్య	౧౦	౨౬	౧౨
మహో అర్ణః సరస్వతీ	౧	౩	౧౨
మహో దేవానజుష	౬	౪౮	౪
మహో ద్రుహో అప విశ్వాయు	౬	౨౦	౫
మహోవ అగ్నే సువితస్య	౭	౧	౨౪
మహోవ రాయ ఆ భర	౯	౬౧	౨౬
మహో మహాని పనయన్త్య	౩	౩౪	౬
మహో యస్పతిః శవసో	౧౦	౨౨	౩
మహో రుజామి బన్ధుతా	౪	౪	౧౧
మహో విశ్వా అభిషతో	౮	౨౨	౨౬
మహ్యం త్వష్టా వజ్రమతక్షత్	౧౦	౪౮	౩
మహ్యం యజన్తు మమ	౧౦	౧౨౮	౪
మహ్యా తే సఖ్యం వశ్మి	౩	౩౧	౧౪
మాం చత్వార ఆశవః	౮	౭౪	౧౪
మాం దేవా దధిరే హవ్యవాహ	౧౦	౫౨	౪
మాం ధురిన్ద్రం నామ దేవతా	౧౦	౪౯	౨
మాం నరః స్వశ్వా వాజయన్తో	౪	౪౨	౫
మాం కస్మై ధాతమభ్యమిత్రిణే	౧	౧౨౦	౮
మా కస్య నో అరరుషో	౭	౯౪	౮
మా కస్య యక్షం సదమిద్	౪	౩	౧౩
మా కస్యాద్భుతక్రతూ యక్షం	౫	౭౦	౪
మా కాకమ్బీరముద్వృహో	౬	౪౮	౧౭
మాకిర్నా పథా గాద్యేనేమే	౮	౫	౩౯
మాకిర్న ఏనా సఖ్యా వి	౧౦	౨౩	౭
మాకిర్నేశన్మాకీం రిషన్	౬	౫౪	౭
మాకుధ్ర్యగిన్ద్ర శూర	౧౦	౨౨	౧౨
మా చిదన్యద్వి శంసత	౮	౧	౧
మా చ్ఛేద్మ రశ్మీంరితి	౧	౧౦౯	౩
మా జస్వనే వృషభ నో	౬	౪౪	౧౧
మాతలీ కవ్యైర్యమో	౧౦	౧౪	౩
మాతా చ యత్ర దుహితా	౩	౫౫	౧౨
మాతా దేవానామదితే	౧	౧౧౩	౧౯
మాతా పితరమృత ఆ	౧	౧౬౪	౮
మాతా రుద్రాణాం దుహితా	౮	౧౦౧	౧౫
మాతుర్దిధిషుమబ్రవం	౬	౫౫	౫
మాతుష్పదే పరమే శుక్ర	౫	౪౩	౧౪
మాతే అమాజురో యథా	౮	౨౧	౧౫
మాతే అస్యాం సహసా	౭	౧౯	౭
మాతే గోదత్ర నిరరామ	౮	౨౧	౧౬
మాతే రాధాంసి మాత	౧	౮౪	౨౦
మాతేవ యద్భరసే	౫	౧౫	౪
మాతే హరీ వృషణా	౩	౩౫	౫
మాత్ర పూషన్నాఘృణ	౭	౪౦	౬
మాత్రేను తే సుమితే	౧౦	౨౯	౬
మా త్వాగ్నిర్ధ్వనయీద్	౧	౧౬౨	౧౫
మా త్వా తపత్ప్రియ ఆత్మా	౧	౧౬౨	౨౦
మా త్వా మూరా అవిష్యవో	౮	౪౫	౨౩
మా త్వా రుద్ర చుక్రుధామా	౨	౩౩	౪
మా త్వా శ్యేన ఉద్వధీన్మా	౨	౪౨	౨
మా త్వా సోమస్య గల్దయా	౮	౧	౨౦
మాదయస్వ సుతే సచా	౧	౮౧	౮
మాదయస్వ హరిభిర్యే	౧	౧౦౧	౧౦
మాధ్యందినే సవనే	౩	౩౮	౪
మాధ్యన్దినస్య సవనస్య	౩	౫౨	౫
మానః శంసో అరరుషో	౧	౧౮	౩
మా నః సమస్య దూఢ్యః	౮	౭౫	౯
మా నః సేతుః సిషేదయం	౮	౬౭	౮
మానః సోమ పరిబాధో	౧	౪౩	౮
మానః సోమ సం వీవిజో	౮	[illegible]	౮

మా నః స్తేనేభ్యో యే	౨	౨౩	౧౬
మా న ఇన్ద్ర పరా వృణగ్	౮	౯౭	౭
మా న ఇన్ద్ర పీయత్నవే	౮	౨	౧౫
మా న ఇన్ద్రాభ్యా దిశః	౮	౯౨	౩౧
మా న ఏకస్మిన్నాగసి	౮	౪౫	౩౪
మా నస్తోకే తనయే	౧	౧౧౪	౮
మా విష్ణత యు ఇమాం	౪	౫	౨
మా నో అగ్నే దుర్భృతయే	౭	౧	౨౨
మా నో అగ్నేఽమతయే	౩	౧౬	౫
మా నో అగ్నేఽవ సృజో	౧	౧౮౯	౫
మా నో అగ్నే వీరతే	౭	౧	౧౯
మా నో అగ్నే సఖ్యా	౧	౭౧	౧౦
మా నో అజ్ఞాతా వృజనా	౭	౩౨	౨౭
మా నో అరాతిరీశత	౨	౭	౨
మా నో అస్మిన్మఘవన్	౧	౫౪	౧
మా నో అస్మిన్మహాధనే	౮	౭౫	౧౨
మా నో గవ్యేభిరశ్వ్యైః	౮	౭౩	౧౫
మా నో గుహ్యా రిప	౨	౩౨	౨
మా నో దేవానాం విశః	౮	౭౫	౮
మా నో నిదే చ వక్తవే	౭	౩౧	౫
మా నో మర్తా అభి	౧	౫	౧౦
మా నో మర్తాయ రిపవే	౮	౬౦	౮
మా నో మర్ధీరా భరా	౪	౨౦	౧౦
మా నో మహాన్తముత	౧	౧౧౪	౭
మా నో మిత్రో వరుణో	౧	౧౬౨	౧
మా నో మృచా రిపూణాం	౮	౬౭	౯
మా నో రక్ష ఆ వేశీత్	౮	౬౦	౨౦
మా నో రక్షో అభి	౭	౧౦౪	౨౩
మా నో వధాయ హత్నవే	౧	౨౫	౨
మా నో వధీరిన్ద్ర మా	౧	౧౦౪	౮
మా నో వధీ రుద్ర మా	౭	౪౬	౪
మా నో వధైర్వరుణ యే	౨	౨౮	౭
మా నో వృకాయ వృక్యే	౬	౫౧	౬
మా నో హింసీజ్జనితా	౧౦	౧౨౧	౯
మా నో హోర్భృత్యై రిషే	౭	౩౪	౯
మా నో హృణీతామతిథిః	౮	౧౦౩	౧౨
మా నో హేతిర్వివస్వత	౮	౬౭	౨౦
మా పాపత్వాయ నో నరే	౭	౯౪	౩
మా పృణన్తో దురితమేన	౧	౧౨౫	౭
మా ప్రగామ పథో వయం	౧౦	౫౭	౧
మా భూమ నిష్ట్యా ఇవేన్ద్ర	౮	౧	౧౩
మా భేమ మా శ్రమిష్మోగ్రస్య	౮	౪	౭
మా మామిమం తవ సన్తమత్ర	౫	౪౦	౭
మాయాభిరిన్ద్ర మాయినం	౧	౧౧	౭
మాయాభిరుత్సిసృప్సత	౮	౧౪	౧౪
మాయా వాం మిత్రావరుణా	౫	౬౩	౪
మారే అస్మద్వి ముముచో	౩	౪౧	౮
మార్జాల్యో మృజ్యతే స్వే	౫	౧	౮
మా వ ఏనో అన్యకృతం	౬	౫౧	౭
మా వాం వృకో మా వృకీరా	౧	౧౮౩	౪
మా విదన్పరిపన్థినో	౧౦	౮౫	౩౨
మా వో ఘ్నన్తం మా శపన్తం	౧	౪౧	౮
మా వో దాత్రాన్మరుతో	౭	౫౬	౨౧
మా వో మృగో న యవసే	౧	౩౮	౫
మా వో రసానితభా	౫	౫౩	౯
మా వో రిషత్ఖనితా	౧౦	౯౭	౨౦
మా శూనే అగ్నే ని షదామ	౭	౧	౧౧
మా సఖ్యుః శూనమా విదే	౮	౪౫	౩౬
మా సా తే అస్మత్సుమతిః	౧	౧౨౧	౧౫
మా సీమవద్య ఆ భాగుర్వీ	౮	౮౦	౮
మా స్రేధత సోమినో	౭	౩౨	౧౨
మాహం మఘోనో వరుణ	౨	౨౭	౧౭
	౨	౨౮	౧౧
	౨	౨౯	౭
మిత్రం కృణుధ్వం ఖలు	౧౦	౩౪	౧౪
మిత్రం న యం శిమ్యా	౧	౧౫౧	౧
మిత్రం న యం సుధితం	౬	౧౫	౨
మిత్రం వయం హవామహే	౧	౨౩	౪
మిత్రం హువే పూతదక్షం	౧	౨	౭
మిత్రశ్చ తుభ్యం వరుణః	౩	౧౪	౪
మిత్రశ్చ నో వరుణశ్చ	౫	౭౨	౩
మిత్రస్తన్నో వరుణో దేవో	౭	౬౪	౩
మిత్రస్తన్నో వరుణో మామహన్త	౭	౫౨	౨
మిత్రస్తన్నో వరుణో రోదసీ	౭	౪౦	౨
మిత్రస్య చర్షణీధృతో	౩	౫౯	౬
మిత్రా తనా న రథ్యా	౮	౨౫	౨
మిత్రాయ పఞ్చ యేమిరే	౩	౫౯	౮
మిత్రాయ శిక్ష వరుణాయ	౧౦	౬౫	౫
మిత్రావరుణవన్తా ఉత	౮	౩౫	౧౩
మిత్రో అంహోశ్చిదాదురు	౫	౬౫	౪
మిత్రో అగ్నిర్భవతి యత్	౩	౫	౪
మిత్రో జనాన్యాతయతి	౩	౫౯	౧
మిత్రో దేవేష్వాయుషు	౩	౫౯	౯
మిత్రో నో అత్యంహతిం	౮	౬౭	౨
మిమాతి వహ్నిరేతశః	౯	౬౪	౧౯
మిమాతు ద్యౌరదితిర్వీతయే	౫	౫౯	౮
మిమీహి శ్లోకమాస్యే	౧	౩౮	౧౪
మిమ్యక్ష యేషు రోదసీ	౬	౫౦	౫
మిమ్యక్ష యేషు సుధితా	౧	౧౬౭	౩
మిహః పావకాః ప్రతతా	౩	౩౧	౨౦
మీళ్హుష్మతీవ పృథివీ	౫	౫౬	౩
ముఞ్చన్తు మా శపథ్యా	౧౦	౯౭	౧౬
ముఞ్చామి త్వా హవిషా	౧౦	౧౬౧	౧
మునయో వాతరశనాః	౧౦	౧౩౬	౨
ముముక్ష్వో మనవే మానవస్య	౧	౧౪౦	౪
ముమోద గర్భో వృషభః	౧౦	౮	౨
ముషాయ సూర్యం కవే	౧	౧౭౫	౪
మురా అమూరా న వయం	౧౦	౪	౪
మూర్ధా దివో నాభిరగ్నిః	౧	౫౯	౨
మూర్ధానం దివో అరతిం	౬	౭	౧
మూర్ధా భువో భవతి నక్తం	౧౦	౮౮	౬
మూషో న శిశ్నా వ్యదన్తి	౧౦	౩౩	౩
మృగో న భీమః కుచరో	౧౦	౧౮౦	౨
మృజన్తి త్వా దశక్షిపో	౯	౮	౪
మృజన్తి త్వా సమగ్రువో	౯	౬౬	౯
మృజానో వారే పవమానో	౯	౧౦౭	౨౨
మృజ్యమానః సుహస్త్య	౯	౧౦౭	౨౧
మృళత నో మరుతో మా	౫	౫౫	౯
మృళా నో రుద్రోత నో	౧	౧౧౪	౨
మృత్యోః పదం యోపయన్తో	౧౦	౧౮	౨
మేద్యన్తు తే వహ్నయో	౨	౩౭	౩
మేధాకారం విదథస్య	౧౦	౯౧	౮
మేహనాద్వనం కరణాల్లోమ	౧౦	౧౬౩	౫
మైనమగ్నే వి దహో మాభి	౧౦	౧౬	౧
మోఘమన్నం విన్దతే అప్రచేతాః	౧౦	౧౧౭	౬
మో తే రిషన్యే అచ్ఛోక్తిభిః	౮	౧౦౩	౧౩
మో షు ణః పరాపరా	౧	౩౮	౬
మో షు ణః సోమ మృత్యవే	౧౦	౫౯	౪
మో షు త్వా వాఘతశ్చనారే	౭	౩౨	౧
మో షు దేవా అదః	౧	౧౦౫	౩
మో షు బ్రహ్మేవ తన్ద్రయుః	౮	౯౨	౩౦
మో షు వరుణ మృన్మయం	౭	౮౯	౧
మో షు వో అస్మదభి	౧	౧౩౯	౮
మో షూణ ఇన్ద్రాత్ర పృత్సు	౧	౧౭౩	౧౨
మో ష్వద్య దుర్హణావాన్	౮	౨	౨౦
యం కుమార నవం రథం	౧౦	౧౩౫	౩
యం కుమార ప్రావర్తయో	౧౦	౧౩౫	౪
యం క్రన్దసీ అవసా	౧౦	౧౨౧	౬
యం క్రన్దసీ సంయతీ	౨	౧౨	౮
యం జనాసో హవిష్మన్తో	౮	౭౪	౨
యం తే శ్యేనః పదాభరత్	౮	౮౨	౯
యం తే శ్యేన చారుమవృకం	౧౦	౧౪౪	౫
యం త్రాయధ్వ ఇదమిదం	౭	౫౯	౧
యం త్వం రథమిన్ద్ర మేధసాతయే	౧	౧౨౯	౧
యం త్వా విప్రా మేధసాతావగ్నే	౮	౭౧	౫

మన్త్రః				
యం త్వమగ్నే సమదహస్తము	౧౦	౧౬	౧౩	
యం త్వా గోపవనో గిరా	౮	౭౪	౧౧	
యం త్వా జనాస ఇన్ధతే	౮	౪౩	౨౭	
యం త్వా జనాస ఈళతే	౮	౭౪	౧౨	
యం త్వా జనాసో అభి	౧౦	౪	౨	
యం త్వా దేవా దధిరే	౧౦	౪౬	౧౦	
యం త్వా దేవాపిః శుశుచానో	౧౦	౯౮	౮	
యం త్వా దేవాసో మనవే	౧	౩౬	౧౦	
యం త్వా ద్యావాపృథివీ యం	౧౦	౨	౭	
యం త్వా పూర్వమీళితో	౧౦	౬౯	౪	౩
యం త్వా వాజిన్నఘ్న్యా	౯	౮౦	౨	౨౯
యం దేవాసస్త్రిరహన్	౩	౪	౨	౯౪
యం దేవాసో				
ఽజనయన్తాగ్నిం	౧౦	౮౮	౯	౩౫౪
యం దేవాసో ఽవథ.				
త్రాయధ్వే	౧౦	౩౫	౧౪	౩౨౯
యం దేవాసో ఽవథ.				
శూరసాతా	౧౦	౬౩	౧౪	౩౪౧
యం ను నకిః పృతనాసు	౩	౪౯	౨	౧౧౦
యం బాహూతేవ పిప్రతి	౧	౪౧	౨	౧౪
యం మర్త్యః పురుస్పృహం	౫	౭	౬	౧౪౧
యం మే దురిన్ద్రో మరుతః	౮	౩	౨౧	౨౩౨
యం యజ్ఞం నయథా నర	౧	౪౧	౫	౧౪
యం యువం దాశ్వధ్వరాయ	౬	౬౮	౬	
యం రక్షన్తి ప్రచేతసో	౧	౪౧	౧	
యం వర్ధయన్తీద్గిరః	౬	౪౪	౫	
యం విప్రా ఉక్థవాహసో	౮	౧౨	౧౩	
యం వై సూర్య స్వర్భాను	౫	౪౦	౯	
యం సీమకృణ్వంస్తమసే	౪	౧౩	౩	
యం సీమను ప్రవతేవ	౪	౩౮	౩	
యం సుపర్ణః పరావతః	౧౦	౧౪౪	౪	
యం సోమమిన్ద్ర పృథివీ	౩	౪౬	౫	
యం స్మా పృచ్ఛన్తి కుహ	౨	౧౨	౫	
యః కకుభో నిధారయః	౮	౪౧	౪	
యః కుక్షిః సోమపాతమః	౧	౮	౭	
యః కృన్తదిద్వి యోన్యం	౮	౪౫	౩౦	
యః పఞ్చ చర్షణీరభి	౭	౧౫	౨	
యః పరస్యాః పరావతస్తిరో	౧౦	౧౮౭	౨	
యః పావమానీరధ్యేత్యృషిభిః	౯	౬౭	౩౧	
యః పుష్పిణీశ్చ ప్రస్వశ్చ	౨	౧౩	౭	
యః పూర్వ్యాయ వేధసే	౧	౧౫౬	౨	
యః పృథివీం వ్యథమానా	౨	౧౨	౨	
యః పౌరుషేయేణ క్రవిషా	౧౦	౮౭	౧౬	
యః ప్రాణతో నిమిషతో	౧౦	౧౨౧	౩	
యః శక్రో మృక్షో అశ్వ్యో	౮	౬౬	౩	
యః శగ్మస్తువిశగ్మ	౬	౪౪	౨	
యః శమ్బరం పర్వతేషు	౨	౧౨	౧౧	
యః శశ్వతో మహ్యేనో	౨	౧౨	౧౦	
యః శుక్ర ఇవ సూర్యో	౧	౪౩	౫	
యః శూరేభిర్హవ్యో యశ్చ	౧	౧౦౧	౬	
యః శ్వేతాఁ అధినిర్ణిజ	౮	౪౧	౧౦	
యః సంస్థే చిచ్ఛతక్రతు	౮	౩౨	౧౧	
యః సత్రాహా విచర్షణి	౬	౪౬	౩	
యః సప్తరశ్మిర్వృషభ	౨	౧౨	౧౨	
యః సమిధా య ఆహుతీ		౧౯	౫	
యః సునీథో దదాశుషే	౨	౮	౨	
యః సున్వతే పచతే	౨	౧౨	౧౫	
యః సున్వన్తమవతి యః	౨	౧౨	౧౪	
యః సుషవ్యః సుదక్షిణ	౮	౩౩	౫	
యః సృబిన్దమనర్శనిం	౮	౩౨	౨	
యః సోమః కలశేష్వా	౯	౧౨	౫	
యః సోమ సఖ్యే తవ	౧	౯౧	౧౪	
యః స్నీహితీషు పూర్వ్యః	౧	౭౪	౨	
యః స్మారున్ధానో గధ్యా	౪	౩౮	౪	
య ఆత్మదా బలదా	౧౦	౧౨౧	౨	
య ఆధ్రాయ చకమానాయ	౧౦	౧౧౭	౨	
య ఆనయత్పరావతః	౬	౪౫	౧	
య ఆపిర్నిత్యో వరుణ	౭	౮౮	౬	
య ఆయుం కుత్సమతిథిగ్వ	౮	౫౩	౨	
య ఆర్జీకేషు కృత్వసు	౯	౬౫	౨౩	
య ఆస్తే యశ్చ చరతి	౭	౫౫	౬	
య ఆస్వత్క ఆశయే	౮	౪౧	౭	
య ఇద్ధ ఆవివాసతి	౬	౬౦	౧౧	
య ఇన్దోః పవమానస్యాను	౯	౧౧౪	౧	
య ఇన్ద్ర చమసేష్వా	౮	౮౨	౭	
య ఇన్ద్ర యతయస్త్వా	౮	౬	౧౮	
య ఇన్ద్ర శుష్మో మఘవన్	౭	౨౭	౨	
య ఇన్ద్ర సస్త్యవ్రతో	౮	౯౭	౩	
య ఇన్ద్ర సోమపాతమో	౮	౧౨	౧	
య ఇన్ద్రాగ్నీ చిత్రతమో	౧	౧౦౮	౧	
య ఇన్ద్రాగ్నీ సుతేషు వాం	౬	౫౯	౪	
య ఇన్ద్రాయ వచోయుజా	౧	౨౦	౨	
య ఇన్ద్రాయ సునవత్	౪	౨౪	౭	
య ఇమా విశ్వా జాతా	౫	౮౨	౯	
య ఇమా విశ్వా భువనాని	౧౦	౮౧	౧	
య ఇమే ఉభే అహనీ	౫	౮౨	౮	
య ఇమే ద్యావాపృథివీ	౧౦	౧౧౦	౯	
య ఇమే రోదసీ ఉభే	౩	౫౩	౧౨	
య ఇమే రోదసీ మహీ సం				
మాతరేవ	౯	౧౮	౫	
య ఇమే రోదసీ మహీ సమీచీ	౮	౬	౧౭	
య ఈం చకార న సో	౧	౧౬౪	౩౨	
య ఈం చికేత గుహా	౧	౬౭	౪	
య ఈం రాజానావృతుథా	౬	౬౨	౯	
య ఈం వహన్త ఆశుభిః	౫	౬౧	౧౧	
య ఈఙ్ఖయన్తి పర్వతాన్	౧	౧౯	౭	
య ఈశే భువనస్య	౧౦	౬౩	౮	
య ఉక్థా కేవలా దధే	౮	౫౨	౩	
య ఉక్థేభిర్న విన్ధతే	౮	౫౧	౩	
య ఉగ్రః సన్ననిష్టృతః	౮	౩౩	౯	
య ఉగ్ర ఇవ శర్యహా	౬	౧౬	౩౯	
య ఉగ్రా అర్కమానృచుః	౧	౧౯	౪	
య ఉగ్రేభ్యశ్చిదోజీయా	౯	౬౬	౧౭	
య ఉదాజన్పితరో గోమయం	౧౦	౬౨	౨	
య ఉదానట్ వ్యయనం	౧౦	౧౯	౫	
య ఉద్వృచి యజ్ఞే అధ్వరేష్ఠా	౧౦	౭౭	౭	
య ఉద్వృచీన్ద్ర దేవగోపాః	౧	౫౩	౧౧	
య ఉగ్రః ఫలిగం భినత్	౮	౩౨	౨౫	
య ఉశతా మనసా	౧౦	౧౬౦	౩	
య ఉ శ్రియా దమేష్వా	౨	౮	౩	
య ఉస్రియా అప్యా అన్త	౯	౧౦౮	౬	
య ఋక్షాదంహసో ముచత్	౮	౨౪	౨౭	
య ఋజ్రా మహ్యం మామహే	౮	౧	౩౨	
య ఋజ్రా వాతరంహసో	౮	౩౪	౧౮	
య ఋతే చిదభిశ్రిషః	౮	౧	౧౨	
య ఋతే చిద్గాస్పదేభ్యో	౮	౨	౩౯	
య ఋతేన				
సూర్యమారోహయన్	౧౦	౬౨	౩	
య ఋష్వః శ్రావయత్సఖా	౮	౪౬	౧౨	
య ఋష్వో ఋష్టివిద్యుతః	౫	౫౨	౧౩	
య ఏక ఇచ్చ్యావయతి	౪	౧౭	౫	
య ఏక ఇత్తము ష్టుహి	౬	౪౫	౧౬	
య ఏక ఇద్ధవ్యశ్చర్షణీనాం	౬	౨౨	౧	
య ఏక ఇద్విదయతే	౧	౮౪	౭	
య ఏకశ్చర్షణీనాం	౧	౭	౯	
య ఏకో అస్తి దంసనా	౮	౧	౨౭	
య ఏనమాదిదేశతి	౬	౫౬	౧	
య ఓజిష్ఠ ఇన్ద్ర తం	౬	౩౩	౧	
య ఓజిష్ఠస్తమా భర	౯	౧౦౧	౯	
య ఓహతే రక్షసో	౫	౪౨	౧౦	
యక్షే గోషు దుష్వప్న్యం	౮	౪౭	౧౪	
యచ్చిత్రమప్న ఉషసో	౧	౧౧౩	౨౦	
యచ్చిద్ధి తే అపి వ్యథి	౮	౪౫	౧౯	
యచ్చిద్ధి తే గణా ఇమే	౫	[illegible]	౫	
యచ్చిద్ధి తే పురుషత్రా	౪	౧౨	౪	
యచ్చిద్ధి తే విశో యథా	౧	౨౫	౧	

యచ్చిద్ధి త్వం గృహేగృహ	౧	౨౮	౫	
యచ్చిద్ధి త్వా జనా ఇమే	౮	౧	౩	
యచ్చిద్ధి వాం పుర ఋషయో	౮	౮	౬	
యచ్చిద్ధి శశ్వతా తనా	౧	౨౬	౬	
యచ్చిద్ధి శశ్వతామసీన్ద్ర	౪	౩౨	౧౩	
	౮	౬౫	౭	
యచ్చిద్ధి సత్య సోమపా	౧	౨౯	౧	
యచ్ఛక్రాసి పరావతి	౮	౯౭	౪	
యచ్ఛక్రాసి యద్వా సముద్రే	౮	౧౩	౧౫	
యచ్ఛల్మలౌ భవతి	౭	౫౦	౩	
యచ్ఛుశ్రూయా ఇమం హవం	౮	౪౫	౧౮	
యజత్రైనం ప్రియమేధా	౮	౨	౩౭	
యజత్రే అస్య సఖ్యం	౭	౩౬	౫	
యజమానాయ సున్వత	౫	౨౬	౫	
యజస్వ వీర ప్ర విహి	౨	౨౬	౨	
యజస్వ హోతరిషితో	౬	౧౧	౧	
యజా నో మిత్రావరుణా	౧	౭౫	౫	
యజామ ఇన్నమసా వృద్ధ	౩	౩౨	౭	
యజామహ ఇన్ద్రం వజ్రదక్షిణం	౧౦	౨౩	౧	
యజామహే వాం మహః	౧	౧౫౩	౧	
యజిష్ఠం త్వా యజమానా	౧	౧౨౭	౨	
యజిష్ఠం త్వా వవృమహే	౮	౧౯	౩	
యజ్ఞవేదో భువనస్య	౧౦	౮౮	౫	
యజ్ఞాయజ్ఞా అపూర్వ్య	౮	౮౯	౫	
యజ్ఞాయజ్ఞాస్తదహార్య	౩	౪౮	౨	
యజ్ఞం వృద్ధ్యాన్యుకథం	౧	౧౦౫	౪	
యజ్ఞ ఇన్ద్రమవర్ధయద్	౮	౧౪	౫	
యజ్ఞస్య కేతుం ప్రథమం పురోహితం	౧౦	౧౨౨	౪	
యజ్ఞస్య కేతుం ప్రథమం పురోహిత	౫	౧౧	౨	
యజ్ఞస్య కేతుః పవతే	౯	౮౬	౭	
యజ్ఞస్య వో రథ్యం విశ్పతిం	౧౦	౯౨	౧	
యజ్ఞస్య హి స్థ ఋత్విజా	౮	౩౮	౧	
యజ్ఞానాం రథ్యే వయం	౮	౪౪	౨౭	
యజ్ఞాయజ్ఞా వః సమనా	౧	౧౬౮	౧	
యజ్ఞాయజ్ఞా వో అగ్నయే	౬	౪౮	౧	
యజ్ఞాసాహం దువ ఇషే	౧౦	౨౦	౭	
యజ్ఞైర్దివో నృషదనే	౭	౯౭	౧	
యజ్ఞేన గాతుమప్తురో	౨	౨౧	౫	
యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త	౧	౧౬౪	౫౦	
	౧౦	౯౦	౧౬	
యజ్ఞేనవర్ధత జాతవేదసం	౨	౨	౧	
యజ్ఞేన వాచః పదవీయ	౧౦	౭౧	౩	
యజ్ఞేనేన్ద్ర మవసా చక్రే	౩	౩౨	౧౩	
యజ్ఞేభిరద్భుతక్రతుం	౮	౨౩	౮	
యజ్ఞేభిర్యజ్ఞవాహసం	౮	౧౨	౨౦	
యజ్ఞే యజ్ఞే స మర్త్యో	౧౦	౯౩	౨	
యజ్ఞైః సంమిశ్లాః పృషతీభి	౨	౩౬	౨	
యజ్ఞైరథర్వా ప్రథమః	౧	౮౩	౫	
యజ్ఞైరిషూః సంనమమానో	౧౦	౮౭	౪	
యజ్ఞైర్వా యజ్ఞవాహసో	౧	౮౬	౨	
యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి	౧	౧౦౭	౧	
యజ్ఞో హిత ఇన్ద్ర వర్ధనో	౩	౩౨	౧౨	
యజ్ఞో హి ష్మేన్ద్రం కశ్చిద్	౧	౧౭౩	౧౧	
యజ్ఞో హీళో వో అన్తర	౮	౧౮	౧౯	
యత ఇన్ద్ర భయామహే	౮	౬౧	౧౩	
యతా సుజూర్ణి రాతినీ	౪	౬	౩	
యత్కించేదం వరుణ	౭	౮౯	౫	
యదత్పూనాత పితరం వజ్రా	౮	౧	౧౧	
యత్తృతీయం సవనం రత్నధేయ	౪	౩౫	౯	
యత్తే అపో యదోషధీర్మనో	౧౦	౫౮	౭	
యత్తే కృష్ణః శకున ఆ	౧౦	౧౬	౬	
యత్తే గాత్రాదగ్నినా	౧	౧౬౨	౧౧	
యత్తే చతస్రః ప్రదిశో	౧౦	౫౮	౪	
యత్తే దిత్సు ప్రరాధ్యం	౫	౩౯	౩	
యత్తే దివం యత్పృథివీం	౧౦	౫౮	౨	
యత్తే పరాః పరావతో	౧౦	౫౮	౧౧	
యత్తే పర్వతాన్బృహతో	౧౦	౫౮	౯	
యత్తే పవిత్ర మర్చివదగ్నే	౯	౬౭	౨౪	
యత్తే పవిత్ర మర్చిష్యగ్నే	౯	౬౭	౨౩	
యత్తే భూతం చ భవ్యం చ	౧౦	౫౮	౧౨	
యత్తే భూమిం చతుర్భృష్టిం	౧౦	౫౮	౩	
యత్తే మనుర్యదనీకం	౧౦	౬౯	౩	
యత్తే మరీచీః ప్రవతో	౧౦	౫౮	౬	
యత్తే యమం వైవస్వతం	౧౦	౫౮	౧	
యత్తే రాజఞ్ఛృతం హవి	౯	౧౧౪	౪	
యత్తే విశ్వమిదం జగన్	౧౦	౫౮	౧౦	
యత్తే సముద్రమర్ణవం	౧౦	౫౮	౫	
యత్తే సాదే మహసా	౧	౧౬౨	౧౭	
యత్తే సూర్యం యదుషసం	౧౦	౫౮	౮	
యత్తే సోమ గవాశిరో	౧	౧౮౭	౯	
యత్త్వా తురీయమృతుభి	౧	౧౫	౧౦	
యత్త్వా దేవ ప్రపిబన్తి	౧౦	౮౫	౫	
యత్త్వా పృచ్ఛాదీజానః	౮	౨౪	౩౦	
యత్త్వా యామి దద్ధి తన్న	౧౦	౪౭	౮	
యత్త్వా సూర్య స్వర్భాను	౫	౪౦	౫	
యత్త్వా హోతారమనజన్	౩	౧౯	౫	
యత్త్వేమయామా సదయన్త	౧	౧౬౬	౫	
యత్పర్జన్య కనిక్రదత్	౫	౮౩	౯	
యత్పాకత్రా మనసా	౧౦	౨	౫	
యత్పాఞ్చజన్యయా విశేన్ద్రే	౮	౬౩	౭	౨౬౫
యత్పురుషం వ్యదధుః కతిధా	౧౦	౯౦	౧౧	౩౫౫
యత్పురుషేణ హవిషా	౧౦	౯౦	౬	౩౫౫
యత్పూర్వ్యం మరుతో యచ్చ	౫	౫౫	౮	౧౫౮
యత్ప్రాయాసిష్ట పృషతీభి	౫	౫౮	౬	౧౫౨
యత్రకామా నికామాశ్చ	౯	౧౧౩	౧౦	౩౧౪
యత్ర క్వ చ తే మనో	౬	౧౬	౧౭	౧౬౨
యత్ర గ్రావా పృథుబుధ్న	౧	౨౮	౧	౮
యత్ర జ్యోతిరజస్రం	౯	౧౧౩	౭	౩౧౪
యత్ర దేవాఁ ఋఘాయతో	౪	౩౦	౫	౧౨౮
యత్ర ద్వావివ జఘనా	౧	౨౮	౨	౮
యత్ర నార్యపచ్యవ	౧	౨౮	౩	౮
యత్ర బాణాః సంపతన్తి	౬	౭౫	౧౭	౧౯౫
యత్ర బ్రహ్మా పవమాన	౯	౧౧౩	౬	౩౧౪
యత్ర మన్థాం విబధ్నతే	౧	౨౮	౪	౮
యత్ర రాజా వైవస్వతో	౯	౧౧౩	౮	౩౧౪
యత్ర వహ్నిరభిహితో	౫	౫౦	౪	౧౫౫
యత్ర వేత్థ వనస్పతే	౫	౫	౧౦	౧౪౦
యత్ర శూరాసస్తన్వో	౬	౪౬	౧౨	౧౮౩
యత్రా చక్రురమృతా	౭	౬౩	౫	౨౧౬
యత్రానన్దాశ్చ మోదాశ్చ	౯	౧౧౩	౧౧	౩౧౪
యత్రా నరః సమయన్తే	౭	౮౩	౨	౨౨౨
యత్రానుకామం చరణం	౯	౧౧౩	౯	౩౧౪
యత్రా వదేతే అవరః	౧౦	౮౮	౧౭	౩౫౪
యత్రా సముద్రః స్కభితో	౧౦	౧౪౯	౨	౩౭౮
యత్రా సుపర్ణా అమృతస్య	౧	౧౬౪	౨౧	౬౪
యత్రేదానీం పశ్యసి	౧౦	౮౭	౬	౩౫౩
యత్రోత బాధితేభ్యశ్చక్రం	౪	౩౦	౪	౧౨౮
యత్రోత మర్త్యాయ కమరిణా	౪	౩౦	౬	౧౨౮
యత్రౌషధీః సమగ్మత	౧౦	౯౭	౬	౩౫౯
యత్సంవత్సమృభవో గాము	౪	౩౩	౪	౧౩౦
యత్సానోః సానుమారుహద్	౧	౧౦	౨	౩
యత్సిన్ధౌ యదసిక్న్యాం	౮	౨౦	౨౫	౨౪౪
యత్సీమ ఆ సుతే నర	౭	౯౪	౧౦	౨౨౫
యత్సోమ చిత్రముక్థ్యం	౯	౧౯	౧	౨౮౪
యత్సోమమిన్ద్ర విష్ణవి	౮	౧౨	౧౬	౨౩౯
యత్సోమో వాజమర్షతి	౯	౫౬	౨	౨౯౦

యశ్చిద్ధి త్వ ప్రవత్మతి ౮	౧౦	౧	౨౩౭
యథా శత్యే			
షుషువత్రనదవ్యవి ౮	౯	౧౦	౨౬౦
యథా శత్యే షుషువన్మేధి ౮	౫౦	౧౦	౨౬౦
యథా కలాం యథా శఫం	౮	౪౭	౧౭
యథా గౌరో అపా కృతం	౮	౪	౩
యథా చిత్కణ్వమావతం	౮	౫	౨౫
యథా చిద్వృద్ధ మతసమగ్నే	౮	౬౦	౭
యథా దివ్యన్యపే స్వాదా	౫	౫౬	౨
యథా దివా అమరేషు	౧౦	౧౫౧	౩
యథా నో అదితిః కరత్	౧	౪౩	౨
యథా నో మిత్రో అర్యమా	౮	౩౧	౧౩
యథా నో మిత్రో వరుణో	౧	౪౩	౩
యథా పవథా మనవే	౯	౯౬	౧౨
యథా పూర్వేభ్యః శతసా	౯	౮౨	౫
యథా పూర్వేభ్యో జరితృభ్య	౧	౧౭౫	౬
	౧	౧౭౬	౬
యథా భవదనుదేయీ తతో	౧౦	౧౩౫	౬
యథామవో వివస్వతి	౮	౫౨	౧
యథామవో సాంవరణే	౮	౫౧	౧
యథా యథో హోత్రమగ్నే	౩	౧౭	౨
యథా యుగం వరత్రయా	౧౦	౬౦	౮
యథా రుద్రస్య సూనవో	౮	౨౦	౧౭
యథా వః స్వాహాగ్నయే	౭	౩	౭
యథా వరో సుషామ్ణే	౮	౨౪	౨౮
యథావశన్తి దేవా	౮	౨౮	౪
యథా వాతః పుష్కరిణీం	౫	౭౮	౭
యథా వాతో యథా వనం	౫	౭౮	౮
యథా వామత్రిరశ్వినా	౮	౪౨	౫
యథా విద్వా. అరం కరత్	౨	౫	౮
యథా విప్రస్య మనుషో	౧	౭౬	౫
యథా హ త్యద్వసవో	౪	౧౨	౬
	౧౦	౧౨౬	౮
యథాహవ్యమపూర్వ్యం	౧౦	౧౮	౫
యథా హోతర్మనుషో	౬	౪	౧
యథేయం పృథివీ మహీ	౧౦	౬౦	౯
యథోత కృత్వ్యే ధనేంశుం	౮	౫	౨౬
యదక్రన్దః ప్రథమం	౧	౧౬౩	౧
యదగ్న ఏషా సమితి	౧౦	౧౧	౮
యదగ్నే అద్య మిథునా	౧౦	౮౭	౧౩
యదగ్నే కాని కాని	౮	౧౦౨	౨౦
యదగ్నే దివిజా అస్య	౮	౪౩	౨౮
యదగ్నే మర్త్యస్త్వం స్యామహం	౮	౧౯	౨౫
యదగ్నే స్యామహం త్వం త్వం	౮	౪౪	౨౩
యదఙ్గ తవిషీయవో	౮	౭	౨
యదఙ్గ తవిషీయవ	౮	౬	౨౬
యదఙ్గ త్వా భరతాః	౩	౩౩	౧౧
యదఙ్గ దాశుషే త్వమగ్నే	౧	౧	౬
యదతరస్తన్వా వావృధానో	౧౦	౫౪	౨
యదన్ధాతేసు స్వజవే స్వపం	౧౦	౨౭	౪
యదశ్య్య పతస్వాశా	౮	౧౦౨	౨౧
యదదో దివో అర్ణవ	౮	౨౬	౧౭
యదదో పితో అజగన్	౧	౧౮౭	౭
యదదో వాత తే గృహే	౧౦	౧౮౬	౩
యదద్యః పరిషిఞ్చసే	౯	౬౫	౬
యదద్య కచ్చ వృత్రహన్	౮	౯౩	౪
యదద్య కర్హి కర్హి	౮	౭౩	౫
యదద్య తవ పురుష్టుత	౬	౫౬	౪
యదద్య త్వా ప్రయతి యజ్ఞే	౩	౨౯	౧౬
యదద్య భాగం విభజాసి	౧	౧౨౩	౩
యదద్య వాం నాసత్యో	౮	౯	౯
యదద్య సూర ఉదితేనాగా	౭	౬౬	౪
యదద్య సూర ఉదితే యన్	౮	౨౭	౨౧
యదద్య సూర్య ఉద్యతి	౮	౨౭	౧౯
యదద్య సూర్య బ్రవోనాగా	౭	౬౦	౧
యదద్య స్థః పరావతి	౫	౭౩	౧
యదద్యా శ్వినావపాగ్	౮	౧౦	౫
యదద్యా శ్వినావహం హువేయ	౮	౯	౧౩
యదద్రిగావో అద్రిగూ	౮	౨౨	౧౧
యదన్తరా పరావత	౩	౪౦	౯
యదన్తరిక్షే పతథః	౮	౧౦	౬
యదన్తరిక్షే యద్దివి	౮	౯	౨
యదస్తి యచ్చ దూరకే	౯	౬౭	౨౧
యదవ్యాను వృషభో	౩	౫౫	౧౭
యదపామోషధీనాం	౧	౧౮౭	౮
యదప్సు యద్వనస్పతౌ	౮	౯	౫
యదశ్రవం ప్రథమం వాం	౧	౧౦౯	౬
యదయాతం దివోదాసాయ	౧	౧౧౬	౧౮
యదయాతం శుభస్పతీ	౧౦	౮౫	౧౫
యదయుక్థా అరుషీ	౧	౯౪	౧౦
యదర్జున సారమేయ	౭	౫౫	౨
యదశ్వస్య క్రవిషో	౧	౧౬౨	౯
యదశ్వాన్ధూర్షు పృషతీ	౫	౫౫	౬
యదశ్వాయవాస ఉప	౧	౧౬౨	౧౬
యదశ్వినా పృచ్ఛమానావ	౧౦	౮౫	౧౪
యదస్య ధామని ప్రియే	౮	౧౨	౩౨
యదస్య మన్యు రధ్య నీద్	౮	౬	౧౩
యదాకం యాజ్యామభ్యుదిధ్రః	౮	౬	౧౩
యదాత మాయుతిర్య	౮	౧౨	౨౯
యదాత విష్ణురోజసా	౮	౧౨	౨౭
యదాతే హర్యతా హరీ	౮	౧౨	౨౮
యదాదీధ్య న దవిషాణ్యేభిః	౧౦	౩౪	౫
యదాపీతాసో అంశవో	౮	౯	౧౯
యదారమక్రన్ను భవః	౪	౩౩	౨
యదా వజ్రం హిరణ్య మిదథా	౧౦	౨౩	౩
యదా వలస్య పీయతో	౧౦	౬౮	౬
యదా వాజమసనద్	౧౦	౬౭	౧౦
యదావిర్యదపీచ్యం	౮	౪౭	౧౩
యదా వీరస్య రేవతో	౭	౪౨	౪
యదా వృత్రం నదీవృతం	౮	౧౨	౨౬
యదాశసా నిఃశసా	౧౦	౧౬౪	౩
యదా సమర్యం వ్యచేద్	౪	౨౪	౮
యదాను మర్త్యే అమృతాసు	౧౦	౯౫	౯
యదా సూర్యమముం దివి	౮	౧౨	౩౦
యది క్షితాయుర్యది వా	౧౦	౧౬౧	౨
యదిన్ద్ర చిత్ర మేహనాస్తి	౫	౩౯	౧
యదిన్ద్ర తే చతస్రో	౫	౩౫	౨
యదిన్ద్ర దివి పార్యే	౬	౪౦	౫
యదిన్ద్ర నాహుషీష్వా	౬	౪౬	౭
యదిన్ద్ర పూర్వో అపరాయ	౭	౨౦	౭
యదిన్ద్ర పృతనాజ్యే	౮	౧౨	౨౫
యదిన్ద్ర ప్రాగపాగుదక్	౮	౬౫	౧
యదిన్ద్ర ప్రాగపాగుదఙ్ నిమాహుయా	౮	౪	౧
యదిన్ద్ర బ్రహ్మణస్పతే	౧౦	౧౬౪	౪
యదిన్ద్ర మన్మశస్త్వా	౮	౧౫	౧౨
యదిన్ద్ర యావతస్త్వం	౭	౩౨	౧౮
యదిన్ద్ర రాధో అస్తి	౮	౫౪	౫
యదిన్ద్ర సర్గే అర్వత	౬	౪౬	౧౩
యదిన్ద్రాగ్నీ అవమస్యాం	౧	౧౦౮	౯
యదిన్ద్రాగ్నీ ఉదితా	౧	౧౦౮	౧౨
యదిన్ద్రాగ్నీ జనా ఇమే	౮	౪౦	౭
యదిన్ద్రాగ్నీ దివి ష్ఠః	౧	౧౦౮	౧౧
యదిన్ద్రాగ్నీ పరమస్యాం	౧	౧౦౮	౧౦
యదిన్ద్రాగ్నీ మదథః స్వే	౧	౧౦౮	౭
యదిన్ద్రాగ్నీ యదుషు	౧	౧౦౮	౮
యదిన్ద్రాహం యథా త్వం	౮	౧౪	౧
యదిన్ద్రాహన్ప్రథమజా	౧	౩౨	౪
యదిన్ద్రేణ సరథం యాథో	౮	౯	౧౨
యదిన్ద్రో అనయద్రితో	౫	౩౧	౪
యదిన్న్వస్య పృథివీ	౭	౫౨	౧౧
యది ప్రవృద్ధ సత్పతే	౮	౧౨	౮
యదిమా వాజయన్నహ	౧౦	౯౭	౧౧
యది మే రారణః సుత	౮	౩౨	౬
యది మే సఖ్యమావర	౮	౧౩	౨౧
యది వాహ్మరుత్యతే	౮	౧౦౪	౧౮
యది స్తుతస్య మరుతో	[illegible]	[illegible]	[illegible]

మర్త్యః	౧౦	౯౧	౧౧
యస్తే అగ్నే నమసా	౫	౧౨	౬
యస్తే అగ్నే సుమతిం	౧౦	౧౧	౭
యస్తే అద్య కృణవద్	౧౦	౪౫	౯
యస్తే అను స్వధామసత్	౩	౫౧	౧౧
యస్తే గర్భమమీవా	౧౦	౧౬౨	౨
యస్తే చిత్రశ్రవస్తమో	౮	౯౨	౧౭
యస్తే ద్రప్సః స్కన్దతి	౧౦	౧౭	౧౨
యస్తే ద్రప్సః స్కన్నో	౧౦	౧౭	౧౩
యస్తే నూనం శతక్రత	౮	౯౨	౧౬
యస్తే భరాదన్నియతే	౪	౨	౭
యస్తే మదః పృతనాషాళమృధ్ర	౬	౧౯	౭
యస్తే మదో యుజ్యశ్చారురస్తి	౭	౨౨	౨
యస్తే మదో వరేణ్యస్తేనా	౯	౬౧	౧౯
యస్తే మదో వరేణ్య య	౮	౪౬	౮
యస్తే మన్యోऽవిధద్వజ్ర	౧౦	౮౩	౧
యస్తే యజ్ఞేన సమిధా	౬	౫	౫
యస్తే రథో మనసో	౧౦	౧౧౨	౨
యస్తే రేవాఁ అదాశురిః	౮	౪౫	౧౫
యస్తే శృఙ్గవృషో నపాత్	౮	౧౭	౧౩
యస్తే సాధిష్ఠోऽవస	౫	౩౫	౧
యస్తే సాధిష్ఠోऽవసే	౮	౫౩	౭
యస్తే సూనో సహసో	౬	౧౩	౪
యస్తే స్తనః శశయో	౧	౧౬౪	౪౯
యస్తే హస్తి పతయన్తం	౧౦	౧౬౨	౩
యస్త్వద్ధోతా పూర్వో అగ్నే	౩	౧౭	౫
యస్త్వా దేవి సరస్వత్యుపబ్రూతే	౬	౬౧	౫
యస్త్వా దోషా య ఉషసి	౪	౨	౮
యస్త్వా భ్రాతా పతిర్భూత్వా	౧౦	౧౬౨	౫
యస్త్వామగ్న ఇనధతే	౪	౧౨	౧
యస్త్వామగ్నే హవిష్పతి	౧	౧౨	౮
యస్త్వా స్వప్నేన తమసో	౧౦	౧౬౨	౬
యస్త్వా స్వశ్వః సుహిరణ్యో	౪	౪	౧౦
యస్త్వా హృదా కీరిణా	౫	౪	౧౦
యస్పతిర్వార్యాణామసి	౧౦	౨౪	౩
యస్మా అన్యే దశ ప్రతి	౮	౩	౨౩
యస్మా అరాసత క్షయం	౮	౪౭	౪
యస్మా అర్కం సప్తశీర్షాణం	౮	౫౧	౪
యస్మా ఊమాసో అమృతా	౧	౧౬౬	౩
యస్మాదిన్ద్రాద్బృహతః	౨	౧౬	౨
యస్మాదృతే న సిధ్యతి	౧	౧౮	౭
యస్మాద్రేజన్త కృష్టయ	౮	౧౦౩	౩
యస్మాన్న ఋతే విజయన్తే	౨	౧౨	౯
యస్మిన్దేవా మన్మని	౧౦	౧౨	౮
యస్మిన్దేవా విదథే	౧౦	౧౨	౭
యస్మిన్నశ్వాస ఋషభాస	౧౦	౯౧	౧౪
యస్మిన్నుక్థాని రణ్యన్తి	౮	౧౬	౨
యస్మిన్వయం దధిమా	౧౦	౪౨	౬
యస్మిన్విశ్వా అధిశ్రియో	౮	౯౨	౨౧
యస్మిన్విశ్వాని కావ్యా	౮	౪౧	౬
యస్మిన్విశ్వాని భువనాని	౭	౧౦౧	౪
యస్మిన్విశ్వాశ్చర్షణయ	౮	౨	౩౩
యస్మిన్వృక్షే మధ్వదః	౧	౧౬౪	౨౨
యస్మిన్వృక్షే సుపలాశే	౧౦	౧౩౫	౧
యస్మైత్వం మఘవన్నిన్ద్ర	౮	౫౨	౮
యస్మైత్వం వసోదానాయ			
మంహసే	౮	౫౨	౮
యస్మైత్వం వసో దానాయ శిక్షసి	౮	౫౧	౬
యస్మై త్వం సుకృతే జాతవేద	౫	౪	౧౧
యస్మై త్వం సుద్రవిణో	౧	౯౪	౧౫
యస్మై త్వమాయజసే	౧	౯౪	౨
యస్మై ధాయురదధా మర్త్యా	౩	౩౦	౭
యస్మై పుత్రాసో అదితేః	౧౦	౧౮౫	౩
యస్య గా అన్తరశ్మనో	౬	౪౩	౩
యస్య గావావరుషా	౬	౨౭	౭
యస్య తీవ్రసుతం మదం	౬	౪౩	౨
యస్యతే అగ్నే అన్యే	౮	౧౯	౩౩
యస్య తే ద్యుమ్నవత్పయః	౯	౬౬	౩౦
యస్య తే నూ చిదాదిశం	౮	౯౩	౧౧
యస్య తే పీత్వా వృషభో	౯	౧౦౮	౨
యస్య తే పూషన్త్సఖ్యే	౧	౧౩౮	౩
యస్య తే మద్యం రసం	౯	౬౫	౧౫
యస్య తే మహినా మహః	౮	౬౮	౩
యస్య తే విశ్వమానుషో	౮	౪౫	౪౨
యస్య తే విశ్వా భువనాని	౧౦	౩౭	౯
యస్య తే స్వాదు సఖ్యం	౮	౬౮	౧౧
యస్య త్యచ్ఛమ్బరం మదే	౬	౪౩	౧
యస్య త్యత్తే మహిమానం	౧౦	౧౧౨	౪
యస్య త్యన్మహిత్వం వాతా	౧౦	౨౬	౨
యస్య త్రిధాత్వవృతం	౮	౧౦౨	౧౪
యస్య త్రీపూర్ణా మధునా	౧	౧౫౪	౪
యస్య త్వమగ్నే అధ్వరం	౪	౨	౧౦
యస్య త్వమిన్ద్ర స్తోమేషు	౮	౫౨	౪
యస్య త్వమూర్ధ్వో అధ్వరాయ	౮	౧౯	౧౦
యస్య దూతో అసి క్షయే	౧	౭౪	౪
యస్య ద్యావాపృథివీ పౌంస్యం	౧	౧౦౧	౩
యస్య ద్విబర్హసో బృహత్సహో	౮	౧౫	౨
యస్య న ఇన్ద్రః పిబాద్యస్య	౯	౧౦౮	౧౪
యస్య ప్రయాణమన్వన్య	౫	౮౧	౩
యస్య ప్రస్వాదసో గిర	౧౦	౩౩	౬
యస్య మన్దానో అన్ధసో	౬	౪౩	౪
యస్య మా పరుషాః శత	౫	౨౭	౫
యస్య మా హరితో రథే	౧౦	౩౩	౫
యస్య వర్ణం మధుశ్చుతం	౯	౬౫	౮
యస్య వా యూయం ప్రతి	౮	౨౦	౧౬
యస్య వాయోరివ ద్రవద్	౬	౪౫	౩౨
యస్య విశ్వాని హస్తయోః	౧	౧౭౬	౩
యస్య విశ్వాని హస్తయో	౬	౪౫	౮
యస్య వ్రతే పృథివీ	౫	౮౩	౫
యస్య శర్మన్నుప విశ్వే	౭	౬	౬
యస్య శశ్వత్పపివాఁ	౧౦	౧౧౨	౫
యస్య శ్రవో రోదసీ	౭	౧౮	౨౪
యస్య శ్వేతా విచక్షణా	౮	౪౧	౯
యస్య సంస్థే న వృణ్వతే	౧	౫	౪
యస్యా అనన్తో అహ్రుత	౬	౬౧	౮
యస్యాగ్నిర్వపుర్గృహే స్తోమం	౮	౧౯	౧౧
యస్యాజస్రం శవసా	౧	౧౦౦	౧౪
యస్యాజుషన్నమస్వినః	౮	౭౫	౧౪
యస్యా దేవా ఉపస్థే	౮	౯౪	౨
యస్యానక్షా దుహితా	౧౦	౨౭	౧౧
యస్యానాప్తః సూర్యస్యేవ	౧	౧౦౦	౨
యస్యానూనా గభీరా	౮	౧౬	౪
యస్యామితాని వీర్యా	౮	౨౪	౨౧
యస్యాయం విశ్వ ఆర్యో	౮	౫౧	౯
యస్యా రుశన్తో అర్చయః	౧	[illegible]	౧౩
యస్యావధీత్పితరం యస్య	౫	౩౪	౪
యస్యాశ్వాసః ప్రదిశి	౨	౧౨	౭
యస్యేక్ష్వాకురుప వ్రతే	౧౦	౬౦	౪
యస్యేమే హిమవన్తో	౧౦	౧౨౧	౪
యస్యౌషధీః ప్రసర్పథ	౧౦	౯౭	౧౨
యాం త్వా దివో దుహిత	౭	౭౭	౬
యాం పూషన్బ్రహ్మచోదనీ	౬	౫౩	౮
యాం మే ధియం మరుత	౧౦	౬౪	౧౨
[illegible] మరుత	౭	[illegible]	౯
యాః ప్రవతో నివత	౭	౫౦	౪
యాః ఫలినీర్యా అఫలా	౧౦	౯౭	౧౫
యాః సరూపా విరూపా	౧౦	౧౬౯	౨
యాః సూర్యో రశ్మిభి	౭	౪౭	౪
యా ఆపో దివ్యా ఉత	౭	౪౯	౨
యా ఇన్ద్ర ప్రస్వస్త్వా స	౮	౬	౨౦
యా ఇన్ద్ర భుజ ఆభరః	౮	౯౭	౧
యా ఓషధీః పూర్వా జాతా	౧౦	౯౭	౧
యా ఓషధీః సోమరాజ్ఞీర్బహ్వీః	౧౦	౯౭	౧౮
యా ఓషధీః సోమరాజ్ఞీర్విష్ఠితాః	౧౦	౯౭	౧౯
యా గుఙ్గూర్యా సినీవాలీ	౨	౩౨	౮
యా గోమతీరుషసః	౧	౧౧౩	౧౮

కృష్ణియాయ	౧	౧౧౭	౭
యువం నరా స్తువతే			
పజ్రియాయ	౧	౧౧౬	౭
యువం వో యేషు వరుణ	౫	౬౪	౬
యువం పయ ఉస్రియాయా	౧	౧౮౦	౩
యువం పేదవే పురువార	౧	౧౧౯	౧౦
యువం ప్రత్నస్య సాధథో	౩	౫౮	౯
యువం భుజ్యుం భురమాణం	౧	౧౧౯	౪
యువం భుజ్యుం సముద్ర ఆ	౧౦	౧౪౩	౫
యువం భుజ్యుమవవిద్ధం	౭	౬౯	౭
యువం మిత్రేమం జనం			
యతథః	౫	౬౫	౬
యువం మృగం జాగృవాంసం	౮	౫	౩౬
యువం రథేన విమదాయ	౮	౫	౩౬
యువం రేభం పరిషూతే	౧౦	౩౯	౬
యువం వన్దనం నిర్ఋతం	౧	౧౧౯	౭
యువం వరో సుషామ్ణే	౮	౨౬	౨
యువం వస్త్రాణి పీవసా	౧	౧౫౨	౧
యువం విప్రస్య జరణా	౧౦	౩౯	౮
యువం శక్రా మాయావినా	౧౦	౨౪	౪
యువం శ్యావాయ రుశతీ	౧	౧౧౭	౮
యువం శ్రియమశ్వినా	౪	౪౪	౨
యువం శ్రీభిర్దర్శతాభి	౬	౬౩	౬
యువం శ్వేతం పేదవ	౧	౧౧౮	౯
యువం శ్వేతం పేదవే	౧౦	౩౯	౧౦
యువం సురామమశ్వినా	౧౦	౧౩౧	౪
యువం హ కృశం			
యువమశ్వినా	౧౦	౪౦	౮
యువం హ గర్భం జగతీషు	౧	౧౫౭	౫
యువం హ ఘర్మం మధుమన్త	౧	౧౮౦	౪
యువం హ భుజ్యుం			
యువమశ్వినా	౧౦	౪౦	౭
యువం హ రేభం వృషణా	౧౦	౩౯	౯
యువం హ స్థ భిషజా	౧	౧౫౭	౬
యువం హి ష్మా పురుభుజే	౮	౮౬	౩
యువం హి స్థః స్వర్పతీ	౯	౧౯	౨
యువం హ్యస్తం రాజానవపిదతం	౧౦	౧౩౨	౭
యువం హ్యాస్తం మహోరవ	౧	౧౨౦	౭
యువమత్యస్యావ నక్షథో	౧	౧౮౦	౨
యువమత్రయేऽవనీతాయ	౧	౧౧౮	౭
యువమేతం చక్రథుః సిన్ధుషు	౧	౧౮౨	౫
యువమేతాని దివి రోచనా	౧	౯౩	౫
యువాం గోతమః పురుమీళ్హో	౧	౧౮౩	౫
యువాం చిద్ధిష్మాశ్వినావను	౧	౧౮౦	౮
యువాం దేవాస్త్రయ ఏకాదశాస	౮	౫౭	౨
యువాంనరా పశ్యమానాస	౭	౮౩	౧
యువాం పూషేవాశ్వినా	౧	౧౮౧	౯
యువాం మృగేవ వారణా	౧౦	౪౦	౪
యువాం యజ్ఞైః ప్రథమా	౧	౧౫౧	౮
యువాం స్తోమేభిర్దేవయన్తో	౧	౧౩౯	౩
యువాం హ ఘోషా పర్యశ్వినా	౧౦	౪౦	౫
యువాం హవన్త ఉభయాస	౭	౮౩	౬
యువాకు హి శచీనాం	౧	౧౭	౪
యువా రథస్య ధిష్ణ్యా	౮	౨౬	౧౨
యువానం విశ్పతిం కవిం	౮	౪౪	౨౬
యువానా పితరా పునః	౧	౨౦	౪
యువానో రుద్రా అజరా	౧	౬౪	౩
యువాభ్యాం దేవీ ధిషణా	౧	౧౦౯	౪
యువాభ్యాం			
మిత్రావరుణోపమం	౫	౬౪	౪
యువాభ్యాం వాజినీవసూ	౮	౫	౩
యువామిద్ధ్యవసే పూర్వ్యాయ	౪	౪౧	౭
యువామిద్యుత్సు పృతనాసు	౭	౮౨	౪
యువామిన్ద్రాగ్నీ వసునో	౧	౧౦౯	౫
యువా స మారుతో గణః	౫	౬౧	౧౩
యువా సువాసాః పరివీత	౩	౮	౪
యువోః శ్రియం పరి యోషా	౭	౬౯	౪
యువో రజాంసి సుయమాసో	౧	౧౮౦	౧
యువోరత్రిశ్చికేతతి	౫	౭౩	౬
యువో రథస్య పరి చక్ర	౮	౨౨	౪
యువో రశ్వినా వపుషే	౧	౧౧౯	౫
యువో రాష్ట్రం బృహదిన్వతి	౭	౮౪	౨
యువోరుషా అను శ్రియం	౧	౪౬	౧౪
యువోరు షూ రథం హువే	౮	౨౬	౧
యువోర్ఋతం రోదసీ	౩	౫౪	౩
యువోర్దానాయ సుభరా	౧	౧౧౨	౨
యువోర్యది సఖ్యాయాస్మే	౧౦	౬౧	౨౫
యువోర్హి మాతాదితి	౧౦	౧౩౨	౬
యుష్మా ఉ నక్తమూతయే	౮	౭	౬
యుష్మాకం బుధ్నే అపాం	౧౦	౭౭	౪
యుష్మాకం దేవా అవసాహని	౭	౫౯	౨
యుష్మాకం స్మా రథా. అను	౫	౫౩	౫
యుష్మాదత్తస్య మరుతో	౫	౫౪	౧౩
యుష్మే దేవా అపి ష్మసి	౮	౪౭	౮
యుష్మేషితో మరుతో	౧	౩౯	౮
యుష్మోతో విప్రో మరుతః	౭	౫౮	౪
యూన ఊషు నవిష్ఠయా	౮	౨౦	౧౯
యూపవ్రస్కా ఉత యే	౧	౧౬౨	౬
యూయం గావో మేదయథా	౬	౨౮	౬
యూయం తత్సత్యశవస	౧	౮౬	౯
యూయం దేవాః ప్రమతి	౨	౨౯	౨
యూయం ధూర్షు			
ప్రయుజో న	౧౦	౭౭	౫
యూయం న ఉగ్రా మరుతః	౧	౧౬౬	౬
యూయం మర్తం విపన్యవః	౫	౬౧	౧౫
యూయం రయిం మరుతః	౫	౫౪	౧౪
యూయం రాజానః కం			
చిచ్చర్షణి	౮	౧౯	౩౫
యూయ రాజానమిర్యం జనాయ	౫	౫౮	౪
యూయం విశ్వం పరి పాథ	౧౦	౧౨౬	౪
యూయం హ రత్నం			
మఘవత్సు	౭	౩౭	౨
యూయం హి దేవీర్ఋతయుగ్భి	౪	౫౧	౫
యూయం హిష్ఠా			
సుదానవ. ఇదా	౮	౮౩	౯
యూయం హిష్ఠా సుదానవ. కణ్వా.		౫౧	౧౫
యూయమస్మభ్యం ధిషణాభ్య	౪	౩౬	౮
యూయంహిష్ఠాసుదానవో	౮	౭	౧౨
యూయమస్మాన్నయత వస్యో	౫	౫౫	౧౦
యే అంస్యా యే అఙ్గ్యాః	౧	౧౯౧	౭
యే అగ్నయో న శోశుచన్	౬	౬౬	౨
యే అగ్నిదగ్ధా యే అనగ్ని	౧౦	౧౫	౧౪
యే అగ్నే పరిజజ్ఞిరే	౧౦	౬౨	౬
యే అగ్నే చన్ద్ర తే గిరః	౫	౧౦	౪
యే అగ్నే నేరయన్తి తే	౫	౨౦	౨
యే అఞ్జిషు యే వాశీషు	౫	౫౩	౪
యే అర్వాఞ్చస్త. ఉ పరాచ	౧	౧౬౪	౧౯
యే అశ్వినా యే పితరా	౪	౩౪	౯
యే తే చ త్వా మహినో	౬	౫౨	౧౫
యే గవ్యతా మనసా	౬	౪౬	౧౦
యే గోమన్తం వాజవన్తం	౪	౩౪	౧౦
యే చ పూర్వ ఋషయో	౭	౨౨	౯
యే చాకనన్త చాకనన్త	౫	౩౧	౧౩
యే చార్హన్తి మరుతః	౮	౨౦	౧౮
యే చిత్పూర్వ ఋతసాప	౧౦	౧౫౪	౪
యే చిద్ధి త్వామృషయః	౧	౪౮	౧౪
యే చిద్ధి పూర్వ ఋతసాప	౧	౧౭౯	౨
యే చిద్ధి మృత్యుబన్ధవ	౮	౧౮	౨౨
యే చేహ పితరో యే చ	౧౦	౧౫	౧౩
యే తాతృపుర్దేవత్రా	౧౦	౧౫	౯
యే తే త్రిరహన్త్సవితః	౪	౫౪	౬
యే తే పన్థాః సవితః	౧	౩౫	౧౧
యే తే పవిత్రమూర్మయో	౯	౬౧	౫
యే తే విప్ర బ్రహ్మకృతః	౧౦	౫౦	౭
యే తే వృషణో వృషభాస	౧	౧౭౭	౨
యే తే శుక్రాసః శుచయః	౬	౬	౪

యేత శుష్మం యే తవిషీ	౩	౩౨	౩
యేత సన్తి దశగ్వినః	౮	౧	౯
యేత సరస్వ ఊర్మయో	౭	౯౬	౫
యే త్రింశతి త్రయస్పరో	౮	౨౮	౧
యే త్వా దేవోస్రికం	౧	౧౯౦	౫
యే త్వామిన్ద్ర న తుష్టువు	౮	౬	౧౨
యే త్వాహిహత్యే మఘవన్	౩	౪౭	౪
యే దేవానాం యజ్ఞియా	౭	౩౫	౧౫
యే దేవాస ఇహ స్థన	౮	౩౦	౪
యే దేవాసో అభవతా	౪	౩౫	౮
యే దేవాసో దివ్యేకాదశ	౧	౧౩౯	౧౧
యే ద్రప్సా ఇవ రోదసీ	౮	౭	౧౬
యే నః పూర్వే పితరః	౧౦	౧౫	౮
యే నః సపత్నా అప	౧౦	౧౨౮	౯
యేన చష్టే వరుణో మిత్రో	౮	౧౯	౧౬
యేన జ్యోతీంష్యాయవే	౮	౧౫	౫
యేన తోకాయ తనయాయ	౫	౫౩	౧౩
యేన దీర్ఘం మరుతః	౧	౧౬౬	౧౪
యేన ద్యౌరుగ్రా పృథివీ	౧౦	౧౨౧	౫
యేన మానాసశ్చితయన్త	౧	౧౭౧	౫
యేన వంశామ పృతనాసు	౮	౬౦	౧౨
యేన వృద్ధో న శవసా	౬	౪౪	౩
యేన సిన్ధుం మహీరపో	౮	౧౨	౩
యేన సూర్య జ్యోతిషా	౦	౩౭	౪
యే నాకస్యాధి రోచనే	౧	౧౯	౬
యేనా దశగ్వమధ్రిగుం	౮	౧౨	౨
యేనా నవగ్వే దధ్యఙ్	౯	౧౦౮	౪
యేనా పావక చక్షసా	౧	౧౫౦	౬
యేనావ తుర్వశం యదుం	౮	౭	౧౮
యేనా సముద్రమసృజో	౮	౩	౧౦
యేవిష్ట. అవవత్సః	౧౦	౧౭౪	౪
యేవేష్ట . అవవత్సా	౧౦	౧౫౯	౪
యేమా విశ్వా వ్యథనా	౨	౧౨	౪
యే పాకశంసం విహరన్త	౭	౧౦౪	౯
యే పాత యన్తే అజ్మభిః	౮	౪౬	౧౮
యే పాయవో మామతేయం	౧	౧౪౭	౩
	౪	౪	౧౩
యే పృషతీభిర్ఋష్టిభిః	౧	౩౭	౨
యేభిః సూర్యముషసం	౬	౧౭	౫
యేభిస్తిస్రః పరావతో	౮	౫	౮
యేభ్యో మాతా మధుమత్	౧౦	౬౩	౩
యేభ్యో హోత్రాం ప్రథమా	౧౦	౬౩	౭
యే మహో రజసో విదు	౧	౧౯	౩
యే మూర్ధానః క్షితీనా	౮	౬౭	౧౩
యే మే పఞ్చాశతం దదు	౫	౧౮	౫
యే యజత్రా య ఈడ్యాస్తే	౧	౧౪	౮
యే యజ్ఞేన దక్షిణయా	౧౦	౬౨	౧
యే యుధ్యన్తే ప్రధనేషు	౧౦	౧౫౪	౩
యే రాధాంసి దదత్యశ్వ్యా	౭	౧౬	౧౦
యే వధ్వశ్చన్ద్రం వహతుం	౧౦	౮౫	౩౧
యే వాం దంసాంస్యశ్వినా	౮	౯	౩
యే వాజినం పరిపశ్యన్తి	౧	౧౬౨	౧౨
యే వాయవ ఇన్ద్రమాదనాస	౭	౯౨	౪
యే వావృధన్త పార్థివా	౫	౫౨	౭
యే వృక్ణాసో అధి	౩	౮	౭
యే శుభ్రా ఘోరవర్పసః	౧	౧౯	౫
యేషాం శ్రియాధి రోదసీ	౫	౬౧	౧౨
యేషామజ్మేషు పృథివీ	౧	౩౭	౮
యేషామర్ణో న సప్రథో	౮	౨౦	౧౩
యేషామాధార ఋగ్మియ	౮	౨౩	౩
యేషామిళా ఘృతహస్తా	౭	౧౬	౮
యే సత్యాసో హవిరదో	౧౦	౧౫	౧౦
యే సవితుః సత్య సవస్య	౧౦	౩౬	౧౩
యే సోమాసః. పరావతి	౯	౬౫	౨౨
యే సోమాసః. పర్వావతి	౮	౯౩	౬
యే స్తోతృభ్యో గో అగ్రా	౨	౧	౧౬
	౨	౨	౧౩
యే స్థ మహోర్యజ్ఞియాస్తే	౧౦	౩౬	౧౦
యే హవ్యే తే సహమానా	౪	౬	౧౦
యే హరి మేధయోక్థా	౪	౧౩	౧
యో అగ్నిం తన్వో దమే	౮	౪౪	౧౫
యో అగ్నిం దేవవీతయే	౧	౧౨	౯
యో అగ్నిం హవ్య దాతిభి	౮	౧౯	౧౩
యో అగ్నిః క్రవ్యవాహనః	౧౦	౧౬	౧౧
యో అగ్నిః క్రవ్యాత్ ప్రవివేశ	౧౦	౧౬	౧౦
యో అగ్నిః సప్తమానుషః	౮	౩౯	౮
యో అగ్నీషోమా హవిషా	౧	౯౩	౮
యో అత్య ఇవ మృజ్యతే	౯	౪౩	౧
యో అదధాజ్జ్యోతిషి	౧౦	౫౪	౬
యో అద్రిభిత్ప్రథమజా	౬	౭౩	౧
యో అధ్వరేషు శంతమ	౧	౭౭	౨
యో అనిధ్మో దీదయ	౧౦	౩౦	౪
యో అపాచీనే తమసి	౭	౬	౪
యో అప్సు చన్ద్రమా ఇవ	౮	౮౨	౮
యో అప్స్వా శుచినా	౨	౩౫	౮
యో అర్యో మర్తభోజనం	౧	౮౧	౬
యో అశ్వస్య దధిక్రావ్ణో	౪	౩౯	౩
యో అశ్వానాం యో గవాం	౧	౧౦౧	౪
యో అశ్వేభిర్వహతే వస్త	౮	౪౬	౨౬
యో అస్మా అన్నం తృష్వా	౧౦	౭౯	౫
యో అస్మై ఘ్రంస ఉత వా	౫	౩౪	౩
యో అస్మై హవిషావిధన్న	౬	౫౪	౪
యో అస్మై హవ్యదాతిభి	౮	౨౩	౨౧
యో అస్మై హవ్యైః ఘృతవద్భి	౨	౨౬	౪
యో అస్య పారే రజసః	౧౦	౧౮౭	౫
యోగక్షేమం వ ఆదాయాహం	౧౦	౧౬౬	౫
యో గర్భమోషధీనాం గవాం	౭	౧౦౨	౨
యో గృణతామిదాసిథా	౬	౪౫	౧౭
యోగే యోగే తవస్తరం	౧	౩౦	౭
యో జనాన్మహిషాఁ ఇవాతి	౧౦	౬౦	౩
యో జాగార తమృచః	౫	౪౪	౧౪
యో జాత ఏవ ప్రథమో	౨	౧౨	౧
యో జనాని న జీయతే	౯	౭౫	౪
యో దభ్రేభిర్హవ్యో యశ్చ	౧౦	౩౮	౪
యో దుష్టరో విశ్వవార	౮	౪౬	౯
యో దేవో దేవతమో	౪	౨౨	౩
యో దేవ్యో అనమయద్	౭	౬	౫
యో ధ్వాన క్రత్వా శవసోత	౮	౮౮	౪
యో ధర్తా భువనానాం య	౮	౪౧	౫
యో ధారయా పావకయా	౯	౧౦౧	౨
యో దృషితో యో వివృతో	౮	౩౩	౬
యో వః కర్తృభిరిక్షతి	౮	౧౮	౧౩
యో నః పితా జనితా	౧౦	౮౨	౩
యో నః పూషన్నఘో వృకో	౧	౪౨	౨
యో నః శశ్వత్పురావిథా	౮	౮౦	౨
యో నః సనుత్య ఉతవా	౨	౩౦	౯
యో నః సనుత్యో అభి	౬	౫	౪
యో నః స్వో అరణో	౬	౭౫	౧౯
యో న ఆగో అభ్యేనో	౫	౩	౭
యో న ఇదమిదం పురా	౮	౨౧	౯
యో న ఇన్ద్రః పితరో	౮	౪౮	౧౨
యో న ఇన్ద్రాభితో జనో	౧౦	౧౩౩	౪
యో న ఇన్ద్రాభిదాసతి	౧౦	౧౩౩	౫
యో నవ్యావ్యవనువ్	౨	౨౪	౨
యో నార్మరం సహవసుం	౨	౧౩	౮
యో నిష్ఠజత్య నిషదే	౧	౧౦౪	౧
యో నిష్ఠ ఇత్థ సదనే	౭	౨౪	౧
యో నో అగ్నే అరరివాఁ	౧	౧౪౭	౪
యో నో అగ్నే దురేవ ఆ	౬	౧౬	౩౧
యో నో అగ్నే నభిదాసత్యన్తి	౧	౭౯	౧౧
యో నో దాతా వసూనామిన్ద్రం	౮	౫౧	౫
యో నో దాతా సనః పితా	౮	౫౨	౫
యో నో దాస ఆర్యో వా	౧౦	౩౮	౩
యో నో దేవః పరావతః	౮	౧౨	౬
యో నో మరుతో అభి	౭	౫౯	౮
యో నో మరుతో వృకతాతి	౨	౩౪	౯

మంత్రము	మం	సూ	ఋ
యో నో రసం దిప్సతి	౭	౧౦౪	౧౦
యో బ్రహ్మణే సుమతి			
మాయజాతే	౭	౬౦	౧౧
యో భానుభిర్విభావా	౧౦	౬	౨
యో భూయిష్ఠం			
నాసత్యాభ్యాం	౫	౭౭	౪
యో భోజనం చ దయసే	౨	౧౩	౬
యో మ ఇతి ప్రవోచ	౫	౨౭	౪
యో మ ఇమం చిదు త్మనా	౮	౪౬	౨౭
యో మర్త్యేష్వమృత ఋతావా	౪	౨	౧
యో మా పాకేన మనసా	౭	౧౦౪	౮
యో మాయాతుం యాతుధానే	౭	౧౦౪	౧౬
యో మిత్రాయ వరుణాయా	౧	౧౩౬	౫
యో మృళయాతి చక్రుషే	౭	౮౭	౭
యో మే ధేనూనాం శతం	౫	౬౧	౧౦
యో మే రాజన్యుజ్యో వా	౨	౨౮	౧౦
యో మే శతా చ వింశతిం	౫	౨౭	౨
యో మే హిరణ్యసందృశో	౮	౫	౩౮
యో యజాతి యజాత ఇత్	౮	౩౧	౧
యో యజ్ఞస్య ప్రసాధన	౧౦	౫౭	౨
యో యజ్ఞో విశ్వతస్తంతుభి	౧౦	౧౩౦	౧
యో రక్షాంసి నిజూర్వతి	౧౦	౧౮౭	౩
యో రజాంసి విమమే	౬	౪౯	౧౩
యో రధ్రస్య చోదితా	౨	౧౨	౬
యో రయివో రయింతమో	౬	౪౪	౧
యో రాజభ్య ఋతనిభ్యో	౨	౨౭	౧౨
యో రాజా చర్షణీనాం	౮	౭౦	౧
యో రాయో౽. తమింద్రమభి	౮	౩౨	౧౩
యో రాయో౽. తస్మా ఇంద్రాయ	౧	౪	౧౦
యో రేవాన్ యో అమీవహా	౧	౧౮	౨
యో రోహితౌ వాజినౌ	౫	౩౬	౬
యో వః శివతమో రసః	౧౦	౯	౨
యో వః సునోత్యభిపిత్వే	౪	౩౫	౬
యో వః సేనానీర్మహతో	౧౦	౩౪	౧౨
యో అవరే వృజనే విశ్వథా	౨	౨౪	౧౧
యో వర్ధన ఓషధీనాం	౭	౧౦౧	౨
యో వాం గర్తం మనసా	౭	౬౪	౪
యో వాం నాసత్యావృషి	౮	౮	౧౫
యో వాం పరిజ్మా సువృదశ్వినా	౧౦	౩౯	౧
యో వాం యజ్ఞేభిరావృతో	౮	౨౬	౧౩
యో వాం యజ్ఞైః శశమానో	౧	౧౫౧	౭
యో వాం యజ్ఞో నాసత్యా	౭	౭౦	౬
యో వాం రజాంస్యశ్వినా	౮	౭౩	౧౩
యో వాం రథో నృపతీ	౭	౭౧	౪
యో వాఘతే దదాతి	౧	౪౦	౪
యో వాచా వివాచో	౧౦	౨౩	౫
యో వామశ్వినా మనసో	౧	౧౧౭	౨
యో వామురువ్యచస్తమం	౮	౨౬	౧౪
యో వామృజవే క్రమణాయ	౬	౭౦	౩
యో విశ్వతః సుప్రతీకః	౧	౯౪	౭
యో విశ్వస్య జగతః	౧	౧౦౧	౫
యో విశ్వా దయతే వసు	౮	౧౦౩	౬
యో విశ్వాన్యభి వ్రతా	౮	౩౨	౨౮
యో విశ్వాభి. పర్షదతి	౧౦	౧౮౭	౪
యో విశ్వాభి. పూషావితా	౩	౬౨	౯
యో వృత్రాయ సినమత్రా	౨	౩౦	౨
యో వేదిష్ఠో అవ్యథిష్వ	౮	౨	౨౪
యో వో దేవా ఘృతస్నునా	౬	౫౨	౮
యో వో వృతాభ్యో అకృణోదు	౧౦	౩౦	౭
యో వ్యంసం జాహృషాణేన	౧	౧౦౧	౨
యో వ్యతీఁరఫాణయత్	౮	౬౯	౧౩
యో హత్వాహిమరిణాత్	౨	౧౨	౩
యో వాం మధునో దృతి	౮	౫	౧౯
యో హవ్యాన్యైరయతా	౮	౧౯	౨౪
యో హ స్య వాం రథిరా	౭	౬౯	౫
యో హోతాసీత్ప్రథమో	౧౦	౮౮	౪
యౌ తే శ్వానౌ యమ	౧౦	౧౪	౧౧
రక్షా ణో అగ్నే తవ	౪	౩	౧౪
రక్షా సు నో అరరుషః	౯	౨౯	౫
రక్షోహణం వాజినమా	౧౦	౮౭	౧
రక్షోహా విశ్వచర్షణి	౯	౧	౨
రణ్వః సందృష్టౌ పితుమా.	౧౦	౬౪	౧౧
రథం ను మారుతం వయం	౫	౫౬	౮
రథం యాంతం కుహ కో హ	౧౦	౪౦	౧
రథం యుంజతే మరుతః శుభే	౫	౬౩	౫
రథం యే చక్రుః సువృతం			
నరేష్ఠాం	౪	౩౩	౮
రథం యే చక్రుః సువృతం			
సుచేతసో	౪	౩౬	౨
రథం వామనుగాయసం	౮	౫	౩౪
రథం హిరణ్యవంధురం	౮	౫	౨౮
రథం హిరణ్యవంధుర	౪	౪౬	౪
రథవాహనం హవిరస్య	౬	౭౫	౮
రథానాం న యే౽రాః	౧౦	౭౮	౪
రథాయ నావముత నో	౧	౧౪౦	౧౨
రథిరాసో హరయో యుక్తా	౮	౫౦	౮
రథీతమం కపర్దినమీశానం	౬	౫౫	౨
రథీవ కశయాశ్వాఁ అభి	౫	౮౩	౩
రథే తిష్ఠన్నయతి వాజినః	౬	౭౫	౬
రథేన పృథుపాజసా	౪	౪౬	౫
రథేష్ఠాయాధ్వర్యవః సోమ	౮	౪	౧౩
రథో న యాతః శిక్వభిః	౧	౧౪౧	౮
రథో యో వాం త్రివంధురో	౮	౨౨	౫
రదత్పథో వరుణః సూర్యాయ	౭	౮౭	౧
రపత్కవిరింద్రార్కసాతౌ	౧	౧౭౪	౭
రపద్గంధర్వీరప్యా చ	౧౦	౧౧	౨
రమధ్వం మే వచసే	౩	౩౩	౫
రయిం దివో దుహితరో	౪	౫౧	౧౦
రయిం నశ్చిత్రమశ్వినం	౯	౪	౧౦
రయిం సుక్షత్రం స్వపత్యం	౧	౧౧౬	౧౯
రయిర్న చిత్రా సూరో	౧	౬౬	౧
రయిర్న యః పితృవిత్తో	౧	౭౩	౧
రరే హవ్యం మతిభిర్యజ్ఞియానాం	౭	౩౯	౬
రశ్మీఁరివ యచ్ఛతమధ్వరాఁ	౮	౩౫	౨౧
రసం తే మిత్రో అర్యమా	౯	౬౪	౨౪
రసాయ్యః పయసా పిన్వమాన	౯	౯౭	౧౪
రాకామహం సుహవాం సుష్టుతీ	౨	౩౨	౪
రాజంతమధ్వరాణాం	౧	౧	౮
రాజానావనభిద్రుహా	౨	౪౧	౫
రాజానో న ప్రశస్తిభిః	౯	౧౦	౩
రాజా మేధాభిరీయతే	౯	౬౫	౧౬
రాజా రాష్ట్రానాం పేశో	౭	౩౪	౬
రాజా సముద్రం నద్యో వి	౯	౮౬	౮
రాజా సింధూనాం పవతే	౯	౮౬	౩౩
రాజా సింధూనామవసిష్ట	౯	౮౯	౨
రాజేవ హి జనిభిః	౭	౧౮	౨
రాజ్ఞో ను తే వరుణస్య	౧	౯౧	౩
	౯	౮౮	౮
రాతిం యద్వామరక్షసం	౮	౧౦౧	౮
రాత్రీభిరస్మా అహభి	౧౦	౧౦	౯
రాత్రీ వ్యఖ్యదాయతీ	౧౦	౧౨౭	౧
రాయః సముద్రాంశ్చతురో	౯	౩౩	౬
రాయస్కామో వజ్రహస్తం	౭	౩౨	౩
రాయస్పూర్ధి స్వధావో	౧	౩౬	౧౨
రాయా వయం ససవాంసో	౪	౪౨	౧౦
రాయా హిరణ్యయా మతి	౭	౬౬	౮
రాయే ను యం జజ్ఞతూ	౭	౯౦	౩
రాయో ధారాస్యాఘృణే	౬	౫౫	౩
రాయో బుధ్నః. యజ్ఞస్య	౧	౯౬	౬
రాయో బుధ్నః. విశ్వా	౧౦	౧౩౯	౩
రారంధి సవనేషు ణ	౩	౪౧	౪
రాసి క్షయం రాసి మిత్ర	౨	౧౧	౧౪
రిశాదసః సత్పతీఁ	౬	౫౧	౪
రుజా దృళ్హా చిద్రక్షసః	౯	౯౧	౪
రుద్రస్య యే మీళ్హుషః	౬	౬౬	౩
రుద్రాణామేతి ప్రదిశా	౧	౧౦౧	౭

రువతి భీమో వృషభ	౯	౭౦	౭
రుశద్వత్సా రుశతీ	౧	౧౧౩	౨
రూపం రూపంప్రతిరూపో	౬	౪౭	౧౮
రూపం రూపం మఘవా	౩	౫౩	౮
రేభదత్ర జనుషా	౧౦	౯౨	౧౫
రేవతీర్నః సధమాద	౧	౩౦	౧౩
రేవద్వయో దధాథే	౧	౧౫౧	౯
రేవాఁ ఇద్రేవతః స్తోతా	౮	౨	౧౩
రైభ్యాసీదనుదేయీ	౧౦	౮౫	౬
రోదసీ ఆ వదతా	౧	౬౪	౯
రోహిచ్ఛ్యావా సుమదంశుః	౧	౧౦౦	౧౬
రోహితం మే పాకస్థామా	౮	౩	౨౨
వంసగేవ పూషర్యా	౧౦	౧౦౬	౫
వంస్వ విశ్వా వార్యాణి	౭	౧౭	౩
వంస్వా నో వార్యా పురు	౮	౨౩	౨౭
వక్ష్యన్తీ వేదా గనీగన్తి	౬	౭౫	౩
వచో దీర్ఘప్రసద్మనీశే	౮	౨౫	౨౦
వచోవిదం వాచముదీరయన్తీం	౮	౧౦౧	౧౬
వచ్యన్తే వాం కకుహాసో	౧	౪౬	౩
వజ్రం యశ్చక్రే సుహనాయ	౧౦	౧౦౫	౭
వజ్రేణ హి వృత్రహా	౧౦	౧౧౧	౬
వద్మా సూనో సహసో	౬	౧౩	౬
వద్మా హి సూనో అస్యద్మ	౬	౪	౪
వధీం వృత్రం మరుత	౧	౧౬౫	౮
వధీదిన్ద్రో వరశిఖస్య	౬	౨౭	౫
వధీర్హి దస్యుం ధనినం	౧	౩౩	౪
వధూరియం పతిమిచ్ఛన్త్యేతి	౫	౩౭	౩
వధేన దస్యుం ప్రహి	౫	౪	౬
వధైర్దుఃశంసాఁ అప	౧	౯౪	౯
వనస్పతిం పవమాన	౯	౫	౧౦
వనస్పతి రవసృజన్నుప	౨	౩	౧౦
వనస్పతే రశనయా	౧౦	౭౦	౧౦
వనస్పతేఽవ సృజోప	౩	౪	౧౦
	౭	౨	౧౦
వనస్పతే వీడ్వఙ్గో హి	౬	౪౭	౨౬
వనస్పతే శతవల్శో	౩	౮	౧౧
వనీవానో మమ దూతాస	౧౦	౪౭	౭
వనే న వాయో న్యధాయి	౧౦	౨౯	౧
వనేమ తద్ధోత్రయా	౧	౧౨౯	౭
వనేమ పూర్వీరర్యో	౧	౭౦	౧
వనేషు జాయుర్మర్తేషు	౧	౬౭	౧
వనేషు వ్యన్తరిక్షం	౫	౮౫	౨
వనోతి హి సున్వన్క్షయం	౧	౧౩౩	౭
వన్దస్వ మారుతం గణం	౧	౩౮	౧౫
వన్వన్నవాతో అభి	౯	౯౬	౭
వపన్తి మరుతో మిహం	౮	౭	౪
వపుర్ను తచ్చికితుషే	౬	౬౬	౧
వప్రేభిః పుత్రమగ్రువో	౪	౧౯	౯
వయం ఘ త్వా సుతావన్త	౮	౩౩	౧
వయం ఘా తే అపి ష్మసి	౮	౩౨	౭
వయం ఘా తే అపూర్వ్యేన్ద్ర	౮	౬౬	౧౧
వయం ఘా తే త్వే ఇద్విన్ద్ర	౮	౬౬	౧౩
వయం చిద్ధి వాం జరితారః	౧	౧౮౦	౭
వయం జయేమ త్వయా యుజా	౧	౧౦౨	౪
వయం త ఇన్ద్ర స్తోమేభి	౮	౫౪	౮
వయం త ఏభిః పురుహూత	౬	౧౯	౧౩
వయం తద్వః సమ్రాజ ఆ	౮	౨౭	౨౨
వయం తే అగ్న ఉక్థైర్విధేమ	౫	౪	౭
వయం తే అగ్నే సమిధా	౭	౧౪	౨
వయం తే అద్య రరిమా	౩	౧౪	౫
వయం తే అస్య వృత్రహన్వసో	౯	౯౮	౫
వయం తే అస్య వృత్రహన్విద్యామ	౮	౨౪	౮
వయం తే అస్యామిన్ద్ర	౬	౨౬	౮
వయం తే త ఇన్ద్ర యే చ దేవ	౭	౩౦	౪
వయం తే త ఇన్ద్ర యే చ నరః	౫	౩౩	౫
వయం తే వయ ఇన్ద్ర విద్ధి	౨	౨౦	౧
వయం నామ ప్ర బ్రవామా	౪	౫౮	౨
వయం మిత్రస్యావసి	౫	౬౫	౫
వయం వో వృక్తబర్హిషో	౮	౨౭	౭
వయం శూరేభిరస్తృభిరిన్ద్ర	౧	౮	౪
వయం సోమ వ్రతే తవ	౧౦	౫౭	౬
వయం హి తే అమన్మహ్యా	౧	౩౦	౨౧
వయం హి త్వా బన్ధుమన్త	౮	౨౧	౪
వయం హి వాం హవామహ	౮	౨౬	౯
వయం హి వాం హవామహే	౮	౮౭	౬
వయః సుపర్ణా ఉప సేదు	౧౦	౭౩	౧౧
వయమగ్నే అర్వతా వా	౨	౨	౧౦
వయమగ్నే వనుయామ	౫	౩	౬
వయమద్యేన్ద్రస్య ప్రేష్ఠా	౧	౧౬౭	౧౦
వయమిద్వః సుదానవః	౮	౮౩	౬
వయమిన్ద్ర త్వాయవః	౧౦	౧౩౩	౬
వయమిన్ద్ర త్వాయవోఽభి	౭	౩౧	౪
వయమిన్ద్ర త్వాయవో హవిష్మన్తో	౩	౪౧	౭
వయమిన్ద్ర త్వే సచా	౪	౩౨	౪
వయము త్వా గృహపతే	౬	౧౫	౧౯
వయము త్వా తదిదర్థా	౮	౨	౬
వయము త్వా దివా సుతే	౮	౬౪	౬
వయము త్వా పథస్పతే	౬	౫౩	౧
వయము త్వామపూర్వ్య	౮	౨౧	౧
వయము త్వా శతక్రతో	౮	౯౨	౧౨
వయమేనమిదా హ్యోఽపీ	౮	౬౬	౭
వయశ్చిత్తే పతత్రిణో	౧	౪౯	౩
వయా ఇదగ్నే అగ్నయస్తే	౧	౫౯	౧
వయో న యే శ్రేణీః	౫	౫౯	౭
వయో న వృక్షం సుపలాశమా	౧౦	౪౩	౪
వరా ఇవేద్రైవతాసో	౫	౬౦	౪
వరివోధాతమో భవ	౯	౧	౩
వరిష్ఠే న ఇన్ద్ర వన్ధురే	౬	౪౭	౯
వరిష్ఠో అస్య దక్షిణా	౬	౩౭	౪
వరుణం వో రిశాదస	౫	౬౪	౧
వరుణః ప్రావితా భువన్	౧	౨౩	౬
వరుణో మిత్రో అర్యమా	౮	౨౮	౨
వరన్తే అగ్నిమాతపో	౮	౭౩	౮
వర్ధస్వా సు పురుష్టుత	౮	౧౩	౨౫
వర్ధాద్యం యజ్ఞ ఉత సోమ	౬	౩౮	౪
వర్ధాన్యం పూర్వీః క్షపో	౧	౭౦	౪
వర్ధాన్యం విశ్వే మరుతః	౬	౧౭	౧౧
వర్షిష్ఠక్షత్రా ఉరుచక్షసా	౮	౧౦౧	౨
వవక్ష ఇన్ద్రో అమిత	౪	౧౬	౫
వవక్షురస్య కేతవ	౮	౧౨	౭
వవ్రాజా సీమనదతీ	౩	౧	౬
వవ్రాసో న యే స్వజాః	౧	౧౬౮	౨
వషట్ తే విష్ణవాస	౭	౯౯	౭
	౭	౧౦౦	౭
వసాం రాజానం వసతిం	౫	౨	౬
వసిష్ఠం హ వరుణో	౭	౮౮	౪
వసిష్ఠాసః పితృవద్వాచ	౧౦	౬౬	౧౪
వసిష్ఠ హి మియేధ్య	౧	౨౬	౧
వసుం న చిత్రమహసం	౧౦	౧౨౨	౧
వసుర్వసుపతిర్హి కమస్యగ్నే	౮	౪౪	౨౪
వసూనాం వా చర్కృష	౧౦	౮౪	౧
వసూ రుద్రా పురుమన్తూ	౧	౧౫౮	౧
వసోరిన్ద్రం వసుపతిం	౧	౯	౯
వస్యాఁ ఇన్ద్రాసి మే	౮	౧	౬
వస్వీ తే అగ్నే సన్దృష్టి	౬	౧౬	౨౫
వహ కుత్సమిన్ద్ర యస్మిన్చాకన	౧	౧౭౪	౫
వహన్తి సీమరుణాసో	౬	౬౪	౩
వహన్తు త్వా మనోయుజో	౪	౪౮	౪
వహన్తు త్వా రథేష్ఠామా	౮	౩౩	౧౪
వహిష్ఠేభిర్విహరన్యాసి	౪	౧౩	౪
వహ్నిం యశసం విదథస్య	౧	౬౦	౧
వాచం సు మిత్రావరుణా	౫	౬౩	౬

మన్త్రః			
వాచమష్టాపదీమహం	౮	౭౬	౧౨
వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణ	౧౦	౮౧	౭
వాచో జన్తుః కవీనాం	౯	౬౭	౧౩
వాజయన్నివ నూ రథాన్	౨	౮	౧
వాజనివతీ సూర్యస్య	౭	౭౫	౫
వాజిన్తమాయ సహ్యసే	౧౦	౧౧౫	౬
వాజే వాజేషు ధీయతే	౩	౨౭	౮
వాజేభిర్నో వాజసాతా	౧	౧౧౦	౯
వాజేవాజే ఽవత వాజినో	౭	౩౮	౮
వాజేషు సాసహిర్భవ	౩	౩౭	౬
వాజో ను తే శవస	౫	౧౫	౫
వాజ్యసి వాజినేనా	౧౦	౫౬	౩
వాత ఆ వాతు భేషజం	౧౦	౧౮౬	౧
వాతత్విషో మరుతో వర్ష	౫	౫౭	౪
వాతస్య ను మహిమానం	౧౦	౧౬౮	౧
వాతస్య పత్మన్నీళితా	౫	౫	౭
వాతస్య యుక్తాన్త్సుయుజ	౫	౩౧	౧౦
వాతస్యాశ్వో వాయోః	౧౦	౧౩౬	౫
వాతాసో న యే ధునయో	౧౦	౭౮	౩
వాతేవాజుర్యా నద్యేవ	౨	౩౯	౫
వాతో పధూత ఇషితో	౧౦	౯౧	౭
వామం నో అస్త్వర్యమన్	౮	౮౩	౪
వామం వామం త ఆదురే	౪	౩౦	౨౪
వామమద్య సవితర్వామము	౬	౭౧	౬
వామస్య హి ప్రచేతస	౮	౮౩	౫
వామీ వామస్య ధూతయః	౬	౪౮	౨౦
వాయ ఉక్థేభిర్జరన్తే	౧	౨	౨
వాయవా యాహి దర్శతేమే	౧	౨	౧
వాయవా యాహి వీతయే	౫	౫౧	౫
వాయవిన్ద్రశ్చ చేతథః	౧	౨	౫
వాయవిన్ద్రశ్చ శుష్మిణా	౪	౪౭	౩
వాయవిన్ద్రశ్చ సున్వత	౧	౨	౬
వాయురస్మా ఉపామన్థత్	౧౦	౧౩౬	౭
వాయుర్యు యో నియుర్యాం	౯	౮౮	౩
వాయుర్యుఙ్క్తే రోహితా వాయు	౧	౧౩౪	౩
వాయో తవ ప్రపృఞ్చతీ	౧	౨	౩
వాయో యాహి శివా	౮	౨౬	౨౩
వాయో యే తే సహస్రిణో	౨	౪౧	౧
వాయో శతం హరీణాం	౪	౪౮	౫
వాయో శుక్రో అయామి	౪	౪౭	౧
వార్ణ త్వా యవ్యాభి	౮	౯౮	౮
వాత్రహత్యాయ శవసే	౩	౩౭	౧
వావర్త యేషాం రాయా	౧౦	౯౩	౧౩
వావసానా వివస్వతి	౧	౪౬	౧౩
వావృధానః శవసా	౧౦	౧౨౦	౨
వావృధాన ఉప ద్యవి	౮	౬	౪౦
వావృధానస్య తే వయం	౮	౧౪	౬
వావృధానాయ తూర్వయే	౯	౪౨	౩
వావృధానా శుభస్పతీ	౮	౫	౧౧
వావృధానో మరుత్సఖేన్ద్ర	౮	౭౬	౩
వాశీమన్త ఋష్టిమన్తో	౫	౫౭	౨
వాశీమేకో బిభర్తి	౮	౨౯	౨
వాశ్రా అర్షన్తీన్దవో	౯	౧౩	౭
వాశ్రేవ విద్యున్మిమాతి	౧	౩౮	౮
వాసయసీవ వేధసస్త్వం	౭	౩౩	౬
వాస్తోష్పతే ధ్రువా స్థూణాం	౮	౧౭	౧౪
వాస్తోష్పతే ప్రతరణో	౭	౫౪	౨
వాస్తోష్పతే ప్రతి	౭	౫౪	౧
వాస్తోష్పతే శగ్మయా	౭	౫౪	౩
వాహిష్ఠో వాం హవానాం	౮	౨౬	౧౬
వి క్రోశనాసో విష్వఞ్చ	౧౦	౨౭	౧౮
వి ఘ త్వావాఁ ఋతజాత	౧	౧౮౯	౬
విఘ్నన్తో దురితా పురు	౯	౬౨	౨
వి చక్రమే పృథివీమేష	౭	౧౦౦	౪
వి చిద్వృత్రస్య దోధతో	౮	౬	౬
వి చేదుచ్ఛన్త్యశ్వినా	౭	౭౨	౪
వి జనాఞ్ఛ్యావాః	౧	౩౫	౫
వి జయుషా రథ్యా యాత	౬	౬౨	౩
వి జానీహ్యార్యాన్యే చ	౧	౫౧	౮
వి జిహీష్వ వనస్పతే	౫	౭౮	౫
వి జేషకృదిన్ద్ర ఇవానవ	౧౦	౮౪	౫
వి జ్యోతిషా బృహతా	౫	౨	౯
వి తద్యయురరుణయుగ్భి	౬	౬౫	౨
వి తన్వతే ధియో అస్మా	౫	౪౭	౬
వి తర్తూర్యన్తే మఘవన్	౮	౧	౪
వి తిష్ఠధ్వం మరుతో	౭	౧౦౪	౧౮
వితే వజ్రాసో అస్థిరన్	౧	౮౦	౮
వి తే విష్వగ్వాత జూతాసో	౬	౬	౩
విత్వక్షణః సమృతౌ చక్ర	౫	౩౪	౬
వి త్వదాపో న పర్వతస్య	౬	౨౪	౬
వి త్వా తతస్రే మిథునా	౧	౧౩౧	౩
విదద్యత్పూర్వ్యం నష్టముదీ	౮	౭౯	౬
విదద్యదీ సరమా	౩	౩౧	౬
విదా చిన్ను మహాన్తో	౫	౪౧	౧౩
విదా దివో విష్యన్	౫	౪౫	౧
విదా దేవా అఘానా	౮	౪౭	౨
విదానాసో జన్మనో	౪	౩౪	౨
వి దుర్గా వి ద్విషః	౧	౪౧	౩
విదుష్టే అస్య వీర్యస్య	౧	౧౩౧	౪
విదుష్టే విశ్వా భువనాని	౪	౪౨	౭
విద్వ్యాని చిదద్రివో	౬	౪౫	౯
విద్మా తే అగ్నే త్రేధా	౧౦	౪౫	౨
విద్మా సఖిత్వముత శూర	౮	౨౧	౮
విద్మా హి తే పురా వయ	౮	౭౫	౧౬
విద్మా హి త్వా తువికూర్మిం	౮	౮౧	౨
విద్మా హి త్వా ధనంజయ	౮	౪౫	౧౩
విద్మాహి త్వా ధనఞ్జయం	౩	౪౨	౬
విద్మాహి త్వా వృషన్తమం	౧	౧౦	౧౦
విద్మా హి యస్తే అద్రివ	౮	౯౨	౧౮
విద్మాహి రుద్రియాణాం	౮	౨౦	౩
విద్మా హ్యస్య వీరస్య	౮	౨	౨౧
విద్మామాదిత్యా అవసో	౨	౨౭	౫
విద్యామేషి రజస్పృథ్వ హా	౧	౫౦	౭
విద్యుతో జ్యోతిః పరి	౭	౩౩	౧౦
విద్యుద్ధస్తా అభిద్యవః	౮	౭	౨౫
విద్యున్రథా మరుత	౩	౫౪	౧౩
విద్యున్న యా పతన్తీ	౧౦	౯౫	౧౦
విద్యున్మహసో నరో అశ్మ	౫	౫౪	౩
విద్వాంసో విద్దురః పృచ్ఛే	౧	౧౨౦	౨
విద్వాఅగ్నే వయునాని	౧	౭౨	౭
వి ద్వీపాని పాపతన్	౮	౨౦	౪
వి ద్వేషాంసీనుహి వర్ధయేళాం	౬	౧౦	౭
విధుం దద్రాణం సమనే	౧౦	౫౫	౫
విధేమ తే పరమే	౨	౯	౩
వి నః పథః సువితాయ	౧	౯౦	౪
వి నః సహస్రం శురుధో	౭	౬౨	౩
విన ఇన్ద్ర మృధో	౧౦	౧౫౨	౪
వి నో దేవాసో అద్రుహో	౮	౨౭	౯
వి నో వాజా ఋభుక్షణః	౪	౩౭	౭
వి పథో వాజసాతయే	౬	౫౩	౪
విపశ్చితే పవమానాయ	౯	౮౬	౪౪
వి పాజసా పృథునా	౩	౧౫	౧
వి పిప్రోరహిమాయస్య	౬	౨౦	౭
వి పూషన్నారయా తుద	౬	౫౩	౬
వి పృక్షో అగ్నే మఘవానో	౧	౭౩	౫
వి పృచ్ఛామి పాక్యా	౧	౧౨౦	౪
విప్రం విప్రాసో ఽవసే	౮	౧౧	౬
విప్రం హోతారమద్రుహం	౮	౪౪	౧౦
వి ప్రథతాం దేవజుష్టం	౧౦	౭౦	౪
విప్రస్య వా స్తువతః	౮	౧౯	౧౨
విప్రా యజ్ఞేషు మానుషేషు	౭	౨	౭
విప్రాసో న మన్మభిః	౧౦	౭౮	౧
విప్రేభిర్విప్ర సన్త్య	౫	౫౧	౩
విభక్తారం హవామహే	౧	౨౨	౭
విభక్తాసి చిత్రభానో	౧	౨౭	౬
విభావా దేవః సురణః	౩	౩	౯

మన్త్రః			
విభిద్వా పురం శయథే	౧౦	౬౭	౫
విభు ప్రభు ప్రథమం	౨	౨౪	౧౦
విభూతరాతిం విప్ర	౮	౧౯	౨
విభూషన్నగ్న ఉభయా.	౬	౧౫	౯
విభ్రాజ జ్యోతిషా స్వరగచ్ఛ	౮	౯౮	౩
విభ్రాజ జ్యోతిషా. యేనేమా	౧౦	౧౭౦	౪
విభ్రాజమాన ఉషసా	౭	౬౩	౩
విభ్రాడ్బృహత్పిబతు	౧౦	౧౭౦	౧
విభ్రాడ్బృహత్సుభృతం	౧౦	౧౭౦	౨
వి మచ్ఛ్రథాయ రశనా	౨	౨౮	౫
వి మృళీకాయ తే మనో	౧	౨౫	౩
వి మే కర్ణా పతయతో	౬	౯	౬
వి మే పురుత్రా పతయన్తి	౩	౫౫	౩
వి యత్తిరో ధరుణమచ్యుతం	౧	౫౬	౫
వి యదస్థాద్యజతో	౧	౧౪౧	౭
వి యదహేరధ త్విషో	౮	౯౩	౧౪
వి యద్వరాంసి పర్వతస్య	౪	౨౧	౮
వి యద్వాచం కీస్తాసో	౬	౬౭	౧౦
వి యస్య తే జ్రయసానస్య	౧౦	౧౧౫	౪
వి యస్య తే పృథివ్యాం	౭	౩	౪
వి యా జానాతి జసురిం	౫	౬౧	౭
వి యా సృజతి సమనం	౧	౪౮	౬
వియుత ఆస్తే రథాని	౭	౧	౯
వి యే దధుః శరదం	౭	౬౬	౧౧
వి యే భ్రాజన్తే సుమఖాస	౧	౮౫	౪
వి యో మమే యమ్యా	౯	౬౮	౩
వి యో రజాంస్యమిమీత	౬	౭	౭
వి యో రరప్శ ఋషిభి	౪	౨౦	౫
వి యో వీరుత్సు రోధన్	౧	౬౭	౫
వి రక్షో వి మృధో	౧౦	౧౫౨	౩
విరాట్ సమ్రాడ్విభ్వీ	౧	౧౮౮	౫
విరాణ్మిత్రావరుణయో	౧౦	౧౩౦	౫
విరూపాస ఇదృషయస్త	౧౦	౬౨	౫
వి వాతజూతో అతసేషు	౧	౫౮	౪

మన్త్రః			
వి వృక్షాన్ హన్త్యుత హన్తి	౫	౮౩	౨
వి వృత్రం పర్వశో యయుర్వి	౮	౭	౨౩
వివేష యన్మా ధిషణా	౩	౩౨	౧౪
వివక్ష మహినా వృషన్	౮	౯౨	౨౩
విశం విశం మఘవా	౧౦	౪౩	౬
విశాం కవిం విశ్పతిం మానుషీణాం	౫	౪	౩
విశాం కవిం విశ్పతిం మానుషీరిషః	౩	౨	౧౦
విశాం కవిం విశ్పతిం శశ్వతీనాం	౬	౧	౮
విశాం గోపా అస్య	౧	౯౪	౫
విశాం రాజానమద్భుత	౮	౪౩	౨౪
విశామాసామభయానా	౧౦	౯౨	౧౪
విశోవిశ ఈడ్యమధ్వరే	౬	౪౯	౨
విశో విశో వో అతిథిం	౮	౭౪	౧
విశ్పతిం యహ్వమతిథిం	౩	౩	౮
విశ్రయన్తాముర్వియా	౨	౩	౫
వి శ్రయన్తామృతావృధః	౧	౧౪౨	౬
వి శ్రయన్తామృతావృధో	౧	౧౩	౬
విశ్వం పశ్యన్తో విభృథా	౮	౨౦	౨౬
విశ్వం ప్రతీచీ సప్రథా	౭	౭౭	౨
విశ్వం సత్యం మఘవానా	౨	౨౪	౧౨
విశ్వకర్మన్హవిషా	౧౦	౮౧	౬
విశ్వకర్మా విమనా	౧౦	౮౨	౨
విశ్వజితే ధనజితే	౨	౨౧	౧
విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతో	౧౦	౮౧	౩
విశ్వదానీం సుమనసః	౬	౫౨	౫
విశ్వమస్యా నానామ	౧	౪౮	౮
విశ్వమిత్సవనం సుతమిన్ద్ర	౧	౧౬	౮
విశ్వవేదసో రయిభిః	౧	౬౪	౧౦
విశ్వస్మా అగ్నిం భువనాయ	౧౦	౮౮	౧౨
విశ్వస్మా ఇత్స్వర్దృశే	౯	౪౮	౪
విశ్వస్మాత్సీమధమాఁ	౪	౨౮	౪
విశ్వస్మాన్నో అదితిః	౧౦	౩౬	౩

మన్త్రః			
విశ్వస్య కేతుర్భువనస్య	౧౦	౪౫	౬
విశ్వస్య రాజా పవతే	౯	౭౬	౪
విశ్వస్య హి ప్రచేతసా	౫	౭౧	౨
విశ్వస్య హి ప్రాణనం	౧	౪౮	౧౦
విశ్వస్య హి ప్రేషితో	౧౦	౩౭	౫
విశ్వస్య హి శ్రుష్టయే	౨	౩౮	౨
విశ్వా. అర్యో విపశ్చితో	౮	౬౫	౯
విశ్వాః పృతనా అభిభూతరం	౮	౯౭	౧౦
విశ్వా అగ్నేఽప దహా	౭	౧	౭
విశ్వా ఉత త్వయా వయం	౨	౭	౩
విశ్వా ద్వేషాంసి జహి	౮	౫౩	౪
విశ్వా ధామాని విశ్వచక్ష	౯	౮౬	౫
విశ్వానరస్య వస్పతి	౮	౬౮	౪
విశ్వాని దేవ సవిత	౫	౮౨	౫
విశ్వాని దేవీ భువనా	౧	౯౨	౯
విశ్వాని నో దుర్గహా	౫	౪	౯
విశ్వాని భద్రా మరుతో	౧	౧౬౬	౯
విశ్వాని విశ్వమనసో	౮	౨౪	౭
విశ్వాని శక్రో నర్యాణి	౪	౧౬	౬
విశ్వాన్దేవా. ఆ వహ	౧	౪౮	౧౨
విశ్వాన్దేవాన్హవామహే	౧	౨౩	౧౦
విశ్వాన్యన్యో భువనా	౨	౪౦	౫
విశ్వాభిర్ధీభిర్భువన నేన	౮	౩౫	౨
విశ్వామిత్రా అరాసత	౩	౫౩	౧౩
విశ్వా రూపాణి ప్రతి	౫	౮౧	౨
విశ్వా రూపాణ్యావిశన్	౯	౨౫	౪
విశ్వా రోధాంసి ప్రవతశ్చ	౪	౨౨	౪
విశ్వావసుం సోమ గన్ధర్వ	౧౦	౧౩౯	౪
విశ్వావసురభి తన్నో	౧౦	౧౩౯	౫
విశ్వా వసూని సంజయన్	౯	౨౯	౪
విశ్వాసాం గృహపతి	౬	౪౮	౮
విశ్వాసాం త్వా విశాం	౧	౧౨౭	౮
విశ్వా సోమ పవమాన	౯	౪౦	౪
విశ్వాహా త్వా సుమనసః	౧౦	౩౭	౭

మన్త్రః			
విశ్వా హి మర్త్యత్వనా	౮	౯౨	౧౩
విశ్వా హి వో నమస్యాని	౧౦	౬౩	౨
విశ్వాహేన్ద్రో అధివక్తా	౧	౧౦౦	౧౯
	౧	౧౦౨	౧౧
విశ్వే అద్య మరుతో	౧౦	౩౫	౧౩
విశ్వే అస్యా వ్యుషి	౫	౪౫	౮
విశ్వే చనేదనా త్వా	౪	౩౦	౩
విశ్వే త ఇన్ద్ర వీర్యం	౮	౬౨	౭
విశ్వేత్తా తే సవనేషు	౮	౧౦౦	౬
విశ్వేత్తా విష్ణురాభర	౮	౭౭	౧౦
విశ్వేదను రోధనా అస్య	౨	౧౩	౧౦
విశ్వేదేతే జనిమా సం	౩	౫౪	౮
విశ్వే దేవాః శాస్తన	౧౦	౫౨	౧
విశ్వే దేవాః శృణుతేమం	౬	౫౨	౧౩
విశ్వే దేవాః సహ ధీభిః	౧౦	౬౫	౧౪
విశ్వే దేవాః స్వాహాకృతిం	౯	౫	౧౧
విశ్వే దేవా అకృపన్త	౧౦	౨౪	౫
విశ్వే దేవా అనమస్యన్	౬	౯	౭
విశ్వే దేవా ఋతావృధ	౬	౫౨	౧౦
విశ్వే దేవా నో అద్యా	౫	౫౧	౧౩
విశ్వే దేవా మమ శృణ్వన్తు	౬	౫౨	౧౪
విశ్వే దేవాస ఆ గత	౨	౪౧	౧౩
	౬	౫౨	౭
విశ్వే దేవాసో అధ	౧౦	౧౧౩	౮
విశ్వే దేవాసో అప్తురః	౧	౩	౮
విశ్వే దేవాసో అస్రిధ	౧	౩	౯
విశ్వేభిః సోమ్యం మధ్వగ్న	౧	౧౪	౧౦
విశ్వేభిరగ్నే అగ్నిభి	౧	౨౬	౧౦
విశ్వేభ్యో హి త్వా భువనే	౨	౨౩	౧౭
విశ్వే యజత్రా అధి	౧౦	౬౩	౧౧
విశ్వే యద్వాం మంహనా	౬	౬౭	౫
విశ్వేషాం వః సతాం జ్యేష్ఠ	౬	౬౭	౧
విశ్వేషాం హ్యధ్వరాణామనీకం	౧౦	౨	౬
విశ్వేషామదితిర్యజ్ఞియానాం	౪	౧	౨౦

వైయశ్వస్య శ్రుతం నరోత	౮	౨౬	౧౧
వైశ్వానరం కవయో	౧౦	౮౮	౧౩
వైశ్వానరం మనసాగ్నిం	౩	౨౬	౧
వైశ్వానరం విశ్వహా	౧౦	౮౮	౧౪
వైశ్వానరః ప్రత్నథా	౩	౨	౧౨
వైశ్వానర తవ తత్	౧	౯౮	౩
వైశ్వానర తవ తాని	౬	౭	౫
వైశ్వానర తవ ధామాన్యా	౩	౩	౧౦
వైశ్వానరస్య దంసనాభ్యో	౩	౩	౧౧
వైశ్వానరస్య విమితాని	౬	౭	౬
వైశ్వానరస్య సుమతౌ	౧	౯౮	౧
వైశ్వానరాయ ధిషణా	౩	౨	౧
వైశ్వానరాయ పృథుపాజసే	౩	౩	౧
వైశ్వానరాయ మీళ్హుషే	౪	౫	౧
వైశ్వానరో మహిమ్నా	౧	౫౯	౭
వోచేమేదిన్ద్రం మఘవానమేనం	౭	౨౮	౫
	౭	౨౯	౫
	౭	౩౦	౫
వ్యకృణోత చమసం చతుర్ధా	౪	౩౫	౩
వ్యక్తూన్రుద్రా వ్యహాని	౫	౫౪	౪
వ్యచస్వతీరుర్వియా వి	౧౦	౧౧౦	౫
వ్యఞ్జతే దివో అన్తే	౭	౭౯	౨
వ్యఞ్జిభిర్దివ ఆతాస్వ	౧	౧౧౩	౧౪
వ్యనినస్య ధనినః	౧	౧౫౦	౨
వ్యన్తరిక్షమతిరన్మదే	౮	౧౪	౭
వ్యర్యస్య యమ మన్యమాన	౨	౧౧	౧౫
వ్యర్యా ఇన్ద్ర తనుహి	౧౦	౧౧౬	౬
వ్యర్యమా వరుణశ్చేతి	౪	౫౫	౪
వ్యశ్వస్త్వా వసువిద	౮	౨౩	౧౬
వ్యస్తభ్నాద్రోదసీ మిత్రో	౬	౮	౩
వ్యస్మే అధి శర్మ తత్	౮	౪౭	౩
వ్యానళిన్ద్రః పృతనాః	౧౦	౨౯	౮
వ్యుచ్ఛన్తీ హి రశ్మిభి	౧	౪౯	౪
వ్యుచ్ఛా దుహితర్దివో	౫	౭౯	౯
వ్యుషా ఆవః పథ్యా	౭	౭౯	౧
వ్యుషా ఆవో దివిజా	౭	౭౫	౧
వ్యూర్ణ్వతీ దివో అన్తా	౧	౯౨	౧౧
వ్యేతు దిద్యుద్ద్విషామశేవా	౭	౩౪	౭
వ్రజం కృణుధ్వం స హి వో	౧౦	౧౦౧	౮
వ్రతా తే అగ్నే మహతో	౩	౬	౫
వ్రతేన స్థో ధ్రువక్షేమా	౫	౭౨	౨
వ్రాతం వ్రాతం గణం గణం	౩	౨౬	౬
శం నః కరత్యర్వతే	౧	౪౩	౬
శం నః సత్యస్య పతయో	౭	౩౫	౧౨
శం నః సూర్య ఉరుచక్షా	౭	౩౫	౮
శం నః సోమో భవతు	౭	౩౫	౭
శం న ఇన్ద్రాగ్నీ భవతా	౭	౩౫	౧
శం న ఇన్ద్రో వసుభిర్దేవో	౭	౩౫	౬
శం నో అగ్నిర్జ్యోతిరనీకో	౭	౩౫	౪
శం నో అజ ఏకపాద్దేవో	౭	౩౫	౧౩
శం నో అదితిర్భవతు	౭	౩౫	౯
శం నో దేవః సవితా	౭	౩౫	౧౦
శం నో దేవా విశ్వదేవా	౭	౩౫	౧౧
శం నో దేవీరభిష్టయ	౧౦	౯	౪
శం నో ద్యావాపృథివీ	౭	౩౫	౫
శం నో ధాతా శము ధర్తా	౭	౩౫	౩
శం నో భగః శము నః	౭	౩౫	౨
శం నో భవ చక్షసా	౧౦	౩౭	౧౦
శం నో భవన్తు వాజినో	౭	౩౮	౭
శం నో భవ హృద ఆ	౮	౪౮	౪
శం నో మిత్రః శం వరుణః	౧	౯౦	౯
శం రోదసీ సుబన్ధవే	౧౦	౫౯	౮
శంసా మహామిన్ద్రం యస్మిన్	౩	౪౯	౧
శంసా మిత్రస్య వరుణస్య	౭	౬౧	౪
శంసావాధ్వర్యో ప్రతి మే	౩	౫౩	౩
శంసేదుక్థం సుదానవే	౭	౩౧	౨
శకమయం ధూమమారాదపశ్యం	౧	౧౬౪	౪౩
శకేమ త్వా సమిధం	౧	౯౪	౩
శగ్ధి పూర్ధి ప్ర యంసి	౧	౪౨	౯
శగ్ధి వాజస్య సుభగ	౩	౧౬	౬
శగ్ధి న ఇన్ద్ర యత్త్వా	౮	౩	౧౧
శగ్ధీ నో అస్య యద్ధ	౮	౩	౧౨
శగ్ధ్యూ షు శచీపత	౮	౬౧	౫
శచీభిర్నః శచీవసూ	౧	౧౩౯	౫
శచీవ ఇన్ద్ర పురుకృద్	౧	౫౩	౩
శచీవ ఇన్ద్రమవసే	౧౦	౭౪	౫
శచీవతస్తే పురుశాక	౬	౨౪	౪
శచ్యాకర్త పితరా	౪	౩౫	౫
శతం జీవ శరదో	౧౦	౧౬౧	౪
శతం తే రాజన్భిషజః	౧	౨౪	౯
శతం తే శిప్రిన్నూతయః	౭	౨౫	౩
శతం దాసే బల్బూథే	౮	౪౬	౩౨
శతం ధారా దేవజాతా	౯	౯౭	౨౯
శతం న ఇన్ద్ర ఊతిభిః	౯	౫౨	౫
శతం మే గర్దభానాం	౮	౫౬	౩
శతం మేషాన్వృక్యే చక్షదాన	౧	౧౧౬	౧౬
శతం మేషాన్వృక్యే మామహానం	౧	౧౧౭	౧౭
శతం రాజ్ఞో నాధమానస్య	౧	౧౨౬	౨
శతం వా యః శుచీనాం	౧	౩౦	౨
శతం వా యదసుర్య	౧౦	౧౦౫	౧౧
శతం వా యస్య దశ	౨	౧౩	౯
శతం వేణూఞ్ఛతం శునః	౮	౫౫	౩
శతం వో అమ్బ ధామాని	౧౦	౯౭	౨
శతం శ్వేతాస ఉక్షణో	౮	౫౫	౨
శత క్రతుమర్ణవం శాకినం	౩	౫౧	౨
శతధారం వాయుమర్కం	౧౦	౧౦౭	౪
శతధారముత్సమక్షీయమాణం	౩	౨౬	౯
శతపవిత్రాః స్వధయా	౭	౪౭	౩
శతబ్రధ్న ఇషుస్తవ	౮	౭౭	౭
శతభుజిభిస్తమభిహ్రుతే	౧	౧౬౬	౮
శతమశ్మన్మయీనాం పురాం	౪	౩౦	౨౦
శతమహం తిరిన్దిరే	౮	౬	౪౬
శతమిన్ను శరదో అన్తి	౧	౮౯	౯
శతానీకా హేతయో	౮	౫౦	౨
శతానీకేవ ప్ర జిగాతి	౮	౪౯	౨
శతేనా నో అభిష్టిభి	౪	౪౬	౨
శతైరపద్రన్పణయ	౬	౨౦	౪
శత్రూయన్తో అభియే న	౧౦	౮౯	౧౫
శనైశ్చిద్యన్తో అద్రివో	౮	౪౫	౧౧
శమగ్నిరగ్నిభిః కరచ్ఛం	౮	౧౮	౯
శమూ షు వాం మధూయువా	౫	౭౪	౯
శయుః పరస్తాదధ ను	౩	౫౫	౬
శరస్య చిదార్చత్కస్యా	౧	౧౧౬	౨౨
శరాసః కుశరాసో	౧	౧౯౧	౩
శర్ధంశర్ధం వ ఏషాం	౫	౫౩	౧౧
శర్ధో మారుతముచ్ఛంస	౫	౫౨	౮
శర్యణావతి సోమమిన్ద్ర	౯	౧౧౩	౧
శవసా హ్యసి శ్రుతో	౮	౨౪	౨
శవిష్ఠం న ఆ భర	౬	౧౯	౬
శశః క్షురం ప్రత్యఞ్చం	౧౦	౨౮	౯
శశమానస్య వా నరః	౧	౮౬	౮
శశ్వత్తమమీళతే దూత్యాయ	౧౦	౭౦	౩
శశ్వత్పురోషా వ్యువాస	౧	౧౧౩	౧౩
శశ్వదగ్నిర్వధ్ర్యశ్వస్య	౧౦	౬౯	౧౧
శశ్వదిన్ద్రః పోప్రుథద్భి	౧	౩౦	౧౬
శశ్వద్ధి వః సుదానవ	౮	౬౭	౧౬
శశ్వన్తం హి ప్రచేతసః	౮	౬౭	౧౭
శశ్వన్తో హి శత్రవో	౭	౧౮	౧౮
శాక్మనా శాకో అరుణః	౧౦	౫౫	౬
శాచిగో శాచిపూజనాయం	౮	౧౭	౧౨
శాస ఇత్థా మహాఁ అస్య	౧౦	౧౫౨	౧
శాసద్వహ్నిర్దుహితుర్నప్త్యం	౩	౩౧	౧
శిక్షా ణ ఇన్ద్ర రాయ ఆ	౮	౯౨	౯
శిక్షా విభిన్దో అస్మై	౮	౨	౪౧
శిక్షేయమస్మై దిత్సేయం	౮	౧౪	౨
శిక్షేయమిన్మహయతే	౭	౩౨	౧౯

శిప్రిన్వాజానాం పతే	౧	౨౯	౨		౩	౩౨	౧౭	శృఙ్గాణీవేచ్ఛృఙ్గిణాం	౩	౮	౧౦	శ్రియే కం వో అధి	౧	౮౮	౩
శివః కపోత ఇషితో	౧౦	౧౬౫	౨		౩	౩౪	౧౧	శృఙ్గేవ నః ప్రథమా	౨	౩౯	౩	శ్రియే జాతః శ్రియ ఆ	౯	౯౪	౪
శివస్త్వష్టరిహా గహి	౫	౫	౯		౩	౩౫	౧౧	శృణుతం జరితుర్హవం	౮	౮౫	౪	శ్రియే తే పాదా దువ	౬	౨౯	౩
శివా నః సఖ్యా సన్తు	౪	౧౦	౮		౩	౩౬	౧౧	శృణుతం జరితుర్హవ	౭	౯౪	౨	శ్రియే తే పృశ్నిరుపసేచనీ	౧౦	౧౦౫	౧౦
శిశానో వృషభో యథాగ్నిః	౩	౬౦	౧౩		౩	౩౮	౧౦	శృణోతు న ఊర్జాం పతి	౫	౪౧	౧౨	శ్రియే పూషన్నిషుకృతేవ	౧	౧౮౪	౩
శిశుం జజ్ఞానం హర్యతం	౯	౯౬	౧౭		౩	౩౯	౯	శృణ్వన్తం పూషణం వయ	౬	౫౪	౮	శ్రియే మర్యాసో అఞ్జీరకృణ్వత	౧౦	౭౭	౨
శిశుం న త్వా జేన్యం	౧౦	౪	౩		౩	౪౩	౮	శృణ్వన్తు నో వృషణః	౩	౫౪	౨౦	శ్రియేమధ్యోరుపరస్య	౫	౪౪	౨
శిశుర్న జాతో౽వ చక్ర	౯	౭౪	౧		౩	౪౮	౫	శృణ్వన్తు స్తోమం మరుతః	౧	౪౪	౧౪	శ్రీణన్నుప స్థాద్దివం	౧౦	౬౮	౧
శితికే శితికావతి	౧౦	౧౬	౧౪		౩	౪౯	౫	శృత్యే వీర ఉగ్రముగ్రం	౬	౪౭	౧౬	శ్రీణాముదారో ధరుణో	౧౦	౪౫	౫
శిరం పావకశోచిషం	౮	౧౦౨	౧౧		౩	౫౦	౫	శృత్యే వృష్ణేరివ స్వనః	౯	౪౧	౩	శ్రుతం గాయత్రం తకవాన	౧	౧౨౦	౬
శీర్ష్ణః శీర్ష్ణో జగత	౭	౬౬	౧౫		౧౦	౮౯	౧౮	శృతం యదా కరసి	౧౦	౧౬	౨	శ్రుతం మే మిత్రావరుణా	౧	౧౨౨	౬
శుకేషు మే హరిమాణం	౧	౫౦	౧౨		౧౦	౧౦౪	౧౧	శేవారే వార్యా పురు	౮	౧	౨౨	శ్రుతం వో వృత్రహన్తమం	౮	౯౩	౧౬
శుక్రం తే అన్యద్యజతం	౬	౫౮	౧	శునః శేపో హ్యహ్వద్గృభీత	౧	౨౪	౧౩	శేషన్ను త ఇన్ద్ర సస్మిన్	౧	౧౭౪	౪	శ్రుధి శ్రుత్కర్ణ వహ్నిభి	౧	౪౪	౧౩
శుక్రః పవస్వ దేవేభ్యః	౯	౧౦౯	౩	శునమన్ధాయ భరమహ్వయత్	౧	౧౧౭	౧౮	శేషే వనేషు మాత్రోః	౮	౬౦	౧౫	శ్రుధీన ఇన్ద్ర హ్వయామసి	౬	౨౬	౧
శుక్రః శుశుక్వాఁ ఉషో	౧	౬౯	౧	శునమష్ట్రావ్యచరత్కపర్దీ	౧౦	౧౦౨	౮	శోచా శోచిష్ఠ దీదిహి	౮	౬౦	౬	శ్రుధీ నో అగ్నే సదనే	౧౦	౧౧	౯
శుక్రస్యాద్య గవాశిర	౨	౪౧	౩	శునమస్మభ్యమూతయే	౧౦	౧౨౬	౭	శ్నథద్వృత్రముత సనోతి	౬	౬౦	౧		౧౦	౧౨	౯
శుక్రేభిరఙ్గై రజ	౩	౧	౫	శునశ్చిచ్ఛేపం నిదితం	౫	౨	౭	శ్యావాశ్వస్య రేభత	౮	౩౭	౭	శ్రుధీ హవం తిరశ్చ్యా	౮	౯౫	౪
శుచిం న యామన్నిషిరం	౩	౨	౧౪	శునాసీరావిమాం వాచం	౪	౫౭	౫	శ్యావాశ్వస్య సున్వత	౮	౩౬	౭	శ్రుధీ హవం విపిపానస్యాద్రే	౭	౨౨	౪
శుచిం నుస్తోమం నవజాత	౭	౯౩	౧	శుభ్రం ను తే శుష్మం	౨	౧౧	౪	శ్యావాశ్వస్య సున్వతో	౮	౩౮	౮	శ్రుధీ హవమిన్ద్ర మా	౨	౧౧	౧
శుచిః పావక ఉచ్యతే	౯	౨౪	౭	శుభ్రమన్ధో దేవవాతమప్సు	౯	౬౨	౫	శ్యేన ఆసామదితిః	౫	౪౪	౧౧	శ్రుధీ హవమిన్ద్ర శూర	౧౦	౧౪౮	౫
శుచిః పావక వన్ద్యో౽గ్నే	౨	౭	౪	శుమ్భమాన ఋతాయుభి	౯	౩౬	౪	శ్యేనావివ పతతో	౮	౩౫	౯	శ్రుష్టీవాం యజ్ఞ ఉద్యతః	౬	౬౮	౧
శుచిః పావకో అద్భుతో	౧	౧౪౨	౩	శుమ్భమానా ఋతాయుభి	౯	౬౪	౫	శ్యేనో న యోనిం సదనం	౯	౭౧	౬	శ్రుష్టీవానో హి దాశుషే	౧	౪౫	౧
శుచిః పునానస్తన్వ	౯	౭౦	౮	శుశ్రువాంసా చిదశ్వినా	౭	౭౦	౫	శ్రత్తే దధామి ప్రథమాయ	౧౦	౧౪౭	౧	శ్రుష్ట్యగ్నే నవస్య మే	౮	౨౩	౧౪
శుచిః ష్మ యస్మా అత్రివత్	౫	౭	౮	శుష్ణం పిప్రుం కుయవం	౧	౧౦౩	౮	శ్రద్ధయాగ్నిః సమిధ్యతే	౧౦	౧౫౧	౧	శ్రాయా అగ్నిశ్చిత్రభాను	౨	౧౦	౨
శుచిమర్కైర్బృహస్పతిం	౩	౬౨	౫	శుష్మాసో యే తే అద్రివో	౫	౩౮	౩	శ్రద్ధాం దేవా యజమానా	౧౦	౧౫౧	౪	శ్రేష్ఠం నో అద్య సవిత	౧౦	౩౫	౭
శుచిరపః సూయవసా	౨	౨౭	౧౩	శుష్మిన్తమం న ఊతయే	౩	౩౭	౮	శ్రద్ధాం ప్రాతర్హవామహే	౧౦	౧౫౧	౫	శ్రేష్ఠం యవిష్ఠ భారతాగ్నే	౨	౭	౧
శుచిరసి పురునిష్ఠాః	౮	౨	౯	శుష్మిన్తమో హి తే మదో	౧	౧౭౫	౫	శ్రవః సూరిభ్యో అమృతం	౭	౮౧	౬	శ్రేష్ఠం యవిష్ఠమతిథిం	౧	౪౪	౪
శుచిర్దేవేష్వర్పితా హోత్రా	౧	౧౪౨	౯	శుష్మీ శర్ధో న మారుతం	౯	౮౮	౭	శ్రవచ్ఛ్రుత్కర్ణ ఈయతే	౭	౩౨	౫	శ్రేష్ఠం వః పేశో అధి	౪	౩౬	౭
శుచీ తే చక్రే యాత్యా	౧౦	౮౫	౧౨	శూరగ్రామః సర్వవీరః	౯	౯౦	౩	శ్రవో వాజమిషమూర్జం	౬	౬౫	౩	శ్రేష్ఠో జాతస్య రుద్ర	౨	౩౩	౩
శుచీ వో హవ్యా మరుతః	౭	౫౬	౧౨	శూరస్యేవ యుధ్యతో	౩	౫౫	౮	శ్రాతం మన్య ఊధని	౧౦	౧౭౯	౩	శ్రోణామేక ఉదకం	౧	౧౬౧	౧౦
శునం నః ఫాలా వికృషన్తు	౪	౫౭	౮	శూరా ఇవేద్యుయుధయో	౧	౮౫	౮	శ్రాతం హవిరో ష్విన్ద్ర	౧౦	౧౭౯	౨	శ్వసిత్యప్సు హంసో న	౧	౬౫	౫
శునం వాహాః శునం నరః	౪	౫౭	౪	శూరో న ధత్త ఆయుధా	౯	౭౬	౨	శ్రాయన్త ఇవ సూర్యం	౮	౯౯	౩	శ్విత్యఞ్చో మా దక్షిణత	౭	౩౩	౧
శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్ర	౩	౩౦	౨౨	శూరో వా శూరం వనతే	౬	౨౫	౪	శ్రావయేదస్య కర్ణా	౪	౨౯	౩	శ్వేతం రూపం కృణుతే	౯	౭౪	౭
	౩	౩౧	౨౨	శూషేభిర్వృధో జుషాణో	౧౦	౬	౪	శ్రియసే కం భానుభిః	౧	౮౭	౬	షట్త్రింశాంశ్చ చతురః	౧౦	౧౧౪	౬

షళశ్వా. అతిథిగ్వ	౮	౬౮	౧౭	సం యం స్తుభో ఽవనయో	౧	౧౯౦	౭	స ఇదస్తేవ ప్రతి	౬	౩	౫	సఖా హ యత్ర సఖిభి	౩	౩౯	౫
షడ్ భారా, ఏకో అచరన్	౩	౫౬	౨	సం యజ్జనాన్ క్రతుభిః	౧	౧౩౨	౫	స ఇద్దానాయ దభ్యాయ	౧౦	౬౧	౨	సఖీయతామవితా బోధి	౪	౧౭	౧౮
షష్టిం సహస్రా శ్వ్యస్యాయుతా	౮	౪౬	౨౨	సం యజ్జనౌ సుధనౌ	౫	౩౪	౮	స ఇద్దాసం తువీరవం	౧౦	౯౯	౬	సఖే విష్ణో వితరం వి	౮	౧౦౦	౧౨
సంక్రన్దనేనా నిమిషేణ	౧౦	౧౦౩	౨	సం యత్త ఇన్ద్ర మన్యవ	౪	౩౧	౬	స ఇద్భోజో యో గృహవే	౧౦	౧౧౭	౩	సఖే సఖాయమభ్యా	౪	౧	౩
సం గచ్ఛధ్వం సం వదధ్వం	౧౦	౧౦౧	౨	సం యదిషో వనామహే	౫	౭	౩	స ఇద్రాజా ప్రతిజన్యాని	౪	౫౦	౭	సఖ్యే త ఇన్ద్ర వాజినో	౧	౧౧	౨
సంగచ్ఛమానే యువతీ	౧	౧౮౫	౫	సం యద్ధనన్త మన్యుభి	౭	౫౬	౨౨	స ఇద్వనే నమస్యుభి	౧	౫౫	౪	స గృణానో అద్భిర్దేవ	౧౦	౬౧	౨౬
సం గచ్ఛస్వ పితృభిః	౧౦	౧౪	౮	సం యద్వయం యవసాదో	౧౦	౨౭	౯	స ఇధాన ఉషసో	౨	౨	౮	స గృత్సో అగ్నిస్తరుణ	౭	౪	౨
సం గోభిరాఙ్గి రసో	౧౦	౬౮	౨	సం యన్మదాయ శుష్మిణ	౧	౩౦	౩	స ఇధానో వసుష్కవి	౧	౭౯	౫	సగోమఘా జరిత్రే	౬	౩౫	౪
సం గోమదిన్ద్ర వాజవదస్మే	౧	౯	౭	సం యన్మహీ మిథతీ	౭	౯౩	౫	స ఇన్ను రాయః సుభృతస్య	౧౦	౧౪౭	౪	స గోరశ్వస్య వి వ్రజం	౮	౩౨	౫
సం ఘోషః శృణ్వే ఽవమైరమిత్రై	౩	౩౦	౧౬	సం యన్మిథః పస్పృధానాసో	౧	౧౧౯	౩	స ఇన్మహాని సమిథాని	౧	౫౫	౫	స గ్రామేభిః సనితా	౧	౧౦౦	౧౦
సం చ త్వే జగ్ముర్గిర	౬	౩౪	౧	సం యస్మిన్విశ్వా వసూని	౧౦	౬	౬	స ఇషుహస్తైః స నిషఙ్గిభి	౧౦	౧౦౩	౩	స ఘా తం వృషణం	౧	౮౨	౪
సం చోదయ చిత్రమర్వాగ్రాధ	౧	౯	౫	సం యా దానూని యేమథు	౮	౨౫	౬	స ఈం పాహి య ఋజీషీ	౬	౧౭	౨	సఘా నః సూనుః శవసా	౧	౨౭	౨
సంజర్భురాణస్తరుభిః	౫	౪౪	౫	సం వత్స ఇవ మాతృభి	౯	౧౦౫	౨	స ఈం మహీం ధునిమేతో	౨	౧౫	౫	సఘా నో దేవః సవితా	౭	౪౫	౩
సం జాగృవద్భిర్జరమాణ	౧౦	౯౧	౧	సంవత్సరం శశయానా	౭	౧౦౩	౧	స ఈం మృగో అప్యో	౧	౧౪౫	౫	సఘా నో యోగ ఆ	౧	౫	౩
సం జానానా ఉప సీదన్	౧	౭౨	౫	సంవత్సరీణం పయ	౧౦	౮౭	౧౭	స ఈం రథో న భురిషాళయోజి	౯	౮౮	౨	సఘా యస్తే దదాశతి	౩	౧౦	౩
సం తే పయాంసి సము	౧	౯౧	౧౮	సం వాం కర్మణా సమిషా	౬	౬౯	౧	స ఈం రేభో న ప్రతి వస్త	౬	౩	౬	సఘా రాజా సత్పతిః	౧	౫౪	౭
సం త్రీ పవిత్రా వితతా	౯	౯౭	౫౫	సం వాం శతా నాసత్యా	౬	౬౩	౧౦	స ఈం వృషాజనయత్తాసు	౨	౩౫	౧౩	సఘా వీరో న రిష్యతి	౧	౧౮	౪
సం దక్షేణ మనసా	౯	౬౮	౫	సంవృక్తధృష్ణుముక్థ్యం	౯	౪౮	౨	స ఈం వృషా న ఫేనమస్య	౧౦	౬౧	౮	స చేదుతాసి వృత్రహన్	౪	౩౦	౨౨
సం దేవైః శోభతే వృషా	౯	౨౫	౩	సం వో మదాసో అగ్మత	౧	౨౦	౫	స ఈం సత్యేభిః సఖిభిః	౧౦	౬౭	౭	స చక్రమే మహతో	౫	౮౭	౪
సం నః శిశీహి భురిజోరివ	౮	౪	౧౬	సం సమిద్యువసే వృషన్	౧౦	౧౯౧	౧	స ఈం స్పృధో వనతే	౬	౨౦	౯	సచన్త యదుషసః సూర్యేణ	౧౦	౧౧౧	౭
సం ను వోచావహై పునర్యతో	౧	౨౫	౧౭	సం సీదస్వ మహాఁ అసి	౧	౩౬	౯	సకృద్ధ ద్యౌరజాయత	౬	౪౮	౧౨	స చన్ద్రో విప్ర మర్త్యో	౧	౧౫౦	౩
సం నో రాయా బృహతా	౧	౪౮	౧౬	సంసృష్టం ధనముభయం	౧౦	౮౪	౭	స కేతురధ్వరాణామగ్ని	౩	౧౦	౪	సచస్వ నాయమవసే	౬	౨౪	౧౦
సం పశ్యమానా అమదన్నభి	౩	౩౧	౧౦	సంహోత్రం స్మ పురా నారీ	౧౦	౮౬	౧౦	సక్తుమివ తితఉనా	౧౦	౭౧	౨	సచా యదాసు జహతీష్వ	౧౦	౯౫	౮
సం పూషన్నధ్వనస్తిర	౧	౪౨	౧	స ఆ గమదిన్ద్రో యో	౫	౩౬	౧	స క్షపః పరిషస్వజే	౮	౪౧	౩	సచాయోరిన్ద్ర శ్చర్కృష	౧౦	౧౦౫	౪
సం పూషన్విదుషా నయ	౬	౫౪	౧	స ఆ నో యోనిం సదతు	౭	౯౭	౪	సఖాయః క్రతుమిచ్ఛత	౮	౭౦	౩	సచా సోమేషు పురుహూత	౮	౬౬	౬
సం ప్రేరతే అను వాతస్య	౧౦	౧౬౮	౨	స ఆ వక్షి మహి న	౧౦	౩	౭	సఖాయః సం వః సమ్యఞ్చ	౫	౭	౧	స చికేత సహీయసా	౮	౩౯	౫
సం భానునా యతతే	౫	౩౭	౧	స ఆహుతో వి రోచతే	౧౦	౧౧౮	౩	సఖాయ ఆ ని షీదత పునానాయ	౯	౧౦౪	౧	స చిత్ర చిత్రం చితయన్త	౬	౬	౭
సం భూమ్యా అన్తా ధ్వసిరా	౭	౮౩	౩	స ఇజ్జనేన స విశా	౨	౨౬	౩	సఖాయ ఆ ని షీదత సవితా	౧	౨౨	౮	స చేతయన్మనుషో	౪	౧	౯
సం మాగ్నే వర్చసా సృజ	౧	౨౩	౨౪	స ఇత్క్షేతి సుధిత	౪	౫౦	౮	సఖాయ ఆ శిషామహి	౮	౨౪	౧	స జాతూభర్మా శ్రద్దధాన	౧	౧౦౩	౩
సం మా తపన్త్యభితః. వి	౧౦	౩౩	౨	స ఇత్తన్తుం స వి	౬	౯	౩	సఖాయస్త ఇన్ద్ర విశ్వహ	౭	౨౧	౯	స జాతేభిర్వృత్రహా	౩	౩౧	౧౧
సం మా తపన్త్యభితః. మూషో	౧	౧౦౫	౮	స ఇత్తమోఽవయునం	౬	౨౧	౩	సఖాయస్తే విషుణా	౫	౧౨	౫	స జాతో గర్భో అసి	౧౦	౧	౨
సం మాతృభిర్న శిశు	౯	౯౩	౨	స ఇత్సుదానుః స్వవాన్	౬	౬౮	౫	సఖాయస్త్వా వవృమహే	౩	౯	౧	స జామిభిర్యత్సమజాతి	౧	౧౦౦	౧౧
సంమిశ్లో అరుషో భవ	౯	౬౧	౨౧	స ఇత్స్వపా భువనేష్వాస	౪	౫౬	౩	సఖాయో బ్రహ్మవాహసే	౬	౪౫	౪	స జాయత ప్రథమః	౪	౧	౧౧
సంమీల్య యద్భువనా	౧	౧౬౧	౧౨	స ఇదగ్నిః కణ్వతమః	౧౦	౧౧౫	౫	సఖా సఖ్యే అపచత్	౫	౨౯	౭	స జాయమానః పరమే			

వ్యోమని	౬	౮	౨
స జాయమానః పరమే			
వ్యోమన్యావి	౧	౧౪౩	౨
స జాయమానః పరమే			
వ్యోమన్ వాయు	౭	౫	౭
స జిన్వతే జఠరేషు	౩	౨	౧౧
స జిహ్వయా చతురనీక	౫	౪౮	౫
సజూరాదిత్యైర్వసుభిః	౫	౫౧	౧౦
సజూర్దేవేభిరపాం నపాతం	౭	౩౪	౮
సజూర్మిత్రావరుణాభ్యాం	౫	౫౧	౯
సజూర్విశ్వేభిర్దేవేభిరశ్వి	౫	౫౧	౮
సజోషస ఆదిత్యైర్మాదయధ్వం	౪	౩౪	౮
సజోషస్త్వా దివో నరో	౬	౨	౩
సజోషా ఇన్ద్ర వరుణేన	౪	౩౪	౭
సజోషా ఇన్ద్ర సగణో	౩	౪౭	౨
సతః సతః ప్రతిమానం	౩	౩౧	౮
స తత్కృధీషిత స్తూయమగ్నే	౬	౫	౬
సతుర్వణిర్మహా అరేణు	౧	౫౬	౩
స తు వస్త్రాణ్యధ పేశనాని	౧౦	౧	౬
స తు శ్రుధి శ్రుత్యా యో	౬	౩౬	౫
స తు శ్రుధీన్ద్ర నూతనస్య	౬	౨౧	౮
స తూ నో అగ్నిర్నయతు	౪	౧	౧౦
స తూ పవస్వ. రజః	౯	౭౨	౮
స తూ పవస్వ. రథో	౯	౧౦౭	౨౪
స తే జానాతి సుమతిం	౪	౪	౬
స తేజీయసా మనసా	౩	౧౯	౩
స తో నూనం కవయః సం	౧౦	౫౩	౧౦
సత్తో హోతా న ఋత్వియ	౩	౪౧	౨
సత్తో హోతా మనుష్వదా	౧	౧౦౫	౧౪
సత్యం తత్తుర్వశే యదౌ	౮	౪౫	౨౭
సత్యం తదిన్ద్రావరుణా	౮	౫౯	౩
సత్యం త్వేషా అమవన్తో	౧	౩౮	౭
సత్యమిత్తన్న త్వావాం	౬	౩౦	౪
సత్యమిత్త్వా మహేనది	౮	౭౪	౧౫
సత్యమిత్థా వృషేదసి	౮	౩౩	౧౦
సత్యమిద్వా ఉ అశ్వినా	౫	౭౩	౯
సత్యమిద్వా ఉ తం వయ	౮	౬౨	౧౨
సత్యముగ్రస్య బృహతః	౯	౧౧౩	౫
సత్యమూచుర్నర ఏవాహి	౪	౩౩	౬
సత్యాశిషం కృణుతా	౧౦	౬౭	౧౧
సత్యా సత్యేభిర్మహతి	౭	౭౫	౭
సత్యేనోత్తభితా భూమిః	౧౦	౮౫	౧
సత్రా తే అను కృష్టయో	౪	౩౦	౨
సత్రా త్వం పురుష్టుత.	౮	౧౫	౧౧
సత్రా మదాసస్తవ	౬	౩౬	౧
సత్రా యదీం భార్వరస్య	౪	౨౧	౭
సత్రాసాహం వరేణ్యం	౩	౩౪	౮
సత్రాసాహో జనభక్షో	౨	౨౧	౩
సత్రా సోమా అభవన్	౪	౧౭	౬
సత్రాహణం దాధృషిం	౪	౧౭	౮
సత్రితస్యార్థి సానవి	౯	౩౭	౪
సత్రే హ జాతా విషితా	౭	౩౩	౧౩
సత్వం దక్షస్యావృకో	౬	౧౫	౩
సత్వం న ఇన్ద్ర ధియసానో	౫	౩౩	౨
సత్వం న ఇన్ద్ర వాజేభి	౮	౧౬	౧౨
సత్వం న ఇన్ద్ర సూర్యే	౧	౧౦౪	౬
సత్వం న ఇన్ద్రా కవాభి	౬	౩౩	౪
సత్వం న ఊర్జాం పతే	౮	౨౩	౧౨
సత్వం నశ్చిత్ర వజ్రహస్త	౬	౪౬	౨
సత్వం నో అగ్నే వనమో	౪	౧	౫
స త్వం నో అర్వన్నిదాయా	౬	౧౨	౬
స త్వం నో దేవ మనసా	౮	౨౬	౨౫
స త్వం నో రాయః శిశీహి	౩	౧౬	౩
స త్వం విప్రాయ దాశుషే	౮	౪౩	౧౫
స త్వమగ్నే ప్రతీకేన	౧౦	౧౧౮	౮
స త్వమగ్నే విభావసుః	౮	౪౩	౩౨
స త్వమగ్నే సౌభగత్వస్య	౧	౯౪	౧౬
స త్వమస్మదప ద్విషో	౮	౧౧	౩
సత్వా భరిషో గవిషో	౪	౪౦	౨
సత్వామదద్వృషా మదః	౧	౮౦	౨
స దర్శతశ్రీరతిథి	౧౦	౯౧	౨
సదసస్పతిమద్భుతం	౧	౧౮	౬
సదస్య మదే సద్వస్య	౬	౨౭	౨
సదా కవీ సుమతిమా	౧	౧౧౭	౧౩
సదాస్వో యజతో వి	౫	౪౪	౧౨
సదాసి రణ్వో యవసేవ	౧౦	౧౧	౫
సదా సుగః పితుమాం.	౩	౫౪	౨౧
సదిద్ధితే తువిజాతస్య	౬	౧౮	౪
స దూతో విశ్వేదభి	౪	౧	౮
స దృళ్హే చిదభి తృణత్తి	౮	౧౦౩	౫
సదృశీరద్య సదృశీరిదు	౧	౧౨౩	౮
స దేవః కవినేషితో	౯	౩౭	౬
సదో ద్వా చక్రాతే ఉపమా	౮	౨౯	౫
సద్మేవ ప్రాచో వి మిమాయ	౨	౧౫	౩
సద్యశ్చిద్యః శవసా	౧౦	౧౨౮	౩
సద్యశ్చిద్యస్య చర్కృతిః	౬	౪౮	౨౧
సద్యశ్చిన్ను తే మఘవన్	౭	౧౯	౯
సద్యో అధ్వరే రథిరం	౭	౭	౪
సద్యో జాత ఓషధీభి	౩	౫	౮
సద్యో జాతస్య దదృశాన	౪	౭	౧౦
సద్యో జాతో వ్యమిమీత	౧౦	౧౧౦	౧౦
సద్యోజువస్తే వాజా	౮	౮౧	౯
సద్యో హ జాతో వృషభః	౩	౪౮	౧
స ద్యుమ్న్యాతి మనుష	౧౦	౯౯	౭
స ద్విబన్ధుర్వైతరణో	౧౦	౬౧	౧౭
స ధారయత్పృథివీం	౧	౧౦౩	౨
సధ్రీచీః సిన్ధుముశతీ	౧౦	౧౧౧	౧౦
సధ్రీమా యన్తి పరి	౨	౧౩	౨
సనః క్షుమన్తం సదనే	౧౦	౩౮	౨
సనః పప్రిః పారయాతి	౮	౧౬	౧౧
సనః పవస్వ వాజయు	౯	౪౪	౪
స నః పవస్వ శం గవే	౯	౧౧	౩
స నః పావక దీదివ	౧	౧౨	౧౦
స నః పావక దీదిహి	౩	౧౦	౮
స నః పితేవ సూనవే	౧	౧	౯
స నః పునాన. వీరవతీ	౯	౬౧	౬
సనః పునాన. స్తోత్రే	౯	౪౦	౫
స నః పృథు శ్రవాయ్య	౬	౧౬	౧౨
సనః శక్రశ్చిదా శకత్	౮	౩౨	౧౨
స నః శర్మాణి వీతయే	౩	౧౩	౪
సనః సిన్ధుమివ నావయాతి	౧	౯౭	౮
సనః సోమేషు సోమపా	౮	౯౭	౬
స నః స్తవాన. గాయత్రేణ	౧	౧౨	౧౧
స నః స్తవాన. రయిం	౮	౨౪	౩
స న ఇన్ద్రః శివః సఖా	౮	౯౩	౩
స న ఇన్ద్ర త్వయతాయా	౭	౨౦	౧౦
	౭	౨౧	౧౦
స న ఇన్ద్రాయ యజ్యవే	౯	౬౧	౧౨
స న ఈళానయా సహ	౮	౧౦౨	౨
స న ఊర్జేవ్యవ్యయం	౯	౪౯	౪
సనత్సాశ్వ్యం పశుముత	౫	౬౧	౫
సనద్వాజం విప్రవీరం	౧౦	౪౭	౪
స నక్షత్రాభిరద్రిన్	౪	౩౨	౫
సనా చ సోమ జేషి చ	౯	౪	౧
సనా జ్యోతిః సనా స్వర్విశ్వా	౯	౪	౨
సనా తాతా చిద్భువనా	౨	౨౪	౫
సనా తాత ఇన్ద్ర నవ్యా	౧	౧౭౪	౮
సనా తాత ఇన్ద్ర భోజనాని	౭	౧౯	౬
సనాత్సనీళా అవనీ	౧	౬౨	౧౦
సనా దక్షముత క్రతుమప	౯	౪	౩
సనాదగ్నే మృణసి	౧౦	౮౭	౧౯
సనాదేవ తవ రాయో	౧	౬౨	౧౨
సనాద్దివం పరి భూమా	౧	౬౨	౮
సనా పురాణమధ్యేమ్యారాత్	౩	౫౪	౯
సనామానా చిద్ధ్వసయో	౧౦	౭౩	౬
సనాయతే గోతమ ఇన్ద్ర	౧	౬౨	౧౩

సవాయుమో వమతి నవ్య	౧	౬౨	౧౧	స నో మన్ద్రాభిరధ్వరే	౬	౧౬	౨	స పునానో మదిన్తమః	౯	౯౯	౬	స ధన్వా ఇదియర్తి	౯	౨౬	౪౧
సవితః మువవితరుగ్ర	౮	౪౬	౨౦	స నో మహాఁ అనిమానో	౧	౨౭	౧౧	స పూర్వయా నివిదా	౧	౯౬	౨	స సామేతి శివసః	౧౦	౩౪	౬
సవితా పశ్చా అర్యచ్ఛి	౮	౨	౩౬	స నో మిత్రమహస్త్వమగ్నే	౮	౪౪	౧౪	స పూర్వ్యః పవతేయం	౯	౭౭	౨	స తిక్తమాతో అమృతస్య	౯	౭౦	౨
సవితాపి ప్రవతో	౭	౩౭	౫	స నో యువేన్ద్రో జోహూత్రః	౨	౨౦	౩	స పూర్వ్యో మహానాం వేనః	౮	౬౩	౧	స భూతు యో హ ప్రథమాయ	౨	౧౭	౨
సవిర్మిత్రస్య సప్రథ	౮	౧౨	౧౨	స నో రాధాంస్యా భరేశానః	౭	౧౫	౧౧	స పూర్వ్యో వసువిజ్జాయమానో	౯	౯౬	౧౦	స భ్రాతరం వరుణమగ్నే	౪	౧	౨
స నీవ్యాభిర్జరితార	౬	౩౨	౪	సనో రేవత్సమిధానః	౨	౨	౬	సప్త క్షరన్తి శిశవే	౧౦	౧౩	౫	సమత్రిషమిమా అహం	౧౦	౧౫౯	౬
సనేమ తత్సుసనితా	౧౦	౩౬	౯	స నో వస్వ ఉప మాస్యూర్జో	౮	౭౧	౯	సప్త త్వా హరితో రథే	౧	౫౦	౮	స మహ్నా అనిమ	౬	౧౮	౭
సనేమ తేవసా వయం	౬	౨౦	౧౦	స నో వాజాయ శ్రవస	౬	౧౭	౧౪	సప్త దిశో నానాసూర్యాః	౯	౧౧౪	౩	సమన్యాపర్యన్త్యా సమాని	౧౦	౬౯	౬
సనేమ యేత ఊతిభిః	౨	౧౧	౧౯	స నో వాజేష్వవితా	౮	౪౬	౧౩	సప్త ధామాని పరియన్	౧౦	౧౨౨	౩	సమఞ్జన్తు విశ్వే దేవా	౧౦	౮౫	౪౭
సనేమ కృద్యన్మదా	౯	౧౦౪	౬	స నో విభావా చక్షణిర్న	౬	౪	౨	సప్తభిః పుత్రైరదితి రుప	౧౦	౭౨	౯	సమత్ర గావోభితో	౫	౩౦	౧౦
సనేమ చక్రమజరం వి	౧	౧౬౪	౧౪	స నో విశ్వా దివో	౯	౫౭	౪	సప్త మర్యాదాః కవయ	౧౦	౫	౬	స మత్సరః పృత్సు వన్వన్	౯	౯౬	౮
సనేమి త్వమస్మదా	౯	౧౦౫	౬	స నో విశ్వాన్యా భర	౮	౯౩	౨౯	సప్తమే సప్త శాకిన	౫	౫౨	౧౭	సమత్సు త్వా శూర	౧	౧౭౩	౭
సనేమి పఖ్యం స్వప	౧	౬౨	౯	స నో విశ్వాహా సుక్రతు	౧	౨౫	౧౨	సప్త యుఞ్జన్తి రథమేక	౧	౧౬౪	౨	సమత్స్వగ్ని మవసే	౮	౧౧	౯
సనేమ్యస్మద్యుయోత	౭	౫౬	౫	స నో విశ్వేభిర్దేవేభి	౮	౭౧	౩	సప్త వీరాసో అధరా	౧౦	౨౭	౧౫	సమధ్వరాయోషసో	౭	౪౧	౬
సనో అర్య సముత్రయు	౯	౪౪	౬	స నో వృషన్త్సనిష్ఠయా	౮	౯౨	౧౫	సప్త స్వసారో అభి	౯	౮౬	౩౬	సమనా తూర్ణిరుప	౧౦	౭౩	౪
సనో అర్ష పవిత్ర	౯	౬౪	౧౨	స నో వృషన్నముం చరుం	౧	౭	౬	సప్త స్వసౄరరుషీ	౧౦	౫	౫	సమనేవ వపుష్యతః	౮	౬౨	౯
సనో అర్వాభి దూత్యం	౯	౪౫	౨	సనో వృష్టిం దివస్పరి	౨	౬	౫	సప్త హోతారస్తమిదీళతే	౮	౬౦	౧౬	సమష్టత్యా హ్యమ	౬	౨౩	౮
సనో జ్యోతీంషి పూర్వ్య	౯	౩౬	౩	స నో వేదో అమాత్యమగ్నీ	౭	౧౫	౩	సప్త హోత్రాణి మనసా	౩	౪	౫	సమష్టత్యా హ్యష్టతో	౩	౪౧	౬
సనో దూరాచ్చాసాచ్చ	౧	౨౭	౩	స నో హరీణాం పత	౯	౧౦౫	౫	సప్తానాం సప్త ఋష్టయః	౮	౨౮	౫		౬	౪౫	౨౭
సనో దేవ దేవతాతే	౯	౯౬	౩	సన్తి హ్యర్య ఆశిష	౮	౫౪	౭	సప్తాపో దేవీః సురణా	౧౦	౧౦౪	౮	స మన్ద్రాయా చ జిహ్వయా	౭	౧౬	౯
సనో దేవేభిః పవమాన	౯	౯౩	౪	స పత్యత ఉభయోర్నృమ్ణ	౬	౨౫	౬	సప్తార్ధగర్భా భువనస్య	౧	౧౬౪	౩౬	సమన్యా యన్త్యుప	౨	౩౫	౩
సనో దేతి వరిష్ఠయా	౫	౨౫	౩	స పప్రథానో అభి	౭	౬౯	౨	సప్తాస్యే స వృణిధయన్తః	౧౦	౯౦	౧౫	స మమ్యం మర్త్యానామదబ్ధో	౮	౭౮	౬
సనో నవ్యేభిర్వృషకర్మన్	౧	౧౩౦	౧౦	సపర్యవో భరమాణా	౭	౨	౪	సప్తిం మృజన్తి వేధసో	౯	౨౯	౨	స మన్యుమీః సమదనస్య	౧	౧౦౦	౬
సనో నియుద్భిః పురుహూత	౬	౨౨	౧౧	సపర్యేణ్యః స ప్రియో	౬	౧	౬	స క్షేదిద్భ మదచ్యుతా	౮	౩౩	౧౮	స మర్తో అగ్నే స్వనీక	౭	౧	౨౩
స నో నియుద్భిరా పృణ	౬	౪౫	౨౧	స పర్వతో న ధరుణే	౧	౫౨	౨	స ప్రతీత ఉభయస్య	౭	౩౩	౧౨	స మర్మృజాన ఆయుభిః	౯	౬౬	౨౩
సనో నృణాం నృతమో	౧	౭౭	౪	స పవస్వ ధనంజయ	౯	౪౬	౫	స ప్రత్నథా కవివృధ	౮	౬౩	౪	స మర్మృజాన ఆయుభి	౯	౫౭	౩
స నో నేదిష్ఠం దదృశాన	౧	౧౨౭	౧౧	స పవస్వ మదాయ కం	౯	౪౫	౧	స ప్రత్నథా సహసా	౧	౯౬	౧	స మర్మృజాన ఇన్ద్రియాయ	౯	౭౦	౫
సనో బోధి పరవితా	౬	౨౧	౧౨	స పవస్వ మదిన్తమ	౯	౫౦	౫	స ప్రత్నవన్నవీయసాగ్నే	౬	౧౬	౨౧	సమశ్వినో రవసా నూతనేన	౫	౪౨	౧౮
స నో బోధి పురోడాశం	౬	౨౩	౭	స పవస్వ య ఆవిథేన్ద్రం	౯	౬౧	౨౨	స ప్రత్నవన్నవ్యసే	౯	౯౧	౫		౫	౪౩	౧౭
స నో బోధి శ్రుధీ హవ	౫	౨౪	౨	స పవస్వ విచర్షణ	౯	౪౧	౫	స ప్రథమే వ్యోమని	౮	౧౩	౨		౫	౭౬	౫
స నో బోధి సహస్య	౨	౨	౧౧	స పవస్వ సహమానః	౯	౧౧౦	౧౨	స ప్రవోళ్హ్న్పరిగత్యా	౨	౧౫	౪		౫	౭౭	౫
స నో భగాయ వాయవే పూష్ణే	౯	౬౧	౯	స పవిత్రే విచక్షణో	౯	౩౭	౨	స ప్రాచీనాన్పర్వతాన్	౨	౧౭	౫	సమస్మిన్ జాయమాన ఆసత	౧౦	౯౫	౭
స నో భగాయ వాయవే విప్ర	౯	౪౪	౫	స పిత్ర్యాణ్యాయుధాని	౧౦	౮	౮	సబాధో యం జనా ఇమే	౮	౭౪	౬	సమస్య మన్యవే విశో	౮	౬	౪
స నో మదానాం పత	౯	౧౦౪	౫	స పునాన ఉపసూరే	౯	౯౭	౩౮	స బోధి సూరిర్మఘవా	౨	౬	౪	సమస్య హరిం హరయో	౯	౯౬	౨

మన్త్రం			
స మహ్నా విశ్వా దురితాని	౭	౧౨	౨
స మాతరా న దదృశాన	౯	౭౦	౬
స మాతరా విచరన్త్వాజయ	౯	౬౮	౪
సమాతరా సూర్యేణా	౬	౩౨	౨
స మాతరిశ్వా పురువార	౧	౯౬	౪
సమానం నీళం వృషణో	౧౦	౫	౨
సమానం పూర్వీరభి	౧౦	౧౨౩	౩
సమానం వత్సమభి	౧	౧౪౬	౩
సమానం వాం సజాత్యం	౮	౭౩	౧౨
సమాన ఊర్వే అధి	౭	౭౬	౫
సమానమఞ్జ్యేషాం వి	౮	౨౦	౧౧
సమానమస్మా అనపా	౧౦	౮౯	౩
సమానము త్యం పురుహూత	౧౦	౪౧	౧
సమానమేతదుదకముచ్చై	౧	౧౬౪	౫౧
సమానయోజనో హి వా.	౧	౩౦	౧౮
సమానీ వ ఆకూతిః	౧౦	౧౯౧	౪
స మానుషీషు దూళభో	౪	౯	౨
స మానుషే వృజనే	౧	౧౨౮	౭
సమానే అహన్త్రిరవద్య	౧	౩౪	౩
సమానో అధ్వా స్వస్రో	౧	౧౧౩	౩
సమానో మన్త్రః సమితిః	౧౦	౧౯౧	౩
సమానో రాజా విభృతః	౩	౫౫	౪
సమాన్యా వియుతే దూరే	౩	౫౪	౭
స మామృజే తిరో	౯	౧౦౭	౧౧
సమావవర్తి విష్ఠితో	౨	౩౮	౬
స మాహిన ఇన్ద్ర అర్ణో	౨	౧౯	౩
స మిత్రమఘమత్సవర్	౮	౧౮	౧౪
సమిత్రావప్తతహాభిదత్	౮	౭౭	౩
సమిత్థమిత్యమనా	౩	౪	౧
సమిద్ధమగ్నిం సమిధా	౬	౧౫	౭
సమిద్ధశ్చిత్సమిధ్యసే	౧౦	౧౫౦	౧
సమిద్ధస్య ప్రమహసో	౫	౨౮	౪
సమిద్ధస్య శ్రయమాణః	౩	౮	౨
సమిద్ధాగ్నిర్వనవత్	౫	౩౭	౨
సమిద్ధో అగ్నే సుత ఇన్ద్ర	౬	౪౦	౩
సమిద్ధేష్వగ్నిష్వా నజానా	౧	౧౦౮	౪
సమిద్ధో అగ్న ఆ వహ	౧	౧౪౨	౧
సమిద్ధో అగ్న ఆహుత	౫	౨౮	౫
సమిద్ధో అగ్నిర్దివి	౫	౨౮	౧
సమిద్ధో అగ్నిర్నిహితః	౨	౩	౧
సమిద్ధో అద్య మనుషో	౧౦	౧౧౦	౧
సమిద్ధో అద్య రాజసి	౧	౧౮౮	౧
సమిద్ధో విశ్వతస్పతిః	౯	౫	౧
సమిధాగ్నిం దువస్యత	౮	౪౪	౧
సమిధా జాతవేదసే	౭	౧౪	౧
సమిధానః సహస్రజిదగ్నే	౫	౨౬	౬
సమిధాన ఉ సన్త్య	౮	౪౪	౯
సమిధా యస్త ఆహుతిం	౬	౨	౫
సమిధా యో నిశితీ	౮	౧౯	౧౪
సమిధ్యమానః ప్రథమాను	౩	౧౭	౧
సమిధ్యమానో అధ్వరే	౩	౨౭	౪
సమిధ్యమానో అమృతస్య	౫	౨౮	౨
సమిన్ద్ర గర్దభం మృణ	౧	౨౯	౫
సమిన్ద్ర ణో మనసా	౫	౪౨	౪
సమిన్ద్ర రాయా సమిషా	౧	౫౩	౫
సమిన్ద్రేణోత వాయునా	౯	౬౧	౮
సమిన్ద్రేరయ గామనడ్వాహం	౧౦	౫౯	౧౦
సమిన్ద్రో గా అజయత్సం	౪	౧౭	౧౧
సమిన్ద్రో రాయో బృహతీ	౮	౫౨	౧౦
సమీం పణేరజతి	౫	౩౪	౭
సమీం రేభాసో అస్వరన్	౮	౯౭	౧౧
సమీచీనా అనూషత	౯	౩౯	౬
సమీచీనాస ఆసతే	౯	౧౦	౭
సమీచీనే అభిత్మనా	౯	౧౦౨	౭
సమీ రథం న భురిజో	౯	౭౧	౫
సమీ వత్సం న మాతృభిః	౯	౧౦౪	౨
సమీ సఖాయో అస్వరన్	౯	౪౫	౫
సము త్యే మహతీరపః	౮	౭	౨౨
సము త్వా ధీభిరస్వరన్	౯	౬౬	౮
సముద్రః సిన్ధూ రజో	౧౦	౬౬	౧౧
సముద్ర జ్యేష్ఠాః సలిలస్య	౭	౪౯	౧
సముద్ర మాసామవ తస్థే	౫	౪౪	౯
సముద్రాదర్ణవాదధి	౧౦	౧౯౦	౨
సముద్రా దూర్మిముదియర్తి	౧౦	౧౨౩	౨
సముద్రాదూర్మిర్మధుమా.	౪	౫౮	౧
సముద్రియా అప్సరసో	౯	౭౮	౩
సముద్రే అన్తః శయత	౮	౧౦౦	౯
సముద్రేణ సిన్ధవో	౩	౩౬	౭
సముద్రే త్వా నృమణా	౧౦	౪౫	౩
సముద్రో అప్సు మామృజే	౯	౨	౫
సము పూష్ణా గమేమహి	౬	౫౪	౨
సము ప్ర యన్తి ధీతయః	౧౦	౨౫	౪
సము ప్రియా అనూషత	౯	౧౦౧	౮
సము ప్రియో మృజ్యతే	౯	౯౭	౩
సమువాం యజ్ఞం మహయం	౭	౬౧	౬
సమువో యజ్ఞం మహయన్	౭	౪౨	౩
స మృజ్యతే సుకర్మభిర్దేవో	౯	౯౯	౭
సమృజ్యమానో దశభిః	౯	౭౦	౪
సమేన మహతా జమాగిరో	౯	౩౪	౬
సమే సపుత్రదయధశ్వహోర్యో	౬	౪౯	౫
సమోహే వాయ ఆశత	౧	౮	౬
సమౌ చిన్ద్రాస్తా న సమం	౧౦	౧౧౭	౯
సమ్యక్సమ్యఞ్చో మహిషా	౯	౭౩	౨
సమ్యక్స్రవన్తి సరితో	౪	౫౮	౬
సమ్రాజా ఉగ్రా వృషభా	౫	౬౩	౩
సమ్రాజా యా ఘృతయోనీ	౫	౬౮	౨
సమ్రాజావస్య భువనస్య	౫	౬౩	౨
సమ్రాజో యే సువృధో	౧౦	౬౩	౫
సమ్రాజ్ఞీ శ్వశురే భవ	౧౦	౮౫	౪౬
సమ్రాళన్యః స్వరాళన్య	౭	౮౨	౨
స యన్తా విప్ర ఏషాం	౩	౧౩	౩
స యహ్వ్యో అవనీర్గోష్వర్వా	౧౦	౯౯	౪
స యుధ్మః సత్వా ఖజకృత్	౬	౧౮	౨
స యోజతే అరుషా విశ్వ	౭	౧౬	౨
స యో న ముహే న మిథూ	౬	౧౮	౮
సయో వృషా నరాం న	౧	౧౪౯	౨
స యో వృషా వృష్ణ్యేభిః	౧	౧౦౦	౧
స యో వ్యస్థాదభి	౨	౪	౭
స రంహత ఉరుగాయస్య	౯	౯౭	౯
స రత్నం మర్త్యో వసు	౧	౪౧	౬
స రథేన రథీ తమో	౬	౪౫	౧౫
స రన్ధయత్సదివః	౨	౧౯	౬
సరస్వతి త్వమస్మా.	౨	౩౦	౮
సరస్వతి దేవనిదో	౬	౬౧	౩
సరస్వతి యా సరథం	౧౦	౧౭	౮
సరస్వతీం దేవయన్తో	౧౦	౧౭	౭
సరస్వతీం యాం పితరో	౧౦	౧౭	౯
సరస్వతీ సరయుః సిన్ధు	౧౦	౬౪	౯
సరస్వతీ సాధయన్తీ	౨	౩	౮
సరస్వత్యభి నో నేషి	౬	౬౧	౧౪
సరస్వాన్ధీభిర్వరుణో	౧౦	౬౬	౫
సరాజసి పురుష్టుత.	౮	౧౫	౩
సరాయస్ఖాముప సృజా	౬	౩౬	౪
సరుద్రేభిరశస్తవార	౧౦	౯౯	౫
సరూపైరా సు నో గహి	౮	౩౪	౧౨
స రేతోధా వృషభః	౭	౧౦౧	౬
స రేవాం ఇవ విశ్పతి	౧	౨౭	౧౨
స రోచయజ్జనుషా రోదసీ	౩	౨	౨
స రోరువదభి పూర్వా	౯	౬౮	౨
స రోరువదభ్యునద స్తిగ్మశృఙ్గో	౧౦	౨౮	౨
సర్గా ఇవ సృజతం సుష్టుతీరుప	౮	౩౫	౨౦
సర్వం పరిక్రోశం జహి	౧	౨౯	౭
సర్వే నన్దన్తి యశసా	౧౦	౭౧	౧౦
స వహ్నిః పుత్రః పిత్రోః	౧	౧౬౦	౧౨
స వర్ధితా వర్ధనః	౯	౯౭	౩౯

స వహ్నిః పుత్రః పిత్రోః	౧	౧౬౦	౩
స వహ్నిః సోమ జాగృవిః	౯	౩౬	౨
స వహ్నిభిరృక్వభిర్గోషు	౬	౩౨	౩
స వహ్నిరప్సు దుష్టరో	౯	౨౦	౬
స వాం యజ్ఞేషు మానవీ	౯	౯౮	౯
సవాజం యాతాపదుష్పదా	౧౦	౯౯	౩
స వాజం విశ్వచర్షణి	౧	౨౭	౯
స వాజీ రోచనా దివః	౯	౩౭	౩
స వాజ్యక్షాః సహస్రరేతా	౯	౧౦౯	౯
స వాజ్యర్వా స ఋషి	౪	౩౬	౬
స వాయుమిన్ద్రమశ్వినా	౯	౭	౭
స పావకాన ఆహా రోచా	౩	౫౧	౮
స వావృధే నర్యో యోషణాసు	౭	౯౫	౩
సవితా పశ్చాతాత్సవితా	౧౦	౩౬	౧౪
సవితా యన్త్రైః పృథివీ	౧౦	౧౪౯	౧
సవితారముషసమశ్వినా	౧	౪౪	౮
స విద్వాఁ అఙ్గిరోభ్య	౮	౬౩	౩
స విద్వాఁ అపగోహం	౨	౧౫	౭
స విద్వాఁ ఆ చ పిప్రయో	౨	౬	౮
స విప్రశ్చర్షణీనాం శవసా	౪	౮	౮
స విశ్వా దాశుషే వసు	౯	౩౬	౫
స వీరో అప్రతిష్కుత	౭	౩౨	౬
స వీరో దక్షసాధనో	౯	౧౦౧	౧౫
స వృత్రహత్యే హవ్యః స	౪	౨౪	౨
స వృత్రహా వృషా సుతో	౯	౩౭	౫
స వృత్రహేన్ద్రః కృష్ణయోనీః	౨	౨౦	౭
స వృత్రహేన్ద్ర ఋభుక్షాః	౮	౯౬	౨౧
స వృత్రహేన్ద్రశ్చర్షణీ ధృత్తం	౮	౯౬	౨౦
స వేతసుం దశమాయం	౬	౨౦	౮
స వేద దేవ ఆనమం	౪	౮	౩
స వేద సుష్టుతీనామిన్దుర్న	౧౦	౨౬	౩
సవ్యామను స్ఫిగ్యం వావసే	౮	౪	౮
స వ్రాధతః శవసానేభి	౧౦	౯౯	౯
స వ్రాధతో నహుషో	౧	౧౨౨	౧౦

స శుష్మీ కలశేష్వా	౯	౧౮	౭
స శేవృధమధి ధా	౧	౫౪	౧౧
స శ్రుధి యః స్మా	౧	౧౨౯	౨
స శ్వితానస్తన్యతూ	౬	౬	౨
స సంనయః స వినయః	౨	౨౪	౯
స సంస్తిరో విష్ఠిరః	౧	౧౪౦	౭
స సత్పతిః శవసా	౬	౧౩	౩
ససత్య సత్వన్మహతే	౬	౩౧	౫
స సద్మ పరి ణీయతే	౪	౯	౩
ససన్తు త్యా అరాతయో	౧	౨౯	౪
స సప్త ధీతిభిర్హితో	౯	౯	౪
స సముద్రో అపీచ్యస్తురో	౮	౪౧	౮
స సర్గేణ శవసా తక్తో	౬	౩౨	౫
స సర్పరీరభరత్తూయమేభ్యో	౩	౫౩	౧౬
స సర్పరీరమతిం బాధమానా	౩	౫౩	౧౫
స సవ్యేన యమతి	౧	౧౦౦	౯
ససస్య యద్వియుతా	౪	౭	౭
ససానాత్యాఁ ఉత సూర్య	౩	౩౪	౯
స సుక్రతుః పురోహితో	౧	౧౨౮	౪
స సుక్రతుర్ఋత చిదస్తు	౭	౮౫	౪
స సుక్రతుర్యో వి దురః	౭	౯	౨
స సుక్రతూ రణితా యః	౮	౯౬	౧౯
స సుతః పీతయే వృషా	౯	౩౭	౧
స సున్వత ఇన్ద్రః సూర్యమా	౨	౧౯	౫
స సుష్వేయో వసూనాం	౯	౧౦౮	౧౩
స సుష్టుభా స ఋక్వతా	౪	౫౦	౫
స సుష్టుభా స స్తుభా	౧	౬౨	౪
స సూనుభిర్న రుద్రేభి	౧	౧౦౦	౫
స సూనుర్మాతరా శుచిర్జాతో	౯	౯	౩
స సూర్యః పర్యురూ వరాంస్యేన్ద్రో	౧౦	౮౯	౨
స సూర్య ప్రతిపురో న	౭	౬౨	౨
స సూర్యస్య రశ్మిభిః	౯	౮౬	౩౨
ససృవాంసమివ త్మనాగ్ని	౩	౯	౫

స సోమ ఆమిశ్లతమః	౬	౨౯	౪
సస్య మాతా సస్తు పితా	౭	౫౫	౫
స స్తోమ్యః స హవ్యః	౮	౧౬	౮
సస్థావానా యవయసి	౮	౩౭	౪
సస్నిమవిన్దచ్చరణే	౧౦	౧౩౯	౬
సస్మా కృణోతి కేతుమా	౫	౭	౪
సస్వశ్చిద్ధి తన్వః	౭	౫౯	౭
సస్వశ్చిద్ధి సమృతి	౭	౬౦	౧౦
సహదానుం పురుహూత	౩	౩౦	౮
సహ వామేన న ఉషో	౧	౪౮	౧
స హవ్యవాళమర్త్య	౩	౧౧	౨
స హ శ్రుత ఇన్ద్రో నామ	౨	౨౦	౬
సహస్తోమాః సహచ్ఛన్దస	౧౦	౧౩౦	౭
సహస్రం త ఇన్ద్రోతయో	౧	౧౬౭	౧
సహస్రం వ్యతీనాం యుక్తా	౪	౩౨	౧౭
సహస్రం సాకమర్చత	౧	౮౦	౯
సహస్రణీథః శతధారో	౯	౮౫	౪
సహస్ర ణీథాః కవయో	౧౦	౧౫౪	౫
సహస్రదా గ్రామణీర్మా	౧౦	౬౨	౧౧
సహస్రధా పఞ్చదశాన్యుక్థా	౧౦	౧౧౪	౮
సహస్రధారం వృషభం	౯	౧౦౮	౮
సహస్రధారః పవతే	౯	౧౦౧	౬
సహస్రధారేఽవ తా	౯	౭౪	౬
సహస్రధారేఽవ తే	౯	౭౩	౪
సహస్రతధారే వితతే	౯	౭౩	౭
సహస్రవాజమభిమాతిషాహం	౧౦	౧౦౪	౭
సహస్రశీర్షా పురుషః	౧౦	౯౦	౧
సహస్రశృఙ్గో వృషభో యః	౭	౫౫	౭
సహస్రసామాగ్నివేశిం	౫	౩౪	౯
సహస్రాక్షేణ శతశారదేన	౧౦	౧౬౧	౩
సహస్రాక్షో విచర్షణిరగ్నీ	౧	౭౯	౧౨
సహస్రా తే శతా వయం	౪	౩౨	౧౮
సహస్రేణేవ సచతే	౮	౪	౬
సహస్రైః పృషతీనామధి	౮	౬౫	౧౧

సహస్రోతిః శతామఘో	౯	౬౨	౧౪
సహస్వ మన్యో అభిమాతి	౧౦	౮౪	౩
సహావా పృత్సు తరణిర్నార్వా	౩	౪౯	౩
స హి క్రతుః స మర్యః	౧	౭౭	౩
స హి క్షత్రస్య మనసస్య	౫	౪౪	౧౦
స హి క్షపావాఁ అగ్నీ	౧	౭౦	౩
స హి క్షయేణ క్షమ్యస్య	౭	౪౬	౨
స హి క్షేమో హవిర్యజ్ఞః	౧౦	౨౦	౬
స హి త్వం దేవ శశ్వతే	౯	౯౮	౪
స హి ద్యుతా విద్యుతా	౧౦	౯౯	౨
స హి ద్యుభిర్జనానాం	౫	౧౬	౨
స హి ద్వరో ద్వరిషు	౧	౫౨	౩
స హి ధీభిర్హవ్యో	౬	౧౮	౬
స హి పురూ చిదోజసా	౧	౧౨౭	౩
స హి యో మానుషా యుగా	౬	౧౬	౨౩
స హి రత్నాని దాశుషే	౫	౮౨	౩
స హి విశ్వాతి పార్థివా	౬	౧౬	౨౦
స హి విశ్వాని పార్థివా	౬	౪౫	౨౦
స హి వేదా వసుధితిం	౪	౮	౨
స హి శర్ధో న మారుతం	౧	౧౨౭	౬
స హి శుచిః శతపత్రః	౭	౯౭	౭
స హి శ్రవస్యుః సదనాని	౧	౫౫	౬
స హి ష్మా జరితృభ్య	౯	౨౦	౨
సహిష్మా ధన్వాక్షితం	౫	౭	౭
సహిష్మా విశ్వచర్షణి	౫	౨౩	౪
స హి సత్యో యం పూర్వే	౫	౨౫	౨
స హి స్వసృత్పృషదశ్వో	౧	౮౭	౪
స హోతా యస్య రోదసీ	౩	౬	౧౦
స హోతా విశ్వం పరి	౨	౨	౫
స హోతా సేదు దూత్యం	౪	౮	౪
సహోభిర్విశ్వం పరి	౧౦	౫౬	౫
సహో షు ణో వజ్రహస్తైః	౮	౭	౩౨
సాంతపనా ఇదం హవిర్మరుత	౭	౫౯	౯
సాకం జాతః క్రతునా	౨	౨౨	౩

సాకం జాతాః సుక్రతుః	౫	౫౫	౩	సిన్ధుర్న క్షోదః శిమీవాన్	౨	౨౫	౩	వరుణాయ	౯	౩౩	౩	సుబ్రహ్మాణం దేవవన్తం	౧౦	౪౭	౩
సాకంజానాం సప్తథమాహుః	౧	౧౬౪	౧౫	సిన్ధుర్హ వాం రసయా	౪	౪౩	౬	సుతా ఇన్ద్రాయ వాయవే				సుభగః స ప్రయజ్యవో	౧	౮౬	౭
సాకం యక్ష్మ ప్ర పత	౧౦	౯౭	౧౩	సిన్ధూంరివ ప్రవణ ఆశుయా	౬	౪౬	౧౪	సోమాసో	౫	౫౧	౭	సుభగః స వ ఊతిష్వాస	౮	౨౦	౧౫
సాకం యుజా శకునస్యేవ	౧౦	౧౦౬	౩	సిన్ధోరివ ప్రవణే నిమ్న	౯	౬౯	౭	సుతావన్తస్త్వా వయం	౮	౬౫	౬	సుభాగాన్నో దేవాః కృణుతా	౧౦	౭౮	౮
సాకం వదన్తి బహవో	౯	౭౨	౨	సిన్ధోరివ ప్రాధ్వనే	౪	౫౮	౭	సుతాసో మధుమత్తమాః	౯	౧౦౧	౪	సుమఙ్గలీరియం వధూరిమాం	౧౦	౮౫	౩౩
సాకం హి శుచినా శుచిః	౨	౫	౪	సిషక్తి సా వాం సుమతిః	౭	౭౦	౨	సుతే అధ్వరే అధి	౧౦	౯౪	౧౪	సుయుగ్భిరశ్వైః సువృతా	౩	౫౮	౩
సాకముక్షో మర్జయన్త	౯	౯౩	౧	సిషక్తు న ఊర్జవ్యస్య	౫	౪౧	౨౦	సుతే సుతే న్యోకసే	౧	౯	౧౦	సుయుగ్వహన్తి ప్రతి	౩	౫౮	౨
సాతిర్న వో అమవతీ	౧	౧౬౮	౭	సిసాసతూ రయీణాం	౯	౪౭	౫	సుత్రామాణం పృథివీం	౧౦	౬౩	౧౦	సురథా ఆతిథిగ్వే	౮	౬౮	౧౬
సా తే అగ్నే శంతమా	౮	౭౪	౮	సీదన్తస్తే వయో యథా	౮	౨౧	౫	సుదక్షో దక్షైః క్రతునాసి	౧౦	౯౧	౩	సురుక్మే హి సుపేశసా	౧	౧౮౮	౬
సా తే జీవాతురుత	౧౦	౨౭	౨౪	సీదహోతః స్వ ఉ లోకే	౩	౨౯	౮	సుదాసే దస్రా వసు	౧	౪౭	౬	సురూపకృత్నుమూతయే	౧	౪	౧
సా ద్యుమ్నైర్ద్యుమ్నినీ	౮	౭౪	౯	సీరా యుఞ్జన్తి కవయో	౧౦	౧౦౧	౪	సుదేవః సమహాసతి	౫	౫౩	౧౫	సువిజ్ఞానం చికితుషే	౭	౧౦౪	౧౨
సాధుర్న గృధ్నురస్తేవ	౧	౭౦	౬	సుకర్మాణః సురుచో	౪	౨	౧౭	సుదేవాః స్థ కాణ్వాయనా	౮	౫౫	౪	సువితస్య మనామహే	౯	౪౧	౨
సాధ్వపాంసి సనతా	౨	౩	౬	సుకింశుకం శల్మలిం	౧౦	౮౫	౨౦	సుదేవో అద్య ప్రపతేద				సువివృతం సునిరజమిన్ద్ర	౧	౧౦	౭
సాధ్వర్యా అతిథినీ	౧౦	౬౮	౩	సుకృత్సుపాణిః స్వవాన్	౩	౫౪	౧౨	నావృత్	౧౦	౯౫	౧౪	సువీరం రయిమా భర	౬	౧౬	౨౯
సాధ్వీమకర్దేవవీతిం	౧౦	౫౩	౩	సుక్షేత్రియా సుగాతుయా	౧	౯౭	౨	సుదేవో అసి వరుణ	౮	౬౯	౧౨	సువీరస్తే జనితా	౪	౧౭	౪
సా నో అద్య యస్యా	౧౦	౧౨౭	౪	సుఖం రథం యుయుజే	౧౦	౭౫	౯	సునిర్మథా నిర్మథితః	౩	౨౯	౧౨	సువీరాసో వయం ధనా	౯	౬౧	౨౩
సా నో అద్యాభరద్వసు	౫	౭౯	౩	సుగః పన్థా అనృక్షర	౧	౪౧	౪	సునీతిభిర్నయసి	౨	౨౩	౪	సువీర్యం స్వశ్వ్యం సుగవ్య	౮	౧౨	౩౩
సా నో విశ్వా అతి ద్విషః	౬	౬౧	౯	సుగవ్యం నో వాజీ	౧	౧౬౨	౨౨	సునీథో ఘా స మర్త్యో	౮	౪౬	౪	సువృద్రథో వర్తతే	౧	౧౮౩	౨
సాము ద్విబర్హా మహి	౪	౫	౩	సుగస్తే అగ్నే సనవిత్తో	౭	౪౨	౨	సునోతా మధుమత్తమం	౯	౩౦	౬	సుశంసో బోధి గృణతే	౧	౪౪	౬
సామన్ను రాయే నిధిమన్	౧౦	౫౯	౨	సుగురసత్సుహిరణ్యః	౧	౧౨౫	౨	సునోతా సోమపావ్నే	౭	౩౨	౮	సుశిల్పే బృహతీ మహీ	౯	౫	౬
సామా సత్యోక్తిః పరి	౧౦	౩౭	౨	సుగోత తే సుపథా	౬	౬౪	౪	సున్వన్తి సోమం రథిరాసో	౧౦	౭౬	౭	సుశేవో నో మృళయాకు	౮	౭౯	౭
సా వసు దధతీ శ్వశురాయ	౧౦	౯౫	౪	సుగో హి వో అర్యమన్	౨	౨౭	౬	సుపర్ణం వస్తే మృగో	౬	౭౫	౧౧	సుషహా సోమ తాని	౯	౨౯	౩
సావహ యోక్షభిరవాతోషా	౬	౬౪	౫	సుజ్యోతిషః సూర్య	౬	౫౦	౨	సుపర్ణం విప్రాః కవయో	౧౦	౧౧౪	౫	సుషుప్వాంసం న నిర్ఋతే	౧	౧౧౭	౫
సావిట్ మహీరా మరుద్భ్య	౭	౫౬	౩	సుతంభరో యజమానస్య	౫	౪౪	౧౩	సుపర్ణ ఇత్థా నఖమా	౧౦	౨౮	౧౦	సుసుప్వాంస ఋభవ	౧	౧౬౧	౧౩
సాస్మా అరం ప్రథమం	౨	౧౮	౨	సుతః సోమో అసుతాదిన్ద్ర	౬	౪౧	౪	సుపర్ణా ఏత ఆసతే	౧	౧౦౫	౧౧	సుసుమా యాతమద్రిభిర్	౧	౧౩౭	౧
సాస్మా అరం బాహుభ్యాం	౨	౧౭	౬	సుత ఇత్త్వం నిమిశ్ల	౬	౨౩	౧	సుపర్ణా వాచమక్రతోప	౧౦	౯౪	౫	సుసోమే శర్యణావత్యార్జీకే	౮	౭	౨౯
సాహ్మక్షిభిరేతరి న	౬	౧౨	౪	సుత ఇన్ద్రో పవిత్ర ఆ	౯	౯౯	౮	సుపేశసం మావ సృజన్త్యస్తం	౫	౩౦	౧౩	సుష్టుభో వాం వృషణ్వసూ	౫	౭౫	౪
సాహా యే సన్తిముష్టిహేవ	౮	౨౦	౨౦	సుత ఇన్ద్రాయ వాయవే	౯	౩౪	౨	సుపేశసం సుఖం రథం	౧	౪౯	౨	సుష్ఠామా రథః సుయమా	౧౦	౪౪	౨
సాహ్వాన్విశ్వా అభియుజః	౩	౧౧	౬	సుత ఇన్ద్రాయ విష్ణవే	౯	౬౩	౩	సుప్రతీకో వయో వృధా	౫	౫	౬	సుష్వాణాస ఇన్ద్ర స్తుమసి	౧౦	౧౪౮	౧
సింహం నసన్త మధ్వో	౯	౮౯	౩	సుత ఏతి పవిత్ర ఆ	౯	౩౯	౩	సుప్రవాచనం తవ వీర	౨	౧౩	౧౧	సుష్వాణాసో వ్యద్రిభిః	౯	౧౦౧	౧౧
సింహా ఇవ నానదతి	౧	౬౪	౮	సుతపాస్సే సుతా ఇమే	౧	౫	౫	సుప్రావర్గం సువీర్యం సుష్ఠు	౮	౨౨	౧౮	సుసంకాశా మాతృమృష్టేవ	౧	౧౨౩	౧౧
సిఞ్చన్తి నమసావతమ్	౮	౭౨	౧౦	సుతా అనుష్వమా రజో	౯	౬౩	౬	సుప్రావీరస్తు స క్షయః	౭	౬౬	౫	సుసందృక్తే స్వనీక ప్రతీకం	౭	౩	౬
సిధ్రా అగ్నే ధియో అస్మే	౧౦	౭	౪	సుతా ఇన్ద్రాయ వజ్రిణే	౯	౬౩	౧౫	సుప్రావ్యః ప్రాశుషాళేష	౪	౨౫	౬	సుసందృశం త్వా వయం ప్రతి	౧౦	౫౮	౫
సినీవాలి పృథుష్టుకే	౨	౩౨	౬	సుతా ఇన్ద్రాయ వాయవే				సుప్రైతుః సూయవసో న	౧	౧౯౦	౬	సుసందృశం త్వా వయం			

మఘవన్	౧	౮౨	౩
సుసమిద్ధాయ శోచిషే	౫	౫	౧
సుసమిద్ధో న ఆ వహ	౧	౧౩	౧
సూక్తవాకం ప్రథమమాదిదగ్ని	౧౦	౮౮	౮
సూక్తేభిర్వో వచోభిర్దేవజుష్టై	౪	౫౪	౪
సూనోర్మానేనాశ్వినా గృణానా	౧	౧౧౭	౧౧
సూయవసాద్భగవతీ హి	౧	౧౬౪	౪౦
సూర ఉపాకే తన్వం దధానో	౪	౧౬	౧౪
సూరశ్చక్రం ప్ర వృహజ్జాత	౧	౧౩౦	౯
సూరశ్చిదా హరితో అస్య	౧౦	౯౨	౮
సూరశ్చిద్రథం పరితక్మ్యాయాం	౫	౩౧	౧౧
సూరో న యస్య దృశతి	౬	౩	౩
సూర్యం చక్షుర్గచ్ఛతు	౧౦	౧౬	౩
సూర్యరశ్మిర్హరికేశః	౧౦	౧౩౯	౧
సూర్యస్యేవ రశ్మయో	౯	౬౯	౬
సూర్యస్యేవ వక్షథో	౭	౩౩	౮
సూర్యాచన్ద్రమసా ధాతా	౧౦	౧౯౦	౩
సూర్యాయా వహతుః ప్రాగాత్	౧౦	౮౫	౧౩
సూర్యాయై దేవేభ్యో మిత్రాయ	౧౦	౮౫	౧౭
సూర్యేవిషమా సజామి	౧	౧౯౧	౧౦
సూర్యో దేవీముషసం	౧	౧౧౫	౨
సూర్యో నో దివస్పాతు	౧౦	౧౫౮	౧
సూర్యో రశ్మిం యథా సృజా	౮	౩౨	౨౩
సృజః సిన్ధూంరహినా	౧౦	౧౧౧	౯
సృజన్తి రశ్మిమోజసా	౮	౭	౮
సృజో మహీరిన్ద్ర యా	౨	౧౧	౨
సృణ్యేవ జర్భరీ తుర్ఫరీతూ	౧౦	౧౦౬	౬
సేదగ్నిరగ్నీంరత్యస్త్వన్యాన్	౭	౧	౧౪
సేదగ్నిర్యో వనుష్యతో	౭	౧	౧౫
సేదగ్నే అస్తు సుభగః	౪	౪	౭
సేదుగ్రో అస్తు మరుతః	౭	౪౦	౩
సేదృభవో యమవథ	౪	౩౭	౬
సేనేవ సృష్టామం దధాత్యస్తు	౧	౬౬	౪
సేమం నః కామమా పృణ	౧	౧౬	౯
సేమం నః స్తోమమా గహ్యుపేదం	౧	౧౬	౫
సేమాం వేతు వషట్కృతిమగ్ని	౭	౧౫	౬
సేమామవిడ్ఢి ప్రభృతిం య	౨	౨౪	౧
సేహాన ఉగ్ర పృతనా అభి	౮	౪౮	౨
సైవానీకేన సువిదత్రో	౨	౯	౬
సో అగ్న ఈజే శశమే	౬	౧	౯
సో అగ్న ఏనా నమసా	౭	౯౩	౭
సో అగ్నిర్యో వసుర్గృణే	౫	౬	౨
సో అగ్నే అపస్యం పరిద్యర్యేత్	౯	౮౬	౪౨
సో అఙ్గిరసాముచథా	౨	౨౦	౫
సో అఙ్గిరోభిరఙ్గిరస్తమో	౧	౧౦౦	౪
సో అద్ధా దాశ్వధ్వరో	౮	౧౯	౯
సో అప్రతీని మనవే	౨	౧౯	౪
సో అభ్రియో న యవస	౧౦	౯౯	౮
సో అర్ణవో న నద్యః	౧	౫౫	౨
సో అర్షేన్ద్రాయ పీతయే	౯	౬౨	౮
సో అస్య వజ్రో హరితో	౧౦	౯౬	౩
సో అస్య విశే మహి	౯	౮౬	౧౫
సో చిన్ను భద్రా క్షుమతీ	౧౦	౧౧	౩
సో చిన్ను వృష్టిర్యూథ్యా	౧౦	౨౩	౪
సో చిన్ను సఖ్యా నర్య	౧౦	౫౦	౨
సోతా హి సోమమద్రిభి	౮	౧	౧౭
సోదఞ్చం సిన్ధుమరిణాన్	౨	౧౫	౬
సోమం గావో ధేనవో	౯	౯౭	౩౫
సోమ మన్యతే పపివాన్	౧౦	౮౫	౩
సోమం రాజానమవసే	౧౦	౧౪౧	౩
సోమః పవతే జనితా	౯	౯౬	౫
సోమః పునాన ఊర్మిణావ్యో	౯	౧౦౬	౧౦
సోమః పునానో అర్షతి	౯	౧౩	౧
సోమః పునానో అవ్యయే	౯	౧౧౦	౧౦
సోమః ప్రథమో వివిదే	౧౦	౮౫	౪౦
సోమః సుతో ధారయాత్యో	౯	౯౭	౪౫
సోమ ఇద్వః సుతో అస్తు	౮	౬౬	౧౫
సోమ ఉ ష్వాణః సోతృభి	౯	౧౦౭	౮
సోమ ఏకేభ్యః పవతే	౧౦	౧౫౪	౧
సోమ గిర్భిష్ట్వా వయం	౧	౯౧	౧౧
సోమమన్య ఉపాసదత్	౬	౫౭	౨
సోమమిన్ద్రాబృహస్పతీ	౪	౪౯	౬
సోమ యాస్తే మయోభువ	౧	౯౧	౯
సోమ రాజన్మృళయా నః	౮	౪౮	౮
సోమ రారన్ధి నో హృది	౧	౯౧	౧౩
సోమస్య ధారా పవతే	౯	౮౦	౧
సోమస్య మా తవసం	౩	౧	౧
సోమస్య మిత్రావరుణోదితా	౮	౭౨	౧౭
సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య	౧౦	౧౬౭	౩
సోమాః పవన్త ఇన్దవో	౯	౧౦౧	౧౦
సోమా అసృగ్రమాశవో	౯	౨౩	౧
సోమా అసృగ్రమిన్దవః	౯	౧౨	౧
సోమానం స్వరణం కృణుహి	౧	౧౮	౧
సోమాపూషణా జననా	౨	౪౦	౧
సోమాపూషణా రజసో	౨	౪౦	౩
సోమారుద్రా ధారయేథా	౬	౭౪	౧
సోమారుద్రా యువమేతాన్యస్మే	౬	౭౪	౩
సోమారుద్రా వి వృహతం	౬	౭౪	౨
సోమాసోన యే సుతా	౧	౧౬౮	౩
సోమేనాదిత్యా బలినః	౧౦	౮౫	౨
సోమో అర్షతి ధర్ణసి	౯	౨౩	౫
సోమో అస్మభ్యం ద్విపదే	౩	౬౨	౧౪
సోమో జిగాతి గాతువిద్	౩	౬౨	౧౩
సోమో దదద్గన్ధర్వాయ	౧౦	౮౫	౪౧
సోమో దేవో న సూర్యో	౯	౬౩	౧౩
సోమో ధేనుం సోమో	౧	౯౧	౨౦
సోమో మీఢ్వాన్పవతే	౯	౧౦౭	౭
సోమో రాజా ప్రథమో	౧౦	౧౦౯	౨
సోమో వధూయురభవదశ్వినా	౧౦	౮౫	౯
సోపామవిస్తత్స్వః	౧౦	౬౭	౯
స్తమ్భీద్ధ ద్యాం స	౧	౧౨౧	౨
స్తరీరు త్వద్భవతి సూత	౭	౧౦౧	౩
స్తరీర్యత్సూత సద్యో	౧౦	౩౧	౧౦
స్తవా ను త ఇన్ద్ర	౨	౧౧	౬
స్తవిష్యామి త్వామహం	౧	౪౪	౫
స్తీర్ణం తే బర్హిః సుత	౩	౩౫	౭
స్తీర్ణం బర్హిరుప నో	౧	౧౩౫	౧
స్తీర్ణా అస్య సంహతో	౩	౧	౭
స్తీర్ణే బర్హిషి సమిధానే అగ్నౌ	౪	౬	౪
స్తీర్ణే బర్హిషి సమిధానే అగ్నౌ	౬	౫౨	౧౭
స్తుత ఇన్ద్రో మఘవా యద్ధ	౪	౧౭	౧౯
స్తుతశ్చ యాస్త్వా వర్ధన్తి	౮	౨	౨౯
స్తుతాసో నో మరుతో	౧	౧౭౧	౩
స్తుష ఊ వో మహ ఋతస్య	౬	౫౧	౩
స్తుషే జనం సువ్రతం నవ్య	౬	౪౯	౧
స్తుషే నరా దివో అస్య	౬	౬౨	౧
స్తుషేయ్యం పురువర్పస	౧౦	౧౨౦	౬
స్తుషే సా వాం వరుణ	౧	౧౨౨	౭
స్తుహి భోజాన్స్తువతో	౫	౫౩	౧౬
స్తుహి శ్రుతం గర్తసదం	౨	౩౩	౧౧
స్తుహి శ్రుతం విపశ్చితం	౮	౧౩	౧౦
స్తుహి స్తుహీదేతే ఘా తే	౮	౧	౩౦
స్తుహీన్ద్రం వ్యశ్వవదనూర్మిం	౮	౨౪	౨౨
స్తృణానాసో యతస్రుచో	౧	౧౪౨	౫
స్తృణీత బర్హిరానుషగ్	౧	౧౩	౫
స్త్రేగో న క్షామత్యేతి	౧౦	౩౧	౯
స్తేనం రాయ సారమేయ	౭	౫౫	౩
స్తోతా యత్తే అనువ్రత	౮	౧౩	౧౯
స్తోతా యత్తే విచర్షణి	౮	౧౩	౬
స్తోత్రం రాధానాం పతే	౧	౩౦	౫
స్తోత్రమిన్ద్రాయ గాయత	౮	౪౫	౨౧
స్తోత్రమిన్ద్రో మరుద్గణ	౬	౫౨	౧౧
స్తోత్రే రాయే హరిరర్షా	౯	౯౭	౬
స్తోమం జుషేథాం యువశేవ	౮	౩౫	౫
స్తోమం త ఇన్ద్ర విమదా	౧౦	౨౩	౬

మన్త్రః			
స్తోమం వో అద్య రుద్రాయ	౧౦	౯౨	౯
స్తోమా ఆసన్ప్రతిధయః	౧౦	౮౫	౮
స్తోమాసస్త్వా గౌరివీతే	౫	౨౯	౧౧
స్తోమా సస్త్వా విచారిణి	౫	౮౪	౨
స్తోమేన హి దివి దేవాసో	౧౦	౮౮	౧౦
స్త్రియం దృష్ట్వాయ కితవం	౧౦	౩౪	౧౧
స్త్రియః సతీస్తా ఉ మే	౧	౧౬౪	౧౬
స్త్రియో హి దాస ఆయుధాని	౫	౩౦	౯
స్థిరం మనశ్చకృషే జాత	౫	౩౦	౪
స్థిరం హి జానమేషాం	౧	౩౭	౯
స్థిరా వః సన్తు నేమయో	౧	౩౮	౧౨
స్థిరా వః సన్త్వాయుధా	౧	౩౯	౨
స్థిరేభిరఙ్గైః పురురూప	౨	౩౩	౯
స్థిరో గావో భవతాం	౩	౫౩	౧౭
స్థూరం రాధః శతాశ్వం	౮	౪	౧౯
స్థూరస్య రాయో బృహతో	౪	౨౧	౪
స్పర్ధన్తే వా ఉ దేవహూయే	౭	౮౫	౨
స్పార్హా యస్య శ్రియో	౭	౧౫	౫
స్మత్పురంధిర్న ఆ గహి	౮	౩౪	౬
స్మదభీశూ కశావన్తా	౮	౨౫	౨౪
స్మదేతయా సుకీర్త్యాశ్వినా	౮	౨౬	౧౯
స్యామ తే త ఇన్ద్ర యే	౨	౧౧	౧౩
స్యామ వో మనవో	౧౦	౬౬	౧౨
స్యూమనా వాచ ఉదియర్తి	౧	౧౧౩	౧౭
స్యోనా పృథివి భవా	౧	౨౨	౧౫
స్రక్వే ద్రప్సస్య ధమతః	౯	౭౩	౧
స్రువేవ యస్య హరిణీ	౧౦	౯౬	౯
స్వః స్వాయ ధాయసే	౨	౫	౭
స్వ ఆ దమే సుదుఘా	౨	౩౫	౭
స్వ ఆ యస్తుభ్యం దమ	౧	౭౧	౬
స్వగ్నయో వో అగ్నిభిః	౮	౧౯	౭
స్వగ్నయో హి వార్యం	౧	౨౬	౮
స్వదస్వ హవ్యా సమిషో	౩	౫౪	౨౨
స్వధామను శ్రియం నరో	౮	౨౦	౭
స్వర్యరాసో మధుమన్తో	౪	౪౫	౫
స్వనో న యస్య భామాసః	౧౦	౩	౫
స్వనో న వో ఽమవాన్	౫	౮౭	౫
స్వప్నేనాభ్యుప్యా చుమురిం	౨	౧౫	౯
స్వయం కవిర్విధర్తరి	౯	౪౭	౪
స్వయం చిత్స మన్యతే	౮	౪	౧౨
స్వయం దధిధ్వే తవిషీం	౫	౫౫	౨
స్వయం యజస్వ దివి	౧౦	౭	౬
స్వయురిన్ద్ర స్వరాళసి	౩	౪౫	౫
స్వరన్తి త్వా సుతే నరో	౮	౩౩	౨
స్వర్జితం మహి మన్దాన	౧౦	౧౬౭	౨
స్వర్జేషే భర ఆప్రస్య	౧	౧౩౨	౨
స్వర్ణరమన్తరిక్షాణి	౧౦	౬౫	౪
స్వర్ణ వస్తోరుషసామరోచి	౭	౧౦	౨
స్వర్భానోరధ యదిన్ద్ర	౫	౪౦	౬
స్వర్యద్వేది సుదృశీకమర్కైః	౪	౧౬	౪
స్వవృజం హి త్వామహమిన్ద్ర	౧౦	౩౮	౫
స్వశ్వా యశసా యాతమర్వాగ్	౭	౩౯	౩
స్వశ్వా సిన్ధుః సురథా	౧౦	౭౫	౮
స్వసా స్వస్రే జ్యాయస్యై	౧	౧౨౪	౮
స్వష్టయే వాజిభిశ్చ	౩	౩౦	౧౮
స్వస్తయే వాయుముప బ్రవామహై	౫	౫౧	౧౨
స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృత్రహా	౧౦	౧౫౨	౨
స్వస్తి నః పథ్యాసు	౧౦	౬౩	౧౫
స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః	౧	౮౯	౬
స్వస్తినో దివో అగ్నే	౧౦	౭	౧
స్వస్తినో మిమీతామశ్వినా	౫	౫౧	౧౧
స్వస్తి పన్థామను చరేమ	౫	౫౧	౧౫
స్వస్తి మిత్రావరుణా స్వస్తి	౫	౫౧	౧౪
స్వస్తిరిద్ధి ప్రపథే శ్రేష్ఠా	౧౦	౬౩	౧౬
స్వాదవః సోమా ఆ యాహి	౮	౨	౨౮
స్వాదిష్ఠయా మదిష్ఠయా	౯	౧	౧
స్వాదుః పవస్వ దివ్యాయ	౯	౮౫	౬
స్వాదుషంసదః పితరో	౬	౭౫	౯
స్వాదుష్కిలాయం మధుమాఁ	౬	౪౭	౧
స్వాదుష్టే అస్తు సంసుదే	౮	౧౭	౬
స్వాదో పితో మధో పితో	౧	౧౮౭	౨
స్వాదోరభక్షి వయసః	౮	౪౮	౧
స్వాదోరిత్థా విషూవతో	౧	౮౪	౧౦
స్వాధ్యో దివ ఆ సప్త	౧	౭౨	౮
స్వాధ్యో వి దురో దేవయన్తో	౭	౨	౫
స్వాయుధం స్వవసం సునీథం	౧౦	౪౭	౨
స్వాయుధః పవతే దేవ	౯	౮౭	౨
స్వాయుధః సోతృభిః పూయమానో	౯	౯౬	౧౬
స్వాయుధస్య తే సతో	౯	౩౧	౬
స్వాయుధాస ఇష్మిణః	౭	౫౬	౬
స్వావృగ్దేవస్యామృతం	౧౦	౧౨	౩
స్వాహాకృతస్య తృమ్పతం	౮	౩౫	౨౪
స్వాహాకృతాన్యా గహ్యుప	౧	౧౪౨	౧౩
స్వాహాగ్నయే వరుణాయ	౫	౫	౧౧
స్వాహా యజ్ఞం కృణోతనేన్ద్రాయ	౧	౧౩	౧౨
స్విధ్మా యద్వనధితిః	౧	౧౨౧	౭
హంసః శుచిషద్వసురన్తరిక్ష	౪	౪౦	౫
హంసా ఇవ కృణుథ శ్లోకం	౩	౫౩	౧౦
హంసా ఇవ శ్రేణిశో యతానాః	౩	౮	౯
హంసావివ పతథో అధ్వగా	౮	౩౫	౮
హంసాసో యే వాం మధుమన్తో	౪	౪౫	౪
హంసైరివ సఖిభిర్వావ	౧౦	౬౭	౩
హతం చ శత్రూన్యతతం చ	౮	౩౫	౧౨
హతం వృత్రం సుదానవః	౧	౨౩	౯
హతో వృత్రాణ్యార్యా హతో	౬	౬౦	౬
హనామైనాఁ ఇతి త్వష్టా	౧	౧౬౧	౫
హత్వా వృత్రం దక్షిణేన్ద్రః	౮	౨	౩౨
హత్వీ వృత్రమిన్ద్రః శూశువానః	౭	౨౦	౨
హన్తాహం పృథివీమిమాం	౧౦	౧౧౯	౯
హన్తో ను కిమాససే	౮	౮౦	౫
హయే జాయే మనసా తిష్ఠ	౧౦	౯౫	౧
హయే దేవా యూయమిదాపయః	౨	౨౯	౪
హయే నరో మరుతో మృళతా	౫	౫౭	౮
	౫	౫౮	౮
హయో న విద్వాఁ అయుజి	౫	౪౬	౧
హరయో ధూమకేతవో	౮	౪౩	౪
హరిం మృజన్త్యరుషో న	౯	౭౨	౧
హరిం హి యోనిమభి	౧౦	౯౬	౨
హరిః సృజానః పథ్యామృత	౯	౯౫	౨
హరిత్వతా వర్చసా సూర్యస్య	౧౦	౧౧౨	౩
హరిశ్మశారుర్హరికేశ	౧౦	౯౬	౮
హరీ ను కం రథ ఇన్ద్రస్య	౨	౧౮	౩
హరీ ను త ఇన్ద్ర	౨	౧౧	౭
హరీ న్వస్య యా వనే	౧౦	౨౩	౨
హరీ యస్య సుయుజా	౧౦	౧౦౫	౨
హర్యన్నుషసమర్చయః సూర్యం	౩	౪౪	౨
హర్యశ్వం సత్పతిం చర్షణీసహం	౮	౨౧	౧౦
హవం త ఇన్ద్ర మహిమా	౭	౨౮	౨
హవ ఏషామసురో నక్షత	౧౦	౭౪	౨
హవన్త ఉ త్వా హవ్యం	౭	౩౦	౨
హవిర్హవిష్మో మహి	౯	౮౩	౫
హవిషా జారో అపాం	౧	౪౬	౪
హవిష్కృణుధ్వమా గమ	౮	౭౨	౧
హవిష్పాన్తమజరం స్వర్విది	౧౦	౮౮	౧
హవీమభిర్హవతే యో	౨	౩౩	౫
హవే త్వా సూర ఉదితే	౮	౧౩	౧౩
హవ్యవాళగ్నిరజరః	౫	౪	౨
హస్కారాద్విద్యుతస్పర్యతో	౧	౨౩	౧౨
హస్తచ్యుతేభిరద్రిభిః	౯	౧౧	౫
హస్తాభ్యాం దశశాఖాభ్యాం	౧౦	౧౩౭	౭
హస్తే దధానో నృమ్ణా	౧	౬౭	౨
హస్తేనైవ గ్రాహ్య ఆధిః	౧౦	౧౦౯	౩
హస్తేవ శక్తిమభి	౨	౩౯	౭

"ఇతి ఋగ్వేదమన్త్రాణాం వర్ణానుక్రమణీ"

● ● ●

వేదోఽఖిలో ధర్మమూలమ్

ఓ౩మ్

కృణ్వంతో విశ్వమార్యమ్

వేదమూలమిదం జ్ఞానమ్

యజుర్వేద - సంహిత

(ఋషి, దేవత, ఛన్దస్సు, స్వరము, మంత్రానుక్రమణిక, పరిచయ సహితముగా)

భాష్యానువాదకులు, సంపాదకులు, పరిశోధకులు

సిద్ధాంతాలంకార, విద్యాభూషణ, ఆర్షవిద్యావినోద

ఆచార్య వట్టి కృష్ణారెడ్డి ఎం.ఏ.,ఎం.ఎడ్. (పి.హెచ్డి.)

ప్రధానాచార్యులు

శ్రీ దిబ్బ అనంతయ్య స్మారక ప్రాచ్యకళాశాల, షాద్‌నగర్, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.

యజుర్వేద పరిచయము

యజుర్వేద పరిచయము

యజుర్వేద సంక్షిప్త పరిచయము

యజుర్వేదములోని మంత్రములు కొన్ని నియతాక్షరావసానాదికములై పాదబద్ధములైన ఛందములుగా నుండును. మరికొన్ని కేవలము గద్యాత్మకములై యుండును. ఋక్ సామభిన్నములైన మంత్రము లన్నియు యజుర్వేదములో సంకలింపబడినవి. "శేషే యజుః" అను మీమాంసాసూత్రము వివరించును. కాని ఋగ్వేదములోని మంత్రములు కొన్ని యజుర్వేదములో కూడ కనిపించును. యజ్ఞవిధానమును దృష్టిలో నుంచుకొని చేసిన విభాగము కనుక ఆ యీ విధమైన సంకలన మావశ్యకమై యుండవచ్చును. యజుశ్శబ్దము దేవపూజా సంగతీకరణ దానాదులకు పర్యాయము. యజ్ఞాచరణము దేవతాప్రీతికొరకు. దానివలన సువృష్టికలిగి, లోకము సుభిక్షమై, సమస్త ప్రాణికోటికి సుఖశాంతిమయమైన జీవనము కలుగునని విశ్వాసము.

శుక్ల యజుస్సంహిత :

ఈ సంహితలో యజ్ఞక్రియల్లో ఉపయోగింపబడే మంత్రాలు అర్థవాదాలు మాత్రమే ఉన్నాయి. ఇందులో కృష్ణయజుస్సంహితలో లాగ బ్రాహ్మణ భాగాలు కలిసి ఉండవు. అవి వేరే బ్రాహ్మణ గ్రంథాలుగానే ఉన్నాయి. అందువల్ల ఇందులోని విషయాలు విడి విడిగా ఉండి పాఠకులకు బుద్ధివ్యామోహాన్ని కలిగించకుండా విశదంగా ఉంటాయి. కనుకనే ఈ వైశద్యాన్ని తెలియచేసేందుకు 'శుక్ల' పదాన్ని చేర్చి దీన్ని 'శుక్లయజుర్వేదము' అన్నారు.

ఈ సంహితకు మాధ్యందిన పాఠం కాణ్వ పాఠమని రెండు పాఠాలున్నాయి ఈ రెండింటికి పెద్ద తేడా లేదు. గద్యాత్మకమైన అర్థవాద భాగాలను వివరించడంలో మాత్రం కొద్ది తేడా కనిపిస్తున్నది. ఇందులో 'వాజసనేయసంహిత' అని పిలువబడేది మాధ్యందిన పాఠం.

యీ వాజసనేయసంహితలో సగభాగం పద్యాత్మకమైంది. అర్థ వాదరూపమైన మిగతా సగం గద్యాత్మకమైంది. అందులో సుమారు 200 మంత్రాలు ఋగ్వేదంనుంచి తీసుకోబడ్డాయి. ఇవి సుమారు ఆ సంహితలో 4వ వంతు మంత్రాలై ఉంటాయి.

మానవులందరు బలవంతులు, ఓజస్వంతులు, తేజశ్శాలులు కావాలని యజుర్వేదం ఉపదేశిస్తుంది. సమాజంలో ప్రతివాడు 'సరస్వతి' ని అంటే 'విద్య' ను 'ఇడను' అంటే 'రాష్ట్రాన్ని' 'భారతి' ని అంటే 'సంస్కృతి' ని ఈ మూడు శక్తులను పెంచుకోవాలని ఈ వేదం ఉపదేశిస్తున్నది.

యజ్ఞాచరణమునకు వలయు కాలజ్ఞానమునకై జ్యోతిశ్శాస్త్రమును, యజ్ఞ వేదీ నిర్మాణవిధి పరిజ్ఞానమునకై వాస్తుశాస్త్రమును, మంత్రార్థ నిర్ణయమునకై శిక్షావ్యాకరణ శాస్త్రాదులును యజుర్వేదము ననుసరించి వికసించినవి. యజ్ఞములు హవిర్యజ్ఞ, సోమయజ్ఞ, పాకయజ్ఞము లని మువ్విధములు. ఇవి తిరిగి ఒక్కొక్కటి ఏడేసి విధములు. గృహస్థులు నిత్యము జరుపుదేవ, ఋషి, పితృ మనుష్య భూత తర్పణాదులు కూడ యజ్ఞములే. రాజసూయము, అశ్వమేధము, సర్వమేధము మున్నగునవి విశేషయజ్ఞములు. ఇవి దీర్ఘసత్రములు - రాజులో, రారాజులో నిర్వహింపదగినవి.

సూతసంహిత, బ్రహ్మాండపురాణము, స్కాంధపురాణము, ముక్తికోప నిషత్తు మున్నగునవి యజుర్వేదమునకు శతాధికముగా శాఖ లేర్పడినట్లు చెప్పును. 'ఏకశత మధ్వర్యుశాఖాః' అని పతంజలి దీనికి నూరుశాఖలున్నట్లు చెప్పెను. చరణవ్యూహములో దీనికి 86 శాఖలు మాత్రమే కలవని వ్రాయబడెను. కాని నేడు మనకు శుక్ల యజుశ్శాఖలు రెండును, కృష్ణ యజుశ్శాఖలు నాల్గును చేరి మొత్తము ఆరు శాఖలకు మాత్రమే సంహితలున్నవి, లభించుచున్నవి. వీనికి తిరిగి కొన్ని ఉపశాఖ లున్నట్లు చెప్పుదురు.

శుక్లయజుర్వేదశాఖలకు సంబంధించినంతవరకు మనకిప్పుడు లభ్యమగుచున్నవి మాధ్యందిన, కాణ్వసంహితలు రెండుమాత్రమే. వీనిలో మాధ్యందిన సంహిత మిక్కిలి ప్రసిద్ధము. దీనినే వాజసనేయసంహిత అని కూడ పేర్కొందురు. ఇది 40 అధ్యాయముల గ్రంథము. దీనిలో చివర 15 అధ్యాయములను ఖిలాధ్యాయములని పేర్కొందురు. అధ్యాయము లన్నియు చేరి 303 అనువాకములుగను, 1975 కండికలుగను విభజింపబడెను

పండికలే మంత్రములు ఈ సంహితలోని మొదటి అధ్యాయమునకు ప్రజాపతియు, అంతిమాధ్యాయమునకు దండ్య అథర్వణుడును ఋషులుగా చెప్పబడిరి. సంహితలో చేర్పకున్నను 100 అధ్యాయములు గల శతపథబ్రాహ్మణము ఈ సంహితకే సంబంధించును. కాణ్వసంహితలో ఈ సంహితలో కన్న 111 కండికలు (మంత్రములు) హెచ్చు. ఆ సంహితలో కూడ ఖిల్య శుక్రీయ మంత్రములు కలసియే యున్నవి. కాణ్వులొకప్పుడు ఉత్తరప్రదేశములో నుండినట్లు సాహిత్యకాధారములు సాక్ష్యమిచ్చును. నేడు దక్షిణదేశములో స్వల్పముగా నున్నట్లు వినికిడి. సాయణాచార్యుడు కాణ్వసంహితకు భాష్యము వ్రాసెను. వాజసనేయమునకు ఉవ్వట మహీధరాదుల భాష్యములు దొరుకుచున్నవి. గత శతాబ్దంలో మహర్షి దయానంద సరస్వతీ స్వామి యజుర్వేదమునకు సంపూర్ణ భాష్యమును వ్రాసెను. ప్రస్తుతము ఈ భాష్యమే ప్రామాణికమైనదని పండితులు అభిప్రాయము.

వాజసనేయసంహితలో అనేక యజ్ఞములు వివరింపబడినవి. దర్శపూర్ణ మాసేష్టులు, అగ్నిహోత్రము, చాతుర్మాస్యము మున్నగునవి మొదట వర్ణింపబడినవి. ఇవి హవిర్యాగములు. ఆ మీద అగ్నిష్టోమాది సోమ యాగములు వర్ణింపబడినవి. సోమయాగములో సోమలతను దెచ్చి, విధ్యుక్తముగా నూరి రసము గ్రహించి, దానిలో పాలు మున్నగునవి కలిపి, ప్రాతర్మధ్యాహ్న సాయం సవనములు జరుపుదురు. ఒకే దినములో పూర్తియగు యజ్ఞమునకు ఏకాహ మని పేరు. ఇట్లే సవనము, సత్రము మున్నగునవి ఆ యా యజ్ఞనిర్ణీతకాలమును బట్టి కొన్ని దినములు మొదలు సంవత్సరము, లేదా ఇంకను ఎక్కువ కాలము వరకు జరుగువట్టి యాగములు. జ్యోతిష్టోమము, వాజపేయము మున్నగునవి మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన యజ్ఞములు. రాజ్యాభిషేకము, రాజసూయము మున్నగునవి కూడ ఈ సంహితలో వర్ణింపబడినవి. రాజసూయములో అక్షక్రీడవంటి ప్రసంగములు కొన్నియుండును. అగ్నిచయన మను యాగములో 10,000 ఇటికలు పేర్చి గరుడాకృతిగా వేది నిర్మింతురు. దీనికి ఆధ్యాత్మికార్థముకూడ వివరింపబడినది. శతరుద్రీయము రుద్రయాగమునకు సంబంధించును. వసోర్ధారా సౌత్రామణ్యాది యజ్ఞములు కూడ ఈ సంహితలో వివరింపబడినవి. సౌత్రామణిలో సురాప్రయోగము కూడ జరుగును. పురుషమేధాదులు ఖిల్యాధ్యాయములలో చెప్పబడినవి. పురుషమేధములో 186 వరకు ఆలంభనము లుండును. కాని ఇవన్నియు ప్రతీకాత్మకములు. 'నృత్తాయ సూతంగీతాయ శైలూషం' మున్నగు వాక్యములలో చెప్పబడిన ఆలంభనములు ఆనాటి వృత్తులను, కళలను వివరించును. పురుషసూక్తములో ఈ సంహిత మరికొన్ని మంత్రములు అధికముగా చూపును. సర్వమేధము, అశ్వమేధము మున్నగు యజ్ఞములు చక్రవర్తులు నిర్వహింపదగినవిగాను, రాష్ట్రీయతా భావనిర్మాణ క్షమములైనవిగాను ఈ సంహితలో వర్ణింపబడినవి. ఇందలి 34వ అధ్యాయమునకు శివసంకల్పోపనిషత్తనిపేరు. 35 నుండి 39 వరకు గల అధ్యాయములు పితృమేధాదిపాక యజ్ఞములకు సంబంధించినవి. అంతిమాధ్యాయమున ప్రసిద్ధమైన ఈశావాస్యోపనిషత్తు వినిపించును. సంహితలో చోటుచేసికొనిన ఉపనిషత్తు ఇది ఒక్కటియే. సమస్త ఉపనిషద్విజ్ఞానమునకు మూలమనదగిన ఇందలి మొదటి రెండు శ్లోకములు (మంత్రములు) గాంధీమహాత్మునికి మిక్కిలి ప్రియమైన నిత్యానుసంధాన శ్లోకములు. భగవద్గీతకువలె ఈ శ్లోకములకు కూడ నేడు మిక్కిలి ప్రచారమబ్బినది. ఇట్టి ఉపనిషత్తుతో బ్రహ్మప్రాప్తియే పరమలక్ష్యమని సూచించుచు ఈ సంహిత ముగియును. కాణ్వసంహితలో కూడ ఇంచుమించుగా ఇదే విషయములు వర్ణింపబడినవి. పాంచరాత్రాగమములకు కాణ్వసంహితతో సన్నిహిత సంబంధ మున్నట్లు చెప్పుదురు.

కృష్ణయజుస్సంహిత

కృష్ణయజుర్వేదమునకు చెప్పిన శాఖలలో నేడు మనకు తైత్తిరీయ, మైత్రాయణీ, కఠశాఖలకు సంబంధించినంతవరకు సంపూర్ణసంహితలు లభించుచున్నవి. కపిష్ఠల - కఠశాఖకు చెందిన సంహిత అసంపూర్ణముగా దొరకుచున్నది. వీనిలో తైత్తిరీయశాఖ మిక్కిలి ప్రసిద్ధము. తిత్తిరిచే ప్రచారమునకు తేబడినశాఖ యగుటచే నిది తైత్తిరీయమని పిల్వబడెనని చెప్పుదురు. ఇది సమగ్రమైన వేదశాఖ. అనగా దీనికి సంబంధించి నంతవరకు సంహిత, బ్రాహ్మణము, అరణ్యకము, ఉపనిషత్తు, శ్రౌతసూత్రములు, గృహ్యసూత్రములు మున్నగు సాహిత్యమంతయు లభించుచున్నది.

తైత్తిరీయసంహిత ఏడు కాండలుగా విభజింపబడినది. ఇవి తిరిగి ౬౫౧ అనువాకములుగను, ౨౧౯౮ కండికలుగను విభజింపబడినవి. ఇది సాయణునిశాఖ. ఈ సంహితకే అతడు తొలుదొల్త భాష్యము వ్రాసెను. అధియజ్ఞమేకాక, అధ్యాత్మ, అధిదైవపరములైన అర్థములుకూడ అతని భాష్యములో ఆ యా సందర్భముల ననుసరించి వ్రాయబడినవి. తైత్తిరీయసంహితకు శాకల్యుడు క్రమపాఠము వ్రాసెను. గాలవుడు పదపాఠము చేర్చెను. కొందరీ పదపాఠమును ఆత్రేయ విరచితమని చెప్పుదురు. ఈ శాఖానుయాయులలో పెక్కువంది ఆపస్తంబసూత్రులు. ఈ సంహితలో మంత్ర బ్రాహ్మణములు కలసియుండును. కృష్ణయజుస్సంహిత లన్నిటికిని ఈ ధర్మము సమానము

తైత్తిరీయసంహితలోకూడ ఎన్నో యజ్ఞములు చెప్పబడినవి. పౌరోడాశము, యాజమానము, వాజపేయము, రాజసూయము మున్నగునవిదీనిలో విస్తరించి వర్ణింపబడినవి. వాజసనేయసంహితలో వలె దీనియందును పిపీవాలీ వర్ణనమున్నది. ఒకచోట దీర్ఘరాత్రుల ప్రసంగము గోచరించును. సుదాసుని వృత్తాంతము, పాంచాల కౌంతేయాదుల ప్రశంసలు, వరాహాహార వర్ణనము, కాలకంజాసురుని కథ, చండామార్కులచర్చ మున్నగు పౌరాణికప్రసంగము లెన్నియో ఈ సంహితలో వినిపించును. అశ్వమేధమువంటి యాగములు కొన్ని దీర్ఘకాలికములు. అట్టి యాగములలో రాత్రులందు ఇతిహాసపురాణములు పఠించుట విధి. ఇట్టి కథాసముదాయమునకు పారిప్లవ మని పేరు. ఇవి ఋత్విగ్గణమును, యజమానుని అలస్యాది ప్రమాదములనుండి కాపాడి, యజ్ఞానుష్ఠానము నందుత్సాహులుగా నుంచును.

కృష్ణయజుర్వేదమునకు చెందిన వేరొక శాఖ మైత్రాయణీ శాఖ. దీనికి 'కలాపశాఖ' అని నామాంతరమున్నది. దీని ఉపశాఖలలో మను, వరాహశాఖలు ప్రసిద్ధములు. మనుస్మృతి, వరాహకల్పసూత్రము అనునవి వీనికి సంబంధించిన గ్రంథములు. మైత్రాయణీసంహిత మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకమై ౪ కాండలు, ౫౪ ప్రపాఠకములు, ౬౩౪ అనువాకములు కలిగి, ౨౧౪౪ మంత్రములతో నున్నది. దీనిలో ౧౭౦౧ వరకు ఋగ్వేదమంత్రములే తిరిగి వినిపించును. ఈ సంహితలోని ఖిలభాగములో మొదట చెప్పిన యాగములే మరి కొంత విపస్తరించి వర్ణింపబడినవి.

కృష్ణయజుర్వేదీయ కాఠకశాఖ పూర్వమొకప్పుడు మాధ్యదేశమున మిక్కిలి ప్రచారములో నుండినట్లు 'గ్రామే గ్రామే కాఠకం కాలాపకం చ ప్రోచ్యతే' అను పతంజలివాక్యము సాక్ష్యమిచ్చుచున్నది. కఠసంహితలో ఇఠమిక, మాధ్యమిక, ఓరమిక, యాజ్యానువాక్య, అశ్వమేధాద్యనువచనకాండ అని అయిదు ఖండములున్నవి. ఈ ఖండములలోని అవాంతరభాగములకు స్థానకములని పేరు. అవి తిరిగి అనువచన, అనువాక, మంత్ర భాగములుగా విభజింపబడినవి. ఈ సంహితలోకూడ పురోడాశ, అధ్వర, పశుబంధ, వాజపేయ, రాజసూయాదులతోపాటు సావిత్రి, పంచమాడ, స్వర్గదీక్ష, ఆయుష్యసత్ర, ప్రాయశ్చిత్త, సవ, సౌత్రామణ్యాదులెన్నో యజ్ఞయాగములు వివరింపబడినవి. దీనిలో పురోడాశ బ్రాహ్మణము, యజమాన బ్రాహ్మణము మున్నగు బ్రాహ్మణ భాగములు గోచరించును.

చరణవ్యూహము ననుసరించి చరకశాఖలో ప్రాచ్యకఠులును, కపిష్ఠల కఠులును అంతర్గతులని భావింపబడుదురు. పాణిని కపిష్ఠలుడను ఋషిని పేర్కొనెను. నిరుక్తవ్యాకర్త దుర్గాచార్యుడు తాను కపిష్ఠలవాసిష్ఠుడని చెప్పుకొనెను. కురుక్షేత్రప్రాంతమున కపిష్ఠలమను గ్రామముండినట్లు బృహత్సంహితాదుల వలన తెలియుచున్నది. బహుశః ఈ శాఖీయు లాప్రాంతమునకు చెందినవారు కావచ్చును. ఏది ఎట్లున్నను ఈ కపిష్ఠలకఠశాఖకు చెందిన సంహిత ప్రతి ఒకే ఒకటి మిక్కిలి అసంపూర్ణముగా నేడు దొరుకు చున్నది కాఠకసంహితతో దీనికి చాల భేదము కనిపించుచున్నది. దీనిలోని స్వరాంకన పద్ధతి కూడ ఋగ్వేదస్వరాంకనపద్ధతిని పోలి కాన్పించును.

కృష్ణయజుస్సంహిత లన్నియు ఇంచుమించుగా ఒకే విషయమును వివరించును. క్రమము మాత్రము భిన్నముగా నుండును. ఋగ్వేదమునకువలె యజుర్వేదమునకు వివరణ గ్రంథము లంతగా లేవు. ఆ కారణమున, యజుస్సూక్తములకు ఋష్యాదులు సరిగా తెలియవు.

సూత్ర గ్రంథములలో నప్పటప్పుడ కొందరు కాండర్షులు పేర్కొనబడిరి. అట్టివారిలో ప్రాజాపత్య, సౌమ్య, ఆగ్నేయ, వైశ్వదేవ, స్వాయంభువాదులు కొందరు ప్రసిద్ధులు. అట్లే సాంహితీ, వారుణీ, యాజ్ఞికీ మున్నగు దేవతలుకూడ క్వాచిత్కముగా చెప్పబడిరి. యజుర్వేదములో దేవతాబాహుళ్య మెట్లున్నను, ప్రతి చిన్న విషయమును - అది చేతన ప్రాణియైనను, జడపదార్థమైనను - దేవతాత్మగనే భావించి, దానితో సాన్నిహిత్య మేర్పరచుకొను ప్రయత్నము కానవచ్చును. ఈ విశ్వమంతటను ఒకే ఒక శక్తి, ఒకే ఒక ఆత్మ నిండియున్నదను విశ్వాసముతో పాటు, ప్రాప్తమైనదేదో అది ఆ పరమాత్మ ప్రసాదించినదే అను నిశ్చయము కలిగి, ఉత్సాహముతో కర్మాచరణ మొనర్చుచు జీవితమును ప్రశాంతముగా నడుపుకొను పద్ధతి గోచరించును. రాజసూయాశ్వమేధాది యజ్ఞముల ద్వారా రాష్ట్రీయత, దేశభక్తివంటి ఉదాత్త భావములు ప్రచారమునకు తెచ్చినట్లు కనిపించును. ఆనాటి సమాజములో విద్వాంసులు గౌరవింపబడిరి. బ్రహ్మచారిణులు, సుశీలలు అయిన కన్యలే వివాహమునకు యోగ్యులని యెంచబడిరి. నృత్తగీత వాద్యాది, కళలతోపాటు ఆయా వృత్తులుకూడ ఆనాటి కొన్నే వెలసినవి. యజ్ఞవిధాన వైవిధ్యముతో పాటు, యజ్ఞాంగములను, వాటినిగూర్చి వివరించు సూత్ర వాఙ్మయమును కూడ విస్తారముగా వెలయసాగినవి.

మంత్రద్రష్టలగు మహర్షులు

శుక్లయజుర్వేదంలో యజ్ఞాల కర్మకలాపాన్ని నిర్దేశించే వచన భాగాలు (యజస్సులు) ప్రార్థనలు (ఋక్కులు) ఉన్నాయి. ఇవి ఛందోబద్ధాలై మంత్రాలనబడుతూ ఉత్తమసాహిత్యశిల్పంతో నిండి ఉన్నాయి. ప్రతిమంత్రానికి ద్రష్టయైన ఋషి, ఛందస్సు, అధి దేవత ఉన్నారు. ఈ విషయాలను కాత్యాయముని ''సర్వానుక్రమణీ'' చక్కగా వర్ణించింది. మంచిసంప్రదాయంచేత రక్షింపబడి, మనకు లభించిన ఈ అనుక్రమణి ప్రామాణికమైంది.

ఋషి అతీంద్రియద్రష్టయైన ప్రజ్ఞాశాలి. అంటే సామాన్య మానవునికి ఏ విధంగాను కనిపించని మంత్రాలనబడే శబ్దరాశిని జ్ఞాన నేత్రంద్వారా సందర్శించి, వెల్లడించిన మహామహుడు. ఈ శుక్ల యజుస్సంహితలోని మంత్రాలను దర్శించి, వెల్లడించిన ఋషుల సంఖ్య ౨౨౧. వీళ్ళల్లో ఏకకుటుంబీకులు, సగోత్రికులు, గురుశిష్యులు జంటకవులు, స్త్రీలు కూడా ఉన్నారు. ఈ ఋషులందరు దార్శనికులైన మహాకవులు. వారి ప్రతిభ సర్వతోముఖమైంది. వారికి సత్యాన్ని సూటిగా స్పష్టంగా దర్శించే శక్తి, దాన్ని సమగ్రంగా వర్ణించే సామర్థ్యం ఉంది. వారికి మార్గదర్శకమైన రచనలు లేవు. పూర్వులు వల్ల, పూర్వరచనల వల్ల ఏర్పరచుకొన్న అభిప్రాయాలూ లేవు. స్వీయప్రతిభతో సత్యాన్ని, దేవతలను సందర్శించి, వర్ణించి కవులయ్యారు. వారు ద్రష్టలుగ, మహర్షులుగ గౌరవింపబడుతున్నారు.

'కవిర్మనీషీ పరిభూః స్వయంభూః' అని పరమాత్మపరంగా ఉన్న కవిశబ్దం, ఆయన సాక్షాత్కారం పొందిన ఋషిపరంగా రూఢిని పొందింది. వేదవాఙ్మయంలో ఋషులే కవులు. కాబట్టే 'కవయః క్రాంతదర్శినః' (కవులు దూరపు దృష్టిగలవారు) 'నానృషిః కురుతే కావ్యమ్' (ఋషి కానివాడు కావ్యాన్ని రచించలేడు) అనే లోకోక్తులు ఏర్పడ్డాయి.

ఛందస్సు

వేదాలలోని మంత్రాలన్నీ ఛందోబద్ధాలు. కాబట్టి వేదాలను తెలుసుకోవడానికి ఛందోజ్ఞానం తప్పనిసరి. అందుకనే ఛందస్సు ఒక వేదాంగంగా పేర్కొనబడింది. వేదానికి 'ఛందః' అనే సార్థక నామధేయం ఇందువల్లనే కలిగింది.

వేదాల్లోని మంత్రాలకు పాదవిభజనచేసి ఆ పాదాలకు గురులఘు అక్షరసంఖ్యను బోధించే శాస్త్రం ఛందస్సు. ఇది మహేశ్వరుని చేత చెప్పబడింది. శివునివల్ల నందీశ్వరుడు, అతనివల్ల సనత్కుమార, అగస్త్య బృహస్పతి, ఇంద్ర, వాసుకి, పింగళులనే వాళ్ళు సంప్రదాయ క్రమంలో శాస్త్రాన్ని నేర్చుకున్నారు. పింగళమునిచేత వ్రాయబడ్డ ఛందశ్శాస్త్రానికి 'ఛందోవివృతి' అని పేరు. పింగళుడు వేదమంత్రాల ఛందస్సును లౌకికఛందస్సును కూడ వివరించాడు. పింగళుని ఛందశ్శాస్త్రానికి హైలంక్షి హలాయుధుడు వ్యాఖ్యను రచించారు. వైదికచ్ఛందస్సు ఋక్ ప్రాతిశాఖ్యలో కూడ వివరింపబడి ఉంది. కాత్యాయముని సర్వానుక్రమణీలో (౫వ అధ్యాయం) శుక్లయజుర్వేద వాజసనేయిసంహితలోని ఛందస్సు సమగ్రంగా వివరింపబడింది.

మంత్రం ఒకటినుండి ఎనిమిది పాదాలవరకు ఉంటుంది. ఒకపాదంలో ౫ నుండి ౧౨ అక్షరాలవరకు ఉంటాయి. అక్షరమంటే ఒక అచ్చు. హల్లుతోకూడిన అచ్చు. అనుస్వారంతో కూడిన అచ్చు. పాదపూరణంకోసం పదవిభజన చేయడం సరికాదు. అక్షరాల సంఖ్యలో ఎక్కువగాని తక్కువగాని ఉన్నప్పుడు తగినరీతిలో ఉచ్చరించాలి. చూడండి :

వర్ధమానం స్వేదమే (ఋ. ౧-౧-౮)

ఇది గాయత్రీపాదం. కాని ఏడు అక్షరాలే ఉన్నాయి. అందుకని స్వేదమే అనేదాన్ని సువేదమ్ అని ఉచ్చరించి ఎనిమిది అక్షరాలుగా లెక్కించాలి. సంయుక్తాక్షరాలు రెండు అచ్చులుగా ఉచ్చరింపబడతాయి. ఉదా: 'త్వ్యస్య' అనే పదం త్వియస్య అని ఉచ్చరింపబడుతుంది. కొన్ని

సందర్భాలలో స్వరభక్తి ఒక అక్షరంగా గ్రహింపబడుతుంది. ఉదా: 'ఇంద్ర' అనే పదం 'ఇందర' అని ఉచ్చరింపబడుతుంది. ఎనిమిది అక్షరాలు కల పాదాంతంలో షష్ఠీ బహువచన ప్రత్యయమైన 'అమ్' 'అఆమ్' అని ఉచ్చరించబడుతుంది.

వేదమంత్రాలు వివిధఛందస్సులలో ఉన్నాయి. మంత్రాలలోని అక్షరసంఖ్యను బట్టి వాటికి వేర్వేరు పేర్లు కలిగాయి. వాటిలో ముఖ్యమైనవి గాయత్రి (౨౪ అక్షరాలు), ఉష్ణిక్ (౨౮), అనుష్టుప్ (౩౨), బృహతీ (౩౬), పంక్తి (౪౦), త్రిష్టుప్ (౪౪), జగతి (౪౮) అనే ఏడు ఛందస్సులు.

ఇవి కాకుండా అతిఛ్ఛందస్సులు అని పిలువబడుతున్న మరొక ఏడు ఛందస్సులు ఉన్నాయి. వీటికి యజుస్సులు అనే పేరు కూడా ఉంది. ఇవి అన్నీ వాజసనేయిసంహితలో ప్రయోగింపబడ్డాయి. అవి అతిజగతి (౫౨), శక్వరి (౫౬), అతిశక్వరి (౬౦), అష్టి (౬౪), అత్యష్టి (౬౮), ధృతి (౭౨), అతిధృతి (౭౬). ఇవికాక మరొక ఏడుగలతి ఛందస్సులు శుక్లయజుర్వేదంలో ప్రయోగింపబడ్డాయి. అవి కృతి (౮౦), ప్రకృతి (౮౪), ఆకృతి (౮౮), వికృతి (౯౨), సంకృతి (౯౬), అభికృతి (౧౦౦) ఉత్కృతి (౧౦౪).

శుక్లయజుర్వేదవాజసనేయ సంహితలోని ఛందస్సులు, వాటి విశేషాలు కొన్నింటిని ఇక్కడ గమనిద్దాం. ఈ ఛందస్సులలో గాయత్రి ప్రధానమైంది.

౧. గాయత్రి : ౩ పాదాలు. ౮+౮+౮=౨౪ అక్షరాలు
౧. తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి
ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ (౩-౩౫)

౨. గాయత్రీ ఉష్ణిక్ గర్భా ౬+౭+౧౧=౨౪ అక్షరాలు
ఋతశ్చ సత్యశ్చ ధ్రువశ్చ ధరుణశ్చ,
ధర్తా చ విధర్తా చ విధారయః (౧౭-౮౨)

౩. గాయత్రీబృహత్యామధ్యే ఉ వసావహేవే (౩-౮-౧౭)

౪. గాయత్రీ అవసానహీనా (౫-౩౫)

౫. పదనివృత్ గాయత్రీ : ౭+౭+౭=౨౧ అక్షరాలు.
అమూర్యా ఉపసూర్యే, యాభిర్వా సూర్యః సః, తానో హిన్వన్త్వధ్వరమ్ (౬-౨౪)

౬. ప్రతిష్ఠాగాయత్రీ : ౮+౭+౬=౨౧
త్వమగ్నే వ్రతపా అసి, దేవ ఆ మర్త్యేష్వా,
త్వం యజ్ఞేష్వీడ్యః (౪-౧౬)

౭. స్వరాట్ గాయత్రీ : ౮+౮+౧౦=౨౬ అక్షరాలు
సముద్రస్య త్వాఽవకయాగ్నే పరివ్యయామసి పావకో
అస్మభ్యం శివో భవ (౧౭-౪).

౮. పదపంక్తిగాయత్రీ: ౫+౫+౫+౫+౬=౨౬ అక్షరాలు.
ఏభిర్నో అర్కైర్భవా నో అర్వాఙ్ స్వర్ణ జ్యోతిః అగ్నే
విశ్వేభిః సుమనా అనీకైః (౧౫-౪౬).

౯. విరాట్ శంకుమతి గాయత్రీ (౧౨-౭౩) దీన్ని మహీధరుడూ
ఆర్షీగాయత్రీ అని పేర్కొన్నాడు.

౧౦. గాయత్రీ శంకుమతి: ౮+౮+౫=౨౧ అక్షరాలు
యుక్తేన మనసా వయందేవస్య సవితుః సవే స్వర్గ్యాయ శక్త్యా (౧౧-౨)

౧౧. ఏకపదా గాయత్రీ :
అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిః స్వాహా (౩-౯)

౧౨. ద్విపదా గాయత్రీ :
శంన ఇంద్రాపూషణా వాజసాతౌ శమింద్రాసోమాసువితాయ శం
యోః (౩౬-౧౧)
ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి కేతవః
దృశే విశ్వాయ సూర్యం స్వాహా (౭-౪౧).
ఇక్కడ మూడవ పాదంలో ౭ అక్షరాలే ఉన్నాయి గడు
విహితం పాదపూరణం కోసమే ఉచ్చరింపబడుతున్నది.

II. ఉష్ణిక్ : మూడుపాదాలు ౮+౮+౧౨=౨౮ అక్షరాలు లేక నాలుగు
పాదాలు ౭+౭+౭+౭ = ౨౮ అక్షరాలు.
౧. త్ర్యాయుషం జమదగ్నేః
కశ్యపస్య త్ర్యాయుషం
తన్నో అస్తు త్ర్యాయుషమ్ (౩-౬౨).
౨. ౮+౧౦+౧౦=౨౮ అక్షరాలు

ప్రాగపాగుదగధరాక్సర్వతస్త్వా దిశ ఆ ధావంతు
అంబ నిష్పర సమరీర్విదామ్ (౬-3౬)
3. ౮+౮+౧౪=30 అక్షరాలు (౧౧-౯).
౪. ౧౯+౧౦=౨౯ అక్షరాలు (౧౨-౫౭)
౫. ౧౪+౧౫=౨౯ అక్షరాలు (౧౨-౫౯) దీన్ని
మహీధరుడు ఆర్షీ ఉష్ణిక్ అని పేర్కొన్నాడు.
౬. ౧౦+౯+౯=౨౮ అక్షరాలు (౧౭-౮౦).
౭. ౧౮+౧౨=30 అక్షరాలు (3౮-౧౨) దీన్ని
మహీధరుడు స్వరాట్ ఉష్ణిక్ అని వ్యవహరించాడు.

౮. ఉష్ణిక్ విషమపాద ః
అగ్నే స్వాహా కృణుహి జాతవేద ఇంద్రాయ హవ్యమ్
విశ్వేదేవా హవిరిదం జుషంతామ్ (౨౭-౨౨).

౯. పుర ఉష్ణిక్ ః ౧౨+౮+౮=౨౮ అక్షరాలు.
అప్స్వంతరమృతమప్సు భేషజమపాముత
ప్రశస్తిష్వశ్వా భవత వాజినః (౯-౬).

౧౦. వర్ధమానా ఉష్ణిక్ ః౬+౭+౮+౯=30 అక్షరాలు.
కోఽసి కతమోఽసి కస్యాసి కో నామాసి
యస్యతే నామామన్మహి యం త్వా సోమేనాతీతృపామ (౭-౨౯)

౧౧. అనుష్టుప్ గర్భోష్ణిక్ ః
పితుం ను స్తోషం మహో ధర్మాణం తవిషీమ్
యస్య త్రితో వ్యోజసా వృత్రం విపర్వమర్దయత్ (3౪-౭)

౧౨. పరోష్ణిక్ ః ౮+౮+౧౨=౨౮ అక్షరాలు (౧౮-౫౪).

౧3. కకుమ్మతి పరోష్ణిక్ ః(౧౪-౨౨).

౧౪. కకుభ్ ః ౮+౧౨+౮=౨౮ అక్షరాలు.
భేషజమసి భేషజం గవేఽశ్వాయ పురుషాయ భేషజమ్
సుఖం మేషాయ మేష్యై(3-౫౯)

III. అనుష్టుప్ ః నాలుగు పాదాలు ౮+౮+౮+౮=3౨ అక్షరాలు
౧ అయమగ్నిః పురీష్యో రయిమాన్ పుష్టివర్ధన ః
అగ్నే పురీష్యాభి ద్యుమ్నమభి సహ ఆ యచ్ఛస్వ (3-౪౦)

౨. పూర్ణరూపా అనుష్టుప్ ః౯+౧౧+౧౨=3౨ అక్షరాలు
యాపేన వో ధామమధ్యాం ఋథో వోవిశ్వేదా విభజాతు
ఋతస్య పథా ప్రేత చంద్రదక్షిణా (౭-౪౫).
ఇక్కడ మూడుపాదాలే ఉన్నాయి అయినా3౨
అక్షరాలుండటం వల్ల పూర్ణ.

3. పిపీలికా మాధ్యాకృతి అనుష్టుప్ ః
అతీజనోహి పవమాన సూర్యం విధారే శక్మనా పయః
గోజీరయా రంహమాణః పురంధ్యా (౨౨-౧౮).

౪. అనుష్టుప్ విరాట్ ఛందః:
అషాఢాఽసి సహమానా సహస్వారాతీః సహస్వ
పృతనాయతః సహస్రవీర్యాఽసి సా మా జిన్వ (౧3-౨౬)

౫. ఏకపదా విరాట్ : ౧౦ అక్షరాలు.
జుషాణో అప్తురాజ్యస్య వేతు స్వాహా (౫-3౫)

౬. ద్విపదా విరాట్ : ౨౦ అక్షరాలు (౨-౨౧).
యుక్త్వాయ సవితా దేవాన్ స్వర్యతో ధియా దివమ్
బృహజ్జ్యోతిః కరిష్యతః సవితా ప్రసువాతి తాన్ (౧౧-3).
ఇక్కడ౮+౭+౮+౮ =3౧ అక్షరాలు కనుక ఏకఊన అనుష్టుప్.

౭. ఏకాధికానుష్టుప్ : ౮+౯+౮+౮ = 33 అక్షరాలు.
సుజాతో జ్యోతిషా సహ శర్మ వరూథమాసదత్స్వః
వాసో అగ్నే విశ్వరూపం సం వ్యయస్వ విభావసో (౧౧-౪౦).
ఇక్కడ రెండవపాదంలో ౯ అక్షరాలున్నాయి. కనుక
ఏకాధికానుష్టుప్.

IV. బృహతి : ౪ పాదాలు. ౮+౮+౧౨+౮= 3౬ అక్షరాలు.
౧. కదాచన స్తరీరసి, నేంద్ర సశ్చసి దాశుషే
ఉపోపేన్ను మఘవన్ భూయ ఇన్నుతే,
దానం దేవస్య పృచ్యత (౮-౨)

౨. పురస్తాద్ బృహతి : ౧౨+౮+౮+౮ = 3౬ అక్షరాలు.
పరి మాగ్నే దుశ్చరితాద్బాధస్వా మా సుచరితే భజ
ఉదాయుషా స్వాయుషోదస్థామమృతాం అను (౪-౨౮).

౩. పిపీలికామధ్యా బృహతి : ౧౩+౯+౧౪ = ౩౬ అక్షరాలు లేక
౧౩+౮+౧౩=౩౪ అక్షరాలు.
పృథివ్యా అహముదంతరిక్షమారుహమంతరిక్షాద్దివ
మారుహం దివో నాకస్య పృష్ఠాత్ స్వర్జ్యోతిరగామహమ్
(౧౭-౬౭).

౪. న్యంకుసారిణీ బృహతి : ౮+౧౨+౮+౮ = ౩౬ అక్షరాలు.
అయమగ్నిర్గృహపతిర్గార్హపత్యః ప్రజాయా వసువిత్తమః అగ్నే
గృహపతేఽభి ద్యుమ్నమభి సహ ఆయచ్ఛస్వ (౩-౩౯).
దీనికే స్కంధగ్రీవా, ఉరోబృహతీ అనే పేర్లున్నాయి.
ఇందులో ౮+౧౨+౯+౮= ౩౭ అక్షరాలు కూడాఉంటాయి.

౫. పథ్యా బృహతి : ౮+౮+౧౨+౮ = ౩౬ అక్షరాలు.
త్వాత్రా స్థ వృత్రతురో రాధోగూర్తా అమృతస్య పత్నీః
తా దేవీర్దేవత్రేమం యజ్ఞం నయతోప హూతాః సోమస్య
ఇక్కడ ౮+౯+౧౨+౯ = ౩౮ అక్షరాలుండడంవల్ల ద్వ్యధికా
అంటేరెండక్షరాలుఎక్కువగలది.

౬. ఉపరిష్టాద్ బృహతి : ౮+౮+౮+౧౨ = ౩౬ అక్షరాలు.
ఊర్ధ్వ ఊ షు ణ ఊతయే తిష్ఠా దేవో న సవితా
ఊర్ధ్వో వాజస్య సనితా యదంజిభిర్వాఘద్భిర్విహ్వయామహే
(౧౧-౪౨)

౭. ఊర్ధ్వ బృహతి : ౧౨+౧౨+౧౨ = ౩౬ అక్షరాలు (౪-౩౩).
౮. పత్ బృహతి : ౧౨+౮+౧౨+౮ = ౪౦ అక్షరాలు (౧౨-౧౦౮).
౯. విపరీతా బృహతి : ౮+౧౨+౮+౧౨ = ౪౦ అక్షరాలు (౬-౩౩).
౧౦. మహాబృహతి : ౧౨+౮+౮+౮+౮ = ౪౪ అక్షరాలు. (౧౯-౭౨).
౧౧. మహాబృహతీ త్రిష్టుప్ : (౧౨-౮).
౧౨. ఏకోన ఊర్ధ్వ బృహతి : ౧౦+౧౩+౧౨ = ౩౫ అక్షరాలు.
ఉప్రావేతం ధూర్షాహౌ యుజ్యేథామనశ్రూ అవీరహణౌ
బ్రహ్మచోదనౌ స్వస్తి యజమానస్య గృహాన్ గచ్ఛతమ్(౪-౩౩).

V. పంక్తి : ఐదుపాదాలు. ౮+౮+౮+౮ = ౪౦ అక్షరాలు.
౧. భవతం నః సమనసౌ సచేతసావరేపసౌ
మా యజ్ఞం హింసిష్టం మా యజ్ఞపతిం జాతవేదసౌ
శివౌ భవతమద్య నః (౫-౩).

౨. పంక్తి విరాట్ : ౧౦+౧౦+౧౦+౧౦ = ౪౦ అక్షరాలు.
ఉత్క్రామ మహతే సౌభగాయాస్మాదాస్థానాద్ ద్రవిణోదా
వాజిన్ వయం స్యామ సుమతౌ పృథివ్యా అగ్నిం ఖనంత ఉపస్థే
అస్యాః (౧౧-౨౧).

౩. పంక్తి త్రిష్టుప్ : (౮-౬౧).
౪. మహా పంక్తి: (౩-౧౮).
౫. త్ర్యవసానా మహాపంక్తి: (౩-౪౩).
౬. ప్రస్తార పంక్తి : ౧౨+౧౨+౮+౮ = ౪౦ అక్షరాలు (౮-౪౩).
౭. ఆస్తార పంక్తి : ౮+౮+౧౨+౧౨ = ౪౦ అక్షరాలు (౪-౨౩).
౮. విష్టార పంక్తి : ౮+౧౨+౧౨+౮ = ౪౦ అక్షరాలు (౧౨-౧౬౦).
౯. సంస్తార పంక్తి: ౧౨+౮+౮+౧౨ = ౪౦ అక్షరాలు. (౩౬-౧౨)
౧౦. ఏకాధికా పంక్తి : ౮+౭+౮+౯+౯ = ౪౧ అక్షరాలు.
దేవీరాపో అపాంనపాద్యో వ ఊర్మిర్హవిష్య ఇంద్రియావాన్
మదింతమః తం దేవేభ్యో దేవత్రా దత్త శుక్రపేభ్యో
యేషాం భాగ స్థ స్వాహా (౬-౨౭).
౧స్వాహా ౨ఇవేది యజుస్సు.

VI. త్రిష్టుప్ : ౪ పాదాలు. ౧౧+౧౧+౧౧+౧౧ = ౪౪ అక్షరాలు.
౧. యా తే ధామాని హవిషా యజంతి
తా తే విశ్వా పరిభూరస్తు యజ్ఞమ్
గయస్ఫానః ప్రతరణః సువీరోఽ
వీరహా ప్రచరా సోమ దుర్యాన్ (౪-౩౭).
౨. విరాడ్రూపా త్రిష్టుప్ : (౧౧-౨౭).
౩. యవమధ్యా త్రిష్టుప్ : (౧౬-౫౧).
౪. పురస్తాజ్జ్యోతి త్రిష్టుప్ : (౧౭-౭౪).
౫. మధ్యేజ్యోతి త్రిష్టుప్ : (౧౨-౬౫).
౬. ఉపరిష్టాజ్జ్యోతి త్రిష్టుప్ :

ఋతావానం మహిషం విశ్వదర్శతమగ్నింసుమ్నాయ
దధిరే పురో జనాః శ్రుత్కర్ణం సప్రథస్తమం త్వా గిరా
దైవ్యం మానుషా యుగా (౧౨-౧౧౧).

౭. మహాబృహతీ త్రిష్టుప్ : (౧౨-౮).

౮. పంక్తి త్రిష్టుప్: (౮-౬౧).

VII. జగతి : నాలుగు పాదాలు. ౧౨+౧౨+౧౨+౧౨ = ౪౮ అక్షరాలు.

౧. అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్
విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్
యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో
భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమ (౪౦-౧౬).

౨. మహాపంక్తి జగతి : ౬ పాదాలు. ౮+౮+౮+౮+౮+౮ = ౪౮ అక్షరాలు.

ఏజతు దశమాస్యో గర్భో జరాయుణా సహ
యథాఽయం వాయురేజతి యథా సముద్ర ఏజతి
ఏవాయం దశమాస్యో అస్రజ్జరాయుణా సహ (౮-౨౮).

౩. ఏకోనా జగతి : (౩-౧౫)

VIII. అతిచ్ఛందస్సులు:

౧. అతిజగతి : ౫౨ అక్షరాలు (౯-౩౯)
౨. శక్వరి: ౫౬ అక్షరాలు (౩౪-౫౧).
౩. అతిశక్వరి : ౬౦ అక్షరాలు (౧౯-౭౬)
౪. అష్టి : ౬౪ అక్షరాలు : (౧౯-౪౮).
౫. అత్యష్టి : ౬౮ అక్షరాలు (౪-౧).
౬. ధృతి : ౭౨ అక్షరాలు (౧౬-౬౪)
౭. అతిధృతి : ౭౬ అక్షరాలు (౧౧-౯).
౮. కృతి : ౮౦ అక్షరాలు (౧౨-౪).
౯. ప్రకృతి : ౮౪ అక్షరాలు (౫-౨).
౧౦. ఆకృతి : ౮౮ అక్షరాలు (౧౫-౬౪).
౧౧. వికృతి ౯౨ అక్షరాలు (౨౧-౬౧).
౧౨. సంకృతి : ౯౬ అక్షరాలు. ఈ సంహితలో ప్రయోగించబడలేదు.
౧౩. అభికృతి : ౧౦౦ అక్షరాలు (౨౭-౪౫).
౧౪. ఉత్కృతి : ౧౦౪ అక్షరాలు (౧౪-౬).

IX . యజుస్సులు :

౧. ఇషేత్వా ,
౨. ఊర్జేత్వా-దైవీ అనుష్టుప్ (౩ అక్షరాలు).
౩. వాయవస్థ - దైవీబృహతి (౪ అక్షరాలు).
౪. దేవో వః సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్న్యా ఇంద్రాయభాగం ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మా మా వస్తేన ఈశత మాఘశంసో ధ్రువా అస్మిన్ గోపతౌ స్యాత బహ్వీః (యజుస్సు).
౫. యజమానస్య పశూన్ పాహి-యాజుషీబృహతి. ౯ అక్షరాలు (౧-౧).

ఇలా వాజసనేయిసంహితలోని ౧-౧ లో ఇన్ని ఛందస్సులు ఉన్నాయి. శుక్లయజుర్వేద కాలంనాటికే ఇలా ఛందస్సు శైలూషిలాగా అనేక భంగిమలతో నడయాడసాగింది. వాజసనేయిసంహితను దర్శించిన మహర్షుల బహుముఖపాండిత్యం ప్రశంసనీయంగా ఉంది. ఛందోరచనలో వాళ్ళు పాటించిన కౌశల్యం అదర్శప్రాయం.

ఛందస్సు ప్రయోజనాలు :

కవిత్వానికి సౌందర్యాన్ని కలిగించేది ఛందస్సు. వచనం కంటె ఛందోబద్ధమైన రచన గుర్తుంచుకోవడానికి చాలా అనుకూలంగా ఉంటుంది. నియమపూర్వకమైన నిర్బంధం ఉండటంవల్ల ఇది ధారణకు ఎంతో వీలుగా ఉంటుంది. మంత్రజపాలలో ఆయా మంత్రాల ఛందోవిశేషజ్ఞానం ఎంతో ఆవశ్యకం. ఛందోజ్ఞానం లేకుండా చేసే జపాదులు ఫలించవు. ఛందోబద్ధంగా ఉండటం చేతనే వేదాలు లిఖితరూపంగా లేకపోయినప్పటికీ శ్రుతులనబడుతూ అనాదినుంచి స్వస్వరూపాన్ని కోల్పోకుండా చెక్కుచెదరని స్వరూపంతో చెక్కుచెదరకుండా స్థిరంగా ఉండగల్గాయి.

వైశిష్ట్యం

అనాదినుంచి భారతీయులు ఆధ్యాత్మికతత్త్వజిజ్ఞాస చేస్తూనే ఉన్నారు. వేదాలు వీరికి పరమప్రమాణాలు. అందులో యజుర్వేదం విశిష్టమైనది. అంటే ఇంటికి గోడలాగా యజ్ఞక్రియలలో ఉపయోగించే ప్రధానవేదం. అందులోనూ యాజ్ఞికులలో ప్రధాను డైన అధ్వర్యుడుపయోగించే వేదం. కాబట్టి అధ్వర్యువేద మని పేరు పొందింది. ఈ యజుర్వేదం శుక్లయజుర్వేదమని, కృష్ణయజుర్వేదమని రెండు రకాలుగా ప్రచారంలో ఉన్నది. దక్షిణదేశంలో

కృష్ణయజుర్వేదం, ఉత్తరదేశంలో శుక్లయజుర్వేదం బహుళ ప్రచారంలో ఉన్నాయి.

శుక్లయజుర్వేదసంహితకు వాజసనేయసంహిత అని పేరు. ఈ సంహితలో యజ్ఞప్రక్రియకుపయోగించే మంత్రాలు కూర్చబడ్డాయి. కృష్ణయజుర్వేదంలో సంహితాగ్రంథం, బ్రాహ్మణగ్రంథం సంకీర్ణంగా ఉండగా, శుక్లయజుర్వేదంలో మంత్రాలన్నీ సంహితా భాగంలోను బ్రాహ్మణగ్రంథం వేరుగాను ఉన్నది.

ఈ వాజసనేయిసంహితలో రెండు శాఖలు ప్రచారంలో ఉన్నాయి. ౧. మాధ్యందినశాఖ ౨. కాణ్వశాఖ. రెండు శాఖల్లోను మంత్రాలన్నీ ఇంచుమించు సమానంగా ఉన్నా పాఠప్రవచనాల్లో తేడా ఉన్నది. మంత్రపాఠంలో రెండు శాఖలకు ముందువెనుకల్లో తేడాలున్నాయి. పదవ క్రమంలో తేడాలున్నాయి. పాఠభేదం గద్యాత్మకమైన అర్థవాదభాగంలోనే ప్రత్యేకంగా కనబడుతుంది. పద్యాత్మక భాగంలో అనగా ఋక్కులనబడేమంత్రాల్లో కనబడదు.

ఈ శుక్లయజుర్వేదంలో నలభై అధ్యాయాలున్నాయి. అందులో మొదటి పద్దెనిమిది అధ్యాయాలు వేరుగా ఉన్న బ్రాహ్మణ భాగంలో వ్యాఖ్యానింపబడ్డాయి. మిగిలిన ఇరవైరెండధ్యాయాల్లో పదిహేడు అధ్యాయాలకు బ్రాహ్మణ భాగం విరళంగాను, ఐదుఅధ్యాయాలకు బ్రాహ్మణ భాగం లేకపోవడం కన్పడుతుంది. ఇది గాక, చివరి ఇరవైరెండధ్యాయాలు కృష్ణయజుర్వేదంలో బ్రాహ్మణారణ్యక భాగాలుగా కన్పడుతున్నాయి. కాత్యాయనునిశుక్లయజుర్వేదానుక్రమణికలో ౨౬వ అధ్యాయం నుంచి ౩౫వ అధ్యాయం వరకు ౧౦ అధ్యాయాలు ఖిలభాగమని చెప్పబడింది. వాజసనేయ సంహితలోని ౪౦ అధ్యాయాల్లోను మొదటి ౨౦ అధ్యాయాలు యజ్ఞప్రక్రియకుపయోగించేవి ౨౧వ అధ్యాయం మొదలు ౨౫ అధ్యాయము వరకు మొదటి ఇరవైఅయిదధ్యాయాలకు వ్యాఖ్యానరూపంగా కనపడతాయి. 30 నుంచి 3౯వ అధ్యాయం వరకు ఉన్న తొమ్మిది అధ్యాయాలు నరమేధ, పితృయజ్ఞ, సర్వజిద్యాగాది విషయాలను ప్రతిపాదిస్తున్నాయి. నలభైయవ అధ్యాయం ఈశావాస్యోపనిషత్తు. శుక్లయజుర్వేదంలో ఋక్కులు చాలా చెప్పబడ్డాయి. అంతేకాదు యజ్ఞాలలో ఏ సందర్భంలో ఏ ఋక్కు పఠించాలో చక్కగా వర్ణించబడింది. కాబట్టి శుక్లయజుర్వేదసంహితలు రెండింటిలో ఇంచుమించు చాలాభాగం ఋఙ్మంత్రాలు, మిగిలిన మూడువంతులు అర్థవాదరూపంగా గాని యజ్ఞక్రియా బోధకంగా గాని కనపడుతుంది.

ఇంతవరకు మనం శుక్లయజుర్వేద స్వరూపాన్ని గురించి తెలిసికొన్నాం. ఈ వేదం యజ్ఞక్రియాస్వరూపాన్ని బోధిస్తుందని చెప్పబడింది. యజ్ఞమంటే దేవతలకు హవిర్భాగాలిచ్చే క్రియాకలాపం. పరమేశ్వరుడొక్కడే అయినా వర్షం ఇచ్చేటప్పుడు ఇంద్రుడని, అపమృత్యువును జయించటానికి మృత్యుంజయుడు లేక రుద్రుడని, లోకసృష్టికారకుడై సూర్యుడుగాను, ఈప్రకారం మిత్రావరుణులని, అగ్ని అని అనేక దేవతాస్వరూపాలు కలవాడుగా చెప్పబడుతున్నాడు. ఆయా దేవతలను హవిర్దానంచేత ఆరాధించే క్రియాకలాపమే యజ్ఞం. ఈ యజ్ఞాలు ఏడు పాకయజ్ఞాలని, ఏడు హవిర్యజ్ఞాలని, ఏడు సోమయజ్ఞాలని వైదికసంప్రదాయం.

ఇలా దేవతారాధనాప్రధానంగా కృష్ణయజుర్వేదం లాగా శుక్లయజుర్వేదమున్నప్పటికి, ఐహికజీవితసంబంధమైన విషయాల కోసం కూడ దేవతారాధనం చెప్పబడింది. అనావృష్టి సందర్భంలో వర్షంకోసం వరుణ జపాదులు, శత్రుజయంకోసం విహవ్యమంత్రాలు, జయలు, రాష్ట్రభృత్తులు, అభ్యాతానములనే మంత్రాలు ఉపదేశించబడ్డాయి. ఈప్రకారం ఐహికజీవితోపయోగం కోసం చెప్పబడ్డ మంత్రాలు చాలా ఉన్నాయి. మానవజీవితానికి ఐహికాముష్మికాలు రెండూ ముఖ్యమైనవే. ఆయా వేదాల సంహితాభాగాలు చాలావరకు ఐహికోపయోగంకోసం, ఆరణ్యకోపనిషద్భాగాలు ఆ ముష్మికంకోసం ఉద్దేశింపబడ్డాయి. నవీనులకు వేదాల విషయంలో ఒక సందేహం కలుగవచ్చు. అతీంద్రియసత్యాలను ఉపనిషన్ముఖంగా ప్రతిపాదించడంలో వారి కాక్షేపం లేదుగాని, ఐహికజీవితంలో పుత్రసంపత్తికోసం, పశుసంపత్తికోసం, అర్థసంపత్తికోసం అలాగే అనావృష్టి లేకుండా వర్షం కోసం, యుద్ధంలో జయంకోసం, శత్రునాశనంకోసం ప్రార్థనలు చేసే ఈ వేదమంత్రాలు నిజంగా ఆయా ఇష్టసిద్ధిని కలిగిస్తాయా? అని, కాని ' More things are wregth by prayer than the world dreams of ' అని ఒక పాశ్చాత్యకవి చెప్పినట్లు, అల్పశక్తిగల మానవుడు, సర్వజ్ఞత్వ సర్వశక్తిమత్త్వాది గుణాలుగల పరమేశ్వరుని ఆరాధించాలని, ఆ ఆరాధన కేవలం లౌకికభాషలో గాక గొప్పశక్తికల దివ్య మంత్రాలద్వారా ఆరాధిస్తే తప్పక ఫలితం ఉంటుందని మహర్షులతాత్పర్యం. వేదాలలో విశ్వాసంలేని బౌద్ధచార్వాకాదులు హేళనా పూర్వకంగా ఇలా ఆక్షేపిస్తారు. ఒకడు ఒకనదికి ఇవతలిఒడ్డున ఉండి ఓ పరమేశ్వరా! నన్ను అవతలిఒడ్డుకు తీసుకొని పొమ్మని ప్రార్థిస్తే ఆ ప్రార్థన సిద్ధిస్తుందా? అని దానికి ఇది సమాధానం - (గామానయ దేవదత్త!) దేవదత్త! ఆవుని తీసుకొనిరా! అని శబ్దప్రయోగం చేయగానే దేవదత్తుడు ఆవును తీసికొని వస్తున్నాడు కాదా ! లౌకికశబ్దానికే అంతటి శక్తి కన్పడుతుండగా స్వరచ్ఛందోబద్ధమై మహర్షులచేత దర్శింపబడిన ఈ వైదిక మంత్రాలకు ఆ శక్తి ఎందుకుండకూడదు? కాబట్టి మంత్రోచ్చారణలో స్వరవర్ణాదిలోపం లేని మంత్రాలు శబ్దప్రధానాలై శక్తిమంతాలై ఆయుధాల్లాగా పనిచేస్తాయని మహర్షులు చెప్పారు.

మంత్రాలు మహర్షులచేత దర్శింపబడ్డాయని సంప్రదాయం. మహర్షులు తీవ్రతపోనిష్ఠలో నుండగా ఆ మంత్రాలు శ్రుతిగోచరాలైనాయి. అందుచేతనే వేదాలకు శ్రుతులు అనే పేరేర్పడింది.

ఈ యజుర్వేదంలో చెప్పబడ్డ విహవ్యమంత్రాలు చాలా ప్రసిద్ధాలు. అవి ఈ వేదానికొక విశిష్టతను చేకూర్చాయి. వాటి ప్రభావాన్ని వివరించే ఈ సంఘటన గమనించదగింది.

'విశ్వామిత్రజమదగ్నీ వసిష్ఠేనాஉస్పర్ధేతాం.
స ఏతజ్జమదగ్నిర్విహవ్యమపశ్యత్...
యద్విహవ్యేన శక్యతే. ఇంద్రియం
వీర్యం యజమానో భ్రాతృవ్యస్య వృఙ్క్తే

ఒకప్పుడు విశ్వామిత్ర జమదగ్ని మహర్షులు వసిష్ఠునితో స్పర్థపడ్డారు. అప్పుడు జమదగ్ని మహర్షి తపోనిష్ఠాబలంతో విహవ్య మనే మంత్రాన్ని దర్శించాడట. ఆ విహవ్యమంత్రాన్ని జపించినవాడు శత్రువుయొక్క ఇంద్రియబలాన్ని, వీర్యాన్ని సంహరించగలడట. ఇటువంటి లౌకికాలౌకిక ప్రయోజనాలను చేకూర్చే విశిష్టమంత్రాలుగల సంహిత శుక్లయజుస్సంహిత. ఇది బహుముఖమైన వైశిష్ట్యం కలది.

తత్త్వం :

తత్త్వమంటే సత్యమనీ, యథార్థమని అర్థం. కేవలం భౌతిక సుఖాలకు మాత్రం దాసులుగాక భారతీయులు ఈ ప్రపంచం, సృష్టి, జీవితం, మరణం, ప్రకృతి, మనస్సు, పరతత్త్వం దాని మహిమ మొ॥ వాటి యథార్థస్వరూపమేమై ఉంటుందని వాటి తత్త్వాన్వేషణ చేశారు. ఈనాడు మనకు దొరుకుతున్న అనేక తాత్త్వికసూత్రాలకు సిద్ధాంతాలకు వేదాలలోనే బీజప్రాయంగా పునాదులు పడ్డాయి. ఈ విశేషాలను శుక్లయజుస్సంహితలో మనం ఎంతవరకు గ్రహించవచ్చో ఇక్కడ విశ్లేషణ చేసి చూద్దాం.

౧. పరతత్త్వం :

ఇంద్రుడు, సవిత, మిత్రావరుణులు, సోముడు, రుద్రుడు మొ॥ దేవతలను ఈ సంహిత ఆయా సందర్భాలలో ప్రస్తావించినా, ఈ నామరూపాలలో ఉండే ఒక పరతత్త్వం వారి దృష్టికందనిది కాదు. 'భువనస్య పతయే స్వాహా అధిపతయే స్వాహా'(౯-౨౦), 'ఈశావాస్యమిదం సర్వమ్'(౪౦-౧) అనే చోట్ల ఈభావన స్పష్టంగా కనబడుతుంది. 'భువనపతి' అంటే జగత్పరిపాలకుడని, 'అధిపతి' అంటే సర్వలోకప్రభువని మహీధరుడు వివరించాడు.

వేదాలన్నింటిలోను జగన్నిర్వాహకుడుగా ప్రసిద్ధుడైన పరమేశ్వరుడే తన ప్రీతికోసం యజ్ఞాన్ని నియోగిస్తున్నాడని (౧-౬) చెబుతూ ఇంద్రుడు మొ॥ దేవతల కంటే అతీతమైన పరతత్త్వాన్ని ఈ సంహిత ప్రతిపాదిస్తున్నది. పరబ్రహ్మ విజ్ఞానానందస్వభావుడు. ఆయన తత్త్వం నిత్యం, సత్యం, శాశ్వతం, దానికంటె భిన్నమైందంతా అశాశ్వతమైంది. ఈ తత్త్వాన్ని ఆనాటివారు గుర్తించారు (౧౦-౨౦). ప్రపంచం స్థావరజంగమాత్మకమని, దీనికి అధిపతి సర్వజ్ఞుడైన పరమాత్మ అని వారు చక్కగా గుర్తించారు (ఈశానమస్య జగతః స్వర్దృశమీశానమిన్ద్ర తస్థుషః ౨౭-౩౬).

౩. జీవితం - మరణం:

లోకంలో భయాలన్నింటిలోకి మృత్యుభయం చాల పెద్దది. దాన్ని ఏ జీవి తప్పించుకోలేడు. ఆనాటివారు దీనికి అపవాదం కాకపోయినా, తాము అపమృత్యువు పాలు కాకుండా ఉండేటట్లు అనుగ్రహించుమని వారిలా త్రినేత్రుణ్ణి ప్రార్థించేవారు.

"పండిన దోసకాయ ఎలా తీగనుంచి ఎవరి ప్రయత్నం లేకుండా అలా తేలిగ్గా ఊడిపోతుందో, అలా నేను అపమృత్యువు బారినుంచి తప్పించుకొని స్వచ్ఛందంగా, అనాయాసంగా మరణించాలి. స్వర్గం నుంచిగాని, మోక్షం నుంచిగాని, తిరిగి నేను పతితుణ్ణి కాకూడదు"(౩-౬౦).

అనాయాసమరణం కోరేవారు త్ర్యంబకానుగ్రహం కోసం ఎప్పుడూ స్మరించే ఈ మంత్రం చాల ప్రసిద్ధమైంది.

మానవ జీవితం గాలిబుడగలాగా అశాశ్వతమైందని తెలిసికొని, వారు పూర్ణాయుష్యం కోసం దేవతల నాశ్రయించారు. తమకు నూరు సంవత్సరాలు వచ్చేవరకు దేవతలను దక్షిణ దిక్కున దగ్గరే ఉండమని కోరారు. అప్పుడు వారికి వార్ధక్యం వస్తుందట. తమ వార్ధక్య దశలో వారి పిల్లలు సంతానం కలిగి తండ్రులై ఉండాలిట. అంతవరకు దైవానుగ్రహంవల్ల పూర్ణాయుష్యంతో ఉండాలని వారి ప్రార్థన (౨౬-౨౨). ఆనాడు శతవృద్ధుకూడా ముసలితనం లేకుండా బాగా ఆరోగ్యంగా ఉండేవాడని, నూరు సంవత్సరాలకు ముసలితనం వచ్చేదని దీన్ని బట్టి తెలుస్తుంది.

౩.౧౧ కవితా సౌందర్యం

కవిత్వం ఒక కాలానికి ఒక వ్యక్తికి పరిమితమైంది కాదు. అది ప్రకృతిలోని ఒక ధర్మం. ప్రకృతిలోనే పుట్టింది. ప్రకృతిలోనే జీవిస్తోంది. ప్రకృతిలోని ప్రతివస్తువులోనూ అందం ఉంది. చెట్టులో అందం ఉంది. పుట్టలో అందం ఉంది. కనుక్కోగల్గితే అందం అన్నిచోట్ల ఉంది. అలాగే ప్రకృతిసిద్ధమైన పదార్థాల్లోనూ అందం ఉంది. అందంలేని పదార్థమంటూ ఒకటి లేదు. అందం గల పదార్థాలంటూ విడిగా లేవు. కాబట్టే ప్రసిద్ధులైన కవుల రచనల్లో కూడా

మనం ప్రతిరోజూ వాడే పదాలే వాడబడుతుంటాయి. ప్రతిరోజూ మనం చూసేవస్తువులే వర్ణింపబడతాయి. కాని కవిచేత పడినప్పుడే ఆ పదానికి అందం కొట్టవచ్చినట్టు కనబడుతుంది. దానికి కారణం కవిశక్తి. కాబట్టే కొందరే కవులు కాగలిగారు.

భాషనేర్చినాడే భాషలోని వైచిత్ర్యాన్ని చమత్కారాన్ని మానవుడు నేర్చాడు. ఒకే అర్థాన్ని వివిధ రీతుల్లో వివరించాడు. ఒక్కొక్కరీతిలో ఒక్కొక్క విశేషాన్ని చమత్కారాన్ని చవిచూశాడు. అలా తన మాటల్లోని వైచిత్ర్యాన్ని ప్రదర్శించడంలోనే ఎన్నో వక్రోక్తుల్ని గుర్తించగలిగాడు.

ప్రకృతిలోని అనేకకోట్ల వస్తుజాలంలో ఒక వస్తువుకు మరో వస్తువుకూ ఏదో ఒక అంశంలో అంతో ఇంతో పోలిక ఉంటూనే ఉంది. స్వరూపంలోని పోలిక, స్వభావంలోని పోలిక, ఆచరణలోని పోలిక, ఆలోచనలోని పోలిక ఇలా ఎన్నో పోలికలు! పోలిక అనేది అనాదిగా ఉంటూ వచ్చిందే అయినా అది గుర్తించబడినప్పుడూ, గుర్తింపబడి శబ్దంలో చెప్పబడినప్పుడూ, పోలికగల రెండు వస్తువులకూ మరింత శోభ ఏర్పడుతుంది. గుర్తించి చెప్పేవాడి హృదయంలో దాన్ని తెలుసుకొనేవాడి హృదయంలో ఎంతో ఆనందం వెల్లివిరుస్తుంది. ఈ ప్రకృతిసిద్ధమైన ధర్మాన్నే ఉపమ అంటాం. అట్టి ఈ ఉపమ మరెన్నో స్వరూపాల్ని సంతరించుకొంది. ఎన్నెన్నో స్వరూపాలతో ప్రతిరోజూ మనం మాట్లాడే వాక్యాల్లో సాక్షాత్కరిస్తూనే ఉంది.

కాగా ప్రకృతిలోని ఈ పోలిక ఈనాటిదా? దాన్ని ఇతడే కనుక్కొన్నాడనే నియమముందా? అందుకే వేదకవికూడా తాను చూసిన సృష్టిలో ఎన్నో విచిత్రాలు కనుక్కున్నాడు. దాన్ని ఎన్నోవిధాలుగా భావన చేశాడు. తన భావాలకు శాబ్దిక రూపాన్ని యిచ్చి మనకందించాడు. మనం కనుక్కొనేలే గాని అతను కవులకు కవి. క్రాంతదర్శనుడే కాదు. అతిక్రాంతదర్శనుడు కూడా!

కావ్యానికి శబ్దం అర్థం రెండూ శరీరం. ఈ రెండింటిలో శబ్దం బాహ్యం. ఇతరవేదాల్లోలా గానే శుక్లయజుస్సంహితలో కూడా శబ్దం ద్వారా కల్గిన చమత్కారం చాలాస్పష్టంగా కనపడుతుంది. ప్రతి ఒక్క అక్షరానికి తన ప్రక్కన ఉన్న ప్రతి ఒక అక్షరంతోనూ పొంతన కుదిరినట్లు కనబడుతుంది. అంతే కాక శబ్దంవల్ల చమత్కారాన్ని కొన్ని వేల రెట్లుగా పెంచడానికి వేదకవి ఎన్నో ప్రక్రియల్ని చేపట్టినట్లు తెలుస్తుంది.

౧. ఒక పదాన్ని గాని, పదసముదాయాన్నిగాని తగిన వ్యవధానంతో ఎన్నోసార్లు ప్రయోగించాడు.

'విదసి వసోఽసి ధీరసి దక్షిణాసి క్షత్రియాసి యజ్ఞియాసి అదితిరసి॥'
(౪-౧౯)

'.అసి' అన్న పదాన్ని వదలకుండా మరలమరల దగ్గర దగ్గరగా ప్రయోగించడం వాక్యానికి ఒకరకమైన ఊపును సొంపును చేకూర్చింది. ఈగఆసి అనే పదం ఇంతటితో ఆగలేదు. రెండు మూడధ్యాయాలదాకా మళ్ల మళ్ల వస్తూనే ఉంది. అలాగే

అనుత్వా మాతా మన్యతా మను పితాను భ్రాతాసగర్భ్యోనుసఖా స యూథ్యః॥
(౪-౨౯)

అలాగే

సింహ్యసిసపత్నసాహీదేవేభ్యః కల్పస్వ॥సింహ్యసిసపత్నసాహీదేవేభ్యః
శుంధస్వ।సింహ్యసి సపత్నసాహీ దేవేభ్యః శుంభస్వ॥ (౫-౧౦)

సింహ్యసి అన్న ఈ పదం యింతటితో ఆగలేదు. ఇంకా సాగిపోతూనే ఉంది.

౨. రెండు మూడు అక్షరాలతోనే పూర్తి మంత్రాన్ని నిర్వహించాడు.:

ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ధూర్వతం యోఽస్మాన్।
ధూర్వతి తం ధూర్వ యం వయం ధూర్వామః॥ (౧-౮)

౩. అశ్యామ తం కామమగ్నే తవోతీ అశ్యామ రయిం రయివః సువీరమ్।
అశ్యామ వాజమభివాజయన్తోఽశ్యామ ద్యుమ్నమజరాజరం తే॥(౧౮-౭౪)

పై మంత్రంలో ఒకే క్రియాపదంతో అన్ని పాదాలు ప్రారంభించే ఈ ఎత్తుగడ చాలా మనోహరంగా ఉంటుంది.

౪. యచ్ఛబ్దంతోనే మొదలయ్యే అనేక మంత్రాల్ని వరుసగా సమకూర్చడం కూడ మనకు కని పిస్తుంది. ౧౬వ అధ్యాయంలో ౫౮-౬౩ మంత్రాలు వరుసగా యే వృక్షేషు,. యే భూతానాం యే పథాం, యే తీర్థాని,యేఽన్నేషు, య ఏతావన్త శ్చ అనే పదాలతో ప్రారంభమై ఆ మంత్రసముదాయానికి చక్కని అందాన్ని ఆపాదిస్తున్నాయి. ఒక్క యచ్ఛబ్దంతోనే కాక ఇతర శబ్దాలతో కూడా ఈ ప్రక్రియ అవలంబించబడింది. ౧౬,౧౮ అధ్యాయాలయిన రుద్రాధ్యాయ చమకాధ్యాయాల శబ్ద సౌందర్యం తెలియని వారు చాలా అరుదుగా ఉంటారు.

కాగా పూర్వాపరవాక్యాల్నిగాని, ఒక మంత్రంలో వాల్ల పాదాల్ని గాని వాయగు కోణం మంచి సమంగా తీర్చి దిద్దడంలో వేదకవి చాలా శ్రద్ధ తీసుకొన్నాడు.

ఇటువంటి పద - పదసముదాయాల ఆవృత్తి, కవి, మానసిక, ప్రవృత్తివల్లనో, ఆ యా పదార్థాల కివ్వాల్సిన ప్రాధాన్యతవల్లనో, ఆవేదన ఆవేశం మొదలైన బహుభావసంపత్తివల్లనో

ఏర్పడి ఉండవచ్చు. ఏది ఏమైనా శుక్లయజుస్సంహితలోని శబ్దపరమైన చమత్కారానికి ఉదాహరణలివ్వాల్సివస్తే ఒకమారు మొదటినుండి చివరివరకు అన్ని మంత్రాల్ని వల్లించాల్సివస్తుంది.

అనుభవం అన్నిటినీ మించిన ఉదాహరణం. పండితుడూ - పామరుడూ, ఆస్తికుడూ - నాస్తికుడూ, సహృదయుడూ - అసహృదయుడూ, ఎవరైనా కానీ, శ్రావ్యమైన కంఠంతో సస్వరంగా పలుగురు కలిపి శుక్లయజుస్సంహిత పారాయణం చేస్తూండగా వింటే స్తబ్ధులై - ఆ శబ్ద సౌందర్యానికి ముగ్ధులై ఆ శ్రుతి మాధుర్యాన్ని మాటల్లో చెప్పలేనంతగా అనుభవిస్తారు. అంటారు - అబ్బ! వేదాలు వినటానికి ఎంతహాయిగా ఉంటాయి! అని. రీతిశయ్యాపాకం అని పేరుతో పిలిచినవారే ఈ సౌందర్యం ఇంతటిదనటానికి వేరే ప్రమాణాలు అవసరంలేదు. ఇంతటి ఈ వేదకవిశక్తికి స్వరం, ఛందస్సు మరింత తోడ్పడతాయి.

౫. ఉపమ :

అర్థ పరమైన చమత్కారాన్ని కూడా వేదకవి విస్మరించలేదు. వివిధ వక్రోక్తులతో యీ సొంపును సంతరించాడు. అందుకు మాటిమ్మివరి అందరికీ అనువైనది ఉపమ. శుక్ల యజుస్సంహితలో శతాధిక ఉపమలు కన్పడుతున్నాయి. వాటిలో కొన్ని ముఖ్యమైన వాటిని, వాటి చమత్కారాన్ని క్లుప్తంగా పర్యాలోచిద్దాం.

౧. అక్రందదగ్నిః స్తనయన్నివ ద్యౌః క్షామా రేరిహద్వీరుధః సమంజన్।
సద్యో జజ్ఞానో విహి మిద్ధో అఖ్యదారోదసీ భానునా భాత్యంతః॥

(౧౨-౬)

శబ్దం చేస్తున్న అగ్ని గర్జిస్తున్న మేఘంలా ఉందట! మన దృష్టిలో నిప్పుకు నీటికి సామ్యం లేకపోయినా వేదకవి దృష్టిలో కావాల్సినంత ఉంది. అగ్ని ప్రజ్వరిల్లుతున్నప్పుడు మేఘం వర్షిస్తున్నపుడు ఏర్పడే శబ్దంలో సాదృశ్యాన్ని అనుభవించాడు. భూమిని భూమిమీద వృక్షలతాదులను మట్టిముట్టి వ్యాపించడం రెంటిలోను సమం. పుట్టీ పుడుతూనే రెండూ ప్రకాశిస్తాయి. మెరుపు అనే అగ్నితో మేఘం - తనరూపంతో అగ్ని, అంతరిక్షాన్ని ఆక్రమించడం సమమే. మరి మేఘానికి అగ్నికీ సామ్యం లేకపోవడం ఏమిటి? అందుకే ఈ చక్కని సావయవోపమను భావనచేశాడు అంతేకాదు. అంతకన్నా మధురమైన శబ్దంతో వంద కందించాడు. ౧౧క్షామా రేరిహత్ ౨౨ అనడంలో తాత్పర్యం భూమిని కబళించేస్తున్నదనటం. అగ్నిలోని వ్యాపించే స్వభావానికి ఎంత చక్కని శబ్ద చిత్రణ!

౨. మాతేవ పుత్రం బిభృతాప్స్వేనమ్। (౧౨-౩౫)

ఇలాంటి మాతాపుత్రవిషయమైన ఉపమలు ఎన్నో ఉన్నాయి. కానీ దీన్ని చూడండి.

౩. యో వః శివతమో రసః తస్య భాజయతేహ నః
ఉశతీ రివ మాతరః॥

అలాన్ని ప్రార్థిస్తున్నాడు. మీలో అత్యంత ప్రధానమైన, కేవల సుఖానికి హేతువైనదేది ఉన్నదో దానికి మేము భోక్తలమయ్యేటట్లు మమ్మల్ని అనుగ్రహించండి. దీనికి దృష్టాంతం బిడ్డలపైన ప్రేమగల తల్లులు. తల్లి బిడ్డకోసమై సారవంతమైన ఆహారాన్ని స్వీకరిస్తుంది. దానినుంచి సారవంతమైన రక్తాన్ని సృష్టించి, మరి దానినుంచి కూడా సారవంతమైన అంశాన్ని పాలుగా బిడ్డకందిస్తుంది. కవిలోని ఈ భావన శివతమం రసం అన్న శబ్దాలలో చక్కగా ప్రతిఫలిస్తుంది. అసలు రసమంటేనే మిక్కిలి సారవంతమైన అంశం అని అర్థం. దానికి మరో విశేషణం ౧శివతమంటి అని. మరి బిడ్డకు దీనిని మించిన శుభదాయక మేమున్నది?

తప్పటడుగులతో ఇటూ అటూ తిరిగి వచ్చి న వంటిపిల్లలకు తల్లివడిని మించిన ఆశ్రయం- ఆనందం- శుభం - మరేదీలేదు. అలాగే భస్మరూపంలో పృథివీజలాల్ని పొందిన అగ్నిని మరల తన పుట్టినిల్లయిన ఉఖలో ఉండుపూగావిల అని బుజ్జగిస్తున్నాడు.

౪. పునరాసద్య సదన మపశ్చ పృథివీ మగ్నే।
శేషే మాతుర్యథోపస్థేఽన్తరస్యాం శివతమః॥ (౧౨-౩౯)

౫. కువిదఙ్గ యవమన్తో యవం చిద్యథా దాన్త్యను పూర్వం వియూయ।
ఇహేహైషాం కృణుహి భోజనాని యే బర్హిషో నమ ఉక్తిం యజన్తి॥

(౧౦-౩౨)

రైతులు పండిన మొత్తం భూమినుంచి వారి వారి పంటను వారి వారికి విడదీసి ఇస్తారు. నీవుకూడా నీకు హవిస్సునిచ్చే యజమానులందరికీ వారి వారి భోగ్యవస్తువును వారి వారికే యివ్వవలసిందని అగ్నిని ప్రార్థిస్తున్నాడు.

౬. అభో ద్యగ్నిస్సమిధా జనానాం ప్రతి ధేనుమివాయతీ ముషాసమ్।

యహ్వా ఇవ ప్రవయాముజ్జిహానాః ప్రభానవః సిస్రతే నాకమచ్ఛ॥(౧౫-౨౪)

తన తల్లిని దూడ చాలాదూరం నుంచే గుర్తిస్తుంది. అంతేకాదు; ఎంతో ఆశతో ఉరుకుతూ

తెప్పించినట్లుగా ఎదురుచూస్తుంది లేచి గంతులేస్తుంది. అలాగే తమోగుణాత్మకమైన రాత్రి ముగిసి తెల్లవారవస్తుందనగానే మానవులు ఎంతో ప్రేమతో ఆనందంతో ఆ ఉదయాన్ని గుర్తిస్తారు, ఆహ్వానిస్తారు. హవ్యాంతేత ప్రీతుడైన అగ్ని యజమానుల్ని ఎంత ప్రేమిస్తాడో, ఎంతటి గుర్తింపు చూపుతాడో అన్నదానికి ఈ ఉపమానాలు చక్కని ప్రతిబింబాలు. ఆరాధకునకు ఆరాధ్యునిమీద ప్రేమ - ఒక బాధ్యత. కాని ఆరాధ్యునకు ఆరాధకునిమీద ప్రేమ - అంతకన్నా గొప్పది. ఈ మంత్రంలోని మూడవ ఉపమ తరచు మనం చూచే దృశ్యానికి ఆధారం. ఎత్తైన చెట్ల కొమ్మలనుంచి గుంపులు గుంపులుగా ఎగిరిపోయే పక్షుల్లా అగ్ని జ్వాలలు ఆకాశాన్ని వ్యాపిస్తున్నాయట। ఎంతటి స్వభావ మధురమైన సాదృశ్యభావన!

౭. ఉదగ్నే తిష్ఠ ప్రత్యాతనుష్వ న్యమిత్రాఁ ఓషతాత్ తిగ్మహేతే।
యో నో అరాతిꣳ సమిధాన చక్రే నీచా తం ధక్ష్యత సం న శుష్కమ్
(౧౩-౧౨)

ఎండిపోయిన చెట్టును అగ్ని త్వరగా నలువైపుల వ్యాపించి కాల్చివేస్తుంది. అలాగే తన శత్రువులను కాల్చి వేయమని ప్రార్థిస్తున్న ఈ కవి మాటలలోని దూకుడు చూడండి, ఎంత కొట్టవచ్చినట్లు కనబడుతుందో!

౮. అగ్నే తమద్యాశ్వం న స్తోమైః క్రతుం న భద్రం
హృదిస్పృశం ఋధ్యామా త ఓహైః॥ (౧౫-౪౪)

సత్పురుషులు ఒక సంకల్పంచేసిన తర్వాత మనసులో మళ్ళా మళ్ళా దాన్ని వృద్ధిపొందిస్తూనే ఉంటారు ఇలా ఆ సంకల్పం కార్య రూపందాల్చే వేళకు పెరిగి పెరిగి ఎంతో గొప్పదవుతుంది. అలాగే నీ యజ్ఞాన్ని నేను అంతగొప్పగా ఆచరిస్తానని ప్రతిజ్ఞ చేశాడు వేదకవి. మహనీయుల సత్సంకల్పంతో ఉపమ తన సంకల్పానికి మరింత సౌందర్యాన్ని చేకూర్చింది. అశ్వమేధంలో స్తోత్రసంఖ్య చాలా హెచ్చు. అందుకే పెంపుచేయడానికి వైదికోదాహరణంగా దానిని ప్రస్తావించాడు.

౯. ద్రుపదాదివ ముముచానః స్విన్నః స్నాతో మలాదివ।
పూతం పవిత్రేణేవాజ్యమాపః శుంధన్తు మైనసః (౨౦-౨౦)

పాదుకలను విడిచినవాడు పాదుకాదోషంనుంచి, స్నానం చేసినవాడు చెమటవల్ల కలిగినదోషంనుంచి, శుభ్రమైన వస్త్రంతో వడగట్టిన ఆజ్యం కీటకాలనుంచి ఎలావిడబడుతున్నదో ఓ జలాల్లారా! అలా నన్ను పాపంనుంచి విముక్తుణ్ణి చేయండి!

ఇందులోని మువ్వురైన మూడు ఉపమానాలు మనం నిత్య జీవితంలో అనుభవించే సామాన్యవిషయాలు. కాని పాపవిముక్తి అసామాన్యమైంది. తను ప్రార్థించే దైవానికి అదీ అంతటి పనేనని కాబోలు అలా ప్రార్థించాడు.

ఓషధులను వాడడం కోసం చెప్పబడ్డ ఓషధిసూక్తంలో చక్కని ఉపమలు ఎన్నో ఉన్నాయి. ఒక్కొక్కటి ఎంతో చమత్కారాన్ని చేకూరుస్తుంది. చూడండి.

ఆవుల నపహరించడానికి వచ్చిన దొంగ కోష్ఠంలో మూలమూలకు మరొకరికి తెలియకుండా తిరుగుతాడు. అలానే ఓషధులు కూడా మనకు తెలియకుండానే శరీరంలో ప్రతిభాగాన్ని చేరి అక్కడ ఉన్న వ్యాధిని కట్లు విప్పి పారద్రోలేస్తాయి. (౧౨-౮౪).

ఉరికంబానికి ఎక్కించిన వధ్యుడు ఉరితీయడానికి ముందే ముంచెత్తే దుఃఖంవల్ల చచ్చిపోతాడు. అలా ఓషధుల్ని సేవించడానికి చేతులో పట్టుకున్నంత మాత్రాన్నే రోగాలు నశించాయట! కారణం లేకుండానే కార్యం సిద్ధించిందట! అతిశయోక్తితో కూడిన ఈ ఉపమ మరింత అతిశయాన్ని సంతరించుకుంది. (౧౨-౮౫).

శత్రువుల మర్మాన్ని భేదించగల శరకవచధారియైన శూరుడు తను ఏ శత్రు సమూహంలో ప్రవేశించినా అక్కడున్న శత్రువుల నందరినీ ఎలా హతమారుస్తాడో అలా మీరు ఏ శరీరాన్ని పొందినా అందులోని రోగాల్ని సమూలంగా నాశనం చెయ్యమని ఓషధుల్ని అభ్యర్థించాడు (౧౨-౮౬).

౬. కల్పన :

ఇందులోని కల్పనల్లో విదగ్ధతకు కొరతలేదు. రూపయౌవన లావణ్య సంపన్నలైన అభిసారికలు సునామ మనస్కులై చిరునవ్వులు చిలకరిస్తూ ప్రియుణ్ణి జేరినట్లుగా, శృంగారభావాలను ఒలకపోస్తూ ఘృతధారలు అగ్నిని చేరుకున్నాయట! తమ రాకతో అగ్నిని ఉద్దీప్తుణ్ణిగా చేశాయట! తనుకోరి తన దగ్గరికి చేరిన యువతిని నాయకుడు ఉపేక్షించగలడా? అగ్నికూడా ఉపేక్ష చేయకుండా ఘృతధారల్ని తనలో చేర్చుకున్నాడట! ఎంతటి లలితమైన కల్పన! (౧౭-౯౬).

ఇలా ఎన్నో ఉపమానాలు - ఎన్నో కల్పనలు - ఎన్నో రమణీయభావాలు మనకు కనబడతాయి. శుక్ల యజుస్సంహితలో

౭. స్వభావోక్తి :

స్వభావోక్తులు కూడా కావాల్సినన్ని.

ఉత్తిష్ఠన్నోజసా సహ పీత్వీ శిప్రే అవేపయః (౮-౩౯).

ఇంద్రుడు సోమం త్రాగి లేస్తూ ముక్కుపుటాల్ని ఎగరవేశాడు. ప్రీతికరమైన ఆహారాన్ని తీసుకున్నపుడు ముక్కు పుటాల్లో కలిగే సంకోచవ్యాకోచాల్లాంటి చాలా స్వల్పమైన విషయాలనుకూడా ఆదరించి చెప్పడం స్వాభావికతను సమకూర్చింది. సుకుమారమైన హాస్యం కూడా ఇందులో కనబడుతుంది.

ఏషస్య వాజీ క్షిపణిం తురణ్యతి గ్రీవాయాం బద్ధో అపికక్ష ఆసని।
క్రతుం దధిక్రా అనుసంసనిష్యదత్ పథామంకాంస్యన్వాపనీఫణత్స్వాహా॥

ఉతస్మాస్య ద్రవతః తురణ్యతః పర్ణం న వేరనువాతి ప్రగర్ధినః।
శ్యేనస్యేవ ధ్రజతో అంకసంపరి దధిక్రావ్ణః సహోర్జా తరిత్రతః స్వాహా॥
(౯-౧౪,౧౫)

లౌకిక కవులకు కూడా ఆదర్శమైన వేదకవి చేసిన అశ్వవర్ణన ఇది. హృద్యమైన కల్పం. వీపున పర్యాణం. మెడలో, వక్షంలో పాశబంధం. కొరడాను త్వరపెడుతూ పరుగిడుతోందిట! రౌతు మనసునెరిగి ఎత్తుపల్లాల్ని సరిచేసుకొని పరుగిడుతోందిట! ఇలా పరుగెత్తే అశ్వం వేగానికి కొంబర్రలాగా వాయువేగంవల్ల పైకి ఎగిరిన రెండు అస్థిరపు కొనలు రెక్కల్లా ప్రకాశిస్తూ అశ్వానికి డేగ పోలికను సమకూరుస్తున్నాయట! గమ్యంతో పోటీ పడి ఎప్పుడు దాన్ని చేరుతానా అన్న ఆకాంక్షతో పరుగిడుతోందిట!

౮. ప్రశ్నోత్తరిక :

ఈ రెండలంకారాల తర్వాత ఎక్కువగా మనకు కనబడేది ప్రశ్నోత్తరిక. ప్రశ్నోత్తరికలవే సర్వశాస్త్రాలకు పుట్టినిల్లుగదా ! వేదం. ఉత్తరగర్భ అయిన ఈ ప్రశ్నోత్తరికలోని సొగసు చూడండి.

కోఽసి కతమోఽసి కస్యాసి కో నామాసి? (౭-౨౯)

ఇందులో - కః అసి? నీ వెవడవు అని ప్రశ్న. కః అసి : నీవు ప్రజాపతివి అగుచున్నావు అని సమాధానము. ఆ వాక్యమే ప్రశ్న - ఆ వాక్యమే సమాధానం. ఇది కాక ౧-౬,౭--౪౮,౧౨-౧౮,౨౦,౨౩-౯,౨౩-౪౭ మంత్రాల్లో కూడా ఈ ప్రశ్నోత్తరికావైచిత్ర్యం కానవస్తుంది. ౨౩-౪౫ నుండి ౨౩-౬౫ వరకు గల ౨౦ మంత్రాలు బ్రహ్మోద్యప్రకరణం అని పిలవబడుతున్నాయి. దీనిలో ప్రతి మంత్రంలోనూ ప్రశ్న సమాధానాలు కనబడతాయి. అంతేగాక వేదాల్లోని నాటకీయతకు కూడ ఈ ప్రకరణం చక్కని నమూనా.

౯. శ్లేష :

వక్రోక్తి ప్రధానమైన శ్లేషాదులను కూడా ఎక్కువగా గ్రహించబడ్డాయి.

హంసః శుచిషద్ వసురంతరిక్షసద్ హోతా వేదిషద్ అతిథిర్దురోణసత్।
నృషద్ వరసద్ ఋతసద్ వ్యోమసద్ అబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్॥ (౧౦-౨౪)

రాజసూయానికి అంగంగా రాజు రథం నుండి క్రిందికి దిగేటప్పుడు వినియోగింపబడే మంత్రం ఇది. ఇందులో హంసః అన్న పదానికి సూర్యుడూ అని, గరుడు అని రెండర్థాలూ వివక్షింపబడ్డాయి. దాన్నిబట్టి తరువాత ఉండే విశేషణాలు కన్నిటికీ కూడ సూర్యపరంగా రథపరంగా రెండర్థాలు వివక్షింపబడ్డాయి.

సుపర్ణోఽసి గరుత్మాన్ (౧౨-౪)

అగ్నిచయనంలోని మంత్రం యిది. అగ్ని పక్ష్యాకారంగా చేశాడు. పేర్చబడ్డాడు. అందుకే గరుత్మంతుడనే పక్షిగానే అగ్నినిరూపణ అయితే అవయవాలకు రూపణం జరిగింది. మరి అవయవాలకు కూడా ఈ రూపణ చేయాలి గదా ! అందుకే త్రివృత్తే శిరః మొ॥ వాక్యాలతో అగ్ని అవయవాలన్నింటికీ పక్ష్యవయవాలతో రూపణచేసి-

సుపర్ణోఽసి గరుత్మాన్ దివంగచ్ఛ స్వః పత

మంచిరెక్కలుగల గరుత్మంతుడనే పక్షివి గదా నీవు! కనుక ద్యులోకానికి స్వర్గలోకానికి ఎగిరిపో! అని అగ్నిని ప్రార్థించాడు. ఇందులో పరిణామచ్ఛాయలు కూడా ఉన్నాయనవచ్చు. అలాగే

ఇమం స్తన మూర్జస్వన్తం ధయాపాం ప్రపీనమగ్నే సరిరస్య మధ్యే (౧౭-౮౭)

అన్నవమంత్రంలో స్రుక్కును స్తవంగా వర్ణన చేస్తాడు. రెంటికీ సమానధర్మం రసవంతమైయుండటం, ఘృతంతో, సోమంతో నిండియుండటం. ఈ స్రుక్-స్తవాన్ని పానం చేయమని అగ్నిని ప్రార్థించాడు.

౧౦. అతిశయోక్తి :

మరి అతిశయపు మాటలు కూడా ఈ సంహితలో మెండే.

ద్యామగ్రేణాస్పృక్షః (౬-౨)

నీవు నీపైభాగంతో ద్యులోకాన్ని తాకావని ద్యులోకానికి యూపానికిలేని సంబంధాన్ని ఉందని చెపుతాడు.

వ్రతేన దీక్షామాప్నోతి దీక్షయాప్నోతి దక్షిణామ్।

దక్షిణా శ్రద్ధామాప్నోతి శ్రద్ధయా సత్యమాప్యతే ॥ (౧౯-30)

దీంట్లో కారణమాల స్పష్టమేకదా!

ఇలా ఎన్నో వక్రోక్తి ప్రభేదాలతో అడుగడుగునా చమత్కరిస్తుంటాడు వేదకవి. మరో విధమైన సౌందర్యాన్ని గమనిద్దాం!

యునక్త సీరా వియుగా తనుధ్వం కృతే యోనౌ వపతేహ బీజమ్।

గిరా చ శ్రుష్టిః సభరా అసన్నో నేదీయ ఇత్సృణ్యః పక్వమేయాత్ ॥ (౧౨-౬౮)

ఓ రైతులారా! నాగలి వాతలను కలపండి. ఎద్దుల్ని కట్టండి. దున్నిన భూమిలో విత్తునేయండి. ఇదుగో! అప్పుడు ఎదిగివచ్చిన పంటను కోయండి. ధాన్యాదులు మెండుగా పండాలి! ఎంత కమ్మని ఏరువాక పిలుపు!

శుక్లయజుస్సంహితలో వీరరసమే తరచు వ్యక్తమవుతుంది. ఇంద్రాదుల్ని వర్ణించేటప్పుడు వారిలోని ఉత్సాహశక్తి స్పష్టంగా కనపడుతుంది. ఉత్సాహమే వీరానికి స్థాయి. ఉత్సాహం ఏ విషయంగా ఉన్నా అది ఒక వీరరసప్రభేదం కావడానికి సందేహం లేదు. అప్రతిరథసూక్తంలో (౧౭-33-౪౪) యుద్ధాన్ని ఎంతో ఓజోయుతంగా వర్ణించాడు. వీరరసానికిది మచ్చుతునక. శృంగారం కూడా కొన్ని స్థలాల్లో కనబడుతుంది. ఒకటి రెండు ఉదాహరణలు పైన ఇచ్చాను.

నవరసాత్మకం ఉదాత్త వక్రోక్తిసంభరితం అయిన మంత్రవాఙ్మయాన్ని దర్శించిన మహాకవి వివజ అగ్నిని ఇలా ప్రార్థించాడు :

అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్।

యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమ ॥
(౪౦-౧౬)

ఓ అగ్నీ! మమ్ము దేవయానమార్గం ద్వారా మోక్షాన్ని పొందించు. సమస్తమైన సమ్యగ్జ్ఞానాలను మాకు అనుగ్రహించు. మా శ్రేయః ప్రతిబంధకమైన పాపాన్ని నశింపజేయి. నీకు మరల మరల నమస్కారాలు సమర్పిస్తున్నాం.

అధ్యాయాలు - సంగ్రహసమీక్ష

'యజుర్యజనాత్' అని సాయణాచార్యుడు చెప్పాడు. యాగాన్ని నెరవేర్చేది యజుర్వేదం. వేదార్థజ్ఞానానికి యజ్ఞానుష్ఠానమే ప్రయోజనం. యజ్ఞంలో యజుర్వేదమే ప్రధానమైంది. ఇది వేదమూర్ధన్యమనడానికి 'యజ్ఞస్య మాత్రాం విమిమీత ఉ త్వః' అని ఋగ్వేదం (౧౦-౭౧-౧౧) సాక్ష్యం పలుకుతున్నది. అధ్వర్యుడు అభిషవ గ్రహణాది క్రియలచేత యజ్ఞశరీరాన్ని నిర్మిస్తున్నాడు. ఋగ్వేదంలో (౧౦-౪౧-౩) అధ్వర్యుడు 'సుహస్త్య,' 'మధుపాణి' అని పిలువబడ్డాడు. అధ్వరం యునక్తీత్యధ్వర్యుః అకారలోపంతో అధ్వర్యుః' అంటే యజ్ఞానికి 'నేత ' అని అర్థం.

యజ్ఞంలో అందరి పనులను సరిగా సవరించుకొంటూ నడిపించేవాడు అధ్వర్యుడు. అతడు యజుస్సులను పఠిస్తాడు. కాబట్టి యజుర్వేదానికి 'అధ్వర్యువేద' మని పేరు. యాగాన్ని నడిపించే బాధ్యత అధ్వర్యువిది. యాగాలను వివరిస్తూ ఆ యా కర్మల స్వరూపాన్ని బ్రాహ్మణ భాగాలు బోధిస్తాయి. ఆ బ్రాహ్మణ భాగంతో మంత్రాలను కలిపి కూర్చినందువల్ల యజుర్వేద సంహితాపాఠంలోనే బ్రాహ్మణం కలిసిపోయింది. దీనిచేత మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకో హి వేదః' అనే లక్షణం వేరువేరుగా ఉన్న ఇతర వేదాలకంటే మంత్రబ్రాహ్మణాలు రెండూ కలిసి ఉన్న యజుర్వేదంలోనే సార్థకమవుతున్నది.

కర్మకాండవిషయంలో యజుర్వేదమే ప్రాధాన్యం వహించింది. కర్మల అనుపూర్వి, స్వరూపం యజుర్వేదంలోనే ఉంది. కనుక యజుర్వేదం గోడలాంటిది. ఋక్సామాలు దానిపైన గీచిన బొమ్మల్లాంటివి. యజుర్వేదం సనాతనమైంది. సకల యజ్ఞ కలాపానికి ఆధారభూతమైంది.

యజుశ్శాఖలు :

యజుర్వేదం ప్రవర్తక - ప్రవచనభేదాలతో అనేక శాఖలు కలది. యజుర్వేదశాఖలు ౧౦౧ వీటిలో కృష్ణ యజుర్వేద శాఖలు ౮౬. శుక్ల యజుర్వేద శాఖలు ౧౫. కృష్ణయజుశ్శాఖకు ఉపశాఖలు గూడ ఏర్పడ్డాయి. అందుచేత యజుశ్శాఖలు మొత్తం ౧౦౦. ఏకశతమధ్వర్యు శాఖాః అని పతంజలి మహాభాష్యంలో పేర్కొన్నాడు. వీటిలో సంహితాపాఠభేదంవల్ల వెలసినవి రెండే శాఖలు. ప్రవర్తకుల పేర్లవల్ల మిగతావి ఏర్పడ్డాయి.

యజుర్వేదం సంప్రదాయభేదం చేత రెండు విధాలైంది. బ్రహ్మ సంప్రదాయం 'కృష్ణయజుస్సని', ఆదిత్యసంప్రదాయం 'శుక్లయజుస్సు' అని వ్యవహరింపబడుతున్నది. ప్రకరణ సంకీర్ణత్వారుణచేత బుద్ధి మాలిన్యానికి హేతువైంది కృష్ణయజుశ్శాఖ అని, ప్రకరణాల ఏర్పాటు విశదంగా ఉన్నది శుక్లయజుశ్శాఖ అని శుక్ల యజుః ప్రాతిశాఖ్య పరిశిష్ట భాష్యకారుడు నిర్వచించాడు. కృష్ణశుక్లయజుశ్శాఖలు రెండింటిలోను ఆధ్వర్యవప్రయోగమే ప్రతిపాదింపబడింది. అయినా అవి మంత్రపాఠ భేదాలతో ప్రయోగవిశేషంతో చాలా భిన్నంగా ఉన్నాయి. ఈ ప్రయోగవైవిధ్యం అనుష్ఠాతలభేదంచేత వ్యవస్థితమై ఉంది. యజుర్వేదానికి కాఠక, కపిష్ఠ (ష్ఠ) లకఠ, మైత్రాయణీ, తైత్తిరీయ. వాజసనేయి అనే శాఖలున్నాయి. వీటిలో మొదటి నాలుగు కృష్ణయజుర్వేదానికి చెందినవి. వాజసనేయిశాఖ శుక్లయజుర్వేదానికి చెందింది.

శుక్లయజుర్వేదం (వాజసనేయిసంహిత) :

వేదవ్యాసమహర్షి వైశంపాయునికి యజుర్వేదాన్ని బోధించాడు. వైశంపాయునివల్ల యాజ్ఞవల్క్య మహర్షి యజుర్వేదాన్ని అధ్యయనం చేశాడు. విధివిలాసం చేత గురువుతో వివాదపడి యాజ్ఞవల్క్యుడుచదువుకున్న వేదాన్ని పరిత్యజించాడు. ఈ సంహితా పాఠానికే కృష్ణయజుర్వేదమని తైత్తిరీయసంహిత అని పేరు ఏర్పడింది. అనంతరం యాజ్ఞవల్క్యుడు ఉగ్రతపస్సు చేసి సూర్యుని సంతృప్తిపరిచాడు. ఆదిత్యుడు సంతసించి యజుర్వేదాన్ని ఉపదేశించాడు. కాబట్టి ఇది వాజసనేయిశాఖ అని పేరు పొందింది.

వంశబ్రాహ్మణంలో 'ఆదిత్యానీమాని శుక్లాని యజూంషి.' వాజస నేయేన యాజ్ఞవల్క్యేన ఆఖ్యాయంతే అని ఉన్నది. ఈ వేదవాక్యాలు ఆదిత్యునిచేత అధ్యాపనం చేయబడ్డ కారణంచేత 'ఆదిత్యాని' అని అనబడ్డాయి. 'వాజః' అంటే అన్నం. 'అన్నం వై వాజః' అని శ్రుతి. సనిః అంటే దానం. వాజస్య సనిః వాజసనిః అన్నదాత అని అర్థం. తస్య పుత్రః ఆయన కుమారుడు వాజసనేయుడు. ఈ వాజస నేయునికే యాజ్ఞవల్క్యుడని నామధేయం. ఇతడు బ్రహ్మరాతుడు, వాజసని అనే పేర్లు కల దేవరాతుని కుమారుడు. వాజసని కుమారుడైన యాజ్ఞవల్క్యమహర్షి శుక్లయజుశ్శాఖా ప్రవర్తకుడు కావటంచేత దీనికి 'వాజసనేయి సంహిత' అనే పేరు కలిగింది.

శుక్లయజుర్వేద శాఖలు :

యాజ్ఞవల్క్యుడు శుక్లయజుర్వేదాన్ని కాణ్వుడు మొ॥ పదిహేనుగురు శిష్యులకు ఉపదేశించాడు. వారిద్వారా శుక్లయజుర్వేదానికి ౧౫ శాఖలు ఏర్పడ్డాయి.

శుక్లయజుర్వేదంలో కర్మకాండ, బ్రహ్మకాండ (జ్ఞానకాండ) అని రెండు విభాగాలున్నాయి. సంహిత, శతపథబ్రాహ్మణం కర్మకాండగా అని, ఈశావాస్యోపనిషత్తు, బృహదారణ్యకోపనిషత్తులు బ్రహ్మకాండగాను వ్యవహరింపబడుతున్నాయి.

ఈ వాజసనేయిసంహితకు పదపాఠం ఉంది. కాణ్వసంహితకు సాయణాచార్యుడు (మాధవీయనామ), అనంతాచార్యుడు (వేదార్థదీపిక) భాష్యాలను వ్రాశారు. మాధ్యందినసంహితకు ఉవటుడు, మహీధరుడు (వేదదీపం) భాష్యంను చేశారు. మహర్షి దయానందుడు శుక్లయజుర్వేదానికి సంపూర్ణ భాష్యం వ్రాశాడు.

మాధ్యందిన వాజసనేయిసంహిత :

వాజసనేయిసంహితలో ౪౦ అధ్యాయాలున్నాయి. వీటిల్లో ౧౯౭౫ మంత్రాలు ఉన్నాయి. ౧-౩౯ అధ్యాయాలు కర్మవిధులను బోధించగా, ౪౦వ అధ్యాయం బ్రహ్మజ్ఞానాన్ని బోధిస్తుంది. దీనికి 'ఈశావాస్యోపనిషత్తు' అని పేరు. ఈ సంహితలోని ౧౬ వ అధ్యాయం శతరుద్రీయం, ౩౧వ అధ్యాయం 'పురుషసూక్తం'. ౩౪ వ అధ్యాయంలోని మొదటి ఆరు మంత్రాలు 'శివసంకల్పం' గా ప్రసిద్ధమయ్యాయి.

వాజసనేయిసంహిత కర్మకాండతో ప్రారంభమై బ్రహ్మకాండతో ముగిసింది. బ్రహ్మకాండకే ప్రాధాన్యం అంగీకరించాల్సి ఉన్నా, చిత్తశుద్ధిలేని పురుషునికి బ్రహ్మకాండలో అధికారంలేదు. కాబట్టి చిత్తశుద్ధిరూపమైన అధికారాన్ని సంపాదించడానికి కర్మలను బోధించాలి. కనుక కర్మకాండ మొదట చెప్పబడింది.

ప్రకృతికర్మలు, వికృతికర్మలు అని కర్మలు రెండు విధాలు. ఏ కర్మలో అంగాలన్నీ సంపూర్ణంగా ఉపదేశింపబడతాయో అది ప్రకృతి. వికృతికర్మలలో ఆయా కర్మలకు

సంబంధించిన విశేషాంగాలు మాత్రమే ఉపదేశింపబడతాయి. మిగిలిన అంగాలన్నింటినీ ప్రకృతి కర్మనుంచి అతిదేశం చేసుకోవాలి. ఆ కారణంచేత వికృతులకు ప్రకర్షలేదు.

అగ్నిహోత్రం, ఇష్టి, సోమం అనేవి ప్రకృతికర్మలు. వీటిలో ఆయా కర్మకు సంబంధించిన అంగాలన్నీ సంపూర్ణంగా ఉపదేశించబడ్డాయి. ఇందులో అగ్నిహోత్రం, సోమయాగం, దర్శపూర్ణమాసేష్టి మీద ఆధారపడి ఉన్నాయి. కనుక దర్శపూర్ణమాసేష్టి ముఖ్యమైంది.

ఈ సంహితలో ఆధ్వర్యవాలు, యాజమానాలు, హోత్రాలు అని మూడు విధాలైన దర్శపూర్ణమాసేష్టి మంత్రాలు ఉన్నాయి. శుక్లయజుర్వేదమునకు ఇషే త్వా మొ॥ మంత్రాలతో కూడిన దర్శపూర్ణ మాసేష్టితో ప్రారంభమైంది.

అధ్యాయాల వివరణ :

ఈ సంహితలోని ౧-౨ అధ్యాయాల్లో దర్శపూర్ణమాసేష్టిమంత్రాలు, పితృయజ్ఞమంత్రాలు ఉన్నాయి. దర్శపూర్ణమాసేష్టి ఏకాహం (ఒక్కరోజుచేసే యజ్ఞం). అగ్నిసోములు ప్రధానదేవతలు. పాలు, పెరుగు, నెయ్యి, పురోడాశం ప్రధాన హవ్యాలు.

3వ అధ్యాయంలో అగ్న్యుపస్థాన, చాతుర్మాస్య యజ్ఞాలు చెప్పబడ్డాయి. గార్హపత్యాగ్ని హోత్రం గృహస్థజీవితానికి మూలాధారం. యజమాని ప్రాతస్సాయంసంధ్యలలో అగ్నిహోత్రాన్ని పూజించాలి. చాతుర్మాస్యయజ్ఞాలు మూడు. వసంతర్తు ప్రారంభంలో వైశ్వదేవం (మరుత్తు అధిదేవత), వర్షఋతువులో వరుణప్రఘాస (వరుణుడు), శరదృతువులో సాకమేధం (రుద్రత్ర్యంబక) చేస్తారు.

౪వ అధ్యాయంలో అగ్నిష్టోమయాగానికి సంబంధించిన ఋత్విక యజమానుల శాలాప్రవేశమంత్రాలు ఉన్నాయి.

౫ లో సౌమిక వేదినిర్మాణం, ఆతిథ్యం, యూపనిర్మాణం వర్ణించబడ్డాయి.

౬ లో యూపసంస్కారం, సోమాభిషవ మంత్రాలు ఉన్నాయి.

౭ లో ఉపాంశుగ్రహం మొ॥ రెండు యజ్ఞాలలో చెప్పాల్సిన దక్షిణాదాన మంత్రాలున్నాయి.

౮ లో తృతీయ సవనంలోని ఆదిత్యగ్రహాదిమంత్రాలు ఉన్నాయి. వైదికయజ్ఞాలలో ప్రధానమైనవి సోమయజ్ఞాలు. వీటిలో అగ్నిష్టోమం ప్రధానమైంది. ఇది ఏకాహం. మిగత ఆరు యజ్ఞాలు దీన్నుంచి ఏర్పడ్డవే. అవి ఉక్థ్య, షోడశి, అత్యగ్నిష్టోమ, అతిరాత్ర, అప్తోర్యామ, వాజపేయాలు. అగ్నిష్టోమం ఋతుసంబంధమైన యజ్ఞం. ఇది వసంత ఋతువులో చేయబడుతుంది. సోమలతను కొనడం, ఊరేగింపుగా యజ్ఞశాలకు తీసుకొనిరావడం, ఆతిథ్యం, సోమరసాన్ని తయారుచేయడం, దేవతల కల్పించడం, సోమపానం ఇందులో ప్రధానాంగాలు. అగ్నిసోములు ప్రధాన దేవతలు. ఇంద్రునికి ప్రముఖస్థానం ఉంది. సోమయాగంలో అరణి (అగ్నిని ఉత్పత్తిచేసే సాధనం) ఊర్వశీ పురూరవులుగ వర్ణించబడింది.

౯,౧౦ అధ్యాయాలలో వాజపేయ, రాజసూయ, సౌత్రామణి యజ్ఞాలు చెప్పబడ్డాయి. వాజపేయం (విజయసోమం) సోమయాగాలలో ఒకటి. ఆహవయాగం (రెండు మొదలు పన్నెండు రోజుల వరకు చేసేయజ్ఞం) ౧౭ రథాల పందెం, అందులో యజమాని విజయం ముఖ్యాంగాలు. యజమాని కళత్ర ద్వితీయుడై పవిత్రమైన విజయధ్వజాన్ని అధిరోహిస్తాడు. ధ్వజంపై ఉన్న చక్రం సూర్యునికి ప్రతీకగా ఉంటుంది.

రాజసూయం రాజులు తమ సార్వభౌమత్వాన్ని చాటడానికి చేసే యాగం; ఆహవం. రాజు పులితోలు పరచిన ఉదుంబర (మేడికర్ర) సింహాసనంపై కూర్చుంటాడు. ఋత్విక్కులు, ప్రజాప్రతినిధులు క్రమంగా రాజుపై నీళ్ళు, నెయ్యి, తేనె మొ॥ వాటిని ప్రోక్షిస్తారు. ఈ విధంగా రాజపవిత్రీకరణం జరుగుతుంది. రాజు అధ్వర్యునితో పాచికలాడటం ముఖ్యాంశం. తరువాత దశపేయం ఉంటుంది. రాజసూయం చేయడంచేత రాజు ప్రజాపతితో తాదాత్మ్యం పొందుతాడు. రాజసూయంలో రత్నహవిస్సు అనే కలాపంవల్ల అధికారులకు రత్నినః (రత్నాలు కలవారు) అనే పేరు కలిగింది. వారు పురోహిత, సూత, సంగ్రహీత, అక్షావాప, క్షత్రి, గోవికర్త, పాలాగల, తక్ష, రథకారాదులు.

౧౧-౧౮ అధ్యాయాల్లో అగ్నిచయనం సాంగోపాంగంగా వివరించబడింది. అగ్నిచయనంలో వేదికానిర్మాణం సోమయాగంతో కలిపి చేస్తారు. ఇందులో ౧౦,౮౦౦ ఇటుకలతో రెక్కలు విప్పి ఉన్న డేగ ఆకారంలో అగ్నివేదిక నిర్మింపబడుతుంది. అగ్ని ప్రధానదైవం. ఇటుకలు తయారుచేయడం నుంచి వేదినిర్మాణం వరకు గల అన్నికార్యాలు మంత్రాలతో ఉత్సవంగా చేస్తారు. ఇందులో రుద్రవైశ్వానర దేవతలకు ప్రముఖస్థానం ఉంది.

౧౬ వ అధ్యాయంలో శతరుద్రీయం అనే మంత్రాలున్నాయి. ఇందులో రుద్రుని శతనామావళి పేర్కొనబడింది. తర్వాతికాలంలో ఇవి అన్నీ శివునికి చెందినాయి. వీటిలో ముఖ్యమైన శివశంకర మహాదేవ అనే పేర్లు చెప్పబడలేదు. శతరుద్రీయం ఉపనిషత్తుగా, శైవానికి చెందిన ప్రముఖగ్రంథంగా పరిగణింపబడుతోంది.

౧౭ వ అధ్యాయంలో 'విత్యపరిషేకం' మొ॥ జప పర్యంత మంత్రాలు ఉన్నాయి.

౧౮ వ వసోర్ధారాది మంత్రాలు ఉన్నాయి. ౧౯,౨౦ ఇందులో సౌత్రామణి మంత్రాలున్నాయి. సౌత్రామణి ప్రాయశ్చిత్త కర్మ. సుత్రాముడు (మంచి రక్షకుడు, ఇంద్రుడు) అధిదేవత. సోమపానం అధికంగా చేసి అనారోగ్యపీడితుడైన ఇంద్రుడు అశ్వినీదేవతల చేత, సరస్వతిచేత స్వస్థుడవడం అనే ఇంద్రవృత్తాంతం వర్ణింపబడింది. ఇందులో సోమరసానికి బదులుగా సుర దేవతలకు అర్పించబడుతుంది. ౨౧ లో యాజ్యాది ప్రైష మంత్రాలున్నాయి.

౨౨-౨౫ అధ్యాయాల్లో అశ్వమేధయాగం వర్ణింపబడింది. అశ్వమేధం వైదికయాగాలలో సుప్రసిద్ధమైంది. ఇది జయాన్ని కోరిరాజు చేసేటటువంటి యాగం. దీన్ని చేసిన రాజు 'ఏకరాట్' 'సార్వభౌమ' అనే బిరుదులు ధరించి ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యం కలిగి ఉంటాడు. ఇది మూడురోజుల యాగం. కాని దానికవసరమైన ఏర్పాట్లకు, ఒకసంవత్సరంపైగా పడుతుంది. అశ్వం విరాటంకంగా ఒక సంవత్సరం దేశమంతటా సంచరించి వస్తుంది. ఇది యజమాని విజయానికి, శౌర్యపరాక్రమాలకు సంకేతం. మొదటిరోజు అగ్నిష్టోమం జరుగుతుంది. రెండవరోజు ప్రధానప్రక్రియ అశ్వమేధం జరుగుతుంది. మూడవరోజు అతిరాత్రం ఈ అశ్వమేధయాగం అవభృదస్నానంతో ముగుస్తుంది. రాజ్యాభ్యుదయం ప్రజాశ్రేయస్సు కోరి అశ్వమేధం చేయబడుతుంది.

౨౬ అధ్యాయంలో ఖిల సంజ్ఞకల మంత్రాలు ఉన్నాయి.

౨౭,౨౮,౨౯, 30 అధ్యాయాలలో ఇంతవరకు చెప్పబడ్డ కర్మలలో వినియోగింపదగిన అనేక రకాలైన మంత్రాలున్నాయి.

౩౧వ అధ్యాయంలో పురుషసూక్తం (ఋగ్వేదం ౧౦-౯౦) ఉంది. పరమాత్మగుణాలు, ప్రకృతి పురుషుల తాదాత్మ్యం వర్ణింపబడి ఉండటంచేత ఇది ఉపనిషత్తుగ పరిగణింపబడింది. ౩౨ లో సృష్టికర్తయైన ప్రజాపతి స్వరూపం విలక్షణంగా వర్ణింపబడింది. ప్రజాపతిని సూర్యచంద్రఅగ్ని స్వరూపుడుగా ఇందులో స్తుతించారు.

33,౩౪ లలో 'సర్వమేధ' మంత్రాలున్నాయి. ఇది అన్ని యజ్ఞాలకంటె శ్రేష్ఠమైంది. యజమాని తన సర్వస్వాన్ని ఋత్విక్కులకు దానం చేయడంతో యజ్ఞం పూర్తి అవుతుంది. దానితో యజమాని గృహస్థాన్ని వదలి, వానప్రస్థాశ్రమాన్ని స్వీకరించి, శేష జీవితాన్ని అరణ్యంలో గడుపుతాడు.

౩౪వ అధ్యాయంలోని మొదటి ఆరు మంత్రాలు 'శివసంకల్పోపనిషత్తు'గ పరిగణింపబడుతున్నాయి. ఇవి అన్నింటిలో మనః శివ సంకల్పమస్తు అనే మకుటంతో ఉన్నాయి. శతకవాఙ్మయానికిది బీజం.

౩౫ లో పితృమేధమంత్రాలున్నాయి. ఇవి ఉత్తర క్రియలకు చెందినవి. వీటిలో చాలాభాగం ఋగ్వేదం నుంచి గ్రహించబడ్డాయి. ౩౬ లో శాంతిమంత్రాలున్నాయి.

౩౭,౩౮,౩౯ అధ్యాయాలలో 'ప్రవర్గ్య' అనే యాగం వర్ణింపబడింది. ఇందులో మృణ్మయపాత్ర సూర్యునికి ప్రతీకగా ఉండేటట్లు యాగాగ్నిచేత ఎర్రగా కాల్చబడుతుంది. యాగాంతంలో పాత్రలు మనిషి ఆకారంగా ఉంచబడతాయి. పాలకుండ తల, దానిపైనున్న దర్భలు వెంట్రుకలు, ప్రక్కనున్న పాలముంతలు చెవులు, రెండు స్వర్ణపత్రాలు, నేత్రాలు మొదలవి. ఇదొక నిగూఢ కలాపంగా బ్రాహ్మణాలు తెలియజేస్తున్నాయి.

40 వ అధ్యాయంలో బ్రహ్మవిద్య ఉపదేశింపబడింది. 'ఈశా వాస్యమిదం సర్వం' అని ఆరంభమవడం చేత దీనికి ఈశావాస్యోపనిషత్తు అను పేరు కలిగింది. ఇది సంహితలో ఒక భాగంగా ఉండడంచేత సంహితోపనిషత్తు అని, ఛందోబద్ధమైన మంత్రరూపంలో ఉండడంచేత మంత్రోపనిషత్తు అని గౌరవింపబడుతున్నది. ఇందులో సత్యసిద్ధాంతం, జ్ఞానమార్గం, కర్మమార్గం, ఆత్మస్వరూపం, జీవిత గమ్యస్థానం వర్ణింపబడ్డాయి.

సమీక్ష :

దైవశక్తిని, ప్రకృతి శక్తిని చూసిన వ్యక్తి నిష్కల్మషంగా విశ్వాసంగా చేసిన స్తుతులు (ఋక్కులు) క్రమంగా కొంచెం స్వార్థ సహితమై సాకాంక్షలైనాయి.

ఓ అగ్నీ! శరీరాన్ని రక్షించేవాడివి. నా శరీరాన్ని రక్షించు
ఓ అగ్నీ ! ఆయుష్యాన్నిచ్చేవాడివి. నాకు ఆయుష్యాన్ని ఇవ్వు
ఓ అగ్నీ! వర్చస్సు ఇచ్చే వాడివి. నాకు వర్చస్సునివ్వు.
ఓ అగ్నీ నా శరీరంలో ఉన్నలోపాలను పూరించు(3-౧౭)
ఈ యజ్ఞం వల్ల నా జీవితం వర్ధిల్లాలి! ... నా ప్రాణ వర్ధిల్లాలి!... నా నేత్రాలు వర్ధిల్లాలి!... నా శ్రవణం వర్ధిల్లాలి!(౯-౨౧)

ఈ యజుర్వేదంలో చాలా మంత్రాలు మంత్రబలం చేత క్రియాబలంచేత దేవతలను వశ్యులను చేసుకోవడానికి ఉద్దేశించినవే, వారిని యజమాని కోర్కెలను తీర్చేటట్లు బలవంతం

పెట్టేవి. ఈ ప్రక్రియలో ఒక భాగమే ఒక దేవతను అనేక విధాలుగా సంబోధించడం, స్తుతించడం. వీటి ప్రయోజనం ఆ దేవతను మెప్పించి, వశపరచుకొని వరాలను పొందడమే.

క్రమంగా ఈ స్తుతులు స్వార్థపరిధిని దాటి సంఘ శ్రేయాన్ని, జాతి నిఃశ్రేయసాన్ని కోరుతూ ఉదాత్తతను సంతరించుకొన్నాయి.

మిత్రస్య మా చక్షుషా సర్వాణి భూతాని సమీక్షన్
మిత్రస్య చక్షుషా సమీక్షామహే

సర్వభూతాలు నన్ను మైత్రితో చూచుగాక! మేము సర్వ భూతాలను మిత్రదృష్టితో చూస్తాం! బ్రాహ్మణుల్లో తేజస్సును కల్గించు, క్షత్రియుల్లో, వైశ్యుల్లో, శూద్రుల్లో తేజస్సును కల్గించు. నాలో తేజస్సు కల్గించు (౧౮-౪౮) అని ప్రార్థించడం వారి సమదృష్టికి తార్కాణం.

శుక్లయజుర్వేదంలో అభిచార మంత్రాలు కూడా ఉన్నాయి. ఋత్విక్కు కాడిమానును ఉద్దేశించి ఇలా అంటున్నాడు (౧-౮).

ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ధూర్వతం యోఽస్మాన్
ధూర్వతి ధూర్వయం వయం ధూర్వామః

ఓ అగ్నీ! కాడిమానుగా ఉండు మమ్మల్ని. హింసించేవారిని హింసించు! మేము హింసించేవారిని హింసించు. ఇందులోని అనుప్రాస చిత్ర కవిత్వానికి మార్గదర్శకంగా ఉంది.

శుక్లయజుర్వేదంలో ప్రహేళికలు (పొడుపు కథలు) ఉన్నాయి. వేదాంత తత్త్వ సంబంధమైన ప్రహేళికలకు బ్రహ్మవిద్య అని పేరు. బ్రహ్మజ్ఞానం కలిగించేవి అవడంచేత ఆ పేరు సార్థకం. వాజసనేయ సంహితలో ౨౩వ అధ్యాయంలో చాలా ప్రహేళికలు (౪౫-౬౨) ఉన్నాయి. ఒక ఉదాహరణం-

హోత :

ఎవడు ఒంటరిగా సంచరిస్తాడు? ఎవడు నిరంతరం ఉదయిస్తాడు? చలికి చికిత్స ఏది? ఏది పెద్ద పాత్రగా పిలువబడుతుంది? (౨౩-౪౫).

అధ్వర్యుడు :

సూర్యుడు ఒంటరిగా సంచరిస్తాడు. చంద్రుడు నిరంతరం ఉదయిస్తాడు. అగ్ని చలికి మందు, భూమి పెద్దపాత్ర (౨౩-౪౬).

అధ్వర్యుడు :

సూర్యుని వంటి వెలుగు ఏది ? సముద్రంవంటి సరస్సు ఏది ? భూమికంటె గొప్పది ఏది ? పరిమితి తెలియనిది ఏది ? (౨౩-౪౭).

హోత :

బ్రహ్మ సూర్యుని వంటి జ్యోతి. ఆకాశం సముద్రం వంటి సరస్సు. ఇంద్రుడు భూమికంటె గొప్పవాడు. గోవు పరిమితి తెలియదు (౨-౪౮) ప్రహేళికలు సంప్రదాయంగా యజ్ఞకలాపంలో ఒక భాగంగా ఏర్పడ్డాయి.

ఈ యజ్ఞాలెందుకు ? వీటిని ఆచరించడంలో నాటి ఆర్యులు ఆశించిన ప్రయోజనమేమిటి? వీటికి సమాధానం అశ్వమేధయాగాంతంలో అధ్వర్యుని యోగక్షేమకాంక్షలో స్పష్టంగా తెలుస్తున్నది.

మా దేశంలో పవిత్రజ్ఞానసంపన్నుడు, తేజస్వి అయిన బ్రాహ్మణుడు జన్మించాలి. పరాక్రమవంతుడు, ధనుర్విద్యలో నేర్పరి, శత్రుభేదన సమర్థుడు, మహావీరుడైన క్షత్రియుడు జన్మించాలి. ఎక్కువగా పాలు ఇచ్చే గోవులు, బరువు మోయడానికి సమర్థమైన ఎద్దులు, వేగంగా పరుగెత్తే అశ్వాలు, సర్వగుణసంపన్న అయిన స్త్రీ, జయశీలియైన రథి కుదు పుట్టాలి. ఈ యజమానికి సభలో ప్రవేశించడానికి యోగ్యుడైన వీరుడైన కుమారుడు జన్మించాలి. పర్జన్యుడు మాకోరిక ననుసరించి వర్షించాలి. మా వృక్షాలు ఫలించాలి. మాకు ఇదివరకు లేని వస్తువుల ప్రాప్తి (యోగం) పొందిన వస్తువుల రక్షణ (క్షేమం) కలగాలి (౨౨-౨౨).

ఈ ఆశంస నాటి పురోహితుల - ప్రజల జాతీయతాదృక్పథం దేశభక్తి, సామాజికస్పృహ, నాటి సమాజంలో స్త్రీకి గల స్థానం పరిపాలనారంగంలో సభకు గల ప్రాముఖ్యత మొ॥ ఉత్తమోత్తర ధర్మాలను సద్గుణాలను వెల్లడిస్తూ నేటికి గూడ ఆదర్శప్రాయంగా ఉన్నది. ఇలాంటి ఆకాంక్ష సంస్కృత నాటకాల్లో భరత వాక్యానికి నాంది అయింది.

నిరాకార నిర్గుణ సత్తామాత్రమైన ఒక పదార్థం జగత్తుకు మూలం. ఆ సద్వస్తువు సకల ప్రాణులలోను ఉన్నదని వారి భావన. ఆ పరమేశ్వరుడే సృజింపబడ్డ అన్ని వస్తువుల్లోను పడుగు పేకంవలె వ్యాపించియున్నాడు.

యజుర్వేదకాలంనాటికే ఆర్యుల వ్యావసాయిక జ్ఞానం సమగ్రమై ఉంది. ప్రజాపరిపాలన సభామూలంగా జరుగుచున్నది సభాప్రవేశార్హత ప్రతివ్యక్తికి అభిలషణీయంగా ఉంది. వారికి

గోవు పైగల భక్తి శ్రద్ధలు, దాని సంరక్షణలోని ఆదరం, పవిత్రభావం ప్రశంసనీయం. వారి దేశభక్తి సామాజికర్తవ్యత్వం ఆదర్శప్రాయం. ఈ సంహితలోని ౨౯, 30 అధ్యాయాల్లో చెప్పబడ్డ మిశ్రమకులాలు వృత్తులు కళాకారులు ఆనాటి సాంఘికవ్యవస్థను, ఆర్య అనార్య సమ్మేళనాన్ని వర్ణ వివక్షత లేకపోవటాన్ని, లలిత కళాభివృద్ధిని సూచిస్తున్నాయి. ౨౯,30 అధ్యాయాలపై సమకాలికముద్ర స్ఫుటంగా ఉన్నది. నక్షత్రదర్శ (౩౦-౧౦) గణక (౩౦-౨౦) సాధనం వర్ణనలవల్ల ఖగోళ జ్యోతిష శాస్త్రాల్లో పరిశోధనలు జరుగుతూ ఉండేవని తెలుస్తున్నది. రథాలపందెం, గుఱ్ఱం పందెం, జూదం, పాచికలాట, ప్రహేళికలు వారి క్రీడావినోదాల్లో కొన్ని . ఈ వాజసనేయ మాధ్యందిన-శుక్ల యజుర్వేదసంహిత సకల ధర్మాలకు, యజ్ఞాలకు, ఉత్తమ సాంఘికాచారాలకు నిలయం. ఇది వైదిక వాఙ్మయంలోని వివిధ గృహ్యసూత్రాలకు సమయాచార సూత్రాలకు, ధర్మసూత్రాలకు శ్రీకారంగా కనబడుతున్నది.

★ **శుభం** ★

ఓమ్

యజుర్వేద - సంహితా

అథ పూర్వవింశతిః

అథ ప్రథమోఽధ్యాయః॥

***

ఋషిః :- పరమేష్ఠీ ప్రజాపతిః ౧-౩౧॥ దేవతా :- సవితా ౧, ౩, ౧౦, ౨౦, ౨౫, ౨౬। యజ్ఞః ౨, ౭, ౧౪, ౧౫, ౨౧, ౨౭-౩౧। విష్ణుః ౪,౯। అగ్నిః ౫, ౮, ౧౧, ౧౭-౧౯, ౨౩। ప్రజాపతిః ౬। అప్సవితారౌ ౧౨। ఇన్ద్రః, అగ్నిః, యజ్ఞః ౧౩। వాయుః, సవితా ౧౬। యజ్ఞః, అగ్నిసవితారౌ ౨౨। ద్యావిద్యుతౌ ౨౪॥ ఛన్దః :- స్వరాడ్బృహతీ, బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ౧। స్వరాడార్షీత్రిష్టుప్ ౨। భురిగ్జగతీ ౩। అనుష్టుప్ ౪। ఆర్షీత్రిష్టుప్ ౫। ఆర్షీపఙ్క్తిః ౬। ప్రాజాపత్యాజగతీ ౭। నిచృదతిజగతీ ౮। నిచృత్త్రిష్టుప్ ౯। భురిగ్బృహతీ ౧౦। స్వరాడ్జగతీ ౧౧, ౧౪। భురిగత్యష్టిః ౧౨॥ నిచృదుష్ణిక్, భురిగార్షీగాయత్రీ, భురిగుష్ణిక్ ౧౩। నిచృజ్జగతీ, యాజుషీపఙ్క్తిః ౧౫। స్వరాడ్ బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్, విరాడ్ గాయత్రీ ౧౬। నిచృద్ బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః ౧౭। బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్, ఆర్షీత్రిష్టుప్, ఆర్షీపఙ్క్తిః ౧౮। విరాడ్ బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్ ౧౯। విరాడ్ బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్ ౨౦, ౨౫। గాయత్రీ, నిచృత్పఙ్క్తిః ౨౧। స్వరాట్ త్రిష్టుప్, గాయత్రీ ౨౨। బృహతీ ౨౩। స్వరాడ్బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః ౨౪। స్వరాడ్బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః, భురిగ్బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః ౨౬। బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్ ౨౭। విరాడ్బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః ౨౮। త్రిష్టుప్, ౨౯। నిచృజ్జగతీ ౩౦। జగతీ, అనుష్టుప్ ౩౧॥ స్వరః :- మధ్యమః, ఋషభః ౧। ధైవతః ౨, ౫, ౯, ౧౯, ౨౦, ౨౫, ౨౭,। నిషాదః ౩, ౭, ౮, ౧౧, ౧౪, ౩౦। గాన్ధారః ౪, ౧౨,। పఞ్చమః ౬, ౧౭, ౨౪, ౨౬, ౨౮। మధ్యమః ౧౦, ౨౩। ఋషభః, , షడ్జః ౧౩। నిషాదః, పఞ్చమః, ౧౫। ధైవతః, షడ్జః ౧౬। ఋషభః , ధైవతః , పఞ్చమః ౧౮। షడ్జః , పఞ్చమః ౨౧। ధైవతః , షడ్జః ౨౨। ధైవతః ౨౯। నిషాదః, గాన్ధారః ౩౧॥

విషయసూచిక

౧. ॥ఓమ్॥ ఇషే త్వోర్జే త్వా వాయవ స్థ దేవో వః సవితా ప్రార్పయతు
శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్న్యా ఇన్ద్రాయ భాగం
ప్రజావతీరనమీవా అయక్ష్మా
మా వ స్తేన ఈశత మాఘశంసో ధ్రువా అస్మిన్ గోపతౌ స్యాత
బహ్వీర్యజమానస్య పశూన్ పాహి ॥ ౧

౨. వసోః పవిత్రమసి ద్యౌరసి పృథివ్యసి మాతరిశ్వనో ఘర్మోఽసి విశ్వధా అసి ।
పరమేణ ధామ్నా దృంహస్వ మా హ్వార్మా తే యజ్ఞపతిర్హ్వార్షీత్ ॥ ౨

౩. వసోః పవిత్రమసి శతధారం వసోః పవిత్రమసి సహస్రధారమ్ ।
దేవస్త్వా సవితా పునాతు వసోః పవిత్రేణ శతధారేణ సుప్వా కామ ధుక్షః । ౩

౪. సా విశ్వాయుః సా విశ్వకర్మా సా విశ్వధాయాః । ఇన్ద్రస్య త్వా
భాగం సోమేనాతనచ్మి విష్ణో హవ్యం రక్ష ॥ ౪

౫. అగ్నే వ్రతపతే వ్రతం చరిష్యామి తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ ।
ఇదమహమనృతాత్ సత్యముపైమి ॥ ౫

౬. కస్త్వా యునక్తి స త్వా యునక్తి కస్మై త్వా యునక్తి తస్మై త్వా యునక్తి ।
కర్మణే వాం వేషాయ వామ్ ॥ ౬

౭. ప్రత్యుష్టం రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయో నిష్టప్తం రక్షో నిష్టప్తా
అరాతయః । ఉర్వన్తరిక్షమన్వేమి ॥ ౭

౮. ధూరసి ధూర్వ ధూర్వన్తం ధూర్వ తం యోఽస్మాన్ ధూర్వతి తం ధూర్వ యం
వయం ధూర్వామః । దేవానామసి వహ్నితమం సస్నితమం పప్రితమం జుష్టతమం
దేవహూతమమ్ ॥ ౮

౯. అహ్రుతమసి హవిర్ధానం దృంహస్వ మా హ్వార్మా తే యజ్ఞపతిర్హ్వార్షీత్ ।
విష్ణుస్త్వా క్రమతామురు వాతాయాపహతం రక్షో యచ్ఛన్తాం పఞ్చ ॥ ౯

౧౦. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ॥
అగ్నయే జుష్టం గృహ్ణామ్యగ్నీషోమాభ్యాం జుష్టం గృహ్ణామి ॥ ౧౦

౧౧. భూతాయ త్వా నారాతయే స్వరభివిఖ్యేషం దృంహన్తాం దుర్యాః
పృథివ్యాముర్వన్తరిక్షమన్వేమి ।
పృథివ్యాస్త్వా నాభౌ సాదయామ్యదిత్యా ఉపస్థేఽగ్నే హవ్యం రక్ష ॥ ౧౧

౧౨. పవిత్రే స్థో వైష్ణవ్యౌ సవితుర్వః ప్రసవ ఉత్పునామ్యచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ సూర్యస్య రశ్మిభిః ।
దేవీరాపో అగ్రేగువో అగ్రేపువోఽగ్ర ఇమమద్య యజ్ఞం
నయతాగ్రే యజ్ఞపతిం సుధాతుం యజ్ఞపతిం దేవయువమ్ ॥ ౧౨

౧౩. యుష్మా ఇన్ద్రోఽవృణీత వృత్రతూర్యే యూయమిన్ద్రమవృణీధ్వం
వృత్రతూర్యే ప్రోక్షితా స్థ । అగ్నయే త్వా జుష్టం ప్రోక్షామ్యగ్నీషోమాభ్యాం త్వా
జుష్టం ప్రోక్షామి । దైవ్యాయ కర్మణే శున్ధధ్వం దేవయజ్యాయై యద్వోఽశుద్ధాః
పరాజఘ్నురిదం వస్తచ్ఛున్ధామి ॥ ౧౩

౧౪. శర్మాస్యవధూతం రక్షోఽవధూతా అరాతయోఽదిత్యాస్త్వగసి

ప్రతి త్వాదితిర్వేత్తు। అద్రిరసి వానస్పత్యో గ్రావాసి పృథుబుధ్నః
ప్రతి త్వాదిత్యాస్త్వగ్వేత్తు ॥ ౧౪

౧౫. అగ్నేస్తనూరసి వాచో విసర్జనం దేవవీతయే త్వా గృహ్ణామి బృహద్గ్రావాసి వానస్పత్యః
స ఇదం దేవేభ్యో హవిః శమీష్వ సుశమి శమీష్వ ।
హవిష్కృదేహి హవిష్కృదేహి ॥ ౧౫

౧౬. కుక్కుటోఽసి మధుజిహ్వ ఇషమూర్జమావద
త్వయా వయం సంఘాతం సంఘాతం జేష్మ
వర్షవృద్ధమసి ప్రతి త్వా వర్షవృద్ధం వేత్తు పరాపూతం రక్షః
పరాపూతా అరాతయోఽపహతం
రక్షో వాయుర్వో వివినక్తు దేవో వః సవితా హిరణ్యపాణిః
ప్రతిగృభ్ణాత్వచ్ఛిద్రేణ పాణినా ॥ ౧౬

౧౭. ధృష్టిరస్యపాఽగ్నే అగ్నిమామాదం జహి నిష్క్రవ్యాదం సేధా
దేవయజం వహ । ధ్రువమసి పృథివీం దృంహ బ్రహ్మవని త్వా క్షత్రవని
సజాతవన్యుపదధామి భ్రాతృవ్యస్య వధాయ ॥ ౧౭

౧౮. అగ్నే బ్రహ్మ గృభ్ణీష్వ ధరుణమస్యంతరిక్షం దృంహ బ్రహ్మవని త్వా క్షత్రవని
సజాతవన్యుపదధామి భ్రాతృవ్యస్య వధాయ । ధర్త్రమసి దివం దృంహ
బ్రహ్మవని త్వా క్షత్రవని సజాతవన్యుపదధామి భ్రాతృవ్యస్య వధాయ।
విశ్వాభ్యస్త్వాశాభ్య ఉపదధామి
చిత స్థోర్ధ్వచితో భృగూణామంగిరసాం తపసా తప్యధ్వమ్ ॥ ౧౮

౧౯. శర్మాస్యవధూతం రక్షోఽవధూతా అరాతయోఽదిత్యాస్త్వగసి ప్రతి
త్వాదితిర్వేత్తు । ధిషణాసి పర్వతీ ప్రతి త్వాదిత్యాస్త్వగ్వేత్తు దివః స్కంభనీరసి
ధిషణాసి పార్వతేయీ ప్రతి త్వా పర్వతీ వేత్తు ॥ ౧౯

౨౦. ధాన్యమసి ధినుహి దేవాన్ ప్రాణాయ త్వోదానాయ త్వా వ్యానాయ త్వా ।
దీర్ఘామను ప్రసితిమాయుషే ధాం దేవో వః సవితా హిరణ్యపాణిః
ప్రతిగృభ్ణాత్వచ్ఛిద్రేణ పాణినా చక్షుషే త్వా మహీనాం పయోఽసి ॥ ౨౦

౨౧. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ।
సం వపామి సమాప ఓషధీభిః సమోషధయో రసేన ।
సం రేవతీర్జగతీభిః పృచ్యంతాం సం మధుమతీర్మధుమతీభిః పృచ్యంతామ్ ॥ ౨౧

౨౨. జనయత్యై త్వా సంయౌమీదమగ్నేరిదమగ్నీషోమయోరిషే త్వా ఘర్మోఽసి
విశ్వాయురురుప్రథా ఉరు ప్రథస్వోరు తే యజ్ఞపతిః ప్రథతామగ్నిష్టే త్వచం
మా హింసీద్దేవస్త్వా సవితా శ్రపయతు వర్షిష్ఠేఽధి నాకే ॥ ౨౨

౨౩. మా భేర్మా సంవిక్థా అతమేరుర్యజ్ఞోఽతమేరుర్యజమానస్య ప్రజా
భూయాత్ త్రితాయ త్వా ద్వితాయ త్వైకతాయ త్వా ॥ ౨౩

౨౪. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ।
ఆదదేఽధ్వరకృతం దేవేభ్య ఇంద్రస్య బాహురసి దక్షిణః సహస్రభృష్టిః
శతతేజా వాయురసి తిగ్మతేజా ద్విషతో వధః ॥ ౨౪

౨౫. పృథివి దేవయజన్యోషధ్యాస్తే మూలం మా హిꣳసిషం వ్రజం గచ్ఛ గోష్ఠానం వర్షతు తే ద్యౌర్బధాన దేవ సవితః పరమస్యాం పృథివ్యాꣳ శతేన పాశైర్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మస్తమతో మా మౌక్ ॥ ౨౫

౨౬. అపారరుం పృథివ్యై దేవయజనాద్వధ్యాసం వ్రజం గచ్ఛ గోష్ఠానం వర్షతు తే ద్యౌర్బధాన దేవ సవితః పరమస్యాం పృథివ్యాꣳ శతేన పాశైర్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మస్తమతో మా మౌక్ । అరరో దివం మా పప్తో ద్రప్సస్తే ద్యాం మా స్కన్ వ్రజం గచ్ఛ గోష్ఠానం వర్షతు తే ద్యౌర్బధాన దేవ సవితః పరమస్యాం పృథివ్యాꣳ శతేన పాశైర్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మస్తమతో మా మౌక్ ॥ ౨౬

౨౭. గాయత్రేణ త్వా ఛన్దసా పరిగృహ్ణామి త్రైష్టుభేన త్వా ఛన్దసా పరిగృహ్ణామి జాగతేన త్వా ఛన్దసా పరిగృహ్ణామి । సుక్ష్మా చాసి శివా చాసి స్యోనా చాసి సుషదా చాస్యూర్జస్వతీ చాసి పయస్వతీ చ ॥ ౨౭

౨౮. పురా క్రూరస్య విసృపో విరప్శిన్నుదాదాయ పృథివీం జీవదానుమ్ । యామైరయꣳశ్చన్ద్రమసి స్వధాభిస్తాము ధీరాసోఽఅనుదిశ్య యజన్తే । ప్రోక్షణీరాసాదయ ద్విషతో వధోఽసి ౨౮

౨౯. ప్రత్యుష్టꣳ రక్షః ప్రత్యుష్టాఽఅరాతయో నిష్టప్తꣳ రక్షో నిష్టప్తాఽఅరాతయః । అనిశితోఽసి సపత్నక్షిద్వాజినం త్వా వాజేధ్యాయై సమ్మార్జ్మి । ప్రత్యుష్టꣳ రక్షః ప్రత్యుష్టాఽఅరాతయో నిష్టప్తꣳ రక్షో నిష్టప్తాఽఅరాతయః । అనిశితాఽసి సపత్నక్షిద్వాజినీం త్వా వాజేధ్యాయై సమ్మార్జ్మి ॥ ౨౯

౩౦. అదిత్యై రాస్నాసి విష్ణోర్వేష్పోఽస్యూర్జే త్వాఽదబ్ధేన త్వా చక్షుషావపశ్యామి । అగ్నేర్జిహ్వాసి సుహూర్దేవేభ్యో ధామ్నే ధామ్నే మే భవ యజుషే యజుషే ॥ ౩౦

౩౧. సవితుస్త్వా ప్రసవ ఉత్పునామ్యచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ సూర్యస్య రశ్మిభిః । సవితుర్వః ప్రసవ ఉత్పునామ్యచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ సూర్యస్య రశ్మిభిః । తేజోఽసి శుక్రమస్యమృతమసి ధామ నామాసి ప్రియం దేవానామనాధృష్టం దేవయజనమసి ॥ ౩౧

ఇతి ప్రథమోఽధ్యాయః

***

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

ఋషిః :- పరమేష్ఠీ ప్రజాపతిః ౧-౧౬, ౧౮-౨౦ । దేవలః ౧౭ । వామదేవః ౨౧-౩౪ ।

దేవతా :- యజ్ఞః ౧, ౨, ౫ । అగ్నిః ౩, ౪, ౭, ౯, ౧౪, ౧౭, ౨౭ - ౩౦ । విష్ణుః ౬, ౮, ౨౫ । ఇన్ద్రః ౧౦, ౨౨ । ద్యావా పృథివీ ౧౧ । సవితా ౧౨ । బృహస్పతిః ౧౩ । అగ్నీషోమౌ, ఇన్ద్రాగ్నీ ౧౫ । ద్యావాపృథివీ మిత్రావరుణౌ చ, అగ్నిః ౧౬ । విశ్వేదేవాః ౧౮ । అగ్నివాయూ ౧౯ । అగ్ని సరస్వత్యౌ ౨౦ । ప్రజాపతిః ౨౧, ౨౩ । త్వష్టా ౨౪ । ఈశ్వరః ౨౬ । పితరః ౩౧-౩౩ । ఆపః ౩౪ ।

ఛన్దః :- నిచృత్పఙ్క్తిః ౧ । స్వరాడ్జగతీ ౨ । భురిగార్చీత్రిష్టుప్, భురిగార్చీపఙ్క్తిః, పఙ్క్తిః ౩ । నిచృద్ గాయత్రీ ౪, ౩౩। నిచృద్ బ్రాహ్మీబృహతీ ౫। బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్, నిచృత్త్రిష్టుప్ ౬। బృహతీ ౭ । విరాడ్ బ్రాహ్మీ పఙ్క్తిః ౮। జగతీ ౯। భురిగ్బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః ౧౦। బ్రాహ్మీబృహతీ ౧౧ । భురిగ్బృహతీ ౧౨ । విరాడ్జగతీ ౧౩। అనుష్టుప్ , భురిగార్చీ గాయత్రీ ౧౪ । బ్రాహ్మీబృహతీ, నిచృదతిజగతీ ౧౫। భురిగార్చీపఙ్క్తిః, భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౬। నిచృజ్జగతీ ౧౭ । స్వరాట్త్రిష్టుప్ ౧౮। భురిక్పఙ్క్తిః ౧౯, ౩౦ । భురిగ్బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్ ౨౦ । భురిగ్బ్రాహ్మీబృహతీ ౨౧। విరాట్త్రిష్టుప్ ౨౨, ౨౪ । నిచృద్బృహతీ ౨౩ । నిచృదార్చీపఙ్క్తిః, ఆర్చీపఙ్క్తిః, భురిక్జగతీ ౨౫ । ఉష్ణిక్ ౨౬ । నిచృత్పఙ్క్తిః, గాయత్రీ ౨౭। భురిగుష్ణిక్ ౨౮, ౩౪। స్వరాడార్షీ అనుష్టుప్ ౨౯। బృహతీ ౩౧। బ్రాహ్మీబృహతీ, నిచృద్ బృహతీ ౩౨ ॥

స్వరః :- పఞ్చమః ౧, ౮, ౧౦, ౧౯, ౩౦ । నిషాదః ౨, ౯, ౧౩, ౧౭ । ధైవతః పఞ్చమః, ౮, ౩ । షడ్జః ౪, ౩౩ । మధ్యమః ౫, ౭, ౧౧, ౧౨, ౨౧, ౨౩, ౩౧, ౩౨ । ధైవతః ౬, ౧౮, ౨౦, ౨౨, ౨౪ । గాన్ధారః , షడ్జః ౧౪ । మధ్యమః, నిషాదః ౧౫ । పఞ్చమః , ధైవతః ౧౬ । పఞ్చమః, ౯, నిషాదః ౨౫ । ఋషభః ౨౬ । ౨౮, ౩౪ । పఞ్చమః , షడ్జః ౨౭ । గాన్ధారః ౨౯ ।

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	వేదాది యజ్ఞ సాధనము నిర్మించుట	౧, ౨
౨.	యజ్ఞము యొక్క ఫలప్రాప్తి సాధనములు	౩, ౪
౩.	సామగ్రీధారణము	౫, ౬
౪.	అగ్ని యొక్క దూతకార్య ప్రకాశము	౭, ౮, ౯, ౧౦
౫.	ఆత్మేంద్రియాది పదార్థముల యొక్క శుద్ధిచే స్తుతులు భోగించుట	౧౧
౬.	వేదప్రకాశము	౧౨, ౧౩
౭.	పురుషార్థ సంధానము	౧౪
౮.	యుద్ధమున శత్రువుల జయించుట	౨౫
౯.	శత్రు నివారణము	౧౬
౧౦.	ద్వేష త్యాగము	౧౩, ౧౮
౧౧.	అగ్న్యాది పదార్థములను యానము లందుపయోగించుట	౧౯
౧౨.	పృథివ్యాది పదార్థముల వలన ఉపకారములను బడయుట	
౧౩.	ఈశ్వరుని యందు ప్రీతి కలిగియుండుట	౨౧
౧౪.	సద్గుణములను విస్తరింపజేయుట	
౧౫.	అందరిని సమృద్ధిపరచుట	
౧౬.	వేదశాస్త్ర పఠన-వాయ్వగ్న్యాదులను పరస్పరము మేళవింపజేయుట	
౧౭.	పురుషార్థగ్రహణము	౨౧
౧౮.	ఉత్తమోత్తమ పదార్థములను స్వీకరించుట	౨౪
౧౯.	యజ్ఞమునందు హోమమొనర్పబడిన పదార్థములు మూడు లోకములందు సంచారమొనరించుట	౨౨, ౨౫
౨౦.	స్వయంభూ శబ్దార్థము	౨౬
౨౧.	గ్రహస్థుల కర్మలు	౨౭
౨౨.	సత్య వరణము	౨౮
౨౩.	అగ్నియందు హోమమొనరించుట	౨౯, ౩౦
౨౪.	దుష్టనివారణము, పితృసేవనము	౩౧, ౩౨, ౩౩, ౩౪

౩౨. కృష్ణోఽస్యాఖరేష్ఠోఽగ్నయే త్వా జుష్టం ప్రోక్షామి వేదిరసి బర్హిషే త్వా జుష్టాం
ప్రోక్షామి బర్హిరసి స్రుగ్భ్యస్త్వా జుష్టం ప్రోక్షామి ॥ ౧

౩౩. అదిత్యై వ్యున్దనమసి విష్ణో స్తుపోఽస్యూర్ణమ్రదసం త్వా స్తృణామి స్వాసస్థాం
దేవేభ్యో భువపతయే స్వాహా భువనపతయే స్వాహా భూతానాం పతయే స్వాహా ॥ ౨

౩౪. గన్ధర్వస్త్వా విశ్వావసుః పరిదధాతు విశ్వస్యారిష్ట్యై
యజమానస్య పరిధిరస్యగ్నిరిడ ఈడితః ।
ఇన్ద్రస్య బాహురసి దక్షిణో విశ్వస్యారిష్ట్యై యజమానస్య
పరిధిరస్యగ్నిరిడ ఈడితః । మిత్రావరుణౌ
త్వోత్తరతః పరిధత్తాం ధ్రువేణ ధర్మణా విశ్వస్యారిష్ట్యై యజమానస్య
పరిధిరస్యగ్నిరిడ ఈడితః ॥ ౩

౩౫. వీతిహోత్రం త్వా కవే ద్యుమన్తం సమిధీమహి । అగ్నే బృహన్తమధ్వరే ॥ ౪

౩౬. సమిదసి సూర్యస్త్వా పురస్తాత్ పాతు కస్యాశ్చిదభిశస్త్యై ।
సవితుర్బాహూ స్థ ఊర్ణమ్రదసం త్వా స్తృణామి స్వాసస్థం
దేవేభ్య ఆ త్వా వసవో రుద్రా ఆదిత్యాః సదన్తు ॥ ౫

౩౭. ఘృతాచ్యసి జుహూర్నామ్నా సేదం ప్రియేణ ధామ్నా ప్రియం
సద ఆసీద ఘృతాచ్యస్యుపభృన్నామ్నా సేదం ప్రియేణ ధామ్నా ప్రియం
సద ఆసీద ఘృతాచ్యసి ధ్రువా నామ్నా సేదం ప్రియేణ ధామ్నా ప్రియం
సద ఆసీద ప్రియేణ ధామ్నా ప్రియం సద ఆసీద । ధ్రువా అసదన్నృతస్య
యోనౌ తా విష్ణో పాహి పాహి యజ్ఞం పాహి
యజ్ఞపతిం పాహి మాం యజ్ఞన్యమ్ ॥ ౬

౩౮. అగ్నే వాజజిద్ వాజం త్వా సరిష్యన్తం వాజజితం సమ్మార్జ్మి ।
నమో దేవేభ్యః స్వధా పితృభ్యః సుయమే మే భూయాస్తమ్ ॥ ౭

౩౯. అస్కన్నమద్య దేవేభ్య ఆజ్యం సంభ్రియాసమఙ్ఘ్రిణా విష్ణో మా
త్వావక్రమిషం వసుమతీమగ్నే తే ఛాయాముపస్థేషం విష్ణో స్థానమసీత ఇన్ద్రో
వీర్యమకృణోదూర్ధ్వోఽధ్వర ఆస్థాత్ ॥ ౮

౪౦. అగ్నే వేర్హోత్రం వేర్దూత్యమవతాం త్వాం ద్యావాపృథివీ అవ త్వం
ద్యావాపృథివీ స్విష్టకృద్ దేవేభ్య ఇన్ద్ర ఆజ్యేన హవిషా భూత్ స్వాహా
సం జ్యోతిషా జ్యోతిః ॥ ౯

౪౧. మయీదమిన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాత్వస్మాన్ రాయో మఘవానః సచన్తామ్ ।
అస్మాకం సన్త్వాశిషః సత్యా నః సన్త్వాశిష ఉపహూతా పృథివీ మాతోప
మాం పృథివీ మాతా హ్వయతామగ్నిరాగ్నీధ్రాత్ స్వాహా ॥ ౧౦

౪౨. ఉపహూతో ద్యౌష్పితోప మాం ద్యౌష్పితా హ్వయతామగ్నిరాగ్నీధ్రాత్ స్వాహా
దేవస్య । త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ । ప్రతిగృ
హ్ణామ్యగ్నేష్ట్వాస్యేన ప్రాశ్నామి ॥ ౧౧

౪౩. ఏతం తే దేవ సవితర్యజ్ఞం ప్రాహుర్బృహస్పతయే బ్రహ్మణే । తేన
యజ్ఞమవ తేన యజ్ఞపతిం తేన మామవ ॥ ౧౨

౪౪. మనో జూతిర్జుషతామాజ్యస్య బృహస్పతిర్యజ్ఞమిమం తనోత్వరిష్టం యజ్ఞఙ్
సమిమం దధాతు । విశ్వే దేవాసఽఇహ మాదయన్తామో౩ప్రతిష్ఠ ॥ ౧౩

౪౫. ఏషా తేఽఅగ్నే సమిత్తయా వర్ధస్వ చా చ ప్యాయస్వ ।
వర్ధిషీమహి చ వయమా చ ప్యాసిషీమహి ।
అగ్నే వాజజిద్వాజం త్వా ససృవాఙ్సం వాజజితఙ్ సమ్మార్జ్మి ॥ ౧౪

౪౬. అగ్నీషోమయోరుజ్జితిమనూజ్జేషం వాజస్య మా ప్రసవేన ప్రోహామి ।
అగ్నీషోమౌ తమపనుదతాం యోఽఅస్మాన్ ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మో
వాజస్యైనం ప్రసవేనాపోహామి । ఇన్ద్రాగ్న్యోరుజ్జి
తిమనూజ్జేషం వాజస్య మా ప్రసవేన ప్రోహామి ।
ఇన్ద్రాగ్నీ తమపనుదతాం యోఽఅస్మాన్ ద్వేష్టి
యం చ వయం ద్విష్మో వాజస్యైనం ప్రసవేనాపోహామి ॥ ౧౫

౪౭. వసుభ్యస్త్వా రుద్రేభ్యస్త్వాదిత్యేభ్యస్త్వా సంజానాథాం ద్యావాపృథివీ
మిత్రావరుణౌ త్వా వృష్ట్యావతామ్ । వ్యన్తు వయోక్తఙ్ రిహాణా మరుతాం
పృషతీర్గచ్ఛ వశా పృశ్నిర్భూత్వా దివం గచ్ఛ తతో నో వృష్టిమావహ ।
చక్షుష్పాఽఅగ్నేఽసి చక్షుర్మే పాహి ॥ ౧౬

౪౮. యం పరిధిం పర్యధత్థాఽఅగ్నే దేవపణిభిర్గుహ్యమానః । తం తఽఏతమను జోషం
భరామ్యేష నేత్త్వదపచేతయాతాఽఅగ్నేః ప్రియం పాథోఽపీతమ్ ॥ ౧౭

౪౯. సఙ్స్రవ భాగా స్థేషా బృహన్తః ప్రస్తరేష్ఠాః పరిధేయాశ్చ దేవాః ।
ఇమాం వాచమభి విశ్వే గృణన్తఽఆసద్యాస్మిన్ బర్హిషి
మాదయధ్వఙ్ స్వాహా వాట్ ॥ ౧౮

౫౦. ఘృతాచీ స్థో ధుర్యౌ పాతఙ్ సుమ్నే స్థః సుమ్నే మా ధత్తమ్ ।
యజ్ఞ నమశ్చ తఽఉప చ యజ్ఞస్య శివే సన్తిష్ఠస్వ స్విష్టే మే సన్తిష్ఠస్వ ॥ ౧౯

౫౧. అగ్నేఽదబ్ధాయోఽశీతమ పాహి మా దిద్యోః పాహి ప్రసిత్యై పాహి
దురిష్ట్యై పాహి దురద్మన్యాఽఅవిషం నః పితుం కృణు । సుషదా యోనౌ స్వాహా
వాడగ్నయే సంవేశపతయే స్వాహా సరస్వత్యై యశోభగిన్యై స్వాహా ॥ ౨౦

౫౨. వేదోఽసి యేన త్వం దేవ వేద దేవేభ్యో వేదోఽభవస్తేన మహ్యం
వేదో భూయాః । దేవా గాతువిదో గాతుం విత్త్వా గాతుమిత । మనసస్పతఽ
ఇమం దేవ యజ్ఞఙ్ స్వాహా వాతే ధాః ॥ ౨౧

౫౩. సం బర్హిరఙ్క్తాఙ్ హవిషా ఘృతేన సమాదిత్యైర్వసుభిః సమ్మరుద్భిః ।
సమిన్ద్రో విశ్వదేవేభిరఙ్క్తాం దివ్యం నభో గచ్ఛతు యత్స్వాహా ॥ ౨౨

౫౪. కస్త్వా విముఞ్చతి స త్వా విముఞ్చతి కస్మై త్వా విముఞ్చతి
తస్మై త్వా విముఞ్చతి పోషాయ రక్షసాం భాగోఽసి ॥ ౨౩

౫౫. సం వర్చసా పయసా సం తనూభిరగన్మహి మనసా సఙ్ శివేన ।
త్వష్టా సుదత్రో విదధాతు రాయోఽనుమార్ష్టు తన్వో యద్విలిష్టమ్ ॥ ౨౪

౫౬. దివి విష్ణుర్వ్యక్రꣳస్త జాగతేన ఛన్దసా తతో నిర్భక్తో యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మోఽన్తరిక్షే విష్ణుర్వ్యక్రꣳస్త త్రైష్టుభేన ఛన్దసా తతో నిర్భక్తో యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః పృథివ్యాం విష్ణుర్వ్యక్రꣳస్త గాయత్రేణ ఛన్దసా తతో నిర్భక్తో యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మోఽస్మాదన్నాదస్యై ప్రతిష్ఠాయాఽ అగన్మ స్వః సం జ్యోతిషాభూమ ॥ ౨౫

౫౭. స్వయంభూరసి శ్రేష్ఠో రశ్మిర్వర్చోదాఽఅసి వర్చో మే దేహి ।
సూర్యస్యావృతమన్వావర్తే ॥ ౨౬

౫౮. అగ్నే గృహపతే సుగృహపతిస్త్వయాఽగ్నేఽహం గృహపతినా భూయాసꣳ సుగృహపతిస్త్వం మయాఽగ్నే గృహపతినా భూయాః । అస్థూరి ణౌ గార్హపత్యాని సన్తు శతꣳ హిమాః సూర్యస్యావృతమన్వావర్తే ॥ ౨౭

౫౯. అగ్నే వ్రతపతే వ్రతమచారిషం తదశకం తన్మేఽరాధీదమహం
యఽఏవాఽస్మి సోఽస్మి ॥ ౨౮

౬౦. అగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వాహా సోమాయ పితృమతే స్వాహా ।
అపహతాఽఅసురా రక్షాꣳసి వేదిషదః ॥ ౨౯

౬౧. యే రూపాణి ప్రతిముఞ్చమానాఽఅసురాః సన్తః స్వధయా చరన్తి ।
పరాపురో నిపురో యే భరన్త్యగ్నిష్టాꣳల్లోకాత్ప్రణుదాత్యస్మాత్ ॥ ౩౦

౬౨. అత్ర పితరో మాదయధ్వం యథాభాగమావృషాయధ్వమ్ ।
అమీమదన్త పితరో యథాభాగమావృషాయిషత ॥ ౩౧

౬౩. నమో వః పితరో రసాయ నమో వః పితరః శోషాయ నమో వః పితరో జీవాయ నమో వః పితరః స్వధాయై నమో వః పితరో ఘోరాయ నమో వః పితరో మన్యవే నమో వః పితరః పితరో నమో వో గృహాన్నః పితరో దత్త సతో వః పితరో దేష్మైతద్వః పితరో వాసః ॥ ౩౨

౬౪. ఆధత్త పితరో గర్భం కుమారం పుష్కరస్రజమ్ । యథేహ పురుషోఽసత్ ॥ ౩౩

౬౫. ఊర్జం వహన్తీరమృతం ఘృతం పయః కీలాలం పరిస్రుతమ్ । స్వధా స్థ తర్పయత మే పితౄన్ ॥ ౩౪

ఇతి ద్వితీయోఽధ్యాయః

***

అథ తృతీయోఽధ్యాయః

ఋషిః :- విరూప ఆఙ్గిరసః ౧ । సుశ్రుతః ౨ । భరద్వాజః ౩, ౧౩ । ప్రజాపతిః ౪, ౫, ౯, ౧౦, ౪౪, ౪౫ । సర్పరాజ్ఞీ కద్రూః ౬-౮ । గోతమః ౧౧, ౫౧, ౫౨ । విరూపః ౧౨ । దేవవాతభరతౌ ౧౪ । వామదేవః ౧౫, ౩౬, ౩౭ । అవత్సారః ౧౬-౧౯ । యాజ్ఞవల్క్యః ౨౦, ౨౧ । వైశ్వామిత్రో మధుచ్ఛన్దాః ౨౨-౨౪ । సుబన్ధుః ౨౫, ౨౬ । శ్రుతబన్ధుః ౨౭ । విప్రబన్ధుః ౨౮ । మేధాతిథిః ౨౯ । సత్యధృతిర్వారుణిః ౩౦-౩౩ । మధుచ్ఛన్దాః ౩౪ । విశ్వామిత్రః ౩౫ । ఆసురిః ౩౮-౪౧ । శంయుః ౪౨ । శంయుర్బార్హస్పత్యః ౪౩ । అగస్త్యః ౪౬, ౪౭ । ఔర్ణవాభః ౪౮-౫౦ । బన్ధుః ౫౩-౫౯ । వసిష్ఠః ౬౦ , ౬౧ । నారాయణః ౬౨, ౬౩ ॥

దేవతా :- అగ్నిః ; ౧-౪, ౬-౮, ౧౧, ౧౨, ౧౪-౧౯; ౨౨-౨౭, ౩౬; ౩౮-౪౦; ౪౭ । వాయు సూర్యాః సూర్యాః ౫; అగ్ని సూర్యౌ ౯; అగ్నిః, సూర్యః ౧౦। ఇన్ద్రాగ్నీ ౧౩ । ఆపః ౨౦ । విశ్వేదేవాః ౨౧ । బృహస్పతిః ౨౮ , ౨౯ । బ్రహ్మణస్పతిః ౩౦। ఆదిత్యః ౩౧-౩౩ । ఇన్ద్రః ౩౪ , ౫౦-౫౨ । సవితా ౩౫ । ప్రజాపతిః ౩౭ । వాస్తు పతిరగ్నిః ౪౧ । వాస్తు పతిరగ్నిః ౪౨ । వాస్తుపతిః ౪౩ । మరుతః ౪౪, ౪౫ । ఇన్ద్రమారుతా ౪౬ । యజ్ఞః ౪౮, ౪౯ । మనః ౫౩-౫౫ । సోమః ౫౬ । రుద్రః ౫౭-౬౩॥

ఛన్దః :- గాయత్రీ ౧-౪, ౬-౮, ౧౬, - ౨౯, ౪౪, ౫౬ । దైవీబృహతీ నిచృద్ బృహతీ ౫ । పఙ్క్తిః యాజుషీపఙ్క్తిః ౯ । గాయత్రీ, భురిగ్గాయత్రీ ౧౦ । నిచృద్ గాయత్రీ ౩,౬ ౧౧, ౧౨, ౩౦, ౩౨, ౩౫, ౩౬, ౫౫ । విరాట్ త్రిష్టుప్ ౧౩ । నిచృదనుష్టుప్ ౧౪, ౪౦, ౫౭ । భురిక్ త్రిష్టుప్ ౧౫ । త్రిష్టుప్ ౧౭ । నిచృద్ బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః ౧౮ జగతీ ౧౯ । భురిగ్బృహతీ ౨౦, ౨౫, ౩౯ । ఉష్ణిక్ ౨౧, ౬౨ । భురిగాసురీగాయత్రీ , గాయత్రీ , ౨౨। విరాడ్గాయత్రీ ౨౪, ౨౭, ౨౮, ౩౧, ౩౩, ౫౪ । స్వరాడ్బృహతీ ౨౬ । పథ్యా బృహతీ ౩౪ । బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ౩౭ । అనుష్టుప్ ౩౮, ౪౨, ౪౯ । ఆర్చీపఙ్క్తిః ౪౧ । భురిగ్జగతీ ౪౩, ౬౩ । స్వరాడనుష్టుప్ ౪౫। భురిక్ పఙ్క్తిః ౪౬ । విరాడనుష్టుప్ ౪౭ । బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్ ౪౮ । భురిగనుష్టుప్ ౫౦ । విరాట్పఙ్క్తిః ౫౧, ౫౨, ౫౮ । ఆర్చీపాదనిచృద్గాయత్రీ ౫౩ స్వరాడ్గాయత్రీ ౫౩ । విరాడ్ బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్ ౬౦ । పఙ్క్తిః ౬౧ ॥

స్వరః :- షడ్జః ౧-౪, ౬-౮, ౧౦-౧౨, ౧౬, ౨౨-౨౪, ౨౭-౩౩, ౩౫, ౩౬, ౪౪, ౫౩-౫౬, ౫౯ । మధ్యమః ౫, ౨౦, ౨౫, ౨౬, ౩౪, ౩౯ । పఞ్చమః ౯, ౧౮, ౪౧, ౪౬, ౫౧, ౫౨, ౫౭, ౫౮, ౬౧ । ధైవతః ౧౩, ౧౫, ౧౭, ౬౦ । గాన్ధారః ౧౪, ౩౮, ౪౦, ౪౨, ౪౫, ౪౭-౫౦, ౫౭ । నిషాదః ౧౯, ౪౩, ౬౩ । ఋషభః ౨౧, ౩౭, ౬౨ ॥

విషయసూచిక

౬౬. సమిధాగ్నిం దువస్యత ఘృతైర్బోధయతాతిథిమ్ ।
ఆస్మిన్ హవ్యా జుహోతన ॥ ౧

౬౭. సుసమిద్ధాయ శోచిషే ఘృతం తీవ్రం జుహోతన । అగ్నయే జాతవేదసే ॥ ౨

౬౮. తం త్వా సమిద్భిరఙ్గిరో ఘృతేన వర్ధయామసి । బృహచ్ఛోచా యవిష్ఠ్య ॥ ౩

౬౯. ఉప త్వాగ్నే హవిష్మతీర్ఘృతాచీర్యన్తు హర్యత । జుషస్వ సమిధో మమ ॥ ౪

౭౦. భూర్భువః స్వర్ద్యౌరివ భూమ్నా పృథివీవ వరిమ్ణా । తస్యాస్తే పృథివి దేవయజని పృష్ఠేఽగ్నిమన్నాదమన్నాద్యాయాదధే ॥ ౫

౭౧. ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్ మాతరం పురః । పితరం చ ప్రయన్త్స్వః ॥ ౬

౭౨. అన్తశ్చరతి రోచనాస్య ప్రాణాదపానతీ । వ్యఖ్యన్ మహిషో దివమ్ ॥ ౭

౭౩. త్రిꣳశద్ధామ వి రాజతి వాక్ పతఙ్గాయ ధీయతే । ప్రతి వస్తోరహ ద్యుభిః ॥ ౮

౭౪. అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిః స్వాహా సూర్యో జ్యోతిర్జ్యోతిః సూర్యః స్వాహా ।
అగ్నిర్వర్చో జ్యోతిర్వర్చః స్వాహా సూర్యో వర్చో జ్యోతిర్వర్చః స్వాహా ।
జ్యోతిః సూర్యః సూర్యో జ్యోతిః స్వాహా ॥ ౯

౭౫. సజూర్దేవేన సవిత్రా సజూ రాత్ర్యేన్ద్రవత్యా । జుషాణోఽఅగ్నిర్వేతు స్వాహా । సజూర్దేవేన సవిత్రా సజూరుషసేన్ద్రవత్యా ।
జుషాణః సూర్యో వేతు స్వాహా ॥ ౧౦

౭౬. ఉపప్రయన్తోఽఅధ్వరం మన్త్రం వోచేమాగ్నయే । ఆరేఽఅస్మే చ శృణ్వతే ॥ ౧౧

౭౭. అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యాఽఅయమ్ । అపాగ్ం రేతాగ్ంసి జిన్వతి ॥ ౧౨

౭౮. ఉభా వామిన్ద్రాగ్నీఽఆహువధ్యాఽఉభా రాధసః సహ మాదయధ్యై ।
ఉభా దాతారావిషాగ్ం రయీణాముభా వాజస్య సాతయే హువే వామ్ ॥ ౧౩

౭౯. అయం తే యోనిర్ఋత్వియో యతో జాతోఽఅరోచథాః ।
తం జానన్నగ్నఽఆరోహాథా నో వర్ధయా రయిమ్ ॥ ౧౪

౮౦. అయమిహ ప్రథమో ధాయి ధాతృభిర్హోతా యజిష్ఠోఽఅధ్వరేష్వీడ్యః ।
యమప్నవానో భృగవో విరురుచుర్వనేషు చిత్రం విభ్వం విశే విశే ॥ ౧౫

౮౧. అస్య ప్రత్నామను ద్యుతꣳ శుక్రం దుదుహ్రేఽఅహ్రయః ।
పయః సహస్రసామృషిమ్ ॥ ౧౬

౮౨. తనూపాఽఅగ్నేఽసి తన్వం మే పాహ్యాయుర్దాఽఅగ్నేఽస్యాయుర్మే దేహి
వర్చోదాఽఅగ్నేఽసి వర్చో మే దేహి ।
అగ్నే యన్మే తన్వాఽఊనం తన్మఽఆపృణ ॥ ౧౭

౮౩. ఇన్ధానాస్త్వా శతꣳ హిమా ద్యుమన్తꣳ సమిధీమహి । వయస్వన్తో వయస్కృతꣳ
సహస్వన్తః సహస్కృతమ్ । అగ్నే సపత్నదమ్భనమదబ్ధాసోఽఅదాభ్యమ్ ।
చిత్రావసో స్వస్తి తే పారమశీయ ॥ ౧౮

౮౪. సం త్వమగ్నే సూర్యస్య వర్చసాగథాః సమృషీణాꣳ స్తుతేన సం ప్రియేణ ధామ్నా
సమహమాయుషా సం వర్చసా సం ప్రజయా సꣳ రాయస్పోషేణ గ్మిషీయ ॥ ౧౯

౮౫. అన్ధ స్థాన్ధో వో భక్షీయ మహ స్థ మహో వో భక్షీయోర్జ స్థోర్జం వో
భక్షీయ రాయస్పోష స్థ రాయస్పోషం వో భక్షీయ ॥ ౨౦

౮౬. రేవతీ రమధ్వమస్మిన్యోనావస్మిన్ గోష్ఠేఽస్మిఁల్లోకేఽస్మిన్ క్షయే ।
ఇహైవ స్త మాపగాత ॥ ౨౧

౮౭. సఁహితాసి విశ్వరూప్యూర్జా మావిశ గౌపత్యేన ।
ఉప త్వాగ్నే దివేదివే దోషావస్తర్ధియా వయమ్ । నమో భరన్త ఏమసి ॥ ౨౨

౮౮. రాజన్త మధ్వరాణాం గోపామృతస్య దీదివిమ్ । వర్ధమానఁ స్వే దమే ॥ ౨౩

౮౯. స నః పితేవ సూనవేఽగ్నే సూపాయనో భవ । సచస్వా నః స్వస్తయే ॥ ౨౪

౯౦. అగ్నే త్వం నోఽఅన్తమఽఉత త్రాతా శివో భవా వరూథ్యః ।
వసురగ్నిర్వసుశ్రవాఽఅచ్ఛా నక్షి ద్యుమత్తమఁ రయిం దాః ॥ ౨౫

౯౧. తం త్వా శోచిష్ఠ దీదివః సుమ్నాయ నూనమీమహే సఖిభ్యః ।
స నో బోధి శ్రుధీ హవమురుష్యా ణోఽఅఘాయతః సమస్మాత్ ॥ ౨౬

౯౨. ఇడఽఏహ్యదితఽఏహి కామ్యాఽఏత । మయి వః కామధరణం భూయాత్ ॥ ౨౭

౯౩. సోమానఁ స్వరణం కృణుహి బ్రహ్మణస్పతే । కక్షీవన్తం యఽఔశిజః ॥ ౨౮

౯౪. యో రేవాన్యోఽఅమీవహా వసువిత్పుష్టివర్ధనః । స నః సిషక్తు యస్తురః ॥ ౨౯

౯౫. మా నః శఁసోఽఅరరుషో ధూర్తిః ప్రణఙ్మర్త్యస్య । రక్షా ణో బ్రహ్మణస్పతే ॥ ౩౦

౯౬. మహి త్రీణామవోఽస్తు ద్యుక్షం మిత్రస్యార్యమ్ణః । దురాధర్షం వరుణస్య ॥ ౩౧

౯౭. నహి తేషామమా చన నాధ్వసు వారణేషు । ఈశే రిపురఘశఁసః ॥ ౩౨

౯౮. తే హి పుత్రాసోఽఅదితేః ప్ర జీవసే మర్త్యాయ । జ్యోతిర్యచ్ఛన్త్యజస్రమ్ ॥ ౩౩

౯౯. కదా చన స్తరీరసి నేన్ద్ర సశ్చసి దాశుషే । ఉపోపేన్ను మఘవన్
భూయఽఇన్ను తే దానం దేవస్య పృచ్యతే ॥ ౩౪

౧౦౦. తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ।
ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥ ౩౫

౧౦౧. పరి తే దూడభో రథోఽస్మాఁ౨ఽఅశ్నోతు విశ్వతః । యేన రక్షసి దాశుషః ॥ ౩౬

౧౦౨. భూర్భువః స్వః సుప్రజాః ప్రజాభిః స్యాఁ సువీరో వీరైః సుపోషః పోషైః ।
నర్య ప్రజాం మే పాహి శఁస్య పశూన్మే పాహ్యథర్య పితుం మే పాహి ॥ ౩౭

౧౦౩. ఆగన్మ విశ్వవేదసమస్మభ్యం వసువిత్తమమ్ । అగ్నే సమ్రాడభి ద్యుమ్నమభి
సహఽఆయచ్ఛస్వ ॥ ౩౮

౧౦౪. అయమగ్నిర్గృహపతిర్గార్హపత్యః ప్రజాయా వసువిత్తమః । అగ్నే
గృహపతేఽభి ద్యుమ్నమభి సహఽఆయచ్ఛస్వ ॥ ౩౯

౧౦౫. అయమగ్నిః పురీష్యో రయిమాన్పుష్టివర్ధనః । అగ్నే పురీష్యాభి
ద్యుమ్నమభి సహఽఆయచ్ఛస్వ ॥ ౪౦

౧౦౬. గృహా మా బిభీత మా వేపధ్వమూర్జం బిభ్రతఽఏమసి ।
ఊర్జం బిభ్రద్వః సుమనాః సుమేధా గృహానైమి మనసా మోదమానః ॥ ౪౧

౧౦౭. యేషామధ్యేతి ప్రవసన్యేషు సౌమనసో బహుః । గృహానుపహ్వయామహే
తే నో జానన్తు జానతః ॥ ౪౨

౧౦౮. ఉపహూతాఽఇహ గావఽఉపహూతాఽఅజావయః । అథోఽఅన్నస్య
కీలాలఽఉపహూతో గృహేషు నః ।
క్షేమాయ వః శాన్త్యై ప్రపద్యే శివఁ శగ్మఁ శంయోః శంయోః ॥ ౪౩

౧౦౯. ప్రఘాసినో హవామహే మరుతశ్చ రిశాదసః । కరమ్భేణ సజోషసః ॥ ౪౪

౧౧౦. యద్గ్రామే యదరణ్యే యత్సభాయాం యదిన్ద్రియే ।
యదేనశ్చకృమా వయమిదం తదవ యజామహే స్వాహా ॥ ౪౫

౧౧౧. మో షూణ ఇన్ద్రాత్ర పృత్సు దేవైరస్తి హి ష్మా తే శుష్మిన్నవయాః ।
మహశ్చిద్యస్య మీఢుషో యవ్యా హవిష్మతో మరుతో వన్దతే గీః ॥ ౪౬

౧౧౨. అక్రన్కర్మ కర్మకృతః సహ వాచా మయోభువా ।
దేవేభ్యః కర్మ కృత్వాస్తం ప్రేత సచాభువః ॥ ౪౭

౧౧౩. అవభృథ నిచుమ్పుణ నిచేరురసి నిచుమ్పుణః । అవ దేవైర్దేవకృతమేనోఽ
యాసిషమవ మర్త్యైర్మర్త్యకృతం పురురావ్ణో దేవ రిషస్పాహి ॥ ౪౮

౧౧౪. పూర్ణా దర్వి పరా పత సుపూర్ణా పునరా పత ।
వస్నేవ విక్రీణావహా ఇషమూర్జꣳ శతక్రతో ॥ ౪౯

౧౧౫. దేహి మే దదామి తే ని మే ధేహి ని తే దధే । నిహారం చ హరాసి మే నిహారం
నిహరాణి తే స్వాహా ॥ ౫౦

౧౧౬. అక్షన్నమీమదన్త హ్యవ ప్రియా అధూషత ।
అస్తోషత స్వభానవో విప్రా నవిష్ఠయా మతీ యోజా న్విన్ద్ర తే హరీ ॥ ౫౧

౧౧౭. సుసన్దృశం త్వా వయం మఘవన్వన్దిషీమహి । ప్ర నూనం
పూర్ణవన్ధురః స్తుతో యాసి వశాꣳ అను యోజా న్విన్ద్ర తే హరీ ॥ ౫౨

౧౧౮. మనో న్వాహ్వామహే నారాశꣳసేన సోమేన । పితౄణాం చ మన్మభిః ॥ ౫౩

౧౧౯. ఆ న ఏతు మనః పునః క్రత్వే దక్షాయ జీవసే । జ్యోక్ చ సూర్యం దృశే ॥ ౫౪

౧౨౦. పునర్నః పితరో మనో దదాతు దైవ్యో జనః । జీవం వ్రాతꣳ సచేమహి ॥ ౫౫

౧౨౧. వయꣳ సోమ వ్రతే తవ మనస్తనూషు బిభ్రతః । ప్రజావన్తః సచేమహి ॥ ౫౬

౧౨౨. ఏష తే రుద్ర భాగః సహ స్వస్రామ్బికయా తం జుషస్వ స్వాహైష తే రుద్ర
భాగ ఆఖుస్తే పశుః ॥ ౫౭

౧౨౩. అవ రుద్రమదీమహ్యవ దేవం త్ర్యమ్బకమ్ । యథా నో
వస్యసస్కరద్యథా
నః శ్రేయసస్కరద్యథా నో వ్యవసాయయాత్ ॥ ౫౮

౧౨౪. భేషజమసి భేషజం గవేఽశ్వాయ పురుషాయ భేషజమ్ ।
సుఖం మేషాయ మేష్యై ॥ ౫౯

౧౨౫. త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనమ్ । ఉర్వారుకమివ
బన్ధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మాఽమృతాత్ । త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగన్ధిం
పతివేదనమ్ । ఉర్వారుకమివ బన్ధనాదితో ముక్షీయ మాముతః ॥ ౬౦

౧౨౬. ఏతత్తే రుద్రావసం తేన పరో మూజవతోఽతీహి అవతతధన్వా
పినాకావసః కృత్తివాసా అహిꣳసన్నః శివోఽతీహి ॥ ౬౧

౧౨౭. త్ర్యాయుషం జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్ర్యాయుషమ్ । యద్దేవేషు
త్ర్యాయుషమ్ । తన్నో అస్తు త్ర్యాయుషమ్ ॥ ౬౨

౧౨౮. శివో నామాసి స్వధితిస్తే పితా నమస్తే అస్తు మా మా హిꣳసీః
నివర్తయామ్యాయుషేఽన్నాద్యాయ ప్రజననాయ రాయస్పోషాయ
సు ప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయ ॥ ౬౩

ఇతి తృతీయోఽధ్యాయః

★★★

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

ఋషిః :- ప్రజాపతిః ౧-౭ । ఆత్రేయః ౮ । ఆఙ్గిరసః ౯-౧౫ । వత్సః ౧౬-౩౬ । గోతమః ౩౭ ॥

దేవతా :- అబోషధ్యౌ ౧ । ఆపః ౨, ౧౨, ౧౩ । మేఘః ౩ । పరమాత్మా ౪ । యజ్ఞః ౫, ౬, ౧౦, ౨౪, ౨౬, ౩౭ అగ్న్యబ్బృహస్పతయః ౭ । ఈశ్వరః ౮ । విద్వాన్ ౯, ౨౭ । అగ్నిః ౧౧, ౧౪-౧౭, ౨౮, ౨౯, ౩౨ । వాగ్విద్యుతౌ ౧౮-౨౩। సవితా ౨౫। వరుణః ౩౦, ౩౧ । సూర్య విద్వాంసౌ ౩౩ । యజమానః ౩౪ । సూర్యః ౩౫, ౩౬॥

ఛన్దః :- విరాడ్ బ్రాహ్మీజగతీ ౧ । స్వరాడ్బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్ ౨ । భురిగార్షీ త్రిష్టుప్ ౩ । నిచృద్ బ్రాహ్మీ పఙ్క్తిః ౪, ౧౯ । నిచృదార్ష్యనుష్టుప్ ౫, ౬, ౨౯, ౩౨ । పఙ్క్తిః, ఆర్షీబృహతీ ౭ । ఆర్ష్యనుష్టుప్ ౮ । ఆర్షీ పఙ్క్తిః ౯ । నిచృదార్షీజగతీ, సామ్నీత్రిష్టుప్ ౧౦ స్వరాడ్బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్, ఆర్ష్యుష్ణిక్ ౧౧ । భురిగ్ బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్ ౧౨, భురిగార్షీబృహతీ ౧౩ । స్వరాడార్ష్యుష్ణిక్ ౧౪ । బ్రాహ్మీబృహతీ ౧౫ । భురిగార్షీ పఙ్క్తిః ౧౬, ఆర్షీత్రిష్టుప్ ౧౭ । స్వరాడార్షీబృహతీ ౧౮ । సామ్నీజగతీ, భురిగార్ష్యుష్ణిక్ ౨౦ । విరాడార్షీబృహతీ ౨౧। బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః ౨౨ । ఆస్తారపఙ్క్తిః ౨౩ । బ్రాహ్మీజగతీ, యాజుషీపఙ్క్తిః ౨౪ । భురిక్శక్వరీ భురిగార్షీగాయత్రీ ౨౫ । భురిగ్బ్రాహ్మీ పఙ్క్తిః ౨౬, ౨౭ । సామ్నీ బృహతీ, సామ్న్యుష్ణిక్ ౨౮ । స్వరాడ్యాజుషీ త్రిష్టుప్, ఆర్షీత్రిష్టుప్ ౩౦। విరాడార్షీత్రిష్టుప్ ౩౧ । నిచృదార్షీగాయత్రీ, యాజుషీ జగతీ ౩౩ । భురిగార్షీగాయత్రీ, భురిగార్షీ బృహతీ, విరాడార్ష్యనుష్టుప్ ౩౪ । నిచృదార్షీజగతీ ౩౫ । విరాడ్బ్రాహ్మీబృహతీ ౩౬ । నిచృదార్షీత్రిష్టుప్ ౩౭ ॥

స్వరః :- నిషాదః ౧, ౩౫ । ధైవతః ౨, ౩, ౧౭, ౩౦, ౩౧, ౩౭ । పఞ్చమః ౪, ౯, ౧౬, ౧౯, ౨౨, ౨౩, ౨౬, ౨౭ । గాన్ధారః ౫, ౬, ౮, ౧౨, ౨౯, ౩౨ । పఞ్చమః, మధ్యమః ౭ । నిషాదః, ధైవతః ౧౦ । గాన్ధారః, ఋషభః ౧౧ । ఋషభః ౧౪ । మధ్యమః ౧౩, ౧౫, ౧౮, ౨౧, ౩౬ । నిషాదః, ఋషభః ౨౦ । నిషాదః, పఞ్చమః ౨౪ । ధైవతః, షడ్జః ౨౫ । మధ్యమః, ఋషభః ౨౮ । షడ్జః, నిషాదః ౩౩। షడ్జః, మధ్యమః గాన్ధారః ౩౪ ॥

విషయసూచిక

౧౨౯. ఏదమగన్మ దేవయజనం పృథివ్యా యత్ర దేవాసోఽఅజుషన్త విశ్వే।
ఋక్సామాభ్యాꣳ సన్తరన్తో యజుర్భీ రాయస్పోషేణ సమిషా మదేమ।
ఇమాఽఆపః శము మే సన్తు దేవీః ఓషధే త్రాయస్వ స్వధితే మైనꣳ హిꣳసీః॥ ౧

౧౩౦. ఆపోఽఅస్మాన్ మాతరః శున్ధయన్తు ఘృతేన నో ఘృతప్వః పునన్తు।
విశ్వꣳ హి రిప్రం ప్రవహన్తి దేవీరుదిదాభ్యః శుచిరా పూతఽఏమి।
దీక్షాతపసోస్తనూరసి తాం త్వా శివాꣳ శగ్మాం పరిదధే భద్రం వర్ణం పుష్యన్॥ ౨

౧౩౧. మహీనాం పయోఽసి వర్చోదాఽఅసి వర్చో మే దేహి।
వృత్రస్యాసి కనీనకశ్చక్షుర్దాఽఅసి చక్షుర్మే దేహి॥ ౩

౧౩౨. చిత్పతిర్మా పునాతు వాక్పతిర్మా పునాతు దేవో మా సవితా పునాత్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ
సూర్యస్య రశ్మిభిః। తస్య తే పవిత్రపతే పవిత్రపూతస్య యత్కామః
పునే తచ్ఛకేయమ్॥ ౪

౧౩౩. ఆ వో దేవాసఽఈమహే వామం ప్రయత్యధ్వరే। ఆ వో
దేవాసఽఆశిషో యజ్ఞియాసో హవామహే॥ ౫

౧౩౪. స్వాహా యజ్ఞం మనసః స్వాహోరోరన్తరిక్షాత్ స్వాహా ద్యావాపృ
థివీభ్యాꣳ స్వాహా వాతాదారభే స్వాహా॥ ౬

౧౩౫. ఆకూత్యై ప్రయుజేఽగ్నయే స్వాహా మేధాయై మనసేఽగ్నయే
స్వాహా దీక్షాయై తపసేఽగ్నయే స్వాహా సరస్వత్యై పూష్ణేఽగ్నయే స్వాహా।
ఆపో దేవీర్బృహతీర్విశ్వశమ్భువో ద్యావాపృథివీఽఉరోఽఅన్తరిక్ష।
బృహస్పతయే హవిషా విధేమ స్వాహా॥ ౭

౧౩౬. విశ్వో దేవస్య నేతుర్మర్తో వురీత సఖ్యమ్। విశ్వో రాయఽఇషుధ్యతి
ద్యుమ్నం వృణీత పుష్యసే స్వాహా॥ ౮

౧౩౭. ఋక్సామయోః శిల్పే స్థస్తే వామారభే తే మా పాతమాస్య యజ్ఞస్యోదృచః।
శర్మాసి శర్మ మే యచ్ఛ నమస్తేఽఅస్తు మా మా హిꣳసీః॥ ౯

౧౩౮. ఊర్గస్యాఙ్గిరస్యూర్ణమ్రదాఽఊర్జం మయి ధేహి। సోమస్య నీవిరసి విష్ణోః
శర్మాఽసి శర్మ యజమానస్యేన్ద్రస్య యోనిరసి సుసస్యాః కృషీస్కృధి।
ఉచ్ఛ్రయస్వ వనస్పతఽఊర్ధ్వో మా పాహ్యꣳహసఽఆస్య యజ్ఞస్యోదృచః॥ ౧౦

౧౩౯. వ్రతం కృణుతాగ్నిర్బ్రహ్మాగ్నిర్యజ్ఞో వనస్పతిర్యజ్ఞియః।
దైవీం ధియం మనామహే సుమృడీకామభిష్టయే వర్చోధాం యజ్ఞవాహసꣳ
సుతీర్థా నోఽఅసద్వశే। యే దేవా మనోజాతా మనోయుజో
దక్షక్రతవస్తే నోఽవన్తు తే నః పాన్తు తేభ్యః స్వాహా॥ ౧౧

౧౪౦. శ్వాత్రాః పీతా భవత యూయమాపో౽అస్మాకమన్తరుదరే సుశేవాః ।
తా౽అస్మభ్యమయక్ష్మా౽అనమీవా౽అనాగసః స్వదన్తు దేవీరమృతా౽
ఋతావృధః ॥ ౧౨

౧౪౧. ఇయం తే యజ్ఞియా తనూరపో ముఞ్చామి న ప్రజామ్ ।
అꣳహోముచః స్వాహాకృతాః పృథివీమావిశత పృథివ్యా సమ్భవ ॥ ౧౩

౧౪౨. అగ్నే త్వꣳ సు జాగృహి వయꣳ సు మన్దిషీమహి । రక్షా ణో౽
అప్రయుచ్ఛన్ ప్రబుధే నః పునస్కృధి ॥ ౧౪

౧౪౩. పునర్మనః పునరాయుర్మ౽ఆగన్ పునః ప్రాణః పునరాత్మా మ౽ఆగన్
పునశ్చక్షుః పునః శ్రోత్రం మ౽ఆగన్ ।
వైశ్వానరో౽అదబ్ధస్తనూపా౽అగ్నిర్నః పాతు దురితాదవద్యాత్ ॥ ౧౫

౧౪౪. త్వమగ్నే వ్రతపా౽అసి దేవ౽ఆ మర్త్యేష్వా । త్వం యజ్ఞేష్వీడ్యః ।
రాస్వేయత్సోమా భూయో భర దేవో నః సవితా వసోర్దాతా వస్వదాత్ ॥ ౧౬

౧౪౫. ఏషా తే శుక్ర తనూరేతద్వర్చస్తయా సమ్భవ భ్రాజం గచ్ఛ । జూరసి ధృతా మనసా
జుష్టా విష్ణవే ॥ ౧౭

౧౪౬. తస్యాస్తే సత్యసవసః ప్రసవే తన్వో యన్త్రమశీయ స్వాహా । శుక్రమసి
చన్ద్రమస్యమృతమసి వైశ్వదేవమసి ॥ ౧౮

౧౪౭. చిదసి మనాసి ధీరసి దక్షిణాసి క్షత్రియాసి యజ్ఞియాస్యదితిరస్యుభయతః శీర్ష్ణీ
। సా నః సుప్రాచీ సుప్రతీచ్యేధి మిత్రస్త్వా పది బధ్నీతాం
పూషాధ్వనస్పాత్విన్ద్రాయాధ్యక్షాయ ॥ ౧౯

౧౪౮. అను త్వా మాతా మన్యతామను పితా౽ను భ్రాతా సగర్భ్యో౽ను సఖా
సయూథ్యః । సా దేవి దేవమచ్ఛేహీన్ద్రాయ సోమꣳ
రుద్రస్త్వావర్తయతు స్వస్తి సోమసఖా పునరేహి ॥ ౨౦

౧౪౯. వస్వ్యస్యదితిరస్యాదిత్యాసి రుద్రాసి చన్ద్రాసి ।
బృహస్పతిష్ట్వా సుమ్నే రమ్ణాతు రుద్రో వసుభిరాచకే ॥ ౨౧

౧౫౦. అదిత్యాస్త్వా మూర్ద్ధన్నాజిఘర్మి దేవయజనే
పృథివ్యా౽ఇడాయాస్పదమసి ఘృతవత్స్వాహా౽అస్మే రమస్వాస్మే తే బన్ధుస్త్వే
రాయో మే రాయో మా వయꣳ రాయస్పోషేణ వియౌష్మ తోతో రాయః ॥ ౨౨

౧౫౧. సమఖ్యే దేవ్యా ధియా సం దక్షిణయోరుచక్షసా ।
మా మ౽ఆయుః ప్రమోషీర్మో౽అహం తవ వీరం విదేయ తవ
దేవి సన్దృశి ॥ ౨౩

౧౫౨. ఏష తే గాయత్రో భాగ౽ఇతి మే సోమాయ బ్రూతాదేష తే త్రైష్టుభో
భాగ౽ఇతి మే సోమాయ బ్రూతాదేష తే
జాగతో భాగ౽ఇతి మే సోమాయ బ్రూతాచ్ఛన్దోనామానాꣳ
సామ్రాజ్యం గచ్ఛేతి మే సోమాయ బ్రూతాదాస్మాకో౽సి
శుక్రస్తే గ్రహ్యో విచితస్త్వా విచిన్వన్తు ॥ ౨౪

౧౫౩. అభి త్యం దేవꣳ సవితారమోణ్యోః కవిక్రతుమర్చామి సత్యసవꣳ
రత్నధామభి ప్రియం మతిం కవిమ్ । ఊర్ధ్వా యస్యామతిర్భా౽
అదిద్యుతత్సవీమని హిరణ్యపాణిరమిమీత సుక్రతుః కృపా స్వః । ప్రజాభ్యస్త్వా
ప్రజాస్త్వానుప్రాణన్తు ప్రజాస్త్వమనుప్రాణిహి ॥ ౨౫

౧౫౪. శుక్రం త్వా శుక్రేణ క్రీణామి చన్ద్రం చన్ద్రేణామృతమమృతేన।
సగ్మే తే గోరస్మే తే చన్ద్రాణి తపసస్తనూరసి
ప్రజాపతేర్వర్ణః పరమేణ పశునా క్రీయసే సహస్రపోషం పుషేయమ్ ॥ ౨౬

౧౫౫. మిత్రో న ఏహి సుమిత్రధ ఇన్ద్రస్యోరుమా విశ దక్షిణముశన్నుశన్తꣳ
స్యోనః స్యోనమ్ స్వాన భ్రాజాఙ్ఘారే బమ్భారే హస్త సుహస్త కృశానవేతే
వః సోమక్రయణాస్తాన్రక్షధ్వం మా వో దభన్ ॥ ౨౭

౧౫౬. పరి మాగ్నే దుశ్చరితాద్బాధస్వా మా సుచరితే భజ । ఉదాయుషా
స్వాయుషోదస్థామమృతాꣳ అను ॥ ౨౮

౧౫౭. ప్రతి పన్థామపద్మహి స్వస్తిగామనేహసమ్ । యేన విశ్వాః పరి ద్విషో
వృణక్తి విన్దతే వసు ॥ ౨౯

౧౫౮. అదిత్యాస్త్వగస్యదిత్యై సదఽఆసీద । అస్తభ్నాద్ ద్యాం వృషభో ఽ
అన్తరిక్షమమిమీత వరిమాణం పృథివ్యాః । ఆసీదద్విశ్వా భువనాని
సమ్రాడ్ విశ్వేత్తాని వరుణస్య వ్రతాని ॥ ౩౦

౧౫౯. వనేషు వ్యన్తరిక్షం తతాన వాజమర్వత్సు పయఽఉస్రియాసు ।
హృత్సు క్రతుం వరుణో విక్ష్వగ్నిం దివి సూర్యమదధాత్ సోమమద్రౌ ॥ ౩౧

౧౬౦. సూర్యస్య చక్షురారోహాగ్నేరక్ష్ణః కనీనకమ్ ।
యత్రైతశేభిరీయసే భ్రాజమానో విపశ్చితా ॥ ౩౨

౧౬౧. ఉస్రావేతం ధూర్షాహౌ యుజ్యేథామనశ్రూఽఅవీరహణౌ బ్రహ్మచోదనౌ ।
స్వస్తి యజమానస్య గృహాన్ గచ్ఛతమ్ ॥ ౩౩

౧౬౨. భద్రో మేఽసి ప్రచ్యవస్వ భువస్పతే విశ్వాన్యభి ధామాని మా త్వా పరిపరిణో
విదన్ మా త్వా పరిపన్థినో
విదన్మా త్వా వృకాఽఅఘాయవో విదన్ । శ్యేనో భూత్వా పరాపత
యజమానస్య గృహాన్ గచ్ఛ తన్నౌ సంస్కృతమ్ ॥ ౩౪

౧౬౩. నమో మిత్రస్య వరుణస్య చక్షసే మహో
దేవాయ తదృతꣳ సపర్యత । దూరేదృశే
దేవజాతాయ కేతవే దివస్పుత్రాయ సూర్యాయ శꣳసత ॥ ౩౫

౧౬౪. వరుణస్యోత్తమ్భనమసి వరుణస్య స్కమ్భసర్జనీ స్థో
వరుణస్యఽఋతసదన్యసి వరుణస్యఽ
ఋతసదనమసి వరుణస్యఽఋతసదనమాసీద ॥ ౩౬

౧౬౫. యా తే ధామాని హవిషా యజన్తి తా తే విశ్వా పరిభూరస్తు యజ్ఞమ్ ।
గయస్ఫానః ప్రతరణః సువీరోఽవీరహా ప్రచరా సోమ దుర్యాన్ ॥ ౩౭

ఇతి చతుర్థోఽధ్యాయః

***

అథ పఞ్చమోఽధ్యాయః

ఋషిః:- గోతమః ౧-౧౪ । మేధాతిథిః ౧౫ । వత్సః ౧౬, ౧౮ । ఔతథ్యో దీర్ఘతమా ౧౭-౨౯ । మధుచ్ఛన్దాః౩౦-౩౫। అగస్త్యః ౩౬-౪౩ ॥

దేవతా:- విష్ణుః ౧, ౧౫-౨౧, ౩౮, ౪౧। విష్ణుర్యజ్ఞః ౨ । యజ్ఞః ౩, ౧౩, ౨౨, ౨౩, ౨౫-౨౮, ౪౩ । అగ్నిః ౪, ౬, ౮, ౯, ౩౧-౩౭, ౪౦,౪౨ । విద్యుత్

౫ । సోమః ౭ । వాక్ ౧౦-౧౨ । సవితా ౧౪ । సూర్యవిద్వాంసః ౨౪ । ఈశ్వరసభాధ్యక్షౌ ౨౯, ౩౦ । సోమసవితారౌ ౩౯ ॥

ఛన్దః :- స్వరాడ్ బ్రాహ్మీ బృహతీ ౧, ౩౪ । ఆర్షీ గాయత్రీ, ఆర్చీత్రిష్టుప్ ౨। ఆర్షీ పఙ్క్తిః ౩ । ఆర్షీత్రిష్టుప్ ౪ । ఆర్ష్యుష్ణిక్, భురిగార్షీ పఙ్క్తిః ౫, విరాడ్బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః ౬ ॥ ఆర్షీబృహతీ, ఆర్షీ జగతీ ౭ । విరాడార్షీబృహతీ , నిచృదార్షీబృహతీ ౮ । భురిగార్షీగాయత్రీ, భురిగ్బ్రాహ్మీబృహతీ, నిచృద్బ్రాహ్మీజగతీ, యాజుష్యనుష్టుప్ ౯ । బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ౧౦ । నిచృద్ బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్ ౧౧, ౪౦ । భురిగ్బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః ౧౨ భురిగార్ష్యనుష్టుప్ ౧౩, ౨౪, ౩౮, ౪౧ । స్వరాడార్షీజగతీ, ౧౪ । భురిగార్షీ గాయత్రీ ౧౫ । స్వరాడార్షీత్రిష్టుప్ ౧౬, ౧౮ । స్వరాడ్ బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్ ౧౭, ౩౨, ౪౨ । నిచృదార్షీజగతీ ౧౯ । విరాడార్షీత్రిష్టుప్ ౨౦।భురిగార్చీ పఙ్క్తిః ౨౧, సామ్నీపఙ్క్తిః, భురిగార్షీ బృహతీ ౨౨ । యాజుషీబృహతీ, ఆసురీ గాయత్రీ । బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్, స్వరాడ్బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ౨౩ । బ్రాహ్మీబృహతీ, ఆర్షీపఙ్క్తిః ౨౫ నిచృదార్షీ పఙ్క్తిః, నిచృదార్షీత్రిష్టుప్ ౨౬ । బ్రాహ్మీజగతీ ౨౭। ఆర్షీజగతీ ౨౮ । అనుష్టుప్ ౨౯। ఆర్చ్యుష్ణిక్ ౩౦। విరాడార్ష్యనుష్టుప్ ౩౧ । బ్రాహ్మీ పఙ్క్తిః ౩౩ । విరాడ్బ్రాహ్మీబృహతీ, ౩౫। నిచృదార్షీత్రిష్టుప్ ౩౬ । భురిగార్షీ త్రిష్టుప్ ౩౭ । సామ్నీబృహతీ, నిచృదార్షీపఙ్క్తిః ౩౯। బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్ ౪౩॥

స్వరః :- మధ్యమః ౧, ౮, ౩౪, ౩౫ । షడ్జః, ధైవతః ౨। పఞ్చమః ౩, ౬, ౧౨, ౨౧, ౩౩ । ధైవతః ౪, ౧౧, ౧౬-౧౮, ౨౦, ౩౨, ౩౬, ౩౭, ౪౦, ౪౨, ౪౩ । ఋషభః, పఞ్చమః ౫ । మధ్యమః, నిషాదః ౭ । షడ్జః, మధ్యమః, నిషాదః, గాన్ధారః, ౯ । ఋషభః ౧౦, ౩౦ । గాన్ధారః ౧౩, ౨౪, ౨౯, ౩౧, ౩౮, ౪౧ । నిషాదః ౧౪, ౧౯, ౨౭, ౨౮ ॥ షడ్జః ౧౫ । పఞ్చమః, మధ్యమః ౨౨, మధ్యమః, షడ్జః, గాన్ధారః, ఋషభః ౨౩ । మధ్యమః, పఞ్చమః ౨౫ । పఞ్చమః, ధైవతః ౨౬ । మధ్యమః, పఞ్చమః ౩౯॥

విషయసూచిక

---

౧౬౬. అగ్నేస్తనూరసి విష్ణవే త్వా సోమస్య తనూరసి విష్ణవే త్వాఽతిథే
రాతిథ్యమసి విష్ణవే త్వా శ్యేనాయ
త్వా సోమభృతే విష్ణవే త్వాఽగ్నయే త్వా రాయస్పోషదే విష్ణవే త్వా ॥ ౧

౧౬౭. అగ్నేర్జనిత్రమసి వృషణౌ స్థ ఉర్వశ్యస్యాయురసి పురూరవా అసి ।
గాయత్రేణ త్వా ఛన్దసా మన్థామి త్రైష్టుభేన త్వా ఛన్దసా మన్థామి
జాగతేన త్వా ఛన్దసా మన్థామి ॥ ౨

౧౬౮. భవతం నః సమనసౌ సచేతసావరేపసౌ । మా యజ్ఞꣳ హిꣳసిష్టం
మా యజ్ఞపతిం జాతవేదసౌ శివౌ భవతమద్య నః ॥ ౩

౧౬౯. అగ్నావగ్నిశ్చరతి ప్రవిష్ట ఋషీణాం పుత్రో అభిశస్తిపావా ।
స నః స్యోనః సుయజా యజేహ దేవేభ్యో హవ్యꣳ సదమప్రయుచ్ఛన్త్స్వాహా ॥ ౪

౧౭౦. ఆపతయే త్వా పరిపతయే గృహ్ణామి తనూనప్త్రే శాక్వరాయ
శక్వన ఓజిష్ఠాయ । అనాధృష్టమస్యనాధృష్యం
దేవానామోజోఽనభిశస్త్యభిశస్తిపా అనభిశస్తేన్యమఞ్జసా
సత్యముపగేషꣳ స్వితే మా ధాః ॥ ౫

౧౭౧. అగ్నే వ్రతపాస్త్వే వ్రతపా యా తవ తనూరియꣳ సా మయి యో
మమ తనూరేషా సా త్వయి । సహ నౌ వ్రతపతే వ్రతాన్యను మే దీక్షాం
దీక్షాపతిర్మన్యతామను తపస్తపస్పతిః ॥ ౬

౧౭౨. అꣳశురꣳశుష్టే దేవ సోమాప్యాయతామిన్ద్రాయైకధనవిదే ।
ఆ తుభ్యమిన్ద్రః ప్యాయతామా త్వమిన్ద్రాయ
ప్యాయస్వ । ఆప్యాయయాస్మాన్త్సఖీన్త్సన్న్యా మేధయా స్వస్తి
తే దేవ సోమ సుత్యామశీయ ఏష్టా
రాయః ప్రేషే భగాయ ఋతమృతవాదిభ్యో నమో ద్యావాపృథివీభ్యామ్ ॥ ౭

౧౭౩. యా తే అగ్నేఽయఃశయా తనూర్వర్షిష్ఠా గహ్వరేష్ఠా ।
ఉగ్రం వచో అపావధీత్త్వేషం వచో అపా
వధీత్స్వాహా । యా తే అగ్నే రజఃశయా తనూర్వర్షిష్ఠా గహ్వరేష్ఠా ।
ఉగ్రం వచో అపావధీత్స్వాహా యా తే అగ్నే హరిశయా తనూర్వర్షిష్ఠా
గహ్వరేష్ఠా ఉగ్రం వచో అపావధీత్త్వేషం వచో అపావధీత్స్వాహా ॥ ౮

౧౨౪. తప్తాయనీ మేఽసి విత్తాయనీ మేఽస్యవతాన్మా నాథితాదవతాన్మా వ్యథితాత్ ।
విదేదగ్నిర్నభో నామాగ్నే అఙ్గిర ఆయునా నామ్నేహి యోఽస్యాం
పృథివ్యామసి యత్తేఽనాధృష్టం నామ యజ్ఞియం తేన త్వా దధే విదేదగ్నిర్నభో
నామాగ్నే అఙ్గిర ఆయునా నామ్నేహి యో ద్వితీయస్యాం పృథివ్యామసి
యత్తేఽనాధృష్టం నామ యజ్ఞియం తేన త్వా దధే విదేదగ్నిర్నభో
నామాగ్నే అఙ్గిర ఆయునా నామ్నేహి యస్తృతీయస్యాం పృథివ్యామసి
యత్తేఽనాధృష్టం నామ యజ్ఞియం తేన త్వా దధే । అను త్వా దేవవీతయే ॥ ౯

౧౨౫. సిꣳహ్యసి సపత్నసాహీ దేవేభ్యః కల్పస్వ సిꣳహ్యసి సపత్నసాహీ దేవేభ్యః
శున్ధస్వ సిꣳహ్యసి సపత్నసాహీ దేవేభ్యః శుమ్భస్వ ॥ ౧౦

౧౨౬. ఇన్ద్రఘోషస్త్వా వసుభిః పురస్తాత్పాతు ప్రచేతాస్త్వా రుద్రైః పశ్చాత్పాతు
మనోజవాస్త్వా పితృభిర్దక్షిణతః పాతు విశ్వకర్మా త్వాదిత్యైరుత్తరతః
పాత్విదమహం తప్తం వార్బహిర్ధా యజ్ఞాన్నిః సృజామి ॥ ౧౧

౧౨౭. సిꣳహ్యసి స్వాహా సిꣳహ్యస్యాదిత్యవనిః స్వాహా సిꣳహ్యసి
బ్రహ్మవనిః క్షత్రవనిః స్వాహా
సిꣳహ్యసి సుప్రజావనీ రాయస్పోషవనిః స్వాహా సిꣳహ్యస్యావహ
దేవాన్యజమానాయ స్వాహా భూతేభ్యస్త్వా ॥ ౧౨

౧౨౮. ధ్రువోఽసి పృథివీం దృꣳహ ధ్రువక్షిదస్యన్తరిక్షం దృꣳహాచ్యుతక్షిదసి
దివం దృꣳహాగ్నేః పురీషమసి ॥ ౧౩

౧౨౯. యుఞ్జతే మన ఉత యుఞ్జతే ధియో విప్రా విప్రస్య బృహతో విపశ్చితః ।
వి హోత్రా దధే వయునావిదేక ఇన్మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః స్వాహా ॥ ౧౪

౧౩౦. ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ ।
సమూఢమస్య పాꣳసురే స్వాహా ॥ ౧౫

౧౩౧. ఇరావతీ ధేనుమతీ హి భూతꣳ సూయవసినీ మనవే దశస్యా ।
వ్యస్కభ్నా రోదసీ విష్ణవేతే దాధర్థ పృథివీమభితో మయూఖైః స్వాహా ॥ ౧౬

౧౩౨. దేవశ్రుతౌ దేవేష్వాఘోషతం ప్రాచీ ప్రేతమధ్వరం కల్పయన్తీ ఊర్ధ్వం
యజ్ఞం । నయతం మా జిహ్వరతమ్ ।
స్వం గోష్ఠమావదతం దేవీ దుర్యే ఆయుర్మా నిర్వాదిష్టం ప్రజాం మా
నిర్వాదిష్టమత్ర రమేథాం వర్ష్మన్ పృథివ్యాః ॥ ౧౭

౧౩౩. విష్ణోర్ను కం వీర్యాణి ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమే రజాꣳసి । యో
అస్కభాయదుత్తరꣳ సధస్థం విచక్రమాణస్త్రేధోరుగాయో విష్ణవే త్వా ॥ ౧౮

౧౩౪. దివో వా విష్ణ ఉత వా పృథివ్యా మహో వా విష్ణ ఉరోరన్తరిక్షాత్ ।
ఉభా హి హస్తా వసునా పృణస్వా ప్రయచ్ఛ దక్షిణాదోత సవ్యాద్విష్ణవే త్వా ॥ ౧౯

౧౩౫. ప్ర తద్విష్ణు స్తవతే వీర్యేణ మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః ।
యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేష్వధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా ॥ ౨౦

౧౩౬. విష్ణో రరాటమసి విష్ణోః శ్నప్త్రే స్థో విష్ణోః స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువోఽసి ।
వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా ॥ ౨౧

౧౩౭. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ।
ఆదదే నార్యసీదమహꣳ రక్షసాం గ్రీవా అపి కృన్తామి ।
బృహన్నసి బృహద్రవా బృహతీమిన్ద్రాయ వాచం వద ॥ ౨౨

౧౮౮. రక్షోహణం వలగహనం వైష్ణవీమిదమహం తం వలగముత్కిరామి ।
యమ్మే నిష్ట్యోయమమాత్యో
నిచఖానేదమహంతం వలగముత్కిరామి యమ్మే సమానో
యమసమానో నిచఖానేదమహంతం
వలగముత్కిరామి యమ్మే సబన్ధుర్యమసబన్ధుర్నిచఖానేద
మహం తం వలగముత్కిరామి యమ్మే
సజాతో యమ సజాతో నిచఖానోత్కృత్యాంకిరామి ॥ ౨౩

౧౮౯. స్వరాడసి సపత్నహా సత్రరాడస్యభిమాతిహా జనరాడసి రక్షోహా
సర్వరాడస్యమిత్రహా ॥ ౨౪

౧౯౦. రక్షోహణో వో వలగహనః ప్రోక్షామి వైష్ణవాన్రక్షోహణో వో
వలగహనో౽వనయామి వైష్ణవాన్ర క్షోహణో వో వలగహనో౽వస్తృణామి
వైష్ణవాన్రక్షోహణౌ వాం వలగహనా ఉపదధామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ వాం
వలగహనౌ పర్యూహామి వైష్ణవీ వైష్ణవమసి వైష్ణవా స్థ ॥ ౨౫

౧౯౧. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే౽శ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ।
ఆదదే నార్యసీదమహꣳ రక్షసాం గ్రీవా అపి కృన్తామి । యవో౽సి
యవయాస్మద్ద్వేషో యవయారాతీర్దివే త్వా౽న్తరిక్షాయ త్వా
పృథివ్యై త్వా శున్ధన్తాంల్లోకాః పితృషదనాః పితృషదనమసి ॥ ౨౬

౧౯౨. ఉద్దివꣳ స్తభానాన్తరిక్షం పృణ దృꣳహస్వ పృథివ్యాం ద్యుతానస్త్వా
మారుతో మినోతు మిత్రావరుణౌ ధ్రువేణ ధర్మణా । బ్రహ్మవని త్వా క్షత్రవని
రాయస్పోషవని పర్యూహామి । బ్రహ్మ దృꣳహ క్షత్రం
దృꣳహాయుర్దృꣳహ ప్రజాం దృꣳహ॥ ౨౭

౧౯౩. ధ్రువాసి ధ్రువో౽యం యజమానో౽స్మిన్నాయతనే
ప్రజయా పశుభిర్భూయాత్ । ఘృతేన ద్యావాపృథివీ
పూర్యేథామిన్ద్రస్య ఛదిరసి విశ్వజనస్య ఛాయా ॥ ౨౮

౧౯౪. పరి త్వా గిర్వణో గిర ఇమా భవన్తు విశ్వతః । వృద్ధాయుమను
వృద్ధయో జుష్టా భవన్తు జుష్టయః ॥ ౨౯

౧౯౫. ఇన్ద్రస్య స్యూరసీన్ద్రస్య ధ్రువో౽సి ఐన్ద్రమసి వైశ్వదేవమసి ॥ ౩౦

౧౯౬. విభూరసి ప్రవాహణో వహ్నిరసి హవ్యవాహనః । శ్వాత్రో౽సి
ప్రచేతా స్తుథో౽సి విశ్వవేదాః ॥ ౩౧

౧౯౭. ఉశిగసి కవిరఙ్ఘారిరసి బమ్భారిరవస్యూరసి దువస్వాఞ్ఛున్ధ్యూరసి మార్జాలీయః ।
సమ్రాడసి కృశానుః పరిషద్యో౽సి పవమానో నభో౽సి ప్రతక్వా మృష్టో౽సి
హవ్యసూదన ఋతధామాసి స్వర్జ్యోతిః ॥ ౩౨

౧౯౮. సముద్రో౽సి విశ్వవ్యచా అజో౽స్యేకపాదహిరసి బుధ్న్యో వాగ
స్యైన్ద్రమసి సదో౽స్యృతస్య ద్వారౌ
మా మా సన్తాప్తమధ్వనామధ్వపతే ప్ర మా తిర స్వస్తి మే౽స్మిన్
పథి దేవయానే భూయాత్ ॥ ౩౩

౧౯౯. మిత్రస్య మా చక్షుషేక్షధ్వమగ్నయః సగరాః సగరా స్థ సగరేణ
నామ్నా రౌద్రేణానీకేన పాత మాగ్నయః పిపృత మాగ్నయో
గోపాయత మా నమో వో౽స్తు మా మా హిꣳసిష్ట ॥ ౩౪

౨౦౦. జ్యోతిరసి విశ్వరూపం విశ్వేషాం దేవానాꣳ సమిత్।
త్వꣳ సోమ తనూకృద్భ్యో ద్వేషోభ్యోఽన్యకృతేభ్య ఉరు యన్తాసి
వరూథꣳ స్వాహా। జుషాణో అప్తురాజ్యస్య వేతు స్వాహా॥ ౩౫

౨౦౧. అగ్నే నయ సుపథా రాయేఽఅస్మాన్విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్।
యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాం తే నమఉక్తిం విధేమ॥ ౩౬

౨౦౨. అయం నోఽఅగ్నిర్వరివస్కృణోత్వయం మృధః పురఏతు ప్రభిన్దన్।
అయం వాజాఞ్జయతు వాజసాతావయꣳ శత్రూఞ్జయతు జర్హృషాణః స్వాహా॥ ౩౭

౨౦౩. ఉరు విష్ణో విక్రమస్వోరు క్షయాయ నస్కృధి। ఘృతం ఘృతయోనే
పిబ ప్రప్ర యజ్ఞపతిం తిర స్వాహా॥ ౩౮

౨౦౪. దేవ సవితరేష తే సోమస్తꣳ రక్షస్వ మా త్వా దభన్।
ఏతత్త్వం దేవ సోమ దేవో దేవాꣳ౨ఽఉపాగాఽఇదమహం మనుష్యాన్త్సహ
రాయస్పోషేణ స్వాహా నిర్వరుణస్య పాశాన్ముచ్యే॥ ౩౯

౨౦౫. అగ్నే వ్రతపాస్త్వే వ్రతపా యా తవ తనూర్మయ్యభూదేషా
సా త్వయి యో మమ తనూస్త్వయ్యభూదియꣳ సా మయి।
యథాయథం నౌ వ్రతపతే వ్రతాన్యను మే
దీక్షాం దీక్షాపతిరమꣳస్తాను తపస్తపస్పతిః॥ ౪౦

౨౦౬. ఉరు విష్ణో విక్రమస్వోరు క్షయాయ నస్కృధి। ఘృతం ఘృతయోనే
పిబ ప్రప్ర యజ్ఞపతిం తిర స్వాహా॥ ౪౧

౨౦౭. అత్యన్యాꣳ౨ఽఅగాం నాన్యాꣳ౨॥ ఉపాగామర్వాక్ త్వా
పరేభ్యోఽవిదం పరోఽవరేభ్యః। తం త్వా జుషామహే
దేవ వనస్పతే దేవయజ్యాయై దేవాస్త్వా దేవయజ్యాయై జుషన్తాం విష్ణవే త్వా।
ఓషధే త్రాయస్వ స్వధితే మైనꣳ హిꣳసీః॥ ౪౨

౨౦౮. ద్యాం మా లేఖీరన్తరిక్షం మా హిꣳసీః పృథివ్యా సమ్భవ।
అయꣳ హి త్వా స్వధితిస్తేతిజానః ప్రణినాయ
మహతే సౌభగాయ। అతస్త్వం దేవ వనస్పతే శతవల్శో విరోహ
సహస్రవల్శా వి వయꣳ రుహేమ॥ ౪౩

ఇతి పఞ్చమోఽధ్యాయః

***

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

ఋషిః :- అగస్త్యః ౧ । శాకల్యః ౨ । దీర్ఘతమా ౩, ౬, ౮, ౯, ౧౭-౨౩। మేధాతిథిః ౪, ౫, ౭, ౧౦-౧౬, ౨౪-౨౮ । మధుచ్ఛన్దాః ౨౯-౩౬ గోతమః ౩౭॥

దేవతా :- సవితా ౧, ౨, ౩౦ । విష్ణుః ౩, ౪, ౫ । విద్వాంసః ౬, ౧౨, ౧౪, ౧౫ । త్వష్టా ౭, ౨౦ । బృహస్పతిః ౮ । సవితా , అశ్వినౌ, పూషా ౯ । ఆపః ౧౦, ౧౩, ౧౭, ౨౭ । వాతః ౧౧ । ద్యావాపృథివ్యౌ ౧౬, ౩౫ । అగ్నిః ౧౮, ౨౯ । విశ్వేదేవాః ౧౯। సేనాపతిః ౨౧ । వరుణః ౨౨ । అప్-యజ్ఞ-సూర్యాః ౨౩ । లిఙ్గోక్తా ౨౪ । సోమః ౨౫, ౩౩ ౨౬, ౩౬। ప్రజా ౨౮ । ప్రజాపత్యారాజానః ॥ ౩౧ । సభాపతిరాజా ౩౨ ॥ యజ్ఞః ౩౪ । ఇన్ద్రః ౩౭ ॥

ఛన్దః :- నిచృత్పఙ్క్తిః, ఆసుర్యుష్ణిక్, భురిగార్ష్యుష్ణిక్ ౧ । నిచృద్ గాయత్రీ,

స్వరాట్పఙ్క్తిః ౨। ఆర్ష్యుష్ణిక్, భురిగార్ష్యుష్ణిక్, నిచృత్ప్రాజాపత్యాబృహతీ ౩। నిచృదార్షీగాయత్రీ ౪, గాయత్రీ ౫। ఆర్ష్యుష్ణిక్, భురిక్సామ్నీబృహతీ ౬। నిచృదార్షీబృహతీ ౭। ప్రాజాపత్యానుష్టుప్, భురిక్ ప్రాజాపత్యా బృహతీ ౮। ప్రాజాపత్యా బృహతీ, పఙ్క్తిః యాజుషీత్రిష్టుప్ ౯। ప్రాజాపత్యా బృహతీ, విరాడార్షీబృహతీ ౧౦। భురిగార్ష్యుష్ణిక్, స్వరాడార్ష్యుష్ణిక్ ౧౧। భురిక్ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్ ౧౨। నిచృదార్ష్యనుష్టుప్ ౧౩, ౨౩, ౨౮। భురిగార్షీ జగతీ ౧౪। భురిగార్షీత్రిష్టుప్, ఆర్షీ పఙ్క్తిః ౧౫। బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ౧౬। నిచృద్ బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్ ౧౭। ప్రాజాపత్యానుష్టుప్, దైవీపఙ్క్తిః, ఆర్చీపఙ్క్తిః ౧౮। బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్ ౧౯, ౨౦। సామ్నీ, బ్రాహ్మీ, భురిగార్షీ ౨౧। బ్రాహ్మీస్వరాడుష్ణిక్, త్రిపాద్ విరాడ్ గాయత్రీ ౨౨। ఆర్షీత్రిష్టుప్, త్రిపాద్ విరాడ్ గాయత్రీ ౨౪। ఆర్షీవిరాడనుష్టుప్ ౨౫। భురిగ్గాయత్రీ ఆర్షీత్రిష్టుప్ ౨౬। నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్ ౨౭। భురిగార్షీగాయత్రీ ౨౯। ఆర్షీ త్రిష్టుప్ ౨౭। భురిగార్షీ గాయత్రీ ౨౯। స్వరాడార్షీ పఙ్క్తిః, నిచృదార్ష్యనుష్టుప్ ౩౦। బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్, ఆర్ష్యుష్ణిక్ ౩౧, పఞ్చపాద్జ్యోతిష్మతీ జగతీ ౩౨। భురిగార్షీబృహతీ ౩౩। స్వరాడార్షీబృహతీ ౩౪।। భురిగార్ష్యనుష్టుప్, ౩౫, ౩౭। ఉష్ణిక్ ౩౬ ॥

స్వరః :- పఞ్చమః, ఋషభః, ౧। షడ్జః, పఞ్చమః,౨ ఋషభః, ౫, మధ్యమః ౩, షడ్జః ౪, ౫, ౨౦, ౨౯, ఋషభః, మధ్యమః ౬। మధ్యమః ౭, ౧౦, ౩౩, ౩౪। గాన్ధారః , మధ్యమః ౮। మధ్యమః, పఞ్చమః ధైవతః ౯। ఋషభః, ౧౧, ౧౬, ౩౧, ౩౬। గాన్ధారః ౧౨, ౧౩, ౧౭, ౧౯, ౨, ౨౩, ౨౫, ౨౮,౩౧ ౩౫, ౩౭। నిషాదః ౧౪, ౩౨। ధైవతః, పఞ్చమః ౧౫, ౨౦। గాన్ధారః, పఞ్చమః ౧౮। ఋషభః, షడ్జః ౨౨। ధైవతః షడ్జః ౨౪। షడ్జః, ధైవతః ౨౬। పఞ్చమః, గాన్ధారః, ధైవతః ౨౭, ౩౦।

విషయసూచిక

---

౨౦౯. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ।
ఆదదే నార్యసీదమహꣳ రక్షసాం గ్రీవాఽఅపి కృన్తామి । యవోఽసి
యవయాస్మద్ద్వేషో యవయారాతీర్దివే త్వాఽన్తరిక్షాయ త్వా పృథివ్యై త్వా
శున్ధన్తాꣳల్లోకాః పితృషదనాః పితృషదనమసి ॥ ౧

౨౧౦. అగ్రేణీరసి స్వావేశఽఉన్నేతౄణామేతస్య విత్తాదధి త్వా స్థాస్యతి
దేవస్త్వా సవితా మధ్వానక్తు సుపిప్ప
లాభ్యస్త్వౌషధీభ్యః । ద్యామగ్రేణాస్పృక్షఽఆన్తరిక్షం మధ్యేనాప్రాః
పృథివీముపరేణాదృꣳహీః ॥ ౨

౨౧౧. యా తే ధామాన్యుశ్మసి గమధ్యై యత్ర గావో భూరిశృఙ్గాఽఅయాసః ।
అత్రాహ తదురుగాయస్య విష్ణోః పరమం పదమవభారి భూరి ।
బ్రహ్మవని త్వా క్షత్రవని రాయస్పోషవని పర్యూహామి ।
బ్రహ్మ దృꣳహ క్షత్రం దృꣳహాయుర్దృꣳహ ప్రజాం దృꣳహ ॥ ౩

౨౧౨. విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే । ఇన్ద్రస్య యుజ్యః సఖా ॥ ౪

౨౧౩. తద్విష్ణోః పరమం పదꣳ సదా పశ్యన్తి సూరయః । దివీవ చక్షురాతతమ్ ॥ ౫

౨౧౪. పరివీరసి పరి త్వా దైవీర్విశో వ్యయన్తాం పరీమం యజమానꣳ
రాయో మనుష్యాణామ్ । దివః సూనురస్యేష తే
పృథివ్యాꣳల్లోకఽఆరణ్యస్తే పశుః ॥ ౬

౨౧౫. ఉపావీరస్యుప దేవాన్ దైవీర్విశః ప్రాగురుశిజో వహ్నితమాన్ । దేవ
త్వష్టర్వసు రమ హవ్యా తే స్వదన్తామ్ ॥ ౭

౨౧౬. రేవతీ రమధ్వం బృహస్పతే ధారయా వసూని । ఋతస్య త్వా దేవహవిః
పాశేన ప్రతి ముఞ్చామి ధర్షా మానుషః ॥ ౮

౨౧౭. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ।
అగ్నీషోమాభ్యాం జుష్టం నియునజ్మి । అద్భ్యస్త్వౌషధీభ్యోఽను త్వా మాతా
మన్యతామను పితాను భ్రాతా సగర్భ్యోఽను సఖా సయూథ్యః ।
అగ్నీషోమాభ్యాం త్వా జుష్టం ప్రోక్షామి ॥ ౯

౨౧౮. అపాం పేరురస్యాపో దేవీః స్వదన్తు స్వాత్తం చిత్సద్దేవహవిః ।
సం తే ప్రాణో వాతేన గచ్ఛతాꣳ సమఙ్గాని యజత్రైః సం యజ్ఞపతిరాశిషా ॥ ౧౦

౨౧౯. ఘృతేనాక్తౌ పశూꣳస్త్రాయేథాꣳ రేవతి యజమానే ప్రియం
ధాఽఆవిశ । ఉరోరన్తరిక్షాత్సజూర్దేవేన వాతేనాస్య
హవిషస్త్మనా యజ సమస్య తన్వా భవ । వర్షో వర్షీయసి యజ్ఞే
యజ్ఞపతిం ధాః స్వాహా దేవేభ్యో దేవేభ్యః స్వాహా ॥ ౧౧

౨౨౦. మాహిర్భూర్మా పృదాకుర్నమస్తఽఆతానానర్వా ప్రేహి ।
ఘృతస్య కుల్యాఽఉప ఋతస్య పథ్యాఽఅను ॥ ౧౨

౨౨౧. దేవీరాపః శుద్ధా వోఢ్వఀ సుపరివిష్టా దేవేషు సుపరివిష్టా వయం
పరివేష్టారో భూయాస్మ ॥ ౧౩

౨౨౨. వాచం తే శుంధామి ప్రాణం తే శుంధామి చక్షుస్తే శుంధామి
శ్రోత్రం తే శుంధామి నాభిం తే శుంధామి
మేఢ్రం తే శుంధామి పాయుం తే శుంధామి చరిత్రాఀస్తే శుంధామి॥ ౧౪

౨౨౩. మనస్తఽఆప్యాయతాం వాక్ తఽఆప్యాయతాం
ప్రాణస్తఽఆప్యాయతాం చక్షుస్తఽ ఆప్యాయతాఀ
శ్రోత్రం తఽఆప్యాయతామ్ । యత్ తే క్రూరం యదాస్థితం
తత్ తఽఆప్యాయతాం నిష్ట్యాయతాం
తత్ తే శుధ్యతు శమహోభ్యః । ఓషధే త్రాయస్వ
స్వధితే మైనఀ హిఀసీః ॥ ౧౫

౨౨౪. రక్షసాం భాగోఽసి నిరస్తఀ రక్షఽ ఇదమహఀ
రక్షోఽభితిష్ఠామీదమహఀ రక్షోఽవబాధఽఇద
మహఀ రక్షోఽధమం తమో నయామి। ఘృతేన ద్యావాపృథివీ
ప్రోర్ణువాథాం వాయో వే స్తోకానా
మగ్నిరాజ్యస్య వేతు స్వాహా స్వాహాకృతేఽఊర్ధ్వనభసం మారుతం గచ్ఛతమ్ ౧౬

౨౨౫. ఇదమాపః ప్రవహతావద్యం చ మలం చ యత్ ।
యచ్చాభిదుద్రోహానృతం యచ్చ శేపేఽ అభీరుణమ్ ।
ఆపో మా తస్మాదేనసః పవమానశ్చ ముంచతు ॥ ౧౭

౨౨౬. సం తే మనో మనసా సం ప్రాణః ప్రాణేన గచ్ఛతామ్ । రేడస్యగ్నిష్ట్వా
శ్రీణాత్వాపస్త్వా సమరిణన్ వాతస్య త్వా ధ్రాజ్యై పూష్ణో రఀహ్యాఽ
ఊష్మణో వ్యథిషత్ప్రయుతం ద్వేషః ॥ ౧౮

౨౨౭. ఘృతంఘృతపావానః పిబత వసాం వసాపావానః పిబతాన్తరిక్షస్య హవిరసి స్వాహా।
దిశః ప్రదిశఽఆదిశో విదిశఽఉద్దిశో దిగ్భ్యః స్వాహా ॥ ౧౯

౨౨౮. ఐన్ద్రః ప్రాణోఽ అఙ్గేఽఅఙ్గే నిదీధ్యదైన్ద్రఽ ఉదానోఽ
అఙ్గేఽఅఙ్గే నిధీతః । దేవ త్వష్టర్భూరి తే సఀ సమేతు
సలక్ష్మా యద్విషురూపం భవాతి । దేవత్రా యన్తమవసే
సఖాయోఽను త్వా మాతా పితరో మదన్తు ॥ ౨౦

౨౨౯. సముద్రం గచ్ఛ స్వాహాఽన్తరిక్షం గచ్ఛ స్వాహా దేవఀ సవితారం
గచ్ఛ స్వాహా మిత్రావరుణౌ గచ్ఛ స్వాహాఽహోరాత్రే గచ్ఛ స్వాహా ఛన్దాఀసి
గచ్ఛ స్వాహా ద్యావాపృథివీ గచ్ఛ స్వాహా యజ్ఞం గచ్ఛ స్వాహా
సోమం గచ్ఛ స్వాహా దివ్యం నభో గచ్ఛ స్వాహాఽగ్నిం వైశ్వానరం గచ్ఛ స్వాహా
మనో మే హార్ది యచ్ఛ దివం తే ధూమో
గచ్ఛతు స్వర్జ్యోతిః పృథివీం భస్మనాపృణ స్వాహా ॥ ౨౧

౨౩౦. మాపో మౌషధీర్హిఀసీర్ధామ్నో ధామ్నో రాజఀస్తతో వరుణ నో ముఞ్చ ।
యదాహురఘ్న్యాఽఇతి వరుణేతి శపామహే తతో వరుణ నో ముఞ్చ ।
సుమిత్రియా నఽ ఆపఽఓషధయః సన్తు దుర్మిత్రియాస్తస్మై సన్తు
యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః ॥ ౨౨

౨౩౧. హవిష్మతీరిమాఽఆపో హవిష్మాఀ౨ఽ ఆవివాసతి । హవిష్మాన్
దేవోఽఅధ్వరో హవిష్మాఀ౨ఽ అస్తు సూర్యః ॥ ౨౩

౨౩౨. అగ్నేర్వోఽపన్నగృహస్య సదసి సాదయామీన్ద్రాగ్న్యోర్భాగధేయీ
స్థ మిత్రావరుణయోర్భాగధేయీ స్థ విశ్వేషాం దేవానాం భాగధేయీ స్థ ।
అమూర్యాఽఉప సూర్యే యాభిర్వా సూర్యః సహ ।
తా నో హిన్వన్త్వధ్వరమ్ ॥ ౨౪

౨౩౩. హృదే త్వా మనసే త్వా దివే త్వా సూర్యాయ త్వా ।
ఊర్ధ్వమిమమధ్వరం దివి దేవేషు హోత్రా యచ్ఛ ॥ ౨౫

౨౩౪. సోమ రాజన్ విశ్వాస్త్వం ప్రజాఽఉపావరోహ విశ్వాస్త్వాం ప్రజాఽఉపావరోహన్తు ।
శృణోత్వగ్నిః సమిధా హవం మే శృణ్వన్త్వాపో ధిషణాశ్చ దేవీః । శ్రోతా గ్రావాణో
విదుషో న యజ్ఞగ్ం శృణోతు దేవః సవితా హవం మే స్వాహా ॥ ౨౬

౨౩౫. దేవీరాపోఽఅపాన్నపాద్యో వఽఊర్మిర్హవిష్యఽఇన్ద్రియావాన్ మదిన్తమః ।
తం దేవేభ్యో దేవత్రా దత్త శుక్రపేభ్యో యేషాం భాగ స్థ స్వాహా ॥ ౨౭

౨౩౬. కార్షిరసి సముద్రస్య త్వా క్షిత్యాఽ ఉన్నయామి ।
సమాపోఽఅద్భిరగ్మత సమోషధీభిరోషధీః ॥ ౨౮

౨౩౭. యమగ్నే పృత్సు మర్త్యమవా వాజేషు యం జునాః ।
స యన్తా శశ్వతీరిషః స్వాహా ॥ ౨౯

౨౩౮. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ।
ఆదదే రావాఽసి గభీరమిమమధ్వరం కృధీన్ద్రాయ సుషూతమమ్ ।
ఉత్తమేన పవినోర్జస్వన్తం మధుమన్తం పయస్వన్తం నిగ్రాభ్యా స్థ
దేవశ్రుత స్తర్పయత మా ॥ ౩౦

౨౩౯. మనో మే తర్పయత వాచం మే తర్పయత ప్రాణం మే తర్పయత
చక్షుర్మే తర్పయత శ్రోత్రం మే తర్పయతాత్మానం
మే తర్పయత ప్రజాం మే తర్పయత పశూన్ మే తర్పయత గణాన్
మే తర్పయత గణా మే మా వితృషన్ ॥ ౩౧

౨౪౦. ఇన్ద్రాయ త్వా వసుమతే రుద్రవతఽ ఇన్ద్రాయ త్వాదిత్యవత
ఇన్ద్రాయ త్వాఽభిమాతిఘ్నే ।
శ్యేనాయ త్వా సోమభృతేఽగ్నయే త్వా రాయస్పోషదే ॥ ౩౨

౨౪౧. యత్తే సోమ దివి జ్యోతిర్యత్పృథివ్యాం యదురావన్తరిక్షే ।
తేనాస్మై యజమానాయోరు రాయే కృధ్యధి దాత్రే వోచః ॥ ౩౩

౨౪౨. శ్వాత్రా స్థ వృత్రతురో రాధోగూర్తాఽ అమృతస్య పత్నీః ।
తా దేవీర్దేవత్రేమం యజ్ఞం నయతోపహూతాః సోమస్య పిబత ॥ ౩౪

౨౪౩. మా భేర్మా సంవిక్థాఽఊర్జం ధత్స్వ ధిషణే వీడ్వీ సతీ
వీడయేథామూర్జం దధాథామ్ । పాప్మా హతో న సోమః ॥ ౩౫

౨౪౪. ప్రాగపాగుదగధరాక్సర్వతస్త్వా దిశఽఆధావన్తు । అమ్బ నిష్పర సమరీర్విదామ్ ॥ ౩౬

౨౪౫. త్వమఙ్గ ప్రశంసిషో దేవః శవిష్ఠ మర్త్యమ్ । న త్వదన్యో మఘవన్నస్తి
మర్డితేన్ద్ర బ్రవీమి తే వచః ॥ ౩౭

ఇతి షష్ఠోఽధ్యాయః

***

అథ సప్తమోఽధ్యాయః

ఋషిః :- గోతమః ౧-౬ । వసిష్ఠః ౭ । మధుచ్ఛన్దాః ౮, ౩౩ । గృత్సమదః ౯, ౩౪ । త్రసదస్యుః ౧౦ । మేధాతిథిః ౧౧ । వత్సారః కాశ్యపః ౧౨-౨౩ । భరద్వాజః ౨౪, ౨౫, ౩౯ । దేవశ్రవాః ౨౬-౩౦ । విశ్వామిత్రః ౩౧, ౩౫-౩౮ । త్రిశోకః ౩౨ । వత్సః ౪౦ । ప్రస్కణ్వః ౪౧ । కుత్సః ౪౨ । ఆఙ్గిరసః ౪౩-౪౮ ॥

దేవతాః :- ప్రాణః ౧ । సోమః ౨, ౨౧ । విద్వాంసః ౩, ౪౬ । మఘవా ౪ । ఈశ్వరః ౫ । యోగీ ౬ । వాయుః ౭ । ఇన్ద్రవాయూ ౮ । మిత్రావరుణౌ ౯, ౧౦ । అశ్వినౌ ౧౧ । విశ్వేదేవాః ౧౨-౧౭, ౧౯, ౨౨-౨౪, ౩౨-౩౪ । ప్రజాపతిః ౧౮, ౨౯, ౩౦, ౩౫-౩౮, ౪౦, ౪౪, ౪౫ । యజ్ఞః ౨౦, ౨౬ । వైశ్వానరః ౨౫ । యజ్ఞపతిః ౨౭, ౨౮ । ఇన్ద్రాగ్నీ ౩౧ । ప్రజాసేనాపతిః ౩౯ । సూర్యః ౪౧, ౪౨ । అన్తర్యామీ జగదీశ్వరః ౪౩ । వరుణః ౪౭ । ఆత్మా ౪౮ ॥

ఛన్దః :- నిచృదార్ష్యనుష్టుప్ ౧ । నిచృదార్షీ పఙ్క్తిః ౨ । విరాడ్బ్రాహ్మీజగతీ ౩ ॥ ఆర్ష్యుష్ణిక్ ౪, ౪౮ । ఆర్షీపఙ్క్తిః ౫ । భురిక్త్రిష్టుప్ ౬ । నిచృజ్జగతీ ౭ । ఆర్షీగాయత్రీ, స్వరాడ్ ఆర్షీగాయత్రీ ౮ । ఆర్షీగాయత్రీ, ఆసురీ గాయత్రీ ౯ । బ్రాహ్మీ బృహతీ ౧౦ । బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ౧౧ । నిచృదార్షీజగతీ, పఙ్క్తిః ౧౨ । నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్, ప్రాజాపత్యాగాయత్రీ ౧౩ । విరాడ్ జగతీ ౧౪ । నిచృద్ బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్ ౧౫ । నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్, సామ్నీ గాయత్రీ ౧౬ । స్వరాడ్ బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్ ౧౭ । నిచృత్త్రిష్టుప్, ప్రాజాపత్యా గాయత్రీ ౧౮ । భురిగార్షీ పఙ్క్తిః ౧౯ । నిచృదార్షీజగతీ ౨౦ । స్వరాడ్ బ్రాహ్మీత్రిష్టుప్, యాజుషీ జగతీ ౨౧ । నిచృత్ పఙ్క్తిః ౨౨ । ఆసుర్యనుష్టుప్, ప్రాజాపత్యానుష్టుప్, స్వరాట్ సామ్న్యనుష్టుప్, భురిగార్చీగాయత్రీ, భురిక్సామ్న్యనుష్టుప్ ౨౩ । ఆర్షీత్రిష్టుప్ ౨౪, ౩౧ । యాజుష్యనుష్టుప్, విరాడార్షీ బృహతీ ౨౫ । స్వరాడ్ బ్రాహ్మీబృహతీ ౨౬ । ఆసుర్యనుష్టుప్, ఆసుర్యుష్ణిక్, సామ్నీగాయత్రీ, ఆసురీగాయత్రీ, ౨౭, బ్రాహ్మీబృహతీ ౨౮ ॥ ఆర్చీ పఙ్క్తిః, భురిక్ సామ్నీపఙ్క్తిః । సామ్నీగాయత్రీ, ఆసుర్యనుష్టుప్, యాజుషీపఙ్క్తిః, ఆసుర్యుష్ణిక్, ౩౦ । ఆర్షీ గాయత్రీ, ఆర్చ్యుష్ణిక్ ౩౨, ఆర్షీ గాయత్రీ, ఆర్షీ బృహతీ, ౩౩ । ఆర్షీ గాయత్రీ, నిచృదార్ష్యుష్ణిక్ ౩౪, ఆర్షీత్రిష్టుప్, ఆర్ష్యుష్ణిక్, విరాడార్షీ త్రిష్టుప్, ఆర్ష్యుష్ణిక్, సామ్న్యుష్ణిక్ ౩౬ । నిచృదార్షీత్రిష్టుప్, ప్రాజాపత్యా త్రిష్టుప్ ౩౭, ౩౮ । భురిక్ పఙ్క్తిః, సామ్నీత్రిష్టుప్ ౩౯ । ఆర్షీ గాయత్రీ, విరాడార్షీ గాయత్రీ ౪౦ । భురిగార్షీ గాయత్రీ ౪౧ । భురిగార్షీ త్రిష్టుప్ ౪౨, ౪౩, ౪౪ । విరాడ్జగతీ ౪౫ । భురిగార్షీ త్రిష్టుప్ ౪౬ । భురిక్ ప్రాజాపత్యాజగతీ, స్వరాట్ ప్రాజాపత్యాజగతీ, నిచృదార్షీజగతీ, విరాడార్షీ జగతీ ౪౭ ॥

స్వరః :- గాన్ధారః ౧, ౧౫ । పఞ్చమః ౨, ౫, ౧౯, ౨౯ । నిషాదః ౩, ౭, ౧౪, ౨౦, ౪౫, ౪౭ । ఋషభః ౪, ౧౧, ౪౮ । ధైవతః ౬, ౧౭, ౨౪, ౩౧, ౩౭, ౩౮, ౪౨-౪౪, ౪౬ । షడ్జః ౮, ౯, ౪౦, ౪౧ । మధ్యమః ౧౦, ౨౨, ౨౬, ౨౮ । నిషాదః, పఞ్చమః ౧౨ । ధైవతః, షడ్జః ౧౩, ౧౬, ౧౮ । ధైవతః, నిషాదః ౨౧ । గాన్ధారః, షడ్జః, ౨౩ గాన్ధారః మధ్యమః, ౨౫ । గాన్ధారః, ఋషభః, షడ్జః, షడ్జః, । పఞ్చమః, ఋషభః, ౨, ౩, ౩౦ । షడ్జః, ఋషభః ౩౨, ౩౪ । షడ్జః, మధ్యమః ౩౩ । ధైవతః, ఋషభః ౩౫, ౩౬ । పఞ్చమః, ధైవతః ౩౯ ॥

విషయసూచిక

౨౪౬. వాచస్పతయే పవస్వ వృష్ణో అంశుభ్యాం గభస్తిపూతః ।
దేవో దేవేభ్యః పవస్వ యేషాం భాగోఽసి ॥ ౧

౨౪౭. మధుమతీర్న ఇషస్కృధి యత్తే సోమాదాభ్యం నామ జాగృవి తస్మై
తే సోమ సోమాయ స్వాహా స్వాహోర్వన్తరిక్షమన్వేమి ॥ ౨

౨౪౮. స్వాంకృతోఽసి విశ్వేభ్య ఇన్ద్రియేభ్యో దివ్యేభ్యః పార్థివేభ్యో
మనస్త్వాష్టు స్వాహా త్వా సుభవ సూర్యాయ దేవేభ్యస్త్వా
మరీచిపేభ్యో దేవాంశో యస్మై త్వేడే తత్సత్యముపరిప్రుతా భఙ్గేన
హతోఽసౌ ఫట్ ప్రాణాయ త్వా వ్యానాయ త్వా ॥ ౩

౨౪౯. ఉపయామగృహీతోఽస్యన్తర్యచ్ఛ మఘవన్ పాహి సోమమ్ ।
ఉరుష్య రాయ ఏషో యజస్వ ॥ ౪

౨౫౦. అన్తస్తే ద్యావాపృథివీ దధామ్యన్తర్దధామ్యుర్వన్తరిక్షమ్ ।
సజూర్దేవేభిరవరైః పరైశ్చాన్తర్యామే మఘవన్ మాదయస్వ ॥ ౫

౨౫౧. స్వాఙ్కృతో౽సి విశ్వేభ్య ఇన్ద్రియేభ్యో దివ్యేభ్యః పార్థివేభ్యో మనస్త్వాష్టు స్వాహా
త్వా సుభవ సూర్యాయ దేవేభ్యస్త్వా మరీచిపేభ్య ఉదానాయ త్వా ॥ ౬

౨౫౨. ఆ వాయో భూష శుచిపా ఉప నః సహస్రం తే నియుతో విశ్వవార । ఉపో
తే అన్ధో మద్యమయామి యస్య దేవ దధిషే పూర్వపేయం వాయవే త్వా॥ ౭

౨౫౩. ఇన్ద్రవాయూ ఇమే సుతా ఉప ప్రయోభిరాగతమ్ । ఇన్దవో వాముశన్తి హి ।
ఉపయామగృహీతో౽సి వాయవ ఇన్ద్రవాయుభ్యాం త్వైష తే యోనిః
సజోషోభ్యాం త్వా ॥ ౮

౨౫౪. అయం వాం మిత్రావరుణా సుతః సోమ ఋతావృధా ।
మమేదిహ శ్రుతꣳ హవమ్ । ఉపయామ గృహీతో౽సి మిత్రావరుణాభ్యాం త్వా॥౯

౨౫౫. రాయా వయꣳ ససవాꣳసో మదేమ హవ్యేన దేవా యవసేన గావః ।
తాం ధేనుం మిత్రావరుణా యువం నో విశ్వాహా ధత్తమనపస్ఫురన్తీమేష
తే యోనిరృతాయుభ్యాం త్వా ॥ ౧౦

౨౫౬. యా వాం కశా మధుమత్యశ్వినా సూనృతావతీ । తయా యజ్ఞం మిమిక్షతమ్।
ఉపయామగృహీతో౽స్యశ్విభ్యాం త్వైష తే యోనిర్మాధ్వీభ్యాం త్వా ॥ ౧౧

౨౫౭. తం ప్రత్నథా పూర్వథా విశ్వథేమథా జ్యేష్ఠతాతిం బర్హిషదꣳ స్వర్విదమ్ ।
ప్రతీచీనం వృజనం దోహసే ధునిమాశుం జయన్తమను యాసు వర్ధసే । ఉపయామగృ
హీతో౽సి శణ్డాయ త్వైష తే యోనిర్వీరతాం పాహ్యపమృష్టః శణ్డో దేవాస్త్వా
శుక్రపాః ప్రణయన్త్వనాధృష్టాసి॥ ౧౨

౨౫౮. సువీరో వీరాన్ ప్రజనయన్ పరీహ్యభి రాయస్పోషేణ యజమానమ్ ।
సఞ్జగ్మానో దివా పృథివ్యా శుక్రః శుక్రశోచిషా నిరస్తః శణ్డః శుక్రస్యాధిష్ఠానమసి ॥ ౧౩

౨౫౯. అచ్ఛిన్నస్య తే దేవ సోమ సువీర్యస్య రాయస్పోషస్య దదితారః స్యామ సా ప్రథమా
సꣳస్కృతిర్విశ్వవారా స ప్రథమో వరుణో మిత్రో౽అగ్నిః ॥ ౧౪

౨౬౦. స ప్రథమో బృహస్పతిశ్చికిత్వాꣳస్తస్మా ఇన్ద్రాయ సుతమాజుహోత స్వాహా।
తృమ్పన్తు హోత్రా మధ్వో యాః స్విష్టా యాః సుప్రీతాః
సుహుతా యత్స్వాహాయాడగ్నీత్ ॥ ౧౫

౨౬౧. అయం వేనశ్చోదయత్పృశ్నిగర్భా జ్యోతిర్జరాయూ రజసో విమానే ।
ఇమమపాꣳ సఙ్గమే సూర్యస్య శిశుం
న విప్రా మతిభీ రిహన్తి । ఉపయామగృహీతో౽సి మర్కాయ త్వా ॥౧౬

౨౬౨. మనో న యేషు హవనేషు తిగ్మం విపః శచ్యా వనుథో ద్రవన్తా ।
ఆ యః శర్యాభిస్తువినృమ్ణో అస్యాశ్రీణీతాదిశం గభస్తావేష తే యోనిః ప్రజాః
పాహ్యపమృష్టో మర్కో దేవాస్త్వా మన్థిపాః ప్రణయన్త్వనాధృష్టాసి॥ ౧౭

౨౬౩. సుప్రజాః ప్రజాః ప్రజనయన్పరీహ్యభి రాయస్పోషేణ యజమానమ్। సఞ్జగ్మానో దివా
పృథివ్యా మన్థీ మన్థిశోచిషా నిరస్తో మర్కో మన్థినో౽ధిష్ఠానమసి॥ ౧౮

౨౬౪. యే దేవాసో దివ్యేకాదశ స్థ పృథివ్యామధ్యేకాదశ స్థ । అప్సుక్షితో మహినైకాదశ
స్థ తే దేవాసో యజ్ఞమిమం జుషధ్వమ్ ॥ ౧౯

౨౬౫. ఉపయామగృహీతో౽స్యాగ్రయణో౽సి స్వాగ్రయణః ।
పాహి యజ్ఞం పాహి యజ్ఞపతిం విష్ణుస్త్వామిన్ద్రియేణ పాతు విష్ణుం
త్వం పాహ్యభి సవనాని పాహి ॥ ౨౦

౨౬౬. సోమః పవతే సోమః పవతే౽స్మై బ్రహ్మణే౽స్మై క్షత్రాయాస్మై
సున్వతే యజమానాయ పవత ఇష ఊర్జే పవతే౽ద్భ్య ఓషధీభ్యః పవతే
ద్యావాపృథివీభ్యాం పవతే సుభూతాయ పవతే

విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్య ఏష తే యోనిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః ॥ ౨౧

౨౬౭. ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా బృహద్వతే వయస్వత ఉక్థావ్యం గృహ్ణామి । యత్త ఇన్ద్ర బృహద్వయస్తస్మై త్వా విష్ణవే త్వైష తే యోనిరుక్థేభ్యస్త్వా దేవేభ్యస్త్వా దేవావ్యం యజ్ఞస్యాయుషే గృహ్ణామి ॥ ౨౨

౨౬౮. మిత్రావరుణాభ్యాం త్వా దేవావ్యం యజ్ఞస్యాయుషే గృహ్ణామీన్ద్రాయ త్వా దేవావ్యం యజ్ఞస్యాయుషే గృహ్ణామీన్ద్రాగ్నిభ్యాం త్వా దేవావ్యం యజ్ఞస్యాయుషే గృహ్ణామీన్ద్రావరుణాభ్యాం త్వా దేవావ్యం యజ్ఞస్యాయుషే గృహ్ణామీన్ద్రాబృహస్పతిభ్యాం త్వా దేవావ్యం యజ్ఞస్యాయుషే గృహ్ణామీన్ద్రావిష్ణుభ్యాం త్వా దేవావ్యం యజ్ఞస్యాయుషే గృహ్ణామి ॥ ౨౩

౨౬౯. మూర్ధానం దివోఽఅరతిం పృథివ్యా వైశ్వానరమృతఽఆజాతమగ్నిమ్ । కవిꣳసమ్రాజమతిథిం జనానామాసన్నా పాత్రం జనయన్త దేవాః ॥ ౨౪

౨౭౦. ఉపయామగృహీతోఽసి ధ్రువోఽసి ధ్రువక్షితిర్ధ్రువాణాం ధ్రువతమోఽచ్యుతానామచ్యుతక్షిత్తమ ఏష తే యోనిర్వైశ్వానరాయ త్వా । ధ్రువం ధ్రువేణ మనసా వాచా సోమమవనయామి । అథా న ఇన్ద్ర ఇద్విశోఽసపత్నాః సమనసస్కరత్ ॥ ౨౫

౨౭౧. యస్తే ద్రప్స స్కన్దతి యస్తేఽఅꣳశుర్గ్రావచ్యుతో ధిషణయోరుపస్థాత్ । అధ్వర్యోర్వా పరి వా యః పవిత్రాత్తం తే జుహోమి మనసా వషట్కృతꣳ స్వాహా దేవానాముత్క్రమణమసి ॥ ౨౬

౨౭౨. ప్రాణాయ మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వ వ్యానాయ మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వోదానాయ మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వ వాచే మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వ క్రతూదక్షాభ్యాం మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వ శ్రోత్రాయ మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వ చక్షుర్భ్యాం మే వర్చోదసౌ వర్చసే పవేథామ్ ॥ ౨౭

౨౭౩. ఆత్మనే మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వౌజసే మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వాయుషే మే వర్చోదా వర్చసే పవస్వ విశ్వాభ్యో మే ప్రజాభ్యో వర్చోదసౌ వర్చసే పవేథామ్ ॥ ౨౮

౨౭౪. కోఽసి కతమోఽసి కస్యాసి కో నామాసి ।
యస్య తే నామామన్మహి యం త్వా సోమేనాతీతృపామ ।
భూర్భువః స్వః సుప్రజాః ప్రజాభిః స్యాꣳ సువీరో వీరైః సుపోషః పోషైః ॥ ౨౯

౨౭౫. ఉపయామగృహీతోఽసి మధవే త్వోపయామగృహీతోఽసి మాధవాయ త్వోపయామగృహీతోఽసి శుక్రాయ త్వోపయామగృహీతోఽసి శుచయే త్వోపయామగృహీతోఽసి నభసే త్వోపయామగృహీతోఽసి నభస్యాయ త్వోపయామగృహీతోఽసీషే త్వోపయామగృహీతోఽస్యూర్జే త్వోపయామగృహీతోఽసి సహసే త్వోపయామగృహీతోఽసి సహస్యాయ త్వోపయామగృహీతోఽసి తపసే త్వోపయామగృహీతోఽసి తపస్యాయ త్వోపయామగృహీతోఽస్యꣳహసస్పతయే త్వా ॥ ౩౦

౨౭౬. ఇన్ద్రాగ్నీఽఆగతꣳ సుతం గీర్భిర్నభో వరేణ్యమ్ । అస్య పాతం ధియేషితా । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాగ్నిభ్యాం త్వైష తే యోనిరిన్ద్రాగ్నిభ్యాం త్వా ॥ ౩౧

౨౭౭. ఆ ఘా యేఽఅగ్నిమిన్ధతే స్తృణన్తి బర్హిరానుషక్ । యేషామిన్ద్రో యువా సఖా । ఉపయామగృహీతోఽస్యగ్నీన్ద్రాభ్యాం త్వైష తే యోనిరగ్నీన్ద్రాభ్యాం త్వా ॥ ౩౨

౨౭౮. ఓమాసశ్చర్షణీధృతో విశ్వే దేవాసఽఆగత । దాశ్వాꣳసో దాశుషః సుతమ్ ।

ఉపయామగృహీతోఽసి విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్య ఏష తే యోనిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః ॥ ౩౩

౨౭౯. విశ్వే దేవాస ఆ గత శృణుతా మ ఇమꣳ హవమ్ । ఏదం బర్హిర్నిషీదత ।
ఉపయామగృహీతోఽసి విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్య ఏష తే
యోనిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః ॥ ౩౪

౨౮౦. ఇన్ద్ర మరుత్వ ఇహ పాహి సోమం యథా శార్యాతే అపిబః సుతస్య । తవ ప్రణీతీ
తవ శూర శర్మన్నా వివాసన్తి కవయః సుయజ్ఞాః । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా
మరుత్వత ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా మరుత్వతే ॥ ౩౫

౨౮౧. మరుత్వన్తం వృషభం వావృధానమకవారిం దివ్యꣳ శాసమిన్ద్రమ్ ।
విశ్వాసాహమవసే నూతనాయోగ్రꣳ సహోదామిహ తꣳ హువేమ ।
ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా మరుత్వత ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ
త్వా మరుత్వతే । ఉపయామగృహీతోఽసి మరుతాం త్వౌజసే ॥ ౩౬

౨౮౨. సజోషా ఇన్ద్ర సగణో మరుద్భిః సోమం పిబ వృత్రహా శూర విద్వాన్ ।
జహి శత్రూꣳ రప మృధో నుదస్వాథాభయం కృణుహి విశ్వతో నః ॥
ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా మరుత్వత ఏష తే
యోనిరిన్ద్రాయ త్వా మరుత్వతే ॥ ౩౭

౨౮౩. మరుత్వాꣳ ఇన్ద్ర వృషభో రణాయ పిబా సోమమనుష్వధం
మదాయ ఆసిఞ్చస్వ జఠరే మధ్వ ఊర్మిం త్వꣳ హి
రాజాసి ప్రతిపత్సుతానామ్ । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా
మరుత్వత ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా మరుత్వతే ॥ ౩౮

౨౮౪. మహాꣳ ఇన్ద్రో నృవదా చర్షణిప్రా ఉత ద్విబర్హా అమినః సహోభిః ।
అస్మద్ర్యగ్వావృధే వీర్యాయోరుః పృథుః సుకృతః కర్తృభిర్భూత్ ।
ఉపయామగృహీతోఽసి మహేన్ద్రాయ త్వైష తే యోనిర్మహేన్ద్రాయ త్వా ॥ ౩౯

౨౮౫. మహాꣳ ఇన్ద్రో య ఓజసా పర్జన్యో వృష్టిమాꣳ ఇవ ।
స్తోమైర్వత్సస్య వావృధే ।
ఉపయామగృహీతోఽసి మహేన్ద్రాయ త్వైష తే యోనిర్మహేన్ద్రాయ త్వా ॥ ౪౦

౨౮౬. ఉదు త్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యꣳ స్వాహా ॥ ౪౧

౨౮౭. చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః ।
ఆప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షꣳ సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ స్వాహా ॥ ౪౨

౨౮౮. అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।
యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాం తే నమఉక్తిం విధేమ స్వాహా ॥ ౪౩

౨౮౯. అయం నో అగ్నిర్వరివస్కృణోత్వయం మృధః పుర ఏతు ప్రభిన్దన్ ।
అయం వాజాఞ్జయతు వాజసాతావయꣳ శత్రూఞ్జయతు జర్హృషాణః స్వాహా ॥ ౪౪

౨౯౦. రూపేణ వో రూపమభ్యాగాం తుథో వో విశ్వవేదా విభజతు ।
ఋతస్య పథా ప్రేత చన్ద్రదక్షిణా వి స్వః పశ్య వ్యన్తరిక్షం యతస్వ సదస్యైః ॥ ౪౫

౨౯౧. బ్రాహ్మణమద్య విదేయం పితృమన్తం పైతృమత్యమృషిమార్షేయꣳ
సుధాతుదక్షిణమ్ । అస్మద్రాతా దేవత్రా గచ్ఛత ప్రదాతారమావిశత ॥ ౪౬

౨౯౨. అగ్నయే త్వా మహ్యం వరుణో దదాతు సోఽమృతత్వమశీయాయుర్దాత్ర ఏధి
మయో మహ్యం ప్రతిగ్రహీత్రే
రుద్రాయ త్వా మహ్యం వరుణో దదాతు సోఽమృతత్వమశీయ
ప్రాణో దాత్ర ఏధి వయో మహ్యం

ప్రతిగ్రహీత్రే బృహస్పతయే త్వా మహ్యం వరుణో దదాతు

సోఽమృతత్వమశీయ త్వగ్దాత్రఽఏధి మయో

మహ్యం ప్రతిగ్రహీత్రే యమాయ త్వా మహ్యం వరుణో దదాతు

సోఽమృతత్వమశీయ హయో దాత్రఽఏధి వయో మహ్యం ప్రతిగ్రహీత్రే ॥ ౪౭

౨౯౩. కోఽదాత్కస్మాఽ అదాత్కామోఽదాత్కామాయాదాత్ । కామో దాతా కామః ప్రతిగ్రహీతా కామైతత్తే ॥ ౪౮

ఇతి సప్తమోఽధ్యాయః

***

అథ అష్టమోఽధ్యాయః

ఋషిః :- అఙ్గిరసః ౧-౩ । కుత్సః ౪, ౫ । భరద్వాజః ౬-౧౪ । అత్రిః ౧౫-౨౨, ౨౪-౩౦ । అత్రిః , శునశ్శేపః ౨౩ । గోతమః ౩౧, ౩౩, ౩౫ । మేధాతిథిః ౩౨ । మధుచ్ఛన్దాః ౩౪ । వివస్వాన్ ౩౬, ౩౭ । వైఖానసః ౩౮, ౩౯ । ప్రస్కణ్వః ౪౦, ౪౧ । కుసురు విన్దః ౪౨, ౪౩ । శాసః ౪౪, ౪౭ । దేవాః ౪౮-౫౩ । మన్వః ౫౪-౬౨ కశ్యపః ౬౩ ॥

దేవతాః- బృహస్పతి సోమః ౧ । గృహపతిర్మఘవా ౨ । ఆదిత్యో గృహపతిః ౩, ౪ । గృహపతయః ౫, ౬, ౧౦-౧౨, ౧౪-౧౬, ౧౮, ౨౦-౨౬, ౩౩-౩౫, ౫౩ । సవితా గృహపతిః ౭ । విశ్వేదేవా గృహపతయః ౮, ౧౭, ౧౯ । గృహపతయో విశ్వేదేవాః ౯, ౧౩ । దమ్పతీ ౨౭-౩౨ । పరమేశ్వరః ౩౬ । సమ్రాడ్ మాణ్డలికా రాజానౌ ౩౭ । రాజాదయో గృహపతయః ౩౮, ౪౦ । రాజాదయో గృహస్థాః ౩౯ । సూర్యః ౪౧ । వహ్నిః ౪౨, ౪౩ । ఇన్ద్రః ౪౪ । ఈశ్వరసభేశౌ రాజానౌ ౪౫ । విశ్వకర్మేన్ద్రః ౪౬, ౪౭ ॥ ప్రజాపతయః ౪౮, ౫౦ । విశ్వేదేవాః ప్రజాపతయః ౪౯ । ప్రజాపతయో గృహస్థాః ౫౧ । ప్రజాపతిః ౫౨ । పరమేష్ఠీ ప్రజాపతిః ౫౪ । ఇన్ద్రాదయః ౫౫ । విశ్వేదేవాః గృహస్థాః ౫౬ । విశ్వేదేవాః ౫౭-౬౧ । యజ్ఞః ౬౨, ౬౩ ॥

ఛన్దః- ఆర్చీపఙ్క్తిః ౧ । భురిగార్చీపఙ్క్తిః ౨ । నిచృదార్షీ పఙ్క్తిః ౩ । నిచృజ్జగతీ ౪ । ప్రాజాపత్యానుష్టుప్ , నిచృదార్షీజగతీ ౫ । నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్ ౬, ౧౯ । విరాడ్ బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్ ౭ । ప్రాజాపత్యా గాయత్రీ, నిచృదార్షీ బృహతీ ౮ । ప్రాజాపత్యాగాయత్రీ, ఆర్చ్యుష్ణిక్, స్వరాడార్షీ పఙ్క్తిః ౯ । విరాడ్బ్రాహ్మీ బృహతీ ౧౦, ౪౭ । భురిగార్ష్యనుష్టుప్ ౧౧ । ఆర్చీపఙ్క్తిః ౧౨, ౪౩, ౫౫ । సామ్న్యుష్ణిక్, నిచృత్సామ్న్యుష్ణిక్, ప్రాజాపత్యోష్ణిక్, నిచృదార్ష్యుష్ణిక్ ౧౩ । విరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౧౪, ౧౬ । భురిగార్షీత్రిష్టుప్ ౧౫, ౩౬ । స్వరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౧౭, ౨౦, ౬౨ ఆర్షీత్రిష్టుప్ ౧౮, ౨౪ । స్వరాడార్ష్యుష్ణిక్ ౨౧ । విరాడార్ష్యుష్ణిక్, విరాడార్షీ బృహతీ ౨౨ । యాజుష్యుష్ణిక్ , నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్, ఆసురీ గాయత్రీ ౨౩ । భురిగార్షీపఙ్క్తిః ౨౫ । స్వరాడార్షీ బృహతీ ౨౬ । భురిక్ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్, స్వరాడార్షీ బృహతీ ౨౭ । భురిగ్ సామ్న్యుష్ణిక్, భురిగార్ష్యుష్ణిక్, ప్రాజాపత్యానుష్టుప్ ౨౮ । భురిగార్ష్యనుష్టుప్ ౨౯ । ఆర్షీ జగతీ ౩౦ । ఆర్షీ గాయత్రీ ౩౧, ౩౨ । ఆర్ష్యనుష్టుప్, ఆర్ష్యుష్ణిక్ ౩౩ । విరాడార్ష్యనుష్టుప్, విరాడార్ష్యుష్ణిక్ ౩౪, విరాడార్ష్యనుష్టుప్, ఆర్ష్యుష్ణిక్ ౩౫ । సామ్నీ త్రిష్టుప్, విరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౩౭ । భురిక్ త్రిపాద్ గాయత్రీ, స్వరాడార్ష్యనుష్టుప్, భురిగార్ష్యనుష్టుప్ ౩౮ । ఆర్షీ గాయత్రీ, ఆర్ష్యుష్ణిక్ ౩౯ । ఆర్షీ గాయత్రీ, స్వరాడార్షీ గాయత్రీ ౪౦ । నిచృదార్షీ గాయత్రీ, స్వరాడార్షీ గాయత్రీ ౪౧ । స్వరాడ్ బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ౪౨ । నిచృదనుష్టుప్, స్వరాడార్షీ గాయత్రీ ౪౪ । భురిగార్షీ త్రిష్టుప్, విరాడార్ష్యనుష్టుప్ ౪౫ । నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్, విరాడార్ష్యనుష్టుప్ ౪౬ । ఆసురీ త్రిష్టుప్,

యాజుషీత్రిష్టుప్ । యాజుషీజగతీ, సామ్నీబృహతీ ౪౮ । విరాట్ ప్రాజాపత్యాజగతీ, నిచృదార్ష్యుష్ణిక్ ౪౯ । భురిగార్షీ జగతీ ౫౦, ౫౧ । నిచృదార్షీ బృహతీ ౫౨ । ఆర్చ్యనుష్టుప్, ఆసుర్యుష్ణిక్, ప్రాజాపత్యా బృహతీ, విరాట్ ప్రాజాపత్యా పఙ్క్తిః ౫౩ । నిచృత్ బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్, ౫౪ ఆర్షీ బృహతీ ౫౬ । బృహతీ ౫౭ । నిచృదార్షీ జగతీ ౫౮ । నిచృదార్షీ జగతీ ౫౮ । విరాడార్షీ గాయత్రీ ౫౯ । స్వరాడ్ బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్ ౬౦ । బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ౬౧ । స్వరాడార్షీ గాయత్రీ ౬౩ ॥

స్వరః :- పఞ్చమః ౧-౩, ౧౨, ౧౫, ౪౩, ౫౫ । నిషాదః ౪, ౩౦, ౫౦, ౫౧, ౫౮ । గాన్ధారః, నిషాదః ౫ । ధైవతః ౬, ౧౪-౨౦, ౨౪, ౩౬, ౩౭, ౬౦, ౬౨ । గాన్ధారః ౭, ౧౧, ౨౯, ౩౫ । షడ్జః, మధ్యమః ౮ । షడ్జః, ఋషభః, పఞ్చమః ౯ । మధ్యమః ౧౦, ౨౬, ౪౭, ౫౨, ౫౬, ౫౭ । ఋషభః, ౧౩, ౨౧, ౪౨, ౫౪, ౬౧ । ఋషభః, మధ్యమః ౨౨ । ఋషభః, ధైవతః, షడ్జః ౨౩ । గాన్ధారః, మధ్యమః ౨౭ । ఋషభః, గాన్ధారః ౨౮ । షడ్జః ౩౧, ౩౨, ౪౦, ౪౧, ౬౩ । గాన్ధారః, ఋషభః ౩౩, ౩౪, ౩౫ । షడ్జః, గాన్ధారః ౩౮ । షడ్జః, ఋషభః ౩౯ । గాన్ధారః, షడ్జః, ౪౪ । ధైవతః, గాన్ధారః ౪౫, ౪౬ । ధైవతః, నిషాదః, మధ్యమః ౪౮ । నిషాదః, ఋషభః ౪౯ । గాన్ధారః । ఋషభః, మధ్యమః, పఞ్చమః ౫౩ । నిషాదః, షడ్జః ౫౯ ॥

విషయసూచిక

౨౯౪. ఉపయామగృహీతోఽస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా । విష్ణ ఉరుగాయైష తే సోమస్తꣳ రక్షస్వ మా త్వా దభన్ ॥ ౧

౨౯౫. కదా చన స్తరీరసి నేన్ద్ర సశ్చసి దాశుషే । ఉపోపేన్ను మఘవన్భూయ ఇన్ను తే దానం దేవస్య పృచ్యత ఆదిత్యేభ్యస్త్వా ॥ ౨

౨౯౬. కదా చన ప్రయుచ్ఛస్యుభే ని పాసి జన్మనీ । తురీయాదిత్య సవనం త ఇన్ద్రియమాతస్థావమృతం దివ్యాదిత్యేభ్యస్త్వా ॥ ౩

౨౯౭. యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసో భవతా మృడయన్తః । ఆ వోఽర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాదꣳహోశ్చిద్యా వరివోవిత్తరాసదాదిత్యేభ్యస్త్వా ॥ ౪

౨౯౮. వివస్వన్నాదిత్యైష తే సోమపీథస్తస్మిన్ మత్స్వ । శ్రదస్మై నరో వచసే దధాతన యదాశీర్దా దమ్పతీ వామమశ్నుతః । పుమాన్ పుత్రో జాయతే విన్దతే వస్వధా విశ్వాహారప ఏధతే గృహే ॥ ౫

౨౯౯. వామమద్య సవితర్వామము శ్వో దివే దివే వామమస్మభ్యꣳ సావీః । వామస్య హి క్షయస్య దేవ భూరేరయా ధియా వామభాజః స్యామ ॥ ౬

౩౦౦. ఉపయామగృహీతోఽసి సావిత్రోఽసి చనోధాశ్చనోధా అసి చనో మయి ధేహి జిన్వ యజ్ఞం జిన్వ యజ్ఞపతిం భగాయ దేవాయ త్వా సవిత్రే ॥ ౭

౩౦౧. ఉపయామగృహీతోఽసి సుశర్మాసి సుప్రతిష్ఠానో బృహదుక్షాయ నమః । విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్య ఏష తే యోనిర్విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యః ॥ ౮

౩౦౨. ఉపయామగృహీతోఽసి బృహస్పతిసుతస్య దేవ సోమ త ఇన్దోరిన్ద్రియావతః పత్నీవతో గ్రహాꣳ౨ ఋధ్యాసమ్ । అహం పరస్తాదహమవస్తాద్ యదన్తరిక్షం తదు మే పితాభూత్ । అహꣳ సూర్యముభయతో దదర్శాహం దేవానాం పరమం గుహా యత్ ॥ ౯

౩౦౩. అగ్నా౩ఇ పత్నీవన్త్సజూర్దేవేన త్వష్ట్రా సోమం పిబ స్వాహా । ప్రజాపతిర్వృషాసి రేతోధా రేతో మయి ధేహి ప్రజాపతేస్తే వృష్ణో రేతోధసో రేతోధామశీయ ॥ ౧౦

౩౦౪. ఉపయామగృహీతోఽసి హరిరసి హారియోజనో హరిభ్యాం త్వా । హర్యోర్ధానా స్థ సహసోమా ఇన్ద్రాయ ॥ ౧౧

౩౦౫. యస్తే అశ్వసనిర్భక్షో యో గోసనిస్తస్య త ఇష్టయజుష స్తుతస్తోమస్య శస్తోక్థస్యోపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి ॥ ౧౨

౩౦౬. దేవకృతస్యైనసోఽవయజనమసి మనుష్యకృతస్యైనసోఽవయజనమసి పితృకృతస్యైనసోఽవయజనమస్యాత్మకృతస్యైనసోఽవయజనమస్యేనస ఏనసోఽవయజనమసి । యచ్చాహమేనో విద్వాꣳశ్చకార యచ్చావిద్వాꣳస్తస్య సర్వస్యైనసోఽవయజనమసి ॥ ౧౩

౩౦౭. సం వర్చసా పయసా సం తనూభిరగన్మహి మనసా సꣳ శివేన । త్వష్టా సుదత్రో విదధాతు రాయోఽనుమార్ష్టు తన్వో యద్విలిష్టమ్ ॥ ౧౪

౩౦౮. సమిన్ద్ర ణో మనసా నేషి గోభిః సꣳ సూరిభిర్మఘవన్త్సꣳ స్వస్త్యా । సం బ్రహ్మణా

దేవకృతం యదస్తి సం దేవానాగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియానాగ్ం స్వాహా॥ ౧౪

౩౦౯. సం వర్చసా పయసా సం తనూభిరగన్మహి మనసా సం శివేన।
త్వష్టా సుదత్రో విదధాతు రాయోఽనుమార్ష్టు తన్వో యద్విలిష్టమ్॥ ౧౫

౩౧౦. ధాతా రాతిః సవితేదం జుషన్తాం ప్రజాపతిర్నిధిపా దేవోఽ అగ్నిః। త్వష్టా విష్ణుః
ప్రజయా సఀ రరాణా యజమానాయ ద్రవిణం దధాత స్వాహా॥ ౧౬

౩౧౧. సుగా వో దేవాః సదనాఽ అకర్మ యఽ ఆజగ్మేదఀ సవనం జుషాణాః।
భరమాణా వహమానా హవీగ్ంష్యస్మే ధత్త వసవో వసూని స్వాహా॥ ౧౭

౩౧౨. యాఀ2ఽ ఆవహఽ ఉశతో దేవ దేవాఀస్తాన్ ప్రేరయ స్వేఽ అగ్నే సధస్థే।
జక్షివాగ్ంసః పపివాగ్ంసశ్చ విశ్వేఽసుం ఘర్మగ్ం స్వరాతిష్ఠతాను స్వాహా॥ ౧౮

౩౧౩. వయగ్ం హి త్వా ప్రయతి యజ్ఞేఽ అస్మిన్నగ్నే హోతారమవృణీమహీహ।
ఋధగయాఽ ఋధగుతాశమిష్ఠాః ప్రజానన్యజ్ఞముపయాహి విద్వాన్త్స్వాహా॥ ౨౦

౩౧౪. దేవా గాతువిదో గాతుం విత్త్వా గాతుమిత।
మనసస్పతఽ ఇమం దేవ యజ్ఞగ్ం స్వాహా వాతే ధాః॥ ౨౧

౩౧౫. యజ్ఞ యజ్ఞం గచ్ఛ యజ్ఞపతిం గచ్ఛ స్వాం యోనిం గచ్ఛ స్వాహా।
ఏష తే యజ్ఞో యజ్ఞపతే సహసూక్తవాకః సర్వవీరస్తం జుషస్వ స్వాహా॥ ౨౨

౩౧౬. మాహిర్భూర్మా పృదాకుః। ఉరుగ్ం హి రాజా వరుణశ్చకార సూర్యాయ
పన్థామన్వేతవాఽ ఉ। అపదే పాదా ప్రతిధాతవేఽకరుతాపవక్తా హృదయావిధశ్చిత్।
నమో వరుణాయాభిష్ఠితో వరుణస్య పాశః॥ ౨౩

౩౧౭. అగ్నేరనీకమపఽ ఆవివేశాపాం నపాత్ ప్రతిరక్షన్నసుర్యమ్।
దమేదమే సమిధం యక్ష్యగ్నే ప్రతి తే జిహ్వా ఘృతముచ్చరణ్యత్ స్వాహా॥ ౨౪

౩౧౮. సముద్రే తే హృదయమప్స్వన్తః సం త్వా విశన్త్వోషధీరుతాపః।
యజ్ఞస్య త్వా యజ్ఞపతే సూక్తోక్తౌ నమోవాకే విధేమ యత్ స్వాహా॥ ౨౫

౩౧౯. దేవీరాపఽ ఏష వో గర్భస్తఀ సుప్రీతఀ సుభృతం బిభృత।
దేవ సోమైష తే లోకస్తస్మిఞ్ఛం చ వక్ష్వ పరి చ వక్ష్వ॥ ౨౬

౩౨౦. అవభృథ నిచుమ్పుణ నిచేరురసి నిచుమ్పుణః। అవ దేవైర్దేవకృతమేనోఽయాసిషమవ
మర్త్యైర్మర్త్యకృతం పురురావ్ణో దేవ రిషస్పాహి। దేవానాగ్ం సమిదసి॥ ౨౭

౩౨౧. ఏజతు దశమాస్యో గర్భో జరాయుణా సహ। యథాయం వాయురేజతి
యథా సముద్రఽ ఏజతి। ఏవాయం దశమాస్యోఽ అస్రజ్జరాయుణా సహ॥ ౨౮

౩౨౨. యస్యై తే యజ్ఞియో గర్భో యస్యై యోనిర్హిరణ్యయీ।
అఙ్గాన్యహ్రుతా యస్య తం మాత్రా సమజీగమఀ స్వాహా॥ ౨౯

౩౨౩. పురుదస్మో విషురూపఽ ఇన్దురన్తర్మహిమానమానఞ్జ ధీరః।
ఏకపదీం ద్విపదీం త్రిపదీం చతుష్పదీమష్టాపదీం భువనాను ప్రథన్తాగ్ం స్వాహా॥ ౩౦

౩౨౪. మరుతో యస్య హి క్షయే పాథా దివో విమహసః। స సుగోపాతమో జనః॥ ౩౧

౩౨౫. మహీ ద్యౌః పృథివీ చ నఽ ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతామ్।
పిపృతాం నో భరీమభిః॥ ౩౨

౩౨౬. ఆతిష్ఠ వృత్రహన్ రథం యుక్తా తే బ్రహ్మణా హరీ। అర్వాచీనఀ సు తే మనో గ్రావా
కృణోతు వగ్నునా। ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా షోడశినఽ ఏష తే
యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే॥ ౩౩

౩౨౭. యుక్ష్వా హి కేశినా హరీ వృషణా కక్ష్యప్రా । అథా నఽ ఇన్ద్ర సోమపా గిరాముపశ్రు
తిం చర । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా షోడశినఽ ఏష తే
యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే ॥ ౩౪

౩౨౮. ఇన్ద్రమిద్ధరీ వహతోఽప్రతిధృష్టశవసమ్ । ఋషీణాం చ
స్తుతీరుప యజ్ఞం చ మానుషాణామ్ । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా
షోడశినఽ ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా షోడశినే ॥ ౩౫

౩౨౯. యస్మాన్న జాతః పరోఽఅన్యోఽఅస్తి యఽఆవివేశ భువనాని విశ్వా ।
ప్రజాపతిః ప్రజయా సꣳ రరాణస్త్రీణి జ్యోతీꣳషి సచతే స షోడశీ ॥ ౩౬

౩౩౦. ఇన్ద్రశ్చ సమ్రాడ్ వరుణశ్చ రాజా తౌ తే భక్షం చక్రతురగ్రఽఏతమ్ ।
తయోరహమను భక్షం భక్షయామి వాగ్దేవీ జుషాణా
సోమస్య తృప్యతు సహ ప్రాణేన స్వాహా ॥ ౩౭

౩౩౧. అగ్నే పవస్వ స్వపాఽఅస్మే వర్చః సువీర్యమ్ । దధద్రయిం మయి పోషమ్ ।
ఉపయామగృహీతోఽస్యగ్నయే త్వా వర్చసఽఏష తే యోనిరగ్నయే త్వా వర్చసే ।
అగ్నే వర్చస్విన్వర్చస్వాంస్త్వం దేవేష్వసి వర్చస్వానహం మనుష్యేషు భూయాసమ్ ॥ ౩౮

౩౩౨. ఉత్తిష్ఠన్నోజసా సహ పీత్వీ శిప్రేఽఅవేపయః । సోమమిన్ద్ర చమూ సుతమ్ ।
ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వౌజసఽఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వౌజసే ।
ఇన్ద్రౌజిష్ఠౌజిష్ఠస్త్వం దేవేష్వస్యోజిష్ఠోఽహం మనుష్యేషు భూయాసమ్ ॥ ౩౯

౩౩౩. అదృశ్రమస్య కేతవో వి రశ్మయో జనాꣳ అను । భ్రాజన్తో అగ్నయో యథా ।
ఉపయామగృహీతోఽసి సూర్యాయ త్వా భ్రాజాయైష తే యోనిః సూర్యాయ త్వా
భ్రాజాయ । సూర్య భ్రాజిష్ఠ భ్రాజిష్ఠస్త్వం దేవేష్వసి భ్రాజిష్ఠోఽహం మనుష్యేషు
భూయాసమ్ ॥ ౪౦

౩౩౪. ఉదు త్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ ।
ఉపయామగృహీతోఽసి సూర్యాయ త్వా భ్రాజాయైష తే యోనిః
సూర్యాయ త్వా భ్రాజాయ ॥ ౪౧

౩౩౫. ఆజిఘ్ర కలశం మహ్యా త్వా విశన్త్విన్దవః । పునరూర్జా నివర్తస్వ సా నః సహస్రం
ధుక్ష్వోరుధారా పయస్వతీ పునర్మావిశతాద్రయిః ॥ ౪౨

౩౩౬. ఇడే రన్తే హవ్యే కామ్యే చన్ద్రే జ్యోతేఽదితే సరస్వతి మహి విశ్రుతి ।
ఏతా తేఽఅఘ్న్యే నామాని దేవేభ్యో మా సుకృతం బ్రూతాత్ ॥ ౪౩

౩౩౭. వి నఽ ఇన్ద్ర మృధో జహి నీచా యచ్ఛ పృతన్యతః । యోఽఅస్మాꣳ౨ఽ
అభిదాసత్యధరం గమయా తమః । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా విమృధఽ
ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా విమృధే ॥ ౪౪

౩౩౮. వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణమూతయే మనోజువం వాజేఽఅద్యా హువేమ । స నో విశ్వాని
హవనాని జోషద్విశ్వశమ్భూరవసే సాధుకర్మా । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ
త్వా విశ్వకర్మణఽ ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా విశ్వకర్మణే ॥ ౪౫

౩౩౯. విశ్వకర్మన్ హవిషా వర్ధనేన త్రాతారమిన్ద్రమకృణోరవధ్యమ్ తస్మై విశః సమనమన్త
పూర్వీరయముగ్రో విహవ్యో యథాసత్ । ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా
విశ్వకర్మణఽ ఏష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా విశ్వకర్మణే ॥ ౪౬

౩౪౦. ఉపయామగృహీతోఽస్యగ్నయే త్వా గాయత్రచ్ఛన్దసం
గృహ్ణామీన్ద్రాయ త్వా త్రిష్టుప్ఛన్దసం ।

గృహ్ణామి విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యో జగచ్ఛన్దసం గృహ్ణామ్యనుష్టుప్తేఽభిగరః ॥ ౪౭

౩౪౧. హ్రేషీణాం త్వా పత్మన్నాధూనోమి కుకూననానాం త్వా పత్మన్నాధూనోమి భన్దనానాం త్వా పత్మన్నాధూనోమి మదిన్తమానాం త్వా పత్మన్నాధూనోమి మధున్తమానాం త్వా పత్మన్నాధూనోమి శుక్రం త్వా శుక్రఽఆధూనోమ్యహ్నో రూపే సూర్యస్య రశ్మిషు ॥ ౪౮

౩౪౨. కకుభꣳ రూపం వృషభస్య రోచతే బృహచ్ఛుక్రః శుక్రస్య పురోగాః సోమః సోమస్య పురోగాః । యత్తే సోమాదాభ్యం నామ జాగృవి తస్మై త్వా గృహ్ణామి తస్మై తే సోమ సోమాయ స్వాహా ॥ ౪౯

౩౪౩. ఉశిక్ త్వం దేవ సోమాగ్నేః ప్రియం పాథోఽపీహి వశీ త్వం దేవ సోమేన్ద్రస్య ప్రియం పాథోఽపీహ్యస్మత్సఖా త్వం దేవ సోమ విశ్వేషాం దేవానాం ప్రియం పాథోఽపీహి ॥ ౫౦

౩౪౪. ఇహ రతిరిహ రమధ్వమిహ ధృతిరిహ స్వధృతిః స్వాహా । ఉపసృజన్ ధరుణం మాత్రే ధరుణో మాతరం ధయన్ । రాయస్పోషమస్మాసు దీధరత్ స్వాహా ॥ ౫౧

౩౪౫. సత్రస్యఽఋద్ధిరస్యగన్మ జ్యోతిరమృతాఽఅభూమ । దివం పృథివ్యాఽఅధ్యారుహామావిదామ దేవాన్త్స్వర్జ్యోతిః ॥ ౫౨

౩౪౬. యువం తమిన్ద్రాపర్వతా పురోయుధా యో నః పృతన్యాదప తన్తమిద్ధతం వజ్రేణ తన్తమిద్ధతమ్ । దూరే చత్తాయ ఛన్త్సద్గహనం యదినక్షత్ । అస్మాకꣳ శత్రూన్ పరి శూర విశ్వతో దర్మా దర్షీష్ట విశ్వతః । భూర్భువః స్వః సుప్రజాః ప్రజాభిః స్యామ సువీరా వీరైః సుపోషాః పోషైః ॥ ౫౩

౩౪౭. పరమేష్ఠ్యభిధీతః ప్రజాపతిర్వాచి వ్యాహృతాయామన్ధోఽఅచ్ఛేతః । సవితా సన్యాం విశ్వకర్మా దీక్షాయాం పూషా సోమక్రయణ్యామ్ ॥ ౫౪

౩౪౮. ఇన్ద్రశ్చ మరుతశ్చ క్రయాయోపోత్థితోఽసురః పణ్యమానో మిత్రః క్రీతో విష్ణుః శిపివిష్టఽఊరావాసన్నో విష్ణుర్నరన్ధిషః ॥ ౫౫

౩౪౯. ప్రోహ్యమాణః సోమఽఆగతో వరుణఽఆసన్ద్యామాసన్నోఽగ్నిరాగ్నీధ్రఽఇన్ద్రో హవిర్ధానేఽథర్వోపావహ్రియమాణః ॥ ౫౬

౩౫౦. విశ్వే దేవాఽఅꣳశుషు న్యుప్తో విష్ణురాప్రీతపాఽఆప్యాయ్యమానో యమః సూయమానో విష్ణుః సమ్భ్రియమాణో వాయుః పూయమానః శుక్రః పూతః శుక్రః క్షీరశ్రీర్మన్థీ సక్తుశ్రీః ॥ ౫౭

౩౫౧. విశ్వే దేవాశ్చమసేషూన్నీతోఽసుర్హోమాయోద్యతో రుద్రో హూయమానో వాతోఽభ్యావృత్తో నృచక్షాః ప్రతిఖ్యాతో భక్షో భక్ష్యమాణః పితరో నారాశꣳసాః ॥ ౫౮

౩౫౨. సన్నః సిన్ధురవభృథాయోద్యతః సముద్రోఽభ్యవహ్రియమాణః సలిలః ప్రప్లుతో యయోరోజసా స్కభితా రజాꣳసి వీర్యేభిర్వీరతమా శవిష్ఠా । యా పత్యేతేఽఅప్రతీతా సహోభిర్విష్ణూఽఅగన్వరుణా పూర్వహూతౌ ॥ ౫౯

౩౫౩. దేవాన్ దివమగన్యజ్ఞస్తతో మా ద్రవిణమష్టు మనుష్యానన్తరిక్షమగన్యజ్ఞస్తతో మా ద్రవిణమష్టు పితౄన్ పృథివీమగన్యజ్ఞస్తతో మా ద్రవిణమష్టు యం కం చ

లోకముగ్యజ్ఞపతో మే భద్రమభూత్ ॥ ౬౦

౩౫౪. చతుస్త్రిꣳశత్తన్తవో యే వితత్నిరే య ఇమం యజ్ఞꣳ స్వధయా దదన్తే ।
తేషాం ఛిన్నꣳ సమ్వేతద్దధామి స్వాహా ఘర్మో అప్యేతు దేవాన్ ॥ ౬౧

౩౫౫. యజ్ఞస్య దోహో వితతః పురుత్రా సో అష్టధా దివమన్వాతతాన ।
స యజ్ఞ ధుక్ష్వ మహి మే ప్రజాయాꣳ రాయస్పోషం
విశ్వమాయురశీయ స్వాహా ॥ ౬౨

౩౫౬. ఆ పవస్వ హిరణ్యవదశ్వవత్సోమ వీరవత్ । వాజం గోమన్తమాభర స్వాహా ॥ ౬౩

ఇతి అష్టమోఽధ్యాయః

***

అథ నవమోఽధ్యాయః

ఋషిః :- ఇన్ద్రాబృహస్పతీ ౧ । బృహస్పతిః ౨-౧౩ । దధిక్రావా ౧౪, ౧౫ । వశిష్ఠః ౧౬, ౧౮-౨౫ । నాభానేదిష్ఠః ౧౭ । తాపసః ౨౬-౩౪ । వరుణః ౩౫, ౩౬। దేవావాతః ౩౭-౪౦ ॥

దేవతా :- సవితా ౧, ౫, ౧౩ । ఇన్ద్రః ౨, ౩ । రాజధర్మరాజాదయః ౪ । అశ్వః ౬। సేనాపతిః ౭ । ప్రజాపతిః ౮, ౧౯, ౨౦, ౨౩-౨౫ । వీరః ౯ । ఇన్ద్రాబృహస్పతీ ౧౦-౧౨। బృహస్పతిః ౧౪-౧౮ । యజ్ఞః ౨౧ । దిశః ౨౨ । సోమాగ్న్యాదిత్యవిష్ణుసూర్య బృహస్పతయః ౨౬ । అర్యమాదిమన్త్రోక్తాః ౨౭, ౨౯ । అగ్నిః ౨౮, ౩౭। సమ్రాట్ ౩౦ । అగ్న్యాదయో మన్త్రోక్తాః ౩౧ పూషాదయో మన్త్రోక్తాః ౩౨। మిత్రాదయో మన్త్రోక్తాః ౩౩। వస్వాదయో మన్త్రోక్తాః ౩౪ । విశ్వేదేవాః ౩౫, ౩౬ । రక్షోఘ్నః ౩౮, ౩౯ । యజమానః ౪౦ ॥

ఛన్దః :- స్వరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౧। ఆర్షీ పఙ్క్తిః, వికృతిః ౨ । నిచృదతిశక్వరీ ౩ । భురిక్ కృతిః ౪ । భురిగష్టిః ౫ । భురిగ్జగతీ ౬। భురిగుష్ణిక్ ౭ । భురిక్ త్రిష్టుప్ ౮ । ధృతిః ౯। విరాడుత్కృతిః ౧౦ । జగతీ ౧౧, ౧౪, ౧౫, ౧౭, ౨౪, ౩౦ । స్వరాడతిధృతిః ౧౨। నిచృదతిజగతీ ౧౩ । భురిక్పఙ్క్తిః ౧౬ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౧౮ । నిచృద్ధృతిః ౧౯। భురిక్ కృతిః ౨౦ । అత్యష్టిః ౨౧ । నిచృదత్యష్టిః ౨౨ । స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ౨౩, ౨౫ । అనుష్టుప్ ౨౬ । స్వరాడనుష్టుప్ ౨౭ । భురిగనుష్టుప్ ౨౮ । భురిగార్షీ గాయత్రీ ౨౯। స్వరాడతిధృతిః ౩౧। కృతిః ౩౨, ౩౩ । నిచృజ్జగతీ, నిచృద్ ధృతిః ౩౪ । విరాడుత్కృతిః ౩౫। వికృతిః ౩౬ । నిచృదనుష్టుప్ ౩౭ । భురిక్ బ్రాహ్మీ బృహతీ ౩౮ । అతిజగతీ ౩౯ । స్వరాడ్ బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్ ౪౦ ।

స్వరః :- ధైవతః ౧, ౮, ౧౮, ౨౩, ౨౫, ౪౦। పఞ్చమః, మధ్యమః ౨। పఞ్చమః ౩, ౧౬ । నిషాదః ౪, ౬, ౧౧,, ౧౩- ౧౫, ౧౭, ౨౦, ౨౪, ౩౦, ౩౨, ౩౩, ౩౯ । మధ్యమః ౫, ౩౬, ౩౮ । ఋషభః ౭, ౯, ౧౯। షడ్జః ౧౦, ౧౨, ౨౯, ౩౧, ౩౫ । గాన్ధారః ౨౧, ౨౨, ౨౬, ౨౮-౩౭ । నిషాదః, ఋషభః ౩౪ ।

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	విద్వాంసులు చక్రవర్తి రాజున కేమి యుపదేశించవలెను?	౧
౨.	మనుష్యు లెటువంటి వానిని రాజ్యాధికారము నందుంచవలయును ?	౨
౩.	ప్రజలెటువంటి వానిని రాజుగా స్వీకరించవలయును ?	౩
౪.	పరీక్షించి ఆప్తవిద్వాంసునితో సాంగత్య మొనరించవలయును ?	౪
౫.	సేనాపతి నెందుకు ప్రార్థించవలయును ?	౫
౬.	స్త్రీ పురుషు లెటులుండవలయును ?	౬
౭.	మానవులేప్రయత్నముచే శక్తివంతులగుదురు ?	౭
౮.	రాజునకు విద్వాంసులేమి యుపదేశించవలయును ?	౮
౯.	ఆ రాజు యెటులుండవలయును ?	౯

---

౩౫౭. దేవ సవితః ప్రసువ యజ్ఞం ప్రసువ యజ్ఞపతిం భగాయ।
దివ్యో గన్ధర్వః కేతపూః కేతం నః పునాతు వాచస్పతిర్వాజం నః స్వదతు స్వాహా ॥౧

౩౫౮. ధ్రువసదం త్వా నృషదం మనఃసదముపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా జుష్టతమమ్। అప్సుషదం త్వా ఘృతసదం వ్యోమసదముపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా జుష్టతమమ్। పృథివిసదం త్వాఽన్తరిక్షసదం దివిసదం దేవసదం నాకసదముపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా జుష్టతమమ్ ॥ ౨

౩౫౯. అపాఁ రసముద్వయసఁ సూర్యే సన్తఁ సమాహితమ్। అపాఁ రసస్య యో రసస్తం వో గృహ్ణామ్యుత్తమముపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా జుష్టతమమ్ ॥ ౩

౩౬౦. గ్రహా ఊర్జాహుతయో వ్యన్తో విప్రాయ మతిమ్। తేషాం విశిప్రియాణాం వోఽహమిషమూర్జఁ సమగ్రభముపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా జుష్టతమమ్। సమ్పృచౌ స్థః సం మా భద్రేణ పృఙ్క్తం విపృచౌ స్థో వి మా పాప్మనా పృఙ్క్తమ్ ॥ ౪

౩౬౧. ఇన్ద్రస్య వజ్రోఽసి వాజసాస్త్వయాయం వాజఁ సేత్।

వాజస్య ను ప్రసవే మాతరం మహీమదితిం నామ
వచసా కరామహే । యస్యామిదం విశ్వం భువనమావివేశ తస్యాం
నో దేవః సవితా ధర్మ సావిషత్ ॥ ౫

౩౬౨. అప్స్వ౧న్తరమృతమప్సు భేషజమపాముత ప్రశస్తిష్వశ్వా భవత వాజినః ।
దేవీరాపో యో వఽఊర్మిః ప్రతూర్తిః కకున్మాన్వాజసాస్తేనాయం వాజꣳ సేత్ ॥ ౬

౩౬౩. వాతో వా మనో వా గన్ధర్వాః సప్తవిꣳశతిః ।
తేఽఅగ్రేఽశ్వమయుఞ్జꣳస్తేఽఅస్మిఞ్జవమాదధుః ॥ ౭

౩౬౪. వాతరꣳహా భవ వాజిన్యుజ్యమానఽఇన్ద్రస్యేవ దక్షిణః శ్రియైధి ।
యుఞ్జన్తు త్వా మరుతో విశ్వవేదసఽఆ తే త్వష్టా పత్సు జవం దధాతు ॥ ౮

౩౬౫. జవో యస్తే వాజిన్నిహితో గుహా యః శ్యేనే పరీత్తోఽఅచరచ్చ వాతే ।
తేన నో వాజిన్బలవాన్బలేన వాజజిచ్చ భవ సమనే చ పారయిష్ణుః । వాజినో వాజజితో
వాజꣳ సరిష్యన్తో బృహస్పతేర్భాగమవ జిఘ్రత ॥ ౯

౩౬౬. దేవస్యాహꣳ సవితుః సవే సత్యసవసో బృహస్పతేరుత్తమం నాకꣳ రుహేయమ్ ।
దేవస్యాహꣳ సవితుః సవే సత్యసవసఽఇన్ద్రస్యోత్తమం నాకꣳ రుహేయమ్ ।
దేవస్యాహꣳ సవితుః సవే సత్యప్రసవసో బృహస్పతేరుత్తమం నాకమరుహమ్ ।
దేవస్యాహꣳ సవితుః సవే సత్యప్రసవసఽఇన్ద్రస్యోత్తమం నాకమరుహమ్ ॥ ౧౦

౩౬౭. బృహస్పతే వాజం జయ బృహస్పతయే వాచం వదత బృహస్పతిం వాజం జాపయత
। ఇన్ద్ర వాజం జయేన్ద్రాయ వాచం వదతేన్ద్రం వాజం జాపయత ॥ ౧౧

౩౬౮. ఏషా వః సా సత్యా సంవాగభూద్యయా బృహస్పతిం
వాజమజీజపతాజీజపత బృహస్పతిం వాజం వనస్పతయో విముచ్యధ్వమ్ ।
ఏషా వః సా సత్యా సంవాగభూద్యయేన్ద్రం వాజమజీజపతాజీజపతేన్ద్రం
వాజం వనస్పతయో విముచ్యధ్వమ్ ॥ ౧౨

౩౬౯. దేవస్యాహꣳ సవితుః సవే సత్యప్రసవసో బృహస్పతేర్వాజజితో వాజం జేషమ్ ।
వాజినో వాజజితోఽధ్వన స్కభ్నువన్తో యోజనా మిమానాః కాష్ఠాం గచ్ఛత ॥ ౧౩

౩౭౦. ఏష స్య వాజీ క్షిపణిం తురణ్యతి గ్రీవాయాం బద్ధోఽఅపికక్షఽఆసని । క్రతుం
దధిక్రాఽఅను సꣳసనిష్యదత్పథామఙ్కాꣳస్యన్వాపనీఫణత్స్వాహా ॥ ౧౪

౩౭౧. ఉత స్మాస్య ద్రవతస్తురణ్యతః పర్ణం న వేరనువాతి ప్రగర్ధినః ।
శ్యేనస్యేవ ధ్రజతోఽఅఙ్కసం పరి దధిక్రావ్ణః సహోర్జా తరిత్రతః స్వాహా ॥ ౧౫

౩౭౨. శం నో భవన్తు వాజినో హవేషు దేవతాతా మితద్రవః స్వర్కాః ।
జమ్భయన్తోఽహిం వృకꣳ రక్షాꣳసి సనేమ్యస్మద్యుయవన్నమీవాః ॥ ౧౬

౩౭౩. తే నోఽఅర్వన్తో హవనశ్రుతో హవం విశ్వే శృణ్వన్తు వాజినో మితద్రవః ।
సహస్రసా మేధసాతా సనిష్యవో మహో యే ధనꣳ సమిథేషు జభ్రిరే ॥ ౧౭

౩౭౪. వాజేవాజేఽవత వాజినో నో ధనేషు విప్రాఽఅమృతాఽఋతజ్ఞాః ।
అస్య మధ్వః పిబత మాదయధ్వం తృప్తా యాత పథిభిర్దేవయానైః ॥ ౧౮

౩౭౫. ఆ మా వాజస్య ప్రసవో జగమ్యాదేమే ద్యావాపృథివీ విశ్వరూపే ।
ఆ మా గన్తాం పితరా మాతరా చా మా
సోమోఽఅమృతత్వేన గమ్యాత్ । వాజినో వాజజితో వాజꣳ ససృవాꣳసో
బృహస్పతేర్భాగమవజిఘ్రత నిమృజానాః ॥ ౧౯

౩౭౬. ఆపయే స్వాహా స్వాపయే స్వాహాఽపిజాయ స్వాహా క్రతవే స్వాహా వసవే
స్వాహాఽహర్పతయే స్వాహాఽహ్నే ముగ్ధాయ స్వాహా ముగ్ధాయ
వైనꣳశినాయ స్వాహా వినꣳశినఽఆన్త్యాయనాయ స్వాహాఽన్త్యాయ
భౌవనాయ స్వాహా భువనస్య పతయే స్వాహాఽధిపతయే స్వాహా ॥ ౨౦

౩౭౭. ఆయుర్యజ్ఞేన కల్పతాం ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతాం చక్షుర్యజ్ఞేన కల్పతాꣳ శ్రోత్రం

యజ్ఞేన కల్పతాం పృష్ఠం యజ్ఞేన కల్పతాం యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతామ్ । ప్రజాపతేః
ప్రజాఽఅభూమ స్వర్దేవాఽఅగన్మామృతాఽఅభూమ ॥ ౨౧

౩౨౮. అస్మే వోఽఅస్త్విన్ద్రియమస్మే నృమ్ణముత క్రతురస్మే వర్చాꣳసి సన్తు వః ।
నమో మాత్రే పృథివ్యై నమో మాత్రే పృథివ్యాఽఇయం తే రాడ్యన్తాసి యమనో
ధ్రువోఽసి ధరుణః । కృష్యై త్వా క్షేమాయ త్వా రయ్యై త్వా పోషాయ త్వా ॥ ౨౨

౩౨౯. వాజస్యేమం ప్రసవః సుషువేఽగ్రే సోమꣳ రాజానమోషధీష్వప్సు ।
తాఽఅస్మభ్యం మధుమతీర్భవన్తు వయꣳ రాష్ట్రే జాగృయామ
పురోహితాః స్వాహా ॥ ౨౩

౩౩౦. వాజస్యేమాం ప్రసవః శిశ్రియే దివమిమా చ విశ్వా భువనాని సమ్రాట్ ।
అదిత్సన్తం దాపయతి ప్రజానన్త్స నో రయిꣳ సర్వవీరం నియచ్ఛతు స్వాహా ॥ ౨౪

౩౩౧. వాజస్య ను ప్రసవ ఆబభూవేమా చ విశ్వా భువనాని సర్వతః । సనేమి రాజా పరియాతి
విద్వాన్ ప్రజాం పుష్టిం వర్ధయమానోఽఅస్మే స్వాహా ॥ ౨౫

౩౩౨. సోమꣳ రాజానమవసేఽగ్నిమన్వారభామహే । ఆదిత్యాన్ విష్ణుꣳ
సూర్యం బ్రహ్మాణం చ బృహస్పతిꣳ స్వాహా ॥ ౨౬

౩౩౩. అర్యమణం బృహస్పతిమిన్ద్రం దానాయ చోదయ ।
వాచం విష్ణుꣳ సరస్వతీꣳ సవితారం చ వాజినꣳ స్వాహా ॥ ౨౭

౩౩౪. అగ్నేఽఅచ్ఛా వదేహ నః ప్రతి నః సుమనా భవ ।
ప్ర నో యచ్ఛ సహస్రజిత్ త్వꣳ హి ధనదాఽఅసి స్వాహా ॥ ౨౮

౩౩౫. ప్ర నో యచ్ఛత్వర్యమా ప్ర పూషా ప్ర బృహస్పతిః ।
ప్ర వాగ్దేవీ దదాతు నః స్వాహా ॥ ౨౯

౩౩౬. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ।
సరస్వత్యై వాచో యన్తుర్యన్త్రియే దధామి బృహస్పతేష్ట్వా
సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామ్యసౌ ॥ ౩౦

౩౩౭. అగ్నిరేకాక్షరేణ ప్రాణముదజయత్తముజ్జేషమశ్వినౌ ద్వ్యక్షరేణ
ద్విపదో మనుష్యానుదజయతాం తానుజ్జేషం
విష్ణుస్త్ర్యక్షరేణ త్రీఁల్లోకానుదజయత్తానుజ్జేషꣳ సోమశ్చతురక్షరేణ
చతుష్పదః పశూనుదజయత్తానుజ్జేషమ్ । ౩౧

౩౩౮. పూషా పఞ్చాక్షరేణ పఞ్చ దిశఽఉదజయత్తాఽఉజ్జేషꣳ సవితా షడక్షరేణ
షడృతూనుదజయత్తానుజ్జేషం మరుతః సప్తాక్షరేణ సప్త గ్రామ్యాన్
పశూనుదజయꣳస్తానుజ్జేషం బృహస్పతిరష్టాక్షరేణ
గాయత్రీముదజయత్తాముజ్జేషమ్ ॥ ౩౨

౩౩౯. మిత్రో నవాక్షరేణ త్రివృతꣳ స్తోమముదజయత్తముజ్జేషం వరుణో దశాక్షరేణ
విరాజముదజయత్తాముజ్జేషమిన్ద్రఽఏకాదశాక్షరేణ
త్రిష్టుభముదజయత్తాముజ్జేషం విశ్వే దేవా
ద్వాదశాక్షరేణ జగతీముదజయꣳస్తాముజ్జేషమ్ ॥ ౩౩

౩౪౦. వసవస్త్రయోదశాక్షరేణ త్రయోదశꣳ స్తోమముదజయꣳ
స్తముజ్జేషꣳ రుద్రాశ్చతుర్దశాక్షరేణ చతుర్దశꣳ స్తోమ
ముదజయꣳస్తముజ్జేషమ్ । ఆదిత్యాః పఞ్చదశాక్షరేణ పఞ్చదశꣳ
స్తోమముదజయꣳస్తముజ్జేషమదితిః షోడశాక్షరేణ
షోడశꣳ స్తోమముదజయత్తముజ్జేషం ప్రజాపతిః
సప్తదశాక్షరేణ సప్తదశꣳ స్తోమముదజయత్తముజ్జేషమ్ ॥ ౩౪

౩౪౧. ఏష తే నిరృతే భాగస్తం జుషస్వ స్వాహాఽగ్నినేత్రేభ్యో దేవేభ్యః
పురఃసద్భ్యః స్వాహా యమనేత్రేభ్యో దేవేభ్యో దక్షిణాసద్భ్యః

స్వాహా విశ్వదేవనేత్రేభ్యో దేవేభ్యః పశ్చాత్సద్భ్యః
స్వాహా మిత్రావరుణనేత్రేభ్యో వా మరున్నేత్రేభ్యో వా దేవేభ్యఽ ఉత్తరాసద్భ్యః
స్వాహా సోమనేత్రేభ్యో దేవేభ్యఽఉపరిసద్భ్యో దువస్వద్భ్యః స్వాహా॥ ౩౫

౩౯౨. యే దేవాఽ అగ్నినేత్రాః పురఃసదస్తేభ్యః స్వాహా
యే దేవా యమనేత్రా దక్షిణాసదస్తేభ్యః స్వాహా
యే దేవా విశ్వదేవనేత్రాః పశ్చాత్సదస్తేభ్యః స్వాహా యే దేవా
మిత్రావరుణనేత్రా వా మరున్నేత్రా వోత్తరాసదస్తేభ్యః స్వాహా యే దేవాః
సోమనేత్రాఽఉపరిసదో దువస్వన్తస్తేభ్యః స్వాహా ॥ ౩౬

౩౯౩. అగ్నే సహస్వ పృతనాఽఅభిమాతీరపాస్య ।
దుష్టరస్తరన్నరాతీర్వర్చో ధా యజ్ఞవాహసి ॥ ౩౭

౩౯౪. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ।
ఉపాꣳశోర్వీర్యేణ జుహోమి హతꣳ రక్షః స్వాహా రక్షసాం త్వా
వధాయావధిష్మ రక్షోఽవధిష్మాముమసౌ హతః ॥ ౩౮

౩౯౫. సవితా త్వా సవానాꣳ సువతామగ్నిర్గృహపతీనాꣳ సోమో వనస్పతీనామ్ ।
బృహస్పతిర్వాచఽ ఇన్ద్రో జ్యైష్ఠ్యాయ రుద్రః పశుభ్యో మిత్రః
సత్యో వరుణో ధర్మపతీనామ్ ॥ ౩౯

౩౯౬. ఇమం దేవాఽఅసపత్నꣳ సువధ్వం మహతే క్షత్రాయ మహతే
జ్యైష్ఠ్యాయ మహతే జానరాజ్యాయేన్ద్రస్యేన్ద్రియాయ ।
ఇమమముష్య పుత్రమముష్యై పుత్రమస్యై విశఽఏష
వోఽమీ రాజా సోమోఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాꣳ రాజా॥ ౪౦

ఇతి నవమోఽధ్యాయః

* * *

అథ దశమోఽధ్యాయః

ఋషిః :- వరుణః ౧-౧౭ । దేవావాః ౧౮-౨౩ । వామదేవః ౨౪-౨౬ । శునఃశేపః ౨౭-౩౪ ॥

దేవతాః - ఆపః ౧, ౬ । వృషా ౨ । అపాంపతిః ౩ । సూర్యాదయో మన్త్రోక్తాః ౪ । అగ్న్యాదయో మన్త్రోక్తాః ౫, ౨౩ । వరుణః ౭, ౨౭ । యజమానః ౮, ౧౦-౧౪, ౧౮, ౧౯, ౨౮ । ప్రజాపతిః ౯, ౨౦ । పరమాత్మా ౧౫ । మిత్రావరుణౌ ౧౬ । క్షత్రపతిః ౧౭, ౨౧, ౩౧, ౩౨ । ఇన్ద్రః ౨౨ । సూర్యః ౨౪, ౨౫ । అస్థిరాజపత్నీ ౨౬ । అగ్నిః ౨౯ । సవిత్రాదిమన్త్రోక్తాః ౩౦ । అశ్వినౌ ౩౩, ౩౪ ॥

ఛన్దః :- నిచృదార్షీత్రిష్టుప్ ౧, ౨౨ । స్వరాట్ బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః ౨ । అభికృతిః, నిచృజ్జగతీ ౩ । జగతీ[౧], స్వరాట్పఙ్క్తిః[౨], స్వరాట్ బ్రాహ్మీ బృహతీ[౩,౪] । ఆర్షీపఙ్క్తిః[౫] భురిక్త్రిష్టుప్[౬] ౪ । స్వరాట్ ధృతిః ౫ । స్వరాడ్బ్రాహ్మీబృహతీ ౬ । విరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౭, ౨౨ । కృతిః ౮ । భురిగష్టిః ౯ । విరాడార్షీపఙ్క్తిః ౧౦ । ఆర్షీ పఙ్క్తిః ౧౧, ౧౩ । నిచృదార్ష్యనుష్టుప్ ౧౨, ౩౩ । భురిగ్జగతీ ౧౪, ౨౪ । విరాడార్షీపఙ్క్తిః ౧౫ । స్వరాడార్షీ జగతీ ౧౬, ౨౯ । ఆర్షీ పఙ్క్తిః ౧౭ । స్వరాడ్బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్ ౧౮ । విరాట్ బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్ ౧౯ । భురిగతిధృతిః ౨౦ । భురిగ్ బ్రాహ్మీబృహతీ ౨౧ । జగతీ ౨౩, ౨౫ । భురిగనుష్టుప్ ౨౬ । పిపీలికామధ్యా ప్రతిష్ఠాగాయత్రీ ౨౭ । విరాడ్ధృతిః ౨౮ । భురిక్బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్ ౩౦ । ఆర్షీ త్రిష్టుప్ ౩౧ । నిచృద్బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్ ౩౨ । నిచృదనుష్టుప్ ౩౩ । భురిక్ పఙ్క్తిః ౩౪ ।

స్వరః :- ధైవతః ౧, ౭, ౧౮, ౧౯, ౨౨, ౩౦-౩౨ । పఞ్చమః ౨, ౧౦, ౧౧, ౧౩, ౧౫, ౧౭, ౩౪ । ఋషభః, నిషాదః ౩ । నిషాదః[౧], పఞ్చమః[౨,౩], మధ్యమః[౩,౪], ధైవతః[౫,౬] ౪ । ఋషభః ౫, ౨౮ । మధ్యమః ౬, ౯, ౨౧ । నిషాదః ౮, ౧౪, ౧౬, ౨౩-౨౫, ౨౯ । గాన్ధారః ౧౨, ౨౬, ౩౩ । షడ్జః ౨౦, ౨౭ ।

విషయసూచిక

౩౯౭. అపో దేవా మధుమతీరగృభ్ణన్నూర్జస్వతీ రాజస్వశ్చితానాః।
యాభిర్మిత్రావరుణావభ్యషిఞ్చన్ యాభిరిన్ద్రమనయన్నత్యరాతీః॥ ౧

౩౯౮. వృష్ణఽఊర్మిరసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దేహి స్వాహా వృష్ణఽఊర్మిరసి
రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దేహి వృషసేనోఽసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దేహి స్వాహా
వృషసేనోఽసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దేహి॥ ౨

౩౯౯. అర్థేత స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహార్థేత స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై
దత్తౌజస్వతీ స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహౌజస్వతీ స్థ రాష్ట్రదా

రాష్ట్రమముష్మైదత్తాపః పరివాహిణీ స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహాపః
పరివాహిణీ స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్తాపాం పతిరసి రాష్ట్రదా
రాష్ట్రం మే దేహి స్వాహాఽపాం పతిరసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై
దేహ్యపాం గర్భోఽసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దేహి స్వాహాపాం
గర్భోఽసి రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దేహి ॥ ౩

౪౦౦. సూర్యత్వచస స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహా సూర్యత్వచస స్థ
రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త సూర్యవర్చస స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే
దత్త స్వాహా సూర్యవర్చస స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త మాన్దా స్థ రాష్ట్రదా
రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహా మాన్దా స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త వ్రజక్షిత స్థ
రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహా వ్రజక్షిత స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త
వాశా స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహా వాశా స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై
దత్త శవిష్ఠా స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహా శవిష్ఠా స్థ రాష్ట్రదా
రాష్ట్రమముష్మై దత్త శక్వరీ స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహా శక్వరీ స్థ
రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త జనభృత స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే దత్త స్వాహా
జనభృత స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమముష్మై దత్త విశ్వభృత స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రం మే
దత్త స్వాహా విశ్వభృత స్థ రాష్ట్రదా రాష్ట్రమ ముష్మై దత్తాపః స్వరాజ స్థ రాష్ట్రదా
రాష్ట్రమముష్మై దత్త । మధుమతీర్మధుమతీభిః పృచ్యన్తాం మహి క్షత్రం
క్షత్రియాయ వన్వానాఽఅనాధృష్టాః సీదత సహౌజసో మహి
క్షత్రం క్షత్రియాయ దధతీః ॥ ౪

౪౦౧. సోమస్య త్విషిరసి తవేవ మే త్విషిర్భూయాత్ ।
అగ్నయే స్వాహా సోమాయ స్వాహా సవిత్రే స్వాహా సరస్వత్యై స్వాహా పూష్ణే
స్వాహా బృహస్పతయే స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహా ఘోషాయ స్వాహా
శ్లోకాయ స్వాహాఽంశాయ స్వాహా భగాయ స్వాహార్యమ్ణే స్వాహా ॥ ౫

౪౦౨. పవిత్రే స్థో వైష్ణవ్యౌ సవితుర్వః ప్రసవఽఉత్పునామ్యచ్ఛిద్రేణ
పవిత్రేణ సూర్యస్య రశ్మిభిః । అనిభృష్టమసి వాచో బన్ధుస్తపోజాః సోమస్య
దాత్రమసి స్వాహా రాజస్వః ॥ ౬

౪౦౩. సధమాదో ద్యుమ్నినీరాపఽఏతాఽఅనాధృష్టాఽఅపస్యో వసానాః ।
పస్త్యాసు చక్రే వరుణః సధస్థమపాం శిశుర్మాతృతమాస్వన్తః ॥ ౭

౪౦౪. క్షత్రస్యోల్బమసి క్షత్రస్య జరాయ్వసి క్షత్రస్య యోనిరసి క్షత్రస్య
నాభిరసీన్ద్రస్య వార్త్రఘ్నమసి మిత్రస్యాసి వరుణస్యాసి త్వయాయం వృత్రం వధేత్
। దృవాసి రుజాసి క్షుమాసి । పాతైనం ప్రాఞ్చం పాతైనం ప్రత్యఞ్చం పాతైనం
తిర్యఞ్చం దిగ్భ్యః పాత ॥ ౮

౪౦౫. ఆవిర్మర్యాఽఆవిత్తోఽఅగ్నిర్ గృహపతిరావిత్తఽఇన్ద్రో
వృద్ధశ్రవాఽఆవిత్తౌ మిత్రావరుణౌ ధృత
వ్రతావావిత్తః పూషా విశ్వవేదాఽఆవిత్తే ద్యావాపృథివీ
విశ్వశమ్భువావావిత్తాదితిరురుశర్మా ॥ ౯

౪౦౬. అవేష్టా దన్దశూకాః ప్రాచీమారోహ గాయత్రీ త్వావతు రథన్తరఀ సామ
త్రివృత్ స్తోమో వసన్తఽఋతుర్బ్రహ్మ ద్రవిణమ్ ॥ ౧౦

౪౦౭. దక్షిణామారోహ త్రిష్టుప్ త్వావతు బృహత్సామ పఞ్చదశ స్తోమో
గ్రీష్మఽఋతుః క్షత్రం ద్రవిణమ్ ॥ ౧౧

౪౦౮. ప్రతీచీమారోహ జగతీ త్వావతు వైరూపꣳ సామ సప్తదశ స్తోమో
వర్షాఽఋతుర్విడ్ ద్రవిణమ్ ॥ ౧౨

౪౦౯. ఉదీచీమారోహానుష్టుప్ త్వావతు వైరాజꣳ సామైకవిꣳశ స్తోమః
శరదృతుః ఫలం ద్రవిణమ్ ॥ ౧౩

౪౧౦. ఊర్ధ్వామారోహ పఙ్క్తిస్త్వావతు శాక్వరరైవతే సామనీ త్రిణవత్రయస్త్రిꣳశౌ
స్తోమౌ హేమన్తశిశిరావృతూ వర్చో ద్రవిణం ప్రత్యస్తం నముచేః శిరః ॥ ౧౪

౪౧౧. సోమస్య త్విషిరసి తవేవ మే త్విషిర్భూయాత్ ।
మృత్యోః పాహ్యోజోఽసి సహోఽస్యమృతమసి ॥ ౧౫

౪౧౨. హిరణ్యరూపాఽఉషసో విరోకఽఉభావిన్ద్రాఽఉదిథః సూర్యశ్చ ।
ఆరోహతం వరుణ మిత్ర గర్తం తతశ్చక్షాథామదితిం
దితిం చ మిత్రోఽసి వరుణోఽసి ॥ ౧౬

౪౧౩. సోమస్య త్వా ద్యుమ్నేనాభిషిఞ్చామ్యగ్నేర్భ్రాజసా సూర్యస్య వర్చసేన్ద్రస్యేన్ద్రియేణ ।
క్షత్రాణాం క్షత్రపతిరేధ్యతి దిద్యూన్ పాహి ॥ ౧౭

౪౧౪. ఇమం దేవాఽఅసపత్నꣳ సువధ్వం మహతే క్షత్రాయ మహతే జ్యైష్ఠ్యాయ
మహతే జానరాజ్యాయేన్ద్రస్యేన్ద్రియాయ ।
ఇమమముష్య పుత్రమముష్యై పుత్రమస్యై విశఽఏష వోఽమీ
రాజా సోమోఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాꣳ రాజా ॥ ౧౮

౪౧౫. ప్ర పర్వతస్య వృషభస్య పృష్ఠాన్నావశ్చరన్తి స్వసిచఽఇయానాః ।
తాఽఆవవృత్రన్నధరాగుదక్తాఽఅహిం బుధ్న్యమను రీయమాణాః ।
విష్ణోర్విక్రమణమసి విష్ణోర్విక్రాన్తమసి విష్ణోః క్రాన్తమసి ॥ ౧౯

౪౧౬. ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా రూపాణి పరి తా బభూవ ।
యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నోఽఅస్త్వయమముష్య పితాఽసావస్య పితా
వయꣳ స్యామ పతయో రయీణాꣳ స్వాహా ।
రుద్ర యత్తే క్రివి పరం నామ తస్మిన్ హుతమస్యమేష్టమసి స్వాహా ॥ ౨౦

౪౧౭. ఇన్ద్రస్య వజ్రోఽసి మిత్రావరుణయోస్త్వా ప్రశాస్త్రోః ప్రశిషా యునజ్మి ।
అవ్యథాయై త్వా స్వధాయై త్వాఽరిష్టోఽఅర్జునో మరుతాం ప్రసవేన
జయాపామ మనసా సమిన్ద్రియేణ ॥ ౨౧

౪౧౮. మా తఽఇన్ద్ర తే వయం తురాషాడయుక్తాసోఽఅబ్రహ్మతా విదసామ ।
తిష్ఠా రథమధి యం వజ్రహస్తా రశ్మీన్ దేవ యమసే స్వశ్వాన్ ॥ ౨౨

౪౧౯. అగ్నయే గృహపతయే స్వాహా సోమాయ వనస్పతయే స్వాహా
మరుతామోజసే స్వాహేన్ద్రస్యేన్ద్రియాయ స్వాహా ।
పృథివి మాతర్మా మా హిꣳసీర్మోఽఅహం త్వామ్ ॥ ౨౩

౪౨౦. హꣳసః శుచిషద్వసురన్తరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్ ।
నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమసదబ్జా గోజాఽఋతజాఽ

అద్రిజాఽఋతం బృహత్ ॥ ౨౪

౪౨౧. ఇయదస్యాయురస్యాయుర్మయి ధేహి యుఙ్ఙసి వర్చోఽసి వర్చో
మయి ధేహ్యూర్గస్యూర్జం మయి ధేహి ।
ఇన్ద్రస్య వాం వీర్యకృతో బాహూఽఅభ్యుపావహరామి ॥ ౨౫

౪౨౨. స్యోనాసి సుషదాసి క్షత్రస్య యోనిరసి ।
స్యోనామాసీద సుషదామాసీద క్షత్రస్య యోనిమాసీద ॥ ౨౬

౪౨౩. నిషసాద ధృతవ్రతో వరుణః పస్త్యాస్వా । సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః ॥ ౨౭

౪౨౪. అభిభూరస్యేతాస్తే పఞ్చ దిశః కల్పన్తాం బ్రహ్మఁస్త్వం బ్రహ్మాసి సవితాసి
సత్యప్రసవో వరుణోఽసి సత్యౌజాఽఇన్ద్రోఽసి విశౌజా రుద్రోఽసి సుశేవః ।
బహుకార శ్రేయస్కర భూయస్కరేన్ద్రస్య వజ్రోఽసి తేన మే రధ్య ॥ ౨౮

౪౨౫. అగ్నిః పృథుర్ధర్మణస్పతిర్జుషాణోఽఅగ్నిః పృథుర్ధర్మణస్పతిరాజ్యస్య
వేతు స్వాహా స్వాహాకృతాః సూర్యస్య రశ్మిభిర్యతధ్వఁ సజాతానాం
మధ్యమేష్ఠ్యాయ ॥ ౨౯

౪౨౬. సవిత్రా ప్రసవిత్రా సరస్వత్యా వాచా త్వష్ట్రా రూపైః పూష్ణా
పశుభిరిన్ద్రేణాస్మే బృహస్పతినా బ్రహ్మణా
వరుణేనౌజసాఽగ్నినా తేజసా సోమేన రాజ్ఞా విష్ణునా దశమ్యా
దేవతయా ప్రసూతః ప్రసర్పామి ॥ ౩౦

౪౨౭. అశ్విభ్యాం పచ్యస్వ సరస్వత్యై పచ్యస్వేన్ద్రాయ సుత్రామ్ణే పచ్యస్వ ।
వాయుః పూతః పవిత్రేణ ప్రత్యఙ్క్సోమో అతిస్రుతః । ఇన్ద్రస్య యుజ్యః సఖా ॥ ౩౧

౪౨౮. కువిదఙ్గ యవమన్తో యవం చిద్యథా దాన్త్యనుపూర్వం వియూయ ।
ఇహేహైషాం కృణుహి భోజనాని యే బర్హిషో నమఽఉక్తిం యజన్తి ।
ఉపయామగృహీతోఽస్యశ్విభ్యాం త్వా సరస్వత్యై త్వేన్ద్రాయ త్వా సుత్రామ్ణే ॥ ౩౨

౪౨౯. యువఁ సురామమశ్వినా నముచావాసురే సచా ।
విపిపానా శుభస్పతీఽఇన్ద్రం కర్మస్వావతమ్ ॥ ౩౩

౪౩౦. పుత్రమివ పితరావశ్వినోభేన్ద్రావథుః కావ్యైర్దఁసనాభిః ।
యత్సురామం వ్యపిబః శచీభిః సరస్వతీ త్వా మఘవన్నభిష్ణక్ ॥ ౩౪

ఇతి దశమోఽధ్యాయః

* * *

అథైకాదశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- ప్రజాపతిః ౧-౧౧ । నాభానేదిష్ఠః ౧౨, ౭౫-౮౩ । [illegible] ౧౩ । శునఃశేపః ౧౪-౧౬ । పురోధాః ౧౭ । మయోభూః ౧౮-౨౨ । గృత్సమదః ౨౩, ౨౪, ౨౭-౩౧, ౩౬ । సోమకః ౨౫ । పాయుః ౨౬ । భరద్వాజః ౩౨-౩౪ । దేవశ్రవో దేవవాతౌ ౩౫ । ప్రస్కణ్వః ౩౭ । సిన్ధుద్వీపః ౩౮-౪౦, ౫౦-౬౧ । విశ్వమనాః ౪౧ । కణ్వః ౪౨ । త్రితః ౪౩, ౪౪, ౪౬-౪౮ । వితః ౪౫ । ఉత్కీలః ౪౯ । విశ్వామిత్రః ౬౨-౬౬ । ఆత్రేయః ౬౭-౬౯ । సోమాహుతిః ౭౦ । విరూపః ౭౧ । వారుణిః ౭౨ । జమదగ్నిః ౭౩-౭౪ ॥

దేవతాః - సవితా ౧-౧౧, ౬౩, ౬౭ । వాక్ ౧౨, ౧౩ । క్షత్రపతిః ౧౪, ౨౦ । గణపతిః ౧౫ । అగ్నిః ౧౬-౧౯, ౨౪-౨౯, ౩౨-౩౪, ౩౬, ౩౭, ౪౦-౪౯,

౭౦-౭౮। ద్రవిణోదాః ౨౧, ౨౨ । ప్రజాపతిః ౨౩ । దమ్పతీ ౩౦ । జాయాపతీ ౩౧॥ హోతా ౩౫। ఆపః ౩౮, ౫౦-౫౨ వాయుః ౩౯ । మిత్రః ౫౩, ౬౨, ౬౪ । రుద్రః ౫౪ । సినీవాలీ ౫౫। అదితిః ౫౬, ౫౭, ౫౯ । వసురుద్రాదిత్య విశ్వేదేవాః ౫౮ । వస్వాదయో మన్త్రోక్తాః ౬౦। ఆదిత్యాదయో లిఙ్గోక్తాః ౬౧ । వస్వాదయో లిఙ్గోక్తాః ౬౫ । అగ్న్యాదయో మన్త్రోక్తా ౬౬। అప్సు ౬౮, ౬౯। సేనాపతిః ౭౯ । అధ్యాపకోపదేశకౌ ౮౦ । పురోహితయజమానౌ ౮౧। సభాపతిర్యజమానః ౮౨ । యజమానపురోహితౌ ౮౩ ॥

ఛన్దః- విరాడార్ష్యనుష్టుప్ ౧, ౩౦ । **కకుమ్మతీ గాయత్రీ** ౨ । నిచృదనుష్టుప్ ౩, ౧౮, ౧౯, ౩౧, ౭౩, ౭౯ । జగతీ ౪ । భురిక్పఙ్క్తిః ౫, ౧౧, ౧౬। నిచృదార్షీ జగతీ ౬ । ఆర్షీ త్రిష్టుప్ ౭, ౨౩, ౩౨, ౩౬, ౪౯, ౬౯, ౫౯। భురిక్శక్వరీ ౮ । భురిగతి శక్వరీ ౯। భురిగనుష్టుప్ ౧౦, ౪౦, ౪౧, ౪౮, ౭౭। ఆర్షీపఙ్క్తిః ౨౧, ౨౪, ౨౭ । ఆస్తారపఙ్క్తిః ౧౨ । గాయత్రీ ౧౩, ౧౪, ౫౦-౫౨, ౬౮ । ఆర్షీ జగతీ ౧౫ । నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్ ౧౭, ౨౨, ౩౫ । నిచృదార్షీ బృహతీ ౨౦, ౩౭ । నిచృద్ గాయత్రీ ౨౫, ౩౩, ౩౪, ౬౨ । అనుష్టుప్ ౨౬, ౫౪, ౬౪, ౬౭, ౮౦। ప్రకృతిః ౨౮ । స్వరాట్పఙ్క్తిః ౨౯॥ త్రిష్టుప్ ౩౨, ౩౬, ౪౯, ౬౯। నిచృద్ త్రిష్టుప్ ౩౫ । న్యఙ్కుసారిణీబృహతీ ౩౮ । విరాట్ త్రిష్టుప్ ౩౯, ౪౩, ౭౫। ఉపరిష్టాద్ బృహతీ ౪౨, ౫౩, ౮౩। విరాడనుష్టుప్ ౪౪, ౫౫, ౫౬, ౭౪, ౮౨॥ విరాట్పథ్యా బృహతీ ౪౫ । బ్రాహ్మీ బృహతీ ౪౬ । విరాడ్ బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్ ౪౭, ౬౬ । భురిగ్ బృహతీ ౫౭, ౬౩ । ఉత్కృతిః ౫౮ । స్వరాట్ సఙ్కృతిః ౬౦ । భురిగ్ కృతిః, ప్రకృతిః ౬౧ । భురిగ్ధృతిః ౬౫ । విరాడ్ గాయత్రీ ౭౦, ౭౧। భురిగుష్ణిక్ ౭౨, ౭౮ । స్వరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౭౬ । నిచృదార్షీ పఙ్క్తిః ౮౧ ।

స్వరః- గాన్ధారః ౧, ౩, ౧౦, ౧౮, ౧౯, ౨౬, ౩౦, ౩౧, ౪౦, ౪౧, ౪౪, ౪౮, ౫౪-౫౬, ౬౦, ౬౪, ౬౭, ౭౩, ౭౪, ౭౭, ౭౯, ౮౦, ౮౨ । షడ్జః ౨, ౧౩, ౧౪, ౨౫, ౩౩, ౩౪, ౫౦-౫౨, ౬౨, ౬౮, ౭౦, ౭౧ । నిషాదః ౪, ౬, ౧౫ । ధైవతః ౭, ౮, ౧౭, ౨౨, ౨౩, ౨౮, ౩౨, ౩౫, ౩౬, ౩౯, ౪౩, ౪౭, ౪౯, ౫౯, ౬౬, ౬౯, ౭౫, ౭౬ । పఞ్చమః ౫, ౬, ౧౧, ౧౨, ౧౬, ౨౧, ౨౪, ౨౭, ౨౯, ౮౧ । మధ్యమః ౨౦, ౩౭, ౩౮, ౪౨, ౪౫, ౪౬, ౫౩, ౫౭, ౬౩, ౮౩ । నిషాదధైవతః ౬౧। ఋషభః ౬౫, ౭౨, ౭౮ । గాన్ధారః, ఋషభః ౫౮ ॥

విషయసూచిక

౧౩. సభాపతి, రాజా ఎవని వలె నేమి చేయవలెను? ౧౮
౧౪. మానవ జన్మము పొంది విద్యనభ్యసించిన తర్వాత ఏమి చేయవలెను? ౧౯
౧౫. మానవులేమి సాధించవలయును? ౨౦, ౩౬, ౮౩
౧౬. పరమపురుషార్థముతో ఐశ్వర్యము సంపాదించుట మానవుల కర్తవ్యము ౨౧
౧౭. మానవులేలోకమున దేనివలనై యేమి పొందవలెను? ౨౨
౧౮. వ్యాపకమైన వాయువు నే సాధనముచే గ్రహించవలయును? ౨౩
౧౯. అగ్ని వాయువు లెటువంటి గుణములు కలవి? ౨౪
౨౦. గృహస్థుడెటువంటి వాడుగా నుండవలయును? ౨౫
౨౧. ఎటువంటి వానిని సేనాపతిగ నొనర్చవలయును? ౨౬
౨౨. సభాపతి ఎటువంటి వాడు కావలయును? ౨౭
౨౩. స్త్రీ పురుషులు గృహము నందుండి ఏమేమి సాధించవలయును? ౩౦, ౩౧, ౩౨, ౪౦, ౬౭
౨౪. విద్యాంసుని కార్యమేమి? ౩౫, ౪౧, ౪౨, ౬౦
౨౫. పఠన పాఠనములం దధ్యాపకు లెటులుండవలయును? ౩౭
౨౬. జలాది పదార్థముల శోధనముచే ప్రజల యందేమి జరుగును? ౩౮
౨౭. పితా పుత్రుల వ్యవహారము ౪౩
౨౮. జననీ జనకులు స్వసంతానమునకు నెటుల శిక్షణ నివ్వవలెను? ౪౪
౨౯. వారెటుల ప్రజలలో మెలుగవలయును? ౪౫, ౪౬
౩౦. మానవులేమి ఆచరించవలయును? ఏమి త్యజించవలయును? ౪౭
౩౧. స్త్రీ లేమేమి ఆచరించవలయును? ౪౮
౩౨. వివాహ సమయమున స్త్రీ పురుషులేమి ప్రతిజ్ఞ చేయవలెను? ౪౯
౩౩. వివాహితులైన స్త్రీ పురుషు లెటుల ప్రవర్తించవలయును? ౫౦, ౫౧, ౫౨, ౫౩, ౫౪, ౭౫
౩౪. స్త్రీలు ఎటువంటి వారిని ఉంచవలయును? ౫౫, ౫౬, ౫౭
౩౫. స్త్రీ పురుషు లేమి చేసి యేమి యొనర్చవలయును? ౫౮, ౫౯, ౬౬
౩౬. విదుషీమణులు కన్యలకు సుశిక్ష, గుణ, ధార్మిక విదుషీమణులుగ నొనర్చి ఐహిక పార లౌకిక సుఖములను లభింప చేయవలయును? ౬౧
౩౭. ఏవతె ఏ పురుషునకి స్త్రీ యగునో ఆమె ఆతని ఐశ్వర్యమును నిరంతరము రక్షించవలయును ౬౨, ౬౩
౩౮. ఆమె ఎటువంటిదై యుండవలయును? ౬౪
౩౯. ఆ స్త్రీ పురుషుల ప్రతి విద్యాంసులేమి చేయవలయును? ౬౫
౪౦. తల్లి దండ్రులతో పుత్రాదులేమి పలుకవలయును? ౬౮
౪౧. పతి తన పత్నితో నేమేమి పలుకవలయును? ౬౯, ౭౧
౪౨. ఆ స్త్రీ స్వపతితో నేమేమి పలుకవలయును? ౭౦, ౭౨
౪౩. స్త్రీ పురుషుల వల్ల సంబంధము లేమి ప్రతిజ్ఞల నొసరించవలయును? ౭౩, ౭౪
౪౪. మానవు లెటుల పరస్పర సంవాద మొనర్చవలయును? ౭౬
౪౫. రాజ పురుషులు ప్రయత్నపూర్వకముగ చోరాది దుష్టులను నివారించవలయును ౭౭, ౭౮, ౭౯, ౮౦
౪౬. పురోహితుడు యజమానాదుల నుండి ఏ పదార్థములను వాంఛించవలయును? ౮౧
౪౭. యజమానుడు పురోహితుని వల్ల ఎటుల ప్రవర్తించవలయును? ౮౨

---

౪౩౧. యుఞ్జానః ప్రథమం మనస్తత్త్వాయ సవితా ధియః ।
అగ్నేర్జ్యోతిర్నిచాయ్య పృథివ్యా అధ్యాభరత్ ॥ ౧

౪౩౨. యుక్తేన మనసా వయం దేవస్య సవితుః సవే । స్వర్గ్యాయ శక్త్యా ॥ ౨

౪౩౩. యుక్త్వాయ సవితా దేవాన్ స్వర్యతో ధియా దివమ్ ।
బృహజ్జ్యోతిః కరిష్యతః సవితా ప్రసువాతి తాన్ ॥ ౩

౪౩౪. యుఞ్జతే మన ఉత యుఞ్జతే ధియో విప్రా విప్రస్య బృహతో విపశ్చితః ।
వి హోత్రా దధే వయునావిదేక ఇన్మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః ॥ ౪

౪౩౫. యుజే వాం బ్రహ్మ పూర్వ్యం నమోభిర్వి శ్లోకఽఏతు పథ్యేవ సూరేః।
శృణ్వన్తు విశ్వేఽఅమృతస్య పుత్రాఽఆ యే ధామాని దివ్యాని తస్థుః॥ ౫

౪౩౬. యస్య ప్రయాణమన్వన్యఽఇద్యయుర్దేవా దేవస్య మహిమానమోజసా।
యః పార్థివాని విమమే సఽఏతశో రజాꣳసి దేవః సవితా మహిత్వనా॥ ౬

౪౩౭. దేవ సవితః ప్రసువ యజ్ఞం ప్రసువ యజ్ఞపతిం భగాయ।
దివ్యో గన్ధర్వః కేతపూః కేతం నః పునాతు వాచస్పతిర్వాచం నః స్వదతు॥ ౭

౪౩౮. ఇమం నో దేవ సవితర్యజ్ఞం ప్రణయ దేవావ్యꣳ సఖివిదꣳ సత్రాజితం
ధనజితꣳ స్వర్జితమ్।
ఋచా స్తోమꣳ సమర్ధయ గాయత్రేణ రథన్తరం బృహద్గాయత్రవర్తని స్వాహా॥ ౮

౪౩౯. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్।
ఆదదే గాయత్రేణ ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్పృథివ్యాః సధస్థాదగ్నిం పురీష్యమఙ్గిరస్వదాభర
త్రైష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్॥ ౯

౪౪౦. అభ్రిరసి నార్యసి త్వయా వయమగ్నిꣳ శకేమ ఖనితుꣳ సధస్థ ఆ।
జాగతేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్॥ ౧౦

౪౪౧. హస్తఽఆధాయ సవితా బిభ్రదభ్రిꣳ హిరణ్యయీమ్।
అగ్నేర్జ్యోతిర్నిచాయ్య పృథివ్యాఽఅధ్యాభరదానుష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్॥ ౧౧

౪౪౨. ప్రతూర్తం వాజిన్నాద్రవ వరిష్ఠామను సంవతమ్।
దివి తే జన్మ పరమమన్తరిక్షే తవ నాభిః పృథివ్యామధి యోనిరిత్॥ ౧౨

౪౪౩. యుఞ్జాథాꣳ రాసభం యువమస్మిన్ యామే వృషణ్వసూ।
అగ్నిం భరన్తమస్మయుమ్॥ ౧౩

౪౪౪. యోగేయోగే తవస్తరం వాజేవాజే హవామహే। సఖాయఽఇన్ద్రమూతయే॥ ౧౪

౪౪౫. ప్రతూర్వన్నేహ్యవక్రామన్నశస్తీ రుద్రస్య గాణపత్యం మయోభూరేహి।
ఉర్వన్తరిక్షం వీహి స్వస్తిగవ్యూతిరభయాని కృణ్వన్ పూష్ణా సయుజా సహ॥ ౧౫

౪౪౬. పృథివ్యాః సధస్థాదగ్నిం పురీష్యమఙ్గిరస్వదాభరాగ్నిం
పురీష్యమఙ్గిరస్వదచ్ఛేమోఽగ్నిం పురీష్యమఙ్గిరస్వద్భరిష్యామః॥ ౧౬

౪౪౭. అన్వగ్నిరుషసామగ్రమఖ్యదన్వహాని ప్రథమో జాతవేదాః।
అను సూర్యస్య పురుత్రా చ రశ్మీననుద్యావాపృథివీఽఆతతన్థ॥ ౧౭

౪౪౮. ఆగత్య వాజ్యధ్వానꣳ సర్వా మృధో విధూనుతే।
అగ్నిꣳ సధస్థే మహతి చక్షుషా నిచికీషతే॥ ౧౮

౪౪౯. ఆక్రమ్య వాజిన్ పృథివీమగ్నిమిచ్ఛ రుచా త్వమ్। భూమ్యా
వృత్వాయ నో బ్రూహి యతః ఖనేమ తం వయమ్॥ ౧౯

౪౫౦. ద్యౌస్తే పృష్ఠం పృథివీ సధస్థమాత్మాన్తరిక్షꣳ సముద్రో యోనిః।
విఖ్యాయ చక్షుషా త్వమభి తిష్ఠ పృతన్యతః॥ ౨౦

౪౫౧. ఉత్క్రామ మహతే సౌభగాయాస్మాదాస్థానాద్ద్రవిణోదా వాజిన్।
వయꣳ స్యామ సుమతౌ పృథివ్యాఽఅగ్నిం ఖనన్తఽఉపస్థేఽఅస్యాః॥ ౨౧

౪౫౨. ఉదక్రమీద్ద్రవిణోదా వాజ్యర్వాకః సులోకꣳ సుకృతం పృథివ్యామ్।
తతః ఖనేమ సుప్రతీకమగ్నిꣳ స్వో రుహాణాఽఅధి నాకముత్తమమ్॥ ౨౨

౪౫౩. ఆ త్వా జిఘర్మి మనసా ఘృతేన ప్రతిక్షియన్తం భువనాని విశ్వా ।
పృథుం తిరశ్చా వయసా బృహన్తం వ్యచిష్ఠమన్నై రభసం దృశానమ్ ॥ ౨౩

౪౫౪. ఆ విశ్వతః ప్రత్యఞ్చం జిఘర్మ్యరక్షసా మనసా తజ్జుషేత ।
మర్యశ్రీః స్పృహయద్వర్ణోఽఅగ్నిర్నాభిమృశే తన్వా జర్భురాణః ॥ ౨౪

౪౫౫. పరి వాజపతిః కవిరగ్నిర్హవ్యాన్యక్రమీత్ । దధద్రత్నాని దాశుషే ॥ ౨౫

౪౫౬. పరి త్వాగ్నే పురం వయం విప్రꣳ సహస్య ధీమహి ।
ధృషద్వర్ణం దివేదివే హన్తారం భఙ్గురావతామ్ ॥ ౨౬

౪౫౭. త్వమగ్నే ద్యుభిస్త్వమాశుశుక్షణిస్త్వమద్భ్యస్త్వమశ్మనస్పరి ।
త్వం వనేభ్యస్త్వమోషధీభ్యస్త్వం నృణాం నృపతే జాయసే శుచిః ॥ ౨౭

౪౫౮. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ।
పృథివ్యాః సధస్థాదగ్నిం పురీష్యమఙ్గిరస్వత్ ఖనామి ।
జ్యోతిష్మన్తం త్వాగ్నే సుప్రతీకమజస్రేణ భానునా దీద్యతమ్ ।
శివం ప్రజాభ్యోఽహిꣳసన్తం పృథివ్యాః సధస్థాదగ్నిం
పురీష్యమఙ్గిరస్వత్ ఖనామః ॥ ౨౮

౪౫౯. అపాం పృష్ఠమసి యోనిరగ్నేః సముద్రమభితః పిన్వమానమ్ ।
వర్ధమానో మహాꣳఽఆ చ పుష్కరే దివో మాత్రయా వరిమ్ణా ప్రథస్వ ॥ ౨౯

౪౬౦. శర్మ చ స్థో వర్మ చ స్థోఽఛిద్రే బహులే ఉభే ।
వ్యచస్వతీ సంవసాథాం భృతమగ్నిం పురీష్యమ్ ॥ ౩౦

౪౬౧. సంవసాథా స్వర్విదా సమీచీఽఉరసా త్మనా ।
అగ్నిమన్తర్భరిష్యన్తీ జ్యోతిష్మన్తమజస్రమిత్ ॥ ౩౧

౪౬౨. పురీష్యోఽసి విశ్వభరా అథర్వా త్వా ప్రథమో నిరమన్థదగ్నే ।
త్వామగ్నే పుష్కరాదధ్యథర్వా నిరమన్థత । మూర్ధ్నో విశ్వస్య వాఘతః ॥ ౩౨

౪౬౩. తము త్వా దధ్యఙ్ఙృషిః పుత్రఽఈధేఽఅథర్వణః ।
వృత్రహణం పురన్దరమ్ ॥ ౩౩

౪౬౪. తము త్వా పాథ్యో వృషా సమీధే దస్యుహన్తమమ్ । ధనఞ్జయꣳ రణేరణే ॥ ౩౪

౪౬౫. సీద హోతః స్వఽఉ లోకే చికిత్వాన్త్సాదయా యజ్ఞꣳ సుకృతస్య యోనా ।
దేవావీర్దేవాన్హవిషా యజాస్యగ్నే బృహద్యజమానే వయో ధాః ॥ ౩౫

౪౬౬. ని హోతా హోతృషదనే విదానస్త్వేషో దీదివాꣳఽఅసదత్సుదక్షః ।
అదబ్ధవ్రతప్రమతిర్వసిష్ఠః సహస్రమ్భరః శుచిజిహ్వోఽఅగ్నిః ॥ ౩౬

౪౬౭. సꣳ సీదస్వ మహాꣳఽఅసి శోచస్వ దేవవీతమః ।
వి ధూమమగ్నేఽఅరుషం మియేధ్య సృజ ప్రశస్త దర్శతమ్ ॥ ౩౭

౪౬౮. అపో దేవీరుపసృజ మధుమతీరయక్ష్మాయ ప్రజాభ్యః ।
తాసామాస్థానాదుజ్జిహతామోషధయః సుపిప్పలాః ॥ ౩౮

౪౬౯. సం తే వాయుర్మాతరిశ్వా దధాతూత్తానాయా హృదయం యద్వికస్తమ్ ।
యో దేవానాం చరసి ప్రాణథేన కస్మై దేవ వషడస్తు తుభ్యమ్ ॥ ౩౯

౪౭౦. సుజాతో జ్యోతిషా సహ శర్మ వరూథమాసదత్స్వః ।
వాసోఽఅగ్నే విశ్వరూపꣳ సంవ్యయస్వ విభావసో ॥ ౪౦

౪౭౧. ఉదు తిష్ఠ స్వధ్వరావా నో దేవ్యా ధియా ।
దృశే చ భాసా బృహతా సుశుక్వనిరాగ్నే యాహి సుశస్తిభిః ॥ ౪౧

౪౭౨. ఊర్ధ్వఽ ఊ షు ణఽ ఊతయే తిష్ఠా దేవో న సవితా ।
ఊర్ధ్వో వాజస్య సనితా యదఞ్జిభిర్వాఘద్భిర్విహ్వయామహే ॥ ౪౨

౪౭౩. స జాతో గర్భోఽఅసి రోదస్యోరగ్నే చారుర్విభృతఽఓషధీషు ।
చిత్రః శిశుః పరి తమాꣳ స్యక్తూన్ ప్ర మాతృభ్యోఽఅధి కనిక్రదద్ గాః ॥ ౪౩

౪౭౪. స్థిరో భవ వీడ్వఙ్గఽ ఆశుర్భవ వాజ్యర్వన్ ।
పృథుర్భవ సుషదస్త్వమగ్నేః పురీషవాహణః ॥ ౪౪

౪౭౫. శివో భవ ప్రజాభ్యో మానుషీభ్యస్త్వమఙ్గిరః । మా
ద్యావాపృథివీఽఅభి శోచీర్మాన్తరిక్షం మా వనస్పతీన్ ॥ ౪౫

౪౭౬. ప్రైతు వాజీ కనిక్రదన్నానదద్రాసభః పత్వా । భరన్నగ్నిం పురీష్యం మా
పాద్యాయుషః పురా । వృషాగ్నిం వృషణం భరన్నపాం గర్భꣳ సముద్రియమ్ ।
అగ్నఽఆయాహి వీతయే ॥ ౪౬

౪౭౭. ఋతꣳ సత్యమృతꣳ సత్యమగ్నిం పురీష్యమఙ్గిరస్వద్భరామః ।
ఓషధయః ప్రతిమోదధ్వమగ్నిమేతꣳ శివమాయన్తమభ్యత్ర యుష్మాః ।
వ్యస్యన్ విశ్వాఽ అనిరాఽ అమీవా నిషీదన్నోఽ అప దుర్మతిం జహి ॥ ౪౭

౪౭౮. ఓషధయః ప్రతిగృభ్ణీత పుష్పవతీః సుపిప్పలాః ।
అయం వో గర్భఽ ఋత్వియః ప్రత్నꣳ సధస్థమాసదత్ ॥ ౪౮

౪౭౯. వి పాజసా పృథునా శోశుచానో బాధస్వ ద్విషో రక్షసోఽ అమీవాః ।
సుశర్మణో బృహతః శర్మణి స్యామగ్నేరహꣳ సుహవస్య ప్రణీతౌ ॥ ౪౯

౪౮౦. ఆపో హి ష్ఠా మయోభువస్తా నఽ ఊర్జే దధాతన ।
మహే రణాయ చక్షసే ॥ ౫౦

౪౮౧. యో వః శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః । ఉశతీరివ మాతరః ॥ ౫౧

౪౮౨. తస్మాఽఅరం గమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ ।
ఆపో జనయథా చ నః ॥ ౫౨

౪౮౩. మిత్రః సꣳసృజ్య పృథివీం భూమిం చ జ్యోతిషా సహ ।
సుజాతం జాతవేదసమయక్ష్మాయ త్వా సꣳసృజామి ప్రజాభ్యః ॥ ౫౩

౪౮౪. రుద్రాః సꣳసృజ్య పృథివీం బృహజ్జ్యోతిః సమీధిరే ।
తేషాం భానురజస్రఽఇచ్ఛుక్రో దేవేషు రోచతే ॥ ౫౪

౪౮౫. సꣳసృష్టాం వసుభీ రుద్రైర్ధీరైః కర్మణ్యాం మృదమ్ ।
హస్తాభ్యాం మృద్వీం కృత్వా సినీవాలీ కృణోతు తామ్ ॥ ౫౫

౪౮౬. సినీవాలీ సుకపర్దా సుకురీరా స్వౌపశా ।
సా తుభ్యమదితే మహ్యోఖాం దధాతు హస్తయోః ॥ ౫౬

౪౮౭. ఉఖాం కృణోతు శక్త్యా బాహుభ్యామదితిర్ధియా ।
మాతా పుత్రం యథోపస్థే సాగ్నిం బిభర్తు గర్భఽఆ । మఖస్య శిరోఽసి ॥ ౫౭

౪౮౮. వసవస్త్వా కృణ్వన్తు గాయత్రేణ ఛన్దసాఽఙ్గిరస్వద్ ధ్రువాసి పృథివ్యసి ధారయా

మయి ప్రజాగ్ం రాయస్పోషం గౌపత్యఞ్ సువీర్యఞ్ సజాతాన్యజమానాయ
రుద్రాస్త్వా కృణ్వన్తు త్రైష్టుభేన ఛన్దసాఽఙ్గిరస్వద్ ధ్రువాస్యన్తరిక్షమసి ధారయా
మయి ప్రజాగ్ం రాయస్పోషం గౌపత్యగ్ం సువీర్యగ్ం సజాతాన్య జమా
నాయాఽఽదిత్యాస్త్వా కృణ్వన్తు జాగతేన ఛన్దసాఽఙ్గిరస్వద్ ధ్రువాసి ద్యౌరసి
ధారయా మయి ప్రజాగ్ం రాయస్పోషం గౌపత్యగ్ం సువీర్యగ్ం సజాతాన్య
జమానాయ విశ్వే త్వా దేవా వైశ్వానరాః కృణ్వన్త్వానుష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వద్
ధ్రువాసి దిశోఽసి ధారయా మయి ప్రజాగ్ం రాయస్పోషం
గౌపత్యగ్ం సువీర్యగ్ం సజాతాన్యజమానాయ ॥ ౫౮

౪౮౯. అదిత్యై రాస్నాస్యదితిష్టే బిలం గృభ్ణాతు । కృత్వాయ సా మహీముఖాం
మృన్మయీం యోనిమగ్నయే పుత్రేభ్యః ప్రాయచ్ఛదదితిః శ్రపయానితి ॥ ౫౯

౪౯౦. వసవస్త్వా ధూపయన్తు గాయత్రేణ ఛన్దసాఙ్గిరస్వద్ రుద్రాస్త్వా ధూపయన్తు
త్రైష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వదాదిత్యాస్త్వా ధూపయన్తు జాగతేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వద్
విశ్వే త్వా దేవా వైశ్వానరా ధూపయన్త్వానుష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వదిన్ద్రస్త్వా
ధూపయతు వరుణస్త్వా ధూపయతు విష్ణుస్త్వా ధూపయతు ॥ ౬౦

౪౯౧. అదితిష్ట్వా దేవీ విశ్వదేవ్యావతీ పృథివ్యాః సధస్థేఽఙ్గిరస్వత్ ఖనత్వవట
దేవానాం త్వా పత్నీర్దేవీర్విశ్వదేవ్యావతీః పృథివ్యాః సధస్థేఽఙ్గిరస్వద్దధతూఖే
ధిషణాస్త్వా దేవీర్విశ్వదేవ్యావతీః పృథివ్యాః సధస్థేఽఙ్గిరస్వదభీన్ధతాముఖే వరూ
త్రీష్ట్వా దేవీర్విశ్వదేవ్యావతీః పృథివ్యాః సధస్థేఽఙ్గిరస్వచ్ఛ్రపయన్తూఖే గ్నాస్త్వా
దేవీర్విశ్వదేవ్యావతీః పృథివ్యాః సధస్థేఽఙ్గిరస్వత్పచన్తూఖే జనయస్త్వా
ఽచ్ఛిన్నపత్రా దేవీర్విశ్వదేవ్యావతీః పృథివ్యాః సధస్థేఽఙ్గిరస్వత్పచన్తూఖే ॥ ౬౧

౪౯౨. మిత్రస్య చర్షణీధృతోఽవో దేవస్య సానసి । ద్యుమ్నం చిత్రశ్రవస్తమమ్ ॥ ౬౨

౪౯౩. దేవస్త్వా సవితోద్వపతు సుపాణిః స్వఙ్గురిః సుబాహురుత శక్త్యా ।
అవ్యథమానా పృథివ్యామాశా దిశ ఆపృణ ॥ ౬౩

౪౯౪. ఉత్థాయ బృహతీ భవోదు తిష్ఠ ధ్రువా త్వమ్ ।
మిత్రైతాం త ఉఖాం పరిదదామ్యభిత్త్యా ఏషా మా భేది ॥ ౬౪

౪౯౫. వసవస్త్వాచ్ఛృన్దన్తు గాయత్రేణ ఛన్దసాఙ్గిరస్వద్రుద్రాస్త్వాచ్ఛృన్దన్తు త్రైష్టుభేన
ఛన్దసాఙ్గిరస్వదాదిత్యాస్త్వాచ్ఛృన్దన్తు జాగతేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వద్విశ్వే త్వా
దేవా వైశ్వానరా ఆచ్ఛృన్దన్త్వానుష్టుభేన ఛన్దసాఙ్గిరస్వత్ ॥ ౬౫

౪౯౬. ఆకూతిమగ్నిం ప్రయుజఞ్ స్వాహా మనో మేధామగ్నిం ప్రయుజగ్ం స్వాహా చిత్తం
విజ్ఞాతమగ్నిం ప్రయుజగ్ం స్వాహా వాచో విధృతిమగ్నిం ప్రయుజగ్ం
స్వాహా । ప్రజాపతయే మనవే స్వాహాఽగ్నయే వైశ్వానరాయ స్వాహా ॥ ౬౬

౪౯౭. విశ్వో దేవస్య నేతుర్మర్తో వురీత సఖ్యమ్ ।
విశ్వో రాయ ఇషుధ్యతి ద్యుమ్నం వృణీత పుష్యసే స్వాహా ॥ ౬౭

౪౯౮. మా సు భిత్థా మా సు రిషోఽమ్బ ధృష్ణు వీరయస్వ సు ।
అగ్నిశ్చేదం కరిష్యథః ॥ ౬౮

౫౯౯. దృꣳహస్వ దేవి పృథివి స్వస్తయ ఆసురీ మాయా స్వధయా కృతాసి ।
జుష్టం దేవేభ్య ఇదమస్తు హవ్యమరిష్టా త్వముదిహి యజ్ఞేఽస్మిన్ ॥ ౬౯

౬౦౦. ద్రన్వన్నః సర్పిరాసుతిః ప్రత్నో హోతా వరేణ్యః । సహసస్పుత్రో అద్భుతః ॥ ౭౦

౬౦౧. పరస్యా అధి సంవతోఽవరాఁ౨ అభ్యాతర ।
యత్రాహమస్మి తాఁ౨ అవ ॥ ౭౧

౬౦౨. పరమస్యాః పరావతో రోహిదశ్వ ఇహాగహి ।
పురీష్యః పురుప్రియోఽగ్నే త్వం తరా మృధః ॥ ౭౨

౬౦౩. యదగ్నే కాని కాని చిదా తే దారూణి దధ్మసి ।
సర్వం తదస్తు తే ఘృతం తజ్జుషస్వ యవిష్ఠ్య ॥ ౭౩

౬౦౪. యదత్త్యుపజిహ్వికా యద్వమ్రో అతిసర్పతి ।
సర్వం తదస్తు తే ఘృతం తజ్జుషస్వ యవిష్ఠ్య ॥ ౭౪

౬౦౫. అహరహరప్రయావం భరన్తోఽశ్వాయేవ తిష్ఠతే ఘాసమస్మై ।
రాయస్పోషేణ సమిషా మదన్తోఽగ్నే మా తే ప్రతివేశా రిషామ ॥ ౭౫

౬౦౬. నాభా పృథివ్యాః సమిధానే అగ్నౌ రాయస్పోషాయ బృహతే హవామహే ।
ఇరమ్మదం బృహదుక్థం యజత్రం జేతారమగ్నిం పృతనాసు సాసహిమ్ ॥ ౭౬

౬౦౭. యాః సేనా అభీత్వరీరావ్యాధినీరుగణా ఉత ।
యే స్తేనా యే చ తస్కరాస్తాఁ౨ స్తే అగ్నేఽపిదధామ్యాస్యే ॥ ౭౭

౬౦౮. దꣳష్ట్రాభ్యాం మలిమ్లూఞ్జమ్భ్యైస్తస్కరాఁ౨ ఉత ।
హనుభ్యాꣳ స్తేనాన్ భగవస్తాꣳస్త్వం ఖాద సుఖాదితాన్ ॥ ౭౮

౬౦౯. యే జనేషు మలిమ్లవ స్తేనాసస్తస్కరా వనే ।
యే కక్షేష్వఘాయవస్తాꣳస్తే దధామి జమ్భయోః ॥ ౭౯

౬౧౦. యో అస్మభ్యమరాతీయాద్యశ్చ నో ద్వేషతే జనః ।
నిన్దాద్యో అస్మాన్ ధిప్సాచ్చ సర్వం తం భస్మసా కురు ॥ ౮౦

౬౧౧. సꣳశితం మే బ్రహ్మ సꣳశితం వీర్యం బలమ్ ।
సꣳశితం క్షత్రం జిష్ణు యస్యాహమస్మి పురోహితః ॥ ౮౧

౬౧౨. ఉదేషాం బాహూ అతిరముద్వర్చో అథో బలమ్ ।
క్షిణోమి బ్రహ్మణామిత్రానున్నయామి స్వాఁ౨ అహమ్ ॥ ౮౨

౬౧౩. అన్నపతేఽన్నస్య నో దేహ్యనమీవస్య శుష్మిణః ।
ప్ర ప్ర దాతారం తారిష ఊర్జం నో ధేహి ద్విపదే చతుష్పదే ॥ ౮౩

ఇతి ఏకాదశోఽధ్యాయః

***

అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- వత్సప్రీః ౧, ౬-౧౦, ౧౮-౨౯, ౩౩, ౪౦, ౪౧ । కుత్సః ౨ । శ్యావాశ్వః ౩-౫ । ధ్రువః ౧౧ । శునఃశేపః ౧౨ । త్రితః ౧౩-౧౬ । విరూపాక్షః ౩౦ । విరూపః ౩౬-౩౯, ౧౧౬ । తాపసః ౩౧, ౩౨ । వస్యుః ౩౪ , ౩౫ । దీర్ఘతమా ౪౨ ।

పావకాగ్నిః ౧౦౬-౧౧౧ । గోతమః ౧౧౨-౧౧౪ । వత్సారః ౧౧౫ । ప్రజాపతిః ౧౧౭॥

దేవతాః:- అగ్నిః ౧, ౨, ౬-౧౧, ౧౩, ౧౫-౩౪, ౩౬-౪౪, ౪౬-౫౪, ౫౭-౫౯, ౬౬, ౧౦౩, ౧౦౪, ౧౦౬, ౧౦౮, ౧౦౯, ౧౧౧, ౧౧౫, ౧౧౭ । సవితా ౩ । గరుత్మాన్ ౪ । విష్ణుః ౫ । వరుణః ౧౨ । జీవేశ్వరౌ ౧౪ । ఆపః ౩౫, ౫౫ । పితరః ౪౫ । ఇన్ద్రః ౫౬ । దమ్పతీ ౬౦ । పత్నీ ౬౧ । నిర్ఋతిః ౬౨-౬౪ । యజమానః ౬౫ । కృషీవలాః కవయో వా ౬౭, ౬౮ । కృషీవలాః ౬౯-౭౧ । మిత్రాదయో లిఙ్గోక్తాః ౭౨ । అఘ్న్యాః ౭౩ । అశ్వినౌ ౭౪ । వైద్యః ౭౫-౭౭, ౭౯, ౮౧, ౮౫-౮౭ । చికిత్సుః ౭౮ । ఓషధయః ౮౦, ౮౨ । వైద్యాః ౮౩, ౮౪, ౮౮-౯౩, ౯౫, ౯౬, ౯౮, ౧౦౦। భిషజః ౯౪, ౧౦౧ । భిషగ్వరాః ౯౭ । ఓషధిః ౯౯ । కః ౧౦౨ । విద్వాన్ ౧౦౫, ౧౦౭, ౧౧౦ । సోమః ౧౧౨-౧౧౪ ॥

ఛన్దః:- భురిక్పఙ్క్తిః ౧, ౨౫ । ఆర్షీత్రిష్టుప్ ౨ । విరాడ్ జగతీ ౩ । భురిక్ ధృతిః ౪ । భురిగుత్కృతిః ౫ । నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్ ౬, ౧౮-౨౨, ౨౪, ౩౩, ౪౫, ౬౨, ౧౦౨ । భురిగార్ష్యనుష్టుప్ ౭ । ఆర్షీ త్రిష్టుప్ ౮, ౩౪, ౩౫, ౪౭, ౬౧, ౬౪, ౭౦ । నిచృదార్షీ గాయత్రీ ౯, ౪౦ । నిచృద్ గాయత్రీ ౧౦, ౩౬, ౪౧ । ఆర్ష్యనుష్టుప్ ౧౧ । విరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౧౨, ౨౬-౨౯, ౪౨, ౬౬, ౬౮ । భురిగార్షీ పఙ్క్తిః ౧౩, ౪౮, ౪౯, ౫౧, ౬౩, ౧౦౭, ౧౧౩ । భురిగ్ జగతీ ౧౪ । విరాట్త్రిష్టుప్ ౧౫, ౧౦౫॥ విరాడనుష్టుప్ ౧౬, ౧౭, ౩౧, ౩౨ , ౪౩, ౫౦, ౫౪, ౫౫, ౭౨, ౮౨, ౮౪, ౮౭-౯౦, ౯౪, ౯౫, ౯౯। ఆర్షీత్రిష్టుప్ ౨౩ । గాయత్రీ ౩౦, ౬౭, ౧౧౬, ౧౧౭ । భురిగార్ష్యుష్ణిక్ ౩౭ । నిచృదార్ష్య నుష్టుప్ ౩౮, ౫౨ । నిచృదనుష్టుప్ ౩౯, ౫౬, ౭౭, ౮౩, ౮౬, ౯౨ , ౯౮, ౧౦౧ । ఆర్షీపఙ్క్తిః ౬౦, ౧౧౦ । స్వరాడార్షీత్రిష్టుప్ ౪౪ । భురిగార్షీ త్రిష్టుప్ ౪౬ । స్వరాడనుష్టుప్ ౫౩ । భురిగుష్ణిక్ ౫౭, ౫౯। భురిగుపరిష్టాద్ బృహతీ ౫౮ । ఆర్షీజగతీ ౬౫, ౭౪ । త్రిష్టుప్ ౬౯ । విరాట్ పఙ్క్తిః ౭౧ । భురిగార్షీ గాయత్రీ ౭౩ । అనుష్టుప్ ౭౫, ౭౬, ౭౮, ౮౧, ౮౫, ౯౧, ౯౬, ౯౭ । విరాడార్ష్యనుష్టుప్ ౯౩ । విరాడ్ బృహతీ ౧౦౦ । నిచృదుష్ణిక్ ౧౦౩ । భురిగ్గాయత్రీ ౧౦౪ । నిచృత్పఙ్క్తిః ౧౦౬, ౧౦౮ । నిచృదార్షీపఙ్క్తిః ౧౦౯। స్వరాడార్షీ పఙ్క్తిః ౧౧౧ । నిచృద్ గాయత్రీ ౧౧౨, ౧౧౫ । అనుష్టుబుష్ణిక్ ౧౧౪ ॥

స్వరః :- పఞ్చమః ౧, ౧౩, ౨౫, ౪౮, ౪౯, ౫౧, ౬౦, ౬౩, ౭౧, ౧౦౬-౧౧౧, ౧౧౩ । ధైవతః ౨, ౬, ౮, ౧౨, ౧౫, ౧౮-౨౪, ౨౬-౨౯, ౩౩-౩౫, ౪౨, ౪౪-౪౭, ౬౧, ౬౨, ౬౪, ౬౬, ౬౮-౭౦, ౧౦౨, ౧౦౫ । నిషాదః ౩, ౧౪, ౬౫, ౭౪ । ఋషభః ౪, ౩౭, ౫౭, ౫౯, ౧౦౩, ౧౧౪ । షడ్జః ౫, ౯, ౧౦, ౩౦, ౩౬, ౪౦, ౪౧, ౬౭, ౭౩, ౧౦౪, ౧౧౨, ౧౧౫-౧౧౭ । గాన్ధారః ౭, ౧౧, ౧౬, ౧౭, ౩౧, ౩౨, ౩౮, ౩౯, ౪౩, ౫౦, ౫౨-౫౬, ౭౨, ౭౫-౯౯, ౧౦౧। మధ్యమః ౫౮, ౧౦౦ ॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	విద్వాంసుల గుణములు	౧, ౨, ౪, ౭, ౮, ౩౧, ౪౧
౨.	పరమేశ్వరుని కర్తవ్యము	౩
౩.	రాజ ధర్మము	౫, ౬, ౧౧, ౧౨, ౧౩, ౧౬, ౧౭, ౧౮, ౧౯, ౨౦, ౨౨, ౨౩, ౩౨, ౩౩, ౩౪, ౧౧౨, ౧౧౬
౪.	అధ్యాపకుని కర్తవ్యము	౬, ౧౦, ౪౮, ౪౯

౫౧౪. దృశానో రుక్మ ఉర్వ్యా వ్యద్యౌద్దుర్మర్షమాయుః శ్రియే రుచానః ।
అగ్నిరమృతో అభవద్వయోభిర్యదేనం ద్యౌరజనయత్సురేతాః ॥ ౧

౫౧౫. నక్తోషాసా సమనసా విరూపే ధాపయేతే శిశుమేకం సమీచీ ।
ద్యావాక్షామా రుక్మో అన్తర్విభాతి దేవా అగ్నిం ధారయన్ద్రవిణోదాః ॥ ౨

౫౧౬. విశ్వా రూపాణి ప్రతిముఞ్చతే కవిః ప్రాసావీద్భద్రం ద్విపదే చతుష్పదే ।
వి నాకమఖ్యత్సవితా వరేణ్యోఽను ప్రయాణముషసో విరాజతి ॥ ౩

౫౧౭. సుపర్ణోఽసి గరుత్మాంస్త్రివృత్తే శిరో గాయత్రం చక్షుర్బృహద్రథన్తరే పక్షౌ ।
స్తోమ ఆత్మా ఛన్దాంస్యఙ్గాని యజూంషి నామ ।
సామ తే తనూర్వామదేవ్యం యజ్ఞాయజ్ఞియం పుచ్ఛం ధిష్ణ్యాః శఫాః ।
సుపర్ణోఽసి గరుత్మాన్దివం గచ్ఛ స్వః పత ॥ ౪

౫౧౮. విష్ణోః క్రమోఽసి సపత్నహా గాయత్రం ఛన్ద ఆరోహ పృథివీమను
వి క్రమస్వ విష్ణోః క్రమోఽస్యభిమాతిహా త్రైష్టుభం ఛన్ద ఆరోహాన్తరిక్షమను
వి క్రమస్వ । విష్ణోః క్రమోఽస్యరాతీయతో హన్తా జాగతం ఛన్ద ఆరోహ
దివమను వి క్రమస్వ విష్ణోః క్రమోఽసి శత్రూయతో హన్తాఽనుష్టుభం
ఛన్ద ఆరోహ దిశోఽను వి క్రమస్వ ॥ ౫

౫౧౯. అక్రన్దదగ్ని స్తనయన్నివ ద్యౌః క్షామా రేరిహద్వీరుధః సమఞ్జన్ ।
సద్యో జజ్ఞానో వి హీమిద్ధో అఖ్యదా రోదసీ భానునా భాత్యన్తః ॥ ౬

౫౨౦. అగ్నేఽభ్యావర్తిన్నభి మా నివర్తస్వాయుషా వర్చసా ప్రజయా ధనేన ।
సన్యా మేధయా రయ్యా పోషేణ ॥ ౭

౫౨౧. అగ్నే అఙ్గిరః శతం తే సన్త్వావృతః సహస్రం త ఉపావృతః ।
అధా పోషస్య పోషేణ పునర్నో నష్టమాకృధి పునర్నో రయిమాకృధి ॥ ౮

౫౨౨. పునరూర్జా నివర్తస్వ పునరగ్న ఇషాయుషా । పునర్నః పాహ్యꣳహసః ॥ ౯

౫౨౩. సహ రయ్యా నివర్తస్వాగ్నే పిన్వస్వ ధారయా । విశ్వప్స్న్యా విశ్వతస్పరి ॥ ౧౦

౫౨౪. ఆ త్వాహార్షమన్తరభూర్ధ్రువ స్తిష్ఠావిచాచలిః ।
విశస్త్వా సర్వా వాఞ్ఛన్తు మా త్వద్రాష్ట్రమధి భ్రశత్ ॥ ౧౧

౫౨౫. ఉదుత్తమం వరుణ పాశ మస్మదవాధమం వి మధ్యమꣳ శ్రథాయ ।
అథా వయమాదిత్య వ్రతే తవానాగసో అదితయే స్యామ ॥ ౧౨

౫౨౬. అగ్రే బృహన్నుషసామూర్ధ్వో అస్థాన్నిర్జగన్వాన్ తమసో జ్యోతిషాగాత్ ।
అగ్నిర్భానునా రుశతా స్వఙ్గ ఆ జాతో విశ్వా సద్మాన్యప్రాః ॥ ౧౩

౫౨౭. హꣳసః శుచిషద్వసురన్తరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్ ।
నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమసదబ్జా గోజా ఋతజా
అద్రిజా ఋతం బృహత్ ॥ ౧౪

౫౨౮. సీద త్వం మాతురస్యా ఉపస్థే విశ్వాన్యగ్నే వయునాని విద్వాన్ ।
మైనాం తపసా మార్చిషాఽభి శోచీరన్తరస్యాꣳ శుక్రజ్యోతిర్విభాహి ॥ ౧౫

౫౨౯. అన్తరగ్నే రుచా త్వముఖాయాః సదనే స్వే ।
తస్యాస్త్వꣳ హరసా తపఞ్జాతవేదః శివో భవ ॥ ౧౬

౫౩౦. శివో భూత్వా మహ్యమగ్నేఽథో సీద శివస్త్వమ్ ।
శివాః కృత్వా దిశః సర్వాః స్వం యోనిమిహాసదః ॥ ౧౭

౫౩౧. దివస్పరి ప్రథమం జజ్ఞే అగ్నిరస్మద్ ద్వితీయం పరి జాతవేదాః ।
తృతీయమప్సు నృమణా అజస్రమిన్ధాన ఏనం జరతే స్వాధీః ॥ ౧౮

౫౩౨. విద్మా తే అగ్నే త్రేధా త్రయాణి విద్మా తే ధామ విభృతా పురుత్రా ।
విద్మా తే నామ పరమం గుహా యద్విద్మా తముత్సం యత ఆజగన్థ ॥ ౧౯

౫౩౩. సముద్రే త్వా నృమణా అప్స్వన్తర్నృచక్షా ఈధే దివో అగ్న ఊధన్ ।
తృతీయే త్వా రజసి తస్థివాꣳసమపాముపస్థే మహిషా అవర్ధన్ ॥ ౨౦

౫౩౪. అక్రన్దదగ్ని స్తనయన్నివ ద్యౌః క్షామా రేరిహద్వీరుధః సమఞ్జన్ ।
సద్యో జజ్ఞానో వి హీమిద్ధో అఖ్యదా రోదసీ భానునా భాత్యన్తః ॥ ౨౧

౫౩౫. శ్రీణాముదారో ధరుణో రయీణాం మనీషాణాం ప్రార్పణః సోమగోపాః ।
వసుః సూనుః సహసో అప్సు రాజా వి భాత్యగ్ర ఉషసామిధానః ॥ ౨౨

౫౩౬. విశ్వస్య కేతుర్భువనస్య గర్భఽఆ రోదసీఽఅపృణాజ్జాయమానః ।
వీడుం చిదద్రిమభినత్ పరాయఞ్జనా యదగ్నిమయజన్త పఞ్చ ॥ ౨౩

౫౩౭. ఉశిక్ పావకోఽఅరతిః సుమేధా మర్త్యేష్వగ్నిరమృతో ని ధాయి ।
ఇయర్త్తి ధూమమరుషం భరిభ్రదుచ్ఛుక్రేణ శోచిషా ద్యామినక్షన్ ॥ ౨౪

౫౩౮. దృశానో రుక్మఽఉర్వ్యా వ్యద్యౌద్దుర్మర్షమాయుః శ్రియే రుచానః ।
అగ్నిరమృతోఽఅభవద్వయోభిర్యదేనం ద్యౌరజనయత్సురేతాః ॥ ౨౫

౫౩౯. యస్తేఽఅద్య కృణవద్భద్రశోచేఽపూపం దేవ ఘృతవన్తమగ్నే ।
ప్ర తం నయ ప్రతరం వస్యోఽఅచ్ఛాభి సుమ్నం దేవభక్తం యవిష్ఠ ॥ ౨౬

౫౪౦. ఆ తం భజ సౌశ్రవసేష్వగ్నఽఉక్థఽఉక్థఽఆభజ శస్యమానే ।
ప్రియః సూర్యే ప్రియోఽఅగ్నా భవాత్యుజ్జాతేన భినదదుజ్జనిత్వైః ॥ ౨౭

౫౪౧. త్వామగ్నే యజమానాఽఅను ద్యూన్ విశ్వా వసు దధిరే వార్యాణి ।
త్వయా సహ ద్రవిణమిచ్ఛమానా వ్రజం గోమన్తముశిజో వి వవ్రుః ॥ ౨౮

౫౪౨. అస్తావ్యగ్నిర్నరాం సుశేవో వైశ్వానరఽఋషిభిః సోమగోపాః ।
అద్వేషే ద్యావాపృథివీ హువేమ దేవా ధత్త రయిమస్మే సువీరమ్ ॥ ౨౯

౫౪౩. సమిధాగ్నిం దువస్యత ఘృతైర్బోధయతాతిథిమ్ ।
ఆస్మిన్ హవ్యా జుహోతన ॥ ౩౦

౫౪౪. ఉదు త్వా విశ్వే దేవాఽఅగ్నే భరన్తు చిత్తిభిః ।
స నో భవ శివస్త్వꣳ సుప్రతీకో విభావసుః ॥ ౩౧

౫౪౫. ప్రేదగ్నే జ్యోతిష్మాన్ యాహి శివేభిరర్చిభిష్ట్వమ్ । బృహద్భిర్భానుభిర్భాసన్
మా హిꣳసీస్తన్వా ప్రజాః ॥ ౩౨

౫౪౬. అక్రన్దదగ్ని స్తనయన్నివ ద్యౌః క్షామా రేరిహద్వీరుధః సమఞ్జన్ ।
సద్యో జజ్ఞానో వి హీమిద్ధోఽఅఖ్యదా రోదసీ భానునా భాత్యన్తః ॥ ౩౩

౫౪౭. ప్రప్రాయమగ్నిర్భరతస్య శృణ్వే వి యత్సూర్యో న రోచతే బృహద్భాః ।
అభి యః పూరుం పృతనాసు తస్థౌ దీదాయ దైవ్యోఽఅతిథిః శివో నః ॥ ౩౪

౫౪౮. ఆపో దేవీః ప్రతిగృభ్ణీత భస్మైతత్స్యోనే కృణుధ్వꣳ సురభాఽఉ లోకే ।
తస్మై నమన్తాం జనయః సుపత్నీర్మాతేవ పుత్రం బిభృతాప్స్వేనత్ ॥ ౩౫

౫౪౯. అప్స్వగ్నే సధిష్టవ సౌషధీరను రుధ్యసే । గర్భే సఞ్జాయసే పునః ॥ ౩౬

౫౫౦. గర్భోఽఅస్యోషధీనాం గర్భో వనస్పతీనామ్ ।
గర్భో విశ్వస్య భూతస్యాగ్నే గర్భోఽఅపామసి ॥ ౩౭

౫౫౧. ప్రసద్య భస్మనా యోనిమపశ్చ పృథివీమగ్నే ।
సꣳసృజ్య మాతృభిష్ట్వం జ్యోతిష్మాన్ పునరాసదః ॥ ౩౮

౫౫౨. పునరాసద్య సదనమపశ్చ పృథివీమగ్నే ।
శేషే మాతుర్యథోపస్థేఽన్తరస్యాꣳ శివతమః ॥ ౩౯

౫౫౩. పునరూర్జా నివర్త్తస్వ పునరగ్నఽఇషాయుషా । పునర్నః పాహ్యꣳహసః ॥ ౪౦

౫౫౪. సహ రయ్యా నివర్త్తస్వాగ్నే పిన్వస్వ ధారయా విశ్వప్స్న్యా విశ్వతస్పరి ॥ ౪౧

౫౫౫. బోధా మేఽఅస్య వచసో యవిష్ఠ మꣳహిష్ఠస్య ప్రభృతస్య స్వధావః ।

పియతి త్వోఽఅను త్వా గృణాతి వన్దారుష్టే తన్వం వన్దేఽగ్నే ॥ ౪౨

౫౫౬. స బోధి సూరిర్మఘవా వసుపతే వసుదావన్ ।
యుయోధ్యస్మద్ ద్వేషాꣳసి విశ్వకర్మణే స్వాహా ॥ ౪౩

౫౫౭. పునస్త్వాఽఽదిత్యా రుద్రా వసవః సమిన్ధతాం పునర్బ్రహ్మాణో వసునీథ యజ్ఞైః ।
ఘృతేన త్వం తన్వం వర్ధయస్వ సత్యాః సన్తు యజమానస్య కామాః ॥ ౪౪

౫౫౮. అపేత వీత వి చ సర్పతాతో యేఽత్ర స్థ పురాణా యే చ నూతనాః ।
అదాద్యమోఽవసానం పృథివ్యాఽఅక్రన్నిమం పితరో లోకమస్మై ॥ ౪౫

౫౫౯. సంజ్ఞానమసి కామధరణం మయి తే కామధరణం భూయాత్ ।
అగ్నేర్భస్మాస్యగ్నేః పురీషమసి చిత స్థ పరిచితఽఊర్ధ్వచితః శ్రయధ్వమ్ ॥ ౪౬

౫౬౦. అయꣳ సోఽఅగ్నిర్యస్మిన్త్సోమమిన్ద్రః సుతం దధే జఠరే వావశానః ।
సహస్రియం వాజమత్యం న సప్తిꣳ ససవాన్త్సన్త్స్తూయసే జాతవేదః ॥ ౪౭

౫౬౧. అగ్నే యత్తే దివి వర్చః పృథివ్యాం యదోషధీష్వప్స్వా యజత్ర ।
యేనాన్తరిక్షముర్వాతతన్థ త్వేషః స భానురర్ణవో నృచక్షాః ॥ ౪౮

౫౬౨. అగ్నే దివోఽఅర్ణమచ్ఛా జిగాస్యచ్ఛా దేవాఀ౨ఽఊచిషే ధిష్ణ్యా యే ।
యా రోచనే పరస్తాత్సూర్యస్య యాశ్చావస్తాదుపతిష్ఠన్తఽఆపః ॥ ౪౯

౫౬౩. పురీష్యాసోఽఅగ్నయః ప్రావణేభిః సజోషసః ।
జుషన్తాం యజ్ఞమద్రుహోఽనమీవాఽఇషో మహీః ॥ ౫౦

౫౬౪. ఇడామగ్నే పురుదꣳసꣳ సనిం గోః శశ్వత్తమꣳ హవమానాయ సాధ ।
స్యాన్నః సూనుస్తనయో విజావాగ్నే సా తే సుమతిర్భూత్వస్మే ॥ ౫౧

౫౬౫. అయం తే యోనిర్ఋత్వియో యతో జాతోఽఅరోచథాః ।
తం జానన్నగ్నఽఆ రోహాథా నో వర్ధయా రయిమ్ ॥ ౫౨

౫౬౬. చిదసి తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువా సీద ।
పరిచిదసి తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువా సీద ॥ ౫౩

౫౬౭. లోకం పృణ ఛిద్రం పృణాథో సీద ధ్రువా త్వమ్ ।
ఇన్ద్రాగ్నీ త్వా బృహస్పతిరస్మిన్ యోనావసీషదన్ ॥ ౫౪

౫౬౮. తాఽఅస్య సూదదోహసః సోమꣳ శ్రీణన్తి పృశ్నయః ।
జన్మన్దేవానాం విశస్త్రిష్వా రోచనే దివః ॥ ౫౫

౫౬౯. ఇన్ద్రం విశ్వాఽఅవీవృధన్త్సముద్రవ్యచసం గిరః ।
రథీతమꣳ రథీనాం వాజానాꣳ సత్పతిం పతిమ్ ॥ ౫౬

౫౭౦. సమితꣳ సం కల్పేథాꣳ సంప్రియౌ రోచిష్ణూ సుమనస్యమానౌ ।
ఇషమూర్జమభి సంవసానౌ ॥ ౫౭

౫౭౧. సం వాం మనాꣳసి సం వ్రతా సము చిత్తాన్యాకరమ్ ।
అగ్నే పురీష్యాధిపా భవ త్వం నఽఇషమూర్జం యజమానాయ ధేహి ॥ ౫౮

౫౭౨. అగ్నే త్వం పురీష్యో రయిమాన్ పుష్టిమాఀ౨ఽఅసి ।
శివాః కృత్వా దిశః సర్వాః స్వం యోనిమిహాసదః ॥ ౫౯

౫౭౩. భవతం నః సమనసౌ సచేతసావరేపసౌ । మా యజ్ఞꣳ హిꣳసిష్టం మా

యజ్ఞపతిం జాతవేదసౌ శివౌ భవతమద్య నః ॥ ౬౦

౫౭౪. మాతేవ పుత్రం పృథివీ పురీష్యమగ్నిగ్ం స్వే యోనావభారుఖా ।
తాం విశ్వైర్దేవైర్ఋతుభిః సంవిదానః ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మా వి ముఞ్చతు ॥ ౬౧

౫౭౫. అసున్వన్తమయజమానమిచ్ఛ స్తేనస్యేత్యామన్విహి తస్కరస్య ।
అన్యమస్మదిచ్ఛ సా తఽఇత్యా నమో దేవి నిర్ఋతే తుభ్యమస్తు ॥ ౬౨

౫౭౬. నమః సు తే నిర్ఋతే తిగ్మతేజోఽయస్మయం వి చృతా బన్ధమేతమ్ ।
యమేన త్వం యమ్యా సంవిదానోత్తమే నాకేఽఅధి రోహయైనమ్ ॥ ౬౩

౫౭౭. యస్యాస్తే ఘోరఽఆసన్జుహోమ్యేషాం బన్ధానామవసర్జనాయ ।
యాం త్వా జనో భూమిరితి ప్రమన్దతే నిర్ఋతిం త్వాహం పరి వేద విశ్వతః ॥ ౬౪

౫౭౮. యం తే దేవీ నిర్ఋతిరాబబన్ధ పాశం గ్రీవాస్వవిచృత్యమ్ । తం తే వి ష్యామ్యాయుషో
న మధ్యాదథైతం పితుమద్ధి ప్రసూతః । నమో భూత్యై యేదం చకార ॥ ౬౫

౫౭౯. నివేశనః సఙ్గమనో వసూనాం విశ్వా రూపాఽభి చష్టే శచీభిః ।
దేవఽఇవ సవితా సత్యధర్మేన్ద్రో న తస్థౌ సమరే పథీనామ్ ॥ ౬౬

౫౮౦. సీరా యుఞ్జన్తి కవయో యుగా వి తన్వతే పృథక్ । ధీరా దేవేషు సుమ్నయా ॥ ౬౭

౫౮౧. యునక్త సీరా వి యుగా తనుధ్వం కృతే యోనౌ వపతేహ బీజమ్ ।
గిరా చ శ్రుష్టిః సభరాఽ అసన్నో నేదీయఽ ఇత్సృణ్యః పక్వమేయాత్ ॥ ౬౮

౫౮౨. శునగ్ం సు ఫాలా వి కృషన్తు భూమిగ్ం శునం కీనాశాఽ అభి యన్తు వాహైః ।
శునాసీరా హవిషా తోశమానా సుపిప్పలాఽ ఓషధీః కర్తనాస్మే ॥ ౬౯

౫౮౩. ఘృతేన సీతా మధునా సమజ్యతాం విశ్వైర్దేవైరనుమతా మరుద్భిః ।
ఊర్జస్వతీ పయసా పిన్వమానాస్మాన్త్సీతే పయసాఽభ్యా వవృత్స్వ ॥ ౭౦

౫౮౪. లాఙ్గలం పవీరవత్సుశేవగ్ం సోమపిత్సరు ।
తదుద్వపతి గామవిం ప్రఫర్వ్యం చ పీవరీం ప్రస్థావద్రథవాహణమ్ ॥ ౭౧

౫౮౫. కామం కామదుఘే ధుక్ష్వ మిత్రాయ వరుణాయ చ ।
ఇన్ద్రాయాశ్విభ్యాం పూష్ణే ప్రజాభ్యఽ ఓషధీభ్యః ॥ ౭౨

౫౮౬. వి ముచ్యధ్వమఘ్న్యా దేవయానాఽ అగన్మ తమసస్పారమస్య ।
జ్యోతిరాపామ ॥ ౭౩

౫౮౭. సజూరబ్దోఽ అయవోభిః సజూరుషాఽ అరుణీభిః । సజోషసావశ్వినా దగ్ంసోభిః
సజూః సూరఽ ఏతశేన సజూర్వైశ్వానరఽ ఇడయా ఘృతేన స్వాహా ॥ ౭౪

౫౮౮. యా ఓషధీః పూర్వా జాతా దేవేభ్యస్త్రియుగం పురా ।
మనై ను బభ్రూణామహగ్ం శతం ధామాని సప్త చ ॥ ౭౫

౫౮౯. శతం వోఽ అమ్బ ధామాని సహస్రముత వో రుహః ।
అధా శతక్రత్వో యూయమిమం మేఽ అగదం కృత ॥ ౭౬

౫౯౦. ఓషధీః ప్రతి మోదధ్వం పుష్పవతీః ప్రసూవరీః ।
అశ్వాఽ ఇవ సజిత్వరీర్వీరుధః పారయిష్ణ్వః ॥ ౭౭

౫౯౧. ఓషధీరితి మాతరస్తద్వో దేవీరుప బ్రువే ।
సనేయమశ్వం గాం వాసఽ ఆత్మానం తవ పూరుష ॥ ౭౮

౭౯౨. అశ్వత్థే వో నిషదనం పర్ణే వో వసతిష్కృతా ।
గోభాజఽఇత్ కిలాసథ యత్ సనవథ పూరుషమ్ ॥ ౭౯

౭౯౩. యత్రౌషధీః సమగ్మత రాజానః సమితావివ ।
విప్రః సఽఉచ్యతే భిషగ్రక్షోహామీవచాతనః ॥ ౮౦

౭౯౪. అశ్వావతీగ్ం సోమావతీమూర్జయన్తీముదోజసమ్ ।
ఆవిత్సి సర్వాఽఓషధీరస్మాఽఅరిష్టతాతయే ॥ ౮౧

౭౯౫. ఉచ్ఛుష్మాఽఓషధీనాం గావో గోష్ఠాదివేరతే ।
ధనꣳ సనిష్యన్తీనామాత్మానం తవ పూరుష ॥ ౮౨

౭౯౬. ఇష్కృతిర్నామ వో మాతాథో యూయꣳ స్థ నిష్కృతీః ।
సీరాః పతత్రిణీ స్థన యదామయతి నిష్కృథ ॥ ౮౩

౭౯౭. అతి విశ్వాః పరిష్ఠా స్తేనఽఇవ వ్రజమక్రముః ।
ఓషధీః ప్రాచుచ్యవుర్యత్కిం చ తన్వో రపః ॥ ౮౪

౭౯౮. యదిమా వాజయన్నహమోషధీర్హస్తఽఆదధే ।
ఆత్మా యక్ష్మస్య నశ్యతి పురా జీవగృభో యథా ॥ ౮౫

౭౯౯. యస్యౌషధీః ప్రసర్పథాఙ్గమఙ్గం పరుష్పరుః ।
తతో యక్ష్మం విబాధధ్వఽఉగ్రో మధ్యమశీరివ ॥ ౮౬

౮౦౦. సాకం యక్ష్మ ప్ర పత చాషేణ కికిదీవినా ।
సాకం వాతస్య ధ్రాజ్యా సాకం నశ్య నిహాకయా ॥ ౮౭

౮౦౧. అన్యా వోఽఅన్యామవత్వన్యాన్యస్యాఽఉపావత ।
తాః సర్వాః సంవిదానాఽఇదం మే ప్రావతా వచః ॥ ౮౮

౮౦౨. యాః ఫలినీర్యాఽఅఫలాఽఅపుష్పా యాశ్చ పుష్పిణీః ।
బృహస్పతి ప్రసూతాస్తా నో ముఞ్చన్త్వꣳహసః ॥ ౮౯

౮౦౩. ముఞ్చన్తు మా శపథ్యాదథో వరుణ్యాదుత ।
అథో యమస్య పడ్వీశాత్సర్వస్మాద్ దేవకిల్బిషాత్ ॥ ౯౦

౮౦౪. అవపతన్తీరవదన్దివఽఓషధయస్పరి ।
యం జీవమశ్నవామహై న స రిష్యాతి పూరుషః ॥ ౯౧

౮౦౫. యాఽఓషధీః సోమరాజ్ఞీర్బహ్వీః శతవిచక్షణాః ।
తాసామసి త్వముత్తమారం కామాయ శꣳ హృదే ॥ ౯౨

౮౦౬. యాఽఓషధీః సోమరాజ్ఞీర్విష్ఠితాః పృథివీమను ।
బృహస్పతి ప్రసూతాఽఅస్యై సందత్త వీర్యమ్ ॥ ౯౩

౮౦౭. యాశ్చేదముపశృణ్వన్తి యాశ్చ దూరం పరాగతాః ।
సర్వాః సంగత్య వీరుధోఽస్యై సందత్త వీర్యమ్ ॥ ౯౪

౮౦౮. మా వో రిషత్ ఖనితా యస్మై చాహం ఖనామి వః ।
ద్విపాచ్చతుష్పాదస్మాకꣳ సర్వమస్త్వనాతురమ్ ॥ ౯౫

౮౦౯. ఓషధయః సంవదన్తే సోమేన సహ రాజ్ఞా ।
యస్మై కృణోతి బ్రాహ్మణస్తꣳ రాజన్ పారయామసి ॥ ౯౬

౬౧౦. నాశయిత్రీ బలాసస్యార్శస ఉపచితామసి ।
అథో శతస్య యక్ష్మాణాం పాకారోరసి నాశనీ ॥ ౯౭

౬౧౧. త్వాం గన్ధర్వా అఖనంస్త్వామిన్ద్రస్త్వాం బృహస్పతిః ।
త్వామోషధే సోమో రాజా విద్వాన్ యక్ష్మాదముచ్యత ॥ ౯౮

౬౧౨. సహస్వ మే అరాతీః సహస్వ పృతనాయతః ।
సహస్వ సర్వం పాప్మానం సహమానాస్యోషధే ॥ ౯౯

౬౧౩. దీర్ఘాయుస్త ఓషధే ఖనితా యస్మై చ త్వా ఖనామ్యహమ్ ।
అథో త్వం దీర్ఘాయుర్భూత్వా శతవల్శా వి రోహతాత్ ॥ ౧౦౦

౬౧౪. త్వముత్తమాస్యోషధే తవ వృక్షా ఉపస్తయః ।
ఉపస్తిరస్తు సో౽స్మాకం యో౽అస్మాఁ౨ అభిదాసతి ॥ ౧౦౧

౬౧౫. మా మా హి౨ం సీజ్జనితా యః పృథివ్యా యో వా దివ౨ం సత్యధర్మా వ్యానట్ ।
యశ్చాపశ్చన్ద్రాః ప్రథమో జజాన కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౧౦౨

౬౧౬. అభ్యావర్తస్వ పృథివి యజ్ఞేన పయసా సహ ।
వపాం తే అగ్నిరిషితో౽అరోహత్ ॥ ౧౦౩

౬౧౭. అగ్నే యత్తే శుక్రం యచ్చన్ద్రం యత్పూతం యచ్చ యజ్ఞియమ్ ।
తద్దేవేభ్యో భరామసి ॥ ౧౦౪

౬౧౮. ఇషమూర్జమహమిత ఆదమృతస్య యోనిం మహిషస్య ధారామ్ ।
ఆ మా గోషు విశత్వా తనూషు జహామి సేదిమనిరామమీవామ్ ॥ ౧౦౫

౬౧౯. అగ్నే తవ శ్రవో వయో మహి భ్రాజన్తే అర్చయో విభావసో ।
బృహద్భానో శవసా వాజముక్థ్యం దధాసి దాశుషే కవే ॥ ౧౦౬

౬౨౦. పావకవర్చాః శుక్రవర్చా అనూనవర్చా ఉదియర్షి భానునా ।
పుత్రో మాతరా విచరన్నుపావసి పృణక్షి రోదసీ ఉభే ॥ ౧౦౭

౬౨౧. ఊర్జో నపాజ్జాతవేదః సుశస్తిభిర్మన్దస్వ ధీతిభిర్హితః ।
త్వే ఇషః సం దధుర్భూరివర్పసశ్చిత్రోతయో వామజాతాః ॥ ౧౦౮

౬౨౨. ఇరజ్యన్నగ్నే ప్రథయస్వ జన్తుభిరస్మే రాయో అమర్త్య ।
స దర్శతస్య వపుషో వి రాజసి పృణక్షి సానసిం క్రతుమ్ ॥ ౧౦౯

౬౨౩. ఇష్కర్తారమధ్వరస్య ప్రచేతసం క్షయన్తం రాధసో మహః ।
రాతిం వామస్య సుభగాం మహీమిషం దధాసి సానసిం రయిమ్ ॥ ౧౧౦

౬౨౪. ఋతావానం మహిషం విశ్వదర్శతమగ్నిం సుమ్నాయ దధిరే పురో జనాః ।
శ్రుత్కర్ణం సప్రథస్తమం త్వా గిరా దైవ్యం మానుషా యుగా ॥ ౧౧౧

౬౨౫. ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతః సోమ వృష్ణ్యమ్ ।
భవా వాజస్య సంగథే ॥ ౧౧౨

౬౨౬. సం తే పయా౨ం సి సము యన్తు వాజాః సం వృష్ణ్యాన్యభిమాతిషాహః ।
ఆప్యాయమానో అమృతాయ సోమ దివి శ్రవా౨ం స్యుత్తమాని ధిష్వ ॥ ౧౧౩

౬౨౭. ఆప్యాయస్వ మదిన్తమ సోమ విశ్వేభిరంశుభిః ।
భవా నః సప్రథస్తమః సఖా వృధే ॥ ౧౧౪

౬౨౮. ఆ తే వత్సో మనో యమత్పరమాచ్చిత్సధస్థాత్ ।

అగ్నే త్వాత్కామయా గిరా ॥ ౧౧౫

౬౨౯. తుభ్యం తా అఙ్గిరస్తమ విశ్వాః సుక్షితయః పృథక్ ।
అగ్నే కామాయ యేమిరే ॥ ౧౧౬

౬౩౦. అగ్నిః ప్రియేషు ధామసు కామో భూతస్య భవ్యస్య ।
సమ్రాడేకో విరాజతి ॥ ౧౧౭

ఇతి ద్వాదశోఽధ్యాయః

* * *

అథ త్రయోదశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- వత్సారః ౧-౩ । హిరణ్యగర్భః ౪-౮ । వామదేవః ౯-౧౪ । త్రిశిరాః ౧౫-౧౯ । అగ్నిః ౨౦, ౨౧ । ఇన్ద్రాగ్నీ ౨౨-౨౫ । సవితా ౨౬ । గోతమః ౨౭-౩౫ । భారద్వాజః ౩౬ । విరూపః ౩౭-౫౧ । ఉశనాః ౫౨-౫౮ ॥

దేవతాః :- అగ్నిః ౧, ౨, ౯-౧౬, ౧౮, ౧౯, ౨౨, ౩౬-౪౫, ౪౭-౫౨ । ఆదిత్యః ౩ । ప్రజాపతిః ౪, ౧౭, ౨౪, ౩౦, ౫౫-౫౮ । ఈశ్వరః ౫ । సూర్యః ౮, ౪౬ । హిరణ్యగర్భః ౬, ౭ । పత్నీ ౨౦, ౨౧ । బృహస్పతిః ౨౩ । ఋతవః ౨౫ । క్షత్రపతిః ౨౬ । విశ్వేదేవాః ౨౭-౨౯ । వరుణః ౩౧ । ద్యావాపృథివ్యౌ ౩౨ । విష్ణుః ౩౩ । జాతవేదాః ౩౪, ౩౫ । ఆపః ౫౩ । ప్రాణాః ౫౪ ॥

ఛన్దః :- ఆర్చీ పఙ్క్తిః ౧ । విరాట్ త్రిష్టుప్ ౨ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౩, ౫, ౧౧, ౪౨-౪౪, ౪౬ । త్రిష్టుప్ ౪, ౩౧, ౩౮, ౪౧, ౪౫ । భురిగుష్ణిక్ ౬ । అనుష్టుప్ ౭, ౧౭, ౨౦, ౨౩ । నిచృదనుష్టుప్ ౮, ౨౧, ౨౬ ॥ భురిక్పఙ్క్తిః ౯, ౧౦ । భురిగార్షీ పఙ్క్తిః ౧౨ । నిచృదతిజగతీ ౧౩ । భురిగనుష్టుప్ ౧౪, ౨౨ । నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్ ౧౫ । స్వరాడార్ష్యనుష్టుప్ ౧౬ । ప్రస్తారపఙ్క్తిః ౧౮ । భురిగతిజగతీ ౧౯ । నిచృద్ ధృతిః ౨౪ । భురిగతి జగతీ, భురిగ్ బ్రాహ్మీ బృహతీ, ౨౫ । నిచృద్ గాయత్రీ ౨౭, ౨౯, ౩౩, ౩౬, ౩౭, ౫౨ । గాయత్రీ ౨౮, ౩౨ । ఆర్షీ పఙ్క్తిః ౩౦। భురిక్త్రిష్టుప్ ౩౪। నిచృద్ బృహతీ ౩౫, ౩౯ । నిచృదుష్ణిక్ ౪౦। విరాడ్బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః ౪౭ । నిచృద్ బ్రాహ్మీ పఙ్క్తిః ౪౮ । కృతిః ౪౯॥ భురిక్కృతిః ౫౦, భురిక్ బ్రాహ్మీ పఙ్క్తిః, బ్రాహ్మీ జగతీ, నిచృద్బ్రాహ్మీపఙ్క్తిః ౫౩ । స్వరాట్ బ్రాహ్మీ జగతీ ౫౪ । నిచృద్ అతిధృతిః ౫౫, ౫౬ । స్వరాట్ బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్ ౫౭ । విరాడాకృతిః ౫౮ ॥

స్వరః :- పఞ్చమః ౧, ౯, ౧౦, ౧౨, ౧౮, ౩౦, ౪౭, ౪౮, ౫౮ । ధైవతః ౨-౫, ౧౧, ౧౫, ౩౧, ౩౪, ౩౮, ౪౧-౪౬, ౫౭ । గాన్ధారః ౭, ౮, ౧౪, ౧౬, ౧౭, ౨౦-౨౩, ౨౬ । ఋషభః ౬, ౨౪, ౪౦ । నిషాదః ౧౩, ౧౯, ౪౯-౫౧, ౫౪ । నిషాదః, మధ్యమః ౨౫ । షడ్జః ౨౭-౨౯, ౩౨, ౩౩, ౩౬, ౩౭, ౫౨, ౫౫, ౫౬ । మధ్యమః ౩౫, ౩౯ । పఞ్చమః, నిషాదః ౫౩॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	మానవుడు ఆరంభావస్థలో నేమిచేయవలయును?	౧
౨.	పరమేశ్వరోపాసనా విషయము	౨, ౩, ౪, ౫
౩.	మానవులు లోకమున ఎటుల ప్రవర్తింపవలయును?	౬
౪.	రాజపురుషులు శత్రువుల నెటుల బంధింపవలయును?	౯, ౧౨, ౧౪,

౧౫, ౨౮, ౩౮, ౩౯, ౪౦, ౪౭, ౪౮

---

౬౩౧. మయి గృహ్ణామ్యగ్రే అగ్నిꣳ రాయస్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయ।
మాము దేవతాః సచన్తామ్॥ ౧

౬౩౨. అపాం పృష్ఠమసి యోనిరగ్నేః సముద్రమభితః పిన్వమానమ్।
వర్ధమానో మహాꣳ2 ఆ చ పుష్కరే దివో మాత్రయా వరిణా ప్రథస్వ॥ ౨

౬౩౩. బ్రహ్మ జజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్వి సీమతః సురుచో వేన ఆవః।
స బుధ్న్యా ఉపమా అస్య విష్ఠాః సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వివః॥ ౩

౬౩౪. హిరణ్యగర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్।
స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥ ౪

౬౩౫. ద్రప్సశ్చస్కన్ద పృథివీమను ద్యామిమం చ యోనిమను యశ్చ పూర్వః।
సమానం యోనిమను సంచరన్తం ద్రప్సం జుహోమ్యను సప్త హోత్రాః॥ ౫

౬౩౬. నమోఽస్తు సర్పేభ్యో యే కే చ పృథివీమను।
యే అన్తరిక్షే యే దివి తేభ్యః సర్పేభ్యో నమః॥ ౬

౬౩౭. యా ఇషవో యాతుధానానాం యే వా వనస్పతీꣳ1రను।
యే వావటేషు శేరతే తేభ్యః సర్పేభ్యో నమః॥ ౭

౬౩౮. యే వామీ రోచనే దివో యే వా సూర్యస్య రశ్మిషు।
యేషామప్సు సదస్కృతం తేభ్యః సర్పేభ్యో నమః॥ ౮

౬౩౯. కృణుష్వ పాజః ప్రసితిం న పృథ్వీం యాహి రాజేవామవాꣳ2 ఇభేన।
తృష్వీమను ప్రసితిం ద్రూణానోఽస్తాసి విధ్య రక్షసస్తపిష్ఠైః॥ ౯

౬౪౦. తవ భ్రమాస ఆశుయా పతన్త్యను స్పృశ ధృషతా శోశుచానః।
తపూꣳష్యగ్నే జుహ్వా పతఙ్గానసన్దితో వి సృజ విష్వగుల్కాః॥ ౧౦

౬౪౧. ప్రతి స్పశో వి సృజ తూర్ణితమో భవా పాయుర్విశో అస్యా అదబ్ధః।
యో నో దూరే అఘశꣳసో యో అన్త్యగ్నే మాకిష్టే వ్యథిరాదధర్షీత్॥ ౧౧

౬౪౨. ఉదగ్నే తిష్ఠ ప్రత్యాతనుష్వ న్యమిత్రాఀ౨ ఓషతాత్తిగ్మహేతే ।
యో నో౽అరాతిꣳ సమిధాన చక్రే నీచా తం ధక్ష్యతసం న శుష్కమ్ ॥ ౧౨

౬౪౩. ఊర్ధ్వో భవ ప్రతి విధ్యాధ్యస్మదావిష్కృణుష్వ దైవ్యాన్యగ్నే । అవ స్థిరా తనుహి
యాతుజూనాం జామిమజామిం ప్రమృణీహి శత్రూన్ ।
అగ్నేష్ట్వా తేజసా సాదయామి ॥ ౧౩

౬౪౪. అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యా౽అయమ్ ।
అపాꣳ రేతాꣳసి జిన్వతి । ఇన్ద్రస్య త్వౌజసా సాదయామి ॥ ౧౪

౬౪౫. భువో యజ్ఞస్య రజసశ్చ నేతా యత్రా నియుద్భిః సచసే శివాభిః ।
దివి మూర్ధానం దధిషే స్వర్షాం జిహ్వామగ్నే చకృషే హవ్యవాహమ్ ॥ ౧౫

౬౪౬. ధ్రువాసి ధరుణాస్తృతా విశ్వకర్మణా । మా త్వా సముద్ర౽ఉద్వధీన్మా
సుపర్ణో౽అవ్యథమానా పృథివీం దృꣳహ ॥ ౧౬

౬౪౭. ప్రజాపతిష్ట్వా సాదయత్వపాం పృష్ఠే సముద్రస్యేమన్ ।
వ్యచస్వతీం ప్రథస్వతీం ప్రథస్వ పృథివ్యసి ॥ ౧౭

౬౪౮. భూరసి భూమిరస్యదితిరసి విశ్వధాయా విశ్వస్య భువనస్య ధర్త్రీ ।
పృథివీం యచ్ఛ పృథివీం దృꣳహ పృథివీం మా హిꣳసీః ॥ ౧౮

౬౪౯. విశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ వ్యానాయోదానాయ ప్రతిష్ఠాయై చరిత్రాయ ।
అగ్నిష్ట్వాభిపాతు మహ్యా స్వస్త్యా ఛర్దిషా శన్తమేన తయా
దేవతయాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువా సీద ॥ ౧౯

౬౫౦. కాణ్డాత్కాణ్డాత్ప్రరోహన్తీ పరుషః పరుషస్పరి ।
ఏవా నో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేన చ ॥ ౨౦

౬౫౧. యా శతేన ప్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి ।
తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయమ్ ॥ ౨౧

౬౫౨. యాస్తే౽అగ్నే సూర్యే రుచో దివమాతన్వన్తి రశ్మిభిః ।
తాభిర్నో౽అద్య సర్వాభీ రుచే జనాయ నస్కృధి ॥ ౨౨

౬౫౩. యా వో దేవాః సూర్యే రుచో గోష్వశ్వేషు యా రుచః ।
ఇన్ద్రాగ్నీ తాభిః సర్వాభీ రుచం నో ధత్త బృహస్పతే ॥ ౨౩

౬౫౪. విరాడ్ జ్యోతిరధారయత్ స్వరాడ్ జ్యోతిరధారయత్ ।
ప్రజాపతిష్ట్వా సాదయతు పృష్ఠే
పృథివ్యా జ్యోతిష్మతీమ్ । విశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ
వ్యానాయ విశ్వం జ్యోతిర్యచ్ఛ ।
అగ్నిష్టే౽ధిపతిస్తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువా సీద ॥ ౨౪

౬౫౫. మధుశ్చ మాధవశ్చ వాసన్తికావృతూ౽అగ్నేరన్తః శ్లేషో౽సి కల్పేతాం ద్యావాపృథివీ
కల్పన్తామాప౽ఓషధయః కల్పన్తామగ్నయః పృథఙ్ మమ జ్యైష్ఠ్యాయ సవ్రతాః ।
యే౽అగ్నయః సమనసో౽న్తరా ద్యావాపృథివీ౽ఇమే ।
వాసన్తికావృతూ౽అభికల్పమానా౽
ఇన్ద్రమివ దేవా౽అభిసంవిశన్తు తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్
ధ్రువే సీదతమ్ ॥ ౨౫

౬౫౬. అషాఢాసి సహమానా సహస్వారాతీః సహస్వ పృతనాయతః ।
సహస్రవీర్యాసి సా మా జిన్వ ॥ ౨౬

౬౪౭. మధు వాతా ఋతాయతే మధు క్షరన్తి సిన్ధవః ।
మాధ్వీర్నః సన్త్వోషధీః ॥ ౨౭

౬౪౮. మధు నక్తముతోషసో మధుమత్పార్థివఀ౨ రజః ।
మధు ద్యౌరస్తు నః పితా ॥ ౨౮

౬౪౯. మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాఀ౨ ఽ అస్తు సూర్యః ।
మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః ॥ ౨౯

౬౫౦. అపాం గమ్భన్త్సీద మా త్వా సూర్యోఽభితాప్సీన్మాగ్నిర్వైశ్వానరః ।
అచ్ఛిన్నపత్రాః ప్రజాఽ అనువీక్షస్వాను త్వా దివ్యా వృష్టిః సచతామ్ ॥ ౩౦

౬౫౧. త్రీన్త్సముద్రాన్త్సమసృపత్స్వర్గానపాం పతిర్వృషభఽ ఇష్టకానామ్ ।
పురీషం వసానః సుకృతస్య లోకే తత్ర గచ్ఛ యత్ర పూర్వే పరేతాః ॥ ౩౧

౬౫౨. మహీ ద్యౌః పృథివీ చ నఽ ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతామ్ ।
పిపృతాం నో భరీమభిః ॥ ౩౨

౬౫౩. విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే । ఇన్ద్రస్య యుజ్యః సఖా ॥ ౩౩

౬౫౪. ధ్రువాసి ధరుణేతో జజ్ఞే ప్రథమమేభ్యో యోనిభ్యోఽ అధి జాతవేదాః ।
స గాయత్ర్యా త్రిష్టుభానుష్టుభా చ దేవేభ్యో హవ్యం వహతు ప్రజానన్ ॥ ౩౪

౬౫౫. ఇషే రాయే రమస్వ సహసే ద్యుమ్నఽ ఊర్జేఽ అపత్యాయ ।
సమ్రాడసి స్వరాడసి సారస్వతౌ త్వోత్సౌ ప్రావతామ్ ॥ ౩౫

౬౫౬. అగ్నే యుక్ష్వా హి యే తవాశ్వాసో దేవ సాధవః । అరం వహన్తి మన్యవే ॥ ౩౬

౬౫౭. యుక్ష్వా హి దేవహూతమాఀ౨ ఽ అశ్వాఀ౨ ఽ అగ్నే రథీరివ ।
ని హోతా పూర్వ్యః సదః ॥ ౩౭

౬౫౮. సమ్యక్ స్రవన్తి సరితో న ధేనాఽ అన్తర్హృదా మనసా పూయమానాః ।
ఘృతస్య ధారాఽ అభిచాకశీమి హిరణ్యయో వేతసో మధ్యఽ అగ్నేః ॥ ౩౮

౬౫౯. ఋచే త్వా రుచే త్వా భాసే త్వా జ్యోతిషే త్వా ।
అభూదిదం విశ్వస్య భువనస్య వాజినమగ్నేర్వైశ్వానరస్య చ ॥ ౩౯

౬౬౦. అగ్నిర్జ్యోతిషా జ్యోతిష్మాన్ రుక్మో వర్చసా వర్చస్వాన్ ।
సహస్రదాఽ అసి సహస్రాయ త్వా ॥ ౪౦

౬౬౧. ఆదిత్యం గర్భం పయసా సమఙ్ధి సహస్రస్య ప్రతిమాం విశ్వరూపమ్ ।
పరి వృఙ్ధి హరసా మాభి మఀ౨స్థాః శతాయుషం కృణుహి చీయమానః ॥ ౪౧

౬౬౨. వాతస్య జూతిం వరుణస్య నాభిమశ్వం జజ్ఞానఀ౨ సరిరస్య మధ్యే ।
శిశుం నదీనాఀ౨ హరిమద్రిబుధ్నమగ్నే మా హిఀ౨సీః పరమే వ్యోమన్ ॥ ౪౨

౬౬౩. అజస్రమిన్దుమరుషం భురణ్యుమగ్నిమీడే పూర్వచిత్తిం నమోభిః ।
స పర్వభిరృతుశః కల్పమానో గాం మా హిఀ౨సీరదితిం విరాజమ్ ॥ ౪౩

౬౬౪. వరూత్రీం త్వష్టుర్వరుణస్య నాభిమవిం జజ్ఞానాఀ౨ రజసః పరస్మాత్ ।
మహీఀ౨ సాహస్రీమసురస్య మాయామగ్నే మా హిఀ౨సీః పరమే వ్యోమన్ ॥ ౪౪

౬౬౫. యోఽ అగ్నిరగ్నేరధ్యజాయత శోకాత్పృథివ్యాఽ ఉత వా దివస్పరి ।
యేన ప్రజా విశ్వకర్మా జజాన తమగ్నే హేడః పరి తే వృణక్తు ॥ ౪౫

౬౬౬. చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః ।

ఆప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షꣳ సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ ॥ ౪౬

౬౭౭. ఇమం మా హిꣳసీర్ద్విపాదం పశుꣳ సహస్రాక్షో మేధాయ చీయమానః ।
మయుం పశుం మేధమగ్నే జుషస్వ
తేన చిన్వానస్తన్వో నిషీద । మయుం తే శుగృచ్ఛతు
యం ద్విష్మస్తం తే శుగృచ్ఛతు ॥ ౪౭

౬౭౮. ఇమం మా హిꣳసీరేకశఫం పశుం కనిక్రదం వాజినం వాజినేషు ।
గౌరమారణ్యమను తే దిశామి తేన చిన్వానస్తన్వో నిషీద । గౌరం తే శుగృచ్ఛతు
యం ద్విష్మస్తం తే శుగృచ్ఛతు ॥ ౪౮

౬౭౯. ఇమꣳ సాహస్రꣳ శతధారముత్సం వ్యచ్యమానꣳ సరిరస్య మధ్యే ।
ఘృతం దుహానామదితిం జనాయాగ్నే మా హిꣳసీః పరమే వ్యోమన్ ।
గవయమారణ్యమను తే దిశామి తేన చిన్వానస్తన్వో నిషీద ।
గవయం తే శుగృచ్ఛతు యం ద్విష్మస్తం తే శుగృచ్ఛతు ॥ ౪౯

౬౮౦. ఇమమూర్ణాయుం వరుణస్య నాభిం త్వచం పశూనాం
ద్విపదాం చతుష్పదామ్ । త్వష్టుః ప్రజానాం
ప్రథమం జనిత్రమగ్నే మా హిꣳసీః పరమే వ్యోమన్ ।
ఉష్ట్రమారణ్యమను తే దిశామి తేన చిన్వానస్తన్వో నిషీద । ఉష్ట్రం తే శుగృచ్ఛతు
యం ద్విష్మస్తం తే శుగృచ్ఛతు ॥ ౫౦

౬౮౧. అజో హ్యగ్నేరజనిష్ట శోకాత్సో అపశ్యజ్జనితారమగ్రే ।
తేన దేవా దేవతామగ్రమాయꣳస్తేన రోహమాయన్నుప మేధ్యాసః ।
శరభమారణ్యమను తే దిశామి తేన చిన్వానస్తన్వో నిషీద ।
శరభం తే శుగృచ్ఛతు యం ద్విష్మస్తం తే శుగృచ్ఛతు ॥ ౫౧

౬౮౨. త్వం యవిష్ఠ దాశుషో నౄꣳ పాహి శృణుధీ గిరః ।
రక్షా తోకముత త్మనా ॥ ౫౨

౬౮౩. అపాం త్వేమన్త్సాదయామ్యపాం త్వోద్మన్త్సాదయామ్యపాం
త్వా భస్మన్త్సాదయామ్యపాం త్వా
జ్యోతిషి సాదయామ్యపాం త్వాయనే సాదయామ్యర్ణవే త్వా
సదనే సాదయామి సముద్రే త్వా
సదనే సాదయామి । సరిరే త్వా సదనే సాదయామ్యపాం త్వా
క్షయే సాదయామ్యపాం త్వా సధిషి
సాదయామ్యపాం త్వా సదనే సాదయామ్యపాం త్వా
సధస్థే సాదయామ్యపాం త్వా యోనౌ
సాదయామ్యపాం త్వా పురీషే సాదయామ్యపాం త్వా
పాథసి సాదయామి గాయత్రేణ త్వా ఛన్దసా సాదయామి త్రైష్టుభేన త్వా ఛన్దసా
సాదయామి జాగతేన త్వా ఛన్దసా సాదయామ్యానుష్టుభేన త్వా ఛన్దసా సాదయామి
పాఙ్క్తేన త్వా ఛన్దసా సాదయామి ॥ ౫౩

౬౮౪. అయం పురో భువస్తస్య ప్రాణో భౌవాయనో వసన్తః ప్రాణాయనో గాయత్రీ
వాసన్తీ గాయత్ర్యై గాయత్రం గాయత్రాదుపాꣳశురుపాꣳశోస్త్రివృత్
త్రివృతో రథన్తరం వసిష్ఠ ఋషిః ప్రజాపతిగృహీతయా
త్వయా ప్రాణం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥ ౫౪

౬౮౫. అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా తస్య మనో వైశ్వకర్మణం గ్రీష్మో మానసస్త్రిష్టుబ్ గ్రైష్మీ
త్రిష్టుభః స్వారమ్ । స్వారాదన్తర్యామో౽న్తర్యామాత్ పఞ్చదశః పఞ్చదశాద్ బృ
హద్ భరద్వాజ ఋషిః ప్రజాపతిగృహీతయా
త్వయామనో గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥ ౫౫

౬౮౬. అయం పశ్చాద్ విశ్వవ్యచాస్తస్య చక్షుర్వైశ్వవ్యచసం వర్షాశ్చాక్షుష్యో జగతీ
వార్షీ జగత్యా ఋక్సమమృక్సమాచ్ఛుక్రః శుక్రాత్సప్తదశః సప్తదశా వైరూపం
జమదగ్నిర్ఋషిః ప్రజాపతిగృహీతయా త్వయా చక్షుర్గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥ ౫౬

౬౮౭. ఇదముత్తరాత్ స్వస్తస్య శ్రోత్రꣳ సౌవꣳ శరచ్ఛ్రౌత్ర్యనుష్టుప్ శారద్యనుష్టుభ
ఐడమైడాన్మన్థీ మన్థిన ఏకవిꣳశ ఏకవిꣳశాద్ వైరాజం విశ్వామిత్ర ఋషిః
ప్రజాపతిగృహీతయా త్వయా శ్రోత్రం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥ ౫౭

౬౮౮. ఇయముపరి మతిస్తస్యై వాఙ్మాత్యా హేమన్తో వాచ్యః పఙ్క్తిర్
హైమన్తీ పఙ్క్త్యై నిధనవన్నిధనవత ఆగ్రయణ
ఆగ్రయణాత్ త్రిణవత్రయస్త్రిꣳశౌ
త్రిణవత్రయస్త్రిꣳశాభ్యాꣳ శాక్వరరైవతే విశ్వకర్మ ఋషిః
ప్రజాపతిగృహీతయా త్వయా వాచం గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః ॥ ౫౮

ఇతి త్రయోదశో౽ధ్యాయః

***

అథ చతుర్దశో౽ధ్యాయః

ఋషిః :- ఉశనాః ౧-౬ । విశ్వేదేవాః ౭, ౯, ౧౧, ౧౪, ౧౬, ౧౭ । విశ్వదేవః ౮, ౧౦, ౧౩, ౧౫, ౧౮-౩౧ । విశ్వకర్మా ౧౨ ॥

దేవతాః :- అశ్వినౌ ౧-౫ । గ్రీష్మర్తుః ౬ । వస్వాదయోమన్త్రోక్తాః ౭ । దమ్పతీ ౮ । ప్రజాపత్యాదయః ౯ । విద్వాంసః ౧౦ । ఇన్ద్రాగ్నీ ౧౧ । వాయుః ౧౨, ౧౪ । దిశః ౧౩ । ఋతవః ౧౫-౧౭, ౨౭ । ఛన్దాంసి ౧౮ । పృథివ్యాదయః ౧౯ । అగ్న్యాదయః ౨౦ । విదుషీ ౨౧, ౨౨ । యజ్ఞః ౨౩ । మేధావినః ౨౪ । వస్వాదయోలిఙ్గోక్తాః ౨౫ । ఋతవః ౨౬ । ఈశ్వరః ౨౮, ౨౯ । జగదీశ్వరః ౩౦ । ప్రజాపతిః ౩౧ ॥

ఛన్దః :- త్రిష్టుప్ ౧ । విరాడ్ బ్రాహ్మీ బృహతీ ౩ । నిచృద్ బ్రాహ్మీబృహతీ ౨ । భురిగ్ బ్రాహ్మీ బృహతీ ౪ । భురిక్ శక్వరీ ౫ । నిచృద్ కృతిః ౬ । భురిక్కృతిః స్వరాట్పఙ్క్తిః, నిచృదాకృతిః ౭ । భురిక్ జగతీ ౮ । నిచృద్ బ్రాహ్మీ పఙ్క్తిః, శక్వరీ ౯ । భురిగనుష్టుప్ ౧౧ । భురిగ్ వికృతిః ౧౨ । విరాట్ పఙ్క్తిః ౧౩ । స్వరాడుత్కృతిః ౧౫ । ఉత్కృతిః ౧౬ । స్వరాడ్బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్ ౧౭ । భురిగతిజగతీ ౧౮ । ఆర్షీ జగతీ ౧౯ । భురిగ్ బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్ ౨౦ । నిచృదనుష్టుప్ ౨౧ । నిచృదుష్ణిక్ ౨౨ । భురిగ్ బ్రాహ్మీ పఙ్క్తిః, భురిగతిజగతీ ౨౩ । భురిగ్వికృతిః ౨౪ । నిచృదభికృతిః ౨౫ । నిచృదతి జగతీ ౨౬ । భురిగతి జగతీ, భురిగ్ బ్రాహ్మీ బృహతీ ౨౭ । నిచృద్వికృతిః ౨౮ । ఆర్షీ త్రిష్టుప్, బ్రాహ్మీ జగతీ ౨౯ । స్వరాడ్ బ్రాహ్మీ జగతీ, బ్రాహ్మీ పఙ్క్తిః ౩౦ । నిచృదతిధృతిః ౩౧ ॥

స్వరః :- ధైవతః ౧, ౫, ౨౦ । మధ్యమః ౨-౪, ౧౦, ౧౨, ౧౪, ౨౪, ౨౮ । షడ్జః ౬, ౧౫, ౧౬ । ధైవతః పఞ్చమః ౭ । నిషాదః ౮, ౧౮, ౧౯, ౨౬, । పఞ్చమః, ధైవతః ౯ । గాన్ధారః ౧౧, ౧౭, ౨౧ । పఞ్చమః ౧౩ । ఋషభః ౨౨, ౨౫ । పఞ్చమః నిషాదః ౨౩ । నిషాదః, మధ్యమః ౨౭ । ధైవతః నిషాదః ౨౯ । నిషాదః పఞ్చమః ౩౦ ॥

విషయసూచిక

౬౮౯. ధ్రువక్షితిర్ధ్రువయోనిర్ధ్రువాసి ధ్రువం యోనిమాసీద సాధుయా।
ఉఖ్యస్య కేతుం ప్రథమం జుషాణా అశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా॥ ౧

౬౯౦. కులాయినీ ఘృతవతీ పురన్ధిః స్యోనే సీద సదనే పృథివ్యాః।
అభి త్వా రుద్రా వసవో గృణన్త్విమా బ్రహ్మ పీపిహి
సౌభగాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా॥ ౨

౬౯౧. స్వైర్దక్షైర్దక్షపితేహ సీద దేవానాం సుమ్నే బృహతే రణాయ।
పితేవైధి సూనవఽఆ సుశేవా స్వావేశా తన్వా
సంవిశస్వాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా॥ ౩

౬౯౨. పృథివ్యాః పురీషమస్యప్సో నామ తాం త్వా విశ్వేఽఅభిగృణన్తు దేవాః।
స్తోమపృష్ఠా ఘృతవతీహ సీద ప్రజావదస్మే ద్రవిణా
యజస్వాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా॥ ౪

౬౯౩. అదిత్యాస్త్వా పృష్ఠే సాదయామ్యన్తరిక్షస్య ధర్త్రీం విష్టమ్భనీం
దిశామధిపత్నీం భువనానామ్।
ఊర్మిర్ద్రప్సోఽఅపామసి విశ్వకర్మా తఽఋషిరశ్వినాధ్వర్యూ
సాదయతామిహ త్వా॥ ౫

౬౯౪. శుక్రశ్చ శుచిశ్చ గ్రైష్మావృతూఽఅగ్నేరన్తఃశ్లేషోఽసి కల్పేతాం ద్యావాపృథివీ
కల్పన్తామాపఽఓషధయః కల్పన్తామగ్నయః పృథఙ్ మమ జ్యైష్ఠ్యాయ సవ్రతాః।
యేఽఅగ్నయః సమనసోఽన్తరా ద్యావాపృథివీఽఇమే
గ్రైష్మావృతూఽఅభికల్పమానాఽఇన్ద్రమివ దేవాఽఅభిసంవిశన్తు
తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ ధ్రువే సీదతమ్॥ ౬

౬౯౫. సజూరృతుభిః సజూర్విధాభిః సజూర్దేవైః సజూర్దేవైర్వయోనాధైరగ్నయే
త్వా వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూ
సాదయతామిహ త్వా సజూరృతుభిః సజూర్విధాభిః సజూర్వసుభిః
సజూర్దేవైర్వయోనాధైరగ్నయే త్వా
వైశ్వానరాయాశ్వినాఽధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా సజూరృతుభిః
సజూర్విధాభిః సజూ రుద్రైః సజూర్దేవైర్వ
యోనాధైరగ్నయే త్వా వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా
సజూరృతుభిః సజూర్విధాభిః
సజూరాదిత్యైః సజూర్దేవైర్వయోనాధైరగ్నయే త్వా
వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా

సజూరృతుభిః సజూర్విధాభిః సజూర్వసుభిః సజూర్దేవైర్వయోనాధైరగ్నయే త్వా వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా ॥ ౭

౬౯౬. ప్రాణం మే పాహ్యపానం మే పాహి వ్యానం మే పాహి
చక్షుర్మ ఉర్వ్యా విభాహి శ్రోత్రం మే శ్లోకయ ।
అపః పిన్వౌషధీర్జిన్వ ద్విపాదవ చతుష్పాత్ పాహి దివో వృష్టిమేరయ ॥ ౮

౬౯౭. మూర్ధా వయః ప్రజాపతిశ్ఛన్దః క్షత్రం వయో మయన్దం ఛన్దో విష్టమ్భో
వయోఽధిపతిశ్ఛన్దో విశ్వకర్మా
వయః పరమేష్ఠీ ఛన్దో వస్తో వయో వివలం ఛన్దో వృష్ణిర్వయో
విశాలం ఛన్దః పురుషో వయస్తన్ద్రం
ఛన్దో వ్యాఘ్రో వయోఽనాధృష్టం ఛన్దః సింహో
వయశ్ఛదిశ్ఛన్దః పష్ఠవాడ్వయో బృహతీ ఛన్ద
ఉక్షా వయః కకుప్ ఛన్ద ఋషభో వయః సతోబృహతీ ఛన్దః ॥ ౯

౬౯౮. అనడ్వాన్ వయః పఙ్క్తిశ్ఛన్దో ధేనుర్వయో జగతీ ఛన్దస్త్ర్యవి
ర్వయస్త్రిష్టుప్ ఛన్దో దిత్యవాడ్వయో విరాట్ ఛన్దః
పఞ్చావిర్వయో గాయత్రీ ఛన్దస్త్రివత్సో వయ ఉష్ణిక్
ఛన్దస్తుర్యవాడ్ వయోఽనుష్టుప్ ఛన్దః ॥ ౧౦

౬౯౯. ఇన్ద్రాగ్నీ అవ్యథమానామిష్టకాం దృంహతం యువమ్ ।
పృష్ఠేన ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షం చ వి బాధసే ॥ ౧౧

౭౦౦. విశ్వకర్మా త్వా సాదయత్వన్తరిక్షస్య పృష్ఠే వ్యచస్వతీం
ప్రథస్వతీమన్తరిక్షం యచ్ఛాన్తరిక్షం దృంహాన్తరిక్షం
మా హింసీః । విశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ
వ్యానాయోదానాయ ప్రతిష్ఠాయై చరిత్రాయ । వాయుష్ట్వాభిపాతు
మహ్యా స్వస్త్యా ఛర్దిషా శన్తమేన తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువా సీద ॥ ౧౨

౭౦౧. రాజ్ఞ్యసి ప్రాచీ దిగ్విరాడసి దక్షిణా దిక్ సమ్రాడసి ప్రతీచీ దిక్
స్వరాడస్యుదీచీ దిగధిపత్న్యసి బృహతీ దిక్ ॥ ౧౩

౭౦౨. విశ్వకర్మా త్వా సాదయత్వన్తరిక్షస్య పృష్ఠే జ్యోతిష్మతీమ్ ।
విశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ వ్యానాయ
విశ్వం జ్యోతిర్యచ్ఛ । వాయుష్టేఽధిపతిస్తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువా సీద ॥ ౧౪

౭౦౩. నభశ్చ నభస్యశ్చ వార్షికావృతూ అగ్నేరన్తఃశ్లేషోఽసి కల్పేతాం
ద్యావాపృథివీ కల్పన్తామాప ఓషధయః
కల్పన్తామగ్నయః పృథఙ్ మమ జ్యైష్ఠ్యాయ సవ్రతాః ।
యే అగ్నయః సమనసోఽన్తరా ద్యావాపృథివీ ఇమే
వార్షికావృతూ అభికల్పమానా ఇన్ద్రమివ దేవా అభిసంవిశన్తు
తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువే సీదతమ్ ॥ ౧౫

౭౦౪. ఇషశ్చోర్జశ్చ శారదావృతూ అగ్నేరన్తః శ్లేషోఽసి కల్పేతాం ద్యావాపృథివీ
కల్పన్తామాప ఓషధయః కల్పన్తామగ్నయః పృథఙ్ మమ జ్యైష్ఠ్యాయ సవ్రతాః ।
యే అగ్నయః సమనసోఽన్తరా
ద్యావాపృథివీ ఇమే శారదావృతూ అభికల్పమానా ఇన్ద్రమివ
దేవా అభిసంవిశన్తు తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువే సీదతమ్ ॥ ౧౬

౭౦౫. ఆయుర్మే పాహి ప్రాణం మే పాహ్యపానం మే పాహి వ్యానం మే పాహి

చక్షుర్మే పాహి శ్రోత్రం మే పాహి వాచమ్మే పిన్వ
మనో మే జిన్వాత్మానం మే పాహి జ్యోతిర్మే యచ్ఛ ॥ ౧౭

౨౦౬. మా ఛన్దః ప్రమా ఛన్దః ప్రతిమా ఛన్దోఽస్రీ
వయశ్ఛన్దః పఙ్క్తిశ్ఛన్ద ఉష్ణిక్ ఛన్దో బృహతీ ఛన్దోఽనుష్టుప్
ఛన్దో విరాట్ ఛన్దో గాయత్రీ ఛన్దస్త్రిష్టుప్ ఛన్దో జగతీ ఛన్దః ॥ ౧౮

౨౦౭. పృథివీ ఛన్దోఽన్తరిక్షం ఛన్దో ద్యౌశ్ఛన్దః సమాశ్ఛన్దో నక్షత్రాణి ఛన్దో వాక్ ఛన్దో మనశ్ఛన్దః
కృషిశ్ఛన్దో హిరణ్యం ఛన్దో గౌశ్ఛన్దోఽజాశ్ఛన్దోఽశ్వశ్ఛన్దః ॥ ౧౯

౨౦౮. అగ్నిర్దేవతా వాతో దేవతా సూర్యో దేవతా చన్ద్రమా దేవతా వసవో
దేవతా రుద్రా దేవతాఽఽదిత్యా దేవతా మరుతో దేవతా విశ్వేదేవా
దేవతా బృహస్పతిర్దేవతేన్ద్రో దేవతా వరుణో దేవతా ॥ ౨౦

౨౦౯. మూర్ధాసి రాడ్ ధ్రువాసి ధరుణా ధర్త్ర్యసి ధరణీ ।
ఆయుషే త్వా వర్చసే త్వా కృష్యై త్వా క్షేమాయ త్వా ॥ ౨౧

౨౧౦. యన్త్రీ రాడ్ యన్త్ర్యసి యమనీ ధ్రువాసి ధరిత్రీ ।
ఇషే త్వోర్జే త్వా రయ్యై త్వా పోషాయ త్వా ॥ ౨౨

౨౧౧. ఆశుస్త్రివృద్భాన్తః పఞ్చదశో వ్యోమా సప్తదశో
ధరుణ ఏకవిꣳశః ప్రతూర్తిరష్టాదశస్తపో నవదశోఽ
భీవర్తః సవిꣳశో వర్చో ద్వావిꣳశః సమ్భరణస్త్రయోవిꣳశో
యోనిశ్చతుర్విꣳశః । గర్భాః పఞ్చవిꣳశఽ
ఓజస్త్రిణవః క్రతురేకత్రిꣳశః ప్రతిష్ఠా త్రయస్త్రిꣳశో
బ్రధ్నస్య విష్టపం చతుస్త్రిꣳశో నాకః
షట్త్రిꣳశో వివర్తోఽష్టాచత్వారిꣳశో ధర్త్రం చతుష్టోమః ॥ ౨౩

౨౧౨. అగ్నేర్భాగోఽసి దీక్షాయాఽఆధిపత్యం బ్రహ్మ స్పృతం త్రివృత్ స్తోమః ।
ఇన్ద్రస్య భాగోఽసి విష్ణోరాధిపత్యం క్షత్రం స్పృతం పఞ్చదశ స్తోమః ।
నృచక్షసాం భాగోఽసి ధాతురాధిపత్యం జనిత్రం స్పృతం సప్తదశ స్తోమః ।
మిత్రస్య భాగోఽసి వరుణస్యాధిపత్యం దివో
వృష్టిర్వాత స్పృతఽఏకవిꣳశ స్తోమః ॥ ౨౪

౨౧౩. వసూనాం భాగోఽసి రుద్రాణామాధిపత్యం
చతుష్పాత్ స్పృతం చతుర్విꣳశ స్తోమః । ఆదిత్యానాం భాగోఽసి
మరుతామాధిపత్యం గర్భాః స్పృతాః పఞ్చవిꣳశ స్తోమః ।
అదిత్యై భాగోఽసి పూష్ణఽఆధిపత్యమోజస్పృతం
త్రిణవ స్తోమః । దేవస్య సవితుర్భాగోఽసి
బృహస్పతేరాధిపత్యꣳ సమీచీర్దిశ స్పృతాశ్చతుష్టోమ స్తోమః ॥ ౨౫

౨౧౪. యవానాం భాగోఽస్యయవానామాధిపత్యం ప్రజా
స్పృతాశ్చతుశ్చత్వారిꣳశ స్తోమః ।
ఋభూణాం భాగోఽసి విశ్వేషాం దేవానామాధిపత్యం
భూతꣳ స్పృతం త్రయస్త్రిꣳశ స్తోమః ॥ ౨౬

౨౧౫. సహశ్చ సహస్యశ్చ హైమన్తికావృతూఽఅగ్నేరన్తః శ్లేషోఽసి
కల్పేతాం ద్యావాపృథివీ కల్పన్తామాపఽఓషధయః
కల్పన్తామగ్నయః పృథఙ్ మమ జ్యైష్ఠ్యాయ సవ్రతాః ।
యేఽఅగ్నయః సమనసోఽన్తరా ద్యావాపృథివీఽఇమే

హైమన్తికావృతూ అభికల్పమానా ఇన్ద్రమివ
దేవా అభిసంవిశన్తు తయా దేవతయాఙ్గిరస్వద్ ధ్రువే సీదతమ్ ॥ ౨౭

౭౧౬. ఏకయాస్తువత ప్రజా అధీయన్త ప్రజాపతిరధిపతిరాసీత్ ।
తిసృభిరస్తువత బ్రహ్మాసృజ్యత బ్రహ్మణస్పతి
రధిపతిరాసీత్ । పఞ్చభిరస్తువత భూతాన్యసృజ్యన్త
భూతానాం పతిరధిపతిరాసీత్ ।
సప్తభిరస్తువ సప్తఋషయోఽసృజ్యన్త ధాతాధిపతి రాసీత్ ॥ ౨౮

౭౧౭. నవభిరస్తువత పితరోఽసృజ్యన్తాదితిరధిపత్న్యాసీత్ ।
ఏకాదశభిరస్తువత ఋతవోఽసృజ్యన్తార్తవా అధిపతయ ఆసన్ ।
త్రయోదశభిరస్తువత మాసా అసృజ్యన్త సంవత్సరోఽధిపతిరాసీత్ ।
పఞ్చదశభిరస్తువత క్షత్రమసృజ్యతేన్ద్రోఽధిపతిరాసీత్ ।
సప్తదశభిరస్తువత గ్రామ్యాః పశవోఽసృజ్యన్త బృహస్పతిరధిపతిరాసీత్ ॥ ౨౯

౭౧౮. నవదశభిరస్తువత శూద్రార్యావసృజ్యేతామహోరాత్రే అధిపత్నీ ఆస్తామ్ ।
ఏకవింశత్యాస్తువతైకశఫాః పశవోఽసృజ్యన్త వరుణోఽధిపతి రాసీత్ ।
త్రయోవింశత్యాస్తువత క్షుద్రాః పశవోఽసృజ్యన్త పూషాధిపతిరాసీత్ ।
పఞ్చవింశత్యాస్తువతారణ్యాః పశవోఽసృజ్యన్త వాయు రధిపతి రాసీత్ ।
సప్తవింశత్యాస్తువత ద్యావాపృథివీ వ్యైతాం వసవో
రుద్రా ఆదిత్యా అనువ్యాయన్‌స్త ఏవాధిపతయ ఆసన్ ॥ ౩౦

౭౧౯. నవవింశత్యాస్తువత వనస్పతయోఽసృజ్యన్త సోమోఽధిపతి రాసీత్ ।
ఏకత్రింశతాస్తువత ప్రజా అసృజ్యన్త యవాశ్చాయవాశ్చాధిపతయ ఆసన్ ।
త్రయస్త్రింశతాస్తువత భూతాన్యశామ్యన్ ప్రజాపతిః
పరమేష్ఠ్యధిపతిరాసీత్ ॥ ౩౧

ఇతి చతుర్దశోఽధ్యాయః

***

అథ పఞ్చదశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- పరమేష్ఠీ ౧-౫౯; ప్రియమేధా ౬౦ । మధుచ్ఛన్దాః ౬౧; ౬౫ । మన్యుః ౬౨-౬౪ ।

దేవతాః:- అగ్నిః ౧, ౨, ౨౦-౫౬, ౬౨ । దమ్పతీ ౩ । విద్వాంసః ౪-౭ । ప్రజాపతిః ౮, ౯ । వసవః ౧౦ । రుద్రాః ౧౧ । ఆదిత్యాః ౧౨ । మరుతః ౧౩ । విశ్వేదేవాః ౧౪ । వసన్తర్తుః ౧౫ । గ్రీష్మర్తుః ౧౬ । వర్షర్తుః ౧౭ । శరదృతుః ౧౮ । హేమన్తర్తుః ౧౯ । శిశిరర్తుః ౫౭ । విదుషీ ౫౮, ౬౩ । ఇన్ద్రాగ్నీ ౫౯ । అపః ౬౦ । ఇన్ద్రః ౬౧ । పరమాత్మా ౬౪ । విద్వాన్ ౬౫ ।

ఛన్దః:- త్రిష్టుప్ ౧ । భురిక్ త్రిష్టుప్ ౨ । బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్ ౩, ౭ । భురిగాకృతిః ౪ । నిచృదతి కృతిః ౫ । విరాడభికృతిః ౬ । భురిగార్ష్యనుష్టుప్ ౮ । విరాట్ బ్రాహ్మీ జగతీ ౯ । విరాట్ బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్, బ్రాహ్మీ బృహతీ ౧౦ । స్వరాట్ బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్, బ్రాహ్మీ బృహతీ ౧౧, ౧౩ । భురిగ్ బ్రాహ్మీ జగతీ, బ్రాహ్మీ బృహతీ ౧౨ । బ్రాహ్మీ జగతీ, బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్ ౧౪ । వికృతిః ౧౫ । నిచృత్ ప్రకృతిః ౧౬ । కృతిః ౧౭ । భురిగతి ధృతిః ౧౮ । నిచృత్కృతిః ౧౯ । నిచృద్ గాయత్రీ ౨౦-౨౨ । నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్ ౨౩, ౫౨ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౨౪,

౨౫। భురిగార్షీ త్రిష్టుప్ ౨౬, ౫౦। నిచృదార్షీ జగతీ ౨౭। విరాడార్షీ జగతీ ౨౮। విరాడనుష్టుప్ ౨౯-౩౧, ౫౯, ౬౦, ౬౫। విరాడ్ బృహతీ ౩౨। నిచృద్ బృహతీ ౩౩। ఆర్ష్యనుష్టుప్ ౩౪। ఉష్ణిక్ ౩౫, ౩౮। నిచృదుష్ణిక్ ౩౬, ౩౭, ౩౯-౪౦। నిచృత్పఙ్క్తిః ౪౧, ౪౩। ఆర్షీపఙ్క్తిః ౪౨। ఆర్షీ గాయత్రీ ౪౪। భురిగార్షీ గాయత్రీ ౪౫, ౪౬। విరాడ్ బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్ ౪౭। స్వరాడ్ బ్రాహ్మీ బృహతీ ౪౮। ఆర్షీ త్రిష్టుప్ ౪౯, ౫౪। స్వరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౫౧। భురిగార్షీ పఙ్క్తిః ౫౩। నిచృదనుష్టుప్ ౫౫, ౫౬, ౬౧। స్వరాడుత్కృతిః ౫౭। బ్రాహ్మీ బృహతీ ౫౮। విరాట్ త్రిష్టుప్ ౬౨, ౬౩। అకృతిః ౬౪॥

స్వరః :- ధైవతః ౧-౩, ౭, ౧౬, ౨౩-౨౬, ౪౭, ౪౯-౫౨, ౫౪, ౬౨, ౬౩। పఞ్చమః ౪, ౪౧-౪౩, ౫౩, ౬౪। ఋషభః ౫, ౬, ౩౫-౪౦। గాన్ధారః ౮, ౨౯-౩౧, ౩౪, ౫౫, ౫౬, ౫౯-౬౧, ౬౫। నిషాదః ౯, ౧౭, ౧౯, ౨౭, ౨౮। ధైవతః మధ్యమః ౧౦, ౧౧, ౧౩। నిషాదః, మధ్యమః ౧౨। నిషాదః, ధైవతః ౧౪। మధ్యమః ౧౫, ౩౨, ౩౩, ౪౮, ౫౮। షడ్జః ౧౮, ౨౦-౨౨, ౪౪-౪౬, ౫౭॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	రాజ, రాజపురుషు లేమి చేయవలయును?	౧, ౨, ౫౧, ౫౨, ౬౦, ౬౧, ౬౨
౨.	స్త్రీ పురుషుల ధర్మము	౩, ౪, ౫, ౬, ౭, ౮, ౯, ౧౧, ౧౨, ౧౩, ౧౪, ౨౦, ౨౧, ౨౨, ౨౩, ౨౪, ౨౫, ౨౬, ౨౭, ౨౮, ౨౯, ౩౯, ౪౦, ౪౧, ౪౨, ౪౩, ౪౪, ౪౫, ౪౬, ౪౭, ౪౮, ౪౯, ౫౦, ౫౩, ౫౪, ౫౫, ౫౬, ౫౮, ౫౯, ౬౩, ౬౪, ౬౫
౩.	అగ్న్యాది పదార్థము లెటువంటి గుణము కలవి?	౧౦, ౧౫, ౧౬, ౧౭, ౧౮, ౧౯, ౩౧, ౩౨, ౩౩, ౩౪, ౩౫, ౩౬, ౩౭, ౩౮
౪.	వైద్యుడేమి చేయవలయును?	౩౦
౫.	శిశిర ఋతువు వర్ణన	౫౭

౭౨౦. అగ్నే జాతాన్ ప్రణుదా నః సపత్నాన్ ప్రత్యజాతాన్నుద జాతవేదః ।
అధి నో బ్రూహి సుమనా అహేడంస్తవ స్యామ
శర్మంస్త్రివరూథ ఉద్భౌ ॥ ౧

౭౨౧. సహసా జాతాన్ ప్రణుదా నః సపత్నాన్ ప్రత్యజాతాన్ జాతవేదో నుదస్వ ।
అధి నో బ్రూహి సుమనస్యమానో వయంస్ స్యామ ప్రణుదా నః సపత్నాన్ ॥ ౨

౭౨౨. షోడశీ స్తోమ ఓజో ద్రవిణం చతుశ్చత్వారింశ స్తోమో వర్చో ద్రవిణమ్ ।
అగ్నేః పురీషమస్యప్సో నామ తాం త్వా విశ్వే అభి గృణన్తు దేవాః ।
స్తోమపృష్ఠా ఘృతవతీహ సీద ప్రజావదస్మే ద్రవిణా యజస్వ ॥ ౩

౭౨౩. ఏవశ్ఛన్దో వరివశ్ఛన్దః శమ్భూశ్ఛన్దః పరిభూశ్ఛన్ద ఆచ్ఛచ్ఛన్దో
మనశ్ఛన్దో వ్యచశ్ఛన్దః సిన్ధుశ్ఛన్దః సముద్రశ్ఛన్దః
సరిరం ఛన్దః కకుప్ ఛన్దస్త్రికకుప్ ఛన్దః కావ్యం
ఛన్దో అఙ్కుపం ఛన్దో ఽక్షరపఙ్క్తిశ్ఛన్దః
పదపఙ్క్తిశ్ఛన్దో విష్టారపఙ్క్తిశ్ఛన్దః క్షురశ్ఛన్దో భ్రజశ్ఛన్దః ॥ ౪

౭౨౪. ఆచ్ఛచ్ఛన్దః ప్రచ్ఛచ్ఛన్దః సంయచ్ఛన్దో వియచ్ఛన్దో బృహచ్ఛన్దో
రథన్తరఞ్ఛన్దో నికాయశ్ఛన్దో వివధశ్ఛన్దో
గిరశ్ఛన్దో భ్రజశ్ఛన్దః సంస్తుప్ఛన్దో ఽనుష్టుప్

ఛన్దఽఏవశ్ఛన్దో వరివశ్ఛన్దో వయశ్ఛన్దో వయస్కృచ్ఛన్దో
విష్పర్ధాశ్ఛన్దో విశాలం ఛన్దశ్ఛదిశ్ఛన్దో దూరోహణం
ఛన్దస్తన్ద్రం ఛన్దోఽఙ్కాఙ్కం ఛన్దః ॥ ౫

౭౨౫. రశ్మినా సత్యాయ సత్యం జిన్వ ప్రేతినా ధర్మణా ధర్మం జిన్వాన్విత్యా
దివా దివం జిన్వ సన్ధినాన్తరిక్షేణాన్తరిక్షం
జిన్వ ప్రతిధినా పృథివ్యా పృథివీం జిన్వ విష్టమ్భేన వృష్ట్యా వృష్టిం
జిన్వ ప్రవయాఽహ్నాహర్జిన్వానుయా
రాత్ర్యా రాత్రీం జిన్వోశిజా వసుభ్యో వసూన్
జిన్వ ప్రకేతేనాదిత్యేభ్యఽఆదిత్యాఞ్జిన్వ ॥ ౬

౭౨౬. తన్తునా రాయస్పోషేణ రాయస్పోషం జిన్వ సగ్ంసర్పేణ శ్రుతాయ
శ్రుతం జిన్వైడేనౌషధీభిరోషధీర్జిన్వోత్తమేన తనూభిస్తనూర్జిన్వ వయోధసాధీ
తేనాధీతం జిన్వాభిజితా తేజసా తేజో జిన్వ ॥ ౭

౭౨౭. ప్రతిపదసి ప్రతిపదే త్వానుపదస్యనుపదే త్వా సమ్పదసి
సమ్పదే త్వా తేజోఽసి తేజసే త్వా ॥ ౮

౭౨౮. త్రివృదసి త్రివృతే త్వా ప్రవృదసి ప్రవృతే త్వా వివృదసి వివృతే త్వా సవృదసి సవృతే
త్వాఽఽక్రమోఽస్యాక్రమాయ త్వా సంక్రమోఽసి సంక్రమాయ
త్వోత్క్రమోఽస్యుత్క్రమాయ త్వోత్క్రాన్తిరస్యుత్క్రాన్త్యై
త్వాధిపతినోర్జోర్జం జిన్వ ॥ ౯

౭౨౯. రాజ్ఞ్యసి ప్రాచీ దిగ్వసవస్తే దేవాఽఅధిపతయోఽగ్నిర్హేతీనాం ప్రతిధర్తా త్రివృత్ త్వా
స్తోమః పృథివ్యాగ్ం శ్రయత్వాజ్యముక్థమవ్యథాయై స్తభ్నాతు
రథన్తరగ్ం సామ ప్రతిష్ఠిత్యాఽఅన్తరిక్షఽఋషయస్త్వా ।
ప్రథమజా దేవేషు దివో మాత్రయా వరిమ్ణా ప్రథన్తు
విధర్తా చాయమధిపతిశ్చ తే త్వా
సర్వే సంవిదానా నాకస్య పృష్ఠే స్వర్గే లోకే యజమానం చ సాదయన్తు ॥ ౧౦

౭౩౦. విరాడసి దక్షిణా దిగ్రుద్రాస్తే దేవాఽఅధిపతయఽఇన్ద్రో హేతీనాం ప్రతిధర్తా
పఞ్చదశస్త్వా స్తోమః పృథివ్యాగ్ం శ్రయతు ప్రఽఉగముక్థమవ్యథాయై స్తభ్నాతు
బృహత్సామ ప్రతిష్ఠిత్యాఽఅన్తరిక్షఽఋషయస్త్వా ప్రథమజా
దేవేషు దివో మాత్రయా వరిమ్ణా ప్రథన్తు విధర్తా
చాయమధిపతిశ్చ తే త్వా సర్వే సంవిదానా
నాకస్య పృష్ఠే స్వర్గే లోకే యజమానం చ సాదయన్తు ॥ ౧౧

౭౩౧. సమ్రాడసి ప్రతీచీ దిగాదిత్యాస్తే దేవాఽఅధిపతయో
వరుణో హేతీనాం ప్రతిధర్తా సప్తదశస్త్వా స్తోమః
పృథివ్యాగ్ం శ్రయతు మరుత్వతీయముక్థమవ్యథాయై స్తభ్నాతు
వైరూపగ్ం సామ ప్రతిష్ఠిత్యాఽఅన్తరిక్షఽ
ఋషయస్త్వా ప్రథమజా దేవేషు దివో మాత్రయా వరిమ్ణా ప్రథన్తు విధర్తా
చాయమధిపతిశ్చ తే త్వా సర్వే సంవిదానా నాకస్య పృష్ఠే స్వర్గే లోకే
యజమానం చ సాదయన్తు ॥ ౧౨

౭౩౨. స్వరాడస్యుదీచీ దిఙ్మరుతస్తే దేవాఽఅధిపతయః
సోమో హేతీనాం ప్రతిధర్తైకవిగ్ంశస్త్వా స్తోమః
పృథివ్యాగ్ం శ్రయతు నిష్కేవల్యముక్థమవ్యథాయై స్తభ్నాతు ।

వైరాజꣳ సామ ప్రతిష్ఠిత్యా ఽ అన్తరిక్ష ఋషయస్త్వా ప్రథమజా
దేవేషు దివో మాత్రయా
వరిమ్ణా ప్రథన్తు విధర్తా చాయమధిపతిశ్చ
తే త్వా సర్వే సంవిదానా నాకస్య పృష్ఠే స్వర్గే లోకే యజమానం చ సాదయన్తు ॥ ౧౩

౭౩౩. ఊర్ధ్వాసి బృహతీ దిగ్విశ్వే తే దేవా ఽ అధిపతయో
బృహస్పతిర్హేతీనాం ప్రతిధర్తా త్రిణవత్రయస్త్రిꣳశౌ త్వా
స్తోమౌ పృథివ్యాꣳ శ్రయతాం
వైశ్వదేవాగ్నిమారుతే ఽ ఉక్థే ఽ అవ్యథాయై స్తభ్నీతాꣳ శాక్వరరైవతే
సామనీ ప్రతిష్ఠిత్యా ఽ అన్తరిక్ష ఋషయస్త్వా ప్రథమజా దేవేషు
దివో మాత్రయా వరిమ్ణా ప్రథన్తు
విధర్తా చాయమధిపతిశ్చ తే త్వా సర్వే సంవిదానా నాకస్య
పృష్ఠే స్వర్గే లోకే యజమానం చ సాదయన్తు ॥ ౧౪

౭౩౪. అయం పురో హరికేశః సూర్యరశ్మిస్తస్య రథగృత్సశ్చ రథౌజాశ్చ సేనానీగ్రామణ్యౌ।
పుఞ్జికస్థలా చ క్రతుస్థలా చాప్సరసౌ।
దఙ్క్ష్ణవః పశవో హేతిః పౌరుషేయో వధః ప్రహేతిస్తేభ్యో నమో ఽ
అస్తు తే నో ఽ వన్తు తే నో మృడయన్తు తే యం
ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥ ౧౫

౭౩౫. అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా తస్య రథస్వనశ్చ రథేచిత్రశ్చ సేనానీగ్రామణ్యౌ।
మేనకా చ సహజన్యా చాప్సరసౌ యాతుధానా హేతీ రక్షాꣳసి ప్రహేతిస్తేభ్యో
నమో ఽ అస్తు తే నో ఽ వన్తు తే నో మృడయన్తు తే యం
ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥ ౧౬

౭౩౬. అయం పశ్చాద్విశ్వవ్యచాస్తస్య రథప్రోతశ్చాసమరథశ్చ సేనానీగ్రామణ్యౌ। ప్రమ్లోచన్తీ
చానుమ్లోచన్తీ
చాప్సరసౌ। వ్యాఘ్రా హేతిః సర్పాః ప్రహేతిస్తేభ్యో నమో ఽ అస్తు తే నో ఽ వన్తు తే
నో మృడయన్తు తే యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥ ౧౭

౭౩౭. అయముత్తరాత్సంయద్వసుస్తస్య తార్క్ష్యశ్చారిష్టనేమిశ్చ సేనానీగ్రామణ్యౌ।
విశ్వాచీ చ ఘృతాచీ
చాప్సరసావాపో హేతిర్వాతః ప్రహేతిస్తేభ్యో నమో ఽ అస్తు
తే నో ఽ వన్తు తే నో మృడయన్తు తే యం ద్విష్మో
యశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥ ౧౮

౭౩౮. అయముపర్యర్వాగ్వసుస్తస్య సేనజిచ్చ సుషేణశ్చ సేనానీగ్రామణ్యౌ।
ఉర్వశీ చ పూర్వచిత్తిశ్చాప్సరసావవస్ఫూర్జన్హేతిర్విద్యుత్ప్రహేతిస్తేభ్యో
నమో ఽ అస్తు తే నో ఽ వన్తు తే నో మృడయన్తు తే యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి
తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥ ౧౯

౭౩౯. అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యా ఽ అయమ్।
అపాꣳ రేతాꣳసి జిన్వతి ॥ ౨౦

౭౪౦. అయమగ్నిః సహస్రిణో వాజస్య శతినస్పతిః మూర్ధా కవీ రయీణామ్ ॥ ౨౧

౭౪౧. త్వామగ్నే పుష్కరాదధ్యథర్వా నిరమన్థత। మూర్ధ్నో విశ్వస్య వాఘతః ॥ ౨౨

౭౪౨. భువో యజ్ఞస్య రజసశ్చ నేతా యత్రా నియుద్భిః సచసే శివాభిః।

దివో మూర్ధానం దధిషే స్వర్షాం జిహ్వామగ్నే చకృషే హవ్యవాహమ్ ॥ ౨౩

౨౪౩. అబోధ్యగ్నిః సమిధా జనానాం ప్రతి ధేనుమివాయతీముషాసమ్ ।
యహ్వాఽఇవ ప్ర వయాముజ్జిహానాః ప్ర భానవః సిస్రతే నాకమచ్ఛ ॥ ౨౪

౨౪౪. అవోచామ కవయే మేధ్యాయ వచో వందారు వృషభాయ వృష్ణే ।
గవిష్ఠిరో నమసా స్తోమమగ్నౌ దివీవ రుక్మమురువ్యంచమశ్రేత్ ॥ ౨౫

౨౪౫. అయమిహ ప్రథమో ధాయి ధాతృభిర్హోతా యజిష్ఠోఽఅధ్వరేష్వీడ్యః ।
యమప్నవానో భృగవో విరురుచుర్వనేషు చిత్రం విభ్వం విశే విశే ॥ ౨౬

౨౪౬. జనస్య గోపాఽఅజనిష్ట జాగృవిరగ్నిః సుదక్షః సువితాయ నవ్యసే ।
ఘృతప్రతీకో బృహతా దివిస్పృశా ద్యుమద్విభాతి భరతేభ్యః శుచిః ॥ ౨౭

౨౪౭. త్వామగ్నేఽఅంగిరసో గుహా హితమన్వవిందంఛిశ్రియాణం వనే వనే ।
స జాయసే మథ్యమానః సహో మహత్త్వామాహుః సహసస్పుత్రమంగిరః ॥ ౨౮

౨౪౮. సఖాయః సం వః సమ్యంచమిషం స్తోమం చాగ్నయే ।
వర్షిష్ఠాయ క్షితీనామూర్జో నప్త్రే సహస్వతే ॥ ౨౯

౨౪౯. సంసమిద్యువసే వృషన్నగ్నే విశ్వాన్యర్యఽఆ ।
ఇడస్పదే సమిధ్యసే స నో వసూన్యాభర ॥ ౩౦

౨౫౦. త్వాం చిత్రశ్రవస్తమ హవంతే విక్షు జంతవః ।
శోచిష్కేశం పురుప్రియాగ్నే హవ్యాయ వోఢవే ॥ ౩౧

౨౫౧. ఏనా వోఽఅగ్నిం నమసోర్జో నపాతమాహువే ।
ప్రియం చేతిష్ఠమరతిం స్వధ్వరం విశ్వస్య దూతమమృతమ్ ॥ ౩౨

౨౫౨. విశ్వస్య దూతమమృతం విశ్వస్య దూతమమృతమ్ ।
స యోజతేఽఅరుషా విశ్వభోజసా స దుద్రవత్స్వాహుతః ॥ ౩౩

౨౫౩. స దుద్రవత్స్వాహుతః స దుద్రవత్స్వాహుతః ।
సుబ్రహ్మా యజ్ఞః సుశమీ వసూనాం దేవꣳ రాధో జనానామ్ ॥ ౩౪

౨౫౪. అగ్నే వాజస్య గోమతఽఈశానః సహసో యహో ।
అస్మే ధేహి జాతవేదో మహి శ్రవః ॥ ౩౫

౨౫౫. సఽఇధానో వసుష్కవిరగ్నిరీడేన్యో గిరా ।
రేవదస్మభ్యం పుర్వణీక దీదిహి ॥ ౩౬

౨౫౬. క్షపో రాజన్నుత త్మనాగ్నే వస్తోరుతోషసః ।
స తిగ్మజంభ రక్షసో దహ ప్రతి ॥ ౩౭

౨౫౭. భద్రో నోఽఅగ్నిరాహుతో భద్రా రాతిః సుభగ భద్రోఽఅధ్వరః ।
భద్రాఽఉత ప్రశస్తయః ॥ ౩౮

౨౫౮. భద్రాఽఉత ప్రశస్తయో భద్రం మనః కృణుష్వ వృత్రతూర్యే ।
యేనా సమత్సు సాసహః ॥ ౩౯

౨౫౯. యేనా సమత్సు సాసహోఽఅవ స్థిరా తనుహి భూరి శర్ధతామ్ ।
వనేమా తేఽఅభిష్టిభిః ॥ ౪౦

౨౬౦. అగ్నిం తం మన్యే యో వసురస్తం యం యంతి ధేనవః ।
అస్తమర్వంతఽఆశవోఽస్తం నిత్యాసో వాజినఽఇషꣳ స్తోతృభ్యఽఆ భర ॥ ౪౧

౨౬౧. సోఽఅగ్నిర్యో వసుర్గృణే సం యమాయంతి ధేనవః ।

సమర్వన్తో రఘుద్రువః సఁ సుజాతాసః
సూరయ ఇషఁ స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౪౨

౨౬౨. ఉభే సుశ్చన్ద్ర సర్పిషో దర్వీ శ్రీణీష ఆసని ।
ఉతో న ఉత్పుపూర్యా ఉక్థేషు శవసస్పత ఇషఁ స్తోతృభ్య ఆ భర ॥
౪౩

౨౬౩. అగ్నే తమద్యాశ్వం న స్తోమైః క్రతుం న భద్రఁ హృదిస్పృశమ్ ।
ఋధ్యామా త ఓహైః ॥ ౪౪

౨౬౪. అధా హ్యగ్నే క్రతోర్భద్రస్య దక్షస్య సాధోః ।
రథీరృతస్య బృహతో బభూథ ॥ ౪౫

౨౬౫. ఏభిర్నో అర్కైర్భవా నో అర్వాఙ్ స్వర్ణ జ్యోతిః ।
అగ్నే విశ్వేభిః సుమనా అనీకైః ॥ ౪౬

౨౬౬. అగ్నిఁ హోతారం మన్యే దాస్వన్తం వసుఁ సూనుఁ సహసో జాతవేదసం విప్రం
న జాతవేదసమ్ ।
య ఊర్ధ్వయా స్వధ్వరో దేవో దేవాచ్యా కృపా ।
ఘృతస్య విభ్రాష్టిమను వష్టి శోచిషాఽఽజుహ్వానస్య సర్పిషః ॥ ౪౭

౨౬౭. అగ్నే త్వం నో అన్తమ ఉత త్రాతా శివో భవా వరూథ్యః ।
వసురగ్నిర్వసుశ్రవా అచ్ఛా నక్షి ద్యుమత్తమఁ రయిం దాః ।
తం త్వా శోచిష్ఠ దీదివః సుమ్నాయ నూనమీమహే సఖిభ్యః ॥ ౪౮

౨౬౮. యేన ఋషయస్తపసా సత్రమాయన్నిన్ధానా అగ్నిఁ స్వరాభరన్తః ।
తస్మిన్నహం నిదధే నాకే అగ్నిం యమాహుర్మనవ స్తీర్ణబర్హిషమ్ ॥ ౪౯

౨౬౯. తం పత్నీభిరను గచ్ఛేమ దేవాః పుత్రైర్భ్రాతృభిరుత వా హిరణ్యైః ।
నాకం గృభ్ణానాః సుకృతస్య లోకే తృతీయే పృష్ఠే అధి రోచనే దివః ॥ ౫౦

౨౭౦. ఆ వాచో మధ్యమరుహద్భురణ్యురయమగ్నిః సత్పతిశ్చేకితానః ।
పృష్ఠే పృథివ్యా నిహితో దవిద్యుతదధస్పదం కృణుతాం యే పృతన్యవః ॥ ౫౧

౨౭౧. అయమగ్నిర్వీరతమో వయోధాః సహస్రియో ద్యోతతామప్రయుచ్ఛన్ ।
విభ్రాజమానః సరిరస్య మధ్య ఉప ప్ర యాహి దివ్యాని ధామ ॥ ౫౨

౨౭౨. సంప్రచ్యవధ్వముప సంప్రయాతాగ్నే పథో దేవయానాన్ కృణుధ్వమ్ ।
పునః కృణ్వానా పితరా యువానాన్వాతాఁసీత్త్వయి తన్తుమేతమ్ ॥ ౫౩

౨౭౩. ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతి జాగృహి త్వమిష్టాపూర్తే సఁ సృజేథామయం చ ।
అస్మిన్త్సధస్థే అధ్యుత్తరస్మిన్ విశ్వే దేవా యజమానశ్చ సీదత ॥ ౫౪

౨౭౪. యేన వహసి సహస్రం యేనాగ్నే సర్వవేదసమ్ ।
తేనేమం యజ్ఞం నో నయ స్వర్దేవేషు గన్తవే ॥ ౫౫

౨౭౫. అయం తే యోనిరృత్వియో యతో జాతో అరోచథాః ।
తం జానన్నగ్న ఆ రోహాథా నో వర్ధయా రయిమ్ ॥ ౫౬

౨౭౬. తపశ్చ తపస్యశ్చ శైశిరావృతూ అగ్నేరన్తఃశ్లేషోఽసి కల్పేతాం
ద్యావాపృథివీ కల్పన్తామాప ఓషధయః కల్పన్తామగ్నయః
పృథఙ్మమ జ్యైష్ఠ్యాయ సవ్రతాః ।
యే అగ్నయః సమనసోఽన్తరా ద్యావాపృథివీ ఇమే శైశిరావృతూ
అభికల్పమానా ఇన్ద్రమివ దేవా

అభిసంవిశన్తు తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ ధ్రువే సీదతమ్ ॥ ౫౭

౭౭౭. పరమేష్ఠీ త్వా సాదయతు దివస్పృష్ఠే జ్యోతిష్మతీమ్ ।
విశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ వ్యానాయ విశ్వం జ్యోతిర్యచ్ఛ ।
సూర్యస్తేఽధిపతిస్తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ ధ్రువా సీద ॥ ౫౮

౭౭౮. లోకం పృణ ఛిద్రం పృణాథో సీద ధ్రువా త్వమ్ ।
ఇన్ద్రాగ్నీ త్వా బృహస్పతిరస్మిన్ యోనావసీషదన్ ॥ ౫౯

౭౭౯. తాఽఅస్య సూదదోహసః సోమꣳ శ్రీణన్తి పృశ్నయః ।
జన్మన్దేవానాం విశస్త్రిష్వా రోచనే దివః ॥ ౬౦

౭౮౦. ఇన్ద్రం విశ్వా అవీవృధన్త్సముద్రవ్యచసం గిరః ।
రథీతమꣳ రథీనాం వాజానాꣳ సత్పతిం పతిమ్ ॥ ౬౧

౭౮౧. ప్రోథదశ్వో న యవసేఽ విష్యన్యదా మహః సంవరణాద్వ్యస్థాత్ ।
ఆదస్య వాతోఽఅను వాతి శోచిరధ స్మ తే వ్రజనం కృష్ణమస్తి ॥ ౬౨

౭౮౨. ఆయోష్ట్వా సదనే సాదయామ్యవతశ్ఛాయాయాꣳ సముద్రస్య హృదయే ।
రశ్మీవతీం భాస్వతీమా యా ద్యాం భాస్యా పృథివీమోర్వన్తరిక్షమ్ ॥ ౬౩

౭౮౩. పరమేష్ఠీ త్వా సాదయతు దివస్పృష్ఠే వ్యచస్వతీం ప్రథస్వతీం దివం యచ్ఛ దివం దృꣳహ దివం మా హిꣳసీః ।
విశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ వ్యానాయోదానాయ ప్రతిష్ఠాయై చరిత్రాయ ।
సూర్యస్త్వాభిపాతు మహ్యా స్వస్త్యా ఛర్దిషా శన్తమేన తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ ధ్రువే సీదతమ్ ॥ ౬౪

౭౮౪. సహస్రస్య ప్రమాసి సహస్రస్య ప్రతిమాసి సహస్రస్యోన్మాసి సాహస్రోఽసి సహస్రాయ త్వా ॥ ౬౫

ఇతి పఞ్చదశోఽధ్యాయః

* * *

అథ షోడశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- పరమేష్ఠీ వా కుత్సః ౧-౩ । పరమేష్ఠీ ౪ । బృహస్పతిః ౫ । ప్రజాపతిః ౬-౧౪, ౩౪ । కుత్సః ౧౫-౩౩, ౩౫-౩౯ । పరమేష్ఠీ ప్రజాపతిర్వా దేవాః ౪౦-౬౬ ॥

దేవతా:- రుద్రః ౧-౪, ౬-౧౭, ౧౯, ౨౯ । ఏకరుద్రః ౫ । రుద్రాః ౧౮, ౨౦-౨౮, ౩౦-౫౫, ౫౭-౬౬ । బహురుద్రాః ౫౬ ॥

ఛన్దః:- ఆర్షీ గాయత్రీ ౧ । ఆర్షీ స్వరాడనుష్టుప్ ౨ । విరాడార్ష్యనుష్టుప్ ౩, ౫౪, ౬౨ । నిచృదార్ష్యనుష్టుప్ ౪, ౮, ౧౨, ౧౩ , ౫౩, ౫౬-౫౮, ౬౦, ౬౧ । భురిగార్షీ బృహతీ ౫, ౪౭ । నిచృదార్షీ పఙ్క్తిః ౬ । విరాడార్షీ పఙ్క్తిః ౭ । భురిగార్ష్యుష్ణిక్ ౯, ౧౪, ౫౫ । భురిగార్ష్యనుష్టుప్ ౧౦, ౬౩ । నిచృదనుష్టుప్ ౧౧ । స్వరాడార్ష్యుష్ణిక్ ౧౪ । నిచృదార్షీ జగతీ ౧౫, ౧౬ । నిచృదతిధృతిః ౧౭, ౨౧ । నిచృదష్టిః ౧౮, ౨౨ । విరాడతిధృతిః ౧౯ । అతిధృతిః ౨౦ । నిచృదతి జగతీ ౨౩ । శక్వరీ ౨౪ । భురిక్శక్వరీ ౨౫ । భురిగతిజగతీ ౨౬, ౨౯। నిచృచ్ఛక్వరీ ౨౭ । ఆర్షీ జగతీ ౨౮, ౪౮ । విరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౩౦। స్వరాడార్షీ పఙ్క్తిః ౩౧, ౩౯। స్వరాడ్ ఆర్షీ త్రిష్టుప్ ౩౨, ౩౪-౩౬ । ఆర్షీ త్రిష్టుప్ ౩౩, ౪౪, ౫౦। నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్ ౩౭, ౪౨, ౪౫। భురిగార్షీ పఙ్క్తిః ౩౮ । అతిశక్వరీ ౪౦। స్వరాడార్షీ బృహతీ ౪౧ । జగతీ ౪౩। స్వరాడ్ ప్రకృతిః ౪౬ । ఆర్ష్యనుష్టుప్ ౪౯, ౫౨, ౫౯। నిచృదార్షీ యవమధ్యాత్రిష్టుప్ ౫౧। నిచృద్ధృతిః ౬౪। ధృతిః ౬౫, ౬౬ ॥

స్వరః :- షడ్జః ౧, ౧౭, ౧౯-౨౧ । గాన్ధారః ౨-౪, ౮, ౧౦-౧౩, ౫౨-౫౪, ౫౬-౬౩ । మధ్యమః ౫, ౧౮, ౨౨, ౪౧, ౪౭ । పఞ్చమః ౬, ౭, ౩౧, ౩౮-౪౦ । ఋషభః ౯, ౧౪, ౫౫, ౬౪-౬౬ । నిషాదః ౧౫, ౧౬, ౨౩, ౨౬, ౨౮, ౨౯, ౪౩, ౪౮ । ధైవతః ౨౪, ౨౫, ౨౭, ౩౦, ౩౨-౩౭, ౪౨, ౪౪-౪౬, ౫౦, ౫౧।

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	రాజధర్మోపదేశము	౧, ౩, ౬, ౭, ౮, ౯, ౧౦, ౧౧, ౧౨, ౧౩, ౧౪, ౧౫, ౧౬, ౧౭, ౧౮, ౧౯, ౨౦, ౨౧, ౨౨, ౨౩, ౨౪, ౨౫, ౨౬, ౩౪, ౩౫, ౩౬, ౫౦, ౫౧, ౫౨, ౫౩, ౫౪, ౫౫, ౫౬, ౫౭
౨.	గురుశిష్యుల వ్యవహారము	౨, ౫౯
౩.	వైద్యుని కృత్యము	౪, ౫
౪.	విద్వాంసు లెవరిని సత్కరించవలయును?	౨౭, ౨౮, ౪౮, ౪౯
౫.	గృహస్థులెవరిని సత్కరించవలయును?	౨౯, ౩౦, ౩౨, ౩౩
౬.	ఉద్యోగము లెట్లు చేయవలయును?	౩౧
౭.	జలముచే నెట్టుల ఉపకారము గ్రహించవలయును?	౩౭, ౩౮, ౩౯
౮.	మానవు లెట్టుల సంతోషపడవలయును?	౪౦, ౪౧, ౪౨, ౪౩, ౪౪, ౪౫, ౪౬, ౪౭, ౬౦, ౬౧, ౬౨, ౬౩, ౬౪, ౬౫, ౬౬
౯.	మనుష్యులు సర్పాది దుష్ట ప్రాణులను నివారించవలయును?	౫౮

౭౮౫. నమస్తే రుద్ర మన్యవఽ ఉతో తఽ ఇషవే నమః బాహుభ్యాముత తే నమః॥ ౧

౭౮౬. యా తే రుద్ర శివా తనూరఘోరాఽపాపకాశినీ ।
తయా నస్తన్వా శన్తమయా గిరిశన్తాభి చాకశీహి ॥ ౨

౭౮౭. యామిషుం గిరిశన్త హస్తే బిభర్ష్యస్తవే ।
శివాం గిరిత్ర తాం కురు మా హిఁసీః పురుషం జగత్ ॥ ౩

౭౮౮. శివేన వచసా త్వా గిరిశాచ్ఛా వదామసి ।
యథా నః సర్వమిజ్జగదయక్ష్మఁ సుమనాఽ అసత్ ॥ ౪

౭౮౯. అధ్యవోచదధివక్తా ప్రథమో దైవ్యో భిషక్ ।
అహీఁశ్చ సర్వాఞ్జమ్భయన్త్సర్వాశ్చ యాతుధాన్యోఽధరాచీః పరా సువ ॥ ౫

౭౯౦. అసౌ యస్తామ్రోఽ అరుణఽ ఉత బభ్రుః సుమఙ్గలః ।
యే చైనఁ రుద్రాఽ అభితో దిక్షు శ్రితాః
సహస్రశోఽవైషాఁ హేడఽ ఈమహే॥ ౬

౭౯౧. అసౌ యోఽవసర్పతి నీలగ్రీవో విలోహితః ।
ఉతైనం గోపాఽ అదృశ్రన్నదృశ్రన్నుదహార్యః స దృష్టో మృడయాతి నః ॥ ౭

౭౯౨. నమోఽస్తు నీలగ్రీవాయ సహస్రాక్షాయ మీఢుషే ।
అథో యేఽ అస్య సత్వానోఽహం తేభ్యోఽకరం నమః ॥ ౮

౭౯౩. ప్రముఞ్చ ధన్వనస్త్వముభయోరార్త్న్యోర్జ్యామ్ ।
యాశ్చ తే హస్తఽ ఇషవః పరా తా భగవో వప ॥ ౯

౭౯౪. విజ్యం ధనుః కపర్దినో విశల్యో బాణవాఁ२ ఉత ।
అనేశన్నస్య యాఽ ఇషవఽ ఆభురస్య నిషఙ్గధిః ॥ ౧౦

౭౯౫. యా తే హేతిర్మీఢుష్టమ హస్తే బభూవ తే ధనుః ।
తయాస్మాన్విశ్వతస్త్వమయక్ష్మయా పరి భుజ ॥ ౧౧

౭౯౬. పరి తే ధన్వనో హేతిరస్మాన్ వృణక్తు విశ్వతః ।
అథో యఽఇషుధిస్తవారేఽఅస్మన్నిధేహి తమ్ ॥ ౧౨

౭౯౭. అవతత్య ధనుష్ట్వꣳ సహస్రాక్ష శతేషుధే ।
నిశీర్య శల్యానాం ముఖా శివో నః సుమనా భవ ॥ ౧౩

౭౯౮. నమస్తఽఆయుధాయానాతతాయ ధృష్ణవే ।
ఉభాభ్యాముత తే నమో బాహుభ్యాం తవ ధన్వనే ॥ ౧౪

౭౯౯. మా నో మహాన్తముత మా నోఽఅర్భకం మా నఽఉక్షన్తముత మా నఽఉక్షితమ్ ।
మా నో వధీః పితరం మోత మాతరం మా నః ప్రియాస్తన్వో రుద్ర రీరిషః ॥ ౧౫

౮౦౦. మా నస్తోకే తనయే మా నఽఆయుషి మా నో గోషు మా నోఽఅశ్వేషు రీరిషః ।
మా నో వీరాన్ రుద్ర భామినో వధీర్హవిష్మన్తః సదమిత్ త్వా హవామహే ॥ ౧౬

౮౦౧. నమో హిరణ్యబాహవే సేనాన్యే దిశాం చ పతయే నమో
నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యః
పశూనాం పతయే నమో నమః శష్పిఞ్జరాయ త్విషీమతే పథీనాం పతయే
నమో నమో హరికేశాయోపవీతినే పుష్టానాం పతయే నమః ॥ ౧౭

౮౦౨. నమో బభ్లుశాయ వ్యాధినేఽన్నానాం పతయే నమో నమో భవస్య
హేత్యై జగతాం పతయే నమో నమో రుద్రాయాతతాయినే క్షేత్రాణాం పతయే నమో
నమః సూతాయాహన్త్యై వనానాం పతయే నమః ॥ ౧౮

౮౦౩. నమో రోహితాయ స్థపతయే వృక్షాణాం పతయే నమో నమో భువన్తయే
వారివస్కృతాయౌషధీనాం పతయే నమో నమో మన్త్రిణే వాణిజాయ కక్షాణాం
పతయే నమో నమ ఉచ్చైర్ఘోషాయాక్రన్దయతే పత్తీనాం పతయే నమః ॥ ౧౯

౮౦౪. నమః కృత్స్నాయతయా ధావతే సత్వనాం పతయే నమో నమః సహమానాయ
నివ్యాధినఽ ఆవ్యాధినీనాం పతయే నమో నమో నిషఙ్గిణే కకుభాయ
స్తేనానాం పతయే నమో నమో నిచేరవే పరిచరాయారణ్యానాం
పతయే నమః । ౨౦

౮౦౫. నమో వఞ్చతే పరివఞ్చతే స్తాయూనాం పతయే నమో నమో నిషఙ్గిణఽ
ఇషుధిమతే తస్కరాణాం పతయే నమో నమః సృకాయిభ్యో
జిఘాంసద్భ్యో ముష్ణతాం పతయే నమో నమోఽసిమద్భ్యో నక్తం
చరద్భ్యో వికృన్తానాం పతయే నమః ॥ ౨౧

౮౦౬. నమఽఉష్ణీషిణే గిరిచరాయ కులుఞ్చానాం పతయే
నమో నమఽఇషుమద్భ్యో ధన్వాయిభ్యశ్చ వో
నమో నమఽఆతన్వానేభ్యః ప్రతిదధానేభ్యశ్చ వో
నమో నమఽఆయచ్ఛద్భ్యోఽస్యద్భ్యశ్చ వో నమః ॥ ౨౨

౮౦౭. నమో విసృజద్భ్యో విధ్యద్భ్యశ్చ వో నమో నమః
స్వపద్భ్యో జాగ్రద్భ్యశ్చ వో నమో నమః
శయానేభ్యఽఆసీనేభ్యశ్చ వో నమో నమస్తిష్ఠద్భ్యో
ధావద్భ్యశ్చ వో నమః ॥ ౨౩

౮౦౮. నమః సభాభ్యః సభాపతిభ్యశ్చ వో నమో నమోఽశ్వేభ్యోఽశ్వపతిభ్యశ్చ
వో నమో నమఽ ఆవ్యాధినీభ్యో వివిధ్యన్తీభ్యశ్చ వో నమో
నమఽఉగణాభ్యస్తృంహతీభ్యశ్చ వో నమః ॥ ౨౪

౧౦౯. నమో గణేభ్యో గణపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో వ్రాతేభ్యో వ్రాతపతిభ్యశ్చ వో నమో
నమో గృత్సేభ్యో గృత్సపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో విరూపేభ్యో విశ్వరూపేభ్యశ్చ
వో నమః ॥ ౨౫

౧౧౦. నమః సేనాభ్యః సేనానిభ్యశ్చ వో నమో నమో రథిభ్యో ఽఅరథేభ్యశ్చ
వో నమో నమః క్షత్తృభ్యః సంగ్రహీతృభ్యశ్చ వో
నమో నమో మహద్భ్యో ఽఅర్భకేభ్యశ్చ వో నమః ॥ ౨౬

౧౧౧. నమస్తక్షభ్యో రథకారేభ్యశ్చ వో నమో నమః కులాలేభ్యః
కర్మారేభ్యశ్చ వో నమో నమో నిషాదేభ్యః పుఞ్జిష్ఠేభ్యశ్చ వో
నమో నమః శ్వనిభ్యో మృగయుభ్యశ్చ వో నమః ॥ ౨౭

౧౧౨. నమః శ్వభ్యః శ్వపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో భవాయ చ రుద్రాయ
చ నమః శర్వాయ చ పశుపతయే చ నమో
నీలగ్రీవాయ చ శితికణ్ఠాయ చ ॥ ౨౮

౧౧౩. నమః కపర్దినే చ వ్యుప్తకేశాయ చ నమః సహస్రాక్షాయ చ శతధన్వనే చ
నమో గిరిశయాయ చ శిపివిష్టాయ చ నమో
మీఢుష్టమాయ చేషుమతే చ ॥ ౨౯

౧౧౪. నమో హ్రస్వాయ చ వామనాయ చ నమో బృహతే చ వర్షీయసే చ నమో వృద్ధాయ
చ సవృధే చ నమోఽగ్ర్యాయ చ ప్రథమాయ చ ॥ ౩౦

౧౧౫. నమ ఽఆశవే చాజిరాయ చ నమః శీఘ్ర్యాయ చ శీభ్యాయ చ నమ ఽ
ఊర్మ్యాయ చావస్వన్యాయ చ నమో నాదేయాయ చ ద్వీప్యాయ చ ॥ ౩౧

౧౧౬. నమో జ్యేష్ఠాయ చ కనిష్ఠాయ చ నమః పూర్వజాయ చాపరజాయ చ నమో
మధ్యమాయ చాపగల్భాయ చ నమో జఘన్యాయ చ బుధ్న్యాయ చ ॥ ౩౨

౧౧౭. నమః సోభ్యాయ చ ప్రతిసర్యాయ చ నమో యామ్యాయ చ క్షేమ్యాయ చ నమః
శ్లోక్యాయ చావసాన్యాయ చ నమ ఽఉర్వర్యాయ చ ఖల్యాయ చ ॥ ౩౩

౧౧౮. నమో వన్యాయ చ కక్ష్యాయ చ నమః శ్రవాయ చ ప్రతిశ్రవాయ చ
నమ ఽఆశుషేణాయ చాశురథాయ చ నమః శూరాయ చావభేదినే చ ౩౪

౧౧౯. నమో బిల్మినే చ కవచినే చ నమో వర్మిణే చ వరూథినే చ నమః
శ్రుతాయ చ శ్రుతసేనాయ చ నమో దున్దుభ్యాయ చాహనన్యాయ చ ॥ ౩౫

౧౨౦. నమో ధృష్ణవే చ ప్రమృశాయ చ నమో నిషఙ్గిణే చేషుధిమతే చ
నమస్తీక్ష్ణేషవే చాయుధినే చ నమః స్వాయుధాయ చ సుధన్వనే చ ॥ ౩౬

౧౨౧. నమః స్రుత్యాయ చ పథ్యాయ చ నమః కాట్యాయ చ నీప్యాయ చ నమః
కుల్యాయ చ సరస్యాయ చ నమో నాదేయాయ చ వైశన్తాయ చ ॥ ౩౭

౧౨౨. నమః కూప్యాయ చావట్యాయ చ నమో వీధ్ర్యాయ చాతప్యాయ చ
నమో మేఘ్యాయ చ విద్యుత్యాయ చ నమో వర్ష్యాయ చావర్ష్యాయ చ ॥ ౩౮

౧౨౩. నమో వాత్యాయ చ రేష్మ్యాయ చ నమో వాస్తవ్యాయ చ వాస్తుపాయ
చ నమః సోమాయ చ రుద్రాయ చ నమస్తామ్రాయ చారుణాయ చ ॥ ౩౯

౧౨౪. నమః శఙ్గవే చ పశుపతయే చ నమ ఽఉగ్రాయ చ
భీమాయ చ నమో ఽగ్రేవధాయ చ దూరేవధాయ చ నమో హన్త్రే చ
హనీయసే చ నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యో నమస్తారాయ ॥ ౪౦

౮౨౫. నమః శమ్భవాయ చ మయోభవాయ చ నమః శఙ్కరాయ చ
మయస్కరాయ చ నమః శివాయ చ శివతరాయ చ ॥ ౪౧

౮౨౬. నమః పార్యాయ చావార్యాయ చ నమః ప్రతరణాయ చోత్తరణాయ చ
నమస్తీర్థ్యాయ చ కూల్యాయ చ నమః శష్ప్యాయ చ ఫేన్యాయ చ ॥ ౪౨

౮౨౭. నమః సికత్యాయ చ ప్రవాహ్యాయ చ నమః కిఀశిలాయ చ క్షయణాయ చ నమః
కపర్దినే చ పులస్తయే చ నమ ఇరిణ్యాయ చ ప్రపథ్యాయ చ ॥ ౪౩

౮౨౮. నమో వ్రజ్యాయ చ గోష్ఠ్యాయ చ నమస్తల్ప్యాయ చ గేహ్యాయ చ
నమో హృదయ్యాయ చ నివేష్ప్యాయ చ నమః కాట్యాయ చ
గహ్వరేష్ఠాయ చ ॥ ౪౪

౮౨౯. నమః శుష్క్యాయ చ హరిత్యాయ చ నమః పాఀసవ్యాయ చ
రజస్యాయ చ నమో లోప్యాయ చోలప్యాయ చ
నమ ఊర్వ్యాయ చ సూర్వ్యాయ చ ॥ ౪౫

౮౩౦. నమః పర్ణాయ చ పర్ణశదాయ చ నమ ఉద్గురమాణాయ
చాభిఘ్నతే చ నమ ఆఖిదతే చ ప్రఖిదతే చ
నమ ఇషుకృద్భ్యో ధనుష్కృద్భ్యశ్చ వో నమో నమో వః
కిరికేభ్యో దేవానాఀ హృదయేభ్యో నమో విచిన్వత్కేభ్యో నమో
విక్షిణత్కేభ్యో నమ ఆనిర్హతేభ్యః ॥ ౪౬

౮౩౧. ద్రాపే అన్ధసస్పతే దరిద్ర నీలలోహిత । ఆసాం ప్రజానామేషాం
పశూనాం మా భేర్మా రో మో చ నః కిఞ్చనామమత్ ॥ ౪౭

౮౩౨. ఇమా రుద్రాయ తవసే కపర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్ర భరామహే మతీః ।
యథా శమసద్ద్విపదే చతుష్పదే విశ్వం పుష్టం గ్రామే అస్మిన్ననాతురమ్ ॥ ౪౮

౮౩౩. యా తే రుద్ర శివా తనూః శివా విశ్వాహా భేషజీ ।
శివా రుతస్య భేషజీ తయా నో మృడ జీవసే ॥ ౪౯

౮౩౪. పరి నో రుద్రస్య హేతిర్వృణక్తు పరి త్వేషస్య దుర్మతిరఘాయోః ।
అవ స్థిరా మఘవద్భ్యస్తనుష్వ మీఢ్వస్తోకాయ తనయాయ మృడ ॥ ౫౦

౮౩౫. మీఢుష్టమ శివతమ శివో నః సుమనా భవ ।
పరమే వృక్ష ఆయుధం నిధాయ కృత్తిం వసాన ఆ చర
పినాకం బిభ్రదా గహి ॥ ౫౧

౮౩౬. వికిరిద్ర విలోహిత నమస్తే అస్తు భగవః ।
యాస్తే సహస్రఀ హేతయోఽన్యమస్మన్ని వపన్తు తాః ॥ ౫౨

౮౩౭. సహస్రాణి సహస్రశో బాహ్వోస్తవ హేతయః ।
తాసామీశానో భగవః పరాచీనా ముఖా కృధి ॥ ౫౩

౮౩౮. అసంఖ్యాతా సహస్రాణి యే రుద్రా అధి భూమ్యామ్ ।
తేషాఀ సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥ ౫౪

౮౩౯. అస్మిన్ మహత్యర్ణవేఽన్తరిక్షే భవా అధి ।
తేషాఀ సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥ ౫౫

౮౪౦. నీలగ్రీవాః శితికణ్ఠా దివఀ రుద్రా ఉపశ్రితాః ।
తేషాఀ సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥ ౫౬

౮౪౧. నీలగ్రీవాః శితికణ్ఠాః శర్వాఽఅధః క్షమాచరాః ।
తేషాꣳ సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥ ౫౭

౮౪౨. యే వృక్షేషు శష్పిఞ్జరా నీలగ్రీవా విలోహితాః ।
తేషాꣳ సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥ ౫౮

౮౪౩. యే భూతానామధిపతయో విశిఖాసః కపర్దినః ।
తేషాꣳ సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥ ౫౯

౮౪౪. యే పథాం పథిరక్షయఽఐలబృదాఽఆయుర్యుధః ।
తేషాꣳ సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥ ౬౦

౮౪౫. యే తీర్థాని ప్రచరన్తి సృకాహస్తా నిషఙ్గిణః ।
తేషాꣳ సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥ ౬౧

౮౪౬. యేఽన్నేషు వివిధ్యన్తి పాత్రేషు పిబతో జనాన్ ।
తేషాꣳ సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥ ౬౨

౮౪౭. యఽఏతావన్తశ్చ భూయాꣳసశ్చ దిశో రుద్రా వితస్థిరే ।
తేషాꣳ సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి ॥ ౬౩

౮౪౮. నమోఽస్తు రుద్రేభ్యో యే దివి యేషాం వర్షమిషవః ।
తేభ్యో దశ ప్రాచీర్దశ దక్షిణా దశ ప్రతీచీర్దశోదీచీర్దశోర్ధ్వాః ।
తేభ్యో నమోఽఅస్తు తే నోఽవన్తు తే నో మృడయన్తు తే
యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥ ౬౪

౮౪౯. నమోఽస్తు రుద్రేభ్యో యేఽన్తరిక్షే యేషాం వాతఽఇషవః ।
తేభ్యో దశ ప్రాచీర్దశ దక్షిణా దశ ప్రతీచీర్దశోదీచీర్దశోర్ధ్వాః ।
తేభ్యో నమోఽఅస్తు తే నోఽవన్తు తే నో మృడయన్తు తే
యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥ ౬౫

౮౫౦. నమోఽస్తు రుద్రేభ్యో యే పృథివ్యాం యేషామన్నమిషవః ।
తేభ్యో దశ ప్రాచీర్దశ దక్షిణా దశ ప్రతీచీర్దశోదీచీర్దశోర్ధ్వాః ।
తేభ్యో నమోఽఅస్తు తే నోఽవన్తు తే నో మృడయన్తు తే
యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః ॥ ౬౬

ఇతి షోడశోఽధ్యాయః

***

అథ సప్తదశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- మేధాతిథిః ౧-౭, ౯ । వసుయుః ౮ । భరద్వాజః ౧౦, ౧౬ । లోపాముద్రా ౧౧-౧౫ । భువనపుత్రో విశ్వకర్మా ౧౭-౩౨ । అప్రతిరథః ౩౩-౫౮, ౬౦ । విశ్వావసుః ౫౯ । మధుచ్ఛన్దాః సుతజేతా ౬౧ । విధృతిః ౬౨-౬౯ । కుత్సః ౭౦-౭౩ । కణ్వః ౭౪ గృత్సమదః ౭౫, ౮౮ । వసిష్ఠః ౭౬, ౭౮ । పరమేష్ఠీ ౭౭ । సప్తఋషయః ౭౯-౮౭ । వామదేవః ౮౯-౯౯ ॥

దేవతాః :- మరుతః ౧, ౪౭, ౮౦-౮౪, ౮౬ । అగ్నిః ౨-౧౨, ౧౫, ౧౬, ౫౦, ౫౨, ౫౩, ౫౫, ౫౬, ౫౮ ౬౫-౭౩, ౭౫-౭౭, ౭౯, ౮౭-౯౦ । ప్రాణః ౧౩, ౧౪ । విశ్వకర్మా ౧౭-౩౨, ౭౮ । ఇన్ద్రః ౩౩-౪౪, ౫౧, ౬౧, ౬౩ । ఇషుః ౪౫ । యోద్ధా ౪౬ । ఇన్ద్ర బృహస్పత్యాదయః ౪౮ । సోమవరుణదేవాః ౪౯ । దిక్ ౫౪ । యజ్ఞః ౫౭, ౬౨ । ఆదిత్యాః ౫౯, ౬౦ । ఇన్ద్రాగ్నీ ౬౪ । సవితా ౭౪ । చాతుర్మాస్యమరుతః ౮౫ । యజ్ఞపురుషః ౯౧-౯౯ ॥

ఛన్దః :- భురిగతిశక్వరీ ౧ । నిచృదాకృతిః ౨ । విరాడార్షీ పఙ్క్తిః ౩, ౧౫, ౫౬ । భురిగార్షీ గాయత్రీ ౪, ౫ । ఆర్షీ త్రిష్టుప్ ౬, ౨౧, ౨౫, ౨౯, ౩౦, ౩౩, ౩౫-౩౭, ౪౧, ౪౯, ౫౮, ౫౯, ౭౦, ౭౩, ౭౫, ౮౭, ౯౨, ౯౫, ౯౮ । ఆర్షీ బృహతీ ౭ । ఆర్షీ

గాయత్రీ ౮, ౭౭, ౮౧, ౭౨ । నిచృదార్షీ గాయత్రీ ౯, ౧౬ । నిచృదార్షీ జగతీ ౧౦, ౧౩, ౮౪ । భురిగార్షీ బృహతీ ౧౧ । నిచృద్ గాయత్రీ ౧౨ । ఆర్షీ జగతీ ౧౪, ౭౯ । నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్ ౧౭, ౨౨, ౨౪, ౨౭,, ౩౯, ౪౩, ౪౭, ౬౦, ౬౬, ౭౪, ౮౮, ౮౯, ౯౩, ౯౪, ౯౬, ౯౭ । భురిగార్షీ పఙ్క్తిః ౧౮, ౩౧, ౫౫, ౬౯, ౭౧ । భురిగార్షీ త్రిష్టుప్ ౧౯, ౨౩, ౨౬, ౨౮, ౩౮ । స్వరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౨౦, ౩౪, ౫౪, ౯౯ । స్వరా డార్షీ పఙ్క్తిః ౩౨, విరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౪౦, ౪౨, ౪౪ ౯౦, ౯౧ । ఆర్ష్యనుష్టుప్ ౪౫, ౫౧, ౬౪ । విరాడార్ష్యనుష్టుప్ ౪౬, ౫౦, ౫౩, ౬౨, ౬౩, ౬౫ । పఙ్క్తిః ౪౮ । నిచృదార్షీ పఙ్క్తిః ౭౨ । నిచృదార్ష్యనుష్టుప్ ౫౨, ౬౧, ౬౮ । నిచృదార్షీ బృహతీ ౫౭ । పిపీలికామధ్యా బృహతీ ౬౭ । ఆర్ష్యుష్ణిక్ ౭౬, ౮౦ । విరాడతి జగతీ ౭౮ । భురిగార్ష్యుష్ణిక్ ౮౩ । స్వరా డార్షీ గాయత్రీ ౮౫ । నిచృచ్ఛక్వరీ ౮౬ ॥

స్వరః :- పఞ్చమః ౧, ౩, ౧౫, ౧౮, ౩౧, ౩౨, ౪౮, ౫౫, ౬౯, ౬౧, ౭౨ । మధ్యమః ౨, ౭, ౧౧, ౫౭, ౬౭ । షడ్జః ౪, ౫, ౮, ౯, ౧౨, ౧౬, ౭౭, ౮౧, ౮౨, ౮౫ । ధైవతః ౬, ౧౭, ౧౯-౩౦, ౩౩-౪౪, ౪౭, ౪౯, ౫౪, ౫౮-౬౦, ౬౬, ౭౦, ౭౩-౭౫, ౮౬-౯౯ । నిషాదః ౧౦, ౧౩, ౧౪, ౭౮, ౭౯, ౮౪ । గాన్ధారః ౪౫, ౪౬, ౫౦-౫౩, ౬౧-౬౫, ౬౮ । ఋషభః ౭౬, ౮౦, ౮౩ ॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	సృష్టివిద్య	౧
౨.	గణితవిద్య	౨
౩.	స్త్రీలు భర్తలు మొదలైన వారితో ఎట్లు మెలగ వలయును?	౩, ౭౦
౪.	సభాపతి ఏమి చేయవలయును?	౪, ౫, ౫౩
౫.	దంపతుల పరస్పర ప్రవర్తన	౬, ౭, ౫౪, ౯౮
౬.	ఆప్త విద్వాంసులు ఏమి చేయవలయును?	౮, ౯, ౧౪, ౧౬
౭.	సేనాపతి ఎటులుండవలయును?	౧౦, ౩౩, ౩౪, ౩౫, ౩౬, ౩౭, ౩౮, ౩౯, ౪౦, ౪౧, ౪౨, ౪౩, ౪౪, ౪౫, ౪౬, ౪౭, ౪౮, ౪౯, ౫౦, ౫౧
౮.	న్యాయాధీశుడెటులుండవలయును?	౧౧, ౧౨
౯.	సన్యాసులేమి చేయవలయును?	౧౩
౧౦.	విద్వాంసుడు, రాజు ఎటువంటివారుగనుండవలెను?	౧౫, ౨౩, ౨౪, ౨౫, ౬౪, ౬౫, ౬౬, ౬౯
౧౧.	ఈశ్వరుడెట్టివాడు?	౧౭, ౧౮, ౧౯, ౨౦, ౨౧, ౨౨, ౨౬, ౨౭, ౨౮, ౨౯, ౩౦, ౩౧, ౩౨, ౬౧, ౬౨, ౬౩, ౮౦, ౮౨, ౯౯
౧౨.	పురోహిత ఋత్విగ్యజమానుల కర్తవ్యములు.	౫౨,
౧౩.	యజ్ఞమెటుల చేయవలయును?	౫౬, ౫౭
౧౪.	సూర్యలోక స్వరూపవర్ణన.	౫౮, ౫౯, ౬౦,
౧౫.	యోగి గుణములు.	౬౭, ౬౮, ౭౧,
౧౬.	విద్వాంసులెటులుండవలయును?	౭౨, ౭౩, ౮౧, ౮౩, ౮౪, ౮౫,
౧౭.	ఈశ్వరుని ఎవరు పొందగలరు?	౭౪, ౭౫, ౭౬, ౭౭, ౭౮, ౭౯, ౮౮,
౧౮.	రాజు, ప్రజలు పరస్పరమెటుల మెలగవలయును?	౮౬,
౧౯.	మానవులెటుల మెలగవలయును?	౮౭, ౮౯, ౯౦, ౯౨, ౯౩, ౯౪, ౯౫, ౯౬, ౯౭
౨౦.	యజ్ఞము, శిల్ప శాస్త్రగుణములు.	౯౧

౮౫౧. అశ్మన్నూర్జం పర్వతే శిశ్రియాణామద్భ్య౽ఓషధీభ్యో
వనస్పతిభ్యో౽అధిసమ్భృతం పయః ।
తాం న౽ఇషమూర్జం ధత్త మరుతః సఀరరాణా౽అశ్మఀస్తే
క్షున్మయి త౽ఊర్గ్యం ద్విష్మస్తం తే శుగృచ్ఛతు ॥ ౧

౮౫౨. ఇమా మే౽అగ్న౽ఇష్టకా ధేనవః సన్త్వేకా చ దశ చ దశ చ శతం చ
శతం చ సహస్రం చ సహస్రం
చాయుతం చాయుతం చ నియుతం చ నియుతం చ ప్రయుతం

అర్బుదం చ న్యర్బుదం చ
సముద్రశ్చ మధ్యం చాన్తశ్చ పరార్ధశ్చైతా మేఽఅగ్నఽఇష్టకా
ధేనవః సన్త్వముత్రాముష్మిఁల్లోకే ॥ ౨

౧౭.౩. ఋతవ స్థఽఋతావృధఽఋతుష్ఠాః స్థఽఋతావృధః ।
ఘృతశ్చ్యుతో మధుశ్చ్యుతో విరాజో నామ కామదుఘాఽఅక్షీయమాణాః ॥ ౩

౧౭.౪. సముద్రస్య త్వావకయాగ్నే పరి వ్యయామసి ।
పావకోఽఅస్మభ్యఁ శివో భవ ॥ ౪

౧౭.౫. హిమస్య త్వా జరాయుణాగ్నే పరి వ్యయామసి ।
పావకోఽఅస్మభ్యఁ శివో భవ ॥ ౫

౧౭.౬. ఉప జ్మన్నుప వేతసేఽవతర నదీష్వా ।
అగ్నే పిత్తమపామసి మణ్డూకి తాభిరాగహి సేమం నో యజ్ఞం
పావకవర్ణఁ శివం కృధి ॥ ౬

౧౭.౭. అపామిదం న్యయనఁ సముద్రస్య నివేశనమ్ ।
అన్యాఁస్తేఽఅస్మత్తపన్తు హేతయః పావకోఽఅస్మభ్యఁ శివో భవ ॥ ౭

౧౭.౮. అగ్నే పావక రోచిషా మన్ద్రయా దేవ జిహ్వయా ।
ఆ దేవాన్ వక్షి యక్షి చ ॥ ౮

౧౭.౯. స నః పావక దీదివోఽగ్నే దేవాఁ౨ఽఇహావహ ।
ఉప యజ్ఞఁ హవిశ్చ నః ॥ ౯

౧౭.౧౦. పావకయా యశ్చితయన్త్యా కృపా క్షామన్,
రురుచఽఉషసో న భానునా ।
తూర్వన్న యామన్నేతశస్య నూ రణఽఆ
యో ఘృణే న తతృషాణోఽఅజరః ॥ ౧౦

౧౭.౧౧. నమస్తే హరసే శోచిషే నమస్తేఽఅస్త్వర్చిషే ।
అన్యాఁస్తేఽఅస్మత్తపన్తు హేతయః పావకోఽఅస్మభ్యఁ శివో భవ ॥ ౧౧

౧౭.౧౨. నృషదే వేడప్సుషదే వేడ్ బర్హిషదే వేడ్వనసదే వేట్ స్వర్విదే వేట్ ॥ ౧౨

౧౭.౧౩. యే దేవా దేవానాం యజ్ఞియా
యజ్ఞియానాఁ సంవత్సరీణముప భాగమాసతే ।
అహుతాదో హవిషో యజ్ఞేఽఅస్మిన్త్స్వయం పిబన్తు మధునో ఘృతస్య ॥ ౧౩

౧౭.౧౪. యే దేవా దేవేష్వధి దేవత్వమాయన్యే బ్రహ్మణః
పురఽఏతారోఽఅస్య । యేభ్యో నఽఋతే పవతే ధామ కిం చన న తే
దివో న పృథివ్యాఽఅధి స్నుషు ॥ ౧౪

౧౭.౧౫. ప్రాణదాఽఅపానదా వ్యానదా వర్చోదా వరివోదాః ।
అన్యాఁస్తేఽఅస్మత్తపన్తు హేతయః పావకోఽఅస్మభ్యఁ శివో భవ ॥ ౧౫

౧౭.౧౬. అగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా యాసద్విశ్వం న్యత్రిణమ్ ।
అగ్నిర్నో వనతే రయిమ్ ॥ ౧౬

౧౭.౧౭. యఽఇమా విశ్వా భువనాని జుహ్వదృషిర్హోతా న్యసీదత్పితా నః ।
సఽఆశిషా ద్రవిణమిచ్ఛమానః ప్రథమచ్ఛదవరాఁ౨ఽఆవివేశ ॥ ౧౭

౧౭.౧౮. కిఁ స్విదాసీదధిష్ఠానమారమ్భణం కతమత్స్విత్కథాసీత్ ।
యతో భూమిం జనయన్విశ్వకర్మా వి ద్యామౌర్ణోన్మహినా విశ్వచక్షాః ॥ ౧౮

౧౭.౧౯. విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోబాహురుత విశ్వతస్పాత్ ।
సం బాహుభ్యాం ధమతి సం పతత్రైర్ద్యావాభూమీ జనయన్దేవఽఏకః ॥ ౧౯

౮౭౦. కిగ్ం స్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆస యతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః ।
మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతేదు తద్యదధ్యతిష్ఠద్భువనాని ధారయన్ ॥ ౨౦

౮౭౧. యా తే ధామాని పరమాణి యావమా యా మధ్యమా విశ్వకర్మన్నుతేమా । శిక్షా
సఖిభ్యో హవిషి స్వధావః స్వయం యజస్వ తన్వం వృధానః ॥ ౨౧

౮౭౨. విశ్వకర్మన్ హవిషా వావృధానః స్వయం యజస్వ పృథివీముత ద్యామ్ ।
ముహ్యన్త్వన్యే అభితః సపత్నా ఇహాస్మాకం మఘవా సూరిరస్తు ॥ ౨౨

౮౭౩. వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణమూతయే మనోజువం వాజే అద్యా హువేమ ।
స నో విశ్వాని హవనాని జోషద్విశ్వశమ్భూరవసే సాధుకర్మా ॥ ౨౩

౮౭౪. విశ్వకర్మన్ హవిషా వర్ధనేన త్రాతారమిన్ద్రమకృణోరవధ్యమ్ ।
తస్మై విశః సమనమన్త పూర్వీరయముగ్రో విహవ్యో యథాసత్ ॥ ౨౪

౮౭౫. చక్షుషః పితా మనసా హి ధీరో ఘృతమేనే అజనన్నమ్నమానే ।
యదేదన్తా అదదృహన్త పూర్వ ఆదిద్
ద్యావాపృథివీ అప్రథేతామ్ ॥ ౨౫

౮౭౬. విశ్వకర్మా విమనా ఆద్విహాయా ధాతా విధాతా
పరమోత సన్దృక్ । తేషామిష్టాని సమిషా మదన్తి
యత్రా సప్తఋషీన్ పర ఏకమాహుః ॥ ౨౬

౮౭౭. యో నః పితా జనితా యో విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా ।
యో దేవానాం నామధా ఏక ఏవ తగ్ం సమ్ప్రశ్నం భువనా యన్త్యన్యా ॥ ౨౭

౮౭౮. త ఆయజన్త ద్రవిణగ్ం సమస్మా ఋషయః పూర్వే జరితారో న భూనా ।
అసూర్తే సూర్తే రజసి నిషత్తే యే భూతాని సమకృణ్వన్నిమాని ॥ ౨౮

౮౭౯. పరో దివా పర ఏనా పృథివ్యా పరో దేవేభిరసురైర్యదస్తి ।
కగ్ం స్విద్ గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః
సమపశ్యన్త పూర్వే ॥ ౨౯

౮౮౦. తమిద్ గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః సమగచ్ఛన్త విశ్వే ।
అజస్య నాభావధ్యేకమర్పితం యస్మిన్విశ్వాని భువనాని తస్థుః ॥ ౩౦

౮౮౧. న తం విదాథ య ఇమా జజానాన్యద్యుష్మాకమన్తరం బభూవ ।
నీహారేణ ప్రావృతా జల్ప్యా చాసుతృప ఉక్థశాసశ్చరన్తి ॥ ౩౧

౮౮౨. విశ్వకర్మా హ్యజనిష్ట దేవ ఆదిద్ గన్ధర్వో అభవద్ ద్వితీయః ।
తృతీయః పితా జనితౌషధీనామపాం గర్భం వ్యదధాత్పురుత్రా ॥ ౩౨

౮౮౩. ఆశుః శిశానో వృషభో న భీమో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనామ్ ।
సఙ్క్రన్దనో ఽనిమిష ఏకవీరః శతగ్ం సేనా అజయత్సాకమిన్ద్రః ॥ ౩౩

౮౮౪. సఙ్క్రన్దనేనానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా ।
తదిన్ద్రేణ జయత తత్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా ॥ ౩౪

౮౮౫. స ఇషుహస్తైః స నిషఙ్గిభిర్వశీ సగ్ంస్రష్టా స
యుధ ఇన్ద్రో గణేన ।
సగ్ంసృష్టజిత్సోమపా బాహుశర్ధ్యుగ్రధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా ॥ ౩౫

౮౮౬. బృహస్పతే పరి దీయా రథేన రక్షోహామిత్రాఁ అపబాధమానః ।
ప్రభఞ్జన్త్సేనాః ప్రమృణో యుధా జయన్నస్మాకమేధ్యవితా రథానామ్ ॥ ౩౬

౮౮౭. బలవిజ్ఞాయః స్థవిరః ప్రవీరః సహస్వాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః ।
అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్రమిన్ద్ర రథమా తిష్ఠ గోవిత్ ॥ ౩౭

౮౮౮. గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయన్తమజ్మ ప్రమృణన్తమోజసా ।
ఇమꣳ సజాతా అను వీరయధ్వమిన్ద్రꣳ సఖాయో అను సꣳ రభధ్వమ్ ॥ ౩౮

౮౮౯. అభి గోత్రాణి సహసా గాహమానోఽదయో వీరః శతమన్యురిన్ద్రః ।
దుశ్చ్యవనః పృతనాషాడయుధ్యోఽస్మాకꣳ సేనా అవతు ప్ర యుత్సు ॥ ౩౯

౮౯౦. ఇన్ద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః ।
దేవసేనానామభిభఞ్జతీనాం జయన్తీనాం మరుతో యన్త్వగ్రమ్ ॥ ౪౦

౮౯౧. ఇన్ద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాꣳ శర్ధ ఉగ్రమ్ ।
మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషో దేవానాం జయతాముదస్థాత్ ॥ ౪౧

౮౯౨. ఉద్ధర్షయ మఘవన్నాయుధాన్యుత్సత్వనాం మామకానాం మనాꣳసి ।
ఉద్వృత్రహన్వాజినాం వాజినాన్యుద్రథానాం జయతాం యన్తు ఘోషాః ॥ ౪౨

౮౯౩. అస్మాకమిన్ద్రః సమృతేషు ధ్వజేష్వస్మాకం యా ఇషవస్తా జయన్తు ।
అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవన్త్వస్మాꣳ ఉ దేవా అవతా హవేషు ॥ ౪౩

౮౯౪. అమీషాం చిత్తం ప్రతిలోభయన్తీ గృహాణాఙ్గాన్యప్వే పరేహి ।
అభి ప్రేహి నిర్దహ హృత్సు శోకైరన్ధేనామిత్రాస్తమసా సచన్తామ్ ॥ ౪౪

౮౯౫. అవసృష్టా పరా పత శరవ్యే బ్రహ్మసꣳశితే ।
గచ్ఛామిత్రాన్ప్ర పద్యస్వ మామీషాం కఞ్చనోచ్ఛిషః ॥ ౪౫

౮౯౬. ప్రేతా జయతా నర ఇన్ద్రో వః శర్మ యచ్ఛతు ।
ఉగ్రా వః సన్తు బాహవోఽనాధృష్యా యథాసథ ॥ ౪౬

౮౯౭. అసౌ యా సేనా మరుతః పరేషామభ్యైతి న ఓజసా స్పర్ధమానా ।
తాం గూహత తమసాపవ్రతేన యథామీ అన్యో అన్యన్న జానన్ ॥ ౪౭

౮౯౮. యత్ర బాణాః సమ్పతన్తి కుమారా విశిఖా ఇవ ।
తన్న ఇన్ద్రో బృహస్పతిరదితిః శర్మ యచ్ఛతు విశ్వాహా శర్మ యచ్ఛతు ॥ ౪౮

౮౯౯. మర్మాణి తే వర్మణా ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజామృతేనాను వస్తామ్ ।
ఉరోర్వరీయో వరుణస్తే కృణోతు జయన్తం త్వాను దేవా మదన్తు ॥ ౪౯

౯౦౦. ఉదేనముత్తరాం నయాగ్నే ఘృతేనాహుత ।
రాయస్పోషేణ సꣳ సృజ ప్రజయా చ బహుం కృధి ॥ ౫౦

౯౦౧. ఇన్ద్రేమం ప్రతరాం నయ సజాతానామసద్వశీ ।
సమేనం వర్చసా సృజ దేవానాం భాగదా అసత్ ॥ ౫౧

౯౦౨. యస్య కుర్మో గృహే హవిస్తమగ్నే వర్ధయా త్వమ్ ।
తస్మై దేవా అధి బ్రువన్నయం చ బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ౫౨

౯౦౩. ఉదు త్వా విశ్వే దేవా అగ్నే భరన్తు చిత్తిభిః ।
స నో భవ శివస్త్వꣳ సుప్రతీకో విభావసుః ॥ ౫౩

౯౦౪. పఞ్చ దిశో దైవీర్యజ్ఞమవన్తు దేవీరపామతిం దుర్మతిం బాధమానాః ।
రాయస్పోషే యజ్ఞపతిమాభజన్తీ రాయస్పోషే అధి యజ్ఞో అస్థాత్ ॥ ౫౪

౯౦౫. సమిద్ధే అగ్నావధి మామహాన ఉక్థపత్ర ఈడ్యో గృభీతః ।
తప్తం ఘర్మం పరిగృహ్యాయజన్తోర్జా యద్యజ్ఞమయజన్త దేవాః ॥ ౫౫

౯౦౬. దైవ్యాయ ధర్త్రే జోష్ట్రే దేవశ్రీః శ్రీమనాః శతపయాః ।
పరిగృహ్య దేవా యజ్ఞమాయన్దేవా దేవేభ్యో అధ్వర్యన్తో అస్థుః ॥ ౫౬

౯౦౭. వీతꣳ హవిః శమితꣳ శమితా యజధ్యై తురీయో యజ్ఞో యత్ర హవ్యమేతి ।
తతో వాకా ఆశిషో నో జుషన్తామ్ ॥ ౫౭

౮౭౦. కిꣳ స్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆస యతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః ।
మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతేదు తద్యదధ్యతిష్ఠద్భువనాని ధారయన్ ॥ ౨౦

౮౭౧. యా తే ధామాని పరమాణి యావమా యా మధ్యమా విశ్వకర్మన్నుతేమా । శిక్షా
సఖిభ్యో హవిషి స్వధావః స్వయం యజస్వ తన్వం వృధానః ॥ ౨౧

౮౭౨. విశ్వకర్మన్ హవిషా వావృధానః స్వయం యజస్వ పృథివీముత ద్యామ్ ।
ముహ్యన్త్వన్యే అభితః సపత్నా ఇహాస్మాకం మఘవా సూరిరస్తు ॥ ౨౨

౮౭౩. వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణమూతయే మనోజువం వాజే అద్యా హువేమ ।
స నో విశ్వాని హవనాని జోషద్విశ్వశమ్భూరవసే సాధుకర్మా ॥ ౨౩

౮౭౪. విశ్వకర్మన్ హవిషా వర్ధనేన త్రాతారమిన్ద్రమకృణోరవధ్యమ్ ।
తస్మై విశః సమనమన్త పూర్వీరయముగ్రో విహవ్యో యథాసత్ ॥ ౨౪

౮౭౫. చక్షుషః పితా మనసా హి ధీరో ఘృతమేనే అజనన్నమ్నమానే ।
యదేదన్తా అదదృహన్త పూర్వ ఆదిద్
ద్యావాపృథివీ అప్రథేతామ్ ॥ ౨౫

౮౭౬. విశ్వకర్మా విమనా ఆద్విహాయా ధాతా విధాతా
పరమోత సన్దృక్ । తేషామిష్టాని సమిషా మదన్తి
యత్రా సప్త ఋషీన్ పర ఏకమాహుః ॥ ౨౬

౮౭౭. యో నః పితా జనితా యో విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా యో
దేవానాం నామధా ఏక ఏవ తꣳ సమ్ప్రశ్నం భువనా యన్త్యన్యా ॥ ౨౭

౮౭౮. త ఆయజన్త ద్రవిణꣳ సమస్మా ఋషయః పూర్వే జరితారో న భూనా ।
అసూర్తే సూర్తే రజసి నిషత్తే యే భూతాని సమకృణ్వన్నిమాని ॥ ౨౮

౮౭౯. పరో దివా పర ఏనా పృథివ్యా పరో దేవేభిరసురైర్యదస్తి ।
కꣳ స్విద్గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః
సమపశ్యన్త పూర్వే ॥ ౨౯

౮౮౦. తమిద్గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః సమగచ్ఛన్త విశ్వే ।
అజస్య నాభావధ్యేకమర్పితం యస్మిన్విశ్వాని భువనాని తస్థుః ॥ ౩౦

౮౮౧. న తం విదాథ య ఇమా జజానాన్యద్యుష్మాకమన్తరం బభూవ ।
నీహారేణ ప్రావృతా జల్ప్యా చాసుతృప ఉక్థశాసశ్చరన్తి ॥ ౩౧

౮౮౨. విశ్వకర్మా హ్యజనిష్ట దేవ ఆదిద్ గన్ధర్వో అభవద్ ద్వితీయః ।
తృతీయః పితా జనితౌషధీనామపాం గర్భం వ్యదధాత్పురుత్రా ॥ ౩౨

౮౮౩. ఆశుః శిశానో వృషభో న భీమో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనామ్ ।
సఙ్క్రన్దనోఽనిమిష ఏకవీరః శతꣳ సేనా అజయత్సాకమిన్ద్రః ॥ ౩౩

౮౮౪. సఙ్క్రన్దనేనానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా ।
తదిన్ద్రేణ జయత తత్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా ॥ ౩౪

౮౮౫. స ఇషుహస్తైః స నిషఙ్గిభిర్వశీ సꣳస్రష్టా స
యుధ ఇన్ద్రో గణేన ।
సꣳసృష్టజిత్సోమపా బాహుశర్ధ్యుగ్రధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా ॥ ౩౫

౮౮౬. బృహస్పతే పరి దీయా రథేన రక్షోహామిత్రాꣳ అపబాధమానః ।
ప్రభఞ్జన్సేనాః ప్రమృణో యుధా జయన్నస్మాకమేధ్యవితా రథానామ్ ॥ ౩౬

౮౮౭. బలవిజ్ఞాయః స్థవిరః ప్రవీరః సహస్వాన్వాజీ సహమాన ఉగ్రః ।
అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్రమిన్ద్ర రథమాతిష్ఠ గోవిత్ ॥ ౩౭

౮౮౮. గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయన్తమజ్మ ప్రమృణన్తమోజసా ।
ఇమꣳ సజాతా అను వీరయధ్వమిన్ద్రꣳ సఖాయో అను సꣳ రభధ్వమ్॥ ౩౮

౮౮౯. అభి గోత్రాణి సహసా గాహమానోఽదయో వీరః శతమన్యురిన్ద్రః ।
దుశ్చ్యవనః పృతనాషాడయుధ్యోఽస్మాకꣳ సేనా అవతు ప్ర యుత్సు॥ ౩౯

౮౯౦. ఇన్ద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః ।
దేవసేనానామభిభఞ్జతీనాం జయన్తీనాం మరుతో యన్త్వగ్రమ్ ॥ ౪౦

౮౯౧. ఇన్ద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాꣳ శర్ధ ఉగ్రమ్ ।
మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషో దేవానాం జయతాముదస్థాత్ ॥ ౪౧

౮౯౨. ఉద్ధర్షయ మఘవన్నాయుధాన్యుత్సత్వనాం మామకానాం మనాꣳసి ।
ఉద్వృత్రహన్వాజినాం వాజినాన్యుద్రథానాం జయతాం యన్తు ఘోషాః ॥ ౪౨

౮౯౩. అస్మాకమిన్ద్రః సమృతేషు ధ్వజేష్వస్మాకం యా ఇషవస్తా జయన్తు ।
అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవన్త్వస్మాꣳ ఉ దేవా అవతా హవేషు ॥ ౪౩

౮౯౪. అమీషాం చిత్తం ప్రతిలోభయన్తీ గృహాణాఙ్గాన్యప్వే పరేహి ।
అభి ప్రేహి నిర్దహ హృత్సు శోకైరన్ధేనామిత్రాస్తమసా సచన్తామ్ ॥ ౪౪

౮౯౫. అవసృష్టా పరా పత శరవ్యే బ్రహ్మసꣳశితే ।
గచ్ఛామిత్రాన్ ప్ర పద్యస్వ మామీషాం కఞ్చనోచ్ఛిషః ॥ ౪౫

౮౯౬. ప్రేతా జయతా నర ఇన్ద్రో వః శర్మ యచ్ఛతు ।
ఉగ్రా వః సన్తు బాహవోఽనాధృష్యా యథాసథ ॥ ౪౬

౮౯౭. అసౌ యా సేనా మరుతః పరేషామభ్యైతి న ఓజసా స్పర్ధమానా ।
తాం గూహత తమసాపవ్రతేన యథామీ అన్యో అన్యం న జానన్ ॥ ౪౭

౮౯౮. యత్ర బాణాః సమ్పతన్తి కుమారా విశిఖా ఇవ ।
తన్న ఇన్ద్రో బృహస్పతిరదితిః శర్మ యచ్ఛతు విశ్వాహా శర్మ యచ్ఛతు ॥౪౮

౮౯౯. మర్మాణి తే వర్మణా ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజామృతేనాను వస్తామ్ ।
ఉరోర్వరీయో వరుణస్తే కృణోతు జయన్తం త్వాను దేవా మదన్తు ॥ ౪౯

౯౦౦. ఉదేనముత్తరాం నయాగ్నే ఘృతేనాహుత ।
రాయస్పోషేణ సꣳ సృజ ప్రజయా చ బహుం కృధి ॥ ౫౦

౯౦౧. ఇన్ద్రేమం ప్రతరం నయ సజాతానామసద్వశీ ।
సమేనం వర్చసా సృజ దేవానాం భాగదా అసత్ ॥ ౫౧

౯౦౨. యస్య కుర్మో గృహే హవిస్తమగ్నే వర్ధయా త్వమ్ ।
తస్మై దేవా అధి బ్రువన్నయం చ బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ౫౨

౯౦౩. ఉదు త్వా విశ్వే దేవా అగ్నే భరన్తు చిత్తిభిః ।
స నో భవ శివస్త్వꣳ సుప్రతీకో విభావసుః ॥ ౫౩

౯౦౪. పఞ్చ దిశో దైవీర్యజ్ఞమవన్తు దేవీరపామతిం దుర్మతిం బాధమానాః ।
రాయస్పోషే యజ్ఞపతిమాభజన్తీ రాయస్పోషే అధి యజ్ఞో అస్థాత్ ॥ ౫౪

౯౦౫. సమిద్ధే అగ్నావధి మామహాన ఉక్థపత్ర ఈడ్యో గృభీతః ।
తప్తం ఘర్మం పరిగృహ్యాయజన్తోర్జా యద్యజ్ఞమయజన్త దేవాః ॥ ౫౫

౯౦౬. దైవ్యాయ ధర్త్రే జోష్ట్రే దేవశ్రీః శ్రీమనాః శతపయాః ।
పరిగృహ్య దేవా యజ్ఞమాయన్ దేవా దేవేభ్యో అధ్వర్యన్తో అస్థుః ॥ ౫౬

౯౦౭. వీతꣳ హవిః శమితꣳ శమితా యజధ్యై తురీయో యజ్ఞో యత్ర హవ్యమేతి ।
తతో వాకా ఆశిషో నో జుషన్తామ్ ॥ ౫౭

౯౦౮. సూర్యరశ్మిర్హరికేశః పురస్తాత్సవితా జ్యోతిరుదయాఀ౨ఽ అజస్రమ్ ।
తస్య పూషా ప్రసవే యాతి విద్వాన్త్సమ్పశ్యన్విశ్వా భువనాని గోపాః ॥ ౫౮

౯౦౯. విమాన ఏష దివో మధ్య ఆస్త ఆపప్రివాన్రోదసీ అన్తరిక్షమ్ ।
స విశ్వాచీరభిచష్టే ఘృతాచీరన్తరా పూర్వమపరం చ కేతుమ్ ॥ ౫౯

౯౧౦. ఉక్షా సముద్రో అరుణః సుపర్ణః పూర్వస్య యోనిం పితురావివేశ ।
మధ్యే దివో నిహితః పృశ్నిరశ్మా విచక్రమే రజసస్పాత్యన్తౌ ॥ ౬౦

౯౧౧. ఇన్ద్రం విశ్వా అవీవృధన్త్సముద్రవ్యచసం గిరః ।
రథీతమꣳ రథీనాం వాజానాꣳ సత్పతిం పతిమ్ ॥ ౬౧

౯౧౨. దేవహూర్యజ్ఞ ఆ చ వక్షత్సుమ్నహూర్యజ్ఞ ఆ చ వక్షత్ ।
యక్షదగ్నిర్దేవో దేవాఀ౨ఽ ఆ చ వక్షత్ ॥ ౬౨

౯౧౩. వాజస్య మా ప్రసవ ఉద్గ్రాభేణోదగ్రభీత్ ।
అధా సపత్నానిన్ద్రో మే నిగ్రాభేణాధరాఀ౨ఽ అకః ॥ ౬౩

౯౧౪. ఉద్గ్రాభం చ నిగ్రాభం చ బ్రహ్మ దేవా అవీవృధన్ ।
అధా సపత్నానిన్ద్రాగ్నీ మే విషూచీనాన్వ్యస్యతామ్ ॥ ౬౪

౯౧౫. క్రమధ్వమగ్నినా నాకముఖ్యꣳ హస్తేషు బిభ్రతః ।
దివస్పృష్ఠꣳ స్వర్గత్వా మిశ్రా దేవేభిరాధ్వమ్ ॥ ౬౫

౯౧౬. ప్రాచీమను ప్రదిశం ప్రేహి విద్వానగ్నేరగ్నే పురో అగ్నిర్భవేహ ।
విశ్వా ఆశా దీద్యానో విభాహ్యూర్జం నో ధేహి ద్విపదే చతుష్పదే ॥ ౬౬

౯౧౭. పృథివ్యా అహముదన్తరిక్షమారుహమన్తరిక్షాద్దివమారుహమ్ ।
దివో నాకస్య పృష్ఠాత్స్వర్జ్యోతిరగామహమ్ ॥ ౬౭

౯౧౮. స్వర్యన్తో నాపేక్షన్త ఆ ద్యాꣳ రోహన్తి రోదసీ ।
యజ్ఞం యే విశ్వతోధారꣳ సువిద్వాꣳసో వితేనిరే ॥ ౬౮

౯౧౯. అగ్నే ప్రేహి ప్రథమో దేవయతాం చక్షుర్దేవానాముత మర్త్యానామ్ ।
ఇయక్షమాణా భృగుభిః సజోషాః స్వర్యన్తు యజమానాః స్వస్తి ॥ ౬౯

౯౨౦. నక్తోషాసా సమనసా విరూపే ధాపయేతే శిశుమేకꣳ సమీచీ ।
ద్యావాక్షామా రుక్మో అన్తర్విభాతి దేవా అగ్నిం ధారయన్ద్రవిణోదాః ॥ ౭౦

౯౨౧. అగ్నే సహస్రాక్ష శతమూర్ధఞ్ఛతం తే ప్రాణాః సహస్రం వ్యానాః ।
త్వꣳ సాహస్రస్య రాయ ఈశిషే తస్మై తే విధేమ వాజాయ స్వాహా ॥ ౭౧

౯౨౨. సుపర్ణోఽసి గరుత్మాన్పృష్ఠే పృథివ్యాః సీద ।
భాసాన్తరిక్షమాపృణ జ్యోతిషా దివముత్తభాన తేజసా దిశ ఉద్దృꣳహ ॥ ౭౨

౯౨౩. ఆజుహ్వానః సుప్రతీకః పురస్తాదగ్నే స్వం యోనిమాసీద సాధుయా ।
అస్మిన్త్సధస్థే అధ్యుత్తరస్మిన్విశ్వేదేవా యజమానశ్చ సీదత ॥ ౭౩

౯౨౪. తా సవితుర్వరేణ్యస్య చిత్రామాహం వృణే సుమతిం విశ్వజన్యామ్ ।
యామస్య కణ్వో అదుహత్ప్రపీనాꣳ సహస్రధారాం పయసా మహీం గామ్ ॥ ౭౪

౯౨౫. విధేమ తే పరమే జన్మన్నగ్నే విధేమ స్తోమైరవరే సధస్థే ।
యస్మాద్యోనేరుదారిథా యజే తం ప్ర త్వే హవీꣳషి జుహురే సమిద్ధే ॥ ౭౫

౯౨౬. ప్రేద్ధో అగ్నే దీదిహి పురో నోఽజస్రయా సూర్మ్యా యవిష్ఠ ।
త్వాꣳ శశ్వన్త ఉపయన్తి వాజాః ॥ ౭౬

౯౨౭. అగ్నే తమద్యాశ్వం న స్తోమైః క్రతుం న భద్రꣳ హృదిస్పృశమ్ ।
ఋధ్యామా త ఓహైః ॥ ౭౭

౯౨౮. చిత్తం జుహోమి మనసా ఘృతేన యథా దేవా ఇ
హాగమన్వీతిహోత్రా ఋతావృధః।
పత్యే విశ్వస్య భూమనో జుహోమి విశ్వకర్మణే విశ్వాహాదాభ్యꣳ హవిః ॥ ౭౮

౯౨౯. సప్త తే అగ్నే సమిధః సప్త జిహ్వాః సప్త ఋషయః సప్త ధామ ప్రియాణి సప్త
హోత్రాః సప్తధా త్వా యజన్తి సప్త యోనీరాపృణస్వ ఘృతేన స్వాహా ॥ ౭౯

౯౩౦. శుక్రజ్యోతిశ్చ చిత్రజ్యోతిశ్చ సత్యజ్యోతిశ్చ జ్యోతిష్మాꣳశ్చ ।
శుక్రశ్చ ఋతపాశ్చాత్యꣳహాః ॥ ౮౦

౯౩౧. ఈదృఙ్ చాన్యాదృఙ్ చ సదృఙ్ చ ప్రతిసదృఙ్ చ ।
మితశ్చ సమ్మితశ్చ సభరాః । ౮౧

౯౩౨. ఋతశ్చ సత్యశ్చ ధ్రువశ్చ ధరుణశ్చ । ధర్తా చ విధర్తా చ విధారయః ॥ ౮౨

౯౩౩. ఋతజిచ్చ సత్యజిచ్చ సేనజిచ్చ సుషేణశ్చ ।
అన్తిమిత్రశ్చ దూరే అమిత్రశ్చ గణః ॥ ౮౩

౯౩౪. ఈదృక్షాస ఏతాదృక్షాస ఊ షు ణః సదృక్షాసః ప్రతిసదృక్షాస ఏతన ।
మితాసశ్చ సమ్మితాసో నో అద్య సభరసో మరుతో యజ్ఞే అస్మిన్ ॥ ౮౪

౯౩౫. స్వతవాꣳశ్చ ప్రఘాసీ చ సాన్తపనశ్చ గృహమేధీ చ ।
క్రీడీ చ శాకీ చోజ్జేషీ ॥ ౮౫

౯౩౬. ఇన్ద్రం దైవీర్విశో మరుతో ఽనువర్త్మానో ఽభవన్యథేన్ద్రం
దైవీర్విశో మరుతో ఽనువర్త్మానో ఽభవన్ ।
ఏవమిమం యజమానం దైవీశ్చ విశో మానుషీశ్చానువర్త్మానో భవన్తు ॥ ౮౬

౯౩౭. ఇమꣳ స్తనమూర్జస్వన్తం ధయాపాం ప్రపీనమగ్నే సరిరస్య మధ్యే ।
ఉత్సం జుషస్వ మధుమన్తమర్వన్త్సముద్రియꣳ సదనమావిశస్వ ॥ ౮౭

౯౩౮. ఘృతం మిమిక్షే ఘృతమస్య యోనిర్ఘృతే శ్రితో ఘృతమ్వస్య ధామ ।
అనుష్వధమావహ మాదయస్వ స్వాహాకృతం వృషభ వక్షి హవ్యమ్ ॥ ౮౮

౯౩౯. సముద్రాదూర్మిర్మధుమాꣳ౨ ఉదారదుపాꣳశునా సమమృతత్వమానట్
ఘృతస్య నామ గుహ్యం యదస్తి జిహ్వా దేవానామమృతస్య నాభిః ॥ ౮౯

౯౪౦. వయం నామ ప్ర బ్రవామా ఘృతస్యాస్మిన్ యజ్ఞే ధారయామా నమోభిః ।
ఉప బ్రహ్మా శృణవచ్ఛస్యమానం చతుః శృఙ్గో ఽవమీద్ గౌర ఏతత్ ॥ ౯౦

౯౪౧. చత్వారి శృఙ్గా త్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య ।
త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాꣳ౨ ఆవివేశ ॥ ౯౧

౯౪౨. త్రిధా హితం పణిభిర్గుహ్యమానం గవి దేవాసో ఘృతమన్వవిన్దన్ ।
ఇన్ద్ర ఏకꣳ సూర్య ఏకం జజాన వేనాదేకꣳ స్వధయా నిష్టతక్షుః ॥ ౯౨

౯౪౩. ఏతా అర్షన్తి హృద్యాత్సముద్రాచ్ఛతవ్రజా రిపుణా నావచక్షే ।
ఘృతస్య ధారా అభిచాకశీమి హిరణ్యయో వేతసో మధ్య ఆసామ్ ॥ ౯౩

౯౪౪. సమ్యక్ స్రవన్తి సరితో న ధేనా అన్తర్హృదా మనసా పూయమానాః ।
ఏతే అర్షన్త్యూర్మయో ఘృతస్య మృగా ఇవ క్షిపణోరీషమాణాః ॥ ౯౪

౯౪౫. సిన్ధోరివ ప్రాధ్వనే శూఘనాసో వాతప్రమియః పతయన్తి యహ్వాః ।
ఘృతస్య ధారా అరుషో న వాజీ కాష్ఠా భిన్దన్నూర్మిభిః పిన్వమానః ॥ ౯౫

౯౪౬. అభి ప్రవన్త సమనేవ యోషాః కల్యాణ్యః స్మయమానాసో అగ్నిమ్ ।
ఘృతస్య ధారాః సమిధో నసన్త తా జుషాణో హర్యతి జాతవేదాః ॥ ౯౬

౯౪౭. కన్యా ఇవ వహతుమేతవా ఉ అఞ్జ్యఞ్జానా అభి చాకశీమి ।

యత్ర సోమః సూయతే యత్ర యజ్ఞో ఘృతస్య ధారాఽఅభి తత్పవన్తే ॥ ౯౭

౯౮. అభ్యర్షత సుష్టుతిం గవ్యమాజిమస్మాసు భద్రా ద్రవిణాని ధత్త ।
ఇమం యజ్ఞం నయత దేవతా నో ఘృతస్య ధారా మధుమత్పవన్తే ॥ ౯౮

౯౯. ధామన్తే విశ్వం భువనమధి శ్రితమన్తః సముద్రే హృద్యన్తరాయుషి ।
అపామనీకే సమిథే యఽఆభృతస్తమశ్యామ మధుమన్తం తఽఊర్మిమ్ ॥ ౯౯

ఇతి సప్తదశోఽధ్యాయః

* * *

అథాష్టాదశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- దేవాః ౧-౪౪ । శునఃశేపః ౪౫-౫౩ । గాలవః ౫౪-౫౭, ౬౧ । విశ్వకర్మా ౫౮, ౬౦, ౬౪, ౬౫ । దేవశ్రవదేవవాతౌ ౬౨, ౬౬, ౬౭ । విశ్వామిత్రః ౬౩, ౭౨ । ఇన్ద్రః ౬౮ । ఇన్ద్రవిశ్వామిత్రౌ ౬౯ । శాసః ౭౦ । జయః ౭౧ । కుత్సః ౭౩ । భరద్వాజః ౭౪ । ఉత్కీలః ౭౫, ౭౬ । ఉశనాః ౭౭ ।

దేవతాః :- అగ్నిః ౧, ౪౬, ౫౧, ౫౨, ౫౭, ౫౮, ౬౬, ౬౭, ౭౨-౭౫ । ప్రజాపతిః ౨-౭, ౪౪, ౪౫,౫౬-౫౯-౬౧ । ఆత్మా ౮-౧౦ । శ్రీమదాత్మా ౧౧ । ధాన్యవానాత్మా ౧౨ । రత్నవాన్ధనవానాత్మా ౧౩ । అగ్న్యాది యుక్తాత్మా ౧౪ । ధనాది యుక్తాత్మా ౧౫ । అగ్న్యాదివిద్యావిదాత్మా ౧౬ । మిత్రైశ్వర్యసహితాత్మా ౧౭ । రాజైశ్వర్యాదియుక్తాత్మా ౧౮ । పదార్థవిదాత్మా ౧౯ । యజ్ఞానుష్ఠానాత్మా ౨౦, ౨౯ । యజ్ఞాఙ్గవానాత్మా ౨౧ । యజ్ఞవానాత్మా ౨౨ । కాల విద్యావిదాత్మా ౨౩ । విషమాఙ్కగణిత విద్యా విదాత్మా ౨౪ । సమాఙ్కగణిత విద్యా విదాత్మా ౨౫ । పశువిద్యా విదాత్మా ౨౬ పశుపాలన విద్యావిదాత్మా ౨౭ । సంగ్రామాదివిదాత్మా ౨౮ । రాజ్యవానాత్మా ౩౦ । విశ్వేదేవాః ౩౧, ౭౬, ౭౭ । అన్నవాన్ విద్వాన్ ౩౨ । అన్నపతిః ౩౩, ౩౪ । రసవిద్యావిద్విద్వాన్ ౩౫, ౩౬ । సమ్రాడ్రాజా ౩౭ । ఋతువిద్యా విద్విద్వాన్ ౩౮ । సూర్యః ౩౯, ౫౦ । చన్ద్రమాః ౪౦ । వాతః ౪౧ । యజ్ఞః ౪౨, ౫౬, ౬౩-౬౫ । విశ్వకర్మా ౪౩ । బృహస్పతిః ౪౭-౪౯ । ఇన్ద్రః ౫౩-౫౫ । ఇన్ద్రః ౬౮-౭౧ । విశ్వకర్మాగ్నిర్వా ౬౨ ॥

ఛన్దః :- శక్వరీ ౧, ౯ । భురిగతిజగతీ ౨ । భురిక్శక్వరీ ౩, ౧౧, ౧౮, ౨౨ । నిచృదత్యష్టిః ౪, ౧౯ । స్వరాట్శక్వరీ ౫, ౮ । భురిగతి జగతీ ౭ । నిచృచ్ఛక్వరీ ౧౦ । భురిగష్టిః ౧౪ । నిచృదార్షీ పఙ్క్తిః ౧౫ । నిచృదతి శక్వరీ ౧౬, ౨౮ । స్వరాట్ శక్వరీ ౧౭ । స్వరాడతిధృతిః ౨౦ । విరాడ్ ధృతిః ౨౧ । పఙ్క్తిః ౨౩ । సంకృతిః, విరాట్ సంకృతి ౨౪ । ఆకృతిః భురిక్ పఙ్క్తిః ౨౫ । బ్రాహ్మీబృహతీ ౨౬ । భురిగార్షీ పఙ్క్తిః ౨౭, ౪౪ । భురిగాకృతిః ఆర్చీబృహతీ ౨౮ । స్వరాడ్ వికృతిః, బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ౨౯, స్వరాడ్జగతీ ౩౦ । నిచృదార్షీ త్రిష్టుప్ ౩౧, ౪౯, ౫౯, ౬౦ । నిచృదార్ష్యనుష్టుప్ ౩౨, ౬౨ । త్రిష్టుప్ ౩౩, ౩౪ । విరాడార్ష్యనుష్టుప్ ౩౫ । ఆర్ష్యనుష్టుప్ ౩౬, ౪౭ । ఆర్షీ పఙ్క్తిః ౩౭, ౫౩ । విరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౩౮, ౪౧, ౪౨ । భురిగార్షీ త్రిష్టుప్ ౩౯ । నిచృదార్షీ జగతీ ౪౦, ౫౮ । విరాడార్షీ జగతీ ౪౩, ౫౨ । అష్టి ౪౫ । భురిగార్ష్యనుష్టుప్ ౪౬, ౪౮ । భురిగార్ష్యుష్ణిక్ ౫౦, ౫౪ । స్వరాడార్షీ త్రిష్టుప్ ౫౧ । ఆర్షీ జగతీ ౫౫, ౬౭ । ఆర్ష్యుష్ణిక్ ౫౬ । నిచృదార్షీ గాయత్రీ ౫౭ । ఆర్షీ త్రిష్టుప్ ౬౧, ౬౯, ౭౧, ౭౩, ౭౫ । నిచృదనుష్టుప్ ౬౩, ౬౪, ౭౦, ౭౬, ౭౭ । విరాడనుష్టుప్ ౬౫ । నిచృద్ త్రిష్టుప్ ౬౬, ౭౪ । నిచృద్ గాయత్రీ ౬౮ । ఆర్షీ గాయత్రీ ౭౨॥

స్వరః :- ధైవతః ౧, ౩, ౫, ౮-౧౧, ౧౭, ౧౮, ౨౨, ౩౧, ౩౩, ౩౪, ౩౮, ౩౯, ౪౧, ౪౨, ౪౯, ౫౧, ౫౯-౬౧, ౬౬, ౬౯, ౭౧, ౭౩-౭౫ । నిషాదః ౨, ౭, ౩౦, ౪౦, ౪౩, ౫౨, ౫౫, ౫౮, ౬౭, । షడ్జః ౬, ౧౨, ౧౩, ౧౫, ౧౬, ౨౩, ౨౫, ౨౭, ౩౭, ౪౪, ౫౩ । గాన్ధారః ౪, ౧౯, ౨౪, ౩౨, ౩౫, ౩౬, ౪౬-౪౮, ౬౨-౬౫,

౭౦, ౭౬ । మధ్యమః ౧౪, ౨౬, ౪౫ । షడ్జః ౨౦, ౬౮, ౭౨, ౫౭, ౭౭ । ఋషభః ౨౧, ౫౦, ౫౪, ౫౬ । పఞ్చమః మధ్యమః ౨౮ । మధ్యమః, ఋషభః ౨౯ ॥

విషయసూచిక

౯౫౦. వాజశ్చ మే ప్రసవశ్చ మే ప్రయతిశ్చ మే ప్రసితిశ్చ మే ధీతిశ్చ మే క్రతుశ్చ మే స్వరశ్చ మే
శ్లోకశ్చ మే శ్రవశ్చ మే శ్రుతిశ్చ మే జ్యోతిశ్చ మే స్వశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౧

౯౫౧. ప్రాణశ్చ మేఽపానశ్చ మే వ్యానశ్చ మేఽసుశ్చ మే చిత్తం చ మ ఆధీతం చ మే
వాక్ చ మే మనశ్చ మే చక్షుశ్చ మే శ్రోత్రం చ మే దక్షశ్చ మే
బలం చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్॥ ౨

౯౫౨. ఓజశ్చ మే సహశ్చ మ ఆత్మా చ మే తనూశ్చ మే శర్మ చ మే
వర్మ చ మేఽఙ్గాని చ మేఽస్థీని చ మే పరూꣳషి చ మే
శరీరాణి చ మ ఆయుశ్చ మే జరా చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్॥ ౩

౯౫౩. జ్యైష్ఠ్యం చ మ ఆధిపత్యం చ మే మన్యుశ్చ మే భామశ్చ మేఽమశ్చ మేఽమ్భశ్చ
మే జేమా చ మే మహిమా చ మే వరిమా చ మే ప్రథిమా చ మే వర్షిమా చ మే
ద్రాఘిమా చ మే వృద్ధం చ మే వృద్ధిశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౪

౯౫౪. సత్యం చ మే శ్రద్ధా చ మే జగచ్చ మే ధనం చ మే విశ్వం
చ మే మహశ్చ మే క్రీడా చ మే మోదశ్చ మే
జాతం చ మే జనిష్యమాణం చ మే సూక్తం చ మే
సుకృతం చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౫

౯౫౫. ఋతం చ మేఽమృతం చ మేఽయక్ష్మం చ మేఽనామయచ్చ మే
జీవాతుశ్చ మే దీర్ఘాయుత్వం చ మేఽనమిత్రం చ మేఽభయం చ మే
సుఖం చ మే శయనం చ మే సూషాశ్చ మే సుదినం చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౬

౯౫౬. యన్తా చ మే ధర్తా చ మే క్షేమశ్చ మే ధృతిశ్చ మే విశ్వం చ మే

మహశ్చ మే సంవిచ్చ మే జ్ఞాత్రం చ మే సూశ్చ మే ప్రసూశ్చ మే సీరం చ మే
లయశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౭

౯౫౭. శం చ మే మయశ్చ మే ప్రియం చ మేఽనుకామశ్చ మే
కామశ్చ మే సౌమనసశ్చ మే భగశ్చ మే ద్రవిణం చ మే భద్రం చ మే
శ్రేయశ్చ మే వసీయశ్చ మే యశశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౮

౯౫౮. ఊర్క్ చ మే సూనృతా చ మే పయశ్చ మే రసశ్చ మే ఘృతం చ మే
మధు చ మే సగ్ధిశ్చ మే సపీతిశ్చ మే కృషిశ్చ మే వృష్టిశ్చ మే
జైత్రం చ మ ఔద్భిద్యం చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౯

౯౫౯. రయిశ్చ మే రాయశ్చ మే పుష్టం చ మే పుష్టిశ్చ మే విభు చ మే ప్రభు చ మే పూర్ణం
చ మే పూర్ణతరం చ మే కుయవం చ మేఽ
క్షితం చ మేఽన్నం చ మేఽక్షుచ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౧౦

౯౬౦. విత్తం చ మే వేద్యం చ మే భూతం చ మే భవిష్యచ్చ మే
సుగం చ మే సుపథ్యం చ మ ఋద్ధం చ మ ఋద్ధిశ్చ మే క్లృప్తం చ మే
క్లృప్తిశ్చ మే మతిశ్చ మే సుమతిశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౧౧

౯౬౧. వ్రీహయశ్చ మే యవాశ్చ మే మాషాశ్చ మే తిలాశ్చ మే
ముద్గాశ్చ మే ఖల్వాశ్చ మే ప్రియంగవశ్చ మేఽ
ణవశ్చ మే శ్యామాకాశ్చ మే నీవారాశ్చ మే గోధూమాశ్చ మే
మసూరాశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౧౨

౯౬౨. అశ్మా చ మే మృత్తికా చ మే గిరయశ్చ మే పర్వతాశ్చ మే
సికతాశ్చ మే వనస్పతయశ్చ మే హిరణ్యం చ మేఽయశ్చ మే
శ్యామం చ మే లోహశ్చ మే సీసం చ మే త్రపు చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౧౩

౯౬౩. అగ్నిశ్చ మ ఆపశ్చ మే వీరుధశ్చ మ ఓషధయశ్చ మే
కృష్టపచ్యాశ్చ మేఽకృష్టపచ్యాశ్చ మే గ్రామ్యాశ్చ మే పశవ ఆరణ్యాశ్చ మే
విత్తఞ్చ మే విత్తిశ్చ మే భూతఞ్చ మే భూతిశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౧౪

౯౬౪. వసు చ మే వసతిశ్చ మే కర్మ చ మే శక్తిశ్చ మేఽర్థశ్చ
మ ఏమశ్చ మ ఇత్యా చ మే గతిశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౧౫

౯౬౫. అగ్నిశ్చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే సోమశ్చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే
సవితా చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే సరస్వతీ చ
మ ఇన్ద్రశ్చ మే పూషా చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే
బృహస్పతిశ్చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౧౬

౯౬౬. మిత్రశ్చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే వరుణశ్చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే ధాతా చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే
త్వష్టా చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే మరుతశ్చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే విశ్వే చ మే
దేవా ఇన్ద్రశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౧౭

౯౬౭. పృథివీ చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే ఽన్తరిక్షం చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే
ద్యౌశ్చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే సమాశ్చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే నక్షత్రాణి చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే
దిశశ్చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౧౮

౯౬౮. అꣳశుశ్చ మే రశ్మిశ్చ మేఽదాభ్యశ్చ మేఽధిపతిశ్చ
మ ఉపాꣳశుశ్చ మేఽన్తర్యామశ్చ మ ఐన్ద్రవాయవశ్చ మే
మైత్రావరుణశ్చ మ ఆశ్వినశ్చ మే ప్రతిప్రస్థానశ్చ మే
శుక్రశ్చ మే మన్థీ చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౧౯

౯౧౯. ఆగ్రయణశ్చ మే వైశ్వదేవశ్చ మే ధ్రువశ్చ మే వైశ్వానరశ్చ మ ఐన్ద్రాగ్నశ్చ మే
మహావైశ్వదేవశ్చ మే మరుత్వతీయాశ్చ మే నిష్కేవల్యశ్చ మే
సావిత్రశ్చ మే సారస్వతశ్చ మే
పాత్నీవతశ్చ మే హారియోజనశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౨౦

౯౨౦. స్రుచశ్చ మే చమసాశ్చ మే వాయవ్యాని చ మే ద్రోణకలశశ్చ మే
గ్రావాణశ్చ మేఽధిషవణే చ మే పూతభృచ్చ మ ఆధవనీయశ్చ మే వేదిశ్చ మే
బర్హిశ్చ మేఽవభృథశ్చ మే స్వగాకారశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౨౧

౯౨౧. అగ్నిశ్చ మే ఘర్మశ్చ మేఽర్కశ్చ మే సూర్యశ్చ మే ప్రాణశ్చ మేఽశ్వమేధశ్చ మే పృ
థివీ చ మేఽదితిశ్చ మే దితిశ్చ మే ద్యౌశ్చ మేఽఙ్గులయః శక్వరయో
దిశశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౨౨

౯౨౨. వ్రతం చ మ ఋతవశ్చ మే తపశ్చ మే సంవత్సరశ్చ మేఽహోరాత్రే
ఊర్వష్ఠీవే బృహద్రథన్తరే చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౨౩

౯౨౩. ఏకా చ మే తిస్రశ్చ మే తిస్రశ్చ మే పఞ్చ చ మే పఞ్చ చ మే సప్త చ మే
సప్త చ మే నవ చ మే నవ చ మ ఏకాదశ చ మ
ఏకాదశ చ మే త్రయోదశ చ మే త్రయోదశ చ మే
పఞ్చదశ చ మే పఞ్చదశ చ మే సప్తదశ చ మే సప్తదశ చ మే
నవదశ చ మే నవదశ చ మ ఏకవింశతిశ్చ మ ఏకవింశతిశ్చ మే
త్రయోవింశతిశ్చ మే త్రయోవింశతిశ్చ మే
పఞ్చవింశతిశ్చ మే పఞ్చవింశతిశ్చ మే సప్తవింశతిశ్చ మే
సప్తవింశతిశ్చ మే నవవింశతిశ్చ మే నవవింశతిశ్చ మ
ఏకత్రింశచ్చ మ ఏకత్రింశచ్చ మే
త్రయస్త్రింశచ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౨౪

౯౨౪. చతస్రశ్చ మేఽష్టౌ చ మేఽష్టౌ చ మే ద్వాదశ చ మే ద్వాదశ చ మే షోడశ చ మే
షోడశ చ మే వింశతిశ్చ మే వింశతిశ్చ మే
చతుర్వింశతిశ్చ మే చతుర్వింశతిశ్చ మేఽష్టావింశతిశ్చ మేఽష్టావింశతిశ్చ
మే ద్వాత్రింశచ్చ మే ద్వాత్రింశచ్చ మే షట్త్రింశచ్చ మే షట్త్రింశచ్చ మే
చత్వారింశచ్చ మే చత్వారింశచ్చ మే చతుశ్చత్వారింశచ్చ మే
చతుశ్చత్వారింశచ్చ మేఽష్టాచత్వారింశచ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౨౫

౯౨౫. త్ర్యవిశ్చ మే త్ర్యవీ చ మే దిత్యవాట్ చ మే దిత్యౌహీ చ మే పఞ్చావిశ్చ మే పఞ్చావీ చ మే
త్రివత్సశ్చ మే త్రివత్సా చ మే తుర్యవాట్ చ మే తుర్యౌహీ చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౨౬

౯౨౬. పష్ఠవాట్ చ మే పష్ఠౌహీ చ మ ఉక్షా చ మే వశా చ మ
ఋషభశ్చ మే వేహచ్చ మేఽనడ్వాంశ్చ మే ధేనుశ్చ మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్ ॥ ౨౭

౯౨౭. వాజాయ స్వాహా ప్రసవాయ స్వాహాపిజాయ స్వాహా
క్రతవే స్వాహా వసవే స్వాహాఽహర్పతయే స్వాహాహ్నే ముగ్ధాయ స్వాహా
ముగ్ధాయ వైనꣳశినాయ స్వాహా వినꣳశిన ఆన్త్యాయనాయ
స్వాహాన్త్యాయ భౌవనాయ స్వాహా భువనస్య పతయే స్వాహాధిపతయే స్వాహా
ప్రజాపతయే స్వాహా । ఇయం తే రాణ్మిత్రాయ యన్తాసి యమన ఊర్జే త్వా
వృష్ట్యై త్వా ప్రజానాం త్వాధిపత్యాయ ॥ ౨౮

౯౨౮. ఆయుర్యజ్ఞేన కల్పతాం ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతాం చక్షుర్యజ్ఞేన కల్పతాꣳ శ్రోత్రం
యజ్ఞేన కల్పతాం వాగ్యజ్ఞేన కల్పతాం మనో యజ్ఞేన కల్పతామాత్మా యజ్ఞేన
కల్పతాం బ్రహ్మా యజ్ఞేన కల్పతాం జ్యోతిర్యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వర్యజ్ఞేన కల్పతాం

పృష్ఠం యజ్ఞేన కల్పతాం యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతాం। స్తోమశ్చ యజుశ్చఽఋక్ చ సామ చ బృహచ్చ రథన్తరం చ స్వర్దేవాఽఅగన్మామృతాఽఅభూమ ప్రజాపతేః ప్రజాఽఅభూమ వేట్ స్వాహా ॥ ౨౯

౯౭౯. వాజస్య ను ప్రసవే మాతరం మహీమదితిం నామ వచసా కరామహే।
యస్యామిదం విశ్వం భువనమావివేశ తస్యాం నో దేవః సవితా ధర్మ సావిషత్ ॥ ౩౦

౯౮౦. విశ్వేఽఅద్య మరుతో విశ్వఽఊతీ విశ్వే భవన్త్వగ్నయః సమిద్ధాః।
విశ్వే నో దేవాఽఅవసాగమన్తు విశ్వమస్తు ద్రవిణం వాజోఽఅస్మే ॥ ౩౧

౯౮౧. వాజో నః సప్త ప్రదిశశ్చతస్రో వా పరావతః।
వాజో నో విశ్వైర్దేవైర్ధనసాతావిహావతు ॥ ౩౨

౯౮౨. వాజో నోఽఅద్య ప్రసువాతి దానం వాజో దేవాఁ ౨ఽఋతుభిః కల్పయాతి।
వాజో హి మా సర్వవీరం జజాన విశ్వాఽఆశా వాజపతిర్జయేయమ్ ॥ ౩౩

౯౮౩. వాజః పురస్తాదుత మధ్యతో నో వాజో దేవాన్ హవిషా వర్ధయాతి।
వాజో హి మా సర్వవీరం చకార సర్వాఽఆశా వాజపతిర్భవేయమ్ ॥ ౩౪

౯౮౪. సం మా సృజామి పయసా పృథివ్యాః సం మా సృజామ్యద్భిరోషధీభిః।
సోఽహం వాజꣳ సనేయమగ్నే ॥ ౩౫

౯౮౫. పయః పృథివ్యాం పయఽఓషధీషు పయో దివ్యన్తరిక్షే పయో ధాః। పయస్వతీః
ప్రదిశః సన్తు మహ్యమ్ ॥ ౩౬

౯౮౬. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్।
సరస్వత్యై వాచో యన్తుర్యన్త్రేణాగ్నేః సామ్రాజ్యేనాభి షిఞ్చామి ॥ ౩౭

౯౮౭. ఋతాషాడృతధామాగ్నిర్గన్ధర్వస్తస్యౌషధయోఽప్సరసో ముదో నామ।
స నఽఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తస్మై స్వాహా వాట్ తాభ్యః స్వాహా ॥ ౩౮

౯౮౮. సꣳహితో విశ్వసామా సూర్యో గన్ధర్వస్తస్య
మరీచయోఽప్సరసఽఆయువో నామ।
స నఽఇదం బ్రహ్మ క్షత్రమ్పాతు తస్మై స్వాహా వాట్ తాభ్యః స్వాహా ॥ ౩౯

౯౮౯. సుషుమ్ణః సూర్యరశ్మిశ్చన్ద్రమా గన్ధర్వస్తస్య నక్షత్రాణ్యప్సరసో భేకురయో నామ। స
నఽఇదం బ్రహ్మ క్షత్రమ్పాతు తస్మై స్వాహా వాట్ తాభ్యః స్వాహా ॥ ౪౦

౯౯౦. ఇషిరో విశ్వవ్యచా వాతో గన్ధర్వస్తస్యాపోఽఅప్సరసఽఊర్జో నామ।
స నఽఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తస్మై స్వాహా వాట్ తాభ్యః స్వాహా ॥ ౪౧

౯౯౧. భుజ్యుః సుపర్ణో యజ్ఞో గన్ధర్వస్తస్య దక్షిణాఽఅప్సరసస్తావా నామ।
స నఽఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తస్మై స్వాహా వాట్ తాభ్యః స్వాహా ॥ ౪౨

౯౯౨. ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మా మనో గన్ధర్వస్తస్యఽఋక్సామాన్యప్సరసఽఏష్టయో నామ।
స నఽఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతు తస్మై స్వాహా వాట్ తాభ్యః స్వాహా ॥ ౪౩

౯౯౩. స నో భువనస్య పతే ప్రజాపతే యస్య తఽఉపరి గృహా యస్య వేహ।
అస్మై బ్రహ్మణేఽస్మై క్షత్రాయ మహి శర్మ యచ్ఛ స్వాహా ॥ ౪౪

౯౯౪. సముద్రోఽసి నభస్వానార్ద్రదానుః శమ్భూర్మయోభూరభి మా వాహి స్వాహా।
మారుతోఽసి మరుతాం గణః శమ్భూర్మయోభూరభి మా వాహి స్వాహా।
అవస్యూరసి దువస్వాఞ్ఛమ్భూర్మయోభూరభి మా వాహి స్వాహా ॥ ౪౫

౯౯౫. యాస్తేఽఅగ్నే సూర్యే రుచో దివమాతన్వన్తి రశ్మిభిః।
తాభిర్నోఽఅద్య సర్వాభీ రుచే జనాయ నస్కృధి ॥ ౪౬

౯౯౬. యా వో దేవాః సూర్యే రుచో గోష్వశ్వేషు యా రుచః।
ఇన్ద్రాగ్నీ తాభిః సర్వాభీ రుచం నో ధత్త బృహస్పతే। ౪౭

౯౯౭. రుచం నో ధేహి బ్రాహ్మణేషు రుచగ్ం రాజసు నస్కృధి ।
రుచం విశ్యేషు శూద్రేషు మయి ధేహి రుచా రుచమ్ ॥ ౪౮

౯౯౮. తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా వన్దమానస్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః ।
అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశగ్ం స మా నఽఆయుః ప్రమోషీః ॥ ౪౯

౯౯౯. స్వర్ణ ఘర్మః స్వాహా । స్వర్ణార్కః స్వాహా । స్వర్ణ శుక్రః స్వాహా ।
స్వర్ణ జ్యోతిః స్వాహా । స్వర్ణ సూర్యః స్వాహా ॥ ౫౦

౧౦౦౦. అగ్నిం యునజ్మి శవసా ఘృతేన దివ్యగ్ం సుపర్ణం వయసా బృహన్తమ్ ।
తేన వయం గమేమ బ్రధ్నస్య విష్టపగ్ం స్వో రుహాణాఽఅధి నాకముత్తమమ్ ॥ ౫౧

౧౦౦౧. ఇమౌ తే పక్షావజరౌ పతత్రిణౌ యాభ్యాగ్ం రక్షాగ్ంస్యపహగ్ంస్యగ్నే ।
తాభ్యాం పతేమ సుకృతాము లోకం యత్రఽఋషయో
జగ్ముః ప్రథమజాః పురాణాః ॥ ౫౨

౧౦౦౨. ఇన్దుర్దక్షః శ్యేనఽఋతావా హిరణ్యపక్షః శకునో భురణ్యుః ।
మహాన్త్సధస్థే ధ్రువఽఆ నిషత్తో నమస్తేఽఅస్తు మా మా హిగ్ంసీః ॥ ౫౩

౧౦౦౩. దివో మూర్ధాసి పృథివ్యా నాభిరూర్గపామోషధీనామ్ ।
విశ్వాయుః శర్మ సప్రథా నమస్పథే ॥ ౫౪

౧౦౦౪. విశ్వస్య మూర్ధన్నధి తిష్ఠసి శ్రితః సముద్రే తే
హృదయమప్స్వాయురపో దత్తోదధిం భిన్త ।
దివస్పర్జన్యాదన్తరిక్షాత్పృథివ్యాస్తతో నో వృష్ట్యావ ॥ ౫౫

౧౦౦౫. ఇష్టో యజ్ఞో భృగుభిరాశీర్దా వసుభిః । తస్య నఽఇష్టస్య ప్రీతస్య ద్రవిణేహాగమేః ॥ ౫౬

౧౦౦౬. ఇష్టోఽఅగ్నిరాహుతః పిపర్తు నఽఇష్టగ్ం హవిః । స్వగేదం దేవేభ్యో నమః ॥ ౫౭

౧౦౦౭. యదాకూతాత్సమసుస్రోద్ధృదో వా మనసో వా సంభృతం చక్షుషో వా ।
తదను ప్రేత సుకృతాము లోకం యత్రఽఋషయో
జగ్ముః ప్రథమజాః పురాణాః ॥ ౫౮

౧౦౦౮. ఏతగ్ం సధస్థ పరి తే దదామి యమావహాచ్ఛేవధిం జాతవేదాః ।
అన్వాగన్తా యజ్ఞపతిర్వోఽఅత్ర తగ్ం స్మ జానీత పరమే వ్యోమన్ ॥ ౫౯

౧౦౦౯. ఏతం జానాథ పరమే వ్యోమన్దేవాః సధస్థా విద రూపమస్య ।
యదాగచ్ఛాత్పథిభిర్దేవయానైరిష్టాపూర్తే కృణవాథావిరస్మై ॥ ౬౦

౧౦౧౦. ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతి జాగృహి త్వమిష్టాపూర్తే సగ్ం సృజేథామయం చ ।
అస్మిన్త్సధస్థేఽఅధ్యుత్తరస్మిన్విశ్వే దేవా యజమానశ్చ సీదత ॥ ౬౧

౧౦౧౧. యేన వహసి సహస్రం యేనాగ్నే సర్వవేదసమ్ ।
తేనేమం యజ్ఞం నో నయ స్వర్దేవేషు గన్తవే ॥ ౬౨

౧౦౧౨. ప్రస్తరేణ పరిధినా స్రుచా వేద్యా చ బర్హిషా ।
ఋచేమం యజ్ఞం నో నయ స్వర్దేవేషు గన్తవే ॥ ౬౩

౧౦౧౩. యద్దత్తం యత్పరాదానం యత్పూర్తం యాశ్చ దక్షిణాః ।
తదగ్నిర్వైశ్వకర్మణః స్వర్దేవేషు నో దధత్ ॥ ౬౪

౧౦౧౪. యత్ర ధారాఽఅనపేతా మధోర్ఘృతస్య చ యాః ।
తదగ్నిర్వైశ్వకర్మణః స్వర్దేవేషు నో దధత్ ॥ ౬౫

౧౦౧౫. అగ్నిరస్మి జన్మనా జాతవేదా ఘృతం మే చక్షురమృతం మఽఆసన్ ।
అర్కస్త్రిధాతూ రజసో విమానోఽజస్రో ఘర్మో హవిరస్మి నామ ॥ ౬౬

౧౦౧౬. ఋచో నామాస్మి యజూగ్ంషి నామాస్మి సామాని నామాస్మి ।
యేఽఅగ్నయః పాఞ్చజన్యాఽఅస్యాం పృథివ్యామధి ।
తేషామసి త్వముత్తమః ప్ర నో జీవాతవే సువ ॥ ౬౭

౧౦౧౭. వార్త్రహత్యాయ శవసే పృతనాషాహ్యాయ చ। ఇన్ద్ర త్వావర్తయామసి॥ ౬౮

౧౦౧౮. సహదానుం పురుహూత క్షియన్తమహస్తమిన్ద్ర సంపిణక్ కుణారుమ్।
అభి వృత్రం వర్ధమానం పియారుమపాదమిన్ద్ర తవసా జఘన్థ॥ ౬౯

౧౦౧౯. వి నఽఇన్ద్ర మృధో జహి నీచా యచ్ఛ పృతన్యతః।
యోఽఅస్మాఀ౨ఽఅభిదాసత్యధరం గమయా తమః॥ ౭౦

౧౦౨౦. మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః పరావతఽఆజగన్థా పరస్యాః।
సృకꣳ సꣳశాయ పవిమిన్ద్ర తిగ్మం వి శత్రూన్తాఢి వి మృధో నుదస్వ॥ ౭౧

౧౦౨౧. వైశ్వానరో నఽఊతయఽఆప్రయాతు పరావతః। అగ్నిర్నః సుష్టుతీరుప॥ ౭౨

౧౦౨౨. పృష్టో దివి పృష్టోఽఅగ్నిః పృథివ్యాం పృష్టో విశ్వాఽఓషధీరావివేశ।
వైశ్వానరః సహసా పృష్టోఽఅగ్నిః స నో దివా స రిషస్పాతు నక్తమ్॥ ౭౩

౧౦౨౩. అశ్యామ తం కామమగ్నే తవోతీఽఅశ్యామ రయిꣳ రయివః సువీరమ్।
అశ్యామ వాజమభి వాజయన్తోఽశ్యామ ద్యుమ్నమజరాజరం తే॥ ౭౪

౧౦౨౪. వయం తేఽఅద్య రరిమా హి కామముత్తానహస్తా నమసోపసద్య।
యజిష్ఠేన మనసా యక్షి దేవానస్రేధతా మన్మనా విప్రోఽఅగ్నే॥ ౭౫

౧౦౨౫. ధామచ్ఛదగ్నిరిన్ద్రో బ్రహ్మా దేవో బృహస్పతిః సచేతసో విశ్వే దేవా
యజ్ఞం ప్రావన్తు నః శుభే॥ ౭౬

౧౦౨౬. త్వం యవిష్ఠ దాశుషో నౄఀః పాహి శృణుధీ గిరః। రక్షా తోకముత త్మనా॥ ౭౭

ఇత్యష్టాదశోఽధ్యాయః

***

అథైకోన వింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- ప్రజాపతిః ౧। భారద్వాజః ౨, ౩। ఆభూతిః ౪-౯। హైమవర్చిః ౧౦-౩౫। ప్రజాపతిః ౩౬, ౩౭। వైఖానసః ౩౮-౪౮ శంఖః ౪౯-౯౫॥

దేవతా:- సోమః ౧-౫, ౮-౧౦, ౧౫, ౨౧, ౨౩, ౨౫, ౩౪, ౫౪, ౭౨, ౭౪, ౮౪। ఇన్ద్రః ౬, ౭, ౩౨, ౩౩, ౩౮, ౭౧, ౭౬, ౯౧। అగ్నిః ౧౧, ౪౦, ౪౧, ౪౮, ౬౪-౬౬। విద్వాంసః ౧౨, ౩౯। యజ్ఞః ౧౩, ౧౬, ౧౭, ౧౯, ౨౨, ౨౬-౨౮, ౩౦, ౩౧। అతిథ్యాదయో లిఙ్గోక్తాః ౧౪। గృహపతిః ౧౮। యజమానః ౨౦। విద్వాన్ ౨౪। శ్రద్ధా ౨౯। పితరః ౩౬, ౪౫, ౪౭, ౪౯-౫౩, ౫౫-౬౩, ౬౭-౭౦, ౮౭। సరస్వతీ ౩౭, ౮౩, ౮౮, ౯౦, ౯౪। పవిత్రకర్తా ౪౨। సవితా ౪౩, ౮౦, ౮౫, ౮౬। విశ్వేదేవాః ౪౪। శ్రీః ౪౬। అగ్నిదః ౭౩। ప్రజాపతిః ౭౫, ౭౭-౭౯। వరుణః ౮౧। అశ్వినౌ ౮౨, ౮౯, ౯౩, ౯౫। ఆత్మా ౯౨॥

ఛన్దః:- నిచృచ్ఛక్వరీ ౧, ౯। స్వరాడనుష్టుప్ ౨। భురిక్ త్రిష్టుప్ ౩, ౭, ౭౨, ౭౮, ౮౦, ౮౧, ౮౩, ౮౫, ౮౯, ౯౧। ఆర్షీ గాయత్రీ ౪। నిచృజ్జగతీ ౫, ౫౯, ౯౫। విరాట్ ప్రకృతిః ౬। నిచృద్ పఙ్క్తిః ౮। ఆర్చ్యుష్ణిక్ ౧౦। శక్వరీ ౧౧। భురిగనుష్టుప్ ౧౨, ౧౬, ౨౫, ౨౭। అనుష్టుప్ ౧౩-౧౫, ౧౭, ౨౧-౨౩, ౨౬, ౨౮, ౩౦, ౩౧, ౩౯, ౪౬, ౬౫। నిచృదనుష్టుప్ ౧౮, ౧౯, ౨౪, ౨౯, ౪౫, ౭౦। భురిగుష్ణిక్ ౨౦। నిచృత్త్రిష్టుప్ ౩౨, ౬౨, ౬౬, ౭౩, ౮౪। స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ౮౮। త్రిష్టుప్ ౩౩, ౩౪, ౫౩, ౫౬, ౬౧, ౬౯, ౭౪, ౮౨, ౮౬, ౯౨, ౯౩। విరాట్ త్రిష్టుప్ ౩౫, ౪౪, ౪౯, ౫౦, ౬౦, ౬౩। నిచృద్ధృతిః ౩౬, ౪౮। భురిగ్ధృతిః ౩౭। గాయత్రీ ౩౮, ౪౨, ౭౧। నిచృద్ గాయత్రీ ౪౦, ౪౧, ౪౩। స్వరాట్ పఙ్క్తిః ౪౭, ౫౨, ౬౭, ౬౮। నిచృద్ధృతిః ౪౮। భురిక్ పఙ్క్తిః ౫౧, ౫౪, ౫౫, ౮౭, ౯౦। నిచృత్ పఙ్క్తిః ౫౭। విరాట్ పఙ్క్తిః ౫౮, ౯౪। విరాడనుష్టుప్ ౬౪। భురిగతిజగతీ ౭౫, ౭౯। భురిగతిశక్వరీ ౭౬। అతిశక్వరీ ౭౭। స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ౮౮।

స్వరః :- ధైవతః ౧, ౩, ౬, ౭, ౯, ౧౧, ౩౨-౩౫, ౪౪, ౪౯, ౫౦, ౫౩, ౫౬, ౬౦-౬౩, ౬౬, ౬౯, ౭౨-౭౪, ౭౮, ౮౦-౮౯, ౯౧-౯౩। గాన్ధారః ౨, ౧౨-౧౯, ౨౧-౩౧, ౩౯, ౪౫, ౪౬, ౬౪, ౬౫, ౭౦। షడ్జః ౪, ౩౮, ౪౦-౪౩, ౭౧। నిషాదః ౫, ౫౯, ౭౫, ౭౯, ౯౫। పఞ్చమః ౮, ౪౭, ౫౧, ౫౨, ౫౪, ౫౫, ౫౭, ౫౮, ౬౭,

౬౮, ౩౬, ౭౭, ౮౭, ౯౦, ౯౪ । ఋషభః ౧౦, ౨౦, । మధ్యమః ౩౬, ౩౭, ౪౮ ॥

విషయసూచిక

౧౦౨౭. స్వాద్వీం త్వా స్వాదునా తీవ్రాం తీవ్రేణామృతామమృతేన ।
మధుమతీం మధుమతా సృజామి సꣳ సోమేన ।
సోమో᳚ఽస్యశ్విభ్యాం పచ్యస్వ సరస్వత్యై పచ్యస్వేన్ద్రాయ సుత్రామ్ణే పచ్యస్వ ॥ ౧

౧౦౨౮. పరీతో షిఞ్చతా సుతꣳ సోమో య ఉత్తమꣳ హవిః ।
దధన్వాన్ యో నర్యో అప్స్వన్తరా సుషావ సోమమద్రిభిః ॥ ౨

౧౦౨౯. వాయోః పూతః పవిత్రేణ ప్రత్యఙ్ సోమో అతిద్రుతః । ఇన్ద్రస్య యుజ్యః సఖా ।
వాయోః పూతః పవిత్రేణ ప్రాఙ్ సోమో అతిద్రుతః । ఇన్ద్రస్య యుజ్యః సఖా ॥ ౩

౧౦౩౦. పునాతి తే పరిస్రుతꣳ సోమꣳ సూర్యస్య దుహితా ।
వారేణ శశ్వతా తనా ॥ ౪

౧౦౩౧. బ్రహ్మ క్షత్రం పవతే తేజ ఇన్ద్రియꣳ సురయా సోమః సుత ఆసుతో మదాయ
। శుక్రేణ దేవ దేవతాః పిపృగ్ధి రసేనాన్నం యజమానాయ ధేహి ॥ ౫

౧౦౩౨. కువిదఙ్గ యవమన్తో యవం చిద్యథా దాన్త్యనుపూర్వం వియూయ ।
ఇహేహైషాం కృణుహి భోజనాని యే బర్హిషో నమ ఉక్తిం యజన్తి ।
ఉపయామగృహీతోఽస్యశ్విభ్యాం త్వా సరస్వత్యై త్వేన్ద్రాయ త్వా
సుత్రామ్ణ ఏష తే యోనిస్తేజసే త్వా వీర్యాయ త్వా బలాయ త్వా ॥ ౬

౧౦౩౩. నానా హి వాం దేవహితꣳ సదస్కృతం మా సꣳ సృక్షాథాం పరమే వ్యోమన్ ।
సురా త్వమసి శుష్మిణీ సోమ ఏష మా మా హిꣳసీః
స్వాం యోనిమావిశన్తీ ॥ ౭

౧౦౩౪. ఉపయామగృహీతోఽస్యాశ్వినం తేజః సారస్వతం వీర్యమైన్ద్రం బలమ్ ।
ఏష తే యోనిర్మోదాయ త్వానన్దాయ త్వా మహసే త్వా ॥ ౮

౧౦౩౫. తేజోఽసి తేజో మయి ధేహి వీర్యమసి వీర్యం మయి ధేహి
బలమసి బలం మయి ధేహి
ఓజోఽస్యోజో మయి ధేహి మన్యురసి మన్యుం మయి
ధేహి సహోఽసి సహో మయి ధేహి ॥ ౯

౧౦౩౬. యా వ్యాఘ్రం విషూచికోభౌ వృకం చ రక్షతి ।
శ్యేనం పతత్రిణꣳ సిꣳహꣳ సేమం పాత్వꣳహసః ॥ ౧౦

౧౦౩౭. యదాపిపేష మాతరం పుత్రః ప్రముదితో ధయన్ ।
ఏతత్తదగ్నే అనృణో భవామ్యహతౌ పితరౌ మయా ।
సమ్పృచ స్థ సం మా భద్రేణ పృఙ్క్త విపృచ స్థ వి మా పాప్మనా పృఙ్క్త ॥ ౧౧

౧౦౩౮. దేవా యజ్ఞమతన్వత భేషజం భిషజాశ్వినా ।
వాచా సరస్వతీ భిషగిన్ద్రాయేన్ద్రియాణి దధతః ॥ ౧౨

౧౦౩౯. దీక్షాయై రూపꣳ శష్పాణి ప్రాయణీయస్య తోక్మాని ।
క్రయస్య రూపꣳ సోమస్య లాజాః సోమాꣳశవో మధు ॥ ౧౩

౧౦౪౦. ఆతిథ్యరూపమ్ మాసరం మహావీరస్య నగ్నహుః ।
రూపముపసదామేతత్తిస్రో రాత్రీః సురాసుతా ॥ ౧౪

౧౦౪౧. సోమస్య రూపం క్రీతస్య పరిస్రుత్పరిషిచ్యతే ।
అశ్విభ్యాం దుగ్ధం భేషజమిన్ద్రాయైన్ద్రꣳ సరస్వత్యా ॥ ౧౫

౧౦౪౨. ఆసన్దీ రూపꣳ రాజాసన్ద్యై వేద్యై కుమ్భీ సురాధానీ ।
అన్తర ఉత్తరవేద్యా రూపం కారోతరో భిషక్ ॥ ౧౬

౧౦౪౩. వేద్యా వేదిః సమాప్యతే బర్హిషా బర్హిరిన్ద్రియమ్ ।
యూపేన యూప ఆప్యతే ప్రణీతో అగ్నిరగ్నినా ॥ ౧౭

౧౦౪౪. హవిర్ధానం యదశ్వినాగ్నీధ్రం యత్సరస్వతీ ।
ఇన్ద్రాయైన్ద్రꣳ సదస్కృతం పత్నీశాలం గార్హపత్యః ॥ ౧౮

౧౦౪౫. ప్రైషేభిః ప్రైషానాప్నోత్యాప్రీభిరాప్రీర్యజ్ఞస్య ।
ప్రయాజేభిరనుయాజాన్వషట్కారేభిరాహుతీః ॥ ౧౯

౧౦౪౬. పశుభిః పశూనాప్నోతి పురోడాశైర్హవీꣳష్యా ।
ఛన్దోభిః సామిధేనీర్యాజ్యాభిర్వషట్కారాన్ ॥ ౨౦

౧౦౪౭. ధానాః కరమ్భః సక్తవః పరీవాపః పయో దధి ।
సోమస్య రూపꣳ హవిష ఆమిక్షా వాజినం మధు ॥ ౨౧

౧౦౪౮. ధానానాꣳ రూపం కువలం పరీవాపస్య గోధూమాః ।
సక్తూనాꣳ రూపం బదరముపవాకాః కరమ్భస్య ॥ ౨౨

౧౦౪౯. పయసో రూపం యద్యవా దధ్నో రూపం కర్కన్ధూని ।
సోమస్య రూపం వాజినꣳ సౌమ్యస్య రూపమామిక్షా ॥ ౨౩

౧౦౫౦. ఆ శ్రావయేతి స్తోత్రియాః ప్రత్యాశ్రావో అనురూపః ।

యజతి ధాయ్యారూపం ప్రగాథా యే యజామహాః ॥ ౨౪

౧౦౫౧. అర్ధఽఋచైరుక్థానాఁ రూపం పదైరాప్నోతి నివిదః ।
ప్రణవైః శస్త్రాణాఁ రూపం పయసా సోమఽఆప్యతే ॥ ౨౫

౧౦౫౨. అశ్విభ్యాం ప్రాతః సవనమిన్ద్రేణైన్ద్రం మాధ్యన్దినమ్ ।
వైశ్వదేవఁ సరస్వత్యా తృతీయమాప్తఁ సవనమ్ ॥ ౨౬

౧౦౫౩. వాయవ్యైర్వాయవ్యాన్యాప్నోతి సతేన ద్రోణకలశమ్ ।
కుమ్భీభ్యామమ్భృణౌ సుతే స్థాలీభిః స్థాలీరాప్నోతి ॥ ౨౭

౧౦౫౪. యజుర్భిరాప్యన్తే గ్రహా గ్రహైః స్తోమాశ్చ విష్టుతీః ।
ఛన్దోభిరుక్థా శస్త్రాణి సామ్నావభృథఽఆప్యతే ॥ ౨౮

౧౦౫౫. ఇడాభిర్భక్షానాప్నోతి సూక్తవాకేనాశిషః ।
శంయునా పత్నీసంయాజాన్త్సమిష్టయజుషా సఁస్థామ్ ॥ ౨౯

౧౦౫౬. వ్రతేన దీక్షామాప్నోతి దీక్షయాప్నోతి దక్షిణామ్ ।
దక్షిణా శ్రద్ధామాప్నోతి శ్రద్ధయా సత్యమాప్యతే ॥ ౩౦

౧౦౫౭. ఏతావద్రూపం యజ్ఞస్య యద్దేవైర్బ్రహ్మణా కృతమ్ ।
తదేతత్సర్వమాప్నోతి యజ్ఞే సౌత్రామణీ సుతే ॥ ౩౧

౧౦౫౮. సురావన్తం బర్హిషదఁ సువీరం యజ్ఞఁ హిన్వన్తి మహిషా నమోభిః ।
దధానాః సోమం దివి దేవతాసు మదేమేన్ద్రం యజమానాః స్వర్కాః ॥ ౩౨

౧౦౫౯. యస్తే రసః సమ్భృతఽఓషధీషు సోమస్య శుష్మః సురయా సుతస్య ।
తేన జిన్వ యజమానం మదేన సరస్వతీమశ్వినావిన్ద్రమగ్నిమ్ ॥ ౩౩

౧౦౬౦. యమశ్వినా నముచేరాసురాదధి సరస్వత్యసునోదిన్ద్రియాయ ।
ఇమం తఁ శుక్రం మధుమన్తమిన్దుఁ సోమఁ రాజానమిహ భక్షయామి ॥ ౩౪

౧౦౬౧. యదత్ర రిప్తఁ రసినః సుతస్య యదిన్ద్రోఽఅపిబచ్ఛచీభిః ।
అహం తదస్య మనసా శివేన సోమఁ రాజానమిహ భక్షయామి ॥ ౩౫

౧౦౬౨. పితృభ్యః స్వధాయిభ్యః స్వధా నమః పితామహేభ్యః
స్వధాయిభ్యః స్వధానమః ప్రపితామహేభ్యః స్వధాయిభ్యః స్వధానమః ।
అక్షన్పితరోఽమీమదన్త పితరోఽతీతృపన్త పితరః పితరః శున్ధధ్వమ్ ॥ ౩౬

౧౦౬౩. పునన్తు మా పితరః సోమ్యాసః పునన్తు మా పితామహాః పునన్తు ప్రపితామహాః ।
పవిత్రేణ శతాయుషా పునన్తు మా పితామహాః పునన్తు ప్రపితామహాః ।
పవిత్రేణ శతాయుషా విశ్వమాయుర్వ్యశ్నవై ॥ ౩౭

౧౦౬౪. అగ్నఽఆయూఁషి పవసఽఆసువోర్జమిషం చ నః ।
ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్ ॥ ౩౮

౧౦౬౫. పునన్తు మా దేవజనాః పునన్తు మనసా ధియః ।
పునన్తు విశ్వా భూతాని జాతవేదః పునీహి మా ॥ ౩౯

౧౦౬౬. పవిత్రేణ పునీహి మా శుక్రేణ దేవ దీద్యత్ ।
అగ్నే క్రత్వా క్రతూఁ॥ రను ॥ ౪౦

౧౦౬౭. యత్తే పవిత్రమర్చిష్యగ్నే వితతమన్తరా । బ్రహ్మ తేన పునాతు మా ॥ ౪౧

౧౦౬౮. పవమానః సోఽఅద్య నః పవిత్రేణ విచర్షణిః ।
యః పోతా స పునాతు మా ॥ ౪౨

౧౦౬౯. ఉభాభ్యాం దేవ సవితః పవిత్రేణ సవేన చ ।
మాం పునీహి విశ్వతః ॥ ౪౩

౧౦౭౦. వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాద్యస్యామిమా బహ్వ్యస్తన్వో వీతపృష్ఠాః ।
తయా మదన్తః సధమాదేషు వయఁ స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ ౪౪

౧౦౪౧. యే సమానాః సమనసః పితరో యమరాజ్యే ।
తేషాం లోకః స్వధా నమో యజ్ఞో దేవేషు కల్పతామ్ ॥ ౪౫

౧౦౪౨. యే సమానాః సమనసో జీవా జీవేషు మామకాః ।
తేషా౨ఁ శ్రీర్మయి కల్పతామస్మిఁల్లోకే శత౨ఁ సమాః ॥ ౪౬

౧౦౪౩. ద్వే సృతీ అశృణవం పితృణామహం దేవానాముత మర్త్యానామ్ ।
తాభ్యామిదం విశ్వమేజత్సమేతి యదన్తరా పితరం మాతరం చ ॥ ౪౭

౧౦౪౪. ఇదం హవిః ప్రజననం మే అస్తు దశవీర౨ఁ సర్వగణ౨ఁ స్వస్తయే ।
ఆత్మసని ప్రజాసని పశుసని లోకసన్యభయసని ।
అగ్నిః ప్రజాం బహులాం మే కరోత్వన్నం పయో రేతో అస్మాసు ధత్త ॥ ౪౮

౧౦౪౫. ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరః సోమ్యాసః ।
అసుం య ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తే నోఽవన్తు పితరో హవేషు ॥ ౪౯

౧౦౪౬. అఙ్గిరసో నః పితరో నవగ్వా అథర్వాణో భృగవః సోమ్యాసః ।
తేషాం వయ౨ఁ సుమతౌ యజ్ఞియానామపి భద్రే సౌమనసే స్యామ ॥ ౫౦

౧౦౪౭. యే నః పూర్వే పితరః సోమ్యాసోఽనూహిరే సోమపీథం వసిష్ఠాః ।
తేభిర్యమః స౨ఁ రరాణో హవీ౨ఁ ష్యుశన్నుశద్భిః ప్రతికామమత్తు ॥ ౫౧

౧౦౪౮. త్వ౨ఁ సోమ ప్రచికితో మనీషా త్వ౨ఁ రజిష్ఠమను నేషి పన్థామ్ ।
తవ ప్రణీతీ పితరో న ఇన్దో దేవేషు రత్నమభజన్త ధీరాః ॥ ౫౨

౧౦౪౯. త్వయా హి నః పితరః సోమ పూర్వే కర్మాణి చక్రుః పవమాన ధీరాః ।
వన్వన్నవాతః పరిధీ౨ఁ రపోర్ణు వీరేభిరశ్వైర్మఘవా భవా నః ॥ ౫౩

౧౦౫౦. త్వ౨ఁ సోమ పితృభిః సంవిదానోఽను ద్యావాపృథివీ ఆ తతన్థ ।
తస్మై త ఇన్దో హవిషా విధేమ వయ౨ఁ స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ ౫౪

౧౦౫౧. బర్హిషదః పితర ఊత్యర్వాగిమా వో హవ్యా చకృమా జుషధ్వమ్ ।
త ఆగతావసా శన్తమేనాథా నః శం యోరరపో దధాత ॥ ౫౫

౧౦౫౨. ఆహం పితౄన్సువిదత్రా౨ఁ అవిత్సి నపాతం చ విక్రమణం చ విష్ణోః ।
బర్హిషదో యే స్వధయా సుతస్య భజన్త పిత్వస్త ఇహాగమిష్ఠాః ॥ ౫౬

౧౦౫౩. ఉపహూతాః పితరః సోమ్యాసో బర్హిష్యేషు నిధిషు ప్రియేషు ।
త ఆ గమన్తు త ఇహ శ్రువన్త్వధి బ్రువన్తు తేఽవన్త్వస్మాన్ ॥ ౫౭

౧౦౫౪. ఆ యన్తు నః పితరః సోమ్యాసోఽగ్నిష్వాత్తాః పథిభిర్దేవయానైః ।
అస్మిన్యజ్ఞే స్వధయా మదన్తోఽధి బ్రువన్తు తేఽవన్త్వస్మాన్ ॥ ౫౮

౧౦౫౫. అగ్నిష్వాత్తాః పితర ఏహ గచ్ఛత సదః సదః సదత సుప్రణీతయః ।
అత్తా హవీ౨ఁ షి ప్రయతాని బర్హిష్యథా రయి౨ఁ సర్వవీరం దధాతన ॥ ౫౯

౧౦౫౬. యే అగ్నిష్వాత్తా యే అనగ్నిష్వాత్తా మధ్యే దివః స్వధయా మాదయన్తే ।
తేభ్యః స్వరాడసునీతిమేతాం యథావశం తన్వం కల్పయాతి ॥ ౬౦

౧౦౫౭. అగ్నిష్వాత్తానృతుమతో హవామహే నారాశ౨ఁ సే సోమపీథం య ఆశుః ।
తే నో విప్రాసః సుహవా భవన్తు వయ౨ఁ స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ ౬౧

౧౦౫౮. ఆచ్యా జాను దక్షిణతో నిషద్యేమం యజ్ఞమభి గృణీత విశ్వే ।
మా హి౨ఁ సిష్ట పితరః కేన చిన్నో యద్వ ఆగః పురుషతా కరామ ॥ ౬౨

౧౦౫౯. ఆసీనాసో అరుణీనాముపస్థే రయిం ధత్త దాశుషే మర్త్యాయ ।
పుత్రేభ్యః పితరస్తస్య వస్వః ప్రయచ్ఛత త ఇహోర్జం దధాత ॥ ౬౩

౧౦౬౦. యమగ్నే కవ్యవాహన త్వం చిన్మన్యసే రయిమ్ ।
తన్నో గీర్భిః శ్రవాయ్యం దేవత్రా పనయా యుజమ్ ॥ ౬౪

౧౦౬౧. యో అగ్నిః కవ్యవాహనః పితౄన్యక్షదృతావృధః ।

ప్రేదు హవ్యాని వోచతి దేవేభ్యశ్చ పితృభ్య ఆ ॥ ౬౫

౧౦౯౨. త్వమగ్న ఈడితః కవ్యవాహనావాడ్ఢవ్యాని సురభీణి కృత్వీ।
ప్రాదాః పితృభ్యః స్వధయా తే అక్షన్నద్ధి త్వం దేవ ప్రయతా హవీꣳషి॥ ౬౬

౧౦౯౩. యే చేహ పితరో యే చ నేహ యాꣳశ్చ విద్మ యాఁ౨ ఉ చ న ప్రవిద్మ।
త్వం వేత్థ యతి తే జాతవేదః స్వధాభిర్యజ్ఞꣳ సుకృతం జుషస్వ ॥ ౬౭

౧౦౯౪. ఇదం పితృభ్యో నమో అస్త్వద్య యే పూర్వాసో య ఉపరాస ఈయుః।
యే పార్థివే రజస్యా నిషత్తా యే వా నూనꣳ సువృజనాసు విక్షు॥ ౬౮

౧౦౯౫. అధా యథా నః పితరః పరాసః ప్రత్నాసో అగ్న ఋతమాశుషాణాః।
శుచీదయన్దీధితిముక్థశాసః క్షామా భిన్దన్తో అరుణీరప వ్రన్ ॥ ౬౯

౧౦౯౬. ఉశన్తస్త్వా నిధీమహ్యుశన్తః సమిధీమహి।
ఉశన్నుశత ఆ వహ పితౄన్హవిషే అత్తవే॥ ౭౦

౧౦౯౭. అపాం ఫేనేన నముచేః శిర ఇన్ద్రోదవర్తయః। విశ్వా
యదజయ స్పృధః॥ ౭౧

౧౦౯౮. సోమో రాజామృతꣳ సుత ఋజీషేణాజహాన్మృత్యుమ్।
ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం
విపానꣳ శుక్రమన్ధస ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృతం మధు॥ ౭౨

౧౦౯౯. అద్భ్యః క్షీరం వ్యపిబత్క్రుఙ్ఙాఙ్గిరసో ధియా। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం
విపానꣳ శుక్రమన్ధస ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృతం మధు॥ ౭౩

౧౧౦౦. సోమమద్భ్యో వ్యపిబచ్ఛన్దసా హꣳసః శుచిషత్। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం
విపానꣳ శుక్రమన్ధస ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృతం మధు॥ ౭౪

౧౧౦౧. అన్నాత్పరిస్రుతో రసం బ్రహ్మణా వ్యపిబత్క్షత్రం పయః సోమం ప్రజాపతిః॥
ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం విపానꣳ శుక్రమన్ధస
ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృతం మధు॥ ౭౫

౧౧౦౨. రేతో మూత్రం వి జహాతి యోనిం ప్రవిశదిన్ద్రియమ్।
గర్భో జరాయుణావృత ఉల్బం జహాతి జన్మనా।
ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం విపానꣳ శుక్రమన్ధస
ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృతం మధు॥ ౭౬

౧౧౦౩. దృష్ట్వా రూపే వ్యాకరోత్సత్యానృతే ప్రజాపతిః।
అశ్రద్ధామనృతేఽదధాచ్ఛ్రద్ధాꣳ సత్యే ప్రజాపతిః॥
ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం విపానꣳ శుక్రమన్ధస
ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృతం మధు॥ ౭౭

౧౧౦౪. వేదేన రూపే వ్యపిబత్సుతాసుతౌ ప్రజాపతిః॥ ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం
విపానꣳ శుక్రమన్ధస ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృతం మధు॥ ౭౮

౧౧౦౫. దృష్ట్వా పరిస్రుతో రసꣳ శుక్రేణ శుక్రం వ్యపిబత్పయః సోమం ప్రజాపతిః।
ఋతేన సత్యమిన్ద్రియం విపానꣳ శుక్రమన్ధస
ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమిదం పయోఽమృతం మధు॥ ౭౯

౧౧౦౬. సీసేన తన్త్రం మనసా మనీషిణ ఊర్ణాసూత్రేణ కవయో వయన్తి।
అశ్వినా యజ్ఞꣳ సవితా సరస్వతీన్ద్రస్య రూపం వరుణో భిషజ్యన్॥ ౮౦

౧౧౦౭. తదస్య రూపమమృతꣳ శచీభిస్తిస్రో దధుర్దేవతాః సꣳరరాణాః॥
లోమాని శష్పైర్బహుధా న తోక్మభిస్త్వగస్య మాꣳసమభవన్న లాజాః॥ ౮౧

౧౧౦౮. తదశ్వినా భిషజా రుద్రవర్తనీ సరస్వతీ వయతి పేశో అన్తరమ్।
అస్థి మజ్జానం మాసరైః కారోతరేణ దధతో గవాం త్వచి॥ ౮౨

౧౧౦౯. సరస్వతీ మనసా పేశలం వసు నాసత్యాభ్యాం వయతి దర్శతం వపుః।
రసం పరిస్రుతా న రోహితం నగ్నహుర్ధీరస్తసరం న వేమ॥ ౮౩

౧౧౧౦. పయసా శుక్రమమృతం జనిత్రం సురయా మూత్రాజ్జనయన్త రేతః।
అపామతిం దుర్మతిం బాధమానా ఊవధ్యం వాతం సబ్వం తదారాత్॥ ౮౪

౧౧౧౧. ఇన్ద్రః సుత్రామా హృదయేన సత్యం పురోడాశేన సవితా జజాన।
యకృత్ క్లోమానం వరుణో భిషజ్యన్ మతస్నే వాయవ్యైర్న మినాతి పిత్తమ్॥ ౮౫

౧౧౧౨. ఆన్త్రాణి స్థాలీర్మధు పిన్వమానా గుదాః పాత్రాణి సుదుఘా న ధేనుః।
శ్యేనస్య పత్రం న ప్లీహా శచీభిరాసన్దీ నాభిరుదరం న మాతా॥ ౮౬

౧౧౧౩. కుమ్భో వనిష్ఠుర్జనితా శచీభిర్యస్మిన్నగ్రే యోన్యాం గర్భో అన్తః।
ప్లాశిర్వ్యక్తః శతధార ఉత్సో దుహే న కుమ్భీ స్వధాం పితృభ్యః॥ ౮౭

౧౧౧౪. ముఖం సదస్య శిర ఇత్ సతేన జిహ్వా పవిత్రమశ్వినాసన్త్సరస్వతీ।
చప్యం న పాయుర్భిషగస్య వాలో వస్తిర్న శేపో హరసా తరస్వీ॥ ౮౮

౧౧౧౫. అశ్విభ్యాం చక్షురమృతం గ్రహాభ్యాం ఛాగేన తేజో హవిషా శృతేన।
పక్ష్మాణి గోధూమైః కువలైరుతాని పేశో న శుక్రమసితం వసాతే॥ ౮౯

౧౧౧౬. అవిర్న మేషో నసి వీర్యాయ ప్రాణస్య పన్థా అమృతో గ్రహాభ్యామ్।
సరస్వత్యుపవాకైర్వ్యానం నస్యాని బర్హిర్బదరైర్జజాన॥ ౯౦

౧౧౧౭. ఇన్ద్రస్య రూపమృషభో బలాయ కర్ణాభ్యాం శ్రోత్రమమృతం గ్రహాభ్యామ్।
యవా న బర్హిర్భ్రువి కేసరాణి కర్కన్ధు జజ్ఞే మధు సారఘం ముఖాత్॥ ౯౧

౧౧౧౮. ఆత్మన్నుపస్థే న వృకస్య లోమ ముఖే శ్మశ్రూణి న వ్యాఘ్రలోమ।
కేశా న శీర్షన్యశసే శ్రియై శిఖా సింహస్య లోమ త్విషిరిన్ద్రియాణి॥ ౯౨

౧౧౧౯. అఙ్గాన్యాత్మన్ భిషజా తదశ్వినాత్మానమఙ్గైః సమధాత్ సరస్వతీ।
ఇన్ద్రస్య రూపం శతమానమాయుశ్చన్ద్రేణ జ్యోతిరమృతం దధానాః॥ ౯౩

౧౧౨౦. సరస్వతీ యోన్యాం గర్భమన్తరశ్విభ్యాం పత్నీ సుకృతం బిభర్తి।
అపాం రసేన వరుణో న సామ్నేన్ద్రం శ్రియై జనయన్నప్సు రాజా॥ ౯౪

౧౧౨౧. తేజః పశూనాం హవిరిన్ద్రియావత్ పరిస్రుతా పయసా సారఘం మధు।
అశ్విభ్యాం దుగ్ధం భిషజా సరస్వత్యా సుతాసుతాభ్యామమృతః సోమ ఇన్దుః॥ ౯౫

ఇత్యేకోనవింశోఽధ్యాయః

***

అథ వింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- ప్రజాపతిః ౧, ౨, ౪-౨౦, ౨౨, ౨౩, ౨౭, ౨౮, ౩౧, ౩౪, ౩౫। అశ్వినౌ ౩। ప్రస్కణ్వః ౨౧। ఆశ్వతరాశ్విః ౨౪-౨౬। విశ్వామిత్రః ౨౯, ౫౩। నృమేధ పురుషమేధౌ ౩౦। కాక్షీవ్యః - ౩౨। కాక్షీవత్సుకీర్తిః ౩౩। అఙ్గిరసః ౩౬-౪౬। వామదేవః ౪౭-౪౯। గర్గః ౫౦-౫౨। వసిష్ఠః ౫౪। విదర్భిః ౫౫-౮౦। గృత్సమదః ౮౧-౮౩। మధుచ్ఛన్దాః ౮౪-౯౦॥

దేవతాః- సభేశః :- ౧-౩, ౯, ౧౦। సభాపతిః ౪-౬, ౮। రాజా ౭। ఉపదేశకాః ౧౧। విశ్వేదేవాః ౧౨। అధ్యాపకోపదేశకౌ ౧౩। అగ్నిః ౧౪, ౨౨, ౨౪-౨౬, ౭౮, ౭౯। వాయుః ౧౫। సూర్యః ౧౬, ౨౧, లిఙ్గోక్తాః ౧౭, ౩౪, ౩౫। వరుణః ౧౮। ఆపః ౧౯, ౨౦। సమిత్ ౨౩। సోమః ౨౭, ౩౩। ఇన్ద్రః ౨౮-౩౧, ౩౬, ౩౮-౪౦, ౪౭-౫౪, ౮౭-౮౯। పరమాత్మా ౩౨। తనూనపాత్ ౩౭। ఉషాసా నక్తా ౪౧। దైవ్యాధ్యాపకోపదేశకౌ ౪౨। తిస్రోదేవ్యః ౪౩। త్వష్టా ౪౪। వనస్పతిః ౪౫। స్వాహాకృతయః ౪౬। అశ్వి సరస్వతీన్ద్రాః ౫౫-౬౯, ౭౩, ౭౭, ౮౦, ౯౦। ఇన్ద్రసవితృవరుణాః ౭౦-౭౨। అశ్వినౌ ౮౧-౮౩ సరస్వతీ ౮౪-౮౬॥

ఛన్దః- ద్విపదా విరాట్ గాయత్రీ ౧। భురిగుష్ణిక్ ౨, ౨౮। నిచృదతిధృతిః ౩। నిచృ

దార్షీ గాయత్రీ ౪। అనుష్టుప్ ౫, ౬, ౧౩, ౨౫, ౩౪, ౫౫, ౫౭, ౫౯, ౬౨, ౬౪, ౬౫, ౬౮, ౭౦-౭౨, ౭౫। నిచృద్ గాయత్రీ ౭, ౮౩, ౮౫, ౮౭ నిచృదనుష్టుప్ ౮, ౧౪-౧౬, ౨౪, ౨౬, ౫౮, ౬౬, ౬౯, ౭౩, ౭౪, ౯౦। నిచృజ్జగతీ ౯ స్వరాట్శక్వరీ ౧౦। పఙ్క్తిః ౧౧, ౨౨, ౩౨, ౪౯। నిచృత్ ప్రకృతిః ౧౨। భురిక్ త్రిష్టుప్ ౧౭, ౪౦। భురిగత్యష్టిః ౧౮। నిచృదతి జగతీ ౧౯। భురిగనుష్టుప్ ౨౦, ౬౭। విరాడనుష్టుప్ ౨౧, ౨౭, ౫౬, ౭౬, ౮౦। స్వరాడతిశక్వరీ ౨౩। గాయత్రీ ౨౯, ౩౧, ౮౪, ౮౮, ౮౯। బృహతీ ౩౦। విరాట్ త్రిష్టుప్ ౩౩, ౫౦। నిచృదుపరిష్టాద్ బృహతీ ౩౫। త్రిష్టుప్ ౩౬-౩౮, ౪౧-౪౩, ౪౫, ౪౬। నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౩౯, ౪౪, ౪౮। భురిక్ పఙ్క్తిః ౪౭, ౫౧, ౫౨, ౫౪, ౭౯। నిచృద్ బృహతీ ౫౩। జగతీ ౭౮। విరాడ్ గాయత్రీ ౮౨। ఆర్చ్యుష్ణిక్ ౮౧॥

స్వరః :- షడ్జః ౧, ౩, ౪, ౭, ౨౯, ౩౧, ౮౧-౮౯। ఋషభః ౨, ౨౮, ౮౧। గాన్ధారః ౫, ౬, ౮, ౧౩-౧౬ ౧౮, ౨౦, ౨౧, ౨౪-౨౭, ౩౪, ౫౫-౭౬, ౮౦, ౯౦। నిషాదః ౯, ౧౯, ౭౮। ధైవతః ౧౦, ౧౨, ౧౭, ౩౩, ౩౬-౪౬, ౪౮, ౫౦ ౭౭। పఞ్చమః ౧౧, ౨౨, ౨౩, ౩౨, ౪౭, ౪౯, ౫౧, ౫౨, ౫౪, ౭౭, ౭౯। మధ్యమః ౩౦, ౩౫, ౫౩॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	రాజ విషయము	౧, ౨, ౩, ౪, ౫, ౬, ౭, ౮, ౯, ౧౦, ౪౮, ౪౯, ౫౦, ౫౧, ౫౨, ౫౩, ౫౪, ౭౩, ౭౪, ౭౫, ౭౬, ౭౭, ౭౮, ౭౯, ౮౦, ౮౧, ౮౨, ౮౩, ౮౪।
౨.	ఉపదేశము గురించి	౧౧, ౧౨, ౧౩, ౧౪, ౧౫, ౧౬, ౧౭, ౧౮, ౧౯, ౨౦, ౨౨, ౩౨, ౩౩, ౩౪, ౩౫, ౩౬, ౩౭, ౩౮, ౩౯, ౬౦, ౬౧, ౬౨, ౬౩,. ౬౪, ౬౫, ౬౬, ౬౭, ౬౮, ౬౯, ౭౦, ౭౧, ౭౨
౩.	ఉపాసనా విషయం	౨౧, ౨౩, ౨౪, ౨౫, ౨౬, ౨౭, ౨౮, ౨౯, ౩౦, ౩౧, ౪౦, ౪౧, ౪౨, ౪౩, ౪౪, ౪౫, ౪౬, ౪౭
౪.	స్త్రీ పురుషుల విషయం	౫౫
౫.	వైద్యవిద్యాసంచారము	౫౬, ౫౭, ౫౮, ౫౯
౬.	స్త్రీ శిక్షా విషయము	౮౫, ౮౬, ౮౭
౭.	విద్యద్విషయము	౮౮, ౮౯, ౯౦

౧౧౨౨. క్షత్రస్య యోనిరసి క్షత్రస్య నాభిరసి।
మా త్వా హింసీన్మా మా హింసీః॥ ౧

౧౧౨౩. నిషసాద ధృతవ్రతో వరుణః పస్త్యాస్వా సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః।
మృత్యోః పాహి విద్యోత్పాహి॥ ౨

౧౧౨౪. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్।
అశ్వినోర్భైషజ్యేన తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాభి షిఞ్చామి
సరస్వత్యై భైషజ్యేన వీర్యాయాన్నాద్యాయాభి
షిఞ్చామీన్ద్రస్యేన్ద్రియేణ బలాయ శ్రియై యశసేఽభి షిఞ్చామి॥ ౩

౧౧౨౫. కోఽసి కతమోఽసి కస్మై త్వా కాయ త్వా।
సుశ్లోక సుమఙ్గల సత్యరాజన్॥ ౪

౧౧౨౬. శిరో మే శ్రీర్యశో ముఖం త్విషిః కేశాశ్చ శ్మశ్రూణి।
రాజా మే ప్రాణో అమృతꣳ సమ్రాట్ చక్షుర్విరాట్ శ్రోత్రమ్॥ ౫

౧౧౨౭. జిహ్వా మే భద్రం వాఙ్మహో మనో మన్యుః స్వరాడ్ భామః।
మోదాః ప్రమోదా అఙ్గులీరఙ్గాని మిత్రం మే సహః॥ ౬

౧౧౨౮. బాహూ మే బలమిన్ద్రియꣳ హస్తౌ మే కర్మ వీర్యమ్।
ఆత్మా క్షత్రమురో మమ॥ ౭

౧౧౨౯. పృష్ఠీర్మే రాష్ట్రముదరమꣳసౌ గ్రీవాశ్చ శ్రోణీ ।
ఊరూఽఅరత్నీ జానునీ విశో మేఽఙ్గాని సర్వతః ॥ ౮

౧౧౩౦. నాభిర్మే చిత్తం విజ్ఞానం పాయుర్మేఽపచితిర్భసత్ ।
ఆనన్దనన్దావాణ్డౌ మే భగః సౌభాగ్యం పసః ।
జఙ్ఘాభ్యాం పద్భ్యాం ధర్మోఽస్మి విశి రాజా ప్రతిష్ఠితః ॥ ౯

౧౧౩౧. ప్రతి క్షత్రే ప్రతి తిష్ఠామి రాష్ట్రే ప్రత్యశ్వేషు ప్రతి తిష్ఠామి గోషు ।
ప్రత్యఙ్గేషు ప్రతి తిష్ఠామ్యాత్మన్ ప్రతి ప్రాణేషు ప్రతి తిష్ఠామి పుష్టే
ప్రతి ద్యావాపృథివ్యోః ప్రతి తిష్ఠామి యజ్ఞే ॥ ౧౦

౧౧౩౨. త్రయా దేవాఽఏకాదశ త్రయస్త్రిꣳశాః సురాధసః ।
బృహస్పతిపురోహితా దేవస్య సవితుః సవే । దేవా దేవైరవన్తు మా ॥ ౧౧

౧౧౩౩. ప్రథమా ద్వితీయైర్ద్వితీయాస్తృతీయైస్తృతీయాః సత్యేన సత్యం యజ్ఞేన యజ్ఞో
యజుర్భిర్యజూꣳషి సామభిః సామాన్యృగ్భిరృచః పురోఽనువాక్యాభిః
పురోఽనువాక్యా యాజ్యాభిర్యాజ్యా
వషట్కారైర్వషట్కారాఽఆహుతిభిరాహుతయో
మే కామాన్త్సమర్ధయన్తు భూః స్వాహా ॥ ౧౨

౧౧౩౪. లోమాని ప్రయతిర్మమ త్వఙ్మఽఆనతిరాగతిః ।
మాꣳసం మఽఉపనతిర్వస్వస్థి మజ్జా మఽఆనతిః ॥ ౧౩

౧౧౩౫. యద్దేవా దేవహేడనం దేవాసశ్చకృమా వయమ్ ।
అగ్నిర్మా తస్మాదేనసో విశ్వాన్ముఞ్చత్వꣳహసః ॥ ౧౪

౧౧౩౬. యది దివా యది నక్తమేనాꣳసి చకృమా వయమ్ ।
వాయుర్మా తస్మాదేనసో విశ్వాన్ముఞ్చత్వꣳహసః ॥ ౧౫

౧౧౩౭. యది జాగ్రద్యది స్వప్నఽఏనాꣳసి చకృమా వయమ్ ।
సూర్యో మా తస్మాదేనసో విశ్వాన్ముఞ్చత్వꣳహసః ॥ ౧౬

౧౧౩౮. యద్గ్రామే యదరణ్యే యత్సభాయాం యదిన్ద్రియే ।
యచ్ఛూద్రే యదర్యే యదేనశ్చకృమా
వయం యదేకస్యాధి ధర్మణి తస్యావయజనమసి ॥ ౧౭

౧౧౩౯. యదాపోఽఅఘ్న్యాఽఇతి వరుణేతి శపామహే తతో వరుణ నో ముఞ్చ ।
అవభృథ నిచుమ్పుణ నిచేరురసి నిచుమ్పుణః । అవ దేవైర్దేవకృతమేనోఽ
యక్ష్యవ మర్త్యైర్మర్త్యకృతం పురురావ్ణో దేవ రిషస్పాహి ॥ ౧౮

౧౧౪౦. సముద్రే తే హృదయమప్స్వన్తః సం త్వా విశన్త్వోషధీరుతాపః ।
సుమిత్రియా నఽఆపఽఓషధయః సన్తు దుర్మిత్రియాస్తస్మై సన్తు
యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః ॥ ౧౯

౧౧౪౧. ద్రుపదాదివ ముముచానః స్విన్నః స్నాతో మలాదివ ।
పూతం పవిత్రేణేవాజ్యమాపః శున్ధన్తు మైనసః ॥ ౨౦

౧౧౪౨. ఉద్వయం తమసస్పరి స్వః పశ్యన్తఽఉత్తరమ్ ।
దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥ ౨౧

౧౧౪౩. అపోఽఅద్యాన్వచారిషꣳ రసేన సమసృక్ష్మహి ।
పయస్వానగ్నఽఆగమం తం మా సꣳ సృజ వర్చసా ప్రజయా చ ధనేన చ ॥ ౨౨

౧౧౪౪. ఏధోఽస్యేధిషీమహి సమిదసి తేజోఽసి తేజో మయి ధేహి ।
సమావవర్తి పృథివీ సముషాః సము సూర్యః ।
సము విశ్వమిదం జగత్ । వైశ్వానరజ్యోతిర్భూయాసం
విభూన్కామాన్వ్యశ్నవై భూః స్వాహా ॥ ౨౩

౧౧౪౫. అభ్యాదధామి సమిధమగ్నే వ్రతపతే త్వయి।
వ్రతం చ శ్రద్ధాం చోపైమీన్ధే త్వా దీక్షితో౽ అహమ్॥ ౨౪

౧౧౪౬. యత్ర బ్రహ్మ చ క్షత్రం చ సమ్యఞ్చౌ చరతః సహ।
తం లోకం పుణ్యం ప్రజ్ఞేషం యత్ర దేవాః సహాగ్నినా॥ ౨౫

౧౧౪౭. యత్రేన్ద్రశ్చ వాయుశ్చ సమ్యఞ్చౌ చరతః సహ।
తం లోకం పుణ్యం ప్రజ్ఞేషం యత్ర సేదిర్న విద్యతే॥ ౨౬

౧౧౪౮. అꣳశునా తే అꣳశుః పృచ్యతాం పరుషా పరుః।
గన్ధస్తే సోమమవతు మదాయ రసో౽ అచ్యుతః॥ ౨౭

౧౧౪౯. సిఞ్చన్తి పరి షిఞ్చన్త్యుత్సిఞ్చన్తి పునన్తి చ।
సురాయై బభ్ర్వై మదే కిన్త్వో వదతి కిన్త్వః॥ ౨౮

౧౧౫౦. ధానావన్తం కరమ్భిణమపూపవన్తముక్థినమ్।
ఇన్ద్ర ప్రాతర్జుషస్వ నః॥ ౨౯

౧౧౫౧. బృహదిన్ద్రాయ గాయత మరుతో వృత్రహన్తమమ్।
యేన జ్యోతిరజనయన్నృతావృధో దేవం దేవాయ జాగృవి॥ ౩౦

౧౧౫౨. అధ్వర్యో౽ అద్రిభిః సుతꣳ సోమం పవిత్ర౽ ఆ నయ। పునాహీన్ద్రాయ పాతవే॥ ౩౧

౧౧౫౩. యో భూతానామధిపతిర్యస్మింల్లోకా౽ అధి శ్రితాః।
య౽ ఈశే మహతో మహాంస్తేన గృహ్ణామి త్వామహం
మయి గృహ్ణామి త్వామహమ్॥ ౩౨

౧౧౫౪. ఉపయామగృహీతో౽స్యశ్విభ్యాం త్వా సరస్వత్యై త్వేన్ద్రాయ త్వా సుత్రామ్ణ౽ ఏష
తే యోనిరశ్విభ్యాం త్వా సరస్వత్యై త్వేన్ద్రాయ త్వా సుత్రామ్ణే॥ ౩౩

౧౧౫౫. ప్రాణపా మే౽ అపానపాశ్చక్షుష్పాః శ్రోత్రపాశ్చ మే।
వాచో మే విశ్వభేషజో మనసో౽సి విలాయకః॥ ౩౪

౧౧౫౬. అశ్వినకృతస్య తే సరస్వతికృతస్యేన్ద్రేణ సుత్రామ్ణా కృతస్య।
ఉపహూత౽ ఉపహూతస్య భక్షయామి॥ ౩౫

౧౧౫౭. సమిద్ధ౽ ఇన్ద్ర౽ ఉషసామనీకే పురోరుచా పూర్వకృద్వావృధానః।
త్రిభిర్దేవైస్త్రింశతా వజ్రబాహుర్జఘాన వృత్రం వి దురో వవార॥ ౩౬

౧౧౫౮. నరాశꣳసః ప్రతి శూరో మిమానస్తనూనపాత్ప్రతి యజ్ఞస్య ధామ।
గోభిర్వపావాన్మధునా సమఞ్జన్హిరణ్యైశ్చన్ద్రీ యజతి ప్రచేతాః॥ ౩౭

౧౧౫౯. ఈడితో దేవైర్హరివాఁ౨ ౽ అభిష్టిరాజుహ్వానో హవిషా శర్ధమానః।
పురన్దరో గోత్రభిద్వజ్రబాహురాయాతు యజ్ఞముప నో జుషాణః॥ ౩౮

౧౧౬౦. జుషాణో బర్హిర్హరివాన్న౽ ఇన్ద్రః ప్రాచీనꣳ సీదత్ప్రదిశా పృథివ్యాః।
ఉరుప్రథాః ప్రథమానꣳ స్యోనమాదిత్యైరక్తం వసుభిః సజోషాః॥ ౩౯

౧౧౬౧. ఇన్ద్రం దురః కవష్యో ధావమానా వృషాణం యన్తు జనయః సుపత్నీః।
ద్వారో దేవీరభితో వి శ్రయన్తాꣳ సువీరా వీరం ప్రథమానా మహోభిః॥ ౪౦

౧౧౬౨. ఉషాసానక్తా బృహతీ బృహన్తం పయస్వతీ సుదుఘే శూరమిన్ద్రమ్।
తన్తుం తతం పేశసా సంవయన్తీ దేవానాం దేవం యజతః సురుక్మే॥ ౪౧

౧౧౬౩. దైవ్యా మిమానా మనుషః పురుత్రా హోతారావిన్ద్రం ప్రథమా సువాచా।
మూర్ధన్యజ్ఞస్య మధునా దధానా ప్రాచీనం జ్యోతిర్హవిషా వృధాతః॥ ౪౨

౧౧౬౪. తిస్రో దేవీర్హవిషా వర్ధమానా౽ ఇన్ద్రం జుషాణా జనయో న పత్నీః।
అచ్ఛిన్నం తన్తుం పయసా సరస్వతీడా దేవీ భారతీ విశ్వతూర్తిః॥ ౪౩

౧౧౬౫. త్వష్టా దధచ్ఛుష్మమిన్ద్రాయ వృష్ణే౽పాకో౽చిష్టుర్యశసే పురూణి।
వృషా యజన్వృషణం భూరిరేతా మూర్ధన్యజ్ఞస్య సమనక్తు దేవాన్॥ ౪౪

౧౧౬౬. వనస్పతిరవసృష్టో న పాశైస్త్మన్యా సమఞ్జఞ్ఛమితా న దేవః ।
ఇన్ద్రస్య హవ్యైర్జఠరం పృణానః స్వదాతి యజ్ఞం మధునా ఘృతేన ॥ ౪౫

౧౧౬౭. స్తోకానామిన్దుం ప్రతి శూర ఇన్ద్రో వృషాయమాణో వృషభస్తురాషాట్ ।
ఘృతప్రుషా మనసా మోదమానాః స్వాహా దేవా అమృతా మాదయన్తామ్ ॥ ౪౬

౧౧౬౮. ఆ యాత్విన్ద్రోఽవస ఉప న ఇహ స్తుతః సధమాదస్తు శూరః ।
వావృధానస్తవిషీర్యస్య పూర్వీర్ద్యౌర్న క్షత్రమభిభూతి పుష్యాత్ ॥ ౪౭

౧౧౬౯. ఆ న ఇన్ద్రో దూరాదా న ఆసాదభిష్టికృదవసే యాసదుగ్రః ।
ఓజిష్ఠేభిర్నృపతిర్వజ్రబాహుః సఙ్గే సమత్సు తుర్వణిః పృతన్యూన్ ॥ ౪౮

౧౧౭౦. ఆ న ఇన్ద్రో హరిభిర్యాత్వచ్ఛార్వాచీనోఽవసే రాధసే చ ।
తిష్ఠాతి వజ్రీ మఘవా విరప్శీమం యజ్ఞమను నో వాజసాతౌ ॥ ౪౯

౧౧౭౧. త్రాతారమిన్ద్రమవితారమిన్ద్రꣳ హవేహవే సుహవꣳ శూరమిన్ద్రమ్ ।
హ్వయామి శక్రం పురుహూతమిన్ద్రꣳ స్వస్తి నో మఘవా ధాత్విన్ద్రః ॥ ౫౦

౧౧౭౨. ఇన్ద్రః సుత్రామా స్వవాꣳ అవోభిః సుమృడీకో భవతు విశ్వవేదాః ।
బాధతాం ద్వేషో అభయం కృణోతు సువీర్యస్య పతయః స్యామ ॥ ౫౧

౧౧౭౩. తస్య వయꣳ సుమతౌ యజ్ఞియస్యాపి భద్రే సౌమనసే స్యామ । స సుత్రామా
స్వవాꣳ ఇన్ద్రో అస్మే ఆరాచ్చిద్ద్వేషః సనుతర్యుయోతు ॥ ౫౨

౧౧౭౪. ఆ మన్ద్రైరిన్ద్ర హరిభిర్యాహి మయూరరోమభిః ।
మా త్వా కే చిన్ని యమన్విం న పాశినోఽతి ధన్వేవ తాꣳ ఇహి ॥ ౫౩

౧౧౭౫. ఏవేదిన్ద్రం వృషణం వజ్రబాహుం వసిష్ఠాసో అభ్యర్చన్త్యర్కైః ।
స న స్తుతో వీరవద్ధాతు గోమద్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౫౪

౧౧౭౬. సమిద్ధో అగ్నిరశ్వినా తప్తో ఘర్మో విరాట్ సుతః ।
దుహే ధేనుః సరస్వతీ సోమꣳ శుక్రమిహేన్ద్రియమ్ ॥ ౫౫

౧౧౭౭. తనూపా భిషజా సుతేఽశ్వినోభా సరస్వతీ ।
మధ్వా రజాꣳసీన్ద్రియమిన్ద్రాయ పథిభిర్వహాన్ ॥ ౫౬

౧౧౭౮. ఇన్ద్రాయేన్దుꣳ సరస్వతీ నరాశꣳసేన నగ్నహుమ్ ।
అధాతామశ్వినా మధు భేషజం భిషజా సుతే ॥ ౫౭

౧౧౭౯. ఆజుహ్వానా సరస్వతీన్ద్రాయేన్ద్రియాణి వీర్యమ్ ।
ఇడాభిరశ్వినావిషꣳ సమూర్జꣳ సꣳ రయిం దధుః ॥ ౫౮

౧౧౮౦. అశ్వినా నముచేః సుతꣳ సోమꣳ శుక్రం పరిస్రుతా ।
సరస్వతీ తమాభరద్ బర్హిషేన్ద్రాయ పాతవే ॥ ౫౯

౧౧౮౧. కవష్యో న వ్యచస్వతీరశ్విభ్యాం న దురో దిశః ।
ఇన్ద్రో న రోదసీ ఉభే దుహే కామాన్సరస్వతీ ॥ ౬౦

౧౧౮౨. ఉషాసానక్తమశ్వినా దివేన్ద్రꣳ సాయమిన్ద్రియైః ।
సంజానానే సుపేశసా సమఞ్జాతే సరస్వత్యా ॥ ౬౧

౧౧౮౩. పాతం నో అశ్వినా దివా పాహి నక్తꣳ సరస్వతి ।
దైవ్యా హోతారా భిషజా పాతమిన్ద్రꣳ సచా సుతే ॥ ౬౨

౧౧౮౪. తిస్రస్త్రేధా సరస్వత్యశ్వినా భారతీడా ।
తీవ్రం పరిస్రుతా సోమమిన్ద్రాయ సుషువుర్మదమ్ ॥ ౬౩

౧౧౮౫. అశ్వినా భేషజం మధు భేషజం నః సరస్వతీ ।
ఇన్ద్రే త్వష్టా యశః శ్రియꣳ రూపꣳరూపమధుః సుతే ॥ ౬౪

౧౧౮౬. ఋతుథేన్ద్రో వనస్పతిః శశమానః పరిస్రుతా ।
కీలాలమశ్విభ్యాం మధు దుహే ధేనుః సరస్వతీ ॥ ౬౫

౧౧౮౬. గోభిర్న సోమమశ్వినా మాసరేణ పరిస్రుతా ।
సమధాతꣳ సరస్వత్యా స్వాహేన్ద్రే సుతం మధు ॥ ౬౬

౧౧౮౭. అశ్వినా హవిరిన్ద్రియం నముచేర్ధియా సరస్వతీ ।
ఆ శుక్రమాసురాద్వసు మఘమిన్ద్రాయ జభ్రిరే ॥ ౬౭

౧౧౮౮. యమశ్వినా సరస్వతీ హవిషేన్ద్రమవర్ధయన్ ।
స బిభేద వలం మఘం నముచావాసురే సచా ॥ ౬౮

౧౧౮౯. తమిన్ద్రం పశవః సచాశ్వినోభా సరస్వతీ ।
దధానా అభ్యనూషత హవిషా యజ్ఞ ఇన్ద్రియైః ॥ ౬౯

౧౧౯౦. య ఇన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధుః సవితా వరుణో భగః ।
స సుత్రామా హవిష్పతిర్యజమానాయ సశ్చత ॥ ౭౦

౧౧౯౧. సవితా వరుణో దధద్యజమానాయ దాశుషే ।
ఆదత్త నముచేర్వసు సుత్రామా బలమిన్ద్రియమ్ ॥ ౭౧

౧౧౯౨. వరుణః క్షత్రమిన్ద్రియం భగేన సవితా శ్రియమ్ ।
సుత్రామా యశసా బలం దధానా యజ్ఞమాశత ॥ ౭౨

౧౧౯౩. అశ్వినా గోభిరిన్ద్రియమశ్వేభిర్వీర్యం బలమ్ ।
హవిషేన్ద్రꣳ సరస్వతీ యజమానమవర్ధయన్ ॥ ౭౩

౧౧౯౪. తా నాసత్యా సుపేశసా హిరణ్యవర్తనీ నరా ।
సరస్వతీ హవిష్మతీన్ద్ర కర్మసు నోఽవత ॥ ౭౪

౧౧౯౫. తా భిషజా సుకర్మణా సా సుదుఘా సరస్వతీ ।
స వృత్రహా శతక్రతురిన్ద్రాయ దధురిన్ద్రియమ్ ॥ ౭౫

౧౧౯౬. యువꣳ సురామమశ్వినా నముచావాసురే సచా ।
విపిపానాః సరస్వతీన్ద్రం కర్మస్వావత ॥ ౭౬

౧౧౯౭. పుత్రమివ పితరావశ్వినోభేన్ద్రావథుః కావ్యైర్దꣳసనాభిః ।
యత్సురామం వ్యపిబః శచీభిః సరస్వతీ త్వా మఘవన్నభిష్ణక్ ॥ ౭౭

౧౧౯౮. యస్మిన్నశ్వాస ఋషభాస ఉక్షణో వశా మేషా అవసృష్టాస ఆహుతాః ।
కీలాలపే సోమపృష్ఠాయ వేధసే హృదా మతిం జనయ చారుమగ్నయే ॥ ౭౮

౧౧౯౯. అహావ్యగ్నే హవిరాస్యే తే స్రుచీవ ఘృతం చమ్వీవ సోమః ।
వాజసనిꣳ రయిమస్మే సువీరం ప్రశస్తం ధేహి యశసం బృహన్తమ్ ॥ ౭౯

౧౨౦౦. అశ్వినా తేజసా చక్షుః ప్రాణేన సరస్వతీ వీర్యమ్ ।
వాచేన్ద్రో బలేనేన్ద్రాయ దధురిన్ద్రియమ్ ॥ ౮౦

౧౨౦౧. గోమదూ షు ణాసత్యాశ్వావద్యాతమశ్వినా । వర్తీ రుద్రా నృపాయ్యమ్ ॥ ౮౧

౧౨౦౨. న యత్పరో నాన్తర ఆదధర్షద్వృషణ్వసూ । దుఃశꣳసో మర్త్యో రిపుః ॥ ౮౨

౧౨౦౩. తా న ఆ వోఢమశ్వినా రయిం పిశఙ్గసన్దృశమ్ । ధిష్ణ్యా వరివోవిదమ్ ॥ ౮౩

౧౨౦౪. పావకా నః సరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ । యజ్ఞం వష్టు ధియావసుః ॥ ౮౪

౧౨౦౫. చోదయిత్రీ సూనృతానాం చేతన్తీ సుమతీనామ్ । యజ్ఞం దధే సరస్వతీ ॥ ౮౫

౧౨౦౬. మహో అర్ణః సరస్వతీ ప్ర చేతయతి కేతునా । ధియో విశ్వా వి రాజతి ॥ ౮౬

౧౨౦౭. ఇన్ద్రా యాహి చిత్రభానో సుతా ఇమే త్వాయవః । అణ్వీభిస్తనా పూతాసః ॥ ౮౭

౧౨౦౮. ఇన్ద్రా యాహి ధియేషితో విప్రజూతః సుతావతః । ఉప బ్రహ్మాణి వాఘతః ॥ ౮౮

౧౨౦౯. ఇన్ద్రా యాహి తూతుజాన ఉప బ్రహ్మాణి హరివః । సుతే దధిష్వ నశ్చనః ॥ ౮౯

౧౨౧౦. అశ్వినా పిబతాం మధు సరస్వత్యా సజోషసా ।
ఇన్ద్రః సుత్రామా వృత్రహా జుషన్తాꣳ సోమ్యం మధు ॥ ౯౦

ఇతి వింశోఽధ్యాయః

ఇతి పూర్వ వింశతిః

***

అథోత్తర వింశతిః

అథైకవింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- శునఃశేపః ౧, ౨। వామదేవః ౩-౫। గయప్లాతః ౬। గయః ప్లాతః ౭। విశ్వామిత్రః ౮। వసిష్ఠః ౯। ఆత్రేయః ౧౦, ౧౧, ౨౭। స్వస్త్యాత్రేయః ౧౨-౨౬, ౨౮-౬౧॥

దేవతాః :- వరుణః ౧, ౨। అగ్నివరుణౌ ౩, ౪। ఆదిత్యాః ౫। అదితిః ౬॥ స్వర్గ్యా నౌః ౭। మిత్రావరుణౌ ౮। అగ్నిః ౯, ౧౨। ఋత్విజః ౧౦। విద్వాంసః ౧౧, ౧౩-౧౬, ౨౨, ౨౭, ౪౧, ౪౪। విశ్వేదేవాః ౧౭-౨౧, ౨౪, ౨౬, ౨౮। దంప్రాః ౨౩। ఇన్ద్రః ౨౫। అగ్న్యశ్విసరస్వతీన్ద్రా లింగోక్తాః ౨౯। అశ్వ్యాదయో లింగోక్తాః ౩౦॥ అశ్వ్యాదయః ౩౧, ౩౩-౪౦, ౪౬, ౪౭, ౪౯-౫౮। సరస్వత్యాదయః ౩౨, ౪౮। హోత్రాదయః ౪౨, ౪౩। యజమానర్త్విజః ౪౫। అగ్న్యాదయః ౫౯। లింగోక్తాః ౬౦,౬౧॥

ఛన్దః :- నిచృద్ గాయత్రీ ౧, ౮। నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౨, ౧౧। స్వరాట్ పఙ్క్తిః ౩, ౪। భురిక్ త్రిష్టుప్ ౬। యవమధ్యా గాయత్రీ ౭। త్రిష్టుప్ ౯, ౪౮, ౫౦, ౫౧, ౫౪। భురిక్ పఙ్క్తిః ౧౦। విరాడనుష్టుప్ ౧౨, ౧౪। అనుష్టుప్ ౧౩, ౧౬, ౧౯-౨౨, ౨౪, ౨౫। నిచృదనుష్టుప్ ౧౫, ౧౭, ౧౮। భురిగనుష్టుప్ ౨౩, ౨౭, ౨౮, । విరాడ్ బృహతీ ౨౬। నిచృదష్టిః ౨౯, ౩౩, ౩౬। భురిగత్యష్టిః ౩౦। అతిధృతిః ౩౧, ౪౧, । విరాడతిధృతిః ౩౨। నిచృదతిధృతిః ౩౪, భురిగష్టిః । ౩౫। ధృతిః ౩౭, ౬౦। భురిక్కృతిః ౩౮। నిచృదత్యష్టిః ౩౯, ౫౬। విరాడత్యష్టిః, అత్యష్టిః ౪౦। ఉష్ణిక్, విరాడ్కృతిః ౪౨। యాజుషీ పఙ్క్తిః, ప్రకృతిః ౪౩। యాజుషీ త్రిష్టుప్, స్వరాడుత్కృతిః ౪౪। భురిక్ ప్రాజాపత్యోష్ణిక్ భురిగభికృతిః ౪౫। నిచృత్కృతిః, స్వరాట్సంకృతిః ౪౬। భురిగాకృతిః, ౪౭। బ్రాహ్మ్యుష్ణిక్ ౪౯। అతిజగతీ ౫౨। భురిగతిజగతీ ౫౩। స్వరాట్ శక్వరీ ౫౫। అతి శక్వరీ ౫౭। అత్యష్టిః నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౫౮। భుర్గిగ్వికృతిః ౬౧॥ అష్టిః ౫౯।

స్వరః :- షడ్జః ౧, ౭, ౮, ౩౧, ౩౨, ౩౪, ౩౫, ౪౧-౪౪। ధైవతః ౨, ౫, ౬, ౯, ౧౧, ౪౪, ౪౮, ౫౦-౫౨, ౫౪, ౫౫, ౫౮। పఞ్చమః ౩, ౪, ౧౦, ౪౨, ౪౩, ౪౭, ౫౭। గాన్ధారః ౧౨-౨౫, ౨౭, ౨౮, ౩౦, ౩౯, ౪౦, ౪౬, ౫౬, ౫౮। మధ్యమః ౨౬, ౨౯, ౩౩, ౩౫, ౩౬, ౫౧, ౬౧। ఋషభః ౩౭, ౪౨, ౪౫, ౪౯, ౫౯, ౬౦। నిషాదః ౩౮, ౫౨, ౫౩॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	విద్వద్విషయము	౧,౨,౩,౪,౫,౧౦,౧౧,౧౨,౧౩,౧౪,౧౫,౧౯,౨౦
౨.	భూమాతను గురించి	౫
౩.	జలయాన విషయము	౬, ౭, ౮
౪.	వాయ్వాది పదార్థముల ప్రయోజనము	౧౬, ౧౭
౫.	వైద్యునివలె సామాన్య మానవులు ఆచరించవలయును	౧౮
౬.	ప్రజల విషయము	౨౧, ౨౨, ౨౩
౭.	మధ్యమ బ్రహ్మచర్యము	౨౪
౮.	ఉత్తమ బ్రహ్మచర్యము	౨౫, ౨౬, ౨౭, ౨౮, ౨౯, ౩౦, ౩౧, ౩౨, ౩౩, ౩౪, ౩౫, ౩౬, ౩౭, ౩౮, ౩౯, ౪౦, ౪౧, ౪౨, ౪౩, ౪౪, ౪౫, ౪౬, ౪౭
౯.	విద్వాంసు లెట్లుల ప్రవర్తించవలెను	౪౮
౧౦.	విద్వాంసుల యుపదేశ మెట్లు ఉండును	౪౯
౧౧.	మానవులెట్లుల మెలగవలయును	౫౦, ౫౨, ౫౩, ౫౬, ౫౭, ౫౮, ౫౯, ౬౧
౧౨.	మానవు లెట్లుందురు?	౫౧
౧౩.	మాతా పితరులు స్వసంతానమును ఎట్లువంటి వారిగా	

౧౨౧౨. ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమద్యా చ మృడయ । త్వామవస్యురా చకే ॥ ౧

౧౨౧౩. తత్త్వా యామి బ్రహ్మణా వన్దమానస్తదా శాస్తే యజమానో హవిర్భిః ।
అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశంస మా న ఽ ఆయుః ప్ర మోషీః ॥ ౨

౧౨౧౪. త్వం నో ఽ అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేడో ఽ అవ యాసిసీష్ఠాః ।
యజిష్ఠో వహ్నితమః శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాంసి ప్ర ముముగ్ధ్యస్మత్ ॥ ౩

౧౨౧౫. స త్వం నో ఽ అగ్నే ఽ వమో భవోతీ నేదిష్ఠో ఽ అస్యా ఉషసో వ్యుష్టౌ ।
అవ యక్ష్వ నో వరుణం రరాణో వీహి మృడీకం సుహవో న ఽ ఏధి ॥ ౪

౧౨౧౬. మహీమూ షు మాతరం సువ్రతానామృతస్య పత్నీమవసే హువేమ ।
తువిక్షత్రామజరన్తీమురూచీం సుశర్మాణమదితిం సుప్రణీతిమ్ ॥ ౫

౧౨౧౭. సుత్రామాణం పృథివీం ద్యామనేహసం సుశర్మాణమదితిం సుప్రణీతిమ్ ।
దైవీం నావం స్వరిత్రామనాగసమస్రవన్తీమా రుహేమా స్వస్తయే ॥ ౬

౧౨౧౮. సునావమా రుహేయమస్రవన్తీమనాగసమ్ । శతారిత్రాం స్వస్తయే ॥ ౭

౧౨౧౯. ఆ నో మిత్రావరుణా ఘృతైర్గవ్యూతిముక్షతమ్ । మధ్వా రజాంసి సుక్రతూ ॥ ౮

౧౨౨౦. ప్ర బాహవా సిసృతం జీవసే న ఽ ఆ నో గవ్యూతిముక్షతం ఘృతేన ।
ఆ మా జనే శ్రవయతం యువానా శ్రుతం మే మిత్రావరుణా హవేమా ॥ ౯

౧౨౨౧. శం నో భవన్తు వాజినో హవేషు దేవతాతా మితద్రవః స్వర్కాః ।
జమ్భయన్తో ఽ హిం వృకం రక్షాంసి సనేమ్యస్మద్యుయవన్నమీవాః ॥ ౧౦

౧౨౨౨. వాజేవాజే ఽ వత వాజినో నో ధనేషు విప్రా ఽ అమృతా ఽ ఋతజ్ఞాః ।
అస్య మధ్వః పిబత మాదయధ్వం తృప్తా యాత పథిభిర్దేవయానైః ॥ ౧౧

౧౨౨౩. సమిద్ధో ఽ అగ్నిః సమిధా సుసమిద్ధో వరేణ్యః ।
గాయత్రీ ఛన్ద ఽ ఇన్ద్రియం త్ర్యవిర్గౌర్వయో దధుః ॥ ౧౨

౧౨౨౪. తనూనపాచ్ఛుచివ్రతస్తనూపాశ్చ సరస్వతీ ।
ఉష్ణిహా ఛన్ద ఽ ఇన్ద్రియం దిత్యవాడ్ గౌర్వయో దధుః ॥ ౧౩

౧౨౨౫. ఇడాభిరగ్నిరీడ్యః సోమో దేవో ఽ అమర్త్యః ।
అనుష్టుప్ ఛన్ద ఽ ఇన్ద్రియం పఞ్చావిర్గౌర్వయో దధుః ॥ ౧౪

౧౨౨౬. సుబర్హిరగ్నిః పూషణ్వాన్త్స్తీర్ణబర్హిరమర్త్యః ।
బృహతీ ఛన్ద ఽ ఇన్ద్రియం త్రివత్సో గౌర్వయో దధుః ॥ ౧౫

౧౨౨౭. దురో దేవీర్దిశో మహీర్బ్రహ్మా దేవో బృహస్పతిః ।
పఙ్క్తిశ్ఛన్ద ఽ ఇహేన్ద్రియం తుర్యవాడ్ గౌర్వయో దధుః ॥ ౧౬

౧౨౨౮. ఉషే యహ్వీ సుపేశసా విశ్వేదేవా ఽ అమర్త్యాః ।
త్రిష్టుప్ ఛన్ద ఽ ఇహేన్ద్రియం పష్ఠవాడ్ గౌర్వయో దధుః ॥ ౧౭

౧౨౨౯. దైవ్యా హోతారా భిషజేన్ద్రేణ సయుజా యుజా ।
జగతీ ఛన్ద ఽ ఇన్ద్రియమనడ్వాన్ గౌర్వయో దధుః ॥ ౧౮

౧౨౩౦. తిస్ర ఽ ఇడా సరస్వతీ భారతీ మరుతో విశః ।
విరాట్ ఛన్ద ఽ ఇహేన్ద్రియం ధేనుర్గౌర్న వయో దధుః ॥ ౧౯

౧౨౩౧. త్వష్టా తురీపో ఽ అద్భుత ఽ ఇన్ద్రాగ్నీ పుష్టివర్ధనా ।
ద్విపదా ఛన్ద ఽ ఇన్ద్రియముక్షా గౌర్న వయో దధుః ॥ ౨౦

౧౨౩౨. శమితా నో వనస్పతిః సవితా ప్రసువన్ భగమ్ ।
కకుప్ఛన్ద ఽ ఇహేన్ద్రియం వశా వేహద్వయో దధుః ॥ ౨౧

౧౨౩౩. స్వాహా యజ్ఞం వరుణః సుక్షత్రో భేషజం కరత్ ।
అతిఛన్దా ఽ ఇన్ద్రియం బృహదృషభో గౌర్వయో దధుః ॥ ౨౨

౧౨౩౪. వసన్తేన ఋతునా దేవా వసవస్త్రివృతా స్తుతాః ।
రథన్తరేణ తేజసా హవిరిన్ద్రే వయో దధుః ॥ ౨౩

౧౨౩౫. గ్రీష్మేణ ఋతునా దేవా రుద్రాః పఞ్చదశే స్తుతాః ।
బృహతా యశసా బలఀ హవిరిన్ద్రే వయో దధుః ॥ ౨౪

౧౨౩౬. వర్షాభిర్ఋతునాదిత్యా స్తోమే సప్తదశే స్తుతాః ।
వైరూపేణ విశౌజసా హవిరిన్ద్రే వయో దధుః ॥ ౨౫

౧౨౩౭. శారదేన ఋతునా దేవా ఏకవింశ ఋభవ స్తుతాః ।
వైరాజేన శ్రియా శ్రియఀ హవిరిన్ద్రే వయో దధుః ॥ ౨౬

౧౨౩౮. హేమన్తేన ఋతునా దేవాస్త్రిణవే మరుత స్తుతాః ।
బలేన శక్వరీః సహో హవిరిన్ద్రే వయో దధుః ॥ ౨౭

౧౨౩౯. శైశిరేణ ఋతునా దేవాస్త్రయస్త్రింశేఽమృతా స్తుతాః ।
సత్యేన రేవతీః క్షత్రఀ హవిరిన్ద్రే వయో దధుః ॥ ౨౮

౧౨౪౦. హోతా యక్షత్సమిధాగ్నిమిడస్పదేఽశ్వినేన్ద్రఀ సరస్వతీమజో ధూమ్రో న
గోధూమైః కువలైర్భేషజం మధు శష్పైర్న తేజ ఇన్ద్రియం పయః సోమః
పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౨౯

౧౨౪౧. హోతా యక్షత్తనూనపాత్ సరస్వతీమవిర్మేషో న భేషజం పథా మధుమతా
భరన్నశ్వినేన్ద్రాయ వీర్యం బదరైరుపవాకాభిర్భేషజం తోక్మభిః పయః సోమః
పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౩౦

౧౨౪౨. హోతా యక్షన్నరాశంసం న నగ్నహుం పతిఀ సురయా
భేషజం మేషః సరస్వతీ భిషగ్రథో న చన్ద్ర్యశ్వినోర్వపా ఇన్ద్రస్య వీర్యం
బదరైరుపవాకాభిర్భేషజం తోక్మభిః
పయః సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౩౧

౧౨౪౩. హోతా యక్షదిడేడిత ఆజుహ్వానః సరస్వతీమిన్ద్రం బలేన
వర్ధయన్నృషభేణ గవేన్ద్రియమశ్వినేన్ద్రాయ భేషజం
యవైః కర్కన్ధుభిర్మధు లాజైర్న మాసరం పయః సోమః
పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౩౨

౧౨౪౪. హోతా యక్షద్బర్హిరూర్ణమ్రదా భిషఙ్నాసత్యా భిషజాశ్వినాశ్వా
శిశుమతీ భిషగ్ధేనుః సరస్వతీ భిషగ్దుహ ఇన్ద్రాయ భేషజం పయః సోమః పరిస్రుతా
ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౩౩

౧౨౪౫. హోతా యక్షద్దురో దిశః కవష్యో న వ్యచస్వతీరశ్విభ్యాం న
దురో దిశ ఇన్ద్రో న రోదసీ దుఘే దుహే
ధేనుః సరస్వత్యశ్వినేన్ద్రాయ భేషజఀ శుక్రం న జ్యోతిరిన్ద్రియం పయః సోమః
పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౩౪

౧౨౪౬. హోతా యక్షత్సుపేశసోషే నక్తం దివాశ్వినా సమఞ్జాతే
సరస్వత్యా త్విషిమిన్ద్రే న భేషజఀ శ్యేనో న
రజసా హృదా శ్రియా న మాసరం పయః సోమః
పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౩౫

౧౨౪౭. హోతా యక్షద్దైవ్యా హోతారా భిషజాశ్వినేన్ద్రం న జాగృవి
దివా నక్తం న భేషజైః శూషఀ సరస్వతీ భిషక్
సీసేన దుహ ఇన్ద్రియం పయః సోమః పరిస్రుతా ఘృతం
మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౩౬

౧౨౪౮. హోతా యక్షత్తిస్రో దేవీర్న భేషజం త్రయస్త్రిధాతవోఽపసో రూపమిన్ద్రే
హిరణ్యయమశ్వినేడా న భారతీ వాచా సరస్వతీ మహ ఇన్ద్రాయ దుహ
ఇన్ద్రియం పయః సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౩౭

౧౨౪౯. హోతా యక్షత్సురేతసమృషభం నర్యాపసం త్వష్టారమింద్రమశ్వినా భిషజం
న సరస్వతీమోజో న జూతిరింద్రియం వృకో న రభసో భిషగ్ యశః సురయా
భేషజꣳ శ్రియా న మాసరం పయః
సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యంత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౩౮

౧౨౫౦. హోతా యక్షద్వనస్పతిꣳ శమితారꣳ శతక్రతుం భీమం న
మన్యుꣳ రాజానం వ్యాఘ్రం
నమసాశ్వినా భామꣳ సరస్వతీ భిషగింద్రాయ దుహ ఇంద్రియం పయః సోమః
పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యంత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౩౯

౧౨౫౧. హోతా యక్షదగ్నిꣳ స్వాహాజ్యస్య స్తోకానాꣳ స్వాహా మేదసాం
పృథక్ స్వాహా ఛాగమశ్విభ్యాꣳ స్వాహా మేషꣳ సరస్వత్యై
స్వాహా ఋషభమింద్రాయ సిꣳహాయ సహస ఇంద్రియꣳ స్వాహాగ్నిం
న భేషజꣳ స్వాహా సోమమింద్రియꣳ
స్వాహేంద్రꣳ సుత్రామాణꣳ సవితారం వరుణం
భిషజాం పతిꣳ స్వాహా వనస్పతిం ప్రియం పాథో న
భేషజꣳ స్వాహా దేవా ఆజ్యపా జుషాణో అగ్నిర్భేషజం
పయః సోమః పరిస్రుతా ఘృతం మధు వ్యంత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౪౦

౧౨౫౨. హోతా యక్షదశ్వినౌ ఛాగస్య వపాయా మేదసో జుషేతాꣳ హవిర్హోతర్యజ ।
హోతా యక్షత్సరస్వతీం మేషస్య వపాయా మేదసో జుషతాꣳ హవిర్హోతర్యజ ।
హోతా యక్షదింద్రమృషభస్య వపాయా మేదసో జుషతాꣳ హవిర్హోతర్యజ ॥ ౪౧

౧౨౫౩. హోతా యక్షదశ్వినౌ సరస్వతీమింద్రꣳ సుత్రామాణమిమే సోమాః
సురామాణశ్ఛాగైర్న మేషైరృషభైః సుతాః శష్పైర్న తోక్మభిర్లాజైర్మహస్వంతో
మదా మాసరేణ పరిష్కృతాః శుక్రాః పయస్వంతోఽమృతాః
ప్రస్థితా వో మధుశ్చుతస్తానశ్వినా సరస్వతీంద్రః సుత్రామా
వృత్రహా జుషంతాꣳ సోమ్యం మధు పిబంతు మదంతు వ్యంతు హోతర్యజ ॥ ౪౨

౧౨౫౪. హోతా యక్షదశ్వినౌ ఛాగస్య హవిష ఆత్తామద్య మధ్యతో
మేద ఉద్భృతం పురా ద్వేషోభ్యః పురా పౌరుషేయ్యా గృభో ఘస్తాం
నూనం ఘాసే అజ్రాణాం యవసప్రథమానాꣳ సుమత్
క్షరాణాꣳ శతరుద్రియాణామగ్నిష్వాత్తానాం పీవోపవసనానాం పార్శ్వతః
శ్రోణితః శితామత ఉత్సాదతోఽంగాదంగాదవత్తానాం
కరత ఏవాశ్వినా జుషేతాꣳ హవిర్హోతర్యజ ॥ ౪౩

౧౨౫౫. హోతా యక్షత్సరస్వతీం మేషస్య హవిష ఆవయదద్య మధ్యతో
మేద ఉద్భృతం పురా ద్వేషోభ్యః పురా పౌరుషేయ్యా గృభో ఘసన్నూనం
ఘాసే అజ్రాణాం యవసప్రథమానాꣳ సుమత్క్షరాణాꣳ శతరుద్రియాణా
మగ్నిష్వాత్తానాం పీవోపవసనానాం పార్శ్వతః శ్రోణితః శితామత
ఉత్సాదతోఽంగాదంగాదవత్తానాం కరదేవꣳ సరస్వతీ జుషతాꣳ హవిర్హోతర్యజ ॥
౪౪

౧౨౫౬. హోతా యక్షదింద్రమృషభస్య హవిష ఆవయదద్య మధ్యతో
మేద ఉద్భృతం పురా ద్వేషోభ్యః పురా పౌరుషేయ్యా గృభో ఘసన్నూనం
ఘాసే అజ్రాణాం యవసప్రథమానాꣳ సుమత్క్షరాణాꣳ శతరుద్రియాణా
మగ్నిష్వాత్తానాం పీవోపవసనానాꣳ పార్శ్వతః శ్రోణితః
శితామత ఉత్సాదతోఽంగాదంగాదవత్తానాం కరదేవమింద్రో
జుషతాꣳ హవిర్హోతర్యజ ॥ ౪౫

౧౨౫౭. హోతా యక్షద్వనస్పతిమభి హి పిష్టతమయా రభిష్ఠయా రశనయాధిత ।
యత్రాశ్వినోశ్ఛాగస్య హవిషః ప్రియా ధామాని యత్ర సరస్వత్యా మేషస్య
హవిషః ప్రియా ధామాని యత్రేంద్రస్య ఋషభస్య హవిషః ప్రియా ధామాని
యత్రాగ్నేః ప్రియా ధామాని యత్ర సోమస్య ప్రియా ధామాని
యత్రేంద్రస్య సుత్రామ్ణః ప్రియా ధామాని యత్ర సవితుః ప్రియా ధామాని యత్ర

వరుణస్య ప్రియా ధామాని యక్షన్మరుతః ప్రియా పాథా ౧౧ సి యక్ష
దేవానామాజ్యపానాం ప్రియా ధామాని యక్షదగ్నేర్హోతుః ప్రియా ధామాని
తత్రైతా ప్రస్తుత్యేవో ప్రస్తుత్యేవో పావస్రక్షదీయస ఇవ
క్రత్వీ కరదేవం దేవో వనస్పతిర్జుషతాం ౧౧ హవిర్హోతర్యజ ॥ ౪౬

౧౨౫౮. హోతా యక్షదగ్నిꣳ స్విష్టకృతమయాడగ్నిరశ్వినోశ్ఛాగస్య హవిషః
ప్రియా ధామాన్యయాట్ సరస్వత్యా మేషస్య హవిషః
ప్రియా ధామాన్యయాడిన్ద్రస్య ఋషభస్య హవిషః ప్రియా
ధామాన్యయాడగ్నేః ప్రియాధామాన్యయాట్
సోమస్య ప్రియాధామాన్యయాడిన్ద్రస్య
సుత్రామ్ణః ప్రియా ధామాన్యయాట్ సవితుః ప్రియాధామాన్యయాడ్
వరుణస్య ప్రియా ధామాన్యయాడ్ వనస్పతేః ప్రియా పాథా ౧౧ స్యయాడ్
దేవానామాజ్యపానాం ప్రియా ధామాని యక్షదగ్నేర్హోతుః ప్రియా ధామానియక్షత్
స్వం మహిమానమాయజతామేజ్యా ఇషః కృణోతు
సో అధ్వరా జాతవేదా జుషతాం ౧౧ హవిర్హోతర్యజ ॥ ౪౭

౧౨౫౯. దేవం బర్హిః సరస్వతీ సుదేవమిన్ద్రే అశ్వినా। తేజో న
చక్షురక్ష్యోర్బర్హిషా దధురిన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్యవ్యన్తు యజ॥ ౪౮

౧౨౬౦. దేవీర్ద్వారో అశ్వినా భిషజేన్ద్రే సరస్వతీ। ప్రాణం న వీర్యం నసి ద్వారో
దధురిన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ॥ ౪౯

౧౨౬౧. దేవీ ఉషాసావశ్వినా సుత్రామేన్ద్రే సరస్వతీ। బలం న వాచమాస్య ఉషాభ్యాం
దధురిన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥ ౫౦

౧౨౬౨. దేవీ జోష్ట్రీ సరస్వత్యశ్వినేన్ద్రమవర్ధయన్। శ్రోత్రం న కర్ణయోర్యశో జోష్ట్రీభ్యాం
దధురిన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥ ౫౧

౧౨౬౩. దేవీ ఊర్జాహుతీ దుఘే సుదుఘేన్ద్రే సరస్వత్యశ్వినా భిషజావతః। శుక్రం న జ్యోతి
స్తనయోరాహుతీ ధత్త ఇన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥ ౫౨

౧౨౬౪. దేవా దేవానాం భిషజా హోతారావిన్ద్రమశ్వినా।
వషట్కారైః సరస్వతీ త్విషిం న హృదయే మతిꣳ హోతృభ్యాం దధురిన్ద్రియం
వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ॥ ౫౩

౧౨౬౫. దేవీస్తిస్రస్తిస్రో దేవీరశ్వినేడా సరస్వతీ। శూషం న మధ్యే నాభ్యామిన్ద్రాయ
దధురిన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥ ౫౪

౧౨౬౬. దేవ ఇన్ద్రో నరాశꣳసస్త్రివరూథః సరస్వత్యాశ్విభ్యామీయతే రథః।
రేతో న రూపమమృతం జనిత్రమిన్ద్రాయ త్వష్టా దధదిన్ద్రియాణి వసువనే
వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥ ౫౫

౧౨౬౭. దేవో దేవైర్వనస్పతిర్హిరణ్యపర్ణో అశ్విభ్యా ౧౧ సరస్వత్యా సుపిప్పల ఇన్ద్రాయ
పచ్యతే మధు। ఓజో న జూతిరృషభో న భామం వనస్పతిర్నో దధదిన్ద్రియాణి
వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥ ౫౬

౧౨౬౮. దేవం బర్హిర్వారితీనామధ్వరే స్తీర్ణమశ్విభ్యామూర్ణమ్రదాః
సరస్వత్యా స్యోనమిన్ద్ర తే సదః। ఈశాయై మన్యుꣳ రాజానం బర్హిషా
దధురిన్ద్రియం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥ ౫౭

౧౨౬౯. దేవో అగ్నిః స్విష్టకృద్దేవాన్యక్షద్యథాయథꣳ హోతారావిన్ద్రమశ్వినా
వాచా వాచꣳ సరస్వతీమగ్నిꣳ సోమꣳ
స్విష్టకృత్ స్విష్ట ఇన్ద్రః సుత్రామా సవితా వరుణో భిషగిష్టో దేవో వనస్పతిః స్విష్టా
దేవా ఆజ్యపాః స్విష్టో అగ్నిరగ్నినా హోతా హోత్రే స్విష్టకృద్యశో న
దధదిన్ద్రియమూర్జమపచితి ౧౧ స్వధాం వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥ ౫౮

౧౨౭౦. అగ్నిమద్య హోతారమవృణీతాయం యజమానః పచన్ పక్తీః పచన్ పురోడాశాన్
బధ్నన్నశ్విభ్యాం ఛాగꣳ సరస్వత్యై మేషమిన్ద్రాయ ఋషభꣳ

సున్వన్నశ్విభ్యాం సరస్వత్యాఽఇన్ద్రాయ సుత్రామ్ణే సురాసోమాన్ ॥ ౫౯

౧౨౪౧. సూపస్థాఽఅద్య దేవో వనస్పతిరభవదశ్విభ్యాం ఛాగేన
సరస్వత్యై మేషేణేన్ద్రాయఽఋషభేణాక్షఁస్తాన్
మేదస్తః ప్రతి పచతాగృభీషతావీవృధన్త పురోడాశైరపురశ్వినా
సరస్వతీన్ద్రః సుత్రామా సురాసోమాన్ ॥ ౬౦

౧౨౪౨. త్వామద్యఽఋషఽఆర్షేయఽఋషీణాం నపాదవృణీతాయం యజమానో
బహుభ్యఽఆ సఙ్గతేభ్యఽఏష మే దేవేషు వసు వార్యాయక్ష్యతఽఇతి తా యా
దేవా దేవ దానాన్యదుస్తాన్యస్మాఽఆ చ శాస్స్వా చ గురస్వేషితశ్చ హోతరసి
భద్రవాచ్యాయ ప్రేషితో మానుషః సూక్తవాకాయ సూక్తా బ్రూహి ॥ ౬౧

ఇత్యేకవింశోఽధ్యాయః

***

అథ ద్వావింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- ప్రజాపతిః ౧, ౩-౮, ౧౧-౧౪, ౧౬, ౧౯, ౨౦, ౨౨-౩౪। యజ్ఞపురుషః ౨ । విశ్వామిత్రః ౯ । మేధాతిథిః ౧౦। సుతమ్భరః ౧౫ । విశ్వరూపః ౧౭ । అరుణత్రసదస్యూ ౧౮ । స్వస్త్యాత్రేయః ౨౧ ॥

దేవతాః :- సవితా ౧, ౯-౧౪ । విద్వాంసః ౨। అగ్నిః ౩, ౧౫-౧౭, ౧౯ । విశ్వేదేవాః ౪। ఇంద్రాదయః ౫ । అగ్న్యాదయః ౬, ౨౭ । ప్రాణాదయః ౭, ౨౩ । ప్రయత్నవస్త్జీవాదయః ౮ । మనుష్యాః ౧౮ । ప్రాజాపత్యాదయః ౨౦। విద్వాన్ ౨౧ । లిఙ్గోక్తాః ౨౨, ౨౯। దిశః ౨౪ । జలాదయః ౨౫ । వాతాదయః ౨౬ । నక్షత్రాదయః ౨౮ । పశ్వాదయః ౩౦ । మాసాః ౩౧ । వాజాదయః ౩౨। ఆయురాదయః ౩౩ । యజ్ఞః ౩౪ ॥

ఛన్దః :- నిచృత్ పఙ్క్తిః ౧ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౨ । భురి గనుష్టుప్ ౩ । జగతీ ౪, ౨౭। అతిధృతిః ౫ । భురిగతి జగతీ ౬। నిచృదత్యష్టిః స్వరాడత్యష్టిః ౭ । భురిగ్ధృతిః భురిగతిధృతి ౮, ౨౪ । నిచృద్ గాయత్రీ ౯, ౧౩, ౧౫, ౧౬ । గాయత్రీ ౧౦-౧౨, ౧౭। పిపీలికామధ్యా నిచృద్ గాయత్రీ ౧౪। పిపీలికామధ్యా విరాడనుష్టుప్ ౧౮ । విరాట్ ౧౯ । భురిక్కృతిః అతి ధృతిః ౨౦ । ఆర్చ్యనుష్టుప్ ౨౧ । స్వరాడుత్కృతిః ౨౨ । స్వరాడనుష్టుప్ ౨౩। నిచృదతిధృతిః ౨౪ । అష్టిః ౨౫ । స్వరాడభికృతిః ౨౬ । భురిగష్టిః ౨౭ । నిచృదత్యష్టిః ౨౯। కృతిః ౩౦ । భురిగత్యష్టిః ౩౧ । అత్యష్టిః ౩౨। భురిక్కృతిః, భురిగతిధృతిః ౩౩ । భురిగుష్ణిక్ ౩౪ ॥

స్వరః :- పఞ్చమః ౧ । ధైవతః ౨, ౩౩ । గాన్ధారః ౩, ౭, ౧౮, ౨౧, ౨౩, ౨౯, ౩౧, ౩౨ । నిషాదః ౪, ౬, ౨౭, ౩౦ । షడ్జః ౫, ౯-౧౭, ౨౦-౨౨, ౨౪॥ ఋషభః షడ్జః ౮ మధ్యమః ౧౯, ౨౫, ౨౮ । ఋషభః, షడ్జః ౨౦ । ఋషభః ౨౬, ౩౪ । నిషాదః, షడ్జః ౩౩ ॥

విషయసూచిక

౧౨౭౩. తేజో౽సి శుక్రమమృతమాయుష్పా౽ఆయుర్మే పాహి ।
దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే౽శ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామాదదే ॥ ౧

౧౨౭౪. ఇమామగృభ్ణన్ రశనామృతస్య పూర్వ౽ ఆయుషి విదథేషు కవ్యా ।
సా నో౽ అస్మిన్త్సుత౽ ఆ బభూవ౽ ఋతస్య సామన్త్సరమారపన్తీ ॥ ౨

౧౨౭౫. అభిధా౽అసి భువనమసి యన్తాసి ధర్తా ।
స త్వమగ్నిం వైశ్వానరꣳ సప్రథసం గచ్ఛ స్వాహాకృతః ॥ ౩

౧౨౭౬. స్వగా త్వా దేవేభ్యః ప్రజాపతయే బ్రహ్మన్నశ్వం భన్త్స్యామి
దేవేభ్యః ప్రజాపతయే తేన రాధ్యాసమ్ ।
తం బధాన దేవేభ్యః ప్రజాపతయే తేన రాధ్నుహి ॥ ౪

౧౨౭౭. ప్రజాపతయే త్వా జుష్టం ప్రోక్షామీన్ద్రాగ్నిభ్యాం త్వా జుష్టం
ప్రోక్షామి వాయవే త్వా జుష్టం ప్రోక్షామి విశ్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యో జుష్టం ప్రోక్షామి
సర్వేభ్యస్త్వా దేవేభ్యో జుష్టం ప్రోక్షామి । యో౽అర్వన్తం జిఘాꣳసతి
తమభ్యమీతి వరుణః । పరో మర్తః పరః శ్వా ॥ ౫

౧౨౭౮. అగ్నయే స్వాహా సోమాయ స్వాహాపాం మోదాయ స్వాహా
సవిత్రే స్వాహా వాయవే స్వాహా విష్ణవే స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహా
బృహస్పతయే స్వాహా మిత్రాయ స్వాహా వరుణాయ స్వాహా ॥ ౬

౧౨౭౯. హిఙ్కారాయ స్వాహా హిఙ్కృతాయ స్వాహా క్రన్దతే
స్వాహా౽వక్రన్దాయ స్వాహా ప్రోథతే స్వాహా ప్రప్రోథాయ
స్వాహా గన్ధాయ స్వాహా ఘ్రాతాయ స్వాహా నివిష్టాయ
స్వాహోపవిష్టాయ స్వాహా సన్దితాయ స్వాహా వల్గతే
స్వాహాసీనాయ స్వాహా శయానాయ స్వాహా స్వపతే స్వాహా
జాగ్రతే స్వాహా కూజతే స్వాహా ప్రబుద్ధాయ
స్వాహా విజృమ్భమాణాయ స్వాహా విచృతాయ స్వాహా
సꣳహానాయ స్వాహోపస్థితాయ
స్వాహా౽యనాయ స్వాహా ప్రాయణాయ స్వాహా ॥ ౭

౧౨౮౦. యతే స్వాహా ధావతే స్వాహోద్ద్రావాయ స్వాహోద్ద్రుతాయ స్వాహా
శూకారాయ స్వాహా శూకృతాయ స్వాహా నిషణ్ణాయ స్వాహోత్థితాయ స్వాహా
జవాయ స్వాహా బలాయ స్వాహా వివర్త్తమానాయ స్వాహా వివృత్తాయ స్వాహా
విధూన్వానాయ స్వాహా విధూతాయ స్వాహా శుశ్రూషమాణాయ స్వాహా శృణ్వతే
స్వాహేక్షమాణాయ స్వాహేక్షితాయ స్వాహా వీక్షితాయ స్వాహా నిమేషాయ
స్వాహా యదత్తి తస్మై స్వాహా యత్ పిబతి తస్మై స్వాహా యన్మూత్రం కరోతి
తస్మై స్వాహా కుర్వతే స్వాహా కృతాయ స్వాహా ॥ ౮

౧౨౮౧. తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ।
ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥ ౯

౧౨౮౨. హిరణ్యపాణిమూతయే సవితారముప హ్వయే ।
స చేత్తా దేవతా పదమ్ ॥ ౧౦

౧౨౮౩. దేవస్య చేతతో మహీం ప్ర సవితుర్హవామహే ।
సుమతిꣳ సత్యరాధసమ్ ॥ ౧౧

౧౨౮౪. సుష్టుతిం సుమతీవృధో రాతిం సవితురీమహే ।
ప్ర దేవాయ మతీవిదే ॥ ౧౨

౧౨౮౫. రాతిం సత్పతిం మహే సవితారముప హ్వయే ।
ఆసవం దేవవీతయే ॥ ౧౩

౧౨౮౬. దేవస్య సవితుర్మతిమాసవం విశ్వదేవ్యమ్ ।
ధియా భగం మనామహే ॥ ౧౪

౧౨౮౭. అగ్నిం స్తోమేన బోధయ సమిధానో౽అమర్త్యమ్ ।
హవ్యా దేవేషు నో దధత్ ॥ ౧౫

౧౨౮౮. స హవ్యవాడమర్త్య౽ఉశిగ్దూతశ్చనోహితః ।
అగ్నిర్ధియా సమృణ్వతి ॥ ౧౬

౧౨౮౯. అగ్నిం దూతం పురో దధే హవ్యవాహముప బ్రువే ।
దేవాఀ౨ ఆ సాదయాదిహ ॥ ౧౭

౧౨౯౦. అజీజనో హి పవమాన సూర్యం విధారే శక్మనా పయః ।
గోజీరయా రంహమాణః పురంధ్యా ॥ ౧౮

౧౨౯౧. విభూర్మాత్రా ప్రభూః పిత్రాశ్వో౽సి హయో౽స్యత్యో౽సి మయో౽స్యర్వాసి
సప్తిరసి వాజ్యసి వృషాసి నృమణా౽అసి । యయుర్నామాసి
శిశుర్నామాస్యాదిత్యానాం పత్వాన్విహి దేవా౽ ఆశాపాలా౽ ఏతం
దేవేభ్యో౽శ్వం మేధాయ ప్రోక్షితం రక్షతేహ రన్తిరిహ
రమతామిహ ధృతిరిహ స్వధృతిః స్వాహా ॥ ౧౯

౧౨౯౨. కాయ స్వాహా కస్మై స్వాహా కతమస్మై స్వాహా స్వాహాధిమాధీతాయ స్వాహా
మనః ప్రజాపతయే స్వాహా చిత్తం విజ్ఞాతాయాదిత్యై స్వాహాదిత్యై మహ్యై స్వాహా
దిత్యై సుమృడీకాయై స్వాహా సరస్వత్యై స్వాహా సరస్వత్యై పావకాయై స్వాహా
సరస్వత్యై బృహత్యై స్వాహా పూష్ణే స్వాహా పూష్ణే ప్రపథ్యాయ స్వాహా
పూష్ణే నరంధిషాయ స్వాహా త్వష్ట్రే స్వాహా త్వష్ట్రే తురీపాయ స్వాహా
త్వష్ట్రే పురురూపాయ స్వాహా విష్ణవే స్వాహా విష్ణవే నిభూయపాయ స్వాహా
విష్ణవే శిపివిష్టాయ స్వాహా ॥ ౨౦

౧౨౯౩. విశ్వో దేవస్య నేతుర్మర్తో వురీత సఖ్యమ్ ।
విశ్వో రాయ౽ఇషుధ్యతి ద్యుమ్నం వృణీత పుష్యసే స్వాహా ॥ ౨౧

౧౨౯౪. ఆ బ్రహ్మన్ బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతామా రాష్ట్రే రాజన్యః శూర౽
ఇషవ్యో౽తివ్యాధీ మహారథో జాయతాం దోగ్ధ్రీ ధేనుర్వోఢానడ్వానాశుః సప్తిః
పురంధిర్యోషా జిష్ణూ రథేష్ఠాః సభేయో యువాస్య యజమానస్య వీరో జాయతాం
నికామే నికామే నః పర్జన్యో వర్షతు ఫలవత్యో న౽
ఓషధయః పచ్యన్తాం యోగక్షేమో నః కల్పతామ్ ॥ ౨౨

౧౨౯౫. ప్రాణాయ స్వాహా౽పానాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహా చక్షుషే స్వాహా
శ్రోత్రాయ స్వాహా వాచే స్వాహా మనసే స్వాహా ॥ ౨౩

౧౨౯౬. ప్రాచ్యై దిశే స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహా దక్షిణాయై
దిశే స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహా ప్రతీచ్యై దిశే స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహోదీచ్యై దిశే
స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహోర్ధ్వాయై దిశే స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహావాచ్యై దిశే
స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహా ॥ ౨౪

౧౨౯౭. అద్భ్యః స్వాహా వార్భ్యః స్వాహోదకాయ స్వాహా తిష్ఠన్తీభ్యః స్వాహా
స్రవన్తీభ్యః స్వాహా స్యన్దమానాభ్యః స్వాహా కూప్యాభ్యః స్వాహా సూద్యాభ్యః స్వాహా
ధార్యాభ్యః స్వాహార్ణవాయ స్వాహా సముద్రాయ స్వాహా సరిరాయ స్వాహా ॥ ౨౫

౧౨౯౮. వాతాయ స్వాహా ధూమాయ స్వాహాభ్రాయ
స్వాహా మేఘాయ స్వాహా విద్యోతమానాయ స్వాహా స్తనయతే
స్వాహాఽవస్ఫూర్జతే స్వాహా వర్షతే స్వాహాఽవవర్షతే
స్వాహోఽగ్రం వర్షతే స్వాహా శీఘ్రం వర్షతే స్వాహోఽద్
గృహ్ణతే స్వాహోఽద్గృహీతాయ స్వాహా ప్రుష్ణతే స్వాహా శీకాయతే స్వాహా
ప్రుష్వాభ్యః స్వాహా హ్రాదునీభ్యః స్వాహా నీహారాయ స్వాహా ॥ ౨౬

౧౨౯౯. అగ్నయే స్వాహా సోమాయ స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహా
పృథివ్యై స్వాహాన్తరిక్షాయ స్వాహా ।
దివే స్వాహా దిగ్భ్యః స్వాహాశాభ్యః స్వాహోర్వ్యై
దిశే స్వాహార్వాచ్యై దిశే స్వాహా ॥ ౨౭

౧౩౦౦. నక్షత్రేభ్యః స్వాహా నక్షత్రియేభ్యః స్వాహాఽహోరాత్రేభ్యః స్వాహార్ధమాసేభ్యః స్వాహా
మాసేభ్యః స్వాహాఽ ఋతుభ్యః స్వాహార్తవేభ్యః స్వాహా సంవత్సరాయ స్వాహా
ద్యావాపృథివీభ్యాꣳ స్వాహా చన్ద్రాయ స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా రశ్మిభ్యః స్వాహా
వసుభ్యః స్వాహా రుద్రేభ్యః స్వాహాదిత్యేభ్యః స్వాహా మరుద్భ్యః స్వాహా విశ్వేభ్యో
దేవేభ్యః స్వాహా మూలేభ్యః స్వాహా శాఖాభ్యః స్వాహా వనస్పతిభ్యః స్వాహా పుష్పేభ్యః
స్వాహా ఫలేభ్యః స్వాహౌషధీభ్యః స్వాహా ॥ ౨౮

౧౩౦౧. పృథివ్యై స్వాహాన్తరిక్షాయ స్వాహా దివే స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా
చన్ద్రాయ స్వాహా నక్షత్రేభ్యః స్వాహాద్భ్యః స్వాహౌషధీభ్యః స్వాహా వనస్పతిభ్యః
స్వాహా పరిప్లవేభ్యః స్వాహా చరాచరేభ్యః స్వాహా సరీసృపేభ్యః స్వాహా ॥ ౨౯

౧౩౦౨. అసవే స్వాహా వసవే స్వాహా విభువే స్వాహా వివస్వతే స్వాహా
గణశ్రియే స్వాహా గణపతయే స్వాహాభిభువే స్వాహాధిపతయే స్వాహా శూషాయ
స్వాహా సꣳసర్పాయ స్వాహా చన్ద్రాయ స్వాహా
జ్యోతిషే స్వాహా మలిమ్లుచాయ స్వాహా దివా పతయతే స్వాహా ॥ ౩౦

౧౩౦౩. మధవే స్వాహా మాధవాయ స్వాహా శుక్రాయ స్వాహా శుచయే స్వాహా నభసే స్వాహా
నభస్యాయ స్వాహేషాయ స్వాహోర్జాయ స్వాహా సహసే స్వాహా సహస్యాయ
స్వాహా తపసే స్వాహా తపస్యాయ స్వాహాꣳహసస్పతయే స్వాహా ॥ ౩౧

౧౩౦౪. వాజాయ స్వాహా ప్రసవాయ స్వాహాపిజాయ స్వాహా
క్రతవే స్వాహా స్వః స్వాహా మూర్ధ్నే స్వాహా వ్యశ్నువినే
స్వాహాన్త్యాయ స్వాహాన్త్యాయ భౌవనాయ స్వాహా
భువనస్య పతయే స్వాహాధిపతయే స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ॥ ౩౨

౧౩౦౫. ఆయుర్యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వాహా ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వాహాపానో
యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వాహా వ్యానో యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వాహోదానో యజ్ఞేన
కల్పతాꣳ స్వాహా సమానో యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వాహా చక్షుర్యజ్ఞేన
కల్పతాꣳ స్వాహా శ్రోత్రం యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వాహా వాగ్యజ్ఞేన
కల్పతాꣳ స్వాహా మనో యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వాహాత్మా యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వాహా
బ్రహ్మా యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వాహా జ్యోతిర్యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వాహా స్వర్యజ్ఞేన
కల్పతాꣳ స్వాహా పృష్ఠం యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వాహా
యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతాꣳ స్వాహా ॥ ౩౩

౧౩౦౬. ఏకస్మై స్వాహా ద్వాభ్యాꣳ స్వాహా శతాయ స్వాహైక
శతాయ స్వాహా వ్యుష్ట్యై స్వాహా స్వర్గాయ స్వాహా ॥ ౩౪

ఇతి ద్వావింశోఽధ్యాయః

***

అథ త్రయోవింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- ప్రజాపతిః ౧-౬౫ ॥

దేవతాః:- పరమేశ్వరః ౧-౫, ౫౨ । సూర్యః ౬, ౧౦ । ఇన్ద్రః ౭ । వాయ్వాదయః ౮ । జిజ్ఞాసుః ౯, ౧౧, ౪౫, ౪౭ । విద్యుదాదయః ౧౨ । బ్రహ్మాదయః ౧౩, ౪౮ । బ్రహ్మ ౧౪ । విద్వాన్ ౧౫ । సవితా ౧౬ । అగ్న్యాదయః ౧౭ । ప్రాణాదయః ౧౮ । గణపతిః ౧౯ । రాజప్రజే ౨౦, ౨౨, ౨౩, ౩౧ । న్యాయాధీశః ౨౧ । భూమిసూర్యౌ ౨౪, ౨౫ । శ్రీః ౨౬, ౨౭ । ప్రజాపతిః ౨౮ । విద్వాంసః ౨౯, ౩౩ । రాజా ౩౦, ౩౨, ౪౩, ౪౪ । ప్రజా ౩౪, ౩౫, ౪౦, ౪౧ । స్త్రియః ౩౬, ౩౭ । సభాపతిః ౩౮ । అధ్యాపకః ౩౯, ౪౨ । సూర్యాదయః ౪౬ । ప్రష్టుసమాధాతారౌ ౪౯ । ఈశ్వరః ౫౦, ౬౪, ౬౫ । పురుషేశ్వరః ౫౧ । ప్రష్టా ౫౩, ౫౫, ౫౭, ౫౯, ౬౧ । సమాధాతా ౫౪, ౫౬, ౬౦, ౬౨, ౬౩ । సమిధా ౫౮ ॥

ఛన్దః:- త్రిష్టుప్ ౧, ౩, ౬౦ । స్వరాడాకృతిః ౨ । నికృతిః ౪ । గాయత్రీ ౫ । విరాడ్ గాయత్రీ ౬ । నిచృద్ బృహతీ ౭ । నిచృదత్యష్టి ౮ । అనుష్టుప్ ౧౦, ౧౧, ౨౬, ౨౭, ౨౯, ౩౧, ౩౨, ౩౭, ౪౦, ౪౧, ౪౩, ౪౬-౪౯, ౫౩, ౫౫ । నిచృదనుష్టుప్ ౯, ౧౨, ౧౪, ౧౫, ౨౪, ౨౫, ౨౮, ౩౦, ౩౪, ౩౫, ౪౫, ౫౪ । భురిగతిజగతీ ౧౩ । విరాడ్ జగతీ ౧౬, ౧౮ । అతి శక్వరీ ౧౭ । శక్వరీ ౧౯ । స్వరాడనుష్టుప్ ౨౦ । భురిగ్గాయత్రీ ౨౧, ౩౯ । విరాడనుష్టుప్ ౧౫, ౨౨, ౬౩ । బృహతీ ౨౩ । ఉష్ణిక్ ౩౩, ౪౪ । భురిగుష్ణిక్ ౩౫, ౩౬, ౪౨ । ఉష్ణిక్ ౪౪ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౩౮, ౪౯, ౫౦, ౫౭-౫౯, ౬౧ । పఙ్క్తిః ౫౧ । విరాట్ త్రిష్టుప్ ౫౨, ౬౨, ౬౫ । స్వరాడుష్ణిక్ ౫౬ । విరాడుష్ణిక్ ౬౪ ।

స్వరః :- ధైవతః ౧, ౩, ౧౯, ౩౮, ౪౯, ౫౦, ౫౨, ౫౭-౬౨, ౬౫ । పఞ్చమః ౨, ౧౭, ౫౧ । మధ్యమః ౪, ౭, ౨౩, షడ్జః ౫, ౬, ౨౧, ౩౯ । గాన్ధారః ౮-౧౨, ౧౪, ౧౫, ౨౦, ౨౨, ౨౪-౩౨, ౩౪, ౩౭, ౪౦, ౪౧, ౪౩, ౪౫-౪౯, ౫౩-౫౫, ౬౩ । నిషాదః ౧౩, ౧౬, ౧౮ । ఋషభః ౩౩, ౩౫, ౩౬, ౪౨, ౪౪, ౫౬, ౬౪ ।

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	పరమాత్మ మహిమ	౧, ౨, ౩, ౪, ౫, ౬
౨.	సృష్టిగుణము	౭
౩.	యోగప్రశంస	
౪.	సృష్టిపదార్థముల ప్రశంస	౧౬, ౧౭
౫.	రాజు యొక్కయు, ప్రజల యొక్కయు గుణముల వర్ణన	౨౦, ౩౩
౬.	శాస్త్రోపదేశము	౧౩, ౧౪, ౧౫
౭.	వర్ణ భేదములు	౩౪, ౩౯, ౪౨, ౪౩
౮.	స్త్రీ పురుషుల పరస్పర గుణములు	౪౦, ౪౧, ౪౪, ౪౫, ౪౬
౯.	ప్రశ్నోత్తరములు	౯, ౧౦, ౧౧, ౧౨, ౪౭, ౪౮, ౪౯, ౫౦, ౫౧, ౫౨, ౫౩, ౫౪, ౫౫, ౫౬, ౫౭, ౫౮, ౫౯, ౬౦, ౬౧, ౬౨
౧౦.	ఈశ్వరుని గుణములు	౬౩, ౬౪, ౬౫
౧౧.	యజ్ఞమునకు వ్యాఖ్య	౫౭, ౫౮
౧౨.	రేఖాగణితాదుల వర్ణన	౬౧, ౬౨

౧౩౦౭. హిరణ్యగర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేకఽఆసీత్ ।
స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౧

౧౩౦౮. ఉపయామగృహీతోఽసి ప్రజాపతయే త్వా జుష్టం
గృహ్ణామ్యేష తే యోనిః సూర్యస్తే మహిమా ।
యస్తేఽహన్త్సంవత్సరే మహిమా సమ్బభూవ యస్తే
వాయావన్తరిక్షే మహిమా సమ్బభూవ యస్తే దివి సూర్యే
మహిమా సమ్బభూవ తస్మై తే మహిమ్నే ప్రజాపతయే స్వాహా దేవేభ్యః ॥ ౨

౧౩౦౯. యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైకఽఇద్రాజా జగతో బభూవ ।
యఽఈశేఽఅస్య ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౩

౧౩౧౦. ఉపయామగృహీతోఽసి ప్రజాపతయే త్వా జుష్టం
గృహ్ణామ్యేష తే యోనిశ్చన్ద్రమాస్తే మహిమా ।
యస్తే రాత్రౌ సంవత్సరే మహిమా సమ్బభూవ యస్తే పృథివ్యామగ్నౌ
మహిమా సమ్బభూవ యస్తే నక్షత్రేషు
చన్ద్రమసి మహిమా సమ్బభూవ తస్మై తే మహిమ్నే
ప్రజాపతయే దేవేభ్యః స్వాహా ॥ ౪

౧౩౧౧. యుఞ్జన్తి బ్రధ్నమరుషం చరన్తం పరి తస్థుషః । రోచన్తే రోచనా దివి ॥ ౫

౧౩౧౨. యుఞ్జన్త్యస్య కామ్యా హరీ విపక్షసా రథే । శోణా ధృష్ణూ నృవాహసా ॥ ౬

౧౩౧౩. యద్వాతోఽఅపోఽఅగనీగన్ప్రియామిన్ద్రస్య తన్వమ్ ।
ఏతꣳ స్తోతరనేన పథా పునరశ్వమావర్తయాసి నః ॥ ౭

౧౩౧౪. వసవస్త్వాఞ్జన్తు గాయత్రేణ ఛన్దసా రుద్రాస్త్వాఞ్జన్తు త్రైష్టుభేన
ఛన్దసాదిత్యాస్త్వాఞ్జన్తు జాగతేన ఛన్దసా ।
భూర్భువః స్వర్లాజీఞ్ఛాచీన్యవ్యే గవ్యఽఏతదన్న
మత్త దేవాఽఏతదన్నమద్ధి ప్రజాపతే ॥ ౮

౧౩౧౫. కః స్విదేకాకీ చరతి కఽఉ స్విజ్జాయతే పునః ।
కిꣳ స్విద్ధిమస్య భేషజం కిమ్వావపనం మహత్ ॥ ౯

౧౩౧౬. సూర్యఽఏకాకీ చరతి చన్ద్రమా జాయతే పునః ।
అగ్నిర్హిమస్య భేషజం భూమిరావపనం మహత్ ॥ ౧౦

౧౩౧౭. కా స్విదాసీత్పూర్వచిత్తిః కిꣳ స్విదాసీద్బృహద్వయః ।
కా స్విదాసీత్పిలిప్పిలా కా స్విదాసీత్పిశఙ్గిలా ॥ ౧౧

౧౩౧౮. ద్యౌరాసీత్పూర్వచిత్తిరశ్వఽఆసీద్బృహద్వయః ।
అవిరాసీత్పిలిప్పిలా రాత్రిరాసీత్పిశఙ్గిలా ॥ ౧౨

౧౩౧౯. వాయుష్ట్వా పచతైరవత్వసితగ్రీవశ్ఛాగైర్న్యగ్రోధశ్చమసైః శల్మలిర్వృద్ధ్యా ।
ఏష స్య రాథ్యో వృషా పడ్భిశ్చతుర్భిరేదగన్ బ్రహ్మా కృష్ణశ్చ
నోఽవతు నమోఽగ్నయే ॥ ౧౩

౧౩౨౦. సꣳశితో రశ్మినా రథః సꣳశితో రశ్మినా హయః ।
సꣳశితో అప్స్వప్సుజా బ్రహ్మా సోమపురోగవః ॥ ౧౪

౧౩౨౧. స్వయం వాజిꣳస్తన్వం కల్పయస్వ స్వయం యజస్వ స్వయం జుషస్వ ।
మహిమా తేఽన్యేన న సన్నశే ॥ ౧౫

౧౩౨౨. న వాఽఉఽఏతన్మ్రియసే న రిష్యసి దేవాꣳ॥ఇదేషి పథిభిః సుగేభిః ।
యత్రాసతే సుకృతో యత్ర తే యయుస్తత్ర త్వా దేవః సవితా దధాతు ॥ ౧౬

౧౩౨౩. అగ్నిః పశురాసీత్తేనాయజన్త సఽఏతం లోకమజయద్యస్మిన్నగ్నిః
స తే లోకో భవిష్యతి తం జేష్యసి పిబైతాఽఅపః । వాయుః పశురాసీత్తేనాయజన్త
సఽఏతం లోకమజయద్యస్మిన్ వాయుః స తే లోకో
భవిష్యతి తం జేష్యసి పిబైతాఽఅపః । సూర్యః పశురాసీత్తేనా
యజన్త సఽఏతం లోకమజయద్
యస్మిన్త్సూర్యః స తే లోకో భవిష్యతి తం జేష్యసి పిబైతాఽఅపః ॥ ౧౭

౧౩౨౪. ప్రాణాయ స్వాహాపానాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహా ।
అమ్బేఽఅమ్బికేఽమ్బాలికే న మా నయతి కశ్చన ।
ససస్త్యశ్వకః సుభద్రికాం కామ్పీలవాసినీమ్ ॥ ౧౮

౧౩౨౫. గణానాం త్వా గణపతిꣳ హవామహే ప్రియాణాం త్వా
ప్రియపతిꣳ హవామహే నిధీనాం త్వా
నిధిపతిꣳ హవామహే వసో మమ ।

ఆహమజాని గర్భధమా త్వమజాసి గర్భధమ్ ॥ ౧౯

౧౩౨౬. తా ఉభౌ చతురః పదః సంప్రసారయావ స్వర్గే లోకే ।
ప్రోర్ణువాథాం వృషా వాజీ రేతోధా రేతో దధాతు ॥ ౨౦

౧౩౨౭. ఉత్సక్థ్యా అవ గుదం ధేహి సమఞ్జిం చారయా వృషన్ ।
య స్త్రీణాం జీవభోజనః ॥ ౨౧

౧౩౨౮. యకాసకౌ శకున్తికాహలగితి వఞ్చతి । ఆహన్తి గభే పసో నిగల్గలీతి ధారకా ॥ ౨౨

౧౩౨౯. యకోఽసకౌ శకున్తక ఆహలగితి వఞ్చతి ।
వివక్షత ఇవ తే ముఖమధ్వర్యో మా నస్త్వమభి భాషథాః ॥ ౨౩

౧౩౩౦. మాతా చ తే పితా చ తేఽగ్రం వృక్షస్య రోహతః ।
ప్రతిలామీతి తే పితా గభే ముష్టిమతంసయత్ ॥ ౨౪

౧౩౩౧. మాతా చ తే పితా చ తేఽగ్రే వృక్షస్య క్రీడతః ।
వివక్షత ఇవ తే ముఖం బ్రహ్మన్మా త్వం వదో బహు ॥ ౨౫

౧౩౩౨. ఊర్ధ్వామేనాముచ్ఛ్రాపయ గిరౌ భారం హరన్నివ ।
అథాస్యై మధ్యమేధతాం శీతే వాతే పునన్నివ ॥ ౨౬

౧౩౩౩. ఊర్ధ్వమేనముచ్ఛ్రయతాద్ గిరౌ భారం హరన్నివ ।
అథాస్య మధ్యమేజతు శీతే వాతే పునన్నివ ॥ ౨౭

౧౩౩౪. యదస్యా అంహుభేద్యాః కృధు స్థూలముపాతసత్ ।
ముష్కావిదస్యా ఏజతో గోశఫే శకులావివ ॥ ౨౮

౧౩౩౫. యద్దేవాసో లలామగుం ప్రవిష్టీమినమావిషుః ।
సక్థ్నా దేదిశ్యతే నారీ సత్యస్యాక్షిభువో యథా ॥ ౨౯

౧౩౩౬. యద్ధరిణో యవమత్తి న పుష్టం పశు మన్యతే ।
శూద్రా యదర్యజారా న పోషాయ ధనాయతి ॥ ౩౦

౧౩౩౭. యద్ధరిణో యవమత్తి న పుష్టం బహు మన్యతే ।
శూద్రో యదర్యాయై జారో న పోషమను మన్యతే ॥ ౩౧

౧౩౩౮. దధిక్రావ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః ।
సురభి నో ముఖా కరత్ప్రణ ఆయూంషి తారిషత్ ॥ ౩౨

౧౩౩౯. గాయత్రీ త్రిష్టుబ్జగత్యనుష్టుప్పఙ్క్త్యా సహ ।
బృహత్యుష్ణిహా కకుప్సూచీభిః శమ్యన్తు త్వా ॥ ౩౩

౧౩౪౦. ద్విపదా యాశ్చతుష్పదాస్త్రిపదా యాశ్చ షట్పదాః ।
విచ్ఛన్దా యాశ్చ సచ్ఛన్దాః సూచీభిః శమ్యన్తు త్వా ॥ ౩౪

౧౩౪౧. మహానామ్న్యో రేవత్యో విశ్వా ఆశాః ప్రభూవరీః ।
మైఘీర్విద్యుతో వాచః సూచీభిః శమ్యన్తు త్వా ॥ ౩౫

౧౩౪౨. నార్యస్తే పత్న్యో లోమ విచిన్వన్తు మనీషయా ।
దేవానాం పత్న్యో దిశః సూచీభిః శమ్యన్తు త్వా ॥ ౩౬

౧౩౪౩. రజతా హరిణీః సీసా యుజో యుజ్యన్తే కర్మభిః ।
అశ్వస్య వాజినస్త్వచి సిమాః శమ్యన్తు శమ్యన్తీః ॥ ౩౭

౧౩౪౪. కువిదఙ్గ యవమన్తో యవం చిద్యథా దాన్త్యనుపూర్వం వియూయ ।
ఇహేహైషాం కృణుహి భోజనాని యే బర్హిషో నమ ఉక్తిం యజన్తి ॥ ౩౮

౧౩౪౫. కస్త్వా ఛ్యతి కస్త్వా విశాస్తి కస్తే గాత్రాణి శమ్యతి ।
క ఉ తే శమితా కవిః ॥ ౩౯

౧౩౪౬. ఋతవస్త ఋతుథా పర్వ శమితారో వి శాసతు ।

సంవత్సరస్య తేజసా శమీభిః శమ్యన్తు త్వా ॥ ౪౦

౧౩౪౭. అర్ధమాసాః పరూꣳషి తే మాసా ఆ చ్ఛ్యన్తు శమ్యన్తః ।
అహోరాత్రాణి మరుతో విలిష్టꣳ సూదయన్తు తే ॥ ౪౧

౧౩౪౮. దైవ్యా అధ్వర్యవస్త్వా చ్ఛ్యన్తు వి చ శాసతు ।
గాత్రాణి పర్వశస్తే సిమాః కృణ్వన్తు శమ్యన్తీః ॥ ౪౨

౧౩౪౯. ద్యౌస్తే పృథివ్యన్తరిక్షం వాయుశ్ఛిద్రం పృణాతు తే ।
సూర్యస్తే నక్షత్రైః సహ లోకం కృణోతు సాధుయా ॥ ౪౩

౧౩౫౦. శం తే పరేభ్యో గాత్రేభ్యః శమస్త్వవరేభ్యః ।
శమస్థభ్యో మజ్జభ్యః శమ్వస్తు తన్వై తవ ॥ ౪౪

౧౩౫౧. కః స్విదేకాకీ చరతి క ఉ స్విజ్జాయతే పునః ।
కిꣳ స్విద్ధిమస్య భేషజం కిమ్వావపనం మహత్ ॥ ౪౫

౧౩౫౨. సూర్య ఏకాకీ చరతి చన్ద్రమా జాయతే పునః ।
అగ్నిర్హిమస్య భేషజం భూమిరావపనం మహత్ ॥ ౪౬

౧౩౫౩. కిꣳ స్విత్సూర్యసమం జ్యోతిః కిꣳ సముద్రసమꣳ సరః ।
కిꣳ స్విత్పృథివ్యై వర్షీయః కస్య మాత్రా న విద్యతే ॥ ౪౭

౧౩౫౪. బ్రహ్మ సూర్యసమం జ్యోతిర్ద్యౌః సముద్రసమꣳ సరః ।
ఇన్ద్రః పృథివ్యై వర్షీయాన్ గోస్తు మాత్రా న విద్యతే ॥ ౪౮

౧౩౫౫. పృచ్ఛామి త్వా చితయే దేవసఖ యది త్వమత్ర మనసా జగన్థ ।
యేషు విష్ణుస్త్రిషు పదేష్వేష్టస్తేషు విశ్వం భువనమా వివేశా౩ ॥ ౪౯

౧౩౫౬. అపి తేషు త్రిషు పదేష్వస్మి యేషు విశ్వం భువనమా వివేశ ।
సద్యః పర్యేమి పృథివీముత ద్యామేకేనాఙ్గేన దివో అస్య పృష్ఠమ్ ॥ ౫౦

౧౩౫౭. కేష్వన్తః పురుష ఆ వివేశ కాన్యన్తః పురుషే అర్పితాని ।
ఏతద్బ్రహ్మన్నుప వల్హామసి త్వా కిꣳ స్విన్నః ప్రతి వోచాస్యత్ర ॥ ౫౧

౧౩౫౮. పఞ్చస్వన్తః పురుష ఆ వివేశ తాన్యన్తః పురుషే అర్పితాని ।
ఏతత్త్వాత్ర ప్రతిమన్వానో అస్మి న మాయయా భవస్యుత్తరో మత్ ॥ ౫౨

౧౩౫౯. కా స్విదాసీత్పూర్వచిత్తిః కిꣳ స్విదాసీద్బృహద్వయః ।
కా స్విదాసీత్పిలిప్పిలా కా స్విదాసీత్పిశఙ్గిలా ॥ ౫౩

౧౩౬౦. ద్యౌరాసీత్పూర్వచిత్తిరశ్వ ఆసీద్బృహద్వయః ।
అవిరాసీత్పిలిప్పిలా రాత్రిరాసీత్పిశఙ్గిలా ॥ ౫౪

౧౩౬౧. కా ఈమరే పిశఙ్గిలా కా ఈం కురుపిశఙ్గిలా ।
క ఈమాస్కన్దమర్షతి క ఈం పన్థాం వి సర్పతి ॥ ౫౫

౧౩౬౨. అజారే పిశఙ్గిలా శ్వావిత్కురుపిశఙ్గిలా ।
శశ ఆస్కన్దమర్షత్యహిః పన్థాం వి సర్పతి ॥ ౫౬

౧౩౬౩. కత్యస్య విష్ఠాః కత్యక్షరాణి కతి హోమాసః కతిధా సమిద్ధః ।
యజ్ఞస్య త్వా విదథా పృచ్ఛమత్ర కతి హోతార ఋతుశో యజన్తి ॥ ౫౭

౧౩౬౪. షడస్య విష్ఠాః శతమక్షరాణ్యశీతిర్హోమాః సమిధో హ తిస్రః ।
యజ్ఞస్య తే విదథా ప్ర బ్రవీమి సప్త హోతార ఋతుశో యజన్తి ॥ ౫౮

౧౩౬౫. కో అస్య వేద భువనస్య నాభిం కో ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షమ్ ।
కః సూర్యస్య వేద బృహతో జనిత్రం కో వేద చన్ద్రమసం యతోజాః ॥ ౫౯

౧౩౬౬. వేదాహమస్య భువనస్య నాభిం వేద ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షమ్ ।
వేద సూర్యస్య బృహతో జనిత్రమథో వేద చన్ద్రమసం యతోజాః ॥ ౬౦

౧౩౬౭. పృచ్ఛామి త్వా పరమన్తం పృథివ్యాః పృచ్ఛామి యత్ర భువనస్య నాభిః ।

పృచ్ఛామి త్వా వృష్ణోఽఅశ్వస్య రేతః పృచ్ఛామి వాచః పరమం వ్యోమ ॥ ౬౧

౧౩౬౮. ఇయం వేదిః పరోఽఅన్తః పృథివ్యాఽఅయం యజ్ఞో భువనస్య నాభిః ।
అయꣳ సోమో వృష్ణోఽఅశ్వస్య రేతో బ్రహ్మాయం వాచః పరమం వ్యోమ ॥ ౬౨

౧౩౬౯. సుభూః స్వయమ్భూః ప్రథమోఽన్తర్మహత్యర్ణవే ।
దధే హ గర్భమృత్వియం యతో జాతః ప్రజాపతిః ॥ ౬౩

౧౩౭౦. హోతా యక్షత్ప్రజాపతిꣳ సోమస్య మహిమ్నః ।
జుషతాం పిబతు సోమꣳ హోతర్యజ ॥ ౬౪

౧౩౭౧. ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా రూపాణి పరి తా బభూవ । యత్కామాస్తే
జుహుమస్తన్నోఽఅస్తు వయꣳ స్యామ పతయో రయీణామ్॥ ౬౫

ఇతి త్రయో వింశోఽధ్యాయః

***

అథ చతుర్వింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- ప్రజాపతిః ౧-౪౦ ॥

దేవతాః:- ప్రజాపతిః ౧ । సోమాదయః ౨ । అశ్వ్యాదయః ౩ । మారుతాదయః ౪। విశ్వేదేవాః ౫ । ఆగ్నేయ్యాదయః ౬, ౯, ౧౨, ౧౪, ౧౬, ౨౩, ౩౪ । ఇన్ద్రాదయః ౭, ౧౫ । ఇంద్రాగ్న్యాదయః ౮, ౧౭ । అన్తరిక్షాదయః ౧౦ । వసన్తాదయః ౧౧, ౨౦। విరాజాదయః ౧౩ । పితరః ౧౮ । వాయుః ౧౯ । వరుణః ౨౧ । సోమాదయః ౨౨, ౨౪, ౩౨ । కాలావయవాః ౨౫ । భూమ్యాదయః ౨౬ । వస్వాదయః ౨౭ । ఈశానాదయః ౨౮। ప్రాజాపత్యాదయః ౨౯-౩౧ । మిత్రాదయః ౩౩ । చన్ద్రాదయః ౩౫ । అశ్వ్యాదయః ౩౬। అర్ధమాసాదయః ౩౭। వర్షాదయః ౩౮। ఆదిత్యాదయః ౩౯। విశ్వేదేవాదయః ౪౦ ॥

ఛన్దః:- భురిక్ పంక్తిః ౧ । నిచృత్సంస్కృతిః ౨ । నిచృదతిజగతీ ౩ । విరాడతిధృతిః ౪ । నిచృద్ బృహతీ ౫, ౨౭ । విరాడ్ పఙ్క్తిః ౬ । అతి జగతీ ౭ । విరాడ్ బృహతీ ౮, ౧౧ । నిచృత్పఙ్క్తిః ౯ । విరాడ్ గాయత్రీ ౧౦ । స్వరాడనుష్టుప్ ౧౨ । నిచృదనుష్టుప్ ౧౩। భురిగతి జగతీ ౧౪, ౧౮ । విరాడుష్ణిక్ ౧౫ । శక్వరీ ౧౬, ౪౦ । భురిగ్గాయత్రీ ౧౭ । త్రిపాద్ గాయత్రీ ౧౯ । విరాడ్జగతీ ౨౦ । బృహతీ ౨౧, ౨౮ । పఙ్క్తిః ౨౩ । భురిక్ పఙ్క్తిః ౨౪। స్వరాట్ పఙ్క్తిః ౨౫ । భురిగనుష్టుప్ ౨౬ । విరాడనుష్టుప్ ౨౯। నిచృదతిధృతిః ౩౦ । స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ౩౧, ౩౯ । భురిగ్జగతీ ౩౨, ౩౭ । స్వరాట్ శక్వరీ ౩౪ । నిచృచ్ఛక్వరీ ౩౫। నిచృజ్జగతీ ౩౬ । స్వరాడ్ జగతీ ౩౮ । భురిగతిజగతీ ౩౩ ॥

స్వరః :- గాన్ధారః ౧, ౨, ౧౨, ౧౩, ౨౬, ౨౯ । నిషాదః ౩, ౭, ౧౪, ౧౮, ౨౦, ౩౨, ౩౩, ౩౬-౩౮ । షడ్జః ౪, ౧౦, ౧౭, ౧౯, ౩౦ । మధ్యమః ౫, ౮, ౧౧, ౨౧, ౨౨, ౨౭, ౨౮ । ఋషభః ౬, ౧౫ । పఞ్చమః ౯, ౨౩-౨౫ । ధైవతః ౧౬, ౩౧, ౩౪, ౩౫, ౩౯, ౪౦ ॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	మానవులు పశువుల నుండి ఎటువంటి ఉపకారమును గ్రహించవలయును?	౧
౨.	ఏ పశువు ఎటువంటి గుణములు గలవి?	౨, ౩, ౪, ౫, ౬, ౭, ౮, ౯, ౧౦, ౧౧, ౧౨, ౧౩, ౧౪, ౧౫
౩.	దేని కొరకేది రక్షింప తగియున్నది?	౧౬, ౧౭, ౧౮, ౧౯
౪.	దేని కొరకు దేనిని సమాశ్రయించవలయును?	౨౦
౫.	ఏవి ఎందులకు సేవించదగినవి?	౨౧, ౨౨, ౨౩, ౨౪, ౨౫, ౨౬, ౨౭, ౨౮, ౨౯, ౩౦, ౩౧, ౩౨, ౩౩, ౩౪, ౩౫, ౩౬, ౩౭, ౩౮, ౩౯, ౪౦

౧౩౭౨. అశ్వస్తూపరో గోమృగస్తే ప్రాజాపత్యాః కృష్ణగ్రీవఽఆగ్నేయో రరాటే

పురస్తాత్ సారస్వతీ మేష్యధస్తాద్ధన్వో రాశ్వినావధో రామౌ బాహ్వోః సోమాపౌష్ణః
శ్యామో నాభ్యాఀ సౌర్యయామౌ శ్వేతశ్చ కృష్ణశ్చ
పార్శ్వయోస్త్వాష్ట్రౌ లోమశసక్థౌ సక్థ్యోర్వాయవ్యః
శ్వేతః పుచ్ఛ ఇన్ద్రాయ స్వపస్యాయ వేహద్వైష్ణవో వామనః ॥ ౧

౧౩౭౩. రోహితో ధూమ్రరోహితః కర్కన్ధురోహితస్తే సౌమ్యా బభ్రురరుణబభ్రుః
శుకబభ్రుస్తే వారుణాః శితిరన్ధ్రో ఽన్యతః శితిరన్ధ్రః సమన్తశితిరన్ధ్రస్తే సావిత్రాః
శితిబాహురన్యతః శితిబాహుః సమన్త శితిబాహుస్తే బార్హస్పత్యాః పృషతీ క్షుద్ర
పృషతీ స్థూల పృషతీ తా మైత్రావరుణ్యః ॥ ౨

౧౩౭౪. శుద్ధవాలః సర్వశుద్ధవాలో మణివాలస్త ఆశ్వినాః శ్వేతః శ్వేతాక్షో ఽరుణస్తే
రుద్రాయ పశుపతయే కర్ణా యామా అవలిప్తా రౌద్రా నభోరూపాః పార్జన్యాః ॥ ౩

౧౩౭౫. పృశ్నిస్తిరశ్చీనపృశ్నిరూర్ధ్వ పృశ్నిస్తే మారుతాః ఫల్గూర్లోహితోర్ణీ
పలక్షీ తాః సారస్వత్యః ప్లీహాకర్ణః శుణ్ఠాకర్ణో ఽధ్యాలోహకర్ణస్తే త్వాష్ట్రాః కృష్ణగ్రీవః
శితికక్షో ఽఞ్జిసక్థస్త ఐన్ద్రాగ్నాః కృష్ణాఞ్జిరల్పాఞ్జిర్మహాఞ్జిస్త ఉషస్యాః ॥ ౪

౧౩౭౬. శిల్పా వైశ్వదేవ్యో రోహిణ్యస్త్ర్యవయో వాచే ఽవిజ్ఞాతా అదిత్యై
సరూపా ధాత్రే వత్సతర్యో దేవానాం పత్నీభ్యః ॥ ౫

౧౩౭౭. కృష్ణగ్రీవా ఆగ్నేయాః శితిభ్రవో వసూనాఀ రోహితా రుద్రాణాఀ శ్వేతా
అవరోకిణ ఆదిత్యానాం నభోరూపాః పార్జన్యాః ॥ ౬

౧౩౭౮. ఉన్నత ఋషభో వామనస్త ఐన్ద్రావైష్ణవా ఉన్నతః శితిబాహుః
శితిపృష్ఠస్త ఐన్ద్రాబార్హస్పత్యాః శుకరూపా వాజినాః కల్మాషా ఆగ్నిమారుతాః
శ్యామాః పౌష్ణాః ॥ ౭

౧౩౭౯. ఏతా ఐన్ద్రాగ్నా ద్విరూపా అగ్నీషోమీయా వామనా అనడ్వాహ
ఆగ్నావైష్ణవా వశా మైత్రావరుణ్యో ఽన్యతఏన్యో మైత్ర్యః ॥ ౮

౧౩౮౦. కృష్ణగ్రీవా ఆగ్నేయా బభ్రవః సౌమ్యాః శ్వేతా వాయవ్యా అవిజ్ఞాతా
అదిత్యై సరూపా ధాత్రే వత్సతర్యో దేవానాం పత్నీభ్యః ॥ ౯

౧౩౮౧. కృష్ణా భౌమా ధూమ్రా ఆన్తరిక్షా బృహన్తో దివ్యాః ।
శబలా వైద్యుతాః సిధ్మాస్తారకాః ॥ ౧౦

౧౩౮౨. ధూమ్రాన్ వసన్తాయాలభతే శ్వేతాన్ గ్రీష్మాయ కృష్ణాన్ వర్షాభ్యో ఽరుణాఞ్ఛరదే
పృషతో హేమన్తాయ పిశఙ్గాఞ్ఛిశిరాయ ॥ ౧౧

౧౩౮౩. త్ర్యవయో గాయత్ర్యై పఞ్చావయస్త్రిష్టుభే దిత్యవాహో జగత్యై
త్రివత్సా అనుష్టుభే తుర్యవాహ ఉష్ణిహే ॥ ౧౨

౧౩౮౪. పష్ఠవాహో విరాజ ఉక్షాణో బృహత్యా ఋషభాః ।
కకుభే ఽనడ్వాహః పఙ్క్త్యై ధేనవో ఽతిచ్ఛన్దసే ॥ ౧౩

౧౩౮౫. కృష్ణగ్రీవా ఆగ్నేయా బభ్రవః సౌమ్యా ఉపధ్వస్తాః సావిత్రా వత్సతర్యః
సారస్వత్యః శ్యామాః పౌష్ణాః పృశ్నయో మారుతా బహురూపా వైశ్వదేవా
వశా ద్యావాపృథివీయాః ॥ ౧౪

౧౩౮౬. ఉక్తాః సఞ్చరా ఏతా ఐన్ద్రాగ్నాః కృష్ణా వారుణాః
పృశ్నయో మారుతాః కాయాస్తూపరాః ॥ ౧౫

౧౩౮౭. అగ్నయే ఽనీకవతే ప్రథమజానాలభతే మరుద్భ్యః సాన్తపనేభ్యః సవాత్యాన్
మరుద్భ్యో గృహమేధిభ్యో బష్కిహాన్ మరుద్భ్యః క్రీడిభ్యః సఀసృష్టాన్ మరుద్భ్యః
స్వతవద్భ్యో ఽనుసృష్టాన్ ॥ ౧౬

౧౩౮౮. ఉక్తాః సఞ్చరా ఏతా ఐన్ద్రాగ్నాః ప్రాశృఙ్గా మాహేన్ద్రా
బహురూపా వైశ్వకర్మణాః ॥ ౧౭

౧౩౮౯. ధూమ్రా బభ్రునీకాశాః పితౄణాఀ సోమవతాం బభ్రవో

ధూమ్రనీకాశాః పితౄణాం బర్హిషదాం కృష్ణా
బభ్రునీకాశాః పితౄణామగ్నిష్వాత్తానాం కృష్ణాః పృషన్తస్త్రైయమ్బకాః ॥ ౧౮

౧౩౯౦. ఉక్తాః సఞ్చరా ఏతాః శునాసీరీయాః శ్వేతా వాయవ్యాః శ్వేతాః సౌర్యాః ॥ ౧౯

౧౩౯౧. వసన్తాయ కపిఞ్జలానాలభతే గ్రీష్మాయ కలవిఙ్కాన్ వర్షాభ్యస్తిత్తిరీఞ్ఛరదే
వర్తికా హేమన్తాయ కకరాఞ్ఛిశిరాయ వికకరాన్ ॥ ౨౦

౧౩౯౨. సముద్రాయ శిశుమారానాలభతే పర్జన్యాయ మణ్డూకానద్భ్యో
మత్స్యాన్ మిత్రాయ కులీపయాన్ వరుణాయ నాక్రాన్ ॥ ౨౧

౧౩౯౩. సోమాయ హꣳసానాలభతే వాయవే బలాకా ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాం క్రుఞ్చాన్
మిత్రాయ మద్గూన్ వరుణాయ చక్రవాకాన్ ॥ ౨౨

౧౩౯౪. అగ్నయే కుటరూనాలభతే వనస్పతిభ్య ఉలూకానగ్నీషోమాభ్యాం
చాషానశ్విభ్యాం మయూరాన్ మిత్రావరుణాభ్యాం కపోతాన్ ॥ ౨౩

౧౩౯౫. సోమాయ లబానాలభతే త్వష్ట్రే కౌలీకాన్ గోషాదీర్దేవానాం పత్నీభ్యః
కులీకా దేవజామిభ్యోఽగ్నయే గృహపతయే పారుష్ణాన్ ॥ ౨౪

౧౩౯౬. అహ్నే పారావతానాలభతే రాత్ర్యై సీచాపూరహోరాత్రయోః సన్ధిభ్యో
జతూర్మాసేభ్యో దాత్యౌహాన్త్సంవత్సరాయ మహతః సుపర్ణాన్ ॥ ౨౫

౧౩౯౭. భూమ్యా ఆఖూనాలభతేఽన్తరిక్షాయ పాఙ్క్త్రాన్ దివే
కశాన్ దిగ్భ్యో నకులాన్ బభ్రుకానవాన్తరదిశాభ్యః ॥ ౨౬

౧౩౯౮. వసుభ్య ఋశ్యానాలభతే రుద్రేభ్యో రురూనాదిత్యేభ్యో న్యఙ్కూన్
విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః పృషతాన్త్సాధ్యేభ్యః కులుఙ్గాన్ ॥ ౨౭

౧౩౯౯. ఈశానాయ పరస్వత ఆలభతే మిత్రాయ గౌరాన్
వరుణాయ మహిషాన్ బృహస్పతయే గవయాꣳస్త్వష్ట్ర ఉష్ట్రాన్ ॥ ౨౮

౧౪౦౦. ప్రజాపతయే పురుషాన్ హస్తిన ఆలభతే వాచే ప్లుషీꣳశ్చక్షుషే
మశకాఞ్ఛ్రోత్రాయ భృఙ్గాః ॥ ౨౯

౧౪౦౧. ప్రజాపతయే చ వాయవే చ గోమృగో వరుణాయారణ్యో మేషో
యమాయ కృష్ణో మనుష్యరాజాయ మర్కటః శార్దూలాయ రోహిదృషభాయ
గవయీ క్షిప్రశ్యేనాయ వర్తికా నీలఙ్గోః కృమిః
సముద్రాయ శిశుమారో హిమవతే హస్తీ ॥ ౩౦

౧౪౦౨. మయుః ప్రాజాపత్య ఉలో హలిక్ష్ణో వృషదꣳశస్తే ధాత్రే దిశాం కఙ్కో ధుఙ్
క్షాగ్నేయీ కలవిఙ్కో లోహితాహిః పుష్కరసాదస్తే త్వాష్ట్రా వాచే క్రుఞ్చః ॥ ౩౧

౧౪౦౩. సోమాయ కులుఙ్గ ఆరణ్యోఽజో నకులః శకా తే
పౌష్ణాః క్రోష్టా మాయోరిన్ద్రస్య
గౌరమృగః పిద్వో న్యఙ్కుః కక్కటస్తేఽనుమత్యై ప్రతిశ్రుత్కాయై చక్రవాకః ॥ ౩౨

౧౪౦౪. సౌరీ బలాకా శార్గః సృజయః శయాణ్డకస్తే మైత్రాః సరస్వత్యై శారిః పురుషవాక్
శ్వావిద్భౌమీ శార్దూలో వృకః పృదాకుస్తే మన్యవే సరస్వతే శుకః పురుషవాక్ ॥ ౩౩

౧౪౦౫. సుపర్ణః పార్జన్య ఆతిర్వాహసో దర్విదా తే వాయవే బృహస్పతయే వాచస్పతయే
పైఙ్గరాజోఽలజ ఆన్తరిక్షః ప్లవో మద్గుర్మత్స్యస్తే నదీపతయే
ద్యావాపృథివీయః కూర్మః ॥ ౩౪

౧౪౦౬. పురుషమృగశ్చన్ద్రమసో గోధా కాలకా దార్వాఘాటస్తే వనస్పతీనాం కృకవాకుః
సావిత్రో హꣳసో వాతస్య నాక్రో మకరః
కులీపయస్తేఽకూపారస్య హ్రియై శల్యకః ॥ ౩౫

౧౪౦౭. ఏణ్యహ్నో మణ్డూకో మూషికా తిత్తిరిస్తే సర్పాణాం
లోపాశ ఆశ్వినః కృష్ణో రాత్ర్యా ఋక్షో

జతూః సుషిలీకా త ఇతర జనానాం జహకా వైష్ణవీ ॥ ౩౬

౧౪౦౮. అన్యవాపోఽర్ధమాసానామృశ్యో మయూరః సుపర్ణస్తే గన్ధర్వాణామపాముద్రో మాసాన్కశ్యపో రోహిత్కుణ్డృణాచీ గోలత్తికా తేఽప్సరసాం మృత్యవేఽసితః ॥ ౩౭

౧౪౦౯. వర్షాహూర్ఋతూనామాఖుః కశో మాన్థాలస్తే పితౄణాం బలాయాజగరో వసూనాం కపిఞ్జలః కపోత ఉలూకః శశస్తే నిరృత్యై వరుణాయారణ్యో మేషః ॥ ౩౮

౧౪౧౦. శ్విత్ర ఆదిత్యానాముష్ట్రో ఘృణీవాన్వార్ధ్రీణసస్తే మత్యా అరణ్యాయ సృమరో రురూ రౌద్రః క్వయిః కుటరుర్దాత్యౌహస్తే వాజినాం కామాయ పికః ॥ ౩౯

౧౪౧౧. ఖడ్గో వైశ్వదేవః శ్వా కృష్ణః కర్ణో గర్దభస్తరక్షుస్తే రక్షసామిన్ద్రాయ సూకరః సింహో మారుతః కృకలాసః పిప్పకా శకునిస్తే శరవ్యాయై విశ్వేషాం దేవానాం పృషతః ॥ ౪౦

ఇతి చతుర్వింశోఽధ్యాయః

* * *

అథ పంచ వింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- ప్రజాపతిః ౧-౧౬, ౨౩, ౨౭ । గోతమః ౧౭-౨౨, ౨౪-౨౬, ౨౮-౪౮ ॥

దేవతాః :- సరస్వత్యాదయః ౧ । ప్రాణాదయః ౨ । ఇన్ద్రాదయః ౩, ౫, ౮ । అగ్న్యాదయః ౪ । మరుదాదయః ౬ । పూషాదయః ౭, ౯ । హిరణ్యగర్భః ౧౦ । ఈశ్వరః ౧౧, ౧౨, ౧౮, ౧౯ । పరమాత్మా ౧౩ । యజ్ఞః ౧౪, ౨౬-౨౯, ౩౧-౩౪, ౩౬, ౩౮, ౪౦, ౪౧ । విద్వాంసః ౧౫, ౨౦-౨౨, ౨౫ ౩౦, ౩౭, ౩౯ । విశ్వేదేవాః ౧౬, ౩౫, ౪౬ । వాయుః ౧౭ । ద్యావాదయః ౨౩ । మిత్రాదయః ౨౪ । మనుష్యాః ౪౨ । ఆత్మా ౪౩, ౪౪ । ప్రజా ౪౫ । అగ్నిః ౪౭ । విద్వాన్ ౪౮ ॥

ఛన్దః :- భురిక్ శక్వరీ ౧, ౪౬ । నిచృదతి శక్వరీ ౧ । భురిగతి శక్వర్యౌ ౨ । భురిక్కృతిః ౩ । స్వరాడ్ ధృతిః ౪ । స్వరాడ్ వికృతిః ౫ । నిచృదతి ధృతిః ౬ । నిచృదష్టిః ౭ । నిచృదభికృతిః ౮ । భురిగత్యష్టిః ౯ । త్రిష్టుప్ ౧౦, ౧౧, ౨౨, ౨౩, ౨౭, ౩౦, ౩౧, ౪౧ । స్వరాట్ పఙ్క్తిః ౧౨, ౩౭, ౪౨, ౪౫ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౧౩, ౨౧, ౨౪, ౨౫, ౩౨, ౩౩, ౪౦, ౪౩ నిచృజ్జగతీ ౧౪, ౧౮, ౨౬ । జగతీ ౧౫, ౧౬, ౨౦ । భురిక్ త్రిష్టుప్ ౧౭, ౨౯, ౩౪, ౪౪ । స్వరాడ్ బృహతీ ౧౯ । విరాట్ త్రిష్టుప్ ౨౮ । స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ౩౫ । భురిక్ పఙ్క్తిః ౩౬, ౩౮। విరాడ్ పఙ్క్తిః ౩౯ । శక్వరీ ౪౭ । భురిగ్బృహతీ ౪౮ ॥

స్వరః :- ధైవతః ౧, ౧౦, ౧౧, ౧౩, ౧౭, ౨౧-౨౫, ౨౭-౩౫, ౪౦, ౪౧, ౪౩, ౪౪, ౪౬, ౪౭ । నిషాదః ౩, ౧౪-౧౬, ౧౮, ౨౦, ౨౬ । ఋషభః ౪, ౮ । మధ్యమః ౫, ౭, ౧౯, ౪౮ । షడ్జః ౬ । గాన్ధారః ౯ । పఞ్చమః ౧, ౨, ౧౨, ౩౬-౩౯, ౪౨, ౪౫ ॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	సాంసారిక పదార్థముల గుణములు	౪, ౫, ౬, ౭, ౮, ౯, ౧౨
౨.	పశ్వాది ప్రాణులకు వేర్వేరు పాలింపుట	౨౬, ౨౭
౩.	స్వకీయాంగముల రక్షా	(౧, ౨, ౩, ౩౪)
౪.	పరమేశ్వరుని ప్రార్థన	౧౦, ౧౧, ౧౩, ౧౮, ౧౯
౫.	యజ్ఞ ప్రశంస	(౧౪, ౧౫, ౧౬, ౧౮, ౩౩)
౬.	బుద్ధిని ఇమ్మని	౨౧(౪౮)
౭.	ధర్మోపదేశం	౨౨, ౨౩, ౨౪, ౨౫, ౨౮, ౨౯, ౩౦, ౪౭
౮.	అశ్వగుణముల వర్ణన, అశ్వశిక్ష (దానికి పడక వేర్పుట)	(౩౧, ౩౨, ౩౩, ౩౫, ౩౬, ౩౭, ౩౮, ౪౧, ౪౨)

౧౪౧౨. శాదం దద్భిరవకాం దన్తమూలైర్మృదం బర్స్వైస్తేగాన్ దంష్ట్రాభ్యాం ।
సరస్వత్యా అగ్రజిహ్వం జిహ్వాయా ఉత్సాదమవక్రన్దేన తాలు
వాజꣳ హనుభ్యామప ఆస్యేన వృషణమాణ్డాభ్యామాదిత్యాꣳ
శ్మశ్రుభిః పన్థానం భ్రూభ్యాం ద్యావాపృథివీ వర్తోభ్యాం విద్యుతం
కనీనకాభ్యాం । శుక్లాయ స్వాహా కృష్ణాయ స్వాహా పార్యాణి పక్ష్మాణ్య
వార్యా ఇక్షవోఽవార్యాణి పక్ష్మాణి పార్యా ఇక్షవః ॥ ౧

౧౪౧౩. వాతం ప్రాణేనాపానేన నాసికే ఉపయామమధరేణౌష్ఠేన
సదుత్తరేణ ప్రకాశేనాన్తరమనూకాశేన బాహ్యం
నివేష్యం మూర్ధ్నా స్తనయిత్నుం నిర్బాధేనాశనిం మస్తిష్కేణ విద్యుతం
కనీనకాభ్యాం కర్ణాభ్యాꣳ శ్రోత్రꣳ శ్రోత్రాభ్యాం కర్ణౌ తేదనీమధరకణ్ఠేనాపః
శుష్కకణ్ఠేన చిత్తం మన్యాభిరదితిꣳ శీర్ష్ణా నిర్ఋతిం నిర్జర్జల్పేన శీర్ష్ణా
సంక్రోశైః ప్రాణాన్ రేష్మాణꣳ స్తుపేన ॥ ౨

౧౪౧౪. మశకాన్కేశైరిన్ద్రꣳ స్వపసా వహేన బృహస్పతిꣳ శకునిసాదేన కూర్మాఞ్ఛఫై
రాక్రమణꣳ స్థూరాభ్యామృక్షలాభిః కపిఞ్జలాఞ్జవం జఙ్ఘాభ్యామధ్వానం
బాహుభ్యాం జామ్బీలేనారణ్యమగ్నిమతిరుగ్భ్యాం
పూషణం దోర్భ్యామశ్వినావꣳసాభ్యాꣳ రుద్రꣳ రోరాభ్యామ్ ॥ ౩

౧౪౧౫. అగ్నేః పక్షతిర్వాయోర్నిపక్షతిరిన్ద్రస్య తృతీయా సోమస్య
చతుర్థ్యదిత్యై పఞ్చమీన్ద్రాణ్యై షష్ఠీ మరుతాꣳ
సప్తమీ బృహస్పతేరష్టమ్యర్యమ్ణో నవమీ ధాతుర్దశమీన్ద్రస్యైకాదశీ
వరుణస్య ద్వాదశీ యమస్య త్రయోదశీ ॥ ౪

౧౪౧౬. ఇన్ద్రాగ్న్యోః పక్షతిః సరస్వత్యై నిపక్షతిర్మిత్రస్య తృతీయాపాం
చతుర్థీ నిర్ఋత్యై పఞ్చమ్యగ్నీషోమయోః షష్ఠీ సర్పాణాꣳ సప్తమీ విష్ణోరష్టమీ
పూష్ణో నవమీ త్వష్టుర్దశమీన్ద్రస్యైకాదశీ వరుణస్య ద్వాదశీ యమ్యై
త్రయోదశీ ద్యావాపృథివ్యోర్దక్షిణం పార్శ్వం విశ్వేషాం దేవానాముత్తరమ్ ॥ ౫

౧౪౧౭. మరుతాꣳ స్కన్ధా విశ్వేషాం దేవానాం ప్రథమా కీకసా రుద్రాణాం
ద్వితీయాదిత్యానాం తృతీయా వాయోః పుచ్ఛమగ్నీషోమయోర్భాసదౌ
క్రుఞ్చౌ శ్రోణిభ్యామిన్ద్రాబృహస్పతీ ఊరుభ్యాం మిత్రావరుణా
వల్గాభ్యామాక్రమణꣳ స్థూరాభ్యాం బలం కుష్ఠాభ్యామ్ ॥ ౬

౧౪౧౮. పూషణం వనిష్ఠునాన్ధాహీన్త్స్థూలగుదయా సర్పాన్ గుదాభిర్విహ్రుత
ఆన్త్రైరపో వస్తినా వృషణమాణ్డాభ్యాం వాజినꣳ శేపేన ప్రజాꣳ రేతసా చాషాన్
పిత్తేన ప్రదరాన్ పాయునా కూశ్మాఞ్ఛకపిణ్డైః ॥ ౭

౧౪౧౯. ఇన్ద్రస్య క్రోడోఽదిత్యై పాజస్యం దిశాం జత్రవోఽదిత్యై భసజ్జీమూతాన్
హృదయౌపశేనాన్తరిక్షం పురీతతా నభ ఉదర్యేణ చక్రవాకౌ మతస్నాభ్యాం
దివం వృక్కాభ్యాం గిరీన్ ప్లాశిభిరుపలాన్ ప్లీహ్నా వల్మీకాన్ క్లోమభిర్గ్లౌభిర్గుల్మాన్
హిరాభిః స్రవన్తీర్హ్రదాన్ కుక్షిభ్యాꣳ సముద్రముదరేణ వైశ్వానరం భస్మనా ॥ ౮

౧౪౨౦. విధృతిం నాభ్యా ఘృతꣳ రసేనాపో యూష్ణా మరీచీర్విప్రుడ్భిర్నీహారమూష్మణా
శీనం వసయా ప్రుష్వా అశ్రుభిర్హ్రాదునీర్దూషీకాభిరస్నా రక్షాꣳసి
చిత్రాణ్యఙ్గైర్నక్షత్రాణి రూపేణ పృథివీం త్వచా జుమ్బకాయ స్వాహా ॥ ౯

౧౪౨౧. హిరణ్యగర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్ ।
స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౧౦

౧౪౨౨. యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైకఽఇద్రాజా జగతో బభూవ ।
యఽఈశేఽఅస్య ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౧౧

౧౪౨౩. యస్యేమే హిమవన్తో మహిత్వా యస్య సముద్రꣳ రసయా సహాహుః ।
యస్యేమాః ప్రదిశో యస్య బాహూ కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౧౨

౧౪౨౪. యఽఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వఽఉపాసతే ప్రశిషం యస్య దేవాః ।
యస్య ఛాయాఽమృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౧౩

౧౪౨౫. ఆ నో భద్రాః క్రతవో యన్తు విశ్వతోఽదబ్ధాసోఽఅపరీతాసఽఉద్భిదః ।
దేవా నో యథా సదమిద్వృధేఽఅసన్నప్రాయువో రక్షితారో దివే దివే ॥ ౧౪

౧౪౨౬. దేవానాం భద్రా సుమతిరృజూయతాం దేవానాꣳ రాతిరభి నో నివర్తతామ్ ।
దేవానాꣳ సఖ్యముపసేదిమా వయం దేవా నఽఆయుః ప్రతిరన్తు జీవసే ॥ ౧౫

౧౪౨౭. తాన్పూర్వయా నివిదా హూమహే వయం భగం మిత్రమదితిం దక్షమస్రిధమ్ ।
అర్యమణం వరుణꣳ సోమమశ్వినా సరస్వతీ నః సుభగా మయస్కరత్ ॥ ౧౬

౧౪౨౮. తన్నో వాతో మయోభు వాతు భేషజం తన్మాతా పృథివీ తత్పితా ద్యౌః ।
తద్గ్రావాణః సోమసుతో మయోభువస్తదశ్వినా శృణుతం ధిష్ణ్యా యువమ్ ॥ ౧౭

౧౪౨౯. తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం ధియఞ్జిన్వమవసే హూమహే వయమ్ ।
పూషా నో యథా వేదసామసద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధః స్వస్తయే ॥ ౧౮

౧౪౩౦. స్వస్తి నఽఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।
స్వస్తి నస్తార్క్ష్యోఽఅరిష్టనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥ ౧౯

౧౪౩౧. పృషదశ్వా మరుతః పృశ్నిమాతరః శుభంయావానో విదథేషు జగ్మయః ।
అగ్నిజిహ్వా మనవః సూరచక్షసో విశ్వే నో దేవాఽఅవసాగమన్నిహ ॥ ౨౦

౧౪౩౨. భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవా భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాꣳ సస్తనూభిర్వ్యశేమహి దేవహితం యదాయుః ॥ ౨౧

౧౪౩౩. శతమిన్ను శరదోఽఅన్తి దేవా యత్రా నశ్చక్రా జరసం తనూనామ్ ।
పుత్రాసో యత్ర పితరో భవన్తి మా నో మధ్యా రీరిషతాయుర్గన్తోః ॥ ౨౨

౧౪౩౪. అదితిర్ద్యౌరదితిరన్తరిక్షమదితిర్మాతా స పితా స పుత్రః ।
విశ్వే దేవాఽఅదితిః పఞ్చ జనాఽఅదితిర్జాతమదితిర్జనిత్వమ్ ॥ ౨౩

౧౪౩౫. మా నో మిత్రో వరుణోఽఅర్యమాయురిన్ద్రఽఋభుక్షా మరుతః పరిఖ్యన్ ।
యద్వాజినో దేవజాతస్య సప్తేః ప్రవక్ష్యామో విదథే వీర్యాణి ॥ ౨౪

౧౪౩౬. యన్నిర్ణిజా రేక్ణసా ప్రావృతస్య రాతిం గృభీతాం ముఖతో నయన్తి ।
సుప్రాఙజో మేమ్యద్విశ్వరూపఽఇన్ద్రాపూష్ణోః ప్రియమప్యేతి పాథః ॥ ౨౫

౧౪౩౭. ఏష ఛాగః పురోఽఅశ్వేన వాజినా పూష్ణో భాగో నీయతే విశ్వదేవ్యః ।
అభిప్రియం యత్పురోడాశమర్వతా త్వష్టేదేనꣳ సౌశ్రవసాయ జిన్వతి ॥ ౨౬

౧౪౩౮. యద్ధవిష్యమృతుశో దేవయానం త్రిర్మానుషాః పర్యశ్వం నయన్తి ।
అత్రా పూష్ణః ప్రథమో భాగఽఏతి యజ్ఞం దేవేభ్యః ప్రతివేదయన్నజః ॥ ౨౭

౧౪౩౯. హోతాధ్వర్యురావయాఽఅగ్నిమిన్ధో గ్రావగ్రాభఽఉత శꣳస్తా సువిప్రః ।
తేన యజ్ఞేన స్వరంకృతేన స్విష్టేన వక్షణాఽఆపృణధ్వమ్ ॥ ౨౮

౧౪౪౦. యూపవ్రస్కాఽఉత యే యూపవాహాశ్చషాలం యేఽఅశ్వయూపాయ తక్షతి ।
యే చార్వతే పచనꣳ సంభరన్త్యుతో తేషామభిగూర్త్తిర్నఽఇన్వతు ॥ ౨౯

౧౪౪౧. ఉప ప్రాగాత్సుమన్మేఽధాయి మన్మ దేవానామాశాఽఉప వీతపృష్ఠః ।
అన్వేనం విప్రాఽఋషయో మదన్తి దేవానాం పుష్టే చకృమా సుబన్ధుమ్ ॥ ౩౦

౧౪౪౨. యద్వాజినో దామ సన్దానమర్వతో యా శీర్షణ్యా రశనా రజ్జురస్య ।

యద్వా ఘాసస్య ప్రభృతమాస్యే తృణస్య సర్వా తా తేఽఅపి దేవేష్వస్తు ॥ ౩౧

౧౪౪౩. యదశ్వస్య క్రవిషో మక్షికాశ యద్వా స్వరౌ స్వధితౌ రిప్తమస్తి ।
యద్ధస్తయోః శమితుర్యన్నఖేషు సర్వా తా తేఽఅపి దేవేష్వస్తు ॥ ౩౨

౧౪౪౪. యదూవధ్యముదరస్యాపవాతి యఽఆమస్య క్రవిషో గన్ధోఽఅస్తి ।
సుకృతా తచ్ఛమితారః కృణ్వన్తూత మేధꣳ శృతపాకం పచన్తు ॥ ౩౩

౧౪౪౫. యత్తే గాత్రాదగ్నినా పచ్యమానాదభి శూలం నిహతస్యావధావతి ।
మా తద్భూమ్యామాశ్రిషన్మా తృణేషు దేవేభ్యస్తదుశద్భ్యో రాతమస్తు ॥ ౩౪

౧౪౪౬. యే వాజినం పరిపశ్యన్తి పక్వం యఽఈమాహుః సురభిర్నిర్హరేతి । యే చార్వతో
మాꣳసభిక్షాముపాసతఽఉతో తేషామభిగూర్తిర్నఽఇన్వతు ॥ ౩౫

౧౪౪౭. యన్నీక్షణం మాꣳస్పచన్యాఽఉఖాయా యా పాత్రాణి యూష్ణఽఆసేచనాని ।
ఊష్మణ్యాపిధానా చరూణామఙ్కాః సూనాః పరి భూషన్త్యశ్వమ్ ॥ ౩౬

౧౪౪౮. మా త్వాగ్నిర్ధ్వనయీద్ధూమగన్ధిర్మోఖా భ్రాజన్త్యభి విక్త జఘ్రిః ।
ఇష్టం వీతమభిగూర్తం వషట్కృతం తం దేవాసః ప్రతి గృభ్ణన్త్యశ్వమ్ ॥ ౩౭

౧౪౪౯. నిక్రమణం నిషదనం వివర్తనం యచ్చ పడ్బీశమర్వతః ।
యచ్చ పపౌ యచ్చ ఘాసిం జఘాస సర్వా తా తేఽఅపి దేవేష్వస్తు ॥ ౩౮

౧౪౫౦. యదశ్వాయ వాసఽఉపస్తృణన్త్యధీవాసం యా హిరణ్యాన్యస్మై ।
సన్దానమర్వన్తం పడ్బీశం ప్రియా దేవేష్వా యామయన్తి ॥ ౩౯

౧౪౫౧. యత్తే సాదే మహసా శూకృతస్య పార్ష్ణ్యా వా కశయా వా తుతోద ।
స్రుచేవ తా హవిషోఽఅధ్వరేషు సర్వా తా తే బ్రహ్మణా సూదయామి ॥ ౪౦

౧౪౫౨. చతుస్త్రిꣳశద్వాజినో దేవబన్ధోర్వఙ్క్రీరశ్వస్య స్వధితిః సమేతి ।
అచ్ఛిద్రా గాత్రా వయునా కృణోత పరుష్పరురనుఘుష్యా వి శస్త ॥ ౪౧

౧౪౫౩. ఏకస్త్వష్టురశ్వస్యా విశస్తా ద్వా యన్తారా భవతస్తథఽఋతుః ।
యా తే గాత్రాణామృతుథా కృణోమి తాతా పిణ్డానాం ప్ర జుహోమ్యగ్నౌ ॥ ౪౨

౧౪౫౪. మా త్వా తపత్ప్రియఽఆత్మాపియన్తం మా స్వధితిస్తన్వఽఆ తిష్ఠిపత్తే ।
మా తే గృధ్నురవిశస్తాఽతిహాయ ఛిద్రా గాత్రాణ్యసినా మిథూ కః ॥ ౪౩

౧౪౫౫. న వాఽఉఽఏతన్మ్రియసే న రిష్యసి దేవాꣳ౨ఽ ఇదేషి పథిభిః సుగేభిః ।
హరీ తే యుఞ్జా పృషతీఽఅభూతాముపాస్థాద్వాజీ ధురి రాసభస్య ॥ ౪౪

౧౪౫౬. సుగవ్యం నో వాజీ స్వశ్వ్యం పుꣳసః పుత్రాꣳ౨ఽ ఉత విశ్వాపుషꣳ రయిమ్ ।
అనాగాస్త్వం నోఽఅదితిః కృణోతు క్షత్రం నోఽఅశ్వో వనతాꣳ హవిష్మాన్ ॥ ౪౫

౧౪౫౭. ఇమా ను కం భువనా సీషధామేన్ద్రశ్చ విశ్వే చ దేవాః । ఆదిత్యైరిన్ద్రః
సగణో మరుద్భిరస్మభ్యం భేషజా కరత్ । యజ్ఞం చ నస్తన్వం చ
ప్రజాం చాదిత్యైరిన్ద్రః సహ సీషధాతి ॥ ౪౬

౧౪౫౮. అగ్నే త్వన్నోఽఅన్తమఽఉత త్రాతా శివో భవా వరూథ్యః ।
వసురగ్నిర్వసుశ్రవాఽ అచ్ఛా నక్షి ద్యుమత్తమꣳ రయిం దాః ॥ ౪౭

౧౪౫౯. తం త్వా శోచిష్ఠ దీదివః సుమ్నాయ నూనమీమహే సఖిభ్యః ।
స నో బోధి శ్రుధీ హవమురుష్యా ణోఽ అఘాయతః సమస్మాత్ ॥ ౪౮

ఇతి పఞ్చవింశోఽధ్యాయః

***

అథ షడ్ వింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- యాజ్ఞవల్క్యః ౧ । లౌగాక్షిః ౨ । గృత్సమదః ౩, ౨౪ । రమ్యాక్షిః ౪, ౫ । ప్రరురాక్షిః ౬ । కుత్సః ౭-౯ । వసిష్ఠః ౧౦ । నోధా గోతమః ౧౧, ౧౨ । భారద్వాజః ౧౩, ౧౪ । వత్సః ౧౫ । మహీయవః ౧౬-౧౮ । ముద్గలః ౧౯ । మేధాతిథిః ౨౦-౨౩ మధుచ్ఛన్దాః ౨౫, ౨౬ ॥

దేవతాః:- అగ్న్యాదయః ౧। అశ్వినౌ ౨, ౩। ఇన్ద్రః ౪, ౧౦, ౧౭। సూర్యః ౫। వైశ్వానరః ౬, ౮, ౯। వైశ్వానరోఽగ్నిః ౭। అగ్నిః ౧౧-౧౩, ౧౬, ౨౬। సంవత్సరః ౧౪। విద్వాన్ ౧౫, ౧౮, ౨౦, ౨౧, ౨౩, ౨౪। విద్వాంసః ౧౯। సోమః ౨౨, ౨౫॥

ఛన్దః:- అధికృతిః ౧। విరాడత్యష్టిః ౨, ౭। భురిగత్యష్టిః ౩। స్వరాడ్జగతీ ౪, ౯। భురిక్ జగతీ ౫। జగతీ ౬-౮, ౨౪। నిచృజ్జగతీ ౧౦। విరాడనుష్టుప్ ౧౨। విరాడ్ గాయత్రీ ౧౩, ౧౫। భురిక్ బృహతీ ౧౪। నిచృద్ గాయత్రీ ౧౬, ౧౭। స్వరాడ్ గాయత్రీ ౧౮। త్రిష్టుప్ ౧౯। గాయత్రీ ౨౦-౨౨, ౨౫, ౨౬। భురిక్ పఙ్క్తిః ౨౩। బృహతీ ౧౧॥

స్వరః :- ఋషభః ౧। గాన్ధారః ౨, ౩, ౭, ౧౨। నిషాదః ౪-౬, ౮-౧౦, ౨౪। ధైవతః ౧౯। షడ్జః ౧౩, ౧౫-౧౮, ౨౦-౨౨, ౨౫, ౨౬। పఞ్చమః ౨౩। మధ్యమః ౧౧, ౧౪॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	పురుషార్థ ఫల వర్ణనము	౧
౨.	అందరికి వేదపఠన శ్రవణాధికారము	౨
౩.	పరమేశ్వర నిరూపణము	౩, ౧౮
౪.	మానవు లేమి చేయవలయును?	౫, ౬, ౭, ౧౯
౫.	రాజ సత్కారము	౧౦
౬.	రాజకృత్యము	౧౧
౭.	రాణీ సదుపకారము	౧౨
౮.	సుసంతాన మెట్లు తయారగును?	౨౦, ౨౪
౯.	విద్వాంసుని నిరూపణము	౮, ౯, ౧౩, ౧౪, ౧౫, ౧౬, ౧౭, ౨౧, ౨౨, ౨౩, ౨౫
౧౦.	సుందర గృహనిర్మాణము	౨౬

౧౪౬౦. అగ్నిశ్చ పృథివీ చ సన్నతే తే మే సన్నమతామదో వాయుశ్చాఽన్తరిక్షం చ సన్నతే
తే మే సన్నమతామదఽఆదిత్యశ్చ ద్యౌశ్చ సన్నతే తే మే సన్నమతామదఽఆపశ్చ
వరుణశ్చ సన్నతే తే మే సన్నమతామదః। సప్త సꣳసదోఽఅష్టమీ భూతసాధనీ।
సకామాँ२॥ఽఅధ్వనస్కురు సంజ్ఞానమస్తు మేఽమునా॥ ౧

౧౪౬౧. యథేమాం వాచం కల్యాణీమావదాని జనేభ్యః। బ్రహ్మరాజన్యాభ్యాꣳ
శూద్రాయ చార్యాయ చ స్వాయ చారణాయ చ। ప్రియో దేవానాం దక్షిణాయై
దాతురిహ భూయాసమయం మే కామః సమృధ్యతాముప మాదో నమతు॥ ౨

౧౪౬౨. బృహస్పతే ఽఅతి యదర్యోఽఅర్హాద్ ద్యుమద్విభాతి క్రతుమజ్జనేషు।
యద్దీదయచ్ఛవసఽఋతప్రజాత తదస్మాసు ద్రవిణం ధేహి చిత్రమ్। ఉపయామ
గృహీతోఽసి బృహస్పతయే త్వైష తే యోనిర్బృహస్పతయే త్వా॥ ౩

౧౪౬౩. ఇన్ద్ర గోమన్నిహా యాహి పిబా సోమꣳ శతక్రతో। విద్యద్భిర్గ్రావభిః సుతమ్।
ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా గోమతఽఏష తే
యోనిరిన్ద్రాయ త్వా గోమతే॥ ౪

౧౪౬౪. ఇన్ద్రా యాహి వృత్రహన్ పిబా సోమꣳ శతక్రతో। గోమద్భిర్గ్రావభిః సుతమ్।
ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వా గోమతఽఏష తే
యోనిరిన్ద్రాయ త్వా గోమతే॥ ౫

౧౪౬౫. ఋతావానం వైశ్వానరమృతస్య జ్యోతిషస్పతిమ్। అజస్రం ఘర్మమీమహే।
ఉపయామగృహీతోఽసి వైశ్వానరాయ త్వైష తే యోనిర్వైశ్వానరాయ త్వా॥ ౬

౧౪౬౬. వైశ్వానరస్య సుమతౌ స్యామ రాజా హి కం భువనానామభిశ్రీః।
ఇతో జాతో విశ్వమిదం వి చష్టే వైశ్వానరో యతతే సూర్యేణ।

ఉపయామగృహీతోఽసి వైశ్వానరాయ త్వైష తే యోనిర్వైశ్వానరాయ త్వా ॥ ౭

౧౪౬౭. వైశ్వానరో న ఊతయ ఆ ప్రయాతు పరావతః । అగ్నిరుక్థేన వాహసా ।
ఉపయామగృహీతోఽసి వైశ్వానరాయ త్వైష తే యోనిర్వైశ్వానరాయ త్వా ॥ ౮

౧౪౬౮. అగ్నిరృషిః పవమానః పాఞ్చజన్యః పురోహితః । తమీమహే మహాగయమ్ ।
ఉపయామగృహీతోఽస్యగ్నయే త్వా వర్చస ఏష తే యోనిరగ్నయే త్వా వర్చసే ॥ ౯

౧౪౬౯. మహాఀ౨ ఇన్ద్రో వజ్రహస్తః షోడశీ శర్మ యచ్ఛతు హన్తు పాప్మానం యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి । ఉపయామగృహీతోఽసి మహేన్ద్రాయ త్వైష తే యోనిర్మహేన్ద్రాయ త్వా ॥ ౧౦

౧౪౭౦. తం వో దస్మమృతీషహం వసోర్మన్దానమన్ధసః ।
అభి వత్సం న స్వసరేషు ధేనవ ఇన్ద్రం గీర్భిర్నవామహే ॥ ౧౧

౧౪౭౧. యద్వాహిష్ఠం తదగ్నయే బృహదర్చ విభావసో ।
మహిషీవ త్వద్రయిస్త్వద్వాజా ఉదీరతే ॥ ౧౨

౧౪౭౨. ఏహ్యూ షు బ్రవాణి తేఽగ్న ఇత్థేతరా గిరః । ఏభిర్వర్ధాస ఇన్దుభిః ॥ ౧౩

౧౪౭౩. ఋతవస్తే యజ్ఞం వి తన్వన్తు మాసా రక్షన్తు తే హవిః ।
సంవత్సరస్తే యజ్ఞం దధాతు నః ప్రజాం చ పరి పాతు నః ॥ ౧౪

౧౪౭౪. ఉపహ్వరే గిరీణాం సఙ్గమే చ నదీనామ్ । ధియా విప్రో అజాయత ॥ ౧౫

౧౪౭౫. ఉచ్చా తే జాతమన్ధసో దివి సద్భూమ్యా దదే । ఉగ్రం శర్మ మహి శ్రవః ॥ ౧౬

౧౪౭౬. స న ఇన్ద్రాయ యజ్యవే వరుణాయ మరుద్భ్యః । వరివోవిత్పరి స్రవ ॥ ౧౭

౧౪౭౭. ఏనా విశ్వాన్యర్య ఆ ద్యుమ్నాని మానుషాణామ్ । సిషాసన్తో వనామహే ॥ ౧౮

౧౪౭౮. అను వీరైరను పుష్యాస్మ గోభిరన్వశ్వైరను సర్వేణ పుష్టైః ।
అను ద్విపదాను చతుష్పదా వయం దేవా నో యజ్ఞమృతుథా నయన్తు ॥ ౧౯

౧౪౭౯. అగ్నే పత్నీరిహా వహ దేవానాముశతీరుప । త్వష్టారం సోమపీతయే ॥ ౨౦

౧౪౮౦. అభి యజ్ఞం గృణీహి నో గ్నావో నేష్టః పిబ ఋతునా । త్వం హి రత్నధా అసి ॥ ౨౧

౧౪౮౧. ద్రవిణోదాః పిపీషతి జుహోత ప్ర చ తిష్ఠత । నేష్ట్రాదృతుభిరిష్యత ॥ ౨౨

౧౪౮౨. తవాయం సోమస్త్వమేహ్యర్వాఙ్ శశ్వత్తమం సుమనా అస్య పాహి ।
అస్మిన్యజ్ఞే బర్హిష్యా నిషద్యా దధిష్వేమం జఠర ఇన్దుమిన్ద్ర ॥ ౨౩

౧౪౮౩. అమేవ నః సుహవా ఆ హి గన్తన ని బర్హిషి సదతనా రణిష్టన ।
అథా మదస్వ జుజుషాణో అన్ధసస్త్వష్టర్దేవేభిర్జనిభిః సుమద్గణః ॥ ౨౪

౧౪౮౪. స్వాదిష్ఠయా మదిష్ఠయా పవస్వ సోమ ధారయా । ఇన్ద్రాయ పాతవే సుతః ॥ ౨౫

౧౪౮౫. రక్షోహా విశ్వచర్షణిరభి యోనిమయోహతే । ద్రోణే సధస్థమాసదత్ ॥ ౨౬

ఇతి షడ్ వింశోఽధ్యాయః

* * *

అథ సప్త వింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- అగ్నిః ౧-౭, ౧౦-౨౦ । ప్రజాపతిః ౮, ౯, ౨౧, ౨౨ । వసిష్ఠః ౨౩, ౨౪, ౨౭, ౨౮, ౩౫ । హిరణ్యగర్భః ౨౫, ౨౬ । గృత్సమదః ౨౯, ౩౨, ౩౩ । పురుమీఢః ౩౦ । అజమీఢః ౩౧ । అఙ్గిరసః ౩౪ । శంయుర్బార్హస్పత్యః ౩౬-౩౮ । వామదేవః ౩౯-౪౧ । శంయుః ౪౨, ౪౪, ౪౫ । భార్గవః ౪౩ ॥

దేవతాః - అగ్నిః ౧, ౩-౭, ౧౧, ౧౮, ౩౯, ౪౩, ౪౫ । సామిధేన్యః ౨ । విశ్వేదేవాః ౮, ౧౨ । అశ్వ్యపయః ౯ । సూర్యః ౧౦ । యజ్ఞః ౧౩, ౧౭, ౪౨ । వహ్నిః ౧౪ । వాయుః ౧౫, ౨౩, ౨౪, ౨౭-౩౫, ౪౪ । దేవ్యః ౧౬ । ఇడాదయో లిఙ్గోక్తాః ౧౯ । త్వష్టా ౨౦ । విద్వాంసః ౨౧ । ఇన్ద్రః ౨౨, ౩౭, ౩౮, ౪౦, ౪౧ । ప్రజాపతిః ౨౫, ౨౬ । పరమేశ్వరః ౩౬ ॥

ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ౧, ౨, ౮, ౯, ౨౪, ౨౬, ౨౮ । విరాట్ త్రిష్టుప్ ౩, ౩౩ । స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ౪, ౨౫ । స్వరాట్ పఙ్క్తిః ౫, ౨౭ । భురిక్ బృహతీ ౬ । నిచృజ్జగతీ ౭ । విరాడనుష్టుప్ ౧౦ । ఉష్ణిక్ ౧౧, ౧౨ । నిచృదుష్ణిక్ ౧౩, ౧౬, ౧౭, ౨౦, ౨౨ । భురిగుష్ణిక్ ౧౪ । స్వరాడుష్ణిక్ ౧౫ । విరాడుష్ణిక్ ౨౧ । భురిగ్గాయత్రీ ౧౮ । గాయత్రీ ౧౯, ౩౧, ౩౨, ౩౯ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౨౩ । నిచృద్ గాయత్రీ ౨౯, ౩౪, ౪౦ । అనుష్టుప్ ౩౦ । విరాడనుష్టుప్ ౩౫, ౪౩ । నిచృత్ పఙ్క్తిః ౩౬ । నిచృదనుష్టుప్ ౩౭ । స్వరాడ్ బృహతీ ౩౮, ౪౪ । పాదనిచృద్ గాయత్రీ ౪౧ । బృహతీ ౪౨ । నిచృదభికృతిః ౪౫ ।

స్వరః - ధైవతః ౧-౪, ౮, ౯, ౨౩-౨౫, ౨౮, ౩౩ । పఞ్చమః ౫, ౨౭, ౩౬ । మధ్యమః ౬, ౩౮, ౪౨, ౪౪ । నిషాదః ౭ । గాన్ధారః ౧౦, ౩౦, ౩౫, ౩౭, ౪౩ । ఋషభః ౧౧-౧౭, ౨౦-౨౨, ౪౫ । షడ్జః ౧౮, ౧౯, ౨౯, ౩౧, ౩౨, ౩౪, ౩౯-౪౧ । నిషాదః ౭ ।

విషయసూచిక

౧౪౮౬. సమాస్త్వాఽగ్న ఋతవో వర్ధయన్తు సంవత్సరాఽఋషయో యాని సత్యా ।
సం దివ్యేన దీదిహి రోచనేన విశ్వాఽఆ భాహి ప్రదిశశ్చతస్రః ॥ ౧

౧౪౮౭. సం చేధ్యస్వాగ్నే ప్ర చ బోధయైనముచ్చ తిష్ఠ మహతే సౌభగాయ ।
మా చ రిషదుపసత్తా తేఽఅగ్నే బ్రహ్మాణస్తే యశసః సన్తు మాన్యే ॥ ౨

౧౪౮౮. త్వామగ్నే వృణతే బ్రాహ్మణాఽఇమే శివోఽఅగ్నే సంవరణే భవా నః ।
సపత్నహా నోఽఅభిమాతిజిచ్చ స్వే గయే జాగృహ్యప్రయుచ్ఛన్ ॥ ౩

౧౪౮౯. ఇహైవాగ్నేఽఅధి ధారయా రయిం మా త్వా ని క్రన్పూర్వచితో నికారిణః ।
క్షత్రమగ్నే సుయమమస్తు తుభ్యముపసత్తా వర్ధతాం తేఽఅనిష్టృతః ॥ ౪

౧౪౯౦. క్షత్రేణాగ్నే స్వాయుః సం రభస్వ మిత్రేణాగ్నే మిత్రధేయే యతస్వ ।
సజాతానాం మధ్యమస్థాఽఏధి రాజ్ఞామగ్నే విహవ్యో దీదిహీహ ॥ ౫

౧౪౯౧. అతి నిహో౽అతి స్రిధో౽త్యచిత్తిమత్యరాతిమగ్నే ।
విశ్వా హ్యగ్నే దురితా సహస్వాథా౽స్మభ్యꣳ సహవీరాꣳ రయిం దాః ॥ ౬

౧౪౯౨. అనాధృష్యో జాతవేదా౽అనిష్టృతో విరాడగ్నే క్షత్రభృద్దీదిహీహ ।
విశ్వా౽ఆశాః ప్రముఞ్చన్మానుషీర్భియః శివేభిరద్య పరి పాహి నో వృధే ॥ ౭

౧౪౯౩. బృహస్పతే సవితర్బోధయైనꣳ సꣳశితం చిత్సన్తరాꣳ సꣳ శిశాధి ।
వర్ధయైనం మహతే సౌభగాయ విశ్వ౽ఏనమను మదన్తు దేవాః ॥ ౮

౧౪౯౪. అముత్రభూయాదధ యద్యమస్య బృహస్పతే౽అభిశస్తేరముఞ్చః ।
ప్రత్యౌహతామశ్వినా మృత్యుమస్మాద్దేవానామగ్నే భిషజా శచీభిః ॥ ౯

౧౪౯౫. ఉద్వయన్తమసస్పరి స్వః పశ్యన్త౽ఉత్తరమ్ ।
దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥ ౧౦

౧౪౯౬. ఊర్ధ్వా౽అస్య సమిధో భవన్త్యూర్ధ్వా శుక్రా శోచీꣳష్యగ్నేః ।
ద్యుమత్తమా సుప్రతీకస్య సూనోః ॥ ౧౧

౧౪౯౭. తనూనపాదసురో విశ్వవేదా దేవో దేవేషు దేవః ।
పథో౽అనక్తు మధ్వా ఘృతేన ॥ ౧౨

౧౪౯౮. మధ్వా యజ్ఞం నక్షసే ప్రీణానో నరాశꣳసో౽అగ్నే ।
సుకృద్దేవః సవితా విశ్వవారః ॥ ౧౩

౧౪౯౯. అచ్ఛాయమేతి శవసా ఘృతేడానో వహ్నిర్నమసా ।
అగ్నిꣳ స్రుచో౽అధ్వరేషు ప్రయత్సు ॥ ౧౪

౧౫౦౦. స యక్షదస్య మహిమానమగ్నేః స౽ఈం మన్ద్రా సుప్రయసః ।
వసుశ్చేతిష్ఠో వసుధాతమశ్చ ॥ ౧౫

౧౫౦౧. ద్వారో దేవీరన్వస్య విశ్వే వ్రతా దదన్తే౽అగ్నేః ।
ఉరువ్యచసో ధామ్నా పత్యమానాః ॥ ౧౬

౧౫౦౨. తే౽అస్య యోషణే దివ్యే న యోనా౽ఉషాసానక్తా ।
ఇమం యజ్ఞమవతామధ్వరం నః ॥ ౧౭

౧౫౦౩. దైవ్యా హోతారా౽ఊర్ధ్వమధ్వరం నో౽గ్నేర్జిహ్వామభి గృణీతమ్ ।
కృణుతం నః స్విష్టిమ్ ॥ ౧౮

౧౫౦౪. తిస్రో దేవీర్బర్హిరేదꣳ సదన్త్విడా సరస్వతీ భారతీ । మహీ గృణానా ॥ ౧౯

౧౫౦౫. తన్నస్తురీపమద్భుతం పురుక్షు త్వష్టా సువీర్యమ్ ।
రాయస్పోషం వి ష్యతు నాభిమస్మే ॥ ౨౦

౧౫౦౬. వనస్పతే౽వ సృజా రరాణస్త్మనా దేవేషు ।
అగ్నిర్హవ్యꣳ శమితా సూదయాతి ॥ ౨౧

౧౫౦౭. అగ్నే స్వాహా కృణుహి జాతవేద౽ఇన్ద్రాయ హవ్యమ్ ।
విశ్వే దేవా హవిరిదం జుషన్తామ్ ॥ ౨౨

౧౫౦౮. పీవో౽అన్నా రయివృధః సుమేధాః శ్వేతః సిషక్తి నియుతామభిశ్రీః ।
తే వాయవే సమనసో వి తస్థుర్విశ్వేన్నరః స్వపత్యాని చక్రుః ॥ ౨౩

౧౫౦౯. రాయే ను యం జజ్ఞతూ రోదసీమే రాయే దేవీ ధిషణా ధాతి దేవమ్ ।
అధ వాయుం నియుతః సశ్చత స్వా౽ఉత శ్వేతం వసుధితిం నిరేకే ॥ ౨౪

౧౫౧౦. ఆపో హ యద్బృహతీర్విశ్వమాయన్గర్భం దధానా జనయన్తీరగ్నిమ్ ।
తతో దేవానాꣳ సమవర్త్తతాసురేకః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౨౫

౧౫౧౧. యశ్చిదాపో మహినా పర్యపశ్యద్దక్షం దధానా జనయన్తీర్యజ్ఞమ్ ।
యో దేవేష్వధి దేవ ఏక ఆసీత్ కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౨౬

౧౫౧౨. ప్రయాభిర్యాసి దాశ్వాంసమచ్ఛా నియుద్భిర్వాయవిష్టయే దురోణే ।
ని నో రయిం సుభోజసం యువస్వ ని వీరం గవ్యమశ్వ్యం చ రాధః ॥ ౨౭

౧౫౧౩. ఆ నో నియుద్భిః శతినీభిరధ్వరం సహస్రిణీభిరుప యాహి యజ్ఞమ్ ।
వాయోఽఅస్మిన్త్సవనే మాదయస్వ యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౨౮

౧౫౧౪. నియుత్వాన్ వాయవా గహ్యయం శుక్రోఽఅయామి తే ।
గన్తాసి సున్వతో గృహమ్ ॥ ౨౯

౧౫౧౫. వాయో శుక్రోఽఅయామి తే మధ్వోఽఅగ్రం దివిష్టిషు ।
ఆ యాహి సోమపీతయే స్పార్హో దేవ నియుత్వతా ॥ ౩౦

౧౫౧౬. వాయురగ్రేగా యజ్ఞప్రీః సాకం గన్మనసా యజ్ఞమ్ । శివో నియుద్భిః శివాభిః ॥ ౩౧

౧౫౧౭. వాయో యే తే సహస్రిణో రథాసస్తేభిరా గహి । నియుత్వాన్త్సోమపీతయే ॥ ౩౨

౧౫౧౮. ఏకయా చ దశభిశ్చ స్వభూతే ద్వాభ్యామిష్టయే విꣳశతీ చ ।
తిసృభిశ్చ వహసే త్రిꣳశతా చ నియుద్భిర్వాయవిహ తా వి ముఞ్చ ॥ ౩౩

౧౫౧౯. తవ వాయవృతస్పతే త్వష్టుర్జామాతరద్భుత ।
అవాꣳస్యా వృణీమహే ॥ ౩౪

౧౫౨౦. అభి త్వా శూర నోనుమోఽదుగ్ధాఽఇవ ధేనవః ।
ఈశానమస్య జగతః స్వర్దృశమీశానమిన్ద్ర తస్థుషః ॥ ౩౫

౧౫౨౧. న త్వావాఁ॥ఽఅన్యో దివ్యో న పార్థివో న జాతో న జనిష్యతే ।
అశ్వాయన్తో మఘవన్నిన్ద్ర వాజినో గవ్యన్తస్త్వా హవామహే ॥ ౩౬

౧౫౨౨. త్వామిద్ధి హవామహే సాతా వాజస్య కారవః ।
త్వాం వృత్రేష్విన్ద్ర సత్పతిం నరస్త్వాం కాష్ఠాస్వర్వతః ॥ ౩౭

౧౫౨౩. స త్వం నశ్చిత్ర వజ్రహస్త ధృష్ణుయా మహ స్తవానోఽఅద్రివః ।
గామశ్వꣳ రథ్యమిన్ద్ర సం కిర సత్రా వాజం న జిగ్యుషే ॥ ౩౮

౧౫౨౪. కయా నశ్చిత్రఽఆ భువదూతీ సదావృధః సఖా । కయా శచిష్ఠయా వృతా ॥ ౩౯

౧౫౨౫. కస్త్వా సత్యో మదానాం మꣳహిష్ఠో మత్సదన్ధసః । దృఢా చిదారుజే వసు ॥ ౪౦

౧౫౨౬. అభీ షు ణః సఖీనామవితా జరితౄణామ్ । శతం భవాస్యూతయే ॥ ౪౧

౧౫౨౭. యజ్ఞాయజ్ఞా వోఽఅగ్నయే గిరాగిరా చ దక్షసే ।
ప్రప్ర వయమమృతం జాతవేదసం ప్రియం మిత్రం న శꣳసిషమ్ ॥ ౪౨

౧౫౨౮. పాహి నోఽఅగ్నఽఏకయా పాహ్యుత ద్వితీయయా ।
పాహి గీర్భిస్తిసృభిరూర్జాం పతే పాహి చతసృభిర్వసో ॥ ౪౩

౧౫౨౯. ఊర్జో నపాతꣳ స హినాయమస్మయుర్దాశేమ హవ్యదాతయే ।
భువద్వాజేష్వవితా భువద్వృధఽఉత త్రాతా తనూనామ్ ॥ ౪౪

౧౫౩౦. సంవత్సరోఽసి పరివత్సరోఽసీదావత్సరోఽసీద్వత్సరోఽసి వత్సరోఽసి ।
ఉషసస్తే కల్పన్తామహోరాత్రాస్తే కల్పన్తామర్ధమాసాస్తే కల్పన్తాం మాసాస్తే కల్పన్తామృతవస్తే కల్పన్తాꣳ సంవత్సరస్తే కల్పతామ్ । ప్రేత్యాఽఏత్యై సం చాఞ్చ ప్ర చ సారయ । సుపర్ణచిదసి తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువః సీద ॥ ౪౫

ఇతి సప్తవింశోఽధ్యాయః

***

అథాష్టావింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- బృహదుక్థో వామదేవః ౧-౬ । బృహదుక్థో వామదేవ్యః ౮ । గోతమః ౭ । ప్రజాపతిః ౯-౧౧ । అశ్వినా ౧౨-౨౩ । సరస్వతీ ౨౪-౪౬ ॥

దేవతాః :- ఇన్ద్రః ౧-౩, ౫, ౬,౮, ౯, ౧౧-౧౩, ౧౫, ౧౬, ౧౮-౨౧, ౨౫-౨౮, ౩౨, ౩౩, ౩౫-౪౬ । రుద్రః ౪ । అశ్వినా ౭, ౧౭, ౩౦ । బృహస్పతిః ౧౦। అహోరాత్రే ౧౪, ౨౯ । అగ్నిః ౨౨-౨౪, ౩౪ । వాయ్యః ౩౧ ॥

ఛన్దః :- నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౧, ౪, ౨౨। నిచృజ్జగతీ ౨, ౫, ౯, ౧౨, ౪౨, ౪౩ । స్వరాట్ పఙ్క్తిః ౩, ౧౪ । త్రిష్టుప్ ౬, ౨౧ । జగతీ ౭ । స్వరాడతి జగతీ ౧౦, ౨౭, ౪౫। నిచృచ్ఛక్వరీ ౧౧, ౨౬, ౩౯ । భురిక్ శక్వరీ ౧౩, ౩౦-౩౨ । భురిగతి జగతీ ౧౫, ౨౫, ౩౭, ౩౮, ౪౪। భురిగాకృతిః ౧౬ । భురిగ్ జగతీ ౧౭, ౪౧ । అతిజగతీ ౧౮, ౪౦ । కృతిః ౧౯, ౨౩ । నిచృదతి శక్వరీ ౨౦, ౨౯ । స్వరాడ్జగతీ ౨౪ । స్వరాట్ శక్వరీ ౨౮ । నిచృదష్టిః ౩౩। అతిశక్వరీ ౩౪ । భురిక్త్రిష్టుప్ ౩౫, ౩౬ । ఆకృతిః ౪౬ ।

స్వరః :- ధైవతః ౧, ౪, ౬, ౧౧, ౧౩, ౨౧, ౨౨, ౨౬, ౨౮, ౩౦, ౩౧, ౩౨, ౩౫, ౩౬, ౩౯ । నిషాదః ౨, ౫, ౭-౧౦, ౧౨, ౧౫, ౧౭-౧౯, ౨౩-౨౫, ౨౭, ౩౭, ౩౮, ౪౦-౪౫ । పఞ్చమః ౩, ౧౪, ౧౬, ౨౦, ౨౯, ౩౪, ౪౬ । గాన్ధారః ౩౩ ॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	హోతృగుణములు	౧-౩౪
౨.	రాజపురుషులు	౨-౪, ౪౭
౩.	సుఖముపొందుట కర్మలు	౫-౮, ౧౦, ౧౩-౧౪, ౨౪-౨౭, ౨౯
౪.	అశ్వవైద్యుడు	౯
౫.	ధనప్రశంస	౧౮, ౩౦, ౩౩
౬.	సుగుణ విద్వాంసులు	౧౯, ౨౮, ౩౬
౭.	విద్వాంసుల కర్తవ్యము	౨౦-౨౭
౮.	వాగ్గుణములు	౨౭, ౩౮
౯.	అశ్వినుల గుణములు	౪౧
౧౦.	హోతకర్తవ్యములు	౭, ౪౬
౧౧.	యజ్ఞవర్ణనము	౧, ౪౬
౧౨.	విద్వత్ప్రశంస	౩౧, ౩౨, ౩౪, ౩౫, ౪౦, ౪౨, ౪౫

౧౫౩౧. హోతా యక్షత్సమిధేన్ద్రమిడస్పదే నాభా పృథివ్యా అధి ।
దివో వర్ష్మన్త్సమిధ్యత ఓజిష్ఠశ్చర్షణీసహాం వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౧

౧౫౩౨. హోతా యక్షత్తనూనపాతమూతిభిర్జేతారమపరాజితమ్ ।
ఇన్ద్రం దేవꣳ స్వర్విదం
పథిభిర్మధుమత్తమైర్నరాశꣳసేన తేజసా వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౨

౧౫౩౩. హోతా యక్షదిడాభిరిన్ద్రమీడితమాజుహ్వానమమర్త్యమ్ ।
దేవో దేవైః సవీర్యో వజ్రహస్తః పురన్దరో వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౩

౧౫౩౪. హోతా యక్షద్బర్హిషీన్ద్రం నిషద్వరం వృషభం నర్యాపసమ్ ।
వసుభీ రుద్రైరాదిత్యైః సయుగ్భిర్బర్హిరాసదద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౪

౧౫౩౫. హోతా యక్షదోజో న వీర్యꣳ సహో ద్వార ఇన్ద్రమవర్ధయన్ ।
సుప్రాయణా అస్మిన్యజ్ఞే విశ్రయన్తామృతావృధో
ద్వార ఇన్ద్రాయ మీఢుషే వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౫

౧౫౩౬. హోతా యక్షదుషే ఇన్ద్రస్య ధేనూ సుదుఘే మాతరా మహీ ।
సవాతరౌ న తేజసా వత్సమిన్ద్రమవర్ధతాం వీతామాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౬

౧౫౩౭. హోతా యక్షద్దైవ్యా హోతారా భిషజా సఖాయా హవిషేన్ద్రం భిషజ్యతః ।
కవీ దేవౌ ప్రచేతసావిన్ద్రాయ ధత్త ఇన్ద్రియం వీతామాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౭

౧౫౩౮. హోతా యక్షత్తిస్రో దేవీర్న భేషజం త్రయస్త్రిధాతవోఽపస ఇడా సరస్వతీ
భారతీ మహీః । ఇన్ద్రపత్నీర్హవిష్మతీర్వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౮

౧౫౩౯. హోతా యక్షత్త్వష్టారమిన్ద్రం దేవం భిషజం సుయజం ఘృతశ్రియమ్ ।
పురురూపం సురేతసం మఘోనమిన్ద్రాయ త్వష్టా
దధదిన్ద్రియాణి వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౯

౧౫౪౦. హోతా యక్షద్వనస్పతిం శమితారం శతక్రతుం ధియో
జోష్టారమిన్ద్రియమ్ । మధ్వా సమఞ్జన్పథిభిః సుగేభిః స్వదాతి యజ్ఞం
మధునా ఘృతేన వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ ॥ ౧౦

౧౫౪౧. హోతా యక్షదిన్ద్రం స్వాహాజ్యస్య స్వాహా మేదసః స్వాహా స్తోకానాం స్వాహా
స్వాహాకృతీనాం స్వాహా హవ్యసూక్తీనామ్ । స్వాహా దేవా ఆజ్యపా
జుషాణా ఇన్ద్ర ఆజ్యస్య వ్యన్తు హోతర్యజ ॥ ౧౧

౧౫౪౨. దేవం బర్హిరిన్ద్రం సుదేవం దేవైర్వీరవత్ స్తీర్ణం వేద్యామవర్ధయత్ ।
వస్తోర్వృతం ప్రాక్తోర్భృతం రాయా బర్హిష్మతోఽత్యగాద్వసువనే
వసుధేయస్య వేతు యజ ॥ ౧౨

౧౫౪౩. దేవీర్ద్వార ఇన్ద్రం సంఘాతే వీడ్వీర్యామన్నవర్ధయన్ । ఆ వత్సేన తరుణేన
కుమారేణ చ మీవతాపార్వాణం రేణుకకాటం నుదన్తాం
వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥ ౧౩

౧౫౪౪. దేవీ ఉషాసానక్తేన్ద్రం యజ్ఞే ప్రయత్యహ్వేతామ్ । దైవీర్విశః
ప్రాయాసిష్టాం సుప్రీతే సుధితే వసువనే వసుధేయస్య వీతాం యజ ॥ ౧౪

౧౫౪౫. దేవీ జోష్ట్రీ వసుధితీ దేవమిన్ద్రమవర్ధతామ్ । అయావ్యన్యాఘా ద్వేషాంసి
ఆన్యా వక్షద్వసు వార్యాణి యజమానాయ శిక్షితే వసువనే
వసుధేయస్య వీతాం యజ ॥ ౧౫

౧౫౪౬. దేవీ ఊర్జాహుతీ దుఘే సుదుఘే పయసేన్ద్రమవర్ధతామ్ । ఇషమూర్జమన్యా
వక్షత్సగ్ధిం సపీతిమన్యా నవేన పూర్వం దయమానే పురాణేన నవమధాతా
మూర్జమూర్జాహుతీ ఊర్జయమానే వసు వార్యాణి
యజమానాయ శిక్షితే వసువనే వసుధేయస్య వీతాం యజ ॥ ౧౬

౧౫౪౭. దేవా దైవ్యా హోతారా దేవమిన్ద్రమవర్ధతామ్ । హతాఘశంసావాభార్ష్టాం వసు
వార్యాణి యజమానాయ శిక్షితౌ వసువనే వసుధేయస్య వీతాం యజ ॥ ౧౭

౧౫౪౮. దేవీస్తిస్రస్తిస్రో దేవీః పతిమిన్ద్రమవర్ధయన్ । అస్పృక్షద్భారతీ దివం రుద్రైర్యజ్ఞం
సరస్వతీడా వసుమతీ గృహాన్వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥ ౧౮

౧౫౪౯. దేవ ఇన్ద్రో నరాశంసస్త్రివరూథస్త్రిబన్ధురో దేవమిన్ద్రమవర్ధయత్ ।
శతేన శితిపృష్ఠానామాహితః సహస్రేణ ప్ర వర్తతే
మిత్రావరుణేదస్య హోత్రమర్హతో బృహస్పతి స్తోత్రమశ్వినాధ్వర్యవం
వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ ॥ ౧౯

౧౫౫౦. దేవో దేవైర్వనస్పతిర్హిరణ్యపర్ణో మధుశాఖః సుపిప్పలో దేవమిన్ద్రమవర్ధయత్ । దివమ
గ్రేణాస్పృక్షదాన్తరిక్షం పృథివీమదృంహీద్వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ ॥ ౨౦

౧౫౫౧. దేవం బర్హిర్వారితీనాం దేవమిన్ద్రమవర్ధయత్ । స్వాసస్థమిన్ద్రేణాసన్నమన్యా
బర్హీంష్యభ్యభూద్వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ ॥ ౨౧

౧౫౫౨. దేవో అగ్నిః స్విష్టకృద్దేవమిన్ద్రమవర్ధయత్ । స్విష్టం కుర్వన్త్స్విష్టకృత్స్విష్టమద్య
కరోతు నో వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ ॥ ౨౨

౧౫౫౩. అగ్నిమద్య హోతారమవృణీతాయం యజమానః పచన్పక్తీః పచన్పురోడాశం బధ్నన్నిన్ద్రాయ ఛాగమ్। సూపస్థా అద్య దేవో వనస్పతిరభవదిన్ద్రాయ ఛాగేన। అఘత్తం మేదస్తః ప్రతి పచతాగ్రభీదవీవృధత్పురోడాశేన। త్వామద్య ఋషే॥ ౨౩

౧౫౫౪. హోతా యక్షత్సమిధానం మహద్యశః సుసమిద్ధం వరేణ్యమగ్నిమిన్ద్రం వయోధసమ్। గాయత్రీం ఛన్ద ఇన్ద్రియం త్ర్యవిం గాం వయో దధద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౨౪

౧౫౫౫. హోతా యక్షత్తనూనపాతముద్భిదం యం గర్భమదితిర్దధే శుచిమిన్ద్రం వయోధసమ్। ఉష్ణిహం ఛన్ద ఇన్ద్రియం దిత్యవాహం గాం వయో దధద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౨౫

౧౫౫౬. హోతా యక్షదీడేన్యమీడితం వృత్రహన్తమమిడాభిరీడ్యఁ సహః సోమమిన్ద్రం వయోధసమ్। అనుష్టుభం ఛన్ద ఇన్ద్రియం పఞ్చావిం గాం వయో దధద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౨౬

౧౫౫౭. హోతా యక్షత్సుబర్హిషం పూషణ్వన్తమమర్త్యఁ సీదన్తం బర్హిషి ప్రియేఽమృతేన్ద్రం వయోధసమ్। బృహతీం ఛన్ద ఇన్ద్రియం త్రివత్సం గాం వయో దధద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౨౭

౧౫౫౮. హోతా యక్షద్వ్యచస్వతీః సుప్రాయణా ఋతావృధో ద్వారో దేవీర్హిరణ్యయీర్బ్రహ్మాణమిన్ద్రం వయోధసమ్। పఙ్క్తిం ఛన్ద ఇహేన్ద్రియం తుర్యవాహం గాం వయో దధద్వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౨౮

౧౫౫౯. హోతా యక్షత్సుపేశసా సుశిల్పే బృహతీ ఉభే నక్తోషాసా న దర్శతే విశ్వమిన్ద్రం వయోధసమ్। త్రిష్టుభం ఛన్ద ఇహేన్ద్రియం పష్ఠవాహం గాం వయో దధద్వీతామాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౨౯

౧౫౬౦. హోతా యక్షత్ప్రచేతసా దేవానాముత్తమం యశో హోతారా దైవ్యా కవీ సయుజేన్ద్రం వయోధసమ్। జగతీం ఛన్ద ఇన్ద్రియమనడ్వాహం గాం వయో దధద్వీతామాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౩౦

౧౫౬౧. హోతా యక్షత్పేశస్వతీస్తిస్రో దేవీర్హిరణ్యయీర్భారతీర్బృహతీర్మహీః పతిమిన్ద్రం వయోధసమ్। విరాజం ఛన్ద ఇహేన్ద్రియం ధేనుం గాం న వయో దధద్వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౩౧

౧౫౬౨. హోతా యక్షత్సురేతసం త్వష్టారం పుష్టివర్ధనఁ రూపాణి బిభ్రతం పృథక్ పుష్టిమిన్ద్రం వయోధసమ్। ద్విపదం ఛన్ద ఇన్ద్రియముక్షాణం గాం న వయో దధద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౩౨

౧౫౬౩. హోతా యక్షద్వనస్పతిఁ శమితారఁ శతక్రతుఁ హిరణ్యపర్ణముక్థినఁ రశనాం బిభ్రతం వశిం భగమిన్ద్రం వయోధసమ్। కకుభం ఛన్ద ఇహేన్ద్రియం వశాం వేహతం గాం వయో దధద్వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౩౩

౧౫౬౪. హోతా యక్షత్స్వాహాకృతీరగ్నిం గృహపతిం పృథగ్వరుణం భేషజం కవిం క్షత్రమిన్ద్రం వయోధసమ్। అతిచ్ఛన్దసం ఛన్ద ఇన్ద్రియం బృహదృషభం గాం వయో దధద్వ్యన్త్వాజ్యస్య హోతర్యజ॥ ౩౪

౧౫౬౫. దేవం బర్హిర్వయోధసం దేవమిన్ద్రమవర్ధయత్। గాయత్ర్యా ఛన్దసేన్ద్రియం చక్షురిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ॥ ౩౫

౧౫౬౬. దేవీర్ద్వారో వయోధసఁ శుచిమిన్ద్రమవర్ధయన్। ఉష్ణిహా ఛన్దసేన్ద్రియం ప్రాణమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ॥ ౩౬

౧౫౬౭. దేవీఽఉషాసానక్తా దేవమిన్ద్రం వయోధసం దేవీ దేవమవర్ధతామ్ ।
అనుష్టుభా ఛన్దసేన్ద్రియం బలమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే
వసుధేయస్య వీతాం యజ ॥ ౩౭

౧౫౬౮. దేవీ జోష్ట్రీ వసుధితీ దేవమిన్ద్రం వయోధసం దేవీ దేవమవర్ధతామ్ ।
బృహత్యా ఛన్దసేన్ద్రియꣳ శ్రోత్రమిన్ద్రే
వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వీతాం యజ ॥ ౩౮

౧౫౬౯. దేవీఽఊర్జాహుతీ దుఘే సుదుఘే పయసేన్ద్రం వయోధసం దేవీ దేవమవర్ధతామ్ ।
పఙ్క్త్యా ఛన్దసేన్ద్రియꣳ శుక్రమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే
వసుధేయస్య వీతాం యజ ॥ ౩౯

౧౫౭౦. దేవా దైవ్యా హోతారా దేవమిన్ద్రం వయోధసం దేవా దేవమవర్ధతామ్ । త్రిష్టుభా
ఛన్దసేన్ద్రియం త్విషిమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వీతాం యజ ॥ ౪౦

౧౫౭౧. దేవీస్తిస్రస్తిస్రో దేవీర్వయోధసం పతిమిన్ద్రమవర్ధయన్ । జగత్యా ఛన్దసేన్ద్రియꣳ
శూషమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వ్యన్తు యజ ॥ ౪౧

౧౫౭౨. దేవో నరాశꣳసో దేవమిన్ద్రం వయోధసం దేవో దేవమవర్ధయత్ । విరాజా
ఛన్దసేన్ద్రియꣳ రూపమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ ॥ ౪౨

౧౫౭౩. దేవో వనస్పతిర్దేవమిన్ద్రం వయోధసం దేవో దేవమవర్ధయత్ । ద్విపదా
ఛన్దసేన్ద్రియం భగమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ ॥ ౪౩

౧౫౭౪. దేవం బర్హిర్వారితీనాం దేవమిన్ద్రం వయోధసం దేవం దేవమవర్ధయత్ ।
కకుభా ఛన్దసేన్ద్రియం యశఽఇన్ద్రే వయో దధద్వసువనే
వసుధేయస్య వేతు యజ ॥ ౪౪

౧౫౭౫. దేవోఽఅగ్నిః స్విష్టకృద్దేవమిన్ద్రం వయోధసం దేవో దేవమవర్ధయత్ । అతిచ్ఛన్దసా
ఛన్దసేన్ద్రియం క్షత్రమిన్ద్రే వయో దధద్వసువనే వసుధేయస్య వేతు యజ ॥ ౪౫

౧౫౭౬. అగ్నిమద్య హోతారమవృణీతాయం యజమానః పచన్పక్తీః పచన్పురోడాశం
బధ్నన్నిన్ద్రాయ వయోధసే ఛాగమ్ । సూపస్థా అద్య దేవో వనస్పతిరభవదిన్ద్రాయ
వయోధసే ఛాగేన । అఘత్తం మేదస్తః ప్రతిపచతాగ్రభీదవీవృధత్పురోడా
శేన త్వామద్యఽఋషే ॥ ౪౬

ఇతి అష్టావింశోఽధ్యాయః

* * *

అథైకోనత్రింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- బృహదుక్థో వామదేవః ౧-౧౧ । భార్గవో జమదగ్నిః ౧౨-౧౪ । జమదగ్నిః ౨౫-౩౬ । మధుచ్ఛన్దాః ౩౭ । భారద్వాజః ౩౮-౬౦ ॥

దేవతాః:- అగ్నిః ౧-౫, ౧౧, ౧౩-౧౮, ౨౦, ౨౮, ౩౫ । మనుష్యః ౬, ౨౧, ౨౩ । అశ్వా ౭ । సద్యుతి ౮ । త్వష్టా ౯ । సూర్యః ౧౦ । యజమానః ౧౨ । మనుష్యః ౧౯, ౨౪ । వాయవః ౨౨ । విరాట్ ౨౫-౨౭, ౩౪, ౩౮ । అన్తరిక్షమ్ ౨౯ । స్త్రియః ౩౦, ౩౧ । విద్వాంసః ౩౨, ౩౬, ౩౭, ౫౮ । వాగ్ ౩౩ । వీరాః ౩౯-౪౬, ౪౮-౫౦, ౫౫ । ధనుర్వేదాధ్యాపకాః ౪౭ । మహావీరః సేనాపతిః ౫౧ । సువీరః ౫౨ । వీరః ౫౩, ౫౪ । వాదయితారో వీరాః ౫౬, ౫౭ । అగ్న్యాదయః ౫౯, ౬౦ ॥

ఛన్దః:- త్రిష్టుప్ ౧, ౫-౯, ౧౧, ౧౨, ౧౭, ౧౮, ౨౭, ౩౧, ౩౪, ౩౯, ౪౧, ౪౨, ౪౪-౪౬, ౪౮, ౫౧ । విరాట్ త్రిష్టుప్ ౨, ౧౪, ౧౯, ౨౨ । పఙ్క్తిః ౩ । నిచృద్ పఙ్క్తిః ౪ । నిచృద్ త్రిష్టుప్ ౧౦, ౧౬, ౨౦, ౨౪-౨౬, ౩౦, ౩౫, ౩౮, ౪౦, ౫౪ ।

భురిక్ త్రిష్టుప్ ౧౩, ౫౫, ౫౬ । భురిక్ పఙ్క్తిః ౧౫, ౨౧, ౨౩, ౨౯, ౩౩, ౫౨, ౫౭। స్వరాడ్ బృహతీ ౨౮ । ఆర్షీ త్రిష్టుప్ ౩౨ । గాయత్రీ ౩౭ । జగతీ ౪౩ । విరాడ్ జగతీ ౪౭, ౫౩ । విరాడనుష్టుప్ ౪౯, ౫౦ । భురిగత్యష్టిః ౫౮ । భురిగతి శక్వరీ ౫౯ । విరాట్ ప్రకృతిః , ప్రకృతిః ౬౦ ॥

స్వరః :- ధైవతః ౧, ౨, ౪-౧౪, ౧౬-౨౦, ౨౨, ౨౪-౨౭, ౩౦-౩౨, ౩౪-౩౬, ౩౮-౪౨, ౪౪-౪౬, ౪౮, ౫౧, ౫౪-౫౬, ౬౦ । పఞ్చమః ౩, ౧౫, ౨౧, ౨౩, ౨౯, ౩౩, ౫౨, ౫౭, ౫౯। మధ్యమః ౨౮ । షడ్జః ౩౭ । నిషాదః ౪౩, ౪౭, ౫౩। గాన్ధారః ౪౯, ౫౦, ౫౮ ॥

విషయసూచిక

౧౫౭౭. సమిద్ధో అఞ్జన్ కృదరం మతీనాం ఘృతమగ్నే మధుమత్పిన్వమానః ।
వాజీ వహన్ వాజినం జాతవేదో దేవానాం వక్షి ప్రియమా సధస్థమ్ ॥ ౧

౧౫౭౮. ఘృతేనాఞ్జన్త్సం పథో దేవయానాన్ ప్రజానన్ వాజ్యప్యేతు దేవాన్ ।
అను త్వా సప్తే ప్రదిశః సచన్తా ఁ స్వధామస్మై యజమానాయ ధేహి ॥ ౨

౧౫౭౯. ఈడ్యశ్చాసి వన్ద్యశ్చ వాజిన్నాశుశ్చాసి మేధ్యశ్చ సప్తే ।
అగ్నిష్ట్వా దేవైర్వసుభిః సజోషాః ప్రీతం వహ్నిం వహతు జాతవేదాః ॥ ౩

౧౫౮౦. స్తీర్ణం బర్హిః సుష్టరీమా జుషాణోరు పృథు ప్రథమానం పృథివ్యామ్ ।
దేవేభిర్యుక్తమదితిః సజోషాః స్యోనం కృణ్వానా సువితే దధాతు ॥ ౪

౧౫౮౧. ఏతా ఉ వః సుభగా విశ్వరూపా వి పక్షోభిః శ్రయమాణా ఉదాతైః ।
ఋష్వాః సతీః కవషః శుమ్భమానా ద్వారో దేవీః సుప్రాయణా భవన్తు ॥ ౫

౧౫౮౨. అన్తరా మిత్రావరుణా చరన్తీ ముఖం యజ్ఞానామభి సంవిదానే ।
ఉషాసా వా ఁ సుహిరణ్యే సుశిల్పే ఋతస్య యోనావిహ సాదయామి ॥ ౬

౧౫౮౩. ప్రథమా వా ఁ సరథినా సువర్ణా దేవా పశ్యన్తా భువనాని విశ్వా ।

అపిప్రయం చోదనా వాం మిమానా హోతారా జ్యోతిః ప్రదిశా దిశన్తా ॥ ౭

౧౫౮౪. ఆదిత్యైర్నో భారతీ వష్టు యజ్ఞꣳ సరస్వతీ సహ రుద్రైర్న ఆవీత్ ।
ఇడోపహూతా వసుభిః సజోషా యజ్ఞం నో దేవీరమృతేషు ధత్త ॥ ౮

౧౫౮౫. త్వష్టా వీరం దేవకామం జజాన త్వష్టురర్వా జాయత ఆశురశ్వః ।
త్వష్టేదం విశ్వం భువనం జజాన బహోః కర్తారమిహ యక్షి హోతః ॥ ౯

౧౫౮౬. అశ్వో ఘృతేన త్మన్యా సమక్త ఉప దేవాꣳ ఋతుశః పాథ ఏతు ।
వనస్పతిర్దేవలోకం ప్రజానన్నగ్నినా హవ్యా స్వదితాని వక్షత్ ॥ ౧౦

౧౫౮౭. ప్రజాపతేస్తపసా వావృధానః సద్యో జాతో దధిషే యజ్ఞమగ్నే ।
స్వాహాకృతేన హవిషా పురోగా యాహి సాధ్యా హవిరదన్తు దేవాః ॥ ౧౧

౧౫౮౮. యదక్రన్దః ప్రథమం జాయమాన ఉద్యన్త్సముద్రాదుత వా పురీషాత్ ।
శ్యేనస్య పక్షా హరిణస్య బాహూ ఉపస్తుత్యం మహి జాతం తే అర్వన్ ॥ ౧౨

౧౫౮౯. యమేన దత్తం త్రిత ఏనమాయునగిన్ద్ర ఏణం ప్రథమో అధ్యతిష్ఠత్ ।
గన్ధర్వో అస్య రశనామగృభ్ణాత్సూరాదశ్వం వసవో నిరతష్ట ॥ ౧౩

౧౫౯౦. అసి యమో అస్యాదిత్యో అర్వన్నసి త్రితో గుహ్యేన వ్రతేన ।
అసి సోమేన సమయా విపృక్త ఆహుస్తే త్రీణి దివి బన్ధనాని ॥ ౧౪

౧౫౯౧. త్రీణి త ఆహుర్దివి బన్ధనాని త్రీణ్యప్సు త్రీణ్యన్తః సముద్రే ।
ఉతేవ మే వరుణశ్ఛన్త్స్యర్వన్ యత్రా త ఆహుః పరమం జనిత్రమ్ ॥ ౧౫

౧౫౯౨. ఇమా తే వాజిన్నవమార్జనానీమా శఫానాꣳ సనితుర్నిధానా ।
అత్రా తే భద్రా రశనా అపశ్యమృతస్య యా అభిరక్షన్తి గోపాః ॥ ౧౬

౧౫౯౩. ఆత్మానం తే మనసారాదజానామవో దివా పతయన్తం పతఙ్గమ్ ।
శిరో అపశ్యం పథిభిః సుగేభిరరేణుభిర్జేహమానం పతత్రి ॥ ౧౭

౧౫౯౪. అత్రా తే రూపముత్తమమపశ్యం జిగీషమాణమిష ఆ పదే గోః ।
యదా తే మర్తో అను భోగమానడాదిద్గ్రసిష్ఠ ఓషధీరజీగః ॥ ౧౮

౧౫౯౫. అను త్వా రథో అను మర్యో అర్వన్నను గావోఽను భగః కనీనామ్ ।
అను వ్రాతాసస్తవ సఖ్యమీయురను దేవా మమిరే వీర్యం తే ॥ ౧౯

౧౫౯౬. హిరణ్యశృఙ్గోఽయో అస్య పాదా మనోజవా అవర ఇన్ద్ర ఆసీత్ ।
దేవా ఇదస్య హవిరద్యమాయన్యో అర్వన్తం ప్రథమో అధ్యతిష్ఠత్ ॥ ౨౦

౧౫౯౭. ఈర్మాన్తాసః సిలికమధ్యమాసః సꣳ శూరణాసో దివ్యాసో అత్యాః ।
హꣳసా ఇవ శ్రేణిశో యతన్తే యదాక్షిషుర్దివ్యమజ్మమశ్వాః ॥ ౨౧

౧౫౯౮. తవ శరీరం పతయిష్ణ్వర్వన్తవ చిత్తం వాత ఇవ ధ్రజీమాన్ ।
తవ శృఙ్గాణి విష్ఠితా పురుత్రారణ్యేషు జర్భురాణా చరన్తి ॥ ౨౨

౧౫౯౯. ఉప ప్రాగాచ్ఛసనం వాజ్యర్వా దేవద్రీచా మనసా దీధ్యానః ।
అజః పురో నీయతే నాభిరస్యాను పశ్చాత్కవయో యన్తి రేభాః ॥ ౨౩

౧౬౦౦. ఉప ప్రాగాత్పరమం యత్సధస్థమర్వాꣳ అచ్ఛా పితరం మాతరం చ ।
అద్యా దేవాఞ్జుష్టతమో హి గమ్యా అథా శాస్తే దాశుషే వార్యాణి ॥ ౨౪

౧౬౦౧. సమిద్ధో అద్య మనుషో దురోణే దేవో దేవాన్యజసి జాతవేదః ।
ఆ చ వహ మిత్రమహశ్చికిత్వాన్త్వం దూతః కవిరసి ప్రచేతాః ॥ ౨౫

౧౬౦౨. తనూనపాత్పథ ఋతస్య యానాన్మధ్వా సమఞ్జన్త్స్వదయా సుజిహ్వ ।
మన్మాని ధీభిరుత యజ్ఞమృన్ధన్దేవత్రా చ కృణుహ్యధ్వరం నః ॥ ౨౬

౧౬౦౩. నరాశꣳసస్య మహిమానమేషాముప స్తోషామ యజతస్య యజ్ఞైః ।
యే సుక్రతవః శుచయో ధియన్ధాః స్వదన్తి దేవా ఉభయాని హవ్యా ॥ ౨౭

౧౬౦౪. ఆజుహ్వాన ఈడ్యో వన్ద్యశ్చా యాహ్యగ్నే వసుభిః సజోషాః ।

త్వం దేవానామసి యహ్వ హోతా సఽఏనాన్యక్షీషితో యజీయాన్ ॥ ౨౮

౧౬౦౫. ప్రాచీనం బర్హిః ప్రదిశా పృథివ్యా వస్తోరస్యా వృజ్యతేఽఅగ్రేఽఅహ్నామ్ ।
వ్యు ప్రథతే వితరం వరీయో దేవేభ్యోఽఅదితయే స్యోనమ్ ॥ ౨౯

౧౬౦౬. వ్యచస్వతీరుర్వియా వి శ్రయన్తాం పతిభ్యో న జనయః శుమ్భమానాః ।
దేవీర్ద్వారో బృహతీర్విశ్వమిన్వా దేవేభ్యో భవత సుప్రాయణాః ॥ ౩౦

౧౬౦౭. ఆ సుష్వయన్తీ యజతేఽఉపాకేఽఉషాసానక్తా సదతాం ని యోనౌ ।
దివ్యే యోషణే బృహతీ సురుక్మేఽఅధి శ్రియꣳ శుక్రపిశం దధానే ॥ ౩౧

౧౬౦౮. దైవ్యా హోతారా ప్రథమా సువాచా మిమానా యజ్ఞం మనుషో యజధ్యై ।
ప్రచోదయన్తా విదథేషు కారూ ప్రాచీనం జ్యోతిః ప్రదిశా దిశన్తా ॥ ౩౨

౧౬౦౯. ఆ నో యజ్ఞం భారతీ తూయమేత్విడా మనుష్వదిహ చేతయన్తీ ।
తిస్రో దేవీర్బర్హిరేదꣳ స్యోనꣳ సరస్వతీ స్వపసః సదన్తు ॥ ౩౩

౧౬౧౦. యఽఇమే ద్యావాపృథివీ జనిత్రీ రూపైరపిꣳశద్భువనాని విశ్వా ।
తమద్య హోతరిషితో యజీయాన్దేవం త్వష్టారమిహ యక్షి విద్వాన్ ॥ ౩౪

౧౬౧౧. ఉపావసృజ త్మన్యా సమఞ్జన్దేవానాం పాథఽఋతుథా హవీꣳషి ।
వనస్పతిః శమితా దేవోఽఅగ్నిః స్వదన్తు హవ్యం మధునా ఘృతేన ॥ ౩౫

౧౬౧౨. సద్యో జాతో వ్యమిమీత యజ్ఞమగ్నిర్దేవానామభవత్పురోగాః ।
అస్య హోతుః ప్రదిశ్యృతస్య వాచి స్వాహాకృతꣳ హవిరదన్తు దేవాః ॥ ౩౬

౧౬౧౩. కేతుం కృణ్వన్నకేతవే పేశో మర్యాఽఅపేశసే । సముషద్భిరజాయథాః ॥ ౩౭

౧౬౧౪. జీమూతస్యేవ భవతి ప్రతీకం యద్వర్మీ యాతి సమదాముపస్థే ।
అనావిద్ధయా తన్వా జయ త్వꣳ స త్వా వర్మణో మహిమా పిపర్తు ॥ ౩౮

౧౬౧౫. ధన్వనా గా ధన్వనాజిం జయేమ ధన్వనా తీవ్రాః సమదో జయేమ ।
ధనుః శత్రోరపకామం కృణోతి ధన్వనా సర్వాః ప్రదిశో జయేమ ॥ ౩౯

౧౬౧౬. వక్ష్యన్తీవేదాగనీగన్తి కర్ణం ప్రియꣳ సఖాయం పరిషస్వజానా ।
యోషేవ శిఙ్క్తే వితతాధి ధన్వఞ్జ్యా ఇయꣳ సమనే పారయన్తీ ॥ ౪౦

౧౬౧౭. తేఽఆచరన్తీ సమనేవ యోషా మాతేవ పుత్రం బిభృతాముపస్థే । అప శత్రూన్
విధ్యతాꣳ సంవిదానేఽఆర్త్నీఽఇమే విష్ఫురన్తీఽఅమిత్రాన్ ॥ ౪౧

౧౬౧౮. బహ్వీనాం పితా బహురస్య పుత్రశ్చిశ్చా కృణోతి సమనావగత్య ।
ఇషుధిః సఙ్కాః పృతనాశ్చ సర్వాః పృష్ఠే నినద్ధో జయతి ప్రసూతః ॥ ౪౨

౧౬౧౯. రథే తిష్ఠన్నయతి వాజినః పురో యత్రయత్ర కామయతే సుషారథిః ।
అభీశూనాం మహిమానం పనాయత మనః పశ్చాదను యచ్ఛన్తి రశ్మయః ॥ ౪౩

౧౬౨౦. తీవ్రాన్ఘోషాన్కృణ్వతే వృషపాణయోఽశ్వా రథేభిః సహ వాజయన్తః ।
అవక్రామన్తః ప్రపదైరమిత్రాన్క్షిణన్తి శత్రూꣳ౧ఽరనపవ్యయన్తః ॥ ౪౪

౧౬౨౧. రథవాహనꣳ హవిరస్య నామ యత్రాయుధం నిహితమస్య వర్మ ।
తత్రా రథముప శగ్మꣳ సదేమ విశ్వాహా వయꣳ సుమనస్యమానాః ॥ ౪౫

౧౬౨౨. స్వాదుషꣳసదః పితరో వయోధాః కృచ్ఛ్రేశ్రితః శక్తీవన్తో గభీరాః ।
చిత్రసేనాఽఇషుబలాఽఅమృధ్రాః సతోవీరాఽఉరవో వ్రాతసాహాః ॥ ౪౬

౧౬౨౩. బ్రాహ్మణాసః పితరః సోమ్యాసః శివే నో ద్యావాపృథివీఽఅనేహసా । పూషా నః
పాతు దురితాదృతావృధో రక్షా మాకిర్నోఽఅఘశꣳసఽఈశత ॥ ౪౭

౧౬౨౪. సుపర్ణం వస్తే మృగోఽఅస్యా దన్తో గోభిః సన్నద్ధా పతతి ప్రసూతా ।
యత్రా నరః సం చ వి చ ద్రవన్తి తత్రాస్మభ్యమిషవః శర్మ యꣳసన్ ॥ ౪౮

౧౬౨౫. ఋజీతే పరి వృఙ్ధి నోఽశ్మా భవతు నస్తనూః ।
సోమోఽఅధి బ్రవీతు నోఽదితిః శర్మ యచ్ఛతు ॥ ౪౯

౧౬౨౬. ఆ జఙ్ఘన్తి సాన్వేషాం జఘనాఀ౨ ఉప జిఘ్నతే ।
అశ్వాజని ప్రచేతసోఽశ్వాన్త్సమత్సు చోదయ ॥ ౫౦

౧౬౨౭. అహిరివ భోగైః పర్యేతి బాహుం జ్యాయా హేతిం పరిబాధమానః । హస్తఘ్నో
విశ్వా వయునాని విద్వాన్ పుమాన్ పుమాꣳసం పరి పాతు విశ్వతః ॥ ౫౧

౧౬౨౮. వనస్పతే వీడ్వఙ్గో హి భూయాఽఅస్మత్సఖా ప్రతరణః సువీరః ।
గోభిః సన్నద్ధోఽఅసి వీడయస్వాస్థాతా తే జయతు జేత్వాని ॥ ౫౨

౧౬౨౯. దివః పృథివ్యాః పర్యోజఽఉద్భృతం వనస్పతిభ్యః పర్యాభృతꣳ సహః ।
అపామోజ్మానం పరి గోభిరావృతమిన్ద్రస్య వజ్రꣳ హవిషా రథం యజ ॥ ౫౩

౧౬౩౦. ఇన్ద్రస్య వజ్రో మరుతామనీకం మిత్రస్య గర్భో వరుణస్య నాభిః ।
సేమాం నో హవ్యదాతిం జుషాణో దేవ రథ ప్రతి హవ్యా గృభాయ ॥ ౫౪

౧౬౩౧. ఉప శ్వాసయ పృథివీముత ద్యాం పురుత్రా తే మనుతాం విష్ఠితం జగత్ ।
స దున్దుభే సజూరిన్ద్రేణ దేవైర్దూరాద్దవీయోఽఅప సేధ శత్రూన్ ॥ ౫౫

౧౬౩౨. ఆ క్రన్దయ బలమోజో నఽఆధా నిష్టనిహి దురితా బాధమానః ।
అప ప్రోథ దున్దుభే దుచ్ఛునాఽఇతఽఇన్ద్రస్య ముష్టిరసి వీడయస్వ ॥ ౫౬

౧౬౩౩. ఆమూరజ ప్రత్యావర్తయేమాః కేతుమద్దున్దుభిర్వావదీతి ।
సమశ్వపర్ణాశ్చరన్తి నో నరోఽస్మాకమిన్ద్ర రథినో జయన్తు ॥ ౫౭

౧౬౩౪. ఆగ్నేయః కృష్ణగ్రీవః సారస్వతీ మేషీ బభ్రుః సౌమ్యః పౌష్ణః శ్యామః శితిపృష్ఠో బార్హ
స్పత్యః శిల్పో వైశ్వదేవఽఐన్ద్రోఽరుణో మారుతః కల్మాషఽఐన్ద్రాగ్నః
సꣳహితోఽధోరామః సావిత్రో వారుణః కృష్ణఽఏకశితిపాత్పేత్వః ॥ ౫౮

౧౬౩౫. అగ్నయేఽనీకవతే రోహితాఞ్జిరనడ్వానధోరామౌ సావిత్రౌ పౌష్ణౌ రజతనాభీ
వైశ్వదేవౌ పిశఙ్గౌ తూపరౌ మారుతః కల్మాషఽఅగ్నేయః
కృష్ణోఽజః సారస్వతీ మేషీ వారుణః పేత్వః ॥ ౫౯

౧౬౩౬. అగ్నయే గాయత్రాయ త్రివృతే రాథన్తరాయాష్టాకపాలఽఇన్ద్రాయ త్రైష్టుభాయ
పఞ్చదశాయ బార్హతాయైకాదశకపాలో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో జాగతేభ్యః సప్తదశేభ్యో
వైరూపేభ్యో ద్వాదశకపాలో మిత్రావరుణాభ్యామానుష్టుభాభ్యామేకవిꣳ
శాభ్యాం వైరాజాభ్యాం పయస్యా బృహస్పతయే పాఙ్క్తాయ త్రిణవాయ
శాక్వరాయ చరుః సవిత్రఽఔష్ణిహాయ త్రయస్త్రిꣳశాయ రైవతాయ
ద్వాదశకపాలః ప్రాజాపత్యశ్చరురదిత్యై విష్ణుపత్న్యై చరురగ్నయే వైశ్వానరాయ
ద్వాదశకపాలోఽనుమత్యాఽఅష్టాకపాలః ॥ ౬౦

ఇత్యేకోనత్రింశోఽధ్యాయః

***

అథ త్రింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- నారాయణః ౧-౩, ౫-౨౨ । మేధాతిథిః ౪ ॥

దేవతాః :- సవితా ౧-౪ । పరమేశ్వరః ౫, ౬ । విద్వాంసః ౭, ౮ । విద్వాన్ ౯-౧౨ । ఈశ్వర ౧౩ । రాజేశ్వరౌ ౧౪-౨౨ ॥

ఛన్దః :- త్రిష్టుప్ ౧ । నిచృద్ గాయత్రీ ౨ । గాయత్రీ ౩, ౪ । స్వరాడతిశక్వరీ ౫, ౧౧ । నిచృదష్టిః ౬, ౭ । కృతిః ౮, ౧౩ । భురిగష్టిః ౯, ౧౦, ౨౧ । విరాట్ సంకృతిః ౧౨ । నిచృదత్యష్టిః ౧౪ । విరాట్ కృతిః ౧౫, ౧౬ । విరాడ్ ధృతిః ౧౭ । నిచృద్ ప్రకృతిః ౧౮ । భురిగ్ధృతిః ౧౯ । భురిగతి జగతీ ౨౦ । నిచృత్కృతిః ౨౨ ॥

స్వరః :- ధైవతః ౧, ౧౮ । షడ్జః ౨-౪ । పఞ్చమః ౫, ౧౧ । మధ్యమః ౬, ౭ । నిషాదః ౮, ౧౩, ౧౫, ౧౬, ౨౦, ౨౨ । గాన్ధారః ౯, ౧౦, ౧౨, ౧౪, ౨౧ । ఋషభః ౧౭, ౧౯ ।

విషయసూచిక

౧౬౩౭. దేవ సవితః ప్ర సువ యజ్ఞం ప్ర సువ యజ్ఞపతిం భగాయ ।
దివ్యో గన్ధర్వః కేతపూః కేతం నః పునాతు వాచస్పతిర్వాచం నః స్వదతు ॥౧

౧౬౩౮. తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥ ౨

౧౬౩౯. విశ్వాని దేవ సవితర్దురితాని పరా సువ । యద్భద్రం తన్న ఆ సువ ॥ ౩

౧౬౪౦. విభక్తారꣳ హవామహే వసోశ్చిత్రస్య రాధసః । సవితారం నృచక్షసమ్ ॥ ౪

౧౬౪౧. బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణం క్షత్రాయ రాజన్యం మరుద్భ్యో వైశ్యం తపసే శూద్రం
తమసే తస్కరం నారకాయ వీరహణం పాప్మనే క్లీబమాక్రయాయా
అయోగూం కామాయ పుꣳశ్చలూమతిక్రుష్టాయ మాగధమ్ ॥ ౫

౧౬౪౨. నృత్తాయ సూతం గీతాయ శైలూషం ధర్మాయ సభాచరం నరిష్ఠాయై భీమలం
నర్మాయ రేభꣳ హసాయ కారిమానన్దాయ స్త్రీషఖం ప్రమదే కుమారీపుత్రం
మేధాయై రథకారం ధైర్యాయ తక్షాణమ్ ॥ ౬

౧౬౪౩. తపసే కౌలాలం మాయాయై కర్మారꣳ రూపాయ మణికారꣳ శుభే వపꣳ
శరవ్యాయా ఇషుకారꣳ హేత్యై ధనుష్కారం కర్మణే జ్యాకారం దిష్టాయ
రజ్జుసర్జం మృత్యవే మృగయుమన్తకాయ శ్వనినమ్ ॥ ౭

౧౬౪౪. నదీభ్యః పౌఞ్జిష్ఠమృక్షీకాభ్యో నైషాదం పురుషవ్యాఘ్రాయ దుర్మదం
గన్ధర్వాప్సరోభ్యో వ్రాత్యం ప్రయుగ్భ్య ఉన్మత్తꣳ సర్పదేవజనేభ్యో
ప్రతిపదమయేభ్యః కితవమీర్యతాయా అకితవం పిశాచేభ్యో
బిదలకారీం యాతుధానేభ్యః కణ్టకీకారీమ్ ॥ ౮

౧౬౪౫. సన్ధయే జారం గేహాయోపపతిమార్త్యై పరివిత్తం
నిర్ఋత్యై పరివివిదానమరాధ్యా ఏదిధిషుః పతిం నిష్కృత్యై
పేశస్కారీꣳ సంజ్ఞానాయ స్మరకారీం ప్రకామోద్యాయోపసదం
వర్ణాయానురుధం బలాయోపదామ్ ॥ ౯

౧౬౪౬. ఉత్సాదేభ్యః కుబ్జం ప్రముదే వామనం ద్వార్భ్యః
స్రామꣳ స్వప్నాయాన్ధమధర్మాయ బధిరం పవిత్రాయ భిషజం
ప్రజ్ఞానాయ నక్షత్రదర్శమాశిక్షాయై
ప్రశ్నినముపశిక్షాయా అభిప్రశ్నినం మర్యాదాయై ప్రశ్నవివాకమ్ ॥ ౧౦

౧౬౪౭. అర్మేభ్యో హస్తిపం జవాయాశ్వపం పుష్ట్యై గోపాలం
వీర్యాయావిపాలం తేజసే ఽజపాలమిరాయై కీనాశం
కీలాలాయ సురాకారం భద్రాయ గృహపꣳ శ్రేయసే
విత్తధమాధ్యక్ష్యాయానుక్షత్తారమ్ ॥ ౧౧

౧౬౪౮. భాయై దార్వాహారం ప్రభాయా అగ్న్యేధం బ్రధ్నస్య విష్టపాయాభిషేక్తారం
వర్షిష్ఠాయ నాకాయ పరివేష్టారం దేవలోకాయ పేశితారం మనుష్యలోకాయ
ప్రకరితారꣳ సర్వేభ్యో లోకేభ్య ఉపసేక్తారమవ ఋత్యై
వధాయోపమన్థితారం మేధాయ వాసః పల్పూలీం ప్రకామాయ రజయిత్రీమ్ ॥ ౧౨

౧౬౪౯. ఋతయే స్తేనహృదయం వైరహత్యాయ పిశునం వివిక్త్యై క్షత్తార
మౌపద్రష్ట్ర్యాయానుక్షత్తారం బలాయానుచరం భూమ్నే పరిష్కన్దం

ప్రియాయ ప్రియవాదినమరిష్ట్యాఽ అశ్వసాదగ్ం స్వర్గాయ లోకాయ
భాగదుఘం వర్షిష్ఠాయ నాకాయ పరివేష్టారమ్ ॥ ౧౩

౧౬౫౦. మన్యవేఽయస్తాపం క్రోధాయ నిసరం యోగాయ
యోక్తారగ్ం శోకాయాభిసర్తారం క్షేమాయ విమోక్తార
ముత్కూలనికూలేభ్యస్త్రిష్ఠినం వపుషే మానస్కృతగ్ం శీలాయాఞ్జనీకారీం
నిరృత్యై కోశకారీం యమాయాసూమ్ ॥ ౧౪

౧౬౫౧. యమాయ యమసూమథర్వభ్యోఽవతోకాగ్ం సంవత్సరాయ
పర్యాయిణీం పరివత్సరాయావిజాతా మిదావత్సరాయాతీత్వరీమిద్వత్సరాయా
తిష్కద్వరీం వత్సరాయ విజర్జరాగ్ం సంవత్సరాయ
పలిక్నీమృభుభ్యోఽజినసన్ధగ్ం సాధ్యేభ్యశ్చర్మమ్నమ్ ॥ ౧౫

౧౬౫౨. సరోభ్యో ధైవరముపస్థావరాభ్యో దాశం వైశన్తాభ్యో బైన్దం నడ్వలాభ్యః
శౌష్కలం పారాయ మార్గారమవారాయ కైవర్తం తీర్థేభ్యఽఆన్దం విషమేభ్యో
మైనాలగ్ం స్వనేభ్యః పర్ణకం గుహాభ్యః కిరాతగ్ం సానుభ్యో జమ్భకం
పర్వతేభ్యః కిమ్పూరుషమ్ ॥ ౧౬

౧౬౫౩. బీభత్సాయై పౌల్కసం వర్ణాయ హిరణ్యకారం తులాయై వాణిజం పశ్చాదోషాయ
గ్లావినం విశ్వేభ్యో భూతేభ్యః సిధ్మలం భూత్యై జాగరణమభూత్యై స్వపనమార్త్యై
జనవాదినం వ్యృద్ధ్యాఽ అపగల్భగ్ం సగ్ంశరాయ ప్రచ్ఛిదమ్ ॥ ౧౭

౧౬౫౪. అక్షరాజాయ కితవం కృతాయాదినవదర్శం త్రేతాయై కల్పినం
ద్వాపరాయాధికల్పినమాస్కన్దాయ సభాస్థాణుం మృత్యవే
గోవ్యచ్ఛమన్తకాయ గోఘాతం క్షుధే యో గాం వికృన్తన్తం
భిక్షమాణఽ ఉపతిష్ఠతి దుష్కృతాయ చరకాచార్యం పాప్మనే సైలగమ్ ॥ ౧౮

౧౬౫౫. ప్రతిశ్రుత్కాయాఽ అర్తనం ఘోషాయ భషమన్తాయ బహువాదినమనన్తాయ
మూకగ్ం శబ్దాయాడమ్బరాఘాతం మహసే వీణావాదం క్రోశాయ
తూణవధ్మమవరస్పరాయ శఙ్ఖధ్మం
వనాయ వనపమన్యతోఽరణ్యాయ దావపమ్ ॥ ౧౯

౧౬౫౬. నర్మాయ పుగ్ంశ్చలూగ్ం హసాయ కారిం యాదసే శాబల్యాం గ్రామణ్యం
గణకమభిక్రోశకం తాన్మహసే వీణావాదం పాణిఘ్నం తూణవధ్మం
తాన్నృత్తాయానన్దాయ తలవమ్ ॥ ౨౦

౧౬౫౭. అగ్నయే పీవానం పృథివ్యై పీఠసర్పిణం వాయవే చాణ్డాలమన్తరిక్షాయ
వగ్ంశనర్తినం దివే ఖలతిగ్ం సూర్యాయ హర్యక్షం నక్షత్రేభ్యః కిర్మిరం చన్ద్రమసే
కిలాసమహ్నే శుక్లం పిఙ్గాక్షగ్ం రాత్ర్యై కృష్ణం పిఙ్గాక్షమ్ ॥ ౨౧

౧౬౫౮. అథైతానష్టౌ విరూపానాలభతేఽతిదీర్ఘం చాతిహ్రస్వం చాతిస్థూలం
చాతికృశం చాతిశుక్లం చాతికృష్ణం చాతికుల్వం చాతిలోమశం చ।
అశూద్రాఽ అబ్రాహ్మణాస్తే ప్రాజాపత్యాః। మాగధః
పుగ్ంశ్చలీ కితవః క్లీబోఽశూద్రాఽ అబ్రాహ్మణాస్తే ప్రాజాపత్యాః ॥ ౨౨

ఇతి త్రింశోఽధ్యాయః

***

అథైక త్రింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- నారాయణః ౧-౧౬। ఉత్తరనారాయణః ౧౭-౨౨॥

దేవతా:- పురుషః ౧, ౩, ౪, ౬, ౮-౧౯। ఈశానః ౨। స్రష్టా ౫। స్రష్టేశ్వరః ౭। ఆదిత్యః ౧౭-౧౯, ౨౨। సూర్యః ౨౦। విశ్వేదేవాః ౨౧ ॥

ఛన్దః:- నిచృదనుష్టుప్ ౧-౩, ౮-౧౧, ౧౪। అనుష్టుప్ ౪, ౫, ౭, ౧౨, ౧౩,

౧౫, ౨౦, ౨౧ । విరాడనుష్టుప్ ౬ । విరాట్ త్రిష్టుప్ ౧౬ । భురిక్ త్రిష్టుప్ ౧౮, ౧౯ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౧౭ । విచృదార్షీ త్రిష్టుప్ ౨౨ ॥

స్వరః :- గాన్ధారః ౧-౧౫, ౨౦, ౨౧। ధైవతః ౧౬-౧౯, ౨౨॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	పరమాత్ముని ఉపాసనాస్తుతి పూర్వకముగ సృష్టివిద్యా విషయము	౧-౧౬
౨.	విద్వాంసుడు జిజ్ఞాసువున కెట్లు ఉపదేశించవలయును?	౧౭-౨౨

౧౬౫౯. సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ।
స భూమిꣳ సర్వతః స్పృత్వాఽత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్ ॥ ౧

౧౬౬౦. పురుష ఏవేదꣳ సర్వం యద్భూతం యచ్చ భావ్యమ్ ।
ఉతామృతత్వస్యేశానో యదన్నేనాతిరోహతి ॥ ౨

౧౬౬౧. ఏతావానస్య మహిమాతో జ్యాయాꣳశ్చ పూరుషః ।
పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥ ౩

౧౬౬౨. త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహాభవత్పునః ।
తతో విష్వఙ్ వ్యక్రామత్సాశనానశనే అభి ॥ ౪

౧౬౬౩. తతో విరాడజాయత విరాజో అధి పూరుషః ।
స జాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥ ౫

౧౬౬౪. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః సమ్భృతం పృషదాజ్యమ్ ।
పశూꣳస్తాꣳశ్చక్రే వాయవ్యానారణ్యా గ్రామ్యాశ్చ యే ॥ ౬

౧౬౬౫. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుత ఋచః సామాని జజ్ఞిరే ।
ఛన్దాꣳసి జజ్ఞిరే తస్మాద్యజుస్తస్మాదజాయత ॥ ౭

౧౬౬౬. తస్మాదశ్వా అజాయన్త యే కే చోభయాదతః ।
గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్తస్మాజ్జాతా అజావయః ॥ ౮

౧౬౬౭. తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్ పురుషం జాతమగ్రతః ।
తేన దేవా అయజన్త సాధ్యా ఋషయశ్చ యే ॥ ౯

౧౬౬౮. యత్పురుషం వ్యదధుః కతిధా వ్యకల్పయన్ ।
ముఖం కిమస్యాసీత్కిం బాహూ కిమూరూ పాదా ఉచ్యేతే ॥ ౧౦

౧౬౬౯. బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీద్బాహూ రాజన్యః కృతః ।
ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యాꣳ శూద్రో అజాయత ॥ ౧౧

౧౬౭౦. చన్ద్రమా మనసో జాతశ్చక్షోః సూర్యో అజాయత ।
శ్రోత్రాద్వాయుశ్చ ప్రాణశ్చ ముఖాదగ్నిరజాయత ॥ ౧౨

౧౬౭౧. నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షꣳ శీర్ష్ణో ద్యౌః సమవర్తత ।
పద్భ్యాం భూమిర్దిశః శ్రోత్రాత్తథా లోకాꣳ అకల్పయన్ ॥ ౧౩

౧౬౭౨. యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞమతన్వత ।
వసన్తోఽస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మః శరద్ధవిః ॥ ౧౪

౧౬౭౩. సప్తాస్యాసన్ పరిధయస్త్రిః సప్త సమిధః కృతాః ।
దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానా అబధ్నన్ పురుషం పశుమ్ ॥ ౧౫

౧౬౭౪. యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ ।
తే హ నాకం మహిమానః సచన్త యత్ర పూర్వే సాధ్యాః సన్తి దేవాః ॥ ౧౬

౧౬౭౫. అద్భ్యః సమ్భృతః పృథివ్యై రసాచ్చ విశ్వకర్మణః సమవర్తతాగ్రే।
తస్య త్వష్టా విదధద్రూపమేతి తన్మర్త్యస్య దేవత్వమాజానమగ్రే॥ ౧౭

౧౬౭౬. వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమాదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్।
తమేవ విదిత్వాతి మృత్యుమేతి నాన్యః పన్థా విద్యతేఽయనాయ॥ ౧౮

౧౬౭౭. ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భేఽఅన్తరజాయమానో బహుధా వి జాయతే।
తస్య యోనిం పరి పశ్యన్తి ధీరాస్తస్మిన్హ తస్థుర్భువనాని విశ్వా॥ ౧౯

౧౬౭౮. యో దేవేభ్యఽఆతపతి యో దేవానాం పురోహితః।
పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతో నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే॥ ౨౦

౧౬౭౯. రుచం బ్రాహ్మం జనయన్తో దేవాఽఅగ్రే తదబ్రువన్।
యస్త్వైవం బ్రాహ్మణో విద్యాత్తస్య దేవాఽఅసన్వశే॥ ౨౧

౧౬౮౦. శ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యావహోరాత్రే పార్శ్వే నక్షత్రాణి రూపమశ్వినౌ వ్యాత్తమ్।
ఇష్ణన్నిషాణాముం మఽఇషాణ సర్వలోకం మఽఇషాణ॥ ౨౨

ఏకత్రింశోఽధ్యాయః

***

అథ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- స్వయమ్భు బ్రహ్మ ౧-౧౨। మేధాకామః ౧౩-౧౫। శ్రీకామః ౧౬॥

దేవతా:- పరమాత్మా ౧, ౨, ౬-౮, ౧౦-౧౨, ౧౪। హిరణ్యగర్భః పరమాత్మా ౩। ఆత్మా ౪। పరమేశ్వరః ౫। విద్వాన్ ౯। ఇన్ద్రః ౧౩। పరమేశ్వరవిద్వాంసౌ ౧౫॥ విద్వద్రాజానౌ ౧౬॥

ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ౧, ౨, ౧౬। నిచృత్ పఙ్క్తిః ౩। భురిక్ త్రిష్టుప్ ౪, ౫। నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౬, ౮-౧౧। భురిగ్గాయత్రీ ౧౩। నిచృదనుష్టుప్ ౧౪। నిచృద్ బృహతీ ౧౫। నిచృచ్ఛక్వరీ ౭। త్రిష్టుప్ ౧౨॥

స్వరః :- గాన్ధారః ౧, ౨, ౧౪, ౧౬। పఞ్చమః ౩। ధైవతః ౪-౬, ౮-౧౨॥ నిషాదః ౭। షడ్జః ౧౩। మధ్యమః ౧౫॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	పరమేశ్వరుడెట్టి వాడు?	౧-౧౩
౨.	మానవులీశ్వరునుండి బుద్ధిని యాచింపవలయును.	౧౪-౧౬

౧౬౮౧. తదేవాగ్నిస్తదాదిత్యస్తద్వాయుస్తదు చన్ద్రమాః।
తదేవ శుక్రం తద్ బ్రహ్మ తాఽఆపః స ప్రజాపతిః॥ ౧

౧౬౮౨. సర్వే నిమేషా జజ్ఞిరే విద్యుతః పురుషాదధి।
నైనమూర్ధ్వం న తిర్యఞ్చం న మధ్యే పరి జగ్రభత్॥ ౨

౧౬౮౩. న తస్య ప్రతిమాఽఅస్తి యస్య నామ మహద్యశః।
హిరణ్యగర్భఽఇత్యేష మా మా హింసీదిత్యేషా యస్మాన్న జాతఽఇత్యేషః॥ ౩

౧౬౮౪. ఏషో హ దేవః ప్రదిశోఽను సర్వాః పూర్వో హ జాతః సఽఉ గర్భేఽఅన్తః।
సఽఏవ జాతః స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ జనాస్తిష్ఠతి సర్వతోముఖః॥ ౪

౧౬౮౫. యస్మాజ్జాతం న పురా కిం చనైవ య ఆబభూవ భువనాని విశ్వా।
ప్రజాపతిః ప్రజయా సంరరాణస్త్రీణి జ్యోతీంషి సచతే స షోడశీ॥ ౫

౧౬౮౬. యేన ద్యౌరుగ్రా పృథివీ చ దృఢా యేన స్వ స్తభితం యేన నాకః।
యోఽఅన్తరిక్షే రజసో విమానః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥ ౬

౧౬౮౭. యం క్రన్దసీఽఅవసా తస్తభానేఽఅభ్యైక్షేతాం మనసా రేజమానే।
యత్రాధి సూరఽఉదితో విభాతి కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ।

ఆపో హ యద్బృహతీర్యశ్చిదాపః ॥ ౭

౧౬౮౮. వేనస్తత్పశ్యన్నిహితం గుహా సద్యత్ర విశ్వం భవత్యేకనీడమ్ ।
తస్మిన్నిదꣳ సం చ వి చైతి సర్వꣳ సఽఓతః ప్రోతశ్చ విభూః ప్రజాసు ॥ ౮

౧౬౮౯. ప్ర తద్వోచేదమృతం ను విద్వాన్ గన్ధర్వో ధామ విభృతం గుహా సత్ ।
త్రీణి పదాని నిహితా గుహాస్య యస్తాని వేద స పితుః పితాసత్ ॥ ౯

౧౬౯౦. స నో బన్ధుర్జనితా స విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా ।
యత్ర దేవాఽఅమృతమానశానాస్తృతీయే ధామన్నధ్యైరయన్త ॥ ౧౦

౧౬౯౧. పరీత్య భూతాని పరీత్య లోకాన్ పరీత్య సర్వాః ప్రదిశో దిశశ్చ ।
ఉపస్థాయ ప్రథమజామృతస్యాత్మనాత్మానమభి సం వివేశ ॥ ౧౧

౧౬౯౨. పరి ద్యావాపృథివీ సద్యఽఇత్వా పరి లోకాన్ పరి దిశః పరి స్వః ।
ఋతస్య తన్తుం వితతం విచృత్య తదపశ్యత్తదభవత్తదాసీత్ ॥ ౧౨

౧౬౯౩. సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియమిన్ద్రస్య కామ్యమ్ ।
సనిం మేధామయాసిషꣳ స్వాహా ॥ ౧౩

౧౬౯౪. యాం మేధాం దేవగణాః పితరశ్చోపాసతే ।
తయా మామద్య మేధయాగ్నే మేధావినం కురు స్వాహా ॥ ౧౪

౧౬౯౫. మేధాం మే వరుణో దదాతు మేధామగ్నిః ప్రజాపతిః ।
మేధామిన్ద్రశ్చ వాయుశ్చ మేధాం ధాతా దదాతు మే స్వాహా ॥ ౧౫

౧౬౯౬. ఇదం మే బ్రహ్మ చ క్షత్రం చోభే శ్రియమశ్నుతామ్ ।
మయి దేవా దధతు శ్రియముత్తమాం తస్యై తే స్వాహా ॥ ౧౬

ఇతి ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః

***

అథ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- వత్సప్రీః ౧ । విశ్వరూపః ౨, ౪ ।। గోతమః ౩, ౧౬ । కుత్సః ౫, ౬, ౨౯, ౩౭, ౩౮, ౪౨, ౬౮ । విశ్వామిత్రః ౭, ౮, ౨౨, ౨౬, ౬౦, ౬౩, ౭౫ । భరద్వాజః ౯, ౧౩, ౬౧, ౬౯, ౮౪ । మేధాతిథిః ౧౦, ౪౫, ౪౬, ౮౧-౮౩, ౯౭ । పరాశరః ౧౧ । విశ్వావరా ౧౨ । వసిష్ఠః ౧౪, ౧౮, ౨౦, ౪౪, ౭౦, ౭౧, ౭౬, ౮౮ । ప్రస్కణ్వః ౧౫, ౩౧-౩౩, ౩౬ । ఉశోధానాః ౧౭ । పురుమీఢాజమీఢౌ ౧౯ । సుపీతిః ౨౧ । సుపీకః ౨౩ । త్రిశోకః ౨౪ । మధుచ్ఛన్దాః ౨౫. ౫౬-౫౮ । అగస్త్యః ౨౭, ౩౪, ౭౮, ౭౯ । విభ్రాట్ ౩౦ । గౌరివీతిః ౨౮, ౬౪ । శ్రుతకక్షసుకక్షౌ ౩౫ । జమదగ్నిః ౩౯, ౪౦, ౮౫, ౮౭ । నృమేధః ౪౧, ౬౬, ౬౭, ౯౫, ౯౬ । హిరణ్యస్తూపః ౪౩ । కుత్సః ౪౭ । ప్రతిక్షత్రః ౪౮ । వత్సారః ౪౯ । ప్రగాథః ౫౦ । కూర్మః ౫౧ । ఉశిః ౫౨ । మహోత్రః ౫౩, ౭౭, ౯౩ । వామదేవః ౫౪, ౬౫ । ఋజిశ్వా ౫౫ కుశికః ౫౯ । దేవలః ౬౨ । దక్షః ౭౨, ౭౩ । ప్రజాపతిః ౭౪ । బృహద్దివః ౮౦ । తాపసః ౮౬ । కణ్వః ౮౯ । త్రితః ౯౦ । మనుః ౯౧, ౯౪ । మేధః ౯౨ ॥

దేవతాః :- అగ్నయః ౧, ౨ । అగ్నిః ౩-౬, ౯-౧౨, ౧౫, ౧౬ । విద్వాంసః ౭, ౮, ౧౪ । విశ్వేదేవాః ౧౩, ౩౯, ౪౭-౪౯, ౫౧-౫౪, ౭౭, ౮౧-౮౩, ౮౯, ౯౧. ౯౪ । సవితా ౧౭, ౨౦, ౩౪, ౬౯, ౮౪ । ఇన్ద్రః ౧౮, ౨౨-౨౯, ౫౯, ౬౩-౬౭, ౭౯, ౯౦, ౯౫, ౯౬ । ఇన్ద్రవాయూ ౧౯, ౪౫, ౫౬, ౮౬ । వేనః ౨౧ । సూర్యః ౩౦-౩౨, ౩౫-౩౮, ౪౦-౪౩, ౭౪ । విరాట్ ౩౩, ౭౨, ౭౫ । వాయుః ౪౪, ౫౫, ౭౦, ౮౫ । వరుణః ౪౬ । మహేన్ద్రః ౫౦, ౮౦, ౯౭ । మిత్రావరుణౌ ౫౭, ౭౧, ౮౭ । అశ్వినౌ ౫౮, ౮౮ । వైశ్వానరః ౬౦, ౯౨ । ఇన్ద్రాగ్నీ ౬౧, ౭౬, ౯౩ । సోమః ౬౨ । ఆదిత్యాః ౬౮ । అధ్వర్యూ ౭౩ । ఇన్ద్రామరుతౌ ౭౮ ॥

ఛన్దః :- స్వరాట్ పఙ్క్తిః ౧, ౫, ౭, ౧౬, ౧౮, ౬౮ । గాయత్రీ ౨, ౯, ౧౯, ౪౫, ౪౬, ౫౬-౫౮, ౬౫, ౭౧, ౭౬ । నిచృద్గాయత్రీ ౩, ౪, ౨౦, ౨౧, ౨౪, ౨౫, ౩౧-౩౩, ౩౫, ౩౬, ౬౧, ౬౨, ౭౨, ౭౩, ౭౭ । భురిక్ పఙ్క్తిః ౬, ౧౩ ౨౬, ౨౮,

౫౯ । త్రిష్టుప్ ౮ । భురిక్ త్రిష్టుప్ ౧౭, ౨౩, ౬౦ । విరాడ్ గాయత్రీ ౧౦ । విరాట్ త్రిష్టుప్ ౧౧, ౨౭ , ౪౩, ౭౦, ౭౮ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౧౨, ౨౨, ౪౨, ౪౪, ౪౮, ౫౨, ౫౪ । అనుష్టుప్ ౧౪ । బృహతీ ౧౫ । జగతీ ౨౯ । విరాడ్ జగతీ ౩౦ । త్రిష్టుప్ ౩౪, ౩౭, ౩౮, ౫౦, ౫౧, ౫౩, ౫౫, ౬౩, ౬౪, ౭౪, ౭౯ । నిచృజ్జగతీ ౪౯, ౬౮, ౬౯, ౭౫, ౮౪ । భురిగనుష్టుప్ ౬౬, ౮౯, ౯౩ । పఙ్క్తిః ౬౭, ౮౦, ౯౪ । నిచృద్ బృహతీ ౪౧, ౮౧, ౮౨, ౮౬-౮౮, ౯౦, ౯౨, ౯౬ । విరాడ్ బృహతీ ౩౯, ౮౫, ౯౧, భురిగ్ బృహతీ ౪౦, ౯౫ । సతో బృహతీ ౮౩, ౯౭ । భురిగ్ త్రిష్టుప్ ౧౭, ౨౩, ౬౦ ॥

స్వరః :- పఞ్చమః ౧, ౫-౭, ౧౩, ౧౬, ౧౮, ౨౬, ౨౮, ౫౯, ౬౭, ౮౦, ౯౪ । షడ్జః ౨-౪, ౯, ౧౦, ౧౯-౨౧, ౨౪, ౨౫, ౩౧-౩౩, ౩౫, ౩౬, ౪౫-౪౭, ౫౬-౫౮, ౬౧, ౬౨, ౬౫, ౭౧-౭౩, ౭౬, ౭౭ । ధైవతః ౮, ౧౧, ౧౨, ౧౭, ౨౨, ౨౩, ౨౭, ౩౪, ౩౭, ౩౮, ౪౨-౪౪, ౪౮, ౫౦-౫౫, ౬౦, ౬౩, ౬౪, ౭౦, ౭౪, ౭౮, ౭౯ । గాన్ధారః ౧౪, ౬౬, ౮౯, ౯౩ । మధ్యమః ౧౫, ౩౯-౪౧, ౮౧-౮౩, ౮౫-౮౮, ౯౦-౯౨, ౯౫-౯౭ । నిషాదః ౨౯, ౩౦, ౪౯, ౬౮, ౬౯, ౭౫, ౮౪ ॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	అగ్న్యాదిపదార్థములను తెలుసుకొని కార్యము సాధించవలయును.	౧,౨,౨౨
౨.	విద్వాంసులేమి చేయవలయును?	౩,౪,౫,౭,౮,౧౨,౧౩,౧౪,౧౮,౩౪,౩౫,౪౨,౪౫,౪౬, ౫౩,౫౪,౫౫,౫౬,౫౭,౫౮,౬౨
౩.	రాత్రింబగళ్ళు జగమును రక్షించుచున్నవి.	౫
౪.	మానవుడు సూర్యునివలె దోషములను వినాశముచేయవలయును.	౯,౧౦,౧౧
౫.	రాజధర్మవిషయము.	౧౫,౧౬,౧౭,౨౦,౨౬,౨౭,౨౮,౨౯,౩౦,౩౨,౩౩,౩౬, ౫౦,౫౧,౫౨,౬౩,౬౪,౬౫,౬౬,౬౭,౬౮,౬౯,౭౦,౮౨,౮౩,౮౪,౮౫
౬.	మానవులు అభూషణాదులను రక్షించవలయును.	౧౩
౭.	మానవులీశ్వరునే పూజించవలయును.	౨౩,౨౪,౨౫,౩౭,౩౮,౩౯,౪౦, ౪౧,౭౯,౮౦,౮౧,౯౭
౮.	సూర్యమండలమెటులున్నది?	౩౧, ౪౩
౯.	వాయుసూర్యులెటువంటివారు?	౪౪,౭౧
౧౦.	స్త్రీ ఏమి చేయవలయును?	౫౯
౧౧.	మానవులు మోక్షము ఎట్లుపొందుచున్నారు?	౬౦
౧౨.	సభాపూజాపతులేమి చేయవలయును?	౬౧
౧౩.	అధ్యాపకోపదేశకుల విషయం	౭౨, ౭౪,౭౫,౭౬,౭౮,౯౨,౯౪,౯౫,౯౬
౧౪.	యానవిర్మాణవిషయం	౭౩
౧౫.	మాతాపితరులు సంతానముకై ఏమి చేయవలయును	౭౭
౧౬.	ఉపమాలవిషయం	౯౩

౧౬౯౭. అస్యాజరాసో దమామరిత్రా అర్చద్ధూమాసో అగ్నయః పావకాః ।
శ్వితీచయః శ్వాత్రాసో భురణ్యవో వనర్షదో వాయవో న సోమాః ॥ ౧

౧౬౯౮. హరయో ధూమకేతవో వాతజూతా ఉప ద్యవి । యతన్తే వృథగగ్నయః ॥ ౨

౧౬౯౯. యజా నో మిత్రావరుణా యజా దేవాँ ఋతం బృహత్ ।
అగ్నే యక్షి స్వం దమమ్ ॥ ౩

౧౭౦౦. యుక్ష్వా హి దేవహూతమాँ అశ్వాँ అగ్నే రథీరివ ।
ని హోతా పూర్వ్యః సదః ॥ ౪

౧౭౦౧. ద్వే విరూపే చరతః స్వర్థే అన్యాన్యా వత్సముప ధాపయేతే ।
హరిరన్యస్యాం భవతి స్వధావాఞ్ఛుక్రో అన్యస్యాం దదృశే సువర్చాః ॥ ౫

౧౭౦౨. అయమిహ ప్రథమో ధాయి ధాతృభిర్హోతా యజిష్ఠో అధ్వరేష్వీడ్యః ।
యమప్నవానో భృగవో విరురుచుర్వనేషు చిత్రం విభ్వం విశేవిశే ॥ ౬

౧౭౦౩. త్రీణి శతా త్రీ సహస్రాణ్యగ్నిం త్రింశచ్చ దేవా నవ చాసపర్యన్ ।

ఔక్షన్ ఘృతైరస్తృణన్ బర్హిరస్మా ఆదిద్ధోతారం న్యసాదయన్త ॥ ౭

౧౨౦౪. మూర్ధానం దివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానరమృత ఆ జాతమగ్నిమ్ ।
కవిꣳ సమ్రాజమతిథిం జనానామాసన్నా పాత్రం జనయన్త దేవాః ॥ ౮

౧౨౦౫. అగ్నిర్వృత్రాణి జఙ్ఘనద్ ద్రవిణస్యుర్విపన్యయా ।
సమిద్ధః శుక్ర ఆహుతః ॥ ౯

౧౨౦౬. విశ్వేభిః సోమ్యం మధ్వగ్న ఇన్ద్రేణ వాయునా । పిబా మిత్రస్య ధామభిః ॥ ౧౦

౧౨౦౭. ఆ యదిషే నృపతిం తేజ ఆనట్ శుచి రేతో నిషిక్తం ద్యౌరభీకే ।
అగ్నిః శర్ధమనవద్యం యువానꣳ స్వాధ్యం జనయత్సూదయచ్చ ॥ ౧౧

౧౨౦౮. అగ్నే శర్ధ మహతే సౌభగాయ తవ ద్యుమ్నాన్యుత్తమాని సన్తు । సం
జాస్పత్యꣳ సుయమమా కృణుష్వ శత్రూయతామభి తిష్ఠా మహాꣳసి ॥ ౧౨

౧౨౦౯. త్వాꣳ హి మన్ద్రతమమర్కశోకైర్వవృమహే మహి నః శ్రోష్యగ్నే ।
ఇన్ద్రం న త్వా శవసా దేవతా వాయుం పృణన్తి రాధసా నృతమాః ॥ ౧౩

౧౨౧౦. త్వే అగ్నే స్వాహుత ప్రియాసః సన్తు సూరయః ।
యన్తారో యే మఘవానో జనానామూర్వాన్ దయన్త గోనామ్ ॥ ౧౪

౧౨౧౧. శ్రుధి శ్రుత్కర్ణ వహ్నిభిర్దేవైరగ్నే సయావభిః ।
ఆ సీదన్తు బర్హిషి మిత్రో అర్యమా ప్రాతర్యావాణో అధ్వరమ్ ॥ ౧౫

౧౨౧౨. విశ్వేషామదితిర్యజ్ఞియానాం విశ్వేషామతిథిర్మానుషాణామ్ ।
అగ్నిర్దేవానామవ ఆవృణానః సుమృడీకో భవతు జాతవేదాః ॥ ౧౬

౧౨౧౩. మహో అగ్నేః సమిధానస్య శర్మణ్యనాగా మిత్రే వరుణే స్వస్తయే ।
శ్రేష్ఠే స్యామ సవితుః సవీమని తద్దేవానామవో అద్యా వృణీమహే ॥ ౧౭

౧౨౧౪. ఆపశ్చిత్పిప్యు స్తర్యో న గావో నక్షన్నృతం జరితారస్త ఇన్ద్ర । యాహి వాయుర్న
నియుతో నో అచ్ఛా త్వꣳ హి ధీభిర్దయసే వి వాజాన్ ॥ ౧౮

౧౨౧౫. గావ ఉపావతావతం మహీ యజ్ఞస్య రప్సుదా । ఉభా కర్ణా హిరణ్యయా ॥ ౧౯

౧౨౧౬. యదద్య సూర ఉదితేఽనాగా మిత్రో అర్యమా । సువాతి సవితా భగః ॥ ౨౦

౧౨౧౭. ఆ సుతే సిఞ్చత శ్రియꣳ రోదస్యోరభిశ్రియమ్ ।
రసా దధీత వృషభమ్ । తం ప్రత్నథా । అయం వేనః ॥ ౨౧

౧౨౧౮. ఆతిష్ఠన్తం పరి విశ్వే అభూషఞ్ఛ్రియో వసానశ్చరతి స్వరోచిః ।
మహత్తద్వృష్ణో అసురస్య నామా విశ్వరూపో అమృతాని తస్థౌ ॥ ౨౨

౧౨౧౯. ప్ర వో మహే మన్దమానాయాన్ధసోఽర్చా విశ్వానరాయ విశ్వాభువే ।
ఇన్ద్రస్య యస్య సుమఖꣳ సహో మహి శ్రవో నృమ్ణం చ రోదసీ సపర్యతః ॥ ౨౩

౧౨౨౦. బృహన్నిదిధ్మ ఏషాం భూరి శస్తం పృథుః స్వరుః । యేషామిన్ద్రో యువా సఖా ॥ ౨౪

౧౨౨౧. ఇన్ద్రేహి మత్స్యన్ధసో విశ్వేభిః సోమపర్వభిః । మహాꣳ౨ అభిష్టిరోజసా ॥ ౨౫

౧౨౨౨. ఇన్ద్రో వృత్రమవృణోచ్ఛర్ధనీతిః ప్ర మాయినామమినాద్వర్పణీతిః ।
అహన్ వ్యꣳసముశధగ్వనేష్వావిర్ధేనా అకృణోద్రామ్యాణామ్ ॥ ౨౬

౧౨౨౩. కుతస్త్వమిన్ద్ర మాహినః సన్నేకో యాసి సత్పతే కిం త ఇత్థా ।
సం పృచ్ఛసే సమరాణః శుభానైర్వోచేస్తన్నో హరివో యత్తే అస్మే ।
మహాꣳ౨ ఇన్ద్రో య ఓజసా । కదా చన స్తరీరసి । కదా చన ప్రయుచ్ఛసి ॥ ౨౭

౧౨౨౪. ఆ తత్త ఇన్ద్రాయవః పనన్తాభి య ఊర్వం గోమన్తం తితృత్సాన్ ।
సకృత్స్వం యే పురుపుత్రాం మహీꣳ సహస్రధారాం బృహతీం దుదుక్షన్ ॥ ౨౮

౧౨౨౫. ఇమాం తే ధియం ప్రభరే మహో మహీమస్య స్తోత్రే ధిషణా యత్త ఆనజే

తముత్సవే చ ప్రసవే చ సాసహిమిన్ద్రం దేవాసః శవసామదన్ను ॥ ౨౯

౧౨౨౬. విభ్రాడ్ బృహత్పిబతు సోమ్యం మధ్వాయుర్దధద్యజ్ఞపతావవిహ్రుతమ్ ।
వాతజూతో యో౽అభిరక్షతి త్మనా ప్రజాః పుపోష పురుధా వి రాజతి॥ ౩౦

౧౨౨౭. ఉదు త్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ ॥ ౩౧

౧౨౨౮. యేనా పావక చక్షసా భురణ్యన్తం జనాఁ ౨౽అను త్వం వరుణ పశ్యసి ॥ ౩౨

౧౨౨౯. దైవ్యావధ్వర్యూ౽ఆ గతఁ రథేన సూర్యత్వచా మధ్వా యజ్ఞఁ సమఞ్జాథే ।
తం ప్రత్నథా అయం వేనః చిత్రం దేవానామ్ ॥ ౩౩

౧౨౩౦. ఆ న౽ఇడాభిర్విదథే సుశస్తి విశ్వానరః సవితా దేవ౽ఏతు ।
అపి యథా యువానో మత్సథా నో విశ్వం జగదభిపిత్వే మనీషా ॥ ౩౪

౧౨౩౧. యదద్య కచ్చ వృత్రహన్నుదగా౽అభి సూర్య। సర్వం తదిన్ద్ర తే వశే ॥ ౩౫

౧౨౩౨. తరణిర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య। విశ్వమా భాసి రోచనమ్॥ ౩౬

౧౨౩౩. తత్సూర్యస్య దేవత్వం తన్మహిత్వం మధ్యా కర్తోర్వితతఁ సం జభార ।
యదేదయుక్త హరితః సధస్థాదాద్రాత్రీ వాసస్తనుతే సిమస్మై ॥ ౩౭

౧౨౩౪. తన్మిత్రస్య వరుణస్యాభిచక్షే సూర్యో రూపం కృణుతే ద్యోరుపస్థే ।
అనన్తమన్యద్రుశదస్య పాజః కృష్ణమన్యద్ధరితః సం భరన్తి ॥ ౩౮

౧౨౩౫. బణ్మహాఁ ౨౽అసి సూర్య బడాదిత్య మహాఁ ౨౽అసి ।
మహాస్తే సతో మహిమా పనస్యతే౽ద్ధా దేవ మహాఁ ౨౽అసి ॥ ౩౯

౧౨౩౬. బట్ సూర్య శ్రవసా మహాఁ ౨౽అసి సత్రా దేవ మహాఁ ౨౽అసి।
మహ్నా దేవానామసుర్యః పురోహితో విభు జ్యోతిరదాభ్యమ్ ॥ ౪౦

౧౨౩౭. శ్రాయన్త౽ఇవ సూర్యం విశ్వేదిన్ద్రస్య భక్షత।
వసూని జాతే జనమాన౽ఓజసా ప్రతి భాగం న దీధిమ ॥ ౪౧

౧౨౩౮. అద్యా దేవా౽ఉదితా సూర్యస్య నిరఁహసః పిపృతా నిరవద్యాత్ ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ౽ఉత ద్యౌః॥ ౪౨

౧౨౩౯. ఆ కృష్ణేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్నమృతం మర్త్యం చ ।
హిరణ్యయేన సవితా రథేనా దేవో యాతి భువనాని పశ్యన్ ॥ ౪౩

౧౨౪౦. ప్ర వావృజే సుప్రయా బర్హిరేషామా విశ్పతీవ బీరిట౽ఇయాతే ।
విశామక్తోరుషసః పూర్వహూతౌ వాయుః పూషా స్వస్తయే నియుత్వాన్ ॥ ౪౪

౧౨౪౧. ఇన్ద్రవాయూ బృహస్పతిం మిత్రాగ్నిం పూషణం భగమ్ ।
ఆదిత్యాన్మారుతం గణమ్॥ ౪౫

౧౨౪౨. వరుణః ప్రావితా భువన్మిత్రో విశ్వాభిరూతిభిః। కరతాం నః సురాధసః॥ ౪౬

౧౨౪౩. అధి న ఇన్ద్రైషాం విష్ణో సజాత్యానామ్। ఇతా మరుతో౽అశ్వినా తం। ప్రత్నథా।
అయం వేనః। యే దేవాః। ఆన౽ఇడాభిః। విశ్వేభిః సోమ్యం మధు।
ఓమాసశ్చర్షణీధృతః ॥ ౪౭

౧౨౪౪. అగ్న౽ఇన్ద్ర వరుణ మిత్ర దేవాః శర్ధః ప్రయన్త మారుతోత విష్ణో ।
ఉభా నాసత్యా రుద్రో౽అధ గ్నాః పూషా భగః సరస్వతీ జుషన్త ॥ ౪౮

౧౨౪౫. ఇన్ద్రాగ్నీ మిత్రావరుణాదితిఁ స్వః పృథివీం ద్యాం మరుతః పర్వతాఁ ౨౽అపః
హువే విష్ణుం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం భగం
ను శఁసఁ సవితారమూతయే॥ ౪౯

౧౨౪౬. అస్మే రుద్రా మేహనా పర్వతాసో వృత్రహత్యే భరహూతౌ సజోషాః।
యః శఁసతే స్తువతే ధాయి పజ్ర౽ఇన్ద్రజ్యేష్ఠా౽అస్మాఁ ౨౽అవన్తు దేవాః॥ ౫౦

౧౨౪౭. అర్వాఞ్చో౽అద్యా భవతా యజత్రా౽ఆ వో హార్ది భయమానో వ్యయేయమ్।
త్రాధ్వం నో దేవా నిజురో వృకస్య త్రాధ్వం కర్తాదవపదో యజత్రాః ॥ ౫౧

౧౭౪౮. విశ్వేఽఅద్య మరుతో విశ్వఽఊతీ విశ్వే భవన్త్వగ్నయః సమిద్ధాః ।
విశ్వే నో దేవాఽఅవసా గమన్తు విశ్వమస్తు ద్రవిణం వాజోఽఅస్మే ॥ ౫౨

౧౭౪౯. విశ్వే దేవాః శృణుతేమꣳ హవం మే యేఽఅన్తరిక్షే యఽఉప ద్యవి ష్ఠ ।
యేఽఅగ్నిజిహ్వాఽఉత వా యజత్రాఽఆసద్యాస్మిన్ బర్హిషి మాదయధ్వమ్ ॥ ౫౩

౧౭౫౦. దేవేభ్యో హి ప్రథమం యజ్ఞియేభ్యోఽమృతత్వꣳ సువసి భాగముత్తమమ్ ।
ఆదిద్దామానꣳ సవితర్వ్యూర్ణుషేఽనూచీనా జీవితా మానుషేభ్యః ॥ ౫౪

౧౭౫౧. ప్ర వాయుమచ్ఛా బృహతీ మనీషా బృహద్రయిం విశ్వవారꣳ రథప్రామ్ ।
ద్యుతద్యామా నియుతః పత్యమానః కవిః కవిమియక్షసి ప్రయజ్యో ॥ ౫౫

౧౭౫౨. ఇన్ద్రవాయూఽఇమే సుతాఽఉప ప్రయోభిరా గతమ్ । ఇన్దవో వాముశన్తి హి ॥ ౫౬

౧౭౫౩. మిత్రꣳ హువే పూతదక్షం వరుణం చ రిశాదసమ్ ।
ధియం ఘృతాచీꣳ సాధన్తా ॥ ౫౭

౧౭౫౪. దస్రా యువాకవః సుతా నాసత్యా వృక్తబర్హిషః ।
ఆ యాతꣳ రుద్రవర్తనీ తం ప్రత్నథాఽయం వేనః ॥ ౫౮

౧౭౫౫. విదద్యదీ సరమా రుగ్ణమద్రేర్మహి పాథః పూర్వ్యꣳ సధ్ర్యక్కః ।
అగ్రం నయత్సుపద్యక్షరాణామచ్ఛా రవం ప్రథమా జానతీ గాత్ ॥ ౫౯

౧౭౫౬. నహి స్పశమవిదన్నన్యమస్మాద్వైశ్వానరాత్పురఽఏతారమగ్నేః ।
ఏమేనమవృధన్నమృతాఽఅమర్త్యం వైశ్వానరం క్షైత్రజిత్యాయ దేవాః ॥ ౬౦

౧౭౫౭. ఉగ్రా విఘనినా మృధఽఇన్ద్రాగ్నీ హవామహే । తా నో మృడాతఽఈదృశే ॥ ౬౧

౧౭౫౮. ఉపాస్మై గాయతా నరః పవమానాయేన్దవే । అభి దేవాꣳ౨ఽఇయక్షతే ॥ ౬౨

౧౭౫౯. యే త్వాహిహత్యే మఘవన్నవర్ధన్యే శామ్బరే హరివో యే గవిష్టౌ ।
యే త్వా నూనమనుమదన్తి విప్రాః పిబేన్ద్ర సోమꣳ సగణో మరుద్భిః ॥ ౬౩

౧౭౬౦. జనిష్ఠాఽఉగ్రః సహసే తురాయ మన్ద్రఽఓజిష్ఠో బహులాభిమానః ।
అవర్ధన్నిన్ద్రం మరుతశ్చిదత్ర మాతా యద్వీరం దధనద్ధనిష్ఠా ॥ ౬౪

౧౭౬౧. ఆ తూ నఽఇన్ద్ర వృత్రహన్నస్మాకమర్ధమా గహి । మహాన్మహీభిరూతిభిః ॥ ౬౫

౧౭౬౨. త్వమిన్ద్ర ప్రయూర్తిష్వభి విశ్వాఽఅసి స్పృధః ।
అశస్తిహా జనితా విశ్వతూరసి త్వం తూర్య తరుష్యతః ॥ ౬౬

౧౭౬౩. అను తే శుష్మం తురయన్తమీయతుః క్షోణీ శిశుం న మాతరా ।
విశ్వాస్తే స్పృధః శ్నథయన్త మన్యవే వృత్రం యదిన్ద్ర తూర్వసి ॥ ౬౭

౧౭౬౪. యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసో భవతా మృడయన్తః ।
ఆ వోఽర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాదꣳహోశ్చిద్యా వరివోవిత్తరాసత్ ॥ ౬౮

౧౭౬౫. అదబ్ధేభిః సవితః పాయుభిష్ట్వꣳ శివేభిరద్య పరి పాహి నో గయమ్ ।
హిరణ్యజిహ్వః సువితాయ నవ్యసే రక్షా మాకిర్నోఽఅఘశꣳసఽఈశత ॥ ౬౯

౧౭౬౬. ప్ర వీరయా శుచయో దద్రిరే వామధ్వర్యుభిర్మధుమన్తః సుతాసః ।
వహ వాయో నియుతో యాహ్యచ్ఛా పిబా సుతస్యాన్ధసో మదాయ ॥ ౭౦

౧౭౬౭. గావఽఉపావతావతం మహీ యజ్ఞస్య రప్సుదా । ఉభా కర్ణా హిరణ్యయా ॥ ౭౧

౧౭౬౮. కావ్యయోరాజానేషు క్రత్వా దక్షస్య దురోణే । రిశాదసా సధస్థఽఆ ॥ ౭౨

౧౭౬౯. దైవ్యావధ్వర్యూ ఆ గతꣳ రథేన సూర్యత్వచా ।
మధ్వా యజ్ఞꣳ సమఞ్జాథే । తం ప్రత్నథాఽయం వేనః ॥ ౭౩

౧౭౭౦. తిరశ్చీనో వితతో రశ్మిరేషామధః స్విదాసీదుపరి స్విదాసీత్ ।
రేతోధాఽఆసన్మహిమానఽఆసన్త్స్వధాఽఅవస్తాత్ప్రయతిః పరస్తాత్ ॥ ౭౪

౧౨౭౧. ఆ రోదసీఽఅపృణదా స్వర్మహజ్జాతం యదేనమపసోఽఅధారయన్ ।
సోఽఅధ్వరాయ పరి ణీయతే కవిరత్యో న వాజసాతయే చనోహితః ॥ ౭౫

౧౨౭౨. ఉక్థేభిర్వృత్రహన్తమా యా మన్దానా చిదా గిరా । ఆఙ్గూషైరావివాసతః ॥ ౭౬

౧౨౭౩. ఉప నః సూనవో గిరః శృణ్వన్త్వమృతస్య యే । సుమృడీకా భవన్తు నః ॥ ౭౭

౧౨౭౪. బ్రహ్మాణి మే మతయః శꣳ సుతాసః శుష్మఽఇయర్తి ప్రభృతో మేఽఅద్రిః ॥
ఆ శాసతే ప్రతి హర్యన్త్యుక్థేమా హరీ వహతస్తా నోఽఅచ్ఛ ॥ ౭౮

౧౨౭౫. అనుత్తమా తే మఘవన్నకిర్ను న త్వావాꣳ ౨ఽ అస్తి దేవతా విదానః ।
న జాయమానో నశతే న జాతో యాని కరిష్యా కృణుహి ప్రవృద్ధ ॥ ౭౯

౧౨౭౬. తదిదాస భువనేషు జ్యేష్ఠం యతో జజ్ఞఽఉగ్రస్త్వేషనృమ్ణః ।
సద్యో జజ్ఞానో ని రిణాతి శత్రూనను యం విశ్వే మదన్త్యూమాః ॥ ౮౦

౧౨౭౭. ఇమాఽఉ త్వా పురూవసో గిరో వర్ధన్తు యా మమ ।
పావకవర్ణాః శుచయో విపశ్చితోఽభి స్తోమైరనూషత ॥ ౮౧

౧౨౭౮. యస్యాయం విశ్వఽఆర్యో దాసః శేవధిపాఽఅరిః ।
తిరశ్చిదర్యే రుశమే పవీరవి తుభ్యేత్సోఽఅజ్యతే రయిః ॥ ౮౨

౧౨౭౯. అయꣳ సహస్రమృషిభిః సహస్కృతః సముద్రఽఇవ పప్రథే ।
సత్యః సోఽఅస్య మహిమా గృణే శవో యజ్ఞేషు విప్రరాజ్యే ॥ ౮౩

౧౨౮౦. అదబ్ధేభిః సవితః పాయుభిష్ట్వꣳ శివేభిరద్య పరి పాహి నో గయమ్ ।
హిరణ్యజిహ్వః సువితాయ నవ్యసే రక్షా మాకిర్నోఽఅఘశꣳ సఽఈశత ॥ ౮౪

౧౨౮౧. ఆ నో యజ్ఞం దివిస్పృశం వాయో యాహి సుమన్మభిః ।
అన్తః పవిత్రఽఉపరి శ్రీణానోఽయꣳ శుక్రోఽఅయామి తే ॥ ౮౫

౧౨౮౨. ఇన్ద్రవాయూ సుసన్దృశా సుహవేహ హవామహే ।
యథా నః సర్వఽఇజ్జనోఽనమీవః సఙ్గమే సుమనాఽఅసత్ ॥ ౮౬

౧౨౮౩. ఋధగిత్థా స మర్త్యః శశమే దేవతాతయే ।
యో నూనం మిత్రావరుణావభిష్టయఽఆచక్రే హవ్యదాతయే ॥ ౮౭

౧౨౮౪. ఆ యాతముప భూషతం మధ్వః పిబతమశ్వినా ।
దుగ్ధం పయో వృషణా జేన్యావసూ మా నో మర్ధిష్టమా గతమ్ ॥ ౮౮

౧౨౮౫. ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిః ప్ర దేవ్యేతు సూనృతా ।
అచ్ఛా వీరం నర్యం పఙ్క్తిరాధసం దేవా యజ్ఞం నయన్తు నః ॥ ౮౯

౧౨౮౬. చన్ద్రమాఽఅప్స్వన్తరా సుపర్ణో ధావతే దివి ।
రయిం పిశఙ్గం బహులం పురుస్పృహꣳ హరిరేతి కనిక్రదత్ ॥ ౯౦

౧౨౮౭. దేవందేవం వోఽవసే దేవందేవమభిష్టయే ।
దేవందేవꣳ హువేమ వాజసాతయే గృణన్తో దేవ్యా ధియా ॥ ౯౧

౧౨౮౮. దివి పృష్ఠోఽఅరోచతాగ్నిర్వైశ్వానరో బృహన్ ।
క్ష్మయా వృధానఽఓజసా చనోహితో జ్యోతిషా బాధతే తమః ॥ ౯౨

౧౨౮౯. ఇన్ద్రాగ్నీఽఅపాదియం పూర్వాగాత్పద్వతీభ్యః ।
హిత్వీ శిరో జిహ్వయా వావదచ్చరత్త్రిꣳ శత్పదా న్యక్రమీత్ ॥ ౯౩

౧౨౯౦. దేవాసో హి ష్మా మనవే సమన్యవో విశ్వే సాకꣳ సరాతయః ।
తే నోఽఅద్య తేఽఅపరం తుచే తు నో భవన్తు వరివోవిదః ॥ ౯౪

౧౨౯౧. అపాధమదభిశస్తీరశస్తిహాథేన్ద్రో ద్యుమ్న్యాభవత్ ।
దేవాస్తఽఇన్ద్ర సఖ్యాయ యేమిరే బృహద్భానో మరుద్గణ ॥ ౯౫

౧౭౯౨. ప్రవఽఇన్ద్రాయ బృహతే మరుతో బ్రహ్మార్చత ।
వృత్రꣳ హనతి వృత్రహా శతక్రతుర్వజ్రేణ శతపర్వణా ॥ ౯౬

౧౭౯౩. అస్యేదిన్ద్రో వావృధే వృష్ణ్యꣳ శవో మదే సుతస్య విష్ణవి అద్యా
తమస్య మహిమానమాయవోఽనుష్టువన్తి పూర్వథా ।
ఇమాఽఉత్వా యస్యాయమ్ అయꣳ సహస్రమ్ ఊర్ధ్వఽఊషు ణః ॥ ౯౭

ఇతి త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః

* * *

అథ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః

ఋషి :- శివసఙ్కల్పః ౧-౬ । అగస్త్యః ౭-౯, ౪౮ । గృత్సమదః ౧౦, ౧౧, ౫౮ । హిరణ్యస్తూప ఆఙ్గిరసః ౧౨, ౧౩, ౨౪-౨౭ । దేవశ్రవ దేవవాతౌ భారతౌ ౧౪, ౧౫, ౧౮, ౧౯ । నోధా ౧౬, ౧౭ । గోతమః ౨౦-౨౩, ౩౩ । ప్రస్కణ్వః ౨౮ । కుత్సః ౨౯, ౩౦, ౩౨ । హిరణ్యస్తూపః ౩౧, ౪౭ । వసిష్ఠః ౩౪-౪౦ । సుహోత్రః ౪౧ । ఋజిష్వాః ౪౨, ౫౩ । మేధాతిథిః ౪౩, ౪౪ । భరద్వాజః ౪౫ । విహవ్యః ౪౬ ప్రాజాపత్యో యజ్ఞః ౪౯ । దక్షః ౫౦-౫౨ । కూర్మః గార్త్సమదః ౫౪ । కణ్వః ౫౫-౫౭ ॥

దేవతాః:- మనః ౧-౬ । అన్నమ్ ౭ । అనుమతిః ౮, ౯ । సినీవాలీ ౧౦ । సరస్వతీ ౧౧ । అగ్నిః ౧౨-౧౫ । ఇన్ద్రః ౧౬-౧౯ । సోమః ౨౦-౨౩ । సవితా ౨౪-౨౭ । అశ్వినౌ ౨౮-౩౦, ౪౭ । సూర్యః ౩౧ । రాత్రిః ౩౨ । ఉషాః ౩౩, ౪౦ । అగ్న్యాదయో లిఙ్గోక్తాః ౩౪ । భగః ౩౫, ౩౭, ౩౯ । భగవాన్ ౩౬, ౩౮ । పూషా ౪౧, ౪౨ । విష్ణుః ౪౩ ౪౪ । ద్యావాపృథివ్యౌ ౪౫ । లిఙ్గోక్తాః ౪౬, ౫౩ । మరుతః ౪౮ । ఋషయః ౪౯ । హిరణ్యతేజః ౫౦-౫౨ । ఆదిత్యాః ౫౪ । అధ్యాత్మం ప్రాణాః ౫౫ । బ్రహ్మణస్పతిః ౫౬-౫౮ ॥

ఛన్దః:- విరాట్ త్రిష్టుప్ ౧, ౧౬, ౨౬, ౨౭, ౨౯, ౩౧, ౪౨ । త్రిష్టుప్ ౨, ౪, ౫, ౧౩, ౧౪, ౩౦, ౩౯, ౪౯, ౫౪ । స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ౩, ౬ । ఉష్ణిక్ ౭ । నిచృదనుష్టుప్ ౮, ౯, ౧౧ । అనుష్టుప్ ౧౦ । విరాడ్ జగతీ ౧౨ । విరాడనుష్టుప్ ౧౫ । నిచృత్త్రిష్టుప్ ౧౭-౨౦, ౨౨, ౨౩, ౩౫, ౩౬, ౩౮, ౪౦, ౫౨, ౫౮ । భురిక్ పఙ్క్తిః ౨౧, ౨౪, ౫౩ । నిచృజ్జగతీ ౨౫, ౩౪, ౪౫ । నిచృద్ గాయత్రీ ౨౮, ౪౩ । పథ్యా బృహతీ ౩౨ । నిచృదుష్ణిక్ ౩౩ । పఙ్క్తిః ౩౭, ౪౮ । గాయత్రీ ౪౧, ౪౪ । భురిగ్ త్రిష్టుప్ ౪౬ । జగతీ ౪౭ । భురిగుష్ణిక్ ౫౦ । భురిక్ శక్వరీ ౫౧ । భురిగ్ జగతీ ౫౫ । నిచృద్ బృహతీ ౫౬ । విరాడ్ బృహతీ ౫౭ ॥

స్వరః :- ధైవతః ౧-౬; ౧౩, ౧౪, ౧౬-౨౦, ౨౨, ౨౩, ౨౬, ౨౭, ౨౯-౩౧, ౩౫, ౩౬, ౩౮-౪౦, ౪౨, ౪౬, ౪౯, ౫౧, ౫౨, ౫౪, ౫౮ । ఋషభః ౭, ౩౩, ౫౦ । గాన్ధారః ౮-౧౧, ౧౫ । నిషాదః ౧౨, ౨౫, ౩౪, ౪౫, ౪౭, ౫౫ । పఞ్చమః ౨౧, ౨౪, ౩౭, ౪౮, ౫౩ । షడ్జః ౨౮, ౪౧, ౪౩, ౪౪ । మధ్యమః ౩౨, ౫౬, ౫౭ ॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	మనస్సును వశపరచుకొను విషయం.	౧,౨,౩,౪,౫,౬,౮,౯
౨.	ఎవరు శత్రువులను జయించగలరు ?	౭
౩.	విదుషీమణులైన కుమారీరత్నము లేమి చేయవలయును?	౧౦, ౧౧, ౪౦
౪.	మానవులీశ్వరాజ్ఞను పాలించవలయును.	౧౨,౧౩, ౪౧, ౪౭
౫.	విద్వాంసులేమి చేయవలయును?	౧౪, ౧౬,౨౭,౨౮,౨౯,౩౪,౪౮,౫౬
౬.	ఎవడు రాజ్యాధికారమునందు నియమించతగుయోగ్యుడు?	౧౫
౭.	ఎవరు పితరులు?	౧౭
౮.	ఆప్తుని లక్షణము	౧౮
౯.	సభాధ్యక్షుడైన రాజు ఏమి చేయవలయును?	౧౯,౨౦,౨౧,౨౨,౨౩,౪౬
౧౦.	సూర్యుడేమి చేయుచున్నాడు?	౨౪, ౨౫, ౨౬
౧౧.	సభాసేనాపతులేమి చేయవలయును?	౩౦
౧౨.	విద్యుత్తువలన ఏమి సాధించవలయును?	౩౧

౧౭౯౪. యజ్జాగ్రతో దూరముదైతి దైవం తదు సుప్తస్య తథైవైతి ।
దూరఙ్గమం జ్యోతిషాం జ్యోతిరేకం తన్మే మనః శివసఙ్కల్పమస్తు ॥ ౧

౧౭౯౫. యేన కర్మాణ్యపసో మనీషిణో యజ్ఞే కృణ్వన్తి విదథేషు ధీరాః ।
యదపూర్వం యక్షమన్తః ప్రజానాం తన్మే మనః శివసఙ్కల్పమస్తు ॥ ౨

౧౭౯౬. యత్ప్రజ్ఞానముత చేతో ధృతిశ్చ యజ్జ్యోతిరన్తరమృతం ప్రజాసు ।
యస్మాన్న ఋతే కిం చన కర్మ క్రియతే తన్మే మనః శివసఙ్కల్పమస్తు ॥ ౩

౧౭౯౭. యేనేదం భూతం భువనం భవిష్యత్పరిగృహీతమమృతేన సర్వమ్ ।
యేన యజ్ఞస్తాయతే సప్తహోతా తన్మే మనః శివసఙ్కల్పమస్తు ॥ ౪

౧౭౯౮. యస్మిన్నృచః సామ యజూంషి యస్మిన్ ప్రతిష్ఠితా రథనాభావివారాః ।
యస్మింశ్చిత్తం సర్వమోతం ప్రజానాం తన్మే మనః శివసఙ్కల్పమస్తు ॥ ౫

౧౭౯౯. సుషారథిరశ్వానివ యన్మనుష్యాన్నేనీయతేఽభీశుభిర్వాజిన ఇవ ।
హృత్ప్రతిష్ఠం యదజిరం జవిష్ఠం తన్మే మనః శివసఙ్కల్పమస్తు ॥ ౬

౧౮౦౦. పితుం ను స్తోషం మహో ధర్మాణం తవిషీమ్ ।
యస్య త్రితో వ్యోజసా వృత్రం విపర్వమర్దయత్ ॥ ౭

౧౮౦౧. అన్విదనుమతే త్వం మన్యాసై శం చ నస్కృధి ।
క్రత్వే దక్షాయ నో హిను ప్ర ణ ఆయూంషి తారిషః ॥ ౮

౧౮౦౨. అను నోఽద్యానుమతిర్యజ్ఞం దేవేషు మన్యతామ్ ।
అగ్నిశ్చ హవ్యవాహనో భవతం దాశుషే మయః ॥ ౯

౧౮౦౩. సినీవాలి పృథుష్టుకే యా దేవానామసి స్వసా ।
జుషస్వ హవ్యమాహుతం ప్రజాం దేవి దిదిడ్ఢి నః ॥ ౧౦

౧౮౦౪. పఞ్చ నద్యః సరస్వతీమపి యన్తి సస్రోతసః ।
సరస్వతీ తు పఞ్చధా సో దేశేఽభవత్సరిత్ ॥ ౧౧

౧౮౦౫. త్వమగ్నే ప్రథమోఽఅఙ్గిరాఽఋషిర్దేవో దేవానామభవః శివః సఖా ।
తవ వ్రతే కవయో విద్మనాపసోఽజాయన్త మరుతో భ్రాజదృష్టయః ॥ ౧౨

౧౮౦౬. త్వం నోఽఅగ్నే తవ దేవ పాయుభిర్మఘోనో రక్ష తన్వశ్చ వన్ద్య ।
త్రాతా తోకస్య తనయే గవామస్యనిమేషం రక్షమాణస్తవ వ్రతే ॥ ౧౩

౧౮౦౭. ఉత్తానాయామవ భరా చికిత్వాన్త్సద్యః ప్రవీతా వృషణం జజాన ।
అరుషస్తూపో రుశదస్య పాజఽఇడాయాస్పుత్రో వయునేఽజనిష్ట ॥ ౧౪

౧౮౦౮. ఇడాయాస్త్వా పదే వయం నాభా పృథివ్యాఽఅధి ।
జాతవేదో నిధీమహ్యగ్నే హవ్యాయ వోఢవే ॥ ౧౫

౧౮౦౯. ప్ర మన్మహే శవసానాయ శూషమాఙ్గూషం గిర్వణసేఽఅఙ్గిరస్వత్ ।
సువృక్తిభిః స్తువతఽఋగ్మియాయార్చామార్కం నరే విశ్రుతాయ ॥ ౧౬

౧౮౧౦. ప్ర వో మహే మహి నమో భరధ్వమాఙ్గూష్యం శవసానాయ సామ ।

యేనా నః పూర్వే పితరః పదజ్ఞా అర్చన్తో ఽఙ్గిరసో గా అవిన్దన్ ॥ ౧౭

౧౮౧౧. ఇన్ద్రం త్వా సోమ్యాసః సఖాయః సున్వన్తి సోమం దధతః ప్రయాంసి।
తితిక్షన్తే ఽభిశస్తిం జనానామిన్ద్ర త్వదా కశ్చన హి ప్రకేతః ॥ ౧౮

౧౮౧౨. న తే దూరే పరమా చిద్రజాంస్యా తు ప్ర యాహి హరివో హరిభ్యామ్।
స్థిరాయ వృష్ణే సవనా కృతేమా యుక్తా గ్రావాణః సమిధానే ఽగ్నౌ ॥ ౧౯

౧౮౧౩. అషాఢం యుత్సు పృతనాసు పప్రిం స్వర్షామప్సాం వృజనస్య గోపామ్।
భరేషుజాం సుక్షితిం సుశ్రవసం జయన్తం త్వామను మదేమ సోమ ॥ ౨౦

౧౮౧౪. సోమో ధేనుం సోమో ఽర్వన్తమాశుం సోమో వీరం కర్మణ్యం దదాతి।
సాదన్యం విదథ్యం సభేయం పితృశ్రవణం యో దదాశదస్మై ॥ ౨౧

౧౮౧౫. త్వమిమా ఓషధీః సోమ విశ్వాస్త్వమపో ఽజనయస్త్వం గాః।
త్వమా తతన్థోర్వన్తరిక్షం త్వం జ్యోతిషా వి తమో వవర్థ ॥ ౨౨

౧౮౧౬. దేవేన నో మనసా దేవ సోమ రాయో భాగం సహసావన్నభి యుధ్య।
మా త్వా తనదీశిషే వీర్యస్యోభయేభ్యః ప్ర చికిత్సా గవిష్టౌ ॥ ౨౩

౧౮౧౭. అష్టౌ వ్యఖ్యత్కకుభః పృథివ్యాస్త్రీ ధన్వ యోజనా సప్త సిన్ధూన్।
హిరణ్యాక్షః సవితా దేవ ఆగాద్దధద్రత్నా దాశుషే వార్యాణి ॥ ౨౪

౧౮౧౮. హిరణ్యపాణిః సవితా విచర్షణిరుభే ద్యావా పృథివీ అన్తరీయతే।
అపామీవాం బాధతే వేతి సూర్యమభి కృష్ణేన రజసా ద్యామృణోతి ॥ ౨౫

౧౮౧౯. హిరణ్య హస్తో ఽసురః సునీథః సుమృడీకః స్వవాఁ యాత్వర్వాఙ్।
అపసేధన్రక్షసో యాతుధానానస్థాద్దేవః ప్రతిదోషం గృణానః ॥ ౨౬

౧౮౨౦. యే తే పన్థాః సవితః పూర్వ్యాసో ఽరేణవః సుకృతా అన్తరిక్షే।
తేభిర్నో ఽద్య పథిభిః సుగేభీ రక్షా చ నో ఽధి చ బ్రూహి దేవ ॥ ౨౭

౧౮౨౧. ఉభా పిబతమశ్వినోభా నః శర్మ యచ్ఛతమ్। అవిద్రియాభిరూతిభిః ॥ ౨౮

౧౮౨౨. అప్నస్వతీమశ్వినా వాచమస్మే కృతం నో దస్రా వృషణా మనీషామ్।
అద్యూత్యే ఽవసే ని హ్వయే వాం వృధే చ నో భవతం వాజసాతౌ ॥ ౨౯

౧౮౨౩. ద్యుభిరక్తుభిః పరి పాతమస్మానరిష్టేభిరశ్వినా సౌభగేభిః।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౩౦

౧౮౨౪. ఆ కృష్ణేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్నమృతం మర్త్యం చ।
హిరణ్యయేన సవితా రథేనా దేవో యాతి భువనాని పశ్యన్ ॥ ౩౧

౧౮౨౫. ఆ రాత్రి పార్థివం రజః పితురప్రాయి ధామభిః।
దివః సదాంసి బృహతీ వి తిష్ఠస ఆ త్వేషం వర్తతే తమః ॥ ౩౨

౧౮౨౬. ఉషస్తచ్చిత్రమా భరాస్మభ్యం వాజినీవతి।
యేన తోకం చ తనయం చ ధామహే ॥ ౩౩

౧౮౨౭. ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరిన్ద్రం హవామహే ప్రాతర్మిత్రావరుణా ప్రాతరశ్వినా।
ప్రాతర్భగం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం ప్రాతః సోమముత రుద్రం హువేమ ॥ ౩౪

౧౮౨౮. ప్రాతర్జితం భగముగ్రం హువేమ వయం పుత్రమదితేర్యో విధర్తా।
ఆధ్రశ్చిద్యం మన్యమానస్తురశ్చిద్రాజా చిద్యం భగం భక్షీత్యాహ ॥ ౩౫

౧౮౨౯. భగ ప్రణేతర్భగ సత్యరాధో భగేమాం ధియముదవా దదన్నః।
భగ ప్ర నో జనయ గోభిరశ్వైర్భగ ప్ర నృభిర్నృవన్తః స్యామ ॥ ౩౬

౧౮౩౦. ఉతేదానీం భగవన్తః స్యామోత ప్రపిత్వ ఉత మధ్యే ఽఅహ్నామ్।
ఉతోదితా మఘవన్త్సూర్యస్య వయం దేవానాం సుమతౌ స్యామ ॥ ౩౭

౧౮౩౧. భగ ఏవ భగవాఁ అస్తు దేవాస్తేన వయం భగవన్తః స్యామ।
తం త్వా భగ సర్వ ఇజ్జోహవీతి స నో భగ పురఏతా భవేహ ॥ ౩౮

౧౮౩౨. సమధ్వరాయోషసో నమన్త దధిక్రావేవ శుచయే పదాయ ।
అర్వాచీనం వసువిదం భగం నో రథమివాశ్వా వాజినఽఆ వహన్తు ॥ ౩౯

౧౮౩౩. అశ్వావతీర్గోమతీర్నఽఉషాసో వీరవతీః సదముచ్ఛన్తు భద్రాః ।
ఘృతం దుహానా విశ్వతః ప్రపీతా యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౪౦

౧౮౩౪. పూషన్తవ వ్రతే వయం న రిష్యేమ కదా చన ।
స్తోతారస్తఽఇహ స్మసి ॥ ౪౧

౧౮౩౫. పథస్పథః పరిపతిం వచస్యా కామేన కృతోఽఅభ్యానడర్కమ్ ।
స నో రాసచ్ఛురుధశ్చన్ద్రాగ్రా ధియంధియం సీషధాతి ప్ర పూషా ॥ ౪౨

౧౮౩౬. త్రీణి పదా వి చక్రమే విష్ణుర్గోపాఽఅదాభ్యః । అతో ధర్మాణి ధారయన్ ॥ ౪౩

౧౮౩౭. తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవా౦సః సమిన్ధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ॥ ౪౪

౧౮౩౮. ఘృతవతీ భువనానామభిశ్రియోర్వీ పృథ్వీ మధుదుఘే సుపేశసా ।
ద్యావాపృథివీ వరుణస్య ధర్మణా విష్కభితేఽఅజరే భూరిరేతసా ॥ ౪౫

౧౮౩౯. యే నః సపత్నాఽఅప తే భవన్త్విన్ద్రాగ్నిభ్యామవ బాధామహే తాన్ ।
వసవో రుద్రాఽఆదిత్యాఽఉపరిస్పృశం మోగ్రం చేత్తారమధిరాజమక్రన్ ॥ ౪౬

౧౮౪౦. ఆ నాసత్యా త్రిభిరేకాదశైరిహ దేవేభిర్యాతం మధుపేయమశ్వినా । ప్రాయుస్తారిష్టం
నీ రపా౦సి మృక్షత౦ సేధతం ద్వేషో భవత౦ సచాభువా ॥ ౪౭

౧౮౪౧. ఏష వ స్తోమో మరుతఽఇయం గీర్మాన్దార్యస్య మాన్యస్య కారోః ।
ఏషా యాసీష్ట తన్వే వయాం విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ ౪౮

౧౮౪౨. సహస్తోమాః సహచ్ఛన్దసఽఆవృతః సహప్రమాఽఋషయః సప్త దైవ్యాః ।
పూర్వేషాం పన్థామనుదృశ్య ధీరాఽఅన్వాలేభిరే రథ్యో న రశ్మీన్ ॥ ౪౯

౧౮౪౩. ఆయుష్యం వర్చస్య౦ రాయస్పోషమౌద్భిదమ్ ।
ఇద౦ హిరణ్యం వర్చస్వజ్జైత్రాయావిశతాదు మామ్ ॥ ౫౦

౧౮౪౪. న తద్రక్షా౦సి న పిశాచాస్తరన్తి దేవానామోజః ప్రథమజ౦ హ్యేతత్ ।
యో బిభర్తి దాక్షాయణ౦ హిరణ్య౦ స దేవేషు
కృణుతే దీర్ఘమాయుః స మనుష్యేషు కృణుతే దీర్ఘమాయుః ॥ ౫౧

౧౮౪౫. యదాబధ్నన్దాక్షాయణా హిరణ్య౦ శతానీకాయ సుమనస్యమానాః ।
తన్మఽఆ బధ్నామి శతశారదాయాయుష్మాఞ్జరదష్టిర్యథాసమ్ ॥ ౫౨

౧౮౪౬. ఉత నోఽహిర్బుధ్న్యః శృణోత్వజఽఏకపాత్పృథివీ సముద్రః ।
విశ్వేదేవాఽఋతావృధో హువానా స్తుతా మన్త్రాః కవిశస్తాఽఅవన్తు ॥ ౫౩

౧౮౪౭. ఇమా గిరఽఆదిత్యేభ్యో ఘృతస్నూః సనాద్రాజభ్యో జుహ్వా జుహోమి ।
శృణోతు మిత్రోఽఅర్యమా భగో నస్తువిజాతో వరుణో దక్షోఽఅ౦శః ॥ ౫౪

౧౮౪౮. సప్తఽఋషయః ప్రతిహితాః శరీరే సప్త రక్షన్తి సదమప్రమాదమ్ ।
సప్తాపః స్వపతో లోకమీయుస్తత్ర జాగృతోఽఅస్వప్నజౌ సత్రసదౌ చ దేవౌ ॥ ౫౫

౧౮౪౯. ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతే దేవయన్తస్త్వేమహే ।
ఉప ప్ర యన్తు మరుతః సుదానవఽఇన్ద్ర ప్రాశూర్భవా సచా ॥ ౫౬

౧౮౫౦. ప్ర నూనం బ్రహ్మణస్పతిర్మన్త్రం వదత్యుక్థ్యమ్ ।
యస్మిన్నిన్ద్రో వరుణో మిత్రోఽఅర్యమా దేవాఽఓకా౦సి చక్రిరే ॥ ౫౭

౧౮౫౧. బ్రహ్మణస్పతే త్వమస్య యన్తా సూక్తస్య బోధి తనయం చ జిన్వ ।
విశ్వం తద్భద్రం యదవన్తి దేవా బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః ।
యఽఇమా విశ్వా । విశ్వకర్మా । యో నః పితా । అన్నపతేఽన్నస్య నో దేహి ॥ ౫౮

ఇతి చతుస్త్రింశోఽధ్యాయ

* * *

అథ పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- ఆదిత్యా దేవా వా ౧, ౩, ౫, ౮ । ఆదిత్యా దేవాః ౨, ౪, ౬, ౯, ౧౨-౧౪, ౧౬, ౨౦, ౨౨ । సఙ్కసుకః ౭, ౧౫ । సుదీకః ౧౦ । శునఃశేపః ౧౧। వైఖానసః ౧౭ । భరద్వాజః శిరిమ్బిఠః ౧౮ । దమనః ౧౯ । మేధాతిథిః ౨౧ ॥

దేవతాః:- పితరః ౧ । సవితా ౨, ౩ । వాయుసవితారౌ ౪, ౫। ప్రజాపతిః ౬ । యమః ౭। విశ్వేదేవాః ౮-౧౦। ఆపః ౧౧, ౧౨ । కృషీబలాః ౧౩ । సూర్యః ౧౪ । ఈశ్వరః ౧౫ । అగ్నిః ౧౬, ౧౭, ౧౯, ౨౨ । ఇన్ద్రః ౧౮ । జాతవేదాః ౨౦ । పృథివీ ౨౧ ॥

ఛన్దః:- పిపీలికా మధ్యా గాయత్రీ, ప్రాజాపత్యా బృహతీ ౧ । గాయత్రీ ౨, ౧౬। ఉష్ణిక్ ౩, ౬ । భురిగ్గాయత్రీ ౫ । అనుష్టుప్ ౪, ౮ । త్రిష్టుప్ ౭, ౧౫, ౧౯ । స్వరాడ్ బృహతీ ౯ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౧౦ । విరాడనుష్టుప్ ౧౧, ౧౪, ౧౮। నిచృదనుష్టుప్ ౧౨। స్వరాడనుష్టుప్ ౧౩ । స్వరాట్ త్రిష్టుప్ ౧౭, ౨౦ । నిచృద్ గాయత్రీ, ప్రాజాపత్యా గాయత్రీ ౨౧ । స్వరాడ్ గాయత్రీ ౨౨ ॥

స్వరః :-షడ్జః ౧, ౨, ౫, ౧౬, ౨౧, ౨౨ । మధ్యమః ౧, ౯ । ఋషభః ౩, ౬। గాన్ధారః ౪, ౮, ౧౧-౧౪, ౧౮। ధైవతః ౭, ౧౦, ౧౫, ౧౭, ౧౯ ౨౦॥

విషయసూచిక

౧౮౫౨. అపేతో యన్తు పణయోఽసుమ్నా దేవపీయవః । అస్య లోకః సుతావతః ।
ద్యుభిరహోభిరక్తుభిర్వ్యక్తం యమో దదాత్వవసానమస్మై ॥ ౧

౧౮౫౩. సవితా తే శరీరేభ్యః పృథివ్యాం లోకమిచ్ఛతు । తస్మై యుజ్యన్తాముస్రియాః ॥ ౨

౧౮౫౪. వాయుః పునాతు సవితా పునాత్వగ్నేర్భ్రాజసా సూర్యస్య వర్చసా ।
వి ముచ్యన్తాముస్రియాః ॥ ౩

౧౮౫౫. అశ్వత్థే వో నిషదనం పర్ణే వో వసతిష్కృతా ।
గోభాజ ఇత్కిలాసథ యత్సనవథ పూరుషమ్ ॥ ౪

౧౮౫౬. సవితా తే శరీరాణి మాతురుపస్థ ఆ వపతు । తస్మై పృథివి శం భవ ॥ ౫

౧౮౫౭. ప్రజాపతౌ త్వా దేవతాయాముపోదకే లోకే నిదధామ్యసౌ ।
అప నః శోశుచదఘమ్॥ ౬

౧౮౫౮. పరం మృత్యో అను పరేహి పన్థాం యస్తే అన్య ఇతరో దేవయానాత్ ।
చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి మా నః ప్రజాం రీరిషో మోత వీరాన్ ॥ ౭

౧౮౫౯. శం వాతః శం హి తే ఘృణిః శం తే భవన్త్విష్టకాః ।
శం తే భవన్త్వగ్నయః పార్థివాసో మా త్వాభి శూశుచన్ ॥ ౮

౧౮౬౦. కల్పన్తాం తే దిశస్తుభ్యమాపః శివతమాస్తుభ్యం భవన్తు సిన్ధవః ।

ఉత్తరతశ్చ శివం తుభ్యం కల్పన్తాం తే దిశః సర్వాః ॥ ౯

౧౮౫౧. అశ్మన్వతీ రీయతే సంరభధ్వముత్తిష్ఠత ప్ర తరతా సఖాయః ।
అత్రా జహీమోఽశివా యేఽఅసఞ్ఛివాన్వయముత్తరేమాభి వాజాన్ ॥ ౧౦

౧౮౫౨. అపాఘమప కిల్బిషమప కృత్యామపో రపః ।
అపామార్గ త్వమస్మదప దుఃష్వప్న్యꣳ సువ ॥ ౧౧

౧౮౫౩. సుమిత్రియా నఽఆపఽఓషధయః సన్తు దుర్మిత్రియాస్తస్మై
సన్తు యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః ॥ ౧౨

౧౮౫౪. అనడ్వాహమన్వారభామహే సౌరభేయꣳ స్వస్తయే ।
స నఽఇన్ద్రఽఇవ దేవేభ్యో వహ్నిః సన్తారణో భవ ॥ ౧౩

౧౮౫౫. ఉద్వయం తమసస్పరి స్వః పశ్యన్తఽఉత్తరమ్ ।
దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥ ౧౪

౧౮౫౬. ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామి మైషాం ను గాదపరోఽఅర్థమేతమ్ ।
శతం జీవన్తు శరదః పురూచీరన్తర్మృత్యుం దధతాం పర్వతేన ॥ ౧౫

౧౮౫౭. అగ్నఽఆయూꣳషి పవసఽఆ సువోర్జమిషం చ నః ।
ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్ ॥ ౧౬

౧౮౫౮. ఆయుష్మానగ్నే హవిషా వృధానో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి ।
ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్రమభి రక్షతాదిమాన్త్స్వాహా ॥ ౧౭

౧౮౫౯. పరీమే గామనేషత పర్యగ్నిమహృషత ।
దేవేష్వక్రత శ్రవః కఽఇమాꣳ२ఽఆ దధర్షతి ॥ ౧౮

౧౮౬౦. క్రవ్యాదమగ్నిం ప్ర హిణోమి దూరం యమరాజ్యం గచ్ఛతు రిప్రవాహః ।
ఇహైవాయమితరో జాతవేదా దేవేభ్యో హవ్యం వహతు ప్రజానన్ ॥ ౧౯

౧౮౬౧. వహ వపాం జాతవేదః పితృభ్యో యత్రైనాన్వేత్థ నిహితాన్పరాకే । మేదసః
కుల్యాఽఉప తాన్త్స్రవన్తు సత్యా ఏషామాశిషః సం నమన్తాꣳ స్వాహా ॥ ౨౦

౧౮౬౨. స్యోనా పృథివి నో భవానృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛా నః శర్మ సప్రథాః ।
అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౨౧

౧౮౬౩. అస్మాత్త్వమధి జాతోఽసి త్వదయం జాయతాం పునః ।
అసౌ స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా ॥ ౨౨

ఇతి పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః

***

అథ షట్ త్రింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- దధ్యఙ్ఙాథర్వణః ౧, ౨, ౭-౧౨, ౧౭-౧౯, ౨౧-౨౪ । విశ్వామిత్రః ౩ । వామదేవః ౪-౬ । మేధాతిథిః ౧౩ । సిన్ధుద్వీపః ౧౪-౧౬ । లోపాముద్రా ౨౦ ॥

దేవతాః:- అగ్నిః ౧, ౨౦ । బృహస్పతిః ౨ । సవితా ౩ । ఇన్ద్రః ౪-౮ । మిత్రాదయో లిఙ్గోక్తాః ౯ । వాతాదయః ౧౦ । లిఙ్గోక్తాః ౧౧ । ఆపః ౧౨, ౧౪-౧౬ । పృథివీ ౧౩ । ఈశ్వరః ౧౭-౧౯, ౨౧, ౨౨ । సోమః ౨౩ । సూర్యః ౨౪ ॥

ఛన్దః:- పఙ్క్తిః ౧ । నివృత్పఙ్క్తిః ౨ । దైవీ బృహతీ, నివృద్ గాయత్రీ ౩ । గాయత్రీ ౪, ౧౨, ౧౪-౧౬ । నివృద్ గాయత్రీ ౫ । పాద నివృద్ గాయత్రీ ౬, ౧౯ । వర్ధమానా గాయత్రీ ౭ । ద్విపాద్ విరాడ్ గాయత్రీ ౮, నివృదనుష్టుప్ ౯, ౨౩ । విరాడనుష్టుప్ ౧౦ । అతిశక్వరీ ౧౧ । పిపీలికా మధ్యా నివృద్ గాయత్రీ ౧౩ । భురిక్ శక్వరీ ౧౭ । భురిక్ జగతీ ౧౮ । భురిక్ బృహతీ ౨౦ । అనుష్టుప్ ౨౧ । భురిగుష్ణిక్ ౨౨ । భురిగ్ బ్రాహ్మీ త్రిష్టుప్ ౨౪ ॥

స్వరః :- పఞ్చమః ౧, ౨, ౧౧ । మధ్యమః ౩, ౨౦ । షడ్జః ౩, ౪-౮, ౧౨-౧౬, ౧౯ । గాన్ధారః ౯, ౧౦, ౨౧, ౨౩ । ధైవతః ౧౭, ౨౪ । నిషాదః ౧౮ । ఋషభః ౨౨ ॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	విద్వత్సంగముచే మేమగుదుము?	౧
౨.	ఈశ్వరప్రార్థనావిషయం	౨, ౩, ౪, ౫, ౬, ౭, ౮, ౨౦, ౨౧, ౨౨, ౨౪
౩.	ఇతరుల సుఖమును కూడ కోరవలయును	౯, ౧౦, ౧౧, ౧౨
౪.	పతివ్రతయైన స్త్రీ ఎటులుండును?	౧౩, ౧౪, ౧౫, ౧౬
౫.	మానవులెట్లు ప్రయత్నం చేయవలెను?	౧౭, ౧౮, ౧౯
౬.	పదార్థము లెట్లు హితకరము లగుచున్నవి ?	౨౩

౧౮౭౪. ఋచం వాచం ప్ర పద్యే మనో యజుః ప్ర పద్యే సామ ప్రాణం ప్ర పద్యే చక్షుః
శ్రోత్రం ప్ర పద్యే । వాగోజః సహౌజో మయి ప్రాణాపానౌ ॥ ౧

౧౮౭౫. యన్మే ఛిద్రం చక్షుషో హృదయస్య మనసో వాతితృణ్ణం బృహస్పతిర్మే
తద్దధాతు । శం నో భవతు భువనస్య యస్పతిః ॥ ౨

౧౮౭౬. భూర్భువః స్వః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ।
ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥ ౩

౧౮౭౭. కయా నశ్చిత్రఽఆ భువదూతీ సదావృధః సఖా । కయా శచిష్ఠయా వృతా ॥ ౪

౧౮౭౮. కస్త్వా సత్యో మదానాం మంహిష్ఠో మత్సదన్ధసః ।
దృఢా చిదారుజే వసు ॥ ౫

౧౮౭౯. అభీ షు ణః సఖీనామవితా జరితౄణామ్ ।
శతం భవాస్యూతిభిః ॥ ౬

౧౮౮౦. కయా త్వం నఽఊత్యాభి ప్ర మన్దసే వృషన్ ।
కయా స్తోతృభ్యఽ ఆ భర ॥ ౭

౧౮౮౧. ఇన్ద్రో విశ్వస్య రాజతి ।
శం నోఽఅస్తు ద్విపదే శం చతుష్పదే ॥ ౮

౧౮౮౨. శం నో మిత్రః శం వరుణః శం నో భవత్వర్యమా ।
శం నఽ ఇన్ద్రో బృహస్పతిః శం నో విష్ణురురుక్రమః ॥ ౯

౧౮౮౩. శం నో వాతః పవతాం శం నస్తపతు సూర్యః ।
శం నః కనిక్రదద్దేవః పర్జన్యోఽఅభి వర్షతు ॥ ౧౦

౧౮౮౪. అహాని శం భవన్తు నః శం రాత్రీః ప్రతి ధీయతామ్ । శం నఽ ఇన్ద్రాగ్నీ
భవతామవోభిః । శం నఽ ఇన్ద్రావరుణా రాతహవ్యా । శం నఽ ఇన్ద్రా
పూషణా వాజసాతౌ శమిన్ద్రాసోమా సువితాయ శం యోః ॥ ౧౧

౧౮౮౫. శం నో దేవీరభిష్టయఽ ఆపో భవన్తు పీతయే ।
శం యోరభి స్రవన్తు నః ॥ ౧౨

౧౮౮౬. స్యోనా పృథివి నో భవానృక్షరా నివేశనీ ।
యచ్ఛా నః శర్మ సప్రథాః ॥ ౧౩

౧౮౮౭. ఆపో హి ష్ఠా మయోభువస్తా నఽఊర్జే దధాతన ।
మహే రణాయ చక్షసే ॥ ౧౪

౧౮౮౮. యో వః శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః ।
ఉశతీరివ మాతరః ॥ ౧౫

౧౮౮౯. తస్మాఽఅరం గమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ ।

అపో జనయథా చ నః ॥ ౧౬

౧౮౯౦. ద్యౌః శాన్తిరన్తరిక్షꣳ శాన్తిః పృథివీ శాన్తిరాపః శాన్తిరోషధయః శాన్తిః ।
వనస్పతయః శాన్తిర్విశ్వేదేవాః శాన్తిర్బ్రహ్మ శాన్తిః సర్వꣳ శాన్తిః
శాన్తిరేవ శాన్తిః సా మా శాన్తిరేధి ॥ ౧౭

౧౮౯౧. దృతే దృꣳహ మా మిత్రస్య మా చక్షుషా సర్వాణి భూతాని సమీక్షన్తామ్ ।
మిత్రస్యాహం చక్షుషా సర్వాణి భూతాని సమీక్షే ।
మిత్రస్య చక్షుషా సమీక్షామహే ॥ ౧౮

౧౮౯౨. దృతే దృꣳహ మా । జ్యోక్తే సన్దృశి జీవ్యాసం జ్యోక్తే సన్దృశి జీవ్యాసమ్ ॥ ౧౯

౧౮౯౩. నమస్తే హరసే శోచిషే నమస్తేఽఅస్త్వర్చిషే ।
అన్యాꣳస్తేఽఅస్మత్తపన్తు హేతయః పావకోఽఅస్మభ్యꣳ శివో భవ ॥ ౨౦

౧౮౯౪. నమస్తేఽఅస్తు విద్యుతే నమస్తే స్తనయిత్నవే ।
నమస్తే భగవన్నస్తు యతః స్వః సమీహసే ॥ ౨౧

౧౮౯౫. యతో యతః సమీహసే తతో నోఽఅభయం కురు ।
శం నః కురు ప్రజాభ్యోఽభయం నః పశుభ్యః ॥ ౨౨

౧౮౯౬. సుమిత్రియా నఽ ఆపఽ ఓషధయః సన్తు దుర్మిత్రియా
స్తస్మై సన్తు యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః ॥ ౨౩

౧౮౯౭. తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్ ।
పశ్యేమ శరదః శతం జీవేమ శరదః శతꣳ శృణుయామ
శరదః శతం ప్ర బ్రవామ శరదః శతమదీనాః స్యామ శరదః
శతం భూయశ్చ శరదః శతాత్ ॥ ౨౪

ఇతి షట్త్రింశోఽధ్యాయః

***

అథ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- దధ్యఙ్ఙాథర్వణః ౧, ౩-౬, ౮-౧౬, ౧౮ । శ్యావాశ్వః ౨ । కణ్వః ౭ । దీర్ఘతమాః ౧౭ । అథర్వణః ౧౯-౨౧ ॥

దేవతాః :- సవితా ౧, ౨, ౧౧ । ద్యావాపృథివ్యౌ ౩ । యజ్ఞః ౪-౬, ౮ । ఈశ్వరః ౭, ౧౪, ౧౬-౨౧ । విద్వాన్ ౯, ౧౩ । విద్వాంసః ౧౦ । పృథివీ ౧౨ । అగ్నిః ౧౫ ॥

ఛన్దః :- నిచృదుష్ణిక్ ౧ । జగతీ ౨ । బ్రాహ్మీ గాయత్రీ ౩ । నిచృత్పఙ్క్తిః ౪ । స్వరాడ్ బ్రాహ్మీ గాయత్రీ ౫ । భురిగతి జగతీ ౬ । నిచృదష్టిః ౭ । స్వరాడతిధృతిః ౮ । అతి శక్వరీ ౯ । స్వరాట్ పఙ్క్తిః ౧౦ । త్రిష్టుప్ ౧౧ । స్వరాడుత్కృతిః ౧౨ । నిచృద్ గాయత్రీ ౧౩ । భురిగనుష్టుప్ ౧౪ । నిచృద్ బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్ ౧౫ । భురిగ్ బృహతీ ౧౬ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౧౭ । నిచృదత్యష్టిః ౧౮ । విరాడుష్ణిక్ ౧౯ । నిచృదతి జగతీ ౨౦ । అనుష్టుప్ ౨౧ ॥

స్వరః :- ఋషభః ౧, ౧౯ । నిషాదః ౨, ౬, ౨౦ । షడ్జః ౩, ౫, ౧౨, ౧౩ । పఞ్చమః ౪, ౯, ౧౦ । మధ్యమః ౭, ౮, ౧౬ । ధైవతః ౧౧, ౧౭ । గాన్ధారః ౧౪, ౧౫, ౧౮, ౨౧ ॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	మానవులేమి చేయవలయును?	౧, ౬, ౮, ౯, ౧౨, ౧౩
౨.	యోగాభ్యాస విషయం.	౨
౩.	యజ్ఞవిషయం	౩
౪.	విదుషీస్త్రీ లెట్లుండురు?	౪
౫.	అధ్యాపకుని విషయం?	౫
౬.	స్త్రీ పురుషులెట్లుండురు?	౭

౭. ఎవరు గొప్ప రాజ్యమును పొందుచున్నారు? ౧౦
౮. సజ్జనులెటులుందురు? ౧౧
౯. ఈశ్వరోపాసనా విషయం. ౧౪, ౧౫, ౧౬, ౧౭, ౧౮, ౧౯, ౨౦, ౨౧

౧౮౯౮. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ।
ఆ దదే నారిరసి ॥ ౧

౧౮౯౯. యుఞ్జతే మన ఉత యుఞ్జతే ధియో విప్రా విప్రస్య బృహతో విపశ్చితః ।
వి హోత్రా దధే వయునావిదేక ఇన్మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః ॥ ౨

౧౯౦౦. దేవీ ద్యావాపృథివీ మఖస్య వామద్య శిరో రాధ్యాసం దేవయజనే పృథివ్యాః ।
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥ ౩

౧౯౦౧. దేవ్యో వమ్ర్యో భూతస్య ప్రథమజా మఖస్య వోఽద్య శిరో రాధ్యాసం
దేవయజనే పృథివ్యాః । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥ ౪

౧౯౦౨. ఇయత్యగ్ర ఆసీన్మఖస్య తేఽద్య శిరో రాధ్యాసం దేవయజనే పృథివ్యాః ।
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥ ౫

౧౯౦౩. ఇన్ద్రస్యౌజ స్థ మఖస్య వోఽద్య శిరో రాధ్యాసం దేవయజనే పృథివ్యాః ।
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥ ౬

౧౯౦౪. ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిః ప్ర దేవ్యేతు సూనృతా ।
అచ్ఛా వీరం నర్యం పఙ్క్తిరాధసం దేవా యజ్ఞం నయన్తు నః ।
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ।
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥ ౭

౧౯౦౫. మఖస్య శిరోఽసి । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ।
మఖస్య శిరోఽసి । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥
మఖస్య శిరోఽసి । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ।
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥ ౮

౧౯౦౬. అశ్వస్య త్వా వృష్ణః శక్నా ధూపయామి దేవయజనే పృథివ్యాః ।
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥
అశ్వస్య త్వా వృష్ణః శక్నా ధూపయామి దేవయజనే పృథివ్యాః ।
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ।
అశ్వస్య త్వా వృష్ణః శక్నా ధూపయామి దేవయజనే పృథివ్యాః ।
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ।
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥ ౯

౧౯౦౭. ఋజవే త్వా సాధవే త్వా సుక్షిత్యై త్వా । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ।
మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే ॥ ౧౦

౧౯౦౮. యమాయ త్వా మఖాయ త్వా సూర్యస్య త్వా తపసే । దేవస్త్వా సవితా మధ్వానక్తు
పృథివ్యాః సం స్పృశస్పాహి । అర్చిరసి శోచిరసి తపోఽసి ॥ ౧౧

౧౯౦౯. అనాధృష్టా పురస్తాదగ్నేరాధిపత్య ఆయుర్మే దాః ।
పుత్రవతీ దక్షిణత ఇన్ద్రస్యాధిపత్యే ప్రజాం మే దాః ।
సుషదా పశ్చాద్దేవస్య సవితురాధిపత్యే చక్షుర్మే దాః ।
ఆశ్రుతిరుత్తరతో ధాతురాధిపత్యే రాయస్పోషం మే దాః ।
విధృతిరుపరిష్టాద్బృహస్పతేరాధిపత్య ఓజో మే దాః ।
విశ్వాభ్యో మా నాష్ట్రాభ్యస్పాహి మనోరశ్వాసి ॥ ౧౨

౧౯౧౦. స్వాహా మరుద్భిః పరి శ్రీయస్వ దివః సం స్పృశస్పాహి మధు మధు మధు ॥ ౧౩

౧౯౧౧. గర్భో దేవానాం పితా మతీనాం పతిః ప్రజానామ్ ।
సం దేవో దేవేన సవిత్రా గతసꣳ సూర్యేణ రోచతే ॥ ౧౪

౧౯౧౨. సమగ్నిరగ్నినా గత సందైవేన సవిత్రా సꣳ సూర్యేణారోచిష్ట ।
స్వాహా సమగ్నిస్తపసా గత సందైవ్యేన సవిత్రా సꣳ సూర్యేణారూరుచత ॥ ౧౫

౧౯౧౩. ధర్తా దివో వి భాతి తపసస్పృథివ్యాం ధర్తా దేవో దేవానామమర్త్యస్తపోజాః ।
వాచమస్మే ని యచ్ఛ దేవాయువమ్ ॥ ౧౬

౧౯౧౪. అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమా చ పరా చ పథిభిశ్చరన్తమ్ ।
స సధ్రీచీః స విషూచీర్వసానఽ ఆ వరీవర్తి భువనేష్వన్తః ॥ ౧౭

౧౯౧౫. విశ్వాసాం భువాం పతే విశ్వస్య మనసస్పతే విశ్వస్య వచసస్పతే సర్వస్య వచసస్పతే
దేవశ్రుత్త్వం దేవ ఘర్మ దేవో దేవాన్ పాహ్యత్ర ప్రావీరను వాం దేవ వీతయే ।
మధు మాధ్వీభ్యాం మధు మాధూచీభ్యామ్ ॥ ౧౮

౧౯౧౬. హృదే త్వా మనసే త్వా దివే త్వా సూర్యాయ త్వా ।
ఊర్ధ్వోఽఅధ్వరం దివి దేవేషు ధేహి ॥ ౧౯

౧౯౧౭. పితా నోఽసి పితా నో బోధి నమస్తేఽఅస్తు మా మా హిꣳసీః ।
త్వష్టృమన్తస్త్వా సపేమ పుత్రాన్పశూన్మయి ధేహి
ప్రజామస్మాసు ధేహ్యరిష్టాహꣳ సహ పత్యా భూయాసమ్ ॥ ౨౦

౧౯౧౮. అహః కేతునా జుషతాꣳ సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా ।
రాత్రిః కేతునా జుషతాꣳ సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా ॥ ౨౧

ఇతి సప్తత్రింశోఽధ్యాయః

***

అథాష్టాత్రింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- అథర్వాణః ౧-౪ । దీర్ఘతమాః ౫-౨౮ ॥

దేవతాః:- సవితా ౧, ౨౪ । సరస్వతీ ౨, ౪ । పూషా ౩ । వాక్ ౫ । అశ్వినా ౬, ౧౦, ౧౨, ౧౩ । వాతః ౭ । ఇన్ద్రః ౮, ౨౬ । వాయుః ౯ । యజ్ఞః ౧౧, ౧౮-౨౨, ౨౭, ౨౮ । ద్యావాపృథివీ ౧౪ । పూషాదయో లిఙ్గోక్తాః ౧౫ । రుద్రాదయః ౧౬ । అగ్నిః ౧౭ । ఆపః ౨౩ । ఈశ్వరః ౨౫ ॥

ఛన్దః:- ఉష్ణిక్ ౧ । నిచృద్ గాయత్రీ ౨ । భురిక్ సామ్నీ బృహతీ ౩ । ఆర్చీ పఙ్క్తిః ౪, ౧౨ । నిచృదతిజగతీ ౫ నిచృదత్యష్టిః ౬ । భురిగష్టిః ౭ । అష్టిః ౮ । భురిగ్గాయత్రీ ౯ । అనుష్టుప్ ౧౦, ౨౧ । విరాడుష్ణిక్ ౧౧ । నిచృదుష్ణిక్ ౧౩ । అతిశక్వరీ ౧౪ స్వరాడ్ జగతీ ౧౫ । భురిగతిధృతిః ౧౬ । నిచృదతిశక్వరీ ౧౭ । భురిగాకృతిః ౧౮ । నిచృదుపరిష్టాద్ బృహతీ ౧౯ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౨౦ । పరోష్ణిక్ ౨౨ । నిచృదనుష్టుప్ ౨౩ । విరాడనుష్టుప్ ౨౪ । సామ్నీ పఙ్క్తిః ౨౫ । స్వరాట్ పఙ్క్తిః ౨౬ । పఙ్క్తిః ౨౭ । స్వరాడ్ ధృతిః ౨౮ ॥

స్వరః :- ధైవతః ౨౦ । షడ్జః ౨, ౯, ౧౬ । మధ్యమః ౩, ౭, ౮, ౧౯ । పఞ్చమః ౪, ౧౨, ౧౪, ౧౭, ౧౮, ౨౫-౨౮ । నిషాదః ౫, ౧౫ । గాన్ధారః ౬, ౧౦, ౨౧, ౨౩, ౨౪ । ఋషభః ౧, ౧౧, ౧౩, ౨౨ ॥

విషయసూచిక

క్రమసంఖ్య		మంత్రములు
౧.	స్త్రీవిషయం	౧, ౩, ౪
౨.	స్త్రీపురుషుల వివాహవిషయం	౨, ౫, ౬, ౭, ౮, ౯, ౧౧, ౧౨, ౧౩, ౧౪, ౧౫, ౧౬, ౧౭, ౧౮, ౨౦, ౨౧, ౨౨, ౨౪,

౧౯౧౯. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ ।
ఆ దదేఽదిత్యై రాస్నాసి ॥ ౧

౧౯౨౦. ఇడ ఏహ్యదిత ఏహి సరస్వత్యేహి । అసావేహ్యసావేహ్యసావేహి ॥ ౨

౧౯౨౧. అదిత్యై రాస్నాసీన్ద్రాణ్యా ఉష్ణీషః । పూషాసి ఘర్మాయ దీష్వ ॥ ౩

౧౯౨౨. అశ్విభ్యాం పిన్వస్వ సరస్వత్యై పిన్వస్వేన్ద్రాయ పిన్వస్వ ।
స్వాహేన్ద్రవత్ స్వాహేన్ద్రవత్ స్వాహేన్ద్రవత్ ॥ ౪

౧౯౨౩. యస్తే స్తనః శశయో యో మయోభూర్యో రత్నధా వసువిద్యః సుదత్రః ।
యేన విశ్వా పుష్యసి వార్యాణి సరస్వతి తమిహ ధాతవేఽకః । ఉర్వన్తరిక్షమన్వేమి ॥ ౫

౧౯౨౪. గాయత్రం ఛన్దోఽసి త్రైష్టుభం ఛన్దోఽసి
ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వా పరి గృహ్ణామ్యన్తరిక్షేణోప యచ్ఛామి ।
ఇన్ద్రాశ్వినా మధునః సారఘస్య ఘర్మం పాత వసవో యజత వాట్ ।
స్వాహా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే ॥ ౬

౧౯౨౫. సముద్రాయ త్వా వాతాయ స్వాహా । సరిరాయ త్వా వాతాయ స్వాహా ।
అనాధృష్యాయ త్వా వాతాయ స్వాహా । అప్రతిధృష్యాయ త్వా వాతాయ స్వాహా ।
అవస్యవే త్వా వాతాయ స్వాహా అశిమిదాయ త్వా వాతాయ స్వాహా ॥ ౭

౧౯౨౬. ఇన్ద్రాయ త్వా వసుమతే రుద్రవతే స్వాహేన్ద్రాయ త్వాదిత్యవతే
స్వాహేన్ద్రాయ త్వాభిమాతిఘ్నే స్వాహా ।
సవిత్రే త్వ ఋభుమతే విభుమతే వాజవతే స్వాహా
బృహస్పతయే త్వా విశ్వదేవ్యావతే స్వాహా ॥ ౮

౧౯౨౭. యమాయ త్వాఙ్గిరస్వతే పితృమతే స్వాహా ।
స్వాహా ఘర్మాయ స్వాహా ఘర్మః పిత్రే ॥ ౯

౧౯౨౮. విశ్వా ఆశా దక్షిణసద్విశ్వాన్దేవానయాడిహ ।
స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య మధోః పిబతమశ్వినా ॥ ౧౦

౧౯౨౯. దివి ధా ఇమం యజ్ఞమిమం యజ్ఞం దివి ధాః ।
స్వాహాగ్నయే యజ్ఞియాయ శం యజుర్భ్యః ॥ ౧౧

౧౯౩౦. అశ్వినా ఘర్మం పాతం హార్ద్వానమహర్దివాభిరూతిభిః ।
తన్త్రాయిణే నమో ద్యావాపృథివీభ్యామ్ ॥ ౧౨

౧౯౩౧. అపాతామశ్వినా ఘర్మమను ద్యావాపృథివీ అమంసాతామ్ ।
ఇహైవ రాతయః సన్తు ॥ ౧౩

౧౯౩౨. ఇషే పిన్వస్వోర్జే పిన్వస్వ బ్రహ్మణే పిన్వస్వ క్షత్రాయ పిన్వస్వ
ద్యావాపృథివీభ్యాం పిన్వస్వ । ధర్మాసి సుధర్మామేన్యస్మే నృమ్ణాని ధారయ
బ్రహ్మ ధారయ క్షత్రం ధారయ విశం ధారయ ॥ ౧౪

౧౯౩౩. స్వాహా పూష్ణే శరసే స్వాహా గ్రావభ్యః స్వాహా ప్రతిరవేభ్యః ।
స్వాహా పితృభ్య ఊర్ధ్వబర్హిర్భ్యో
ఘర్మపావభ్యః స్వాహా ద్యావాపృథివీభ్యాం స్వాహా విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః ॥ ౧౫

౧౯౩౪. స్వాహా రుద్రాయ రుద్రహూతయే స్వాహా సం జ్యోతిషా జ్యోతిః ।
అహః కేతునా జుషతాం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా ।

రాత్రిః కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా । మధు హుతమింద్రతమేఽ
ఽగ్నావశ్యామ తే దేవ ఘర్మ నమస్తేఽఅస్తు మా మా హిగ్ం సీః ॥ ౧౬

౧౯౩౫. అభీమం మహిమా దివం విప్రో బభూవ సప్రథాః ।
ఉత శ్రవసా పృథివీగ్ం సగ్ం సీదస్వ మహాఁ ౨ అసి రోచస్వ దేవవీతమః ।
వి ధూమమగ్నేఽఅరుషం మియేధ్య సృజ ప్రశస్త దర్శతమ్ ॥ ౧౭

౧౯౩౬. యా తే ఘర్మ దివ్యా శుగ్యా గాయత్ర్యాగ్ం హవిర్ధానే ।
సా తఽఆ ప్యాయతాం నిష్ట్యాయతాం తస్యై తే స్వాహా ।
యా తే ఘర్మాన్తరిక్షే శుగ్యా త్రిష్టుభ్యాగ్నీధ్రే ।
సా తఽఆ ప్యాయతాం నిష్ట్యాయతాం తస్యై తే స్వాహా ।
యా తే ఘర్మ పృథివ్యాగ్ం శుగ్యా జగత్యాగ్ం సదస్యా ।
సా తఽఆప్యాయతాం నిష్ట్యాయతాం తస్యై తే స్వాహా ॥ ౧౮

౧౯౩౭. క్షత్రస్య త్వా పరస్పాయ బ్రహ్మణస్తన్వం పాహి ।
విశస్త్వా ధర్మణా వయమను క్రామామ సువితాయ నవ్యసే ॥ ౧౯

౧౯౩౮. చతుఃస్రక్తిర్నాభిర్ఋతస్య సప్రథాః స నో విశ్వాయుః సప్రథాః స నః సర్వాయుః
సప్రథాః । అప ద్వేషోఽఅప హ్వరోఽన్యవ్రతస్య సశ్చిమ ॥ ౨౦

౧౯౩౯. ఘర్మైతత్తే పురీషం తేన వర్ధస్వ చా చ ప్యాయస్వ ।
వర్ధిషీమహి చ వయమా చ ప్యాసిషీమహి ॥ ౨౧

౧౯౪౦. అచిక్రదద్వృషా హరిర్మహాన్మిత్రో న దర్శతః ।
సగ్ం సూర్యేణ దిద్యుతదుదధిర్నిధిః ॥ ౨౨

౧౯౪౧. సుమిత్రియా నఽఆపఽఓషధయః సన్తు దుర్మిత్రియాస్తస్మై
సన్తు యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః ॥ ౨౩

౧౯౪౨. ఉద్వయం తమసస్పరి స్వః పశ్యన్తఽఉత్తరమ్ ।
దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥ ౨౪

౧౯౪౩. ఏధోఽస్యేధిషీమహి సమిదసి తేజోఽసి తేజో మయి ధేహి ॥ ౨౫

౧౯౪౪. యావతీ ద్యావాపృథివీ యావచ్చ సప్త సిన్ధవో వితస్థిరే ।
తావన్తమింద్ర తే గ్రహమూర్జా గృహ్ణామ్యక్షితం మయి గృహ్ణామ్యక్షితమ్ ॥ ౨౬

౧౯౪౫. మయి త్యదింద్రియం బృహన్మయి దక్షో మయి క్రతుః ।
ఘర్మస్త్రిశుగ్వి రాజతి విరాజా జ్యోతిషా సహ బ్రహ్మణా తేజసా సహ ॥ ౨౭

౧౯౪౬. పయసో రేతఽఆభృతం తస్య దోహమశీమహ్యుత్తరాముత్తరాగ్ం సమామ్ ।
త్విషః సంవృక్క్రత్వే దక్షస్య తే సుషుమ్ణస్య తే సుషుమ్ణాగ్నిహుతః । ఇన్ద్రపీతస్య
ప్రజాపతిభక్షితస్య మధుమతఽఉపహూతఽఉపహూతస్య భక్షయామి ॥ ౨౮

ఇత్యష్టాత్రింశోఽధ్యాయః

***

అథైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- దీర్ఘతమా ౧-౧౩ ॥

దేవతాః:- ప్రాణాదయో లిఙ్గోక్తాః ౧ । దిగాదయో లిఙ్గోక్తాః ౨ । వాగాదయో లిఙ్గోక్తాః ౩ । శ్రీః ౪ । ప్రజాపతిః ౫ । సవితాదయః ౬ । మరుతః ౭ । అగ్న్యాదయో లిఙ్గోక్తాః ౮ । ఉగ్రాదయో లిఙ్గోక్తాః ౯ । అగ్నిః ౧౦-౧౩ ॥

ఛన్దః :- పఙ్క్తిః ౧ । భురిగనుష్టుప్ ౨ । స్వరాడనుష్టుప్ ౩ । నిచృద్ బృహతీ ౪ । కృతిః ౫ । విరాడ్ధృతిః ౬ । భురిగ్గాయత్రీ ౭ । నిచృదత్యష్టిః ౮ । భురిగష్టిః ౯ । ఆకృతిః ౧౦ । స్వరాడ్ జగతీ ౧౧ । త్రిష్టుప్ ౧౨ । నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౧౩ ॥

స్వరః :- పఞ్చమః ౧, ౧౦ । గాన్ధారః ౨, ౩, ౮ । మధ్యమః ౪, ౯ । నిషాదః ౫, ౧౧ । ధైవతః ౬, ౧౨, ౧౩ । షడ్జః ౭ ॥

విషయసూచిక

౧౯౪౭. స్వాహా ప్రాణేభ్యః సాధిపతికేభ్యః । పృథివ్యై స్వాహాఽగ్నయే స్వాహాన్తరిక్షాయ
స్వాహా వాయవే స్వాహా । దివే స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా ॥ ౧

౧౯౪౮. దిగ్భ్యః స్వాహా చన్ద్రాయ స్వాహా నక్షత్రేభ్యః స్వాహాద్భ్యః స్వాహా వరుణాయ స్వాహా ।
నాభ్యై స్వాహా పూతాయ స్వాహా ॥ ౨

౧౯౪౯. వాచే స్వాహా ప్రాణాయ స్వాహా ప్రాణాయ స్వాహా ।
చక్షుషే స్వాహా చక్షుషే స్వాహా శ్రోత్రాయ స్వాహా శ్రోత్రాయ స్వాహా ॥ ౩

౧౯౫౦. మనసః కామమాకూతిం వాచః సత్యమశీయ ।
పశూనాం రూపమన్నస్య రసో యశః శ్రీః శ్రయతాం మయి స్వాహా ॥ ౪

౧౯౫౧. ప్రజాపతిః సమ్భ్రియమాణః సమ్రాట్ సమ్భృతో వైశ్వదేవః
సం సన్నో ఘర్మః ప్రవృక్తస్తేజ ఉద్యత ఆశ్వినః పయస్యానీయమానే పౌష్ణో
విష్యన్దమానే మారుతః క్లథన్ । మైత్రః శరసి సన్తాయ్యమానే వాయవ్యో
హ్రియమాణ ఆగ్నేయో హూయమానో వాగ్ఘుతః ॥ ౫

౧౯౫౨. సవితా ప్రథమేఽహన్నగ్నిర్ద్వితీయే వాయుస్తృతీయ ఆదిత్యశ్చతుర్థే చన్ద్రమాః
పఞ్చమ ఋతుః షష్ఠే మరుతః సప్తమే బృహస్పతిరష్టమే ।
మిత్రో నవమే వరుణో దశమ ఇన్ద్ర ఏకాదశే విశ్వే దేవా ద్వాదశే ॥ ౬

౧౯౫౩. ఉగ్రశ్చ భీమశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధునిశ్చ ।
సాసహ్వాంశ్చాభియుగ్వా చ విక్షిపః స్వాహా ॥ ౭

౧౯౫౪. అగ్నిం హృదయేనాశనిం హృదయాగ్రేణ పశుపతిం
కృత్స్నహృదయేన భవం యక్నా । శర్వం మతస్నాభ్యా
మీశానం మన్యునా మహాదేవమన్తఃపర్శవ్యేనోగ్రం
దేవం వనిష్ఠునా వసిష్ఠహనుః శిఙ్గీని కోశ్యాభ్యామ్ ॥ ౮

౧౯౫౫. ఉగ్రం లోహితేన మిత్రం సౌవ్రత్యేన రుద్రం దౌర్వ్రత్యేనేన్ద్రం
ప్రక్రీడేన మరుతో బలేన సాధ్యాన్ ప్రముదా ।
భవస్య కణ్ఠ్యం రుద్రస్యాన్తఃపార్శ్వ్యం మహాదేవస్య
యకృచ్ఛర్వస్య వనిష్ఠుః పశుపతేః పురీతత్ ॥ ౯

౧౯౫౬. లోమభ్యః స్వాహా లోమభ్యః స్వాహా త్వచే స్వాహా త్వచే స్వాహా
లోహితాయ స్వాహా లోహితాయ స్వాహా మేదోభ్యః స్వాహా మేదోభ్యః స్వాహా ।
మాం సేభ్యః స్వాహా మాం సేభ్యః స్వాహా స్నావభ్యః స్వాహా స్నావభ్యః
స్వాహాస్థభ్యః స్వాహాస్థభ్యః స్వాహా మజ్జభ్యః స్వాహా మజ్జభ్యః స్వాహా ।

రేతసే స్వాహా స్రాయతే స్వాహా ॥ ౧౦

౧౯౫౭. ఆయాసాయ స్వాహా ప్రాయాసాయ స్వాహా సంయాసాయ స్వాహా
వియాసాయ స్వాహోద్యాసాయ స్వాహా ।
శుచే స్వాహా శోచతే స్వాహా శోచమానాయ స్వాహా శోకాయ స్వాహా ॥ ౧౧

౧౯౫౮. తపసే స్వాహా తప్యతే స్వాహా తప్యమానాయ స్వాహా
తప్తాయ స్వాహా ఘర్మాయ స్వాహా ।
నిష్కృత్యై స్వాహా ప్రాయశ్చిత్త్యై స్వాహా భేషజాయ స్వాహా ॥ ౧౨

౧౯౫౯. యమాయ స్వాహాన్తకాయ స్వాహా మృత్యవే స్వాహా ।
బ్రహ్మణే స్వాహా బ్రహ్మహత్యాయై స్వాహా విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః స్వాహా
ద్యావాపృథివీభ్యాꣳ స్వాహా ॥ ౧౩

ఇత్యేకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః

***

అథ చత్వారింశోఽధ్యాయః

ఋషిః :- దీర్ఘతమా ౧-౧౭॥

దేవతా:- ఆత్మా ౧-౩, ౫-౧౭ । బ్రహ్మ ౪ ॥

ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ౧, ౩, ౯-౧౧, ౧౩, ౧౭ । భురిగనుష్టుప్ ౨ । స్వరాడ్ జగతీ ౮ । స్వరాడ్ జగతీ ౮ నిచృదనుష్టుప్ ౫-౭, ౧౨ । స్వరాడుష్ణిక్ ౧౪, ౧౫। నిచృత్ త్రిష్టుప్ ౪, ౧౬ ॥

స్వరః :- ధైవతః ౨, ౪, ౧౬ । గాన్ధారః ౧, ౩, ౫-౭, ౯-౧౩, ౧౭ । నిషాదః ౮ । ఋషభః ౧౪, ౧౫ ॥

విషయసూచిక

౧౯౬౦. ఈశా వాస్యమిదꣳ సర్వం యత్కిఞ్చ జగత్యాం జగత్ ।
తేన త్యక్తేన భుఞ్జీథా మా గృధః కస్య స్విద్ధనమ్ ॥ ౧

౧౯౬౧. కుర్వన్నేవేహ కర్మాణి జిజీవిషేచ్ఛతꣳ సమాః ।
ఏవం త్వయి నాన్యథేతోఽస్తి న కర్మ లిప్యతే నరే ॥ ౨

౧౯౬౨. అసుర్యా నామ తే లోకా అన్ధేన తమసావృతాః ।
తాꣳస్తే ప్రేత్యాపి గచ్ఛన్తి యే కే చాత్మహనో జనాః ॥ ౩

౧౯౬౩. అనేజదేకం మనసో జవీయో నైనద్దేవా ఆప్నువన్ పూర్వమర్షత్ ।

తద్ధావతోఽన్యానత్యేతి తిష్ఠత్తస్మిన్నపో మాతరిశ్వా దధాతి ॥ ౪

౧౯౬౪. తదేజతి తన్నైజతి తద్దూరే తద్వన్తికే ।
తదన్తరస్య సర్వస్య తదు సర్వస్యాస్య బాహ్యతః ॥ ౫

౧౯౬౫. యస్తు సర్వాణి భూతాన్యాత్మన్నేవానుపశ్యతి ।
సర్వభూతేషు చాత్మానం తతో న వి చికిత్సతి ॥ ౬

౧౯౬౬. యస్మిన్త్సర్వాణి భూతాన్యాత్మైవాభూద్విజానతః ।
తత్ర కో మోహః కః శోక ఏకత్వమనుపశ్యతః ॥ ౭

౧౯౬౭. స పర్యగాచ్ఛుక్రమకాయమవ్రణమస్నావిరꣳ శుద్ధమపాపవిద్ధమ్ ।
కవిర్మనీషీ పరిభూః స్వయమ్భూర్యాథాతథ్యతోఽర్థాన్
వ్యదధాచ్ఛాశ్వతీభ్యః సమాభ్యః ॥ ౮

౧౯౬౮. అన్ధం తమః ప్ర విశన్తి యేఽసమ్భూతిముపాసతే ।
తతో భూయ ఇవ తే తమో య ఉ సమ్భూత్యాꣳ రతాః ॥ ౯

౧౯౬౯. అన్యదేవాహుః సమ్భవాదన్యదాహురసమ్భవాత్ ।
ఇతి శుశ్రుమ ధీరాణాం యే నస్తద్విచచక్షిరే ॥ ౧౦

౧౯౭౦. సమ్భూతిం చ వినాశం చ యస్తద్వేదోభయꣳ సహ ।
వినాశేన మృత్యుం తీర్త్వా సమ్భూత్యామృతమశ్నుతే ॥ ౧౧

౧౯౭౧. అన్ధం తమః ప్ర విశన్తి యేఽవిద్యాముపాసతే ।
తతో భూయ ఇవ తే తమో య ఉ విద్యాయాꣳ రతాః ॥ ౧౨

౧౯౭౨. అన్యదేవాహుర్విద్యాయా అన్యదాహురవిద్యాయాః ।
ఇతి శుశ్రుమ ధీరాణాం యే నస్తద్విచచక్షిరే ॥ ౧౩

౧౯౭౩. విద్యాం చావిద్యాం చ యస్తద్వేదోభయꣳ సహ ।
అవిద్యయా మృత్యుం తీర్త్వా విద్యయామృతమశ్నుతే ॥ ౧౪

౧౯౭౪. వాయురనిలమమృతమథేదం భస్మాన్తꣳ శరీరమ్ ।
ఓ౩మ్ క్రతో స్మర । క్లిబే స్మర । కృతꣳ స్మర ॥ ౧౫

౧౯౭౫. అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।
యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాం తే
నమ ఉక్తిం విధేమ ॥ ౧౬

౧౯౭౬. హిరణ్మయేన పాత్రేణ సత్యస్యాపిహితం ముఖమ్ ।
యోఽసావాదిత్యే పురుషః సోఽసావహమ్ । ఓ౩మ్ ఖం బ్రహ్మ ॥ ౧౭

ఇతి చత్వారింశోఽధ్యాయః

ఇత్యుత్తర వింశతిః సమాప్తా

సమాప్తా యజుర్వేద సంహితా

అథ యజుర్వేద మంత్రానుక్రమణికా

(మంత్రక్రమసంఖ్య)		(అధ్యా. మంత్ర)	
౧౧౧౯	అజ్ఞాన్యాత్య న్పృష్టా	౧౯.౬౩	
౧౦౨౬	అక్షరావ నా పితరో వన		౧౯.౫౦
౫౯	అంత శ్శోృ రుదా త్యము		౧౭.౧౬
౧౫౮౭	అంతరా మిత్రా వరుణా		౨౯.౬
౨౭	అంతశ్చరతి రోచనాస్య		౩.౭
౫౮౦	అంతస్తే ద్యావా పృథివీ	౭.౫	
౧౯౬౮	అంధం తమః ప్రవిశన్తి	౪౦.౯	
౧౯౭౧	అంధం తమః ప్రవిశన్తి	౪౦.౧౨	
౮౫	అంశుష్టే దేవ సోమా	౩.౨౦	
౧౧౪౮	అక్షరా తే అక్షరా	౨౦.౨౭	
౧౭౨	అక్షరా ద అప్సు దేవ		౫.౭
౯౬౮	అ కు ళ్ళు మే కర్మన్తుమే	౧౮.౧౯	
౧౧౧	అక్రన్ కర్మ కర్మకృతః	౩.౪౬	
౫౧౯	అక్రన్దదగ్ని స్తనయన్	౧౨.౬	
౫౩౪	అక్రన్దదగ్ని స్తనయన్	౧౨.౨౧	
౫౪౬	అక్రన్దదగ్ని స్తనయన్నివ		౧౨.౩౩
౧౧౬	అక్షన్నమీ మదంత హ్యవ		౩.౧౫
౧౬౫౪	అక్షరాజాయ కితవం కృతా		౩౦.౧౮
౧౮౬౭	అగ్న ఆయూంషి పవసే		౩౫.౧౬
౧౦౬౪	అగ్న ఆయూంషి పవసే		౧౯.౩౮
౧౭౪౪	అగ్న ఇంద్ర వరుణ మిత్ర		౩౦.౪౮
౬౦	అగ్నయే కవ్యవాహనాయ		౨.౨౯
౧౩౯౪	అగ్నయే కుటరూ నాంతర	౨౪.౨౭	
౧౬౩౬	అగ్నయే గాయత్రాయ త్రి		౨౯.౬౦
౪౧౯	అగ్నయే గృహపతయే	౧౦.౨౩	
౨౯౨	అగ్నయే త్వా మహ్యం	౭.౪౭	
౧౩౮౭	అగ్నయే పీవనే ప్రథమ		౨౪.౧౬
౧౬౩౫	అగ్నయే పీవనే రోహితా		౨౯.౫౯
౧౬౫౭	అగ్నయే పీవానం పృథివ్యై		౩౦.౨౧
౧౨౭౮	అగ్నయేఽన్యానా హిమాయ		౨౨.౬
౧౨౯౯	అగ్నయేఽన్యానా హిమాయ		౨౨.౨౭
౩౦౩	అగ్నా ౩ ఇహవాన్	౮.౧౦	
౧౬౯	అగ్నా పత్ని తురం త్రయస్త్రి		౫.౪
౭౬౦	అగ్నిం తం మన్యేయో వసు		౧౫.౪౧
౧౨౮౯	అగ్నిం దూతం పురోదధే		౨౨.౧౭
౧౦౦౦	అగ్నిం యునజ్మి శవసా		౧౮.౫౧
౧౩౭౩	అగ్నిః పశు రాసీ త్తేనాయ		౨౩.౧౭
౪౫౫	అగ్నిః పృథుర్ధర్మణ స్ప	౧౦.౨౯	
౬౩౦	అగ్నిః ప్రియేషు ధామసు		౧౨.౧౧౭
౧౨౭౦	అగ్ని మద్య హోతారం మవృ		౨౧.౫౯
౧౫౭౬	అగ్ని మద్య హోతార మవృ		౨౮.౪౬
౧౫౫౩	అగ్ని మద్య హోతార మవృ		౨౮.౨౩
౧౦౧౫	అగ్ని రస్మి జన్మనా జాత		౧౮.౬౬
౧౪౬౮	అగ్ని ర్జుష్టమవమానమహ		౨౬.౯
౩౦౭	అగ్ని ర్దేవానాం ప్రాణమంత		౯.౩౦
౬౨౦	అగ్ని ర్జ్యోతి ర్జ్యోతిరగ్నిః		౧౩.౪౦
౭౪	అగ్నిర్జ్యోతి ర్జ్యోతి రగ్నిః		౩.౯
౮౦౮	అగ్నిర్దేవతా వాతో దేవతా		౧౪.౨౦
౨౭	అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః	౩.౧౨	
౬౪౪	అగ్ని ర్మూర్ధా దివః కకుత్		౧౩.౧౪
౭౩౯	అగ్ని ర్మూర్ధా దివః కకుత్		౧౫.౨౦
౧౭౦౫	అగ్ని ర్వృత్రాణి జంఘనత్		౩౩.౯
౧౪౬౦	అగ్నిశ్చ పృథివీ చ సంనతే		౨౬.౧
౯౬౩	అగ్నిశ్చ మ ఆపశ్చ మే	౧౮.౧౪	
౯౬౫	అగ్నిశ్చ మ ఇంద్రశ్చ మ		౧౮.౧౬
౯౭౧	అగ్నిశ్చ మే ఘర్మశ్చ మే	౧౮.౨౨	
౧౦౮౭	అగ్నిష్వాత్తాఃపితర	౧౯.౬౧	
౧౦౮౫	అగ్నిష్వాత్తాః పితర ఏహ		౧౯.౫౯
౮౬౬	అగ్ని స్తిగ్మేన శోచిషా	౧౭.౧౬	
౧౨౮౭	అగ్నిశ్శిమ్యే భరయ		౨౨.౧౫
౧౯౫౪	అగ్నిశ్చ హృదయే నాశని		౩౯.౮
౬౬౬	అగ్నిర్హోతారం మన్యే		౧౫.౪౦
౪౬	అగ్ని ర్దేవతా యజ్ఞవత్	౨.౧౫	
౫౨౧	అగ్నే అంగిరః శతం తే	౧౨.౮	
౩౮౪	అగ్నే అదాభ్య నో	౯.౨౮	
౫౮	అగ్నే గృహపతే సుగృహపతి		౨.౨౭
౭౨౦	అగ్నే జాతాన్ ప్రణుదా నః		౧౫.౧
౭౬౩	అగ్నే తమద్యాశ్వం న స్తోమైః		౧౫.౪౪
౯౨౭	అగ్నే తమద్యాశ్వం న స్తోమైః		౧౫.౭౭
౬౧౬	అగ్నే తవ శ్రవో వయో	౧౨.౧౦౬	
౯౦	అగ్నే త్వం నో అంతమ ఉత		౩.౨౫
౭౬౭	అగ్నే త్వం నో అంతమ ఉత		౧౫.౪౮
౧౪౫౮	అగ్నే త్వం నో అంతమ ఉత		౨౫.౪౭
౫౭౨	అగ్నే త్వం పురీష్యో రయి		౧౨.౫౯
౧౪౨	అగ్నే త్వం సుజాగృహి	౪.౧౪	
౫౧	అగ్నే ఉద్గ్రాభాణ్యా శిరసు	౨.౨౦	
౫౬౮	అగ్నే దివో అర్ణమచ్ఛా	౧౨.౪౯	
౨౦౧	అగ్నే నయ సుపథా రాయే		౫.౩౬
౨౦౮	అగ్నే నయ సుపథా రాయే		౭.౪౩
౧౯౭౫	అగ్నే నయ సుపథా రాయే		౪౦.౧౬
౧౪౧౫	అగ్నే పత్నీ ర్వాయవో గ్నాః	౨౫.౪	
౧౪౭౯	అగ్నే పత్నీ రహో నహి	౨౬.౨౦	
౩౩౧	అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే		౮.౩౮
౮౫౮	అగ్నే పావక రోచిషా	౧౭.౮	
౯౯౯	అగ్నే ప్రేహి ప్రథమో దేవ		౧౮.౬౯
౧౮	అగ్నే బ్రహ్మ గృభ్ణీష్వ	౧.౧౮	
౫౫౦	అగ్నే భ్రాతస్తృప్తిమా	౧౨.౭	
౫౬౧	అగ్నే యత్తే దివి వర్చః	౧౨.౪౮	
౬౧౭	అగ్నే యత్తే శుక్రం		౧౨.౧౦౪
౬౬౬	అగ్నే యుంక్ష్వాహి యే తవ		౧౩.౩౬
౩౧౭	అగ్నే వ్రతపత ఆ వరేణ		౮.౨౪
౧౬౭	అగ్నే వ్రతపతే వ్రతం చరిష్యామి	౫.౭	
౭౧౨	అగ్నే సహస్రాక్ష శతమూర్ధన్		౧౪.౨౪
౭౩౨	అగ్నే స్తోమం మనామహే		౬.౨౪
౩౮	అగ్నే సూనో సహసా ఆవ		౨.౭
౮౫౪	అగ్నే హవ్యా గోమతః	౧౫.౨౧	
౪౦	అగ్నే వేద్ధోత్రం వేరధ్వరం		౨.౯
౫	అగ్నే ప్రతపతే వ్రతం చరి		౧.౫
౫౯	అగ్నే ప్రతపతే వ్రతమచారి		౨.౨౮
౧౨౧	అగ్నే వ్రతపాస్త్వే వ్రతపా		౫.౬
౨౦౫	అగ్నే వ్రతపాస్త్వే వ్రతపా		౫.౪౦
౧౭౦౮	అగ్నే శర్మన్తో విశ్వ	౩౩.౧౨	
౯౧౨	అగ్నే సహస్రాక్ష అమర్త్య		౧౭.౭౧
౩౯౩	అగ్నే సహస్య పృతనా	౯.౩౭	
౧౫	అగ్నేస్తనూ రసి వాచో	౧.౧౫	
౧౬౬	అగ్నేస్తనూరసి విష్ణవే త్వా		౫.౧
౧౫౦౭	అగ్నేర్జిహ్వ స్తానో భూ		౨౭.౨౨
౫౦౦	అగ్నేర్భాగోసి దీక్షాయా		౬.౨
౫౨౬	అఘ్నే ర్వ ఘ్నతాఘ్నతాతా ముగ్ని		౧౨.౧౩
౧౯౪౦	అచ్ఛిద్రం వృష మరంధ్రాయ		౪౦.౨౨
౧౪౯౮	అచ్ఛాయమేతి శవసా	౨౬.౧౪	
౨౫౯	అచ్ఛిద్రస్య తే దేవసోమ		౧౭.౧౪
౬౭౩	అచ్ఛిద్రాణి మదాఘం ధర	౧౩.౪౩	
౧౭౬౭	అజా ఏకపాదా అగ్నిర్		౨౩.౫౬
౧౫౯౦	అజోఽగ్నిర్ హి పవమాన		౨౨.౧౮
౬౮౧	అతో దేవా అవన్తు నో		౧౩.౫౧
౧౪౯౧	అతి విశ్వా అతి స్రిధః		౨౭.౬
౫౯౭	అతి ధన్వాని సర్వా	౧౨.౧౪	
౫౯౭	అత్యన్యాం అగాం నాహం		౫.౪౨
౬౨	అత్ర పితరో మాదయధ్వం		౨.౩౧
౧౫౯౪	అథా తే అంతమానాం		౨౯.౧౮
౧౬౫౮	అదితిర్ద్యౌ రదితి	౩౦.౨౨	
౧౮౬౫	అదృశ్రమస్య కేతవో		౩౩.౬౯
౧౮౦౮	అదృశ్రమస్య కేతవో		౩౩.౧౪
౧౪౩౪	అదిత్యై రాస్నాసి	౨౫.౨౩	
౪౯౧	అదిత్యై రాస్నాసి విష్ణోః	౧౧.౬౧	
౧౫౮	అదిత్యై వ్యుందన మసి	౪.౩౦	
౬౯౩	అదిత్యై త్వా ముఖం		౧౪.౫
౧౫౦	అదిత్యాస్త్వా మూర్ధన్నాజిఘర్మి	౪.౨౨	
౩౦	అదిత్యై రాస్నాసి	౧.౩౦	
౧౯౫౦	అదిత్యై రాస్నాసీంద్రాణ్యా		౩౦.౩
౪౦౯	అదిత్యై రాస్నాసి దేవాన్	౧౦.౨౯	
౩౩	అదిత్యై వ్యుందన మసి		౨.౨
౩౩౩	అదిత్యాస్త్వా వృష్ఠే సాదయామి		౮.౪౦
౧౦౯౯	అదిత్యాస్త్వా పృష్ఠే		౧౯.౩౩
౧౬౬౫	అదిత్యై సమర్తుకా మహీ		౩౦.౧౬
౧౨౯౮	అదిత్యై విష్ణుపత్న్యై		౨౨.౨౫
౧౭౩౦	అద్యా దేవా ఉదితా సూర్య		౩౩.౪౨
౧౦౯౫	అద్యా యజ్ఞం నో పితరో		౧౯.౬౯

౭౬౪	అదాభ్యో క్రోధ్రు	౧౫.౪౫	
౧౭౪౩	అధి వ ఇంద్రియం వృష్ణే		౩౩.౪౭
౭౩౩	అధి వక్యస్సు బ్రూహి	౧౫.౧౪	
౭౮౯	అద్యశ్రోత దరి వశ్యా	౧౬.౫	
౧౧౫౨	అద్యర్యో అద్రిభిః సుతం		౨౦.౩౦
౬౯౮	అనాధృష్యయా పుత్యెశ్రీ		౧౪.౧౦
౧౮౬౪	అనాధ్యా స్నాత్వధాను		౩౫.౧౩
౧౯౦౯	అనాధృష్ట పురస్తాత్	౩౭.౧౨	
౧౪౯౨	అనాధృష్టా జాతవేదా	౨౨.౮	
౧౭౬౩	అను తే శుష్మం తురయన్త		౩౩.౬౭
౧౭౭౫	అనుత్తమా తే మఘవన్నకిః		౩౩.౭౯
౧౪౮	అను త్వా మాతా మన్యతాం		౪.౨౦
౧౫౯౫	అను త్వా రథో అను మ		౨౯.౧౯
౧౮౦౨	అను వో ఽశ్వాసుమతి ర్య		౩౪.౯
౧౪౭౮	అను వీర రను పుష్యధ్వ		౨౬.౧౯
౧౯౬౩	అనేనాశ్వం మనసా ఇవ		౪౦.౪
౫౦౩	అన్నపతేఽన్నస్య నో	౧౧.౮౩	
౧౧౦౧	అన్నాత్పరిస్రుతో రసం		౧౯.౭౫
౧౯౭౨	అన్య దేవానాం ఋగ్మియా		౪౦.౧౩
౧౯౬౯	అన్యదేవాహుః సంభవాత్		౪౦.౧౦
౧౪౦౦	అన్యవాపోఽర్ధమాసానా		౨౪.౩౭
౬౦౧	అన్య వో అన్యామవ	౧౨.౮౮	
౪౪౭	అన్వగ్ని రుషసా మగ్ర	౧౧.౧౭	
౧౮౦౧	అన్వాదమనుమతీ త్వం మన్యా		౩౪.౮
౧౯౦౭	అపశ్యం గోపా మనిపద్య		౩౭.౧౭
౬౬౦	అపాం గమ్భన్సీద మా		౧౩.౩౦
౧౦౬౨	అపామ ప్రస కిల్బిషమ		౩౫.౧౧
౧౯౩౧	అపాం మద్ధ్యా మన్థ	౩౮.౧౩	
౬౮౩	అపాం త్వేమన్ సాదయా		౧౩.౫౩
౧౨౫౧	అపాద మదిరో త్వం ర	౩౩.౯౫	
౫౦౯	అపాం రస ముద్వయసం		౯.౩
౪౫౯	అపాం పృష్ఠమసి యోని		౧౧.౨౯
౬౩౨	అపాం పృష్ఠమసి యోని		౧౩.౨
౨౧౮	అపాం పేరురసి		౬.౧౦
౧౦౯౮	అపాం పేరుమ నమస్తే	౧౯.౨౧	
౮౫౮	అపాయిదం స్వయాత్త నమః		౧౨.౮
౨౬	అపాఽరరుం పృథివ్యై దేవ		౧.౨౬
౧౩౫౬	అపి తేను ప్రను నహ్య		౨౩.౫౦
౫౫౮	అపేత వీత వి చ సర్పతా		౧౨.౪౫
౧౮౫౨	అపేతో యన్తు పణయో		౩౫.౧
౧౧౪౩	అపో అద్యాన్వ త		౨౦.౨౨
౩౯౮	అపో దేవా మధుమతీ	౧౦.౧	
౪౬౮	అపో దేవీ రుపసృజ మధు		౧౧.౩౮
౧౦౨౨	అప్నుహ్యస్య మాత్రా వా		౩౪.౨౯
౫౪౯	అప్స్వగ్నే సధిష్టవ సౌషధీ		౧౨.౩౬
౫౬౨	అప్సు ప్రదీప్తశ్చ తన్వా	౯.౬	
౮౪౮	అబోధ్యగ్నిః సమిధా	౧౫.౨౪	
౮౦౯	అభి గోత్రాణి సహసా	౧౭.౩౯	
౧౫౩	అభి త్యం దేవం సవితార		౪.౨౫
౧౫౨	అభి త్యాం భూరదోమమా		౨౩.౩౫
౧౨౨౫	అభిరా అసి భువన మ	౨౨.౩	
౯౪౬	అభిప్రవన్త సమనేవ యోషా		౧౭.౯౬
౪౨౪	అభి భూరస్యేతా స్తే		౧౦.౨౮
౧౪౮౦	అభి యజ్ఞం గృణీహి నః		౨౬.౨౧
౧౯౩౫	అభిమం మహిమా దివం		౩౮.౧౭
౧౫౬౨	అభిషు ణః సఖీనాం	౨౭.౪౧	
౧౮౭౯	అభీషు ణః సఖీనాం	౩౬.౬	
౧౯౪౦	అభ్యర్షత సుష్టుతిం గవ్య		౧౩.౯౮
౧౧౪౫	అభ్యాదధామి సమిధ మగ్నే		౨౦.౨౪
౬౦౬	అభ్యావర్తస్వ పృథివి	౧౨.౧౦౩	
౪౪౦	అభ్రిరసి నార్యసి త్వయా		౧౧.౧౦
౮౯౪	అమృతం పిత్తం ప్రతిలోధ		౧౭.౪౪
౧౪౯౪	అముత్ర భూయాదధ యద్య	౨౭.౯	
౧౪౮౩	అమేవ నః సుహవా అ	౨౬.౨౪	
౨౯	అయం తే యోని ఋత్వియో	౩.౧౪	
౫౬౫	అయం తే యోని ఋత్వియో	౧౨.౫౨	
౭౨౫	అయం తే యోని ఋత్వియో	౧౫.౫౬	
౭౩౫	అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా		౧౫.౧౬
౬౮౫	అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా		౧౩.౫౫
౨౦౨	అయం నో అగ్ని ర్వరివ		౫.౩౭
౨౮౯	అయం నో అగ్ని ర్వరివ		౭.౪౪
౭౩౬	అయం పశ్చాద్విశ్వవ్యచా		౧౫.౧౭
౬౮౬	అయం పశ్చాద్విశ్వవ్యచా		౧౩.౫౬
౬౮౪	అయం పురో భువస్తస్య		౧౩.౫౪
౭౩౪	అయం పురో హరికేశః		౧౫.౧౫
౨౫౪	అయం వాం మిత్రావరుణా		౭.౯
౨౬౧	అయం వేనశ్చోదయత్పృ		౭.౧౬
౧౭౭౯	అయమ్నసహస్ర మృషిభిః		౩౩.౮౩
౫౬౦	అయమ్నిర్ అగ్ని ర్వృష్ట్విస్		౧౨.౪౭
౧౦౪	అయమగ్ని ర్గృహపతి ర్గార్హ		౩.౩౯
౧౦౫	అయమగ్నిః పురీష్యో	౩.౪౦	
౭౨౧	అయమగ్ని ర్వీరతమో వ		౧౫.౫౨
౭౪౦	అయమగ్నిః సహస్రిణో		౧౫.౨౧
౮౦	అయమిహ ప్రథమో ధాయి	౩.౧౫	
౭౪౫	అయమిహ ప్రథమో ధాయి	౧౫.౨౬	
౧౨౦౨	అయమిహ ప్రథమో ధాయి	౩౩.౬	
౭౩౨	అయముత్తరాత్సంయద్వసు		౧౫.౧౮
౭౩౮	అయముపర్యర్వాగ్వసు		౧౫.౧౯
౩౯౯	అర్కేశ్చ ప్ల రాష్ట్రదా రాష్ట్రం		౧౦.౩౩
౧౦౫౧	అర్ధ ఋచైరుక్థానాం		౧౯.౨౫
౧౩౪౭	అర్ధమాసాః పరూంషి		౨౩.౪౧
౧౬౪౮	అర్యేలోకము వాస్తము జా		౩౦.౧౧
౩౮౩	అర్యమణం బృహస్పతి		౯.౨౭
౧౨౪౨	అర్వాఙ్ నో అర్వా ధవతా		౩౩.౫౧
౭౯౨	అవతత్య ధనుస్త్వం		౧౬.౧౩
౬౦౪	అవదత్ర స్థ వవ ధన్వ	౧౨.౯౧	
౩౨౦	అవభృథ నిచుమ్పుణ	౮.౨౭	
౧౦౩	అవభృథ నిచుమ్పుణ	౩.౪౮	
౧౨౩	అవరుద్ర మదీ మహ్య		౩.౫౮
౮౯౫	అవసృష్టా పరాపత శరవ్యే		౧౭.౪౫
౧౧౦౬	అవ రుద్రమదీమహి		౧౯.౯౦
౪౦౬	అవేష్టా దన్దశూకాః		౧౦.౧౦
౨౪౪	అవోచామ కవయే మేధ్యాయ	౧౫.౨౫	
౮౫౧	అశ్మన్నూర్జం పర్వతే శిశ్రి		౧౭.౧
౧౮౬౧	అశ్మన్వతీ రీయతే సం	౩౫.౧౦	
౯౬౨	అశ్మా చ మే మృత్తికా చ		౧౮.౧౩
౧౦౭౩	అశ్యామ తం కామ మగ్నే		౧౮.౭౪
౫౯౨	అశ్విష్ఠ వో విష్టృణం	౧౨.౭౯	
౧౦౫౮	అశ్విష్ఠ వో విష్టృణం	౩౫.౪	
౧౩౨౨	అశ్వస్తూపరో గోమృగస్తే		౨౪.౧
౧౯౦౬	అశ్వస్య త్వా వృష్ణః		౩౭.౯
౧౮౩౩	అశ్వశఫో ద్రప్సో ఘృతాచీ		౩౪.౪౦
౫౯౪	అశ్వావతీ సోమావతీం		౧౨.౮౧
౧౨౫౬	అశ్విభ్యాం పీతస్య తే నర	౨౦.౩౫	
౧౨౯౪	అశ్వినా గోభిరిన్ద్రియం		౨౦.౭౩
౧౯౩౦	అశ్వినా ఘర్మం పాతం	౩౮.౧౨	
౧౨౦౧	అశ్వినా తేజసా చక్షుః	౨౦.౮౯	
౧౧౮౦	అశ్వి నముచేః సుతం	౨౦.౫౦	
౧౨౧౧	అశ్వినా పిబతాం మధు		౨౦.౯౦
౧౩౮౫	అశ్వినా భేషజం మధు	౨౦.౬౪	
౧౧౮౮	అశ్వినా హవి రిన్ద్రియం		౨౦.౬౭
౧౧౧౫	అశ్విభ్యాం చక్షురమృతం		౧౯.౮౯
౪౨౮	అశ్విభ్యాం పచ్యస్వ సరస్వ		౧౦.౩౧
౧౯౨౨	అశ్విభ్యాం పిన్వస్వ సరస్వ		౩౮.౪
౧౦౫౨	అశ్విభ్యాం ప్రాతః సవన		.౨౬
౧౫౮౬	అశ్వో మృతేన త్వక్తా	౨౯.౧౦	
౧౮౧౩	అషాఢం యుత్సు పృతనా		౩౪.౨౦
౬౫౬	అషాఢాసి సహమానా	౧౩.౨౬	
౧౮౧౨	అష్టౌ వ్యఖ్యత్ కకుభః	౩౪.౨౪	
౮౩౮	అసంఖ్యాతా సహస్రాణి		౧౬.౫౪
౧౩౦౨	అసవే స్వాహా వసవే స్వా		౨౨.౩౦
౧౫౯౦	అసి యమో అస్యాదిత్యో		౨౯.౧౪
౫౨౫	అసున్వన్త మయజమాన		౧౨.౬౨
౧౯౬౨	అసుర్యా నామ తే లోకా		౪౦.౩
౭౯౦	అసౌ యస్తామ్రో అరుణ		౧౬.౬
౮౯౭	అసౌ యా సేనా మరుతః		౧౭.౪౭
౭౯౧	అసౌ యో ఽవసర్పతి	౧౬.౭	
౩౯	అస్కన్నమద్య దేవేభ్య		౨.౮
౫౮౨	అస్తేద్యస్త్వామారాతి		౧౨.౨౯
౮౯౩	అస్మాకమిన్ద్రః సమృతేషు		౧౭.౪౩
౧౮౭౩	అస్మ్రిత్య మది జాతో వి		౩౫.౨౨
౮౩౯	అస్మిన్మహత్యర్ణవే ఽన్తరిక్షే	౧౬.౫౫	
౧౩౪౬	అస్మే రుద్రా మేహనా పర్వ		౩౩.౫౦
౩౩౮	అస్మే వో అస్త్విన్ద్రియం	౯.౨౨	

యజుర్వేద మంత్రానుక్రమణికా

౧౬౧	ఉప్రతేతం దూర్వావాయు		౪.౩౩
	ఊ ఋ		
౯౫౮	ఊర్క్ చ మే సూనృతా		౧౮.౯
౧౩౮	ఊర్జం స్వంగిర మార్ఖవత్యుపా	౪.౧౦	
౬౫	ఊర్జం వహన్తీరమృతం		౨.౩౪
౬౨౧	ఊర్జో నపాజ్జాతవేదః	౧౨.౧౦౮	
౧౫౨౯	ఊర్ధ్వ ఊ షు ణ ఊతయే	౧౧.౪౨	
౧౩౩౩	ఊర్ధ్వ మేన ముచ్ఛ్రయతా		౨౩.౨౭
౧౪౯౬	ఊర్ధ్వా అస్య సమిధో	౨౭.౧౧	
౪౧౦	ఊర్ధ్వా మార్గా వంక్తి		౧౦.౧౪
౧౩౩౨	ఊర్ధ్వా మేనా ముచ్ఛ్రాపయ		౨౩.౨౬
౬౪౩	ఊర్ధ్వో భవ ప్రతి విధ్య		౧౩.౧౩
౧౨౭	ఋక్సామయోః శిల్పే స్థః		౪.౯
౧౮౭౪	ఋచం వాచం ప్రపద్యే		౩౬.౧
౬౬౯	ఋచే త్వా రుచే త్వా భాసే		౧౩.౩౯
౧౧౧౬	ఋతే నామస్య యశోగం		౧౮.౬౭
౧౯౨౭	ఋతేన త్వా సాదయే త్వా		౩౭.౧౦
౧౬౨౫	ఋతేత పరిష్యన్ త్ర నో		౨౯.౪౯
౯౫౫	ఋతం చ మే అమృతం చ		౧౯.౬
౯౩౩	ఋతశ్చ సత్యశ్చ సేన		౧౭.౮౩
౧౬౪౯	ఋతవో హిరణ్యాదయం వై		౩౦.౧౩
౧౩౪౬	ఋతవ స్థ ఋతుథా పర్య		౨౩.౪౦
౧౪౨౩	ఋతవస్తే యజ్ఞం వితన్వన్తు		౨౬.౧౪
౮౫౩	ఋతవః స్థ ఋతావృధః		౧౭.౩
౯౩౨	ఋతశ్చ సత్యశ్చ ధ్రువశ్చ		౧౭.౮౨
౪౭౭	ఋతఞ్చ సత్యఞ్చామృతం చ		౧౦.౪౭
౬౫౪	ఋతావానం మహిషం వి		౧౨.౧౧౧
౧౪౬౫	ఋతావానం వైశ్వానరమృతస్య		౨౬.౬
౯౮౩	ఋతాషాడ్ ఋతధామా		౧౮.౩౮
౧౧౮౬	ఋతుభిః శీర్ష్ణే మనన్తి		౨౦.౬౫
౧౭౮౩	ఋదగ్నిష్వ ప వర్ణతః	౩౩.౮౭	
	ఏ ఐ ఒ		
౧౫౧౮	ఏకయా చ దశభిశ్చ	౨౭.౩౩	
౭౧౬	ఏకయా స్తువత ప్రజా	౧౪.౨౮	
౧౪౫౩	ఏక స్పృష్టా ఇత్యాదౌ నిధా		౨౫.౪౨
౧౩౦౬	ఏకస్త్వష్టురశ్వస్యా		౨౨.౩౪
౯౭౩	ఏకా చ మే తిస్రశ్చ మే	౧౮.౨౪	
౩౨౧	ఏజతు దశమాస్యో గర్భో		౮.౨౮
౧౪౦౭	ఏత్యవాన్మహద్భ్యో మా	౨౪.౩౬	
౧౧౦౯	ఏతం జానాథ పరమే	౧౮.౬౦	
౪౩	ఏతం తే దేవ సవితర్యజ్ఞం		౨.౧౨
౧౨౬	ఏతత్తే రుద్రావసం తేన	౩.౬౧	
౧౦౦౮	ఏతన్నరస్య ఏం తే		౧౮.౫౯
౯౪౩	ఏతా అర్షన్తి హృద్యాత్		౧౩.౯౩
౧౫౮౧	ఏతా ఐ వః సువితా చిత్		౨౯.౫
౧౩౨౯	ఏతా ఎస్త్రాగ్నా ద్వితీయా		౨౪.౮
౧౦౫౭	ఏతావదస్య మహిమా		౧౯.౩౧
౧౬౬౧	ఏతావానస్య మహిమాతో		౩౧.౩
౧౨౯	ఏవ మగ్నే దేవ యజమానం		౪.౧
౧౧౪౪	ఏధో ఽస్యేధిషీమహి సమి	౨౦.౩౨	
౧౯౪౩	ఏధో ఽస్యేధిషీమహి సమి	౩౮.౨౫	
౧౪౭౭	ఏనా విశ్వాన్యర్య ఆ	౨౬.౧౮	
౭౫౧	ఏనా వో అగ్నిం నమసా		౧౫.౩౨
౭౬౫	ఏభిర్నో అర్కైర్భవా		౧౫.౪౬
౭౨౩	ఏవశ్ఛన్దో వరివశ్ఛన్దః	౧౫.౪	
౧౧౭౫	ఏవేదిన్ద్రం వృషణం వజ్ర		౨౦.౫౪
౧౪౩౭	ఏష ఛాగః పురో అశ్వేన	౨౫.౨౬	
౧౫౨	ఏష తే గాయత్రో భాగ ఇతి		౪.౨౪
౩౯౧	ఏష తే నిరృతే భాగస్తం		౯.౩౫
౧౨౨	ఏష తే రుద్ర భాగః	౩.౫౭	
౧౮౪౧	ఏష వః స్తోమో మరుత		౩౪.౪౮
౩౭౦	ఏష స్య వాజీ క్షిపణిం	౯.౧౪	
౪౫	ఏషా తే అగ్నే సమిత్		౨.౧౪
౧౪౫	ఏషా తే శుక్రతనూః	౪.౧౭	
౩౬౮	ఏష వః స పతిః		౯.౧౨
౧౬౦౪	ఏషో హ దేవః ప్రది	౩౨.౪	
౧౪౭౨	ఏహ్యూషు బ్రవాణి	౨౫.౧౩	
౨౨౮	ఐన్ద్రః ప్రాణో అఙ్గే		౬.౨౦
౬౨౫	ఓజశ్చ మే సహశ్చ మే		.౩
౨౭౮	ఓమాసశ్చర్షణీ ధృతో	౭.౩౩	
౪౭౮	ఓషధయః ప్రతిగృహ్ణీత	౧౧.౪౮	
౬౦౯	ఓషధయః సమవదన్త	౧౨.౯౬	
౫౯౦	ఓషధీః ప్రతి మోదధ్వం		౧౨.౭౭
౫౯౧	ఓషధీరితి మాతరః	౧౨.౭౮	
	క ఖ		
౩౪౨	కకుభం రూపం వృషభ	౮.౪౯	
౧౩౬౩	కత్యస్య విష్ఠాః కత్య		౨౩.౫౭
౨౯౬	కదాచన స్తరీరసి	౮.౩	
౯౯	కదాచన స్తరీరసి		౩.౩౪
౨౯౫	కదాచన స్తరీరసి		౮.౨
౯౪౭	కన్యా ఇవ వహతు		౧౭.౯౭
౧౮౮౦	కయా త్వం న ఊత్యా	౩౬.౭	
౧౫౨౪	కయా నశ్చిత్ర ఆ భువ		౨౭.౩౯
౧౮౭౨	కయా నశ్చిత్ర ఆ		౩౬.౪
౧౮౬౦	కల్పన్తాం తే దిశ స్తుభ్య	౩౫.౯	
౧౧౮౧	కవష్యో న వ్యచస్వతీ	౨౦.౬౦	
౧౩౪౫	కస్స్విదేకాకీ చరతి		౨౩.౩౯
౬	కస్త్వా యునక్తి స		౧.౬
౨౪	కస్త్వా విముఞ్చతి స	౨.౨౩	
౧౫౨౫	కస్త్వా సత్యో మదానాం		౨౭.౪౦
౧౮౭౮	కస్త్వా సత్యో మదానాం		౩౬.౫
౧౩౬౧	కా ఈమరే పిశఙ్గిలా	౨౩.౫౫	
౬౫౦	కాణ్డాత్ కాణ్డాత్ ప్రరోహన్తీ	౧౩.౨౦	
౫౨౫	కామం కామదుఘే	౧౨.౭౨	
౧౫౯౨	కాయ స్వాహా కస్మై స్వా		౨౨.౨౦
౨౩౬	కార్షిరసి సముద్రస్య త్వా		౬.౨౮
౧౨౬౮	కావ్యయో రాజానేషు	౩౩.౭౨	
౧౩౦౭	కా స్విదాసీత్ పూర్వచిత్తిః		౨౩.౧౧
౧౩౫౯	కా స్విదాసీత్ పూర్వచిత్తిః		౨౩.౫౩
౧౩౫౩	కిం స్విత్ సూర్యసమం జ్యో		౨౩.౪౭
౮౬౮	కిం స్విదాసీదధిష్ఠా		౧౭.౧౮
౮౭౦	కిం స్విద్వనం క ఉ స	౧౭.౨౦	
౧౬	కుక్కుటోఽసి మధుజిహ్వ		౧.౧౬
౧౭౨౩	కుత స్త్వమిన్ద్ర మాహినః		౩౩.౨౭
౧౦౦౩	కుమ్భో వనిష్ఠుర్జనితా	౧౯.౮౭	
౧౯౬౧	కుర్వన్నేవేహ కర్మాణి	౪౦.౨	
౬౯౦	కులాయినీ ఘృతవతీ	౧౪.౨	
౪౫౮	కువిదఙ్గ యవమన్తో	౧౦.౩౨	
౧౦౩౨	కువిదఙ్గ యవమన్తో	౧౯.౬	
౧౩౪౪	కువిదఙ్గ యవమన్తో	౨౩.౩౮	
౬౩౯	కృణుష్వ పాజః ప్రసితిం	౧౩.౯	
౧౩౭౭	కృష్ణగ్రీవా ఆగ్నేయాః	౨౪.౬	
౧౩౮౦	కృష్ణగ్రీవా ఆగ్నేయాః	౨౪.౯	
౧౩౮౫	కృష్ణగ్రీవా ఆగ్నేయాః	౨౪.౧౪	
౧౩౮౧	కృష్ణా భౌమా ధూమ్రా		౨౪.౧౦
౩౨	కృష్ణోఽస్యాఖరేష్ఠో		౨.౧
౧౬౧౩	కేతుం కృణ్వన్నకేతవే	౨౯.౩౭	
౧౩౫౮	కేష్వన్తః పురుష ఆ		౨౩.౫౧
౧౩౬౫	కో అస్య వేద భువనస్య	౨౩.౫౯	
౨౯౩	కోఽదాత్ కస్మా		౭.౪౮
౧౧౨౦	కోఽసి కతమోఽసి కస్మై		౨౦.౪
౨౭౪	కోఽసి కతమోఽసి కస్యాసి		౭.౨౯
౧౧౨౫	కోఽసి కతమోఽసి కస్మై		౨౦.౪
౧౩౬౫	కో అస్య వేద భువనస్య నా		౨౩.౫౯
౧౩౫౧	క ఈం వ్యక్తా నరః		౨౩.౪౫
౧౩౦౫	క ఈం వ్యక్తా నరః		౨౩.౯
౯౦౫	క్రముక్యం మర్గ్స మా నా	౧౭.౫౫	
౧౮౨౦	క్రత్వాద మద్యం క్రన్ది		౩౫.౧౯
౧౯౩౮	క్షత్రస్య త్వా పరస్పాయ		౩౮.౧౯
౧౧౨౨	క్షత్రస్య యోనిరసి క్షత్ర		౨౦.౧
౪౦౪	క్షత్రస్యోల్బమసి క్షత్రస్య		౧౦.౮
౧౪౯౦	క్షేత్రస్య పతినా వయం		౨౭.౫
౭౫౬	ఖే రథస్య ధ్యాయన్		౧౫.౩౩
౧౪౧౦	ఖడ్గో వైశ్వదేవః శ్వా కృష్ణః		౨౪.౪౦
	గ ఘ		
౧౩౫౫	గణానాం త్వా గణపతిం		౨౩.౧౯
౩౪	గన్ధర్వస్త్వా విశ్వావసుః	౨.౩	
౫౫౦	గర్భో అస్యోషధీనాం గర్భో		౧౨.౩౭
౧౯౧౧	గర్భో దేవానాం పితా మతీ		౩౭.౧౪
౧౯౫౪	గాయత్రం ఛన్దోఽసి త్రైష్టుభం	౩౮.౬	
౧౩౭౯	గాయత్రీ త్రిష్టుబ్జగతీ		౨౩.౩౩
౨౮	గాయత్రేణ త్వా ఛన్దసా	౧.౨౭	
౧౨౬౨	గావ ఉపావతావతం మహీ		౩౩.౩౧
౧౨౧౫	గావ ఉపావతావతం మహీ		౩౩.౧౯
౧౦౬	గృహా మా బిభీత మా	౩.౪౧	
౮౮౮	గోత్రభిదం గోవిదం వజ్ర		౧౭.౩౮
౧౦౦౭	గోభిర్న సోమమశ్వినా		౨౦.౬౬

సం.	మంత్రము		
౭౫౦	త్వం చిత్రశ్రవ స్తమ	౧౫.౩౧	
౭౪౧	త్వామగ్నే పుష్కరాద	౧౫.౨౨	
౧౪౮౦	త్వమగ్నే వ్రతపా		౨౬ ౩
౭౪౭	త్వ మగ్నే అఙ్గిరసో గుహా		౧౫.౨౮
౫౪౧	త్వమగ్నే యజమానా అను		౧౨ ౨౮
౧౨౭౨	త్వమద్య ఋషు ఆర్షేయ		౧౨ ౬౧
౧౭౦౯	త్వ ఇ హి మధ్యము మద్యు		౩౩.౧౩
౧౫౨౨	త్వమిద్ధి హవామహే సాతా		౨౭.౩౭
౧౭౦౦	త్వే అగ్నే స్వాహుత		౩౩.౧౪
	ద		
౪౦౭	దక్షిణా మారోహ త్రిష్టు		౧౦ ౧౧
౧౩౩౮	దధి క్రావ్ణో అకారిషం		౨౩ ౩౨
౫౦౦	దశ పిత్వ్యాం మణిమ్నాన్		౧౧.౭౮
౧౭౫౪	దశ్రా యువాకవ సుతావా		౩౩.౫౮
౧౯౪౮	ద్యావాప్యృథివీ వబ్రూయ		౩౯.౨
౫౩౧	దివస్పరి ప్రథమం జజ్ఞే		౧౨ ౧౮
౧౬౨౯	దివః పృథివ్యాః పర్యోజ		౨౯.౫౩
౧౯౨౯	దివి తా ఇమం యజ్ఞ	౩౮.౧౧	
౧౭౮౮	దివి పృష్టో అరోచతా	౩౩.౯౨	
౫౬	దివి విష్ణు ర్వ్యక్రంస్త	౨.౨౫	
౧౦౦౩	దివో మూర్ధాసి పృథి వ్యా		౧౮.౫౪
౧౦౪	దివో వా విష్ణ ఉత వా	౫ ౧౯	
౧౦౩౯	దీక్షాయై రూపం శష్పాణి		౧౯.౧౩
౬౧౩	దృశాను ప్రకృతి		౧౨.౧౦౦
౧౨౨౭	దుర్గో దేవో రథే మహీ		౨౧.౧౬
౧౮౯౨	దృతే దృంహ మా మా		౩౬.౧౯
౧౮౯౧	దృతే దృంహ మా మా		౩౬.౧౮
౬౩౫	దృష్ట్వా రూపే వ్యాకరోత్		౧౩.౫
౫౧౪	దృశానో రుక్మ ఉర్వ్యా వ్య		౧౨.౧
౫౩౮	దృశానో రుక్మ ఉర్వ్యా వ్య		౧౨.౨౫
౧౧౦౫	దృష్ట్వా పరిస్రుతో రసం		౧౯.౭౯
౧౧౦౩	దృష్ట్వా రూపే వ్యాకరోత్		౧౯.౭౭
౧౨౬౬	దేవ ఇన్ద్రో నరాశంసః	౨౧.౫౫	
౧౫౪౬	దేవ ఇన్ద్రో నరాశంసః	౨౮.౧౯	
౩౦౬	దేవకృత స్యైనసో௨వ	౮.౧౩	
౧౭౮౭	దేవం దేవం వో௨వసే	౩౩.౯౧	
౧౫౪౨	దేవం బర్హి ర్వయోధసం		౨౮ ౧౨
౧౫౪౫	దేవం బర్హి ర్వయోధసం		౨౮.౩౫
౧౫౭౪	దేవం బర్హి ర్వారితీనాం		౨౮ ౪౪
౧౫౫౧	దేవం బర్హి ర్వారితీనాం		౨౮.౨౧
౧౨౬౮	దేవం బర్హి ర్వారితీనామధ్య		౨౧.౫౭
౧౨౫౯	దేవం బర్హిః సువ్రతి	౨౧ ౪౮	
౧౮౨	దేవశ్రుతౌ దేవేష్వా ఘోష		౫ ౧౭
౨౦౪	దేవ సవిత రేష తే సోమ		౫.౩౯
౩౫౭	దేవ సవితః ప్రసువ యజ్ఞం		౯ ౧
౪౩౭	దేవ సవితః ప్రసువ యజ్ఞం		౧౧.౭
౧౬౩౭	దేవ సవితః ప్రసువ యజ్ఞం		౩౦.౧
౧౨౮౩	దేవస్య చేతో మహీం	౨౨.౧౧	
౧౦	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౧.౧౦
౨౧	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౧.౨౧
౨౪	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౧ ౨౪
౧౧౭	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౫.౨౨
౧౯౧	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౫.౨౬
౨౦౯	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౬.౧
౨౧౭	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౬ ౯
౨౩౮	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౬ ౩౦
౩౮౬	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౯ ౩౦
౩౯౪	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౯.౩౮
౪౩౯	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౧౧.౯
౪౫౮	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౧౧.౨౮
౯౦౬	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౧౮.౩౭
౧౧౨౪	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౨౦.౩
౧౮౯౮	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౩౭ ౧
౧౯౧౯	దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే		౩౮ ౧
౧౨౮౬	దేవస్య సవితు ర్మతి	౨౨.౧౪	
౩౬౬	దేవస్యాహం సవితుః సవే		౯ ౧౦
౩౬౯	దేవస్యాహ సవితుః సవే		౯.౧౩
౪౯౩	దేవస్త్వా సవితోద్వపతు		౧౧.౬౩
౯౧౨	దేవహూ ర్యజ్ఞ ఆ చ	౧౮.౬౨	
౩౧౪	దేవా గాతువిదో గాతుం		౮.౨౧
౧౨౬౪	దేవా దేవానాం భిషజా	౨౧.౫౩	
౧౫౭౦	దేవా దైవ్యా హోతారా	౨౮.౪౦	
౧౫౪౭	దేవా దైవ్యా హోతారా	౨౮.౧౭	
౧౪౨౬	దేవానాం భద్రా సుమతి		౨౫.౧౫
౧౦౩౮	దేవా యజ్ఞ మతన్వత	౧౯.౧౨	
౩౫౩	దేవా వైవ మగ న్యజ్ఞ స్తత్		౮.౬౦
౧౫౭౩	దేవా వసవ్యా రేవమిష్ట		౨౮.౪౩
౧౭౯౦	దేవాసో హి ష్మా మనవే	౩౩.౯౪	
౧౨౬౧	దేవీ ఉషాసా వశ్వినా	౨౧.౫౦	
౧౫౬౭	దేవీ ఉషాసా నక్తా దేవ	౨౮.౩౭	
౧౫౪౪	దేవీ ఉషాసా వశ్విన్ద్రం	౨౮.౧౪	
౧౫౪౬	దేవీ ఊర్జాహుతీ దుఘే		౨౮ ౧౬
౧౨౬౩	దేవీ ఊర్జాహుతీ దుఘే		౨౧.౫౨
౧౫౬౯	దేవీ ఊర్జాహుతీ దుఘే		౨౮.౩౯
౧౯౦౦	దేవీ ర్ద్యావాపృథివీ మఖ		౩౭ ౩
౧౫౬౮	దేవీ జోష్ట్రీ వసుధితీ	౨౮.౩౮	
౧౫౪౫	దేవీ జోష్ట్రీ వసుధితీ	౨౮.౧౫	
౧౨౬౨	దేవీ జోష్ట్రీ వసువ్యత్యా	౨౧.౫౧	
౧౫౪౩	దేవీ ర్ద్వార ఇన్ద్రం		౨౮.౧౩
౧౫౬౬	దేవీ ర్ద్వారో వయోధసం		౨౮.౩౬
౧౨౬౦	దేవీ ర్ద్వారో అశ్వినా భిష		౨౧ ౪౯
౨౨౧	దేవీ రాపః శుద్ధా వోఢ్వ		౬.౧౩
౩౦౯	దేవీ రాప ఏష వో గర్భ		౮.౨౬
౨౩౫	దేవీ రాపో అపాం నపా	౬.౨౭	
౧౫౪౮	దేవీ స్తిస్ర స్తిస్రో దేవీః	౨౮.౧౮	
౧౫౬౧	దేవీ స్తిస్ర స్తిస్రో దేవీ	౨౮.౪౧	
౧౨౫౫	దేవీ స్తిస్ర స్తిస్రో దేవీః	౨౧.౫౪	
౧౦౦౬	దేవేభ్యో మహా దేవ	౧౮.౭౭	
౧౭౫౦	దేవేభ్యో హి ప్రథమం	౩౩.౫౪	
౧౫౫౨	దేవో అగ్ని స్స్విష్టకృద్	౨౮.౨౨	
౧౫౬౯	దేవో అగ్ని స్స్విష్టకృద్	౨౧.౫౮	
౧౫౭౫	దేవో అగ్ని స్స్విష్టకృద్	౨౮.౪౫	
౧౨౬౭	దేవో దేవై ర్వనస్పతి	౨౧.౫౬	
౧౫౫౦	దేవో దేవై ర్వనస్పతి	౨౮.౨౦	
౧౫౭౨	దేవో నరాశంసో దేవ	౨౮.౪౨	
౧౫౭౩	దేవో వనస్పతి ర్దేవ మిన్ద్ర		౨౮.౪౩
౧౯౦౧	దేవ్యో వమ్ర్యో భూతస్య		౩౭.౪
౧౦౫	దోహా మే దదాసి తే	౩.౫౦	
౧౩౪౮	ద్యావా అద్యాద్య వర్వ్యా	౨౩.౪౭	
౧౧౬౩	ద్యావా పినాకా వమను		౨౦.౪౭
౯౦౬	ద్యావాయ ధత్తే త్ర్యక్షో	౧౮.౩౬	
౧౭౯౬	ద్యావా పర్జన్యా ఆ గతం		౩౩.౭౩
౧౭౨౯	ద్యావా పర్జన్యా ఆ గతం		౩౩.౩౩
౧౫౦౩	ద్యావా హోతారా ఊర్ధ్వ		౨౭.౧౮
౧౫౨౯	ద్యావా హోతారా భిషజే		౨౧.౧౮
౧౬౧౮	ద్యావా హోతారా ప్రథమా		౨౯.౩౨
౨౧౮	ద్యాం మా లేఖీ ర న్త రిక్షం		౫.౪౩
౧౮౨౩	ద్యుభి రక్తుభిః పరిపాత		౩౪.౩౦
౧౩౧౮	ద్యౌ రాసీత్ పూర్వచిత్తి		౨౩.౧౨
౧౩౬౦	ద్యౌ రాసీత్ పూర్వచిత్తి		౨౩.౫౪
౧౮౯౦	ద్యౌః శాన్తి రన్తరిక్షం	౩౬.౧౭	
౧౩౪౯	ద్యౌస్తే పృష్ఠం పృథివీ		౨౩.౪౩
౪౫౦	ద్రప్సశ్చస్కన్ద పృథి వీ	౧౧.౨౦	
౬౩౫	ద్రప్సశ్చస్కన్ద పృథి వీ	౧౩.౫	
౫౦౦	ద్రవణ్ణః సర్పి రాసుతిః	౧౧.౭౦	
౧౪౮౧	ద్రవిణోదా పిపీషతి	౨౬.౨౨	
౮౩౧	ద్రాపే అన్ధసస్పతే దరి	౧౬.౪౭	
౧౧౪౧	ద్రుపదాదివ ముముచానః		౨౦.౨౦
౧౫౦౧	ద్వార్ దేవీ రస్యస్య విశ్వే		౨౮.౧౬
౧౩౪౦	ద్విపదా యా శ్చతుష్పదా		౨౩.౩౪
౧౭౦౧	ద్వే విరూపే చరతః స్వర్థే		౩౩.౫
౧౦౭౭	ద్వే సృతీ అశృణవం పితౄ		౧౯.౪౭
	ధ		
౧౬౧౫	ధన్వనా గా ధన్వనాజిం	౨౯.౩౯	
౧౯౧౭	ధర్తా దివో వి భాతి	౩౮.౧౬	
౩౧౦	ధాతా రాతిః సవితేదం	౮.౧౭	
౧౦౪౭	ధానా కరమ్భః సక్తవః	౧౯.౨౧	
౧౦౪౮	ధానావన్తం కరమ్భిణ		౧౯.౨౨
౧౧౫౮	ధానావన్తం కరమ్భిణం	౨౦.౨౯	
౨౦	ధామ్ని మసి ధిహి మసి	౧.౨౦	
౧౦౭౫	ధామ తే విశ్వం భువన	౧౧.౫౬	
౯౪౯	ధామం తే విశ్వం భువన		౧౭.౯౯
౧౩౦౯	ధూమ్రా బభ్రు నీకాశాః		౨౪.౧౮
౧౩౦౭	ధూమ్రా బభ్రు వ్యన్త్రా భూతాః		౨౪.౧౧
౮	ధూరసి ధూర్వ ధూర్వ		౧.౮
౨౭౦	ధ్రువం ధ్రువేణ మనసా	౭.౨౫	
౧౭	ధ్రువా దన్యదాగ్నే అగ్ని	౧.౧౭	

౨౫౧	మరుత్వన్తం వృషభం	౮.౩౭	
౨౫౩	మరుత్వాన్తం ఇన్ద్ర వృషభో	౮.౩౫	
౫౯౯	మర్మాణి తే వర్మణా ఛాద		౧౮ ౪౯
౧౪౧౪	మహాన్ ఇన్ద్రో వజ్ర		౨౬.౩
౨౫౪	మహాం ఇన్ద్రో వృషభా		౮ ౩౯
౨౫౬	మహాం ఇన్ద్రో య		౮ ౪౦
౧౪౭౯	మహాం ఇన్ద్రో వజ్ర		౨౭ ౧౦
౧౩౪౧	మహానామ్న్యః రేవత్యో		౨౩ ౩౬
౯౭	మహి త్రీణా మవో౽స్తు		౩ ౩౧
౬౬౨	మహి ద్యౌః పృథివీ చ న		౧౩ ౩౨
౩౨౬	మహి ద్యౌః పృథివీ చ న		౫.౩౨
౧౩౧	మహీనాం పయో౽సి వర్చోదా	౪.౩	
౧౨౧౭	మహీ మూ షు మాతరం సు	౨౧.౬	
౧౮౧౩	మహో అగ్నేః సమిధానస్య		౩౩ ౧౮
౧౨౦౮	మహో అగ్నేః పరస్యతి	౨౦.౫౭	
౮౦౭	మా ఛందః ప్రమాఛందః		౧౪.౧౮
౪౧౫	మా త ఇన్ద్ర తే వయం		౧౦ ౨౨
౧౩౩౦	మాతాచ తే పితా చ తే	౨౩.౨౪	
౧౩౩౧	మాతా చ తే పితా చ తే		౨౩ ౨౬
౬౮౪	మాతేవ పుత్రం పృథివీ		౧౨ ౬౧
౧౪౪౫	మాధ్యన్దినస్య సవనస్య		౨౬ ౩౮
౧౪౬౪	మాధ్యన్దిన(స్య) యు అత్మా		౨౬.౪౩
౯౬	మా న శకృతో అరయః		౩.౩౦
౫౦౦	మా వ స్తేన ఈశత మా		౧౭ ౧౭
౮౯౯	మాపో మౌషధీ ర్హింసీ		౧౭.౧౬
౧౪౩౬	మాపో మిత్రో వరుణో		౨౬ ౨౪
౨౩౦	మా ని మాన్యేయే		౬.౨౨
౨౩	మా భేర్మా సంవిక్థా		౧ ౨౩
౨౪౩	మా భేర్మా సంవిక్థా		౬.౩౬
౬౧౬	మా మా హింసీ ర్జనితా		౧౨ ౧౦౨
౬౦౦	మా వో రిషత్ ఖనితా	౧౨.౬౬	
౪౯౫	మా సు భిత్థా మా సు రిషో		౧౧.౬౮
౨౨౦	మా ఉ మి హిరణ్యస్య		౬.౧౨
౩౧౭	మా ఉ మి భూర్యా న్పరా	౫.౨౩	
౯౬౬	మిత్రశ్చ మ ఇన్ద్రశ్చ మే		౧౮.౧౮
౧౯౯	మిత్రస్య మా చక్షుషేక్ష		౬.౩౪
౪౯౨	మిత్రస్య చర్షణీధృతో		౧౧.౬౨
౧౮౬౩	మిత్ర ఇదా వో ప్రాతరహ్నం		౩౩ ౬౮
౪౫౩	మిత్రో నః పృథ్వ్యా నృపతిం		౧౧.౬౩
౨౭౫	మిత్రావరుణాభ్యాం త్వా దేవా	౮.౨౩	
౧౨౬	మిత్రో న ఏహి సుమిత్రధ		౪.౨౮
౩౫౯	మిత్రో నిత్యపరిపి ప్రియ్యవత్		౯.౩౩
౫౩౬	మీఢుష్టమ శివతమ శివో		౧౬.౬౧
౧౧౧౪	ముఞ్చన్తు మా శపథ్యాత్		౧౯.౫౫
౬౦౩	ముఞ్చన్తు మా శపథ్యా	౧౨,౯౦	
౨౭౯	మూర్ధానం దివో అరతిం పృథి	౮.౨౪	
౧౮౦౪	మూర్ధానం దివో అరతిం		౩౩.౫
౬౯౮	మూర్ధా వయః ప్రజాపతిః		౧౪.౯
౮౦౯	మూర్ధాఽసి రాట్ ధ్రువాసి		౧౪.౨౧
౧౦౨౦	మృగో న భీమః కుచరో		౧౫ ౮౧
౧౬౭౬	మేదాం మే వరుణో దదాతు		౩౨.౧౬
౧౧౧	మో షూ ణ ఇన్ద్రాత్ర		౩ ౪౬
	య		
౧౪౨౨	య ప్రాణతో నిమిషతో		౨౬.౧౧
౧౪౨౪	య ఆత్మదా బలదా యస్య		౨౬ ౧౩
౧౧౯౧	య ఇన్ద్ర ఇన్ద్రియం		౨౦ ౮౦
౫౬౮	య ఇమా విశ్వా భువనాని		౧౮.౧౮
౧౭౧౦	య ఇమే ద్యావాపృథివీ	౨౯.౩౪	
౫౪౮	య పితామతా భూయాన్గోం	౧౭.౬౩	
౧౩౨౫	యజా నో కమంహిణా	౨౩.౨౨	
౧౩౨౯	యకో౽సకౌ శకుంతికా		౨౩ ౨౩
౧౭౫౮	యం క్రన్దసీ అవసా త		౩౨ ౮
౧౭౯౯	యజా నో మిత్రావరుణా యజా	౩౩.౩	
౧౧౬౪	యజాగ్ని రాప్యంతి గ్రావ		౧౯ ౨౫
౧౮౯౪	యజ్జాగ్రతో దూర ముదైతి		౩౪ ౧
౩౧౬	యజ్ఞ యజ్ఞం గచ్ఛ యజ్ఞపతిం	౫.౨౨	
౩౬౬	యజ్ఞస్య దోహో వితతః		౨.౬౨
౧౬౨౮	యజ్ఞా యజ్ఞా వో అగ్నయే		౨౮ ౪౨
౧౭౮౪	యజ్ఞేన యజ్ఞ మయజంత		౩౧ ౧౭
౨౯౮	యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి		౫ ౪
౧౮౭౪	యజ్ఞో దేవానాం ప్రత్యేతి		౩౩.౬౫
౬౮౫	యం తే దేవీ నిరృతి రా బబ		౧౨.౬౬
౧౨౫౦	యత్ తే పవిత్ర మర్చిష్య		౨౨ ౫
౧౫౯౬	యతో యతః సమీహసే		౩౬ ౨౨
౧౦౧౪	యత్ర ధారా అనపేతా	౧౮.౬౬	
౫౯౫	యత్రాబాణాః సంపతంతి		౧౮.౪౫
౧౧౪౭	యత్ర బ్రహ్మ చ క్షత్రం		౨౦.౨౬
౧౪౧౬	యత్తే గాత్రా దగ్నినా	౨౬.౪౦	
౨౪౧	యత్తే సోమ దివి జ్యోతి ర్యత్	౬.౩౮	
౧౭౬౦	యత్పురుషం వ్యదధుః కతిధా	౩౧.౧౦	
౧౭౮౪	యత్పురుషేణ హవిషా		౩౧.౧౪
౧౮౯౭	యత్ప్రజ్ఞాన ముత చేతో		౩౪ ౩
౧౪౪౬	యత్తే గాత్రా దగ్నినా పచ్య		౨౬.౩౪
౧౦౭౮	యత్తే సవిత్ర మర్చిష్య		౧౯ ౪౦
౧౧౪౮	యత్రేంద్ర శ్చ వాయుశ్చ		౨౦.౨౭
౬౯౩	యదక్రన్దః ప్రథమం		౧౨ ౫౦
౧౪౬౧	యదశ్వస్య క్రవిషో మక్షికా		౨౭.౨
౧౬౮౫	యదద్య కచ్చ వృత్రహన్	౨౯.౧౨	
౬౦౩	యదగ్నే కాని కాని చిదా		౧౧.౮౩
౬౦౪	యదవ్యస్య కర్వరా యద్వా		౧౧.౮౪
౧౦౬౧	యదాపో అఘ్న్యా ఇతి	౧౯ ౩౬	
౧౮౩౧	యదద్య కచ్చ వృత్రహన్న		౩౩.౩౬
౧౮౭౭	యదద్య సూర ఉదితే౽నాగా	౩౩.౨౦	
౧౪౪౮	యదశ్వస్య క్రవిషో మక్షి		౨౬ ౩౨
౧౪౬౦	యదశ్వాయ వాస ఉపస్తృణ		౨౬ ౩౯
౧౩౩౪	యదస్యా అంహుభేద్యా		౨౩.౨౫
౧౫౪౬	యదా బధ్నన్ దాక్షాయణా		౩౪.౫౨
౧౦౦౮	యదాకూతాత్ సమసుస్రోత్	౧౮.౫౮	
౧౦౩౮	యదా పిపేష మాతరం		౧౯ ౧౧
౧౧౩౯	యదా తే అస్మాన్య ఇతి		౨౦ ౧౫
౧౧౩౮	యది వాగ ర్యది స్వప్న		౨౦ ౧౭
౧౧౩౭	యది దివా యది నక్తం		౨౦.౧౬
౬౯౫	యదిమా వాజయ న్నహం		౧౨ ౫౬
౧౪౪౪	యదూవధ్య ముదరస్యా		౨౬.౩౩
౧౧౦	యద్ గ్రామే యదరణ్యే		౩ ౪౬
౧౧౩౫	యద్ గ్రామే యదరణ్యే		౨౦.౧౮
౧౦౧౮	యద్దత్తం యత్పరాదానం		౧౮.౬౪
౧౧౩౬	యద్దేవా దేవహేడనం	౨౦ ౧౪	
౧౩౩౬	యద్దేవాసో లలామగుం		౨౩.౨౯
౧౩౩౭	యద్ధరిణో యవమత్తి	౨౩.౩౦	
౧౩౩౮	యద్ధరిణో యవమత్తి	౨౩.౩౧	
౧౪౩౫	యద్భివిష్ట్య న్పృథుతో	౨౬ ౨౮	
౧౪౪౨	యద్వ్యతీవ్ సామ స్వాన		౨౬.౩౧
౧౩౧౩	యద్యాత్ అపి అగసే		౨౩.౮
౧౪౮౧	యద్యాహిష్యం తద్యత్		౨౭ ౧౨
౯౬౭	యద్వా వసే యద్వా నరే	౧౫.౮	
౧౪౩౭	యన్నీక్షణం మాంస్పచన్యా		౨౬.౨౬
౧౪౪౮	యన్నీక్షణం మాంస్పచన్యా		౨౬.౩౭
౮౧౦	యన్త్రీ రాట్ యన్త్ర్యసి యమ	౧౪.౨౨	
౧౫౮౬	యన్మే ఛిద్రం చక్షుషో	౩౭.౨	
౪౫	యం పరిధిం పర్యధత్థా		౨ ౧౮
౧౩౦౯	యః ప్రాణతో నిమిషతో		౨౩.౩
౧౪౨౨	యః ప్రాణతో నిమిషతో		౨౬ ౧౧
౧౧౯౦	యమశ్వినా నముచే రాసురా	౧౯.౬౪	
౨౩౮	యమగ్నే పృత్సు మర్త్య		౬.౨౯
౧౧౭౦	యమశ్వినా నముచే రాసురా		౧౯.౩౪
౧౧౫౯	యమశ్వినా సరస్వతీ హవి		౨౦.౬౫
౧౬౬౧	యమాయ యమసూ మథ	౩౦.౧౬	
౧౯౬౯	యమాయ స్వాహా స్వాహా		౩౯ ౧౩
౧౯౦౫	యమాయ త్వా మఖాయ		౩౮.౧౧
౧౯౨౮	యమాయ త్వాఙ్గిరస్వతే పి		౩౫.౯
౧౬౫౯	యమేన దత్తం త్రిత ఏన		౨౯.౧౩
౧౯౬౬	యస్మా న్నర్తే విజయన్తే		౪౦.౬
౬౩౯	యస్తే అద్య కృణవద్భద్ర		౧౨.౨౭
౩౦౬	యస్తే అశ్వసని ర్భక్షో యో		౫.౧౨
౨౮౧	యస్తే ద్రప్సః స్కన్దతి యస్తే		౮ ౨౭
౧౦౬౯	యస్తే రసః సంభృత ఓష		౧౯.౩౩
౧౯౨౩	యస్తే స్తనః శశయో యో		౩౫.౬
౧౭౫౬	యస్మాజ్జాతం న పురా కిం		౩౨.౬
౩౨౯	యస్మిన్నుక్థాని సర్వాణి		౫.౩౭
౧౯౯౯	యస్మిన్నృచః సామ		౨౦ ౮౫
౧౯౬౬	యస్మిన్సర్వాణి భూతా		౪౦.౮
౧౮౯౫	యస్మిన్నృచః సామ యజూంషి		౩౪ ౬
౯౦౨	యస్య కుర్మో గృహే	౧౮.౬౨	
౪౩౭	యస్య ప్రయాణ మన్వన్య		౧౧.౬
౧౮౮౫	యస్యేయం విశ్వ ఆర్యో		౩౩.౫౨
౬౮౮	యస్యోస్యే ఘోర అనర్		౧౨.౬౪

సంఖ్య	మంత్రం		
౩	మహీ పవిత్ర మను శర	౧.౩	
౧౪౯	వస్యస్య న్యరితి రప్యాదిత్యా		౪.౨౧
౧౭౨౧	వహా వహిం జాతవేదః	౩౮.౨౦	
౨౨౨	వాతం తే అష్టమి ప్రాణం		౬.౧౪
౨౯౬	వాచస్పతయే పవస్వ వృష్ణే		౨ ౧
౩౩౭	వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణం		౭.౪౮
౭౨౩	వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణం		౧౨ ౫౩
౧౯౪౯	వాతే పిత్వా ప్రాణాయ	౩౯.౩	
౯౭౩	వాజః పురస్తా దుత మధ్య		౧౭.౩౪
౯౮౦	వాజశ్చ మే ప్రసవశ్చ మే		౧౮.౧
౩౭౧	వాజస్య మ ప్రసవ ఉదబ్భా		౯ ౨౮
౯౨౯	వాజస్య మ ప్రసవే మాతరం		౧౭.౩౦
౯౧౩	వాజస్య మా ప్రసవ ఉద్గ్ర		౧౨ ౬౩
౩౭౦	వాజస్యేమాం ప్రసవః	౯.౨౪	
౩౨౯	వాజస్యేమం ప్రసవః సుషువే		౯.౨౩
౯౨౨	వాజాయ స్వాహా ప్రసవా		౧౭.౫౭
౧౨౦౪	వాజాయ స్వాహా ప్రసవా		౨౨.౩౨
౧౨౨౨	వాజే వాజేఽవత వాజినో		౨౧.౧౧
౩౨౪	వాజే వాజేఽవత వాజినో		౯.౧౭
౯౭౧	వాతో వా మనో వా	౧౭.౩౨	
౯౭౨	వాతో వో అద్య ప్రసువాతి		౧౭.౩౩
౧౪౧౩	వాతం ప్రాణేనాపానేన నాసికే		౨౫.౨
౩౬౪	వాతజూతో భవ వాజిన్		౯.౭
౬౨౨	వాతస్య జూతిం వరుణస్య		౧౩.౪౨
౧౨౯౭	వాతాయ స్వాహా ధూమా		౨౨.౨౬
౩౬౩	వాతో వా మనో వా గంధర్వాః		౯.౭
౨౯౯	వామ మద్య సవిత ర్వామ ము	౭.౬	
౧౭౮౩	వాయవ్యైర్వాయవ్యాన్యాప్నో		౧౯.౨౭
౧౭౮౪	వాయుః పునాతు సవితా పునా	౩౮ ౩	
౧౮౯౬	వాయురగ్రేగా యజ్ఞప్రీః		౨౭.౩౧
౧౯౨౪	వాయురనిల మమృతమ్		౪౦.౧౫
౧౨౭౯	వాయుష్ట్వా పచతై రవత్వసి		౨౩.౧౩
౧౭౨౯	వాయో పూతః పవిత్రేణ		౧౯.౩
౧౮౦౩	వాయో యే తే సహస్రిణో		౨౭.౩౨
౧౮౭౮	వాయో శుక్రో అయామి తే		౨౭ ౩౦
౧౦౧౨	వార్త్ర హత్యాయ శవసే	౧౮.౬౮	
౭౨౬	వికిర్ద్ర విలోహిత		౧౬.౫౨
౧౯౨౩	విద్యాం చా విద్యాం చ	౪౦.౧౪	
౨౯౪	విద్యాం ధనుః కపర్దినో	౧౬.౧౦	
౯౬౧	విద్మం చ మే వేద్యం చ	౧౮.౧౧	
౧౨౮౮	విదద్యదీ సరమా రుగ్ణమ		౩౩.౫౯
౭౮౨	విద్మా తే అగ్నే త్రేధా	౧౨.౧౯	
౧౪౨౦	విద్యుతం వాట్యా ష్యుతః		౨౫.౯
౯౨౮	విధేమ తే పరమే జన్మ	౧౭.౭౮	
౩౩౮	వి న ఇంద్ర మృధో జహి	౭.౪౪	
౧౦౧౯	వి న ఇంద్ర మృధో జహి	౧౮.౭౦	
౪౨౯	వి పాజసా పృథునా శోశు		౧౧ ౪౯
౧౬౪౦	విభ్రాడ్ బృహత్పిబతు సోమ్య		౩౦.౪
౧౨౯౧	విభ్రాడ్ బృహత్ప్రజా విరా	౨౨.౧౯	

సంఖ్య	మంత్రం		
౧౯౬	విభూ రస ప్రవాహణో		౫ ౩౧
౧౨౨౬	విభ్రాడ్ బృహత్పిబతు	౩౩.౩౦	
౯౧౯	విమాన ఏష దివో మధ్య		౧౭.౫౯
౭౦౬	విముంచ ధ్వ మఘ్న్యా		౧౨.౭౩
౨౩౦	విరాడసి దక్షిణా దిక్	౧౫.౧౧	
౬౭౪	విరాడ్ జ్యోతి రధారయత్		౧౩.౨౪
౨౯౭	విరూపాక్షోసి దన్తాంజి		౭ ౫
౩౩౯	విశ్వకర్మన్హవిషా వర్ధనేన		౭ ౪౬
౭౨౪	విశ్వకర్మన్హవిషా వర్ధనేన		౧౭.౨౪
౭౨౫	విశ్వకర్మన్హవిషా వావృధా		౧౭.౨౨
౭౭౨	విశ్వకర్మా హ్యజనిష్ట దేవ		౧౭.౩౨
౭౨౬	విశ్వకర్మా విమనా ఆద్విహా		౧౭.౨౬
౮౦౦	విశ్వకర్మా త్వా సాదయ		౧౪.౧౨
౮౦౨	విశ్వకర్మా త్వా సాదయ		౧౪.౧౪
౭౬౯	విశ్వత శ్చక్షు రుత విశ్వతో		౧౭ ౧౯
౬౪౯	విశ్వస్మైప్రాణా యాపానా		౧౩ ౧౯
౮౩౬	విశ్వస్య కేతు ర్భువనస్య		౧౨.౨౩
౮౭౨	విశ్వస్య దూత మమృతం		౧౫ ౩౩
౧౦౦౪	విశ్వస్య మూర్ధన్నధి తిష్ఠ		౧౮.౫౫
౧౯౨౦	విశ్వా ఆశా దక్షిణసత్		౩౮.౧౧
౧౬౩౯	విశ్వాని దేవ సవిత ర్దురితాని		౩౦.౩
౭౦౬	విశ్వా రూపాణి ప్రతిముంచతే	౧౨ ౩	
౧౯౧౮	విశ్వాహం భువనం పవే	౩౨.౧౮	
౯౭౦	విశ్వే అద్య మరుతో విశ్వ		౧౮ ౩౧
౧౨౪౭	వి శ్వే అద్య మరుతో	౩౩.౫౨	
౨౨౯	వి శ్వే దేవాస ఆగత శృణుతా		౭.౩౪
౩౮౦	విశ్వే దేవా అశ్రి తను	౭.౩౨	
౩౮౧	విశ్వే దేవా శృణు తే మామ్స్యా		౭.౫౭
౧౨౪౯	విశ్వే దేవాః శృణుతేమం		౩౩.౫౩
౧౨౦౬	విశ్వేభిః సోమ్యం మధ్వగ్న		౩౩ ౧౦
౧౨౧౫	విశ్వేషు మదితి ర్యజ్ఞియానా		౩౩.౧౬
౧౩౬	విశ్వే దేవస్య నేతు ర్మర్తో		౪ ౭
౪౯౨	విశ్వే దేవస్య నేతుః	౧౧.౬౨	
౧౨౯౩	విశ్వే దేవస్య నేతుః	౨౨.౨౧	
౨౧౨	విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత	౬.౪	
౬౬౩	విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత	౧౩.౩౩	
౮౧౭	విష్ణోః క్రమోఽసి సపత్న		౧౨.౫
౧౭౩	విష్ణో ర్ను కం వీర్యాణి	౫ ౧౮	
౧౭౬	విష్ణో రరాట మసి విష్ణోః		౫.౨౧
౯౦౨	వీతిహోత్రా త్వా కవే	౧౨.౩౨	
౩౫	వీతిహోత్రం త్వా కవే	౨ ౪	
౩౯౭	వృష్ణ ఊర్మి రసి రాష్ట్రదా		౧౦ ౨
౧౩౬౬	వేదా హ మస్య భువనస్య		౨౩ ౬౦
౧౬౨౬	వేదా హ మేతం పురుషం		౩౧ ౧౮
౧౧౦౪	వేదేన రూపే వ్యపిబత్	౧౯.౭౮	
౨౫	వేదోఽసి యేన త్వం దేవ		౨.౨౧
౧౦౪౩	వేద్యా వేదిః సమాప్యతే		౧౯.౧౭
౧౬౭౭	వేన స్తత్పశ్యన్నిహితం	౩౨.౮	
౧౦౮౦	వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యా	౧౯ ౪౪	

సంఖ్య	మంత్రం		
౧౪౬౬	వైశ్వానరస్య సుమతౌ స్యామ		౨౬ ౭
౧౪౬౨	వైశ్వానరో న ఊతయ ఆప్ర		౨౬ ౮
౧౦౨౧	వైశ్వానరో న ఊతయ	౧౮.౭౨	
౧౬౧౬	వ్యవస్వతి రుర్వియా వి		౨౯.౩౦
౧౩౯	వ్రతం కృణుతాగ్ని ర్బ్ర	౪ ౧౧	
౯౭౨	వ్రతం చ మ ఋతవ శ్చ		౧౮ ౨౩
౧౦౨౬	వ్రతేన దీక్షా మాప్నోతి		౧౯.౩౦
౯౬౧	వ్రీహయ శ్చ మే యవాశ్చ		౧౮.౧౨
౩౪౧	వ్రేశీనాం త్వా పత్మ న్నా ధూ		౮ ౪౭
౯౨౨	శం చ మే మయశ్చ మే	౧౮ ౮	
౧౪౩౩	శత మిన్ను శరదో అన్తి దేవా		౨౫.౨౨
౭౦౯	శతం వో అమ్బ ధామాని		౧౨ ౭౬
౧౩౧౮	శతం పరిధీన్సృజత్వత్స		౨౩ ౪౪
౧౭౮౨	శన్నో దేవి రభిష్టయ	౩౬.౧౨	
౩౮౨	శం నో భవన్తు వాజినో	౯.౧౬	
౧౨౨౦	శం నో భవన్తు వాజినో	౨౧.౧౦	
౧౭౭౩	శం నో వాతః పవతాం		౩౬.౧౦
౧౭౭౫	శం నో మిత్రః శం వరుణః		౩౬.౯
౧౨౩౫	శమితా నో వనస్పతిః	౨౧.౨౧	
౧౭౮౯	శం వాతః శం హి తే		౩౫ ౮
౪౬౦	శశ్చ ఏ వ్రష్ణ పచ్చ ఏ వ్రష్ణ	౧౧.౩౦	
౧౪	శర్మా స్యవధూతం రక్షోఽవ	౧.౧౪	
౧౯	శర్మా స్యవధూతం రక్షోఽవ	౧.౧౯	
౧౪౧౫	శాదం దద్భిరవకాం దన్త		౨౫.౧
౧౨౩౨	శారదేన ఋతునా దేవా		౨౧.౨౬
౧౧౨౬	శిరో మే శ్రీ ర్యశో ముఖం		౨౦ ౫
౧౩౨౬	శిల్పా వైశ్వదేవ్యో రోహిణ్య		౨౪.౫
౮౧౭	శివేన వచసా త్వా		౧౬.౪
౧౨౦	శివో నామాసి స్వధితి స్తే		౩ ౬౩
౪౭౩	శివో భవ ప్రజాభ్యో	౧౧.౪౫	
౫౩౦	శివో భూత్వా మహ్యమగ్నే		౧౨.౧౩
౯౩౦	శుక్రజ్యోతి శ్చ చిత్రజ్యోతి		౧౭.౮౦
౧౭౪	శుక్రం త్వా శుక్రేణ క్రీణామి		౪.౨౬
౬౯౪	శుక్రశ్చ శుచిశ్చ గ్రైష్మా	౧౪ ౬	
౧౩౭౪	శుద్ధవాలః సర్వశుద్ధవాలో		౨౪.౩
౭౮౨	శునం సుఫాలా విక్రుషం	౧౨.౬౯	
౧౨౩౯	శైశిరేణ ఋతునా దేవా	౨౧.౨౮	
౧౭౩౨	శ్రాయన్త ఇవ సూర్యం విశ్వే		౩౩.౪౧
౭౩౫	శ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ		౧౨.౨౨
౧౬౭౦	శ్రీణా ముదారో ధరుణో		౩౧.౨౨
౧౭౦౧	శ్రుధి శ్రుత్కర్ణ వహ్నిభి		౩౩.౧౫
౨౯౨	శ్యేనో వి భ్రాజ దీర్ఘ		౬.౩౪
౧౪౦	శ్వాత్రాః పీతా భవత యూయ	౪.౧౨	
౧౪౧౦	శ్వాత్ర ఆదిత్యానా ముగ్రే		౨౪.౩౯
౧౩౬౪	షడస్య విష్ణుః శత సహస్రా		౨౩.౫౮
౨౨౨	షోడశీ స్తోమ ఓజో	౧౪.౩	
౯౭౭	సం హితో విశ్వసామా	౧౭.౩౯	

౮౫	స ఇధానో వసుష్కవి	౧౫.౩౬	
౭౭౫	స ఇషుహస్తైః స నిషంగి		౧౮.౩౫
౮౪౭	సహాయః సం వః సమ్యక్		౧౫.౨౯
౪౮౩	స జాతో గర్భో అసి	౦౦.౪౩	
౫౭౮	సజూ రబ్దో అయవోభిః		౧౨.౮౪
౬౯౫	సజూర్ఋతుభిః సజూర్విధాభి	౧౪.౮	
౮౫	సజోషా ఇంద్ర సగణో		౩.౦౦
౨౭౨	సతో నిష్ఠా వతో మరు		౮.౩౮
౯౫౪	సత్యం చ మే శ్రద్ధా చ మే		౧౮.౫
౩౪౫	సత్యస్య బుద్ధి రస్యగ్న		౭.౫౨
౧౫౨౩	సత్యం వత్సిత్ర ఎల్ల హస్తా		౨౮.౩౭
౧౨౧౫	సత్యం వో అస్తే ఉషా		౨౧.౪
౭౪	సత్య మస్తి సూర్యస్య	౩.౦౯	
౧౬౯౩	సదస స్పతి మద్భుతం ప్రియ	౩౨.౧౩	
౮౫౩	సద్యుధవస్ హవ్యానుకా	౧౫.౩౪	
౧౬౧౨	సద్యోజాతో వ్యమిమీత		౨౯.౩౬
౪౦౩	సదమాదో ద్యుమ్ని రాప		౧౦.౮
౧౪౮౬	స న ఇన్ద్ర యు యుక్తవే		౨౬.౧౮
౭౫౯	స నః పావక దీదివో	౧౮.౯	
౨౯	స నః పితేవ సూనవేఽగ్నే		౩.౨౪
౧౬౯౦	స నో బన్ధు ర్జనితా స	౩౨.౧౦	
౯౯౩	స నో భువనస్య పతే	౧౭.౪౪	
౩౧౨	సప్త తే అగ్నే సమిధః		౭.౨౯
౧౯౬౮	సప్తాస్యాసన్ పరిధయః		౪౦.౭
౧౭౪౭	సప్త ఋషయః ప్రతిహితాః		౩౪.౫౫
౯౨౯	సప్త తే అగ్నే సమిధః	౧౮.౨౯	
౧౬౮౩	సప్తాస్యాసన్ పరిధయః	౩౧.౧౫	
౨౬౭	సప్రథమో బృహస్పతిః		౮.౧౫
౫౬	స బోధి సూరి ర్మఘవా		౧౨.౪౩
౧౫౧	సమన్యా యన్త్యుప యన్త్యన్యాః	౪.౨౩	
౧౯౧౨	సమగ్ని రగ్నినా గత సం		౩౮.౧౫
౧౭౩౨	సమర్యో గావ సమితా	౩౪ ౩౯	
౧౪౭౬	సమా స్త్వగ్న ఋతవో వర్ధ		౨౮.౧
౫౮౦	సమితం సంకల్పేథాం		౧౨.౫౮
౩౬	సమిధా సూర్య స్త్వ త్వర		౨.౫
౧౧౫౮	సమిద్ధ ఇన్ద్ర ఉషసా మనీకే		౨౦.౩౬
౯౦౫	సమిద్ధో అగ్ని వసు మాసు		౧౮.౫౫
౧౨౨౩	సమిద్ధో అగ్నిః సమిధా	౨౧.౧౨	
౧౧౮౬	సమిద్ధో అగ్ని రశ్వినా	౨౦.౫౫	
౧౫౮౮	సమిద్ధో అఞ్జన్ కృదరం		౨౯.౧
౧౬౦౧	సమిద్ధో అద్య మనుషో దు		౨౯ ౨౫
౬౬	సమిధాగ్నిం దువస్యత	౩.౧	
౫౪౩	సమిధాగ్నిం దువస్యత	౧౨ ౩౦	
౩౦౭	సమిత్స్రవో మనసా		౭ ౧౫
౨౨౯	సముద్రం గచ్ఛ స్వాహాఽన్త		౬.౨౦
౭౫౪	సముద్రస్య త్వాఽవకయాగ్నే	౧౮.౪	
౯౩౯	సముద్రా దూర్మిర్మధుమా		౧౮.౨౯
౧౯౨౫	సముద్రాయ త్వా వాతాయ		౩౮ ౭
౧౩౯౨	సముద్రాయ శిశుమారాన్	౨౪.౨౧	
౧౧౪౦	సముద్రే తే హృదయ మ		౨౦.౧౯
౩౧౭	సముద్రే తే హృదయ మ		౭.౨౫
౫౩౩	సముద్రే త్వా నృమణా అ		౧౨.౨౦
౯౯౪	సముద్రోఽసి నభస్వానార్ద్ర		౧౭.౪౫
౧౯౭	సముద్రోఽసి విశ్వవ్యచా		౫.౩౩
౬౬౭	సమ్యక్ స్రవన్తి సరితో న		౧౩.౩౭
౯౪౪	సమ్యక్ స్రవన్తి సరితో న		౧౮.౯౪
౨౩౧	సమ్రాడసి ప్రతీచీ దిశా		౧౫.౧౨
౧౫౦౦	స యజ్ఞస్య మహిమాన		౨౮.౧౫
౧౧౨౦	సరస్వతీ యోన్యాం గర్భమ		౧౯.౯౪
౧౧౦౯	సరస్వతీ మనసా పేశలం		౧౯.౮౩
౧౬౫౨	సరో భ్యో ధైవర ముపస్థావ		౩౦.౧౬
౧౬౭౨	సర్వే నిమేషా జజ్ఞిరే విద్యు		౩౨ ౨
౧౭౫౬	సవితా తే శరీరాణి మాతు		౩౫ ౫
౧౭౫౩	సవితా తే శరీరేభ్యః		౩౫ ౨
౩౯౫	సవితా త్వా సవానాం	౯.౩౯	
౧౯౫౭	సవితా ప్రథమేఽహన్నగ్నిః		౩౯ ౬
౧౧౯౨	సవితా వరుణో దధద్యజ		౨౦.౮౧
౩౧	సవితు స్త్వా ప్రసవ ఉత్పు		౧ ౩౧
౪౨౬	సవిత్రా ప్రసవిత్రా సరస్వ		౧౦.౩౦
౫౧౧	స శేవృధ మధిధా		౧౧.౭౧
౧౩౨౦	సహ శేరో రథ్యుర్ రథః	౨౩.౧౪	
౮౪౯	సహ సమిద్యజసే వృషన్		౧౫.౩౦
౪౬౮	సహ పీడవన్మతో అసి		౧౧.౩౮
౪౭౫	సహ ప్రత్నేన వసుభి రుద్ర		౧౧.౫౫
౪౯	సహ శ్రవ భాగ స్థేదం	౨ ౧౦	
౭౮	సహ హిరణ్యపాత్ర ఉషా		౩.౨౨
౧౦౧౦	సహదానుం పురుహూత		౧౭.౬౯
౫౨౩	సహ రయ్యా నివర్తస్వ		౧౨.౧౦
౫౭౪	సహ రయ్యా నివర్తస్వ		౧౨.౪౧
౮౧౫	సహశ్చ సహస్యశ్చ హైమం		౧౪.౨౮
౧౭౪౨	సహస్తోమాః సహ ఛన్దస		౩౪.౪౯
౬౧౨	సహస్య మే అరాతిః	౨౨.౯౯	
౧౨౭౭	స హవ్యవా డమర్త్య ఉశిగ్		౨౨.౧౬
౮౨౦	సహస్ర జాతాన్ ప్రణుదాన్		౧౫.౨
౮౭౪	సహస్రస్య ప్రమా అసి సహ		౧౫.౬౫
౧౬౯	సహస్ర శీర్షా పురుషః సహ		౩౧.౧
౭౩౮	సహస్రాణి సహస్రశో	౧౬.౫౩	
౭౭౪	సంక్రన్దనే నానిమిషేణ	౧౮.౩౪	
౧౪౭౮	సం చేద్ధ్యస్వాగ్నే ప్ర చ	౨౭.౨	
౫౯	సం జ్ఞాన మసి కామధరణం		౧౨.౪౬
౬౨౬	సం తే పయాంసి సము		౧౨.౧౧౩
౨౨౬	సం తే మనో మనసా సం		౬.౧౮
౪౬౯	సం తే వాయు ర్మాతరిశ్వా		౧౧.౩౯
౭౪	సం త్వమగ్నే సూర్యస్య		౩.౧౯
౧౬౪౫	సత్రస్య ధారా రేతోనాగ్రహణి	౩౦.౯	
౮౮౨	సం ప్రచ్యవధ్వ ముపసంప్ర		౧౫.౫౩
౫౩	సం బర్హి రఙ్క్తాం హవిషా		౨.౨౨
౧౯౮౦	సంభూతిం చ వినాశం చ		౪౦.౧౧
౯౭౪	సం మా సృజామి పయసా		౧౭.౩౫
౫౫	సం వర్చసా పయసా సం		౨.౨౪
౩౦౮	సం (౩౦౯-౭-౧౬) సం		౭.౧౪
౧౫౩౦	సంవత్సరోఽసి పరివత్సరో		౨౭.౪౫
౪౬౧	సం వసాథాం స్వర్విదా		౧౧.౩౧
౫౮౧	సం వాం మనాంసి సం		౧౨.౫౭
౬౦౦	సింహ్యసి సపత్నసాహీ దే	౧౨.౭౮	
౪	సా విశ్వాయుః సా విశ్వ		౧.౪
౧౧౪౯	సీసేన తన్త్రం మనసా		౨౦.౨౭
౪౭౬	సినీవాలీ సుకపర్దా		౧౧.౫౬
౧౭౦౩	సినీవాలి పృథుష్టుకే		౩౪.౧౦
౯౪౫	సీరా యుఞ్జన్తి కవయో		౧౨.౯౫
౧౮౫	సుగా వో దేవాః సదనా		౫.౧౦
౧౮౮	సుగా వో దేవాః సదనా		౫ ౧౨
౫౭౭	సుపర్ణం వస్తే మృగో అస్యా		౧౨.౧౫
౪౬౫	సుపర్ణోఽసి గరుత్మా		౧౧.౩౫
౫౭౦	సుప్రజాః ప్రజాః ప్రజనయన్		౧౨.౬౮
౧౧౦౬	సు మిత్రియా న ఆప	౧౯.౧౭	
౧౪౫౬	సుమిత్రియా న ఆప ఓషధయః		౨౬.౪౭
౩౧౧	సుగా వో దేవాః సదనా	౭.౧౧	
౯౮౦	సు వః పితరో వసుమతే	౧౦.౨౧	
౪౮౦	సుజాతో జ్యోతిషా సహ		౧౧.౪౦
౧౨౧౮	సుత్రామాణం పృథివీం		౨౧.౬
౧౨౧౭	సుత్రామాణం మహీమూ షు		౨౧.౮
౧౬౨౪	సుపర్ణం వస్తే మృగో	౨౯.౪౭	
౧౪౦౫	సుపర్ణః పార్జన్య ఆతిర్వా		౨౪.౩౪
౯౨౨	సుపర్ణోఽసి గరుత్మాన్		౧౮.౨౯
౫౧౮	సుపర్ణోఽసి గరుత్మాన్		౧౨.౪
౨౬౩	సుప్రజాః ప్రజాః ప్రజ	౮.౧౭	
౧౨౨౬	సుబర్హి రగ్ని పూషణ్వాన్		౨౧:౧౫
౧౩౬౯	సుభూః స్వయంభూః ప్రథమో		౨౩.౬౩
౧౧౬౩	సుమిత్రియా న ఆప ఓష		౩౫.౧౨
౧౧౯౬	సుమిత్రియా న ఆప ఓష		౩౬.౨౩
౧౯౪౧	సుమిత్రియా న ఆప ఓష		౩౮.౨౩
౬౮	సుసమిద్ధాయ శోచిషే	౩.౨	
౧౧౫౭	సురావన్తం బర్హిషదం		౧౯.౩౨
౨౫౧	సుహర్దో పితరో ప్రజావ		౮.౧౮
౧౮౯౯	సువేశ రణ్యే వివ వయ		౩౪.౬
౧౨౭౪	సుప్రతీకే సుమహిరణ్యే		౨౨.౧౨
౯౭౯	సూర్యస్య సూర్యరశ్మి	౧౭.౪౦	
౧౧౮	సూయవసాద్ భగవతీ		౮.౫౨
౧౨౮౧	సూర్యో అశ్మా దేవో వహ		౨౧.౬౦
౧౩౧౬	సూర్యో వేణ ఉదగాత్	౨౫.౧౦	
౧౩౫౭	సూర్యో వేణ ఉదగాత్	౨౫.౪౬	
౪౦౦	సూర్యత్వచస స్థ రాష్ట్రదా		౧౦.౪
౯౦౦	సూర్యరశ్మి ర్హరికేశః	౧౮.౫౦	
౧౬౦	సూర్యస్య చక్షు రారోహా		౪.౩౨
౮౬౧	సోమ గ్ధ శ్రద్ధ మను [illegible]		౧౫.౪౨
౨౬౬	సోమా మతే సోమా మతే		౮.౨౧

సంఖ్య	మంత్రము		
౩౮౨	సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య		౯.౨౬
౨౩౪	సోమస్య రాజ్ఞో వ్యక్త్వా త్వయం		౬.౨౬
౧౧౦౦	సోమ మద్భ్యో వ్యపిబత్		౧౯.౭౪
౪౧౩	సోమస్య త్వా ద్యుమ్నేన		౧౦.౧౭
౪౦౧	సోమస్య త్విషిరసి తవేవ		౧౦.౫
౪౧౧	సోమస్య త్విషిరసి		౧౦ ౧౫
౧౦౪౧	సోమస్య రూపం క్రీతస్య		౧౯.౧౫
౯౩	సోమానం స్వరణం కృ		౩.౨౮
౧౪౦౩	సోమాయ కులుంగ ఆరణ్యో		౨౪.౩౨
౧౩౯౫	సోమాయ లబా నాలభతే		౨౪ ౨౪
౧౩౯౩	సోమాయ హంసానాలభతే		౨౪.౨౨
౧౮౧౪	సోమో ధేనుం సోమో	౩౪.౨౧	
౧౦౯౮	సోమో రాజామృతం	౧౯.౭౨	
౧౪౦౪	సౌరీ బలాకా శార్గః	౨౪ ౩౩	
౧౧౬౭	స్త్రియా మింద్రియం ప్రతి		౨౦.౪౬
౧౫౮౦	స్థిరం భూమిః సుస్థిరమా		౨౯.౪
౪౭౪	స్థిరో భవ వీడ్వంగ		౧౧.౪౪
౧౮౮౬	స్యోనా పృథివి నో భవా		౩౬.౧౩
౪౨౨	స్యోనాసి సుషదాసి		౧౦.౨౬
౯౭౦	స్రుచశ్చ మే చమసాశ్చ	౧౮.౨౧	
౧౨౭౬	స్వగా త్వా దేవేభ్యః ప్రజా		౨౨.౪
౯౯౯	స్వర్ఘర్మః స్వాహా	౧౮.౫౦	
౯౩౫	స్వర్వాగ్భిః ప్రభాసి వ		౧౭.౧౫
౯౧౮	స్వర్యన్తో నాపేక్షన్త ఆ	౧౭ ౬౮	
౫౭	స్వయంభూరసి శ్రేష్ఠో		౨.౨౬
౧౩౨౧	స్వయం వాజింస్తన్వం		౨౩.౧౫
౧౮౯	స్వాదుషం కిలాయం	౫.౨౪	
౭౩౨	స్వరాడ స్యుదీచీ దిశామ్		౧౫ ౧౩
౧౪౩౦	స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధ	౨౫.౧౯	
౨౮౮	స్వాహా ప్రాణేభ్యః సాధిపతికేభ్యః		౭.౩
౨౫౧	స్వాహా ప్రాణేభ్యః సాధిపతికేభ్యః		౭.౬
౧౪౮౪	స్వాదిష్ఠయా మదిష్ఠయా		౨౬.౨౫
౧౬౨౨	స్వాయుషం శ్రీ వసు రైరో		౨౯.౪౬
౧౧౨౭	స్వాద్వీం త్వా స్వాదునా		౧౯.౧
౧౯౩౩	స్వాహా పూష్ణే శరసే	౩౮.౧౫	
౧౯౪౭	స్వాహా ప్రాణేభ్యః సాధి		౩౯.౧
౧౯౧౧	స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రీయ		౩౭.౧౩
౧౩౪	స్వాహా యజ్ఞం మనసః	౪.౬	
౧౨౩౩	స్వాహా యజ్ఞం వరుణః		౨౧.౨౨
౧౯౩౪	స్వాహా రుద్రాయ రుద్ర		౩౮.౧౬
౬౯౧	హైమక్షత్రం ప్రథమేనా సిర		౧౪.౩
౪౨౦	హంసః శుచిషద్ వసు		౧౦.౨౪
౫౭౭	హంసః శుచిషద్వసు		౧౨.౧౪
౧౬౯౮	హరయో ధూమకేతవో		౩౩.౨
౧౦౪౪	హరయో యుధక్ష్వా	౧౯.౧౮	
౨౩౧	హవిష్మతీ రిమా ఆపో	౬.౨౩	
౪౪౧	హస్త ఆధాయ సవితా	౧౧.౧౧	
౧౨౭౯	హిరణ్యగర్భాయ స్వాహా	౨౨.౩	
౮౭౫	హిమస్య త్వా జరాయుణా		౧౭.౫
౧౯౭౬	హిరణ్మయేన పాత్రేణ	౪౦.౧౭	
౬౩౪	హిరణ్యగర్భః సమవర్తత		౧౩.౪
౧౩౦౭	హిరణ్యగర్భః సమవర్తత		౨౩.౧
౧౪౨౧	హిరణ్యగర్భః సమవర్తత		౨౫.౧౦
౧౨౮౨	హిరణ్యపాణిమూతయే		౨౨ ౧౦
౧౮౧౮	హిరణ్యపాణిః సవితా విచ		౩౪.౨౫
౪౧౨	హిరణ్యరూపా ఉషసో	౧౦ ౧౬	
౧౫౯౬	హిరణ్యశృంగో౽యో అస్య	౨౯.౨౦	
౧౮౧౯	హిరణ్యహస్తో అసురః	౩౪ ౨౬	
౨౩౩	హృదే త్వా మనసే త్వా	౬.౨౫	
౧౯౧౬	హృదే త్వా మనసే త్వా	౩౭.౧౯	
౧౨౩౮	హేమంతేన ఋతునా	౨౧.౨౭	
౧౪౩౯	హోతాధ్వర్యురావయా		౨౫.౨౮
౧౫౫౫	హోతా యక్షత్తనూనపాత్		౨౮ ౨౫
౧౨౪౧	హోతా యక్షత్తనూనపాత్		౨౧ ౩౦
౧౫౩౨	హోతా యక్షత్తనూనపాత్		౨౮ ౨
౧౫౩౮	హోతా యక్షత్తిస్రో		౨౮.౮
౧౨౪౮	హోతా యక్షత్తిస్రో దేవీ		౨౧ ౩౭
౧౫౬౧	హోతా యక్షత్త్వష్టారం		౨౮.౩౧
౧౫౬౦	హోతా యక్షత్త్వష్టారం		౨౮ ౩౦
౧౩౭౦	హోతా యక్షత్ప్రజాపతిం		౨౩ ౬౪
౧౫౩౯	హోతా యక్షద్వనస్పతిం	౨౮.౯	
౧౫౫౪	హోతా యక్షత్పత్నీవతః		౨౮ ౨౪
౧౨౪౦	హోతా యక్షత్సమిధా	౨౧.౨౯	
౧౫౩౧	హోతా యక్షత్సమిద్ధ		౨౮.౧
౧౨౫౫	హోతా యక్షత్సరస్వతీం		౨౧.౪౪
౧౫౫౮	హోతా యక్షత్సుపేశసా		౨౮.౨౮
౧౨౪౬	హోతా యక్షత్సుపేశసా		౨౧.౩౫
౧౫౫౭	హోతా యక్షత్సుబర్హిషం		౨౮.౨౭
౧౨౪౯	హోతా యక్షత్సురేతస		౨౧.౩౮
౧౫౬౨	హోతా యక్షత్సురేతసం		౨౮ ౩౨
౧౫౬౪	హోతా యక్షత్స్వాహా		౨౮.౩౪
౧౨౫౧	హోతా యక్షదగ్నిం		౨౧.౪౦
౧౨౫౮	హోతా యక్షదగ్నిం		౨౧.౪౭
౧౨౫౨	హోతా యక్షదశ్వినా	౨౧.౪౧	
౧౨౫౪	హోతా యక్షదశ్వినా	౨౧.౪౩	
౧౨౫౩	హోతా యక్షదశ్వినౌ	౨౧ ౪౨	
౧౫౩౩	హోతా యక్షదగ్నిం పురో		౨౮.౩
౧౨౪౩	హోతా యక్షదిడేభిః		౨౧.౩౨
౧౫౫౬	హోతా యక్షదీడేన్య మీడి		౨౮.౨౬
౧౫౪౧	హోతా యక్షదింద్రం		౨౮.౧౧
౧౨౫౬	హోతా యక్షదింద్ర మ్యు		౨౧.౪౫
౧౫౩౬	హోతా యక్షదుషే ఇంద్రస్య	౨౮.౬	
౧౫౩౫	హోతా యక్షద్దేవీ		౨౮.౫
౧౨౪౫	హోతా యక్షద్దుర ఋష్వాః		౨౧.౩౪
౧౫౩౭	హోతా యక్షద్దైవ్యా	౨౮ ౭	
౧౨౪౭	హోతా యక్షద్దైవ్యా	౨౧.౩౬	
౧౨౪౪	హోతా యక్షన్నరాశంసం		౨౧.౩౩
౧౫౩౪	హోతా యక్షద్బర్హిః		౨౮ ౪
౧౫౪౦	హోతా యక్షద్వనస్పతిం		౨౮ ౧౦
౧౫౬౩	హోతా యక్షద్వనస్పతిం		౨౮.౩౩
౧౨౫౭	హోతా యక్షద్వనస్పతిమభి		౨౧ ౪౬
౧౨౫౦	హోతా యక్షద్వనస్పతిం		౨౧ ౩౯
౧౫౫౮	హోతా యక్షద్వ్యచస్వతీః		౨౮.౨౮
౧౨౪౨	హోతా యక్షత్స్వాహా		౨౧.౩౧

ఇతి యజుర్వేద మంత్రానుక్రమణికా సమాప్తా

యజుర్వేదస్థ మంత్ర సంఖ్య

అధ్యా.	మం	అధ్యా	మం
౧	౩౧	౨౧	౬౧
౨	౩౪	౨౨	౩౪
౩	౬౩	౨౩	౬౫
౪	౩౭	౨౪	౪౦
౫	౪౩	౨౫	౪౮
౬	౩౭	౨౬	౨౬
౭	౪౮	౨౭	౪౫
౮	౬౩	౨౮	౪౬
౯	౪౦	౨౯	౬౦
౧౦	౩౪	౩౦	౨౨
౧౧	౮౩	౩౧	౨౨
౧౨	౧౧౭	౩౨	౧౬
౧౩	౫౮	౩౩	౯౭
౧౪	౩౧	౩౪	౫౮
౧౫	౬౫	౩౫	౨౨
౧౬	౬౬	౩౬	౨౪
౧౭	౯౯	౩౭	౨౧
౧౮	౭౭	౩౮	౨౮
౧౯	౯౫	౩౯	౧౩
౨౦	౯౦	౪౦	౧౭
౧౨	౧౧	[illegible]	

మొత్తము ౧౯౭౬ మంత్రములు.

యజుర్వేద దేవతలు

దేవతల పేరులు-	అధ్యాయములు.
అంగిరసః	౧౯
అంతరిక్షం	౨౯
అంతరిక్షాదయః	౨౪
అంబా	౧౧
అగ్నయః	౩౩.౩౮
అగ్నిః	౧.౬, ౯.౧౩; ౧౫. ౨౫-౨౯, ౩౩-౩౮
అగ్నివరుణౌ	౨౧
అగ్నివాయు సూర్యాః	౩
(౧౦) అగ్నివాయూ	౨
అగ్నిషోమౌ	౨
అగ్నిసరస్వత్యౌ	౨

ప్రజాపతయో గృహపతి	౯
ప్రజాపతిః	౧ ౩,౮-౧౧;౧౩-౧౫;౧౯, ౧౭,౨౩;౨౪;౨౮,౩౫,౩౭
ప్రజాపత్యాదయః	౨౨;౨౪
ప్రజాపత్యరాజానః	౬
ప్రజోపపతిః	౮ (౨౨)
ప్రయుత్సంతో దేవాదయః	
(౧౬౧) ప్రష్ట	౨౩
ప్రష్టృసమాధాతా	౨౩
ప్రాణాపాన్యాదయః	౧౪
ప్రాణః	౮;౧౮
(౧౬౫) ప్రాణాః	౧౩
ప్రాణాదయః	౨౨;౨౩,౨౫
ప్రాణాదయో లింగోక్తాః	౩౭
బహురుద్రాః	౧౬
బృహస్పతిః	౨;౩;౬,౭;౧౩;౧౯;౨౯;౩౬
(౧౮౦) బృహస్పతి స్సోమః	౯
బ్రహ్మ	౨౪,౪౦
బ్రహ్మణస్పతిః	౩,౩౪
బ్రహ్మాదయః	౨౩
భగః	౩౪
(౧౮౫) భగవాన్	౩౪
భిషగ్వరా	౧౨
భిషజః	౧౨
భూమి సూర్యౌ	౨౩
భూమ్యాదయః	౨౪
(౧౯౦) మఘవా	౮
మనః	౩;౩౪
మనుష్యః	౨౭
మనుష్యాః	౨౭
మరుతః	౬;౧౫;౧౮,౩౪;౩౭
(౧౯౫) మరుతాదయః	౨౫
మహాపితః పితాపతిః	౨౭
మహేంద్రః	౩౩
మారుతాదయః	౨౪
మాసాః	౨౨
(౧౭౦) మిత్రః	౧౧
మిత్రాదయః	౨౪,౨౫
మిత్రాదయో మన్త్రోక్తాః	౭
మిత్రాదయో లింగోక్తాః	౧౨;౩౬ (౨౧;౩౩)
మిత్రావరుణౌ	౨;౮;౧౧
మిత్రే శ్వర్యమాణ ఆత్మా	౧౯
(౧౭౬) మేధా	౪
మేధావినః	౧౪ (౧౭;౨౫;౨౭
యజమానః	౪;౭;౧౧;౧౨
యజమాన పురోహితౌ	౧౧
(౨౦౦) యజమానస్త్రిప్తా	౨౧
యజ్ఞః	౧-౯;౧౪;౧౬-౧౭; ౨౨;౨౫;౨౬; ౩౪-౪౦
యజ్ఞపతిః	౮
యజ్ఞపురుషః	౧౮
యజ్ఞవాహా	౧౯
యజ్ఞాంగనాన్ ఆత్మా	౧౯
యజ్ఞమిష్టారాత్మా	౧౯
యజ్ఞమిష్టాహాత్మా	౧౯
యమః	౩౫
యూపః	౮
(౨౧౦) యూపాః	౧౮
రక్షాహా బలహా ఆత్మా	౧౯
రక్షోఘ్నః	౭
రసవిద్యాత్	౧౯
రసవిద్యావిద్యాత్	౧౯
రాజధర్మరాజాదయః	౭
రాజపుత్రః	౨౩
రాజా	౨౦,౨౩
రాజాదయో గృహపతయః	౯
రాజాదయో గృహపతిః	౯
(౨౨౦) రాజేశ్వరాః	౩౦
రాజేశ్వర్యాది యజ్ఞాత్మా	౧౯
రాజ్యవాహాత్మా	౧౯
రాత్రిః	౩౪
(౨౨౫) రుద్రః	౩,౧౬;౨౯
రుద్రాః	౧౧;౧౫;౧౬,౨౧
రుద్రాదయః	౩౯
లింగోక్తాః	౨౦ ౨౨,౩౪,౩౬
వనస్పతిః	౨౦
వరుణః	౪;౬,౨;౧౦,౧౨; ౧౩;౧౭-౨౧;౨౪,౩౩
వర్షాః	౧౫
వర్షాదయః	౨౪
వసంత ఋతుః	౧౫
వసంతాదయః	౨౪
(౨౩౫) వసవః	౧౫
వసురుద్రాదిత్యవిశ్వేదేవాః	౧౧
వహ్న్యాదయః	౨౨;౨౪ (౧౪)
వహ్న్యాదయో మంత్రోక్తాః	౧౧
వహ్న్యాదయో లింగోక్తాః	౧౧
(౨౪౦) వహ్నిః	౨౩ (౧౪)
వాక్	౫,౨౭, ౩౯
వాగాదయో లింగోక్తాః	౩౭
వాగ్విద్యుత్	౪
వాగ్విద్యుతా	౪
(౨౪౫) వాతాదయః	౨౨
వాశీ	౧౧
వాత్యః	౨౯
వాతః	౬;౧౯;౩౯
వాతాదయః	౨౨;౩౬
వాదయుతో వీణా	౨౭
(౨౫౧) వాయవః	౨౭
వాయుః	౧,౮,౧౧,౧౪,౨౦, ౨౪,౨౫,౨౮,౩౩,౩౯
వాయుః సవితా దేవతే	౩౫
వాయు సవితారౌ	౩౫
(౨౫౫) వాయ్వాదయః	౨౩
వాస్తుపతిః	౩
వాస్తుపతి రగ్నిః	౩
వాస్తు రగ్నిః	౨
విముక్	౧౪,౧౫
విద్యుత్	౫
(౨౬౧) విద్యుదాదయః	౨౩
విద్యుద్రాజానౌ	౩౨
విద్వాన్	౪,౧౨,౧౫,౧౭,౨౨,౨౩, ౨౫,౨౬,౨౭,౩౦,౩౨,౩౩;౩౮
విద్వాంసః	౬,౮,౧౪,౧౫;౧౭,౨౦-౨౩, ౨౫ ౨౮,౨౭,౩౦,౩౩;౩౮
విరాజాదయః	౨౪ (త్వ ౧౯)
విమానశరణవిద్యాపితా	
విష్ణుః	౧,౨,౫,౬,౧౨,౧౩
విష్ణు రగ్నా	౫ (౩౪)
(౨౮౦) విశ్వకర్మా	౧౮,౧౯
విశ్వకర్మగృహాః	౧౯
విశ్వకర్మేంద్రః	౪
విశ్వదేవాః	౧౯
విశ్వేదేవాః	౨,౩;౬ ౭,౧౩,౧౫,౧౯ ౨౨, ౨౪,౨౫,౨౮,౩౧,౩౩,౩౫
విశ్వేదేవా ప్రజాపతయః	౯
విశ్వేదేవా గృహపతయః	౯
విశ్వేదేవా గృహపతిః	౯
విశ్వేదేవాదయః	౨౪
వీరః	౭;౨౭
(౨౯౦) వీరాః	౨౭
వేనః	౩౩
వైద్యః	౧౨
వైద్యాః	౧౨
వైశ్వానరః	౨,౨౬,౩౩
వైశ్వానరాః	౩౩
శరదృతుః	౧౫
శిశిరర్తుః	౧౫
శ్రీః	౧౭,౨౩;౩౭
శ్రీమదాత్మా	౧౯ (త్వ ౧౯)
(౨౭౦) సంగ్రామాది పితా	
సంవత్సరః	౨౬
సభాపతిః	౨౦
సభాపతి రాజా	౬
సభాపతిర్యజమానః	౧౧
సభాసదః	౨౩
సవితా	౨౦

సమాంతరితం పితర్మ ౧౮
సమానా ౨౩
సమిత్ ౨౦
(౩౦౦) సమ్రాట్ ౯ (౮)
సమ్రాట్ మాండలికా రాజానా
సరస్వతీ ౧౯;౨౦,౨౯,౩౪
సరస్వత్యాదయః ౨౧,౨౫ (౩౮)
సవితా ౧ ౬,౯,౧౧,౧౨,౧౭;౧౯;
౨౨,౨౩,౩౦,౩౩ ౩౮
సవితాశ్వినౌ చ ౬
సవితాగ్నిపావకః ౮
సవితాదయః ౩౯
సవిత్రాది మంత్రోక్తాః ౧౦
సవితాదయః ౩౯
(౩౧౦) సిమిద్యః ౨౨
సిన్రాగ్రాజా ౧౦
సినీవాలీ ౧౧,౩౪
సుపర్ణః ౨౯
సూర్యః ౩,౪,౭,౮ ౧౦;౧౩,౧౮,౨౦,
౨౩,౨౬,౨౭,౨౯,౩౦,౩౩,౩౬
(౩౧౫) సూర్యవిద్యుతౌ ౪,౫
సూర్యః ౩౩
సూర్యాదయః ౨౩
సూర్యాదయో మంత్రోక్తాః ౧౦
సేనాపతిః ౬;౯,౧౧
(౩౨౦) సోమః ౩,౫ ౭;౧౨,౧౮ ౨౦,
౨౬,౩౩,౩౪,౩౬
సోమసవితారౌ ౧౭
సోమసవితారౌ ౫
సోమాగ్న్యాదిత్య విష్ణు సూర్య బృహస్పతయః ౯
సోమాదయః ౨౪
(౩౨౨) శ్రియః ౨౩,౨౯
స్త్రీ ౩౧
స్తోత్రః ౩౧
స్వర్గ్య వా ౨౧
స్వాహాకృతయః ౨౦
హిరణ్యగర్భః ౧౩,౨౫,౩౨
(౩౨౫) హిరణ్యం తేజః ౩౪
హేమంతర్తుః ౧౫
హోతా ౧౧
(౩౩౧) హోత్రాదయః ౨౧

ఋషులు

అంగిరసః ౪
అగస్త్యః ౩,౫ ౭;౩౩,౩౪,౩౮
అగ్నిః ౧౩,౨౭
అజమీఢః ౨౭
అత్రిః ౮
(౬) అప్రతిరథః ౧౭

అయాస్య ప్రాజాపత్యాః ౨౨
అశ్వతరాశ్విః ౨౦
అశ్వినౌ ౧౮,౨౦;౨౮
అంగిరసః ౩;౪;౭,౮,౨౦,౨౭
(౧౧) అంగిరసః హిరణ్యస్తూపః ౩౪
ఆత్రేయః ౪,౧౧;౨౧
స్వస్తి ఆత్రేయః ౨౧,౨౨
ఆథర్వణః ౩౭;౩౮
(౧౫) ఆదిత్యాదేవాః ౩౫
ఆదిత్య దేవా వా ౩౫
ఆభూతిః ౧౯
ఆవత్సారః ౩
ఆసురిః ౩
(౨౦) ఇంద్రః ౧౮
ఇంద్రమిత్రావరుణౌ ౧౮
ఇంద్రాగ్నీ ౧౩
ఇంద్రాబృహస్పతీ ౯
ఉత్కీలః ౧౧,౧౮
(౨౫) ఉత్తరనారాయణః ౩౧
ఉశనా ౧౩,౧౪,౧౮
ఋజిశ్వా ౩౩
ఋజిశ్వా ౩౪
కాక్షీవాన్ దీర్ఘతమా ౫
(౩౦) కణ్వాదయః ౩
కణ్వః ౧౨,౧౭,౩౪;౩౭
కశ్యప ౮
కాశ్యప మహర్షి ౨౦ (౩౩;౩౪)
కుత్సః ౮;౧౨,౧౬,౧౮,౨౬
(౩౫) కుత్సాదయః ౩౩
కుమారహారితః ౧౨
కుసురుబిందుః ౮
కుశికః ౩౩
కుత్సః ౧౧
(౪౦) కూర్మః ౩౩
కూర్మగార్త్స్నమదః ౩౪
కృత్సః ౭
కౌండిన్యః ౨౦
గయప్లాతః ౨౧
(౪౫) గర్గః ౨౦
గాలవః ౧౮
గృత్సః ౧౭ (౨౬,౨౭;౩౪)
గృత్సమదః ౭,౧౧,౧౭;౨౦
గోతమః ౩ ౮;౧౨;౧౩,౨౫,౨౬;౩౪
(౫౦) గోతమః ౬
గౌరీవీతిః ౩౩
చిత్రః ౧౧
జమదగ్నిః ౧౧;౨౯,౩౩
జయః ౧౮
(౫౫) తాపసః ౯;౧౨;౩౩

త్రితః ౧౧;౧౨;౩౩
త్రిశిరాః ౧౩
త్రిశోకః ౭;౩౩
త్రిసదస్యుః ౭
(౬౦) దక్షః ౩౩;౩౪
దధిక్రావా ౯
దధ్యఙ్ఙాథర్వణః ౧౯,౩౬;౩౭
దమనః ౩౫
దీర్ఘతమాః ౬,౧౨,౩౭ ౪౦
(౬౫) దేవలః ౨,౩౩
దేవాతః ౯;౧౧
దేవవాతభరతౌ ౩
దేవశ్రవ దేవవాతౌ ౧౧,౧౮
దేవశ్రవ దేవవాతౌ భారతౌ ౩౪
(౭౦) దేవశ్రవాః ౭
దేవశ్రవోదేవవాతశ్చభారతౌ ౩౪
దేవశ్రవో దేవవాతౌ ౧౮
దేవాః ౮;౧౮
[illegible] ౧౨
([illegible]) [illegible]నావేదిః ౧౧
[illegible] ౯,౧౧
నారాయణః ౩;౩౦;౩౧
నృమేధః ౩౩
నృమేధ పురుషమేధౌ ౨౦
(౮౦) నోధాః ౩౪
నోధా గోతమః ౨౬
పరమేష్ఠీ ౧౫;౧౬
పరమేష్ఠీ ఋషిః ౧౬
పరమేష్ఠీ వా ఋషిః ౧౬
(౮౫) పరమేష్ఠీ ప్రజాపతిః ౧;౨
పరమేష్ఠీ ప్రజాపతిర్వాదేవాః ౧౬
పరాశరః ౩౩
పాయుః ౧౧
పావకాగ్నిః ౧౨
(౯౦) పురుమీఢః ౨౭
పురుమీఢాజమీఢౌ ౩౩
పురోధా ౧౧
పూర్వదేవాః ౧౮
ప్రగాథః ౩౩
(౯౫) ప్రజాపతిః ౨-౪;౧౧;౧౨;౧౬;౧౯;౨౦;
౨౨-౨౫;౨౭;౨౮;౩౩
ప్రతిక్షత్రః ౩౩
ప్రబంధుః ౩ (౩౩;౩౪)
ప్రస్కణ్వః ౭;౮;౧౧;౨౦
ప్రాజాపత్యో యజ్ఞః ౩౪
(౧౦౦) ప్రాదురాక్షిః ౨౬
ప్రియమేధాః ౧౨;౧౫
బంధుః ౩
బృహదుక్థో గోతమః ౨౦

(ఇందలి జంట ఋషులు)

(అనేక ఋషులు)

౧ వసిష్ఠ
౨ అత్రి
౩ గౌతమ
౪. కశ్యప
౫. భరద్వాజ
౬. జమదగ్ని
౭. విశ్వామిత్ర

వేదోఽఖిలో ధర్మమూలమ్

ఓ౩మ్

కృణ్వంతో విశ్వమార్యమ్

వేదమూలమిదం జ్ఞానమ్

సామవేద - సంహిత

(ఋషి, దేవత, ఛన్దస్సు, స్వరము, మంత్రానుక్రమణిక, పరిచయ సహితముగా)

భాష్యానువాదకులు, సంపాదకులు, పరిశోధకులు

సిద్ధాంతాలంకార, విద్యాభూషణ, ఆర్షవిద్యావినోద

ఆచార్య వట్టి కృష్ణారెడ్డి ఎం.ఏ.,ఎం.ఎడ్. (పి.హెచ్‌డి.)

ప్రధానాచార్యులు

శ్రీ బిజ్జ అనంతయ్య స్మారక ప్రాచ్యకళాశాల, షాద్‌నగర్, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.

సామవేద పరిచయము

సామవేద పరిచయము

"వేదానాం సామవేదోఽస్మి" అని శ్రీకృష్ణభగవానుడు చెప్పిన గీతావాక్యము వలన సామవేదమునకుగల ఉత్కృష్టత స్పష్టమగుచున్నది. ఛాందోగ్యములో **"సామ్న ఉద్గీథో రసః"** అని చెప్పబడినది. ఉద్గీథ అనగా ఓంకారము. **"ప్రణవః సర్వవేదేషు"**, **"ఓంకారః సర్వవేదానాం"** ఇత్యాది వచనముల వలన ఓంకార ప్రాశస్త్యము తెలుపబడును. ఇట్టి ఓంకారరూపకమైన దగుటచేతనే సామవేదము వేదములకెల్ల తలమానికము వంటిదని భావింపబడుచున్నది. **"సామాని యో వేత్తి స వేదతత్త్వమ్"** అని సామమెరిగిన వానికే తత్త్వజ్ఞాన మబ్బునని చెప్పబడినది. ఋగ్వేదములో పలుచోట్ల సామము ప్రశంసింపబడినది. వైరూప, బృహద్, రైవత, గాయత్రి భద్రాది సామములు కొన్ని ఋగ్వేదములో పేర్కొనబడినవి. యజుర్వేదములో రథంతర, వైరాజ, వైఖానస, వామదేవ్య, శాక్వర, రైవత, అభివర్తాది సామములు పేర్కొనబడినవి. **"ఋచం సామ యజామహే"** అని అథర్వవేదము కూడ సామమును కీర్తించినది. ఐతరేయమున వైధస, కారవ, ధుర్ధాజయ, అగ్నిష్టోమీయ సామములు స్మరింపబడినవి. **"న సామ యజ్ఞో భవతి"** అని సామము లేనిదే యజ్ఞమే లేదని చెప్పబడినది.

సామవేదములోని మంత్రములు చాటికి రెండుపాళ్ల వరకు ఋగ్వేదము నుండి గ్రహింపబడినవే **"ఋచి అధ్యూఢం సామ"** అని ఋక్కులనే ఆధారముగాగొని సామము లేర్పడుటచే ఛాందోగ్యమున వీనికి పతిపత్నీభావ మూహింపబడినది. బృహదారణ్యకములో **"సా చ అమశ్చేతి తత్ సామ్నః సామత్వమ్"** అని ఋక్కులపై గాంధారాది స్వరములు చేర్చినందున సామమేర్పడు నదియు కనుకనే అది 'సామము', అనగా 'గానము', అని పిల్వబడునదియు చెప్పబడినది. **"గీతిషు సామాఖ్యా"** అని జైమినిగేయమంత్రములకే సామమను పేరు వర్తించునని చెప్పెను. వేదవ్యాసుని వద్ద మొదలు ఈ సామవేదమును జైమిని చదివెను. అతని వద్దనుండి యిది అతని శిష్యప్రశిష్యులకు సంక్రమించెను. శిష్యబాహుళ్యము శాఖా బాహుళ్యమునకు తావిచ్చి యిది సహస్రశాఖయై విస్తరిల్లెను. ఒకప్పుడు దీనికి ఉదీచ్యప్రాచ్యశాఖ లని రెండు ముఖ్యశాఖా భేదము లుండెను. కాని నేడు సామవేదులు దాక్షిణాత్య ప్రతీచ్యశాఖానుయాయులుగనే కాన్పింతురు. శాఖలు కూడ మూడే మిగిలినవి. వానిలో కౌథుమశాఖ గుజరాతులోని నాగర బ్రాహ్మణులలో నిలిచినది. రాణాయనీ శాఖ మహారాష్ట్రములోను, దక్షిణమున రామేశ్వర ప్రాంతములను మిగిలినది. జైమినిశాఖ కర్ణాటకమున ప్రచారములో నున్నది. ఈ మూడిటి సంహితలును అచ్చయినవి.

మొదలు – చివర :

ఈ సంహిత **"అగ్న ఆయాహి వీతయే"** అనే అగ్నిదేవతా మంత్రంతో ప్రారంభమై **"స్వస్తినఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః"** అనే స్వస్తి మంత్రంతో పూర్తవుతున్నది.

సామసంహిత పూర్వార్చికమని, ఉత్తరార్చికమని రెండుగా విభజింపబడింది. ఋక్కుల సమూహానికే ఆర్చిక మని పేరు పూర్వార్చికంలో ఆరు ప్రపాఠకాలున్నాయి. ప్రతి ప్రపాఠకం రెండు అధ్యాయాలుగా విభజింపబడింది. అలా పూర్వార్చికంలో మొత్తం ౧౨ అధ్యాయాలున్నాయి. మొదటి ఐదు ప్రపాఠకాలలోను, ప్రతి ప్రపాఠకంలో పది దశతులుంటాయి. పదిమంత్రాలున్న భాగానికి 'దశతి' అని పేరు. ఆరవ ప్రపాఠకంలోను తొమ్మిది దశతులు మాత్రమే ఉన్నాయి. ఇలా పూర్వార్చికంలో ఆరు ప్రపాఠకాలు, పన్నెండు అధ్యాయాలు, ఏభైతొమ్మిది దశతులు ఉన్నాయి.

అందులో మొదటి పన్నెండు దశతుల్లో అగ్నిస్తుతి కనబడుతుంది. తరువాతి ముప్పైఆరు దశతుల్లో సోమపానం చేసే ఇంద్రుడు స్తుతింపబడ్డాడు. చివటి పదకొండు దశతుల్లో సోమస్తుతి గోచరిస్తుంది.

ఉత్తరార్చికంలో తొమ్మిది ప్రపాఠకాలున్నాయి అందులో ప్రతి ప్రపాఠకంలోను అర్ధ మనే పేరుతో రెండుగాని లేక మూడుగాని విభాగాలున్నాయి. వీటికే అధ్యాయాలని కూడా పేరు. ప్రతి విభాగంలోను దాదాపు మూడు మంత్రాలున్నాయి. ఇందులోని ప్రతి మొదటి మంత్రం ప్రథమార్చికంలో కూడ కనబడుతుంది. ఇందులో మొదటి అయిదు ప్రపాఠకాల్లో రెండేసి అధ్యాయాల చొప్పున, చివటి నాలుగు ప్రపాఠకాల్లో మూడేసి అధ్యాయాల చొప్పున మొత్తం తొమ్మిది ప్రపాఠకాల్లో ౨౨ అధ్యాయాలున్నాయి.

ఈ రెండు ఆర్చికాలకు మధ్య 'మహానామ్న్యార్చిక' మనే పేరుతో పదిమంత్రాలున్నాయి. మిగతావాటిలాగా వీటికి ఋషి దేవత ఛందస్సులు కనపడవు. ఈ మంత్రాల్నేను ఇంద్రస్తుతి చేయబడింది.

ఈ సంహితలోని పూర్వార్చికంలోగల ఆరు ప్రపాఠకాల్లోని మంత్రాలు మొత్తం ౫౮౫. ఉత్తరార్చికంలోని తొమ్మిది ప్రపాఠకాల్లో గల మంత్రాలసంఖ్య ౧౨౨౦. ఇవి గాక కొందరు విమర్శకులు అరణ్యక-కాండలోని ౫౫, మహానామ్న్యార్చికంలోని పది మంత్రాలు కలిపి మొత్తం సామసంహితలోని మంత్రాలు ౧౮౭౦ అంటారు.

ఈ మంత్రాల్లో చాలాభాగం ఋక్సంహిత ఎనిమిది తొమ్మిది మండలాల్లోనుంచి తీసుకోబడ్డ ఋక్కులే ఉన్నాయి. అవి సుమారు ౧౫౦౪ ఉంటాయని కొందరు విమర్శకుల అభిప్రాయం. ఋగ్వేదంలో కనబడకుండా కేవలం సామవేదంలోనే స్వతంత్రంగా ఉన్నమంత్రాల సంఖ్యను గురించి కూడా అభిప్రాయ భేదాలున్నాయి. కొందరు ఇవి ౯౯ ఋక్కులంటే వింటర్నిజ్ ప్రభృతులు ౭౫ అంటున్నారు.

పూర్వార్చికం			ఉత్తరార్చికం		
ప్రపాఠకాలు	దశతులు	మంత్రాలు	ప్రపాఠకాలు	దశతులు	మంత్రాలు
౧	౧౦	౯౬	౧	౧౨	౧౨౪
			౨	౧౨	౧౧౧
౨	౧౦	౯౩	౩	౧౪	౧౪౫
			౪	౧౩	౧౪౨
౩	౧౦	౯౯	౫	౨౧	౧౩౦
౪	౧౦	౯౮	౬	౧౫	౧౪౨
			౭	౧౨	౧౨౦
౫	౧౦	౯౬	౮	౧౩	౧౪౩
౬	౯	౯౯	౯	౮	౧౧౧
మొత్తం	౫౯	౫౮౫	౯	౧౨౦	౧౨౨౦

అరణ్యకకాండలోని మంత్రాలు ౫౫, మహానామ్న్యార్చికంలోని మంత్రాలు ౧౦. వాటిని పూర్వార్చిక, ఉత్తరార్చిక మంత్రాలలో కలిపితే మొత్తం మంత్రాలు ౧౮౭౦ దశతులు ౧౭౯ ప్రపాఠకాలు౧౫.

సామసంహితలన్నియు ఆర్చికము లనియు, గానము లనియు రెండు విధములు. ఋక్కులకే ఆర్చికములని పేరు. కాగా, ఆర్చికములలో సామగానమున కుపకరించు మంత్రములన్నియు సంగ్రహింపబడినవనియు, గానసంహితలో ఆవేమంత్రములు గేయరూపములో సంతరింపబడినవనియు తెలియునగును. సామగానము ౪ విధములు. (౧) గ్రామ గేయగానము. ఇది గ్రామములో పాడదగినది. దీనిని వేయగానమనికూడ పేర్కొందురు. (౨) అరణ్యగేయగానము. ఇది అరణ్యములో పాడదగినది. గ్రామగేయ అరణ్యగేయములకు ప్రకృతిగానము లని వ్యవహారము. వీని ననుసరించి (౩) ఊహగానము, (౪) ఊహ్యగానము అనునవి వికసించును. మొదటి రెండును పూర్వార్చికమునకును, చివరిరెండును ఉత్తరార్చికమునకు సంబంధించును. సామగానవిధానము ఉత్తరార్చికములో కొంత వివరింపబడినది. ఋక్ ప్రాతిశాఖ్య, తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణ, సామవిధాన బ్రాహ్మణ, పుష్పసూత్ర, సామసూత్ర, నారదశిక్షాదులలో మరికొంత విస్తారముగా ఈ విషయము వర్ణింపబడినది.

నారదీయశిక్షలో సామస్వరములు ౭ చెప్పబడినవి. అట్లే ౩ గ్రామములు, ౨౧ మూర్ఛనలు, ౪౯ తానములు పేర్కొనబడినవి. సామసప్త స్వరములు. వేణువులో వరుసగా మ గ రి స ని ధ ప అను స్వరములకు సరిపోవును. సామగాన పాఠములలో స్వరములు ౧ నుండి ౭ వరకు అంకెలువేసి చూపబడును. ఉచ్ఛైస్తరమను స్వరము ౧౧ అంకెతో చూపబడును. సామమంత్రములలో స్వరచిహ్నములుంచు పద్ధతి దీనికి భిన్నము. గానభాగములో సంగీతానుకూలముగ చేసిన మార్పులు సామవికారములని పిలువబడును. అవి ఈ క్రిందిపద్ధతిలో ఆరు విధములుగా నుండును.

(౧) వికారము - 'అగ్నే' అనుటకు బదులు ఒగ్నాయి అనుట.

(౨) విశ్లేషణము - 'వీతయే' అనుటకు వో యితోయాౙయి అనుట.

(౩) వికర్షణము - 'యే' అనుదానిని యా 2, 3, యి, అని సాగదీయుట.

(౪) అభ్యాసము - 'తయే' అనుచోట తోయాయి, తోయాయి అని రెండు సార్లు పలుకుట.

(౫) విరామము - 'గృణానో హవ్యదాతయే' అను పదమును గృణానోహ, వ్యదాతయే అని విరిచి చదువుట.వెలకొనును. ఈ గానరసమునకు సోమరసము చేయూత ఇచ్చునట్లుండును. యజ్ఞములో సోమాహరణాది ప్రసంగములు చాల రసవంతములు.

సోమమనునది ఒక లత. ఋగ్వేదములో ఈ లత మూజవానపర్వత ప్రాంతమునను కురుక్షేత్రములోని శర్యణావత్ ప్రదేశములోను దొరకునని చెప్పబడినది. ఇది నదీతీరములలో నాచువలె పెరుగునట. పర్వత ప్రాంతములలో లతవలె పెరుగునట. దీనికి పర్వతావృధ, గిరిష్ఠ మున్నగు పేర్లు చెప్పబడినవి. చంద్రునితో సామ్యముచెప్పి చంద్రకళలతో పాటు పెరుగుచు తరుగుచు నుండు ఆకులు గలదిగా వర్ణింపబడినది. కొందరిది అరటిదుంపవంటి దుంప అనియు, లతగా ప్రాకునదియు, నీటిలో తేలునదియు, దీనికి గోళి ఆకులుండు ననియు, అధర్మపరులకిది కనబడదనియు చెప్పుదురు. నిజమునకిది యీనాడు కనబడదు. ఆపస్తంబునినాటికే ఈ లత దేశములో మృగ్యమైనట్లున్నది. అతడే దీనికి అనుకల్పములు చెప్పెను. ఈ అనుకల్ప విధి ననుసరించి యీనాటి యజ్ఞములలో సోమలతకు మారుగా కాయగపూతీకాన్ వాడుదురు.

సోమయాగములో సోమాహరణమే ఒక పెద్ద కలాపము. సోమాహరణ సూక్తములకు పావమానసూక్తములని పేరు. సోమలతను అధ్వర్యుడును యజమానియు కొందరు దానిని ౩౬ అంగుళములపొడవు, ౧౮ అంగుళముల వెడల్పు గల అభిషవణ ఫలకముమీద కృష్ణాజినము పరచి, దానిపై నుంచెదరు. ఆ మీద దానిని అభిమంత్రించుచు నీటితో తడుపుచు నాలుగు శిలాయంత్రములతో నూరుదురు. తరువాత దానిని ఆహవనీయపాత్రలో వేసి నీరు ఒడ్డు లతను పిండి నీళ్ళలో కలుపుదురు. కసపుతీసిన లతకు ఋజీష అని పేరు. దీనిని దశాపవిత్ర వస్త్రములో మూటగట్టినట్లు కట్టి రసము ధారగా పడునట్లు పడియగట్టుదురు. ఈ విధముగా పిండిన రసము ముందు దేవతలకిచ్చి హోమముచేసి వషట్కారములు చెప్పుదురు. ఆ మీద శేషసోమము ఉద్గాత, యజమాని, బ్రహ్మ, సహస్రకులు గ్రహింతురు. ఆయా దేవతల కర్పించునపుడు సోమరసమును పాలు, పెరుగు, వేయి సువర్ణరజము మున్నగువానితో కలిపి అర్పించెదరు. యజ్ఞదినములలో ఈ కలాపము దినమునకు మూడుసార్లు జరుపుదురు. సోమరసమును మధువని, మధుమత్ అని, పీయూషమని వ్యవహరింతురు. ఆయా వస్తువులు కలిపినపుడు దీనిని ఆశిర, గవాశిర, యవాశిర మున్నగు పేర్లతో వ్యవహరింతురు.

సుశ్రుతములో సోమరస భేదములు ఇరువది నాలుగు వరకు వేదోక్తముగా వర్ణింపబడినవి. ఇది సువర్ణపాత్రలో త్రాగవలసినదిగా చెప్పబడినది. దీనివలన హర్షోత్సాహములే కాదు బ్రహ్మజ్ఞానోదయమున కనుకూలించు నవ్యత కలుగునని వివరింపబడినది. ఇది అమృతము. విశుద్ధ బుద్ధియు నిర్మల జ్ఞానమును దీని ఫలములు

ఇది చిత్తస్వాస్థ్య మిచ్చునవియు తెలియజేయు మంత్రములు ఋగ్వేదములో పలుచోట్ల కన్పించును. పైగా ఆధ్యాత్మికముగా అర్థము వివరించునపుడు సోమరసమునకు నిర్మలజ్ఞానము, బ్రహ్మానందరసము మున్నగు సాంకేతికార్థములు గ్రహింతురు.

సామవేదము ముఖ్యముగా యజ్ఞప్రయోగమునకే ఏర్పడినట్లుండును. దీని మంత్రములన్నియు ఋగ్వేదమునుండి గ్రహించినవే. గానమే దీని సొంతము. అయినను గానము ప్రణవనిర్భరమై తత్పరిణామమై ఏదేకాంతమై వెలయు చుండుటచేత సామము సర్వోత్కృష్టమైన విద్యగా భావింపబడుచున్నది. ఛాందోగ్యమున సామసారమగు ఉద్గీథవిద్య, ఆధ్యాత్మిక, ఆధిదైవిక, ఆధిభౌతిక, సంపదలకు మెరుగు నమకూర్చునదిగా వర్ణింపబడినది. సోమయాగములో సామదేవతాకమైన మంత్రము లెన్నియో సామవిధాన మనుసరించి గానముచేయబడును. బహిష్పవమానాది సూక్తములవంటి (ఋత్విజులందరు సామూహికముగా గానము చేయునట్టి) ప్రసంగము లీ యజ్ఞములలోవలె దర్శ, పూర్ణమాసాదులలో కలుగును. ఇట్లే యజమాని కిష్టకామ్యార్థము లొనగూర్చుటకై, ఆయా దేవతల నుద్దేశించి తత్తత్ స్తుతిపరములైన సూక్తములు గానముచేయుదురు. ఒక్కొక్క దేవత కొక్కొక్క విధమైన స్తోభాక్షరములు ప్రయోగింతురు. గానముచేయు ఋత్విగ్భేదము ననుసరించి యిట్టి సామస్తోత్రములను ప్రస్తావభక్తి ఉద్గీథభక్తి అనికూడ

వ్యవహరింతురు. సామము దేవతలకు ప్రియమైనది. లోకవ్యవహారములో కూడ సామమనగా ప్రియమువలుకుట, నయము సమకూర్చుట అనియే అర్థము. శ్రుతి కూడ "యత్ ఖలు **సాధు తత్ సామ**" అని ఏది సాధువో అనగా ఏది శుభావహమో శోభనమో అదియే సామమని కీర్తించినది.

సామాన్యంగా వేసే లెక్కల్లో సామవేదం మూడోదైనా ఋగ్వేదంతో దీనికున్న సన్నిహితసంబంధాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకున్నప్పుడు, ఋగ్వేదం తరువాత రెండవస్థానం సామవేదానికి లభిస్తుంది. చారిత్రికంగా దీనికంత ప్రాధాన్యం లేదు. ఎందువల్లనంటే ఇందులో మంత్రాలు ఎక్కువ భాగం ఋగ్వేదంలోని ఎనిమిది తొమ్మిది మండలాలనుంచే స్వీకరింపబడ్డాయి.

సామవేదం కూడా యజుర్వేదంలాగా యజ్ఞాచరణంలో బాగా ఉపయోగపడుతుంది. ఎక్కువగా ఇందులోని మంత్రాలు సోమయాగంలో ఉద్గాతలచేత గానం చేయబడతాయి.

సామ అంటే ఏమిటి ?

'సామ' అనే పదానికి 'గాన' మని అర్థం. ఋక్కులే రాగబద్ధంగా గానం చేయబడితే, సామలని వ్యవహరించబడతాయి . అర్థాన్ననుసరించి పాదబద్ధంగా ఉండే మంత్రానికి 'ఋక్కు' అని ఋక్కు స్వరబద్ధమై స్తోభవర్ణాలతో కలిపి గానం చేయబడేటప్పుడు 'సామ' అనబడుతుందని, జైమిని "గీతిషు సామాఖ్యా" (మీ. ద. ౨.౧.౩౬.) అని సూత్రీకరించాడు.

విషయం :

సామవేదంయొక్క ప్రధాన ప్రయోజనం యజ్ఞయాగాదుల్లో ఆయా గానాలద్వారా ఉపయోగపడటం. ఈ సంహితలోని మంత్రాలకు, ఋక్కులకు స్వరభేదంవల్ల స్వరూపభేదం ఏర్పడింది. గానలక్షణాలతో ఈ మంత్రాలను గానంచేసే విధానం గానగ్రంథాల్లో వివరింపబడింది. వర్ణాలను త్రిప్పి త్రిప్పి ఉచ్చరించడం, అక్షరాలను దీర్ఘంతీసి పఠించడం, మధ్యలో కొత్త అక్షరాలను వేయడం మొదలైన సంగీతశాస్త్రంలో పాటింపబడే విశేషాలన్నీ వీటిల్లో వివరింపబడ్డాయి. సోమయాగానికి సంబంధించిన విశేషాలు మునుముందులో గమనించవచ్చు. ఋక్కులు గానానుగుణంగా ఇందులో ఉపయోగింపబడటంవల్ల ఋగ్వేదప్రమేయానికి దీనికి తేడా చాలా తక్కువ అని అనుకోవచ్చు.

ఉపవేదం :

సామవేదానికి ఉపవేదం గాంధర్వవేదం. ఈ గాంధర్వ వేదం సామగానాన్నీ సంగీతాన్ని కూడా వివరించింది. నృత్య గీత వాద్యాలను (తౌర్యత్రికం), సప్తస్వరాలను, మూడుగ్రామాలను ౨౧ మూర్ఛనలను, ౪౯ తానాలను ప్రతిపాదిస్తున్న ఈ వేదం భారతీయ సంగీతశాస్త్రానికి మూలభూతమైందని నారదీయ సామశిక్షద్వారా తెలుస్తున్నది.

మొత్తం శాఖలు :

సామవేదానికి వెయ్యి శాఖలున్నట్లు తెలుస్తుంది. వ్యాకరణ మహాభాష్యకారుడైన పతంజలి సహస్రవర్త్మా సామవేదః అన్నాడు. ఇక్కడ వర్త్మపదం వెయ్యిరకాల గానాలను చెబుతుందిగాని శాఖలను చెప్పదని కొందరి అభిప్రాయం. కాని శ్రీమద్భాగవతం చరణవ్యూహ పరిశిష్టం, విష్ణుపురాణం ఈ వేదంలో ఒకప్పుడు వెయ్యి శాఖలున్నట్లు పేర్కొంటున్నాయి. ఇందులో చాలా శాఖలు కాలగర్భంలో కలిసిపోయాయి.

సామవేదానికి వెయ్యి శాఖలున్నట్లు దివ్యావదాన మనేబౌద్ధ గ్రంథం కూడ ఇలా పేర్కొంటున్నది

౧. శిలపల్కా : పంచవింశతి : ౨౫

౨. కౌథుమానాం శతం ౧౦౦

౩. మహాసమానాం పంచశతాని ౫౦౦

౪. సాత్యముగ్రాణాం శతం ౧౦౦

౫. లౌకాక్షాశ్చత్వారింశత్ ౪౦

౬. బ్రహ్మసమానాం శతం౧౦౦

౭. మహాయోజికానాం శతం ౧౦౦

౮. సమస్త వేదానాం శతం౧౦౦

మొత్తం ౧౦౬౨ శాఖలు.

చరణవ్యూహపరిశిష్టంలో సామవేదానికి ౧. రాణాయనీయ ౨. శాట్యాయనీయ ౩. శాట్యముగ్ర ౪. కల్పల ౫. మహాకల్పల ౬. లాంగల ౭. కౌథుమీయ ౮. గౌతమీయ ౯. జైమినీయ భేదంతో తొమ్మిది శాఖలున్నట్లు చెప్పబడింది. ఇదే గ్రంథం ఇంకొక శాఖాక్రమాన్ని కూడా ఇలా పేర్కొంటున్నది. ౧. రాణాయనీయ ౨. శాట్యముగ్ర ౩. కాలేయ ౪. మహాకాలేయ ౫. లాంగలాయన ౬. శార్దూల ౭. కౌథుమభేదంతో ఏడుశాఖలు.

రాణాయని, సాత్యముగ్రి, దుర్వాసుడు, భాగురి, (గౌ) భారుండి, గౌల్గులవి, భానుమన్యవుడు, దారాలుడు, గార్గ్యసావర్ణి, వార్షగణ్యుడు, కుథుమి, శాలిహోత్రుడు, జైమిని అని సామగానాచార్యులు పదమూగ్గురిని చరణవ్యూహటీకలో మహిదాసు పేర్కొంటున్నాడు.

ఇప్పుడు దొరుకుతున్నవి :

ఇప్పుడు రాణాయనీయ, కౌథుమ, జైమినీయ శాఖలు మూడు మాత్రం దొరుకుతున్నాయి. గౌతమశాఖకూడా మనదేశంలో ఏదో భాగంలో ఉండేదని చెబుతారు. మూడు వందల సంవత్సరాలకు పూర్వం శార్దూలశాఖ ఉన్నదని, తరువాత నశించిపోయిందని వేదపండితులు చెబుతున్నారు.

మంత్ర - బ్రాహ్మణ - శ్రౌత- స్మార్త సూత్రాలు ప్రాతిశాఖ్యం రాణాయనీయ శాఖకు కౌథుమశాఖకంటే భిన్నంగా లేవు. జైమినీయశాఖకు వేరుగా ఉన్నాయి.

శాఖలు - దేశవ్యాప్తి

సామసంహితను ప్రచారం చేసినవాళ్లలో ముఖ్యుడు జైమిని. ఈయన వేదవ్యాసునిద్వారా సామవేదాన్ని అధ్యయనం చేశాడు ఇతని జన్మస్థానం ద్వైతవనం జైమిని తన కుమారుడైన సుమన్తునికి సామవేదాన్ని బోధించాడు. సుమన్తుని ద్వారా అతని కొడుకు'సుత్వ'. సుత్వద్వారా అతని కుమారుడు సుకర్మ ఈ వేదాన్ని అధ్యయనంచేసి పరంపరను కాపాడారు.

సుకర్మ ఎంతమందికో ఈ వేదాన్ని నేర్పి సుమారు ౧౦౦౦ సంహితలకు ప్రచారకుడైనాడు ఇంద్రప్రకోపం (పిడుగు పాటువల్ల) ఈ సుకర్మ శిష్యులుండే ప్రాంతమంతా భూగర్భంలో కలిసిపోయింది. ౧౦౦౦ శాఖలూ అంతరించిపోయాయి. తరువాత ఇతనికి పౌష్యంజి, కోసలదేశాధిపతియైన హిరణ్యనాభుడనే ఇద్దరు శిష్యులేర్పడ్డారు. సుకర్మ వీరిద్దరికీ చెరి ౫౦౦ శాఖలను అధ్యాపనం చేశాడు. పౌష్యంజి సంప్రదాయానికి ఉత్తరదేశీయ సామపరంపర అని, హిరణ్యనాభ సంప్రదాయానికి ప్రాచ్యదేశ పరంపర అనే పేరు ప్రసిద్ధి వచ్చాయి.

ఈ పౌష్యంజికి ౧. లౌగాక్షి ౨. కుథుమి ౩. కుసీది ౪. లాంగలి అని నల్గురు శిష్యులు. ఇందులో లౌగాక్షికి ౧. రాణాయని ౨. తాండ్య ౩. అనోవైన (మూలచారి) ౪. సకైతిపుత్ర ౫. సాత్యముగ్రులనే అయిదుగురు శిష్యులున్నారు. సుహామ అనేవాడు కూడ ఇతనికి ఆరవ శిష్యుడని బ్రహ్మాండపురాణం పేర్కొంటున్నది.

ఇలా జైమిని శిష్యపరంపరద్వారా భారతదేశమంతటా వెయ్యి శాఖలతో వ్యాప్తిలోకి వచ్చిన సామవేదానికి ఎక్కడా ఆశ్రయంలేక ఇప్పుడు ఎంతో దీనస్థితిలో ౩ శాఖలుమాత్రం రెపరెపలాడుతున్నాయి అవికూడ అట్టేకాలం నిలుస్తాయని నమ్మకంలేదు.

కుథుమిమహర్షిచేత ప్రవర్తింపజేయబడింది కౌథుమశాఖ. రాణాయని ప్రవర్తకుడుగ గలది రాణాయనశాఖ. జైమినిద్వారా ప్రచారంలోకి వచ్చింది జైమినీయశాఖ.

నశించిపోయిన శాఖలు పోగా ప్రస్తుతం తమిళనాడు, బెంగాల్, బీహార్, గుజరాత్ రాష్ట్రాల్లో వ్యాపించి, అక్కడ వున్న సామగాయకుల్లో ఉన్న శాఖ కౌథుమశాఖ. తమిళనాడు (తిరునల్వేలి) కేరళలో జైమినీయ శాఖ వ్యాపించింది. కర్ణాటక రాష్ట్రంలోను, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని సింహాచలప్రాంతంలోను (ఒకే ఒక కుటుంబంలో) వ్యాప్తిలోనున్న శాఖ రాణాయనీయ శాఖ. ఈ రాణాయనీయ శాఖ ఒకప్పుడు మహారాష్ట్రలో ప్రచారంలో ఉండేదని తెలుస్తున్నది.

శార్దూలశాఖకి సంబంధించిన వివరాలు కొన్ని కాశీలో దొరకడంవల్ల ఈ శాఖకు ఆ ప్రాంతంలో ప్రచారం ఉండేదని తెలుస్తున్నది.

సామవిశేషాలు

సామసంహితా శరీరానికి ఈ స్తోభాక్షరాలు, శరీరమంతటా నిండి శరీరాన్ని దిగువుగా ఉండే రోమాల్లాంటివని సామవిధాన బ్రాహ్మణం పేర్కొంటున్నది.

దీనికి సంబంధించిన గానం 'ప్రకృతి' అని 'ఊహ' అని రెండు రకాలు. 'గ్రామగేయము' ని (గ్రామంలో గానం చేయతగింది) 'అరణ్యగేయ' మని (అరణ్యంలో గానం చేయదగింది) ప్రకృతి రెండు విధాలు. దీనినే 'గానసంహిత' అని కూడ అంటారు. గ్రామగేయమనే భాగానికి సంబంధించిన ఊహకే ఊహగాన మని, అరణ్యగేయ భాగానికి చెందిన ఊహకే రహస్యగాన ' మని వ్యవహారం. ప్రకృతిలో ఏడు గానాలున్నాయని, ఊహ ఏడు తంత్రాలతో కూడినదని సర్వానుక్రమణిక చెబుతుంది.

౧. గాయత్రం ౨. ఆగ్నేయం ౩. ఐన్ద్రం ౪. పావమానం ౫. అర్కపర్వ, ద్వంద్వపర్వ, వ్రతపర్వ అని మూడుపర్వాలు ౬. శుక్రియం ౭. మహానామ్ని అని ప్రకృతిలో మొత్తం ఏడుగానాలు.

ఊహలో ౧. దశరాత్రం ౨. సంవత్సరం ౩. ఏకాహం ౪. అహీనం ౫. సత్రం ౬. ప్రాయశ్చిత్తం ౭. క్షుద్రమని ఏడు తంత్రాలున్నాయి.

సామగానం చేసేటప్పుడు సప్తస్వరాలను, మూడుగ్రామాలను, ౨౧ మూర్ఛనలను, ౪౯ తానాలను దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. ఉద్గాతలు యజ్ఞాల్లో మంద్ర, మధ్యమ, తారస్థాయిల్లో ఉదయ - మధ్యాహ్న-సాయంకాలాల్లో స్తోత్రరూపమైన గానం చేస్తారు.

ఒక ఋక్కును తీసుకొని స్వరబాహుళ్యంతో చేసే గానానికే సామ అనిపేరు. ప్రకృతిలో ఒక ఋక్కుకు ఒక 'సామ' గానం చేయడం జరుగుతుంటుంది. కాని కొన్నిచోట్ల ఒకే ఋక్కులో రెండు మూడు, నాలుగు ఇలా పదహారు సామల దాకా గానం చేయడం కూడాఉంది. ఒకచోట పద్దెనిమిది సామగానాలు కూడా అనేక పద్ధతుల్లో ఒకే ఋక్కుకు ఉన్నాయి. ఈగానభేదాలకే 'రథన్తరసామ,' "బృహత్సామ, " 'వామదేవ్యసామ' అని అనేకరకాల పేర్లున్నాయి.

ఋక్కును సామగానం చేసేటప్పుడు అందులో ఉండే ఐదుభాగాలను బాగా అర్థం చేసుకోవాలి. అవి ౧. ప్రస్తావం ౨. ఉద్గీథం ౩. ప్రతిహారం ౪. ఉపద్రవం ౫. నిధనం అని పిలవబడతాయి.

అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే నిహోతా సత్సి బర్హిషి

అనే మంత్రాన్ని గానం చేసేటప్పుడు ఈ ఐదు భాగాలు ఎక్కడున్నాయో చూడండి :

౧. హుం అగ్నా ౩ (ప్రస్తావం).

ఇక్కడ హుం శబ్దంతో ప్రారంభించడానికే ప్రస్తావం అనిపేరు.

౨. ఓం ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే (ఉద్గీథం).

ఇక్కడ ఓం శబ్దంతో ఆరంభించి ఋత్విక్కు గానం చేస్తాడు.

౩. నిహోతా సత్సి బర్హిషి ఓమ్ (ప్రతిహారం).

ఓం చివఱ వచ్చేట్లు ఋత్విక్కు గానం చేస్తాడు.

౪. నిహోతా సత్సిబ (ఉపద్రవం) ఇది ఉద్గాతచేత గానం చేయబడుతుంది.

౫. ర్హిషి ఓమ్ (నిధనం)

దీన్ని ప్రస్తోత, ఉద్గాత, ప్రతిహర్త ము॥ అంతా కలిసి గానం చేస్తారు.

సామగానంలో ఔ, హో, వా, హా అనే శబ్దాలు ప్రత్యేకమైన అర్థం ఏదీ లేకపోయినా గేయం శిథిలం కాకుండా సాగడానికి ఉపయోగపడతాయి.

సామవేదం గానప్రధానమైంది కావడంవల్ల ఇతర వేదాల్లో లాగా జటాదివికృతిపాఠాలు ఇందులో నిలబడలేదు. కేవలం పదపాఠం స్తోభపదపాఠంమాత్రమే ఇందులో మనకు కనబడుతున్నాయి. సామగానప్రభావం ముందు ఇతరపాఠాలకు తావు లేకపోయింది.

మంత్రద్రష్టలగు మహర్షులు

మానవులకు పరమశ్రేయప్ప్రదాలు వేదాలు. మహర్షులు గొప్ప తపస్సుచేసి దీక్షతో దివ్యమైన శక్తిని సంపాదించుకొని, వేదమంత్రాలను తమ దృష్టికి తెచ్చుకొన్నారు. అందుకే వారిని మంత్రద్రష్టలంటారు. ఋషి అంటేనే ద్రష్ట. వేదమంత్రాలను ఎవరూ రచించలేదు. అవి అపౌరుషేయాలు. అంటే ఎవరి (పురుషుని) చేతను రచింపబడనివి. అందువల్ల ఋషులు వాటికి ద్రష్టలే గాని కర్తలుకారు. వేదమంత్రాలను ప్రత్యక్షంగా చూసి, ఇతరులకు తెలియజేయగల వారే మంత్రద్రష్టలైన మహర్షులు.

ప్రస్తుతం సామసంహితను దర్శించిన ఋషులెవరు ? వారెన్ని మంత్రాలను దర్శించారు? ఇతర సాహిత్యాల్లో ఏవిధంగా వారు వర్ణింపబడ్డారు? అనే విషయాలిక్కడ ప్రస్తావింపబడుతున్నాయి.

సామసంహితను దర్శించిన మహర్షులు నూటయాభైమందికి పైగా ఉన్నారు. అందులో కొందరే ముఖ్యంగా పేర్కొనదగినవారు. వారు వసిష్ఠుడు, వామదేవుడు, భరద్వాజుడు, మేధాతిథి, కణ్వుడు, విశ్వామిత్రుడు, గోతముడు, శునశ్శేపుడు, శౌభరి, ప్రస్కణ్వుడు, జమదగ్ని, నృమేధుడు, ప్రగాథుడు, కశ్యపుడు, రేభుడు, అత్రి, వాలఖిల్యులు.

ఛందస్సు

శిక్ష, వ్యాకరణం మొదలైన ఆరువేదాంగాలలో ఛందశ్శాస్త్రం ఒకటి. అది వేదపురుషుడికి పాదస్థానంగా చెప్పబడింది. ఛందస్సుకు సంబంధించిన అనేకగ్రంథాలు పూర్వం ప్రచారంలో ఉండేవి అందులో చాలా గ్రంథాలు కాలగర్భంలో కలిసిపోయాయి.

ఋక్ ప్రాతిశాఖ్యం మొదలైన కొన్ని ప్రాచీనగ్రంథాలలో ఇతర విషయాలతోపాటు ఛందోరీతులు గూడా నిరూపింపబడ్డాయి. పింగళుడూ, జయదేవుడూ ప్రసిద్ధంగా 'ఛందస్సూత్రం' అనే పేరుతో రచించిన రెండు గ్రంథాలు వైదిక - లౌకిక ఛందస్సులను విపులంగా నిరూపిస్తున్నాయి. అందులోనూ పింగళుని గ్రంథమే ఛందశ్శాస్త్రాల్లో పరమప్రామాణికంగా ఆదరింపబడుతున్నది.

అక్షరపరిమాణమే ఛందస్సు('యదక్షరపరిమాణం తచ్ఛందః' - ఋక్ సర్వానుక్రమణి ౨-౬) అని కాత్యాయనుడు ఛందశ్శబ్దానికి నిర్వచనం చెప్పాడు. ఇందువల్ల అక్షరసంఖ్యా పరిమితితో కూడిన పాదాల పరిమితిని బట్టి ఛందస్స్వరూపం గ్రహింపబడుతుందని తెలుస్తున్నది. 'అక్షరేణ మిమతే సప్తవాణీః'(౧-౧౬౪-౨౪) అన్న ఋగ్వేదవచనమే పై నిర్వచనానికి మూలం.

ఛందస్సుపేరు వినగానే ఆ మంత్రంలో ప్రయోగించిన అక్షరాలసంఖ్య మనకు తెలియాలి. అలా తెలియకపోతే అక్కడ ప్రయోగింపబడ్డ ఛందస్సంజ్ఞ గౌణమే గాని ముఖ్యం కాదు అని గ్రహించాలి.

'మాత్రికఛ్ఛందస్సు,' 'అక్షరచ్ఛందస్సు' అని ఛందస్సు రెండు రకాలు. అక్షరాలతోపాటు గురులఘువులూపాలైన మాత్రలను కూడా లెక్కపెట్టవలసిన ఛందస్సుని మాత్రికచ్ఛందస్సు' అంటారు. మాత్రలతో నిమిత్తంలేకుండా అక్షరసంఖ్యను మాత్రమే గణించవలసిన ఛందస్సు అక్షరచ్ఛందస్సు అనబడుతుంది. వైదికచ్ఛందస్సులన్నీ అక్షరచ్ఛందస్సులే. ఉదాహరణకు సామవేదంలోని ప్రథమమంత్రం ఇది:

అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్య దాతయే। నిహోతా సత్సి బర్హిషి।

(సా. సం౧.౧.౧)

ఈ ఛందస్సును 'గాయత్రి' అంటారు. ఇందులో మూడు పాదాలూ, ఒక్కొక్క పాదానికి ౮ చొప్పున ౩x౮ =౨౪ అక్షరాలూ వుంటాయి. 'అగ్నిమీళే పురోహితం' అన్న ఋగ్వేద ప్రథమమంత్రం కూడా గాయత్రిచ్ఛందస్సే. ఛందస్సులలో గాయత్రి చాలా ప్రశస్తం. అందుకే కృష్ణభగవానుడు 'గాయత్రీ ఛందసామహమ్' (భ.గీ. ౧౦-౩౫) అని తన విభూతిగా గాయత్రిని పేర్కొన్నాడు.

అధికభాగం ఋగ్వేదంలోని మంత్రాలే సామవేదంలో సంగ్రహించబడ్డాయి. కాబట్టి ఋగ్వేదచ్ఛందస్సుల పరిశీలనవల్ల సామవేదచ్ఛందస్స్వరూపం కూడా గోచరిస్తుంది. పైన ఉదాహరింపబడిన సామవేద ప్రథమ మంత్రం ఋగ్వేదాంతర్గతమే

(ఋ. సం. ౬-౧౬.౧౦).

౨౪ అక్షరాలు గల 'గాయత్రి' మొదలు, ౧౦౪ అక్షరాలు గలఉత్కృతి అనే ఛందస్సు వరకూ మొత్తం ౨౧ ఛందస్సులు వేదాలలో ప్రయోగింపబడ్డాయి. ఇందులో ఒక ఛందస్సుకంటే మరొక ఛందస్సులో క్రమంగా నాలుగేసి అక్షరాలు ఎక్కువగా వుంటాయి. ఛందస్సుల పేర్లతోపాటు అక్షరసంఖ్యాక్రమం ఈ దిగువ సూచించినట్లు ఉంటుంది :

ప్రథమ సప్తకం	ద్వితీయ సప్తకం	తృతీయ సప్తకం
(౧) గాయత్రి-౨౪	(౮) అతిజగతి-౫౨	(౧౫) కృతి-౮౦
(౨) ఉష్ణిక్-౨౮	(౯) శక్వరి-౫౬	(౧౬) ప్రకృతి-౮౪
(౩) అనుష్టుప్-౩౨	(౧౦) అతిశక్వరి-౬౦	(౧౭) ఆకృతి-౮౮
(౪) బృహతి-౩౬	(౧౧) అష్టి-౬౪	(౧౮) వికృతి-౯౨
(౫) పంక్తి-౪౦	(౧౨) అత్యష్టి-౬౮	(౧౯) సంకృతి-౯౬
(౬) త్రిష్టుప్-౪౪	(౧౩) ధృతి-౭౨	(౨౦) అతికృతి-౧౦౦
(౭) జగతి-౪౮	(౧౪) అతిధృతి-౭౬	(౨౧) ఉత్కృతి-౧౦౪

పై పట్టికలో 'కృతి' మొదలు 'ఉత్కృతి' వరకుగల తృతీయ సప్తకంలోని ఛందస్సులు ఋగ్వేద (శాకల) సంహితలో కనిపించవు. యజుర్వేదంలో ఇవి కనిపిస్తాయి.

'గాయత్రి' మొదలు 'అత్యష్టి' వరకూ గల ౧౨ రకాల ఛందస్సులు సామవేదంలో వినియోగింపబడ్డాయి. ఆయా ఛందస్సులలో ఎన్నో అవాంతర భేదాలు ఉన్నాయి. ఈ భేదాలలో కూడా అనేకం మనకు సామవేదంలో కనిపిస్తాయి. ఒక్క పూర్వార్చికంలోనే మూడుకాండల్లోనూ కలిపి గాయత్రి ఇంచుమించు ౨౦౦ సార్లు ప్రయోగింపబడింది. బృహతి ౧౨౦ సార్లు ప్రయుక్తమయింది. ఇతరచ్ఛందస్సులు అంతకంటే తక్కువసార్లు ప్రయోగించబడ్డాయి.

౧. గాయత్రి :

గాయత్రిలో పాదనిచృత్, అతిపాదనిచృత్, వర్ధమానా, ప్రతిష్ఠా, వారాహీ, నాగీ, త్రిపాద్విరాట్ ఇత్యాదిగా అనేక భేదాలున్నాయి. ఉదాహరణకు - పాదానికి ౧౧ అక్షరాల చొప్పున మూడు పాదాలుండే ఛందస్సును 'త్రిపాద్ విరాట్' అంటారు. ఈ క్రింది సామవేదమంత్రం ఈ గాయత్రీభేదానికి చెందిందే:

అగ్నిం నరో దీధితిభిరరణ్యోర్హస్తచ్యుతం జనయత ప్రశస్తమ్।
దూరేదృశం గృహపతి మథర్యుమ్(సా. సం. ౧.౭.౧౦)

౨. ఉష్ణిక్ :

ఉష్ణిక్ ఛందస్సులో 'కకుబుష్ణిక్,' 'పుర ఉష్ణిక్' ఇత్యాది భేదాలున్నాయి. మూడుపాదాల్లోనూ ౮+౧౨+౮ = ౨౮ చొప్పున అక్షర సంఖ్య ఉంటే 'కకుబుష్ణిక్'

అంటారు. అలాకాక ౧౨+౮+౮ = ౨౮ అక్షరాలు చొప్పున ఉంటే 'పుర ఉష్ణిక్' అనబడుతుంది. కకుబుష్ణిక్ ఉదాహరణ:

యో న ఇదమిదం పురా ప్రవస్య ఆనినాయ తము వ స్తుషే।

సఖాయ ఇంద్ర మూతయే ।(సా. సం. ౫.౨.౨)

లౌకికఛన్దస్సుల్లో ప్రతిదానికీ నాల్గుపాదాలుంటాయి. అందువల్ల గాయత్రిలోని ౨౪ అక్షరాలూ ౬ అక్షరాలుగల నాలుగు పాదాలుగానూ, ఉష్ణిక్‌లోని ౨౮ అక్షరాలూ ౭ అక్షరాలుగల నాలుగు పాదాలుగానూ విభజింపబడి 'తనుమధ్యా' 'మదలేఖా' ఇత్యాది సంజ్ఞలతో వ్యవహరింపబడుతున్నాయి. లౌకిక ఛందోభేదాల స్వరూపం వృత్తరత్నాకరాది గ్రంథాలలో విశదంగా నిరూపింపబడింది.

౩. అనుష్టుప్ :

అనుష్టుప్ఛందస్సులలో ౪ పాదాల ఛందస్సులేకాక త్రిపాద్ అనుష్టుప్పులు గూడా వేదంలో ప్రయోగింపబడివున్నాయి. ఆయాపాదాలలోని అక్షరసంఖ్యను బట్టి 'పురస్తాద్బృహతి,' 'ఉపరిష్టాద్బృహతి' ఇత్యాదిగా చాలా అనుష్టుప్ - భేదాలున్నాయి.

ఆదికావ్యమైన రామాయణంలో అధికంగా అనుష్టుప్పే ప్రయుక్తమయింది. పురాణవాఙ్మయంలో ఎక్కువభాగం ఈ ఛందస్సులోనే వ్రాయబడింది. లౌకికానుష్టుప్పుల్లో ప్రతి పాదంలోను ౬వ అక్షరం లఘువుగా వుండాలి, (పంచమం లఘు సర్వత్ర) ఇత్యాదినియమాలు తర్వాతికాలంలో ఏర్పడ్డాయి.

౪. బృహతి :

బృహతీఛందస్సులో గూడా పాదసంఖ్యలోనూ, అక్షర సంఖ్యలోనూ వున్న భేదాన్ననుసరించి అనేక భేదాలు ఏర్పడ్డాయి. సాధారణ బృహతీఛందస్సుతోపాటు, 'సతోబృహతి,' 'ఉపరిష్టాద్‌బృహతి,' 'స్కంధోగ్రీవీ బృహతి' మొదలైనభేదాలు సామవేదంలో ప్రయోగింపబడ్డాయి.

౫. పంక్తి :

పంక్తిఛందస్సులో 'విష్టారపంక్తి' వంటి అవాంతర భేదాలు, త్రిష్టుప్‌లో 'విరాట్‌స్థానా' వంటి భేదాలూ సామసంహితలో అరుదుగా కానవస్తాయి. 'జగతీ' మొదలైన తరువాతి ఆరు ఛందస్సులలో కొన్నింట ఐదుపాదాలు, మరికొన్నింట ఏడు పాదాలు గూడా వుంటాయి. ఆయా పాదాలలోని అక్షరసంఖ్యా విషయంలో అనేకమతభేదాలున్నాయి. ఆయా భేదాలకు తగిన లక్ష్యాలు ఋగాదివేదాలలో అక్కడక్కడా కానవస్తాయి.

పైన పేర్కొన్న ౧౨ రకాల ఛందస్సులేకాక వివిధఛందస్సుల సమ్మేళనంవల్ల ఏర్పడే ప్రగాథఛందస్సులు గూడా సామవేదంలో విరివిగా వాడబడ్డాయి. ఇలాంటి ప్రగాథలు ఉత్తరార్చికంలోనే ఎక్కువగా కనిపిస్తున్నాయి.

విషమా బృహతీ + సమా సతో బృహతీ, విషమా కకుప్ + సమా సతో బృహతీ, బృహతీ + సతో బృహతీ, అనుష్టుప్ + గాయత్రీ (అనుష్టుమ్ముఖః ప్రగాథః), ఇలాంటివి సామసంహితలో ప్రయోగింపబడిన ప్రగాథలు.

ప్రగాథలంటే ఏమిటి ?

ఋక్ప్రాతిశాఖ్యం, ఋక్సర్వానుక్రమణీ, నిదానసూత్రం మొదలైన ప్రాచీన గ్రంథాలలో ప్రగాథఛందస్సుల వివరణ లభిస్తున్నది. రెండు లేక మూడు ఛందస్సులు ఇందులో ప్రగ్రథనం చేయబడుతాయి. కాబట్టి వీటికి ప్రగాథలని వ్యవహారం కల్గింది.

గాయత్రికంటే తక్కువసంఖ్యగల అక్షరాలతో గూడిన ఛందస్సులు (౧) ఉక్తా (౨) అత్యుక్తా (౩) మధ్యా (౪) ప్రతిష్ఠ (౫) సుప్రతిష్ఠ అని ఐదు ఉన్నాయి. వీటిలో క్రమంగా ౪,౮,౧౨,౧౬,౨౦ చొప్పున అక్షరసంఖ్య ఉంటుంది. ఈ ఐదు ఛందస్సులను 'ప్రాక్‌గాయత్రి పంచకం' అని వ్యవహరిస్తారు. ఋగ్వేదంలోగాని సామవేదంలో గానీ ఈ ఛందస్సులు ప్రయోగింపబడలేదు. అథర్వవేదంలోని ౨౦వ కాండలో వీటిని ప్రయోగించడంజరిగింది లోకంలో ఇవి ప్రయోగార్హాలా, కాదా అన్న విషయం మతభేదాలున్నాయి. వృత్తరత్నాకరం - తృతీయాధ్యాయంలో ఇతర అవాంతరభేదాలతో సహా మొదటనే నిరూపింపబడ్డాయి.

అక్షరసంఖ్యానియమాన్ని పాటించే వైదికఛందస్సులలో ఎక్కడైనా ఒకపాదంలో అక్షరసంఖ్య తగ్గితే వ్యూహంతో దాని పూర్తిచేసుకోవాలని ఛందశ్శాస్త్రకారులు సూచించారు.

లౌకిక సంస్కృతకావ్యాలలో ప్రయోగింపబడిన వివిధ ఛందస్సులకు మూలం వైదికఛందస్సులే. గ్రీకు లాటిన్ భాషలలోని ఛందస్సులు గూడా వైదికఛందస్సులతో అనేకవిధాల సామ్యం కలిగివున్నాయి.

వైశిష్ట్యం

'వేదానాం సామవేదోఽస్మి' (భ.గీ. ౧౦-౨౨) అని శ్రీకృష్ణుని మాట. ఇందువల్ల ఇతరవేదాలకులేని ప్రాశస్త్యం సామవేదానికున్నదని స్పష్టమవుతున్నది. మహాభారతంలోని అనుశాసనపర్వంలో కూడా 'సామవేదశ్చ వేదానాం' (౧౪-౩౧౭) అన్న ప్రశంస కనిపిస్తున్నది.

సామవేద ప్రశస్తికి ముఖ్యకారణం అందలి గాన స్వరూపమే. వృక్షానికి పుష్పం శోభ కల్గించినట్లే గానమయమైన సామవేదం వేద వాఙ్మయానికంతటికీ అపూర్వమైన సౌందర్యం

కల్గిస్తున్నది. అందువల్లనే 'సామవేద ఏవ పుష్పం' (౩.౩.౧) అని ఛాందోగ్యం ఈ వేదాన్ని పుష్పంతో పోల్చింది.

ఋక్కులకూ, సామవేదానికీ ఉన్న సంబంధం అత్యంత సన్నిహితం'యా ఋక్ తత్సామ' అన్న ప్రమాణాన్ని బట్టి ఋక్సంగ్రహామే సామవేదమని తెలుస్తున్నది.'సామాహమస్మ్యృక్ త్వం' (అ.సం ౧౪.౨.౭౧) అని అథర్వవేదం ఋక్ సామలను దంపతులుగా వర్ణించడం కూడా ఉంది. .

'సా చ అమశ్చేతి తత్సామ్నః సామత్వం' అని సామశబ్దం నిర్వచింపబడింది.'సా' అంటే ఋక్కు 'అమ' అంటే స్వరం. ఋక్కుతో సంబంధమున్న షడ్జాదిస్వరం ఎక్కడ ఉంటుందో అదే సామ. ఇతరవేదాలు కేవలం మంత్రమయాలు. సామవేదం ఋక్కుల నాశ్రయించి వున్నా ప్రధానంగా గానమయం. కేవల మంత్రాలకూ, కేవల గానానికీ సామసంజ్ఞ లేదు. గానాత్మకమైన మంత్రాలకే ఆపేరు చెల్లుతుంది. 'గీతిషు సామాఖ్యా'(మీ.ద. ౨.౧.౩౬) అన్న జైమిని సూత్రంలోని ఆంతర్యం ఇదే.

విభాగం :

సామవేదంలో పూర్వార్చికం, ఉత్తరార్చికం అని రెండు విభాగాలున్నాయి.'ఆర్చిక' మంటే ఋక్కులసమూహం అని అర్థం.

పూర్వార్చికంలోని మొదటి పన్నెండు దశకాలలో అగ్నిని స్తుతించే మంత్రాలూ, చివరి పదకొండు దశకాలలో సోమస్తుతిచేసే మంత్రాలూ, మధ్యలోని ౩౬ దశకాలలో ఇంద్రస్తుతిపరాలైన మంత్రాలూ చేర్చబడ్డాయి. దైవతకాండవిభాగాన్ననుసరించి వీటిని ఆగ్నేయ కాండం ఐంద్రకాండం, పావమానకాండం అంటారు.

స్వర చిహ్నాలు :

ఉదాత్తాది స్వరాలను గుర్తించడంలో ఋగ్వేద సామవేదాలకు తేడా ఈ క్రింది విధంగా పాటింపబడుతున్నది.

ఋగ్వేదంలో అధోరేఖతో నిర్దేశింపబడే అనుదాత్తస్వరం సామ వేదంలో'౩' అన్న సంఖ్యతో గుర్తింపబడుతుంది. ఋగ్వేదంలో అనుదాత్తానికంటే పరమైన ఉదాత్తానికి ఎలాంటి చిహ్నమూ వుండదు. సామవేదంలో అది '౧' అన్న అంకెతో నిర్దేశింపబడుతుంది. ఋగ్వేదంలో ఊర్ధ్వరేఖతో గుర్తింపబడే స్వరితస్వరం సామవేదంలో'౨' అన్న అంకెతో నిర్దిష్టమవుతుంది.

ఉదాహరణకు :

అగ్న ఆయాహి వీతయే (ఋ.సం. ౬.౧౬.౧౦)

౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్న ఆయాహి వీతయే (సా.సం. ౧.౧.౧)

ఈవిధంగా స్వర చిహ్నాలను ప్రదర్శించడంలో రెండు వేదాలకూ భేదమున్నా, ఉదాత్తాదిస్వరాలలో మాత్రం ఎలాంటి భేదమూ లేదు.

సామవేదంలోని పై చిహ్నాలు స్వరాన్ని నిర్దేశించటానికుపయోగించేవే కాని గాన నిర్దేశకాలు కావు. గానవిధానం సామగాన గ్రంథాలలో నిరూపింపబడివున్నది. సామగానానికి ముఖ్యకారణభూతాలైన మంత్రాలు మాత్రమే సామవేదంలో పై స్వరచిహ్నాలతో సంగ్రహింపబడ్డాయి.

శాఖలు :

వ్యాకరణ మహాభాష్యంలో పతంజలి సామవేదానికి వెయ్యిశాఖలున్నాయని చెప్పాడు. మరికొందరు పతంజలివచనం సామ సంహితలోని గానవైవిధ్యాన్ని మాత్రమే సూచిస్తుందిగాని శాఖా భేదాన్ని సూచించదని చెబుతున్నారు.'వర్త్మన్' శబ్దానికి'మార్గం,' అని అర్థమే గాని 'శాఖ' అని అర్థం లేదని వారి అభిప్రాయం. ఏది ఎలా ఉన్నా ఇతర వేదాలకంటే సామవేదానికి శాఖాభేదాలు చాలా ఎక్కువ అన్న విషయంలో సందేహం లేదు.

సామతర్పణ విధిలో (౧)రాణాయన (౨) శాట్యముగ్ర్య (౩) వ్యాస (౪) భాగురి (౫) ఔలుండి (౬) గౌల్గులవి (౭) భానుమానౌపమన్యవ (౮) కారాటి (౯)మశకగార్గ్య (౧౦) వార్షగవ్య (౧౧)కుథుమ (౧౨) శాలిహోత్ర (౧౩) జైమిని అనబడే పదముగ్గురు సామగానాచార్యులు పేర్కొనబడ్డారు..

కాలక్రమంలో ఇందలి అనేకశాఖలు లోపించాయి. పైశాఖలో మనకిపుడు (౧) రాణాయనీయ (౨) కౌథుమీ (౩) జైమినీయాలనేమూడు శాఖలకు సంబంధించిన సంహితలు మాత్రమే లభిస్తున్నాయి.

రాణాయనీయ - కౌథుమశాఖలలో గణనాపద్ధతిభేదమే కాని మంత్రభేదం లేదు. ఒకవర్గంవారు ప్రపాఠక - అర్ధప్రపాఠక - దశతి-భేదాలతో మంత్రాలను పరిగణిస్తే మరొక శాఖవారు అధ్యాయాలు ఖండాలు అనే భేదంతో లెక్కిస్తారు. ఒక్కొక్కచోట మాత్రం స్వరభేదమూ, పాఠభేదమూ కనిపిస్తాయి.ఉదాహరణకు - కౌథుమీయులు'హాఉ' అని ఉచ్చరిస్తే రాణాయనీయులు'హావు' అంటారు. 'రాఇ' 'రాయి' అనేచోట గూడా ఇంతే.'హో' ''హౌ'' ఇలాంటి ఉచ్చారణ భేదాలు గూడా వున్నాయి. జైమినీయ సంహితలో మాత్రం పాఠ భేదాలు ఎక్కువగా గోచరిస్తాయి.

స్వర ప్రయోగం:

౭ స్వరాలూ, ౩ గ్రామాలూ, ౨౧ మూర్ఛనలూ, ౪౯ తానాలూ ఇవన్నీ కలిసి స్వరమండలమవుతుందని నారదీయశిక్ష పేర్కొంటున్నది.

ఈ స్వరమండల పరిధిలోనే ఉద్గాతలు సామగానం చేస్తారు అలా చేసేటప్పుడు వికారం, విశ్లేషణం, వికర్షణం, అభ్యాసం, విరామం, స్తోభం అనే ఆరు సామవికారాలను వాళ్ళు ఉపయోగిస్తారు. గానసమయంలో వర్ణాలకు ద్విరుక్తి, దీర్ఘీకరణం మొదలైన మార్పులు ఈ సామవికారాలను ఆశ్రయించే జరుగుతాయి.

సామగానంలో సప్తస్వర ప్రయోగం సాధారణంగా అవరోహణ క్రమాన్ని అనుసరించి వుంటుంది. నారదీయశిక్షలో సామస్వర నిర్ణయం ఇలా చేయబడింది:

యః సామగానాం ప్రథమస్స వేణోర్మధ్యమః స్వరః।
యో ద్వితీయస్స గాంధారస్తృతీయస్త్వృషభః స్మృతః॥
చతుర్థః షడ్జ ఇత్యాహుః పంచమో ధైవతో భవేత్।
షష్ఠో నిషాదో విజ్ఞేయః సప్తమః పంచమః స్మృతః॥

పై స్వరాలను గమనించి స్వరనిపుణులైనవారు సామగానం చేస్తారు.

సామగానానికి సంబంధించిన గానగ్రంథాలు (౧) గ్రామగానం (౨) ఆరణ్యకగానం (3) ఊహగానం (౪) ఊహ్యగానం అనే పేర్లతో ప్రసిద్ధిచెందాయి. శాఖాభేదాన్ననుసరించి గాన సంఖ్యలో గూడా భేదాలున్నాయి.

సామగానంలో నైపుణ్యం సంపాదించటానికి గట్టి పరిశ్రమ అవసరం. అందుకే ఋగ్వేదం(౫.౪౪.౧౪) సోమరులు సామగానంలో ప్రావీణ్యం సంపాదించ లేరని చెబుతున్నది.

కవితాసౌందర్యం

ఒక వస్తువులోని సౌందర్యం మనం చూసే చూపును బట్టి అనుభూతిలోకి వస్తుంది. పలుకుబళ్ళు, రీతులు, వృత్తులు, భావాలు, భాష, శబ్దార్థాలంకారాలు మొదలైనవాటిలో ఉండే అమరూప్యాన్ని బట్టి ఆ రచనలోని కవితాసౌందర్యాన్ని మనం అవలోకించవచ్చు. ఇలాంటి పరిశీలన చేయడానికి కావ్యాల్లో అవకాశం ఎక్కువగా ఉంటుంది. అలా అని వైదికవాఙ్మయంలో ఆ అందచందాలు తక్కువ అని అనడానికి వీల్లేదు. లౌకికసాహిత్యానికి ఇందులోను అది ఒక అడుగు ముందే ఉంది. ఇప్పుడు ఎంతగానో పెరిగిన లౌకికవాఙ్మయానికి ప్రాచీన వైదికవాఙ్మయం పునాది లాంటిది.

కేవలం వైదికకర్మానుష్ఠానానికే పరిమితమై, యజ్ఞయాగాల్లో అక్కడక్కడ చదివే మంత్రాలుగానే ఆ వాఙ్మయాన్ని సంకుచిత భావంతో చూడటం సరైన పనికాదు. అందులోని సాహిత్యపరమైన సౌందర్యాన్ని మనం సందర్శించవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. చరిత్రకందని కాలంలోనే భారతీయుల భావనలు ఎంతో మృదువైనవి సరసమైనవని పాశ్చాత్యులు ఎంతగానో ప్రశంసించిన తరువాత కూడా మనం వేదాల్లో ఏముంది ? అని విస్తుపోతూ కళ్ళు తెరవక పోవడం విచారకరం.

ఏవో కొద్ది మంత్రాలు తప్ప సామసంహిత అంతా ఋక్కులమయమే. కాబట్టి పలుకుబళ్ళు, ఇతరభావనలు మళ్ళా ఇక్కడ ప్రస్తావించవలసిన పనిలేదు. వివరాలు ఆ సంహితనుంచే గ్రహించవచ్చు చమత్కారవంతంగా ఉండే కొన్ని శబ్దార్థాలంకారాలను పరిశీలిస్తూ, ఆ సంహిత సౌందర్యప్రవంతిలో కొద్ది బిందువులను మాత్రం ఇక్కడ మనం అనుభూతికి తెచ్చుకుందాం.

1. శబ్దాలంకారాలు :

శబ్దాలు ప్రబంధ బాహ్యస్వరూపాన్ని తీర్చిదిద్దుతాయి. ఒక దివ్యసుందరమూర్తిలో కనబడే అందచందాలు, వంపుసొంపుల వయ్యారాలు ఒక చూపులోనే అందరినీ ఆకట్టుకొన్నట్టు మృదు మధురంగా చక్కని ఊపుతో ప్రయోగింపబడ్డ శబ్దపరంపర చెవిని బడినంతమాత్రానే శ్రోతలను ఆకర్షిస్తుంది. శబ్దపరమైన ఈ ఆకర్షణ ఈనాడు మనకు కొత్త కాదు. వేదకాలంనాటికే అది మానవుల అనుభూతికి అందింది. మిగత సంహితల్లో లాగానే సామసంహితలో కూడ మనకు ఇలాంటి శబ్దాలంకారాలు కుప్పలు తెప్పలుగా కనబడుతున్నాయి.

(౧) వృత్త్యనుప్రాస :

ఒకే హల్లు అనేకమార్లు వస్తే సామాన్యంగా అది వృత్త్యను ప్రాస అవుతుంది. ఈ క్రింది మంత్రంలో 'య' 'త' అనే అక్షరాలు అనేకసార్లు ఆవృత్తిని పొంది చక్కని వృత్త్యను ప్రాస ఏర్పడింది. చూడండి-

సఖాయ ఆ నిషీదత పునానాయ ప్రగాయత
శిశుంన యజ్ఞైః పరి భూషత శ్రియే॥ (ఉ. ౪.౧౨.౧)

అలాగే ఈ క్రింది మంత్రాల్లో 'స' 'ర' 'వ' మొదలైన అక్షరాలు ఎన్నో సార్లు ఆవృత్తమై చెవికింపైన చక్కని వృత్త్యను ప్రాసను సంతరిస్తున్నాయి. అంతేకాక 'వాజ్యక్షాః' సహస్ర అనే పదాలు రెండుసార్లు ప్రయోగింపబడి చక్కని లాటానుప్రాసను కూడా మనకందిస్తున్నాయి. చూడండి.

ప్ర వాజ్యక్షాః సహస్రధారస్తిరః పవిత్రం వి వారమవ్యమ్।
స వాజ్యక్షాః సహస్రరేతా అద్భిర్మృజానో గోభిః శ్రీణానః॥ (ఉ. ౪.౨.౧౦.౧)

ఒక్క వృత్త్యనుప్రాస మాత్రం కాక, ఇటు లాటాను ప్రాస అటు ఛేకానుప్రాస కూడా ఒకే మంత్రంలో ఇమిడి వివేచకులకు ఎంతో ఆనందాన్నందించే ఈ క్రింది మంత్రం శబ్దాలంకారప్రస్తావనలో మనం తప్పక చూడదగింది :

ఇమా ఉత్వా సుతేసుతే నక్షన్తే గిర్వణో గిరః గావో వత్సం న ధేనవః॥ (పూ.

౩.౧.౮) ఇందులో 'సుతే సుతే' అవటంలో లాటానుప్రాస, 'గిర్వణో గిరః' అవటంలో ఛేకానుప్రాస, మూడవపాదంలో 'వ' అనే అక్షరం మూడు సార్లు ఆవృత్తం కావడంలో వృత్త్యనుప్రాస, ఇలా ఈ సామలో అనుప్రాసత్రయం మన చెవులకు విందు చేస్తున్నది.

(౨) లాటానుప్రాస:

అర్థభేదం లేకుండా తాత్పర్యభేదం మాత్రముండేటట్లు ఒక పదం రెండుసార్లు ప్రయోగింపబడితే అది లాటానుప్రాస అనే శబ్దాలంకారం అవుతుంది.

ఇలాంటివే కాక ఇంకా అనేకరకాల లాటానుప్రాసలుసామసంహితలో అడుగడుగునా కనబడతాయి. సంగ్రహంగా కొన్నింటిని మాత్రమే ఇక్కడ ఉదాహరిస్తున్నాము.

యజ్ఞా యజ్ఞా వో అగ్నయే గిరా గిరా చ దక్షసే।
ప్రప్ర వయమమృతం జాతవేదసం ప్రియం మిత్రం న శంసిషమ్॥
(పూ. ౧.౪.౧)

ఈ మంత్రంలో 'యజ్ఞా యజ్ఞా' అని 'గిరా గిరా' అని రెండు సార్లు ఒకే పదం అర్థభేదం లేకుండా ప్రయోగింపబడటం ఒకవిధమైన లాటానుప్రాస. అలాగే 'పాహి' అనే పదం నాలుగుసార్లు ప్రయోగింపబడి ఈ క్రింది మంత్రానికి ఎంత చక్కని ఊపును తీసుకువచ్చిందో ఒకసారి గమనించండి:

పాహి నో అగ్న ఏకయా పాహ్యూతత ద్వితీయయా।
పాహి గీర్భిస్తిసృభిరూర్జాం పతే పాహి చతసృభిర్వసో॥ (పూ. ౧-౪-౨)

అర్థభేదం లేకుండా భద్ర' పదాన్ని, 'వృష' పదాన్ని చాలాసార్లు ప్రయోగిస్తూ వినడానికి ఎంతో హాయిని కలిగించే ఈ సామ మంత్రాలు ఎంత సుందరంగా ఉన్నాయి!

భద్రో నో అగ్నిరాహుతో భద్రా రాతిః సుభగ భద్రో అధ్వరః।
భద్రా ఉత ప్రశస్తయః ॥ (పూ. ౨.౨.౫)
వృషా సోమ ద్యుమాం అసి వృషాదేవ వృషవ్రతః।
వృషా ధర్మాణి దధ్రిషే॥ (పూ. ౬.౨.౮)

ఇలాగే ఒకే పదాన్ని చాలాసార్లు ప్రయోగిస్తూ లాటాను ప్రాసల నందించే మంత్రాలను ఎన్నింటినో మన మీ సంహితలో చూడవచ్చు.

మహామనీషులైన మహర్షుల అలౌకిక దర్శనానికందిన మంత్రాలలో ఏనాడో ఇన్ని అలంకారాలు ఇమిడి ఉండడం నిజంగా మన భాగ్య విశేషం.

(౩) ఛేకానుప్రాస:

విభిన్న మైన అర్థాలుగల రెండక్షరాలు మధ్యలో వ్యవధానం లేకుండా వెంటవెంటనే ప్రయోగింపబడితే అది ఛేకానుప్రాస అవుతుంది. ఈ క్రిందిమంత్రంలో 'ఇన్ద్ర' పదం మూడుసార్లు ప్రయుక్తమై లాటానుప్రాస అమరగా, దానికి అర్కేభిరర్కిణః అని ఛేకానుప్రాస ఎంత సౌందర్యాన్ని సంతరిస్తున్నదో చూడండి:

ఇన్ద్రమిద్ గాథినో బృహదిన్ద్ర మర్కేభిరర్కిణః ఇన్ద్రంవాణీరనూషత ॥ (పూ. ౩.౧.౫)

ఇలాగే వృత్త్యనుప్రాసతో కలసిన లాటానుప్రాసలు కూడా ఈ సంహితలో ఎన్నో ఉన్నాయి.

ఎన్నో పదాలు అర్థభేదం లేకుండా ఒకే వరుసలో అలాగే ప్రయోగింపబడటం ఈ క్రింది మంత్రంలో స్పష్టంగా కనబడుతుంది.

తరత్స మన్దీ ధావతి ధారా సుతస్యాన్ధసః తరత్ స మన్దీ ధావతి ॥
(పూ. ౬.౨.౪.)

'జనితా' అనే పదాన్ని ఏడుసార్లు ప్రయోగిస్తూ శ్రోతలను అట్టే ఆకర్షిస్తున్న ఈ క్రింది మంత్రం ఎంత వీనులవిందుచేస్తున్నదో గమనించండి:

సోమః పవతే జనితా మతీనాం జనితా దివో జనితా పృథివ్యాః
జనితాగ్నేర్జనితా సూర్యస్యజనితేన్ద్రస్య జనితోత విష్ణోః ॥ (ఉ. ౩.౬.౫)

(౪) యమకం:

అర్థభేదంతో అక్షరాల సమూహం మళ్ళా మళ్ళా ప్రయోగింపబడితే అది యమకమనే శబ్దాలంకారం. అక్షరసమూహం ఆవృత్తి కావడంతో మధ్య వ్యవధానం ఉండటమే ఛేకానుప్రాసకు దీనికి భేదం.

ఇలాంటి యమకాలు ఈ సంహితలో ఎక్కువగా కనపడవు. ఈ క్రిందిమంత్రం చూడండి:

అంజతే వ్యంజతే సమంజతే క్రతుం రిహన్తి మధ్వాభ్యంజతే ॥

ఇక్కడ 'అంజతే' అనే పదం వ్యవధానంతో నాలుగుసార్లు ప్రయోగింపబడి చక్కని యమకశోభను సంతరించింది. ఇలాగే లాటానుప్రాసతో కలిసిన యమకప్రయోగం చూడండి:

పవ్యస్వ్యమిత్ సోతార ఆ ధావత మద్యాయ।
సోమం వీరాయ శూరాయ॥(పూ. ౨.౩.౯)

'వాత' అనే అక్షరసమూహం వ్యవధానంతో రెండుసార్లు ప్రయుక్తమై యమకంగా ఏర్పడగా 'భు' అనే వర్ణం ఆవృత్తమై వృత్త్యనుప్రాసగా మంచి ఆకర్షణను కలిగించిన ఈ క్రిందిమంత్రం పరిశీలించండి:

వాత ఆ వాతు భేషజం శమ్భు మయోభు నో హృదే ప్రన ఆయూంషి తారిషత్ ॥
(పూ. ౨.౯.౧౦)

౨. మకుటాలు :

తరువాతకాలంలో ఎంతో విస్తరించిన శతకవాఙ్మయానికి బీజాలు ఋగ్వేదంలో లాగానే సామవేదంలో మనకు కనబడతాయి. చాలా మంత్రాల చివరిపదాలు ఒకేరకమైన వాక్యంతో పూర్తి కావడం ఇక్కడ గమనార్హం. సామసంహితలో ఇలాంటి మకుటాలుగల మంత్రసమూహాలు సుమారు ఆరు కనబడతాయి. ఆ దశతిలో ఎన్ని మంత్రాలు ఒకే మకుటంతో ఉన్నాయనేది అంత ముఖ్యమైన విషయంకాదు. కాని ఒకే రకమైన వాక్యాన్ని ఆవృత్తి చేస్తూ ఏకొన్ని మంత్రాలు నడిచినా అదొక ప్రత్యేకమైన శోభను కలిగిస్తుందనడంలో అతిశయోక్తిలేదు. ఆమకుటాలనారింటిని ఇక్కడ ఉదాహరిస్తున్నాను. చూడండి.

౧. అథావో వస్యసస్కృధి ఉ. ౪.౨.౧-౧౦
౨. తరత్స మన్దీ ధావతి ఉ. ౪.౨.౧-౪
౩. వసు స్పార్హం తదా భర ఉ.౪.౩.౧-౩
౪. ఇన్ద్రాగ్నీ తస్య బోధతమ్ ఉ. ౪.౩.౧-౩
౫. మదేషుసర్వధా అసి ఉ. ౪.౬.౧-౩
౬. సాన్తమా పురుస్పృహమ్ ఉ. ౪.౯.౧౦

౩. అర్థాలంకారాలు :

అలంకారశాస్త్రంలో ఎన్నెన్నో అర్థాలంకారాలు చెప్పబడ్డాయి. వేదకాలంనాటికే ఈ అలంకారాలకొక స్వరూపం ఏర్పడింది. కాకపోతే ఇన్ని వైవిధ్యాలు ఆనాడు లేకపోవచ్చు. కాలక్రమేణ మానవుడు తన బుద్ధిబలంతో అలంకారశాస్త్రంలో ఎన్నో విలక్షణమైన విభాగాలను చేశాడు. సామసంహితలో ఎన్నో అర్థాలంకారాలున్నాయి. మచ్చుకు కొన్నింటినిమాత్రం సంగ్రహంగా ఇక్కడ పరిశీలిస్తాం

౧. ఉపమా :

ఆనాటికీ ఈనాటికీ ఉపమాలంకారం అలంకారాలన్నింటికి మూలభూతమైందనడంలో ఎవరికీ అభిప్రాయభేదం లేదు. అలాంటి ఉపమలు ఈ సంహితలో ఎన్నో కనబడతాయి చూడండి.

తం వః సఖాయో మదాయ పున్యమభి గాయత శిశుంన హవ్యైః స్వదయన్త గూర్తిభిః ॥
(ఉ. ౪..౧)

ఈ సామలో చక్కని ఉపమాప్రయోగం కనబడుతోంది

"ఓ ఋత్విక్కులారా! మీరు సోమదేవతను చక్కగా స్తుతి చేయండి అని చెప్పి లవేకాలంకారాలతోను, పాలతోనూ చిన్నపిల్లవానిని సంతోషపెట్టి ప్రసన్నుణ్ణిగా చేసుకున్నట్లు ఈ దేవతను యజ్ఞాలతోను, హవిస్సులతోను, స్తుతులతోను ప్రసన్నుణ్ణిగా చేసుకోండి" అనే భావంకల ఈ సామలో "శిశుంన" అనే పదంద్వారా రమణీయమైన ఉపమానాన్ని అందించారు. ఇక్కడ 'న' అనేది ఉపమా వాచకం.

సంవత్స ఇవ మాతృభిరిన్దురిన్వానో అజ్యతే దేవావీర్మదో మతిభిః పరిష్కృతః॥
(ఉ. ౪.౬.౨)

లేగదూడను తల్లి ఆవు ఆప్యాయంగానాలుకతో నాకుతూ తడిపివేస్తుంటుంది. దేవరక్షకుడు, మదకరుడు, బాగా అలంకరించుకొన్న ఈ సోముడు అలాగే మన నాలుకంపైనుంచి పుట్టిన స్తుతులచేత తడిపి వేయబడుతున్నాడు. చూడండి ఉపమానం ఎంత ఆర్ద్రంగా ఉందో!

౨ మాలోపమ :

ఉపమేయం ఒకటిగానే ఉండి ఉపమానాలు మాత్రం మాలలాగా ఒకటికంటే ఎక్కువగా ఉంటే అది మాలోపమ. ఈ క్రింది మూడు సామలలో ఎలాంటి మాలోపమలున్నాయో ఒక్కసారి పరిశీలించండి.

ప్ర స్వానాసో రథా ఇవార్వన్తో న శ్రవస్యవః సోమాసో రాయే అక్రముః ॥
(ఉ. ౪.౨.౧.౪)

హి న్వానాసో రథా ఇవ దధన్విరే గభస్త్యోః భరాసః కారిణామివ ॥ (ఉ. ౪.౨.౧.౫)

రాజానో న ప్రశస్తిభిః సోమాసో గోభిరంజతే యజ్ఞో న సప్త ధాతృభిః ॥
(ఉ౪.౮.౬)

ఈ మూడు సామల్లోను ఉపమేయం సోమరసం. అది ప్రతి సామలోను రెండు ఉపమానాలతో పోల్చబడింది. కనుక ప్రతిసామ మాలోపమకు లక్ష్యమవుతున్నది చూడండి:

చప్పుడు చేస్తూ వస్తున్న రథాల్లాగ గుఱ్ఱాల్లాగ సోమలతలో మంచి పిండబడే సోమరసాలు వస్తున్నాయి.

యాగభూమికి తరలి వస్తున్న రథాల్లాగ, సంభారాలను మోసుకువస్తున్న ఋత్విక్కుల్లాగ, ఋత్విక్కుల భుజాలపై సోమరసాలు ధరింపబడ్డాయి.

మంచిస్తుతులచే రాజుల్లాగ, ఏడు హోత్రాలచేత యజ్ఞంలాగా సోమరసాలు ఆవుపాలచేత సంస్కరింపబడుతున్నాయి. ఈ ఉపమానాలు పరిశీలిస్తే ఎంతో లోతైన భావన వాటివెనక ఉన్నట్లు మనకర్థమవుతుంది.

౩. ఉల్లేఖం :

ఒకే వస్తువు అనేక విధాలుగా చెప్పబడితే అది ఉల్లేఖాలంకారమౌతుంది. ఒకరకమైన ఉల్లేఖం ఈ క్రింది సామలో కనబడుతుంది:

బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషో మృగాణామ్।
శ్యేనో గృధ్రాణాం స్వధితిర్వనానాంసోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్ ॥

(ఋ. ౩.౧.౯.౨)

'సోముడు దేవతలకధిపతి, కవులలో శ్రేష్ఠుడు, విప్రుల్లో ఋషి, మృగాల్లో మహిషం, పక్షుల్లో డేగ, శస్త్రాల్లోస్వధితి అనే కత్తి అని అనేక విధాలుగా చెప్పడం వల్ల ఇది ఒక ఉల్లేఖాలంకారమౌతుంది.

౪. స్వభావోక్తి :

జాతి గుణ క్రియాదులు ఉన్నవి ఉన్నట్లే చక్కగా వర్ణింపబడటమే స్వభావోక్త్యలంకారం. ఈ సామలో చూడండి ఎంత చక్కని స్వభావోక్తి కనపడుతుందో!

అయం దక్షాయ సాధనోఽయం శర్ధాయ వీతయే।అయం దేవేభ్యో మధుమత్తరః సుతః

(ఋ. ౪.౬.౩)

ఈ సోమరసం బలానికి సాధనం. దేవతలకు రుచికరమైన ఆహారం. ఇది మంచి వేగాన్ని కలిగిస్తుంది. చక్కగా పిండబడ్డ ఈ రసం మధురాతిమధురంగా ఉండి దేవతలను మైమరిపిస్తుంది. ఇలా సోమరసస్వభావం చక్కగా వివరింపబడటం వల్ల ఇది స్వభావోక్త్యలంకారమని చెప్పవచ్చు.

సామసంహితలో ఉన్న చాలా మంత్రాలు కొద్ది తేడాలతో ఋక్సంహితలోను దొరుకుతాయి. ఇక్కడ పేర్కొన్న మంత్రాలు సోమసంహితలోను ఉండటంచేత వీటిని ఆ సంహితలోనివిగానే ఉదాహరించడం జరిగింది.

ఇలాగే సామసంహితలో కవితాసామగ్రి ఎంతగానో మనకు దొరుకుతుంది. నిజంగా సామగానం ఎంతో హాయినిస్తుంది. సామగానంకంటే మధురమైంది సోమపానం. సోమపానంకంటే అతి మధురమైంది సామకవితా సౌందర్యామృతరసపానం. ఒక్కసారైనా ఆ సౌందర్యాన్ని అనుభూతిలోకి తెచ్చుకోలేకపోతే ఈ జన్మకు పరమార్థం శూన్యం.

ఆర్చికలు - సంగ్రహపరీక్ష

సామవేదసంహితలు ఒకప్పుడు అనేకములుండెనని చెప్పుదురు. పురాణములందు ఈ సంహితలు సహస్రముగా పేర్కొనబడినవి. 'సహస్రాధ్వా సామవేదః' అని సర్వానుక్రమణిలో తెల్పబడియున్నది. అయినను కౌథుమీశాఖ, రాణాయనీశాఖ, జైమినీయ శాఖ అను మూడు మాత్రమే మనకిప్పుడు దొరకుచున్నవి. కొందరీ సంహిత ఏడు శాఖలైనదనియు. వానిలో కడపటి రాణాయనీయశాఖ మరి తొమ్మిది శాఖలుగా విస్తరిల్లినదనియు, అందు కౌథుమీశాఖ ఘూర్జరదేశమునందును, జైమనీయశాఖ కర్ణాటకదేశమందును, రాణాయనీయశాఖ మహారాష్ట్ర, ఆంధ్రప్రదేశములందును ఎక్కువగా వ్యాపించినవనియు చెప్పుచున్నారు.

వీనిలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధమైన కౌథుమీశాఖ రెండు భాగములుగా విభజింపబడినది. ఈ భాగములకు' ఆర్చిక' లని పేరు. ఆర్చిక అనగా ఋక్కుల సమూహము. మొదటిదానికి పూర్వార్చిక అనియు, రెండవదానికి ఉత్తరార్చిక అనియు పేర్లు.

పూర్వార్చిక ఆరు ప్రపాఠకములుగా విభజింపబడినది. ఒక్కొక్క ప్రపాఠకము మరల రెండేసి అధ్యాయములుగను, ఒక్కొక్క అధ్యాయము అయిదేసి దశతులుగను విభజింపబడినవి 'దశతి' అనగా పది ఋక్కుల సమూహము. ఆరవప్రపాఠకమునందలి రెండవ అధ్యాయమున నాలుగుదశతులు మాత్రమే ఉన్నవి. ఈ విధముగా పూర్వార్చికలో మొత్తము ఆరు ప్రపాఠకములు, పన్నెండు అధ్యాయములు, ఏబదితొమ్మిది దశతులు ఉన్నవి. కొన్ని దశతులలో పూర్తిగా పది ఋక్కులు లేనికారణమున కాబోలు పూర్వార్చిక యందలి మొత్తము ఋక్కుల సంఖ్య ౫౮౫ గా చెప్పబడినది.

ఉత్తరార్చికలో తొమ్మిది ప్రపాఠకములున్నవి. మొదటి అయిదు ప్రపాఠకములందును రెండేసి అధ్యాయములును, చివరి నాల్గు ప్రపాఠకములందును మూడేసి అధ్యాయములును కలవు. మొత్తము అధ్యాయముల సంఖ్య ౨౨. ఋక్కుల సంఖ్య ౧౨౨౫. కొందరు పరిశీలకులు దీనికి ఏబది యైదు మంత్రములతో కూడిన 'ఆరణ్యక కాండమును,' పది ఋక్కులతో కూడిన "మహానామ్న్యార్చిక"ను చేర్చియుండిరి. ఈ విధముగా మొత్తము ఋక్కుల సంఖ్య ౧౮౭౫ అగును. కొందరు మొత్తము ఋక్కుల సంఖ్య ౧౮౧౦యే అనియు అందుండి పునరుక్తములను తొలగించినచో మొత్తము ౧౫౪౯ ఋక్కులుండునినియు చెప్పుచున్నారు దీనిలో ౭౫ తప్ప మిగిలినవన్నియూ ఋగ్వేద సంహితయందలివే. ముఖ్యముగా అవి ౮-౯ మండలములనుండి గ్రహింపబడినవి.

ఇందలి పెక్కుఋక్కులు గాయత్రీ ఛందమునందును, కొన్ని గాయత్రి, జగతి పాదములతో కూడిన ప్రగాథచ్ఛందము నందును కలవు. ఈ ఛందములలోని గేయములన్నియూ మొదటి నుండియూ గానమున కుద్దేసింపబడినవే. ఋగ్వేదమున లేని

౭౫ ఋక్కులును, కొన్ని ఇతర సంహితలనుండియు, కొన్ని వివిధ కర్మకాండ గ్రంథములనుండియూ గ్రహింపబడినవి.

వానిని దర్శించిన ఋషులు శ్రుతర్షి, తృణపాణి, వార్ష హవ్యుడు, ముక్తవాహ ద్వితుడు, ఆయుట్ స్వాహి మున్నగువారు. ఇక సామవేద సంప్రదాయ ప్రవర్తకులనేకులు. వంశ బ్రాహ్మణము గ్రంథము వీ ఋషి పట్టికలు ఇచ్చినది. మొదటిదానిలో ౬౨ గురువు రెండవదానిలో ౧౫ గురువును కనవత్తురు. వీరుగాక సామగానాచార్యులు సామగాన ప్రవచన కర్తలు మరికొందరు కలరు.

ఋగ్వేదమునుండి గ్రహింపబడిన ఋక్కులు కూడా అందలి క్రమమునుసరించి కాక అవి ఉపయోగింపవలసిన యతకర్మల కనుగుణముగా సేకరింపబడినవి. ఈ ఋక్కులకును మనకిప్పుడు లభించు ఋగ్వేదమునందలి ఋక్కులకును కొన్ని పాఠభేదములు కనిపించును పాడునపుడు కొన్ని అక్షరములను దీర్ఘీకరించుటచేతను పునరుక్తము చేయుటచేతను, అధికముగా చేర్చుటచేతను, ఋత్విజుల సౌకర్యమునకై ఏర్పడిన స్వరభేదములచేతను అవి మార్పుచేయబడి ఉన్నవి.

పూర్వార్చికయందలి ఋక్కుల క్రమమునుసరించు గాన గ్రంథములు రెండు కలవు. వీనికి 'గ్రామ గేయ గాన గ్రంథము,' "అరణ్య గాన గ్రంథము" అని నామములు. 'ఊహగానము', 'ఊహ్యగానము' అను నామములుగల మరి రెండు గానగ్రంథములు ఉత్తరార్చికయందలి ఋక్కులననుసరించుచున్నవి. ఉత్తరార్చికయందలి ఋక్కులు పూర్వార్చికయందలి ఋక్కులకంటే ఎక్కువ సక్రమముగా నుండి త్రిపదములుగా కూర్పబడినవి. వీనియందలి మొదటి పాదము సాధారణముగా పూర్వార్చిక యందుండిన ఋక్కుయొక్క పునరుక్తిగానే గోచరించును.

యజుర్వేదమునందలి మంత్రములవలనే సామవేదమునందలి ఋక్కులను సోమయాగ సందర్భమున పఠించుటకుద్దేశింపబడినట్టివే. ఋగ్వేదమునందలి ఉపయోగింపబడిన సందర్భమునకును ఇందలి సందర్భమునకును సాదృశ్యముండదు. వాని ప్రాముఖ్యము ప్రత్యేక కర్మలకు సంబంధించి యుండుటచే వానిలో ఒండొంటికి అంతర్గమైన సంబంధం అంతగా కనిపించదు స్వరముల విషయముకూడా వీనికిని ఋగ్వేదములందలి వానికినీ చాలా భేదముగోచరించును. అందుచే సామవేదమును సోమయాగ సందర్భమున ఉద్గాతలను ఋత్విజులు పఠించు ఋక్కుల సముదాయము అని చెప్పవచ్చును. పైన పేర్కొనబడిన గాన గ్రంథములందలి ఋక్కుల సంఖ్యను వానిని గానము చేయు విధానమును అనుసరించి పెంపొందింపవచ్చును. (పూర్వార్చికయందలి మొదటి ౧౨ దశతులును అగ్నికిని, చివరి దశతులు సోమునికిని, మధ్యనున్న ౩౬ దశతులును సోమపాయి అయిన ఇంద్రునికిని సంబోధింపబడినవి). ఉత్తరార్చికలో పునరుక్తము చేయబడిన పూర్వార్చికయందలి ఋక్కులకును ఋగ్వేదమునందలి ఋక్కులకును సన్నిహితతర సంబంధము కనిపించును. ఋగ్వేదమునందలి ఋక్కులచే ప్రత్యేకముగా ప్రభావితములైన ఉత్తరార్చికయందలి ఇతర ఋక్కులతో సామరస్యము కల్పించుటకై అవి అట్లు మార్పబడి ఉండునని ఊహింపవచ్చును.

పూర్వార్చికయందలి ఋక్కులకును ఋగ్వేదమునందలి వానికిని ఎక్కువ భేదముండుటకు అవి మొదట ఋగ్వేదమునుండి సంగ్రహింపబడిన తరువాత స్వతంత్రమును ప్రత్యేకమునైన సంప్రదాయమును అనుసరించి పఠింపబడి ఉండుటయే కారణమై ఉండును. శతపథబ్రాహ్మణమునందలి ఉత్తర భాగము వెలసినప్పటికే సామవేదపూర్వార్చికయందలి భాగములు ప్రచారమునందు ఉండెననుటకు సూచనలున్నవి. యజుర్వేదమునందలి తైత్తిరీయ వాజసనేయ సంహితల కంటే సామవేదము ప్రాచీనతరమనుటకు వాజసనేయమునందు ఋగ్వేదమునందలి ఋక్కులకంటే భిన్నములైన పాఠములుగల సామవేదభాగములు కనిపించుటయే నిదర్శనము.

ఋగ్వేద సామవేదములందలి ఋక్కులలోని పాఠభేదములకు వాని ఉపయోగమునందలి భేదమే హేతువు. సామవేదమునందలి ఋక్కుల ప్రధానప్రయోజనము సంగీతమే. పూర్వోత్తరార్చికలు రెండును ఆ సంగీతమును బోధించుటకే ఉద్దేశింపబడినవి. ఉద్గాతయైన ఋత్విజుడుగా ఉండగోరు పండితుడు ఆర్చికల ద్వారా ముందు సంగీతమును నేర్చుకొనవలయును. అప్పుడే అతడు యాగసమయము నందు పాడవలసిన విధమున వానిని గానముచేయజాలును.

పూర్వార్చికయందలి ౫౮౫ ఋక్కులందును వివిధరాగము లిమిడి యున్నవి.

సామము పదము సాధారణముగా వేదమునకే వాడబడుచున్నను 'రాగము' లేక 'గానము' అనియే దాని నిజమైన అర్థము. వేదతత్త్వవేత్తలు ఋక్కునకును గానమునకునుగల సంబంధము తెల్పుచు ఋక్కునుండియే గానము పుట్టినదని చెప్పుదురు. దీనినిబట్టి ఋక్కును రాగమునకు యోని అనియు వారు తెల్పుదురు, ఏదైన ఋక్కును వివిధ రాగములతో పాడుటకును, పెక్కుఋక్కులను ఒకేరాగమున పాడుటకును అవకాశమున్నను కొన్నిఋక్కులను ప్రత్యేక రాగములకే యోనులని వర్ణింతురు. పూర్వార్చికయందలి ౫౮౫ ఋక్కులను వివిధములైన (సుమారు రెట్టింపు ౧౧౮౦) రాగములలో పాడవచ్చును.

ఉత్తరార్చికలో ౪౦౦ మంత్రములున్నవి. ఒక్కొక్క మంత్రమున మూడేసి ఋక్కులుండును. వీనినుండియే యాగసమయములందు పాడబడు స్తోత్రములను

ఎన్నుకొందురు. పూర్వార్చికలోని ఋక్కులు కొన్ని ఛందః క్రమమును అనుసరించియు, కొన్ని అవి ఉద్దేశింపబడిన ఇంద్రాగ్ని సోమాది దేవతలను అనుసరించియు కూర్చబడియుండ, ఉత్తరార్చికయందలి ఋక్కులు ముఖ్యములైన యాగముల క్రమమును బట్టి కూర్చబడినవి. ఒక్కొక్క స్తోత్రమున సాధారణముగా మూడేసి ఋక్కులుండును అవి పూర్వార్చికలో బోధింపబడిన రాగమును అనుసరించి గానము చేయబడును. ఒక విధముగా ఉత్తరార్చికలో స్తుతిపూర్వకములైన ఋక్కుల పాఠములుండునవియు వానిని గానము చేయు రాగములంతకు ముందే సిద్ధయుంపబడి ఉండునవియు భావింపవచ్చును దీనినిబట్టి పూర్వార్చిక కంటె ఉత్తరార్చిక అర్వాచీనమని తెలిసికొనవచ్చును. కాని పూర్వార్చికలోని కొన్నిరాగములు ఉత్తరార్చికయందలి మంత్రములలో ఉపయోగింపబడవు. అట్లే ఉత్తరార్చికయందలి కొన్ని స్తోత్రములను పాడుటకనువైన రాగములు పూర్వార్చికలో కనబడవు. సాధారణముగా ఉద్గాత ముందు పూర్వార్చికను అధ్యయనముచేసి తరువాత ఉత్తరార్చికను నేర్చుకొనును.

పూర్వోత్తరార్చికలు రెండింటను పండితులు పఠించుక్రమమును అనుసరించి పదపాఠములుండును. ప్రాచీనకాలమున వానిని మౌఖికముగాకాని జంత్రముల ద్వారా కాని నేర్పెడివారు. తరువాతగానగ్రంథములు వెలువడి ఉండును. అందు ఎచ్చట అక్షరములనుదీర్ఘము చేయవలెనో, ఎచ్చట పునరుక్తములు చేయవలయునో, ఎచ్చట స్తోభములనబడుహోయి హావా, అను పదములను చేర్చవలయునో తెల్పబడును. గానస్వర నియమములను అనుసరించి గానము చేయబడుటచే సామగానము వీనుల విందుగా ఉండును.

నారదశిక్షలోని కొన్నిశ్లోకములు సామము నందలి స్వరములు భారతీయ సంగీతశాస్త్రము నందలి సప్తస్వరములకు సరిపడుచున్నవని తెల్పుచున్నవి. సామమునందలి ప్రథమ స్వరము మధ్యమమునకును (మ), ద్వితీయస్వరము గాంధారమునకును, (గ), తృతీయస్వరము ఋషభమునకును (రి), చతుర్థస్వరము షడ్జమునకును (స), పంచమ స్వరము ధైవతమునకును (ధ), షష్ఠస్వరము నిషాదమునకును (ని), సప్తమస్వరము పంచమమునకు (ప) సరిపడును. సామమునందలి ప్రథమాది స్వరములు సంగీత శాస్త్రమునందలి సప్తస్వరములకును సరిపడు క్రమము క్రింద చూపింపబడుచున్నది.

౧ ౨ ౩ ౪ ౫ ౬ ౭

మ గ రి స ధ ని ప

ఇవే సరిగమపధని అను సప్తస్వరములు. వీనిని సామగాన పద్ధతిని అనుసరించి పాడవచ్చునని అనుటకు పెక్కు ఉదాహరణములను చూపవచ్చును గేయసామములు కొన్ని మంత్రద్రష్టలను బట్టియు, కొన్ని గానస్వరకర్తలను బట్టియు, కొన్ని విషయప్రాధాన్యమును బట్టియు పేర్కొనబడుచున్నవి. 'సాధనము,' 'వామదేవ్యము,' 'కాలేయము' అనునవి. మంత్రద్రష్టలను బట్టియు 'గౌతమసంపర్కము' మున్నగునవి 'స్వర' కర్తలను బట్టియు, లోకద్వారము మొదలగు విషయమును బట్టియు ఏర్పడిన నామములు. పాడునప్పుడు ఉద్గాతలు కొందఱు స్వరములను కరచాలనముచే కాని అంగుళీచాలనముచే కాని సూచింతురు.

సామవేద మంత్రములను గానము చేయువిధానమును సూచించు గేయగాన గ్రంథములు నాలుగున్నవి. ౧ గ్రామగేయగానము (గ్రామములో పాడుట కనువగు ఋక్కులిందుండును. గ్రామ మనగా సమూహము అను అర్థము గ్రహించి కొందరు ఇవి సామూహికగానమునకు ఉపయోగపడునని చెప్పిరి). ౨. అరణ్యగానగ్రంథము. (ఇందలి ఋక్కులు పావికరములు అగుటచే గ్రామములందు కాక అరణ్యమున గానము చేయదగినవి). ౩. ఊహ గానగ్రంథము ౪. ఊహ్యగానగ్రంథము (యాగ సందర్భమున గానము చేయవలసిన సామముల క్రమము వీని యందు ఉండును). ఇందు ఊహగానము గ్రామగేయగానమునకును, ఊహ్యగానము అరణ్యగానమునకును సంబంధించినవని వింటర్‌నిట్జ్ పండితుని అభిప్రాయము

పరిచితములైన రాగములు లేక గానవిధానములు అనేకములు ఉండెననియు ప్రాచీనకాలముననే వానికి ప్రత్యేక నామములు స్థిరపడెననియు తెలియుచున్నది. కర్మకాండకు సంబంధించిన గ్రంథములలో ఈ నామములతో అవి పేర్కొనబడుటయేకాక వానికి వివిధ సాంకేతికార్థములు కూడ ఈయబడినవి. బ్రాహ్మణములు, అరణ్యకములు, ఉపనిషత్తులు అనువానియందలి సాంకేతికత్వమునకును, మార్మికత్వమునకును వీనికిని సంబంధమున్నది. వానిలో బృహత్సామ రథంతరములు ముఖ్యములైనవి ఋత్విజులుకాని, పండితులు కాని ఈ రాగములను స్వయముగా కనిపెట్టి ఉండలేరు. వానిలో ప్రాచీనములైనవి మతమునకును జాతీయోత్సవములకును సంబంధించినవై ప్రజలలో ప్రచారము పొంది ఉండును. సామగాన రాగముల ఛాయలు 'స్తోభములు' అనబడు ఉత్సాహరావములందు కనిపించును. బ్రాహ్మణకాలమున సైతము సామగానములలో ఇంద్రజాలశక్తి కలదని విశ్వసింపబడుచుండెను.

సామవేదమునకు సంబంధించిన సామవిధానబ్రాహ్మణము అను కర్మకాండను తెలుపు గ్రంథము ఒకటికలదు. అందలి ఉత్తర భాగము ఇంద్రజాలమునకు సంబంధించి ఏ సామమంత్రములు ఇంద్రజాల ప్రయోజనమునకై ఉపయోగపడునో తెల్పుచున్నది. కొన్ని స్మృతులలో సామవేదధ్వని వినబడగానే ఋగ్వేద యజుర్వేదముల అధ్యయనము మానివేయవలెనని చెప్పబడుటవలన సామ మంత్రములకు ఇంద్రజాల శక్తికలదను విశ్వాసము తరువాత కూడ కొనసాగి ఉండెనని తెలియుచున్నది ఆపస్తంబసూత్రములలో కుక్కలు, గాడిదలు,

తోడేళ్ళు, నక్కలు, గుడ్లగూబలు, కూయుచున్నపుడును, వాద్యగాన ధ్వనులును, రోదన ధ్వనులును వినిపించునప్పుడును, సామగానధ్వనులు వెలుగునప్పుడును వేదాధ్యయనమును ఆపవలెనను నియమము చెప్పబడినది.

ఈ విధముగా భారతదేశమునందలి ఇంద్రజాల, యాగ, సంగీత చరిత్రములపై సామవేద సంహితకు అధికప్రభావము ఉన్నట్లు గోచరించుచున్నది. కాని ఈ విషయమున తగినంత పరిశోధన జరిగి ఉండలేదు ప్రాచీన భారతమున సర్వతోముఖ ప్రచారము పొందిన సామవేదము ఇప్పుడు నామమాత్రావశిష్టమై ఉండుట సంతాపకారణము. కాని శ్రౌతమునకు ఉపయోగించు సామగానము మాత్రము ఇప్పుట వినవచ్చుచుండుట సంతోషింపవలసిన విషయము.

పూర్వోత్తరార్చికల సంగ్రహసమీక్ష

పూర్వార్చికమునందు ౬ ప్రపాఠకములున్నవి. ఇందు ప్రధానముగ అగ్ని - ఇంద్ర - సోమదేవతలు స్తుతింపబడిరి. అగ్ని మొదటి ౧౨ దశతులలోను, ఇంద్రుడు ఆ పైని ౩౬ దశతులలోను, సోముడు చివరి ౧౧ దశతులలోను వరుసగ స్తుతిచేయబడిరి.

మొదటి ప్రపాఠకము

ఇందు ౧౦ దశతులు గలవు. ఇది ప్రధానముగ అగ్నిస్తుతి పరమైనను బ్రహ్మణస్పతి, ఇంద్రుడు, పూష, అంగిరసుల స్తుతులు కూడ ఇందులో ఉన్నవి.

అమరులగుదుముగాక !

అతిథిసమానుడు, పూజ్యుడు అగు అగ్నిని ప్రతః కాలమున స్తుతిజేయు చున్నాము. అతడు అందరికీ సంపదలనిచ్చును. హవిస్సులద్వారా అమరుడగు అతనినుపాసించి మానవులమగు మనము కూడ అమరుల మగుదుముగాక । (పూ. ౧.౯.౫).

రెండవ ప్రపాఠకము

దీనిలో కూడ ౧౦ దశతులున్నవి. అగ్ని, ఇంద్రుడు, సవిత మొ ॥ దేవతలు వీటిలో స్తుతింపబడిరి.

దోషములను పోగొట్టుగాక !

యజమానుల దోషములను పోగొట్టుటకు సవితను స్తోత్రము చేయుడు. (పూ. ౨.౯.౩).

మూడవ ప్రపాఠకము

ఇందు ఇంద్రుడు, వరుణుడు అశ్వినులు, మరుత్తులు, ఆదిత్యుడు, సూర్యుడు మొ ॥ దేవతల స్తుతులు ౧౦ దశతులలో కన్పడుచున్నవి.

మంచి సోదరుని ప్రసాదింపుము

ఇంద్రుడు మహోదాత. మేము అతనిని స్తుతించుచున్నాము. అన్న ప్రాప్తికి మేమాతనిని ఆశ్రయించుచున్నాము. ఓ ఇంద్రా ! అన్న ప్రాప్తికై మాకు బలవంతుడైన మంచి సోదరుని ప్రసాదింపుము. (పూ. ౩.౧.౬).

నాలుగవ ప్రపాఠకము

ఇంద్రుడు, ఉషస్సు, అగ్ని, విశ్వేదేవులు, ద్యావాపృథువులు మొ ॥ దేవతల స్తుతిపరములగు ౧౦ దశతులు గల ప్రపాఠకమిది.

వ్యర్థమైన ఖర్చు వద్దు !

ఓ ఇంద్రుడా ! నీవు ధనపతివి. నాకు దాన్ని అనుగ్రహించు : సామగానముతో నిన్ను స్తోత్రముచేయు స్తోతకు నేను దానిని సమర్పించగలను. వ్యర్థమైన ఖర్చులు చేయకుండా నన్ను కాపాడు: (పూ. ౪.౨.౮).

అయిదవ ప్రపాఠకము

దీనిలో గల ౧౦ దశతులలో ఇంద్రుడు, ఆదిత్యుడు, మరుత్తులు, విశ్వేదేవులు, అశ్వినులు, సోముడు, పవమానుడు, అగ్ని, సూర్యుడు, సవితల స్తుతులున్నవి.

నన్ను స్నేహితునిగా భావింపుము !

ఓ సోముడా నీవు చాలా గొప్పవాడవు. నీవు మా మనస్సును, అంతరాత్మను, మా పనులను మంగళమయముగ చేయుము. నిన్నుస్తుతిచేయు నన్ను నీ స్నేహితునిగా భావింపుము. (పూ. ౫.౪.౪).

ఆరవ ప్రపాఠకము

ఇందులో తొమ్మిది దశతులు మాత్రమే కలవు. పవమానుడు, సోముడు, ఇంద్రుడు దీనిలో స్తుతింపబడినారు.

బ్రహ్మతేజస్సును పెంపొందింపుము !

ఓ పరమేష్ఠీ ! స్వర్గతేజస్సుకు సమానముగా నా శరీరములోని బ్రహ్మతేజస్సును పెంపొందింపుము. యజ్ఞములకు నేను సంపాదించు హవిస్సులను గూడా సమృద్ధిగా పెంచుము : (పూ. ౬.౧౨.౧).

ఆరణ్యకకాండము

ఇది ఆరవ ప్రపాఠకములోని మూడవభాగముగా నున్నది. దీనిలో ౫ దశతులు కలవు. పూర్వార్చికమునందు స్తుతింపబడిన దేవతలందరును ఇందును ప్రస్తుతులగుదురు. ఇన్ద్రదేవస్తుతి ఇందు గల విశేషము.

అన్నమే పరబ్రహ్మ:

"అన్నదేవత దేవతలందరిలో ముఖ్యుడు. సత్యస్వరూపుడు అయిన బ్రహ్మయొక్క పూర్వస్వరూపము. అన్నముతో అతిథులను సంతృప్తి పరచాలము. ప్రాణులను కాపాడవచ్చును. ఇతరులకు ఏ కొంచెము పెట్టని లోభివారి అన్నమును కూడ తానే తినుచున్నాడు." (పూ. ౬.౧౦.౯).

మహానామ్న్యార్చిక

ఇందులో పది సామలున్నవి. ఇంద్రాదిదేవతల స్తుతులు ఇందలి ప్రధాన విషయము

భగవంతుని స్మరింపుడు.:

పరమేశ్వరుడు సర్వసమర్థుడు. మనకు విజయమును అనుగ్రహించు ఆ దేవుని ఎల్లప్పుడు స్మరించవలెను. జ్ఞాన - కర్మ - శక్తియుతుడు, సత్యస్వరూపుడు అయిన ఆయన మనలోని ద్వేషభావములను పోగొట్టగలడు. (మహా.౬)

ఉత్తరార్చిక

ఇందు తొమ్మిది ప్రపాఠకములలో ఇంద్రుడు, అగ్ని మొ॥ దేవతల స్తుతులున్నవి.

మొదటి ప్రపాఠకము

ఇందలి ౧౨ దశతులలో అగ్ని, మిత్రావరుణులు, ఇంద్రుడు, పవమానసోముల స్తుతులున్నవి.

జ్ఞానమును ప్రసాదింపుము :

౬. అగ్నీ! నీవు మాలోని అజ్ఞానమును తొలగించి, జ్ఞానమును ప్రకాశింపజేయుటకు యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము : దివ్యగుణములను అనుగ్రహింపుము. నీవు నా హృదయమున విరాజిల్లుము (ఉ.౧.౨.౧).

ఐశ్వర్యమును అనుగ్రహింపుము :

స్తుతిచేయు వారందరికి పశు - ధనములను ఇచ్చు ఇంద్రుడు మనకు కూడా ఐశ్వర్యమును అనుగ్రహించుగాక! అతడు గొప్ప ఐశ్వర్యప్రదాత కదా! (ఉ. ౧ ౭.౩).

రెండవ ప్రపాఠకము

ఈ ప్రపాఠకమునందు పవమానుడు, సోముడు, అగ్ని, మిత్రావరుణులు, ఇంద్రుడు ౧౨ దశతులలో స్తుతింపబడినారు.

మూడవ ప్రపాఠకము

ఈ ప్రపాఠకమునందు ౧౮ దశతులున్నవి. వాటియందు పవమానుడు, సోముడు, అగ్ని, ఇంద్రాగ్నులు స్తుతింపబడినారు

నాలుగవ ప్రపాఠకము

౧౩ దశతులున్న ఈ ప్రపాఠకమునందు పవమానుడు, సోముడు, అగ్ని, ఆదిత్యుడు, ఇంద్రుడు విశ్వేదేవుల స్తుతులున్నవి.

-శుభం-

సామవేద - సంహితా

పూర్వార్చికః

అథ ఆగ్నేయం కాణ్డమ్

అథ ప్రథమోఽధ్యాయః

ప్రథమ ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

ప్రథమా దశతిః

ఋషిః - ౧,౨,౪,౭,౯ భరద్వాజః, ౩ మేధాతిథిః, ౫ ఉశనాః
౬ సురీతిపురుమీఢౌ తయోర్వాన్యతరః; ౮ వత్సః, ౧౦ వామదేవః ॥ దేవతా - అగ్నిః॥ ఛందః - ౧ గాయత్రీ;
౨ కకుప్మతీ పిపీలికా మధ్యాగాయత్రీ; ౫ విరాడ్గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౧   ౨౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౧ ౨ర ౩౧౨
అగ్న ఆ యాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే । ని హోతా సత్సి బర్హిషి ॥౧॥

౨   ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వమగ్నే యజ్ఞానాం హోతా విశ్వేషాం హితః । దేవేభిర్మానుషే జనే ॥౨॥

౩   ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్ । అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్ ॥౩॥

౪   ౩౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అగ్నిర్వృత్రాణి జఙ్ఘనద్ద్రవిణస్యుర్విపన్యయా । సమిద్ధః శుక్ర ఆహుతః ॥౪॥

౫   ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ప్రేష్ఠం వో అతిథిం స్తుషే మిత్రమివ ప్రియమ్ । అగ్నే రథం న వేద్యమ్॥ ॥౫॥

౬   ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
త్వం నో అగ్నే మహోభిః పాహి విశ్వస్యా అరాతేః । ఉత ద్విషో మర్త్యస్య ॥౬॥

౭   ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩౧౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏహ్యూ షు బ్రవాణి తేఽగ్న ఇత్థేతరా గిరః । ఏభిర్వర్ధాస ఇన్దుభిః । ॥౭॥

౮   ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఆ తే వత్సో మనో యమత్పరమాచ్చిత్సధస్థాత్ । అగ్నే త్వాం కామయే గిరా ॥౮॥

౯   ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
త్వామగ్నే పుష్కరాదధ్యథర్వా నిరమన్థత । మూర్ధ్నో విశ్వస్య వాఘతః ॥౯॥

౧౦   ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
అగ్నే వివస్వదా భరాస్మభ్యమూతయే మహే । దేవో హ్యసి నో దృశే ॥౧౦॥

ద్వితీయా దశతిః

ఋషిః - ౧ ఆయుఙ్క్ష్వాహిః; ౨ వామదేవః; ౩,౮,౯ ప్రయోగః; ౪ మధుచ్ఛన్దాః; ౫,౭ శునఃశేపః; ౬ మేధాతిథిః; ౧౦ వత్సః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౧   ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
నమస్తే అగ్న ఓజసే గృణన్తి దేవ కృష్టయః । అమైరమిత్రమర్దయ ॥౧॥

౧౨   ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨
దూతం వో విశ్వవేదసం హవ్యవాహమమర్త్యమ్ । యజిష్ఠమృఞ్జసే గిరా ॥౨॥

౧౩   ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఉప త్వా జామయో గిరో దేదిశతీర్హవిష్కృతః । వాయోరనీకే అస్థిరన్ ॥౩॥

౧౪   ౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨
ఉప త్వాగ్నే దివేదివే దోషావస్తర్ధియా వయమ్ । నమో భరన్త ఏమసి ॥౪॥

౧౫   ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
జరాబోధ తద్వివిడ్ఢి విశేవిశే యజ్ఞియాయ । స్తోమం రుద్రాయ దృశీకమ్ ॥౫॥

౧౬   ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨
ప్రతి త్యం చారుమధ్వరం గోపీథాయ ప్ర హూయసే । మరుద్భిరగ్న ఆ గహి ॥౬॥

౧౭   ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
అశ్వం న త్వా వారవన్తం వన్దధ్యా అగ్నిం నమోభిః। సమ్రాజన్తమధ్వరాణామ్ ॥౭॥

౧౮   ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఔర్వభృగువచ్ఛుచిమప్నవానవదా హువే । అగ్నిం సముద్రవాససమ్ ॥౮॥

౧౯   ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిమిన్ధానో మనసా ధియం సచేత మర్త్యః । అగ్నిమిన్ధే వివస్వభిః ॥౯॥

౨౦   ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఆదిత్ప్రత్నస్య రేతసో జ్యోతిః పశ్యన్తి వాసరమ్ । పరో యదిధ్యతే దివి ॥౧౦॥

తృతీయా దశతిః

ఋషిః - ౧ ప్రయోగః; ౨,౫ భరద్వాజః; ౩,౧౦ వామదేవః; ౪,౬ వసిష్ఠః, ౭ విరూపః; ౮ శునఃశేపః; ౯ గోపవనః; ౧౧ ప్రస్కణ్వః; ౧౨ మేధాతిథిః; ౧౩ సిన్ధుద్వీప ఆమ్బరీషః, త్రిత ఆప్త్యో వా, ౧౪ ఉశనా ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడ్గాయత్రీ;
౨ ౧౪ గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౨౧   ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిం వో వృధన్తమధ్వరాణాం పురూతమమ్ । అచ్ఛా నప్త్రే సహస్వతే ॥౧॥

౨౨ ౩౨౩౧ ౨౩ ౨౩ ౨ ౩౨౩ ౨ ౧౨ ౩౧౨ ౨౩
అగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా యం సద్విశ్వం న్యాత్రిణమ్ । అగ్నిర్నో వంసతే రయిమ్ ॥౨॥

౨౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ ౩౨౩ ౧౨
అగ్నే మృడ మహాఀ అస్యయ ఆ దేవయుం జనమ్ । ఇయేథ బర్హిరాసదమ్ ॥౩॥

౨౪ ౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩౨ ౧౨ ౩౧౨
అగ్నే రక్షా ణో అంహసః ప్రతి ష్మ దేవ రీషతః । తపిష్ఠై రజరో దహ ॥౪॥

౨౫ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౨౩ ౧౨౩ ౧౨
అగ్నే యుఙ్క్ష్వా హి యే తవాశ్వాసో దేవ సాధవః । అరం వహన్త్యాశవః ॥౫॥

౨౬ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౧౨
ని త్వా నక్ష్య విశ్పతే ద్యుమన్తం ధీమహే వయమ్ । సువీరమగ్న ఆహుత ॥౬॥

౨౭ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర
అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయమ్ । అపాం రేతాంసి జిన్వతి ॥౭॥

౨౮ ౩ ౨ ౩ ౨క ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧౨ ౩౨౩ ౧ ౨
ఇమమూ షు త్వమస్మాకం సనిం గాయత్రం నవ్యాంసం । అగ్నే దేవేషు ప్ర వోచః ॥౮॥

౨౯ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౧౨ ౩ ౧ ౨
తం త్వా గోపవనో గిరా జనిష్ఠదగ్నే అఙ్గిరః । స పావక శ్రుధీ హవమ్ ॥౯॥

౩౦ ౨౩ ౧౨ ౩౨౩౨౩౧ ౨ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨
పరి వాజపతిః కవిరగ్నిర్హవ్యాన్యక్రమీత్ । దధద్రత్నాని దాశుషే ॥౧౦॥

౩౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఉదు త్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ ॥౧౧॥

౩౨ ౩౨౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩౧౨
కవిమగ్నిముప స్తుహి సత్యధర్మాణమధ్వరే । దేవమమీవచాతనం ॥౧౨॥

౩౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౨క ౩౧ ౨
శం నో దేవీరభిష్టయే శం నో భవన్తు పీతయే । శం యోరభి స్రవన్తు నః ॥౧౩॥

౩౪ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩౧౨
కస్య నూనం పరీణసి ధియో జిన్వసి సత్పతే । గోషాతా యస్య తే గిరః ॥౧౪॥

చతుర్థీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౩ శంయుః; ౨,౫,౮,౯ భర్గః; ౪ వసిష్ఠః; ౬ ప్రస్కణ్వః; ౭ తృణపాణిః; ౧౦ సోభరిః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౩౫ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨
యజ్ఞాయజ్ఞా వో అగ్నయే గిరాగిరా చ దక్షసే ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర
ప్రప్ర వయమమృతం జాతవేదసం ప్రియం మిత్రం న శంసిషమ్ ॥౧॥

౩౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
పాహి నో అగ్న ఏకయా పాహ్యుత ద్వితీయయా ।
౩ ౨ ౩౨౩౧ ౨ ౩౧ ౨౩౧౨
పాహి గీర్భిస్తిసృభిరూర్జాం పతే పాహి చతసృభిర్వసో ॥౨॥

౩౭ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧౨
బృహద్భిరగ్నే అర్చిభిః శుక్రేణ దేవ శోచిషా ।
౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
భరద్వాజే సమిధానో యవిష్ఠ్య రేవత్పావక దీదిహి ॥౩॥

౩౮ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వే అగ్నే స్వాహుత ప్రియాసః సన్తు సూరయః ।
౩ ౨౩ ౨ ౩౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
యన్తారో యే మఘవానో జనానామూర్వం దయన్త గోనామ్ ॥౪॥

౩౯ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
అగ్నే జరితర్విశ్పతిస్తపానో దేవ రక్షసః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అప్రోషివాన్ గృహపతే మహాఀ అసి దివస్పాయుర్దురోణయుః ॥౫॥

౪౦ ౧౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర
అగ్నే వివస్వదుషసశ్చిత్రం రాధో అమర్త్య ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ దాశుషే జాతవేదో వహా త్వమద్యా దేవాఀ ఉషర్బుధః ॥౬॥

౪౧ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧౨
త్వం నశ్చిత్ర ఊత్యా వసో రాధాంసి చోదయ ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అస్య రాయస్త్వమగ్నే రథీరసి విదా గాధం తుచే తు నః ॥౭॥

౪౨ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
త్వమిత్సప్రథా అస్యగ్నే త్రాతరృతః కవిః ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
త్వాం విప్రాసః సమిధాన దీదివ ఆ వివాసన్తి వేధసః ॥౮॥

౪౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ నో అగ్నే వయోవృధం రయిం పావక శంస్యమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
రాస్వా చ న ఉపమాతే పురుస్పృహం సునీతీ సుయశస్తరమ్ ॥౯॥

౪౪ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
యో విశ్వా దయతే వసు హోతా మన్ద్రో జనానాం ।
౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
మధోర్న పాత్రా ప్రథమాన్యస్మై ప్ర స్తోమా యన్త్వగ్నయే ॥౧౦॥

పఞ్చమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ వసిష్ఠః; ౨ భర్గః; ౩,౭ సోభరిః; ౪ మనుః; ౫ సుదీతిపురుమీఢౌ; ౬ ప్రస్కణ్వః; ౮ మేధాతిథి ర్మేధ్యాతిథి శ్చ; ౯ విశ్వామిత్రః; ౧౦ కణ్వః ॥ దేవతా - ౧-౭, ౯,౧౦ అగ్నిః, ౮ ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౪౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
ఏనా వో అగ్నిం నమసోర్జో నపాతమా హువే ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్రియం చేతిష్ఠమరతిం స్వధ్వరం విశ్వస్య దూతమమృతమ్ ॥౧॥

౪౬ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
శేషే వనేషు మాతృషు సం త్వా మర్తాస ఇన్ధతే ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
అతన్ద్రో హవ్యం వహసి హవిష్కృత ఆదిద్దేవేషు రాజసి ॥౨॥

౪౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అదర్శి గాతువిత్తమో యస్మిన్వ్రతాన్యాదధుః ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉపో షు జాతమార్యస్య వర్ధనమగ్నిం నక్షన్త నో గిరః ॥౩॥

౪౮ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
అగ్నిరుక్థే పురోహితో గ్రావాణో బర్హిరధ్వరే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
ఋచా యామి మరుతో బ్రహ్మణస్పతే దేవా అవో వరేణ్యమ్ ॥౪॥

౪౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిమీడిష్వావసే గాథాభిః శీరశోచిషమ్ ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అగ్నిం రాయే పురుమీఢ శ్రుతం నరోఽగ్నిః సుదీతయే ఛర్దిః ॥౫॥

౫౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
శ్రుధి శ్రుత్కర్ణ వహ్నిభిర్దేవైరగ్నే సయావభిః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఆ సీదన్తు బర్హిషి మిత్రో అర్యమా ప్రాతర్యావభి రధ్వరే ॥౬॥

౫౧ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర దైవోదాసో అగ్నిర్దేవ ఇన్ద్రో న మజ్మనా ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
అను మాతరం పృథివీం వి వావృతే తస్థౌ నాకస్య శర్మణి ॥౭॥

౫౨ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అధ జ్మో అధ వా దివో బృహతో రోచనాదధి ।
౩ ౧ ౨ ౩క౨ర ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
అయా వర్ధస్వ తన్వా గిరా మమా జాతా సుక్రతో పృణ ॥౮॥

౫౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨
కాయమానో వనా త్వం యన్మాతౄరజగన్నపః ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
న తత్తే అగ్నే ప్రమృషే నివర్తనం యద్ దూరే సన్నిహాభువః ॥౯॥

౫౪ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ని త్వామగ్నే మనుర్దధే జ్యోతిర్జనాయ శశ్వతే ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
దీదేథ కణ్వ ఋత జాత ఉక్షితో యం నమస్యన్తి కృష్టయః ॥౧౦॥

ఇతి ప్రథమ ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః॥

అథ ప్రథమ ప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః

షష్ఠీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౭ వసిష్ఠః; ౨,౩,౫ కణ్వః; ౪ సోభరిః; ౬ ఉత్కీలః; ౮ విశ్వామిత్రః॥ దేవతా - ౧, ౪-౮ అగ్నిః; ౨ బ్రహ్మణస్పతిః; ౩ యూపః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౫౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
దేవో వో ద్రవిణోదాః పూర్ణాం వివష్ట్వాసిచమ్।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఉద్వా సిఞ్చధ్వముపవా పృణధ్వమాదిద్వో దేవ ఓహతే ॥౧॥

౫౬ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩క౨ర ౩ ౧ ౨
ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిః ప్ర దేవ్యేతు సూనృతా ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అచ్ఛా వీరం నర్యం పంక్తిరాధసం దేవా యజ్ఞం నయన్తు నః ॥౨॥

౫౭ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨
ఊర్ధ్వ ఊ షు ణ ఊతయే తిష్ఠా దేవో న సవితా ।
౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఊర్ధ్వో వాజస్య సనితా యదఞ్జిభి ర్వాఘద్భిర్విహ్వయామహే ॥౩॥

౫౮ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర యో రాయే నినీషతి మర్తో యస్తే వసో దాశత్ ।
౨ ౩ ౧ ౧ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స వీరం ధత్తే అగ్న ఉక్థశంసినం త్మనా సహస్రపోషిణమ్ ॥౪॥

౫౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర వో యహ్వం పురూణాం విశాం దేవయతీనాం ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిం సూక్తేభిర్వచోభిర్వృణీమహే యం సమిదన్య ఇన్ధతే ॥౫॥

౬౦ ౩౨ ౩౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అయమగ్నిఃసువీర్యస్యేశే హి సౌభగస్య ।
౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
రాయ ఈశే స్వపత్యస్య గోమత ఈశే వృత్రహథానామ్ ॥౬॥

౬౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౨
త్వమగ్నే గృహపతిస్త్వం హోతా నో అధ్వరే ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం పోతా విశ్వవార ప్రచేతా యక్షి యాసి చ వార్యమ్ ॥౭॥

౬౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
సఖాయస్త్వా వవృమహే దేవం మర్తాస ఊతయే ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అపాం నపాతం సుభగం సుదం ససం సుప్రతూర్తిమనేహసమ్ ॥౮॥

సప్తమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ శ్యావాశ్వవామదేవౌ; ౨ ఉపస్తుతో వార్ష్టిహవ్యః; ౩ బృహదుక్థః; ౪ కుత్సః; ౫,౬ భరద్వాజః; ౭ వామదేవః; ౮,౧౦ వసిష్ఠః; ౯ త్రిశిరాస్త్వాష్ట్రః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥
ఛన్దః - ౧,౩,౫-౯ త్రిష్టుప్; ౨,౪ జగతీ; ౧౦ త్రిపాద్ విరాడ్గాయత్రీ ॥
స్వరః - ౧,౩,౫-౯ ధైవతః; ౨,౪ నిషాదః; ౧౦ షడ్జః ॥

౬౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఆ జుహోతా హవిషా మర్జయధ్వం ని హోతారం గృహపతిం దధిధ్వమ్ ।
౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩క ౨ర
ఇడస్పదే నమసా రాతహవ్యం సపర్యతా యజతం పస్త్యానామ్ ॥౧॥

౬౪ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
చిత్ర ఇచ్ఛిశోస్తరుణస్య వక్షథో న యో మాతరావన్వేతి ధాతవే ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౧ ౨
అనూధా యదజీజనదధా చిదా వవక్షత్సద్యో మహి దూత్యాం౩ చరన్ ॥౨॥

౬౫ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇదం త ఏకం పర ఊ త ఏకం తృతీయేన జ్యోతిషా సం విశస్వ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సంవేశనస్తన్వే౩ చారురేధి ప్రియో దేవానాం పరమే జనిత్రే ॥౩॥

౬౬ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇమం స్తోమమర్హతే జాతవేదసే రథమివ సం మహేమా మనీషయా ।
౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
భద్రా హి నః ప్రమతిరస్య సంసద్యగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥౪॥

౬౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨
మూర్ధానం దివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానరమృత ఆ జాతమగ్నిమ్ ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
కవిం సమ్రాజమతిథిం జనానామాసన్నః పాత్రం జనయన్త దేవాః ॥౫॥

౬౮ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
వి త్వదాపో న పర్వతస్య పృష్ఠాదుక్థేభిరగ్నే జనయన్త దేవాః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తం త్వా గిరః సుష్టుతయో వాజయన్త్యాజిం న గిర్వవాహో జిగ్యురశ్వాః ॥౬॥

౬౯ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ వో రాజానమధ్వరస్య రుద్రం హోతారం సత్యయజం రోదస్యోః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిం పురా తనయిత్నోరచిత్తాద్ధిరణ్యరూపమవసే కృణుధ్వమ్ ॥౭॥

౭౦ ౩ ౨ఉ ౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ధే రాజా సమర్యో నమోభిర్యస్య ప్రతీకమాహుతం ఘృతేన ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨
నరో హవ్యేభిరీడతే సబాధ ఆగ్నిరగ్ర ఉషసామశోచి ॥౮॥

౭౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ప్ర కేతునా బృహతా యాత్యగ్నిరా రోదసీ వృషభో రోరవీతి ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
దివశ్చిదన్తాదుపమాముదానడపాముపస్థే మహిషో వవర్ధ ॥౯॥

౭౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అగ్నిం నరో దీధితిభిరరణ్యోర్హస్తచ్యుతం జనయత ప్రశస్తమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
దూరేదృశం గృహపతిమథవ్యుమ్ ॥౧౦॥

అష్టమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ బుధగవిష్ఠిరౌ; ౨,౫ వత్సప్రీః; ౩ భరద్వాజః; ౪,౭ విశ్వామిత్రః;
౬ వసిష్ఠః; ౮ పాయుః ॥ దేవతా - ౧,౨,౪-౮ అగ్నిః; ౩ పూషా ॥
ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౭౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అబోధ్యగ్నిః సమిధా జనానాం ప్రతి ధేనుమివాయతీముషాసమ్ ।
౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
యహ్వా ఇవ ప్ర వయాముజ్జిహానాః ప్ర భానవః సస్రతే నాకమచ్ఛ ॥౧॥

౭౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర భూర్జయన్తం మహాం విపోధాం మూరైరమూరం పురాం దర్మాణమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
నయన్తం గీర్భిర్వనా ధియం ధా హరిశ్మశ్రుం న వర్మణా ధనర్చిమ్ ॥౨॥

౭౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
శుక్రం తే అన్యద్యజతం తే అన్యద్విషురూపే అహనీ ద్యౌరివాసి ।

౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౨౩౧౨
విశ్వా హి మాయా అవసి స్వధావన్భద్రా తే పూషన్నిహ రాతిరస్తు ॥౩॥

౭౬ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ర
ఇడామగ్నే పురుదంసం సనిం గోః శశ్వత్తమం హవమానాయ సాధ।
౧౨౩౧ ౨ర ౩౨ఉ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౨
స్యాన్నః సూనుస్తనయో విజావాగ్నే సా తే సుమతిర్భూత్వస్మే ॥౪॥

౭౭ ౧ ౨ర ౩౨౩౧౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨౩౨
ప్ర హోతా జాతో మహాన్నభోవిన్నృషద్మా సీదదపాం వివర్తే।
౨౩౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ర ౩౧౨౩ ౨
దధద్యో ధాయీ సుతే వయాంసి యన్తా వసూని విధతే తనూపాః ॥౫॥

౭౮ ౨౩౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨౩౧౨౩౧ ౨
ప్ర సమ్రాజమసురస్య ప్రశస్తం పుంసః కృష్టీనామనుమాద్యస్య।
౧ ౨ ౩ ౨౩౧౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨
ఇంద్రస్యేవ ప్ర తవసస్కృతాని వన్దద్వారా వన్దమానా వివష్టు ॥౬॥

౭౯ ౩౨౩ ౧౨ ౩౧౨౩ ౧౨౩౧ ౨ర ౩౧౨
అరణ్యోర్నిహితో జాతవేదా గర్భ ఇవేత్సుభృతో గర్భిణీభిః।
౩౧౨౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩క౨ర ౩౨
దివేదివ ఈడ్యో జాగృవద్భిర్హవిష్మద్భిర్మనుష్యేభిరగ్నిః ॥౭॥

౮౦ ౩౧౨ ౩౨౩౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨
సనాదగ్నే మృణసి యాతుధానాన్న త్వా రక్షాంసి పృతనాసు జిగ్యుః।
౧౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨౩౧ ౨ ౩౧ ౨
అను దహ సహమూరాన్కయాదో మా తే హేత్యా ముక్షత దైవ్యాయాః ॥౮॥

నవమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ గయ ఆత్రేయః; ౨ వామదేవః; ౩,౪ భరద్వాజః; ౫ సుహోత్రాపాహోద్వితః; ౬ వసూయవ ఆత్రేయః; ౭,౯ గోపవనః; ౮ పూరురాత్రేయః; ౧౦ వామదేవః కశ్యపో వా మారీచో మనుర్వా వైవస్వతః; ఉభౌ వా ॥ **దేవతా** - అగ్నిః ॥ **ఛన్దః** - అనుష్టుప్ ॥ **స్వరః** - గాన్ధారః ॥

౮౧ ౨౩ ౧౨౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨
అగ్న ఓజిష్ఠమా భర ద్యుమ్నమస్మభ్యమధ్రిగో।
౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨
ప్ర నో రాయే పనీయసే రత్సి వాజాయ పన్థామ్ ॥౧॥

౮౨ ౧ ౨౩౨ఉ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨
యది వీరో అను ష్యాదగ్నిమిన్ధీత మర్త్యః।
౩౧౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩౧౨
ఆజుహ్వద్ధవ్య మానుషక్శర్మ భక్షీత దైవ్యమ్ ॥౨॥

౮౩ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౧ ౨ర
త్వేషస్తే ధూమ ఋణ్వతి దివి సంఛుక్ర ఆతతః।
౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ఉ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨
సూరో న హి ద్యుతా త్వం కృపా పావక రోచసే ॥౩॥

౮౪ ౧ ౨ః౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
త్వం హి క్షైతవద్యశోఽగ్నే మిత్రో న పత్యసే।
౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర
త్వం విచర్షణే శ్రవో వసో పుష్టిం న పుష్యసి ॥౪॥

౮౫ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨౩౧ ౨
ప్రాతరగ్నిః పురుప్రియో విశ స్తవేతాతిథిః।
౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨
విశ్వే యస్మిన్నమర్త్యే హవ్యం మర్తాస ఇన్ధతే ॥౫॥

౮౬ ౧ ౨ః౩ ౨౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యద్వాహిష్ఠం తదగ్నయే బృహదర్చ విభావసో।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨
మహిషీవ త్వద్రయిస్త్వద్వాజా ఉదీరతే ॥౬॥

౮౭ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨
విశోవిశో వో అతిథిం వాజయన్తః పురుప్రియమ్।
౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨
అగ్నిం వో దుర్యం వచః స్తుషే శూషస్య మన్మభిః ॥౭॥

౮౮ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨౩ ౧ ౨
బృహద్వయో హి భానవేఽర్చా దేవాయాగ్నయే।
౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩౨
యం మిత్రం న ప్రశస్తయే మర్తాసో దధిరే పురః ॥౮॥

౮౯ ౧౨ ౩౧౨౩ ౧౨౩౧ ౨ః
అగన్మ వృత్రహన్తమం జ్యేష్ఠమగ్నిమానవమ్।
౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨౩౧౨ ౩౧౨
య స్మ శ్రుతర్వన్నార్క్షే బృహదనీక ఇధ్యతే ॥౯॥

౯౦ ౩ ౨ ౨ః౩ ౧౨౩ ౨ ౩ ౧౨౩౧ ౨
జాతః పరేణ ధర్మణా యత్సవృద్భిః సహాభువః।
౩౨ఉ ౩ ౧౨౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨
పితా యత్కశ్యపస్యాగ్నిః శ్రద్ధా మాతా మనుః కవిః ॥౧౦॥

దశమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ అగ్నిస్తాపసః; ౨ వామదేవః, ౩ కాశ్యపోఽసితో దేవలో వా; ౪ సోమాహుతిర్భార్గవః; ౫ పాయుః, ౬ ప్రస్కణ్వః ॥ **దేవతా** - ౧ విశ్వేదేవాః; ౨ అఙ్గిరాః, ౩-౬ అగ్నిః ॥ **ఛన్దః** - అనుష్టుప్ ॥ **స్వరః** - గాన్ధారః ॥

౯౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సోమం రాజానం వరుణమగ్నిమన్వారభామహే।

ఆదిత్యం విష్ణుం సూర్యం బ్రహ్మాణం చ బృహస్పతిమ్ ॥౧॥

౯౨ ఇత ఏత ఉదారుహన్ దివః పృష్ఠాన్యా రుహన్।
ప్ర భూర్జయో యథా పథో ద్యామఙ్గిరసో యయుః ॥౨॥

౯౩ రాయే అగ్నే మహే త్వా దానాయ సమిధీమహి।
ఈడిష్వా హి మహే వృషన్ద్యావా హోత్రాయ పృథివీ ॥౩॥

౯౪ దధన్వే వా యదీమను వోచద్బ్రహ్మేతి వేరు తత్।
పరి విశ్వాని కావ్యా నేమిశ్చక్రమివాభువత్ ॥౪॥

౯౫ ప్రత్యగ్నే హరసా హరః శృణాహి విశ్వతస్పరి।
యాతుధానస్య రక్షసో బలం న్యుబ్జ వీర్యమ్ ॥౫॥

౯౬ త్వమగ్నే వసూంరిహ రుద్రాం ఆదిత్యాం ఉత।
యజా స్వధ్వరం జనం మనుజాతం ఘృతప్రుషమ్ ॥౬॥

ఇతి ప్రథమః ప్రపాఠకః సమాప్తః

అథ ద్వితీయ ప్రపాఠకే ప్రథమోఽర్ధః

ఏకాదశీ దశతిః

ఋషిః - ౧ దీర్ఘతమాః; ౨,౪ విశ్వామిత్రః; ౩ గోతమః; ౫ త్రితః; ౬ ఇరిమ్బిఠిః; ౭,౮,౧౦ విశ్వమనా వైయశ్వః; ౯ ఋజిశ్వా భారద్వాజః ॥ దేవతా - ౧-౪,౭-౧౦ అగ్నిః, ౫ పవమానః; ౬ అదితిః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౯౭ పురు త్వా దాశివాం వోచేఽరిరగ్నే తవ స్విదా। తోదస్యేవ శరణ ఆ మహస్య ॥౧॥

౯౮ ప్ర హోత్రే పూర్వ్యం వచోఽగ్నయే భరతా బృహత్।
విపాం జ్యోతీంషి బిభ్రతే న వేధసే ॥౨॥

౯౯ అగ్నే వాజస్య గోమత ఈశానః సహసో యహో।
అస్మే దేహి జాతవేదో మహి శ్రవః ॥౩॥

౧౦౦ అగ్నే యజిష్ఠో అధ్వరే దేవాం దేవయతే యజ। హోతా మన్ద్రో వి రాజస్యతి స్రిధః ॥౪॥

౧౦౧ జజ్ఞానః సప్త మాతృభిర్మేధామాశాసత శ్రియే।
అయం ధ్రువో రయీణాం చికేతదా ॥౫॥

౧౦౨ ఉత స్యా నో దివా మతిరదితిరూత్యాగమత్।
సా శన్తాతా మయస్కరదప స్రిధః ॥౬॥

౧౦౩ ఈడిష్వా హి ప్రతీవ్యాం౩ యజస్వ జాతవేదసమ్।
చరిష్ణుధూమమగృభీతశోచిషమ్ ॥౭॥

౧౦౪ న తస్య మాయయా చ న రిపురీశీత మర్త్యః।
యో అగ్నయే దదాశ హవ్యదాతయే ॥౮॥

౧౦౫ అప త్యం వృజినం రిపుం స్తేనమగ్నే దురాధ్యమ్।
దవిష్ఠమస్య సత్పతే కృధీ సుగమ్ ॥౯॥

౧౦౬ శ్రుష్ట్యగ్నే నవస్య మే స్తోమస్య వీర విశ్పతే।
ని మాయినస్తపసా రక్షసో దహ ॥౧౦॥

ద్వాదశీ దశతిః

ఋషిః - ౧ ప్రయోగో భార్గవః; ౨,౩,౫-౭ సోభరిః; ౪ ప్రయోగో భార్గవః; సోభరిః కాణ్వో వా; ౮ విశ్వమనాః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - కకుబుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౦౭ ప్ర మంహిష్ఠాయ గాయత ఋతావ్నే బృహతే శుక్రశోచిషే।

ఉపస్తుతాసో అగ్నయే ॥౧॥

౧౦౮ ప్ర సో అగ్నే తవోతిభి స్సువీరాభిస్తరతి వాజకర్మభిః ।
యస్య త్వం సఖ్యమావిథ ॥౨॥

౧౦౯ తం గూర్ధయా స్వర్ణరం దేవాసో దేవమరతిం దధన్విరే ।
దేవత్రా హవ్యమూహిషే ॥౩॥

౧౧౦ మా నో హృణీథా అతిథిం వసురగ్నిః పురుప్రశస్త ఏషః ।
యః సుహోతా స్వధ్వరః ॥౪॥

౧౧౧ భద్రో నో అగ్నిరాహుతో భద్రా రాతిః సుభగ భద్రో అధ్వరః భద్రా ఉత ప్రశస్తయః ॥౫॥

౧౧౨ యజిష్ఠం త్వా వవృమహే దేవం దేవత్రా హోతారమమర్త్యమ్ ।
అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్ ॥౬॥

౧౧౩ తదగ్నే ద్యుమ్నమా భర యత్సాసాహా సదనే కం చిదత్రిణమ్ ।
మన్యుం జనస్య దూఢ్యమ్ ॥౭॥

౧౧౪ యద్వా ఉ విశ్పతిః శితః సుప్రీతో మనుషో విశే ।
విశ్వేదగ్నిః ప్రతి రక్షాంసి సేధతి ॥౮॥

ఇతి ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

ఇతి సామవేద సంహితాయామాగ్నేయం కాణ్డమ్॥

అథైన్ద్రం కాణ్డమ్

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

ప్రథమా దశతిః

ఋషిః - ౧ శంయుర్బార్హస్పత్యః; ౨,౪,౫ శ్రుతకక్షః; ౩ హర్యతః ప్రాగాథః; ౬ ఇన్ద్రమాతరో దేవజామయః; ౭,౮ గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ; ౯,౧౦ మేధాతిథి రాఙ్గిరసః ప్రియమేధః కాణ్వశ్చ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౧౫ తద్వో గాయ సుతే సచా పురుహూతాయ సత్వనే । శం యద్గవే న శాకినే ॥౧॥

౧౧౬ యస్తే నూనం శతక్రతవిన్ద్ర ద్యుమ్నితమో మదః । తేన నూనం మదే మదేః ॥౨॥

౧౧౭ గావ ఉప వదావటే మహి యజ్ఞస్య రప్సుదా । ఉభా కర్ణా హిరణ్యయా ॥౩॥

౧౧౮ అరమశ్వాయ గాయత శ్రుతకక్షారం గవే । అరమిన్ద్రస్య ధామ్నే ॥౪॥

౧౧౯ తమిన్ద్రం వాజయామసి మహే వృత్రాయ హన్తవే ।
స వృషా వృషభో భువత్ ॥౫॥

౧౨౦ త్వమిన్ద్ర బలాదధి సహసో జాత ఓజసః । త్వం సన్వృషన్వృషేదసి ॥౬॥

౧౨౧ యజ్ఞ ఇన్ద్రమవర్ధయద్యద్భూమిం వ్యవర్తయత్ । చక్రాణ ఓపశం దివి ॥౭॥

౧౨౨ యదిన్ద్రాహం యథా త్వమీశీయ వస్వ ఏక ఇత్ ।
స్తోతా మే గోసఖా స్యాత్ ॥౮॥

౧౨౩ పన్యంపన్యమిత్సోతార ఆ ధావత మద్యాయ ।
సోమం వీరాయ శూరాయ ॥౯॥

౧౨౪ ఇదం వసో సుతమన్ధః పిబా సుపూర్ణముదరమ్ ।

అనాభయిన్ రరిమా తే ॥౧౦॥

ద్వితీయా దశతిః

ఋషిః - ౧,౨ సుకక్షశ్రుతకక్షౌ; ౩ భరద్వాజః; ౪ శ్రుతకక్షః; ౫,౬ మధుచ్ఛన్దాః; ౭,౯,౧౦ త్రిశోకః; ౮ వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౫ ఉద్ఘేదభి శ్రుతామఘం వృషభం నర్యాపసమ్। అస్తారమేషి సూర్య ॥౧॥

౧౨౬ యదద్య కచ్చ వృత్రహన్నుదగా అభి సూర్య। సర్వం తదిన్ద్ర తే వశే ॥౨॥

౧౨౭ య ఆనయత్పరావతః సునీతీ తుర్వశం యదుమ్। ఇన్ద్రః స నో యువా సఖా ॥౩॥

౧౨౮ మా న ఇన్ద్రాభ్యా౩దిశః సూరో అక్తుష్వా యమత్। త్వా యుజా వనేమ తత్ ॥౪॥

౧౨౯ ఏన్ద్ర సానసిం రయిం సజిత్వానం సదాసహమ్। వర్షిష్ఠమూతయే భర ॥౫॥

౧౩౦ ఇంద్రం వయం మహాధన ఇన్ద్రమర్భే హవామహే। యుజం వృత్రేషు వజ్రిణమ్ ॥౬॥

౧౩౧ అపిబత్కద్రువః సుతమిన్ద్రః సహస్రబాహ్వే। తత్రాదదిష్ట పౌంస్యమ్ ॥౭॥

౧౩౨ వయమిన్ద్ర త్వాయవో౽భి ప్ర ణోనుమో వృషన్। విద్ధీ త్వా౩స్య నో వసో ॥౮॥

౧౩౩ ఆ ఘా యే అగ్నిమిన్ధతే స్తృణన్తి బర్హిరానుషక్। యేషామిన్ద్రో యువా సఖా ॥౯॥

౧౩౪ భిన్ధి విశ్వా అప ద్విషః పరి బాధో జహీ మృధః। వసు స్పార్హం తదా భర ॥౧౦॥

తృతీయా దశతిః

ఋషిః - ౧ కణ్వో ఘౌరః; ౨ త్రిశోకః; ౩,౯ వత్సః కాణ్వః; ౪ కుసీది కాణ్వః; ౫ మేధాతిథిః; ౬ శ్రుతకక్షః; ౭ శ్యావాశ్వః; ౮ ప్రగాథః కాణ్వః; ౧౦ ఇరిమ్బిఠిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౫ ఇహేవ శృణ్వ ఏషాం కశా హస్తేషు యద్వదాన్। ని యామం చిత్రమృఞ్జతే ॥౧॥

౧౩౬ ఇమ ఉ త్వా వి చక్షతే సఖాయ ఇన్ద్ర సోమినః। పుష్టావన్తో యథా పశుమ్ ॥౨॥

౧౩౭ సమస్య మన్యవే విశో విశ్వా నమన్త కృష్టయః। సముద్రాయేవ సిన్ధవః ॥౩॥

౧౩౮ దేవానామిదవో మహత్తదా వృణీమహే వయం। వృష్ణామస్మభ్యమూతయే ॥౪॥

౧౩౯ సోమానాం స్వరణం కృణుహి బ్రహ్మణస్పతే। కక్షీవన్తం య ఔశిజః ॥౫॥

౧౪౦ బోధన్మనా ఇదస్తు నో వృత్రహా భూర్యాసుతిః। శృణోతు శక్ర ఆశిషమ్ ॥౬॥

౧౪౧ అద్యా నో దేవ సవితః ప్రజావత్సావీః సౌభగమ్। పరా దుఃష్వప్న్యం సువ ॥౭॥

౧౪౨ క్వా౩స్య వృషభో యువా తువిగ్రీవో అనానతః। బ్రహ్మా కస్తం సపర్యతి ॥౮॥

౧౪౩ ఉపహ్వరే గిరీణాం సఙ్గమే చ నదీనామ్। ధియా విప్రో అజాయత ॥౯॥

౧౪౪ ప్ర సమ్రాజం చర్షణీనామిన్ద్రం స్తోతా నవ్యం గీర్భిః। నరం నృషాహం మంహిష్ఠమ్ ॥౧౦॥

ఇతి ద్వితీయః ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

అథ ద్వితీయ ప్రపాఠకస్య ద్వితయోఽర్ధః

చతుర్థీ దశతిః

ఋషిః - ౧ శ్రుతకక్షః; ౨ మేధాతిథిః; ౩ గోతమః; ౪ భరద్వాజః; ౫ బిన్దుః పూతదక్షో వా; ౬,౭ శ్రుతకక్షః సుకక్షో వా; ౮ వత్సః కాణ్వః; ౯ శునఃశేపః; ౧౦ శునఃశేపో వామదేవో వా ॥
దేవతా - ఇన్ద్రః; ౫ మరుతః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౫ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨
అపాదు శిప్ర్యన్ధసః సుదక్షస్య ప్రహోషిణః । ఇన్దోరిన్ద్రో యవాశిరః ॥౧॥

౧౪౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧౨
ఇమా ఉ త్వా పురూవసోఽభి ప్ర నో నువుర్గిరః । గావో వత్సం న ధేనవః ॥౨॥

౧౪౭ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩క ౨ర ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అత్రాహ గోరమన్వత నామ త్వష్టురపీచ్యమ్ । ఇత్థా చన్ద్రమసో గృహే ॥౩॥

౧౪౮ ౨క ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యదిన్ద్రో అనయద్రితో మహీరపో వృషన్తమః । తత్ర పూషా భువత్సచా ॥౪॥

౧౪౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨
గౌర్ధయతి మరుతాం శ్రవస్యుర్మాతా మఘోనామ్ । యుక్తా వహ్నీ రథానామ్ ॥౫॥

౧౫౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఉప నో హరిభిః సుతం యాహి మదానాం పతే । ఉప నో హరిభిస్సుతమ్ ॥౬॥

౧౫౧ ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇష్టా హోత్రా అసృక్షతేన్ద్రం వృధన్తో అధ్వరే । అచ్ఛావభృథమోజసా ॥౭॥

౧౫౨ ౩౨క ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అహమిద్ధి పితుష్పరి మేధామృతస్య జగ్రభ । అహం సూర్య ఇవాజని ॥౮॥

౧౫౩ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
రేవతీర్నస్సధమాద ఇన్ద్రే సన్తు తువివాజాః । క్షుమన్తో యాభిర్మదేమ ॥౯॥

౧౫౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩క౨ర ౩ ౨
సోమః పూషా చ చేతతుర్విశ్వాసాం సుక్షితీనామ్ । దేవత్రా రథ్యోర్హితా ॥౧౦॥

పఞ్చమీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౪ శ్రుతకక్షః; ౨ వసిష్ఠః; ౩ మేధాతిథిః ప్రియమేధౌ; ౫ ఇరిమ్బిఠిః;
౬,౧౦ మధుచ్ఛన్దాః; ౭ త్రిశోకః; ౮ కుసీదీ; ౯ శునఃశేపః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః;
౬ ప్రజాపతిః ॥ ఛన్దః - ౧ అనుష్టుప్; ౨-౧౦ గాయత్రీ ॥ స్వరః - ౧ గాన్ధారః; ౨-౧౦ షడ్జః ॥

౧౫౫ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పాన్తమా వో అన్ధస ఇన్ద్రమభి ప్ర గాయత ।
౩ ౧౨ ౩౧౨౩ ౧ ౨ ౩౨
విశ్వాసాహం శతక్రతుం మంహిష్ఠం చర్షణీనామ్ ॥౧॥

౧౫౬ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర వ ఇన్ద్రాయ మాదనం హర్యశ్వాయ గాయత । సఖాయః సోమపావ్నే ॥౨॥

౧౫౭ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩౧౨
వయముత్వా తదిదర్థా ఇన్ద్ర త్వాయన్తస్సఖాయః । కణ్వా ఉక్థేభి ర్జరన్తే ॥౩॥

౧౫౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ఇన్ద్రాయమద్వనే సుతం పరి ష్టోభన్తు నో గిరః । అర్కమర్చన్తు కారవః ॥౪॥

౧౫౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨
అయం త ఇన్ద్ర సోమో ని పూతో అధి బర్హిషి । ఏహీమస్య ద్రవా పిబ ॥౫॥

౧౬౦ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సు రూప కృత్ను మూతయే సుదుఘామివ గోదుహే । జుహూమసి ద్యవిద్యవి ॥౬॥

౧౬౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి త్వా వృషభా సుతే సుతం సృజామి పీతయే । తృమ్పా వ్యశ్నుహీ మదమ్ ॥౭॥

౧౬౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
య ఇన్ద్ర చమసేష్వా సోమశ్చమూషు తే సుతః । పిబేదస్య త్వమీశిషే ॥౮॥

౧౬౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యోగేయోగే తవస్తరం వాజేవాజే హవామహే । సఖాయ ఇన్ద్ర మూతయే ॥౯॥

౧౬౪ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ త్వేతా ని షీదతేన్ద్రమభి ప్ర గాయత । సఖాయః స్తోమవాహసః ॥౧౦॥

షష్ఠీ దశతిః

ఋషిః - ౧ విశ్వామిత్రః; ౨ మధుచ్ఛన్దాః; ౩ కుసీదీకాణ్వః; ౪ ప్రియమేధః; ౫,౮ వామదేవః;
౬,౯ శ్రుతకక్షః; ౭ మేధాతిథిః; ౧౦ బిన్దుః పూతదక్షో వా ॥
దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౫ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౨ ౧ ౨
ఇదం హ్యన్వోజసా సుతం రాధానాం పతే । పిబా త్వాఽస్య గిర్వణః ॥౧॥

౧౬౬ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర
మహాఁ ఇన్ద్రః పురశ్చ నో మహిత్వమస్తు వజ్రిణే । ద్యౌర్న ప్రథినా శవః ॥౨॥

౧౬౭ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఆ తూన ఇన్ద్ర క్షుమన్తం చిత్రం గ్రాభం సంగృభాయ ।
౩ ౧ ౨ర
మహా హస్తీ దక్షిణేన ॥౩॥

౧౬౮ ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
అభి ప్ర గోపతిం గిరేన్ద్రమర్చ యథా విదే । సూనుం సత్యస్య సత్పతిమ్ ॥౪॥

౧౬౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
కయా నశ్చిత్ర ఆ భువదూతీ సదావృధః సఖా। కయా శచిష్ఠయా వృతా ॥౫॥

౧౭౦ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్యము వః సత్రాసాహం విశ్వాసు గీర్ష్వాయతమ్। ఆ చ్యావయస్యూతయే ॥౬॥

౧౭౧ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియమింద్రస్య కామ్యమ్।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సనిం మేధామయాసిషమ్ ॥౭॥

౧౭౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩క ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యే పంథా అధో దివో యేభిర్వ్యశ్వమైరయః। ఉత శ్రోషంతు నో భువః ॥౮॥

౧౭౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
భద్రంభద్రం న ఆ భరేషమూర్జం శతక్రతో।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యదింద్ర మృడయాసి నః ॥౯॥

౧౭౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అస్తి సోమో అయం సుతః పిబంత్యస్య మరుతః। ఉత స్వరాజో అశ్వినా ॥౧౦॥

సప్తమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ ఇంద్రమాతరో దేవ జామయః; ౨ గోధా; ౩ దధ్యఙ్ఙాథర్వణః; ౪ ప్రస్కణ్వః; ౫ గోతమః; ౬ మధుచ్ఛన్దాః; ౭ వామదేవః; ౮ వత్సః ౯ శునఃశేపః; ౧౦ వాతాయన ఉలః ॥
దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఈంఖయన్తీరపస్యువ ఇంద్రం జాతముపాసతే। వన్వానాసః సువీర్యమ్ ॥౧॥

౧౭౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
న కి దేవా ఇనీమసి న క్యా యోపయామసి। మంత్రశ్రుత్యం చరామసి ॥౨॥

౧౭౭ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
దోషో ఆగాద్బృహద్గాయ ద్యుమద్గామన్నాథర్వణ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స్తుహి దేవం సవితారమ్ ॥౩॥

౧౭౮ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩క ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఏషో ఉషా అపూర్వ్యా వ్యుచ్ఛతి ప్రియా దివః। స్తుషే వామశ్వినా బృహత్ ॥౪॥

౧౭౯ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇంద్రో దధీచో అస్థభిర్వృత్రాణ్యప్రతిష్కుతః। జఘాన నవతీర్నవ ॥౫॥

౧౮౦ ౨క ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇంద్రేహి మత్స్యంధసో విశ్వేభిః సోమపర్వభిః। మహాఁ అభిష్టిరోజసా ॥౬॥

౧౮౧ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ఆ తూ న ఇంద్ర వృత్రహన్నస్మాకమర్ధమా గహి। మహాన్మహీభిరూతిభిః ॥౭॥

౧౮౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఓజస్తదస్య తిత్విష ఉభే యత్సమవర్తయత్। ఇంద్రశ్చర్మేవ రోదసీ ॥౮॥

౧౮౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
అయము తే సమతసి కపోత ఇవ గర్భధిమ్। వచస్తచ్చిన్న ఓహసే ॥౯॥

౧౮౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
వాత ఆ వాతు భేషజం శంభు మయోభు నో హృదే। ప్ర న ఆయూంషి తారిషత్ ॥౧౦॥

అష్టమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ కణ్వః; ౨,౩,౯ వత్సః; ౪ శ్రుతకక్షః; ౫ మధుచ్ఛన్దాః; ౬ వామదేవః;
౭ ఇరిమ్బిఠిః; ౮ వారుణిః సత్యధృతిః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥
ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౮౫ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
యం రక్షంతి ప్రచేతసో వరుణో మిత్రో అర్యమా। న కిః స దభ్యతే జనః ॥౧॥

౧౮౬ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
గవ్యో షు ణో యథా పురాశ్వయోత రథయా। వరివస్యా మహోనామ్ ॥౨॥

౧౮౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ఇమాస్త ఇంద్ర పృశ్నయో ఘృతం దుహత ఆశిరమ్।
౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఏనామృతస్య పిప్యుషీః ॥౩॥

౧౮౮ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ఉ
అయా ధియా చ గవ్యయా పురుణామన్పురుష్టుత।
౧ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
యత్సోమేసోమ ఆ భువః ॥౪॥

౧౮౯ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పావకా నః సరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ। యజ్ఞం వష్టు ధియావసుః ॥౫॥

౧౯౦ ౨ ౩ ౧ ౨ఉ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
క ఇమం నాహుషీష్వా ఇంద్రం సోమస్య తర్పయాత్।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స నో వసూన్యా భరాత్ ॥౬॥

౧౯౧ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఆ యాహి సుషుమా హి త ఇంద్ర సోమం పిబా ఇమమ్।
౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏదం బర్హిః సదో మమ ॥౭॥

౧౯౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
మహి త్రీణామవరస్తు ద్యుక్షం మిత్రస్యార్యమ్ణః।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨
దురాధర్షం వరుణస్య ॥౮॥

౧౯౩ త్వావతః పురూవసో వయమింద్ర ప్రణేతః । స్మసి స్థాతర్హరీణామ్ ॥౯॥

ఇతి ద్వితీయః ప్రపాఠకః సమాప్తః

అథ తృతీయ ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

నవమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ ప్రాగాథః; ౨ విశ్వామిత్రః; ౩, ౧౦ వామదేవః ౪,౬ శ్రుతకక్షః; ౫ మధుచ్ఛన్దాః; ౭ గృత్సమదః; ౮,౯ భరద్వాజః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౯౪ ఉత్వా మదన్తు సోమాః కృణుష్వ రాధో అద్రివః । అవ బ్రహ్మద్విషో జహి ॥౧॥

౧౯౫ గిర్వణః పాహి నః సుతం మధోర్ధారాభిరజ్యసే । ఇంద్ర త్వాదాతమిద్యశః ॥౨॥

౧౯౬ సదా వ ఇంద్రశ్చర్కృషదా ఉపో ను స సపర్యన్ ।
న దేవో వృతః శూర ఇంద్రః ॥౩॥

౧౯౭ ఆ త్వా విశన్త్విందవః సముద్రమివ సింధవః । న త్వామింద్రాతి రిచ్యతే ॥౪॥

౧౯౮ ఇంద్రమిద్గాథినో బృహదింద్రమర్కేభిరర్కిణః । ఇంద్రం వాణీరనూషత ॥౫॥

౧౯౯ ఇంద్ర ఇషే దదాతు న ఋభుక్షణమృభుం రయిమ్ ।
వాజీ దదాతు వాజినమ్ ॥౬॥

౨౦౦ ఇంద్రో అంగ మహద్భయమభీ షదప చుచ్యవత్ । స హి స్థిరో విచర్షణిః ॥౭॥

౨౦౧ ఇమా ఉ త్వా సుతేసుతే నక్షన్తే గిర్వణో గిరః । గావో వత్సం న ధేనవః ॥౮॥

౨౦౨ ఇంద్రా ను పూషణా వయం సఖ్యాయ స్వస్తయే । హువేమ వాజసాతయే ॥౯॥

౨౦౩ న కి ఇంద్ర త్వదుత్తరం న జ్యాయో అస్తి వృత్రహన్ । న క్యేవం యథా త్వమ్ ॥౧౦॥

దశమీ దశతిః

ఋషిః - ౧, ౪ త్రిశోకః; ౨ మధుచ్ఛన్దాః; ౩ వత్సః; ౫ సుకక్షః; ౬,౯ వామదేవః; ౭ విశ్వామిత్రః; ౮ గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ; ౧౦ శ్రుతకక్షః సుకక్షో వా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౨౦౪ తరణిం వో జనానాం త్రదం వాజస్య గోమతః । సమానము ప్ర శంసిషమ్ ॥౧॥

౨౦౫ అసృగ్రమింద్ర తే గిరః ప్రతి త్వాముదహాసత । సజోషా వృషభం పతిమ్ ॥౨॥

౨౦౬ సునీథో ఘా స మర్త్యో యం మరుతో యమర్యమా । మిత్రాస్పాన్త్యద్రుహః ॥౩॥

౨౦౭ యద్వీడావింద్ర యత్స్థిరే యత్పర్శానే పరాభృతమ్ । వసు స్పార్హం తదా భర ॥౪॥

౨౦౮ శ్రుతం వో వృత్రహన్తమం ప్ర శర్ధం చర్షణీనామ్ । ఆశిషే రాధసే మహే ॥౫॥

౨౦౯ అరం త ఇంద్ర శ్రవసే గమేమ శూర త్వావతః । అరం శక్ర పరేమణి ॥౬॥

౨౧౦ ధానావన్తం కరమ్భిణమపూపవన్తముక్థినమ్ । ఇంద్ర ప్రాతర్జుషస్వ నః ॥౭॥

౨౧౧ అపాం ఫేనేన నముచేః శిర ఇంద్రోదవర్తయః । విశ్వా యదజయ స్పృధః ॥౮॥

౨౧౨ ఇమే త ఇంద్ర సోమాః సుతాసో యే చ సోత్వాః । తేషాం మత్స్వ ప్రభూవసో ॥౯॥

౨౧౩ తుభ్యం సుతాసః సోమాః స్తీర్ణం బర్హిర్విభావసో । స్తోతృభ్య ఇంద్ర మృడయ ॥౧౦॥

ఏకాదశీ దశతిః

ఋషిః - ౧ శునఃశేపః; ౨ శ్రుతకక్షః; ౩ త్రిశోకః; ౪,౯ మేధాతిథిః; ౫ గోతమః; ౬ బ్రహ్మాతిథిః; ౭ విశ్వామిత్రోజమదగ్నిర్వా, ౮ ప్రస్కణ్వః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛందః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౨౧౪ ఆ వ ఇంద్రం కృవిం యథా వాజయన్తః శతక్రతుమ్ । మంహిష్ఠం సించ ఇందుభిః ॥౧॥

౨౧౫ అతశ్చిదింద్ర న ఉపా యాహి శతవాజయా । ఇషా సహస్రవాజయా ॥౨॥

౨౧౬ ఆ బున్దం వృత్రహా దదే జాతః పృచ్ఛద్వి మాతరమ్ ।
క ఉగ్రాః కే హ శృణ్విరే ॥౩॥

౨౧౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩౨ ౩౧౨
బృబదుక్థం హవామహే సృప్రకరస్నమూతయే । సాధః కృణ్వన్తమవసే ॥౪॥

౨౧౮ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
ఋజునీతీ నో వరుణో మిత్రో నయతి విద్వాన్ । అర్యమాదేవైః సజోషాః ॥౫॥

౨౧౯ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
దూరాదిహేవ యత్సతో ఽరుణప్సురశిశ్వితత్ । వి భానుం విశ్వథాతనత్ ॥౬॥

౨౨౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧౨
ఆ నో మిత్రావరుణా ఘృతైర్గవ్యూతిముక్షతమ్ । మధ్వా రజాంసి సుక్రతూ ॥౭॥

౨౨౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩౧ ౨ర
ఉదు త్యే సూనవో గిరః కాష్ఠా యజ్ఞేష్వత్నత । వాశ్రా అభిజ్ఞు యాతవే ॥౮॥

౨౨౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩౨ ౧౨ ౩ ౨
ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే త్రేధా ని దధే పదమ్ । సమూఢమస్య పాంసులే ॥౯॥

ద్వాదశీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౭,౮ మేధాతిథిః; ౨ వామదేవః; ౩,౫ మేధాతిథి ప్రియమేధౌ ౪ విశ్వామిత్రః; ౬ కాణ్వో దుర్మిత్రస్సుమిత్రో వా; ౯ విశ్వామిత్రో గాథినో ఽభిపాద ఉదలో వా; ౧౦ శ్రుతకక్షః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౨౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అతిహి మన్యుషావిణం సుషువాంసముపేరయ । అస్య రాతౌ సుతం పిబ ॥౧॥

౨౨౪ ౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ర౩ ౧౨
కదు ప్రచేతసే మహే వచో దేవాయ శస్యతే । తదిధ్యస్య వర్ధనమ్ ॥౨॥

౨౨౫ ౩౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉక్థం చ న శస్యమానం నాగో రయిరా చికేత । న గాయత్రం గీయమానమ్ ॥౩॥

౨౨౬ ౧ ౨ ౩౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్ర ఉక్థేభిర్మందిష్ఠో వాజానాం చ వాజపతిః । హరివాన్త్సుతానాం సఖా ॥౪॥

౨౨౭ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
ఆ యాహ్యుప నః సుతం వాజేభిర్మా హృణీయథాః । మహాఁ ఇవ యువజానిః ॥౫॥

౨౨౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨
కదా వసో స్తోత్రం హర్యత ఆ అవ శ్మశా రుధద్వాః ।
౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
దీర్ఘం సుతం వాతాప్యాయ ॥౬॥

౨౨౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
బ్రాహ్మణాదిన్ద్ర రాధసః పిబా సోమమృతూఁరను । తవేదం సఖ్యమస్తృతమ్ ॥౭॥

౨౩౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨
వయం ఘా తే అపి స్మసి స్తోతార ఇన్ద్ర గిర్వణః । త్వం నో జిన్వ సోమపాః ॥౮॥

౨౩౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏన్ద్ర పృక్షు కాసు చిన్నృమ్ణం తనూషు ధేహి నః । సత్రాజిదుగ్ర పౌంస్యమ్ ॥౯॥

౨౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏవా హ్యసి వీరయురేవా శూర ఉత స్థిరః । ఏవా తే రాధ్యం మనః ॥౧౦॥

ఇతి ద్వితీయో ఽధ్యాయః

అథ తృతీయో ఽధ్యాయః

ప్రథమా దశతిః

ఋషిః - ౧,౬,౯ వసిష్ఠః; ౨ భరద్వాజః; ౩ వాలఖిల్యాః; ౪ నోధాః; ౫ కలిః ప్రాగాథః; ౭ మేధాతిథిః; ౮ భర్గః; ౧౦ ప్రగాథః కాణ్వః ॥ దేవతా - ౧-౮, ౧౦ ఇన్ద్రః; ౯ మరుతః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౨౩౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి త్వా శూర నో నుమో ఽదుగ్ధా ఇవ ధేనవః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఈశానమస్య జగతః స్వర్దృశమీశానమిన్ద్ర తస్థుషః ॥౧॥

౨౩౪ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
త్వామిద్ధి హవామహే సాతా వాజస్య కారవః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వాం వృత్రేష్విన్ద్ర సత్పతిం నరస్త్వాం కాష్ఠాస్వర్వతః ॥౨॥

౨౩౫ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨
అభి ప్ర వః సురాధసమిన్ద్రమర్చ యథా విదే ।
౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
యో జరితృభ్యో మఘవా పురూవసుః సహస్రేణేవ శిక్షతి ॥౩॥

౨౩౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
తం వో దస్మమృతీషహం వసోర్మన్దానమన్ధసః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి వత్సం న స్వసరేషు ధేనవ ఇన్ద్రం గీర్భిర్నవామహే ॥౪॥

౨౩౭ ౧౩ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తరోభిర్వో విదద్వసుమిన్ద్రం సబాధ ఊతయే ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
బృహద్గాయన్తః సుతసోమే అధ్వరే హువే భరం న కారిణమ్ ॥౫॥

౨౩౮ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
తరణిరిత్సిషాసతి వాజం పురంధ్యా యుజా ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఆ వ ఇన్ద్రం పురుహూతం నమే గిరా నేమిం తష్టేవ సుద్రువమ్ ॥౬॥

౨౩౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పిబా సుతస్య రసినో మత్స్వా న ఇన్ద్ర గోమతః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆపిర్నో బోధి సధమాద్యే వృధే౩ఽస్మాఁ అవన్తు తే ధియః ॥౭॥

౨౪౦ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩౨ఉ ౩ ౧౨
త్వం హ్యేహి చేరవే విదా భగం వసుత్తయే ।
౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩౧౨
ఉద్వావృషస్వ మఘవన్ గవిష్టయ ఉదింద్రాశ్వమిష్టయే ॥౮॥

౨౪౧ ౨ ౨ర ౩౨ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨
న హి వ శ్చరమం చ న వసిష్ఠః పరిమంసతే ।
౩౧ ౨౩ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩౧౨
అస్మాకమద్య మరుతః సు తే సచా విశ్వే పిబన్తు కామినః ॥౯॥

౨౪౨ ౧ ౨౩౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
మా చిదన్యద్విశంసత సఖాయో మా రిషణ్యత ।
౨౩౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర౩౧ ౨
ఇన్ద్రమిత్స్తోతా వృషణం సచా సుతే ముహురుక్థా చ శంసత ॥౧౦॥

ఇతి తృతీయ ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

అథ తృతీయ ప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః

ద్వితీయా దశతిః

ఋషిః - ౧ ఆఙ్గిరసః పురుహన్మా,౨,౩,౭,౯ మేధాతిథి ర్మేధ్యాతిథి శ్చ; ౪ విశ్వామిత్రః; ౫ గోతమః; ౬ నృమేధపురుమేధౌ; ౧౦ దేవాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥

ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౨౪౩ ౨౩౧ ౨ర ౩౨ ౩౧౨ ౩౧౨
న కిష్టం కర్మణా నశద్యశ్చకార సదావృధమ్ ।
౨ ౩ ౨ ౩౨౩౧౨ ౩౧ ౨౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇన్ద్రం న యజ్ఞైర్విశ్వగూర్త మృభ్వసమధృష్టం ధృష్ణుమోజసా ॥౧॥

౨౪౪ ౨ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨
య ఋతే చిదభిశ్రిషః పురా జత్రుభ్య ఆతృదః ।
౧౨ ౩౨ ౩౧౨ ౩ ౨౩ ౧౧ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
సన్ధాతా సన్ధిం మఘవా పురూవసు ర్నిష్కర్తా విహ్రుతం పునః ॥౨॥

౨౪౫ ౧౨ ౩౨౩౨ ౩౨ ౧ ౧ ౨ర ౩౧ ౨
ఆ త్వా సహస్రమా శతం యుక్తా రథే హిరణ్యయే ।
౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨౩ ౧౨౩ ౧౨
బ్రహ్మయుజో హరయ ఇన్ద్ర కేశినో వహన్తు సోమపీతయే ॥౩॥

౨౪౬ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ మన్ద్రైరిన్ద్ర హరిభి ర్యాహి మయూరరోమభిః ।
౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩౨ఉ ౩౨ఉ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨
మా త్వా కే చిన్ని యేమురిన్న పాశినోఽతి ధన్వేవ తాఁ ఇహి ॥౪॥

౨౪౭ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౧౨
త్వమఙ్గ ప్ర శంసిషో దేవశ్శవిష్ఠ మర్త్యమ్ ।
౨ఉ ౩౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨
న త్వదన్యో మఘవన్నస్తి మర్డితేన్ద్ర బ్రవీమి తే వచః ॥౫॥

౨౪౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర౩౧౨
త్వమిన్ద్ర యశా అస్యృజీషీ శవసస్పతిః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం వృత్రాణి హంస్యప్రతీన్యేక ఇత్పుర్వను త్తశ్చర్షణీ ధృతిః ॥౬॥

౨౪౯ ౨ ౩౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩క ౨ర౩ ౨
ఇన్ద్రమిద్దేవతాతయ ఇన్ద్రం ప్రయత్యధ్వరే ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
ఇన్ద్రం సమీకే వనినో హవామహ ఇన్ద్రం ధనస్య సాతయే ॥౭॥

౨౫౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇమా ఉ త్వా పురూవసో గిరో వర్ధన్తు యా మమ ।
౩ ౧౨౩ ౧౨ ౩౨౩ ౧ ౨ర
పావకవర్ణాః శుచయో విపశ్చితోఽభి స్తోమైరనూషత ॥౮॥

౨౫౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧౨
ఉదు త్యే మధుమత్తమా గిర స్తోమాస ఈరతే ।
౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧౨
సత్రాజితో ధనసా అక్షితోతయో వాజయన్తో రథా ఇవ ॥౯॥

౨౫౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర
యథా గౌరో అపా కృతం తృష్యన్నేత్యవేరిణమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
ఆపిత్వే నః ప్రపిత్వే తూయమా గహి కణ్వేషు సు సచా పిబ ॥౧౦॥

తృతీయా దశతిః

ఋషిః - ౧ భర్గః; ౨ రేభః కాశ్యపః; ౩ జమదగ్నిః; ౪,౯ మేధాతిథిః; ౫,౬ నృమేధపురుమేధౌ; ౭ వసిష్ఠః; ౮ రేభః; ౧౦ భరద్వాజః ॥ దేవతా - ౧,౨,౪-౧౦ ఇన్ద్రః; ౩ ఆదిత్యాః ॥

ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౨౫౩ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨
శగ్ధ్యూ౩ షు శచీపత ఇన్ద్ర విశ్వాభిరూతిభిః ।
౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౨౩౧౨ ౩౧౨
భగం న హి త్వా యశసం వసువిదమను శూర చరామసి ॥౧॥

౨౫౪ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩క ౨ర౩ ౧౨
యా ఇన్ద్ర భుజ ఆభరః స్వర్వాఁ అసురేభ్యః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
స్తోతారమిన్మఘవన్నస్య వర్ధయ యే చ త్వే వృక్తబర్హిషః ॥౨॥

౨౫౫ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩క౨ర
ప్ర మిత్రాయ ప్రార్యమ్ణే సచథ్యమృతావసో ।

౩ ౨ ౧౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
వరూర్యే౩వరుణే ఛన్ద్యం వచః స్తోత్రం రాజసు గాయత ॥౩॥

౨౮౬ ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨
అభి త్వా పూర్వపీతయ ఇంద్ర స్తోమేభిరాయవః ।
౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
సమీచీనాస ఋభవః సమస్వరన్ రుద్రా గృణన్త పూర్వ్యమ్ ॥౪॥

౨౮౭ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨
ప్ర వ ఇంద్రాయ బృహతే మరుతో బ్రహ్మార్చత ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨
వృత్రం హనతి వృత్రహా శతక్రతుర్వజ్రేణ శతపర్వణా ॥౫॥

౨౮౮ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩౧ ౨
బృహదింద్రాయ గాయత మరుతో వృత్రహన్తమమ్ ।
౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యేన జ్యోతిరజనయన్నృతావృధో దేవం దేవాయ జాగృవి ॥౬॥

౨౮౯ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
ఇంద్ర క్రతుం న ఆ భర పితా పుత్రేభ్యో యథా ।
౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
శిక్షా ణో అస్మిన్ పురుహూత యామని జీవా జ్యోతిరశీమహి ॥౭॥

౨౯౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
మా న ఇంద్ర పరా వృణగ్భవా నః సధమాద్యే ।
౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
త్వం న ఊతీ త్వమిన్న ఆప్యం మా న ఇంద్ర పరా వృణక్ ॥౮॥

౨౯౧ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨
వయం ఘ త్వా సుతావన్త ఆపో న వృక్తబర్హిషః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
పవిత్రస్య ప్రస్రవణేషు వృత్రహన్ పరి స్తోతార ఆసతే ॥౯॥

౨౯౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యదింద్ర నాహుషీష్వా ఓజో నృమ్ణం చ కృష్టిషు ।
౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
యద్వా పఞ్చ క్షితీనాం ద్యుమ్నమా భర సత్రా విశ్వాని పౌంస్యా ॥౧౦॥

చతుర్థీ దశతిః

ఋషిః - ౧ మేధాతిథిః; ౨ రేభః; ౩ వత్సః; ౪ భరద్వాజః; ౫ నృమేధః; ౬ పురుహన్మా; ౭ నృమేధపురుమేధౌ; ౮ వసిష్ఠః; ౯ మేధాతిథిర్మేధ్యాతిథిశ్చ; ౧౦ కలిః ॥
దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౨౯౩ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨
సత్యమిత్థా వృషేదసి వృషజూతిర్నోఽవితా ।
౨౩క ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
వృషా హ్యుగ్ర శృణ్విషే పరావతి వృషో అర్వావతి శ్రుతః ॥౧॥

౨౯౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యచ్ఛక్రాసి పరావతి యదర్వావతి వృత్రహన్ ।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అతస్త్వా గీర్భిర్ద్యుగదింద్ర కేశిభిః సుతావాఁ ఆ వివాసతి ॥౨॥

౨౯౫ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అభి వో వీరమన్ధసో మదేషు గాయ గిరా మహా విచేతసమ్ ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
ఇంద్రం నామ శ్రుత్యం శాకినం వచో యథా ॥౩॥

౨౯౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇంద్ర త్రిధాతు శరణం త్రివరూథం స్వస్తయే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఛర్దిర్యచ్ఛ మఘవద్భ్యశ్చ మహ్యం చ యావయా దిద్యుమేభ్యః ॥౪॥

౨౯౭ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
శ్రాయన్త ఇవ సూర్యం విశ్వేదింద్రస్య భక్షత ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
వసూని జాతో జనిమాన్యోజసా ప్రతి భాగం న దీధిమః ॥౫॥

౨౯౮ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
న సీ మదేవ ఆప తదిషం దీర్ఘాయో మర్త్యః ।
౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏతగ్వా చిద్య ఏతశో యుయోజత ఇంద్రో హరీ యుయోజతే ॥౬॥

౨౯౯ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ నో విశ్వాసు హవ్యమింద్రం సమత్సు భూషత ।
౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉప బ్రహ్మాణి సవనాని వృత్రహన్ పరమజ్యా ఋచీషమ ॥౭॥

౩౦౦ ౧ ౨ర ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
తవేదింద్రావమం వసు త్వం పుష్యసి మధ్యమమ్ ।
౩ ౨ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
సత్రా విశ్వస్య పరమస్య రాజసి న కిష్ట్వా గోషు వృణ్వతే ॥౮॥

౩౦౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
క్వేయథ క్వేదసి పురుత్రా చిద్ధి తే మనః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అలర్షి యుధ్మ ఖజకృత్పురన్దర ప్ర గాయత్రా అగాసిషుః ॥౯॥

౩౦౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨
వయమేనమిదా హ్యోఽపీపేమేహ వజ్రిణమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
తస్మా ఉ అద్య సవనే సుతం భరా నూనం భూషత శ్రుతే ॥౧౦॥

పంచమీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౬ పురుహన్మా; ౨ భర్గః; ౩ ఇరిమ్బిఠిః; ౪ జమదగ్నిః; ౫,౭ దేవాతిథిః; ౮ వసిష్ఠః; ౯ భరద్వాజః; ౧౦ బాలఖిల్యాః ॥ దేవతా - ౧-౩, ౫-౮, ౧౦ ఇన్ద్రః; ౪ సూర్యః; ౯ ఇన్ద్రాగ్నీ ॥
ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౨౫౩ యో రాజా చర్షణీనాం యాతా రథేభి రధ్రిగుః ।
విశ్వాసాం తరుతా పృతనానాం జ్యేష్ఠం యో వృత్రహా గృణే ॥౧॥

౨౫౪ యత ఇంద్ర భయామహే తతో నో అభయం కృధి ।
మఘవఞ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతయే వి ద్విషో వి మృధో జహి ॥౨॥

౨౫౫ వాస్తోష్పతే ధ్రువా స్థూణాం సత్రం సోమ్యానామ్ ।
ద్రప్సః పురాం భేత్తా శశ్వతీనామింద్రో మునీనాం సఖా ॥౩॥

౨౫౬ బణ్మహాఁ అసి సూర్య బడాదిత్య మహాఁ అసి ।
మహస్తే సతో మహిమా పనిష్టమ మహ్నా దేవ మహాఁ అసి ॥౪॥

౨౫౭ అశ్వీ రథీ సురూప ఇద్గోమాఁ యదింద్ర తే సఖా ।
శ్వాత్రభాజా వయసా సచతే సదా చంద్రైర్యాతి సభాముప ॥౫॥

౨౫౮ యద్ద్యావ ఇంద్ర తే శతం శతం భూమీరుత స్యుః ।
న త్వా వజ్రిన్త్సహస్రం సూర్యా అను న జాతమష్ట రోదసీ ॥౬॥

౨౫౯ యదింద్ర ప్రాగపాగుదఙ్న్యగ్వా హూయసే నృభిః ।
సిమా పురూ నృషూతో అస్యానవేఽసి ప్రశర్ధ తుర్వశే ॥౭॥

౨౬౦ కస్తమింద్ర త్వా వసవా మర్త్యో దధర్షతి ।
శ్రద్ధా హి తే మఘవన్పార్యే దివి వాజీ వాజం సిషాసతి ॥౮॥

౨౬౧ ఇంద్రాగ్నీ అపాదియం పూర్వాగాత్పద్వతీభ్యః ।
హిత్వా శిరో జిహ్వయా రారపచ్చరత్త్రింశత్పదాన్యక్రమీత్ ॥౯॥

౨౬౨ ఇంద్ర నేదీయ ఏదిహి మితమేధాభిరూతిభిః ।
ఆ శంతమ శంతమాభిరభిష్టిభిరా స్వాపే స్వాపిభిః ॥౧౦॥

షష్ఠీ దశతిః

ఋషిః - ౧ నృమేధః; ౨,౩ వసిష్ఠః; ౪ భరద్వాజః; ౫ పురుహన్మా; ౬ వామదేవః; ౭ మేధ్యాతిథిః; ౮ భర్గః; ౯,౧౦ మేధాతిథిర్మేధ్యాతిథిశ్చ ॥ దేవతా - ౧-౪, ౭-౧౦ ఇంద్రః; ౫ అశ్వినౌ; ౬ వరుణః ॥ ఛందః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౨౬౩ ఇత ఊతీ వో అజరం ప్రహేతారమప్రహితమ్ ।
ఆశుం జేతారం హేతారం రథీతమమతూర్తం తుగ్ర్యావృధమ్ ॥౧॥

౨౬౪ మో షు త్వా వాఘతశ్చ నారే అస్మన్ని రీరమన్ ।
ఆరాత్తాద్వా సధమాదం న ఆ గహీహ వా సన్నుప శ్రుధి ॥౨॥

౨౬౫ సునోత సోమపావ్నే సోమమింద్రాయ వజ్రిణే ।
పచతా పక్తీరవసే కృణుధ్వమిత్పృణన్నిత్పృణతే మయః ॥౩॥

౨౬౬ యః సత్రాహా విచర్షణిరింద్రం తం హూమహే వయమ్ ।
సహస్రమన్యో తువినృమ్ణ సత్పతే భవా సమత్సు నో వృధే ॥౪॥

౨౬౭ శచీభిర్నః శచీవసూ దివానక్తం దిశస్యతమ్ ।
మా వాం రాతిరుప దసత్కదా చనాస్మద్రాతిః కదా చన ॥౫॥

౨౬౮ యదా కదా చ మీఢుషే స్తోతా జరేత మర్త్యః ।
ఆదిద్వందేత వరుణం విపా గిరా ధర్తారం వివ్రతానామ్ ॥౬॥

౨౬౯ పాహి గా అంధసో మద ఇంద్రాయ మేధ్యాతిథే ।
యః సమ్మిశ్లో హర్యోర్యో హిరణ్యయ ఇంద్రో వజ్రీ హిరణ్యయః ॥౭॥

౨౭౦ ఉభయం శృణవచ్చ న ఇంద్రో అర్వాగిదం వచః ।
సత్రాచ్యా మఘవాన్త్సోమపీతయే ధియా శవిష్ఠ ఆ గమత్ ॥౮॥

౨౭౧ మహే చ న త్వాద్రివః పరా శుల్కాయ దీయసే ।

౨౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩౧ ౨
న సహస్రాయ నాయుతాయ వజ్రివో న శతాయ శతామఘ ॥౯॥

౨౯౨ ౧౨ ౩౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨
వస్యాఁ ఽ ఇంద్రాసి మే పితురుత భ్రాతురభుఞ్జతః ।
౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
మాతా చ మే ఛదయథః సమా వసో వసుత్వనాయ రాధసే ॥౧౦॥

ఇతి తృతీయ ప్రపాఠకః సమాప్తః

అథ చతుర్థ ప్రపాఠకే ప్రథమోఽర్ధః

సప్తమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ వసిష్ఠః; ౨,౬,౭ వామదేవః; ౩ మేధాతిథి మేధ్యాతిథీ ; విశ్వామిత్ర ఇత్యేకే; ౪ నోధాః; ౫ మేధాతిథిః; ౮ బాలఖిల్యాః; ౯ మేధ్యాతిథిః; ౧౦ నృమేధః ॥ దేవతా - ౧-౬, ౮-౧౦ ఇన్ద్రః; ౭ బహవః - (త్వష్ట్ర్బ్రహ్మణస్పత్యదితయో విశ్వేదేవాః) ॥
ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౨౯౩ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ఇమ ఇంద్రాయ సున్విరే సోమాసో దధ్యాశిరః ।
౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
తాఁ ఽ ఆ మదాయ వజ్రహస్త పీతయే హరిభ్యాం యాహ్యోక ఆ ॥౧॥

౨౯౪ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
ఇమ ఇంద్ర మదాయ తే సోమాశ్చికిత్ర ఉక్థినః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
మధోః పపాన ఉప నో గిరః శృణు రాస్వ స్తోత్రాయ గిర్వణః ॥౨॥

౨౯౫ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ఆ త్వా౩ఽద్య సబర్దుఘాం హువే గాయత్రవేపసమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇంద్రం ధేనుం సుదుఘామన్యామిషమురుధారామరంకృతమ్ ॥౩॥

౨౯౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
న త్వా బృహన్తో అద్రయో వరన్త ఇంద్ర వీడవః ।
౧ ౨ర ౩౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర
యచ్ఛిక్షసి స్తువతే మావతే వసు న కిష్టదా మినాతి తే ॥౪॥

౨౯౭ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
క ఈం వేద సుతే సచా పిబన్తం కద్వయో దధే ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అయం యః పురో విభినత్త్యోజసా మందానః శిప్ర్యంధసః ॥౫॥

౨౯౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨
యదింద్ర శాసో అవ్రతం చ్యావయా సదసస్పరి ।
౩౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
అస్మాకమంశుం మఘవన్ పురుస్పృహం వసవ్యే అధి బర్హయ ॥౬॥

౨౯౯ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వష్టా నో దైవ్యం వచః పర్జన్యో బ్రహ్మణస్పతిః ।
౨ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
పుత్రైర్భ్రాతృభిరదితిర్ను పాతు నో దుష్టరం త్రామణం వచః ॥౭॥

౩౦౦ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
కదా చ న స్తరీరసి నేంద్ర సశ్చసి దాశుషే ।
౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉపోపేన్ను మఘవన్ భూయ ఇన్ను తే దానం దేవస్య పృచ్యతే ॥౮॥

౩౦౧ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యుంక్ష్వా హి వృత్రహన్తమ హరీ ఇంద్ర పరావతః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అర్వాచీనో మఘవన్ సోమపీతయ ఉగ్ర ఋష్వేభిరా గహి ॥౯॥

౩౦౨ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
త్వామిదా హ్యో నరోఽపీప్యన్ వజ్రిన్ భూర్ణయః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స ఇంద్ర స్తోమవాహస ఇహ శ్రుధ్యుప స్వసరమా గహి ॥౧౦॥

అష్టమీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౨,౭,౮ వసిష్ఠః; ౩ పౌర ఆత్రేయః; ౪ ప్రస్కణ్వః; ౫ మేధాతిథిమేధ్యాతిథీ ;;
౬ దేవాతిథిః; ౯ నృమేధః; ౧౦ నోధాః ॥ దేవతా - ౧ ఉషా; ౨,౩ అశ్వినా;
౪-౧౦ ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౩౦౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨
ప్రత్యు అదర్శ్యాయత్యూ౩చ్ఛన్తీ దుహితా దివః ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అపో మహీ వృణుతే చక్షుషా తమో జ్యోతిష్కృణోతి సూనరీ ॥౧॥

౩౦౪ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇమా ఉ వాం దివిష్టయ ఉస్రా హవన్తే అశ్వినా ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
అయం వామహ్వేఽవసే శచీవసూ విశంవిశం హి గచ్ఛథః ॥౨॥

౩౦౫ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
కుష్ఠః కో వామశ్వినా తపానో దేవా మర్త్యః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఘ్నతా వామశ్మయా క్షపమాణోంఽశునేత్థము ఆద్వన్యథా ॥౩॥

౩౦౬ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
అయం వాం మధుమత్తమస్సుతః సోమో దివిష్టిషు ।
౧ ౨ ౩క ౨ ౩క ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
తమశ్వినా పిబతం తిరో అహ్న్యం ధత్తం రత్నాని దాశుషే ॥౪॥

౩౦౭ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ త్వా సోమస్య గల్దయా సదా యాచన్నహం జ్యా ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ఉ ౧ ౨
భూర్ణిం మృగం న సవనేషు చుక్రుధం క ఈశానం న యాచిషత్ ॥౫॥

౩౦౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
అధ్వర్యో ద్రావయా త్వం సోమమింద్రః పిపాసతి ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఉపో నూనం యుయుజే వృషణా హరీ ఆ చ జగామ వృత్రహా ॥౬॥

౩౦౯ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అభీ షతస్తదా భరేంద్ర జ్యాయః కనీయసః ।
౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పురూవసుర్హి మఘవన్ బభూవిథ భరేభరే చ హవ్యః ॥౭॥

౩౧౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
యదింద్ర యావతస్త్వమేతావదహమీశీయ ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స్తోతారమిద్దధిషే రదావసో న పాపత్వాయ రంసిషమ్ ॥౮॥

౩౧౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
త్వమింద్ర ప్రతూర్తిష్వభి విశ్వా అసి స్పృధః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అశస్తిహా జనితా వృత్రతూరసి త్వం తూర్య తరుష్యతః ॥౯॥

౩౧౨ ౧ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
ప్ర యో రిరిక్ష ఓజసా దివస్సదోభ్యస్పరి ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
న త్వా వివ్యాచ రజ ఇంద్ర పార్థివమతి విశ్వం వవక్షిథ ॥౧౦॥

నవమీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౨,౬ వసిష్ఠః; ౩ గాతుః; ౪ పృథుర్వైన్యః; ౫ సప్తగుః; ౭ గౌరివీతిః; ౮ వేనో భార్గవః; ౯ బృహస్పతిర్నకులో వా; ౧౦ సుహోత్రః ॥
దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛందః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౩౧౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩క ౨ఉ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧
అసావి దేవం గోఋజీకమంధో న్యస్మిన్నింద్రో జనుషేమువోచ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
బోధామసి త్వా హర్యశ్వ యజ్ఞైర్బోధా న స్తోమమంధసో మదేషు ॥౧॥

౩౧౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
యోనిష్ట ఇంద్ర సదనే అకారి తమా నృభిః పురుహూత ప్ర యాహి ।
౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అసో యథా నోఽవితా వృధశ్చిద్దదో వసూని మమదశ్చ సోమైః ॥౨॥

౩౧౫ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అదర్దరుత్సమసృజో వి ఖాని త్వమర్ణవాన్బద్బధానాꣳ అరమ్ణాః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩
మహాంతమింద్రపర్వతం వి యద్వః సృజద్ధారా అవ యద్దానవాన్హన్ ॥౩॥

౩౧౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సుష్వాణాస ఇంద్ర స్తుమసి త్వా సనిష్యంతశ్చిత్తువినృమ్ణ వాజమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ నో భర సువితం యస్య కోనా తనా త్మనా సహ్యామ త్వోతాః ॥౪॥

౩౧౭ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
జగృహ్మా తే దక్షిణమింద్ర హస్తం వసూయవో వసుపతే వసూనామ్ ।
౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
విద్మా హి త్వా గోపతిం శూర గోనామస్మభ్యం చిత్రం వృషణం రయిం దాః ॥౫॥

౩౧౮ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
ఇంద్రం నరో నేమధితా హవంతే యత్పార్యా యునజతే ధియస్తాః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
శూరో నృషాతా శ్రవసశ్చ కామ ఆ గోమతి వ్రజే భజా త్వం నః ॥౬॥

౩౧౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వయస్సుపర్ణా ఉప సేదురింద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అప ధ్వాంతమూర్ణుహి పూర్ధి చక్షుర్ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేవ బద్ధాన్ ॥౭॥

౩౨౦ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
నాకే సుపర్ణముప యత్పతంతం హృదా వేనంతో అభ్యచక్షత త్వా ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
హిరణ్యపక్షం వరుణస్య దూతం యమస్య యోనౌ శకునం భురణ్యుమ్ ॥౮॥

౩౨౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
బ్రహ్మ జజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్వి సీమతః సురుచో వేన ఆవః ।
౨ ౩క ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స బుధ్న్యా ఉపమా అస్య విష్ఠాః సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వివః ॥౯॥

౩౨౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అపూర్వ్యా పురుతమాన్యస్మై మహే వీరాయ తవసే తురాయ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
విరప్శినే వజ్రిణే శంతమాని వచాంస్యస్మై స్థవిరాయ తక్షుః ॥౧౦॥

దశమీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౨,౪ ద్యుతానః; ౩ బృహదుక్థః; ౫ వామదేవః; ౬,౮ వసిష్ఠః; ౭ విశ్వామిత్రః; ౯ గౌరివీతిః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛందః - ౧-౫, ౭-౯ త్రిష్టుప్; ౬ త్రిపదావిరాడనుష్టుప్ ॥
స్వరః - ౧-౫, ౭-౯ ధైవతః; ౬ గాంధారః ॥

౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అవ ద్రప్సో అంశుమతీమతిష్ఠదీయానః కృష్ణో దశభిస్సహస్రైః ।

ఆవత్తమింద్రశ్చ్యా ధమన్తమప స్నేహితీం నృమణా అధద్రాః ॥౧॥

౩౨౪ న్యాత్రస్య త్వా శ్వపథా దీషమాణా విశ్వే దేవా అజహుర్యే సఖాయః ।
మరుద్భిరింద్ర సఖ్యం తే అస్త్వథేమా విశ్వాః పృతనా జయాసి ॥౨॥

౩౨౫ విధుం దద్రాణం సమనే బహూనాం యువానం సన్తం పలితో జగార ।
దేవస్య పశ్య కావ్యం మహిత్వాద్యా మమార స హ్యః సమాన ॥౩॥

౩౨౬ త్వం హ త్యత్సప్తభ్యో జాయమానోఽశత్రుభ్యో అభవశ్శత్రురిన్ద్ర ।
గూఢే ద్యావాపృథివీ అన్వవిన్దో విభుమద్భ్యో భువనేభ్యో రణం ధాః ॥౪॥

౩౨౭ మేడిం న త్వా వజ్రిణం భృష్టిమన్తం పురుధస్మానం వృషభం స్థిరప్స్నుమ్ ।
కరోష్యర్యస్తరుషీర్దువస్యురింద్ర ద్యుక్షం వృత్రహణం గృణీషే ॥౫॥

౩౨౮ ప్ర వో మహే మహేవృధే భరధ్వం ప్రచేతసే ప్ర సుమతిం కృణుధ్వమ్ ।
విశః పూర్వీః ప్ర చర చర్షణిప్రాః ॥౬॥

౩౨౯ శునం హువేమ మఘవానమింద్రమస్మిన్ భరే నృతమం వాజసాతౌ ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనాని ॥౭॥

౩౩౦ ఉదు బ్రహ్మాణ్యైరత శ్రవస్యేంద్రం సమర్యే మహయా వసిష్ఠ ।
ఆ యో విశ్వాని శ్రవసా తతానోపశ్రోతా మ ఈవతో వచాంసి ॥౮॥

౩౩౧ చక్రం యదస్యాప్స్వా నిషత్తముతో తదస్మై మధ్విచ్చచ్ఛద్యాత్ ।
పృథివ్యామతిషితం యదూధః పయో గోష్వదధా ఓషధీషు ॥౯॥

ఏకాదశీ దశతిః

ఋషిః - ౧ అరిష్టనేమిస్తార్క్ష్యః; ౨ భరద్వాజః; ౩ వసుక్రో , విమదో వా, ౪-౬, ౮ విశ్వామిత్రః; ౭ రేణుః; ౯ వామదేవః; ౧౦ గోతమః ॥ దేవతా - ౧తార్క్ష్యః, ౨-౬, ౮-౧౦ ఇన్ద్రః, ౭ఇన్ద్రాపర్వతౌ ॥ ఛన్దః త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౩౩౨ త్యమూ షు వాజినం దేవజూతం సహోవానం తరుతారం రథానామ్ ।
అరిష్టనేమిం పృతనాజమాశుం స్వస్తయే తార్క్ష్యమిహా హువేమ ॥౧॥

౩౩౩ త్రాతారమింద్రమవితారమింద్రం హవేహవే సుహవం శూరమింద్రమ్ ।
హువే ను శక్రం పురుహూతమింద్రమిదం హవిర్మఘవా వేత్విన్ద్రః ॥౨॥

౩౩౪ యజామహ ఇంద్రం వజ్రదక్షిణం హరీణాం రథ్యం వివ్రతానామ్ ।
ప్రశ్మశ్రుభిర్దోధువదూర్ధ్వథా భువద్వి సేనాభిర్భయమానో వి రాధసా ॥౩॥

౩౩౫ సత్రాహణం దాధృషిం తుమ్రమింద్రం మహామపారం వృషభం సువజ్రమ్ ।
హన్తా యో వృత్రం సనితోత వాజం దాతా మఘాని మఘవా సురాధాః ॥౪॥

౩౩౬ యో నో వనుష్యన్నభి దాతి మర్త ఉగణా వా మన్యమానస్తురో వా ।
క్షిధీ యుధా శవసా వా తమింద్రాభీ ష్యామ వృషమణస్త్వోతాః ॥౫॥

౩౩౭ యం వృత్రేషు క్షితయస్స్పర్ధమానా యం యుక్తేషు తురయన్తో హవన్తే ।
యం శూరసాతౌ యమపాముపజ్మన్యం విప్రాసో వాజయన్తే స ఇంద్రః ॥౬॥

౩౩౮ ఇంద్రాపర్వతా బృహతా రథేన వామీరిష ఆ వహతం సువీరాః ।
వీతం హవ్యాన్యధ్వరేషు దేవా వర్ధేథాం గీర్భిరిడయా మదన్తా ॥౭॥

౩౩౯ ఇంద్రాయ గిరో అనిశితసర్గా అపః ప్రైరయత్సగరస్య బుధ్నాత్ ।
యో అక్షేణేవ చక్రియా శచీభిర్విష్వక్తస్తమ్భ పృథివీముత ద్యామ్ ॥౮॥

౩౪౦ ఆ త్వా సఖాయస్సఖ్యా వవృత్యుస్తిరః పురూ చిదర్ణవాం జగమ్యాః ।
పితుర్నపాతమాదధీత వేధా అస్మిన్ క్షయే ప్రతరాం దీద్యానః ॥౯॥

౩౪౧ కో అద్య యుంక్తే ధురి గా ఋతస్య శిమీవతో భామినో దుర్హృణాయూన్ ।

౩౧౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౨౩ ౨౩౧౨
ఆసన్నేషమప్సువాహో మయోభూన్య ఏషాం భృత్యా మృగధత్సకీవాత్ ॥౧౦॥

ఇతి చతుర్థ ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

అథచతుర్థ ప్రపాఠకే ద్వితీయోర్ధః

ద్వాదశీ దశతిః

ఋషిః - ౧ మధుచ్ఛన్దాః; ౨ జేతా మాధుచ్ఛన్దసః; ౩,౬ గోతమః; ౪ అత్రిః, ౫,౮,౯ తిరశ్చీః, ౭ కాణ్వోమేధాతిథిః, ౧౦ శంయుర్బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాంధారః॥

౩౪౨ ౧౨ ౩౧ ౨ర౩ ౨౩౧౨
గాయన్తి త్వా గాయత్రిణోఽర్చన్త్యర్కమర్కిణః ।
౩౧౨ ౩౨౩ ౧౨
బ్రహ్మాణస్త్వా శతక్రత ఉద్వంశమివ యేమిరే ॥౧॥

౩౪౩ ౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨
ఇంద్రం విశ్వా అవీవృధన్త్సముద్రవ్యచసం గిరః ।
౩౧౨ ౩౨౩ ౧౨౩ ౧౨౩ ౧౨
రథీతమం రథీ నాం వాజానాం సత్పతిం పతిమ్ ॥౨॥

౩౪౪ ౩౧౨ ౨౧ ౨౩౨౩౧౨౩ ౧౨
ఇమమింద్ర సుతం పిబ జ్యేష్ఠమమర్త్యం మదమ్ ।
౩ ౧౨ ౩క ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨
శుక్రస్య త్వాభ్యక్షరన్ ధారా ఋతస్య సాదనే ॥౩॥

౩౪౫ ౧౨ ౩౨ఉ ౩౧ ౨
యదింద్ర చిత్ర మఇహ నాస్తి త్వాదాతమద్రివః ।
౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨
రాధస్తన్నో విదద్వస ఉభయాహస్త్యా భర ॥౪॥

౩౪౬ ౩౧ ౨ర ౩౨ఉ ౩౧౨ ౩౧౨
శ్రుధీ హవం తిరశ్చ్యా ఇంద్ర యస్త్వా సపర్యతి ।
౩ ౧౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨
సువీర్యస్య గోమతో రాయస్పూర్ధి మహాఁ అసి ॥౫॥

౩౪౭ ౧౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨
అసావి సోమ ఇంద్ర తే శవిష్ఠ ధృష్ణవా గహి ।
౧౨ ౩౨ఉ ౩౨ ౩ ౨ ౩౧౨
ఆ త్వా పృణక్త్వింద్రియం రజస్సూర్యో న రశ్మిభిః ॥౬॥

౩౪౮ ౧౨ ౩ ౧౨౩౨౩౧౨ ౩౨
ఏంద్ర యాహి హరిభిరుప కణ్వస్య సుష్టుతిమ్ ।
౩౨ ౩౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో ॥౭॥

౩౪౯ ౨౩ ౧౨ ౩౨౩౧౨ ౩౧౨
ఆ త్వా గిరో రథీరివాస్థుః సుతేషు గిర్వణః ।
౩౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౨ఉ ౩౧౨
అభి త్వా సమనూషత గావో వత్సం న ధేనవః ॥౮॥

౩౫౦ ౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౨౩౧౨
ఏతో న్వింద్రం స్తవామ శుద్ధం శుద్ధేన సామ్నా ।
౩౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩౨౩౧౨
శుద్ధైరుక్థైర్వావృధ్వాంసం శుద్ధైరాశీర్వాన్మమత్తు ॥౯॥

౩౫౧ ౧ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౨ ౩౨ ౩౧౨
యో రయిం వో రయింతమో యో ద్యుమ్నైర్ద్యుమ్నవత్తమః ।
౧౨ ౩౧ ౨ఁ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
సోమః సుతస్స ఇంద్ర తేఽస్తి స్వధాపతే మదః ॥౧౦॥

ఇతి తృతీయోఽధ్యాయః

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

ప్రథమా దశతిః

ఋషిః - ౧ భరద్వాజః; ౨ వామదేవః; శాకపూతోవా; ౩ ప్రియమేధః; ౪ ప్రగాథః; ౫ శ్యావాశ్వ ఆత్రేయః; ౬ శంయుః, ౭ వామదేవః; ౮ జేతామాధుచ్ఛందసః ॥ దేవతా - ౧-౪,౬,౮ ఇన్ద్రః; ౫ మరుతః, ౭ దధి క్రావా అగ్నిః ॥ ఛంద ః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాంధారః ॥

౩౫౨ ౧౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨
ప్రత్యస్మై పిపీషతే విశ్వాని విదుషే భర ।
౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧౨
అరఙ్గమాయ జగ్మయేఽపశ్చాద్దఘ్వనే నరః ॥౧॥

౩౫౩ ౧౨ ౩౧ ౩౧౨ ౩౨
ఆ నో వయో వయఃశయం మహాన్తం గహ్వరేష్ఠామ్ ।
౩౧౨ ౩ ౨౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨
మహాన్తం పూర్వినేష్ఠాము గ్రం వచో అపావధీః ॥౨॥

౩౫౪ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఆ త్వా రథం యథోతయే సుమ్నాయ వర్తయామసి ।
౩ ౧౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧౨
తువికూర్మిమృతీ షహమింద్రం శవిష్ఠ సత్పతిమ్ ॥౩॥

౩౫౫ ౨౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ర
స పూర్వ్యో మహోనాం వేనః క్రతుభిరానజే ।
౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩౨
యస్య ద్వారా మనుః పితా దేవేషు ధియ ఆనజే ॥౪॥

౩౫౬ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩౨౩౨

యదీ వహన్త్యాశవో భ్రాజమానా రథేష్వా ।
౧౨ ౩ ౨ర ౩ ౨౩ ౧౨
పిబన్తో మదిరం మధు తత్ర శ్రవాంసి కృణ్వతే ॥౫॥

౩౫౭ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౧౨
త్యము వో అప్రహణం గృణీషే శవ సస్పతిమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩౧౨
ఇంద్రంవిశ్వాసాహం నరం శచిష్ఠం విశ్వవేదసమ్ ॥౬॥

౩౫౮ ౩ ౧ ౩ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨
దధి క్రాష్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨
సురభి నో ముఖా కరత్ప్రణ ఆయూంషి తారిషత్ ॥౭॥

౩౫౯ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ర
పురాం భిన్దుర్యువా కవిరమితౌజా అజాయత ।
౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఇంద్రో విశ్వస్య కర్మణో ధర్తా వజ్రీ పురుష్టుతః ॥౮॥

ద్వితీయా దశతిః

ఋషిః - ౧,౩,౫ ప్రియమేధః; ౨,౧౦ వామదేవః; ౪ మధుచ్ఛన్దాః; ౬ భరద్వాజః, ౭ అత్రిః; ౮ ప్రస్కణ్వః, ౯ ఆప్త్యస్త్రితః ॥ దేవతా - ౧-౭ ఇన్ద్రః; ౮ ఉషాః; ౯ విశ్వేదేవాః; ౧౦ ఋక్సామే ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాంధారః ॥

౩౬౦ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨
ప్రప్ర వస్త్రిష్టుభమిషం వన్దద్వీరాయేందవే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ధియా వో మేధసాతయే పురన్ధ్యా వివాసతి ॥౧॥

౩౬౧ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
కశ్యపస్య స్వర్విదో యావాహుః సయుజావితి ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
యయోర్విశ్వమపి వ్రతం యజ్ఞం ధీరా నిచాయ్య ॥౨॥

౩౬౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అర్చత ప్రార్చతా నరః ప్రియమేధాసో అర్చత ।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ర
అర్చన్తు పుత్రకా ఉత పురమిద్ధృష్ణ్వర్చత ॥౩॥

౩౬౩ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఉక్థమింద్రాయ శంస్యం వర్ధనం పురునిష్షిధే ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
శక్రో యథా సుతేషు నో రారణత్సఖ్యేషు చ ॥౪॥

౩౬౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
విశ్వానరస్య వస్పతిమనానతస్య శవసః ।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ఏవైశ్చ చర్షణీనామూతీ హువే రథానామ్ ॥౫॥

౩౬౫ ౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨
స ఘా యస్తే దివో నరో ధియా మర్తస్య శమతః ।
౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
ఊతీ స బృహతో దివో ద్విషో అంహో న తరతి ॥౬॥

౩౬౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
విభోష్ట ఇంద్ర రాధసో విభ్వీ రాతిః శతక్రతో ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అథా నో విశ్వచర్షణే ద్యుమ్నం సుదత్ర మంహయ ॥౭॥

౩౬౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
వయశ్చిత్తే పతత్రిణో ద్విపాచ్చతుష్పాదర్జుని ।
౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
ఉషః ప్రారన్నృతూంరను దివో అన్తేభ్యస్పరి ॥౮॥

౩౬౮ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
అమీ యే దేవా స్థన మధ్య ఆ రోచనే దివః ।
౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
కద్వ ఋతం కదమృతం కా ప్రత్నా వ ఆహుతిః ॥౯॥

౩౬౯ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఋచం సామ యజామహే యాభ్యాం కర్మాణి కృణ్వతే ।
౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
వి తే సదసి రాజతో యజ్ఞం దేవేషు వక్షతః ॥౧౦॥

తృతీయా దశతిః

ఋషిః - ౧ రేభః; ౨ సువేదాః శైలూషిః; ౩ వామదేవః; ౪,౭,౮ సవ్య ఆంగిరసః; ౫ విశ్వామిత్రః, ౬ కృష్ణ ఆంగిరసః, ౯ భరద్వాజః, ౧౦ మేధాతిథిః, ౧౧ కుత్సః

దేవతా - ౧-౮, ౧౦ ౧౧ ఇన్ద్రః; ౯ ద్యావాపృథివీ ॥ ఛన్దః - ౧-౯, ౧౧ జగతీ; ౧౦ మహాపంక్తిః ॥ స్వరః - ౧-౯,౧౧ నిషాదః; ౧౦ పంచమః ॥

౩౭౦ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
విశ్వాః పృతనా అభిభూతరం నరం సజూస్తతక్షురింద్రం జజనుశ్చ రాజసే ।
౨౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
క్రత్వే వరే స్థేమన్యామురీముతోగ్రమోజిష్ఠం తరసం తరస్వినమ్ ॥౧॥

౩౭౧ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౨
శ్రత్తే దధామి ప్రథమాయ మన్యవేఽహన్యద్దస్యుం నర్యం వివేరపః ।
౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౩ ౨ ౩౧ ౨
ఉభే యత్వా రోదసీ ధావతామను భ్యసాత్తే శుష్మాత్ పృథివీ చిదద్రివః ॥౨॥

౩౭౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨
సమేత విశ్వా ఓజసా పతిం దివో య ఏక ఇద్ భూరతిథిర్జనానామ్ ।
౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౨
స పూర్వ్యో నూతనమాజిగీషం తం వర్తనీరను వావృత ఏక ఇత్ ॥౩॥

౩౭౩ ౩౧ ౨ ౩ ౨౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨
ఇమే త ఇంద్ర తే వయం పురుష్టుత యే త్వారభ్య చరామసి ప్రభూ వసో।
౨ఉ ౩౧ ౨ ౩ ౨౩౧ ౨ ౩ ౧౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨
న హి త్వదన్యో గిర్వణో గిరస్సఘత్ క్షోణీరివ ప్రతి తద్ధర్య నో వచః ॥౪॥

౩౭౪ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౨ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩౧ర
చర్షణీధృతం మఘవానముక్థ్య౩మింద్రం గిరో బృహతీరభ్యనూషత।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౧౨౩ ౧౨ ౩౧౨
వావృధానం పురుహూతం సువృక్తిభిరమర్త్యం జరమాణం దివేదివే ॥౫॥

౩౭౫ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩౧ ౨ ౩౧౨
అచ్ఛా వ ఇంద్రం మతయః స్వర్యువః సధ్రీచీర్విశ్వా ఉశతీరనూషత।
౧౨ ౩ ౧౨౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పరి ష్వజన్త జనయో యథా పతిం మర్యం న శున్ధ్యుం మఘవాన మూతయే ॥౬॥

౩౭౬ ౧ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అభి త్యం మేషం పురుహూతమృగ్మియ మింద్రం గీర్భిర్మదతా వస్వో అర్ణవమ్।
౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
యస్య ద్యావో న విచరన్తి మానుషం భుజే మంహిష్ఠ మభి విప్రమర్చత ॥౭॥

౩౭౭ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨౩ ౧౨ర
త్యం సు మేషం మహయా స్వర్విదం శతం యస్య సుభువస్సాకమీరతే।
౨౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౨౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అత్యం న వాజం హవనస్యదం రథమింద్రం వవృత్యామవసే సువృక్తిభిః ॥౮॥

౩౭౮ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఘృతవతీ భువనానామభిశ్రియోర్వీ పృథ్వీ మధుదుఘే సుపేశసా।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ద్యావాపృథివీ వరుణస్య ధర్మణా విష్కభితే అజరే భూరిరేతసా ॥౯॥

౩౭౯ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉభే యదింద్ర రోదసీ ఆపప్రాథోషా ఇవ। మహాన్తం త్వా మహీనాం సమ్రాజం
౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
చర్షణీనామ్। దేవీ జనిత్ర్యజీజనద్భద్రా జనిత్ర్యజీజనత్ ॥౧౦॥

౩౮౦ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర మన్దినే పితుమదర్చతా వచో యః కృష్ణగర్భా నిరహన్నృజిశ్వనా।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అవస్యవో వృషణం వజ్రదక్షిణం మరుత్వన్తం సఖ్యాయ హవేమహి ॥౧౧॥

చతుర్థీ దశతిః

ఋషిః - ౧, నారదః; ౨,౩ గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ; ౪ పర్వతః; ౫-౭,౧౦ విశ్వమనావైయశ్వః; ౮ వృమేధః; ౯ గోతమః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౩౮౧ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ర౩క
ఇంద్ర సుతేషు సోమేషు క్రతుం పునీష ఉక్థ్యమ్।
౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨
విదే వృధస్య దక్షస్య మహాం హి షః ॥౧॥

౩౮౨ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
తము అభి ప్రగాయత పురుహూతం పురుష్టుతమ్।
౧ ౨ ౩౧ ౨౩౧ ౨ర
ఇంద్రం గీర్భిస్తవిషమా వివాసత ॥౨॥

౩౮౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨
తం తే మదం గృణీమసి వృషణం పృక్షు సాసహిమ్।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉ లోకకృత్నుమద్రివో హరిశ్రియమ్ ॥౩॥

౩౮౪ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨
యత్సోమమింద్ర విష్ణవి యద్వా ఘ త్రిత ఆప్త్యే।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర
యద్వా మరుత్సు మందసే సమిందుభిః ॥౪॥

౩౮౫ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏదు మధోర్మదింతరం సించాధ్వర్యో అన్ధసః।
౩౨ఉ ౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨
ఏవా హి వీర స్తవతే సదావృధః ॥౫॥

౩౮౬ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఏందుమింద్రాయ సించత పిబాతి సోమ్యం మధు।
౧ ౨ర ౩ ౨
ప్ర రాధాంసి చోదయతే మహిత్వనా ॥౬॥

౩౮౭ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏతో న్వింద్రం స్తవామ సఖాయః స్తోమ్యం నరమ్।
౩ ౧ ౨ర ౩౨ఉ ౩ ౨
కృష్టీర్యో విశ్వా అభ్యస్త్యేక ఇత్ ॥౭॥

౩౮౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
ఇంద్రాయ సామ గాయత విప్రాయ బృహతే బృహత్।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
బ్రహ్మకృతే విపశ్చితే పనస్యవే ॥౮॥

౩౮౯ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
య ఏక ఇద్విదయతే వసు మర్తాయ దాశుషే।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఈశానో అప్రతిష్కుత ఇంద్రో అఙ్గ ॥౯॥

౩౯౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
సఖాయ ఆ శిషామహే బ్రహ్మేంద్రాయ వజ్రిణే।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స్తుష ఊ షు వో నృతమాయ ధృష్ణవే ॥౧౦॥

ఇతి చతుర్థః ప్రపాఠకః సమాప్తః॥

అథ పంచమప్రపాఠకే ప్రథమోఽర్ధః

పంచమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ ప్రగాథః, ౨ భరద్వాజః; ౩ నృమేధః; ౪ పర్వతః; ౫,౭ ఇరిమ్బిఠిః; ౬ విశ్వమనాః; ౮ వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧-౪, ౬,౮ ఇన్ద్రః; ౫,౭ ఆదిత్యాః ॥ ఛన్దః - ౧-౭ ఉష్ణిక్; ౮ త్రిపదావిరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౭ ఋషభః; ౮ గాంధారః ॥

౩౯౧ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
గృణే తదింద్ర తే శవ ఉపమాం దేవతాతయే ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
యద్ధంసి వృత్రమోజసా శచీపతే ॥౧॥

౩౯౨ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨
యస్య త్యచ్ఛంబరం మదే దివోదాసాయ రన్ధయన్ ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
అయం స సోమ ఇంద్ర తే సుతః పిబ ॥౨॥

౩౯౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩౨
ఏన్ద్ర నో గధి ప్రియ సత్రాజిద గోహ్య । గిరిర్న విశ్వతః పృథుః పతిర్దివః ॥౩॥

౩౯౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
య ఇంద్ర సోమపాతమో మదః శవిష్ఠ చేతతి ।
౩ ౨ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
యేనా హంసి న్యా౩త్రిణం తమీమహే ॥౪॥

౩౯౫ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తుచే తునాయ తత్సు నో ద్రాఘీయ ఆయుర్జీవసే ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆదిత్యాసః సమహసః కృణోతన ॥౫॥

౩౯౬ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వేత్థా హి నిర్ఋతీనాం వజ్రహస్త పరివృజమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అహరహః శున్ధ్యుః పరిపదామివ ॥౬॥

౩౯౭ ౧ ౨ర౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అపామీవా మప స్రిధమప సేధత దుర్మతిమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆదిత్యాసో యుయోతనా నో అంహసః ॥౭॥

౩౯౮ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పిబా సోమమింద్ర మందతు త్వా యం తే సుషావ హర్యశ్వాద్రిః ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సోతుర్బాహుభ్యాం సుయతో నార్వా ॥౮॥

షష్ఠీ దశతిః

ఋషిః - ౧-౬,౯,౧౦ సౌభరిః; ౭,౮ నృమేధః ॥ దేవతా - ౧,౨,౪,౫, ౭-౧౦ ఇన్ద్రః; ౩,౬ మరుతః ॥ ఛన్దః - కకుబుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౩౯౯ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభ్రాతృవ్యో అనా త్వమనాపిరింద్ర జనుషా సనాదసి । యుధేదాపిత్వమిచ్ఛసే ॥౧॥

౪౦౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యో న ఇదమిదం పురా ప్ర వస్య ఆనినాయ తము వ స్తుషే ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సఖాయ ఇంద్రమూతయే ॥౨॥

౪౦౧ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ గన్తా మా రిషణ్యత ప్రస్థావానో మాప స్థాత సమన్యవః ।
౩ ౧ ౨
దృఢా చిద్యమయిష్ణవః ॥౩॥

౪౦౨ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౧ ౨
ఆ యాహ్యయమిందవేఽశ్వపతే గోపత ఉర్వరాపతే । సోమం సోమ పతే పిబ ॥౪॥

౪౦౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
త్వయా హ స్విద్యుజా వయం ప్రతి శ్వసన్తం వృషభ బ్రువీమహి ।
౩ ౧ ౨ర౩ ౧
సంస్థే జనస్య గోమతః ॥౫॥

౪౦౪ ౧ ౨ ౩క ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
గావశ్చిద్ఘా సమన్యవః సజాత్యేన మరుతః సబన్ధవః । రిహతే కకుభో మిథః ॥౬॥

౪౦౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం న ఇంద్రా భర ఓజో నృమ్ణం శతక్రతో విచర్షణే । ఆ వీరం పృతనాసహమ్ ॥౭॥

౪౦౬ ౨౩క ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨
అధా హీంద్ర గిర్వణ ఉప త్వా కామ ఈమహే ససృగ్మహే । ఉదేవ గ్మన్త ఉదభిః ॥౮॥

౪౦౭ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సీదన్తస్తే వయో యథా గోశ్రీతే మధౌ మదిరే వివక్షణే ।
౩ ౧ ౨ర
అభి త్వా మింద్ర నోనుమః ॥౯॥

౪౦౮ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨
వయము త్వామపూర్వ్య స్థూరం న కచ్చిద్భరన్తోఽవస్యవః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వజ్రిం చిత్రం హవామహే ॥౧౦॥

సప్తమీ దశతిః

ఋషిః - ౧-౮ గోతమః; ౯ త్రితః; ౧౦ అవస్యుః ॥ దేవతా - ౧-౮ ఇన్ద్రః, ౯ విశ్వేదేవాః; ౧౦ అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - పంక్తిః ॥ స్వరః - పంచమః ॥

౪౦౯ స్వాదోరిత్థా విషూవతో మధోః పిబన్తి గౌర్యః ।
యా ఇంద్రేణ సయావరీర్వృష్ణా మదన్తి శోభథా వస్వీరను స్వరాజ్యమ్ ॥౧॥

౪౧౦ ఇత్థా హి సోమ ఇన్మదో బ్రహ్మ చకార వర్ధనమ్ ।
శవిష్ఠ వజ్రిన్నోజసా పృథివ్యా నిః శశా అహిమర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥౨॥

౪౧౧ ఇంద్రో మదాయ వావృధే శవసే వృత్రహా నృభిః ।
తమిన్మహత్స్వాజిషూతిమర్భే హవామహే స వాజేషు ప్ర నోఽవిషత్ ॥౩॥

౪౧౨ ఇంద్ర తుభ్యమిదద్రివోఽనుత్తం వజ్రిన్వీర్యమ్ ।
యద్ధ త్యం మాయినం మృగం తవ త్యన్మాయయావధీరర్చన్ననుస్వరాజ్యమ్ ॥౪॥

౪౧౩ ప్రేహ్యభీహి ధృష్ణుహి న తే వజ్రో ని యంసతే ।
ఇంద్ర నృమ్ణం హి తే శవో హనో వృత్రం జయా అపోఽర్చన్నను స్వరాజ్యమ్ ॥౫॥

౪౧౪ యదుదీరత ఆజయో ధృష్ణవే ధీయతే ధనమ్ ।
యుంక్ష్వా మదచ్యుతా హరీ కం హనః కం వసౌ దధోఽస్మాఁ ఇంద్ర వసౌ దధః ॥౬॥

౪౧౫ అక్షన్నమీమదన్త హ్యవ ప్రియా అధూషత ।
అస్తోషత స్వభానవో విప్రా నవిష్ఠయా మతీ యోజా న్విన్ద్ర తే హరీ ॥౭॥

౪౧౬ ఉపో షు శృణుహీ గిరో మఘవన్మాతథా ఇవ ।
కదా నః సూనృతావతః కర ఇదర్థయాస ఇద్యోజా న్విన్ద్ర తే హరీ ॥౮॥

౪౧౭ చన్ద్రమా అప్స్వాన్తరా సుపర్ణో ధావతే దివి ।
న వో హిరణ్యనేమయః పదం విన్దన్తి విద్యుతో విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥౯॥

౪౧౮ ప్రతి ప్రియతమం రథం వృషణం వసువాహనమ్ ।
స్తోతా వామశ్వినావృషి స్తోమేభిర్భూషతి ప్రతి మాధ్వీ మమ శ్రుతం హవమ్ ॥౧౦॥

అష్టమీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౭ వసుశ్రుతః ౨,౪ విమదః, ౩ సత్యశ్రవాః ౫,౬ గోతమః, ౮ అంహోముగ్వామదేవ్యః ॥ దేవతా ౧,౨,౭ అగ్నిః; ౩ ఉషాః; ౪ సోమః, ౫,౬ ఇన్ద్రః, ౮ విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧-౭ పంక్తిః, ౮ ఉపరిష్టాద్ బృహతీ ॥ స్వరః - ౧-౭ పంచమః, ౮ మధ్యమః ॥

౪౧౯ ఆ తే అగ్న ఇధీమహి ద్యుమన్తం దేవాజరమ్ ।
యద్ధ స్యా తే పనీయసీ సమిద్దీదయతి ద్యవీషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥౧॥

౪౨౦ అగ్నిం న స్వవృక్తిభిర్హోతారం త్వా వృణీమహే ।
శీరం పావకశోచిషం వి వో మదే యజ్ఞేషు స్తీర్ణబర్హిషం వివక్షసే ॥౨॥

౪౨౧ మహే నో అద్య బోధయోషో రాయే దివిత్మతీ ।
యథా చిన్నో అబోధయః సత్యశ్రవసి వాయ్యే సుజాతే అశ్వసూనృతే ॥౩॥

౪౨౨ భద్రం నో అపి వాతయ మనో దక్షముత క్రతుమ్ ।
అథా తే సఖ్యే అన్ధసో వి వో మదే రణా గావో న యవసే వివక్షసే ॥౪॥

౪౨౩ క్రత్వా మహాఁ అనుష్వధం భీమ ఆ వావృతే శవః ।
శ్రియ ఋష్వ ఉపాకయోర్ని శిప్రీ హరివాం దధే హస్తయోర్వజ్రమాయసమ్ ॥౫॥

౪౨౪ స ఘా తం వృషణం రథమధి తిష్ఠాతి గోవిదమ్ ।
యః పాత్రం హారియోజనం పూర్ణమిన్ద్ర చికేతతి యోజా న్విన్ద్ర తే హరీ ॥౬॥

౪౨౫ అగ్నిం తం మన్యే యో వసురస్తం యం యన్తి ధేనవః ।
అస్తమర్వన్త ఆశవోఽస్తం నిత్యాసో వాజిన ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥౭॥

౪౨౬ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
న తమంహో న దురితం దేవాసో అష్ట మర్త్యమ్ ।
౩౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సజోషసో యమర్యమా మిత్రో నయతి వరుణో అతి ద్విషః ॥౮॥

నవమీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౩-౫,౧౦ ధిష్ణ్య ఐశ్వరయో ఽగ్నయః; ౨,౬ త్ర్యరుణత్రసదస్యూ; ౭ వసిష్ఠః; ౮,౯ వామదేవః ॥ దేవతా - ౧-౬,౧౦ పవమానః; ౭ మరుతః; ౮ అగ్నిః; ౯ వాజినాం స్తుతిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪,౫,౭,౧౦ ద్విపదా పఙ్క్తిః; ౨,౬ త్రిపదా పిపీలికామధ్యానుష్టుప్; ౮ పదపంక్తిః; ౯ పురఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ౧,౩,౪,౫,౭,౮,౧౦ పంచమః; ౨,౬ గాంధారః; ౯ ఋషభః ॥

౪౨౭ ౨౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పరి ప్ర ధన్వేంద్రాయ సోమ స్వాదుర్మిత్రాయ పూష్ణే భగాయ ॥౧॥

౪౨౮ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩౧౨
పర్యూ షు ప్ర ధన్వ వాజసాతయే పరి వృత్రాణి సక్షణిః ।
౩ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨
ద్విషస్తరధ్యా ఋణయా న ఈరసే ॥౨॥

౪౨౯ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩౨౩ ౨౩ ౧ ౨ర
పవస్వ సోమ మహాన్త్సముద్రః పితా దేవానాం విశ్వాభి ధామ ॥౩॥

౪౩౦ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర
పవస్వ సోమ మహే దక్షాయాశ్వో న నిక్తో వాజీ ధనాయ ॥౪॥

౪౩౧ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర
ఇందుః పవిష్ట చారుర్మదాయాపాముపస్థే కవిర్భగాయ ॥౫॥

౪౩౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అను హి త్వా సుతం సోమ మదామసి మహే సమర్యరాజ్యే ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వాజాఁ అభి పవమాన ప్ర గాహసే ॥౬॥

౪౩౩ ౨౩క ౨ఉ ౨౩౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨
క ఈం వ్యక్తా నరః సనీడా రుద్రస్య మర్యా అథా స్వశ్వాః ॥౭॥

౪౩౪ ౨౩ ౨౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨౩ ౨౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నే తమద్యాశ్వం న స్తోమైః క్రతుం న భద్రం హృదిస్పృశమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఋధ్యామా త ఓహైః ॥౮॥

౪౩౫ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
ఆవిర్మర్యా ఆ వాజం వాజినో అగ్మం దేవస్య సవితుః సవమ్ ।
౩ ౧ ౨
స్వర్గాఁ అర్వన్తో జయత ॥౯॥

౪౩౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ఉ౧ ౨ ౩ ౨
పవస్వ సోమ ద్యుమ్నీ సుధారో మహాఁ అవీనామను పూర్వ్యః ॥౧౦॥

ఇతి పంచమప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

అథ పంచమ ప్రపాఠకే ద్వితీయోఽర్ధః

దశమీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౨,౫,౬,౮-౧౦ వామదేవః; ౩,౪ అవస్యుః; ౭ సంవర్తః ॥ దేవతా - ౧-౫, ౮-౧౦ ఇన్ద్రః; ౬ విశ్వేదేవాః; ౭ ఉషాః ॥ ఛన్దః - ద్విపదా విరాట్పంక్తిః ॥ స్వరః - పంచమః ॥

౪౩౭ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨
విశ్వతోదావన్విశ్వతో న ఆ భర యం త్వా శవిష్ఠమీమహే ॥౧॥

౪౩౮ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
ఏష బ్రహ్మా య ఋత్వియ ఇంద్రో నామ శ్రుతో గృణే ॥౨॥

౪౩౯ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨
బ్రహ్మాణ ఇంద్రం మహయన్తో అర్కైరవర్ధయన్నహయే హన్తవా ఉ ॥౩॥

౪౪౦ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అనవస్తే రథమశ్వాయ తక్షుస్త్వష్టా వజ్రం పురుహూత ద్యుమన్తమ్ ॥౪॥

౪౪౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
శం పదం మఘం రయీషిణే న కామమవ్రతో హినోతి న స్పృశద్రయిమ్ ॥౫॥

౪౪౨ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨౩౧౨
సదా గావః శుచయో విశ్వధాయసః సదా దేవా అరేపసః ॥౬॥

౪౪౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
ఆ యాహి వనసా సహ గావః సచన్త వర్తనిం యదూధభిః ॥౭॥

౪౪౪ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉప ప్రక్షే మధుమతి క్షియన్తః పుష్యేమ రయిం ధీమహే త ఇంద్ర ॥౮॥

౪౪౫ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అర్చన్త్యర్కం మరుతః స్వర్కా ఆ స్తోభతి శ్రుతో యువా స ఇంద్రః ॥౯॥

౪౪౬ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర వ ఇంద్రాయ వృత్రహన్తమాయ విప్రాయ గాథం గాయత యం జుజోషతే ॥౧౦॥

ఏకాదశీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౩,౪,౭,౯,౧౦ వామదేవః; ౨ బంధుః; ౫ సంవర్తః; ౬ భువన ఆప్త్యః; ౮ భరద్వాజః ॥ దేవతా - ౧,౨,౩ అగ్నిః; ౪,౮,౧౦ ఇన్ద్రః; ౫ ఉషాః; ౬,౭,౯ విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪,౭ ద్విపదాగాయత్రీ; ౨,౫,౬ ద్విపదా పంక్తిః; ౮,౯ ద్విపదా త్రిష్టుప్; ౧౦ ఏకపదా గాయత్రీ ॥ స్వరః - ౧,౩,౪,౭,౧౦ షడ్జః; ౨,౫,౬ పంచమః; ౮,౯ ధైవతః ॥

౪౪౭ ౧౨౩౧ ౨ర ౩౨ర ౩౧౨
అవేర్యగ్నిర్భిర్కిర్వవ్యవాడ్ న సుమద్రథః ॥౧॥

౪౪౮ ౨౩ ౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩౨ ౩౧ ౨ ౩క ౨ర
అగ్నే త్వం నో అంతమ ఉత త్రాతా శివో భువో వరూథ్యః ॥౨॥

౪౪౯ ౨౩ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
భగో న చిత్రో అగ్నిర్మహోనాం దధాతి రత్నమ్ ॥౩॥

౪౫౦ ౧౨౩ ౧౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౩ ౨
విశ్వస్య ప్ర స్తోభ పురో వా సన్యది వేహ నూనమ్ ॥౪॥

౪౫౧ ౩౨౬ ౩౨ ౩౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧౨
ఉషా అప స్వసుస్తమస్సంవర్తయతి వర్తనిం సుజాతతా ॥౫॥

౪౫౨ ౩౨౬ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨౩ ౧౨ ౩౨
ఇమా ను కం భువనా సీషధేమేన్ద్రశ్చ విశ్వే చ దేవాః ॥౬॥

౪౫౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨౬ ౩౧ ౨ ౩౧౨
వి స్రుతయో యథా పథ ఇన్ద్ర త్వద్యన్తు రాతయః ॥౭॥

౪౫౪ ౩౧ ౨ర ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨
అయా వాజం దేవహితం సనేమ మదేమ శతహిమాః సువీరాః ॥౮॥

౪౫౫ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఊర్జా మిత్రో వరుణః పిన్వతేడాః పీవరీమిషం కృణుహీ న ఇంద్ర ॥౯॥

౪౫౬ ౨ ౩ ౧౨
ఇంద్రో విశ్వస్య రాజతి ॥౧౦॥

ద్వాదశీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౧౦ గృత్సమదః; ౨ గౌరాంగిరసః; ౩,౫,౯ పరుచ్ఛేపః; ౪ రేభః; ౬ ఏవయామరుత్; ౭ అనానతః పారుచ్ఛేపిః; ౮ నకులః ॥ దేవతా - ౧,౩,౪,౧౦ ఇన్ద్రః; ౨ సూర్యః; ౫ విశ్వేదేవాః; ౬ మరుతః; ౭ పవమానః; ౮ సవితా; ౯ అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౧౦ అష్టిః, ౨,౪,౬ జగతీ; ౩,౫,౭,౯ అత్యష్టిః; ౮,౧౦ అతిశక్వరీ ॥ స్వరః - ౧,౧౦ మధ్యమః; ౨,౪,౬ నిషాదః; ౩,౫,౭,౯ గాంధారః; ౮, పంచమః

౪౫౭ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౨౩౧
త్రికద్రుకేషు మహిషో యవాశిరం తువిశుష్మస్తృమ్పత్
౨ర ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౨
సోమమపిబద్విష్ణునా సుతం యథావశమ్ ।
౧౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩౨౩ ౨ ౨ర
స ఈం మమాద మహి కర్మ కర్తవే మహాముదం సైనం
౩౨ ౩౨ ౩౧ ౨౩ ౧ ౨ర
సశ్చద్దేవో దేవం సత్య ఇందుస్సత్య మింద్రమ్ ॥౧॥

౪౫౮ ౩౨ ౩౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨౩౨ ౩౨౬ ౩౧౨
అయం సహస్రమానవో దృశః కవీనాం మతిర్జ్యోతిర్విధర్మ ।
౩౨౩ ౧౨౩ ౨౩౧ ౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧
బ్రధ్నస్సమీచీరుషసస్సమైరయదరేపసః సచేతసస్స్వసరే మన్యుమన్తశ్చితా గోః ॥౨॥

౪౫౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౩
ఏంద్ర యాహ్యుప నః పరావతో నాయమచ్ఛా విదథానీవ
౧౨ ౩౨౩ ౧ ౨౩ ౧౨
సత్పతిరస్తా రాజేవ సత్పతిః ।
౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౬ ౩ ౨ ౩ ౨౩౨౩
హవామహే త్వా ప్రయస్వన్తస్సుతేష్వా పుత్రాసో న పితరం
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
వాజసాతయే మంహిష్ఠం వాజసాతయే ॥౩॥

౪౬౦ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౩ ౨
తమింద్రం జోహవీమి మఘవానముగ్రం
౩౧ ౨ర౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
సత్రా దధానమప్రతిష్కుతం శ్రవాంసి భూరి ।
౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
మంహిష్ఠో గీర్భిరా చ యజ్ఞియో
౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨
వవర్త రాయే నో విశ్వా సుపథా కృణోతు వజ్రీ ॥౪॥

౪౬౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర
అస్తు శ్రౌషట్పురో అగ్నిం ధియా దధ ఆ ను త్యచ్ఛర్ధో
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
దివ్యం వృణీమహ ఇంద్రవాయూ వృణీమహే ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨౩౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧౨
యద్ధ క్రాణా వివస్వతే నాభా సన్దాయ నవ్యసే
౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౨౬ ౩ ౨ ౩౧౨
అధ ప్ర నూనముప యన్తి ధీతయో దేవాం అచ్ఛా న ధీతయః ॥౫॥

౪౬౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨౩౧ ౨
ప్ర వో మహే మతయో యన్తు విష్ణవే మరుత్వతే గిరిజా ఏవయామరుత్ ।
౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ప్ర శర్ధాయ ప్ర యజ్యవే సుఖాదయే తవసే భన్దదిష్టయే ధునివ్రతాయ శవసే ॥౬॥

౪౬౩ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౩౨౬ ౩ ౧ ౨
అయా రుచా హరిణ్యా పునానో విశ్వా ద్వేషాంసి
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
తరతి సయుగ్వభిః సూరో న సయుగ్వభిః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౧ ౨ర ౨౩ ౨ ౩ ౧
ధారా పృష్ఠస్య రోచతే పునానో అరుషో హరిః విశ్వా యద్రూపా
౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
పరియాస్యృక్వభిః సప్తాస్యేభిరృక్వభిః ॥౭॥

౪౬౪ ౩౨౬ ౩౧ ౨౩౧౨౩క ౨ర ౩౧౨౩ ౧ ౨
అభి త్యం దేవం సవితారమోణ్యోః కవిక్రతుమర్చామి

౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
సత్యసవం రత్నధామభి ప్రియం మతిమ్ ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩
ఊర్ధ్వా యస్యామతిర్భా అదిద్యుతత్సవీమని
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
హిరణ్యపాణిరమిమీత సుక్రతుః కృపా స్వః ॥౮॥

౪౬౫ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧
అగ్నిం హోతారం మన్యే దాస్వన్తం వసోః సూనుం
౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సహసో జాతవేదసం విప్రం న జాతవేదసమ్ ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
య ఊర్ధ్వయా స్వధ్వరో దేవో దేవాచ్యా కృపా । ఘృతస్య విభ్రాష్టిమను
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
శుక్రశోచిష ఆజుహ్వానస్య సర్పిషః ॥౯॥

౪౬౬ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
తవ త్యన్నర్యం నృతోఽప ఇన్ద్ర ప్రథమం పూర్వ్యం దివి ప్రవాచ్యం కృతమ్ ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
యో దేవస్య శవసా ప్రారిణా అసు రిణన్నపః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
భువో విశ్వమభ్యదేవమోజసా విదేదూర్జం శతక్రతుర్విదేదిషమ్ ॥౧౦॥

ఇతి సామవేద సంహితా యామైన్ద్రం కాణ్డమ్॥

అథ పవమానం కాండమ్

అథ పంచమోఽధ్యాయః

ప్రథమా దశతిః

ఋషిః - ౧,౪ అమహీయుః; ౨ మధుచ్ఛందాః; ౩ భృగుర్వారుణిః; ౫ త్రితః, ౬ కశ్యపః; ౭ జమదగ్నిః, ౮ దృఢచ్యుత ఆగస్త్యః, ౯,౧౦ కాశ్యపోఽసితః ॥ **దేవతా** - పవమానః సోమః ॥ **ఛన్దః** - గాయత్రీ ॥ **స్వరః** - షడ్జః ॥

౪౬౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉచ్చా తే జాతమన్ధసో దివి సద్భూమ్యా దదే । ఉగ్రం శర్మ మహి శ్రవః ॥ ॥౧॥

౪౬౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
స్వాదిష్ఠయా మదిష్ఠయా పవస్వ సోమ ధారయా । ఇన్ద్రాయ పాతవే సుతః ॥ ॥౨॥

౪౬౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వృషా పవస్వ ధారయా మరుత్వతే చ మత్సరః । విశ్వా దధాన ఓజసా ॥ ॥౩॥

౪౭౦ ౨ ౩ ౨ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
యస్తే మదో వరేణ్యస్తేనా పవస్వాన్ధసా । దేవావీరఘశంసహా ॥ ॥౪॥

౪౭౧ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తిస్రో వాచ ఉదీరతే గావో మిమన్తి ధేనవః । హరిరేతి కనిక్రదత్ ॥ ॥౫॥

౪౭౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రాయేన్దో మరుత్వతే పవస్వ మధుమత్తమః । ఋతస్య యోనిమాసదమ్ ॥ ॥౬॥

౪౭౩ ౨ ౧ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అసావ్యంశుర్మదాయాప్సు దక్షో గిరిష్ఠాః । శ్యేనో న యోనిమాసదత్ ॥ ॥౭॥

౪౭౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవస్వ దక్షసాధనో దేవేభ్యః పీతయే హరే । మరుద్భ్యో వాయవే మదః ॥ ॥౮॥

౪౭౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పరి స్వానో గిరిష్ఠాః పవిత్రే సోమో అక్షరత్ । మదేషు సర్వధా అసి ॥ ॥౯॥

౪౭౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పరి ప్రియా దివః కవిర్వయాంసి నప్త్యోర్హితః । స్వానైర్యాతి కవిక్రతుః ॥ ॥౧౦॥

ద్వితీయా దశతిః

ఋషిః - శ్యావాశ్వః, ౨ త్రితః, ౨,౮ అమహీయుః, ౪ భృగుః, ౫,౬ కశ్యపః, ౭ నిధ్రువిః కాశ్యపః, ౯,౧౦ కాశ్యపోఽసితః ॥ **దేవతా** - పవమానః సోమః ॥ **ఛన్దః** - గాయత్రీ ॥ **స్వరః** - షడ్జః ॥

౪౭౭ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర సోమాసో మదచ్యుతః శ్రవసే నో మఘోనామ్ । సుతా విదథే అక్రముః ॥ ॥౧॥

౪౭౮ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర సోమాసో విపశ్చితోఽపో నయన్త ఊర్మయః । వనాని మహిషా ఇవ ॥ ॥౨॥

౪౭౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవస్వేన్దో వృషా సుతః కృధీ నో యశసో జనే । విశ్వా అప ద్విషో జహి ॥ ॥౩॥

౪౮౦ ౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వృషా హ్యసి భానునా ద్యుమన్తం త్వా హవామహే । పవమాన స్వర్దృశమ్ ॥ ॥౪॥

౪౮౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఇన్దుః పవిష్ట చేతనః ప్రియః కవీనాం మతిః । సృజదశ్వం రథీరివ ॥ ॥౫॥

౪౮౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అసృక్షత ప్ర వాజినో గవ్యా సోమాసో అశ్వయా । శుక్రాసో వీరయాశవః ॥ ॥౬॥

౪౮౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
పవస్వ దేవ ఆయుషగిన్ద్రం గచ్ఛతు తే మదః । వాయుమా రోహ ధర్మణా ॥ ॥౭॥

౪౮౪ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
పవమాన అజీజనద్దివశ్చిత్రం న తన్యతుమ్ । జ్యోతిర్వైశ్వానరం బృహత్ ॥ ॥౮॥

౪౮౫ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పరి ప్వానాస ఇన్దవో మదాయ బర్హణా గిరా । మధో అర్షన్తి ధారయా ॥౯॥

౪౮౬ ౧౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
పరి ప్రాసిష్యదత్కవిః సిన్ధోరూర్మావధి శ్రితః । కారుంబిభ్రత్పురుస్పృహమ్ ॥౧౦॥

ఇతి పంచమః ప్రపాఠకః సమాప్తః

అథ షష్ఠప్రపాఠకే ప్రథమోఽర్ధః

తృతీయా దశతిః

ఋషిః - ౧,౮,౯ అమహీయుః; ౨ బృహన్మతిరాంగిరసః; ౩ జమదగ్నిః; ౪ ప్రభూవసుః; ౫ మేధ్యాతిథిః; ౬,౭ నిధ్రువిః కాశ్యపః; ౧౦ ఉచథ్యః ॥ **దేవతా** - పవమానః సోమః ॥
ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ **స్వరః** - షడ్జః ॥

౪౮౭ ౨౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩౧ ౨
ఉపో షు జాతమప్తురం గోభిర్భఙ్గం పరిష్కృతమ్ । ఇందుం దేవా అయాసిషుః ॥౧॥

౪౮౮ ౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
పునానో అక్రమీదభి విశ్వా మృధో విచర్షణిః । శుమ్భన్తి విప్రంధీతిభిః ॥౨॥

౪౮౯ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨
ఆవిశన్కలశం సుతో విశ్వా అర్షన్నభి శ్రియః । ఇందురింద్రాయ ధీ యతే ॥౩॥

౪౯౦ ౧౨౩౨౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧ర ౩౨ ౧౨ ౩౧ ౨
అసర్జి రథ్యో యథా పవిత్రే చమ్వోః సుతః । కార్ష్మన్ వాజీ న్యక్రమీత్ ॥౪॥

౪౯౧ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౧ ౨
ప్ర యద్గావో న భూర్ణయస్త్వేషా అయాసో అక్రముః । ఘ్నన్తః కృష్ణామప త్వచమ్ ॥౫॥

౪౯౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
అపఘ్నన్పవసే మృధః క్రతువిత్సోమ మత్సరః । నుదస్వాదేవ యుం జనమ్ ॥౬॥

౪౯౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧
అయా పవస్వ ధారయా యయా సూర్యమరోచయః । హిన్వానో మానుషీ రపః ॥౭॥

౪౯౪ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨
స పవస్వ య ఆవిథేన్ద్రం వృత్రాయ హన్తవే । వవ్రివాంసం మహీరపః ॥౮॥

౪౯౫ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అయా వీతీ పరి స్రవ యస్త ఇందో మదేష్వా । అవాహన్నవతీర్నవ ॥౯॥

౪౯౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ర౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧
పరి ద్యుక్షం సనద్రయిం భరద్వాజం నో అన్ధసా । స్వానో అర్షపవిత్ర ఆ ॥౧౦॥

చతుర్థీ దశతిః

ఋషిః - మేధాతిథిః; ౨,౭ భృగుః; ౩ ఉచథ్యః; ౪ అవత్సారః; ౫ నిధ్రువిః కాశ్యపః; ౬,౧౦ అసితః; ౮,౯ కశ్యపో మారీచః; ౧౧ కవిః; ౧౨ జమదగ్నిః; ౧౩ అయాస్య ఆంగిరసః, ౧౪ అమహీయుః ॥ **దేవతా** - పవమానః సోమః ॥ **ఛన్దః** - గాయత్రీ ॥ **స్వరః** - షడ్జః ॥

౪౯౭ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩౨ ౧ ౨ర
అచిక్రదద్వృషా హరిర్మహాన్ మిత్రో న దర్శతః । సం సూర్యేణ దిద్యుతే ॥౧॥

౪౯౮ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ తే దక్షం మయోభువం వహ్నిమద్యా వృణీమహే । పాన్తమా పురుస్పృహమ్ ॥౨॥

౪౯౯ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అధ్వర్యో అద్రిభిః సుతం సోమం పవిత్ర ఆ నయ । పునాహీన్ద్రాయ పాతవే ॥౩॥

౫౦౦ ౨౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨౩౨ ౩ ౧ ౨
తరత్సమందీ ధావతి ధారా సుతస్యాన్ధసః । తరత్స మందీ ధావతి ॥౪॥

౫౦౧ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
ఆ పవస్వ సహస్రిణం రయిం సోమ సువీర్యమ్ । అస్మే శ్రవాంసి ధారయ ॥౫॥

౫౦౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అను ప్రత్నాస ఆయవః పదం నవీయో అక్రముః । రుచే జనన్త సూర్యమ్ ॥౬॥

౫౦౩ ౧౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩౨
అర్షా సోమ ద్యుమత్తమోఽభి ద్రోణాని రోరువత్ । సీదన్యోనా వనేష్వా ॥౭॥

౫౦౪ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
వృషా సోమ ద్యుమా అసి వృషా దేవ వృషవ్రతః । వృషా ధర్మాణి దధ్రిషే ॥౮॥

౫౦౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇషే పవస్వ ధారయా మృజ్యమానో మనీషిభిః । ఇన్దో రుచాభి గా ఇహి ॥౯॥

౫౦౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
మన్ద్రయా సోమ ధారయా వృషా పవస్వ దేవయుః । అవ్యా వారేభి రస్మయుః ॥౧౦॥

౫౦౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩క ౨ర ౩ ౧ ౨ర
అయా సోమ సుకృత్యయా మహాన్త్సన్నభ్యవర్ధథాః । మన్దాన ఇద్వృషాయసే ॥౧౧॥

౫౦౮ ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
అయం విచర్షణిర్హితః పవమాన స్సచేతతి । హిన్వాన ఆప్యం బృహత్ ॥౧౨॥

౫౦౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర న ఇందో మహే తు న ఊర్మిం న బిభ్రదర్షసి । అభి దేవా అయాస్యః ॥౧౩॥

౫౧౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అపఘ్నన్ పవతే మృధోఽప సోమో అరావ్ణః । గచ్ఛన్నింద్రస్య నిష్కృతమ్ ॥౧౪॥

పంచమీ దశతిః

ఋషిః - భరద్వాజః కశ్యపో గోతమోఽత్రిర్విశ్వామిత్రో జమదగ్నిర్వసిష్ఠః ॥
దేవతా - పవమానః సోమః ॥ **ఛన్దః** - బృహతీ ॥ **స్వరః** - మధ్యమః ॥

౫౧౧ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ర
పునానస్సోమ ధారయాపో వసానో అర్షసి ।
౧ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨౩౧ ౨
ఆ రత్నధా యోనిమృతస్య సీదస్యుత్సో దేవో హిరణ్యయః ॥౧॥

౫౧౨ ౨౩౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨౩౨ ౩ ౨
పరీతో షించతా సుతం సోమో య ఉత్తమం.హవిః ।
౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౨క ౩౨౩ ౨౩౧ ౨
దధన్వాంఽయో నర్యో అప్స్వ౩న్తరా సుషావ సోమమద్రిభిః ॥౨॥

౫౧౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨
ఆ సోమ స్వానో అద్రిభిస్తిరో వారాణ్యవ్యయా ।
౨౩ ౨ ౩౨ ౩౨ర ౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨
జనో న పురి చమ్వో ర్విశద్ధరిః సదో వనేషు దధ్రిషే ॥౩॥

౫౧౪ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨౩౧ ౨౩ ౧౨
ప్ర సోమ దేవవీతయే సిన్ధుర్న పిప్యే అర్ణసా ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అంశోః పయసా మదిరో న జాగృవి రచ్ఛా కోశంమధుశ్చుతమ్ ॥౪॥

౫౧౫ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౨౩ ౨ ౩ ౧౨
సోమ ఉ ష్వాణః సోతృభిరధి ష్ణుభి రవీనామ్ ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అశ్వయేవ హరితా యాతి ధారయా మంద్రయా యాతి ధారయా ॥౫॥

౫౧౬ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨
తవాహం సోమ రారణ సఖ్య ఇన్దో దివే దివే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨క ౩ ౧ ౨
పురూణి బభ్రో ని చరన్తి మామవ పరిధీం రతి తాంఽ ఇహి ॥౬॥

౫౧౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
మృజ్యమాన స్సుహస్త్య సముద్రే వాచమిన్వసి ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩క౨ర
రయిం పిశంగం బహులం పురుస్పృహం పవమానాభ్యర్షసి ॥౭॥

౫౧౮ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨
అభి సోమాస ఆయవః పవన్తే మద్యం మదమ్ ।
౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨
సముద్రస్యాధి విష్టపే మనీషిణో మత్సరాసో మదచ్యుతః ॥౮॥

౫౧౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨
పునాన స్సోమ జాగృవిరవ్యో వారైః పరిప్రియః ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం విప్రో అభవోఽఙ్గిరస్తమ మధ్వా యజ్ఞం మిమిక్ష నః ॥౯॥

౫౨౦ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఇంద్రాయ పవతే మదః సోమో మరుత్వతే సుతః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సహస్రధారో అత్యవ్యమర్షతి తమీ మృజన్త్యాయవః ॥౧౦॥

౫౨౧ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
పవస్వ వాజసాతమోఽభి విశ్వాని వార్యా ।
౧ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
త్వం సముద్రః ప్రథమే విధర్మం దేవేభ్యః సోమ మత్సరః ॥౧౧॥

౫౨౨ ౧౨ ౩౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
పవమానా అసృక్షత పవిత్రమతి ధారయా ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ర
మరుత్వన్తో మత్సరా ఇంద్రియా హయా మేధామభి ప్రయాంసి చ ॥౧౨॥

షష్ఠీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౯ ఉశనాః కావ్యః; ౨ వృషగణో వాసిష్ఠః; ౩,౭ పరాశరః శాక్త్యః; ౪,౬ వసిష్ఠో మైత్రావరుణిః; ౫,౧౦ ప్రతర్దనో దైవోదాసిః; ౮ ప్రస్కణ్వః కాణ్వః ॥
దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౫౨౩ ౧ ౨ర౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ప్ర తు ద్రవ పరి కోశం ని షీద నృభిః పునానో అభి వాజమర్ష ।
౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
అశ్వం న త్వా వాజినం మర్జయన్తోఽచ్ఛా బర్హీరశనాభిర్నయన్తి ॥౧॥

౫౨౪ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩౨౩ ౧ ౨
ప్ర కావ్యముశనేవ బ్రువాణో దేవో దేవానాం జనిమా వివక్తి ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩౧ర౩ ౧౨
మహివ్రతః శుచిబన్ధుః పావకః పదా వరాహో అభ్యేతి రేభన్ ॥౨॥

౫౨౫ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
తిస్రో వాచ ఈరయతి ప్ర వహ్నిరృతస్య ధీతిం బ్రహ్మణో మనీషామ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
గావో యన్తి గోపతిం పృచ్ఛమానాః సోమం యన్తి మతయో వావశానాః ॥౩॥

౫౨౬ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అస్య ప్రేషా హేమనా పూయమానో దేవో దేవేభిః సమపృక్త రసమ్ ।
౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సుతః పవిత్రం పర్యేతి రేభన్మితేవ సద్మ పశుమన్తి హోతా ॥౪॥

౫౨౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
సోమః పవతే జనితా మతీనాం జనితా దివో జనితా పృథివ్యాః ।
౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
జనితాగ్నే ర్జనితా సూర్యస్య జనితేంద్రస్య జనితోత విష్ణోః ॥౫॥

౫౨౮ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి త్రిపృష్ఠం వృషణం వయోధామ ఙ్గోషిణమవావశన్త వాణీః ।
౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వనా వసానో వరుణో న సిన్ధుర్వి రత్నధా దయతే వార్యాణి ॥౬॥

౫౨౯ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩౧ ౨ర ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧
అక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమే విధర్మం జనయన్ప్రజా భువనస్య గోపాః ।
౧౨ ౩౨౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
వృషా పవిత్రే అధి సానో అవ్యే బృహత్సోమో వావృధే స్వానో అద్రిః ॥౭॥

౫౩౦ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
కనిక్రన్తి హరిరా సృజ్యమానః సీద న్వనస్య జఠరే పునానః ।
౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
నృభిర్యతః కృణుతే నిర్ణిజం గామతో మతిం జనయత స్వధాభిః ॥౮॥

౫౩౧ ౩౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨
ఏష స్య తే మధుమాఁ ఇంద్ర సోమో వృషా వృష్ణః పరి పవిత్రే అక్షాః ।
౧ ౧ ౨౩౧ ౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩౨ఉ ౩క ౩ర
సహస్రదాః శతదా భూరిదావా శశ్వత్తమం బర్హిరా వాజ్యస్థాత్ ॥౯॥

౫౩౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
పవస్వ సోమ మధుమాఁ ఋతావాపో వసానో అధి సానో అవ్యే ।
౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩౧౨
అవ ద్రోణాని ఘృతవన్తి రోహ మదిన్తమో మత్సర ఇన్ద్రపానః ॥౧౦॥

సప్తమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ ప్రతర్దనః; ౨,౧౦ పరాశరః శాక్త్యః; ౩ ఇంద్రప్రమతిర్వాసిష్ఠః; ౪ వసిష్ఠో మైత్రావరుణిః; ౫ మృడీకో వాసిష్ఠః; ౬ నోధా గోతమః; ౭ కణ్వో ఘోరః; ౮ మన్యుర్వాసిష్ఠః; ౯ కుత్స ఆంగిరసః; ౧౧ కశ్యపో మారీచః; ౧౨ ప్రస్కణ్వః కాణ్వః ॥
దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౫౩౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ప్ర సేనానీః శూరో అగ్రే రథానాం గవ్యన్నేతి హర్షతే అస్య సేనా ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩౧౨
భద్రాన్కృణ్వన్నింద్రహవాన్త్సఖిభ్య ఆ సోమో వస్త్రా రభసాని దత్తే ॥౧॥

౫౩౪ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ప్ర తే ధారా మధుమతీరసృగ్రన్వారం యత్పూతో అత్యేష్యవ్యమ్ ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
పవమాన పవసే ధామ గోనాం జనయన్త్సూర్యమపిన్వో అర్కైః ॥౨॥

౫౩౫ ౧ ౨ ౩క౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
ప్ర గాయతాభ్యర్చామ దేవాన్త్సోమం హినోత మహతే ధనాయ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
స్వాదుః పవతామతి వారమవ్యమా సీదతు కలశం దేవ ఇందుః ॥౩॥

౫౩౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
ప్ర హిన్వానో జనితా రోదస్యో రథో న వాజం సనిష్యన్నయాసీత్ ।
౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ఇంద్రం గచ్ఛన్నాయుధా సంశిశానో విశ్వా వసు హస్తయోరాదధానః ॥౪॥

౫౩౭ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
తక్షద్యదీ మనసో వేనతో వాగ్జ్యేష్ఠస్య ధర్మం ద్యుక్షోరనీకే ।
౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆదీ మాయన్వరమా వావశానా జుష్టం పతిం కలశే గావ ఇందుమ్ ॥౫॥

౫౩౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సాకముక్షో మర్జయన్త స్వసారో దశ ధీరస్య ధీతయో ధనుత్రీః ।
౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౨
హరిః పర్యద్రవజ్జాః సూర్యస్య ద్రోణం ననక్షే అత్యో న వాజీ ॥౬॥

౫౩౯ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర
అధి యదస్మిన్వాజినీవ శుభః స్పర్ధన్తే ధియః సూరే న విశః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩౧౨ ౩ ౧ ౨
అపో వృణానః పవతే కవీయాన్వ్రజం న పశువర్ధనాయ మన్మ ॥౭॥

౫౪౦ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨
ఇందుర్వాజీ పవతే గోన్యోఘా ఇంద్రే సోమః సహ ఇన్వన్మదాయ ।
౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
హన్తి రక్షో బాధతే పర్యరాతిం వరివస్కృణ్వన్వృజనస్య రాజా ॥౮॥

౫౪౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
అయా పవా పవస్వైనా వసూని మాఁశ్చత్వ ఇందో సరసి ప్ర ధన్వ ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩-౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨
బ్రధ్నశ్చిద్యస్య వాతో న జూతిం పురుమేధాశ్చిత్తకవే నరం ధాత్ ॥౯॥

౫౪౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
మహత్తత్సోమో మహిషశ్చకారాపాం యద్గర్భోఽవృణీత దేవాన్ ।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అదధాదింద్రే పవమాన ఓజోఽజనయత్సూర్యే జ్యోతిరిందుః ॥౧౦॥

౫౪౩ ౧౨౩ ౨౩ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అసర్జి వక్వా రథ్యే యథాజౌ ధియా మనోతా ప్రథమా మనీషా ।
౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨
దశ స్వసారో అధి సానో అవ్యే మృజన్తి వహ్నిం సదనేష్వచ్ఛ ॥౧౧॥

౫౪౪ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అపామివేదూర్మయస్తర్తురాణాః ప్ర మనీషా ఈరతే సోమమచ్ఛ ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨
నమస్యన్తీరుప చ యన్తి సం చా చ విశన్త్యుశతీరుశన్తమ్ ॥౧౨॥

ఇతి షష్ఠ ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

అథ షష్ఠప్రపాఠకే ద్వితీయోఽర్ధః

అష్టమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ అంధీగుః శ్యావాశ్విః; ౨ నహుషో మానవః; ౩ యయాతిర్నాహుషః; ౪ మనుః సాంవరణః; ౫,౮ ఋజిశ్వ్యమ్బరీషౌ; ౬,౭ రేభసూనూ కాశ్యపౌ; ౯ ప్రజాపతిర్వాచ్యోవా ॥
దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧-౬,౮,౯ అనుష్టుప్; ౭ బృహతీ ॥
స్వరః - ౧-౬,౮,౯ గాంధారః; ౭ మధ్యమః ॥

౫౪౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పురోజితీ వో అన్ధసస్సుతాయ మాదయిత్నవే ।
౨౩ ౧ ౩ ౩ ౧ ౨ ౩క౨ర
అప శ్వానం శ్నథిష్టన సఖాయో దీర్ఘజిహ్వ్యమ్ ॥ ౧॥

౫౪౬ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అయం పూషా రయిర్భగస్సోమః పునానో అర్షతి ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩క ౨ర ౧ ౨ ౩ ౨
పతిర్విశ్వస్య భూమనో వ్యఖ్యద్రోదసీ ఉభే ॥ ౨॥

౫౪౭ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సుతాసో మధుమత్తమాః సోమా ఇంద్రాయ మన్దినః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పవిత్రవన్తో అక్షరందేవాన్గచ్ఛన్తు వో మదాః ॥ ౩॥

౫౪౮ ౧ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
సోమాః పవన్త ఇన్దవో ఽస్మభ్యం గాతువిత్తమాః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩౧౨ ౩క ౨ర ౩ ౧ ౨
మిత్రాః స్వానా అరేపసః స్వాధ్యః స్వర్విదః ॥ ౪॥

౫౪౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభీ వో వాజసాతమం రయిమర్ష శతస్పృహమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇందో సహస్రభర్ణసం తువిద్యుమ్నం విభాసహమ్ ॥ ౫॥

౫౫౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
అభీ నవన్తే అద్రుహః ప్రియమింద్రస్య కామ్యమ్ ।
౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వత్సం న పూర్వ ఆయుని జాతం రిహన్తి మాతరః ॥ ౬॥

౫౫౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ హర్యతాయ ధృష్ణవే ధనుష్టన్వన్తి పౌంస్యమ్ ।
౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
శుక్రా వి యన్త్యసురాయ నిర్ణిజే విపామగ్రే మహీయువః ॥ ౭॥

౫౫౨ ౧౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పరిత్యం హర్యతం హరిం, బభ్రుం పునన్తి వారేణ ।
౨ ౩ ౨క ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
యో దేవాన్ విశ్వాం ఇత్ పరిమదేన సహ గచ్ఛతి॥ ౮॥

౫౫౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర
ప్ర సున్వానాయాన్ధసో మర్తో న వష్ట తద్వచః ।
౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అప శ్వానమరాధసం హతా మఖం న భృగవః ॥ ౯॥

నవమీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౩,౫ కవిర్భార్గవః; ౪,౬ ఋషిగణః; ౭ రేణుర్వైశ్వామిత్రః; ౮ వేనో భార్గవః; ౯ వసుర్భారద్వాజః; ౧౦ వత్సప్రీః; ౧౧ అత్రిర్భౌమః; ౧౨ పవిత్ర ఆంగిరసః ॥
దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౫౫౪ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౨ ౩ ౧౨
అభి ప్రియాణి పవతే చనోహితో నామాని యహ్వో అధి యేషు వర్ధతే ।
౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨క ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨
ఆ సూర్యస్య బృహతో బృహన్నధి రథం విశ్వఞ్చమరుహద్విచక్షణః ॥ ౧॥

౫౫౫ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
అచోదసో నో ధన్వన్త్విందవః ప్ర స్వానాసో బృహద్దేవేషు హరయః ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
వి చిదశ్నానా ఇషయో అరాతయో ఽర్యో నః సన్తు సనిషన్తో ధియః ॥ ౨॥

౫౫౬ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౧౨౩ ౧౨
ఏష ప్ర కోశే మధుమాఀ అచిక్రదదింద్రస్య వజ్రో వపుషో వపుష్టమః ।
౩ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అభ్యృతస్య సుదుఘా ఘృతశ్చుతో వాశ్రా అర్షన్తి పయసా చ ధేనవః ॥ ౩॥

౫౫౭ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ప్రో అయాసీదిన్దురింద్రస్య నిష్కృతం సఖా సఖ్యుర్న ప్ర మినాతి సంగిరమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
మర్య ఇవ యువతిభిః సమర్షతి సోమః కలశే శతయామ్నా పథా ॥ ౪॥

౫౫౮ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ధర్తా దివః పవతే కృత్వ్యో రసో దక్షో దేవానామనుమాద్యో నృభిః ।
౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
హరిస్సృజానో అత్యో న సత్వభిర్వృథా పాజాంసి కృణుషే నదీష్వా ॥ ౫॥

౫౫౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
వృషా మతీనాం పవతే విచక్షణః సోమో అహ్నాం ప్రతరీతోషసాం దివః ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨
ప్రాణా సిన్ధూనాం కలశాఀ అచిక్రదదింద్రస్య హార్ద్యా విశన్మనీషిభిః ॥ ౬॥

౫౬౦ ౧ ౨ ౩౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్రిరస్మై సప్త ధేనవో దుదుహ్రిరే సత్యామాశిరం పరమే వ్యోమని ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
చత్వార్యన్యా భువనాని నిర్ణిజే చారూణి చక్రే యదృతైరవర్ధత ॥ ౭॥

౫౬౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౨
ఇంద్రాయ సోమ సుషుతః పరి స్రవాపామీవా భవతు రక్షసా సహ ।

౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩౨ ౩౧ ౨
మా తే రసస్య మత్సత ద్వయావినో ద్రవిణస్వన్త ఇహ సన్త్విందవః ॥౮॥

౫౬౨ ౧౨౩ ౧౨ ౩౨క ౩ ౨౩ ౧౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర
ఆపావి సోమో అరుషో వృషా హరీ రాజేవ దస్మో అభి గా అచి క్రదత్।
౩ ౨క ౩౧౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧౨౩౧ ౨
పునానో వారమత్యేష్యవ్యయం శ్యేనో న యోనిం ఘృతవన్తమాసదత్ ॥౯॥

౫౬౩ ౨ ౩౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨క ౩౧౨
ప్ర దేవ మచ్ఛా మధుమన్త ఇన్దవో౨సిష్యదన్త గావ ఆ న ధేనవః।
౩ ౧ ౨ ౩౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
బర్హిషదో వచనావన్త ఊధభిః పరిస్రుతముస్రియా నిర్ణిజం ధిరే ॥౧౦॥

౫౬౪ ౩ ౨ ౩ః ౨ర ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩క ౨ర
అఞ్జతే వ్యఞ్జతే సమఞ్జతే క్రతుం రిహన్తి మధ్వాభ్యఞ్జతే।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩౨౩ ౧ ౨
సింధోరుచ్ఛ్వాసే పతయన్త ముక్షణం హిరణ్య పావాః పశుమప్సు గృభ్ణతే ॥౧౧॥

౫౬౫ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩౧ ౨ ౩౧ ౨
పవిత్రం తే వితతం బ్రహ్మణస్పతే ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః।
౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర
అతప్తతనూర్న తదామో అశ్నుతే శృతాస ఇద్వహన్తః సం తదాశత ॥౧౨॥

దశమీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౭,౧౧ అగ్నిశ్చాక్షుషః; ౨ చక్షుర్మానవః; ౩,౪,౯,౧౦ పర్వతనారదౌ; ౫ త్రిత ఆప్త్యః; ౬ మనురాప్సవః; ౮,౧౨ ద్విత ఆప్త్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౫౬౬ ౨ ౩౧౩ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨
ఇంద్రమచ్ఛ సుతా ఇమే వృషణం యన్తు హరయః।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
శ్రుష్టే జాతాస ఇందవః స్వర్విదః ॥౧॥

౫౬౭ ౧౨ ౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౩౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్రధన్వా సోమ జాగృవిరింద్రాయేన్దో పరి స్రవ। ద్యుమన్తం శుష్మమా భర స్వర్విదమ్ ॥౨॥

౫౬౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సఖాయ ఆ ని షీదత పునానాయ ప్ర గాయత।
౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
శిశుం న యజ్ఞైః పరి భూషత శ్రియే ॥౩॥

౫౬౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
తం వస్సఖాయో మదాయ పునానమభి గాయత।
౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
శిశుం న హవ్యైః స్వదయన్త గూర్తిభిః ॥౪॥

౫౭౦ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨
ప్రాణా శిశుర్మహీనాం హిన్వన్నృతస్య దీధితిమ్।
౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
విశ్వా పరి ప్రియా భువదధ ద్వితా ॥౫॥

౫౭౧ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పవస్వ దేవవీతయ ఇందో ధారాభిరోజసా।
౨ ౩౨౩ ౧౨
ఆ కలశం మధుమాన్త్సోమ నః సదః ॥౬॥

౫౭౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨క ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨
సోమః పునాన ఊర్మిణావ్యం వారం వి ధావతి। అగ్రే వాచః పవమానః కనిక్రదత్ ॥౭॥

౫౭౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర పునానాయ వేధసే సోమాయ వచ ఉచ్యతే। భృతిం న భరా మతిభిర్జుజోషతే ॥౮॥

౫౭౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
గోమన్న ఇన్దో అశ్వవత్సుతః సుదక్ష ధనివ। శుచిం త వర్ణమధి గోషు ధారయ ॥౯॥

౫౭౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అస్మభ్యం త్వా వసువిదమభి వాణీరనూషత। గోభిష్టే వర్ణమభి వాసయామసి ॥౧౦॥

౫౭౬ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవతే హర్యతో హరిరతి హ్వరాంసి రంహ్యా। అభ్యర్షన్త్స్తోతృభ్యో వీరవద్యశః ॥౧౧॥

౫౭౭ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పరి కోశం మధుశ్చుతం సోమః పునానో అర్షతి।
౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి వాణీరృషీణాం సప్తా నూషత ॥౧౨॥

ఏకాదశీ దశతిః

ఋషిః - ౧ గౌరివీతిః శాక్త్యః; ౨ ఊర్ధ్వసద్మా ఆంగిరసః; ౩ ఋజిశ్వా భరద్వాజః; ౪ కృతయశా ఆంగిరసః; ౫ ఋణంచయః; ౬ శక్తిర్వాసిష్ఠః; ౭,౮ ఉరురాంగిరసః. దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧-౪, ౬ కకుబుష్ణిక్, ౫ యవమధ్యా గాయత్రీ; ౭,౮ కాకుభః ప్రగాథః (౭ కకుబుష్ణిక్; ౮ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧-౪,౬ ఋషభః; ౫ షడ్జః; ౭,౮ మధ్యమః ॥

౫౭౮ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పవస్వ మధుమత్తమ ఇంద్రాయ సోమ క్రతువిత్తమో మదః।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౩ ౧
మహి ద్యుక్షతమో మదః ॥౧॥

౫౭౯ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౨క ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అభి ద్యుమ్నం బృహద్యశ ఇషస్పతే దదిహి దేవ దేవయుమ్।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
వి కోశం మధ్యమం యువ ॥౨॥

౫౮౦ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨
ఆ సోతా పరిషిఞ్చతాశ్వం న స్తోమమప్తురం రజస్తురమ్ । వనప్రక్ష ముదప్రుతమ్ ॥ ౩॥

౫౮౧ ౩౨ ౩ ౧ ౨౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
ఏతము త్యం మదచ్యుతం సహస్రధారం వృషభం దివోదుహమ్ ।
౨౩ ౧౨ ౩౧౨
విశ్వా వసూని బిభ్రతమ్ ॥ ౪॥

౫౮౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర
స సున్వే యో వసూనాం యో రాయామానేతా య ఇడానామ్ ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨
సోమో యః సుక్షితీనామ్ ॥ ౫॥

౫౮౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వ ం హ్యాఙ్గ దైవ్య పవమాన జనిమాని ద్యుమత్తమః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అమృతత్వాయ ఘోషయన్ ॥ ౬॥

౫౮౪ ౩౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
ఏష స్య ధారయా సుతోఽవ్యా వారేభిః పవతే మదిన్తమః ।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
క్రీడన్నూర్మిరపామివ ॥ ౭॥

౫౮౫ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర౩౧ ౨
య ఉస్రియా అపి యా అన్తరశ్మని నిర్గా అకృన్తదోజసా ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి వ్రజం తత్నిషే గవ్యమశ్వ్యం వర్మీవ ధృష్ణవా రుజ ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఓ౩మ్ వర్మీవ ధృష్ణవా రుజ ॥ ౮॥

ఇతి షష్ఠ ప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః॥

ఇతి పఞ్చమోఽధ్యాయః॥

ఇతి పవమానం కాణ్డమ్॥

అథ ఆరణ్యం కాణ్డమ్

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః

అథ షష్ఠప్రపాఠకస్య తృతీయోఽర్ధః

ప్రథమా దశతిః

ఋషిః - ౧ భరద్వాజః; ౨ వసిష్ఠః; ౩,౬ వామదేవః; ౪ శునః శేపః; ౫ గృత్సమదః; ౭,౮ అమహీయుః; ౯ ఆత్మా॥ దేవతా - ౧-౩ ఇన్ద్రః; ౪ వరుణః; ౫,౭,౮ పవమానః సోమః; ౬ విశ్వేదేవాః; ౯ అన్నమ్॥ ఛన్దః - ౧ బృహతీ; ౨,౪,౫,౯ త్రిష్టుప్; ౩,౭,౮ గాయత్రీ; ౬ ఏకపదా త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨,౪-౬,౯ ధైవతః; ౩,౭,౮ షడ్జః॥

౫౮౬ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇంద్ర జ్యేష్ఠం న ఆ భర ఓజిష్ఠం పుపురి శ్రవః ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర
యద్దిధృక్షేమ వజ్రహస్త రోదసీ ఉభే సుశిప్ర పప్రాః ॥ ౧॥

౫౮౭ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇంద్రో రాజా జగతశ్చర్షణీనామధి క్షమా విశ్వరూపం యదస్య ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౨
తతో దదాతి దాశుషే వసూని చోదద్రాధ ఉపస్తుతం చిదర్వాక్ ॥ ౨॥

౫౮౮ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
యస్యేదమా రజో యుజస్తుజే జనే వనం స్వః । ఇంద్రస్య రన్త్యం బృహత్ ॥ ౩॥

౫౮౯ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨
ఉదుత్తమం వరుణ పాశమస్మదవాధమం వి మధ్యమం శ్రథాయ ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨
అథా దిత్య వ్రతే వయం తవానాగసో అదితయే స్యామ ॥ ౪॥

౫౯౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
త్వయా వయం పవమానేన సోమ భరే కృతం వి చినుయామ శశ్వత్ ।
తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥ ౫ ॥

౫౯౧ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨
ఇమం వృషణం కృణుతైకమిన్మామ్ ॥ ౬॥

౫౯౨ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
స న ఇంద్రాయ యజ్యవే వరుణాయ మరుద్భ్యః । వరివో విత్పరిస్రవ ॥ ౭ ॥

౫౯౩ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨
ఏనా విశ్వాన్యర్య ఆ ద్యుమ్నాని మానుషాణామ్ । సిషాసన్తో వనామహే ॥ ౮॥

౫౯౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అహమస్మి ప్రథమజా ఋతస్య పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్య నామ ।

౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
యో మా దదాతి స ఇదేవమావదహమన్నమన్న మదన్తమద్మి ॥౯॥

ద్వితీయా దశతిః

ఋషిః - శ్రుతకక్షః; ౨ పవిత్రః; ౩,౪ మధుచ్ఛందా వైశ్వామిత్రః; ౫ ప్రథః; ౬ గృత్సమదః; ౭ నృమేధపురుమేధౌ॥ దేవతా - ౧,౩,౪,౭ ఇన్ద్రః; ౨ పవమానః; ౫ విశ్వేదేవాః; ౬ వాయుః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪,౬ గాయత్రీ; ౨ జగతీ; ౫ త్రిష్టుప్; ౭ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౩,౪,౬ షడ్జః; ౨ నిషాదః; ౫ ధైవతః; ౭ గాంధారః ॥

౫౯౫ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వమేతదధారయః కృష్ణాసు రోహిణీషు చ। పరుష్ణీషు రుశత్పయః ॥౧॥

౫౯౬ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అరూరుచదుషసః పృశ్నిరగ్రియ ఉక్షా బిభర్తి భువనేషు వాజయుః।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
మాయావినో మమిరే అస్య మాయయా నృచక్షసః పితరో గర్భమాదధుః ॥౨॥

౫౯౭ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్ర ఇద్ధర్యోః సచా సమ్మిశ్ల ఆ వచోయుజా। ఇన్ద్రో వజ్రీ హిరణ్యయః ॥౩॥

౫౯౮ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్ర వాజేషు నోఽవ సహస్రప్రధనేషు చ। ఉగ్ర ఉగ్రాభిరూతిభిః ॥౪॥

౫౯౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ప్రథశ్చ యస్య సప్రథశ్చ నామానుష్టుభస్య హవిషో హవిర్యత్।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
ధాతుర్ద్యుతానాత్సవితుశ్చ విష్ణో రథన్తరమా జభారా వసిష్ఠః ॥౫॥

౬౦౦ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨
నియుత్వాన్వాయవా గహ్యయం శుక్రో అయామి తే। గన్తాసి సున్వతో గృహమ్ ॥౬॥

౬౦౧ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యజ్జాయథా అపూర్వ్య మఘవన్వృత్రహత్యాయ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
తత్పృథివీమప్రథయస్తదస్తభ్నా ఉతో దివమ్ ॥౭॥

తృతీయా దశతిః

ఋషిః - ౧,౫,౭,౧౦ వామదేవః; ౨,౩ గోతమః; ౪ మధుచ్ఛందాః; ౬ గృత్సమదః; ౮,౯ భరద్వాజో బార్హస్పత్యః; ౧౧ హిరణ్యస్తూపః; ౧౨,౧౩, విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ౧ ప్రజాపతిః; ౨,౩ పవమాన సోమః; ౪-౬,౧౩ అగ్నిః; ౭ రాత్రిః;౮ వైశ్వానరః,౯ విశ్వేదేవాః, ౧౦ లిఙ్గోక్తాః,౧౧ ఇన్ద్రః ౧౨ అర్యమా ॥ ఛన్దః - ౧,౭ అనుష్టుప్; ౨,౩,౫,౬,౯,౧౧-౧౩ త్రిష్టుప్; ౪ గాయత్రీ; ౮ జగతీ; ౧౦ మహాపంక్తిః॥ స్వరః - ౧,౭ గాంధారః; ౨,౩,౫,౬,౯,౧౧-౧౩ ధైవతః; ౪ షడ్జః; ౮ నిషాదః; ౧౦ పంచమః ॥

౬౦౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
మయి వర్చో అథో యశోఽథో యజ్ఞస్య యత్పయః।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పరమేష్ఠీ ప్రజాపతిర్దివి ద్యామివ దృంహతు ॥౧॥

౬౦౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
సం తే పయాంసి సము యన్తు వాజాః సం వృష్ణ్యాన్యభిమాతిషాహః।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఆప్యాయమానో అమృతాయ సోమ దివి శ్రవాంస్యుత్తమాని ధిష్వ ॥౨॥

౬౦౪ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
త్వమిమా ఓషధీః సోమ విశ్వాస్త్వమపో అజనయస్త్వం గాః।
౧ ౨ర ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
త్వమాతనోరుర్వా౩న్తరిక్షం త్వం జ్యోతిషా వి తమో వవర్థ ॥౩॥

౬౦౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిమీడే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్। హోతారం రత్నధాతమమ్ ॥౪॥

౬౦౬ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
తే మన్వత ప్రథమం నామ గోనాం త్రిఃసప్త పరమం నామ జానన్।
౧ ౨ ౩౨ ౩క ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨
తా జానతీరభ్యనూషత క్షా ఆవిర్భువన్నరుణీర్యశసా గావః ॥౫॥

౬౦౭ ౨ ౩ ౧ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩క ౨ర
సమన్యా యన్త్యుపయన్త్యన్యాః సమానమూర్వం నద్యస్పృణన్తి।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తమూ శుచిం శుచయో దీదివాంసమపాన్నపాతముపయన్త్యాపః ॥౬॥

౬౦౮ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
ఆ ప్రాగాద్భద్రా యువతిరహ్నః కేతూన్త్సమీర్త్సతి।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభూద్భద్రా నివేశనీ విశ్వస్య జగతో రాత్రీ ॥౭॥

౬౦౯ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్రక్షస్య వృష్ణో అరుషస్య నూ మహః ప్ర నో వచో విదథా జాతవేదసే।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వైశ్వానరాయ మతిర్నవ్యసే శుచిః సోమ ఇవ పవతే చారురగ్నయే ॥౮॥

౬౧౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
విశ్వేదేవా మమ శృణ్వన్తు యజ్ఞముభే రోదసీ అపాం నపాచ్చ మన్మ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
మా వో వచాంసి పరిచక్ష్యాణి వోచం సుమ్నేష్విద్వో అన్తమా మదేమ ॥౯॥

౬౧౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
యశో మా ద్యావాపృథివీ యశో మేన్ద్రబృహస్పతీ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యశో భగస్య విన్దతు యశో మా ప్రతిముచ్యతామ్।
౩ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యశస్వ్యా౩స్యాః సంసదోఽహం ప్రవదితా స్యామ్

౧౦॥

౬౧౨ ౧ ౨౩ ౨౩క౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨
ఇంద్రస్య ను వీర్యాణి ప్రవోచం యాని చకార ప్రథమాని వజ్రీ।
౨౩ ౨౩ ౨౩౧౨ ౩౨౩౧౨ ౩౧౨
అహ న్నహిమన్వపస్తతర్ద ప్ర వక్షణా అభినత్పర్వతానామ్ ॥౧౧॥

౬౧౩ ౩౧౨౩౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨౩౧౨ ౩౨
అగ్నిరస్మి జన్మనా జాతవేదా ఘృతం మే చక్షురమృతం మ ఆసన్।
౩౧౨౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨౩౧౨౩౧౨
త్రిధాతురర్కో రజసో విమానోఽజస్రం జ్యోతిర్హవిరస్మి సర్వమ్ ॥౧౨॥

౬౧౪ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧ర ౨ర౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
పాత్యగ్నిర్విపో అగ్రం పదం వేః పాతి యహ్వశ్చరణం సూర్యస్య।
౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర౩౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨
పాతి నాభా సప్తశీర్షాణమగ్నిః పాతి దేవానాముపమాదమృష్వః ॥౧౩॥

చతుర్థీ దశతిః

ఋషిః - ౧,౨,౮-౧౨ వామదేవః; ౩-౭ నారాయణః॥ దేవతా - ౧ అగ్నిః; ౨ ఋతుః; ౩-౭ పురుషః; ౮ ద్యావాపృథివీ; ౯,౧౧ ఇన్ద్రః; ౧౦ ఆత్మన ఆశీః; ౧౨ గాః॥ ఛన్దః - ౧,౨, పంక్తిః; ౩-౭,౯,౧౦ అనుష్టుప్; ౮,౧౧,౧౨ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ౧,౨ పంచమః; ౩-౭,౯,౧౦ గాంధారః; ౮,౧౧,౧౨ ధైవతః॥

౬౧౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩౧౨
భ్రాజన్త్యగ్నే సమిధాన దీదివో జిహ్వా చరత్యన్త రాసని।
౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౨౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
స త్వం నో అగ్నే పయసా వసువిద్రయిం వర్చో దృశేఽదాః ॥౧॥

౬౧౬ ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ర
వసన్త ఇన్ను రన్త్యో గ్రీష్మ ఇన్ను రన్త్యః।
౩౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర
వర్షాణ్యను శరదో హేమన్త శ్శిశిర ఇన్ను రన్త్యః ॥౨॥

౬౧౭ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨౩ ౧ ౨
సహస్రశీర్షాః పురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్।
౨ర ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
స భూమిం సర్వతో వృత్వా త్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్ ॥౩॥

౬౧౮ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహాభవత్పునః।
౨ ౩ ౨౩క ౨ర ౩౨ ౩ ౨
తథా విష్వఙ్వ్యక్రామదశనానశనే అభి ॥౪॥

౬౧౯ ౧౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పురుష ఏవేదం సర్వం యద్భూతం యచ్చ భావ్యమ్।
౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
పాదోఽస్య సర్వా భూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥౫॥

౬౨౦ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తావానస్య మహిమా తతో జ్యాయాఁశ్చ పూరుషః।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఉతామృతత్వస్యేశానో యదన్నేనాతిరోహతి ॥౬॥

౬౨౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
తతో విరాడజాయత విరాజో అధి పూరుషః।
౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
స జాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥౭॥

౬౨౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
మన్యే వాం ద్యావాపృథివీ సుభోజసౌ యే అప్రథేథామమిత మభి యోజనమ్।
౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ద్యావాపృథివీ భవతం స్యోనే తే నో ముఞ్చతమంహసః ॥౮॥

౬౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
హరీ త ఇంద్ర శ్మశ్రూణ్యుతో తే హరితా హరీ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
తన్త్వా స్తువన్తి కవయః పురుషాసో వనర్గవః ॥౯॥

౬౨౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
యద్వర్చో హిరణ్యస్య యద్వా వర్చో గవాముత।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
సత్యస్య బ్రహ్మణో వర్చస్తేన మా సం సృజామసి ॥౧౦॥

౬౨౫ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩క ౨ర ౩ ౧ ౨
సహస్తన్న ఇంద్ర దద్ధ్యోజ ఈశే హ్యస్య మహతో విరప్శిన్।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
క్రతుం న నృమ్ణం స్థవిరం చ వాజం వృత్రేషు శత్రూన్త్సుహనా కృధీ నః ॥౧౧॥

౬౨౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సహర్షభాః సహవత్సా ఉదేత విశ్వా రూపాణి బిభ్రతీర్ద్వ్యూధ్నీః।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉరుః పృథురయం వో అస్తు లోక ఇమా ఆపస్సుప్రపాణా ఇహస్త ॥౧౨॥

పంచమీ దశతిః

ఋషిః - ౧ శతం వైఖానసాః; ౨ విభ్రాట్ సౌర్యః; ౩ కుత్సః; ౪-౬ సార్పరాజ్ఞీ; ౭-౧౪ ప్రస్కణ్వః కాణ్వః॥ దేవతా - ౧ అగ్నిః పవమానః; ౨-౧౪ సూర్యః॥ ఛన్దః - ౧,౪-౧౪ గాయత్రీ; ౨ జగతీ; ౩ త్రిష్టుప్॥ స్వరః - ౧,౪-౧౪ షడ్జః; ౨ నిషాదః; ౩ ధైవతః॥

౬౨౭ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్న ఆయూꣳషి పవస ఆసువోర్జ మిషం చ నః। ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్ ॥౧॥

౬౨౮ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨౩౧౨౩ ౧౨
విభ్రాడ్బృహత్పిబతు సోమ్యం మధ్వాయుర్దధద్యజ్ఞపతా వవిహ్రుతమ్।
౧౨ ౩ ౧ ౨౩౧౨౩౧౨౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
వాతజూతో యో అభిరక్షతి త్మనా ప్రజాః పిపర్తి బహుధా వి రాజతి ॥౨॥

౬౨౯ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨౩౧౨౩ ౧౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨
ఆప్రా ద్యావాపృథివీ అంతరిక్షం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ ॥౩॥

౬౩౦ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨
ఆయంగౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరం పురః పితరం చ ప్రయన్త్స్వః ॥౪॥

౬౩౧ ౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
అంతశ్చరతి రోచనాస్య ప్రాణాదపానతీ। వ్యఖ్యన్మహిషో దివమ్ ॥౫॥

౬౩౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨౩౨౩ ౧ ౨
త్రింశద్ధామ వి రాజతి వాక్పతఙ్గాయ ధీయతే। ప్రతి వస్తోరహ ద్యుభిః ॥౬॥

౬౩౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩౧౨
అప త్యే తాయవో యథా నక్షత్రా యన్త్యక్తుభిః। సూరాయ విశ్వ చక్షసే ॥౭॥

౬౩౪ ౧౨ ౩౨౩ ౨ ౩౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩౧౨
అదృశ్రన్నస్య కేతవో వి రశ్మయో జనాఀ అను। భ్రాజన్తో అగ్నయో యథా ॥౮॥

౬౩౫ ౩౧౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩౨
తరణిర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య। విశ్వమాభాసి రోచనమ్ ॥౯॥

౬౩౬ ౩ ౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩క ౨ర ౩ ౨
ప్రత్యఙ్దేవానాం విశః ప్రత్యఙ్ఙుదేషి మానుషాన్। ప్రత్యఙ్ విశ్వం స్వర్దృశే ॥౧౦॥

౬౩౭ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨
యేనా పావక చక్షసా భురణ్యన్తం జనాఀ అను। త్వం వరుణ పశ్యసి ॥౧౧॥

౬౩౮ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉద్ద్యామేషి రజః పృథ్వహా మిమానో అక్తుభిః। పశ్యన్జన్మాని సూర్య ॥౧౨॥

౬౩౯ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩క ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అయుక్త సప్త శున్ధ్యువః సూరో రథస్య నప్త్ర్యః। తాభిర్యాతి స్వయుక్తిభిః ॥౧౩॥

౬౪౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సప్త త్వా హరితో రథే వహన్తి దేవ సూర్య। శోచిష్కేశం విచక్షణ ॥౧౪॥

ఇత్యారణ్యం కాణ్డమ్

ఇతి షష్ఠప్రపాఠకః షష్ఠోఽధ్యాయశ్చ సమాప్తః॥

ఇతి సామవేద- సంహితాయాం పూర్వార్చికః॥

అథ మహానామ్న్యార్చికః

ఋషిః- ౧-౧౦ ఇంద్రో వా ప్రజాపతిర్వా విష్ణుర్వా విశ్వామిత్రో వా ॥ దేవతా-౧-౯ ఇంద్రః, ౧౦ లిఙ్గోక్తాః॥ ఛన్దః-౧-౯ విరాట్, ౧౦ పదపఙ్క్తిః॥ స్వరః-౧-౯ గాన్ధారః, ౧౦ పఞ్చమః ॥

౬౪౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
విదా మఘవన్ విదా గాతుమనుశఀ సిషో దిశః।
౧౨ ౩ ౧ ౨
శిక్షా శచీనాం పతే పూర్వీణాం పురూవసో ॥౧॥

౬౪౨ ౩౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౧౨ ౩
ఆభిష్ట్వమభిష్టిభిః స్వా౩ర్నాంశుః। ప్రచేతన
౧౨౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨
ప్రచేతయేన్ద్ర ద్యుమ్నాయ న ఇషే ॥౨॥

౬౪౩ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఏవా హి శక్రో రాయే వాజాయ వజ్రివః।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩
శవిష్ఠ వజ్రిన్నృఞ్జసే మంహిష్ఠ వజ్రిన్నృఞ్జస।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ యాహి పిబ మత్స్వ ॥౩॥

౬౪౪ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
విదా రాయే సువీర్యం భువో వాజానాం పతిర్వశాఀ అను।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
మంహిష్ఠ వజ్రిన్నృఞ్జసే యః శవిష్ఠః శూరాణామ్ ॥౪॥

౬౪౫ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨
యో మంహిష్ఠో మఘోనామంశుర్న శోచిః।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
చికిత్వో అభి నో నయేన్ద్రో విదే తము స్తుహి ॥౫॥

౬౪౬ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఈశే హి శక్రస్తమూతయే హవామహే జేతారమ పరాజితమ్।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
స నః స్వర్షదతి ద్విషః క్రతుశ్ఛన్ద ఋతం బృహత్ ॥౬॥

౬౪౭ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రం ధనస్య సాతయే హవామహే జేతారమపరాజితమ్।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స నః స్వర్షదతి ద్విషః స నః స్వర్షదతి ద్విషః ॥౭॥

౬౪౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పూర్వస్య యత్తే అద్రివోంఽశుర్మదాయ।

౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
సుష్వా ఆ ధేహి నో వసో పూర్తిః శవిష్ఠ శస్యతే।
౩ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
వశీ హి శక్రో నూనం తన్నవ్యం సంన్యసే ॥౮॥

౬౪౯ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్రభో జనస్య వృత్రహన్త్సమర్యేషు బ్రవావహై।
౨ ౩ ౨క ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
శూరో యో గోషు గచ్ఛతి సఖా సుశేవో అద్వయుః ॥౯॥

౬౫౦ ౩ ౨ ౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఏవాహ్యాఽ౩ఽ౩ఽ౩ వ। ఏవా హ్యగ్నే। ఏవాహీన్ద్ర ఏవా హి పూషన్।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
ఏవా హి దేవాః ఓ౩మ్ ఏవాహి దేవాః ॥౧౦॥

ఇతి మహానామ్న్యార్చికః సమాప్తః

ఉత్తరార్చికః

అథ ప్రథమోఽధ్యాయః

ప్రథమప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

౧

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥
ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౬౫౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఉపాస్మై గాయతా నరః పవమానాయేన్దవే। అభి దేవాఀ ఇయక్షతే ॥౧॥

౬౫౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అభి తే మధునా పయోఽథర్వాణో అశిశ్రయుః। దేవం దేవాయ దేవయు ॥౨॥

౬౫౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స నః పవస్వ శం గవే శం జనాయ శమర్వతే। శం రాజన్నోషధీభ్యః ॥౩॥

౨

ఋషిః - కశ్యపో మారీచః॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ స్వరః - షడ్జః॥

౬౫౪ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
దవిద్యుతత్యా రుచా పరిష్టోభన్త్యా కృపా। సోమాః శుక్రా గవాశిరః ॥౧॥

౬౫౫ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
హిన్వానో హేతృభిర్హిత ఆ వాజం వాజ్యక్రమీత్। సీదన్తో వనుషో యథా ॥౨॥

౬౫౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఋధక్సోమ స్వస్తయే సం జగ్మానో దివా కవే। పవస్వ సూర్యో దృశే ॥౩॥

౩

ఋషిః - శతం వైఖానసాః॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౬౫౭ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పవమానస్య తే కవే వాజిన్త్సర్గా అసృక్షత। అర్వన్తో న శ్రవస్యవః ॥౧॥

౬౫౮ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అచ్ఛా కోశం మధుశ్చుతమసృగ్రం వారే అవ్యయే। అవావశన్త ధీతయః ॥౨॥

౬౫౯ అచ్ఛా సముద్రమిందవోఽస్తం గావో న ధేనవః । అగ్మన్నృతస్య యోనిమా ॥౩॥

౪

ఋషిః - భరద్వాజః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౬౬౦ అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే । ని హోతా సత్సి బర్హిషి ॥౧॥

౬౬౧ తం త్వా సమిద్భిరఙ్గిరో ఘృతేన వర్ధయామసి । బృహచ్ఛోచా యవిష్ఠ్య ॥౨॥

౬౬౨ స నః పృథు శ్రవాయ్యమచ్ఛా దేవ వివాససి । బృహదగ్నే సువీర్యమ్ ॥౩॥

౫

ఋషిః - విశ్వామిత్రో జమదగ్నిర్వా ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౬౬౩ ఆ నో మిత్రావరుణా ఘృతైర్గవ్యూతిముక్షతమ్ । మధ్వా రజాంసి సుక్రతూ ॥౧॥

౬౬౪ ఉరుశంసా నమోవృధా మహ్నా దక్షస్య రాజథః । ద్రాఘిష్ఠాభిః శుచివ్రతా ॥౨॥

౬౬౫ గృణానా జమదగ్నినా యోనావృతస్య సీదతమ్ । పాతం సోమమృతావృధా ॥౩॥

౬

ఋషిః - ఇరిమ్బిఠిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౬౬౬ ఆ యాహి సుషుమా హి త ఇంద్ర సోమం పిబా ఇమమ్ । ఏదం బర్హిః సదో మమ ॥౧॥

౬౬౭ ఆ త్వా బ్రహ్మయుజా హరీ వహతామింద్ర కేశినా । ఉప బ్రహ్మాణి నః శృణు ॥౨॥

౬౬౮ బ్రహ్మాణస్త్వా యుజా వయం సోమపామింద్ర సోమినః । సుతావన్తో హవామహే ॥౩॥

౭

ఋషిః - విశ్వామిత్రో గాథినః ॥ దేవతా - ఇంద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౬౬౯ ఇంద్రాగ్నీ ఆ గతం సుతం గీర్భిర్నభో వరేణ్యమ్ । అస్య పాతం ధియేషితా ॥౧॥

౬౭౦ ఇంద్రాగ్నీ జరితుః సచా యజ్ఞో జిగాతి చేతనః । అయా పాతమిమం సుతమ్ ॥౨॥

౬౭౧ ఇంద్రమగ్నిం కవిచ్ఛదా యజ్ఞస్య జూత్యా వృణే । తా సోమస్యేహ తృమ్పతామ్ ॥౩॥

౮

ఋషిః - అమహీయురాంగిరసః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౬౭౨ ఉచ్చా తే జాతమన్ధసో దివి సద్భూమ్యా దదే । ఉగ్రం శర్మ మహి శ్రవః ॥౧॥

౬౭౩ స న ఇంద్రాయ యజ్యవే వరుణాయ మరుద్భ్యః । వరివోవిత్పరి స్రవ ॥౨॥

౬౭౪ ఏనా విశ్వాన్యర్య ఆ ద్యుమ్నాని మానుషాణామ్ సిషాసన్తో వనామహే ॥౩॥

౯

ఋషిః - సప్తర్షయః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧ బార్హతః ప్రగాథః; ౨ సతోబృహతీ ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పంచమః ॥

౬౭౫ పునానః సోమ ధారయాపో వసానో అర్షసి ।
ఆ రత్నధా యోనిమృతస్య సీదస్యుత్సో దేవో హిరణ్యయః ॥౧॥

౬౭౬ దుహాన ఊధర్దివ్యం మధు ప్రియం ప్రత్నం సధస్థమాసదత్ ।
ఆపృచ్ఛ్యం ధరుణం వాజ్యర్షసి నృభిర్ధౌతో విచక్షణః ॥౨॥

౧౦

ఋషిః - ఉశనా కావ్యః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః- ధైవతః ॥

౬౭౭ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ప్ర తు ద్రవ పరి కోశం ని షీద నృభిః పునానో అభి వాజమర్ష ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అశ్వం న త్వా వాజినం మర్జయన్తో ఽచ్ఛా బర్హీ రశనాభిర్నయన్తి ॥౧॥

౬౭౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స్వాయుధః పవతే దేవ ఇన్దురశస్తిహా వృజనా రక్షమాణః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
పితా దేవానాం జనితా సుదక్షో విష్టమ్భో దివో ధరుణః పృథివ్యాః ॥౨॥

౬౭౯ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఋషిర్విప్రః పురఏతా జనానామృభుర్ధీర ఉశనా కావ్యేన ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స చిద్వివేద నిహితం యదాసామపీచ్యం౩ గుహ్యం నామ గోనామ్ ॥౩॥

౧౧

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ బార్హతః ప్రగాథః, ౨ సతోబృహతీ ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పంచమః

౬౮౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి త్వా శూర నోనుమోఽదుగ్ధా ఇవ ధేనవః ।
ఈశానమస్య జగతః స్వర్దృశమీశానమింద్ర తస్థుషః ॥౧॥

౬౮౧ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
న త్వావాఀ అన్యో దివ్యో న పార్థివో న జాతో న జనిష్యతే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అశ్వాయన్తో మఘవన్నిన్ద్ర వాజినో గవ్యన్తస్త్వా హవామహే ॥౨॥

౧౨

ఋషిః - వామదేవః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౬౮౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
కయా నశ్చిత్ర ఆ భువదూతీ సదావృధస్సఖా ॥ కయా శచిష్ఠయా వృతా ॥౧॥

౬౮౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
కస్త్వా సత్యో మదానాం మంహిష్ఠో మత్సదన్ధసః । దృఢా చిదారుజే వసు ॥౨॥

౬౮౪ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభీ షు ణస్సఖీనామవితా జరితౄణామ్ । శతం భవా స్యూతయే ॥౩॥

౧౩

ఋషిః - నోధా గోతమః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ బార్హతః ప్రగాథః, ౨ సతోబృహతీ ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పంచమః ॥

౬౮౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
తం వో దస్మ మృతీషహం వసోర్మన్దానమన్ధసః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి వత్సం న స్వసరేషు ధేనవ ఇంద్రం గీర్భిర్నవామహే ॥౧॥

౬౮౬ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ద్యుక్షం సుదానుం తవిషీభిరావృతం గిరిం న పురుభోజసమ్ ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
క్షుమన్తం వాజం శతినం సహస్రిణం మక్షూ గోమన్తమీమహే ॥౨॥

౧౪

ఋషిః - కలిః ప్రాగాథః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ బార్హతః ప్రగాథః, ౨ సతోబృహతీ ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౬౮౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తరోభిర్వో విదద్వసుమింద్రం సబాధ ఊతయే ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
బృహద్గాయన్త సుతసోమే అధ్వరే హువే భరం న కారిణమ్ ॥౧॥

౬౮౮ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
న యం దుధ్రా వరన్తే న స్థిరా మురో మదేషు శిప్రమన్ధసః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ర
య ఆదృత్యా శశమానాయ సున్వతే దాతా జరిత్ర ఉక్థ్యమ్ ॥౨॥

౧౫

ఋషిః - మధుచ్ఛందాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౬౮౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
స్వాదిష్ఠయా మదిష్ఠయా పవస్వ సోమ ధారయా । ఇంద్రాయ పాతవే సుతః ॥౧॥

౬౯౦ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
రక్షోహా విశ్వచర్షణి రభి యోనిమయోహతే । ద్రోణే సధస్థమాసదత్ ॥౨॥

౬౯౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వరివోధాతమో భువో మంహిష్ఠో వృత్రహన్తమః । పర్షి రాధో మఘోనామ్ ॥౩॥

౧౬

ఋషిః - గౌరివీతిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - కాకుభః ప్రగాథః
(౧ కకుప్, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ ఋషభః, ౨ పఞ్చమః ॥

౭౯౨ ౧౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨ ౧౨౩ ౧౨౩ ౧౨
పవస్వ మధుమత్తమ ఇంద్రాయ సోమ క్రతువిత్తమో మదః మ హిద్యుక్షతమో మదః ॥౧॥

౭౯౩ ౧౨ ౩౧ ౨౩౧ ౨౩౨౩ ౨ ౩౨ ౩౧౨
యస్య తే పీత్వా వృషభో వృషాయతేఽస్య పీత్వా స్వర్విదః ।
౨౩ ౧౨ ౩క౨ర ౩౨ఉ ౩ ౨౩ ౧౨
స సుప్రకేతో అభ్యక్రమీదిషోఽచ్ఛా వాజం నైతశః ॥౨॥

౧౭

ఋషిః - అగ్నిశ్చాక్షుషః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౭౯౪ ౨౩౧౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౨౩౧౨ ౩౧౨
ఇన్ద్రమచ్ఛ సుతా ఇమే వృషణం యన్తు హరయః । శ్రుష్టే జాతాస ఇన్దవః స్వర్విదః ॥౧॥

౭౯౫ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ర ౩౨ ౨౩ ౧౨ ౩౧౨౩౨
అయం భరాయ సానసిరిన్ద్రాయ పవతే సుతః । సోమో జైత్రస్య చేతతి యథా విదే ॥౨॥

౭౯౬ ౩౨ఉ ౩ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨ ౩౨
అస్యేదింద్రో మదేష్వా గ్రాభం గృభ్ణాతి సానసిమ్ ।
౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨౩ ౨
వజ్రం చ వృషణం భరత్సమప్సుజిత్ ॥౩॥

౧౮

ఋషిః - అన్ధీగుః శ్యావాశ్విః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుభః ప్రగాథః
(౧ అనుష్టుప్, ౨,౩ గాయత్రీ) ॥ స్వరః - ౧ గాన్ధారః, ౨,౩ షడ్జః ॥

౭౯౭ ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨
పురోజితీ వో అన్ధసః సుతాయ మాదయిత్నవే ।
౨౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩క౨ర
అప శ్వానం శ్నథిష్టన సఖాయో దీర్ఘజిహ్వ్యమ్ ॥౧॥

౭౯౮ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౨ ౨౩౨౩ ౧ ౨ర
యో ధారయా పావకయా పరిప్రస్యన్దతే సుతః । ఇన్దురశ్వో న కృత్వ్యః ॥౨॥

౭౯౯ ౨ ౩౧౨౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తం దురోషమభీ నరః సోమం విశ్వాచ్యా ధియా । యజ్ఞాయ సన్త్వద్రయః ॥౩॥

౧౯

ఋషిః - కవిర్భార్గవః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౮౦౦ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧౨
అభి ప్రియాణి పవతే చనోహితో నామాని యహ్వో అధి యేషు వర్ధతే ।
౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨
ఆ సూర్యస్య బృహతో బృహన్నధి రథం విష్వఞ్చమరుహద్విచక్షణః ॥౧॥

౮౦౧ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర౩౨ ౩ ౧ ౨ర
ఋతస్య జిహ్వా పవతే మధు ప్రియం వక్తా పతిర్ధియో అస్యా అదాభ్యః ।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩౨ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩౨
దధాతి పుత్రః పిత్రోరపీచ్యాం౩నామ తృతీయమధి రోచనం దివః ॥౨॥

౮౦౨ ౧౨ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అవ ద్యుతానః కలశాఁ అచిక్రదన్నృభిర్యేమాణః కోశ ఆ హిరణ్యయే ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అభీ ఋతస్య దోహనా అనూషతాధి త్రిపృష్ఠ ఉషసో వి రాజసి ॥౩॥

౨౦

ఋషిః - శంయుర్బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ బార్హతః ప్రగాథః ౨ సతో
బృహతీ ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౮౦౩ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
యజ్ఞాయజ్ఞా వో అగ్నయే గిరాగిరా చ దక్షసే ।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ప్రప్ర వయమమృతం జాతవేదసం ప్రియం మిత్రం న శంసిషమ్ ॥౧॥

౮౦౪ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఊర్జో నపాతం స హినాయమస్మయుర్దాశేమ హవ్యదాతయే ।
౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ర౩ ౨౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
భువద్వాజేష్వవితా భువద్వృధ ఉత త్రాతా తనూనామ్ ॥౨॥

౨౧

ఋషిః - భరద్వాజః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౦౫ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౧౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨
ఏహ్యూ షు బ్రవాణి తేఽగ్న ఇత్థేతరా గిరః । ఏభిర్వర్ధాస ఇన్దుభిః ॥౧॥

౮౦౬ ౨ ౩క౨ర ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
యత్ర క్వ చ తే మనో దక్షం దధస ఉత్తరమ్ । తత్రా యోనిం కృణవసే ॥౨॥

౮౦౭ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨
న హి తే పూర్తమక్షిపద్భువన్నేమానాం వసో । అథా దువో వనవసే ॥౩॥

౨౨

ఋషిః - సౌభరిః ॥ దేవతా - ఇంద్రః ॥ ఛన్దః - కాకుభః ప్రగాథః (౧ కకుప్, ౨ సతోబృహతీ) ॥
స్వరః - ౧ ఋషభః, ౨ పఞ్చమః ॥

౧౯౮ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
వయముత్వామపూర్వ్య స్థూరం న కచ్చిద్భరన్తోఽవస్యవః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వజ్రిఞ్చిత్రం హవామహే ॥ ౧॥

౧౯౯ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨
ఉప త్వా కర్మన్నూతయే స నో యువోగ్రశ్చక్రామ యో ధృషత్ ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
త్వా మిద్ధ్యవితారం వవృమహే సఖాయ ఇంద్ర సానసిమ్ ॥ ౨॥

౨౩

ఋషిః - నృమేధః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ కకుబుష్ణిక్, ౨ ఉష్ణిక్, ౩ పురఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౨౦౦ ౨ ౩క ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అధా హీంద్ర గిర్వణ ఉప త్వా కామ ఈమహే ససృగ్మహే । ఉదేవ గ్మన్త ఉదభిః ॥ ౧॥

౨౦౧ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వార్ణ త్వా యవ్యాభిర్వర్ధన్తి శూర బ్రహ్మాణి । వావృధ్వాంసం చిదద్రివో దివేదివే ॥ ౨॥

౨౦౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యుంజన్తి హరీ ఇషిరస్య గాథయోరౌ రథ ఉరుయుగే వచోయుజా ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రవాహా స్వర్విదా ॥ ౩॥

॥ఇతి ప్రథమోఽధ్యాయః॥

॥ప్రథమప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః॥

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః

ప్రథమ ప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః

౧

ఋషిః - శంయుః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ అనుష్టుప్, ౨-౩ గాయత్రీ ॥ స్వరః - ౧ గాన్ధారః, ౨,౩ షడ్జః ॥

౨౦౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పాన్తమా వో అన్ధస ఇన్ద్రమభి ప్ర గాయత ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
విశ్వాసాహం శతక్రతుం మంహిష్ఠం చర్షణీనామ్ ॥ ౧॥

౨౦౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧౨ ౨ ౩ ౧౩
పురుహూతం పురుష్టుతం గాథాన్యాం సనశ్రుతమ్ । ఇంద్ర ఇతి బ్రవీతన ॥ ౨॥

౨౦౫ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇంద్ర ఇన్నో మహోనాం దాతా వాజానాం నృతుః । మహాఀ అభిజ్ఞ్వా యమత్ ॥ ౩॥

౨

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౨౦౬ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర వ ఇంద్రాయ మాదనం హర్యశ్వాయ గాయత । సఖాయః సోమపావ్నే ॥ ౧॥

౨౦౭ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
శంసేదుక్థం సుదానవ ఉత ద్యుక్షం యథా నరః । చకృమా సత్యరాధసే ॥ ౨॥

౨౦౮ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం న ఇంద్ర వాజయుస్త్వం గవ్యుః శతక్రతో । త్వం హిరణ్యయుర్వసో ॥ ౩॥

౩

ఋషిః - మేధాతిథి ప్రియమేధౌ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౨౦౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨
వయము త్వా తదిదర్థా ఇంద్ర త్వాయన్త స్సఖాయః । కణ్వా ఉక్థేభిర్జరన్తే ॥ ౧॥

౨౧౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
న ఘేమన్యదా పపన వజ్రిన్నపసో నవిష్టౌ । తవేదు స్తోమైశ్చికేత ॥ ౨॥

౨౧౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇచ్ఛన్తి దేవాః సున్వన్తం న స్వప్నాయ స్పృహయన్తి । యన్తి ప్రమాదమతన్ద్రాః ॥ ౩॥

౪

ఋషిః - శ్రుతకక్షః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౨౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇంద్రాయ మద్వనే సుతం పరి ష్టోభన్తు నో గిరః । అర్కమర్చన్తు కారవః ॥ ౧॥

౨౧౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨
యస్మిన్విశ్వా అధి శ్రియో రణన్తి సప్త సంసదః । ఇంద్రం సుతే హవామహే ॥ ౨॥

౨౧౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
త్రికద్రుకేషు చేతనం దేవాసో యజ్ఞమత్నత । తమిద్వర్ధన్తు నో గిరః ॥ ౩॥

౫

ఋషిః - శంయుః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౨౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౧౨ ౩౨ఉ ౩ ౧౨
అయం త ఇంద్ర సోమో నిపూతో అధి బర్హిషి । ఏహీమస్య ద్రవా పిబ ॥౧॥

౭౨౬ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
శాచిగో శాచిపూజనాయం రణాయతే సుతః
౧౨ ౩ ౧౨
ఆఖణ్డల ప్ర హూయసే ॥౨॥

౭౨౭ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨
యస్తే శృఙ్గవృషో ణపాత్ ప్రణపాత్ కుణ్డపాయ్యః
౨ర ౩ ౧ ౨ర
న్యస్మిన్ దధ్ర ఆ మనః ॥౩॥

౬

ఋషిః - కుసీదీ కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౨౮ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
ఆ తూ న ఇంద్ర క్షుమన్తం చిత్రం గ్రాభం సం గృభాయ । మహాహస్తీ దక్షిణేన ॥౧॥

౭౨౯ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
విద్మా హి త్వా తువికూర్మిం తువిదేష్ణం తువీమఘమ్ । తువిమాత్రమవోభిః ॥౨॥

౭౩౦ ౨ర ౩౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩౨ఉ ౩ ౧ ౨
న హి త్వా శూర దేవా న మర్తాసో దిత్సన్తమ్ । భీమం న గాం వారయన్తే ॥౩॥

౭

ఋషిః - త్రిశోకః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౩౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
అభి త్వా వృషభా సుతే సుతం సృజామి పీతయే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
తృమ్పా వ్యశ్నుహీ మదమ్ ॥౧॥

౭౩౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩౨౩ ౨ ౩౧౨౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
మా త్వా మూరా అవిష్యవో మోప హస్వాన ఆ దభన్ । మా కీం బ్రహ్మద్విషం వనః ॥౨॥

౭౩౩ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇహ త్వా గోపరీణసం మహే మన్దన్తు రాధసే । సరో గౌరో యథా పిబ ॥౩॥

౮

ఋషిః - మేధాతిథి ప్రియమేధౌ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౩౪ ౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨
ఇదం వసో సుతమన్ధః పిబా సుపూర్ణముదరమ్ ।
౧౨ ౩ ౧ ౨
అనాభయిన్ రరిమా తే ॥౧॥

౭౩౫ ౧ ౩ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
నృభిర్ధౌతః సుతో అశ్నైరవ్యా వారైః పరిపూతః ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
అశ్వో న నిక్తో నదీషు ॥౨॥

౭౩౬ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
తం తే యవం యథా గోభిః స్వాదుమకర్మ శ్రీణన్తః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇంద్ర త్వాస్మిన్త్సధమాదే ॥౩॥

౯

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౩౭ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨
ఇదం హ్యన్వోజసా సుతం రాధానాం పతే । పిబా త్వా౩స్య గిర్వణః ॥౧॥

౭౩౮ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర ౩క ౨ర ౧ ౨
యస్తే అను స్వధామసత్సుతే ని యచ్ఛ తన్వమ్ । స త్వా మమత్తు సోమ్య ॥౨॥

౭౩౯ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర తే అశ్నోతు కుక్ష్యోః ప్రేన్ద్ర బ్రహ్మణా శిరః । ప్ర బాహూ శూర రాధసే ॥౩॥

౧౦

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౪౦ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ త్వేతా ని షీదతేన్ద్రమభి ప్ర గాయత । సఖాయః స్తోమవాహసః ॥౧॥

౭౪౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
పురూతమం పురూణామీశానం వార్యాణామ్ । ఇన్ద్రం సోమే సచా సుతే ॥౨॥

౭౪౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
స ఘా నో యోగ ఆ భువత్స రాయే స పురన్ధ్యామ్ । గమద్వాజేభిరా స నః ॥౩॥

౧౧

ఋషిః - శునః శేపః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౪౩ ౧ ౨ ౩౧౨౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
యోగేయోగే తవస్తరం వాజేవాజే హవామహే । సఖాయ ఇన్ద్రమూతయే ॥౧॥

౭౪౪ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౩ ౨
అను ప్రత్నస్యౌకసో హువే తువిప్రతిం నరమ్ । యంతే పూర్వం పితా హువే ॥౨॥

౭౪౫ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨౩౧౨౩ ౧ ౨
ఆ ఘా గమద్యది శ్రవత్సహస్రిణీభిరూతిభిః । వాజేభిరుప నో హవమ్ ॥౩॥

౧౨

ఋషిః - నారదః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౭౪౬ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩క౨ర
ఇన్ద్ర సుతేషు సోమేషు క్రతుం పునీష ఉక్థ్యమ్ ।
౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨
విదే వృధస్య దక్షస్య మహాఀ హి షః ॥౧॥

౭౪౭ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
స ప్రథమే వ్యోమని దేవానాం సదనే వృధః । సుపారః సుశ్రవస్తమః సమప్సుజిత్ ॥౨॥

౭౪౮ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
తము హువే వాజసాతయ ఇన్ద్రం భరాయ శుష్మిణమ్ ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౨
భవా నః సుమ్నే అన్తమః సఖా వృధే ॥౩॥

౧౩

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ ౨ సతోబృహతీ)
స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౭౪౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
ఏనా వో అగ్నిం నమసోర్జో నపాతమా హువే ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్రియం చేతిష్ఠమరతిం స్వధ్వరం విశ్వస్య దూతమమృతమ్ ॥౧॥

౭౫౦ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩క౨ర
స యోజతే అరుషా విశ్వభోజసా స దుద్రవత్స్వాహుతః ।
౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩౨ఉ ౩ ౧౨
సుబ్రహ్మా యజ్ఞః సుశమీ వసూనాం దేవం రాధో జనానామ్ ॥౨॥

౧౪

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥
స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౭౫౧ ౧౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
ప్రత్యు అదర్శ్యాయత్యూ౩చ్ఛన్తీ దుహితా దివః ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అపో మహీ వృణుతే చక్షుషా తమో జ్యోతిష్కృణోతి సూనరీ ॥౧॥

౭౫౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
ఉదుస్రియాః సృజతే సూర్యః సచా ఉద్యన్నక్షత్ర మర్చివత్ ।
౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
తవే దుషో వ్యుషి సూర్యస్య చ సం భక్తేన గమేమహి ॥౨॥

౧౫

ఋషిః - వసిష్ఠః - దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౭౫౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
ఇమా ఉ వాం దివిష్టయ ఉస్రా హవన్తే అశ్వినా ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
అయం వామహ్వేఽవసే శచీవసూ విశంవిశం హి గచ్ఛథః ॥౧॥

౭౫౪ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
యువం చిత్రం దదథుర్భోజనం నరా చోదేథాం సూనృతావతే ।
౨ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
అర్వాగ్రథం సమనసా ని యచ్ఛతం పిబతం సోమ్యం మధు ॥౨॥

౧౬

ఋషిః - అవత్సారః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౫౫ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అస్య ప్రత్నామను ద్యుతం శుక్రం దుదుహ్రే అహ్రయః ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ర
పయః సహస్రసామృషిమ్ ॥౧॥

౭౫౬ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ర
అయం సూర్య ఇవోపదృగయం సరాంసి ధావతి । సప్త ప్రవత ఆ దివమ్ ॥౨॥

౭౫౭ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అయం విశ్వాని తిష్ఠతి పునానో భువనోపరి । సోమో దేవో న సూర్యః ॥౩॥

౧౭

ఋషిః - ౧ అసితః, ౨,౩ మేధ్యాతిథిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౫౮ ౩ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏష ప్రత్నేన జన్మనా దేవో దేవేభ్యః సుతః । హరిః పవిత్రే అర్షతి ॥౧॥

౭౫౯ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౧ ౨ర
ఏష ప్రత్నేన మన్మనా దేవో దేవేభ్యస్పరి । కవిర్విప్రేణ వావృధే ॥౨॥

౭౬౦ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
దుహానః ప్రత్నమిత్పయః పవిత్రే పరిషిచ్యసే । క్రన్దం దేవాꣳ అజీజనః ॥౩॥

౧౮

ఋషిః - ౧,౩ అసితః కాశ్యపో దేవలో వా, ౨ ఋషిరమహీయురాఙ్గిరసః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౬౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
ఉప శిక్షాపతస్థుషో భియసమా ధేహి శత్రవే । పవమాన విదా రయిమ్ ॥౧॥

౭౬౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉషో షు జాతమప్తురం గోభిర్భఙ్గం పరిష్కృతమ్ । ఇన్దుం దేవా అయాసిషుః ॥౨॥

౭౬౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఉపాస్మై గాయతా నరః పవమానాయేన్దవే । అభి దేవాꣳ ఇయక్షతే ॥౩॥

౧౯

ఋషిః - త్రిత ఆప్త్యః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౬౪ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర సోమాసో విపశ్చితోఽపో నయన్త ఊర్మయః । వనాని మహిషా ఇవ ॥౧॥

౭౬౫ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి ద్రోణాని బభ్రవః శుక్రా ఋతస్య ధారయా । వాజం గోమన్తమక్షరన్ ॥౨॥

౭౬౬ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సుతా ఇన్ద్రాయ వాయవే వరుణాయ మరుద్భ్యః । సోమా అర్షన్తు విష్ణవే ॥౩॥

౨౦

ఋషిః - భరద్వాజాదయః సప్తర్షయః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పంచమః ॥

౭౬౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర సోమ దేవవీతయే సిన్ధుర్న పిప్యే అర్ణసా ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అంశోః పయసా మదిరో న జాగృవిరచ్ఛా కోశం మధుశ్చుతమ్ ॥౧॥

౭౬౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఆ హర్యతో అర్జునో అత్కే అవ్యత ప్రియః సూనుర్న మర్జ్యః ।
౧ ౨ ౩ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
తమీం హిన్వన్త్యపసో యథా రథం నదీష్వా గభస్త్యోః ॥౨॥

౨౧

ఋషిః - శ్యావాశ్వః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౬౯ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర సోమాసో మదచ్యుతః శ్రవసే నో మఘోనామ్ । సుతా విదథే అక్రముః ॥౧॥

౭౭౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఆదీం హంసో యథా గణం విశ్వస్యావీవశన్మతిమ్ । అత్యో న గోభిరజ్యతే ॥౨॥

౭౭౧ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆదీం త్రితస్య యోషణో హరిం హిన్వన్త్యద్రిభిః । ఇన్దుమిన్ద్రాయ పీతయే ॥౩॥

౨౨

ఋషిః - ౧,౨ అగ్నిశ్చాక్షుషః, ౩ ప్రజాపతిర్వైశ్వామిత్రో వాచ్యో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ ఉష్ణిక్; ౩ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧,౨ ఋషభః; ౩ గాంధారః ॥

౭౭౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
అయా పవస్వ దేవయూ రేభన్పవిత్రం పర్యేషి విశ్వతః । మధోర్ధారా అసృక్షత ॥౧॥

౭౭౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౨ ౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవతే హర్యతో హరిరతి హ్వరాంసి రంహ్యా । అభ్యర్ష స్తోతృభ్యో వీరవద్యశః ॥౨॥

౭౭౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ప్ర సున్వానాయాన్ధసో మర్తో న వష్ట తద్వచః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అప శ్వానమరాధసం హతా మఖం న భృగవః ॥౩॥

ఇతి ద్వితీయోఽధ్యాయః

ప్రథమ ప్రపాఠకః సమాప్తః

అథ తృతీయోఽధ్యాయః

ద్వితీయ ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

౧

ఋషిః - జమదగ్నిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౭౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
పవస్వ వాచో అగ్రియః సోమ చిత్రాభిరూతిభిః । అభి విశ్వాని కావ్యా ॥౧॥

౭౭౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౩
త్వం సముద్రియా అపోఽగ్రియో వాచ ఈరయన్ । పవస్వ విశ్వచర్షణే ॥౨॥

౭౭౭ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩౧౨
తుభ్యేమా భువనా కవే మహిమ్నే సోమ తస్థిరే । తుభ్యం ధావన్తి ధేనవః ॥ ౩॥

౨

ఋషిః - అనుహీయుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౭౮ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవస్వేన్దో వృషా సుతః కృధీ నో యశసో జనే । విశ్వా అప ద్విషో జహి ॥ ౧॥

౭౭౯ ౧ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨౩౧ ౨ ౩ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩౨
యస్యతే సఖ్యే వయం సాసహ్యామ పృతన్యతః । తవేన్దో ద్యుమ్న ఉత్తమే ॥ ౨॥

౭౮౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౨
యా తే భీమాన్యాయుధా తిగ్మాని సన్తి ధూర్వణే । రక్షా సమస్య నో నిదః ॥ ౩॥

౩

ఋషిః - కశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౮౧ ౧ ౨ ౧ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧౨
వృషా సోమ ద్యుమాఀ అసి వృషా దేవ వృషవ్రతః । వృషా ధర్మాణి దధ్రిషే ॥ ౧॥

౭౮౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౩ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
వృష్ణస్తే వృష్ణ్యం శవో వృషా వనం వృషా సుతః । స త్వం వృషన్వృషేదసి ॥ ౨॥

౭౮౩ ౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అశ్వో న చక్రదో వృషా సం గా ఇన్దో సమర్వతః । వి నో రాయో దురో వృధి ॥ ౩॥

౪

ఋషిః - భృగుర్వారుణిర్జమదగ్నిర్వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౮౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨
వృషా హ్యసి భానునా ద్యుమన్తం త్వా హవామహే । పవమాన స్వర్దృశమ్ ॥ ౧॥

౭౮౫ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩
యదద్భిః పరిషిచ్యసే మర్మృజ్యమాన ఆయుభిః । ద్రోణే సధస్థమశ్నుషే ॥ ౨॥

౭౮౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ పవస్వ సువీర్యం మన్దమానః స్వాయుధ । ఇహో ష్విన్దవా గహి ॥ ౩॥

౫

ఋషిః - అనుహీయుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౮౭ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పవమానస్య తే వయం పవిత్రమభ్యున్దతః । సఖిత్వమావృణీమహే ॥ ౧॥

౭౮౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨
యే తే పవిత్రమూర్మయోఽభిక్షరన్తి ధారయా । తేభిర్నః సోమ మృడయ ॥ ౨॥

౭౮౯ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స నః పునాన ఆ భర రయిం వీరవతీమిషమ్ । ఈశానః సోమ విశ్వతః ॥ ౩॥

౬

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౯౦ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్ । అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్ ॥ ౧॥

౭౯౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
అగ్నిమగ్నిం హవీమభిః సదా హవన్త విశ్పతిమ్ । హవ్యవాహం పురుప్రియమ్ ॥ ౨॥

౭౯౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నే దేవాఀ ఇహా వహ జజ్ఞానో వృక్తబర్హిషే । అసి హోతా న ఈడ్యః ॥ ౩॥

౭

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౯౩ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
మిత్రం వయం హవామహే వరుణం సోమపీతయే । యా జాతా పూతదక్షసా ॥ ౧॥

౭౯౪ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఋతేన యావృతావృధావృతస్య జ్యోతిషస్పతీ । తా మిత్రావరుణా హువే ॥ ౨॥

౭౯౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వరుణః ప్రావితా భువన్మిత్రో విశ్వాభిరూతిభిః । కరతాం నః సురాధసః ॥ ౩॥

౮

ఋషిః - మధుచ్ఛందా వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౭౯౬ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రమిద్గాథినో బృహదిన్ద్ర మర్కేభిరర్కిణః । ఇన్ద్రం వాణీరనూషత ॥ ౧॥

౭౯౭ ౨ ౩ ౨ర౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇంద్ర ఇద్ధర్యోః సచా సంమిశ్ల ఆ వచోయుజా । ఇంద్రో వజ్రీ హిరణ్యయః ॥ ౨॥

౭౯౮ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇంద్ర వాజేషు నోఽవ సహస్రప్రధనేషు చ । ఉగ్ర ఉగ్రాభిరూతిభిః ॥ ౩॥

౭౯౯ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఇంద్రో దీర్ఘాయ చక్షస ఆ సూర్యం రోహయద్దివి । వి గోభిరద్రిమైరయత్ ॥ ౪॥

౯

ఋషి - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇంద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౦౦ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨
ఇంద్రే అగ్నా నమో బృహత్సువృక్తిమేరయామహే । ధియా ధేనా అవస్యవః ॥౧॥

౮౦౧ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧౨
తా హి శశ్వన్త ఈడత ఇత్థా విప్రాస ఊతయే । సబాధో వాజసాతయే ॥౨॥

౮౦౨ ౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨
తా వాం గీర్భిర్విపన్యవః ప్రయస్వన్తో హవామహే । మేధసాతా సనిష్యవః ॥౩॥

౧౦

ఋషిః - భృగుర్వారుణిర్జమదగ్నిర్వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౦౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨
వృషా పవస్వ ధారయా మరుత్వతే చ మత్సరః । విశ్వా దధాన ఓజసా ॥౧॥

౮౦౪ ౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
తం త్వా ధర్తారమోణ్యో౩ః పవమాన స్వర్దృశమ్ । హిన్వే వాజేషు వాజినమ్ ॥౨॥

౮౦౫ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
అయా చిత్తో విపానయా హరిః పవస్వ ధారయా । యుజం వాజేషు చోదయ ॥౩॥

౧౧

ఋషిః - ఉపమన్యుర్వాసిష్ఠః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౮౦౬ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
వృషా శోణో అభికనిక్రదద్గా నదయన్నేషి పృథివీముత ద్యామ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౩ ౩ ౨
ఇంద్రస్యేవ వగ్నురా శృణ్వ ఆజౌ ప్రచోదయన్నర్షసి వాచమేమామ్ ॥౧॥

౮౦౭ ౩౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
రసాయ్యః పయసా పిన్వమాన ఈరయన్నేషి మధుమన్తమంశుమ్ ।
౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
పవమాన సన్తనిమేషి కృణ్వన్నిన్ద్రాయ సోమ పరిషిచ్యమానః ॥౨॥

౮౦౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఏవా పవస్వ మదిరో మదాయోదగ్రాభస్య నమయన్వధస్నుమ్ ।
౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
పరి వర్ణం భరమాణో రుశన్తం గవ్యుర్నో అర్ష పరి సోమ సిక్తః ॥౩॥

౧౨

ఋషిః - శంయుర్బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౮౦౯ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
త్వామిద్ధి హవామహే సాతా వాజస్య కారవః ।
౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩౨ఉ ౩ ౧ ౨
త్వాం వృత్రేష్విన్ద్ర సత్పతిం నరస్త్వాం కాష్ఠాస్వర్వతః ॥౧॥

౮౧౦ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స త్వం నశ్చిత్ర వజ్రహస్త ధృష్ణుయా మహ స్తవానో అద్రివః ।
౧ ౨ర ౩౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
గామశ్వం రథ్యమిన్ద్ర సం కిర సత్రా వాజం న జిగ్యుషే ॥౨॥

౧౩

ఋషిః - ప్రస్కణ్వః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః , ౨ పఞ్చమః ॥

౮౧౧ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అభి ప్ర వః సురాధసమిన్ద్రమర్చ యథా విదే ।
౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యో జరితృభ్యో మఘవా పురూవసుః సహస్రేణేవ శిక్షతి ॥౧॥

౮౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
శతానీకేవ ప్ర జిగాతి ధృష్ణుయా హన్తి వృత్రాణి దాశుషే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
గిరేరివ ప్ర రసా అస్య పిన్విరే దత్రాణి పురుభోజసః ॥౨॥

౧౪

ఋషిః - నృమేధః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౮౧౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
త్వామిదా హ్యో నరోఽపీప్యన్ వజ్రిన్ భూర్ణయః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
స ఇన్ద్ర స్తోమవాహస ఇహ శ్రుధ్యుప స్వసరమా గహి ॥౧॥

౮౧౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
మత్స్వా సుశిప్రిన్ హరివస్తమీమహే త్వయా భూషన్తి వేధసః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తవ శ్రవాంస్యుపమాన్యుక్థ్య సుతేష్విన్ద్ర గిర్వణః ॥౨॥

౧౫

ఋషిః - అమహీయుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౧౫ ౨ 3 ౨ 3 ౧౨3 ౧౨ 3౧౨ 3 ౧౨ 3౨
యస్తే మదో వరేణ్యస్తేనా పవస్వాన్ధసా । దేవావీరఘశంసహా ॥౧॥

౮౧౬ ౧౨ 3 ౧౨ 3 ౨3 ౨3 ౧ ౨ 3౧౨ ౧ ౨ 3 ౧ ౨
జఘ్నిర్వృత్రమమిత్రియంసస్నిర్వాజం దివేదివే । గోషాతిరశ్వసా అసి ॥౨॥

౮౧౭ ౧౨ 3 ౨ ౨ 3౨3౨ 3౧౨ ౧౨ 3 ౨ఉ 3 ౧
సమ్మిశ్లో అరుషో భువః సూపస్థాభిర్న ధేనుభిః । సీదఞ్ఛ్యేనో న యోనిమా ॥3॥

౧౬

ఋషిః - నహుషో మానవః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాంధారః

౮౧౮ 3 ౨ 3 ౨3౨ఉ 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨
అయం పూషా రయిర్భగః సోమః పునానో అర్షతి ।
౨3౧ ౨3 ౧ ౨3క ౨ర3 ౧ ౨ 3౨
పతిర్విశ్వస్య భూమనో వ్యఖ్యద్రోదసీ ఉభే ॥౧॥

౮౧౯ ౧ ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨
సము ప్రియా అనూషత గావో మదాయ ఘృష్వయః ।
౧ ౨ 3 ౧ ౨ర 3 ౧౨
సోమాసః కృణ్వతే పథః పవమానాస ఇన్దవః ॥౨॥

౮౨౦ ౧ ౨ర3౧ ౨ర3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨
య ఓజిష్ఠస్తమా భర పవమాన శ్రవాయ్యమ్ ।
౧ ౨ర 3౨3౨3 ౨ఉ 3 ౧౨
యః పఞ్చ చర్షణీరభి రయిం యేన వనామహై ॥3॥

౧౭

ఋషిః ౧,౨ సికతా నివావరీ, 3 పృశ్నయో అజాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౮౨౧ ౧ ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౨ఉ 3 ౧౨ 3 ౧ ౨ర 3౨
వృషా మతీనాం పవతే విచక్షణః సోమో అహ్నాం ప్రతరీతోషసాం దివః ।
3 ౧ ౨క 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨ క ౧ ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨
ప్రాణా సిన్ధూనాం కలశాఁ అచిక్రదదిన్ద్రస్య హార్ద్యావిశన్మనీషిభిః ॥౧॥

౮౨౨ ౨ ౧ ౨ 3 ౨ 3 ౧ ౨3౨ఉ 3 ౧ ౨
మనీషిభిః పవతే పూర్వ్యః కవిర్నృభిర్యతః పరి కోశాఁ అసిష్యదత్ ।
3 ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౨ 3 ౨ ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨
త్రితస్య నామ జనయన్మధు క్షరన్నిన్ద్రస్య వాయుం సఖ్యాయ వర్ధయన్ ॥౨॥

౮౨3 3 ౧ ౨3౨ 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨ర 3౨
అయం పునాన ఉషసో అరోచయదయం సిన్ధుభ్యో అభవదు లోకకృత్ ।
3 ౨ఉ 3 ౧ ౨ 3 ౨3౨3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨ 3౨
అయం త్రిస్సప్త దుదుహాన ఆశిరం సోమో హృదే పవతే చారు మత్సరః ॥3॥

౧౮

ఋషిః - శ్రుతకక్షః సుకక్షో వా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౨౪ 3 ౧ ౨ర 3 ౨ 3 ౧ ౨ర3౨3౨ 3౨ 3 ౨ 3 ౧ ౨
ఏవా హ్యసి వీరయురేవా శూర ఉత స్థిరః । ఏవా తే రాధ్యం మనః ॥౧॥

౮౨౫ 3 ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౧౨ 3 ౧ ౨ ౧౨ 3 ౧ ౨
ఏవా రాతిస్తువిమఘ విశ్వేభిర్ధాయి ధాతృభిః । అధా చిదిన్ద్ర నస్సచా ॥౨॥

౮౨౬ ౨ఉ 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨ర ౧ ౨ 3 ౨3 ౧ ౨
మో షు బ్రహ్మేవ తన్ద్రయుర్భువో వాజానాం పతే । మత్స్వా సుతస్య గోమతః ॥3॥

౧౯

ఋషిః - జేతా మాధుచ్ఛందసః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాంధారః ॥

౮౨౭ ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨
ఇన్ద్రం విశ్వా అవీవృధన్త్సముద్ర వ్యచసం గిరః ।
3 ౧ ౨ 3 ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨
రథీతమం రథీనాం వాజానాం సత్పతిం పతిమ్ ॥౧॥

౮౨౮ 3 ౧ ౨ 3 ౨ 3 ౧ ౨
సఖ్యే త ఇన్ద్ర వాజినో మా భేమ శవసస్పతే ।
౨ 3 ౧ ౨ర 3 ౧ ౨ 3 ౧ ౨
త్వామభి ప్ర ణోనుమో జేతారమపరాజితమ్ ॥౨॥

౮౨౯ 3 ౧ ౨ర 3 ౨ 3 ౧ ౨ర 3 ౧ ౨
పూర్వీరిన్ద్రస్య రాతయో న వి దస్యన్త్యూతయః ।
3 ౧ ౨ర3 ౧ ౨ 3 ౨ 3 ౧ ౨ 3 ౨
యదా వాజస్య గోమత స్తోతృభ్యో మంహతే మఘమ్ ॥3॥

ఇతి తృతీయోఽధ్యాయః
ద్వితీయ ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః॥

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః
ద్వితీయప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః

౧

ఋషి - జమదగ్నిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౩౦ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩౧ ౨౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
ఏత అసృగ్రమిన్దవస్తిరః పవిత్రమాశవః । విశ్వాన్యభి సౌభగా ॥౧॥

౮౩౧ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
విఘ్నన్తో దురితా పురు సుగా తోకాయ వాజినః । త్మనా కృణ్వన్తో అర్వతః ॥౨॥

౮౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨౩ ౨౩క ౨ర ౩ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
కృణ్వన్తో వరివో గవేఽభ్యర్షన్తి సుష్టుతిమ్ । ఇడామస్మభ్యం సంయతమ్ ॥౩॥

౨

ఋషి - భృగుర్వారుణిర్జమదగ్నిర్భార్గవో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౩౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౩ ౧ ౨
రాజా మేధాభిరీయతే పవమానో మనావధి । అన్తరిక్షేణ యాతవే ॥౧॥

౮౩౪ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩౧౨
ఆ నః సోమ సహో జువో రూపం న వర్చసే భర । సుష్వాణో దేవ వీతయే ॥౨॥

౮౩౫ ౧ ౨ ౩౨౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఆ న ఇన్దో శతగ్వినం గవాం పోషం స్వశ్వ్యమ్ । వహా భగత్తి మూతయే ॥౩॥

౩

ఋషి - కవిర్భార్గవః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౩౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తం త్వా నృమ్ణాని బిభ్రతం సధస్థేషు మహో దివః । చారుం సుకృత్యయేమహే ॥౧॥

౮౩౭ ౧ ౨ ౩క౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
సంవృక్తధృష్ణుముక్థ్యం మహామహివ్రతం మదమ్ । శతం పురో రురుక్షణిమ్ ॥౨॥

౮౩౮ ౧౨ ౩ ౨ ౩క౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అతస్త్వా రయిరభ్యయద్రాజాన ం సుక్రతో దివః । సుపర్ణో అవ్యథీ భరత్ ॥౩॥

౮౩౯ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అధా హిన్వాన ఇన్ద్రియం జ్యాయో మహిత్వమానశే । అభిష్టికృద్విచర్షణిః ॥౪॥

౮౪౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
విశ్వస్మా ఇత్స్వర్దృశే సాధారణం రజస్తురమ్ । గోపామృతస్య విర్భరత్ ॥౫॥

౪

ఋషి - కశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౪౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇషే పవస్వ ధారయా మృజ్యమానో మనీషిభిః । ఇన్దో రుచాభి గా ఇహి ॥౧॥

౮౪౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పునానో వరివస్కృధ్యూర్జం జనాయ గిర్వణః । హరే సృజాన ఆశిరమ్ ॥౨॥

౮౪౩ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩౨
పునానో దేవవీతయ ఇన్ద్రస్య యాహి నిష్కృతమ్ । ద్యుతానో వాజిభిర్హితః ॥౩॥

౫

ఋషి - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౪౪ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩క౨ర
అగ్నినాగ్నిః సమిధ్యతే కవిర్గృహపతిర్యువా । హవ్యవాడ్ జుహ్వాస్యః ॥౧॥

౮౪౫ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యస్త్వామగ్నే హవిష్పతిర్దూతం దేవ సపర్యతి । తస్య స్మ ప్రావితా భవ ॥౨॥

౮౪౬ ౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨
యో అగ్నిం దేవవీతయే హవిష్మా ం ఆవివాసతి । తస్మై పావక మృడయ ॥౩॥

౬

ఋషి - మధుచ్ఛందా వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౪౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
మిత్రం హువే పూతదక్షం వరుణం చ రిశాదసమ్ । ధియం ఘృతాచీం సాధన్తా ॥౧॥

౮౪౮ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఋతేన మిత్రావరుణా వృతావృధావృతస్పృశా । క్రతుం బృహన్తమాశాథే ॥౨॥

౮౪౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
కవీ నో మిత్రావరుణా తువిజాతా ఉరుక్షయా । దక్షం దధాతే అపసమ్ ॥౩॥

౭

ఋషి - మధుచ్ఛందా వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - మరుత ఇన్ద్రశ్చ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౫౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రేణ సంహి దృక్షసే సంజగ్మానో అబిభ్యుషా । మన్దూ సమాన వర్చసా ॥౧॥

౮౫౧ ౧ ౨ర ౩ ౨౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆదహ స్వధామను పునర్గర్భత్వమేరిరే । దధానా నామ యజ్ఞియమ్ ॥౨॥

౮౫౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౮ ౧ ౨
వీడు (ళు) చిదారుజత్నుభిర్గుహా చిదిన్ద్ర వహ్నిభిః । అవిన్ద ఉస్రియా అను ॥౩॥

౮

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౫౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర
తా హువే యయోరిదం పప్నే విశ్వం పురాకృతమ్ । ఇంద్రాగ్నీ న మర్ధతః ॥౧॥

౮౫౪ ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ఉగ్రా విఘనినా మృధ ఇంద్రాగ్నీ హవామహే । తా నో మృడాత ఈదృశే ॥౨॥

౮౫౫ ౨ ౩ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩౨క ౩ ౨౩ ౧ ౨
హథో వృత్రాణ్యార్యా హథో దాస ని సత్పతీ । హథో విశ్వా అప ద్విషః ॥౩॥

౯

ఋషిః - సప్తర్షయః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ); ౩ ద్విపదావిరాట్ ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨,౩ పంచమః ॥

౮౫౬ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి సోమాస ఆయవః పవన్తే మద్యం మదమ్ ।
౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సముద్రస్యాధి విష్టపే మనీషిణో మత్సరాసో మదచ్యుతః ॥౧॥

౮౫౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
తరత్సముద్రం పవమాన ఊర్మిణా రాజా దేవ ఋతం బృహత్ ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
అర్షా మిత్రస్య వరుణస్య ధర్మణా ప్ర హిన్వాన ఋతం బృహత్ ॥౨॥

౮౫౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩క ౨ర
నృభిర్యేమాణో హర్యతో విచక్షణో రాజా దేవస్సముద్ర్యః ॥౩॥

౧౦

ఋషిః - పరాశరః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౮౫౯ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨క ౩౨
తిస్రో వాచ ఈరయతి ప్రవహ్ని ఋతస్య ధీతిం బ్రహ్మణో మనీషామ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
గావో యన్తి గోపతిం పృచ్ఛమానాః సోమం యన్తి మతయో వావశానాః ॥౧॥

౮౬౦ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సోమం గావో ధేనవో వావశానాః సోమం విప్రా మతిభిః పృచ్ఛమానాః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సోమః సుత ఋచ్యతే పూయమానః సోమే అర్కాస్త్రిష్టుభః సం నవన్తే ॥౨॥

౮౬౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఏవా నస్సోమ పరిషిచ్యమాన ఆ పవస్వ పూయమానః స్వస్తి ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్ర మా విశ బృహతా మదేన వర్ధయా వాచం జనయా పురన్ధిమ్ ॥౩॥

౧౧

ఋషిః - పురుహన్మా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః ; ౨ పఞ్చమః ॥

౮౬౨ ౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
యద్ద్యావ ఇన్ద్ర తే శతంశతం భూమీరుత స్యుః ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
న త్వా వజ్రిన్త్సహస్రం సూర్యా అను న జాత మష్ట రోదసీ ॥౧॥

౮౬౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ఆ పప్రాథ మహినా వృష్ణ్యా వృషన్విశ్వా శవిష్ఠ శవసా ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అస్మాꣳ అవ మఘవన్గోమతి వ్రజే వజ్రిఞ్చిత్రాభిరూతిభిః ॥౨॥

౧౨

ఋషిః - మేధ్యాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౮౬౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
వయం ఘ త్వా సుతావన్త ఆపో న వృక్తబర్హిషః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పవిత్రస్య ప్రస్రవణేషు వృత్రహన్పరి స్తోతార ఆసతే ॥౧॥

౮౬౫ ౧ ౨ ౩ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨
స్వరన్తి త్వా సుతే నరో వసో నిరేక ఉక్థినః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
కదా సుతం తృషాణ ఓక ఆ గమ ఇన్ద్ర స్వబ్దీవ వంసగః ॥౨॥

౮౬౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
కణ్వేభిర్ధృష్ణవా ధృషద్వాజం దర్షి సహస్రిణమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పిశఙ్గరూపం మఘవన్విచర్షణే మక్షూ గోమన్తమీమహే ॥౩॥

౧౩

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥
స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౮౬౭ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
తరణిరిత్సిషాసతి వాజం పురన్ధ్యా యుజా ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఆ వ ఇన్ద్రం పురుహూతం నమే గిరా నేమిం తష్టేవ సుద్రువమ్ ॥౧॥

౮౬౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ప దుష్టుతిర్ద్రవిణో దేషు శస్యతే స్రవనం రయిర్నశత్ ।
౩ ౨౩౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩౨
సుశక్తి రిన్మఘవన్తుభ్యం మావతే దేష్ణం యదార్యే దివి ॥ ౨॥

౧౪

ఋషిః త్రితః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౬౯ ౩ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౧౨ ౩ ౧౨
త్రిరస్మై సప్త ధేనవో దుదుహ్రే సత్యామాశిరం పరమే వ్యోమని ॥ ౧॥

౮౭౦ ౨౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ర
చత్వార్యన్యా భువనాని నిర్ణిజే చారూణి చక్రే యదృతైరవర్ధత ॥ ౨॥

౮౭౧ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇష్టమిద్భగం భక్షన్తో అభ్యషత సోమో విశ్వతః । అపవస్య సహస్రిణః ॥ ౩॥

౧౫

ఋషిః మయాతిర్నాహుషః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౮౭౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సుత సో మధుమత్తమః సోమా ఇన్ద్రాయ మన్దినః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పవిత్రవన్తో అక్షరం దేవాన్గచ్ఛన్తు వో మదాః ॥ ౧॥

౮౭౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్దురిన్ద్రాయ పవత ఇతి దేవాసో అబ్రువన్ ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వాచస్పతిర్మఖస్యతే విశ్వస్యేశాన ఓజసః ॥ ౨॥

౮౭౪ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
సహస్రధారః పవతే సముద్రో వాచమీఙ్ఖయః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
సోమస్పతీ రయీణాం సఖేన్ద్రస్య దివేదివే ॥ ౩॥

౧౬

ఋషిః - పవిత్రః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౮౭౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పవిత్రం తే వితతం బ్రహ్మణస్పతే ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః ।
౧ ౨ ౩ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర
అతప్తతనూర్న తదామో అశ్నుతే శృతాస ఇద్వహన్తః సం తదాశత ॥ ౧॥

౮౭౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ర
తపోష్పవిత్రం వితతం దివస్పదేऽర్చన్తో అస్య తన్తవో వ్యస్థిరన్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
అవన్త్యస్య పవితారమాశవో దివః పృష్ఠమధి రోహన్తి తేజసా ॥ ౨॥

౮౭౭ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అరూరుచదుషసః పృశ్నిరగ్రియ ఉక్షా మిమేతి భువనేషు వాజయుః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
మాయావినో మమిరే అస్య మాయయా నృచక్షసః పితరో గర్భమా దధుః ॥ ౩॥

౧౭

ఋషిః - సోభరిః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - కాకుభః ప్రగాథః
(౧ కకుబుష్ణిక్, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ ఋషభః; ౨ పఞ్చమః ॥

౮౭౮ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర మంహిష్ఠాయ గాయత ఋతాస్నే బృహతే శుక్రశోచిషే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉపస్తుతాసో అగ్నయే ॥ ౧॥

౮౭౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ వంసతే మఘవా వీరవద్యశః సమిద్ధో ద్యుమ్న్యాహుతః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
కువిన్నో అస్య సుమతిర్భవీయస్యచ్ఛా వాజేభిరాగమత్ ॥ ౨ ॥

౧౮

ఋషిః - గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ కాణ్వాయనౌ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః -
ఋషభః ॥

౮౮౦ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨
తం తే మదం గృణీమసి వృషణం పృక్షు సాసహిమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉ లోకకృత్నుమద్రివో హరిశ్రియమ్ ॥ ౧॥

౮౮౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యేన జ్యోతీంష్యాయవే మనవే చ వివేదిథ ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
మన్దానో అస్య బర్హిషో వి రాజసి ॥ ౨॥

౮౮౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
తదద్యా చిత్త ఉక్థినోऽను ష్టువన్తి పూర్వథా ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వృషపత్నీరపో జయా దివేదివే ॥ ౩॥

౧౯

ఋషిః - తిరశ్చీ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౮౮౩ ౩౧ ౨ర ౩౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨
శ్రుధీ హవం తిరశ్చ్యా ఇన్ద్ర యస్త్వా సపర్యతి ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సువీర్యస్య గోమతో రాయస్పూర్ధి మహాఀ అసి ॥ ౧॥

౮౮౪ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
యస్త ఇన్ద్ర నవీయసీం గిరం మన్ద్రామజీజనత్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨
చికిత్వి న్మనసం ధియం ప్రత్నామృతస్య పిప్యుషీమ్ ॥ ౨॥

౮౮౫ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
తము ష్టవామ యం గిర ఇన్ద్రముక్థాని వావృధుః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పురూణ్యస్య పౌంస్యా సిషాసన్తో వనామహే ॥ ౩॥

ఇతి చతుర్థోఽధ్యాయః
ద్వితీయ ప్రపాఠకశ్చ సమాప్తః

అథ పంచమోఽధ్యాయః
తృతీయప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

౧

ఋషిః - అకృష్టా మాషాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౮౮౬ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ప్ర త ఆశ్వినీః పవమాన ధేనవో దివ్యా అసృగ్రన్ పయసా ధరీమణి ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్రాన్తరిక్షాత్స్థావిరీస్తే అసృక్షత యే త్వా మృజన్త్యృషిషాణ వేధసః ॥ ౧॥

౮౮౭ ౩ ౨ ౩ ౧౩ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఉభయతః పవమానస్య రశ్మయో ధ్రువస్య సతః పరియన్తి కేతవః ।
౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
యదీ పవిత్రే అధి మృజ్యతే హరిః సత్తా ని యోనా కలశేషు సీదతి ॥ ౨ ॥

౮౮౮ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
విశ్వా ధామాని విశ్వచక్ష ఋభ్వసః ప్రభోష్టే సతః పరి యన్తి కేతవః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వ్యానశీ పవసే సోమ ధర్మణా పతిర్విశ్వస్య భువనస్య రాజసి ॥ ౩॥

౨

ఋషిః - అమహీయుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వర. షడ్జః ॥

౮౮౯ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨
పవమానో అజీజనద్దివశ్చిత్రం న తన్యతుమ్ । జ్యోతిర్వైశ్వానరం బృహత్ ॥ ౧॥

౮౯౦ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
పవమాన రసస్తవ మదో రాజ న్నదుచ్ఛునః । వి వారమవ్య మర్షతి ॥ ౨॥

౮౯౧ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩క ౨ర ౩ ౨
పవమానస్య తే రసో దక్షో వి రాజతి ద్యుమాన్ । జ్యోతిర్విశ్వం స్వర్దృశే ॥ ౩॥

౩

ఋషిః - మేధ్యాతిథిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౯౨ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౧ ౨
ప్ర యద్గావో న భూర్ణయస్త్వేషా అయాసో అక్రముః । ఘ్నన్తః కృష్ణామప త్వచమ్ ॥ ౧॥

౮౯౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩క ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
సువితస్య వనామహేఽతి సేతుం దురాయ్యమ్ । సాహ్యామ దస్యుమవ్రతమ్ ॥ ౨॥

౮౯౪ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
శృణ్వే వృష్టేరివ స్వనః పవమానస్య శుష్మిణః । చరన్తి విద్యుతో దివి ॥ ౩॥

౮౯౫ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ పవస్వ మహీమిషం గోమదిన్దో హిరణ్యవత్ । అశ్వవత్సోమ వీరవత్ ॥ ౪॥

౮౯౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవస్వ విశ్వచర్షణ ఆ మహీ రోదసీ పృణ । ఉషాః సూర్యో న రశ్మిభిః ॥ ౫॥

౮౯౭ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పరి నః శర్మయన్త్యా ధారయా సోమ విశ్వతః । సరా రసేవ విష్టపమ్ ॥ ౬॥

౪

ఋషిః - బృహన్మతిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౮౯౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
ఆశురర్ష బృహన్మతే పరి ప్రియేణ ధామ్నా । యత్రా దేవా ఇతి బ్రువన్ ॥ ౧॥

౮౯౯ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పరిష్కృణ్వన్ననిష్కృతం జనాయ యాతయన్నిషః । వృష్టిం దివః పరి స్రవ ॥ ౨॥

౯౦౦ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అయం స యో దివస్పరి రఘుయామా పవిత్ర ఆ । సిన్ధోరూర్మా వ్యక్షరత్ ॥ ౩॥

౯౦౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సుత ఏతి పవిత్ర ఆ త్విషిం దధాన ఓజసా । విచక్షాణో విరోచయన్ ॥ ౪॥

౯౦౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆవివాసన్పరావతో అథో అర్వావతః సుతః । ఇన్ద్రాయ సిచ్యతే మధు ॥ ౫॥

౯౦౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సమీచీనా అనూషత హరిం హిన్వన్త్యద్రిభిః । ఇన్దుమిన్ద్రాయ పీతయే ॥ ౬॥

౫

ఋషిః - భృగుర్వారుణిర్జమదగ్నిర్భార్గవో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౯౦౪ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
హిన్వన్తి సూరముస్రయః స్వసారో జామయస్పతిమ్ ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
మహామిన్దుం మహీయువః ॥ ౧॥

౯౦౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవమాన రుచారుచా దేవ దేవేభ్యః సుతః । విశ్వా వసూన్యా విశ ॥ ౨॥

౯౦౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ పవమాన సుష్టుతిం వృష్టిం దేవేభ్యో దువః । ఇషే పవస్వ సంయతమ్ ॥ ౩॥

౬

ఋషిః సుతమ్భర ఆత్రేయః ॥ దేవతా అగ్నిః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౯౦౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
జనస్య గోపా అజనిష్ట జాగృవిరగ్నిః సుదక్షః సువితాయ నవ్యసే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఘృతప్రతీకో బృహతా దివిస్పృశా ద్యుమద్వి భాతి భరతేభ్యః శుచిః ॥ ౧॥

౯౦౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
త్వామగ్నే అఙ్గిరసో గుహా హితమన్వవిన్దఞ్ఛిశ్రియాణం వనే వనే ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స జాయసే మథ్యమానః సహో మహత్త్వామాహుః సహసస్పుత్రమఙ్గిరః ॥ ౨॥

౯౦౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
యజ్ఞస్య కేతుం ప్రథమం పురోహితమగ్నిం నరస్త్రిషధస్థే సమిన్ధతే ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రేణ దేవైః సరథం స బర్హిషి సీదన్నిహోతా యజథాయ సుక్రతుః ॥ ౩॥

౭

ఋషిః - గృత్సమదః ॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౯౧౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అయం వాం మిత్రా వరుణా సుతః సోమ ఋతావృధా ।
౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
మమేదిహ శ్రుతం హవమ్ ॥ ౧॥

౯౧౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
రాజానావనభిద్రుహా ధ్రువే సదస్యుత్తమే । సహస్రస్థూణ ఆశాతే ॥ ౨॥

౯౧౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తా సమ్రాజా ఘృతాసుతీ ఆదిత్యా దానునస్పతీ । సచేతే అనవహ్వరమ్ ॥ ౩॥

౮

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౯౧౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇన్ద్రో దధీచో అస్థభిర్వృత్రాణ్యప్రతిష్కుతః । జఘాన నవతీర్నవ ॥ ౧॥

౯౧౪ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇచ్ఛన్నశ్వస్య యచ్ఛిరః పర్వతేష్వపశ్రితమ్ । తద్విదచ్ఛర్యణావతి ॥ ౨॥

౯౧౫ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩క౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అత్రాహ గోరమన్వత నామ త్వష్టురపీచ్యమ్ । ఇత్థా చన్ద్రమసో గృహే ॥ ౩॥

౯

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౯౧౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇయం వామస్య మన్మన ఇన్ద్రాగ్నీ పూర్వ్యస్తుతిః । అభ్రాద్వృష్టిరివాజని ॥ ౧॥

౯౧౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
శృణుతం జరితుర్హవమిన్ద్రాగ్నీ వనతం గిరః । ఈశానా పిప్యతం ధియః ॥ ౨॥

౯౧౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౨
మా పాపత్వాయ నో నరేన్ద్రాగ్నీ మాభిశస్తయే । మా నో రీరధతం నిదే ॥ ౩॥

౧౦

ఋషిః - దృఢచ్యుత ఆగస్త్యః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౯౧౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవస్వ దక్షసాధనో దేవేభ్యః పీతయే హరే । మరుద్భ్యో వాయవే మదః ॥ ౧॥

౯౨౦ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సం దేవైః శోభతే వృషా కవిర్యోనావధిప్రియః । పవమానో అదాభ్యః ॥ ౨॥

౯౨౧ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పవమాన ధియా హితో౩ఽభి యోనిం కనిక్రదత్ । ధర్మణా వాయుమారుహః ॥ ౩॥

౧౧

ఋషిః - సప్తర్షయః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧బృహతీ, ౨సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౯౨౨ ౨౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨
తవాహం సోమ రారణ సఖ్య ఇన్దో దివే దివే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ఉ ౩౧ ౨
పురూణి బభ్రో ని చరన్తి మామవ పరి ధీఁ రతితాఁ ఇహి ॥౧॥

౯౨౩ ౨౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
తవాహం నక్తముత సోమ తే దివాదుహానో బభ్రు ఊధని ।
౩ ౧ ౨ర౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౧ ౨
ఘృణా తపన్తమతి సూర్యం పరః శకునా ఇవ పప్తిమ ॥౨॥

౧౨

ఋషిః - బృహన్మతిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౯౨౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పునానో అక్రమీదభి విశ్వా మృధో విచర్షణిః । శుమ్భన్తి విప్రం ధీతిభిః ॥౧॥

౯౨౫ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఆ యోనిమరుణో రుహద్గమదిన్ద్రో వృషా సుతమ్ । ధ్రువే సదసి సీదతు ॥౨॥

౯౨౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
నూనో రయిం మహామిన్దోఽస్మభ్యం సోమ విశ్వతః । ఆ పవస్వ సహస్రిణమ్ ॥౩॥

౧౩

ఋషిః - వసిష్ఠః - దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - విరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౯౨౭ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పిబా సోమమిన్ద్ర మన్దతు త్వా యం తే సుషావ హర్యశ్వాద్రిః
౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సోతుర్బాహుభ్యాం సుయతో నార్వా ॥౧॥

౯౨౮ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యస్తే మదో యుజ్యశ్చారురస్తి యేన వృత్రాణి హర్యశ్వ హంసి ।
౧ ౨ర
స త్వామిన్ద్ర ప్రభూవసో మమత్తు ॥౨॥

౯౨౯ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
బోధా సు మే మఘవన్వాచమేమాం యాం తే వసిష్ఠో అర్చతి ప్రశస్తిమ్ ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఇమా బ్రహ్మ సధమాదే జుషస్వ ॥౩॥

౧౪

ఋషిః - రేభః కాశ్యపః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ అతిజగతీ; ౨,౩ ఉపరిష్టాద్ బృహతీ ॥
స్వరః - నిషాదః ॥

౯౩౦ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
విశ్వాః పృతనా అభిభూతరం నరః సజూస్తతక్షురిన్ద్రం జజనుశ్చ రాజసే ।
౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
క్రత్వే వరే స్థేమన్యామురీముతోగ్రమోజిష్ఠం తరసం తరస్వినమ్ ॥౧॥

౯౩౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ఉ ౩ ౨
నేమిం నమన్తి చక్షసా మేషం విప్రా అభిస్వరే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
సుదీతయో వో అద్రుహోఽపి కర్ణే తరస్వినః సమృక్వభిః ॥౨॥

౯౩౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సము రేభాసో అస్వరన్నిన్ద్రం సోమస్య పీతయే ।
౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స్వఃపతిర్యదీ వృధే ధృతవ్రతో హ్యోజసా సమూతిభిః ॥౩॥

౧౫

ఋషిః - పురుహన్మా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౯౩౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
యో రాజా చర్షణీనాం యాతా రథేభిరధ్రిగుః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
విశ్వాసాం తరుతా పృతనానాం జ్యేష్ఠం యో వృత్రహా గృణే ॥౧॥

౯౩౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రం తం శుమ్భ పురుహన్మన్నవసే యస్య ద్వితా విధర్తరి
౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
హస్తేన వజ్రః ప్రతి ధాయి దర్శతో మహాన్దేవో న సూర్యః ॥౨॥

౧౬

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ
॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౯౩౫ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పరి ప్రియా దివః కవిర్వయాంసి నప్త్యోర్హితః । స్వానైర్యాతి కవిక్రతుః ॥౧॥

౯౩౬ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స సూనుర్మాతరా శుచిర్జాతో జాతే అరోచయత్ । మహాన్మహీ ఋతావృధా ॥౨॥

౯౩౭ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ప్రప్ర క్షయాయ పన్యసే జనాయ జుష్టో అద్రుహః । వీత్యర్ష పనిష్టయే ॥౩॥

౧౭

ఋషిః - ౧ శక్తిః; ౨ ఉరుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - కాకుభః ప్రాథః (౧ కకుబుష్ణిక్, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ ఋషభః, ౨ పఞ్చమః ॥

౯౩౮ ౨ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
త్వంహ్యా౩ఙ్గ దైవ్య పవమాన జనిమాని ద్యుమత్తమః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అమృతత్వాయ ఘోషయన్ ॥ ౧ ॥

౯౩౯ ౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨౬ ౩ ౧౨ ౩౨
యేనా నవగ్వా దధ్యఙ్ఙపోర్ణుతే యేన విప్రాస ఆపిరే ।
౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
దేవానం సుమ్నే అమృతస్య చారుణో యేన శ్రవాం స్యాశత ॥ ౨ ॥

౧౮

ఋషిః - అగ్నిశ్చాక్షుషః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౯౪౦ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౬ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
సోమః పునాన ఊర్మిణా వ్యం వారం వి ధావతి । అగ్రే వాచః పవమానః కనిక్రదత్ ॥ ౧ ॥

౯౪౧ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨౩ ౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ధీభిర్మృజన్తి వాజినం వనే క్రీడన్తమత్యవిమ్ । అభి త్రిపృష్ఠం మతయః సమస్వరన్ ॥ ౨ ॥

౯౪౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
అసర్జి కలశాం అభి మీఢ్వ స్సప్తిర్న వాజయుః । పునానో వాచం జనయన్నసిష్యదత్ ॥ ౩ ॥

౧౯

ఋషిః - ప్రతర్దనో దైవోదాసిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౯౪౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
సోమః పవతే జనితా మతీనాం జనితా దివో జనితా పృథివ్యాః ।
౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
జనితాగ్నే ర్జనితా సూర్యస్య జనితేన్ద్రస్య జనితోత విష్ణోః ॥ ౧ ॥

౯౪౪ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషో మృగాణామ్ ।
౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
శ్యేనో గృధ్రాణాం స్వధితి ర్వనానాం సోమః పవిత్ర మత్యే తి రేభన్ ॥ ౨ ॥

౯౪౫ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౬ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ప్రావీ విపద్వాచ ఊర్మిం న సిన్ధుర్గిర స్తోమాన్పవ మానో మనీషాః ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧
అన్తః పశ్య న్వృజనేమావరాణ్యా తిష్ఠతి వృషభో గోషు జానన్ ॥ ౩ ॥

౨౦

ఋషిః - ప్రయోగో భార్గవ అగ్నిర్వా పావకో బార్హస్పత్యః; గృహపతి యవిష్ఠౌ సహసః సుతౌ తయోర్వాన్యతరః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౯౪౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిం వో వృధన్తమధ్వరాణాం పురూతమమ్ । అచ్ఛా నప్త్రే సహస్వతే ॥ ౧ ॥

౯౪౭ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౬ ౩ ౧ ౨
అయం యథా న ఆభువత్త్వష్టా రూపేవ తక్ష్యా । అస్య క్రత్వా యశస్వతః ॥ ౨ ॥

౯౪౮ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౬ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨౬ ౩ ౧ ౨
అయం విశ్వా అభి శ్రియోఽగ్నిర్దేవేషు పత్యతే । ఆ వాజైరుప నో గమత్ ॥ ౩ ॥

౨౧

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౯౪౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇమమిన్ద్ర సుతం పిబ జ్యేష్ఠమమర్త్యం మదమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩క ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
శుక్రస్య త్వాభ్యక్షరన్ధారా ఋతస్య సాదనే ॥ ౧ ॥

౯౫౦ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
న కిష్ట్వద్రథీతరో హరీ యదిన్ద్ర యచ్ఛసే ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
న కిష్ట్వాను మజ్మనా న కిః స్వశ్వ ఆనశే ॥ ౨ ॥

౯౫౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రాయ నూనమర్చతోక్థాని చ బ్రవీతన ।
౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩
సుతా అమత్సురిన్దవో జ్యేష్ఠం నమస్యతా సహః ॥ ౩ ॥

౨౨

ఋషిః - భర్గః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౯౫౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్ర జుషస్వ ప్ర వహా యాహి శూర హరిహ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ర ౩ ౧ ౨
పిబా సుతస్య మతిర్న మధోశ్చకానశ్చారుర్మదాయ ॥ ౧ ॥

౯౫౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఇన్ద్ర జఠరం నవ్యం న పృణస్వ మధోర్దివో న ।
౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అస్య సుతస్య స్వా౩ర్ణో పత్వా మదాః సువాచో అస్థుః ॥ ౨ ॥

౯౫౪ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨
ఇన్ద్రస్తురాషాణ్మిత్రో న జఘాన వృత్రం యతిర్న ।
౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
బిభేద వలం భృగుర్న ససాహే శత్రూన్మదే సోమస్య ॥ ౩॥

ఇతి పంచమోఽధ్యాయః
తృతీయ ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్థః

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః
తృతీయ ప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్థః

౧

ఋషిః - అకృష్టామాషాః, సికతానివావరీ, పృశ్నయోఽజాశ్చ ఋషిగణాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౯౫౫ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
గోవిత్పవస్వ వసువిద్ధిరణ్యవిద్రేతోధా ఇన్దో భువనేష్వర్పితః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
త్వం సువీరో అసి సోమ విశ్వవిత్తం త్వా నర ఉప గిరేమ ఆసతే ॥ ౧॥

౯౫౬ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
త్వం నృచక్షా అసి సోమ విశ్వతః పవమాన వృషభ తా వి ధావసి ।
౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స నః పవస్వ వసుమద్ధిరణ్యవద్వయం స్యామ భువనేషు జీవసే ॥ ౨॥

౯౫౭ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩క౨ర
ఈశాన ఇమా భువనాని ఈయసే యుజాన ఇన్దో హరితః సుపర్ణ్యః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
తాస్తే క్షరన్తు మధు మద్ఘృతం పయస్తవ వ్రతే సోమతిష్ఠన్తు కృష్టయః ॥ ౩॥

౨

ఋషిః - కశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౯౫౮ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవమానస్య విశ్వవిత్ప్ర తే సర్గా అసృక్షత సూర్యస్యేవ న రశ్మయః ॥ ౧॥

౯౫౯ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
కేతుం కృణ్వన్దివస్పరి విశ్వా రూపాభ్యర్షసి । సముద్రః సోమ పిన్వసే ॥ ౨॥

౯౬౦ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
జజ్ఞానో వాచ మిష్యసి పవమాన విధర్మణి । క్రన్దన్దేవో న సూర్యః ॥ ౩॥

౩

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౯౬౧ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర సోమాసో అధన్విషుః పవమానాస ఇన్దవః । శ్రీణానా అప్సు వృఞ్జతే ॥ ౧॥

౯౬౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అభి గావో అధన్విషు రాపో న ప్రవతా యతీః । పునానా ఇన్ద్రమాశత ॥ ౨॥

౯౬౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ప్ర పవమాన ధన్వసి సోమేన్ద్రాయ మాదనః । నృభిర్యతో వి నీయసే ॥ ౩॥

౯౬౪ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్దో యదద్రిభిః సుతః పవిత్రం పరిదీయసే । అరమిన్ద్రస్య ధామ్నే ॥ ౪॥

౯౬౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం సోమ నృమాదనః పవస్వ చర్షణీ ధృతిః । సస్నిర్యో అనుమాద్యః ॥ ౫॥

౯౬౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పవస్వ వృత్రహన్తమ ఉక్థేభిరనుమాద్యః । శుచిః పావకో అద్భుతః ॥ ౬॥

౯౬౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
శుచిః పావక ఉచ్యతే సోమః సుతః స మధుమాన్ । దేవావీ రఘశంసహా ॥ ౭॥

౪

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౯౬౮ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
ప్ర కవిర్దేవవీతయేఽవ్యా వారేభిరవ్యత । సాహ్వాన్విశ్వా అభి స్పృధః ॥ ౧॥

౯౬౯ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స హి ష్మా జరితృభ్య ఆ వాజం గోమన్త మిన్వతి । పవమాన సహస్రిణమ్ ॥ ౨॥

౯౭౦ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పరి విశ్వాని చేతసా మృజ్యసే పవసే మతీ । స నః సోమ శ్రవో విదః ॥ ౩॥

౯౭౧ ౩క౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అభ్యర్ష బృహద్యశో మఘవద్భ్యో ధ్రువం రయిమ్ । ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౪॥

౯౭౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం రాజేవ సువ్రతో గిరః సోమావివేశిథ । పునానో వహ్నే అద్భుత ॥ ౫॥

౯౭౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స వహ్నిరప్సు దుష్టరో మృజ్యమానో గభస్త్యోః । సోమశ్చమూషుసీదతి ॥ ౬॥

౯౭౪ ౩౨౩౧ ౨ర ౩ ౨ ౩౧౨ ౧౨౩ ౨౩౧౨
క్రీడుర్మఖో నమం హయః పవిత్రం సోమ గచ్ఛసి। దధత్స్తోత్రే సువీర్యమ్ ॥౭॥

౫

ఋషి - అవత్సారః॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౬౭౫ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨
యవంయవం నో అన్ధసా పుష్టంపుష్టం పరి స్రవ। విశ్వా చ సోమ సౌభగా ॥౧॥

౯౭౬ ౨౩ ౨౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ర ౨౩౧౨ ౩౧ ౨
ఇన్ద్రయథా తవ స్తవో యథా తే జాతమన్ధసః। ని బర్హిషి ప్రియే సదః ॥౨॥

౯౭౭ ౩౧౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
ఉత నో గోవిదశ్వవిత్పవస్వ సోమాన్ధసా। మక్షూతమేభిరహాభిః ॥౩॥

౯౭౮ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨
యో జినాతి న జీయతే హన్తి శత్రుమభీత్య। స పవస్వ సహస్రజిత్ ॥౪॥

౬

ఋషి - జమదగ్నిః॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౯౭౯ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
యాస్తే ధారా మధుశ్చుతోఽసృగ్రమిన్ద ఊతయే। తాభిః పవిత్ర మాసదః॥౧॥

౯౮౦ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౧౨౩ ౨౩ ౨ ౩ ౨
సో అర్షేన్ద్రాయ పీతయే తిరో వారాణ్యవ్యయా। సీదన్నృతస్య యోనిమా ॥౨॥

౯౮౧ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
త్వం సోమ పరి స్రవ స్వాదిష్ఠో అఙ్గిరోభ్యః। వరివోవిద్ ఘృతం పయః ॥౩॥

౭

ఋషి - అరుణో వైతహవ్యః॥ దేవతా - అగ్నిః॥ ఛన్దః - జగతీ॥ స్వరః - నిషాదః॥

౯౮౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨
తవ శ్రియో వర్ష్యస్యేవ విద్యుతోఽగ్నేశ్చికిత్ర ఉషసామివేతయః।
౧ ౨ర ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨౩ ౧ ౨౩౧ ౨ర౩ ౧౨
యదోషధీరభిసృష్టో వనాని చ పరి స్వయం చినుషే అన్నమాస్యే ॥౧॥

౯౮౩ ౧ ౨ ౩ ౨౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౧ ౨౩ ౧౨
వాతోపజూత ఇషితో వశాఁ అను తృషు యదన్నా వేవిషద్వితిష్ఠసే।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨౩ ౧౨
ఆ తే యతన్తే రథ్యోయథా పృథక్ఛర్ధాంస్యగ్నే అజరస్య ధక్షతః ॥౨॥

౯౮౪ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
మేధాకారం విదథస్య ప్రసాధనమగ్నిం హోతారంపరిభూతరం మతిమ్।
౧ ౨ర ౩౧౨ ౩ ౨౪ ౩౧ ౨ ౩ ౨
త్వా మర్భస్య హవిషః సమానమిత్త్వాం మహో వృణతే నాన్యంత్వత్ ॥౩॥

౮

ఋషిః - ఉరుచక్రిరాత్రేయః॥ దేవతా - మిత్రావరుణౌ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౯౮౫ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
పురూరుణా చిద్ధ్యస్త్యవో నూనం వా వరుణ। మిత్ర వంసి వాం సుమతిమ్ ॥౧॥

౯౮౬ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తా వాం సమ్యగద్రుహ్వాణేషమశ్యామ ధామ చ। వయం వాం మిత్రా స్యామ ॥౨॥

౯౮౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
పాతం నో మిత్రా పాయుభిరుత త్రాయేథాం సుత్రాత్రా। సాహ్యామ దస్యూన్ తనూభిః ॥౩॥

౯

ఋషి - కురుసుతిః కాణ్వః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౯౮౮ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
ఉత్తిష్ఠన్నోజసా సహ పీత్వా శిప్రే అవేపయః। సోమమిన్ద్ర చమూ సుతమ్ ॥౧॥

౯౮౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అను త్వా రోదసీ ఉభే స్పర్ధమానమదదేతామ్। ఇన్ద్ర యద్దస్యుహాభవః ॥౨॥

౯౯౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
వాచమష్టాపదీమహం నవస్రక్తిమృతావృధమ్। ఇన్ద్రాత్పరి తన్వం మమే ॥౩॥

౧౦

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః॥ దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౯౯౧ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౨
ఇన్ద్రాగ్నీ యువామిమే౩ఽభి స్తోమా అనూషత। పిబతం శమ్భు వా సుతమ్ ॥౧॥

౯౯౨ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యా వాం సన్తి పురుస్పృహో నియుతో దాశుషే నరా। ఇన్ద్రాగ్నీ తాభిరా గతమ్ ॥౨॥

౯౯౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨
తాభిరా గచ్ఛతం నరోపేదం సవనం సుతమ్। ఇన్ద్రాగ్నీ సోమ పీతయే ॥౩॥

౧౧

ఋషి - భృగుర్వారుణిర్జమదగ్నిర్భార్గవో వా॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౯౯౪ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
అర్షా సోమ ద్యుమత్తమోఽభి ద్రోణాని రోరువత్। సీదన్ఛ్యేనో న యోనిమా ॥౧॥

౯౯౫ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అప్సా ఇన్ద్రాయ వాయవే వరుణాయ మరుద్భ్యః। సోమా అర్షన్తు విష్ణవే ॥౨॥

౯౯౬ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ఇషం తోకాయ నో దధదస్మభ్యం సోమ విశ్వతః । ఆ పవస్వ సహస్రిణమ్ ॥ ౩॥

౧౨

ఋషిః - సప్తర్షయః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౯౯౭ ౧ ౨ - ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧౨
సోమ ఉ ష్వాణః సోతృభిరధి ష్ణుభి రవీనామ్ ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అశ్వయేవ హరితా యాతి ధారయా మన్ద్రయా యాతిధారయా ॥ ౧॥

౯౯౮ ౩ ౨౬౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అనూపే గోమాన్ గోభిరక్షాః సోమో దుగ్ధాభిరక్షాః ।
౩ ౨౬ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
సముద్రం న సంవరణాన్యగ్మన్మన్దీ మదాయ తోశతే ॥ ౨॥

౧౩

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౯౯౯ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ఉర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
యత్సోమ చిత్రముక్థ్యం దివ్యం పార్థివం వసు । తన్నః పునాన ఆ భర ॥ ౧॥

౧౦౦౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౨ ౩ ౨౬ ౩ ౧ ౨
వృషా పునాన ఆయూంషి స్తనయన్నధి బర్హిషి । హరిః సన్ యోని మాసదః ॥ ౨ ॥

౧౦౦౧ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యువం హి స్థః స్వఃపతీ ఇన్ద్రశ్చ సోమ గోపతీ। ఈశానా పిప్యతం ధియః ॥ ౩॥

౧౪

ఋషిః - గోతమోరాహూగణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - పంక్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౦౦౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇన్ద్రో మదాయ వావృధే శవసే వృత్రహా నృభిః ।
౨౬ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
తమిన్మహత్స్వాజిషూతిమర్భే హవామహే స వాజేషు ప్ర నోఽవిషత్ ॥ ౧॥

౧౦౦౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అసి హి వీర సేన్యోఽసి భూరి పరాదదిః ।
౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
అసి దభ్రస్య చిద్వృధో యజమానాయ శిక్షసి సున్వతే భూరి తే వసు ॥ ౨॥

౧౦౦౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
యదుదీరత ఆజయో ధృష్ణవే ధీయతే ధనమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౬ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
యుఙ్క్ష్వా మదచ్యుతా హరీ కం హనః కం వసౌ దధోఽస్మాఁ ఇన్ద్ర వసౌ దధః ॥ ౩॥

౧౫

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - పంక్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౦౦౫ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ఉర
స్వాదోరిత్థా విషూవతో మధ్వః పిబన్తి గౌర్యః ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧౩ ౩ ౧ ౨
యా ఇన్ద్రేణ సయావరీర్వృష్ణా మదన్తి శోభథా వస్వీరను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౧॥

౧౦౦౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తా అస్య పృశనాయువః సోమం శ్రీణన్తి పృశ్నయః ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్రియా ఇన్ద్రస్య ధేనవో వజ్రం హిన్వన్తి సాయకం వస్వీరను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౨॥

౧౦౦౭ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
తా అస్య నమసా సహః సపర్యన్తి ప్రచేతసః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వ్రతాన్యస్య సశ్చిరే పురూణి పూర్వచిత్తయే వస్వీరను స్వరాజ్యమ్ ॥ ౩॥

౧౬

ఋషిః - జమదగ్నిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౦౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨౬ ౩ ౧ ౨
అసావ్యంశుర్మదాయాప్సు దక్షో గిరిష్ఠాః । శ్యేనో న యోనిమాసదత్ ॥ ౧॥

౧౦౦౯ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
శుభ్రమన్ధో దేవవాతమప్సు ధౌతం నృభిః సుతమ్ । స్వదన్తి గావః పయోభిః ॥ ౨॥

౧౦౧౦ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఆదీమశ్వం న హేతారమశూశుభన్నమృతాయ । మధ్వో రసం సధమాదే ॥ ౩॥

౧౭

ఋషిః - ౧ ఊర్ధ్వసద్మా, ౨ కృతయశాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - కాకుభః ప్రగాథః (౧ కకుబుష్ణిక్, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ఋషభః, ౨ పఞ్చమః ॥

౧౦౧౧ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౬ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
అభి ద్యుమ్నం బృహద్యశ ఇషస్పతే దిదీహి దేవ దేవయుమ్ । వి కోశం మధ్యమం యువ ॥ ౧॥

౧౦౧౨ ౧ ౨ ౩ఉర ౩ ౨ ౩ ౨౬ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ వచ్యస్వ సుదక్ష చమ్వోః సుతో విశాం వహ్నిర్న విశ్పతిః॥
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౬ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
వృష్టిం దివః పవస్వ రీతిమపో జిన్వన్ గవిష్టయే ధియః ॥ ౨॥

౧౮

ఋషిః త్రితః ॥ దేవతా పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః ఋషభః ॥

౧౦౧౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
ప్రాణా శిశుర్మహీనాం హిన్వన్నృతస్య దీధితిమ్ ।
౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
విశ్వా పరి ప్రియా భువదధ ద్వితా ॥౧॥

౧౦౧౪ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౦౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఉప త్రితస్య పాష్యో౩రభక్త యద్గుహా పదమ్ । యజ్ఞస్య సప్త ధామభిరధ ప్రియమ్ ॥౨॥

౧౦౧౫ ౧ ౨ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨
త్రీణి త్రితస్య ధారయా పృష్ఠేష్వైరయా రయిమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
మిమీతే అస్య యోజనా వి సుక్రతుః ॥౩॥

౧౯

ఋషిః - రేభసూనూ కాశ్యపౌ ॥ దేవతా పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః అనుష్టుప్ ॥ స్వరః గాన్ధారః ॥

౧౦౧౬ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౨
పవస్వ వాజసాతయే పవిత్రే ధారయా సుతః ।
౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రాయ సోమ విష్ణవే దేవేభ్యో మధుమత్తరః ॥౧॥

౧౦౧౭ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వాం రిహన్తి ధీతయో హరిం పవిత్రే అద్రుహః ।
౩౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
వత్సం జాతం న మాతరః పవమాన విధర్మణి ॥౨॥

౧౦౧౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం ద్యాం చ మహివ్రత పృథివీం చాతి జభ్రిషే ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
ప్రతి ద్రాపి మముఞ్చథాః పవమాన మహిత్వనా ॥౩॥

౨౦

ఋషిః - మన్యుర్వాసిష్ఠః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౦౧౯ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
ఇన్దుర్వాజీ పవతే గోన్యోఘా ఇన్ద్రే సోమః సహ ఇన్వన్మదాయ ।
౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౦౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨
హన్తి రక్షో బాధతే పర్యరాతిం వరివస్కృణ్వన్వృజనస్య రాజా ॥౧॥

౧౦౨౦ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అధ ధారయా మధ్వా పృచానస్తిరో రోమ పవతే అద్రిదుగ్ధః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్దురిన్ద్రస్య సఖ్యం జుషాణో దేవో దేవస్య మత్సరో మదాయ ॥౨॥

౧౦౨౧ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అభి వ్రతాని పవతే పునానో దేవో దేవాన్త్స్వేన రసేన పృఞ్చన్ ।
౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౦౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్దుర్ధర్మాణ్యృతుథా వసానో దశ క్షిపో అవ్యత సానో అవ్యే ॥౩॥

౨౧

ఋషిః - వసుశ్రుత ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౦౨౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ తే అగ్న ఇధీమహి ద్యుమన్తం దేవాజరమ్ ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యద్ధ స్యా తే పనీయసీ సమిద్దీదయతి ద్యవీషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥౧॥

౧౦౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ తే అగ్న ఋచా హవిః శుక్రస్య జ్యోతిషస్పతే ।
౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సుశ్చన్ద్ర దస్మ విశ్పతే హవ్యవాట్ తుభ్యం హూయత ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥౨॥

౧౦౨౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఓభే సుశ్చన్ద్ర విశ్పతే దర్వీ శ్రీణీష ఆసని ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉతో న ఉత్పుపూర్యా ఉక్థేషు శవసస్పత ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥౩॥

౨౨

ఋషిః - నృమేధః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౦౨౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
ఇన్ద్ర మ సామ గాయత విప్రాయ బృహతే బృహత్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
బ్రహ్మకృతే విపశ్చితే పనస్యవే ॥౧॥

౧౦౨౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
త్వమిన్ద్రాభిభూ రసి త్వం సూర్యమరోచయః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
విశ్వకర్మా విశ్వ దేవో మహాఁ అసి ॥౨॥

౧౦౨౭ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౨
విభ్రాజం జ్యోతిషా స్వా౩రగచ్ఛో రోచనం దివః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
దేవాస్త ఇన్ద్ర సఖ్యాయ యేమిరే ॥౩॥

౨౩

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౦౨౮ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨
అసావి సోమ ఇన్ద్ర తే శవిష్ఠ ధృష్ణవా గహి ।
౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨౩౧౨
ఆ త్వా పృణక్త్విన్ద్రియం రజః సూర్యో న రశ్మిభిః ॥౧॥

౧౦౨౯ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
ఆ తిష్ఠ వృత్రహన్రథం యుక్తా తే బ్రహ్మణా హరీ ।
౩ ౨౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨
అర్వాచీనం సు తే మనో గ్రావా కృణోతు వగ్నునా ॥౨॥

౧౦౩౦ ౨౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రమిద్ధరీ వహతోఽప్రతిధృష్టశవసమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఋషీణాం సుష్టుతీరుప యజ్ఞం చ మానుషాణాం ॥౩॥

ఇతి షష్ఠోఽధ్యాయః

తృతీయ ప్రపాఠకః సమాప్తః

అథ సప్తమోఽధ్యాయః

చతుర్థప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

౧

ఋషిః - అకృష్టా మాషాః ; సికతానివావరీ, పృశ్నయోఽజాశ్చ ॥ దేవతా పవమానః సోమః॥
ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౦౩౧ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩౧ ౨
జ్యోతిర్యజ్ఞస్య పవతే మధు ప్రియం పితా దేవానాం జనితా విభూ వసుః ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩క౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర
దధాతి రత్నం స్వధయోరపీచ్యం మదిన్తమో మత్సర ఇన్ద్రియో రసః ॥౧॥

౧౦౩౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩క౨ర ౩ ౧౨౩ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨
అభిక్రన్దన్ కలశం వాజ్యర్షతి పతిర్దివః శతధారో విచక్షణః ।
౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
హరి ర్మిత్రస్య సదనేషు సీదతి మర్మృజానోఽవిభిః సిన్ధుభిర్వృషా ॥౨॥

౧౦౩౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అగ్రే సిన్ధూనాం పవమానో అర్షస్యగ్రే వాచో అగ్రియో గోషు గచ్ఛసి ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్రే వాజస్య భజసే మహద్ధనం స్వాయుధః సోతృభిః సోమ సూయసే ॥౩॥

౨

ఋషిః - కాశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౩౪ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అసృక్షత ప్ర వాజినో గవ్యా సోమాసో అశ్వయా । శుక్రాసో వీరయాశవః ॥౧॥

౧౦౩౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
శుమ్భమానా ఋతాయుభిర్మృజ్యమానా గభస్త్యోః । పవన్తే వారే అవ్యయే ॥౨॥

౧౦౩౬ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
తే విశ్వా దాశుషే వసు సోమా దివ్యాని పార్థివా । పవన్తా మాన్తరిక్ష్యా ॥౩॥

౩

ఋషిః - మేధాతిథిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౩౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పవస్వ దేవవీర తి పవిత్రం సోమ రంహ్యా । ఇన్ద్రమిన్దో వృషా విశ ॥౧॥

౧౦౩౮ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఆ వచ్యస్వ మహి ప్సరో వృషేన్దో ద్యుమ్నవత్తమః । ఆ యోనిం ధర్ణసిః సదః ॥౨॥

౧౦౩౯ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అధుక్షత ప్రియం మధు ధారా సుతస్య వేధసః । అపో వసిష్ట సుక్రతుః ॥౩॥

౧౦౪౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
మహాన్తం త్వా మహీరన్వాపో అర్షన్తి సిన్ధవః । యద్గోభిర్వాస యిష్యసే ॥౪॥

౧౦౪౧ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
సముద్రో అప్సు మామృజే విష్టమ్భో ధరుణో దివః । సోమః పవిత్రే అస్మయుః ॥౫॥

౧౦౪౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౧ ౨ర
అచిక్రదద్వృషా హరిర్మహాన్మిత్రో న దర్శతః । సం సూర్యేణ దిద్యుతే ॥౬॥

౧౦౪౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
గిరస్త ఇన్ద ఓజసా మర్మృజ్యన్తే అపస్యువః । యాభిర్మదాయ శుమ్భసే ॥౭॥

౧౦౪౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
తం త్వా మదాయ ఘృష్వయ ఉ లోకకృత్ను మీమహే । తవ ప్రశస్తయే మహే ॥౮॥

౧౦౪౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
గోషా ఇన్దో నృషా అస్యశ్వసా వాజసా ఉత । ఆత్మా యజ్ఞస్య పూర్వ్యః ॥౯॥

౧౦౪౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అస్మభ్యమిన్దవిన్ద్రియం మధోః పవస్వ ధారయా । పర్జన్యో వృష్టిమాఁ ఇవ ॥౧౦॥

౪

ఋషిః - హిరణ్యస్తూపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౪౭ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧౨
సనా చ సోమ జేషి చ పవమాన మహి శ్రవః । అథా నో వస్యసస్కృధి ॥ ౧॥

౧౦౪౮ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧౨
సనా జ్యోతి సనా స్వ౩ర్విశ్వా చ సోమ సౌభగా । అథా నో వస్య సస్కృధి ॥ ౨॥

౧౦౪౯ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧౨
సనా దక్షముత క్రతుమప సోమమృధో జహి । అథా నో వస్యసస్కృధి ॥ ౩॥

౧౦౫౦ ౧౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧౨
పవీతారః పునీతన సోమమిన్ద్రాయ పాతవే ।అథా నో వస్య సస్కృధి ॥ ౪॥

౧౦౫౧ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧౨
త్వం సూర్యే న ఆ భజ తవ క్రత్వా తవోతిభిః । అథా నో వస్య సస్కృధి ॥ ౫॥

౧౦౫౨ ౨౩ ౨౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧౨
తవ క్రత్వా తవోతిభి ర్జ్యోక్పశ్యేమ సూర్యమ్ । అథా నో వస్య సస్కృధి ॥ ౬॥

౧౦౫౩ ౩క౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౧౨ ౩ ౧౨
అభ్యర్ష స్వాయుధ సోమ ద్వి బర్హసం రయిమ్ । అథానో వస్య సస్కృధి ॥ ౭॥

౧౦౫౪ ౩ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧౨ ౩ ౧౨
అభ్యా౩ర్షానపచ్యుతో వాజిన్త్సమత్సు సాసహిః । అథా నో వస్య సస్కృధి ॥ ౮॥

౧౦౫౫ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧౨
త్వాం యజ్ఞైరవీవృధన్ పవమాన విధర్మణి । అథానో వస్య సస్కృధి ॥ ౯॥

౧౦౫౬ ౩ ౧ ౨౩ ౨౩౨౩ ౧ ౨౩౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧౨
రయిం నశ్చిత్రమశ్వినమిన్దో విశ్వాయుమా భర । అథానో వస్య సస్కృధి ॥ ౧౦॥

౫

ఋషిః - అవత్సారః ॥ దేవతా - పవమానస్సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౫౭ ౨౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౨౩౨ ౨౧ ౨
తరత్స మన్దీ ధావతి ధారా సుతస్యాన్ధసః । తరత్స మన్దీ ధావతి ॥ ౧॥

౧౦౫౮ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౨౩౨ ౩ ౧ ౨
ఉస్రా వేద వసూనాం మర్తస్య దేవ్యవసః । తరత్స మన్దీధావతి ॥ ౨॥

౧౦౫౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨౩౨ ౩ ౧ ౨
ధ్వస్రయోః పురుషన్త్యోరా సహస్రాణి దద్మహే । తరత్స మన్దీ ధావతి ॥ ౩॥

౧౦౬౦ ౨ర ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨౩౨ ౩ ౧ ౨
ఆయయోస్త్రింశతం తనా సహస్రాణి చ దద్మహే । తరత్స మన్దీధావతి ॥ ౪॥

౬

ఋషిః జమదగ్నిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౬౧ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఏతే సోమా అసృక్షత గృణానాః శవసే మహే । మదిన్తమస్య ధారయా ॥ ౧॥

౧౦౬౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అభి గవ్యాని వీతయే నృమ్ణా పునానో అర్షసి । సనద్వాజః పరి స్రవ ॥ ౨॥

౧౦౬౩ ౨ ౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉత నో గోమతీరిషో విశ్వా అర్ష పరిష్టుభః । గృణానో జమదగ్నినా ॥ ౩॥

౭

ఋషిః - కుత్స ఆంగిరసః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - జగతీః ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౦౬౪ ౧ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇమం స్తోమమర్హతే జాతవేదసే రథమివ సం మహేమా మనీషయా ।
౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩. ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
భద్రా హి నః ప్రమతిరస్య సంసద్యగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౧॥

౧౦౬౫ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
భరామేధ్మం కృణవామా హవీంషి తే చితయన్తః పర్వణాపర్వణా వయమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
జీవాతవే ప్రతరాం సాధయా ధియోఽగ్నే సఖ్యే మా రి షామా వయం తవ ॥ ౨॥

౧౦౬౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
సకేమ త్వా సమిధం సాధయా ధియస్త్వే దేవా హవి రదన్త్యాహుతమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨క౩ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
త్వమాదిత్యాం ఆ వహ తాన్ హ్యు౩శ్మస్యగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ ॥ ౩॥

౮

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఆదిత్యాః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౬౭ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩
ప్రతి వాం సూర ఉదితే మిత్రం గృణీషే వరుణమ్ । అర్యమణం రిశాదసమ్ ॥ ౧॥

౧౦౬౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
రాయా హిరణ్యయా మతిరియమవృకాయ శవసే । ఇయం విప్రా మేధసాతయే ॥ ౨॥

౧౦౬౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౨౩క ౨ర
తే స్యామ దేవ వరుణ తే మిత్ర సూరిభిస్సహ । ఇషం స్వశ్చధీమహి ॥ ౩॥

౯

ఋషిః - త్రిశోకః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౬౦ ౩ ౨ఉ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
భిన్ధి విశ్వా అప ద్విషః పరి బాధో జహీ మృధః । వసు స్పార్హం తదా భర ॥౧॥

౧౦౬౧ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩౨ ౩౧౨ ౧౨౩ ౧ ౨ర
యస్య తే విశ్వమానుషగ్భూరేర్దత్తస్య వేదతి । వసు స్పార్హం తదా భర ॥౨॥

౧౦౬౨ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧౨ ౧౨౩ ౧ ౨ర
యద్వీడావిన్ద్ర యత్ స్థిరే యత్పర్శానే పరాభృతమ్ । వసు స్పార్హం తదా భర ॥౩॥

౧౦

ఋషిః - శ్యావాశ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౬౩ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨
యజ్ఞస్య హి స్థ ఋత్విజా సస్నీ వాజేషు కర్మసు । ఇన్ద్రాగ్నీ తస్య బోధతమ్ ॥౧॥

౧౦౬౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧౨
తోశాసా రథయావానా వృత్రహణాపరాజితా । ఇన్ద్రాగ్నీ తస్య బోధతమ్ ॥౨॥

౧౦౬౫ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ఇదం వాం మదిరం మధ్వధుక్షన్నద్రిభిర్నరః । ఇన్ద్రాగ్నీ తస్య బోధతమ్ ॥౩॥

౧౧

ఋషిః - కశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౬౬ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రాయేన్దో మరుత్వతే పవస్వ మధుమత్తమః । ఋతస్య యోనిమాసదమ్ ॥౧॥

౧౦౬౭ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తం త్వా విప్రా వచోవిదః పరిష్కృణ్వన్తి ధర్ణసిమ్ । సం త్వా మృజన్త్యాయవః ॥౨॥

౧౦౬౮ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
రసం తే మిత్రో అర్యమా పిబన్తు వరుణః కవే । పవమానస్య మరుతః ॥౩॥

౧౨

ఋషిః - సప్తర్షయః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౧౦౬౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
మృజ్యమానః సుహస్త్య సముద్రే వాచమిన్వసి ।
౩౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩క౨ర
రయిం పిశఙ్గం బహులం పురుస్పృహం పవమానాభ్యర్షసి ॥౧॥

౧౦౭౦ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పునానో వారే పవమానో అవ్యయే వృషో అచిక్రదద్వనే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
దేవానాం సోమ పవమాన నిష్కృతం గోభిరఞ్జానో అర్షసి ॥౨॥

౧౩

ఋషిః - అమహీయుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౭౧ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏతము త్యం దశ క్షిపో మృజన్తి సిన్ధుమాతరమ్ । సమాదిత్యేభిరఖ్యత ॥౧॥

౧౦౭౨ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
సమిన్ద్రేణోత వాయునా సుత ఏతి పవిత్ర ఆ । సం సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥౨॥

౧౦౭౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
స నో భగాయ వాయవే పూష్ణే పవస్వ మధుమాన్ । చారుర్మిత్రే వరుణే చ ॥౩॥

౧౪

ఋషిః - శునఃశేప ఆజీగర్తిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౭౪ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
రేవతీర్నః సధమాద ఇన్ద్రే సన్తు తువివాజాః । క్షుమన్తో యాభిర్మదేమ ॥౧॥

౧౦౭౫ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩క౨ర
ఆ ఘ త్వావాన్త్మనా యుక్తః స్తోతృభ్యో ధృష్ణవీయానః । ఋణోరక్షం న చక్ర్యోః ॥౨॥

౧౦౭౬ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర
ఆ యద్దువః శతక్రతవా కామం జరితౄణామ్ । ఋణోరక్షం న శచీభిః ॥౩॥

౧౫

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దా వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౭౭ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సురూపకృత్నుమూతయే సుదుఘామివ గోదుహే । జుహూమసి ద్యవిద్యవి ॥౧॥

౧౦౭౮ ౧౨ ౩ ౨౩౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩౨౩ ౧ ౨
ఉప నః సవనా గహి సోమస్య సోమపాః పిబ । గోదా ఇద్రేవతో మదః ॥౨॥

౧౦౭౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అథా తే అన్తమానాం విద్యామ సుమతీనామ్ । మా నో అతి ఖ్య ఆ గహి ॥౩॥

౧౬

ఋషిః ౧, ౩ మాన్ధాతా యౌవనాశ్వః, ౨ ఉత్తరార్ధస్య గోధా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - మహాపఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౦౮౦ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉభే యదిన్ద్ర రోదసీ ఆపప్రాథోషా ఇవ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర
మహాన్తం త్వా మహీనాం సమ్రాజం చర్షణీనామ్ । దేవీ జనిత్ర్యజీజన
౩ ౧ ౨ర
ద్భద్రా జనిత్ర్యజీజనత్ ॥౧॥

౧౦౯౧ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౨౩ ౧౨
దీర్ఘం హ్యఙ్కుశం యథా శక్తిం బిభర్షి మంతుమః ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పూర్వేణ మఘవన్పదా వయామజో యథా యమః ।
౩౧ ౩ ౧
దేవీ జనిత్ర్య జీజనద్భద్రా జనిత్ర్య జీజనత్ ॥ ౨॥

౧౦౯౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨
అవస్మ దుర్హృణాయతో మర్తస్య తనుహి స్థిరమ్।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩౧ ౨౩౧౨
అధస్పదం తమీం కృధి యో అస్మాఀ అభిదాసతి ।
౩౧ ౩ ౧
దేవీజనిత్ర్య జీజనద్భద్రా జనిత్ర్యజీజనత్ ॥ ౩॥

౧౭

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౯౩ ౧౨౩ ౧ ౨౩౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పరి స్వానో గిరిష్ఠాః పవిత్రే సోమో అక్షరత్ । మదేషు సర్వధా అసి ॥ ౧॥

౧౦౯౪ ౨ఉ ౩౨ ౩౨ఉ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం విప్రస్త్వం కవిర్మధు ప్ర జాతమన్ధసః । మదేషు సర్వధా అసి ॥ ౨॥

౧౦౯౫ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వే విశ్వే సజోషసో దేవాసః పీతిమాశత । మదేషు సర్వధా అసి ॥ ౩॥

౧౮

ఋషిః - ౧ ఋణంచయః, ౨ శక్తిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧ యవమధ్యా గాయత్రీ, ౨ సతోబృహతీ ॥ స్వరః - ౧ షడ్జః, ౨ పఞ్చమః ॥

౧౦౯౬ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర
స సున్వే యో వసూనాం యో రాయామానేతా య ఇడానామ్ ॥
౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨
సోమో యః సుక్షితీనామ్ ॥ ౧॥

౧౦౯౭ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨
యస్య త ఇన్ద్రః పిబాద్యస్య మరుతో యస్య వార్యమణా భగః ।
౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ - ౩ ౨౩౧౨ ౩ ౨
ఆ యేన మిత్రావరుణా కరామహ ఏన్ద్రమవసే మహే ॥ ౨॥

౧౯

ఋషిః - పర్వతనారదౌ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౦౯౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
తం వస్సఖాయో మదాయ పునానమభి గాయత ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
శిశుం న హవ్యైః స్వదయన్త గూర్తిభిః ॥ ౧॥

౧౦౯౯ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సం వత్స ఇవ మాతృభిరిన్దుర్హిన్వానో అజ్యతే ।
౩ ౧౨ర ౩ ౨ ౩ ౧౨
దేవావీర్మదో మతిభిః పరిష్కృతః ॥ ౨॥

౧౧౦౦ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
అయం దక్షాయ సాధనోఽయం శర్ధాయ వీతయే ।
౩ ౨ ౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అయం దేవేభ్యో మధుమత్తరః సుతః ॥ ౩॥

౨౦

ఋషిః - మనుః సాంవరణః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౧౦౧ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సోమాః పవన్త ఇన్దవోఽస్మభ్యం గాతువిత్తమాః।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩౧ ౨ ౩క ౨ర ౩ ౧ ౨
మిత్రాః స్వానా అరేపసః స్వాధ్యః స్వర్విదః ॥ ౧॥

౧౧౦౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తే పూతాసో విపశ్చితః సోమాసో దధ్యాశిరః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
సూరాసో న దర్శతాసో జిగత్నవో ధ్రువా ఘృతే ॥ ౨॥

౧౧౦౩ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
సుష్వాణాసో వ్యద్రిభిశ్చితానా గోరధి త్వచి ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇషమస్మభ్యమభితః సమస్వరన్వసువిదః ॥ ౩॥

౨౧

ఋషిః - కుత్స ఆఙ్గిరసః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౧౦౪ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨
అయా పవా పవస్వైనా వసూని మాంశ్చత్వ ఇన్దో సరసి ప్ర ధన్వ ।
౩౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
బ్రధ్నశ్చిద్యస్య వాతో న జూతిం పురుమేధాశ్చిత్తకవే నరం ధాత్ ॥ ౧॥

౧౧౦౫ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౧ ౨౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨
ఉత న ఏనా పవయా పవస్వాధి శ్రుతే శ్రవాయ్యస్య తీర్థే

౩౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౨ర ౩౨క ౩౧ ౨ ౩౧౨
షష్టిం సహస్రా నైగుతో వసూని వృక్షం న పక్వం ధూనవద్రణాయ ॥౨॥

౧౧౦౬ ౨౩౧ ౨౩ ౨౩౧౨౩౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౧౨
మహేమే అస్య వృష నామ శూషే మాంశ్చత్వే వా పృశనే వా వధత్రే ।
౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩౧౨ ౩౨
అస్వాపయన్నిగుతః స్నేహయచ్చాపామిత్రా ౘ అపాచితో అచేతః ॥౩॥

౨౨

ఋషిః - బన్ధుః సుబన్ధుః శ్రుత బన్ధుర్విప్రబన్ధుశ్చ గౌపాయనా లౌపాయనా వా ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ద్విపదా విరాట్ ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౧౦౭ ౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౨౩౧ ౨ ౩క ౨ర
అగ్నే త్వం నో అన్తమ ఉత త్రాతా శివో భువో వరూథ్యః ॥౧॥

౧౧౦౮ ౧౨౩౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
వసురగ్నిర్వసు శ్రవా అచ్ఛా నక్షి ద్యుమత్తమో రయిం దాః ॥౨॥

౧౧౦౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
తం త్వా శోచిష్ఠ దీదివః సుమ్నాయ నూనమీమహే సఖిభ్యః ॥౩॥

౨౩

ఋషిః - భువన ఆప్త్యః సాధనో వా భౌవనః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - ద్విపదా త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౧౧౦ ౩౨క ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨౩౧౨ ౩౨
ఇమా ను కం భువనా సీషధేమేన్ద్రశ్చ విశ్వే చ దేవాః ॥౧॥

౧౧౧౧ ౩ ౧ ౨ ౩కర ౩౧ ౨౩౧ ౨ర౩౧ ౨
యజ్ఞం చ నస్తన్వం చ ప్రజాం చాదిత్యైరిన్ద్రస్సహ సీషధాతు ॥౨॥

౧౧౧౨ ౩ ౨క ౩౧౨ ౩౧౨౩౧౨ ౩ ౧ ౨
ఆదిత్యైరిన్ద్రస్సగణో మరుద్భిరస్మభ్యం భేషజా కరత్ ॥౩॥

౨౪

ఋషిః - వామదేవః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ద్విపదా విరాట్ ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౧౧౩ ౨౩౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨
ప్ర వ ఇన్ద్రాయ వృత్రహన్తమాయ విప్రాయ గాథం గాయత యం జుజోషతే ॥౧॥

౧౧౧౪ ౧౨౩ ౨ ౩౧౨౩౧ ౨ర ౩౨క ౩ ౧ ౨ర
అర్చన్త్యర్కం మరుతః స్వర్కా ఆ స్తోభతి శ్రుతో యువా స ఇన్ద్రః ॥౨॥

౧౧౧౫ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨
ఉప ప్రక్షే మధుమతి క్షియన్తః పుష్యేమ రయిం ధీమహే త ఇన్ద్ర ॥౩॥

ఇతి సప్తమోఽధ్యాయః
చతుర్థ ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః ॥

అథాష్టమోఽధ్యాయః
చతుర్థ ప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః ॥

౧

ఋషిః - ౧-౩, వృషగణో వసిష్ఠః; ౪-౧౨ అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧-౩, త్రిష్టుప్ ; ౪-౧౨ గాయత్రీ ॥ స్వరః - ౧-౩ ధైవతః; ౪-౧౨ షడ్జః ॥

౧౧౧౬ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩౨౩ ౧ ౨
ప్ర కావ్యముశనేవ బ్రువాణో దేవో దేవానాం జనిమా వివక్తి ।
౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౧ ౨౩ ౨ ౩కర౩ ౧౨
మహివ్రతః శుచిబన్ధుః పావకః పదా వరాహో అభ్యేతి రేభన్ ॥౧॥

౧౧౧౭ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨ ౩౨క ౩ ౨క ౩ ౧ ౨
ప్ర హంసాసస్తృపలా వగ్నుమచ్ఛామాదస్తం వృషగణా అయాసుః ।
౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౨
అఙ్గోషిణం పవమానం సఖాయో దుర్మర్షం వాణం ప్ర వదన్తి సాకమ్ ॥౨॥

౧౧౧౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
స యోజత ఉరుగాయస్య జూతిం వృథా క్రీడన్తం మిమతే న గావః ।
౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౨౩ ౨ ౩౧౨౩౧౨౩ ౨
పరీ ణసం కృణుతే తిగ్మశృఙ్గో దివా హరిర్దదృశే నక్తమృజ్రః ॥౩॥

౧౧౧౯ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨౩౧౨ ౩ ౧ ౨౩౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర స్వానాసో రథాఇవార్వన్తో న శ్రవస్యవః । సోమాసో రాయే అక్రముః ॥౪॥

౧౧౨౦ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౧౨ ౩౧౨
హిన్వానాసో రథాఇవ దధన్విరే గభస్త్యోః । భరాసః కారిణామివ ॥౫॥

౧౧౨౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
రాజానో న ప్రశస్తిభిః సోమాసో గోభిరఞ్జతే । యజ్ఞో న సప్త ధాతృభిః ॥౬॥

౧౧౨౨ ౧౨౩ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧ ౧ ౨ ౩౧౨
పరి స్వానాస ఇన్దవో మదాయ బర్హణా గిరా । మధో అర్షన్తి ధారయా ॥౭॥

౧౧౨౩ ౨ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩౨౩ ౧౨ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
ఆపానాసో వివస్వతో జిన్వన్త ఉషసో భగమ్ । సూరా అణ్వం వి తన్వతే ॥౮॥

౧౧౨౪ ౨౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అప ద్వారా మతీనాం ప్రత్నా ఋణ్వన్తి కారవః । వృష్ణో హరస ఆయవః ॥౯॥

౧౧౨౫ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧౨
సమీచీనాస ఆశత హోతారః సప్తజానయః । పదమేకస్య పిప్రతః ॥౧౦॥

౧౦౨౬ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨ర ౩ ౧ ౨
నాభా నాభిం న ఆ దదే చక్షుషా సూర్యం దృశే । కవేరపత్యమా దుహే ॥౧౧॥

౧౦౨౭ ౩౨ ౩ ౨ ౩౨౩ ౧౨౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అభి ప్రియం దివస్పదమధ్వర్యుభిర్గుహా హితమ్ । సూరః పశ్యతి చక్షసా ॥౧౨॥

౨

ఋషిః - ౧-౯ అసితః కాశ్యపో దేవలోవా; ౧౦-౧౨ భృగుర్వారుణిర్జమదగ్నిర్భార్గవోవా ॥
దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౨౮ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
అసృగ్రమిన్దవః పథా ధర్మన్నృతస్య సుశ్రియః । విదానా అస్య యోజనా ॥౧॥

౧౦౨౯ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౨౩౨౩ ౧౨
ప్ర ధారా మధ్వో అగ్రియో మహీరపో వి గాహతే । హవిర్హవిష్షు వన్ద్యః ॥౨॥

౧౦౩౦ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ ౨౩ ౨౩౧ ౨౩౨
ప్ర యుజా వాచో అగ్రియో వృషో అచిక్రదద్వనే । సద్మాభి సత్యో అధ్వరః ॥౩॥

౧౦౩౧ ౨౩ ౧ ౨ర ౩౨౩ ౧ ౨౩౧ ౨ర ౨ర౩ ౧౨
పరి యత్కావ్యా కవిర్నృమ్ణా పునానో అర్షతి । స్వర్వాజీ సిషాసతి ॥౪॥

౧౦౩౨ ౧౨ ౩౨ఉ ౩ ౨౩ ౧ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧౨
పవమానో అభి స్పృధో విశో రాజేవ సీదతి । యదీమృణ్వన్తి వేధసః ॥౫॥

౧౦౩౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨
అవ్యా వారే పరి ప్రియో హరిర్వనేషు సీదతి । రేభో వనుష్యతే మతీ ॥౬॥

౧౦౩౪ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
స వాయుమిన్ద్రమశ్వినా సాకం మదేన గచ్ఛతి । రణా యో అస్య ధర్మణా ॥౭॥

౧౦౩౫ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨
ఆ మిత్రే వరుణే భగే మధోః పవన్త ఊర్మయః । విదానా అస్య శక్మభిః ॥౮॥

౧౦౩౬ ౩౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨
అస్మభ్యం రోదసీ రయిం మధ్వో వాజస్య సాతయే । శ్రవో వసూని సఞ్జితమ్ ॥౯॥

౧౦౩౭ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ తే దక్షం మయోభువం వహ్నిమద్యా వృణీమహే । పాన్తమా పురుస్పృహమ్ ॥౧౦॥

౧౦౩౮ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨౩౧౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ మన్ద్రమా వరేణ్యమా విప్రమా మనీషిణమ్ । పాన్తమా పురుస్పృహమ్ ॥౧౧॥

౧౦౩౯ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ రయిమా సుచేతునమా సుక్రతో తనూష్వా । పాన్తమా పురుస్పృహమ్ ॥౧౨॥

౩

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - వైశ్వానరః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౦౪౦ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౩౨౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౨ఉ ౩ ౨౩ ౨
మూర్ధానం దివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానరమృత ఆ జాతమగ్నిమ్ ।
౩౨ ౩ ౨ ౩౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
కవిం సమ్రాజమతిథిం జనానామాసన్నా పాత్రం జనయన్త దేవాః ॥౧॥

౧౦౪౧ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర
త్వాం విశ్వే అమృత జాయమానం శిశుం న దేవా అభి సం నవన్తే ।
౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
తవ క్రతుభిరమృతత్వమాయన్వైశ్వానర యత్పిత్రోరదీదేః ॥౨॥

౧౦౪౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర
నాభిం యజ్ఞానాం సదనం రయీణాం మహామాహావమభి సం నవన్త ।
౩ ౨ ౩౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨
వైశ్వానరం రథ్యమధ్వరాణాం యజ్ఞస్య కేతుం జనయన్త దేవాః ॥౩॥

౪

ఋషిః - యజత ఆత్రేయః ॥ దేవత - మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౪౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
ప్ర వో మిత్రాయ గాయత వరుణాయ విపా గిరా । మహిక్షత్రావృతం బృహత్ ॥౧॥

౧౦౪౪ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩౧ ౨ ౩౨
సమ్రాజా యా ఘృతయోనీ మిత్రశ్చోభా వరుణశ్చ । దేవా దేవేషు ప్రశస్తా ॥౨॥

౧౦౪౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
తా నః శక్తం పార్థివస్య మహో రాయో దివ్యస్య । మహి వాం క్షత్రం దేవేషు ॥౩॥

౫

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దా వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౪౬ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రా యాహి చిత్రభానో సుతా ఇమే త్వాయవః । అణ్వీభిస్తనా పూతాసః ॥౧॥

౧౦౪౭ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రా యాహి ధియేషితో విప్రజూతః సుతావతః । ఉప బ్రహ్మాణి వాఘతః ॥౨॥

౧౦౪౮ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రా యాహి తూతుజాన ఉప బ్రహ్మాణి హరివః । సుతే దధిష్వ నశ్చనః ॥౩॥

౬

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౦౪౯ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తమీడిష్వ యో అర్చిషా వనా విశ్వా పరిష్వజత్ । కృష్ణా కృణోతి జిహ్వయా ॥౧॥

౧౧౫౦ ౨ ౩౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౨
య ఇద్ధ ఆవివాసతి సుమ్నమిన్ద్రస్య మర్త్యః । ద్యుమ్నాయ సుత రా అపః ॥ ౨॥

౧౧౫౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ ౩౧౨ ౧౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
తా నో వాజవతీరిష ఆశూన్పిపృతమర్వతః । ఏన్ద్రమగ్నిం చ వోఢవే ॥ ౩॥

౭

ఋషిః - సికతా నివావరీ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౧౫౨ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩౧౨
ప్రో అయాసీదిన్దురిన్ద్రస్య నిష్కృతం సఖా సఖ్యుర్న ప్ర మినాతి సఙ్గిరమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨
మర్య ఇవ యువతిభిః సమర్షతి సోమః కలశే శత యామనా పథా ॥ ౧॥

౧౧౫౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర వో ధియో మన్ద్రయువో విపన్యువః పనస్యువః సంవరణేష్వక్రముః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ఉ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
హరిం క్రీడన్తమభ్యనూషత స్తుభోఽభి ధేనవః పయసేదశిశ్రయుః ॥ ౨॥

౧౧౫౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ నః సోమ సంయతం పిప్యుషీమిషమిన్దో పవస్వ పవమాన ఊర్మిణా ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యా నో దోహతే త్రిరహన్నసశ్చుషీ క్షుమద్వాజవన్మధుమత్సువీర్యమ్ ॥ ౩॥

౮

ఋషిః - పురుహన్మా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః ॥
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౧౧౫౫ ౨ ౨౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
న కిష్టం కర్మణా నశద్యశ్చకార సదావృధమ్ ।
౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇన్ద్రం న యజ్ఞైర్విశ్వగూర్త మృభ్వస మధృష్టం ధృష్ణుమోజసా ॥ ౧॥

౧౧౫౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అషాఢ ముగ్రం పృతనాసు సాసహిం యస్మిన్మహీరురుజ్రయః ।
౨ ౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సం ధేనవో జాయమానే అనోనవుర్ద్యావః క్షామీరనోనవుః ॥ ౨॥

౯

ఋషిః - పర్వతనారదౌ శిఖండిన్యావప్సరసౌ కాశ్యపౌ వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౧౫౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సఖాయ ఆ ని షీదత పునానాయ ప్ర గాయత ।
౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
శిశుం న యజ్ఞైః పరి భూషత శ్రియే ॥ ౧॥

౧౧౫౮ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సమీ వత్సం న మాతృభిః సృజతా గయసాధనం ।
౩ ౨ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర
దేవావ్యం౩మదమభి ద్విశవసం ॥ ౨॥

౧౧౫౯ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
పునాతా దక్షసాధనం యథా శర్ధాయ వీతయే ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
యథా మిత్రాయ వరుణాయ శన్తమమ్ ॥ ౩॥

౧౦

ఋషిః - అగ్నయో ధిష్ణ్యా ఐశ్వరాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ద్విపదా విరాట్ ॥
స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౧౬౦ ౨ ౩ఉ౨౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨
ప్ర వాజ్యక్షాః సహస్రధారస్తిరః పవిత్రం వి వారమవ్యమ్ ॥ ౧॥

౧౧౬౧ ౨ ౩ఉ౨౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
స వాజ్యక్షాః సహస్రరేతా అద్భిర్మృజానో గోభిః శ్రీణానః ॥ ౨॥

౧౧౬౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
ప్ర సోమ యాహీన్ద్రస్య కుక్షా నృభి ర్యేమానో అద్రిభిస్సుతః ॥ ౩॥

౧౧

ఋషిః - భృగుర్వారుణిర్జమదగ్నిర్భార్గవో వా ॥ దేవతా - పవమాః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౧౬౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
యే సోమాసః పరావతి యే అర్వావతి సున్విరే । యే వాదః శర్యణావతి ॥ ౧॥

౧౧౬౪ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ఉ౨ర ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
య ఆర్జీకేషు కృత్వసు యే మధ్యే పస్త్యానామ్ । యే వా జనేషు పఞ్చసు ॥ ౨॥

౧౧౬౫ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨క ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
తే నో వృష్టిం దివస్పరి పవన్తామా సువీర్యమ్ । స్వానా దేవాస ఇన్దవః ॥ ౩॥

౧౨

ఋషిః - వత్సః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౧౬౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩౨
ఆ తే వత్సో మనో యమత్పరమాచ్చిత్సధస్థాత్ । అగ్నే త్వాం కామయే గిరా ॥ ౧॥

౧౧౬౭ ౩ ౨క ౩ ౨క ౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పురుత్రా హి సదృఙ్ఙసి దిశో విశ్వా అను ప్రభుః । సమత్సు త్వా హవామహే ॥ ౨॥

౧౧౬౮ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సమత్స్వగ్నిమవసే వాజయన్తో హవామహే । వాజేషు చిత్రరాధసమ్ ॥ ౩॥

౧౩

ఋషిః - నృమేధః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧-౨ కకుబుష్ణిక్, ౨ పురఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౧౬౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం న ఇన్ద్ర భర ఓజో నృమ్ణం శతక్రతో విచర్షణే ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ వీరం పృతనాసహమ్ ॥ ౧॥

౧౧౭౦ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం హి నః పితా వసో త్వం మాతా శతక్రతో ।
౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
బభూవిథ అథా తే సుమ్నమీమహే ॥ ౨॥

౧౧౭౧ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వాం శుష్మిన్పురుహూత వాజయన్త ముప బ్రువే సహస్కృత ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స నో రాస్వ సువీర్యమ్ ॥ ౩॥

౧౪

ఋషిః - అత్రిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౧౭౨ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
యదిన్ద్ర చిత్ర మ ఇహ నాస్తి త్వాదాతమద్రివః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
రాధస్తన్నో విదద్వస ఉభయాహస్త్యా భర ॥ ౧॥

౧౧౭౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
యన్మన్యసే వరేణ్యమిన్ద్ర ద్యుక్షం తదా భర ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
విద్యామ తస్య తే వయమకూపారస్య దావనః ॥ ౨॥

౧౧౭౪ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
యత్తే దిత్సు ప్రరాధ్యం మనో అస్తి శ్రుతం బృహత్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
తేన దృఢా చిదద్రివ ఆ వాజం దర్షి సాతయే ॥ ౩॥

ఇత్యష్టమోఽధ్యాయః
చతుర్థ ప్రపాఠకః సమాప్తః

అథ నవమోఽధ్యాయః
పంచమ ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః ॥

౧

ఋషిః ప్రతర్దనో దైవోదాసిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౧౭౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
శిశుం జజ్ఞానం హర్యతం మృజన్తి శుమ్భన్తి విప్రం మరుతో గణేన ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
కవిర్గీర్భిః కావ్యేన కవిః సన్త్సోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్ ॥ ౧॥

౧౧౭౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఋషిమనా య ఋషికృత్స్వర్షాః సహస్రనీథః పదవీః కవీనామ్ ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
తృతీయం ధామ మహిషః సిషాసన్త్సోమో విరాజమను రాజతి ష్టుప్ ॥ ౨॥

౧౧౭౭ ౩ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
చమూషచ్ఛ్యేనః శకునో విభృత్వా గోవిన్దుర్ద్రప్స ఆయుధాని బిభ్రత్ ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అపామూర్మిం సచమానః సముద్రం తురీయం ధామ మహిషో వివక్తి ॥ ౩॥

౨

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౧౭౮ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ఉ౨ర
ఏతే సోమా అభి ప్రియమిన్ద్రస్య కామమక్షరన్ । వర్ధన్తో అస్య వీర్యమ్ ॥ ౧॥

౧౧౭౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పునానాసశ్చమూషదో గచ్ఛన్తో వాయుమశ్వినా । తే నో ధత్త సువీర్యమ్ ॥ ౨॥

౧౧౮౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రస్య సోమ రాధసే పునానో హార్ది చోదయ । దేవానాం యోనిమాసదమ్ ॥ ౩॥

౧౧౮౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
మృజన్తి త్వా దశ క్షిపో హిన్వన్తి సప్త ధీతయః । అను విప్రా అమాదిషుః ॥ ౪॥

౧౧౮౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ఉ౨ర ౧ ౨ర
దేవేభ్యస్త్వా మదాయ కం సృజానమతి మేష్యః । సం గోభిర్వాసయామసి ॥ ౫॥

౧౧౮౩ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨
పునానః కలశేష్వా వస్త్రాణ్యరుషో హరిః । పరి గవ్యాన్యవ్యత ॥ ౬॥

౧౧౮౪ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
మఘోన ఆ పవస్వ నో జహి విశ్వా అప ద్విషః । ఇన్దో సఖాయమా విశ ॥ ౭॥

౧౧౮౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
వృషణం త్వా వయమిన్ద్రపీతం స్వర్విదమ్। భక్షీమహి ప్రజా మిషమ్॥౫॥

౧౧౮౬ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వృష్టిం దివః పరిస్రవ ద్యుమ్నం పృథివ్యా అధి। సహో నస్సోమ పృత్సు ధాః॥౬॥

౩

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౧౧౮౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
సోమః పునానో అర్షతి సహస్రధారో అత్యవిః। వాయోరిన్ద్రస్య నిష్కృతమ్॥౧॥

౧౧౮౮ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవమానమవస్యవో విప్రమభి ప్ర గాయత। సుష్వాణం దేవవీతయే॥౨॥

౧౧౮౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవన్తే వాజసాతయే సోమాః సహస్రపాజసః। గృణానా దేవవీతయే॥౩॥

౧౧౯౦ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉత నో వాజసాతయే పవస్వ బృహతీరిషః। ద్యుమదిన్దో సువీర్యమ్॥౪॥

౧౧౯౧ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అత్యా హియానా న హేతృభిరస్సృగ్రం వాజసాతయే। వి వారమవ్య మాశవః॥౫॥

౧౧౯౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
తే నస్సహస్రిణం రయిం పవన్తామా సువీర్యమ్। స్వానా దేవాస ఇన్దవః॥౬॥

౧౧౯౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
వాశ్రా అర్షన్తీన్దవోఽభి వత్సం న మాతరః। దధన్విరే గభస్త్యోః॥౭॥

౧౧౯౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
జుష్ట ఇన్ద్రాయ మత్సరః పవమానః కనిక్రదత్। విశ్వా అప ద్విషో జహి॥౮॥

౧౧౯౫ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అపఘ్నన్తో అరావ్ణః పవమానాః స్వర్దృశః। యోనావృతస్య సీదత॥౯॥

౪

ఋషిః - అసితః; కాశ్యపో దేవలో వా॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౧౧౯౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సోమా అసృగ్రమిన్దవః సుతా ఋతస్య ధారయా। ఇన్ద్రాయ మధుమత్తమాః॥౧॥

౧౧౯౭ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౩ ౧ ౨
అభి విప్రా అనూషత గావో వత్సం న ధేనవః। ఇన్ద్రం సోమస్య పీతయే॥౨॥

౧౧౯౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
మదచ్యుత్ క్షేతి సాదనే సిన్ధోరూర్మా విపశ్చిత్। సోమో గౌరీ అధి శ్రితః॥౩॥

౧౧౯౯ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
దివో నాభా విచక్షణోఽవ్యో వారే మహీయతే। సోమో యస్సుక్రతుః కవిః॥౪॥

౧౨౦౦ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
యః సోమః కలశేష్వా అన్తః పవిత్ర ఆహితః। తమిన్దుః పరి షస్వజే॥౫॥

౧౨౦౧ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర వాచమిన్దురిష్యతి సముద్రస్యాధి విష్టపి। జిన్వన్ కోశం మధుశ్చ్యుతమ్॥౬॥

౧౨౦౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧
నిత్యస్తోత్రో వనస్పతి ర్ధేనామన్తః సబర్దుఘామ్। హిన్వానో మానుషా యుజా॥౭॥

౧౨౦౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ పవమాన ధారయ రయిం సహస్ర వర్చసమ్। అస్మే ఇన్దో స్వాభువమ్॥౮॥

౧౨౦౪ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి ప్రియా దివః కవిర్విప్రః స ధారయా సుతః। సోమో హిన్వే పరావతి॥౯॥

౫

ఋషిః - ఉచథ్యః॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౧౨౦౫ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఉత్తే శుష్మాస ఈరతే సిన్ధోరూర్మేరివ స్వనః। వాణస్య చోదయా పవిమ్॥౧॥

౧౨౦౬ ౩ ౨ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్రసవే త ఉదీరతే తిస్రో వాచో మఖస్యువః। యదవ్య ఏషి సానవి॥౨॥

౧౨౦౭ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అవ్యా వారైః పరి ప్రియం హరిం హిన్వన్త్యద్రిభిః। పవమానం మధుశ్చ్యుతమ్॥౩॥

౧౨౦౮ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ పవస్వ మదిన్తమ పవిత్రం ధారయా కవే। అర్కస్య యోనిమాసదమ్॥౪॥

౧౨౦౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స పవస్వ మదిన్తమ గోభిరఞ్జానో అక్తుభిః। ఏన్ద్రస్య జఠరం విశ॥౫॥

౬

ఋషిః - అమహీయుః॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౧౨౧౦ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అయా వీతీ పరి స్రవ యస్త ఇన్దో మదేష్వా। అవాహన్నవతీర్నవ॥౧॥

౧౨౧౧ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పురస్సద్య ఇత్థాధియే దివోదాసాయ శంబరమ్। అధ త్యం తుర్వశం యదుమ్॥౨॥

౧౨౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పరి ణో అశ్వమశ్వవిద్గోమదిన్దో హిరణ్యవత్। క్షరా సహస్రిణీ రిషః॥౩॥

౭

ఋషిః - అమహీయుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౧౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అసృగ్రమిన్దవః పథా ధర్మన్నృతస్య సుశ్రియః । విదానా అస్య యోజనా ॥ ౧॥

౧౨౧౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
మహో నో రాయ ఆ భర పవమాన జహీ మృధః । రాస్వేన్దో వీరవద్యశః ॥ ౨॥

౧౨౧౫ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
వయ్యా శతం చన ప్రాప్తో రాధో దిత్సన్తమా మినన్ । యత్పునానో మఖస్యసే ॥ ౩॥

౮

ఋషిః - నిధ్రువిః కాశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౧౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అయా పవస్వ ధారయా యయా సూర్యమరోచయః ।
౩ ౧ ౨ర ౩౧
హిన్వానో మానుషీరపః ॥ ౧॥

౧౨౧౭ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
అయుక్త సూర ఏతశం పవమానో మనావధి। అన్తరిక్షేణ యాతవే ॥ ౨॥

౧౨౧౮ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
ఉత త్యా హరితో రథే సూరో అయుక్త యాతవే । ఇన్దురిన్ద్ర ఇతి బ్రువన్ ॥ ౩॥

౯

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౨౧౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిం వో దేవమగ్నిభిః సజోషా యజిష్ఠం దూతమధ్వరే కృణుధ్వమ్ ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
యో మర్త్యేషు నిధ్రువిర్ఋతావా తపుర్మూర్ధా ఘృతాన్నః పావకః ॥ ౧॥

౧౨౨౦ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨
ప్రోథదశ్వో న యవసేఽవిష్యన్యదా మహః సంవరణాద్వ్యస్థాత్ ।
౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆదస్య వాతో అను వాతి శోచిరధ స్మ తే వ్రజనం కృష్ణమస్తి ॥ ౨॥

౧౨౨౧ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఉద్యస్య తే నవజాతస్య వృష్ణోఽగ్నే చరన్త్యజరా ఇధానాః ।
౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨
అచ్ఛా ద్యామరుషో ధూమ ఏషి సం దూతో అగ్న ఈయసే హి దేవాన్ ॥ ౩॥

౧౦

ఋషిః - సుకక్షః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౨౨ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
తమిన్ద్రం వాజయామసి మహే వృత్రాయ హన్తవే । స వృషా వృషభో భువత్ ॥ ౧॥

౧౨౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨
ఇన్ద్రః స దామనే కృత ఓజిష్ఠః స బలే హితః । ద్యుమ్నీ శ్లోకీ స సోమ్యః ॥ ౨॥

౧౨౨౪ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
గిరా వజ్రో న సమ్భృతః సబలో అనపచ్యుతః । వవక్ష ఉగ్రో అస్తృతః ॥ ౩॥

౧౧

ఋషిః - ఉచథ్యః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౨౫ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అధ్వర్యో అద్రిభిః సుతం సోమం పవిత్ర ఆ నయ । పునాహీన్ద్రాయ పాతవే ॥ ౧॥

౧౨౨౬ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩క ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తవ త్య ఇన్దో అన్ధసో దేవా మధోర్వ్యాశత । పవమానస్య మరుతః ॥ ౨॥

౧౨౨౭ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
దివః పీయూషముత్తమం సోమమిన్ద్రాయ వజ్రిణే । సునోతా మధుమత్తమమ్ ॥ ౩॥

౧౨

ఋషిః - కవిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౨౨౮ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ధర్తా దివః పవతే కృత్వ్యో రసో దక్షో దేవానామనుమాద్యో నృభిః ।
౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
హరిః సృజానో అత్యో న సత్వభిర్వృథా పాజాంసి కృణుషే నదీష్వా ॥ ౧॥

౧౨౨౯ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨౩ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
శూరో న ధత్త ఆయుధా గభస్త్యోః స్వః సిషాసన్రథిరో గవిష్టిషు ।
౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రస్య శుష్మమీరయన్నపస్యుభిరిన్దుర్హిన్వానో అజ్యతే మనీషిభిః ॥ ౨॥

౧౨౩౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రస్య సోమ పవమాన ఊర్మిణా తవిష్యమాణో జఠరేష్వా విశ ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨౩ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨
ప్ర నః పిన్వ విద్యుదభ్రేవ రోదసీ ధియా నో వాజాఁ ఉప మాహి శశ్వతః ॥ ౩॥

౧౩

ఋషిః - దేవాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౨౩౧ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యదిన్ద్ర ప్రాగపాగుదఙ్న్యగ్వా హూయసే నృభిః ।

౩౧ ౩౧ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨ ౩౧౨
సిమా పురూ నృషూతో అస్యానవేఽసి ప్రశర్ధ తుర్వశే ॥౧॥

౧౨౩౨ ౨౩ ౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨
యద్వా రుమే రుశమే శ్యావకే కృప ఇన్ద్ర మాదయసే సచా ।
౧౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨
కణ్వా సస్త్వా స్తోమేభిర్బ్రహ్మవాహస ఇన్ద్ర యచ్ఛన్త్యా గహి ॥౨॥

౧౪

ఋషిః - భర్గః ప్రాగాథః ॥ దేవతా ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రాగాథః (౧ బృహతీ, ౨సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౨౩౩ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర
ఉభయం శృణవచ్చ న ఇన్ద్రో అర్వాగిదం వచః ।
౩౧౨ ౩౨౩౧ ౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧౨
సత్రాచ్యా మఘవాన్త్సోమపీతయే ధియా శవిష్ఠ ఆ గమత్ ॥౧॥

౧౨౩౪ ౨ఉ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౧౨
త్వం హి స్వరాజం వృషభం తమోజసా ధిషణే నిష్టతక్షతుః ।
౩౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర౩౧ ౨ ౩ ౨౩౧౨
ఉతోప మానాం ప్రథమో ని షీదసి సోమకామం హి తే మనః ॥౨॥

౧౫

ఋషిః - నిధ్రువిః కాశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౩౫ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧౨
పవస్వ దేవ ఆయుషగిన్ద్రం గచ్ఛతు తే మదః । వాయుమా రోహ ధర్మణా ॥౧॥

౧౨౩౬ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౧౩ ౩౧ ౨ర
పవమాన ని తోశసే రయిం సోమ శ్రవాయ్యమ్ । ఇన్దో సముద్రమా విశ ॥౨॥

౧౨౩౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨
అప ఘ్నన్పవసే మృధః క్రతువిత్సోమ మత్సరః । నుదస్వాదేవయుం జనమ్ ॥ ౩॥

౧౬

ఋషిః - అంబరీషః, ఋజిశ్వా చ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౨౩౮ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨
అభీ నో వాజసాతమం రయిమర్ష శతస్పృహమ్ ।
౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨
ఇన్దో సహస్రభర్ణసం తువిద్యుమ్నం విభాసహమ్ ॥౧॥

౧౨౩౯ ౩౧ ౧౨౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩౧ ౨
వయం తే అస్య రాధసో వసోర్వసో పురుస్పృహః ।
౧ ౨ర ౩౧ ౨ర౩౧ ౨
ని నేదిష్ఠతమా ఇషః స్యామ సుమ్నే తే అధ్రిగో ॥౨॥

౧౨౪౦ ౨౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౨౩ ౧ ౨
పరి స్య స్వానో అక్షరదిన్దురవ్యే మదచ్యుతః ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
ధారా య ఊర్ధ్వో అధ్వరే భ్రాజా న యాతి గవ్యయుః ॥ ౩॥

౧౭

ఋషిః - అగ్నయో ధిష్ణ్యా ఐశ్వరాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ద్విపదా విరాట్ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౨౪౧ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩౨౩ ౨౩ ౧ ౨ర
పవస్వ సోమ మహాన్త్సముద్రః । పితా దేవానాం విశ్వాభి ధామ ॥౧॥

౧౨౪౨ ౩౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨
శుక్రః పవస్వ దేవేభ్యః సోమ దివే పృథివ్యై శం చ ప్రజాభ్యః ॥ ౨॥

౧౨౪౩ ౩౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
దివో ధర్తాసి శుక్రః పీయూషః సత్యే విధర్మన్వాజీ పవస్వ ॥ ౩॥

౧౮

ఋషిః - ఉశనాః కావ్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౪౪ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౨౩ ౨౩ ౨ర
ప్రేష్ఠం వో అతిథిం స్తుషే మిత్రమివ ప్రియమ్ । అగ్నే రథం న వేద్యమ్ ॥౧॥

౧౨౪౫ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౨
కవిమివ ప్రశంస్యం యం దేవాస ఇతి ద్వితా ని మర్త్యేష్వాదధుః ॥ ౨॥

౧౨౪౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ర
త్వం యవిష్ఠ దాశుషో నౄఁః పాహి శృణుహీ గిరః । రక్షా తోకముత త్మనా ॥ ౩॥

౧౯

ఋషిః - నృమేధః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౨౪౭ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ఉ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩౨
ఏన్ద్ర నో గధి ప్రియ సత్రాజిదగోహ్య । గిరిర్న విశ్వతః పృథుః పతిర్దివః ॥౧॥

౧౨౪౮ ౩౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩౧ ౨ర౩౨
అభి హి సత్య సోమపా ఉభే బభూథ రోదసీ । ఇన్ద్రాసి సున్వతో వృధః పతిర్దివః ॥ ౨॥

౧౨౪౯ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర ౩౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩౨
త్వం హి శశ్వతీనామిన్ద్ర ధర్తా పురామసి । హన్తా దస్యోర్మనో ర్వృధః పతిర్దివః ॥ ౩॥

౨౦

ఋషిః - జేతా మాధుచ్ఛందసః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౨౫౦ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ర ౧
పురాం భిన్దుర్యువా కవి రమితౌజా అజాయత ।
౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨
ఇన్ద్రో విశ్వస్య కర్మ ణో ధర్తా వజ్రీపురుష్టుతః ॥౧॥

౧౨౫౧ ౨ ౩౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
త్వం వలస్య గోమతో ఽపావరద్రివో బిలమ్ ।
౨ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨
త్వాం దేవా అబిభ్యుష స్తుజ్యమానాస ఆవిషుః ॥౨॥

౧౨౫౨ ౨౩౧ ౨౩౧ ౨౩ ౧ ౨ర
ఇన్ద్రమీశానమోజసాభి స్తోమైర నూషత ।
౩౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
సహస్రం యస్య రాతయ ఉత వా సన్తి భూయసీః ॥౩॥

ఇతి నవమోఽధ్యాయః
పఞ్చమ ప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

అథ దశమోఽధ్యాయః
పఞ్చమ ప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః

(౧)

ఋషిః - పరాశరః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౨౫౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౨
అక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమే విధర్మన్ జనయన్ ప్రజా భువనస్య గోపాః ।
౧౨ ౩౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
వృషా పవిత్రే అధి సానో అవ్యే బృహత్సోమో వావృధే స్వానో అద్రిః ॥౧॥

౧౨౫౪ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
మత్సి వాయుమిష్టయే రాధసే నో మత్సి మిత్రావరుణా పూయమానః ।
౨౩ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
మత్సి శర్ధో మారుతం మత్సి దేవాన్ మత్సిద్యావాపృథివీ దేవ సోమ ॥౨॥

౧౨౫౫ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
మహత్తత్సోమో మహిషశ్చకారాపాం యద్గర్భోఽవృణీత దేవాన్ ।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨
అదధాదిన్ద్రే పవమాన ఓజోఽజనయత్ సూర్యే జ్యోతిరిన్దుః ॥౩॥

(౨)

ఋషిః - శునః శేపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౫౬ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
ఏష దేవో అమర్త్యః పర్ణవీరివ దీయతే । అభి ద్రోణాన్యాసదమ్ ॥౧॥

౧౨౫౭ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏష విప్రైరభిష్టుతోఽపో దేవో వి గాహతే । దధద్రత్నాని దాశుషే ॥౨॥

౧౨౫౮ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨
ఏష విశ్వాని వార్యా శూరో యన్నివ సత్వభిః । పవమానః సిషాసతి ॥౩॥

౧౨౫౯ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
ఏష దేవో రథర్యతి పవమానో దిశస్యతి । ఆవిష్కృణోతి వగ్వనుమ్ ॥౪॥

౧౨౬౦ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏష దేవో విపన్యుభిః పవమాన ఋతాయుభిః । హరిర్వాజాయ మృజ్యతే ॥౫॥

౧౨౬౧ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఏష దేవో విపా కృతోఽతి హ్వరాంసి ధావతి । పవమానో అదాభ్యః ॥౬॥

౧౨౬౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏష దివం వి ధావతి తిరో రజాంసి ధారయా । పవమానః కనిక్రదత్ ॥౭॥

౧౨౬౩ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౨
ఏష దివం వ్యాసరత్తిరో రజాంస్యస్పృతః । పవమానః స్వధ్వరః ॥౮॥

౧౨౬౪ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏష ప్రత్నేన జన్మనా దేవో దేవేభ్యః సుతః । హరిః పవిత్రే అర్షతి ॥౯॥

౧౨౬౫ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨
ఏష ఉ స్య పురువ్రతో జజ్ఞానో జనయన్నిషః । ధారయా పవతే సుతః ॥౧౦॥

(౩)

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౬౬ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఏష ధియా యాత్యణ్వ్యా శూరో రథేభిరాశుభిః । గచ్ఛన్నిన్ద్రస్య నిష్కృతమ్ ॥౧॥

౧౨౬౭ ౩౨౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౧౨ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨
ఏష పురూ ధియాయతే బృహతే దేవతాతయే । యత్రామృతాస ఆశత ॥ ౨॥

౧౨౬౮ ౩౧ ౨ ౩౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఏతం మృజన్తి మర్జ్యముప ద్రోణేష్వాయవః । ప్రచక్రాణం మహీరిషః ॥ ౩॥

౧౨౬౯ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏష హితో వి నీయతేఽన్తః శుభ్యావతా పథా । యదీ తుఞ్జ న్తి భూర్ణయః ॥ ౪॥

౧౨౭౦ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨
ఏష రుక్మిభి రీయతే వాజీ శుభ్రేభిరంశుభిః । పతిః సిన్ధూనాం భవన్ ॥ ౫॥

౧౨౭౧ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨
ఏష శృఙ్గాణి దోధువచ్ఛిశీతే యూథ్యోవృషా । నృమ్ణా దధాన ఓజసా ॥ ౬॥

౧౨౭౨ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౨౩ ౧౨
ఏష వసూని పిబ్దనః పరుషా యయివాఁ అతి । అవ శాదేషు గచ్ఛతి ॥ ౭॥

౧౨౭౩ ౩౨౩ ౨ఉ ౩౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
ఏతము త్యం దశ క్షిపో హరిం హిన్వన్తి యాతవే । స్వాయుధం మదిన్తమమ్ ॥ ౮॥

(౪)

ఋషిః - రాహూగణః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః షడ్జః ॥

౧౨౭౪ ౩౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ఏష ఉ స్య వృషా రథోఽవ్యో వారేభిరవ్యత । గచ్ఛన్వాజం సహస్రిణమ్ ॥ ౧॥

౧౨౭౫ ౩౨ ౩౨౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏతం త్రితస్య యోషణో హరిం హిన్వన్త్యద్రిభిః । ఇన్దుమిన్ద్రాయ పీతయే ॥ ౨॥

౧౨౭౬ ౩౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨
ఏష స్య మానుషీష్వా శ్యేనో న విక్షు సీదతి । గచ్ఛఞ్జారో న యోషితమ్ ॥ ౩॥

౧౨౭౭ ౩౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ర ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏష స్య మద్యో రసోఽవ చష్టే దివః శిశుః । య ఇన్దుర్వారమావిశత్ ॥ ౪॥

౧౨౭౮ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౨౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨
ఏష స్య పీతయే సుతో హరిరర్షతి ధర్ణసిః । క్రన్దన్యోనిమభి ప్రియమ్ ॥ ౫॥

౧౨౭౯ ౩ ౨ఉ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏతం త్యం హరితో దశ మర్మృజ్యన్తే అపస్యువః । యాభిర్మదాయ శుమ్భతే ॥ ౬॥

(౫)

ఋషిః - ప్రియమేధః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౮౦ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏష వాజీ హితో నృభి ర్విశ్వవిన్మనసస్పతిః । అవ్యం వారం వి ధావతి ॥ ౧॥

౧౨౮౧ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఏష పవిత్రే అక్షరత్ సోమో దేవేభ్యః సుతః । విశ్వా ధామాన్యావిశన్ ॥ ౨॥

౧౨౮౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏష దేవః శుభాయతేఽధి యోనావమర్త్యః । వృత్రహా దేవవీతమః ॥ ౩॥

౧౨౮౩ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఏష వృషా కనిక్రదద్దశభిర్జామిభిర్యతః । అభి ద్రోణాని ధావతి ॥ ౪॥

౧౨౮౪ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఏష సూర్యమరోచయత్ పవమానో అధి ద్యవి । పవిత్రే మత్సరో మదః ॥ ౫॥

౧౨౮౫ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఏష సూర్యేణ హాసతే సంవసానో వివస్వతా । పతిర్వాచో అదాభ్యః ॥ ౬॥

౬

ఋషిః - నృమేధః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౮౬ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
ఏష కవిరభిష్టుతః పవిత్రే అధి తోశతే । పునానో ఘ్నన్నప స్రిధః ॥ ౧॥

౧౨౮౭ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏష ఇన్ద్రాయ వాయవే స్వర్జిత్ పరి షిచ్యతే । పవిత్రే దక్షసాధనః ॥ ౨॥

౧౨౮౮ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఏష నృభిర్వి నీయతే దివో మూర్ధా వృషా సుతః । సోమో వనేషు విశ్వవిత్ ॥ ౩॥

౧౨౮౯ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఏష గవ్యురచిక్రదత్ పవమానో హిరణ్యయుః । ఇన్దుః సత్రాజిదస్తృతః ॥ ౪॥

౧౨౯౦ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨
ఏష శుష్మ్యసిష్యదదన్తరిక్షే వృషా హరిః । పునాన ఇన్దురిన్ద్రమా ॥ ౫॥

౧౨౯౧ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఏష శుష్మ్యదాభ్యః సోమః పునానో అర్షతి । దేవావీరఘశంసహా ॥ ౬॥

౭

ఋషిః రాహూగణః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౯౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
ప సుతః పీతయే వృషా సోమః పవిత్రే అర్షతి । విఘ్నన్ రక్షాంసి దేవయుః ॥ ౧ ॥

౧౨౯౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨
స పవిత్రే విచక్షణో హరిరర్షతి ధర్ణసిః । అభి యోనిం కనిక్రదత్ ॥ ౨ ॥

౧౨౯౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
స వాజీ రోచనం దివః పవమానో వి ధావతి । రక్షోహా వారమవ్యయమ్ ॥ ౩ ॥

౧౨౯౫ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
స త్రితస్యాధి సానవి పవమానో అరోచయత్ । జామిభిః సూర్యం సహ ॥ ౪ ॥

౧౨౯౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨
స వృత్రహా వృషా సుతో వరివోవిదదాభ్యః । సోమో వాజమివాసరత్ ॥ ౫ ॥

౧౨౯౭ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ర ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స దేవః కవినేషితో౩ఽభి ద్రోణాని ధావతి । ఇన్దురిన్ద్రాయ మంహయన్ ॥ ౬ ॥

౮

ఋషిః - పవిత్రో వసిష్ఠో వోభౌ వా ॥ దేవతా - పవమాన్యధ్యేతృస్తుతిః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౨౯౮ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యః పావమానీరధ్యేత్యృషిభిః సంభృతం రసమ్ ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సర్వం స పూతమశ్నాతి స్వదితం మాతరిశ్వనా ॥ ౧ ॥

౧౨౯౯ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పావమానీర్యో అధ్యేత్యృషిభిః సంభృతం రసమ్ ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
తస్మై సరస్వతీ దుహే క్షీరం సర్పిర్మధూదకమ్ ॥ ౨ ॥

౧౩౦౦ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పావమానీః స్వస్త్యయనీః సుదుఘా హి ఘృతశ్చుతః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఋషిభిః సంభృతో రసో బ్రాహ్మణేష్వమృతం హితమ్ ॥ ౩ ॥

౧౩౦౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
పావమానీర్దధన్తు న ఇమం లోకమథో అముమ్ ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
కామాన్త్సమర్ధయన్తు నో దేవీర్దేవైః సమాహృతాః ॥ ౪ ॥

౧౩౦౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యేన దేవాః పవిత్రేణాత్మానం పునతే సదా ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తేన సహస్రధారేణ పావమానీః పునన్తు నః ॥ ౫ ॥

౧౩౦౩ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
పావమానీః స్వస్త్యయనీస్తాభిర్గచ్ఛతి నాన్దనమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పుణ్యాంశ్చ భక్షాన్ భక్షయత్యమృతత్వం చ గచ్ఛతి ॥ ౬ ॥

౯

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౩౦౪ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అగన్మ మహా నమసా యవిష్ఠం యో దీదాయ సమిద్ధః స్వే దురోణే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
చిత్రభానుం రోదసీ అన్తరుర్వీ స్వాహుతం విశ్వతః ప్రత్యఞ్చమ్ ॥ ౧ ॥

౧౩౦౫ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
స మహ్నా విశ్వా దురితాని సాహ్వానగ్ని ష్టవే దమ ఆ జాతవేదాః ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స నో రక్షిషద్ దురితాదవద్యాదస్మాన్ గృణత ఉత నో మఘోనః ॥ ౨ ॥

౧౩౦౬ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం వరుణ ఉత మిత్రో అగ్నే త్వాం వర్ధన్తి మతిభిర్వసిష్ఠాః ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వే వసు సుషణనాని సన్తు యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౩ ॥

౧౦

ఋషిః - వత్సః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౦౭ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
మహాఀ ఇన్ద్రో య ఓజసా పర్జన్యో వృష్టిమాఀ ఇవ । స్తోమైర్వత్సస్య వావృధే ॥ ౧ ॥

౧౩౦౮ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
కణ్వా ఇన్ద్రం యదక్రత స్తోమైర్యజ్ఞస్య సాధనమ్ । జామి బ్రువత ఆయుధా ॥ ౨ ॥

౧౩౦౯ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్రజామృతస్య పిప్రతః ప్ర యద్భరన్త వహ్నయః । విప్రా ఋతస్య వాహసా ॥ ౩ ॥

౧౧

ఋషిః - శతం వైఖానసాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౧౦ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
పవమానస్య జిఘ్నతో హరేశ్చన్ద్రా అసృక్షత । జీరా అజిరశోచిషః ॥ ౧ ॥

౧౩౧౧ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పవమానో రథీతమః శుభ్రేభిః శుభ్రశస్తమః । హరిశ్చన్ద్రో మరుద్గణః ॥ ౨ ॥

౧౩౧౨ ౧౨ ౩క ౨ర ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
పవమాన వ్యశ్నుహి రశ్మిభిర్వాజసాతమః । దధత్స్తోత్రే సువీర్యమ్ ॥ ౩ ॥

౧౨

ఋషిః - సప్తర్షయః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ); ౩ ద్విపదావిరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨, ౩ పఞ్చమః ॥

౧౩౧౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
పరీతో షిఞ్చతా సుతం సోమో య ఉత్తమం హవిః ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
దధన్వాꣳ యో వర్యో అప్స్వా౩న్తరా సుషావ సోమమద్రిభిః ॥ ౧ ॥

౧౩౧౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
నూనం పునానోఽవిభిః పరి స్రవాదబ్ధః సురభిన్తరః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సుతే చిత్వాప్సు మదామో అన్ధసా శ్రీణన్తో గోభిరుత్తరమ్ ॥ ౨ ॥

౧౩౧౫ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
పరి స్వానశ్చక్షసే దేవమాదనః । క్రతురిన్దుర్విచక్షణః ॥ ౩ ॥

౧౩

ఋషిః - వసుర్భారద్వాజః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౩౧౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అసావి సోమో అరుషో వృషా హరీ రాజేవ దస్మో అభి గా అచిక్రదత్ ।
౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పునానో వారమత్యేష్యవ్యయం శ్యేనో న యోనిం ఘృతవన్తమాసదత్ ॥ ౧ ॥

౧౩౧౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పర్జన్యః పితా మహిషస్య పర్ణినో నాభా పృథివ్యా గిరిషు క్షయం దధే ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
స్వసార ఆపో అభి గా ఉదాసరన్త్సం గ్రావభిర్వసతే వీతే అధ్వరే ॥ ౨ ॥

౧౩౧౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ర
కవిర్వేధస్యా పర్యేషి మాహినమత్యో న మృష్టో అభి వాజమర్షసి ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అపసేధన్ దురితా సోమ నో మృడ ఘృతా వసానః పరి యాసి నిర్ణిజమ్ ॥ ౩ ॥

౧౪

ఋషిః - నృమేధః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౧౩౧౯ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
శ్రాయన్త ఇవ సూర్యం విశ్వేదిన్ద్రస్య భక్షత ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
వసూని జాతో జనిమాన్యోజసా ప్రతి భాగం న దీధిమః ॥ ౧ ॥

౧౩౨౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
అలర్షిరాతిం వసుదాముప స్తుహి భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ।
౧ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యో అస్య కామం విధతో న రోషతి మనో దానాయ చోదయన్ ॥ ౨ ॥

౧౫

ఋషిః - భర్గః ప్రాగాథః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతో బృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౧౩౨౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
యత ఇన్ద్ర భయామహే తతో నో అభయం కృధి ।
౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర
మఘవఞ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతయే వి ద్విషో వి మృధో జహి ॥ ౧ ॥

౧౩౨౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
త్వం హి రాధసస్పతే రాధసో మహః క్షయస్యాసి విధర్తా ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తం త్వా వయం మఘవన్నిన్ద్ర గిర్వణః సుతావన్తో హవామహే ॥ ౨ ॥

౧౬

ఋషిః - భరద్వాజః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨
త్వం సోమాసి ధారయుర్మన్ద్ర ఓజిష్ఠో అధ్వరే । పవస్వ మంహయద్రయిః ॥ ౧ ॥

౧౩౨౪ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
త్వం సుతో మదిన్తమో దధన్వాన్మత్సరిన్తమః । ఇన్దుః సత్రాజిదస్తృతః ॥ ౨ ॥

౧౩౨౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩క ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం సుష్వాణో అద్రిభిరభ్యర్ష కనిక్రదత్। ద్యుమన్తం శుష్మమా భర ॥ ౩ ॥

౧౭

ఋషిః - మనురాప్సవః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౩౨౬ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩౨౩ ౧ ౨
పవస్వ దేవవీతయ ఇన్దో ధారాభి రోజసా। ఆ కలశం మధుమాన్త్సోమ నః సదః ॥ ౧ ॥

౧౩౨౭ ౧౨ ౩౧ ౨౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨
తవ ద్రప్సా ఉదప్రుత ఇన్ద్రం మదాయ వావృధుః।
౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వాం దేవాసో అమృతాయ కం పపుః ॥ ౨ ॥

౧౩౨౮ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఆ నః సుతాస ఇన్దవః పునానా ధావతా రయిమ్। వృష్టిద్యావో రీత్యాపః స్వర్విదః ॥ ౩ ॥

౧౮

ఋషిః - అమ్బరీష ఋజిశ్వా చ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౩౨౯ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
పరి త్యం హర్యతం హరిం బభ్రుం పునన్తి వారేణ।
౨ ౩౨ఉ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
యో దేవాన్విశ్వా ఇత్పరి మదేన సహ గచ్ఛతి ॥ ౧ ॥

౧౩౩౦ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ద్విర్యం పఞ్చ స్వయశసం సఖాయో అద్రిసంహతమ్।
౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్రియమిన్ద్రస్య కామ్యం ప్రస్నాపయన్త ఊర్మయః ॥ ౨ ॥

౧౩౩౧ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇన్ద్రాయ సోమ పాతవే వృత్రఘ్నే పరి షిచ్యసే।
౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
నరే చ దక్షిణావతే వీరాయ సదనాసదే ॥ ౩ ॥

౧౯

ఋషిః - అగ్నయో ధిష్ణ్యా ఐశ్వరాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ద్విపదా - విరాట్ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౩౩౨ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర
పవస్వ సోమ మహే దక్షాయాశ్వో న నిక్తో వాజీ ధనాయ ॥ ౧ ॥

౧౩౩౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ర ౧ ౨ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర తే సోతారో రసం మదాయ పునన్తి। సోమం మహే ద్యుమ్నాయ ॥ ౨ ॥

౧౩౩౪ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧౨
శిశుం జజ్ఞానం హరిం మృజన్తి పవిత్రే। సోమం దేవేభ్య ఇన్దుమ్ ॥ ౩ ॥

౨౦

ఋషిః - అనుహాయుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౩౫ ౨౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఉపో షు జాతమప్తురం గోభిర్భఙ్గం పరిష్కృతమ్। ఇన్దుం దేవా అయాసిషుః ॥ ౧ ॥

౧౩౩౬ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
తమిద్వర్ధన్తు నో గిరో వత్సం సంశిశ్వరీరివ। య ఇన్ద్రస్య హృదంసనిః ॥ ౨ ॥

౧౩౩౭ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧౨
అర్షా నః సోమ శం గవే ధుక్షస్వ పిప్యుషీమిషమ్। వర్ధా సముద్రముక్థ్య ॥ ౩ ॥

౨౧

ఋషిః - త్రిశోకః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౩౮ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
ఆ ఘా యే అగ్నిమిన్ధతే స్తృణన్తి బర్హిరానుషక్। యేషామిన్ద్రో యువా సఖా ॥ ౧ ॥

౧౩౩౯ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
బృహన్నిదిధ్మ ఏషాం భూరి శస్త్రం పృథుః స్వరుః। యేషామిన్ద్రో యువా సఖా ॥ ౨ ॥

౧౩౪౦ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
అయుద్ధ ఇద్యుధా వృతం శూర ఆజతి సత్వభిః। యేషామిన్ద్రో యువా సఖా ॥ ౩ ॥

౨౨

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౩౪౧ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
య ఏక ఇద్విదయతే వసు మర్తాయ దాశుషే।
౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఈశానో అప్రతిష్కుత ఇన్ద్రో అఙ్గ ॥ ౧ ॥

౧౩౪౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ , ౩ ౧ ౨
యశ్చిద్ధి త్వా బహుభ్య ఆ సుతావాం ఆవివాసతి।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧౨ ౩౨
ఉగ్రం తత్పత్యతే శవ ఇన్ద్రో అఙ్గ ॥ ౨ ॥

౧౧

ఋషిః - శతం వైఖానసాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౧౦ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩౧౨
పవమానస్య జిఘ్నతో హరేశ్చన్ద్రా అసృక్షత । జీరా అజిరశోచిషః ॥ ౧ ॥

౧౩౧౧ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పవమానో రథీతమః శుభ్రేభిః శుభ్రశస్తమః । హరిశ్చన్ద్రో మరుద్గణః ॥ ౨ ॥

౧౩౧౨ ౧౨ ౩క ౨ర ౩౧ ౨ ౩౧౨ ౧౨౩ ౨ ౩ ౧౨
పవమాన వ్యశ్నుహి రశ్మిభిర్వాజసాతమః । దధత్స్తోత్రే సువీర్యమ్ ॥ ౩ ॥

౧౨

ఋషిః - సప్తర్షయః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ); ౩ ద్విపదావిరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨, ౩ పఞ్చమః ॥

౧౩౧౩ ౨౩౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨
పరీతో షిఞ్చతా సుతం సోమో య ఉత్తమం హవిః ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౨ఉ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨
దధన్వాꣳ యో నర్యో అప్స్వా౩న్తరా సుషావ సోమమద్రిభిః ॥ ౧ ॥

౧౩౧౪ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨
నూనం పునానోఽవిభిః పరి స్రవాదబ్ధః సురభిన్తరః ।
౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨౩ ౨౩౧౨
సుతే చిత్వాప్సు మదామో అన్ధసా శ్రీణన్తో గోభిరుత్తరమ్ ॥ ౨ ॥

౧౩౧౫ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
పరి స్వానశ్చక్షసే దేవమాదనః । క్రతురిన్దుర్విచక్షణః ॥ ౩ ॥

౧౩

ఋషిః - వసుర్భారద్వాజః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౩౧౬ ౧౨౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨౩౧౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర
అసావి సోమో అరుషో వృషా హరీ రాజేవ దస్మో అభి గా అచిక్రదత్ ।
౩ ౨ఉ ౩౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨౩౧ ౨
పునానో వారమత్యేష్యవ్యయం శ్యేనో న యోనిం ఘృతవన్తమాసదత్ ॥ ౧ ॥

౧౩౧౭ ౩౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨౩ ౧౨
పర్జన్యః పితా మహిషస్య పర్ణినో నాభా పృథివ్యా గిరిషు క్షయం దధే ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౨
స్వసార ఆపో అభి గా ఉదాసరన్త్సం గ్రావభిర్వసతే వీతే అధ్వరే ॥ ౨ ॥

౧౩౧౮ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨౩౨ ౩ ౨౩ ౧ ౩ ౧ ౨ర
కవిర్వేధస్యా పర్యేషి మాహినమత్యో న మృష్టో అభి వాజమర్షసి ।
౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩౧౨
అపసేధన్ దురితా సోమ నో మృడ ఘృతా వసానః పరి యాసి నిర్ణిజమ్ ॥ ౩ ॥

౧౪

ఋషిః - నృమేధః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౧౩౧౯ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
శ్రాయన్త ఇవ సూర్యం విశ్వేదిన్ద్రస్య భక్షత ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
వసూని జాతో జనిమాన్యోజసా ప్రతి భాగం న దీధిమః ॥ ౧ ॥

౧౩౨౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨
అలర్షిరాతిం వసుదాముప స్తుహి భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః ।
౧ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యో అస్య కామం విధతో న రోషతి మనో దానాయ చోదయన్ ॥ ౨ ॥

౧౫

ఋషిః - భర్గః ప్రగాథః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతో బృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౧౩౨౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
యత ఇన్ద్ర భయామహే తతో నో అభయం కృధి ।
౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర
మఘవఞ్ఛగ్ధి తవ తన్న ఊతయే వి ద్విషో వి మృధో జహి ॥ ౧ ॥

౧౩౨౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
త్వం హి రాధసస్పతే రాధసో మహః క్షయస్యాసి విధర్తా ।
౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తం త్వా వయం మఘవన్నిన్ద్ర గిర్వణః సుతావన్తో హవామహే ॥ ౨ ॥

౧౬

ఋషిః - భరద్వాజః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨
త్వం సోమాసి ధారయుర్మన్ద్ర ఓజిష్ఠో అధ్వరే । పవస్వ మంహయద్రయిః ॥ ౧ ॥

౧౩౨౪ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
త్వం సుతో మదిన్తమో దధన్వాన్మత్సరిన్తమః । ఇన్దుః సత్రాజిదస్తృతః ॥ ౨ ॥

౧౩౨౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ః ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం సుష్వాణో అద్రిభిరభ్యర్ష కనిక్రదత్ । ద్యుమన్తం శుష్మమా భర ॥ ౩ ॥

౧౭

ఋషిః - మనురాప్సవః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౩౨౬ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩౨౩ ౧ ౨
పవస్వ దేవవీతయ ఇన్దో ధారాభి రోజసా । ఆ కలశం మధుమాన్త్సోమ నః సదః ॥ ౧ ॥

౧౩౨౭ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
తవ ద్రప్సా ఉదప్రుత ఇన్ద్రం మదాయ వావృధుః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వాం దేవాసో అమృతాయ కం పపుః ॥ ౨ ॥

౧౩౨౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ నః సుతాస ఇన్దవః పునానా ధావతా రయిమ్ । వృష్టిద్యావో రీత్యాపః స్వర్విదః ॥ ౩ ॥

౧౮

ఋషిః - అమ్బరీష ఋజిశ్వా చ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౩౨౯ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పరి త్యం హర్యతం హరిం బభ్రుం పునన్తి వారేణ ।
౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ర
యో దేవాన్విశ్వా ఇత్పరి మదేన సహ గచ్ఛతి ॥ ౧ ॥

౧౩౩౦ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ద్వీర్యం పఞ్చ స్వయశసం సఖాయో అద్రిసంహతమ్ ।
౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్రియమిన్ద్రస్య కామ్యం ప్రస్నాపయన్త ఊర్మయః ॥ ౨ ॥

౧౩౩౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇన్ద్రాయ సోమ పాతవే వృత్రఘ్నే పరి షిచ్యసే ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
నరే చ దక్షిణావతే వీరాయ సదనాసదే ॥ ౩ ॥

౧౯

ఋషిః - అగ్నయో ధిష్ణ్యా ఐశ్వరాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ద్విపదా - విరాట్ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౩౩౨ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర
పవస్వ సోమ మహే దక్షాయాశ్వో । న నిక్తో వాజీ ధనాయ ॥ ౧ ॥

౧౩౩౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర తే సోతారో రసం మదాయ పునన్తి । సోమం మహే ద్యుమ్నాయ ॥ ౨ ॥

౧౩౩౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
శిశుం జజ్ఞానం హరిం మృజన్తి పవిత్రే । సోమం దేవేభ్య ఇన్దుమ్ ॥ ౩ ॥

౨౦

ఋషిః - అమహీయుః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౩౫ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉపో షు జాతమప్తురం గోభిర్భఙ్గం పరిష్కృతమ్ । ఇన్దుం దేవా అయాసిషుః ॥ ౧ ॥

౧౩౩౬ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
తమిద్వర్ధన్తు నో గిరో వత్సం సంశిశ్వరీరివ । య ఇన్ద్రస్య హృదం సనిః ॥ ౨ ॥

౧౩౩౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అర్షా నః సోమ శం గవే ధుక్షస్వ పిప్యుషీమిషమ్ । వర్ధా సముద్రముక్థ్య ॥ ౩ ॥

౨౧

ఋషిః - త్రిశోకః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౩౮ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ ఘా యే అగ్నిమిన్ధతే స్తృణన్తి బర్హిరానుషక్ । యేషామిన్ద్రో యువా సఖా ॥ ౧ ॥

౧౩౩౯ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
బృహన్నిదిధ్మ ఏషాం భూరి శస్త్రం పృథుః స్వరుః । యేషామిన్ద్రో యువా సఖా ॥ ౨ ॥

౧౩౪౦ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అయుద్ధ ఇద్యుధా వృతం శూర ఆజతి సత్వభిః । యేషామిన్ద్రో యువా సఖా ॥ ౩ ॥

౨౨

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౩౪౧ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
య ఏక ఇద్విదయతే వసు మర్తాయ దాశుషే ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఈశానో అప్రతిష్కుత ఇన్ద్రో అఙ్గ ॥ ౧ ॥

౧౩౪౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యశ్చిద్ధి త్వా బహుభ్య ఆ సుతావాఀ ఆవివాసతి ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఉగ్రం తత్ పత్యతే శవ ఇన్ద్రో అఙ్గ ॥ ౨ ॥

౧౩౪౩ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర
కదా మర్తమరాధసం పదా క్షుమ్పమివ స్ఫురత్ ।
౩౧ ౨ ౩ ౨౩౧౨ ౩౨
కదా నః శుశ్రవద్ గిర ఇన్ద్రో అఙ్గ ।౩।

౨౩

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దా వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౩౪౪ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨
గాయన్తి త్వా గాయత్రిణో౭ర్చన్త్యర్కమర్కిణః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨
బ్రహ్మాణస్త్వా శతక్రత ఉద్వంశమివ యేమిరే ॥౧॥

౧౩౪౫ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
యత్సానోః సాన్వారుహో భూర్యస్పష్ట కర్త్వమ్ ।
౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨
తదిన్ద్రో అర్థం చేతతి యూథేన వృష్ణిరేజతి ।౨।

౧౩౪౬ ౩ ౨ఉ ౩౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧
యుఙ్క్ష్వా హి కేశినా హరీ వృషణా కక్ష్యప్రా ।
౧౨ ౩౧ ౨ర
అథా న ఇన్ద్ర సోమపా గిరాముపశ్రుతిం చర ॥౩॥

ఇతి దశమో౭ధ్యాయః
పఞ్చమ ప్రపాఠకశ్చ సమాప్తః

అథైకాదశో౭ధ్యాయః

షష్ఠప్రపాఠకస్య ప్రథమో౭ర్ధః

౧

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ౧ ఇధ్మః సమిద్ధో వాగ్నిః; ౨ తనూనపాత్; ౩ నరాశంసః; ౪ ఇడః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౪౭ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సుసమిద్ధో న ఆ వహ దేవాꣳ అగ్నే హవిష్మతే । హోతః పావక యక్షి చ ॥౧॥

౧౩౪౮ ౧౨ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
మధుమన్తం తనూనపాద్యజ్ఞం దేవేషు నః కవే । అద్యా కృణుహ్యూతయే ।౨।

౧౩౪౯ ౨౩ ౧౨౩ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧౨ ౩౧ ౨
నరాశంసమిహ ప్రియమస్మిన్యజ్ఞ ఉప హ్వయే । మధుజిహ్వం హవిష్కృతమ్ ।౩।

౧౩౫౦ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨౩ ౨ ౩ ౧౨
అగ్నే సుఖతమే రథే దేవాꣳ ఈడిత ఆ వహ అసి హోతా మనుర్హితః ॥౪॥

౨

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఆదిత్యః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౫౧ ౨ ౩౨ఉ ౩౨౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
యదద్య సూర ఉదితే౭నాగా మిత్రో అర్యమా । సువాతి సవితా భగః ।౧।

౧౩౫౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
సుప్రావీరస్తు స క్షయః ప్ర ను యామన్త్సుదానవః । యే నో అంహో౭తిపిప్రతి ।౨।

౧౩౫౩ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఉత స్వరాజో అదితిరదబ్ధస్య వ్రతస్య యే । మహో రాజాన ఈశతే ।౩।

౩

ఋషిః - ప్రగాథః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౫౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧౨ ౩ ౧౨
ఉ త్వా మదన్తు సోమాః కృణుష్వ రాధో అద్రివః । అవ బ్రహ్మద్విషో జహి ।౧।

౧౩౫౫ ౩౨ ౩౧౨౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ఉ ౩ ౨౩౧ ౨ర
పదా పణీనరాధసో ని బాధస్వ మహాꣳ అసి । న హి త్వా కశ్చన ప్రతి ।౨।

౧౩౫౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౨ఉ ౩ ౧౨
త్వమీశిషే సుతానామిన్ద్ర త్వమసుతానామ్ । త్వం రాజా జనానామ్ ।౩।

౪

ఋషిః - పరాశరః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౩౫౭ ౧ ౨ర౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ జాగృవిర్విప్ర ఋతం మతీనాం సోమః పునానో అసదచ్చమూషు ।
౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨
సపన్తి యం మిథునాసో నికామా అధ్వర్యవో రథిరాసః సుహస్తాః ।౧।

౧౩౫౮ ౧౨ ౩౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
స పునాన ఉప సూరే దధాన ఓభే అప్రా రోదసీ వి ష ఆవః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ప్రియా చిద్యస్య ప్రియసాస ఊతీ సతో ధనం కారిణే న ప్ర యంసత్ ।౨।

౧౩౫౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స వర్ధితా వర్ధనః పూయమానః సోమో మీఢ్వాꣳ అభి నో జ్యోతిషావీత్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ర ౨ఉ ౨
యత్రా నః పూర్వే పితరః పదజ్ఞాః స్వర్విదో అభి గా అద్రిమిష్ణన్ ।౩।

౫

ఋషిః - ప్రగాథో ఘౌరః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ , ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౧౩౬౦ ౧ ౨౩౧ ౨ర ౩౧౨ ౩ ౧ ౨
మా చిదన్యద్వి శంసత సఖాయో మా రిషణ్యత ।
౨౩౧ ౨౩ ౧౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨
ఇన్ద్రమిత్ స్తోతా వృషణం సచా సుతే ముహురుక్థా చ శంసత ॥ ౧ ॥

౧౩౬౧ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౧౨
అవక్రక్షిణం వృషభం యథా జువం గాం న చర్షణీసహమ్ । విద్వేషణం
౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
సంవననముభయఙ్కరం మంహిష్ఠముభయావినమ్ ॥ ౨ ॥

౬

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః ౨ పఞ్చమః ॥

౧౩౬౨ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧౨
ఉదు త్యే మధుమత్తమా గిరః స్తోమాస ఈరతే ।
౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౧౨
సత్రాజితో ధనసా అక్షితోతయో వాజయన్తో రథా ఇవ ॥ ౧ ॥

౧౩౬౩ ౧౨ ౩౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩౧౨
కణ్వా ఇవ భృగవః సూర్యా ఇవ విశ్వమిద్ధీతమాశత ।
౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రం స్తోమేభిర్మహయన్త ఆయవః ప్రియమేధాసో అస్వరన్ ॥ ౨ ॥

౭

ఋషిః - త్ర్యరుణత్రసదస్యూ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - పిపీలికామధ్యా అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౩౬౪ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨౩౧౨
పర్యూ షు ప్ర ధన్వ వాజసాతయే పరి వృత్రాణి సక్షణిః ।
౩ ౨౩౧౨ ౩ ౧ ౨
ద్విషస్తరధ్యా ఋణయా న ఈరసే ॥ ౧ ॥

౧౩౬౫ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౧౨౩ ౧౨
అజీజనో హి పవమాన సూర్యం విధారే శక్మనా పయః ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
గోజీరయా రంహమాణః పురన్ధ్యా ॥ ౨ ॥

౧౩౬౬ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అను హి త్వా సుతం సోమ మదామసి మహే సమర్యరాజ్యే ।
౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨
వాజాఀ అభి పవమాన ప్ర గాహసే ॥ ౩ ॥

౮

ఋషిః - అగ్నయో ధిష్ణ్యా ఐశ్వరాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ద్విపదా విరాట్పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౩౬౭ ౨౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
పరి ప్ర ధన్వేన్ద్రాయ సోమ స్వాదుర్మిత్రాయ పూష్ణే భగాయ ॥ ౧ ॥

౧౩౬౮ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
ఏవామృతాయ మహే క్షయాయ స శుక్రో అర్ష దివ్యః పీయూషః ॥ ౨ ॥

౧౩౬౯ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౨
ఇన్ద్రస్తే సోమ సుతస్య పేయాత్ క్రత్వే దక్షాయ విశ్వే చ దేవాః ॥ ౩ ॥

౯

ఋషిః - హిరణ్యస్తూపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౩౭౦ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨
సూర్యస్యేవ రశ్మయో ద్రావయిత్నవో మత్సరాసః ప్రసుపః సాకమీరతే ।
౧౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౨
తన్తుం తతం పరి సర్గాస ఆశవో నేన్ద్రాదృతే పవతే ధామ కిం చన ॥ ౧ ॥

౧౩౭౧ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨౩ ౧౨
ఉపో మతిః పృచ్యతే సిచ్యతే మధు మన్ద్రాజనీ చోదతే అన్తరాసని ।
౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
పవమానః సన్తనిః సున్వతామివ మధుమాన్ద్రప్సః పరి వారమర్షతి ॥ ౨ ॥

౧౩౭౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౨
ఉక్షా మిమేతి ప్రతి యన్తి ధేనవో దేవస్య దేవీరుప యన్తి నిష్కృతమ్ ।
౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
అత్యక్రమీదర్జునం వారమవ్యయమత్కం న నిక్తం పరి సోమో అవ్యత ॥ ౩ ॥

౧౦

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - విరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౩౭౩ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩౨
అగ్నిం నరో దీధితిభిరరణ్యోర్హస్తచ్యుతం జనయత ప్రశస్తమ్ ।

౩ ౧౨ ౩౧౨ ౪౨
దూరేదృశం గృహపతిమథర్యుమ్ ।౧।

౧౩౬౪ ౨౩ ౨ఉ ౩ ౧౨కః ౨ర ౩౨౩౧౨ ౩ ౧౨
తమగ్నిమస్తే వసవో న్యృణ్వన్త్సుప్రతిచక్షమవసే కుతశ్చిత్ ।
౩౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨౩ ౧౨
దక్షాయ్యో యో దమ ఆస నిత్యః ।౨।

౧౩౬౫ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩క ౨ర
ప్రేద్ధో అగ్నే దీదిహి పురో నోఽజస్రయా సూర్మ్యా యవిష్ఠ ।
౧ ౨ఠ ౧౨ ౩ ౧౨
త్వాం శశ్వన్త ఉప యన్తి వాజాః ।౩।

౧౧

ఋషిః - సార్పరాజ్ఞీ ॥ దేవతా - సూర్యః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౬౬ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨
ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరం పురః । పితరం చ ప్రయన్త్స్వః ।౧।

౧౩౬౭ ౩౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
అన్తశ్చరతి రోచనాస్య ప్రాణాదపానతీ । వ్యఖ్యన్మహిషో దివమ్ ।౨।

౧౩౬౮ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨
త్రింశద్ధామ వి రాజతి వాక్పతఙ్గాయ ధీయతే । ప్రతి వస్తోరహ ద్యుభిః ।౩।

॥ ఇత్యేకాదశోఽధ్యాయః, షష్ఠప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః ॥

అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః

షష్ఠప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః

౧

ఋషిః - ౧,౨,౪ గోతమో రాహూగణః; ౩ వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః- షడ్జః ॥

౧౩౬౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఉపప్రయన్తో అధ్వరం మన్త్రం వోచేమాగ్నయే । ఆరే అస్మే చ శృణ్వతే ।౧।

౧౩౭౦ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యః స్నీహితీషు పూర్వ్యః సఞ్జగ్మానాసు కృష్టిషు । అరక్షద్దాశుషే గయమ్ ।౨।

౧౩౭౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
స నో వేదో అమాత్యమగ్నీ రక్షతు శన్తమః । ఉతాస్మాన్పాత్వంహసః ।౩।

౧౩౭౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఉత బ్రువన్తు జన్తవ ఉదగ్నిర్వృత్రహాజని । ధనఞ్జయో రణేరణే ।౪।

౨

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౭౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
అగ్నే యుఙ్క్ష్వా హి యే తవాశ్వాసో దేవ సాధవః । అరం వహన్త్యాశవః ।౧।

౧౩౭౪ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అచ్ఛా నో యాహ్యా వహాభి ప్రయాంసి వీతయే । ఆ దేవాన్త్సోమపీతయే ।౨।

౧౩౭౫ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉదగ్నే భారత ద్యుమదజస్రేణ దవిద్యుతత్ । శోచా వి భాహ్యజర ।౩।

౩

ఋషిః - ప్రజాపతిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౩౭౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ఠ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర
ప్ర సున్వానాయాన్ధసో మర్తో న వష్ట తద్వచః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అప శ్వానమరాధసం హతా మఖం న భృగవః ।౧।

౧౩౭౭ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩క ౨ర
ఆ జామిరత్కే అవ్యత భుజే న పుత్ర ఓణ్యోః ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ఠ ౧౨
సరజ్జారో న యోషణాం వరో న యోనిమాసదమ్ ।౨।

౧౩౭౮ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స వీరో దక్షసాధనో వి యస్తస్తమ్భ రోదసీ ।
౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ఠ ౧౨
హరిః పవిత్రే అవ్యత వేధా న యోనిమాసదమ్ ।౩।

౪

ఋషిః - సోభరిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - కాకుభః ప్రగాథః (౧ కకుబుష్ణిక్, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ ఋషభః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౩౭౯ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభ్రాతృవ్యో అనా త్వమనాపిరిన్ద్ర జనుషా సనాదసి । యుధేదాపిత్వమిచ్ఛసే ।౧।

౧౩౮౦ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ర
న కీ రేవన్తం సఖ్యాయ విన్దసే పీయన్తి తే సురాశ్వః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨
యదా కృణోషి నదనుం సమూహస్యాదిత్పితేవ హూయసే ।౨।

౫

ఋషిః - మేధాతిథి మేధ్యాతిథీ కాణ్వౌ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౧౩౯౧ ౧ ౨ ౩౨ ౩౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨
ఆ త్వా సహస్రమా శతం యుక్తా రథే హిరణ్యయే ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
బ్రహ్మయుజో హరయ ఇన్ద్ర కేశినో వహన్తు సోమపీతయే ॥ ౧ ॥

౧౩౯౨ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ర
ఆ త్వా రథే హిరణ్యయే హరీ మయూరశేప్యా ।
౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨
శితిపృష్ఠా వహతాం మధ్వో అన్ధసో వివక్షణస్య పీతయే ॥ ౨ ॥

౧౩౯౩ ౨౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
పిబా త్వా౩స్య గిర్వణః సుతస్య పూర్వపా ఇవ ।
౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ర ౩ ౧ ౨
పరిష్కృతస్య రసిన ఇయమాసుతిశ్చారుర్మదాయ పత్యతే ॥ ౩ ॥

౬

ఋషిః - ౧ ఋజిశ్వా; ౨ ఊర్ధ్వసద్మా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - కాకుభః ప్రగాథః (౧ కకుబుష్ణిక్, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ ఋషభః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౩౯౪ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ సోతా పరి షిఞ్చతాశ్వం న స్తోమమప్తురం రజస్తురమ్ । వనప్రక్షముదప్రుతమ్ ॥ ౧ ॥

౧౩౯౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
సహస్రధారం వృషభం పయోదుహం ప్రియం దేవాయ జన్మనే ।
౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
ఋతేన య ఋతజాతో వివావృధే రాజా దేవ ఋతం బృహత్ ॥ ౨ ॥

౭

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౩౯౬ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
అగ్నిర్వృత్రాణి జఙ్ఘనద్ ద్రవిణస్యుర్విపన్యయా । సమిద్ధః శుక్ర ఆహుతః ॥ ౧ ॥

౧౩౯౭ ౧౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨౩ ౨౩ ౨ ౩ ౨
గర్భే మాతుః పితుష్పితా విదిద్యుతానో అక్షరే । సీదన్నృతస్య యోనిమా ॥ ౨ ॥

౧౩౯౮ ౧ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
బ్రహ్మ ప్రజావదా భర జాతవేదో విచర్షణే । అగ్నే యద్దీదయద్దివి ॥ ౩ ॥

౮

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౩౯౯ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
అస్య ప్రేషా హేమనా పూయమానో దేవో దేవేభిః సమపృక్త రసమ్ ।
౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సుతః పవిత్రం పర్యేతి రేభన్ మితేవ సద్మ పశుమన్తి హోతా ॥ ౧ ॥

౧౪౦౦ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౧౨ ౩ ౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
భద్రా వస్త్రా సమన్యా౩ వసానో మహాన్ కవిర్నివచనాని శంసన్ ।
౧ ౨ ౩క౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨
ఆ వచ్యస్వ చమ్వోః పూయమానో విచక్షణో జాగృవిర్దేవవీతౌ ॥ ౨ ॥

౧౪౦౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
సము ప్రియో మృజ్యతే సానో అవ్యే యశస్తరో యశసాం క్షైతో అస్మే ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨
అభి స్వర ధన్వా పూయమానో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౩ ॥

౯

ఋషిః - తిరశ్చీః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౪౦౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
ఏతో న్విన్ద్రం స్తవామ శుద్ధం శుద్ధేన సామ్నా ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
శుద్ధైరుక్థైర్వావృధ్వాంసం శుద్ధైరాశీర్వాన్ మమత్తు ॥ ౧ ॥

౧౪౦౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్ర శుద్ధో న ఆ గహి శుద్ధః శుద్ధాభిరూతిభిః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
శుద్ధో రయిం ని ధారయ శుద్ధో మమద్ధి సోమ్య ॥ ౨ ॥

౧౪౦౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్ర శుద్ధో హి నో రయిం శుద్ధో రత్నాని దాశుషే ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
శుద్ధో వృత్రాణి జిఘ్నసే శుద్ధో వాజం సిషాససి ॥ ౩ ॥

౧౦

ఋషిః - సుతమ్భర ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౦౫ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నే స్తోమం మనామహే సిధ్రమద్య దివిస్పృశః । దేవస్య ద్రవిణస్యవః ॥ ౧ ॥

౧౪౦౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨
అగ్నిర్జుషత నో గిరో హోతా యో మానుషేష్వా। స యక్షద్ దైవ్యం జనమ్ ॥ ౨॥

౧౪౦౭ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
త్వమగ్నే సప్రథా అసి జుష్టో హోతా వరేణ్యః। త్వయా యజ్ఞం వి తన్వతే ॥ ౩॥

౧౧

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౪౦౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి త్రిపృష్ఠం వృషణం వయోధామఙ్గోషిణమవావశన్త వాణీః।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వనా వసానో వరుణో న సిన్ధుర్వి రత్నధా దయతే వార్యాణి ॥ ౧॥

౧౪౦౯ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
శూరగ్రామః సర్వవీరః సహావాన్ జేతా పవస్వ సనితా ధనాని।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
తిగ్మాయుధః క్షిప్రధన్వా సమత్స్వషాఢః సాహ్వాన్ పృతనాసు శత్రూన్ ॥ ౨॥

౧౪౧౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఉరుగవ్యూతిరభయాని కృణ్వన్త్సమీచీనే ఆ పవస్వా పురన్ధీ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౩ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అపః సిషాసన్నుషసః స్వ౩ర్గాః సం చిక్రదో మహో అస్మభ్యం వాజాన్ ॥ ౩॥

౧౨

ఋషిః - నృమేధపురుమేధౌ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౪౧౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨
త్వమిన్ద్ర యశా అస్యృజీషీ శవసస్పతిః।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం వృత్రాణి హంస్యప్రతీన్యేక ఇత్పుర్వనుత్తశ్చర్షణీధృతిః ॥ ౧॥

౧౪౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
తము త్వా నూనమసుర ప్రచేతసం రాధో భాగమివేమహే।
౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
మహీవ కృత్తిః శరణా త ఇన్ద్ర ప్రతే సుమ్నా నో అశ్నవన్ ॥ ౨॥

౧౩

ఋషిః - సోభరిః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - కాకుభః ప్రగాథః
(౧ కకుబుష్ణిక్, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ ఋషభః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౪౧౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
యజిష్ఠం త్వా వవృమహే దేవం దేవత్రా హోతారమమర్త్యమ్।
౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్ ॥ ౧॥

౧౪౧౪ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
అపాం నపాతం సుభగం సుదీదితిమగ్నిము శ్రేష్ఠశోచిషమ్।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩౨
స నో మిత్రస్య వరుణస్య సో అపామా సుమ్నం యక్షతే దివి ॥ ౨॥

౧౪

ఋషిః - శునఃశేప ఆజీగర్తిః ॥ దేవతా - అగ్నిః ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౧౫ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
యమగ్నే పృత్సు మర్త్యమవా వాజేషు యం జునాః। స యన్తా శశ్వతీరిషః ॥ ౧॥

౧౪౧౬ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౧౨ ౩ ౧ ౨
న కిరస్య సహన్త్య పర్యేతా కయస్య చిత్। వాజో అస్తి శ్రవాయ్యః ॥ ౨॥

౧౪౧౭ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨
స వాజం విశ్వచర్షణిరర్వద్భిరస్తు తరుతా। విప్రేభిరస్తు సనితా ॥ ౩॥

౧౫

ఋషిః - నోధాః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౪౧౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సాకముక్షో మర్జయన్త స్వసారో దశ ధీరస్య ధీతయో ధనుత్రీః।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
హరిః పర్యద్రవజ్జాః సూర్యస్య ద్రోణం ననక్షే అత్యో న వాజీ ॥ ౧॥

౧౪౧౯ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
సం మాతృభిర్న శిశుర్వావశానో వృషా దధన్వే పురువారో అద్భిః।
౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర ౨౧౨ ౩ ౧ ౨
మర్యో న యోషామభి నిష్కృతం యన్త్సం గచ్ఛతే కలశ ఉస్రియాభిః ॥ ౨॥

౧౪౨౦ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఉత ప్ర పిప్య ఊధరఘ్న్యాయా ఇన్దుర్ధారాభిః సచతే సుమేధాః।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨
మూర్ధానం గావః పయసా చమూష్వభి శ్రీణన్తి వసుభిర్న నిక్తైః ॥ ౩॥

౧౬

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః

(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః ౨ పఞ్చమః ॥

౧౪౨౧ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పిబా సుతస్య రసినో మత్స్వా న ఇన్ద్ర గోమతః ।
౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆపిర్నో బోధి సధమాద్యే వృధే౩ఽస్మాఁ అవన్తు తే ధియః ॥ ౧ ॥

౧౪౨౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
భూయామ తే సుమతౌ వాజినో వయం మా న స్తరభిమాతయే ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అస్మాం చిత్రాభిరవతాదభిష్టిభిరా నః సుమ్నేషు యామయ ॥ ౨ ॥

౧౭

ఋషిః - రేణుర్వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౪౨౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
త్రిరస్మై సప్త ధేనవో దుదుహ్రిరే సత్యామాశిరం పరమే వ్యోమని ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
చత్వార్యన్యా భువనాని నిర్ణిజే చారూణి చక్రే యదృతైరవర్ధత ॥ ౧ ॥

౧౪౨౪ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
స భక్షమాణో అమృతస్య చారుణ ఉభే ద్యావా కావ్యేన వి శశ్రథే ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౧౨౩ ౧౨ ౩ ౨
తేజిష్ఠా అపో మంహనా పరి వ్యత యదీ దేవస్య శ్రవసా సదో విదుః ॥ ౨ ॥

౧౪౨౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
తే అస్య సన్తు కేతవోఽమృత్యవోఽదాభ్యాసో జనుషీ ఉభే అను ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩క ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
యేభిర్నృమ్ణా చ దేవ్యా చ పునత ఆదిద్రాజానం మననా అగృభ్ణత ॥ ౩ ॥

౧౮

ఋషిః - కుత్సః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౪౨౬ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩క ౨ర ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
అభి వాయుం వీత్యర్షా గృణానో౩భి మిత్రావరుణా పూయమానః ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభీ నరం ధీజవనం రథేష్ఠామభీన్ద్రం వృషణం వజ్రబాహుమ్ ॥ ౧ ॥

౧౪౨౭ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి వస్త్రా సువసనాన్యర్షాభి ధేనూః సుదుఘాః పూయమానః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అభి చన్ద్రా భర్తవే నో హిరణ్యాభ్యశ్వాన్ రథినో దేవ సోమ ॥ ౨ ॥

౧౪౨౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
అభీ నో అర్ష దివ్యా వసూన్యభి విశ్వా పార్థివా పూయమానః ।
౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩క ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభి యేన ద్రవిణమశ్నవామాభ్యార్షేయం జమదగ్నివన్నః ॥ ౩ ॥

౧౯

ఋషిః - నృమేధ పురుమేధౌ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ అనుష్టుప్; ౩ బృహతీ ॥ స్వరః - ౧,౨ గాన్ధారః; ౩ మధ్యమః ॥

౧౪౨౯ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యజ్ఞాయథా అపూర్వ్య మఘవన్ వృత్రహత్యాయ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
తత్పృథివీమప్రథయస్తదస్తభ్నా ఉతో దివమ్ ॥ ౧ ॥

౧౪౩౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
తత్తే యజ్ఞో అజాయత తదర్క ఉత హస్కృతిః ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
తద్విశ్వమభిభూరసి యజ్జాతం యచ్చ జన్త్వమ్ ॥ ౨ ॥

౧౪౩౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ఉ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
ఆమాసు పక్వమైరయ ఆ సూర్యం రోహయో దివి ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
ఘర్మం న సామం తపతా సువృక్తిభిర్జుష్టం గిర్వణసే బృహత్ ॥ ౩ ॥

(౨౦)

ఋషిః - అగస్త్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ స్కన్ధోగ్రీవీ బృహతీ; ౨,౩ అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨,౩ గాన్ధారః ॥

౧౪౩౨ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
మత్స్యపాయి తే మహః పాత్రస్యేవ హరివో మత్సరో మదః ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వృషా తే వృష్ణ ఇన్దుర్వాజీ సహస్రసాతమః ॥ ౧ ॥

౧౪౩౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ నస్తే గన్తు మత్సరో వృషా మదో వరేణ్యః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
సహావాఁ ఇన్ద్ర సానసిః పృతనాషాడమర్త్యః ॥ ౨ ॥

౧౪౩౪ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం హి శూరః సనితా చోదయో మనుషో రథమ్ ।
౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సహావాన్ దస్యుమవ్రతమోషః పాత్రం న శోచిషా ॥ ౩ ॥

అథ త్రయోదశో௨ధ్యాయః
షష్ఠప్రపాఠకస్య తృతీయో௨ర్ధః

(౧)

ఋషిః - కవిర్భార్గవః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః షడ్జః ॥

౧౪౩౫ ౧౨ ౩౨ౕ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పవస్వ వృష్టిమా సు నో௨పామూర్మిం దివస్పరి । అయక్ష్మా బృహతీరిషః । ౧ ।

౧౪౩౬ ౧ ౨ ౩ ౧౨౩ ౨ ౩ ౧౨౩౧ ౨ర ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౨
తయా పవస్వ ధారయా యయా గావ ఇహాగమన్ । జన్యాస ఉప నో గృహమ్ । ౨ ।

౧౪౩౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఘృతం పవస్వ ధారయా యజ్ఞేషు దేవవీతమః । అస్మభ్యం వృష్టిమా పవ । ౩ ।

౧౪౩౮ ౧౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
స న ఊర్జే వ్యా౩వ్యయం పవిత్రం ధావ ధారయా । దేవాసః శృణవన్హి కమ్ । ౪ ।

౧౪౩౯ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవమానో అసిష్యదద్రక్షాంస్యపజఙ్ఘనత్ । ప్రత్నవద్రోచయన్రుచః ॥ ౫ ॥

(౨)

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧-౩ అనుష్టుప్; ౪ బృహతీ ॥ స్వరః - ౧-౩ గాన్ధారః; ౪ మధ్యమః ॥

౧౪౪౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ప్రత్యస్మై పిపీషతే విశ్వాని విదుషే భర ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అరఙ్గమాయ జగ్మయే௨పశ్చాదధ్వనే నరః । ౧ ।

౧౪౪౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏమేనం ప్రత్యేతన సోమేభిః సోమపాతమమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అమత్రేభిరృజీషిణమిన్ద్రం సుతేభిరిన్దుభిః । ౨ ।

౧౪౪౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యదీ సుతేభిరిన్దుభిః సోమేభిః ప్రతిభూషథ ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ౕ ౩ ౧ ౨ర
వేదా విశ్వస్య మేధిరో ధృషత్తన్తమిదేషతే ॥ ౩ ॥

౧౪౪౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ౕ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అస్మా అస్మా ఇదన్ధసో௨ధ్వర్యో ప్ర భరా సుతమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
కువిత్సమస్య జేన్యస్య శర్ధతో௨భిశస్తేరవస్వరత్ । ౪ ।

(౩)

ఋషిః - అసితః కాశ్యపో దేవలో వా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౪౪ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨
బభ్రవే ను స్వతవసే௨రుణాయ దివిస్పృశే । సోమాయ గాథమర్చత । ౧ ।

౧౪౪౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
హస్తచ్యుతేభిరద్రిభిః సుతం సోమం పునీతన । మధావా ధావతా మధు ॥ ౨ ॥

౧౪౪౬ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
నమసేదుప సీదత దధ్నేదభి శ్రీణీతన । ఇన్దుమిన్ద్రే దధాతన । ౩ ।

౧౪౪౭ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అమిత్రహా విచర్షణిః పవస్వ సోమ శం గవే । దేవేభ్యో అనుకామకృత్ । ౪ ।

౧౪౪౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రాయ సోమ పాతవే మదాయ పరి షిచ్యసే । మనశ్చిన్మనసస్పతిః । ౫ ।

౧౪౪౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
పవమాన సువీర్యం రయిం సోమ రిరీహి ణః । ఇన్దవిన్ద్రేణ నో యుజా । ౬ ।

(౪)

ఋషిః - సుకక్షః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౫౦ ౨ౕ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧౨
ఉద్ ఘేదభి శ్రుతామఘం వృషభం నర్యాపసమ్ । అస్తారమేషి సూర్య । ౧ ।

౧౪౫౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩క ౨ర ౧౨ ౩ ౧ ౨
నవ యో నవతిం పురో బిభేద బాహ్వోజసా । అహిం చ వృత్రహావధీత్ । ౨ ।

౧౪౫౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స న ఇన్ద్రః శివః సఖాశ్వావద్గోమద్యవమత్ । ఉరుధారేవ దోహతే । ౩ ।

(౫)

ఋషిః - విభ్రాట్ సౌర్యః ॥ దేవతా - సూర్యః ॥ ఛన్దః జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౪౫౩ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ౕ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
విభ్రాడ్ బృహత్ పిబతు సోమ్యం మధ్వాయుర్దధద్యజ్ఞపతావవిహ్రుతమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
వాతజూతో యో అభిరక్షతి త్మనా ప్రజాః పిపర్తి బహుధా వి రాజతి । ౧ ।

౧౪౫౪ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨౩ ౧౨ ౩౨ ౩౧ ౨౩౧ ౨ర
విభ్రాడ్ బృహత్సుభృతం వాజసాతమం ధర్మం దివో ధరుణే సత్యమర్పితమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨
అమిత్రహా వృత్రహా దస్యుహన్తమం జ్యోతిర్జజ్ఞే అసురహా సపత్నహా ॥ ౨ ॥

౧౪౫౫ ౩౨౬ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧
ఇదం శ్రేష్ఠం జ్యోతిషాం జ్యోతిరుత్తమం
౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨
విశ్వజిద్ధనజిదు చ్యతే బృహత్ ।
౩ ౨ ౩౨౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ ౩
విశ్వభ్రాడ్ భ్రాజో మహి సూర్యోదృశ ఉరు పప్రథే
౨౩ ౨౩ ౧ ౨
సహ ఓజో అచ్యుతమ్ ॥ ౩ ॥

౬

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౪౫౬ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్ర క్రతుం న ఆ భర పితా పుత్రేభ్యో యథా ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
శిక్షా ణో అస్మిన్ పు రుహూత యామని జీవా జ్యోతిరశీమహి ॥ ౧ ॥

౧౪౫౭ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨౩ ౧ ౨
మా నో అజ్ఞాతా వృజనా దురాధ్యో౩ మాశివాసోఽవక్రముః ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
త్వయా వయం ప్రవతః శశ్వతీరపోఽతి శూర తరామసి ॥ ౨ ॥

(౭)

ఋషిః - భర్గః ప్రగాథః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౪౫౮ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
అద్యాద్యా శ్వఃశ్వ ఇన్ద్ర త్రాస్వ పరే చ నః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨
విశ్వా చ నో జరితౄన్త్సత్పతే అహా దివా నక్తం చ రక్షిషః ॥ ౧ ॥

౧౪౫౯ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
ప్రభఙ్గీ శూరో మఘవా తువీమఘః సమ్మిశ్లో వీర్యాయ కమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఉభా తే బాహూ వృషణా శతక్రతో ని యా వజ్రం మిమిక్షతుః ॥ ౨ ॥

(౮)

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - సరస్వాన్ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౬౦ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨
జనీయన్తో న్వగ్రవః పుత్రీయన్తః సుదానవః । సరస్వన్తం హవామహే ॥ ౧ ॥

(౯)

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - సరస్వతీ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౬౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉత నః ప్రియా ప్రియాసు సప్తస్వసా సుజుష్టా । సరస్వతీ స్తోమ్యా భూత్ ॥ ౧ ॥

(౧౦)

ఋషిః - ౧ విశ్వామిత్రః, ౨ మేధాతిథిః, ౩ శతం వైఖానసాః ॥ దేవతా - ౧ సవితా, ౨ బ్రహ్మణస్పతిః, ౩ అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౬౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥ ౧ ॥

౧౪౬౩ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
సోమానాం స్వరణం కృణుహి బ్రహ్మణస్పతే । కక్షీవన్తం య ఔశిజః ॥ ౨ ॥

౧౪౬౪ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్న ఆయూంషి పవస ఆ సువోర్జమిషం చ నః । ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్ ॥ ౩ ॥

(౧౧)

ఋషిః - యజత ఆత్రేయః ॥ దేవతా - మిత్రా వరుణౌ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౬౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
తా నః శక్తం పార్థివస్య మహో రాయో దివ్యస్య । మహి వాం క్షత్రం దేవేషు ॥ ౧ ॥

౧౪౬౬ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఋతమృతేన సపన్తేషిరం దక్షమాశాతే । అద్రుహా దేవౌ వర్ధతే ॥ ౨ ॥

౧౪౬౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ర ౩ ౨౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
వృష్టిద్యావా రీత్యాపేషస్పతీ దానుమత్యాః । బృహన్తం గర్తమాశాతే ॥ ౩ ॥

(౧౨)

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దా వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౨౮ ౨ ౧౨ ౩౧ ౨౩౧ ౨౦౩ ౧౨ ౩౧౨ ౧౨ ౩౨ ౩౨
ముక్ష్వ్ ఘృష్ణుమనుష్టం పరస్తం పరి తస్థుషః । రోచస్తే రోచనా దివి ॥౧॥

౧౪౨౯ ౨ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨
యుఞ్జన్త్యస్య కామ్యా హరీ విపక్షసా రథే । శోణా ధృష్ణూ నృవాహసా ॥౨॥

౧౪౩౦ ౨౨ ౩ ౧ ౨౩౨౩౧౨ ౩౧౨ ౨౩ ౧౨
కేతుం కృణ్వన్నకేతవే పేశో మర్యా అపేశసే । సముషద్భిరజాయథాః ॥౩॥

౧౩

ఋషిః - ఉశనా ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౪౩౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అయం సోమ ఇన్ద్ర తుభ్యం సున్వే తుభ్యం పవతే త్వమస్య పాహి ।
౨ ౩ ౧ ౨౩౧ ౨౦౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం హ యం చకృషే త్వం వవృష ఇన్దుం మదాయ యుజ్యాయ సోమమ్ ॥౧॥

౧౪౩౨ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨౩౧౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
స ఈం రథో న భురిషాడయోజి మహః పురూణి సాతయే వసూని ।
౨ ౩ ౧౨ ౩క ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఆదీం విశ్వా నహుష్యాణి జాతా స్వర్షాతా వన ఊర్ధ్వా నవన్త ॥౨॥

౧౪౩౩ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౨
శుష్మీ శర్ధో న మారుతం పవస్వానభిశస్తా దివ్యా యథా విట్ ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౨
ఆపో న మక్షూ సుమతిర్భవా నః సహస్రాప్సాః పృతనాషాణ్ న యజ్ఞః ॥ ౩ ॥

౧౪

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ వర్ధమానా గాయత్రీ; ౨, ౩ గాయత్రీ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౩౪ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧౨
త్వమగ్నే యజ్ఞానాం హోతా విశ్వేషాం హితః । దేవేభిర్మానుషే జనే ॥౧॥

౧౪౩౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స నో మన్ద్రాభిరధ్వరే జిహ్వాభిర్యజా మహః । ఆ దేవాన్వక్షి యక్షి చ ॥౨॥

౧౪౩౬ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వేత్థా హి వేధో అధ్వనః పథశ్చ దేవాఞ్జసా । అగ్నే యజ్ఞేషు సుక్రతో ॥౩॥

౧౫

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౩౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
హోతా దేవో అమర్త్యః పురస్తాదేతి మాయయా । విదథాని ప్రచోదయన్ ॥౧॥

౧౪౩౮ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
వాజీ వాజేషు ధీయతేఽధ్వరేషు ప్ర ణీయతే । విప్రో యజ్ఞస్య సాధనః ॥౨॥

౧౪౩౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ధియా చక్రే వరేణ్యో భూతానాం గర్భమా దధే । దక్షస్య పితరం తనా ॥౩॥

౧౬

ఋషిః - హర్యతః ప్రాగాథః ॥ దేవతా - అగ్నిర్హవింషి వా ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౪౪౦ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨
ఆ సుతే సిఞ్చత శ్రియం రోదస్యోరభిశ్రియమ్ । రసా దధీత వృషభమ్ ॥౧॥

౧౪౪౧ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తే జానత స్వమోక్యం౩ సం వత్సాసో న మాతృభిః । మిథో నసన్త జామిభిః ॥౨॥

౧౪౪౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩క ౨ర
ఉప స్రక్వేషు బప్సతః కృణ్వతే ధరుణం దివి । ఇన్ద్రే అగ్నా నమః స్వః ॥౩॥

౧౭

ఋషిః - బృహద్దివ ఆథర్వణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౪౪౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
తదిదాస భువనేషు జ్యేష్ఠం యతో జజ్ఞ ఉగ్రస్త్వేషనృమ్ణః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సద్యో జజ్ఞానో ని రిణాతి శత్రూననుయం విశ్వే మదన్త్యూమాః ॥౧॥

౧౪౪౪ ౩ ౧ ౨౦౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వావృధానః శవసా భూర్యోజాః శత్రుర్దాసాయ భియసం దధాతి ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అవ్యనచ్చ వ్యనచ్చ సస్ని సం తే నవన్త ప్రభృతా మదేషు ॥౨॥

౧౪౪౫ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
త్వే క్రతుమపి వృఞ్జన్తి విశ్వే ద్విర్యదేతే త్రిర్భవన్త్యూమాః ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స్వాదోః స్వాదీయః స్వాదునా సృజా సమదః సు మధు మధునాభి యోధీః ॥౩॥

౧౮

ఋషిః - గృత్సమదః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ అష్టిః; ౨, ౩ అతిశక్వరీ ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ ౩ పఞ్చమః ॥

౧౪౪౬ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౨ ౩౧ ౨ర
త్రికద్రుకేషు మహిషో యవాశిరం తువిశుష్మస్తృమ్పత్ సోమమపిబ
౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౨ ౧౨ ౩ ౨౩ ౨౩
ద్విష్ణునా సుతం యథావశమ్। స ఈం మమాద మహి కర్మ
౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ర
కర్తవే మహాముందం సైనం సశ్చద్దేవో దేవం సత్య ఇన్దుః సత్యమిన్ద్రమ్ ॥౧॥

౧౪౪౭ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ర ౩౨ ౩౨ ౩౧ర ౩౨క ౩ ౧౨
సాకం జాతః క్రతునా సాకమోజసా వవక్షిథ సాకం వృద్ధో వీర్యైః సాసహిర్మృధో విచర్షణిః।
౨౩ ౧౨ ౩ ౨క ౩ ౨౩
దాతా రాధ స్తువతే కామ్యం వసు
౧౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
ప్రచేతన సైనం సశ్చద్దేవో దేవం సత్య ఇన్దుః సత్యమిన్ద్రమ్ ॥౨॥

౧౪౪౮ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩౧
అధ త్విషీమాం అభ్యోజసా క్రివిం యుధాభవదా
౨ర ౩౨౩ ౧౨
రోదసీ అపృణదస్య మజ్మనా ప్రవావృధే।
౧౨౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩
అధత్తాన్యం జఠరే ప్రేమరిచ్యత
౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ర
ప్ర చేతయ సైనం సశ్చద్దేవో దేవం సత్య ఇన్దుః సత్యమిన్ద్రమ్ ॥౩॥

ఇతి త్రయోదశోఽధ్యాయః, షష్ఠప్రపాఠకశ్చ సమాప్తః॥

అథ చతుర్దశోఽధ్యాయః

సప్తమప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

౧

ఋషిః - ప్రియమేధః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౧౪౪౯ ౩౧ ౨ర ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩౨౩ ౧౨
అభి ప్ర గోపతిం గిరేన్ద్రమర్చ యథా విదే। సూనుం సత్యస్య సత్పతిమ్ ॥౧॥

౧౪౫౦ ౧ ౨ర ౩౧ ౨౩౧౨ ౩౧౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
ఆ హరయః ససృజ్రిరేఽరుషీరధి బర్హిషి। యత్రాభి సంనవామహే ॥౨॥

౧౪౫౧ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨
ఇన్ద్రాయ గావ ఆశిరం దుదుహ్రే వజ్రిణే మధు। యత్సీముపహ్వరే విదత్ ॥౩॥

౨

ఋషిః - నృమేధపురుమేధౌ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ)॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః॥

౧౪౫౨ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧౨
ఆ నో విశ్వాసు హవ్యమిన్ద్రం సమత్సు భూషత।
౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨
ఉప బ్రహ్మాణి సవనాని వృత్రహన్ పరమజ్యా ఋచీషమ ॥౧॥

౧౪౫౩ ౨ ౩౧ ౨౩౧ ౨ర ౩౧౨౩౧ ౨ ౩౨
త్వం దాతా ప్రథమో రాధసామస్యసి సత్య ఈశానకృత్।
౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧౨ ౩౨
తువిద్యుమ్నస్య యుజ్యా వృణీమహే పుత్రస్య శవసో మహః ॥౨॥

౩

ఋషిః - త్ర్యరుణత్రసదస్యూ॥ దేవతా - పవమానః సోమః॥ ఛన్దః - ఊర్ధ్వా బృహతీ॥ స్వరః - మధ్యమః॥

౧౪౫౪ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩౧ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ర
ప్రత్నం పీయూషం పూర్వ్యం యదుక్థ్యం మహో గాహోద్దివ ఆ నిరధుక్షత।
౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨
ఇన్ద్రమభి జాయమానం సమస్వరన్ ॥౧॥

౧౪౫౫ ౨౩ ౨౩ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౧ర
ఆదీం కే చిత్ పశ్యమానాస ఆప్యం వసురుచో దివ్యా అభ్యనూషత।
౩౧ ౨ర ౩౧
దివో న వారం సవితా వ్యూర్ణుతే ॥౨॥

౧౪౫౬ ౨౩ ౨౩౧౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩౨౩ ౧౨౩౨ ౨౧౨
అధ యదిమే పవమాన రోదసీ ఇమా చ విశ్వా భువనాభి మజ్మనా।
౩ ౨క ౩౧ ౨౩౧ ౨ర
యూథే న నిష్ఠా వృషభో వి రాజసి ॥౩॥

౪

ఋషిః - శునః శేప ఆజీగర్తిః॥ దేవతా - అగ్నిః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥ స్వరః - షడ్జః॥

౧౪౫౭ ౩౨౩ ౨క ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇమమూ షు త్వమస్మాకం సనిం గాయత్రం నవ్యాంసమ్।
౧౨ ౩౨౩ ౧ ౨
అగ్నే దేవేషు ప్ర వోచః ॥౧॥

౧౪౯౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩౨
విభక్తా సి చిత్రభానో సిన్ధోరూర్మా ఉపాక ఆ।
౩౨ ౩౧౨
సద్యో దాశుషే క్షరసి ॥ ॥౨॥

౧౪౯౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౨౩ ౧౨
ఆ నో భజ పరమేష్వా వాజేషు మధ్యమేషు। శిక్షా వస్వో అన్తమస్య ॥౩॥

౫
ఋషిః - వత్సఃకాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౦౦ ౩౨ఉ ౩౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర
అహమిద్ధి పితుష్పరి మేధామృతస్య జగ్రహ। అహం సూర్య ఇవాజని ॥౧॥

౧౫౦౧ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౨ఉ ౩ ౨౩ ౨ ౩౨
అహం ప్రత్నేన జన్మనా గిరః శుమ్భామి కణ్వవత్। యేనేన్ద్రః శుష్మమిద్దధే ॥౨॥

౧౫౦౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨
యే త్వామిన్ద్ర న తుష్టువుర్ఋషయో యే చ తుష్టువుః।
౧ ౨ర౩ ౧ ౨
మమేద్ వర్ధస్వ సుష్టుతః ॥౩॥

౬
ఋషిః - అగ్నిస్తాపసః ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధరః ॥

౧౫౦౩ ౨౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నే విశ్వేభి రగ్నిభి ర్జోషి బ్రహ్మ సహస్కృత।
౧ ౨౩౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
యే దేవత్రా య ఆయుషు తేభిర్నో మహయా గిరః ॥౧॥

౧౫౦౪ ౧ ౨ర ౩౧ ౨౩౧ ౨ర ౩ ౧౨
ప్ర స విశ్వేభి రగ్నిభిరగ్నిః స యస్య వాజినః।
౧౨ ౩ ౧ ౩ ౨ఉ ౩౨ఉ ౩ ౧౨
తనయే తోకే అస్మదా సమ్యఙ్ వాజైః పరీవృతః ॥౨॥

౧౫౦౫ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం నో అగ్నే అగ్నిభి ర్బ్రహ్మ యజ్ఞం చ వర్ధయ।
౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర
త్వం నో దేవతాతయే రాయో దానాయ చోదయ ॥౩॥

(౭)
ఋషిః - త్ర్యరుణత్రసదస్యూ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ఊర్ధ్వ బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౧౫౦౬ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨౩ ౧ ౨
త్వే సోమ ప్రథమా వృక్తబర్హిషో మహే వాజాయ శ్రవసే ధియం దధుః।
౧ ౨ర ౩క౨ర
స త్వం నో వీర వీర్యాయ చోదయ ॥౧॥

౧౫౦౭ ౩క౨ర౩ ౧ ౨ర ౩౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అభ్యభి హి శ్రవసా తతర్దిథోత్సం న కం చిజ్జనపానమక్షితమ్।
౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
శర్యాభి ర్న భరమాణో గభస్త్యోః ॥౨॥

౧౫౦౮ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
అజీజనో అమృత మర్త్యాయ కమృతస్య ధర్మన్నమృతస్య చారుణః।
౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨
సదాసరో వాజమచ్ఛా సనిష్యదత్ ॥౩॥

(౮)
ఋషిః - విశ్వమనా వైయశ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౫౦౯ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇన్ద్రమిన్ద్రాయ సిఞ్చత పిబాతి సోమ్యం మధు।
౧ ౨ర ౩ ౨
ప్ర రాధాంసి చోదయతే మహిత్వనా ॥౧॥

౧౫౧౦ ౨౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఉపో హరీణాం పతిం రాధః పృఞ్చన్తమబ్రవమ్।
౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
నూనం శ్రుధి స్తువతో అశ్వ్యస్య ॥౨॥

౧౫౧౧ ౨౩క ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩౧౨
న హ్యా౩ఙ్గ పురా చ న జజ్ఞే వీరతరస్త్వత్। న కీ రాయా నైవథా న భన్దనా ॥౩॥

(౯)
ఋషిః - ప్రియమేధ ఆఙ్గిరసః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - నిచృదుష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౫౧౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర
నదం వ ఓదతీనాం నదం యోయువతీనామ్।
౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
పతిం వో అఘ్న్యానాం ధేనూనామిషుధ్యసి ॥౧॥

(౧౦)
ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౫౧౩ ౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
దేవో వో ద్రవిణోదాః పూర్ణాం వివష్ట్యాసిచమ్।

౧౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨
ఉద్వా సిఞ్చధ్వముప వా పృణధ్వమాదిద్వో దేవ ఓహతే ॥౧॥

౧౫౧౪ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨
తం హోతారమధ్వరస్య ప్రచేతసం వహ్నిం దేవా అకృణ్వత।
౧౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
దధాతి రత్నం విధతే సువీర్యమగ్నిర్జనాయ దాశుషే ॥౨॥

(౧౧)

ఋషిః - సౌభరిః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౧౫౧౫ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨
అదర్శి గాతువిత్తమో యస్మిన్ వ్రతాన్యాదధుః।
౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨
ఉపో షు జాతమార్యస్య వర్ధనమగ్నిం నక్షన్తు నో గిరః ॥౧॥

౧౫౧౬ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨
యస్మాద్రేజన్త కృష్టయశ్చర్కృత్యాని కృణ్వతః।
౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨
సహస్రసాం మేధసాతావివ త్మనాగ్నిం ధీభిర్నమస్యత ॥౨॥

౧౫౧౭ ౧ ౨ర ౩౨ ౩౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర దైవోదాసో అగ్నిర్దేవ ఇన్ద్రో న మజ్మనా।
౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ర౩ ౧౨
అను మాతరం పృథివీం వి వావృతే తస్థౌ నాకస్య శర్మణి ॥౩॥

(౧౨)

ఋషిః - శతం వైఖానసాః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౧౮ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨
అగ్న ఆయూంషి పవస ఆసువోర్జమిషం చ నః। ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్ ॥౧॥

౧౫౧౯ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౨
అగ్నిర్ఋషిః పవమానః పాఞ్చజన్యః పురోహితః। తమీమహే మహాగయమ్ ॥౨॥

౧౫౨౦ ౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨
అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చః సువీర్యమ్। దధద్రయిం మయి పోషమ్ ॥౩॥

(౧౩)

ఋషిః - వసూయవ ఆత్రేయాః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౨౧ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
అగ్నే పావక రోచిషా మన్ద్రయా దేవ జిహ్వయా। ఆ దేవాన్ వక్షి యక్షి చ ॥౧॥

౧౫౨౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
తం త్వా ఘృతస్నవీమహే చిత్రభానో స్వర్దృశమ్। దేవాఀ ఆ వీతయే వహ ॥౨॥

౧౫౨౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
వీతిహోత్రం త్వా కవే ద్యుమన్తం సమిధీమహి। అగ్నే బృహన్తమధ్వరే ॥౩॥

(౧౪)

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౨౪ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అవా నో అగ్న ఊతిభిర్గాయత్రస్య ప్రభర్మణి। విశ్వాసు ధీషు వన్ద్య ॥౧॥

౧౫౨౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ నో అగ్నే రయిం భర సత్రాసాహం వరేణ్యమ్। విశ్వాసు పృత్సు దుష్టరమ్ ॥౨॥

౧౫౨౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ నో అగ్నే సుచేతునా రయిం విశ్వాయుపోషసమ్। మార్డీకం ధేహి జీవసే ॥౩॥

(౧౫)

ఋషిః - కేతురాగ్నేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౨౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిం హిన్వన్తు నో ధియః సప్తిమాశుమివాజిషు। తేన జేష్మ ధనంధనమ్ ॥౧॥

౧౫౨౮ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యయా గా ఆకరామహై సేనయాగ్నే తవోత్యా। తాం నో హిన్వ మఘత్తయే ॥౨॥

౧౫౨౯ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩౧ ౨ ౩౧
అగ్నే స్థూరం రయిం భర పృథుం గోమన్తమశ్వినమ్। అఙ్ధి ఖం వర్తయా పవిమ్ ॥ ౩॥

౧౫౩౦ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నే నక్షత్రమజరమా సూర్యం రోహయో దివి। దధజ్జ్యోతిర్జనేభ్యః ॥౪॥

౧౫౩౧ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
అగ్నే కేతుర్విశామసి ప్రేష్ఠః శ్రేష్ఠ ఉపస్థసత్। బోధా స్తోత్రే వయో దధత్ ॥౫॥

(౧౬)

ఋషిః - విరూప ఆఙ్గిరసః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౩౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయమ్। అపాం రేతాంసి జిన్వతి ॥౧॥

౧౫౩౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩క ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఈశిషే వార్యస్య హి దాత్రస్యాగ్నే స్వఃపతిః। స్తోతా స్యాం తవ శర్మణి ॥౨॥

౧౫౩౪ ౧౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉదగ్నే శుచయస్తవ శుక్రా భ్రాజన్త ఈరతే । తవ జ్యోతీంష్యర్చయః ॥ ౩ ॥

ఇతి చతుర్దశోఽధ్యాయః, సప్తమప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః ॥

అథ పఞ్చదశోఽధ్యాయః
సప్తమప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః

(౧)

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౩౫ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩౨౩ ౨ ౩క౨ర ౨ ౩ ౧౨ ౩౨
కస్తే జామిర్జనానామగ్నే కో దాశ్వధ్వరః । కో హ కస్మిన్నసి శ్రితః ॥ ౧ ॥

౧౫౩౬ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨
త్వం జామిర్జనానామగ్నే మిత్రో అసి ప్రియః । సఖా సఖిభ్య ఈడ్యః ॥ ౨॥

౧౫౩౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
యజా నో మిత్రావరుణా యజా దేవాꣳ ఋతం బృహత్ । అగ్నే యక్షి స్వం దమమ్ ॥ ౩॥

(౨)

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౩౮ ౩ ౧౨ ౩క౨ర౩౧ ౨ర ౩ ౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఈడేన్యో నమస్యస్తిరస్తమాంసి దర్శతః । సమగ్నిరిధ్యతే వృషా ॥ ౧॥

౧౫౩౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
వృషో అగ్నిః సమిధ్యతేఽశ్వో న దేవవాహనః । తం హవిష్మన్త ఈడతే ॥ ౨॥

౧౫౪౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
వృషణం త్వా వయం వృషన్ వృషణః సమిధీమహి । అగ్నే దీద్యతం బృహత్ ॥ ౩॥

౩

ఋషిః - విరూప ఆఙ్గిరసః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౪౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఉత్తే బృహన్తో అర్చయః సమిధానస్య దీదివః । అగ్నే శుక్రాస ఈరతే ॥ ౧ ॥

౧౫౪౨ ౧౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఉప త్వా జుహ్వోౄ మమ ఘృతాచీర్యన్తు హర్యత । అగ్నే హవ్యా జుషస్వ నః ॥ ౨ ॥

౧౫౪౩ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
మన్ద్రం హోతారమృత్విజం చిత్రభానుం విభావసుమ్ । అగ్నిమీడే స ఉ శ్రవత్ ॥ ౩ ॥

(౪)

ఋషిః - భర్గః ప్రాగాథః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతో బృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః, ౨ పఞ్చమః ॥

౧౫౪౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
పాహి నో అగ్న ఏకయా పాహ్యూ౩త ద్వితీయయా ।
౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౨ ౧ ౨
పాహి గీర్భిస్తిసృభిరూర్జాం పతే పాహి చతసృభిర్వసో ॥ ౧ ॥

౧౫౪౫ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పాహి విశ్వస్మాద్రక్షసో అరావ్ణః ప్ర స్మ వాజేషు నోఽవ ।
౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
త్వామిద్ధి నేదిష్ఠం దేవతాతయ ఆపిం నక్షామహే వృధే ॥ ౨॥

(౫)

ఋషిః - త్రిత ఆప్త్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౫౪౬ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
ఇనో రాజన్నరతిః సమిద్ధో రౌద్రో దక్షాయ సుషుమాꣳ అదర్శి ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
చికిద్వి భాతి భాసా బృహతాసిక్నీమేతి రుశతీమపాజన్ ॥ ౧ ॥

౧౫౪౭ ౩ ౧ ౨ర౩౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
కృష్ణాం యదేనీమభి వర్పసా భూజ్జనయన్యోషాం బృహతః పితుర్జామ్ ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
ఊర్ధ్వం భానుం సూర్యస్య స్తభాయన్ దివో వసుభిరరతిర్వి భాతి ॥ ౨ ॥

౧౫౪౮ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩క౨ర ౩ ౨
భద్రో భద్రయా సచమాన ఆగాత్ స్వసారం జారో అభ్యేతి పశ్చాత్ ।
౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సుప్రకేతైర్ద్యుభిరగ్నిర్వితిష్ఠన్ రుశద్భిర్వర్ణైరభి రామమస్థాత్ ॥ ౩॥

(౬)

ఋషిః - ఉశనాః కావ్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౪౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨
కయా తే అగ్నే అఙ్గిర ఊర్జో నపాదుపస్తుతిమ్ । వరాయ దేవ మన్యవే ॥ ౧॥

౧౫౫౦ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
దాశేమ కస్య మనసా యజ్ఞస్య సహసో యహో । కదు వోచ ఇదం నమః ॥ ౨॥

౧౫౫౧ ౨౩ ౨ఉ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౨ ౧౨ ౩ ౧౨
అధా త్వం హి నస్కరో విశ్వా అస్మభ్యం సుక్షితీః । వాజద్రవిణసో గిరః ॥ ౩॥

(౭)

ఋషిః - భర్గః ప్రాగాథః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రాగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౫౫౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్న ఆ యాహ్యగ్నిభిర్హోతారం త్వా వృణీమహే ।
౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
ఆ త్వామనక్తు ప్రయతా హవిష్మతీ యజిష్ఠం బర్హిరాసదే ॥ ౧॥

౧౫౫౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨
అచ్ఛా హి త్వా సహసః సూనో అఙ్గిరః స్రుచశ్చరన్త్యధ్వరే ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఊర్జో నపాతం ఘృతకేశమీమహేఽగ్నిం యజ్ఞేషు పూర్వ్యమ్ ॥ ౨॥

(౮)

ఋషిః - సుదీతిపురుమీఢౌ తయోర్వాన్యతరః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రాగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౫౫౪ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
అచ్ఛా నః శీరశోచిషం గిరో యన్తు దర్శతమ్ ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
అచ్ఛా యజ్ఞాసో నమసా పురూవసుం పురుప్రశస్తమూతయే ॥ ౧ ॥

౧౫౫౫ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిం సూనుం సహసో జాతవేదసం దానాయ వార్యాణామ్ ।
౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౨
ద్వితా యో భూదమృతో మర్త్యేష్వా హోతా మన్ద్రతమో విశి ॥ ౨ ॥

(౯)

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౫౬ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧౨
అదాభ్యః పురఏతా విశామగ్నిర్మానుషీణామ్ । తూర్ణీ రథః సదా నవః ॥ ౧॥

౧౫౫౭ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩౧ ౨
అభి ప్రయాంసి వాహసా దాశ్వాఁ అశ్నోతి మర్త్యః । క్షయం పావక శోచిషః ॥ ౨॥

౧౫౫౮ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
సాహ్వాన్ విశ్వా అభియుజః క్రతుర్దేవానామమృక్తః । అగ్నిస్తువిశ్రవస్తమః ॥ ౩॥

(౧౦)

ఋషిః - సోభరిః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - కాకుభః ప్రాగాథః
(౧ కకుబుష్ణిక్, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ ఋషభః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౫౫౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
భద్రో నో అగ్నిరాహుతో భద్రా రాతిః సుభగ భద్రో అధ్వరః । భద్రా ఉత ప్రశస్తయః ॥ ౧॥

౧౫౬౦ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨
భద్రం మనః కృణుష్వ వృత్రతూర్యే యేనా సమత్సు సాసహిః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨
అవ స్థిరా తనుహి భూరి శర్ధతాం వనేమా తే అభిష్టయే ॥ ౨॥

(౧౧)

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౫౬౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
అగ్నే వాజస్య గోమత ఈశానః సహసో యహో । అస్మే ధేహి జాతవేదో మహి శ్రవః ॥ ౧॥

౧౫౬౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స ఇధానో వసుష్కవిరగ్నిరీడేన్యో గిరా । రేవదస్మభ్యం పుర్వణీక దీదిహి ॥ ౨॥

౧౫౬౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
క్షపో రాజన్నుత త్మనాగ్నే వస్తోరుతోషసః । స తిగ్మజమ్భ రక్షసో దహ ప్రతి ॥ ౩॥

(౧౨)

ఋషిః - గోపవన ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ఆనుష్టుభః ప్రాగాథః
(౧ అనుష్టుప్; ౨౩ గాయత్రీ) ॥ స్వరః - ౧ గాన్ధారః; ౨౩ షడ్జః ॥

౧౫౬౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
విశోవిశో వో అతిథిం వాజయన్తః పురుప్రియమ్ ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిం వో దుర్యం వచ స్తుషే శూషస్య మన్మభిః ॥ ౧॥

౧౫౬౫ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨
యం జనాసో హవిష్మన్తో మిత్రం న సర్పిరాసుతిమ్ । ప్రశంసన్తి ప్రశస్తిభిః ॥ ౨॥

౧౫౬౬ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
పన్యాంసం జాతవేదసం యో దేవతాత్యుద్యతా । హవ్యాన్యైరయద్ దివి ॥ ౩॥

(౧౩)

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యో వీతహవ్యో వా ॥ దేవతా - అగ్నిః ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౫౬౭ ౧౨ ౩౨ ౩౧౨౩౧౨౩ ౧౨ ౩౨ ౩౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨
సమిద్ధ మగ్నిం సమిధా గిరా గృణే శుచిం పావకం పురో అధ్వరే ధ్రువమ్ ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
విప్రం హోతారం పురువారమద్రుహం కవిం సుమ్నైరీమహే జాతవేదసమ్ ॥౧॥

౧౫౬౮ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర
త్వాం దూతమగ్నే అమృతం యుగేయుగే హవ్యవాహం దధిరే పాయుమీడ్యమ్ ।
౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨
దేవాసశ్చ మర్తాసశ్చ జాగృవిం విభుం విశ్పతిం నమసా ని షేదిరే ॥౨॥

౧౫౬౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨
విభూషన్నగ్న ఉభయాఀ అను వ్రతా దూతో దేవానాం రజసీ సమీయసే ।
౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩౧ ౨
యత్తే ధీతిం సుమతిమావృణీమహేఽధ స్మా నస్త్రివరూథః శివో భవ ॥౩॥

(౧౪)

ఋషిః - ప్రయోగో భార్గవః; పావకోఽగ్నిర్బార్హస్పత్యో వా, గృహపతియవిష్ఠౌ సహసః సుతౌ తయోర్వాన్యతరో వా ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౭౦ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఉప త్వా జామయో గిరో దేదిశతీర్హవిష్కృతః । వాయోరనీకే అస్థిరన్ ॥౧॥

౧౫౭౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ఉ ౩౨౩౧ ౨ర ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
యస్య త్రిధాత్వవృతం బర్హిస్తస్థావసన్దినమ్ । ఆపశ్చిన్ని దధా పదమ్ ॥౨॥

౧౫౭౨ ౩౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
పదం దేవస్య మీఢుషోఽనాధృష్టాభిరూతిభిః । భద్రా సూర్య ఇవోపదృక్ ॥౩॥

ఇతి పఞ్చదశోఽధ్యాయః, సప్తమప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః ॥

అథ షోడశోఽధ్యాయః
సప్తమప్రపాఠకస్య తృతీయోఽర్ధః

(౧)

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౫౭౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
అభి త్వా పూర్వపీతయ ఇన్ద్ర స్తోమేభిరాయవః ।
౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
సమీచీనాస ఋభవః సమస్వరన్ రుద్రా గృణన్త పూర్వ్యమ్ ॥౧॥

౧౫౭౪ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
అస్యేదిన్ద్రో వావృధే వృష్ణ్యం శవో మదే సుతస్య విష్ణవి ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
అద్యా తమస్య మహిమానమాయవోఽను ష్టువన్తి పూర్వథా ॥౨॥

(౨)

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౭౫ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౧౨౩ ౨౩ ౧౨
ప్ర వామర్చన్త్యుక్థినో నీథావిదో జరితారః । ఇన్ద్రాగ్నీ ఇష ఆ వృణే ॥౧॥

౧౫౭౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౧ ౨ర౩ ౧౨
ఇన్ద్రాగ్నీ నవతిం పురో దాసపత్నీరధూనుతమ్ । సాకమేకేన కర్మణా ॥౨॥

౧౫౭౭ ౧ ౨ ౩ ౧౨౩౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౧౨
ఇన్ద్రాగ్నీ అపసస్పర్యుప ప్ర యన్తి ధీతయః । ఋతస్య పథ్యా౩ అను ॥౩॥

౧౫౭౮ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧౨౩ ౧౨ ౩ ౨౩౧ ౨ ౩ ౨
ఇన్ద్రాగ్నీ తవిషాణి వాం సధస్థాని ప్రయాంసి చ । యువోరప్తూర్యం హితమ్ ॥౪॥

(౩)

ఋషిః - భర్గః ప్రాగాథః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౫౭౯ ౩౨ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨
శగ్ధ్యూ౩ షు శచీపత ఇన్ద్ర విశ్వాభిరూతిభిః ।
౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩౧౨
భగం న హి త్వా యశసం వసువిదమను శూర చరామసి ॥౧॥

౧౫౮౦ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పౌరో అశ్వస్య పురుకృద్గవామస్యుత్సో దేవ హిరణ్యయః ।
౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
న కిర్హి దానం పరిమర్ధిషత్ త్వే యద్యద్యామి తదా భర ॥౨॥

(౪)

ఋషిః - భర్గః ప్రాగాథః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౫౮౧ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩౨ఉ ౩ ౧౨
త్వం హ్యేహి చేరవే విదా భగం వసుత్తయే ।
౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨
ఉద్వావృషస్వ మఘవన్ గవిష్టయ ఉదిన్ద్రాశ్వమిష్టయే ॥ ౧॥

౧౫౮౨ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం పురూ సహస్రాణి శతాని చ యూథా దానాయ మంహసే ।
౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ పురన్దరం చకృమ విప్రవచస ఇన్ద్రంగాయన్తోఽవసే ॥ ౨॥

(౫)

ఋషిః - సోభరిః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౫౮౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
యో విశ్వా దయతే వసు హోతా మన్ద్రో జనానామ్ ।
౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
మధోర్న పాత్రా ప్రథమాన్యస్మై ప్ర స్తోమా యన్త్వగ్నయే ॥ ౧॥

౧౫౮౪ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ఉ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అశ్వం న గీర్భీ రథ్యం సుదానవో మర్మృజ్యన్తే దేవయవః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉభే తోకే తనయే దస్మ విశ్పతే పర్షి రాధో మఘోనామ్ ॥ ౨॥

(౬)

ఋషిః - శునఃశేప ఆజీగర్తిః ॥ దేవతా - వరుణః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౮౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమద్యా చ మృడయ । త్వామవస్యురా చకే ॥ ౧॥

(౭)

ఋషిః - సుకక్షః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౮౬ ౧౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
కయా త్వం న ఊత్యాభి ప్ర మన్దసే వృషన్ । కయా స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౧॥

(౮)

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౫౮౭ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ర ౨ర ౩ ౨
ఇన్ద్రమిద్దేవతాతయ ఇన్ద్రం ప్రయత్యధ్వరే ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రం సమీకే వనినో హవామహ ఇన్ద్రం ధనస్య సాతయే ॥ ౧॥

౧౫౮౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రో మహ్నా రోదసీ పప్రథచ్ఛవ ఇన్ద్రః సూర్యమరోచయత్ ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రే హ విశ్వా భువనాని యేమిర ఇన్ద్రే స్వానాస ఇన్దవః ॥ ౨॥

(౯)

ఋషిః - విశ్వకర్మా భౌవనః ॥ దేవతా - విశ్వకర్మా ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౫౮౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ర
విశ్వకర్మన్ హవిషా వావృధానః స్వయం యజస్వ తన్వం౩ స్వాహి తే ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ముహ్యన్త్వన్యే అభితో జనాస ఇహాస్మాకం మఘవా సూరిరస్తు ॥ ౧॥

(౧౦)

ఋషిః - అనానతః పారుచ్ఛేపిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః
॥ ఛన్దః - అత్యష్టిః ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౫౯౦ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అయా రుచా హరిణ్యా పునానో విశ్వా ద్వేషాంసి తరతి సయుగ్వభిః సూరో న సయుగ్వభిః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ధారా పృష్ఠస్య రోచతే పునానో అరుషో హరిః ।
౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
విశ్వా యద్రూపా పరియాస్యృక్వభిః సప్తాస్యేభిరృక్వభిః ॥ ౧॥

౧౫౯౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ప్రాచీమను ప్రదిశం యాతి చేకితత్సం రశ్మిభిర్యతతే దర్శతో రథో దైవ్యో దర్శతో రథః ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
అగ్మన్నుక్థాని పౌంస్యేన్ద్రం జైత్రాయ హర్షయన్ ।
౧ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
వజ్రశ్చ యద్భవథో అనపచ్యుతా సమత్స్వనపచ్యుతా ॥ ౨॥

౧౫౯౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం హ త్యత్పణీనాం విదో వసు సం మాతృభిర్మర్జయసి స్వ ఆ దమ ఋతస్య ధీతిభిర్దమే ।
౩ ౨౩ ౨ఉ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧
పరావతో న సామ తద్యత్రా రణన్తి ధీతయః ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్రిధాతుభిరరుషీభిర్వయో దధే రోచమానో వయో దధే ॥ ౩॥

(౧౧)

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - పూషా ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౯౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉత నో గోషణిం ధియమశ్వసాం వాజసాముత । నృవత్కృణుహ్యూతయే ॥౧॥

(౧౨)

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౯౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఈశానస్య వా వరః స్వేదస్య సత్యశవసః । విదా కామస్య వేనతః ॥౧॥

(౧౩)

ఋషిః - ఋజిశ్వా ॥ దేవతా - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౯౫ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉప నః సూనవో గిరః శృణ్వన్త్వమృతస్య యే । సుమృడీకా భవన్తు నః ॥౧॥

(౧౪)

ఋషిః - వామదేవః ॥ దేవతా - ద్యావా పృథి వ్యౌ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౯౬ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర వాం మహి ద్యవీ అభ్యుపస్తుతిం భరామహే । శుచీ ఉప ప్రశస్తయే ॥౧॥

౧౫౯౭ ౩ ౨ ౩క౨౦ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
పునానే తన్వా మిథః స్వేన దక్షేణ రాజథః । ఊహ్యాథే సనాదృతమ్ ॥౨॥

౧౫౯౮ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
మహీ మిత్రస్య సాధథస్తరన్తీ పిప్రతీ ఋతమ్ । పరి యజ్ఞం ని షేదథుః ॥౩॥

(౧౫)

ఋషిః - శునఃశేప ఆజీగర్తిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౫౯౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
అయము తే సమతసి కపోతఇవ గర్భధిమ్ । వచస్తచ్చిన్న ఓహసే ॥౧॥

౧౬౦౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స్తోత్రం రాధానాం పతే గిర్వాహో వీర యస్య తే । విభూతిరస్తు సూనృతా ॥౨॥

౧౬౦౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨
ఊర్ధ్వస్తిష్ఠా న ఊతయేఽస్మిన్ వాజే శతక్రతో । సమన్యేషు బ్రవావహై ॥౩॥

(౧౬)

ఋషిః - హర్యతః ప్రాగాథః ॥ దేవతా - అగ్నిర్హవీంషి వా ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౦౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
గావ ఉప వదావటే మహీ యజ్ఞస్య రప్సుదా । ఉభా కర్ణా హిరణ్యయా ॥౧॥

౧౬౦౩ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అభ్యారమిదద్రయో నిషిక్తం పుష్కరే మధు । అవటస్య విసర్జనే ॥౨॥

౧౬౦౪ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సిఞ్చన్తి నమసావటముచ్చాచక్రం పరిజ్మానమ్ । నీచీనబారమక్షితమ్ ॥౩॥

(౧౭)

ఋషిః - దేవాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రాగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౬౦౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
మా భేమ మా శ్రమిష్మోగ్రస్య సఖ్యే తవ ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
మహత్తే వృష్ణో అభి చక్ష్యం కృతం పశ్యేమ తుర్వశం యదుమ్ ॥౧॥

౧౬౦౬ ౩ ౧ ౨ర౩క౨౦ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సవ్యామనుస్ఫిగ్యం వావసే వృషా న దానో అస్య రోషతి ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
మధ్వా సమ్పృక్తాః సారఘేణ ధేనవస్తూయమేహి ద్రవా పిబ ॥౨॥

(౧౮)

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రాగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౬౦౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇమా ఉ త్వా పురూవసో గిరో వర్ధన్తు యా మమ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
పావకవర్ణాః శుచయో విపశ్చితోఽభి స్తోమైరనూషత ॥౧॥

౧౬౦౮ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అయం సహస్రమృషిభిః సహస్కృతః సముద్రఇవ పప్రథే ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సత్యః సో అస్య మహిమా గృణే శవో యజ్ఞేషు విప్రరాజ్యే ॥౨॥

(౧౯)

ఋషిః - శ్రుష్టిగుః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రాగాథః

(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౬౦౯ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౨
యస్యాయం విశ్వ ఆర్యో దాసః శేవధిపా అరిః ।
౩ ౧౨ ౩౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨
తిరశ్చిదర్యే రుశమే పవీరవి తుభ్యేత్ సో అజ్యతే రయిః ॥ ౧॥

౧౬౧౦ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తురణ్యవో మధుమన్తం ఘృతశ్చుతం విప్రాసో అర్కమానృచుః ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అస్మే రయిః పప్రథే వృష్ణ్యం శవోఽస్మే స్వానాస ఇన్దవః ॥ ౨॥

(౨౦)

ఋషిః - పర్వతనారదౌ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౬౧౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
గోమన్న ఇన్దో అశ్వవత్ సుతః సుదక్ష ధనివ । శుచిం చ వర్ణమధి గోషు ధారయ ॥ ౧॥

౧౬౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స నో హరీణాం పత ఇన్దో దేవప్సరస్తమః । సఖేవ సఖ్యే నర్యో రుచే భవ ॥ ౨॥

౧౬౧౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
సనేమి త్వమస్మదా అదేవం కం చిదత్రిణమ్ । సాహ్వాఁ ఇన్దో పరి బాధో అప ద్వయుమ్ ॥ ౩॥

(౨౧)

ఋషిః - అత్రిః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౬౧౪ ౩ ౨ ౩క ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩క ౨ర
అఞ్జతే వ్యఞ్జతే సమఞ్జతే క్రతుం రిహన్తి మధ్వాభ్యఞ్జతే ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨
సిన్ధోరుచ్ఛ్వాసే పతయన్తముక్షణం హిరణ్యపావాః పశుమప్సు గృభ్ణతే ॥ ౧॥

౧౬౧౫ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
విపశ్చితే పవమానాయ గాయత మహీ న ధారాత్యన్ధో అర్షతి ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అహిర్న జూర్ణామతి సర్పతి త్వచమత్యో న క్రీడన్నసరద్ వృషా హరిః ॥ ౨॥

౧౬౧౬ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్రేగో రాజాప్యస్తవిష్యతే విమానో అహ్నాం భువనేష్వర్పితః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩క ౨ర
హరిర్ఘృతస్నుః సుదృశీకో అర్ణవో జ్యోతీరథః పవతే రాయ ఓక్యః ॥ ౩॥

ఇతి షోడశోఽధ్యాయః, సప్తమప్రపాఠకశ్చ సమాప్తః ॥

అథ సప్తదశోఽధ్యాయః

అష్టమప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః

(౧)

ఋషిః - శునః శేప ఆజీగర్తిః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౧౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨
విశ్వేభి రగ్నే అగ్నిభిరమం యజ్ఞమిదం వచః । చనో ధాః సహసో యహో ॥ ౧॥

౧౬౧౮ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౨
యచ్చిద్ధి శశ్వతా తనా దేవందేవం యజామహే । త్వే ఇద్ధూయతే హవిః ॥ ౨॥

౧౬౧౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ప్రియో నో అస్తు విశ్పతిర్హోతా మన్ద్రో వరేణ్యః । ప్రియాః స్వగ్నయో వయమ్ ॥ ౩॥

(౨)

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దా వైశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౨౦ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రం వో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః । అస్మాకమస్తు కేవలః ॥ ౧॥

౧౬౨౧ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స నో వృషన్నముం చరుం సత్రాదావన్నపా వృధి । అస్మభ్యమప్రతిష్కృతః ॥ ౨॥

౧౬౨౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వృషా యూథేవ వంసగః కృష్టీరియర్త్యోజసా । ఈశానో అప్రతిష్కుతః ॥ ౩॥

(౩)

ఋషిః - శంయుర్బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౬౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
త్వం నశ్చిత్ర ఊత్యా వసో రాధాంసి చోదయ ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అస్య రాయస్త్వమగ్నే రథీరసి విదా గాధం తుచే తు నః ॥ ౧॥

౧౬౨౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨
పర్షి తోకం తనయం పర్తృభిష్ట్వమదబ్ధైరప్రయుత్వభిః ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నే హేడాంసి దైవ్యా యుయోధి నోఽదేవాని హ్వరాంసి చ ॥ ౨॥

(౪)

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - విష్ణుః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౬౨౫
౧ ౨ర ౩౨౩౨౩ ౧ ౨ర౩౧౨ ౩౧ ౨
కిమిత్తే విష్ణో పరిచక్షి నామ ప్ర యద్వవక్షే శిపివిష్టో అస్మి ।
౧ ౨ర ౩౧ ౨ర ౩౨ఉ ౩౧ ౨ ౩౨౩౧ ౨
మా వర్పో అస్మదప గూహ ఏతద్యదన్యరూపః సమిథే బభూథ ॥౧॥

౧౬౨౬
౧ ౨ర౩౧ ౨ ౩ ౨౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨
ప్ర తత్తే అద్య శిపివిష్ట హవ్యమర్యః శంసామి వయునాని విద్వాన్ ।
౧ ౨ ౩౨౩౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౨
తం త్వా గృణామి తవసమతవ్యాన్ క్షయన్తమస్య రజసః పరాకే ॥౨॥

౧౬౨౭
౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౨
వషట్ తే విష్ణవాస ఆ కృణోమి తన్మే జుషస్వ శిపివిష్ట హవ్యమ్ ।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౧౨
వర్ధన్తు త్వా సుష్టుతయో గిరో మే యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥౩॥

(౫)

ఋషిః - వామదేవః ॥ దేవతా - ౧ వాయుః; ౨, ౩ ఇన్ద్రవాయూ ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౬౨౮
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
వాయో శుక్రో అయామి తే మధ్వో అగ్రం దివిష్టిషు ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ యాహి సోమపీతయే స్పార్హో దేవ నియుత్వతా ॥౧॥

౧౬౨౯
౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨
ఇన్ద్రశ్చ వాయవేషాం సోమానాం పీతిమర్హథః ।
౩ ౧ ౨ర ౩౨ఉ ౩ ౨౩క౨ం
యువాం హి యన్తీన్దవో నిమ్నమాపో న సధ్ర్యక్ ॥౨॥

౧౬౩౦
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
వాయవిన్ద్రశ్చ శుష్మిణా సరథం శవసస్పతీ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
నియుత్వన్తా న ఊతయ ఆ యాతం సోమపీతయే ॥౩॥

(౬)

ఋషిః - రేభసూనూ కాశ్యపౌ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౬౩౧
౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర
అధ క్షపా పరిష్కృతో వాజాఀ అభి ప్ర గాహసే ।
౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యదీ వివస్వతో ధియో హరిం హిన్వన్తి యాతవే ॥౧॥

౧౬౩౨
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩౧ ౨
తమస్య మర్జయామసి మదో య ఇన్ద్రపాతమః ।
౧ ౨ర ౧౨౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౩ ౧౨
యం గావ ఆసభిర్దధుః పురా నూనం చ సూరయః ॥౨॥

౧౬౩౩
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩క౨ం
తం గాథయా పురాణ్యా పునానమభ్యనూషత ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉతో కృపన్త ధీతయో దేవానాం నామ బిభ్రతీః ॥౩॥

(౭)

ఋషిః - శునః శేప ఆజీగర్తిః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౩౪
౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అశ్వం న త్వా వారవన్తం వన్దధ్యా అగ్నిం నమోభిః । సమ్రాజన్తమధ్వరాణామ్ ॥౧॥

౧౬౩౫
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స ఘా నః సూనుః శవసా పృథుప్రగామా సుశేవః । మీఢ్వాఀ అస్మాకం బభూయాత్ ॥౨॥

౧౬౩౬
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స నో దూరాచ్చాసాచ్చ ని మర్త్యాదఘాయోః । పాహి సదమిద్విశ్వాయుః ॥౩॥

(౮)

ఋషిః - నృమేధః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౬౩౭
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
త్వమిన్ద్ర ప్రతూర్తిష్వభి విశ్వా అసి స్పృధః ।
౩ ౧ ౨౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అశస్తిహా జనితా వృత్రతూరసి త్వం తూర్య తరుష్యతః ॥౧॥

౧౬౩౮
౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
అను తే శుష్మం తురయన్తమీయతుః క్షోణీ శిశుం న మాతరా ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
విశ్వాస్తే స్పృధః శ్నథయన్త మన్యవే వృత్రం యదిన్ద్ర తూర్వసి ॥౨॥

(౯)

ఋషిః - గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ కాణ్వాయనౌ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౩౯ యజ్ఞ ఇన్ద్రమవర్ధయద్ యద్భూమిం వ్యవర్తయత్ । చక్రాణ ఓపశం దివి ॥౧॥

౧౬౪౦ వ్యాన్తరిక్షమతిరన్ మదే సోమస్య రోచనా । ఇన్ద్రో యదభినద్వలమ్ ॥౨॥

౧౬౪౧ ఉద్గా ఆజదఙ్గిరోభ్య ఆవిష్కృణ్వన్గుహా సతీః । అర్వాఞ్చం నునుదే వలమ్ ॥౩॥

(౧౦)

ఋషిః - శ్రుతకక్షః సుకక్షో వా ఆఙ్గిరసః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౪౨ త్యము వః సత్రాసాహం విశ్వాసు గీర్ష్వాయతమ్ । ఆ చ్యావయస్యూతయే ॥౧॥

౧౬౪౩ యుధ్మం సన్తమనర్వాణం సోమపామనపచ్యుతమ్ । నరమవార్యక్రతుమ్ ॥౨॥

౧౬౪౪ శిక్షా ణ ఇన్ద్ర రాయ ఆ పురు విద్వాఁ ఋచీషమ । అవా నః పార్యే ధనే ॥౩॥

(౧౧)

ఋషిః - గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ కాణ్వాయనౌ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౬౪౫ తవ త్యదిన్ద్రియం బృహత్తవ దక్షముత క్రతుమ్ । వజ్రం శిశాతి ధిషణా వరేణ్యమ్ ॥౧॥

౧౬౪౬ తవ ద్యౌరిన్ద్ర పౌంస్యం పృథివీ వర్ధతి శ్రవః । త్వామాపః పర్వతాసశ్చ హిన్విరే ॥౨॥

౧౬౪౭ త్వాం విష్ణుర్బృహన్ క్షయో మిత్రో గృణాతి వరుణః । త్వాం శర్ధో మదత్యను మారుతమ్ ॥౩॥

(౧౨)

ఋషిః - విరూప ఆఙ్గిరసః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౪౮ నమస్తే అగ్న ఓజసే గృణన్తి దేవ కృష్టయః । అమైరమిత్రమర్దయ ॥౧॥

౧౬౪౯ కువిత్సు నో గవిష్టయేఽగ్నే సంవేషిషో రయిమ్ । ఉరుకృదురు ణస్కృధి ॥౨॥

౧౬౫౦ మా నో అగ్నే మహాధనే పరా వర్గ్భారభృద్యథా । సంవర్గం సం రయిం జయ ॥౩॥

(౧౩)

ఋషిః - వత్సః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౫౧ సమస్య మన్యవే విశో విశ్వా నమన్త కృష్టయః । సముద్రాయేవ సిన్ధవః ॥౧॥

౧౬౫౨ వి చిద్ వృత్రస్య దోధతః శిరో బిభేద వృష్ణినా । వజ్రేణ శతపర్వణా ॥౨॥

౧౬౫౩ ఓజస్తదస్య తిత్విష ఉభే యత్సమవర్తయత్ । ఇన్ద్రశ్చర్మేవ రోదసీ ॥౩॥

(౧౪)

ఋషిః - శునః శేప ఆజీగర్తిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ ఏకపదా పఙ్క్తిః; ౨,౩ గాయత్రీ ॥ స్వరః - ౧ పఞ్చమః; ౨,౩ షడ్జః ॥

౧౬౫౪ సుమన్మా వస్వీ రన్తీ సూనరీ ॥౧॥

౧౬౫౫ సరూప వృషన్నా గహీమౌ భద్రౌ ధుర్యావభి । తావిమా ఉప సర్పతః ॥౨॥

౧౬౫౬ నీవ శీర్షాణి మృఢ్వం మధ్య ఆపస్య తిష్ఠతి । శృఙ్గేభిర్దశభిర్దిశన్ ॥౩॥

ఇతి సప్తదశోఽధ్యాయః, అష్టమప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః ॥

అథాష్టాదశోఽధ్యాయః

అష్టమప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః

(౧)

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ప్రియమేధశ్చాఙ్గిరసః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౫౭ పన్యంపన్యమిత్ సోతార ఆ ధావత మద్యాయ । సోమం వీరాయ శూరాయ ॥౧॥

౧౬౫౮
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౧౨ ౩౧ ౨ర
ఏహ హరీ బ్రహ్మయుజా శగ్మా వక్షతః సఖాయమ్ । ఇన్ద్రం గీర్భిర్గిర్వణసమ్ ॥ ౨॥

౧౬౫౯
౧ ౨ ౩౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౨ఉ ౩౨ ౧ ౨ ౩౧ ౨
పాతా వృత్రహా సుతమా ఘా గమన్నారే అస్మత్ । ని యమతే శతమూతిః ॥ ౩॥

(౨)

ఋషిః - శ్రుతకక్షః సుకక్షో వా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౬౦
౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
ఆ త్వా విశన్త్విన్దవః సముద్రమివ సిన్ధవః । న త్వామిన్ద్రాతి రిచ్యతే ॥ ౧॥

౧౬౬౧
౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩౧౨
వివ్యక్థ మహినా వృషన్భక్షం సోమస్య జాగృవే । య ఇన్ద్ర జఠరేషు తే ॥ ౨ ॥

౧౬౬౨
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అరం త ఇన్ద్ర కుక్షయే సోమో భవతు వృత్రహన్ । అరం ధామభ్య ఇన్దవః ॥ ౩॥

(౩)

ఋషిః - శునఃశేప ఆజీగర్తిః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౬౩
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨
జరాబోధ తద్వివిడ్ఢి విశేవిశే యజ్ఞియాయ । స్తోమం రుద్రాయ దృశీకమ్ ॥ ౧॥

౧౬౬౪
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
స నో మహాఁ అనిమానో ధూమకేతుః పురుశ్చన్ద్రః । ధియే వాజాయ హిన్వతు ॥ ౨ ॥

౧౬౬౫
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స రేవాఁ ఇవ విశ్పతిర్దైవ్యః కేతుః శృణోతు నః । ఉక్థైరగ్నిర్బృహద్భానుః ॥ ౩॥

(౪)

ఋషిః - శంయుర్బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౬౬
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧౨
తద్వో గాయ సుతే సచా పురుహూతాయ సత్వనే । శం యద్ గవే న శాకినే ॥ ౧॥

౧౬౬౭
౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨
న ఘా వసుర్ని యమతే దానం వాజస్య గోమతః । యత్ సీముప శ్రవద్గిరః ॥ ౨॥

౧౬౬౮
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౧౨ ౩ ౧౨
కువిత్సస్య ప్ర హి వ్రజం గోమన్తం దస్యుహా గమత్ । శచీభిరప నో వరత్ ॥ ౩॥

(౫)

ఋషిః - మేధాతిథిః ॥ దేవతా - విష్ణుః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౬౯
౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౧ ౨ ౩ ౨
ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే త్రేధా ని దధే పదమ్ । సమూఢమస్య పాంసులే ॥ ౧॥

౧౬౭౦
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
త్రీణి పదా వి చక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । అతో ధర్మాణి ధారయన్ ॥ ౨॥

౧౬౭౧
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే । ఇన్ద్రస్య యుజ్యః సఖా ॥ ౩॥

౧౬౭౨
౧ ౨ర ౩ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః । దివీవ చక్షురాతతమ్ ॥ ౪॥

౧౬౭౩
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంసః సమిన్ధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ॥ ౫॥

౧౬౭౪
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యా అధి సానవి ॥ ౬॥

(౬)

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౬౭౫
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
మో షు త్వా వాఘతశ్చ నారే అస్మన్ని రీరమన్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఆరాత్తాద్వా సధమాదం న ఆ గహీహ వా సన్నుప శ్రుధి ॥ ౧॥

౧౬౭౬
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
ఇమే హి తే బ్రహ్మకృతః సుతే సచా మధౌ న మక్ష ఆసతే ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రే కామం జరితారో వసూయవో రథే న పాదమా దధుః ॥ ౨॥

(౭)

ఋషిః - అయుః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౬౭౭
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అస్తావి మన్మ పూర్వ్యం బ్రహ్మేన్ద్రాయ వోచత ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పూర్వీఋతస్య బృహతీరనూషత స్తోతుర్మేధా అసృక్షత ॥ ౧॥

౧౬౭౮
౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩౨ఉ ౩ ౧ ౨
సమిన్ద్రో రాయో బృహతీరధూనుత సం క్షోణీ సము సూర్యమ్ ।
౨ ౩౨౩ ౧౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧౨
సం శుక్రాసః శుచయః సం గవాశిరః సోమా ఇన్ద్రమమన్దిషుః ॥౨॥

(౮)

ఋషిః - అమ్బరీష ఋజిశ్వా చ ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్
॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౬౭౯
౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర ౧౨౩౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨
ఇన్ద్రాయ సోమ పాతవే వృత్రఘ్నే పరి షిచ్యసే । నరే చ దక్షిణావతే వీరాయ సదనాసదే ॥౧॥

౧౬౮౦
౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨
తం సఖాయః పురూరుచం వయం యూయం చ సూరయః ।
౩౨ ౩ ౧౨ ౩౨౩ ౧౨
అశ్యామ వాజగన్ధ్యం సనేమ వాజపస్త్యమ్ ॥౨॥

౧౬౮౧
౨౩౧ ౨౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩౧౨
పరి త్యం హర్యతం హరిం బభ్రుం పునన్తి వారేణ ।
౨ ౩౨ఉ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర
యో దేవాన్విశ్వాఀ ఇత్ పరి మదేన సహ గచ్ఛతి ॥౩॥

(౯)

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౬౮౨
౧ ౨ర ౩౧ ౨ర
కస్తమిన్ద్ర త్వా వసవా మర్త్యో దధర్షతి ।
౩౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩౨౩౧ ౨ర
శ్రద్ధా హి తే మఘవన్పార్యే దివి వాజీ వాజం సిషాసతి ॥౧॥

౧౬౮౩
౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
మఘోనః స్మ వృత్రహత్యేషు చోదయ యే దదతి ప్రియా వసు ।
౨౩ ౧౨ ౩ ౨౩౧౨ ౩౨
తవ ప్రణీతీ హర్యశ్వ సూరిభిర్విశ్వా తరేమ దురితా ॥౨॥

(౧౦)

ఋషిః - విశ్వమనా వైయశ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౬౮౪
౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ఉ ౩౧ ౨ర ౩౧౨
ఏదు మధోర్మదిన్తరం సిఞ్చాధ్వర్యో అన్ధసః । ఏవా హి వీర స్తవతే సదావృధః ॥౧॥

౧౬౮౫
౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧౨౩ ౨ ౩౧౨
ఇన్ద్ర స్థాతర్హరీణాం న కిష్టే పూర్వ్యస్తుతిమ్ । ఉదానంశ శవసా న భన్దనా ॥౨॥

౧౬౮౬
౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨౩౧ ౨ ౩౧౨ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧౨
తం వో వాజానాం పతిమహూమహి శ్రవస్యవః । అప్రాయుభిర్యజ్ఞేభిర్వావృధేన్యమ్ ॥౩॥

(౧౧)

ఋషిః - సోభరిః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - కాకుభః ప్రగాథః
(౧ కకుబుష్ణిక్, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ ఋషభః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౬౮౭
౧ ౨ ౩క ౨ర ౩౧౨ ౩౧౨౩౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨
తం గూర్ధయా స్వర్ణరం దేవాసో దేవమరతిం దధన్విరే । దేవత్రా హవ్యమూహిషే ॥౧॥

౧౬౮౮
౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨
విభూతరాతిం విప్ర చిత్రశోచిషమగ్నిమీడిష్వ యన్తురమ్ ।
౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అస్య మేధస్య సోమ్యస్య సోభరే ప్రేమధ్వరాయ పూర్వ్యమ్ ॥౨॥

(౧౨)

ఋషిః - సప్తర్షయః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథ
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౬౮౯
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౧ ౨ర౩ ౧ ౨
ఆ సోమ స్వానో అద్రిభిస్తిరో వారాణ్యవ్యయా ।
౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩కర ౩ ౨౩ ౨౩ ౧౨
జనో న పురి చమ్వోర్విశద్ధరిః సదో వనేషు దధ్రిషే ॥౧॥

౧౬౯౦
౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩క ౨ర ౩ ౨ఉ ౩౧ ౨ ౩ ౨
స మామృజే తిరో అణ్వాని మేష్యో మీఢ్వాన్త్సప్తిర్న వాజయుః ।
౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨౩ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧౨
అనుమాద్యః పవమానో మనీషిభిః సోమో విప్రేభిరృక్వభిః ॥౨॥

(౧౩)

ఋషిః - కలిః ప్రగాథః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౬౯౧
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧౨
వయమేనమిదా హ్యోఽపీపేమేహ వజ్రిణమ్ ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
తస్మా ఉ అద్య సవనే సుతం భరా నూనం భూషత శ్రుతే ॥౧॥

౧౬౯౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
వృకశ్చిదస్య వారణ ఉరామథిరా వయునేషు భూషతి ।
౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
సేమం న స్తోమం జుజుషాణ ఆ గహీన్ద్ర ప్ర చిత్రయా ధియా ॥ ౨॥

(౧౪)

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౯౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩క౨ర
ఇన్ద్రాగ్నీ రోచనా దివః పరి వాజేషు భూషథః । తద్వాం చేతి ప్ర వీర్యమ్ ॥ ౧॥

౧౬౯౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨
ఇన్ద్రాగ్నీ అపసస్పర్యుప ప్ర యన్తి ధీతయః । ఋతస్య పథ్యా౩ అను ॥ ౨॥

౧౬౯౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఇన్ద్రాగ్నీ తవిషాణి వాం సధస్థాని ప్రయాంసి చ । యువోరప్తూర్యం హితమ్ ॥ ౩॥

(౧౫)

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౧౬౯౬ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
క ఈం వేద సుతే సచా పిబన్తం కద్వయో దధే ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అయం యః పురో విభినత్త్యోజసా మన్దానః శిప్ర్యన్ధసః ॥ ౧॥

౧౬౯౭ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
దానా మృగో న వారణః పురుత్రా చరథం దధే ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
న కిష్ట్వా ని యమదా సుతే గమో మహాంశ్చరస్యోజసా ॥ ౨॥

౧౬౯౮ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
య ఉగ్రః సన్ననిష్టృతః స్థిరో రణాయ సంస్కృతః ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యది స్తోతుర్మఘవా శృణవద్ధవం నేన్ద్రో యోషత్యా గమత్ ॥ ౩॥

(౧౬)

ఋషిః - నిధ్రువిః కాశ్యపః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౬౯౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
పవమానా అసృక్షత సోమాః శుక్రాస ఇన్దవః । అభి విశ్వాని కావ్యా ॥ ౧॥

౧౭౦౦ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
పవమానా దివస్పర్యన్తరిక్షాదసృక్షత పృథివ్యా అధి సానవి ॥ ౨॥

౧౭౦౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పవమానాస ఆశవః శుభ్రా అసృగ్రమిన్దవః । ఘ్నన్తో విశ్వా అప ద్విషః ॥ ౩॥

(౧౭)

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౦౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తోశా వృత్రహణా హువే సజిత్వానాపరాజితా । ఇన్ద్రాగ్నీ వాజసాతమా ॥ ౧॥

౧౭౦౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర వామర్చన్త్యుక్థినో నీథావిదో జరితారః । ఇన్ద్రాగ్నీ ఇష ఆ వృణే ॥ ౨॥

౧౭౦౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రాగ్నీ నవతిం పురో దాసపత్నీరధూనుతమ్ । సాకమేకేన కర్మణా ॥ ౩॥

(౧౮)

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౦౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉప త్వా రణ్వసన్దృశం ప్రయస్వన్తః సహస్కృత । అగ్నే ససృజ్మహే గిరః ॥ ౧॥

౧౭౦౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉప ఛాయామివ ఘృణేరగన్మ శర్మ తే వయమ్ । అగ్నే హిరణ్యసన్దృశః ॥ ౨॥

౧౭౦౭ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
య ఉగ్రఇవ శర్యహా తిగ్మశృఙ్గో న వంసగః । అగ్నే పురో రురోజిథ ॥ ౩॥

(౧౯)

ఋషిః - భరద్వాజో బార్హస్పత్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౦౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఋతావానం వైశ్వానరమృతస్య జ్యోతిషస్పతిమ్ । అజస్రం ఘర్మమీమహే ॥ ౧॥

౧౭౦౯ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩క౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
య ఇదం ప్రతి పప్రథే యజ్ఞస్య స్వరుత్తిరన్ । ఋతూనుత్సృజతే వశీ ॥ ౨॥

౧౭౧౦ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
అగ్నిః ప్రియేషు ధామసు కామో భూతస్య భవ్యస్య । సమ్రాడేకో విరాజతి ॥ ౩॥

ఇత్యష్టాదశోఽధ్యాయః, అష్టమప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః ॥

అథైకోనవింశోఽధ్యాయః

అష్టమప్రపాఠకస్య తృతీయోఽర్ధః ॥

(౧)

ఋషిః - విరూప ఆఙ్గిరసః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౧౧ ౩౨ ౩౨౩౧౨౩౧ ౨ ౩౨ ౨ ౩౧ ౨ర
అగ్నిః ప్రత్నేన జన్మనా శుమ్భానస్తన్వాం౩ స్వామ్ । కవిర్విప్రేణ వావృధే ॥౧॥

౧౭౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩౧౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఊర్జో నపాతమా హువేఽగ్నిం పావకశోచిషమ్ । అస్మిన్ యజ్ఞే స్వధ్వరే ॥౨॥

౧౭౧౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨
స నో మిత్రమహస్త్వమగ్నే శుక్రేణ శోచిషా । దేవైరా సత్సి బర్హిషి ॥౩॥

(౨)

ఋషిః - అవత్సారః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౧౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
ఉత్తే శుష్మాసో అస్థూ రక్షో భిన్దన్తో అద్రివః । నుదస్వ యాః పరిస్పృధః ॥౧॥

౧౭౧౫ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అయా నిజఘ్నిరోజసా రథసఙ్గే ధనే హితే । స్తవా అబిభ్యుషా హృదా ॥౨॥

౧౭౧౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩క ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
అస్య వ్రతాని నాధృషే పవమానస్య దూఢ్యా । రుజ యస్త్వా పృతన్యతి ॥౩॥

౧౭౧౭ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
తం హిన్వన్తి మదచ్యుతం హరిం నదీషు వాజినమ్ । ఇన్దుమిన్ద్రాయ మత్సరమ్ ॥౪॥

(౩)

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బృహతీ ॥ స్వరః - మధ్యమః ॥

౧౭౧౮ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆ మన్ద్రైరిన్ద్ర హరిభిర్యాహి మయూరరోమభిః ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
మా త్వా కే చిన్ని యేమురిన్న పాశినోఽతి ధన్వేవ తాఁ ఇహి ॥౧॥

౧౭౧౯ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
వృత్రఖాదో వలం రుజః పురాం దర్మో అపామజః ।
౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
స్థాతా రథస్య హర్యోరభిస్వర ఇన్ద్రో దృఢా చిదారుజః ॥౨॥

౧౭౨౦ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
గమ్భీరాఁ ఉదధీఁరివ క్రతుం పుష్యసి గా ఇవ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర సుగోపా యవసం ధేనవో యథా హ్రదం కుల్యా ఇవాశత ॥౩॥

(౪)

ఋషిః - దేవాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౭౨౧ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర
యథా గౌరో అపా కృతం తృష్యన్నేత్యవేరిణమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨
ఆపిత్వే నః ప్రపిత్వే తూయమా గహి కణ్వేషు సు సచా పిబ ॥౧॥

౧౭౨౨ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
మన్దన్తు త్వా మఘవన్నిన్ద్రేన్దవో రాధోదేయాయ సున్వతే ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨౩ ౧౨
ఆముష్యా సోమమపిబశ్చమూ సుతం జ్యేష్ఠం తద్దధిషే సహః ॥౨॥

(౫)

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౭౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వమఙ్గ ప్ర శంసిషో దేవః శవిష్ఠ మర్త్యమ్ ।
౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
న త్వదన్యో మఘవన్నస్తి మర్డితేన్ద్ర బ్రవీమి తే వచః ॥౧॥

౧౭౨౪ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
మా తే రాధాంసి మా త ఊతయో వసోఽస్మాన్ కదా చనా దభన్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
విశ్వా చ న ఉపమిమీహి మానుష వసూని చర్షణిభ్య ఆ ॥౨॥

(౬)

ఋషిః - వామదేవః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౨౫ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ప్రతి ష్యా సూనరీ జనీ వ్యుచ్ఛన్తీ పరి స్వసుః । దివో అదర్శి దుహితా ॥౧॥

౧౭౨౬ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨
అశ్వేవ చిత్రారుషీ మాతా గవామృతావరీ । సఖా భూదశ్వినోరుషాః ॥౨॥

౧౭౨౭ ఉత సఖాస్యశ్వినోరుత మాతా గవామసి । ఉతోషో వస్వ ఈశిషే ॥ ౩॥

(౭)

ఋషిః - ప్రస్కణ్వః కాణ్వః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౨౮ ఏషో ఉషా అపూర్వ్యా వ్యుచ్ఛతి ప్రియా దివః । స్తుషే వామశ్వినా బృహత్ ॥ ౧॥

౧౭౨౯ యా దస్రా సిన్ధుమాతరా మనోతరా రయీణామ్ । ధియా దేవా వసువిదా ॥ ౨॥

౧౭౩౦ వచ్యన్తే వాం కకుహాసో జూర్ణాయామధి విష్టపి । యద్వాం రథో విభిష్పతాత్ ॥ ౩॥

(౮)

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥ ఛన్దః ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౭౩౧ ఉషస్తచ్చిత్రమా భరాస్మభ్యం వాజినీవతి । యేన తోకం చ తనయం చ ధామహే ॥ ౧॥

౧౭౩౨ ఉషో అద్యేహ గోమత్యశ్వావతి విభావరి । రేవదస్మే వ్యుచ్ఛ సూనృతావతి ॥ ౨॥

౧౭౩౩ యుక్ష్వా హి వాజినీవత్యశ్వాఀ అద్యారుణాఀ ఉషః । అథా నో విశ్వా సౌభగాన్యా వహ ॥ ౩॥

(౯)

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౭౩౪ అశ్వినా వర్తిరస్మదా గోమద్దస్రా హిరణ్యవత్ । అర్వాగ్రథం సమనసా ని యచ్ఛతమ్ ॥ ౧॥

౧౭౩౫ ఏహ దేవా మయోభువా దస్రా హిరణ్యవర్తనీ । ఉషర్బుధో వహన్తు సోమపీతయే ॥ ౨॥

౧౭౩౬ యావిత్థా శ్లోకమా దివో జ్యోతిర్జనాయ చక్రథుః । ఆ న ఊర్జం వహతమశ్వినా యువమ్ ॥ ౩॥

(౧౦)

ఋషిః - వసుశ్రుత ఆత్రేయః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౭౩౭ అగ్నిం తం మన్యే యో వసురస్తం యం యన్తి ధేనవః ।
అస్తమర్వన్త ఆశవోఽస్తం నిత్యాసో వాజిన ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౧॥

౧౭౩౮ అగ్నిర్హి వాజినం విశే దదాతి విశ్వచర్షణిః ।
అగ్నీ రాయే స్వాభువం స ప్రీతో యాతి వార్యమిషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౨॥

౧౭౩౯ సో అగ్నిర్యో వసుర్గృణే సం యమాయన్తి ధేనవః ।
సమర్వన్తో రఘుద్రువః సం సుజాతాసః సూరయః ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥ ౩॥

(౧౧)

ఋషిః - సత్యశ్రవా ఆత్రేయః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥ ఛన్దః - పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౭౪౦ మహే నో అద్య బోధయోషో రాయే దివిత్మతీ ।
యథా చిన్నో అబోధయః సత్యశ్రవసి వాయ్యే సుజాతే అశ్వసూనృతే ॥ ౧॥

౧౭౪౧ యా సునీథే శౌచద్రథే వ్యౌచ్ఛో దుహితర్దివః ।
సా వ్యుచ్ఛ సహీయసి సత్యశ్రవసి వాయ్యే సుజాతే అశ్వసూనృతే ॥ ౨॥

౧౭౪౨ సా నో అద్యాభరద్వసుర్వ్యుచ్ఛా దుహితర్దివః ।
యో వ్యౌచ్ఛః సహీయసి సత్యశ్రవసి వాయ్యే సుజాతే అశ్వసూనృతే ॥ ౩॥

(౧౨)

ఋషిః - అవస్యురాత్రేయః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౭౪౩ ప్రతి ప్రియతమం రథం వృషణం వసువాహనమ్ ।
స్తోతా వామశ్వినావృషి స్తోమేభిర్భూషతి ప్రతి మాధ్వీ మమ శ్రుతం హవమ్ ॥ ౧॥

౧౭౪౪ అత్యాయాతమశ్వినా తిరో విశ్వా అహం సనా ।
దస్రా హిరణ్యవర్తనీ సుషుమ్నా సిన్ధువాహసా మాధ్వీ మమ శ్రుతం హవమ్ ॥ ౨॥

౧౭౪౫ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨
ఆ నో రత్నాని బిభ్రతావశ్వినా గచ్ఛతం యువమ్।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
రుద్రా హిరణ్యవర్తనీ జుషాణా వాజినీవసూ మాధ్వీ మమ శ్రుతం హవమ్ ॥౩॥

(౧౩)

ఋషిః - బుధగవిష్ఠిరావాత్రేయౌ ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౭౪౬ ౧౨ ౩ ౨ ౩౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
అబోధ్యగ్నిః సమిధా జనానాం ప్రతి ధేనుమివాయతీముషాసమ్।
౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యహ్వా ఇవ ప్ర వయాముజ్జిహానాః ప్ర భానవః సస్రతే నాకమచ్ఛ ॥౧॥

౧౭౪౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అబోధి హోతా యజథాయ దేవానూర్ధ్వో అగ్నిః సుమనాః ప్రాతరస్థాత్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
సమిద్ధస్య రుశదదర్శి పాజో మహాన్ దేవస్తమసో నిరమోచి ॥౨॥

౧౭౪౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
యదీం గణస్య రశనామజీగః శుచిరఙ్క్తే శుచిభిర్గోభిరగ్నిః।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఆద్దక్షిణా యుజ్యతే వాజయన్త్యుత్తానా మూర్ధ్వో అధయజ్జుహూభిః ॥౩॥

(౧౪)

ఋషిః - కుత్సః ఆఙ్గిరసః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౭౪౯ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఇదం శ్రేష్ఠం జ్యోతిషాం జ్యోతిరాగాచ్చిత్రః ప్రకేతో అజనిష్ట విభ్వా।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యథా ప్రసూతా సవితుః సవాయైవ రాత్ర్యుషసే యోనిమారైక్ ॥౧॥

౧౭౫౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
రుశద్వత్సా రుశతీ శ్వేత్యాగాదారైగు కృష్ణా సదనాన్యస్యాః।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౨ ౧ ౨ ౩ ౨
సమానబన్ధూ అమృతే అనూచీ ద్యావా వర్ణం చరత ఆమినానే ॥౨॥

౧౭౫౧ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సమానో అధ్వా స్వస్రోరనన్తస్తమన్యాన్యా చరతో దేవశిష్టే।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
న మేథేతే న తస్థతుః సుమేకే నక్తోషాసా సమనసా విరూపే ॥౩॥

(౧౫)

ఋషిః - అత్రిః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౭౫౨ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
ఆ భాత్యగ్నిరుషసామనీకముద్విప్రాణాం దేవయా వాచో అస్థుః
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అర్వాఞ్చా నూనం రథ్యేహ యాతం పీపివాంసమశ్వినా ఘర్మమచ్ఛ ॥౧॥

౧౭౫౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
న సంస్కృతం ప్ర మిమీతో గమిష్ఠాన్తి నూనమశ్వినోప స్తుతేహ
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
దివాభిపిత్వేఽవసాగమిష్ఠా ప్రత్యవర్తిం దాశుషే శమ్భవిష్ఠా ॥౨॥

౧౭౫౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉతా యాతం సంగవే ప్రాతరహ్నో మధ్యన్దిన ఉదితా సూర్యస్య।
౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
దివా నక్త మవసా శన్తమేన నేదానీం పీతిరశ్వినా తతాన ॥౩॥

(౧౬)

ఋషిః - గోతమో రాహూగణః ॥ దేవతా - ఉషాః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౭౫౫ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఏతా ఉ త్యా ఉషసః కేతుమక్రత పూర్వే అర్ధే రజసో భానుమఞ్జతే ।
౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
నిష్కృణ్వానా ఆయుధానీవ ధృష్ణవః ప్రతి గావోఽరుషీర్యన్తి మాతరః ॥౧॥

౧౭౫౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉదపప్తన్నరుణా భానవో వృథా స్వాయుజో అరుషీర్గా అయుక్షత।
౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
అక్రన్నుషాసో వయునాని పూర్వథా రుశన్తం భానుమరుషీర శిశ్రయుః ॥౨॥

౧౭౫౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨
అర్చన్తి నారీరపసో న విష్టిభిః సమానేన యోజనేనా పరావతః ।
౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఇషం వహన్తీః సుకృతే సుదానవే విశ్వేదహ యజమానాయ సున్వతే ॥౩॥

(౧౭)

ఋషిః - దీర్ఘతమా ఔచథ్యః ॥ దేవతా - అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౭౫౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩క౨ర ౩ ౧ ౨
అబోధ్యగ్నిర్జ్మ ఉదేతి సూర్యో వ్యుషాశ్చన్ద్రా మహ్యావో అర్చిషా।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
ఆయుక్షాతామశ్వినా యాతవే రథం ప్రాసావీద్దేవః సవితా జగత్ పృథక్ ॥౧॥

౧౭౫౯ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యద్యుఞ్జాథే వృషణమశ్వినా రథం ఘృతేన నో మధునా క్షత్రముక్షతమ్ ।

అస్మాకం బ్రహ్మ పృతనాసు జిన్వతం వయం ధనా శూరసాతా భజేమహి ॥ ౨॥

౧౭౬౦ అర్వాఙ్ త్రిచక్రో మధువాహనో రథో జీరాశ్వో అశ్వినోర్యాతు సుష్టుతః ।
త్రిబన్ధురో మఘవా విశ్వసౌభగః శం న ఆ వక్షద్ ద్విపదే చతుష్పదే ॥ ౩॥

(౧౮)

ఋషిః - అవత్సారః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౬౧ ప్ర తే ధారా అసశ్చతో దివో న యన్తి వృష్టయః । అచ్ఛా వాజం సహస్రిణమ్ ॥ ౧॥

౧౭౬౨ అభి ప్రియాణి కావ్యా విశ్వా చక్షాణో అర్షతి । హరిస్తుఞ్జాన ఆయుధా ॥ ౨॥

౧౭౬౩ స మర్మృజాన ఆయుభిరిభో రాజేవ సువ్రతః । శ్యేనో న వంసు షీదతి ॥ ౩॥

౧౭౬౪ స నో విశ్వా దివో వసూతో పృథివ్యా అధి । పునాన ఇన్దవా భర ॥ ౪॥

ఇత్యేకోనవింశో౭ధ్యాయః, అష్టమప్రపాఠకశ్చ సమాప్తః ॥

అథ వింశో౭ధ్యాయః

నవమప్రపాఠకస్య ప్రథమో౭ర్ధః

(౧)

ఋషిః - నృమేధః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౬౫ ప్రాస్య ధారా అక్షరన్ వృష్ణః సుతస్యౌజసః । దేవాఀ అను ప్రభూషతః ॥ ౧॥

౧౭౬౬ సప్తిం మృజన్తి వేధసో గృణన్తః కారవో గిరా । జ్యోతిర్జజ్ఞానముక్థ్యమ్ ॥ ౨॥

౧౭౬౭ సుషహా సోమ తాని తే పునానాయ ప్రభూవసో । వర్ధా సముద్రముక్థ్య ॥ ౩॥

(౨)

ఋషిః - వామదేవః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః - ॥ ఛన్దః - ద్విపదా గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౬౮ ఏష బ్రహ్మా య ఋత్వియ ఇన్ద్రో నామ శ్రుతో గృణే ॥ ౧॥

౧౭౬౯ త్వామిచ్ఛవసస్పతే యన్తి గిరో న సంయతః ॥ ౨॥

౧౭౭౦ వి స్రుతయో యథా పథ ఇన్ద్ర త్వద్ యన్తు రాతయః ॥ ౩॥

(౩)

ఋషిః - ప్రియమేధః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఆనుష్టుభః ప్రగాథః
(౧ అనుష్టుప్, ౨,౩ గాయత్రీ) ॥ స్వరః - ౧ గాన్ధారః; ౨,౩ షడ్జః ॥

౧౭౭౧ ఆ త్వా రథం యథోతయే సుమ్నాయ వర్తయామసి ।
తువికూర్మిమృతీషహమిన్ద్రం శవిష్ఠ సత్పతిమ్ ॥ ౧॥

౧౭౭౨ తువిశుష్మ తువిక్రతో శచీవో విశ్వయా మతే । ఆ పప్రాథ మహిత్వనా ॥ ౨॥

౧౭౭౩ యస్య తే మహినా మహః పరి జ్మాయన్తమీయతుః । హస్తా వజ్రం హిరణ్యయమ్ ॥ ౩॥

(౪)

ఋషిః - దీర్ఘతమా ఔచథ్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్
(౧ విరాట్, ౨ భురిక్, ౩ నిచృత్) ॥ స్వరః - ఋషభః ॥

౧౭౭౪ ఆ యః పురం నార్మిణీమదీదేదత్యః కవిర్నభన్యో౩ నార్వా । సూరో న రురుక్వాఞ్ఛతాత్మా ॥ ౧॥

౧౭౭౫ అభి ద్విజన్మా త్రీ రోచనాని విశ్వా రజాంసి శుశుచానో అస్థాత్ ।
హోతా యజిష్ఠో అపాం సధస్థే ॥ ౨॥

౧౭౭౬ అయం స హోతా యో ద్విజన్మా విశ్వా దధే వార్యాణి శ్రవస్యా ।
మర్తో యో అస్మై సుతుకో దదాశ ॥ ౩॥

(౫)

ఋషిః - వామదేవః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - పదపఙ్క్తిః ॥ స్వరః - పఞ్చమః ॥

౧౭౭౭ ౨౩ ౨౩౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౨౩ ౨౩౧ ౨౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨
అగ్నే తమద్యాశ్వం న స్తోమైః క్రతుం న భద్రం హృదిస్పృశమ్ । ఋధ్యామా త ఓహైః ౧॥

౧౭౭౮ ౨౩క ౨ర ౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అధా హ్యగ్నే క్రతోర్భద్రస్య దక్షస్య సాధోః । రథీ ర్ఋతస్య బృహతో బభూథ ॥ ౨॥

౧౭౭౯ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౨ ౧ ౨ర ౨౩ ౧౨ ౩౨౩ ౧౨
ఏభిర్నో అర్కైర్భవా నో అర్వాఙ్ స్వర్ణ జ్యోతిః । అగ్నే విశ్వేభిః సుమనా అనీకైః ॥ ౩॥

(౬)

ఋషిః - ప్రస్కణ్వః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిరశ్వినావుషశ్చ ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౭౮౦ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨౩ ౧ ౨ర
అగ్నే వివస్వదుషసశ్చిత్రం రాధో అమర్త్య ।
౩ ౧౨ ౩ ౨౩౨ ౩౧ ౨౩౧౨
ఆ దాశుషే జాతవేదో వహా త్వమద్యా దేవాఁ ఉషర్బుధః ॥ ౧॥

౧౭౮౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧౨౩౧౨
జుష్టో హి దూతో అసి హవ్యవాహనోఽగ్నే రథీరధ్వరాణామ్ ।
౩౨ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨౩ ౧౨ ౩౨
సజూరశ్విభ్యాముషసా సువీర్యమస్మే ధేహి శ్రవో బృహత్ ॥ ౨॥

(౭)

ఋషిః - బృహదుక్థో వామదేవ్యః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౭౮౨ ౩౧ ౨౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩౧౨
విధుం దద్రాణం సమనే బహూనాం యువానం సన్తం పలితో జగార ।
౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ఉ ౩౨ ౩౧ ౨ర
దేవస్య పశ్య కావ్యం మహిత్వాద్యా మమార స హ్యః సమాన ॥ ౧॥

౧౭౮౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨౩౨ఉ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ర
శాక్మనా శాకో అరుణః సుపర్ణ ఆ యో మహః శూరః సనాదనీడః ।
౨ ౩ ౧౨ ౩౨ఉ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర
యచ్చికేత సత్యమిత్తన్న మోఘం వసు స్పార్హముత జేతోత దాతా ॥ ౨॥

౧౭౮౪ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩౨
ఐభిర్దదే వృష్ణ్యా పౌంస్యాని యేభిరౌక్షద్ వృత్రహత్యాయ వజ్రీ ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩౨
యే కర్మణః క్రియమాణస్య మహ్న ఋతేకర్మముదజాయన్త దేవాః ॥ ౩॥

(౮)

ఋషిః - బిన్దుః పూతదక్షో వా ॥ దేవతా - మరుతః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౮౫ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అస్తి సోమో అయం సుతః పిబన్త్యస్య మరుతః । ఉత స్వరాజో అశ్వినా ॥ ౧॥

౧౭౮౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
పిబన్తి మిత్రో అర్యమా తనా పూతస్య వరుణః । త్రిషధస్థస్య జావతః ॥ ౨॥

౧౭౮౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఉతో న్వస్య జోషమా ఇన్ద్రః సుతస్య గోమతః । ప్రాతర్హోతేవ మత్సతి ॥ ౩॥

(౯)

ఋషిః - జమదగ్నిర్భార్గవః ॥ దేవతా - సూర్యః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౭౮౮ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
బణ్మహాఁ అసి సూర్య బడాదిత్య మహాఁ అసి ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
మహస్తే సతో మహిమా పనిష్టమ మహ్నా దేవ మహాఁ అసి ॥ ౧॥

౧౭౮౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
బట్ సూర్య శ్రవసా మహాఁ అసి సత్రా దేవ మహాఁ అసి ।
౩ ౨ ౩౧౨ ౩౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧౨
మహ్నా దేవానామసుర్యః పురోహితో విభు జ్యోతిరదాభ్యమ్ ॥ ౨॥

(౧౦)

ఋషిః - సుకక్షః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౭౯౦ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఉప నో హరిభిః సుతం యాహి మదానాం పతే । ఉప నో హరిభిః సుతమ్ ॥ ౧॥

౧౭౯౧ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ద్వితా యో వృత్రహన్తమో విద ఇన్ద్రః శతక్రతుః । ఉప నో హరిభిః సుతమ్ ॥ ౨॥

౧౭౯౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
త్వం హి వృత్రహన్నేషాం పాతా సోమానామసి । ఉప నో హరిభిః సుతమ్ ॥ ౩॥

(౧౧)

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - భురిగనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౭౯౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ప్ర వో మహే మహేవృధే భరధ్వం ప్రచేతసే ప్ర సుమతిం కృణుధ్వమ్ ।
౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨
విశః పూర్వీః ప్ర చర చర్షణిప్రాః ॥ ౧॥

౧౭౯౪ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉరువ్యచసే మహినే సువృక్తి మిన్ద్రాయ బ్రహ్మ జనయన్త విప్రాః ।
౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తస్య వ్రతాని న మినన్తి ధీరాః ॥ ౨॥

౧౭౯౫ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ఇన్ద్రం వాణీరనుత్తమన్యుమేవ సత్రా రాజానం దధిరే సహధ్యై ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
హర్యశ్వాయ బర్హయా సమాపీన్ ॥ ౩॥

(౧౨)

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (౧ బృహతీ, ౨ సతోబృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ మధ్యమః; ౨ పఞ్చమః ॥

౧౭౯౬ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
యదిన్ద్ర యావతస్త్వమేతావదహమీశీయ ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
స్తోతారమిద్దధిషే రదావసో న పాపత్వాయ రంసిషమ్ ॥ ౧॥

౧౭౯౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
శిక్షేయమిన్మహయతే దివేదివే రాయ ఆ కుహచిద్విదే ।
౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨
న హి త్వదన్యన్మఘవన్న ఆప్యం వస్యో అస్తి పితా చ న ॥ ౨॥

(౧౩)

ఋషిః - వసిష్ఠః - దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - విరాడనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౭౯౮ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
శ్రుధీ హవం విపిపానస్యాద్రేర్బోధా విప్రస్యార్చతో మనీషామ్ ।
౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౩ ౨ ౩
కృష్వా దువాంస్యన్తమా సచేమా ॥ ౧॥

౧౭౯౯ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧
న తే గిరో అపి మృష్యే తురస్య న సుష్టుతిమసుర్యస్య విద్వాన్ ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨
సదా తే నామ స్వయశో వివక్మి ॥ ౨॥

౧౮౦౦ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
భూరి హి తే సవనా మానుషేషు భూరి మనీషీ హవతే త్వామిత్ ।
౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
మారే అస్మన్మఘవఞ్జ్యోక్కః ॥ ౩॥

(౧౪)

ఋషిః - సుదాః పైజవనః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - శక్వరీ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౮౦౧ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
ప్రో ష్వస్మై పురోరథమిన్ద్రాయ శూషమర్చత ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
అభీకే చిదు లోకకృత్సఙ్గే సమత్సు వృత్రహా ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
అస్మాకం బోధి చోదితా నభన్తామన్యకేషాం జ్యాకా అధి ధన్వసు ॥ ౧॥

౧౮౦౨ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వం సిన్ధూఁరవాసృజోఽధరాచో అహన్నహిమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అశత్రురిన్ద్ర జజ్ఞిషే విశ్వం పుష్యసి వార్యమ్ ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
తం త్వా పరి ష్వజామహే నభన్తామన్యకేషాం జ్యాకా అధి ధన్వసు ॥ ౨॥

౧౮౦౩ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వి షు విశ్వా అరాతయోఽర్యో నశన్త నో ధియః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
అస్తాసి శత్రవే వధం యో న ఇన్ద్ర జిఘాంసతి ।
౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨
యా తే రాతిర్దదిర్వసు నభన్తామన్యకేషాం జ్యాకా అధి ధన్వసు ॥ ౩॥

(౧౫)

ఋషిః - మేధాతిథిః కాణ్వః ప్రియమేధశ్చాఙ్గిరసః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౮౦౪ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
రేవాఁ ఇద్రేవత స్తోతా స్యాత్త్వావతో మఘోనః । ప్రేదు హరివః సుతస్య ॥ ౧॥

౧౮౦౫ ౩ ౨ ౩ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉక్థం చ న శస్యమానం నాగో రయిరా చికేత । న గాయత్రం గీయమానమ్ ॥ ౨॥

౧౮౦౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
మా న ఇన్ద్ర పీయత్నవే మా శర్ధతే పరా దాః । శిక్షా శచీవః శచీభిః ॥ ౩॥

(౧౬)

ఋషిః - నీపాతిథిః కాణ్వః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౮౦౭ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఏన్ద్ర యాహి హరిభిరుప కణ్వస్య సుష్టుతిమ్ ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో ॥౧॥

౧౮౦౮ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అత్రా వి నేమిరేషామురాం న ధూనుతే వృకః ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో ॥౨॥

౧౮౦౯ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఆ త్వా గ్రావా వదన్నిహ సోమీ ఘోషేణ వక్షతు ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨
దివో అముష్య శాసతో దివం యయ దివావసో ॥౩॥

(౧౭)

ఋషిః - జమదగ్నిర్భార్గవః ॥ దేవతా - పవమానః సోమః ॥ ఛన్దః - ద్విపదా గాయత్రీ ॥
స్వరః - షడ్జః ॥

౧౮౧౦ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పవస్వ సోమ మన్దయన్నిన్ద్రాయ మధుమత్తమః ॥౧॥

౧౮౧౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
తే సుతాసో విపశ్చితః శుక్రా వాయుమసృక్షత ॥౨॥

౧౮౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అసృగ్రం దేవవీతయే వాజయన్తో రథా ఇవ ॥౩॥

(౧౮)

ఋషిః - పయుచ్ఛేపో దైవోదాసిః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - అత్యష్టిః ॥ స్వరః - గాన్ధారః ॥

౧౮౧౩ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిం హోతారం మన్యే దాస్వన్తం వసోః
౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సూనుం సహసో జాతవేదసం విప్రం న జాతవేదసమ్ ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౩ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩
య ఊర్ధ్వయా స్వధ్వరో దేవో దేవాచ్యా కృపా ఘృతస్య
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
విభ్రాష్టిమను శుక్రశోచిష ఆజుహ్వానస్య సర్పిషః ॥౧॥

౧౮౧౪ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యజిష్ఠం త్వా యజమానా హువేమ జ్యేష్ఠమఙ్గిరసాం విప్ర మన్మభిర్విప్రేభిః
౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
శుక్ర మన్మభిః । పరిజ్మానమివ ద్యాం హోతారం చర్షణీనామ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨
శోచిష్కేశం వృషణం యమిమా విశః ప్రావన్తు జూతయే విశః ॥౨॥

౧౮౧౫ ౨ఉ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
స హి పురూ చిదోజసా విరుక్మతా దీద్యానో భవతి ద్రుహన్తరః పరశుర్న ద్రుహన్తరః ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨
వీడు చిద్యస్య సమృతౌ శ్రువద్వనేవ యత్స్థిరమ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨
నిష్షహమాణో యమతే నాయతే ధన్వాసహా నాయతే ॥౩॥

ఇతి నవమప్రపాఠకస్య ప్రథమోఽర్ధః ॥

నవమప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః

(౧)

ఋషిః - అగ్నిః పావకః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః ౧,౨ విష్టారపఙ్క్తిః; ౩-౫ సతోబృహతీ; ౬ ఉపరిష్టాజ్జ్యోతిస్త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ౧-౫ పఞ్చమః; ౬ ధైవతః ॥

౧౮౧౬ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నే తవ శ్రవో వయో మహి భ్రాజన్తే అర్చయో విభావసో ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
బృహద్భానో శవసా వాజముక్థ్యం౩ దధాసి దాశుషే కవే ॥౧॥

౧౮౧౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పావకవర్చాః శుక్రవర్చా అనూనవర్చా ఉదియర్షి భానునా ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
పుత్రో మాతరా విచరన్నుపావసి పృణక్షి రోదసీ ఉభే ॥౨॥

౧౮౧౮ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఊర్జో నపాజ్జాతవేదః సుశస్తిభిర్మన్దస్వ ధీతిభిర్హితః ।
౨ఉ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
త్వే ఇషః సం దధుర్భూరివర్పసశ్చిత్రోతయో వామజాతాః ॥౩॥

౧౮౧౯ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఇరజ్యన్నగ్నే ప్రథయస్వ జన్తుభిరస్మే రాయో అమర్త్య ।
౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
స దర్శతస్య వపుషో వి రాజసి పృణక్షి దర్శతం క్రతుమ్ ॥౪॥

౧౮౨౦ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
ఇష్కర్తారమధ్వరస్య ప్రచేతసం క్షయన్తం రాధసో మహః ।

౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౨
రాతిం వామస్య సుభగాం మహీమిషం దధాసి సానసిం రయిమ్ ॥౫॥

౧౨౨౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ఋతావానం మహిషం విశ్వదర్శతమగ్నిం సుమ్నాయ దధిరే పురో జనాః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
శ్రుత్కర్ణం సప్రథస్తమం త్వా గిరా దైవ్యం మానుషా యుగా ॥౬॥

(౨)

ఋషిః - సోభరిః కాణ్వః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - కాకుభః ప్రగాథః
(౧ కకుబుష్ణిక్, ౨ సతో బృహతీ) ॥ స్వరః - ౧ ఋషభః; ౨ మధ్యమః ॥

౧౨౨౨ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
ప్ర సో అగ్నే తవోతిభిః సువీరాభిస్తరతి వాజకర్మభిః । యస్య త్వం సఖ్యమావిథ ॥౧॥

౧౨౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తవ ద్రప్సో నీలవాన్ వాశ ఋత్వియ ఇన్ధానః సిష్ణవా దదే ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర
త్వం మహీనాముషసామసి ప్రియః క్షపో వస్తుషు రాజసి ॥౨॥

(౩)

ఋషిః - విరూపో వైతహవ్యః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥ స్వరః - నిషాదః ॥

౧౨౨౪ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తమోషధీర్దధిరే గర్భమృత్వియం తమాపో అగ్నిం జనయన్త మాతరః ।
౧ ౨ర౩ ౨ ౩౧ర ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తమిత్ సమానం వనినశ్చ వీరుధో ఽన్తర్వతీశ్చ సువతే చ విశ్వహా ॥౧॥

(౪)

ఋషిః - అగ్నిశ్చాక్షుషః ప్రజాపతిర్వా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౨౫ ౩ ౧ ౨ర ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిరిన్ద్రాయ పవతే దివి శుక్రో వి రాజతి । మహిషీవ వి జాయతే ॥౧॥

(౫)

ఋషిః - అవత్సారః కాశ్యపః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౨౨౬ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యో జాగార తమృచః కామయన్తే యో జాగార తము సామాని యన్తి ।
౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
యో జాగార తమయం సోమ ఆహ తవాహమస్మి సఖ్యే న్యోకాః ॥౧॥

(౬)

ఋషిః - అవత్సారః కాశ్యపః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౨౨౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిర్జాగార తమృచః కామయన్తేఽగ్నిర్జాగార తము సామాని యన్తి ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిర్జాగార తమయం సోమ ఆహ తవాహమస్మి సఖ్యే న్యోకాః ॥౧॥

(౭)

ఋషిః - మృగః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౨౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
నమః సఖిభ్యః పూర్వసద్భ్యో నమః సాకంనిషేభ్యః । యుఞ్జే వాచం శతపదీమ్ ॥౧॥

౧౨౨౯ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
యుఞ్జే వాచం శతపదీం గాయే సహస్రవర్తని । గాయత్రం త్రైష్టుభం జగత్ ॥౨॥

౧౨౩౦ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
గాయత్రం త్రైష్టుభం జగద్ విశ్వా రూపాణి సమ్భృతా । దేవా ఓకాంసి చక్రిరే ॥౩॥

(౮)

ఋషిః - అవత్సారో వత్సప్రీర్వా ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౩౧ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిరిన్ద్రో జ్యోతిర్జ్యోతిరిన్ద్రః । సూర్యో జ్యోతిర్జ్యోతిః సూర్యః ॥౧॥

౧౨౩౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
పునరూర్జా ని వర్తస్వ పునరగ్న ఇషాయుషా । పునర్నః పాహ్యంహసః ॥౨॥

౧౩౩౩ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
సహ రయ్యా ని వర్తస్వాగ్నే పిన్వస్వ ధారయా । విశ్వప్స్న్యా విశ్వతస్పరి ॥౩॥

(౯)

ఋషిః - గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ కాణ్వాయనౌ ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౨౩౪ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యదిన్ద్రాహం యథా త్వమీశీయ వస్వ ఏక ఇత్ । స్తోతా మే గోసఖా స్యాత్ ॥౧॥

౧౨౩౫ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨
శిక్షేయమస్మై దిత్సేయం శచీపతే మనీషిణే । యదహం గోపతిః స్యామ్ ॥౨॥

౧౮౩౬ ౩౧౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨ ౧ ౨ ౩౧ ౨
ధేనుష్ట ఇన్ద్ర సూనృతా యజమానాయ సున్వతే । గామశ్వం పిప్యుషీ దుహే ॥ ౩॥

(౧౦)

ఋషి - త్రిశిరాస్త్వాష్ట్రః సిన్ధుద్వీపో వామ్బరీషః ॥ దేవతా - ఆపః ॥
ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౮౩౭ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧౨
ఆపో హి ష్ఠా మయోభువస్తా న ఊర్జే దధాతన । మహే రణాయ చక్షసే ॥ ౧॥

౧౮౩౮ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨౩౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
యో వః శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః । ఉశతీరివ మాతరః ॥ ౨॥

౧౮౩౯ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩౧ ౨
తస్మా అరం గమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా చ నః ॥ ౩॥

(౧౧)

ఋషి - ఉలో వాతాయనః ॥ దేవతా - వాయుః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥ స్వరః - షడ్జః ॥

౧౮౪౦ ౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧ ౨
వాత ఆ వాతు భేషజం శంభు మయోభు నో హృదే । ప్ర న ఆయూంషి తారిషత్ ॥ ౧॥

౧౮౪౧ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
ఉత వాత పితాసి న ఉత భ్రాతోత నః సఖా । స నో జీవాతవే కృధి ॥ ౨॥

౧౮౪౨ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౧౨ ౩ ౧ ౨
యదదో వాత తే గృహే౩మృతం నిహితం గుహా । తస్య నో ధేహి జీవసే ॥ ౩॥

(౧౨)

ఋషి - సుపర్ణః ॥ దేవతా - సూర్యః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౮౪౩ ౩౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨
అభి వాజీ విశ్వరూపో జనిత్రం హిరణ్యయం బిభ్రదత్కం సుపర్ణః ।
౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
సూర్యస్య భానుమృతుథా వసానః పరి స్వయం మేధమృజ్రో జజాన ॥ ౧॥

౧౮౪౪ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అప్సు రేతః శిశ్రియే విశ్వరూపం తేజః పృథివ్యామధి యత్సమ్బభూవ ।
౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
అన్తరిక్షే స్వం మహిమానం మిమానః కనిక్రన్తి వృష్ణో అశ్వస్య రేతః ॥ ౨॥

౧౮౪౫ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
అయం సహస్రా పరి యుక్తా వసానః సూర్యస్య భానుం యజ్ఞో దాధార ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
సహస్రదాః శతదా భూరిదావా ధర్తా దివో భువనస్య విశ్పతిః ॥ ౩॥

(౧౩)

ఋషి - వేనః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౮౪౬ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
నాకే సుపర్ణముప యత్పతన్తం హృదా వేనన్తో అభ్యచక్షత త్వా ।
౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨
హిరణ్యపక్షం వరుణస్య దూతం యమస్య యోనౌ శకునం భురణ్యుమ్ ॥ ౧॥

౧౮౪౭ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨క ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨
ఊర్ధ్వో గన్ధర్వో అధి నాకే అస్థాత్ ప్రత్యఙ్ చిత్రా బిభ్రదస్యాయుధాని ।
౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨
వసానో అత్కం సురభిం దృశే కం స్వా౩ర్ణ నామ జనత ప్రియాణి ॥ ౨॥

౧౮౪౮ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
ద్రప్సః సముద్రమభి యజ్జిగాతి పశ్యన్ గృధ్రస్య చక్షసా విధర్మన్ ।
౩ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
భానుః శుక్రేణ శోచిషా చకానస్తృతీయే చక్రే రజసి ప్రియాణి ॥ ౩॥

ఇతి విశోఽధ్యాయః, నవమప్రపాఠకస్య ద్వితీయోఽర్ధః ॥

అథైకవింశోఽధ్యాయః

నవమప్రపాఠకస్య తృతీయోఽర్ధః

(౧)

ఋషి - అప్రతిరథ ఐన్ద్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౮౪౯ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨క ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨
ఆశుః శిశానో వృషభో న భీమో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనామ్ ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
సఙ్క్రన్దనోఽనిమిష ఏకవీరః శతం సేనా అజయత్ సాకమిన్ద్రః ॥ ౧॥

౧౮౫౦ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨
సఙ్క్రన్దనేనానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా ।
౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
తదిన్ద్రేణ జయత తత్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా ॥ ౨॥

౧౮౫౧ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౨క ౩ ౧౨ ౩ ౧౨
స ఇషుహస్తైః స నిషఙ్గిభిర్వశీ సం స్రష్టా స యుధ ఇన్ద్రో గణేన ।

౩ ౧ ౨౩౧౨ ౩౨ ౧౨౩ ౧౨ ౩౧౨
సఙ్క్రన్దనేనానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా...

సఙ్స్రష్టజిత్ సోమపా బాహుశర్ధ్యూ౩గ్రధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా ॥౩॥

(౨)

ఋషిః - అప్రతిరథ ఐన్ద్రః ॥ దేవతా - ౧ బృహస్పతిః; ౨,౩ ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౮౫౨ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౧౨
బృహస్పతే పరి దీయా రథేన రక్షోహామిత్రాꣳ అపబాధమానః ।
౩౧ ౨ర ౩౨ ౩౧ ౨ర౩౧౨ ౩౧౨ర
ప్రభఞ్జన్సేనాః ప్రమృణో యుధా జయన్నస్మాకమేధ్యవితా రథానామ్ ॥౧॥

౧౮౫౩ ౩ ౧ ౨౦౩ ౧౨౩ ౧౨౩ ౩౧ ౨ర ౩౨
బలవిజ్ఞాయః స్థవిరః ప్రవీరః సహస్వాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః ।
౩౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩౧ ౨ ౩౨
అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్రమిన్ద్ర రథమా తిష్ఠ గోవిత్ ॥౨॥

౧౮౫౪ ౩ ౧౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨౩౧౨ ౩ ౨౩౧ ౨
గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయన్తమజ్మ ప్రమృణన్తమోజసా ।
౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨౩౧ ౨
ఇమం సజాతా అను వీరయధ్వమిన్ద్రం సఖాయో అను సం రభధ్వమ్ ॥౩॥

(౩)

ఋషిః - అప్రతిరథ ఐన్ద్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౮౫౫ ౩౨ ౩ ౨౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨
అభి గోత్రాణి సహసా గాహమానో౾దయో వీరః శతమన్యురిన్ద్రః ।
౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౨ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౨
దుశ్చ్యవనః పృతనాషాడయుధ్యో౩౾స్మాకం సేనా అవతు ప్రయుత్సు ॥౧॥

౧౮౫౬ ౧౨ ౩౨ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨
ఇన్ద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః
౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర ౩౧౨ ౩౧ ౨
దేవసేనానామభిభఞ్జతీనాం జయన్తీనాం మరుతో యన్త్వగ్రమ్ ॥౨॥

౧౮౫౭ ౧౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩౨
ఇన్ద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాం శర్ధ ఉగ్రమ్ ।
౩ ౧౨ ౩ ౨౩ ౧ ౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨
మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషో దేవానాం జయతాముదస్థాత్ ॥౩॥

(౪)

ఋషిః - అప్రతిరథ ఐన్ద్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥ స్వరః - ధైవతః ॥

౧౮౫౮ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౧౨
ఉద్ధర్షయ మఘవన్నాయుధాన్యుత్ సత్వనాం మామకానాం మనాంసి ।
౧ ౨ ౩౨౩ ౧౨౩౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩౧ ౨
ఉద్ వృత్రహన్ వాజినాం వాజినాన్యుద్రథానాం జయతాం యన్తు ఘోషాః ॥౧॥

౧౮౫౯ ౩౨ ౩౨౩ ౧౨ ౩ ౨౩౨ ౩ ౧ ౨ర౩౧ ౨
అస్మాకమిన్ద్రః సమృతేషు ధ్వజేష్వస్మాకం యా ఇషవస్తా జయన్తు ।
౩౧ ౨ ౩౧ ౨ర ౩౧ ౨ ౩౧౨
అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవన్త్వస్మాꣳ ఉ దేవా అవతా హవేషు ॥౨॥

౧౮౬౦ ౩౧ ౨ర ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨
అసౌ యా సేనా మరుతః పరేషామభ్యేతి న ఓజసా స్పర్ధమానా ।
౧ ౨ ౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨౩౧౨ ౩౨ ౩౨ ౩ ౨
తాం గూహత తమసాపవ్రతేన యథైతేషామన్యో అన్యం న జానాత్ ॥౩॥

(౫)

ఋషిః - ౧,౨ అప్రతిరథ ఐన్ద్రః; ౩ పాయుర్భారద్వాజః ॥ దేవతా - ౧ అప్వా; ౨ ఇన్ద్రోమరుతో వా; ౩ ఇషవః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్; ౨,౩ అనుష్టుప్ ॥
స్వరః - ౧ ధైవతః; ౨,౩ గాన్ధారః ॥

౧౮౬౧ ౩౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨
అమీషాం చిత్తం ప్రతిలోభయన్తీ గృహాణాఙ్గాన్యప్వే పరేహి ।
౩౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨ర ౩౨౩ ౨ ౩౧౨
అభి ప్రేహి నిర్దహ హృత్సు శోకైరన్ధేనామిత్రాస్తమసా సచన్తామ్ ॥౧॥

౧౮౬౨ ౨౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨
ప్రేతా జయతా నర ఇన్ద్రో వః శర్మ యచ్ఛతు ।
౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౧ ౨ర
ఉగ్రా వః సన్తు బాహవో౾నాధృష్యా యథాసథ ॥౨॥

౧౮౬౩ ౧౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨౩ ౧౨
అవసృష్టా పరా పత శరవ్యే బ్రహ్మసంశితే ।
౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨
గచ్ఛామిత్రాన్ ప్ర పద్యస్వ మామీషాం కం చ నోచ్ఛిషః ॥౩॥

(౬)

ఋషిః - పాయుర్భారద్వాజః ॥ దేవతా - ౧,౨ ఇన్ద్రః; ౩ సంగ్రామాశిషః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్; ౨ అనుష్టుప్; ౩ పఙ్క్తిః ॥ స్వరః - ౧ ధైవతః; ౨ గాన్ధారః; ౩ పఞ్చమః ॥

౧౮౬౪ ౩౧ ౨౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౧౨౩౧౨౩ ౧౨
కఙ్కాః సుపర్ణా అను యన్త్వేనాన్ గృధ్రాణామన్నమసావస్తు సేనా ।

౧ ౨ ౩౨౩ ౨౩ ౧౨ ౩౧ ౨౩ ౧౨
మైషాం మోచ్యఘహారశ్చ నేన్ద్ర వయాంస్యేనాననుసంయన్తు సర్వాన్ ॥౧॥

౧౮౬౫ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩ ౨౩౨
అమిత్రసేనాం మఘవన్నస్మాఞ్ఛత్రుయతీమభి ।
౩౧ ౨ర ౩౧౨ ౩ ౧౨
ఉభౌ తామిన్ద్ర వృత్రహన్నగ్నిశ్చ దహతం ప్రతి ॥౨॥

౧౮౬౬ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨౩౧ ౨
యత్ర బాణాః సమ్పతన్తి కుమారా విశిఖాఇవ ।
౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩౧౨ ౩ ౧౨ ౩౨ ౩ ౧౨
తత్ర నో బ్రహ్మణస్పతిరదితిః శర్మ యచ్ఛతు విశ్వాహా శర్మ యచ్ఛతు ॥౩॥

(౭)

ఋషిః - శాసో భారద్వాజః ॥ **దేవతా** - ఇన్ద్రః ॥ **ఛన్దః** - ౧,౨ అనుష్టుప్; ౩ విరాడ్ జగతీ ॥ **స్వరః** - ౧,౨ గాన్ధారః; ౩ నిషాదః ॥

౧౮౬౭ ౨ఉ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨
వి రక్షో వి మృధో జహి వి వృత్రస్య హనూ రుజ ।
౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨
వి మన్యుమిన్ద్ర వృత్రహన్నమిత్రస్యాభిదాసతః ॥౧॥

౧౮౬౮ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౨
వి న ఇన్ద్ర మృధో జహి నీచా యచ్ఛ పృతన్యతః ।
౨ ౩౧ ౨౩౨౩౧ ౨ ౩ ౧౨
యో అస్మాఀ అభిదాసత్యధరం గమయా తమః ॥౨॥

౧౮౬౯ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨౩౨
ఇన్ద్రస్య బాహూ స్థవిరౌ యువానావనాధృష్యౌ సుప్రతీకావసహ్యౌ ।
౧ ౨ ౩౨ఉ ౩౧౨౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩౨
తౌ యుఞ్జీత ప్రథమౌ యోగ ఆగతే యాభ్యాం జితమసురాణాం సహో మహత్ ॥౩॥

(౮)

ఋషిః - శాసో భారద్వాజః ॥ **దేవతా** - సంగ్రామాశిషః ॥ **ఛన్దః** - ౧ త్రిష్టుప్; ౨ అనుష్టుప్; ౩ పఙ్క్తిః ॥ **స్వరః** - ౧ ధైవతః; ౨ గాన్ధారః; ౩ పఞ్చమః ॥

౧౮౭౦ ౧ ౨ ౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨౩ ౨ ౩౧౨
మర్మాణి తే వర్మణా ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజామృతేనాను వస్తామ్ ।
౩౧ ౨ర౩ ౧౨ ౩ ౧ ౨౩ ౧ ౨ ౩౧ ౨
ఉరోర్వరీయో వరుణస్తే కృణోతు జయన్తం త్వాను దేవా మదన్తు ॥౧॥

౧౮౭౧ ౩౧ ౨ ౩ ౧ ౨
అన్ధా అమిత్రా భవతాశీర్షాణోఽహయఇవ ।
౧౨ ౩౧ ౨ ౩౧ ౨ ౩ ౧౨
తేషాం వో అగ్నిమూఢానామిన్ద్రో హన్తు వరంవరమ్ ॥౨॥

౧౮౭౨ ౨ ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
యో నః స్వోఽరణో యశ్చ నిష్ట్యో జిఘాంసతి ।
౩౧ ౨ర ౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ర౩ ౨౩ ౨౩ ౧ ౨ర
దేవాస్తం సర్వే ధూర్వన్తు బ్రహ్మ వర్మ మమాన్తరం శర్మ వర్మ మమాన్తరమ్ ॥౩॥

(౯)

ఋషిః - ౧ జయ ఇన్ద్రః, ౨,౩ గోతమో రాహూగణః ॥ **దేవతా** - ౧ ఇన్ద్రః, ౨,౩ విశ్వేదేవాః ॥ **ఛన్దః** - ౧,౨ త్రిష్టుప్; ౩ విరాట్స్థానా త్రిష్టుప్ ॥ **స్వరః** - ధైవతః ॥

౧౮౭౩ ౩ ౨ఉ ౩౧ ౨౩౧ ౨౩౧ ౨౩౨౩౧ ౨ ౩ ౧౨
మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః పరావత ఆ జగన్థా పరస్యాః ।
౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩౧౨ ౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ర
సృకం సంశాయ పవిమిన్ద్ర తిగ్మం వి శత్రూన్ తాఢి వి మృధో నుదస్వ ॥౧॥

౧౮౭౪ ౩ ౧ ౨ర ౩ ౧ ౨ ౩ ౧౨
భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవా భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
౩౧ ౨ర ౩ ౧ ౨౩ ౨ ౩౨ఉ ౩౧౨ ౩ ౧ ౨ర
స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాంసస్తనూభిర్వ్యశేమహి దేవహితం యదాయుః ॥౨॥

౧౮౭౫ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౧ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।
౩ ౨ ౩౨౩ ౧ ౨ ౩ ౨౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ।
౩ ౨ ౩ ౨ ౩ ౧ ౨
స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥౩॥

ఇత్యేకవింశోఽధ్యాయః, నవమప్రపాఠకశ్చ సమాప్తః ॥

ఇత్యుత్తరార్చికః ॥

ఇతి సామవేద సంహితా ॥

అథ సామవేద మంత్రాణాం వర్ణాను క్రమణీ

	ఆ	ప్ర	అ	సూ	ఋ
అక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమే	పూ	౬	౧	౪	౭
	ఉ	౮	౨	౧	౧
అక్షన్నమీమదన్త హ్యవ	పూ	౮	౧	౩	౭
అగన్మ మహా నమసా	ఉ	౮	౨	౯	౧
అగన్మ వృత్రహన్తమం	పూ	౧	౨	౯	౯
అగ్న ఆ యాహి వీతయే	పూ	౧	౧	౧	౧
	ఉ	౧	౧	౪	౧
అగ్న ఆ యాహ్యగ్నిభిః	ఉ	౭	౨	౭	౧
అగ్న ఆయాహి [illegible]	ఆ			౮	౧
అగ్న ఆయూంషి పవసే	ఉ	౬	౩	౧౦	౩
	ఉ	౭	౧	౧౨	౧
అగ్న ఓజిష్ఠమా భర	పూ	౧	౨	౯	౧
అగ్నిం తం మన్యే	పూ	౮	౧	౪	౭
	ఉ	౫	౩	౧౦	౧
అగ్నిం దూతం వృణీమహే	పూ	౧	౧	౧	౩
	ఉ	౨	౧	౬	౧
అగ్నిం నరో దీధితిభిః	పూ	౧	౨	౭	౧౦
	ఉ	౬	౧	౧౦	౧
అగ్నిం వో దేవమగ్నిభిః	ఉ	౮	౧	౯	౧
అగ్నిం వో వృధన్తమధ్వరాణాం	పూ	౧	౧	౩	౧
	ఉ	౩	౧	౨౦	౧
అగ్నిం సూనుం సహసో జాతవేదసం	ఉ	౭	౨	౫	౨
అగ్నిం హిన్వన్తు నో ధియః	ఉ	౭	౧	౫	౧
అగ్నిం హోతారం మన్యే	పూ	౮	౨	౫	౯
	ఉ	౯	౧	౧౫	౧
అగ్నిః ప్రత్నేన మన్మనా	ఉ	౫	౩	౧	౧
అగ్నిః ప్రియేషు ధామసు	ఉ	౫	౨	౧౯	౩
అగ్నినాగ్నిః సమిధ్యతే	ఉ	౨	౨	౮	౧
అగ్నిమగ్నిం హవీమభిః	ఉ	౨	౧	౬	౨
అగ్నిమిన్ధానో మనసా	పూ	౧	౧	౨	౯
అగ్నిమీళిష్వావసే	పూ	౧	౧	౮	౮
	ఉ	౭	౨	౧౧	౧
[illegible]	పూ	౧	౧	౧	౧౦
[illegible]	పూ	౧	౧	౪	౬
	ఉ	౯	౧	౬	౧
అగ్నిమీళే పురోహితం	ఆ			౩	౪
అగ్నిరుక్థే పురోహితః	ఆ			౩	౧౨
అగ్నిరింద్రాయ పవతే	ఉ	౯	౨	౪	౧
[illegible]	పూ	౧	౧	౮	౪
అగ్నిరృషిః పవమానః	ఉ	౭	౧	౧౨	౨
అగ్నిర్జాగార తమృచః	ఉ	౯	౨	౬	౧
అగ్నిష్టవసే గిర్	ఉ	౬	౨	౧౦	౨
అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిః	ఉ	౯	౨	౫	౧
అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్	పూ	౧	౧	౩	౭
	ఉ	౭	౧	౧౬	౧
అగ్నిర్వృత్రాణి జంఘనత్	పూ	౧	౧	౧	౪
	ఉ	౬	౨	౭	౧
అగ్నిర్హి వాజినం విశే	ఉ	౫	౩	౧౦	౨
అగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా	పూ	౧	౧	౩	౨
అగ్నే కేతుర్విశామసి	ఉ	౭	౧	౧౮	౮
అగ్నే జరితర్విశ్పతిః	పూ	౧	౧	౪	౮
అగ్నే తమద్యాశ్వం న	పూ	౮	౧	౮	౫
	ఉ	౯	౧	౮	౧
అగ్నే తవ శ్రవో వయః	ఉ	౯	౨	౧	౧
అగ్నే త్వం నో అన్తమః	పూ	౮	౨	౭	౨
	ఉ	౪	౧	౨౨	౧
అగ్నే దేవాఁ ఇహావహ	ఉ	౨	౧	౬	౩
అగ్నే నక్షత్రమజరం	ఉ	౭	౧	౧౮	౪
అగ్నే పవస్వ స్వపా	ఉ	౭	౧	౧౨	౩
అగ్నే పావక రోచిషా	ఉ	౭	౧	౧౩	౧
అగ్నే మృడ మహాఁ అసి	పూ	౧	౧	౩	౩
అగ్నే యుంక్ష్వా హి యే తవ	పూ	౨	౧	౧	౪
అగ్నే రక్షా ణో అంహసః	పూ	౧	౧	౩	౮
	ఉ	౬	౨	౨	౧
అగ్నే వాజస్య గోమతః	పూ	౧	౧	౩	౪
అగ్నే వివస్వదుషసః	పూ	౨	౧	౧	౩
[illegible]	ఉ	౬	౩	౭	౧
[illegible]	ఉ	౫	౧	౬	౧
[illegible]	పూ	౧	౧	౮	౫
[illegible]	ఉ	౬	౩	౧౦	౩
[illegible]	ఉ	౭	౧	౬	౧
[illegible]	ఉ	౬	౧	౧	౪
[illegible]	ఉ	౬	౨	౧౦	౧
[illegible]	ఉ	౭	౩	౨౧	౩
అగ్రే సిన్ధూనాం పవమానో	ఉ	౪	౧	౧	౩
[illegible]	పూ	౬	౧	౨	౧
	ఉ	౪	౧	౩	౬
[illegible]	పూ	౮	౨	౭	౧
అచోదసో నో ధన్వన్త్విన్దవః	పూ	౬	౨	౭	౨
అచ్ఛా కోశం మధుశ్చుతం	ఉ	౧	౧	౩	౨
అచ్ఛా నః శీరశోచిషం	ఉ	౭	౨	౫	౧
[illegible]	ఉ	౬	౨	౨	౨
అచ్ఛా వ ఇన్ద్రం మతయః	పూ	౪	౨	౯	౬
అచ్ఛా సముద్రమిన్దవః	ఉ	౧	౧	౩	౩
[illegible]	ఉ	౭	౨	౭	౨
అజీజనో అమృత మర్త్యాయ	ఉ	౭	౧	౭	౩
అజీజనో హి పవమాన	ఉ	౬	౧	౭	౨
అజ్యతే వ్యజ్యతే సమజ్యతే	పూ	౬	౨	౭	౧౧
	ఉ	౭	౩	౨౧	౧
అతశ్చిదిన్ద్ర ణ ఉప	పూ	౩	౧	౩	౨
[illegible]	ఉ	౨	౨	౩	౩
అతీహి మన్యుషావిణం	పూ	౩	౧	౪	౧
అతో దేవా అవన్తు నః	ఉ	౫	౨	౮	౬
అత్యా యాతమశ్వినా	ఉ	౫	౩	౧౨	౨
[illegible]	ఉ	౮	౧	౩	౮
[illegible]	ఉ	౯	౧	౧౬	౨
అత్రాహ గోరమన్వత	పూ	౨	౨	౬	౩
	ఉ	౩	౧	౫	౩
అథా తే అన్తమానాం	ఉ	౪	౧	౧౮	౩
అదర్దరుత్సమసృజో	పూ	౪	౧	౩	౩
అదర్శి గాతువిత్తమో	పూ	౧	౧	౮	౩
	ఉ	౭	౧	౧౧	౧
అదాభ్యః పురఏతా	ఉ	౭	౨	౯	౧
అద్యాద్యా శ్వఃశ్వః	ఆ			౮	౫
అద్యా నో దేవ సవితః	పూ	౨	౧	౮	౭
అధ ధారయా మధ్వా	ఉ	౩	౨	౨౦	౨
అధ యదిమే పవమాన	ఉ	౭	౧	౩	౩
అధా త్వం హి నస్కరః	ఉ	౭	౨	౬	౩
అధా హిన్వాన ఇన్ద్రియం	ఉ	౨	౨	౩	౪
అధా హీన్ద్ర గిర్వణ	పూ	౮	౧	౨	౫
	ఉ	౧	౧	౨౩	౧
అధా హ్యగ్నే క్రతోర్భద్రస్య	ఉ	౯	౧	౮	౨
అధి యదస్మిన్వాజినీవ	ఉ	౬	౧	౮	౭
అధుక్షత ప్రియం మధు	ఉ	౪	౧	౩	౩
అధ్వర్యో అద్రిభిః సుతం	పూ	౬	౧	౨	౩
	ఉ	౮	౧	౧౧	౧
అధ్వర్యో ద్రావయా త్వం	పూ	౪	౧	౨	౬
అనవస్తే రథమశ్వాయ	పూ	౮	౨	౬	౪
అను తే శుష్మం తురయన్తం	ఉ	౫	౧	౫	౨
[illegible]	ఉ	౩	౨	౯	౨
అను ప్రత్నాస ఆయవః	ఉ	౧	౨	౧౧	౨
అను ప్రత్నస్యౌకసః	పూ	౬	౧	౨	౬
అను హి త్వా సుతం	పూ	౮	౧	౮	౬
	ఉ	౬	౧	౭	౩
అనూపే గోమాన్గోభిరక్షాః	ఉ	౩	౨	౧౨	౨
అన్తశ్చరతి రోచనా	ఆ			౮	౮
	ఉ	౬	౧	౧౧	౨
అన్ధా అమిత్రా భవత	ఉ	౯	౩	౫	౨
అపఘ్నన్తో అరావ్ణః	ఉ	౮	౧	౩	౯
అపఘ్నన్పవసే మృధః	పూ	౬	౧	౨	౧౪
	ఉ	౮	౧	౭	౧
అపఘ్నన్పవతే మృధః	పూ	౬	౧	౧	౬
	ఉ	౮	౧	౧౮	౩
అప త్యం వృజినం రిపుం	పూ	౨	౧	౧	౯
అపశ్యం గోపామనిపద్యమానం	ఆ			౮	౭
అపద్వారా మతీనాం	ఉ	౪	౨	౧	౯
[illegible]	ఉ	౬	౨	౧౩	౨
అపాం ఫేనేన నముచేః	పూ	౩	౧	౨	౫
అపాదు శిప్ర్యన్ధసః	పూ	౨	౨	౬	౧
[illegible]	పూ	౬	౧	౮	౧౨
[illegible]	పూ	౮	౧	౧	౭
[illegible]	పూ	౨	౧	౪	౭
అపూర్వ్యా పురుతమాన్యస్మై	పూ	౪	౧	౩	౧౦
అప్సా ఇన్ద్రాయ వాయవే	ఉ	౩	౨	౧౧	౨
[illegible]	ఉ	౯	౨	౧౨	౨
అబోధి హోతా యజథాయ	ఉ	౫	౩	౧౩	౨
అబోధ్యగ్నిర్జ్మ ఉదేతి	పూ	౧	౨	౫	౧
	ఉ	౫	౩	౧౩	౧
అబోధ్యగ్నిః సమిధా	ఉ	౫	౩	౧౨	౧
అభి క్రన్దన్ కలశం	ఉ	౪	౧	౧	౨
అభి గవ్యాని వీతయే	ఉ	౪	౧	౬	౨
అభి గావో అనూషత	ఉ	౩	౨	౩	౨
అభి గోత్రాణి సహసా	ఉ	౯	౩	౩	౧
అభి తే మధునా పయః	ఉ	౧	౧	౧	౨
అభి త్వం దేవ సవితః	పూ	౮	౨	౫	౫
అభి త్వం మేషం పురుహూతం	పూ	౪	౨	౯	౭
అభి త్రిపృష్ఠం వృషణం	పూ	౬	౧	౪	౬
	ఉ	౬	౨	౧౧	౧
అభి త్వా పూర్వపీతయే	పూ	౩	౨	౭	౪
	ఉ	౭	౩	౧	౧

అభి త్వా వృషభా సుతే	పూ	౨	౨	౮	౮
	ఉ	౧	౨	౮	౧
అభి త్వా శూర నోనుమో	పూ	౩	౧	౫	౧
	ఉ	౧	౧	౧౦	౧
అభి ద్యుమ్నం బృహద్యశ	పూ	౬	౨	౯	౨
	ఉ	౩	౨	౧౮	౧
అభి ద్రోణాని బభ్రవః	ఉ	౧	౨	౧౯	౨
అభి ద్విజన్మా త్రి	ఉ	౯	౧	౪	౨
అభి ప్రగోపతిం	పూ	౨	౨	౭	౪
	ఉ	౮	౧	౧	౧
అభి ప్రయాంసి వాహసా	ఉ	౮	౨	౯	౨
అభి ప్రవః సురాధసం	పూ	౩	౧	౫	౩
	ఉ	౨	౧	౧౩	౧
అభి ప్రియం దివస్పదం	ఉ	౪	౨	౧	౧౨
అభి ప్రియాణి కావ్యా	ఉ	౭	౩	౧౭	౨
అభి ప్రియాణి పవతే	పూ	౬	౨	౮	౧
	ఉ	౧	౧	౧౯	౧
అభి ప్రియా దివః కవి	ఉ	౫	౧	౪	౯
అభి బ్రహ్మీరనూషత	ఉ	౨	౨	౧౪	౨
అభి వస్త్రా సువసనాం	ఉ	౬	౨	౧౭	౨
అభి వాజీ విశ్వరూపో	ఉ	౯	౨	౧౨	౨
అభి వాయుం వీత్యర్షా	ఉ	౬	౨	౧౦	౨
అభి విప్రా అనూషత	ఉ	౫	౧	౪	౨
అభి వో వీరమంధసో	పూ	౩	౨	౭	౩
అభి ప్రాణి వమే	ఉ	౩	౨	౨౦	౩
అభి సోమాస ఆయవః	పూ	౬	౧	౩	౭
	ఉ	౨	౨	౯	౧
అభి హి సత్య సోమపా	ఉ	౫	౧	౧౯	౨
అభీ నవంతే అద్రుహః	పూ	౬	౨	౬	౬
అభీ నో అర్ష దివ్యా	ఉ	౬	౨	౧౦	౩
అభీ నో వాజసాతమం	పూ	౬	౨	౬	౫
	ఉ	౫	౧	౧౬	౧
అభీ షు ణః సఖీనాం	పూ	౪	౧	౨	౮
అభీషతస్తదా భర	ఉ	౧	౧	౧౨	౩
అభ్యభి హి శ్రవసా	ఉ	౮	౧	౮	౨
అభ్యర్ష బృహద్యశో	ఉ	౩	౨	౪	౪
అభ్యర్ష స్వాయుధ సోమ	ఉ	౪	౧	౪	౮
అభ్యం మయప్రయా	ఉ	౮	౩	౧౬	౨
అభ్యర్షానపచ్యుతో	ఉ	౪	౨	౪	౭
అభ్రాతృవ్యో అనా	పూ	౫	౧	౨	౧
	ఉ	౬	౨	౪	౧

అమిత్రసేనాం మఘవన్	ఉ	౯	౩	౬	౨
అమిత్రహా విచర్షణిః	ఉ	౬	౩	౩	౪
అమీ యే దేవా స్థన	పూ	౪	౨	౭	౯
అమీషాం చిత్తం ప్రతి	ఉ	౯	౩	౫	౧
అయం త ఇంద్ర సోమో	పూ	౨	౨	౮	౫
	ఉ	౧	౨	౫	౧
అయం దక్షాయ సాధను	ఉ	౪	౧	౧౬	౩
అయం పునాన ఉషసో	ఉ	౨	౧	౧౮	౩
అయం పూషా రయిర్భగః	పూ	౬	౨	౬	౨
	ఉ	౨	౧	౧౬	౧
అయం భరాయ సానసి	ఉ	౧	౧	౧౮	౨
అయం యథా న ఆభువత్	ఉ	౩	౧	౨౦	౨
అయం వాం మధుమత్తమః	పూ	౪	౧	౨	౪
అయం వాం మిత్రావరుణా	ఉ	౩	౧	౮	౧
అయం విచర్షణిర్హితః	పూ	౬	౧	౨	౧౨
అయం విశ్వా అభి శ్రియో	ఉ	౩	౧	౨౦	౩
అయం విశ్వాని తిష్ఠతి	ఉ	౧	౨	౧౬	౩
అయం స యో దివస్పరి	ఉ	౩	౧	౪	౩
అయం సహస్రమానవో	పూ	౫	౨	౭	౨
అయం సహస్రమృషిభిః	ఉ	౮	౩	౧౭	౨
అయం సూర్యః పరి	ఉ	౯	౨	౧౨	౩
అయం సహో తాయా	ఉ	౯	౧	౪	౩
అయం సూర్య ఇవోపదృగయం	ఉ	౧	౨	౧౬	౨
అయం సోమ ఇంద్ర తుభ్యం	ఉ	౬	౩	౧౩	౧
అయమగ్నిః సువీర్యస్యే	పూ	౧	౨	౬	౬
అయముతే సమతసి	పూ	౨	౨	౯	౯
	ఉ	౮	౩	౧౫	౧
అయా చిత్తో విపానయా	ఉ	౨	౧	౧౦	౩
అయా ధియా చ గవ్యయా	పూ	౨	౨	౧౦	౪
అయా నిజఘ్నిరోజసా	ఉ	౭	౩	౨	౨
అయా పవస్వ దేవయుః	ఉ	౧	౨	౨౨	౧
అయా పవస్వ ధారయా	పూ	౬	౧	౧	౮
	ఉ	౫	౧	౭	౧
అయా పవా పవస్వైనా	పూ	౬	౧	౫	౯
	ఉ	౪	౧	౨౧	౧
అయా రుచా హరిణ్యా	పూ	౫	౨	౭	౮
	ఉ	౮	౩	౧౦	౧
అయా వాజం దేవహితం	పూ	౫	౨	౮	౭
అయా వీతీ పరిస్రవ	పూ	౬	౧	౧	౯
	ఉ	౫	౧	౬	౧
అయా సోమ సుకృత్యయా	పూ	౬	౧	౨	౧౧

అయుక్త సప్త శుంధ్యువః	ఆ		౫		౧౩
అయుక్త సూర ఏతశం	ఉ	౫	౧	౭	౨
అయుద్ధ ఇద్యుధా వృతం	ఉ	౫	౨	౨౧	౩
అరం త ఇంద్ర కుక్షయే	ఉ	౭	౨	౨	౩
అరం త ఇంద్ర శ్రవసే	పూ	౩	౧	౨	౬
అరమ్మై హితో కారమో	పూ	౧	౨	౭	౮
అరమశ్వాయ గాయత	పూ	౨	౧	౩	౪
అరావరుమసుమ వృశ్చి	ఆ			౨	౨
	ఉ	౨	౨	౧౬	౩
అర్చంతస్త్వా హవామహే	పూ	౪	౨	౭	౩
అర్చత ప్రార్చతా	ఉ	౭	౩	౧౬	౩
అర్చంత్యర్కం మరుతః	పూ	౫	౨	౬	౯
	ఉ	౪	౧	౨౪	౨
అర్వాంచో వీతో మధువాహనా	ఉ	౭	౩	౧౮	౩
అర్షా నః సోమ శం గవే	ఉ	౫	౨	౨౦	౩
అర్షా సోమ ద్యుమత్తమో	పూ	౬	౧	౨	౮
	ఉ	౩	౨	౧౦	౧
అలర్షిరాతిం వసుదాముప	ఉ	౫	౨	౧౪	౨
అవక్రక్షిణం వృషభం	ఉ	౬	౧	౫	౨
అవ ద్యుతానః కలశాం	ఉ	౧	౧	౧౯	౩
అవ ద్రప్సో అంశుమతీ	పూ	౪	౧	౪	౧
అవస్యు పరావత	పూ	౬	౩	౫	౩
అవ స్మ దుర్హణాయతో	ఉ	౪	౧	౧౬	౩
అవా నో అగ్న ఊతిభిః	ఉ	౮	౧	౧౪	౧
అవ్యా వారైః పరిప్రియో	ఉ	౫	౨	౨	౬
అవ్యో వారైః పరిప్రియం	ఉ	౫	౧	౫	౩
అశ్వం న గీర్భీ రథ్యం	ఉ	౮	౩	౫	౨
అశ్వం న త్వా వారవంతం	పూ	౧	౧	౨	౮
	ఉ	౭	౧	౮	౧
అశ్వీ రథీ సురూప	ఉ	౭	౩	౯	౧
అశ్వంతి మయూ	పూ	౩	౨	౯	౫
అశ్వేవ చిత్రారుషి	ఉ	౭	౩	౬	౨
అశ్వో న చక్రదో వృషా	ఉ	౨	౧	౩	౩
అషాళ్హముగ్రం పృతనాసు	ఉ	౪	౨	౭	౨
అసర్జి కలశాం అభి	ఉ	౩	౧	౧౭	౩
అసర్జి రథ్యో యథా	పూ	౬	౧	౧	౪
అసర్జి వక్వా రథ్యే	పూ	౬	౧	౫	౧౧
అసావి దేవం గోఋజీకం	పూ	౪	౧	౩	౧
అసావి సోమ ఇంద్ర తే	పూ	౪	౨	౬	౬
	ఉ	౩	౨	౨౩	౧
అసావి సోమో అరుషో	పూ	౬	౨	౮	౯

	ఉ	౫	౨	౧౩	౧
అసావ్యంశుర్మదాయాప్సు	పూ	౫	౨	౯	౮
	ఉ	౩	౧	౧౬	౧
అసి హి వీర సేన్యో	ఉ	౩	౨	౧౪	౨
అసృక్షత ప్ర వాజినో	పూ	౫	౨	౧౦	౬
	ఉ	౪	౧	౨	౧
అసృగ్రం దేవవీతయే	ఉ	౬	౧	౧౮	౩
అసృగ్ర మింద్రవః పథా	ఉ	౪	౨	౨	౧
అసృగ్రమింద్రవః	పూ	౩	౧	౨	౨
అస్తావి మన్మ పూర్వ్యం	ఉ	౯	౩	౪	౩
అస్తి సోమో అయం సుతః	ఉ	౭	౨	౮	౧
అస్మభ్యం త్వా వసువిదం	పూ	౨	౨	౭	౧౦
	ఉ	౯	౧	౭	౧
అస్మాకం త్వా సుతాఁ ఉప	పూ	౫	౨	౭	౫
అస్మభ్యం త్వా సుమతి	పూ	౬	౨	౭	౧౦
అస్మభ్యం రోదసీ రయిం	ఉ	౪	౨	౨	౯
అస్మాకమింద్ర మిత్రం	ఉ	౪	౧	౩	౧౦
అస్మే అస్మే ఇత్తే	ఉ	౬	౩	౨	౪
అస్య పిబ సమ్యుతః	ఉ	౬	౩	౪	౨
అస్య ప్రత్నామను ద్యుతం	ఉ	౧	౨	౧౬	౧
అస్య ప్రేషా హేమనా	పూ	౬	౧	౪	౪
	ఉ	౬	౨	౭	౧
అస్య వృష్ణో వ్యోదన	ఉ	౭	౩	౨	౮
అస్యేదింద్రో మదేష్వా	ఉ	౧	౧	౧౮	౩
అస్యేదింద్రో వావృధే	ఉ	౮	౩	౧	౨
అహం ప్రత్నేన జన్మనా	ఉ	౮	౧	౫	౨
అహమస్మి ప్రథమజా	ఆ			౧	౯
అహమిద్ధి పితుష్పరి	పూ	౨	౨	౬	౭
	ఉ	౮	౧	౫	౧
ఆ కలశేషు ధావతి	పూ	౫	౧	౨	౩
ఆగ్నిం న స్వవృక్తిభిః	పూ	౫	౧	౪	౨
ఆగ్నే స్థూరం రయిం భర	ఉ	౮	౧	౧౫	౩
ఆ ఘ త్వావాన్	ఉ	౪	౧	౧౪	౨
ఆ ఘా గమద్యది శ్రవత్	ఉ	౧	౨	౧౧	౩
ఆ ఘా యే అగ్నిమింధతే	పూ	౨	౧	౪	౯
	ఉ	౫	౨	౨౧	౧
ఆ జాగృవిర్విప్ర ఋతం	ఉ	౬	౧	౪	౧
ఆ జామిరత్కే అవ్యత	ఉ	౬	౨	౩	౨
ఆ జాహోతా హవిషా	పూ	౧	౧	౮	౧
ఆ తత్తు ఇంద్రాయవః	ఉ	౩	౨	౨౩	౨
ఆ తూ న ఇంద్ర వృత్రహన్	పూ	౨	౨	౭	౩

	చ	౧	౨	౬	౧
[illegible]	శా	౨	౨	౭	౯
[illegible]	శా	౫	౧	౪	౧
	చ	౩	౨	౨౧	౧
[illegible]	చ	౩	౨	౨౧	౨
[illegible]	శా	౬	౧	౨	౨
	చ	౪	౨	౨	౧౦
[illegible]	శా	౧	౧	౧	౮
	చ	౪	౨	౧౨	౧
[illegible]	శా	౪	౨	౬	౮
[illegible]	చ	౭	౧	౧౬	౩
[illegible]	శా	౪	౧	౧	౩
[illegible]	చ	౧	౧	౬	౨
[illegible]	శా	౪	౨	౯	౩
	చ	౭	౧	౩	౧
[illegible]	చ	౬	౨	౫	౨
[illegible]	శా	౩	౧	౧	౪
	చ	౮	౨	౨	౧
[illegible]	శా	౪	౧	౫	౭
[illegible]	శా	౩	౨	౬	౩
	చ	౬	౨	౫	౧
[illegible]	శా	౪	౧	౨	౫
[illegible]	శా	౨	౨	౯	౧౦
	చ	౧	౨	౧౦	౧
[illegible]	చ	౨	౨	౯	౨
[illegible]	శా	౧	౧	౨	౧౦
[illegible]	చ	౪	౧	౨౩	౩
[illegible]	చ	౯	౧	౩	౨
[illegible]	చ	౧	౨	౨౧	౩
[illegible]	చ	౧	౨	౨౧	౨
[illegible]	చ	౩	౨	౧౬	౩
[illegible]	చ	౫	౨	౧౯	౩
[illegible]	చ	౪	౨	౯	౩
[illegible]	చ	౨	౨	౨	౨
[illegible]	చ	౨	౨	౨	౩
[illegible]	చ	౬	౨	౨౦	౨
[illegible]	చ	౯	౧	౧౪	౨
[illegible]	శా	౧	౧	౪	౭
[illegible]	చ	౯	౧	౧౪	౩
[illegible]	చ	౯	౧	౪	౩
[illegible]	శా	౩	౧	౩	౯
	చ	౧	౧	౫	౧
[illegible]	చ	౮	౩	౧౨	౩
[illegible]	శా	౪	౨	౯	౨
[illegible]	శా	౩	౨	౮	౯
	చ	౯	౧	౨	౧
[illegible]	చ	౨	౨	౧౧	౨
[illegible]	చ	౫	౧	౪	౮
[illegible]	చ	౩	౧	౫	౩
[illegible]	చ	౫	౧	౫	౪
[illegible]	చ	౩	౧	౩	౪
[illegible]	శా	౬	౧	౨	౫
[illegible]	చ	౨	౧	౪	౩
[illegible]	చ	౪	౨	౧	౮
[illegible]	చ	౭	౨	౧౦	౧
[illegible]	క			౩	౯
[illegible]	శా	౩	౧	౩	౩
[illegible]	చ	౮	౩	౧౫	౧
[illegible]	మ				౨
[illegible]	చ	౪	౨	౨	౧౧
[illegible]	శా	౩	౨	౬	౪
	చ	౮	౩	౩	౧
[illegible]	చ	౬	౨	౧౭	౩
[illegible]	చ	౪	౨	౨	౮
[illegible]	క			౫	౪
	చ	౬	౧	౧౧	౧
[illegible]	చ	౭	౧	౪	౧
[illegible]	చ	౪	౧	౧౪	౩
[illegible]	చ	౪	౧	౫	౪
[illegible]	శా	౫	౨	౬	౯
[illegible]	శా	౨	౨	౧౦	౯
	చ	౧	౧	౬	౧
[illegible]	శా	౫	౧	౨	౪
[illegible]	శా	౩	౧	౪	౫
[illegible]	చ	౩	౧	౧౨	౨
[illegible]	చ	౪	౨	౨	౧౨
[illegible]	చ	౨	౨	౧౯	౨
[illegible]	శా	౩	౧	౩	౧
[illegible]	చ	౪	౧	౩	౨
[illegible]	చ	౩	౨	౧౯	౨
[illegible]	శా	౫	౧	౫	౭
[illegible]	చ	౩	౧	౪	౫
[illegible]	శా	౬	౧	౧	౩
[illegible]	శా	౧	౨	౯	౯
[illegible]	చ	౭	౩	౧	౧
[illegible]	చ	౩	౧	౪	౧
[illegible]	చ	౬	౩	౧౬	౧
[illegible]	శా	౬	౨	౭	౩
	చ	౬	౨	౬	౧
[illegible]	శా	౬	౧	౩	౩
	చ	౮	౨	౧౨	౧
[illegible]	చ	౯	౧	౧	౨
[illegible]	శా	౬	౨	౬	౯
[illegible]	చ	౧	౨	౨౦	౨
[illegible]	చ	౧	౨	౩	౩
[illegible]	చ	౩	౧	౮	౨
[illegible]	శా	౧	౨	౮	౪
[illegible]	శా	౩	౨	౧౦	౧
[illegible]	శా	౧	౨	౧౦	౨
[illegible]	శా	౫	౧	౩	౨
[illegible]	శా	౧	౨	౯	౩
[illegible]	శా	౨	౧	౩	౧౦
	చ	౧	౨	౮	౧
[illegible]	చ	౪	౧	౧౦	౩
[illegible]	శా	౩	౧	౩	౭
	చ	౮	౨	౫	౧
[illegible]	చ	౮	౩	౧౪	౧
[illegible]	చ	౬	౩	౫	౩
[illegible]	శా	౨	౨	౮	౧
	చ	౧	౨	౭	౧
[illegible]	చ	౯	౨	౫	౧
[illegible]	శా	౫	౧	౫	౫
[illegible]	శా	౫	౨	౧౦	౫
[illegible]	చ	౨	౨	౧౫	౨
[illegible]	శా	౬	౧	౫	౮
	చ	౩	౨	౨౦	౧
[illegible]	చ	౩	౨	౫	౨
[illegible]	చ	౩	౨	౩	౪
[illegible]	చ	౩	౧	౧౫	౨
[illegible]	మ				౯
[illegible]	శా	౪	౧	౩	౬
[illegible]	శా	౨	౧	౪	౬
[illegible]	చ	౭	౧	౧౧	౩
[illegible]	శా	౪	౨	౬	౨
	చ	౨	౧	౧౭	౧
[illegible]	చ	౮	౧	౨	౧
[illegible]	చ	౫	౧	౧౦	౨
[illegible]	చ	౭	౩	౩	౨
[illegible]	క			౨	౩
	చ	౨	౧	౮	౨
[illegible]	చ	౧	౨	౧	౩
[illegible]	శా	౩	౧	౧	౬
[illegible]	శా	౩	౧	౪	౪
[illegible]	శా	౩	౨	౯	౯
	చ	౬	౩	౬	౧
[illegible]	చ	౩	౧	౨౨	౨
[illegible]	చ	౩	౧	౨౨	౧
[illegible]	క			౧	౧
[illegible]	శా	౫	౧	౩	౪
[illegible]	శా	౩	౨	౮	౪
[illegible]	శా	౩	౨	౭	౧౦
[illegible]	చ	౧	౧	౯	౩
[illegible]	శా	౬	౨	౮	౧
	చ	౧	౧	౧౯	౧
[illegible]	శా	౩	౧	౧	౫
	చ	౨	౧	౮	౧
[illegible]	శా	౩	౨	౬	౨
	చ	౨	౩	౮	౧
[illegible]	చ	౩	౨	౨౩	౩
[illegible]	చ	౫	౧	౨౦	౩
[illegible]	క			౨	౪
	చ	౨	౧	౮	౩
[illegible]	చ	౬	౨	౭	౨
[illegible]	చ	౬	౨	౭	౩
[illegible]	చ	౮	౧	౫	౨
[illegible]	శా	౪	౨	౧౦	౧
	చ	౧	౨	౧౨	౧
[illegible]	చ	౩	౧	౨౨	౩
[illegible]	చ	౬	౧	౮	౩
[illegible]	చ	౮	౨	౧౦	౨
[illegible]	క	౩	౧౧		
[illegible]	చ	౭	౩	౯	౩
[illegible]	చ	౭	౩	౩	౩

ఇన్ద్రస్య సోమ పవమాన	ఋ	౫	౧	౧౨	౩
ఇన్ద్రస్య సోమ రాధసే	ఋ	౫	౧	౨	౩
ఇన్ద్రాగ్నీ అపస్పరి	ఋ	౯	౨	౧౪	౨
ఇన్ద్రాగ్నీ అపసస్పర్యుప	ఋ	౬	౩	౨	౩
ఇన్ద్రాగ్నీ ఆ గతం	తై	౩	౨	౭	౭
ఇన్ద్రాగ్నీ ఆ గతం సుతం	ఋ	౧	౧	౬	౧
ఇన్ద్రాగ్నీ జరితుః	ఋ	౧	౧	౬	౨
ఇన్ద్రాగ్నీ తవిషాణి	ఋ	౬	౩	౨	౪
	ఋ	౯	౨	౧౪	౬
ఇన్ద్రాగ్నీ నవతిం పురః	ఋ	౯	౨	౧౬	౩
ఇన్ద్రాగ్నీ నవతిం పురో	ఋ	౬	౩	౨	౨
ఇన్ద్రాగ్నీ యువామిమే	ఋ	౩	౨	౧౦	౧
ఇన్ద్రాగ్నీ రోచనా దివః	ఋ	౯	౨	౧౪	౧
ఇన్ద్రాపూషణా	తై	౩	౧	౧	౭
ఇన్ద్రావరుణా	తై	౪	౧	౫	౬
ఇన్ద్రాయ గావ ఆశిరం	ఋ	౬	౧	౧	౩
ఇన్ద్రాయ గిరో అనిశిత	తై	౪	౧	౫	౯
ఇన్ద్రాయ సామ గాయత	ఋ	౩	౧	౨౧	౩
ఇన్ద్రాయ మద్వనే సుతం	తై	౮	౧	౩	౧౦
ఇన్ద్రాయ మద్వనే సుతం	తై	౨	౨	౬	౪
	ఋ	౧	౨	౪	౧
ఇన్ద్రాయ సోమ గాయత	తై	౪	౨	౧౦	౯
	ఋ	౩	౨	౨౨	౧
ఇన్ద్రాయ సోమ పాతవే మదాయ	ఋ	౮	౩	౩	౫
ఇన్ద్రాయ సోమ పాతవే వృత్రఘ్నే	ఋ	౫	౨	౧౧	౩
	ఋ	౯	౨	౯	౧
ఇన్ద్రాయ సోమ సుషుతః	తై	౮	౨	౬	౯
ఇన్ద్ర యాహి చిత్రభానో	ఋ	౪	౨	౫	౧
ఇన్ద్రాయాహి ధియేషితో	ఋ	౪	౨	౫	౩
ఇన్ద్ర యాహి తూతుజాన	ఋ	౪	౨	౫	౨
ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని	ఋ	౫	౨	౭	౮
	ఋ	౪	౧	౧౧	౧
ఇన్ద్ర జ్యేష్ఠం న ఆ భర	ఋ	౨	౧	౭	౧
ఇన్ద్రేణ సం హి దృక్షసే	ఋ	౨	౨	౬	౧
ఇన్ద్రో మహ్నా రోదసీ	తై	౨	౨	౭	౮
ఇన్ద్రో అఙ్గ మహద్భయం	తై	౩	౧	౧	౨
ఇన్ద్రో దధీచో అస్థభిః	తై	౨	౨	౭	౫
	ఋ	౩	౧	౯	౧
ఇన్ద్రో దీర్ఘాయ చక్షసే	ఋ	౨	౧	౯	౪
ఇన్ద్రో మదాయ వావృధే	తై	౫	౧	౩	౩
	ఋ	౩	౨	౧౪	౧

ఇన్ద్రే మహ్నో రోదసీ	ఋ	౬.	౩	౯	౨
ఇన్ద్రో రాజా జగతః	ఆ			౧	౨
ఇన్ద్రో విశ్వస్య రాజతి	తై	౫	౨	౬	౧౦
ఇన్ద్ర రాజా సమార్యో	తై	౧	౨	౬	౯
ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ	ఋ	౬	౩	౮	౧
ఇమ వృష్ణాం శ్రీణాతి	ఆ			౧	౮
ఇమం స్తోమమర్హతే	తై	౧	౨	౬	౪
	ఋ	౪	౧	౬	౧
ఇమ ఇన్ద్ర మదాయతే	తై	౪	౧	౧	౨
ఇమ ఇన్ద్రాయ సున్వరే	తై	౪	౧	౧	౧
ఇమం ఉత్తమం నమో	తై	౨	౧	౫	౨
ఇమమిన్ద్ర సుతం పిబ	తై	౪	౨	౮	౩
	ఋ	౩	౧	౨౧	౧
ఇమమూ షు త్వమస్మాకం	తై	౧	౧	౩	౯
	ఋ	౬	౧	౪	౧
ఇమా ఉత్వా పురూవసో గిరో	తై	౩	౨	౮	౯
	ఋ	౬	౩	౧౧	౧
ఇమా ఉత్వా పురూవసో	తై	౨	౨	౮	౨
ఇమా ఉత్వా సుతే సుతే	తై	౩	౧	౧	౯
ఇమా ఉ వాం దివిష్టయ	తై	౪	౧	౨	౨
	ఋ	౧	౨	౧౫	౧
ఇమా నుకం భువనా	తై	౫	౨	౬	౮
	ఋ	౪	౧	౨౩	౧
ఇమామిన్ద్ర వృత్రహత్యే	తై	౨	౨	౧౦	౩
ఇమే త ఇన్ద్ర తే వయం	తై	౪	౨	౭	౪
ఇమే త ఇన్ద్ర సోమాః	తై	౩	౧	౨	౭
ఇమే హి తే బ్రహ్మకృతః	ఋ	౯	౨	౮	౨
ఇయం వామస్య మన్మన	ఋ	౩	౧	౭	౧
ఇరజ్యన్నగ్నే ప్రథయస్వ	ఋ	౭	౨	౧	౪
ఇమం లోకాయ నో దధ	ఋ	౩	౨	౧౧	౩
ఇషే పవస్వ ధారయా	తై	౮	౧	౨	౭
	ఋ	౨	౨	౪	౧
ఇష్కర్తారమధ్వరస్య	ఋ	౭	౨	౧	౫
ఇన్ద్రో న్విన్ద్రం అహ్యుక్షం	తై	౨	౨	౮	౬
ఇహాత్వా గోపరీణసా	ఋ	౧	౨	౬	౩
ఇహైవశృణ్వ ఏషాం	తై	౨	౧	౫	౧
ఈళిష్వా హి ప్రతీవ్యాం	తై	౨	౧	౧	౬
ఈడేన్యో నమస్యస్తిరః	ఋ	౬	౨	౨	౧
ఈశానాసఇమా భువనాని	ఋ	౩	౨	౧	౩
ఈశే హ్యగ్నిరమృతస్య	ఋ	౬	౧	౧౮	౨

ఉక్షా సముద్రో అరుణః	మ				౮
ఉక్థం చన శస్యమానం	తై	౩	౧	౪	౩
	ఋ	౭	౧	౧౫	౨
ఉక్థేభిర్వృత్రహన్తమా	తై	౪	౨	౯	౪
ఉగ్రా విఘనినా మృధ	ఋ	౮	౧	౭	౩
ఉగ్రా విఘనినా మృధః	ఋ	౨	౨	౯	౨
ఉచ్చాతే జాతమన్ధసో	తై	౫	౨	౭	౧
	ఋ	౧	౧	౯	౧
ఉత త్యా హరితో దశ	ఋ	౫	౧	౯	౩
ఉత న ప్రియా ప్రియాసు	ఋ	౮	౩	౭	౧
ఉత న ఈం మరుతో	ఋ	౪	౧	౨౧	౨
ఉత నో గో మతీరిషః	ఋ	౪	౧	౮	౩
ఉత నో గోషణిం ధియం	ఋ	౩	౨	౫	౩
ఉత నో గోమతస్కృధి	ఋ	౬	౩	౧౧	౧
ఉత నో వాజసాతయే	ఋ	౫	౧	౩	౪
ఉత బ్రువన్తు జన్తవ	ఋ	౮	౨	౧౫	౩
ఉత బ్రువన్తు నో నిదో	ఋ	౮	౨	౧	౪
ఉత వాత పితాసి	ఋ	౭	౨	౧౧	౨
ఉత వాజినం పురునిష్షిధ్వానం	ఋ	౯	౩	౮	౩
ఉత స్మాస్య ద్రవతో	తై	౨	౧	౧	౮
ఉత స్వరాజే అదితిః	ఋ	౮	౧	౨	౩
ఉత యాతం సంగవే	ఋ	౯	౩	౧౫	౩
ఉతో న్వస్య జోషమా	ఋ	౭	౧	౯	౩
ఉత్తిష్ఠన్నోజసా సహ	ఋ	౩	౨.	౭	౧
ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతే దేవయన్తః	ఋ	౬	౨	౩	౧
ఉత్తిష్ఠన్నోజసా	ఋ	౫	౧	౫	౧
ఉత్తిష్ఠన్నవ పశ్య	ఋ	౯	౩	౨	౧
ఉత్యం సమ్మన్దం హరిం	తై	౩	౧	౧	౧
	ఋ	౮	౧	౩	౧
ఉదగ్నే భారత ద్యుమత్	ఋ	౮	౨	౨	౩
ఉదగ్నే శుచయస్తవ	ఋ	౬	౧	౧౮	౩
ఉదప్రుతో న వయో	ఋ	౯	౩	౧౮	౨
ఉదుత్తమం వరుణపాశ	ఆ			౧	౪
ఉదు త్యం జాతవేదసం	తై	౧	౧	౩	౧౧
ఉదుత్యే మధుమత్తమా	తై	౩	౨	౮	౭
	ఋ	౮	౧	౮	౧
ఉదుత్యే సూనవో గిరః	తై	౩	౧	౩	౯
ఉదు బ్రహ్మాణ్యైరత	తై	౪	౧	౪	౯
ఉదు ప్రియాః స్రవతే	ఋ	౧	౨	౧౪	౨
ఉద్గా ఆజదఙ్గిరోభ్య	ఋ	౯	౧	౭	౩

ఉద్దేదభి శ్రుతామఘం	తై	౨	౧	౪	౨
	ఋ	౮	౩	౪	౧
ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహి	ఆ			౫	౧౨
ఉద్యద్బ్రధ్నస్య విష్టపం	ఋ	౭	౩	౪	౧
ఉద్యన్నద్య మిత్రమహః	ఋ	౫	౧	౭	౩
ఉప ప్రయన్తో అధ్వరం	ఋ	౯	౨	౧౧	౨
ఉప ప్రాగాత్ సుమన్మే	ఋ	౩	౨	౧౯	౨
ఉప త్వా జుహ్వో మమ	ఋ	౧	౧	౨౨	౨
ఉప త్వాగ్నే దివే దివే	తై	౧	౧	౨	౪
ఉప త్వా జామయో గిరో	తై	౧	౧	౨	౩
	ఋ	౬	౨	౧౪	౧
ఉప త్వా రణ్వసందృశం	ఋ	౬	౨	౩	౨
ఉప త్వా సాతయే నరో	ఋ	౯	౨	౧౧	౧
ఉప న సుతమా గహి	ఋ	౪	౧	౧౫	౨
ఉప నః సూనవో గిరః	ఋ	౬	౩	౧౩	౧
ఉప నో హరిభిః సుతం	తై	౨	౨	౮	౮
	ఋ	౭	౧	౧౦	౧
ఉప ప్రక్షే మధుమతి	తై	౫	౨	౮	౯
	ఋ	౪	౧	౨౪	౩
ఉప ప్రయన్తో అధ్వరం	ఋ	౮	౨	౧	౧
ఉపహ్వరే గిరీణాం	ఋ	౧	౨	౧౧	౧
ఉప స్రక్వేషు బప్సతః	ఋ	౮	౩	౧౮	౩
ఉపహ్వరే గిరీణాం సంగథే	తై	౨	౧	౫	౭
ఉపక్షరన్తి సిన్ధవో	ఋ	౧	౧	౧	౧
	ఋ	౧	౨	౧౯	౩
ఉపో షు శృణుహీ గిరో	ఋ	౮	౧	౭	౨
ఉపో షు జాతమప్తురం	తై	౮	౧	౧	౧
	ఋ	౫	౨	౨౦	౧
ఉపాస్మై గాయతా నరః	ఋ	౧	౨	౧౯	౨
ఉభా జిగ్యథుర్న పరా	తై	౫	౧	౩	౯
ఉభా వామిన్ద్రాగ్నీ	ఋ	౬	౧	౯	౨
ఉభయం శృణవచ్చ న	తై	౩	౨	౧౦	౯
	ఋ	౫	౧	౧౪	౧
ఉభయాసో జాతవేదః	ఋ	౩	౧	౧	౨
ఉభే యదిన్ద్ర రోదసీ	తై	౪	౨	౭	౧౦
	ఋ	౪	౧	౧౮	౧
ఉరుష్వాణ ఉరుయాణ	ఋ	౮	౨	౧౧	౩
ఉరుం నో లోకమను నేషి	ఋ	౭	౧	౧౧	౨
ఉరుశంసా నమోవృధా	ఋ	౧	౧	౫	౨
ఉశన్తస్త్వా హవామహే	ఋ	౯	౩	౯	౧
ఉషో అద్యేహ గోమతి	తై	౫	౨	౬	౫

పేరు					
[illegible]	ఉ	౯	౩	౯	౨
[illegible]	ఉ	౪	౧	౫	౨
[illegible]	పూ	౫	౨	౮	౬
[illegible]	ఉ	౬	౨	౧	౩
[illegible]	ఉ	౧	౧	౨౦	౨
[illegible]	ఉ	౯	౩	౧	౨
[illegible]	పూ	౧	౨	౭	౩
[illegible]	ఉ	౮	౩	౧౫	౩
[illegible]	ఉ	౬	౨	౧౩	౨
[illegible]	పూ	౪	౨	౯	౧౦
[illegible]	పూ	౩	౧	౩	౫
[illegible]	ఉ	౭	౩	౧౦	౨
[illegible]	ఉ	౧	౧	౧౬	౨
[illegible]	ఉ	౬	౨	౧	౭
[illegible]	ఉ	౯	౨	౧౬	౧
[illegible]	ఉ	౨	౨	౭	౨
[illegible]	ఉ	౨	౧	౮	౨
[illegible]	ఉ	౧	౧	౨	౩
[illegible]	ఉ	౫	౧	౧	౨
[illegible]	ఉ	౧	౧	౧౦	౩
[illegible]	ఉ	౫	౨	౪	౭
[illegible]	ఉ	౫	౨	౪	౨
[illegible]	ఉ	౫	౨	౩	౩
[illegible]	ఉ	౨	౨	౧	౧
[illegible]	ఉ	౪	౧	౧౩	౧
[illegible]	ఉ	౫	౨	౩	౯
[illegible]	పూ	౭	౨	౬	౪
[illegible]	ఉ	౯	౩	౧౭	౧
[illegible]	ఉ	౫	౧	౨	౧
[illegible]	ఉ	౪	౧	౭	౧
[illegible]	పూ	౪	౨	౭	౬
	ఉ	౭	౨	౬	౧
[illegible]	పూ	౪	౨	౧౦	౮
[illegible]	పూ	౪	౨	౧౦	౫
	ఉ	౯	౨	౧౦	౧
[illegible]	ఉ			౧	౯
	ఉ	౧	౧	౯	౩
[illegible]	పూ	౧	౧	౫	౧
	ఉ	౧	౨	౧౩	౧
[illegible]	పూ	౪	౨	౧౦	౭
	ఉ	౮	౧	౯	౧
[illegible]	పూ	౫	౧	౧	౩
	ఉ	౫	౧	౧౬	౧
[illegible]	పూ	౩	౧	౪	౬
[illegible]	పూ	౪	౨	౭	౮
	ఉ	౬	౧	౧౭	౧
[illegible]	పూ	౫	౨	౯	౩
[illegible]	పూ	౨	౧	౪	౫
[illegible]	ఉ	౬	౧	౫	౩
[illegible]	ఉ	౭	౩	౨	౨
[illegible]	ఉ	౨	౨	౧౦	౩
[illegible]	ఉ	౨	౧	౧౦	౩
[illegible]	ఉ	౭	౧	౯	౨
[illegible]	ఉ	౨	౧	౧౦	౨
[illegible]	మ				౩
[illegible]	పూ	౩	౧	౪	౧౦
	ఉ	౨	౧	౧౦	౧
[illegible]	మ				౧౦
[illegible]	ఉ	౫	౨	౭	౨
[illegible]	ఉ	౫	౨	౨	౧౦
[illegible]	ఉ	౫	౨	౪	౧
[illegible]	ఉ	౫	౨	౭	౧
[illegible]	ఉ	౫	౨	౭	౪
[illegible]	ఉ	౫	౨	౨	౮
[illegible]	ఉ	౫	౨	౨	౯
[illegible]	ఉ	౫	౨	౫	౩
[illegible]	ఉ	౫	౨	౨	౧
[illegible]	ఉ	౫	౨	౨	౪
[illegible]	ఉ	౫	౨	౨	౫
[illegible]	ఉ	౫	౨	౨	౭
[illegible]	ఉ	౫	౨	౩	౧
[illegible]	ఉ	౫	౨	౭	౩
[illegible]	ఉ	౫	౨	౫	౨
[illegible]	ఉ	౫	౨	౩	౨
[illegible]	పూ	౭	౨	౮	౩
[illegible]	ఉ	౧	౨	౧౮	౧
[illegible]	ఉ	౫	౨	౨	౬
[illegible]	ఉ	౧	౨	౧౮	౨
[illegible]	పూ	౫	౨	౭	౨
	ఉ	౬	౧	౨	౧
[illegible]	ఉ	౫	౨	౩	౫
[illegible]	ఉ	౫	౨	౩	౮
[illegible]	ఉ	౫	౨	౫	౧
[illegible]	ఉ	౫	౨	౨	౨
[illegible]	ఉ	౫	౨	౨	౩
[illegible]	ఉ	౫	౨	౫	౪
[illegible]	ఉ	౫	౨	౭	౭
[illegible]	ఉ	౫	౨	౭	౫
[illegible]	ఉ	౫	౨	౩	౭
[illegible]	ఉ	౫	౨	౫	౫
[illegible]	ఉ	౫	౨	౫	౭
[illegible]	పూ	౭	౧	౪	౬
[illegible]	పూ	౭	౨	౬	౮
[illegible]	ఉ	౫	౨	౪	౫
[illegible]	ఉ	౫	౨	౪	౪
[illegible]	ఉ	౫	౨	౪	౩
[illegible]	ఉ	౫	౨	౩	౪
[illegible]	పూ	౨	౨	౬	౪
	ఉ	౯	౩	౮	౧
[illegible]	ఉ	౯	౩	౬	౨
[illegible]	ఉ	౯	౨	౧	౨
[illegible]	పూ	౧	౧	౧	౮
	ఉ	౧	౧	౨౦	౧
[illegible]	ఉ	౬	౧	౮	౩
[illegible]	పూ	౨	౨	౬	౯
	ఉ	౯	౧	౧౩	౩
[illegible]	ఉ	౩	౨	౨౦	౩
[illegible]	పూ	౧	౧	౨	౯
[illegible]	పూ	౨	౨	౧౦	౭
[illegible]	పూ	౪	౧	౧	౫
	ఉ	౯	౨	౧౫	౧
[illegible]	పూ	౫	౧	౫	౮
[illegible]	ఉ	౬	౩	౭	౧
[illegible]	ఉ	౫	౨	౧౦	౨
[illegible]	ఉ	౭	౧	౭	౨
[illegible]	ఉ	౨	౨	౧౨	౩
[illegible]	పూ	౪	౧	౧	౯
[illegible]	ఉ	౫	౨	౨౨	౩
[illegible]	పూ	౩	౧	౪	౭
[illegible]	పూ	౩	౧	౪	౨
[illegible]	పూ	౭	౧	౪	౯
[illegible]	ఉ	౮	౨	౭	౧
[illegible]	ఉ	౮	౩	౮	౧
[illegible]	పూ	౨	౨	౯	౫
	ఉ	౧	౧	౧౨	౧
[illegible]	పూ	౧	౧	౩	౧౨
[illegible]	పూ	౫	౧	౧౦	౨
[illegible]	ఉ	౫	౨	౧౩	౩
[illegible]	ఉ	౨	౨	౭	౩
[illegible]	పూ	౪	౨	౯	౨
[illegible]	పూ	౩	౨	౬	౯
[illegible]	ఉ	౯	౨	౬	౧
[illegible]	ఉ	౮	౨	౧	౧
[illegible]	ఉ	౧	౧	౧౨	౨
[illegible]	పూ	౧	౧	౩	౧౪
[illegible]	పూ	౧	౧	౫	౬
[illegible]	ఉ	౯	౧	౪	౧
[illegible]	ఉ	౯	౨	౪	౩
[illegible]	ఉ	౯	౧	౧౨	౨
[illegible]	పూ	౪	౧	౨	౩
[illegible]	ఉ	౨	౨	౧	౩
[illegible]	ఉ	౮	౨	౫	౨
[illegible]	ఉ	౩	౨	౨	౨
[illegible]	ఉ	౭	౩	౧౨	౩
[illegible]	పూ	౪	౧	౫	౧౦
[illegible]	పూ	౫	౧	౪	౫
[illegible]	ఉ	౩	౨	౪	౮
[illegible]	పూ	౨	౧	౫	౯
[illegible]	పూ	౩	౨	౯	౬
[illegible]	ఉ	౮	౨	౧౦	౩
[illegible]	ఉ	౯	౩	౩	౩
[illegible]	ఉ	౭	౨	౮	౨
[illegible]	పూ	౨	౨	౧౦	౨
[illegible]	ఉ	౬	౨	౮	౩
[illegible]	పూ	౪	౨	౭	౧
	ఉ	౫	౨	౨౩	౧
[illegible]	పూ	౨	౧	౩	౩
	ఉ	౮	౩	౧౭	౧

[illegible]	ఞా	౫	౧	౨	౬
[illegible]	ఉ	౪	౧	౩	౯
[illegible]	ఉ	౫	౧	౧౦	౩
[illegible]	ఞా	౩	౧	౧	౨
[illegible]	ఉ	౧	౧	౫	౩
[illegible]	ఞా	౫	౧	౧	౧
[illegible]	ఉ	౭	౩	౨	౩
[illegible]	ఞా	౬	౨	౮	౭
	ఉ	౯	౩	౨౦	౧
[illegible]	ఉ	౩	౨	౧	౧
[illegible]	ఉ	౪	౧	౩	౭
[illegible]	ఞా	౨	౨	౬	౫
[illegible]	ఉ	౬	౩	౧	౩
[illegible]	ఞా	౪	౨	౭	౭
[illegible]	ఞా	౪	౧	౪	౭
[illegible]	ఞా	౫	౧	౩	౭
[illegible]	ఉ	౫	౧	౧	౩
[illegible]	ఞా	౪	౨	౭	౫
[illegible]	అ			౫	౩
[illegible]	ఞా	౧	౨	౯	౨
[illegible]	ఞా	౪	౧	౩	౫
[illegible]	ఉ	౨	౧	౧౫	౨
[illegible]	ఞా	౨	౧	౧	౫
[illegible]	ఉ	౩	౨	౨	౩
[illegible]	ఉ	౩	౧	౬	౧
[illegible]	ఉ	౬	౩	౮	౧
[illegible]	ఞా	౧	౧	౨	౫
	ఉ	౮	౨	౩	౧
[illegible]	ఞా	౧	౨	౭	౧౦
[illegible]	ఉ	౫	౧	౩	౮
[illegible]	ఉ	౭	౧	౬	౨
[illegible]	ఉ	౪	౧	౧	౧
[illegible]	ఉ	౮	౧	౬	౩
[illegible]	ఞా	౨	౧	౨	౩
	ఉ	౮	౨	౧౦	౧
[illegible]	ఞా	౪	౨	౧౦	౩
	ఉ	౨	౨	౧౦	౧
[illegible]	ఉ	౧	౨	౮	౩
[illegible]	ఞా	౧	౧	౩	౭

[illegible]	ఉ	౯	౧	౧౩	౨
[illegible]	ఉ	౨	౧	౧౦	౨
[illegible]	ఉ	౨	౨	౩	౧
[illegible]	ఉ	౪	౧	౩	౮
[illegible]	ఉ	౪	౧	౧౦	౨
[illegible]	ఉ	౪	౧	౨౨	౩
[illegible]	ఉ	౧	౧	౪	౨
[illegible]	ఉ	౧	౧	౧౮	౩
[illegible]	ఞా	౬	౨	౮	౪
	ఉ	౪	౧	౧౭	౧
[illegible]	ఞా	౩	౧	౫	౪
	ఉ	౧	౧	౧౩	౧
[illegible]	ఉ	౮	౨	౧౦	౩
[illegible]	ఉ	౮	౨	౮	౨
[illegible]	ఉ	౮	౩	౨	౪
[illegible]	ఉ	౫	౧	౧౪	౨
[illegible]	ఉ	౯	౧	౧౦	౨
[illegible]	ఞా	౬	౧	౫	౫
[illegible]	అ			౪	౨
[illegible]	ఉ	౬	౨	౧౭	౨
[illegible]	ఉ	౬	౩	౧౦	౧
[illegible]	ఞా	౨	౧	౨	౯
[illegible]	ఉ	౨	౨	౧౦	౩
[illegible]	ఉ	౬	౩	౧౯	౧
[illegible]	ఉ	౮	౨	౫	౫
[illegible]	ఉ	౮	౨	౫	౪
[illegible]	ఞా	౨	౧	౩	౧
	ఉ	౮	౨	౪	౧
[illegible]	ఉ	౨	౨	౧౬	౨
[illegible]	ఉ	౬	౧	౧౦	౨
[illegible]	ఉ	౮	౧	౬	౨
[illegible]	ఉ	౫	౨	౨౦	౨
[illegible]	ఞా	౫	౨	౮	౪
[illegible]	ఞా	౨	౧	౩	౫
	ఉ	౫	౧	౧౦	౧
[illegible]	ఉ	౪	౨	౬	౧
[illegible]	ఞా	౪	౨	౧౦	౨
[illegible]	ఉ	౬	౨	౧౨	౨
[illegible]	ఉ	౨	౨	౧౭	౩
[illegible]	ఉ	౧	౨	౧౨	౩
[illegible]	ఉ	౭	౨	౩	౧

[illegible]	ఉ	౬	౩	౧	౨
[illegible]	ఞా	౩	౧	౨	౧
[illegible]	ఞా	౩	౧	౫	౬
	ఉ	౨	౨	౧౩	౧
[illegible]	అ			౫	౭
[illegible]	ఞా	౬	౧	౨	౪
	ఉ	౪	౧	౫	౧
[illegible]	ఉ	౨	౨	౭	౨
[illegible]	ఞా	౩	౧	౫	౫
	ఉ	౧	౧	౧౪	౧
[illegible]	ఉ	౪	౧	౪	౬
[illegible]	ఉ	౫	౧	౧౦	౨
[illegible]	ఉ	౮	౧	౧౦	౧
[illegible]	ఞా	౫	౨	౮	౧౦
[illegible]	ఉ	౮	౧	౧౦	౨
[illegible]	ఉ	౫	౨	౧౨	౨
[illegible]	ఉ	౭	౨	౨	౨
[illegible]	ఉ	౩	౨	౯	౧
[illegible]	ఉ	౩	౧	౧౦	౨
[illegible]	ఞా	౬	౧	౩	౬
	ఉ	౩	౧	౧౦	౧
[illegible]	ఞా	౩	౨	౮	౮
[illegible]	ఉ	౭	౨	౧౦	౩
[illegible]	ఉ	౩	౨	౧౫	౩
[illegible]	ఉ	౩	౨	౧౫	౨
[illegible]	ఉ	౪	౨	౪	౩
	ఉ	౬	౩	౧౦	౧
[illegible]	ఉ	౪	౨	౬	౩
[illegible]	ఉ	౩	౨	౧౦	౩
[illegible]	ఉ	౨	౧	౭	౩
[illegible]	ఉ	౩	౨	౮	౨
[illegible]	అ			౪	౬
[illegible]	ఉ	౩	౧	౯	౩
[illegible]	ఉ	౨	౧	౭	౨
[illegible]	ఉ	౨	౨	౮	౧
[illegible]	ఞా	౬	౧	౪	౩
	ఉ	౨	౨	౧౦	౧
[illegible]	ఞా	౫	౨	౭	౫
	ఉ	౨	౨	౧౪	౧
[illegible]	ఞా	౫	౧	౧	౫
[illegible]	ఞా	౩	౧	౨	౧౦

[illegible]	ఉ	౨	౧	౧	౩
[illegible]	ఉ	౯	౩	౧౭	౨
[illegible]	ఉ	౭	౧	౩	౨
[illegible]	ఉ	౬	౨	౧౯	౩
[illegible]	ఉ	౬	౩	౧౬	౨
[illegible]	ఉ	౫	౧	౩	౬
[illegible]	ఉ	౪	౨	౧౦	౩
[illegible]	ఉ	౪	౧	౨౦	౨
[illegible]	అ			౩	౫
[illegible]	ఉ	౪	౧	౨	౩
[illegible]	ఉ	౪	౧	౧౯	౨
[illegible]	ఉ	౪	౧	౮	౩
[illegible]	ఉ	౮	౨	౧౯	౧
[illegible]	ఉ	౪	౧	౧౦	౨
[illegible]	ఞా	౪	౨	౭	౮
[illegible]	ఞా	౨	౨	౮	౬
	ఉ	౮	౧	౧౦	౧
[illegible]	ఞా	౪	౨	౯	౬
[illegible]	ఞా	౪	౧	౫	౧
[illegible]	ఞా	౪	౧	౫	౨
[illegible]	అ			౫	౬
	ఉ	౬	౧	౧౦	౩
[illegible]	ఉ	౧	౨	౪	౩
[illegible]	ఞా	౫	౨	౮	౧
	ఉ	౬	౩	౧౮	౧
[illegible]	అ			౪	౪
[illegible]	ఞా	౬	౨	౯	౯
[illegible]	ఉ	౬	౨	౧౯	౧
[illegible]	ఉ	౩	౨	౧౮	౩
[illegible]	ఉ	౮	౨	౫	౨
[illegible]	ఉ	౯	౨	౧	౨
[illegible]	ఉ	౯	౧	౨	౨
[illegible]	ఉ	౩	౨	౧౭	౩
[illegible]	ఉ	౧	౨	౨	౩
[illegible]	ఞా	౫	౧	౨	౩
	ఉ	౪	౨	౧౩	౧
[illegible]	ఞా	౧	౧	౪	౯
	ఉ	౮	౧	౩	౧
[illegible]	ఉ	౩	౨	౧	౨
[illegible]	ఉ	౯	౧	౬	౩
[illegible]	ఞా	౧	౧	౧	౬

[illegible]	ఓ	౮	౩	౪	౨
[illegible]	ఓ	౫	౧	౨౦	౨
[illegible]	ఓ	౫	౧	౧౭	౩
[illegible]	ఓ	౩	౨	౪	౫
[illegible]	ఓ	౫	౨	౯	౩
[illegible]	ఓ	౪	౧	౧౮	౨
[illegible]	ఓ	౨	౧	౧	౨
[illegible]	ఓ	౯	౧	౧౪	౨
[illegible]	ఓ	౫	౨	౧౬	౨
[illegible]	ఓ	౫	౨	౧౬	౩
[illegible]	ఓ	౪	౧	౪	౫
[illegible]	ఓ	౩	౨	౩	౫
[illegible]	ఓ	౩	౨	౬	౩
[illegible]	ఓ	౫	౨	౧౬	౧
[illegible]	ఓ	౮	౩	౧౦	౩
[illegible]	తా	౪	౧	౪	౪
[illegible]	తా	౧	౨	౯	౪
[illegible]	ఓ	౪	౨	౧౩	౨
[illegible]	ఓ	౫	౨	౧౫	౨
[illegible]	ఓ	౯	౧	౧౦	౩
[illegible]	ఓ	౫	౧	౧౯	౩
[illegible]	ఓ	౬	౨	౨౦	౩
[illegible]	తా	౬	౨	౯	౬
	ఓ	౩	౧	౧౮	౧
[illegible]	తా	౩	౧	౫	౮
	ఓ	౮	౩	౪	౧
[illegible]	తా	౧	౨	౬	౮
[illegible]	తా	౧	౧	౧	౨
	ఓ	౬	౩	౧౪	౧
[illegible]	తా	౧	౨	౧౦	౬
[illegible]	ఓ	౬	౨	౧౦	౩
[illegible]	తా	౩	౨	౬	౫
	ఓ	౭	౩	౫	౧
[illegible]	తా	౧	౧	౪	౭
[illegible]	తా	౪	౧	౨	౯
	ఓ	౭	౧	౭	౧
[illegible]	తా	౨	౧	౩	౬
[illegible]	తా	౩	౨	౬	౬
	ఓ	౬	౨	౧౨	౨
[illegible]	ఓ	౩	౨	౨౨	౨
[illegible]	ఆ			౩	౩

[illegible]	ఓ	౬	౧	౩	౩
[illegible]	ఆ			౨	౧
[illegible]	ఆ			౧	౫
[illegible]	తా	౫	౧	౨	౫
[illegible]	తా	౪	౧	౧	౮
[illegible]	ఓ	౪	౨	౩	౨
[illegible]	ఓ	౪	౧	౪	౯
[illegible]	ఓ	౩	౨	౧౯	౨
[illegible]	ఓ	౮	౨	౧౩	౨
[illegible]	ఓ	౭	౧	౧౧	౩
[illegible]	ఓ	౪	౨	౧౩	౩
[illegible]	ఓ	౩	౧	౬	౨
[illegible]	తా	౧	౧	౧	౯
[illegible]	ఓ	౯	౧	౨	౨
[illegible]	తా	౪	౧	౧	౧౦
	ఓ	౨	౧	౧౪	౧
[illegible]	తా	౩	౧	౫	౨
	ఓ	౨	౧	౧౨	౧
[illegible]	తా	౨	౨	౧౦	౯
[illegible]	తా	౧	౧	౪	౪
[illegible]	ఓ	౬	౩	౧౮	౩
[illegible]	ఓ	౪	౧	౧౮	౩
[illegible]	తా	౧	౨	౯	౩
[illegible]	ఓ	౮	౧	౮	౧
[illegible]	తా	౧	౨	౧౦	౪
[illegible]	తా	౪	౨	౮	౮
[illegible]	ఓ	౧	౧	౨	౧
[illegible]	ఓ	౭	౨	౧౫	౨
[illegible]	ఓ	౮	౨	౬	౨
[illegible]	ఓ	౫	౧	౧౧	౩
[illegible]	ఓ	౫	౧	౧౮	౩
[illegible]	ఓ	౫	౧	౪	౪
[illegible]	ఓ	౪	౧	౧౬	౨
[illegible]	ఓ	౧	౨	౧౮	౩
[illegible]	ఓ	౧	౧	౯	౨
[illegible]	తా	౧	౧	౨	౨
[illegible]	తా	౩	౧	౩	౬
[illegible]	తా	౨	౧	౫	౪
[illegible]	ఓ	౫	౧	౨	౫
[illegible]	తా	౨	౧	౬	౧

	ఓ	౮	౧	౧౦	౧
[illegible]	తా	౨	౨	౯	౩
[illegible]	ఓ	౧	౧	౧౩	౨
[illegible]	ఓ	౯	౨	౧౩	౩
[illegible]	ఓ	౯	౧	౧౦	౨
[illegible]	ఓ	౫	౨	౧౭	౨
[illegible]	తా	౬	౨	౮	౫
	ఓ	౫	౧	౧౨	౧
[illegible]	తా	౩	౧	౨	౮
[illegible]	ఓ	౬	౩	౧౫	౩
[illegible]	ఓ	౩	౧	౧౭	౨
[illegible]	ఓ	౯	౨	౯	౩
[illegible]	ఓ	౪	౧	౫	౩
[illegible]	తా	౩	౧	౧	౧౦
[illegible]	తా	౨	౨	౯	౨
[illegible]	ఓ	౬	౨	౧౪	౨
[illegible]	తా	౩	౨	౬	౧
	ఓ	౪	౨	౭	౧
[illegible]	ఓ	౩	౧	౨౧	౨
[illegible]	ఓ	౬	౨	౪	౨
[illegible]	ఓ	౭	౨	౪	౨
[illegible]	ఓ	౧	౨	౩	౨
[illegible]	తా	౫	౧	౪	౭
[illegible]	తా	౨	౧	౧	౭
[illegible]	ఓ	౯	౧	౧౩	౨
[illegible]	తా	౪	౧	౧	౪
[illegible]	ఓ	౧	౧	౧౧	౨
[illegible]	ఓ	౫	౧	౮	౩
[illegible]	ఓ	౮	౧	౯	౧
[illegible]	ఓ	౨	౨	౧౩	౨
[illegible]	ఓ	౯	౨	౮	౧
[illegible]	ఓ	౬	౩	౩	౩
[illegible]	తా	౧	౧	౨	౧
	ఓ	౭	౧	౧౨	౧
[illegible]	ఓ	౧	౧	౧౪	౨
[illegible]	ఓ	౬	౧	౧	౩
[illegible]	ఓ	౬	౩	౪	౨
[illegible]	ఓ	౭	౩	౧౫	౨
[illegible]	తా	౩	౨	౭	౬
[illegible]	ఓ	౧	౧	౨౧	౩

[illegible]	ఓ	౧	౨	౬	౩
[illegible]	తా	౩	౧	౫	౯
[illegible]	ఓ	౮	౧	౭	౩
[illegible]	తా	౪	౧	౩	౭
	ఓ	౯	౨	౧౩	౧
[illegible]	ఓ	౪	౨	౧	౧౧
[illegible]	ఓ	౪	౨	౩	౩
[illegible]	ఓ	౫	౧	౪	౮
[illegible]	తా	౧	౧	౩	౬
[illegible]	తా	౧	౧	౫	౧౦
[illegible]	ఆ			౨	౬
[illegible]	ఓ	౭	౧	౧౪	౩
[illegible]	ఓ	౫	౨	౧౨	౨
[illegible]	ఓ	౩	౧	౧౨	౩
[illegible]	ఓ	౫	౧	౨	౭
[illegible]	ఓ	౧	౨	౭	౨
[illegible]	ఓ	౨	౨	౯	౩
[illegible]	ఓ	౩	౧	౧౪	౨
[illegible]	ఓ	౮	౨	౧౪	౩
[illegible]	ఓ	౬	౧	౩	౨
[illegible]	తా	౨	౧	౩	౯
	ఓ	౭	౨	౧	౧
[illegible]	ఓ	౮	౨	౧౨	౩
[illegible]	తా	౬	౨	౭	౧౨
[illegible]	తా	౬	౨	౬	౭
	ఓ	౫	౨	౧౭	౧
	ఓ	౭	౨	౭	౩
[illegible]	తా	౬	౧	౧	౧౦
[illegible]	ఓ	౩	౧	౩	౬
[illegible]	ఓ	౫	౧	౬	౩
[illegible]	తా	౫	౧	౫	౧
	ఓ	౬	౧	౭	౧
[illegible]	తా	౫	౨	౧౦	౧౦
[illegible]	తా	౫	౨	౯	౧౦
	ఓ	౩	౧	౧౬	౧
[illegible]	ఓ	౪	౨	౨	౪
[illegible]	తా	౧	౧	౩	౧౦
[illegible]	ఓ	౩	౨	౪	౩
[illegible]	ఓ	౩	౧	౪	౨
[illegible]	ఓ	౫	౧	౧౬	౩

[illegible]	శు	౫	౨	౧౨	౩
[illegible]	బ	౫	౨	౧౦	౯
	శు	౪	౨	౧	౮
[illegible]	బ	౫	౨	౯	౯
	శు	౪	౧	౧౮	౧
[illegible]	బ	౬	౧	౩	౨
	శు	౫	౨	౧౨	౧
[illegible]	శు	౫	౨	౧౩	౨
[illegible]	బ	౫	౧	౫	౨
	శు	౬	౧	౮	౧
[illegible]	శు	౭	౧	౩	౨
[illegible]	శు	౧	౨	౨౨	౨
[illegible]	బ	౬	౨	౦	౧౧
[illegible]	శు	౫	౧	౩	౩
[illegible]	శు	౩	౧	౧౦	౩
[illegible]	శు	౫	౧	౧౫	౨
[illegible]	శు	౫	౧	౩	౨
[illegible]	శు	౩	౧	౨	౨
[illegible]	శు	౩	౧	౫	౨
[illegible]	శు	౫	౨	౧౧	౩
[illegible]	శు	౬	౩	౩	౬
[illegible]	శు	౫	౨	౧౧	౧
[illegible]	శు	౧	౧	౩	౧
[illegible]	శు	౩	౧	౨	౩
[illegible]	శు	౨	౧	౫	౧
[illegible]	శు	౩	౨	౨	౧
[illegible]	బ	౬	౧	౩	౧౨
[illegible]	శు	౭	౨	౧౬	౧
[illegible]	శు	౭	౨	౧౬	౨
[illegible]	శు	౭	౨	౧౬	౩
[illegible]	బ	౫	౨	౧౦	౭
	శు	౩	౧	౨	౧
[illegible]	శు	౪	౨	౨	౫
[illegible]	శు	౬	౩	౧	౫
[illegible]	శు	౫	౨	౧౧	౨
[illegible]	బ	౫	౨	౯	౭
	శు	౩	౧	౧౦	౧
[illegible]	బ	౫	౨	౧౦	౮
	శు	౫	౧	౧౫	౧
[illegible]	బ	౬	౨	౭	౬
	శు	౫	౨	౧౮	౧

[illegible]	శు	౪	౧	౩	౧
[illegible]	బ	౬	౨	౯	౧
	శు	౧	౧	౧౬	౧
[illegible]	శు	౨	౧	౧	౧
[illegible]	బ	౬	౧	౩	౧౦
[illegible]	శు	౩	౨	౧౯	౧
[illegible]	శు	౩	౧	౩	౫
[illegible]	శు	౩	౨	౩	౬
[illegible]	శు	౬	౩	౧	౧
[illegible]	బ	౫	౧	౫	౧౦
[illegible]	బ	౬	౧	౪	౧౦
[illegible]	శు	౯	౧	౧౮	౧
[illegible]	బ	౫	౧	౫	౩
	శు	౫	౧	౧౮	౧
[illegible]	బ	౫	౧	౫	౪
	శు	౫	౨	౧౯	౧
[illegible]	బ	౫	౨	౧౦	౩
	శు	౨	౧	౨	౧
[illegible]	బ	౬	౨	౮	౧౨
	శు	౨	౨	౧౬	౧
[illegible]	శు	౪	౧	౪	౪
[illegible]	శు	౩	౨	౭	౩
[illegible]	శు	౭	౨	౧	౩
[illegible]	అ			౩	౧౩
[illegible]	బ	౨	౨	౮	౧
	శు	౧	౨	౧	౧
[illegible]	శు	౯	౨	౧	౨
[illegible]	బ	౨	౨	౧౦	౫
[illegible]	శు	౫	౨	౭	౩
[illegible]	శు	౫	౨	౭	౬
[illegible]	శు	౫	౨	౭	౪
[illegible]	శు	౫	౨	౭	౨
[illegible]	బ	౩	౨	౧౦	౮
[illegible]	బ	౧	౧	౪	౨
	శు	౮	౨	౪	౧
[illegible]	శు	౮	౨	౪	౨
[illegible]	శు	౯	౧	౭	౨
[illegible]	శు	౬	౨	౫	౩
[illegible]	బ	౩	౧	౫	౮
	శు	౬	౨	౧౬	౧
[illegible]	బ	౫	౧	౧	౭

	శు	౩	౧	౧౩	౧
[illegible]	శు	౯	౨	౭	౨
[illegible]	శు	౪	౨	౯	౩
[illegible]	శు	౫	౧	౨	౬
[illegible]	బ	౬	౧	౩	౯
[illegible]	బ	౬	౧	౩	౧
	శు	౧	౧	౯	౧
[illegible]	శు	౫	౧	౨	౨
[illegible]	శు	౮	౩	౧౪	౨
[illegible]	బ	౬	౧	౧	౨
	శు	౩	౧	౧౨	౧
[illegible]	శు	౨	౨	౪	౩
[illegible]	శు	౨	౨	౪	౨
[illegible]	శు	౪	౧	౧౨	౨
[illegible]	శు	౫	౧	౬	౨
[illegible]	బ	౪	౨	౮	౭
	శు	౫	౧	౨౦	౧
[illegible]	శు	౪	౨	౧౨	౨
[illegible]	బ	౨	౧	౧	౧
[illegible]	అ	౪	౫		
[illegible]	శు	౧	౨	౧	౨
[illegible]	శు	౧	౨	౧౦	౨
[illegible]	శు	౩	౨	౭	౧
[illegible]	బ	౬	౨	౬	౧
	శు	౧	౧	౧౭	౧
[illegible]	మ	౭			
[illegible]	శు	౨	౧	౧౯	౩
[illegible]	శు	౮	౩	౩	౨
[illegible]	శు	౩	౨	౪	౧
[illegible]	బ	౬	౧	౪	౨
	శు	౪	౨	౧	౧
[illegible]	బ	౧	౨	౮	౯
[illegible]	అ	౩	౭		
[illegible]	బ	౬	౧	౫	౩
[illegible]	శు	౫	౨	౧౦	౩
[illegible]	శు	౩	౧	౧	౧
[illegible]	శు	౭	౧	౪	౨
[illegible]	బ	౧	౧	౨	౬
[illegible]	బ	౫	౧	౩	౧౦
	శు	౭	౩	౧౨	౧
[illegible]	శు	౪	౧	౭	౧

[illegible]	శు	౭	౩	౬	౧
[illegible]	బ	౬	౧	౪	౧
	శు	౧	౧	౧౦	౧
[illegible]	శు	౧	౨	౯	౩
[illegible]	శు	౭	౩	౧౭	౧
[illegible]	బ	౬	౧	౫	౨
[illegible]	శు	౫	౨	౧౯	౨
[illegible]	శు	౮	౧	౩	౧
[illegible]	బ	౧	౨	౧౦	౫
[illegible]	అ			౫	౧౦
[illegible]	బ	౪	౨	౮	౧
	శు	౬	౩	౨	౧
[illegible]	బ	౪	౧	౨	౧
	శు	౧	౨	౧౪	౧
[illegible]	అ			౨	౫
[illegible]	బ	౬	౨	౮	౧౦
[illegible]	శు	౮	౧	౧౧	౩
[illegible]	బ	౧	౧	౫	౮
[illegible]	బ	౬	౨	౭	౨
[illegible]	శు	౪	౨	౨	౨
[illegible]	బ	౬	౧	౨	౧౩
[illegible]	శు	౩	౨	౩	౩
[illegible]	బ	౬	౨	౭	౭
[illegible]	శు	౩	౧	౧౬	౩
[illegible]	బ	౪	౨	౭	౧
[illegible]	శు	౬	౩	౮	౨
[illegible]	బ	౧	౨	౭	౨
[illegible]	మ				౯
[illegible]	ఫ	౨	౧	౨	౧
	శు	౨	౨	౧౮	౧
[illegible]	బ	౪	౨	౯	౧౧
[illegible]	బ	౩	౨	౮	౩
[illegible]	బ	౬	౧	౧	౫
	శు	౩	౧	౩	౧
[illegible]	శు	౪	౨	౨	౩
[illegible]	బ	౧	౨	౬	౪
[illegible]	బ	౪	౧	౨	౧౦
[illegible]	బ	౩	౨	౮	౫
[illegible]	బ	౨	౨	౮	౨
	శు	౧	౨	౨	౧
[illegible]	బ	౫	౨	౬	౧౦

	ఉ	౪	౧	౨౪	౧
ప్ర వాం మహి ద్యవీ	ఉ	౬	౩	౧౪	౧
ప్ర వామర్చన్త్యుక్థినో	ఉ	౫	౧	౪	౭
ప్ర వాజ్యక్షాః సహస్రధారః	ఉ	౪	౨	౧౦	౧
ప్ర వ ఇన్ద్రాయ మాదనం	ఉ	౮	౨	౧౬	౨
ప్ర వ ఇన్ద్రాయ వృత్రహన్	ఉ	౬	౩	౨	౧
ప్ర వో ధియో మన్ద్రయువః	ఉ	౪	౨	౬	౨
ప్ర వో మహే మతయో	పూ	౫	౨	౮	౭
ప్ర వో మహే మహేవృధే	పూ	౪	౧	౪	౭
	ఉ	౯	౧	౧౧	౧
ప్ర వో మిత్రాయ గాయత	ఉ	౪	౨	౪	౧
ప్ర వో యహ్వం పురూణాం	పూ	౧	౨	౭	౫
ప్ర సమ్రాజం చర్షణీనాం	పూ	౨	౧	౫	౧౦
ప్ర సమ్రాజమసురస్య	పూ	౧	౨	౮	౭
ప్ర సత్య ధిరగ్ని	ఉ	౬	౧	౭	౨
ప్ర సే తటచివ	ఉ	౫	౧	౫	౨
ప్ర సున్వానాయాన్ధసో	ఉ	౧	౨	౨౨	౩
ప్ర సున్వానస్యాన్ధసో	పూ	౭	౨	౭	౯
	ఉ	౭	౨	౩	౧
ప్ర సో అగ్నే తవోతిభిః	పూ	౭	౧	౫	౧
ప్ర వ అగ్నిద్యోరిధి	పూ	౨	౧	౨	౨
	ఉ	౯	౨	౨	౧
ప్ర సోమ దేవవీతయే	పూ	౭	౧	౩	౪
	ఉ	౧	౨	౨౦	౧
ప్ర సోమ యాహ్యిన్ద్రస్య	ఉ	౪	౨	౧౦	౩
ప్ర సోమాసో అధన్విషుః	ఉ	౩	౨	౩	౧
ప్ర సోమాసో మదచ్యుతః	పూ	౫	౨	౧౦	౧
	ఉ	౧	౨	౨౦	౧
ప్ర సోమాసో విపశ్చితో	పూ	౫	౨	౧౦	౨
	ఉ	౧	౨	౧౯	౧
ప్ర స్వానాసో రథా	ఉ	౪	౨	౧	౪
ప్ర వాం చిన్నుదిలా	ఉ	౪	౨	౧	౨
ప్ర హిన్వానాస ఇన్దవః	పూ	౭	౧	౫	౪
ప్ర హోతా జాతో మహాన్	పూ	౧	౨	౮	౫
ప్ర హోత్రే పూర్వ్యం వచో	పూ	౨	౧	౧	౨
ప్రాచీనం ప్రతిం	ఉ	౬	౩	౧౦	౨
ప్రాతా రత్నం ప్రాతరిత్వా	పూ	౭	౨	౮	౫
	ఉ	౩	౨	౧౮	౧
ప్రాతరగ్నిః పురుప్రియో	పూ	౧	౨	౯	౫
ప్రావపద్వర తుల్య	ఉ	౩	౧	౧౯	౩
ప్రాస్య ధారా అక్షరన్	ఉ	౯	౧	౧	౧

ప్రియా వో అస్య వెప్పం	ఉ	౮	౧	౧	౩
ప్రేతా జయతా నర ఇన్ద్ర	ఉ	౯	౩	౫	౨
ప్రర్త్ అగ్ని దియా	ఉ	౭	౧	౧౦	౩
ప్రేష్ఠం వో అతిథిం స్తుషే	పూ	౧	౧	౧	౫
	ఉ	౫	౧	౧౮	౧
ప్రేష్ఠా ప్రిష్ఠా	పూ	౫	౧	౩	౫
ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిః	పూ	౧	౨	౭	౨
ప్రో అయాసీదిందు	పూ	౭	౨	౬	౪
	ఉ	౪	౨	౬	౧
ప్రోథదశ్వో న యవసే	ఉ	౫	౧	౯	౨
ప్రో ష్వస్మై పురోరథం	ఉ	౯	౧	౧౪	౧
బట్ సూర్య శ్రవసా మహాఁ	ఉ	౯	౧	౯	౨
బణ్మహాఁ అసి సూర్య	పూ	౩	౨	౯	౪
	ఉ	౯	౧	౯	౧
బభ్రవే ను స్వతవసే	ఉ	౭	౩	౩	౧
బలవిజ్ఞాయ స్థవిరః	ఉ	౯	౩	౨	౨
బృహదుక్థం హవామహే	పూ	౩	౧	౩	౪
బృహదిన్ద్రాయ గాయత	పూ	౩	౨	౬	౭
బృహద్భిరగ్నే అర్చిభిః	పూ	౧	౧	౪	౩
బృహద్వయో హి భానవే	పూ	౧	౨	౯	౮
బృహస్పతిర్నః పరిపాతు	ఉ	౫	౨	౨౦	౨
బృహస్పతే పరి దీయా	ఉ	౯	౩	౨	౧
బోధన్మనా ఇదస్తు	పూ	౨	౧	౫	౭
బోధా సు మే మఘవన్	ఉ	౩	౧	౧౩	౩
బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం	పూ	౪	౧	౩	౯
బ్రహ్మన్వీరం బ్రహ్మ	ఉ	౭	౨	౬	౩
బ్రహ్మాణ ఇన్ద్రం మహయన్తో	పూ	౫	౨	౭	౩
బ్రహ్మాణ్యయా యుజా వయం	ఉ	౧	౧	౭	౩
బ్రహ్మా దేవానాం పదవీః	ఉ	౩	౧	౧౯	౨
బ్రహ్మాణాదిత్య	పూ	౩	౧	౪	౬
భగో న చిత్రో అగ్ని	పూ	౫	౨	౬	౩
భద్రం భద్రం క్రతుమస్మాసు	ఉ	౯	౩	౯	౨
భద్రం నో అపి వాతయ	పూ	౫	౧	౪	౪
భద్రం భద్రం న ఆ భర	పూ	౨	౨	౮	౯
భద్రం మనః కృణుష్వ	ఉ	౬	౨	౧౦	౨
భద్రా వస్త్రా సమన్యా	ఉ	౭	౨	౮	౨
భద్రో నో అగ్నిరాహుతో	పూ	౨	౧	౨	౫
	ఉ	౬	౨	౧౦	౧
భద్రో భద్రయా సచమాన	ఉ	౬	౨	౫	౩
భరామేధ్మం కృణవామ	ఉ	౪	౧	౬	౨

భువద్వాజేషు	పూ	౨	౧	౪	౧౦
	పూ	౪	౧	౯	౧
భూయామ తే సుమతౌ	ఉ	౭	౨	౧౭	౨
భూరిభిః సమా	ఉ	౯	౧	౧౩	౨
భ్రాజన్త్యగ్నే సమిధాన	ఆ			౪	౧
మమాగ్నే వర్చో విహవేష్వస్తు	ఉ	౮	౨	౯	౨
మహీనాం మస్మపే	ఉ	౫	౧	౨	౬
మత్సి వాయుమిష్టయే	ఉ	౫	౨	౧	౨
మత్స్యపాయి తే మహః	ఉ	౭	౨	౨౦	౧
మన్ద్రానీత్రుర్ప	ఉ	౨	౧	౧౪	౨
మధువ్యస్వా పావే	ఉ	౫	౧	౪	౩
మధుమన్తం తనూనపాత్	ఉ	౭	౧	౧	౨
మనీషిణః	ఉ	౨	౧	౧౬	౨
మన్మమ్య ర్యా మమునే	ఉ	౮	౩	౪	౨
మన్ద్రం వో	ఉ	౬	౨	౩	౩
మన్ద్రయా సోమ ధారయా	పూ	౭	౧	౨	౧౦
మన్యే వాం ద్యావాపృథివీ	ఆ			౪	౮
మయి వర్చో అథో యశో	ఆ			౩	౧
మర్మృజానాస ఆయవో	ఉ	౯	౩	౮	౧
మహాఁ ఇన్ద్రో య ఓజసా	పూ	౭	౧	౫	౧౦
	ఉ	౫	౨	౧	౩
మహాఁ ఇన్ద్రః పురశ్చ నో	పూ	౨	౨	౮	౨
మహాఁ ఇన్ద్రో య ఓజసా	ఉ	౫	౨	౧౦	౧
మహత్తం త్వా మహీనాం	ఉ	౪	౧	౩	౪
మహి త్రీణామవరస్తు	పూ	౨	౨	౧౦	౮
మహే పిత్రిబృహ్య వాడ	ఉ	౬	౩	౧౪	౩
మహే తు ఆద్ధ్య వ్రుప	ఉ	౪	౧	౨౦	౩
మహే చన త్వామద్రివః	పూ	౩	౨	౧౦	౯
మహేనో అద్య బోధయ	పూ	౫	౧	౪	౩
	ఉ	౮	౩	౧౧	౧
మహోదో రాయ ఆ భర	ఉ	౫	౧	౬	౨
మా చిదన్యద్వి శంసత	పూ	౩	౧	౫	౧౦
	ఉ	౭	౧	౫	౧
మాతలీ రథామమారా	ఉ	౮	౩	౫	౨
మాన్య మారా అమృతో	ఉ	౧	౨	౬	౨
మా న ఇన్ద్ర పరా వృణక్	పూ	౩	౨	౬	౮
మా న ఇన్ద్ర పీయత్నవే	ఉ	౯	౧	౧౫	౩
మా న ఇన్ద్రాభ్యా దిశః	పూ	౨	౧	౪	౪
మా నో అగ్నే మహాధనే	ఉ	౮	౧	౧౨	౩
మా నో అజ్ఞాతా వృజనా	ఉ	౭	౩	౭	౨

మానో హృణీథా అతిథిం	పూ	౨	౧	౨	౪
మా పాపత్వాయ నో నరా	ఉ	౩	౧	౯	౬
మా భేమ మా శ్రమిష్మ	ఉ	౬	౩	౧౬	౧
మిత్రం వయం హవామహే	ఉ	౨	౧	౬	౧
మిత్రం హువే పూతదక్షం	ఉ	౨	౨	౭	౧
మూర్ధానం దివో అరతిం	పూ	౧	౨	౬	౫
	ఉ	౪	౨	౩	౧
మృగో న భీమః కుచరో	ఉ	౯	౩	౯	౧
మృజన్తి త్వా దశ క్షిపో	ఉ	౫	౧	౨	౪
మృజ్యమానః సుహస్త్య	పూ	౭	౧	౩	౬
	ఉ	౪	౧	౧౨	౧
మేడిం న త్వా వజ్రిణం	పూ	౪	౧	౪	౫
మేధాకారం విదథస్య	ఉ	౩	౨	౬	౩
మో షు త్వా వాఘతశ్చ	పూ	౩	౨	౧౦	౨
	ఉ	౮	౨	౭	౧
మో షు బ్రహ్మేవ తన్ద్రయుః	ఉ	౨	౧	౧౮	౩
య ఋతే చిదభిశ్రిషః	ఉ	౬	౨	౧౨	౨
యం రక్షన్తి ప్రచేతసో	పూ	౨	౨	౧౦	౧
యం వృత్రేషు క్షితయ	పూ	౪	౧	౫	౭
యః పావమానీరధ్యేతి	ఉ	౫	౨	౮	౧
యః సత్రాహా విచర్షణిః	పూ	౩	౨	౧౦	౪
య ఇన్ద్ర చమసేష్వా	ఉ	౫	౧	౪	౫
యస్తే మదో వరేణ్యః	ఉ	౭	౨	౧	౨
య ఆనయత్పరావతః	పూ	౨	౧	౪	౩
య ఋష్వః శ్రావయత్సఖా	ఉ	౪	౨	౧౧	౨
య ఇదం ప్రతిపప్రథే	ఉ	౮	౨	౧౯	౨
య ఇన్దవః పవమానాః	ఉ	౪	౨	౧౯	౨
య ఇంద్రస్య సోమ్య	పూ	౨	౨	౬	౮
య ఇన్ద్ర సోమపాతమో	పూ	౫	౧	౧	౪
య ఉగ్రః సన్ననిష్టృతః	ఉ	౮	౨	౧౫	౩
య ఉగ్ర ఇవ శర్యహా	ఉ	౮	౨	౧౮	౩
య ఉస్రియా అప్యా	పూ	౭	౨	౯	౮
య ఋతే చిదభిశ్రిషః	పూ	౩	౨	౭	౨
య ఏక ఇద్విదయతే	పూ	౪	౨	౧౦	౯
	ఉ	౫	౨	౨౨	౧
య ఓజిష్ఠస్తమాభర	ఉ	౨	౧	౧౭	౩
య ఓజిష్ఠ ఇన్ద్ర తం	ఉ	౮	౧	౧.	౨
య వృత్రాణి వారి	పూ	౩	౨	౮	౨
యజ్ఞా యజ్ఞా వో అగ్నయే	ఉ	౬	౨	౧	౩
యజిష్ఠం త్వా వవృమహే	పూ	౪	౧	౫	౩

[illegible]	▲	౭	౧	౧౦	౨	
[illegible]	తా	౨	౧	౨	౬	
	▲	౬	౨	౧౩	౧	
[illegible]	అ			౨	౯	
	▲	౬	౨	౧౭	౧	
[illegible]	▲	౪	౧	౨౩	౨	
[illegible]	తా	౨	౧	౩	౯	
	▲	౮	౧	౭	౧	
[illegible]	▲	౩	౧	౬	౩	
[illegible]	▲	౪	౧	౧౦	౧	
[illegible]	తా	౧	౧	౪	౧	
	▲	౧	౧	౫౦	౧	
[illegible]	తా	౩	౨	౭	౨	
	▲	౫	౨	౧౫	౧	
[illegible]	▲	౪	౨	౧౪	౩	
[illegible]	▲	౧	౧	౫౧	౨	
[illegible]	▲	౭	౩	౬	౩	
[illegible]	▲	౫	౨	౨౩	౨	
[illegible]	▲	౩	౨	౧౩	౧	
[illegible]	తా	౪	౨	౧౦	౪	
[illegible]	తా	౩	౨	౬	౧౦	
	▲	౮	౩	౪	౧	
[illegible]	▲	౭	౨	౧౧	౩	
[illegible]	▲	౨	౧	౪	౨	
[illegible]	తా	౨	౧	౪	౨	
[illegible]	▲	౬	౧	౨	౧	
[illegible]	తా	౩	౨	౧౦	౬	
[illegible]	తా	౪	౨	౬	౪	
	▲	౪	౨	౧౪	౧	
[illegible]	తా	౩	౨	౯	౧౦	
[illegible]	తా	౩	౨	౭	౯	
	▲	౫	౧	౧౩	౧	
[illegible]	తా	౪	౧	౨	౮	
	▲	౭	౧	౧౨	౧	
[illegible]	తా	౪	౧	౧	౬	
[illegible]	తా	౨	౧	౩	౮	
	▲	౭	౨	౭	౧	
[illegible]	తా	౨	౨	౬	౪	
[illegible]	తా	౧	౨	౭	౨	౫౦౦
[illegible]	▲	౮	౩	౧౩	౩	౫౬౭
[illegible]	తా	౪	౨	౯	౫	౫౦౨
[illegible]	▲	౬	౩	౨	౩	౫౦౬
[illegible]	▲	౩	౨	౧౪	౩	౫౩౭
[illegible]	తా	౫	౧	౩	౬	౫౦౪
[illegible]	తా	౩	౨	౭	౬	౫౦౮
	▲	౨	౨	౧౧	౧	౫౩౩
[illegible]	▲	౮	౩	౧౯	౨	౫౯౦
[illegible]	అ			౪	౧౦	౫౨౩
[illegible]	తా	౨	౧	౨	౮	౫౦౧
[illegible]	▲	౫	౧	౧౩	౨	౫౪౩
[illegible]	తా	౧	౨	౭	౬	౫౦౦
[illegible]	తా	౩	౧	౨	౪	౫౦౪
	▲	౪	౧	౭	౩	౫౪౧
[illegible]	▲	౪	౨	౧౪	౨	౫౪౫
[illegible]	▲	౬	౨	౧౪	౨	౫౦౪
[illegible]	▲	౯	౧	౧౫	౨	౫౦౭
[illegible]	▲	౩	౨	౫	౧	౫౩౮
[illegible]	అ			౩	౧౦	౫౨౩
[illegible]	▲	౫	౨	౨౨	౨	౫౫౧
[illegible]	▲	౨	౨	౧౭	౨	౫౩౪
[illegible]	▲	౧	౨	౭	౨	౫౫౮
[illegible]	తా	౨	౧	౩	౨	౫౦౨
[illegible]	▲	౩	౧	౧౩	౨	౫౩౬
[illegible]	తా	౫	౨	౭	౪	౫౦౬
	▲	౨	౧	౧౫	౧	౫౩౧
[illegible]	▲	౧	౨	౫	౩	౫౫౮
[illegible]	▲	౨	౨	౫	౨	౫౩౨
[illegible]	▲	౯	౧	౧౧	౨	౫౦౭
[illegible]	▲	౧	౨	౪	౨	౫౫౮
[illegible]	▲	౪	౧	౧౮	౨	౫౪౨
[illegible]	▲	౧	౧	౧౬	౨	౫౫౬
[illegible]	▲	౭	౧	౩	౩	౫౯౦
[illegible]	▲	౪	౧	౭	౨	౫౪౧
[illegible]	▲	౨	౧	౨	౨	౫౩౦
[illegible]	తా	౫	౧	౧	౨	౫౧౩
[illegible]	▲	౯	౨	౧౪	౨	౫౬౧
[illegible]	▲	౯	౩	౧౭	౧	౫౬౩
[illegible]	అ			౨	౩	౫౫౧
[illegible]	తా	౩	౨	౯	౨	
[illegible]	▲	౨	౧	౨	౩	
[illegible]	▲	౮	౩	౯	౨	
[illegible]	▲	౩	౨	౧౦	౨	
[illegible]	▲	౮	౩	౭	౩	
[illegible]	▲	౮	౩	౧౧	౨	
[illegible]	▲	౩	౨	౬	౧	
[illegible]	▲	౫	౨	౨౩	౩	
[illegible]	▲	౮	౩	౮	౩	
[illegible]	తా	౪	౧	౧	౭	
[illegible]	▲	౬	౩	౧౯	౧	
[illegible]	▲	౧	౧	౨౩	౩	
[illegible]	▲	౬	౩	౧౨	౨	
[illegible]	▲	౭	౨	౯	౨	
[illegible]	▲	౮	౧	౧౦	౨	
[illegible]	▲	౧	౨	౧౫	౨	
[illegible]	▲	౩	౨	౧౩	౩	
[illegible]	తా	౨	౨	౮	౮	
[illegible]	▲	౨	౧	౫	౨	
[illegible]	▲	౯	౧	౫	౩	
[illegible]	▲	౨	౨	౧౮	౨	
[illegible]	▲	౫	౨	౮	౫	
[illegible]	▲	౩	౧	౧౯	౨	
[illegible]	అ			౫	౧౧	
[illegible]	▲	౪	౨	౧౧	౧	
[illegible]	▲	౨	౨	౫	౩	
[illegible]	తా	౨	౨	౯	౭	
	▲	౧	౨	౧౧	౧	
[illegible]	▲	౭	౨	౫	౧	
[illegible]	▲	౩	౧	౫	౪	
[illegible]	▲	౧	౧	౧౮	౨	
[illegible]	▲	౭	౩	౮	౩	
[illegible]	తా	౫	౧	౨	౨	
[illegible]	తా	౪	౧	౩	౨	
[illegible]	తా	౪	౧	౫	౫	
[illegible]	మ				౫	
[illegible]	తా	౪	౨	౬	౧౦	
[illegible]	తా	౩	౨	౭	౧	
	▲	౩	౧	౧౫	౧	
[illegible]	▲	౭	౨	౧౦	౨	
[illegible]	తా	౧	౧	౪	౧౦	
	▲	౯	౩	౫	౧	
[illegible]	▲	౧	౧	౧౫	౨	
[illegible]	▲	౪	౧	౪	౧౧	
[illegible]	▲	౪	౧	౧౧	౩	
[illegible]		౨	౧	౧౧	౨	
[illegible]	▲	౩	౧	౯	౨	
[illegible]	▲	౪	౨	౧	౬	
[illegible]	▲	౨	౨	౨	౧	
[illegible]	▲	౨	౨	౧౪	౩	
[illegible]	▲	౪	౧	౮	౨	
[illegible]	తా	౧	౨	౧౦	౩	
[illegible]	▲	౮	౩	౧౪	౨	
[illegible]	తా	౨	౨	౬	౭	
	▲	౪	౧	౧౪	౧	
[illegible]	▲	౭	౧	౧౫	౧	
[illegible]	▲	౮	౩	౯	౩	
[illegible]	తా	౩	౨	౯	౭	
	▲	౨	౨	౧౯	౧	
[illegible]	▲	౩	౧	౪	౮	
[illegible]	▲	౫	౧	౧౬	౨	
[illegible]	తా	౪	౧	౩	౯	
[illegible]	తా	౨	౧	౪	౮	
[illegible]	తా	౨	౨	౯	౩	
	▲	౧	౨	౩	౧	
[illegible]	తా	౫	౧	౨	౧౦	
	▲	౧	౧	౨౨	౧	
[illegible]	తా	౩	౨	౮	౧౦	
	▲	౮	౨	౧౩	౧	
[illegible]	తా	౪	౨	౮	౮	
[illegible]	▲	౧	౧	౧౫	౩	
[illegible]	▲	౨	౧	౯	౩	
[illegible]	▲	౮	౧	౪	౩	
[illegible]	అ			౪	౨	
[illegible]	▲	౪	౧	౨౨	౨	
[illegible]	తా	౩	౨	౧౦	౧౦	
[illegible]	▲	౩	౨	౭	౩	
[illegible]	▲	౬	౩	౧౫	౨	
[illegible]	తా	౨	౨	౭	౧౦	
	▲	౭	౨	౧౧	౧	
[illegible]	▲	౩	౨	౯	౨	
[illegible]	▲	౮	౧	౫	౩	
[illegible]	▲	౮	౧	౫	౧	
[illegible]	▲	౧	౧	౨౩	౨	

పాదము						
[illegible]	శ	౬	౩	౧౫	౨	
[illegible]	శ	౭	౧	౩	౫	
[illegible]	వా	౩	౨	౯	౩	
[illegible]	శ	౨	౨	౧	౨	
[illegible]	శ	౮	౧	౧౩	౨	
[illegible]	వా	౧	౨	౫	౬	
[illegible]	ఉ				౧	
[illegible]	ఉ				౪	
[illegible]	శ	౧	౨	౬	౨	
[illegible]	వా	౪	౧	౪	౩	
	శ	౯	౧	౫	౧	
[illegible]	శ	౯	౩	౫	౨	
[illegible]	శ	౫	౩	౨౧	౨	
[illegible]	శ	౫	౧	౪	౨	
[illegible]	శ	౮	౨	౧౧	౨	
[illegible]	శ	౫	౨	౧౩	౩	
[illegible]	వా	౪	౨	౮	౫	
[illegible]	శ	౩	౨	౨౨	౩	
[illegible]	ఉ			౭	౨	
	శ	౬	౩	౭	౧	
[illegible]	శ	౬	౩	౭	౨	
[illegible]	శ	౯	౩	౫	౧	
[illegible]	శ	౮	౨	౨	౨	
[illegible]	వా	౧	౨	౯	౫	
	శ	౫	౨	౧౨	౧	
[illegible]	శ	౫	౨	౯	౧	
[illegible]	వా	౭	౨	౬	౧	
[illegible]	శ	౨	౨	౩	౭	
[illegible]	వా	౭	౨	౫	౪	
[illegible]	వా	౪	౨	౯	౧	
	శ	౩	౧	౧౪	౧	
[illegible]	శ	౩	౧	౧	౩	
[illegible]	వా	౪	౨	౮	౭	
[illegible]	ఉ			౩	౯	
[illegible]	శ	౮	౧	౧	౧	
[illegible]	శ	౯	౧	౧౪	౩	
[illegible]	శ	౮	౨	౭	౩	౭౬౬
[illegible]	శ	౯	౧	౨	౩	౭౨౦
[illegible]	వా	౭	౨	౫	౫	౭౧౬
[illegible]	శ	౨	౨	౫	౩	౭౩౩
[illegible]	శ	౫	౧	౧౫	౩	౭౭౯

పాదము						
[illegible]	శ	౮	౨	౧౩	౨	౭౬౫
[illegible]	శ	౮	౩	౩	౨	౭౬౮
[illegible]	వా	౪	౧	౪	౨	౭౦౦
[illegible]	శ	౫	౨	౨	౩	౭౬౧
[illegible]	వా	౭	౨	౯	౩	౭౧౬
	శ	౨	౧	౧౦	౧	౭౩౦
[illegible]	శ	౩	౨	౧౩	౨	౭౩౯
[illegible]	వా	౬	౨	౫	౬	౭౨౦
	శ	౨	౧	౧౫	౧	౭౩౦
[illegible]	శ	౮	౧	౨	౩	౭౬౪
[illegible]	శ	౨	౧	౧౧	౧	౭౩౦
[illegible]	వా	౬	౧	౨	౮	౭౧౫
	శ	౨	౧	౩	౧	౭౩౦
[illegible]	వా	౭	౨	౧౦	౪	౭౧౫
	శ	౨	౧	౪	౧	౭౩౦
[illegible]	శ	౫	౨	౨	౨	౭౬౧
[illegible]	శ	౭	౧	౨	౯	౭౪౬
[illegible]	శ	౬	౩	౧౦	౩	౭౨౫
[illegible]	శ	౨	౧	౩	౨	౭౩౦
[illegible]	వా	౭	౧	౧	౬	౭౧౩
[illegible]	శ	౬	౩	౧౪	౩	౭౨౫
[illegible]	శ	౮	౧	౯	౨	౭౬౭
[illegible]	వా	౧	౧	౩	౧౩	౭౯౮
[illegible]	శ	౭	౨	౬	౭	౭౧౭
[illegible]	శ	౧	౨	౨	౨	౭౨౫
[illegible]	శ	౪	౧	౫	౩	౭౪౧
[illegible]	వా	౫	౩	౩	౧	౭౦౬
	శ	౫	౩	౩	౧	౭౬౨
[illegible]	వా	౩	౨	౧౦	౭	౭౦౮
[illegible]	శ	౨	౧	౧౩	౨	౭౩౦
[illegible]	శ	౫	౩	౧౨	౧	౭౬౩
[illegible]	శ	౯	౧	౫	౨	౭౫౦
[illegible]	శ	౧	౨	౭	౨	౭౨౮
[illegible]	శ	౮	౧	౧౦	౩	౭౬౭
[illegible]	శ	౯	౨	౯	౨	౭౨౩
[illegible]	శ	౯	౧	౧౨	౨	
[illegible]	శ	౭	౨	౧౯	౩	
[illegible]	శ	౭	౧	౧	౧	
[illegible]	వా	౧	౨	౮	౩	
[illegible]	శ	౭	౧	౧౫	౨	

పాదము					
[illegible]	శ	౩	౨	౩	౫
[illegible]	వా	౪	౧	౪	౫
[illegible]	శ	౩	౨	౧౬	౨
[illegible]	శ	౪	౧	౨	౨
[illegible]	శ	౬	౩	౧౩	౩
[illegible]	శ	౬	౨	౧౦	౨
[illegible]	శ	౭	౧	౧౨	౨
[illegible]	శ	౩	౧	౯	౨
[illegible]	శ	౩	౧	౩	౩
[illegible]	వా	౧	౧	౭	౨
[illegible]	వా	౪	౨	౯	౨
[illegible]	వా	౩	౨	౮	౭
	శ	౭	౨	౧౪	౧
[illegible]	వా	౩	౧	౨	౭
[illegible]	వా	౧	౧	౭	౬
[illegible]	వా	౪	౨	౬	౭
	శ	౨	౨	౧౯	౧
[illegible]	శ	౯	౧	౧౩	౧
[illegible]	వా	౨	౧	౧	౧౦
[illegible]	ఉ			౩	౨
[illegible]	శ	౩	౧	౧౦	౨
[illegible]	శ	౬	౨	౧౭	౨
[illegible]	శ	౪	౧	౧౯	౨
[illegible]	శ	౨	౨	౩	౨
[illegible]	శ	౫	౨	౧౦	౨
[illegible]	శ	౯	౩	౧	౩
[illegible]	శ	౬	౩	౧౩	౨
[illegible]	వా	౬	౨	౮	౩
	శ	౪	౨	౯	౧
[illegible]	వా	౪	౨	౧౦	౧౦
[illegible]	వా	౧	౨	౬	౮
[illegible]	శ	౨	౧	౧౯	౨
[illegible]	వా	౭	౧	౪	౬
[illegible]	శ	౮	౧	౫	౨
[illegible]	శ	౧	౨	౧౦	౩
[illegible]	వా	౪	౨	౮	౬
[illegible]	శ	౯	౩	౧	౨
[illegible]	వా	౩	౨	౮	౧
[illegible]	వా	౪	౧	౭	౪
[illegible]	శ	౭	౨	౫	౪

పాదము					
[illegible]	శ	౨	౧	౧౨	౨
[illegible]	వా	౨	౨	౮	౫
[illegible]	వా	౭	౨	౬	౬
[illegible]	వా	౩	౧	౧	౩
[illegible]	శ	౭	౨	౫	౬
[illegible]	శ	౧	౧	౧	౩
[illegible]	శ	౨	౧	౭	౩
[illegible]	శ	౧	౧	౪	౩
[illegible]	శ	౬	౩	౪	౩
[illegible]	ఉ			౧	౫
	శ	౧	౧	౮	౨
[illegible]	శ	౬	౩	౧	౪
[illegible]	శ	౪	౧	౪	౧
[illegible]	శ	౪	౧	౪	౨
[illegible]	శ	౪	౧	౪	౩
[illegible]	వా	౧	౨	౮	౮
[illegible]	శ	౫	౩	౨౦	౩
[illegible]	శ	౮	౧	౫	౩
[illegible]	శ	౪	౧	౧౩	౩
[illegible]	శ	౬	౩	౧౪	౨
[illegible]	శ	౮	౨	౩	౨
[illegible]	శ	౮	౩	౧	౩
[illegible]	శ	౮	౩	౧౦	౪
[illegible]	శ	౮	౧	౨	౨
[illegible]	శ	౬	౨	౧	౩
[illegible]	శ	౫	౩	౨౦	౨
[illegible]	శ	౭	౧	౭	౭
[illegible]	వా	౬	౧	౧	౮
[illegible]	శ	౭	౨	౫	౨
[illegible]	శ	౬	౧	౪	౨
[illegible]	శ	౧	౨	౧౨	౨
[illegible]	శ	౬	౨	౧౫	౨
[illegible]	శ	౪	౨	౧౨	౩
[illegible]	ఉ			౩	౬
[illegible]	శ	౮	౩	౧౦	౩
[illegible]	వా	౨	౧	౧౩	౧
	శ	౮	౧	౭	౩
[illegible]	శ	౭	౨	౯	౨
[illegible]	శ	౮	౩	౧౪	౩
[illegible]	శ	౮	౨	౧౨	౨
[illegible]	శ	౫	౨	౧౩	౧

సముద్రోగ్ంవాయునా	ఉ	౪	౧	౧౩	౨
సముద్రోంశుర్మ్యో...	ఉ	౭	౨	౮	౨
సమీచీ అనూషత	ఉ	౩	౧	౪	౬
సమీచీనా ఆశా	ఉ	౪	౨	౧	౧౦
సమీ వత్సం న మాతృభిః	ఉ	౪	౨	౯	౨
సముద్రో అప్సు మామృజే	ఉ	౪	౧	౩	౫
సముషియా అనూషత	ఉ	౨	౧	౧౬	౨
సముద్రియా మృజ్యతే	ఉ	౬	౨	౭	౩
సమురూమి అవ్యయ	ఉ	౩	౧	౧౪	౩
సమేత విశ్వా ఓజసా	పూ	౪	౨	౯	౩
సమ్మిశ్లో అరుషో భవ	ఉ	౨	౧	౧౫	౩
సహానా యా పృథయాసి	ఉ	౪	౨	౪	౨
సయోజన ఇందో...	ఉ	౪	౨	౧	౩
సయోజతే అరుషా	ఉ	౧	౨	౧౩	౨
సరూప వృషన్నాగహీ	ఉ	౭	౧	౧౪	౨
సరో ఇవ విశ్వం	ఉ	౭	౨	౩	౩
సర్గినా వర్తయ	ఉ	౬	౧	౪	౩
సవహ్నిరప్సు దుష్టరో	ఉ	౩	౨	౪	౬
సవాజం విశ్వచర్షణి	ఉ	౬	౨	౧౪	౩
సవాజీ రోచనం దివః	ఉ	౫	౨	౮	౩
సవాత్యాగా సహస్రేణ	ఉ	౪	౨	౧౦	౨
సవాయుమింద్రమశ్వినా	ఉ	౪	౨	౨	౮
సహో దధాన	ఉ	౬	౨	౩	౩
సప్రత్నవన్నవీయసే	ఉ	౫	౨	౮	౫
సహర్యస్వామహాం	పూ	౪	౨	౮	౪

సస్త్రత్వాహానో రథ	ఆ			౫	౧౪
సహం సుష్టుతే నేహి	ఉ	౯	౧	౧	౨
	ఉ	౪	౧	౧౧	౧
సహస్తోమాశ్వరా తవ	ఉ	౩	౧	౧౬	౨
సహస్రయ్యానవస్తాన్	ఉ	౯	౨	౭	౩
సహస్రాణ సహస్రా	ఆ			౪	౧౨
సహస్రాస్తు ఇంద్ర దధ్మహే	ఆ			౪	౧౧
సహస్రధారం వృషభం	ఉ	౬	౨	౬	౨
సహస్రధారః పవతే	ఉ	౨	౨	౧౫	౩
సహస్రశీర్షా పురుషః	ఆ			౪	౩
సహి ష్మా జరితృభ్య	ఉ	౯	౧	౧౧	౩
సహిష్మా జరితృభ్య	ఉ	౩	౨	౪	౨
సాకం జాతః క్రతునా	ఉ	౩	౬	౧౧	౨
సాకముక్షో మర్జయంత	పూ	౬	౧	౫	౬
	ఉ	౬	౨	౧౫	౧
సాన అర్వాయజే	ఉ	౭	౩	౧౦	౩
సావిశ్వా విశ్వా అభియుజా	ఉ	౮	౨	౯	౩
సింధోరివ ప్రవణే	ఉ	౮	౩	౧౬	౩
సీదంతస్తే వయో యథా	పూ	౫	౧	౨	౯
సునీథో ఘా సమర్త్యః	ఉ	౩	౧	౪	౪
సునోతా సోమపావ్నే	ఉ	౧	౨	౧౯	౩
సుతాసో మధుమత్తమాః	పూ	౬	౨	౬	౩
	ఉ	౨	౨	౧౫	౧
సుషహా సోమ సత్రా	పూ	౩	౧	౨	౩

సుషోమా సామపోష్ఠి	పూ	౩	౨	౧౦	౩
సుష్టుపీవృష్టమనుః	ఉ	౬	౧	౨	౨
సుమన్మావస్వీ రధీ	ఉ	౭	౧	౧౪	౧
సురూపకృత్నుమూతయే	పూ	౨	౨	౮	౬
	ఉ	౪	౧	౧౫	౧
సుష్వాణాస వ్యద్రిభిః	ఉ	౩	౧	౩	౨
సుషుమ్ణో సఖాయః	ఉ	౬	౧	౧	౧
సుప్రావీ సోమ దాస్యే	ఉ	౯	౧	౧	౩
సుఘ్వాణాస వ్యద్రిభిశ్చితాన	పూ	౪	౧	౩	౪
సుఘ్వాణాసో వ్యద్రిభి	ఉ	౪	౧	౨౦	౩
సూర్యస్యేవ రశ్మయః	ఉ	౮	౩	౧౮	౨
సృజాన వీతయే వృషా	ఉ	౫	౨	౮	౧
సృష్టీ సూనా నమూనాం	పూ	౬	౨	౯	౫
సూర్యస్యేవ రశ్మయో	ఉ	౬	౧	౯	౧
సో అగ్నిర్యోవసుర్గృణే	ఉ	౭	౩	౧౦	౩
సో అర్షేంద్రాయ పీతయే	ఉ	౩	౨	౬	౨
సోమం గావో ధేనవో	ఉ	౨	౨	౧౦	౨
సోమం రాజానం వరుణ	పూ	౧	౨	౧౦	౧
సోమః పవతే జనితా	పూ	౬	౧	౪	౫
	ఉ	౩	౧	౧౯	౧
సోమ పునాన ఊర్మిణావ్యం	పూ	౬	౨	౭	౮
	ఉ	౩	౧	౧౭	౧
సోమ పునాన ఆత్మని	ఉ	౫	౧	౩	౧
సోమ పుంసాన వాజం	పూ	౨	౨	౬	౧౦

సోమ ఉష్వాణః సోతృభిః	పూ	౬	౧	౩	౫
	ఉ	౩	౨	౧౨	౧
సోమా అసృగ్రం ఇందవః	పూ	౬	౨	౬	౪
	ఉ	౪	౧	౨౦	౧
సోమా అసృగ్రమిందవః	ఉ	౫	౧	౪	౧
సోమానాం స్వరణం కృణుహి	పూ	౨	౧	౫	౫
	ఉ	౬	౩	౧౦	౨
స్తోత్రం రాధానాం పతే	ఉ	౮	౩	౧౫	౨
స్వరన్తి త్వా సుతే నరో	ఉ	౨	౨	౧౨	౨
స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవా	ఉ	౯	౩	౯	౩
స్వాదిష్ఠయా మదిష్ఠయా	పూ	౫	౨	౯	౨
	ఉ	౧	౧	౧౫	౧
స్వాదోరిత్థా విషూవతో	ఉ	౮	౨	౧౫	౧
స్వాదోరిత్థా విషూవతః	పూ	౫	౧	౮	౧
స్వాయుధః సోతృభిః	ఉ	౧	౧	౧౦	౨
హోతా దేవో అమర్త్యః పురస్తాత్	ఉ	౨	౨	౭	౩
హరిం మృజంత్యరుషో న యుజ్యతే	ఆ	౪	౯		
హవ్యం ప్రతిరంతి	ఉ	౬	౩	౩	౨
హిన్వానో హేతృభిర్హితః	ఉ	౩	౧	౫	౧
హిన్వానో వాచమిష్యసి	ఉ	౪	౨	౧	౫
హిన్వానో హేతృభిర్యతో	ఉ	౧	౧	౨	౨
హోతా దేవో అమర్త్యః	ఉ	౬	౩	౧౫	౧

ఇతి సామవేద మన్త్రాణాం వర్ణానుక్రమణీ

వేదో౽ఖిలో ధర్మమూలమ్

ఓ౩మ్

వేదమూలమిదం జ్ఞానమ్

కృణ్వంతో విశ్వమార్యమ్

అథర్వవేద - సంహిత

(ఋషి, దేవత, ఛన్దస్సు, స్వరము, మంత్రానుక్రమణిక, పరిచయ సహితముగా)

లిప్యనువాదకులు, సంపాదకులు, పరిశోధకులు
సిద్ధాంతాలంకార, విద్యాభూషణ, ఆర్షవిద్యావినోద

ఆచార్య మత్తి కృష్ణారెడ్డి ఎం.ఏ.,ఎం.ఎడ్. (పి.హెచ్‌డి.)

ప్రధానాచార్యులు
శ్రీ బిజ్జ అనంతయ్య స్మారక ప్రాచ్యకళాశాల, షాద్‌నగర్, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.

అథర్వవేద పరిచయము

అథర్వవేద పరిచయము

వేద చతుష్టయములో అంతిమము అథర్వవేదము. ఇది ఆముష్మికముతో పాటు ఐహికమునకు కూడ సమప్రాధాన్యమిచ్చునట్టి వేదము. 'థర్వ'శబ్ద మునకు 'కుటిలత' అని అర్థము. అకుటిలమై, సహజమై ఐహికాముష్మికోపయోగియైన ప్రవృత్తి నుద్బోధించుటచేత ఈ వేదమునకు అథర్వవేదమని పేరువచ్చినది. పరబ్రహ్మప్రాప్తి కిది ఋజుమార్గము నెరింగించును. యజ్ఞములలో ఇది బ్రహ్మగారి వేదము. శాంతి పౌష్టిక క్రియలకిది మూలము. దీనిని అథర్వాంగిరసులు దర్శించిరట. ఆ కారణమున దీనికి అథర్వాంగిరసమని వేరొక పేరు. అట్లే భృగ్వాంగిరసమని కూడ దీనిని వ్యవహరింతురు. భృగువు అంగిరసుని శిష్యుడట. గోపథ బ్రాహ్మణంలో ఆ యీ పేర్లతోపాటు దీనికి 'బ్రహ్మవేదము' పేరుకూడ చెప్పబడినది.

వేదవ్యాసుని శిష్యులలో సుమంతు డనువాడీ వేదము నభ్యసించెను. అతని శిష్య ప్రశిష్యులచే ప్రచారమునకు వచ్చి ఈ వేదము తొమ్మిది శాఖలుగా విస్తరించెను. కాని యీనాడు మనకీ వేదమునకు సంబంధించినవి శౌనక, పిప్పలాదశాఖలు రెండుమాత్రమే మిగిలినవి. పిప్పలాద సంహిత ఒకే ఒక ప్రతి కాశ్మీరములో లభించినది. అదికూడ అసమగ్రము. పిప్పలాదుని ప్రశంస ప్రశ్నోపనిషత్తులో కనిపించును. ఈ శాఖకు ఇరువది కాండలు కలవనియు దీని బ్రాహ్మణము ఎనిమిది అధ్యాయముల గ్రంథమనియును తెలియుచున్నది. కాగా ప్రచారములోనున్న శాఖ శౌనకశాఖమాత్రమే.

శౌనకశాఖీయులైన బ్రాహ్మణులు గుజరాతు మహారాష్ట్ర ప్రాంతములలో ఉన్నట్లు తెలియుచున్నది. గోపథ బ్రాహ్మణ మీ శౌనక సంహితకే సంబంధించును. శౌనకసంహిత 20 కాండలు 732 సూక్తములు 5987 మంత్రములు కలిగి మంత్రసూక్తములన్నియు ఒక నిర్ణీతమైన క్రమములో సంగ్రహించినట్లు కాన్పించును. ఇందులో 1200 వరకు ఋగ్వేద మంత్రములే తిరిగి వినిపించును. సోమయాగమునకు ఉపకరించు మంత్రములెన్నియో దీనిలో చేర్చబడినవి. ఇరువదియవ కాండలో ప్రసిద్ధమైన కుంతాపసూక్తము గోచరించును. **"కుమం నామ కుత్సితం భవతి యత్ తత్ తపతి తస్మాత్ కుంతాపః"** అని యీ సూక్తమును సమస్త కుత్సితాపహారకమని చెప్పబడినది. యజ్ఞములో ఈ సూక్తమును విధిగా పఠింతురు. దీనిలో పరిక్షిత్తు రాజు మున్నగువారి ప్రశంసలెన్నో వినిపించును. కొందరీ వేదమును క్షత్రవేదమనికూడ పిలుతురు. సంగ్రామము, శత్రుజయము, రాజవారణము, అభిషేకము, దుందుభివంటి వాద్యాలప్రశంస, వాటి స్తోత్రాలు మున్నగు విషయాలెన్నో క్షత్ర ధర్మ రాజకర్మలకు సంబధించినవి ఈ వేదములో వర్ణింపబడినవి. రాష్ట్రీయ భావములెన్నోచోట్ల వెల్లడింపబడినవి. పృథ్వీసూక్తములో భూదేవిని మాతృరూపములో దర్శించి తద్వాత్సల్య మాశింపబడినది.

అథర్వసంహితలో ఆరంభకాండలు తొమ్మిదింటివరకు ఎన్నో భైషజ్య సూక్తాలతో నిండి కనిపించును. వీనిలో శ్వేతకుష్ఠు, పలితరోగము, శీతజ్వరము శ్వాసశ్లేష్మరోగములు, బాలగ్రహ పీడలు, రాజయక్ష్మవంటి వ్యాధులెన్నిటికో మంత్ర తంత్రౌషధ ప్రక్రియలు వర్ణింపబడినవి. దీనిలో రోగ నిదానముకూడ చెప్పబడినది. జ్వరము ఋతుసంబంధియని, క్రిములు రోగ వ్యాప్తికి మూలమని, సూర్యకిరణ ప్రసారమారోగ్య వర్ధకమని, '**విషస్య విషమౌషధ మ్మ**'ను మాట సత్యమని, ఓషధులతోపాటు మణులు మంత్ర ములుకూడ రోగాపహారులని వర్ణించిన ఆయా సూక్తములు శస్త్రచికిత్స, శల్యచికిత్స, దంత నేత్రనాసికాచికిత్సలకు ప్రత్యేకముగా సంబంధించినవి. రోగనివారణముకు వలెనే ఈ వేదము మంత్ర తంత్ర ఆభిచారిక క్రియాకలాపము లెన్నో సూచించును.

ఔషధప్రక్రియలు, ఆభిచారిక తంత్రములు మాత్రమేకాక శాంతి పౌష్టిక క్రియలు, రక్షాసూత్రధారణాదులు, ఉపనయన హోలాదిసంస్కారములు, హలకర్మ, బీజావాపనము,

వృష్టి వాణిజ్యము మున్నగునవెన్నో యీ వేదములో వర్ణింపబడినవి. జ్ఞాతాజ్ఞాతదోషనివృత్తి కాచరింపవలసిన ప్రాయశ్చిత్తాలు మున్నగునవెన్నో ఈ వేదమువలన తెలియును, ఇంతగా ఈ ప్రక్రియలు వివరించినందువనే రాజపురోహితులకీ వేదము విధిగా తెలిసి యుండవలెనని చెప్పబడినది. దేశశాంతికి, రాష్ట్ర రక్షణకు, రాజ్యాభివృద్ధికి, రాజ హితమునకు వలసిన శాంతి, పౌష్టిక క్రియలు యథావిధిగా నిర్వహింపదగినవాడే రాజపురోహితుడుగా నుండదగునని దీని భావము. తదనుకూలముగనే రాష్ట్రీయత, సామ్రాజ్య నిర్మాణము, తద్రక్షణము, రాజసూయమువంటి వాని ప్రశంసలెన్నో ఈ వేదములో గోచరించును. అట్లే యీ వేదము 12 వ కాండములో పృథ్వీసూక్త మున్నది. ఇది దేశభక్తి ప్రపూర్ణమైన సూక్తము. దేశము, రాష్ట్రము, సమాజము అనునవేకాక గృహము, భూమి పశుసంపద మున్నగునవికూడ ఈ వేదములో సమాన ప్రాధాన్యముతో వర్ణింపబడినవి. గోసూక్తములో గోవులు, వాని మహాత్మ్యము వివరింపబడినది. గోవులెల్లరకు వరణీయములని చెప్పి,

వశామేవామృతమాహుః వశాం మృత్యుముపాసతే,
వశేదం సర్వమభవత్ దేవా మనుష్యా అసురాః పితరఋషయః.

అని వశాగోసూక్తములో వర్ణింపబడినది.

ఇట్లే స్త్రీలను గూర్చి చెప్పిన సూక్తములలో పతిప్రేమ, పుత్రప్రాప్తి, పుత్రరక్షణము, సపత్నీవిజయము మున్నగు విషయములతో పాటు వశీకరణము, మోహనము, మారణమువంటి తంత్రములుకూడ వర్ణింపబడినవి. ఈ విషయములు కొన్ని యీనాటి నాగరికతకు రుచింపవు. ఈ యీ విధమైన అభిచారిక మంత్ర తంత్రములుండుటచేత కొందరీ వేద మార్యానార్య సంస్కృతి సమ్మేళనమునకు ఫలితముగా వికసించినదని చెప్పుదురు. మరికొందరిది రచనలో అర్వాచీనమైనను వర్ణ్యవిషయములనుబట్టి ఋగ్వేదముకంటె ప్రాచీనమైన నాగరికతకు సంబంధించినదిగా చెప్పుదురు. కాని స్త్రీలను గౌరవించుటలోగాని వారికి స్వాతంత్ర్యములో తగినంత ప్రాధాన్యమిచ్చుటలోగాని ఈ వేదము ఋగ్వేదమునకే మాత్రము తీసిపోదు. ఆడుబిడ్డను కన్యాదానమిచ్చి అత్తవారింటి కంపుము వేయునట్టి ఉపదేశములో. "**యథా సింధుర్నదీనాం సామ్రాజ్యం సుషువే వృషా ఏవా త్వం సమ్రాజ్ఞ్యేధి పత్యురస్తం పరేత్య చ.**" అనిచెప్పిన వాక్యములు "**సమ్రాజ్ఞీ శ్వశురే భవ**", **సమ్రాజ్ఞీ శ్వశ్రువాం భవ.**" ఇత్యాదిగా చెప్పిన ఋగ్వేదమంత్రమును జ్ఞప్తికి తెచ్చినట్లుండును. "**సామాహమస్మి ఋక్ త్వం ద్యౌరహం పృథివీ త్వం**" అని వరుడు కన్యను వరించును. '**దీర్ఘాయురస్తు మే పతిర్జీవాతి శరదః శతమ్**' అని వధువు ప్రార్థించును. '**ఇహేమావింద్ర సంనుద చక్రవాకేవ దంపతీ**' అని బంధు మిత్రు లాశీర్వదింతురు. ఈ ధర్మము లే నాటివైనను నిత్యనూతనములను చిరంతన మాంగళికములును, సమాజ హితాపాదకములనుట సత్యము.

అథర్వవేదములో బ్రహ్మచర్యముకూడ ప్రశంసింపబడినది. అది మృత్యుంజయమనియు, అభివృద్ధిమూలకమనియు చెప్పబడినది.

బ్రహ్మచర్యేణ తపసా దేవా మృత్యుమపాఘ్నత,
ఇంద్రో హ బ్రహ్మచర్యేణ దేవేభ్యః స్వరాభరత్.

అని దాని మాహాత్మ్య ముగ్గడింప బడినది. ఈ వేదములో 8వ కాండమున మృత్యుంజయ సూక్తమును, 9వ కాండమున మధుకశాఓషధీ సూక్తమును గోచరించును. వివాహ సభాజయాది వివిధ విషయములతోపాటు దీనిలో ఉత్తరక్రియలకు సంబంధించిన విషయములుకూడ చెప్పబడినవి. ఈ వేదములో నక్షత్రములను కృత్తికనుండి యారంభించి లెక్కించు పద్ధతి గోచరించును. కాలమున కిందు నిక్కరి ప్రాధాన్య మీయబడినది. కాలమన్నిటికిని మూలబీజము అదే ప్రపంచమున కధిష్ఠానము. మనః ప్రాణనామములు కాలములోనే సమాహితములైనట్టివి. కాలమే ఈశ్వరుడు. ప్రజాపతికి పిత.

కాలః తపః కాలే జ్యేష్ఠః కాలే బ్రహ్మ సమాహితమ్,
కాలో హ సర్వస్యేశ్వరో యః పితాసీత్ ప్రజాపతేః

అథర్వవేదము 13వ కాండలో రోహితుని వర్ణన మున్నది. అది సూర్యునికి ప్రతీకమని చెప్పుదురు.

స్కంభ ఉచ్ఛిష్ట సూక్తములలో ఈ వేదము పరబ్రహ్మస్వరూపమును ప్రకారాంతరముగా వర్ణించును. పరమతత్త్వమున కాధారభూతమైనదేదో అదియే స్కంభము. అది యీ విశ్వమునకేకాదు బ్రహ్మకే కారణము. అది జ్యేష్ఠ బ్రహ్మ. భూమి, అంతరిక్షము, ఆకాశము, అగ్ని, సూర్యుడు, చంద్రుడు వాయువు అన్నియు దానిలో అంతర్భూతములు. అది ఆత్మతో ఐక్యత నందియుండు తత్త్వము. ఉచ్ఛిష్టమనగా శేషించినది. దృశ్యప్రపంచమునగల నామరూపాత్మక తత్త్వము లన్నింటినీ నేతి నేతీ తర్కించి నిషేధించుచు పోయినచో చివరకేది శేషించునో అది ఉచ్ఛిష్టము. అదియే బ్రహ్మము. ఈ జగత్తు వేదపురాణములతోను ప్రాణాపానచక్షుశ్శ్రోత్రాదులతోను కూడ ఉచ్ఛిష్టమునుండియే వెలువడును.

యచ్చ ప్రాణతి ప్రాణేన యచ్చ పశ్యతి చక్షుషా,
ఉచ్ఛిష్టాజ్జజ్ఞిరే సర్వే దివి దేవా దివి శ్రితః

అధ్యాత్మతత్త్వ విచారముతో పాటు ఆశ్రమ చతుష్టయ వివరణము కూడ అథర్వములో నున్నది. అచ్చటచ్చట కొన్ని దార్శనిక సూక్తములు గద్యంలో కూడ నున్నవి. ఒక చోట సాంఖ్యయోగ వేదాంత బౌద్ధదర్శనము లన్నిటికిని మూల మనదగిన మంత్రము కాన్పించును.

అసతి సత్ ప్రతిష్ఠితం సతి భూతం ప్రతిష్ఠితం,
భూతం హ భవ్య ఆహితం భవ్యం భూతే ప్రతిష్ఠితమ్,
తదేవ విష్ణో బహుధా వీర్యాణి త్వం నః పృణే,
పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ అథర్వములోని కొన్ని సూక్తములకు వ్రాత్యసూక్తములని పేరు. వ్రాత్యులనగా సంస్కారలోపమునకు గురియైన వారని అర్థము. ఆనాటి సమాజములో సంస్కారము లోపించినవారు కొందరుండిరని తాండ్య బ్రాహ్మణాదులలో అన్యత్రకనిపించు వర్ణనలు సాక్ష్యమిచ్చును. కాని నియమరాహిత్యమును బ్రహ్మపదార్థమునుకూడ సూచింపగల తత్త్వము. పరబ్రహ్మ నియమాతీతుడే కనుక అతనికి సంస్కారలోపము వర్తింపదు. "**వ్రాత్యో వా ఇదమగ్ర ఆసీత్**" అని ప్రారంభించిన సూక్తము ఋగ్వేదములోని హిరణ్యగర్భసూక్తమును పట్టున స్మరణకు తెచ్చును. ఏది ఏట్లున్నను ఉపనిషద్వేదాంతమునకిది భూమిక అని మాత్రము తోచకమానదు. కనుక వ్రాత్యశబ్దమును పరబ్రహ్మపరముగా కూడ అన్వయింపవచ్చునని కొందరి మతము.

ఋగ్వేదములో వలెనే అథర్వణవేదములో కూడ ఎన్నో ఆధి భౌతిక విషయములు వర్ణింపబడినవి. ఇవి ఆనాటి సమాజమును అప్పటివారు ఆచార విశ్వాసములను తెలియజేయును. దేవతా స్తోత్రములు, సోమస్తుతులు, ద్రోణకలశ ప్రశంసలు మున్నగునవి చూచినచో ఋగ్వేదముకూడ యజ్ఞమును తన్నిర్వహణ విధానమును మనసులో నుంచుకొని సంగ్రహింపబడినదిగనే కాన్పించును. అట్లే అభిచార తంత్రమును గూర్చి ప్రాకృతజనుల కుపకరించు విధముగా సంగ్రహించిన వేదము అథర్వణము కావచ్చును. స్వర్గప్రాప్తి యజ్ఞఫలము. సంసార సుఖము శాంతి, పౌష్టిక క్రియల ఫలము. అథర్వములో మానసిక యజ్ఞముకూడ వివరింపబడినది. ఇది అల్పవ్యయముతో సులభసాధ్యమగు ఆధ్యాత్మికసాధనకు ప్రక్రియ.

అథర్వవైశిష్ట్యం

వేదక్రమాన్ననుసరించి అథర్వవేదం నాలుగవదైనప్పటికీ, దాని మహత్త్వంలో అది చివరిది కాదు. వేదాలు నాలుగు, సమానమైన ప్రభావం కలవేకాని ఏరకమైన తారతమ్యం వాటిమధ్యలో చెప్పడానికి వీల్లేదు. యజ్ఞనిర్వహణానికి 'బ్రహ్మ,' 'అధ్వర్యుడు,' 'హోత,' 'ఉద్గాత' అని నల్గురు ఋత్విక్కులు కావాలి. వారిలో అతిముఖ్యుడైన 'బ్రహ్మ' ఆ స్థానాన్ని నిర్వహించడానికి అథర్వవేదం తప్పక తెలుసుకొని ఉండాలి. అథర్వవేదానికి మూలభూతుడైన అథర్వ ఋషి ఈ యజ్ఞప్రక్రియ మూలభూతుడు. అతడే దీన్ని లోకానికి చాటి చెప్పాడు. ఈవిషయం ఋగ్వేదంలోను అథర్వవేదంలోను చెప్పబడింది.

హోతగా యజ్ఞంలో వ్యవహరించేవాడు ఋగ్వేదం అధ్యయనంచేసి ఉండాలి. అధ్వర్యుడు యజుర్వేదంలో నిపుణుడై ఉండాలి. ఉద్గాత సామవేదంలో నిష్ణాతుడై ఉండాలి. మరి బ్రహ్మ అథర్వవేదంలో ప్రవీణుడై ఉండాలి అంటూ మూడు వేదాలు బాగా తెలిసినవాడే బ్రహ్మపదవికి అర్హుడని వైదికవాఙ్మయం ఉద్ఘోషిస్తున్నది. అంతేకాదు ; మిగతా ముగ్గురు ఋత్విక్కులు చేసిన పొరపాట్లను ఎక్కడికక్కడ బ్రహ్మ పరిహరిస్తూ యజ్ఞానికి అంతరాయం రాకుండా కాపాడాలి.

అథర్వసంహిత - నామాంతరాలు :

అథర్వవేదానికి 'అథర్వాంగిరసః' అనే ప్రాచీననామధేయం ఉన్నట్లు దాని ద్వారానే (౧౦.౭.౨౦) తెలుస్తున్నది భూర్జపత్రాల్లో దొరికిన అథర్వసంహిత ప్రారంభంలో కూడ ఆ పేరే వ్రాయబడింది. 'అథర్వులు' 'అంగిరసులు' అనే రెండువంశాలను ఈపదం చెబుతుంది.

కాలం గడిచేకొద్దీ 'అథర్వ' అనే పదంతోనే ఈవేదం వ్యవహారంలోకి వచ్చింది. బ్రాహ్మణాల్లో అథర్వశబ్దానికి మంగళకరమైన భాగంగా ప్రయోగాలు కనపడుతున్నాయి. దీనికి అథర్వవేదం అనే వ్యవహారం మొట్టమొదట మనకు సూత్రగ్రంథాల్లోనే కనబడుతుంది. సూత్రకాలంనాటికి ఇది త్రయితో సమానంగానే పరిగణింపబడుతోంది.

ఇంకా అథర్వవేదానికి 'భృగ్వంగిరసః' అని 'బ్రహ్మ వేదః' అని రెండు పేర్లున్నాయి. ఇందులో మొదటిది అథర్వవేదంలోని యజ్ఞకాండంలో కనబడుతుంది. రెండోది ఋగ్వేదానికి సంబంధించిన గృహ్యసూత్రంలో పేర్కొనబడింది. చూలికోపనిషత్తులోను వాయు పురాణంలోను అథర్వవేదం భృగువిస్తర మని పేర్కొనబడింది.

అథర్వవేదానికి తరువాతికాలంలో 'నిగద' మని, 'బ్రహ్మ,' అని, 'అథర్వ' మని, 'ఛందః అని నాలుగుపేర్లు ఏర్పడ్డాయి.

విషయం :

అథర్వసంహిత ఆధ్యాత్మిక - ఆధిభౌతిక - ఆధిదైవిక విషయాలను వివరిస్తున్నది. ఈ సంహితలో శారీరకచికిత్సకు సంబంధించిన సూక్తాలు ౧౪౪ ఉన్నాయి. ఈ సూక్తాల్లో మానవశరీరానికి సంబంధించిన ప్రతి అవయవం యొక్క స్వరూపమూ పేరుపేరునా అభివర్ణింపబడింది. ౨౪౪ సూక్తాలలో రాజ్యానికి, రాజధర్మానికి సంబంధించిన అనేక విషయాలు చర్చింపబడ్డాయి. సమాజంలో ఉండే అనేక విషయాలతో సమాజస్వరూపం ౭౫ సూక్తాల్లో వివరింపబడింది. ఆధ్యాత్మికవిశేషాలు విపులంగా ౮౬ సూక్తాలలో విశదీకరింపబడ్డాయి. ఇంకా యజ్ఞయాగాదులనుగురించి, దేవతలనుగురించి కూడా ఇందులో ఎన్నో విశేషాలు చెప్పబడ్డాయి. ఇతర సంహితలకంటే ఇందులో ఈశ్వరాస్తిత్వవాదం స్పష్టంగా కనబడుతోంది ఇలా విభిన్నమైన అనేక విషయాల సమగ్రస్వరూపం మనకీసంహితలో కనబడుతుంది.

గద్యపద్యసమ్మిశ్రం :

అథర్వసంహితలో చాలాభాగం ఛందోబద్ధమైన పద్యాలలో ఉన్నప్పటికీ అందులో కొన్ని గద్యభాగాలు కూడా చోటుచేసుకున్నాయి ౧౫,౧౬ కాండల్లో ౫౦ సూక్తాలకుపైన, ఇతరకాండల్లో అక్కడక్కడా సుమారు 30 సూక్తాలు గద్యంలోనే కనపడుతున్నాయి. వీటిలో ఛందోనియమాలు ఎక్కువగా పాటింపబడినట్లు కనపడదు. అందుకనే సామాన్యఛందోనియమాలతో వీటిని విభాగం చేయడం కష్టం.

భాష :

అథర్వసంహితలోని భాష ఋక్సంహితలోని భాషకంటే నవీనమైనది. కాని ఇందులో పునరుక్తులతోను ఇంద్రజాలిక విషయ ప్రధానంగాను ఉన్న శైలి మాత్రం దీని ప్రాచీనతను తెలియజేస్తున్నది. ఈశైలిని గమనించినప్పుడు ఇది ఋగ్వేదంకంటే ప్రాచీనమైనదా ? అనే భావంకూడా కలగటం సహజం.

ఉపవేదం :

రాజనీతి తంత్రాలను, అర్థతంత్రాలను కృషివాణిజ్యాలను, సమాజనిర్మాణాన్ని సాంగంగా ప్రతిపాదించే అర్థవేదం అథర్వవేదానికి ఉపవేదం. దీన్ని ఆశ్రయించే బృహస్పతి 'అర్థశాస్త్రం,' చాణక్యుని 'అర్థశాస్త్రం,' శుక్రాచార్యుని 'శుక్రనీతి' మొ ॥ గ్రంథాలు ఏర్పడ్డాయి. కొందరు శిల్పవేదం దీనికి ఉపవేదం అంటారు.

శాఖలు - విభాగం

మొత్తంశాఖలు :

అథర్వవేదానికి సంబంధించిన శాఖలను గురించి అభిప్రాయ భేదం ఉన్నది. పతంజలి తన మహాభాష్యంలో ''**నవధాఽఽథర్వణో వేదః**'' అని అథర్వవేదానికి తొమ్మిదిశాఖలున్నట్లు పేర్కొన్నాడు. అథర్వణపరిశిష్ట చరణవ్యూహం ౧. పైప్పలాద ౨. స్తౌద ౩. మౌద ౪. శౌనకీయ ౫. జాబల ౬. జలద ౭. బ్రహ్మవద ౮. దేవదర్శ ౯. చారణవైద్యులనే పేర్లతో అవి తొమ్మిదని చెబుతున్నది. చరణవ్యూహం యొక్క ఇంకొక పాఠంప్రకారం ౧. పిప్పల ౨. శౌనక ౩. దామోద ౪. తోత్తాయన ౫. జాబాల ౬. కునఖి ౭. బ్రహ్మపలాశ ౮. దేవదర్శి ౯. చారణవిద్యలనే పేరుతో అవి తొమ్మిది. పాంచరాత్రంలో సుప్రసిద్ధమైన అహిర్బుధ్న్యసంహిత అథర్వవేదానికి అయిదు శాఖలున్నట్లు పేర్కొంటున్నది.

ఇప్పుడు దొరికేవి:

అందులో పైప్పలాద - శౌనకశాఖలు రెండు మాత్రమే ఇప్పుడు లభిస్తున్నాయి. అథర్వవేదపరిశిష్టంలో పైప్పలాదమంత్ర శబ్దంతో స్మరింపబడిన శాఖకే పైప్పలాదశాఖ అనే ప్రసిద్ధి ఏర్పడింది. ఈ శాఖకు సంబంధించిన, భూర్జపత్రాల్లో వ్రాయబడ్డ ఒకే ఒక వ్రాతప్రతి కాశ్మీరదేశంలో దొరకడంవల్ల దీనికి 'కాశ్మీరపాఠ' మనే గుర్తింపు కలిగింది. దీనిలో ఎన్నో పాఠభేదాలు, మార్పులు, చేర్పులు, మనకు కనబడతాయి.

రెండవది శౌనకశాఖ. దీన్ని ప్రామాణికపాఠంగా అందరూ అంగీకరిస్తారు.

మొదలు - చివర :

ఈ సంహిత "యేత్రిషప్తా: పరియన్తి" అనే వాచస్పతిదేవతాకమైన మంత్రంతో మొదలై "పవాయ్యం తదస్వివా కృతం" అనే అశ్వినీ దేవతాక మంత్రంతో పూర్తవుతుంది.

సంహితావిభాగం:

అథర్వసంహిత ఇరవై కాండలుగ విభజించబడింది. కాండం ప్రపాఠకాలుగా, అనువాకాలుగా, దశతులుగా, సూక్తాలుగా విభాగం చేయబడింది. ఈ సంహితలో (శౌనకశాఖ) ౭౩౬ సూక్తాలు, ౫౯౧౮ మంత్రాలు ఉన్నాయి. అందులో సుమారు ౧౨౦౦ మంత్రాలు ఋగ్వేదంనుంచి యథాతథంగా తీసుకోబడ్డాయి. అందులో చాలాభాగం పది - ఎనిమిది ఒకటవ మండలాల్లోనుంచి, కొద్దిభాగం ఇతరమండలాల్లోనుంచి పరిగ్రహింపబడ్డాయి. ఇరవయ్యోకాండలో ౧౪౩ ఋగ్వేదసూక్తాలున్నాయి. అందులో ౧౨ సూక్తాలు తప్ప మిగతా సూక్తాల్లో ఋగ్వేదంలో ఉన్న (ఆనుపూర్వి) క్రమం కనపడదు. ఇతరకాండల్లో ఉన్న మంత్రాలు ఎంతో మార్పు చేయబడ్డాయి.

కాండసంఖ్య	సూక్తసంఖ్య	మంత్రసంఖ్య	కాండసంఖ్య	సూక్తసంఖ్య	మంత్రసంఖ్య
౧	౩౫	౧౫౩	౧౧	౧౦	౩౬౭
౨	౩౬	౨౦౭	౧౨	౫	౩౦౪
౩	౩౧	౨౩౧	౧౩	౪	౧౮౮
౪	౪౦	౩౨౪	౧౪	౨	౧౩౯
౫	౩౧	౩౭౬	౧౫	౧౮	౨౨౦
౬	౧౪౨	౪౫౪	౧౬	౯	౧౦౩
౭	౧౨౩	౧౮౬	౧౭	౧	౩౦
౮	౧౦	౨౯౩	౧౮	౪	౨౮౩
౯	౧౦	౩౧౩	౧౯	౭౨	౪౫౬
౧౦	౧౦	౩౫౦	౨౦	౧౪౩	౯౪౧

మంత్రద్రష్టలగు మహర్షులు

అథర్వవేదానికి పూర్వం "ఆథర్వాంగిరస" అనేపేరు ఉండేది. అథర్వుడు, అంగిరసుడు అనేవారి వంశాలకు చెందిన ఇరవైమంది ఋషులు ఈ వేదంలోని అధిక సంఖ్యాకాలైన మంత్రాలను కనుక్కోవడంచేత దీనికి ఆపేరువచ్చింది

'ఋషి' అనేపదానికి 'ద్రష్టః' అంటే సామాన్యులు చూడలేని విషయాలను తన తపోబలం చేత చూడగలిగినవాడు, అని అర్థం. వేదానికి సంబంధించినంతవరకు 'ఋషి' శబ్దానికి తన తపోబలం చేత వైదికమంత్రాలను కనుగొని వాటిని యథాతథంగా, తనకు గోచరించిన విధంగా, తరువాతివారికి అందచేసినవాడు అని అర్థం. ఋగ్యజుస్సామవేదాలలోని వివిధమంత్రాలను కనుగొన్న ఋషులు ఎందరో ఉన్నట్లే అథర్వవేదాన్ని దర్శించిన మహర్షులు కూడ చాలా మంది ఉన్నారు.

నేడు అధికప్రచారంలో ఉన్న అథర్వవేద శౌనకీయశాఖలోని ౭౩౬ సూక్తాలలో ౫,౯౧౮ మంత్రాలు ఉన్నాయి. ఈవేదం ౨౦ కాండలుగా విభజింపబడింది. ఇరవయ్యోకాండలో ఉన్న ఋక్కులన్నీ ఋగ్వేదంలో కూడా ఉన్నాయి. ఇవి కాకుండా మిగిలినకాండల్లో ఉన్న ఏడువందలలో ఒకవంతు ఋక్కులు కూడా ఋగ్వేదంలో ఉన్నవే. ఈ రెండు వేదాలలోనూ సమంగా ఉన్న ఋక్కులకు సంబంధించినంతవరకు ఋషులు కూడా తుల్యులే అయివుండాలని భావించడంసహజం. కాని కొన్ని ఋక్కులఋషులు వేరువేరుగా చెప్పబడి ఉన్నారు. ఈ వేదానికి సంబంధించిన ఋషుల నామధేయాలు మాత్రమే కాని, వీరి వైయక్తిక చరిత్రనుగూర్చి మనకేమీ తెలియదు.

ఛందస్సు

అర్థాన్ని తెలుసుకోకుండా వేదాన్ని పఠించడం వల్ల కలిగే ఫలం అసంపూర్ణంగా ఉంటుంది, వేదమంత్రాలు అనేకచ్ఛందస్సులలో ఉండటంవల్ల వేదార్థజ్ఞానాన్ని పొందాలంటే ఛందశ్శాస్త్రజ్ఞానం అత్యవసరమవుతుంది. ఛందశ్శాస్త్రపరిచయం లేకపోతే, యజన - యాజన, అధ్యయన - అధ్యాపనాది వైదికకర్మలలో పొరపాటు రావడానికి అవకాశముంది. ఇలాంటి దోషాలవల్ల కలిగే అనర్థాలు అనేకాలని వేదమే చెబుతున్నది.

ఛందశ్శాస్త్రజ్ఞానం చాలా ఆవశ్యకమని పాణినీయశిక్షలో ఇలా స్పష్టంగా చెప్పబడింది.

ఆర్షం ఛందశ్చ దైవత్యం వినియోగం పునః పునః ।
వేదితవ్యం ప్రయత్నేన బ్రాహ్మణేన విశేషతః ॥

ఛందశ్శాస్త్రం చతుర్దశవిద్యలలో ఒక విలక్షణమైన విద్యగా పేర్కొనబడింది :

పై శ్లోకంలోని 'అంగాని' అనేపదంలో వేదాంగాలు చెప్పబడుతున్నాయి. ఈవేదాంగాలు శిక్ష, వ్యాకరణం, ఛందస్సు, నిరుక్తం, జ్యోతిషం, కల్పం అని ఆరు. ఈ అంగాలు ఆరు అవయవాలని, వేదం అవయవి (అవయవాలు కలది) అని పాణినీయశిక్ష ప్రతిపాదించింది.

వేదశరీరానికి ఛందస్సు పాదాలు. కల్పం హస్తాలు, జ్యోతిషం కళ్ళు, నిరుక్తం చెవులు, శిక్షఘ్రాణం, వ్యాకరణం నోరు వంటివి మానవశరీరంలో కరచరణాద్యవయవాలకెంత

ప్రాధాన్యమివ్వబడుతోంది, వేదుపురుషునిలో శిక్షాదిషడంగాలకంత ప్రాధాన్యమివ్వవలసి ఉంది.

'ఛందః పాదౌతు వేదస్య' అని చెప్పబడినందువల్ల, ఛందస్సుతో సంబంధంలేని వేదశరీరం, పాదాలులేని మానవశరీరంలాంటిదని గ్రహించాలి. మానవశరీరంలో పాదాలకుగల ప్రాధాన్యం చాల ఎక్కువ. పాదాలు లేని మానవుని ప్రయాస అనుభవంతోనే తెలియవలసింది. ఇక వేదశరీరానికి పాదస్థానీయమైన ఛందశ్శాస్త్రంయొక్క ఉత్పత్తి వైదికఛందస్సుల లక్షణాలు, అందులోని భేదాలు, ఉదాహరణలు, అథర్వసంహితలోని ఛందోవిశేషాలు ఇక్కడ పరిశీలిద్దాం.

సమస్తవిద్యలకు అధినాథుడైన ప్రమథనాథుడు ఈ ఛందశ్శాస్త్రాన్ని నందికేశ్వరునికి ఉపదేశించినట్లు, అగస్త్యుడు ఇంద్రుడు, వాసుకి, పింగళుడు, బృహస్పతి, సనత్కుమారుడు మొదలైనవాళ్లు నందికేశ్వరుని ద్వారా ఈ శాస్త్రోపదేశాన్ని పొందినట్లు తెలుస్తున్నది.

ప్రస్తుతం లభిస్తున్న ఛందశ్శాస్త్ర గ్రంథాలలో పింగళాచార్యుని చేత రచింపబడ్డ 'పింగళఛందస్సూత్రం' ప్రాచీనమైందని గుర్తించ బడుతున్నది. దీనిలోని సూత్రాలు వేదమంత్రాలలోని పాదవిభాగాన్ని అక్షరసంఖ్యానియమాన్ని ప్రతిపాదిస్తున్నాయి. ఈ శాస్త్రంలో కొన్ని వర్ణాల సముదాయాలకు కొందరు దేవతలతో సామ్యం చెప్పబడింది. ఉదాహరణకు లఘు(IUI) గురు లఘు రూపమైన జ గణానికి సూర్యునితోను, గురు లఘు గురు (UIU)రూపమైన 'ర' గణానికి అగ్నితోను, లఘు లఘు గురు(IIU)రూపమైన స గణానికి వాయువుతోను సామ్యం కల్పింపబడింది. అక్షరాల సముదాయానికే'గణం' అని వ్యవహారం.

ఛందోలక్షణాలు బ్రాహ్మణగ్రంథాలలో చెప్పబడి ఉన్నప్పటికి విశేషంగా శాంఖాయన శ్రౌతసూత్రాలలోను, ఋగ్వేదప్రాతిశాఖ్యంలోని చివరి మూడు పటలాల్లోను, సామవేదనిదానసూత్రంలోను వివరింపబడ్డాయి. వైదిక కాలానికి తరువాతదైన పింగళ ఛందస్సూత్రం వైదికఛందస్సులతో బాటు లౌకిక వృత్తలక్షణాలను కూడ సూచిస్తున్నది

గాయత్రి, ఉష్ణిక్, అనుష్టుప్, బృహతి, పంక్తి, త్రిష్టుప్, జగతి అనేవి ఏడు వైదికఛందస్సులు.

౧. గాయత్రి :

సాధారణంగా ఈ ఛందస్సులో మూడుపాదాలు ఉంటాయి. ఒక్కొక్కపాదంలో ఎనిమిది అక్షరాలు. మొత్తం అక్షరాల సంఖ్య ౩X౮=౨౪.

అప్నుయో యస్యవృధిశ్వామయో అధ్వరీయతామ్

షుమ్ఛత్రిర్మఘునాపయః (౧-౪-౪-౧)

ఈ అక్షరాల సంఖ్యలోని హెచ్చుతగ్గుల ననుసరించి గాయత్రీ ఛందస్సు పాదనిచృత్, అతిపాదనిచృత్, నాగీ, వారాహీ, వర్ధమానా ప్రతిష్ఠ మొదలైన భేదాలను పొందుతున్నది.

౨. ఉష్ణిక్ :

ఈ ఛందస్సులోనూ మూడే పాదాలు. ఈమూడు పాదాలలో ఎనిమిది అక్షరాలతో ఉండే పాదాలు రెండు. పన్నెండక్షరాలతో ఉండే పాదం ఒకటి. మొత్తం అక్షరాల సంఖ్య ౮+౮+౧౨=౨౮.

తం తే మదం గృణీమసి వృషణం పత్సు సాసహిమ్ ।

ఉ లోకకృత్నుమద్రివో హరిశ్రియమ్ ॥ (౨౦-౫-౬౧-౧).

మళ్లా అక్షరభేదాన్నిబట్టి ఇది కకుప్ - పురఉష్ణిక్ - పరోష్ణిక్ - మొ॥ ప్రభేదాలను కలిగి ఉంది. ఏడక్షరాలతో ఉన్ననాలుగుపాదాలకు కూడ ఉష్ణిక్ అనే వ్యవహారం ఉంది.

౩. అనుష్టుప్ :

నాలుగు పాదాలతో ఉండే ఈ ఛందస్సులో ఒక్కొక్క పాదంలో ఎనిమిది అక్షరాలుంటాయి.

మొత్తం అక్షరాల సంఖ్య ౪X౮ = ౩౨.

యే త్రిషప్తాః పరియన్తివిశ్వా రూపాణి బిభ్రతః

వాచస్పతిర్బలా తేషాంతన్వో అద్య దధాతు మే ॥ (౧-౧-౧-౧)

ఎనిమిది అక్షరాలతో ఒకపాదం, పన్నెండక్షరాలతో రెండు పాదాలు మొత్తం మూడు పాదాలతో ౩౨ అక్షరాలతోనే వేరొక అనుష్టుప్ ఛందస్సు కూడ ఉంది.

౪. బృహతి :

ఈ ఛందస్సులో పన్నెండక్షరాలు ఉండే పాదమొకటి, ఎనిమిది అక్షరాలు కల పాదాలు మూడు ఉంటాయి. మొత్తం అక్షరాల సంఖ్య ౧౨+౮+౮+౮=౩౬.

యది కర్తం పతిత్వా సంశశ్రే యదివాశ్మా ప్రహృతో జఘాన

ఋభూరథస్యేవాంగాని సం దధత్ పరుషా పరుః ॥ (౪-౧౨-౭)

పథ్యా, న్యంకుసారిణీ, 'ఉపరిష్టాత్ బృహతి, పురస్తాత్ బృహతి, మహాబృహతి మొదలైన అవాంతరభేదాలిందులో కనిపిస్తున్నాయి.

౫. పంక్తి :

రెండుపాదాలు పన్నెండక్షరాలతోను, రెండుపాదాలు ఎనిమిది అక్షరాలతోను ఉన్న ఛందస్సు 'పంక్తి' అని పిలువబడుతోంది. మొత్తం అక్షరాల సంఖ్య ౧౨+౧౨+౮+౮ = ౪౦.

భూమిర్మాతాదితిర్నో జనిత్రం భ్రాతా

న్తరిక్ష మభిశస్త్యా నః ద్యౌర్నః పితా త్ర్యావృం భవాతి జామి

మృత్వా మావ పత్సిలోకాత్ ॥ (౬-౧౨౦-౨)

సతఃపంక్తి - ఆస్తారపంక్తి - ప్రస్తారపంక్తి - విస్తారపంక్తి - సంస్తార పంక్తి - అక్షరపంక్తి - పదపంక్తి మొ ॥ ఇందులోని అవాంతరభేదాలు.

౬. త్రిష్టుప్ :

ఇందులో పన్నెండక్షరాలతో ఒకపాదం ఎనిమిది అక్షరాలతో నాలుగు పాదాలు మొత్తం ౫ పాదాలుంటాయి. మొత్తం అక్షరాల సంఖ్య ౧౨+౮+౮+౮+౮ = ౪౪

ఇంద్రో రాజా జగతశ్చర్షణీనామధిక్షమి విషురూపం

యదస్తి తతో దదాతిదాశుషే వసూని చోదద్

రాధ ఉపస్తుతశ్చి దర్వాక్ ॥(౧౯-౫-౧) పుర స్తాత్ జ్యోతి - మధ్యేజ్యోతి - మొదలైనవి ఇందులోని భేదాలు.

౭. జగతి :

ఈ ఛందస్సులో ఒక్కొక్క పాదానికి ఎనిమిది అక్షరాల చొప్పున ఆరు పాదాలుంటాయి. మొత్తం అక్షరాలసంఖ్య ౬X౮ =౪౮.

న తా నశన్తి న దభాతి తస్కరో నాసామామి

త్రో వ్యథిరా దధర్షతి । దేవాంశ్చ యాభిర్యజతే

దదాతి చ జ్యోగిత్తాభిః సచతే గోపతిః సహ ॥ (౪-౨౧-౩)

ఇందులో జ్యోతిష్మతి, పురస్తాత్ జ్యోతి, మధ్యేజ్యోతి మొ ॥ భేదాలున్నాయి.

అథర్వవేదం ఋగ్వేదంలాగా పూర్తిగా ఛందోమయం కాక గద్యపద్యాత్మకమై ఉంది. ఛందోమయమైన భాగాల్లో ఋగ్వేదంలో ఉపయోగించబడ్డ ఛందస్సులే వాడబడ్డాయి. స్వల్పసంఖ్యలో ప్రస్తారపంక్తి, పురస్తాత్ బృహతి, విరాట్, **అతిజగతి**, మొదలైన నూతనచ్ఛందస్సులు స్వీకరించబడ్డాయి. ఈ వేదంలో పూర్తిగా ఛందోబద్ధాలు కానటువంటి కొన్ని మంత్రాలు, గద్యమా? పద్యమా? అనే సంశయాన్ని కలిగిస్తుంటాయి. ఛందస్సు సందిగ్ధంగా ఉన్నప్పుడు 'అగ్ని'దేవతకు సంబంధించినదైతే ఆ మంత్రంలోని ఛందస్సు గాయత్రి అని లేక సవితృ దేవులకు సంబంధించినదైతే ఉష్ణిక్ అని వ్యవస్థను కల్పించుకోవలసి ఉంటుంది. ఛందస్సులకు దేవతలతోను, స్వరాలతోను, వర్ణాలతోను, గోత్రాలతోను సంబంధాన్ని ఛందశ్శాస్త్రజ్ఞులు ఇలా చెబుతున్నారు.

కవితాసౌందర్యం

విశ్వసాహిత్యంలో వైదికవాఙ్మయం ఎంత ప్రాచీనమైందో, అంతశ్రేష్ఠమైందిగా కూడా పరిగణింప బడుతున్నది. పరిశోధకులు అనేకదృక్కోణాల నుంచి వేదాల ప్రాశస్త్యాన్ని **పరిశీలించటం** జరుగుతున్నది.

ప్రాచీన వేదసంహితల్లోనే కవితాసమత్కృతిని పుణికి పుచ్చుకొన్న మంత్రాలు అనేకం గోచరిస్తున్నాయి. అందువల్ల సమస్త ధర్మాలకూ మూలంగా పరిగణింపబడే వేదంలోనే తర్వాతి కాలంలో ఎంతగానో అభివృద్ధిచెందిన రమణీయమైన కావ్యవాఙ్మయానికి మూలమైన బీజాలు నిక్షిప్తమై వున్నాయనడంలో సందేహం లేదు.

వేదాల్లోనే 'కావ్యం' అనేపదం చాలాసార్లు ప్రయోగింపబడింది జల్లెడతో జల్లించి మేలైన పిండిపదార్థాన్ని వేరుచేసినట్లు కవులు ప్రతిభతో సందర్భశుద్ధి గల పదాలను ఎన్నుకొని కవిత్వం చెప్పితే ఆ కవిత్వం అర్థవంతమై సహృదయులను ఆకట్టుకొనేవిధంగా రాణిస్తుందని ఋగ్వేదం చెబుతున్నది **సక్తుమివ తితఉనా పునన్తో యత్ర ధీరా మనసా వాచ మక్రత ।**

అత్రా సఖాయః సఖ్యాని జానతే భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధి వాచి ॥

ఋ. ౧౦-౭౧-౨

ఈ అభిప్రాయంతోనే తర్వాతి అలంకారికులు మళ్లీ మార్చటానికి వీలుగాని పదాలను ప్రయోగించడంలోనే కవుల గొప్పతనం ఇమిడివుందని స్పష్టంగా చెప్పారు.

అథర్వవేదానికి యజ్ఞక్రియాకలాపంతో ఎక్కువ సంబంధంలేదు. **జనన మరణ వివాహాది** సంస్కారాలు, రాజ్యాభిషేకం, శత్రునిరోధం, రోగనివారణం మొ ॥ క్రియలలో వినియోగించే మంత్రాలే ఈ వేదంలో ఎక్కువగా గోచరిస్తాయి. అభిచారిక క్రియలను ముఖ్యంగా వివరించే వేదమిది.

అథర్వసంహితలో ఇంచుమించు ఆరు వేల మంత్రాలున్నాయి. అందులో **కవితాశోభను** ప్రదర్శించే భాగాలు కోకొల్లలు. శత్రువులను భేదించడంలో అథర్వవేదమంత్రాలు పరమాయుధాలని మనుధర్మశాస్త్రం పేర్కొన్నది. అందుకు తగినట్లే పదప్రయోగంలోనూ, పద్యనిర్మాణంలోనూ సందర్భోచితమైన స్ఫూర్తి ఈసంహితలో అక్కడక్కడా వ్యక్తమవుతున్నది.

ఇతరవేదాలకు యజ్ఞాలతోనే ఎక్కువ సంబంధం. ఈ వేదం అలాకాక **అనేక** విషయాలను వివరిస్తుంది కాబట్టి ఆయావిషయాలకు తగిన నానావిధ పదజాలం ఇందులో చోటు చేసుకొన్నది. పదప్రయోగంలోని వైవిధ్యం కూడా ఈసంహితకు ఎనలేని శోభచేకూర్చిందని నిస్సంశయంగా చెప్పవచ్చు.

కవితకు శోభ కలిగించేవాటిల్లో వర్ణన ఒక ప్రధానమైన అంశం. **వర్ణనానిపుణుడే** కవి అనబడతాడు అందుకే **ఆలంకారికులు** మహాకావ్యాలలో **అష్టాదశ వర్ణనలు** వుండాలన్నారు.

అథర్వసంహితలో వర్ణనావైశిష్ట్యాన్ని ప్రదర్శించే సందర్భాలు చాలా వున్నాయి. ౪ వ కాండలోని ౧౬ వ సూక్తం వరుణ దేవతను ఇలా వర్ణిస్తున్నది:

"వరుణుడు శత్రువులకు నియంత వాళ్ళుచేసే అన్యాయాలన్నిటినీ ఆయన దగ్గరనుంచి చూసినట్లే గ్రహిస్తాడు. చరాచరమైన సకలజగత్తూ ఆయనకు కరతలామలకం. ఎదురుగా

నిలిచేవాడూ, పారిపోయేవాడూ, మోసంచేసేవాడూ, కనిపించకుండా తిరిగేవాడూ, కష్టజీవనంతో ప్రవర్తించేవాడూ - ఇలాంటివాళ్లనందరినీ వరుణుడు పరిశీలిస్తూనే వుంటాడు. ఇద్దరు ఒకచోట చేరి రహస్యంగా ఏమి మాట్లాడుకున్నా సర్వజ్ఞుడైన వరుణుడు దాన్ని చక్కగా గ్రహిస్తాడు. అందువల్ల తప్పుడుపనులకు పాలుపడకముందే వాళ్లను ఆయన నిగ్రహిస్తాడు. ఈ భూమి ఆయన పాలనలోనే ఉన్నది. సువిశాలమైన ఆకాశంకూడా ఆయన అధీనంలోనే ఉంది. అంతేకాదు ; పూర్వపశ్చిమ సముద్రాలే ఆవరుణుడికి కుక్షిభాగాలు. జగమంతటా వ్యాపించివున్న ఆదేవుడు ఈ చిన్నతటాకంలోని నీళ్లలోకూడా దాక్కొని వుంటాడు. చెడుమార్గంలో సంచరించే అనర్థకారులైన శత్రువులను వరుణుని పాశాలు వదలవు. ఆయనగూఢచారులు భూలోకానికి వచ్చి వెయ్యి కళ్లతో ఇక్కడి వృత్తాంతాన్ని గమనిస్తూ వుంటారు. భూమ్యాకాశాల మధ్య వుండే ప్రాణిలోకాన్నంతటినీ ఆయన కళ్లారా చూస్తూ వుంటాడు. జూదగాడు పాచికలను ఆడించినట్లే జీవులను వాళ్ల పాపపుణ్యకర్మల ననుసరించి ఆయన ఆడిస్తూవుంటాడు." (౪.౧౬.౧, ౬).

ఇలాంటి వర్ణనలు వైదికకవుల ప్రతిభకు గీటురాళ్లు-పై వర్ణనకు సంబంధించిన ఈ క్రింది మూడుమంత్రాలను ఉదాహరిస్తు ప్రముఖవేదపండితుడు మాక్డొనెల్ ఇంత అందమైన వర్ణన వేదాలలో కూడా ఇతరత్రా ఎక్కడా లేదని శ్లాఘించాడు.

ఉతేయం భూమిర్వరుణ స్య రాజ్ఞఉతాసౌ ద్యౌర్బృహతీ దూరే అన్తా ।
ఉతో సముద్రౌ వరుణ స్య కుక్షీఉతాస్మిన్నల్ప ఉదకే నిలీనః ॥౩॥
త ద్యో ద్యామతిసర్పాత్ పరస్తాన్న స ముచ్యాతై వరుణ స్య రాజ్ఞః ।
దివస్పశః ప్రచరన్తీదమస్య సహస్రాక్షా అతి పశ్యన్తి భూమిమ్ ॥౪॥
సర్వం తద్రాజా వరుణో విచష్టేయదంతరా రోదసీ యత్పరస్తాత్ ।
సంఖ్యాతా అస్య నిమిషో జనానామక్షానివశ్వఘ్నీ నిమినోతి తాని ॥౫॥

ఈసంహితలోని ద్వాదశ కాండలో ౬౩ మంత్రాలు గల ప్రథమసూక్తం భూమిని అత్యద్భుతంగా వర్ణిస్తున్నది వైదికసాహిత్య పరిశోధకులందరూ ఈ సూక్తంలోని వర్ణనావైచిత్రిని ముక్తకంఠంతో శ్లాఘించారు. అందులోని ఒక మంత్రం ఇది.

యస్యాం గాయన్తి నృత్యన్తి భూమ్యాం మర్త్యా వ్యైలబాః ।
యుధ్యన్తే యస్యామాక్రందో యస్యాం వదతి దుందుభిః ।
సా నో భూమిః ప్ర ణుదతాం సపత్నానసపత్నం మా పృథివీ కృణోతు ॥
(౧౨.౧.౪౧).

దీని తాత్పర్యమిది - "ఏభూమి మీద మనుష్యులు ఆడుతూ పాడుతూ వుంటారో, ఎక్కడయుద్ధానికి తలపడుతూ వుంటారో, ఎక్కడ ఆక్రందన లూ, దుందుభిధ్వనులూ వినిపిస్తూ వుంటాయో, ఆ భూమి మాశత్రువులను తరిమికొట్టుగాక ! నన్ను శత్రువుల బారి నుండి తప్పించుగాక."

ఇక్కడ భూతలంమీది ఆటపాటలతోబాటు ఆక్రందనాలనూ, యుద్ధకాలంలోని దుందుభిధ్వనులనూ కూడా వర్ణించడం వల్ల ఈ ప్రపంచం సుఖదుఃఖాలకు నిలయ మన్న సత్యం స్ఫురిస్తున్నది. శాకుంతలంలో చంద్రాస్తమయంతోబాటు అదేసమయంలో జరుగుతున్న సూర్యోదయాన్ని కూడా వర్ణించిన కాళిదాసుని భావం ఈ కోవకు చెందిందే.

పై పృథివీసూక్తంలోని వర్ణనతో పోల్చి చూస్తే ఈ ధోరణిలో సాగిన రమణీయమైన వర్ణనలు తరువాతవచ్చిన కావ్యజగత్తులో కూడా మనకు అందుగానే గోచరిస్తాయి. చెట్లూ, వరిపొలాలూ, వివిధమృగాలూ, పశుపక్షులూ, నదులూ, కొండలూ, గుట్టలూ మారుతున్న ఋతువులూ, రాత్రింబవళ్లూ, యజ్ఞయాగాలూ మొదలైన భూతలంలోని విశేషాలన్నీ ఇందులో మనోజ్ఞంగా వర్ణింపబడ్డాయి.

వర్ణనలతోపాటు కావ్యసౌందర్యానికి అలంకారాలు గూడా ఎంతో ఉపకరిస్తాయి- ఋగ్వేదకాలం నుండీ వేదసంహితలలో ఉపమ మొదలైన అలంకారాల ప్రయోగం విస్తృతంగానే కన్పిస్తున్నది.

అథర్వసంహితలోని ఐదవకాండలో దుందుభిని వర్ణించే సూక్తంలో మాలారూపమైన ఉపమాలంకార ప్రయోగం ఎంత సొంపుగా వుందో చూడండి.

యథా మృగాః సంవిజన్త ఆరణ్యాః పురుషాదధి
యథా వృకాదజావయో ధావన్తి బహు బిభ్యతీః ।
యథా శ్యేనాత్పతత్రిణః సంవిజంతే అహర్దివి సింహస్య స్తనథోర్యథా ।
ఏవా త్వం దుందుభే ఽమిత్రానభిక్రంద ప్ర త్రాసయాథో చిత్తాని మోహయ ॥
(౫.౨౧.౪.౬.)

"వేటగాణ్ణి చూసి అడవిమృగాలు పారిపోయినట్లు, తోడేలుకు భయపడే మేకలు పరుగెత్తినట్లు, డేగను చూసి సింహగర్జన విన్నవాటిలాగా పక్షులు ఎగిరిపోయినట్లూ - ఓదుందుభీ! నీధ్వనితో శత్రువులను భయపెట్టి పారదోలు ! వాళ్లకు చిత్తక్షోభం కలిగించు!"

ఇలాంటి అలంకార ప్రయోగాలవల్ల మంత్రాలకు కావ్యశోభ కల్గడమే కాకుండా అర్థవ్యక్తీకరణలో స్పష్టత గూడా సిద్ధించింది.

ఇక్కడ మరొక విశేషమేమంటే పైన ఉదాహరించిన మూడు మంత్రాలలోనూ ఉత్తరార్థం

పునరుక్త మయింది. ఇలాంటి పునరుక్తులు ఈవేదంలో అక్కడక్కడా కానవస్తాయి. మంత్రప్రయోక్త యొక్క దృఢనిశ్చయాన్ని తెలపటానికి ఉపయోగింపబడిన పునరుక్తులు ఈ సందర్భంలో భూషణాలే కాని దూషణాలుకావు.

ఈ సంహితకున్న మరొక ప్రాముఖ్యమేమంటే - ఆత్మస్వరూపాన్ని విపులంగా నిరూపించే ఉపనిషత్తులలోని అత్యున్నతభావాలకు మూలబీజాలు ఇందులో పుష్కలంగా వున్నాయి. పదవకాండలోని అధ్యాత్మ దేవతాకమైన ఎనిమిదవ సూక్తం ఈ భావాలకు నిలయం. అందలి ఈ క్రింది మంత్రం ఆత్మానాత్మల తత్త్వాన్ని ఆలంకారికమైనశైలిలో నిరూపిస్తున్నది.

పుండరీకం నవద్వారం త్రిభిర్గుణేభి రావృతమ్ ।
తస్మిన్యద్యక్ష మాత్మన్వత్ తద్వై బ్రహ్మవిదో విదుః ॥ (౧౦-౮-౪౩).

తొమ్మిది ద్వారాలతో కూడిన త్రిగుణాత్మకమైన పద్మంలో ఉన్న ఆత్మను బ్రహ్మజ్ఞులే తెలుసుకోగలరని దీని భావం.

ఇక్కడ ఉపమేయమైన మానవశరీరం వాచ్యంగా పేర్కొన బడకుండా పద్మంతో పోల్చబడింది. సత్త్వం, రజస్సు, తమస్సు అనే మూడు గుణాలు ఆత్మను దేహంలో బంధిస్తున్నాయని వేదాంతుల సిద్ధాంతం. అభివృద్ధి చెందిన కావ్యశైలికి ఇదొక చక్కని నిదర్శనం.

మానవుణ్ణి అధికంగా పీడించేది మృత్యుభయం. సకల ప్రాణులూ మృత్యుభీతిలోనే అల్లాడుతున్నాయి. ఈ భయాన్ని తొలగించుకోవాలంటే ఈశరీరం తాను కాననీ, నిత్యస్వరూపుడూ, జరామరణాదిరహితుడూ అయిన ఆత్మే తాననీ తెలిసికోవాలి. ఆత్మజ్ఞానం తప్ప సంసారచక్రంనుంచి తప్పించుకోనటానికి మరొక మార్గం లేదు. ఇది సకలోపనిషత్తుల ప్రబోధసారం. ఈ పరమతత్త్వాన్ని పై సూక్తంలోని చివరిమంత్రం ఇలా బోధిస్తున్నది.

అకామో ధీరో అమృతః స్వయంభూ రసేన తృప్తో న కుతశ్చనోనః ।
తమేవ విద్వాన్ న బిభాయ మృత్యోరాత్మానం ధీరమజరం యువానమ్ ॥
(౧౦-౮-౪౪)

అంటే "కామరహితుడూ, ధీరుడూ, స్వయంభువూ అయిన ఆత్మ సర్వసమర్థుడై ఆత్మానందంతో తృప్తుడైవున్నాడు. వార్ధక్యాదిదుర్దశలు లేకుండా నిత్యయువకుడైన అట్టి ఆత్మను తెలిసికొన్న వాడికి మృత్యుభయం లేనే లేదు."

అజ్ఞాననివారణకోసం ఆత్మజ్ఞానం అవశ్యకమనేది ఇందులోని పరమార్థం. శరీరం శాశ్వతం కాకపోయినా నిత్యాత్మజ్ఞానానికి సాధనంగా మాత్రం ఉపయోగపడుతుంది. అందుకే "శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మసాధనం" అని చెప్పాడు మహాకవి. శరీరారోగ్యాన్ని ఉద్దేశించిన ఎన్నో మంత్రాలు ఈసంహితలో సాక్షాత్కరిస్తాయి. కాని రోగనివారణకు ప్రయోగింపబడే ఈ క్రిందిమంత్రాలలో భావతీవ్రతకు తగినట్లు అలంకారాలుకూడా ప్రయోగింపబడ్డాయి.

యథాబాణః సుసంశితః పరాపతత్యాశుమత్ ।
ఏవాత్వం కాసే ప్ర పత పృథివ్యా అను సంవతమ్ ॥

యథాసూర్యస్య రశ్మయః పరాపతన్త్యాశుమత్ ।
ఏవా త్వం కాసే ప్ర పత సముద్రస్యాను విక్షరమ్ ॥ (౬-౧౦౫-౨;౩).

"ఓ కాసరోగమా ! పదునైనబాణం విల్లునుండి విడిబడి మహావేగంతో ఎలా భూమిని భేదించుకొని పోతుందో, అలాగే నీవు ఈ పురుషుణ్ణివదలి ఆభూమివరం గుండా పాతాళందాకా వెళ్ళు ! సూర్యకిరణాలు ఎలా లోకాలోకపర్యంతం శీఘ్రంగా వెళ్తాయో అలాగే నీవు వీణ్ణి విడిచి సముద్రం వరకూ వెళ్ళు !"

పదప్రయోగం వ్యర్థంగా కాక భావగర్భితంగా వుంటేనే కావ్యం శోభిస్తుంది. అందుకే మేటికవులు పదప్రయోగంలో ఎంతో జాగరూకులై వుంటారు.

మంచి భర్తకావాలని కోరుకునే వధువును ఆశీర్వదిస్తుయోగ్యుడైన పతి ఆమెకు లభించాలని చేస్తున్న ఈ క్రింది ఆశీర్వాదం ఎంతో భావగర్భితంగా వుంది.

ధాతా దాధార పృథివీం ధాతా ద్యాముత సూర్యమ్ ।
ధాతాస్యా అగ్రువై పతిం దధాతు ప్రతికామ్య మ్ ॥ (౬-౬౦-౩)

"పృథివినీ, ఆకాశాన్నీ, సూర్యుణ్ణీ ధరిస్తున్న సృష్టికర్త ఈ కుమారికి ఆమెకోరికకు తగిన పతిని ప్రసాదించుగాక !"

పృథివ్యాదులను ధరించే ధాత వధువుకు వరుణ్ణి చేకూర్చాలనడంలో ఆమె చేపట్టబోయే భర్త ఆమెనావిధంగా ధరించేవాడుగా వుండాలనీ, వారి కుటుంబం విచ్ఛిన్నం కాకుండా నిలిచివుండాలనీ వ్యక్తమవుతున్నది.

ఇలాంటి సాభిప్రాయపదప్రయోగామే పరికరము పరికరాంకురము అన్న అలంకారాలుగా తర్వాతికాలంలో సాహిత్యశాస్త్రజ్ఞులు సిద్ధాంతీకరించటానికి హేతువైంది.

దాంపత్యం ఎలావుండాలో నిర్దేశిస్తూ మరొక మంత్రం ఇలా చెబుతున్నది

అమోహమస్మి సా త్వం
సామాహ మస్మ్యృక్ త్వం ద్యౌరహం పృథివీ త్వమ్ ।
తావిహ సంభవావ ప్రజామా జనయావహై ॥ (౧౪-౨-౭౧)

భర్త భార్యతో ఇలా అంటున్నాడు - "నేను సామును, నీవు ఋక్కువు, నేను ఆకాశాన్ని, నీవు భూమివి. మనం కలిసిమెలిసి జీవిస్తూ సంతానవంతులం ఔదాం!"

సంసారంలో ఉండవలసిన అన్యోన్యతను పై మంత్రంనిరూపిస్తున్నది. వైదికకాలంనుంచి ఇలాంటి ఉజ్జ్వలభావాలుండటంవల్లనే ఈనాటికీ భారతీయుల గృహస్థజీవనం విచ్ఛిత్తికి దారితీయకుండా సుఖసంతోషాలకు కారణం కాగల్గుతున్నది.

ఇది ఈ వేదసంహిత లోకక్షేమంకోరి ప్రజలకు చేస్తున్నహితబోధకూడా చాలా శ్లాఘనీయమైవుంది

"సామ్మనస్యం కోరే ఓ ప్రజలారా! మీరు సమానజ్ఞానసంకల్పి వుండండి! సమంగా సమంలో పాలుపంచుకోండి! మీమనస్సులు ఒకే రకమైన అర్థాన్ని గ్రహించుగాక! పూర్వం ఇంద్రాదిదేవతలు ఇలా పరస్పరం విరోధంలేకుండా వుండి ఇష్టఫలాన్ని పొంది సుఖించారు. మీ ఆలోచన, కార్యప్రవృత్తి, సంకల్పమూ, హృదయాలూ ఏక రూపంగా ఉండుగాక!"

ఈసందర్భంలోని మూడవ మంత్రమిది।

సమానీ వ ఆకూతిః సమానా హృదయాని వః।
సమానమస్తు వో మనో యథావః సుసహాసతి ॥(౬-౬౪-౩)

రాజులాగా శాసించాల్సిన వేదం ఇక్కడ అత్యంతసౌమనస్యంతో సదుపదేశం చేసింది. ఇలాంటి సదుపదేశాలున్న ఘట్టాలు ఇంకా ఎన్నో వున్నాయి. హితోపదేశంకూడ కావ్య ప్రయోజనాలలో ఒక ముఖ్యాంశంగా లాక్షణికులు పేర్కొన్నారుగదా!

నానావిధద్వేషభావాలతో సతమతమవుతున్న ఆధునిక ప్రపంచ ప్రజలకు అథర్వసంహిత కావించిన ఈసదుపదేశం ఎంతైనా శిరోధార్యం.

కాండలు - సంగ్రహసమీక్ష

నాలుగవవేదంగా పరిగణింపబడిన అథర్వసంహిత ఇరవైకాండలుగా విభజింపబడింది. ఈ ఇరవై కాండలు సూక్తాలు, ప్రపాఠకాలు, అనువాకాలు, దశతులనే అవాంతరవిభాగాలతో ఉన్నాయి. ఇందులోని మంత్రాలు కేవలం ఋగ్వేదంలోలాగ పద్యరూపాలే కాక యజుర్వేదం మాదిరి గద్యరూపంలోకూడ ఉన్నాయి. విశేషంగా ౧౫,౧౬ కాండల్లో సుమారు ౫౦ మంత్రాలు, ఇతరకాండల్లో అక్కడక్కడ ముప్పైదాకా ఈ గద్య మంత్రాలు దొరుకుతున్నాయి. ఇంకా కొన్ని చోట్ల పద్యమయమైన మంత్రాల మధ్యలో కొన్ని గద్యభాగాలు లేకపోలేదు.

ఈసంహితలో మొదటి పదమూడు కాండలు మాత్రమే మొదట ఉండేవని, తరువాత మిగతావి చేర్చబడ్డాయని అందులోని విషయాలను, విభాగపద్ధతిని, దృష్టిలో పెట్టుకొని కొందరు పాశ్చాత్యులు అభిప్రాయపడ్డారు. కాని విషయవిభాగసామ్యమున్నంతమాత్రాన అంతవరకే మూలగ్రంథమని నిర్ణయింపబూనటం సాహసమని భారతీయుల భావన.

మొదటి ఏడు కాండల విభాగం అందులో ఉన్న సూక్తాల మంత్రసంఖ్యనుబట్టి చేయబడిందని కొందరంటారు. మొదటి కాండలో నాలుగు, రెండవకాండలో ఐదు, మూడవకాండలో ఆరు, నాలుగవకాండలో ఏడు, ఐదవకాండలో ఎనిమిదినుంచి పద్దెనిమిది వరకు, ఆరవకాండలో మూడు, ఏడవకాండలో సగభాగంలో ఒక్కొక్కటిమాత్రమే ప్రతి సూక్తంలోను మంత్రాలు కనబడుతున్నాయి. ఎనిమిదినుంచి పదమూడు కాండలవరకు గల మంత్రాలు దీర్ఘచ్ఛందస్సుల్లో ఉన్నాయి. మొదటి పదమూడు కాండల్లోని విషయాలు చిందరవందరగా ఉన్నాయేగాని ఒకపద్ధతిప్రకారం చెప్పబడినట్లు లేవు.

ఇక పద్నాలుగునుంచి పద్దెనిమిదవరకు గల ఐదుకాండల్లో విషయం ఏదో ఒకపద్ధతిప్రకారం ఉన్నట్లు తోస్తుంది. వివాహానికి సంబంధించిన మంత్రాలు పద్నాల్గవకాండలో చెప్పబడ్డాయి. అందులో చాలావరకు ఋగ్వేదం పదో మండలాన్నుంచి తీసుకోబడినవే. పదిహేనవకాండ వ్రాత్యుడనే పేరుగల పరమాత్మను స్తుతిస్తుంది. పదహారు పదిహేడవ కాండల్లో వశీకరణ మంత్రాలు చెప్పబడ్డాయి. ఈ రెండు చాల చిన్నవి. పదహారవకాండలో తొమ్మిది సూక్తాలు, పదిహేడవకాండలో ఒక్క అనువాకం మాత్రముంటున్నది. పద్దెనిమిదవకాండం మరణానంతరం చేసే ఖననసంస్కారాన్ని గురించి, పితృదేవతలను గురించి వివరిస్తున్నది. ఇందులో మంత్రాలుకూడా ఋగ్వేదంలోని పదవమండలంలోని మంత్రాలతో పోలి ఉంటాయి.

ఇక పందొమ్మిది, ఇరవై కాండలు ఆధునికాలుగా కనబడతాయి. పందొమ్మిదో కాండలో పరిశిష్ట భాగాలుకూడా లేకపోలేదు ఇరవైయ్యవకాండలో ఋగ్వేదంలోని ఇంద్రస్తుతిపరాలైన సూక్తాలు కొన్ని నుక్కికి ఎక్కిగా కనబడతాయి. ఈ కాండలో సోమయాగానికి సంబంధించిన మంత్రాలుండటం చూస్తే దీనికి వేదత్వ ప్రతిపత్తి కల్పించడానికి ఇలా యజ్ఞసంబంధం ఏర్పరిచారేమోననిపిస్తున్నదని పాశ్చాత్యపరిశోధకులు అభిప్రాయపడ్డారు. ఈ కాండలో "కుంతాపసూక్తాల"నే పేరుతో పది సూక్తాలున్నాయి (౧౨౭-౧౩౬) ఇవి ఋగ్వేదంలోని దానస్తుతులను అనుకరిస్తూ ఉంటాయి.

ఇలా ఈ సంహితలోని ఇరవైకాండల స్వరూపం మనం సంగ్రహంగా తెలుసుకోవచ్చు. ఈకాండల్లో ప్రతిపాదింపబడిన విషయాలను స్థాలీపులాకంగా అక్కడక్కడ పరిశీలిస్తే ఈ సంహితలో గల ఆనాటి వారి విజ్ఞానం, ఆలోచనలు, ఆదర్శాలు, ఆచారాలు మొ॥ వాటిని మనము అర్థంచేసుకోవచ్చు. మచ్చుకు కొన్నింటిని చూడండి :

పుట్టింట్లోనే ఉండిపోని !

ఆడవారి మనసులో అసూయ ఏర్పడనంతవరకు బాగానే ఉంటుంది. అసూయ అడుగుపెడితే చాలు, ద్వేషం నేనిక్కడే ఉన్నానంటూ ప్రత్యక్షమౌతుంది. ద్వేషాగ్ని మనసులో రగులుకుంటే ఏమేమి చేస్తుందో ఎలా చెప్పగలం? తమ విరోధులను దురదృష్టవంతులను చేయాడానికి వారు వాడిన పూలను, బంతులను, దంతధావన ద్రవ్యాన్ని, జుట్టును ఈ వేదంలోగల ప్రథమకాండలోని పద్యాల్గవ సూక్తాన్ని ఉచ్చరిస్తూ నేలలో పాతిపెట్టేవారు ఆనాటి వారు. దాని భావం గమనించండి :

పిరబూసిన చెట్టునుంచి అందరూ ఎలాపూలు కోసుకుంటారో అలా నేను ఈమె భాగ్యాన్ని అందచందాలను అపహరిస్తున్నాను. ఈమె భూమిలో బాగా పాతుకుపోయిన పర్వతంలాగా, చిర్తముఖం మళ్లామాడకుండా పుట్టింట్లోనే స్థిరంగా ఉండిపోవాలి. ఓ సోమా! ఈమెను మెట్టినింటినుంచి పుట్టినింటికి వెళ్ళగొట్టు. అదృష్టహీన అయిన ఈమెకట్టేసినట్టు జీవితాంతంవరకు అక్కడే ఉండిపోనీ : (౧.౧౪).

క్రిమిరోగాల నరికడతాను !

క్రిములవల్ల మానవశరీరంలో అనేకరోగాలు కలుగుతున్నాయనే సత్యం ఈ వేదంలో గుర్తింపబడింది. ఆ రోగాలను పోగొట్టుకోవడానికి ఈ సూక్తం ఉపయోగపడుతుంది. చూడండి.

ఇంద్రశం క్రిమిరోగాలనన్నిటిని పోగొట్టగలదు. శనగలను రాతిమీద నూరినట్టు రాళ్లతో నా శరీరంలోని రోగాలనన్నింటిని చూర్ణం చేస్తాను. క్రిములుకొన్ని కంటికి కనపడతాయి. కొన్ని కంటికి కనపడవు, వలవేసి పట్టినట్టు పట్టి వాటినన్నింటిని నాశనం చేస్తాను. పేగుల్లోను, శిరస్సులోను, పుడములలోను, ఉండే క్రిములను ఈమంత్రంతో నాశనం చేస్తాను. కొండల్లో ఉండే క్రిములు పద్ధద్వారా అన్నపానీయాలద్వారా మనలో ప్రవేశిస్తున్నాయి. వాటి ఉత్పత్తినే నేను అరికడతాను (౨.౩౧).

లోకాన్నెలా వశపరచుకోవాలి ?

తన చుట్టూ ఉన్న సమాజంలో ఎక్కువ స్నేహబంధాలను నెలకొల్పడంద్వారా దానిపై తన ప్రభావాన్ని ప్రసరింపజేసి సహృదయం "సామ్మనస్యం" అనే సూక్తంద్వారా దాన్ని వశపరచుకోవడం సాధ్యమని ఈ వేదం చెబుతుంది.

మీతో సహానహృదయంతో ప్రీతితో స్నేహంచేస్తున్నాను. మీరుకూడా ఆవుల్లాగా వత్సగుణంతో పరస్పరం స్నేహంగా ఉండండి. తండ్రిమాట వినే కొడుకు, పిల్లల భావాలనర్థంచేసుకొనే తల్లి, భర్తతో ప్రియంగా మాట్లాడే భార్య, తోడబుట్టినవారితో తగాదాపడని అన్నదమ్ములు, అక్కచెల్లెళ్లు, ఇలా ప్రతివాళ్ళ ఇతరులనర్థంచేసుకుంటూ మంచిమాటలను మాట్లాడుకోండి : మీరు సమానహృదయంతో బండి చక్రంలో నాభికి చుట్టూ ఆకులున్నట్టు కలసి మెలసి ఉండండి : మిమ్మల్ని స్నేహమనే పాశంతో బంధించి వశపరచుకుంటున్నాను (3.30).

ఎలా నిద్రకలిగించడం?

కొందరికి నిద్రకలిగించి తన కార్యాన్ని సాధించుకోవాలి ఎలా ? 'సహస్రశృంగ 'అనే సూక్తంతో అందరికీ నిద్రవచ్చేటట్టు చేయవచ్చు.

"వెయ్యి కిరణాలుగల సూర్యునిద్వారా పిల్లను నిద్రాపరవశుల్ని చేస్తున్నాను. గాలి ఎక్కువగా వీచకుండుగాక : నన్నెవరూ చూడకుండుగాక : ఓ వాయూ! నీవు ప్రాణవాయురూపంలో అందరి శరీరాల్లో సంచరిస్తున్నావు. చుట్టూ ఉన్నవారినందరినీ నిద్రలో మునిగేటట్టు చెయ్యి. అచేతనమైన ఈమహాభవనం ఎలా లోకాన్ని చూడలేదో అలాగే మీరంతా నన్ను చూడకుండా ఉండేటట్టు మీ కన్నులను నిద్రతో మూసేస్తున్నాను నా ప్రియురాలి తల్లి, తండ్రి, వాకిట్లో కాపలాకాసే కుక్క, చుట్టూ ఉన్నవాళ్ళ, చుట్టాలు అందరూ సూర్యోదయం అయ్యేవరకు నిద్రలో మునిగిపోదురుగాక!" (౪.౫).

విరిగిన ఎముకలను కలపడమెలా ?

ఆయుధాలవల్ల శరీరావయవాలు తెగిపోయినప్పుడు, రక్తం ప్రవాహంలాగా కారిపోతున్నప్పుడు, ఎముకలు విరిగిపోయినప్పుడు'రోహిణ్యాసి (౪-౧౨) అనే సూక్తంతో అభిమంత్రించిన లక్కనీళ్లతో ఆ భాగాలను ఉషఃకాలంలో తడపాలి. అలా చేస్తే తెగిన అవయవాలు, ఎముకలు అతుక్కుంటాయి.

వర్షమెలా కురుస్తుంది?

కరువు విలయతాండవం చేస్తున్నది వర్షాలు పడటం లేదు. ఎలా వర్షాలను కురిపించడం? 'సముత్పతన్తు'(౪-౧౫) అనే సూక్తాన్ని ఉపయోగించి కొన్ని పనులు చేయడం ద్వారా వర్షాన్ని కురిపించవచ్చునని ఈ సంహిత చెబుతున్నది.

ఓ జ్వరమా ! వెళ్ళిపో!

జ్వరం తగిలినప్పుడు కలిగే బాధలను వివరిస్తూ, అలాంటి జ్వరం మమ్మలను వదిలి దూరంగా పోవాలని "అగ్నిస్తక్మానం (౫-౨౨)అనే సూక్తంతో అభిమంత్రించిన జావను రోగికి తాగించేవారు. పద్నాలుగు మంత్రాలుగల ఈ సూక్తంలో జ్వరస్వరూపం ఎంతో చక్కగా వివరింపబడింది, ఉదాహరణకు చూడండి!

" ఓ జ్వరమా! నీ సహవనే సోదరునితోను, దగ్గనే చెల్లెలితోను, దురద అనే దాయాదితోను కలిసి ఇక్కడినుంచి దూరంగా వెళ్ళిపో."

క్షయవ్యాధి నివారణం :

రాజయక్ష్మ అంటే క్షయ. అదొక భయంకరమైన వ్యాధి. దాన్ని పోగొట్టడానికి పదిరకాల వెల్లమొక్కలతోను, లక్కతోను బంగారంతోను తయారుచేయబడ్డ 'శాకలమణి' ని 'యాబభ్రవః' (౮-౭) అనే సూక్తంతో అభిమంత్రించి రోగికి కట్టేవారు. దాంతో అతనికి ఆరోగ్యం కుదిరేది.

అతిథి సేవాఫలం :

ఈ సంహితలో తొమ్మిదవ కాండలోని మూడో అనువాకంలో (౨-౭) సూక్తాల్లో అతిథిమాహాత్మ్యం, అతిథిగౌరవం, ఆతిథ్యమివ్వడం యజ్ఞంతో సమానమనే విషయాలు చక్కగా చెప్పబడ్డాయి. ప్రాచీన భారతీయుల ఆతిథ్యాన్ని గురించి విశేషంగా తెలుసుకోదలచినవారు తప్పకుండా చదవవలసినవి ఈ సూక్తాలు. ఉదాహరణకు చూడండి:

గృహస్థు ఎవరినైనా తన ఇంటికి ఆతిథ్యమిస్తానని ఆహ్వానించి ఏ కారణంచేతనైనా అతడు ఆలస్యం చేస్తే, అతనికంటే ముందే భోజనం చేసినట్లైతే ఏం జరుగుతోంది? తన కుటుంబానికి సంబంధించిన ఇష్టాపూర్తఫలాలు, పాడిపంటలు, సంతానం, పశుసంపద, కీర్తిప్రతిష్ఠలు, సంపద, వివేకం, అన్నీ నాశనమైపోతాయి. అతిథి భోజనం చేసిన తరువాతనే తను భోజనం చేయాలి. కనుక ఏ పరిస్థితిలోను అతనికంటే ముందు తను భోజనం చేయకూడదు.(౯-౬)

ఈ శరీరాన్ని భగవంతుడిచ్చాడు :

మనకు ఈ శరీరం ఎలా వచ్చింది? ఈ విషయాన్ని గురించి అథర్వవేదం చర్చించినంతగా ఇంకా ఏ వేదంలోను చర్చింపబడలేదేమో! తొమ్మిదవకాండలో మొదటి అనువాకంలో రెండవసూక్తం ఎంతో విచిత్రంగా ఈ విషయాన్ని చర్చిస్తుంది. ఎన్నెన్ని ప్రశ్నలో 33 మంత్రాల్లో మన శరీరంలోని ప్రతి అవయవం పేరుపేరుకు చెప్పబడి 'దీన్నెవరిచ్చారు?' 'ఇదెలా ఏర్పడింది?' అని చాలా వరకు ప్రశ్న పరంపర కనబడుతుంది. చివరకు 'ఇది దేవుడిచ్చిన శరీరం' 'దీన్ని మనకు అనుగ్రహించి ఇందులో ఆయన ప్రవేశించాడు' అని ఎంతో చక్కగా చెప్పబడింది. ఇందులో ఎన్నో నూతనాంశాలు కనబడుతున్నాయి. మానవుడైన ప్రతివాడు ఒక్కసారైనా జీవితంలో చదవవలసిన సూక్తమిది.(౧౦-౨)

అన్నమే అన్నం తింటున్నది :

పదకొండవకాండలో అన్నం పరబ్రహ్మస్వరూపమని ప్రతిపాదింపబడింది. మనం అన్నాన్ని తింటున్నామా? అన్నం మనల్ని తింటున్నదా? అని ప్రశ్నించి అన్నమే అన్నాన్ని తింటున్నదనే సిద్ధాంతం ఇందులో ఎంతో ఆశ్చర్యంగా చేయబడింది.

పన్నెండవకాండలో గల పృథివీసూక్తం అథర్వవేదానికే తిలకం లాంటిది. భూమికి సంబంధించిన ఎన్నో విశేషాలు ఎంతో చక్కగా ఈ సూక్తంలో ప్రస్తావింపబడ్డాయి. (౧౨-౧) రాజ రాష్ట్రం క్షేమంగా ఉండాలని రోహిత దేవుడు పదమూడవకాండలో స్తుతింపబడ్డాడు. ఉదయించే సూర్యునికే రోహితుడని పేరు.

ఈ సంహితలో మొదటినుంచి పందొమ్మిదవ కాండవరకు అనేకమైన అభిచార కర్మలు, ఎన్నో లౌకికవిషయాలు ప్రతిపాదింపబడి చివరికాండలో మాత్రం యజ్ఞయాగాలకు సంబంధించిన ఎన్నో విషయాలు చెప్పబడ్డాయి. లౌకికదృష్టితో పరిశోధనచేసే ఈనాటి పరిశోధకులకు అథర్వవేదం ఒక గనిలాంటిది. అందులో ఎన్నో రహస్యాలు, సమాజకల్యాణానికి అనుసరింపవలసిన పద్ధతులు కుప్పలు కుప్పలుగా ఉన్నాయి. వాటిని అర్థంచేసుకొని ఉపయోగించుకోవడం, దాని ద్వారా లోకకల్యాణాన్ని సాధించడం బుద్ధిమంతుల కర్తవ్యం.

-శుభం-

అథర్వవేద సంహితా

ప్రథమం కాణ్డమ్

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్
మేధాజనన సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- వాచస్పతిః ॥ ; ఛన్దః :- ౧-౩ అనుష్టుప్; చతుష్పదావిరాడురో బృహతీ ॥

౧. యే త్రిషప్తాః పరియన్తి విశ్వా రూపాణి బిభ్రతః ।
వాచస్పతిర్బలా తేషాం తన్వో అద్య దధాతు మే ॥ ౧

౨. పునరేహి వాచస్పతే దేవేన మనసా సహ
వసోష్పతే ని రమయ మయ్యేవాస్తు మయి శ్రుతమ్ ॥ ౨

౩. ఇహైవాభి వి తనూభే ఆర్త్నీ ఇవ జ్యయా ।
వాచస్పతిర్ని యచ్ఛతు మయ్యేవాస్తు మయి శ్రుతమ్ ॥ ౩

౪. ఉపహూతో వాచస్పతిరుపాస్మాన్ వాచస్పతిర్హ్వయతామ్ ।
సం శ్రుతేన గమేమహి మా శ్రుతేన వి రాధిషి ॥ ౪

(౨) ద్వితీయ సూక్తమ్
విజయ సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- పర్జన్యః ॥ ఛన్దః :- ౧-౨, ౪ అనుష్టుప్; ౩ త్రిపదా విరాణ్ణామ గాయత్రీ ॥

౫. విద్మా శరస్య పితరం పర్జన్యం భూరిధాయసమ్ ।
విద్మో ష్వస్య మాతరం పృథివీం భూరివర్పసమ్ ॥ ౧

౬. జ్యాకే పరి ణో నమాశ్మానం తన్వం కృధి ।
వీడుర్వరీయోఽరాతీరప ద్వేషాంస్యా కృధి ॥ ౨

౭. వృక్షం యద్గావః పరిషస్వజానా అనుస్ఫురం శరమర్చన్త్యృభుమ్ ।
శరుమస్మద్యావయ దిద్యుమిన్ద్ర ॥ ౩

౮. యథా ద్యాం చ పృథివీం చాన్తస్తిష్ఠతి తేజనమ్ ।
ఏవా రోగం చాస్రావం చాన్తస్తిష్ఠతు ముఞ్జ ఇత్ ॥ ౪

(౩) తృతీయ సూక్తమ్
ఆరోగ్య సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- పర్జన్యాదయో మంత్రోక్తాః ॥ ; ఛన్దః :- ౧-౫, పథ్యాపంక్తిః ౬, ౭, ౮, ౯ అనుష్టుప్; ॥

౯. విద్మా శరస్య పితరం పర్జన్యం శతవృష్ణ్యమ్ । తేనా తే తన్వే౩ శం కరం
పృథివ్యాం తే నిషేచనం బహిష్టే అస్తు బాలితి ॥ ౧

౧౦. విద్మా శరస్య పితరం మిత్రం శతవృష్ణ్యమ్ । తేనా తే తన్వే౩ శం కరం
పృథివ్యాం తే నిషేచనం బహిష్టే అస్తు బాలితి ॥ ౨

౧౧. విద్మా శరస్య పితరం వరుణం శతవృష్ణ్యమ్ । తేనా తే తన్వే౩ శం కరం
పృథివ్యాం తే నిషేచనం బహిష్టే అస్తు బాలితి ॥ ౩

౧౨. విద్మా శరస్య పితరం చన్ద్రం శతవృష్ణ్యమ్ । తేనా తే తన్వే౩ శం కరం
పృథివ్యాం తే నిషేచనం బహిష్టే అస్తు బాలితి ॥ ౪

౧౩. విద్మా శరస్య పితరం సూర్యం శతవృష్ణ్యమ్ । తేనా తే తన్వే౩ శం కరం
పృథివ్యాం తే నిషేచనం బహిష్టే అస్తు బాలితి ॥ ౫

౧౪. యదాన్త్రేషు గవీన్యోర్యద్వస్తావధి సంశ్రితమ్ ।
ఏవా తే మూత్రం ముచ్యతాం బహిర్బాలితి సర్వకమ్ ॥ ౬

౧౫. ప్ర తే భినద్మి మేహనం వర్త్రం వేశన్త్యా ఇవ ।

ఏవా తే మూత్రం ముచ్యతాం బహిర్బాలితి సర్వకమ్ ॥ ౭

౧౬. విషితం తే వస్తిబిలం సముద్రస్యోదధేరివ ।
ఏవా తే మూత్రం ముచ్యతాం బహిర్బాలితి సర్వకమ్ ॥ ౮

౧౭. యథేషుకా పరాపతదవసృష్టాధి ధన్వనః ।
ఏవా తే మూత్రం ముచ్యతాం బహిర్బాలితి సర్వకమ్ ॥ ౯

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్
జల-సూక్తమ్

ఋషిః :- సిన్ధుద్వీపః కృతిర్వా ॥ ; దేవతా :- ఆపః ॥ ; ఛన్దః :- ౧-౩ గాయత్రీ; ౪ పురస్తాద్ బృహతీ ॥

౧౮. అమ్బయో యన్త్యధ్వభిర్జామయో అధ్వరీయతామ్ ।
పృఞ్చతీర్మధునా పయః ॥ ౧

౧౯. అమూర్యా ఉప సూర్యే యాభిర్వా సూర్యః సహ ।
తా నో హిన్వన్త్వధ్వరమ్ ॥ ౨

౨౦. అపో దేవీరుప హ్వయే యత్ర గావః పిబన్తి నః । సిన్ధుభ్యః కర్త్వం హవిః ॥ ౩

౨౧. అప్స్వన్తరమృతమప్సు భేషజమ్ ।
అపాముత ప్రశస్తిభిరశ్వా భవథ వాజినో గావో భవథ వాజినీః ॥ ౪

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్
అపాం భేషజమ్

ఋషిః :- సిన్ధుద్వీపః కృతిర్వా ॥ దేవతా-ఆపః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౨౨. ఆపో హి ష్ఠా మయోభువస్తా న ఊర్జే దధాతన । మహే రణాయ చక్షసే ॥ ౧

౨౩. యో వః శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః । ఉశతీరివ మాతరః ॥ ౨

౨౪. తస్మా అరం గమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ ।
ఆపో జనయథా చ నః ॥ ౩

౨౫. ఈశానా వార్యాణాం క్షయన్తీశ్చర్షణీనామ్ । అపో యాచామి భేషజమ్ ॥ ౪

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్
అపామ్ భేషజమ్

ఋషిః :- అథర్వా కృతిర్వా ॥; దేవతా :- ఆపః ॥; ఛన్దః :- ౧-౩ గాయత్రీ; పథ్యాపంక్తిః ॥

౨౬. శం నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే । శం యోరభి స్రవన్తు నః ॥ ౧

౨౭. అప్సు మే సోమో అబ్రవీదన్తర్విశ్వాని భేషజా ।
అగ్నిం చ విశ్వశంభువమ్ ॥ ౨

౨౮. ఆపః పృణీత భేషజం వరూథం తన్వే౩ మమ ।
జ్యోక్ చ సూర్యం దృశే ॥ ౩

౨౯. శం న ఆపో ధన్వన్యాః శము సన్త్వనూప్యాః । శం నః ఖనిత్రిమా
ఆపః శము యాః కుమ్భ ఆభృతాః శివా నః సన్తు వార్షికీః ॥ ౪

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (౭) సప్తమం సూక్తమ్
ధర్మ ప్రచార సూక్తమ్

ఋషిః :- చాతనః ॥; దేవతా :-౧-౨, ౪-౭ అగ్నిః ౩ ఇన్ద్రాగ్నీ ॥; ఛన్దః :- ౧-౪, ౬, ౭ అనుష్టుప్; ౫ త్రిష్టుప్ ॥

౩౦. స్తువానమగ్న ఆ వహ యాతుధానం కిమీదినమ్ ।
త్వం హి దేవ వన్దితో హన్తా దస్యోర్బభూవిథ ॥ ౧

౩౧. ఆజ్యస్య పరమేష్ఠిన్ జాతవేదస్తనూవశిన్ ।
అగ్నే తౌలస్య ప్రాశాన యాతుధానాన్ వి లాపయ ॥ ౨

౩౨. వి లపన్తు యాతుధానా అత్త్రిణో యే కిమీదినః ।
అథేదమగ్నే నో హవిరిన్ద్రశ్చ ప్రతి హర్యతమ్ ॥ ౩

౩౩. అగ్నిః పూర్వ ఆ రభతాం ప్రేన్ద్రో నుదతు బాహుమాన్ ।
బ్రవీతు సర్వో యాతుమానయమస్మీత్యేత్య ॥ ౪

౩౪. పశ్యామ తే వీర్యం జాతవేదః ప్ర ణో బ్రూహి యాతుధానాన్ నృచక్షః ।
త్వయా సర్వే పరితప్తాః పురస్తాత్ త ఆ యన్తు ప్రబ్రువాణా ఉపేదమ్ ॥ ౫

౩౫. ఆ రభస్వ జాతవేదోఽస్మాకార్థాయ జజ్ఞిషే ।
దూతో నో అగ్నే భూత్వా యాతుధానాన్ వి లాపయ ॥ ౬

౩౬. త్వమగ్నే యాతుధానాన్ ఉపబద్ధాఀ ఇహా వహ ।
అథైషామిన్ద్రో వజ్రేణాపి శీర్షాణి వృశ్చతు ॥ ౭

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషిః :- చాతనః ॥; దేవతా :- ౧, ౨, బృహస్పతిరగ్నీషోమౌ చ; ౩, ౪ అగ్నిః ॥
ఛన్దః :- ౧-౩ అనుష్టుప్; ౪ బార్హతగర్భాత్రిష్టుప్ ॥

౩౭. ఇదం హవిర్యాతుధానాన్ నదీ ఫేనమివా వహత్ ।
య ఇదం స్త్రీ పుమానకరిహ స స్తువతాం జనః ॥ ౧

౩౮. అయం స్తువాన ఆగమదిమం స్మ ప్రతి హర్యత ।
బృహస్పతే వశే లబ్ధ్వాగ్నీషోమా వి విధ్యతమ్ ॥ ౨

౩౯. యాతుధానస్య సోమప జహి ప్రజాం నయస్వ చ ।
ని స్తువానస్య పాతయ పరమక్ష్యుతావరమ్ ॥ ౩

౪౦. యత్రైషామగ్నే జనిమాని వేత్థ గుహా సతామత్త్రిణాం జాతవేదః ।
తాంస్త్వం బ్రహ్మణా వావృధానో జహ్యేషాం శతతర్హమగ్నే ॥ ౪

(౯) నవమం సూక్తమ్
వర్చఃప్రాప్తి సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥; దేవతా :- ౧, ౨ వస్వాదయో మన్త్రోక్తాః ౩, ౪ అగ్నిః ॥;
ఛన్దః :- త్రిష్టుప్ ॥

౪౧. అస్మిన్ వసు వసవో ధారయన్త్విన్ద్రః పూషా వరుణో మిత్రో అగ్నిః ।
ఇమమాదిత్యా ఉత విశ్వే చ దేవా ఉత్తరస్మిన్ జ్యోతిషి ధారయన్తు ॥ ౧

౪౨. అస్య దేవాః ప్రదిశి జ్యోతిరస్తు సూర్యో అగ్నిరుత వా హిరణ్యమ్ ।
సపత్నా అస్మదధరే భవన్తూత్తమం నాకమధి రోహయేమమ్ ॥ ౨

౪౩. యేనేన్ద్రాయ సమభరః పయాంస్యుత్తమేన బ్రహ్మణా జాతవేదః ।
తేన త్వమగ్న ఇహ వర్ధయేమం సజాతానాం శ్రైష్ఠ్య ఆ ధేహ్యేనమ్ ॥ ౩

౪౪. ఐషాం యజ్ఞముత వర్చో దదేఽహం రాయస్పోషముత చిత్తాన్యగ్నే ।
సపత్నా అస్మదధరే భవన్తూత్తమం నాకమధి రోహయేమమ్ ॥ ౪

(౧౦) దశమం సూక్తమ్
అసత్య పాప విమోచన సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ; దేవతా :- ౧ అసురః; ౨-౪ వరుణః ॥; ఛన్దః :- ౧, ౨ త్రిష్టుప్;
౩ కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౪ అనుష్టుప్ ॥

౪౫. అయం దేవానామసురో వి రాజతి వశా హి సత్యా వరుణస్య రాజ్ఞః ।
తతస్పరి బ్రహ్మణా శాశదాన ఉగ్రస్య మన్యోరుదిమం నయామి ॥ ౧

౪౬. నమస్తే రాజన్ వరుణాస్తు మన్యవే విశ్వం హ్యుగ్ర నిచికేషి ద్రుగ్ధమ్ ।
సహస్రమన్యాన్ ప్ర సువామి సాకం శతం జీవాతి శరదస్తవాయమ్ ॥ ౨

౪౭. యదువక్థానృతం జిహ్వయా వృజినం బహు ।
రాజ్ఞస్త్వా సత్యధర్మణో ముఞ్చామి వరుణాదహమ్ ॥ ౩

౪౮. ముఞ్చామి త్వా వైశ్వానరాదర్ణవాన్మహతస్పరి ।
సజాతానుగ్రేహా వద బ్రహ్మ చాప చికీహి నః ॥ ౪

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్
సుఖప్రసూతి సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ; దేవతా :- పూషాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ; ఛన్దః :- ౧ పఙ్క్తిః; ౨ అనుష్టుప్ ; ౩ చతుష్పదోష్ణిగ్గర్భా కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౪-౬ పథ్యాపఙ్క్తిః ॥

౪౯. వషట్ తే పూషన్నస్మిన్త్సూతావర్యమా హోతా కృణోతు వేధాః ।
సిస్రతాం నార్యృతప్రజాతా వి పర్వాణి జిహతాం సూతవా ఉ ॥ ౧

౫౦. చతస్రో దివః ప్రదిశశ్చతస్రో భూమ్యా ఉత ।
దేవా గర్భం సమైరయన్ తం వ్యూర్ణువన్తు సూతవే ॥ ౨

౫౧. సూషా వ్యూర్ణోతు వి యోనిం హాపయామసి ।
శ్రథయా సూషణే త్వమవ త్వం బిష్కలే సృజ ॥ ౩

౫౨. నేవ మాంసే న పీవసి నేవ మజ్జస్వాహతమ్ ।
అవైతు పృశ్ని శేవలం శునే జరాయ్వత్తవేఽవ జరాయు పద్యతామ్ ॥ ౪

౫౩. వి తే భినద్మి మేహనం వి యోనిం వి గవీనికే ।
వి మాతరం చ పుత్రం చ వి కుమారం
జరాయుణావ జరాయు పద్యతామ్ ॥ ౫

౫౪. యథా వాతో యథా మనో యథా పతన్తి పక్షిణః ।
ఏవా త్వం దశమాస్య సాకం జరాయుణా పతావ జరాయు పద్యతామ్ ॥ ౬

అథ తృతీయోఽనువాకః (౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

శ్వాసాది రోగనివారణ సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వంగిరాః ॥ ; దేవతా :- యక్ష్మనాశనమ్ ॥ ; ఛన్దః :- ౧ జగతీ; ౨, ౩ త్రిష్టుప్; ౪ అనుష్టుప్ ॥

౫౫. జరాయుజః ప్రథమ ఉస్రియో వృషా వాతభ్రజా స్తనయన్నేతి వృష్ట్యా ।
స నో మృడాతి తన్వ ఋజుగో రుజన్ య ఏకమోజస్త్రేధా విచక్రమే ॥ ౧

౫౬. అఙ్గేఅఙ్గే శోచిషా శిశ్రియాణం నమస్యన్తస్త్వా హవిషా విధేమ ।
అఙ్కాన్త్సమఙ్కాన్ హవిషా విధేమ యో అగ్రభీత్ పర్వాస్యా గ్రభీతా ॥ ౨

౫౭. ముఞ్చ శీర్షక్త్యా ఉత కాస ఏనం పరుష్పరురావివేశా యో అస్య ।
యో అభ్రజా వాతజా యశ్చ శుష్మో వనస్పతీన్త్సచతాం పర్వతాంశ్చ ॥ ౩

౫౮. శం మే పరస్మై గాత్రాయ శమస్త్వవరాయ మే ।
శం మే చతుర్భ్యో అఙ్గేభ్యః శమస్తు తన్వే౩ మమ ॥ ౪

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

పరమాత్మకు నమస్కారమ్

ఋషిః :- భృగ్వంగిరాః ॥ ; దేవతా :- విద్యుత్ ॥ ; ఛన్దః :- ౧, ౨ అనుష్టుప్; ౩ చతుష్పాద్విరాడ్ జగతీ; ౪ త్రిష్టుప్పరా బృహతీ గర్భా పంక్తిః ॥

౫౯. నమస్తే అస్తు విద్యుతే నమస్తే స్తనయిత్నవే ।
నమస్తే అస్త్వశ్మనే యేనా దూడాశే అస్యసి ॥ ౧

౬౦. నమస్తే ప్రవతో నపాద్ యతస్తపః సమూహసి ।
మృడయా నస్తనూభ్యో మయస్తోకేభ్యస్కృధి ॥ ౨

౬౧. ప్రవతో నపాన్నమ ఏవాస్తు తుభ్యం నమస్తే హేతయే తపుషే చ కృణ్మః ।
విద్మ తే ధామ పరమం గుహా యత్ సముద్రే అన్తర్నిహితాసి నాభిః ॥ ౩

౬౨. యాం త్వా దేవా అసృజన్త విశ్వ ఇషుం కృణ్వానా అసనాయ ధృష్ణుమ్ ।
సా నో మృడ విదథే గృణానా తస్యై తే నమో అస్తు దేవి ॥ ౪

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

కులవధూ-సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వంగిరాః ॥ ; దేవతా :- యమః ॥ ; ఛన్దః :- ౧ కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౨, ౪ అనుష్టుప్ ; ౩ చతుష్పదా విరాడనుష్టుప్ ॥

౬౩. భగమస్యా వర్చ ఆదిష్యధి వృక్షాదివ స్రజమ్ ।
మహాబుధ్న ఇవ పర్వతో జ్యోక్ పితృష్వాస్తామ్ ॥ ౧

౬౪. ఏషా తే రాజన్ కన్యా వధూర్ని ధూయతాం యమ ।
సా మాతుర్బధ్యతాం గృహేఽథో భ్రాతురథో పితుః ॥ ౨

౬౫. ఏషా తే కులపా రాజన్ తాము తే పరి దద్మసి ।
జ్యోక్ పితృష్వాసాతా ఆ శీర్ష్ణః శమోప్యాత్ ॥ ౩

౬౬. అసితస్య తే బ్రహ్మణా కశ్యపస్య గయస్య చ ।
అన్తఃకోశమివ జామయోఽపి నహ్యామి తే భగమ్ ॥ ౪

(౧౫) పంచదశం సూక్తమ్
సంఘటన మహాయజ్ఞ సూక్తం

ఋషిః :- అథర్వా॥ దేవతా :- సిన్ధ్వాదయో మంత్రోక్తాః ॥ ; ఛన్దః :- ౧ భురిగ్బృహతీ; ౨ భురిక్పథ్యా పంక్తిః; ౩, ౪ అనుష్టుప్ ॥

౬౭. సం సం స్రవన్తు సిన్ధవః సం వాతాః సం పతత్రిణః ।
ఇమం యజ్ఞం ప్రదివో మే జుషన్తాం సంస్రావ్యేణ హవిషా జుహోమి ॥ ౧

౬౮. ఇహైవ హవమా యాత మ ఇహ సంస్రావణా ఉతేమం వర్ధయతా గిరః ।
ఇహైతు సర్వో యః పశురస్మిన్ తిష్ఠతు యా రయిః ॥ ౨

౬౯. యే నదీనాం సంస్రవన్త్యుత్సాసః సదమక్షితాః ।
తేభిర్మే సర్వైః సంస్రావైర్ధనం సం స్రావయామసి ॥ ౩

౭౦. యే సర్పిషః సంస్రవన్తి క్షీరస్య చోదకస్య చ
తేభిర్మే సర్వైః సంస్రావైర్ధనం సం స్రావయామసి ॥ ౪

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్
సంఘటన మహాయజ్ఞ సూక్తమ్

ఋషిః :- చాతనః ॥ ; దేవతా :- ౧ అగ్నిః, ౨ వరుణః, అగ్నిః ఇన్ద్రశ్చ; ౩, ౪ సీసమ్ ॥ ; ఛన్దః :- ౧-౩ అనుష్టుప్ ; ౪ కకుమ్మత్యనుష్టుప్ ॥

౭౧. యేఽమావాస్యాం రాత్రిముదస్థుర్వ్రాజమత్రిణః ।
అగ్నిస్తురీయో యాతుహా సో అస్మభ్యమధి బ్రవత్ ॥ ౧

౭౨. సీసాయాధ్యాహ వరుణః సీసాయాగ్నిరుపావతి ।
సీసం మ ఇన్ద్రః ప్రాయచ్ఛత్ తదఙ్గ యాతుచాతనమ్ ॥ ౨

౭౩. ఇదం విష్కన్ధం సహత ఇదం బాధతే అత్రిణః ।
అనేన విశ్వా ససహే యా జాతాని పిశాచ్యాః ॥ ౩

౭౪. యది నో గాం హంసి యద్యశ్వం యది పూరుషమ్ ।
తం త్వా సీసేన విధ్యామో యథా నోఽసో అవీరహా ॥ ౪

ఇతి ప్రథమః ప్రపాఠకః ॥

***

అథ ద్వితీయః ప్రపాఠకః
అథ చతుర్థోఽనువాకః (౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్
రక్తస్రావం ఆపడానికి

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ ; దేవతా :- యోషితో ధమన్యశ్చ ॥ ; ఛన్దః :- ౧ భురిగనుష్టుప్ ; ౧, ౩ అనుష్టుప్, ౪ త్రిపదార్షీ గాయత్రీ ॥

౭౫. అమూర్యా యన్తి యోషితో హిరా లోహితవాససః ।
అభ్రాతర ఇవ జామయస్తిష్ఠన్తు హతవర్చసః ॥ ౧

౭౬. తిష్ఠావరే తిష్ఠ పర ఉత త్వం తిష్ఠ మధ్యమే ।
కనిష్ఠికా చ తిష్ఠతి తిష్ఠాదిద్ధమనిర్మహీ ॥ ౨

౭౭. శతస్య ధమనీనాం సహస్రస్య హిరాణామ్ ।
అస్థురిన్మధ్యమా ఇమాః సాకమన్తా అరంసత॥ ౩

౭౮. పరి వః సికతావతీ ధనూర్బృహత్యక్రమీత్ ।
తిష్ఠతేలయతా సు కమ్ ॥ ౪

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్
సౌభాగ్య వర్ధన సూక్తమ్

ఋషిః :- ద్రవిణోదాః ॥ ; దేవతా :- సవిత్రాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ; ఛన్దః :- ౧ ఉపరిష్టాద్విరాడ్ బృహతీ, ౨ నిచృజ్జగతీ; ౩ విరాడాస్తార పంక్తిః త్రిష్టుప్, ౪ అనుష్టుప్ ॥

౬౯. నిర్లక్ష్మ్యం౧లలామ్యం౧ నిరరాతిం సువామసి ।
అథ యా భద్రా తాని నః ప్రజాయా అరాతిం నయామసి ॥ ౧

౭౦. నిరరణిం సవితా సావిషక్ పదోర్నిర్హస్తయోర్వరుణో మిత్రో అర్యమా।
నిరస్మభ్యమనుమతీ రరాణా ప్రేమాం దేవా అసావిషుః సౌభగాయ ॥ ౨

౭౧. యత్త ఆత్మని తన్వాం౧ఘోరమ్ అస్తి యద్వా కేశేషు ప్రతిచక్షణే వా ।
సర్వం తద్వాచాప హన్మో వయం దేవస్త్వా సవితా సూదయతు ॥ ౩

౭౨. రిశ్యపదీం వృషదతీం గోషేధాం విధమాముత ।
విలీఢ్యం౧లలామ్యం౧తా అస్మన్నాశయామసి ॥ ౪

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్
శత్రునాశన సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ ; దేవతా :- ౧ ఇన్ద్రః ; ౨ మనుష్యేషవః ; ౩ రుద్రః; ౪ దేవాః ॥ ; ఛన్దః :- ౧, ౪ అనుష్టుప్; ౨ పురస్తాద్ బృహతీ, ౩ పథ్యాపంక్తిః ॥

౭౩. మానో విదన్ వివ్యాధినో మో అభివ్యాధినో విదన్ ।
ఆరాచ్ఛరవ్యా౧అస్మ ద్విషూచీ రిన్ద్ర పాతయ ॥ ౧

౭౪. విష్వఞ్చో అస్మచ్ఛరవః పతన్తు యే అస్తా యే చాస్యాః ।
దైవీర్మనుష్యేషవో మమా మిత్రాన్ వి విధ్యత ॥ ౨

౭౫. యో నః స్వో యో అరణః సజాత ఉత నిష్ట్యో యో అస్మాఀ అభిదాసతి।
రుద్రః శరవ్య౧యైతాన్ మమామిత్రాన్ వి విధ్యతు ॥ ౩

౭౬. యః సపత్నో యో౽సపత్నో యశ్చ ద్విషన్ ఛపాతి నః ।
దేవాస్తం సర్వే ధూర్వన్తు బ్రహ్మ వర్మ మమాన్తరమ్ ॥ ౪

(౨౦) వింశం సూక్తమ్
ఇంద్రప్రార్థన

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- ౧ సోమో మరుతశ్చ ; ౨ మిత్రావరుణౌ ౩ వరుణః, ౪ ఇన్ద్ర ॥ ; ఛన్దః :- ౧ త్రిష్టుప్, ౧-౪ అనుష్టుప్ ॥

౭౭. అదారసృద్ భవతు దేవ సోమాస్మిన్ యజ్ఞే మరుతో మృడతా నః ।
మా నో విదదభిభా మో అశస్తిర్మా నో విదద్ వృజినా ద్వేష్యా యా ॥ ౧

౭౮. యో అద్య సేన్యో వధో౽ఘాయూనాము దీరతే ।
యువం తం మిత్రావరుణావస్మద్యావయతం పరి ॥ ౨

౭౯. ఇతశ్చ యదముతశ్చ యద్ వధం వరుణ యావయ ।
వి మహచ్ఛర్మ యచ్ఛ వరీయో యావయా వధమ్ ॥ ౩

౮౦. శాస ఇత్థా మహాఀ అస్యమిత్రసాహో అస్తృతః ।
న యస్య హన్యతే సఖా న జీయతే కదా చన ॥ ౪

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్
ప్రజా-పాలక-సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- ఇన్ద్రః ॥ ; ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౮౧. స్వస్తిదా విశాం పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ ।
వృషేన్ద్రః పుర ఏతు నః సోమపా అభయంకరః ॥ ౧

౮౨. వి న ఇన్ద్ర మృధో జహి నీచా యచ్ఛ పృతన్యతః ।
అధమం గమయా తమో యో అస్మాఀ అభిదాసతి ॥ ౨

౮౩. వి రక్షో వి మృధో జహి వి వృత్రస్య హనూ రుజ ।

వి మన్యుమిన్ద్ర వృత్రహన్నమిత్రస్యాభిదాసతః ॥ ౩

౯౪. అపేన్ద్ర ద్విషతో మనోఽప జిజ్యాసతో వధమ్ ।
వి మహచ్ఛర్మ యచ్ఛ వరీయో యావయా వధమ్ ॥ ౪

అథ పంచమోఽనువాకః (౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

హృద్రోగ-కామిలల-చికిత్స

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ ; దేవతా :- సూర్యః, హరిమా హృద్రోగశ్చ ॥ ; ఛన్దః- అనుష్టుప్॥

౯౫. అను సూర్యముదయతాం హృద్ద్యోతో హరిమా చ తే ।
గో రోహితస్య వర్ణేన తేన త్వా పరి దధ్మసి ॥ ౧

౯౬. పరి త్వా రోహితైర్వర్ణైర్దీర్ఘాయుత్వాయ దధ్మసి ।
యథాఽయమరపా అసదథో అహరితో భువత్ ॥ ౨

౯౭. యా రోహిణీర్దేవత్యా౩ గావో యా ఉత రోహిణీః ।
రూపంరూపం వయోవయస్తాభిష్ట్వా పరి దధ్మసి ॥ ౩

౯౮. శుకేషు తే హరిమాణం రోపణాకాసు దధ్మసి ।
అథో హారిద్రవేషు తే హరిమాణం ని దధ్మసి ॥ ౪

(౨౩) త్రయోవింశః సూక్తమ్

శ్వేత కుష్ఠనాశన సూక్తం

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- వనస్పతయః (రామా, కృష్ణా, అసిక్నీ చ)॥
ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౯౯. నక్తంజాతాస్యోషధే రామే కృష్ణే అసిక్ని చ ।
ఇదం రజని రజయ కిలాసం పలితం చ యత్ ॥ ౧

౧౦౦. కిలాసం చ పలితం చ నిరితో నాశయా పృషత్ ।
ఆ త్వా స్వో విశతాం వర్ణః పరా శుక్లాని పాతయ ॥ ౨

౧౦౧. అసితం తే ప్రలయనమాస్థానమసితం తవ ।
అసిక్న్యస్యోషధే నిరితో నాశయా పృషత్ ॥ ౩

౧౦౨. అస్థిజస్య కిలాసస్య తనూజస్య చ యత్ త్వచి ।
దూష్యా కృతస్య బ్రహ్మణా లక్ష్మ శ్వేతమనీనశమ్ ॥ ౪

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

కుష్ఠనాశన సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ ; దేవతా :- ఆసురీ వనస్పతిః ॥ ; ఛన్దః :- ౧, ౩, ౪ అనుష్టుప్; ౨ నిచృత్పథ్యాపంక్తిః ॥

౧౦౩. సుపర్ణో జాతః ప్రథమస్తస్య త్వం పిత్తమాసిథ ।
తదాసురీ యుధా జితా రూపం చక్రే వనస్పతీన్ ॥ ౧

౧౦౪. ఆసురీ చక్రే ప్రథమేదం కిలాసభేషజమిదం కిలాసనాశనమ్ ।
అనీనశత్ కిలాసం సరూపామకరత్ త్వచమ్ ॥ ౨

౧౦౫. సరూపా నామ తే మాతా సరూపో నామ తే పితా ।
సరూపకృత్ త్వమోషధే సా సరూపమిదం కృధి ॥ ౩

౧౦౬. శ్యామా సరూపంకరణీ పృథివ్యా అధ్యుద్భృతా ।
ఇదమూ షు ప్ర సాధయ పునా రూపాణి కల్పయ ॥ ౪

(౨౫) పంచవింశం సూక్తమ్

శీతజ్వర దూరీకరణ సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వంగిరాః ॥ ; దేవతా :- యక్ష్మనాశనోఽగ్నిః ॥ ; ఛన్దః :- ౧

త్రిష్టుప్; ౨, ౩ విరాడ్ గర్భాత్రిష్టుప్; ౪ పురోనుష్టుప్ ॥

౧౦౭. యదగ్నిరాపో అదహత్ ప్రవిశ్య యత్రాకృణ్వన్ ధర్మధృతో నమాంసి ।
తత్ర త ఆహుః పరమం జనిత్రం స నః సంవిద్వాన్ పరి వృఙ్ధి తక్మన్ ॥ ౧

౧౦౮. యద్యర్చిర్యది వాసి శోచిః శకల్యేషి యది వా తే జనిత్రమ్ ।
హ్రూడుర్నామాసి హరితస్య దేవ స నః సంవిద్వాన్ పరి వృఙ్ధి తక్మన్ ॥ ౨

౧౦౯. యది శోకో యది వాభిశోకో యది వా రాజ్ఞో వరుణస్యాసి పుత్రః ।
హ్రూడుర్నామాసి హరితస్య దేవ స నః సంవిద్వాన్ పరి వృఙ్ధి తక్మన్ ॥ ౩

౧౧౦. నమః శీతాయ తక్మనే నమో రూరాయ శోచిషే కృణోమి ।
యో అన్యేద్యురుభయద్యురభ్యేతి తృతీయకాయ నమో అస్తు తక్మనే ॥ ౪

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

సుఖప్రాప్తి సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ ; దేవతా :- ఇన్ద్రాదయో మంత్రోక్తాః ; ॥ ఛన్దః :- ౧, ౩ గాయత్రీ, ౨ త్రిపదాపిపీలికమధ్యాపురఉష్ణిక్ (ఏకావసానా), ౪ పాదనిచృద్గాయత్రీ (ఏకావసానా) ॥

౧౧౧. ఆరే౽సావస్మదస్తు హేతిర్దేవాసో అసత్ । ఆరే అశ్మా యమస్యథ ॥ ౧

౧౧౨. సఖాసావస్మభ్యమస్తు రాతిః సఖేన్ద్రో భగః సవితా చిత్రరాధాః ॥ ౨

౧౧౩. యూయం నః ప్రవతో నపాన్మరుతః సూర్యత్వచసః ।
శర్మ యచ్ఛాథ సప్రథాః ॥ ౩

౧౧౪. సుషూదత మృడత మృడయా నస్తనూభ్యో మయస్తోకేభ్యస్కృధి ॥ ౪

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (స్వస్త్యయనకామః) ॥ ; దేవతా :- ఇన్ద్రాణీ ॥ ఛన్దః :- ౧ పథ్యాపంక్తిః ; ౨-౪ అనుష్టుప్ ॥

౧౧౫. అమూః పారే పృదాక్వస్త్రిషప్తా నిర్జరాయవః ।
తాసాం జరాయుభిర్వయమక్ష్యావపి
వ్యయామస్యఘాయోః పరిపన్థినః ॥ ౧

౧౧౬. విషూచ్యేతు కృన్తతీ పినాకమివ బిభ్రతీ ।
విష్వక్ పునర్భువా మనో౽సమృద్ధా అఘాయవః ॥ ౨

౧౧౭. న బహవః సమశకన్ నార్భకా అభి దాధృషుః ।
వేణోరద్గా ఇవాభితో౽సమృద్ధా అఘాయవః ॥ ౩

౧౧౮. ప్రేతం పాదౌ ప్ర స్ఫురతం వహతం పృణతో గృహాన్ ।
ఇన్ద్రాణ్యేతు ప్రథమాజీతాముషితా పురః ॥ ౪

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

దుష్టనాశన సూక్తం

ఋషిః :- చాతనః ; దేవతా :- ౧, ౨ (పూర్వార్ధస్య) అగ్నిః, ౨ (ఉత్తరార్ధస్య) ౪ యాతుధాన్యః ॥ ఛన్దః :- ౧,౨ అనుష్టుప్ ; ౩ విరాట్పథ్యా బృహతీ; ౪ పథ్యాపంక్తిః ॥

౧౧౯. ఉప ప్రాగాద్ దేవో అగ్నీ రక్షోహామీవచాతనః ।
దహన్నప ద్వయావినో యాతుధానాన్ కిమీదినః ॥ ౧

౧౨౦. ప్రతి దహ యాతుధానాన్ ప్రతి దేవ కిమీదినః ।
ప్రతీచీః కృష్ణవర్తనే సం దహ యాతుధాన్యః ॥ ౨

౧౨౧. యా శశాప శపనేన యాఘం మూరమాదధే ।
యా రసస్య హరణాయ జాతమారేభే తోకమత్తు సా ॥ ౩

౧౨౨. పుత్రమత్తు యాతుధానీః స్వసారముత నప్త్యమ్ । అధా మిథో
వికేశ్యో౽వి ఘ్నతాం యాతుధాన్యో౽వి తృహ్యన్తామరాయ్యః ॥ ౪

అథ షష్ఠో௨నువాకః (౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

రాజ్య సంవర్ధన సూక్తం

ఋషిః:- వసిష్ఠః ॥ ; దేవతా:- బ్రహ్మణస్పతిః; అభీవర్తమణిః ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౨౩. అభీవర్తేన మణినా యేనేన్ద్రో అభివావృధే ।
తేనాస్మాన్ బ్రహ్మణస్పతేఽభి రాష్ట్రాయ వర్ధయ ॥ ౧

౧౨౪. అభివృత్య సపత్నానభి యా నో అరాతయః ।
అభి పృతన్యన్తం తిష్ఠాభి యో నో దురస్యతి ॥ ౨

౧౨౫. అభి త్వా దేవః సవితాభి సోమో అవీవృధత్ ।
అభి త్వా విశ్వా భూతాన్యభీవర్తో యథాససి ॥ ౩

౧౨౬. అభీవర్తో అభిభవః సపత్నక్షయణో మణిః ।
రాష్ట్రాయ మహ్యం బధ్యతాం సపత్నేభ్యః పరాభువే ॥ ౪

౧౨౭. ఉదసౌ సూర్యో అగాదుదిదం మామకం వచః ।
యథాహం శత్రుహోఽసాన్యసపత్నః సపత్నహా ॥ ౫

౧౨౮. సపత్నక్షయణో వృషాభిరాష్ట్రో విషాసహిః ।
యథాహమేషాం వీరాణాం విరాజాని జనస్య చ ॥ ౬

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఆయుష్య వర్ధన సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (ఆయుష్కామః) ॥ ; దేవతా :- విశ్వే దేవాః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౨, ౪ త్రిష్టుప్; ౩ శాక్వరగర్భావిరాడ్ జగతీ ॥

౧౨౯. విశ్వే దేవా వసవో రక్షతేమముతాదిత్యా జాగృత యూయమస్మిన్ ।
మేమం సనాభిరుత వాన్యనాభిర్మేమం ప్రాపత్ పౌరుషేయో వధో యః ॥ ౧

౧౩౦. యే వో దేవాః పితరో యే చ పుత్రాః సచేతసో మే శృణుతేదముక్తమ్ ।
సర్వేభ్యో వః పరి దదామ్యేతం స్వస్త్యేనం జరసే వహాథ ॥ ౨

౧౩౧. యే దేవా దివి ష్ఠ యే పృథివ్యాం యే అన్తరిక్ష ఓషధీషు పశుష్వప్స్వన్తః ।
తే కృణుత జరసమాయురస్మై శతమన్యాన్ పరి వృణక్తు మృత్యూన్ ॥ ౩

౧౩౨. యేషాం ప్రయాజా ఉత వానుయాజా హుతభాగా అహుతాదశ్చ దేవాః ।
యేషాం వః పఞ్చ ప్రదిశో విభక్తాస్తాన్ వో అస్మై సత్రసదః కృణోమి ॥ ౪

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

దిక్పాలక సూక్తం

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ ; దేవతా :- ఆశాపాలాః (వాస్తోష్పతయః) ॥ ఛన్దః :- ౧, ౨ అనుష్టుప్, ౩ విరాట్ త్రిష్టుప్; ౪ పరానుష్టుప్, త్రిష్టుప్ ॥

౧౩౩. ఆశానామాశాపాలేభ్యశ్చతుర్భ్యో అమృతేభ్యః ।
ఇదం భూతస్యాధ్యక్షేభ్యో విధేమ హవిషా వయమ్ ॥ ౧

౧౩౪. య ఆశానామాశాపాలాశ్చత్వార స్థన దేవాః ।
తే నో నిరృత్యాః పాశేభ్యో ముఞ్చతాంహసోఅంహసః ॥ ౨

౧౩౫. అస్రామస్త్వా హవిషా యజామ్యశ్లోణస్త్వా ఘృతేన జుహోమి ।
య ఆశానామాశాపాలస్తురీయో దేవః స నః సుభూతమేహ వక్షత్ ॥ ౩

౧౩౬. స్వస్తి మాత్ర ఉత పిత్రే నో అస్తు స్వస్తి గోభ్యో జగతే పురుషేభ్యః ।
విశ్వం సుభూతం సువిదత్రం నో అస్తు జ్యోగేవ దృశేమ సూర్యమ్ ॥ ౪

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్
జీవన రసమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ ; దేవతా :-ద్యావాపృథివీ ॥ ఛన్దః :- ౧, ౩, ౪ అనుష్టుప్, ౨ కుకుమ్మత్యనుష్టుప్ ॥

౧౩౭. ఇదం జనాసో విదథ మహద్ బ్రహ్మ వదిష్యతి ।
న తత్ పృథివ్యాం నో దివి యేన ప్రాణన్తి వీరుధః ॥ ౧

౧౩౮. అన్తరిక్ష ఆసాం స్థామ శ్రాన్తసదామివ ।
ఆస్థానమస్య భూతస్య విదుష్టద్ వేధసో న వా ॥ ౨

౧౩౯. యద్ రోదసీ రేజమానే భూమిశ్చ నిరతక్షతమ్ ।
ఆర్ద్రం తదద్య సర్వదా సముద్రస్యేవ స్రోత్యాః ॥ ౩

౧౪౦. విశ్వమన్యామభీవార తదన్యస్యామధి శ్రితమ్ ।
దివే చ విశ్వవేదసే పృథివ్యై చాకరం నమః ॥ ౪

(౩౩) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్
జల సూక్తమ్

ఋషిః :- శన్తాతిః ॥ ; దేవతా :-ఆపః ॥ ఛన్దః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౪౧. హిరణ్యవర్ణాః శుచయః పావకా యాసు జాతః సవితా యాస్వగ్నిః ।
యా అగ్నిం గర్భం దధిరే సువర్ణాస్తా న ఆపః శం స్యోనా భవన్తు ॥ ౧

౧౪౨. యాసాం రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యన్ జనానామ్ ।
యా అగ్నిం గర్భం దధిరే సువర్ణాస్తా న ఆపః శం స్యోనా భవన్తు ॥ ౨

౧౪౩. యాసాం దేవా దివి కృణ్వన్తి భక్షం యా అన్తరిక్షే బహుధా భవన్తి ।
యా అగ్నిం గర్భం దధిరే సువర్ణాస్తా న ఆపః శం స్యోనా భవన్తు ॥ ౩

౧౪౪. శివేన మా చక్షుషా పశ్యతాపః శివయా తన్వోప స్పృశత త్వచం మే ।
ఘృతశ్చుతః శుచయో యాః పావకాస్తా న ఆపః శం స్యోనా భవన్తు ॥ ౪

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్
మధు విద్య

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :-మధువనస్పతిః ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౪౫. ఇయం వీరున్మధుజాతా మధునా త్వా ఖనామసి ।
మధోరధి ప్రజాతాసి సా నో మధుమతస్కృధి ॥ ౧

౧౪౬. జిహ్వాయా అగ్రే మధు మే జిహ్వామూలే మధూలకమ్ ।
మమేదహ క్రతావసో మమ చిత్తముపాయసి ॥ ౨

౧౪౭. మధుమన్మే నిక్రమణం మధుమన్మే పరాయణమ్ ।
వాచా వదామి మధుమద్ భూయాసం మధుసందృశః ॥ ౩

౧౪౮. మధోరస్మి మధుతరో మదుఘాన్మధుమత్తరః ।
మామిత్ కిల త్వం వనాః శాఖాం మధుమతీమివ ॥ ౪

౧౪౯. పరి త్వా పరితత్నునేక్షుణాగామవిద్విషే ।
యథా మాం కామిన్యసో యథా మన్నాపగా అసః ॥ ౫

(౩౫) పంచత్రింశం సూక్తమ్
తేజోబల దీర్ఘాయు సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (ఆయుష్కామః) ॥ ; దేవతా :-హిరణ్యమ్ ॥ ఛన్దః :- ౧-౩ జగతీ ౪ అనుష్టుప్ గర్భా చతుష్పదా త్రిష్టుప్ ॥

౧౫౦. యదాబధ్నన్ దాక్షాయణా హిరణ్యం శతానీకాయ సుమనస్యమానాః ।

తత్తే బధ్నామ్యాయుషే వర్చసే బలాయ దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ ॥ ౧

౧౫౧. నైనం రక్షాంసి న పిశాచాః సహన్తే దేవానామోజః ప్రథమజం హ్యేతత్ ।
యో బిభర్తి దాక్షాయణం హిరణ్యం స దేవేషు కృణుతే దీర్ఘమాయుః ॥ ౨

౧౫౨. అపాం తేజో జ్యోతిరోజో బలం చ వనస్పతీనాముత వీర్యాణి । ఇన్ద్ర
ఇవేన్ద్రియాణ్యధి ధారయామో అస్మిన్ తద్దక్షమాణో బిభరద్ధిరణ్యమ్ ॥ ౩

౧౫౩. సమానాం మాసామృతుభిష్ట్వా వయం సంవత్సరస్య పయసా పిపర్మి ।
ఇన్ద్రాగ్నీ విశ్వేదేవాస్తేఽను మన్యన్తామహృణీయమానాః ॥ ౪

॥ఇతి ప్రథమం కాణ్డమ్॥

అథ ద్వితీయం కాణ్డమ్

అథ తృతీయః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

గుహ్యావిద్య

ఋషిః :- వేనః ॥ ; దేవతాః :- బ్రహ్మ, ఆత్మా ॥ ఛన్దః :- ౧, ౨, ౪, ౫ త్రిష్టుప్ ; ౩ జగతీ ॥

౧౫౪. వేనస్తత్పశ్యత్పరమం గుహా యద్యత్ర విశ్వం భవత్యేకరూపం ।
ఇదం పృశ్నిరదుహజ్జాయమానాః స్వర్విదో అభ్యనూషత వ్రాః ॥ ౧

౧౫౫. ప్ర తద్వోచేదమృతస్య విద్వాన్ గన్ధర్వో ధామ పరమం గుహా యత్ ।
త్రీణి పదాని నిహితా గుహాస్య యస్తాని వేద స పితుష్పితాసత్ ॥ ౨

౧౫౬. స నః పితా జనితా స ఉత బన్ధుర్ధామాని వేద భువనాని విశ్వా ।
యో దేవానాం నామధ ఏక ఏవ తం సంప్రశ్నం భువనా యన్తి సర్వా ॥ ౩

౧౫౭. పరి ద్యావాపృథివీ సద్య ఆయముపాతిష్ఠే ప్రథమజామృతస్య ।
వాచమివ వక్తరి భువనేష్ఠా ధాస్యురేష నన్వేషో అగ్నిః ॥ ౪

౧౫౮. పరి విశ్వా భువనాన్యాయమృతస్య తన్తుం వితతం దృశే కమ్ ।
యత్ర దేవా అమృతమానశానాః సమానే యోనావధ్యైరయన్త ॥ ౫

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఏకేశ్వర సూక్తమ్

ఋషిః :- మాతృనామా ॥ ; దేవతా :- గన్ధర్వాప్సరసః ॥ ఛన్దః :- ౧ విరాడ్జగతీ; ౫ భురిగనుష్టుప్ ॥

౧౫౯. దివ్యో గన్ధర్వో భువనస్య యస్పతిరేక ఏవ నమస్యో౩ విక్ష్వీడ్యః ।
తం త్వా యౌమి బ్రహ్మణా దివ్య దేవ నమస్తే అస్తు దివి తే సధస్థమ్ ॥ ౧

౧౬౦. దివి స్పృష్టో యజతః సూర్యత్వగవయాతా హరసో దైవ్యస్య ।
మృడాద్గన్ధర్వో భువనస్య యస్పతిరేక ఏవ నమస్యః సుశేవాః ॥ ౨

౧౬౧. అనవద్యాభిః సము జగ్మ ఆభిరప్సరాస్వపి గన్ధర్వ ఆసీత్ ।
సముద్ర ఆసాం సదనం మ ఆహుర్యతః సద్య ఆ చ పరా చ యన్తి ॥ ౩

౧౬౨. అభ్రియే దిద్యున్నక్షత్రియే యా విశ్వావసుం గన్ధర్వం సచధ్వే ।
తాభ్యో వో దేవా నమ ఇత్కృణోమి ॥ ౪

౧౬౩. యాః క్లన్దాస్తమిషీచయోఽక్షకామా మనోముహః ।
తాభ్యో గన్ధర్వపత్నీభ్యోఽప్సరాభ్యోఽకరం నమః ॥ ౫

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

ఆరోగ్య సూక్తమ్

ఋషిః :- అంగిరాః ॥ ; దేవతా :- (ఆస్రావ) భేషజమ్ ॥ ఛన్దః :- ౧-౫ అనుష్టుప్; ౬ త్రిపాత్స్వరాడుపరిష్టాన్మహాబృహతీ॥

౧౬౪. అదో యదవధావత్యవత్కమధి పర్వతాత్ ।
తత్ తే కృణోమి భేషజం సుభేషజం యథాససి ॥ ౧

౧౬౫. ఆదఙ్గ కువిదఙ్గ శతం యా భేషజాని తే ।
తేషామసి త్వముత్తమమనాస్రావమరోగణమ్ ॥ ౨

౧౬౬. నీచైః ఖనన్త్యసురా అరుస్రాణమిదం మహత్ ।
తదాస్రావస్య భేషజం తదు రోగమనీనశత్ ॥ ౩

౧౬౭. ఉపజీకా ఉద్భరన్తి సముద్రాదధి భేషజమ్ ।
తదాస్రావస్య భేషజం తదు రోగమశీశమత్ ॥ ౪

౧౬౮. అరుస్రాణమిదం మహత్ పృథివ్యా అధ్యుద్భృతమ్ ।
తదాస్రావస్య భేషజం తదు రోగమనీనశత్ ॥ ౫

౧౬౯. శం నో భవన్త్వప ఓషధయః శివాః । ఇన్ద్రస్య వజ్రో అప హన్తు రక్షస
ఆరాద్ విసృష్టా ఇషవః పతన్తు రక్షసామ్ ॥ ౬

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్
ఏకేశ్వర సూక్తం

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతాః:- జంగిడ్‌వణిః ॥ ఛన్దః:- ౧ విరాట్-ప్రస్తారపంక్తిః; ౨-౬ అనుష్టుప్ ॥

౧౭౦. దీర్ఘాయుత్వాయ బృహతే రణాయారిష్యన్తో దక్షమాణాః సదైవ ।
మణిం విష్కన్ధదూషణం జఙ్గిడం బిభృమో వయమ్ ॥ ౧

౧౭౧. జఙ్గిడో జమ్భాద్ విశరాద్ విష్కన్ధాదభిశోచనాత్ ।
మణిః సహస్రవీర్యః పరి ణః పాతు విశ్వతః ॥ ౨

౧౭౨. అయం విష్కన్ధం సహతేఽయం బాధతే అత్రిణః ।
అయం నో విశ్వభేషజో జఙ్గిడః పాత్వంహసః ॥ ౩

౧౭౩. దేవైర్దత్తేన మణినా జఙ్గిడేన మయోభువా ।
విష్కన్ధం సర్వా రక్షాంసి వ్యాయామే సహామహే ॥ ౪

౧౭౪. శణశ్చ మా జఙ్గిడశ్చ విష్కన్ధాదభి రక్షతామ్ ।
అరణ్యాదన్య ఆభృతః కృష్యా అన్యో రసేభ్యః ॥ ౫

౧౭౫. కృత్యాదూషిరయం మణిరథో అరాతిదూషిః ।
అథో సహస్వాన్ జఙ్గిడః ప్ర ణ ఆయూంషి తారిషత్ ॥ ౬

(౫) పంచమం సూక్తమ్
ఇంద్ర స్తోత్రమ్

ఋషిః :- భృగురాథర్వణః ॥ ; దేవతా :- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః:- ౧ నిచృదుపరిష్టాద్ బృహతీ; ౨ విరాడుపరిష్టాద్ బృహతీ; ౩ విరాట్పథ్యా బృహతీ; ౪ జగతీపురో విరాట్ త్రిష్టుప్; ౫-౭ త్రిష్టుప్ ॥

౧౭౬. ఇన్ద్ర జుషస్వ ప్ర వహా యాహి శూర హరిభ్యామ్ ।
పిబా సుతస్య మతేరిహ మధోశ్చకానశ్చారుర్మదాయ ॥ ౧

౧౭౭. ఇన్ద్ర జఠరం నవ్యో న పృణస్వ మధోర్దివో న ।
అస్య సుతస్య స్వర్ణోప త్వా మదాః సువాచో అగుః ॥ ౨

౧౭౮. ఇన్ద్రస్తురాషాణ్మిత్రో వృత్రం యో జఘాన యతీర్న ।
బిభేద వలం భృగుర్న ససహే శత్రూన్ మదే సోమస్య ॥ ౩

౧౭౯. ఆ త్వా విశన్తు సుతాస ఇన్ద్ర పృణస్వ కుక్షీ విడ్ఢి శక్ర ధియేహ్యా నః ।
శ్రుధీ హవం గిరో మే జుషస్వేన్ద్ర స్వయుగ్భిర్మత్స్వేహ మహే రణాయ ॥ ౪

౧౮౦. ఇన్ద్రస్య ను ప్ర వోచం వీర్యాణి యాని చకార ప్రథమాని వజ్రీ । అహన్నహి
మన్వపస్తతర్ద ప్ర వక్షణా అభినత్ పర్వతానామ్ ॥ ౫

౧౮౧. అహన్నహిం పర్వతే శిశ్రియాణం త్వష్టాస్మై వజ్రం స్వర్యం తతక్ష ।
వాశ్రా ఇవ ధేనవః స్యన్దమానా అఞ్జః సముద్రమవ జగ్మురాపః ॥ ౬

౧౮౨. వృషాయమాణో అవృణీత సోమం త్రికద్రుకేష్వపిబత్సుతస్య ।
ఆ సాయకం మఘవాదత్త వజ్రమహన్నేనం ప్రథమజామహీనామ్ ॥ ౭

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (౬) షష్ఠం సూక్తమ్

అగ్నిస్తోత్రమ్

ఋషిః :- శౌనకః (సమ్పత్కామః) ॥ ; దేవతా :- అగ్నిః ॥ ఛన్దః:- ౧-౩ త్రిష్టుప్; ౪ చతుష్పదార్షీపంక్తిః ౫ విరాట్ ప్రస్తార పంక్తిః ॥

౧౮౩. సమాస్త్వాగ్న ఋతవో వర్ధయన్తు సంవత్సరా ఋషయో యాని సత్యా ।
సం దివ్యేన దీదిహి రోచనేన విశ్వా ఆ భాహి ప్రదిశశ్చతస్రః ॥ ౧

౧౮౪. సం చేధ్యస్వాగ్నే ప్ర చ వర్ధయేమముచ్చ తిష్ఠ మహతే సౌభగాయ ।
మా తే రిషన్నుపసత్తారో అగ్నే బ్రహ్మాణస్తే యశసః సన్తు మాన్యే ॥ ౨

౧౮౫. త్వామగ్నే వృణతే బ్రాహ్మణా ఇమే శివో అగ్నే సంవరణే భవా నః ।
సపత్నహాగ్నే అభిమాతిజిద్ భవ స్వే గయే జాగృహ్యప్రయుచ్ఛన్ ॥ ౩

౧౮౬. క్షత్రేణాగ్నే స్వేన సం రభస్వ మిత్రేణాగ్నే మిత్రధా యతస్వ ।
సజాతానాం మధ్యమేష్ఠా రాజ్ఞామగ్నే విహవ్యో దీదిహీహ ॥ ౪

౧౮౭. అతి నిహో అతి సృధోఽత్యచిత్తీరతి ద్విషః ।
విశ్వా హ్యగ్నే దురితా తర త్వమథాస్మభ్యం సహవీరం రయిం దాః ॥ ౫

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

శాపనివృత్తికి .....

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతాః-వనస్పతిః (దూర్వా) ॥ ఛన్దః- ౧ భురిగనుష్టుప్; ౨, ౩, ౫ అనుష్టుప్, ౪ విరాడుపరిష్టాద్బృహతీ ॥

౧౮౮. అఘద్విష్టా దేవజాతా వీరుచ్ఛపథయోపనీ ।
ఆపో మలమివ ప్రాణైక్షీత్ సర్వాన్మచ్ఛపథాఁ అధి ॥ ౧

౧౮౯. యశ్చ సాపత్నః శపథో జామ్యాః శపథశ్చ యః ।
బ్రహ్మా యన్మన్యుతః శపాత్ సర్వం తన్నో అధస్పదమ్ ॥ ౨

౧౯౦. దివో మూలమవతతం పృథివ్యా అధ్యుత్తతమ్ ।
తేన సహస్రకాణ్డేన పరి ణః పాహి విశ్వతః ॥ ౩

౧౯౧. పరి మాం పరి మే ప్రజాం పరి ణః పాహి యద్ ధనమ్ ।
అరాతిర్నో మా తారీన్మా నస్తారిషురభిమాతయః ॥ ౪

౧౯౨. శప్తారమేతు శపథో యః సుహార్త్ తేన నః సహ ।
చక్షుర్మన్త్రస్య దుర్హార్దః పృష్టీరపి శృణీమసి ॥ ౫

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

రోగనివారక సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వంగిరాః ॥ ; దేవతా :- క్షేత్రియ (యక్ష్మకుష్ఠనాశనమ్) ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨ అనుష్టుప్; ౩ పథ్యాపంక్తిః ; ౪ విరాడనుష్టుప్; ౫ నిచృత్పథ్యాపంక్తిః ॥

౧౯౩. ఉదగాతాం భగవతీ విచృతౌ నామ తారకే ।
వి క్షేత్రియస్య ముఞ్చతామధమం పాశముత్తమమ్ ॥ ౧

౧౯౪. అపేయం రాత్ర్యుచ్ఛత్వపోచ్ఛన్త్వభికృత్వరీః ।
వీరుత్ క్షేత్రియనాశన్యప క్షేత్రియముచ్ఛతు ॥ ౨

౧౯౫. బభ్రోరర్జునకాణ్డస్య యవస్య తే పలాల్యా తిలస్య తిలపిఞ్జ్యా ।
వీరుత్ క్షేత్రియనాశన్యప క్షేత్రియముచ్ఛతు ॥ ౩

౧౯౬. నమస్తే లాఙ్గలేభ్యో నమ ఈషాయుగేభ్యః ।
వీరుత్ క్షేత్రియనాశన్యప క్షేత్రియముచ్ఛతు ॥ ౪

౧౯౭. నమః సనిస్రసాక్షేభ్యో నమః సన్దేశ్యేభ్యః ।
నమః క్షేత్రస్య పతయే వీరుత్ క్షేత్రియనాశన్యప క్షేత్రియముచ్ఛతు ॥ ౫

(౯) నవమం సూక్తమ్
సంధివాత నివారణ సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వంగిరాః ॥ ; దేవతాః-వనస్పతిః ॥ ఛన్దః- ౧ విరాట్ ప్రస్తారపంక్తిః; ౨-౫ అనుష్టుప్ ॥

౧౯౮. దశవృక్ష ముంచేమం రక్షసో గ్రాహ్యా అధి యైనం జగ్రాహ పర్వసు ।
అథో ఏనం వనస్పతే జీవానాం లోకమున్నయ ॥ ౧

౧౯౯. ఆగా దుదగా దయం జీవానాం వ్రాత మప్యగాత్ ।
అభూదు పుత్రాణాం పితా నృణాం చ భగవత్తమః ॥ ౨

౨౦౦. అధీతీ రధ్య గాదయ మధి జీవపురా అగన్ ।
శతం హ్యస్య భిషజః సహస్ర ముత వీరుధః ॥ ౩

౨౦౧. దేవాస్తే చీతి మవిదన్ బ్రహ్మాణ ఉత వీరుధః ।
చీతిం తే విశ్వే దేవా అవిదన్ భూమ్యామధి ॥ ౪

౨౦౨. యశ్చకార స నిష్కరత్ స ఏవ సుభిషక్తమః ।
స ఏవ తుభ్యం భేషజాని కృణవద్ భిషజా శుచిః ॥ ౫

(౧౦) దశమం సూక్తమ్
పాశమోచనమ్

ఋషిః :- భృగ్వంగిరాః ॥ దేవతా - నిర్ఋతిద్యావా పృథివ్యాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః:- ౧ త్రిష్టుప్; ౨ సప్తపదాష్టిః; ౩-౫, ౭, ౮ సప్తపదాధృతిః; ౬ సప్తపదాత్యష్టిః ॥

౨౦౩. క్షేత్రియాత్ త్వా నిర్ఋత్యా జామిశంసాద్
ద్రుహో ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్ ।
అనాగసం బ్రహ్మణా త్వా కృణోమి శివే తే ద్యావాపృథివీ ఉభే స్తామ్ ॥ ౧

౨౦౪. శం తే అగ్నిః సహాద్భి రస్తు శం సోమః సహౌషధీభిః ।
ఏవాహం త్వాం క్షేత్రియాన్నిర్ఋత్యా
జామిశంసాద్ ద్రుహో ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్ ।
అనాగసం బ్రహ్మణా త్వా కృణోమి శివే తే ద్యావాపృథివీ ఉభే స్తామ్ ॥ ౨

౨౦౫. శం తే వాతో అన్తరిక్షే వయో ధాచ్ఛం తే భవన్తు ప్రదిశశ్చతస్రః ।
ఏవాహం త్వాం క్షేత్రియాన్నిర్ఋత్యా
జామిశంసాద్ ద్రుహో ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్ ।
అనాగసం బ్రహ్మణా త్వా కృణోమి శివే తే ద్యావాపృథివీ ఉభే స్తామ్ ॥ ౩

౨౦౬. ఇమా యా దేవీః ప్రదిశశ్చతస్రో వాతపత్నీరభి సూర్యో విచష్టే ।
ఏవాహం త్వాం క్షేత్రియాన్నిర్ఋత్యా
జామిశంసాద్ ద్రుహో ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్ ।
అనాగసం బ్రహ్మణా త్వా కృణోమి శివే తే ద్యావాపృథివీ ఉభే స్తామ్ ॥ ౪

౨౦౭. తాసు త్వాన్తర్జరస్యా దధామి ప్ర యక్ష్మ ఏతు నిర్ఋతిః పరాచైః ।
ఏవాహం త్వాం క్షేత్రియాన్నిర్ఋత్యా
జామిశంసాద్ ద్రుహో ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్ ।
అనాగసం బ్రహ్మణా త్వా కృణోమి శివే తే ద్యావాపృథివీ ఉభే స్తామ్ ॥ ౫

౨౦౮. అముక్థా యక్ష్మాద్ దురితాదవద్యాద్ ద్రుహః పాశాద్ గ్రాహ్యాశ్చోదముక్థాః ।
ఏవాహం త్వాం క్షేత్రియా న్నిర్ఋత్యా
జామిశంసాద్ ద్రుహో ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్ ।
అనాగసం బ్రహ్మణా త్వా కృణోమి శివే తే ద్యావాపృథివీ ఉభే స్తామ్ ॥ ౬

౨౦౯. అహా అరాతిమవిదః స్యోనమప్యభూర్భద్రే సుకృతస్య లోకే ।
ఏవాహం త్వాం క్షేత్రియా న్నిర్ఋత్యా
జామిశంసాద్ ద్రుహో ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్ ।
అనాగసం బ్రహ్మణా త్వా కృణోమి శివే తే ద్యావాపృథివీ ఉభే స్తామ్ ॥ ౭

౨౧౦. సూర్యమృతం తమసో గ్రాహ్యా అధి దేవా ముఞ్చన్తో అసృజన్నిరేనసః ।

ఏవాహం త్వాం క్షేత్రియాన్నిర్‌ఋత్యా
జామిశంసాద్ ద్రుహో ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాత్।
అనాగసం బ్రహ్మణా త్వా కృణోమి శివే తే ద్యావాపృథివీ ఉభే స్తామ్ ॥ ౮

అథ తృతీయోఽనువాకః (౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

పర ప్రయోగ నివారణమ్

ఋషిః :- శుక్రః ॥ ; దేవతా :- మన్త్రోక్తాః॥ ఛన్దః :- ౧ చతుష్పదావిరాడ్ గాయత్రీ; ౨, ౩, ౫ త్రిపదా పరోష్ణిక్; ౪ పిపీలికామధ్యానిచృదుష్ణిక్ ॥

౨౧౧. దూష్యా దూషిరసి హేత్యా హేతిరసి మేన్యా మేనిరసి।
ఆప్నుహి శ్రేయాంసమతి సమం క్రామ ॥ ౧

౨౧౨. స్రక్త్యోఽసి ప్రతిసరోఽసి ప్రత్యభిచరణోఽసి।
ఆప్నుహి శ్రేయాంసమతి సమం క్రామ ॥ ౨

౨౧౩. ప్రతి తమభి చర యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
ఆప్నుహి శ్రేయాంసమతి సమం క్రామ ॥ ౩

౨౧౪. సూరిరసి వర్చోధా అసి తనూపానోఽసి।
ఆప్నుహి శ్రేయాంసమతి సమం క్రామ ॥ ౪

౨౧౫. శుక్రోఽసి భ్రాజోఽసి స్వరసి జ్యోతిరసి।
ఆప్నుహి శ్రేయాంసమతి సమం క్రామ ॥ ౫

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

అభిచార కర్మ

ఋషిః :- భరద్వాజః ॥ ; దేవతా :- ౧ ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షం చ; ౨ దేవాః, ౩ ఇన్ద్రః, ౪ ఆదిత్యవస్వంగిరసః పితరః, ౫ సౌమ్యాః పితరః ౬ మరుతః, ౭ యమసాదనమ్, బ్రహ్మ, ౮ అగ్నిః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౩-౬ త్రిష్టుప్, ౨ జగతీ; ౭-౮ అనుష్టుప్ ॥

౨౧౬. ద్యావాపృథివీ ఉర్వన్తరిక్షం క్షేత్రస్య పత్న్యురుగాయోఽద్భుతః।
ఉతాన్తరిక్షమురు వాతగోపం త ఇహ తప్యన్తాం మయి తప్యమానే ॥ ౧

౨౧౭. ఇదం దేవాః శృణుత యే యజ్ఞియా స్థ భరద్వాజో మహ్యముక్థాని శంసతి।
పాశే స బద్ధో దురితే ని యుజ్యతాం యో అస్మాకం మన ఇదం హినస్తి ॥ ౨

౨౧౮. ఇదమిన్ద్ర శృణుహి సోమప యత్ త్వా హృదా శోచతా జోహవీమి।
వృశ్చామి తం కులిశేనేవ వృక్షం యో అస్మాకం మన ఇదం హినస్తి ॥ ౩

౨౧౯. అశీతిభిస్తిసృభిః సామగేభిరాదిత్యేభిర్వసుభిరఙ్గిరోభిః।
ఇష్టాపూర్తమవతు నః పితృణామాముం దదే హరసా దైవ్యేన ॥ ౪

౨౨౦. ద్యావాపృథివీ అను మా దీధీథాం విశ్వే దేవాసో అను మా రభధ్వమ్।
అఙ్గిరసః పితరః సోమ్యాసః పాపమార్చ్ఛత్వపకామస్య కర్తా ॥ ౫

౨౨౧. అతీవ యో మరుతో మన్యతే నో బ్రహ్మ వా యో నిన్దిషత్ క్రియమాణమ్।
తపూంషి తస్మై వృజినాని సన్తు బ్రహ్మద్విషం ద్యౌరభిసంతపాతి ॥ ౬

౨౨౨. సప్త ప్రాణానష్టౌ మన్యస్తాంస్తే వృశ్చామి బ్రహ్మణా।
అయా యమస్య సాదనమగ్నిదూతో అరంకృతః ॥ ౭

౨౨౩. ఆ దధామి తే పదం సమిద్ధే జాతవేదసి।
అగ్నిః శరీరం వేవేష్ట్వసుం వాగు గచ్ఛతు ॥ ౮

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

వస్త్రధారణ సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- ౧ అగ్నిః; ౨, ౩ బృహస్పతిః ౪, ౫ విశ్వేదేవాః॥ ఛన్దః :- ౧-౩ త్రిష్టుప్; ౪ అనుష్టుప్; ౫ విరాడ్జగతీ ॥

౨౨౪. ఆయుర్దా అగ్నే జరసం వృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృతపృష్ఠో అగ్నే ।
ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్రానభి రక్షతాదిమమ్ ॥ ౧

౨౨౫. పరిధత్త ధత్త నో వర్చసేమం జరామృత్యుం కృణుత దీర్ఘమాయుః ।
బృహస్పతిః ప్రాయచ్ఛద్ వాస ఏతత్ సోమాయ రాజ్ఞే పరిధాతవా ఉ ॥ ౨

౨౨౬. పరీదం వాసో అధిథాః స్వస్తయే ఽభూర్గృష్టీనామభిశస్తిపా ఉ ।
శతం చ జీవ శరదః పురూచీ రాయశ్చ పోషముపసంవ్యయస్వ ॥ ౩

౨౨౭. ఏహ్యశ్మానమా తిష్ఠాశ్మా భవతు తే తనూః ।
కృణ్వన్తు విశ్వే దేవా ఆయుష్టే శరదః శతమ్ ॥ ౪

౨౨౮. యస్య తే వాసః ప్రథమవాస్యం౧ హరామస్తం త్వా విశ్వేఽవన్తు దేవాః ।
తం త్వా భ్రాతరః సువృధా వర్ధమానమను జాయన్తాం బహవః సుజాతమ్ ॥ ౫

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్
ఆపన్నివారణ-సూక్తమ్

ఋషిః :- చాతనః ॥ ; దేవతా :- అగ్నిర్భూతపతిశ్చ, మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౩, ౫, ౬ అనుష్టుప్; ౨ భురిగనుష్టుప్; ౪ ఉపరిష్టాద్విరాడ్ బృహతీ ॥

౨౨౯. నిఃసాలాం ధృష్ణుం ధిషణమేకవాద్యాం జిఘత్స్వమ్ ।
సర్వాశ్చణ్డస్య నప్త్యో నాశయామః సదాన్వాః ॥ ౧

౨౩౦. నిర్వో గోష్ఠాదజామసి నిరక్షాన్నిరుపానసాత్ ।
నిర్వో మగున్ద్యా దుహితరో గృహేభ్యశ్చాతయామహే ॥ ౨

౨౩౧. అసౌ యో అధరాద్ గృహస్తత్ర సన్త్వరాయ్యః ।
తత్ర సేది ర్న్యుచ్యతు సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః ॥ ౩

౨౩౨. భూతపతిర్నిరజత్విన్ద్రశ్చేతః సదాన్వాః ।
గృహస్య బుధ్న ఆసీనాస్తా ఇన్ద్రో వజ్రేణాధి తిష్ఠతు ॥ ౪

౨౩౩. యది స్థ క్షేత్రియాణాం యది వా పురుషేషితాః ।
యది స్థ దస్యుభ్యో జాతా నశ్యతేతః సదాన్వాః ॥ ౫

౨౩౪. పరి ధామాన్యాసామాశుర్గాష్ఠామివాసరమ్ ।
అజైషం సర్వానాజీన్ వో నశ్యతేతః సదాన్వాః ॥ ౬

(౧౫) పంచదశం సూక్తమ్
నిర్భయ జీవనమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ ; దేవతా :- ప్రాణః ॥ ఛన్దః :- త్రిపాద్ గాయత్రీ ॥

౨౩౫. యథా ద్యౌశ్చ పృథివీ చ న బిభీతో న రిష్యతః । ఏవా మే ప్రాణ మా బిభేః ॥ ౧

౨౩౬. యథాహశ్చ రాత్రీ చ న బిభీతో న రిష్యతః । ఏవా మే ప్రాణ మా బిభేః ॥ ౨

౨౩౭. యథా సూర్యశ్చ చన్ద్రశ్చ న బిభీతో న రిష్యతః । ఏవా మే ప్రాణ మా బిభేః ॥ ౩

౨౩౮. యథా బ్రహ్మ చ క్షత్రం చ న బిభీతో న రిష్యతః । ఏవా మే ప్రాణ మా బిభేః ॥ ౪

౨౩౯. యథా సత్యం చానృతం చ న బిభీతో న రిష్యతః । ఏవా మే ప్రాణ మా బిభేః ॥ ౫

౨౪౦. యథా భూతం చ భవ్యం చ న బిభీతో న రిష్యతః । ఏవా మే ప్రాణ మా బిభేః ॥ ౬

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్
విశ్వంభర ప్రార్థన

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ ; దేవతా :- ౧ ప్రాణాపానౌ ; ౨ ద్యావాపృథివీ; ౩ సూర్యః, ౪ అగ్నిః, ౫ విశ్వమ్భరః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౩, ఏకపదాఽఽసురీత్రిష్టుప్; ౨ ఏకపదాఽఽసుర్యుష్ణిక్; ౪, ౫ ద్విపదాఽఽసురీ గాయత్రీ ॥

౨౪౧. ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా పాతం స్వాహా ॥ ౧

౨౪౨. ద్యావాపృథివీ ఉపశ్రుత్యా మా పాతం స్వాహా ॥ ౨

౨౪౩. సూర్య చక్షుషా మా పాహి స్వాహా ॥ ౩

౨౪౪. అగ్నే వైశ్వానర విశ్వైర్మా దేవైః పాహి స్వాహా ॥ ౪

౨౪౫. విశ్వంభర విశ్వేన మా భరసా పాహి స్వాహా ॥ ౫

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఆత్మసంరక్షణ ప్రార్థన

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ ; దేవతా :- ఓజః ప్రభృతిని ; ఛన్దః :- ౧-౬ ఏకపదాసురీత్రిష్టుప్ ౭ ఆసుర్యుష్ణిక్ ॥

౨౪౬. ఓజోఽస్యోజో మే దాః స్వాహా ॥ ౧

౨౪౭. సహోఽసి సహో మే దాః స్వాహా ॥ ౨

౨౪౮. బలమసి బలం మే దాః స్వాహా ॥ ౩

౨౪౯. ఆయురస్యాయుర్మే దాః స్వాహా ॥ ౪

౨౫౦. శ్రోత్ర మసి శ్రోత్రం మే దాః స్వాహా ॥ ౫

౨౫౧. చక్షు రసి చక్షు ర్మే దాః స్వాహా ॥ ౬

౨౫౨. పరిపాణ మసి పరి పాణం మే దాః స్వాహా ॥ ౭

ఇతి తృతీయ ప్రపాఠకః ॥

***

అథ చతుర్థః ప్రపాఠకః

అథ చతుర్థోఽనువాకః (౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

శత్రునాశనమ్

ఋషిః :- చాతనః ॥ ; దేవతా :- అగ్నిః ॥ ఛన్దః :- ద్విపదాసామ్నీ బృహతీ॥

౨౫౩. భ్రాతృవ్యక్షయణ మసి భ్రాతృవ్యచాతనం మే దాః స్వాహా ॥ ౧

౨౫౪. సపత్నక్షయణ మసి సపత్నచాతనం మే దాః స్వాహా ॥ ౨

౨౫౫. అరాయక్షయణ మస్య రాయ చాతనం మే దాః స్వాహా ॥ ౩

౨౫౬. పిశాచ క్షయణ మసి పిశాచచాతనం మే దాః స్వాహా ॥ ౪

౨౫౭. సదాన్వా క్షయణ మసి సదాన్వా చాతనం మే దాః స్వాహా ॥ ౫

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ప్రాయశ్చిత్త విధి

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- అగ్నిః ॥ ఛన్దః :- ౧-౪ నిచృద్విషమా త్రిపాద్ గాయత్రీ ; ౫ భురిగ్విషమాత్రిపాద్ గాయత్రీ ॥

౨౫౮. అగ్నే యత్ తే తపస్తేన తం ప్రతి తప
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౧

౨౫౯. అగ్నే యత్ తే హరస్తేన తం ప్రతి హర
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౨

౨౬౦. అగ్నే యత్ తేఽర్చి స్తేన తం ప్రత్యర్చ
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౩

౨౬౧. అగ్నే యత్ తే శోచిస్తేన తం ప్రతి శోచ
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౪

౨౬౨. అగ్నే యత్ తే తేజస్తేన త మతేజసం కృణు ।
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౫

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- వాయుః ॥ ఛన్దః :- ౧-౪ నిచృద్విషమా త్రిపాద్ గాయత్రీ ; ౫ భురిగ్విషమాత్రిపాద్ గాయత్రీ ॥

౨౬౩. వాయో యత్ తే తపస్తేన తం ప్రతి తప
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౧

౨౬౪. వాయో యత్ తే హరస్తేన తం ప్రతి హర
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౨

౨౬౫. వాయో యత్ తే ఽర్చి స్తేన తం ప్రత్యర్చ
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౩

౨౬౬. వాయో యత్ తే శోచిస్తేన తం ప్రతి శోచ
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౪

౨౬౭. వాయో యత్ తే తేజస్తేన తమతేజసం కృణు
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౫

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- సూర్యః ॥ ఛన్దః :- ౧-౪ విచృ ద్విషమాత్రిపాద్ గాయత్రీ ; ౫ భురిగ్విషమాత్రిపాద్ గాయత్రీ ॥

౨౬౮. సూర్య యత్ తే తపస్తేన తం ప్రతి తప
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౧

౨౬౯. సూర్య యత్ తే హరస్తేన తంప్రతి హర
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౨

౨౭౦. సూర్య యత్ తే ఽర్చిస్తేన తం ప్రత్యర్చ
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౩

౨౭౧. సూర్య యత్ తే శోచిస్తేన తం ప్రతి శోచ
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౪

౨౭౨. సూర్య యత్ తే తేజస్తేన తమ తేజసం కృణు
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౫

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- చన్ద్రః ॥ ఛన్దః :- ౧-౪ నిచృద్విషమాత్రిపాద్ గాయత్రీ ; ౫ భురిగ్విషమాత్రిపాద్ గాయత్రీ ॥

౨౭౩. చన్ద్ర యత్ తే తపస్తేన తం ప్రతి తప
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౧

౨౭౪. చన్ద్ర యత్ తే హరస్తేన తం ప్రతి హర
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౨

౨౭౫. చన్ద్ర యత్ తే ఽర్చిస్తేన తం ప్రత్యర్చ
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౩

౨౭౬. చన్ద్ర యత్ తే శోచిస్తేన తం ప్రతి శోచ ।
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౪

౨౭౭. చన్ద్ర యత్ తే తేజస్తేన తమ తేజసం కృణు ।
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౫

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- ఆపః ॥ ఛన్దః :- ౧-౪ సమవిషమా త్రిపాద్ గాయత్రీ ; ౫ స్వరాడ్విషమాత్రిపాద్ గాయత్రీ ॥

౨౭౮. ఆపో యద్ వస్తపస్తేన తం ప్రతి తపత
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౧

౨౭౯. ఆపో యద్వో హరస్తేన తం ప్రతి హరత
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౨

౨౮౦. ఆపో యద్ వోఽర్చిస్తేన తం ప్రత్యర్చత
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౩

౨౮౧. ఆపో యద్ వః శోచిస్తేన తం ప్రతి శోచత
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౪

౨౮౨. ఆపో యద్ వస్తేజస్తేన తమతేజసం కృణుత

యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥ ౫

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ ; దేవతా :- ఆయుః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౨ పుర ఉష్ణిక్పంక్తిః, ౩, ౪, పురోదేవత్యాపంక్తిః ; ౫ చతుష్పదాబృహతీ ౬-౮ భురిక్చతుష్పదాబృహతీ॥

౨౮౩. శేరభక శేరభ పునర్వో యన్తు యాతవః పునర్హేతిః కిమీదినః ।
యస్య స్థ తమత్త యో వః ప్రాహైత్ తమత్త స్వా మాంసాన్యత్త ॥ ౧

౨౮౪. శేవృధక శేవృధ పునర్వో యన్తు యాతవః పునర్హేతిః కిమీదినః ।
యస్య స్థ తమత్త యో వః ప్రాహైత్ తమత్త స్వా మాంసాన్యత్త ॥ ౨

౨౮౫. మ్రోకానుమ్రోక పునర్వో యన్తు యాతవః పునర్హేతిః కిమీదినః ।
యస్య స్థ తమత్త యో వః ప్రాహైత్ తమత్త స్వా మాంసాన్యత్త ॥ ౩

౨౮౬. సర్పానుసర్ప పునర్వో యన్తు యాతవః పునర్హేతిః కిమీదినః ।
యస్య స్థ తమత్త యో వః ప్రాహైత్ తమత్త స్వా మాంసాన్యత్త ॥ ౪

౨౮౭. జూర్ణి పునర్వో యన్తు యాతవః పునర్హేతిః కిమీదినీః ।
యస్య స్థ తమత్త యో వః ప్రాహైత్ తమత్త స్వా మాంసాన్యత్త ॥ ౫

౨౮౮. ఉపబ్దే పునర్వో యన్తు యాతవః పునర్హేతిః కిమీదినీః ।
యస్య స్థ తమత్త యో వః ప్రాహైత్ తమత్త స్వా మాంసాన్యత్త ॥ ౬

౨౮౯. అర్జుని పునర్వో యన్తు యాతవః పునర్హేతిః కిమీదినీః ।
యస్య స్థ తమత్త యో వః ప్రాహైత్ తమత్త స్వా మాంసాన్యత్త ॥ ౭

౨౯౦. భరూజి పునర్వో యన్తు యాతవః పునర్హేతిః కిమీదినీః ।
యస్య స్థ తమత్త యో వః ప్రాహైత్ తమత్త స్వా మాంసాన్యత్త ॥ ౮

(౨౫) పంచవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- చాతనః ॥ ; దేవతా :- పృశ్నిపర్ణీ ॥ ఛన్దః :- ౧-౩, ౫ అనుష్టుప్; ౪ భురిగనుష్టుప్ ॥

౨౯౧. శం నో దేవీ పృశ్నిపర్ణ్యశం నిరృత్యా అకః ।
ఉగ్రా హి కణ్వజమ్భనీ తామభక్షి సహస్వతీమ్ ॥ ౧

౨౯౨. సహమానేయం ప్రథమా పృశ్నిపర్ణ్యజాయత ।
తయాహం దుర్ణామ్నాం శిరో వృశ్చామి శకునేరివ ॥ ౨

౨౯౩. అరాయమసృక్పావానం యశ్చ స్ఫాతిం జిహీర్షతి ।
గర్భాదం కణ్వం నాశయ పృశ్నిపర్ణి సహస్వ చ ॥ ౩

౨౯౪. గిరిమేనాఁ ఆ వేశయ కణ్వాన్ జీవితయోపనాన్ ।
తాంస్త్వం దేవి పృశ్నిపర్ణ్యగ్నిరివానుదహన్నిహి ॥ ౪

౨౯౫. పరాచ ఏనాన్ ప్ర ణుద కణ్వాన్ జీవితయోపనాన్ ।
తమాంసి యత్ర గచ్ఛన్తి తత్ క్రవ్యాదో అజీగమమ్ ॥ ౫

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్
గోపుష్టి సూక్తమ్

ఋషిః :- సవితా ॥ ; దేవతా :- పశవః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౨ త్రిష్టుప్, ౩ ఉపరిష్టాద్విరాడ్ బృహతీ, ౪ భురిగనుష్టుప్; ౫ అనుష్టుప్ ॥

౨౯౬. ఏహ యన్తు పశవో యే పరేయుర్వాయుర్యేషాం సహచారం జుజోష ।
త్వష్టా యేషాం రూపధేయాని వేదాస్మిన్ తాన్ గోష్ఠే సవితా ని యచ్ఛతు ॥ ౧

౨౯౭. ఇమం గోష్ఠం పశవః సం స్రవన్తు బృహస్పతిరా నయతు ప్రజానన్ ।
సినీవాలీ నయత్వాగ్రమేషామాజగ్ముషో అనుమతే ని యచ్ఛ ॥ ౨

౨౯౮. సం సం స్రవన్తు పశవః సమశ్వాః సము పూరుషాః ।
సం ధాన్యస్య యా స్ఫాతిః సంస్రావ్యేణ హవిషా జుహోమి ॥ ౩

౨౯౯. సం సిఞ్చామి గవాం క్షీరం సమాజ్యేన బలం రసమ్ ।
సంసిక్తా అస్మాకం వీరా ధ్రువా గావో మయి గోపతౌ ॥ ౪

౩౦౦. ఆ హరామి గవాం క్షీరమాహార్షం ధాన్యం రసమ్ ।

ఆహృతా అస్మాకం వీరా ఆ పత్నీరిద మస్తకమ్ ॥ ౫

అథ పంచమోఽనువాకః (౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్
విజయప్రాప్తి సూక్తమ్

ఋషిః :- కపింజలః ॥; దేవతా :-౧-౫ ఓషధిః ; ౬ రుద్రః ౭ ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౩౦౧. నేచ్ఛత్రుః ప్రాశం జయాతి సహమానాభిభూరసి ।
ప్రాశం ప్రతిప్రాశో జహ్యరసాన్ కృణ్వోషధే ॥ ౧

౩౦౨. సుపర్ణస్త్వాన్వవిన్దత్ సూకరస్త్వాఖనన్నసా ।
ప్రాశం ప్రతిప్రాశో జహ్యరసాన్ కృణ్వోషధే ॥ ౨

౩౦౩. ఇన్ద్రో హ చక్రే త్వా బాహావసురేభ్య స్తరీతవే ।
ప్రాశం ప్రతిప్రాశో జహ్యరసాన్ కృణ్వోషధే ॥ ౩

౩౦౪. పాటామిన్ద్రో వ్యాశ్నాదసురేభ్య స్తరీతవే ।
ప్రాశం ప్రతిప్రాశో జహ్యరసాన్ కృణ్వోషధే ॥ ౪

౩౦౫. తయాహం శత్రూన్ సాక్ష ఇన్ద్రః సాలావృకాఁ ఇవ ।
ప్రాశం ప్రతిప్రాశో జహ్యరసాన్ కృణ్వోషధే ॥ ౫

౩౦౬. రుద్ర జలాషభేషజ నీలశిఖణ్డ కర్మకృత్ ।
ప్రాశం ప్రతిప్రాశో జహ్యరసాన్ కృణ్వోషధే ॥ ౬

౩౦౭. తస్య ప్రాశం త్వం జహి యో న ఇన్ద్రాభిదాసతి ।
అధి నో బ్రూహి శక్తిభిః ప్రాశి మాముత్తరం కృధి ॥ ౭

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శమ్భుః ॥; దేవతా :-౧, ౩ జరిమా, ఆయుః ౨ మిత్రావరుణౌ; ౪, ౫ ద్యావాపృథివ్యాదయః ॥ ఛన్దః :- ౧ జగతీ; ౨-౪ త్రిష్టుప్ ; ౫ భురిగనుష్టుప్ ॥

౩౦౮. తుభ్యమేవ జరిమన్ వర్ధతామయం మేమమన్యే మృత్యవో హింసిషుః శతం యే ।
మాతేవ పుత్రం ప్రమనా ఉపస్థే మిత్ర ఏనం మిత్రియాత్ పాత్వంహసః ॥ ౧

౩౦౯. మిత్ర ఏనం వరుణో వా రిశాదా జరామృత్యుం కృణుతాం సంవిదానౌ ।
తదగ్నిర్హోతా వయునాని విద్వాన్ విశ్వా దేవానాం జనిమా వివక్తి ॥ ౨

౩౧౦. త్వమీశిషే పశూనాం పార్థివానాం యే జాతా ఉత వా యే జనిత్రాః ।
మేమం ప్రాణో హాసీన్మో అపానో మేమం మిత్రా వధిషుర్మో అమిత్రాః ॥ ౩

౩౧౧. ద్యౌష్ట్వా పితా పృథివీ మాతా జరామృత్యుం కృణుతాం సంవిదానే ।
యథా జీవా అదితేరుపస్థే ప్రాణాపానాభ్యాం గుపితః శతం హిమాః ॥ ౪

౩౧౨. ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే నయ ప్రియం రేతో వరుణ మిత్ర రాజన్ ।
మాతేవాస్మా అదితే శర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ ॥ ౫

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్
గోపుష్టి సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥; దేవతా :-౧ అగ్నిః, సూర్యః బృహస్పతిః; ౨ జాతవేదా త్వష్టా, సవితా, ౩, ౭ ఇన్ద్రః ౪, ౫ ద్యావాపృథివ్యౌ విశ్వేదేవా మరుతః, ఆపః ౬ అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః - ౧ అనుష్టుప్, ౨, ౩, ౫-౭ త్రిష్టుప్; ౪ పరాబృహతీ నిచృత్ ప్రస్తార పంక్తిః ॥

౩౧౩. పార్థివస్య రసే దేవా భగస్య తన్వో బలే ।
ఆయుష్యమస్మా అగ్నిః సూర్యో వర్చ ఆ ధాద్ బృహస్పతిః ॥ ౧

౩౧౪. ఆయురస్మై ధేహి జాతవేదః ప్రజాం త్వష్టరధినిధేహ్యస్మై ।
రాయస్పోషం సవితరా సువాస్మై శతం జీవాతి శరదస్తవాయమ్ ॥ ౨

౩౧౫. ఆశీర్ణ ఊర్జముత సౌప్రజాస్త్వం దక్షం ధత్తం ద్రవిణం సచేతసౌ ।
జయం క్షేత్రాణి సహసాయమిన్ద్ర కృణ్వానో అన్యానధరాన్ త్సపత్నాన్ ॥ ౩

౩౧౬. ఇన్ద్రేణ దత్తో వరుణేన శిష్టో మరుద్భిరుగ్రః ప్రహితో న ఆగన్ ।
ఏష వాం ద్యావాపృథివీ ఉపస్థే మా క్షుధన్మా తృషత్ ॥ ౪

౩౧౭. ఊర్జమస్మా ఊర్జస్వతీ ధత్తం పయో అస్మై పయస్వతీ ధత్తమ్ ।
ఊర్జమస్మై ద్యావాపృథివీ అధాతాం విశ్వేదేవా మరుత ఊర్జ మాపః ॥ ౫

౩౧౮. శివాభిష్టే హృదయం తర్పయామ్యనమీవో మోదిషీష్ఠాః సువర్చాః ।
సవాసినౌ పిబతాం మన్థమేతమశ్వినో రూపం పరిధాయ మాయామ్ ॥ ౬

౩౧౯. ఇన్ద్ర ఏతాం ససృజే విద్ధో అగ్ర ఊర్జాం స్వధామజరాం సా త ఏషా ।
తయా త్వం జీవ శరదః సువర్చా మా త ఆ సుస్రోద్ భిషజస్తే అక్రన్ ॥ ౭

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్
పతిపత్నీ సమాగమ సూక్తమ్

ఋషిః :- ప్రజాపతిః ॥ ; దేవతా :- మనః, ౨ అశ్వినౌ, ౩, ౪ ఓషధిః, ౫ దమ్పతీ ॥
ఛన్దః :- పథ్యాపంక్తిః ౨, ౪, ౫ అనుష్టుప్, ౩ భురిగనుష్టుప్; ॥

౩౨౦. యథేదం భూమ్యా అధి తృణం వాతో మథాయతి ।
ఏవా మథ్నామి తే మనో యథా మాం
కామిన్యసో యథా మన్నాపగా అసః ॥ ౧

౩౨౧. సంచేన్నయాథో అశ్వినా కామినా సం చ వక్షథః ।
సం వాం భగాసో అగ్మత సం చిత్తాని సము వ్రతా ॥ ౨

౩౨౨. యత్ సుపర్ణా వివక్షవో అనమీవా వివక్షవః ।
తత్ర మే గచ్ఛతాద్ధవం శల్య ఇవ కుల్మలం యథా ॥ ౩

౩౨౩. యదన్తరం తద్ బాహ్యం యద్ బాహ్యం తదన్తరమ్ ।
కన్యానాం విశ్వరూపాణాం మనో గృభాయౌషధే ॥ ౪

౩౨౪. ఏయమగన్ పతికామా జనికామో హమాగమమ్ ।
అశ్వః కనిక్రదద్ యథా భగేనాహం సహాగమమ్ ॥ ౫

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్
క్రిమిరోగ నివారణ సూక్తమ్

ఋషిః :- కాణ్వః ॥ ; దేవతా :- ౧ మహీ, ౨-౫ క్రిమిజమ్భనమ్ ॥ ఛన్దః :- ౧ అనుష్టుప్, ౨, ౪ ఉపరిష్టా ద్విరాడ్ బృహతీః ౩, ౫ ఆర్షీత్రిష్టుప్; ॥

౩౨౫. ఇన్ద్రస్య యా మహీ దృషత్ క్రిమేర్విశ్వస్య తర్హణీ ।
తయా పినష్మి సం క్రిమీన్ దృషదా ఖల్వాఀ ఇవ ॥ ౧

౩౨౬. దృష్టమదృష్టమతృహమథో కురూరుమతృహమ్ ।
అల్గణ్డూన్త్సర్వాఞ్ఛలునాన్ క్రిమీన్ వచసా జమ్భయామసి ॥ ౨

౩౨౭. అల్గణ్డూన్ హన్మి మహతా వధేన దూనా అదూనా అరసా అభూవన్ ।
శిష్టానశిష్టాన్ని తిరామి వాచా యథా క్రిమీణాం నకిరుచ్ఛిషాతై ॥ ౩

౩౨౮. అన్వాన్త్ర్యం శీర్షణ్యమథో పార్ష్టేయం క్రిమీన్ ।
అవస్కవం వ్యధ్వరం క్రిమీన్ వచసా జమ్భయామసి ॥ ౪

౩౨౯. యే క్రిమయః పర్వతేషు వనేష్వోషధీషు పశుష్వప్స్వన్తః ।
యే అస్మాకం తన్వమావివిశుః సర్వం తద్ధన్మి జనిమ క్రిమీణామ్ ॥ ౫

అథషష్ఠోఽనువాకః (౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్
క్రిమి నాశన సూక్తమ్

ఋషిః :- కాణ్వః ॥ ; దేవతా :- ఆదిత్యః ॥ ఛన్దః :- ౧ త్రిపాద్ భురిగ్గాయత్రీ; ౨-౫ అనుష్టుప్, ౬ చతుష్పాన్నిచృదుష్ణిక్ ॥

౩౩౦. ఉద్యన్నాదిత్యః క్రిమీన్ హన్తు నిమ్రోచన్ హన్తు రశ్మిభిః ।
యే అన్తః క్రిమయో గవి ॥ ౧

౩౩౧. విశ్వరూపం చతురక్షం క్రిమిం సారఙ్గమర్జునమ్ ।
శృణామ్యస్య పృష్టీరపి వృశ్చామి యచ్ఛిరః ॥ ౨

౩౩౨. అత్రివద్ వః క్రిమయో హన్మి కణ్వవజ్జమదగ్నివత్ ।
అగస్త్యస్య బ్రహ్మణా సం పినష్మ్యహం క్రిమీన్ ॥ ౩

౩౩౩. హతో రాజా క్రిమీణాముతైషాం స్థపతిర్హతః ।
హతో హతమాతా క్రిమిర్హతభ్రాతా హతస్వసా ॥ ౪

౩౩౪. హతాసో అస్య వేశసో హతాసః పరివేశసః ।
అథో యే క్షుల్లకా ఇవ సర్వే తే క్రిమయో హతాః ॥ ౫

౩౩౫. ప్ర తే శృణామి శృఙ్గే యాభ్యాం వితుదాయసి ।
భినద్మి తే కుషుమ్భం యస్తే విషధానః ॥ ౬

(౩౩) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ ; దేవతా :- యక్ష్మవివర్హణమ్ ॥ ఛన్దః :- ౧, ౨ అనుష్టుప్, ౩ కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౪ చతుష్పాద్భురిగుష్ణిక్; ౫ ఉపరిష్టాద్విరాడ్ బృహతీ; ౬ ఉష్ణిగ్గర్భానిచృదనుష్టుప్, ౭ పథ్యాపంక్తిః ॥

౩౩౬. అక్షీభ్యాం తే నాసికాభ్యాం కర్ణాభ్యాం ఛుబుకాదధి ।
యక్ష్మం శీర్షణ్యం మస్తిష్కాజ్జిహ్వాయా వి వృహామి తే ॥ ౧

౩౩౭. గ్రీవాభ్యస్త ఉష్ణిహాభ్యః కీకసాభ్యో అనూక్యాత్ ।
యక్ష్మం దోషణ్యమంసాభ్యాం బాహుభ్యాం వి వృహామి తే ॥ ౨

౩౩౮. హృదయాత్తే పరి క్లోమ్నో హలీక్ష్ణాత్పార్శ్వాభ్యామ్ ।
యక్ష్మం మతస్నాభ్యాం ప్లీహ్నో యక్నస్తే వి వృహామసి ॥ ౩

౩౩౯. ఆన్త్రేభ్యస్తే గుదాభ్యో వనిష్ఠోరుదరాదధి ।
యక్ష్మం కుక్షిభ్యాం ప్లాశేర్నాభ్యా వి వృహామి తే ॥ ౪

౩౪౦. ఊరుభ్యాం తే అష్ఠీవద్భ్యాం పార్ష్ణిభ్యాం ప్రపదాభ్యామ్ ।
యక్ష్మం భసద్యం శ్రోణిభ్యాం భాసదం భంససో వి వృహామి తే ॥ ౫

౩౪౧. అస్థిభ్యస్తే మజ్జభ్యః స్నావభ్యో ధమనిభ్యః ।
యక్ష్మం పాణిభ్యామఙ్గులిభ్యో నఖేభ్యో వి వృహామి తే ॥ ౬

౩౪౨. అఙ్గే అఙ్గే లోమ్ని లోమ్ని యస్తే పర్వణి పర్వణి ।
యక్ష్మం త్వచస్యం తే వయం కశ్యపస్య
వీబర్హేణ విష్వఞ్చం వి వృహామసి ॥ ౭

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

పశు స్వర్గ గమనమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- ౧ పశుపతిః, ౨ దేవాః, ౩ అగ్నిర్విశ్వకర్మా, ౪ వాయుః, ప్రజాపతిః ౫ ఆశీః ॥ ఛన్దః :- త్రిష్టుప్ ॥

౩౪౩. య ఈశే పశుపతిః పశూనాం చతుష్పదాముత యో ద్విపదామ్ ।
నిష్క్రీతః స యజ్ఞియం భాగమేతు రాయస్పోషా యజమానం సచన్తామ్ ॥ ౧

౩౪౪. ప్రముఞ్చన్తో భువనస్య రేతో గాతుం ధత్త యజమానాయ దేవాః ।
ఉపాకృతం శశమానం యదస్థాత్ ప్రియం దేవానామప్యేతు పాథః ॥ ౨

౩౪౫. యే బధ్యమానమను దీధ్యానా అన్వైక్షన్త మనసా చక్షుషా చ ।
అగ్నిష్టానగ్రే ప్ర ముమోక్తు దేవో విశ్వకర్మా ప్రజయా సంరరాణః ॥ ౩

౩౪౬. యే గ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపా విరూపాః సన్తో బహుధైకరూపాః ।
వాయుష్టానగ్రే ప్ర ముమోక్తు దేవః ప్రజాపతిః ప్రజయా సంరరాణః ॥ ౪

౩౪౭. ప్రజానన్తః ప్రతి గృహ్ణన్తు పూర్వే ప్రాణమఙ్గేభ్యః పర్యాచరన్తమ్ ।
దివం గచ్ఛ ప్రతి తిష్ఠా శరీరైః స్వర్గం యాహి పథిభిర్దేవయానైః ॥ ౫

(౩౫) పంచత్రింశం సూక్తమ్

విశ్వకర్మ సూక్తమ్

ఋషిః :- అంగిరాః ॥ ; దేవతా :- విశ్వకర్మా ॥ ఛన్దః :- ౧ బృహతీగర్భా త్రిష్టుప్, ౨, ౩ త్రిష్టుప్; ౪, ౫ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౩౪౮. యే భక్షయన్తో న వసూన్యానృధుర్యానగ్నయో అన్వతప్యన్త ధిష్ణ్యాః ।

యా తేషామవయా దురిష్టిః స్విష్టిం నస్తాం కృణవద్ విశ్వకర్మా ॥ ౧

౩౪౯. యజ్ఞపతిమృషయ ఏనసాహుర్నిర్భక్తం ప్రజా అనుతప్యమానమ్ ।
మథవ్యాన్త్స్తోకానప యాన్ రరాధ సం నష్టేభిః సృజతు విశ్వకర్మా ॥ ౨

౩౫౦. అదాన్యాన్త్సోమపాన్ మన్యమానో యజ్ఞస్య విద్వాన్త్సమయే న ధీరః ।
యదేనశ్చకృవాన్ బద్ధ ఏష తం విశ్వకర్మన్ ప్ర ముఞ్చా స్వస్తయే ॥ ౩

౩౫౧. ఘోరా ఋషయో నమో అస్త్వేభ్యశ్చక్షుర్యదేషాం మనసశ్చ సత్యమ్ ।
బృహస్పతయే మహిష ద్యుమన్నమో విశ్వకర్మన్ నమస్తే పాహ్యస్మాన్ ॥ ౪

౩౫౨. యజ్ఞస్య చక్షుః ప్రభృతిర్ముఖం చ వాచా శ్రోత్రేణ మనసా జుహోమి ।
ఇమం యజ్ఞం వితతం విశ్వకర్మణా దేవా యన్తు సుమనస్యమానాః ॥ ౫

(౩౬) షట్ త్రింశం సూక్తమ్
వివాహ శుభ కర్మ

ఋషిః :- పతివేదనః ; దేవతా :- ౧ అగ్నిః, ౨ సోమః, అర్యమా, ధాతా; ౩ అగ్నీషోమా, ౪ ఇన్ద్రః, ౫ సూర్యః, ౬ ధనపతిః, ౭ హిరణ్యమ్ భగః, ౮ ఓషధిః ॥ ఛన్దః :- ౧ భురిక్త్రిష్టుప్, ౨, ౫-౭ అనుష్టుప్; ౩, ౪ త్రిష్టుప్; ౮ నిచృత్పుర ఉష్ణిక్ ॥

౩౫౩. ఆ నో అగ్నే సుమతిం సంభలో గమేదిమాం కుమారీం సహ నో భగేన ।
జుష్టా వరేషు సమనేషు వల్గురోషం పత్యా సౌభగమస్త్వస్యై ॥ ౧

౩౫౪. సోమజుష్టం బ్రహ్మజుష్టమర్యమ్ణా సంభృతం భగమ్ ।
ధాతుర్దేవస్య సత్యేన కృణోమి పతివేదనమ్ ॥ ౨

౩౫౫. ఇయమగ్నే నారీ పతిం విదేష్ట సోమో హి రాజా సుభగాం కృణోతి ।
సువానా పుత్రాన్ మహిషీ భవాతి గత్వా పతిం సుభగా వి రాజతు ॥ ౩

౩౫౬. యథాఖరో మఘవంశ్చారురేష ప్రియో మృగాణాం సుషదా బభూవ ।
ఏవా భగస్య జుష్టేయమస్తు నారీ సంప్రియా పత్యావిరాధయన్తీ ॥ ౪

౩౫౭. భగస్య నావమా రోహ పూర్ణామనుపదస్వతీమ్ ।
తయోపప్రతారయ యో వరః ప్రతికామ్యః ॥ ౫

౩౫౮. ఆ క్రన్దయ ధనపతే వరమామనసం కృణు ।
సర్వం ప్రదక్షిణం కృణు యో వరః ప్రతికామ్యః ॥ ౬

౩౫౯. ఇదం హిరణ్యం గుల్గుల్వయమౌక్షో అథో భగః ।
ఏతే పతిభ్యస్త్వామదుః ప్రతికామాయ వేత్తవే ॥ ౭

౩౬౦. ఆ తే నయతు సవితా నయతు పతిర్యః ప్రతికామ్యః ।
త్వమస్యై ధేహ్యోషధే ॥ ౮

ఇతి చతుర్థః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఇతి ద్వితీయంకాణ్డమ్ ॥

అథ తృతీయం కాండమ్ ॥

అథ పంచమః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్
పరసేనా సమ్మోహన సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ; దేవతా :- అగ్నిః (౨) మరుతః ౩-౬ ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౪ త్రిష్టుప్; ౨ విరాడ్ గర్భాభురిక్త్రిష్టుప్; ౩, ౬ అనుష్టుప్, ౫ విరాట్పురఉష్ణిక్ ॥

౩౬౧. అగ్నిర్నః శత్రూన్ ప్రత్యేతు విద్వాన్ ప్రతిదహన్నభిశస్తిమరాతిమ్ ।
స సేనాం మోహయతు పరేషాం నిర్హస్తాంశ్చ కృణవజ్జాతవేదాః ॥ ౧

౩౬౨. యూయముగ్రా మరుత ఈదృశే స్థాభి ప్రేత మృణత సహధ్వమ్ ।
అమీమృణన్ వసవో నాథితా ఇమే అగ్నిర్హ్యేషాం దూతః
ప్రత్యేతు విద్వాన్ ॥ ౨

౩౬౩. అమిత్రసేనాం మఘవన్నస్మాంఛత్రూయతీమభి ।
యువం తానింద్ర వృత్రహన్నగ్నిశ్చ దహతం ప్రతి ॥ ౩

౩౬౪. ప్రసూత ఇంద్ర ప్రవతా హరిభ్యాం ప్ర తే వజ్రః ప్రమృణన్నేతు శత్రూన్ ।
జహి ప్రతీచో అనూచః పరాచో విష్వక్ సత్యం కృణుహి చిత్తమేషామ్ ॥ ౪

౩౬౫. ఇంద్ర సేనాం మోహయామిత్రాణామ్ ।
అగ్నేర్వాతస్య ధ్రాజ్యా తాన్ విషూచో వి నాశయ ॥ ౫

౩౬౬. ఇంద్రః సేనాం మోహయతు మరుతో ఘ్నంత్వోజసా ।
చక్షూంష్యగ్నిరా దత్తాం పునరేతు పరాజితా ॥ ౬

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- ౧, ౨ అగ్నిః ౩, ౪ ఇంద్రః ౫ ద్యావః; ౬ మరుతః ॥ ఛందః :- ౧, ౫ ౬ త్రిష్టుప్; ౨-౪ అనుష్టుప్ ॥

౩౬౭. అగ్నిర్నో దూతః ప్రత్యేతు విద్వాన్ ప్రతిదహన్నభిశస్తిమరాతిమ్ ।
స చిత్తాని మోహయతు పరేషాం నిర్హస్తాంశ్చ కృణవజ్జాతవేదాః ॥ ౧

౩౬౮. అయమగ్నిరమూముహద్ యాని చిత్తాని వో హృది ।
వి వో ధమత్వోకసః ప్ర వో ధమతు సర్వతః ॥ ౨

౩౬౯. ఇంద్ర చిత్తాని మోహయన్నర్వాఙాకూత్యా చర ।
అగ్నేర్వాతస్య ధ్రాజ్యా తాన్ విషూచో వి నాశయ ॥ ౩

౩౭౦. వ్యాకూతయ ఏషామితేతో చిత్తాని ముహ్యత ।
అథో యదద్యైషాం హృది తదేషాం పరి నిర్జహి ॥ ౪

౩౭౧. అమీషాం చిత్తాని ప్రతిమోహయంతీ గృహాణాంగాన్యప్వే పరేహి ।
అభి ప్రేహి నిర్దహ హృత్సు శోకైర్గ్రాహ్యామిత్రాంస్తమసా విధ్య శత్రూన్ ॥ ౫

౩౭౨. అసౌ యా సేనా మరుతః పరేషామస్మానైత్యభ్యోజసా స్పర్ధమానా ।
తాం విధ్యత తమసాపవ్రతేన యథైషామన్యో అన్యం న జానాత్ ॥ ౬

తృతీయం సూక్తమ్
రాజపునఃస్థాపనమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- అగ్న్యాదయో మంత్రోక్తాః । ॥ ఛందః :- ౧, ౨, ౪ త్రిష్టుప్; ౩ చతుష్పదా భురిక్పంక్తిః ౫, ౬ అనుష్టుప్ ॥

౩౭౩. అచిక్రదత్ స్వపా ఇహ భువదగ్నే వ్యచస్వ రోదసీ ఉరూచీ ।
యుంజంతు త్వా మరుతో విశ్వవేదస అముం నయ నమసా రాతహవ్యమ్ ॥ ౧

౩౭౪. దూరే చిత్ సంతమరుషాస ఇంద్రమా చ్యావయంతు సఖ్యాయ విప్రమ్ ।
యద్ గాయత్రీం బృహతీమర్కమస్మై సౌత్రామణ్యా దధృషంత దేవాః ॥ ౨

౩౭౫. అద్భ్యస్త్వా రాజా వరుణో హ్వయతు సోమస్త్వా హ్వయతు పర్వతేభ్యః ।
ఇంద్రస్త్వా హ్వయతు విడ్భ్య ఆభ్యః శ్యేనో భూత్వా విశ ఆ పతేమాః ॥ ౩

౩౭౬. శ్యేనో హవ్యం నయత్వా పరస్మాదన్యక్షేత్రే అపరుద్ధం చరంతమ్ ।
అశ్వినా పంథాం కృణుతాం సుగం త ఇమం సజాతా అభిసంవిశధ్వమ్ ॥ ౪

౩౭౭. హ్వయంతు త్వా ప్రతిజనాః ప్రతి మిత్రా అవృషత ।
ఇంద్రాగ్నీ విశ్వే దేవాస్తే విశి క్షేమమదీధరన్ ॥ ౫

౩౭౮. యస్తే హవం వివదత్ సజాతో యశ్చ నిష్ట్యః ।
అపాంచమింద్ర తం కృత్వాథేమమిహావ గమయ ॥ ౬

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్
రాజాహ్వానమ్

ఋషిః :- అథర్వా దేవతా :- ఇంద్రః ఛందః :- ౧ జగతీ; ౨, ౩, ౬, ౭ త్రిష్టుప్; ౪, ౫ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౩౭౯. ఆ త్వా గన్ రాష్ట్రం సహ వర్చసోదిహి ప్రాఙ్ విశాం పతిరేకరాట్ త్వం వి రాజ ।
సర్వాస్త్వా రాజన్ ప్రదిశో హ్వయంతూపసద్యో నమస్యో భవేహ ॥ ౧

౩౮౦. త్వాం విశో వృణతాం రాజ్యాయ త్వామిమాః ప్రదిశః పఞ్చ దేవీః ।
వర్ష్మన్ రాష్ట్రస్య కకుది శ్రయస్వ తతో న ఉగ్రో వి భజా వసూని ॥ ౨

౩౮౧. అచ్ఛ త్వా యన్తు హవినః సజాతా అగ్నిర్దూతో అజిరః సం చరాతై ।
జాయాః పుత్రాః సుమనసో భవన్తు బహుం బలిం ప్రతి పశ్యాసా ఉగ్రః ॥ ౩

౩౮౨. అశ్వినా త్వాగ్రే మిత్రావరుణోభా విశ్వే దేవా మరుతస్త్వా హ్వయన్తు ।
అధా మనో వసుదేయాయ కృణుష్వ తతో న ఉగ్రో వి భజా వసూని ॥ ౪

౩౮౩. ఆ ప్ర ద్రవ పరమస్యాః పరావతః శివే తే ద్యావాపృథివీ ఉభే స్తామ్ ।
తదయం రాజా వరుణస్తథాహ స త్వాయమహ్వత్ స ఉపేదమేహి ॥ ౫

౩౮౪. ఇన్ద్రేన్ద్ర మనుష్యాః పరేహి సం హ్యజ్ఞాస్థా వరుణైః సంవిదానః ।
స త్వాయమహ్వత్ స్వే సధస్థే స దేవాన్ యక్షత్ స ఉ కల్పయాద్ విశః ॥ ౬

౩౮౫. పథ్యా రేవతీర్బహుధా విరూపాః సర్వాః సఙ్గత్య వరీయస్తే అక్రన్ ।
తాస్త్వా సర్వాః సంవిదానా హ్వయన్తు దశమీముగ్రః సుమనా వశేహ ॥ ౭

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

పర్ణమణిధారణసూక్తం

ఋషిః :- అథర్వా ॥ ; దేవతా :- సోమః, పర్ణమణిః ॥ ఛన్దః :- ౧ పురోఽనుష్టుప్త్రిష్టుప్ ; ౨, ౩, ౫, ౭ అనుష్టుప్, ౪ త్రిష్టుప్; ౮ విరాడురో బృహతీ॥

౩౮౬. అయమాగన్ పర్ణమణిర్బలీ బలేన ప్రమృణన్త్సపత్నాన్ ।
ఓజో దేవానాం పయ ఓషధీనాం వర్చసా మా జిన్వత్వప్రయావన్ ॥ ౧

౩౮౭. మయి క్షత్రం పర్ణమణే మయి ధారయతాద్ రయిమ్ ।
అహం రాష్ట్రస్యాభీవర్గే నిజో భూయాసముత్తమః ॥ ౨

౩౮౮. యం నిదధుర్వనస్పతౌ గుహ్యం దేవాః ప్రియం మణిమ్ ।
తమస్మభ్యం సహాయుషా దేవా దదతు భర్తవే ॥ ౩

౩౮౯. సోమస్య పర్ణః సహ ఉగ్రమాగన్నిన్ద్రేణ దత్తో వరుణేన శిష్టః ।
తం ప్రియాసం బహు రోచమానో దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ ॥ ౪

౩౯౦. ఆ మారుక్షత్ పర్ణమణిర్మహ్యా అరిష్టతాతయే ।
యథాహముత్తరోఽసాన్యర్యమ్ణ ఉత సంవిదః ॥ ౫

౩౯౧. యే ధీవానో రథకారాః కర్మారా యే మనీషిణః ।
ఉపస్తీన్ పర్ణ మహ్యం త్వం సర్వాన్ కృణ్వభితో జనాన్ ॥ ౬

౩౯౨. యే రాజానో రాజకృతః సూతా గ్రామణ్యశ్చ యే ।
ఉపస్తీన్ పర్ణ మహ్యం త్వం సర్వాన్ కృణ్వభితో జనాన్ ॥ ౭

౩౯౩. పర్ణోఽసి తనూపానః సయోనిర్వీరో వీరేణ మయా ।
సంవత్సరస్య తేజసా తేన బధ్నామి త్వా మణే ॥ ౮

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (౬) షష్ఠం సూక్తమ్

శత్రునాశన సూక్తమ్

ఋషిః :- జగద్బీజం పురుష ॥ దేవతా :- అశ్వత్థః ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౩౯౪. పుమాన్ పుంసః పరిజాతోఽశ్వత్థః ఖదిరాదధి ।
స హన్తు శత్రూన్ మామకాన్ యానహం ద్వేష్మి యే చ మామ్ ॥ ౧

౩౯౫. తానశ్వత్థ నిః శృణీహి శత్రూన్ వైబాధదోధతః ।
ఇన్ద్రేణ వృత్రఘ్నా మేదీ మిత్రేణ వరుణేన చ ॥ ౨

౩౯౬. యథాశ్వత్థ నిరభనోఽన్తర్మహత్యర్ణవే ।
ఏవా తాన్త్సర్వాన్నిర్భఙ్గ్ధి యానహం ద్వేష్మి యే చ మామ్ ॥ ౩

౩౯౭. యః సహమానశ్చరసి సాసహాన ఇవ ఋషభః ।
తేనాశ్వత్థ త్వయా వయం సపత్నాన్త్సహిషీమహి ॥ ౪

౩౯౮. సినాత్వేనాన్ నిరృతిర్మృత్యోః పాశైరమోక్యైః ।
అశ్వత్థ శత్రూన్ మామకాన్ యానహం ద్వేష్మి యే చ మామ్ ॥ ౫

౩౯౯. యథాశ్వత్థ వానస్పత్యానారోహన్ కృణుషేఽధరాన్ ।
ఏవా మే శత్రోర్మూర్ధానం విష్వగ్భిన్ధి సహస్వ చ ॥ ౬

౪౦౦. తేఽధరాఞ్చః ప్ర ప్లవన్తాం ఛిన్నా నౌరివ బన్ధనాత్ ।
న వైబాధప్రణుత్తానాం పునరస్తి నివర్తనమ్ ॥ ౭

౪౦౧. ప్రైణాన్నుదే మనసా ప్ర చిత్తేనోత బ్రహ్మణా ।
ప్రైణాన్వృక్షస్య శాఖయాశ్వత్థస్య నుదామహే ॥ ౮

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వంగిరాః ॥ దేవతా :- ౧-౩ హరిణః; ౪ విచృతౌ తారకే; ౫ ఆపః ౬,౭ యక్ష్మనాశనం ॥ ఛన్దః :- ౧-౫, ౭ అనుష్టుప్; ౬ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౪౦౨. హరిణస్య రఘుష్యదోఽధి శీర్షణి భేషజమ్ ।
స క్షేత్రియం విషాణయా విషూచీనమనీనశత్ ॥ ౧

౪౦౩. అను త్వా హరిణో వృషా పద్భిశ్చతుర్భిరక్రమీత్ ।
విషాణే వి ష్య గుష్పితం యదస్య క్షేత్రియం హృది ॥ ౨

౪౦౪. అదో యదవరోచతే చతుష్పక్షమివ చ్ఛదిః ।
తేనా తే సర్వం క్షేత్రియమఙ్గేభ్యో నాశయామసి ॥ ౩

౪౦౫. అమూ యే దివి సుభగే విచృతౌ నామ తారకే ।
వి క్షేత్రియస్య ముఞ్చతామధమం పాశముత్తమమ్ ॥ ౪

౪౦౬. ఆప ఇద్వా ఉ భేషజీరాపో అమీవచాతనీః ।
ఆపో విశ్వస్య భేషజీస్తాస్త్వా ముఞ్చన్తు క్షేత్రియాత్ ॥ ౫

౪౦౭. యదాసుతేః క్రియమాణాయాః క్షేత్రియం త్వా వ్యానశే ।
వేదాహం తస్య భేషజం క్షేత్రియం నాశయామి త్వత్ ॥ ౬

౪౦౮. అపవాసే నక్షత్రాణామపవాస ఉషసాముత ।
అపాస్మత్సర్వం దుర్భూతమప క్షేత్రియముచ్ఛతు ॥ ౭

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- ౧-౪ మిత్రాదయః, విశ్వేదేవాః ౫, ౬ మనః ॥ ఛన్దః :- ౧-౩ త్రిష్టుప్; ౨, ౬ జగతీ ౪ విరాడ్ బృహతీగర్భా-చతుష్పదా త్రిష్టుప్; ౫ అనుష్టుప్ ॥

౪౦౯. ఆ యాతు మిత్ర ఋతుభిః కల్పమానః సంవేశయన్పృథివీముస్రియాభిః ।
అథాస్మభ్యం వరుణో వాయురగ్నిర్బృహద్రాష్ట్రం సంవేశ్యం దధాతు ॥ ౧

౪౧౦. ధాతా రాతిః సవితేదం జుషన్తామిన్ద్రస్త్వష్టా ప్రతి హర్యన్తు మే వచః ।
హువే దేవీమదితిం శూరపుత్రాం సజాతానాం మధ్యమేష్ఠా యథాసాని ॥ ౨

౪౧౧. హువే సోమం సవితారం నమోభిర్విశ్వానాదిత్యాఀ అహముత్తరత్వే ।
అయమగ్నిర్దీదాయద్దీర్ఘమేవ సజాతైరిద్ధోఽప్రతిబ్రువద్భిః ॥ ౩

౪౧౨. ఇహేదసాథ న పరో గమాథేర్యో గోపాః పుష్టపతిర్వ ఆజత్ ।
అస్మై కామాయోప కామినీర్విశ్వే వో దేవా ఉపసంయన్తు ॥ ౪

౪౧౩. సం వో మనాంసి సం వ్రతా సమాకూతీర్నమామసి ।
అమీ యే వివ్రతా స్థన తాన్వః సం నమయామసి ॥ ౫

౪౧౪. అహం గృభ్ణామి మనసా మనాంసి మమ చిత్తమను చిత్తేభిరేత ।
మమ వశేషు హృదయాని వః కృణోమి మమ యాతమనువర్త్మాన ఏత ॥ ౬

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషిః :- వామదేవః ॥ దేవతా :- ద్యావాపృథివ్యౌ, విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః :- ౧-౩, ౫ అనుష్టుప్; ౪ చతుష్పదానిచృద్ బృహతీ; ౬ భురిగనుష్టుప్ ॥

౪౧౫. కర్శఫస్య విశఫస్య ద్యౌః పితా పృథివీ మాతా ।
యథాభిచక్ర దేవాస్తథాప కృణుతా పునః ॥ ౧

౪౧౬. అశ్రేష్మాణో అధారయన్తథా తన్మనునా కృతమ్ ।

శ్లేష్మేవ వధ్రి విష్కన్ధం ముష్కాబర్హో గవామివ ॥ ౨

౪౧౭. పిశఙ్గే సూత్రే ఖృగలం తదా బధ్నన్తి వేధసః ।
శ్రవస్యుం శుష్మం కాబవం వధ్రిం కృణ్వన్తు బన్ధురః ॥ ౩

౪౧౮. యేనా శ్రవస్యవశ్చరథ దేవా ఇవాసురమాయయా ।
శునాం కపిరివ దూషణో బన్ధురా కాబవస్య చ ॥ ౪

౪౧౯. దుష్ట్యై హి త్వా భత్స్యామి దూషయిష్యామి కాబవమ్ ।
ఉదాశవో రథా ఇవ శపథేభిః సరిష్యథ ॥ ౫

౪౨౦. ఏకశతం విష్కన్ధాని విష్ఠితా పృథివీమను ।
తేషాం త్వామగ్ర ఉజ్జహరుర్మణిం విష్కన్ధదూషణమ్ ॥ ౬

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

కాలయజ్ఞమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతాః- అష్టకా ॥ ఛన్దః- ౧-౩, ౮-౧౧, ౧౩ అనుష్టుప్; ౪-౬, ౧౨ త్రిష్టుప్; ౭ షట్పదావిరాడ్ గర్భాతిజగతీ ॥

౪౨౧. ప్రథమా హ వ్యువాస సా ధేనురభవద్ యమే ।
సా నః పయస్వతీ దుహాముత్తరాముత్తరాం సమామ్ ॥ ౧

౪౨౨. యాం దేవాః ప్రతినన్దన్తి రాత్రిం ధేనుముపాయతీమ్ ।
సంవత్సరస్య యా పత్నీ సా నో అస్తు సుమఙ్గలీ ॥ ౨

౪౨౩. సంవత్సరస్య ప్రతిమాం యాం త్వా రాత్ర్యుపాస్మహే ।
సా న ఆయుష్మతీం ప్రజాం రాయస్పోషేణ సం సృజ ॥ ౩

౪౨౪. ఇయమేవ సా యా ప్రథమా వ్యౌచ్ఛదాస్వితరాసు చరతి ప్రవిష్టా ।
మహాన్తో అస్యాం మహిమానో అన్తర్వధూర్జిగాయ నవగజ్జనిత్రీ ॥ ౪

౪౨౫. వానస్పత్యా గ్రావాణో ఘోషమక్రత హవిష్కృణ్వన్తః పరివత్సరీణమ్ ।
ఏకాష్టకే సుప్రజసః సువీరా వయం స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ ౫

౪౨౬. ఇడాయాస్పదం ఘృతవత్ సరీసృపం జాతవేదః ప్రతి హవ్యా గృభాయ ।
యే గ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపాస్తేషాం సప్తానాం మయి రన్తిరస్తు ॥ ౬

౪౨౭. ఆ మా పుష్టే చ పోషే చ రాత్రి దేవానాం సుమతౌ స్యామ ।
పూర్ణా దర్వే పరా పత సుపూర్ణా పునరా పత
సర్వాన్ యజ్ఞాన్త్సంభుఞ్జతీషమూర్జం న ఆ భర ॥ ౭

౪౨౮. ఆయమగన్త్సంవత్సరః పతిరేకాష్టకే తవ ।
సా న ఆయుష్మతీం ప్రజాం రాయస్పోషేణ సం సృజ ॥ ౮

౪౨౯. ఋతూన్ యజ ఋతుపతీనార్తవానుత హాయనాన్ ।
సమాః సంవత్సరాన్ మాసాన్ భూతస్య పతయే యజే ॥ ౯

౪౩౦. ఋతుభ్యష్ట్వార్తవేభ్యో మాద్భ్యః సంవత్సరేభ్యః ।
ధాత్రే విధాత్రే సమృధే భూతస్య పతయే యజే ॥ ౧౦

౪౩౧. ఇడయా జుహ్వతో వయం దేవాన్ ఘృతవతా యజే ।
గృహానలుభ్యతో వయం సం విశేమోప గోమతః ॥ ౧౧

౪౩౨. ఏకాష్టకా తపసా తప్యమానా జజాన గర్భం మహిమానమిన్ద్రమ్ ।
తేన దేవా వ్యసహన్త శత్రూన్ హన్తా దస్యూనామభవచ్ఛచీపతిః ॥ ౧౨

౪౩౩. ఇన్ద్రపుత్రే సోమపుత్రే దుహితాసి ప్రజాపతేః ।
కామానస్మాకం పూరయ ప్రతి గృహ్ణాహి నో హవిః ॥ ౧౩

అథ తృతీయోఽనువాకః (౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

దీర్ఘాయుష్యసూక్తమ్

ఋషిః- బ్రహ్మా, భృగ్వఙ్గిరాశ్చ ॥ దేవతాః- ఇన్ద్రాగ్నీ, ఆయుః యక్ష్మనాశనమ్ ॥ ఛన్దః- ౧-౩ త్రిష్టుప్; ౪ శక్వరీగర్భాజగతీ; ౫, ౬ అనుష్టుప్; ౭ ఉష్ణిగ్బృహతీగర్భాపథ్యాపఙ్క్తిః, ౮ షట్పదా బృహతీగర్భాజగతీ ॥

౪౩౪. ముఞ్చామి త్వా హవిషా జీవనాయ కమజ్ఞాతయక్ష్మాదుత రాజయక్ష్మాత్ ।
గ్రాహిర్జగ్రాహ యద్యేతదేనం తస్యా ఇన్ద్రాగ్నీ ప్ర ముముక్తమేనమ్ ॥ ౧

౪౩౫. యది క్షితాయుర్యది వా పరేతో యది మృత్యోరన్తికం నీత ఏవ ।
తమా హరామి నిరృతేరుపస్థాదస్పార్షమేనం శతశారదాయ ॥ ౨

౪౩౬. సహస్రాక్షేణ శతవీర్యేణ శతాయుషా హవిషాహార్షమేనమ్ ।
ఇన్ద్రో యథైనం శరదో నయాత్యతి విశ్వస్య దురితస్య పారమ్ ॥ ౩

౪౩౭. శతం జీవ శరదో వర్ధమానః శతం హేమన్తాఞ్ఛతము వసన్తాన్ ।
శతం త ఇన్ద్రో అగ్నిః సవితా బృహస్పతిః శతాయుషా హవిషాహార్షమేనమ్ ॥ ౪

౪౩౮. ప్ర విశతం ప్రాణాపానావనడ్వాహావివ వ్రజమ్ ।
వ్యన్యే యన్తు మృత్యవో యానాహురితరాఞ్ఛతమ్ ॥ ౫

౪౩౯. ఇహైవ స్తం ప్రాణాపానౌ మాప గాతమితో యువమ్ ।
శరీరమస్యాఙ్గాని జరసే వహతం పునః ॥ ౬

౪౪౦. జరాయై త్వా పరి దదామి జరాయై ని ధువామి త్వా ।
జరా త్వా భద్రా నేష్ట వ్యన్యే యన్తు మృత్యవో యానాహురితరాఞ్ఛతమ్ ॥ ౭

౪౪౧. అభి త్వా జరిమాహిత గాముక్షణమివ రజ్జ్వా ।
యస్త్వా మృత్యురభ్యధత్త జాయమానం సుపాశయా ।
తం తే సత్యస్య హస్తాభ్యాముదముఞ్చద్ బృహస్పతిః ॥ ౮

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

గృహనిర్మాణ సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥ దేవతాః - శాలా, వాస్తోష్పతిః ॥ ఛన్దః - ౧, ౪-౫ త్రిష్టుప్; ౨ విరాడ్ జగతీ; ౩ బృహతీ; ౬ శక్వరీగర్భా జగతీ; ౭ ఆర్ష్యనుష్టుప్, ౮ భురిక్త్రిష్టుప్; ౯ అనుష్టుప్ ॥

౪౪౨. ఇహైవ ధ్రువాం ని మినోమి శాలాం క్షేమే తిష్ఠాతి ఘృతముక్షమాణా ।
తాం త్వా శాలే సర్వవీరాః సువీరా అరిష్టవీరా ఉప సం చరేమ ॥ ౧

౪౪౩. ఇహైవ ధ్రువా ప్రతి తిష్ఠ శాలేఽశ్వావతీ గోమతీ సూనృతావతీ ।
ఊర్జస్వతీ ఘృతవతీ పయస్వత్యుచ్ఛ్రయస్వ మహతే సౌభగాయ ॥ ౨

౪౪౪. ధరుణ్యసి శాలే బృహచ్ఛన్దాః పూతిధాన్యా ।
ఆ త్వా వత్సో గమేదా కుమార ఆ ధేనవః సాయమాస్పన్దమానాః ॥ ౩

౪౪౫. ఇమాం శాలాం సవితా వాయురిన్ద్రో బృహస్పతిర్ని మినోతు ప్రజానన్ ।
ఉక్షన్తూద్నా మరుతో ఘృతేన భగో నో రాజా ని కృషిం తనోతు ॥ ౪

౪౪౬. మానస్య పత్ని శరణా స్యోనా దేవీ దేవేభిర్నిమితాస్యగ్రే ।
తృణం వసానా సుమనా అసస్త్వమథాస్మభ్యం సహవీరం రయిం దాః ॥ ౫

౪౪౭. ఋతేన స్థూణామధి రోహ వంశోగ్రో విరాజన్నప వృఙ్క్ష్వ శత్రూన్ ।
మా తే రిషన్నుపసత్తారో గృహాణాం శాలే శతం జీవేమ శరదః సర్వవీరాః ॥ ౬

౪౪౮. ఏమాం కుమారస్తరుణ ఆ వత్సో జగతా సహ ।
ఏమాం పరిస్రుతః కుమ్భ ఆ దధ్నః కలశైరగుః ॥ ౭

౪౪౯. పూర్ణం నారి ప్ర భర కుమ్భమేతం ఘృతస్య ధారామమృతేన సంభృతామ్ ।
ఇమాం పాతౄనమృతేన సమఙ్గ్ధీష్టాపూర్తమభి రక్షాత్యేనామ్ ॥ ౮

౪౫౦. ఇమా ఆపః ప్ర భరామ్యయక్ష్మా యక్ష్మనాశనీః ।
గృహానుప ప్ర సీదామ్యమృతేన సహాగ్నినా ॥ ౯

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

నదీనామా సూక్తమ్

ఋషిః - భృగుః ॥ దేవతాః - సిన్ధుః, ఆపః, వరుణః ॥ ఛన్దః - నిచృదనుష్టుప్, ౨-౪, ౬ అనుష్టుప్, ౫ విరాడ్ జగతీ; ౭ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥

౪౫౧. యదదః సంప్రయతీరహావనదతా హతే ।
తస్మాదా నద్యో నామ స్థ తా వో నామాని సింధవః ॥ ౧

౪౫౨. యత్ ప్రేషితా వరుణేనాచ్ఛీభం సమవల్గత ।
తదాప్నోదింద్రో వో యతీస్తస్మాదాపో అను ష్ఠన ॥ ౨

౪౫౩. అపకామం స్యందమానా అవీవరత వో హి కమ్ ।
ఇంద్రో వః శక్తిభిర్దేవీస్తస్మాద్వార్నామ వో హితమ్ ॥ ౩

౪౫౪. ఏకో వో దేవోఽప్యతిష్ఠత్ స్యందమానా యథావశమ్ ।
ఉదానిషుర్మహీరితి తస్మాదుదకముచ్యతే ॥ ౪

౪౫౫. ఆపో భద్రా ఘృతమిదాప ఆసన్నగ్నీషోమౌ బిభ్రత్యాప ఇత్ తాః ।
తీవ్రో రసో మధుపృచామరంగమ ఆ మా ప్రాణేన సహ వర్చసా గమేత్ ॥ ౫

౪౫౬. ఆదిత్ పశ్యామ్యుత వా శృణోమ్యా మా ఘోషో గచ్ఛతి వాఙ్ మాసామ్ ।
మన్యే భేజానో అమృతస్య తర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపం యదా వః ॥ ౬

౪౫౭. ఇదం వ ఆపో హృదయమయం వత్స ఋతావరీః ।
ఇహేత్థమేత శక్వరీర్యత్రేదం వేశయామి వః ॥ ౭

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః- గోష్ఠః, అర్యమాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః- ౧-౫ అనుష్టుప్; ఆర్షీత్రిష్టుప్ ॥

౪౫౮. సం వో గోష్ఠేన సుషదా సం రయ్యా సం సుభూత్యా ।
అహర్జాతస్య యన్నామ తేనా వః సం సృజామసి ॥ ౧

౪౫౯. సం వః సృజత్వర్యమా సం పూషా సం బృహస్పతిః ।
సమింద్రో యో ధనంజయో మయి పుష్యత యద్ వసు ॥ ౨

౪౬౦. సంజగ్మానా అబిభ్యుషీరస్మిన్ గోష్ఠే కరీషిణీః ।
బిభ్రతీః సోమ్యం మధ్వనమీవా ఉపేతన ॥ ౩

౪౬౧. ఇహైవ గావ ఏతనేహో శకేవ పుష్యత ।
ఇహైవోత ప్ర జాయధ్వం మయి సంజ్ఞానమస్తు వః ॥ ౪

౪౬౨. శివో వో గోష్ఠో భవతు శారిశాకేవ పుష్యత ।
ఇహైవోత ప్ర జాయధ్వం మయా వః సం సృజామసి ॥ ౫

౪౬౩. మయా గావో గోపతినా సచధ్వమయం వో గోష్ఠ ఇహ పోషయిష్ణుః ।
రాయస్పోషేణ బహులా భవంతీర్జీవా జీవంతీరుప వః సదేమ ॥ ౬

(౧౫) పంచదశం సూక్తమ్

వాణిజ్య లాభార్థం...

ఋషిః- అథర్వా (పణ్యకామః) ॥ దేవతాః- ఇన్ద్రః, ౨ పన్థానః, ౩ అగ్నిః; ౪ ప్రమాణః, విక్రయశ్చ; ౫ దేవాః, అగ్నిః; ౬ దేవాః, ఇన్ద్రః, ప్రజాపతిః; సవితా, సోమః, అగ్నిః, ౭ ఛన్దః:- ౧ భురిక్, త్రిష్టుప్, ౨, ౩, ౬ త్రిష్టుప్, ౪ షట్పదా బృహతీగర్భావిరాడత్యష్టిః, ౫ విరాడ్ జగతీ; ౭ అనుష్టుప్, ౮ నిచృత్త్రిష్టుప్ ॥

౪౬౪. ఇంద్రమహం వణిజం చోదయామి స న ఐతు పురఏతా నో అస్తు ।
నుదన్నరాతిం పరిపంథినం మృగం స ఈశానో ధనదా అస్తు మహ్యమ్ ॥ ౧

౪౬౫. యే పంథానో బహవో దేవయానా అంతరా ద్యావాపృథివీ సంచరంతి ।
తే మా జుషంతాం పయసా ఘృతేన యథా క్రీత్వా ధనమాహరాణి ॥ ౨

౪౬౬. ఇధ్మేనాగ్న ఇచ్ఛమానో ఘృతేన జుహోమి హవ్యం తరసే బలాయ ।
యావదీశే బ్రహ్మణా వందమాన ఇమాం ధియం శతసేయాయ దేవీమ్ ॥ ౩

౪౬౭. ఇమామగ్నే శరణిం మీమృషో నో యమధ్వానమగామ దూరమ్ ।
శునం నో అస్తు ప్రపణో విక్రయశ్చ ప్రతిపణః ఫలినం మా కృణోతు
ఇదం హవ్యం సంవిదానౌ జుషేథాం శునం నో అస్తు చరితముత్థితం చ ॥ ౪

౪౬౮. యేన ధనేన ప్రపణం చరామి ధనేన దేవా ధన మిచ్ఛమానః ।
తన్మే భూయో భవతు మా కనీయోఽగ్నే సాతఘ్నో దేవాన్ హవిషా నిషేధ॥

౪౬౯. యేన ధనేన ప్రపణం చరామి ధనేన దేవా ధన మిచ్ఛమానః ।
తస్మిన్మ ఇన్ద్రో రుచిమా దధాతు ప్రజాపతిః సవితా సోమో అగ్నిః ॥ ౬

౪౭౦. ఉప త్వా నమసా వయం హోతర్వైశ్వానర స్తుమః ।
స నః ప్రజాస్వాత్మసు గోషు ప్రాణేషు జాగృహి ॥ ౭

౪౭౧. విశ్వాహా తే సదమి ద్భరేమా శ్వాయేవ తిష్ఠతే జాతవేదః ।
రాయస్పోషేణ సమిషా మదన్తో మా తే అగ్నే ప్రతివేశా రిషామ॥ ౮

॥ ఇతి పంచమః ప్రపాఠకః ॥

***

అథ షష్ఠః ప్రపాఠకః ॥

అథ చతుర్థోఽనువాకః (౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ప్రాతః ప్రార్థన

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతా:- ౧ అగ్నీన్ద్రాదయో మన్త్రోక్తాః ; ౨-౬ భగః; ౭ ఉషాః॥ ఛన్దః:- ఆర్షీజగతీ; ౨, ౩, ౫-౭ త్రిష్టుప్; ౪ భురిక్పంక్తిః ॥

౪౭౨. ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరిన్ద్రం హవామహే ప్రాతర్మిత్రావరుణా ప్రాతరశ్వినా ।
ప్రాతర్భగం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం ప్రాతః సోమముత రుద్రం హవామహే॥ ౧

౪౭౩. ప్రాతర్జితం భగ ముగ్రం హవామహే వయం పుత్ర మదితేర్యో విధర్తా ।
ఆధ్రశ్చిద్ యం మన్యమానస్తురశ్చిద్ రాజా చిద్ యం భగం భక్షీత్యాహ ॥ ౨

౪౭౪. భగ ప్రణేతర్భగ సత్యరాధో భగేమాం ధియ ముదవా దదన్నః ।
భగ ప్రణో జనయ గోభి రశ్వై ర్భగ ప్రనృభి ర్నృవన్తః స్యామ ॥ ౩

౪౭౫. ఉతేదానీం భగవన్తః స్యామోత ప్రపిత్వ ఉత మధ్యే అహ్నామ్ ।
ఉతోదితా మఘవన్ సూర్యస్య వయం దేవానాం సుమతౌ స్యామ ॥ ౪

౪౭౬. భగ ఏవ భగవాఁ అస్తు దేవ స్తేనా వయం భగవన్తః స్యామ ।
తం త్వా భగ సర్వ ఇజ్జోహవీమి స నో భగ పుర ఏతా భవేహ ॥ ౫

౪౭౭. సమధ్వరాయోషసో నమన్త దధిక్రావేవ శుచయే పదాయ ।
అర్వాచీనం వసువిదం భగం మే రథ మివాశ్వా వాజిన ఆ వహన్తు ॥ ౬

౪౭౮. అశ్వావతీ ర్గోమతీ ర్న ఉషాసో వీరవతీః సదముచ్ఛన్తు భద్రాః ।
ఘృతం దుహానా విశ్వతః ప్రపీతా యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౭

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

కృషికై....

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా:- సీతా ॥ ఛన్దః:- ౧ ఆర్షీగాయత్రీ, ౨, ౫, ౯ త్రిష్టుప్; ౩ పథ్యాపంక్తిః, ౪, ౬ అనుష్టుప్; ౭ విరాట్పుర ఉష్ణిక్, ౮ నిచృదనుష్టుప్ ॥

౪౭౯. సీరా యుఞ్జన్తి కవయో యుగా వి తన్వతే పృథక్ ।
ధీరా దేవేషు సుమ్నయా ॥ ౧

౪౮౦. యునక్త సీరా వి యుగా తనోత కృతే యోనౌ వపతేహ బీజమ్ ।
విరాజః శ్నుష్టిః సభరా అసన్నో నేదీయ ఇత్ సృణ్యః పక్వమా యవన్ ॥ ౨

౪౮౧. లాఙ్గలం పవీరవత్ సుశీమం సోమసత్సరు । ఉదిద్ వపతు గామవిం ప్రస్థావద్
రథవాహనం పీబరీం చ ప్రఫర్వ్యమ్ ॥ ౩

౪౮౨. ఇన్ద్రః సీతాం ని గృహ్ణాతు తాం పూషాభిరక్షతు ।
సా నః పయస్వతీ దుహా ముత్తరాముత్తరాం సమామ్ ॥ ౪

౪౮౩. శునం సుఫాలా వి తుదన్తు భూమిం శునం కీనాశా అను యన్తు వాహాన్ ।
శునాసీరా హవిషా తోశమానా సుపిప్పలా ఓషధీః కర్తమస్మై ॥ ౫

౪౮౪. శునం వాహాః శునం నరః శునం కృషతు లాఙ్గలమ్ ।

శునం వరత్రా బధ్యన్తాం శున మష్ట్రాముదిఙ్గయ ॥ ౬

౪౮౫. శునాసీరేహ స్మ మే జుషేథామ్ ।
యద్ దివి చక్రథుః పయస్తేనేమా ముప సిఞ్చతమ్ ॥ ౭

౪౮౬. సీతే వన్దామహే త్వార్వాచీ సుభగే భవ ।
యథా నః సుమనా అసో యథా నః సుఫలా భువః ॥ ౮

౪౮౭. ఘృతేన సీతా మధునా సమక్తా విశ్వైర్దేవై రనుమతా మ
సా నః సీతే పయసాభ్యావవృత్స్వోర్జస్వతీ ఘృతవత్పిన్వమానా॥ ౯

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్
వనస్పతి...

ఋషిః:- అథర్వా ॥ దేవతా:- వనస్పతిః (వాణపర్ణీ) ॥ ఛన్దః:- ౧-౩, ౫ అనుష్టుప్, ౪ అనుష్టుబ్గర్భా చతుష్పాదుష్ణిక్; ౬ ఉష్ణిగ్గర్భాపథ్యాపంక్తిః ॥

౪౮౮. ఇమాం ఖనామ్యోషధిం వీరుధాం బలవత్తమామ్ ।
యయా సపత్నీం బాధతే యయా సంవిన్దతే పతిమ్ ॥ ౧

౪౮౯. ఉత్తానపర్ణే సుభగే దేవజూతే సహస్వతి ।
సపత్నీం మే పరా ణుద పతిం మే కేవలం కృధి ॥ ౨

౪౯౦. నహి తే నామ జగ్రాహ నో అస్మిన్ రమసే పతౌ ।
పరామేవ పరావతం సపత్నీం గమయామసి ॥ ౩

౪౯౧. ఉత్తరాహ ముత్తర ఉత్తరే దుత్తరాభ్యః ।
అధః సపత్నీ యా మమాధరా సాధరాభ్యః ॥ ౪

౪౯౨. అహ మస్మి సహమానాథో త్వ మసి సాసహిః ।
ఉభే సహస్వతీ భూత్వా సపత్నీం మే సహావహై ॥ ౫

౪౯౩. అభితేఽధాం సహమానా ముపతేఽధాం సహీయసీమ్ ।
మామను ప్ర తే మనో వత్సం గౌరివ ధావతు పథా వారివ ధావతు ॥ ౬

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్
పరసేనా నిబర్హణమ్

ఋషిః:- వసిష్ఠః ॥ దేవతా:- విశ్వేదేవాః - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః :- పథ్యాబృహతీ, ౨, ౪ అనుష్టుప్, ౩ భురిగ్బృహతీ, ౫ త్రిష్టుప్, ౬ షట్పదా త్రిష్టుప్కకుమ్మతీ గర్భాఽతి జగతీ; ౭ విరాడాస్తార పంక్తిః, ౮ పథ్యాపంక్తిః ॥

౪౯౪. సంశితం మ ఇదం బ్రహ్మ సంశితం వీర్యం౧ బలమ్ ।
సంశితం క్షత్ర మజర మస్తు జిష్ణు ర్యేషా మస్మి పురోహితః ॥ ౧

౪౯౫. సముహ మేషాం రాష్ట్రం స్యామి సమోజో వీర్యం౧ బలమ్ ।
వృశ్చామి శత్రూణాం బాహూ ననేన హవిషా హమ్ ॥ ౨

౪౯౬. నీచైః పద్యన్తా మధరే భవన్తు యే నః సూరిం మఘవానం పృతన్యాన్ ।
క్షిణామి బ్రహ్మణామిత్రానున్నయామి స్వానహమ్ ॥ ౩

౪౯౭. తీక్ష్ణీయాంసః పరశోరగ్నేస్తీక్ష్ణతరా ఉత ।
ఇన్ద్రస్య వజ్రాత్ తీక్ష్ణీయాంసో యేషా మస్మి పురోహితః ॥ ౪

౪౯౮. ఏషా మహ మాయుధా సం స్యామ్యేషాం రాష్ట్రం సువీరం వర్ధయామి ।
ఏషాం క్షత్ర మజర మస్తు జిష్ణ్వేషాం చిత్తం విశ్వేఽవన్తు దేవాః ॥ ౫

౪౯౯. ఉద్ధర్షన్తాం మఘవన్ వాజినాన్యుద్ వీరాణాం జయతా మేతు ఘోషః ।
పృథగ్ ఘోషా ఉలులయః కేతుమన్త ఉదీరతామ్ ।
దేవా ఇన్ద్రజ్యేష్ఠా మరుతో యన్తు సేనయా ॥ ౬

౫౦౦. ప్రేతా జయతా నర ఉగ్రా వః సన్తు బాహవః ।
తీక్ష్ణేషవోఽబలధన్వనో హతో గ్రాయుధా అబలా నుగ్ర బాహవః ॥ ౭

౫౦౧. అవసృష్టా పరా పత శరవ్యే బ్రహ్మసంశితే । జయామిత్రాన్
ప్ర పద్యస్వ జహ్యేషాం వరం వరం మామీషాం మోచి కశ్చన ॥ ౮

(౨౦) వింశం సూక్తమ్
తేజస్సు కోసం ప్రార్థన

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతాః - ౧, ౨, ౫ అగ్నిః, ౩ అర్యమా, భగః, బృహస్పతిః, దేవీ; ౪ సోమః, అగ్నిః, ఆదిత్యః, విష్ణుః, బ్రహ్మా, బృహస్పతిః, ౬ ఇన్ద్రవాయూ, ౭ అర్యమా, బృహస్పతిః; ఇన్ద్రః, వాతః, విష్ణుః, సరస్వతీ, సవితా, వాజీ, ౮ విశ్వాని భువనాని, ౯ పఞ్చప్రదిశః, ౧౦ వాయుః, త్వష్టా ॥ ఛన్దః - ౧-౫, ౭, ౯, ౧౦ అనుష్టుప్, ౬ పథ్యాపంక్తిః, ౮ విరాడ్జగతీ ॥

౫౦౨. అయం తే యోనిర్ఋత్వియో యతో జాతో అరోచథాః ।
తం జానన్నగ్న ఆ రోహాధా నో వర్ధయా రయిమ్ ॥ ౧

౫౦౩. అగ్నే అచ్ఛా వదేహ నః ప్రత్యఙ్ నః సుమనా భవ ।
ప్ర ణో యచ్ఛ విశాంపతే ధనదా అసి నస్త్వమ్ ॥ ౨

౫౦౪. ప్ర ణో యచ్ఛత్వర్యమా ప్ర భగః ప్ర బృహస్పతిః ।
ప్ర దేవీః ప్రోత సూనృతా రయిం దేవీ దధాతు మే ॥ ౩

౫౦౫. సోమం రాజానమవసేఽగ్నిం గీర్భిర్హవామహే ।
ఆదిత్యం విష్ణుం సూర్యం బ్రహ్మాణం చ బృహస్పతిమ్ ॥ ౪

౫౦౬. త్వం నో అగ్నే అగ్నిభిర్బ్రహ్మ యజ్ఞం చ వర్ధయ ।
త్వం నో దేవ దాతవే రయిం దానాయ చోదయ ॥ ౫

౫౦౭. ఇన్ద్రవాయూ ఉభావిహ సుహవేహ హవామహే ।
యథా నః సర్వ ఇజ్జనః సంగత్యాం సుమనా అసద్ దానకామశ్చ నో భువత్ ॥ ౬

౫౦౮. అర్యమణం బృహస్పతిమిన్ద్రం దానాయ చోదయ ।
వాతం విష్ణుం సరస్వతీం సవితారం చ వాజినమ్ ॥ ౭

౫౦౯. వాజస్య ను ప్రసవే సం బభూవిమేమా చ విశ్వా భువనాన్యన్తః ।
ఉతాదిత్సన్తం దాపయతు ప్రజానన్ రయిం చ నః సర్వవీరం ని యచ్ఛ ॥ ౮

౫౧౦. దుహ్రాం మే పఞ్చ ప్రదిశో దుహ్రాముర్వీర్యథాబలమ్ ।
ప్రాపేయం సర్వా ఆకూతీర్మనసా హృదయేన చ ॥ ౯

౫౧౧. గోసనిం వాచముదేయం వర్చసా మాభ్యుదిహి ।
ఆ రున్ధాం సర్వతో వాయుస్త్వష్టా పోషం దధాతు మే ॥ ౧౦

అథ పఞ్చమోఽనువాకః

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్
కామాగ్ని శాంతికి...

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతాః - ౧-౭ అగ్నిః, ౮-౧౧ సవిత్రాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - ౧ పురోనుష్టుప్ త్రిష్టుప్, ౨, ౩, ౮ భురిక్త్రిష్టుప్, ౪ త్రిష్టుప్, ౫ జగతీ, ౬ ఉపరిష్టాద్ విరాడ్ బృహతీ; ౭ విరాడ్ గర్భా త్రిష్టుప్, నిచృదనుష్టుప్, ౧౦ అనుష్టుప్ ॥

౫౧౨. యే అగ్నయో అప్స్వన్తర్యే వృత్రే యే పురుషే యే అశ్మసు ।
య ఆవివేశౌషధీర్యో వనస్పతీంస్తేభ్యో అగ్నిభ్యో హుతమస్త్వేతత్ ॥ ౧

౫౧౩. యః సోమే అన్తర్యో గోష్వన్తర్య ఆవిష్టో వయఃసు యో మృగేషు
య ఆవివేశ ద్విపదో యశ్చతుష్పదస్తేభ్యో అగ్నిభ్యో హుతమస్త్వేతత్ ౨

౫౧౪. య ఇన్ద్రేణ సరథం యాతి దేవో వైశ్వానర ఉత విశ్వదావ్యః ।
యం జోహవీమి పృతనాసు సాసహిం తేభ్యో అగ్నిభ్యో హుతమస్త్వేతత్ ॥ ౩

౫౧౫. యో దేవో విశ్వాద్ యము కామమాహుర్యం దాతారం ప్రతిగృహ్ణన్తమాహుః ।
యో ధీరః శక్రః పరిభూరదాభ్యస్తేభ్యో అగ్నిభ్యో హుతమస్త్వేతత్ ॥ ౪

౫౧౬. యం త్వా హోతారం మనసాభి సంవిదుస్త్రయోదశ భౌవనాః పఞ్చ మానవాః ।
వర్చోధసే యశసే సూనృతావతే తేభ్యో అగ్నిభ్యో హుతమస్త్వేతత్ ॥ ౫

౫౧౭. ఉక్షాన్నాయ వశాన్నాయ సోమపృష్ఠాయ వేధసే -

వైశ్వానరజ్యేష్ఠేభ్యస్తేభ్యో అగ్నిభ్యో హుత మస్త్వేతత్ ॥ ౬

౫౧౮. దివం పృథివీమన్వన్తరిక్షం యే విద్యుత మనుసంచరన్తి ।
యే దిక్ష్వన్తర్యే వాతే అన్తస్తేభ్యో అగ్నిభ్యో హుతమస్త్వేతత్ ॥ ౭

౫౧౯. హిరణ్యపాణిం సవితారమిన్ద్రం బృహస్పతిం వరుణం మిత్ర మగ్నిమ్ ॥
విశ్వాన్ దేవా నఙ్గిరసో హవామహ ఇమం క్రవ్యాదం శమయ న్త్వగ్నిమ్ ॥ ౮

౫౨౦. శాన్తో అగ్నిః క్రవ్యాచ్ఛాన్తః పురుషరేషణః
అథో యో విశ్వదావ్యస్తం క్రవ్యాద మశీశమమ్ ॥ ౯

౫౨౧. యే పర్వతాః సోమపృష్ఠా ఆప ఉత్తానశీవరీః ।
వాతః పర్జన్య ఆదగ్నిస్తే క్రవ్యాద మశీశమన్ ॥ ౧౦

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్
తేజస్సూక్తే...

ఋషిః- వసిష్ఠః ॥ దేవతా:- విశ్వేదేవాః, బృహస్పతిః, వర్చః ॥ ఛన్దః:- ౧ విరాట్త్రిష్టుప్, ౨, ౫, ౬ అనుష్టుప్, ౩ పంచపదాపరానుష్టుప్విరాడతిజగతీ, ౪ షట్ పదాజగతీ ॥

౫౨౨. హస్తివర్చసం ప్రథతాం బృహద్ యశో అదిత్యా యత్ తన్వః సంబభూవ ।
తత్ సర్వే సమదుర్మహ్యమేతద్ విశ్వే దేవా అదితిః సజోషాః ॥ ౧

౫౨౩. మిత్రశ్చ వరుణశ్చేన్ద్రో రుద్రశ్చ చేతతు ।
దేవాసో విశ్వధాయసస్తే మాఞ్జన్తు వర్చసా ॥ ౨

౫౨౪. యేన హస్తీ వర్చసా సంబభూవ యేన రాజా మనుష్యేష్వప్స్వన్తః ।
యేన దేవా దేవతామగ్ర ఆయన్ తేన మామద్య వర్చసాగ్నే వర్చస్వినం కృణు ॥ ౩

౫౨౫. యత్ తే వర్చో జాతవేదో బృహద్ భవత్యాహుతేః ।
యావత్ సూర్యస్య వర్చ ఆసురస్య చ హస్తినః ।
తావన్మే అశ్వినా వర్చ ఆ ధత్తాం పుష్కరస్రజా ॥ ౪

౫౨౬. యావచ్చతస్రః ప్రదిశశ్చక్షుర్యావత్ సమశ్నుతే ।
తావత్ సమైత్విన్ద్రియం మయి తద్ధస్తి వర్చసమ్ ॥ ౫

౫౨౭. హస్తీ మృగాణాం సుషదా మతిష్ఠావాన్ బభూవ హి ।
తస్య భగేన వర్చసాభి షిఞ్చామి మా మహమ్ ॥ ౬

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్
వీరపుత్రప్రాప్తికై...

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతా:- యోనిః ॥ ఛన్దః:- ౧-౪ అనుష్టుప్, ౫ ఉపరిష్టాద్భురిగ్బృహతీ, ౬ స్కన్ధోగ్రీవీ బృహతీ ॥

౫౨౮. యేన వేహద్ బభూవిథ నాశయామసి తత్ త్వత్ ।
ఇదం తదన్యత్ర త్వదప దూరే ని దధ్మసి ॥ ౧

౫౨౯. ఆ తే యోనిం గర్భ ఏతు పుమాన్ బాణ ఇవేషుధిమ్ ।
ఆ వీరోఽత్ర జాయతాం పుత్రస్తే దశమాస్యః ॥ ౨

౫౩౦. పుమాంసం పుత్రం జనయ తం పుమానను జాయతామ్ ।
భవాసి పుత్రాణాం మాతా జాతానాం జనయాశ్చ యాన్ ॥ ౩

౫౩౧. యాని భద్రాణి బీజాన్యృషభా జనయన్తి చ ।
తైస్త్వం పుత్రం విన్దస్వ సా ప్రసూర్ధేనుకా భవ ॥ ౪

౫౩౨. కృణోమి తే ప్రాజాపత్యమా యోనిం గర్భ ఏతు తే ।
విన్దస్వ త్వం పుత్రం నారి యస్తుభ్యం శమసచ్ఛము తస్మై త్వం భవ ॥ ౫

౫౩౩. యాసాం ద్యౌష్పితా పృథివీ మాతా సముద్రో మూలం వీరుధాం బభూవ ।
తాస్త్వా పుత్రవిద్యాయ దైవీః ప్రావన్త్వోషధయః ॥ ౬

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః- భృగుః ॥ దేవతా:- వనస్పతిః, ప్రజాపతిః ॥ ఛన్దః:- ౧-౩-౭ అనుష్టుప్, ౨ నిచృత్పథ్యాపంక్తిః ॥

౫౩౪. పయస్వతీరోషధయః పయస్వన్మామకం వచః ।
అథో పయస్వతీనామా భరేఽహం సహస్రశః ॥ ౧

౫౩౫. వేదాహం పయస్వన్తం చకార ధాన్యం బహు।
సంభృత్వా నామ యో దేవస్తం వయం
హవామహే యోయో అయజ్వనో గృహే॥ ౨

౫౩౬. ఇమా యాః పఞ్చ ప్రదిశో మానవీః పఞ్చ కృష్టయః ।
వృష్టే శాపం నదీరివేహ స్ఫాతిం సమావహాన్ ॥ ౩

౫౩౭. ఉదుత్సం శతధారం సహస్రధారమక్షితమ్ ।
ఏవాస్మాకేదం ధాన్యం సహస్రధారమక్షితమ్ ॥ ౪

౫౩౮. శతహస్త సమాహర సహస్రహస్త సం కిర ।
కృతస్య కార్యస్య చేహ స్ఫాతిం సమావహ ॥ ౫

౫౩౯. తిస్రో మాత్రా గన్ధర్వాణాం చతస్రో గృహపత్న్యాః।
తాసాం యా స్ఫాతిమత్తమా తయా త్వాభి మృశామసి ॥ ౬

౫౪౦. ఉపోహశ్చ సమూహశ్చ క్షత్తారౌ తే ప్రజాపతే ।
తావిహా వహతాం స్ఫాతిం బహుం భూమానమక్షితమ్ ॥ ౭

(౨౫) పంచవింశం సూక్తమ్

స్త్రీ వశీకరణార్థం...

ఋషిః- భృగుః ॥ దేవతాః- కామేషుః, మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౫౪౧. ఉత్తుదస్త్వోత్ తుదతు మా ధృథాః శయనే స్వే
ఇషుః కామస్య యా భీమా తయా విధ్యామి త్వా హృది ॥ ౧

౫౪౨. ఆధీపర్ణాం కామశల్యామిషుం సంకల్పకుల్మలామ్ ।
తాం సుసంనతాం కృత్వా కామో విధ్యతు త్వా హృది ॥ ౨

౫౪౩. యా ప్లీహానం శోషయతి కామస్యేషుః సుసంనతా ।
ప్రాచీనపక్షా వ్యోషా తయా విధ్యామి త్వా హృది ॥ ౩

౫౪౪. శుచా విద్ధా వ్యోషయా శుష్కాస్యాభి సర్ప మా ।
మృదుర్నిమన్యుః కేవలీ ప్రియవాదిన్యనువ్రతా ॥ ౪

౫౪౫. ఆజామి త్వాజన్యా పరి మాతురథో పితుః ।
యథా మమ క్రతావసో మమ చిత్తముపాయసి ॥ ౫

౫౪౬. వ్యస్యై మిత్రావరుణౌ హృదశ్చిత్తాన్యస్యతమ్ ।
అథైనామక్రతుం కృత్వా మమైవ కృణుతం వశే ॥ ౬

అథ షష్ఠోఽనువాకః (౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

భయ నివృత్తి

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతాః- అగ్నయో హేతయః, ౨ నామా అవిష్యవః, ౩ అప్యక్తా వైరాజః, ౪ నామా ప్రవిధ్యన్తః ॥ ౫ నిలిమ్పా ౨ ౬ బృహస్పతి యుక్తా అవస్వన్తః ఛన్దః- ౧ త్రిష్టుప్, ౨, ౫, ౬ జగతీ, ౩, ౪ భురిక్త్రిష్టుప్, సర్వా (౧-౬) పంచపదా వివరీత పాదలక్ష్మా ॥

౫౪౭. యేఽస్యాం స్థ ప్రాచ్యాం దిశి హేతయో నామ దేవాస్తేషాం వో అగ్నిరిషవః ।
తే నో మృడత తే నోఽధి బ్రూత తేభ్యో వో నమస్తేభ్యో వః స్వాహా ॥ ౧

౫౪౮. యేఽస్యాం స్థ దక్షిణాయాం దిశ్యవిష్యవో నామ దేవాస్తేషాం వః కామ ఇషవః ।
తే నో మృడత తే నోఽధి బ్రూత తేభ్యో వో నమస్తేభ్యో వః స్వాహా ॥ ౨

౫౪౯. యేఽస్యాం స్థ ప్రతీచ్యాం దిశి వైరాజా నామ దేవాస్తేషాం వ ఆప ఇషవః ।
తే నో మృడత తే నోఽధి బ్రూత తేభ్యో వో నమస్తేభ్యో వః స్వాహా ॥ ౩

౫౫౦. యేఽస్యాం స్థోదీచ్యాం దిశి ప్రవిధ్యన్తో నామ దేవాస్తేషాం వో వాత ఇషవః ।
తే నో మృడత తే నోఽధి బ్రూత తేభ్యో వో నమస్తేభ్యో వః స్వాహా ॥ ౪

౫౫౧. యేఽస్యాం స్థ ధ్రువాయాం దిశి నిలిమ్పా నామ దేవాస్తేషాం వ ఓషధీరిషవః ।
తే నో మృడత తే నోఽధి బ్రూత తేభ్యో వో నమస్తేభ్యో వః స్వాహా ॥ ౫

౫౫౨. యే౩స్యాం స్థోర్ధ్వాయాం దిశ్యవస్వన్తో నామ దేవాస్తేషాం వో బృహస్పతిరిషవః।
తే నో మృడత తే నోఽధి బ్రూత తేభ్యో వో నమస్తేభ్యో వః స్వాహా ॥ ౬

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతాః- ౧ ప్రాచీ, అగ్నిః, అసితః, ఆదిత్యాః, ౨ దక్షిణా, ఇన్ద్రః, తిరశ్చిరాజిః, పితరః, ౩ ప్రతీచీ, వరుణః, పృదాకుః, అన్నమ్; ౪ ఉదీచీ, సోమః, స్వజః, అశనిః, ౫ ధ్రువా, విష్ణుః, కల్మాషగ్రీవః, వీరుధః, ౬ ఊర్ధ్వా, బృహస్పతిః, శ్విత్రః, వర్షమ్ ॥ ఛన్దః- ౧, ౩, ౪, ౬ అష్టిః, ౨ అత్యష్టిః, ౫ భురిగష్టిః, సర్వా (౧-౬) పంచపదా, ౫ కకుమ్మతీగర్భాభురిగష్టిః ॥

౫౫౩. ప్రాచీ దిగగ్నిరధిపతిరసితో రక్షితాదిత్యా ఇషవః।
తేభ్యో నమోఽధిపతిభ్యో నమో రక్షితృభ్యో నమ ఇషుభ్యో నమ ఏభ్యో అస్తు।
యో౩ఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మస్తం వో జమ్భే దధ్మః ॥ ౧

౫౫౪. దక్షిణా దిగిన్ద్రోఽధిపతిస్తిరశ్చిరాజీ రక్షితా పితర ఇషవః।
తేభ్యో నమోఽధిపతిభ్యో నమో రక్షితృభ్యో నమ ఇషుభ్యో నమ ఏభ్యో అస్తు।
యో౩ఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మస్తం వో జమ్భే దధ్మః ॥ ౨

౫౫౫. ప్రతీచీ దిగ్వరుణోఽధిపతిః పృదాకూ రక్షితాన్నమిషవః।
తేభ్యో నమోఽధిపతిభ్యో నమో రక్షితృభ్యో నమ ఇషుభ్యో నమ ఏభ్యో అస్తు।
యో౩ఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మస్తం వో జమ్భే దధ్మః ॥ ౩

౫౫౬. ఉదీచీ దిక్సోమోఽధిపతిః స్వజో రక్షితాశనిరిషవః।
తేభ్యో నమోఽధిపతిభ్యో నమో రక్షితృభ్యో నమ ఇషుభ్యో నమ ఏభ్యో అస్తు।
యో౩ఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మస్తం వో జమ్భే దధ్మః ॥ ౪

౫౫౭. ధ్రువా దిగ్విష్ణురధిపతిః కల్మాషగ్రీవో రక్షితా వీరుధ ఇషవః।
తేభ్యో నమోఽధిపతిభ్యో నమో రక్షితృభ్యో నమ ఇషుభ్యో నమ ఏభ్యో అస్తు।
యో౩ఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మస్తం వో జమ్భే దధ్మః ॥ ౫

౫౫౮. ఊర్ధ్వా దిగ్బృహస్పతిరధిపతిః శ్విత్రో రక్షితా వర్షమిషవః।
తేభ్యో నమోఽధిపతిభ్యో నమో రక్షితృభ్యో నమ ఇషుభ్యో నమ ఏభ్యో అస్తు।
యో౩ఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మస్తం వో జమ్భే దధ్మః ॥ ౬

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్
యమళ జనన దోషనివారణం

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః- యమినీ ॥ ఛన్దః- ౧ అతిశక్వరీగర్భా చతుష్పదాతిజగతీ; ౨, ౩ అనుష్టుప్, ౪ యవమధ్యావిరాట్కకుప్; ౫ త్రిష్టుప్, ౬ విరాడ్గర్భాప్రస్తారపంక్తిః ॥

౫౫౯. ఏకైకయైషా సృష్ట్యా సం బభూవ యత్ర గా అసృజన్త భూతకృతో విశ్వరూపాః।
యత్ర విజాయతే యమిన్యపర్తుః సా పశూన్ క్షిణాతి రిఫతీ రుశతీ ॥ ౧

౫౬౦. ఏషా పశూన్త్సం క్షిణాతి క్రవ్యాద్ భూత్వా వ్యద్వరీ।
ఉతైనాం బ్రహ్మణే దద్యాత్ తథా స్యోనా శివా స్యాత్ ॥ ౨

౫౬౧. శివా భవ పురుషేభ్యో గోభ్యో అశ్వేభ్యః శివా।
శివాస్మై సర్వస్మై క్షేత్రాయ శివా న ఇహైధి ॥ ౩

౫౬౨. ఇహ పుష్టిరిహ రస ఇహ సహస్రసాతమా భవ। పశూన్ యమిని పోషయ ॥ ౪

౫౬౩. యత్రా సుహార్దః సుకృతో మదన్తి విహాయ రోగం తన్వ౧: స్వాయాః। తం లోకం
యమిన్యభిసంబభూవ సా నో మా హింసీత్ పురుషాన్ పశూంశ్చ ॥ ౫

౫౬౪. యత్రా సుహార్దాం సుకృతామగ్నిహోత్రహుతాం యత్ర లోకః।
తం లోకం యమిన్యభిసంబభూవ సా నో మా హింసీత్ పురుషాన్ పశూంశ్చ ॥ ౬

(౨౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్
నవయుగంలో...

ఋషిః- ఉద్దాలకః ॥ దేవతాః- ౧-౬ శితిపాద్ అవిః, ౭ కామః, ౮ భూమిః ॥ ఛన్దః- ౧, ౩, పథ్యాపంక్తిః, ౨, ౪-౬ అనుష్టుప్, ౭ షట్పదా ఉపరిష్టాద్దైవీబృహతీకకుమ్మతీగర్భావిరాడ్జగతీ; ౮ ఉపరిష్టాద్బృహతీ ॥

౫౬౫. యద్ రాజానో విభజన్త ఇష్టాపూర్తస్య షోడశం యమస్యామీ సభాసదః।

అవిస్తస్మాత్ ప్ర ముఞ్చతి దత్తః శితిపాత్ స్వధా ॥ ౧

౫౬౬. సర్వాన్ కామాన్ పూరయత్యాభవన్ ప్రభవన్ భవన్ ।
ఆకూతిప్రోఽవిర్దత్తః శితిపాన్నోప దస్యతి ॥ ౨

౫౬౭. యో దదాతి శితిపాదమవిం లోకేన సంమితమ్ ।
స నాకమభ్యారోహతి యత్ర శుల్కో న క్రియతే అబలేన బలీయసే ॥ ౩

౫౬౮. పఞ్చాపూపం శితిపాదమవిం లోకేన సంమితమ్ ।
ప్రదాతోప జీవతి పితౄణాం లోకేఽక్షితమ్ ॥ ౪

౫౬౯. పఞ్చాపూపం శితిపాదమవిం లోకేన సంమితమ్ ।
ప్రదాతోప జీవతి సూర్యామాసయోరక్షితమ్ ॥ ౫

౫౭౦. ఇరేవ నోప దస్యతి సముద్ర ఇవ పయో మహత్ ।
దేవౌ సవాసినావివ శితిపాన్నోప దస్యతి ॥ ౬

౫౭౧. క ఇదం కస్మా అదాత్ కామః కామాయాదాత్ । కామో దాతా కామః ప్రతిగ్రహీతా
కామః సముద్రమా వివేశ । కామేన త్వా ప్రతి గృహ్ణామి కామైతత్తే ॥ ౭

౫౭౨. భూమిష్ట్వా ప్రతి గృహ్ణాత్వన్తరిక్షమిదం మహత్ ।
మాహం ప్రాణేన మాత్మనా మా ప్రజయా ప్రతిగృహ్య వి రాధిషి ॥ ౮

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఐకమత్యం...

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతాః- సాంమనస్యమ్ ॥ ఛన్దః- ౧-౪ అనుష్టుప్, ౫ విరాడ్ జగతీ; ౬ ప్రస్తారపంక్తిః, ౭ త్రిష్టుప్ ॥

౫౭౩. సహృదయం సాంమనస్యమవిద్వేషం కృణోమి వః ।
అన్యో అన్యమభి హర్యత వత్సం జాతమివాఘ్న్యా ॥ ౧

౫౭౪. అనువ్రతః పితుః పుత్రో మాత్రా భవతు సంమనాః ।
జాయా పత్యే మధుమతీం వాచం వదతు శన్తివామ్ ॥ ౨

౫౭౫. మా భ్రాతా భ్రాతరం ద్విక్షన్మా స్వసారముత స్వసా ।
సమ్యఞ్చః సవ్రతా భూత్వా వాచం వదత భద్రయా ॥ ౩

౫౭౬. యేన దేవా న వియన్తి నో చ విద్విషతే మిథః ।
తత్ కృణ్మో బ్రహ్మ వో గృహే సంజ్ఞానం పురుషేభ్యః ॥ ౪

౫౭౭. జ్యాయస్వన్తశ్చిత్తినో మా వి యౌష్ట సంరాధయన్తః సధురాశ్చరన్తః ।
అన్యో అన్యస్మై వల్గు వదన్త ఏత సధ్రీచీనాన్ వః సంమనసస్కృణోమి ॥ ౫

౫౭౮. సమానీ ప్రపా సహ వోఽన్నభాగః సమానే యోక్త్రే సహ వో యునజ్మి ।
సమ్యఞ్చోఽగ్నిం సపర్యతారా నాభిమివాభితః ॥ ౬

౫౭౯. సధ్రీచీనాన్ వః సంమనసస్కృణోమ్యేకశ్నుష్టీన్త్సంవననేన సర్వాన్ ।
దేవా ఇవామృతం రక్షమాణాః సాయంప్రాతః సౌమనసో వో అస్తు ॥ ౭

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఆయువునకు ఆశీర్వాదం

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః- అగ్న్యాదయః, పాప్మహా ॥ ఛన్దః- ౧-౩, ౬-౧౧ అనుష్టుప్; ౪ భురిగనుష్టుప్; ౫ విరాట్ ప్రస్తారపంక్తిః ॥

౫౮౦. వి దేవా జరసావృతన్ వి త్వమగ్నే అరాత్యా ।
వ్యహం సర్వేణ పాప్మనా వి యక్ష్మేణ సమాయుషా ॥ ౧

౫౮౧. వ్యార్త్యా పవమానో వి శక్రః పాపకృత్యయా ।
వ్యహం సర్వేణ పాప్మనా వి యక్ష్మేణ సమాయుషా ॥ ౨

౫౮౨. వి గ్రామ్యాః పశవ ఆరణ్యైర్వ్యాపస్తృష్ణయాసరన్ ।
వ్యహం సర్వేణ పాప్మనా వి యక్ష్మేణ సమాయుషా ॥ ౩

౫౮౩. వీమే ద్యావాపృథివీ ఇతో వి పన్థానో దిశందిశమ్ ।
వ్యహం సర్వేణ పాప్మనా వి యక్ష్మేణ సమాయుషా ॥ ౪

౫౮౪. త్వష్టా దుహిత్రే వహతుం యునక్తీ-తీదం విశ్వం భువనం వి యాతి ।
వ్యహం సర్వేణ పాప్మనా వి యక్ష్మేణ సమాయుషా ॥ ౫

౫౮౫. అగ్నిః ప్రాణాన్త్సం దధాతి చన్ద్రః ప్రాణేన సంహితః ।
వ్యహం సర్వేణ పాప్మనా వి యక్ష్మేణ సమాయుషా ॥ ౬

౫౮౬. ప్రాణేన విశ్వతోవీర్యం దేవాః సూర్యం సమైరయన్ ।
వ్యహం సర్వేణ పాప్మనా వి యక్ష్మేణ సమాయుషా ॥ ౭

౫౮౭. ఆయుష్మతామాయుష్కృతాం ప్రాణేన జీవ మా మృథాః ।
వ్యహం సర్వేణ పాప్మనా వి యక్ష్మేణ సమాయుషా ॥ ౮

౫౮౮. ప్రాణేన ప్రాణతాం ప్రాణేహైవ భవ మా మృథాః ।
వ్యహం సర్వేణ పాప్మనా వి యక్ష్మేణ సమాయుషా ॥ ౯

౫౮౯. ఉదాయుషా సమాయుషోదోషధీనాం రసేన
వ్యహం సర్వేణ పాప్మనా వి యక్ష్మేణ సమాయుషా ॥ ౧౦

౫౯౦. ఆ పర్జన్యస్య వృష్ట్యోదస్థామామృతా వయమ్ ।
వ్యహం సర్వేణ పాప్మనా వి యక్ష్మేణ సమాయుషా ॥ ౧౧

॥ ఇతి షష్ఠః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఇతి తృతీయం కాణ్డమ్ ॥

చతుర్థ కాణ్డమ్

అథ సప్తమః ప్రపాఠకః

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః :- వేనః ॥ దేవతా- బృహస్పతిః, ఆదిత్యః ॥ ఛన్దః-౧, ౩, ౪, ౬, ౭ త్రిష్టుప్; ౨, ౫ పురోఽనుష్టుప్ త్రిష్టుప్ ॥

౫౯౧. బ్రహ్మ జజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్వి సీమతః సురుచో వేన ఆవః ।
స బుధ్న్యా ఉపమా అస్య విష్ఠాః సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వి వః ॥ ౧

౫౯౨. ఇయం పిత్ర్యా రాష్ట్ర్యేత్వగ్రే ప్రథమాయ జనుషే భువనేష్ఠాః ।
తస్మా ఏతం సురుచం హ్వారమహ్యం ఘర్మం శ్రీణన్తు ప్రథమాయ ధాస్యవే

౫౯౩. ప్ర యో జజ్ఞే విద్వానస్య బన్ధుర్విశ్వా దేవానాం జనిమా వివక్తి ।
బ్రహ్మ బ్రహ్మణ ఉజ్జభార మధ్యాన్నీచైరుచ్చైః స్వధా అభి ప్ర తస్థౌ ॥ ౩

౫౯౪. స హి దివః స పృథివ్యా ఋతస్థా మహీ క్షేమం రోదసీ అస్కభాయత్ ।
మహాన్మహీ అస్కభాయద్వి జాతో ద్యాం సద్మ పార్థివం చ రజః ॥ ౪

౫౯౫. స బుధ్న్యాదాష్ట్ర జనుషోఽభ్యగ్రం బృహస్పతిర్దేవతా తస్య సమ్రాట్ ।
అహర్యచ్ఛుక్రం జ్యోతిషో జనిష్టాథ ద్యుమన్తో వి వసన్తు విప్రాః ॥ ౫

౫౯౬. నూనం తదస్య కావ్యో హినోతి మహో దేవస్య పూర్వ్యస్య ధామ ।
ఏష జజ్ఞే బహుభిః సాకమిత్థా పూర్వే అర్ధే విషితే ససన్ను ౬

౫౯౭. యోఽథర్వాణం పితరం దేవబన్ధుం బృహస్పతిం నమసావ చ గచ్ఛాత్ ।
త్వం విశ్వేషాం జనితా యథాసః కవిర్దేవో న దభాయత్స్వధావాన్ ॥ ౭

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

విజయ సూక్తమ్

ఋషిః :- వేనః॥ దేవతాః:- ఆత్మా॥ ఛన్దః :- ౧-౫, ౮ త్రిష్టుప్; ౬ పురోఽనుష్టుప్ త్రిష్టుప్; ౭ ఉపరిష్టాజ్జ్యోతిస్త్రిష్టుప్ ॥

౫౯౮. య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిషం యస్య దేవాః ॥
యోఽస్యేశే ద్విపదో యశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౧

౫౯౯. యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైకో రాజా జగతో బభూవ ।
యస్య ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ ॥ ౨

౬౦౦. యం క్రన్దసీ అవతశ్చస్కభానే భియసానే రోదసీ అహ్వయేథామ్ ।

యస్యాసౌ పన్థా రజసో విమానః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥ ౩

౬౦౧. యస్య ద్యౌరుర్వీ పృథివీ చ మహీ యస్యాద ఉర్వన్తరిక్షమ్।
యస్యాసౌ సూరో వితతో మహిత్వా కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥ ౪

౬౦౨. యస్య విశ్వే హిమవన్తో మహిత్వా సముద్రే యస్య రసామిదాహుః।
ఇమాశ్చ ప్రదిశో యస్య బాహూ కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥ ౫

౬౦౩. ఆపో అగ్రే విశ్వమావన్గర్భం దధానా అమృతా ఋతజ్ఞాః।
యాసు దేవీష్వధి దేవ ఆసీత్కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥ ౬

౬౦౪. హిరణ్యగర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్।
స దాధార పృథివీముత ద్యాం కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥ ౭

౬౦౫. ఆపో వత్సం జనయన్తీర్గర్భమగ్రే సమైరయన్। తస్యోత
జాయమానస్యోల్బ ఆసీద్ధిరణ్యయః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥ ౮

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా॥ దేవతా-వ్యాఘ్రః॥ ఛన్దః :- ౧ పథ్యాపంక్తిః; ౨, ౪-౬ అనుష్టుప్; ౩ గాయత్రీ ౭ కకుమ్మతీగర్భోపరిష్టాద్ బృహతీ ॥

౬౦౬. ఉదితస్త్రయో అక్రమన్ వ్యాఘ్రః పురుషో వృకః।
హిరుగ్ఘి యన్తి సిన్ధవో హిరుగ్ దేవో వనస్పతిర్హిరుఙ్ నమన్తు శత్రవః ౧

౬౦౭. పరేణైతు పథా వృకః పరమేణోత తస్కరః।
పరేణ దత్వతీ రజ్జుః పరేణాఘాయురర్షతు॥ ౨

౬౦౮. అక్ష్యౌ చ తే ముఖం చ తే వ్యాఘ్ర జమ్భయామసి।
ఆత్ సర్వాన్ వింశతిం నఖాన్॥ ౩

౬౦౯. వ్యాఘ్రం దత్వతాం వయం ప్రథమం జమ్భయామసి॥
ఆదు ష్టేనమథో అహిం యాతుధానమథో వృకమ్॥ ౪

౬౧౦. యో అద్య స్తేన ఆయతి స సంపిష్టో అపాయతి।
పథామపధ్వంసేనైత్విన్ద్రో వజ్రేణ హన్తు తమ్॥ ౫

౬౧౧. మూర్ణా మృగస్య దన్తా అపిశీర్ణా ఉ పృష్టయః।
నిమ్రుక్ తే గోధా భవతు నీచాయచ్ఛశయుర్మృగః॥ ౬

౬౧౨. యత్ సంయమో న వి యమో వి యమో యన్న సంయమః।
ఇన్ద్రజాః సోమజా ఆథర్వణమసి వ్యాఘ్రజమ్భనమ్॥ ౭

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా॥ దేవతా-వనస్పతిః, ([illegible]); ౬ అగ్నిః, సవితా, సరస్వతీ, బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ఛన్దః :- ౧-౩-౫, ౮ అనుష్టుప్, ౪ పురఉష్ణిక్; ౬,౭-భురిగనుష్టుప్॥

౬౧౩. యాం త్వా గన్ధర్వో అఖనద్ వరుణాయ మృతభ్రజే।
తాం త్వా వయం ఖనామస్యోషధిం శేపహర్షణీమ్॥ ౧

౬౧౪. ఉదుషా ఉదు సూర్య ఉదిదం మామకం వచః।
ఉదేజతు ప్రజాపతిర్వృషా శుష్మేణ వాజినా॥ ౨

౬౧౫. యథా స్మ తే విరోహతోఽభితప్తమివానతి।
తతస్తే శుష్మవత్తరమియం కృణోత్వోషధిః॥ ౩

౬౧౬. ఉచ్ఛుష్మౌషధీనాం సార ఋషభాణామ్।
సం పుంసామిన్ద్ర వృష్ణ్యమస్మిన్ ధేహి తనూవశిన్॥ ౪

౬౧౭. అపాం రసః ప్రథమజోఽథో వనస్పతీనామ్।
ఉత సోమస్య భ్రాతాస్యుతార్శమసి వృష్ణ్యమ్॥ ౫

౬౧౮. అద్యాగ్నే అద్య సవితరద్య దేవి సరస్వతి।
అద్యాస్య బ్రహ్మణస్పతే ధనురివా తానయా పసః॥ ౬

౬౧౯. ఆహం తనోమి తే పసో అధి జ్యామివ ధన్వని।
క్రమస్వర్శ ఇవ రోహితమనవగ్లాయతా సదా॥ ౭

౬౨౦. అశ్వస్యాశ్వతరస్యాజస్య పేత్వస్య చ ।
అథ ఋషభస్య యే వాజాస్తానస్మిన్ ధేహి తనూవశిన్ ॥ ౮

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా॥ దేవతా-వృషభః, స్వాపనమ్॥ ఛన్దః :- ౧, ౩-౬ అనుష్టుప్ ౨ భురిగనుష్టుప్ ౭ పురస్తాజ్జ్యోతి త్రిష్టుప్ ॥

౬౨౧. సహస్రశృఙ్గో వృషభో యః సముద్రాదుదాచరత్ ।
తేనా సహస్యేనా వయం ని జనాన్త్స్వాపయామసి ॥ ౧

౬౨౨. న భూమిం వాతో అతి వాతి నాతి పశ్యతి కశ్చన ।
స్త్రియశ్చ సర్వాః స్వాపయ శునశ్చేన్ద్రసఖా చరన్ ॥ ౨

౬౨౩. ప్రోష్ఠేశయాస్తల్పేశయా నారీర్యా వహ్యేశీవరీః ।
స్త్రియో యాః పుణ్యగన్ధయస్తాః సర్వాః స్వాపయామసి ॥ ౩

౬౨౪. ఏజదేజదజగ్రభం చక్షుః ప్రాణమజగ్రభమ్ ।
అఙ్గాన్యజగ్రభం సర్వా రాత్రీణామతిశర్వరే ॥ ౪

౬౨౫. య ఆస్తే యశ్చరతి యశ్చ తిష్ఠన్ విపశ్యతి ।
తేషాం సం దధ్మో అక్షీణి యథేదం హర్మ్యం తథా ॥ ౫

౬౨౬. స్వప్తు మాతా స్వప్తు పితా స్వప్తు శ్వా స్వప్తు విశ్పతిః ।
స్వపన్త్వస్యై జ్ఞాతయః స్వప్త్వయమభితో జనః ॥ ౬

౬౨౭. స్వప్న స్వప్నాభికరణేన సర్వం ని ష్వాపయా జనమ్ ।
ఓత్సూర్యమన్యాన్త్స్వాపయావ్యుషం జాగృతాదహమిన్ద్ర ఇవారిష్టో అక్షితః ॥ ౭

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (౬) షష్ఠం సూక్తం

ఋషిః :- గరుత్మాన్॥ దేవతా - ౧ బ్రాహ్మణః; ౨ ద్యావాపృథివీ, సప్త సిన్ధవః ౩ సుపర్ణః; ౪-౮ విషమ్॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౬౨౮. బ్రాహ్మణో జజ్ఞే ప్రథమో దశశీర్షో దశాస్యః ।
స సోమం ప్రథమః పపౌ స చకారారసం విషమ్ ॥ ౧

౬౨౯. యావతీ ద్యావాపృథివీ వరిమ్ణా యావత్ సప్త సిన్ధవో వితష్ఠిరే ।
వాచం విషస్య దూషణీం తామితో నిరవాదిషమ్ ॥ ౨

౬౩౦. సుపర్ణస్త్వా గరుత్మాన్ విష ప్రథమమావయత్ ।
నామీమదో నారూరుప ఉతాస్మా అభవః పితుః ॥ ౩

౬౩౧. యస్త ఆస్యత్ పఞ్చాఙ్గురిర్వక్రాచ్చిదధి ధన్వనః ।
అపస్కమ్భస్య శల్యాన్నిరవోచమహం విషమ్ ॥ ౪

౬౩౨. శల్యాద్ విషం నిరవోచం ప్రాఞ్జనాదుత పర్ణధేః ।
అపాష్ఠాచ్ఛృఙ్గాత్ కుల్మలాన్నిరవోచమహం విషమ్ ॥ ౫

౬౩౩. అరసస్త ఇషో శల్యోఽథో తే అరసం విషమ్ ।
ఉతారసస్య వృక్షస్య ధనుష్టే అరసారసమ్ ॥ ౬

౬౩౪. యే అపీషన్ యే అదిహన్ య ఆస్యన్ యే అవాసృజన్ ।
సర్వే తే వధ్రయః కృతా వధ్రిర్విషగిరిః కృతః ॥ ౭

౬౩౫. వధ్రయస్తే ఖనితారో వధ్రిస్త్వమస్యోషధే ।
వధ్రిః స పర్వతో గిరిర్యతో జాతమిదం విషమ్ ॥ ౮

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషిః :- గరుత్మాన్ ॥ దేవతాః-వనస్పతిః ॥ ఛన్దః :- ౧-౩, ౫-౭ అనుష్టుప్ ౪ స్వరాడనుష్టుప్ ॥

౬౩౬. వారిదం వారయాతై వరణావత్యామధి ।
తత్రామృతస్యాసిక్తం తేనా తే వారయే విషమ్ ॥ ౧

౬౩౭. అరసం ప్రాచ్యం విషమరసం యదుదీచ్యమ్ ।
అథేదమధరాచ్యం కరమ్భేణ వి కల్పతే ॥ ౨

౬౩౮. కరమ్భం కృత్వా తిర్యం౹ పీబస్పాకముదారథిమ్ ।
క్షుధా కిల త్వా దుష్టనో జక్షివాన్త్స న రూరుపః ॥ ౩

౬౩౯. వి తే మదం మదావతి శరమివ పాతయామసి ।
ప్ర త్వా చరుమివ యేషన్తం వచసా స్థాపయామసి ॥ ౪

౬౪౦. పరి గ్రామమివాచితం వచసా స్థాపయామసి ।
తిష్ఠా వృక్ష ఇవ స్థామ్న్యభ్రిఖాతే న రూరుపః ॥ ౫

౬౪౧. పవస్తైస్త్వా పర్యక్రీణన్ దూర్శేభిరజినైరుత ।
ప్రక్రీరసి త్వమోషధేఽభ్రిఖాతే న రూరుపః ॥ ౬

౬౪౨. అనాప్తా యే వః ప్రథమా యాని కర్మాణి చక్రిరే ।
వీరాన్నో అత్ర మా దభన్తద్వ ఏతత్పురో దధే ॥ ౭

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వాంగిరాః ॥ దేవతా - రాజ్యాభిషేకః ఆపః, (మన్త్రోక్తాః రాజాదయః)॥
ఛన్దః :- ౧, ౭ భురిక్త్రిష్టుప్, ౨, ౪, ౬ అనుష్టుప్; ౩ త్రిష్టుప్ ౫ విరాట్ ప్రస్తార పంక్తిః॥

౬౪౩. భూతో భూతేషు పయ ఆ దధాతి స భూతానామధిపతిర్బభూవ ।
తస్య మృత్యుశ్చరతి రాజసూయం స రాజా రాజ్యమను మన్యతామిదమ్ ॥ ౧

౬౪౪. అభి ప్రేహి మాప వేన ఉగ్రశ్చేత్తా సపత్నహా ।
ఆ తిష్ఠ మిత్రవర్ధన తుభ్యం దేవా అధి బ్రువన్ ॥ ౨

౬౪౫. ఆతిష్ఠన్తం పరి విశ్వే అభూషం ఛ్రియం వసానశ్చరతి స్వరోచిః ।
మహత్తద్వృష్ణో అసురస్య నామా విశ్వరూపో అమృతాని తస్థౌ ॥ ౩

౬౪౬. వ్యాఘ్రో అధి వైయాఘ్రే వి క్రమస్వ దిశో మహీః ।
విశస్త్వా సర్వా వాఞ్ఛన్త్వాపో దివ్యాః పయస్వతీః ॥ ౪

౬౪౭. యా ఆపో దివ్యాః పయసా మదన్త్యన్తరిక్ష ఉత వా పృథివ్యామ్ ।
తాసాం త్వా సర్వాసామపామభి షిఞ్చామి వర్చసా ॥ ౫

౬౪౮. అభి త్వా వర్చసాసిచన్నాపో దివ్యాః పయస్వతీః ।
యథాసో మిత్రవర్ధనస్తథా త్వా సవితా కరత్ ॥ ౬

౬౪౯. ఏనా వ్యాఘ్రం పరిషస్వజానాః సింహం హిన్వన్తి మహతే సౌభగాయ ।
సముద్రం న సుభువస్తస్థివాంసం మర్మృజ్యన్తే ద్వీపినమప్స్వన్తః ॥ ౭

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగుః ॥ దేవతా-త్రైకకుదాఞ్జనమ్ ॥ ఛన్దః :- ౧, ౪-౧౦ అనుష్టుప్; ౨ కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౩ పథ్యాపంక్తిః ॥

౬౫౦. ఏహి జీవం త్రాయమాణం పర్వతస్యాస్యక్ష్యమ్ ।
విశ్వేభిర్దేవైర్దత్తం పరిధిర్జీవనాయ కమ్ ॥ ౧

౬౫౧. పరిపాణం పురుషాణాం పరిపాణం గవామసి ।
అశ్వానామర్వతాం పరిపాణాయ తస్థిషే ॥ ౨

౬౫౨. ఉతాసి పరిపాణం యాతుజమ్భనమాఞ్జన ।
ఉతామృతస్య త్వం వేత్థాథో అసి జీవభోజనమథో హరితభేషజమ్ ॥ ౩

౬౫౩. యస్యాఞ్జన ప్రసర్పస్యఙ్గమఙ్గం పరుష్పరుః ।
తతో యక్ష్మం వి బాధస ఉగ్రో మధ్యమశీరివ ॥ ౪

౬౫౪. నైనం ప్రాప్నోతి శపథో న కృత్యా నాభిశోచనమ్ ।
నైనం విష్కన్ధమశ్నుతే యస్త్వా బిభర్త్యాఞ్జన ॥ ౫

౬౫౫. అసన్మన్త్రాద్దుష్వప్న్యాద్దుష్కృతాచ్ఛమలాదుత ।
దుర్హార్దశ్చక్షుషో ఘోరాత్తస్మాన్నః పాహ్యాఞ్జన ॥ ౬

౬౫౬. ఇదం విద్వానాఞ్జన సత్యం వక్ష్యామి నానృతమ్ ।
సనేయమశ్వం గామహమాత్మానం తవ పూరుష ॥ ౭

౬౫౭. త్రయో దాసా ఆఞ్జనస్య తక్మా బలాస ఆదహిః ।
వర్షిష్ఠః పర్వతానాం త్రికకున్నామ తే పితా ॥ ౮

౬౫౮. యదాఞ్జనం త్రైకకుదం జాతం హిమవతస్పరి ।
యాతూంశ్చ సర్వాఞ్జమ్భయత్సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః ॥ ౯

౬౫౯. యది వాసి త్రైకకుదం యది యామునముచ్యసే ।
ఉభే తే భద్రే నామ్నీ తాభ్యాం నః పాహ్యాఞ్జన ॥ ౧౦

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా - శఙ్ఖమణిః; కృశనః ॥ ఛన్దః :- ౧-౫ అనుష్టుప్, ౬ పథ్యాపఙ్క్తిః, ౭ పఞ్చపదాపరానుష్టుప్శక్వరీ ॥

౬౬౦. వాతాజ్జాతో అన్తరిక్షాద్విద్యుతో జ్యోతిషస్పరి ।
స నో హిరణ్యజాః శఙ్ఖః కృశనః పాత్వంహసః ॥ ౧

౬౬౧. యో అగ్రతో రోచనానాం సముద్రాదధి జజ్ఞిషే ।
శఙ్ఖేన హత్వా రక్షాంస్యత్త్రిణో వి షహామహే ॥ ౨

౬౬౨. శఙ్ఖేనామీవామమతిం శఙ్ఖేనోత సదాన్వాః ।
శఙ్ఖో నో విశ్వభేషజః కృశనః పాత్వంహసః ॥ ౩

౬౬౩. దివి జాతః సముద్రజః సిన్ధుతస్పర్యాభృతః ।
స నో హిరణ్యజాః శఙ్ఖ ఆయుష్ప్రతరణో మణిః ॥ ౪

౬౬౪. సముద్రాజ్జాతో మణిర్వృత్రాజ్జాతో దివాకరః ।
సో అస్మాన్త్సర్వతః పాతు హేత్యా దేవాసురేభ్యః ॥ ౫

౬౬౫. హిరణ్యానామేకోఽసి సోమాత్త్వమధి జజ్ఞిషే ।
రథే త్వమసి దర్శత ఇషుధౌ రోచనస్త్వం ప్ర ణ ఆయూంషి తారిషత్ ॥ ౬

౬౬౬. దేవానామస్థి కృశనం బభూవ తదాత్మన్వచ్చరత్యప్స్వన్తః ।
తత్ తే బధ్నామ్యాయుషే వర్చసే బలాయ
దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ కార్శనస్త్వాభి రక్షతు ॥ ౭

అథ తృతీయోఽనువాకః (౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

అనడ్వాన్

ఋషిః :- భృగ్వఙ్గిరాః ॥ దేవతా - అనడ్వాన్ ఇన్ద్రరూపః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౪ జగతీ; ౨ భురిక్త్రిష్టుప్; ౩, ౫, ౬ త్రిష్టుప్; ౭ షట్పదానుష్టుబ్గర్భోపరిష్టాజ్జగతీ నిచృచ్ఛక్వరీ; ౮-౧౨ అనుష్టుప్ ॥

౬౬౭. అనడ్వాన్దాధార పృథివీముత ద్యామనడ్వాన్దాధారోర్వన్తరిక్షమ్ ।
అనడ్వాన్దాధార ప్రదిశః షడుర్వీరనడ్వాన్విశ్వం భువనమా వివేశ ॥ ౧

౬౬౮. అనడ్వానిన్ద్రః స పశుభ్యో వి చష్టే త్రయాంఛక్రో వి మిమీతే అధ్వనః ।
భూతం భవిష్యద్భువనా దుహానః సర్వా దేవానాం చరతి వ్రతాని ॥ ౨

౬౬౯. ఇన్ద్రో జాతో మనుష్యేష్వన్తర్ఘర్మస్తప్తశ్చరతి శోశుచానః ।
సుప్రజాః సన్త్స ఉదారే న సర్షద్యో నాశ్నీయాదనడుహో విజానన్ ॥ ౩

౬౭౦. అనడ్వాన్దుహే సుకృతస్య లోక ఐనం ప్యాయయతి పవమానః పురస్తాత్ ।
పర్జన్యో ధారా మరుత ఊధో అస్య యజ్ఞః పయో దక్షిణా దోహో అస్య ॥ ౪

౬౭౧. యస్య నేశే యజ్ఞపతిర్న యజ్ఞో నాస్య దాతేశే న ప్రతిగ్రహీతా ।
యో విశ్వజిద్విశ్వభృద్విశ్వకర్మా ఘర్మం నో బ్రూత యతమశ్చతుష్పాత్ ॥ ౫

౬౭౨. యేన దేవాః స్వరారురుహుర్హిత్వా శరీరమమృతస్య నాభిమ్ ।
తేన గేష్మ సుకృతస్య లోకం ఘర్మస్య వ్రతేన తపసా యశస్యవః ॥ ౬

౬౭౩. ఇన్ద్రో రూపేణాగ్నిర్వహేన ప్రజాపతిః పరమేష్ఠీ విరాట్ ।
విశ్వానరే అక్రమత వైశ్వానరే అక్రమతానడుహ్యక్రమత ।
సోఽదృంహయత సోఽధారయత ॥ ౭

౬౭౪. మధ్యమేతదనడుహో యత్రైష వహ ఆహితః ।
ఏతావదస్య ప్రాచీనం యావాన్ప్రత్యఙ్ సమాహితః ॥ ౮

౬౭౫. యో వేదానడుహో దోహాన్త్సప్తానుపదస్వతః ।

ప్రజాం చ లోకం చాప్నోతి తథా సప్తఋషయో విదుః ॥ ౯

౬౭౬. పద్భిః సేదిమవక్రామన్నిరాం జఙ్ఘాభిరుత్ఖిదన్ ।
శ్రమేణానడ్వాన్ కీలాలం కీనాశశ్చాభి గచ్ఛతః ॥ ౧౦

౬౭౭. ద్వాదశ వా ఏతా రాత్రీర్వ్రత్యా ఆహుః ప్రజాపతేః ।
తత్రోప బ్రహ్మ యో వేద తద్వా అనడుహో వ్రతమ్ ॥ ౧౧

౬౭౮. దుహే సాయం దుహే ప్రాతర్దుహే మధ్యన్దినం పరి ।
దోహా యే అస్య సంయన్తి తాన్విద్మానుపదస్వతః ॥ ౧౨

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

రోహిణీ వనస్పతిః

ఋషిః :- ఋభుః ॥ దేవతా - రోహిణీ వనస్పతిః ॥ ఛన్దః :- ౧ త్రిపదాగాయత్రీ; ౨-౫ అనుష్టుప్, ౬ త్రిపదాయవమధ్యాభురిగ్గాయత్రీ ౭ బృహతీ ॥

౬౭౯. రోహణ్యసి రోహణ్యస్థ్నశ్ఛిన్నస్య రోహణీ । రోహయేదమరున్ధతి ॥ ౧

౬౮౦. యత్తే రిష్టం యత్తే ద్యుత్తమస్తి పేష్ట్రం త ఆత్మని ।
ధాతా తద్ భద్రయా పునః సం దధత్ పరుషా పరుః ॥ ౨

౬౮౧. సం తే మజ్జా మజ్జ్ఞా భవతు సము తే పరుషా పరుః ।
సం తే మాంసస్య విస్రస్తం సమస్థ్యపి రోహతు ॥ ౩

౬౮౨. మజ్జా మజ్జ్ఞా సం ధీయతాం చర్మణా చర్మ రోహతు ।
అసృక్ తే అస్థి రోహతు మాంసం మాంసేన రోహతు ॥ ౪

౬౮౩. లోమ లోమ్నా సం కల్పయా త్వచా సం కల్పయా త్వచమ్ ।
అసృక్తే అస్థి రోహతు ఛిన్నం సం ధేహ్యోషధే ॥ ౫

౬౮౪. స ఉత్తిష్ఠ ప్రేహి ప్ర ద్రవ రథః
సుచక్రః సుపవిః సునాభిః । ప్రతి తిష్ఠోర్ధ్వః ॥ ౬

౬౮౫. యది కర్తం పతిత్వా సంశశ్రే యది వాశ్మా ప్రహృతో జఘాన ।
ఋభూ రథస్యేవాఙ్గాని సం దధత్ పరుషా పరుః ॥ ౭

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తం

రోగనివారణమ్

ఋషిః :- శన్తాతిః ॥ దేవతా :- విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౬౮౬. ఉత దేవా అవహితం దేవా ఉన్నయథా పునః ।
ఉతాగశ్చక్రుషం దేవా దేవా జీవయథా పునః ॥ ౧

౬౮౭. ద్వావిమౌ వాతౌ వాత ఆ సిన్ధోరా పరావతః ।
దక్షం తే అన్య ఆవాతు వ్యన్యో వాతు యద్రపః ॥ ౨

౬౮౮. ఆ వాత వాహి భేషజం వి వాత వాహి యద్ రపః ।
త్వం హి విశ్వభేషజ దేవానాం దూత ఈయసే ॥ ౩

౬౮౯. త్రాయన్తామిమం దేవాస్త్రాయన్తాం మరుతాం గణాః ।
త్రాయన్తాం విశ్వా భూతాని యథాయమరపా అసత్ ॥ ౪

౬౯౦. ఆ త్వాగమం శన్తాతిభిరథో అరిష్టతాతిభిః ।
దక్షం త ఉగ్ర మాభారిషం పరా యక్ష్మం సువామి తే ॥ ౫

౬౯౧. అయం మే హస్తో భగవానయం మే భగవత్తరః ।
అయం మే విశ్వభేషజోఽయం శివాభిమర్శనః ॥ ౬

౬౯౨. హస్తాభ్యాం దశశాఖాభ్యాం జిహ్వా వాచః పురోగవీ ।
అనామయిత్నుభ్యాం హస్తాభ్యాం తాభ్యాం త్వాభి మృశామసి ॥ ౭

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తం

స్వర్జ్యోతిః ప్రాప్తిః

ఋషిః :- భృగుః ॥ దేవతా-అగ్నిః, ఆజ్యమ్ ॥ ఛన్దః :- ౧-౫,౬ త్రిష్టుప్; ౨,౪ అనుష్టుప్; ౩ ప్రస్తారపఙ్క్తిః ౭, ౯ జగతీ ౮ పంచపదాఽతిశక్వరీ ॥

౬౯౩. అజో హ్యగ్నేరజనిష్ట శోకాత్సో అపశ్యజ్జనితారమగ్రే।
తేన దేవా దేవతామగ్ర ఆయన్తేన రోహాన్రురుహుర్మేధ్యాసః ॥ ౧

౬౯౪. క్రమధ్వమగ్నినా నాకముఖ్యాన్హస్తేషు బిభ్రతః।
దివస్పృష్ఠం స్వర్గత్వా మిశ్రా దేవేభిరాధ్వమ్ ॥ ౨

౬౯౫. పృష్ఠాత్పృథివ్యా అహమన్తరిక్షమారుహమన్తరిక్షాద్దివమారుహమ్।
దివో నాకస్య పృష్ఠాత్స్వర్జ్యోతిరగామహమ్ ॥ ౩

౬౯౬. స్వర్యన్తో నాపేక్షన్త ఆ ద్యాం రోహన్తి రోదసీ।
యజ్ఞం యే విశ్వతోధారం సువిద్వాంసో వితేనిరే ॥ ౪

౬౯౭. అగ్నే ప్రేహి ప్రథమో దేవతానాం చక్షుర్దేవానాముత మానుషాణామ్।
ఇయక్షమాణా భృగుభిః సజోషాః స్వర్యన్తు యజమానాః స్వస్తి ॥ ౫

౬౯౮. అజమనజ్మి పయసా ఘృతేన దివ్యం సుపర్ణం పయసం బృహన్తమ్।
తేన గేష్మ సుకృతస్య లోకం స్వరారోహన్తో అభి నాకముత్తమమ్ ॥ ౬

౬౯౯. పఞ్చౌదనం పఞ్చభిరఙ్గులిభిర్దర్వ్యోద్ధర పఞ్చధైతమోదనమ్।
ప్రాచ్యాం దిశి శిరో అజస్య ధేహి దక్షిణాయాం దిశి దక్షిణం ధేహి పార్శ్వమ్ ॥ ౭

౭౦౦. ప్రతీచ్యాం దిశి భసదమస్య ధేహ్యుత్తరస్యాం దిశ్యుత్తరం ధేహి పార్శ్వమ్।
ఊర్ధ్వాయాం దిశ్యజస్యానూకం ధేహి దిశి ధ్రువాయాం ధేహి
పాజస్యమన్తరిక్షే మధ్యతో మధ్యమస్య ॥ ౮

౭౦౧. శృతమజం శృతయా ప్రోర్ణుహి త్వచా సర్వైరఙ్గైః సంభృతం విశ్వరూపమ్।
స ఉత్తిష్ఠేతో అభి నాకముత్తమం పద్భిశ్చతుర్భిః ప్రతి తిష్ఠ దిక్షు ॥ ౯

(౧౫) పఞ్చదశం సూక్తమ్

వర్ష సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా। దేవతా :- ౧ దిశః, ౨, ౩ వీరుధః ౪ మారుతపర్జన్యౌ, ౫-౯ మరుతః, ౧౦ అగ్నిః ౧౧ ప్రజాపతిః, స్తనయిత్నుః ౧౨ వరుణః ౧౩-౧౫ మణ్డూకాః (౧౫ పితరః) ౧౬ వాతః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౨, ౫ విరాడ్ జగతీ; ౩, ౬, ౭, ౧౧, ౧౪, ౧౬ త్రిష్టుప్, ౪ విరాట్పురస్తాద్బృహతీ ; ౮, ౧౩ అనుష్టుప్; ౯ పథ్యాపఙ్క్తిః ౧౦ భురిక్త్రిష్టుప్; ౧౨ పఞ్చపదాఽనుష్టుబ్గర్భా భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౭౦౨. సముత్పతన్తు ప్రదిశో నభస్వతీః సమభ్రాణి వాతజూతాని యన్తు।
మహఋషభస్య నదతో నభస్వతో వాశ్రా ఆపః పృథివీం తర్పయన్తు ॥ ౧

౭౦౩. సమీక్షయన్తు తవిషాః సుదానవోఽపాం రసా ఓషధీభిః సచన్తామ్। వర్షస్య సర్గా
మహయన్తు భూమిం పృథగ్జాయన్తామోషధయో విశ్వరూపాః ॥ ౨

౭౦౪. సమీక్షయస్వ గాయతో నభాంస్యపాం వేగాసః పృథగుద్విజన్తామ్।
వర్షస్య సర్గా మహయన్తు భూమిం పృథగ్జాయన్తాం వీరుధో విశ్వరూపాః ॥ ౩

౭౦౫. గణాస్త్వోప గాయన్తు మారుతాః పర్జన్య ఘోషిణః పృథక్।
సర్గా వర్షస్య వర్షతో వర్షన్తు పృథివీమను ॥ ౪

౭౦౬. ఉదీరయత మరుతః సముద్రతస్త్వేషో అర్కో నభ ఉత్పాతయాథ।
మహఋషభస్య నదతో నభస్వతో వాశ్రా ఆపః పృథివీం తర్పయన్తు ॥ ౫

౭౦౭. అభి క్రన్ద స్తనయార్దయోదధిం భూమిం పర్జన్య పయసా సమఙ్గ్ధి।
త్వయా సృష్టం బహులమైతు వర్షమాశారైషీ కృశగురేత్వస్తమ్ ॥ ౬

౭౦౮. సం వోఽవన్తు సుదానవ ఉత్సా అజగరా ఉత।
మరుద్భిః ప్రచ్యుతా మేఘా వర్షన్తు పృథివీమను ॥ ౭

౭౦౯. ఆశామాశాం వి ద్యోతతాం వాతా వాన్తు దిశోదిశః।
మరుద్భిః ప్రచ్యుతా మేఘాః సం యన్తు పృథివీమను ॥ ౮

౭౧౦. ఆపో విద్యుదభ్రం వర్షం సం వోఽవన్తు సుదానవ ఉత్సా అజగరా ఉత।
మరుద్భిః ప్రచ్యుతా మేఘాః ప్రావన్తు పృథివీమను ॥ ౯

౭౧౧. అపామగ్నిస్తనూభిః సంవిదానో య ఓషధీనామధిపా బభూవ।
స నో వర్షం వనుతాం జాతవేదాః ప్రాణం ప్రజాభ్యో అమృతం దివస్పరి ॥ ౧౦

౭౧౨. ప్రజాపతిః సలిలాదా సముద్రాదాప ఈరయన్నుదధిమర్దయాతి ।
ప్ర ప్యాయతాం వృష్ణో అశ్వస్య రేతోఽర్వాఙేతేన స్తనయిత్నునేహి ॥ ౧౧

౭౧౩. అపో నిషిఞ్చన్నసురః పితా నః శ్వసన్తు గర్గరా అపాం వరుణావ నీచీరపః సృజ ।
వదన్తు పృశ్నిబాహవో మణ్డూకా ఇరిణాను ॥ ౧౨

౭౧౪. సంవత్సరం శశయానా బ్రాహ్మణా వ్రతచారిణః ।
వాచం పర్జన్యజిన్వితాం ప్ర మణ్డూకా అవాదిషుః ॥ ౧౩

౭౧౫. ఉపప్రవద మణ్డూకి వర్షమా వద తాదురి ।
మధ్యే హ్రదస్య ప్లవస్వ విగృహ్య చతురః పదః ॥ ౧౪

౭౧౬. ఖణ్వఖా౩ఇ ఖైమఖా౩ఇ మధ్యే తదురి ।
వర్షం వనుధ్వం పితరో మరుతాం మన ఇచ్ఛత ॥ ౧౫

౭౧౭. మహాన్తం కోశముదచాభి షిఞ్చ సవిద్యుతం భవతు వాతు వాతః ।
తన్వతాం యజ్ఞం బహుధా విసృష్టా ఆనన్దినీరోషధయో భవన్తు ॥ ౧౬

అథ చతుర్థోఽనువాకః (౧౬) షోడశం సూక్తం

సత్యానృతాన్వీక్షకః

ఋషిః :- బ్రహ్మ ॥ దేవతా :- వరుణః, సత్యానృతాన్వీక్షణమ్ ॥ ఛన్దః :- ౧ అనుష్టుప్ - ౨-౪, ౬ త్రిష్టుప్, ౫ భురిక్త్రిష్టుప్, ౭ జగతీ; ౮ త్రిపాన్మహాబృహతీ; ౯ విరాణ్నామ త్రిపాద్గాయత్రీ ॥

౭౧౮. బృహన్నేషామధిష్ఠాతా అన్తికాదివ పశ్యతి ।
యస్తాయన్మన్యతే చరన్త్సర్వం దేవా ఇదం విదుః ॥ ౧

౭౧౯. యస్తిష్ఠతి చరతి యశ్చ వఞ్చతి యో నిలాయం చరతి యః ప్రతఙ్కమ్ ।
ద్వౌ సంనిషద్య యన్మన్త్రయేతే రాజా తద్వేద వరుణస్తృతీయః ॥ ౨

౭౨౦. ఉతేయం భూమిర్వరుణస్య రాజ్ఞ ఉతాసౌ ద్యౌర్బృహతీ దూరేఅన్తా ।
ఉతో సముద్రౌ వరుణస్య కుక్షీ ఉతాస్మిన్నల్ప ఉదకే నిలీనః ॥ ౩

౭౨౧. ఉత యో ద్యామతిసర్పాత్పరస్తాన్న స ముచ్యాతై వరుణస్య రాజ్ఞః ।
దివ స్పశః ప్ర చరన్తీదమస్య సహస్రాక్షా అతి పశ్యన్తి భూమిమ్ ॥ ౪

౭౨౨. సర్వం తద్ రాజా వరుణో వి చష్టే యదన్తరా రోదసీ యత్ పరస్తాత్ ।
సంఖ్యాతా అస్య నిమిషో జనానామక్షానివ శ్వఘ్నీ ని మినోతి తాని ॥ ౫

౭౨౩. యే తే పాశా వరుణ సప్తసప్త త్రేధా తిష్ఠన్తి విషితా రుశన్తః ।
ఛినన్తు సర్వే అనృతం వదన్తం యః సత్యవాద్యతి తం సృజన్తు ॥ ౬

౭౨౪. శతేన పాశైరభి ధేహి వరుణైనం మా తే మోచ్యనృతవాఙ్ నృచక్షః ।
ఆస్తాం జాల్మ ఉదరం స్రంసయిత్వా కోశ ఇవాబన్ధ్రః పరికృత్యమానః ॥ ౭

౭౨౫. యః సమామ్యో వరుణో యో వ్యామ్యో యః సందేశ్యో వరుణో యో విదేశ్యః । యో దైవో వరుణో యశ్చ మానుషః ॥ ౮

౭౨౬. తైస్త్వా సర్వైరభి ష్యామి పాశైరసావాముష్యాయణాముష్యాః పుత్ర ।
తాను తే సర్వాననుసందిశామి ॥ ౯

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శుక్రః ॥ దేవతా :- అపామార్గో వనస్పతిః ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౭౨౭. ఈశానాం త్వా భేషజానాముజ్జేష ఆ రభామహే ।
చక్రే సహస్రవీర్యం సర్వస్మా ఓషధే త్వా ॥ ౧

౭౨౮. సత్యజితం శపథయావనీం సహమానాం పునఃసరామ్ ।
సర్వాః సమహ్వ్యోషధీరితో నః పారయాదితి ॥ ౨

౭౨౯. యా శశాప శపనేన యాఘం మూరమాదధే ।
యా రసస్య హరణాయ జాతమారేభే తోకమత్తు సా ॥ ౩

౭౩౦. యాం తే చక్రురామే పాత్రే యాం చక్రుర్నీలలోహితే ।
ఆమే మాంసే కృత్యాం యాం చక్రుస్తయా కృత్యాకృతో జహి ॥ ౪

౭౩౧. దౌష్వప్న్యం దౌర్జీవిత్యం రక్షో అభ్వమరాయ్యః ।

దుర్ణామ్నీః సర్వా దుర్వాచస్తా అస్మన్నాశయామసి ॥ ౫

౨౩౨. క్షుధామారం తృష్ణామారమగోతామనపత్యతామ్ ।
అపామార్గ త్వయా వయం సర్వం తదప మృజ్మహే ॥ ౬

౨౩౩. తృష్ణామారం క్షుధామారమథో అక్షపరాజయమ్ ।
అపామార్గ త్వయా వయం సర్వం తదప మృజ్మహే ॥ ౭

౨౩౪. అపామార్గ ఓషధీనాం సర్వాసామేక ఇద్వశీ ।
తేన తే మృజ్మ ఆస్థితమథ త్వమగదశ్చర ॥ ౮

(౧౮) అష్టాదశ సూక్తం

ఋషిః :- శుక్రః ॥ దేవతా :- అపామార్గో వనస్పతిః ॥ ఛన్దః :- ౧-౫,౭, ౮ అనుష్టుప్, ౬ బృహతీగర్భానుష్టుప్ ॥

౨౩౫. సమం జ్యోతిః సూర్యేణాహ్నా రాత్రీ సమావతీ ।
కృణోమి సత్యమూతయేఽరసాః సన్తు కృత్వరీః ॥ ౧

౨౩౬. యో దేవాః కృత్యాం కృత్వా హరాదవిదుషో గృహమ్ ।
వత్సో ధారురివ మాతరం తం ప్రత్యగుప పద్యతామ్ ॥ ౨

౨౩౭. అమా కృత్వా పాప్మానం యస్తేనాన్యం జిఘాంసతి ।
అశ్మానస్తస్యాం దగ్ధాయాం బహులాః ఫట్కరిక్రతి॥ ౩

౨౩౮. సహస్రధామన్ విశిఖాన్ విగ్రీవాం ఛాయయా త్వమ్ ।
ప్రతి స్మ చక్రుషే కృత్యాం ప్రియాం ప్రియావతే హర॥ ౪

౨౩౯. అనయాహమోషధ్యా సర్వాః కృత్యా అదూదుషమ్।
యాం క్షేత్రే చక్రుర్యాం గోషు యాం వా తే పురుషేషు ॥ ౫

౨౪౦. యశ్చకార న శశాక కర్తుం శశ్రే పాదమఙ్గురిమ్ ।
చకార భద్రమస్మభ్యమాత్మనే తపనం తు సః ॥ ౬

౨౪౧. అపామార్గోఽప మార్ష్టు క్షేత్రియం శపథశ్చ యః ।
అపాహ యాతుధానీరప సర్వా అరాయ్యః ॥ ౭

౨౪౨. అపమృజ్య యాతుధానానప సర్వా అరాయ్యః ।
అపామార్గ త్వయా వయం సర్వం తదప మృజ్మహే ॥ ౮

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శుక్రః ॥ దేవతా :- అపామార్గో వనస్పతిః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౩-౮ అనుష్టుప్, ౨ పథ్యాపంక్తిః ॥

౨౪౩. ఉతో అస్యబన్ధుకృదుతో అసి ను జామికృత్
ఉతో కృత్యాకృతః ప్రజాం నడమివా ఛిన్ధి వార్షికమ్ ॥ ౧

౨౪౪. బ్రాహ్మణేన పర్యుక్తాసి కణ్వేన నార్షదేన ।
సేనేవైషి త్విషీమతీ న తత్ర భయమస్తి యత్ర ప్రాప్నోష్యోషధే ॥ ౨

౨౪౫. అగ్రమేష్యోషధీనాం జ్యోతిషేవాభిదీపయన్ ॥
ఉత త్రాతాసి పాకస్యాథో హన్తాసి రక్షసః ॥ ౩

౨౪౬. యదదో దేవా అసురాంస్త్వయాగ్రే నిరకుర్వత ।
తతస్త్వమధ్యోషధేఽపామార్గో అజాయథాః ॥ ౪

౨౪౭. విభిన్దతీ శతశాఖా విభిన్దన్నామ తే పితా ।
ప్రత్యగ్వి భిన్ధి త్వం తం యో అస్మాఀ అభిదాసతి ॥ ౫

౨౪౮. అసద్ భూమ్యాః సమభవత్ తద్యామేతి మహద్ వ్యచః ।
తద్ వై తతో విధూపాయత్ ప్రత్యక్ కర్తారమృచ్ఛతు ॥ ౬

౨౪౯. ప్రత్యఙ్ హి సంబభూవిథ ప్రతీచీనఫలస్త్వమ్ ।
సర్వాన్ మచ్ఛపథాఀ అధి వరీయో యావయా వధమ్ ॥ ౭

౨౫౦. శతేన మా పరి పాహి సహస్రేణాభి రక్ష మా ।
ఇన్ద్రస్తే వీరుధాం పత ఉగ్ర ఓజ్మానమా దధత్ ॥ ౮

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

పిశాచక్షయణమ్

ఋషిః :- మాతృనామా ॥ దేవతా :- ఓషధిః ॥ ఛన్దః :- ౧ స్వరాడనుష్టుప్; ౨-౮ అనుష్టుప్; ౯ భురిగనుష్టుప్ ॥

౭౫౧. ఆ పశ్యతి ప్రతి పశ్యతి పరా పశ్యతి పశ్యతి ।
దివమన్తరిక్షమాద్ భూమిం సర్వం తద్ దేవి పశ్యతి ॥ ౧

౭౫౨. తిస్రో దివస్తిస్రః పృథివీః షట్ చేమాః ప్రదిశః పృథక్ ।
త్వయాహం సర్వా భూతాని పశ్యాని దేవ్యోషధే ॥ ౨

౭౫౩. దివ్యస్య సుపర్ణస్య తస్య హాసి కనీనికా ।
సా భూమిమా రురోహిథ వహ్యం శ్రాన్తా వధూరివ ॥ ౩

౭౫౪. తాం మే సహస్రాక్షో దేవో దక్షిణే హస్త ఆ దధత్ ।
తయాహం సర్వం పశ్యామి యశ్చ శూద్ర ఉతార్యః ॥ ౪

౭౫౫. ఆవిష్కృణుష్వ రూపాణి మాత్మానమప గూహథాః ।
అథో సహస్రచక్షో త్వం ప్రతి పశ్యాః కిమీదినః ॥ ౫

౭౫౬. దర్శయ మా యాతుధానాన్దర్శయ యాతుధాన్యః
పిశాచాన్త్సర్వాన్దర్శయేతి త్వా రభ ఓషధే ॥ ౬

౭౫౭. కశ్యపస్య చక్షురసి శున్యాశ్చ చతురక్ష్యాః
వీధ్రే సూర్యమివ సర్పన్తం మా పిశాచం తిరస్కరః ॥ ౭

౭౫౮. ఉదగ్రభం పరిపాణాద్ యాతుధానం కిమీదినమ్ ।
తేనాహం సర్వం పశ్యామ్యుత శూద్రముతార్యమ్ ॥ ౮

౭౫౯. యో అన్తరిక్షేణ పతతి దివం యశ్చాతిసర్పతి ।
భూమిం యో మన్యతే నాథం తం పిశాచం ప్ర దర్శయ ॥ ౯

॥ ఇతి సప్తమః ప్రపాఠకః ॥

॥ అథాష్టమః ప్రపాఠకః ॥

అథ పఞ్చమోఽనువాకః (౨౧) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

గోమాతా

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా :- గావః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౫-౭ త్రిష్టుప్, ౨-౪ జగతీ ॥

౭౬౦. ఆ గావో అగ్మన్నుత భద్రమక్రన్త్సీదన్తు గోష్ఠే రణయన్త్వస్మే ।
ప్రజావతీః పురురూపా ఇహ స్యురిన్ద్రాయ పూర్వీరుషసో దుహానాః ॥ ౧

౭౬౧. ఇన్ద్రో యజ్వనే గృణతే చ శిక్షత ఉపేద్ దదాతి న స్వం ముషాయతి ।
భూయోభూయో రయిమిదస్య వర్ధయన్నభిన్నే ఖిల్యే ని దధాతి దేవయుమ్ ౨

౭౬౨. న తా నశన్తి న దభాతి తస్కరో నాసామామిత్రో వ్యథిరా దధర్షతి ।
దేవాంశ్చ యాభిర్యజతే దదాతి చ జ్యోగిత్తాభిః సచతే గోపతిః సహ ॥ ౩

౭౬౩. న తా అర్వా రేణుకకాటో అశ్నుతే న సంస్కృతత్రముప యన్తి తా అభి ।
ఉరుగాయమభయం తస్య తా అను గావో మర్తస్య వి చరన్తి యజ్వనః ॥ ౪

౭౬౪. గావో భగో గావ ఇన్ద్రో మ ఇచ్ఛాద్ గావః సోమస్య ప్రథమస్య భక్షః ।
ఇమా యా గావః స జనాస ఇన్ద్ర ఇచ్ఛామి హృదా మనసా చిదిన్ద్రమ్ ॥ ౫

౭౬౫. యూయం గావో మేదయథా కృశం చిదశ్రీరం చిత్ కృణుథా సుప్రతీకమ్ ।
భద్రం గృహం కృణుథ భద్రవాచో బృహద్ వో వయ ఉచ్యతే సభాసు ॥ ౬

౭౬౬. ప్రజావతీః సూయవసే రుశన్తీః శుద్ధా అపః సుప్రపాణే పిబన్తీః ।
మా వ స్తేన ఈశత మాఘశంసః పరి వో రుద్రస్య హేతిర్వృణక్తు ॥ ౭

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

అమిత్రక్షయణమ్

ఋషిః :- వసిష్ఠః, అథర్వా ॥ దేవతా :- ఇన్ద్రః, క్షత్రియో రాజా ॥ ఛన్దః :- త్రిష్టుప్ ॥

౭౬౭. ఇమమిన్ద్ర వర్ధయ క్షత్రియం మ ఇమం విశామేకవృషం కృణు త్వమ్

నిరమిత్రానక్ష్ణుహ్యస్య సర్వాంస్తాన్ రన్ధయాస్మా అహముత్తరేషు ॥ ౧

౩౬౮. ఏమం భజ గ్రామే అశ్వేషు గోషు నిష్టం భజ యో అమిత్రో అస్య।
వర్ష్మ క్షత్రాణామయమస్తు రాజేన్ద్ర శత్రుం రన్ధయ సర్వమస్మై ॥ ౨

౩౬౯. అయమస్తు ధనపతిర్ధనానామయం విశాం విశ్పతిరస్తు రాజా।
అస్మిన్నిన్ద్ర మహి వర్చాంసి ధేహ్యవర్చసం కృణుహి శత్రుమస్య ॥౩

౩౭౦. అస్మై ద్యావాపృథివీ భూరి వామం దుహాథాం ఘర్మదుఘేవ ధేనూ
అయం రాజా ప్రియ ఇన్ద్రస్య భూయాత్ ।
ప్రియో గవామోషధీనాం పశూనామ్ ॥ ౪

౩౭౧. యునజ్మి త ఉత్తరావన్తమిన్ద్రం యేన జయన్తి న పరాజయన్తే।
యస్త్వా కరదేకవృషం జనానాముత రాజ్ఞాముత్తమం మానవానామ్ ॥ ౫

౩౭౨. ఉత్తరస్త్వమధరే తే సపత్నా యే కే చ రాజన్ ప్రతిశత్రవస్తే
ఏకవృష ఇన్ద్రసఖా జిగీవాం ఛత్రూయతామా భరా భోజనాని ॥ ౬

౩౭౩. సింహప్రతీకో విశో అద్ధి సర్వా వ్యాఘ్రప్రతీకోఽవ బాధస్వ శత్రూన్ ।
ఏకవృష ఇన్ద్రసఖా జిగీవాం ఛత్రూయతామా ఖిదా భోజనాని ॥ ౭

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

పాపవిమోచనమ్

ఋషిః :- మృగారః॥ దేవతా :- అగ్నిః ॥ ఛన్దః:- ౧,౨, ౫, ౭ త్రిష్టుప్; ౩ పురస్తాజ్జ్యోతిష్మతీ త్రిష్టుప్, ౪ అనుష్టుప్, ౬ ప్రస్తారపంక్తిః ॥

౩౭౪. అగ్నేర్మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతసః పాఞ్చజన్యస్య బహుధా యమిన్ధతే ।
విశోవిశః ప్రవిశివాంసమీమహే స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౧

౩౭౫. యథా హవ్యం వహసి జాతవేదో యథా యజ్ఞం కల్పయసి ప్రజానన్।
ఏవా దేవేభ్యః సుమతిం న ఆ వహ స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౨

౩౭౬. యామన్యామన్నుపయుక్తం వహిష్ఠం కర్మన్కర్మన్నాభగమ్ అగ్నిమీడే ।
రక్షోహణం యజ్ఞవృధం ఘృతాహుతం స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౩

౩౭౭. సుజాతం జాతవేదసమగ్నిం వైశ్వానరం విభుమ్ ।
హవ్యవాహం హవామహే స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౪

౩౭౮. యేన ఋషయో బలమద్యోతయన్యుజా యేనాసురాణామయువన్త మాయాః।
యేనాగ్నినా పణీనిన్ద్రో జిగాయ స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౫

౩౭౯. యేన దేవా అమృతమన్వవిన్దన్ యేనౌషధీర్మధుమతీరకృణ్వన్ ।
యేన దేవాః స్వ౧ రాభరన్స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౬

౩౮౦. యస్యేదం ప్రదిశి యద్ విరోచతే యజ్జాతం జనితవ్యం౨చ కేవలమ్ ।
స్తౌమ్యగ్నిం నాథితో జోహవీమి స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౭

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః:- మృగారః॥ దేవతా:- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః:- ౧ శక్వరీగర్భాపురఃశక్వరీ, ౨-౭ త్రిష్టుప్ ॥

౩౮౧. ఇన్ద్రస్య మన్మహే శశ్వదిదస్య మన్మహే వృత్రఘ్న స్తోమా ఉప మేమ ఆగుః।
యో దాశుషః సుకృతో హవమేతి స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౧

౩౮౨. య ఉగ్రీణాముగ్రబాహుర్యయుర్యో దానవానాం బలమారురోజ ।యేన
జితాః సిన్ధవో యేన గావః స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౨

౩౮౩. యశ్చర్షణిప్రా వృషభః స్వర్విద్ యస్మై గ్రావాణః ప్రవదన్తి నృమ్ణమ్ ।
యస్యాధ్వరః సప్తహోతా మదిష్ఠః స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౩

౩౮౪. యస్య వశాస ఋషభాస ఉక్షణో యస్మై మీయన్తే స్వరవః స్వర్విదే ।
యస్మై శుక్రః పవతే బ్రహ్మశుమ్భితః స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౪

౩౮౫. యస్య జుష్టిం సోమినః కామయన్తే యం హవన్త ఇషుమన్తం గవిష్టౌ।
యస్మిన్నర్కః శిశ్రియే యస్మిన్నోజః స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౫

౩౮౬. యః ప్రథమః కర్మ కృత్యాయ జజ్ఞే యస్య వీర్యం౨ ప్రథమస్యానుబుద్ధమ్ ।యే

స్తోత్ర్యంహసః ... వ్యాయుతాహ్వం స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౬

౭౮౭. యః సంగ్రామాన్ నయతి సం యుధే వశీ యః పుష్టాని సంసృజతి ద్వయాని।
స్తోమమిన్ద్రం నాథితో జోహవీమి స నో ముఞ్చత్వంహసః ॥ ౭

(౨౫) పఞ్చవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- మృగారః॥ దేవతాః:- వాయుసవితారౌ ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨, ౪-౬ త్రిష్టుప్; ౩ అతిశక్వరీ, ౭ పథ్యాబృహతీ ॥

౭౮౮. వాయోః సవితుర్విదథాని మన్మహే యావాత్మన్వద్ విశథో యౌ చ రక్షథః।
యౌ విశ్వస్య పరిభూ బభూవథుస్తౌ నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౧

౭౮౯. యయోః సంఖ్యాతా వరిమా పార్థివాని యాభ్యాం రజో యుపితమన్తరిక్షే।
యయోః ప్రాయం నాన్వానశే కశ్చన తౌ నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౨

౭౯౦. తవ వ్రతే ని విశన్తే జనాసస్త్వయ్యుదితే ప్రేరతే చిత్రభానో।
యువం వాయో సవితా చ భువనాని రక్షథస్తౌ నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౩

౭౯౧. అపేతో వాయో సవితా చ దుష్కృతమప రక్షాంసి శిమిదాం చ సేధతమ్।
సం హ్యూర్జయా సృజథః సం బలేన తౌ నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౪

౭౯౨. రయిం మే పోషం సవితోత వాయుస్తనూ దక్షమా సువతాం సుశేవమ్।
అయక్ష్మతాతిం మహ ఇహ ధత్తం తౌ నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౫

౭౯౩. ప్ర సుమతిం సవితర్వాయ ఊతయే మహస్వన్తం మత్సరం మాదయాథః।
అర్వాగ్వామస్య ప్రవతో ని యచ్ఛతం తౌ నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౬

౭౯౪. ఉప శ్రేష్ఠా న ఆశిషో దేవయోర్ధామన్నస్థిరన్।
స్తౌమి దేవం సవితారం చ వాయుం తౌ నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౭

అథ షష్ఠోఽనువాకః (౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- మృగారః॥ దేవతాః:- ద్యావాపృథివీ ॥ ఛన్దః:- పురోఽష్టిజగతీ; ౨-౬ త్రిష్టుప్, ౭ శాక్వరగర్భామధ్యేజ్యోతిస్త్రిష్టుప్ ॥

౭౯౫. మన్వే వాం ద్యావాపృథివీ సుభోజసౌ సచేతసౌ
యే అప్రథేథామమితా యోజనాని।
ప్రతిష్ఠే హ్యభవతం వసూనాం తే నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౧

౭౯౬. ప్రతిష్ఠే హ్యభవతం వసూనాం ప్రవృద్ధే దేవీ సుభగే ఉరూచీ।
ద్యావాపృథివీ భవతం మే స్యోనే తే నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౨

౭౯౭. అసన్తాపే సుతపసౌ హువేఽహముర్వీ గమ్భీరే కవిభిర్నమస్యే।
ద్యావాపృథివీ భవతం మే స్యోనే తే నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౩

౭౯౮. యే అమృతం బిభృథో యే హవీంషి యే స్రోత్యా బిభృథో యే మనుష్యాన్।
ద్యావాపృథివీ భవతం మే స్యోనే తే నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౪

౭౯౯ యే ఉస్రియా బిభృథో యే వనస్పతీన్ యయోర్వాం విశ్వా భువనాన్యన్తః।
ద్యావాపృథివీ భవతం మే స్యోనే తే నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౫

౮౦౦. యే కీలాలేన తర్పయథో యే ఘృతేన యాభ్యామృతే న కిం చన శక్నువన్తి।
ద్యావాపృథివీ భవతం మే స్యోనే తే నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౬

౮౦౧. యన్మేదమభిశోచతి యేన యేన వా కృతం పౌరుషేయాన్న దైవాత్।
స్తౌమి ద్యావాపృథివీ నాథితో జోహవీమి తే నో ముఞ్చతమంహసః ॥ ౭

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- మృగారః॥ దేవతాః:- మరుతః ॥ ఛన్దః:- త్రిష్టుప్ ।

౮౦౨. మరుతాం మన్వే అధి మే బ్రువన్తు ప్రేమం వాజం వాజసాతే అవన్తు।
ఆశూనివ సుయమానహ్వ ఊతయే తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧

౮౦౩. ఉత్సమక్షితం వ్యచన్తి యే సదా య ఆసిఞ్చన్తి రసమోషధీషు।
పురో దధే మరుతః పృశ్నిమాతౄంస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౨

౮౦౪. పయో ధేనూనాం రసమోషధీనాం జవమర్వతాం కవయో య ఇన్వథ।
శగ్మా భవన్తు మరుతో నః స్యోనాస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౩

౮౦౫. ఆపః సముద్రాద్దివముదహంతి దివస్పృథివీమభి యే సృజంతి ।
యే అద్భిరీశానా మరుతశ్చరంతి తే నో ముంచంత్వంహసః ॥ ౪

౮౦౬. యే కీలాలేన తర్పయంతి యే ఘృతేన యే వా వయో మేదసా సంసృజంతి ।
యే అద్భిరీశానా మరుతో వర్షయంతి తే నో ముంచంత్వంహసః ॥ ౫

౮౦౭. యదీదిదం మరుతో మారుతేన యది దేవా దైవ్యేనేదృగార ।
యూయమీశిధ్వే వసవస్తస్య నిష్కృతేస్తే నో ముంచంత్వంహసః ॥ ౬

౮౦౮. తిగ్మమనీకం విదితం సహస్వన్మారుతం శర్ధః పృతనాసూగ్రమ్ ।
స్తౌమి మరుతో నాథితో జోహవీమి తే నో ముంచంత్వంహసః ॥ ౭

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- మృగారః ॥ దేవతా:- భవాశర్వౌ ॥ ఛందః:- ౧ అతిజాగతగర్భా భురిక్త్రిష్టుప్; ౨-౭ త్రిష్టుప్ ॥

౮౦౯. భవాశర్వౌ మన్వే వాం తస్య విత్తం యయోర్వామిదం ప్రదిశి యద్విరోచతే ।
యావస్యేశాథే ద్విపదో యౌ చతుష్పదస్తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౧

౮౧౦. యయోరభ్యధ్వ ఉత యద్దూరే చిద్యౌ విదితావిషుభృతామసిష్ఠౌ ।
యావస్యేశాథే ద్విపదో యౌ చతుష్పదస్తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౨

౮౧౧. సహస్రాక్షౌ వృత్రహణా హువేఽహం దూరేగవ్యూతీ స్తువన్నేమ్యుగ్రౌ ।
యావస్యేశాథే ద్విపదో యౌ చతుష్పదస్తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౩

౮౧౨. యావారేభాథే బహు సాకమగ్రే ప్ర చేదస్రాష్ట్రమభిభాం జనేషు ।
యావస్యేశాథే ద్విపదో యౌ చతుష్పదస్తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౪

౮౧౩. యయోర్వధాన్నాపపద్యతే కశ్చనాంతర్దేవేషూత మానుషేషు ।
యావస్యేశాథే ద్విపదో యౌ చతుష్పదస్తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౫

౮౧౪. యః కృత్యాకృన్మూలకృద్యాతుధానో ని తస్మిన్ధత్తం వజ్రముగ్రౌ ।
యావస్యేశాథే ద్విపదో యౌ చతుష్పదస్తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౬

౮౧౫. అధి నో బ్రూతం పృతనాసూగ్రౌ సం వజ్రేణ సృజతం యః కిమీదీ ।
స్తౌమి భవాశర్వౌ నాథితో జోహవీమి తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౭

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- మృగారః॥ దేవతా :- మిత్రావరుణౌ ॥ ఛందః:- ౧-౬ త్రిష్టుప్; ౭ శక్వరీగర్భాఽతిజగతీ ॥

౮౧౬. మన్వే వాం మిత్రావరుణావృతావృధౌ సచేతసౌ ద్రుహ్వణో యౌ నుదేథే ।
ప్ర సత్యావానమవథో భరేషు తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౧

౮౧౭. సచేతసౌ ద్రుహ్వణో యౌ నుదేథే ప్ర సత్యావానమవథో భరేషు ।
యౌ గచ్ఛథో నృచక్షసౌ బభ్రుణా సుతం తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౨

౮౧౮. యావంగిరసమవథో యావగస్తిం మిత్రావరుణా జమదగ్నిమత్రిమ్ ।
యౌ కశ్యపమవథో యౌ వసిష్ఠం తౌ నో ముంచతమంహసః ౩

౮౧౯. యౌ శ్యావాశ్వమవథో వధ్ర్యశ్వం మిత్రావరుణా పురు మీఢ మత్రిమ్ ।
యౌ విమదమవథః సప్తవధ్రిం తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౪

౮౨౦. యౌ భరద్వాజమవథో యౌ గవిష్ఠిరం విశ్వామిత్రం వరుణ మిత్ర కుత్సమ్ ।
యౌ కక్షీవంత మవథః ప్రోత కణ్వం తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౫

౮౨౧. యౌ మేధాతిథిమవథో యౌ త్రిశోకం మిత్రావరుణావుశనాం కావ్యం యౌ ।
యౌ గోతమమవథః ప్రోత ముద్గలం తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౬

౮౨౨. యయో రథః సత్యవర్త్మర్జురశ్మిర్మిథుయా చరంతమభియాతి దూషయన్ ।
స్తౌమి మిత్రావరుణౌ నాథితో జోహవీమి తౌ నో ముంచతమంహసః ॥ ౭

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

రాష్ట్రీదేవా

ఋషిః :- అథర్వా॥ దేవతా:- సర్వరూపా సర్వాత్మికా సర్వదేవమయీ వాక్ ॥ ఛందః:- ౧-౫, ౭, ౮ త్రిష్టుప్, ౬ జగతీ ॥

౮౨౩. అహం రుద్రేభిర్వసుభిశ్చరా మ్యహమాదిత్యైరుత విశ్వదేవైః ।
అహం మిత్రావరుణోభా బిభర్మ్యహ మిన్ద్రాగ్నీ అహమశ్వినోభా ॥ ౧

౮౨౪. అహం రాష్ట్రీ సంగమనీ వసూనాం చికితుషీ ప్రథమా యజ్ఞియానామ్ । తాం
మా దేవా వ్యదధుః పురుత్రా భూరిస్థాత్రాం భూర్యావేశయన్తః ॥ ౨

౮౨౫. అహమేవ స్వయమిదం వదామి జుష్టం దేవానాముత మానుషాణామ్ । యం
కామయే తన్తముగ్రం కృణోమి తం బ్రహ్మాణం తమృషిం తం సుమేధామ్ ॥ ౩

౮౨౬. మయా సోఽన్నమత్తి యో విపశ్యతి యః ప్రాణతి య ఈం శృణోత్యుక్తమ్ ।
అమన్తవో మాం త ఉప క్షియన్తి శ్రుధి శ్రుత శ్రద్ధేయం తే వదామి ॥ ౪

౮౨౭. అహం రుద్రాయ ధనురా తనోమి బ్రహ్మద్విషే శరవే హన్తవా ఉ ।
అహం జనాయ సమదం కృణోమ్యహం ద్యావాపృథివీ ఆ వివేశ ॥ ౫

౮౨౮. అహం సోమమాహనసం బిభర్మ్యహం త్వష్టారముత పూషణం భగమ్ ।
అహం దధామి ద్రవిణా హవిష్మతే సుప్రావ్యా౩ యజమానాయ సున్వతే ॥ ౬

౮౨౯. అహం సువే పితరమస్య మూర్ధన్ మమ యోనిరప్స్వ౧న్తః సముద్రే ।
తతో వి తిష్ఠే భువనాని విశ్వో౩తామూం ద్యాం వర్ష్మణోప స్పృశామి ॥ ౭

౮౩౦. అహమేవ వాత ఇవ ప్ర వామ్యారభమాణా భువనాని విశ్వా ।
పరో దివా పర ఏనా పృథివ్యైతావతీ మహిమ్నా సం బభూవ ॥ ౮

॥ ఇతి అష్టమః ప్రపాఠకః ॥

అథ నవమః ప్రపాఠకః

అథ సప్తమోఽనువాకః (౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

సేనా నిరీక్షణమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మాస్కన్దః ॥ దేవతా :- మన్యుః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౩ త్రిష్టుప్; ౨, ౪ భురిక్త్రిష్టుప్, ౫-౭ జగతీ ॥

౮౩౧. త్వయా మన్యో సరథమారుజన్తో హర్షమాణా హృషితాసో మరుత్వన్తిగ్మేషవ
ఆయుధా సంశిశానా ఉప ప్ర యన్తు నరో అగ్నిరూపాః ॥ ౧

౮౩౨. అగ్నిరివ మన్యో త్విషితః సహస్వ సేనానీర్నః సహురే హూత ఏధి । హత్వాయ
శత్రూన్ వి భజస్వ వేద ఓజో మిమానో వి మృధో నుదస్వ ॥ ౨

౮౩౩. సహస్వ మన్యో అభిమాతిమస్మై రుజన్ మృణన్ ప్రమృణన్ ప్రేహి శత్రూన్ ।
ఉగ్రం తే పాజో నన్వా రురుధ్రే వశీ వశం నయాసా ఏకజ త్వమ్ ॥ ౩

౮౩౪. ఏకో బహూనామసి మన్య ఈడితా విశంవిశం యుద్ధాయ సం శిశాధి । అకృత్తరుక్
త్వయా యుజా వయం ద్యుమన్తం ఘోషం విజయాయ కృణ్మసి ॥ ౪

౮౩౫. విజేషకృదిన్ద్ర ఇవానవబ్రవో౩స్మాకం మన్యో అధిపా భవేహ ।
ప్రియం తే నామ సహురే గృణీమసి విద్మా తముత్సం యత ఆబభూథ ॥ ౫

౮౩౬. ఆభూత్యా సహజా వజ్ర సాయక సహో బిభర్ష్యభిభూత ఉత్తరమ్ ।
క్రత్వా నో మన్యో సహ మేద్యేధి మహాధనస్య పురుహూత సంసృజి ॥ ౬

౮౩౭. సంసృష్టం ధనముభయం సమాకృతమస్మభ్యం దత్తాం వరుణశ్చ మన్యుః ।
భియో దధానా హృదయేషు శత్రవః పరాజితాసో అప ని లయన్తామ్ ॥ ౭

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

సేనా సంయోజనమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మాస్కన్దః ॥ దేవతా :- మన్యుః ॥ ఛన్దః :- ౧ జగతీ, ౨-౭ త్రిష్టుప్ ॥

౮౩౮. యస్తే మన్యోఽవిధద్వజ్ర సాయక సహ ఓజః పుష్యతి విశ్వమానుషక్ ।
సాహ్యామ దాసమార్యం త్వయా యుజా
వయం సహస్కృతేన సహసా సహస్వతా ॥ ౧

౮౩౯. మన్యురిన్ద్రో మన్యురేవాస దేవో మన్యుర్హోతా వరుణో జాతవేదాః ।
మన్యుర్విశ ఈడతే మానుషీర్యాః పాహి నో మన్యో తపసా సజోషాః ॥ ౨

౮౪౦. అభీహి మన్యో తవసస్తవీయాన్ తపసా యుజా వి జహి శత్రూన్ ।
అమిత్రహా వృత్రహా దస్యుహా చ విశ్వా వసూన్యా భరా త్వం నః ॥ ౩

౮౪౧. త్వం హి మన్యో అభిభూత్యోజాః స్వయంభూర్భామో అభిమాతిషాహః ।
విశ్వచర్షణిః సహురిః సహీయానస్మాస్వోజః పృతనాసు ధేహి ॥ ౪

౮౪౨. అభాగః సన్నప పరేతో అస్మి తవ క్రత్వా తవిషస్య ప్రచేతః ।
తం త్వా మన్యో అక్రతుర్జిహీడాహం స్వా తనూర్బలదావా న ఏహి ॥ ౫

౮౪౩. అయం తే అస్మ్యుప న ఏహ్యర్వాఙ్ ప్రతీచీనః సహురే విశ్వదావన్ ।
మన్యో వజ్రిన్నభి న ఆ వవృత్స్వ హనావ దస్యూంరుత బోధ్యాపేః ॥ ౬

౮౪౪. అభి ప్రేహి దక్షిణతో భవా నోఽధా వృత్రాణి జఙ్ఘనావ భూరి ।
జుహోమి తే ధరుణం మధ్వో అగ్రముభావుపాంశు ప్రథమా పిబావ ॥ ౭

(౩౩) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

పాప నాశనమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా- అగ్నిః ॥ ఛన్దః:- గాయత్రీ ॥

౮౪౫. అప నః శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యా రయిమ్ ।
అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౧

౮౪౬. సుక్షేత్రియా సుగాతుయా వసూయా చ యజామహే ।
అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౨

౮౪౭. ప్ర యద్భన్దిష్ఠ ఏషాం ప్రాస్మాకాసశ్చ సూరయః ।
అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౩

౮౪౮. ప్ర యత్తే అగ్నే సూరయో జాయేమహి ప్ర తే వయమ్ ।
అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౪

౮౪౯. ప్ర యదగ్నేః సహస్వతో విశ్వతో యన్తి భానవః ।
అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౫

౮౫౦. త్వం హి విశ్వతోముఖ విశ్వతః పరిభూరసి ।
అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౬

౮౫౧. ద్విషో నో విశ్వతోముఖాతి నావేవ పారయ ।
అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౭

౮౫౨. స నః సిన్ధుమివ నావాతి పర్షా స్వస్తయే ।
అప నః శోశుచదఘమ్ ॥ ౮

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

బ్రహ్మౌదనమ్

ఋషిః :- అథర్వా । దేవతా- బ్రహ్మౌదనమ్ ॥ ఛన్దః:- ౧-౩ త్రిష్టుప్, ౪ భురిక్త్రిష్టుప్, ౫ సప్తపదాకృతిః, ౬ పంచపదాఽతిశక్వరీ, ౭ పంచపదాభురిక్శక్వరీ, ౮ జగతీ ॥

౮౫౩. బ్రహ్మాస్య శీర్షం బృహదస్య పృష్ఠం వామదేవ్యముదరమోదనస్య ।
ఛన్దాంసి పక్షౌ ముఖమస్య సత్యం విష్టారీ జాతస్తపసోఽధి యజ్ఞః ॥ ౧

౮౫౪. అనస్థాః పూతాః పవనేన శుద్ధాః శుచయః శుచిమపి యన్తి లోకమ్ ।
నైషాం శిశ్నం ప్ర దహతి జాతవేదాః స్వర్గే లోకే బహు స్త్రైణమేషామ్ ॥ ౨

౮౫౫. విష్టారిణమోదనం యే పచన్తి నైనానవర్తిః సచతే కదా చన ।
ఆస్తే యమ ఉప యాతి దేవాన్త్సం గన్ధర్వైర్మదతే సోమ్యేభిః ॥ ౩

౮౫౬. విష్టారిణమోదనం యే పచన్తి నైనాన్యమః పరి ముష్ణాతి రేతః ।
రథీ హ భూత్వా రథయాన ఈయతే పక్షీ హ భూత్వాతి దివః సమేతి ॥ ౪

౮౫౭. ఏష యజ్ఞానాం వితతో వహిష్ఠో విష్టారిణం పక్త్వా దివమా వివేశ ।
ఆణ్డీకం కుముదం సం తనోతి బిసం శాలూకం శఫకో ములాలీ
ఏతాస్త్వా ధారా ఉప యన్తు సర్వాః స్వర్గే లోకే మధుమత్పిన్వమానా
ఉప త్వా తిష్ఠన్తు పుష్కరిణీః సమన్తాః ॥ ౫

౮౫౮. ఘృతహ్రదా మధుకూలాః సురోదకాః క్షీరేణ పూర్ణా ఉదకేన దధ్నా ।

ఏతాస్త్వా ధారా ఉప యన్తు సర్వాః స్వర్గే లోకే మధుమత్ పిన్వమానా
ఉప త్వా తిష్ఠన్తు పుష్కరిణీః సమన్తాః ॥ ౬

౭౫౯. చతురః కుమ్భాంశ్చతుర్ధా దదామి క్షీరేణ పూర్ణాం ఉదకేన దధ్నా ।
ఏతాస్త్వా ధారా ఉప యన్తు సర్వాః స్వర్గే లోకే మధుమత్ పిన్వమానా
ఉప త్వా తిష్ఠన్తు పుష్కరిణీః సమన్తాః ॥ ౭

౭౬౦. ఇమమోదనం ని దధే బ్రాహ్మణేషు విష్టారిణం లోకజితం స్వర్గమ్ । స
మే మా క్షేష్ట స్వధయా పిన్వమానో
విశ్వరూపా ధేనుః కామదుఘా మే అస్తు ॥ ౮

(౩౫) పంచత్రింశం సూక్తమ్

మృత్యుసంతరణమ్

ఋషిః :- ప్రజాపతిః ॥ దేవతా:- అతిమృత్యుః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨, ౪-౬ త్రిష్టుప్; ౩ భురిగ్జగతీ ॥

౭౬౧. యమోదనం ప్రథమజా ఋతస్య ప్రజాపతిస్తపసా బ్రహ్మణేఽపచత్ ।
యో లోకానాం విధృతిర్నాభిరేషాత్ తేనౌదనేనాతి తరాణి మృత్యుమ్ ॥ ౧

౭౬౨. యేనాతరన్ భూతకృతోఽతి మృత్యుం యమన్వవిన్దన్ తపసా శ్రమేణ ।
యం పపాచ బ్రహ్మణే బ్రహ్మ పూర్వం తేనౌదనేనాతి తరాణి మృత్యుమ్ ॥ ౨

౭౬౩. యో దాధార పృథివీం విశ్వభోజసం యో అన్తరిక్షమాపృణాద్ రసేన ।
యో అస్తభ్నాద్ దివమూర్ధ్వో మహిమ్నా తేనౌదనేనాతి తరాణి మృత్యుమ్ ॥ ౩

౭౬౪. యస్మాన్మాసా నిర్మితాస్త్రింశదరాః సంవత్సరో యస్మాన్నిర్మితో ద్వాదశారః ।
అహోరాత్రా యం పరియన్తో నాపుస్తేనౌదనేనాతి తరాణి మృత్యుమ్ ॥ ౪

౭౬౫. యః ప్రాణదః ప్రాణదవాన్ బభూవ యస్మై లోకా ఘృతవన్తః క్షరన్తి ।
జ్యోతిష్మతీః ప్రదిశో యస్య సర్వాస్తేనౌదనేనాతి తరాణి మృత్యుమ్ ॥ ౫

౭౬౬. యస్మాత్పక్వాదమృతం సంబభూవ యో గాయత్ర్యా అధిపతిర్బభూవ ।
యస్మిన్వేదా నిహితా విశ్వరూపాస్తేనౌదనేనాతి తరాణి మృత్యుమ్ ॥ ౬

౭౬౭. అవ బాధే ద్విషన్తం దేవపీయుం సపత్నా యే మేఽప తే భవన్తు ।
బ్రహ్మౌదనం విశ్వజితం పచామి శృణ్వన్తు మే శ్రద్దధానస్య దేవాః ॥ ౭

అథాష్టమోఽనువాకః (౩౬) షట్ త్రింశం సూక్తమ్

సత్యౌజా అగ్నిః

ఋషిః :- చాతనః ॥ దేవతా:- సత్యౌజా అగ్నిః ॥ ఛన్దః:- ౧-౮, ౧౦ అనుష్టుప్; ౯ భురిగనుష్టుప్ ॥

౭౬౮. తాన్త్సత్యౌజాః ప్ర దహత్వగ్నిర్వైశ్వానరో వృషా ।
యో నో దురస్యాద్దిప్సాచ్చాథో యో నో అరాతియాత్ ॥ ౧

౭౬౯. యో నో దిప్సాదదిప్సతో దిప్సతో యశ్చ దిప్సతి ।
వైశ్వానరస్య దంష్ట్రయోరగ్నేరపి దధామి తమ్ ॥ ౨

౭౭౦. య ఆగరే మృగయన్తే ప్రతిక్రోశేఽమావాస్యే ।
క్రవ్యాదో అన్యాన్దిప్సతః సర్వాంస్తాన్త్సహసా సహే ॥ ౩

౭౭౧. సహే పిశాచాన్త్సహసైషాం ద్రవిణం దదే ।
సర్వాన్ దురస్యతో హన్మి సం మ ఆకూతిరృధ్యతామ్ ॥ ౪

౭౭౨. యే దేవాస్తేన హాసన్తే సూర్యేణ మిమతే జవమ్ ।
నదీషు పర్వతేషు యే సం తైః పశుభిర్విదే ॥ ౫

౭౭౩. తపనో అస్మి పిశాచానాం వ్యాఘ్రో గోమతామివ ।
శ్వానః సింహమివ దృష్ట్వా తే న విన్దన్తే న్యఞ్చనమ్ ॥ ౬

౭౭౪. న పిశాచైః సం శక్నోమి న స్తేనైర్న వనర్గుభిః ।
పిశాచాస్తస్మాన్నశ్యన్తి యమహం గ్రామమావిశే ॥ ౭

౭౭౫. యం గ్రామమావిశత ఇదముగ్రం సహో మమ ।
పిశాచాస్తస్మాన్నశ్యన్తి న పాపముప జానతే ॥ ౮

౮౭౬. యే మా క్రోధయన్తి లపితా హస్తినం మశకా ఇవ ।
తానహం మన్యే దుర్హితాఞ్జనే అల్పశయూనివ ॥ ౯

౮౭౭. అభి తం నిర్ఋతిర్ధత్తామశ్వమివాశ్వాభిధాన్యా ।
మల్వో యో మహ్యం క్రుధ్యతి స ఉ పాశాన్న ముచ్యతే ॥ ౧౦

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

క్రిమి నాశనమ్

ఋషిః :- బాదరాయణిః । దేవతా- ౧, ౨, ౬, ౧౦ ఓషధిః (అజశృఙ్గీ), ౩-౫ అప్సరసః, ౭-౯, ౧౧, ౧౨ గన్ధర్వాప్సరసః ॥ ఛన్దః- ౧, ౨, ౪, ౬, ౮-౧౦ అనుష్టుప్, ౩ షట్పదా త్రిష్టుప్, ౫ ప్రస్తారపఙ్క్తిః, ౭ పరోష్ణిక్, ౧౧ షట్పదా జగతీ, ౧౨ నిచృదనుష్టుప్॥

౮౭౮. త్వయా పూర్వమథర్వాణో జఘ్ను రక్షాంస్యోషధే ।
త్వయా జఘాన కశ్యపస్త్వయా కణ్వో అగస్త్యః ॥ ౧

౮౭౯. త్వయా వయమప్సరసో గన్ధర్వాంశ్చాతయామహే ।
అజ శృఙ్గ్యజ రక్షః సర్వాన్గన్ధేన నాశయ ॥ ౨

౮౮౦. నదీం యన్త్వప్సరసోఽపాం తారమవశ్వసమ్ ।
గుల్గులూః పీలా నలద్యౌక్షగన్ధిః ప్రమన్దనీ ।
తత్పరేతాప్సరసః ప్రతిబుద్ధా అభూతన ॥ ౩

౮౮౧. యత్రాశ్వత్థా న్యగ్రోధా మహావృక్షాః శిఖణ్డినః ।
తత్పరేతాప్సరసః ప్రతిబుద్ధా అభూతన ॥ ౪

౮౮౨. యత్ర వః ప్రేఙ్ఖా హరితా అర్జునా ఉత యత్రాఘాటాః కర్కర్యః సంవదన్తి ।
తత్పరేతాప్సరసః ప్రతిబుద్ధా అభూతన ॥ ౫

౮౮౩. ఏయమగన్నోషధీనాం వీరుధాం వీర్యావతీ ।
అజశృఙ్గ్యరాటకీ తీక్ష్ణశృఙ్గీ వ్యృషతు ॥ ౬

౮౮౪. ఆనృత్యతః శిఖణ్డినో గన్ధర్వస్యాప్సరాపతేః ।
భినద్మి ముష్కావపి యామి శేపః ॥ ౭

౮౮౫. భీమా ఇన్ద్రస్య హేతయః శతమృష్టీరయస్మయీః ।
తాభిర్హవిరదాన్ గన్ధర్వానవకాదాన్ వ్యృషతు ॥ ౮

౮౮౬. భీమా ఇన్ద్రస్య హేతయః శతమృష్టీర్హిరణ్యయీః ।
తాభిర్హవిరదాన్గన్ధర్వా నవకాదాన్వ్యృషతు ॥ ౯

౮౮౭. అవకాదానభిశోచానప్సు జ్యోతయ మామకాన్ ।
పిశాచాన్సర్వానోషధే ప్ర మృణీహి సహస్వ చ ॥ ౧౦

౮౮౮. శ్వేవైకః కపిరివైకః కుమారః సర్వకేశకః ।
ప్రియో దృశ ఇవ భూత్వా గన్ధర్వః సచతే స్త్రియః
తమితో నాశయామసి బ్రహ్మణా వీర్యావతా ॥ ౧౧

౮౮౯. జాయా ఇద్వో అప్సరసో గన్ధర్వాః పతయో యూయమ్ ।
అప ధావతామర్త్యా మర్త్యాన్ మా సచధ్వమ్ ॥ ౧౨

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

వాజినీవాన్ ఋషభః

ఋషిః :- బాదరాయణిః ॥ దేవతా- ౧-౪ అప్సరాః ౫-౭ వాజినీవాన్ ఋషభః ॥ ఛన్దః- ౧, ౨, ౪ అనుష్టుప్; ౩ షట్పదా జగతీ, ౫ భురిగత్యష్టిః, ౬ త్రిష్టుప్ ౭ చతుష్పదానుష్టుబ్గర్భోపరిష్టాజ్జ్యోతిష్మతీ జగతీ ॥

౮౯౦. ఉద్భిన్దతీం సంజయన్తీమప్సరాం సాధుదేవినీమ్ ।
గ్లహే కృతాని కృణ్వానామప్సరాం తామిహ హువే ॥ ౧

౮౯౧. విచిన్వతీమాకిరన్తీమప్సరాం సాధుదేవినీమ్ ।
గ్లహే కృతాని గృహ్ణానామప్సరాం తామిహ హువే ॥ ౨

౮౯౨. యాయైః పరినృత్యత్యాదదానా కృతం గ్లహాత్ ।

సా నః కృతాని సీషతీ ప్రహామాప్నోతు మాయయా ।
సా నః పయస్వత్యైతు మా నో జైషురిదం ధనమ్ ॥ ౩

౮౯౩. యా అక్షేషు ప్రమోదన్తే శుచం క్రోధం చ బిభ్రతీ ।
ఆనన్దినీం ప్రమోదినీమప్సరాం తామిహ హువే ॥ ౪

౮౯౪. సూర్యస్య రశ్మీననుయాః సంచరన్తి మరీచీర్వా యా అనుసంచరన్తి ।
యాసామృషభో దూరతో వాజినీవాన్ సద్యః సర్వాఁల్లోకాన్ పర్యేతి రక్షన్ ।
స న ఐతు హోమమిమం జుషాణోఽన్తరిక్షేణ సహ వాజినీవాన్ ॥ ౫

౮౯౫. అన్తరిక్షేణ సహ వాజినీవన్ కర్కీం వత్సామిహ రక్ష వాజిన్ ।
ఇమే తే స్తోకా బహులా ఏహ్యర్వాఙియం తే కర్కీహ తే మనోఽస్తు ॥ ౬

౮౯౬. అన్తరిక్షేణ సహ వాజినీవన్ కర్కీం వత్సామిహ రక్ష వాజిన్ ।
అయం ఘాసో అయం వ్రజ ఇహ వత్సాం ని బధ్నీమః ।
యథానామ వ ఈశ్మహే స్వాహా ॥ ౭

(౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

సంనతిః

ఋషిః :- ౧-౮ అంగిరాః, ౯, ౧౦ బ్రహ్మా ॥ దేవతా- ౧, ౨, పృథివ్యగ్నీ, ౩, ౪ వాయ్వన్తరిక్షే; ౫, ౬ దివాదిత్యౌ; ౭, ౮ దిక్చన్ద్రమసౌ; ౯, ౧౦ జాతవేదసోఽగ్నిః ॥ ఛన్దః- ౧, ౩, ౫, ౭ త్రిపదామహాబృహతీ; ౨, ౪, ౬, ౮ సంస్తారపంక్తిః, ౯, ౧౦ త్రిష్టుప్॥

౮౯౭. పృథివ్యామగ్నయే సమనమన్త్స ఆర్ధ్నోత్ ।
యథా పృథివ్యామగ్నయే సమనమన్నేవా మహ్యం సంనమః సం నమన్తు ॥ ౧

౮౯౮. పృథివీ ధేనుస్తస్యా అగ్నిర్వత్సః ।
సా మేఽగ్నినా వత్సేనేషమూర్జం కామం దుహామ్ ।
ఆయుః ప్రథమం ప్రజాం పోషం రయిం స్వాహా ॥ ౨

౮౯౯. అన్తరిక్షే వాయవే సమనమన్త్స ఆర్ధ్నోత్ ।
యథాన్తరిక్షే వాయవే సమనమన్నేవా
మహ్యం సంనమః సం నమన్తు ॥ ౩

౯౦౦. అన్తరిక్షం ధేనుస్తస్యా వాయుర్వత్సః ।
సా మే వాయునా వత్సేనేషమూర్జం కామం దుహామ్ ।
ఆయుః ప్రథమం ప్రజాం పోషం రయిం స్వాహా ॥ ౪

౯౦౧. దివ్యాదిత్యాయ సమనమన్త్స ఆర్ధ్నోత్ ।
యథా దివ్యాదిత్యాయ సమనమన్నేవా
మహ్యం సంనమః సం నమన్తు ॥ ౫

౯౦౨. ద్యౌర్ధేనుస్తస్యా ఆదిత్యో వత్సః ।
సా మ ఆదిత్యేన వత్సేనేషమూర్జం కామం దుహామ్ ।
ఆయుః ప్రథమం ప్రజాం పోషం రయిం స్వాహా ॥ ౬

౯౦౩. దిక్షు చన్ద్రాయ సమనమన్త్స ఆర్ధ్నోత్ ।
యథా దిక్షు చన్ద్రాయ సమనమన్నేవా
మహ్యం సంనమః సం నమన్తు ॥ ౭

౯౦౪. దిశో ధేనవస్తాసాం చన్ద్రో వత్సః ।
తా మే చన్ద్రేణ వత్సేనేషమూర్జం కామం దుహామ్ ।
ఆయుః ప్రథమం ప్రజాం పోషం రయిం స్వాహా ॥ ౮

౯౦౫. అగ్నావగ్నిశ్చరతి ప్రవిష్ట ఋషీణాం పుత్రో అభిశస్తిపా ఉ ।
నమస్కారేణ నమసా తే జుహోమి మా దేవానాం మిథుయా కర్మ భాగమ్ ॥ ౯

౯౦౬. హృదా పూతం మనసా జాతవేదో విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।
సప్తాస్యాని తవ జాతవేదస్తేభ్యో జుహోమి స జుషస్వ హవ్యమ్ ॥ ౧౦

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

శత్రునాశనమ్

ఋషిః :- శుక్రః ॥ దేవతాః- జాతవేదః, ౧ అగ్నిః, ౨ యమః, ౩ వరుణః, ౪ సోమః, ౫ భూమిః, ౬ వాయుః, ౭ సూర్యః, ౮ బ్రహ్మ ॥ ఛన్దః- ౧, ౩-౭ త్రిష్టుప్; ౨ జగతీ; ౮ పురో౽తిశక్వరీపాదయుగ్జగతీ ॥

౯౦౭. యే పురస్తాజ్జుహ్వతి జాతవేదః ప్రాచ్యా దిశో౽భిదాసన్త్యస్మాన్ ।
అగ్నిమృత్వా తే పరాఞ్చో వ్యథన్తాం ప్రత్యగేనాన్ప్రతిసరేణ హన్మి ॥ ౧

౯౦౮. యే దక్షిణతో జుహ్వతి జాతవేదో దక్షిణాయా దిశో౽భిదాసన్త్యస్మాన్ ।
యమమృత్వా తే పరాఞ్చో వ్యథన్తాం ప్రత్యగేనాన్ప్రతిసరేణ హన్మి ॥ ౨

౯౦౯. యే పశ్చాజ్జుహ్వతి జాతవేదః ప్రతీచ్యా దిశో౽భిదాసన్త్యస్మాన్ ।
వరుణమృత్వా తే పరాఞ్చో వ్యథన్తాం ప్రత్యగేనాన్ప్రతిసరేణ హన్మి ॥ ౩

౯౧౦. య ఉత్తరతో జుహ్వతి జాతవేద ఉదీచ్యా దిశో౽భిదాసన్త్యస్మాన్ ।
సోమమృత్వా తే పరాఞ్చో వ్యథన్తాం ప్రత్యగేనాన్ప్రతిసరేణ హన్మి ॥ ౪

౯౧౧. యే౽ధస్తాజ్జుహ్వతి జాతవేదో ధ్రువాయా దిశో౽భిదాసన్త్యస్మాన్ ।
భూమిమృత్వా తే పరాఞ్చో వ్యథన్తాం ప్రత్యగేనాన్ప్రతిసరేణ హన్మి ॥ ౫

౯౧౨. యే౽న్తరిక్షాజ్జుహ్వతి జాతవేదో వ్యధ్వాయా దిశో౽భిదాసన్త్యస్మాన్ ।
వాయుమృత్వా తే పరాఞ్చో వ్యథన్తాం ప్రత్యగేనాన్ ప్రతిసరేణ హన్మి ॥ ౬

౯౧౩. య ఉపరిష్టాజ్జుహ్వతి జాతవేద ఊర్ధ్వాయా దిశో౽భిదాసన్త్యస్మాన్ ।
సూర్యమృత్వా తే పరాఞ్చో వ్యథన్తాం ప్రత్యగేనాన్ప్రతిసరేణ హన్మి ॥ ౭

౯౧౪. యే దిశామన్తర్దేశేభ్యో జుహ్వతి జాతవేదః
సర్వాభ్యో దిగ్భ్యో౽భిదాసన్త్యస్మాన్ ।
బ్రహ్మర్త్వా తే పరాఞ్చో వ్యథన్తాం ప్రత్యగేనాన్ప్రతిసరేణ హన్మి ॥ ౮

॥ ఇతి నవమః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఇతి చతుర్థం కాణ్డమ్ ॥

***

అథ పఞ్చమం కాణ్డమ్

అథ దశమః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమో౽నువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

అమృతాసుః

ఋషిః :- బృహద్దివో౽థర్వా ॥ దేవతాః- వరుణః ॥ ఛన్దః- ౧ పరాబృహతీ త్రిష్టుప్; ౨-౬, ౮ త్రిష్టుప్, ౭ విరాట్త్రిష్టుప్, ౯ షట్పదా౽త్యష్టిః ॥

౯౧౫. ఋధఙ్మన్త్రో యోనిం య ఆబభూవామృతాసుర్వర్ధమానః సుజన్మా ।
అదబ్ధాసుర్భ్రాజమానో౽హేవ త్రితో ధర్తా దాధార త్రీణి ॥ ౧

౯౧౬. ఆ యో ధర్మాణి ప్రథమః ససాద తతో వపూంషి కృణుషే పురూణి ।
ధాస్యుర్యోనిం ప్రథమ ఆ వివేశా యో వాచమనుదితాం చికేత ॥ ౨

౯౧౭. యస్తే శోకాయ తన్వం రిరేచ క్షరద్ధిరణ్యం శుచయో౽ను స్వాః ।
అత్రా దధేతే అమృతాని నామాస్మే వస్త్రాణి విశ ఏరయన్తామ్ ॥ ౩

౯౧౮. ప్ర యదేతే ప్రతరం పూర్వ్యం గుః సదః సద ఆతిష్ఠన్తో అజుర్యమ్ ।
కవిః శుషస్య మాతరా రిహాణే జామ్యై ధుర్యం పతిమేరయేథామ్ ॥ ౪

౯౧౯. తదూ షు తే మహత్ పృథుజ్మన్ నమః కవిః కావ్యేనా కృణోమి ।
యత్ సమ్యఞ్చావభియన్తావభి క్షామత్రా మహీ రోధచక్రే వావృధేతే ॥ ౫

౯౨౦. సప్త మర్యాదాః కవయస్తతక్షుస్తాసామిదేకామభ్యంహురో గాత్ ।
ఆయోర్హ స్కమ్భ ఉపమస్య నీడే పథాం విసర్గే ధరుణేషు తస్థౌ ॥ ౬

౯౨౧. ఉతామృతాసుర్వ్రత ఏమి కృణ్వన్నసురాత్మా తన్వస్తత్ సుమద్గుః ।
ఉత వా శక్రో రత్నం దధాత్యూర్జయా వా యత్సచతే హవిర్దాః ॥ ౭

౯౨౨. ఉత పుత్రః పితరం క్షత్రమీడే జ్యేష్ఠం మర్యాదమహ్వయన్త్స్వస్తయే ।
దర్శన్ ను తా వరుణ యాస్తే విష్ఠా ఆవర్వ్రతతః కృణవో వపూంషి ॥ ౮

౯౨౩. అర్ధమర్ధేన పయసా పృణక్ష్యర్ధేన శుష్మ వర్ధసే । అవిం వృధామ శగ్మియం సఖాయం వరుణం పుత్రమదిత్యా ఇషిరమ్ ।
కవిశస్తాన్యస్మై వపూంష్యవోచామ రోదసీ సత్యవాచా ॥ ౯

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

భువనేషు జ్యేష్ఠః

ఋషిః :- బృహద్దివోఽథర్వా ॥ దేవతా:- వరుణః ॥ ఛన్దః:- ౧-౮ త్రిష్టుప్; ౯ భురిక్పరాతి జాగతా త్రిష్టుప్ ॥

౯౨౪. తదిదాస భువనేషు జ్యేష్ఠం యతో జజ్ఞ ఉగ్రస్త్వేషనృమ్ణః ।
సద్యో జజ్ఞానో ని రిణాతి శత్రూనను యదేనం మదన్తి విశ్వ ఊమాః ॥ ౧

౯౨౫. వావృధానః శవసా భూర్యోజాః శత్రుర్దాసాయ భియసం దధాతి ।
అవ్యనచ్చ వ్యనచ్చ సస్ని సం తే నవన్త ప్రభృతా మదేషు ॥ ౨

౯౨౬. త్వే క్రతుమపి పృఞ్చన్తి భూరి ద్విర్యదేతే త్రిర్భవన్త్యూమాః ।
స్వాదోః స్వాదీయః స్వాదునా సృజా సమదః సు మధు మధునాభి యోధీః ॥ ౩

౯౨౭. యది చిన్ను త్వా ధనా జయన్తం రణేరణే అనుమదన్తి విప్రాః ।
ఓజీయః శుష్మిన్త్స్థిరమా తనుష్వ మా త్వా దభన్దురేవాసః కశోకాః ॥ ౪

౯౨౮. త్వయా వయం శాశద్మహే రణేషు ప్రపశ్యన్తో యుధేన్యాని భూరి ।
చోదయామి త ఆయుధా వచోభిః సం తే శిశామి బ్రహ్మణా వయాంసి ॥ ౫

౯౨౯. ని తద్దధిషేఽవరే పరే చ యస్మిన్నావిథావసా దురోణే ।
ఆ స్థాపయత మాతరం జిగత్నుమత ఇన్వత కర్వరాణి భూరి ॥ ౬

౯౩౦. స్తుష్వ వర్ష్మన్పురువర్త్మానం సమృభ్వాణమినతమమాప్తమాప్త్యానామ్ । ఆ
దర్శతి శవసా భూర్యోజాః ప్ర సక్షతి ప్రతిమానం పృథివ్యాః ॥ ౭

౯౩౧. ఇమా బ్రహ్మ బృహద్దివః కృణవదిన్ద్రాయ శూషమగ్రియః స్వర్షాః ।
మహో గోత్రస్య క్షయతి స్వరాజా తురశ్చిద్విశ్వమర్ణవత్తపస్వాన్ ॥ ౮

౯౩౨. ఏవా మహాన్బృహద్దివో అథర్వావోచత్స్వాం తన్వమిన్ద్రమేవ ।
స్వసారో మాతరిభ్వరీ అరిప్రే హిన్వన్తి చైనే శవసా వర్ధయన్తి చ ॥ ౯

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

విజయాయ ప్రార్థనా

ఋషిః :- బృహద్దివోఽథర్వా ॥ దేవతా:- ౧, ౨, అగ్నిః; ౩, ౪ దేవాః; ౫ ద్రవిణోదాదయః ౬, ౯, ౧౦ విశ్వేదేవాః; ౭ సోమః; ౮, ౧౧ ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౩-౯, ౧౧ త్రిష్టుప్; ౨ భురిక్త్రిష్టుప్; ౧౦ విరాడ్జగతీ ॥

౯౩౩. మమాగ్నే వర్చో విహవేష్వస్తు వయం త్వేన్ధానాస్తన్వం పుషేమ ।
మహ్యం నమన్తాం ప్రదిశశ్చతస్రస్త్వయాధ్యక్షేణ పృతనా జయేమ ॥ ౧

౯౩౪. అగ్నే మన్యుం ప్రతినుదన్పరేషాం త్వం నో గోపాః పరి పాహి విశ్వతః ।
అపాఞ్చో యన్తు నివతా దురస్యవోఽమైషాం చిత్తం ప్రబుధాం వి నేశత్ ॥ ౨

౯౩౫. మమ దేవా విహవే సన్తు సర్వ ఇన్ద్రవన్తో మరుతో విష్ణురగ్నిః ।
మమాన్తరిక్షమురులోకమస్తు మహ్యం వాతః పవతాం కామాయాస్మై ॥ ౩

౯౩౬. మహ్యం యజన్తాం మమ యానీష్టాకూతిః సత్యా మనసో మే అస్తు ।
ఏనో మా ని గాం కతమచ్చనాహం విశ్వే దేవా అభి రక్షన్తు మేహ ॥ ౪

౯౩౭. మయి దేవా ద్రవిణమా యజన్తాం మయ్యాశీరస్తు మయి దేవహూతిః । దైవా
హోతారః సనిషన్న ఏతదరిష్టాః స్యామ తన్వా సువీరాః ॥ ౫

౯౩౮. దైవీః షడుర్వీరురు నః కృణోత విశ్వే దేవాస ఇహ మాదయధ్వమ్ ।
మా నో విదదభిభా మో అశస్తిర్మా నో విదద్వృజినా ద్వేష్యా యా ॥ ౬

౯౩౯. తిస్రో దేవీర్మహి నః శర్మ యచ్ఛత ప్రజాయై నస్తన్వే యచ్చ పుష్టమ్ ।
మా హాస్మహి ప్రజయా మా తనూభిర్మా రధామ ద్విషతే సోమ రాజన్ ॥ ౭

౯౪౦. ఉరువ్యచా నో మహిషః శర్మ యంసదస్మిన్హవే పురుహూతః పురుక్షు ।
స నః ప్రజాయై హర్యశ్వ మృడేన్ద్ర మా నో రీరిషో మా పరా దాః ॥ ౮

౯౪౧. ధాతా విధాతా భువనస్య యస్పతిర్దేవః సవితాభిమాతిషాహః ।
ఆదిత్యా రుద్రా అశ్వినోభా దేవాః పాన్తు యజమానం నిర్ఋథాత్ ॥ ౯

౯౪౨. యే నః సపత్నా అప తే భవన్త్విన్ద్రాగ్నిభ్యామవ బాధామహ ఏనాన్ । ఆదిత్యా రుద్రా ఉపరిస్పృశో న ఉగ్రం చేత్తారమధిరాజమక్రత ॥ ౧౦

౯౪౩. అర్వాఞ్చమిన్ద్రమముతో హవామహే యో గోజిద్ధనజిదశ్వజిద్యః । ఇమం నో యజ్ఞం విహవే శృణోత్వస్మాకమభూర్హర్యశ్వ మేదీ ॥ ౧౧

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

కుష్ఠతక్మనాశనమ్

ఋషిః :- భృగ్వంగిరాః ॥ దేవతాః:- కుష్ఠస్తక్మనాశనః ॥ ఛన్దః:- ౧-౪-౭-౯ అనుష్టుప్; ౫ భురిగనుష్టుప్, ౬ గాయత్రీ; ౧౦ ఉష్ణిగ్గర్భానిచృదనుష్టుప్ ॥

౯౪౪. యో గిరిష్వజాయథా వీరుధాం బలవత్తమః ।
కుష్ఠేహి తక్మనాశన తక్మానం నాశయన్నితః ॥ ౧

౯౪౫. సుపర్ణసువనే గిరౌ జాతం హిమవతస్పరి ।
ధనైరభి శ్రుత్వా యన్తి విదుర్హి తక్మనాశనమ్ ॥ ౨

౯౪౬. అశ్వత్థో దేవసదనస్తృతీయస్యామితో దివి ।
తత్రామృతస్య చక్షణం దేవాః కుష్ఠమవన్వత ॥ ౩

౯౪౭. హిరణ్యయీ నౌరచరద్ధిరణ్యబన్ధనా దివి ।
తత్రామృతస్య పుష్పం దేవాః కుష్ఠమవన్వత ॥ ౪

౯౪౮. హిరణ్యయాః పన్థాన ఆసన్నరిత్రాణి హిరణ్యయా ।
నావో హిరణ్యయీరాసన్యాభిః కుష్ఠం నిరావహన్ ॥ ౫

౯౪౯. ఇమం మే కుష్ఠ పూరుషం తమా వహ తం నిష్కురు ।
తము మే అగదం కృధి ॥ ౬

౯౫౦. దేవేభ్యో అధి జాతోఽసి సోమస్యాసి సఖా హితః ।
స ప్రాణాయ వ్యానాయ చక్షుషే మే అస్మై మృడ ॥ ౭

౯౫౧. ఉదఙ్ జాతో హిమవతః స ప్రాచ్యాం నీయసే జనమ్ ।
తత్ర కుష్ఠస్య నామాన్యుత్తమాని వి భేజిరే ॥ ౮

౯౫౨. ఉత్తమో నామ కుష్ఠాస్యుత్తమో నామ తే పితా ।
యక్ష్మం చ సర్వం నాశయ తక్మానం చారసం కృధి॥ ౯

౯౫౩. శీర్షామయముపహత్యామక్ష్యోస్తన్వో రపః ।
కుష్ఠస్తత్సర్వం నిష్కరద్దైవం సమహ వృష్ణ్యమ్ ॥ ౧౦

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః:- లాక్షా ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౯౫౪. రాత్రీ మాతా నభః పితార్యమా తే పితామహః ।
సిలాచీ నామ వా అసి సా దేవానామసి స్వసా ॥ ౧

౯౫౫. యస్త్వా పిబతి జీవతి త్రాయసే పురుషం త్వమ్ ।
భర్త్రీ హి శశ్వతామసి జనానాం చ న్యఞ్చనీ ॥ ౨

౯౫౬. వృక్షంవృక్షమా రోహసి వృషణ్యన్తీవ కన్యలా ।
జయన్తీ ప్రత్యాతిష్ఠన్తీ స్పరణీ నామ వా అసి ॥ ౩

౯౫౭. యద్దణ్డేన యదిష్వా యద్వారుర్హరసా కృతమ్ ।
తస్య త్వమసి నిష్కృతిః సేమం నిష్కృధి పూరుషమ్ ॥ ౪

౯౫౮. భద్రాత్ప్లక్షాన్నిస్తిష్ఠస్యశ్వత్థాత్ఖదిరాద్ధవాత్ ।
భద్రాన్న్యగ్రోధాత్పర్ణాత్సా న ఏహ్యరున్ధతి ॥ ౫

౯౫౯. హిరణ్యవర్ణే సుభగే సూర్యవర్ణే వపుష్టమే ।
రుతం గచ్ఛాసి నిష్కృతే నిష్కృతిర్నామ వా అసి ॥ ౬

౯౬౦. హిరణ్యవర్ణే సుభగే శుష్మే లోమశవక్షణే ।
అపామసి స్వసా లాక్షే వాతో హాత్మా బభూవ తే ॥ ౭

౯౬౧. సిలాచీ నామ కానీనోఽజబభ్రు పితా తవ ।
అశ్వో యమస్య యః శ్యావస్తస్య హాస్నాస్యుక్షితా ॥ ౮

౯౬౨. అశ్వస్యాస్నః సంపతితా సా వృక్షాఀ అభి సిష్యదే ।
సరా పతత్రిణీ భూత్వా సా న ఏహ్యరున్ధతి ॥ ౯

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (౬) షష్ఠం సూక్తమ్

బ్రహ్మ విద్యా

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః :- ౧ బ్రహ్మ, ఆదిత్యః, ౨ కర్మాణి, ౩, ౪ రుద్రగణాః, ౫-౭ సోమరుద్రౌ, ౯ హేతిః, ౧౦ అగ్నిః, ౧౧-౧౪ సర్వాత్మకో రుద్రః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౯ త్రిష్టుప్, ౨ అనుష్టుప్; ౩ జగతీ, ౪ అనుష్టుబుష్ణిక్ త్రిష్టుబ్గర్భా పంచపదా జగతీ, ౫-౭ త్రిపదా విరాణ్నామ గాయత్రీ, ౮ ద్విపదాఽఽర్చ్యనుష్టుప్, ౧౦ ప్రస్తారపంక్తిః, ౧౧-౧౩ పంక్తిః, ౧౪ స్వరాట్ పంక్తిః ॥

౯౬౩. బ్రహ్మ జజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్ వి సీమతః సురుచో వేన ఆవః ।
స బుధ్న్యాఽఉపమా అస్య విష్ఠాః సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వి వః ॥ ౧

౯౬౪. అనాప్తా యే వః ప్రథమా యాని కర్మాణి చక్రిరే ।
వీరాన్నో అత్ర మా దభన్తద్వ ఏతత్పురో దధే ॥ ౨

౯౬౫. సహస్రధార ఏవ తే సమస్వరన్ దివో నాకే మధుజిహ్వా అసశ్చతః ।
తస్య స్పశో న ని మిషన్తి భూర్ణయః పదే పదే పాశినః సన్తి సేతవే ॥ ౩

౯౬౬. పర్యూ షు ప్ర ధన్వా వాజసాతయే పరి వృత్రాణి సక్షణిః । ద్విషస్త
దధ్యర్ణవేనేయసే సనిస్రసో నామాసి త్రయోదశో మాస ఇన్ద్రస్య గృహః ॥ ౪

౯౬౭. న్వేతేనారాత్సీరసౌ స్వాహా । తిగ్మాయుధా తిగ్మహేతీ సుశేవా
సోమారుద్రావిహ సు మృడతం నః ॥ ౫

౯౬౮. అవైతేనారాత్సీరసౌ స్వాహా । తిగ్మాయుధా తిగ్మహేతీ సుశేవా
సోమారుద్రావిహ సు మృడతం నః ॥ ౬

౯౬౯. అపైతేనారాత్సీరసౌ స్వాహా । తిగ్మాయుధా తిగ్మహేతీ సుశేవా
సోమారుద్రావిహ సు మృడతం నః ॥ ౭

౯౭౦. ముముక్తమస్మాన్ దురితాదవద్యా
జ్జుషేథాం యజ్ఞమమృతమస్మాసు ధత్తమ్ ॥ ౮

౯౭౧. చక్షుషో హేతే మనసో హేతే బ్రహ్మణో హేతే తపసశ్చ హేతే ।
మేన్యా మేనిరస్యమేనయస్తే సన్తు
యేఽస్మాఀ అభ్యఘాయన్తి ॥ ౯

౯౭౨. యోఽస్మాంశ్చక్షుషా మనసా చిత్త్యాకూత్యా చ యో అఘాయురభిదాసాత్।
త్వం తానగ్నే మేన్యామేనీన్ కృణు స్వాహా ॥ ౧౦

౯౭౩. ఇన్ద్రస్య గృహోఽసి ।
తం త్వా ప్ర పద్యే తం త్వా ప్ర విశామి సర్వగుః
సర్వ పూరుషః సర్వాత్మా సర్వతనూః సహ యన్మేఽస్తి తేన ॥ ౧౧

౯౭౪. ఇన్ద్రస్య శర్మాసి । తం త్వా ప్ర పద్యే తం త్వా ప్ర విశామి సర్వగుః
సర్వపూరుషః సర్వాత్మా సర్వతనూః సహ యన్మేఽస్తి తేన ॥ ౧౨

౯౭౫. ఇన్ద్రస్య వర్మాసి । తం త్వా ప్ర పద్యే తం త్వా ప్ర విశామి సర్వగుః
సర్వపూరుషః సర్వాత్మా సర్వతనూః సహ యన్మేఽస్తి తేన ॥ ౧౩

౯౭౬. ఇన్ద్రస్య వరూథమసి । తం త్వా ప్ర పద్యే తం త్వా ప్ర విశామి సర్వగుః
సర్వపూరుషః సర్వాత్మా సర్వతనూః సహ యన్మేఽస్తి తేన ॥ ౧౪

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

అరాతినాశనమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః :- ౧-౩, ౬-౧౦ అరాతయః; ౪, ౫ సరస్వతీ ॥ ఛన్దః :- విరాడ్గర్భా ప్రస్తార పంక్తిః, ౨, ౩, ౫-౭-౧౦ అనుష్టుప్; ౪ పథ్యాబృహతీ, ౬ ప్రస్తారపంక్తిః ॥

౯౭౭. ఆ నో భర మా పరి ష్ఠా అరాతే మా నో రక్షీర్దక్షిణాం నీయమానామ్ ।
నమో వీర్త్సాయా అసమృద్ధయే నమో అస్త్వరాతయే ॥ ౧

౯౭౮. యమరాతే పురోధత్సే పురుషం పరిరాపిణమ్ ।
నమస్తే తస్మై కృణ్మో మా వనిం వ్యథయీర్మమ ॥ ౨

౯౭౯. ప్ర ణో వనిర్దేవకృతా దివా నక్తం చ కల్పతామ్ ।
అరాతిమనుప్రేమో వయం నమో అస్త్వరాతయే ॥ ౩

౯౮౦. సరస్వతీమనుమతిం భగం యన్తో హవామహే ।
వాచం జుష్టాం మధుమతీమవాదిషం దేవానాం దేవహూతిషు ॥ ౪

౯౮౧. యం యాచామ్యహం వాచా సరస్వత్యా మనోయుజా ।
శ్రద్ధా తమద్య విన్దతు దత్తా సోమేన బభ్రుణా ॥ ౫

౯౮౨. మా వనిం మా వాచం నో వీర్త్సీరుభా
విన్ద్రాగ్నీ ఆ భరతాం నో వసూని ।
సర్వే నో అద్య దిత్సన్తోఽరాతిం ప్రతి హర్యత ॥ ౬

౯౮౩. పరోఽపేహ్యసమృద్ధే వి తే హేతిం నయామసి ।
వేద త్వాహం నిమీవన్తీం నితుదన్తీమరాతే ॥ ౭

౯౮౪. ఉత నగ్నా బోభువతీ స్వప్నయా సచసే జనమ్ ।
అరాతే చిత్తం వీర్త్సన్త్యాకూతిం పురుషస్య చ ॥ ౮

౯౮౫. యా మహతీ మహోన్మానా విశ్వా ఆశా వ్యానశే ।
తస్యై హిరణ్యకేశ్యై నిరృత్యా అకరం నమః ॥ ౯

౯౮౬. హిరణ్యవర్ణా సుభగా హిరణ్యకశిపుర్మహీ ।
తస్యై హిరణ్యద్రాపయేఽరాత్యా అకరం నమః ॥ ౧౦

॥ ఇతి దశమః ప్రపాఠకః ॥

॥ అథైకాదశః ప్రపాఠకః ॥

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

శత్రునాశనమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః- ౧-౨ అగ్నిః, ౩ విశ్వేదేవాః, ౪-౯, ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః:- ౧, ౫ ౮, అనుష్టుప్ ౨ షట్పదాజగతీ ౩, ౪ భురిక్పథ్యాపఙ్క్తిః, ఆస్తారపఙ్క్తిః, ౭ ద్వ్యనుష్టుగ్గర్భాపథ్యాపఙ్క్తిః ౯ షట్ పదాద్వ్యనుష్టుబ్గర్భాజగతీ॥

౯౮౭. వైకఙ్కతేనేధ్మేన దేవేభ్య ఆజ్యం వహ ।
అగ్నే తాఁ ఇహ మాదయ సర్వ ఆ యన్తు మే హవమ్ ॥ ౧

౯౮౮. ఇన్ద్ర యాహి మే హవమిదం కరిష్యామి తచ్ఛృణు ।
ఇమ ఐన్ద్రా అతిసరా ఆకూతిం సం నమన్తు మే ।
తేభిః శకేమ వీర్యం౧ం జాతవేదస్తనూవశిన్ ॥ ౨

౯౮౯. యదసావముతో దేవా అదేవః సంశ్చికీర్షతి ।
మా తస్యాగ్నిర్హవ్యం వాక్షీద్ధవం దేవా
అస్య మోప గుర్మమైవ హవమేతన ॥ ౩

౯౯౦. అతి ధావతాతిసరా ఇన్ద్రస్య వచసా హత ।
అవిం వృక ఇవ మథ్నీత స వో జీవన్
మా మోచి ప్రాణమస్యాపి నహ్యత ॥ ౪

౯౯౧. యమమీ పురోదధిరే బ్రహ్మాణమపభూతయే ।
ఇన్ద్ర స తే అధస్పదం తం ప్రత్యస్యామి మృత్యవే ॥ ౫

౯౯౨. యది ప్రేయుర్దేవపురా బ్రహ్మ వర్మాణి చక్రిరే ।
తనూపానం పరిపాణం కృణ్వానా యదుపోచిరే సర్వం తదరసం కృధి ॥ ౬

౯౯౩. యానసావతిసరాంశ్చకార కృణవచ్చ యాన్ ।
త్వం తానిన్ద్ర వృత్రహన్ప్రతీచః పునరా కృధి యథాముం తృణహాం జనమ్ ॥ ౭

౯౯౪. యథేన్ద్ర ఉద్వాచనం లబ్ధ్వా చక్రే అధస్పదమ్ ।
కృణ్వేఽహమధరాంస్తథాముఞ్ఛశ్వతీభ్యః సమాభ్యః ॥ ౮

౯౯౫. అత్రైనానిన్ద్ర వృత్రహన్నుగ్రో మర్మణి విధ్య ।
అత్రైవైనానభి తిష్ఠేన్ద్ర మేద్య౧హం తవ ।
అను త్వేన్ద్రా రభామహే స్యామ సుమతౌ తవ ॥ ౯

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఆత్మా

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా:- వాస్తోష్పతిః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౫ దైవీబృహతీ; ౨, ౬ దైవీత్రిష్టుప్, ౩, ౪ దైవీజగతీ; ౭ విరాడుష్ణిగ్బృహతీ గర్భాపఞ్చపదాజగతీ; ౮ పురస్కృతి త్రిష్టుప్ బృహతీగర్భాపఞ్చపదాతిజగతీ ॥

౯౯౬. దివే స్వాహా ॥ ౧

౯౯౭. పృథివ్యై స్వాహా ॥ ౨

౯౯౮. అన్తరిక్షాయ స్వాహా ॥ ౩

౯౯౯. అన్తరిక్షాయ స్వాహా ॥ ౪

౧౦౦౦. దివే స్వాహా ॥ ౫

౧౦౦౧. పృథివ్యై స్వాహా ॥ ౬

౧౦౦౨. సూర్యో మే చక్షుర్వాతః ప్రాణో౽న్తరిక్షమాత్మా పృథివీ శరీరమ్ ।
అస్తృతో నామాహమయమస్మి స ఆత్మానం
ని దధే ద్యావాపృథివీభ్యాం గోపీథాయ ॥ ౭

౧౦౦౩. ఉదాయురుద్ బలముత్ కృతముత్ కృత్యామున్మనీషాముదిన్ద్రియమ్ ।
ఆయుష్కృదాయుష్పత్నీ స్వధావన్తౌ గోపా మే స్తం గోపాయతం మా ।
ఆత్మసదౌ మే స్తం మా మా హింసిష్టమ్ ॥ ౮

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఆత్మరక్షా

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా:- వాస్తోష్పతిః ॥ ఛన్దః:- ౧-౬ యవమధ్యాత్రిపదా గాయత్రీ; ౭ యవమధ్యాకకుప్; ౮ పురోధృత్యనుష్టుబ్గర్భాపరాష్టిచతుష్పదాతిజగతీ ॥

౧౦౦౪. అశ్మవర్మ మే౽సి యో మా ప్రాచ్యా
దిశో౽ఘాయురభిదాసాత్ । ఏతత్ స ఋచ్ఛాత్ ॥ ౧

౧౦౦౫. అశ్మవర్మ మే౽సి యో మా దక్షిణాయా దిశో౽ఘాయు
రభి దాసాత్ । ఏతత్ స ఋచ్ఛాత్ ॥ ౨

౧౦౦౬. అశ్మవర్మ మే౽సి యో మా ప్రతీచ్యా
దిశో౽ఘాయురభిదాసాత్ । ఏతత్ స ఋచ్ఛాత్ ॥ ౩

౧౦౦౭. అశ్మవర్మ మే౽సి యో మోదీచ్యా
దిశో౽ఘాయురభిదాసాత్ । ఏతత్ స ఋచ్ఛాత్ ॥ ౪

౧౦౦౮. అశ్మవర్మ మే౽సి యో మా ధ్రువాయా
దిశో౽ఘాయురభిదాసాత్ । ఏతత్ స ఋచ్ఛాత్ ॥ ౫

౧౦౦౯. అశ్మవర్మ మే౽సి యో మోర్ధ్వాయా
దిశో౽ఘాయురభిదాసాత్ । ఏతత్ స ఋచ్ఛాత్ ॥ ౬

౧౦౧౦. అశ్మవర్మ మే౽సి యో మా దిశా
మన్తర్దేశేభ్యో౽ఘాయురభిదాసాత్ । ఏతత్ స ఋచ్ఛాత్ ॥ ౭

౧౦౧౧. బృహతా మన ఉప హ్వయే మాతరిశ్వనా ప్రాణాపానౌ ।
సూర్యాచ్చక్షురన్తరిక్షాచ్ఛ్రోత్రం పృథివ్యాః శరీరమ్ ।
సరస్వత్యా వాచముప హ్వయామహే మనోయుజా ॥ ౮

అథ తృతీయో౽నువాకః (౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

సంపత్కర్మ

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:- వరుణః ॥ ఛన్దః:- ౧ భురిక్త్రిష్టుప్; ౨, ౪, ౫, ౭-౧౦ త్రిష్టుప్; ౩ పఙ్క్తిః ౬ పఞ్చపదా౽తిశక్వరీ; ౧౧ షట్పదా౽త్యష్టిః ॥

౧౦౧౨. కథం మహే అసురాయాబ్రవీరిహ కథం పిత్రే హరయే త్వేషనృమ్ణః ।

పృశ్నిం వరుణ దక్షిణాం దదావాన్ పునర్మఘ త్వం మనసాచికిత్సీః ॥ ౧

౧౦౧౩. న కామేన పునర్మఘో భవామి సం చక్షే కం పృశ్నిమేతాముపాజే ।
కేన ను త్వమథర్వన్ కావ్యేన కేన జాతేనాసి జాతవేదాః ॥ ౨

౧౦౧౪. సత్యమహం గభీరః కావ్యేన సత్యం జాతేనాస్మి జాతవేదాః ।
న మే దాసో నార్యో మహిత్వా వ్రతం మీమాయ యదహం ధరిష్యే ॥ ౩

౧౦౧౫. న త్వదన్యః కవితరో న మేధయా ధీరతరో వరుణ స్వధావన్ ।
త్వం తా విశ్వా భువనాని వేత్థ స చిన్ను త్వజ్జనో మాయీ బిభాయ ॥ ౪

౧౦౧౬. త్వం హ్యఙ్గ వరుణ స్వధావన్ విశ్వా వేత్థ జనిమా సుప్రణీతే ।
కిం రజస ఏనా పరో అన్యదస్త్యేనా కిం పరేణావరమముర ॥ ౫

౧౦౧౭. ఏకం రజస ఏనా పరో అన్యదస్త్యేనా పర ఏకేన దూణాశం చిదర్వాక్ ।
తత్ తే విద్వాన్ వరుణ ప్ర బ్రవీమ్యధోవచసః పణయో భవన్తు నీచైర్దాసా
ఉప సర్పన్తు భూమిమ్ ॥ ౬

౧౦౧౮. త్వం హ్యఙ్గ వరుణ బ్రవీషి పునర్మఘేష్వవద్యాని భూరి ।
మో షు పణీఀరభ్యేతావతో భూన్మా త్వా వోచన్నరాధసం జనాసః ॥ ౭

౧౦౧౯. మా మా వోచన్నరాధసం జనాసః పునస్తే పృశ్నిం జరితర్దదామి ।
స్తోత్రం మే విశ్వమా యాహి శచీభిరన్తర్విశ్వాసు మానుషీషు దిక్షు ॥ ౮

౧౦౨౦. ఆ తే స్తోత్రాణ్యుద్యతాని యన్త్వన్తర్విశ్వాసు మానుషీషు దిక్షు ।
దేహి ను మే యన్మే అదత్తో అసి యుజ్యో మే సప్తపదః సఖాసి ॥ ౯

౧౦౨౧. సమా నౌ బన్ధుర్వరుణ సమా జా వేదాహం తద్యన్నావేషా సమా జా ।
దదామి తద్ యత్ తే అదత్తో అస్మి యుజ్యస్తే సప్తపదః సఖాస్మి ॥ ౧౦

౧౦౨౨. దేవో దేవాయ గృణతే వయోధా విప్రో విప్రాయ స్తువతే సుమేధాః ।
అజీజనో హి వరుణ స్వధావన్నథర్వాణం పితరం దేవబన్ధుమ్ ।
తస్మా ఉ రాధః కృణుహి సుప్రశస్తం సఖా నో అసి పరమం చ బన్ధుః ॥ ౧౧

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋతస్యయజ్ఞః

ఋషిః :- అఙ్గిరాః ॥ దేవతా:- అగ్నిః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨, ౪-౧౧ త్రిష్టుప్; 3 పఙ్క్తిః॥

౧౦౨౩. సమిద్ధో అద్య మనుషో దురోణే దేవో దేవాన్ యజసి జాతవేదః ।
ఆ చ వహ మిత్రమహశ్చికిత్వాన్ త్వం దూతః కవిరసి ప్రచేతాః ॥ ౧

౧౦౨౪. తనూనపాత్పథ ఋతస్య యానాన్ మధ్వా సమఞ్జన్త్స్వదయా సుజిహ్వ ।
మన్మాని ధీభిరుత యజ్ఞమృన్ధన్ దేవత్రా చ కృణుహ్యధ్వరం నః ॥ ౨

౧౦౨౫. ఆజుహ్వాన ఈడ్యో వన్ద్యశ్చా యాహ్యగ్నే వసుభిః సజోషాః ।
త్వం దేవానామసి యహ్వ హోతా స ఏనాన్ యక్షీషితో యజీయాన్ ॥ 3

౧౦౨౬. ప్రాచీనం బర్హిః ప్రదిశా పృథివ్యా వస్తోరస్యా వృజ్యతే అగ్రే అహ్నామ్ ।
వ్యు ప్రథతే వితరం వరీయో దేవేభ్యో అదితయే స్యోనమ్ ॥ ౪

౧౦౨౭. వ్యచస్వతీరుర్వియా వి శ్రయన్తాం పతిభ్యో న జనయః శుమ్భమానాః ।
దేవీర్ద్వారో బృహతీర్విశ్వమిన్వా దేవేభ్యో భవత సుప్రాయణాః ॥ ౫

౧౦౨౮. ఆ సుష్వయన్తీ యజతే ఉపాకే ఉషాసానక్తా సదతాం ని యోనౌ ।
దివ్యే యోషణే బృహతీ సురుక్మే అధి శ్రియం శుక్రపిశం దధానే ॥ ౬

౧౦౨౯. దైవ్యా హోతారా ప్రథమా సువాచా మిమానా యజ్ఞం మనుషో యజధ్యై ।
ప్రచోదయన్తా విదథేషు కారూ ప్రాచీనం జ్యోతిః ప్రదిశా దిశన్తా ॥ ౭

౧౦౩౦. ఆ నో యజ్ఞం భారతీ తూయమేత్విడా మనుష్వదిహ చేతయన్తీ ।
తిస్రో దేవీర్బర్హిరేదం స్యోనం సరస్వతీః స్వపసః సదన్తామ్ ॥ ౮

౧౦౩౧. య ఇమే ద్యావాపృథివీ జనిత్రీ రూపైరపింశద్ భువనాని విశ్వా ।
తమద్య హోతరిషితో యజీయాన్ దేవం త్వష్టారమిహ యక్షి విద్వాన్ ॥ ౯

౧౦౩౨. ఉపావసృజ త్మన్యా సమఞ్జన్ దేవానాం పాథ ఋతుథా హవీంషి ।

వనస్పతిః శమితా దేవో అగ్నిః స్వదన్తు హవ్యం మధునా ఘృతేన ॥ ౧౦

౧౦౩౩. సద్యో జాతో వ్యమిమీత యజ్ఞమగ్నిర్దేవానామభవత్పురోగాః ।
అస్య హోతుః ప్రదిశ్యృతస్య వాచి స్వాహాకృతం హవిరదన్తు దేవాః ॥ ౧౧

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

సర్పవిషనాశనమ్

ఋషిః :- గరుత్మాన్ ॥ దేవతా:- సర్పవిషనాశనమ్ ॥ ఛన్దః- ౧, ౩ జగతీ, ౨ ఆస్తారపంక్తిః; ౪, ౭, ౮ అనుష్టుప్, ౫ త్రిష్టుప్, ౬ పథ్యాపంక్తిః, ౯ భురిగ్జగతీ ౧౦, ౧౧ నిచృద్ గాయత్రీ ॥

౧౦౩౪. దదిర్హి మహ్యం వరుణో దివః కవిర్వచోభిరుగ్రైర్ని రిణామి తే విషమ్ ।
ఖాతమఖాతముత సక్తమగ్రభమిరేవ ధన్వన్ని జజాస తే విషమ్ ॥ ౧

౧౦౩౫. యత్ తే అపోదకం విషం తత్ త ఏతాస్వగ్రభమ్ ।
గృహ్ణామి తే మధ్యమముత్తమం రసముతావమం భియసా నేశదాదు తే ॥ ౨

౧౦౩౬. వృషా మే రవో నభసా న తన్యతురుగ్రేణ తే వచసా బాధ ఆదు తే ।
అహం తమస్య నృభిరగ్రభం రసం తమస ఇవ జ్యోతిరుదేతు సూర్యః ॥ ౩

౧౦౩౭. చక్షుషా తే చక్షుర్హన్మి విషేణ హన్మి తే విషమ్ ।
అహే మ్రియస్వ మా జీవీః ప్రత్యగభ్యేతు త్వా విషమ్ ॥ ౪

౧౦౩౮. కైరాత పృశ్న ఉపతృణ్య బభ్ర ఆ మే శృణుతాసితా అలీకాః ।
మా మే సఖ్యుః స్తామానమపి ష్ఠాతాశ్రావయన్తో ని విషే రమధ్వమ్ ॥ ౫

౧౦౩౯. అసితస్య తైమాతస్య బభ్రోరపోదకస్య చ । సాత్రాసాహస్యాహం
మన్యోరవ జ్యామివ ధన్వనో వి ముఞ్చామి రథాఀ ఇవ ॥ ౬

౧౦౪౦. ఆలిగీ చ విలిగీ చ పితా చ మాతా చ ।
విద్మ వః సర్వతో బన్ధ్వరసాః కిం కరిష్యథ ॥ ౭

౧౦౪౧. ఉరుగూలాయా దుహితా జాతా దాస్యసిక్న్యా ।
ప్రతఙ్కం దద్రుషీణాం సర్వాసామరసం విషమ్ ॥ ౮

౧౦౪౨. కర్ణా శ్వావిత్ తదబ్రవీద్ గిరేరవచరన్తికా ।
యాః కాశ్చేమాః ఖనిత్రిమాస్తాసామరసతమం విషమ్ ॥ ౯

౧౦౪౩. తాబువం న తాబువం న ఘేత్ త్వమసి తాబువమ్ ।
తాబువేనారసం విషమ్ ॥ ౧౦

౧౦౪౪. తస్తువం న తస్తువం న ఘేత్త్వమసి తస్తువమ్ ।
తస్తువేనారసం విషమ్ ॥ ౧౧

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

కృత్యాపరిహరణమ్

ఋషిః :- శుక్రః ॥ దేవతా:- వనస్పతిః ॥ ఛన్దః- ౧, ౨, ౪, ౬, ౭, ౯ అనుష్టుప్, ౩, ౫, ౧౨ భురిగనుష్టుప్, ౮ త్రిపదావిరాడనుష్టుప్; ౧౦ నిచృద్బృహతీ, ౧౧ త్రిపదాసామ్నీత్రిష్టుప్, ౧౩ స్వరాడనుష్టుప్ ॥

౧౦౪౫. సుపర్ణస్త్వాన్వవిన్దత్సూకరస్త్వాఖనన్నసా ।
దిప్సౌషధే త్వం దిప్సన్తమవ కృత్యాకృతం జహి ॥ ౧

౧౦౪౬. అవ జహి యాతుధానానవ కృత్యాకృతం జహి ।
అథో యో అస్మాన్ దిప్సతి తము త్వం జహ్యోషధే ॥ ౨

౧౦౪౭. రిశ్యస్యేవ పరీశాసం పరికృత్య పరి త్వచః ।
కృత్యాం కృత్యాకృతే దేవా నిష్కమివ ప్రతి ముఞ్చత ॥ ౩

౧౦౪౮. పునః కృత్యాం కృత్యాకృతే హస్తగృహ్య పరా ణయ ।
సమక్షమస్మా ఆ ధేహి యథా కృత్యాకృతం హనత్ ॥ ౪

౧౦౪౯. కృత్యాః సన్తు కృత్యాకృతే శపథః శపథీయతే ।

సుఖో రథఇవ వర్తతాం కృత్యా కృత్యాకృతం పునః ॥ ౫

౧౦౫౦. యది స్త్రీ యది వా పుమాన్ కృత్యాం చకార పాప్మనే ।
తాము తస్మై నయామస్యశ్వమివాశ్వాభిధాన్యా ॥ ౬

౧౦౫౧. యది వాసి దేవకృతా యది వా పురుషైః కృతా ।
తాం త్వా పునర్ణయామసీన్ద్రేణ సయుజా వయమ్ ॥ ౭

౧౦౫౨. అగ్నే పృతనాషాట్ పృతనాః సహస్వ ।
పునః కృత్యాం కృత్యాకృతే ప్రతిహరణేన హరామసి ॥ ౮

౧౦౫౩. కృతవ్యధని విధ్య తం యశ్చకార తమిజ్జహి ।
న త్వామచక్రుషే వయం వధాయ సం శిశీమహి ౯

౧౦౫౪. పుత్ర ఇవ పితరం గచ్ఛ స్వజ ఇవాభిష్ఠితో దశ ।
బన్ధమివావక్రామీ గచ్ఛ కృత్యే కృత్యాకృతం పునః ॥ ౧౦

౧౦౫౫. ఉదేణీవ వారణ్యభిస్కన్దం మృగీవ ।
కృత్యా కర్తారమృచ్ఛతు ॥ ౧౧

౧౦౫౬. ఇష్వా ఋజీయః పతతు ద్యావాపృథివీ తం ప్రతి ।
సా తం మృగమివ గృహ్ణాతు కృత్యా కృత్యాకృతం పునః ॥ ౧౨

౧౦౫౭. అగ్నిరివైతు ప్రతికూలమనుకూలమివోదకమ్ ।
సుఖో రథఇవ వర్తతాం కృత్యా కృత్యాకృతం పునః ॥ ౧౩

(౧౫) పంచదశం సూక్తమ్

రోగోపశమనమ్

ఋషిః :- విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా:- మధులా, ఓషధిః ॥ ఛన్దః:- ౧-౩, ౬, ౧౦, ౧౧ అనుష్టుప్, ౪ పురస్తాద్ బృహతీ, ౫, ౭-౯ భురిగనుష్టుప్ ॥

౧౦౫౮. ఏకా చ మే దశ చ మేఽపవక్తార ఓషధే ।
ఋతజాత ఋతావరి మధు మే మధులా కరః ॥ ౧

౧౦౫౯. ద్వే చ మే వింశతిశ్చ మేఽపవక్తార ఓషధే ।
ఋతజాత ఋతావరి మధు మే మధులా కరః ॥ ౨

౧౦౬౦. తిస్రశ్చ మే త్రింశచ్చ మేఽపవక్తార ఓషధే ।
ఋతజాత ఋతావరి మధు మే మధులా కరః ॥ ౩

౧౦౬౧. చతస్రశ్చ మే చత్వారింశచ్చ మేఽపవక్తార ఓషధే ।
ఋతజాత ఋతావరి మధు మే మధులా కరః ॥ ౪

౧౦౬౨. పంచ చ మే పంచాశచ్చ మేఽపవక్తార ఓషధే ।
ఋతజాత ఋతావరి మధు మే మధులా కరః ॥ ౫

౧౦౬౩. షట్ చ మే షష్టిశ్చ మేఽపవక్తార ఓషధే ।
ఋతజాత ఋతావరి మధు మే మధులా కరః ॥ ౬

౧౦౬౪. సప్త చ మే సప్తతిశ్చ మేఽపవక్తార ఓషధే ।
ఋతజాత ఋతావరి మధు మే మధులా కరః ॥ ౭

౧౦౬౫. అష్ట చ మేఽశీతిశ్చ మేఽపవక్తార ఓషధే ।
ఋతజాత ఋతావరి మధు మే మధులా కరః ॥ ౮

౧౦౬౬. నవ చ మే నవతిశ్చ మేఽపవక్తార ఓషధే ।
ఋతజాత ఋతావరి మధు మే మధులా కరః ॥ ౯

౧౦౬౭. దశ చ మే శతం చ మేఽపవక్తార ఓషధే ।
ఋతజాత ఋతావరి మధు మే మధులా కరః ॥ ౧౦

౧౦౬౮. శతం చ మే సహస్రం చాపవక్తార ఓషధే ।
ఋతజాత ఋతావరి మధు మే మధులా కరః ॥ ౧౧

॥ ఇత్యేకాదశః ప్రపాఠకః ॥

అథ ద్వాదశః ప్రపాఠకః

అథ చతుర్థో౽నువాకః (౧౬) షోడశం సూక్తమ్

వృషరోగశమనమ్

ఋషిః :- విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా:- ఏకవృషః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౪, ౫, ౭-౧౦ ద్విపదాసామ్న్యుష్ణిక్; ౨, ౩, ౬ ద్విపదా౽౽సుర్యనుష్టుప్; ౧౧ ద్విపదా౽౽సురీ గాయత్రీ ॥

౧౦౧౯. యద్యేకవృషో౽సి సృజారసో౽సి
యది । ఏక౽వృషః । అసి । సృజ । అరసః । అసి ॥ ౧

౧౦౨౦. యది ద్వివృషో౽సి సృజారసో౽సి ॥ ౨

౧౦౨౧. యది త్రివృషో౽సి సృజారసో౽సి ॥ ౩

౧౦౨౨. యది చతుర్వృషో౽సి సృజారసో౽సి ॥ ౪

౧౦౨౩. యది పఞ్చవృషో౽సి సృజారసో౽సి ॥ ౫

౧౦౨౪. యది షడ్వృషో౽సి సృజారసో౽సి ॥ ౬

౧౦౨౫. యది సప్తవృషో౽సి సృజారసో౽సి ॥ ౭

౧౦౨౬. యద్యష్టవృషో౽సి సృజారసో౽సి ॥ ౮

౧౦౨౭. యది నవవృషో౽సి సృజారసో౽సి ॥ ౯

౧౦౨౮. యది దశవృషో౽సి సృజారసో౽సి ॥ ౧౦

౧౦౨౯. యద్యేకాదశో౽సి సో౽పోదకో౽సి ॥ ౧౧

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

బ్రహ్మజాయా

ఋషిః :- మయోభూః ॥ దేవతా:- బ్రహ్మజాయా॥ఛన్దః:- ౧-౬, త్రిష్టుప్; ౭-౧౮ అనుష్టుప్ ॥

౧౦౩౦. తే౽వదన్ ప్రథమా బ్రహ్మకిల్బిషే౽కూపారః సలిలో మాతరిశ్వా ।
వీడుహరాస్తప ఉగ్రం మయోభూరాపో దేవీః ప్రథమజా ఋతస్య ॥ ౧

౧౦౩౧. సోమో రాజా ప్రథమో బ్రహ్మజాయాం పునః ప్రాయచ్ఛదహృణీయమానః ।
అన్వర్తితా వరుణో మిత్ర ఆసీదగ్నిర్హోతా హస్తగృహ్యా నినాయ ॥ ౨

౧౦౩౨. హస్తేనైవ గ్రాహ్య౽ఆధిరస్యా బ్రహ్మజాయేతి చేదవోచత్ ।
న దూతాయ ప్రహేయా తస్థ ఏషా తథా రాష్ట్రం గుపితం క్షత్రియస్య ॥ ౩

౧౦౩౩. యామాహుస్తారకైషా వికేశీతి దుచ్ఛునాం గ్రామమవపద్యమానామ్ ।
సా బ్రహ్మజాయా వి దునోతి రాష్ట్రం యత్ర ప్రాపాది శశ ఉల్కుషీమాన్ ॥ ౪

౧౦౩౪. బ్రహ్మచారీ చరతి వేవిషద్ విషః స దేవానాం భవత్యేకమఙ్గమ్ ।
తేన జాయామన్వవిన్దద్ బృహస్పతిః సోమేన నీతాం జుహ్వం౧న దేవాః ॥ ౫

౧౦౩౫. దేవా వా ఏతస్యామవదన్త పూర్వే సప్తఋషయస్తపసా యే నిషేదుః ।
భీమా జాయా బ్రాహ్మణస్యాపనీతా దుర్ధాం దధాతి పరమే వ్యో౽మన్ ॥ ౬

౧౦౩౬. యే గర్భా అవపద్యన్తే జగద్ యచ్చాపలుప్యతే ।
వీరా యే తృహ్యన్తే మిథో బ్రహ్మజాయా హినస్తి తాన్ ॥ ౭

౧౦౩౭. ఉత యత్ పతయో దశ స్త్రియాః పూర్వే అబ్రాహ్మణాః ।
బ్రహ్మా చేద్ధస్తమగ్రహీత్ స ఏవ పతిరేకధా ॥ ౮

౧౦౩౮. బ్రాహ్మణ ఏవ పతిర్న రాజన్యో౩ న వైశ్యః ।
తత్ సూర్యః ప్రబ్రువన్నేతి పఞ్చభ్యో మానవేభ్యః ॥ ౯

౧౦౩౯. పునర్వై దేవా అదదుః పునర్మనుష్యా౽అదదుః ।
రాజానః సత్యం గృహ్ణానా బ్రహ్మజాయాం పునర్దదుః ॥ ౧౦

౧౦౪౦ పునర్దాయ బ్రహ్మజాయాం కృత్వా దేవైర్నికిల్బిషమ్ ।
ఊర్జం పృథివ్యా భక్త్వోరుగాయముపాసతే ॥ ౧౧

౧౦౪౧. నాస్య జాయా శతవాహీ కల్యాణీ తల్పమా శయే ।

యస్మిన్ రాష్ట్రే నిరుధ్యతే బ్రహ్మజాయాచిత్త్యా ॥ ౧౨

౧౦౯౨. న వికర్ణః పృథుశిరాస్తస్మిన్వేశ్మని జాయతే ।
యస్మిన్ రాష్ట్రే నిరుధ్యతే బ్రహ్మజాయాచిత్త్యా ॥ ౧౩

౧౦౯౩. నాస్య క్షత్తా నిష్కగ్రీవః సూనానామేత్యగ్రతః ।
యస్మిన్ రాష్ట్రే నిరుధ్యతే బ్రహ్మజాయాచిత్త్యా ॥ ౧౪

౧౦౯౪. నాస్య శ్వేతః కృష్ణకర్ణో ధురి యుక్తో మహీయతే ।
యస్మిన్ రాష్ట్రే నిరుధ్యతే బ్రహ్మజాయాచిత్త్యా ॥ ౧౫

౧౦౯౫. నాస్య క్షేత్రే పుష్కరిణీ నాణ్డీకం జాయతే బిసమ్ ।
యస్మిన్ రాష్ట్రే నిరుధ్యతే బ్రహ్మజాయాచిత్త్యా ॥ ౧౬

౧౦౯౬. నాస్మై పృశ్నిం వి దుహన్తి యే౭స్యా దోహముపాసతే ।
యస్మిన్ రాష్ట్రే నిరుధ్యతే బ్రహ్మజాయాచిత్త్యా ॥ ౧౭

౧౦౯౭. నాస్య ధేనుః కల్యాణీ నానడ్వాన్త్సహతే ధురమ్ ।
విజానిర్యత్ర బ్రాహ్మణో రాత్రిం వసతి పాపయా ॥ ౧౮

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః :- మయోభూః ॥ దేవతాః:- బ్రహ్మగవీ ॥ ఛన్దః:- ౧-౩, ౬, ౭, ౧౦-౧౨, ౧౪, ౧౫ అనుష్టుప్, ౪ భురిక్త్రిష్టుప్; ౫, ౮, ౯, ౧౩ త్రిష్టుప్ ॥

౧౦౯౮. నైతాం తే దేవా అదదుస్తుభ్యం నృపతే అత్తవే ।
మా బ్రాహ్మణస్య రాజన్య గాం జిఘత్సో అనాద్యామ్ ॥ ౧

౧౦౯౯. అక్షద్రుగ్ధో రాజన్య౭ః పాప ఆత్మపరాజితః ।
స బ్రాహ్మణస్య గామద్యాదద్య జీవాని మా శ్వః ॥ ౨

౧౧౦౦. ఆవిష్టితాఘవిషా పృదాకూరివ చర్మణా ।
సా బ్రాహ్మణస్య రాజన్య తృష్టైషా గౌరనాద్యా ॥ ౩

౧౧౦౧. నిర్వై క్షత్రం నయతి హన్తి వర్చో౭గ్నిరివారబ్ధో వి దునోతి సర్వమ్ ।
యో బ్రాహ్మణం మన్యతే అన్నమేవ స విషస్య పిబతి తైమాతస్య ॥ ౪

౧౧౦౨. య ఏనం హన్తి మృదుం మన్యమానో దేవపీయుర్ధనకామో న చిత్తాత్ ।
సం తస్యేన్ద్రో హృదయే౭గ్నిమిన్ధ ఉభే ఏనం ద్విష్టో నభసీ చరన్తమ్ ॥ ౫

౧౧౦౩. న బ్రాహ్మణో హింసితవ్యో౭గ్నిః ప్రియతనోరివ ।
సోమో హ్య౭స్య దాయాద ఇన్ద్రో అస్యాభిశస్తిపాః ॥ ౬

౧౧౦౪. శతాపాష్ఠాం ని గిరతి తాం న శక్నోతి నిఃఖిదమ్ ।
అన్నం యో బ్రహ్మణాం మల్వః స్వాద్వద్మీతి మన్యతే ॥ ౭

౧౧౦౫. జిహ్వా జ్యా భవతి కుల్మలం వాఙ్ నాడీకా దన్తాస్తపసాభిదిగ్ధాః ।
తేభిర్బ్రహ్మా విధ్యతి దేవపీయూన్ హృద్బలైర్ధనుర్భిర్దేవజూతైః ॥ ౮

౧౧౦౬. తీక్ష్ణేషవో బ్రాహ్మణా హేతిమన్తో యామస్యన్తి శరవ్యాం౩ న సా మృషా ।
అనుహాయ తపసా మన్యునా చోత దూరాదవ భిన్దన్త్యేనమ్ ॥ ౯

౧౧౦౭. యే సహస్రమరాజన్నాసన్దశశతా ఉత ।
తే బ్రాహ్మణస్య గాం జగ్ధ్వా వైతహవ్యాః పరాభవన్ ॥ ౧౦

౧౧౦౮. గౌరేవ తాన్ హన్యమానా వైతహవ్యాఁ౭ అవాతిరత్ ।
యే కేసరప్రాబన్ధాయాశ్చరమాజామపేచిరన్ ॥ ౧౧

౧౧౦౯. ఏకశతం తా జనతా యా భూమిర్వ్య౭ధూనుత ।
ప్రజాం హింసిత్వా బ్రాహ్మణీమసంభవ్యం పరాభవన్ ॥ ౧౨

౧౧౧౦. దేవపీయుశ్చరతి మర్త్యేషు గరగీర్ణో భవత్యస్థిభూయాన్ ।
యో బ్రాహ్మణం దేవబన్ధుం హినస్తి న స పితృయాణమప్యేతి లోకమ్ ॥ ౧౩

౧౧౧౧. అగ్నిర్వై నః పదవాయః సోమో దాయాద ఉచ్యతే ।
హన్తాభిశస్తేన్ద్రస్తథా తద్వేధసో విదుః ॥ ౧౪

౧౧౧౨. ఇషురివ దిగ్ధా నృపతే పృదాకూరివ గోపతే ।
సా బ్రాహ్మణస్యేషుర్ఘోరా తయా విధ్యతి పీయతః ॥ ౧౫

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- మయోభూః ॥ దేవతా:- బ్రహ్మగవీ ॥ ఛన్దః:- ౧, ౩-౬, ౮-౧౫ అనుష్టుప్, ౨ విరాట్ పురస్తాద్ బృహతీ; ౭ విరాడుపరిష్టాద్ బృహతీ ॥

౧౧౧౩. అతిమాత్రమవర్ధన్త నోదివ దివమస్పృశన్ ।
భృగుం హింసిత్వా సృఞ్జయా వైతహవ్యాః పరాభవన్ ॥ ౧

౧౧౧౪. యే బృహత్సామానమాఙ్గిరసమార్పయన్ బ్రాహ్మణం జనాః ।
పేత్వస్తేషాముభయాదమవిస్తోకాన్యావయత్ ॥ ౨

౧౧౧౫. యే బ్రాహ్మణం ప్రత్యష్ఠీవన్ యే వాస్మిఞ్ఛుల్కమీషిరే ।
అస్నస్తే మధ్యే కుల్యాయాః కేశాన్ ఖాదన్త ఆసతే ॥ ౩

౧౧౧౬. బ్రహ్మగవీ పచ్యమానా యావత్సాభి విజఙ్గహే ।
తేజో రాష్ట్రస్య నిర్హన్తి న వీరో జాయతే వృషా ॥ ౪

౧౧౧౭. క్రూరమస్యా ఆశసనం తృష్టం పిశితమస్యతే ।
క్షీరం యదస్యాః పీయతే తద్ వై పితృషు కిల్బిషమ్ ॥ ౫

౧౧౧౮. ఉగ్రో రాజా మన్యమానో బ్రాహ్మణం యో జిఘత్సతి ।
పరా తత్సిచ్యతే రాష్ట్రం బ్రాహ్మణో యత్ర జీయతే ॥ ౬

౧౧౧౯. అష్టాపదీ చతురక్షీ చతుఃశ్రోత్రా చతుర్హనుః ।
ద్వ్యాస్యా ద్విజిహ్వా భూత్వా సా రాష్ట్రమవ ధూనుతే బ్రహ్మజ్యస్య ॥ ౭

౧౧౨౦. తద్ వై రాష్ట్రమా స్రవతి నావం భిన్నామివోదకమ్ ।
బ్రహ్మాణం యత్ర హింసన్తి తద్ రాష్ట్రం హన్తి దుచ్ఛునా ॥ ౮

౧౧౨౧. తం వృక్షా అప సేధన్తి ఛాయాం నో మోపగా ఇతి ।
యో బ్రాహ్మణస్య సద్ధనమభి నారద మన్యతే ॥ ౯

౧౧౨౨. విషమేతద్ దేవకృతం రాజా వరుణో ఽబ్రవీత్ ।
న బ్రాహ్మణస్య గాం జగ్ధ్వా రాష్ట్రే జాగార కశ్చన ॥ ౧౦

౧౧౨౩. నవైవ తా నవతయో యా భూమిర్వ్యధూనుత ।
ప్రజాం హింసిత్వా బ్రాహ్మణీమసంభవ్యం పరాభవన్ ॥ ౧౧

౧౧౨౪. యాం మృతాయానుబధ్నన్తి కూద్యం పదయోపనీమ్ ।
తద్ వై బ్రహ్మజ్య తే దేవా ఉపస్తరణమబ్రువన్ ॥ ౧౨

౧౧౨౫. అశ్రూణి కృపమాణస్య యాని జీతస్య వావృతుః ।
తం వై బ్రహ్మజ్య తే దేవా అపాం భాగమధారయన్ ॥ ౧౩

౧౧౨౬. యేన మృతం స్నపయన్తి శ్మశ్రూణి యేనోన్దతే ।
తం వై బ్రహ్మజ్య తే దేవా అపాం భాగమధారయన్ ॥ ౧౪

౧౧౨౭. న వర్షం మైత్రావరుణం బ్రహ్మజ్యమభి వర్షతి ।
నాస్మై సమితిః కల్పతే న మిత్రం నయతే వశమ్ ॥ ౧౫

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

శత్రుసేనా త్రాసనమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా:- వానస్పత్యో దున్దుభిః ॥ ఛన్దః:- ౧ జగతీ; ౨, ౧౨ త్రిష్టుప్ ॥

౧౧౨౮. ఉచ్చైర్ఘోషో దున్దుభిః సత్వనాయన్ వానస్పత్యః సంభృత ఉస్రియాభిః ।
వాచం క్షుణువానో దమయన్త్సపత్నాన్త్సింహ ఇవ జేష్యన్నభి తంస్తనీహి ॥ ౧

౧౧౨౯. సింహ ఇవాస్తానీద్ ద్రువయో విబద్ధో ఽభిక్రన్దన్నృషభో వాశితామివ ।
వృషా త్వం వధ్రయస్తే సపత్నా ఐన్ద్రస్తే శుష్మో అభిమాతిషాహః ॥ ౨

౧౧౩౦. వృషేవ యూథే సహసా విదానో గవ్యన్నభి రువ సంధనాజిత్ ।
శుచా విధ్య హృదయం పరేషాం హిత్వా గ్రామాన్ ప్రచ్యుతా యన్తు శత్రవః ॥ ౩

౧౧౩౧. సంజయన్ పృతనా ఊర్ధ్వమాయుర్గృహ్యా గృహ్ణానో బహుధా వి చక్ష్వ ।
దైవీం వాచం దున్దుభ ఆ గురస్వ వేధాః శత్రూణాముప భరస్వ వేదః ॥ ౪

౧౧౩౨. దున్దుభేర్వాచం ప్రయతాం వదన్తీమాశృణ్వతీ నాథితా ఘోషబుద్ధా ।
నారీ పుత్రం ధావతు హస్తగృహ్యామిత్రీ భీతా సమరే వధానామ్ ॥ ౫

౧౧౩౩. పూర్వో దున్దుభే ప్ర వదాసి వాచం భూమ్యాః పృష్ఠే వద రోచమానః ।
అమిత్రసేనామభిజఞ్జభానో ద్యుమద్ వద దున్దుభే సూనృతావత్ ॥ ౬

౧౧౩౪. అన్తరేమే నభసీ ఘోషో అస్తు పృథక్ తే ధ్వనయో యన్తు శీభమ్ ।
అభి క్రన్ద స్తనయోత్పిపానః శ్లోకకృన్మిత్రతూర్యాయ స్వర్ధీ ॥ ౭

౧౧౩౫. ధీభిః కృతః ప్ర వదాతి వాచముద్ధర్షయ సత్వనామాయుధాని ।
ఇన్ద్రమేదీ సత్వనో ని హ్వయస్వ మిత్రైరమిత్రాఁ అవ జఙ్ఘనీహి ॥ ౮

౧౧౩౬. సంక్రన్దనః ప్రవదో ధృష్ణుషేణః ప్రవేదకృద్ బహుధా గ్రామఘోషీ ।
శ్రేయో వన్వానో వయునాని విద్వాన్ కీర్తిం బహుభ్యో వి హర ద్విరాజే ॥ ౯

౧౧౩౭. శ్రేయః కేతో వసుజిత్ సహీయాన్ త్సంగ్రామజిత్ సంశితో బ్రహ్మణాసి ।
అంశూనివ గ్రావాధిషవణే అద్రిర్గవ్యన్ దున్దుభేఽధి నృత్య వేదః ॥ ౧౦

౧౧౩౮. శత్రూషాణ్ణీషాడభిమాతిషాహో గవేషణః సహమాన ఉద్భిత్ ।
వాగ్వీవ మన్త్రం ప్ర భరస్వ వాచం సాంగ్రామజిత్యాయేషముద్ వదేహ ॥ ౧౧

౧౧౩౯. అచ్యుతచ్యుత్ సమదో గమిష్ఠో మృధో జేతా పురఏతాయోధ్యః ।
ఇన్ద్రేణ గుప్తో విదథా నిచిక్యద్ధృద్ద్యోతనో ద్విషతాం యాహి శీభమ్ ॥ ౧౨

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః:- వానస్పత్యోదున్దుభిః; ౧౦-౧౨ ఆదిత్యాదయః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౪, ౫ పథ్యాపంక్తిః, ౨, ౩, ౬-౧౦ అనుష్టుప్, జగతీ; ౧౧ బృహతీగర్భాత్రిష్టుప్; ౧౨ త్రిపదాయవమధ్యా గాయత్రీ ॥

౧౧౪౦. విహృదయం వైమనస్యం వదామిత్రేషు దున్దుభే ।
విద్వేషం కశ్మశం భయమమిత్రేషు ని దధ్మస్యవైనాన్ దున్దుభే జహి ॥ ౧

౧౧౪౧. ఉద్వేపమానా మనసా చక్షుషా హృదయేన చ ।
ధావన్తు బిభ్యతోఽమిత్రాః ప్రత్రాసేనాజ్యే హుతే ॥ ౨

౧౧౪౨. వానస్పత్యః సంభృత ఉస్రియాభిర్విశ్వగోత్ర్యః ।
ప్రత్రాసమమిత్రేభ్యో వదాజ్యేనాభిఘారితః ॥ ౩

౧౧౪౩. యథా మృగాః సంవిజన్త ఆరణ్యాః పురుషాదధి ।
ఏవా త్వం దున్దుభేఽమిత్రానభి క్రన్ద ప్ర త్రాసయాథో చిత్తాని మోహయ ॥ ౪

౧౧౪౪. యథా వృకాదజావయో ధావన్తి బహు బిభ్యతీః ।
ఏవా త్వం దున్దుభేఽమిత్రానభి క్రన్ద ప్ర త్రాసయాథో చిత్తాని మోహయ ॥ ౫

౧౧౪౫. యథా శ్యేనాత్ పతత్రిణః సంవిజన్తే అహర్దివి సింహస్య స్తనథోర్యథా ।
ఏవా త్వం దున్దుభేఽమిత్రానభి క్రన్ద ప్రత్రాసయాథో చిత్తాని మోహయ ॥ ౬

౧౧౪౬. పరామిత్రాన్ దున్దుభినా హరిణస్యాజినేన చ ।
సర్వే దేవా అతిత్రసన్ యే సంగ్రామస్యేశతే ॥ ౭

౧౧౪౭. యైరిన్ద్రః ప్రక్రీడతే పద్ఘోషైశ్ఛాయయా సహ ।
తైరమిత్రాస్త్రసన్తు నోఽమీ యే యన్త్యనీకశః ॥ ౮

౧౧౪౮. జ్యాఘోషా దున్దుభయోఽభి క్రోశన్తు యా దిశః ।
సేనాః పరాజితా యతీరమిత్రాణామనీకశః ॥ ౯

౧౧౪౯. ఆదిత్య చక్షురా దత్స్వ మరీచయోఽను ధావత ।
పత్సఙ్గినీరా సజన్తు విగతే బాహువీర్యే ॥ ౧౦

౧౧౫౦. యూయముగ్రా మరుతః పృశ్నిమాతర ఇన్ద్రేణ యుజా ప్ర మృణీత శత్రూన్ ।
సోమో రాజా వరుణో రాజా మహాదేవ ఉత మృత్యురిన్ద్రః ॥ ౧౧

౧౧౫౧. ఏతా దేవసేనాః సూర్యకేతవః సచేతసః ।
అమిత్రాన్ నో జయన్తు స్వాహా ॥ ౧౨

అథ పఞ్చమోఽనువాకః (౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వఙ్గిరాః ॥ దేవతాః:- తక్మనాశనః ॥ ఛన్దః:- ౧ భురిక్త్రిష్టుప్, ౨ త్రిష్టుప్, ౩,

౪ ౬-౧౪ అనుష్టుప్, ౫ విరాట్పథ్యాబృహతీ ॥

౧౧౫౨. అగ్నిస్తక్మానమప బాధతామితః సోమో గ్రావా వరుణః పూతదక్షాః ।
వేదిర్బర్హిః సమిధః శోశుచానా అప ద్వేషాంస్యముయా భవన్తు ॥ ౧

౧౧౫౩. అయం యో విశ్వాన్ హరితాన్ కృణోష్యుచ్ఛోచయన్నగ్నిరివాభిదున్వన్ ।
అధా హి తక్మన్నరసో హి భూయా అధా న్యఙ్ఙధరాఙ్ వా పరేహి ॥ ౨

౧౧౫౪. యః పరుషః పారుషేయోఽవధ్వంస ఇవారుణః ।
తక్మానం విశ్వధావీర్యాధరాఞ్చం పరా సువ ॥ ౩

౧౧౫౫. అధరాఞ్చం ప్ర హిణోమి నమః కృత్వా తక్మనే ।
శకమ్భరస్య ముష్టిహా పునరేతు మహావృషాన్ ॥ ౪

౧౧౫౬. ఓకో అస్య మూజవన్త ఓకో అస్య మహావృషాః ।
యావజ్జాతస్తక్మంస్తావానసి బల్హికేషు న్యోచరః ॥ ౫

౧౧౫౭. తక్మన్ వ్యాల వి గద వ్యఙ్గ భూరి యావయ ।
దాసీం నిష్టక్వరీమిచ్ఛ తాం వజ్రేణ సమర్పయ ॥ ౬

౧౧౫౮. తక్మన్ మూజవతో గచ్ఛ బల్హికాన్వా పరస్తరామ్ ।
శూద్రామిచ్ఛ ప్రఫర్వ్యం తాం తక్మన్ వీవ ధూనుహి ॥ ౭

౧౧౫౯. మహావృషాన్ మూజవతో బన్ధ్వద్ధి పరేత్య ।
ప్రైతాని తక్మనే బ్రూమో అన్యక్షేత్రాణి వా ఇమా ॥ ౮

౧౧౬౦. అన్యక్షేత్రే న రమసే వశీ సన్మృడయాసి నః ।
అభూదు ప్రార్థస్తక్మా స గమిష్యతి బల్హికాన్ ॥ ౯

౧౧౬౧. యత్ త్వం శీతోఽథో రూరః సహ కాసావేపయః ।
భీమాస్తే తక్మన్ హేతయస్తాభిః స్మ పరి వృఙ్గ్ధి నః ॥ ౧౦

౧౧౬౨. మా స్మైతాన్త్సఖీన్ కురుథా బలాసం కాసముద్యుగమ్ ।
మా స్మాతోఽర్వాఙైః పునస్తత్ త్వా తక్మన్నుప బ్రువే ॥ ౧౧

౧౧౬౩. తక్మన్ భ్రాత్రా బలాసేన స్వస్రా కాసికయా సహ ।
పాప్మా భ్రాతృవ్యేణ సహ గచ్ఛాముమరణం జనమ్ ॥ ౧౨

౧౧౬౪. తృతీయకం వితృతీయం సదన్దిముత శారదమ్ ।
తక్మానం శీతం రూరం గ్రైష్మం నాశయ వార్షికమ్ ॥ ౧౩

౧౧౬౫. గన్ధారిభ్యో మూజవద్భ్యోఽఙ్గేభ్యో మగధేభ్యః ।
ప్రైష్యన్ జనమివ శేవధిం తక్మానం పరి దద్మసి ॥ ౧౪

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- కాణ్వః॥ దేవతాః:- ఇన్ద్రాదయః ॥ ఛన్దః:- ౧-౧౨ అనుష్టుప్, ౧౩ విరాడనుష్టుప్ ॥

౧౧౬౬. ఓతే మే ద్యావాపృథివీ ఓతా దేవీ సరస్వతీ ।
ఓతౌ మ ఇన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ క్రిమిం జమ్భయతామితి ॥ ౧

౧౧౬౭. అస్యేన్ద్ర కుమారస్య క్రిమీన్ధనపతే జహి ।
హతా విశ్వా అరాతయ ఉగ్రేణ వచసా మమ ॥ ౨

౧౧౬౮. యో అక్ష్యౌ పరిసర్పతి యో నాసే పరిసర్పతి ।
దతాం యో మధ్యం గచ్ఛతి తం క్రిమిం జమ్భయామసి ॥ ౩

౧౧౬౯. సరూపౌ ద్వౌ విరూపౌ ద్వౌ కృష్ణౌ ద్వౌ రోహితౌ ద్వౌ ।
బభ్రుశ్చ బభ్రుకర్ణశ్చ గృధ్రః కోకశ్చ తే హతాః ॥ ౪

౧౧౭౦. యే క్రిమయః శితికక్షా యే కృష్ణాః శితిబాహవః ।
యే కే చ విశ్వరూపాస్తాన్క్రిమీన్జమ్భయామసి ॥ ౫

౧౧౭౧. ఉత్ పురస్తాత్సూర్య ఏతి విశ్వదృష్టో అదృష్టహా ।
దృష్టాంశ్చ ఘ్నన్నదృష్టాంశ్చ సర్వాంశ్చ ప్రమృణన్క్రిమీన్ ॥ ౬

౧౧౭౨. యేవాషాసః కష్కషాస ఏజత్కాః శిపవిత్నుకాః ।
దృష్టశ్చ హన్యతాం క్రిమిరుతాదృష్టశ్చ హన్యతామ్ ॥ ౭

౧౧౬౩. హతో యేవః క్రిమీణాం హతో నదనిమోత ।
సర్వాన్ ని మష్మషాకరం దృషదా ఖల్వాఀ ఇవ ॥ ౮

౧౧౬౪. త్రిశీర్షాణం త్రికకుదం క్రిమిం సారఙ్గమర్జునమ్ ।
శృణామ్యస్య పృష్టీరపి వృశ్చామి యచ్ఛిరః ॥ ౯

౧౧౬౫. అత్రివద్ వః క్రిమయో హన్మి కణ్వవజ్జమదగ్నివత్ ।
అగస్త్యస్య బ్రహ్మణా సం పినష్మ్యహం క్రిమీన్ ॥ ౧౦

౧౧౬౬. హతో రాజా క్రిమీణాముతైషాం స్థపతిర్హతః ।
హతో హతమాతా క్రిమిర్హతభ్రాతా హతస్వసా ॥ ౧౧

౧౧౬౭. హతాసో అస్య వేశసో హతాసః పరివేశసః ।
అథో యే క్షుల్లకాఇవ సర్వే తే క్రిమయో హతాః ॥ ౧౨

౧౧౬౮. సర్వేషాం చ క్రిమీణాం సర్వాసాం చ క్రిమీణామ్ ।
భినద్మ్యశ్మనా శిరో దహామ్యగ్నినా ముఖమ్ ॥ ౧౩

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

బ్రహ్మకర్మ

ఋషిః :- అథర్వా। దేవతాః- ౧ సవితా, ౨ అగ్నిః, ౩ ద్యావాపృథివీ, ౪ వరుణః, ౫ మిత్రావరుణౌ, ౬ మరుతః, ౭ సోమః ౮ వాయుః, ౯ సూర్యః, ౧౦ చన్ద్రమాః ౧౧ ఇన్ద్రః, ౧౨ మరుతాంపితా; ౧౩ మృత్యుః; ౧౪ యమః ౧౫ పితరః, ౧౬ తతాః ౧౭ తతామహాః ॥ ఛన్దః:- ౧-౧౦, ౧౨-౧౪ అతిశక్వరీ, ౧౧ శక్వరీ; ౧౫, ౧౬ త్రిపదా భురిగ్జగతీ; ౧౭ త్రిపదా విరాట్ శక్వరీ ॥

౧౧౬౯. సవితా ప్రసవానామధిపతిః స మావతు । అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్కర్మణ్యస్యాం
పురోధాయామస్యాం ప్రతిష్ఠాయామస్యాం చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యా
మాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౧

౧౧౭౦. అగ్నిర్వనస్పతీనామధిపతిః స మావతు । అస్మిన్ బ్రహ్మణ్యస్మిన్ కర్మణ్యస్యాం
పురోధాయామస్యాం ప్రతిష్ఠాయామస్యాం చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యా
మాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౨

౧౧౭౧. ద్యావాపృథివీ దాతౄణామధిపత్నీ తే మావతామ్ । అస్మిన్ బ్రహ్మణ్యస్మిన్
కర్మణ్యస్యాం పురోధాయామస్యాం ప్రతిష్ఠాయామస్యాం
చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యామాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౩

౧౧౭౨. వరుణోఽపామధిపతిః స మావతు । అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్కర్మణ్యస్యాం
పురోధాయామస్యాం ప్రతిష్ఠాయామస్యాం
చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యామాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౪

౧౧౭౩. మిత్రావరుణౌ వృష్ట్యాధిపతీ తౌ మావతామ్ । అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్
కర్మణ్యస్యాం పురోధాయామస్యాం ప్రతిష్ఠాయామస్యాం
చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యామాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౫

౧౧౭౪. మరుతః పర్వతానామధిపతయస్తే మావన్తు ।
అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్కర్మణ్యస్యాం
పురోధాయామస్యాం ప్రతిష్ఠాయామస్యాం
చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యామాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౬

౧౧౭౫. సోమో వీరుధామధిపతిః స మావతు । అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్ కర్మణ్యస్యాం
పురోధాయామస్యాం ప్రతిష్ఠాయామస్యాం
చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యామాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౭

౧౧౭౬. వాయురన్తరిక్షస్యాధిపతిః స మావతు ।
అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్కర్మణ్యస్యాం పురోధాయామస్యాం ప్రతిష్ఠాయామస్యాం
చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యామాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౮

౧౧౭౭. సూర్యశ్చక్షుషామధిపతిః స మావతు । అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్ కర్మణ్యస్యాం
పురోధాయామస్యాం ప్రతిష్ఠాయామస్యాం
చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యామాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౯

౧౧౮౮. చన్ద్రమా నక్షత్రాణామధిపతిః స మావతు
అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్కర్మణ్యస్యాం పురోధాయామస్యాం ప్రతిష్ఠాయామస్యాం
చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యా
మాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౧౦

౧౧౮౯. ఇన్ద్రో దివోऽధిపతిః స మావతు ।
అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్కర్మణ్యస్యాం పురోధాయామస్యాం
ప్రతిష్ఠాయామస్యాం చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యా
మాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౧౧

౧౧౯౦. మరుతాం పితా పశూనామధిపతిః స మావతు ।
అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్ కర్మణ్యస్యాం పురోధాయామస్యాం
ప్రతిష్ఠాయామస్యాం చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యా
మాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౧౨

౧౧౯౧. మృత్యుః ప్రజానామధిపతిః స మావతు ।
అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్కర్మణ్యస్యాం పురోధాయామస్యాం
ప్రతిష్ఠాయామస్యాం చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యా
మాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౧౩

౧౧౯౨. యమః పితౄణామధిపతిః స మావతు ।
అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్కర్మణ్యస్యాం పురోధాయామస్యాం
ప్రతిష్ఠాయామస్యాం చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యా
మాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౧౪

౧౧౯౩. పితరః పరే తే మావన్తు ।
అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్కర్మణ్యస్యాం పురోధాయామస్యాం
ప్రతిష్ఠాయామస్యాం చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యా
మాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౧౫

౧౧౯౪. తతా అవరే తే మావన్తు ।
అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్కర్మణ్యస్యాం పురోధాయామస్యాం
ప్రతిష్ఠాయామస్యాం చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యా
మాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౧౬

౧౧౯౫. తతస్తతామహాస్తే మావన్తు ।
అస్మిన్బ్రహ్మణ్యస్మిన్కర్మణ్యస్యాం పురోధాయామస్యాం
ప్రతిష్ఠాయామస్యాం చిత్త్యామస్యామాకూత్యామస్యా
మాశిష్యస్యాం దేవహూత్యాం స్వాహా ॥ ౧౭

(౨౫) పఞ్చవింశం సూక్తమ్

గర్భాదానమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః:- యోనిః, గర్భః, పృథివ్యాదయః ॥ ఛన్దః:- ౧-౧౨అనుష్టుప్, ౧౩ విరాట్ పురస్తాద్ బృహతీ ॥

౧౧౯౬. పర్వతాద్ దివో యోనేరఙ్గాదఙ్గాత్ సమాభృతమ్ ।
శేపో గర్భస్య రేతోధాః సరౌ పర్ణమివా దధత్ ॥ ౧

౧౧౯౭. యథేయం పృథివీ మహీ భూతానాం గర్భమాదధే ।
ఏవా దధామి తే గర్భం తస్మై త్వామవసే హువే ॥ ౨

౧౧౯౮. గర్భం ధేహి సినీవాలి గర్భం ధేహి సరస్వతి ।
గర్భం తే అశ్వినోభా ధత్తాం పుష్కరస్రజా ॥ ౩

౧౧౯౯. గర్భం తే మిత్రావరుణౌ గర్భం దేవో బృహస్పతిః ।
గర్భం త ఇన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ గర్భం ధాతా దధాతు తే ॥ ౪

౧౨౦౦. విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు త్వష్టా రూపాణి పింశతు ।
ఆ సిఞ్చతు ప్రజాపతిర్ధాతా గర్భం దధాతు తే ॥ ౫

౧౨౦౧. యద్ వేద రాజా వరుణో యద్వా దేవీ సరస్వతీ ।
యదిన్ద్రో వృత్రహా వేద తద్ గర్భకరణం పిబ ॥ ౬

౧౨౦౨. గర్భో అస్యోషధీనాం గర్భో వనస్పతీనామ్ ।
గర్భో విశ్వస్య భూతస్య సో అగ్నే గర్భమేహ ధాః ॥ ౭

౧౨౦౩. అధి స్కన్ద వీరయస్వ గర్భమా ధేహి యోన్యామ్ ।
వృషాసి వృష్ణ్యావన్ప్రజాయై త్వా నయామసి ॥ ౮

౧౨౦౪. వి జిహీష్వ బార్హత్సామే గర్భస్తే యోనిమా శయామ్ ।
అదుష్టే దేవాః పుత్రం సోమపా ఉభయావినమ్ ॥ ౯

౧౨౦౫. ధాతః శ్రేష్ఠేన రూపేణాస్యా నార్యా గవీన్యోః ।
పుమాంసం పుత్రమా ధేహి దశమే మాసి సూతవే ॥ ౧౦

౧౨౦౬. త్వష్టః శ్రేష్ఠేన రూపేణాస్యా నార్యా గవీన్యోః ।
పుమాంసం పుత్రమా ధేహి దశమే మాసి సూతవే ॥ ౧౧

౧౨౦౭. సవితః శ్రేష్ఠేన రూపేణాస్యా నార్యా గవీన్యోః ।
పుమాంసం పుత్రమా ధేహి దశమే మాసి సూతవే ॥ ౧౨

౧౨౦౮. ప్రజాపతే శ్రేష్ఠేన రూపేణాస్యా నార్యా గవీన్యోః ।
పుమాంసం పుత్రమా ధేహి దశమే మాసి సూతవే ॥ ౧౩

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

నవశాలాయాం ఘృతహోమః

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః:- ౧ అగ్నిః, ౨ సవితా, ౩, ౧౧ ఇన్ద్రః, ౪ నివిదః, ౫ మరుతః, ౬ అదితిః, ౭ విష్ణుః, ౮ త్వష్టా, ౯ భగః, ౧౦ సోమః, ౧౨ అశ్వినౌ బృహస్పతిః॥ ఛన్దః:- ౧, ౫ ద్విపదాఽఽర్చ్యుష్ణిక్; ౨, ౪, ౬-౮, ౧౦, ౧౧ ద్విపదా ప్రాజాపత్యా బృహతీ; ౩ త్రిపదా విరాడ్ గాయత్రీ; ౯ త్రిపదా పిపీలికామధ్యాపుర ఉష్ణిక్; (ఏకావసానాః) ౧౨ పరాతిశక్వరీ చతుష్పదా జగతీ ॥

౧౨౦౯. యజూంషి యజ్ఞే సమిధః స్వాహాగ్నిః ప్రవిద్వానిహ వో యునక్తు ॥ ౧

౧౨౧౦. యునక్తు దేవః సవితా ప్రజానన్నస్మిన్
యజ్ఞే మహిషః స్వాహా ॥ ౨

౧౨౧౧. ఇన్ద్ర ఉక్థామదాన్యస్మిన్ యజ్ఞే
ప్రవిద్వాన్ యునక్తు సుయుజః స్వాహా ॥ ౩

౧౨౧౨. ప్రైషా యజ్ఞే నివిదః స్వాహా
శిష్టాః పత్నీభి ర్వహతేహ యుక్తాః ॥ ౪

౧౨౧౩. ఛన్దాంసి యజ్ఞే మరుతః స్వాహా
మాతేవ పుత్రం పిపృతేహ యుక్తాః ॥ ౫

౧౨౧౪. ఏయమగన్ బర్హిషా ప్రోక్షణీభి ర్యజ్ఞం
తన్వానాదితిః స్వాహా ॥ ౬

౧౨౧౫. విష్ణుర్యునక్తు బహుధా తపాంస్యస్మిన్
యజ్ఞే సుయుజః స్వాహా ॥ ౭

౧౨౧౬. త్వష్టా యునక్తు బహుధా ను రూపా
అస్మిన్ యజ్ఞే సుయుజః స్వాహా ॥ ౮

౧౨౧౭. భగో యునక్త్వాశిషో న్వస్మా అస్మిన్ యజ్ఞే
ప్రవిద్వాన్ యునక్తు సుయుజః స్వాహా ॥ ౯

౧౨౧౮. సోమో యునక్తు బహుధా పయాంస్యస్మిన్
యజ్ఞే సుయుజః స్వాహా ॥ ౧౦

౧౨౧౯. ఇన్ద్రో యునక్తు బహుధా వీర్యాణ్యస్మిన్
యజ్ఞే సుయుజః స్వాహా ॥ ౧౧

౧౨౨౦. ఆశ్వినా బ్రహ్మణా యాతమర్వాఞ్చౌ వషట్కారేణ యజ్ఞం వర్ధయన్తౌ ।
బృహస్పతే బ్రహ్మణా యాహ్యర్వాఙ్
యజ్ఞో౽యం స్వ౽రిదం యజమానాయ స్వాహా ॥ ౧౨

అథ షష్ఠో౽నువాకః (౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

అగ్నిః

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః:- అగ్నిః ॥ ఛన్దః:- ౧ బృహతీ గర్భాత్రిష్టుప్, ౨ ద్విపదాసామ్నీ భురిగనుష్టుప్, ౩ ద్విపదా౽౽ర్చీబృహతీ; ౪ ద్విపదాసామ్నీ భురిగ్బృహతీ; ౫ ద్విపదాసామ్నీ త్రిష్టుప్; ౬ ద్విపదావిరాణ్నామ గాయత్రీ; ౭ ద్విపదా సామ్నీబృహతీ; ౮ సంస్తారపంక్తిః; ౯ షట్పదా౽నుష్టుబ్గర్భాపరాతిజగతీ; ౧౦-౧౨ పుర ఉష్ణిక్॥

౧౨౨౧. ఊర్ధ్వా అస్య సమిధో భవన్త్యూర్ధ్వా శుక్రా శోచీంష్యగ్నేః ।
ద్యుమత్తమా సుప్రతీకః ససూనుస్తనూనపాదసురో భూరిపాణిః ॥ ౧

౧౨౨౨. దేవో దేవేషు దేవః పథో అనక్తి మధ్వా ఘృతేన ॥ ౨

౧౨౨౩. మధ్వా యజ్ఞం నక్షతి ప్రైణానో నరాశంసో
అగ్నిః సుకృద్ దేవః సవితా విశ్వవారః ॥ ౩

౧౨౨౪. అచ్ఛాయమేతి శవసా ఘృతా చిదీడానో వహ్నిర్నమసా ॥ ౪

౧౨౨౫. అగ్నిః స్రుచో అధ్వరేషు ప్రయక్షు స యక్షదస్య మహిమానమగ్నేః ॥ ౫

౧౨౨౬. తరీ మన్ద్రాసు ప్రయక్షు వసవశ్చాతిష్ఠన్ వసుధాతరశ్చ ॥ ౬

౧౨౨౭. ద్వారో దేవీరన్వస్య విశ్వే వ్రతం రక్షన్తి విశ్వహా ॥ ౭

౧౨౨౮. ఉరువ్యచసా౽గ్నేర్ధామ్నా పత్యమానే । ఆ సుష్వయన్తీ యజతే ఉపాకే
ఉషాసానక్తేమం యజ్ఞమవతామధ్వరం నః ॥ ౮

౧౨౨౯. దైవా హోతార ఊర్ధ్వమధ్వరం నో౽గ్నేర్జిహ్వయాభి
గృణత గృణతా నః స్విష్టయే । తిస్రో దేవీర్బర్హిరేదం సదన్తామిడా
సరస్వతీ మహీ భారతీ గృణానా ॥ ౯

౧౨౩౦. తన్నస్తురీప మద్భుతం పురుక్షు ।
దేవత్వష్టా రాయస్పోషం వి ష్య నాభి మస్య ॥ ౧౦

౧౨౩౧. వనస్పతే౽వ సృజా రరాణః ।
త్మనా దేవేభ్యో అగ్నిర్హవ్యం శమితా స్వదయతు ॥ ౧౧

౧౨౩౨. అగ్నే స్వాహా కృణుహి జాతవేదః ।
ఇన్ద్రాయ యజ్ఞం విశ్వే దేవా హవిరిదం జుషన్తామ్ ॥ ౧౨

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

దీర్ఘాయుః

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః:- త్రివృత్, అగ్న్యాదయః ॥ ఛన్దః:- ౧-౫, ౮, ౧౧, ౧౪ త్రిష్టుప్, ౬ పంచపదా౽తిశక్వరీ; ౭, ౯, ౧౦, ౧౨, కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౧౩ పుర ఉష్ణిక్॥

౧౨౩౩. నవ ప్రాణాన్నవభిః సం మిమీతే దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ ।
హరితే త్రీణి రజతే త్రీణ్యయసి త్రీణి తపసావిష్ఠితాని ॥ ౧

౧౨౩౪. అగ్నిః సూర్యశ్చన్ద్రమా భూమిరాపో ద్యౌరన్తరిక్షం ప్రదిశో దిశశ్చ ।
ఆర్తవా ఋతుభిః సంవిదానా అనేన మా త్రివృతా పారయన్తు ॥ ౨

౧౨౩౫. త్రయః పోషాస్త్రివృతి శ్రయన్తామనక్తు పూషా పయసా ఘృతేన ।
అన్నస్య భూమా పురుషస్య భూమా భూమా పశూనాం త ఇహ శ్రయన్తామ్ ॥ ౩

౧౨౩౬. ఇమమాదిత్యా వసునా సముక్షతేమమగ్నే వర్ధయ వావృధానః ।
ఇమమిన్ద్ర సం సృజ వీర్యేణా౽స్మిన్ త్రివృచ్ఛ్రయతాం పోషయిష్ణు ॥ ౪

౧౨౩౭. భూమిష్ట్వా పాతు హరితేన విశ్వభృదగ్నిః పిపర్త్వయసా సజోషాః ।
వీరుద్భిష్టే అర్జునం సంవిదానం దక్షం దధాతు సుమనస్యమానమ్ ॥ ౫

౧౨౩౮. త్రేధా జాతం జన్మనేదం హిరణ్యమగ్నేరేకం ప్రియతమం
బభూవ సోమస్యైకం హింసితస్య పరాపతత్ ।
అపామేకం వేధసాం రేత ఆహుస్తత్
తే హిరణ్యం త్రివృదస్త్వాయుషే ॥ ౬

౧౨౩౯. త్ర్యాయుషం జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్ర్యాయుషమ్ ।
త్రేధామృతస్య చక్షణం త్రీణ్యాయూంషి తేఽకరమ్ ॥ ౭

౧౨౪౦. త్రయః సుపర్ణాస్త్రివృతా యదాయన్నేకాక్షరమభిసంభూయ శక్రాః ।
ప్రత్యౌహన్మృత్యుమమృతేన సాకమన్తర్దధానా దురితాని విశ్వా ॥ ౮

౧౨౪౧. దివస్త్వా పాతు హరితం మధ్యాత్త్వా పాత్వర్జునమ్ ।
భూమ్యా అయస్మయం పాతు ప్రాగాద్ దేవపురా అయమ్ ॥ ౯

౧౨౪౨. ఇమాస్తిస్రో దేవపురాస్తాస్త్వా రక్షన్తు సర్వతః ।
తాస్త్వం బిభ్రద్ వర్చస్వ్యుత్తరో ద్విషతాం భవ ॥ ౧౦

౧౨౪౩. పురం దేవానామమృతం హిరణ్యం య ఆబేధే ప్రథమో దేవో అగ్రే ।
తస్మై నమో దశ ప్రాచీః కృణోమ్యను మన్యతాం త్రివృదాబధే మే ॥ ౧౧

౧౨౪౪. ఆ త్వా చృతత్వర్యమా పూషా బృహస్పతిః ।
అహర్జాతస్య యన్నామ తేన త్వాతి చృతామసి ॥ ౧౨

౧౨౪౫. ఋతుభిష్ట్వార్తవైరాయుషే వర్చసే త్వా ।
సంవత్సరస్య తేజసా తేన సంహను కృణ్మసి ॥ ౧౩

౧౨౪౬. ఘృతాదుల్లుప్తం మధుమత్సువర్ణం ధనంజయం ధరుణం ధారయిష్ణు ।
ఋణక్సపత్నానధరాంశ్చ కృణ్వదా మా రోహ మహతే సౌభగాయ ॥ ౧౪

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- చాతనః ॥ దేవతాః:- జాతవేదాః, మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨, ౪, ౬-౧౧ త్రిష్టుప్; ౩ త్రిపదా విరాణ్నామ గాయత్రీ; ౫ పురోఽతిజగతీ విరాడ్ జగతీ; ౧౨ భురిగనుష్టుప్; ౧౩ ౧౫ అనుష్టుప్; ౧౪ చతుష్పదా పరా బృహతీ కకుమ్మత్యనుష్టుప్ ॥

౧౨౪౭. పురస్తాద్ యుక్తో వహ జాతవేదోఽగ్నే విద్ధి క్రియమాణం యథేదమ్ । త్వం భిషగ్ భేషజస్యాసి కర్తా త్వయా గామశ్వం పురుషం సనేమ ॥ ౧

౧౨౪౮. తథా తదగ్నే కృణు జాతవేదో విశ్వేభిర్దేవైః సహ సంవిదానః ।
యో నో దిదేవ యతమో జఘాస యథా సో అస్య పరిధిష్పతాతి ॥ ౨

౧౨౪౯. యథా సో అస్య పరిధిష్పతాతి తథా తదగ్నే కృణు జాతవేదః ।
విశ్వేభిర్దేవైః సహ సంవిదానః ॥ ౩

౧౨౫౦. అక్షౌ౩ ని విధ్య హృదయం ని విధ్య జిహ్వాం ని తృన్ధి ప్ర దతో మృణీహి ।
పిశాచో అస్య యతమో జఘాసాగ్నే యవిష్ఠ ప్రతి తం శృణీహి ॥ ౪

౧౨౫౧. యదస్య హృతం విహృతం యత్ పరాభృతమాత్మనో జగ్ధం యతమత్ పిశాచైః ।
తదగ్నే విద్వాన్ పునరా భర త్వం శరీరే మాంసమసుమేరయామః ॥ ౫

౧౨౫౨. ఆమే సుపక్వే శబలే విపక్వే యో మా పిశాచో అశనే దదమ్భ ।
తదాత్మనా ప్రజయా పిశాచా వి యాతయన్తామగదో౩ఽయమస్తు ॥ ౬

౧౨౫౩. క్షీరే మా మన్థే యతమో దదమ్భాకృష్టపచ్యే అశనే ధాన్యే౩ యః ।
తదాత్మనా ప్రజయా పిశాచా వి యాతయన్తామగదో౩ఽయమస్తు ॥ ౭

౧౨౫౪. అపాం మా పానే యతమో దదమ్భ క్రవ్యాద్ యాతూనాం శయనే శయానమ్ ।
తదాత్మనా ప్రజయా పిశాచా వి యాతయన్తామగదో౩ఽయమస్తు ॥ ౮

౧౨౫౫. దివా మా నక్తం యతమో దదమ్భ క్రవ్యాద్ యాతూనాం శయనే శయానమ్ ।
తదాత్మనా ప్రజయా పిశాచా వి యాతయన్తామగదో౩ఽయమస్తు ॥ ౯

౧౨౫౬. క్రవ్యాదమగ్నే రుధిరం పిశాచం మనోహనం జహి జాతవేదః ।
తమిన్ద్రో వాజీ వజ్రేణ హన్తు ఛినత్తు సోమః శిరో అస్య ధృష్ణుః ॥ ౧౦

౧౨౫౭. సనాదగ్నే మృణసి యాతుధానాన్ న త్వా రక్షాంసి పృతనాసు జిగ్యుః ।
సహమూరాననుదహ క్రవ్యాదో మా తే హేత్యా ముక్షత దైవ్యాయాః ॥ ౧౧

౧౨౫౮. సమాహర జాతవేదో యద్ ధృతం యత్ పరాభృతమ్ ।
గాత్రాణ్యస్య వర్ధన్తామంశురివా ప్యాయతామయమ్ ॥ ౧౨

౧౨౫౯. సోమస్యేవ జాతవేదో అంశురా ప్యాయతామయమ్ ।
అగ్నే విరప్శినం మేధ్యమయక్ష్మం కృణు జీవతు ॥ ౧౩

౧౨౬౦. ఏతాస్తే అగ్నే సమిధః పిశాచజమ్భనీః ।
తాస్త్వం జుషస్వ ప్రతి చైనా గృహాణ జాతవేదః ॥ ౧౪

౧౨౬౧. తార్ష్టాఘీరగ్నే సమిధః ప్రతి గృహ్ణాహ్యర్చిషా ।
జహాతు క్రవ్యాద్రూపం యో అస్య మాంసం జిహీర్షతి ॥ ౧౫

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

దీర్ఘాయుష్యమ్

ఋషిః :- ఉన్మోచనః (ఆయుష్యకామః) ॥ దేవతా:- మన్త్రోక్తాః, ఆయుః ॥ ఛన్దః:- ౧ పథ్యాపఙ్క్తిః; ౨-౮, ౧౦, ౧౧, ౧౩, ౧౫, ౧౬ అనుష్టుప్; ౯ భురిగనుష్టుప్; ౧౨ చతుష్పాద్విరాడ్ జగతీ; ౧౪ విరాట్ ప్రస్తారపఙ్క్తిః; ౧౭ షట్ పదా జగతీ ॥

౧౨౬౨. ఆవతస్త ఆవతః పరావతస్త ఆవతః । ఇహైవ భవ మా ను గా మా
పూర్వానను గాః పితౄనసుం బధ్నామి తే దృఢమ్ ॥ ౧

౧౨౬౩. యత్ త్వాభిచేరుః పురుషః స్వో యదరణో జనః ।
ఉన్మోచనప్రమోచనే ఉభే వాచా వదామి తే ॥ ౨

౧౨౬౪. యద్ దుద్రోహిథ శేపిషే స్త్రియై పుంసే అచిత్త్యా ।
ఉన్మోచనప్రమోచనే ఉభే వాచా వదామి తే ॥ ౩

౧౨౬౫. యదేనసో మాతృకృతాచ్ఛేషే పితృకృతాచ్చ యత్ ।
ఉన్మోచనప్రమోచనే ఉభే వాచా వదామి తే ॥ ౪

౧౨౬౬. యత్ తే మాతా యత్ తే పితా జామిర్భ్రాతా చ సర్జతః ।
ప్రత్యక్ సేవస్వ భేషజం జరదష్టిం కృణోమి త్వా ॥ ౫

౧౨౬౭. ఇహైధి పురుష సర్వేణ మనసా సహ ।
దూతౌ యమస్య మాను గా అధి జీవపురా ఇహి ॥ ౬

౧౨౬౮. అనుహూతః పునరేహి విద్వానుదయనం పథః ।
ఆరోహణమాక్రమణం జీవతోజీవతోఽయనమ్ ॥ ౭

౧౨౬౯. మా బిభేర్న మరిష్యసి జరదష్టిం కృణోమి త్వా ।
నిరవోచమహం యక్ష్మమఙ్గేభ్యో అఙ్గజ్వరం తవ ॥ ౮

౧౨౭౦. అఙ్గభేదో అఙ్గజ్వరో యశ్చ తే హృదయామయః ।
యక్ష్మః శ్యేన ఇవ ప్రాపప్తద్ వాచా సాఢః పరస్తరామ్ ॥ ౯

౧౨౭౧. ఋషీ బోధప్రతీబోధావస్వప్నో యశ్చ జాగృవిః ।
తౌ తే ప్రాణస్య గోప్తారౌ దివా నక్తం చ జాగృతామ్ ॥ ౧౦

౧౨౭౨. అయమగ్నిరుపసద్య ఇహ సూర్య ఉదేతు తే ।
ఉదేహి మృత్యోర్గమ్భీరాత్ కృష్ణాచ్చిత్ తమసస్పరి ॥ ౧౧

౧౨౭౩. నమో యమాయ నమో అస్తు మృత్యవే నమః పితృభ్య ఉత యే నయన్తి ।
ఉత్పారణస్య యో వేద తమగ్నిం పురో దధేఽస్మా అరిష్టతాతయే ॥ ౧౨

౧౨౭౪. ఐతు ప్రాణ ఐతు మన ఐతు చక్షురథో బలమ్ ।
శరీరమస్య సం విదాం తత్ పద్భ్యాం ప్రతి తిష్ఠతు ॥ ౧౩

౧౨౭౫. ప్రాణేనాగ్నే చక్షుషా సం సృజేమం సమీరయ తన్వా౩ సం బలేన ।
వేత్థామృతస్య మా ను గాన్మా ను భూమిగృహో భువత్ ॥ ౧౪

౧౨౭౬. మా తే ప్రాణ ఉప దసన్మో అపానోఽపి ధాయి తే ।
సూర్యస్త్వాధిపతిర్మృత్యోరుదాయచ్ఛతు రశ్మిభిః ॥ ౧౫

౧౨౭౭. ఇయమన్తర్వదతి జిహ్వా బద్ధా పనిష్పదా ।
త్వయా యక్ష్మం నిరవోచం శతం రోపీశ్చ తక్మనః ॥ ౧౬

౧౨౭౮. అయం లోకః ప్రియతమో దేవానామపరాజితః ।
యస్మై త్వమిహ మృత్యవే దిష్టః పురుష జజ్ఞిషే ।
స చ త్వాను హ్వయామసి మా పురా జరసో మృథాః ॥ ౧౭

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శుక్రః ॥ దేవతా:- కృత్యా ప్రతిహరణమ్ ॥ ఛన్దః:- ౧-౧౦ అనుష్టుప్; ౧౧ బృహతీ గర్భాఽనుష్టుప్; ౧౨ పథ్యాబృహతీ ॥

౧౨౭౯. యాం తే చక్రురామే పాత్రే యాం చక్రుర్మిశ్రధాన్యే ।
ఆమే మాంసే కృత్యాం యాం చక్రుః పునః ప్రతి హరామి తామ్ ॥ ౧

౧౨౮౦. యాం తే చక్రుః కృకవాకావజే వా యాం కురీరిణి ।

అవ్యాం తే కృత్యాం యాం చక్రుః పునః ప్రతి హరామి తామ్ ॥ ౨

౧౨౮౧. యాం తే చక్రురేకశఫే పశూనాముభయాదతి ।
గర్దభే కృత్యాం యాం చక్రుః పునః ప్రతి హరామి తామ్ ॥ ౩

౧౨౮౨. యాం తే చక్రురమూలాయాం వలగం వా నరాచ్యామ్ ।
క్షేత్రే తే కృత్యాం యాం చక్రుః పునః ప్రతి హరామి తామ్ ॥ ౪

౧౨౮౩. యాం తే చక్రుర్గార్హపత్యే పూర్వాగ్నావుత దుశ్చితః ।
శాలాయాం కృత్యాం యాం చక్రుః పునః ప్రతి హరామి తామ్ ॥ ౫

౧౨౮౪. యాం తే చక్రుః సభాయాం యాం చక్రురధిదేవనే ।
అక్షేషు కృత్యాం యాం చక్రుః పునః ప్రతి హరామి తామ్ ॥ ౬

౧౨౮౫. యాం తే చక్రుః సేనాయాం యాం చక్రురిష్వాయుధే ।
దున్దుభౌ కృత్యాం యాం చక్రుః పునః ప్రతి హరామి తామ్ ॥ ౭

౧౨౮౬. యాం తే కృత్యాం కూపేఽవదధుః శ్మశానే వా నిచఖ్నుః ।
సద్మని కృత్యాం యాం చక్రుః పునః ప్రతి హరామి తామ్ ॥ ౮

౧౨౮౭. యాం తే చక్రుః పురుషాస్థే అగ్నౌ సంకసుకే చ యామ్ ।
మ్రోకం నిర్దాహం క్రవ్యాదం పునః ప్రతి హరామి తామ్ ॥ ౯

౧౨౮౮. అపథేనా జభారైణాం తాం పథేతః ప్ర హిణ్మసి ।
అధీరో మర్యాధీరేభ్యః సం జభారాచిత్త్యా ॥ ౧౦

౧౨౮౯. యశ్చకార న శశాక కర్తుం శశ్రే పాదమఙ్గురిమ్ ।
చకార భద్రమస్మభ్యమభగో భగవద్భ్యః ॥ ౧౧

౧౨౯౦. కృత్యాకృతం వలగినం మూలినం శపథేయ్యమ్ ।
ఇన్ద్రస్తం హన్తు మహతా వధేనాగ్నిర్విధ్యత్వస్తయా ॥ ౧౨

॥ ఇతి ద్వాదశః ప్రపాఠకః ॥

ఇతి పఞ్చమం కాణ్డమ్ ॥

అథ షష్ఠం కాణ్డమ్

అథ త్రయోదశః ప్రపాఠకః ॥

అమృతప్రదాతా

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:- సవితా ॥ ఛందః-౧ త్రిపదా పిపీలికామధ్యాసామ్నీ జగతీ; ౨, ౩ పిపీలికామధ్యాపుర ఉష్ణిక్ ॥

౧౨౯౧. దోషో గాయ బృహద్ గాయ ద్యుమద్ధేహి ।
ఆథర్వణ స్తుహి దేవం సవితారమ్ ॥ ౧

౧౨౯౨. తము ష్టుహి యో అన్తః సిన్ధౌ సూనుః ।
సత్యస్య యువానమద్రోఘవాచం సుశేవమ్ ॥ ౨

౧౨౯౩. స ఘా నో దేవః సవితా సావిషదమృతాని భూరి ।
ఉభే సుష్టుతీ సుగాతవే ౩

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:- సోమో వనస్పతిః ॥ ఛన్దః :- పరోష్ణిక్ ॥

౧౨౯౪. ఇన్ద్రాయ సోమమృత్విజః సునోతా చ ధావత ।
స్తోతుర్యో వచః శృణవద్ధవం చ మే ॥ ౧

౧౨౯౫. ఆ యం విశన్తీన్దవో వయో న వృక్షమన్ధసః ।
విరప్శిన్ వి మృధో జహి రక్షస్వినీః ॥ ౨

౧౨౯౬. సునోతా సోమపావ్నే సోమమిన్ద్రాయ వజ్రిణే ।
యువా జేతేశానః స పురుష్టుతః ॥ ౩

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

ఆత్మగోపనమ్

ఋషిః :- అథర్వా (స్వస్త్యయనకామః) ॥ దేవతా:- ఇన్ద్రా పూషాదయః ॥ ఛన్దః :- ౧ పథ్యా బృహతీ; ౨, ౩ జగతీ ॥

౧౨౯౭. పాతం న ఇన్ద్రాపూషణాదితిః పాన్తు మరుతః ।
అపాం నపాత్ సిన్ధవః సప్త పాతన పాతు నో విష్ణురుత ద్యౌః ॥ ౧

౧౨౯౮. పాతాం నో ద్యావాపృథివీ అభిష్టయే పాతు గ్రావా పాతు సోమో నో అంహసః।
పాతు నో దేవీ సుభగా సరస్వతీ పాత్వగ్నిః శివా యే అస్య పాయవః ॥ ౨

౧౨౯౯. పాతాం నో దేవాశ్వినా శుభస్పతీ ఉషాసానక్తోత న ఉరుష్యతామ్ ।
అపాం నపాదభిహ్రుతీ గయస్య చిద్ దేవ త్వష్టర్వర్ధయ సర్వతాతయే ॥ ౩

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (స్వస్త్యయనకామః) ॥ దేవతా:- త్వష్ట్రాదయః ॥ ఛన్దః :- ౧ పథ్యా బృహతీ; ౨ సంస్తార పఙ్క్తిః; ౩ త్రిపదావిరాడ్ గాయత్రీ ॥

౧౩౦౦. త్వష్టా మే దైవ్యం వచః పర్జన్యో బ్రహ్మణస్పతిః ।
పుత్రైర్భ్రాతృభిరదితిర్ను పాతు నో దుష్టరం త్రాయమాణం సహః ॥ ౧

౧౩౦౧. అంశో భగో వరుణో మిత్రో అర్యమాదితిః పాన్తు మరుతః ।
అప తస్య ద్వేషో గమేదభిహ్రుతో యావయచ్ఛత్రుమన్తితమ్ ॥ ౨

౧౩౦౨. ధియే సమశ్వినా ప్రావతం న ఉరుష్యా ణ ఉరుజ్మన్నప్రయుచ్ఛన్ ।
ద్యౌష్పితర్యావయ దుచ్ఛునా యా ॥ ౩

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

వర్చఃప్రాప్తిః

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:- ౧, ౩ అగ్నిః; ౨ ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౩ అనుష్టుప్; ౨ భురిగనుష్టుప్ ॥

౧౩౦౩. ఉదేనముత్తరం నయాగ్నే ఘృతేనాహుత ।
సమేనం వర్చసా సృజ ప్రజయా చ బహుం కృధి ॥ ౧

౧౩౦౪. ఇన్ద్రేమం ప్రతరం కృధి సజాతానామసద్ వశీ।
రాయస్పోషేణ సం సృజ జీవాతవే జరసే నయ॥ ౨

౧౩౦౫. యస్య కృణ్మో హవిర్గృహే తమగ్నే వర్ధయా త్వమ్।
తస్మై సోమో అధి బ్రవదయం చ బ్రహ్మణస్పతిః॥ ౩

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

శత్రునాశనమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:- ౧, బ్రహ్మణస్పతిః; ౨,౩ సోమః ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్॥

౧౩౦౬. యోఽస్మాన్ బ్రహ్మణస్పతేఽదేవో అభిమన్యతే।
సర్వం తం రన్ధయాసి మే యజమానాయ సున్వతే॥ ౧

౧౩౦౭. యో నః సోమ సుశంసినో దుఃశంస ఆదిదేశతి।
వజ్రేణాస్య ముఖే జహి స సంపిష్టో అపాయతి॥ ౨

౧౩౦౮. యో నః సోమాభిదాసతి సనాభిర్యశ్చ నిష్ట్యః।
అప తస్య బలం తిర మహీవ ద్యౌర్వధత్మనా॥ ౩

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

అసురక్షయణమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:- ౧, ౨ సోమః; ౩ విశ్వేదేవాః॥ ఛన్దః :- ౧ నిచృద్గాయత్రీ; ౨, ౩ గాయత్రీ॥

౧౩౦౯. యేన సోమాదితిః పథా మిత్రా వా యన్త్యద్రుహః॥
తేనా నోఽవసా గహి॥ ౧

౧౩౧౦. యేన సోమ సాహన్త్యాసురాన్ రన్ధయాసి నః।
తేనా నో అధి వోచత ॥ ౨

౧౩౧౧. యేన దేవా అసురాణామోజాంసి వృణీధ్వమ్।
తేనా నః శర్మ యచ్ఛత॥ ౩

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

కామాత్మా

ఋషిః :- జమదగ్నిః ॥ దేవతా:- కామాత్మా ॥ ఛన్దః :- పథ్యాపంక్తిః ॥

౧౩౧౨. యథా వృక్షం లిబుజా సమన్తం పరిషస్వజే।
ఏవా పరి ష్వజస్వ మాం యథా మాం
కామిన్యసో యథా మన్నాపగా అసః॥ ౧

౧౩౧౩. యథా సుపర్ణః ప్రపతన్ పక్షౌ నిహన్తి భూమ్యామ్।
ఏవా ని హన్మి తే మనో యథా మాం
కామిన్యసో యథా మన్నాపగా అసః॥ ౨

౧౩౧౪. యథేమే ద్యావాపృథివీ సద్యః పర్యేతి సూర్యః।
ఏవా పర్యేమి తే మనో యథా మాం
కామిన్యసో యథా మన్నాపగా అసః॥ ౩

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషిః :- జమదగ్నిః ॥ దేవతా:- కామాత్మా ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్॥

౧౩౧౫. వాఞ్ఛ మే తన్వం పాదౌ వాఞ్ఛాక్ష్యౌ వాఞ్ఛ సక్థ్యౌ।
అక్ష్యౌ వృషణ్యన్త్యాః కేశా మాం తే కామేన శుష్యన్తు॥ ౧

౧౩౧౬. మమ త్వా దోషణిశ్రిషం కృణోమి హృదయశ్రిషమ్।
యథా మమ క్రతావసో మమ చిత్తముపాయసి॥ ౨

౧౩౧౭. యాసాం నాభిరారేహణం హృది సంవననం కృతమ్।
గావో ఘృతస్య మాతరోఽమూం సం వానయన్తు మే॥ ౩

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

సంప్రోక్షణమ్

ఋషిః :- శన్తాతిః । దేవతా- ౧ అగ్నిః, ౨ వాయుః, ౩ సూర్యః॥ ఛన్దః :- ౧ సామ్నీత్రిష్టుప్; ౨ ప్రాజాపత్యాబృహతీ; ౩ సామ్నీ బృహతీ ॥

౧౩౧౮. పృథివ్యై శ్రోత్రాయ వనస్పతిభ్యోఽగ్నయేఽధిపతయే స్వాహా॥ ౧

౧౩౧౯. ప్రాణాయాన్తరిక్షాయ వయోభ్యో వాయవేఽధిపతయే స్వాహా॥ ౨

౧౩౨౦. దివే చక్షుషే నక్షత్రేభ్యః సూర్యాయాధిపతయే స్వాహా॥ ౩

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

పుంసవనమ్

ఋషిః :- ప్రజాపతిః ॥ దేవతా- ౧, ౨, రేతః; ౩ మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్॥

౧౩౨౧. శమీ మశ్వత్థ ఆరూఢస్తత్ర పుంసువనం కృతమ్।
తద్ వై పుత్రస్య వేదనం తత్ స్త్రీష్వా భరామసి॥ ౧

౧౩౨౨. పుంసి వై రేతో భవతి తత్ స్త్రియామను షిచ్యతే।
తద్ వై పుత్రస్య వేదనం తత్ ప్రజాపతి రబ్రవీత్॥ ౨

౧౩౨౩. ప్రజాపతి రనుమతిః సినీవాల్యఽచీక్లృపత్।
స్త్రైషూయ మన్యత్ర దధ త్పుమాంసము దధ దిహ॥ ౩

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

సర్ప విషనివారణమ్

ఋషిః :- గరుత్మాన్ ॥ దేవతా- విషనివారణమ్ ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౩౨౪. పరి ద్యామివ సూర్యోఽహీనాం జనిమాగమమ్।
రాత్రీ జగదివాన్యద్ధంసాత్తేనా తే వారయే విషమ్॥ ౧

౧౩౨౫. యద్ బ్రహ్మభిర్యదృషిభిర్యద్ దేవైర్విదితం పురా।
యద్ భూతం భవ్య మాసన్వత్ తేనా తే వారయే విషమ్॥ ౨

౧౩౨౬. మధ్వా పృఞ్చే నద్యః పర్వతా గిరయో మధు।
మధు పరుష్ణీ శీపాలా శమాస్నే అస్తు శం హృదే॥ ౩

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

మృత్యు జయః

ఋషిః :- అథర్వా(స్వస్త్యయనకామః) ॥ దేవతా- మృత్యుః ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౩౨౭. నమో దేవవధేభ్యో నమో రాజవధేభ్యః।
అథో యే విశ్యానాం వధాస్తేభ్యో మృత్యో నమోఽస్తు తే॥ ౧

౧౩౨౮. నమస్తే అధివాకాయ పరావాకాయ తే నమః।
సుమత్యై మృత్యో తే నమో దుర్మత్యై త ఇదం నమః॥ ౨

౧౩౨౯. నమస్తే యాతుధానేభ్యో నమస్తే భేషజేభ్యః।
నమస్తే మృత్యో మూలేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్య ఇదం నమః॥ ౩

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

బలాస నాశనమ్

ఋషిః :- బభ్రుపిఙ్గలః ॥ దేవతా- బలాసః ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౩౩౦. అస్థిస్రంసం పరుస్రంసమాస్థితం హృదయామయమ్।
బలాసం సర్వం నాశయాఙ్గేష్ఠా యశ్చ పర్వసు॥ ౧

౧౩౩౧. నిర్బలాసం బలాసినః క్షిణోమి ముష్కరం యథా।
ఛినద్మ్యస్య బన్ధనం మూలముర్వార్వా ఇవ॥ ౨

౧౩౩౨. నిర్బలాసేతః ప్ర పతాశుఙ్గః శిశుకో యథా।
అథో ఇట ఇవ హాయనోఽప ద్రాహ్యవీరహా॥ ౩

(౧౫) పంచదశం సూక్తమ్

శత్రునివారణమ్

ఋషిః :- ఉద్దాలకః ॥ దేవతా- వనస్పతిః ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౩౩౩. ఉత్తమో అస్యోషధీనాం తవ వృక్షా ఉపస్తయః ।
ఉపస్తిరస్తు సో౩స్మాకం యో అస్మాం అభిదాసతి॥ ౧

౧౩౩౪. సబన్ధుశ్చాసబన్ధుశ్చ యో అస్మాం అభిదాసతి।
తేషాం సా వృక్షాణామివాహం భూయాసముత్తమః॥ ౨

౧౩౩౫. యథా సోమ ఓషధీనాముత్తమో హవిషాం కృతః।
తలాశా వృక్షాణామివాహం భూయాసముత్తమః॥ ౩

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

అక్షిరోగ భైషజమ్

ఋషిః :- శౌనకః । దేవతా- మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః :- ౧నిచృత్త్రిపదాగాయత్రీ; ౨ అనుష్టుప్; ౩ బృహతీగర్భాకకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౪ త్రిపదాప్రతిష్ఠాగాయత్రీ॥

౧౩౩౬. ఆబయో అనాబయో రసస్త ఉగ్ర ఆబయో।
ఆ తే కరమ్భమద్మసి॥ ౧

౧౩౩౭. విహల్హో నామ తే పితా మదావతీ నామ తే మాతా।
స హిన త్వమసి యస్త్వమాత్మానమావయః॥ ౨

౧౩౩౮. తౌవిలికేఽవేలయావాయమైలబ ఐలయీత్।
బభ్రుశ్చ బభ్రుకర్ణశ్చాపేహి నిరాల॥ ౩

౧౩౩౯. అలసాలాసి పూర్వా సిలాఞ్జాలాస్యుత్తరా నీలాగలసాలా॥ ౪

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా॥ దేవతా- గర్భదృంహణమ్ ॥ ఛన్దః :-అనుష్టుప్ ॥

౧౩౪౦. యథేయం పృథివీ మహీ భూతానాం గర్భమాదధే।
ఏవా తే ధ్రియతాం గర్భో అను సూతుం సవితవే॥ ౧

౧౩౪౧. యథేయం పృథివీ మహీ దాధారేమాన్ వనస్పతీన్।
ఏవా తే ధ్రియతాం గర్భో అను సూతుం సవితవే॥ ౨

౧౩౪౨. యథేయం పృథివీ మహీ దాధార పర్వతాన్ గిరీన్।
ఏవా తే ధ్రియతాం గర్భో అను సూతుం సవితవే॥ ౩

౧౩౪౩. యథేయం పృథివీ మహీ దాధార విష్ఠితం జగత్।
ఏవా తే ధ్రియతాం గర్భో అను సూతుం సవితవే॥ ౪

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా- ఈర్ష్యా వినాశనమ్ ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్॥

౧౩౪౪. ఈర్ష్యాయా ధ్రాజిం ప్రథమాం ప్రథమస్యా ఉతాపరామ్।
అగ్నిం హృదయ్యం౧ శోకం తం తే నిర్వాపయామసి ॥ ౧

౧౩౪౫. యథా భూమిర్మృతమనా మృతాన్మృతమనస్తరా।
యథోత మమ్రుషో మన ఏవేర్ష్యోర్మృతం మనః॥ ౨

౧౩౪౬. అదో యత్ తే హృది శ్రితం మనస్కం పతయిష్ణుకమ్।
తతస్త ఈర్ష్యాం ముఞ్చామి నిరూష్మాణం దృతేరివ॥ ౩

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శన్తాతిః దేవతా- మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః :- ౧ అనుష్టుప్; ౨, ౩ గాయత్రీ॥

౧౩౪౭. పునన్తు మా దేవజనాః పునన్తు మనవో ధియా।
పునన్తు విశ్వా భూతాని పవమానః పునాతు మా॥ ౧

౧౩౪౮. పవమానః పునాతు మా క్రత్వే దక్షాయ జీవసే। అథో అరిష్టతాతయే।౨

౧౩౪౯. ఉభాభ్యాం దేవ సవితః పవిత్రేణ సవేన చ।
అస్మాన్ పునీహి చక్షసే॥ ౩

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వఙ్గిరా ॥ దేవతా- యక్ష్మనాశనమ్ । ఛన్దః :- ౧ అతిజగతీ; ౨ కకుమ్మతీ ప్రస్తారపఙ్క్తిః; ౩, సతః పఙ్క్తిః॥

౧౩౫౦. అగ్నేరివాస్య దహత ఏతి శుష్మిణ ఉతేవ మత్తో విలపన్నపాయతి।
అన్యమస్మదిచ్ఛతు కం చిదవ్రతస్తపుర్వధాయ నమో అస్తు తక్మనే॥ ౧

౧౩౫౧. నమో రుద్రాయ నమో అస్తు తక్మనే నమో రాజ్ఞే వరుణాయ త్విషీమతే।
నమో దివే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః॥ ౨

౧౩౫౨. అయం యో అభిశోచయిష్ణుర్విశ్వా రూపాణి హరితా కృణోషి।
తస్మై తేఽరుణాయ బభ్రవే నమః కృణోమి వన్యాయ తక్మనే ॥ ౩

అథతృతీయోఽనువాకః (౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

కేశవర్ధనీ ఔషధిః

ఋషిః :- శన్తాతిః ॥ దేవతా- చన్ద్రమాః । ఛన్దః :-అనుష్టుప్ ॥

౧౩౫౩. ఇమా యాస్తిస్రః పృథివీస్తాసాం హ భూమిరుత్తమా।
తాసామధి త్వచో అహం భేషజం సము జగ్రభమ్॥ ౧

౧౩౫౪. శ్రేష్ఠమసి భేషజానాం వసిష్ఠం వీరుధానామ్।
సోమో భగ ఇవ యామేషు దేవేషు వరుణో యథా॥ ౨

౧౩౫౫. రేవతీరనాధృషః సిషాసవః సిషాసథ।
ఉత స్థ కేశదృంహణీరథో హ కేశవర్ధనీః॥ ౩

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శన్తాతిః । దేవతా- ౧ ఆదిత్యరశ్మిః; ౨, ౩ మరుతః ॥ ఛన్దః :- ౧, ౩ త్రిష్టుప్; ౨ చతుష్పాద్భురిగ్జగతీ॥

౧౩౫౬. కృష్ణం నియానం హరయః సుపర్ణా అపో వసానా దివముత్ పతన్తి।
త ఆవవృత్రన్త్సదనాదృతస్యాదిద్ ఘృతేన పృథివీం వ్యూదుః॥ ౧

౧౩౫౭. పయస్వతీః కృణుథాప ఓషధీః శివా యదేజథా మరుతో రుక్మవక్షసః।
ఊర్జం చ తత్ర సుమతిం చ పిన్వత యత్రా నరో మరుతః సిఞ్చథా మధు॥ ౨

౧౩౫౮. ఉదప్రుతో మరుతస్తాఀ ఇయర్త వృష్టిర్యా విశ్వా నివతస్పృణాతి।
ఏజాతి గ్లహా కన్యేవ తున్నైరుం తున్దానా పత్యేవ జాయా॥ ౩

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శన్తాతిః॥ దేవతా- ఆపః॥ ఛన్దః :-౧ అనుష్టుప్; ౨ త్రిపదాగాయత్రీ; ౩ పరోష్ణిక్॥

౧౩౫౯. ససృషీస్తదపసో దివా నక్తం చ ససృషీః।
వరేణ్యక్రతురహమపో దేవీరుప హ్వయే॥ ౧

౧౩౬౦. ఓతా ఆపః కర్మణ్యా ముఞ్చన్త్వితః ప్రణీతయే।
సద్యః కృణ్వన్త్వేతవే॥ ౨

౧౩౬౧. దేవస్య సవితుః సవే కర్మ కృణ్వన్తు మానుషాః।
శం నో భవన్త్వప ఓషధీః శివాః॥ ౩

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శన్తాతిః॥ దేవతా- ఆపః॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్॥

౧౩౬౨. హిమవతః ప్ర స్రవన్తి సిన్ధౌ సమహ సఙ్గమః।
ఆపో హ మహ్యం తద్ దేవీర్ దదన్ హృద్ద్యోతభేషజమ్॥ ౧

౧౩౬౩. యన్మే అక్ష్యోరాదిద్యోత పార్ష్ణ్యోః ప్రపదోశ్చ యత్।
ఆపస్తత్ సర్వం నిష్కరన్ భిషజాం సుభిషక్తమాః॥ ౨

౧౩౬౪. సిన్ధుపత్నీః సిన్ధురాజ్ఞీః సర్వా యా నద్య స్థన।
దత్త నస్తస్య భేషజం తేనా వో భునజామహై॥ ౩

(౨౫) పఞ్చవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శునః శేపః॥ దేవతా- మన్యావినాశనమ్॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్॥

౧౩౬౫. పఞ్చ చ యాః పఞ్చాశచ్చ సంయన్తి మన్యా అభి।
ఇతస్తాః సర్వా నశ్యన్తు వాకా అపచితామివ॥ ౧

౧౩౬౬. సప్త చ యాః సప్తతిశ్చ సంయన్తి గ్రైవ్యా అభి।
ఇతస్తాః సర్వా నశ్యన్తు వాకా అపచితామివ॥ ౨

౧౩౬౭. నవ చ యా నవతిశ్చ సంయన్తి స్కన్ధ్యా అభి।
ఇతస్తాః సర్వా నశ్యన్తు వాకా అపచితామివ॥ ౩

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా॥ దేవతా- పాప్మా॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్॥

౧౩౬౮. అవ మా పాప్మన్త్సృజ వశీ సన్ మృడయాసి నః।
ఆ మా భద్రస్య లోకే పాప్మన్ ధేహ్యవిహ్రుతమ్॥ ౧

౧౩౬౯. యో నః పాప్మన్న జహాసి తము త్వా జహిమో వయమ్।
పథామను వ్యావర్తనేఽన్యం పాప్మాను పద్యతామ్॥ ౨

౧౩౭౦. అన్యత్రాస్మన్న్యుచ్యతు సహస్రాక్షో అమర్త్యః।
యం ద్వేషామ తమృచ్ఛతు యము ద్విష్మస్తమిజ్జహి॥ ౩

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

అరిష్ట క్షయణమ్

ఋషిః :- భృగుః॥ దేవతా- యమః; నిర్ఋతిః॥ ఛన్దః :- ౧,౩ జగతీ; ౨ త్రిష్టుప్॥

౧౩౭౧. దేవాః కపోత ఇషితో యదిచ్ఛన్ దూతో నిర్ఋత్యా ఇదమాజగామ।
తస్మా అర్చామ కృణవామ నిష్కృతిం శం నో అస్తు ద్విపదే శం చతుష్పదే॥ ౧

౧౩౭౨. శివః కపోత ఇషితో నో అస్త్వనాగా దేవాః శకునో గృహం నః।
అగ్నిర్హి విప్రో జుషతాం హవిర్నః పరి హేతిః పక్షిణీ నో వృణక్తు॥ ౨

౧౩౭౩. హేతిః పక్షిణీ న దభాత్యస్మానాష్ట్రీ పదం కృణుతే అగ్నిధానే।

శివో గోభ్య ఉత పురుషేభ్యో నో అస్తు మా నో దేవా ఇహ హింసీత్ కపోతః ॥ ౩

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగుః ॥ దేవతాః- యమః - నిఋతిః ॥ ఛన్దః :-౧ త్రిష్టుప్; ౨ అనుష్టుప్; ౩ జగతీ ॥

౧౩౨౪. ఋచా కపోతం నుదత ప్రణోదమిషం మదన్తః పరి గాం నయామః ।
సంలోభయన్తో దురితా పదాని హిత్వా న ఊర్జం ప్ర పదాత్ పథిష్ఠః ॥ ౧

౧౩౨౫. పరీమే౽గ్నిమర్షత పరీమే గామనేషత ।
దేవేష్వక్రత శ్రవః క ఇమాఁ ఆ దధర్షతి ॥ ౨

౧౩౨౬. యః ప్రథమః ప్రవతమాససాద బహుభ్యః పన్థామనుపస్పశానః ।
యో౽స్యేశే ద్విపదో యశ్చతుష్పదస్తస్మై యమాయ నమో అస్తు మృత్యవే ॥ ౩

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగుః ॥ దేవతాః- యమః - నిఋతిః ॥ ఛన్దః :-౧, ౨ త్రిపదా విరాణ్ణామగాయత్రీ; ౩ పఞ్చపదావిరాడష్టిః ॥

౧౩౨౭. అమూన్ హేతిః పతత్రిణీ న్యే౽తు యదులూకో వదతి మోఘమేతత్ ।
యద్ వా కపోతః పదమగ్నౌ కృణోతి ॥ ౧

౧౩౨౮. యౌ తే దూతౌ నిఋత ఇదమేతో౽ప్రహితౌ ప్రహితౌ వా గృహం నః ।
కపోతోలూకాభ్యామపదం తదస్తు ॥ ౨

౧౩౨౯. అవైరహత్యాయేదమా పపత్యాత్ సువీరతాయా ఇదమా ససద్యాత్ ।
పరాఙేవ పరా వద పరాచీమను సంవతమ్ ।
యథా యమస్య త్వా గృహే౽రసం ప్రతిచాకశానాభూకం ప్రతిచాకశాన్ ॥ ౩

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- ఉపరిబభ్రవః ॥ దేవతాః- శమీ ॥ ఛన్దః :-౧ జగతీ; ౨ త్రిష్టుప్; ౩ చతుష్పాదా శఙ్కుమత్యనుష్టుప్ ॥

౧౩౩౦. దేవా ఇమం మధునా సంయుతం యవం సరస్వత్యామధి మణావచర్కృషుః ।
ఇన్ద్ర ఆసీత్ సీరపతిః శతక్రతుః కీనాశా ఆసన్ మరుతః సుదానవః ॥ ౧

౧౩౩౧. యస్తే మదో౽వకేశో వికేశో యేనాభిహస్యం పురుషం కృణోషి ।
ఆరాత్ త్వదన్యా వనాని వృక్షి త్వం శమి శతవల్శా వి రోహ ॥ ౨

౧౩౩౨. బృహత్పలాశే సుభగే వర్షవృద్ధ ఋతావరి ।
మాతేవ పుత్రేభ్యో మృడ కేశేభ్యః శమి ॥ ౩

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- ఉపరిబభ్రవః ॥ దేవతాః- గౌః ॥ ఛన్దః గాయత్రీ ॥

౧౩౩౩. ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్ మాతరం పురః ।
పితరం చ ప్రయన్త్స్వః ॥ ౧

౧౩౩౪. అన్తశ్చరతి రోచనా అస్య ప్రాణాదపానతః ।
వ్యఖ్యన్మహిషః స్వః ॥ ౨

౧౩౩౫. త్రింశద్ధామా వి రాజతి వాక్ పతఙ్గో అశిశ్రియత్ ।
ప్రతి వస్తోరహర్ద్యుభిః ॥ ౩

అథ చతుర్థో౽నువాకః (౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- ౧, ౨ చాతనః ; ౩ అథర్వా ॥ దేవతాః- అగ్నిః; ౨ రుద్రః; ౩ మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః ౧, ౩ త్రిష్టుప్; ౨ ప్రస్తారపంక్తిః ॥

౧౩౩౬. అన్తర్దావే జుహుతా స్వేతద్ యాతుధానక్షయణం ఘృతేన ।
ఆరాద్ రక్షాంసి ప్రతి దహ త్వమగ్నే న నో గృహాణాముప తీతపాసి ॥ ౧

౧౩౩౭. రుద్రో వో గ్రీవా అశరైత్ పిశాచాః పృష్టీర్వో౽పి శృణాతు యాతుధానాః ।
వీరుద్ వో విశ్వతోవీర్యా యమేన సమజీగమత్ ॥ ౨

౧౩౮౮. అభయం మిత్రావరుణావిహాస్తు నోఽర్చిషాత్రిణో నుదతం ప్రతీచః।
మా జ్ఞాతారం మా ప్రతిష్ఠాం విదన్త మిథో విఘ్నానా ఉప యన్తు మృత్యుమ్॥౩

(౩౩) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః:- జాటికాయనః ॥ దేవతా:- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః ౧, ౩ గాయత్రీ; ౨ అనుష్టుప్॥

౧౩౮౯. యస్యేదమా రజో యుజస్తుజే జనా వనం స్వః।
ఇన్ద్రస్య రన్త్యం బృహత్॥ ౧

౧౩౯౦. నాధృష ఆ దధృషతే ధృషాణో ధృషితః శవః।
పురా యథా వ్యథిః శ్రవ ఇన్ద్రస్య నాధృషే శవః॥ ౨

౧౩౯౧. స నో దదాతు తాం రయిమురుం పిశఙ్గసందృశమ్।
ఇన్ద్రః పతిస్తువిష్టమో జనేష్వా॥ ౩

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- చాతనః ॥ దేవతా:- అగ్నిః ॥ ఛన్దః గాయత్రీ ॥

౧౩౯౨. ప్రాగ్నయే వాచమీరయ వృషభాయ క్షితీనామ్।
స నః పర్షదతి ద్విషః॥ ౧

౧౩౯౩. యో రక్షాంసి నిజూర్వత్యగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా।
స నః పర్షదతి ద్విషః॥ ౨

౧౩౯౪. యః పరస్యాః పరావతస్తిరో ధన్వాతిరోచతే।
స నః పర్షదతి ద్విషః॥ ౩

౧౩౯౫. యో విశ్వాభి విపశ్యతి భువనా సం చ పశ్యతి।
స నః పర్షదతి ద్విషః॥ ౪

౧౩౯౬. యో అస్య పారే రజసః శుక్రో అగ్నిరజాయత।
స నః పర్షదతి ద్విషః॥ ౫

(౩౫) పఞ్చత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- కౌశికః ॥ దేవతా:- వైశ్వానరః ॥ ఛన్దః గాయత్రీ ॥

౧౩౯౭. వైశ్వానరో న ఊతయ ఆ ప్ర యాతు పరావతః।
అగ్నిర్నః సుష్టుతీరుప॥ ౧

౧౩౯౮. వైశ్వానరో న ఆగమదిమం యజ్ఞం సజూరుప।
అగ్నిరుక్థేష్వంహసు॥ ౨

౧౩౯౯. వైశ్వానరోఽఙ్గిరసాం స్తోమముక్థం చ చాక్లృపత్।
ఐషు ద్యుమ్నం స్వర్యమత్॥ ౩

(౩౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (స్వస్త్యయనకామః) ॥ దేవతా:- అగ్నిః ॥ ఛన్దః:- గాయత్రీ ॥

౧౪౦౦. ఋతావానం వైశ్వానరమృతస్య జ్యోతిషస్పతిమ్।
అజస్రం ఘర్మమీమహే॥ ౧

౧౪౦౧. స విశ్వా ప్రతి చాక్లృప ఋతూంరుత్సృజతే వశీ।
యజ్ఞస్య వయ ఉత్తిరన్॥ ౨

౧౪౦౨. అగ్నిః పరేషు ధామసు కామో భూతస్య భవ్యస్య।
సమ్రాడేకో వి రాజతి॥ ౩

(౩౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (స్వస్త్యయనకామః) ॥ దేవతా:- చన్ద్రమాః ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౪౦౩. ఉప ప్రాగాత్ సహస్రాక్షో యుక్త్వా శపథో రథమ్।
శప్తారమన్విచ్ఛన్ మమ వృక ఇవావిమతో గృహమ్॥ ౧

౧౪౦౪. పరి ణో వృఙ్ధి శపథ హ్రదమగ్నిరివా దహన్।
శప్తారమత్ర నో జహి దివో వృక్షమివాశనిః॥ ౨

౧౪౦౫. యో నః శపాదశపతః శపతో యశ్చ నః శపాత్ ।
శునే పేష్ట్రమివావక్షామం తం ప్రత్యస్యామి మృత్యవే ॥ ౩

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (వర్చస్కామః) ॥ దేవతాః:- త్విషిః; బృహస్పతిః ॥ ఛన్దః:- త్రిష్టుప్ ॥

౧౪౦౬. సింహే వ్యాఘ్ర ఉత యా పృదాకౌ త్విషిరగ్నౌ బ్రాహ్మణే సూర్యే యా ।
ఇన్ద్రం యా దేవీ సుభగా జజాన సా న ఐతు వర్చసా సంవిదానా ॥ ౧

౧౪౦౭. యా హస్తిని ద్వీపిని యా హిరణ్యే త్విషిరప్సు గోషు యా పురుషేషు ।
ఇన్ద్రం యా దేవీ సుభగా జజాన సా న ఐతు వర్చసా సంవిదానా ॥ ౨

౧౪౦౮. రథే అక్షేష్వృషభస్య వాజే వాతే పర్జన్యే వరుణస్య శుష్మే ।
ఇన్ద్రం యా దేవీ సుభగా జజాన సా న ఐతు వర్చసా సంవిదానా ॥ ౩

౧౪౦౯. రాజన్యేఽదున్దుభావాయతాయామశ్వస్య వాజే పురుషస్య మాయౌ ।
ఇన్ద్రం యా దేవీ సుభగా జజాన సా న ఐతు వర్చసా సంవిదానా ॥ ౪

(౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (వర్చస్కామః) ॥ దేవతాః:- బృహస్పతిః ॥ ఛన్దః:- ౧ జగతీ; ౨ త్రిష్టుప్; ౩ అనుష్టుప్ ॥

౧౪౧౦. యశో హవిర్వర్ధతామిన్ద్రజూతం సహస్రవీర్యం సుభృతం సహస్కృతమ్ ।
ప్రసర్స్రాణమను దీర్ఘాయ చక్షసే హవిష్మన్తం మా వర్ధయ జ్యేష్ఠతాతయే ॥ ౧

౧౪౧౧. అచ్ఛా న ఇన్ద్రం యశసం యశోభిర్యశస్వినం నమసానా విధేమ ।
స నో రాస్వ రాష్ట్రమిన్ద్రజూతం తస్య తే రాతౌ యశసః స్యామ ॥ ౨

౧౪౧౨. యశా ఇన్ద్రో యశా అగ్నిర్యశాః సోమో అజాయత ।
యశా విశ్వస్య భూతస్యాహమస్మి యశస్తమః ॥ ౩

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

అభయమ్

ఋషిః :- ౧, ౨ అథర్వా (అభయకామః); ౩ అథర్వా (స్వస్త్యయనకామః) ॥ దేవతాః:- ౧, ౨ మన్త్రోక్తాః; ౩ ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨ జగతీ; ౩ అనుష్టుప్ ॥

౧౪౧౩. అభయం ద్యావాపృథివీ ఇహాస్తు నోఽభయం సోమః సవితా నః కృణోతు ॥
అభయం నోఽస్తూర్వన్తరిక్షం సప్తఋషీణాం చ హవిషాభయం నో అస్తు ॥ ౧

౧౪౧౪. అస్మై గ్రామాయ ప్రదిశశ్చతస్ర ఊర్జం సుభూతం స్వస్తి సవితా నః కృణోతు ।
అశత్ర్విన్ద్రో అభయం నః కృణోత్వన్యత్ర రాజ్ఞామభి యాతు మన్యుః ॥ ౨

౧౪౧౫. అనమిత్రం నో అధరాదనమిత్రం న ఉత్తరాత్ ।
ఇన్ద్రానమిత్రం నః పశ్చాదనమిత్రం పురస్కృధి ॥ ౩

(౪౧) ఏక చత్వారింశం సూక్తమ్

దీర్ఘాయుఃప్రాప్తిః

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః:- మన ఆదయో దైవ్యాః ఋషయః ॥ ఛన్దః:- ౧ భురిగనుష్టుప్; ౨ అనుష్టుప్; ౩ త్రిష్టుప్ ॥

౧౪౧౬. మనసే చేతసే ధియ ఆకూతయ ఉత చిత్తయే ।
మత్యై శ్రుతాయ చక్షసే విధేమ హవిషా వయమ్ ॥ ౧

౧౪౧౭. అపానాయ వ్యానాయ ప్రాణాయ భూరిధాయసే ।
సరస్వత్యా ఉరువ్యచే విధేమ హవిషా వయమ్ ॥ ౨

౧౪౧౮. మా నో హాసిషురృషయో దైవ్యా యే తనూపా యే నస్తన్వస్తనూజాః ।
అమర్త్యా మర్త్యాం అభి నః సచధ్వమాయుర్ధత్త ప్రతరం జీవసే నః ॥ ౩

అథ పంచమోఽనువాకః (౪౨) ద్వాచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వంగిరాః (పరస్పరం చిత్తైకీకరణకామః); ॥ దేవతా:- మన్యుః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨ భురిగనుష్టుప్ ; 3 అనుష్టుప్ ॥

౧౪౧౯. అవ జ్యామివ ధన్వనో మన్యుం తనోమి తే హృదః ।
యథా సంమనసౌ భూత్వా సఖాయావివ సచావహై ॥ ౧

౧౪౨౦. సఖాయావివ సచావహా అవ మన్యుం తనోమి తే ।
అధస్తే అశ్మనో మన్యుముపాస్యామసి యో గురుః ॥ ౨

౧౪౨౧. అభి తిష్ఠామి తే మన్యుం పార్ష్ణ్యా ప్రపదేన చ ।
యథావశో న వాదిషో మమ చిత్తముపాయసి ॥ 3

(౪3) త్రి చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వంగిరాః (పరస్పరం చిత్తైకీకరణకామః); ॥ దేవతా:- మన్యుశమనమ్ ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౪౨౨. అయం దర్భో విమన్యుకః స్వాయ చారణాయ చ ।
మన్యోర్విమన్యుకస్యాయం మన్యుశమన ఉచ్యతే ॥ ౧

౧౪౨3. అయం యో భూరిమూలః సముద్రమవతిష్ఠతి ।
దర్భః పృథివ్యా ఉత్థితో మన్యుశమన ఉచ్యతే ॥ ౨

౧౪౨౪. వి తే హనవ్యాం శరణిం వి తే ముఖ్యాం నయామసి ।
యథావశో న వాదిషో మమ చిత్తముపాయసి ॥ 3

(౪౪) చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా:- మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨ అనుష్టుప్ ; 3 త్రిపదామహాబృహతీ ॥

౧౪౨౫. అస్థాద్ ద్యౌరస్థాత్ పృథివ్యస్థాద్ విశ్వమిదం జగత్ ।
అస్థుర్వృక్షా ఊర్ధ్వస్వప్నాస్తిష్ఠాద్ రోగో అయం తవ ॥ ౧

౧౪౨౬. శతం యా భేషజాని తే సహస్రం సంగతాని చ ।
శ్రేష్ఠమాస్రావభేషజం వసిష్ఠం రోగనాశనమ్ ॥ ౨

౧౪౨౭. రుద్రస్య మూత్రమస్యమృతస్య నాభిః ।
విషాణకా నామ వా అసి పితౄణాం మూలాదుత్థితా వాతీకృతనాశనీ ॥ 3

(౪౫) పంచచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అంగిరాః; ప్రచేతాః; యమశ్చ ॥ దేవతా:- దుఃష్వప్ననాశనమ్ ॥ ఛన్దః:- ౧ పథ్యాపంక్తిః; ౨ భురిక్త్రిష్టుప్; 3 అనుష్టుప్ ॥

౧౪౨౮. పరోఽపేహి మనస్పాప కిమశస్తాని శంససి ।
పరేహి న త్వా కామయే వృక్షాం వనాని సం చర గృహేషు గోషు మే మనః ॥౧

౧౪౨౯. అవశసా నిఃశసా యత్ పరాశసోపారిమ జాగ్రతో యత్ స్వపన్తః ।
అగ్నిర్విశ్వాన్యప దుష్కృతాన్యజుష్టాన్యారే అస్మద్ దధాతు ॥ ౨

౧౪3౦. యదిన్ద్ర బ్రహ్మణస్పతేఽపి మృషా చరామసి ।
ప్రచేతా న ఆఙ్గిరసో దురితాత్ పాత్వంహసః ॥ 3

(౪౬) షట్ చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అంగిరాః; ప్రచేతాః; యమశ్చ ॥ దేవతా:- దుఃష్వప్ననాశనమ్ ॥ ఛన్దః:- ౧ విష్టారపంక్తిః; ౨ శక్వరీగర్భాపంచపదా జగతీ; 3 అనుష్టుప్ ॥

౧౪3౧. యో న జీవోఽసి న మృతో దేవానామమృతగర్భోఽసి స్వప్న ।
వరుణానీ తే మాతా యమః పితారరుర్నామాసి ॥ ౧

౧౪3౨. విద్మ తే స్వప్న జనిత్రం దేవజామీనాం పుత్రోఽసి యమస్య కరణః ।
అన్తకోఽసి మృత్యురసి ।

తం త్వా స్వప్న తథా సం విద్మ స నః స్వప్న దుష్వప్న్యాత్ పాహి ॥ ౨

౧౪౩౩. యథా కలాం యథా శఫం యథర్ణం సంనయన్తి ।
ఏవా దుష్వప్న్యం సర్వం ద్విషతే సం నయామసి ॥ ౩

(౪౭) సప్త చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అంగిరాః; ప్రచేతాః; యమశ్చ ॥ దేవతాః:- ౧ అగ్నిః ; ౨ విశ్వేదేవాః; ౩ సుధన్వా ॥ ఛన్దః:- త్రిష్టుప్ ॥

౧౪౩౪. అగ్నిః ప్రాతఃసవనే పాత్వస్మాన్ వైశ్వానరో విశ్వకృద్ విశ్వశంభూః ।
స నః పావకో ద్రవిణే దధాత్వాయుష్మన్తః సహభక్షాః స్యామ ॥ ౧

౧౪౩౫. విశ్వే దేవా మరుత ఇన్ద్రో అస్మానస్మిన్ ద్వితీయే సవనే న జహ్యుః ।
ఆయుష్మన్తః ప్రియమేషాం వదన్తో వయం దేవానాం సుమతౌ స్యామ ॥ ౨

౧౪౩౬. ఇదం తృతీయం సవనం కవీనామృతేన యే చమసమైరయన్త ।
తే సౌధన్వనాః స్వరానశానాః స్విష్టిం నో అభి వస్యో నయన్తు ॥ ౩

(౪౮) అష్టచత్వారింశం సూక్తమ్

స్వస్తివాచనమ్

ఋషిః :- అఙ్గిరాః; ప్రచేతాః; యమశ్చ ॥ దేవతాః:- మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః:- ఉష్ణిక్ ॥

౧౪౩౭. శ్యేనోఽసి గాయత్రచ్ఛన్దా అను త్వా రభే ।
స్వస్తి మా సం వహాస్య యజ్ఞస్యోదృచి స్వాహా ॥ ౧

౧౪౩౮. ఋభురసి జగచ్ఛన్దా అను త్వా రభే ।
స్వస్తి మా సం వహాస్య యజ్ఞస్యోదృచి స్వాహా ॥ ౨

౧౪౩౯. వృషాసి త్రిష్టుప్ఛన్దా అను త్వా రభే ।
స్వస్తి మా సం వహాస్య యజ్ఞస్యోదృచి స్వాహా ॥ ౩

(౪౯) ఏకోన పంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః:- గార్గ్యః ॥ దేవతాః:- అగ్నిః ॥ ఛన్దః:- ౧ అనుష్టుప్; ౨ జగతీ; ౩ విరాడ్జగతీ ॥

౧౪౪౦. నహి తే అగ్నే తన్వః క్రూరమానంశ మర్త్యః ।
కపిర్బభస్తి తేజనం స్వం జరాయు గౌరివ ॥ ౧

౧౪౪౧. మేష ఇవ వై సం చ వి చోర్వచ్యసే యదుత్తరద్రావుపరశ్చ ఖాదతః ।
శీర్ష్ణా శిరోఽప్ససాప్సో అర్దయన్నంశూన్ బభస్తి హరితేభిరాసభిః ॥ ౨

౧౪౪౨. సుపర్ణా వాచమక్రతోప ద్యవ్యాఖరే కృష్ణా ఇషిరా అనర్తిషుః ।
ని యన్నియన్త్యుపరస్య నిష్కృతిం పురూ రేతో దధిరే సూర్యశ్రితః ॥ ౩

(౫౦) పంచాశం సూక్తమ్

అభయ యాచనా

ఋషిః :- అథర్వా (అభయకామః) ॥ దేవతాః:- అశ్వినా ॥ ఛన్దః:- ౧ విరాడ్ జగతీ; ౨, ౩ పథ్యాపంక్తిః ॥

౧౪౪౩. హతం తర్దం సమఙ్కమాఖుమశ్వినా ఛిన్తం శిరో అపి పృష్టీః శృణీతమ్ ।
యవాన్నేదదానపి నహ్యతం ముఖమథాభయం కృణుతం ధాన్యాయ ॥ ౧

౧౪౪౪. తర్ద హై పతఙ్గ హై జభ్య హా ఉపక్వస ।
బ్రహ్మేవాసంస్థితం హవిరనదన్త ఇమాన్ యవానహింసన్తో అపోదిత ॥ ౨

౧౪౪౫. తర్దాపతే వఘాపతే తృష్టజమ్భా ఆ శృణోత మే ।
య ఆరణ్యా వ్యద్వరా యే కే చ స్థ
వ్యద్వరాన్త్సర్వాఞ్జమ్భయామసి ॥ ౩

(౫౧) ఏకపంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శన్తాతిః ॥ దేవతాః:- ౧ సోమః; ౨ ఆపః; ౩ వరుణః ॥ ఛన్దః:- ౧ గాయత్రీ; ౨ త్రిష్టుప్; ౩ జగతీ ॥

౧౪౪౬. వాయోః పూతః పవిత్రేణ ప్రత్యఙ్ సోమో అతి ద్రుతః ।
ఇన్ద్రస్య యుజ్యః సఖా ॥ ౧

౧౪౪౭. ఆపో అస్మాన్ మాతరః సూదయన్తు ఘృతేన నో ఘృతప్వః పునన్తు ।

విశ్వం హి రిప్రం ప్రవహన్తి దేవీరుదిదాభ్యః శుచిరా పూత ఏమి ॥ ౨

౧౪౪౮. యత్ కిం చేదం వరుణ దైవ్యే జనేఽభిద్రోహం మనుష్యా౩శ్చరన్తి ।
అచిత్త్యా చేత్ తవ ధర్మా యుయోపిమ మా నస్తస్మాదేనసో దేవ రీరిషః ॥ ౩

ఇతి త్రయోదశః ప్రపాఠకః

***

అథ చతుర్దశః ప్రపాఠకః

అథ షష్ఠోఽనువాకః (౫౨) ద్విపంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భాగలిః ॥ దేవతా:- ౧ సూర్యః; ౨ గావః; ౩ భేషజమ్ ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౪౪౯. ఉత్ సూర్యో దివ ఏతి పురో రక్షాంసి నిజూర్వన్ ।
ఆదిత్యః పర్వతేభ్యో విశ్వదృష్టో అదృష్టహా ॥ ౧

౧౪౫౦. ని గావో గోష్ఠే అసదన్ ని మృగాసో అవిక్షత ।
న్యూర్మయో నదీనాం న్యదృష్టా అలిప్సత ॥ ౨

౧౪౫౧. ఆయుర్దదం విపశ్చితం శ్రుతాం కణ్వస్య వీరుధమ్ ।
ఆభారిషం విశ్వభేషజీమస్యాదృష్టాన్ ని శమయత్ ॥ ౩

(౫౩) త్రిపంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- బృహచ్ఛుక్రః ॥ దేవతా:- పృథివ్యాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః:- ౧ జగతీ; ౨, ౩ త్రిష్టుప్ ॥

౧౪౫౨. ద్యౌశ్చ మ ఇదం పృథివీ చ ప్రచేతసౌ శుక్రో బృహన్ దక్షిణయా పిపర్తు ।
అను స్వధా చికితాం సోమో అగ్నిర్వాయుర్నః పాతు సవితా భగశ్చ ॥ ౧

౧౪౫౩. పునః ప్రాణః పునరాత్మా న ఐతు పునశ్చక్షుః పునరసుర్న ఐతు ।
వైశ్వానరో నో అదబ్ధస్తనూపా అన్తస్తిష్ఠాతి దురితాని విశ్వా ॥ ౨

౧౪౫౪. సం వర్చసా పయసా సం తనూభిరగన్మహి మనసా సం శివేన ।
త్వష్టా నో అత్ర వరీయః కృణోత్వను నో మార్ష్టు తన్వో౩ యద్ విరిష్టమ్ ॥ ౩

(౫౪) చతుష్పంచాశం సూక్తమ్

అమిత్ర దమ్భనమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా:- అగ్నీషోమౌ ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౪౫౫. ఇదం తద్ యుజ ఉత్తరమిన్ద్రం శుమ్భామ్యష్టయే ।
అస్య క్షత్రం శ్రియం మహీం వృష్టిరివ వర్ధయా తృణమ్ ॥ ౧

౧౪౫౬. అస్మై క్షత్రమగ్నీషోమావస్మై ధారయతం రయిమ్ ।
ఇమం రాష్ట్రస్యాభీవర్గే కృణుతం యుజ ఉత్తరమ్ ॥ ౨

౧౪౫౭. సబన్ధుశ్చాసబన్ధుశ్చ యో అస్మాఁ అభిదాసతి ।
సర్వం తం రన్ధయాసి మే యజమానాయ సున్వతే ॥ ౩

(౫౫) పంచపంచాశం సూక్తమ్

సౌమనస్యమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా:- ౧ విశ్వేదేవాః; ౨, ౩ రుద్రః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౩ జగతీ; ౨ త్రిష్టుప్ ॥

౧౪౫౮. యే పన్థానో బహవో దేవయానా అన్తరా ద్యావాపృథివీ సంచరన్తి ।
తేషామజ్యానిం యతమో వహాతి తస్మై మా దేవాః పరి ధత్తేహ సర్వే ॥ ౧

౧౪౫౯. గ్రీష్మో హేమన్తః శిశిరో వసన్తః శరద్ వర్షాః స్వితే నో దధాత ।
ఆ నో గోషు భజతా ప్రజాయాం నివాత ఇద్ వః శరణే స్యామ ॥ ౨

౧౪౬౦. ఇదావత్సరాయ పరివత్సరాయ సంవత్సరాయ కృణుతా బృహన్నమః ।
తేషాం వయం సుమతౌ యజ్ఞియానామపి భద్రే సౌమనసే స్యామ ॥ ౩

(౫౬) షట్ పంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శన్తాతిః ॥ దేవతా:- ౧ విశ్వేదేవాః; ౨, ౩ రుద్రః ॥ ఛన్దః:- ౧ ఉష్ణిగ్గర్భా పథ్యాపఙ్క్తిః; ౨ నిచృదనుష్టుప్; ౩ విరాడనుష్టుప్ ॥

౧౪౬౧. మా నో దేవా అహిర్వధీత్ సతోకాన్త్సహపూరుషాన్ ।
సంయతం న వి ష్పరద్ వ్యాత్తం న సం యమన్నమో దేవజనేభ్యః ॥ ౧

౧౪౬౨. నమో౭స్త్వసితాయ నమస్తిరశ్చిరాజయే ।
స్వజాయ బభ్రవే నమో నమో దేవజనేభ్యః ॥ ౨

౧౪౬౩. సం తే హన్మి దతా దతః సము తే హన్వా హనూ ।
సం తే జిహ్వయా జిహ్వాం సమ్వాస్నాహ ఆస్యమ్ ॥ ౩

(౫౭) సప్త పంచాశం సూక్తమ్

జల చికిత్సా

ఋషిః :- శన్తాతిః ॥ దేవతా:- ౧, ౨ రుద్రః; ౩ భేషజమ్ ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨ అనుష్టుప్; ౩ పథ్యాబృహతీ॥

౧౪౬౪. ఇదమిద్ వా ఉ భేషజమిదం రుద్రస్య భేషజమ్ ।
యేనేషుమేకతేజనాం శతశల్యామపబ్రవత్ ॥ ౧

౧౪౬౫. జాలాషేణాభి షిఞ్చత జాలాషేణోప సిఞ్చత ।
జాలాషముగ్రం భేషజం తేన నో మృడ జీవసే ॥ ౨

౧౪౬౬. శం చ నో మయశ్చ నో మా చ నః కిం చనామమత్ ।
క్షమా రపో విశ్వం నో అస్తు భేషజం సర్వం నో అస్తు భేషజమ్॥ ౩

(౫౮) అష్ట పంచాశం సూక్తమ్

యశః ప్రాప్తిః

ఋషిః :- అథర్వా (యశస్కామః) ॥ దేవతా:- ఇన్ద్రాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః:- ౧ జగతీ; ౨ ప్రస్తారపంక్తిః; ౩, అనుష్టుప్ ॥

౧౪౬౭. యశసం మేన్ద్రో మఘవాన్ కృణోతు యశసం ద్యావాపృథివీ ఉభే ఇమే ।
యశసం మా దేవః సవితా కృణోతు ప్రియో దాతుర్దక్షిణాయా ఇహ స్యామ్ ॥ ౧

౧౪౬౮. యథేన్ద్రో ద్యావాపృథివ్యోర్యశస్వాన్ యథాప ఓషధీషు యశస్వతీః ।
ఏవా విశ్వేషు దేవేషు వయం సర్వేషు యశసః స్యామ ॥ ౨

౧౪౬౯. యశా ఇన్ద్రో యశా అగ్నిర్యశాః సోమో అజాయత ।
యశా విశ్వస్య భూతస్యాహమస్మి యశస్తమః ॥ ౩

(౫౯) ఏకోనషష్టితమమ్ సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:- అరున్ధత్యాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౪౭౦. అనడుద్భ్యస్త్వం ప్రథమం ధేనుభ్యస్త్వమరున్ధతి ।
అధేనవే వయసే శర్మ యచ్ఛ చతుష్పదే ॥ ౧

౧౪౭౧. శర్మ యచ్ఛత్వోషధిః సహ దేవీ రరున్ధతీ ।
కరత్ పయస్వన్తం గోష్ఠమయక్ష్మాఀ ఉత పూరుషాన్ ॥ ౨

౧౪౭౨. విశ్వరూపాం సుభగామచ్ఛావదామి జీవలామ్ ।
సా నో రుద్రస్యాస్తాం హేతిం దూరం నయతు గోభ్యః ॥ ౩

(౬౦) షష్టితమమ్ సూక్తమ్

పతిలాభః

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:- అర్యమా ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౪౭౩. అయమా యాత్యర్యమా పురస్తాద్ విషితస్తుపః ।
అస్యా ఇచ్ఛన్నగ్రువై పతిముత జాయామజానయే ॥ ౧

౧౪౭౪. అశ్రమదియమర్యమన్నన్యాసాం సమనం యతీ ।
అఙ్గో న్వర్యమన్నస్యా అన్యాః సమనమాయతి ॥ ౨

౧౪౭౫. ధాతా దాధార పృథివీం ధాతా ద్యాముత సూర్యమ్ ।

ధాతాస్యా అగ్రువై పతిం దధాతు ప్రతికామ్యమ్ ॥ ౩

(౬౧) ఏక షష్టితమం సూక్తమ్

విశ్వస్రష్టా

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః- రుద్రః ॥ ఛన్దః- ౧ త్రిష్టుప్; ౨, ౩ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౧౪౭౬. మహ్యమాపో మధుమదేరయన్తాం మహ్యం సూరో అభరజ్జ్యోతిషే కమ్ ।
మహ్యం దేవా ఉత విశ్వే తపోజా మహ్యం దేవః సవితా వ్యచో ధాత్ ॥ ౧

౧౪౭౭. అహం వివేచ పృథివీముత ద్యామహమృతూంరజనయం సప్త సాకమ్ ।
అహం సత్యమనృతం యద్వదామ్యహం దైవీం పరి వాచం విశశ్చ ॥ ౨

౧౪౭౮. అహం జజాన పృథివీముత ద్యామహమృతూంరజనయం సప్త సిన్ధూన్ ।
అహం సత్యమనృతం యద్వదామి యో అగ్నీషోమావజుషే సఖాయా ॥ ౩

అథ సప్తమోఽనువాకః (౬౨) ద్విషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః- వైశ్వానరాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః- త్రిష్టుప్ ॥

౧౪౭౯. వైశ్వానరో రశ్మిభిర్నః పునాతు వాతః ప్రాణేనేషిరో నభోభిః ।
ద్యావాపృథివీ పయసా పయస్వతీ ఋతావరీ యజ్ఞియే నః పునీతామ్ ॥ ౧

౧౪౮౦. వైశ్వానరీం సూనృతామా రభధ్వం యస్యా ఆశాస్తన్వో వీతపృష్ఠాః ।
తయా గృణన్తః సధమాదేషు వయం స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ ౨

౧౪౮౧. వైశ్వానరీం వర్చస ఆ రభధ్వం శుద్ధా భవన్తః శుచయః పావకాః ।
ఇహేడయా సధమాదం మదన్తో జ్యోక్పశ్యేమ సూర్యముచ్చరన్తమ్ ॥ ౩

(౬౩) త్రిషష్టితమం సూక్తమ్

వర్చోబలప్రాప్తిః

ఋషిః :- ద్రుహ్వణః (౧-౩ ఆయుర్వర్చోబలకామః)॥ దేవతాః- ౧ నిరృతిః; ౨ యమః; ౩ మృత్యుః; ౪ అగ్నిః ॥ ఛన్దః- ౧-౩ త్రిష్టుప్; ౪ అనుష్టుప్ ॥

౧౪౮౨. యత్తే దేవీ నిరృతిరాబబన్ధ దామ గ్రీవాస్వవిమోక్యం యత్ ।
తత్తే వి ష్యామ్యాయుషే వర్చసే బలాయాదోమదమన్నమద్ధి ప్రసూతః ॥ ౧

౧౪౮౩. నమోఽస్తు తే నిరృతే తిగ్మతేజోఽయస్మయాన్వి చృతా బన్ధపాశాన్ ।
యమో మహ్యం పునరిత్త్వాం దదాతి తస్మై యమాయ
నమో అస్తు మృత్యవే॥ ౨

౧౪౮౪. అయస్మయే ద్రుపదే బేధిష ఇహాభిహితో మృత్యుభిర్యే సహస్రమ్ ।
యమేన త్వం పితృభిః సంవిదాన ఉత్తమం నాకమధి రోహయేమమ్ ॥ ౩

౧౪౮౫. సంసమిద్యువసే వృషన్నగ్నే విశ్వాన్యర్య ఆ ।
ఇడస్పదే సమిధ్యసే స నో వసూన్యా భర ॥ ౪

(౬౪) చతుఃషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః- సాంమనస్యమ్ ॥ ఛన్దః- ౧, ౩ అనుష్టుప్ ౨ త్రిష్టుప్ ॥

౧౪౮౬. సం జానీధ్వం సం పృచ్యధ్వం సం వో మనాంసి జానతామ్ ।
దేవా భాగం యథా పూర్వే సంజానానా ఉపాసతే ॥ ౧

౧౪౮౭. సమానో మన్త్రః సమితిః సమానీ సమానం వ్రతం సహ చిత్తమేషామ్ । సమానేన
వో హవిషా జుహోమి సమానం చేతో అభిసంవిశధ్వమ్ ॥ ౨

౧౪౮౮. సమానీ వ ఆకూతిః సమానా హృదయాని వః ।
సమానమస్తు వో మనో యథా వః సుసహాసతి ॥ ౩

(౬౫) పంచ షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతాః- పరాశరః; ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧ పథ్యాపంక్తిః; ౨, ౩ అనుష్టుప్ ॥

౧౪౮౯. అవ మన్యురవాయతావ బాహూ మనోయుజా ।
పరాశర త్వం తేషాం పరాఞ్చం

శుష్మమర్దయాధా నో రయిమా కృధి ॥ ౧

౧౪౯౦. నిర్హస్తేభ్యో నైర్హస్తం యం దేవాః శరు మస్యథ ।
వృశ్చామి శత్రూణాం బాహూననేన హవిషాహమ్ ॥ ౨

౧౪౯౧. ఇన్ద్ర శ్చకార ప్రథమం నైర్హస్త మసురేభ్యః ।
జయన్తు సత్వానో మమ స్థిరే ణేన్ద్రేణ మేదినా ॥ ౩

(౬౬) షట్ షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతాః - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్; ౨, ౩ అనుష్టుప్ ॥

౧౪౯౨. నిర్హస్తః శత్రు రభిదాసన్నస్తు యే సేనాభిర్యుధ మాయన్త్యస్మాన్ ।
సమర్పయేన్ద్ర మహతా వధేన ద్రాత్వేషా మఘహారో వివిద్ధః ॥ ౧

౧౪౯౩. ఆతన్వానా ఆయచ్ఛన్తోఽస్యన్తో యే చ ధావథ ।
నిర్హస్తాః శత్రవః స్థనేన్ద్రో వోఽద్య పరాశరీత్ ॥ ౨

౧౪౯౪. నిర్హస్తాః సన్తు శత్రవోఽఙ్గైషాం మ్లాపయామసి ।
అథైషా మిన్ద్ర వేదాంసి శతశో వి భజామహై ॥ ౩

(౬౭) సప్తషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతాః - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥

౧౪౯౫. పరి వర్త్మాని సర్వత ఇన్ద్రః పూషా చ సస్రతుః ।
ముహ్యన్త్వద్యాఽమూః సేనా అమిత్రాణాం పరస్తరామ్ ॥ ౧

౧౪౯౬. మూఢా అమిత్రాశ్చరతాశీర్షాణ ఇవాహయః ।
తేషాం వో అగ్నిమూఢానా మిన్ద్రో హన్తు వరంవరమ్ ॥ ౨

౧౪౯౭. ఐషు నహ్య వృషాజినం హరిణస్యా భియం కృధి ।
పరాఙమిత్ర ఏషత్వర్వాచీ గౌరుపేషతు ॥ ౩

(౬౮) అష్ట షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతాః - మన్త్రోక్తా ॥ ఛన్దః - ౧ పురోవిరాడతిశక్వరీ గర్భాచతుష్పదా జగతీ; ౨ అనుష్టుప్; ౩ అతిజగతీ గర్భాత్రిష్టుప్ ॥

౧౪౯౮. ఆయమగన్త్సవితా క్షురేణోష్ణేన వాయ ఉదకేనేహి ।
ఆదిత్యా రుద్రా వసవ ఉన్దన్తు సచేతసః సోమస్య రాజ్ఞో వపత ప్రచేతసః ॥ ౧

౧౪౯౯. అదితిః శ్మశ్రు వపత్వాప ఉన్దన్తు వర్చసా ।
చికిత్సతు ప్రజాపతి ర్దీర్ఘాయుత్వాయ చక్షసే ॥ ౨

౧౫౦౦. యేనావపత్ సవితా క్షురేణ సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య విద్వాన్ ।
తేన బ్రహ్మాణో వపతేద మస్య గోమానశ్వవానయ మస్తు ప్రజావాన్ ॥ ౩

(౬౯) ఏకోనసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా (వర్చస్కామో యశస్కామశ్చ) ॥ దేవతాః - బృహస్పతిః; అశ్వినా ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్; ॥

౧౫౦౧. గిరావర గరాటేషు హిరణ్యే గోషు యద్యశః ।
సురాయాం సిచ్యమానాయాం కీలాలే మధు తన్మయి ॥ ౧

౧౫౦౨. అశ్వినా సారఘేణ మా మధునాఙ్క్తం శుభస్పతీ ।
యథా భర్గస్వతీం వాచ మావదాని జనాఀ అను ॥ ౨

౧౫౦౩. మయి వర్చో అథో యశోఽథో యజ్ఞస్య యత్ పయః ।
తన్మయి ప్రజాపతి ర్దివి ద్యామివ దృంహతు ॥ ౩

(౭౦) సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కాఙ్కాయనః ॥ దేవతాః - అఘ్న్యా ॥ ఛన్దః - జగతీ ॥

౧౫౦౪. యథా మాంసం యథా సురా యథాక్షా అధిదేవనే ।
యథా పుంసో వృషణ్యత స్త్రియాం నిహన్యతే మనః ।
ఏవా తే అఘ్న్యే మనోఽధి వత్సే ని హన్యతామ్ ॥ ౧

౧౫౦౫. యథా హస్తీ హస్తిన్యాః పదేన పదముద్యుజే ।
యథా పుంసో వృషణ్యత స్త్రియాం నిహన్యతే మనః ।

ఏవా తే అఘ్న్యే మనోఽధి వత్సే ని హన్యతామ్ ॥ ౨

౧౩౦౬. యథా ప్రధిర్యథోపధిర్యథా నభ్యం ప్రధావధి ।
యథా పుంసో వృషణ్యత స్త్రియాం నిహన్యతే మనః ।
ఏవా తే అఘ్న్యే మనోఽధి వత్సే ని హన్యతామ్ ॥ ౩

(౯౧) ఏకనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః- ౧, ౨ అగ్నిః; ౩ విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః- ౧, ౨ జగతీ; ౩ త్రిష్టుప్ ॥

౧౩౦౭. యదన్నమద్మి బహుధా విరూపం హిరణ్యమశ్వముత గామజామవిమ్ ।
యదేవ కిం చ ప్రతిజగ్రహాహమగ్నిష్టద్ధోతా సుహుతం కృణోతు ॥ ౧

౧౩౦౮. యన్మా హుతమహుతమాజగామ దత్తం పితృభిరనుమతం మనుష్యైః ।
యస్మాన్మే మన ఉదివ రారజీత్యగ్నిష్టద్ధోతా సుహుతం కృణోతు ॥ ౨

౧౩౦౯. యదన్నమద్మ్యనృతేన దేవా దాస్యన్నదాస్యన్నుత సంగృణామి ।
వైశ్వానరస్య మహతో మహిమ్నా శివం మహ్యం మధుమదస్త్వన్నమ్ ॥ ౩

(౯౨) ద్వినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వాంగిరాః ॥ దేవతాః- శేపోర్కః ॥ ఛన్దః- ౧ జగతీ; ౨ అనుష్టుప్; ౩ భురిగనుష్టుప్ ॥

౧౩౧౦. యథాసితః ప్రథయతే వశాఁ అను వపూంషి కృణ్వన్నసురస్య మాయయా ।
ఏవా తే శేపః సహసాయమర్కోఽఙ్గేనాఙ్గం సంసమకం కృణోతు ॥ ౧

౧౩౧౧. యథా పసస్తాయాదరం వాతేన స్థూలభం కృతమ్ ।
యావత్పరస్వతః పసస్తావత్తే వర్ధతాం పసః ॥ ౨

౧౩౧౨. యావదఙ్గీనం పారస్వతం హాస్తినం గార్దభం చ యత్ ।
యావదశ్వస్య వాజినస్తావత్తే వర్ధతాం పసః ॥ ౩

అథాష్టమోఽనువాకః (౯౩) త్రినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతాః- వరుణాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః- ౧, ౩ భురిక్త్రిష్టుప్; ౨ త్రిష్టుప్ ॥

౧౩౧౩. ఏహ యాతు వరుణః సోమో అగ్నిర్బృహస్పతిర్వసుభిరేహ యాతు ।
అస్య శ్రియముపసంయాత సర్వ ఉగ్రస్య చేత్తుః సంమనసః సజాతాః ॥ ౧

౧౩౧౪. యో వః శుష్మో హృదయేష్వన్తరాకూతిర్యా వో మనసి ప్రవిష్టా ।
తాన్త్సీవయామి హవిషా ఘృతేన మయి సజాతా రమతిర్వో అస్తు ॥ ౨

౧౩౧౫. ఇహైవ స్త మాప యాతాధ్యస్మత్పూషా పరస్తాదపథం వః కృణోతు ।
వాస్తోష్పతిరను వో జోహవీతు మయి సజాతా రమతిర్వో అస్తు ॥ ౩

(౯౪) చతుర్నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతాః- బ్రహ్మణస్పత్యాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః- ౧, ౨ అనుష్టుప్; ౩ త్రిష్టుప్ ॥

౧౩౧౬. సం వః పృచ్యన్తాం తన్వః సం మనాంసి సము వ్రతా ।
సం వోఽయం బ్రహ్మణస్పతిర్భగః సం వో అజీగమత్ ॥ ౧

౧౩౧౭. సంజ్ఞపనం వో మనసోఽథో సంజ్ఞపనం హృదః ।
అథో భగస్య యచ్ఛ్రాన్తం తేన సంజ్ఞపయామి వః ॥ ౨

౧౩౧౮. యథాదిత్యా వసుభిః సంబభూవుర్మరుద్భిరుగ్రా అహృణీయమానాః ।
ఏవా త్రిణామన్నహృణీయమాన ఇమాన్జనాన్త్సంమనసస్కృధీహ ॥ ౩

(౯౫) పంచనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- కపిఞ్జలః (వనస్పతియోనాము) ॥ దేవతాః- గృధ్రౌ ॥ ఛన్దః- ౧, ౨ అనుష్టుప్; ౩ షట్పదా జగతీ ॥

౧౩౧౯. నిరముం నుద ఓకసః సపత్నో యః పృతన్యతి ।
నైర్బాధ్యేన హవిషేన్ద్ర ఏనం పరాశరీత్ ॥ ౧

౧౩౨౦. పరమాం తం పరావతమిన్ద్రో నుదతు వృత్రహా ।
యతో న పునరాయతి శశ్వతీభ్యః సమాభ్యః ॥ ౨

౧౩౨౧. ఏతు తిస్రః పరావత ఏతు పఞ్చ జనాఁ అతి ।
ఏతు తిస్రోఽతి రోచనా యతో న పునరాయతి ।
శశ్వతీభ్యః సమాభ్యో యావత్ సూర్యో అసద్ దివి ॥ ౩

(౭౬) షట్సప్తతితమం సూక్తమ్

ఆయుష్యమ్

ఋషిః:- కబన్ధః ॥ దేవతాః:- సాన్తపనాగ్నిః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨, ౪ అనుష్టుప్; ౩ కకుమ్మత్యనుష్టుప్॥

౧౩౨౨. య ఏనం పరిషీదన్తి సమాదధతి చక్షసే ।
సంప్రేద్ధో అగ్నిర్జిహ్వాభిరుదేతు హృదయాదధి ॥ ౧

౧౩౨౩. అగ్నేః సాంతపనస్యాహమాయుషే పదమా రభే ।
అద్ధాతిర్యస్య పశ్యతి ధూమముద్యన్తమాస్యతః ॥ ౨

౧౩౨౪. యో అస్య సమిధం వేద క్షత్రియేణ సమాహితామ్ ।
నాభిహ్వారే పదం ని దధాతి స మృత్యవే ॥ ౩

౧౩౨౫. నైనం ఘ్నన్తి పర్యాయిణో న సన్నాఁ అవ గచ్ఛతి ।
అగ్నేర్యః క్షత్రియో విద్వాన్నామ గృహ్ణాత్యాయుషే ॥ ౪

(౭౭) సప్తసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః:- కబన్ధః ॥ దేవతాః:- జాతవేదాః ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౩౨౬. అస్థాద్ ద్యౌరస్థాత్ పృథివ్యస్థాద్ విశ్వమిదం జగత్ ।
అస్థానే పర్వతా అస్థు స్థామ్న్యశ్వాఁ అతిష్ఠిపమ్ ॥ ౧

౧౩౨౭. య ఉదానట్ పరాయణం య ఉదానణ్ న్యాయనమ్ ।
ఆవర్తనం నివర్తనం యో గోపా అపి తం హువే ॥ ౨

౧౩౨౮. జాతవేదో ని వర్తయ శతం తే సన్త్వావృతః ।
సహస్రం త ఉపావృతస్తాభిర్నః పునరా కృధి ॥ ౩

(౭౮) అష్టసప్తతితమం సూక్తమ్

దమ్పత్యో రయిప్రాప్తయే ప్రార్థనా

ఋషిః:- అథర్వా ॥ దేవతాః:- ౧, ౨ చన్ద్రమాః; ౩ త్వష్టా ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౩౨౯. తేన భూతేన హవిషాఽయమా ప్యాయతాం పునః ।
జాయాం యామస్మా ఆవాక్షుస్తాం రసేనాభి వర్ధతామ్ ॥ ౧

౧౩౩౦. అభి వర్ధతాం పయసాఽభి రాష్ట్రేణ వర్ధతామ్ ।
రయ్యా సహస్రవర్చసేమౌ స్తామనుపక్షితా ॥ ౨

౧౩౩౧. త్వష్టా జాయామజనయత్ త్వష్టాఽస్యై త్వాం పతిమ్ ।
త్వష్టా సహస్రమాయూంషి దీర్ఘమాయుః కృణోతు వామ్ ॥ ౩

(౭౯) ఏకోనాశీతితమం సూక్తమ్

ఊర్జః ప్రాప్తిః

ఋషిః:- అథర్వా ॥ దేవతాః:- సంస్ఫానమ్ ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨ గాయత్రీ; ౩ త్రిపదా ప్రాజాపత్యా గాయత్రీ ॥

౧౩౩౨. అయం నో నభసస్పతిః సంస్ఫానో అభి రక్షతు ।
అసమాతిం గృహేషు నః ॥ ౧

౧౩౩౩. త్వం నో నభసస్పతే ఊర్జం గృహేషు ధారయ ।
ఆ పుష్టమేత్వా వసు ॥ ౨

౧౩౩౪. దేవ సంస్ఫాన సహస్రాపోషస్యేశిషే । తస్య నో రాస్వ తస్య నో ధేహి తస్య తే భక్తివాంసః స్యామ ॥ ౩

(౮౦) అశీతితమం సూక్తమ్

అరిష్టక్షయణమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతాః- చన్ద్రమాః ॥ ఛన్దః- ౧ భురిగనుష్టుప్; ౨ అనుష్టుప్; ౩ ప్రస్తారపంక్తిః ॥

౧౩౩౫. అన్తరిక్షేణ పతతి విశ్వా భూతావచాకశత్ ।
శునో దివ్యస్య యన్మహస్తేనా తే హవిషా విధేమ ॥ ౧

౧౩౩౬. యే త్రయః కాలకాఞ్జా దివి దేవా ఇవ శ్రితాః ।
తాన్త్సర్వానహ్వ ఊతయేఽస్మా అరిష్టతాతయే ॥ ౨

౧౩౩౭. అప్సు తే జన్మ దివి తే సధస్థం సముద్రే అన్తర్మహిమా తే పృథివ్యామ్ ।
శునో దివ్యస్య యన్మహస్తేనా తే హవిషా విధేమ ॥ ౩

(౮౧) ఏకాశీతితమం సూక్తమ్

గర్భాధానమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతాః- ఆదిత్యః ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౧౩౩౮. యన్తాసి యచ్ఛసే హస్తావప రక్షాంసి సేధసి ।
ప్రజాం ధనం చ గృహ్ణానః పరిహస్తో అభూదయమ్ ॥ ౧

౧౩౩౯. పరిహస్త వి ధారయ యోనిం గర్భాయ ధాతవే ।
మర్యాదే పుత్రమా ధేహి తం త్వమా గమయాగమే ॥ ౨

౧౩౪౦. యం పరిహస్తమబిభరదితిః పుత్రకామ్యా ।
త్వష్టా తమస్యా ఆ బధ్నాద్ యథా పుత్రం జనాదితి ॥ ౩

(౮౨) ద్వ్యశీతితమం సూక్తమ్

జాయాకామనా

ఋషిః- భగః ॥ దేవతాః- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౧౩౪౧. ఆగచ్ఛత ఆగతస్య నామ గృహ్ణామ్యాయతః ।
ఇన్ద్రస్య వృత్రఘ్నో వన్వే వాసవస్య శతక్రతోః ॥ ౧

౧౩౪౨. యేన సూర్యాం సావిత్రీమశ్వినోహతుః పథా ।
తేన మామబ్రవీద్ భగో జాయామా వహతాదితి ॥ ౨

౧౩౪౩. యస్తేఽఙ్కుశో వసుదానో బృహన్నిన్ద్ర హిరణ్యయః ।
తేనా జనీయతే జాయాం మహ్యం ధేహి శచీపతే ॥ ౩

అథ నవమోఽనువాకః (౮౩) త్ర్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- భగః ॥ దేవతాః- సూర్యాదయః ॥ ఛన్దః- ౧-౩ అనుష్టుప్; ౪ ద్విపదా నిచృదార్చ్యనుష్టుప్ ॥

౧౩౪౪. అపచితః ప్ర పతత సుపర్ణో వసతేరివ ।
సూర్యః కృణోతు భేషజం చన్ద్రమా వోఽపోచ్ఛతు ॥ ౧

౧౩౪౫. ఏన్యేకా శ్యేన్యేకా కృష్ణైకా రోహిణీ ద్వే ।
సర్వాసామగ్రభం నామావీరఘ్నీరపేతన ॥ ౨

౧౩౪౬. అసూతికా రామాయణ్యపచిత్ ప్ర పతిష్యతి ।
గ్లౌరితః ప్ర పతిష్యతి స గలున్తో నశిష్యతి ॥ ౩

౧౩౪౭. వీహి స్వామాహుతిం జుషాణో మనసా
స్వాహా మనసా యదిదం జుహోమి ॥ ౪

(౮౪) చతురశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- భగః ॥ దేవతాః- నిరృతిః ॥ ఛన్దః- ౧ భురిగ్జగతీ; ౨ త్రిపదాఽఽర్చీబృహతీ; ౩ జగతీ; ౪ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౧౩౪౮. యస్యాస్త ఆసని ఘోరే జుహోమ్యేషాం బద్ధానామవసర్జనాయ కమ్ ।

భూమిరితి త్వాభిప్రమన్వతే జనా నిర్ఋతిరితి త్వాహం పరి వేద సర్వతః ॥౧

౧౫౪౯. భూతే హవిష్మతీ భవైష తే భాగో యో అస్మాసు ।
ముఞ్చేమానమూనేనసః స్వాహా ॥ ౨

౧౫౫౦. ఏవో ష్వస్మన్నిర్ఋతేఽనేహా త్వమయస్మయాన్ వి చృతా బన్ధపాశాన్ ।
యమో మహ్యం పునరిత్ త్వాం దదాతి తస్మై
యమాయ నమో అస్తు మృత్యవే ॥ ౩

౧౫౫౧. అయస్మయే ద్రుపదే బేధిష ఇహాభిహితో మృత్యుభిర్యే సహస్రమ్ ।
యమేన త్వం పితృభిః సంవిదాన ఉత్తమం నాకమధి రోహయేమమ్ ॥౪

(౮౫) పంచాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా (యక్ష్మనాశనకామః) ॥ దేవతా:- వనస్పతిః ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౧౫౫౨. వరణో వారయాతా అయం దేవో వనస్పతిః ।
యక్ష్మో యో అస్మిన్నావిష్టస్తము దేవా అవీవరన్ ॥ ౧

౧౫౫౩. ఇన్ద్రస్య వచసా వయం మిత్రస్య వరుణస్య చ ।
దేవానాం సర్వేషాం వాచా యక్ష్మం తే వారయామహే ॥ ౨

౧౫౫౪. యథా వృత్ర ఇమా ఆపస్తస్తమ్భ విశ్వధా యతీః ।
ఏవా తే అగ్నినా యక్ష్మం వైశ్వానరేణ వారయే ॥ ౩

(౮౬) షడశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా (వృషకామః) ॥ దేవతా:- ఏకవృషః ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౧౫౫౫. వృషేన్ద్రస్య వృషా దివో వృషా పృథివ్యా అయమ్ ।
వృషా విశ్వస్య భూతస్య త్వమేకవృషో భవ ॥ ౧

౧౫౫౬. సముద్ర ఈశే స్రవతామగ్నిః పృథివ్యా వశీ ।
చన్ద్రమా నక్షత్రాణామీశే త్వమేకవృషో భవ ॥ ౨

౧౫౫౭. సమ్రాడస్యసురాణాం కకున్మనుష్యాణామ్ ।
దేవానామర్ధభాగసి త్వమేకవృషో భవ ॥ ౩

(౮౭) సప్తాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా:- ధ్రువః ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౧౫౫౮. ఆ త్వాహార్షమన్తరభూర్ధ్రువస్తిష్ఠావిచాచలత్ ।
విశస్త్వా సర్వా వాఞ్ఛన్తు మా త్వద్రాష్ట్రమధి భ్రశత్ ॥ ౧

౧౫౫౯. ఇహైవైధి మాప చ్యోష్ఠాః పర్వత ఇవావిచాచలత్ ।
ఇన్ద్రేవేహ ధ్రువస్తిష్ఠేహ రాష్ట్రము ధారయ ॥ ౨

౧౫౬౦. ఇన్ద్ర ఏతమదీధరద్ ధ్రువం ధ్రువేణ హవిషా ।
తస్మై సోమో అధి బ్రవదయం చ బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ౩

(౮౮) అష్టాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా:- ధ్రువః ॥ ఛన్దః- ౧, ౨ అనుష్టుప్; ౩ త్రిష్టుప్ ॥

౧౫౬౧. ధ్రువా ద్యౌర్ధ్రువా పృథివీ ధ్రువం విశ్వమిదం జగత్ ।
ధ్రువాసః పర్వతా ఇమే ధ్రువో రాజా విశామయమ్ ॥ ౧

౧౫౬౨. ధ్రువం తే రాజా వరుణో ధ్రువం దేవో బృహస్పతిః
ధ్రువం త ఇన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ రాష్ట్రం ధారయతాం ధ్రువమ్ ॥ ౨

౧౫౬౩. ధ్రువోఽచ్యుతః ప్ర మృణీహి శత్రూఞ్ఛత్రూయతోఽధరాన్ పాదయస్వ ।
సర్వా దిశః సంమనసః సధ్రీచీర్ధ్రువాయ తే సమితిః కల్పతామిహ ॥ ౩

(౮౯) ఏకోననవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా:- మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౧౫౬౪. ఇదం యత్ ప్రేణ్యాః శిరో దత్తం సోమేన వృష్ణ్యమ్ ।
తతః పరి ప్రజాతేన హార్దిం తే శోచయామసి ॥ ౧

౧౩౬౫. శోచయామసి తే హార్దిం శోచయామసి తే మనః ।
వాతం ధూమ ఇవ సధ్ర్యఙ్ మామేవాన్వేతు తే మనః ॥ ౨

౧౩౬౬. మహ్యం త్వా మిత్రావరుణౌ మహ్యం దేవీ సరస్వతీ ।
మహ్యం త్వా మధ్యం భూమ్యా ఉభావన్తౌ సమస్యతామ్ ॥ ౩

(౯౦) నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా:- రుద్రః ॥ ఛన్దః- ౧, ౨ అనుష్టుప్; ౩ ఆర్షీభురిగుష్ణిక్ ॥

౧౩౬౭. యాం తే రుద్ర ఇషుమాస్యదఙ్గేభ్యో హృదయాయ చ ।
ఇదం తామద్య త్వద్ వయం విషూచీం వి వృహామసి ॥ ౧

౧౩౬౮. యాస్తే శతం ధమనయోఽఙ్గాన్యను విష్ఠితాః ।
తాసాం తే సర్వాసాం వయం నిర్విషాణి హ్వయామసి ॥ ౨

౧౩౬౯. నమస్తే రుద్రాస్యతే నమః ప్రతిహితాయై ।
నమో విసృజ్యమానాయై నమో నిపతితాయై ॥ ౩

(౯౧) ఏకనవతితమం సూక్తమ్

ప్రీతి సంజననమ్

ఋషిః- భృగ్వంగిరాః ॥ దేవతా:- ౧, ౨ యక్ష్మనాశనమ్; ౩ ఆపః ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౧౩౭౦. ఇమం యవమష్టాయోగైః షడ్యోగేభిరచర్కృషుః ।
తేనా తే తన్వో౩రపోఽపాచీనమప వ్యయే ॥ ౧

౧౩౭౧. న్యగ్వాతో వాతి న్యక్ తపతి సూర్యః ।
నీచీనమఘ్న్యా దుహే న్యగ్ భవతు తే రపః ॥ ౨

౧౩౭౨. ఆప ఇద్ వా ఉ భేషజీరాపో అమీవచాతనీః ।
ఆపో విశ్వస్య భేషజీస్తాస్తే కృణ్వన్తు భేషజమ్ ॥ ౩

(౯౨) ద్వినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా:- వాజీ ॥ ఛన్దః- ౧ జగతీ; ౨, ౩ త్రిష్టుప్ ॥

౧౩౭౩. వాతరంహా భవ వాజిన్ యుజ్యమాన ఇన్ద్రస్య యాహి ప్రసవే మనోజవాః ।
యుఞ్జన్తు త్వా మరుతో విశ్వవేదస ఆ తే త్వష్టా పత్సు జవం దధాతు ॥ ౧

౧౩౭౪. జవస్తే అర్వన్ నిహితో గుహా యః శ్యేనే వాత ఉత యోఽచరత్ పరీత్తః ।
తేన త్వం వాజిన్ బలవాన్ బలేనాజిం జయ సమనే పారయిష్ణుః ॥ ౨

౧౩౭౫. తనూష్టే వాజిన్ తన్వం౧ నయన్తీ వామమస్మభ్యం ధావతు శర్మ తుభ్యమ్ ।
అహ్రుతో మహో ధరుణాయ దేవో దివీవ జ్యోతిః స్వమా మిమీయాత్ ॥ ౩

అథ దశమోఽనువాకః (౯౩) త్రినవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- శన్తాతిః ॥ దేవతా:- యమాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః- త్రిష్టుప్ ॥

౧౩౭౬. యమో మృత్యురఘమారో నిరృథో బభ్రుః శర్వోఽస్తా నీలశిఖణ్డః ।
దేవజనాః సేనయోత్తస్థివాంసస్తే అస్మాకం పరి వృఞ్జన్తు వీరాన్ ॥ ౧

౧౩౭౭. మనసా హోమైర్హరసా ఘృతేన శర్వాయాస్త్ర ఉత రాజ్ఞే భవాయ ।
నమస్యేభ్యో నమ ఏభ్యః కృణోమ్యన్యత్రాస్మదఘవిషా నయన్తు ॥ ౨

౧౩౭౮. త్రాయధ్వం నో అఘవిషాభ్యో వధాద్ విశ్వే దేవా మరుతో విశ్వవేదసః ।
అగ్నీషోమా వరుణః పూతదక్షా వాతాపర్జన్యయోః సుమతౌ స్యామ ॥ ౩

(౯౪) చతుర్నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వాఙ్గిరాః ॥ దేవతా:- సరస్వతీ ॥ ఛన్దః- ౧, ౩ అనుష్టుప్; ౨ విరాడ్జగతీ ॥

౧౩౭౯. సం వో మనాంసి సం వ్రతా సమాకూతీర్నమామసి ।
అమీ యే వివ్రతా స్థన తాన్ వః సం నమయామసి ॥ ౧

౧౫౮౦. అహం గృహ్ణామి మనసా మనాంసి మమ చిత్తమను చిత్తేభిరేత ।
మమ వశేషు హృదయాని వః కృణోమి మమ యాతమనువర్త్మాన ఏత ॥ ౨

౧౫౮౧. ఓతే మే ద్యావాపృథివీ ఓతా దేవీ సరస్వతీ ।
ఓతౌ మ ఇన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చర్ధ్యాస్మేదం సరస్వతి ॥ ౩

(౯౫) పంచనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః:- భృగ్వంగిరాః ॥ దేవతా:- వనస్పతిః (కుష్ఠః) ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౫౮౨. అశ్వత్థో దేవసదనస్తృతీయస్యామితో దివి ।
తత్రామృతస్య చక్షణం దేవాః కుష్ఠమవన్వత ॥ ౧

౧౫౮౩. హిరణ్యయీ నౌరచరద్ధిరణ్యబన్ధనా దివి ।
తత్రామృతస్య పుష్పం దేవాః కుష్ఠమవన్వత ॥ ౨

౧౫౮౪. గర్భో అస్యోషధీనాం గర్భో హిమవతాముత
గర్భో విశ్వస్య భూతస్యేమం మే అగదం కృధి ॥ ౩

(౯౬) షణ్ణవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః:- భృగ్వంగిరాః ॥ దేవతా:- ౧, ౨ వనస్పతిః; ౩ సోమః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨ అనుష్టుప్; ౩ విరాణ్నామ గాయత్రీ ॥

౧౫౮౫. యా ఓషధయః సోమరాజ్ఞీర్బహ్వీః శతవిచక్షణాః ।
బృహస్పతిప్రసూతాస్తా నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧

౧౫౮౬. ముఞ్చన్తు మా శపథ్యాదథో వరుణ్యాదుత ।
అథో యమస్య పడ్బీశాద్ విశ్వస్మాద్ దేవకిల్బిషాత్ ॥ ౨

౧౫౮౭. యచ్చక్షుషా మనసా యచ్చ వాచోపారిమ జాగ్రతో యత్ స్వపన్తః ।
సోమస్తాని స్వధయా నః పునాతు ॥ ౩

(౯౭) సప్తనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః:- అథర్వా ॥ దేవతా:- ౧, ౩ దేవాః; ౨ మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః:- ౧ త్రిష్టుప్; ౨ జగతీ; ౩ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౧౫౮౮. అభిభూర్యజ్ఞో అభిభూరగ్నిరభిభూః సోమో అభిభూరిన్ద్రః ।
అభ్యహం విశ్వాః పృతనా యథాసాన్యేవా విధేమాగ్నిహోత్రా ఇదం హవిః

౧౫౮౯. స్వధాస్తు మిత్రావరుణా విపశ్చితా ప్రజావత్ క్షత్రం మధునేహ పిన్వతమ్ ।
బాధేథాం దూరం నిరృతిం పరాచైః కృతం చిదేనః ప్ర ముముక్తమస్మత్ ॥ ౨

౧౫౯౦. ఇమం వీరమను హర్షధ్వముగ్రమిన్ద్రం సఖాయో అను సం రభధ్వమ్ ।
గ్రామజితం గోజితం వజ్రబాహుం జయన్తమజ్మ ప్రమృణన్తమోజసా ॥ ౩

(౯౮) అష్టనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః:- అథర్వా ॥ దేవతా:- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౩ త్రిష్టుప్; ౨ బృహతీగర్భాస్తార పంక్తిః ॥

౧౫౯౧. ఇన్ద్రో జయాతి న పరా జయాతా అధిరాజో రాజసు రాజయాతై ।
చర్కృత్య ఈడ్యో వన్ద్యశ్చోపసద్యో నమస్యో భవేహ ॥ ౧

౧౫౯౨. త్వమిన్ద్రాధిరాజః శ్రవస్యుస్త్వం భూరభిభూతిర్జనానామ్ ।
త్వం దైవీర్విశ ఇమా వి రాజాయుష్మత్ క్షత్రమజరం తే అస్తు ॥ ౨

౧౫౯౩. ప్రాచ్యా దిశస్త్వమిన్ద్రాసి రాజోతోదీచ్యా దిశో వృత్రహఞ్ఛత్రుహోఽసి ।
యత్ర యన్తి స్రోత్యాస్తజ్జితం తే దక్షిణతో వృషభ ఏషి హవ్యః ॥ ౩

(౯౯) నవనవతితమం సూక్తమ్

సంగ్రామ జయః

ఋషిః:- అథర్వా ॥ దేవతా:- ౧, ౨ ఇన్ద్రః; ౩ ఇన్ద్రః; సోమః; సవితా చ ॥ ఛన్దః:- ౧, ౨ అనుష్టుప్; ౩ భురిగ్బృహతీ ॥

౧౫౯౪. అభి త్వేన్ద్ర వరిమతః పురా త్వాంహూరణాద్ధువే ।
హ్వయామ్యుగ్రం చేత్తారం పురుణామానమేకజమ్ ॥ ౧

౧౫౯౫. యో అద్య సేన్యో వధో జిఘాంసన్న ఉదీరతే ।
ఇన్ద్రస్య తత్ర బాహూ సమన్తం పరి దద్మః ॥ ౨

౧౪౯౬. పరి దద్మ ఇన్ద్రస్య బాహూ సమన్తం త్రాతుస్త్రాయతాం నః ।
దేవ సవితః సోమ రాజన్త్సుమనసం మా కృణు స్వస్తయే ॥ ౩

(౧౦౦) శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః:- గరుత్మాన్ ॥ దేవతా:- వనస్పతిః ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౪౯౭. దేవా అదుః సూర్యో అదాద్ ద్యౌరదాత్ పృథివ్యదాత్ ।
తిస్రః సరస్వతీరదుః సచిత్తా విషదూషణమ్ ॥ ౧

౧౪౯౮. యద్ వో దేవా ఉపజీకా ఆసిఞ్చన్ ధన్వన్యుదకమ్ ।
తేన దేవప్రసూతేనేదం దూషయతా విషమ్ ॥ ౨

౧౪౯౯. అసురాణాం దుహితాసి సా దేవానామసి స్వసా ।
దివస్పృథివ్యాః సంభూతా సా చకర్థారసం విషమ్ ॥ ౩

(౧౦౧) ఏకోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః:- అథర్వాంగిరాః ॥ దేవతా:- బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౫౦౦. ఆ వృషాయస్వ శ్వసిహి వర్ధస్వ ప్రథయస్వ చ ।
యథాఙ్గం వర్ధతాం శేపస్తేన యోషితమిజ్జహి ॥ ౧

౧౫౦౧. యేన కృశం వాజయన్తి యేన హిన్వన్త్యాతురమ్ ।
తేనాస్య బ్రహ్మణస్పతే ధనురివా తానయా పసః ॥ ౨

౧౫౦౨. ఆహం తనోమి తే పసో అధి జ్యామివ ధన్వని ।
క్రమస్వర్శ ఇవ రోహితమనవగ్లాయతా సదా ॥ ౩

(౧౦౨) ద్వ్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః:- జమదగ్నిః (అభిసంమనస్కామః) ॥ దేవతా:- అశ్వినా ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౫౦౩. యథాయం వాహో అశ్వినా సమైతి సం చ వర్తతే ।
ఏవా మామభి తే మనః సమైతు సం చ వర్తతామ్ ॥ ౧

౧౫౦౪. ఆహం ఖిదామి తే మనో రాజాశ్వః పృష్ట్యామివ ।
రేష్మచ్ఛిన్నం యథా తృణం మయి తే వేష్టతాం మనః ॥ ౨

౧౫౦౫. ఆఞ్జనస్య మదుఘస్య కుష్ఠస్య నలదస్య చ ।
తురో భగస్య హస్తాభ్యామనురోధనముద్భరే ॥ ౩

ఇతి చతుర్దశః ప్రపాఠకః

***

అథ పంచదశః ప్రపాఠకః

అష్టాదశోఽనువాకః (౧౦౩) త్ర్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః:- ఉచ్ఛోచనః ॥ దేవతా:- బృహస్పత్యాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౫౦౬. సందానం వో బృహస్పతిః సందానం సవితా కరత్ ।
సందానం మిత్రో అర్యమా సందానం భగో అశ్వినా ॥ ౧

౧౫౦౭. సం పరమాన్త్సమవమానథో సం ద్యామి మధ్యమాన్ ।
ఇన్ద్రస్తాన్ పర్యహార్దామ్నా తానగ్నే సం ద్యా త్వమ్ ॥ ౨

౧౫౦౮. అమీ యే యుధమాయన్తి కేతూన్ కృత్వానీకశః ।
ఇన్ద్రస్తాన్ పర్యహార్దామ్నా తానగ్నే సం ద్యా త్వమ్ ॥ ౩

(౧౦౪) చతురుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః:- ప్రశోచనః ॥ దేవతా:- ౧, ౨ ఇన్ద్రాగ్నీ ౩ ఇన్ద్రాగ్నీ, సోమః ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౫౦౯. ఆదానేన సందానేనామిత్రానా ద్యామసి ।
అపానా యే చైషాం ప్రాణా అసునాసూన్త్సమచ్ఛిదన్ ॥ ౧

౧౫౧౦. ఇదమాదానమకరం తపసేన్ద్రేణ సంశితమ్ ।
అమిత్రా యేఽత్ర నః సన్తి తానగ్న ఆ ద్యా త్వమ్ ॥ ౨

౧౬౧౧. ఐనాన్ ద్యతామిన్ద్రాగ్నీ సోమో రాజా చ మేదినౌ ।
ఇన్ద్రో మరుత్వానాదానమమిత్రేభ్యః కృణోతు నః ॥ ౩

(౧౦౫) పంచోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః:- ఉన్మోచనః ॥ దేవతా:- కాసా ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౬౧౨. యథా మనో మనస్కేతైః పరాపతత్యాశుమత్ ।
ఏవా త్వం కాసే ప్ర పత మనసోఽను ప్రవాయ్యమ్ ॥ ౧

౧౬౧౩. యథా బాణః సుసంశితః పరాపతత్యాశుమత్ ।
ఏవా త్వం కాసే ప్ర పత పృథివ్యా అను సంవతమ్ ॥ ౨

౧౬౧౪. యథా సూర్యస్య రశ్మయః పరాపతన్త్యాశుమత్ ।
ఏవా త్వం కాసే ప్ర పత సముద్రస్యాను విక్షరమ్ ॥ ౩

(౧౦౬) షడుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః:- ప్రమోచనః ॥ దేవతా:- దూర్వా, శాలా ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౬౧౫. ఆయనే తే పరాయణే దూర్వా రోహన్తు పుష్పిణీః ।
ఉత్సో వా తత్ర జాయతాం హ్రదో వా పుణ్డరీకవాన్ ॥ ౧

౧౬౧౬. అపామిదం న్యయనం సముద్రస్య నివేశనమ్
మధ్యే హ్రదస్య నో గృహాః పరాచీనా ముఖా కృధి ॥ ౨

౧౬౧౭. హిమస్య త్వా జరాయుణా శాలే పరి వ్యయామసి ।
శీతహ్రదా హి నో భువోఽగ్నిష్కృణోతు భేషజమ్ ॥ ౩

(౧౦౭) సప్తోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః:- శన్తాతిః ॥ దేవతా:- విశ్వజిత్ ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౬౧౮. విశ్వజిత్ త్రాయమాణాయై మా పరి దేహి
త్రాయమాణే ద్విపాచ్చ సర్వం నో రక్ష చతుష్పాద్ యచ్చ నః స్వమ్ ॥ ౧

౧౬౧౯. త్రాయమాణే విశ్వజితే మా పరి దేహి ।
విశ్వజిత్ ద్విపాచ్చ సర్వం నో రక్ష చతుష్పాద్ యచ్చ నః స్వమ్ ॥ ౨

౧౬౨౦. విశ్వజిత్ కల్యాణ్యై మా పరి దేహి । కల్యాణి ద్విపాచ్చ సర్వం నో రక్ష
చతుష్పాద్ యచ్చ నః స్వమ్ ॥ ౩

౧౬౨౧. కల్యాణి సర్వవిదే మా పరి దేహి ।
సర్వవిద్ ద్విపాచ్చ సర్వం నో రక్ష చతుష్పాద్ యచ్చ నః స్వమ్ ॥ ౪

(౧౦౮) అష్టోత్తరశతతమం సూక్తమ్

మేధావర్ధనమ్

ఋషిః:- శౌనకః ॥ దేవతా:- ౧-౩, ౫ మేధా; ౪ అగ్నిః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౪, ౫ అనుష్టుప్; ౨ ఉరోబృహతీ; ౩ పథ్యాబృహతీ ॥

౧౬౨౨. త్వం నో మేధే ప్రథమా గోభిరశ్వేభిరా గహి ।
త్వం సూర్యస్య రశ్మిభిస్త్వం నో అసి యజ్ఞియా ॥ ౧

౧౬౨౩. మేధామహం ప్రథమాం బ్రహ్మణ్వతీం బ్రహ్మజూతామృషిష్టుతామ్ ।
ప్రపీతాం బ్రహ్మచారిభిర్దేవానామవసే హువే ॥ ౨

౧౬౨౪. యాం మేధామృభవో విదుర్యాం మేధామసురా విదుః ।
ఋషయో భద్రాం మేధాం యాం విదుస్తాం మయ్యా వేశయామసి ॥ ౩

౧౬౨౫. యామృషయో భూతకృతో మేధాం మేధావినో విదుః ।
తయా మామద్య మేధయాగ్నే మేధావినం కృణు ॥ ౪

౧౬౨౬. మేధాం సాయం మేధాం ప్రాతర్మేధాం మధ్యన్దినం పరి ।
మేధాం సూర్యస్య రశ్మిభిర్వచసా వేశయామహే ॥ ౫

(౧౦౯) నవోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః:- అథర్వా ॥ దేవతా:- పిప్పలీ ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౬౨౭. పిప్పలీ క్షిప్తభేషజ్యుతాతివిద్ధభేషజీ ।
తాం దేవాః సమకల్పయన్నియం జీవితవా అలమ్ ॥ ౧

౧౬౨౮. పిప్పల్యః సమవదన్తాయతీర్జననాదధి ।
యం జీవమశ్నవామహై న స రిష్యాతి పూరుషః ॥ ౨

౧౬౨౯. అసురాస్త్వా న్యఖనన్ దేవాస్త్వోదవపన్పునః ।
వాతీకృతస్య భేషజీమథో క్షిప్తస్య భేషజీమ్ ॥ ౩

(౧౧౦) దశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతాః - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ పంక్తిః; ౨, ౩ త్రిష్టుప్ ॥

౧౬౩౦. ప్రత్నో హి కమీడ్యో అధ్వరేషు సనాచ్చ హోతా నవ్యశ్చ సత్సి ।
స్వాం చాగ్నే తన్వం పిప్రాయస్వాస్మభ్యం చ సౌభగమా యజస్వ ॥ ౧

౧౬౩౧. జ్యేష్ఠఘ్న్యాం జాతో విచృతోర్యమస్య మూలబర్హణాత్ పరి పాహ్యేనమ్ ।
అత్యేనం నేషద్ దురితాని విశ్వా దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ ॥ ౨

౧౬౩౨. వ్యాఘ్రేఽహ్న్యజనిష్ట వీరో నక్షత్రజా జాయమానః సువీరః
స మా వధీత్ పితరం వర్ధమానో మా మాతరం ప్ర మినీజ్జనిత్రీమ్ ॥ ౩

(౧౧౧) ఏకాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఉన్మత్తతామోచనమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతాః - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧ పరానుష్టుప్త్రిష్టుప్; ౨ - ౪ అనుష్టుప్ ॥

౧౬౩౩. ఇమం మే అగ్నే పురుషం ముముగ్ధ్యయం యో బద్ధః సుయతో లాలపీతి ।
అతోఽధి తే కృణవద్ భాగధేయం యదానున్మదితోఽసతి ॥ ౧

౧౬౩౪. అగ్నిష్టే ని శమయతు యది తే మన ఉద్యుతమ్ ।
కృణోమి విద్వాన్ భేషజం యథానున్మదితోఽససి ॥ ౨

౧౬౩౫. దేవైనసాదున్మదితమున్మత్తం రక్షసస్పరి ।
కృణోమి విద్వాన్ భేషజం యదానున్మదితోఽసతి ॥ ౩

౧౬౩౬. పునస్త్వా దురప్సరసః పునరిన్ద్రః పునర్భగః ।
పునస్త్వా దుర్విశ్వే దేవా యథానున్మదితోఽససి ॥ ౪

(౧౧౨) ద్వాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతాః - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౧౬౩౭. మా జ్యేష్ఠం వధీదయమగ్న ఏషాం మూలబర్హణాత్ పరి పాహ్యేనమ్ ।
స గ్రాహ్యాః పాశాన్ వి చృత ప్రజానన్ తుభ్యం దేవా అను జానన్తు విశ్వే ॥ ౧

౧౬౩౮. ఉన్ముఞ్చ పాశాంస్త్వమగ్న ఏషాం త్రయస్త్రిభిరుత్సితా యేభిరాసన్ ।
స గ్రాహ్యాః పాశాన్ వి చృత ప్రజానన్ పితాపుత్రౌ మాతరం ముఞ్చ సర్వాన్ ॥ ౨

౧౬౩౯. యేభిః పాశైః పరివిత్తో విబద్ధోఽఙ్గేఅఙ్గ ఆర్పిత ఉత్సితశ్చ ।
వి తే ముచ్యన్తాం విముచో హి సన్తి భ్రూణఘ్ని పూషన్ దురితాని మృక్ష్వ ॥ ౩

(౧౧౩) త్రయోదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతాః - పూషా ॥ ఛన్దః - ౧, ౨ త్రిష్టుప్; ౩ పంక్తిః ॥

౧౬౪౦. త్రితే దేవా అమృజతైతదేనస్త్రిత ఏనన్మనుష్యేషు మమృజే ।
తతో యది త్వా గ్రాహిరానశే తాం తే దేవా బ్రహ్మణా నాశయన్తు ॥ ౧

౧౬౪౧. మరీచీర్ధూమాన్ ప్ర విశాను పాప్మన్నుదారాన్ గచ్ఛోత వా నీహారాన్ ।
నదీనాం ఫేనాఁ అను తాన్ వి నశ్య భ్రూణఘ్ని పూషన్ దురితాని మృక్ష్వ ॥ ౨

౧౬౪౨. ద్వాదశధా నిహితం త్రితస్యాపమృష్టం మనుష్యైనసాని ।
తతో యది త్వా గ్రాహిరానశే తాం తే దేవా బ్రహ్మణా నాశయన్తు ॥ ౩

అథ ద్వాదశోఽనువాకః (౧౧౪) చతుర్దశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥ దేవతాః - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥

౧౬౪౩. యద్ దేవా దేవహేడనం దేవాసశ్చకృమా వయమ్ ।
ఆదిత్యాస్తస్మాన్నో యూయమృతస్యర్తేన ముఞ్చత ॥ ౧

౧౬౪౪. ఋతస్యర్తేనాదిత్యా యజత్రా ముఞ్చతేహ నః ।
యజ్ఞం యద్ యజ్ఞవాహసః శిక్షన్తో నోపశేకిమ ॥ ౨

౧౬౪౫. మేదస్వతా యజమానాః స్రుచాజ్యాని జుహ్వతః ।
అకామా విశ్వే వో దేవాః శిక్షన్తో నోప శేకిమ ॥ ౩

(౧౧౫) పంచదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥ దేవతాః - విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥

౧౬౪౬. యద్ విద్వాంసో యదవిద్వాంస ఏనాంసి చకృమా వయమ్ ।
యూయం నస్తస్మాన్ముఞ్చత విశ్వే దేవాః సజోషసః ॥ ౧

౧౬౪౭. యది జాగ్రద్ యది స్వపన్నేన ఏనస్యోఽకరమ్ ।
భూతం మా తస్మాద్ భవ్యం చ ద్రుపదాదివ ముఞ్చతామ్ ॥ ౨

౧౬౪౮. ద్రుపదాదివ ముముచానః స్విన్నః స్నాత్వా మలాదివ ।
పూతం పవిత్రేణేవాజ్యం విశ్వే శుమ్భన్తు మైనసః ॥ ౩

(౧౧౬) షోడశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - జాటికాయనః ॥ దేవతాః - వివస్వాన్ ॥ ఛన్దః - ౧, ౩ జగతీ; ౨ త్రిష్టుప్ ॥

౧౬౪౯. యద్ యామం చక్రుర్నిఖనన్తో అగ్రే కార్షీవణా అన్నవిదో న విద్యయా ।
వైవస్వతే రాజని తజ్జుహోమ్యథ యజ్ఞియం మధుమదస్తు నోఽన్నమ్ ॥ ౧

౧౬౫౦. వైవస్వతః కృణవద్ భాగధేయం మధుభాగో మధునా సం సృజాతి ।
మాతుర్యదేన ఇషితం న ఆగన్యద్వా పితాఽపరాద్ధో జిహీడే ॥ ౨

౧౬౫౧. యదీదం మాతుర్యది వా పితుర్నః పరి భ్రాతుః పుత్రాచ్చేతస ఏన ఆగన్ ।
యావన్తో అస్మాన్ పితరః సచన్తే తేషాం సర్వేషాం శివో అస్తు మన్యుః ॥ ౩

(౧౧౭) సప్తదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - కౌశికః (అనృణకామః) ॥ దేవతాః - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౧౬౫౨. అపమిత్యమప్రతీత్తం యదస్మి యమస్య యేన బలినా చరామి ।
ఇదం తదగ్నే అనృణో భవామి త్వం పాశాన్ విచృతం వేత్థ సర్వాన్ ॥ ౧

౧౬౫౩. ఇహైవ సన్తః ప్రతి దద్మ ఏనజ్జీవా జీవేభ్యో ని హరామ ఏనత్ ।
అపమిత్య ధాన్యం యజ్జఘసాహమిదం తదగ్నే అనృణో భవామి ॥ ౨

౧౬౫౪. అనృణా అస్మిన్ననృణాః పరస్మిన్ తృతీయే లోకే అనృణాః స్యామ ।
యే దేవయానాః పితృయాణాశ్చ లోకాః సర్వాన్ పథో అనృణా ఆ క్షియేమ ॥ ౩

(౧౧౮) అష్టాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఆనృణ్యమ్

ఋషిః - కౌశికః (అనృణకామః) ॥ దేవతాః - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౧౬౫౫. యద్ధస్తాభ్యాం చకృమ కిల్బిషాణ్యక్షాణాం గత్నుముపలిప్సమానాః ।
ఉగ్రంపశ్యే ఉగ్రజితౌ తదద్యాప్సరసావను దత్తామృణం నః ॥ ౧

౧౬౫౬. ఉగ్రంపశ్యే రాష్ట్రభృత్ కిల్బిషాణి । యదక్షవృత్తమను దత్తం న ఏతత్ ।
ఋణాన్నో నర్ణమేర్త్సమానో యమస్య లోకే అధిరజ్జురాయత్ ॥ ౨

౧౬౫౭. యస్మా ఋణం యస్య జాయాముపైమి యం యాచమానో అభ్యైమి దేవాః ।
తే వాచం వాదిషుర్మోత్తరాం మద్దేవపత్నీ అప్సరసావధీతమ్ ॥ ౩

(౧౧౯) ఏకోనవింశత్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - కౌశికః (అనృణకామః) ॥ దేవతాః - వైశ్వానరోఽగ్నిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౧౬౫౮. యదదీవ్యన్నృణమహం కృణోమ్యదాస్యన్నగ్న ఉత సంగృణామి ।
వైశ్వానరో నో అధిపా వసిష్ఠ ఉదిన్నయాతి సుకృతస్య లోకమ్ ॥ ౧

౧౬౫౯. వైశ్వానరాయ ప్రతి వేదయామి యద్యృణం సంగరో దేవతాసు ।

స ఏతాన్ పాశాన్ విచృతం వేద సర్వానథ పక్వేన సహ సం భవేమ ॥ ౨

౧౬౬౦. వైశ్వానరః పవితా మా పునాతు యత్ సంగరమభిధావామ్యాశామ్ ।
అనాజానన్ మనసా యాచమానో యత్ తత్రైనో అప తత్ సువామి ॥ ౩

(౧౨౦) వింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

సుకృతస్య లోకః

ఋషిః- కౌశికః (అప్సరాకామః) ॥ దేవతాః- అన్తరిక్షాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః- ౧ జగతీ; ౨ పఙ్క్తిః; ౩ త్రిష్టుప్ ॥

౧౬౬౧. యదన్తరిక్షం పృథివీముత ద్యాం యన్మాతరం పితరం వా జిహింసిమ ।
అయం తస్మాద్ గార్హపత్యో నో అగ్నిరుదిన్నయాతి సుకృతస్య లోకమ్ ॥ ౧

౧౬౬౨. భూమిర్మాతాదితిర్నో జనిత్రం భ్రాతాన్తరిక్షమభిశస్త్యా నః ।
ద్యౌర్నః పితా పిత్ర్యాచ్ఛం భవాతి జామిమృత్వా మావ పత్సి లోకాత్ ॥ ౨

౧౬౬౩. యత్రా సుహార్దః సుకృతో మదన్తి విహాయ రోగం తన్వః స్వాయాః ।
అశ్లోణా అఙ్గైరహ్రుతాః స్వర్గే తత్ర పశ్యేమ పితరౌ చ పుత్రాన్ ॥ ౩

(౧౨౧) ఏకవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- కౌశికః ॥ దేవతాః- అగ్న్యాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః- ౧, ౨ త్రిష్టుప్; ౩, ౪ అనుష్టుప్ ॥

౧౬౬౪. విషాణా పాశాన్ వి ష్యాధ్యస్మద్ య ఉత్తమా అధమా వారుణా యే ।
దుష్వప్న్యం దురితం ని ష్వాస్మదథ గచ్ఛేమ సుకృతస్య లోకమ్ ॥ ౧

౧౬౬౫. యద్ దారుణి బధ్యసే యచ్చ రజ్జ్వాం యద్ భూమ్యాం బధ్యసే యచ్చ వాచా ।
అయం తస్మాద్ గార్హపత్యో నో అగ్నిరుదిన్నయాతి సుకృతస్య లోకమ్ ॥ ౨

౧౬౬౬. ఉదగాతాం భగవతీ విచృతౌ నామ తారకే ।
ప్రేహామృతస్య యచ్ఛతాం ప్రైతు బద్ధకమోచనమ్ ॥ ౩

౧౬౬౭. వి జిహీష్వ లోకం కృణు బన్ధాన్ ముఞ్చాసి బద్ధకమ్ ।
యోన్యా ఇవ ప్రచ్యుతో గర్భః పథః సర్వాఀ అను క్షియ ॥ ౪

(౧౨౨) ద్వావింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- భృగుః ॥ దేవతాః- విశ్వకర్మా ॥ ఛన్దః- ౧-౩ త్రిష్టుప్; ౪, ౫ జగతీ ॥

౧౬౬౮. ఏతం భాగం పరి దదామి విద్వాన్ విశ్వకర్మన్ ప్రథమజా ఋతస్య ।
అస్మాభిర్దత్తం జరసః పరస్తాదచ్ఛిన్నం తన్తుమను సం తరేమ ॥ ౧

౧౬౬౯. తతం తన్తుమన్వేకే తరన్తి యేషాం దత్తం పిత్ర్యమాయనేన ।
అబన్ధ్వేకే దదతః ప్రయచ్ఛన్తో దాతుం చేచ్ఛిక్షాన్త్స స్వర్గ ఏవ ॥ ౨

౧౬౭౦. అన్వారభేథామనుసంరభేథామేతం లోకం శ్రద్దధానాః సచన్తే ।
యద్ వాం పక్వం పరివిష్టమగ్నౌ తస్య గుప్తయే దమ్పతీ సం శ్రయేథామ్ ॥ ౩

౧౬౭౧. యజ్ఞం యన్తం మనసా బృహన్తమన్వారోహామి తపసా సయోనిః ।
ఉపహూతా అగ్నే జరసః పరస్తాత్ తృతీయే నాకే సధమాదం మదేమ ॥ ౪

౧౬౭౨. శుద్ధాః పూతా యోషితో యజ్ఞియా
ఇమా బ్రహ్మణాం హస్తేషు ప్రపృథక్ సాదయామి ।
యత్కామ ఇదమభిషిఞ్చామి వోऽహమిన్ద్రో మరుత్వాన్త్స దదాతు తన్మే ॥ ౫

(౧౨౩) త్రయోవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

సౌమనస్యమ్

ఋషిః- భృగుః ॥ దేవతాః- విశ్వేదేవాః ॥ ఛన్దః- ౧, ౨ త్రిష్టుప్; ౩ ద్విపదాసామ్న్యనుష్టుప్; ౪ ద్విపదాప్రాజాపత్యాభురిగనుష్టుప్ (ఏకావసానా); ౫ అనుష్టుప్ ॥

౧౬౭౩. ఏతం సధస్థాః పరి వో దదామి యం శేవధిమావహాజ్జాతవేదాః ।
అన్వాగన్తా యజమానః స్వస్తి తం స్మ జానీత పరమే వ్యోమన్ ॥ ౧

౧౬౭౪. జానీత స్మైనం పరమే వ్యోమన్ దేవాః సధస్థా విద లోకమత్ర ।
అన్వాగన్తా యజమానః స్వస్తీష్టాపూర్తం స్మ కృణుతావిరస్మై ॥ ౨

౧౬౭౫. దేవాః పితరః పితరో దేవాః । యో అస్మి సో అస్మి ॥ ౩

౧౬౭౬. స పచామి స దదామి స యజే స దత్తాన్మా యూషమ్ ॥ ౪

౧౬౭౭. నాకే రాజన్ ప్రతి తిష్ఠ తత్రైతత్ ప్రతి తిష్ఠతు ।
విద్ధి పూర్తస్య నో రాజన్త్స దేవ సుమనా భవ ॥ ౫

(౧౨౪) చతుర్వింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతాః - దివ్యా ఆపః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౧౬౭౮. దివో ను మాం బృహతో అన్తరిక్షాదపాం స్తోకో అభ్యపప్తద్ రసేన । స
మిన్ద్రియేణ పయసాహమగ్నే ఛన్దోభిర్యజ్ఞైః సుకృతాం కృతేన ॥ ౧

౧౬౭౯. యది వృక్షాదభ్యపప్తత్ ఫలం తద్ యద్యన్తరిక్షాత్ స ఉ వాయురేవ । యత్రాస్పృ
క్షత్ తన్వో౩ యచ్చ వాసస ఆపో నుదన్తు నిరృతిం పరాచైః ॥ ౨

౧౬౮౦. అభ్యఞ్జనం సురభి సా సమృద్ధిర్హిరణ్యం వర్చస్తదు పూత్రిమమేవ ।
సర్వా పవిత్రా వితతాధ్యస్మత్ తన్మా తారీన్నిరృతిర్మో అరాతిః ॥ ౩

అథ త్రయోదశోఽనువాకః (౧౨౫) పఞ్చవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

వారవ్య రథః

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతాః - వనస్పతిః ॥ ఛన్దః - ౧, ౩ త్రిష్టుప్; ౨ జగతీ ॥

౧౬౮౧. వనస్పతే వీడ్వఙ్గో హి భూయా అస్మత్సఖా ప్రతరణః సువీరః ।
గోభిః సంనద్ధో అసి వీడయస్వాస్థాతా తే జయతు జేత్వాని ॥ ౧

౧౬౮౨. దివస్పృథివ్యాః పర్యోజ ఉద్భృతం వనస్పతిభ్యః పర్యాభృతం సహః ।
అపామోజ్మానం పరి గోభిరావృతమిన్ద్రస్య వజ్రం హవిషా రథం యజ ॥ ౨

౧౬౮౩. ఇన్ద్రస్యౌజో మరుతామనీకం మిత్రస్య గర్భో వరుణస్య నాభిః ।
స ఇమాం నో హవ్యదాతిం జుషాణో దేవ రథ ప్రతి హవ్యా గృభాయ ॥ ౩

(౧౨౬) షడ్వింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతాః - దున్దుభిః ॥ ఛన్దః - ౧, ౨ భురిక్త్రిష్టుప్; ౩ పురోబృహతీ
గర్భా త్రిష్టుప్ ॥

౧౬౮౪. ఉప శ్వాసయ పృథివీముత ద్యాం పురుత్రా తే వన్వతాం విష్ఠితం జగత్ ।
స దున్దుభే సజూరిన్ద్రేణ దేవైర్దూరాద్ దవీయో అప సేధ శత్రూన్ ॥ ౧

౧౬౮౫. ఆ క్రన్దయ బలమోజో న ఆ ధా అభి ష్టన దురితా బాధమానః ।
అప సేధ దున్దుభే దుచ్ఛునామిత ఇన్ద్రస్య ముష్టిరసి వీడయస్వ ॥ ౨

౧౬౮౬. ప్రామూం జయాభీమే జయన్తు కేతుమద్ దున్దుభిర్వావదీతు ।
సమశ్వపర్ణాః పతన్తు నో నరోఽస్మాకమిన్ద్ర రథినో జయన్తు ॥ ౩

(౧౨౭) సప్తవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగ్వఙ్గిరాః ॥ దేవతాః - వనస్పతిః; యక్ష్మనాశనమ్ ॥ ఛన్దః - ౧, ౨
అనుష్టుప్; ౩ షట్పదా జగతీ ॥

౧౬౮౭. విద్రధస్య బలాసస్య లోహితస్య వనస్పతే
విసల్పకస్యౌషధే మోచ్ఛిషః పిశితం చన ॥ ౧

౧౬౮౮. యౌ తే బలాస తిష్ఠతః కక్షే ముష్కావపశ్రితౌ ।
వేదాహం తస్య భేషజం చీపుద్రురభిచక్షణమ్ ॥ ౨

౧౬౮౯. యో అఙ్గ్యో యః కర్ణ్యో యో అక్ష్యోర్విసల్పకః ।
వి వృహామో విసల్పకం విద్రధం హృదయామయమ్ ।
పరా తమజ్ఞాతం యక్ష్మమధరాఞ్చం సువామసి ॥ ౩

(౧౨౮) అష్టావింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అంగిరాః ॥ దేవతా:- శకధూమః; సోమః ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౧౧౯౦. శకధూమం నక్షత్రాణి యద్ రాజానమకుర్వత ।
భద్రాహమస్మై ప్రాయచ్ఛన్నిదం రాష్ట్రమసాదితి ॥ ౧

౧౧౯౧. భద్రాహం నో మధ్యందినే భద్రాహం సాయమస్తు నః ।
భద్రాహం నో అహ్నాం ప్రాతా రాత్రీ భద్రాహమస్తు నః ॥ ౨

౧౧౯౨. అహోరాత్రాభ్యాం నక్షత్రేభ్యః సూర్యాచన్ద్రమసాభ్యామ్ ।
భద్రాహమస్మభ్యం రాజఞ్ఛకధూమ త్వం కృధి ॥ ౩

౧౧౯౩. యో నో భద్రాహమకరః సాయం నక్తమథో దివా ।
తస్మై తే నక్షత్రరాజ శకధూమ సదా నమః ॥ ౪

(౧౨౯) ఏకోనత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా:- భగః ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౧౧౯౪. భగేన మా శాంశపేన సాకమిన్ద్రేణ మేదినా ।
కృణోమి భగినం మాప ద్రాన్త్వరాతయః ॥ ౧

౧౧౯౫. యేన వృక్షాఁ అభ్యభవో భగేన వర్చసా సహ ।
తేన మా భగినం కృణ్వప ద్రాన్త్వరాతయః ॥ ౨

౧౧౯౬. యో అన్ధో యః పునఃసరో భగో వృక్షేష్వాహితః ।
తేన మా భగినం కృణ్వప ద్రాన్త్వరాతయః ॥ ౩

(౧౩౦) త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా:- స్మరః ॥ ఛన్దః- ౧ విరాట్ పురస్తాద్ బృహతీ; ౨-౪ అనుష్టుప్ ॥

౧౧౯౭. రథజితాం రాథజితేయీనామప్సరసామయం స్మరః ।
దేవాః ప్ర హిణుత స్మరమసౌ మామను శోచతు ॥ ౧

౧౧౯౮. అసౌ మే స్మరతాదితి ప్రియో మే స్మరతాదితి ।
దేవాః ప్ర హిణుత స్మరమసౌ మామను శోచతు ॥ ౨

౧౧౯౯. యథా మమ స్మరాదసౌ నాముష్యాహం కదా చన ।
దేవాః ప్ర హిణుత స్మరమసౌ మామను శోచతు ॥ ౩

౧౨౦౦. ఉన్మాదయత మరుత ఉదన్తరిక్ష మాదయ ।
అగ్న ఉన్మాదయా త్వమసౌ మామను శోచతు ॥ ౪

(౧౩౧) ఏకత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా:- స్మరః ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౧౨౦౧. ని శీర్షతో ని పత్తత ఆధ్యో౩ని తిరామి తే ।
దేవాః ప్ర హిణుత స్మరమసౌ మామను శోచతు ॥ ౧

౧౨౦౨. అనుమతేఽన్విదం మన్యస్వాకూతే సమిదం నమః ।
దేవాః ప్ర హిణుత స్మరమసౌ మామను శోచతు ॥ ౨

౧౨౦౩. యద్ ధావసి త్రియోజనం పఞ్చయోజనమాశ్వినమ్ ।
తతస్త్వం పునరాయసి పుత్రాణాం నో అసః పితా ॥ ౩

(౧౩౨) ద్వాత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా- స్మరః ॥ ఛన్దః- ౧ త్రిపదానుష్టుప్; ౨, ౪, ౫ (మహా) బృహతీ; ౩ భురిగనుష్టుప్ ॥

౧౨౦౪. యం దేవాః స్మరమసిఞ్చన్నప్స్వన్తః శోశుచానం సహాధ్యా ।
తం తే తపామి వరుణస్య ధర్మణా ॥ ౧

౧౨౦౫. యం విశ్వేదేవాః స్మరమసిఞ్చన్నప్స్వన్తః శోశుచానం సహాధ్యా ।
తం తే తపామి వరుణస్య ధర్మణా ॥ ౨

౧౨౦౬. యమిన్ద్రాణీ స్మరమసిఞ్చదప్స్వన్తః శోశుచానం సహాధ్యా ।
తం తే తపామి వరుణస్య ధర్మణా ॥ ౩

౧౨౦౭. యమిన్ద్రాగ్నీ స్మరమసిఞ్చతామప్స్వన్తః శోశుచానం సహాధ్యా ।
తం తే తపామి వరుణస్య ధర్మణా ॥ ౪

౧౬౦౮. యం మిత్రావరుణౌ స్మరమసిఞ్చతామప్స్వన్తః శోశుచానం సహాధ్యా ।
తం తే తపామి వరుణస్య ధర్మణా ॥ ౫

(౧౩౩) త్రయస్త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

మేఖలా బన్ధనమ్

ఋషిః- అగస్త్యః ॥ దేవతాః- మేఖలా ॥ ఛన్దః- ౧ భురిక్త్రిష్టుప్; ౨, ౫ అనుష్టుప్ ౩ త్రిష్టుప్; ౪ జగతీ ॥

౧౬౦౯. య ఇమాం దేవో మేఖలామాబబన్ధ యః సంననాహ య ఉ నో యుయోజ ।
యస్య దేవస్య ప్రశిషా చరామః స పారమిచ్ఛాత్స ఉ నో వి ముఞ్చాత్ ॥ ౧

౧౬౧౦. ఆహుతాస్యభిహుత ఋషీణామస్యాయుధమ్ ।
పూర్వా వ్రతస్య ప్రాశ్నతీ వీరఘ్నీ భవ మేఖలే ॥ ౨

౧౬౧౧. మృత్యోరహం బ్రహ్మచారీ యదస్మి నిర్యాచన్భూతాత్పురుషం యమాయ ।
తమహం బ్రహ్మణా తపసా శ్రమేణానయైనం మేఖలయా సినామి ॥ ౩

౧౬౧౨. శ్రద్ధాయా దుహితా తపసో ఽధి జాతా స్వసా ఋషీణాం భూతకృతాం బభూవ ।
సా నో మేఖలే మతిమా ధేహి మేధామథో నో ధేహి తప ఇన్ద్రియం చ ॥ ౪

౧౬౧౩. యాం త్వా పూర్వే భూతకృత ఋషయః పరిబేధిరే ।
సా త్వం పరి ష్వజస్వ మాం దీర్ఘాయుత్వాయ మేఖలే ॥ ౫

(౧౩౪) చతుస్త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- శుక్రః ॥ దేవతాః- వజ్రః ॥ ఛన్దః- ౧ పరానుష్టుప్త్రిష్టుప్; ౨ భురిక్త్రిపదా గాయత్రీ; ౩ అనుష్టుప్ ॥

౧౬౧౪. అయం వజ్రస్తర్పయతామృతస్యావాస్య రాష్ట్రమప హన్తు జీవితమ్ ।
శృణాతు గ్రీవాః ప్ర శృణాతూష్ణిహా వృత్రస్యేవ శచీపతిః ॥ ౧

౧౬౧౫. అధరో ఽధర ఉత్తరేభ్యో గూఢః పృథివ్యా మోత్సృపత్ ।
వజ్రేణావహతః శయామ్ ॥ ౨

౧౬౧౬. యో జినాతి తమన్విచ్ఛ యో జినాతి తమిజ్జహి ।
జినతో వజ్ర త్వం సీమన్తమన్వఞ్చమను పాతయ ॥ ౩

(౧౩౫) పఞ్చత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

బలప్రాప్తిః

ఋషిః- శుక్రః ॥ దేవతాః- వజ్రః ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౧౬౧౭. యదశ్నామి బలం కుర్వ ఇత్థం వజ్రమా దదే ।
స్కన్ధానముష్య శాతయన్వృత్రస్యేవ శచీపతిః ॥ ౧

౧౬౧౮. యత్పిబామి సం పిబామి సముద్ర ఇవ సంపిబః ।
ప్రాణానముష్య సంపాయ సం పిబామో అముం వయమ్ ॥ ౨

౧౬౧౯. యద్గిరామి సం గిరామి సముద్ర ఇవ సంగిరః ।
ప్రాణానముష్య సంగీర్య సం గిరామో అముం వయమ్ ॥ ౩

(౧౩౬) షట్త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః- వీతహవ్యః (కేశవర్ధనకామః) ॥ దేవతాః- నితత్నీ వనస్పతిః ॥ ఛన్దః- ౧, ౩ అనుష్టుప్; ౨ ద్విపదా సామ్నీ బృహతీ (ఏకావసానా) ॥

౧౬౨౦. దేవీ దేవ్యామధి జాతా పృథివ్యామస్యోషధే ।
తాం త్వా నితత్ని కేశేభ్యో దృంహణాయ ఖనామసి ॥ ౧

౧౬౨౧. దృంహ ప్రత్నాన్జనయాజాతాన్జాతాను వర్షీయసస్కృధి ॥ ౨

౧౬౨౨. యస్తే కేశో ఽవపద్యతే సమూలో యశ్చ వృశ్చతే ।
ఇదం తం విశ్వభేషజ్యాభి షిఞ్చామి వీరుధా ॥ ౩

(౧౩౭) సప్తత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

కేశవర్ధనమ్

ఋషిః- వీతహవ్యః (కేశవర్ధనకామః) ॥ దేవతాః- నితత్నీ వనస్పతిః ॥ ఛన్దః- అనుష్టుప్ ॥

౧౨౨౩. యాం జమదగ్నిరఖనద్ దుహిత్రే కేశవర్ధనీమ్ ।
తాం వీతహవ్య ఆభరదసితస్య గృహేభ్యః ॥ ౧

౧౨౨౪. అభీశునా మేయా ఆసన్ వ్యామేనానుమేయాః ।
కేశా నడా ఇవ వర్ధన్తాం శీర్ష్ణస్తే అసితాః పరి ॥ ౨

౧౨౨౫. దృంహ మూలమాగ్రం యచ్ఛ వి మధ్యం యామయౌషధే ।
కేశా నడా ఇవ వర్ధన్తాం శీర్ష్ణస్తే అసితాః పరి ॥ ౩

(౧౩౮) అష్టాత్రింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతా:- వనస్పతిః ॥ ఛన్దః:-౧, ౨, ౪, ౫ అనుష్టుప్; ౩ పథ్యాపంక్తిః॥

౧౨౨౬. త్వం వీరుధాం శ్రేష్ఠతమాఽభిశ్రుతాఽస్యోషధే ।
ఇమం మే అద్య పూరుషం క్లీబమోపశినం కృధి ॥ ౧

౧౨౨౭. క్లీబం కృధ్యోపశినమథో కురీరిణం కృధి ।
అథాస్యేన్ద్రో గ్రావభ్యాముభే భినత్త్వాణ్డ్యౌ ॥ ౨

౧౨౨౮. క్లీబ క్లీబం త్వాఽకరం వధ్రే వధ్రిం త్వాఽకరమరసారసం త్వాఽకరమ్।
కురీరమస్య శీర్షణి కుమ్బం చాధినిదధ్మసి ॥ ౩

౧౨౨౯. యే తే నాడ్యౌఽదేవకృతే యయోస్తిష్ఠతి వృష్ణ్యమ్ ।
తే తే భినద్మి శమ్యయాఽముష్యా అధి ముష్కయోః ॥ ౪

౧౨౩౦. యథా నడం కశిపునే స్త్రియో భిన్దన్త్యశ్మనా ।
ఏవా భినద్మి తే శేపోఽముష్యా అధి ముష్కయోః ॥ ౫

(౧౩౯) ఏకోన చత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

సౌభాగ్యవర్ధనమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతా:- వనస్పతిః ॥ ఛన్దః:- ౧ షట్పదావిరాడ్ జగతీ; ౨-౫ అనుష్టుప్।

౧౨౩౧. న్యస్తికా రురోహిథ సుభగంకరణీ మమ శతం తవ ప్రతానాస్త్రయస్త్రింశన్నితానాః।తయా సహస్రపర్ణ్యా హృదయం శోషయామి తే ॥ ౧

౧౨౩౨. శుష్యతు మయి తే హృదయమథో శుష్యత్వాస్యమ్ ।
అథో ని శుష్య మాం కామేనాథో శుష్కాస్యా చర ॥ ౨

౧౨౩౩. సంవననీ సముష్పలా బభ్రు కల్యాణి సం నుద ।
అమూం చ మాం చ సం నుద సమానం హృదయం కృధి ॥ ౩

౧౨౩౪. యథోదకమపపుషోఽపశుష్యత్యాస్యమ్ ।
ఏవా ని శుష్య మాం కామేనాథో శుష్కాస్యా చర ॥ ౪

౧౨౩౫. యథా నకులో విచ్ఛిద్య సందధాత్యహిం పునః ।
ఏవా కామస్య విచ్ఛిన్నం సం ధేహి వీర్యావతి ॥ ౫

(౧౪౦) చతుర్చత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః:- అథర్వా ॥ దేవతా:- బ్రహ్మణస్పతిః; దన్తాః ॥ ఛన్దః:- ౧ ఉరో బృహతీ; ౨ ఉపరిష్టాజ్జ్యోతిష్మతీ త్రిష్టుప్; ౩ ఆస్తార పంక్తిః ॥

౧౨౩౬. యౌ వ్యాఘ్రావవరూఢౌ జిఘత్సతః పితరం మాతరం చ ।
తౌ దన్తౌ బ్రహ్మణస్పతే శివౌ కృణు జాతవేదః ॥ ౧

౧౨౩౭. వ్రీహిమత్తం యవమత్తమథో మాషమథో తిలమ్ ।
ఏష వాం భాగో నిహితో రత్నధేయాయ
దన్తౌ మా హింసిష్టం పితరం మాతరం చ ॥ ౨

౧౨౩౮. ఉపహూతౌ సయుజౌ స్యోనౌ దన్తౌ సుమఙ్గలౌ ।
అన్యత్ర వాం ఘోరం తన్వః పరైతు దన్తౌ
మా హింసిష్టం పితరం మాతరం చ ॥ ౩

(౧౪౧) ఏక చత్వారింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః:- విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా:- అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౨౩౯. వాయురేనాః సమాకరత్ త్వష్టా పోషాయ ధ్రియతామ్ ।
ఇన్ద్ర ఆభ్యో అధి బ్రవద్ రుద్రో భూమ్నే చికిత్సతు ॥ ౧

౧౨౪౦. లోహితేన స్వధితినా మిథునం కర్ణయోః కృధి ।
అకర్తామశ్వినా లక్ష్మ తదస్తు ప్రజయా బహు ॥ ౨

౧౨౪౧. యథా చక్రుర్దేవాసురా యథా మనుష్యా ఉత ।
ఏవా సహస్రపోషాయ కృణుతం లక్ష్మాశ్వినా ॥ ౩

(౧౪౨) ద్విచత్వారింశదుత్తర శతతమం సూక్తమ్

అన్నసమృద్ధిః

ఋషిః:- విశ్వామిత్రః ॥ దేవతాః- వాయుః ॥ ఛన్దః:- అనుష్టుప్ ॥

౧౨౪౨. ఉచ్ఛ్రయస్వ బహుర్భవ స్వేన మహసా యవ ।
మృణీహి విశ్వా పాత్రాణి మా త్వా దివ్యాశనిర్వధీత్ ॥ ౧

౧౨౪౩. ఆశృణ్వన్తం యవం దేవం యత్ర త్వాఽచ్ఛావదామసి ।
తదుచ్ఛ్రయస్వ ద్యౌరివ సముద్ర ఇవైధ్యక్షితః ॥ ౨

౧౨౪౪. అక్షితాస్త ఉపసదోఽక్షితాః సన్తు రాశయః ।
పృణన్తో అక్షితాః సన్త్వత్తారః సన్త్వక్షితాః ॥ ౩

॥ ఇతి పఞ్చదశః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఇతి షష్ఠం కాణ్డమ్ ॥

అథ సప్తమం కాణ్డమ్

అథ షోడశః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (బ్రహ్మవర్చసకామః) ॥ దేవతాః- ఆత్మా ॥ ఛందః :- ౧ త్రిష్టుప్; ౨ విరాడ్ జగతీ ॥

౧౨౪౫. ధీతీ వా యే అనయన్ వాచో అగ్రం మనసా వా యేఽవదన్నృతాని ।
తృతీయేన బ్రహ్మణా వావృధానాస్తురీయేణామన్వత నామ ధేనోః ॥౧

౧౨౪౬. స వేద పుత్రః పితరం స మాతరం స సూనుర్భువత్ స భువత్ పునర్మఘః । స
ద్యామౌర్ణోదన్తరిక్షం స్వః స ఇదం విశ్వమభవత్ స ఆభవత్ ॥ ౨

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (బ్రహ్మవర్చసకామః) ॥ దేవతాః- ఆత్మా ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౨౪౭. అథర్వాణం పితరం దేవబన్ధుం మాతుర్గర్భం పితురసుం యువానమ్ ।
య ఇమం యజ్ఞం మనసా చికేత ప్ర ణో వోచస్తమిహేహ బ్రవః ॥ ౧

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (బ్రహ్మవర్చసకామః) ॥ దేవతాః- ఆత్మా ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౨౪౮. అయా విష్ఠా జనయన్ కర్వరాణి స హి ఘృణిరురుర్వరాయ గాతుః ।
స ప్రత్యుదైద్ ధరుణం మధ్వో అగ్రం స్వయా తన్వా తన్వమైరయత ॥౧

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

విశ్వప్రాణః

ఋషిః :- అథర్వా (బ్రహ్మవర్చసకామః) ॥ దేవతాః- వాయుః ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౨౪౯. ఏకయా చ దశభిశ్చ సుహూతే ద్వాభ్యామిష్టయే వింశత్యా చ ।
తిసృభిశ్చ వహసే త్రింశతా చ వియుగ్భిర్వాయ ఇహ తా వి ముఞ్చ ॥ ౧

(౫) పంచమం సూక్తమ్

ఆత్మా

ఋషిః :- అథర్వా (బ్రహ్మవర్చసకామః) ॥ దేవతా:- ఆత్మా ॥ ఛందః :- ౧, ౨, ౫ త్రిష్టుప్ ; ౩ పంక్తిః ; ౪ అనుష్టుప్ ॥

౧౭౫౦. యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ ।
తే హ నాకం మహిమానః సచన్త యత్ర పూర్వే సాధ్యాః సన్తి దేవాః ॥ ౧

౧౭౫౧. యజ్ఞో బభూవ స ఆ బభూవ స ప్ర జజ్ఞే స ఉ వావృధే పునః ।
స దేవానామధిపతిర్బభూవ సో అస్మాసు ద్రవిణమా దధాతు ॥ ౨

౧౭౫౨. యద్ దేవా దేవాన్ హవిషాऽయజన్తామర్త్యాన్ మనసా మర్త్యేన ।
మదేమ తత్ర పరమే వ్యోమన్ పశ్యేమ తదుదితౌ సూర్యస్య ॥ ౩

౧౭౫౩. యత్ పురుషేణ హవిషా యజ్ఞం దేవా అతన్వత ।
అస్తి ను తస్మాదోజీయో యద్ విహవ్యేనేజిరే ॥ ౪

౧౭౫౪. ముగ్ధా దేవా ఉత శునాऽయజన్తోత గోరఙ్గైః పురుధాऽయజన్త ।
య ఇమం యజ్ఞంమనసా చికేత ప్ర ణో వోచస్తమిహేహ బ్రవః ॥ ౫

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

అదితిః

ఋషిః :- అథర్వా (బ్రహ్మవర్చసకామః) ॥ దేవతా:- అదితిః ॥ ఛందః :- ౧ త్రిష్టుప్; ౨ భురిక్త్రిష్టుప్; ౩, ౪ విరాడ్ జగతీ ॥

౧౭౫౫. అదితిర్ద్యౌరదితిరన్తరిక్షమదితిర్మాతా స పితా స పుత్రః ।
విశ్వే దేవా అదితిః పఞ్చ జనా అదితిర్జాతమదితిర్జనిత్వమ్ ॥ ౧

౧౭౫౬. మహీమూ షు మాతరం సువ్రతానామృతస్య పత్నీమవసే హవామహే ।
తువిక్షత్రామజరన్తీమురూచీం సుశర్మాణమదితిం సుప్రణీతిమ్ ॥ ౨

౧౭౫౭. సుత్రామాణం పృథివీం ద్యామనేహసం సుశర్మాణమదితిం సుప్రణీతిమ్ ।
దైవీం నావం స్వరిత్రామనాగసో అస్రవన్తీమా రుహేమా స్వస్తయే ॥ ౩

౧౭౫౮. వాజస్య ను ప్రసవే మాతరం మహీమదితిం నామ వచసా కరామహే ।
యస్యా ఉపస్థ ఉర్వన్తరిక్షం సా నః శర్మ త్రివరూథం ని యచ్ఛాత్ ॥ ౪

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఆదిత్యాః

ఋషిః :- అథర్వా (బ్రహ్మవర్చసకామః) ॥ దేవతా:- అదితిః ॥ ఛందః :- ఆర్షీజగతీ ॥

౧౭౫౯. దితేః పుత్రాణామదితేరకారిషమవ దేవానాం బృహతామనర్మణామ్ ।
తేషాం హి ధామ గభిషక్ సముద్రియం నైనాన్ నమసా పరో అస్తి కశ్చన ॥ ౧

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

శత్రునాశనమ్

ఋషిః :- ఉపరిబభ్రవః ॥ దేవతా:- బృహస్పతిః ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౭౬౦. భద్రాదధి శ్రేయః ప్రేహి బృహస్పతిః పురఏతా తే అస్తు ।
అథేమమస్యా వర ఆ పృథివ్యా ఆరేశత్రుం కృణుహి సర్వవీరమ్ ॥ ౧

(౯) నవమం సూక్తమ్

స్వస్తిదా పూషా

ఋషిః :- ఉపరిబభ్రవః ॥ దేవతా:- పూషా ॥ ఛందః :- ౧, ౨ త్రిష్టుప్; ౩, త్రిపదాऽऽర్షీ గాయత్రీ; ౪ అనుష్టుప్ ॥

౧౭౬౧. ప్రపథే పథామజనిష్ట పూషా ప్రపథే దివః ప్రపథే పృథివ్యాః ।
ఉభే అభి ప్రియతమే సధస్థే ఆ చ పరా చ చరతి ప్రజానన్ ॥ ౧

౧౭౬౨. పూషేమా ఆశా అను వేద సర్వాః సో అస్మాఀ అభయతమేన నేషత్ స్వస్తిదా
ఆఘృణిః సర్వవీరోऽప్రయుచ్ఛన్ పుర ఏతు ప్రజానన్ ॥ ౨

౧౨౬౩. పూషన్ తవ వ్రతే వయం న రిష్యేమ కదా చన ।
స్తోతారస్త ఇహ స్మసి ॥ ౩

౧౨౬౪. పరి పూషా పరస్తాద్ధస్తం దధాతు దక్షిణమ్ ।
పునర్నో నష్టమాజతు సం నష్టేన గమేమహి ॥ ౪

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషిః :- శౌనకః ॥ దేవతా:- సరస్వతీ ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౨౬౫. యస్తే స్తనః శశయుర్యో మయోభూర్యః సుమ్నయుః సుహవో యః సుదత్రః ।
యేన విశ్వా పుష్యసి వార్యాణి సరస్వతి తమిహ ధాతవే కః ॥ ౧

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శౌనకః ॥ దేవతా:- సరస్వతీ ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౨౬౬. యస్తే పృథు స్తనయిత్నుర్య ఋష్వో దైవః కేతుర్విశ్వమాభూషతీదమ్ ।
మా నో వధీర్విద్యుతా దేవ సస్యం మోత వధీ రశ్మిభిః సూర్యస్య ॥ ౧

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋషిః :- శౌనకః ॥ దేవతా:-సభా; సమితిః; పితరశ్చ; ౨ సభా; ౩ ఇన్ద్రః; ౪ మనః ॥ ఛందః :- ౧భురిక్త్రిష్టుప్; ౨-౪ అనుష్టుప్ ॥

౧౨౬౭. సభా చ మా సమితిశ్చావతాం ప్రజాపతేర్దుహితరౌ సంవిదానే ।
యేనా సంగచ్ఛా ఉప మా స శిక్షాచ్చారు వదాని పితరః సంగతేషు ॥ ౧

౧౨౬౮. విద్మ తే సభే నామ నరిష్టా నామ వా అసి ।
యే తే కే చ సభాసదస్తే మే సన్తు సవాచసః ॥ ౨

౧౨౬౯. ఏషామహం సమాసీనానాం వర్చో విజ్ఞానమా దదే ।
అస్యాః సర్వస్యాః సంసదో మామిన్ద్ర భగినం కృణు ॥ ౩

౧౨౭౦. యద్వో మనః పరాగతం యద్బద్ధమిహ వేహ వా ।
తద్వ ఆ వర్తయామసి మయి వో రమతాం మనః ॥ ౪

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (ద్విషో వర్చోహర్తుకామః) ॥ దేవతా:-సూర్యః ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౨౭౧. యథా సూర్యో నక్షత్రాణాముద్యంస్తేజాంస్యాదదే ।
ఏవా స్త్రీణాం చ పుంసాం చ ద్విషతాం వర్చ ఆ దదే ॥ ౧

౧౨౭౨. యావన్తో మా సపత్నానామాయన్తం ప్రతిపశ్యథ ।
ఉద్యన్సూర్య ఇవ సుప్తానాం ద్విషతాం వర్చ ఆ దదే ॥ ౨

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:-సవితా ॥ ఛందః :- ౧, ౨ అనుష్టుప్; ౩ త్రిష్టుప్; ౪ జగతీ ॥

౧౨౭౩. అభి త్యం దేవం సవితారమోణ్యోః కవిక్రతుమ్ ।
అర్చామి సత్యసవం రత్నధామభి ప్రియం మతిమ్ ॥ ౧

౧౨౭౪. ఊర్ధ్వా యస్యామతిర్భా అదిద్యుతత్ సవీమని ।
హిరణ్యపాణిరమిమీత సుక్రతుః కృపాత్ స్వః ॥ ౨

౧౨౭౫. సావీర్హి దేవ ప్రథమాయ పిత్రే వర్ష్మాణమస్మై వరిమాణమస్మై ।
అథాస్మభ్యం సవితర్వార్యాణి దివోదివ ఆ సువా భూరి పశ్వః ॥ ౩

౧౨౭౬. దమూనా దేవః సవితా వరేణ్యో దధద్రత్నం దక్షం పితృభ్య ఆయూంషి ।
పిబాత్ సోమం మమదదేనమిష్టే పరిజ్మా చిత్ క్రమతే అస్య ధర్మణి ॥ ౪

(౧౫) పంచదశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగుః ॥ దేవతా:-సవితా ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౨౭౭. తాం సవితః సత్యసవాం సుచిత్రామాహం వృణే సుమతిం విశ్వవారామ్ ।
యామస్య కణ్వో అదుహత్ ప్రపీనాం సహస్రధారాం మహిషో భగాయ ॥ ౧

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగుః ॥ దేవతా:-సవితా ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౭౭౮. బృహస్పతే సవితర్వర్ధయైనం జ్యోతయైనం మహతే సౌభగాయ ।
సంశితం చిత్ సంతరం సం శిశాధి విశ్వ ఏనమను మదన్తు దేవాః ॥ ౧

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగుః ॥ దేవతాః-ధాత్రాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛందః :- ౧ త్రిపదార్షీ గాయత్రీ; ౨ అనుష్టుప్; ౩, ౪ త్రిష్టుప్ ॥

౧౭౭౯. ధాతా దధాతు నో రయిమీశానో జగతస్పతిః ।
స నః పూర్ణేన యచ్ఛతు ॥ ౧

౧౭౮౦. ధాతా దధాతు దాశుషే ప్రాచీం జీవాతుమక్షితామ్ ।
వయం దేవస్య ధీమహి సుమతిం విశ్వరాధసః ॥ ౨

౧౭౮౧. ధాతా విశ్వా వార్యా దధాతు ప్రజాకామాయ దాశుషే దురోణే ।
తస్మై దేవా అమృతం సం వ్యయన్తు విశ్వే దేవా అదితిః సజోషాః ॥ ౩

౧౭౮౨. ధాతా రాతిః సవితేదం జుషన్తాం ప్రజాపతిర్నిధిపతిర్నో అగ్నిః ।
త్వష్టా విష్ణుః ప్రజయా సంరరాణో యజమానాయ ద్రవిణం దధాతు ॥ ౪

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః-పృథివీ, పర్జన్యః ॥ ఛందః :- ౧ చతుష్పాద్ భురిగుష్ణిక్; ౨ త్రిష్టుప్ ॥

౧౭౮౩. ప్ర నభస్వ పృథివి భిన్ధీదం దివ్యం నభః ।
ఉద్నో దివ్యస్య నో ధాతరీశానో వి ష్యా దృతిమ్ ॥ ౧

౧౭౮౪. న ఘ్రంస్తతాప న హిమో జఘాన ప్ర నభతాం పృథివీ జీరదానుః ।
ఆపశ్చిదస్మై ఘృతమిత్ క్షరన్తి యత్ర సోమః సదమిత్ తత్ర భద్రమ్ ॥ ౨

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః- ప్రజాపతిః; ధాతా ॥ ఛందః :- జగతీ ॥

౧౭౮౫. ప్రజాపతిర్జనయతి ప్రజా ఇమా ధాతా దధాతు సుమనస్యమానః ।
సంజానానాః సంమనసః సయోనయో మయి పుష్టం పుష్టపతిర్దధాతు ॥ ౧

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః-అనుమతిః ॥ ఛందః :- ౧, ౨ అనుష్టుప్; ౩ త్రిష్టుప్; ౪ భురిక్త్రిష్టుప్; ౫ జగతీ; ౬ అతిశాక్వరగర్భాజగతీ ॥

౧౭౮౬. అన్వద్య నోఽనుమతిర్యజ్ఞం దేవేషు మన్యతామ్ ।
అగ్నిశ్చ హవ్యవాహనో భవతాం దాశుషే మమ ॥ ౧

౧౭౮౭. అన్విదనుమతే త్వం మంససే శం చ నస్కృధి ।
జుషస్వ హవ్యమాహుతం ప్రజాం దేవి రరాస్వ నః ॥ ౨

౧౭౮౮. అను మన్యతామనుమన్యమానః ప్రజావన్తం రయిమక్షీయమాణమ్ ।
తస్య వయం హేడసి మాఽపి భూమ సుమృడీకే అస్య సుమతౌ స్యామ ॥ ౩

౧౭౮౯. యత్ తే నామ సుహవం సుప్రణీతేఽనుమతే అనుమతం సుదాను ।
తేనా నో యజ్ఞం పిపృహి విశ్వవారే రయిం నో ధేహి సుభగే సువీరమ్ ॥ ౪

౧౭౯౦. ఏమం యజ్ఞమనుమతిర్జగామ సుక్షేత్రతాయై సువీరతాయై సుజాతమ్ ।
భద్రా హ్యస్యాః ప్రమతిర్బభూవ సేమం యజ్ఞమవతు దేవగోపా ॥ ౫

౧౭౯౧. అనుమతిః సర్వమిదం బభూవ యత్ తిష్ఠతి చరతి యదు చ విశ్వమేజతి ।
తస్యాస్తే దేవి సుమతౌ స్యామానుమతే అను హి మంససే నః ॥ ౬

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః-ఆత్మా ॥ ఛందః :- శక్వరీ విరాడ్ గర్భాజగతీ ॥

౧౭౯౨. సమేత విశ్వే వచసా పతిం దివ ఏకో విభూరతిథిర్జనానామ్ ।
స పూర్వ్యో నూతనమావివాసత్ తం వర్తనిరను వావృత ఏకమిత్ పురు ॥ ౧

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

జ్యోతిః

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః-లిఙ్గోక్తాః (బ్రధ్నః) ॥ ఛందః :- ద్విపదా విరాడ్ గాయత్రీ (ఏకావసానా); ౨ త్రిపదాఽనుష్టుప్ ॥

౧౪౯౩. అయం సహస్రమా నో దృశే
కవీనాం మతిర్జ్యోతిర్విధర్మణి ॥ ౧

౧౪౯౪. బ్రధ్నః సమీచీరుషసః సమైరయన్ ।
అరేపసః సచేతసః స్వసరే మన్యుమత్తమాశ్చితే గోః ॥ ౨

అథ తృతీయోఽనువాకః (౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- యమః ॥ దేవతాః:-దుఃష్వప్ననాశనమ్ ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౪౯౫. దౌష్వప్న్యం దౌర్జీవిత్యం రక్షో అభ్వమరాయ్యః ।
దుర్ణామ్నీః సర్వా దుర్వాచస్తా అస్మన్నాశయామసి ॥ ౧

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః:-సవితా ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౪౯౬. యన్న ఇన్ద్రో అఖనద్ యదగ్నిర్విశ్వే దేవా మరుతో యత్ స్వర్కాః ।
తదస్మభ్యం సవితా సత్యధర్మా ప్రజాపతిరనుమతిర్ని యచ్ఛాత్ ॥ ౧

(౨౫) పంచవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- మేధాతిథిః ॥ దేవతాః:-విష్ణుః ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౪౯౭. యయోరోజసా స్కభితా రజాంసి యా వీర్యైర్వీరతమా శవిష్ఠా ।
యా పత్యేతే అప్రతీతా సహోభిర్విష్ణుమగన్ వరుణం పూర్వహూతిః ॥ ౧

౧౪౯౮. యస్యేదం ప్రదిశి యద్ విరోచతే ప్ర చానతి వి చ చష్టే శచీభిః ।
పురా దేవస్య ధర్మణా సహోభిర్విష్ణుమగన్ వరుణం పూర్వహూతిః ॥ ౨

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- మేధాతిథిః ॥ దేవతాః:-విష్ణుః ॥ ఛందః :- ౧, ౮ త్రిష్టుప్; ౨ త్రిపదావిరాడ్ గాయత్రీ; ౩ షట్పదా విరాట్ శక్వరీ; ౪-౭ గాయత్రీ ॥

౧౪౯౯. విష్ణోర్ను కం ప్రా వోచం వీర్యాణి యః పార్థివాని విమమే రజాంసి ।
యో అస్కభాయదుత్తరం సధస్థం విచక్రమాణస్త్రేధోరుగాయః ॥ ౧

౧౫౦౦. ప్ర తద్ విష్ణు స్తవతే వీర్యాణి మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః ।
పరావత ఆ జగమ్యాత్ పరస్యాః ॥ ౨

౧౫౦౧. యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేష్వధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా ।
ఉరు విష్ణో వి క్రమస్వోరు క్షయాయ నస్కృధి ।
ఘృతం ఘృతయోనే పిబ ప్రప్ర యజ్ఞపతిం తిర ॥ ౩

౧౫౦౨. ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే త్రేధా ని దధే పదా ।
సమూఢమస్య పాంసురే ॥ ౪

౧౫౦౩. త్రీణి పదా వి చక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః ।
ఇతో ధర్మాణి ధారయన్ ॥ ౫

౧౫౦౪. విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే ।
ఇన్ద్రస్య యుజ్యః సఖా ॥ ౬

౧౫౦౫. తద్ విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః ।
దివీవ చక్షురాతతమ్ ॥ ౭

౧౫౦౬. దివో విష్ణ ఉత వా పృథివ్యా మహో విష్ణ ఉరోరన్తరిక్షాత్ ।
హస్తౌ పృణస్వ బహుభిర్వసవ్యైరాప్రయచ్ఛ దక్షిణాదోత సవ్యాత్ ॥ ౮

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- మేధాతిథిః ॥ దేవతాః:-ఇడా ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౫౦౭. ఇడైవాస్మాఁ అను వస్తాం వ్రతేన యస్యాః పదే పునతే దేవయన్తః ।
ఘృతపదీ శక్వరీ సోమపృష్ఠోప యజ్ఞమస్థిత వైశ్వదేవీ ॥ ౧

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- మేధాతిథిః ॥ దేవతాః:-వేదః ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౫౦౮. వేదః స్వస్తిర్ద్రుఘణః స్వస్తిః పరశుర్వేదిః పరశుర్నః స్వస్తి ।
హవిష్కృతో యజ్ఞియా యజ్ఞకామాస్తే దేవాసో యజ్ఞమిమం జుషన్తామ్ ॥ ౧

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- మేధాతిథిః ॥ దేవతాః :- అగ్నావిష్ణూ ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౫౦౯. అగ్నా విష్ణూ మహి తద్ వాం మహిత్వం పాథో ఘృతస్య గుహ్యస్య నామ ।
దమేదమే సప్త రత్నా దధానా ప్రతి వాం జిహ్వా ఘృతమా చరణ్యాత్ ॥ ౧

౧౫౧౦. అగ్నా విష్ణూ మహి ధామ ప్రియం వాం వీథో ఘృతస్య గుహ్యా జుషాణా ।
దమేదమే సుష్టుత్యా వావృధానా ప్రతి వాం జిహ్వా ఘృత ముచ్చరణ్యాత్ ॥ ౨

(30) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వఙ్గిరాః ॥ దేవతాః :- ద్యావాపృథివీ; మిత్రః; బ్రహ్మణస్పతిః; సవితా చ॥ ఛందః :- బృహతీ ॥

౧౫౧౧. స్వాక్తం మే ద్యావాపృథివీ స్వాక్తం మిత్రో అకరయమ్ ।
స్వాక్తం మే బ్రహ్మణస్పతిః స్వాక్తం సవితా కరత్ ॥ ౧

(3౧) ఏక త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వఙ్గిరాః ॥ దేవతాః :- ఇన్ద్రః ॥ ఛందః :- భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౧౫౧౨. ఇన్ద్రోతిభి ర్బహులాభి ర్నో అద్య యావచ్ఛ్రేష్ఠాభి ర్మఘవ ఞ్ఛూర జిన్వ । యో
నో ద్వేష్ట్యధరః స పదీష్ట యము ద్విష్మస్తము ప్రాణో జహాతు ॥ ౧

(3౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః :- ఆయుః ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౫౧౩. ఉప ప్రియం పనిప్నతం యువాన మాహుతీవృధమ్ ।
అగన్మ బిభ్రతో నమో దీర్ఘమాయుః కృణోతు మే ॥ ౧

(33) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః :- మరుతః; పూషా; బృహస్పతిః; అగ్నిశ్చ ॥ ఛందః :- పథ్యాపంక్తిః॥

౧౫౧౪. సం మా సిఞ్చన్తు మరుతః సం పూషా సం బృహస్పతిః । సం మాయమగ్నిః
సిఞ్చతు ప్రజయా చ ధనేన చ దీర్ఘమాయుః కృణోతు మే ॥ ౧

(3౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః :- జాతవేదాః ॥ ఛందః :- జగతీ ॥

౧౫౧౫. అగ్నే జాతాన్ ప్ర ణుదా మే సపత్నాన్ ప్రత్యజాతాన్ జాతవేదో నుదస్వ ।
అధస్పదం కృణుష్వ యే పృతన్యవో ఽనాగసస్తే వయ మదితయే స్యామ ॥ ౧

(3౫) పఞ్చత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః :- జాతవేదాః ॥ ఛందః :- ౧, ౩ త్రిష్టుప్; ౨ అనుష్టుప్ ॥

౧౫౧౬. ప్రాన్యాన్త్సపత్నాన్త్సహసా సహస్వ ప్రత్యజాతాన్ జాతవేదో నుదస్వ ।
ఇదం రాష్ట్రం పిపృహి సౌభగాయ విశ్వ ఏనమను మదన్తు దేవాః ॥ ౧

౧౫౧౭. ఇమా యాస్తే శతంహిరాః సహస్రం ధమనీరుత ।
తాసాం తే సర్వాసా మహ మశ్మనా బిల మప్యధామ్ ॥ ౨

౧౫౧౮. పరం యోనే రవరం తే కృణోమి మా త్వా ప్రజాభి భూన్మోత సూనుః ।
అస్వం౧త్వాప్రజసం కృణోమ్యశ్మానం తే అపిధానం కృణోమి ॥ ౩

(3౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః :- అక్షి, మనః ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౫౧౯. అక్ష్యౌ నౌ మధుసంకాశే అనీకం నౌ సమఞ్జనమ్ ।
అన్తః కృణుష్వ మాం హృది మన ఇన్నౌ సహాసతి ॥ ౧

(3౭) సప్త త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః :- వాసః ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౫౨౦. అభి త్వా మనుజాతేన దధామి మమ వాససా ।
యథాసో మమ కేవలో నాన్యాసాం కీర్తయాశ్చన ॥ ౧

(౩౮) అష్టా త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః:- వనస్పతిః (ఆసురీ) ॥ ఛందః :- ౧, ౨, ౪, ౫ అనుష్టుప్; ౩ చతుష్పదా ఉష్ణిక్ ॥

౧౮౨౧. ఇదం ఖనామి భేషజం మాంపశ్యమభిరోరుదమ్ ।
పరాయతో నివర్తనమాయతః ప్రతినన్దనమ్ ॥ ౧

౧౮౨౨. యేనా నిచక్ర ఆసురీన్ద్రం దేవేభ్యస్పరి ।
తేనా ని కుర్వే త్వామహం యథా తేఽసాని సుప్రియా ॥ ౨

౧౮౨౩. ప్రతీచీ సోమమసి ప్రతీచ్యుత సూర్యమ్ ।
ప్రతీచీ విశ్వాన్దేవాన్తాం త్వాఽచ్ఛావదామసి ॥ ౩

౧౮౨౪. అహం వదామి నేత్త్వం సభాయామహ త్వం వద ।
మమేదసస్త్వం కేవలో నాన్యాసాం కీర్తయాశ్చన ॥ ౪

౧౮౨౫. యది వాసి తిరోజనం యది వా నద్యస్తిరః ।
ఇయం హ మహ్యం త్వామోషధిర్బద్ధ్వేవ న్యానయత్ ॥ ౫

అథ చతుర్థోఽనువాకః (౩౯) ఏకోన చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- ప్రస్కణ్వః ॥ దేవతాః:- మన్త్రోక్తాః ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౮౨౬. దివ్యం సుపర్ణం పయసం బృహన్తమపాం గర్భం వృషభమోషధీనామ్।అభీపతో
వృష్ట్యా తర్పయన్తమా నో గోష్ఠే రయిష్ఠాం స్థాపయాతి ॥ ౧

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- ప్రస్కణ్వః ॥ దేవతాః:- సరస్వాన్ ॥ ఛందః :- ౧ భురిక్త్రిష్టుప్; ౨ త్రిష్టుప్ ॥

౧౮౨౭. యస్య వ్రతం పశవో యన్తి సర్వే యస్య వ్రత ఉపతిష్ఠన్త ఆపః ।
యస్య వ్రతే పుష్టపతిర్నివిష్టస్తం సరస్వన్తమవసే హవామహే ॥ ౧

౧౮౨౮. ఆ ప్రత్యఞ్చం దాశుషే దాశ్వంసం సరస్వన్తం పుష్టపతిం రయిష్ఠామ్ ।
రాయస్పోషం శ్రవస్యుం వసానా ఇహ హువేమ సదనం రయీణామ్ ॥ ౨

(౪౧) ఏక చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- ప్రస్కణ్వః ॥ దేవతాః:- శ్యేనః ॥ ఛందః :- ౧ జగతీ; ౨ త్రిష్టుప్ ॥

౧౮౨౯. అతి ధన్వాన్యత్యపస్తతర్ద శ్యేనో నృచక్షా అవసానదర్శః ।
తరన్విశ్వాన్యవరా రజాంసీన్ద్రేణ సఖ్యా శివ ఆ జగమ్యాత్ ॥ ౧

౧౮౩౦. శ్యేనో నృచక్షా దివ్యః సుపర్ణః సహస్రపాచ్ఛతయోనిర్వయోధాః ।
స నో ని యచ్ఛాద్వసు యత్పరాభృతమస్మాకమస్తు పితృషు స్వధావత్ ॥ ౨

(౪౨) ద్వి చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- ప్రస్కణ్వః ॥ దేవతాః:- సోమారుద్రౌ ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౮౩౧. సోమారుద్రా వి వృహతం విషూచీమమీవా యా నో గయమావివేశ । బాధేథాం
దూరం నిరృతిం పరాచైః కృతం చిదేనః ప్ర ముముక్తమస్మత్ ॥ ౧

౧౮౩౨. సోమారుద్రా యువమేతాన్యస్మద్విశ్వా తనూషు భేషజాని ధత్తమ్ ।
అవ స్యతం ముఞ్చతం యన్నో అసత్తనూషు బద్ధం కృతమేనో అస్మత్ ॥ ౨

(౪౩) త్రి చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- ప్రస్కణ్వః ॥ దేవతాః:- వాక్ ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౮౩౩. శివాస్త ఏకా అశివాస్త ఏకాః సర్వా బిభర్షి సుమనస్యమానః ।
తిస్రో వాచో నిహితా అన్తరస్మిన్తాసామేకా వి పపాతాను ఘోషమ్ ॥ ౧

(౪౪) చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- ప్రస్కణ్వః ॥ దేవతాః:- ఇన్ద్రః విష్ణుః ॥ ఛందః :- భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౧౮౩౪. ఉభా జిగ్యథుర్న పరా జయేథే న పరా జిగ్యే కతరశ్చనైనయోః ।
ఇన్ద్రశ్చ విష్ణో యదపస్పృధేథాం త్రేధా సహస్రం వి తదైరయేథామ్ ॥ ౧

(౪౫) పంచ చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- ప్రస్కణ్వః ॥ దేవతాః:- ఈర్ష్యావినయనమ్ ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౮౩౫. జనాద్ విశ్వజనీనాత్ సిన్ధుతస్పర్యాభృతమ్ ।
దూరాత్ త్వా మన్య ఉద్భృతమీర్ష్యాయా నామ భేషజమ్ ॥ ౧

౧౮౩౬. అగ్నేరివాస్య దహతో దావస్య దహతః పృథక్ ।
ఏతామేతస్యేర్ష్యాముద్నాగ్నిమివ శమయ ॥ ౨

(౪౬) షట్ చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:- సినీవాలీ ॥ ఛందః :- ౧, ౨ అనుష్టుప్ ; ౩ త్రిష్టుప్ ॥

౧౮౩౭. సినీవాలి పృథుష్టుకే యా దేవానామసి స్వసా ।
జుషస్వ హవ్యమాహుతం ప్రజాం దేవి దిదిడ్ఢి నః ॥ ౧

౧౮౩౮. యా సుబాహుః స్వఙ్గురిః సుషూమా బహుసూవరీ ।
తస్యై విశ్పత్న్యై హవిః సినీవాల్యై జుహోతన ॥ ౨

౧౮౩౯. యా విశ్పత్నీన్ద్రమసి ప్రతీచీ సహస్రస్తుకాభియన్తీ దేవీ ।
విష్ణోః పత్ని తుభ్యం రాతా హవీంషి పతిం దేవి రాధసే చోదయస్వ ॥ ౩

(౪౭) సప్త చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:- కుహూః ॥ ఛందః :- ౧ జగతీ; ౨ త్రిష్టుప్ ॥

౧౮౪౦. కుహూం దేవీం సుకృతం విద్మనాపసమస్మిన్ యజ్ఞే సుహవా జోహవీమి ।
సా నో రయిం విశ్వవారం ని యచ్ఛాద్ దదాతు వీరం శతదాయముక్థ్యమ్ ॥ ౧

౧౮౪౧. కుహూర్దేవానామమృతస్య పత్నీ హవ్యా నో అస్య హవిషో జుషేత ।
శృణోతు యజ్ఞముశతీ నో అద్య రాయస్పోషం చికితుషీ దధాతు ॥ ౨

(౪౮) అష్టచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా॥ దేవతా:- రాకా ॥ ఛందః :- జగతీ ॥

౧౮౪౨. రాకామహంసుహవాసుష్టుతీహువేశృణోతునఃసుభగాబోధతుత్మనా ।
సీవ్యత్వపఃసూచ్యాచ్ఛిద్యమానయాదదాతువీరంశతదాయముక్థ్యమ్ ॥ ౧

౧౮౪౩. యాస్తే రాకే సుమతయః సుపేశసో యాభిర్దదాసి దాశుషే వసూని ।
తాభిర్నో అద్య సుమనా ఉపాగహి సహస్రపోషం సుభగే రరాణా ॥ ౨

(౪౯) ఏకోన పంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:- దేవపత్న్యః ॥ ఛందః :- ౧ ఆర్షీజగతీ; ౨ చతుష్పదాపంక్తిః ॥

౧౮౪౪. దేవానాం పత్నీరుశతీరవన్తు నః ప్రావన్తు నస్తుజయే వాజసాతయే ।
యాః పార్థివాసో యా అపామపి వ్రతే తా నో దేవీః సుహవాః శర్మ యచ్ఛన్తు ॥ ౧

౧౮౪౫. ఉత గ్నా వ్యన్తు దేవపత్నీరిన్ద్రాణ్యగ్నాయ్యశ్వినీ రాట్ ।
ఆ రోదసీ వరుణానీ శృణోతు వ్యన్తు దేవీర్య ఋతుర్జనీనామ్ ॥ ౨

(౫౦) పంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అఙ్గిరాః (కితవబాధనకామః) ॥ దేవతా:- ఇన్ద్రః ॥ ఛందః :- ౧, ౨, ౫, ౮, ౯ అనుష్టుప్; ౩, ౭ త్రిష్టుప్; ౪ జగతీ; ౬ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౧౮౪౬. యథా వృక్షమశనిర్విశ్వాహా హన్త్యప్రతి ।
ఏవాహమద్య కితవానక్షైర్బధ్యాసమప్రతి ॥ ౧

౧౮౪౭. తురాణామతురాణాం విశామవర్జుషీణామ్ ।
సమైతు విశ్వతో భగో అన్తర్హస్తం కృతం మమ ॥ ౨

౧౮౪౮. ఈడే అగ్నిం స్వావసుం నమోభిరిహ ప్రసక్తో వి చయత్ కృతం నః ।
రథైరివ ప్ర భరే వాజయద్భిః ప్రదక్షిణం మరుతాం స్తోమమృధ్యామ్ ॥ ౩

౧౮౪౯. వయం జయేమ త్వయా యుజా వృతమస్మాకమంశముదవా భరేభరే ।
అస్మభ్యమిన్ద్ర వరీయః సుగం కృధి ప్ర శత్రూణాం మఘవన్ వృష్ణ్యా రుజ ॥ ౪

౧౮౫౦. అజైషం త్వా సంలిఖితమజైషముత సంరుధమ్ ।
అవిం వృకో యథా మథదేవా మథ్నామి తే కృతమ్ ॥ ౫

౧౮౫౧. ఉత ప్రహామతిదీవా జయతి కృతమివ శ్వఘ్నీ వి చినోతి కాలే ।

యో దేవకామో న ధనం రుణద్ధి సమిత్ తం రాయః సృజతి స్వధాభిః ॥ ౬

౧౫౨. గోభిష్టరేమామతిం దురేవాం యవేన వా క్షుధం పురుహూత విశ్వే ।
వయం రాజసు ప్రథమా ధనాన్యరిష్టాసో వృజనీభిర్జయేమ ॥ ౭

౧౫౩. కృతం మే దక్షిణే హస్తే జయో మే సవ్య ఆహితః ।
గోజిద్ భూయాసమశ్వజిద్ ధనంజయో హిరణ్యజిత్ ॥ ౮

౧౫౪. అక్షాః ఫలవతీం ద్యువం దత్త గాం క్షీరిణీమివ ।
సం మా కృతస్య ధారయా ధనుః స్నావ్నేవ నహ్యత ॥ ౯

(౫౧) ఏక పంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అంగిరాః ॥ దేవతా:- ఇన్ద్రా బృహస్పతీ ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౫౫. బృహస్పతిర్నః పరి పాతు పశ్చాదుతోత్తరస్మాదధరాదఘాయోః ।
ఇన్ద్రః పురస్తాదుత మధ్యతో నః సఖా సఖిభ్యో వరీయః కృణోతు ॥ ౧

అథ పంచమోఽనువాకః (౫౨) ద్విపంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా:- సాంమనస్యమ్; అశ్వినా ॥ ఛందః :- ౧ కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౨ జగతీ ॥

౧౫౬. సంజ్ఞానం నః స్వేభిః సంజ్ఞానమరణేభిః ।
సంజ్ఞానమశ్వినా యువమిహాస్మాసు ని యచ్ఛతమ్ ॥ ౧

౧౫౭. సం జానామహై మనసా సం చికిత్వా మా యుష్మహి మనసా దైవ్యేన ।
మా ఘోషా ఉత్స్థుర్బహులే వినిర్హతే మేషుః పప్తదిన్ద్రస్యాహన్యాగతే ॥ ౨

(౫౩) త్రి పంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా:- ఆయుః; బృహస్పతిః; అశ్వినౌ చ ॥ ఛందః :- ౧, ౨, త్రిష్టుప్; ౩ భురిక్త్రిష్టుప్; ౪ ఉష్ణిగ్; గర్భార్షీ పంక్తిః; ౫-౭ అనుష్టుప్॥

౧౫౮. అముత్రభూయాదధి యద్ యమస్య బృహస్పతే రభిశస్తేరముఞ్చః ।
ప్రత్యౌహతామశ్వినా మృత్యుమస్మద్ దేవానామగ్నే భిషజా శచీభిః ॥ ౧

౧౫౯. సం క్రామతం మా జహీతం శరీరం ప్రాణాపానౌ తే సయుజావిహ స్తామ్ ।
శతం జీవ శరదో వర్ధమానోఽగ్నిష్టే గోపా అధిపా వసిష్ఠః ॥ ౨

౧౬౦. ఆయుర్యత్ తే అతిహితం పరాచైరపానః ప్రాణః పునరా తావితామ్ ।
అగ్నిష్టదాహార్నిర్ఋతేరుపస్థాత్ తదాత్మని పునరా వేశయామి తే ॥ ౩

౧౬౧. మేమం ప్రాణో హాసీన్మో అపానోఽవహాయ పరా గాత్ ।
సప్తర్షిభ్య ఏనం పరి దదామి త ఏనం స్వస్తి జరసే వహన్తు ॥ ౪

౧౬౨. ప్ర విశతం ప్రాణాపానావనడ్వాహావివ వ్రజమ్ ।
అయం జరిమ్ణః శేవధిరరిష్ట ఇహ వర్ధతామ్ ॥ ౫

౧౬౩. ఆ తే ప్రాణం సువామసి పరా యక్ష్మం సువామి తే ।
ఆయుర్నో విశ్వతో దధదయమగ్నిర్వరేణ్యః ॥ ౬

౧౬౪. ఉద్వయం తమసస్పరి రోహన్తో నాకముత్తమమ్ ।
దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥ ౭

(౫౪) చతుష్పంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- ౧ బ్రహ్మా; ౨ భృగుః ॥ దేవతా:- ౧ ఋక్సామానీ; ౨ ఇన్ద్రశ్చ ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్॥

౧౬౫. ఋచం సామ యజామహే యాభ్యాం కర్మాణి కుర్వతే ।
ఏతే సదసి రాజతో యజ్ఞం దేవేషు యచ్ఛతః ॥ ౧

౧౬౬. ఋచం సామ యదప్రాక్షం హవిరోజో యజుర్బలమ్ ।
ఏష మా తస్మాన్మా హింసీద్ వేదః పృష్టః శచీపతే ॥ ౨

(౫౫) పంచ పంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగుః ॥ దేవతా:- ఇన్ద్రః ॥ ఛందః :- విరాట్ పరోష్ణిక్ ॥

౧౬౭. యే తే పన్థానోఽవ దివో యేభిర్విశ్వమైరయః ।
తేభిః సుమ్నయా ధేహి నో వసో ॥ ౧

(౫౬) షట్ పంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః:- ౧ వృశ్చికాదయః; ౨ వనస్పతిః; ౪ బ్రహ్మణస్పతిః (విషభైషజ్యమ్) ॥ ఛందః :- ౧-౩, ౫-౮ అనుష్టుప్; ౪ విరాట్ ప్రస్తారపంక్తిః ॥

౧౮౬౮. తిరశ్చిరాజేరసితాత్ పృదాకోః పరి సంభృతమ్ ।
తత్ కఙ్కపర్వణో విషమియం వీరుదనీనశత్ ॥ ౧

౧౮౬౯. ఇయం వీరున్మధుజాతా మధుశ్చున్మధులా మధూః ।
సా విహ్రుతస్య భేషజ్యథో మశకజమ్భనీ ॥ ౨

౧౮౭౦. యతో దష్టం యతో ధీతం తతస్తే నిర్హ్వయామసి ।
అర్భస్య తృప్రదంశినో మశకస్యారసం విషమ్ ॥ ౩

౧౮౭౧. అయం యో వక్రో విపరుర్వ్యఙ్గో ముఖాని వక్రా వృజినా కృణోషి ।
తాని త్వం బ్రహ్మణస్పత ఇషీకామివ సం నమః ॥ ౪

౧౮౭౨. అరసస్య శర్కోటస్య నీచీనస్యోపసర్పతః ।
విషం హ్యస్యాదిష్యథో ఏనమజీజభమ్ ॥ ౫

౧౮౭౩. న తే బాహ్వోర్బలమస్తి న శీర్షే నోత మధ్యతః ।
అథ కిం పాపయాఽముయా పుచ్ఛే బిభర్ష్యర్భకమ్ ॥ ౬

౧౮౭౪. అదన్తి త్వా పిపీలికా వి వృశ్చన్తి మయూర్యః ।
సర్వే భల బ్రవాథ శర్కోటమరసం విషమ్ ॥ ౭

౧౮౭౫. య ఉభాభ్యాం ప్రహరసి పుచ్ఛేన చాస్యేన చ ।
ఆస్యే న తే విషం కిము తే పుచ్ఛధావసత్ ॥ ౮

(౫౭) సప్త పంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- వామదేవః ॥ దేవతాః:- సరస్వతీ ॥ ఛందః :- జగతీ ॥

౧౮౭౬. యదాశసా వదతో మే విచుక్షుభే యద్ యాచమానస్య చరతో జనాఀ అను ।
యదాత్మని తన్వో మే విరిష్టం సరస్వతీ తదా పృణద్ ఘృతేన ॥ ౧

౧౮౭౭. సప్త క్షరన్తి శిశవే మరుత్వతే పిత్రే పుత్రాసో అప్యవీవృతన్నృతాని ।
ఉభే ఇదస్యోభే అస్య రాజత ఉభే యతేతే ఉభే అస్య పుష్యతః ॥ ౨

(౫౮) అష్ట పంచాశం సూక్తమ్

ఋషిః :- కౌరూపథిః ॥ దేవతా :- ఇన్ద్రావరుణౌ ॥ ఛందః :- ౧ జగతీ; ౨ త్రిష్టుప్ ॥

౧౮౭౮. ఇన్ద్రావరుణా సుతపావిమం సుతం సోమం పిబతం మద్యం ధృతవ్రతా ।
యువో రథో అధ్వరో దేవవీతయే ప్రతి స్వసరముప యాతు పీతయే ॥ ౧

౧౮౭౯. ఇన్ద్రావరుణా మధుమత్తమస్య వృష్ణః సోమస్య వృషణా వృషేథామ్ ।
ఇదం వామన్ధః పరిషిక్తమాసద్యాస్మిన్ బర్హిషి మాదయేథామ్ ॥ ౨

(౫౯) ఏకోన షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- బాదరాయణిః ॥ దేవతా :- అరినాశనమ్ ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౮౮౦. యో నః శపాదశపతః శపతో యశ్చ నః శపాత్ ।
వృక్ష ఇవ విద్యుతా హత ఆ మూలాదను శుష్యతు ॥ ౧

ఇతి షోడశః ప్రపాఠకః

***

అథ సప్తదశః ప్రపాఠకః

అథ షష్ఠోఽనువాకః (౬౦) షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా :- గృహాః; వాస్తోష్పతిః ॥ ఛందః :- ౧ పరానుష్టుప్త్రిష్టుప్; ౨-౭ అనుష్టుప్ ॥

౧౮౮౧. ఊర్జం బిభ్రద్ వసువనిః సుమేధా అఘోరేణ చక్షుషా మిత్రియేణ ।
గృహానైమి సుమనా వన్దమానో రమధ్వం మా బిభీత మత్ ॥ ౧

౧౮౮౨. ఇమే గృహా మయోభువ ఊర్జస్వన్తః పయస్వన్తః ।
పూర్ణా వామేన తిష్ఠన్తస్తే నో జానన్త్వాయతః ॥ ౨

౧౮౮౩. యేషా మధ్యేతి ప్రవసన్ యేషు సౌమనసో బహుః ।
గృహా నుప హ్వయామహే తే నో జానన్త్వాయతః ॥ ౩

౧౮౮౪. ఉపహూతా భూరిధనాః సఖాయః స్వాదుసంముదః ।
అక్షుధ్యా అతృష్యా స్త గృహా మాస్మద్ బిభీతన ॥ ౪

౧౮౮౫. ఉపహూతా ఇహ గావ ఉపహూతా అజావయః ।
అథో అన్నస్య కీలాల ఉపహూతో గృహేషు నః ॥ ౫

౧౮౮౬. సూనృతావన్తః సుభగా ఇరావన్తో హసాముదాః ।
అతృష్యా అక్షుధ్యా స్త గృహా మాఽస్మద్ బిభీతన ॥ ౬

౧౮౮౭. ఇహైవ స్త మాను గాత విశ్వా రూపాణి పుష్యత ।
ఐష్యామి భద్రేణా సహ భూయాంసో భవతా మయా ॥ ౭

(౬౧) ఏక షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- అగ్నిః ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౮౮౮. యదగ్నే తపసా తప ఉపతప్యామహే తపః ।
ప్రియాః శ్రుతస్య భూయాస్మాయుష్మన్తః సుమేధసః ॥ ౧

౧౮౮౯. అగ్నే తపస్తప్యామహ ఉప తప్యామహే తపః ।
శ్రుతాని శృణ్వన్తో వయమాయుష్మన్తః సుమేధసః ॥ ౨

(౬౨) ద్విషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- మరీచిః, కాశ్యపః ॥ దేవతా :- అగ్నిః ॥ ఛందః :- జగతీ ॥

౧౮౯౦. అయమగ్నిః సత్పతి ర్వృద్ధవృష్ణో రథీవ పత్తీ నజయత్ పురోహితః ।
నాభా పృథివ్యాం నిహితో దవిద్యుత దధస్పదం కృణుతాం యే పృతన్యవః ॥ ౧

(౬౩) త్రి షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- మరీచిః, కాశ్యపః ॥ దేవతా :- జాతవేదాః ॥ ఛందః :- జగతీ ॥

౧౮౯౧. పృతనాజితం సహమాన మగ్ని ముక్థైర్హవామహే పరమాత్ సధస్థాత్ ।
స నః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా క్షామద్ దేవోఽతి దురితాన్యగ్నిః ॥ ౧

(౬౪) చతుఃషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- యమః ॥ దేవతా :- ౧ ఆపః; ౨ అగ్నిః ॥ ఛందః :- ౧ భురిగనుష్టుప్; ౨ న్యఙ్కుసారిణీబృహతీ ॥

౧౮౯౨. ఇదం యత్ కృష్ణః శకుని రభినిష్పత న్నపీపతత్
ఆపో మా తస్మాత్ సర్వస్మాద్ దురితాత్ పాన్త్వంహసః ॥ ౧

౧౮౯౩. ఇదం యత్ కృష్ణః శకుని రవామృక్షన్ నిర్ఋతే తే ముఖేన ।
అగ్నిర్మా తస్మా దేనసో గార్హపత్యః ప్ర ముఞ్చతు ॥ ౨

(౬౫) పంచ షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- శుక్రః ॥ దేవతా :- అపామార్గః ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౮౯౪. ప్రతీచీనఫలో హి త్వ మపామార్గ రురోహిథ ।
సర్వాన్ మచ్ఛపథాఀ అధి వరీయో యావయా ఇతః ॥ ౧

౧౮౯౫. యద్ దుష్కృతం యచ్ఛమలం యద్ వా చేరిమ పాపయా ।
త్వయా తద్ విశ్వతోముఖాపామార్గాప మృజ్మహే ॥ ౨

౧౮౯౬. శ్యావదతా కునఖినా బణ్డేన యత్సహాసిమ ।
అపామార్గ త్వయా వయం సర్వం తదప మృజ్మహే ॥ ౩

(౬౬) షట్ షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా :- బ్రాహ్మణమ్ ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౮౯౭. యద్యన్తరిక్షే యది వాత ఆస యది వృక్షేషు యది వోలపేషు ।
యదశ్రవన్ పశవ ఉద్యమానం తద్ బ్రాహ్మణం పునరస్మానుపైతు ॥ ౧

(౬౭) సప్త షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా :- ఆత్మా ॥ ఛందః :- పురః పరోష్ణిగ్బృహతీ ॥

౧౮౯౮. పునర్మైత్విన్ద్రియం పునరాత్మా ద్రవిణం బ్రాహ్మణం చ ।
పునరగ్నయో ధిష్ణ్యా యథాస్థామ కల్పయన్తామిహైవ ॥ ౧

(౬౮) అష్టషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- శన్తాతిః ॥ దేవతా :- సరస్వతీ ॥ ఛందః :- ౧ అనుష్టుప్; ౨ త్రిష్టుప్; ౩ గాయత్రీ ॥

౧౮౯౯. సరస్వతి వ్రతేషు తే దివ్యేషు దేవి ధామసు ।
జుషస్వ హవ్యమాహుతం ప్రజాం దేవి రరాస్వ నః ॥ ౧

౧౯౦౦. ఇదం తే హవ్యం ఘృతవత్ సరస్వతీదం పితౄణాం హవిరాస్యం యత్ ।
ఇమాని త ఉదితా శంతమాని తేభిర్వయం మధుమన్తః స్యామ ॥ ౨

౧౯౦౧. శివా నః శంతమా భవ సుమృడీకా సరస్వతి ।
మా తే యుయోమ సందృశః ॥ ౩

(౬౯) ఏకోన సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- శన్తాతిః ॥ దేవతా :- సుఖమ్ ॥ ఛందః :- పథ్యాపంక్తిః ॥

౧౯౦౨. శన్నో వాతో వాతు శం నస్తపతు సూర్యః । అహాని శం భవన్తు నః శం రాత్రీ
ప్రతి ధీయతాం శముషా నో వ్యుచ్ఛతు ॥ ౧

(౭౦) సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- శ్యేనాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛందః :- ౧ త్రిష్టుప్; ౨ అతిజగతీ గర్భాజగతీ; ౩ పురః కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౪, ౫ అనుష్టుప్ ॥

౧౯౦౩. యత్ కిం చాసౌ మనసా యచ్చ వాచా యజ్ఞైర్జుహోతి హవిషా యజుషా ।
తన్మృత్యునా నిరృతిః సంవిదానా పురా సత్యాదాహుతిం హన్త్వస్య ॥ ౧

౧౯౦౪. యాతుధానా నిరృతిరాదు రక్షస్తే అస్య ఘ్నన్త్వనృతేన సత్యమ్ ।
ఇన్ద్రేషితా దేవా ఆజ్యమస్య మథ్నన్తు మా తత్ సం పాది యదసౌ జుహోతి ॥ ౨

౧౯౦౫. ఆజిరాధిరాజౌ శ్యేనౌ సంపాతినావివ ।
ఆజ్యం పృతన్యతో హతాం యో నః కశ్చాభ్యఘాయతి ॥ ౩

౧౯౦౬. అపాఞ్చౌ త ఉభౌ బాహూ అపి నహ్యామ్యాస్యమ్ ।
అగ్నేర్దేవస్య మన్యునా తేన తేఽవధిషం హవిః ॥ ౪

౧౯౦౭. అపి నహ్యామి తే బాహూ అపి నహ్యామ్యాస్యమ్ ।
అగ్నేర్ఘోరస్య మన్యునా తేన తేఽవధిషం హవిః ॥ ౫

(౭౧) ఏకసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- అగ్నిః ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౯౦౮. పరి త్వాగ్నే పురం వయం విప్రం సహస్య ధీమహి ।
ధృషద్వర్ణం దివే దివే హన్తారం భఙ్గురావతః ॥ ౧

(౭౨) ద్విసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- ఇన్ద్రః ॥ ఛందః :- ౧ అనుష్టుప్; ౨, ౩ త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౦౯. ఉత్ తిష్ఠతావ పశ్యతేన్ద్రస్య భాగమృత్వియమ్ ।
యది శ్రాతం జుహోతన యద్యశ్రాతం మమత్తన ॥ ౧

౧౯౧౦. శ్రాతం హవిరో ష్విన్ద్ర ప్ర యాహి జగామ సూరో అధ్వనో వి మధ్యమ్ ।
పరి త్వాసతే నిధిభిః సఖాయః కులపా న వ్రాజపతిం చరన్తమ్ ॥ ౨

౧౯౧౧. శ్రాతం మన్య ఊధని శ్రాతమగ్నౌ సుశ్రుతం మన్యే తదృతం నవీయః ।
మాధ్యన్దినస్య సవనస్య దధ్నః పిబేన్ద్ర వజ్రిన్ పురుకృజ్జుషాణః ॥ ౩

(౭౩) త్రిసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- ఘర్మః అశ్వినౌ; ప్రత్యృచం మన్త్రోక్తా వా ॥ ఛందః :- ౧, ౪, ౬ జగతీ; ౨ పథ్యాబృహతీ; ౩, ౫, ౭-౧౧ త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౧౨. సమిద్ధో అగ్నిర్వృషణా రథీ దివస్తప్తో ఘర్మో దుహ్యతే వామిషే మధు ।
వయం హి వాం పురుదమాసో అశ్వినా హవామహే సధమాదేషు కారవః ॥ ౧

౧౯౧౩. సమిద్ధో అగ్నిరశ్వినా తప్తో వాం ఘర్మ ఆ గతమ్ ।
దుహ్యన్తే నూనం వృషణేహ ధేనవో దస్రా మదన్తి వేధసః ॥ ౨

౧౯౧౪. స్వాహాకృతః శుచిర్దేవేషు యజ్ఞో యో అశ్వినోశ్చమసో దేవపానః ।
తము విశ్వే అమృతాసో జుషాణా గన్ధర్వస్య ప్రత్యాస్నా రిహన్తి ॥ ౩

౧౯౧౫. యదుస్రియాస్వాహుతం ఘృతం పయోఽయం స వామశ్వినా భాగ ఆ గతమ్।
మాధ్వీ ధర్తారా విదథస్య సత్పతీ తప్తం ఘర్మం పిబతం రోచనే దివః ॥ ౪

౧౯౧౬. తప్తో వాం ఘర్మో నక్షతు స్వహోతా ప్ర వామధ్వర్యుశ్చరతు పయస్వాన్।
మధోర్దుగ్ధస్యాశ్వినా తనాయా వీతం పాతం పయస ఉస్రియాయాః ॥ ౫

౧౯౧౭. ఉప ద్రవ పయసా గోధుగోషమా ఘర్మే సిఞ్చ పయ ఉస్రియాయాః।
వి నాకమఖ్యత్ సవితా వరేణ్యోఽనుప్రయాణముషసో వి రాజతి ॥ ౬

౧౯౧౮. ఉప హ్వయే సుదుఘాం ధేనుమేతాం సుహస్తో గోధుగుత దోహదేనామ్।
శ్రేష్ఠం సవం సవితా సావిషన్నోఽభీద్ధో ఘర్మస్తదు షు ప్ర వోచత్॥ ౭

౧౯౧౯. హిఙ్కృణ్వతీ వసుపత్నీ వసూనాం వత్సమిచ్ఛన్తీ మనసా న్యాగన్।
దుహామశ్విభ్యాం పయో అఘ్న్యేయం సా వర్ధతాం మహతే సౌభగాయ ॥ ౮

౧౯౨౦. జుష్టో దమూనా అతిథిర్దురోణ ఇమం నో యజ్ఞముప యాహి విద్వాన్।
విశ్వా అగ్నే అభియుజో విహత్య శత్రూయతామా భరా భోజనాని ॥ ౯

౧౯౨౧. అగ్నే శర్ధ మహతే సౌభగాయ తవ ద్యుమ్నాన్యుత్తమాని సన్తు।
సం జాస్పత్యం సుయమమా కృణుష్వ శత్రూయతామభి తిష్ఠా మహాంసి॥ ౧౦

౧౯౨౨. సూయవసాద్ భగవతీ హి భూయా అథో వయం భగవన్తః స్యామ।
అద్ధి తృణమఘ్న్యే విశ్వదానీం పిబ శుద్ధముదకమాచరన్తీ ॥ ౧౧

అథ సప్తమోఽనువాకః (౭౪) చతుః సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వాంగిరాః ॥ దేవతా :- మన్త్రోక్తాః; ౪ జాతవేదాః ॥ ఛన్దః :- ౧-౩ అనుష్టుప్; ౪ త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౨౩. అపచితాం లోహినీనాం కృష్ణా మాతేతి శుశ్రుమ ।
మునేర్దేవస్య మూలేన సర్వా విధ్యామి తా అహమ్

౧౯౨౪. విధ్యామ్యాసాం ప్రథమాం విధ్యామ్యుత మధ్యమామ్ ।
ఇదం జఘన్యామాసామా ఛినద్మి స్తుకామివ ॥ ౨

౧౯౨౫. త్వాష్ట్రేణాహం వచసా వి త ఈర్ష్యామమీమదమ్ ।
అథో యో మన్యుష్టే పతే తము తే శమయామసి ॥ ౩

౧౯౨౬. వ్రతేన త్వం వ్రతపతే సమక్తో విశ్వాహా సుమనా దీదిహేహ ।
తం త్వా వయం జాతవేదః సమిద్ధం ప్రజావన్త ఉప సదేమ సర్వే ॥ ౪

(౭౫) పంచ సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- ఉపరిబభ్రవః ॥ దేవతా :- అఘ్న్యాః ॥ ఛన్దః :- ౧ త్రిష్టుప్; ౨ పంచపదాభురిక్పథ్యాపంక్తిః ॥

౧౯౨౭. ప్రజావతీః సూయవసే రుశన్తీః శుద్ధా అపః సుప్రపాణే పిబన్తీః ।
మా వ స్తేన ఈశత మాఘశంసః పరి వో రుద్రస్య హేతిర్వృణక్తు ॥ ౧

౧౯౨౮. పదజ్ఞా స్థ రమతయః సంహితా విశ్వనామ్నీః ।
ఉప మా దేవీర్దేవేభిరేత । ఇమం గోష్ఠమిదం సదో ఘృతేనాస్మాన్త్సముక్షత ॥ ౨

(౭౬) షట్ సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- ౧, ౨ అపచిద్ భైషజ్యమ్; ౩-౫ జాయాన్యః; ౬ ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః :- ౧ విరాడనుష్టుప్; ౨ పరోష్ణిక్; ౩, ౪ అనుష్టుప్; ౫ భురిగనుష్టుప్; ౬ త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౨౯. ఆ సుస్రసః సుస్రసో అసతీభ్యో అసత్తరాః ।
సేహోరరసతరా లవణాద్ విక్లేదీయసీః ॥ ౧

౧౯౩౦. యా గ్రైవ్యా అపచితోఽథో యా ఉపపక్ష్యాః ।
విజామ్ని యా అపచితః స్వయంస్రసః ॥ ౨

౧౯౩౧. యః కీకసాః ప్రశృణాతి తలీద్యమవతిష్ఠతి ।
నిర్హాస్తం సర్వం జాయాన్యం యః కశ్చ కకుది శ్రితః ॥ ౩

౧౯౩౨. పక్షీ జాయాన్యః పతతి స ఆ విశతి పూరుషమ్ ।
తదక్షితస్య భేషజముభయోః సుక్షతస్య చ ॥ ౪

౧౯౩౩. విద్మ వై తే జాయాన్య జానం యతో జాయాన్య జాయసే ।
కథం హ తత్ర త్వం హనో యస్య కృణ్మో హవిర్గృహే ॥ ౫

౧౯౩౪. ధృషత్ పిబ కలశే సోమ మిన్ద్ర వృత్రహా శూర సమరే వసూనామ్ ।
మాధ్యన్దినే సవన ఆ వృషస్వ రయిష్ఠానో రయి మస్మాసు ధేహి ॥ ౬

(౭౭) సప్తసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అఙ్గిరాః ॥ దేవతా :- మరుతః ॥ ఛందః :- ౧ త్రిపదాగాయత్రీ; ౨ త్రిష్టుప్; ౩ జగతీ ॥

౧౯౩౫. సాంతపనా ఇదం హవి ర్మరుతస్తజ్జుజుష్టన ।
అస్మాకోతీ రిశాదసః ॥ ౧

౧౯౩౬. యో నో మర్తో మరుతో దుర్హృణాయుస్తిరశ్చిత్తాని వసవో జిఘాంసతి ।
ద్రుహః పాశాన్ ప్రతి ముఞ్చతాం సస్తపిష్ఠేన తపసా హన్తనా తమ్ ॥ ౨

౧౯౩౭. సంవత్సరీణా మరుతః స్వర్కా ఉరుక్షయాః సగణా మానుషాసః ।
తే అస్మత్ పాశాన్ ప్ర ముఞ్చన్త్వేనసః । సాంతపనా మత్సరా మాదయిష్ణవః ॥ ౩

(౭౮) అష్ట సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- అగ్నిః ॥ ఛందః :- ౧ పరోష్ణిక్; ౨ త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౩౮. వి తే ముఞ్చామి రశనాం వి యోక్త్రం వి నియోజనమ్ ।
ఇహైవ త్వమజస్ర ఏధ్యగ్నే ॥ ౧

౧౯౩౯. అస్మై క్షత్రాణి ధారయన్త మగ్నే యునజ్మి త్వా బ్రహ్మణా దైవ్యేన ।
దీదిహ్యస్మభ్యం ద్రవిణేహ భద్రం ప్రేమం వోచో హవిర్దాం దేవతాసు ॥ ౨

(౭౯) ఏకోనాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- అమావాస్యా ॥ ఛందః :- ౧ జగతీ; ౨-౪ త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౪౦. యత్తే దేవా అకృణ్వన్ భాగధేయమమావాస్యే సంవసన్తో మహిత్వా ।
తేనా నో యజ్ఞం పిపృహి విశ్వవారే రయిం నో ధేహి సుభగే సువీరమ్ ॥ ౧

౧౯౪౧. అహమేవాస్మ్యమావాస్యా౩ మామా వసన్తి సుకృతో మయీమే ।
మయి దేవా ఉభయే సాధ్యాశ్చేన్ద్రజ్యేష్ఠాః సమగచ్ఛన్త సర్వే ॥ ౨

౧౯౪౨. ఆగన్ రాత్రీ సంగమనీ వసూనామూర్జం పుష్టం వస్వావేశయన్తీ ।
అమావాస్యాయై హవిషా విధేమోర్జం దుహానా పయసా న ఆగన్ ॥ ౩

౧౯౪౩. అమావాస్యే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా రూపాణి పరిభూర్జజాన ।
యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయం స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ ౪

(౮౦) అశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- ౧, ౨, ౪ పౌర్ణమాసీ ౩ ప్రజాపతిః ॥ ఛందః :- ౧, ౩, ౪ త్రిష్టుప్; ౨ అనుష్టుప్ ॥

౧౯౪౪. పూర్ణా పశ్చాదుత పూర్ణా పురస్తాదున్మధ్యతః పౌర్ణమాసీ జిగాయ ।
తస్యాం దేవైః సంవసన్తో మహిత్వా నాకస్య పృష్ఠే సమిషా మదేమ ॥ ౧

౧౯౪౫. వృషభం వాజినం వయం పౌర్ణమాసం యజామహే ।
స నో దదాత్వక్షితాం రయిమనుపదస్వతీమ్ ॥ ౨

౧౯౪౬. ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వా రూపాణి పరిభూర్జజాన ।
యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయం స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ ౩

౧౯౪౭. పౌర్ణమాసీ ప్రథమా యజ్ఞియాసీదహ్నాం రాత్రీణామతిశర్వరేషు ।
యే త్వాం యజ్ఞైర్యజ్ఞియే అర్ధయన్త్యమీ తే నాకే సుకృతః ప్రవిష్టాః ॥ ౪

(౮౧) ఏకాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- సావిత్రీ, సూర్యః; చన్ద్రమాః ॥ ఛందః :- ౧, ౨,

౬ త్రిష్టుప్; ౩ అనుష్టుప్; ౪ ఆస్తారపంక్తిః; ౫ స్వరాడాస్తార పంక్తిః ॥

౧౯౪౮. పూర్వాపరం చరతో మాయయైతౌ శిశూ క్రీడన్తౌ పరి యాతోఽర్ణవమ్ ।
విశ్వాన్యో భువనా విచష్ట ఋతూఀరన్యో విదధజ్జాయసే నవః ॥ ౧

౧౯౪౯. నవోనవో భవసి జాయమానోఽహ్నాం కేతురుషసామేష్యగ్రమ్ ।
భాగం దేవేభ్యో వి దధాస్యాయన్ ప్ర చన్ద్రమస్తిరసే దీర్ఘమాయుః ॥ ౨

౧౯౫౦. సోమస్యాంశో యుధాం పతేఽనూనో నామ వా అసి ।
అనూనం దర్శ మా కృధి ప్రజయా చ ధనేన చ ॥ ౩

౧౯౫౧. దర్శోఽసి దర్శతోఽసి సమగ్రోఽసి సమన్తః ।
సమగ్రః సమన్తో భూయాసం గోభిరశ్వైః ప్రజయా పశుభిర్గృహైర్ధనేన ॥ ౪

౧౯౫౨. యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మస్తస్య త్వం ప్రాణేనా ప్యాయస్వ ।
ఆ వయం ప్యాసిషీమహి గోభిరశ్వైః ప్రజయా పశుభిర్గృహైర్ధనేన ॥ ౫

౧౯౫౩. యం దేవా అంశుమాప్యాయయన్తి యమక్షితమక్షితా భక్షయన్తి ।
తేనాస్మానిన్ద్రో వరుణో బృహస్పతిరా ప్యాయయన్తు భువనస్య గోపాః ॥ ౬

అథాష్టమోఽనువాకః (౮౨) ద్వ్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- శౌనకః (సమ్పత్కామః) ॥ దేవతా :- అగ్నిః ॥ ఛందః :- ౧, ౪-౬ త్రిష్టుప్; ౨ కకుమ్మతీబృహతీ; ౩ జగతీ ॥

౧౯౫౪. అభ్యర్చత సుష్టుతిం గవ్యమాజిమస్మాసు భద్రా ద్రవిణాని ధత్త ।
ఇమం యజ్ఞం నయత దేవతా నో ఘృతస్య ధారా మధుమత్ పవన్తామ్ ॥ ౧

౧౯౫౫. మయ్యగ్రే అగ్నిం గృహ్ణామి సహ క్షత్రేణ వర్చసా బలేన ।
మయి ప్రజాం మయ్యాయుర్దధామి స్వాహా మయ్యగ్నిమ్ ॥ ౨

౧౯౫౬. ఇహైవాగ్నే అధి ధారయా రయిం మా త్వా ని క్రన్ పూర్వచిత్తా నికారిణః ।
క్షత్రేణాగ్నే సుయమమస్తు తుభ్యముపసత్తా వర్ధతాం తే అనిష్టృతః ॥ ౩

౧౯౫౭. అన్వగ్నిరుషసామగ్రమఖ్యదన్వహాని ప్రథమో జాతవేదాః ।
అను సూర్య ఉషసో అను రశ్మీనను ద్యావాపృథివీ ఆ వివేశ ॥ ౪

౧౯౫౮. ప్రత్యగ్నిరుషసామగ్రమఖ్యత్ప్రత్యహాని ప్రథమో జాతవేదాః ।
ప్రతి సూర్యస్య పురుధా చ రశ్మీన్ ప్రతి ద్యావాపృథివీ ఆ తతాన ॥ ౫

౧౯౫౯. ఘృతం తే అగ్నే దివ్యే సధస్థే ఘృతేన త్వాం మనురద్యా సమిన్ధే ।
ఘృతం తే దేవీర్నప్త్య ఆ వహన్తు ఘృతం తుభ్యం దుహ్రతాం గావో అగ్నే ॥ ౬

(౮౩) త్ర్యశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- శునఃశేపః ॥ దేవతా :- వరుణః ॥ ఛందః :- ౧ అనుష్టుప్; ౨ పథ్యాపంక్తిః; ౩ త్రిష్టుప్; ౪ బృహతీ గర్భాత్రిష్టుప్ ॥

౧౯౬౦. అప్సు తే రాజన్ వరుణ గృహో హిరణ్యయో మిథః ।
తతో ధృతవ్రతో రాజా సర్వా ధామాని ముఞ్చతు ॥ ౧

౧౯౬౧. ధామ్నోధామ్నో రాజన్నితో వరుణ ముఞ్చ నః
యదాపో అఘ్న్యా ఇతి వరుణేతి యదూచిమ తతో వరుణ ముఞ్చ నః ॥ ౨

౧౯౬౨. ఉదుత్తమం వరుణ పాశమస్మదవాధమం వి మధ్యమం శ్రథాయ ।
అధా వయమాదిత్య వ్రతే తవానాగసో అదితయే స్యామ ॥ ౩

౧౯౬౩. ప్రాస్మత్ పాశాన్ వరుణ ముఞ్చ సర్వాన్ య ఉత్తమా అధమా వారుణా యే ।
దుఃష్వప్న్యం దురితం ని ష్వాస్మదథ గచ్ఛేమ సుకృతస్య లోకమ్ ॥ ౪

(౮౪) చతురశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగుః ॥ దేవతా :- ౧ అగ్నిః; ౨, ౩ ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః :- ౧ జగతీ; ౨, ౩ త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౬౪. అనాధృష్యో జాతవేదా అమర్త్యో విరాడగ్నే క్షత్రభృద్ దీదిహీహ ।
విశ్వా అమీవాః ప్రముఞ్చన్ మానుషీభిః శివాభిరద్య పరి పాహి నో గయమ్ ॥ ౧

౧౯౬౫. ఇన్ద్ర క్షత్రమభి వామమోజోఽజాయథా వృషభ చర్షణీనామ్ ।

అపానుదో జనమమిత్రాయన్తమురుం దేవేభ్యో అకృణోరు లోకమ్ ॥ ౨

౧౯౬౬. మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః పరావత ఆ జగమ్యాత్ పరస్యాః ।
స్రుకం సంశాయ పవిమిన్ద్ర తిగ్మం వి శత్రూన్తాఢి వి మృధో నుదస్వ ॥ ౩

(౮౫) పంచాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (స్వస్త్యయనకామః) ॥ దేవతా :- తార్క్ష్యః ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౬౭. త్యమూ షు వాజినం దేవజూతం సహోవానం తరుతారం రథానామ్ ।
అరిష్టనేమిం పృతనాజిమాశుం స్వస్తయే తార్క్ష్యమిహా హువేమ ॥ ౧

(౮౬) షడశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా (స్వస్త్యయనకామః) ॥ దేవతా :- ఇన్ద్రః ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౬౮. త్రాతారమిన్ద్రమవితారమిన్ద్రం హవేహవే సుహవం శూరమిన్ద్రమ్ ।
హ్వయే ను శక్రం పురుహూతమిన్ద్రం స్వస్తి న ఇన్ద్రో మఘవాన్ కృణోతు ॥ ౧

(౮౭) సప్తాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- రుద్రః ॥ ఛందః :- జగతీ ॥

౧౯౬౯. యో అగ్నౌ రుద్రో యో అప్స్వన్తర్య ఓషధీర్వీరుధ ఆవివేశ ।
య ఇమా విశ్వా భువనాని చాక్లృపే తస్మై రుద్రాయ నమో అస్త్వగ్నయే ॥ ౧

(౮౮) అష్టాశీతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- గరుత్మాన్ ॥ దేవతా :- సర్పవిషాపాకరణమ్ ॥ ఛందః :- బృహతీ ॥

౧౯౭౦. అపేహ్యరిరస్యరిర్వా అసి ।
విషే విషమపృక్థా విషమిద్వా అపృక్థాః । అహిమేవాభ్యపేహి తం జహి ॥ ౧

(౮౯) ఏకోన నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- సిన్ధుద్వీపః ॥ దేవతా:- అగ్నిః ॥ ఛందః:- ౧-౩ అనుష్టుప్; ౪ త్రిపదా నిచృత్పరోష్ణిక్॥

౧౯౭౧. అపో దివ్యా అచాయిషం రసేన సమపృక్ష్మహి ।
పయస్వానగ్న ఆగమం తం మా సం సృజ వర్చసా ॥ ౧

౧౯౭౨. సం మాగ్నే వర్చసా సృజ సం ప్రజయా సమాయుషా ।
విద్యుర్మే అస్య దేవా ఇన్ద్రో విద్యాత్ సహ ఋషిభిః ॥ ౨

౧౯౭౩. ఇదమాపః ప్ర వహతావద్యం చ మలం చ యత్ ।
యచ్చాభిదుద్రోహానృతం యచ్చ శేపే అభీరుణమ్ ॥ ౩

౧౯౭౪. ఏధోఽస్యేధిషీయ సమిదసి సమేధిషీయ ।
తేజోఽసి తేజో మయి ధేహి ॥ ౪

(౯౦) నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అంగిరాః ॥ దేవతా :- మన్త్రోక్తాః ॥ ఛందః :- ౧ గాయత్రీ; ౨ విరాట్పురస్తాద్ బృహతీ; ౩ షట్పదా భురిగ్జగతీ ॥

౧౯౭౫. అపి వృశ్చ పురాణవద్ వ్రతతేరివ గుష్పితమ్ ।
ఓజో దాసస్య దమ్భయ ॥ ౧

౧౯౭౬. వయం తదస్య సంభృతం వస్విన్ద్రేణ వి భజామహై ।
మ్లాపయామి భ్రజః శిభ్రం వరుణస్య వ్రతేన తే ॥ ౨

౧౯౭౭. యథా శేపో అపాయాతై స్త్రీషు చాసదనావయాః ।
అవస్థస్య క్నదీవతః శాఙ్కురస్య నితోదినః
యదాతతమవ తత్తను యదుత్తతం ని తత్తను ॥ ౩

అథ నవమోఽనువాకః (౯౧) ఏక నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- చన్ద్రమాః ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౭౮. ఇన్ద్రః సుత్రామా స్వవాఁ అవోభిః సుమృడీకో భవతు విశ్వవేదాః ।
బాధతాం ద్వేషో అభయం నః కృణోతు సువీర్యస్య పతయః స్యామ ॥ ౧

(౯౨) ద్వి నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- చన్ద్రమాః ॥ ఛన్దః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౭౯. స సుత్రామా స్వవాఀ ఇన్ద్రో అస్మదారాచ్చిద్ ద్వేషః సనుతర్యుయోతు ।
తస్య వయం సుమతౌ యజ్ఞియస్యాపి భద్రే సౌమనసే స్యామ ॥ ౧

(౯౩) త్రి నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగ్వంగిరాః ॥ దేవతా :- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః :- గాయత్రీ ॥

౧౯౮౦. ఇన్ద్రేణ మన్యునా వయమభి ష్యామ పృతన్యతః ।
ఘ్నన్తో వృత్రాణ్యప్రతి ॥ ౧

(౯౪) చతుర్నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- సోమః ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౯౮౧. ధ్రువం ధ్రువేణ హవిషావ సోమం నయామసి ।
యథా న ఇన్ద్రః కేవలీర్విశః సంమనసస్కరత్ ॥ ౧

(౯౫) పంచ నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- కపింజలః ॥ దేవతా :- గృధ్రౌ ॥ ఛన్దః :- ౧ అనుష్టుప్; ౨, ౩ భురిగనుష్టుప్ ॥

౧౯౮౨. ఉదస్య శ్యావౌ విథురౌ గృధ్రౌ ద్యామివ పేతతుః ।
ఉచ్ఛోచనప్రశోచనావస్యోచ్ఛోచనౌ హృదః ॥ ౧

౧౯౮౩. అహమేనావుదతిష్ఠిపం గావౌ శ్రాన్తసదావివ ।
కుర్కురావివ కూజన్తావుదవన్తౌ వృకావివ ॥ ౨

౧౯౮౪. ఆతోదినౌ నితోదినావథో సంతోదినావుత ।
అపి నహ్యామ్యస్య మేఢ్రం య ఇతః స్త్రీ పుమాన్ జభార ॥ ౩

(౯౬) షడ్ నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- కపింజలః ॥ దేవతా :- వయః ॥ ఛన్దః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౯౮౫. అసదన్ గావః సదనేఽపప్తద్ వసతిం వయః ।
ఆస్థానే పర్వతా అస్థుః స్థామ్ని వృక్కావతిష్ఠిపమ్ ॥ ౧

(౯౭) సప్త నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛన్దః :- ౧-౪ త్రిష్టుప్; ౫ త్రిపదాఽఽర్షీ భురిగ్గాయత్రీ; ౬ త్రిపదా ప్రాజాపత్యా బృహతీ; ౭ త్రిపదా సామ్నీ భురిగ్జగతీ; ౮ ఉపరిష్టాద్ బృహతీ ॥

౧౯౮౬. యదద్య త్వా ప్రయతి యజ్ఞే అస్మిన్ హోతశ్చికిత్వన్నవృణీమహీహ ।
ధ్రువమయో ధ్రువముతా శవిష్ఠ ప్రవిద్వాన్ యజ్ఞముప యాహి సోమమ్ ॥ ౧

౧౯౮౭. సమిన్ద్ర నో మనసా నేష గోభిః సం సూరిభిర్హరివః సం స్వస్త్యా ।
సం బ్రహ్మణా దేవహితం యదస్తి సం దేవానాం సుమతౌ యజ్ఞియానామ్ ॥ ౨

౧౯౮౮. యానావహ ఉశతో దేవ దేవాంస్తాన్ ప్రేరయ స్వే అగ్నే సధస్థే ।
జక్షివాంసః పపివాంసో మధూన్యస్మై ధత్త వసవో వసూని ॥ ౩

౧౯౮౯. సుగా వో దేవాః సదనా అకర్మ య ఆజగ్మ సవనే మా జుషాణాః ।
వహమానా భరమాణాః స్వా వసూని వసుం ఘర్మం దివమా రోహతాను ॥ ౪

౧౯౯౦. యజ్ఞ యజ్ఞం గచ్ఛ యజ్ఞపతిం గచ్ఛ । స్వాం యోనిం గచ్ఛ స్వాహా ॥ ౫

౧౯౯౧. ఏష తే యజ్ఞో యజ్ఞపతే సహసూక్తవాకః । సువీర్యః స్వాహా ॥ ౬

౧౯౯౨. వషడ్ఢుతేభ్యో వషడహుతేభ్యః । దేవా గాతువిదో గాతుం విత్త్వా గాతుమిత ॥ ౭

౧౯౯౩. మనసస్పత ఇమం నో దివి దేవేషు యజ్ఞమ్ ।
స్వాహా దివి స్వాహా పృథివ్యాం స్వాహాన్తరిక్షే స్వాహా వాతే ధాం స్వాహా ॥ ౮

(౯౮) అష్టనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః :- విరాట్ ॥

౧౯౯౪. సం బర్హిరక్తం హవిషా ఘృతేన సమిన్ద్రేణ వసునా సం మరుద్భిః ।

సం దేవైర్విశ్వదేవేభిరక్తమిన్ద్రం గచ్ఛతు హవిః స్వాహా ॥ ౧

(౯౯) ఏకోన శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- వేదిః ॥ ఛందః :- భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౯౫. పరి స్తృణీహి పరి ధేహి వేదిం మా జామిం మోషీరముయా శయానామ్ ।
హోతృషదనం హరితం హిరణ్యయం నిష్కా ఏతే యజమానస్య లోకే ॥ ౧

(౧౦౦) శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- యమః ॥ దేవతా :- దుఃస్వప్న నాశనమ్ ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౯౯౬. పర్యావర్తే దుష్వప్న్యాత్ పాపాత్ స్వప్న్యాదభూత్యాః ।
బ్రహ్మాహమన్తరం కృణ్వే పరా స్వప్నముఖాః శుచః ॥ ౧

(౧౦౧) ఏకశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- యమః ॥ దేవతా :- దుఃస్వప్న నాశనమ్ ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౧౯౯౭. యత్ స్వప్నే అన్నమశ్నామి న ప్రాతరధిగమ్యతే ।
సర్వం తదస్తు మే శివం నహి తద్ దృశ్యతే దివా ॥ ౧

(౧౦౨) ద్వ్యుత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- ప్రజాపతిః ॥ దేవతా :- ద్యావాపృథివ్యాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛందః :- విరాట్ పురస్తాద్ బృహతీ ॥

౧౯౯౮. నమస్కృత్య ద్యావాపృథివీభ్యామన్తరిక్షాయ మృత్యవే ।
మేక్షామ్యూర్ధ్వస్తిష్ఠన్మా మా హింసిషురీశ్వరాః ॥ ౧

అథ దశమోఽనువాకః (౧౦౩) త్ర్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా :- ఆత్మా ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౧౯౯౯. కో అస్యా నో ద్రుహోఽవద్యవత్యా ఉన్నేష్యతి క్షత్రియో వస్య ఇచ్ఛన్ ।
కో యజ్ఞకామః క ఉ పూర్తికామః కో దేవేషు వనుతే దీర్ఘమాయుః ॥ ౧

(౧౦౪) చతురుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా :- ఆత్మా ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౨౦౦౦. కః పృశ్నిం ధేనుం వరుణేన దత్తామథర్వణే సుదుఘాం నిత్యవత్సామ్ ।
బృహస్పతినా సఖ్యం జుషాణో యథావశం తన్వః కల్పయాతి ॥ ౧

(౧౦౫) పంచోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- మన్త్రోక్తా ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౨౦౦౧. అపక్రామన్ పౌరుషేయాద్ వృణానో దైవ్యం వచః ।
ప్రణీతీరభ్యావర్తస్వ విశ్వేభిః సఖిభిః సహ ॥ ౧

(౧౦౬) షడుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతా :- జాతవేదాః; వరుణశ్చ ॥ ఛందః :- బృహతీ గర్భా త్రిష్టుప్ ॥

౨౦౦౨. యదస్మృతి చకృమ కిం చిదగ్న ఉపారిమ చరణే జాతవేదః ।
తతః పాహి త్వం నః ప్రచేతః । శుభే సఖిభ్యో అమృతత్వమస్తు నః ॥ ౧

(౧౦౭) సప్తోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగుః ॥ దేవతా :- సూర్యః; ఆపశ్చ ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౨౦౦౩. అవ దివస్తారయన్తి సప్త సూర్యస్య రశ్మయః ।
ఆపః సముద్రియా ధారాస్తాస్తే శల్యమసిస్రసన్ ॥ ౧

(౧౦౮) అష్టోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగుః ॥ దేవతా :- అగ్నిః ॥ ఛందః :- ౧ బృహతీ గర్భా త్రిష్టుప్; ౨ త్రిష్టుప్ ॥

౨౦౦౪. యో న స్తాయద్ దిప్సతి యో న ఆవిః స్వో విద్వానరణో వా నో అగ్నే।
ప్రతీచ్యేత్వరణీ దత్వతీ తాన్ మైషామగ్నే వాస్తు భూన్మో అపత్యమ్ ॥ ౧

౨౦౦౫. యో నః సుప్తాఞ్ జాగ్రతో వాభిదాసాత్ తిష్ఠతో వా చరతో జాతవేదః।
వైశ్వానరేణ సయుజా సజోషా స్తాన్ ప్రతీచో నిర్దహ జాతవేదః ॥ ౨

(౧౦౯) నవోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- బాదరాయణిః ॥ దేవతా :- అగ్న్యాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛందః :- ౧ విరాట్ పురస్తాద్ బృహతీ; ౨,౩, ౫, ౬ త్రిష్టుప్; ౪, ౭ అనుష్టుప్ ॥

౨౦౦౬. ఇద ముగ్రాయ బభ్రవే నమో యో అక్షేషు తనూవశీ।
ఘృతేన కలిం శిక్షామి స నో మృడాతీదృశే ॥ ౧

౨౦౦౭. ఘృతమప్సరాభ్యో వహ త్వమగ్నే పాంసూనక్షేభ్యః సికతా అపశ్చ।
యథాభాగం హవ్యదాతిం జుషాణా మదన్తి దేవా ఉభయాని హవ్యా ॥ ౨

౨౦౦౮. అప్సరసః సధమాదం మదన్తి హవిర్ధానమన్తరా సూర్యం చ।
తా మే హస్తౌ సం సృజన్తు ఘృతేన సపత్నం మే కితవం రన్ధయన్తు ॥ ౩

౨౦౦౯. ఆదినవం ప్రతిదీవ్నే ఘృతేనాస్మాం అభి క్షర।
వృక్షమివాశన్యా జహి యో అస్మాన్ ప్రతిదీవ్యతి ॥ ౪

౨౦౧౦. యో నో ద్యువే ధనమిదం చకార యో అక్షాణాం గ్లహనం శేషణం చ।
స నో దేవో హవిరిదం జుషాణో గన్ధర్వేభిః సధమాదం మదేమ ॥ ౫

౨౦౧౧. సంవసవ ఇతి వో నామధేయముగ్రంపశ్యా రాష్ట్రభృతో హ్యక్షాః।
తేభ్యో వ ఇన్దవో హవిషా విధేమ వయం స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ ౬

౨౦౧౨. దేవాన్ యన్నాథితో హువే బ్రహ్మచర్యం యదూషిమ।
అక్షాన్ యద్ బభ్రూనాలభే తే నో మృడన్త్వీదృశే ॥ ౭

(౧౧౦) దశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- భృగుః ॥ దేవతా :- ఇన్ద్రాగ్నీ ॥ ఛందః :- ౧ గాయత్రీ; ౨ త్రిష్టుప్; ౩ అనుష్టుప్॥

౨౦౧౩. అగ్న ఇన్ద్రశ్చ దాశుషే హతో వృత్రాణ్యప్రతి।
ఉభా హి వృత్రహన్తమా ॥ ౧

౨౦౧౪. యాభ్యామజయన్త్స్వరగ్ర ఏవ యావాతస్థతుర్భువనాని విశ్వా।
ప్ర చర్షణీ వృషణా వజ్రబాహూ అగ్నిమిన్ద్రం వృత్రహణా హువేఽహమ్ ॥ ౨

౨౦౧౫. ఉప త్వా దేవో అగ్రభీచ్చమసేన బృహస్పతిః।
ఇన్ద్ర గీర్భిర్న ఆ విశ యజమానాయ సున్వతే ॥ ౩

(౧౧౧) ఏకాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా :- వృషభః ॥ ఛందః :- పరాబృహతీత్రిష్టుప్ ॥

౨౦౧౬. ఇన్ద్రస్య కుక్షిరసి సోమధాన ఆత్మా దేవానాముత మానుషాణామ్।
ఇహ ప్రజా జనయ యాస్త ఆసు యా అన్యత్రేహ తాస్తే రమన్తామ్ ॥ ౧

(౧౧౨) ద్వాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతా :- ఆపః ॥ ఛందః :- ౧ భురిగనుష్టుప్; ౨ అనుష్టుప్ ॥

౨౦౧౭. శుమ్భనీ ద్యావాపృథివీ అన్తిసుమ్నే మహివ్రతే।
ఆపః సప్త సుస్రువుర్దేవీస్తా నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧

౨౦౧౮. ముఞ్చన్తు మా శపథ్యాదథో వరుణ్యాదుత।
అథో యమస్య పడ్బీశాద్ విశ్వస్మాద్ దేవకిల్బిషాత్ ॥ ౨

(౧౧౩) త్రయోదశోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- భార్గవః ॥ దేవతా :- తృష్టికా ॥ ఛందః :- ౧ విరాడనుష్టుప్; ౨ శంకుమతీ చతుష్పదా భురిగుష్ణిక్ ॥

౨౦౧౯. తృష్టికే తృష్టవన్దన ఉదమూం ఛిన్ధి తృష్టికే ।
యథా కృతద్విష్టాసోఽముష్మై శేప్యావతే ॥ ౧

౨౦౨౦. తృష్టాసి తృష్టికా విషా విషాతక్యసి ।
పరివృక్తా యథాసస్యృషభస్య వశేవ ॥ ౨

(౧౧౪) చతుర్దశోత్తర శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- భార్గవః ॥ దేవతా :- అగ్నీషోమౌ ॥ ఛందః :- అనుష్టుప్ ॥

౨౦౨౧. ఆ తే దదే వక్షణాభ్య ఆ తేఽహం హృదయాద్దదే ।
ఆ తే ముఖస్య సంకాశాత్ సర్వం తే వర్చ ఆ దదే ॥ ౧

౨౦౨౨. ప్రేతో యన్తు వ్యాధ్యః ప్రానుధ్యాః ప్రో అశస్తయః ।
అగ్నీ రక్షస్వినీర్హన్తు సోమో హన్తు దురస్యతీః ॥ ౨

(౧౧౫) పంచదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వాంగిరాః ॥ దేవతా :- సవితా, జాతవేదాః ॥ ఛందః :- ౧, ౪ అనుష్టుప్; ౨, ౩ త్రిష్టుప్ ॥

౨౦౨౩. ప్ర పతేతః పాపి లక్ష్మి నశ్యేతః ప్రాముతః పత
అయస్మయేనాఙ్కేన ద్విషతే త్వా సజామసి ॥ ౧

౨౦౨౪. యా మా లక్ష్మీః పతయాలూరజుష్టాఽభిచస్కన్ద వన్దనేవ వృక్షమ్ ।
అన్యత్రాస్మత్ సవితస్తామితో ధా హిరణ్యహస్తో వసు నో రరాణః ॥ ౨

౨౦౨౫. ఏకశతం లక్ష్మ్యో మర్త్యస్య సాకం తన్వా జనుషోఽధి జాతాః ।
తాసాం పాపిష్ఠా నిరితః ప్ర హిణ్మః శివా అస్మభ్యం జాతవేదో ని యచ్ఛ ॥ ౩

౨౦౨౬. ఏతా ఏనా వ్యాకరం ఖిలే గా విష్ఠితా ఇవ ।
రమన్తాం పుణ్యా లక్ష్మీర్యాః పాపీస్తా అనీనశమ్ ॥ ౪

(౧౧౬) షోడశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వాంగిరాః ॥ దేవతా :- చన్ద్రమాః; జ్వరః ॥ ఛందః :- ౧ పరోష్ణిక్ ౨ ద్విపదార్చ్యనుష్టుప్ (ఏకావసానా) ॥

౨౦౨౭. నమో రూరాయ చ్యవనాయ నోదనాయ ధృష్ణవే ।
నమః శీతాయ పూర్వకామకృత్వనే ॥ ౧

౨౦౨౮. యో అన్యేద్యురుభయద్యురభ్యేతీమం
మణ్డూకమభ్యేత్వవ్రతః ॥ ౨

(౧౧౭) సప్తదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వాంగిరాః ॥ దేవతా :- ఇన్ద్రః ॥ ఛందః :- పథ్యాబృహతీ ॥

౨౦౨౯. ఆ మన్ద్రైరిన్ద్ర హరిభిర్యాహి మయూరరోమభిః ।
మా త్వా కే చిద్వి యమన్ విం న పాశినోఽతి ధన్వేవ తాఀ ఇహి ॥ ౧

(౧౧౮) అష్టాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః :- అథర్వాంగిరాః ॥ దేవతా :- సోమః; వరుణః; దేవాః ॥ ఛందః :- త్రిష్టుప్ ॥

౨౦౩౦. మర్మాణి తే వర్మణా ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజాఽమృతేనాను వస్తామ్ ।
ఉరోర్వరీయో వరుణస్తే కృణోతు జయన్తం త్వాఽను దేవా మదన్తు ॥ ౧

॥ ఇతి సప్తదశః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఇతి సప్తమం కాణ్డమ్ ॥

అథాష్టమం కాణ్డమ్ ॥

అథాష్టాదశః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః :- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః:- ఆయుః ॥ ఛన్దః :- పురోబృహతీ త్రిష్టుప్, ౨, ౩, ౧౭-౨౧ అనుష్టుప్ ; ౪, ౯, ౧౫, ౧౬ ప్రస్తారపఙ్క్తిః; ౫, ౬, ౧౦, ౧౧ త్రిష్టుప్; ౭ త్రిపాద్విరాడ్గాయత్రీ; ౮ విరాట్పథ్యాబృహతీ; ౧౪ ద్విపదా సామ్నీ భురిగ్ బృహతీ॥

౨౦౩౧. అన్తకాయ మృత్యవే నమః ప్రాణా అపానా ఇహ తే రమన్తామ్ ।
ఇహాయమస్తు పురుషః సహాసునా సూర్యస్య భాగే అమృతస్య లోకే ॥ ౧

౨౦౩౨. ఉదేనం భగో అగ్రభీదుదేనం సోమో అంశుమాన్ ।
ఉదేనం మరుతో దేవా ఉదిన్ద్రాగ్నీ స్వస్తయే ॥ ౨

౨౦౩౩. ఇహ తేఽసురిహ ప్రాణ ఇహాయురిహ తే మనః ।
ఉత్ త్వా నిరృత్యాః పాశేభ్యో దైవ్యా వాచా భరామసి ॥ ౩

౨౦౩౪. ఉత్ క్రామాతః పురుష మావ పత్థా మృత్యోః పడ్వీశమవముఞ్చమానః ।
మా ఛిత్థా అస్మాల్లోకాదగ్నేః సూర్యస్య సందృశః ॥ ౪

౨౦౩౫. తుభ్యం వాతః పవతాం మాతరిశ్వా తుభ్యం వర్షన్త్వమృతాన్యాపః ।
సూర్యస్తే తన్వే శం తపాతి త్వాం మృత్యుర్దయతాం మా ప్ర మేష్ఠాః ॥ ౫

౨౦౩౬. ఉద్యానం తే పురుష నావయానం జీవాతుం తే దక్షతాతిం కృణోమి ।
ఆ హి రోహేమమమృతం సుఖం రథమథ జిర్విర్విదథమా వదాసి ॥ ౬

౨౦౩౭. మా తే మనస్తత్ర గాన్మా తిరో భూన్మా జీవేభ్యః ప్ర మదో మాను గాః పితౄన్ ।
విశ్వే దేవా అభి రక్షన్తు త్వేహ ॥ ౭

౨౦౩౮. మా గతానామా దీధీథా యే నయన్తి పరావతమ్ ।
ఆ రోహ తమసో జ్యోతిరేహ్యా తే హస్తౌ రభామహే ॥ ౮

౨౦౩౯. శ్యామశ్చ త్వా మా శబలశ్చ ప్రేషితౌ యమస్య యౌ పథిరక్షీ శ్వానౌ ।
అర్వాఙేహి మా వి దీధ్యో మాత్ర తిష్ఠః పరాఙ్మనాః ॥ ౯

౨౦౪౦. మైతం పన్థామను గా భీమ ఏష యేన పూర్వం నేయథ తం బ్రవీమి । తమ
ఏతత్ పురుష మా ప్ర పత్థా భయం పరస్తాదభయం తే అర్వాక్ ॥ ౧౦

౨౦౪౧. రక్షన్తు త్వాఽగ్నయో యే అప్స్వన్తా రక్షతు త్వా మనుష్యా౩ యమిన్ధతే ।
వైశ్వానరో రక్షతు జాతవేదా దివ్యస్త్వా మా ప్ర ధాగ్ విద్యుతా సహ ॥ ౧౧

౨౦౪౨. మా త్వా క్రవ్యాదభి మంస్తారాత్ సంకసుకాచ్చర । రక్షతు త్వా ద్యౌ రక్షతు
పృథివీ సూర్యశ్చ త్వా రక్షతాం చన్ద్రమాశ్చ । అన్తరిక్షం రక్షతు దేవహేత్యాః ॥౧౨

౨౦౪౩. బోధశ్చ త్వా ప్రతీబోధశ్చ రక్షతామస్వప్నశ్చ త్వాఽనవద్రాణశ్చ రక్షతామ్
గోపాయంశ్చ త్వా జాగృవిశ్చ రక్షతామ్ ॥ ౧౩

౨౦౪౪. తే త్వా రక్షన్తు తే త్వా గోపాయన్తు తేభ్యో నమస్తేభ్యః స్వాహా ॥
౧౪

౨౦౪౫. జీవేభ్యస్త్వా సముదే వాయురిన్ద్రో ధాతా దధాతు సవితా త్రాయమాణః ।
మా త్వా ప్రాణో బలం హాసీదసుం తేఽను హ్వయామసి ॥ ౧౫

౨౦౪౬. మా త్వా జమ్భః సంహనుర్మా తమో విదన్మా జిహ్వా బర్హిః ప్రమయుః కథా స్యాః ।
ఉత్ త్వాదిత్యా వసవో భరన్తూదిన్ద్రాగ్నీ స్వస్తయే ॥ ౧౬

౨౦౪౭. ఉత్ త్వా ద్యౌరుత్ పృథివ్యుత్ ప్రజాపతిరగ్రభీత్ ।
ఉత్ త్వా మృత్యోరోషధయః సోమరాజ్ఞీరపీపరన్ ॥ ౧౭

౨౦౪౮. అయం దేవా ఇహైవాస్త్వయం మాఽముత్ర గాదితః
ఇమం సహస్రవీర్యేణ మృత్యోరుత్ పారయామసి॥ ౧౮

౨౦౪౯. ఉత్ త్వా మృత్యోరపీపరం సం ధమన్తు వయోధసః।
మా త్వా వ్యస్తకేశ్యో౩ మా త్వాఽఘరుదో రుదన్॥ ౧౯

౨౦౫౦. ఆహార్షమవిదం త్వా పునరాగాః పునర్ణవః।
సర్వాఙ్గ సర్వం తే చక్షుః సర్వమాయుశ్చ తే ఽవిదమ్॥ ౨౦

౨౦౫౧. వ్యవాత్తే జ్యోతిరభూదప త్వత్తమో అక్రమీత్।
అప త్వన్మృత్యుం నిరృతిమప యక్ష్మం ని దధ్మసి॥ ౨౧

(౨) ద్వితీయ సూక్తమ్

దీర్ఘాయుః ప్రాప్తిః

ఋషిః- బ్రహ్మా॥ దేవతాః- ఆయుః॥ ఛన్దః- ౧, ౨, ౭ భురిక్త్రిష్టుప్; ౩, ౨౬ ఆస్తారపంక్తిః; ౪, ప్రస్తారపంక్తిః; ౫, ౧౦, ౧౬, ౧౭, ౨౦, ౨౩, ౨౫, ౨౭ అనుష్టుప్; ౬, ౧౫ పథ్యాపంక్తిః; ౮, పురస్తాత్ - జ్యోతిష్మతీజగతీ; ౯ పంచపదాజగతీ; ౧౧ విష్టారపంక్తిః; ౧౨, ౨౨, ౨౮ పురస్తాద్బృహతీ; ౧౩ త్రిష్టుప్; ౧౪ షట్ పదాజగతీ; ౧౮ త్రిపాదనుష్టుప్; ౧౯ ఉపరిష్టాద్బృహతీ; ౨౧ సతఃపంక్తిః॥

౨౦౫౨. ఆ రభస్వేమామమృతస్య శ్నుష్టిమచ్ఛిద్యమానా జరదష్టిరస్తు తే।
అసుం త ఆయుః పునరా భరామి రజస్తమో మోప గా మా ప్ర మేష్ఠాః॥ ౧

౨౦౫౩. జీవతాం జ్యోతిరభ్యేహ్యర్వాఙా త్వా హరామి శతశారదాయ
అవముఞ్చన్ మృత్యుపాశానశస్తిం ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరం తే దధామి॥ ౨

౨౦౫౪. వాతాత్తే ప్రాణమవిదం సూర్యాచ్చక్షురహం తవ। యత్తే మనస్త్వయి
తద్ధారయామి సం విత్స్వాఙ్గైర్వద జిహ్వయాలపన్॥ ౩

౨౦౫౫. ప్రాణేన త్వా ద్విపదాం చతుష్పదామగ్నిమివ జాతమభి సం ధమామి।
నమస్తే మృత్యో చక్షుషే నమః ప్రాణాయ తే ఽకరమ్॥ ౪

౨౦౫౬. అయం జీవతు మా మృతేమం సమీరయామసి।
కృణోమ్యస్మై భేషజం మృత్యో మా పురుషం వధీః॥ ౫

౨౦౫౭. జీవలాం నఘారిషాం జీవన్తీమోషధీమహమ్। త్రాయమాణాం సహమానాం
సహస్వతీమిహ హువేఽస్మా అరిష్టతాతయే॥ ౬

౨౦౫౮. అధి బ్రూహి మా రభథాః సృజేమం తవైవ సన్త్సర్వహాయా ఇహాస్తు।
భవాశర్వౌ మృడతం శర్మ యచ్ఛతమపసిధ్య దురితం ధత్తమాయుః॥ ౭

౨౦౫౯. అస్మై మృత్యో అధి బ్రూహీమం దయస్వోదితో౽యమేతు।
అరిష్టః సర్వాఙ్గః సుశ్రుజ్జరసా శతహాయన ఆత్మనా భుజమశ్నుతామ్॥ ౮

౨౦౬౦. దేవానాం హేతిః పరి త్వా వృణక్తు పారయామి
త్వా రజస ఉత్ త్వా మృత్యోరపీపరమ్।
ఆరాదగ్నిం క్రవ్యాదం నిరూహం జీవాతవే తే పరిధిం దధామి॥ ౯

౨౦౬౧. యత్తే నియానం రజసం మృత్యో అనవధర్ష్యమ్।
పథ ఇమం తస్మాద్రక్షన్తో బ్రహ్మాస్మై వర్మ కృణ్మసి॥ ౧౦

౨౦౬౨. కృణోమి తే ప్రాణాపానౌ జరాం మృత్యుం దీర్ఘమాయుః స్వస్తి।
వైవస్వతేన ప్రహితాన్యమదూతాంశ్చరతోఽప సేధామి సర్వాన్॥ ౧౧

౨౦౬౩. ఆరాదరాతిం నిరృతిం పరో గ్రాహిం క్రవ్యాదః పిశాచాన్।
రక్షో యత్సర్వం దుర్భూతం తత్తమ ఇవాప హన్మసి॥ ౧౨

౨౦౬౪. అగ్నేష్టే ప్రాణమమృతాదాయుష్మతో వన్వే జాతవేదసః।
యథా న రిష్యా అమృతః సజూరసస్తత్తే కృణోమి తదు తే సమృధ్యతామ్॥ ౧౩

౨౦౬౫. శివే తే స్తాం ద్యావాపృథివీ అసంతాపే అభిశ్రియౌ।
శం తే సూర్య ఆ తపతు శం వాతో వాతు తే హృదే।
శివా అభి క్షరన్తు త్వాపో దివ్యాః పయస్వతీః॥ ౧౪

౨౦౬౬. శివాస్తే సన్త్వోషధయ ఉత్త్వాహార్షమధరస్యా ఉత్తరాం పృథివీమభి।
తత్ర త్వాదిత్యౌ రక్షతాం సూర్యాచన్ద్రమసావుభా॥ ౧౫

౨౦౬౭. యత్తే వాసః పరిధానం యాం నీవిం కృణుషే త్వమ్।
శివం తే తన్వే తత్కృణ్మః సంస్పర్శేఽద్రూక్ష్ణమస్తు తే॥ ౧౬

౨౦౫౮. యత్క్షురేణ మర్చయతా సుతేజసా వప్తా వపసి కేశశ్మశ్రు।
శుభం ముఖం మా న ఆయుః ప్ర మోషీః॥ ౧౭

౨౦౫౯. శివౌ తే స్తాం వ్రీహియవావబలాసావదోమధౌ।
ఏతౌ యక్ష్మం వి బాధేతే ఏతౌ ముఞ్చతో అంహసః॥ ౧౮

౨౦౬౦. యదశ్నాసి యత్పిబసి ధాన్యం కృష్యాః పయః।
యదాద్యం యదనాద్యం సర్వం తే అన్నమవిషం కృణోమి॥ ౧౯

౨౦౬౧. అహ్నే చ త్వా రాత్రయే చోభాభ్యాం పరి దద్మసి।
అరాయేభ్యో జిఘత్సుభ్య ఇమం మే పరి రక్షత॥ ౨౦

౨౦౬౨. శతం తేఽయుతం హాయనాన్ద్వే యుగే త్రీణి చత్వారి కృణ్మః।
ఇన్ద్రాగ్నీ విశ్వే దేవాస్తేఽను మన్యన్తామహృణీయమానాః॥ ౨౧

౨౦౬౩. శరదే త్వా హేమన్తాయ వసన్తాయ గ్రీష్మాయ పరి దద్మసి।
వర్షాణి తుభ్యం స్యోనాని యేషు వర్ధన్త ఓషధీః॥ ౨౨

౨౦౬౪. మృత్యురీశే ద్విపదాం మృత్యురీశే చతుష్పదామ్।
తస్మాత్త్వాం మృత్యోర్గోపతేరుద్భరామి స మా బిభేః॥ ౨౩

౨౦౬౫. సోఽరిష్ట న మరిష్యసి న మరిష్యసి మా బిభేః।
న వై తత్ర మ్రియన్తే నో యన్త్యధమం తమః॥ ౨౪

౨౦౬౬. సర్వో వై తత్ర జీవతి గౌరశ్వః పురుషః పశుః।
యత్రేదం బ్రహ్మ క్రియతే పరిధిర్జీవనాయ కమ్॥ ౨౫

౨౦౬౭. పరి త్వా పాతు సమానేభ్యోఽభిచారాత్సబన్ధుభ్యః।
అమమ్రిర్భవామృతోఽతిజీవో మా తే హాసిషురసవః శరీరమ్॥ ౨౬

౨౦౬౮. యే మృత్యవ ఏకశతం యా నాష్ట్రా అతితార్యాః।
ముఞ్చన్తు తస్మాత్త్వాం దేవా అగ్నేర్వైశ్వానరాదధి॥ ౨౭

౨౦౬౯. అగ్నేః శరీరమసి పారయిష్ణు రక్షోహాసి సపత్నహా।
అథో అమీవచాతనః పూతుద్రుర్నామ భేషజమ్॥ ౨౮

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (౩) తృతీయం సూక్తమ్

శత్రునాశనమ్

ఋషిః - చాతనః॥ దేవతా: - అగ్నిః॥ ఛన్దః - ౧-౬, ౮-౧౧, ౧౩, ౧౬, ౧౯-౨౦, ౨౪ త్రిష్టుప్; ౭, ౧౨, ౧౪, ౧౫, ౧౭, ౨౧ భురిక్త్రిష్టుప్; ౨౨, ౨౩ అనుష్టుప్; ౨౫ బృహతీగర్భాజగతీ; ౨౬ గాయత్రీ॥

౨౦౭౦. రక్షోహణం వాజినమా జిఘర్మి మిత్రం ప్రథిష్ఠముప యామి శర్మ।
శిశానో అగ్నిః క్రతుభిః సమిద్ధః స నో దివా స రిషః పాతు నక్తమ్॥ ౧

౨౦౭౧. అయోదంష్ట్రో అర్చిషా యాతుధానానుప స్పృశ జాతవేదః సమిద్ధః।
ఆ జిహ్వయా మూరదేవాన్రభస్వ క్రవ్యాదో వృష్ట్వాపి ధత్స్వాసన్॥ ౨

౨౦౭౨. ఉభోభయావిన్నుప ధేహి దంష్ట్రౌ హింస్రః శిశానోఽవరం పరం చ।
ఉతాన్తరిక్షే పరి యాహ్యగ్నే జమ్భైః సం ధేహ్యభి యాతుధానాన్॥ ౩

౨౦౭౩. అగ్నే త్వచం యాతుధానస్య భిన్ధి హింస్రాశనిర్హరసా హన్త్వేనమ్।
ప్ర పర్వాణి జాతవేదః శృణీహి క్రవ్యాత్క్రవిష్ణుర్వి చినోత్వేనమ్॥ ౪

౨౦౭౪. యత్రేదానీం పశ్యసి జాతవేదస్తిష్ఠన్తమగ్న ఉత వా చరన్తమ్।
ఉతాన్తరిక్షే పతన్తం యాతుధానం తమస్తా విధ్య శర్వా శిశానః॥ ౫

౨౦౭౫. యజ్ఞైరిషూః సంనమమానో అగ్నే వాచా శల్యాఀ అశనిభిర్దిహానః।
తాభిర్విధ్య హృదయే యాతుధానాన్ప్రతీచో బాహూన్ప్రతి భఙ్గ్ధ్యేషామ్॥ ౬

౨౦౭౬. ఉతారబ్ధాన్త్స్పృణుహి జాతవేద ఉతారేభాణాఀ ఋష్టిభిర్యాతుధానాన్।
అగ్నే పూర్వో ని జహి శోశుచాన ఆమాదః క్ష్విఙ్కాస్తమదన్త్వేనీః॥ ౭

౨౦౮౭. ఇహ ప్ర బ్రూహి యతమః సో అగ్నే యాతుధానో య ఇదం కృణోతి।
తమా రభస్వ సమిధా యవిష్ఠ నృచక్షసశ్చక్షుషే రన్ధయైనమ్॥ ౮

౨౦౮౮. తీక్ష్ణేనాగ్నే చక్షుషా రక్ష యజ్ఞం ప్రాఞ్చం వసుభ్యః ప్ర ణయ ప్రచేతః।
హింస్రం రక్షాంస్యభి శోశుచానం మా త్వా దభన్ యాతుధానా నృచక్షః॥ ౯

౨౦౮౯. నృచక్షా రక్షః పరి పశ్య విక్షు తస్య త్రీణి ప్రతి శృణీహ్యగ్రా।
తస్యాగ్నే పృష్టీర్హరసా శృణీహి త్రేధా మూలం యాతుధానస్య వృశ్చ॥ ౧౦

౨౦౯౦. త్రిర్యాతుధానః ప్రసితిం త ఏత్వృతం యో అగ్నే అనృతేన హన్తి।
తమర్చిషా స్ఫూర్జయఞ్జాతవేదః సమక్షమేనం గృణతే ని యుఙ్ధి॥ ౧౧

౨౦౯౧. యదగ్నే అద్య మిథునా శపాతో యద్వాచస్తృష్టం జనయన్త రేభాః।
మన్యోర్మనసః శరవ్యా జాయతే యా తయా విధ్య హృదయే యాతుధానాన్॥ ౧౨

౨౦౯౨. పరా శృణీహి తపసా యాతుధానాన్పరాగ్నే రక్షో హరసా శృణీహి।
పరార్చిషా మూరదేవాఞ్ఛృణీహి పరాసుతృపః శోశుచతః శృణీహి॥ ౧౩

౨౦౯౩. పరాద్య దేవా వృజినం శృణన్తు ప్రత్యగేనం శపథా యన్తు సృష్టాః।
వాచాస్తేనం శరవ ఋచ్ఛన్తు మర్మన్ విశ్వస్యైతు ప్రసితిం యాతుధానః॥ ౧౪

౨౦౯౪. యః పౌరుషేయేణ క్రవిషా సమఙ్క్తే యో అశ్వ్యేన పశునా యాతుధానః। యో
అఘ్న్యాయా భరతి క్షీరమగ్నే తేషాం శీర్షాణి హరసాపి వృశ్చ॥ ౧౫

౨౦౯౫. విషం గవాం యాతుధానా భరన్తామా వృశ్చన్తామదితయే దురేవాః।
పరైనాన్ దేవః సవితా దదాతు పరా భాగమోషధీనాం జయన్తామ్॥ ౧౬

౨౦౯౬. సంవత్సరీణం పయ ఉస్రియాయాస్తస్య మాశీద్ యాతుధానో నృచక్షః।
పీయూషమగ్నే యతమస్తితృప్సాత్ తం ప్రత్యఞ్చమర్చిషా విధ్య మర్మణి॥ ౧౭

౨౦౯౭. సనాదగ్నే మృణసి యాతుధానాన్ న త్వా రక్షాంసి పృతనాసు జిగ్యుః।
సహమూరాననుదహ క్రవ్యాదో మా తే హేత్యా ముక్షత దైవ్యాయాః॥ ౧౮

౨౦౯౮. త్వం నో అగ్నే అధరాదుదక్తస్త్వం పశ్చాదుత రక్షా పురస్తాత్।
ప్రతి త్యే తే అజరాసస్తపిష్ఠా అఘశంసం శోశుచతో దహన్తు॥ ౧౯

౨౦౯౯. పశ్చాత్ పురస్తాదధరాదుతోత్తరాత్కవిః కావ్యేన పరి పాహ్యగ్నే।
సఖా సఖాయమజరో జరిమ్ణే అగ్నే మర్తాఁ అమర్త్యస్త్వం నః॥ ౨౦

౨౧౦౦. తదగ్నే చక్షుః ప్రతి ధేహి రేభే శఫారుజో యేన పశ్యసి యాతుధానాన్।
అథర్వవజ్జ్యోతిషా దైవ్యేన సత్యం ధూర్వన్తమచితం న్యోష॥ ౨౧

౨౧౦౧. పరి త్వాగ్నే పురం వయం విప్రం సహస్య ధీమహి।
ధృషద్వర్ణం దివేదివే హన్తారం భఙ్గురావతః॥ ౨౨

౨౧౦౨. విషేణ భఙ్గురావతః ప్రతి ష్మ రక్షసో జహి।
అగ్నే తిగ్మేన శోచిషా తపురగ్రాభిరర్చిభిః॥ ౨౩

౨౧౦౩. వి జ్యోతిషా బృహతా భాత్యగ్నిరావిర్విశ్వాని కృణుతే మహిత్వా।
ప్రాదేవీర్మాయాః సహతే దురేవాః శిశీతే శృఙ్గే రక్షోభ్యో వినిక్షే॥ ౨౪

౨౧౦౪. యే తే శృఙ్గే అజరే జాతవేదస్తిగ్మహేతీ బ్రహ్మసంశితే। తాభ్యాం దుర్హార్ద
మభిదాసన్తం కిమీదినం ప్రత్యఞ్చమర్చిషా జాతవేదో వి నిక్ష్వ॥ ౨౫

౨౧౦౫. అగ్నీ రక్షాంసి సేధతి శుక్రశోచిరమర్త్యః। శుచిః పావక ఈడ్యః॥ ౨౬

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

శత్రుదమనమ్

ఋషిః - చాతనః ॥ దేవతాః - ఇన్ద్రాసోమాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - ౧-౭, ౧౫, ౧౮, ౨౧ జగతీ; ౮-౧౪, ౧౬, ౧౭, ౧౯, ౨౨, ౨౪ త్రిష్టుప్; ౨౦, ౨౩ భురిక్త్రిష్టుప్; ౨౫ అనుష్టుప్॥

౨౧౦౬. ఇన్ద్రాసోమా తపతం రక్ష ఉబ్జతం న్యర్పయతం వృషణా తమోవృధః।
పరా శృణీతమచితో న్యోషతం హతం నుదేథాం ని శిశీతమత్రిణః॥ ౧

౨౧౦౭. ఇన్ద్రాసోమా సమఘశంసమభ్యఘం తపుర్యయస్తు చరురగ్నివాఀ ఇవ।
బ్రహ్మద్విషే క్రవ్యాదే ఘోరచక్షసే ద్వేషో ధత్తమనవాయం కిమీదినే॥ ౨

౨౧౦౮. ఇన్ద్రాసోమా దుష్కృతో వవ్రే అన్తరనారమ్భణే తమసి ప్ర విధ్యతమ్।
యతో నైషాం పునరేకశ్చనోదయత్ తద్ వామస్తు సహసే మన్యుమచ్ఛవః॥ ౩

౨౧౦౯. ఇన్ద్రాసోమా వర్తయతం దివో వధం సం పృథివ్యా అఘశంసాయ తర్హణమ్।
ఉత్ తక్షతం స్వర్యంఀ పర్వతేభ్యో యేన రక్షో వావృధానం నిజూర్వథః॥ ౪

౨౧౧౦. ఇన్ద్రాసోమా వర్తయతం దివస్పర్యగ్నితప్తేభిర్యువమశ్మహన్మభిః।
తపుర్వధేభిరజరేభిరత్రిణో ని పర్శానే విధ్యతం యన్తు నిస్వరమ్॥ ౫

౨౧౧౧. ఇన్ద్రాసోమా పరి వాం భూతు విశ్వతః ఇయం మతిః కక్ష్యాశ్వేవ వాజినా। యాం వాం హోత్రాం పరిహినోమి మేధయేమా బ్రహ్మాణి నృపతీ ఇవ జిన్వతమ్॥ ౬

౨౧౧౨. ప్రతి స్మరేథాం తుజయద్భిరేవైర్హతం ద్రుహో రక్షసో భఙ్గురావతః। ఇన్ద్రాసోమా దుష్కృతే మా సుగం భూద్ యో మా కదా చిదభిదాసతి ద్రుహుః॥ ౭

౨౧౧౩. యో మా పాకేన మనసా చరన్తమభిచష్టే అనృతేభిర్వచోభిః।
ఆప ఇవ కాశినా సంగృభీతా అసన్నస్త్వాసత ఇన్ద్ర వక్తా॥ ౮

౨౧౧౪. యే పాకశంసం విహరన్త ఏవైర్యే వా భద్రం దూషయన్తి స్వధాభిః।
అహయే వా తాన్ ప్రదదాతు సోమ ఆ వా దధాతు నిరృతేరుపస్థే॥ ౯

౨౧౧౫. యో నో రసం దిప్సతి పిత్వో అగ్నే అశ్వానాం గవాం యస్తనూనామ్।
రిపు స్తేన స్తేయకృద్ దభ్రమేతు ని ష హీయతాం తన్వా౩ తనా చ॥ ౧౦

౨౧౧౬. పరః సో అస్తు తన్వా౩ తనా చ తిస్రః పృథివీరధో అస్తు విశ్వాః।
ప్రతి శుష్యతు యశో అస్య దేవా యో మా దివా దిప్సతి యశ్చ నక్తమ్॥ ౧౧

౨౧౧౭. సువిజ్ఞానం చికితుషే జనాయ సచ్చాసచ్చ వచసీ పస్పృధాతే।
తయోర్యత్ సత్యం యతరదృజీయస్తదిత్సోమోఽవతి హన్త్యాసత్॥ ౧౨

౨౧౧౮. న వా ఉ సోమో వృజినం హినోతి న క్షత్రియం మిథుయా ధారయన్తమ్। హన్తి రక్షో హన్త్యాసద్ వదన్తముభావిన్ద్రస్య ప్రసితౌ శయాతే॥ ౧౩

౨౧౧౯. యది వాఽహమనృతదేవో అస్మి మోఘం వా దేవాఀ అప్యూహే అగ్నే।
కిమస్మభ్యం జాతవేదో హృణీషే ద్రోఘవాచస్తే నిరృథం సచన్తామ్॥ ౧౪

౨౧౨౦. అద్యా మురీయ యది యాతుధానో అస్మి యది వాయుస్తతప పూరుషస్య।
అధా స వీరైర్దశభిర్వి యూయా యో మా మోఘం యాతుధానేత్యాహ॥ ౧౫

౨౧౨౧. యో మాయాతుం యాతుధానేత్యాహ యో వా రక్షాః శుచిరస్మీత్యాహ।
ఇన్ద్రస్తం హన్తు మహతా వధేన విశ్వస్య జన్తోరధమస్పదీష్ట॥ ౧౬

౨౧౨౨. ప్ర యా జిగాతి ఖర్గలేవ నక్తమప ద్రుహుస్తన్వం౧ గూహమానా।
వవ్రమనన్తమవ సా పదీష్ట గ్రావాణో ఘ్నన్తు రక్షస ఉపబ్దైః॥ ౧౭

౨౧౨౩. వి తిష్ఠధ్వం మరుతో విక్ష్వి౧చ్ఛత గృభాయత రక్షసః సం పినష్టన।
వయో యే భూత్వా పతయన్తి నక్తభిర్యే వా రిపో దధిరే దేవే అధ్వరే॥ ౧౮

౨౧౨౪. ప్ర వర్తయ దివోఽశ్మానమిన్ద్ర సోమశితం మఘవన్త్సం శిశాధి।
ప్రాక్తో అపాక్తో అధరాదుదక్తో౩ఽభి జహి రక్షసః పర్వతేన॥ ౧౯

౨౧౨౫. ఏత ఉ త్యే పతయన్తి శ్వయాతవ ఇన్ద్రం దిప్సన్తి దిప్సవోఽదాభ్యమ్।
శిశీతే శక్రః పిశునేభ్యో వధం నూనం సృజదశనిం యాతుమద్భ్యః॥ ౨౦

౨౧౨౬. ఇన్ద్రో యాతూనామభవత్పరాశరో హవిర్మథీనామభ్యా౩వివాసతామ్।
అభీదు శక్రః పరశుర్యథా వనం పాత్రేవ భిన్దన్త్సత ఏతు రక్షసః॥ ౨౧

౨౧౨౭. ఉలూకయాతుం శుశులూకయాతుం జహి శ్వయాతుముత కోకయాతుమ్।
సుపర్ణయాతుముత గృధ్రయాతుం దృషదేవ ప్ర మృణ రక్ష ఇన్ద్ర॥ ౨౨

౨౧౨౮. మా నో రక్షో అభి నడ్యాతుమావదపోచ్ఛన్తు మిథునా యే కిమీదినః।
పృథివీ నః పార్థివాత్ పాత్వంహసోఽన్తరిక్షం దివ్యాత్ పాత్వస్మాన్॥ ౨౩

౨౧౨౯. ఇన్ద్ర జహి పుమాంసం యాతుధానముత స్త్రియం మాయయా శాశదానామ్।
విగ్రీవాసో మూరదేవా ఋదన్తు మా తే దృశన్త్సూర్యముచ్చరన్తమ్॥ ౨౪

౨౧౩౦. ప్రతి చక్ష్వ వి చక్ష్వేన్ద్రశ్చ సోమ జాగృతమ్।
రక్షోభ్యో వధమస్యతమశనిం యాతుమద్భ్యః॥ ౨౫

అథ తృతీయోఽనువాకః (౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ప్రతిసరో మణిః

ఋషిః- శుక్రః ॥ దేవతాః- మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః- ౧, ౬ ఉపరిష్టాద్బృహతీ; ౨ త్రిపదావిరాడ్గాయత్రీ; ౩ భురిగ్జగతీ; ౪, ౧౨, ౧౩, ౧౬-౧౮ అనుష్టుప్; ౫ భురిక్సంస్తారపఙ్క్తిః; ౭, ౮ కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౯ పురస్కృతిర్జగతీ; ౧౦ త్రిష్టుప్; ౧౧ పథ్యాపఙ్క్తిః; ౧౪ షట్పదాజగతీ; ౧౫ పురస్తాద్బృహతీ; ౧౯ జగతీగర్భాత్రిష్టుప్; ౨౦ విరాడ్గర్భాఽఽస్తారపఙ్క్తిః; ౨౧ విరాట్త్రిష్టుప్; ౨౨ సప్తపదావిరాడ్ గర్భాభురిక్శక్వరీ॥

౨౧౩౧. అయం ప్రతిసరో మణిర్వీరో వీరాయ బధ్యతే।
వీర్యవాన్త్సపత్నహా శూరవీరః పరిపాణః సుమఙ్గలః॥ ౧

౨౧౩౨. అయం మణిః సపత్నహా సువీరః సహస్వాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః।
ప్రత్యక్కృత్యా దూషయన్నేతి వీరః॥ ౨

౨౧౩౩. అనేనేన్ద్రో మణినా వృత్రమహన్ననేనాసురాన్పరాభావయన్మనీషీ।
అనేనాజయద్ ద్యావాపృథివీ ఉభే ఇమే అనేనాజయత్ ప్రదిశశ్చతస్రః॥ ౩

౨౧౩౪. అయం స్రాక్త్యో మణిః ప్రతీవర్తః ప్రతిసరః।
ఓజస్వాన్ విమృధో వశీ సో అస్మాన్ పాతు సర్వతః॥ ౪

౨౧౩౫. తదగ్నిరాహ తదు సోమ ఆహ బృహస్పతిః సవితా తదిన్ద్రః।
తే మే దేవాః పురోహితాః ప్రతీచీః కృత్యాః ప్రతిసరై రజన్తు॥ ౫

౨౧౩౬. అన్తర్దధే ద్యావాపృథివీ ఉతాహరుత సూర్యమ్।
తే మే దేవాః పురోహితాః ప్రతీచీః కృత్యాః ప్రతిసరైరజన్తు॥ ౬

౨౧౩౭. యే స్రాక్త్యం మణిం జనా వర్మాణి కృణ్వతే।
సూర్య ఇవ దివమారుహ్య వి కృత్యా బాధతే వశీ॥ ౭

౨౧౩౮. స్రాక్త్యేన మణినా ఋషిణేవ మనీషిణా।
అజైష్మం సర్వాః పృతనా వి మృధో హన్మి రక్షసః॥ ౮

౨౧౩౯. యాః కృత్యా ఆఙ్గిరసీర్యాః కృత్యా ఆసురీర్యాః।
కృత్యాః స్వయంకృతా యా ఉ చాన్యేభిరాభృతాః।
ఉభయీస్తాః పరా యన్తు పరావతో నవతిం నావ్యా అతి॥ ౯

౨౧౪౦. అస్మై మణిం వర్మ బధ్నన్తు దేవా ఇన్ద్రో విష్ణుః సవితా రుద్రో అగ్నిః।
ప్రజాపతిః పరమేష్ఠీ విరాడ్ వైశ్వానర ఋషయశ్చ సర్వే॥ ౧౦

౨౧౪౧. ఉత్తమో అస్యోషధీనామనడ్వాఞ్జగతామివ వ్యాఘ్రః శ్వపదామివ।
యమైచ్ఛామావిదామ తం ప్రతిస్పాశనమన్తితమ్॥ ౧౧

౨౧౪౨. స ఇద్ వ్యాఘ్రో భవత్యథో సింహో అథో వృషా।
అథో సపత్నకర్శనో యో బిభర్తీమం మణిమ్॥ ౧౨

౨౧౪౩. నైనం ఘ్నన్త్యప్సరసో న గన్ధర్వా న మర్త్యాః।
సర్వా దిశో వి రాజతి యో బిభర్తీమం మణిమ్॥ ౧౩

౨౧౪౪. కశ్యపస్త్వామసృజత కశ్యపస్త్వా సమైరయత్।
అబిభస్త్వేన్ద్రో మానుషే బిభ్రత్ సంశ్రేషిణేఽజయత్।
మణిం సహస్రవీర్యం వర్మ దేవా అకృణ్వత॥ ౧౪

౨౧౪౫. యస్త్వా కృత్యాభిర్యస్త్వా దీక్షాభిర్యజ్ఞైర్యస్త్వా జిఘాంసతి।
ప్రత్యక్త్వమిన్ద్ర తం జహి వజ్రేణ శతపర్వణా॥ ౧౫

౨౧౪౬. అయమిద్ వై ప్రతీవర్త ఓజస్వాన్ సంజయో మణిః।
ప్రజాం ధనం చ రక్షతు పరిపాణః సుమఙ్గలః॥ ౧౬

౨౧౪౭. అసపత్నం నో అధరాదసపత్నం న ఉత్తరాత్।
ఇన్ద్రాసపత్నం నః పశ్చాజ్జ్యోతిః శూర పురస్కృధి॥ ౧౭

౨౧౪౮. వర్మ మే ద్యావాపృథివీ వర్మాహర్వర్మ సూర్యః।
వర్మ మ ఇన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ వర్మ ధాతా దధాతు మే॥ ౧౮

౨౧౪౯. ఐన్ద్రాగ్నం వర్మ బహులం యదుగ్రం విశ్వే దేవా నాతి విధ్యన్తి సర్వే।
తన్మే తన్వం త్రాయతాం సర్వతో బృహదాయుష్మాం జరదష్టిర్యథాసాని॥ ౧౯

౨౧౫౦. ఆ మారుహద్ దేవమణిర్మహ్యా అరిష్టతాతయే।
ఇమం మేథిమభిసంవిశధ్వం తనూపానం త్రివరూథమోజసే॥ ౨౦

౨౧౫౧. అస్మిన్నిన్ద్రో ని దధాతు నృమ్ణమిమం దేవాసో అభిసంవిశధ్వమ్।
దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయాయుష్మాఞ్జరదష్టిర్యథాసత్॥ ౨౧

౨౧౫౨. స్వస్తిదా విశాం పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ। ఇన్ద్రో బధ్నాతు తే మణిం
జిగీవాఁ అపరాజితః సోమపా అభయఙ్కరో వృషా।
స త్వా రక్షతు సర్వతో దివా నక్తం చ విశ్వతః॥ ౨౨

॥ ఇత్యష్టాదశః ప్రపాఠకః ॥

***

అథైకోనవింశః ప్రపాఠకః

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

గర్భదోష నివారణమ్

ఋషిః- మాతృనామా ॥ దేవతాః- ౧-౧౪, ౧౬-౨౬ మన్త్రోక్తాః, మాతృనామా; ౧౫ బ్రహ్మణస్పతిః॥ ఛన్దః :- ౧, ౩-౯, ౧౩, ౧౮-౨౬ అనుష్టుప్; ౨ పురస్తాద్బృహతీ; ౧౦ షట్పదాజగతీ; ౧౧, ౧౨, ౧౪, ౧౬ పథ్యాపంక్తిః; ౧౫ సప్తపదాశక్వరీ; ౧౭ సప్తపదాజగతీ॥

౨౧౫౩. యౌ తే మాతోన్మమార్జ జాతాయాః పతివేదనౌ।
దుర్ణామా తత్ర మా గృధదలింశ ఉత వత్సపః॥ ౧

౨౧౫౪. పలాలానుపలాలౌ శర్కుం కోకం మలిమ్లుచం పలీజకమ్।
ఆశ్రేషం వవ్రివాససమృక్షగ్రీవం ప్రమీలినమ్॥ ౨

౨౧౫౫. మా సం వృతో మోప సృప ఊరూ మావ సృపోఽన్తరా।
కృణోమ్యస్యై భేషజం బజం దుర్ణామచాతనమ్॥ ౩

౨౧౫౬. దుర్ణామా చ సునామా చోభా సంవృతమిచ్ఛతః।
అరాయానప హన్మః సునామా స్త్రైణమిచ్ఛతామ్॥ ౪

౨౧౫౭. యః కృష్ణః కేశ్యసుర స్తమ్బజ ఉత తుణ్డికః।
అరాయానస్యా ముష్కాభ్యాం భంససోఽప హన్మసి॥ ౫

౨౧౫౮. అనుజిఘ్రం ప్రమృశన్తం క్రవ్యాదముత రేరిహమ్।
అరాయాఞ్ఛ్వకిష్కిణో బజః పిఙ్గో అనీనశత్॥ ౬

౨౧౫౯. యస్త్వా స్వప్నే నిపద్యతే భ్రాతా భూత్వా పితేవ చ।
బజస్తాన్త్సహతామితః క్లీబరూపాంస్తిరీటినః॥ ౭

౨౧౬౦. యస్త్వా స్వపన్తీం త్సరతి యస్త్వా దిప్సతి జాగ్రతీమ్।
ఛాయామివ ప్ర తాన్త్సూర్యః పరిక్రామన్ననీనశత్॥ ౮

౨౧౬౧. యః కృణోతి మృతవత్సామవతోకామిమాం స్త్రియమ్।
తమోషధే త్వం నాశయాస్యాః కమలమఞ్జివమ్॥ ౯

౨౧౬౨. యే శాలాః పరినృత్యన్తి సాయం గర్దభనాదినః।
కుసూలా యే చ కుక్షిలాః కకుభాః కరుమాః స్రిమాః।
తానోషధే త్వం గన్ధేన విషూచీనాన్ వి నాశయ॥ ౧౦

౨౧౬౩. యే కుకున్ధాః కుకూరభాః కృత్తీర్దూర్శాని బిభ్రతి।

క్లీబా ఇవ ప్రనృత్యన్తో వనే యే కుర్వతే ఘోషం తానితో నాశయామసి॥ ౧౧

౨౧౬౪. యే సూర్యం న తితిక్షన్త ఆతపన్తమముం దివః।
అరాయాన్ బస్తవాసినో దుర్గన్ధీంల్లోహితాస్యాన్ మకకాన్ నాశయామసి॥ ౧౨

౨౧౬౫. య ఆత్మానమతిమాత్రమంస ఆధాయ బిభ్రతి।
స్త్రీణాం శ్రోణిప్రతోదిన ఇన్ద్ర రక్షాంసి నాశయ॥ ౧౩

౨౧౬౬. యే పూర్వే వధ్వో౩ యన్తి హస్తే శృఙ్గాణి బిభ్రతః।
ఆపాకేస్థాః ప్రహాసిన స్తమ్బే యే కుర్వతే జ్యోతిస్తానితో నాశయామసి॥ ౧౪

౨౧౬౭. యేషాం పశ్చాత్ప్రపదాని పురః పార్ష్ణీః పురో ముఖా।
ఖలజాః శకధూమజా ఉరుణ్డా యే చ
మట్మటాః కుమ్భముష్కా అయాశవః।
తానస్యా బ్రహ్మణస్పతే ప్రతీబోధేన నాశయ॥ ౧౫

౨౧౬౮. పర్యస్తాక్షా అప్రచఙ్కశా అస్త్రైణాః సన్తు పణ్డగాః।
అవ భేషజ పాదయ య ఇమాం సంవివృత్సత్యపతిః స్వపతిం స్త్రియమ్॥ ౧౬

౨౧౬౯. ఉద్ధర్షిణం మునికేశం జమ్భయన్తం మరీమృశమ్।
ఉపేషన్తముదుమ్బలం తుణ్డేలముత శాలుడమ్।
పదా ప్ర విధ్య పార్ష్ణ్యా స్థాలీం గౌరివ స్పన్దనా॥ ౧౭

౨౧౭౦. యస్తే గర్భం ప్రతిమృశాజ్జాతం వా మారయాతి తే।
పిఙ్గస్తముగ్రధన్వా కృణోతు హృదయావిధమ్॥ ౧౮

౨౧౭౧. యే అమ్నో జాతాన్ మారయన్తి సూతికా అనుశేరతే।
స్త్రీభాగాన్ పిఙ్గో గన్ధర్వాన్ వాతో అభ్రమివాజతు॥ ౧౯

౨౧౭౨. పరిసృష్టం ధారయతు యద్ధితం మావ పాది తత్।
గర్భం త ఉగ్రౌ రక్షతాం భేషజౌ నీవిభార్యౌ॥ ౨౦

౨౧౭౩. పవీనసాత్ తఙ్గల్వా౩చ్ఛాయకాదుత నగ్నకాత్।
ప్రజాయై పత్యే త్వా పిఙ్గః పరి పాతు కిమీదినః॥ ౨౧

౨౧౭౪. ద్వ్యాస్యాచ్చతురక్షాత్పఞ్చపాదాదనఙ్గురేః।
వృన్తాదభి ప్రసర్పతః పరి పాహి వరీవృతాత్॥ ౨౨

౨౧౭౫. య ఆమం మాంసమదన్తి పౌరుషేయం చ యే క్రవిః।
గర్భాన్ ఖాదన్తి కేశవాస్తానితో నాశయామసి॥ ౨౩

౨౧౭౬. యే సూర్యాత్ పరిసర్పన్తి స్నుషేవ శ్వశురాదధి।
బజశ్చ తేషాం పిఙ్గశ్చ హృదయేఽధి ని విధ్యతామ్॥ ౨౪

౨౧౭౭. పిఙ్గ రక్ష జాయమానం మా పుమాంసం స్త్రియం క్రన్।
ఆణ్డాదో గర్భాన్మా దభన్ బాధస్వేతః కిమీదినః॥ ౨౫

౨౧౭౮. అప్రజాస్త్వం మార్తవత్సమాద్రోదమఘమావయమ్।
వృక్షాదివ స్రజం కృత్వాఽప్రియే ప్రతి ముఞ్చ తత్॥ ౨౬

అథ చతుర్థోఽనువాకః (౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఓషధయః

ఋషిః:- అథర్వా ॥ దేవతాః:- భైషజ్యం, ఆయుష్యం, ఓషధయః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౭, ౮, ౧౧, ౧౩, ౧౬-౨౩, ౨౭ అనుష్టుప్; ౨ ఉపరిష్టాద్భురిగ్బృహతీ; ౩ పురఉష్ణిక్; ౪ పఞ్చపదా పరానుష్టుబతిజగతీ; ౫, ౧౦, ౨౫ పథ్యాపంక్తిః; ౬ విరాడ్గర్భా భురిక్పథ్యాపంక్తిః; ౯ ద్విపదా ఆర్చీ భురిగనుష్టుప్; ౧౨ పఞ్చపదా విరాడతిశక్వరీ; ౧౪ ఉపరిష్టాద్ విరాడ్బృహతీ; ౧౫ త్రిష్టుప్; ౧౪ షట్పదా జగతీ; ౨౬ నిచృదనుష్టుప్; ౨౮ భురిగనుష్టుప్॥

౨౧౭౯. యా బభ్రవో యాశ్చ శుక్రా రోహిణీరుత పృశ్నయః।
అసిక్నీః కృష్ణా ఓషధీః సర్వా అచ్ఛావదామసి॥ ౧

౨౧౮౦. త్రాయన్తామిమం పురుషం యక్ష్మాద్ దేవేషితాదధి।
యాసాం ద్యౌష్పితా పృథివీ మాతా సముద్రో మూలం వీరుధాం బభూవ॥ ౨

౨౧౮౧. ఆపో అగ్రం దివ్యా ఓషధయః।
తాస్తే యక్ష్మమేనస్యమఙ్గాదఙ్గాదనీనశన్॥ ౩

౨౧౮౨. ప్రస్తృణతీ స్తమ్బినీరేకశుఙ్గాః ప్రతన్వతీరోషధీరా వదామి।
అంశుమతీః కాణ్డినీర్యా విశాఖా హ్వయామి
తే వీరుధో వైశ్వదేవీరుగ్రాః పురుషజీవనీః॥ ౪

౨౧౮౩. యద్వః సహః సహమానా వీర్యం యచ్చ వో బలమ్।
తేనేమమస్మాద్ యక్ష్మాత్ పురుషం ముఞ్చతౌషధీరథో కృణోమి భేషజమ్॥ ౫

౨౧౮౪. జీవలాం నఘారిషాం జీవన్తీమోషధీమహమ్। అరున్ధతీమున్నయన్తీం
పుష్పాం మధుమతీమిహ హువేఽస్మా అరిష్టతాతయే॥ ౬

౨౧౮౫. ఇహా యన్తు ప్రచేతసో మేదినీర్వచసో మమ।
యథేమం పారయామసి పురుషం దురితాదధి॥ ౭

౨౧౮౬. అగ్నేర్ఘాసో అపాం గర్భో యా రోహన్తి పునర్ణవాః।
ధ్రువాః సహస్రనామ్నీర్భేషజీః సన్త్వాభృతాః॥ ౮

౨౧౮౭. అవకోల్బా ఉదకాత్మాన ఓషధయః।
వ్యృషన్తు దురితం తీక్ష్ణశృఙ్గ్యః॥ ౯

౨౧౮౮. ఉన్ముఞ్చన్తీర్వివరుణా ఉగ్రా యా విషదూషణీః।
అథో బలాసనాశనీః కృత్యాదూషణీశ్చ యాస్తా ఇహా యన్త్వోషధీః॥ ౧౦

౨౧౮౯. అపక్రీతాః సహీయసీర్వీరుధో యా అభిష్టుతాః।
త్రాయన్తామస్మిన్గ్రామే గామశ్వం పురుషం పశుమ్॥ ౧౧

౨౧౯౦. మధుమన్మూలం మధుమదగ్రమాసాం మధుమన్మధ్యం వీరుధాం బభూవ।
మధుమత్పర్ణం మధుమత్పుష్పమాసాం మధోః సంభక్తా అమృతస్య భక్షో
ఘృతమన్నం దుహ్రతాం గోపురోగవమ్॥ ౧౨

౨౧౯౧. యావతీః కియతీశ్చేమాః పృథివ్యామధ్యోషధీః।
తా మా సహస్రపర్ణ్యో మృత్యోర్ముఞ్చన్త్వంహసః॥ ౧౩

౨౧౯౨. వైయాఘ్రో మణిర్వీరుధాం త్రాయమాణోఽభిశస్తిపాః।
అమీవాః సర్వా రక్షాంస్యప హన్త్వధి దూరమస్మత్॥ ౧౪

౨౧౯౩. సింహస్యేవ స్తనథోః సం విజన్తేఽగ్నేరివ విజన్త ఆభృతాభ్యః।
గవాం యక్ష్మః పురుషాణాం వీరుద్భిరతినుత్తో నావ్యా ఏతు స్రోత్యాః॥ ౧౫

౨౧౯౪. ముముచానా ఓషధయోఽగ్నేర్వైశ్వానరాదధి।
భూమిం సన్తన్వతీరిత యాసాం రాజా వనస్పతిః॥ ౧౬

౨౧౯౫. యా రోహన్త్యాఙ్గిరసీః పర్వతేషు సమేషు చ।
తా నః పయస్వతీః శివా ఓషధీః సన్తు శం హృదే॥ ౧౭

౨౧౯౬. యాశ్చాహం వేద వీరుధో యాశ్చ పశ్యామి చక్షుషా।
అజ్ఞాతా జానీమశ్చ యా యాసు విద్మ చ సంభృతమ్॥ ౧౮

౨౧౯౭. సర్వాః సమగ్రా ఓషధీర్బోధన్తు వచసో మమ।
యథేమం పారయామసి పురుషం దురితాదధి॥ ౧౯

౨౧౯౮. అశ్వత్థో దర్భో వీరుధాం సోమో రాజాఽమృతం హవిః।
వ్రీహిర్యవశ్చ భేషజౌ దివస్పుత్రావమర్త్యౌ॥ ౨౦

౨౧౯౯. ఉజ్జిహీధ్వే స్తనయత్యభిక్రన్దత్యోషధీః।
యదా వః పృశ్నిమాతరః పర్జన్యో రేతసాఽవతి॥ ౨౧

౨౨౦౦. తస్యామృతస్యేమం బలం పురుషం పాయయామసి।
అథో కృణోమి భేషజం యథాసచ్ఛతహాయనః॥ ౨౨

౨౨౦౧. వరాహో వేద వీరుధం నకులో వేద భేషజీమ్।
సర్పా గన్ధర్వా యా విదుస్తా అస్మా అవసే హువే॥ ౨౩

౨౨౦౨. యాః సుపర్ణా ఆఙ్గిరసీర్దివ్యా యా రఘటో విదుః।
వయాంసి హంసా యా విదుర్యాశ్చ సర్వే పతత్రిణః।
మృగా యా విదురోషధీస్తా అస్మా అవసే హువే॥ ౨౪

౨౨౦౩. యావతీనామోషధీనాం గావః ప్రాశ్నన్త్యఘ్న్యా యావతీనామజావయః।
తావతీస్తుభ్యమోషధీః శర్మ యచ్ఛన్త్వాభృతాః॥ ౨౫

౨౨౦౪. యావతీషు మనుష్యా భేషజం భిషజో విదుః।
తావతీర్విశ్వభేషజీరా భరామి త్వామభి॥ ౨౬

౨౨౦౫. పుష్పవతీః ప్రసూమతీః ఫలినీరఫలా ఉత।
సంమాతర ఇవ దుహ్రామస్మా అరిష్టతాతయే॥ ౨౭

౨౨౦౬. ఉత్త్వాహార్షం పఞ్చశలాదథో దశశలాదుత।
అథో యమస్య పడ్వీశాద్ విశ్వస్మాద్ దేవకిల్బిషాత్॥ ౨౮

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

శత్రుపరాజయః

ఋషిః - భృగ్వంగిరాః ॥ దేవతాః - ఇన్ద్రః, వనస్పతిః; పరసేనాహననం చ ॥ ఛన్దః - ౧, ౫, ౧౩-౧౮, అనుష్టుప్; ౮-౧౦, ౨౩ ఉపరిష్టాద్ బృహతీ; ౩ విరాడ్బృహతీ; ౪ బృహతీ పురస్తాత్ప్రస్తారపఙ్క్తిః; ౬ ఆస్తారపంక్తిః; ౭ విపరీతపాదలక్ష్మా చతుష్పదాతి జగతీ; ౧౧ పథ్యాబృహతీ; ౧౨ భురిగనుష్టుప్; ౧౯ పురస్తాద్ విరాడ్ బృహతీ; ౨౦ విరాట్పురస్తాద్బృహతీ; ౨౧ త్రిష్టుప్; ౨౨ చతుష్పదాశక్వరీ; ౨౪ త్రిష్టుబ్గర్భాపరాశక్వరీ పంచపదాజగతీ॥

౨౨౦౭. ఇన్ద్రో మన్థతు మన్థితా శక్రః శూరః పురందరః।
యథా హనామ సేనా అమిత్రాణాం సహస్రశః॥ ౧

౨౨౦౮. పూతిరజ్జురుపధ్మానీ పూతిం సేనాం కృణోత్వమూమ్।
ధూమమగ్నిం పరాదృశ్యాఽమిత్రా హృత్స్వా దధతాం భయమ్॥ ౨

౨౨౦౯. అమూనశ్వత్థ నిః శృణీహి ఖాదామూన్ ఖదిరాజిరమ్।
తాజద్భఙ్గ ఇవ భజ్యన్తాం హన్త్వేనాన్వధకో వధైః॥ ౩

౨౨౧౦. పరుషానమూన్పరుషాహ్వః కృణోతు హన్త్వేనాన్వధకో వధైః।
క్షిప్రం శర ఇవ భజ్యన్తాం బృహజ్జాలేన సందితాః॥ ౪

౨౨౧౧. అన్తరిక్షం జాలమాసీజ్జాలదణ్డా దిశో మహీః।
తేనాభిధాయ దస్యూనాం శక్రః సేనామపావపత్॥ ౫

౨౨౧౨. బృహద్ధి జాలం బృహతః శక్రస్య వాజినీవతః।
తేన శత్రూనభి సర్వాన్న్యుబ్జ యథా న ముచ్యాతై కతమశ్చనైషామ్॥ ౬

౨౨౧౩. బృహత్తే జాలం బృహత ఇన్ద్ర శూర సహస్రార్ఘస్య శతవీర్యస్య।
తేన శతం సహస్రమయుతం న్యర్బుదం
జఘాన శక్రో దస్యూనామభిధాయ సేనయా॥ ౭

౨౨౧౪. అయం లోకో జాలమాసీచ్ఛక్రస్య మహతో మహాన్।
తేనాహమిన్ద్రజాలేనాఽమూంస్తమసాభి దధామి సర్వాన్॥ ౮

౨౨౧౫. సేదిరుగ్రా వ్యృద్ధిరార్తిశ్చానపవాచనా।
శ్రమస్తన్ద్రీశ్చ మోహశ్చ తైరమూనభి దధామి సర్వాన్॥ ౯

౨౨౧౬. మృత్యవేఽమూన్ప్ర యచ్ఛామి మృత్యుపాశైరమీ సితాః।
మృత్యోర్యే అఘలా దూతాస్తేభ్య ఏనాన్ప్రతి నయామి బద్ధ్వా॥ ౧౦

౨౨౧౭. నయతామూన్మృత్యుదూతా యమదూతా అపోమ్భత।
పరఃసహస్రా హన్యన్తాం తృణేఢ్వేనాన్మత్యం భవస్య॥ ౧౧

౨౨౧౮. సాధ్యా ఏకం జాలదణ్డ ముద్యత్య యన్త్వోజసా।
రుద్రా ఏకం వసవ ఏకమాదిత్యైరేక ఉద్యతః॥ ౧౨

౨౨౧౯. విశ్వే దేవా ఉపరిష్టా దుబ్జన్తో యన్త్వోజసా।
మధ్యేన ఘ్నన్తో యన్తు సేనామఙ్గిరసో మహీమ్॥ ౧౩

౨౨౨౦. వనస్పతీన్ వానస్పత్యా నోషధీరుత వీరుధః।
ద్విపాచ్చతుష్పాదిష్ణామి యథా సేనామమూం హనన్॥ ౧౪

౨౨౨౧. గన్ధర్వాప్సరసః సర్పాన్ దేవాన్ పుణ్యజనాన్ పితౄన్।
దృష్టానదృష్టానిష్ణామి యథా సేనామమూం హనన్॥ ౧౫

౨౨౨౨. ఇమ ఉప్తా మృత్యుపాశా యానాక్రమ్య న ముచ్యసే।
అముష్యా హన్తు సేనాయా ఇదం కూటం సహస్రశః॥ ౧౬

౨౨౨౩. ఘర్మః సమిద్ధో అగ్నినాయం హోమః సహస్రహః।
భవశ్చ పృశ్నిబాహుశ్చ శర్వ సేనామమూం హతమ్॥ ౧౭

౨౨౨౪. మృత్యోరాషమా పద్యన్తాం క్షుధం సేదిం వధం భయమ్।
ఇన్ద్రశ్చాక్షుజాలాభ్యాం శర్వ సేనామమూం హతమ్॥ ౧౮

౨౨౨౫. పరాజితాః ప్ర త్రసతామిత్రా నుత్తా ధావత బ్రహ్మణా।
బృహస్పతిప్రణుత్తానాం మామీషాం మోచి కశ్చన॥ ౧౯

౨౨౨౬. అవ పద్యన్తామేషామాయుధాని మా శకన్ప్రతిధామిషుమ్।
అథైషాం బహు బిభ్యతామిషవో ఘ్నన్తు మర్మణి॥ ౨౦

౨౨౨౭. సం క్రోశతామేనాన్ ద్యావాపృథివీ సమన్తరిక్షం సహ దేవతాభిః।
మా జ్ఞాతారం మా ప్రతిష్ఠాం విదన్త మిథో విఘ్నానా ఉప యన్తు మృత్యుమ్॥ ౨౧

౨౨౨౮. దిశశ్చతస్రోఽశ్వతర్యో దేవరథస్య పురోడాశాః శఫా అన్తరిక్షముద్ధిః।
ద్యావాపృథివీ పక్షసీ ఋతవోఽభీశవోఽన్తర్దేశాః కింకరా వాక్ పరిరథ్యమ్॥ ౨౨

౨౨౨౯. సంవత్సరో రథః పరివత్సరో రథోపస్థో విరాడీషాగ్నీ రథముఖమ్।
ఇన్ద్రః సవ్యష్ఠాశ్చన్ద్రమాః సారథిః॥ ౨౩

౨౨౩౦. ఇతో జయేతో వి జయ సం జయ జయ స్వాహా । ఇమే జయన్తు
పరామీ జయన్తాం స్వాహైభ్యో దురాహాఽమీభ్యః।
నీలలోహితేనామూనభ్యవతనోమి॥ ౨౪

అథ పంచమోఽనువాకః(౯) నవమం సూక్తమ్

విరాట్

ఋషిః:- అథర్వా ॥ దేవతాః:- మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః:-౧, ౬, ౭, ౧౦. ౧౩, ౧౫-౨౧, ౨౪ త్రిష్టుప్; ౨ పంక్తిః; ౩ ఆస్తారపంక్తిః; ౪, ౫ ౨౩, ౨౫, ౨౬ అనుష్టుప్; ౮, ౧౧, ౧౨, ౨౨ జగతీ; ౯ భురిక్త్రిష్టుప్; ౧౪ చతుష్పదాఽతిజగతీ॥

౨౨౩౧. కుతస్తౌ జాతౌ కతమః సో అర్ధః కస్మాల్లోకాత్ కతమస్యాః పృథివ్యాః।
వత్సౌ విరాజః సలిలాదుదైతాం తౌ త్వా పృచ్ఛామి కతరేణ దుగ్ధా॥ ౧

౨౨౩౨. యో అక్రన్దయత్ సలిలం మహిత్వా యోనిం కృత్వా త్రిభుజం శయానః।
వత్సః కామదుఘో విరాజః స గుహా చక్రే తన్వః పరాచైః॥ ౨

౨౨౩౩. యాని త్రీణి బృహన్తి యేషాం చతుర్థం వియునక్తి వాచమ్।
బ్రహ్మైనద్విద్యాత్తపసా విపశ్చిద్ యస్మిన్నేకం యుజ్యతే యస్మిన్నేకమ్॥ ౩

౨౨౩౪. బృహతః పరి సామాని షష్ఠాత్ పఞ్చాధి నిర్మితా।
బృహద్ బృహత్యా నిర్మితం కుతోఽధి బృహతీ మితా॥ ౪

౨౨౩౫. బృహతీ పరి మాత్రాయా మాతుర్మాత్రాధి నిర్మితా।
మాయా హ జజ్ఞే మాయాయా మాయాయా మాతలీ పరి॥ ౫

౨౨౩౬. వైశ్వానరస్య ప్రతిమోపరి ద్యౌర్యావద్ రోదసీ విబబాధే అగ్నిః ।

తతః పశ్చాదాముతో యన్తి స్తోమా ఉదితో యన్త్యభి షష్ఠమహ్నః ౬

౨౨౩౭. షట్త్వా పృచ్ఛామ ఋషయః కశ్యపేమే త్వం హి యుక్తం యుయుక్షే యోగ్యం చ।
విరాజమాహుర్బ్రహ్మణః పితరం తాం నో వి ధేహి యతిధా సఖిభ్యః॥ ౭

౨౨౩౮. యాం ప్రచ్యుతామను యజ్ఞాః ప్రచ్యవన్త ఉపతిష్ఠన్త ఉపతిష్ఠమానామ్।
యస్యా వ్రతే ప్రసవే యక్షమేజతి సా విరాడృషయః పరమే వ్యోమన్॥ ౮

౨౨౩౯. అప్రాణైతి ప్రాణేన ప్రాణతీనాం విరాట్ స్వరాజమభ్యేతి పశ్చాత్।
విశ్వం మృశన్తీమభిరూపాం విరాజం పశ్యన్తి త్వే న త్వే పశ్యన్త్యేనామ్॥ ౯

౨౨౪౦. కో విరాజో మిథునత్వం ప్ర వేద క ఋతూన్క ఉ కల్పమస్యాః।
క్రమాన్కో అస్యాః కతిధా విదుగ్ధాన్కో అస్యా ధామ కతిధా వ్యుష్టీః॥ ౧౦

౨౨౪౧. ఇయమేవ సా యా ప్రథమా వ్యౌచ్ఛదాస్వితరాసు చరతి ప్రవిష్టా।
మహాన్తో అస్యాం మహిమానో అన్తర్వధూర్జిగాయ నవగజ్జనిత్రీ॥ ౧౧

౨౨౪౨. ఛన్దః పక్షే ఉషసా పేపిశానే సమానం యోనిమను సం చరేతే।
సూర్యపత్నీ సం చరతః ప్రజానతీ కేతుమతీ అజరే భూరిరేతసా॥ ౧౨

౨౨౪౩. ఋతస్య పన్థామను తిస్ర ఆగుస్త్రయో ఘర్మా అను రేత ఆగుః।
ప్రజామేకా జిన్వత్యూర్జమేకా రాష్ట్రమేకా రక్షతి దేవయూనామ్॥ ౧౩

౨౨౪౪. అగ్నీషోమావదధుర్యా తురీయాసీద్యజ్ఞస్య పక్షావృషయః కల్పయన్తః।
గాయత్రీం త్రిష్టుభం జగతీమనుష్టుభం
బృహదర్కీం యజమానాయ స్వరాభరన్తీమ్॥ ౧౪

౨౨౪౫. పఞ్చ వ్యుష్టీరను పఞ్చ దోహా గాం పఞ్చనామ్నీమృతవోఽను పఞ్చ।
పఞ్చ దిశః పఞ్చదశేన క్లృప్తాస్తా ఏకమూర్ధ్నీరభి లోకమేకమ్॥ ౧౫

౨౨౪౬. షడ్జాతా భూతా ప్రథమజర్తస్య షడు సామాని షడహం వహన్తి।
షడ్యోగం సీరమను సామసామ షడాహుర్ద్యావాపృథివీః షడుర్వీః॥ ౧౬

౨౨౪౭. షడాహుః శీతాన్షడు మాస ఉష్ణానృతుం నో బ్రూత యతమోఽతిరిక్తః।
సప్త సుపర్ణాః కవయో ని షేదుః సప్త ఛన్దాంస్యను సప్త దీక్షాః॥ ౧౭

౨౨౪౮. సప్త హోమాః సమిధో హ సప్త మధూని సప్తర్తవో హ సప్త।
సప్తాజ్యాని పరి భూతమాయన్తాః సప్తగృధ్రా ఇతి శుశ్రుమా వయమ్॥ ౧౮

౨౨౪౯. సప్త ఛన్దాంసి చతురుత్తరాణ్యన్యో అన్యస్మిన్నధ్యార్పితాని।
కథం స్తోమాః ప్రతి తిష్ఠన్తి తేషు తాని స్తోమేషు కథమార్పితాని॥ ౧౯

౨౨౫౦. కథం గాయత్రీ త్రివృతం వ్యాప కథం త్రిష్టుప్పఞ్చదశేన కల్పతే।
త్రయస్త్రింశేన జగతీ కథమనుష్టుప్కథమేకవింశః॥ ౨౦

౨౨౫౧. అష్ట జాతా భూతా ప్రథమజర్తస్యాష్టేన్ద్రర్త్విజో దైవ్యా యే।
అష్టయోనిరదితిరష్టపుత్రాష్టమీం రాత్రిమభి హవ్యమేతి॥ ౨౧

౨౨౫౨. ఇత్థం శ్రేయో మన్యమానేదమాగమం యుష్మాకం సఖ్యే అహమస్మి శేవా।
సమానజన్మా క్రతురస్తి వః శివః స వః సర్వాః సం చరతి ప్రజానన్॥ ౨౨

౨౨౫౩. అష్టేన్ద్రస్య షడ్యమస్య ఋషీణాం సప్త సప్తధా।
అపో మనుష్యానోషధీస్తాఁ ఉ పఞ్చాను సేచిరే॥ ౨౩

౨౨౫౪. కేవలీన్ద్రాయ దుదుహే హి గృష్టిర్వశం పీయూషం ప్రథమం దుహానా।
అథాతర్పయచ్చతురశ్చతుర్ధా దేవాన్మనుష్యాఁ అసురానుత ఋషీన్॥ ౨౪

౨౨౫౫. కో ను గౌః క ఏకఋషిః కిము ధామ కా ఆశిషః।
యక్షం పృథివ్యామేకవృదేకర్తుః కతమో ను సః॥ ౨౫

౨౨౫౬. ఏకో గౌరేక ఏకఋషిరేకం ధామైకధాశిషః।
యక్షం పృథివ్యామేకవృదేకర్తుర్నాతి రిచ్యతే॥ ౨౬

(౧౦) దశమం సూక్తమ్ ప్రథమః పర్యాయః

ఋషిః - అథర్వాచార్యః ॥ దేవతాః - విరాట్ ॥ ఛన్దః - ౧ ఆర్చీపంక్తిః; ౨, ౪, ౬, ౮, ౧౦, ౧౨, యాజుషీ జగతీ; ౩, ౯ సామ్న్యనుష్టుప్; ౫ ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౭, ౧౩ విరాడ్ గాయత్రీ; ౧౧ సామ్నీ బృహతీ॥

౨౨౫౭. విరాడ్ వా ఇదమగ్ర ఆసీత్ తస్యా జాతాయాః
సర్వమబిభేదియమేవేదం భవిష్యతీతి॥ ౧

౨౨౫౮. సోదక్రామత్ సా గార్హపత్యే న్యక్రామత్॥ ౨

౨౨౫౯. గృహమేధీ గృహపతిర్భవతి య ఏవం వేద॥ ౩

౨౨౬౦. సోదక్రామత్ సాహవనీయే న్యక్రామత్॥ ౪

౨౨౬౧. యన్త్యస్య దేవా దేవహూతిం ప్రియో దేవానాం భవతి య ఏవం వేద॥ ౫

౨౨౬౨. సోదక్రామత్ సా దక్షిణాగ్నౌ న్యక్రామత్॥ ౬

౨౨౬౩. యజ్ఞర్తో దక్షిణీయో వాసతేయో భవతి య ఏవం వేద॥ ౭

౨౨౬౪. సోదక్రామత్ సా సభాయాం న్యక్రామత్॥ ౮

౨౨౬౫. యన్త్యస్య సభాం సభ్యో భవతి య ఏవం వేద॥ ౯

౨౨౬౬. సోదక్రామత్ సా సమితౌ న్యక్రామత్॥ ౧౦

౨౨౬౭. యన్త్యస్య సమితిం సామిత్యో భవతి య ఏవం వేద॥ ౧౧

౨౨౬౮. సోదక్రామత్ సామన్త్రణే న్యక్రామత్॥ ౧౨

౨౨౬౯. యన్త్యస్యామన్త్రణమామన్త్రణీయో భవతి య ఏవం వేద॥ ౧౩

(౧౦) దశమం సూక్తమ్ ద్వితీయః పర్యాయః

ఋషిః - అథర్వాచార్యః ॥ దేవతాః - విరాట్ ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిపదాసామ్న్యనుష్టుప్; ౨ ఉష్ణిగ్గర్భాచతుష్పదోపరిష్టాద్విరాడ్బృహతీ; ౩ ఏకపదాయాజుషీగాయత్రీ; ౪ ఏకపదాసామ్నీపంక్తిః; ౫ విరాడ్గాయత్రీ; ౬ ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౭ సామ్నీపంక్తిః; ౮ ఆసురీగాయత్రీ; ౯ సామ్న్యనుష్టుప్; ౧౦ సామ్నీబృహతీ॥

౨౨౭౦. సోదక్రామత్ సాఽన్తరిక్షే చతుర్ధా విక్రాన్తాఽతిష్ఠత్॥ ౧

౨౨౭౧. తాం దేవమనుష్యా అబ్రువన్నియమేవ తద్ వేద
యదుభయ ఉపజీవేమేమాముప హ్వయామహా ఇతి॥ ౨

౨౨౭౨. తాముపాహ్వయన్త॥ ౩

౨౨౭౩. ఊర్జ ఏహి స్వధ ఏహి సూనృత ఏహీరావత్యేహీతి॥ ౪

౨౨౭౪. తస్యా ఇన్ద్రో వత్స ఆసీద్ గాయత్ర్యభిధాన్యభ్రమూధః॥ ౫

౨౨౭౫. బృహచ్చ రథన్తరం చ ద్వౌ స్తనావాస్తాం
యజ్ఞాయజ్ఞియం చ వామదేవ్యం చ ద్వౌ॥ ౬

౨౨౭౬. ఓషధీరేవ రథన్తరేణ దేవా అదుహ్రన్ వ్యచో బృహతా॥ ౭

౨౨౭౭. అపో వామదేవ్యేన యజ్ఞం యజ్ఞాయజ్ఞియేన॥ ౮

౨౨౭౮. ఓషధీరేవాస్మై రథన్తరం దుహే వ్యచో బృహత్॥ ౯

౨౨౭౯. అపో వామదేవ్యం యజ్ఞం యజ్ఞాయజ్ఞియం య ఏవం వేద॥ ౧౦

(౧౦) దశమం సూక్తమ్ తృతీయః పర్యాయః

ఋషిః - అథర్వాచార్యః ॥ దేవతాః - విరాట్ ॥ ఛన్దః - ౧ చతుష్పదావిరాడనుష్టుప్ ౨ ఆర్చీత్రిష్టుప్; ౩, ౫, ౭ చతుష్పదాప్రాజాపత్యాపంక్తిః; ౪, ౬, ౮ ఆర్చీబృహతీ॥

౨౨౮౦. సోదక్రామత్ సా వనస్పతీన్ గచ్ఛత్తాం
వనస్పతయోఽఘ్నత సా సంవత్సరే సమభవత్॥ ౧

౨౨౮౧. తస్మాద్ వనస్పతీనాం సంవత్సరే వృక్ణమపి రోహతి

వృశ్చతేఽస్యాప్రియో భ్రాతృవ్యో య ఏవం వేద॥ ౨

౨౨౮౨. సోదక్రామత్ సా పితౄనాగచ్ఛత్ తాం
పితరోఽఘ్నత సా మాసి సమభవత్॥ ౩

౨౨౮౩. తస్మాత్ పితృభ్యో మాస్యుపమాస్యం దదతి
ప్ర పితృయాణం పన్థాం జానాతి య ఏవం వేద॥ ౪

౨౨౮౪. సోదక్రామత్ సా దేవానాగచ్ఛత్
తాం దేవా అఘ్నత సార్ధమాసే సమభవత్॥ ౫

౨౨౮౫. తస్మాద్ దేవేభ్యోఽర్ధమాసే వషట్ కుర్వన్తి
ప్ర దేవయానం పన్థాం జానాతి య ఏవం వేద॥ ౬

౨౨౮౬. సోదక్రామత్ సా మనుష్యానాగచ్ఛత్
తాం మనుష్యా అఘ్నత సా సద్యః సమభవత్॥ ౭

౨౨౮౭. తస్మాన్ మనుష్యేభ్య ఉభయద్యురుప హరన్త్యుపాస్య
గృహే హరన్తి య ఏవం వేద॥ ౮

(౧౦) దశమం సూక్తమ్ చతుర్థపర్యాయః

ఋషిః:- అథర్వాచార్యః ॥ దేవతాః:- విరాట్ ॥ ఛన్దః:- ౧, ౫ చతుష్పదాసామ్నీజగతీ; ౨, ౬ ౧౦ సామ్నీబృహతీ; ౩, ౧౪ సామ్న్యుష్ణిక్; ౪,౮ ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౭ ఆసురీగాయత్రీ; ౯, ౧౩ చతుష్పదుష్ణిక్; ౧౧ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్; ౧౨, ౧౬ ఆర్చీత్రిష్టుప్; ౧౫ విరాడ్గాయత్రీ॥

౨౨౮౮. సోదక్రామత్ సాసురానాగచ్ఛత్ తామసురా ఉపాహ్వయన్త మాయ ఏహీతి॥ ౧

౨౨౮౯. తస్యా విరోచనః ప్రాహ్రాదిర్వత్స ఆసీదయస్పాత్రం పాత్రమ్॥ ౨

౨౨౯౦. తాం ద్విమూర్ధార్త్వ్యోఽధోక్ తాం మాయామేవాధోక్॥ ౩

౨౨౯౧. తాం మాయామసురా ఉప జీవన్త్యుపజీవనీయో భవతి య ఏవం వేద॥ ౪

౨౨౯౨. సోదక్రామత్ సా పితౄనాగచ్ఛత్ తాం పితర ఉపాహ్వయన్త స్వధ ఏహీతి॥ ౫

౨౨౯౩. తస్యా యమో రాజా వత్స ఆసీద్ రజతపాత్రం పాత్రమ్॥ ౬

౨౨౯౪. తామన్తకో మార్త్యవోఽధోక్ తాం స్వధామేవాధోక్॥ ౭

౨౨౯౫. తాం స్వధాం పితర ఉప జీవన్త్యుపజీవనీయో భవతి య ఏవం వేద॥ ౮

౨౨౯౬. సోదక్రామత్ సా మనుష్యానాగచ్ఛత్
తాం మనుష్యా ఉపాహ్వయన్తేరావత్యేహీతి॥ ౯

౨౨౯౭. తస్యా మనుర్వైవస్వతో వత్స ఆసీత్ పృథివీ పాత్రమ్॥ ౧౦

౨౨౯౮. తాం పృథీ వైన్యోఽధోక్ తాం కృషిం చ సస్యం చాధోక్॥ ౧౧

౨౨౯౯. తే కృషిం చ సస్యం చ మనుష్యా ఉప జీవన్తి
కృష్టరాధిరుపజీవనీయో భవతి య ఏవం వేద॥ ౧౨

౨౩౦౦. సోదక్రామత్ సా సప్తఋషీనాగచ్ఛత్ తాం
సప్తఋషయ ఉపాహ్వయన్త బ్రహ్మణ్వత్యేహీతి॥ ౧౩

౨౩౦౧. తస్యాః సోమో రాజా వత్స ఆసీచ్ఛన్దః పాత్రమ్॥ ౧౪

౨౩౦౨. తాం బృహస్పతిరాఙ్గిరసోఽధోక్ తాం బ్రహ్మ చ తపశ్చాధోక్॥ ౧౫

౨౩౦౩. తద్ బ్రహ్మ చ తపశ్చ సప్తఋషయ ఉప జీవన్తి
బ్రహ్మవర్చస్యుపజీవనీయో భవతి య ఏవం వేద॥ ౧౬

(౧౦) దశమం సూక్తమ్ పఞ్చమః పర్యాయః

ఋషిః:- అథర్వాచార్యః ॥ దేవతాః:- విరాట్ ॥ ఛన్దః:- ౧, ౧౩ చతుష్పదాసామ్నీజగతీ; ౨,౩ సామ్న్యుష్ణిక్ ౪, ౧౬ ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౫ చతుష్పదాప్రాజాపత్యాజగతీ; ౬ సామ్నీబృహతీత్రిష్టుప్; ౭, ౧౧ విరాడ్గాయత్రీ; ౮ ఆర్చీత్రిష్టుప్; ౯ చతుష్పదుష్ణిక్; ౧౦,

౧౪ సామ్నీబృహతీ; ౧౨ త్రిపదాబ్రాహ్మీభురిక్గాయత్రీ; ౧౫ సామ్న్యనుష్టుప్॥

౨౩౦౪. సోదక్రామత్ సా దేవానాగచ్ఛత్
తాం దేవా ఉపాహ్వయన్తోర్జ ఏహీతి॥ ౧

౨౩౦౫. తస్యా ఇన్ద్రో వత్స ఆసీచ్చమసః పాత్రమ్॥ ౨

౨౩౦౬. తాం దేవ స్సవితాఽధోక్తామూర్జామేవాధోక్॥ ౩

౨౩౦౭. తా మూర్జాం దేవా ఉప జీవ న్త్యుపజీవనీయో భవతి య ఏవం వేద॥ ౪

౨౩౦౮. సోదక్రామత్సా గన్ధర్వాప్సరస ఆగచ్ఛత్ తాం
గన్ధర్వాప్సరస ఉపాహ్వయన్త పుణ్యగన్ధ ఏహీతి॥ ౫

౨౩౦౯. తస్యా శ్చిత్రరథః సౌర్యవర్చసో వత్స ఆసీత్
పుష్కరపర్ణం పాత్రమ్॥ ౬

౨౩౧౦. తాం వసురుచిః సౌర్యవర్చసోఽధోక్
తాం పుణ్య మేవ గన్ధ మధోక్॥ ౭

౨౩౧౧. తం పుణ్యం గన్ధం గన్ధర్వాప్సరస ఉప జీవన్తి
పుణ్యగన్ధి రుపజీవనీయో భవతి య ఏవం వేద॥ ౮

౨౩౧౨. సోదక్రామత్ సేతరజనా నాగచ్ఛత్ తా ఇతరజనా
ఉపాహ్వయన్త తిరోధ ఏహీతి॥ ౯

౨౩౧౩. తస్యాః కుబేరో వైశ్రవణో వత్స
ఆసీ దామపాత్రం పాత్రమ్॥ ౧౦

౨౩౧౪. తాం రజతనాభిః కాబేరకోఽధోక్
తాం తిరోధా మేవాధోక్॥ ౧౧

౨౩౧౫. తాం తిరోధా మితరజనా ఉప జీవన్తి తిరో ధత్తే
సర్వం పాప్మాన ముపజీవనీయో భవతి య ఏవం వేద॥ ౧౨

౨౩౧౬. సోదక్రామత్ సా సర్పా నాగచ్ఛత్ తాం
సర్పా ఉపాహ్వయన్త విషవత్యేహీతి॥ ౧౩

౨౩౧౭. తస్యా స్తక్షకో వైశాలేయో వత్స ఆసీ దలాబుపాత్రం పాత్రమ్॥ ౧౪

౨౩౧౮. తాం ధృతరాష్ట్ర ఐరావతోఽధోక్తాం విష మేవాధోక్॥ ౧౫

౨౩౧౯. తద్విషం సర్పా ఉప జీవన్త్యుపజీవనీయో
భవతి య ఏవం వేద॥ ౧౬

(౧౦) దశమం సూక్తమ్ షష్ఠః పర్యాయః

ఋషిః- అథర్వాచార్యః ॥ దేవతా:- విరాట్ ॥ ఛన్దః- ౧ ద్విపదావిరాడ్గాయత్రీ; ౨ ద్విపదాసామ్నీత్రిష్టుప్; ౩ ద్విపదాప్రాజాపత్యానుష్టుప్; ౪ ద్విపదాఽఽర్చ్యుష్ణిక్॥

౨౩౨౦. తద్యస్మా ఏవం విదుషేఽలాబునాభిషిఞ్చేత్ ప్రత్యాహన్యాత్॥ ౧

౨౩౨౧. న చ ప్రత్యాహన్యా న్మనసా త్వా ప్రత్యాహన్మీతి ప్రత్యాహన్యాత్॥ ౨

౨౩౨౨. యత్ ప్రత్యాహన్తి విషమేవ తత్ ప్రత్యాహన్తి॥ ౩

౨౩౨౩. విషమే వాస్యాప్రియం భ్రాతృవ్య మనువిషిచ్యతే
య ఏవం వేద॥ ౪

॥ ఇత్యేకోనవింశః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఇత్యష్టమం కాణ్డమ్ ॥

అథ నవమం కాణ్డమ్ ॥

అథ వింశః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

మధువిద్యా

ఋషిః :- అథర్వా ॥ దేవతాః:- మధు, అశ్వినౌ ॥ ఛన్దః :- ౧, ౪, ౫, త్రిష్టుప్, ౨ త్రిష్టుబ్గర్భాపంక్తిః; ౩ పరాఽనుష్టుప్; ౬ అతిశాక్వరగర్భాయవమధ్యామహాబృహతీ; ౭ అతిజాగతగర్భాయవ మధ్యామహాబృహతీ; ౮ బృహతీగర్భాసంస్తారపంక్తిః; ౯ పరా బృహతీప్రస్తారపంక్తిః; ౧౦ పురోఽష్ణిక్పంక్తిః; ౧౧-౧౩, ౧౫, ౧౬, ౧౮, ౧౯ అనుష్టుప్; ౧౪ పురోష్ణిక్; ౧౭ ఉపరిష్టాద్విరాడ్బృహతీ; ౨౦ భురిక్విష్టారపంక్తిః; ౨౧ ద్విపదాఽఽర్చ్యనుష్టుప్ (ఏకావసానా); ౨౨ ద్విపదాబ్రాహ్మీపురోష్ణిక్; ౨౩ ద్విపదాఽఽర్చీపంక్తిః; ౨౪ షట్పదాఽష్టిః॥

౨౩౨౪. దివస్పృథివ్యా అన్తరిక్షాత్ సముద్రాదగ్నేర్వాతాన్మధుకశా హి జజ్ఞే।
తాం చాయిత్వాఽమృతం వసానాం హృద్భిః ప్రజాః ప్రతి నన్దన్తి సర్వాః॥ ౧

౨౩౨౫. మహత్ పయో విశ్వరూపమస్యాః సముద్రస్య త్వోత రేత ఆహుః।
యత ఐతి మధుకశా రరాణా తత్ ప్రాణస్తదమృతం నివిష్టమ్॥ ౨

౨౩౨౬. పశ్యన్త్యస్యాశ్చరితం పృథివ్యాం పృథఙ్నరో బహుధా మీమాంసమానాః।
అగ్నేర్వాతాన్మధుకశా హి జజ్ఞే మరుతాముగ్రా నప్తిః॥ ౩

౨౩౨౭. మాతాదిత్యానాం దుహితా వసూనాం ప్రాణః ప్రజానామమృతస్య నాభిః।
హిరణ్యవర్ణా మధుకశా ఘృతాచీ మహాన్ భర్గశ్చరతి మర్త్యేషు॥ ౪

౨౩౨౮. మధోః కశామజనయన్త దేవాస్తస్యా గర్భో అభవద్ విశ్వరూపః।
తం జాతం తరుణం పిపర్తి మాతా స జాతో విశ్వా భువనా వి చష్టే॥ ౫

౨౩౨౯. కస్తం ప్ర వేద క ఉ తం చికేత యో అస్యా హృదః కలశః సోమధానో అక్షితః।
బ్రహ్మా సుమేధాః సో అస్మిన్ మదేత॥ ౬

౨౩౩౦. స తౌ ప్ర వేద స ఉ తౌ చికేత యావస్యాః స్తనౌ సహస్రధారావక్షితౌ।
ఊర్జం దుహాతే అనపస్ఫురన్తౌ॥ ౭

౨౩౩౧. హిఙ్కరిక్రతీ బృహతీ వయోధా ఉచ్చైర్ఘోషాభ్యేతి యా వ్రతమ్।
త్రీన్ ఘర్మానభి వావశానా మిమాతి మాయుం పయతే పయోభిః॥ ౮

౨౩౩౨. యామాపీనాముపసీదన్త్యాపః శాక్వరా వృషభా యే స్వరాజః।
తే వర్షన్తి తే వర్షయన్తి తద్విదే కామమూర్జమాపః॥ ౯

౨౩౩౩. స్తనయిత్నుస్తే వాక్ ప్రజాపతే వృషా శుష్మం క్షిపసి భూమ్యామధి।
అగ్నేర్వాతాన్మధుకశా హి జజ్ఞే మరుతాముగ్రా నప్తిః॥ ౧౦

౨౩౩౪. యథా సోమః ప్రాతఃసవనే అశ్వినోర్భవతి ప్రియః।
ఏవా మే అశ్వినా వర్చ ఆత్మని ధ్రియతామ్॥ ౧౧

౨౩౩౫. యథా సోమో ద్వితీయే సవన ఇన్ద్రాగ్న్యోర్భవతి ప్రియః।
ఏవా మ ఇన్ద్రాగ్నీ వర్చ ఆత్మని ధ్రియతామ్॥ ౧౨

౨౩౩౬. యథా సోమస్తృతీయే సవన ఋభూణాం భవతి ప్రియః।
ఏవా మ ఋభవో వర్చ ఆత్మని ధ్రియతామ్॥ ౧౩

౨౩౩౭. మధు జనిషీయ మధు వంశిషీయ।
పయస్వానగ్న ఆగమం తం మా సం సృజ వర్చసా॥ ౧౪

౨౩౩౮. సం మాఽగ్నే వర్చసా సృజ సం ప్రజయా సమాయుషా।
విద్యుర్మే అస్య దేవా ఇన్ద్రో విద్యాత్ సహ ఋషిభిః॥ ౧౫

౨౩౩౯. యథా మధు మధుకృతః సంభరన్తి మధావధి।
ఏవా మే అశ్వినా వర్చ ఆత్మని ధ్రియతామ్॥ ౧౬

౨౩౪౦. యథా మక్షా ఇదం మధు న్యఞ్జన్తి మధావధి।
ఏవా మే అశ్వినా వర్చ స్తేజో బల మోజశ్చ ధ్రియతామ్॥ ౧౭

౨౩౪౧. యద్ గిరిషు పర్వతేషు గోష్వశ్వేషు యన్మధు।
సురాయాం సిచ్యమానాయాం యత్ తత్ర మధు తన్మయి॥ ౧౮

౨౩౪౨. అశ్వినా సారఘేణ మా మధునాఽఙ్క్తం శుభస్పతీ।
యథా వర్చస్వతీం వాచమావదాని జనాఁ అను॥ ౧౯

౨౩౪౩. స్తనయిత్నుస్తే వాక్ ప్రజాపతే వృషా శుష్మం క్షిపసి భూమ్యాం దివి।
తాం పశవ ఉప జీవన్తి సర్వే తేనో సేష మూర్జం పిపర్తి॥ ౨౦

౨౩౪౪. పృథివీ దణ్డో౨న్తరిక్షం గర్భో ద్యౌః కశా
విద్యుత్ ప్రకశో హిరణ్యయో బిన్దుః॥ ౨౧

౨౩౪౫. యో వై కశాయాః సప్త మధూని వేద మధుమాన్ భవతి।
బ్రాహ్మణశ్చ రాజా చ ధేనుశ్చానడ్వాంశ్చ వ్రీహిశ్చ యవశ్చ మధు సప్తమమ్॥ ౨౨

౨౩౪౬. మధుమాన్ భవతి మధుమద స్యాహార్యం భవతి।
మధుమతో లోకాన్ జయతి య ఏవం వేద॥ ౨౩

౨౩౪౭. యద్ వీధ్రే స్తనయతి ప్రజాపతి రేవ తత్ ప్రజాభ్యః ప్రాదుర్భవతి।
తస్మాత్ ప్రాచీనోపవీత స్తిష్ఠే ప్రజాపతేఽను మా బుధ్యస్వేతి।
అన్వేనం ప్రజా అను ప్రజాపతి ర్బుధ్యతే య ఏవం వేద॥ ౨౪

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

కామః

ఋషిః - అథర్వా । దేవతా:- కామః । ఛన్దః - ౧-౪, ౬, ౯, ౧౦, ౧౯, ౨౪, ౨౫, త్రిష్టుప్; ౫ అతిజగతీ; ౭, ౧౪, ౧౫, ౧౭, ౧౮, ౨౧, ౨౨ జగతీ; ౮ త్రిపదాఽఽర్చీపంక్తిః; ౧౧, ౨౦, ౨౩ భురిక్ త్రిష్టుప్; ౧౨ అనుష్టుప్; ౧౩ ద్విపదాఽఽర్చ్యనుష్టుప్; ౧౬ చతుష్పదాశక్వరీ గర్భాపరాజగతీ॥

౨౩౪౮. సపత్నహన మృషభం ఘృతేన కామం శిక్షామి హవిషాజ్యేన।
నీచైః సపత్నాన్ మమ పాదయ త్వ మభిష్టుతో మహతా వీర్యేణ॥ ౧

౨౩౪౯. యన్మే మనసో న ప్రియం న చక్షుషో యన్మే బభస్తి నాభినన్దతి।
తద్ దుష్వప్న్యం ప్రతి ముఞ్చామి సపత్నే కామం స్తుత్వోదహం భిదేయమ్॥ ౨

౨౩౫౦. దుష్వప్న్యం కామ దురితం చ కామాప్రజస్తామస్వగతామవర్తిమ్।
ఉగ్ర ఈశానః ప్రతి ముఞ్చ తస్మిన్ యో అస్మభ్యమంహూరణా చికిత్సాత్॥ ౩

౨౩౫౧. నుదస్వ కామ ప్ర ణుదస్వ కామావర్తిం యన్తు మమ యే సపత్నాః।
తేషాం నుత్తానా మధమా తమాంస్యగ్నే వాస్తూని నిర్దహ త్వమ్॥ ౪

౨౩౫౨. సా తే కామ దుహితా ధేను రుచ్యతే యా మాహు ర్వాచం కవయో విరాజమ్।
తయా సపత్నాన్ పరి వృఙ్గ్ధి యే మమ పర్యేనాన్ ప్రాణః పశవో జీవనం వృణక్తు॥ ౫

౨౩౫౩. కామస్యేన్ద్రస్య వరుణస్య రాజ్ఞో విష్ణో ర్బలేన సవితుః సవేన।
అగ్నే ర్హోత్రేణ ప్ర ణుదే సపత్నాంఛమ్బీవ నావ ముదకేషు ధీరః॥ ౬

౨౩౫౪. అధ్యక్షో వాజీ మమ కామ ఉగ్రః కృణోతు మహ్య మసపత్న మేవ।
విశ్వే దేవా మమ నాథం భవన్తు సర్వే దేవా హవ మా యన్తు మ ఇమమ్॥ ౭

౨౩౫౫. ఇద మాజ్యం ఘృతవజ్జుషాణాః కామజ్యేష్ఠా ఇహ మాదయధ్వమ్।
కృణ్వన్తో మహ్య మసపత్న మేవ॥ ౮

౨౩౫౬. ఇన్ద్రాగ్నీ కామ సరథం హి భూత్వా నీచైః సపత్నాన్ మమ పాదయాథః।
తేషాం పన్నానా మధమా తమాంస్యగ్నే వాస్తూన్యనునిర్దహ త్వమ్॥ ౯

౨౩౫౭. జహి త్వం కామ మమ యే సపత్నా అన్ధా తమాంస్యవ పాదయైనాన్।
నిరిన్ద్రియా అరసాః సన్తు సర్వే మా తే జీవిషుః కతమచ్చనాహః॥ ౧౦

౨౩౫౮. అవధీత్ కామో మమ యే సపత్నా ఉరుం లోకమకరన్ మహ్యమేధతుమ్।
మహ్యం నమన్తాం ప్రదిశశ్చతస్రో మహ్యం షడుర్వీర్ఘృతమా వహన్తు॥ ౧౧

౨౩౫౯. తేఽధరాఞ్చః ప్ర ప్లవన్తాం ఛిన్నా నౌరివ బన్ధనాత్।
న సాయకప్రణుత్తానాం పునరస్తి నివర్తనమ్॥ ౧౨

౨౩౬౦. అగ్నిర్యవ ఇన్ద్రో యవః సోమో యవః।
యవయావానో దేవా యావయన్త్వేనమ్॥ ౧౩

౨౩౬౧. అసర్వవీరశ్చరతు ప్రణుత్తో ద్వేష్యో మిత్రాణాం పరివర్గ్యః స్వానామ్।
ఉత పృథివ్యామవ స్యన్తి విద్యుత ఉగ్రో వో దేవః ప్ర మృణత్ సపత్నాన్॥ ౧౪

౨౩౬౨. చ్యుతా చేయం బృహత్యచ్యుతా చ విద్యుద్ బిభర్తి స్తనయిత్నూంశ్చ సర్వాన్।
ఉద్యన్నాదిత్యో ద్రవిణేన తేజసా నీచైః సపత్నాన్ నుదతాం మే సహస్వాన్॥ ౧౫

౨౩౬౩. యత్ తే కామ శర్మ త్రివరూథముద్భు బ్రహ్మ వర్మ వితతమనతివ్యాధ్యం కృతమ్। తేన సపత్నాన్ పరి వృఙ్గ్ధి యే మమ పర్యేనాన్ ప్రాణః పశవో జీవనం వృణక్తు॥ ౧౬

౨౩౬౪. యేన దేవా అసురాన్ ప్రాణుదన్త యేనేన్ద్రో దస్యూనధమం తమో నినాయ। తేన త్వం కామ మమ యే సపత్నాస్తానస్మాల్లోకాత్ ప్ర ణుదస్వ దూరమ్॥ ౧౭

౨౩౬౫. యథా దేవా అసురాన్ ప్రాణుదన్త యథేన్ద్రో దస్యూనధమం తమో బబాధే। తథా త్వం కామ మమ యే సపత్నాస్తానస్మాల్లోకాత్ ప్ర ణుదస్వ దూరమ్॥ ౧౮

౨౩౬౬. కామో జజ్ఞే ప్రథమో నైనం దేవా ఆపుః పితరో న మర్త్యాః।
తతస్త్వమసి జ్యాయాన్ విశ్వహా మహాంస్తస్మై తే కామ నమ ఇత్ కృణోమి॥ ౧౯

౨౩౬౭. యావతీ ద్యావాపృథివీ వరిమ్ణా యావదాపః సిష్యదుర్యావదగ్నిః।
తతస్త్వమసి జ్యాయాన్ విశ్వహా మహాంస్తస్మై తే కామ నమ ఇత్ కృణోమి॥ ౨౦

౨౩౬౮. యావతీర్దిశః ప్రదిశో విషూచీర్యావతీరాశా అభిచక్షణా దివః।
తతస్త్వమసి జ్యాయాన్ విశ్వహా మహాంస్తస్మై తే కామ నమ ఇత్ కృణోమి॥ ౨౧

౨౩౬౯. యావతీర్భృఙ్గా జత్వః కురూరవో యావతీర్వఘా వృక్షసర్ప్యో బభూవుః।
తతస్త్వమసి జ్యాయాన్ విశ్వహా మహాంస్తస్మై తే కామ నమ ఇత్ కృణోమి॥ ౨౨

౨౩౭౦. జ్యాయాన్ నిమిషతోఽసి తిష్ఠతో జ్యాయాన్ సముద్రాదసి కామ మన్యో।
తతస్త్వమసి జ్యాయాన్ విశ్వహా మహాంస్తస్మై తే కామ నమ ఇత్ కృణోమి॥ ౨౩

౨౩౭౧. న వై వాతశ్చన కామమాప్నోతి నాగ్నిః సూర్యో నోత చన్ద్రమాః।
తతస్త్వమసి జ్యాయాన్ విశ్వహా మహాంస్తస్మై తే కామ నమ ఇత్ కృణోమి॥ ౨౪

౨౩౭౨. యాస్తే శివాస్తన్వః కామ భద్రా యాభిః సత్యం భవతి యద్ వృణీషే।
తాభిష్ట్వమస్మాఁ అభిసంవిశస్వాన్యత్ర పాపీరప వేశయా ధియః॥ ౨౫

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (3) తృతీయం సూక్తమ్

శాలా

ఋషిః భృగ్వంగిరాః ॥ దేవతాః- శాలా ॥ ఛన్దః- ౧-౫, ౮-౧౪, ౧౬, ౧౮-౨౦, ౨౨-౨౪ అనుష్టుప్; ౬ పథ్యాపంక్తిః; ౭ పరోష్ణిక్; ౧౫ పంచపదాతిశక్వరీ; ౧౭ ప్రస్తారపంక్తిః; ౨౧ ఆస్తారపంక్తిః; ౨౫, ౩౧ త్రిపదాప్రాజాపత్యాబృహతీ; ౨౬ త్రిపదాసామ్నీత్రిష్టుప్; ౨౭-౩౦ త్రిపదాప్రతిష్ఠాఆర్చీగాయత్రీ; (౨౫-౩౧) (ఏకావసానా)॥

౨౩౭౩. ఉపమితాం ప్రతిమితామథో పరిమితాముత।
శాలాయా విశ్వవారాయా నద్ధాని వి చృతామసి॥ ౧

౨౩౭౪. యత్ తే నద్ధం విశ్వవారే పాశో గ్రన్థిశ్చ యః కృతః।
బృహస్పతిరివాహం బలం వాచా వి స్రంసయామి తత్॥ ౨

౨౩౭౫. ఆ యయామ సం బబర్హ గ్రన్థీంశ్చకార తే దృఢాన్।
పరూంషి విద్వాఞ్ఛస్తేవేన్ద్రేణ వి చృతామసి॥ ౩

౨౩౭౬. వంశానాం తే నహనానాం ప్రాణాహస్య తృణస్య చ।
పక్షాణాం విశ్వవారే తే నద్ధాని వి చృతామసి॥ ౪

౨౩౭౭. సందంశానాం పలదానాం పరిష్వఞ్జల్యస్య చ ।
ఇదం మానస్య పత్న్యా నద్ధాని వి చృతామసి ॥ ౫

౨౩౭౮. యాని తేఽన్తః శిక్యాన్యాబేధూ రణ్యాయ కమ్ ।
ప్ర తే తాని చృతామసి శివా మానస్య పత్ని న ఉద్ధితా తన్వే భవ ॥ ౬

౨౩౭౯. హవిర్ధానమగ్నిశాలం పత్నీనాం సదనం సదః ।
సదో దేవానామసి దేవి శాలే ॥ ౭

౨౩౮౦. అక్షుమోపశం వితతం సహస్రాక్షం విషూవతి ।
అవనద్ధమభిహితం బ్రహ్మణా వి చృతామసి ॥ ౮

౨౩౮౧. యస్త్వా శాలే ప్రతిగృహ్ణాతి యేన చాసి మితా త్వమ్ ।
ఉభౌ మానస్య పత్ని తౌ జీవతాం జరదష్టీ ॥ ౯

౨౩౮౨. అముత్రైనమా గచ్ఛతాద్ దృఢా నద్ధా పరిష్కృతా ।
యస్యాస్తే విచృతామస్యఙ్గమఙ్గం పరుష్పరుః ॥ ౧౦

౨౩౮౩. యస్త్వా శాలే నిమిమాయ సంజభార వనస్పతీన్ ।
ప్రజాయై చక్రే త్వా శాలే పరమేష్ఠీ ప్రజాపతిః ॥ ౧౧

౨౩౮౪. నమస్తస్మై నమో దాత్రే శాలాపతయే చ కృణ్మః ।
నమోఽగ్నయే ప్రచరతే పురుషాయ చ తే నమః ॥ ౧౨

౨౩౮౫. గోభ్యో అశ్వేభ్యో నమో యచ్ఛాలాయాం విజాయతే ।
విజావతి ప్రజావతి వి తే పాశాంశ్చృతామసి ॥ ౧౩

౨౩౮౬. అగ్నిమన్తశ్ఛాదయసి పురుషాన్ పశుభిః సహ ।
విజావతి ప్రజావతి వి తే పాశాంశ్చృతామసి ॥ ౧౪

౨౩౮౭. అన్తరా ద్యాం చ పృథివీం చ యద్ వ్యచస్తేన శాలాం ప్రతి గృహ్ణామి త ఇమామ్ ।
యదన్తరిక్షం రజసో విమానం తత్ కృణ్వేఽహముదరం శేవధిభ్యః ।
తేన శాలాం ప్రతి గృహ్ణామి తస్మై ॥ ౧౫

౨౩౮౮. ఊర్జస్వతీ పయస్వతీ పృథివ్యాం నిమితా మితా ।
విశ్వాన్నం బిభ్రతీ శాలే మా హింసీః ప్రతిగృహ్ణతః ॥ ౧౬

౨౩౮౯. తృణైరావృతా పలదాన్ వసానా రాత్రీవ శాలా జగతో నివేశనీ ।
మితా పృథివ్యాం తిష్ఠసి హస్తినీవ పద్వతీ ॥ ౧౭

౨౩౯౦. ఇటస్య తే వి చృతామ్యపినద్ధమపోర్ణువన్ ।
వరుణేన సముబ్జితాం మిత్రః ప్రాతర్వ్యుబ్జతు ॥ ౧౮

౨౩౯౧. బ్రహ్మణా శాలాం నిమితాం కవిభిర్నిమితాం మితామ్ ।
ఇన్ద్రాగ్నీ రక్షతాం శాలామమృతౌ సోమ్యం సదః ॥ ౧౯

౨౩౯౨. కులాయేఽధి కులాయం కోశే కోశః సముబ్జితః ।
తత్ర మర్తో వి జాయతే యస్మాద్ విశ్వం ప్రజాయతే ॥ ౨౦

౨౩౯౩. యా ద్విపక్షా చతుష్పక్షా షట్పక్షా యా నిమీయతే ।
అష్టాపక్షాం దశపక్షాం శాలాం మానస్య పత్నీమగ్నిర్గర్భ ఇవా శయే ॥ ౨౧

౨౩౯౪. ప్రతీచీం త్వా ప్రతీచీనః శాలే ప్రైమ్యహింసతీమ్ ।
అగ్నిర్హ్యన్తరాపశ్చ ఋతస్య ప్రథమా ద్వాః ॥ ౨౨

౨౩౯౫. ఇమా ఆపః ప్ర భరామ్యయక్ష్మా యక్ష్మనాశనీః ।
గృహానుప ప్ర సీదామ్యమృతేన సహాగ్నినా ॥ ౨౩

౨౩౯౬. మా నః పాశం ప్రతి ముచో గురుర్భారో లఘుర్భవ ।
వధూమివ త్వా శాలే యత్రకామం భరామసి ॥ ౨౪

౨౩౯౭. ప్రాచ్యా దిశః శాలాయా నమో
మహిమ్నే స్వాహా దేవేభ్యః స్వాహ్యేభ్యః ॥ ౨౫

౨౩౯౮. దక్షిణాయా దిశః శాలాయా నమో
మహిమ్నే స్వాహా దేవేభ్యః స్వాహ్యేభ్యః ॥ ౨౬

౨౩౯౯. ప్రతీచ్యా దిశః శాలాయా నమో

మహిమ్నే స్వాహా దేవేభ్యః స్వాహ్యేభ్యః॥ ౨౭

౨౪౦౦. ఉదీచ్యా దిశః శాలాయా నమో
మహిమ్నే స్వాహా దేవేభ్యః స్వాహ్యేభ్యః॥ ౨౮

౨౪౦౧. ధ్రువాయా దిశః శాలాయా నమో
మహిమ్నే స్వాహా దేవేభ్యః స్వాహ్యేభ్యః॥ ౨౯

౨౪౦౨. ఊర్ధ్వాయా దిశః శాలాయా నమో
మహిమ్నే స్వాహా దేవేభ్యః స్వాహ్యేభ్యః॥ ౩౦

౨౪౦౩. దిశోదిశః శాలాయా నమో
మహిమ్నే స్వాహా దేవేభ్యః స్వాహ్యేభ్యః॥ ౩౧

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషభః

ఋషిః:- బ్రహ్మా ॥ దేవతా:- ఋషభః ॥ ఛన్దః:- ౧-౫, ౭, ౯ ౨౨, త్రిష్టుప్; ౬, ౧౦, ౨౪ జగతీ; ౮ భురిక్త్రిష్టుప్; ౧౧-౧౭, ౧౯, ౨౦, ౨౩ అనుష్టుప్; ౧౮ ఉపరిష్టాద్బృహతీ; ౨౧ ఆస్తారపంక్తిః॥

౨౪౦౪. సాహస్రస్త్వేష ఋషభః పయస్వాన్ విశ్వా రూపాణి వక్షణాసు బిభ్రత్। భద్రం దాత్రే యజమానాయ శిక్షన్ బార్హస్పత్య ఉస్రియస్తన్తుమాతాన్॥ ౧

౨౪౦౫. అపాం యో అగ్రే ప్రతిమా బభూవ ప్రభూః సర్వస్మై పృథివీవ దేవీ। పితా వత్సానాం పతిరఘ్న్యానాం సాహస్రే పోషే అపి నః కృణోతు॥ ౨

౨౪౦౬. పుమానన్తర్వాన్ స్థవిరః పయస్వాన్ వసోః కబన్ధమృషభో బిభర్తి। తమిన్ద్రాయ పథిభిర్దేవయానైర్హుతమగ్నిర్వహతు జాతవేదాః॥ ౩

౨౪౦౭. పితా వత్సానాం పతిరఘ్న్యానామథో పితా మహతాం గర్గరాణామ్। వత్సో జరాయు ప్రతిధుక్పీయూష ఆమిక్షా ఘృతం తద్వస్య రేతః॥ ౪

౨౪౦౮. దేవానాం భాగ ఉపనాహ ఏషో౽పాం రస ఓషధీనాం ఘృతస్య। సోమస్య భక్షమవృణీత శక్రో బృహన్నద్రిరభవద్యచ్ఛరీరమ్॥ ౫

౨౪౦౯. సోమేన పూర్ణం కలశం బిభర్షి త్వష్టా రూపాణాం జనితా పశూనామ్। శివాస్తే సన్తు ప్రజన్వ ఇహ యా ఇమా న్యస్మభ్యం స్వధితే యచ్ఛ యా అమూః॥ ౬

౨౪౧౦. ఆజ్యం బిభర్తి ఘృతమస్య రేతః సాహస్రః పోషస్తము యజ్ఞమాహుః। ఇన్ద్రస్య రూపమృషభో వసానః సో అస్మాన్ దేవాః శివ ఏతు దత్తః॥ ౭

౨౪౧౧. ఇన్ద్రస్యౌజో వరుణస్య బాహూ అశ్వినోరంసౌ మరుతామియం కకుత్। బృహస్పతిం సంభృతమేతమాహుర్యే ధీరాసః కవయో యే మనీషిణః॥ ౮

౨౪౧౨. దైవీర్విశః పయస్వానా తనోషి త్వామిన్ద్రం త్వాం సరస్వన్తమాహుః। సహస్రం స ఏకముఖా దదాతి యో బ్రాహ్మణ ఋషభమాజుహోతి॥ ౯

౨౪౧౩. బృహస్పతిః సవితా తే వయో దధౌ త్వష్టుర్వాయోః పర్యాత్మా త ఆభృతః। అన్తరిక్షే మనసా త్వా జుహోమి బర్హిష్టే ద్యావాపృథివీ ఉభే స్తామ్॥ ౧౦

౨౪౧౪. య ఇన్ద్ర ఇవ దేవేషు గోష్వేతి వివావదత్।
తస్య ఋషభస్యాఙ్గాని బ్రహ్మా సం స్తౌతు భద్రయా॥ ౧౧

౨౪౧౫. పార్శ్వే ఆస్తామనుమత్యా భగస్యాస్తామనూవృజౌ।
అష్ఠీవన్తావబ్రవీన్మిత్రో మమైతౌ కేవలావితి॥ ౧౨

౨౪౧౬. భసదాసీదాదిత్యానాం శ్రోణీ ఆస్తాం బృహస్పతేః।
పుచ్ఛం వాతస్య దేవస్య తేన ధూనోత్యోషధీః॥ ౧౩

౨౪౧౭. గుదా ఆసన్ సినీవాల్యాః సూర్యాయాస్త్వచమబ్రువన్।
ఉత్థాతురబ్రువన్ పద ఋషభం యదకల్పయన్॥ ౧౪

౨౪౧౮. క్రోడ ఆసీజ్జామిశంసస్య సోమస్య కలశో ధృతః।
దేవాః సంగత్య యత్సర్వ ఋషభం వ్యకల్పయన్॥ ౧౫

౨౪౧౯. తే కుష్ఠికాః సరమాయై కూర్మేభ్యో అదధుః శఫాన్।
ఊబధ్య మస్య కీటేభ్యః శ్వవర్తేభ్యో అధారయన్॥ ౧౬

౨౪౨౦. శృఙ్గాభ్యాం రక్ష ఋషత్యవర్తిం హన్తి చక్షుషా।
శృణోతి భద్రం కర్ణాభ్యాం గవాం యః పతిరఘ్న్యః॥ ౧౭

౨౪౨౧. శతయాజం స యజతే నైనం దున్వన్త్యగ్నయః।
జిన్వన్తి విశ్వే తం దేవా యో బ్రాహ్మణ ఋషభ మాజుహోతి॥ ౧౮

౨౪౨౨. బ్రాహ్మణేభ్య ఋషభం దత్త్వా వరీయః కృణుతే మనః।
పుష్టిం సో అఘ్న్యానాం స్వే గోష్ఠేఽవ పశ్యతే॥ ౧౯

౨౪౨౩. గావః సన్తు ప్రజాః సన్త్వథో అస్తు తనూబలమ్।
తత్ సర్వ మను మన్యన్తాం దేవా ఋషభదాయినే॥ ౨౦

౨౪౨౪. అయం పిపాన ఇన్ద్ర ఇద్ రయిం దధాతు చేతనీమ్। అయం ధేనుం సుదుఘాం
నిత్యవత్సాం వశం దుహాం విపశ్చితం పరో దివః॥ ౨౧

౨౪౨౫. పిశఙ్గరూపో నభసో వయోధా ఐన్ద్రః శుష్మో విశ్వరూపో న ఆగన్।
ఆయు రస్మభ్యం దధత్ ప్రజాం చ రాయశ్చ పోషై రభి నః సచతామ్॥ ౨౨

౨౪౨౬. ఉపేహోపపర్చనాస్మిన్ గోష్ఠ ఉప పృఞ్చ నః।
ఉప ఋషభస్య యద్ రేత ఉపేన్ద్ర తవ వీర్యమ్॥ ౨౩

౨౪౨౭. ఏతం వో యువానం ప్రతి దధ్మో అత్ర తేన క్రీడన్తీశ్చరత వశాఁ అను।
మా నో హాసిష్ట జనుషా సుభాగా రాయశ్చ పోషై రభి నః సచధ్వమ్॥ ౨౪

అథ తృతీయోఽనువాకః (౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగుః । దేవతా: - అజః పఞ్చౌదనః । ఛన్దః - ౧, ౨, ౫-౭, ౧౧-౧౩, ౧౫, ౧౭, ౨౬ త్రిష్టుప్; ౩ చతుష్పదా పురోఽతిశక్వరీ జగతీ; ౪, ౧౦ జగతీ; ౧౪, ౧౬, ౨౬, ౨౧, ౨౭ అనుష్టుప్; ౩౦ కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౧౮ త్రిపదానుష్టుప్; ౧౯, ౩౬ త్రిపదా విరాడ్ గాయత్రీ; ౨౦-౨౨, ౨౫ పఞ్చపదానుష్టుబుష్ణిగ్గర్భోపరిష్టాద్ బార్హతా భురిక్త్రిష్టుప్; ౨౩ పురఉష్ణిక్; ౨౪ పఞ్చపదాఽనుష్టుబుష్ణిగ్గర్భోపరిష్టాద్ బార్హతా విరాడ్ జగతీ; ౩౧ సప్తపదాఽష్టిః ౩౨, ౩౩-౩౫ దశపదా ప్రకృతిః; ౩౬ దశపదాఽఽకృతిః; ౩౮ ద్విపదా సామ్నీ త్రిష్టుప్; (ఏకావసానా)॥

౨౪౨౮. ఆ నయైత మా రభస్వ సుకృతాం లోక మపి గచ్ఛతు ప్రజానన్।
తీర్త్వా తమాంసి బహుధా మహాన్త్యజో నాకమా క్రమతాం తృతీయమ్॥ ౧

౨౪౨౯. ఇన్ద్రాయ భాగం పరి త్వా నయామ్యస్మిన్ యజ్ఞే యజమానాయ సూరిమ్। యే
నో ద్విషన్త్యను తాన్ రభస్వానాగసో యజమానస్య వీరాః॥ ౨

౨౪౩౦. ప్ర పదోఽవ నేనిగ్ధి దుశ్చరితం యచ్చచార శుద్ధైః శఫైరా క్రమతాం ప్రజానన్।
తీర్త్వా తమాంసి బహుధా విపశ్యన్నజో నాకమా క్రమతాం తృతీయమ్॥ ౩

౨౪౩౧. అను ఛ్య శ్యామేన త్వచ మేతాం విశస్త ర్యథాపర్వ సినా మాభి మంస్థాః।
మాభి ద్రుహః పరుశః కల్పయైనం తృతీయే నాకే అధి వి శ్రయైనమ్॥ ౪

౨౪౩౨. ఋచా కుమ్భీ మధ్యగ్నౌ శ్రయామ్యా సిఞ్చోదక మవ ధేహ్యేనమ్।
పర్యాధత్తాగ్నినా శమితారః శృతో గచ్ఛతు సుకృతాం యత్ర లోకః॥ ౫

౨౪౩౩. ఉత్క్రామాతః పరి చేదతప్త స్తప్తాచ్చరో రధి నాకం తృతీయమ్।
అగ్నే రగ్ని రధి సం బభూవిథ జ్యోతిష్మన్త మభి లోకం జయైతమ్॥ ౬

౨౪౩౪. అజో అగ్ని రజము జ్యోతి రాహు రజం జీవతా బ్రహ్మణే దేయ మాహుః।
అజ స్తమాంస్యప హన్తి దూర మస్మిఁల్లోకే శ్రద్దధానేన దత్తః॥ ౭

౨౪౩౫. పఞ్చౌదనః పఞ్చధా వి క్రమతా మాక్రంస్యమాన స్త్రీణి జ్యోతీంషి।
ఈజానానాం సుకృతాం ప్రేహి మధ్యం తృతీయే నాకే అధి వి శ్రయస్వ॥ ౮

౨౪౩౬. అజా రోహ సుకృతాం యత్ర లోకః శరభో న చత్తోఽతి దుర్గాణ్యేషః।
పఞ్చౌదనో బ్రహ్మణే దీయమానః స దాతారం తృప్త్యా తర్పయాతి॥ ౯

౨౪౩౭. అజ స్తృతీయే నాకే త్రిదివే త్రిపృష్ఠే నాకస్య పృష్ఠే దదివాంసం దధాతి।
పఞ్చౌదనో బ్రహ్మణే దీయమానో విశ్వరూపా ధేనుః కామదుఘాఽస్యేకా॥౧౦

౨౪౩౮. ఏతద్ వో జ్యోతిః పితర స్తృతీయం పఞ్చౌదనం బ్రహ్మణేఽజం దదాతి।
అజ స్తమాం స్యప హన్తి దూరమస్మిం ల్లోకే శ్రద్దధానేన దత్తః॥

౨౪౩౯. ఈజానానాం సుకృతాం లోక మీప్సన్ పఞ్చౌదనం బ్రహ్మణేఽజం దదాతి।
స వ్యాప్తి మభి లోకం జయైతం శివో౽స్మభ్యం ప్రతిగృహీతో అస్తు॥ ౧౨

౨౪౪౦. అజో హ్యగ్నే రజనిష్ట శోకాద్ విప్రో విప్రస్య సహసో విపశ్చిత్।
ఇష్టం పూర్త మభిపూర్తం వషట్కృతం తద్ దేవా ఋతుశః కల్పయన్తు॥ ౧౩

౨౪౪౧. అమోతం వాసో దద్యా ద్ధిరణ్య మపి దక్షిణామ్।
తథా లోకా న్త్సమాప్నోతి యే దివ్యా యే చ పార్థివాః॥ ౧౪

౨౪౪౨. ఏతా స్త్వాజోప యన్తు ధారాః సోమ్యా దేవీ ర్ఘృతపృష్ఠా మధుశ్చుతః।
స్తభాన పృథివీ ముత ద్యాం నాకస్య పృష్ఠేఽధి సప్తరశ్మౌ॥ ౧౫

౨౪౪౩. అజో౽స్యజ స్వర్గో౽సి త్వయా లోక మఙ్గిరసః ప్రాజానన్।
తం లోకం పుణ్యం ప్ర జ్ఞేషమ్॥ ౧౬

౨౪౪౪. యేనా సహస్రం వహసి యేనాగ్నే సర్వవేదసమ్।
తేనేమం యజ్ఞం నో వహ స్వర్దేవేషు గన్తవే॥ ౧౭

౨౪౪౫. అజః పక్వః స్వర్గే లోకే దధాతి పఞ్చౌదనో నిర్ఋతిం బాధమానః।
తేన లోకా న్త్సూర్యవతో జయేమ॥ ౧౮

౨౪౪౬. యం బ్రాహ్మణే నిదధే యం చ విక్షు యా విప్రుష ఓదనానా మజస్య।
సర్వం తదగ్నే సుకృతస్య లోకే జానీతా న్నః సంగమనే పథీనామ్॥౧౯

౨౪౪౭. అజో వా ఇద మగ్రే వ్యక్రమత తస్యోర ఇయ మభవద్ ద్యౌః పృష్ఠమ్।
అన్తరిక్షం మధ్యం దిశః పార్శ్వే సముద్రౌ కుక్షీ॥ ౨౦

౨౪౪౮. సత్యం చర్తం చ చక్షుషీ విశ్వం సత్యం శ్రద్ధా ప్రాణో విరాట్ శిరః।
ఏష వా అపరిమితో యజ్ఞో యదజః పఞ్చౌదనః॥ ౨౧

౨౪౪౯. అపరిమిత మేవ యజ్ఞ మాప్నో త్యపరిమితం లోక మవ రున్ద్ధే।
యో౽జం పఞ్చౌదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి॥ ౨౨

౨౪౫౦. నాస్యాస్థీని భిన్ద్యాన్న మజ్జ్ఞో నిర్ధయేత్।
సర్వ మేనం సమాదాయే దమిదం ప్ర వేశయేత్॥ ౨౩

౨౪౫౧. ఇదమిద మేవాస్య రూపం భవతి తేనైనం సం గమయతి।
ఇషం మహ ఊర్జ మస్మై దుహే
యో౽జం పఞ్చౌదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి॥ ౨౪

౨౪౫౨. పఞ్చ రుక్మా పఞ్చ నవాని వస్త్రా పఞ్చాస్మై ధేనవః కామదుఘా భవన్తి।
యో౽జం పఞ్చౌదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి॥ ౨౫

౨౪౫౩. పఞ్చ రుక్మా జ్యోతి రస్మై భవన్తి వర్మ వాసాంసి తన్వే భవన్తి।
స్వర్గం లోక మశ్నుతే యో౽జం పఞ్చౌదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి॥౨౬

౨౪౫౪. యా పూర్వం పతిం విత్త్వాఽథాన్యం విన్దతేఽపరమ్।
పఞ్చౌదనం చ తా వజం దదాతో న వి యోషతః॥ ౨౭

౨౪౫౫. సమానలోకో భవతి పునర్భువాఽపరః పతిః।
యో౽జం పఞ్చౌదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి॥ ౨౮

౨౪౫౬. అనుపూర్వవత్సాం ధేను మనడ్వాహ ముపబర్హణమ్।
వాసో హిరణ్యం దత్త్వా తే యన్తి దివ ముత్తమామ్॥ ౨౯

౨౪౫౭. ఆత్మానం పితరం పుత్రం పౌత్రం పితామహమ్।
జాయాం జనిత్రీం మాతరం యే ప్రియాస్తా నుప హ్వయే॥ ౩౦

౨౪౫౮. యో వై నైదాఘం నామర్తుం వేదైష వై నైదాఘో నామర్తు ర్యదజః పఞ్చౌదనః

ని రేవాప్రియస్య భ్రాతృవ్యస్య శ్రియం దహతి భవత్యాత్మనా।
యోఽజం పఞ్చౌదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి॥ ౩౧

౨౪౫౯. యో వై కుర్వన్తం నామర్తుం వేద కుర్వతీంకుర్వతీమేవాప్రియస్య
భ్రాతృవ్యస్య శ్రియ మా దత్తే। ఏష వై కుర్వన్నామర్తుర్యదజః పఞ్చౌదనః।
ని రేవాప్రియస్య భ్రాతృవ్యస్య శ్రియం దహతి భవత్యాత్మనా।
యోఽజం పఞ్చౌదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి॥ ౩౨

౨౪౬౦. యో వై సంయన్తం నామర్తుం వేద। సంయతీంసంయతీమేవాప్రియస్య
భ్రాతృవ్యస్య శ్రియ మా దత్తే। ఏష వై సంయన్నామర్తుర్యదజః పఞ్చౌదనః।
ని రేవాప్రియస్య భ్రాతృవ్యస్య శ్రియం దహతి భవత్యాత్మనా।
యోఽజం పఞ్చౌదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి॥ ౩౩

౨౪౬౧. యో వై పిన్వన్తం నామర్తుం వేద। పిన్వతీంపిన్వతీమేవాప్రియస్య
భ్రాతృవ్యస్య శ్రియ మా దత్తే। ఏష వై. పిన్వన్నామర్తుర్యదజః పఞ్చౌదనః।
ని రేవాప్రియస్య భ్రాతృవ్యస్య శ్రియం దహతి భవత్యాత్మనా।
యోఽజం పఞ్చౌదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి॥ ౩౪

౨౪౬౨. యో వా ఉద్యన్తం నామర్తుం వేద ఉద్యతీముద్యతీమేవాప్రియస్య
భ్రాతృవ్యస్య శ్రియ మా దత్తే। ఏష వా ఉద్యన్నామర్తుర్యదజః పఞ్చౌదనః।
ని రేవాప్రియస్య భ్రాతృవ్యస్య శ్రియం దహతి భవత్యాత్మనా।
యోఽజం పఞ్చౌదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి॥ ౩౫

౨౪౬౩. యో వా అభిభువం నామర్తుం వేద। అభిభవన్తీమభిభవన్తీమేవాప్రియస్య
భ్రాతృవ్యస్య శ్రియ మా దత్తే। ఏష వా అభిభూర్నామర్తుర్యదజః పఞ్చౌదనః।
ని రేవాప్రియస్య భ్రాతృవ్యస్య శ్రియం దహతి భవత్యాత్మనా।
యోఽజం పఞ్చౌదనం దక్షిణాజ్యోతిషం దదాతి॥ ౩౬

౨౪౬౪. అజం చ పచత పఞ్చ చౌదనాన్ సర్వా దిశః సంమనసః సధ్రీచీః
సాన్తర్దేశాః ప్రతి గృహ్ణన్తు త ఏతమ్॥ ౩౭

౨౪౬౫. తాస్తే రక్షన్తు తవ తుభ్యమేతం
తాభ్య ఆజ్యం హవిరిదం జుహోమి॥ ౩౮

॥ ఇతి వింశం ప్రపాఠకః ॥

***

అథైకవింశః ప్రపాఠకః

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్ ప్రథమః పర్యాయః

అతిథిసత్కారః

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః- అతిథిః, విద్యా ॥ ఛన్దః- ౧ నాగీనాంత్రిపదా గాయత్రీ; ౨ త్రిపదా ఉష్ణిగ్గాయత్రీ; ౩, ౭ సామ్నీ త్రిష్టుప్; ౪, ౯ ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౫ ఆసురీగాయత్రీ; ౬ త్రిపదాసామ్నీ జగతీ; ౮ యాజుషీత్రిష్టుప్; ౧౦ సామ్నీభురిగ్బృహతీ; ౧౧, ౧౪-౧౬ సామ్న్యనుష్టుప్; ౧౨ విరాడ్గాయత్రీ; ౧౩ సామ్నీనిచృత్పఙ్క్తిః; ౧౭ త్రిపదాభురిగ్విరాడ్గాయత్రీ ॥

౨౪౬౬. యో విద్యాద్ బ్రహ్మ ప్రత్యక్షం పరూంషి
యస్య సంభారా ఋచో యస్యానూక్యమ్॥ ౧

౨౪౬౭. సామాని యస్య లోమాని యజుర్హృదయ ముచ్యతే
పరిస్తరణ మిద్ధవిః॥ ౨

౨౪౬౮. యద్ వా అతిథిపతి రతిథీన్ ప్రతిపశ్యతి దేవయజనం ప్రేక్షతే॥ ౩

౨౪౬౯. య దభివదతి దీక్షాముపైతి య దుదకం యాచ త్యపః ప్ర ణయతి॥ ౪

౨౪౭౦. యా ఏవ యజ్ఞ ఆపః ప్రణీయన్తే తా ఏవ తాః॥ ౫

౨౪౭౧. యత్ తర్పణ మాహరన్తి య ఏవాగ్నీషోమీయః
పశుర్బధ్యతే స ఏవ సః॥ ౬

౨౪౭౨. యదావసథాన్ కల్పయన్తి సదోహవిర్ధానాన్యేవ తత్ కల్పయన్తి॥ ౭

౨౪౭౩. య ఉపస్తృణన్తి బర్హిరేవ తత్ ౮

౨౪౭౪. య ఉపరిశయన మాహరన్తి
స్వర్గ మేవ తేన లోక మవ రున్ధే ॥ ౯

౨౪౭౫. యత్ కశిపూపబర్హణ మాహరన్తి పరిధయ ఏవ తే॥ ౧౦

౨౪౭౬. య దాఞ్జనాభ్యఞ్జన మాహరన్త్యాజ్య మేవ తత్॥ ౧౧

౨౪౭౭. యత్ పురా పరివేషాత్ ఖాద మాహరన్తి పురోడాశా మేవ తౌ॥ ౧౨

౨౪౭౮. య దశనకృతం హ్వయన్తి హవిష్కృత మేవ తద్ధ్వయన్తి॥ ౧౩

౨౪౭౯. యే వ్రీహయో యవా నిరుప్యన్తేఽంశవ ఏవ తే॥ ౧౪

౨౪౮౦. యా న్యులూఖలముసలాని గ్రావాణ ఏవ తే॥ ౧౫

౨౪౮౧. శూర్పం పవిత్రం తుషా ఋజీషా భిషవణీ రాపః॥ ౧౬

౨౪౮౨. స్రుగ్దర్విర్నేక్షణమాయవనం ద్రోణకలశాః కుమ్భ్యో వాయవ్యాని
పాత్రాణీయ మేవ కృష్ణాజినమ్॥ ౧౭

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్ ద్వితీయః పర్యాయః

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః- అతిథిః విద్యా ॥ ఛన్దః- ౧ విరాట్పురస్తాద్ బృహతీ; ౨, ౧౨ సామ్నీత్రిష్టుప్; ౩ ఆసుర్యనుష్టుప్; ౪ సామ్న్యుష్ణిక్; ౫ సామ్నీబృహతీ; ౬ ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౭ పంచపదావిరాట్ పురస్తాద్ బృహతీ; ౮ ఆసురీగాయత్రీ; ౯ సామ్న్యనుష్టుప్; ౧౦ త్రిపదాఽఽర్షీ త్రిష్టుప్; ౧౧ భురిక్సామ్నీబృహతీ; ౧౩ త్రిపదాఽఽర్షీపంక్తిః ॥

౨౪౮౩. యజమానబ్రాహ్మణం వా ఏత దతిథిపతిః కురుతే
య దాహార్యాణి ప్రేక్షత ఇదం భూయా౩ ఇదా౩ మితి॥ ౧

౨౪౮౪. యదాహ భూయ ఉద్ధరేతి ప్రాణ మేవ తేన వర్షీయాంసం కురుతే॥ ౨

౨౪౮౫. ఉప హరతి హవీం ష్యా సాదయతి॥ ౩

౨౪౮౬. తేషా మాసన్నానా మతిథి రాత్మన్ జుహోతి॥ ౪

౨౪౮౭. స్రుచా హస్తేన ప్రాణే యూపే స్రుక్కారేణ వషట్కారేణ॥ ౫

౨౪౮౮. ఏతే వై ప్రియా శ్చాప్రియాశ్చర్త్విజః
స్వర్గం లోకం గమయన్తి యదతిథయః॥ ౬

౨౪౮౯. స య ఏవం విద్వాన్ న ద్విషన్నశ్నీయాన్న ద్విషతోఽన్న మశ్నీయా
న్న మీమాంసితస్య న మీమాంసమానస్య॥ ౭

౨౪౯౦. సర్వో వా ఏష జగ్ధపాప్మా యస్యాన్న మశ్నన్తి॥ ౮

౨౪౯౧. సర్వో వా ఏషోఽజగ్ధపాప్మా యస్యాన్నం నాశ్నన్తి॥ ౯

౨౪౯౨. సర్వదా వా ఏష యుక్తగ్రావార్ద్రపవిత్రో
వితతాధ్వర ఆహృతయజ్ఞక్రతు ర్య ఉపహరతి ॥ ౧౦

౨౪౯౩. ప్రాజాపత్యో వా ఏతస్య యజ్ఞో వితతో య ఉపహరతి॥ ౧౧

౨౪౯౪. ప్రజాపతే ర్వా ఏష విక్రమా ననువిక్రమతే య ఉపహరతి॥ ౧౨

౨౪౯౫. యోఽతిథీనాం స ఆహవనీయో యో వేశ్మని స గార్హపత్యో
యస్మిన్ పచన్తి స దక్షిణాగ్నిః॥ ౧౩

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్ తృతీయః పర్యాయః

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః- అతిథిః విద్యా ॥ ఛన్దః- ౧-౬, ౯ త్రిపదాపిపీలికా మధ్యాగాయత్రీ; ౭ సామ్నీబృహతీ; ౮ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్॥

౨౪౯౬. ఇష్టం చ వా ఏష పూర్తం చ గృహాణా మశ్నాతి యః పూర్వోఽతిథే రశ్నాతి॥ ౧

౨౪౯౭. పయశ్చ వా ఏష రసం చ గృహాణా మశ్నాతి యః పూర్వోఽతిథే రశ్నాతి॥ ౨

౨౪౯౮. ఊర్జాం చ వా ఏష స్ఫాతిం చ గృహాణా మశ్నాతి యః పూర్వోఽతిథే రశ్నాతి॥ ౩

౨౪౯౯. ప్రజాం చ వా ఏష పశూంశ్చ గృహాణా మశ్నాతి యః పూర్వోఽతిథే రశ్నాతి॥ ౪

౨౫౦౦. కీర్తిం చ వా ఏష యశశ్చ గృహాణా మశ్నాతి యః పూర్వో౽తిథే రశ్నాతి॥ ౫

౨౫౦౧. శ్రియం చ వా ఏష సంవిదం చ గృహాణా
మశ్నాతి యః పూర్వో౽తిథే రశ్నాతి॥ ౬

౨౫౦౨. ఏష వా అతిథి ర్యచ్ఛ్రోత్రియ స్తస్మాత్ పూర్వో నాశ్నీయాత్॥ ౭

౨౫౦౩. అశితావ త్యతిథా వశ్నీయాద్ యజ్ఞస్య
సాత్మత్వాయ యజ్ఞస్యావిచ్ఛేదాయ తద్ వ్రతమ్॥ ౮

౨౫౦౪. ఏతద్ వా ఉ స్వాదీయో యదధిగవం
క్షీరం వా మాంసం వా తదేవ నాశ్నీయాత్॥ ౯

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్ చతుర్థపర్యాయః

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥ దేవతాః - అతిథిః; విద్యా ॥ ఛన్దః - ౧, ౩, ౫౭ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్; ౨, ౪, ౬, ౮ త్రిపదాగాయత్రీ; ౯ భురిగనుష్టుప్; ౧౦ చతుష్పాత్ ప్రస్తారపఙ్క్తిః ॥

౨౫౦౫. స య ఏవం విద్వాన్ క్షీర ముపసిచ్యోపహరతి॥ ౧

౨౫౦౬. యావ దగ్నిష్టోమే నేష్ట్వా సుసమృద్ధే నావరున్ద్ధే తావ దేనే నావరున్ద్ధే॥ ౨

౨౫౦౭. స య ఏవం విద్వాన్త్సర్పి రుపసిచ్యోపహరతి॥ ౩

౨౫౦౮. యావ దతిరాత్రే ణేష్ట్వా
సుసమృద్ధే నావరున్ద్ధే తావ దేనే నావ రున్ద్ధే॥ ౪

౨౫౦౯. స య ఏవం విద్వాన్ మధూపసిచ్యోపహరతి॥ ౫

౨౫౧౦. యావత్ సత్త్రసద్యే నేష్ట్వా సుసమృద్ధే నావరున్ద్ధే ।
తావ దేనే నావ రున్ద్ధే॥ ౬

౨౫౧౧. స య ఏవం విద్వాన్ మాంస ముపసిచ్యోపహరతి॥ ౭

౨౫౧౨. యావద్ ద్వాదశాహే నేష్ట్వా సుసమృద్ధే నావరున్ద్ధే ।
తావ దేనే నావ రున్ద్ధే॥ ౮

౨౫౧౩. స య ఏవం విద్వా నుదక ముపసిచ్యోపహరతి॥ ౯

౨౫౧౪. ప్రజానాం ప్రజననాయ గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠాం ప్రియః ప్రజానాం భవతి
య ఏవం విద్వా నుదక ముపసిచ్యోపహరతి॥ ౧౦

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్ పఞ్చమః పర్యాయః

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥ దేవతాః - అతిథిః; విద్యా ॥ ఛన్దః - ౧సామ్న్యుష్ణిక్; ౨ పురఉష్ణిక్; ౩, ౧౦ (౫,౭ అనయోరుత్తరార్ధః) భురిక్సామ్నీ బృహతీ; ౪, ౬, ౯ సామ్న్యనుష్టుప్; ౫(పూర్వార్ధః) త్రిపదానిచృద్ విషమాగాయత్రీ; ౭ (పూర్వార్ధః) త్రిపదావిరాడ్ విషమాగాయత్రీ; ౮ త్రిపదావిరాడ్ అనుష్టుప్॥

౨౫౧౫. తస్మా ఉషా హిఙ్కృణోతి సవితా ప్ర స్తౌతి॥ ౧

౨౫౧౬. బృహస్పతి రూర్జయోద్గాయతి
త్వష్టా పుష్ట్యా ప్రతి హరతి విశ్వే దేవా నిధనమ్॥ ౨

౨౫౧౭. నిధనం భూత్యాః ప్రజాయాః
పశూనాం భవతి య ఏవం వేద॥ ౩

౨౫౧౮. తస్మా ఉద్యన్ త్సూర్యో హిఙ్కృణోతి సంగవః ప్ర స్తౌతి॥ ౪

౨౫౧౯. మధ్యన్దిన ఉద్గాయ త్యపరాహ్ణః ప్రతి హర త్యస్తంయ న్నిధనమ్।
నిధనం భూత్యాః ప్రజాయాః పశూనాం భవతి య ఏవం వేద॥ ౫

౨౫౨౦. తస్మా అభ్రో భవన్ హిఙ్కృణోతి స్తనయన్ ప్ర స్తౌతి॥ ౬

౨౫౨౧. విద్యోతమానః ప్రతి హరతి వర్ష న్నుద్గాయ త్యుద్గృహ్ణన్ నిధనమ్।
నిధనం భూత్యాః ప్రజాయాః పశూనాం భవతి య ఏవం వేద॥ ౭

౨౫౨౨. అతిథీన్ ప్రతి పశ్యతి హిఙ్కృణో త్యభి వదతి
ప్ర స్తౌ త్యుదకం యాచ త్యుద్గాయతి॥ ౮

౨౫౨౩. ఉప హరతి ప్రతి హర త్యుచ్ఛిష్టం నిధనమ్॥ ౯

౨౫౨౪. నిధనం భూత్యాః ప్రజాయాః పశూనాం భవతి య ఏవం వేద॥ ౧౦

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

షష్ఠః పర్యాయః

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥ దేవతాః - అతిథిః; విద్యా ॥ ఛన్దః - ౧ అసురీగాయత్రీ; ౨ సామ్న్యనుష్టుప్; ౩, ౫ త్రిపదాఽఽర్చీపఙ్క్తిః; ౪ ఏకపదాప్రాజాపత్యాగాయత్రీ; ౬-౧౧ ఆర్చీ బృహతీ; ౧౨ ఏకపదాసురీ జగతీ; ౧౩ యాజుషీత్రిష్టుప్; ౧౪ ఏకపదాసుర్యుష్ణిక్॥

౨౫౨౫. యత్ క్షత్తారం హ్వయత్యా శ్రావయత్యేవ తత్॥ ౧

౨౫౨౬. యత్ ప్రతిశృణోతి ప్రత్యాశ్రావయత్యేవ తత్॥ ౨

౨౫౨౭. యత్ పరివేష్టారః పాత్రహస్తాః పూర్వే చాపరే చ ప్రపద్యన్తే
చమసాధ్వర్యవ ఏవ తే ॥ ౩

౨౫౨౮. తేషాం న కశ్చనాహోతా॥ ౪

౨౫౨౯. యద్ వా అతిథిపతిరతిథీన్ పరివిష్య గృహానుపోదై
త్యవభృథమేవ తదుపావైతి॥ ౫

౨౫౩౦. యత్ సభాగయతి దక్షిణాః సభాగయతి యదనుతిష్ఠత ఉదవస్యత్యేవ తత్॥ ౬

౨౫౩౧. స ఉపహూతః పృథివ్యాం భక్షయ
త్యుపహూతస్తస్మిన్ యత్ పృథివ్యాం విశ్వరూపమ్॥ ౭

౨౫౩౨. స ఉపహూతోఽన్తరిక్షే భక్షయ
త్యుపహూతస్తస్మిన్ యదన్తరిక్షే విశ్వరూపమ్॥ ౮

౨౫౩౩. స ఉపహూతో దివి భక్షయ
త్యుపహూతస్తస్మిన్ యద్ దివి విశ్వరూపమ్॥ ౯

౨౫౩౪. స ఉపహూతో దేవేషు భక్షయ
త్యుపహూతస్తస్మిన్ యద్ దేవేషు విశ్వరూపమ్॥ ౧౦

౨౫౩౫. స ఉపహూతో లోకేషు భక్షయ
త్యుపహూతస్తస్మిన్ యల్లోకేషు విశ్వరూపమ్॥ ౧౧

౨౫౩౬. స ఉపహూత ఉపహూతః॥ ౧౨

౨౫౩౭. ఆప్నోతీమం లోకమాప్నోత్యముమ్॥ ౧౩

౨౫౩౮. జ్యోతిష్మతో లోకాన్ జయతి య ఏవం వేద॥ ౧౪

అథ చతుర్థోఽనువాకః (౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥ దేవతాః - గౌః ॥ ఛన్దః - ౧ ఆర్చీబృహతీ ; ౨ ఆర్చ్యుష్ణిక్; ౩, ౫ ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౬, ౮ ఆసురీగాయత్రీ; (౭) త్రిపదాపిపీలికమధ్యానివృద్గాయత్రీ; ౯, ౧౩ సామ్నీ గాయత్రీ; ౧౦ పురఉష్ణిక్ ౧౧, ౧౨, ౧౭, ౨౫ సామ్న్యుష్ణిక్; ౧౫, ౨౨ ఏకపదాఽఽసురీజగతీ; ౧౯ ఏకపదాఽఽసురీపఙ్క్తిః; ౨౦ యాజుషీజగతీ; ౨౧ ఆసుర్యనుష్టుప్; ౨౩ ఏకపదాఽఽసురీబృహతీ; ౨౪ సామ్నీ భురిగ్బృహతీ; ౨౬ సామ్నీ త్రిష్టుప్; ([illegible]); ౪, ౧౪-౧౬ సామ్నీబృహతీ ॥

౨౫౩౯. ప్రజాపతిశ్చ పరమేష్ఠీ చ శృఙ్గే
ఇన్ద్రః శిరో అగ్నిర్లలాటం యమః కృకాటమ్॥ ౧

౨౫౪౦. సోమో రాజా మస్తిష్కో ద్యౌరుత్తరహనుః పృథివ్యధరహనుః॥ ౨

౨౫౪౧. విద్యుజ్జిహ్వా మరుతో దన్తా రేవతీర్గ్రీవాః కృత్తికా స్కన్ధా ఘర్మో వహః

౨౫౪౨. విశ్వం వాయుః స్వర్గో లోకః కృష్ణద్రం విధరణీ నివేష్యః॥ ౪

౨౫౪౩. శ్యేనః క్రోడోఽన్తరిక్షం పాజస్యం బృహస్పతిః కకుద్ బృహతీః కీకసాః॥ ౫

౨౫౪౪. దేవానాం పత్నీః పృష్టయ ఉపసదః పర్శవః॥ ౬

౨౫౪౫. మిత్రశ్చ వరుణశ్చాంసౌ త్వష్టా చార్యమా చ దోషణీ మహాదేవో బాహూ॥ ౭

౨౫౪౬. ఇన్ద్రాణీ భసద్ వాయుః పుచ్ఛం పవమానో బాలాః॥ ౮

౨౫౪౭. బ్రహ్మ చ క్షత్రం చ శ్రోణీ బలమూరూ॥ ౯

౨౫౯౮. ధాతా చ సవితా చాష్ఠీవన్తౌ జఙ్ఘా గన్ధర్వా అప్సరసః కుష్ఠికా అదితిః శఫాః॥ ౧౦

౨౫౯౯. చేతో హృదయం యకృన్మేధా వ్రతం పురీతత్॥ ౧౧

౨౬౦౦. క్షుత్ కుక్షిరిరా వనిష్ఠుః పర్వతాః ప్లాశయః॥ ౧౨

౨౬౦౧. క్రోధో వృక్కౌ మన్యు రాణ్డౌ ప్రజా శేపః॥ ౧౩

౨౬౦౨. నదీ సూత్రీ వర్షస్య పతయ స్తనా స్తనయిత్ను రూధః॥ ౧౪

౨౬౦౩. విశ్వవ్యచా శ్చర్మౌషధయో లోమాని నక్షత్రాణి రూపమ్॥ ౧౫

౨౬౦౪. దేవజనా గుదా మనుష్యా ఆన్త్రా ణ్యత్రా ఉదరమ్॥ ౧౬

౨౬౦౫. రక్షాంసి లోహిత మితరజనా ఊబధ్యమ్॥ ౧౭

౨౬౦౬. అభ్రం పీబో మజ్జా నిధనమ్॥ ౧౮

౨౬౦౭. అగ్ని రాసీన ఉత్థితోఽశ్వినా॥ ౧౯

౨౬౦౮. ఇన్ద్రః ప్రాఙ్ తిష్ఠన్ దక్షిణా తిష్ఠన్ యమః॥ ౨౦

౨౬౦౯. ప్రత్యఙ్ తిష్ఠన్ ధాతోదఙ్ తిష్ఠ న్త్సవితా॥ ౨౧

౨౬౧౦. తృణాని ప్రాప్తః సోమో రాజా॥ ౨౨

౨౬౧౧. మిత్ర ఈక్షమాణ ఆవృత్త ఆనన్దః॥ ౨౩

౨౬౧౨. యుజ్యమానో వైశ్వదేవో యుక్తః ప్రజాపతి ర్విముక్తః సర్వమ్॥ ౨౪

౨౬౧౩. ఏతద్ వై విశ్వరూపం సర్వరూపం గోరూపమ్॥ ౨౫

౨౬౧౪. ఉపైనం విశ్వరూపాః సర్వరూపాః పశవ స్తిష్ఠన్తి య ఏవం వేద॥ ౨౬

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

యక్ష్మ నివారణమ్

ఋషిః- భృగ్వఙ్గిరాః । దేవతాః- సర్వశీర్షామయాద్యపాకరణమ్ । ఛన్దః- ౧-౧౧, ౧౩, ౧౪, ౧౬-౨౦ అనుష్టుప్; ౧౨ అనుష్టుబ్గర్భాకకుమ్మతీచతుష్పదోష్ణిక్; ౧౫ విరాడ్ అనుష్టుప్; ౨౧ విరాట్ పథ్యాబృహతీ; ౨౨ పథ్యాపఙ్క్తిః॥

౨౬౧౫. శీర్షక్తిం శీర్షామయం కర్ణశూలం విలోహితమ్।
సర్వం శీర్షణ్యం తే రోగం బహి ర్ని ర్మన్త్రయామహే॥ ౧

౨౬౧౬. కర్ణాభ్యాం తే కఙ్కూషేభ్యః కర్ణశూలం విసల్పకమ్।
సర్వం శీర్షణ్యం తే రోగం బహి ర్ని ర్మన్త్రయామహే॥ ౨

౨౬౧౭. యస్య హేతోః ప్రచ్యవతే యక్ష్మః కర్ణత ఆస్యతః।
సర్వం శీర్షణ్యం తే రోగం బహి ర్ని ర్మన్త్రయామహే॥ ౩

౨౬౧౮. యః కృణోతి ప్రమోత మన్ధం కృణోతి పూరుషమ్।
సర్వం శీర్షణ్యం తే రోగం బహి ర్ని ర్మన్త్రయామహే॥

౨౬౧౯. అఙ్గభేద మఙ్గజ్వరం విశ్వాఙ్గ్యం విసల్పకమ్।
సర్వం శీర్షణ్యం తే రోగం బహి ర్ని ర్మన్త్రయామహే॥ ౫

౨౬౨౦. యస్య భీమః ప్రతీకాశ ఉద్వేపయతి పూరుషమ్।
తక్మానం విశ్వశారదం బహి ర్ని ర్మన్త్రయామహే॥ ౬

౨౬౨౧. య ఊరూ అనుసర్ప త్యథో ఏతి గవీనికే।
యక్ష్మం తే అన్త రఙ్గేభ్యో బహి ర్ని ర్మన్త్రయామహే॥ ౭

౨౬౨౨. యది కామా దపకామా ద్ధృదయా జ్జాయతే పరి।
హృదో బలాస మఙ్గేభ్యో బహి ర్ని ర్మన్త్రయామహే॥ ౮

౨౬౨౩. హరిమాణం తే అఙ్గేభ్యోఽప్వా మన్త రోదరాత్।
యక్ష్మోధా మన్త రాత్మనో బహి ర్ని ర్మన్త్రయామహే॥ ౯

౨౬౨౪. ఆసో బలాసో భవతు మూత్రం భవ త్వామయత్।
యక్ష్మాణాం సర్వేషాం విషం ని రవోచ మహం త్వత్॥ ౧౦

౨౬౨౫. బహి ర్బిలం నిర్ద్రవతు కాహాబాహం త వోదరాత్।
యక్ష్మాణాం సర్వేషాం విషం ని రవోచ మహం త్వత్॥ ౧౧

౨౫౬౬. ఉదరాత్ తే క్లోమ్నో నాభ్యా హృదయాదధి।
యక్ష్మాణాం సర్వేషాం విషం ని రవోచ మహం త్వత్॥ ౧౨

౨౫౬౭. యాః సీమానం విరుజన్తి మూర్ధానం ప్రత్యర్షణీః।
అహింసన్తీ రనామయా నిర్ద్రవన్తు బహి ర్బిలమ్॥ ౧౩

౨౫౬౮. యా హృదయ ముపార్షన్త్యనుతన్వన్తి కీకసాః।
అహింసన్తీ రనామయా నిర్ద్రవన్తు బహి ర్బిలమ్॥ ౧౪

౨౫౬౯. యాః పార్శ్వే ఉపర్షన్త్యనునిక్షన్తి పృష్టీః।
అహింసన్తీ రనామయా నిర్ద్రవన్తు బహి ర్బిలమ్॥ ౧౫

౨౫౭౦. యా స్తిరశ్చీ రుపర్షన్త్యర్షణీ ర్వక్షణాసు తే।
అహింసన్తీ రనామయా నిర్ద్రవన్తు బహి ర్బిలమ్॥ ౧౬

౨౫౭౧. యా గుదా అనుసర్పన్త్యాన్త్రాణి మోహయన్తి చ।
అహింసన్తీ రనామయా నిర్ద్రవన్తు బహి ర్బిలమ్॥ ౧౭

౨౫౭౨. యా మజ్జ్ఞో నిర్ధయన్తి పరూంషి విరుజన్తి చ।
అహింసన్తీ రనామయా నిర్ద్రవన్తు బహి ర్బిలమ్॥ ౧౮

౨౫౭౩. యే అఙ్గాని మదయన్తి యక్ష్మాసో రోపణా స్తవ।
యక్ష్మాణాం సర్వేషాం విషం ని రవోచ మహం త్వత్॥ ౧౯

౨౫౭౪. విసల్పస్య విద్రధస్య వాతీకారస్య వాలజేః।
యక్ష్మాణాం సర్వేషాం విషం ని రవోచ మహం త్వత్॥ ౨౦

౨౫౭౫. పాదాభ్యాం తే జానుభ్యాం శ్రోణిభ్యాం పరి భంససః।
అనూకా దర్షణీ రుష్ణిహాభ్యః శీర్ష్ణో రోగ మనీనశమ్॥ ౨౧

౨౫౭౬. సంతే శీర్ష్ణః కపాలాని హృదయస్య చ యో విధుః।
ఉద్య న్నాదిత్య రశ్మిభిః శీర్ష్ణో రోగ మనీనశోఽఙ్గభేద మశీశమః॥ ౨౨

అథనవమోఽనువాకః (౯) నవమం సూక్తమ్

ఆత్మా

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతా:- ఆదిత్యః; అధ్యాత్మమ్ ॥ ఛన్దః- ౧-౧౧, ౧౩, ౧౫, ౧౬, ౧౯-౨౨ త్రిష్టుప్, ౧౨, ౧౪, ౧౭, ౧౮ జగతీ॥

౨౫౭౭. అస్య వామస్య పలితస్య హోతు స్తస్య భ్రాతా మధ్యమో అస్త్యశ్నః।
తృతీయో భ్రాతా ఘృతపృష్ఠో అస్యాత్రాపశ్యం విశ్పతిం సప్తపుత్రమ్॥ ౧

౨౫౭౮. సప్త యుఞ్జన్తి రథ మేకచక్ర మేకో అశ్వో వహతి సప్తనామా।
త్రినాభి చక్ర మజర మనర్వం యత్రేమా విశ్వా భువనాధి తస్థుః॥ ౨

౨౫౭౯. ఇమం రథ మధి యే సప్త తస్థుః సప్తచక్రం సప్త వహన్త్యశ్వాః।
సప్త స్వసారో అభి సం నవన్తే యత్ర గవాం నిహితా సప్త నామ॥ ౩

౨౫౮౦. కో దదర్శ ప్రథమం జాయమాన మస్థన్వన్తం యదనస్థా బిభర్తి।
భూమ్యా అసు రసృ గాత్మా క్వస్విత్ కో విద్వాంస ముపగాత్ ప్రష్టు మేతత్॥ ౪

౨౫౮౧. ఇహ బ్రవీతు య ఈ మఙ్గ వేదాస్య వామస్య నిహితం పదం వేః।
శీర్ష్ణః క్షీరం దుహ్రతే గావో అస్య వవ్రిం వసానా ఉదకం పదాపుః॥ ౫

౨౫౮౨. పాకః పృచ్ఛామి మనసాఽవిజానన్ దేవానా మేనా నిహితా పదాని।
వత్సే బష్కయేఽధి సప్త తన్తూన్ వి తత్నిరే కవయ ఓతవా ఉ॥ ౬

౨౫౮౩. అచికిత్వాం శ్చికితుష శ్చిదత్ర కవీన్ పృచ్ఛామి విద్మనో న విద్వాన్।
వి య స్తస్తమ్భ షడిమా రజాంస్యజస్య రూపే కిమపి స్విదేకమ్॥ ౭

౨౫౮౪. మాతా పితర మృత ఆ బభాజ ధీత్యగ్రే మనసా సం హి జగ్మే।
సా బీభత్సు ర్గర్భరసా నివిద్ధా నమస్వన్త ఇదుపవాక మీయుః॥ ౮

౨౫౮౫. యుక్తా మాతాసీ ద్ధురి దక్షిణాయా అతిష్ఠద్ గర్భో వృజనీష్వన్తః। అమీమేద్
వత్సో అను గా మపశ్యద్ విశ్వరూప్యం త్రిషు యోజనేషు॥ ౯

౨౫౮౬. తిస్రో మాతౄస్త్రీన్ పితౄన్ బిభ్ర దేక ఊర్ధ్వ స్తస్థౌ నేమ వ గ్లాపయన్తి।

మన్త్రయన్తే దివో అముష్య పృష్ఠే విశ్వవిదో వాచమవిశ్వవిన్నామ్॥ ౧౦

౫౫౯౭. పఞ్చారే చక్రే పరివర్తమానే యస్మిన్నాతస్థుర్భువనాని విశ్వా।
తస్య నాక్షస్తప్యతే భూరిభారః సనాదేవ న శీర్యతే సనాభిః॥ ౧౧

౫౫౯౮. పఞ్చపాదం పితరం ద్వాదశాకృతిం దివ ఆహుః పరే అర్ధే పురీషిణమ్।
అథేమే అన్య ఉపరే విచక్షణే సప్తచక్రే షళర ఆహురర్పితమ్॥ ౧౨

౫౫౯౯. ద్వాదశారం నహి తజ్జరాయ వర్వర్తి చక్రం పరి ద్యామృతస్య।
ఆ పుత్రా అగ్నే మిథునాసో అత్ర సప్త శతాని వింశతిశ్చ తస్థుః॥ ౧౩

౫౬౦౦. సనేమి చక్రమజరం వి వావృత ఉత్తానాయాం దశ యుక్తా వహన్తి।
సూర్యస్య చక్షూ రజసైత్యావృతం యస్మిన్నాతస్థుర్భువనాని విశ్వా॥ ౧౪

౫౬౦౧. స్త్రియః సతీస్తాఁ ఉ మే పుంస ఆహుః పశ్యదక్షణ్వాన్న వి చేతదన్ధః।
కవిర్యః పుత్రః స ఈమా చికేత యస్తా విజానాత్స పితుష్పితాఽసత్॥ ౧౫

౫౬౦౨. సాకంజానాం సప్తథమాహురేకజం షళిద్యమా ఋషయో దేవజా ఇతి।
తేషామిష్టాని విహితాని ధామశ స్థాత్రే రేజన్తే వికృతాని రూపశః॥ ౧౬

౫౬౦౩. అవః పరేణ పర ఏనాఽవరేణ పదా వత్సం బిభ్రతీ గౌరుదస్థాత్।
సా కద్రీచీ కం స్విదర్ధం పరాగాత్క్వ స్విత్సూతే నహి యూథే అస్మిన్॥ ౧౭

౫౬౦౪. అవః పరేణ పితరం యో అస్య వేదావః పరేణ పర ఏనావరేణ।
కవీయమానః క ఇహ ప్ర వోచద్దేవం మనః కుతో అధి ప్రజాతమ్॥ ౧౮

౫౬౦౫. యే అర్వాఞ్చస్తాఁ ఉ పరాచ ఆహుర్యే పరాఞ్చస్తాఁ ఉ అర్వాచ ఆహుః।
ఇన్ద్రశ్చ యా చక్రథుః సోమ తాని ధురా న యుక్తా రజసో వహన్తి॥ ౧౯

౫౬౦౬. ద్వా సుపర్ణా సయుజా సఖాయా సమానం వృక్షం పరి షస్వజాతే।
తయోరన్యః పిప్పలం స్వాద్వత్త్యనశ్నన్నన్యో అభి చాకశీతి॥ ౨౦

౫౬౦౭. యస్మిన్వృక్షే మధ్వదః సుపర్ణా నివిశన్తే సువతే చాధి విశ్వే।
తస్య యదాహుః పిప్పలం స్వాద్వగ్రే తన్నోన్నశద్యః పితరం న వేద॥ ౨౧

౫౬౦౮. యత్రా సుపర్ణా అమృతస్య భక్షమనిమేషం విదథాఽభిస్వరన్తి।
ఏనా విశ్వస్య భువనస్య గోపాః స మా ధీరః పాకమత్రా వివేశ॥ ౨౨

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషిః:- బ్రహ్మా ॥ దేవతాః:- గౌః విరాట్, అధ్యాత్మమ్; ౨౩ మిత్రావరుణౌ ॥ ఛన్దః:- ౧, ౭, ౧౪, ౧౭, ౧౮ జగతీ; ౨, ౨౬, ౨౭ భురిక్త్రిష్టుప్; ౩-౬, ౮-౧౩, ౧౫, ౧౬, ౧౯, ౨౦, ౨౨, ౨౩, ౨౫, ౨౮ త్రిష్టుప్; ౨౧ పంచపదాఽతిశక్వరీ; ౨౪ చతుష్పదాపురస్కృతిర్భురిగతిజగతీ॥

౫౬౦౯. యద్గాయత్రే అధి గాయత్రమాహితం త్రైష్టుభం వా త్రైష్టుభాన్నిరతక్షత।
యద్వా జగజ్జగత్యాహితం పదం య ఇత్తద్విదుస్తే అమృతత్వమానశుః॥ ౧

౫౬౧౦. గాయత్రేణ ప్రతి మిమీతే అర్కమర్కేణ సామ త్రైష్టుభేన వాకమ్।
వాకేన వాకం ద్విపదా చతుష్పదాఽక్షరేణ మిమతే సప్త వాణీః॥ ౨

౫౬౧౧. జగతా సిన్ధుం దివ్యస్కభాయద్రథంతరే సూర్యం పర్యపశ్యత్।
గాయత్రస్య సమిధస్తిస్ర ఆహుస్తతో మహ్నా ప్ర రిరిచే మహిత్వా॥ ౩

౫౬౧౨. ఉప హ్వయే సుదుఘాం ధేనుమేతాం సుహస్తో గోధుగుత దోహదేనామ్।
శ్రేష్ఠం సవం సవితా సావిషన్నోఽభీద్ధో ఘర్మస్తదు షు ప్ర వోచత్॥ ౪

౫౬౧౩. హిఙ్కృణ్వతీ వసుపత్నీ వసూనాం వత్సమిచ్ఛన్తీ మనసాఽభ్యాగాత్।
దుహామశ్విభ్యాం పయో అఘ్న్యేయం సా వర్ధతాం మహతే సౌభగాయ॥ ౫

౫౬౧౪. గౌరమీమేదభి వత్సం మిషన్తం మూర్ధానం హిఙ్ఙకృణోన్మాతవా ఉ।
సృక్వాణం ఘర్మమభి వావశానా మిమాతి మాయుం పయతే పయోభిః॥ ౬

౫౬౧౫. అయం స శిఙ్క్తే యేన గౌరభీవృతా మిమాతి మాయుం ధ్వసనావధి శ్రితా।
సా చిత్తిభిర్ని హి చకార మర్త్యాన్విద్యుద్భవన్తీ ప్రతి వవ్రిమౌహత॥ ౭

౫౬౧౬. అనచ్ఛయే తురగాతు జీవమేజద్ధ్రువం మధ్య ఆ పస్త్యానామ్।
జీవో మృతస్య చరతి స్వధాభిరమర్త్యో మర్త్యేనా సయోనిః॥ ౮

౨౬.౧౭. విధుం దద్రాణం సలిలస్య పృష్ఠే యువానం సన్తం పలితో జగార।
దేవస్య పశ్య కావ్యం మహిత్వాఽద్యా మమార స హ్యః సమాన॥ ౯

౨౬.౧౮. య ఈం చకార న సో అస్య వేద య ఈం దదర్శ హిరుగిన్ను తస్మాత్।
స మాతుర్యోనా పరివీతో అన్తర్బహుప్రజా నిరృతిరా వివేశ॥ ౧౦

౨౬.౧౯. అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమా చ పరా చ పథిభిశ్చరన్తమ్।
స సధ్రీచీః స విషూచీర్వసాన ఆ వరీవర్తి భువనేష్వన్తః॥ ౧౧

౨౬.౨౦. ద్యౌర్నః పితా జనితా నాభిరత్ర బన్ధుర్నో మాతా పృథివీ మహీయమ్।
ఉత్తానయోశ్చమ్వోర్యోనిరన్తరత్రా పితా దుహితుర్గర్భమాధాత్॥ ౧౨

౨౬.౨౧. పృచ్ఛామి త్వా పరమన్తం పృథివ్యాః పృచ్ఛామి వృష్ణో అశ్వస్య రేతః।
పృచ్ఛామి విశ్వస్య భువనస్య నాభిం పృచ్ఛామి వాచః పరమం వ్యోమ॥ ౧౩

౨౬.౨౨. ఇయం వేదిః పరో అన్తః పృథివ్యా అయం సోమో వృష్ణో అశ్వస్య రేతః। అయం
యజ్ఞో విశ్వస్య భువనస్య నాభిర్బ్రహ్మాఽయం వాచః పరమం వ్యోమ॥ ౧౪

౨౬.౨౩. న వి జానామి యదివేదమస్మి నిణ్యః సంనద్ధో మనసా చరామి।
యదా మాగన్ప్రథమజా ఋతస్యాదిద్వాచో అశ్నువే భాగమస్యాః॥ ౧౫

౨౬.౨౪. అపాఙ్ప్రాఙేతి స్వధయా గృభీతోఽమర్త్యో మర్త్యేనా సయోనిః।
తా శశ్వన్తా విషూచీనా వియన్తా న్యన్యం చిక్యుర్న ని చిక్యురన్యమ్॥ ౧౬

౨౬.౨౫. సప్తార్ధగర్భా భువనస్య రేతో విష్ణోస్తిష్ఠన్తి ప్రదిశా విధర్మణి।
తే ధీతిభిర్మనసా తే విపశ్చితః పరిభువః పరి భవన్తి విశ్వతః॥ ౧౭

౨౬.౨౬. ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్యస్మిన్దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః।
యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదుస్తే అమీ సమాసతే॥ ౧౮

౨౬.౨౭. ఋచః పదం మాత్రయా కల్పయన్తోఽర్ధర్చేన చాక్లృపుర్విశ్వమేజత్।
త్రిపాద్బ్రహ్మ పురురూపం వి తష్ఠే తేన జీవన్తి ప్రదిశశ్చతస్రః॥ ౧౯

౨౬.౨౮. సూయవసాద్భగవతీ హి భూయా అధా వయం భగవన్తః స్యామ।
అద్ధి తృణమఘ్న్యే విశ్వదానీం పిబ శుద్ధముదకమాచరన్తీ॥ ౨౦

౨౬.౨౯. గౌరిన్మిమాయ సలిలాని తక్షత్యేకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ।
అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ సహస్రాక్షరా భువనస్య పఙ్క్తిః।
తస్యాః సముద్రా అధి వి క్షరన్తి॥ ౨౧

౨౬.౩౦. కృష్ణం నియానం హరయః సుపర్ణా అపో వసానా దివముత్పతన్తి।
త ఆవవృత్రన్త్సదనాదృతస్యాదిద్ఘృతేన పృథివీం వ్యూదుః॥ ౨౨

౨౬.౩౧. అపాదేతి ప్రథమా పద్వతీనాం కస్తద్వాం మిత్రావరుణా చికేత।
గర్భో భారం భరత్యా చిదస్యా ఋతం పిపర్త్యనృతం ని పాతి॥ ౨౩

౨౬.౩౨. విరాడ్వాగ్విరాట్పృథివీ విరాడన్తరిక్షం విరాట్ప్రజాపతిః।
విరాణ్మృత్యుః సాధ్యానామధిరాజో బభూవ తస్య భూతం భవ్యం వశే స మే
భూతం భవ్యం వశే కృణోతు॥ ౨౪

౨౬.౩౩. శకమయం ధూమమారాదపశ్యం విషూవతా పర ఏనావరేణ।
ఉక్షాణం పృశ్నిమపచన్త వీరాస్తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్॥ ౨౫

౨౬.౩౪. త్రయః కేశిన ఋతుథా వి చక్షతే సంవత్సరే వపత ఏక ఏషామ్।
విశ్వమన్యో అభిచష్టే శచీభిర్ధ్రాజిరేకస్య దదృశే న రూపమ్॥ ౨౬

౨౬.౩౫. చత్వారి వాక్పరిమితా పదాని తాని విదుర్బ్రాహ్మణా యే మనీషిణః।
గుహా త్రీణి నిహితా నేఙ్గయన్తి తురీయం వాచో మనుష్యా వదన్తి॥ ౨౭

౨౬.౩౬. ఇన్ద్రం మిత్రం వరుణమగ్నిమాహురథో దివ్యః స సుపర్ణో గరుత్మాన్। ఏకం సద్
విప్రా బహుధా వదన్త్యగ్నిం యమం మాతరిశ్వానమాహుః॥ ౨౮

॥ ఇత్యేకవింశః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఇతి నవమం కాణ్డమ్ ॥

అథదశమం కాణ్డమ్

అథద్వావింశః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

కృత్యాదూషణమ్

ఋషిః :- ప్రత్యంగిరసః ॥ దేవతాః:- మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః :- ౧ మహాబృహతీ; ౨ విరాణ్నామ గాయత్రీ; ౩-౮, ౧౦, ౧౧, ౧౪, ౨౧, ౨౫-౨౭, ౩౦, ౩౧ అనుష్టుప్; ౯ పథ్యాపంక్తిః; ౧౨ పంక్తిః; ౧౩ ఉరోబృహతీ; ౧౫ చతుష్పదావిరాడ్జగతీ; ౧౬, ౧౮ త్రిష్టుప్; ౧౭, ౨౪ ప్రస్తారపంక్తిః; ౧౯ చతుష్పదాజగతీ; ౨౦ విరాట్ ప్రస్తారపంక్తిః; ౨౨ ద్విపదాఽఽర్చ్యుష్ణిక్ (ఏకావసానా); ౨౩ త్రిపదాభురిగ్విషమాగాయత్రీ; ౨౮ త్రిపదా గాయత్రీ; ౨౯ మధ్యేజ్యోతిష్మతీజగతీ; ౩౨ ద్వ్యనుష్టుబ్గర్భాపంచపదాతిజగతీ॥

౨౬౩౭. యాం కల్పయన్తి వహతౌ వధూమివ విశ్వరూపాం హస్తకృతాం చికిత్సవః।
సారాదేత్వప నుదామ ఏనామ్॥ ౧

౨౬౩౮. శీర్షణ్వతీ నస్వతీ కర్ణినీ కృత్యాకృతా సంభృతా విశ్వరూపా।
సా రా దే త్వప నుదామ ఏనామ్॥ ౨

౨౬౩౯. శూద్రకృతా రాజకృతా స్త్రీకృతా బ్రహ్మభిః కృతా।
జాయా పత్యా నుత్తేవ కర్తారం బన్ధ్వృచ్ఛతు॥ ౩

౨౬౪౦. అనయాఽహమోషధ్యా సర్వాః కృత్యా అదూదుషమ్।
యాం క్షేత్రే చక్రుర్యాం గోషు యాం వా తే పురుషేషు॥ ౪

౨౬౪౧. అఘమస్త్వఘకృతే శపథః శపథీయతే।
ప్రత్యక్ ప్రతిప్రహిణ్మో యథా కృత్యాకృతం హనత్॥ ౫

౨౬౪౨. ప్రతీచీన ఆఙ్గిరసోఽధ్యక్షో నః పురోహితః।
ప్రతీచీః కృత్యా ఆకృత్యామూన్ కృత్యాకృతో జహి॥ ౬

౨౬౪౩. యస్త్వోవాచ పరేహీతి ప్రతికూలముదాయ్యమ్।
తం కృత్యేఽభినివర్తస్వ మాఽస్మానిచ్ఛో అనాగసః॥ ౭

౨౬౪౪. యస్తే పరూంషి సందధౌ రథస్యేవ ఋభుర్ధియా।
తం గచ్ఛ తత్ర తేఽయనమజ్ఞాతస్తేఽయం జనః॥ ౮

౨౬౪౫. యే త్వా కృత్వాలేభిరే విద్వలా అభిచారిణః।
శంభ్విదం కృత్యాదూషణం ప్రతివర్త్మ పునఃసరం
తేన త్వా స్నపయామసి॥ ౯

౨౬౪౬. యద్ దుర్భగాం ప్రస్నపితాం మృతవత్సాముపేయిమ।
అపైతు సర్వం మత్ పాపం ద్రవిణం మోప తిష్ఠతు॥ ౧౦

౨౬౪౭. యత్ తే పితృభ్యో దదతో యజ్ఞే వా నామ జగృహుః।
సందేశ్యాత్ సర్వస్మాత్ పాపాదిమా ముఞ్చన్తు త్వౌషధీః॥ ౧౧

౨౬౪౮. దేవైనసాత్ పిత్ర్యాన్నామగ్రాహాత్ సందేశ్యాదభినిష్కృతాత్।
ముఞ్చన్తు త్వా వీరుధో వీర్యేణ బ్రహ్మణ ఋగ్భిః పయస ఋషీణామ్॥ ౧౨

౨౬౪౯. యథా వాతశ్చ్యావయతి భూమ్యా రేణుమన్తరిక్షాచ్చాభ్రమ్।
ఏవా మత్ సర్వం దుర్భూతం బ్రహ్మనుత్తమపాయతి॥ ౧౩

౨౬౫౦. అప క్రామ నానదతీ వినద్ధా గర్దభీవ।
కర్తౄన్ నక్షస్వేతో నుత్తా బ్రహ్మణా వీర్యావతా॥ ౧౪

౨౬౫౧. అయం పన్థాః కృత్యేతి త్వా నయామోఽభిప్రహితాం ప్రతి త్వా ప్ర హిణ్మః।
తేనాభి యాహి భఞ్జత్యనస్వతీవ వాహినీ విశ్వరూపా కురూటినీ॥ ౧౫

౨౬౫౨. పరాక్ తే జ్యోతిరపథం తే అర్వాగన్యత్రాస్మదయనా కృణుష్వ।
పరేణేహి నవతిం నావ్యా అతి దుర్గాః స్రోత్యా మా క్షణిష్ఠాః పరేహి॥ ౧౬

౨౮౭౩. వాత ఇవ వృక్షాన్ ని మృణీహి పాదయ మా గామశ్వం పురుషముచ్ఛిష ఏషామ్।
కర్తౄన్ నివృత్యేతః కృత్యేఽప్రజాస్త్వాయ బోధయ॥ ౧౭

౨౮౭౪. యాం తే బర్హిషి యాం శ్మశానే క్షేత్రే కృత్యాం వలగం వా నిచఖ్నుః।
అగ్నౌ వా త్వా గార్హపత్యేఽభిచేరుః పాకం సన్తం ధీరతరా అనాగసమ్॥ ౧౮

౨౮౭౫. ఉపాహృతమనుబుద్ధం నిఖాతం వైరం త్సార్యన్వవిదామ కర్త్రమ్।
తదేతు యత ఆభృతం తత్రాశ్వ ఇవ వి వర్తతాం హన్తు కృత్యాకృతః ప్రజామ్॥ ౧౯

౨౮౭౬. స్వాయసా అసయః సన్తి నో గృహే విద్మా తే కృత్యే యతిధా పరూంషి।
ఉత్తిష్ఠైవ పరేహీతోఽజ్ఞాతే కిమిహేచ్ఛసి॥ ౨౦

౨౮౭౭. గ్రీవాస్తే కృత్యే పాదౌ చాపి కర్త్స్యామి నిర్ద్రవ।
ఇన్ద్రాగ్నీ అస్మాన్ రక్షతాం యౌ ప్రజానాం ప్రజావతీ॥ ౨౧

౨౮౭౮. సోమో రాజాఽధిపా మృడితా చ
భూతస్య నః పతయో మృడయన్తు॥ ౨౨

౨౮౭౯. భవాశర్వావస్యతాం పాపకృతే కృత్యాకృతే।
దుష్కృతే విద్యుతం దేవహేతిమ్॥ ౨౩

౨౮౮౦. యద్యేయథ ద్విపదీ చతుష్పదీ కృత్యాకృతా సంభృతా విశ్వరూపా।
సేతోఽష్టాపదీ భూత్వా పునః పరేహి దుచ్ఛునే॥ ౨౪

౨౮౮౧. అభ్యక్తాక్తా స్వరంకృతా సర్వం భరన్తీ దురితం పరేహి।
జానీహి కృత్యే కర్తారం దుహితేవ పితరం స్వమ్॥ ౨౫

౨౮౮౨. పరేహి కృత్యే మా తిష్ఠో విద్ధస్యేవ పదం నయ।
మృగః స మృగయుస్త్వం న త్వా నికర్తుమర్హతి॥ ౨౬

౨౮౮౩. ఉత హన్తి పూర్వాసినం ప్రత్యాదాయాపర ఇష్వా।
ఉత పూర్వస్య నిఘ్నతో ని హన్త్యపరః ప్రతి॥ ౨౭

౨౮౮౪. ఏతద్ధి శృణు మే వచోఽథేహి యత ఏయథ।
యస్త్వా చకార తం ప్రతి॥ ౨౮

౨౮౮౫. అనాగోహత్యా వై భీమా కృత్యే మా నో గామశ్వం పురుషం వధీః।
యత్రయత్రాసి నిహితా తతస్త్వోత్థాపయామసి పర్ణాల్లఘీయసీ భవ॥ ౨౯

౨౮౮౬. యది స్థ తమసావృతా జాలేనాభిహితా ఇవ।
సర్వాః సంలుప్యేతః కృత్యాః పునః కర్త్రే ప్ర హిణ్మసి॥ ౩౦

౨౮౮౭. కృత్యాకృతో వలగినోఽభినిష్కారిణః ప్రజామ్।
మృణీహి కృత్యే మోచ్ఛిషోఽమూన్ కృత్యాకృతో జహి॥ ౩౧

౨౮౮౮. యథా సూర్యో ముచ్యతే తమసస్పరి రాత్రిం జహాత్యుషసశ్చ కేతూన్।
ఏవాహం సర్వం దుర్భూతం కర్త్రం కృత్యాకృతా కృతం
హస్తీవ రజో దురితం జహామి॥ ౩౨

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

బ్రహ్మప్రకాశనమ్

ఋషిః- నారాయణః । దేవతాః- పురుషః బ్రహ్మప్రకాశనమ్ (౩౧, ౩౨ సాక్షాత్ బ్రహ్మప్రకాశిన్యౌ) । ఛన్దః- ౧-౪, ౭, ౮ త్రిష్టుప్; ౫, ౯, ౧౦, ౧౨-౨౭, ౨౯-౩౩ అనుష్టుప్; ౬, ౧౧ జగతీ; ౨౮ భురిగ్బృహతీ॥

౨౮౮౯. కేన పార్ష్ణీ ఆభృతే పూరుషస్య కేన మాంసం సంభృతం కేన గుల్ఫౌ।
కేనాఙ్గులీః పేశనీః కేన ఖాని కేనోచ్ఛ్లఙ్ఖౌ మధ్యతః కః ప్రతిష్ఠామ్॥ ౧

౨౮౯౦. కస్మాన్ను గుల్ఫావధరావకృణ్వన్నష్ఠీవన్తావుత్తరౌ పూరుషస్య।
జఙ్ఘే నిరృత్య న్యదధుః క్వస్విజ్జానునోః సన్ధీ క ఉ తచ్చికేత॥ ౨

౨౮౯౧. చతుష్టయం యుజ్యతే సంహితాన్తం జానుభ్యామూర్ధ్వం శిథిరం కబన్ధమ్।
శ్రోణీ యదూరూ క ఉ తజ్జజాన యాభ్యాం కుసిన్ధం సుదృఢం బభూవ॥ ౩

౨౬౭౨. కతి దేవాః కతమే త ఆసన్ య ఉరో గ్రీవాశ్చిక్యుః పూరుషస్య।
కతి స్తనౌ వ్యదధుః కః కఫోడౌ కతి స్కన్ధాన్ కతి పృష్టీరచిన్వన్॥ ౪

౨౬౭౩. కో అస్య బాహూ సమభరద్ వీర్యం కరవాదితి।
అంసౌ కో అస్య తద్ దేవః కుసిన్ధే అధ్యా దధౌ॥ ౫

౨౬౭౪. కః సప్త ఖాని వి తతర్ద శీర్షణి కర్ణావిమౌ నాసికే చక్షణీ ముఖమ్।
యేషాం పురుత్రా విజయస్య మహ్మని చతుష్పాదో ద్విపదో యన్తి యామమ్॥ ౬

౨౬౭౫. హన్వోర్హి జిహ్వామదధాత్ పురూచీమధా మహీమధి శిశ్రాయ వాచమ్।
స ఆ వరీవర్తి భువనేష్వన్తరపో వసానః క ఉ తచ్చికేత॥ ౭

౨౬౭౬. మస్తిష్కమస్య యతమో లలాటం కకాటికాం ప్రథమో యః కపాలమ్।
చిత్వా చిత్యం హన్వోః పూరుషస్య దివం రురోహ కతమః స దేవః॥ ౮

౨౬౭౭. ప్రియాప్రియాణి బహులా స్వప్నం సంబాధతన్ద్ర్యః।
ఆనన్దానుగ్రో నన్దాంశ్చ కస్మాద్ వహతి పూరుషః॥ ౯

౨౬౭౮. ఆర్తిరవర్తిర్నిరృతిః కుతో ను పురుషేఽమతిః।
రాద్ధిః సమృద్ధిరవ్యృద్ధిర్మతిరుదితయః కుతః॥ ౧౦

౨౬౭౯. కో అస్మిన్నాపో వ్యదధాద్ విషూవృతః పురూవృతః సిన్ధుసృత్యాయ జాతాః।
తీవ్రా అరుణా లోహినీస్తామ్రధూమ్రా ఊర్ధ్వా అవాచీః పురుషే తిరశ్చీః॥ ౧౧

౨౬౮౦. కో అస్మిన్ రూపమదధాత్ కో మహ్మానం చ నామ చ।
గాతుం కో అస్మిన్ కః కేతుం కశ్చరిత్రాణి పూరుషే॥ ౧౨

౨౬౮౧. కో అస్మిన్ ప్రాణమవయత్ కో అపానం వ్యానము।
సమానమస్మిన్ కో దేవోఽధి శిశ్రాయ పూరుషే॥ ౧౩

౨౬౮౨. కో అస్మిన్ యజ్ఞమదధాదేకో దేవోఽధి పూరుషే।
కో అస్మిన్ సత్యం కోఽనృతం కుతో మృత్యుః కుతోఽమృతమ్॥ ౧౪

౨౬౮౩. కో అస్మై వాసః పర్యదధాత్ కో అస్యాయురకల్పయత్।
బలం కో అస్మై ప్రాయచ్ఛత్ కో అస్యాకల్పయజ్జవమ్॥ ౧౫

౨౬౮౪. కేనాపో అన్వతనుత కేనాహరకరోద్ రుచే।
ఉషసం కేనాన్వైన్ధ కేన సాయంభవం దదే॥ ౧౬

౨౬౮౫. కో అస్మిన్ రేతో న్యదధాత్ తన్తురా తాయతామితి।
మేధాం కో అస్మిన్నధ్యౌహత్ కో బాణం కో నృతో దధౌ॥ ౧౭

౨౬౮౬. కేనేమాం భూమిమౌర్ణోత్ కేన పర్యభవద్ దివమ్।
కేనాభి మహ్నా పర్వతాన్ కేన కర్మాణి పూరుషః॥ ౧౮

౨౬౮౭. కేన పర్జన్యమన్వేతి కేన సోమం విచక్షణమ్।
కేన యజ్ఞం చ శ్రద్ధాం చ కేనాస్మిన్ నిహితం మనః॥ ౧౯

౨౬౮౮. కేన శ్రోత్రియమాప్నోతి కేనేమం పరమేష్ఠినమ్।
కేనేమమగ్నిం పూరుషః కేన సంవత్సరం మమే॥ ౨౦

౨౬౮౯. బ్రహ్మ శ్రోత్రియమాప్నోతి బ్రహ్మేమం పరమేష్ఠినమ్।
బ్రహ్మేమమగ్నిం పూరుషో బ్రహ్మ సంవత్సరం మమే॥ ౨౧

౨౬౯౦. కేన దేవాఁ అను క్షియతి కేన దైవజనీర్విశః।
కేనేదమన్యన్నక్షత్రం కేన సత్ క్షత్రముచ్యతే॥ ౨౨

౨౬౯౧. బ్రహ్మ దేవాఁ అను క్షియతి బ్రహ్మ దైవజనీర్విశః।
బ్రహ్మేదమన్యన్నక్షత్రం బ్రహ్మ సత్ క్షత్రముచ్యతే॥ ౨౩

౨౬౯౨. కేనేయం భూమిర్విహితా కేన ద్యౌరుత్తరా హితా।
కేనేదమూర్ధ్వం తిర్యక్ చాన్తరిక్షం వ్యచో హితమ్॥ ౨౪

౨౬౯౩. బ్రహ్మణా భూమిర్విహితా బ్రహ్మ ద్యౌరుత్తరా హితా।
బ్రహ్మేదమూర్ధ్వం తిర్యక్ చాన్తరిక్షం వ్యచో హితమ్॥ ౨౫

౨౬౯౪. మూర్ధానమస్య సంసీవ్యాథర్వా హృదయం చ యత్।
మస్తిష్కాదూర్ధ్వః ప్రైరయత్ పవమానోఽధి శీర్షతః॥ ౨౬

౨౬౯౫. తద్ వా అథర్వణః శిరో దేవకోశః సముబ్జితః।
తత్ ప్రాణో అభి రక్షతి శిరో అన్న మథో మనః॥ ౨౭

౨౬౯౬. ఊర్ధ్వో ను సృష్టా౩స్తిర్యఙ్ ను సృష్టా౩ః సర్వా దిశః పురుష ఆ బభూవాꣳ 3।
పురం యో బ్రహ్మణో వేద యస్యాః పురుష ఉచ్యతే॥ ౨౮

౨౬౯౭. యో వై తాం బ్రహ్మణో వేదామృతేనావృతాం పురమ్।
తస్మై బ్రహ్మ చ బ్రాహ్మాశ్చ చక్షుః ప్రాణం ప్రజాం దదుః॥ ౨౯

౨౬౯౮. న వై తం చక్షు ర్జహాతి న ప్రాణో జరసః పురా।
పురం యో బ్రహ్మణో వేద యస్యాః పురుష ఉచ్యతే॥ ౩౦

౨౬౯౯. అష్టాచక్రా నవద్వారా దేవానాం పూరయోధ్యా।
తస్యాం హిరణ్యయః కోశః స్వర్గో జ్యోతిషావృతః॥ ౩౧

౧౭౦౦. తస్మిన్ హిరణ్యయే కోశే త్ర్యరే త్రిప్రతిష్ఠితే।
తస్మిన్ యద్ యక్షమాత్మన్వత్ తద్ వై బ్రహ్మవిదో విదుః॥ ౩౨

౧౭౦౧. ప్రభ్రాజమానాం హరిణీం యశసా సంపరీవృతామ్।
పురం హిరణ్యయీం బ్రహ్మా వివేశాపరాజితామ్॥ ౩౩

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (3) తృతీయం సూక్తమ్
సపత్నక్షయణో వరణమణిః

ఋషిః:- అథర్వా ॥ దేవతాః:- వరణమణిః, వనస్పతిః ॥ ఛన్దః:- ౧, ౪, ౫, ౭, ౯, ౧౦, ౧౨ అనుష్టుప్; ౨, ౩, ౬, భురిక్త్రిష్టుప్; ౮, ౧౩, ౧౪ పథ్యాపంక్తిః; ౧౧, ౧౬ భురిగనుష్టుప్; ౧౫, ౧౭-౨౫ షట్పదాజగతీ॥

౧౭౦౨. అయం మే వరణో మణిః సపత్నక్షయణో వృషా।
తేనా రభస్వ త్వం శత్రూన్ ప్ర మృణీహి దురస్యతః॥ ౧

౧౭౦౩. ప్రైణాఞ్ఛృణీహి ప్ర మృణా రభస్వ మణి స్తే అస్తు పురఏతా పురస్తాత్।
అవారయన్త వరణేన దేవా అభ్యాచార మసురాణాం శ్వఃశ్వః॥ ౨

౧౭౦౪. అయం మణి ర్వరణో విశ్వభేషజః సహస్రాక్షో హరితో హిరణ్యయః।
స తే శత్రూ నధరాన్ పాదయాతి పూర్వస్తాన్ దభ్నుహి యే త్వా ద్విషన్తి॥ ౩

౧౭౦౫. అయం తే కృత్యాం వితతాం పౌరుషేయాదయం భయాత్।
అయం త్వా సర్వస్మాత్ పాపాద్ వరణో వారయిష్యతే॥ ౪

౧౭౦౬. వరణో వారయాతా అయం దేవో వనస్పతిః।
యక్ష్మో యో అస్మి న్నావిష్ట స్తము దేవా అవీవరన్॥ ౫

౧౭౦౭. స్వప్నం సుప్త్వా యది పశ్యాసి పాపం మృగః సృతిం యతి ధావా దజుష్టామ్।
పరిక్షవా చ్ఛకునేః పాపవాదాదయం మణి ర్వరణో వారయిష్యతే॥ ౬

౧౭౦౮. అరాత్యా స్త్వా నిరృత్యా అభిచారా దథో భయాత్।
మృత్యో రోజీయసో వధాద్ వరణో వారయిష్యతే॥ ౭

౧౭౦౯. యన్మే మాతా యన్మే పితా భ్రాతరో యచ్చ మే స్వా యదేనశ్చకృమా వయమ్।
తతో నో వారయిష్యతేఽయం దేవో వనస్పతిః॥ ౮

౧౭౧౦. వరణేన ప్రవ్యథితా భ్రాతృవ్యా మే సబన్ధవః।
అసూర్తం రజో అప్యగు స్తే యన్త్వధమం తమః॥ ౯

౧౭౧౧. అరిష్టోఽహమరిష్టగురాయుష్మాన్త్సర్వపూరుషః।
తం మాఽయం వరణో మణిః పరి పాతు దిశోదిశః॥ ౧౦

౧౭౧౨. అయం మే వరణ ఉరసి రాజా దేవో వనస్పతిః।
స మే శత్రూన్ వి బాధతామిన్ద్రో దస్యూనివాసురాన్॥ ౧౧

౧౭౧౩. ఇమం బిభర్మి వరణ మాయుష్మా ఞ్ఛతశారదః।
స మే రాష్ట్రం చ క్షత్రం చ పశూ నోజశ్చ మే దధత్॥ ౧౨

౧౭౧౪. యథా వాతో వనస్పతీన్ వృక్షాన్ భనక్త్యోజసా।
ఏవా సపత్నాన్ మే భఙ్గ్ధి పూర్వాన్ జాతాꣳ ఉతాపరాన్
వరణ స్త్వాఽభి రక్షతు॥ ౧౩

౧౭౧౫. యథా వాత శ్చాగ్నిశ్చ వృక్షాన్ ప్సాతో వనస్పతీన్।
ఏవా సపత్నాన్ మే ప్సాహి పూర్వాన్ జాతాఀ ఉతాపరాన్
వరణస్త్వాఽభి రక్షతు॥ ౧౪

౧౭౧౬. యథా వాతేన ప్రక్షీణా వృక్షాః శేరే న్యర్పితాః।
ఏవా సపత్నాంస్త్వం మమ ప్ర క్షిణీహి న్యర్పయ
పూర్వాన్ జాతాఀ ఉతాపరాన్ వరణస్త్వాఽభి రక్షతు॥ ౧౫

౧౭౧౭. తాం స్త్వం ప్ర ఛిన్ద్ధి వరణ పురా దిష్టాత్ పురాయుషః।
య ఏనం పశుషు దిప్సన్తి యే చాస్య రాష్ట్రదిప్సవః॥ ౧౬

౧౭౧౮. యథా సూర్యో అతిభాతి యథాఽస్మిన్ తేజ ఆహితమ్।
ఏవా మే వరణో మణిః కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు
తేజసా మా సముక్షతు యశసా సమనక్తు మా॥ ౧౭

౧౭౧౯. యథా యశ శ్చన్ద్రమ స్యాదిత్యే చ నృచక్షసి।
ఏవా మే వరణో మణిః కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు
తేజసా మా సముక్షతు యశసా సమనక్తు మా॥ ౧౮

౧౭౨౦. యథా యశః పృథివ్యాం యథాఽస్మిన్ జాతవేదసి।
ఏవా మే వరణో మణిః కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు
తేజసా మా సముక్షతు యశసా సమనక్తు మా॥ ౧౯

౧౭౨౧. యథా యశః కన్యాయాం యథాఽస్మి న్సంభృతే రథే।
ఏవా మే వరణో మణిః కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు
తేజసా మా సముక్షతు యశసా సమనక్తు మా॥ ౨౦

౧౭౨౨. యథా యశః సోమపీథే మధుపర్కే యథా యశః।
ఏవా మే వరణో మణిః కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు
తేజసా మా సముక్షతు యశసా సమనక్తు మా॥ ౨౧

౧౭౨౩. యథా యశోఽగ్నిహోత్రే వషట్కారే యథా యశః।
ఏవా మే వరణో మణిః కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు
తేజసా మా సముక్షతు యశసా సమనక్తు మా॥ ౨౨

౧౭౨౪. యథా యశో యజమానే యథాఽస్మిన్ యజ్ఞ ఆహితమ్।
ఏవా మే వరణో మణిః కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు
తేజసా మా సముక్షతు యశసా సమనక్తు మా॥ ౨౩

౧౭౨౫. యథా యశః ప్రజాపతౌ యథాస్మిన్ పరమేష్ఠిని।
ఏవా మే వరణో మణిః కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు
తేజసా మా సముక్షతు యశసా సమనక్తు మా॥ ౨౪

౧౭౨౬. యథా దేవే ష్వమృతం యథైషు సత్య మాహితమ్।
ఏవా మే వరణో మణిః కీర్తిం భూతిం ని యచ్ఛతు
తేజసా మా సముక్షతు యశసా సమనక్తు మా॥ ౨౫

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

సర్పవిషదూరీకరణమ్

ఋషిః:- గరుత్మాన్ ॥ దేవతా:- సర్పవిషాపాకరణమ్ ॥ ఛన్దః:- ౧ పథ్యాపంక్తిః; ౨ త్రిపదాయవమధ్యాగాయత్రీ; ౩, ౪ పథ్యాబృహతీ; ౫-౭, ౯-౧౧, ౧౩-౧౫, ౧౭-౨౦, ౨౨, ౨౪, ౨౫ అనుష్టుప్; ౮ ఉష్ణిగ్గర్భాపరాత్రిష్టుప్; ౧౨ భురిగ్గాయత్రీ; ౧౬ త్రిపదాప్రతిష్ఠాగాయత్రీ; ౨౧ కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౨౩ త్రిష్టుప్; ౨౬ షట్పదా బృహతీగర్భాకకుమ్మతీభురిక్త్రిష్టుప్॥

౧౭౨౭. ఇన్ద్రస్య ప్రథమో రథో దేవానా మపరో రథో వరుణస్య తృతీయ ఇత్।
అహీనా మపమా రథ స్థాణు మారద థార్షత్॥ ౧

౧౭౨౮. దర్భః శోచి స్తరూణక మశ్వస్య వారః పరుషస్య వారః।
రథస్య బన్ధురమ్॥ ౨

౧౭౨౯. అవ శ్వేత పదా జహి పూర్వేణ చాపరేణ చ।
ఉదప్లుతమివ దా ర్వహీనా మరసం విషం వారుగ్రమ్॥ ౩

౧౨౩౦. అరంఘుషో నిమ జ్యోన్మజ్య పున రబ్రవీత్।
ఉదప్లుతమివ దా ర్వహీనా మరసం విషం వా రుగ్రమ్॥ ౪

౧౨౩౧. పైద్వో హన్తి కసర్ణీలం పైద్వః శ్విత్ర ముతాసితమ్।
పైద్వో రథర్వ్యాః శిరః సం బిభేద పృదాక్వాః॥ ౫

౧౨౩౨. పైద్వ ప్రేహి ప్రథమో ఽను త్వా వయ మేమసి।
అహీన్ వ్యస్యతాత్ పథో యేన స్మా వయ మేమసి॥ ౬

౧౨౩౩. ఇదం పైద్వో అజాయ తేద మస్య పరాయణమ్।
ఇమా న్యర్వతః పదా ఽహిఘ్న్యో వాజినీవతః॥ ౭

౧౨౩౪. సంయతం న వి ష్పరద్ వ్యాత్తం న సం యమత్।
అస్మిన్ క్షేత్రే ద్వావహీ స్త్రీ చ పుమాంశ్చ తా వుభా వరసా॥ ౮

౧౨౩౫. అరసాస ఇహాహయో యే అన్తి యే చ దూరకే।
ఘనేన హన్మి వృశ్చిక మహిం దణ్డే నాగతమ్॥ ౯

౧౨౩౬. అఘాశ్వ స్యేదం భేషజ ముభయోః స్వజస్య చ।
ఇన్ద్రో మేఽహి మఘాయన్త మహిం పైద్వో అరన్ధయత్॥ ౧౦

౧౨౩౭. పైద్వస్య మన్మహే వయం స్థిరస్య స్థిరధన్వనః।
ఇమే పశ్చా పృదాకవః ప్రదీధ్యత ఆసతే॥ ౧౧

౧౨౩౮. నష్టాసవో నష్టవిషా హతా ఇన్ద్రేణ వజ్రిణా।
జఘానేన్ద్రో జఘ్నిమా వయమ్॥ ౧౨

౧౨౩౯. హతా స్తిరశ్చిరాజయో నిపిష్టాసః పృదాకవః।
దర్విం కరిక్రతం శ్విత్రం దర్భే ష్వసితం జహి॥ ౧౩

౧౨౪౦. కైరాతికా కుమారికా సకా ఖనతి భేషజమ్।
హిరణ్యయీభి రభ్రిభి ర్గిరీణా ముప సానుషు॥ ౧౪

౧౨౪౧. ఆయమగన్ యువా భిషక్ పృశ్నిహాపరాజితః।
స వై స్వజస్య జమ్భన ఉభయో ర్వృశ్చికస్య చ॥ ౧౫

౧౨౪౨. ఇన్ద్రో మేఽహి మరన్ధయ న్మిత్రశ్చ వరుణశ్చ। వాతాపర్జన్యోభా॥ ౧౬

౧౨౪౩. ఇన్ద్రో మేఽహి మరన్ధయత్ పృదాకుం చ పృదాక్వమ్।
స్వజం తిరశ్చిరాజిం కసర్ణీలం దశోనసిమ్॥ ౧౭

౧౨౪౪. ఇన్ద్రో జఘాన ప్రథమం జనితార మహే తవ।
తేషాము తృహ్యమాణానాం కః స్విత్ తేషా మసద్ రసః॥ ౧౮

౧౨౪౫. సం హి శీర్షా ణ్యగ్రభం పౌఞ్జిష్ఠ ఇవ కర్వరమ్।
సిన్ధో ర్మధ్యం పరేత్య వ్యనిజ మహే ర్విషమ్॥ ౧౯

౧౨౪౬. అహీనాం సర్వేషాం విషం పరా వహన్తు సిన్ధవః।
హతా స్తిరశ్చిరాజయో నిపిష్టాసః పృదాకవః॥ ౨౦

౧౨౪౭. ఓషధీనా మహం వృణ ఉర్వరీరివ సాధుయా।
నయా మ్యర్వతీ రివాహే నిరైతు తే విషమ్॥ ౨౧

౧౨౪౮. యదగ్నౌ సూర్యే విషం పృథివ్యా మోషధీషు యత్।
కాన్దావిషం కనక్నకం నిరై త్వైతు తే విషమ్ ౨౨

౧౨౪౯. యే అగ్నిజా ఓషధిజా అహీనాం యే అప్సుజా విద్యుత ఆబభూవుః।
యేషాం జాతాని బహుధా మహాన్తి తేభ్యః సర్పేభ్యో నమసా విధేమ॥ ౨౩

౧౨౫౦. తౌదీ నామాసి కన్యా ఘృతాచీ నామ వా అసి।
అధస్పదేన తే పద మా దదే విషదూషణమ్॥ ౨౪

౧౨౫౧. అఙ్గాదఙ్గాత్ ప్ర చ్యావయ హృదయం పరి వర్జయ।
అధా విషస్య యత్ తేజో ఽవాచీనం తదేతు తే॥ ౨౫

౧౨౫౨. ఆరే అభూద్ విష మరౌద్ విషే విష మప్రాగపి।
అగ్ని ర్విష మహే ర్నిరధాత్ సోమో నిరణయీత్।
దంష్టార మన్వగాద్ విష మహి రమృత॥ ౨౬

అథ తృతీయోఽనువాకః (౫) పంచమం సూక్తమ్

విజయప్రాప్తిః

ఋషిః:- ౧-౨౪ సిన్ధుద్వీపః; ౨౫-౩౬ కౌశికః; ౩౭-౪౧ బ్రహ్మా; ౪౨-౫౦ విహవ్యః॥ దేవతాః:- ౧-౨౪ ఆపః; ౨౫-౪౧ మన్త్రోక్తాః, ౪౨-౫౦ ప్రజాపతిః॥ ఛన్దః:- ౧, ౨-౫ త్రిపదాపురోఽభికృతిః; కకుమ్మతీగర్భాపంక్తిః; ౬ చతుష్పదాజగతీగర్భాజగతీ; ౭-౧౪ పంచపదావిపరీతపాదలక్ష్మాబృహతీ (౧౧, ౧౪ పథ్యాపంక్తిః); ౧౫-౨౧ దశపదాత్రైష్టుగ్గర్భాఽతిధృతిః (౧౯, ౨౦) కృతిః; ౨౨, ౨౩, ౪౨, ౪౩, ౪౫-౪౭ అనుష్టుప్; ౨౪ త్రిపదావిరాడ్గాయత్రీ; ౨౫-౩౫ షట్పదాయథాక్షరం శక్వర్యతిశక్వరీ; ౩౬ పంచపదాఽతి శాక్వరాతి జాగతగర్భాష్టిః; ౩౭ విరాట్పురస్తాద్ బృహతీ; ౩౮ పురఉష్ణిక్; ౩౯, ౪౧ ఆర్షీగాయత్రీ; ౪౦ విరాడ్ విషమాగాయత్రీ; ౪౪ త్రిపదా గాయత్రీగర్భాఽనుష్టుప్; ౪౮, ౪౯, ౫౦ త్రిష్టుప్॥

౧౭౫౩. ఇన్ద్రస్యౌజ స్థేన్ద్రస్య సహ స్థేన్ద్రస్య బలం స్థేన్ద్రస్య వీర్యం౧ స్థేన్ద్రస్య నృమ్ణం స్థ।
జిష్ణవే యోగాయ బ్రహ్మయోగై ర్వో యునజ్మి॥ ౧

౧౭౫౪. ఇన్ద్రస్యౌజ స్థేన్ద్రస్య సహ స్థేన్ద్రస్య బలం స్థేన్ద్రస్య వీర్యం౧ స్థేన్ద్రస్య నృమ్ణం స్థ।
జిష్ణవే యోగాయ క్షత్రయోగై ర్వో యునజ్మి॥ ౨

౧౭౫౫. ఇన్ద్రస్యౌజ స్థేన్ద్రస్య సహ స్థేన్ద్రస్య బలం స్థేన్ద్రస్య వీర్యం౧ స్థేన్ద్రస్య నృమ్ణం స్థ।
జిష్ణవే యోగా యేన్ద్ర యోగై ర్వో యునజ్మి॥ ౩

౧౭౫౬. ఇన్ద్రస్యౌజ స్థేన్ద్రస్య సహ స్థేన్ద్రస్య బలం స్థేన్ద్రస్య వీర్యం౧ స్థేన్ద్రస్య నృమ్ణం స్థ।
జిష్ణవే యోగాయ సోమయోగై ర్వో యునజ్మి॥ ౪

౧౭౫౭. ఇన్ద్రస్యౌజ స్థేన్ద్రస్య సహ స్థేన్ద్రస్య బలం స్థేన్ద్రస్య వీర్యం౧ స్థేన్ద్రస్య నృమ్ణం స్థ।
జిష్ణవే యోగా యాప్సు యోగై ర్వో యునజ్మి॥ ౫

౧౭౫౮. ఇన్ద్రస్యౌజ స్థేన్ద్రస్య సహ స్థేన్ద్రస్య బలం స్థేన్ద్రస్య వీర్యం౧ స్థేన్ద్రస్య నృమ్ణం స్థ।
జిష్ణవే యోగాయ విశ్వాని మా భూతా న్యుప తిష్ఠన్తు యుక్తా మ ఆప స్థ॥ ౬

౧౭౫౯. అగ్నే ర్భాగ స్థ। అపాం శుక్ర మాపో దేవీ ర్వర్చో అస్మాసు ధత్త।
ప్రజాపతే ర్వో ధామ్నాఽస్మై లోకాయ సాదయే॥ ౭

౧౭౬౦. ఇన్ద్రస్య భాగ స్థ। అపాం శుక్ర మాపో దేవీ ర్వర్చో అస్మాసు ధత్త।
ప్రజాపతే ర్వో ధామ్నాఽస్మై లోకాయ సాదయే॥ ౮

౧౭౬౧. సోమస్య భాగ స్థ। అపాం శుక్ర మాపో దేవీ ర్వర్చో అస్మాసు ధత్త।
ప్రజాపతే ర్వో ధామ్నాఽస్మై లోకాయ సాదయే॥ ౯

౧౭౬౨. వరుణస్య భాగ స్థ। అపాం శుక్ర మాపో దేవీ ర్వర్చో అస్మాసు ధత్త।
ప్రజాపతే ర్వో ధామ్నాఽస్మై లోకాయ సాదయే॥ ౧౦

౧౭౬౩. మిత్రావరుణయో ర్భాగ స్థ। అపాం శుక్ర మాపో దేవీ ర్వర్చో అస్మాసుధత్త।
ప్రజాపతే ర్వో ధామ్నాఽస్మై లోకాయ సాదయే॥ ౧౧

౧౭౬౪. యమస్య భాగ స్థ। అపాం శుక్ర మాపో దేవీ ర్వర్చో అస్మాసు ధత్త।
ప్రజాపతే ర్వో ధామ్నాఽస్మై లోకాయ సాదయే॥ ౧౨

౧౭౬౫. పితౄణాం భాగ స్థ। అపాం శుక్ర మాపో దేవీ ర్వర్చో అస్మాసు ధత్త।
ప్రజాపతే ర్వో ధామ్నాఽస్మై లోకాయ సాదయే॥ ౧౩

౧౭౬౬. దేవస్య సవితు ర్భాగ స్థ। అపాం శుక్ర మాపో దేవీ ర్వర్చో అస్మాసు ధత్త।
ప్రజాపతే ర్వో ధామ్నాఽస్మై లోకాయ సాదయే॥ ౧౪

౧౭౬౭. యో వ ఆపోఽపాం భాగోఽప్స్వన్తర్యజుష్యో దేవయజనః।
ఇదం త మతి సృజామి తం మాభ్యవనిక్షి తేన త మభ్యతిసృజామో
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః। తం వధేయం తం స్తృషీయానేన
బ్రహ్మణాఽనేన కర్మణాఽనయా మేన్యా॥ ౧౫

౧౩౨౮. యో వ ఆపోఽపామూర్మిరప్స్వన్తర్యజుష్యో దేవయజనః।
ఇదం తమతి సృజామి తం మాభ్యవనిక్షి।
తేన తమభ్యతిసృజామో యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
తం వధేయం తం స్తృషీయానేన బ్రహ్మణాఽనేన కర్మణాఽనయా మేన్యా॥౧౬

౧౩౨౯. యో వ ఆపోఽపాం వత్సోఽప్స్వన్తర్యజుష్యో దేవయజనః।
ఇదం తమతి సృజామి తం మాభ్యవనిక్షి।
తేన తమభ్యతిసృజామో యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
తం వధేయం తం స్తృషీయానేన బ్రహ్మణాఽనేన కర్మణాఽనయా మేన్యా॥౧౭

౧౩౩౦. యో వ ఆపోఽపాం వృషభోఽప్స్వన్తర్యజుష్యో దేవయజనః।
ఇదం తమతి సృజామి తం మాభ్యవనిక్షి।
తేన తమభ్యతిసృజామో యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
తం వధేయం తం స్తృషీయానేన బ్రహ్మణాఽనేన కర్మణాఽనయా మేన్యా॥౧౮

౧౩౩౧. యో వ ఆపోఽపాం హిరణ్యగర్భోఽప్స్వన్తర్యజుష్యో దేవయజనః।
ఇదం తమతి సృజామి తం మాభ్యవనిక్షి।
తేన తమభ్యతిసృజామో యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
తం వధేయం తం స్తృషీయానేన బ్రహ్మణాఽనేన కర్మణాఽనయా మేన్యా॥౧౯

౧౩౩౨. యో వ ఆపోఽపామశ్మా పృశ్నిర్దివ్యోఽప్స్వన్తర్యజుష్యో దేవయజనః।
ఇదం తమతి సృజామి తం మాభ్యవనిక్షి।
తేన తమభ్యతిసృజామో యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
తం వధేయం తం స్తృషీయానేన బ్రహ్మణాఽనేన కర్మణాఽనయా మేన్యా॥౨౦

౧౩౩౩. యే వ ఆపోఽపామగ్నయోఽప్స్వన్తర్యజుష్యా దేవయజనః।
ఇదం తమతి సృజామి తం మాభ్యవనిక్షి।
తేన తమభ్యతిసృజామో యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
తం వధేయం తం స్తృషీయానేన బ్రహ్మణాఽనేన కర్మణాఽనయా మేన్యా॥౨౧

౧౩౩౪. యదర్వాచీనం త్రైహాయణాదనృతం కిం చోదిమ।
ఆపో మా తస్మాత్ సర్వస్మాద్ దురితాత్ పాన్త్వంహసః॥ ౨౨

౧౩౩౫. సముద్రం వః ప్ర హిణోమి స్వాం యోనిమపీతన।
అరిష్టాః సర్వహాయసో మా చ నః కిం చనామమత్॥ ౨౩

౧౩౩౬. అరిప్రా ఆపో అప రిప్రమస్మత్ ప్రాస్మదేనో దురితం సుప్రతీకాః
ప్ర దుష్ష్వప్న్యం ప్ర మలం వహన్తు॥ ౨౪

౧౩౩౭. విష్ణోః క్రమోఽసి సపత్నహా పృథివీసంశితోఽగ్నితేజాః।
పృథివీమను వి క్రమేఽహం పృథివ్యాస్తం నిర్భజామో
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహాతు॥ ౨౫

౧౩౩౮. విష్ణోః క్రమోఽసి సపత్నహాఽన్తరిక్షసంశితో వాయుతేజాః।
అన్తరిక్షమను వి క్రమేఽహమన్తరిక్షాత్ తం నిర్భజామో
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహాతు॥ ౨౬

౧౩౩౯. విష్ణోః క్రమోఽసి సపత్నహా ద్యౌసంశితః సూర్యతేజాః।
దివమను వి క్రమేఽహం దివస్తం నిర్భజామో
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహాతు॥ ౨౭

౧౩౪౦. విష్ణోః క్రమోఽసి సపత్నహా దిక్సంశితో మనస్తేజాః।
దిశోఽను వి క్రమేఽహం దిగ్భ్యస్తం నిర్భజామో
యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహాతు॥ ౨౮

౧౩౪౧. విష్ణోః క్రమోఽసి సపత్నహాఽఽశాసంశితో వాతతేజాః।
ఆశా అను వి క్రమేఽహమాశాభ్యస్తం నిర్భజామో

యో౽స్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహాతు॥ ౨౯

౧౭౮౨. విష్ణోః క్రమో౽సి సపత్నహా ఋక్సంశితః సామతేజాః।
ఋచో౽ను వి క్రమే౽హ మృగ్భ్యస్తం నిర్భజామో
యో౽స్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహాతు॥ ౩౦

౧౭౮౩. విష్ణోః క్రమో౽సి సపత్నహా యజ్ఞసంశితో బ్రహ్మతేజాః।
యజ్ఞ మను వి క్రమే౽హం యజ్ఞాత్ తం నిర్భజామో
యో౽స్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహాతు॥ ౩౧

౧౭౮౪. విష్ణోః క్రమో౽సి సపత్నహౌషధీసంశితః సోమతేజాః।
ఓషధీ రను వి క్రమే౽హ మోషధీభ్య స్తం నిర్భజామో
యో౽స్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహాతు॥ ౩౨

౧౭౮౫. విష్ణోః క్రమో౽సి సపత్నహా౽ప్సుసంశితో వరుణతేజాః।
అపో౽ను వి క్రమే౽హ మద్భ్య స్తం నిర్భజామో
యో౽స్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహాతు॥ ౩౩

౧౭౮౬. విష్ణోః క్రమో౽సి సపత్నహా కృషిసంశితో౽న్నతేజాః।
కృషి మను వి క్రమే౽హం కృష్యా స్తం నిర్భజామో
యో౽స్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహాతు॥ ౩౪

౧౭౮౭. విష్ణోః క్రమో౽సి సపత్నహా ప్రాణసంశితః పురుషతేజాః।
ప్రాణ మను వి క్రమే౽హం ప్రాణాత్ తం నిర్భజామో
యో౽స్మాన్ ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః।
స మా జీవీత్ తం ప్రాణో జహాతు॥ ౩౫

౧౭౮౮. జిత మస్మాక ముద్భిన్న మస్మాక మభ్యష్ఠాం విశ్వాః పృతనా అరాతీః।
ఇద మహ మాముష్యాయణ స్యాముష్యాః పుత్రస్య వర్చ స్తేజః
ప్రాణ మాయు ర్ని వేష్టయా
మిద మేన మధరాఞ్చం పాదయామి॥ ౩౬

౧౭౮౯. సూర్యస్యావృత మన్వావర్తే దక్షిణా మన్వావృతమ్।
సా మే ద్రవిణం యచ్ఛతు సా మే బ్రాహ్మణవర్చసమ్॥ ౩౭

౧౭౯౦. దిశో జ్యోతిష్మతీ రభ్యావర్తే।
తా మహ్యం ద్రవిణం యచ్ఛన్తు తా మే బ్రాహ్మణవర్చసమ్॥ ౩౮

౧౭౯౧. సప్తఋషీ నభ్యావర్తే।
తే మహ్యం ద్రవిణం యచ్ఛన్తు తే మే బ్రాహ్మణవర్చసమ్॥ ౩౯

౧౭౯౨. బ్రహ్మా భ్యావర్తే।
త న్మహ్యం ద్రవిణం యచ్ఛతు త న్మే బ్రాహ్మణవర్చసమ్॥ ౪౦

౧౭౯౩. బ్రాహ్మణాఁ అభ్యావర్తే।
తే మహ్యం ద్రవిణం యచ్ఛన్తు తే మే బ్రాహ్మణవర్చసమ్॥ ౪౧

౧౭౯౪. యం వయం మృగయామహే తం వధై స్తృణవామహై।
వ్యాత్తే పరమేష్ఠినో బ్రహ్మణాపీపదామ తమ్॥ ౪౨

౧౭౯౫. వైశ్వానరస్య దంష్ట్రాభ్యాం హేతి స్తం సమధా దభి।
ఇయం తం ప్సా త్వాహుతిః సమిద్ దేవీ సహీయసీ॥ ౪౩

౧౭౯౬. రాజ్ఞో వరుణస్య బన్ధో౽సి।
సో౽ము మాముష్యాయణ మముష్యాః పుత్ర మన్నే ప్రాణే బధాన॥ ౪౪

౧౭౯౭. యత్ తే అన్నం భువస్పత ఆక్షియతి పృథివీ మను।

తస్య వృశ్చామి ధున్వతే సంప్రయచ్ఛ ప్రజాపతే॥ ౪౫

౧౭౯౮. అపో దివ్యా అచాయిషం రసేన సమపృక్ష్మహి।
పయస్వా అగ్న ఆగమం తం మా సం సృజ వర్చసా॥ ౪౬

౧౭౯౯. సం మాగ్నే వర్చసా సృజ సం ప్రజయా సమాయుషా।
విద్యుర్మే అస్య దేవా ఇన్ద్రో విద్యాత్ సహ ఋషిభిః॥ ౪౭

౧౮౦౦. యదగ్నే అద్య మిథునా శపాతో యద్వాచస్తృష్టం జనయన్త రేభాః।
మన్యోర్మనసః శరవ్యా జాయతే యా తయా విధ్య హృదయే యాతుధానాన్॥

౧౮౦౧. పరా శృణీహి తపసా యాతుధానాన్ పరాగ్నే రక్షో హరసా శృణీహి।
పరార్చిషా మూరదేవాం ఛృణీహి పరాసుతృపః శోచతః శృణీహి॥
౪౯

౧౮౦౨. అపామస్మై వజ్రం ప్ర హరామి చతుర్భృష్టిం శీర్షభిద్యాయ విద్వాన్।
సో అస్యాఙ్గాని ప్ర శృణాతు సర్వా తన్మే దేవా అను జానన్తు విశ్వే॥ ౫౦

ఇతి ద్వావింశః ప్రపాఠకః

***

అథ త్రయోవింశ ప్రపాఠకః (౬) షష్ఠం సూక్తమ్

మణి బన్ధనమ్

ఋషిః - బృహస్పతిః ॥ దేవతా - వనస్పతిః, ఫాలమణిః; ౩ ఆపః ॥ ఛన్దః - ౧, ౪, ౨౧ గాయత్రీ; ౨,౩, ౧౮, ౧౯, ౨౨, ౨౮-౩౦, ౩౨-౩౪ అనుష్టుప్; ౫, ౩౧ షట్పదా జగతీ; ౬ సప్తపదా విరాట్ శక్వరీ; ౭-౯ అష్టపదా ధృతిః; ౧౦ నవపదా ధృతిః; ౧౧, ౨౦, ౨౩-౨౭ పథ్యాపఙ్క్తిః, ౧౨-౧౭ షట్పదా (సప్తపదా) శక్వరీ; ౩౫ పఞ్చపదా త్ర్యనుష్టుబ్గర్భా జగతీ॥

౧౮౦౩. అరాతీయోర్భ్రాతృవ్యస్య దుర్హార్దో ద్విషతః శిరః।
అపి వృశ్చామ్యోజసా॥ ౧

౧౮౦౪. వర్మ మహ్యమయం మణిః ఫాలాజ్జాతః కరిష్యతి।
పూర్ణో మన్థేన మాగమద్ రసేన సహ వర్చసా॥ ౨

౧౮౦౫. యత్ త్వా శిక్వః పరావధీత్ తక్షా హస్తేన వాస్యా।
ఆపస్త్వా తస్మాజ్జీవలాః పునన్తు శుచయః శుచిమ్॥ ౩

౧౮౦౬. హిరణ్యస్రగయం మణిః శ్రద్ధాం యజ్ఞం మహో దధత్।
గృహే వసతు నోఽతిథిః॥ ౪

౧౮౦౭. తస్మై ఘృతం సురాం మధ్వన్నమన్నం క్షదామహే।
స నః పితేవ పుత్రేభ్యః శ్రేయః శ్రేయశ్చికిత్సతు
భూయోభూయః శ్వఃశ్వో దేవేభ్యో మణిరేత్య॥ ౫

౧౮౦౮. యమబధ్నాద్ బృహస్పతిర్మణిం ఫాలం ఘృతశ్చుతముగ్రం ఖదిరమోజసే।
తమగ్నిః ప్రత్యముఞ్చత సో అస్మై దుహ ఆజ్యం
భూయోభూయః శ్వఃశ్వస్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౬

౧౮౦౯. యమబధ్నాద్ బృహస్పతిర్మణిం ఫాలం ఘృతశ్చుతముగ్రం ఖదిరమోజసే।
తమిన్ద్రః ప్రత్యముఞ్చతౌజసే వీర్యాయ కమ్। సో అస్మై బలమిద్ దుహే
భూయోభూయః శ్వఃశ్వస్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౭

౧౮౧౦. యమబధ్నాద్ బృహస్పతిర్మణిం ఫాలం ఘృతశ్చుతముగ్రం ఖదిరమోజసే।
తం సోమః ప్రత్యముఞ్చత మహే శ్రోత్రాయ చక్షసే। సో అస్మై వర్చ ఇద్ దుహే
భూయోభూయః శ్వఃశ్వస్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౮

౧౮౧౧. యమబధ్నాద్ బృహస్పతిర్మణిం ఫాలం ఘృతశ్చుతముగ్రం ఖదిరమోజసే।
తం సూర్యః ప్రత్యముఞ్చత తేనేమా అజయద్ దిశః। సో అస్మై భూతిమిద్
దుహే భూయోభూయః శ్వఃశ్వస్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౯

౧౮౧౨. యమబధ్నాద్ బృహస్పతి ర్మణిం ఫాలం ఘృతశ్చుత ముగ్రం ఖదిర మోజసే।
తం బిభ్ర చ్చన్ద్రమా మణి మసురాణాం పురో ఽజయద్ దానవానాం
హిరణ్యయీః। సో అస్మై శ్రియ మిద్ దుహే
భూయో భూయః శ్వఃశ్వ స్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౧౦

౧౮౧౩. యమబధ్నాద్ బృహస్పతి ర్వాతాయ మణి మాశవే।
సో అస్మై వాజినం దుహే భూయో భూయః శ్వఃశ్వ
స్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౧౧

౧౮౧౪. యమబధ్నాద్ బృహస్పతి ర్వాతాయ మణి మాశవే।
తే నేమం మణినా కృషి మశ్వినా వభి రక్షతః।
స భిషగ్భ్యాం మహో దుహే భూయో భూయః శ్వఃశ్వ
స్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౧౨

౧౮౧౫. యమబధ్నాద్ బృహస్పతి ర్వాతాయ మణి మాశవే।
తం బిభ్రత్ సవితా మణిం తేనేద మజయత్ స్వః॥
సో అస్మై సూనృతాం దుహే భూయో భూయః శ్వఃశ్వ
స్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౧౩

౧౮౧౬. యమబధ్నాద్ బృహస్పతి ర్వాతాయ మణి మాశవే।
త మాపో బిభ్రతీ ర్మణిం సదా ధావన్త్యక్షితాః।
స ఆభ్యో ఽమృత మిద్ దుహే భూయో భూయః శ్వఃశ్వ
స్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౧౪

౨౮౧౭. యమబధ్నాద్ బృహస్పతి ర్వాతాయ మణి మాశవే।
తం రాజా వరుణో మణిం ప్రత్యముఞ్చత శంభువమ్।
సో అస్మై సత్య మిద్ దుహే భూయో భూయః శ్వఃశ్వ
స్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౧౫

౨౮౧౮. యమబధ్నాద్ బృహస్పతి ర్వాతాయ మణి మాశవే।
తం దేవా బిభ్రతో మణిం సర్వాంల్లోకాన్ యుధాఽజయన్।
స ఏభ్యో జితి మిద్ దుహే భూయో భూయః శ్వఃశ్వ
స్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౧౬

౨౮౧౯. యమబధ్నాద్ బృహస్పతి ర్వాతాయ మణి మాశవే।
తమిమం దేవతా మణిం ప్రత్యముఞ్చన్త శంభువమ్।
స ఆభ్యో విశ్వ మిద్ దుహే భూయో భూయః శ్వఃశ్వ
స్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౧౭

౨౮౨౦. ఋతవ స్త మబధ్నతా ర్తవా స్త మబధ్నత।
సంవత్సర స్తం బద్ధ్వా సర్వం భూతం వి రక్షతి॥ ౧౮

౨౮౨౧. అన్తర్దేశా అబధ్నత ప్రదిశ స్త మబధ్నత।
ప్రజాపతిసృష్టో మణి ర్ద్విషతో మేఽధరాఁ అకః॥ ౧౯

౨౮౨౨. అథర్వాణో అబధ్న తాథర్వణా అబధ్నత। తై ర్మేదినో అఙ్గిరసో
దస్యూనాం బిభిదుః పుర స్తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౨౦

౨౮౨౩. తం ధాతా ప్రత్యముఞ్చత స భూతం వ్యకల్పయత్।
తేన త్వం ద్విషతో జహి॥ ౨౧

౨౮౨౪. యమబధ్నాద్ బృహస్పతి ర్దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్।
స మాఽయం మణి రాగమద్ రసేన సహ వర్చసా॥ ౨౨

౨౮౨౫. యమబధ్నాద్ బృహస్పతి ర్దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్।
స మాఽయం మణి రాగమత్ సహ గోభి రజావిభి
రన్నేన ప్రజయా సహ॥ ౨౩

౨౮౨౬. యమబధ్నాద్ బృహస్పతి ర్దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్।
స మాఽయం మణి రాగమత్ సహ వ్రీహియవాభ్యాం
మహసా భూత్యా సహ॥ ౨౪

౨౦౨౭. యమబధ్నాద్బృహస్పతిర్దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్।
స మాఽయం మణిరాగమన్మధో ఘృతస్య ధారయా
కీలాలేన మణిః సహ॥ ౨౫

౨౦౨౮. యమబధ్నాద్బృహస్పతిర్దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్।
స మాఽయం మణిరాగమ దూర్జయా పయసా సహ
ద్రవిణేన శ్రియా సహ॥ ౨౬

౨౦౨౯. యమబధ్నాద్బృహస్పతిర్దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్।
స మాఽయం మణిరాగమత్తేజసా త్విష్యా సహ
యశసా కీర్త్యా సహ॥ ౨౭

౨౦౩౦. యమబధ్నాద్బృహస్పతిర్దేవేభ్యో అసురక్షితిమ్।
స మాఽయం మణిరాగమత్సర్వాభి ర్భూతిభిః సహ॥ ౨౮

౨౦౩౧. తమిమం దేవతా మణిం మహ్యం దదతు పుష్టయే।
అభిభుం క్షత్రవర్ధనం సపత్నదమ్భనం మణిమ్॥ ౨౯

౨౦౩౨. బ్రహ్మణా తేజసా సహ ప్రతి ముఞ్చామి మే శివమ్।
అసపత్నః సపత్నహా సపత్నాన్మేఽధరాం అకః॥ ౩౦

౨౦౩౩. ఉత్తరం ద్విషతో మామయం మణిః కృణోతు దేవజాః।
యస్య లోకా ఇమే త్రయః పయో దుగ్ధ ముపాసతే।
స మాఽయ మధి రోహతు మణిః శ్రైష్ఠ్యాయ మూర్ధతః॥ ౩౧

౨౦౩౪. యం దేవాః పితరో మనుష్యా ఉపజీవన్తి సర్వదా।
స మా యమధి రోహతు మణిః శ్రైష్ఠ్యాయ మూర్ధతః॥ ౩౨

౨౦౩౫. యథా బీజ ముర్వరాయాం కృష్టే ఫాలేన రోహతి।
ఏవా మయి ప్రజా పశవోఽన్న మన్నం వి రోహతు॥ ౩౩

౨౦౩౬. యస్మై త్వా యజ్ఞవర్ధన మణే ప్రత్యముచం శివమ్।
తం త్వం శతదక్షిణ మణే శ్రైష్ఠ్యాయ జిన్వతాత్॥ ౩౪

౨౦౩౭. ఏత మిధ్మం సమాహితం జుషాణో అగ్నే ప్రతి హర్య హోమైః।
తస్మిన్ విదేమ సుమతిం స్వస్తి ప్రజాం చక్షుః పశూన్
సమిద్ధే జాతవేదసి బ్రహ్మణా॥ ౩౫

అథ చతుర్థోఽనువాకః (౭) సప్తమం సూక్తమ్

సర్వాధారవర్ణనమ్

ఋషిః:- అథర్వా ॥ దేవతా:- స్కమ్భః, అధ్యాత్మమ్ ॥ ఛన్దః:- ౧ విరాడ్ జగతీ; ౨, ౮ భురిక్త్రిష్టుప్; ౩-౬, ౯, ౩౮, ౪౨, ౪౩ త్రిష్టుప్; ౭, ౧౩ పరోష్ణిక్; ౧౦, ౧౪, ౧౬, ౧౮, ౧౯ ఉపరిష్టాద్బృహతీ; ౧౧, ౧౨, ౧౫, ౨౦, ౨౨, ౩౯ ఉపరిష్టాజ్జ్యోతిర్జగతీ; ౧౭ షట్పదాజగతీ; ౨౧ బృహతీగర్భాఽనుష్టుప్; ౨౩-౩౦, ౩౭, ౪౦ అనుష్టుప్; ౩౧ మధ్యేజ్యోతిర్జగతీ; ౩౨, ౩౪, ౩౬ ఉపరిష్టాద్విరాడ్బృహతీ; ౩౩ పరావిరాడనుష్టుప్; ౩౫ చతుష్పదాజగతీ; ౪౧ ఆర్షీత్రిపదాగాయత్రీ; ౪౪ ద్విపదాఽఽర్చ్యనుష్టుప్; పంచపదావిరాట్ పదపంక్తిర్వా (ఏకావసానా)॥

౨౦౩౮. కస్మిన్నఙ్గే తపో అస్యాధి తిష్ఠతి కస్మిన్నఙ్గ ఋత మస్యాధ్యాహితమ్।
క్వ వ్రతం క్వ శ్రద్ధాఽస్య తిష్ఠతి కస్మిన్నఙ్గే సత్య మస్య ప్రతిష్ఠితమ్॥ ౧

౨౦౩౯. కస్మాదఙ్గాద్దీప్యతే అగ్నిరస్య కస్మాదఙ్గాత్పవతే మాతరిశ్వా।
కస్మాదఙ్గాద్వి మిమీతేఽధి చన్ద్రమా మహ స్కమ్భస్య మిమానో అఙ్గమ్॥ ౨

౨౦౪౦. కస్మిన్నఙ్గే తిష్ఠతి భూమిరస్య కస్మిన్నఙ్గే తిష్ఠత్యన్తరిక్షమ్।
కస్మిన్నఙ్గే తిష్ఠత్యాహితా ద్యౌః కస్మిన్నఙ్గే తిష్ఠత్యుత్తరం దివః॥ ౩

౨౦౪౧. క్వ ప్రేప్సన్ దీప్యత ఊర్ధ్వో అగ్నిః క్వ ప్రేప్సన్ పవతే మాతరిశ్వా।
యత్ర ప్రేప్సన్తీ రభియన్త్యావృతః స్కమ్భం తం

బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౪

౨౦౪౨. క్వార్ధమాసాః క్వ యన్తి మాసాః సంవత్సరేణ సహ సంవిదానాః।
యత్ర యన్త్యృతవో యత్రార్తవాః స్కమ్భం తం
బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౫

౨౦౪౩. క్వ ప్రేప్సన్తీ యువతీ విరూపే అహోరాత్రే ద్రవతః సంవిదానే।
యత్ర ప్రేప్సన్తీరభియన్త్యాపః స్కమ్భం తం
బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౬

౨౦౪౪. యస్మిన్త్స్తబ్ధ్వా ప్రజాపతిర్లోకాన్త్సర్వాఁ అధారయత్।
స్కమ్భం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౭

౨౦౪౫. యత్పరమమవమం యచ్చ మధ్యమం ప్రజాపతిః ససృజే విశ్వరూపమ్।
కియతా స్కమ్భః ప్ర వివేశ తత్ర యన్న ప్రావిశత్ కియత్తద్బభూవ ॥ ౮

౨౦౪౬. కియతా స్కమ్భః ప్ర వివేశ భూతం కియద్భవిష్యదన్వాశయేఽస్య।
ఏకం యదఙ్గమకృణోత్సహస్రధా కియతా స్కమ్భః ప్ర వివేశ తత్ర ॥ ౯

౨౦౪౭. యత్ర లోకాంశ్చ కోశాంశ్చాపో బ్రహ్మ జనా విదుః।
అసచ్చ యత్ర సచ్చాన్తః స్కమ్భం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౧౦

౨౦౪౮. యత్ర తపః పరాక్రమ్య వ్రతం ధారయత్యుత్తరమ్।
ఋతం చ యత్ర శ్రద్ధా చాపో బ్రహ్మ సమాహితాః
స్కమ్భం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౧౧

౨౦౪౯. యస్మిన్భూమిరన్తరిక్షం ద్యౌర్యస్మిన్నధ్యాహితా।
యత్రాగ్నిశ్చన్ద్రమాః సూర్యో వాతస్తిష్ఠన్త్యార్పితాః
స్కమ్భం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౧౨

౨౦౫౦. యస్య త్రయస్త్రింశద్దేవా అఙ్గే సర్వే సమాహితాః।
స్కమ్భం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౧౩

౨౦౫౧. యత్ర ఋషయః ప్రథమజా ఋచః సామ యజుర్మహీ।
ఏకర్షిర్యస్మిన్నార్పితః స్కమ్భం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౧౪

౨౦౫౨. యత్రామృతం చ మృత్యుశ్చ పురుషేఽధి సమాహితే।
సముద్రో యస్య నాడ్యః పురుషేఽధి సమాహితాః
స్కమ్భం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౧౫

౨౦౫౩. యస్య చతస్రః ప్రదిశో నాడ్యస్తిష్ఠన్తి ప్రథమాః।
యజ్ఞో యత్ర పరాక్రాన్తః స్కమ్భం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౧౬

౨౦౫౪. యే పురుషే బ్రహ్మ విదుస్తే విదుః పరమేష్ఠినమ్।
యో వేద పరమేష్ఠినం యశ్చ వేద ప్రజాపతిమ్।
జ్యేష్ఠం యే బ్రాహ్మణం విదుస్తే స్కమ్భమనుసంవిదుః ॥ ౧౭

౨౦౫౫. యస్య శిరో వైశ్వానరశ్చక్షురఙ్గిరసోఽభవన్
అఙ్గాని యస్య యాతవః స్కమ్భం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౧౮

౨౦౫౬. యస్య బ్రహ్మ ముఖమాహుర్జిహ్వాం మధుకశాముత।
విరాజమూధో యస్యాహుః స్కమ్భం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౧౯

౨౦౫౭. యస్మాదృచో అపాతక్షన్యజుర్యస్మాదపాకషన్।
సామాని యస్య లోమాన్యథర్వాఙ్గిరసో ముఖం
స్కమ్భం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః ॥ ౨౦

౨౦౫౮. అసచ్ఛాఖాం ప్రతిష్ఠన్తీం పరమమివ జనా విదుః।
ఉతో సన్మన్యన్తేఽవరే యే తే శాఖాముపాసతే ॥ ౨౧

౨౦౬౯. యత్రాదిత్యాశ్చ రుద్రాశ్చ వసవశ్చ సమాహితాః।
భూతం చ యత్ర భవ్యం చ సర్వే లోకాః ప్రతిష్ఠితాః
స్కమ్భం తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః॥ ౨౨

౨౦౭౦. యస్య త్రయస్త్రింశద్ దేవా నిధిం రక్షన్తి సర్వదా।
నిధిం తమద్య కో వేద యం దేవా అభిరక్షథ॥ ౨౩

౨౦౭౧. యత్ర దేవా బ్రహ్మవిదో బ్రహ్మ జ్యేష్ఠముపాసతే।
యో వై తాన్ విద్యాత్ ప్రత్యక్షం స బ్రహ్మా వేదితా స్యాత్॥ ౨౪

౨౦౭౨. బృహన్తో నామ తే దేవా యేఽసతః పరి జజ్ఞిరే।
ఏకం తదఙ్గం స్కమ్భస్యాసదాహుః పరో జనాః॥ ౨౫

౨౦౭౩. యత్ర స్కమ్భః ప్రజనయన్ పురాణం వ్యవర్తయత్
ఏకం తదఙ్గం స్కమ్భస్య పురాణమనుసంవిదుః॥ ౨౬

౨౦౭౪. యస్య త్రయస్త్రింశద్ దేవా అఙ్గే గాత్రా విభేజిరే।
తాన్ వై త్రయస్త్రింశ ద్దేవానేకే బ్రహ్మవిదో విదుః॥ ౨౭

౨౦౭౫. హిరణ్యగర్భం పరమమనత్యుద్యం జనా విదుః।
స్కమ్భస్తదగ్రే ప్రాసిఞ్చద్ ధిరణ్యం లోకే అన్తరా॥ ౨౮

౨౦౭౬. స్కమ్భే లోకాః స్కమ్భే తపః స్కమ్భేఽధ్యృత మాహితమ్।
స్కమ్భ త్వా వేద ప్రత్యక్షమిన్ద్రే సర్వం సమాహితమ్॥ ౨౯

౨౦౭౭. ఇన్ద్రే లోకా ఇన్ద్రే తప ఇన్ద్రేఽధ్యృత మాహితమ్।
ఇన్ద్రం త్వా వేద ప్రత్యక్షం స్కమ్భే సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్॥ ౩౦

౨౦౭౮. నామ నామ్నా జోహవీతి పురా సూర్యాత్ పురోషసః।
యదజః ప్రథమం సంబభూవ స హ తత్ స్వరాజ్య మియాయ
యస్మా న్నాన్యత్ పర మస్తి భూతమ్॥ ౩౧

౨౦౭౯. యస్య భూమిః ప్రమాఽన్తరిక్ష ముతోదరమ్।
దివం యశ్చక్రే మూర్ధానం తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మణే నమః॥ ౩౨

౨౦౮౦. యస్య సూర్య శ్చక్షు శ్చన్ద్రమాశ్చ పునర్ణవః।
అగ్నిం యశ్చక్ర ఆస్యం తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మణే నమః॥ ౩౩

౨౦౮౧. యస్య వాతః ప్రాణాపానౌ చక్షు రఙ్గిరసోఽభవన్
దిశో యశ్చక్రే ప్రజ్ఞానీస్తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మణే నమః॥ ౩౪

౨౦౮౨. స్కమ్భో దాధార ద్యావాపృథివీ ఉభే ఇమే స్కమ్భో దాధా రోర్వన్తరిక్షమ్।
స్కమ్భో దాధార ప్రదిశః షడుర్వీః స్కమ్భ ఇదం విశ్వం
భువన మా వివేశ॥ ౩౫

౨౦౮౩. యః శ్రమాత్ తపసో జాతో లోకాన్ సర్వాన్ సమానశే।
సోమం యశ్చక్రే కేవలం తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మణే నమః॥ ౩౬

౨౦౮౪. కథం వాతో నేలయతి కథం న రమతే మనః।
కిమాపః సత్యం ప్రేప్సన్తీ ర్నేలయన్తి కదా చన॥ ౩౭

౨౦౮౫. మహద్ యక్షం భువనస్య మధ్యే తపసి క్రాన్తం సలిలస్య పృష్ఠే
తస్మిన్ ఛ్రయన్తే య ఉ కే చ దేవా వృక్షస్య స్కన్ధః పరిత ఇవ శాఖాః॥ ౩౮

౨౦౮౬. యస్మై హస్తాభ్యాం పాదాభ్యాం వాచా శ్రోత్రేణ చక్షుషా।
యస్మై దేవాః సదా బలిం ప్రయచ్ఛన్తి విమితేఽమితం స్కమ్భం
తం బ్రూహి కతమః స్విదేవ సః॥ ౩౯

౨౦౮౭. అప తస్య హతం తమో వ్యావృత్తః స పాప్మనా।
సర్వాణి తస్మిన్ జ్యోతీంషి యాని త్రీణి ప్రజాపతౌ॥ ౪౦

౨౦౮౮. యో వేతసం హిరణ్యయం తిష్ఠన్తం సలిలే వేద
స వై గుహ్యః ప్రజాపతిః॥ ౪౧

౨౦౭౯. తన్త్ర మేకే యువతీ విరూపే అభ్యాక్రామం వయతః షణ్మయూఖమ్।
ప్రాన్యా తన్తూం స్తిరతే ధత్తే అన్యా నాప వృఞ్జాతే న గమాతో అన్తమ్॥ ౪౨

౨౦౮౦. తయో రహం పరినృత్యన్త్యోరివ న వి జానామి యతరా పరస్తాత్
పుమా నేనద్ వయ త్యుద్గృణత్తి పుమా నేనద్ వి జభా రాధి నాకే॥ ౪౩

౨౦౮౧. ఇమే మయూఖా ఉప తస్తభు ర్దివం సామాని చక్రు స్తసరాణి వాతవే॥ ౪౪

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

జ్యేష్ఠ బ్రహ్మవర్ణనమ్

ఋషిః- కుత్సః ॥ దేవతాః- అధ్యాత్మమ్ ॥ ఛన్దః- ౧ ఉపరిష్టాద్విరాడ్బృహతీ; ౨ బృహతీ గర్భాఽనుష్టుప్; ౩,౪,౮,౯,౧౩, ౧౬-౧౮, ౨౪, ౨౮, ౩౫, ౩౬, ౪౦, ౪౪ త్రిష్టుప్; ౫ భురిగనుష్టుప్; ౬, ౧౪, ౧౯-౨౧, ౨౩, ౨౫, ౨౯, ౩౧-౩౪, ౩౭, ౩౮, ౪౧, ౪౩ అనుష్టుప్; ౭ పరాబృహతీత్రిష్టుప్; ౧౦ అనుష్టుబ్గర్భా త్రిష్టుప్; ౧౧ జగతీ; ౧౨ పురోబృహతీ త్రిష్టుబ్గర్భార్షీ పంక్తిః; ౧౫, ౨౭ భురిగ్బృహతీ; ౨౨ పుర ఉష్ణిక్ ౨౬ ద్వ్యుష్ణిగ్గర్భాఽనుష్టుప్; ౩౦ భురిక్త్రిష్టుప్; ౩౯ బృహతీగర్భాత్రిష్టుప్; ౪౨ త్రిపదావిరాడ్గాయత్రీ॥

౨౦౮౨. యో భూతం చ భవ్యం చ సర్వం యశ్చాధితిష్ఠతి
స్వర్యస్య చ కేవలం తస్మై జ్యేష్ఠాయ బ్రహ్మణే నమః॥ ౧

౨౦౮౩. స్కమ్భేనేమే విష్టభితే ద్యౌశ్చ భూమిశ్చ తిష్ఠతః।
స్కమ్భ ఇదం సర్వ మాత్మన్వద్ యత్ ప్రాణ న్నిమిషచ్చ యత్॥ ౨

౨౦౮౪. తిస్రో హ ప్రజా అత్యాయ మాయ న్న్యన్యా అర్క మభితో ఽవిశన్త।
బృహన్ హ తస్థౌ రజసో విమానో హరితో హరిణీ రా వివేశ॥ ౩

౨౦౮౫. ద్వాదశ ప్రధయ శ్చక్ర మేకం త్రీణి నభ్యాని క ఉ త చ్చికేత।
తత్రాహతా స్త్రీణి శతాని శఙ్కవః షష్టిశ్చ ఖీలా అవిచాచలా యే॥ ౪

౨౦౮౬. ఇదం సవిత ర్వి జానీహి షడ్ యమా ఏక ఏకజః।
తస్మిన్ హాపిత్వ మిచ్ఛన్తే య ఏషా మేక ఏకజః॥ ౫

౨౦౮౭. ఆవిః స న్నిహితం గుహా జర న్నామ మహత్ పదమ్।
తత్రేదం సర్వ మార్పిత మేజత్ ప్రాణత్ ప్రతిష్ఠితమ్॥ ౬

౨౦౮౮. ఏకచక్రం వర్తత ఏకనేమి సహస్రాక్షరం ప్ర పురో ని పశ్చా।
అర్ధేన విశ్వం భువనం జజాన యదస్యార్ధం క్వ తద్ బభూవ॥ ౭

౨౦౮౯. పఞ్చవాహీ వహ త్యగ్ర మేషాం ప్రష్టయో యుక్తా అనుసంవహన్తి।
అయాత మస్య దదృశే న యాతం పరం నేదీయో ఽవరం దవీయః॥ ౮

౨౦౯౦. తిర్యగ్బిల శ్చమస ఊర్ధ్వబుధ్న స్తస్మిన్ యశో నిహితం విశ్వరూపమ్।
తదాసత ఋషయః సప్త సాకం యే అస్య గోపా మహతో బభూవుః॥ ౯

౨౦౯౧. యా పురస్తాద్ యుజ్యతే యా చ పశ్చాద్
యా విశ్వతో యుజ్యతే యా చ సర్వతః।
యయా యజ్ఞః ప్రాఙ్ తాయతే తాం
త్వా పృచ్ఛామి కతమా స ఋచామ్॥ ౧౦

౨౦౯౨. య దేజతి పతతి యచ్చ తిష్ఠతి ప్రాణ దప్రాణ న్నిమిష చ్చ యద్భువత్।
తద్ దాధార పృథివీం విశ్వరూపం తత్ సంభూయ భవ త్యేక మేవ॥ ౧౧

౨౦౯౩. అనన్తం వితతం పురుత్రాఽనన్త మన్తవ చ్చా సమన్తే।
తే నాకపాల శ్చరతి విచిన్వన్ విద్వాన్ భూతముత భవ్యమస్య॥ ౧౨

౨౦౯౪. ప్రజాపతి శ్చరతి గర్భే అన్తరదృశ్యమానో బహుధా వి జాయతే।
అర్ధేన విశ్వం భువనం జజాన య దస్యార్ధం కతమః స కేతుః॥ ౧౩

౨౦౯౫. ఊర్ధ్వం భరన్త ముదకం కుమ్భేనే వోదహార్యమ్।
పశ్యన్తి సర్వే చక్షుషా న సర్వే మనసా విదుః॥ ౧౪

౨౫౯౬. దూరే పూర్ణేన వసతి దూర ఊనేన హీయతే।
మహద్ యక్షం భువనస్య మధ్యే తస్మై బలిం రాష్ట్రభృతో భరన్తి॥ ౧౫

౨౫౯౭. యతః సూర్య ఉదేత్యస్తం యత్ర చ గచ్ఛతి।
తదేవ మన్యేఽహం జ్యేష్ఠం తదు నాత్యేతి కిం చన॥ ౧౬

౨౫౯౮. యే అర్వాఙ్ మధ్య ఉత వా పురాణం వేదం విద్వాంసమభితో వదన్తి।
ఆదిత్యమేవ తే పరి వదన్తి సర్వే అగ్నిం ద్వితీయం
త్రివృతం చ హంసమ్॥ ౧౭

౨౫౯౯. సహస్రాహ్ణ్యం వియతావస్య పక్షౌ హరేర్హంసస్య పతతః స్వర్గమ్।
స దేవాన్ త్సర్వానురస్యుపదద్య సంపశ్యన్ యాతి భువనాని విశ్వా॥ ౧౮

౨౬౦౦ సత్యేనోర్ధ్వస్తపతి బ్రహ్మణార్వాఙ్ వి పశ్యతి।
ప్రాణేన తిర్యఙ్ ప్రాణతి యస్మిఞ్ జ్యేష్ఠమధి శ్రితమ్॥ ౧౯

౨౬౦౧. యో వై తే విద్యాదరణీ యాభ్యాం నిర్మథ్యతే వసు।
స విద్వాఞ్ జ్యేష్ఠం మన్యేత స విద్యాద్ బ్రాహ్మణం మహత్॥ ౨౦

౨౬౦౨. అపాదగ్రే సమభవత్ సో అగ్రే స్వరాభరత్।
చతుష్పాద్ భూత్వా భోగ్యః సర్వమాదత్త భోజనమ్॥ ౨౧

౨౬౦౩. భోగ్యో భవదథో అన్నమదద్ బహు।
యో దేవముత్తరావన్తముపాసాతై సనాతనమ్॥ ౨౨

౨౬౦౪. సనాతనమేనమాహురుతాద్య స్యాత్ పునర్ణవః।
అహోరాత్రే ప్ర జాయేతే అన్యో అన్యస్య రూపయోః॥ ౨౩

౨౬౦౫. శతం సహస్రమయుతం న్యర్బుదమసంఖ్యేయం స్వమస్మిన్ నివిష్టమ్।
తదస్య ఘ్నన్త్యభిపశ్యత ఏవ తస్మాద్ దేవో రోచత ఏష ఏతత్॥ ౨౪

౨౬౦౬. బాలాదేకమణీయస్కముతైకం నేవ దృశ్యతే।
తతః పరిష్వజీయసీ దేవతా సా మమ ప్రియా॥ ౨౫

౨౬౦౭. ఇయం కల్యాణ్యజరా మర్త్యస్యామృతా గృహే।
యస్మై కృతా శయే స యశ్చకార జజార సః॥ ౨౬

౨౬౦౮. త్వం స్త్రీ త్వం పుమానసి త్వం కుమార ఉత వా కుమారీ।
త్వం జీర్ణో దణ్డేన వఞ్చసి త్వం జాతో భవసి విశ్వతోముఖః॥ ౨౭

౨౬౦౯. ఉతైషాం పితోత వా పుత్ర ఏషాముతైషాం జ్యేష్ఠ ఉత వా కనిష్ఠః।
ఏకో హ దేవో మనసి ప్రవిష్టః ప్రథమో జాతః స ఉ గర్భే అన్తః॥ ౨౮

౨౬౧౦. పూర్ణాత్ పూర్ణముదచతి పూర్ణం పూర్ణేన సిచ్యతే।
ఉతో తదద్య విద్యామ యతస్తత్ పరిషిచ్యతే॥ ౨౯

౨౬౧౧. ఏషా సనత్నీ సనమేవ జాతైషా పురాణీ పరి సర్వం బభూవ।
మహీ దేవ్యుషసో విభాతీ సైకేనైకేన మిషతా వి చష్టే॥ ౩౦

౨౬౧౨. అవిర్వై నామ దేవతర్తేనాస్తే పరీవృతా।
తస్యా రూపేణేమే వృక్షా హరితా హరితస్రజః॥ ౩౧

౨౬౧౩. అన్తి సన్తం న జహాత్యన్తి సన్తం న పశ్యతి।
దేవస్య పశ్య కావ్యం న మమార న జీర్యతి॥ ౩౨

౨౬౧౪. అపూర్వేణేషితా వాచస్తా వదన్తి యథాయథమ్।
వదన్తీర్యత్ర గచ్ఛన్తి తదాహుర్బ్రాహ్మణం మహత్॥ ౩౩

౨౬౧౫. యత్ర దేవాశ్చ మనుష్యాశ్చారా నాభావివ శ్రితాః।
అపాం త్వా పుష్పం పృచ్ఛామి యత్ర తన్మాయయా హితమ్॥ ౩౪

౨౬౧౬. యేభిర్వాత ఇషితః ప్రవాతి యే దదన్తే పఞ్చ దిశః సధ్రీచీః।
య ఆహుతిమత్యమన్యన్త దేవా అపాం నేతారః కతమే త ఆసన్॥ ౩౫

౨౯౧౭. ఇమామేషాం పృథివీం వస్త ఏకోఽన్తరిక్షం పర్యేకో బభూవ।
దివమేషాం దదతే యో విధర్తా విశ్వా ఆశాః ప్రతి రక్షన్త్యేకే॥ ౩౬

౨౯౧౮. యో విద్యాత్ సూత్రం వితతం యస్మిన్నోతాః ప్రజా ఇమాః।
సూత్రం సూత్రస్య యో విద్యాత్ స విద్యాద్ బ్రాహ్మణం మహత్॥ ౩౭

౨౯౧౯. వేదాహం సూత్రం వితతం యస్మిన్నోతాః ప్రజా ఇమాః।
సూత్రం సూత్రస్యాహం వేదాథో యద్ బ్రాహ్మణం మహత్॥ ౩౮

౨౯౨౦. యదన్తరా ద్యావాపృథివీ అగ్నిరైత్ ప్రదహన్ విశ్వదావ్యః।
యత్రాతిష్ఠన్నేకపత్నీః పరస్తాత్ క్వేవాసీన్మాతరిశ్వా తదానీమ్॥ ౩౯

౨౯౨౧. అప్స్వాసీన్మాతరిశ్వా ప్రవిష్టః ప్రవిష్టా దేవాః సలిలాన్యాసన్।
బృహన్ హ తస్థౌ రజసో విమానః పవమానో హరిత ఆ వివేశ॥ ౪౦

౨౯౨౨. ఉత్తరేణేవ గాయత్రీమమృతేఽధి వి చక్రమే।
సామ్నా యే సామ సంవిదురజస్తద్ దదృశే క్వ॥ ౪౧

౨౯౨౩. నివేశనః సంగమనో వసూనాం దేవ ఇవ సవితా సత్యధర్మా।
ఇన్ద్రో న తస్థౌ సమరే ధనానామ్॥ ౪౨

౨౯౨౪. పుణ్డరీకం నవద్వారం త్రిభిర్గుణేభిరావృతమ్।
తస్మిన్ యద్ యక్షమాత్మన్వత్ తద్ వై బ్రహ్మవిదో విదుః॥ ౪౩

౨౯౨౫. అకామో ధీరో అమృతః స్వయంభూ రసేన తృప్తో న కుతశ్చనోనః।
తమేవ విద్వాన్ న బిభాయ మృత్యోరాత్మానం ధీరమజరం యువానమ్॥ ౪౪

అథ పఞ్చమోఽనువాకః (౯) నవమం సూక్తమ్

శతౌదనా గౌః

ఋషిః- అథర్వా । దేవతా- శతౌదనా । ఛన్దః- ౧ త్రిష్టుప్, ౨, ౧౧, ౧౩, ౧౪-౨౪ అనుష్టుప్; ౧౨ పథ్యాపంక్తిః; ౨౫ ద్వ్యుష్ణిగ్గర్భానుష్టుప్; ౨౬ పఞ్చపదాబృహత్యనుష్టుబుష్ణిగ్గర్భా జగతీ; ౨౭ పఞ్చపదాఽతిజాగతానుష్టుబ్గర్భా శక్వరీ॥

౨౯౨౬. అఘాయతామపి నహ్యా ముఖాని సపత్నేషు వజ్రమర్పయైతమ్।
ఇన్ద్రేణ దత్తా ప్రథమా శతౌదనా భ్రాతృవ్యఘ్నీ యజమానస్య గాతుః॥ ౧

౨౯౨౭. వేదిష్టే చర్మ భవతు బర్హిర్లోమాని యాని తే।
ఏషా త్వా రశనాగ్రభీద్ గ్రావా త్వైషోఽధి నృత్యతు॥ ౨

౨౯౨౮. బాలాస్తే ప్రోక్షణీః సన్తు జిహ్వా సం మార్ష్ట్వఘ్న్యే।
శుద్ధా త్వం యజ్ఞియా భూత్వా దివం ప్రేహి శతౌదనే॥ ౩

౨౯౨౯. యః శతౌదనాం పచతి కామప్రేణ స కల్పతే।
ప్రీతా హ్యస్యర్త్విజః సర్వే యన్తి యథాయథమ్॥ ౪

౨౯౩౦. స స్వర్గమా రోహతి యత్రాదస్త్రిదివం దివః।
అపూపనాభిం కృత్వా యో దదాతి శతౌదనామ్॥ ౫

౨౯౩౧. స తాంల్లోకాన్త్సమాప్నోతి యే దివ్యా యే చ పార్థివాః।
హిరణ్యజ్యోతిషం కృత్వా యో దదాతి శతౌదనామ్॥ ౬

౨౯౩౨. యే తే దేవి శమితారః పక్తారో యే చ తే జనాః।
తే త్వా సర్వే గోప్స్యన్తి మైభ్యో భైషీః శతౌదనే॥ ౭

౨౯౩౩. వసవస్త్వా దక్షిణత ఉత్తరాన్మరుతస్త్వా।
ఆదిత్యాః పశ్చాద్ గోప్స్యన్తి సాగ్నిష్టోమమతి ద్రవ॥ ౮

౨౯౩౪. దేవాః పితరో మనుష్యా గన్ధర్వాప్సరసశ్చ యే।
తే త్వా సర్వే గోప్స్యన్తి సాతిరాత్రమతి ద్రవ॥ ౯

౨౯౩౫. అన్తరిక్షం దివం భూమిమాదిత్యాన్మరుతో దిశః।

లోకాన్త్సర్వా నాప్నోతి యో దదాతి శతౌదనామ్॥ ౧౦

౨౯౩౬. ఘృతం ప్రోక్షన్తీ సుభగా దేవీ దేవాన్ గమిష్యతి।
పక్తారమఘ్న్యే మా హింసీర్దివం ప్రేహి శతౌదనే॥ ౧౧

౨౯౩౭. యే దేవా దివిషదో అన్తరిక్షసదశ్చ యే యే చేమే భూమ్యామధి।
తేభ్యస్త్వం ధుక్ష్వ సర్వదా క్షీరం సర్పిరథో మధు॥ ౧౨

౨౯౩౮. యత్తే శిరో యత్తే ముఖం యౌ కర్ణౌ యే చ తే హనూ।
ఆమిక్షాం దుహ్రతాం దాత్రే క్షీరం సర్పిరథో మధు॥ ౧౩

౨౯౩౯. యౌ త ఓష్ఠౌ యే నాసికే యే శృఙ్గే యే చ తేఽక్షిణీ।
ఆమిక్షాం దుహ్రతాం దాత్రే క్షీరం సర్పిరథో మధు॥ ౧౪

౨౯౪౦. యత్తే క్లోమా యద్ధృదయం పురీతత్ సహకణ్ఠికా।
ఆమిక్షాం దుహ్రతాం దాత్రే క్షీరం సర్పిరథో మధు॥ ౧౫

౨౯౪౧. యత్తే యకృద్ యే మతస్నే యదాన్త్రం యాశ్చ తే గుదాః।
ఆమిక్షాం దుహ్రతాం దాత్రే క్షీరం సర్పిరథో మధు॥ ౧౬

౨౯౪౨. యస్తే ప్లాశిర్యో వనిష్ఠుర్యౌ కుక్షీ యచ్చ చర్మ తే।
ఆమిక్షాం దుహ్రతాం దాత్రే క్షీరం సర్పిరథో మధు॥ ౧౭

౨౯౪౩. యత్తే మజ్జా యదస్థి యన్మాంసం యచ్చ లోహితమ్।
ఆమిక్షాం దుహ్రతాం దాత్రే క్షీరం సర్పిరథో మధు॥

౨౯౪౪. యౌ తే బాహూ యే దోషణీ యావంసౌ యా చ తే కకుత్।
ఆమిక్షాం దుహ్రతాం దాత్రే క్షీరం సర్పిరథో మధు॥ ౧౯

౨౯౪౫. యాస్తే గ్రీవా యే స్కన్ధా యాః పృష్టీర్యాశ్చ పర్శవః।
ఆమిక్షాం దుహ్రతాం దాత్రే క్షీరం సర్పిరథో మధు॥ ౨౦

౨౯౪౬. యౌ త ఊరూ అష్ఠీవన్తౌ యే శ్రోణీ యా చ తే భసత్।
ఆమిక్షాం దుహ్రతాం దాత్రే క్షీరం సర్పిరథో మధు॥ ౨౧

౨౯౪౭. యత్తే పుచ్ఛం యే తే బాలా యదూధో యే చ తే స్తనాః।
ఆమిక్షాం దుహ్రతాం దాత్రే క్షీరం సర్పిరథో మధు॥ ౨౨

౨౯౪౮. యాస్తే జఙ్ఘా యాః కుష్ఠికా ఋచ్ఛరా యే చ తే శఫాః।
ఆమిక్షాం దుహ్రతాం దాత్రే క్షీరం సర్పిరథో మధు॥ ౨౩

౨౯౪౯. యత్తే చర్మ శతౌదనే యాని లోమాన్యఘ్న్యే।
ఆమిక్షాం దుహ్రతాం దాత్రే క్షీరం సర్పిరథో మధు॥ ౨౪

౨౯౫౦. క్రోడౌ తే స్తాం పురోడాశావాజ్యేనాభిఘారితౌ
తౌ పక్షౌ దేవి కృత్వా సా పక్తారం దివం వహ॥ ౨౫

౨౯౫౧. ఉలూఖలే ముసలే యశ్చ చర్మణి యో వా శూర్పే తణ్డులః కణః।
యం వా వాతో మాతరిశ్వా పవమానో
మమాథాగ్నిష్టద్ధోతా సుహుతం కృణోతు॥ ౨౬

౨౯౫౨. అపో దేవీర్మధుమతీర్ఘృతశ్చుతో బ్రహ్మణాం హస్తేషు ప్రపృథక్
సాదయామి। యత్కామ ఇదమభిషిఞ్చామి వోఽహం తన్మే సర్వం
సంపద్యతాం వయం స్యామ పతయో రయీణామ్॥ ౨౭

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

వశాగౌః

ఋషిః:- కశ్యపః ॥ దేవతా:- వశా ॥ ఛన్దః:- ౧ కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౨-౪, ౭,౯,౧౧-౨౨, ౨౫, ౨౮, ౩౦, ౩౩, ౩౪ అనుష్టుప్; ౫ పంచపదా ౨ జగత్యనుష్టుబ్గర్భాన్ష్టుగ్గ్రీవిబృహతీ; ౬, ౮, ౧౦ విరాడనుష్టుప్; ౨౭ బృహతీ; ౨౪

ఉపరిష్టాద్బృహతీ; ౨౭ ఆస్తారపంక్తిః; ౨౮ శఙ్కుమత్యనుష్టుప్; ౨౯ త్రిపదావిరాడ్గాయత్రీ; ౩౧ ఉష్ణిగ్గర్భానుష్టుప్; ౩౨ విరాట్పథ్యాబృహతీ॥

౨౯౩౩. నమ స్తే జాయమానాయై జాతాయా ఉత తే నమః।
బాలేభ్యః శఫేభ్యో రూపాయాఽఘ్న్యే తే నమః॥ ౧

౨౯౩౪. యో విద్యాత్ సప్త ప్రవతః సప్త విద్యాత్ పరావతః।
శిరో యజ్ఞస్య యో విద్యాత్ స వశాం ప్రతి గృహ్ణీయాత్॥ ౨

౨౯౩౫. వేదాహం సప్త ప్రవతః సప్త వేద పరావతః।
శిరో యజ్ఞస్యాహం వేద సోమం చాస్యాం విచక్షణమ్॥ ౩

౨౯౩౬. యయా ద్యౌ ర్యయా పృథివీ యయాపో గుపితా ఇమాః।
వశాం సహస్రధారాం బ్రహ్మణా చ్ఛావదామసి॥ ౪

౨౯౩౭. శతం కంసాః శతం దోగ్ధారః శతం గోప్తారో అధి పృష్ఠే అస్యాః।
యే దేవా స్తస్యాం ప్రాణన్తి తే వశాం విదు రేకధా॥ ౫

౨౯౩౮. యజ్ఞపదీరాక్షీరా స్వధాప్రాణా మహీలుకా।
వశా పర్జన్యపత్నీ దేవాఀ అప్యేతి బ్రహ్మణా॥ ౬

౨౯౩౯. అను త్వాగ్నిః ప్రావిశదను సోమో వశే త్వా।
ఊధ స్తే భద్రే పర్జన్యో విద్యుత స్తే స్తనా వశే॥ ౭

౨౯౪౦. అప స్త్వం ధుక్షే ప్రథమా ఉర్వరా అపరా వశే।
తృతీయం రాష్ట్రం ధుక్షేఽన్నం క్షీరం వశే త్వమ్॥ ౮

౨౯౪౧. యదాదిత్యై ర్హూయమానోపాతిష్ఠ ఋతావరి।
ఇన్ద్రః సహస్రం పాత్రాన్త్సోమం త్వాపాయయద్ వశే॥ ౯

౨౯౪౨. యదనూచీన్ద్ర మైరాత్ త్వ ఋషభోఽహ్వయత్।
తస్మాత్ తే వృత్రహా పయః క్షీరం క్రుద్ధోఽహరద్ వశే॥ ౧౦

౨౯౪౩. యత్ తే క్రుద్ధో ధనపతి రా క్షీర మహరద్ వశే।
ఇదం త దద్య నాక స్త్రిషు పాత్రేషు రక్షతి॥ ౧౧

౨౯౪౪. త్రిషు పాత్రేషు తం సోమమా దేవ్యఽహరద్ వశా।
అథర్వా యత్ర దీక్షితో బర్హి ష్యాస్త హిరణ్యయే॥ ౧౨

౨౯౪౫. సంహి సోమేనాగత సము సర్వేణ పద్వతా।
వశా సముద్ర మధ్యష్ఠాద్ గన్ధర్వైః కలిభిః సహ॥ ౧౩

౨౯౪౬. సం హి వాతే నాగత సము సర్వైః పతత్రిభిః।
వశా సముద్రే ప్రానృత్యదృచః సామాని బిభ్రతీ॥ ౧౪

౨౯౪౭. సం హి సూర్యేణాగత సము సర్వేణ చక్షుషా।
వశా సముద్ర మత్యఖ్యద్ భద్రా జ్యోతీంషి బిభ్రతీ॥ ౧౫

౨౯౪౮. అభీవృతా హిరణ్యేన యదతిష్ఠ ఋతావరి।
అశ్వః సముద్రో భూత్వాఽధ్యస్కన్దద్ వశే త్వా॥ ౧౬

౨౯౪౯. తద్ భద్రాః సమగచ్ఛన్త వశా దేష్ట్ర్యథో స్వధా।
అథర్వా యత్ర దీక్షితో బర్హి ష్యాస్త హిరణ్యయే॥ ౧౭

౨౯౫౦. వశా మాతా రాజన్యస్య వశా మాతా స్వధే తవ।
వశాయా యజ్ఞ ఆయుధం తత శ్చిత్త మజాయత॥ ౧౮

౨౯౫౧. ఊర్ధ్వో బిన్దు రుదచరద్ బ్రహ్మణః కకుదా దధి।
తత స్త్వం జజ్ఞిషే వశే తతో హోతాఽజాయత॥ ౧౯

౨౯౫౨. ఆస్న స్తే గాథా అభవన్నుష్ణిహాభ్యో బలం వశే।
పాజస్యా జ్జజ్ఞే యజ్ఞ స్తనేభ్యో రశ్మయ స్తవ॥ ౨౦

౨౯౭౩. ఊర్వాభ్యా మయవం జాతం నక్షేభ్యాం చ వశే తవ।
ఆన్త్రేభ్యో జజ్ఞిరే అత్రా ఉదరా దధి వీరుధః॥ ౨౧

౨౯౭౪. యదుదరం వరుణ స్యానుప్రావిశథా వశే।
తత స్త్వా బ్రహ్మో దహ్వయత్ స హి నేత్ర మవేత్ తవ॥ ౨౨

౨౯౭౫. సర్వే గర్భా దవేపన్త జాయమానా దసూస్వః।
ససూవ హి తా మాహు ర్వశేతి బ్రహ్మభిః క్లృప్తః స హ్యస్యా బన్ధుః॥ ౨౩

౨౯౭౬. యుధ ఏకః సం సృజతి యో అస్యా ఏక ఇద్ వశీ।
తరాంసి యజ్ఞా అభవన్ తరసాం చక్షు రభవద్ వశా॥ ౨౪

౨౯౭౭. వశా యజ్ఞం ప్రత్యగృహ్ణాద్ వశా సూర్య మధారయత్।
వశాయా మన్త రవిశదోదనో బ్రహ్మణా సహ॥ ౨౫

౨౯౭౮. వశా మేవామృత మాహు ర్వశాం మృత్యు ముపాసతే।
వశేదం సర్వ మభవద్ దేవా మనుష్యా౩ అసురాః పితర ఋషయః॥ ౨౬

౨౯౭౯. య ఏవం విద్యాత్ స వశాం ప్రతి గృహ్ణీయాత్।
తథా హి యజ్ఞః సర్వపాద్ దుహే దాత్రేఽనపస్ఫురన్॥ ౨౭

౨౯౮౦. తిస్రో జిహ్వా వరుణ స్యాన్త ర్దీద్య త్యాసని।
తాసాం యా మధ్యే రాజతి సా వశా దుష్ప్రతిగ్రహా॥ ౨౮

౨౯౮౧. చతుర్ధా రేతో అభవద్ వశాయాః।
ఆప స్తురీయ మమృతం తురీయం యజ్ఞ స్తురీయం పశవ స్తురీయమ్॥ ౨౯

౨౯౮౨. వశా ద్యౌ ర్వశా పృథివీ వశా విష్ణుః ప్రజాపతిః।
వశాయా దుగ్ధ మపిబన్త్సాధ్యా వసవశ్చ యే॥ ౩౦

౨౯౮౩. వశాయా దుగ్ధం పీత్వా సాధ్యా వసవశ్చ యే।
తే వై బ్రధ్నస్య విష్టపి పయో అస్యా ఉపాసతే॥ ౩౧

౨౯౮౪. సోమ మేనా మేకే దుహ్రే ఘృత మేక ఉపాసతే।
య ఏవం విదుషే వశాం దదుస్తే గతా స్త్రిదివం దివః॥ ౩౨

౨౯౮౫. బ్రాహ్మణేభ్యో వశాం దత్త్వా సర్వాం ల్లోకాన్త్స మశ్నుతే।
ఋతం హ్యస్యా మార్పిత మపి బ్రహ్మాథో తపః॥ ౩౩

౨౯౮౬. వశాం దేవా ఉప జీవన్తి వశాం మనుష్యా ఉత।
వశేదం సర్వ మభవద్ యావత్ సూర్యో విపశ్యతి॥ ౩౪

ఇతి త్రయోవింశః ప్రపాఠకః॥

॥ ఇతి దశమం కాణ్డమ్॥

అథైకాదశంకాణ్డమ్ ॥
అథచతుర్వింశః ప్రపాఠకః ॥
అథప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్
బ్రహ్మౌదనః

ఋషిః - బ్రహ్మ ॥ దేవతా - బ్రహ్మౌదనః ॥

ఛన్దః - ౧ అనుష్టుబ్గర్భా భురిక్పంక్తిః ; ౨,౫ బృహతీగర్భా విరాట్ త్రిష్టుప్; ౩ చతుష్పదా శాక్వరగర్భా జగతీ; ౪,౧౫,౧౬,౩౧ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౬ ఉష్ణిక్; ౭.౧౨-౧౪, ౧౯,౨౨,౨౩,౨౯,౩౦,౩౨-౩౪ త్రిష్టుప్; ౮ విరాడ్గాయత్రీ ; ౯ శాక్వరాతి జాగతగర్భా జగతీ ; ౧౦ పురోఽతి జగతీ విరాడ్జగతీ ; ౧౧ జగతీ, ౧౭,౨౧,౨౪-౨ ౩౭ విరాడ్జగతీ, ౧౮ అతిజాగతగర్భా పరాతి జాగతా విరాడతిజగతీ ; ౨౦ అతిజాగతగర్భా పరాశాక్వరా చతుష్పదా భురిగ్జగతీ, ౨౫అతి జాగత గర్భా భురిగ్జగతీ, ౨౮ భురిగ్జగతీ, ౩౫ చతుష్పదా కుమ్భత్యుష్ణిక్౩౬ పురోవిరాట్ త్రిష్టుప్

౨౯౮౭. అగ్నే జాయస్వాదితి ర్నాథితేయం బ్రహ్మౌదనం పచతి పుత్రకామా ।
సప్తఋషయో భూతకృత స్తే త్వా మన్థన్తు ప్రజయా సహేహ ॥ ౧

౨౯౮౮. కృణుత ధూమం వృషణః సఖాయోఽద్రోఘావితా వాచ మచ్ఛ ।
అయ మగ్నిః పృతనాషాట్ సువీరో యేన దేవా అసహన్త దస్యూన్ ॥ ౨

౨౯౮౯. అగ్నేఽజనిష్ఠా మహతే వీర్యా య బ్రహ్మౌదనాయ పక్తవే జాతవేదః ।
సప్తఋషయో భూతకృత స్తే త్వాఽజీజన న్నస్యై రయిం సర్వవీరం ని యచ్ఛ ॥ ౩

౨౯౯౦. సమిద్ధో అగ్నే సమిధా సమిధ్యస్వ విద్వాన్ దేవాన్ యజ్ఞియాఁ ఏహ వక్షః ।
తేభ్యో హవిః శ్రపయం జాతవేద ఉత్తమం నాక మధి రోహయేమమ్ ॥ ౪

౨౯౯౧. త్రేధా భాగో నిహితో యః పురా వో దేవానాం పితౄణాం మర్త్యానామ్ ।
అంశాన్ జానీధ్వం వి భజామి తాన్ వో యో దేవానాం స ఇమాం పారయాతి ॥ ౫

౨౯౯౨. అగ్నే సహస్వా నభిభూ రభీదసి నీచో న్యు బ్జ ద్విషతః సపత్నాన్ ।
ఇయం మాత్రా మీయమానా మితా చ సజాతాం స్తే బలిహృతః కృణోతు ॥ ౬

౨౯౯౩. సాకం సజాతైః పయసా సహైధ్యుదుబ్జై నాం మహతే వీర్యా య ।
ఊర్ధ్వో నాకస్యాధి రోహ విష్టపం స్వర్గో లోక ఇతి యం వదన్తి ॥ ౭

౨౯౯౪. ఇయం మహీ ప్రతి గృహ్ణాతు చర్మ పృథివీ దేవీ సుమనస్యమానా ।
అథ గచ్ఛేమ సుకృతస్య లోకమ్ ॥ ౮

౨౯౯౫. ఏతౌ గ్రావాణౌ సయుజా యుఙ్గ్ధి చర్మణి నిర్భిన్ధ్యంశూన్ యజమానాయ సాధు ।
అవఘ్నతీ ని జహి య ఇమాం పృతన్యవ ఊర్ధ్వం ప్రజా ముద్భర న్త్యుదూహ ॥ ౯

౨౯౯౬. గృహాణ గ్రావాణౌ సకృతౌ వీర హస్త ఆ తే దేవా యజ్ఞియా యజ్ఞ మగుః ।
త్రయో వరా యతమాం స్త్వం వృణీషే తాస్తే సమృద్ధీ రిహ రాధయామి ॥ ౧౦

౨౯౯౭. ఇయం తే ధీతి రిదము తే జనిత్రం గృహ్ణాతు త్వామదితిః శూరపుత్రా ।
పరా పునీహి య ఇమాం పృతన్యవోఽస్యై రయిం సర్వవీరం ని యచ్ఛ ॥ ౧౧

౨౯౯౮. ఉపశ్వసే ద్రువయే సీదతా యూయం వి విచ్యధ్వం యజ్ఞియాస స్తుషైః ।
శ్రియా సమానా నతి సర్వా న్స్యామాధస్పదం ద్విషత స్పాదయామి ॥ ౧౨

౨౯౯౯. పరేహి నారి పునరేహి క్షిప్రమపాం త్వా గోష్ఠోఽధ్యరుక్షద్ భరాయ ।
తాసాం గృహ్ణీతాద్ యతమా యజ్ఞియా అసన్ విభాజ్య ధీరతరా జహీతాత్ ॥ ౧౩

౩౦౦౦. ఏమా అగు ర్యోషితః శుమ్భమానా ఉత్తిష్ఠ నారి తవసం రభస్వ ।
సుపత్నీ పత్యా ప్రజయా ప్రజావత్యా త్వాగన్ యజ్ఞః ప్రతి కుమ్భం గృభాయ ॥ ౧౪

౩౦౦౧. ఊర్జో భాగో నిహితో యః పురా వ ఋషిప్రశిష్టాప ఆ భరైతాః ।
అయం యజ్ఞో గాతువి న్నాథవిత్ ప్రజావి దుగ్రః పశువిద్ వీరవిద్ వో అస్తు ॥ ౧౫

౩౦౦౨. అగ్నే చరు ర్యజ్ఞియ స్త్వధ్యరుక్ష చ్ఛుచి స్తపిష్ఠ స్తపసా తపైనమ్ ।
ఆర్షేయా దైవా అభిసంగత్య భాగమిమం తపిష్ఠా ఋతుభి స్తపన్తు ॥ ౧౬

౩౦౦౩. శుద్ధాః పూతా యోషితో యజ్ఞియా ఇమా ఆప శ్చరు మవ సర్పన్తు శుభ్రాః ।
అదుః ప్రజాం బహులాన్ పశూన్నః పక్తౌదనస్య సుకృతా మేతు లోకమ్ ॥ ౧౭

౩౦౦౪. బ్రహ్మణా శుద్ధా ఉత పూతా ఘృతేన సోమ స్యాంశవ స్తణ్డులా యజ్ఞియా ఇమే ।
అపః ప్ర విశత ప్రతి గృహ్ణాతు వ శ్చరు రిమం పక్త్వా సుకృతా మేత లోకమ్ ॥ ౧౮

౩౦౦౫. ఉరుః ప్రథస్వ మహతా మహిమ్నా సహస్రపృష్ఠః సుకృతస్య లోకే ।
పితామహాః పితరః ప్రజోపజాఽహం పక్తా పఞ్చదశస్తే అస్మి ॥ ౧౯

౩౦౦౬. సహస్రపృష్ఠః శతధారో అక్షితో బ్రహ్మౌదనో దేవయానః స్వర్గః ।
అమూం స్త ఆ దధామి ప్రజయా రేషయైనాన్ బలిహారాయ మృడతా న్మహ్యమేవ ॥
౨౦

౩౦౦౭. ఉదేహి వేదిం ప్రజయా వర్ధయైనాం నుదస్వ రక్షః ప్రతరం ధేహ్యేనామ్ ।
శ్రియా సమానా నతి సర్వా న్స్యామాధస్పదం ద్విషత స్పాదయామి ॥ ౨౧

౩౦౦౮. అభ్యావర్తస్వ పశుభిః సహైనాం ప్రత్యఙేనాం దేవతాభిః సహైధి ।
మా త్వా ప్రాప చ్ఛపథో మాఽభిచారః స్వే క్షేత్రే అనమీవా వి రాజ ॥ ౨౨

౩౦౦౯. ఋతేన తష్టా మనసా హితైషా బ్రహ్మౌదనస్య విహితా వేది రగ్రే ।
అంసధ్రీం శుద్ధాముప ధేహి నారి తత్రౌదనం సాదయ దైవానామ్ ॥ ౨౩

౩౦౧౦. అదితేర్హస్తాం స్రుచ మేతాం ద్వితీయాం సప్తఋషయో భూతకృతో యా
మకృణ్వన్ । సా గాత్రాణి విదు ష్యోదనస్య దర్వి ర్వేద్యా మధ్యేనం చినోతు ॥ ౨౪

౩౦౧౧. శృతం త్వా హవ్య ముప సీదన్తు దైవా నిఃసృప్యాగ్నేః పునరేనాన్ ప్ర సీద ।
సోమేన పూతో జఠరే సీద బ్రహ్మణామార్షేయాస్తే మా రిషన్ ప్రాశితారః ॥ ౨౫

౩౦౧౨. సోమ రాజ న్త్సంజ్ఞాన మా వపైభ్యః సుబ్రాహ్మణా యతమే త్వోపసీదాన్ ।
ఋషీ నార్షేయాం స్తపసోఽధి జాతాన్ బ్రహ్మౌదనే సుహవా జోహవీమి ॥ ౨౬

౩౦౧౩. శుద్ధాః పూతా యోషితో యజ్ఞియా ఇమా బ్రహ్మణాం హస్తేషు ప్రపృథక్
సాదయామి । యత్కామ ఇద మభిషిఞ్చామి వోఽహ మిన్ద్రో మరుత్వా న్స దదా
దిదం మే ॥ ౨౭

౩౦౧౪ ఇదం మే జ్యోతి రమృతం హిరణ్యం పక్వం క్షేత్రాత్ కామదుఘా మ ఏషా ।
ఇదం ధనం ని దధే బ్రాహ్మణేషు కృణ్వే పన్థాం పితృషు యః స్వర్గః ॥ ౨౮

౩౦౧౫. అగ్నౌ తుషా నా వప జాతవేదసి పరః కమ్బూకాఁ అప మృడ్ఢి దూరమ్ ।
ఏతం శుశ్రుమ గృహరాజస్య భాగమథో విద్మ నిరృతే ర్భాగధేయమ్ ॥ ౨౯

౩౦౧౬. శ్రామ్యతః పచతో విద్ధి సున్వతః పన్థాం స్వర్గ మధి రోహ యైనమ్ ।
యేన రోహాత్ పర మాపద్య యద్ వయ ఉత్తమం నాకం పరమం వ్యోమ ॥ ౩౦

౩౦౧౭. బభ్రే రధ్వర్యో ముఖ మేతద్ వి మృడ్ఢ్యాజ్యాయ లోకం కృణుహి ప్రవిద్వాన్ ।
ఘృతేన గాత్రాను సర్వా వి మృడ్ఢి కృణ్వే పన్థాం పితృషు యః స్వర్గః ॥ ౩౧

౩౦౧౮. బభ్రే రక్షః సమద మా వపైభ్యోఽబ్రాహ్మణా యతమే త్వోపసీదాన్ ।
పురీషిణః ప్రథమానాః పురస్తా దార్షేయా స్తే మా రిషన్ ప్రాశితారః ॥ ౩౨

౩౦౧౯. ఆర్షేయేషు ని దధ ఓదన త్వా నానార్షేయాణా మప్యస్త్యత్ర ।
అగ్ని ర్మే గోప్తా మరుత శ్చ సర్వే విశ్వే దేవా అభి రక్షన్తు పక్వమ్ ॥ ౩౩

౩౦౨౦. యజ్ఞం దుహానం సదమిత్ ప్రపీనం పుమాంసం ధేనుం సదనం రయీణామ్ ।
ప్రజామృతత్వ ముత దీర్ఘ మాయూ రాయశ్చ పోషై రుప త్వా సదేమ ॥ ౩౪

౩౦౨౧. వృషభోఽసి స్వర్గ ఋషీ నార్షేయాన్ గచ్ఛ సుకృతాం లోకే సీద
తత్ర నౌ సంస్కృతమ్ ॥ ౩౫

౩౦౨౨. సమాచినుష్వానుసంప్రయాహ్యగ్నే పథః కల్పయ దేవయానాన్ ।
ఏతైః సుకృతైరను గచ్ఛేమ యజ్ఞం నాకే తిష్ఠన్తమధి సప్తరశ్మౌ ॥ ౩౬

౩౦౨౩. యేన దేవా జ్యోతిషా ద్యాముదాయన్బ్రహ్మౌదనం పక్త్వా సుకృతస్య లోకమ్ ।
తేన గేష్మ సుకృతస్య లోకం స్వరారోహన్తో అభి నాకముత్తమమ్ ॥ ౩౭

ద్వితీయం సూక్తమ్ - (౨)

రుద్రః

ఋషిః- అథర్వా దేవతా - భవాశర్వౌ మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - ౧ పరాతిజాగతా విరాడ్ జగతీ ; ౨ అనుష్టుబ్గర్భా పఞ్చపదా పథ్యా జగతీ ; ౩ చతుష్పదా స్వరాడుష్ణిక్ ;౪,౫,౭,౧౩, ౧౫,౧౬,౨౧ అనుష్టుప్ ; ౬ ఆర్షీగాయత్రీ ; ౮ మహాబృహతీ ;౯ ఆర్షీత్రిష్టుప్ ; ౧౦ పురఃకృతిః త్రిపదావిరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౧౧ పఞ్చపదాజగతీ గర్భావిరాట్శక్వరీ ; ౧౨ భురిక్త్రిష్టుప్,౧౪,౧౭-౧౯,౨౩,౨౬,౨౭ (త్రిపదా) విరాడ్గాయత్రీ ౨౦ భురిగ్గాయత్రీ ౨౨ విషమపాద లక్ష్మాత్రిపదామహాబృహతీ; ౨౪,౨౯ జగతీ; ౨౫ పఞ్చపదాతిశక్వరీ; ౨౮ త్రిష్టుప్; ౩౦ చతుష్పదా ఉష్ణిక్; ౩౧ విపరీత పాదలక్ష్మాషట్పదాత్రిష్టుప్॥

౩౦౨౪. భవాశర్వౌ మృడతం మాభి యాతంభూతపతీ పశుపతీ నమో వామ్ ।
ప్రతిహితామాయతాం మా వి స్రాష్టంమా నో హింసిష్టం ద్విపదో మా చతుష్పదః ॥ ౧

౩౦౨౫. శునే క్రోష్ట్రే మా శరీరాణి కర్తమలిక్లవేభ్యో గృధ్రేభ్యో యే చ కృష్ణా అవిష్యవః ।
మక్షికాస్తే పశుపతే వయాంసి తే విఘసే మా విదన్త ॥ ౨

౩౦౨౬. క్రన్దాయ తే ప్రాణాయ యాశ్చ తే భవ రోపయః ।
నమస్తే రుద్ర కృణ్మః సహస్రాక్షాయామర్త్య ॥ ౩

౩౦౨౭. పురస్తాత్తే నమః కృణ్మ ఉత్తరాదధరాదుత ।
అభీవర్గాద్దివస్పర్యన్తరిక్షాయ తే నమః ॥ ౪

౩౦౨౮. ముఖాయ తే పశుపతే యాని చక్షూంషి తే భవ ।
త్వచే రూపాయ సందృశే ప్రతీచీనాయ తే నమః ॥ ౫

౩౦౨౯. అఙ్గేభ్యస్త ఉదరాయ జిహ్వాయా ఆస్యాయ తే దద్భ్యో గన్ధాయ తే నమః ॥ ౬

౩౦౩౦. అస్త్రా నీలశిఖణ్డేన సహస్రాక్షేణ వాజినా ।
రుద్రేణార్ధకఘాతినా తేన మా సమరామహి ॥ ౭

౩౦౩౧. స నో భవః పరి వృణక్తు విశ్వత ఆప ఇవాగ్నిః పరి వృణక్తు నో భవః ।
మా నోఽభి మాంస్త నమో అస్త్వస్మై ॥ ౮

౩౦౩౨. చతుర్నమో అష్టకృత్వో భవాయ దశ కృత్వః పశుపతే నమస్తే ।
తవేమే పఞ్చ పశవో విభక్తా గావో అశ్వాః పురుషా అజావయః ॥ ౯

౩౦౩౩. తవ చతస్రః ప్రదిశస్తవ ద్యౌస్తవ పృథివీ తవేదముగ్రోర్వన్తరిక్షమ్ ।
తవేదం సర్వమాత్మన్వద్యత్ప్రాణత్ పృథివీమను ॥ ౧౦

౩౦౩౪. ఉరుః కోశో వసుధానస్తవాయం యస్మిన్నిమా విశ్వా భువనాన్యన్తః ।
స నో మృడ పశుపతే నమస్తే పరః క్రోష్టారో అభిభాః శ్వానః పరో
యన్త్వఘరుదో వికేశ్యః ॥ ౧౧

౩౦౩౫. ధనుర్బిభర్షి హరితం హిరణ్యయం సహస్రఘ్ని శతవధం శిఖణ్డిన్ ।
రుద్రస్యేషుశ్చరతి దేవహేతిస్తస్యై నమో యతమస్యాం దిశీతః ॥ ౧౨

౩౦౩౬. యోఽభియాతో నిలయతే త్వాం రుద్ర నిచికీర్షతి ।
పశ్చాదనుప్రయుఙ్క్షే తం విద్ధస్య పదనీరివ ॥ ౧౩

౩౦౩౭. భవారుద్రౌ సయుజా సంవిదానావుభావుగ్రౌ చరతో వీర్యాయ ।
తాభ్యాం నమో యతమస్యాం దిశీతః ॥ ౧౪

౩౦౩౮. నమస్తేఽస్త్వాయతే నమో అస్తు పరాయతే ।
నమస్తే రుద్ర తిష్ఠత ఆసీనాయోత తే నమః ॥ ౧౫

౩౦౩౯. నమః సాయం నమః ప్రాతర్నమో రాత్ర్యా నమో దివా ।
భవాయ చ శర్వాయ చోభాభ్యామకరం నమః ॥ ౧౬

౩౦౪౦. సహస్రాక్షమతిపశ్యం పురస్తాద్రుద్రమస్యన్తం బహుధా విపశ్చితమ్ ।
మోపారామ జిహ్వయేయమానమ్ ॥ ౧౭

౩౦౪౧. శ్యావాశ్వం కృష్ణమసితం మృణన్తం భీమం రథం కేశినః పాదయన్తమ్ ।
పూర్వే ప్రతీమో నమో అస్త్వస్మై ॥ ౧౮

౩౦౪౨. మా నోఽభి స్రా మత్యం దేవహేతింమా నః క్రుధః పశుపతే నమస్తే ।
అన్యత్రాస్మద్ దివ్యాం శాఖాం వి ధూను ॥ ౧౯

౩౦౪౩. మా నో హింసీరధి నో బ్రూహి పరి ణో వృఙ్గ్ధి మా క్రుధః ।
మా త్వయా సమరామహి ॥ ౨౦

౩౦౪౪. మా నో గోషు పురుషేషుమా గృధో నో అజావిషు ।
అన్యత్రోగ్ర వి వర్తయ పియారూణాం ప్రజాం జహి ॥ ౨౧

౩౦౪౫. యస్య తక్మా కాసికా హేతిరేకమశ్వస్యేవ వృషణః క్రన్ద ఏతి ।
అభిపూర్వం నిర్ణయతే నమో అస్త్వస్మై ॥ ౨౨

౩౦౪౬. యోఽన్తరిక్షే తిష్ఠతి విష్టభితోఽయజ్వనః ప్రమృణన్ దేవపీయూన్ ।
తస్మై నమో దశభిః శక్వరీభిః ॥ ౨౩

౩౦౪౭. తుభ్యమారణ్యాః పశవో మృగా వనే హితా హంసాః సుపర్ణాః శకునా వయాంసి ।
తవ యక్షం పశుపతే అప్స్వన్తస్తుభ్యం క్షరన్తి దివ్యా ఆపో వృధే ॥ ౨౪

౩౦౪౮. శింశుమారా అజగరాః పురీకయా జషా మత్స్యా రజసా యేభ్యో అస్యసి ।
న తే దూరం న పరిష్ఠాస్తి తే భవ సద్యః సర్వాన్ పరి పశ్యసి
భూమిం పూర్వస్మాద్ధంస్యుత్తరస్మిన్ సముద్రే ॥ ౨౫

౩౦౪౯. మా నో రుద్ర తక్మనా మా విషేణ
మా నః సం స్రా దివ్యేనాగ్నినా అన్యత్రాస్మద్ విద్యుతం పాతయైతామ్ ॥ ౨౬

౩౦౫౦. భవో దివో భవ ఈశే పృథివ్యా భవ ఆ పప్ర ఉర్వన్తరిక్షమ్ ।
తస్మై నమో యతమస్యాం దిశీతః ॥ ౨౭

౩౦౫౧. భవ రాజన్ యజమానాయ మృడ పశూనాం హి పశుపతిర్బభూథ ।
యః శ్రద్దధాతి సన్తి దేవా ఇతి చతుష్పదే ద్విపదేఽస్య మృడ ॥ ౨౮

౩౦౫౨. మా నో మహాన్తముత మా నో అర్భకంమా నో వహన్తముత మా నో వక్ష్యతః ।
మా నో హింసీః పితరం మాతరం చ స్వాం తన్వం రుద్ర మా రీరిషో నః ॥ ౨౯

౩౦౫౩. రుద్రస్యైలబకారేభ్యోఽసంసూక్తగిలేభ్యః
ఇదం మహాస్యేభ్యః శ్వభ్యో అకరం నమః ॥ ౩౦

౩౦౫౪. నమస్తే ఘోషిణీభ్యో నమస్తే కేశినీభ్యోనమో నమస్కృతాభ్యో నమః సంభుఞ్జతీభ్యః ।
నమస్తే దేవ సేనాభ్యస్స్వస్తి నో అభయం చ నః ॥ ౩౧

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (3) తృతీయం సూక్తమ్- ప్రథమపర్యాయః ఓదనః

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా- బార్హస్పత్యౌదనః

ఛన్దః - ౧,౧౪ ఆసురీగాయత్రీ ; ౨ త్రిపదాసమవిషమాగాయత్రీ ; ౩,౬,౧౦ ఆసురీపంక్తిః ; ౪,౮ సామ్న్యనుష్టుప్ ; ౫,౧౩,౧౫,౨౫ సామ్న్యుష్ణిక్ ; ౭,౧౯-౨౨ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్ ; ౯,౧౭,౧౮ ఆసుర్యనుష్టుప్ ౧౧ భురిగార్చ్యనుష్టుప్ ; ౧౨ యాజుషీజగతీ ౧౬,౨౩

ఆసురీబృహతీ ; ౨౪ త్రిపదాప్రాజాపత్యాబృహతీ ; ౨౬ ఆర్చ్యుష్ణిక్ ;
౨౭ సామ్నీ గాయత్రీ ౨౮ సామ్నీబృహతీ, ౨౯ భురిక్సామ్నీ బృహతీ ౩౦ యాజుషీ త్రిష్టుప్;
౩౧ అల్పశః పఙ్క్తిరుత యాజుషీ ॥

౩౦౫౫. తస్యౌదనస్య బృహస్పతిః శిరో బ్రహ్మ ముఖమ్ । ౧

౩౦౫౬. ద్యావాపృథివీ శ్రోత్రే సూర్యాచన్ద్రమసావక్షిణీ సప్త ఋషయః ప్రాణాపానాః ॥ ౨

౩౦౫౭. చక్షుర్ముసలం కామ ఉలూఖలమ్ ॥ ౩

౩౦౫౮. దితిః శూర్పమదితిః శూర్పగ్రాహీ వాతోఽపావినక్ ॥ ౪

౩౦౫౯. అశ్వాః కణా గావస్తణ్డులా మశకాస్తుషాః ॥ ౫

౩౦౬౦. కబ్రు ఫలీకరణాః శరోఽభ్రమ్ ॥ ౬

౩౦౬౧. శ్యామమయోఽస్య మాంసాని లోహితమస్య లోహితమ్ ॥ ౭

౩౦౬౨. త్రపు భస్మ హరితం వర్ణః పుష్కరమస్య గన్ధః ॥ ౮

౩౦౬౩. ఖలః పాత్రం స్ఫ్యావంసావీషే అనూక్యేఽ ॥ ౯

౩౦౬౪. ఆన్త్రాణి జత్రవో గుదా వరత్రాః ॥ ౧౦

౩౦౬౫. ఇయమేవ పృథివీ కుమ్భీ భవతి రాధ్యమానస్యౌదనస్య ద్యౌరపిధానమ్ ॥ ౧౧

౩౦౬౬. సీతాః పర్శవః సికతా ఊబధ్యమ్ ॥ ౧౨

౩౦౬౭. ఋతం హస్తావనేజనం కుల్యోఽపసేచనమ్ ॥ ౧౩

౩౦౬౮. ఋచా కుమ్భ్యధిహితార్త్విజ్యేన ప్రేషితా ॥ ౧౪

౩౦౬౯. బ్రహ్మణా పరిగృహీతా సామ్నా పర్యూఢా ॥ ౧౫

౩౦౭౦. బృహదాయవనం రథన్తరం దర్విః ॥ ౧౬

౩౦౭౧. ఋతవః పక్తార ఆర్తవాః సమిన్ధతే ॥ ౧౭

౩౦౭౨. చరుం పఞ్చబిలముఖం ఘర్మోఽభీన్ధే ॥ ౧౮

౩౦౭౩. ఓదనేన యజ్ఞవచః సర్వే లోకాః సమాప్యాఽః ॥ ౧౯

౩౦౭౪. యస్మిన్త్సముద్రో ద్యౌర్భూమిస్త్రయోఽవరపరం శ్రితాః ॥ ౨౦

౩౦౭౫. యస్య దేవా అకల్పన్తోచ్ఛిష్టే షడశీతయః ౨౧

౩౦౭౬. తం త్వౌదనస్య పృచ్ఛామి యో అస్య మహిమా మహాన్ ॥ ౨౨

౩౦౭౭. స య ఓదనస్య మహిమానం విద్యాత్ ॥ ౨౩

౩౦౭౮. నాల్ప ఇతి బ్రూయాన్నానుపసేచన ఇతీదం చ కిం చేతి ॥ ౨౪

౩౦౭౯. యావద్దాతాఽభిమనస్యేత తన్నాతి వదేత్ ॥ ౨౫

౩౦౮౦. బ్రహ్మవాదినో వదన్తి పరాఞ్చమోదనం ప్రాశీ౩ః ప్రత్యఞ్చా౩మితి ॥ ౨౬

౩౦౮౧. త్వమోదనం ప్రాశీ౩స్త్వామోదనా౩ ఇతి ॥ ౨౭

౩౦౮౨. పరాఞ్చం చైనం ప్రాశీః ప్రాణాస్త్వా హాస్యన్తీత్యేనమాహ ॥ ౨౮

౩౦౮౩. ప్రత్యఞ్చం చైనం ప్రాశీరపానాస్త్వా హాస్యన్తీత్యేనమాహ ॥ ౨౯

౩౦౮౪. నైవాహమోదనం న మామోదనః ॥ ౩౦

౩౦౮౫. ఓదన ఏవౌదనం ప్రాశీత్ ॥ ౩౧

(౩) తృతీయం సూక్తమ్ - ద్వితీయ పర్యాయః

ఋషిః : అథర్వా॥ దేవతా - మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - ౩౨, ౩౮, ౪౧ (ప్ర.), ౩౨-౪౯ (ప.) సామ్నీత్రిష్టుప్, ౩౨, ౩౫, ౪౨ (ద్వి.), ౩౨-౪౯ (తృ.) ౩౩,౩౪, ౪౪-౪౮ (పఞ్చ)

ఏకపదాసురీ గాయత్రీ ; ౩౨, ౪౧, ౪౩, ౪౭ (చ.) దైవీ జగతీ, ౩౮, ౪౪, ౪౬
(ద్వి.) ౩౨, ౩౫-౪౩, ౪౯ (పఞ్చ.) ఏకపదాసుర్యనుష్టుప్, ౩౨-౪౯ (తృ.)
సామ్న్యనుష్టుప్; ౩౩-౩౬, ౩౯,౪౦,౪౨-౪౯ (ప్ర.) ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౩౨ (ప్ర.)
సామ్నీ పఙ్క్తిః ; ౩౩, ౩౬, ౪౦, ౪౭, ౪౮ (ద్వి.) ఆసురీ బృహతీ; ౩౩,౪౪(చ.)
ఆసురీ జగతీ, ౩౪, ౩౭, ౪౧, ౪౩, ౪౫ (ద్వి.) ఆసురీ పఙ్క్తిః ౩౪(చ) ఆసురీ త్రిష్టుప్,
౩౫, ౪౬,౪౮(చ.) యాజుషీ గాయత్రీ, ౩౬, ౩౭, ౪౦ (చ.) దైవీ పఙ్క్తిః; ౩౮, ౩౯,
(చతు.) ప్రాజాపత్యా గాయత్రీ; ౩౯ (ద్వి.) ఆసుర్యుష్ణిక్; ౪౨,౪౫,౪౯,
(చ.) దైవీ త్రిష్టుప్; ౪౯(ద్వి.) ఏకపదా భురిక్సామ్నీ బృహతీ॥

౩౦౮౬ తత శ్చైన మన్యేన శీర్ష్ణా ప్రాశీ ర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
జ్యేష్ఠతస్తే ప్రజా మరిష్యతీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం
న పరాఞ్చం న ప్రత్యఞ్చమ్ । బృహస్పతినా శీర్ష్ణా ।
తేనైనం ప్రాశిషం తేనైన మజీగమమ్ । ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః
సర్వపరుః సర్వతనూః । సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః
సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౩౨

౩౦౮౭ తత శ్చైన మన్యాభ్యాం శ్రోత్రాభ్యాం ప్రాశీర్యాభ్యాం చైతం పూర్వ ఋషయః
ప్రాశ్నన్ । బధిరో భవిష్యసీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం న పరాఞ్చం న
ప్రత్యఞ్చమ్ । ద్యావాపృథివీభ్యాం శ్రోత్రాభ్యామ్ । తాభ్యా మేనం ప్రాశిషం తాభ్యా
మేన మజీగమమ్ । ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః । సర్వాఙ్గ ఏవ
సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౩౩

౩౦౮౮ తత శ్చైన మన్యాభ్యా మక్షీభ్యాం ప్రాశీర్యాభ్యాం చైతం పూర్వ ఋషయః
ప్రాశ్నన్ । అన్ధో భవిష్యసీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం న పరాఞ్చం న
ప్రత్యఞ్చమ్ । సూర్యాచన్ద్రమసాభ్యా మక్షీభ్యామ్ । తాభ్యా మేనం
ప్రాశిషం తాభ్యా మేన
మజీగమమ్ । ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః । సర్వాఙ్గ ఏవ
సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౩౪

౩౦౮౯ తత శ్చైన మన్యేన ముఖేన ప్రాశీర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ముఖత స్తే
ప్రజా మరిష్యతీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం న పరాఞ్చం న
ప్రత్యఞ్చమ్ । బ్రహ్మణా ముఖేన । తేనైనం ప్రాశిషం తేనైన మజీగమమ్ । ఏష వా
ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః । సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః సం
భవతి య ఏవం వేద ॥ ౩౫

౩౦౯౦. తత శ్చైన మన్యయా జిహ్వయా ప్రాశీర్యయా చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
జిహ్వా తే మరిష్యతీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం
న పరాఞ్చం న ప్రత్యఞ్చమ్ । అగ్నే ర్జిహ్వయా ।
తయైనం ప్రాశిషం తయైన మజీగమమ్ । ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః
సర్వతనూః । సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౩౬

౩౦౯౧. తత శ్చైన మన్యై ర్దన్తైః ప్రాశీ ర్యైశ్చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
దన్తా స్తే శత్స్యన్తీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం న పరాఞ్చం
న ప్రత్యఞ్చమ్ । ఋతుభి ర్దన్తైః । తై రేనం ప్రాశిషం తై రేన మజీగమమ్ । ఏష వా ఓదనః
సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః । సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి
య ఏవం వేద ॥ ౩౭

౩౦౯౨ తత శ్చైన మన్యైః ప్రాణాపానైః ప్రాశీ ర్యైశ్చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
ప్రాణాపానా స్త్వా హాస్యన్తీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చమ్ ।
న పరాఞ్చం, న ప్రత్యఞ్చం సప్తర్షిభిః ప్రాణాపానైః । తై రేనం ప్రాశిషం తై రేన
మజీగమమ్ । ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః । సర్వాఙ్గ ఏవ
సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౩౮

౩౦౯౩. తత శ్చైన మన్యేన వ్యచసా ప్రాశీర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
రాజయక్ష్మ స్త్వా హనిష్యతీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం
న పరాఞ్చం న ప్రత్యఞ్చమ్ । అన్తరిక్షేణ వ్యచసా తేనైనం ప్రాశిషం తేనైన మజీగమమ్
। ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః
సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౩౯

౩౦౯౪. తత శ్చైన మన్యేన పృష్ఠేన ప్రాశీర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
విద్యుత్ త్వా హనిష్యతీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం న పరాఞ్చం
న ప్రత్యఞ్చమ్ । దివా పృష్ఠేన తేనైనం ప్రాశిషం తేనైన మజీగమమ్ ।
ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః
సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ౪౦

౩౦౯౫. తత శ్చైన మన్యే నోరసా ప్రాశీర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
కృష్యా న రాత్స్యసీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం నపరాఞ్చం
న ప్రత్యఞ్చమ్ । పృథివ్యోరసా తేనైనం ప్రాశిషం తేనైన మజీగమమ్ ।
ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః
సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౪౧

౩౦౯౬ తత శ్చైన మన్యే నోదరేణ ప్రాశీర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
ఉదరదార స్త్వా హనిష్యతీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం
న పరాఞ్చం న ప్రత్యఞ్చమ్ సత్యే నోదరేణ తేనైనం ప్రాశిషం తేనైన మజీగమమ్ ।
ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః
సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ౪౨

౩౦౯౭ తత శ్చైన మన్యేన వస్తినా ప్రాశీర్యేన చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ ।
అప్సు మరిష్యసీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం
న పరాఞ్చం న ప్రత్యఞ్చమ్ సముద్రేణ వస్తినా తేనైనం ప్రాశిషం తేనైన మజీగమమ్ ।
ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః
సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౪౩

౩౦౯౮ తత శ్చైన మన్యాభ్యా మూరుభ్యాం ప్రాశీర్యాభ్యాం చైతం పూర్వ ఋషయః
ప్రాశ్నన్ । ఊరూ తే మరిష్యత ఇత్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం న
పరాఞ్చం న ప్రత్యఞ్చమ్ । మిత్రావరుణయో రూరుభ్యామ్ । తాభ్యా మేనం
ప్రాశిషం తాభ్యా మేన మజీగమమ్ । ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః
సర్వతనూః సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౪౪

౩౦౯౯ తత శ్చైన మన్యాభ్యా మష్ఠీవద్భ్యాం ప్రాశీర్యాభ్యాం చైతం పూర్వ ఋషయః
ప్రాశ్నన్ । స్రామో భవిష్యసీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం
న పరాఞ్చ న ప్రత్యఞ్చమ్ త్వష్టు రష్ఠీవద్భ్యామ్ । తాభ్యా మేనం
ప్రాశిషం తాభ్యా మేన మజీగమమ్ । ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః
సర్వతనూః సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౪౫

౩౧౦౦ తత శ్చైన మన్యాభ్యాం పాదాభ్యాం ప్రాశీర్యాభ్యాం చైతం పూర్వ ఋషయః
ప్రాశ్నన్ । బహుచారీ భవిష్యసీ త్యేన మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం
న పరాఞ్చంన ప్రత్యఞ్చమ్ అశ్వినోః పాదాభ్యామ్ తాభ్యా మేనం ప్రాశిషం తాభ్యా
మేన మజీగమమ్ । ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః సర్వాఙ్గ ఏవ
సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౪౬

౩౧౦౧ తత శ్చైన మన్యాభ్యాం ప్రపదాభ్యాం ప్రాశీర్యాభ్యాం చైతం పూర్వ ఋషయః
ప్రాశ్నన్ సర్ప స్త్వా హనిష్యతీ త్యేన మాహ తం వా అహం నార్వాఞ్చం
న పరాఞ్చం న ప్రత్యఞ్చమ్ సవితుః ప్రపదాభ్యామ్ తాభ్యా మేనం ప్రాశిషం తాభ్యా

మేవ మజీగమమ్ । ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౪౭

౩౧౦౨. తత శ్చైన మన్యాభ్యాం హస్తాభ్యాం ప్రాశీర్యాభ్యాం చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ । బ్రాహ్మణం హస్తౌ వ్యత్స్యత్ త్యేవ మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం న పరాఞ్చం న ప్రత్యఞ్చమ్ ఋతస్య హస్తాభ్యామ్ । తాభ్యా మేనం ప్రాశిషం తాభ్యా మేన మజీగమమ్ । ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౪౮

౩౧౦౩. తత శ్చైన మన్యయా ప్రతిష్ఠయా ప్రాశీర్యయా చైతం పూర్వ ఋషయః ప్రాశ్నన్ । అప్రతిష్ఠానో ఽనాయతనో మరిష్యసీ త్యేవ మాహ । తం వా అహం నార్వాఞ్చం న పరాఞ్చం న ప్రత్యఞ్చమ్ సత్యే ప్రతిష్ఠాయ । తయైనం ప్రాశిషం తయైన మజీగమమ్ । ఏష వా ఓదనః సర్వాఙ్గః సర్వపరుః సర్వతనూః సర్వాఙ్గ ఏవ సర్వపరుః సర్వతనూః సం భవతి య ఏవం వేద ॥ ౪౯

(3) తృతీయం సూక్తమ్ - తృతీయపర్యాయః

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతా - మన్త్రోక్తాః ఛన్దః - ౫౦ ఆసుర్యనుష్టుప్, ౫౧ ఆర్చ్యుష్ణిక్ ౫౨ త్రిపదా భురిక్సామ్నీ త్రిష్టుప్, ౫౩ ఆసురీ బృహతీ ౫౪ ద్విపదా భురిక్సామ్నీ బృహతీ, ౫౫ సామ్న్యుష్ణిక్ ౫౬ ప్రాజాపత్యా బృహతీ ॥

౩౧౦౪ ఏతద్ వై బ్రధ్నస్య విష్టపం యదోదనః ॥ ౫౦

౩౧౦౫ బ్రధ్నలోకో భవతి బ్రధ్నస్య విష్టపి శ్రయతే య ఏవం వేద ॥ ౫౧

౩౧౦౬. ఏతస్మాద్ వా ఓదనాత్ త్రయస్త్రింశతం లోకాన్ నిరమిమీత ప్రజాపతిః ॥ ౫౨

౩౧౦౭ తేషాం ప్రజ్ఞానాయ యజ్ఞమసృజత ॥ ౫౩

౩౧౦౮. స య ఏవం విదుష ఉపద్రష్టా భవతి ప్రాణం రుణద్ధి ౫౪

౩౧౦౯. న చ ప్రాణం రుణద్ధి సర్వజ్యానిం జీయతే ॥ ౫౫

౩౧౧౦. న చ సర్వజ్యానిం జీయతే పురైనం జరసః ప్రాణో జహాతి ॥ ౫౬

చతుర్థం సూక్తమ్ - ౪

ప్రాణః

ఋషిః - భార్గవో వైదర్భిః ॥ దేవతా - ప్రాణః ॥ ఛన్దః - ౧ శఙ్కుమత్యనుష్టుప్ ;౨-,౯-౧౩, ౧౬-౧౯,౨౩-౨౫ అనుష్టుప్ ; ౮ పథ్యాపఙ్క్తిః ; ౧౪ నిచృదనుష్టుప్ ; ౧౫ భురిగనుష్టుప్;౨౦ అనుష్టుబ్గర్భా త్రిష్టుప్ ; ౨౧ మధ్యేజ్యోతిర్ జగతీ ; ౨౨ త్రిష్టుప్;౨౬ బృహతీ గర్భానుష్టుప్ ॥

౩౧౧౧. ప్రాణాయ నమో యస్య సర్వమిదం వశే యో భూతః సర్వస్యేశ్వరో యస్మిన్ సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౧

౩౧౧౨. నమస్తే ప్రాణ క్రన్దాయ నమస్తే స్తనయిత్నవే ।
నమస్తే ప్రాణ విద్యుతే నమస్తే ప్రాణ వర్షతే ॥ ౨

౩౧౧౩. యత్ ప్రాణ స్తనయిత్నునాఽభిక్రన్దత్యోషధీః ।
ప్ర వీయన్తే గర్భాన్ దధతేఽథో బహ్వీర్వి జాయన్తే ॥ ౩

౩౧౧౪ యత్ ప్రాణ ఋతావాగతేఽభిక్రన్దత్యోషధీః సర్వం తదా ప్ర మోదతే యత్ కిం చ భూమ్యామధి ॥ ౪

౩౧౧౫. యదా ప్రాణో అభ్యవర్షీద్ వర్షేణ పృథివీం మహీమ్ ।
పశవస్తత్ ప్ర మోదన్తే మహో వై నో భవిష్యతి ॥ ౫

౩౧౧౬. అభివృష్టా ఓషధయః ప్రాణేన సమవాదిరన్ ఆయుర్వై నః ప్రాతీతరః సర్వా నః సురభీరకః ॥ ౬

౩౦౧౭. నమస్తే అస్త్వాయతే నమో అస్తు పరాయతే ।
నమస్తే ప్రాణ తిష్ఠత ఆసీనాయోత తే నమః ॥ ౭

౩౦౧౮ నమస్తే ప్రాణ ప్రాణతే నమో అస్త్వపానతే ।
పరాచీనాయ తే నమః ప్రతీచీనాయ తే నమః సర్వస్మై త ఇదం నమః ॥ ౮

౩౦౧౯. యా తే ప్రాణ ప్రియా తనూర్యో తే ప్రాణ ప్రేయసీ ।
అథో యద్ భేషజం తవ తస్య నో ధేహి జీవసే ॥ ౯

౩౦౨౦. ప్రాణః ప్రజా అను వస్తే పితా పుత్రమివ ప్రియమ్ ।
ప్రాణో హ సర్వస్యేశ్వరో యచ్చ ప్రాణతి యచ్చ న ॥ ౧౦

౩౦౨౧. ప్రాణో మృత్యుః ప్రాణస్తక్మా ప్రాణం దేవా ఉపాసతే ।
ప్రాణో హ సత్యవాదినముత్తమే లోక ఆ దధత్ ॥ ౧౧

౩౦౨౨. ప్రాణో విరాట్ ప్రాణో దేష్ట్రీ ప్రాణం సర్వ ఉపాసతే ।
ప్రాణో హ సూర్యశ్చంద్రమాః ప్రాణమాహుః ప్రజాపతిమ్ ॥ ౧౨

౩౦౨౩. ప్రాణాపానౌ వ్రీహియవావనడ్వాన్ ప్రాణ ఉచ్యతే ।
యవే హ ప్రాణ ఆహితోఽపానో వ్రీహిరుచ్యతే ॥ ౧౩

౩౦౨౪. అపానతి ప్రాణతి పురుషో గర్భే అన్తరా ।
యదా త్వం ప్రాణ జిన్వస్యథ స జాయతే పునః ॥ ౧౪

౩౦౨౫. ప్రాణమాహుర్మాతరిశ్వానం వాతో హ ప్రాణ ఉచ్యతే ।
ప్రాణే హ భూతం భవ్యం చ ప్రాణే సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౧౫

౩౦౨౬. ఆథర్వణీరాఙ్గిరసీర్దైవీర్మనుష్యజా ఉత ।
ఓషధయః ప్ర జాయన్తే యదా త్వం ప్రాణ జిన్వసి । ౧౬

౩౦౨౭ యదా ప్రాణో అభ్యవర్షీద్వర్షేణ పృథివీం మహీమ్ ।
ఓషధయః ప్ర జాయన్తేఽథో యాః కాశ్చ వీరుధః ॥ ౧౭

౩౦౨౮ యస్తే ప్రాణేదం వేద యస్మింశ్చాసి ప్రతిష్ఠితః ।
సర్వే తస్మై బలిం హరానముష్మింల్లోక ఉత్తమే ॥ ౧౮

౩౦౨౯. యథా ప్రాణ బలిహృతస్తుభ్యం సర్వాః ప్రజా ఇమాః ।
ఏవా తస్మై బలిం హరాన్యస్త్వా శృణవత్ సుశ్రవః ॥ ౧౯

౩౦౩౦. అన్తర్గర్భశ్చరతి దేవతాస్వాభూతో భూతః స ఉ జాయతే పునః ।
స భూతో భవ్యం భవిష్యత్ పితా పుత్రం ప్ర వివేశా శచీభిః ॥ ౨౦

౩౦౩౧. ఏకం పాదం నోత్ఖిదతి సలిలాద్ధంస ఉచ్చరన్ ।
యదఙ్గ స తముత్ఖిదేన్నైవాద్య న శ్వః స్యాన్న రాత్రీ
నాహః స్యాన్న వ్యుచ్ఛేత్ కదా చన ॥ ౨౧

౩౦౩౨ అష్టాచక్రం వర్తత ఏకనేమి సహస్రాక్షరం ప్ర పురో ని పశ్చా ।
అర్ధేన విశ్వం భువనం జజాన యదస్యార్ధం కతమః స కేతుః ॥ ౨౨

౩౦౩౩. యో అస్య విశ్వజన్మన ఈశే విశ్వస్య చేష్టతః
అన్యేషు క్షిప్రధన్వనే తస్మై ప్రాణ నమోఽస్తు తే ॥ ౨౩

౩౦౩౪. యో అస్య సర్వజన్మన ఈశే సర్వస్య చేష్టతః
అతన్ద్రో బ్రహ్మణా ధీరః ప్రాణో మాను తిష్ఠతు ॥ ౨౪

౩౦౩౫ ఊర్ధ్వః సుప్తేషు జాగార ననుతిర్యఙ్ ని పద్యతే ।
న సుప్తమస్య సుప్తేష్వను శుశ్రావ కశ్చన ॥ ౨౫

౩౦౩౬. ప్రాణ మా మత్ పర్యావృతో న మదన్యో భవిష్యసి ।
అపాం గర్భమివ జీవసే ప్రాణ బధ్నామి త్వా మయి ॥ ౨౬

అథతృతీయోఽనువాకః పఞ్చమం సూక్తమ్ - ౫

బ్రహ్మచర్యమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥ దేవతా ; బ్రహ్మచారీ ॥ ఛన్దః :- ౧ పురోఽతి జాగతావిరాడ్ గర్భాత్రిష్టుప్ ; ౨ పఞ్చపదాబృహతీగర్భావిరాట్ శక్వరీ ;౩ ఉరోబృహతీ ; ౪,౫,౨౪ త్రిష్టుప్ ; ౬ శాక్వరగర్భాచతుష్పదాజగతీ ;౭ విరాడ్గర్భాత్రిష్టుప్ ; ౮ పురోఽతిజాగతా విరాడ్ జగతీ ౯ బృహతీగర్భాత్రిష్టుప్ ;౧౦భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౧౧,౧౩, జగతీ ; ౧౨ శాక్వరగర్భాచతుష్పదావిరాడతి జగతీ ౧౪,౧౬-౨౨ అనుష్టుప్ ;౧౫ పురస్తా ద్జ్యోతి స్త్రిష్టుప్;౨౩ పురోబార్హతాతిజాగతగర్భాత్రిష్టుప్ ౨౫ ఆర్చ్యుష్ణిక్ (ఏకావసానా)౨౬ మధ్యేజ్యోతిరుష్ణిగ్గర్భాత్రిష్టుప్॥

౩౧౩౭ బ్రహ్మచారిష్ణం శ్చరతి రోదసీ ఉభే తస్మిన్ దేవాః సంమనసో భవన్తి ।
స దాధార పృథివీం దివంచస ఆచార్యం తపసా పిపర్తి ॥ ౧

౩౧౩౮ బ్రహ్మచారిణం పితరో దేవజనాఃపృథగ్ దేవా అనుసంయన్తి సర్వే ।
గన్ధర్వా ఏన మన్వాయన్త్రయస్త్రింశత్త్రిశతాః
షట్సహస్రాఃసర్వాన్త్స దేవాంస్తపసా పిపర్తి ౨

౩౧౩౯ ఆచార్య ఉపనయమానో బ్రహ్మచారిణం కృణుతే గర్భ మన్తః ।
తం రాత్రీ స్తిస్ర ఉదరే బిభర్తి తం జాతం ద్రష్టు మభిసంయన్తి దేవాః ॥ ౩

౩౧౪౦ ఇయం సమిత్ పృథివీ ద్యౌర్ద్వితీయోతాన్తరిక్షం సమిధా పృణాతి ।
బ్రహ్మచారీ సమిధా మేఖలయా శ్రమేణ లోకాం స్తపసా పిపర్తి ॥ ౪

౩౧౪౧ పూర్వో జాతో బ్రహ్మణో బ్రహ్మచారీఘర్మం వసాన స్తపసోదతిష్ఠత్ ।
తస్మా జ్జాతం బ్రాహ్మణం బ్రహ్మ జ్యేష్ఠందేవాశ్చ సర్వే అమృతేన సాకమ్ ॥ ౫

౩౧౪౨ బ్రహ్మచార్యేతి సమిధా సమిద్ధఃకార్ష్ణం వసానో దీక్షితో దీర్ఘశ్మశ్రుః ।
ససద్య ఏతి పూర్వస్మా దుత్తరం సముద్రంలోకా న్త్సంగృభ్య ముహు రాచరిక్రత్ ౬

౩౧౪౩ బ్రహ్మచారీ జనయన్ బ్రహ్మాపో లోకంప్రజాపతిం పరమేష్ఠినం విరాజమ్ ।
గర్భో భూత్వాఽమృతస్య యోనావిన్ద్రో హ భూత్వాఽసురాం స్తతర్హ ॥ ౭

౩౧౪౪ ఆచార్యస్తతక్ష నభసీ ఉభే ఇమేఉర్వీ గమ్భీరే పృథివీందివం చ
తే రక్షతి తపసా బ్రహ్మచారీతస్మిన్ దేవాః సంమనసో భవన్తి॥ ౮

౩౧౪౫ ఇమాం భూమిం పృథివీం బ్రహ్మచారీభిక్షా మా జభార ప్రథమో దివం చ ।
తే కృత్వా సమిధా వుపాస్తేతయో రార్పితా భువనాని విశ్వా ॥ ౯

౩౧౪౬ అర్వా గన్యః పరో అన్యో దివ స్పృష్ఠాద్ గుహా నిధీ నిహితౌ బ్రాహ్మణస్య ।
తౌ రక్షతి తపసాబ్రహ్మచారీతత్ కేవలం కృణుతే బ్రహ్మ విద్వాన్ ॥ ౧౦

౩౧౪౭ అర్వా గన్య ఇతో అన్యః పృథివ్యాఅగ్నీ సమేతో నభ సీ అన్తరేమే ।
తయోః శ్రయన్తే రశ్మయోఽధి దృఢాస్తా నా తిష్ఠతి తపసా బ్రహ్మచారీ ॥ ౧౧

౩౧౪౮ అభిక్రన్దన్ స్తనయ న్నరుణః శితిఙ్గో బృహచ్ఛేపోఽను భూమౌ జభార ।
బ్రహ్మచారీ సిఞ్చతి సానౌ రేతః పృథివ్యాంతేన జీవన్తి ప్రదిశ శ్చతస్రః ॥ ౧౨

౩౧౪౯ అగ్నౌ సూర్యే చన్ద్రమసి మాతరిశ్వన్బ్రహ్మచార్యప్సు సమిధ మా దధాతి ।
తాసా మర్చీంషి పృథ గభ్రే చరన్తితాసామాజ్యం పురుషో వర్ష మాపః ॥ ౧౩

౩౧౫౦ ఆచార్యో మృత్యు ర్వరుణః సోమ ఓషధయః పయః ।
జీమూతా ఆస న్త్సత్వానస్తై రిదం స్వరాభృతమ్ ॥ ౧౪

౩౧౫౧ అమా ఘృతం కృణుతే కేవల మాచార్యో భూత్వా
వరుణో యద్య దైచ్ఛత్ ప్రజాపతౌ ।
తద్ బ్రహ్మచారీ ప్రాయచ్ఛత్స్వాన్ మిత్రో అధ్యాత్మనః ॥ ౧౫

౩౧౫౨ ఆచార్యో బ్రహ్మచారీ బ్రహ్మచారీ ప్రజాపతిః ।
ప్రజాపతిర్వి రాజతి విరాడిన్ద్రోఽభవద్ వశీ ॥ ౧౬

౩౧౫౩ బ్రహ్మచర్యేణ తపసా రాజా రాష్ట్రం వి రక్షతి ।
ఆచార్యో బ్రహ్మచర్యేణ బ్రహ్మచారిణమిచ్ఛతే ॥ ౧౭

౩౧౫౪ బ్రహ్మచర్యేణ కన్యా యువానం విన్దతే పతిమ్ ।
అనడ్వాన్ బ్రహ్మచర్యేణాశ్వో ఘాసం జిగీర్షతి ॥ ౧౮

౩౧౫౫ బ్రహ్మచర్యేణ తపసా దేవా మృత్యుమపాఘ్నత ।
ఇన్ద్రో హ బ్రహ్మచర్యేణ దేవేభ్యః స్వరాభరత్ ॥ ౧౯

౩౧౫౬ ఓషధయో భూతభవ్యమహోరాత్రే వనస్పతిః
సంవత్సరః సహర్తుభిస్తే జాతా బ్రహ్మచారిణః ॥ ౨౦

౩౧౫౭ పార్థివా దివ్యాః పశవఆరణ్యా గ్రామ్యాశ్చ యే ।
అపక్షాః పక్షిణశ్చ యే తే జాతా బ్రహ్మచారిణః ॥ ౨౧

౩౧౫౮ పృథక్ సర్వే ప్రాజాపత్యాఃప్రాణానాత్మసు బిభ్రతి ।
తాన్త్సర్వాన్ బ్రహ్మ రక్షతిబ్రహ్మచారిణ్యాభృతమ్ ॥ ౨౨

౩౧౫౯ దేవానామేతత్ పరిషూతమనభ్యారూఢం చరతి రోచమానమ్ ।
తస్మాజ్జాతం బ్రాహ్మణం బ్రహ్మ జ్యేష్ఠందేవాశ్చ సర్వే అమృతేన సాకమ్ ॥ ౨౩

౩౧౬౦. బ్రహ్మచారీ బ్రహ్మ భ్రాజద్ బిభర్తితస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే సమోతాః ।
ప్రాణాపానౌ జనయన్నాద్ వ్యానంవాచం
మనో హృదయం బ్రహ్మ మేధామ్ ॥ ౨౪

౩౧౬౧. చక్షుః శ్రోత్రం యశో అస్మాసు ధేహ్యన్నంరేతో లోహిత ముదరమ్ ॥ ౨౫

తాని కల్పద్ బ్రహ్మచారీ సలిలస్య పృష్ఠేతపోఽతిష్ఠత్ తప్యమానః సముద్రే ।
౩౧౬౨. స స్నాతో బభ్రుః పిఙ్గలఃపృథివ్యాం బహు రోచతే ॥ ౨౬

ఇతి చతుర్దశః ప్రపాఠకః

అథపఞ్చదశః ప్రపాఠకః ॥

షష్ఠం సూక్తమ్ - ౬

పాపమోచనం

ఋషిః - శన్తాతిః ॥ దేవతా - అగ్న్యాదయో మన్త్రోక్తాః ॥

ఛన్దః - ౧-౨౨ అనుష్టుప్ ౨౩ బృహతీగర్భానుష్టుప్ ॥

౩౧౬౩ అగ్నిం బ్రూమో వనస్పతీనోషధీ రుత వీరుధః ।
ఇన్ద్రం బృహస్పతిం సూర్యంతే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧

౩౧౬౪ బ్రూమో రాజానం వరుణంమిత్రం విష్ణు మథో భగమ్ ।
అంశం వివస్వన్తం బ్రూమస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౨

౩౧౬౫ బ్రూమో దేవం సవితారంధాతార ముత పూషణమ్ ।
త్వష్టార మగ్రియం బ్రూమస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౩

౩౧౬౬ గన్ధర్వాప్సరసో బ్రూమోఅశ్వినా బ్రహ్మణస్పతిమ్ ।
అర్యమా నామ యో దేవస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౪

౩౧౬౭ అహోరాత్రే ఇదం బ్రూమఃసూర్యాచన్ద్రమసా వుభా ।
విశ్వా నాదిత్యాన్ బ్రూమస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౫

౩౧౬౮ వాతం బ్రూమః పర్జన్యమన్తరిక్షమథో దిశః ।
ఆశాశ్చ సర్వా బ్రూమస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౬

౩౧౬౯ ముఞ్చన్తు మా శపథ్యా౩దహోరాత్రే అథో ఉషాః ।
సోమో మా దేవో ముఞ్చతు యమాహుశ్చన్ద్రమా ఇతి ॥ ౭

౩౧౭౦ పార్థివా దివ్యాః పశవ ఆరణ్యా ఉత యే మృగాః ।
శకున్తాన్ పక్షిణో బ్రూమస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౮

౩౧౭౧ భవాశర్వావిదం బ్రూమో రుద్రం పశుపతిశ్చ యః ।
ఇషూర్యా ఏషాం సంవిద్మ తా నః సన్తు సదా శివాః ॥ ౯

౩౧౭౨ దివం బ్రూమో నక్షత్రాణి భూమిం యక్షాణి పర్వతాన్ ।
సముద్రా నద్యో వేశన్తాస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧౦

౩౧౭౩ సప్తర్షీన్ వా ఇదం బ్రూమోఽపో దేవీః ప్రజాపతిమ్ ।
పితౄన్ యమశ్రేష్ఠాన్ బ్రూమస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧౧

౩౧౭౪ యే దేవా దివిషదో అన్తరిక్షసదశ్చ యే ।
పృథివ్యాం శక్రా యే శ్రితాస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧౨

౩౧౭౫ ఆదిత్యా రుద్రా వసవో దివి దేవా అథర్వాణః ।
అఙ్గిరసో మనీషిణస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧౩

౩౧౭౬ యజ్ఞం బ్రూమో యజమానమృచః సామాని భేషజా ।
యజూంషి హోత్రా బ్రూమస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧౪

౩౧౭౭ పఞ్చ రాజ్యాని వీరుధాం సోమశ్రేష్ఠాని బ్రూమః ।
దర్భో భఙ్గో యవః సహస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧౫

౩౧౭౮ అరాయాన్ బ్రూమో రక్షాంసి సర్పాన్ పుణ్యజనాన్ పితౄన్ ।
మృత్యూనేకశతం బ్రూమస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧౬

౩౧౭౯ ఋతూన్ బ్రూమ ఋతుపతీనార్తవానుత హాయనాన్ ।
సమాః సంవత్సరాన్ మాసాంస్తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧౭

౩౧౮౦ ఏత దేవా దక్షిణతః పశ్చాత్ ప్రాఞ్చ ఉదేత పురస్తాదుత్తరాచ్ఛక్రా
విశ్వే దేవాః సమేత్య తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧౮

౩౧౮౧ విశ్వాన్ దేవానిదం బ్రూమః సత్యసన్ధానృతావృధః ।
విశ్వాభిః పత్నీభిః సహ తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౧౯

౩౧౮౨ సర్వాన్ దేవానిదం బ్రూమః సత్యసన్ధానృతావృధః ।
సర్వాభిః పత్నీభిః సహ తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౨౦

౩౧౮౩ భూతం బ్రూమో భూతపతిం భూతానాముత యో వశీ ।
భూతాని సర్వా సంగత్య తే నో ముఞ్చన్త్వంహసః ౨౧

౩౧౮౪ యా దేవీః పఞ్చ ప్రదిశో యే దేవా ద్వాదశర్తవః ।
సంవత్సరస్య యే దంష్ట్రాస్తే నః సన్తు సదా శివాః ॥ ౨౨

౩౧౮౫ యన్మాతలీ రథక్రీతమమృతం వేద భేషజమ్ ।
తదిన్ద్రో అప్సు ప్రావేశయత్ తదాపో దత్త భేషజమ్ ॥ ౨౩

అథ చతుర్థోఽనువాకః **సప్తమం సూక్తమ్ - ౭**

ఉచ్ఛిష్టబ్రహ్మసూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతా - ఉచ్ఛిష్టః ; అధ్యాత్మమ్ ॥
ఛన్దః - ౧-౫,౭-౨౦,౨౩-౨౭ అనుష్టుప్ ; ౬ పురఉష్ణిగ్బార్హతపరానుష్టుప్ ;
౨౧ స్వరాడనుష్టుప్ ; ౨౨ విరాట్పథ్యాబృహతీ ॥

౩౧౮౬ ఉచ్ఛిష్టే నామ రూపం చోచ్ఛిష్టే లోక ఆహితః ।
ఉచ్ఛిష్ట ఇన్ద్ర శ్చాగ్నిశ్చ విశ్వ మన్తః సమాహితమ్ ॥ ౧

౩౧౮౭ ఉచ్ఛిష్టే ద్యావాపృథివీ విశ్వం భూతం సమాహితమ్ ।
ఆపః సముద్ర ఉచ్ఛిష్టే చన్ద్రమా వాత ఆహితః ॥ ౨

౩౧౮౮ స న్నుచ్ఛిష్టే అసం శ్చోభౌ మృత్యు ర్వాజః ప్రజాపతిః ।
లౌక్యా ఉచ్ఛిష్ట ఆయత్తా వ్రశ్చ ద్రశ్చాపి శ్రీర్మయి ॥ ౩

౩౧౮౯ దృఢో దృంహస్థిరో న్యో బ్రహ్మ విశ్వసృజో దశ ।
నాభి మివ సర్వత శ్చక్ర ముచ్ఛిష్టే దేవతాః శ్రితాః ॥ ౪

౩౧౯౦ ఋక్ సామ యజు రుచ్ఛిష్ట ఉద్గీథః ప్రస్తుతం స్తుతమ్ ।
హిఙ్కార ఉచ్ఛిష్టే స్వరః సామ్నో మేడిశ్చ తన్మయి ॥ ౫

౩౧౯౧ ఐన్ద్రాగ్నం పావమానం మహానామ్నీ ర్మహావ్రతమ్ ।
ఉచ్ఛిష్టే యజ్ఞస్యాఙ్గాన్యన్త ర్గర్భ ఇవ మాతరి ॥ ౬

౩౧౯౨ రాజసూయం వాజపేయ మగ్నిష్టోమ స్తదధ్వరః ।
అర్కాశ్వమేధా వుచ్ఛిష్టే జీవబర్హి ర్మదిన్తమః ॥ ౭

౩౧౯౩ అగ్న్యాధేయ మథో దీక్షా కామప్రశ్ఛన్దసా సహ ।
ఉత్సన్నా యజ్ఞాః సత్రాణ్యుచ్ఛిష్టేఽధి సమాహితాః ॥ ౮

౩౧౯౪ అగ్నిహోత్రం చ శ్రద్ధా చ వషట్కారో వ్రతం తపః ।
దక్షిణేష్టం పూర్తం చోచ్ఛిష్టేఽధి సమాహితాః ॥ ౯

౩౧౯౫ ఏకరాత్రో ద్విరాత్రః సద్యః క్రీః ప్రక్రీ రుక్థ్యః ।
ఓతం నిహిత ముచ్ఛిష్టే యజ్ఞస్యాణూని విద్యయా ॥ ౧౦

౩౧౯౬ చతూరాత్రః పఞ్చరాత్రః షడ్రాత్ర శ్చోభయః సహ ।
షోడశీ సప్తరాత్ర శ్చోచ్ఛిష్టా జ్జజ్ఞిరే సర్వే యే యజ్ఞా అమృతే హితాః ॥ ౧౧

౩౧౯౭ ప్రతీహారో నిధనం విశ్వజి చ్చాభిజిచ్చ యః ।
సాహ్నాతిరాత్రా వుచ్ఛిష్టే ద్వాదశాహోఽపి తన్మయి ॥ ౧౨

౩౧౯౮ సూనృతా సన్నతిః క్షేమః స్వధోర్జామృతం సహః ।
ఉచ్ఛిష్టే సర్వే ప్రత్యఞ్చః కామాః కామేన తాతృపుః ॥ ౧౩

౩౧౯౯ నవ భూమీః సముద్రా ఉచ్ఛిష్టేఽధి శ్రితా దివః ।
ఆ సూర్యో భాత్యుచ్ఛిష్టేఽహోరాత్రే అపి తన్మయి ॥ ౧౪

౩౨౦౦ ఉపహవ్యం విషూవన్తం యే చ యజ్ఞా గుహా హితాః ।
బిభర్తి భర్తా విశ్వస్యోచ్ఛిష్టో జనితుః పితా ॥ ౧౫

౩౨౦౧ పితా జనితు రుచ్ఛిష్టోఽసోః పౌత్రః పితామహః ।
స క్షియతి విశ్వస్యేశానో వృషా భూమ్యా మతిఘ్న్యః ॥ ౧౬

౩౨౦౨ ఋతం సత్యం తపో రాష్ట్రం శ్రమో ధర్మశ్చ కర్మ చ ।
భూతం భవిష్య దుచ్ఛిష్టే వీర్యం లక్ష్మీ ర్బలం బలే ॥ ౧౭

౩౨౦౩ సమృద్ధి రోజ ఆకూతిః క్షత్రం రాష్ట్రం షడుర్వ్యః ।
సంవత్సరోఽధ్యుచ్ఛిష్ట ఇడా ప్రైషా గ్రహా హవిః ॥ ౧౮

౩౨౦౪ చతుర్హోతార ఆప్రియ శ్చాతుర్మాస్యాని నీవిదః ।
ఉచ్ఛిష్టే యజ్ఞా హోత్రాః పశుబన్ధా స్తదిష్టయః ॥ ౧౯

౩౨౦౫ అర్ధమాసాశ్చ మాసాశ్చార్తవా ఋతుభిః సహ ।
ఉచ్ఛిష్టే ఘోషిణీ రాప స్తనయిత్నుః శ్రుతి ర్మహీ ౨౦

౩౨౦౬ శర్కరాః సికతా అశ్మాన ఓషధయో వీరుధ స్తృణా ।
అభ్రాణి విద్యుతో వర్షముచ్ఛిష్టే సంశ్రితా శ్రితా ॥ ౨౧

౩౨౦౭ రాద్ధిః ప్రాప్తిః సమాప్తిర్వ్యాప్తిర్మహ ఏధతుః ।
అత్యాప్తి రుచ్ఛిష్టే భూతిశ్చాహితా నిహితా హితా ॥ ౨౨

౩౨౦౮ యచ్చ ప్రాణతి ప్రాణేన యచ్చ పశ్యతి చక్షుషా ।
ఉచ్ఛిష్టాజ్జజ్ఞిరే సర్వే దివి దేవా దివిశ్రితః ॥ ౨౩

౩౨౦౯ ఋచః సామాని ఛన్దాంసి పురాణం యజుషా సహ ।
ఉచ్ఛిష్టాజ్జజ్ఞిరే సర్వే దివి దేవా దివిశ్రితః ॥ ౨౪

౩౨౧౦ ప్రాణాపానౌ చక్షుః శ్రోత్రమక్షితిశ్చ క్షితిశ్చ యా ।
ఉచ్ఛిష్టాజ్జజ్ఞిరే సర్వే దివి దేవా దివిశ్రితః ॥ ౨౫

౩౨౧౧ ఆనన్దా మోదాః ప్రముదోఽభీమోదముదశ్చ యే ।
ఉచ్ఛిష్టాజ్జజ్ఞిరే సర్వే దివి దేవా దివిశ్రితః ॥ ౨౬

౩౨౧౨ దేవాః పితరో మనుష్యా గన్ధర్వాప్సరసశ్చ యే ।
ఉచ్ఛిష్టాజ్జజ్ఞిరే సర్వే దివి దేవా దివిశ్రితః ॥ ౨౭

అష్టమం సూక్తమ్ - ౮

అధ్యాత్మమ్

ఋషిః - కౌరుపథిః ॥ దేవతా - మన్యుః ; అధ్యాత్మమ్; ॥

ఛన్దః - ౧-౩౨,౩౪ అనుష్టుప్ ; ౩౩ పథ్యాపంక్తిః ॥

౩౨౧౩ యన్మన్యుర్జాయామావహత్సంకల్పస్య గృహాదధి ।
క ఆసం జన్యాః కే వరాః క ఉ జ్యేష్ఠవరోఽభవత్ ॥ ౧

౩౨౧౪ తపశ్చ వాస్తాం కర్మ చాన్తర్మహత్యర్ణవే ।
త ఆసం జన్యాస్తే వరా బ్రహ్మ జ్యేష్ఠవరోఽభవత్ ॥ ౨

౩౨౧౫ దశ సాకమజాయన్త దేవా దేవేభ్యః పురా ।
యో వై తాన్ విద్యాత్ ప్రత్యక్షం స వా అద్య మహద్ వదేత్ ॥ ౩

౩౨౧౬ ప్రాణాపానౌ చక్షుః శ్రోత్రమక్షితిశ్చ క్షితిశ్చ యా ।
వ్యానోదానౌ వాఙ్మనస్తే వా ఆకూతిమావహన్ ॥ ౪

౩౨౧౭ అజాతా ఆసన్నృతవోఽథో ధాతా బృహస్పతిః ।
ఇన్ద్రాగ్నీ అశ్వినా తర్హి కం తే జ్యేష్ఠముపాసత ॥ ౫

౩౨౧౮ తపశ్చ వాస్తాం కర్మ చాన్తర్మహత్యర్ణవే ।
తపో హ జజ్ఞే కర్మణస్తత్ తే జ్యేష్ఠముపాసత ॥ ౬

౩౨౧౯ యేత ఆసీద్ భూమిః పూర్వా యామద్ధాతయ ఇద్ విదుః ।
యో వై తాం విద్యాన్నామథా స మన్యేత పురాణవిత్ ॥ ౭

౩౨౨౦ కుత ఇన్ద్రః కుతః సోమః కుతో అగ్నిరజాయత ।
కుతస్త్వష్టా సమభవత్కుతో ధాతాజాయత ॥ ౮

౩౨౨౧ ఇన్ద్రాదిన్ద్రః సోమాత్ సోమో అగ్నేరగ్నిరజాయత ।
త్వష్టా హ జజ్ఞే త్వష్టుర్ధాతుర్ధాతాజాయత ॥ ౯

౩౨౨౨ యే త ఆసన్ దశ జాతా దేవా దేవేభ్యః పురా
పుత్రేభ్యో లోకం దత్త్వా కస్మింస్తే లోక ఆసతే ॥ ౧౦

౩౨౨౩ యదా కేశానస్థి స్నావ మాంసం మజ్జానమాభరత్ ।
శరీరం కృత్వా పాదవత్కం లోకమను ప్రావిశత్ ॥ ౧౧

౩౨౨౪ కుతః కేశాన్ కుతః స్నావకుతో అస్థీన్యాభరత్ ।
అఙ్గా పర్వాణి మజ్జానంకో మాంసం కుత ఆభరత్ ॥ ౧౨

౩౨౨౫ సంసిచో నామ తే దేవా యే సంభారాన్ త్సమభరన్ ।
సర్వం సం సిచ్య మర్త్యందేవాః పురుష మావిశన్ ॥ ౧౩

౩౨౨౬ ఊరూ పాదా వష్ఠీవన్తౌ శిరో హస్తా వథో ముఖమ్ ।
పృష్టీ ర్బర్జహ్యే పార్శ్వేక స్తత్ స మదధా దృషిః ॥ ౧౪

౩౨౨౭ శిరో హస్తా వథో ముఖంజిహ్వాం గ్రీవాశ్చ కీకసాః ।
త్వచా ప్రావృత్య సర్వం తత్సంధా స మదధా న్మహీ ॥ ౧౫

౩౨౨౮ యత్తచ్ఛరీర మశయత్సంధయా సంహితం మహత్ ।
యేనేద మద్య రోచతేకో అస్మిన్ వర్ణ మాభరత్ ॥ ౧౬

౩౨౨౯ సర్వే దేవా ఉపాశిక్షన్ తదజానాద్ వధూః సతీ ।
ఈశా వశస్య యా జాయాసాస్మిన్ వర్ణ మాభరత్ ॥ ౧౭

౩౨౩౦ యదా త్వష్టా వ్యతృణత్పితా త్వష్టుర్య ఉత్తరః ।
గృహం కృత్వా మర్త్యందేవాః పురుష మావిశన్ ॥ ౧౮

౩౨౩౧ స్వప్నో వై తన్ద్రీర్నిరృతిః పాప్మానో నామ దేవతాః ।
జరా ఖాలత్యం పాలిత్యంశరీర మను ప్రావిశన్ ॥ ౧౯

౩౨౩౨ స్తేయం దుష్కృతం వృజినంసత్యం యజ్ఞో యశో బృహత్ ।
బలం చ క్షత్రమోజశ్చశరీర మను ప్రావిశన్ ॥ ౨౦

౩౨౩౩ భూతిశ్చ వా అభూతిశ్చరాతయోఽరాతయశ్చ యాః ।
క్షుధశ్చ సర్వాస్తృష్ణాశ్చశరీర మను ప్రావిశన్ ॥ ౨౧

౩౨౩౪ నిన్దాశ్చ వా అనిన్దాశ్చయచ్చ హన్తేతి నేతి చ ।
శరీరం శ్రద్ధా దక్షిణాశ్రద్ధా చాను ప్రావిశన్ ॥ ౨౨

౩౨౩౫ విద్యాశ్చ వా అవిద్యాశ్చయచ్చాన్య దుపదేశ్యమ్ ।
శరీరం బ్రహ్మ ప్రావిశదృచః సామాథో యజుః ॥ ౨౩

౩౨౩౬ ఆనన్దా మోదాః ప్రముదోఽభీమోదముదశ్చ యే ।
హసో నరిష్టా నృత్తానిశరీర మను ప్రావిశన్ ॥ ౨౪

౩౨౩౭ ఆలాపాశ్చ ప్రలాపాశ్చాభీలాప లపశ్చ యే ।
శరీరం సర్వే ప్రావిశన్నాయుజః ప్రయుజో యుజః ॥ ౨౫

౩౨౩౮ ప్రాణాపానౌ చక్షుః శ్రోత్రమక్షితిశ్చ క్షితిశ్చ యా ।
వ్యానోదానౌ వాఙ్ మనఃశరీరేణ త ఈయన్తే ౨౬

౩౨౩౯ ఆశిషశ్చ ప్రశిషశ్చసంశిషో విశిషశ్చ యాః ।
చిత్తాని సర్వే సంకల్పాఃశరీర మను ప్రావిశన్ ॥ ౨౭

౩౨౪౦ ఆస్తేయీశ్చ వాస్తేయీశ్చత్వరణాః కృపణాశ్చ యాః ।
గుహ్యాః శుక్రా స్థూలా అపస్తా బీభత్సా వసాదయన్ ॥ ౨౮

౩౨౪౧ అస్థి కృత్వా సమిధంతదష్టాపో అసాదయన్ ।
రేతః కృత్వాజ్యందేవాః పురుష మావిశన్ ॥ ౨౯

౩౨౪౨ యా ఆపో యాశ్చ దేవతాయా విరాడ్ బ్రహ్మణా సహ ।
శరీరం బ్రహ్మ ప్రావిశచ్ఛరీరేఽధి ప్రజాపతిః ॥ ౩౦

౩౨౪౩ సూర్య శ్చక్షు ర్వాతః ప్రాణంపురుషస్య వి భేజిరే ।
అథాస్యేతర మాత్మానందేవాః ప్రాయచ్ఛ న్నగ్నయే ॥ ౩౧

౩౨౪౪ తస్మాద్ వై విద్వాన్ పురుషమిదం బ్రహ్మేతి మన్యతే ।
సర్వా హ్యస్మిన్ దేవతా గావో గోష్ఠ ఇవాసతే ॥ ౩౨

౩౨౪౫ ప్రథమేన ప్రమారేణ త్రేధా విష్వఙ్ వి గచ్ఛతి ।
అద ఏకేన గచ్ఛత్యద ఏకేన గచ్ఛతీహైకేన ని షేవతే ॥ ౩౩

౩౨౪౬ అప్సు స్తీమాసు వృద్ధాసు శరీరమన్తరా హితమ్ ।
తస్మిఞ్ఛవోఽధ్యన్తరా తస్మాచ్ఛవోఽధ్యుచ్యతే ॥౩॥ ౩౪

అథపఞ్చమో ఽనువాకః - నవమం సూక్తమ్ - ౯

శత్రునివారణమ్

ఋషిః - కాఙ్కాయనః ॥ దేవతా - అర్బుదిః ॥

ఛన్దః - ౧ సప్తపదావిరాట్ శక్వరీ ; ౨,౫-౮, ౧౦,౧౨,౧౩,౧౮-౨౧ అనుష్టుప్ ;
౩ పరోష్ణిక్ ; ౪ ఉష్ణిగ్బృహతీ గర్భాపరాత్రిష్టుప్ షట్ పదాతిజగతీ ; ౯,౧౧,౧౪,౨౩,౨౬
పథ్యాపంక్తిః ; ౧౫,౨౨,౨౪,౨౫, సప్తపదాశక్వరీ ; ౧౬ పఞ్చపదావిరాడుపరిష్టా
జ్జ్యోతిస్త్రిష్టుప్; ౧౭ త్రిపదాగాయత్రీ ॥

౩౨౪౭ యే బాహవో యా ఇషవో ధన్వనాం వీర్యాణి చ ।
అసీన్ పరశూనాయుధం చిత్తాకూతం చ యద్ధృది ।
సర్వం తదర్బుదే త్వమమిత్రేభ్యో దృశే కురూదారాంశ్చ ప్ర దర్శయ ॥ ౧

౩౨౪౮ ఉత్తిష్ఠత సం నహ్యధ్వం మిత్రా దేవజనా యూయమ్ ।
సందృష్టా గుప్తా వః సన్తు యా నో మిత్రాణ్యర్బుదే ॥ ౨

౩౨౪౯ ఉత్తిష్ఠతమా రభేథామాదానసందానాభ్యామ్ ।
అమిత్రాణాం సేనా అభి ధత్తమర్బుదే ॥ ౩

౩౨౫౦ అర్బుదిర్నామ యో దేవ ఈశానశ్చ న్యర్బుదిః ।
యాభ్యామన్తరిక్షమావృతమియం చ పృథివీ మహీ ।
తాభ్యామిన్ద్రమేదిభ్యామహం జితమన్వేమి సేనయా ॥ ౪

౩౨౫౧ ఉత్తిష్ఠ త్వం దేవజనార్బుదే సేనయా సహ ।
భఞ్జన్నమిత్రాణాం సేనాం భోగేభిః పరి వారయ ॥ ౫

౩౨౫౨ సప్త జాతాన్ న్యర్బుద ఉదారాణాం సమీక్షయన్ ।
తేభిష్ట్వమాజ్యే హుతే సర్వైరుత్తిష్ఠ సేనయా ॥ ౬

౩౨౫౩ ప్రతిఘ్నానాశ్రుముఖీ కృధుకర్ణీ చ క్రోశతు ।
వికేశీ పురుషే హతే రదితే అర్బుదే తవ ॥ ౭

౩౨౫౪ సంకర్షన్తీ కరూకరం మనసా పుత్రమిచ్ఛన్తీ ।
పతిం భ్రాతరమాత్స్వాన్ రదితే అర్బుదే తవ ॥ ౮

౩౨౫౫ అలిక్లవా జాష్కమదా గృధ్రాః శ్యేనాః పతత్రిణః ధ్వాఙ్క్షాః శకునయ
స్తృప్యన్త్వమిత్రేషు సమీక్షయన్రదితే అర్బుదే తవ ॥ ౯

౩౨౫౬ అథో సర్వం శ్వాపదం మక్షికా తృప్యతు క్రిమిః ।
పౌరుషేయేఽధి కుణపే రదితే అర్బుదే తవ ॥ ౧౦

౩౨౫౭ ఆ గృహ్ణీతం సం బృహతం ప్రాణాపానాన్ న్యర్బుదే ।
నివాశా ఘోషాః సం యన్త్వమిత్రేషు సమీక్షయన్ రదితే అర్బుదే తవ ॥ ౧౧

౩౨౫౮ ఉద్ వేపయ సం విజన్తాం భియామిత్రాన్ సం సృజ ।
ఉరుగ్రాహైర్బాహ్వఙ్కైర్విధ్యామిత్రాన్ న్యర్బుదే ॥ ౧౨

౩౨౫౯ ముహ్యన్త్వేషాం బాహవశ్చిత్తాకూతం చ యద్ధృది ॥
మైషాముచ్ఛేషి కిం చన రదితే అర్బుదే తవ ॥ ౧౩

౩౨౬౦ ప్రతిఘ్నానాః సం ధావన్తూరః పటూరావాఘ్నానాః ।
అఘారిణీర్వికేశ్యో రుదత్యః పురుషే హతే రదితే అర్బుదే తవ ॥ ౧౪

౩౨౬౧ శ్వన్వతీ రప్సరసో రూపకా ఉతార్బుదే అన్తఃపాత్రే రేరిహతీంరిశాం
దుర్ణిహితైషిణీమ్ ।
సర్వాస్తా అర్బుదే త్వమమిత్రేభ్యో దృశే కురూదారాంశ్చ ప్ర దర్శయ ॥ ౧౫

౩౨౬౨ ఖడూరేఽధిచఙ్క్రమాం ఖర్వికాం ఖర్వవాసినీమ్ ।
య ఉదారా అన్తర్హితా గన్ధర్వాప్సరసశ్చ యే సర్పా ఇతరజనా రక్షాంసి ॥ ౧౬

౩౨౬౩ చతుర్దంష్ట్రాం ఛ్యావదతః కుమ్భముష్కాఁ అసృఙ్ముఖాన్ ।
స్వభ్యసా యే చోద్భ్యసాః ॥ ౧౭

౩౨౬౪ ఉద్వేపయ త్వమర్బుదేఽమిత్రాణా మమూః సిచః ।
జయాంశ్చ జిష్ణుశ్చామిత్రాఞ్జయతా మిన్ద్రమేదినౌ ॥ ౧౮

౩౨౬౫ ప్రబ్లీనో మృదితః శయాంహతోఽమిత్రో న్యర్బుదే ।
అగ్నిజిహ్వా ధూమశిఖా జయన్తీర్యన్తు సేనయా ॥ ౧౯

౩౨౬౬ తయార్బుదే ప్రణుత్తానామిన్ద్రో హన్తు వరంవరమ్ ।
అమిత్రాణాం శచీపతిర్మామీషాం మోచి కశ్చన ॥ ౨౦

౩౨౬౭ ఉత్కసన్తు హృదయాన్యూర్ధ్వః ప్రాణ ఉదీషతు ।
శౌష్కాస్యమను వర్తతామమిత్రాన్మోత మిత్రిణః ॥ ౨౧

౩౨౬౮ యే చ ధీరా యే చాధీరాః పరాఞ్చో బధిరాశ్చ యే ।
తమసా యే చ తూపరా అథో బస్తాభివాసినః ।
సర్వాం స్తాఁ అర్బుదే త్వమమిత్రేభ్యో దృశే కురూదారాంశ్చ ప్ర దర్శయ ॥ ౨౨

౩౨౬౯ అర్బుదిశ్చ త్రిషన్ధిశ్చామిత్రాన్నో వి విధ్యతామ్ ।
యథైషా మిన్ద్ర వృత్రహన్ హనామ శచీపతేఽమిత్రాణాం సహస్రశః ॥ ౨౩

౩౨౭౦ వనస్పతీన్ వానస్పత్యానోషధీ రుత వీరుధః గన్ధర్వాప్సరసః సర్పాన్
దేవాన్ పుణ్యజనాన్ పితౄన్ సర్వాం స్తాఁ అర్బుదే త్వ
మమిత్రేభ్యో దృశే కురూదారాంశ్చ ప్ర దర్శయ ॥ ౨౪

౩౨౭౧ ఈశాం వో మరుతో దేవ ఆదిత్యో బ్రహ్మణస్పతిః ।
ఈశాం వ ఇన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ ధాతా మిత్రః ప్రజాపతిః ।
ఈశాం వ ఋషయశ్చక్రురమిత్రేషు సమీక్షయన్రదితే అర్బుదే తవ ॥ ౨౫

౩౨౭౨ తేషాం సర్వేషా మీశానా ఉత్తిష్ఠత సం నహ్యధ్వం
మిత్రా దేవజనా యూయమ్ ఇమం సంగ్రామం సంజిత్య
యథాలోకం వి తిష్ఠధ్వమ్ ॥ ౨౬

దశమం సూక్తమ్ - ౧౦

శత్రునాశనమ్

ఋషి - భృగ్వంగిరాః ॥ దేవతా, త్రిషన్ధిః ॥ ఛన్దః - ౧ విరాట్ పథ్యాబృహతీ ; ౨ షట్పదా త్రిష్టుబ్గర్భాఽతి జగతీ ;౩ విరాడా స్తారపంక్తిః ; ౪ విరాడనుష్టుప్; ౫-౭, ౧౦,౧౧,౧౪,౧౫,౧౮-౨౦,౨౩,౨౪, అనుష్టుప్ ; ౮ విరాట్ త్రిష్టుప్ ; ౯ పురోవిరాట్ పురస్తాజ్జ్యోతిస్త్రిష్టుప్ ; ౧౨ పంచపదాపథ్యాపంక్తిః ; ౧౩ షట్పదాజగతీ; ౧౬ షట్పదా కకుమ్మత్యనుష్టుప్ త్రిష్టుబ్గర్భా శక్వరీ ౧౭ పథ్యాపంక్తిః ౨౧ త్రిపదాగాయత్రీ; ౨౨ విరాట్ పురస్తాద్బృహతీ; ౨౫ కకుబుష్ణిక్; ౨౬ ప్రస్తారపంక్తిః

౩౨౭౩ ఉత్తిష్ఠత సం నహ్యధ్వముదారాః కేతుభిః సహ ।
సర్పా ఇతరజనా రక్షాంస్యమిత్రా నను ధావత ॥ ౧

౩౨౭౪ ఈశాం వో వేద రాజ్యం త్రిషన్ధేఅరుణైః కేతుభిః సహ ।
యే అన్తరిక్షే యే దివిపృథివ్యాం యే చ మానవాః ।
త్రిషన్ధేస్తే చేతసి దుర్ణామాన ఉపాసతామ్ ॥ ౨

౩౨౭౫ అయోముఖాః సూచీముఖా అథో వికఙ్కతీముఖాః ।
క్రవ్యాదో వాతరంహస ఆ సజన్త్వమిత్రాన్ వజ్రేణ త్రిషన్ధినా ॥ ౩

౩౨౭౬ అన్తర్ధేహి జాతవేద ఆదిత్య కుణపం బహు ।
త్రిషన్ధేరియం సేనా సుహితాస్తు మే వశే ॥ ౪

౩౨౭౭ ఉత్తిష్ఠ త్వం దేవజనార్బుదే సేనయా సహ ।
అయం బలిర్వ ఆహుతస్త్రిషన్ధేరాహుతిః ప్రియా ॥ ౫

౩౨౭౮ శితిపదీ సం ద్యతు శరవ్యేయం చతుష్పదీ ।
కృత్యేఽమిత్రేభ్యో భవ త్రిషన్ధేః సహ సేనయా ॥ ౬

౩౨౭౯ ధూమాక్షీ సం పతతు కృధుకర్ణీ చ క్రోశతు ।
త్రిషన్ధేః సేనయా జితే అరుణాః సన్తు కేతవః ॥ ౭

౩౨౮౦ అవాయన్తాం పక్షిణో యే వయాంస్యన్తరిక్షే దివి యే చరన్తి ।
శ్వాపదో మక్షికాః సం రభన్తామామాదో గృధ్రాః కుణపే రదన్తామ్ ॥ ౮

౩౨౮౧ యామిన్ద్రేణ సంధాం సమధత్థా బ్రహ్మణా చ బృహస్పతే ।
తయాఽహమిన్ద్రసంధయా సర్వాన్ దేవానిహ
హువ ఇతో జయత మాముతః ॥ ౯

౩౨౮౨ బృహస్పతిరాఙ్గిరస ఋషయో బ్రహ్మసంశితాః ।
అసురక్షయణం వధం త్రిషన్ధిం దివ్యాశ్రయన్ ౧౦

౩౨౮౩ యేనాసౌ గుప్త ఆదిత్య ఉభావిన్ద్రశ్చ తిష్ఠతః । త్రిషన్ధిం దేవా అభజ
న్తౌజసే చ బలాయ చ ॥ ౧౧

౩౨౮౪ సర్వాఀల్లోకాన్త్సమజయన్దేవా ఆహుత్యానయా ।
బృహస్పతిరాఙ్గిరసో వజ్రం యమసిఞ్చతాసురక్షయణం వధమ్ ॥ ౧౨

౩౨౮౫ బృహస్పతిరాఙ్గిరసో వజ్రం యమసిఞ్చత
అసురక్షయణం వధమ్ తేనాహమమూం సేనాం
ని లిమ్పామి బృహస్పతేఽమిత్రాన్ హన్మ్యోజసా ॥ ౧౩

౩౨౮౬ సర్వే దేవా అత్యాయన్తి యే అశ్నన్తి వషట్ కృతమ్ ।
ఇమాం జుషధ్వ మాహుతిమితో జయత మాముతః ॥ ౧౪

౩౨౮౭ సర్వే దేవా అత్యాయన్తు త్రిషన్ధేరాహుతిః ప్రియా ।
సంధాం మహతీం రక్షత యయాగ్రే అసురా జితాః ॥ ౧౫

౩౨౮౮ వాయురమిత్రాణామిష్వగ్రాణ్యాఞ్చత్విన్ద్ర ఏషాం బాహూన్ ప్రతి భనక్తు
మా శకన్ ప్రతిధామిషుమ్ ఆదిత్య ఏషామస్త్రం వి నాశయతు
చన్ద్రమా యుతామగతస్య పన్థామ్ ॥ ౧౬

౩౨౮౯ యది ప్రేయుర్దేవపురా బ్రహ్మ వర్మాణి చక్రిరే ।
తనూపానం పరిపాణం కృణ్వానా యదుపోచిరే సర్వం తదరసం కృధి ॥ ౧౭

౩౨౯౦ క్రవ్యాదానువర్తయన్మృత్యునా చ పురోహితమ్ ।
త్రిషన్ధే ప్రేహి సేనయా జయామిత్రాన్ ప్ర పద్యస్వ ॥ ౧౮

౩౨౯౧ త్రిషన్ధే తమసా త్వమమిత్రాన్ పరి వారయ ।
పృషదాజ్యప్రణుత్తానాం మామీషాం మోచి కశ్చన । ౧౯

౩౨౯౨ శితిపదీ సం పతత్వమిత్రాణామమూః సిచః ।
ముహ్యన్త్వద్యామూః సేనా అమిత్రాణాం న్యర్బుదే ॥ ౨౦

౩౨౯౩ మూఢా అమిత్రా న్యర్బుదే జహ్యేషాం వరంవరమ్ ।
అనయా జహి సేనయా ॥ ౨౧

౩౨౯౪ యశ్చ కవచీ యశ్చాకవచో౩మిత్రో యశ్చాజ్మని ।
జ్యాపాశైః కవచపాశైరజ్మనాభిహతః శయామ్ ॥ ౨౨

౩౨౯౫ యే వర్మిణో యేఽవర్మాణో అమిత్రా యే చ వర్మిణః ।
సర్వాంస్తాఁ అర్బుదే హతాంఛ్వానోఽదన్తు భూమ్యామ్ ॥ ౨౩

౩౨౯౬ యే రథినో యే అరథా అసాదా యే చ సాదినః ।
సర్వానదన్తు తాన్ హతాన్గృధ్రాః శ్యేనాః పతత్రిణః ॥ ౨౪

౩౨౯౭ సహస్ర కుణపా శేతామామిత్రీ సేనా
సమరే వధానామ్ వివిద్ధా కకజాకృతా ॥ ౨౫

౩౨౯౮ మర్మావిధం రోరువతం సుపర్ణైరదన్తు దుశ్చితం మృదితం శయానమ్ ।
య ఇమాం ప్రతీచీమాహుతిమమిత్రో నో యుయుత్సతి ॥ ౨౬

౩౨౯౯ యాం దేవా అనుతిష్ఠన్తి యస్యా నాస్తి విరాధనమ్ ।
తయేన్ద్రో హన్తు వృత్రహా వజ్రేణ త్రిషన్ధినా ॥ ౨౭

ఇతి పఞ్చవింశః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఇత్యేకాదశం కాణ్డమ్ ॥

అథ ద్వాదశం కాణ్డమ్ ॥

అథ షడ్వింశః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమోఽనువాకః ప్రథమం సూక్తమ్ - ౧

భూమి సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతా - భూమిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౧౭,౨౯,౩౧,౫౫,౬౦, త్రిష్టుప్; ౨ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౪-౬, ౧౦,౩౮ షట్పదా జగతీ ; ౭ ప్రస్తారపఙ్క్తిః ; ౮,౧౧ షట్పదా విరాడష్టిః ; ౯ పరానుష్టుప్త్రిష్టుప్ ; ౧౨,౧౩,౧౫,౩౭ పఞ్చపదా శక్వరీ; ౧౪ మహాబృహతీ ; ౧౬,౨౧ సామ్నీత్రిష్టుప్ ; ౧౮ షట్పదా త్రిష్టుబనుష్టుబ్గర్భాతిశక్వరీ; ౧౯ ఉరోబృహతీ ; ౨౦ విరాడురోబృహతీ ; ౨౨ షట్పదా విరాడతిజగతీ; ౨౩ పఞ్చపదా విరాడతిజగతీ ; ౨౪ పఞ్చపదానుష్టుబ్గర్భా జగతీ ; ౨౫ సప్తపదోష్ణిగనుష్టుబ్గర్భా శక్వరీ; ౨౬, ౨౭,౨౮,౩౩,౩౫,౩౯,౪౦,౫౦,౫౪,౫౬, ౫౯, ౬౩ అనుష్టుప్ ; ౫౩ పురోబార్హతానుష్టుప్ ; ౩౦ (త్రిపదా) విరాడ్గాయత్రీ ౩౨ పురస్తాజ్జ్యోతిస్త్రిష్టుప్ ; ౩౪ షట్పదా త్ర్యనుష్టుబ్గర్భాతిజగతీ ; ౩౬ విపరీతపాదలక్ష్మా పఙ్క్తిః ॥ ౪౧ షట్పదా కకుమ్మతీ శక్వరీ, ౪౨ స్వరాడనుష్టుప్, ౪౩ విరాడాస్తార పఙ్క్తిః, ౪౪,౪౫,౪౯ జగతీ, ౪౬ షట్పదానుష్టుబ్గర్భా పరాశక్వరీ, ౪౭ షట్పదోష్ణిగనుష్టుబ్గర్భా పరాతిశక్వరీ; ౪౮ పురోఽనుష్టుప్త్రిష్టుప్; ౫౧, షట్పదానుష్టుబ్గర్భా కకుమ్మత్యతిశక్వరీ, ౫౨ పఞ్చపదానుష్టుబ్గర్భా పరాతిజగతీ, ౫౭ పురోఽతిజాగతా జగతీ, ౫౮ పురస్తాద్బృహతీ, ౬౧ పురోబార్హతా త్రిష్టుప్, ౬౨ పరావిరాట్ త్రిష్టుప్ ॥

౩౩౦౦ సత్యం బృహదృతముగ్రం దీక్షా తపో బ్రహ్మ యజ్ఞః పృథివీం ధారయన్తి ।
సా నో భూతస్య భవ్యస్య పత్న్యురుం లోకం పృథివీ నః కృణోతు ॥ ౧

౩౩౦౧ అసంబాధం మధ్యతో మానవానాం యస్యా ఉద్వతః ప్రవతః సమం బహు ।
నానావీర్యా ఓషధీర్యా బిభర్తి పృథివీ నః ప్రథతాం రాధ్యతాం నః ॥ ౨

౩౩౦౨ యస్యాం సముద్ర ఉత సిన్ధురాపోయస్యా మన్నం కృష్టయః సంబభూవుః ।
యస్యా మిదం జిన్వతి ప్రాణ దేజత్సానో భూమిః పూర్వపేయే దధాతు ॥ ౩

౩౩౦౩ యస్యా శ్చతస్రః ప్రదిశః పృథివ్యాయస్యా మన్నం కృష్టయః సంబభూవుః ।
యా బిభర్తి బహుధా ప్రాణ దేజత్సా నో భూమిర్గోష్వ ప్యన్నే దధాతు ॥ ౪

౩౩౦౪ యస్యాం పూర్వే పూర్వజనా విచక్రిరేయస్యాం దేవా అసురా నభ్యవర్తయన్ ।
గవా మశ్వానాం వయసశ్చ విష్ఠా భగం వర్చః పృథివీ నో దధాతు ॥ ౫

౩౩౦౫ విశ్వంభరా వసుధానీ ప్రతిష్ఠాహిరణ్యవక్షా జగతో నివేశనీ ।
వైశ్వానరం బిభ్రతీ భూమి రగ్నిమిన్ద్రఋషభా ద్రవిణే నో దధాతు ॥ ౬

౩౩౦౬ యాం రక్షన్త్యస్వప్నా విశ్వదానీందేవా భూమిం పృథివీ మప్రమాదమ్ ।
సా నో మధు ప్రియం దుహామథో ఉక్షతు వర్చసా ॥ ౭

౩౩౦౭ యార్ణవేధి సలిల మగ్ర ఆసీద్యాం మాయాభి రన్వచరన్ మనీషిణః ।
యస్యా హృదయం పరమే వ్యోమన్త్సత్యేనావృత మమృతం పృథివ్యాః ।
సా నో భూమి స్త్విషిం బలంరాష్ట్రే దధాతూత్తమే ॥ ౮

౩౩౦౮ యస్యా మాపః పరిచరాః సమానీరహోరాత్రే అప్రమాదం క్షరన్తి ।
సా నో భూమి ర్భూరిధారా పయోదుహా మథో ఉక్షతు వర్చసా ॥ ౯

౩౩౦౯ యా మశ్వినా వమిమాతాంవిష్ణు ర్యస్యాం విచక్రమే ।
ఇన్ద్రో యాం చక్ర ఆత్మనేనమిత్రాం శచీపతిః ।
సా నో భూమిర్వి సృజతాంమాతా పుత్రాయ మే పయః ॥ ౧౦

౩౩౧౦ గిరయస్తేపర్వతా హిమవన్తోఽరణ్యం తే పృథివి స్యోనమస్తు ।
బభ్రుం కృష్ణాం రోహిణీం విశ్వరూపాంధ్రువాం భూమిం పృథివీ మిన్ద్రగుప్తామ్ ।
అజీతోఽహతో అక్షతోఽధ్యష్ఠాం పృథివీ మహమ్ ॥ ౧౧

౩౩౧౧ యత్ తే మధ్యం పృథివి యచ్చ నభ్యంయాస్త ఊర్జస్తన్వః సంబభూవుః ।
తాసు నో ధేహ్యభి నః పవస్వమాతా భూమిః పుత్రో అహం పృథివ్యాః ।
పర్జన్యః పితా స ఉ నః పిపర్తు ॥ ౧౨

౩౩౧౨ యస్యాం వేదిం పరిగృహ్ణన్తి భూమ్యాంయస్యాం యజ్ఞం తన్వతే విశ్వకర్మాణః ।
యస్యాం మీయన్తే స్వరవః పృథివ్యామూర్ధ్వాః శుక్రా ఆహుత్యాః పురస్తాత్ ।
సా నో భూమి ర్వర్ధయద్ వర్ధమానా ॥ ౧౩

౩౩౧౩ యో నో ద్వేషత్ పృథివి యః పృతన్యాద్యోఽభిదాసా న్మనసా యో వధేన ।
తం నో భూమే రన్ధయ పూర్వకృత్వరి ॥ ౧౪

౩౩౧౪ త్వజ్జాతా స్త్వయి చరన్తి మర్త్యాస్త్వం బిభర్షి ద్విపద స్త్వం చతుష్పదః ।
తవేమే పృథివి పఞ్చ మానవా యేభ్యో జ్యోతి రమృతం మర్త్యేభ్య
ఉద్యన్త్సూర్యో రశ్మిభి రాతనోతి ॥ ౧౫

౩౩౧౫ తా నః ప్రజాః సం దుహ్రతాం సమగ్రావాచో మధు పృథివి ధేహి మహ్యమ్ ॥ ౧౬

౩౩౧౬ విశ్వస్వం మాతర మోషధీనాంధ్రువాం భూమిం పృథివీం ధర్మణా ధృతామ్ ।
శివాం స్యోనా మను చరేమ విశ్వహా ॥ ౧౭

౩౩౧౭ మహత్ సధస్థం మహతీ బభూవిథమహాన్ వేగ ఏజథు ర్వేపథుష్టే ।
మహాం స్త్వేన్ద్రో రక్ష త్యప్రమాదమ్ సా నో భూమే ప్ర రోచయ
హిరణ్యస్యేవ సందృశిమా నో ద్విక్షత కశ్చన ॥ ౧౮

౩౩౧౮ అగ్ని ర్భూమ్యా మోషధీ ష్వగ్నిమాపో బిభ్ర త్యగ్ని రశ్మసు ।
అగ్ని రన్తః పురుషేషు గో ష్వశ్వేష్వగ్నయః ॥ ౧౯

౩౩౧౯ అగ్నిర్దివ ఆ తపత్యగ్నేర్దేవస్యోర్వన్తరిక్షమ్ ।
అగ్నిం మర్తాస ఇన్ధతే హవ్యవాహం ఘృతప్రియమ్ ॥ ౨౦

౩౩౨౦ అగ్నివాసాః పృథివ్యసితజ్ఞూస్త్విషీమన్తం సంశితం మా కృణోతు ॥ ౨౧

౩౩౨౧ భూమ్యాం దేవేభ్యో దదతి యజ్ఞం హవ్యమరంకృతమ్ ।
భూమ్యాం మనుష్యా౨ జీవన్తి స్వధయాన్నేన మర్త్యాః ।
సా నో భూమిః ప్రాణమాయుర్దధాతు జరదష్టిం మా పృథివీ కృణోతు ॥ ౨౨

౩౩౨౨ యస్తే గన్ధః పృథివి సంబభూవ యం బిభ్రత్యోషధయో యమాపః ।
యం గన్ధర్వా అప్సరసశ్చ భేజిరే తేన మా సురభిం కృణు మా నో ద్విక్షత కశ్చన ॥ ౨౩

౩౩౨౩ యస్తే గన్ధః పుష్కరమావివేశ యం సంజభ్రుః సూర్యాయా వివాహే ।
అమర్త్యాః పృథివి గన్ధమగ్రే తేన మా సురభిం కృణు మా నో ద్విక్షత కశ్చన ॥ ౨౪

౩౩౨౪ యస్తే గన్ధః పురుషేషు స్త్రీషు పుంసు భగో రుచిః ।
యో అశ్వేషు వీరేషు యో మృగేషూత హస్తిషు ।
కన్యాయాం వర్చో యద్భూమే తేనాస్మా౨
అపి సం సృజ మా నో ద్విక్షత కశ్చన ॥ ౨౫

౩౩౨౫ శిలా భూమిరశ్మా పాంసుః సా భూమిః సంధృతా ధృతా ।
తస్యై హిరణ్యవక్షసే పృథివ్యా అకరం నమః ॥ ౨౬

౩౩౨౬ యస్యాం వృక్షా వానస్పత్యా ధ్రువాస్తిష్ఠన్తి విశ్వహా ।
పృథివీం విశ్వధాయసం ధృతామచ్ఛావదామసి ॥ ౨౭

౩౩౨౭ ఉదీరాణా ఉతాసీనాస్తిష్ఠన్తః ప్రక్రామన్తః ।
పద్భ్యాం దక్షిణసవ్యాభ్యాం మా వ్యథిష్మహి భూమ్యామ్ ॥ ౨౮

౩౩౨౮ విమృగ్వరీం పృథివీమా వదామి క్షమాం భూమిం బ్రహ్మణా వావృధానామ్ ।
ఊర్జం పుష్టం బిభ్రతీమన్నభాగం ఘృతం త్వాభి ని షీదేమ భూమే ॥ ౨౯

౩౩౨౯ శుద్ధా న ఆపస్తన్వే క్షరన్తు యో నః సేదురప్రియే తం ని దధ్మః ।
పవిత్రేణ పృథివి మోత్పునామి ॥ ౩౦

౩౩౩౦ యాస్తే ప్రాచీః ప్రదిశో యా ఉదీచీర్యాస్తే భూమే అధరాద్యాశ్చ పశ్చాత్ ।
స్యోనాస్తా మహ్యం చరతే భవన్తు మా ని పప్తం భువనే శిశ్రియాణః ॥ ౩౧

౩౩౩౧ మా నః పశ్చాన్మా పురస్తాన్నుదిష్ఠా మోత్తరాదధరాదుత ।
స్వస్తి భూమే నో భవ మా విదన్పరిపన్థినో వరీయో యావయా వధమ్ ॥ ౩౨

౩౩౩౨ యావత్తేఽభి విపశ్యామి భూమే సూర్యేణ మేదినా తావన్మే చక్షుర్మా మే
ష్టోత్తరాముత్తరాం సమామ్ ॥ ౩౩

౩౩౩౩ యచ్ఛయానః పర్యావర్తే దక్షిణం సవ్యమభి భూమే పార్శ్వమ్ ।
ఉత్తానాస్త్వా ప్రతీచీం యత్పృష్టీభిరధిశేమహే ।
మా హింసీస్తత్ర నో భూమే సర్వస్య ప్రతిశీవరి ॥ ౩౪

౩౩౩౪ యత్తే భూమే విఖనామి క్షిప్రం తదపి రోహతు ।
మా తే మర్మ విమృగ్వరి మా తే హృదయమర్పిపమ్ ॥ ౩౫

౩౩౩౫ గ్రీష్మస్తే భూమే వర్షాణి శరద్ధేమన్తః శిశిరో వసన్తః ।
ఋతవస్తే విహితా హాయనీరహోరాత్రే పృథివి నో దుహాతామ్ ॥ ౩౬

౩౩౩౬ యాప సర్పం విజమానా విమృగ్వరీ యస్యామాసన్నగ్నయో యే అప్స్వన్తః ।
పరా దస్యూన్దదతీ దేవపీయూనిన్ద్రం వృణానా పృథివీ న వృత్రమ్ ।
శక్రాయ దధ్రే వృషభాయ వృష్ణే ॥ ౩౭

౩౩౩౭ యస్యాం సదోహవిర్ధానే యూపో యస్యాం నిమీయతే ।
బ్రహ్మాణో యస్యామర్చన్త్యృగ్భిః సామ్నా యజుర్విదః ।
యుజ్యన్తే యస్యామృత్విజః సోమమిన్ద్రాయ పాతవే ॥ ౩౮

౩౩౩౮ యస్యాం పూర్వే భూతకృతఋషయో గా ఉదానృచుః ।
సప్త సత్రేణ వేధసో యజ్ఞేన తపసా సహ ॥ ౩౯

౩౩౩౯ సా నో భూమిరా దిశతు యద్ధనం కామయామహే ।
భగో అనుప్రయుఙ్క్తామిన్ద్ర ఏతు పురోగవః ॥ ౪౦

౩౩౪౦ యస్యాం గాయన్తి నృత్యన్తి భూమ్యాం మర్త్యా వ్యైలబాః ।
యుధ్యన్తే యస్యామాక్రన్దో యస్యాం వదతి దున్దుభిః ।
సా నో భూమిః ప్ర ణుదతాం సపత్నానసపత్నం మా పృథివీ కృణోతు ॥ ౪౧

౩౩౪౧ యస్యామన్నం వ్రీహియవౌ యస్యా ఇమాః పఞ్చ కృష్టయః ।
భూమ్యై పర్జన్యపత్న్యై నమోఽస్తు వర్షమేదసే ॥ ౪౨

౩౩౪౨ యస్యాః పురో దేవకృతాః క్షేత్రే యస్యా వికుర్వతే ।
ప్రజాపతిః పృథివీం విశ్వగర్భామాశామాశాం రణ్యాం నః కృణోతు ॥ ౪౩

౩౩౪౩ నిధిం బిభ్రతీ బహుధా గుహా వసు మణిం హిరణ్యం పృథివీ దదాతు మే ।
వసూని నో వసుదా రాసమానా దేవీ దధాతు సుమనస్యమానా ॥ ౪౪

౩౩౪౪ జనం బిభ్రతీ బహుధా వివాచసం నానాధర్మాణం పృథివీ యథౌకసమ్ ।
సహస్రం ధారా ద్రవిణస్య మే దుహాం ధ్రువేవ ధేను రనపస్ఫురన్తీ ॥ ౪౫

౩౩౪౫ యస్తే సర్పో వృశ్చికస్తృష్టదంశ్మా హేమన్తజబ్ధో భృమలో గుహా శయే ।
క్రిమిర్జిన్వత్ పృథివి యద్యదేజతి ప్రావృషి తన్నః సర్పన్మోప సృపద్
యచ్ఛివం తేన నో మృడ ॥ ౪౬

౩౩౪౬ యే తే పన్థానో బహవో జనాయనా రథస్య వర్త్మానసశ్చ యాతవే ।
యైః సంచరన్త్యుభయే భద్రపాపాస్తం పన్థానం జయేమానమిత్ర
మతస్కరం యచ్ఛివం తేన నో మృడ ॥ ౪౭

౩౩౪౭ మల్వం బిభ్రతీ గురుభృద్భద్రపాపస్య నిధనం తితిక్షుః ।
వరాహేణ పృథివీ సంవిదానా సూకరాయ వి జిహీతే మృగాయ ॥ ౪౮

౩౩౪౮ యే త ఆరణ్యాః పశవో మృగా వనే హితాః సింహా
వ్యాఘ్రాః పురుషాదశ్చరన్తి ఉలం వృకం పృథివి దుచ్ఛునామిత
ఋక్షీకాం రక్షో అప బాధయాస్మత్ ॥ ౪౯

౩౩౪౯ యే గన్ధర్వా అప్సరసో యే చారాయాః కిమీదినః పిశాచాన్త్సర్వా రక్షాంసి
తానస్మద్ భూమే యావయ ॥ ౫౦

౩౩౫౦ యాం ద్విపాదః పక్షిణః సంపతన్తి హంసాః సుపర్ణాః శకునా వయాంసి ।
యస్యాం వాతో మాతరిశ్వేయతే రజాంసి కృణ్వంశ్చ్యావయంశ్చ వృక్షాన్ ।
వాతస్య ప్రవా ముపవా మను వా త్యర్చిః ॥ ౫౧

౩౩౫౧ యస్యాం కృష్ణ మరుణం చ సంహితే అహోరాత్రే విహితే భూమ్యా మధి ।
వర్షేణ భూమిః పృథివీ వృతా వృతా సా నో దధాతు భద్రయా
ప్రియే ధామని ధామని ॥ ౫౨

౩౩౫౨ ద్యౌశ్చ మ ఇదం పృథివీ చాన్తరిక్షం చ మే వ్యచః ।
అగ్నిః సూర్య ఆపో మేధాం విశ్వే దేవాశ్చ సం దదుః ॥ ౫౩

౩౩౫౩ అహ మస్మి సహమాన ఉత్తరో నామ భూమ్యామ్ ।
అభీషా డస్మి విశ్వాషాడాశామాశాం విషాసహిః ॥ ౫౪

౩౩౫౪ అదో యద్ దేవి ప్రథమానా పురస్తాద్దేవై రుక్తా వ్యసర్పో మహిత్వమ్ ।
ఆ త్వా సుభూత మవిశత్ తదానీ మకల్పయథాః ప్రదిశ శ్చతస్రః ॥ ౫౫

౩౩౫౫ యే గ్రామా యదరణ్యం యాః సభా అధి భూమ్యామ్ ।
యే సంగ్రామాః సమితయస్తేషు చారు వదేమ తే ॥ ౫౬

౩౩౫౬ అశ్వ ఇవ రజో దుధువే వి తాన్ జనాన్య ఆక్షియన్ పృథివీం యాదజాయత ।
మన్ద్రాగ్రేత్వరీ భువనస్య గోపా వనస్పతీనాం గృభిరోషధీనామ్ ॥ ౫౭

౩౩౫౭ యద్ వదామి మధుమత్ తద్ వదామి యదీక్షే తద్ వనన్తి మా ।
త్విషీమానస్మి జూతిమానవాన్యాన్ హన్మి దోధతః ॥ ౫౮

౩౩౫౮ శన్తివా సురభిః స్యోనా కీలాలోధ్నీ పయస్వతీ ।
భూమిరధి బ్రవీతు మే పృథివీ పయసా సహ ॥ ౫౯

౩౩౫౯ యామన్వైచ్ఛద్ధవిషా విశ్వకర్మాన్తరర్ణవే రజసి ప్రవిష్టామ్ ।
భుజిష్యం పాత్రం నిహితం గుహా యదావిర్భోగే అభవన్మాతృమద్భ్యః ॥ ౬౦

౩౩౬౦ త్వమస్యావపనీ జనానామదితిః కామదుఘా పప్రథానా ।
యత్ త ఊనం తత్ త ఆ పూరయాతి ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య ॥ ౬౧

౩౩౬౧ ఉపస్థాస్తే అనమీవా అయక్ష్మా అస్మభ్యం సన్తు పృథివి ప్రసూతాః ।
దీర్ఘం న ఆయుః ప్రతిబుధ్యమానా వయం తుభ్యం బలిహృతః స్యామ ॥ ౬౨

౩౩౬౨ భూమే మాతర్ని ధేహి మా భద్రయా సుప్రతిష్ఠితమ్ ।
సంవిదానా దివా కవే శ్రియాం మా ధేహి భూత్యామ్ ॥ ౬౩

అథ ద్వితీయోఽనువాకః ద్వితీయం సూక్తమ్ - ౨

ఋషి - భృగుః ॥ దేవతా - అగ్నిః ; మన్త్రోక్తాః ౨౧-౩౩ మృత్యుః ॥ ఛన్దః ౧,౪,౧౦,౧౧, ౨౧-౩౩,౫౩ త్రిష్టుప్ ; ౨,౫,౧౨-౧౫,౧౭,౧౯,౨౦,౩౪-౩౬ ,౩౮,౩౯,౪౧,౪౩,౫౧,౫౪ అనుష్టుప్ ; ౩ ఆస్తారపఙ్క్తిః; ౬ భురిగార్షీపఙ్క్తిః ; ౭,౪౫, జగతీ ; ౮,౪౮,౪౯ భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౯ అనుష్టుబ్గర్భావిపరీతపాదలక్ష్మా పఙ్క్తిః ; ౧౬ కకుమ్మతీపరాబృహత్యనుష్టుప్ ; ౧౮ నిచృదనుష్టుప్; ౩౭ పురస్తాద్ బృహతీ ; ౪౦ పురస్తాత్కకుమ్మత్యనుష్టుప్, ౪౨ త్రిపదా భురిగార్షీ గాయత్రీ ; ౪౪ ద్విపదార్చీ బృహతీ; ౪౬ ద్విపదాసామ్నీ త్రిష్టుప్ (౪౨, ౪౪,౪౬ ఏకావసానా), ౪౭ పఞ్చపదాబార్హతవైరాజగర్భా జగతీ ౫౦ ఉపరిష్టాద్విరాడ్ బృహతీ; ౫౨ పురస్తాద్విరాడ్ బృహతీ; ౫౫ బృహతీగర్భా త్రిష్టుప్

౩౩౬౩ నడమా రోహ న తే అత్ర లోక ఇదం సీసం భాగధేయం త ఏహి ।
యో గోషు యక్ష్మః పురుషేషు యక్ష్మస్తేన త్వం సాకమధరాఙ్ పరేహి ॥ ౧

౩౩౬౪ అఘశంసదుఃశంసాభ్యాం కరేణానుకరేణ చ ।
యక్ష్మం చ సర్వం తేనేతో మృత్యుం చ నిరజామసి ॥ ౨

౩౩౬౫ నిరితో మృత్యుం నిరృతిం నిరరాతిమజామసి ।
యో నో ద్వేష్టి తమద్ధ్యగ్నే అక్రవ్యాద్ యము ద్విష్మస్తము తే ప్ర సువామసి ॥ ౩

౩౩౬౬ యద్యగ్నిః క్రవ్యాద్ యది వా వ్యాఘ్ర ఇమం గోష్ఠం ప్రవివేశాన్యోకాః ।
తం మాషాజ్యం కృత్వా ప్ర హిణోమి దూరం స గచ్ఛత్వప్సుషదోఽప్యగ్నీన్ ॥ ౪

౩౩౬౭ యత్ త్వా క్రుద్ధాః ప్రచక్రుర్మన్యునా పురుషే మృతే ।
సుకల్పమగ్నే తత్ త్వయా పునస్త్వోద్దీపయామసి ॥ ౫

౩౩౬౮ పునస్త్వాదిత్యా రుద్రా వసవః పునర్బ్రహ్మా వసునీతిరగ్నే ।
పునస్త్వా బ్రహ్మణస్పతిరాధాద్దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ ॥ ౬

౩౩౬౯ యో అగ్నిః క్రవ్యాత్ ప్రవివేశ నో గృహమిమం పశ్యన్నితరం జాతవేదసమ్ ।
తం హరామి పితృయజ్ఞాయ దూరం స ఘర్మమిన్ధాం పరమే సధస్థే ॥ ౭

౩౩౭౦ క్రవ్యాదమగ్నిం ప్ర హిణోమి దూరం యమరాజ్ఞో గచ్ఛతు రిప్రవాహః ।
ఇహాయమితరో జాతవేదా దేవో దేవేభ్యో హవ్యం వహతు ప్రజానన్ ॥ ౮

౩౩౭౧ క్రవ్యాద మగ్ని మిషితో హరామి జనాన్ దృంహన్తం వజ్రేణ మృత్యుమ్ ।
ని తం శాస్మి గార్హపత్యేన విద్వాన్పితౄణాం లోకేఽపి భాగో అస్తు ॥ ౯

౩౩౭౨ క్రవ్యాద మగ్నిం శశమాన ముక్థ్యంప్ర హిణోమి పథిభిః పితృయాణైః ।
మా దేవయానైః పునరా గా అత్రైవైధి పితృషు జాగృహి త్వమ్ ॥ ౧౦

౩౩౭౩ సమిన్ధతే సంకసుకం స్వస్తయే శుద్ధా భవన్తః శుచయః పావకాః ।
జహాతి రిప్ర మత్యేన ఏతి సమిద్ధో అగ్నిః సుపునా పునాతి ॥ ౧౧

౩౩౭౪ దేవో అగ్నిః సంకసుకో దివ స్పృష్ఠా న్యారుహత్ ।
ముచ్యమానో నిరేణసోఽమో గస్మాఁ అశస్త్యాః ॥ ౧౨

౩౩౭౫ అస్మిన్ వయం సంకసుకేఅగ్నౌ రిప్రాణి మృజ్మహే ।
అభూమ యజ్ఞియాః శుద్ధాఃప్ర ణ ఆయూంషి తారిషత్ ॥ ౧౩

౩౩౭౬ సంకసుకో వికసుకోనిర్ఋథో యశ్చ నిస్వరః ।
తే తే యక్ష్మం సవేదసోదూరాద్ దూర మనీనశన్ ॥ ౧౪

౩౩౭౭ యో నో అశ్వేషు వీరేషుయో నో గోష్వజావిషు ।
క్రవ్యాదం ని ర్ణుదామసియో అగ్ని ర్జనయోపనః ॥ ౧౫

౩౩౭౮ అన్యేభ్యస్త్వా పురుషేభ్యోగోభ్యో అశ్వేభ్యస్త్వా ।
నిః క్రవ్యాదం నుదామసియో అగ్నిర్జీవితయోపనః ॥ ౧౬

౩౩౭౯ యస్మిన్ దేవా అమృజతయస్మిన్ మనుష్యా ఉత ।
తస్మిన్ ఘృతస్తావో మృష్ట్వా త్వ మగ్నే దివం రుహ ॥ ౧౭

౩౩౮౦ సమిద్ధో అగ్న ఆహుత స నో మాభ్యపక్రమీః ।
అత్రైవ దీదిహి ద్యవిజ్యోక్ చ సూర్యం దృశే ॥ ౧౮

౩౩౮౧ సీసే మృడ్ఢ్వం నడే మృడ్ఢ్వ మగ్నౌ సంకసుకే చ యత్ ।
అథో అవ్యాం రామాయాం శీర్షక్తిముపబర్హణే ॥ ౧౯

౩౩౮౨ సీసే మలం సాదయిత్వా శీర్షక్తిముపబర్హణే ।
అవ్యా మసిక్న్యాం మృష్ట్వా శుద్ధా భవత యజ్ఞియాః ॥ ౨౦

౩౩౮౩ పరం మృత్యో అను పరేహి పన్థాం యస్త ఏష ఇతరో దేవయానాత్
చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమీహేమే వీరా బహవో భవన్తు ॥ ౨౧

౩౩౮౪ ఇమే జీవా వి మృతై రా వవృత్రన్నభూద్ భద్రా దేవహూతి ర్నో అద్య ।
ప్రాఞ్చో అగామ నృతయే హసాయ సువీరాసో విదథ మా వదేమ ॥ ౨౨

౩౩౮౫ ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామి మైషాం ను గా దపరో అర్థ మేతమ్ ।
శతం జీవన్తః శరదః పురూచీస్తిరో మృత్యుం దధతాం పర్వతేన ॥ ౨౩

౩౩౮౬ ఆ రోహ తాయు ర్జరసం వృణానా అనుపూర్వం యతమానా యతి ష్ఠ ।
తాన్ వ స్త్వష్టా సుజనిమా సజోషాః సర్వమాయు ర్నయతు జీవనాయ ॥ ౨౪

౩౩౮౭ యథాహా న్యనుపూర్వం భవన్తి యథర్తవ ఋతుభిర్యన్తి సాకమ్ ।
యథా న పూర్వమపరో జహాత్యేవా ధాత రాయూంషి కల్పయైషామ్ ॥ ౨౫

౩౩౮౮ అశ్మన్వతీ రీయతే సం రభధ్వం వీరయధ్వం ప్ర తరతా సఖాయః ।
అత్రా జహీత యే అసన్ దురేవా అనమీవా నుత్తరే మాభి వాజాన్ ॥ ౨౬

౩౩౮౯ ఉత్తిష్ఠతా ప్ర తరతా సఖాయో ఽశ్మన్వతీ నదీ స్యన్దత ఇయమ్ ।
అత్రా జహీత యే అసన్నశివాః శివా న్స్యోనా నుత్తరే మాభి వాజాన్ ॥ ౨౭

౩౩౯౦ వైశ్వదేవీం వర్చస ఆ రభధ్వం శుద్ధా భవన్తః శుచయః పావకాః ।
అతిక్రామన్తో దురితా పదాని శతం హిమాః సర్వవీరా మదేమ ॥ ౨౮

౩౩౯౧ ఉదీర్షాణాః పథిభి ర్వాయుమద్భిరతిక్రామన్తోఽవరాన్ పరేభిః ।
త్రిః సప్త కృత్వ ఋషయః పరేతామృత్యుం ప్రత్యౌహన్ పదయోపనేన ॥ ౨౯

౩౩౯౨ మృత్యోః పదం యోపయన్త ఏత ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరం దధానాః ।
ఆసీనా మృత్యుం నుదతా సధస్థేఽథ జీవాసో విదథ మా వదేమ ॥ ౩౦

౩౩౯౩ ఇమా నారీ రవిధవాః సుపత్నీరాఞ్జనేన సర్పిషా సం స్పృశన్తామ్ ।
అనశ్రవో అనమీవాః సురత్నా ఆ రోహన్తు జనయో యోని మగ్రే ॥ ౩౧

౩౩౯౪ వ్యాకరోమి హవిషాహ మేతౌ తౌ బ్రహ్మణా వ్యగహం కల్పయామి ।
స్వధాం పితృభ్యో అజరాం కృణోమి దీర్ఘేణాయుషా సమిమాన్ సృజామి ॥ ౩౨

౩౩౯౫ యో నో అగ్నిః పితరో హృత్స్వన్త రావివేశామృతో మర్త్యేషు ।
మ య్యహం తం పరి గృహ్ణామి దేవం
మా సో అస్మాన్ ద్విక్షత మా వయం తమ్ ॥ ౩౩

౩౩౯౬ అపావృత్య గార్హపత్యాత్క్రవ్యాదా ప్రేత దక్షిణా ।
ప్రియం పితృభ్య ఆత్మనేబ్రహ్మభ్యః కృణుతా ప్రియమ్ ॥ ౩౪

౩౩౯౭ ద్విభాగధన మాదాయప్ర క్షిణా త్యవర్త్యా ।
అగ్నిః పుత్రస్య జ్యేష్ఠస్యయః క్రవ్యా దనిరాహితః ॥ ౩౫

౩౩౯౮ యత్ కృషతే యద్ వనుతేయచ్చ వస్నేన విన్దతే ।
సర్వం మర్త్యస్య తన్నాస్తిక్రవ్యా చ్చేదనిరాహితః ॥ ౩౬

౩౩౯౯ అయజ్ఞియో హతవర్చా భవతినైనేన హవి రత్తవే ।
ఛినత్తి కృష్యా గోర్ధనాద్యం క్రవ్యా దనువర్తతే ॥ ౩౭

౩౪౦౦ ముహుర్గృధ్యైః ప్ర వదత్యార్తిం మర్త్యో నీత్య ।
క్రవ్యాద్ యా నగ్ని రన్తికాదనువిద్వాన్ వితావతి ॥ ౩౮

౩౪౦౧ గ్రాహ్యా గృహాః సం సృజ్యన్తేస్త్రియా య మ్రియతే పతిః ।
బ్రహ్మైవ విద్వానేష్యోయఃక్రవ్యాదం నిరాదధత్ ॥ ౩౯

౩౪౦౨ యద్ రిప్రం శమలం చకృమయచ్చ దుష్కృతమ్ ।
ఆపో మా తస్మాచ్ఛుమ్భన్త్వగ్నేః సంకసుకాచ్చ యత్ ॥ ౪౦

౩౪౦౩ తా అధరా దుదీచీ రావవృత్రన్ప్రజానతీః పథిభి ర్దేవయానైః ।
పర్వతస్య వృషభ స్యాధి పృష్ఠేనవా శ్చరన్తి సరితః పురాణీః ॥ ౪౧

౩౪౦౪ అగ్నే అక్రవ్యాన్నిః క్రవ్యాదంనుదా దేవయజనం వహ ॥ ౪౨

౩౪౦౫ ఇమం క్రవ్యాదా వివేశాయం క్రవ్యాద మన్వగాత్ వ్యాఘ్రౌ కృత్వా నానానం
తం హరామి శివాపరమ్ ॥ ౪౩

౩౪౦౬ అన్తర్ధిర్దేవానాం పరిధి ర్మనుష్యాణామగ్నిర్గార్హపత్య ఉభయా నన్తరా శ్రితః ॥ ౪౪

౩౪౦౭ జీవానా మాయుః ప్ర తిర త్వ మగ్నేపితౄణాం లోకమపి గచ్ఛన్తు యే మృతాః ।
సుగార్హపత్యో వితపన్నరాతిముషాముషాం శ్రేయసీం ధేహ్యస్మై ॥ ౪౫

౩౪౦౮ సర్వా నగ్నే సహమానః సపత్నానైషా మూర్జం రయి మస్మాసు ధేహి ॥ ౪౬

౩౪౦౯ ఇమ మిన్ద్రం వహ్నిం పప్రి మన్వారభధ్వం స వో నిర్వక్షద్ దురితా దవద్యాత్ ।
తేనాప హత శరు మాపతన్తంతేన రుద్రస్య పరి పాతాస్తామ్ ॥ ౪౭

౩౪౧౦ అనడ్వాహం ప్లవ మన్వారభధ్వం స వో నిర్వక్షద్ దురితా దవద్యాత్ ।
ఆ రోహత సవితు ర్నావ మేతాంషడ్భి రుర్వీభి రమతిం తరేమ ॥ ౪౮

౩౪౧౧ అహోరాత్రే అన్వేషి బిభ్రత్క్షేమ్యస్తిష్ఠన్ ప్రతరణః సువీరః ।

అహోరాత్రమనువ త్తల్ప బిభ్రదభ్యేవ వః పురుషగన్ధిరేధి ॥ ౪౯

౩౪౧౨ తే దేవేభ్య ఆ వృశ్చన్తే పాపం జీవన్తి సర్వదా ।
క్రవ్యాద్ యానగ్నిరన్తికాదశ్వ ఇవానువపతే నడమ్ ॥ ౪౦

౩౪౧౩ యేఽశ్రద్ధా ధనకామ్యా క్రవ్యాదా సమాసతే ।
తే వా అన్యేషాం కుమ్భీం పర్యాదధతి సర్వదా ॥ ౫౧

౩౪౧౪ ప్రేవ పిపతిషతి మనసా ముహురా వర్తతే పునః ।
క్రవ్యాద్ యానగ్నిరన్తికాదనువిద్వాన్ వితావతి ॥ ౫౨

౩౪౧౫ అవిః కృష్ణా భాగధేయం పశూనాం సీసం క్రవ్యాదపి చన్ద్రం త ఆహుః ।
మాషాః పిష్టా భాగధేయం తే హవ్యమరణ్యాన్యా గహ్వరం సచస్వ ॥ ౫౩

౩౪౧౬ ఇషీకాం జరతీమిష్ట్వా తిల్పిఞ్జం దణ్డనం నడమ్ ।
తమిన్ద్ర ఇధ్మం కృత్వా యమస్యాగ్నిం నిరాదధౌ ॥ ౫౪

౩౪౧౭ ప్రత్యఞ్చమర్కం ప్రత్యర్పయిత్వా ప్రవిద్వాన్ పన్థాం వి హ్యావివేశ ।
పరామీషామసూన్ దిదేశ దీర్ఘేణాయుషా సమిమాన్ సృజామి ॥ ౫౫

అథ తృతీయోఽనువాకః - తృతీయం సూక్తమ్ - 3

స్వర్గౌదనః

ఋషిః - యమః ॥ దేవతా - స్వర్గః ; ఓదనః అగ్నిః ॥ ఛన్దః :- ౧,౪౨,౪౩,౪౭, భురిక్త్రిష్టుప్ ; ౨-౭,౯-౧౧,౧౪-౧౬,౧౮-౨౦, ౨౩,౨౫-౩౩,౩౫-౩౮, ౪౦,౪౧,౪౫,౪౬ ,౪౮-౫౪ త్రిష్టుప్ ; ౮,౧౨,౨౧,౨౨,౨౪ జగతీ ౧౩,౧౭ స్వరాడార్షీపఙ్క్తిః ; ౩౪ విరాడ్గర్భాత్రిష్టుప్ ; ౩౯ అనుష్టుబ్గర్భాత్రిష్టుప్ ౪౪ పరాబృహతీ త్రిష్టుప్; ౫౫-౬౦ సప్తపదాః శఙ్కుమత్యతిజాగతశాక్వరాతిశాక్వరధార్త్య గర్భాతి ధృతిః;

(౫౫,౫౭-౬౦ కృతిః; ౫౬ విరాట్ కృతిః) ॥

౩౪౧౮ పుమాన్ పుంసోఽధి తిష్ఠ చర్మేహి తత్ర హ్వయస్వ యతమా ప్రియా తే ।
యావన్తావగ్రే ప్రథమం సమేయథుస్తద్ వాం వయో యమరాజ్యే సమానమ్ ॥ ౧

౩౪౧౯ తావద్ వాం చక్షుస్తతి వీర్యాణి తావత్ తేజస్తతిధా వాజినాని ।
అగ్నిః శరీరం సచతే యదైధోఽధా పక్వాన్మిథునా సం భవాథః ॥ ౨

౩౪౨౦ సమస్మిఁల్లోకే సము దేవయానే సం స్మా సమేతం యమరాజ్యేషు ।
పూతౌ పవిత్రైరుప తద్ ధ్వయేథాం యద్యద్ రేతో అధి వాం సంబభూవ ॥ ౩

౩౪౨౧ ఆపస్పుత్రాసో అభి సం విశధ్వమిమం జీవం జీవధన్యాః సమేత్య ।
తాసాం భజధ్వమమృతం యమాహుర్యమోదనం పచతి వాం జనిత్రీ ॥ ౪

౩౪౨౨ యం వాం పితా పచతి యం చ మాతా రిప్రాన్నిర్ముక్త్యై శమలాచ్చ వాచః ।
స ఓదనః శతధారః స్వర్గ ఉభే వ్యాప నభసీ మహిత్వా ॥ ౫

౩౪౨౩ ఉభే నభసీ ఉభయాంశ్చ లోకాన్ యే యజ్వనామభిజితాః స్వర్గాః తేషాం
జ్యోతిష్మాన్ మధుమాన్ యో అగ్రే తస్మిన్ పుత్రైర్జరసి సం శ్రయేథామ్ ॥ ౬

౩౪౨౪ ప్రాచీంప్రాచీం ప్రదిశమా రభేథామేతం లోకం శ్రద్దధానాః సచన్తే ।
యద్ వాం పక్వం పరివిష్టమగ్నౌ తస్య గుప్తయే దమ్పతీ సం శ్రయేథామ్ ॥ ౭

౩౪౨౫ దక్షిణాం దిశమభి నక్షమాణౌ పర్యావర్తేథామభి పాత్రమేతత్ ।
తస్మిన్ వాం యమః పితృభిః సంవిదానః పక్వాయ శర్మ బహులం ని యచ్ఛాత్ । ౮

౩౪౨౬ ప్రతీచీ దిశామియమిద్ వరం యస్యాం సోమో అధిపా మృడితా చ ।
తస్యాం శ్రయేథాం సుకృతః సచేథామధా పక్వాన్మిథునా సం భవాథః ॥ ౯

౩౪౨౭ ఉత్తరం రాష్ట్రం ప్రజయోత్తరావద్దిశా ముదీచీ కృణవన్నో అగ్రమ్ ।
పాఙ్క్తం ఛన్దః పురుషో బభూవ విశ్వై ర్విశ్వాఙ్గైః సహ సం భవేమ ॥ ౧౦

౩౪౨౮ ధ్రువేయం విరాణ్ణమో అస్త్వస్యై శివా పుత్రేభ్య ఉత మహ్య మస్తు ।
సా నో దేవ్యదితే విశ్వవార ఇర్య ఇవ గోపా అభి రక్ష పక్వమ్ ॥ ౧౧

౩౪౨౯ పితేవ పుత్రా నభి సం స్వజస్వ నః శివా నో వాతా ఇహ వాన్తు భూమౌ ।
య మోదనం పచతో దేవతే ఇహ తం న స్తప ఉత సత్యం చ వేత్తు ॥ ౧౨

౩౪౩౦ యద్యత్ కృష్ణః శకున ఏహ గత్వా త్సరన్ విషక్తం బిల ఆససాద ।
యద్వా దాస్యా౩ర్ద్రహస్తా సమఙ్క్త ఉలూఖలం ముసలం శుమ్భతాపః ॥ ౧౩

౩౪౩౧ అయంగ్రావా పృథుబుధ్నో వయోధాః పూతః పవిత్రైరప హన్తు రక్షః ।
ఆ రోహ చర్మ మహి శర్మ యచ్ఛత మా దంపతీ పౌత్రమఘం ని గాతామ్ ॥ ౧౪

౩౪౩౨ వనస్పతిః సహ దేవైర్న ఆగన్రక్షః పిశాచాఁ అపబాధమానః ।
స ఉచ్ఛ్రయాతై ప్ర వదాతి వాచంతేన లోకాఁ అభి సర్వా న్జయేమ ॥ ౧౫

౩౪౩౩ సప్త మేధాన్ పశవః పర్యగృహ్ణన్య ఏషాం జ్యోతిష్మాఁ ఉత యశ్చకర్శ ।
త్రయస్త్రింశద్ దేవతా స్తా న్త్సచన్తే స నః స్వర్గ మభి నేష లోకమ్ ॥ ౧౬

౩౪౩౪ స్వర్గం లోక మభి నో నయాసి సం జాయయా సహ పుత్రైః స్యామ ।
గృహ్ణామి హస్త మను మైత్వత్ర మా నస్తారీ న్నిరృతి ర్మో అరాతిః ॥ ౧౭

౩౪౩౫ గ్రాహిం పాప్మాన మతి తాఁ అయామ తమో వ్యస్య ప్ర వదాసి వల్గు ।
వానస్పత్య ఉద్యతో మా జిహింసీర్మా తణ్డులం వి శరీర్దేవయన్తమ్ ॥ ౧౮

౩౪౩౬ విశ్వవ్యచా ఘృతపృష్ఠో భవిష్యన్త్సయోని ర్లోక ముప యాహ్యేతమ్ ।
వర్షవృద్ధ ముప యచ్ఛ శూర్పం తుషం పలావా నప తద్ వినక్తు ॥ ౧౯

౩౪౩౭ త్రయో లోకాః సంమితా బ్రాహ్మణేన ద్యౌరేవాసౌ పృథివ్యన్తరిక్షమ్ ।
అంశూన్ గృభీత్వాన్వారభేథామా ప్యాయన్తాం పునరా యన్తు శూర్పమ్ ॥ ౨౦

౩౪౩౮ పృథగ్రూపాణి బహుధా పశూనామేకరూపో భవసి సం సమృద్ధ్యా ।
ఏతాం త్వచం లోహినీం తాం నుదస్వ గ్రావా శుమ్భాతి మలగ ఇవ వస్త్రా ॥ ౨౧

౩౪౩౯ పృథివీం త్వా పృథివ్యామా వేశయామి తనూః సమానీ వికృతా త ఏషా ।
యద్యద్ ద్యుత్తం లిఖిత మర్పణేన తేన మా సుస్రోర్బ్రహ్మణాపి తద్ వపామి ॥ ౨౨

౩౪౪౦ జనిత్రీవ ప్రతి హర్యాసి సూనుం సం త్వా దధామి పృథివీం పృథివ్యా ।
ఉఖా కుమ్భీ వేద్యాం మా వ్యథిష్ఠా యజ్ఞాయుధై రాజ్యే నాతిషక్తా ॥ ౨౩

౩౪౪౧ అగ్నిః పచన్ రక్షతు త్వా పురస్తాదిన్ద్రో రక్షతు దక్షిణతో మరుత్వాన్ ।
వరుణ స్త్వా దృంహాద్ధరుణే ప్రతీచ్యా ఉత్తరాత్ త్వా సోమః సం దదాతై ॥ ౨౪

౩౪౪౨ పూతాః పవిత్రైః పవన్తే అభ్రాద్దివం చ యన్తి పృథివీం చ లోకాన్ ।
తా జీవలా జీవధన్యాః ప్రతిష్ఠాః పాత్ర ఆసిక్తాః పర్యగ్ని రిన్ధామ్ ॥ ౨౫

౩౪౪౩ ఆ యన్తి దివః పృథివీం సచన్తే భూమ్యాః సచన్తే అధ్యన్తరిక్షమ్ ।
శుద్ధాః సతీస్తా ఉ శుమ్భన్త ఏవ తా నః స్వర్గ మభి లోకం నయన్తు ॥ ౨౬

౩౪౪౪ ఉతేవ ప్రభ్వీరుత సంమితాస ఉత శుక్రాః శుచయ శ్చామృతాసః ।
తా ఓదనం దంపతిభ్యాం ప్రశిష్టా ఆపః శిక్షన్తీః పచతా సునాథాః ॥ ౨౭

౩౪౪౫ సంఖ్యాతా స్తోకాః పృథివీం సచన్తే ప్రాణాపానైః సంమితా ఓషధీభిః ।
అసంఖ్యాతా ఓప్యమానాః సువర్ణాః సర్వం వ్యాపుః శుచయః శుచిత్వమ్ ॥ ౨౮

౩౪౪౬ ఉద్యోధ న్త్యభి వల్గన్తి తప్తాః ఫేన మస్యన్తి బహులాంశ్చ బిన్దూన్ ।
యోషేవ దృష్ట్వా పతి మృత్వియాయైతై స్తణ్డులై ర్భవతా సమాపః ॥ ౨౯

౩౪౪౭ ఉత్థాపయ సీదతో బుధ్న ఏనానద్భిరాత్మానమభి సం స్పృశన్తామ్ ।
అమాసి పాత్రైరుదకం యదేతన్మితాస్తణ్డులాః ప్రదిశో యదీమాః ॥ ౩౦

ఇతి షడ్వింశః ప్రపాఠకః ॥

అథ సప్తవింశః ప్రపాఠకః

౩౪౪౮ ప్ర యచ్ఛ పర్శుం త్వరయా హరౌషమహింసన్త ఓషధీర్దాన్తు పర్వన్ ।
యాసాం సోమః పరి రాజ్యం బభూవామన్యుతా నో వీరుధో భవన్తు ॥ ౩౧

౩౪౪౯ నవం బర్హిరోదనాయ స్తృణీత ప్రియం హృదశ్చక్షుషో వల్గ్వస్తు ।
తస్మిన్దేవాః సహ దైవీర్విశన్త్విమం ప్రాశ్నన్త్వృతుభిర్నిషద్య ॥ ౩౨

౩౪౫౦ వనస్పతే స్తీర్ణమా సీద బర్హిరగ్నిష్టోమైః సంమితో దేవతాభిః ।
త్వష్ట్రేవ రూపం సుకృతం స్వధిత్యైనా ఏహాః పరి పాత్రే దదృశ్రామ్ ॥ ౩౩

౩౪౫౧ షష్ట్యాం శరత్సు నిధిపా అభీచ్ఛాత్స్వః పక్వేనాభ్యశ్నవాతై ।
ఉపైనం జీవాన్పితరశ్చ పుత్రా ఏతం స్వర్గం గమయాన్తమగ్నేః ॥ ౩౪

౩౪౫౨ ధర్తా ధ్రియస్వ ధరుణే పృథివ్యా అచ్యుతం త్వా దేవతాశ్చ్యావయన్తు ।
తం త్వా దంపతీ జీవన్తౌ జీవపుత్రావుద్వాసయాతః పర్యగ్నిధానాత్ ॥ ౩౫

౩౪౫౩ సర్వాన్త్సమాగా అభిజిత్య లోకాన్యావన్తః కామాః సమతీతృపస్తాన్ ।
వి గాహేథామాయవనం చ దర్విరేకస్మిన్పాత్రే అధ్యుద్ధరైనమ్ ॥ ౩౬

౩౪౫౪ ఉప స్తృణీహి ప్రథయ పురస్తాద్ఘృతేన పాత్రమభి ఘారయైతత్ ।
వాశ్రేవోస్రా తరుణం స్తనస్యుమిమం దేవాసో అభిహింకృణోత ॥ ౩౭

౩౪౫౫ ఉపాస్తరీరకరో లోకమేతమురుః ప్రథతామసమః స్వర్గః ।
తస్మిం ఛ్రయాతై మహిషః సుపర్ణో దేవా ఏనం దేవతాభ్యః ప్ర యచ్ఛాన్ ॥ ౩౮

౩౪౫౬ యద్యజ్జాయా పచతి త్వత్పరః పరః పతిర్వా జాయే త్వత్తిరః ।
సం తత్సృజేథాం సహ వాం తదస్తు సంపాదయన్తౌ సహ లోకమేకమ్ ॥ ౩౯

౩౪౫౭ యావన్తో అస్యాః పృథివీం సచన్తే అస్మత్పుత్రాః పరి యే సంబభూవుః ।
సర్వాంస్తాఁ ఉప పాత్రే హ్వయేథాం నాభిం జానానాః శిశవః సమాయాన్ ॥ ౪౦

౩౪౫౮ వసోర్యా ధారా మధునా ప్రపీనా ఘృతేన మిశ్రా అమృతస్య నాభయః ।
సర్వాస్తా అవ రున్ధే స్వర్గః షష్ట్యాం శరత్సు నిధిపా అభీచ్ఛాత్ ॥ ౪౧

౩౪౫౯ నిధిం నిధిపా అభ్యేనమిచ్ఛాదనీశ్వరా అభితః సన్తు యేఽన్యే ।
అస్మాభిర్దత్తో నిహితః స్వర్గస్త్రిభిః కాణ్డైస్త్రీన్త్స్వర్గానరుక్షత్ ॥ ౪౨

౩౪౬౦ అగ్నీ రక్షస్తపతు యద్విదేవం క్రవ్యాత్పిశాచ ఇహ మా ప్ర పాస్త ।
నుదామ ఏనమప రుధ్మో అస్మదాదిత్యా ఏనమఙ్గిరసః సచన్తామ్ ॥ ౪౩

౩౪౬౧ ఆదిత్యేభ్యో అఙ్గిరోభ్యో మధ్విదం ఘృతేన మిశ్రం ప్రతి వేదయామి ।
శుద్ధహస్తౌ బ్రాహ్మణస్యానిహత్యైతం స్వర్గం సుకృతావపీతమ్ ॥ ౪౪

౩౪౬౨ ఇదం ప్రాపముత్తమం కాణ్డమస్య యస్మాల్లోకాత్పరమేష్ఠీ సమాప ।
ఆ సిఞ్చ సర్పిర్ఘృతవత్సమఙ్గ్ధ్యేష భాగో అఙ్గిరసో నో అత్ర ॥ ౪౫

౩౪౬౩ సత్యాయ చ తపసే దేవతాభ్యో నిధిం శేవధిం పరి దద్మ ఏతమ్ ।
మా నో ద్యూతేఽవ గాన్మా సమిత్యాం మా స్మాన్యస్మా ఉత్సృజతా పురా మత్ ॥ ౪౬

౩౪౬౪ అహం పచామ్యహం దదామి మమేదు కర్మన్కరుణేఽధి జాయా ।
కౌమారో లోకో అజనిష్ట పుత్రోఽన్వారభేథాం వయ ఉత్తరావత్ ॥ ౪౭

౩౪౬౫ న కిల్బిష మత్ర నాధారో అస్తి న యన్మిత్రైః సమమమాన ఏతి ।
అనూనం పాత్రం నిహితం న ఏతత్పక్తారం పక్వః పున రా విశాతి ॥ ౪౮

౩౪౬౬ ప్రియం ప్రియాణాం కృణవామ తమస్తే యన్తు యతమే ద్విషన్తి ।
ధేను రనడ్వాన్ వయోవయ ఆయదేవ పౌరుషేయ మప మృత్యుం నుదన్తు ॥ ౪౯

౩౪౬౭ సమగ్నయో విదు రన్యో అన్యం య ఓషధీః సచతే యశ్చ సిన్ధూన్ ।
యావన్తో దేవా దివ్యాతపన్తి హిరణ్యం జ్యోతిః పచతో బభూవ ॥ ౫౦

౩౪౬౮ ఏషా త్వచాం పురుషే సం బభూవానగ్నాః సర్వే పశవో యే అన్యే ।
క్షత్రేణాత్మానం పరి ధాపయాథో ఽమోతం వాసో ముఖ మోదనస్య ॥ ౫౧

౩౪౬౯ యదక్షేషు వదా యత్ సమిత్యాం యద్వా వదా అనృతం విత్తకామ్యా ।
సమానం తన్తు మభి సంవసానౌ తస్మిన్త్సర్వం శమలం సాదయాథః ॥ ౫౨

౩౪౭౦ వర్షం వనుష్వాపి గచ్ఛ దేవాంస్త్వచో ధూమం పర్యుత్పాతయాసి ।
విశ్వవ్యచా ఘృతపృష్ఠో భవిష్యన్త్సయోని ర్లోక ముప యాహ్యేతమ్ ॥ ౫౩

౩౪౭౧ తన్వం స్వర్గో బహుధా విచక్రే యథా విద ఆత్మన్నన్యవర్ణామ్ ।
అపాజైత్ కృష్ణాం రుశతీం పునానో యా లోహినీ తాం తే అగ్నౌ జుహోమి ॥ ౫౪

౩౪౭౨ ప్రాచ్యై త్వా దిశే౽గ్నయే౽ధిపతయే౽సితాయ రక్షిత్ర ఆదిత్యాయేషుమతే ।
ఏతం పరి దద్మస్తం నో గోపాయతాస్మాక మైతోః ।
దిష్టం నో అత్ర జరసే ని నేషజ్జరా మృత్యవే పరి ణో దదా
త్వథ పక్వేన సహ సం భవేమ ॥ ౫౫

౩౪౭౩ దక్షిణాయై త్వా దిశ ఇన్ద్రాయాధిపతయే తిరశ్చిరాజయే రక్షిత్రే యమాయేషుమతే ।
ఏతం పరి దద్మస్తం నో గోపాయతాస్మాక మైతోః । దిష్టం నో అత్ర జరసే ని నేష
జ్జరా మృత్యవే పరి ణో దదాత్వథ పక్వేన సహ సం భవేమ ॥ ౫౬

౩౪౭౪ ప్రతీచ్యై త్వా దిశే వరుణాయాధిపతయే పృదాకవే రక్షిత్రే౽న్నాయేషుమతే ।
ఏతం పరి దద్మ స్తం నో గోపాయతాస్మాక మైతోః ।
దిష్టం నో అత్ర జరసే ని నేషజ్జరా మృత్యవే పరి ణో దదా
త్వథ పక్వేన సహ సం భవేమ ॥ ౫౭

౩౪౭౫ ఉదీచ్యై త్వా దిశే సోమాయాధిపతయే స్వజాయ రక్షిత్రే౽శన్యా ఇషుమత్యై ।
ఏతం పరి దద్మ స్తం నో గోపాయతాస్మాక మైతోః । దిష్టం నో అత్ర జరసే ని నేష
జ్జరా మృత్యవే పరి ణో దదాత్వథ పక్వేన సహ సం భవేమ ॥ ౫౮

౩౪౭౬ ధ్రువాయై త్వా దిశే విష్ణవే౽ధిపతయే కల్మాషగ్రీవాయ రక్షిత్ర ఓషధీభ్య ఇషుమతీభ్యః ।
ఏతం పరి దద్మ స్తం నో గోపాయతాస్మాక మైతోః । దిష్టం నో అత్ర జరసే ని నేషజ్జరా
మృత్యవే పరి ణో దదాత్వథ పక్వేన సహ సం భవేమ ॥ ౫౯

౩౪౭౭ ఊర్ధ్వాయై త్వా దిశే బృహస్పతయే౽ధిపతయే శ్విత్రాయ రక్షిత్రే వర్షాయేషుమతే ।
ఏతం పరి దద్మ స్తం నో గోపాయతాస్మాక మైతోః । దిష్టం నో అత్ర జరసే ని
నేషజ్జరా మృత్యవే పరి ణో దదాత్వథ పక్వేన సహ సం భవేమ ॥ ౬౦

అథ చతుర్థో౽నువాకః - చతుర్థ సూక్తమ్ - ౪

వశాగౌః

ఋషి - కశ్యపః ॥ దేవతా - వశాగౌః ॥

ఛన్దః - ౧-౬,౮-౧౯,౨౧-౩౧,౩౩-౪౧,౪౩-౫౩ అనుష్టుప్ ; ౭ భురిగనుష్టుప్ ; ౨౦ విరాడనుష్టుప్ ; ౩౨ ఉష్ణిగ్బృహతీగర్భానుష్టుప్ ; ౪౨ బృహతీ గర్భానుష్టుప్ ॥

౩౪౭౮ దదామీత్యేవ బ్రూయాదను చైనా మభుత్సత ।

వశాం బ్రహ్మభ్యో యాచద్భ్యస్తత్ ప్రజావదపత్యవత్ ॥ ౧

౩౪౭౯ ప్రజయా స వి క్రీణీతే పశుభిశ్చోప దస్యతి ।
య ఆర్షేయేభ్యో యాచద్భ్యో దేవానాం గాం న దిత్సతి ॥ ౨

౩౪౮౦ కూటయాస్య సం శీర్యన్తే శ్లోణయా కాటమర్దతి ।
బణ్డయా దహ్యన్తే గృహాః కాణయా దీయతే స్వమ్ ॥ ౩

౩౪౮౧ విలోహితో అధిష్ఠానాచ్ఛక్నో విన్దతి గోపతిమ్ ।
తథా వశాయాః సంవిద్యం దురదభ్నా హ్యుచ్యసే ॥ ౪

౩౪౮౨ పదోరస్యా అధిష్ఠానాద్విక్లిన్దుర్నామ విన్దతి ।
అనామనాత్ సం శీర్యన్తే యా ముఖేనోపజిఘ్రతి ॥ ౫

౩౪౮౩ యో అస్యాః కర్ణావాస్కునోత్యా స దేవేషు వృశ్చతే ।
లక్ష్మ కుర్వ ఇతి మన్యతే కనీయః కృణుతే స్వమ్ ॥ ౬

౩౪౮౪ యదస్యాః కస్మై చిద్ భోగాయ బాలాన్ కశ్చిత్ ప్రకృన్తతి ।
తతః కిశోరా మ్రియన్తే వత్సాంశ్చ ఘాతుకో వృకః ॥ ౭

౩౪౮౫ యదస్యా గోపతౌ సత్యా లోమ ధ్వాఙ్క్షో అజీహిడత్ ।
తతః కుమారా మ్రియన్తే యక్ష్మో విన్దత్యనామనాత్ ॥ ౮

౩౪౮౬ యదస్యాః పల్పూలనం శకృద్ దాసీ సమస్యతి ।
తతోఽపరూపం జాయతే తస్మాదవ్యేష్యదేనసః ॥ ౯

౩౪౮౭ జాయమానాభి జాయతే దేవాన్త్సబ్రాహ్మణాన్ వశా ।
తస్మాద్ బ్రహ్మభ్యో దేయైషా తదాహుః స్వస్య గోపనమ్ ॥ ౧౦

౩౪౮౮ య ఏనాం వనిమాయన్తి తేషాం దేవకృతా వశా ।
బ్రహ్మజ్యేయం తదబ్రువన్య ఏనాం నిప్రియాయతే ॥ ౧౧

౩౪౮౯ య ఆర్షేయేభ్యో యాచద్భ్యో దేవానాం గాం న దిత్సతి ।
ఆ స దేవేషు వృశ్చతే బ్రాహ్మణానాం చ మన్యవే ॥ ౧౨

౩౪౯౦ యో అస్య స్యాద్ వశాభోగో అన్యామిచ్ఛేత తర్హి సః ।
హింస్తే అదత్తా పురుషం యాచితాం చ న దిత్సతి ॥ ౧౩

౩౪౯౧ యథా శేవధి ర్నిహితో బ్రాహ్మణానాం తథా వశా ।
తామేతదచ్ఛాయన్తి యస్మిన్ కస్మింశ్చ జాయతే ॥ ౧౪

౩౪౯౨ స్వమేతదచ్ఛాయన్తి యద్ వశాం బ్రాహ్మణా అభి ।
యథైనానన్యస్మిన్ జినీయాదేవాస్యా నిరోధనమ్ ॥ ౧౫

౩౪౯౩ చరేదేవా త్రైహాయణాదవిజ్ఞాతగదా సతీ ।
వశాం చ విద్యాన్నారద బ్రాహ్మణాస్తర్హ్యేష్యాః ॥ ౧౬

౩౪౯౪ య ఏనామవశామాహ దేవానాం నిహితం నిధిమ్ ।
ఉభౌ తస్మై భవాశర్వౌ పరిక్రమ్యేషుమస్యతః ॥ ౧౭

౩౪౯౫ యో అస్యా ఊధో న వేదాథో అస్యా స్తనానుత ।
ఉభయేనైవాస్మై దుహే దాతుం చేదశకద్ వశామ్ ॥ ౧౮

౩౪౯౬ దురదభ్నైనమా శయే యాచితాం చ న దిత్సతి ।
నాస్మై కామాః సమృధ్యన్తే యామదత్త్వా చికీర్షతి ॥ ౧౯

౩౪౯౭ దేవా వశామయాచన్ ముఖం కృత్వా బ్రాహ్మణమ్ ।
తేషాం సర్వేషామదదద్ధేడం న్యేతి మానుషః ॥ ౨౦

౩౪౯౮ హేడం పశూనాం న్యృతిర్బ్రాహ్మణేభ్యోఽదదద్ వశామ్ ।
దేవానాం నిహితం భాగంమర్త్య శ్చేన్నిప్రియాయతే ॥ ౨౧

౩౪౯౯ యదన్యే శతం యాచేయుర్బ్రాహ్మణా గోపతిం వశామ్ ।
అథైనాం దేవా అబ్రువన్నేవం హ విదుషో వశా ॥ ౨౨

౩౫౦౦ య ఏవం విదుషేఽదత్త్వాథాన్యేభ్యో దదద్ వశామ్ ।
దుర్గా తస్మా అధిష్ఠానే పృథివీ సహదేవతా ॥ ౨౩

౩౫౦౧ దేవా వశామయాచన్యస్మిన్నగ్రే అజాయత ।
తామేతాం విద్యాన్నారదః సహదేవైరుదాజత ॥ ౨౪ ॥

౩౫౦౨ అనపత్య మల్పపశుంవశా కృణోతి పూరుషమ్ ।
బ్రాహ్మణైశ్చ యాచితామథైనాం నిప్రియాయతే ॥ ౨౫

౩౫౦౩ అగ్నీషోమాభ్యాం కామాయమిత్రాయ వరుణాయ చ ।
తేభ్యో యాచన్తి బ్రాహ్మణాస్తేష్వా వృశ్చతేఽదదత్ ॥ ౨౬

౩౫౦౪ యావదస్యా గోపతిర్నోపశృణుయాదృచః స్వయమ్ ।
చరేదస్య తావద్ గోషునాస్య శ్రుత్వా గృహే వసేత్ ॥ ౨౭

౩౫౦౫ యో అస్యా ఋచ ఉపశ్రుత్యాథ గోష్వచీచరత్ ।
ఆయుశ్చ తస్య భూతిం చ దేవా వృశ్చన్తి హీడితాః ॥ ౨౮

౩౫౦౬ వశా చరన్తీ బహుధాదేవానాం నిహితో నిధిః ।
ఆవిష్కృణుష్వ రూపాణియదా స్థామ జిఘాంసతి ॥ ౨౯

౩౫౦౭ ఆవిరాత్మానం కృణుతేయదా స్థామ జిఘాంసతి ।
అథో హ బ్రహ్మభ్యో వశాయాచ్ఞ్యాయ కృణుతే మనః ॥ ౩౦

౩౫౦౮ మనసా సం కల్పయతితద్ దేవాఀ అపి గచ్ఛతి ।
తతో హ బ్రహ్మాణో వశాముపప్రయన్తి యాచితుమ్ ॥ ౩౧

౩౫౦౯ స్వధాకారేణ పితృభ్యోయజ్ఞేన దేవతాభ్యః ।
దానేన రాజన్యో వశాయామాతుర్హేడం న గచ్ఛతి ॥ ౩౨

౩౫౧౦ వశా మాతా రాజన్యస్యతథా సంభూత మగ్రశః ।
తస్యా ఆహు రనర్పణంయద్ బ్రహ్మభ్యః ప్రదీయతే ॥ ౩౩

౩౫౧౧ యథాజ్యం ప్రగృహీతమాలుమ్పేత్ స్రుచో అగ్నయే ।
ఏవా హ బ్రహ్మభ్యో వశామగ్నయ ఆవృశ్చతేఽదదత్ ॥ ౩౪

౩౫౧౨ పురోడాశవత్సా సుదుఘా లోకేఽస్మా ఉప తిష్ఠతి ।
సాస్మై సర్వాన్ కామాన్ వశా ప్రదదుషే దుహే ॥ ౩౫

౩౫౧౩ సర్వాన్ కామాన్ యమరాజ్యేవశా ప్రదదుషే దుహే ।
అథాహుర్నారకం లోకంనిరున్ధానస్య యాచితామ్ ॥ ౩౬

౩౫౧౪ ప్రవీయమానా చరతిక్రుద్ధా గోపతయే వశా ।
వేహతం మా మన్యమానోమృత్యోః పాశేషు బధ్యతామ్ ॥ ౩౭

౩౫౧౫ యో వేహతం మన్యమానోఽమా చ పచతే వశామ్ ।
అప్యస్య పుత్రాన్ పౌత్రాంశ్చయాచయతే బృహస్పతిః ॥ ౩౮

౩౫౧౬ మహదేషావ తపతిచరన్తీ గోషు గౌరపి ।
అథో హ గోపతయేవశాదదుషే విషం దుహే ॥ ౩౯

౩౫౧౭ ప్రియం పశూనాం భవతియద్ బ్రహ్మభ్యః ప్రదీయతే ।
అథో వశాయాస్తత్ ప్రియం యద్ దేవత్రా హవిః స్యాత్ ॥ ౪౦

౩౫౧౮ యా వశా ఉదకల్పయన్దేవా యజ్ఞా దుదేత్య
తాసాం విలిప్త్యం భీమాముదాకురుత నారదః ॥ ౪౧

౩౫౧౯ తాం దేవా అమీమాంసన్త వశేయా౩ మవశేతి ।
తా మబ్రవీ న్నారద ఏషా వశానాం వశత మేతి ॥ ౪౨

౩౫౨౦ కతి ను వశా నారదయా స్త్వం వేత్థ మనుష్యజాః ।
తాస్త్వా పృచ్ఛామి విద్వాంసం కస్యా నాశ్నీయా దబ్రాహ్మణః ॥ ౪౩

౩౫౨౧ విలిప్త్యా బృహస్పతేయా చ సూతవశా వశా ।
తస్యా నాశ్నీయా దబ్రాహ్మణో య ఆశంసేత భూత్యామ్ ॥ ౪౪

౩౫౨౨ నమస్తే అస్తు నారదానుష్ఠు విదుషే వశా కతమాసాం భీమతమా
యా మదత్త్వా పరాభవేత్ ॥ ౪౫

౩౫౨౩ విలిప్తీ యా బృహస్పతేఽథో సూతవశావశా ।
తస్యా నాశ్నీయా దబ్రాహ్మణో య ఆశంసేత భూత్యామ్ ॥ ౪౬

౩౫౨౪ త్రీణి వై వశాజాతాని విలిప్తీ సూతవశా వశా ।
తాః ప్ర యచ్ఛేద్ బ్రహ్మభ్యః సోఽనావ్రస్కః ప్రజాపతౌ ॥ ౪౭

౩౫౨౫ ఏతద్ వో బ్రాహ్మణా హవిరితి మన్వీత యాచితః ।
వశాం చేదేనం యాచేయుర్యా భీమా దదుషో గృహే ॥ ౪౮

౩౫౨౬ దేవా వశాం పర్యవదన్న నోఽదా దితి హీడితాః ।
ఏతాభిర్ ఋగ్భి ర్భేదంతస్మాద్ వై స పరాభవత్ ॥ ౪౯

౩౫౨౭ ఉతైనాం భేదో నాదదాద్వశామిన్ద్రేణ యాచితః ।
తస్మాత్ తం దేవా ఆగసోఽవృశ్చ న్నహముత్తరే ॥ ౫౦

౩౫౨౮ యే వశాయా అదానాయ వదన్తి పరిరాపిణః ।
ఇన్ద్రస్య మన్యవే జాల్మా ఆ వృశ్చన్తే అచిత్త్యా ॥ ౫౧

౩౫౨౯ యే గోపతిం పరాణీయాథాహు ర్మా దదా ఇతి ।
రుద్ర స్యాస్తాం తే హేతిం పరి యన్త్యచిత్త్యా ॥ ౫౨

౩౫౩౦ యది హుతాం యద్యహుతా మమా చ పచతే వశామ్ ।
దేవా న్సబ్రాహ్మణా నృత్వా జిహ్మో లోకాన్నిర్ ఋచ్ఛతి ॥ ౫౩

అథపంచమోఽనువాకః - పఞ్చమం సూక్తమ్ - ౫ ప్రథమః పర్యాయః

బ్రహ్మగవీ

ఋషిః - కశ్యపః ॥ దేవతా - బ్రహ్మగవీ ॥

ఛన్దః - ౧ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్ ; ౨ భురిక్ సామ్న్యనుష్టుప్ ; ౩ చతుష్పదాస్వరాడుష్ణిక్ ;
౪ ఆసుర్యనుష్టుప్; ౫ సామ్నీపంక్తిః ; ౬ సామ్న్యుష్ణిక్ ॥

౩౫౩౧ శ్రమేణ తపసా సృష్టాబ్రహ్మణా విత్తర్తే శ్రితా ॥ ౧

౩౫౩౨ సత్యేనావృతా శ్రియాప్రావృతా యశసా పరీవృతా ॥ ౨

౩౫౩౩ స్వధయా పరిహితా శ్రద్ధయా పర్యూఢా దీక్షయా గుప్తా యజ్ఞే
ప్రతిష్ఠితా లోకో నిధనమ్ ॥ ౩

౩౫౩౪ బ్రహ్మ పదవాయం బ్రాహ్మణోఽధిపతిః ॥ ౪

౩౫౩౫ తా మాదదానస్య బ్రహ్మగవీంజినతో బ్రాహ్మణం క్షత్రియస్య ॥ ౫

౩౫౩౬ అప క్రామతి సూనృతా వీర్యం౹ పుణ్యా లక్ష్మీః ॥ ౬

పఞ్చమం సూక్తమ్ - ౫ ద్వితీయః పర్యాయః

ఋషిః - కశ్యపః ॥ దేవతా - బ్రహ్మగవీ ॥ఛన్దః - ౭ సామ్నీత్రిష్టుప్ ; ౮ భురిగార్చ్యనుష్టుప్ ;
౯ ఆర్చ్యనుష్టుప్ ; ౧౦ ఉష్ణిక్ ;౧౧ ఆర్చీ నివృత్పంక్తిః ॥

౩౫౩౭ ఓజశ్చ తేజశ్చ సహశ్చ బలం చ వాక్ చేన్ద్రియం చ శ్రీశ్చ ధర్మశ్చ ॥ ౭

౩౫౩౮ బ్రహ్మ చ క్షత్రం చ రాష్ట్రం చ విశశ్చ త్విషిశ్చ యశశ్చ వర్చశ్చ ద్రవిణం చ ॥ ౮

౩౫౩౯ ఆయుశ్చ రూపం చ నామ చ కీర్తిశ్చ ప్రాణశ్చాపానశ్చ చక్షుశ్చ శ్రోత్రం చ ॥ ౯

౩౫౪౦ పయశ్చ రసశ్చాన్నం చాన్నాద్యం చర్తం చ సత్యం చేష్టం చ
పూర్తం చ ప్రజా చ పశవశ్చ ॥ ౧౦

౩౫౪౧ తాని సర్వాణ్యప క్రామన్తి బ్రహ్మగవీమాదదానస్య
జినతో బ్రాహ్మణం క్షత్రియస్య ॥ ౧౧

పఞ్చమం సూక్తమ్ - ౫ తృతీయః పర్యాయః

ఋషిః - కశ్యపః ॥ దేవతా - బ్రహ్మగవీ ॥ఛన్దః - ౧౨ విరాడ్విషమాగాయత్రీ ; ౧౩ ఆసుర్యనుష్టుప్; ౧౪, ౨౬ సామ్న్యుష్ణిక్ ;౧౫ గాయత్రీ ; ౧౬,౧౭,౧౯,౨౦, ప్రాజాపత్యానుష్టుప్ ; ౧౮ యాజుషీజగతీ ;౨౧, ౨౫, సామ్న్యనుష్టుప్ ౨౨ సామ్నీబృహతీ ౨౩ యాజుషీ త్రిష్టుప్ ౨౪ ఆసురీగాయత్రీ ;౨౭ ఆర్చ్యుష్ణిక్ ॥

౩౫౪౨ సైషా భీమా బ్రహ్మగవ్యఘవిషా సాక్షాత్ కృత్యా కూల్బజమావృతా ॥ ౧౨

౩౫౪౩ సర్వాణ్యస్యాం ఘోరాణి సర్వే చ మృత్యవః ॥ ౧౩

౩౫౪౪ సర్వాణ్యస్యాం క్రూరాణి సర్వే పురుషవధాః ॥ ౧౪

౩౫౪౫ సా బ్రహ్మజ్యం దేవపీయుం బ్రహ్మగవ్యాదీయమానా మృత్యోః పడ్బీశ ఆ ద్యతి ॥ ౧౫

౩౫౪౬ మేనిః శతవధా హి సా బ్రహ్మజ్యస్య క్షితిర్హి సా ॥ ౧౬

౩౫౪౭ తస్మాద్ వై బ్రాహ్మణానాం గౌర్దురాధర్షా విజానతా ॥ ౧౭

౩౫౪౮ వజ్రో ధావన్తీ వైశ్వానర ఉద్వీతా ॥ ౧౮

౩౫౪౯ హేతిః శఫానుత్ఖిదన్తీ మహాదేవో౽పేక్షమాణా ॥ ౧౯

౩౫౫౦ క్షురపవిరీక్షమాణా వాశ్యమానాభి స్ఫూర్జతి ॥ ౨౦

౩౫౫౧ మృత్యుర్హిఙ్కృణ్వత్యుగ్రో దేవః పుచ్ఛం పర్యస్యన్తీ ॥ ౨౧

౩౫౫౨ సర్వజ్యానిః కర్ణౌ వరీవర్జయన్తీ రాజయక్ష్మో మేహన్తీ ॥ ౨౨

౩౫౫౩ మేనిర్దుహ్యమానా శీర్షక్తిర్దుగ్ధా ॥ ౨౩

౩౫౫౪ సేదిరుపతిష్ఠన్తీ మిథోయోధః పరామృష్టా ॥ ౨౪

౩౫౫౫ శరవ్యా౩ ముఖే౽పినహ్యమాన ఋతిర్హన్యమానా ॥ ౨౫

౩౫౫౬ అఘవిషా నిపతన్తీ తమో నిపతితా ॥ ౨౬

౩౫౫౭ అనుగచ్ఛన్తీ ప్రాణానుప దాసయతి బ్రహ్మగవీ బ్రహ్మజ్యస్య ॥ ౨౭

పఞ్చమం సూక్తమ్ - ౫ చతుర్థః పర్యాయః

ఋషిః - కశ్యపః ॥ దేవతా - బ్రహ్మగవీ ॥ ఛన్దః - ౨౮ ఆసురీగాయత్రీ; ౨౯, ౩౭ ఆసుర్యనుష్టుప్ ; ౩౦ సామ్న్యనుష్టుప్ ; ౩౧ యాజుషీత్రిష్టుప్ ; ౩౨ సామ్నీగాయత్రీ ; ౩౩, ౩౪ సామ్నీబృహతీ ; ౩౫ భురిక్ సామ్న్యనుష్టుప్ ; ౩౬ సామ్న్యుష్ణిక్ ; ౩౮ ప్రతిష్ఠాగాయత్రీ॥

౩౫౫౮ వైరం వికృత్యమానా పౌత్రాద్యం విభాజ్యమానా ॥ ౨౮

౩౫౫౯ దేవహేతిర్హ్రియమాణా వ్యృద్ధిర్హృతా ॥ ౨౯

౩౫౬౦ పాప్మాధిధీయమానా పారుష్య మవధీయమానా ॥ ౩౦

౩౫౬౧ విషం ప్రయస్యన్తీ తక్మా ప్రయస్తా ॥ ౩౧

౩౫౬౨ అఘం పచ్యమానా దుష్వప్న్యం పక్వా ॥ ౩౨

౩౫౬౩ మూలబర్హణీ పర్యాక్రియమాణా క్షితిః పర్యాకృతా ॥ ౩౩

౩౫౬౪ అసంజ్ఞా గన్ధేన శుగుద్ధ్రియమాణాశీవిష ఉద్ధృతా ॥ ౩౪

౩౫౬౫ అభూతి రుపహ్రియమాణా పరాభూతి రుపహృతా ॥ ౩౫

౩౫౬౬ శర్వః క్రుద్ధః పిశ్యమానా శిమిదా పిశితా ॥ ౩౬

౩౫౬౭ అవర్తి రశ్యమానా నిర్ఋతి రశితా ॥ ౩౭

౩౫౬౮ అశితా లోకాచ్ఛినత్తి బ్రహ్మగవీబ్రహ్మజ్య మస్మాచ్చాముష్మాచ్చ ॥ ౩౮

పంశ్చమంసూక్తమ్ – పంచమః పర్యాయః

ఋషిః - కశ్యపః ॥ దేవతా - బ్రహ్మగవీ॥ఛన్దః -౩౯ సామ్నీపంక్తిః ; ౪౦యాజుష్యనుష్టుప్ ; ౪౧, ౪౬భురిక్ సామ్న్యనుష్టుప్ ; ౪౨ ఆసురీబృహతీ ; ౪౩ సామ్నీబృహతీ ౪౪ పిపీలికామధ్యానుష్టుప్ ; ౪౫ ఆర్చీబృహతీ

౩౫౬౯ తస్యా ఆహననం కృత్యా మేనిరాశసనం వలగ ఊబధ్యమ్ ॥ ౩౯

౩౫౭౦ అస్వగతా పరిహ్ణుతా ॥ ౪౦

౩౫౭౧ అగ్నిః క్రవ్యాద్ భూత్వాబ్రహ్మగవీ బ్రహ్మజ్యం ప్రవిశ్యాత్తి ॥ ౪౧

౩౫౭౨ సర్వాస్యాఙ్గా పర్వా మూలాని వృశ్చతి ॥ ౪౨

౩౫౭౩ ఛినత్త్యస్య పితృబన్ధుపరా భావయతి మాతృబన్ధు ॥ ౪౩

౩౫౭౪ వివాహాం జ్ఞాతీ న్సర్వా నపిక్షాపయతి బ్రహ్మగవీ బ్రహ్మజ్యస్య క్షత్రియేణాపునర్దీయమానా ॥ ౪౪

౩౫౭౫ అవాస్తు మేన మస్వగ మప్రజసంకరో త్యపరాపరణో భవతి క్షీయతే ॥ ౪౫

౩౫౭౬ య ఏవం విదుషో బ్రాహ్మణస్యక్షత్రియో గామాదత్తే ॥ ౪౬

పంశ్చమం సూక్తమ్ – షష్ఠఃపర్యాయః

ఋషిః - కశ్యపః ॥ దేవతా - బ్రహ్మగవీ॥ఛన్దః ౪౭, ౪౯, ౫౧-౫౩, ౫౭-౫౯, ౬౧ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్; ౪౮ ఆర్చ్యనుష్టుప్ ; ౫౦ సామ్నీబృహతీ ; ౫౪, ౫౫ ప్రాజాపత్యోష్ణిక్ ; ౫౬ ఆసురీగాయత్రీ ; ౬౦ గాయత్రీ॥

౩౫౭౭ క్షిప్రం వై తస్యాహననే గృధ్రాః కుర్వత ఐలబమ్ ॥ ౪౭

౩౫౭౮ క్షిప్రం వై తస్యాదహనం పరి నృత్యన్తి కేశినీ రాఘ్నానాః పాణినోరసి కుర్వాణాః పాపమైలబమ్ ॥ ౪౮

౩౫౭౯ క్షిప్రం వై తస్య వాస్తుషు వృకాః కుర్వత ఐలబమ్ ॥ ౪౯

౩౫౮౦ క్షిప్రం వై తస్య పృచ్ఛన్తి యత్తదాసీ౩దిదం ను తా౩దితి ॥ ౫౦

౩౫౮౧ ఛిన్ధ్యా చ్ఛిన్ధి ప్రచ్ఛిన్ధ్యపి క్షాపయ క్షాపయ ॥ ౫౧

౩౫౮౨ ఆదదాన మాఙ్గిరసిబ్రహ్మజ్య ముప దాసయ ॥ ౫౨

౩౫౮౩ వైశ్వదేవీ హ్యుచ్యసేకృత్యా కూల్బజ మావృతా ॥ ౫౩

౩౫౮౪ ఛినత్తి ప్రమోష్టి బ్రహ్మణో వజ్రః ॥ ౫౪

౩౫౮౫ క్షురపవిర్మృత్యుర్భూత్వా వి ధావ త్వమ్ ॥ ౫౫

౩౫౮౬ ఆ దత్సే జినతాం వర్చ ఇష్టం పూర్తం చాశిషః ॥ ౫౬

౩౫౮౭ ఆదాయ జీతం జీతాయ లోకే౩ ఽముష్మిన్ ప్ర యచ్ఛసి ॥ ౫౭

౩౫౮౮ అఘ్న్యే పదవీర్భవ బ్రాహ్మణస్యాభిశస్త్యా ॥ ౫౮

౩౫౮౯ మేనిః శరవ్యా భవాఘాదఘవిషా భవ ॥ ౫౯

౩౫౯౦ అఘ్న్యే ప్ర శిరో జహి బ్రహ్మజ్యస్య కృతాగసో దేవపీయోరరాధసః ॥ ౬౦

౩౫౯౧ త్వయా ప్రమూర్ణం మృదితమగ్నిర్దహతు దుశ్చితమ్ ॥ ౬౧

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్ - సప్తమః పర్యాయః

ఋషి - కశ్యపః॥ దేవతా- బ్రహ్మగవీ॥ ఛన్దః - ౬౨-౬౪ ౬౬, ౬౮-౭౦ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్; ౬౫ గాయత్రీ, ౬౭ ప్రాజాపత్యా గాయత్రీ; ౭౧ ఆసురీ పఙ్క్తిః ౭౨ ప్రాజాపత్యా త్రిష్టుప్, ౭౩ అనుష్టుప్॥

౩౫౯౨ వృశ్చ ప్ర వృశ్చ సం వృశ్చ దహ ప్ర దహ సం దహ ॥ ౬౨

౩౫౯౩ బ్రహ్మజ్యం దేవ్యఘ్న్య ఆ మూలాదనుసందహ ॥ ౬౩

౩౫౯౪ యథాయాద్ యమసాదనాత్పాపలోకాన్ పరావతః॥ ౬౪

౩౫౯౫ ఏవా త్వం దేవ్యఘ్న్యే బ్రహ్మజ్యస్య కృతాగసో దేవపీయోరరాధసః ॥ ౬౫

౩౫౯౬ వజ్రేణ శతపర్వణా తీక్ష్ణేన క్షురభృష్టినా॥ ౬౬

౩౫౯౭ ప్ర స్కన్ధాన్ ప్ర శిరో జహి ॥ ౬౭

౩౫౯౮ లోమాన్యస్య సం ఛిన్ధి త్వచమస్య వి వేష్టయ ॥ ౬౮

౩౫౯౯ మాంసాన్యస్య శాతయ స్నావాన్యస్య సం వృహ ॥ ౬౯

౩౬౦౦ అస్థీన్యస్య పీడయ మజ్జానమస్య నిర్జహి ౭౦

౩౬౦౧ సర్వాస్యాఙ్గా పర్వాణి వి శ్రథయ ॥ ౭౧

౩౬౦౨ అగ్నిరేనం క్రవ్యాత్ పృథివ్యా నుదతాముదోషతు వాయు రన్తరిక్షాన్మహతో వరిమ్ణః ॥ ౭౨

౩౬౦౩ సూర్య ఏనం దివః ప్ర ణుదతాం న్యోషతు ॥ ౭౩

ఇతి సప్తవింశః ప్రపాఠకః॥

॥ ఇతి ద్వాదశం కాణ్డమ్॥

అథ త్రయోదశం కాణ్డమ్ ॥

అథాష్టావింశః ప్రపాఠకః॥

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషి- బ్రహ్మా ॥ దేవతా- అధ్యాత్మమ్, రోహితః, ఆదిత్యః మరుతః, ౨౮-౩౦ అగ్నిః, ౩౧ అగ్న్యాదయో మన్త్రోక్తాః॥ ఛన్దః- ౧,౨,౬,౭,౧౦, ౧౧,౨౦,౨౨-౨౫, ౨౭ ,౩౩,౩౪,౩౮,౪౧, త్రిష్టుప్, ౩-౫,౯,౧౨ జగతీ, ౮ భురిక్త్రిష్టుప్, ౧౩ అతిశాక్వరగర్భాతిజగతీ, ౧౪ త్రిపదాపురః పరశాక్వరావిపరీతపాదలక్ష్మాపఙ్క్తిః, ౧౫ అతిజాగతగర్భాపరాజగతీ, ౧౬ విరాడ్ బృహతీ, ౧౭ పఞ్చపదాకకుమ్మతీజగతీ,౧౮పఞ్చపదాపరశాక్వరాభురిక్ కకుమ్మత్యతిజగతీ, ౧౯ పఞ్చపదాపరాతిజాగతా కకుమ్మత్యతిజగతీ, ౨౧ ఆర్షీనివృద్ గాయత్రీ, ౨౬ విరాట్పరోష్ణిక్, ౨౮ భురిగనుష్టుప్, ౨౯,౩౦,౩౨,౩౯,౪౦,౪౫,౪౬-౫౧,౫౩,౫౪, ౫౬,౫౮ అనుష్టుప్, ౩౧ పఞ్చపదాకకుమ్మతీశాక్వరగర్భాజగతీ, ౩౫ ఉపరిష్టాద్బృహతీ, ౩౬ నిచృన్మహాబృహతీ, ౩౭ పరశాక్వరావిరాడతిజగతీ, ౪౨ విరాడ్జగతీ, ౪౩ విరాణ్మహాబృహతీ, ౪౪ పరోష్ణిక్, ౫౨ పథ్యాపఙ్క్తిః, ౫౫ కకుమ్మతీబృహతీగర్భాపథ్యాపఙ్క్తిః, ౫౭ కకుమ్మత్యనుష్టుప్, ౫౯,౬౦ గాయత్రీ॥

౩౬౦౪ ఉదేహి వాజిన్యో అప్స్వన్తరిదం రాష్ట్రం ప్ర విశ సూనృతావత్।
యో రోహితో విశ్వమిదం జజాన స త్వా రాష్ట్రాయ సుభృతం బిభర్తు ॥౧॥

౩౬౦౫ ఉద్వాజ ఆ గన్యో అప్స్వన్తర్విశ ఆ రోహ త్వద్యోనయో యాః।
సోమం దధానోఽప ఓషధీర్గాశ్చతుష్పదో ద్విపద ఆ వేశయేహ ॥౨॥

౩౬౦౬ యూయముగ్రా మరుతః పృశ్నిమాతర ఇన్ద్రేణ యుజా ప్ర మృణీత శత్రూన్।
ఆ వో రోహితః శృణవత్సుదానవస్త్రిషప్తాసో మరుతః స్వాదుసంముదః ॥౩॥

౩౬౦౭ రుహో రురోహ రోహిత ఆ రురోహ గర్భో జనీనాం జనుషాముపస్థమ్।
తాభిః సంరబ్ధమన్వవిన్దన్ షడుర్వీర్గాతుం ప్రపశ్యన్నిహ రాష్ట్రమాహాః ॥౪॥

౩౬౦౮ ఆ తే రాష్ట్రమిహ రోహితోఽహార్షీద్వ్యాస్థన్మృధో అభయం తే అభూత్।
తస్మై తే ద్యావాపృథివీ రేవతీభిః కామం దుహాతామిహ శక్వరీభిః ॥౫॥

౩౬౦౯ రోహితో ద్యావాపృథివీ జజాన తత్ర తన్తుం పరమేష్ఠీ తతాన।
తత్ర శిశ్రియేఽజ ఏకపాదోఽదృంహద్ ద్యావాపృథివీ బలేన ॥౬॥

౩౬౧౦ రోహితో ద్యావాపృథివీ అదృంహత్తేన స్వ స్తభితం తేన నాకః॥
తేనాన్తరిక్షం విమితా రజాంసి తేన దేవా అమృతమన్వవిన్దన్ ॥౭॥

౩౬౧౧ వి రోహితో అమృశద్విశ్వరూపం సమాకుర్వాణః ప్రరుహో రుహశ్చ।
దివం రూఢ్వా మహతా మహిమ్నా సం తే రాష్ట్రమనక్తు పయసా ఘృతేన ॥౮॥

౩౬౧౨ యాస్తే రుహః ప్రరుహో యాస్త ఆరుహో యాభిరాపృణాసి దివమన్తరిక్షమ్।
తాసాం బ్రహ్మణా పయసా వావృధానో విశి రాష్ట్రే జాగృహి రోహితస్య ॥౯॥

౩౬౧౩ యాస్తే విశస్తపసః సంబభూవుర్వత్సం గాయత్రీమను తా ఇహాగుః।
తాస్త్వా విశన్తు మనసా శివేన సంమాతా వత్సో అభ్యేతు రోహితః ॥౧౦॥

౩౬౧౪ ఊర్ధ్వో రోహితో అధి నాకే అస్థాద్విశ్వా రూపాణి జనయన్యువా కవిః।
తిగ్మేనాగ్నిర్జ్యోతిషా వి భాతి తృతీయే చక్రే రజసి ప్రియాణి ॥౧౧॥

౩౬౧౫ సహస్రశృఙ్గో వృషభో జాతవేదా ఘృతాహుతః సోమపృష్ఠః సువీరః॥
మా మా హాసీన్నాథితో నేత్త్వా జహాని గోపోషం చ మే వీరపోషం చ ధేహి ॥౧౨॥

౩౬౧౬ రోహితో యజ్ఞస్య జనితా ముఖం చ రోహితాయ వాచా శ్రోత్రేణ మనసా జుహోమి।
రోహితం దేవా యన్తి సుమనస్యమానాః స మా రోహైః సామిత్యై రోహయతు ॥౧౩॥

౩౬౧౭ రోహితో యజ్ఞం వ్యదధాద్విశ్వకర్మణే తస్మాత్తేజాంస్యుప మేమాన్యాగుః॥
వోచేయం తే నాభిం భువనస్యాధి మజ్మని ॥౧౪॥

౩౬౧౮ ఆ త్వా రురోహ బృహత్యుత పఙ్క్తిరా కకుబ్వర్చసా జాతవేదః।
ఆ త్వా రురోహోష్ణిహాక్షరో వషట్కార ఆ త్వా రురోహ రోహితో రేతసా సహ ॥౧౫॥

౩౬౧౯ అయం వస్తే గర్భం పృథివ్యా దివం వస్తేఽయమన్తరిక్షమ్।
అయం బ్రధ్నస్య విష్టపి స్వర్లోకాన్ వ్యానశే ॥౧౬॥

౩౬౨౦ వాచస్పతే పృథివీ నః స్యోనా స్యోనా యోనిస్తల్పా నః సుశేవా।
ఇహైవ ప్రాణః సఖ్యే నో అస్తు తం త్వా పరమేష్ఠిన్పర్యగ్నిరాయుషా వర్చసా దధాతు ॥౧౭॥

౩౬౨౧ వాచస్పత ఋతవః పఞ్చ యే నౌ వైశ్వకర్మణాః పరి యే సంబభూవుః। ఇహైవ ప్రాణః
సఖ్యే నో అస్తు తం త్వా పరమేష్ఠిన్పరి రోహిత ఆయుషా వర్చసా దధాతు ॥౧౮॥

౩౬౨౨ వాచస్పతే సౌమనసం మనశ్చ గోష్ఠే నో గా జనయ యోనిషు ప్రజాః।
ఇహైవ ప్రాణః సఖ్యే నో అస్తు తం త్వా పరమేష్ఠిన్పర్యహమాయుషా వర్చసా దధామి ॥
౧౯॥

౩౬౨౩ పరి త్వా ధాత్సవితా దేవో అగ్నిర్వర్చసా మిత్రావరుణావభి త్వా।
సర్వా అరాతీరవక్రామన్నేహీదం రాష్ట్రమకరః సూనృతావత్ ॥౨౦॥

౩౬౨౪ యం త్వా పృషతీ రథే ప్రష్టిర్వహతి రోహిత। శుభా యాసి రిణన్నపః ॥౨౧॥

౩౬౨౫ అనువ్రతా రోహిణీ రోహితస్య సూరిః సువర్ణా బృహతీ సువర్చాః।
తయా వాజాన్విశ్వరూపాం జయేమ తయా విశ్వాః పృతనా అభి ష్యామ ॥౨౨॥

౩౬౨౬ ఇదం సదో రోహిణీ రోహితస్యాసౌ పన్థాః పృషతీ యేన యాతి।
తాం గన్ధర్వాః కశ్యపా ఉన్నయన్తి తాం రక్షన్తి కవయోఽప్రమాదమ్ ॥౨౩॥

౩౬౨౭ సూర్యస్యాశ్వా హరయః కేతుమన్తః సదా వహన్త్యమృతాః సుఖం రథమ్।
ఘృతపావా రోహితో భ్రాజమానో దివం దేవః పృషతీమా వివేశ ॥౨౪॥

౩౬౨౮ యో రోహితో వృషభస్తిగ్మశృఙ్గః పర్యగ్నిం పరి సూర్యం బభూవ।
యో విష్టభ్నాతి పృథివీం దివం చ తస్మాద్దేవా అధి సృష్టీః సృజన్తే ॥౨౫॥

౩౬౨౯ రోహితో దివమారుహన్మహతః పర్యర్ణవాత్। సర్వా రురోహ రోహితో రుహః ॥౨౬॥

౩౬౩౦ వి మిమీష్వ పయస్వతీం ఘృతాచీం దేవానాం ధేనురనపస్పృగేషా।
ఇన్ద్రః సోమం పిబతు క్షేమో అస్త్వగ్నిః ప్ర స్తౌతు వి మృధో నుదస్వ ॥౨౭॥

౩౬౩౧ సమిద్ధో అగ్నిః సమిధానో ఘృతవృద్ధో ఘృతాహుతః।
అభీషాడ్ విశ్వాషాడగ్నిః సపత్నాన్హన్తు యే మమ ॥౨౮॥

౩౬౩౨ హన్త్వేనాన్ప్ర దహత్వరిర్యో నః పృతన్యతి।
క్రవ్యాదాగ్నినా వయం సపత్నాన్ప్ర దహామసి ॥౨౯॥

౩౬౩౩ అవాచీనానవ జహీన్ద్ర వజ్రేణ బాహుమాన్।
అధా సపత్నాన్మామకానగ్నేస్తేజోభిరాదిషి ॥౩౦॥

౩౬౩౪ అగ్నే సపత్నానధరాన్పాదయాస్మద్ వ్యథయా సజాతముత్పిపానం బృహస్పతే।
ఇన్ద్రాగ్నీ మిత్రావరుణావధరే పద్యన్తామప్రతిమన్యూయమానాః ॥౩౧॥

౩౬౩౫ ఉద్యంస్త్వం దేవ సూర్య సపత్నానవ మే జహి।
అవైనానశ్మనా జహి తే యన్త్వధమం తమః ॥౩౨॥

౩౬౩౬ వత్సో విరాజో వృషభో మతీనామా రురోహ శుక్రపృష్ఠోఽన్తరిక్షమ్।
ఘృతేనార్కమభ్యర్చన్తి వత్సం బ్రహ్మ సన్తం బ్రహ్మణా వర్ధయన్తి ॥౩౩॥

౩౬౩౭ దివం చ రోహ పృథివీం చ రోహ రాష్ట్రం చ రోహ ద్రవిణం చ రోహ।
ప్రజాం చ రోహామృతం చ రోహ రోహితేన తన్వం సం స్పృశస్వ ॥౩౪॥

౩౬౩౮ యే దేవా రాష్ట్రభృతోఽభితో యన్తి సూర్యమ్।
తైష్టే రోహితః సంవిదానో రాష్ట్రం దధాతు సుమనస్యమానః ॥౩౫॥

౩౬౩౯ ఉత్త్వా యజ్ఞా బ్రహ్మపూతా వహన్త్యధ్వగతో హరయస్త్వా వహన్తి।
తిరః సముద్రమతి రోచసేఽర్ణవమ్ ॥౩౬॥

౩౬౪౦ రోహితే ద్యావాపృథివీ అధి శ్రితే వసుజితి గోజితి సంధనాజితి।
సహస్రం యస్య జనిమాని సప్త చ వోచేయం తే నాభిం భువనస్యాధి మజ్మని ॥౩౭॥

౩౬౪౧ యశా యాసి ప్రదిశో దిశశ్చ యశాః పశూనాముత చర్షణీనామ్।
యశాః పృథివ్యా అదిత్యా ఉపస్థేఽహం భూయాసం సవితేవ చారుః ॥౩౮॥

౩౬౪౨ అముత్ర సన్నిహ వేత్థేతః సంస్తాని పశ్యసి।
ఇతః పశ్యన్తి రోచనం దివి సూర్యం విపశ్చితమ్ ॥౩౯॥

౩౬౪౩ దేవో దేవాన్మర్చయస్యన్తశ్చరస్యర్ణవే
సమానమగ్నిమిన్ధతే తం విదుః కవయః పరే ॥౪౦॥

౩౬౪౪ అవః పరేణ పర ఏనావరేణ పదా వత్సం బిభ్రతీ గౌరుదస్థాత్।
సా కద్రీచీ కం స్విదర్ధం పరాగాత్క్వ స్విత్సూతే నహి యూథే అస్మిన్ ॥౪౧॥

౩౬౪౫ ఏకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పద్యష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ।
సహస్రాక్షరా భువనస్య పఙ్క్తిస్తస్యాః సముద్రా అధి వి క్షరన్తి ॥౪౨॥

౩౩౪౬ ఆరోహన్ద్యామమృతః ప్రావ మే వచః
ఉత్త్వా యజ్ఞా బ్రహ్మపూతా వహన్త్యధ్వగతో హరయస్త్వా వహన్తి ॥౪౩॥

౩౬౪౭ వేద తత్తే అమర్త్య యత్త ఆక్రమణం దివి యత్తే సధస్థం పరమే వ్యోమన్ ॥౪౪॥

౩౬౪౮ సూర్యో ద్యాం సూర్యః పృథివీం సూర్య ఆపోఽతి పశ్యతి।
సూర్యో భూతస్యైకం చక్షురా రురోహ దివం మహీమ్ ॥౪౫॥

౩౬౪౯ ఉర్వీరాసన్పరిధయో వేదిర్భూమిరకల్పత।
తత్రైతావగ్నీ ఆధత్త హిమం ఘ్రంసం చ రోహితః ॥౪౬॥

౩౬౫౦ హిమం ఘ్రంసం చాధాయ యూపాన్కృత్వా పర్వతాన్
వర్షాజ్యావగ్నీ ఈజాతే రోహితస్య స్వర్విదః ॥౪౭॥

౩౬౫౧ స్వర్విదో రోహితస్య బ్రహ్మణాగ్నిః సమిధ్యతే।
తస్మాద్ ఘ్రంసస్తస్మాద్ధిమస్తస్మాద్యజ్ఞోఽజాయత ॥౪౮॥

౩౬౫౨ బ్రహ్మణాగ్నీ వావృధానౌ బ్రహ్మవృద్ధౌ బ్రహ్మాహుతౌ।
బ్రహ్మేద్ధావగ్నీ ఈజాతే రోహితస్య స్వర్విదః ॥౪౯॥

౩౬౫౩ సత్యే అన్యః సమాహితోఽప్స్వన్యః సమిధ్యతే।
బ్రహ్మేద్ధావగ్నీ ఈజాతే రోహితస్య స్వర్విదః ॥౫౦॥

౩౬౫౪ యం వాతః పరిశుమ్భతి యం వేన్ద్రో బ్రహ్మణస్పతిః।
బ్రహ్మేద్ధావగ్నీ ఈజాతే రోహితస్య స్వర్విదః ॥౫౧॥

౩౬౫౫ వేదిం భూమిం కల్పయిత్వా దివం కృత్వా దక్షిణామ్।
ఘ్రంసం తదగ్నిం కృత్వా చకార విశ్వమాత్మన్వద్వర్షేణాజ్యేన రోహితః ॥౫౨॥

౩౬౫౬ వర్షమాజ్యం ఘ్రంసో అగ్నిర్వేదిర్భూమిరకల్పత।
తత్రైతాన్పర్వతానగ్నిర్గీర్భిరూర్ధ్వాఁ అకల్పయత్ ॥౫౩॥

౩౬౫౭ గీర్భిరూర్ధ్వాన్కల్పయిత్వా రోహితో భూమిమబ్రవీత్।
త్వయీదం సర్వం జాయతాం యద్భూతం యచ్చ భావ్యమ్ ॥౫౪॥

౩౬౫౮ స యజ్ఞః ప్రథమో భూతో భవ్యో అజాయత తస్మిన్హ జజ్ఞ।
ఇదం సర్వం యత్కిం చేదం విరోచతే రోహితేన ఋషిణాభృతమ్ ॥౫౫॥

౩౬౫౯ యశ్చ గాం పదా స్ఫురతి ప్రత్యఙ్ సూర్యం చ మేహతి।
తస్య వృశ్చామి తే మూలం న చ్ఛాయాం కరవోఽపరమ్ ॥౫౬॥

౩౬౬౦ యో మాభిచ్ఛాయమత్యేషి మాం చాగ్నిం చాన్తరా।
తస్య వృశ్చామి తే మూలం న చ్ఛాయాం కరవోఽపరమ్ ॥౫౭॥

౩౬౬౧ యో౾ద్య దేవ సూర్య త్వాం చ మాం చాన్తరాయతి।
దుష్వప్న్యం తస్మిఞ్ఛమలం దురితాని చ మృజ్మహే ॥౫౮॥

౩౬౬౨ మా ప్ర గామ పథో వయం మా యజ్ఞాదిన్ద్ర సోమినః।
మాన్తః స్థుర్నో అరాతయః ॥౫౯॥

౩౬౬౩ యో యజ్ఞస్య ప్రసాధనస్తన్తుర్దేవేష్వాతతః।
తమాహుతమశీమహి ॥౬౦॥

అథ ద్వితీయో౾నువాకః (౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతా- అధ్యాత్మమ్, రోహితః, ఆదిత్యః॥ ఛన్దః- ౧,౧౨-౧౫, ౩౯-౪౧ అనుష్టుప్, ౨,౩,౮,౪౩, జగతీ, ౪-౭, ౯, ౨౮, ౩౧,౩౨,౩౩,౩౫,౩౬ ,౩౮,౪౨,౪౬ త్రిష్టుప్, ౧౦ ఆస్తారపఙ్క్తిః, ౧౧ బృహతీగర్భాత్రిష్టుప్, ౧౬,౧౭-౨౪ ఆర్షీగాయత్రీ, ౨౫ కకుమ్మత్యాస్తారపఙ్క్తిః, ౨౬ పురోద్వ్యతి జాగతాభురిగ్జగతీ, ౨౭ విరాడ్జగతీ, ౨౯ బార్హతగర్భానుష్టుప్, ౩౦ పఞ్చపదోష్ణిగ్బృహతీగర్భా౾తిజగతీ ౩౪ ఆర్షీ పఙ్క్తిః, ౩౭ పఞ్చపదా విరాడ్గర్భాజగతీ; ౪౪ చతుష్పదా పురః శాక్వరాభురిగ్జగతీ, ౪౫ అతిజాగతగర్భాజగతీ॥

౩౬౬౪ ఉదస్య కేతవో దివి శుక్రా భ్రాజన్త ఈరతే।
ఆదిత్యస్య నృచక్షసో మహివ్రతస్య మీఢుషః ॥౧॥

౩౬౬౫ దిశాం ప్రజ్ఞానాం స్వరయన్తమర్చిషా సుపక్షమాశుం పతయన్తమర్ణవే।
స్తవామ సూర్యం భువనస్య గోపాం యో రశ్మిభిర్దిశ ఆభాతి సర్వాః ॥౨॥

౩౬౬౬ యత్ప్రాఙ్ప్రత్యఙ్స్వధయా యాసి శీభం నానారూపే అహనీ కర్షి మాయయా।
తదాదిత్య మహి తత్తే మహి శ్రవో యదేకో విశ్వం పరి భూమ జాయసే ॥౩॥

౩౬౬౭ విపశ్చితం తరణిం భ్రాజమానం వహన్తి యం హరితః సప్త బహ్వీః।
స్రుతాద్యమత్రిర్దివమున్నినాయ తం త్వా పశ్యన్తి పరియాన్తమాజిమ్ ॥౪॥

౩౬౬౮ మా త్వా దభన్పరియాన్తమాజిం స్వస్తి దుర్గాఁ అతి యాహి శీభమ్।
దివం చ సూర్య పృథివీం చ దేవీమహోరాత్రే విమిమానో యదేషి ॥౫॥

౩౬౬౯ స్వస్తి తే సూర్య చరసే రథాయ యేనోభావన్తౌ పరియాసి సద్యః।
యం తే వహన్తి హరితో వహిష్ఠాః శతమశ్వా యది వా సప్త బహ్వీః ॥౬॥

౩౬౭౦ సుఖం సూర్య రథమంశుమన్తం స్యోనం సువహ్నిమధి తిష్ఠ వాజినమ్।
యం తే వహన్తి హరితో వహిష్ఠాః శతమశ్వా యది వా సప్త బహ్వీః ॥౭॥

౩౬౭౧ సప్త సూర్యో హరితో యాతవే రథే హిరణ్యత్వచసో బృహతీరయుక్త।
అమోచి శుక్రో రజసః పరస్తాద్విధూయ దేవస్తమో దివమారుహత్ ॥౮॥

౩౬౭౨ ఉత్కేతునా బృహతా దేవ ఆగన్నపావృక్తమో౾భి జ్యోతిరశ్రైత్।
దివ్యః సుపర్ణః స వీరో వ్యఖ్యదదితేః పుత్రో భువనాని విశ్వా ॥౯॥

౩౬౭౩ ఉద్యన్రశ్మీనా తనుషే విశ్వా రూపాణి పుష్యసి।
ఉభా సముద్రౌ క్రతునా వి భాసి సర్వాఁల్లోకాన్పరిభూర్భ్రాజమానః ॥౧౦॥

౩౬౭౪ పూర్వాపరం చరతో మాయయైతౌ శిశూ క్రీడన్తౌ పరి యాతో౾ర్ణవమ్।
విశ్వాన్యో భువనా విచష్టే హైరణ్యైరన్యం హరితో వహన్తి ॥౧౧॥

౩౬౭౫ దివి త్వాత్రిరధారయత్సూర్యా మాసాయ కర్తవే।
స ఏషి సుధృతస్తపన్విశ్వా భూతావచాకశత్ ॥౧౨॥

౩౬౭౬ ఉభావన్తౌ సమర్షసి వత్సః సంమాతరావివ।
నన్వేతదితః పురా బ్రహ్మ దేవా అమీ విదుః ॥౧౩॥

౩౬౭౭ యత్సముద్రమను శ్రితం తత్సిషాసతి సూర్యః।
అధ్వాస్య వితతో మహాన్పూర్వశ్చాపరశ్చ యః ॥౧౪॥

౩౬౭౮ తం సమాప్నోతి జూతిభిస్తతో నాప చికిత్సతి।

నేమామృతస్య భక్షం దేవానాం నావరున్ధతే ॥౧౫॥

౩౬౭౯ ఉదు త్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ ॥౧౬॥

౩౬౮౦ అప త్యే తాయవో యథా నక్షత్రా యన్త్యక్తుభిః। సూరాయ విశ్వచక్షసే ॥౧౭॥

౩౬౮౧ అదృశ్రన్నస్య కేతవో వి రశ్మయో జనాఁ అను। భ్రాజన్తో అగ్నయో యథా ॥౧౮॥

౩౬౮౨ తరణిర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య। విశ్వమా భాసి రోచన ॥౧౯॥

౩౬౮౩ ప్రత్యఙ్ దేవానాం విశః ప్రత్యఙ్ఙుదేషి మానుషీః। ప్రత్యఙ్ విశ్వం స్వర్దృశే ॥౨౦॥

౩౬౮౪ యేనా పావక చక్షసా భురణ్యన్తం జనాఁ అను। త్వం వరుణ పశ్యసి ॥౨౧॥

౩౬౮౫ వి ద్యామేషి రజస్పృథ్వహర్మిమానో అక్తుభిః। పశ్యఞ్జన్మాని సూర్య ॥౨౨॥

౩౬౮౬ సప్త త్వా హరితో రథే వహన్తి దేవ సూర్య। శోచిష్కేశం విచక్షణమ్ ॥౨౩॥

౩౬౮౭ అయుక్త సప్త శున్ధ్యువః సూరో రథస్య నప్త్యః। తాభిర్యాతి స్వయుక్తిభిః ॥౨౪॥

౩౬౮౮ రోహితో దివమారుహత్తపసా తపస్వీ
స యోనిమైతి స ఉ జాయతే పునః స దేవానామధిపతిర్బభూవ ॥౨౫॥

౩౬౮౯ యో విశ్వచర్షణిరుత విశ్వతోముఖో యో విశ్వతస్పాణిరుత విశ్వతస్పృథః
సం బాహుభ్యాం భరతి సం పతత్రైర్ద్యావాపృథివీ జనయన్దేవ ఏకః ॥౨౬॥

౩౬౯౦ ఏకపాద్ద్విపదో భూయో వి చక్రమే ద్విపాత్త్రిపాదమభ్యేతి పశ్చాత్।
ద్విపాద్ధ షట్పదో భూయో వి చక్రమే త ఏకపదస్తన్వం సమాసతే ॥౨౭॥

౩౬౯౧ అతన్ద్రో యాస్యన్హరితో యదాస్థాద్ద్వే రూపే కృణుతే రోచమానః।
కేతుమానుద్యన్త్సహమానో రజాంసి విశ్వా ఆదిత్య ప్రవతో వి భాసి ॥౨౮॥

౩౬౯౨ బణ్మహాఁ అసి సూర్య బడాదిత్య మహాఁ అసి।
మహాంస్తే మహతో మహిమా త్వమాదిత్య మహాఁ అసి ॥౨౯॥

౩౬౯౩ రోచసే దివి రోచసే అన్తరిక్షే పతఙ్గ పృథివ్యాం రోచసే రోచసే అప్స్వన్తః।
ఉభా సముద్రౌ రుచ్యా వ్యాపిథ దేవో దేవాసి మహిషః స్వర్జిత్ ॥౩౦॥

౩౬౯౪ అర్వాఙ్ పరస్తాత్ప్రయతో వ్యధ్వ ఆశుర్విపశ్చిత్పతయన్పతఙ్గః।
విష్ణుర్విచిత్తః శవసాధితిష్ఠన్ప్ర కేతునా సహతే విశ్వమేజత్ ॥౩౧॥

౩౬౯౫ చిత్రశ్చికిత్వాన్మహిషః సుపర్ణ ఆరోచయన్రోదసీ అన్తరిక్షమ్
అహోరాత్రే పరి సూర్యం వసానే ప్రాస్య విశ్వా తిరతో వీర్యాణి ॥౩౨॥

౩౬౯౬ తిగ్మో విభ్రాజన్తన్వం శిశానో ఽరంగమాసః ప్రవతో రరాణః
జ్యోతిష్మాన్పక్షీ మహిషో వయోధా విశ్వా ఆస్థాత్ప్రదిశః కల్పమానః ॥౩౩॥

౩౬౯౭ చిత్రం దేవానాం కేతురనీకం జ్యోతిష్మాన్ప్రదిశః సూర్య ఉద్యన్।
దివాకరో ఽతి ద్యుమ్నైస్తమాంసి విశ్వాతారీద్దురితాని శుక్రః ॥౩౪॥

౩౬౯౮ చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః
ఆప్రాద్ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ ॥౩౫॥

౩౬౯౯ ఉచ్చా పతన్తమరుణం సుపర్ణం మధ్యే దివస్తరణిం భ్రాజమానమ్।
పశ్యామ త్వా సవితారం యమాహురజస్రం జ్యోతిర్యదవిన్దదత్రిః ॥౩౬॥

౩౭౦౦ దివస్పృష్ఠే ధావమానం సుపర్ణమదిత్యాః పుత్రం నాథకామ ఉప యామి భీతః।
స నః సూర్య ప్ర తిర దీర్ఘమాయుర్మా రిషామ సుమతౌ తే స్యామ ॥౩౭॥

౩౭౦౧ సహస్రాహ్ణ్యం వియతావస్య పక్షౌ హరేర్హంసస్య పతతః స్వర్గమ్।
స దేవాన్త్సర్వానురస్యుపదద్య సంపశ్యన్యాతి భువనాని విశ్వా ॥౩౮॥

౩౭౦౨ రోహితః కాలో అభవద్రోహితో ఽగ్రే ప్రజాపతిః
రోహితో యజ్ఞానాం ముఖం రోహితః స్వరాభరత్ ॥౩౯॥

౩౭౦౩ రోహితో లోకో అభవద్రోహితో ఽత్యతపద్దివమ్।
రోహితో రశ్మిభిర్భూమిం సముద్రమను సంచరత్

౩౭౦౪ సర్వా దిశః సమచరద్రోహితో ఽధిపతిర్దివః।
దివం సముద్రమాద్భూమిం సర్వం భూతం వి రక్షతి ॥౪౦॥

౩౨౦౫ ఆరోహఞ్ఛుక్రో బృహతీరతన్ద్రో ద్వే రూపే కృణుతే రోచమానః ।
చిత్రశ్చికిత్వాన్మహిషో వాతమాయా యావతో లోకానభి యద్విభాతి ॥౩౯॥

౩౨౦౬ అభ్యన్యదేతి పర్యన్యదస్యతేఽహోరాత్రాభ్యాం మహిమా కల్పమానః ।
సూర్యం వయం రజసి క్షియన్తం గాతువిదం హవామహే నాధమానాః ॥౪౦॥

౩౨౦౭ పృథివీప్రో మహిషో నాధమానస్య గాతురదబ్ధచక్షుః పరి విశ్వం బభూవ ।
విశ్వం సంపశ్యన్త్సువిదత్రో యజత్ర ఇదం శృణోతు యదహం బ్రవీమి ॥౪౧॥

౩౨౦౮ పర్యస్య మహిమా పృథివీం సముద్రం జ్యోతిషా విభ్రాజన్పరి ద్యామన్తరిక్షమ్ ।
సర్వం సంపశ్యన్త్సువిదత్రో యజత్ర ఇదం శృణోతు యదహం బ్రవీమి ॥౪౨॥

౩౨౦౯ అబోధ్యగ్నిః సమిధా జనానాం ప్రతి ధేనుమివాయతీముషాసమ్ ।
యహ్వా ఇవ ప్ర వయాముజ్జిహానాః ప్ర భానవః సిస్రతే నాకమచ్ఛ ॥౪౩॥

అథ తృతీయోఽనువాకః (3) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషి - బ్రహ్మా॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్, రోహితః, ఆదిత్యః ॥ ఛన్దః - ౧,౧౬, ౧౮, ౨౧
అష్టపదాఽఽకృతిః; ౨ షట్పదాభురిగష్టిః; ౩ షట్పదాఽష్టిః; ౪
షట్పదాఽతిశాక్వరగర్భాధృతిః ౫, ౬ సప్తపదా శాక్వరాతిశాక్వరగర్భా ప్రకృతిః; ౭ సప్త -
పదాఽనుష్టుబ్గర్భాఽతిధృతిః ౮,౨౦,౨౨ షట్పదాఽత్యష్టిః; ౧౩, ౧౪,౨౩,౨౫,
అష్టపదావికృతిః ; ౯ - ౧౨ సప్త - పదాభురిగతిధృతిః; ౧౫ సప్త పదావిరాడతిధృతిః; ౧౭, ౨౪
సప్త పదాకృతిః ; ౧౯ అష్టపదాభురిగాకృతిః ; ౨౬ త్రిష్టుప్॥

౩౨౧౦ య ఇమే ద్యావాపృథివీ జజాన యో ద్రాపిం కృత్వా భువనాని వస్తే ।
యస్మిన్క్షియన్తి ప్రదిశః షడుర్వీర్యాః పతఙ్గో అను విచాకశీతి తస్య దేవస్య । క్రుద్ధస్యైతదాగో
య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి। ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య
ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౧॥

౩౨౧౧ యస్మాద్వాతా ఋతుథా పవన్తే యస్మాత్సముద్రా అధి విక్షరన్తి తస్య దేవస్య ।
క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౨॥

౩౨౧౨ యో మారయతి ప్రాణయతి యస్మాత్ప్రాణన్తి భువనాని విశ్వా
తస్య దేవస్య । క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౩॥

౩౨౧౩ యః ప్రాణేన ద్యావాపృథివీ తర్పయత్యపానేన సముద్రస్య జఠరం యః పిపర్తి
తస్య దేవస్య । క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౪॥

౩౨౧౪ యస్మిన్విరాట్పరమేష్ఠీ ప్రజాపతిరగ్నిర్వైశ్వానరః సహ పఙ్క్త్యా శ్రితః ।
యః పరస్య ప్రాణం పరమస్య తేజ ఆదదే తస్య దేవస్య ।
క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౫॥

౩౨౧౫ యస్మిన్షడుర్వీః పఞ్చ దిశో అధి శ్రితాశ్చతస్ర ఆపో యజ్ఞస్య త్రయోఽక్షరాః॥
యో అన్తరా రోదసీ క్రుద్ధశ్చక్షుషైక్షత తస్య దేవస్య।
క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౬॥

౩౨౧౬ యో అన్నాదో అన్నపతిర్బభూవ బ్రహ్మణస్పతిరుత యః।
భూతో భవిష్యద్భువనస్య యస్పతిః తస్య దేవస్య ।
క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౭॥

౩౭౧౭ అహోరాత్రైర్విమితం త్రింశదఙ్గం త్రయోదశం మాసం యో నిర్మిమీతే తస్య దేవస్య ।
క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౮॥

౩౭౧౮ కృష్ణం నియానం హరయః సుపర్ణా అపో వసానా దివముత్పతన్తి ।
త ఆవవృత్రన్త్సదనాదృతస్య తస్య దేవస్య
క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౯॥

౩౭౧౯ యత్తే చన్ద్రం కశ్యప రోచనావద్యత్సంహితం పుష్కలం చిత్రభాను ।
యస్మిన్సూర్యా ఆర్పితాః సప్త సాకమ్ తస్య దేవస్య ।
క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౧౦॥

౩౭౨౦ బృహదేనమను వస్తే పురస్తాద్రథన్తరం ప్రతి గృహ్ణాతి పశ్చాత్ ।
జ్యోతిర్వసానే సదమప్రమాదమ్ తస్య దేవస్య ।
క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౧౧॥

౩౭౨౧ బృహదన్యతః పక్ష ఆసీద్రథన్తరమన్యతః సబలే సధ్రీచీ ।
యద్రోహితమజనయన్త దేవాస్తస్య దేవస్య ।
క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౧౨॥

౩౭౨౨ స వరుణః సాయమగ్నిర్భవతి స మిత్రో భవతి ప్రాతరుద్యన్ ।
స సవితా భూత్వాన్తరిక్షేణ యాతి స ఇన్ద్రో భూత్వా తపతి మధ్యతో దివం
తస్య దేవస్య । క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౧౩॥

౩౭౨౩ సహస్రాహ్ణ్యం వియతావస్య పక్షౌ హరేర్హంసస్య పతతః స్వర్గమ్ ।
స దేవాన్త్సర్వానురస్యుపదద్య సంపశ్యన్యాతి భువనాని విశ్వా
తస్య దేవస్య । క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౧౪॥

౩౭౨౪ అయం స దేవో అప్స్వన్తః సహస్రమూలః పురుశాకో అత్త్రిః ।
య ఇదం విశ్వం భువనం జజాన తస్య దేవస్య ।
క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౧౫॥

౩౭౨౫ శుక్రం వహన్తి హరయో రఘుష్యదో దేవం దివి వర్చసా భ్రాజమానమ్ ।
యస్యోర్ధ్వా దివం తన్వస్తపన్త్యర్వాఙ్సువర్ణైః పటరైర్వి భాతి
తస్య దేవస్య । క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౧౬॥

౩౭౨౬ యేనాదిత్యాన్హరితః సంవహన్తి యేన యజ్ఞేన బహవో యన్తి ప్రజానన్తః ।
యదేకం జ్యోతిర్బహుధా విభాతి తస్య దేవస్య
క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౧౭॥

౩౭౨౭ సప్త యుఞ్జన్తి రథమేకచక్రమేకో అశ్వో వహతి సప్తనామా ।
త్రినాభి చక్రమజరమనర్వం యత్రేమా విశ్వా భువనాధి తస్థుస్తస్య
దేవస్య । క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౧౮॥

౩౮౨౮ అన్యథా యుక్తో వహతి వహ్నిరుగ్రః పితా దేవానాం జనితా మతీనామ్ ।
ఋతస్య తన్తుం మనసా మిమానః సర్వా దిశః పవతే మాతరిశ్వా
తస్య దేవస్య క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౧౯॥

౩౮౨౯ సమ్యఞ్చం తన్తుం ప్రదిశో౽ను సర్వా అన్తర్గాయత్ర్యామమృతస్య గర్భే
తస్య దేవస్య । క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౨౦॥

౩౮౩౦ నిమ్రుచస్తిస్రో వ్యుషో హ తిస్రస్త్రీణి రజాంసి దివో అఙ్గ తిస్రః ।
విద్మా తే అగ్నే త్రేధా జనిత్రం త్రేధా దేవానాం జనిమాని విద్మ
తస్య దేవస్య । క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౨౧॥

౩౮౩౧ వి య ఔర్ణోత్పృథివీం జాయమాన ఆ సముద్రమదధాదన్తరిక్షే
తస్య దేవస్య । క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౨౨॥

౩౮౩౨ త్వమగ్నే క్రతుభిః కేతుభిర్హితో౽ర్కః సమిద్ధ ఉదరోచథా దివి ।
కిమభ్యార్చన్మరుతః పృశ్నిమాతరో యద్రోహితమజనయన్త దేవాస్తస్య
దేవస్య । క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౨౩॥

౩౮౩౩ య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిషం యస్య దేవాః ।
యో౽స్యేశే ద్విపదో యశ్చతుష్పదస్తస్య దేవస్య ।
క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి ।
ఉద్వేపయ రోహిత ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౨౪॥

౩౮౩౪ ఏకపాద్ ద్విపదో భూయో వి చక్రమే ద్విపాత్ త్రిపాదమభ్యేతి పశ్చాత్ ।
చతుష్పాచ్చక్రే ద్విపదామభిస్వరే సంపశ్యన్పఙ్క్తిముపతిష్ఠమానస్తస్య
దేవస్య । క్రుద్ధస్యైతదాగో య ఏవం విద్వాంసం బ్రాహ్మణం జినాతి । ఉద్వేపయ రోహిత
ప్ర క్షిణీహి బ్రహ్మజ్యస్య ప్రతి ముఞ్చ పాశాన్ ॥౨౫॥

౩౮౩౫ కృష్ణాయాః పుత్రో అర్జునో రాత్ర్యా వత్సో౽జాయత ।
స హ ద్యామధి రోహతి రుహో రురోహ రోహితః ॥౨౬॥

అథ చతుర్థో౽నువాకః (౪) చతుర్థం సూక్తమ్; ప్రథమః పర్యాయః

ఋషిః- బ్రహ్మ ॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్ ॥ ఛన్దః ౧-౧౧ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్;
౧౨ విరాడ్ గాయత్రీ; ౧౩ ఆసుర్యుష్ణిక్ ॥

౩౮౩౬ స ఏతి సవితా స్వర్దివస్పృష్ఠే౽వచాకశత్ ॥౧॥

౩౮౩౭ రశ్మిభిర్నభ ఆభృతం మహేన్ద్ర ఏత్యావృతః ॥౨॥

౩౮౩౮ స ధాతా స విధర్తా స వాయుర్నభ ఉచ్ఛ్రితమ్ ।
రశ్మిభిర్నభ ఆభృతం మహేన్ద్ర ఏత్యావృతః ॥౩॥

౩౮౩౯ సో౽ర్యమా స వరుణః స రుద్రః స మహాదేవః ।
రశ్మిభిర్నభ ఆభృతం మహేన్ద్ర ఏత్యావృతః ॥౪॥

౩౮౪౦ సో అగ్నిః స ఉ సూర్యః స ఉ ఏవ మహాయమః ।
రశ్మిభిర్నభ ఆభృతం మహేన్ద్ర ఏత్యావృతః ॥౫॥

౩౮౪౧ తం వత్సా ఉప తిష్ఠన్త్యేకశీర్షాణో యుతా దశ ।
రశ్మిభిర్నభ ఆభృతం మహేన్ద్ర ఏత్యావృతః ॥౬॥

౩౮౪౨ పశ్చాత్ప్రాఞ్చ ఆ తన్వన్తి యదుదేతి వి భాసతి ।
రశ్మిభిర్నభ ఆభృతం మహేన్ద్ర ఏత్యావృతః ॥౭॥

౩౭౪౩ తస్యైష మారుతో గణః స ఏతి శిక్యాకృతః ॥౮॥

౩౭౪౪ రశ్మిభిర్నభ ఆభృతం మహేన్ద్ర ఏత్యావృతః ॥౯॥

౩౭౪౫ తస్యేమే నవ కోశా విష్టమ్భా నవధా హితాః ॥౧౦॥

౩౭౪౬ స ప్రజాభ్యో వి పశ్యతి యచ్చ ప్రాణతి యచ్చ న ॥౧౧॥

౩౭౪౭ తమిదం నిగతం సహః స ఏష ఏక ఏకవృదేక ఏవ ॥౧౨॥

౩౭౪౮ ఏతే అస్మిన్దేవా ఏకవృతో భవన్తి ॥౧౩॥

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్; ద్వితీయః పర్యాయః

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్ ॥ ఛన్దః - ౧౪ భురిక్సామ్నీత్రిష్టుప్; ౧౫ ఆసురీపఙ్క్తిః; ౧౬, ౧౯ ప్రాజాపత్యాఽనుష్టుప్; ౧౭, ౧౮ ఆసురీగాయత్రీ; ౨౦ విరాడ్గాయత్రీ; ౨౧ ఆసుర్యుష్ణిక్ (౧౫ - ౨౧ య ఏతమిత్యాద్యుక్తమేవ)॥

౩౭౪౯ కీర్తిశ్చ యశశ్చామ్భశ్చ నభశ్చ బ్రాహ్మణవర్చసం చాన్నం చాన్నాద్యం చ ॥౧౪॥

౩౭౫౦ య ఏతం దేవమేకవృతం వేద ॥౧౫॥

౩౭౫౧ న ద్వితీయో న తృతీయశ్చతుర్థో నాప్యుచ్యతే। య ఏతం దేవమేకవృతం వేద ॥౧౬॥

౩౭౫౨ న పఞ్చమో న షష్ఠః సప్తమో నాప్యుచ్యతే। య ఏతం దేవమేకవృతం వేద ॥౧౭॥

౩౭౫౩ నాష్టమో న నవమో దశమో నాప్యుచ్యతే। య ఏతం దేవమేకవృతం వేద ॥౧౮॥

౩౭౫౪ స సర్వస్మై వి పశ్యతి యచ్చ ప్రాణతి యచ్చ న। య ఏతం దేవమేకవృతం వేద ॥౧౯॥

౩౭౫౫ తమిదం నిగతం సహః స ఏష ఏక ఏకవృదేక ఏవ। య ఏతం దేవమేకవృతం వేద ॥౨౦॥

౩౭౫౬ సర్వే అస్మిన్దేవా ఏకవృతో భవన్తి। య ఏతం దేవమేకవృతం వేద ॥౨౧॥

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్ ; తృతీయః పర్యాయః

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్ ॥ ఛన్దః - ౨౨ భురిక్ప్రాజాపత్యా త్రిష్టుప్ (య ఏతమిత్యాద్యుక్తమేవ); ౨౩ ఆర్చీగాయత్రీ; ౨౪ ఆసురీపఙ్క్తిః; ౨౫ ఏకపదాఽఽసురీగాయత్రీ; ౨౬ ఆర్చీగాయత్రీ; ౨౭, ౨౮ ప్రాజాపత్యాఽనుష్టుప్॥

౩౭౫౭ బ్రహ్మ చ తపశ్చ కీర్తిశ్చ యశశ్చామ్భశ్చ నభశ్చ బ్రాహ్మణవర్చసం చాన్నం చాన్నాద్యం చ। య ఏతం దేవమేకవృతం వేద ॥౨౨॥

౩౭౫౮ భూతం చ భవ్యం చ శ్రద్ధా చ రుచిశ్చ స్వర్గశ్చ స్వధా చ ॥౨౩॥

౩౭౫౯ య ఏతం దేవమేకవృతం వేద ॥౨౪॥

౩౭౬౦ స ఏవ మృత్యుః సోఽమృతం సోఽభ్వం స రక్షః ॥౨౫॥

౩౭౬౧ స రుద్రో వసువనిర్వసుదేయే నమోవాకే వషట్కారోఽను సంహితః ॥౨౬॥

౩౭౬౨ తస్యేమే సర్వే యాతవ ఉప ప్రశిషమాసతే ॥౨౭॥

౩౭౬౩ తస్యాముా సర్వా నక్షత్రా వశే చన్ద్రమసా సహ ॥౨౮॥

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్ ; చతుర్థః పర్యాయః

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్ ॥ ఛన్దః - ౨౯, ౩౩, ౩౯, ౪౦, ౪౫, ఆసురీగాయత్రీ; ౩౦, ౩౨, ౩౫, ౩౬, ౪౨ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్; ౩౧ విరాడ్గాయత్రీ; ౩౪, ౩౭, ౩౮ సామ్న్యుష్ణిక్; ౪౧ సామ్నీబృహతీ; ౪౩ ఆర్చీ-గాయత్రీ; ౪౬ సామ్న్యనుష్టుప్ ॥

౩౭౬౪ స వా అహ్నోఽజాయత తస్మాదహరజాయత ॥౨౯॥

౩౭౬౫ స వై రాత్ర్యా అజాయత తస్మాద్రాత్రిరజాయత ॥౩౦॥

౩౭౬౬ స వా అన్తరిక్షాదజాయత తస్మాదన్తరిక్షమజాయత ॥౩౧॥

౩౭౬౭ స వై వాయోరజాయత తస్మాద్వాయురజాయత ॥౩౨॥

౩౭౬౮ స వై దివోఽజాయత తస్మాద్ద్యౌరధ్యజాయత ॥౩౩॥

౩౭౬౯ స వై దిగ్భ్యోఽజాయత తస్మాద్దిశోఽజాయన్త ॥౩౪॥

౩౭౭౦ స వై భూమేరజాయత తస్మాద్భూమిరజాయత ॥౩౫॥

౩౭౭౧ స వా అగ్నేరజాయత తస్మాదగ్నిరజాయత ॥౩౬॥

౩౭౭౨ స వా అద్భ్యోఽజాయత తస్మాదాపోఽజాయన్త ॥౩౭॥

౩౭౭౩ స వా ఋగ్భ్యోఽజాయత తస్మాదృచోఽజాయన్త ॥౩౮॥

౩౮౬౪ స వై యజ్ఞాదజాయత తస్మాద్యజ్ఞో ఽజాయత ॥౩౯॥

౩౮౬౫ స యజ్ఞస్తస్య యజ్ఞః స యజ్ఞస్య శిరస్కృతమ్ ॥౪౦॥

౩౮౬౬ స స్తనయతి స వి ద్యోతతే స ఉ అశ్మానమస్యతి ॥౪౧॥

౩౮౬౭ పాపాయ వా భద్రాయ వా పురుషాయాసురాయ వా ॥౪౨॥

౩౮౬౮ యద్వా కృణోష్యోషధీర్యద్వా వర్షసి భద్రయా యద్వా జన్యమవీవృధః ॥౪౩॥

౩౮౬౯ తావాంస్తే మఘవన్మహిమోపో తే తన్వః శతమ్ ॥౪౪॥

౩౮౭౦ ఉపో తే బద్ధే బద్ధాని యది వాసి న్యర్బుదమ్ ॥౪౫॥

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్ ; పఞ్చమః పర్యాయః

ఋషి- బ్రహ్మా॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్॥ ఛన్దః -౪౬ ఆసురీగాయత్రీ; ౪౭ యవ మధ్యాగాయత్రీ; ౪౮ సామ్న్యుష్ణిక్; ౪౯ నిచృత్సామ్నీబృహతీ; ౫౦ ప్రాజాపత్యాఽనుష్టుప్; ౫౧ విరాడ్గాయత్రీ (౫౦, ౫౧ నమస్తే ఇత్యస్యాన్నాద్యేనేత్యస్య చోక్తమేవ) ॥

౩౮౭౧ భూయానిన్ద్రో నమురాద్భూయానిన్ద్రాసి మృత్యుభ్యః ॥౪౬॥

౩౮౭౨ భూయానరాత్యాః శచ్యాః పతిస్త్వమిన్ద్రాసి విభూః ప్రభూరితి త్వోపాస్మహే వయమ్ ॥౪౭॥

౩౮౭౩ నమస్తే అస్తు పశ్యత పశ్య మా పశ్యత ॥౪౮॥

౩౮౭౪ అన్నాద్యేన యశసా తేజసా బ్రాహ్మణ వర్చసేన ॥౪౯॥

౩౮౭౫ అమ్భో అమో మహః సహ ఇతి త్వోపాస్మహే వయమ్ ।
నమస్తే అస్తు పశ్యత పశ్య మా పశ్యత ।
అన్నాద్యేన యశసా తేజసా బ్రాహ్మణ వర్చసేన ॥౫౦॥

౩౮౭౬ అమ్భో అరుణం రజతం రజః సహ ఇతి త్వోపాస్మహే వయమ్ ।
నమస్తే అస్తు పశ్యత పశ్య మా పశ్యత ।
అన్నాద్యేన యశసా తేజసా బ్రాహ్మణవర్చసేన ॥౫౧॥

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్ ; షష్ఠః పర్యాయః

ఋషి- బ్రహ్మా॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్ ॥ ఛన్దః ౫౨, ౫౩ ప్రాజాపత్యాఽనుష్టుప్ (నమస్తే ఇత్యస్యాన్నాద్యేనేత్యస్య చోక్తమేవ); ౫౪ ద్విపదాఽర్చీగాయత్రీ; ౫౫ సామ్న్యుష్ణిక్; ౫౬ నిచృత్సామ్నీ బృహతీ ॥

౩౮౭౭ ఉరుః పృథుః సుభూర్భువ ఇతి త్వోపాస్మహే వయమ్ ।
నమస్తే అస్తు పశ్యత పశ్య మా పశ్యత ।
అన్నాద్యేన యశసా తేజసా బ్రాహ్మణ వర్చసేన ॥౫౨॥

౩౮౭౮ ప్రథో వరో వ్యచో లోక ఇతి త్వోపాస్మహే వయమ్ ।
నమస్తే అస్తు పశ్యత పశ్య మా పశ్యత ।

౩౮౭౯ అన్నాద్యేన యశసా తేజసా బ్రాహ్మణవర్చసేన ॥౫౩॥

౩౮౮౦ భవద్వసురిదద్వసుః సంయద్వసురాయద్వసురితి త్వోపాస్మహే వయమ్ ॥౫౪॥

౩౮౮౧ నమస్తే అస్తు పశ్యత పశ్య మా పశ్యత ॥౫౫॥

౩౮౮౨ అన్నాద్యేన యశసా తేజసా బ్రాహ్మణవర్చసేన ॥౫౬॥

ఇత్యష్టావింశః ప్రపాఠకః ॥

॥ఇతి త్రయోదశం కాణ్డమ్ ॥

---------- ౦ ------------

అథ చతుర్దశం కాణ్డమ్ ॥

అథైకోనత్రింశః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః- సావిత్రీ సూర్యా॥ దేవతా - ఆత్మా; ౧-౫ సోమః; ౬-౨౨ వివాహః; ౨౩ సోమార్కౌ; ౨౪ చన్ద్రమాః; ౨౫, ౨౭ వధూవాసః సంస్పర్శమోచనమ్; ౨౩, ౨౮-౬౪ వివాహమన్త్రాశిషః॥ ఛన్దః ౧-౧౩, ౧౬-౧౮, ౨౨, ౨౫-౨౮, ౩౦, ౩౫, ౩౬, ౪౧-౪౪, ౫౧, ౫౨, ౬౨, ౬౩ అనుష్టుప్, ౧౪ విరాట్ ప్రస్తార పఙ్క్తిః; ౧౫ ఆస్తార పఙ్క్తిః ౧౯, ౨౦, ౨౪, ౩౨, ౩౩, ౩౭, ౩౯, ౪౦, ౪౭, ౪౯, ౫౦, ౫౩, ౫౬-౫౯, ౬౧ త్రిష్టుప్ : ౨౯, ౫౫ పురస్తాద్ బృహతీ; ౩౪ ప్రస్తారపఙ్క్తిః; ౩౮ పురోబృహతీ త్రిపదా పరోష్ణిక్; ౪౮ పథ్యాపఙ్క్తిః :- ౫౪ భురిక్త్రిష్టుప్॥

౩౨౯౨ సత్యేనోత్తభితా భూమిః సూర్యేణోత్తభితా ద్యౌః ।
ఋతేనాదిత్యాస్తిష్ఠన్తి దివి సోమో అధి శ్రితః ॥౧॥

౩౨౯౩ సోమేనాదిత్యా బలినః సోమేన పృథివీ మహీ ।
అథో నక్షత్రాణామేషాముపస్థే సోమ ఆహితః ॥౨॥

౩౨౯౪ సోమం మన్యతే పపివాన్యత్సంపింషన్త్యోషధిమ్ ।
సోమం యం బ్రహ్మాణో విదుర్న తస్యాశ్నాతి పార్థివః ॥౩॥

౩౨౯౫ యత్త్వా సోమ ప్రపిబన్తి తత ఆ ప్యాయసే పునః ।
వాయుః సోమస్య రక్షితా సమానాం మాస ఆకృతిః ॥౪॥

౩౨౯౬ ఆచ్ఛద్విధానైర్గుపితో బార్హతైః సోమ రక్షితః ।
గ్రావ్ణామిచ్ఛృణ్వన్తిష్ఠసి న తే అశ్నాతి పార్థివః ॥౫॥

౩౨౯౭ చిత్తిరా ఉపబర్హణం చక్షురా అభ్యఞ్జనమ్ ।
ద్యౌర్భూమిః కోశ ఆసీద్యదయాత్సూర్యా పతిమ్ ॥౬॥

౩౨౯౮ రైభ్యాసీదనుదేయీ నారాశంసీ న్యోచనీ ।
సూర్యాయా భద్రమిద్వాసో గాథయైతి పరిష్కృతా ॥౭॥

౩౨౯౯ స్తోమా ఆసన్ప్రతిధయః కురీరం ఛన్ద ఓపశః ।
సూర్యాయా అశ్వినా వరాగ్నిరాసీత్పురోగవః ॥౮॥

౩౩౦౦ సోమో వధూయురభవదశ్వినాస్తాముభా వరా ।
సూర్యాం యత్పత్యే శంసన్తీం మనసా సవితాదదాత్ ॥౯॥

౩౩౦౧ మనో అస్యా అన ఆసీద్ద్యౌరాసీదుత చ్ఛదిః ।
శుక్రావనడ్వాహావాస్తాం యదయాత్సూర్యా పతిమ్ ॥౧౦॥

౩౩౦౨ ఋక్సామాభ్యామభిహితౌ గావౌ తే సామనావైతామ్ ।
శ్రోత్రే తే చక్రే ఆస్తాం దివి పన్థాశ్చరాచరః ॥౧౧॥

౩౩౦౩ శుచీ తే చక్రే యాత్యా వ్యానో అక్ష ఆహతః ।
అనో మనస్మయం సూర్యారోహత్ప్రయతీ పతిమ్ ॥౧౨॥

౩౩౦౪ సూర్యాయా వహతుః ప్రాగాత్సవితా యమవాసృజత్ ।
మఘాసు హన్యన్తే గావః ఫల్గునీషు వ్యుహ్యతే ॥౧౩॥

౩౩౦౫ యదశ్వినా పృచ్ఛమానావయాతం త్రిచక్రేణ వహతుం సూర్యాయాః ।
క్వైకం చక్రం వామాసీత్క్వ దేష్ట్రాయ తస్థథుః ॥౧౪॥

౩౩౦౬ యదయాతం శుభస్పతీ వరేయం సూర్యాముప ।
విశ్వే దేవా అను తద్వామజానన్పుత్రః పితరమవృణీత పూషా ॥౧౫॥

౩౩౦౭ ద్వే తే చక్రే సూర్యే బ్రహ్మాణ ఋతుథా విదుః ।
అథైకం చక్రం యద్గుహా తదద్ధాతయ ఇద్విదుః ॥౧౬॥

౩౩౦౮ అర్యమణం యజామహే సుబన్ధుం పతివేదనమ్ ।
ఉర్వారుకమివ బన్ధనాత్ప్రేతో ముఞ్చామి నాముతః ॥౧౭॥

౩౩౦౯ ప్రేతో ముఞ్చామి నాముతః సుబద్ధామముతస్కరమ్ ।

యథేయమిన్ద్ర మీఢ్వః సుపుత్రా సుభగాసతి ॥౧౮॥

౩౮౧౦ ప్ర త్వా ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాద్యేన త్వాబధ్నాత్సవితా సుశేవాః ।
ఋతస్య యోనౌ సుకృతస్య లోకే స్యోనం తే అస్తు సహ సంభలాయై ॥౧౯॥

౨౮౧౧ భగస్త్వేతో నయతు హస్తగృహ్యాశ్వినా త్వా ప్ర వహతాం రథేన ।
గృహాన్గచ్ఛ గృహపత్నీ యథాసో వశినీ త్వం విదథమా వదాసి ॥౨౦॥

౩౮౧౨ ఇహ ప్రియం ప్రజాయై తే సమృధ్యతామస్మిన్గృహే గార్హపత్యాయ జాగృహి ।
ఏనా పత్యా తన్వం సం స్పృశస్వాథ జిర్విర్విదథమా వదాసి ॥౨౧॥

౩౮౧౩ ఇహైవ స్తం మా వి యౌష్టం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతమ్ ।
క్రీడన్తౌ పుత్రైర్నప్తృభిర్మోదమానౌ స్వస్తకౌ ॥౨౨॥

౩౮౧౪ పూర్వాపరం చరతో మాయయైతౌ శిశూ క్రీడన్తౌ పరి యాతోఽర్ణవమ్ ।
విశ్వాన్యో భువనా విచష్ట ఋతూఀరన్యో విదధజ్జాయసే నవః ॥౨౩॥

౩౮౧౫ నవోనవో భవసి జాయమానోఽహ్నాం కేతురుషసామేష్యగ్రమ్ ।
భాగం దేవేభ్యో వి దధాస్యాయన్ప్ర చన్ద్రమస్తిరసే దీర్ఘమాయుః ॥౨౪॥

౩౮౧౬ పరా దేహి శాముల్యం బ్రహ్మభ్యో వి భజా వసు ।
కృత్యైషా పద్వతీ భూత్వా జాయా విశతే పతిమ్ ॥౨౫॥

౩౮౧౭ నీలలోహితం భవతి కృత్యాసక్తిర్వ్యజ్యతే ।
ఏధన్తే అస్యా జ్ఞాతయః పతిర్బన్ధేషు బధ్యతే ॥౨౬॥

౩౮౧౮ అశ్లీలా తనూర్భవతి రుశతీ పాపయాముయా ।
పతిర్యద్వధ్వో౩ వాససః స్వమఙ్గమభ్యూర్ణుతే ॥౨౭॥

౩౮౧౯ ఆశసనం విశసనమథో అధివికర్తనమ్ ।
సూర్యాయాః పశ్య రూపాణి తాని బ్రహ్మోత శుమ్భతి ॥౨౮॥

౩౮౨౦ తృష్టమేతత్కటుకమపాష్ఠవద్విషవన్నైతదత్తవే ।
సూర్యాం యో బ్రహ్మా వేద స ఇద్వాధూయమర్హతి ॥౨౯॥

౩౮౨౧ స ఇత్తత్స్యోనం హరతి బ్రహ్మా వాసః సుమఙ్గలమ్ ।
ప్రాయశ్చిత్తిం యో అధ్యేతి యేన జాయా న రిష్యతి ॥౩౦॥

౩౮౨౨ యువం భగం సం భరతం సమృద్ధమృతం వదన్తావృతోద్యేషు ।
బ్రహ్మణస్పతే పతిమస్యై రోచయ చారు సంభలో వదతు వాచమేతామ్ ॥౩౧॥

౩౮౨౩ ఇహేదసాథ న పరో గమాథేమం గావః ప్రజయా వర్ధయాథ ।
శుభం యతీరుస్రియాః సోమవర్చసో విశ్వే దేవాః క్రన్నిహ వో మనాంసి ॥౩౨॥

౩౮౨౪ ఇమం గావః ప్రజయా సం విశాథాయం దేవానాం న మినాతి భాగమ్ ।
అస్మై వః పూషా మరుతశ్చ సర్వే అస్మై వో ధాతా సవితా, సువాతి ॥౩౩॥

౩౮౨౫ అనృక్షరా ఋజవః సన్తు పన్థానో యేభిః సఖాయో యన్తి నో వరేయమ్ ।
సం భగేన సమర్యమ్ణా సం ధాతా సృజతు వర్చసా ॥౩౪॥

౩౮౨౬ యచ్చ వర్చో అక్షేషు సురాయాం చ యదాహితమ్ ।
యద్గోష్వశ్వినా వర్చస్తేనేమాం వర్చసావతమ్ ॥౩౫॥

౩౮౨౭ యేన మహానఘ్న్యా జఘనమశ్వినా యేన వా సురా ।
యేనాక్షా అభ్యషిచ్యన్త తేనేమాం వర్చసావతమ్ ॥౩౬॥

౩౮౨౮ యో అనిధ్మో దీదయదప్స్వ౧న్తర్యం విప్రాస ఈడతే అధ్వరేషు ।
అపాం నపాన్మధుమతీరపో దా యాభిరిన్ద్రో వావృధే వీర్యావాన్ ॥౩౭

౩౮౨౯ ఇదమహం రుశన్తం గ్రాభం తనూదూషిమపోహామి ।
యో భద్రో రోచనస్తముదచామి ॥౩౮॥

౩౮౩౦ ఆస్యై బ్రాహ్మణాః స్నపనీర్హరన్త్వవీరఘ్నీరుదజన్త్వాపః ।
అర్యమ్ణో అగ్నిం పర్యేతు పూషన్ప్రతీక్షన్తే శ్వశురో దేవరశ్చ ॥౩౯॥

౩౮౩౧ శం తే హిరణ్యం శము సన్త్వాపః శం మేథిర్భవతు శం యుగస్య తర్ద్మ ।

శం త ఆపః శతపవిత్రా భవన్తు శము పత్యా తన్వం సం స్పృశస్వ ॥౪౦॥

౩౮౩౨ ఖే రథస్య ఖే ఽనసః ఖే యుగస్య శతక్రతో ।
అపాలామిన్ద్ర త్రిష్పూత్వాకృణోః సూర్యత్వచమ్ ॥౪౧॥

౩౮౩౩ ఆశాసానా సౌమనసం ప్రజాం సౌభాగ్యం రయిమ్ ।
పత్యురనువ్రతా భూత్వా సం నహ్యస్వామృతాయ కమ్ ॥౪౨॥

౩౮౩౪ యథా సిన్ధుర్నదీనాం సామ్రాజ్యం సుషువే వృషా ।
ఏవా త్వం సమ్రాజ్ఞ్యేధి పత్యురస్తం పరేత్య ॥౪౩॥

౩౮౩౫ సమ్రాజ్ఞ్యేధి శ్వశురేషు సమ్రాజ్ఞ్యుత దేవృషు ।
ననాన్దుః సమ్రాజ్ఞ్యేధి సమ్రాజ్ఞ్యుత శ్వశ్ర్వాః ॥౪౪॥

౩౮౩౬ యా అకృన్తన్నవయన్యాశ్చ తత్నిరే యా దేవీరన్తాఁ అభితోఽదదన్త ।
తాస్త్వా జరసే సం వ్యయన్త్వాయుష్మతీదం పరి ధత్స్వ వాసః ॥౪౫॥

౩౮౩౭ జీవం రుదన్తి వి నయన్త్యధ్వరం దీర్ఘామను ప్రసితిం దీధ్యుర్నరః ।
వామం పితృభ్యో య ఇదం సమీరిరే మయః పతిభ్యో జనయే పరిష్వజే ॥౪౬॥

౩౮౩౮ స్యోనం ధ్రువం ప్రజాయై ధారయామి తేఽశ్మానం దేవ్యాః పృథివ్యా ఉపస్థే ।
తమా తిష్ఠానుమాద్యా సువర్చా దీర్ఘం త ఆయుః సవితా కృణోతు ॥౪౭॥

౩౮౩౯ యేనాగ్నిరస్యా భూమ్యా హస్తం జగ్రాహ దక్షిణమ్ ।
తేన గృహ్ణామి తే హస్తం మా వ్యథిష్ఠా మయా సహ ప్రజయా చ ధనేన ॥౪౮॥

౩౮౪౦ దేవస్తే సవితా హస్తం గృహ్ణాతు సోమో రాజా సుప్రజసం కృణోతు ।
అగ్నిః సుభగాం జాతవేదాః పత్యే పత్నీం జరదష్టిం కృణోతు ॥౪౯॥

౩౮౪౧ గృహ్ణామి తే సౌభగత్వాయ హస్తం మయా పత్యా జరదష్టిర్యథాసః ।
భగో అర్యమా సవితా పురంధిర్మహ్యం త్వాదుర్గార్హపత్యాయ దేవాః ॥౫౦॥

౩౮౪౨ భగస్తే హస్తమగ్రహీత్సవితా హస్తమగ్రహీత్ ।
పత్నీ త్వమసి ధర్మణాహం గృహపతిస్తవ ॥౫౧॥

౩౮౪౩ మమేయమస్తు పోష్యా మహ్యం త్వాదాద్ బృహస్పతిః ।
మయా పత్యా ప్రజావతి సం జీవ శరదః శతమ్ ॥౫౨॥

౩౮౪౪ త్వష్టా వాసో వ్యదధాచ్ఛుభే కం బృహస్పతేః ప్రశిషా కవీనామ్ ।
తేనేమాం నారీం సవితా భగశ్చ సూర్యామివ పరి ధత్తాం ప్రజయా ॥౫౩॥

౩౮౪౫ ఇన్ద్రాగ్నీ ద్యావాపృథివీ మాతరిశ్వా మిత్రావరుణా భగో అశ్వినోభా ।
బృహస్పతిర్మరుతో బ్రహ్మ సోమ ఇమాం నారీం ప్రజయా వర్ధయన్తు ॥౫౪॥

౩౮౪౬ బృహస్పతిః ప్రథమః సూర్యాయాః శీర్షే కేశాఁ అకల్పయత్ ।
తేనేమామశ్వినా నారీం పత్యే సం శోభయామసి ॥౫౫॥

౩౮౪౭ ఇదం తద్రూపం యదవస్త యోషా జాయాం జిజ్ఞాసే మనసా చరన్తీమ్ ।
తామన్వర్తిష్యే సఖిభిర్నవగ్వైః క ఇమాన్విద్వాన్వి చచర్త పాశాన్ ॥౫౬॥

౩౮౪౮ అహం వి ష్యామి మయి రూపమస్యా వేదదిత్పశ్యన్మనసః కులాయమ్ ।
న స్తేయమద్మి మనసోదముచ్యే స్వయం శ్రథ్నానో వరుణస్య పాశాన్ ॥౫౭॥

౩౮౪౯ ప్ర త్వా ముఞ్చామి వరుణస్య పాశాద్యేన త్వాబధ్నాత్సవితా సుశేవాః ।
ఉరుం లోకం సుగమత్ర పన్థాం కృణోమి తుభ్యం సహపత్న్యై వధు ॥౫౮॥

౩౮౫౦ ఉద్యచ్ఛధ్వమప రక్షో హనాథేమాం నారీం సుకృతే దధాత ।
ధాతా విపశ్చిత్పతిమస్యై వివేద భగో రాజా పుర ఏతు ప్రజానన్ ॥౫౯॥

౩౮౫౧ భగస్తతక్ష చతురః పాదాన్భగస్తతక్ష చత్వార్యుష్పలాని ।
త్వష్టా పిపేశ మధ్యతోఽను వర్ధ్రాన్త్సా నో అస్తు సుమఙ్గలీ ॥౬౦॥

౩౮౫౨ సుకింశుకం వహతుం విశ్వరూపం హిరణ్యవర్ణం సువృతం సుచక్రమ్ ।
ఆ రోహ సూర్యే అమృతస్య లోకం స్యోనం పతిభ్యో వహతుం కృణు త్వమ్ ॥౬౧॥

౩౮౫౩ అభ్రాతృఘ్నీం వరుణాపశుఘ్నీం బృహస్పతే ।

ఇహ్ప్రాపతిష్ఠం పుత్రిణీ మాన్యఽర్ధ్యం పవితర్భవా ॥౬౨॥

౩౮౫౪ మా హింసిష్టం కుమార్యం౧ స్థూణే దేవకృతే పథి ।
శాలాయా దేవ్యా ద్వారం స్యోనం కృణ్మో వధూపథమ్ ॥౬౩॥

౩౮౫౫ బ్రహ్మాపరం యుజ్యతాం బ్రహ్మ పూర్వం బ్రహ్మాన్తతో మధ్యతో బ్రహ్మ సర్వతః ।
అనావ్యాధాం దేవపురాం ప్రపద్య శివా స్యోనా పతిలోకే వి రాజ ॥౬౪॥

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషి- సావిత్రీ సూర్యా॥ దేవతా - ఆత్మా, ౧౦ యక్ష్మనాశనీ; ౧౧దమ్పత్యోఃపరిపన్థినాశనీ; ౩౬ దేవాః ॥ ఛన్దః- ౧-౪, ౬,౭, ౧౦, ౧౧, ౧౬, ౨౧, ౨౨, ౨౩, ౨౬-౩౦, ౪౫, ౪౬, ౫౩, ౫౭, ౬౩-౬౬, ౬౨, ౬౩ అనుష్టుప్; ౫, ౬, ౧౨, ౩౧,౪౦ జగతీ; ౯ షట్ పదావిరాడత్యష్టిః;౧౩, ౧౪, ౧౬-౧౯, ౩౬, ౩౭, ౪౧, ౪౨, ౪౯, ౬౧, ౭౦, ౭౪, ౭౫, త్రిష్టుప్; ౧౫, ౫౧ భురిగనుష్టుప్; ౨౦ పురస్తాద్ బృహతీ; ౨౪, ౨౫, ౩౨, ౩౪ పురానుష్టుప్త్రిష్టుప్; ౨౬ త్రిపదావిరాణ్నామ గాయత్రీ; ౩౩ విరాడాస్తారపఙ్క్తిః ; ౩౫ పురోబృహతీత్రిష్టుప్; ౩౬, ౩౯ భురిక్త్రిష్టుప్; ౪౩ త్రిష్టుబ్గర్భాపఙ్క్తిః; ౪౪ ప్రస్తారపఙ్క్తిః; ౪౬ పథ్యాబృహతీ;౪౭ సతః పఙ్క్తిః ; ౫౦ ఉపరిష్టాద్విప్రద్బృహతీ; ౫౨ విరాట్ పరోష్ణిక్; ౫౯, ౬౦, ౬౨ పథ్యాపఙ్క్తిః ; ౬౭ పురఉష్ణిక్; ౬౯ షట్ పదాతిశక్వరీ; ౭౧ బృహతీ॥

౩౮౫౬ తుభ్యమగ్రే పర్యవహన్త్సూర్యాం వహతునా సహ ।
స నః పతిభ్యో జాయాం దా అగ్నే ప్రజయా సహ ॥౧॥

౩౮౫౭ పునః పత్నీమగ్నిరదాదాయుషా సహ వర్చసా ।
దీర్ఘాయురస్యా యః పతిర్జీవాతి శరదః శతమ్ ॥౨॥

౩౮౫౮ సోమస్య జాయా ప్రథమం గన్ధర్వస్తేఽపరః పతిః ।
తృతీయో అగ్నిష్టే పతిస్తురీయస్తే మనుష్యజాః ॥౩॥

౩౮౫౯ సోమో దదద్గన్ధర్వాయ గన్ధర్వో దదదగ్నయే ।
రయిం చ పుత్రాంశ్చాదాదగ్నిర్మహ్యమథో ఇమామ్ ॥౪॥

౩౮౬౦ ఆ వామగన్త్సుమతిర్వాజినీవసూ న్యశ్వినా హృత్సు కామా అరంసత ।
అభూతం గోపా మిథునా శుభస్పతీ ప్రియా అర్యమ్ణో దుర్యాం౨ అశీమహి ॥౫॥

౩౮౬౧ సా మన్దసానా మనసా శివేన రయిం ధేహి సర్వవీరం వచస్యమ్ ।
సుగం తీర్థం సుప్రపాణం శుభస్పతీ స్థాణుం పథిష్ఠామప దుర్మతిం హతమ్ ॥౬॥

౩౮౬౨ యా ఓషధయో యా నద్య౩ యాని క్షేత్రాణి యా వనా ।
తాస్త్వా వధు ప్రజావతీం పత్యే రక్షన్తు రక్షసః ॥౭॥

౩౮౬౩ ఏమం పన్థామరుక్షామ సుగం స్వస్తివాహనమ్ ।
యస్మిన్వీరో న రిష్యత్యన్యేషాం విన్దతే వసు ॥౮॥

౩౮౬౪ ఇదం సు మే నరః శృణుత యయాశిషా దమ్పతీ వామమశ్నుతః ।
యే గన్ధర్వా అప్సరసశ్చ దేవీరేషు వానస్పత్యేషు యేఽధి తస్థుః ।
స్యోనాస్తే అస్యై వధ్వై భవన్తు మా హింసిషుర్వహతుముహ్యమానమ్ ॥౯॥

౩౮౬౫ యే వధ్వశ్చన్ద్రం వహతుం యక్ష్మా యన్తి జనాం౨ అను ।
పునస్తాన్యజ్ఞియా దేవా నయన్తు యత ఆగతాః ॥౧౦॥

౩౮౬౬ మా విదన్పరిపన్థినో య ఆసీదన్తి దమ్పతీ ।
సుగేన దుర్గమతీతామప ద్రాన్త్వరాతయః ॥౧౧॥

౩౮౬౭ సం కాశయామి వహతుం బ్రహ్మణా గృహైరఘోరేణ చక్షుషా మిత్రియేణ ।
పర్యాణద్ధం విశ్వరూపం యదస్తి స్యోనం పతిభ్యః సవితా తత్కృణోతు ॥౧౨॥

౩౮౬౮ శివా నారీయమస్తమాగన్నిమం ధాతా లోకమస్యై దిదేశ ।
తామర్యమా భగో అశ్వినోభా ప్రజాపతిః ప్రజయా వర్ధయన్తు ॥౧౩॥

౩౮౬౯ ఆత్మన్వత్యుర్వరా నారీయమాగన్తస్యాం నరో వపత బీజమస్యామ్ ।

సా నః ప్రజాం జనయద్వక్షణాభ్యో బిభ్రతీ దుగ్ధమృషభస్య రేతః ॥౧౪॥

౩౮౭౦ ప్రతి తిష్ఠ విరాడసి విష్ణురివేహ సరస్వతి ।
సినీవాలి ప్ర జాయతాం భగస్య సుమతావసత్ ॥౧౫॥

౩౮౭౧ ఉద్వ ఊర్మిః శమ్యా హన్త్వాపో యోక్త్రాణి ముఞ్చత ।
మాదుష్కృతౌ వ్యేనసావఘ్న్యౌ శునమారతామ్ ॥౧౬॥

౩౮౭౨ అఘోరచక్షురపతిఘ్నీ స్యోనా శగ్మా సుశేవా సుయమా గృహేభ్యః ।
వీరసూర్దేవృకామా సం త్వయైధిషీమహి సుమనస్యమానా ॥౧౭॥

౩౮౭౩ అదేవృఘ్న్యపతిఘ్నీహైధి శివా పశుభ్యః సుయమా సువర్చాః ।
ప్రజావతీ వీర సూర్దేవృకామా స్యోనేమమగ్నిం గార్హపత్యం సపర్య ॥౧౮॥

౩౮౭౪ ఉత్తిష్ఠేతః కిమిచ్ఛన్తీదమాగా అహం త్వేడే అభిభూః స్వాద్ గృహాత్ ।
శూన్యైషీ నిర్ఋతే యాజగన్థోత్తిష్ఠారాతే ప్ర పత మేహ రంస్థాః ॥౧౯॥

౩౮౭౫ యదా గార్హపత్యమసపర్యైత్పూర్వమగ్నిం వధూరియమ్ ।
అధా సరస్వత్యై నారి పితృభ్యశ్చ నమస్కురు ॥౨౦॥

౩౮౭౬ శర్మ వర్మైతదా హరాస్యై నార్యా ఉపస్తిరే ।
సినీవాలి ప్ర జాయతాం భగస్య సుమతావసత్ ॥౨౧॥

౩౮౭౭ యం బల్బజం న్యస్యథ చర్మ చోపస్తృణీథన ।
తదా రోహతు సుప్రజా యా కన్యా విన్దతే పతిమ్ ॥౨౨॥

౩౮౭౮ ఉప స్తృణీహి బల్బజమధి చర్మణి రోహితే ।
తత్రోపవిశ్య సుప్రజా ఇమమగ్నిం సపర్యతు ॥౨౩॥

౩౮౭౯ ఆ రోహ చర్మోప సీదాగ్నిమేష దేవో హన్తి రక్షాంసి సర్వా ।
ఇహ ప్రజాం జనయ పత్యే అస్మై సుజ్యైష్ఠ్యో భవత్పుత్రస్త ఏషః ॥౨౪॥

౩౮౮౦ వి తిష్ఠన్తాం మాతురస్యా ఉపస్థాన్నానారూపాః పశవో జాయమానాః ।
సుమఙ్గల్యుప సీదేమమగ్నిం సంపత్నీ ప్రతి భూషేహ దేవాన్ ॥౨౫॥

౩౮౮౧ సుమఙ్గలీ ప్రతరణీ గృహాణాం సుశేవా పత్యే శ్వశురాయ శంభూః ।
స్యోనా శ్వశ్ర్వై ప్ర గృహాన్విశేమాన్ ॥౨౬॥

౩౮౮౨ స్యోనా భవ శ్వశురేభ్యః స్యోనా పత్యే గృహేభ్యః ।
స్యోనాస్యై సర్వస్యై విశే స్యోనా పుష్టాయైషాం భవ ॥౨౭॥

౩౮౮౩ సుమఙ్గలీరియం వధూరిమాం సమేత పశ్యత ।
సౌభాగ్యమస్యై దత్త్వా దౌర్భాగ్యైర్విపరేతన ॥౨౮॥

౩౮౮౪ యా దుర్హార్దో యువతయో యాశ్చేహ జరతీరపి ।
వర్చో న్వస్యై సం దత్తాథాస్తం విపరేతన ॥౨౯॥

౩౮౮౫ రుక్మప్రస్తరణం వహ్యం విశ్వా రూపాణి బిభ్రతమ్ ।
ఆరోహత్సూర్యా సావిత్రీ బృహతే సౌభగాయ కమ్ ॥౩౦॥

౩౮౮౬ ఆ రోహ తల్పం సుమనస్యమానేహ ప్రజాం జనయ పత్యే అస్మై ।
ఇన్ద్రాణీవ సుబుధా బుధ్యమానా జ్యోతిరగ్రా ఉషసః ప్రతి జాగరాసి ॥౩౧॥

౩౮౮౭ దేవా అగ్రే న్యపద్యన్త పత్నీః సమస్పృశన్త తన్వస్తనూభిః ।
సూర్యేవ నారి విశ్వరూపా మహిత్వా ప్రజావతీ పత్యా సం భవేహ ॥౩౨॥

౩౮౮౮ ఉత్తిష్ఠేతో విశ్వావసో నమసేడామహే త్వా ।
జామిమిచ్ఛ పితృషదం న్యక్తాం స తే భాగో జనుషా తస్య విద్ధి ॥౩౩॥

౩౮౮౯ అప్సరసః సధమాదం మదన్తి హవిర్ధానమన్తరా సూర్యం చ ।
తాస్తే జనిత్రమభి తాః పరేహి నమస్తే గన్ధర్వర్తునా కృణోమి ॥౩౪॥

౩౮౯౦ నమో గన్ధర్వస్య నమసే నమో భామాయ చక్షుషే చ కృణ్మః ।
విశ్వావసో బ్రహ్మణా తే నమోఽభి జాయా అప్సరసః పరేహి ॥౩౫॥

౩౮౯౧ రాయా వయం సుమనసః స్యామోదితో గన్ధర్వమావీవృతామ ।
అగన్త్స దేవః పరమం సధస్థమగన్మ యత్ర ప్రతిరన్త ఆయుః ॥ ౩౬ ॥

౩౮౯౨ సం పితరావృత్వియే సృజేథాం మాతా పితా చ రేతసో భవాథః ।
మర్య ఇవ యోషామధి రోహయైనాం ప్రజాం కృణ్వాథామిహ పుష్యతం రయిమ్ ॥ ౩౭ ॥

౩౮౯౩ తాం పూషఞ్ఛివతమామేరయస్వ యస్యాం బీజం మనుష్యా౩ వపన్తి ।
యా న ఊరూ ఉశతీ విశ్రయాతి యస్యాము శన్తః ప్రహరేమ శేపః ॥ ౩౮ ॥

౩౮౯౪ ఆ రోహోరుముప ధత్స్వ హస్తం పరి ష్వజస్వ జాయాం సుమనస్యమానః ।
ప్రజాం కృణ్వాథామిహ మోదమానౌ దీర్ఘం వామాయుః సవితా కృణోతు ॥ ౩౯ ॥

౩౮౯౫ ఆ వాం ప్రజాం జనయతు ప్రజాపతిరహోరాత్రాభ్యాం సమనక్త్వర్యమా ।
అదుర్మఙ్గలీః పతిలోకమా విశేమం శం నో భవ ద్విపదే శం చతుష్పదే ॥ ౪౦ ॥

౩౮౯౬ దేవైర్దత్తం మనునా సాకమేతద్వాధూయం వాసో వధ్వశ్చ వస్త్రమ్ ।
యో బ్రహ్మణే చికితుషే దదాతి స ఇద్రక్షాంసి తల్పాని హన్తి ॥ ౪౧ ॥

౩౮౯౭ యం మే దత్తో బ్రహ్మభాగం వధూయోర్వాధూయం వాసో వధ్వశ్చ వస్త్రమ్ ।
యువం బ్రహ్మణేఽనుమన్యమానౌ బృహస్పతే సాకమిన్ద్రశ్చ దత్తమ్ ॥ ౪౨ ॥

౩౮౯౮ స్యోనాద్యోనేరధి బుధ్యమానౌ హసాముదౌ మహసా మోదమానౌ ।
సుగూ సుపుత్రౌ సుగృహౌ తరాథో జీవావుషసో విభాతీః ॥ ౪౩ ॥

౩౮౯౯ నవం వసానః సురభిః సువాసా ఉదాగాం జీవ ఉషసో విభాతీః ।
ఆణ్డాత్పతత్రీవాముక్షి విశ్వస్మాదేనసస్పరి ॥ ౪౪ ॥

౩౯౦౦ శుమ్భనీ ద్యావాపృథివీ అన్తిసుమ్నే మహివ్రతే ।
ఆపః సప్త సుస్రువుర్దేవీస్తా నో ముఞ్చన్త్వంహసః ॥ ౪౫ ॥

౩౯౦౧ సూర్యాయై దేవేభ్యో మిత్రాయ వరుణాయ చ ।
యే భూతస్య ప్రచేతసస్తేభ్య ఇదమకరం నమః ॥ ౪౬ ॥

౩౯౦౨ య ఋతే చిదభిశ్రిషః పురా జత్రుభ్య ఆతృదః ।
సంధాతా సంధిం మఘవా పురూవసుర్నిష్కర్తా విహ్రుతం పునః ॥ ౪౭ ॥

౩౯౦౩ అపాస్మత్తమ ఉచ్ఛతు నీలం పిశఙ్గముత లోహితం యత్ ।
నిర్దహనీ యా పృషాతక్యస్మిన్తాం స్థాణావధ్యా సజామి ॥ ౪౮ ॥

౩౯౦౪ యావతీః కృత్యా ఉపవాసనే యావన్తో రాజ్ఞో వరుణస్య పాశాః ।
వ్యృద్ధయో యా అసమృద్ధయో యా అస్మిన్తా స్థాణావధి సాదయామి ॥ ౪౯ ॥

౩౯౦౫ యా మే ప్రియతమా తనూః సా మే బిభాయ వాససః ।
తస్యాగ్రే త్వం వనస్పతే నీవిం కృణుష్వ మా వయం రిషామ ॥ ౫౦ ॥

౩౯౦౬ యే అన్తా యావతీః సిచో య ఓతవో యే చ తన్తవః ।
వాసో యత్పత్నీభిరుతం తన్నః స్యోనముప స్పృశాత్ ॥ ౫౧ ॥

౩౯౦౭ ఉశతీః కన్యలా ఇమాః పితృలోకాత్పతిం యతీః ।
అవ దీక్షామసృక్షత స్వాహా ॥ ౫౨ ॥

౩౯౦౮ బృహస్పతినావసృష్టాం విశ్వే దేవా అధారయన్ ।
వర్చో గోషు ప్రవిష్టం యత్తేనేమాం సం సృజామసి ॥ ౫౩ ॥

౩౯౦౯ బృహస్పతినావసృష్టాం విశ్వే దేవా అధారయన్ ।
తేజో గోషు ప్రవిష్టం యత్తేనేమాం సం సృజామసి ॥ ౫౪ ॥

౩౯౧౦ బృహస్పతినావసృష్టాం విశ్వే దేవా అధారయన్ ।
భగో గోషు ప్రవిష్టో యస్తేనేమాం సం సృజామసి ॥ ౫౫ ॥

౩౯౧౧ బృహస్పతినావసృష్టాం విశ్వే దేవా అధారయన్ ।
యశో గోషు ప్రవిష్టం యత్తేనేమాం సం సృజామసి ॥ ౫౬ ॥

౩౯౧౨ బృహస్పతినావసృష్టాం విశ్వే దేవా అధారయన్ ।
పయో గోషు ప్రవిష్టం యత్తేనేమాం సం సృజామసి ॥ ౫౭ ॥

౩౯౧౩ బృహస్పతినావసృష్టాం విశ్వే దేవా అధారయన్ ।
వర్చో గోషు ప్రవిష్టం యత్తేనేమాం సం సృజామసి ॥౫౮॥

౩౯౧౪ యదీమే కేశినో జనా గృహే తే సమనర్తిషూ రోదేన కృణ్వన్తో౽ఘమ్ ।
అగ్నిష్ట్వా తస్మాదేనసః సవితా చ ప్ర ముఞ్చతామ్ ॥౫౯॥

౩౯౧౫ యదీయం దుహితా తవ వికేశ్యరుదద్ గృహే రోదేన కృణ్వత్యఘమ్ ।
అగ్నిష్ట్వా తస్మాదేనసః సవితా చ ప్ర ముఞ్చతామ్ ॥౬౦॥

౩౯౧౬ యజ్జామయో యద్యువతయో గృహే తే సమనర్తిషూ రోదేన కృణ్వతీరఘమ్ ।
అగ్నిష్ట్వా తస్మాదేనసః సవితా చ ప్ర ముఞ్చతామ్ ॥౬౧॥

౩౯౧౭ యత్తే ప్రజాయాం పశుషు యద్వా గృహేషు నిష్ఠితమఘకృద్భిరఘం కృతమ్ ।
అగ్నిష్ట్వా తస్మాదేనసః సవితా చ ప్ర ముఞ్చతామ్ ॥౬౨॥

౩౯౧౮ ఇయం నార్యుప బ్రూతే పూల్యాన్యావపన్తికా ।
దీర్ఘాయురస్తు మే పతిర్జీవాతి శరదః శతమ్ ॥౬౩॥

౩౯౧౯ ఇహేమావిన్ద్ర సం నుద చక్రవాకేవ దమ్పతీ ।
ప్రజయైనౌ స్వస్తకౌ విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతామ్ ॥౬౪॥

౩౯౨౦ యదాసన్ద్యాముపధానే యద్వోపవాసనే కృతమ్ ।
వివాహే కృత్యాం యాం చక్రురాస్నానే తాం నిదధ్మసి ॥౬౫॥

౩౯౨౧ యద్దుష్కృతం యచ్ఛమలం వివాహే వహతౌ చ యత్ ।
తత్సంభలస్య కమ్బలే మృజ్మహే దురితం వయమ్ ॥౬౬॥

౩౯౨౨ సంభలే మలం సాదయిత్వా కమ్బలే దురితం వయమ్ ।
అభూమ యజ్ఞియాః శుద్ధాః ప్ర ణ ఆయూంషి తారిషత్ ॥౬౭॥

౩౯౨౩ కృత్రిమః కణ్టకః శతదన్వ ఏషః ।
అపాస్యాః కేశ్యం మలమప శీర్షణ్యం లిఖాత్ ॥౬౮॥

౩౯౨౪ అఙ్గాదఙ్గాద్వయమస్యా అప యక్ష్మం ని దధ్మసి ।
తన్మా ప్రాపత్పృథివీం మోత దేవాన్దివం మా ప్రాపదుర్వన్తరిక్షమ్ ।
అపో మా ప్రాపన్మలమేతదగ్నే యమం మా ప్రాపత్పితౄంశ్చ సర్వాన్ ॥౬౯॥

౩౯౨౫ సం త్వా నహ్యామి పయసా పృథివ్యాః సం త్వా నహ్యామి పయసౌషధీనామ్ ।
సం త్వా నహ్యామి ప్రజయా ధనేన సా సంనద్ధా సనుహి వాజమేమమ్ ॥౭౦॥

౩౯౨౬ అమో౽హమస్మి సా త్వం సామాహమస్మ్యృక్త్వం ద్యౌరహం పృథివీ త్వమ్ ।
తావిహ సం భవావ ప్రజామా జనయావహై ॥౭౧॥

౩౯౨౭ జనియన్తి నావగ్రవః పుత్రియన్తి సుదానవః ।
అరిష్టాసూ సచేవహి బృహతే వాజసాతయే ॥౭౨॥

౩౯౨౮ యే పితరో వధూదర్శా ఇమం వహతుమాగమన్ ।
తే అస్యై వధ్వై సంపత్న్యై ప్రజావచ్ఛర్మ యచ్ఛన్తు ॥౭౩॥

౩౯౨౯ యేదం పూర్వాగన్రశనాయమానా ప్రజామస్యై ద్రవిణం చేహ దత్త్వా ।
తాం వహన్త్వగతస్యాను పన్థాం విరాడియం సుప్రజా అత్యజైషీత్ ॥౭౪॥

౩౯౩౦ ప్ర బుధ్యస్వ సుబుధా బుధ్యమానా దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ ।
గృహాన్గచ్ఛ గృహపత్నీ యథాసో దీర్ఘం త ఆయుః సవితా కృణోతు ॥౭౫॥

ఇత్యేకోన త్రింశః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఇతి చతుర్దశం కాణ్డమ్ ॥

అథ పఞ్చదశం కాణ్డమ్

అథ త్రింశః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషి- అథర్వా ॥ దేవతా- అధ్యాత్మమ్, వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః- ౧ సామ్నీపఙ్క్తిః, ౨ ద్విపదాసామ్నీబృహతీ, ౩ ఏకపదాయజుర్బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్, ౪ ఏకపదావిరాడ్గాయత్రీ, ౫ సామ్న్యనుష్టుప్, ౬ త్రిపదాప్రాజాపత్యాబృహతీ, ౭ ఆసురీపఙ్క్తిః, ౮ త్రిపదాఽనుష్టుప్॥

౩౫౩౧ వ్రాత్య ఆసీదీయమాన ఏవ స ప్రజాపతిం సమైరయత్ ॥౧॥

౩౫౩౨ స ప్రజాపతిః సువర్ణమాత్మన్నపశ్యత్తత్ప్రాజనయత్ ॥౨॥

౩౫౩౩ తదేకమభవత్తల్లలామమభవత్తన్మహదభవత్తజ్జ్యేష్ఠమభవత్ ।
బ్రహ్మాభవత్తత్తపోఽభవత్తత్సత్యమభవత్తేన ప్రాజాయత ॥౩॥

౩౫౩౪ సోఽవర్ధత స మహానభవత్స మహాదేవోఽభవత్ ॥౪॥

౩౫౩౫ స దేవానామీశాం పర్యైత్స ఈశానోఽభవత్ ॥౫॥

౩౫౩౬ స ఏకవ్రాత్యోఽభవత్స ధనురాదత్త తదేవేన్ద్రధనుః ॥౬॥

౩౫౩౭ నీలమస్యోదరం లోహితం పృష్ఠమ్ । ॥౭॥

౩౫౩౮ నీలేనైవాప్రియం భ్రాతృవ్యం ప్రోర్ణోతి లోహితేన
ద్విషన్తం విధ్యతీతి బ్రహ్మవాదినో వదన్తి ॥౮॥

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషి- అథర్వా ॥ దేవతా- అధ్యాత్మమ్, వ్రాత్యః॥ ఛన్దః- ౧,౬,౯,౧౫,౨౧,౨౬ సామ్న్యనుష్టుప్, ౨,౧౬,౨౨ సామ్నీత్రిష్టుప్, ౩ ద్విపదాఽఽర్షీపఙ్క్తిః, ౪,౧౮,౨౪ ద్విపదాబ్రాహ్మీగాయత్రీ, ౫,౧౩,౧౯,౨౫ ద్విపదాఽఽర్షీజగతీ, ౭,౨౭ పదపఙ్క్తిః, ౮ త్రిపదాప్రాజాపత్యాత్రిష్టుప్, ౧౦ ఏకపదోష్ణిక్, ౧౧ ద్విపదాఽఽర్షీభురిక్త్రిష్టుప్, ౧౨ ఆర్షీపరానుష్టుప్, ౧౪ సామ్నీపఙ్క్తిః, ౧౭ ద్విపదావిరాడార్షీపఙ్క్తిః, ౨౦ ఆసురీగాయత్రీ, ౨౩ నిచృదార్షీపఙ్క్తిః, ౨౮ త్రిపదాప్రాజాపత్యాత్రిష్టుప్॥

౩౫౩౯ స ఉదతిష్ఠత్స ప్రాచీం దిశమను వ్యచలత్ ॥౧॥

౩౫౪౦ తం బృహచ్చ రథన్తరం చాదిత్యాశ్చ విశ్వే చ దేవా అనువ్యచలన్ ॥౨॥

౩౫౪౧ బృహతే చ వై స రథన్తరాయ చాదిత్యేభ్యశ్చ విశ్వేభ్యశ్చ ।
దేవేభ్య ఆ వృశ్చతే య ఏవం విద్వాంసం వ్రాత్యముపవదతి ॥౩॥

౩౫౪౨ బృహతశ్చ వై స రథన్తరస్య చాదిత్యానాం చ విశ్వేషాం చ ।
దేవానాం ప్రియం ధామ భవతి తస్య ప్రాచ్యాం దిశి ॥౪॥

౩౫౪౩ శ్రద్ధా పుంశ్చలీ మిత్రో మాగధో విజ్ఞానం వాసోఽహరుష్ణీషం ।
రాత్రీ కేశా హరితౌ ప్రవర్తౌ కల్మలిర్మణిః ॥౫॥

౩౫౪౪ భూతం చ భవిష్యచ్చ పరిష్కన్దౌ మనో విపథమ్ ॥౬॥

౩౫౪౫ మాతరిశ్వా చ పవమానశ్చ విపథవాహౌ వాతః సారథీ రేష్మా ప్రతోదః ॥౭॥

౩౫౪౬ కీర్తిశ్చ యశశ్చ పురఃసరావైనం కీర్తిర్గచ్ఛత్యా యశో గచ్ఛతి య ఏవం వేద ॥౮॥

౩౫౪౭ స ఉదతిష్ఠత్స దక్షిణాం దిశమను వ్యచలత్ ॥౯॥

౩౫౪౮ తం యజ్ఞాయజ్ఞియం చ వామదేవ్యం చ యజ్ఞశ్చ యజమానశ్చ పశవశ్చానువ్యచలన్ ॥౧౦॥

౩౫౪౯ యజ్ఞాయజ్ఞియాయ చ వై స వామదేవ్యాయ చ యజ్ఞాయ చ యజమానాయ
చ పశుభ్య ఆ వృశ్చతే య ఏవం విద్వాంసం వ్రాత్యముపవదతి ॥౧౧॥

౩౫౫౦ యజ్ఞాయజ్ఞియస్య చ వై స వామదేవ్యస్య చ యజ్ఞస్య చ యజమానస్య
చ పశూనాం చ ప్రియం ధామ భవతి తస్య దక్షిణాయాం దిశి ॥౧౨॥

౩౫౫౧ ఉషాః పుంశ్చలీ మన్త్రో మాగధో విజ్ఞానం వాసో ఽహరుష్ణీషం ।
రాత్రీ కేశా హరితౌ ప్రవర్తౌ కల్మలిర్మణిః ॥౧౩॥

౩౫౫౨ అమావాస్యా చ పౌర్ణమాసీ చ పరిష్కన్దౌ మనో విపథమ్ ॥౧౪॥

౩౫౫౩ మాతరిశ్వా చ పవమానశ్చ విపథవాహౌ వాతః సారథీ రేష్మా ప్రతోదః ॥౧౫॥

౩౯౫౪ కీర్తిశ్చ యశశ్చ పురఃసరావైనం కీర్తిర్గచ్ఛత్యా యశో గచ్ఛతి య ఏవం వేద ॥౧౬॥

౩౯౫౫ స ఉదతిష్ఠత్స ప్రతీచీం దిశమను వ్యచలత్ ॥౧౭॥

౩౯౫౬ తం వైరూపం చ వైరాజం చాపశ్చ వరుణశ్చ రాజానువ్యచలన్ ॥౧౮॥

౩౯౫౭ వైరూపాయ చ వై స వైరాజాయ చాద్భ్యశ్చ వరుణాయ చ ।
రాజ్ఞ ఆ వృశ్చతే య ఏవం విద్వాంసం వ్రాత్యముపవదతి ॥౧౯॥

౩౯౫౮ వైరూపస్య చ వై స వైరాజస్య చాపాం చ వరుణస్య చ
రాజ్ఞః ప్రియం ధామ భవతి తస్య ప్రతీచ్యాం దిశి ॥౨౦॥

౩౯౫౯ ఇరా పుంశ్చలీ హసో మాగధో విజ్ఞానం వాసోఽహరుష్ణీషమ్ ।
రాత్రీ కేశా హరితౌ ప్రవర్తౌ కల్మలిర్మణిః ॥౨౧॥

౩౯౬౦ అహశ్చ రాత్రీ చ పరిష్కన్దౌ మనో విపథమ్ ॥౨౨॥

౩౯౬౧ మాతరిశ్వా చ పవమానశ్చ విపథవాహౌ వాతః సారథీ రేష్మా ప్రతోదః ॥౨౩॥

౩౯౬౨ కీర్తిశ్చ యశశ్చ పురఃసరావైనం కీర్తిర్గచ్ఛత్యా యశో గచ్ఛతి య ఏవం వేద ॥౨౪॥

౩౯౬౩ స ఉదతిష్ఠత్స ఉదీచీం దిశమను వ్యచలత్ ॥౨౫॥

౩౯౬౪ తం శ్యైతం చ నౌధసం చ సప్తర్షయశ్చ సోమశ్చ రాజానువ్యచలన్ ॥౨౬॥

౩౯౬౫ శ్యైతాయ చ వై స నౌధసాయ చ సప్తర్షిభ్యశ్చ సోమాయ చ ।
రాజ్ఞ ఆ వృశ్చతే య ఏవం విద్వాంసం వ్రాత్యముపవదతి ॥౨౭॥

౩౯౬౬ శ్యైతస్య చ వై స నౌధసస్య చ సప్తర్షీణాం చ సోమస్య చ ।
రాజ్ఞః ప్రియం ధామ భవతి తస్యోదీచ్యాం దిశి ॥౨౮॥

౩౯౬౭ విద్యుత్పుంశ్చలీ స్తనయిత్నుర్మాగధో విజ్ఞానం వాసోఽహరుష్ణీషం ।
రాత్రీ కేశా హరితౌ ప్రవర్తౌ కల్మలిర్మణిః ॥౨౯॥

౩౯౬౮ శ్రుతం చ విశ్రుతం చ పరిష్కన్దౌ మనో విపథమ్ । ॥౩౦॥

౩౯౬౯ మాతరిశ్వా చ పవమానశ్చ విపథవాహౌ వాతః సారథీ రేష్మా ప్రతోదః ॥౩౧॥

౩౯౭౦ కీర్తిశ్చ యశశ్చ పురఃసరావైనం కీర్తిర్గచ్ఛత్యా యశో,
గచ్ఛతి య ఏవం వేద ॥౩౨॥

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా- అధ్యాత్మమ్ వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః- ౧ పిపీలికామధ్యా గాయత్రీ, ౨ సామ్న్యుష్ణిక్, ౩ యాజుషీజగతీ, ౪ ద్విపదాఽఽర్చ్యుష్ణిక్, ౫ ఆర్చీబృహతీ, ౬ ఆసుర్యనుష్టుప్, ౭ సామ్నీగాయత్రీ, ౮ ఆసురీపఙ్క్తిః, ౯ ఆసురీజగతీ, ౧౦ ప్రాజాపత్యాత్రిష్టుప్, ౧౧ విరాడ్గాయత్రీ॥

౩౯౭౧ స సంవత్సరమూర్ధ్వోఽతిష్ఠత్తం దేవా అబ్రువన్వ్రాత్య కిం ను తిష్ఠసీతి ॥౧॥

౩౯౭౨ సోఽబ్రవీదాసన్దీం మే సం భరన్త్వితి ॥౨॥

౩౯౭౩ తస్మై వ్రాత్యాయాసన్దీం సమభరన్ ॥౩॥

౩౯౭౪ తస్యా గ్రీష్మశ్చ వసన్తశ్చ ద్వౌ పాదావాస్తాం శరచ్చ వర్షాశ్చ ద్వౌ ॥౪॥

౩౯౭౫ బృహచ్చ రథన్తరం చానూచ్యే౩ ఆస్తాం యజ్ఞాయజ్ఞియం చ వామదేవ్యం
చ తిరశ్చ్యే౩ ॥౫॥

౩౯౭౬ ఋచః ప్రాఞ్చస్తన్తవో యజూంషి తిర్యఞ్చః ॥౬॥

౩౯౭౭ వేద ఆస్తరణం బ్రహ్మోపబర్హణమ్ ॥౭॥

౩౯౭౮ సామాసాద ఉద్గీథోఽపశ్రయః ॥౮॥

౩౯౭౯ తామాసన్దీం వ్రాత్య ఆరోహత్ ॥౯॥

౩౯౮౦ తస్య దేవజనాః పరిష్కన్దా ఆసన్త్సంకల్పాః ।
ప్రహాయ్యా౩ విశ్వాని భూతాన్యుపసదః ॥౧౦॥

౩౯౮౧ విశ్వాన్యేవాస్య భూతాన్యుపసదో భవన్తి య ఏవం వేద ॥౧౧॥

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా- అధ్యాత్మమ్, వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః- ౧,౧౭,౧౬ దైవీజగతీ, ౨,౮

ఆర్చ్యనుష్టుప్, ౩,౧౨ ద్విపదా ప్రాజాపత్యా జగతీ, ౪,౭,౧౦, ప్రాజాపత్యా గాయత్రీ, ౫ ప్రాజాపత్యా పఙ్క్తిః, ౬ ఆర్చీ జగతీ; ౯ ఆర్చీ త్రిష్టుప్; ౧౧ సామ్నీ త్రిష్టుప్ ప్రాజాపత్యా బృహతీ ౧౫,౧౮ ద్విపదాఽఽర్చీపఙ్క్తిః, ౧౭ ఆర్చ్యుష్ణిక్ ॥

౩౯౮౨ తస్మై ప్రాచ్యా దిశః ॥౧॥

౩౯౮౩ వాసన్తౌ మాసౌ గోప్తారావకుర్వన్బృహచ్చ రథన్తరం చానుష్ఠాతారౌ ॥౨॥

౩౯౮౪ వాసన్తావేనం మాసౌ ప్రాచ్యా దిశో గోపాయతో బృహచ్చ
రథన్తరం చానుతిష్ఠతో య ఏవం వేద ॥౩॥

౩౯౮౫ తస్మై దక్షిణాయా దిశః ॥౪॥

౩౯౮౬ గ్రైష్మౌ మాసౌ గోప్తారావకుర్వన్ యజ్ఞాయజ్ఞియం చ వామదేవ్యం చానుష్ఠాతారౌ ॥౫॥

౩౯౮౭ గ్రైష్మావేనం మాసౌ దక్షిణాయా దిశో గోపాయతో యజ్ఞాయజ్ఞియం చ
వామదేవ్యం చానుతిష్ఠతో య ఏవం వేద ॥౬॥

౩౯౮౮ తస్మై ప్రతీచ్యా దిశః ॥౭॥

౩౯౮౯ వార్షికౌ మాసౌ గోప్తారావకుర్వన్వైరూపం చ వైరాజం చానుష్ఠాతారౌ ॥౮॥

౩౯౯౦ వార్షికావేనం మాసౌ ప్రతీచ్యా దిశో గోపాయతో వైరూపం చ
వైరాజం చానుతిష్ఠతో య ఏవం వేద ॥౯॥

౩౯౮౧ తస్మా ఉదీచ్యా దిశః ॥౧౦॥

౩౯౮౨ శారదౌ మాసౌ గోప్తారావకుర్వఞ్ఛ్యైతం చ నౌధసం చానుష్ఠాతారౌ ॥౧౧॥

౩౯౯౩ శారదావేనం మాసావుదీచ్యా దిశో గోపాయతః శ్యైతం చ
నౌధసం చానుతిష్ఠతో య ఏవం వేద ॥౧౨॥

౩౯౯౪ తస్మై ధ్రువాయా దిశః ॥౧౩॥

౩౯౯౫ హైమనౌ మాసౌ గోప్తారావకుర్వన్భూమిం చాగ్నిం చానుష్ఠాతారౌ ॥౧౪॥

౩౯౯౬ హైమనావేనం మాసౌ ధ్రువాయా దిశో గోపాయతో
భూమిశ్చాగ్నిశ్చానుతిష్ఠతో య ఏవం వేద ॥౧౫॥

౩౯౯౭ తస్మా ఊర్ధ్వాయా దిశః ॥౧౬॥

౩౯౯౮ శైశిరౌ మాసౌ గోప్తారావకుర్వన్దివం చాదిత్యం చానుష్ఠాతారౌ ॥౧౭॥

౩౯౯౯ శైశిరావేనం మాసావూర్ధ్వాయా దిశో గోపాయతో।
ద్యౌశ్చాదిత్యశ్చానుతిష్ఠతో య ఏవం వేద ॥౧౮॥

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా- రుద్రః ॥ ఛన్దః- ౧ త్రిపదా సమవిషమా గాయత్రీ, ౨ త్రిపదా భురిగార్చీ త్రిష్టుప్, ౩,౧౬ ద్విపదా ప్రాజాపత్యాఽనుష్టుప్, ౪ త్రిపదా స్వరాట్ ప్రాజాపత్యా పఙ్క్తిః ,౫,౭,౯,౧౧,౧౩ త్రిపదా బ్రాహ్మీ గాయత్రీ (వాన్యత్యస్యోక్తమ్) , ౬,౮,౧౨ త్రిపదా కకుప్, ౧౦,౧౪ ఆర్చీ గాయత్రీ, ౧౫ విరాడ్బృహతీ ॥

౪౦౦౦ తస్మై ప్రాచ్యా దిశో అన్తర్దేశాద్భవమిష్వాసమనుష్ఠాతారమకుర్వన్ ॥౧॥

౪౦౦౧ భవ ఏనమిష్వాసః ప్రాచ్యా దిశో అన్తర్దేశాదనుష్ఠాతాను ।
తిష్ఠతి నైనం శర్వో న భవో నేశానః ॥౨॥

౪౦౦౨ నాస్య పశూన్న సమానాన్హినస్తి య ఏవం వేద ॥౩॥

౪౦౦౩ తస్మై దక్షిణాయా దిశో అన్తర్దేశాచ్ఛర్వమిష్వాసమనుష్ఠాతారమకుర్వన్ ॥౪॥

౪౦౦౪ శర్వ ఏనమిష్వాసో దక్షిణాయా దిశోఽన్తర్దేశాదనుష్ఠాతాను
తిష్ఠతి నైనం శర్వో న భవో నేశానః ॥౫॥

౪౦౦౫ నాస్య పశూన్న సమానాన్హినస్తి య ఏవం వేద ॥౬॥

౪౦౦౬ తస్మై ప్రతీచ్యా దిశో అన్తర్దేశాత్పశుపతిమిష్వాసమనుష్ఠాతారమకుర్వన్ ॥౭॥

౪౦౦౭ పశుపతిరేనమిష్వాసః ప్రతీచ్యా దిశో అన్తర్దేశాదనుష్ఠాతాను
తిష్ఠతి నైనం శర్వో న భవో నేశానః ॥౮॥

౪౦౦౮ నాస్య పశూన్న సమానాన్హినస్తి య ఏవం వేద ॥౯॥

౪౦౦౯ తస్మా ఉదీచ్యా దిశో అన్తర్దేశాదుగ్రం దేవమిష్వాసమనుష్ఠాతారమకుర్వన్ ॥౧౦॥

౪౦౧౦ ఉగ్ర ఏనం దేవ ఇష్వాస ఉదీచ్యా దిశో అన్తర్దేశాదనుష్ఠాతాను
తిష్ఠతి నైనం శర్వో న భవో నేశానః ॥౧౧॥

౪౦౧౧ నాస్య పశూన్న సమానాన్హినస్తి య ఏవం వేద ॥౧౨॥

౪౦౧౨ తస్మై ధ్రువాయా దిశో అన్తర్దేశాద్రుద్ర మిష్వాసమనుష్ఠాతారమకుర్వన్ ॥౧౩॥

౪౦౧౩ రుద్ర ఏనమిష్వాసో ధ్రువాయా దిశో అన్తర్దేశాదనుష్ఠాతాను
తిష్ఠతి నైనం శర్వో న భవో నేశానః ॥౧౪॥

౪౦౧౪ నాస్య పశూన్న సమానాన్హినస్తి య ఏవం వేద ॥౧౫॥

౪౦౧౫ తస్మా ఊర్ధ్వాయా దిశో అన్తర్దేశాన్మహాదేవమిష్వాసమనుష్ఠాతారమకుర్వన్ ॥౧౬॥

౪౦౧౬ మహాదేవ ఏనమిష్వాస ఊర్ధ్వాయా దిశో అన్తర్దేశాదనుష్ఠాతాను
తిష్ఠతి నైనం శర్వో న భవో నేశానః। ॥౧౭॥

౪౦౧౭ నాస్య పశూన్న సమానాన్హినస్తి య ఏవం వేద ॥౧౮॥

౪౦౧౮ తస్మై సర్వేభ్యో అన్తర్దేశేభ్య ఈశానమిష్వాసమనుష్ఠాతారమకుర్వన్ ॥౧౯॥

౪౦౧౯ ఈశాన ఏనమిష్వాసః సర్వేభ్యో అన్తర్దేశేభ్యోऽనుష్ఠాతాను।
తిష్ఠతి నైనం శర్వో న భవో నేశానః ॥౨౦॥

౪౦౨౦ నాస్య పశూన్న సమానాన్హినస్తి య ఏవం వేద ॥౨౧॥

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా- అధ్యాత్మమ్, వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః- ౧,౪ ఆసురీపఙ్క్తిః, ౨,౧౮ ఆర్చీపఙ్క్తిః, ౩ ఆర్షీపఙ్క్తిః, ౫,౧౧ సామ్నీత్రిష్టుప్, ౬,౧౨ విరాడ్బృహతీ, ౭,౧౦,౧౩,౧౬, ౨౪ ఆసురీబృహతీ, ౮ సామ్నీపఙ్క్తిః ౯ ప్రాజాపత్యాత్రిష్టుప్, ౧౪,౨౩ ఆర్చీత్రిష్టుప్, ౧౫,౧౭ విరాడ్జగతీ, ౧౯ ఆర్చ్యుష్ణిక్, ౨౦ సామ్న్యనుష్టుప్, ౨౧ ఆర్చీబృహతీ, ౨౨ పరోష్ణిక్, ౨౫ ఆర్చ్యనుష్టుప్, ౨౬ విరాడ్బృహతీ॥

౪౦౨౧ స ధ్రువాం దిశమను వ్యచలత్ ॥౧॥

౪౦౨౨ తం భూమిశ్చాగ్నిశ్చౌషధయశ్చ వనస్పతయశ్చ।
వానస్పత్యాశ్చ వీరుధశ్చానువ్యచలన్ ॥౨॥

౪౦౨౩ భూమేశ్చ వై సో 3 గ్నేశ్చౌషధీనాం చ వనస్పతీనాం చ వానస్పత్యానాం।
చ వీరుధాం చ ప్రియం ధామ భవతి య ఏవం వేద ॥౩॥

౪౦౨౪ స ఊర్ధ్వాం దిశమను వ్యచలత్ ॥౪॥

౪౦౨౫ తమృతం చ సత్యం చ సూర్యశ్చ చన్ద్రశ్చ నక్షత్రాణి చానువ్యచలన్ ॥౫॥

౪౦౨౬ ఋతస్య చ వై స సత్యస్య చ సూర్యస్య చ చన్ద్రస్య చ।
నక్షత్రాణాం చ ప్రియం ధామ భవతి య ఏవం వేద ॥౬॥

౪౦౨౭ స ఉత్తమాం దిశమను వ్యచలత్ ॥౭॥

౪౦౨౮ తమృచశ్చ సామాని చ యజూంషి చ బ్రహ్మ చానువ్యచలన్ ॥౮॥

౪౦౨౯ ఋచాం చ వై స సామ్నాం చ యజుషాం చ బ్రహ్మణశ్చ ప్రియం।
ధామ భవతి య ఏవం వేద ॥౯॥

౪౦౩౦ స బృహతీం దిశమనువ్యచలత్ ॥౧౦॥

౪౦౩౧ తమితిహాసశ్చ పురాణం చ గాథాశ్చ నారాశంసీశ్చానువ్యచలన్ ॥౧౧॥

౪౦౩౨ ఇతిహాసస్య చ వై స పురాణస్య చ గాథానాం చ।
నారాశంసీనాం చ ప్రియం ధామ భవతి య ఏవం వేద ॥౧౨॥

౪౦౩౩ స పరమాం దిశమను వ్యచలత్ ॥౧౩॥

౪౦౩౪ తమాహవనీయశ్చ గార్హపత్యశ్చ దక్షిణాగ్నిశ్చ।
యజ్ఞశ్చ యజమానశ్చ పశవశ్చానువ్యచలన్ ॥౧౪॥

౪౦౩౫ ఆహవనీయస్య చ వై స గార్హపత్యస్య చ దక్షిణాగ్నేశ్చ యజ్ఞస్య।
చ యజమానస్య చ పశూనాం చ ప్రియం ధామ భవతి య ఏవం వేద ॥౧౫॥

౪౦౩౬ సో౽నాదిష్టాం దిశమను వ్యచలత్ ॥౧౬॥

౪౦౩౭ తమృతవశ్చార్తవాశ్చ లోకాశ్చ లౌక్యాశ్చ ।
మాసాశ్చార్ధమాసాశ్చాహోరాత్రే చానువ్యచలన్ ॥౧౭॥

౪౦౩౮ ఋతూనాం చ వై స ఆర్తవానాం చ లోకానాం చ లౌక్యానాం చ మాసానాం ।
చార్ధమాసానాం చాహోరాత్రయోశ్చ ప్రియం ధామ భవతి య ఏవం వేద ॥౧౮॥

౪౦౩౯ సో౽నావృత్తాం దిశమను వ్యచలత్తతో నావర్త్స్యన్నమన్యత ॥౧౯॥

౪౦౪౦ తం దితిశ్చాదితిశ్చేడా చేన్ద్రాణీ చానువ్యచలన్ ॥౨౦॥

౪౦౪౧ దితేశ్చ వై సో౽దితేశ్చేడాయాశ్చేన్ద్రాణ్యాశ్చ ప్రియం ధామ ।
భవతి య ఏవం వేదం ॥౨౧॥

౪౦౪౨ స దిశో౽ను వ్యచలత్ ॥౨౨॥

౪౦౪౩ తంవిరాడనువ్యచలత్సర్వే చ దేవాః । సర్వాశ్చ దేవతాః ॥౨౩॥

౪౦౪౪ విరాజశ్చ వై స సర్వేషాం చ దేవానాం సర్వాసాం చ ।
దేవతానాం ప్రియం ధామ భవతి య ఏవం వేద ॥౨౪॥

౪౦౪౫ స సర్వానన్తర్దేశాను వ్యచలత్ ॥౨౫॥

౪౦౪౬ తం ప్రజాపతిశ్చ పరమేష్ఠీ చ పితా చ పితామహశ్చానువ్యచలన్ ॥౨౬॥

౪౦౪౭ ప్రజాపతేశ్చ వై స పరమేష్ఠినశ్చ పితుశ్చ పితామహస్య ।
చ ప్రియం ధామ భవతి య ఏవం వేద ॥౨౭॥

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషి- అథర్వా ॥ దేవతా- అధ్యాత్మమ్, వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః-౧ త్రిపదానిచృద్గాయత్రీ, ౨ ఏకపదావిరాడ్బృహతీ ౩ విరాడుష్ణిక్, ౪ ఏకపదాగాయత్రీ, ౫ పఙ్క్తిః ॥

౪౦౪౮ స మహిమా సద్రుర్భూత్వాన్తం పృథివ్యా అగచ్ఛత్స సముద్రో౽భవత్ ॥౧॥

౪౦౪౯ తం ప్రజాపతిశ్చ పరమేష్ఠీ చ పితా చ పితామహశ్చాపశ్చ ।
శ్రద్ధా చ వర్షం భూత్వానువ్యవర్తయన్త ॥౨॥

౪౦౫౦ ఏనమాపో గచ్ఛన్త్యేనం శ్రద్ధా గచ్ఛత్యేనం వర్షం గచ్ఛతి య ఏవం వేద ॥౩॥

౪౦౫౧ తం శ్రద్ధా చ యజ్ఞశ్చ లోకశ్చాన్నం చాన్నాద్యం చ భూత్వాభిపర్యావర్తన్త ॥౪॥

౪౦౫౨ ఏనం శ్రద్ధా గచ్ఛత్యేనం యజ్ఞో గచ్ఛత్యేనం లోకో గచ్ఛత్యేనమన్నం
గచ్ఛత్యేనమన్నాద్యం గచ్ఛతి య ఏవం వేద ॥౫॥

అథ ద్వితీయో౽నువాకః (౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషి- అథర్వా ॥ దేవతా- అధ్యాత్మమ్, వ్రాత్యః ఛన్దః- ౧ సామ్న్యుష్ణిక్, ౨ ప్రాజాపత్యా౽నుష్టుప్, ౩ ఆర్చీపఙ్క్తిః ॥

౪౦౫౩ సో౽రజ్యత తతో రాజన్యో౽జాయత ॥౧॥

౪౦౫౪ స విశః సబన్ధూనన్నమన్నాద్యమభ్యుదతిష్ఠత్ ॥౨॥

౪౦౫౫ విశాం చ వై స సబన్ధూనాం చాన్నస్య చాన్నాద్యస్య చ ।
ప్రియం ధామ భవతి య ఏవం వేద ॥౩॥

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషి- అథర్వా ॥ దేవతా- అధ్యాత్మమ్, వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః- ౧ ఆసురీజగతీ, ౨ ఆర్చీగాయత్రీ, ౩ ఆర్చీపఙ్క్తిః ॥

౪౦౫౬ స విశో౽ను వ్యచలత్ ॥౧॥

౪౦౫౭ తం సభా చ సమితిశ్చ సేనా చ సురా చానువ్యచలన్ ॥౨॥

౪౦౫౮ సభాయాశ్చ వై స సమితేశ్చ సేనాయాశ్చ సురాయాశ్చ
ప్రియం ధామ భవతి య ఏవం వేద ॥౩॥

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషి- అథర్వా ॥ దేవతా- అధ్యాత్మమ్, వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః- ౧ ద్విపదాసామ్నీబృహతీ, ౨

త్రిపదా ఽఽర్చీపఙ్క్తిః, ౩ ద్విపదా ప్రాజాపత్యాపఙ్క్తిః, ౪ త్రిపదా వర్ధమానాగాయత్రీ, ౫ త్రిపదా సామ్నీబృహతీ, ౬,౮,౧౦ ద్విపదాఽఽసురీగాయత్రీ, ౭,౯ సామ్న్యుష్ణిక్, ౧౧ ఆసురీబృహతీ ॥

౪౦౫౯ తద్యస్యైవం విద్వాన్వ్రాత్యో రాజ్ఞోఽతిథిర్గృహానాగచ్ఛేత్ ॥౧॥

౪౦౬౦ శ్రేయాంసమేనమాత్మనో మానయేత్తథా క్షత్రాయ నా వృశ్చతే తథా రాష్ట్రాయ నా వృశ్చతే ॥౨॥

౪౦౬౧ అతో వై బ్రహ్మ చ క్షత్రం చోదతిష్ఠతాం తే అబ్రూతాం కం ప్ర విశావేతి ॥౩॥

౪౦౬౨ అతో వై బృహస్పతిమేవ బ్రహ్మ ప్ర విశత్విన్ద్రం క్షత్రం తథా వా ఇతి ॥౪॥

౪౦౬౩ అతో వై బృహస్పతిమేవ బ్రహ్మ ప్రావిశదిన్ద్రం క్షత్రమ్ ॥౫॥

౪౦౬౪ ఇయం వా ఉ పృథివీ బృహస్పతిర్ద్యౌరేవేన్ద్రః ॥౬॥

౪౦౬౫ అయం వా ఉ అగ్నిర్బ్రహ్మాసావాదిత్యః క్షత్రమ్ ॥౭॥

౪౦౬౬ ఏనం బ్రహ్మ గచ్ఛతి బ్రహ్మవర్చసీ భవతి ॥౮॥

౪౦౬౭ యః పృథివీం బృహస్పతిమగ్నిం బ్రహ్మ వేద ॥౯॥

౪౦౬౮ ఐనమిన్ద్రియం గచ్ఛతీన్ద్రియవాన్భవతి ॥౧౦॥

౪౦౬౯ య ఆదిత్యం క్షత్రం దివమిన్ద్రం వేద ॥౧౧॥

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషిః అథర్వా ॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్ ; వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః- ౧ దైవీ పఙ్క్తిః ; ౨ ద్విపదా పూర్వాత్రిష్టుబతిశక్వరీ; ౩-౬, ౮ త్రిపదార్చీ బృహతీ; ౭,౯ ద్విపదా ప్రాజాపత్యాబృహతీ; ౧౦ భురిగార్చీ బృహతీ; ౧౧ ద్విపదాఽఽర్చ్యనుష్టుప్ ॥

౪౦౭౦ తద్యస్యైవం విద్వాన్వ్రాత్యోఽతిథిర్గృహానాగచ్ఛేత్ ॥౧॥

౪౦౭౧ భ్యుదేత్య బ్రూయాద్వ్రాత్య క్వాఽవాత్సీర్వ్రాత్యోదకం వ్రాత్య తర్పయన్తు వ్రాత్య యథా తే ప్రియం తథాస్తు వ్రాత్య యథా తే వశస్తథాస్తు వ్రాత్య యథా తే నికామస్తథాస్త్వితి ॥౨॥

౪౦౭౨ యదేనమాహ వ్రాత్య క్వాఽవాత్సీరితి పథ ఏవ తేన దేవయానానవ రున్ద్ధే ॥౩॥

౪౦౭౩ యదేనమాహ వ్రాత్యోదకమిత్యప ఏవ తేనావ రున్ద్ధే ॥౪॥

౪౦౭౪ యదేనమాహ వ్రాత్య తర్పయన్త్వితి ప్రాణమేవ తేన వర్షీయాంసం కురుతే ॥౫॥

౪౦౭౫ యదేనమాహ వ్రాత్య యథా తే ప్రియం తథాస్త్వితి ప్రియమేవ తేనావ రున్ద్ధే ॥౬॥

౪౦౭౬ ఐనం ప్రియం గచ్ఛతి ప్రియః ప్రియస్య భవతి య ఏవం వేద ॥౭॥

౪౦౭౭ యదేనమాహ వ్రాత్య యథా తే వశస్తథాస్త్వితి వశమేవ తేనావ రున్ద్ధే ॥౮॥

౪౦౭౮ ఐనం వశో గచ్ఛతి వశీ వశినాం భవతి య ఏవం వేద ॥౯॥

౪౦౭౯ యదేనమాహ వ్రాత్య యథా తే నికామస్తథాస్త్వితి నికామమేవ తేనావ రున్ద్ధే ॥౧౦॥

౪౦౮౦ ఐనం నికామో గచ్ఛతి నికామే నికామస్య భవతి య ఏవం వేద ॥౧౧॥

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్ ; వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిపదా - గాయత్రీ; ౨ ప్రాజాపత్యాబృహతీ ; ౩, ౪ భురిక్ప్రాజాపత్యా ఽనుష్టుప్; ౫, ౬, ౯, ౧౦ ఆసురీగాయత్రీ; ౮ విరాడ్గాయత్రీ; ౭, ౧౧ త్రిపదాప్రాజాపత్యాత్రిష్టుప్ ॥

౪౦౮౧ తద్యస్యైవం విద్వాన్వ్రాత్య ఉద్ధృతేష్వగ్నిష్వధిశ్రితేఽగ్నిహోత్రేఽతిథిర్గృహానాగచ్ఛేత్ ॥౧॥

౪౦౮౨ స్వయమేనమభ్యుదేత్య బ్రూయాద్వ్రాత్యాతి సృజ హోష్యామీతి ॥౨॥

౪౦౮౩ స చాతిసృజేజ్జుహుయాన్న చాతిసృజేన్న జుహుయాత్ ॥౩॥

౪౦౮౪ స య ఏవం విదుషా వ్రాత్యేనాతిసృష్టో జుహోతి ॥౪॥

౪౦౮౫ ప్ర పితృయాణం పన్థాం జానాతి ప్ర దేవయానమ్ ॥౫॥

౪౦౮౬ న దేవేష్వా వృశ్చతే హుతమస్య భవతి ॥౬॥

౪౦౮౭ పర్యస్యాస్మిఀల్లోక ఆయతనం శిష్యతే య ఏవం విదుషా వ్రాత్యేనాతిసృష్టో జుహోతి ॥౭॥

౪౦౮౮ అథ య ఏవం విదుషా వ్రాత్యేనాతిసృష్టో జుహోతి ॥౮॥

౪౦౮౯ ప పితృయాణం పన్థాం జానాతి ప దేవయానమ్ ॥౯॥

౪౦౯౦ ఆ దేవేషు వృశ్చతే అహుతమస్య భవతి ॥౧౦॥

౪౦౯౧ పర్యస్యాస్మింల్లోక ఆయతనం శిష్యతే య ఏవం విదుషా వ్రాత్యేనాతిసృష్టో జుహోతి ॥౧౧॥

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ।దేవతా - అధ్యాత్మమ్; వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః - ౧ సామ్నీ ఉష్ణిక్; ౨, ౬ ప్రాజాపత్యా ఽనుష్టుప్; ౩,౫,౭, ఆసురీగాయత్రీ; ౪,౮ సామ్నీ బృహతీ; ౯ ద్విపదా నిచృద్ గాయత్రీ; ౧౦ ద్విపదా విరాడ్గాయత్రీ; ౧౧ ప్రాజాపత్యా పఙ్క్తిః ౧౨ ఆసురీ జగతీ , ౧౩ సతః పఙ్క్తిః ; ౧౪ అక్షరపఙ్క్తిః ॥

౪౦౯౨ తద్యస్యైవం విద్వాన్ వ్రాత్య ఏకాం రాత్రిమతిథిర్గృహే వసతి ॥౧॥

౪౦౯౩ యే పృథివ్యాం పుణ్యా లోకాస్తానేవ తేనావ రున్ద్ధే ॥౨॥

౪౦౯౪ తద్యస్యైవం విద్వాన్ వ్రాత్యో ద్వితీయాం రాత్రిమతిథిర్గృహే వసతి ॥౩॥

౪౦౯౫ యే౽న్తరిక్షే పుణ్యా లోకాస్తానేవ తేనావ రున్ద్ధే ॥౪॥

౪౦౯౬ తద్యస్యైవం విద్వాన్ వ్రాత్యస్తృతీయాం రాత్రిమతిథిర్గృహే వసతి ॥౫॥

౪౦౯౭ యే దివి పుణ్యా లోకాస్తానేవ తేనావ రున్ద్ధే ॥౬॥

౪౦౯౮ తద్యస్యైవం విద్వాన్ వ్రాత్యశ్చతుర్థీం రాత్రిమతిథిర్గృహే వసతి ॥౭॥

౪౦౯౯ యే పుణ్యానాం పుణ్యా లోకాస్తానేవ తేనావ రున్ద్ధే ॥౮॥

౪౧౦౦ తద్యస్యైవం విద్వాన్ వ్రాత్యో౽పరిమితా రాత్రీరతిథిర్గృహే వసతి ॥౯॥

౪౧౦౧ య ఏవాపరిమితాః పుణ్యా లోకాస్తానేవ తేనావ రున్ద్ధే ॥౧౦॥

౪౧౦౨ అథ యస్యావ్రాత్యో వ్రాత్యబ్రువో నామబిభ్రత్యతిథిర్గృహానాగచ్ఛేత్ ॥౧౧॥

౪౧౦౩ కర్షేదేనం న చైనం కర్షేత్ ॥౧౨॥

౪౧౦౪ అస్యై దేవతాయా ఉదకం యాచామీమాం దేవతాం వాసయ ఇమామిమాం దేవతాం పరి వేవేష్మీత్యేనం పరి వేవిష్యాత్ ॥౧౩॥

౪౧౦౫ తస్యామేవాస్య తద్దేవతాయాం హుతం భవతి య ఏవం వేద ॥౧౪॥

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్; వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిపదా ఽనుష్టుప్; ౨,౪,౬ ,౮, ౧౦, ౨౦, ౨౨,౨౪ ఆసురీగాయత్రీ; ౩,౯ పురఉష్ణిక్; ౫ అనుష్టుప్; ౭ ప్రస్తార పఙ్క్తిః ౧౧ స్వరాడ్ గాయత్రీ; ౧౨,౧౪,౧౬,౧౮, భురిక్ప్రాజాపత్యా నుష్టుప్ ౧౩, ౧౫, ఆర్చీ పఙ్క్తిః; ౧౭, ౨౩ ఆర్చీత్రిష్టుప్; ౧౯ భురిఙ్నాగ్నీ గాయత్రీ; ౨౧ ప్రాజాపత్యా త్రిష్టుప్ ॥

౪౧౦౬ స యత్ప్రాచీం దిశమను వ్యచలన్మారుతం శర్ధో భూత్వానువ్యచలన్మనో౽న్నాదం కృత్వా ॥౧॥

౪౧౦౭ మనసాన్నాదేనాన్నమత్తి య ఏవం వేద ॥౨॥

౪౧౦౮ స యద్దక్షిణాం దిశమను వ్యచలదిన్ద్రో భూత్వానువ్యచలద్ బలమన్నాదం కృత్వా ॥౩॥

౪౧౦౯ బలేనాన్నాదేనాన్నమత్తి య ఏవం వేద ॥౪॥

౪౧౧౦ స యత్ప్రతీచీం దిశమను వ్యచలద్వరుణో రాజా భూత్వానువ్యచలదపో౽న్నాదీః కృత్వా ॥౫॥

౪౧౧౧ అద్భిరన్నాదీభిరన్నమత్తి య ఏవం వేద ॥౬॥

౪౧౧౨ స యదుదీచీం దిశమను వ్యచలత్సోమో రాజా భూత్వానువ్యచలత్సప్తర్షిభిర్హుత ఆహుతిమన్నాదీం కృత్వా ॥౭॥

౪౧౧౩ ఆహుత్యాన్నాద్యాన్నమత్తి య ఏవం వేద ॥౮॥

౪౧౧౪ స యద్ ధ్రువాం దిశమను వ్యచలద్విష్ణుర్భూత్వానువ్యచలద్ విరాజమన్నాదీం కృత్వా ॥౯॥

౪౧౧౫ విరాజాన్నాద్యాన్నమత్తి య ఏవం వేద ॥౧౦॥

౪౧౧౬ స యత్పశూననువ్యచలద్రుద్రో భూత్వానువ్యచలదోషధీరన్నాదీః కృత్వా ॥౧౧॥

౪౧౧౭ ఓషధీభిరన్నాదీభిరన్నమత్తి య ఏవం వేద ॥౧౨॥

౪౧౧౮ స యత్పితౄననువ్యచలద్యమో రాజా భూత్వానువ్యచలత్స్వధాకారమన్నాదం కృత్వా ॥౧౩॥

౪౧౧౯ స్వధాకారేణాన్నాదేనాన్నమత్తి య ఏవం వేద ॥౧౪॥

౪౧౨౦ స యన్మనుష్యా౩ననువ్యచలదగ్నిర్భూత్వానువ్యచలత్స్వాహాకారమన్నాదం కృత్వా ॥౧౫॥

౪౧౨౧ స్వాహాకారేణాన్నాదేనాన్నమత్తి య ఏవం వేద ॥౧౬॥

౪౧౨౨ స యదూర్ధ్వాం దిశమను వ్యచలద్ బృహస్పతిర్భూత్వానువ్యచలద్వషట్కారమన్నాదం కృత్వా ॥౧౭॥

౪౧౨౩ వషట్ కారేణాన్నాదేనాన్నమత్తి య ఏవం వేద ॥౧౮॥

౪౧౨౪ స యద్దేవాననువ్యచలదీశానో భూత్వానువ్య చలన్మన్యుమన్నాదం కృత్వా ॥౧౯॥

౪౧౨౫ మన్యునాన్నాదేనాన్నమత్తి య ఏవం వేద ॥౨౦॥

౪౧౨౬ స యత్ప్రజా అను వ్యచలత్ ప్రజాపతిర్భూత్వానువ్యచలత్ప్రాణమన్నాదం కృత్వా ॥౨౧॥

౪౧౨౭ ప్రాణేనాన్నాదే నాన్నమత్తి య ఏవం వేద ॥౨౨॥

౪౧౨౮ సయత్సర్వానన్తర్దేశాననువ్యచలత్పరమేష్ఠీ భూత్వానువ్యచలద్ బ్రహ్మాన్నాదం కృత్వా ॥౨౩॥

౪౧౨౯ బ్రహ్మణాన్నాదేనాన్నమత్తి య ఏవం వేద ॥౨౪॥

(౧౫) పఞ్చదశం సూక్తమ్

ఋషి - అథర్వా ॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్; వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః - ౧ దైవీపఙ్క్తిః; ౨ ఆసురీబృహతీ; ౩ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్; ౪,౭,౮ భురిక్ప్రాజాపత్యానుష్టుప్; ౫,౬ ద్విపదా సామ్నీబృహతీ; ౯ విరాడ్గాయత్రీ; (౩-౯ తస్య వ్రాత్యస్యేత్యస్యోక్తమ్) ॥

౪౧౩౦ తస్య వ్రాత్యస్య ॥౧॥

౪౧౩౧ సప్త ప్రాణాః సప్తాపానాః సప్త వ్యానాః ॥౨॥

౪౧౩౨ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య ప్రథమః ప్రాణ ఊర్ధ్వో నామాయం సో అగ్నిః ॥౩॥

౪౧౩౩ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య ద్వితీయః ప్రాణః ప్రౌఢో నామాసౌ స ఆదిత్యః ॥౪॥

౪౧౩౪ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య తృతీయః ప్రాణో౩ భ్యూఢో నామాసౌ స చన్ద్రమాః ॥౫॥

౪౧౩౫ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య చతుర్థః ప్రాణో విభూర్నామాయం స పవమానః ॥౬॥

౪౧౩౬ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య పఞ్చమః ప్రాణో యోనిర్నామ తా ఇమా ఆపః ॥౭॥

౪౧౩౭ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య షష్ఠః ప్రాణః ప్రియో నామ త ఇమే పశవః ॥౮॥

౪౧౩౮ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య సప్తమః ప్రాణో౽పరిమితో నామ తా ఇమాః ప్రజాః ॥౯॥

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్; వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః - ౧,౩ సామ్న్యుష్ణిక్ ౨,౪,౫ ప్రాజాపత్యోష్ణిక్; ౬ యాజుషీత్రిష్టుప్; ౭ ఆసురీగాయత్రీ; (౧-౭ తస్య వ్రాత్యస్యేత్యస్యోక్తమ్) ॥

౪౧౩౯ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య ప్రథమో౽పానః సా పౌర్ణమాసీ ॥౧॥

౪౧౪౦ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య ద్వితీయో౽పానః సాష్టకా ॥౨॥

౪౧౪౧ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య తృతీయో౽పానః సామావాస్యా ॥౩॥

౪౧౪౨ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య చతుర్థో౽పానః సా శ్రద్ధా ॥౪॥

౪౧౪౩ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య పఞ్చమో౽పానః సా దీక్షా ॥౫॥

౪౧౪౪ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య షష్ఠో౽పానః స యజ్ఞః ॥౬॥

౪౧౪౫ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య సప్తమో౽పానస్తా ఇమా దక్షిణాః ॥౭॥

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః అథర్వా ॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్; వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః - ౧, ౫, ప్రాజాపత్యోష్ణిక్; ౨, ౭ ఆసుర్యనుష్టుప్; ౩ యాజుషీపఙ్క్తిః; ౪ సామ్న్యుష్ణిక్, ౬ యాజుషీ త్రిష్టుప్, ౮ [illegible]

పఙ్క్తిః ౯ ద్విపదాసామ్నీత్రిష్టుప్; ౧౦ సామ్న్యనుష్టుప్ (౧-౧౦ తస్య వ్రాత్యస్యేత్యార్చ్యుక్తమ్) ॥

౪౧౪౬ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య ప్రథమో వ్యానః సేయం భూమిః ॥౧॥
౪౧౪౭ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య ద్వితీయో వ్యానస్తదన్తరిక్షమ్ ॥౨॥
౪౧౪౮ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య తృతీయో వ్యానః సా ద్యౌః ॥౩॥
౪౧౪౯ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య చతుర్థో వ్యానస్తాని నక్షత్రాణి ॥౪॥
౪౧౫౦ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య పఞ్చమో వ్యానస్త ఋతవః ॥౫॥
౪౧౫౧ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య షష్ఠో వ్యానస్త ఆర్తవాః ॥౬॥
౪౧౫౨ తస్య వ్రాత్యస్య । యో౽స్య సప్తమో వ్యానః స సంవత్సరః ॥౭॥
౪౧౫౩ తస్య వ్రాత్యస్య । సమానమర్థం పరి యన్తి దేవాః సంవత్సరం వా ఏతదృతవో౽నుపరియన్తి వ్రాత్యం చ ॥౮॥
౪౧౫౪ తస్య వ్రాత్యస్య । యదాదిత్యమభిసంవిశన్త్యమావాస్యాం చైవ తత్పౌర్ణమాసీం చ ॥౯॥
౪౧౫౫ తస్య వ్రాత్యస్య । ఏకం తదేషామమృతత్వమిత్యాహుతిరేవ ॥౧౦॥

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషి- అథర్వా ॥ దేవతా - అధ్యాత్మమ్ ; వ్రాత్యః ॥ ఛన్దః - ౧ దైవీపఙ్క్తిః; ౨, ౩, ఆర్చీబృహతీ; ౪ ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౫ సామ్న్యుష్ణిక్ ॥

౪౧౫౬ తస్య వ్రాత్యస్య ॥౧॥
౪౧౫౭ యదస్య దక్షిణమక్ష్యసౌ స ఆదిత్యో యదస్య సవ్యమక్ష్యసౌ స చన్ద్రమాః ॥౨॥
౪౧౫౮ యో౽స్య దక్షిణః కర్ణో౽యం సో అగ్నిర్యో౽స్య సవ్యః కర్ణో౽యం స పవమానః ॥౩॥
౪౧౫౯ అహోరాత్రే నాసికే దితిశ్చాదితిశ్చ శీర్షకపాలే సంవత్సరః శిరః ॥౪॥
౪౧౬౦ అహ్నా ప్రత్యఙ్ వ్రాత్యో రాత్ర్యా ప్రాఙ్ నమో వ్రాత్యాయ ॥౫॥

ఇతి త్రింశః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఇతి పఞ్చదశం కాణ్డమ్ ॥

అథ షోడశం కాణ్డమ్ ॥

అథైకత్రింశః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమో౽నువాకః:

(౧) ప్రథమం సూక్తమ్ ॥

ఋషి- అథర్వా ॥ దేవతా - ప్రజాపతిః ॥ ఛన్దః- ౧, ౩ ద్విపదాసామ్నీబృహతీ ; ౨, ౧౦ యాజుషీత్రిష్టుప్ ; ౪ ఆసురీగాయత్రీ ; ౫, ౮ ద్విపదాసామ్నీ పఙ్క్తిః ; ౬ సామ్న్యనుష్టుప్; ౭ నిచృద్ (ద్విపదా) విరాడ్ గాయత్రీ; ౯ ఆసురీపఙ్క్తిః ; ౧౧ సామ్న్యుష్ణిక్; ౧౨, ౧౩ (ద్విపదా) ఆర్చ్యనుష్టుప్ ॥

౪౧౬౧ అతిసృష్టో అపాం వృషభో౽తిసృష్టా అగ్నయో దివ్యాః ॥౧॥
౪౧౬౨ రుజన్పరిరుజన్మృణన్ప్రమృణన్ ॥౨॥
౪౧౬౩ మ్రోకో మనోహా ఖనో నిర్దాహ ఆత్మదూషిస్తనూదూషిః ॥౩॥
౪౧౬౪ ఇదం తమతి సృజామి తం మాభ్యవనిక్షి ॥౪॥
౪౧౬౫ తేన తమభ్యతిసృజామో యో౽స్మాన్ద్వేష్టి యం వయం ద్విష్మః ॥౫॥
౪౧౬౬ అపామగ్రమసి సముద్రం వో౽భ్యవసృజామి ॥౬॥
౪౧౬౭ యో౽ప్స్వగ్నిరతి తం సృజామి మ్రోకం ఖనిం తనూదూషిమ్ ॥౭॥
౪౧౬౮ యో వ ఆపో౽గ్నిరావివేశ స ఏష యద్వో ఘోరం తదేతత్ ॥౮॥
౪౧౬౯ ఇన్ద్రస్య వ ఇన్ద్రియేణాభి షిఞ్చేత్ ॥౯॥
౪౧౭౦ అరిప్రా ఆపో అప రిప్రమస్మత్ ॥౧౦॥
౪౧౭౧ ప్రాస్మదేనో వహన్తు ప్ర దుష్వప్న్యం వహన్తు ॥౧౧॥
౪౧౭౨ శివేన మా చక్షుషా పశ్యతాపః శివయా తన్వోప స్పృశత త్వచం మే ॥౧౨॥
౪౧౭౩ శివానగ్నీనప్సుషదో హవామహే మయి క్షత్రం వర్చ ఆ ధత్త దేవీః ॥౧౩॥

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా - వాక్ ॥ ఛన్దః - ౧ ఆసుర్యనుష్టుప్; ౨ ఆసుర్యుష్ణిక్; ౩ సామ్న్యుష్ణిక్; ౪ త్రిపదాసామ్నీబృహతీ; ౫ ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౬ నిచృద్ (ద్విపదా) విరాడ్ గాయత్రీ ॥

౪౧౭౪ నిర్దురర్మణ్య ఊర్జా మధుమతీ వాక్ ॥౧॥
౪౧౭౫ మధుమతీ స్థ మధుమతీం వాచముదేయమ్ ॥౨॥
౪౧౭౬ ఉపహూతో మే గోపా ఉపహూతో గోపీథః ॥౩॥
౪౧౭౭ సుశ్రుతౌ కర్ణౌ భద్రశ్రుతౌ కర్ణౌ భద్రం శ్లోకం శ్రూయాసమ్ ॥౪॥
౪౧౭౮ సుశ్రుతిశ్చ మోపశ్రుతిశ్చ మా హాసిష్టాం సౌపర్ణం చక్షురజస్రం జ్యోతిః ॥౫॥
౪౧౭౯ ఋషీణాం ప్రస్తరోఽసి నమోఽస్తు దైవాయ ప్రస్తరాయ ॥౬॥

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా- బ్రహ్మాదిత్యౌ ॥ ఛన్దః- ౧ ఆసురీగాయత్రీ, ౨,౩ ఆర్చ్యనుష్టుప్, ౪ ప్రాజాపత్యా త్రిష్టుప్, ౫ సామ్న్యుష్ణిక్, ౬ ద్విపదాసామ్నీత్రిష్టుప్ ॥

౪౧౮౦ మూర్ధాహం రయీణాం మూర్ధా సమానానాం భూయాసమ్ ॥౧॥
౪౧౮౧ రుజశ్చ మా వేనశ్చ మా హాసిష్టాం మూర్ధా చ మా విధర్మా చ మా హాసిష్టామ్ ॥౨॥
౪౧౮౨ ఉర్వశ్చ మా చమసశ్చ మా హాసిష్టాం ధర్తా చ మా ధరుణశ్చ మా హాసిష్టామ్ ॥౩॥
౪౧౮౩ విమోకశ్చ మార్ద్రపవిశ్చ మా హాసిష్టామార్ద్రదానుశ్చ మా మాతరిశ్వా చ మా హాసిష్టామ్ ॥౪॥
౪౧౮౪ బృహస్పతిర్మ ఆత్మా నృమణా నామ హృద్యః ॥౫॥
౪౧౮౫ అసంతాపం మే హృదయముర్వీ గవ్యూతిః సముద్రో అస్మి విధర్మణా ॥౬॥

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా- బ్రహ్మాదిత్యౌ ॥ ఛన్దః- ౧,౩ సామ్న్యనుష్టుప్, ౨ సామ్న్యుష్ణిక్, ౪ త్రిపదాఽనుష్టుప్, ౫ ఆసురీగాయత్రీ, ౬ ఆర్చ్యుష్ణిక్, ౭ త్రిపదావిరాడ్ గర్భాఽనుష్టుప్ ॥

౪౧౮౬ నాభిరహం రయీణాం నాభిః సమానానాం భూయాసమ్ ॥౧॥
౪౧౮౭ స్వాసదసి సూషా అమృతో మర్త్యేష్వా ॥౨॥
౪౧౮౮ మా మాం ప్రాణో హాసీన్మో అపానోఽవహాయ పరా గాత్ ॥౩॥
౪౧౮౯ సూర్యో మాహ్నః పాత్వగ్నిః పృథివ్యా వాయురన్తరిక్షాద్యమో మనుష్యేభ్యః సరస్వతీ పార్థివేభ్యః ॥౪॥
౪౧౯౦ ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం మా జనే ప్ర మేషి ॥౫॥
౪౧౯౧ స్వస్త్యద్యోషసో దోషసశ్చ సర్వ ఆపః సర్వగణో అశీయ ॥౬॥
౪౧౯౨ శక్వరీ స్థ పశవో మోప స్థేషుర్మిత్రావరుణౌ మే ప్రాణాపానావగ్నిర్మే దక్షం దధాతు ॥౭॥

అథ ద్వితీయోఽనువాకః

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషిః- యమః ॥ దేవతా- దుఃష్వప్ననాశనమ్ ॥ ఛన్దః- ౧,౪-౬ ప్ర. విరాడ్గాయత్రీ, ౨,౪-౭ (ద్వి.), ౯ ప్రాజాపత్యా గాయత్రీ, ౩,౪-౭ (తృ.), ౧౦ ద్విపదాసామ్నీబృహతీ, ౭ (ప్ర) భురిగ్విరాడ్గాయత్రీ, ౮ స్వరాడ్విరాడ్గాయత్రీ ॥

౪౧౯౩ విద్మ తే స్వప్న జనిత్రం గ్రాహ్యాః పుత్రోఽసి యమస్య కరణః ॥౧॥
౪౧౯౪ అన్తకోఽసి మృత్యురసి ॥౨॥
౪౧౯౫ తం త్వా స్వప్న తథా సం విద్మ స నః స్వప్న దుఃష్వప్న్యాత్పాహి ॥౩॥
౪౧౯౬ విద్మ తే స్వప్న జనిత్రం నిరృత్యాః పుత్రోఽసి యమస్య కరణః ।
అన్తకోఽసి మృత్యురసి ।
తం త్వా స్వప్న తథా సం విద్మ స నః స్వప్న దుఃష్వప్న్యాత్పాహి ॥౪॥
౪౧౯౭ విద్మ తే స్వప్న జనిత్రమభూత్యాః పుత్రోఽసి యమస్య కరణః ।
అన్తకోఽసి మృత్యురసి ।
తం త్వా స్వప్న తథా సం విద్మ స నః స్వప్న దుఃష్వప్న్యాత్పాహి ॥౫॥

౪౧౯౮ విద్మ తే స్వప్న జనిత్రం నిర్భూత్యాః పుత్రో ఽసి యమస్య కరణః ।
అన్తకో ఽసి మృత్యురసి ।
తం త్వా స్వప్న తథా సం విద్మ స నః స్వప్న దుష్వప్న్యాత్పాహి ॥౭॥

౪౧౯౯ విద్మ తే స్వప్న జనిత్రం పరాభూత్యాః పుత్రో ఽసి యమస్య కరణః ।
అన్తకో ఽసి మృత్యురసి ।
తం త్వా స్వప్న తథా సం విద్మ స నః స్వప్న దుష్వప్న్యాత్పాహి ॥౮॥

౪౨౦౦ విద్మ తే స్వప్న జనిత్రం దేవజామీనాం పుత్రో ఽసి యమస్య కరణః ॥౯॥

౪౨౦౧ అన్తకో ఽసి మృత్యురసి ॥౯॥

౪౨౦౨ తం త్వా స్వప్న తథా సం విద్మ స నః స్వప్న దుష్వప్న్యాత్పాహి ॥౧౦॥

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

ఋషి- యమః ॥ దేవతా - దుః,స్వప్ననాశనమ్, ఉషా ఛన్దః- ౧-౪ ప్రాజాపత్యాఽనుష్టుప్, ౫ సామ్నీపఙ్క్తిః, ౬ నిచృదార్చీబృహతీ, ౭ ద్విపదాసామ్నీబృహతీ, ౮ ఆసురీజగతీ, ౯ ఆసురీబృహతీ, ౧౦ ఆర్చ్యుష్ణిక్, ౧౧ త్రిపదాయవమధ్యాగాయత్రీ వా ఆర్చ్యనుష్టుప్ వా॥

౪౨౦౩ అజైష్మాద్యాసనామాద్యాభూమానాగసో వయమ్ ॥౧॥

౪౨౦౪ ఉషో యస్మాద్దుష్వప్న్యాదభైష్మాప తదుచ్ఛతు ॥౨॥

౪౨౦౫ ద్విషతే తత్పరా వహ శపతే తత్పరా వహ ॥౩॥

౪౨౦౬ యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తస్మా ఏనద్గమయామః ॥౪॥

౪౨౦౭ ఉషా దేవీ వాచా సంవిదానా వాగ్దేవ్యుషసా సంవిదానా ॥౫॥

౪౨౦౮ ఉషస్పతిర్వాచస్పతినా సంవిదానో వాచస్పతిరుషస్పతినా సంవిదానః ॥౬॥

౪౨౦౯ తేఽముష్మై పరా వహన్త్వరాయాన్దుర్ణామ్నః సదాన్వాః ॥౭॥

౪౨౧౦ కుమ్భీకాః దూషీకాః పీయకాన్ ॥౮॥

౪౨౧౧ జాగ్రద్దుష్వప్న్యం స్వప్నేదుష్వప్న్యమ్ ॥౯॥

౪౨౧౨ అనాగమిష్యతో వరానవిత్తేః సంకల్పానముచ్యా ద్రుహః పాశాన్ ॥౧౦॥

౪౨౧౩ తదముష్మా అగ్నే దేవాః పరా వహన్తు వధ్రిర్యథాసదవిథురో న సాధుః ॥౧౧॥

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషి- యమః ॥ దేవతా - దుష్వప్ననాశనమ్ ॥ ఛన్దః- ౧ పఙ్క్తిః, ౨ సామ్న్యనుష్టుప్, ౩ ఆసుర్యుష్ణిక్, ౪ ప్రాజాపత్యాగాయత్రీ, ౫ ఆర్చ్యుష్ణిక్, ౬,౯,౧౧ సామ్నీబృహతీ, ౭ యాజుషీగాయత్రీ, ౮ ప్రాజాపత్యాబృహతీ, ౧౦ సామ్నీగాయత్రీ, ౧౨ భురిక్ప్రాజాపత్యాఽనుష్టుప్, ౧౩ ఆసురీత్రిష్టుప్॥

౪౨౧౪ తేనైనం విధ్యామ్యభూత్యైనం విధ్యామి నిర్భూత్యైనం విధ్యామి
పరాభూత్యైనం విధ్యామి గ్రాహ్యైనం విధ్యామి తమసైనం విధ్యామి ॥౧॥

౪౨౧౫ దేవానామేనం ఘోరైః క్రూరైః ప్రైషైరభిప్రేష్యామి ॥౨॥

౪౨౧౬ వైశ్వానరస్యైనం దంష్ట్రయోరపి దధామి ॥౩॥

౪౨౧౭ ఏవానేవావ సా గరత్ ॥౪॥

౪౨౧౮ యోఽస్మాన్ద్వేష్టి తమాత్మా ద్వేష్టు యం వయం ద్విష్మః స ఆత్మానం ద్వేష్టు ॥౫॥

౪౨౧౯ నిర్ద్విషన్తం దివో నిః పృథివ్యా నిరన్తరిక్షాద్భజామ ॥౬॥

౪౨౨౦ సుయామంశ్చాక్షుష ॥౭॥

౪౨౦౪ ఇదమహమాముష్యాయణేఽముష్యాః పుత్రే దుష్వప్న్యం మృజే ॥౮॥

౪౨౦౫ యదదోఽదో అభ్యగచ్ఛన్యద్దోషా యత్పూర్వాం రాత్రిమ్ ॥౯॥

౪౨౦౬ యజ్జాగ్రద్యత్సుప్తో యద్దివా యన్నక్తమ్ ॥౧౦॥

౪౨౦౭ యదహరహరభిగచ్ఛామి తస్మాదేనమవ దయే ॥౧౧॥

౪౨౦౮ తం జహి తేన మన్దస్వ తస్య పృష్టీరపి శృణీహి ॥౧౨॥

౪౨౦౯ స మా జీవీత్తం ప్రాణో జహాతు ॥౧౩॥

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషిః- యమః॥ దేవతా - దుష్వప్ననాశనమ్॥ ఛన్దః- ౧,౫-౯ (ప్ర.) ౩౦ ఏకపదాయజుర్బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్, ౨,౫-౯ (ద్వి.), ౩౧ త్రిపదానివృద్గాయత్రీ, ౩ ప్రాజాపత్యాగాయత్రీ, ౪,౫-౯ (చ.) ౩౩ త్రిపదాప్రాజాపత్యాత్రిష్టుప్, ౫-,౧౨, ౨౦, ౨౨, ౨౬ (సర్వేషాం తృ.) ఆసురీజగతీ, ౮,౧౦,౧౧,౧౩,౧౪,౧౬,౨౧ (సర్వేషాం తృ.) ఆసురీత్రిష్టుప్, ౯,౧౫,౧౭-౧౯,౨౩-౨౬ (సర్వేషాం తృ.) ౩౨ ఆసురీపఙ్క్తిః ౨౮,౨౯ (ద్వయోః తృ.) ఆసురీబృహతీ॥

౪౨౨౭ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్ ॥౧॥

౪౨౨౮ తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్ర మ సౌ యః ॥౨॥

౪౨౨౯ స గ్రాహ్యాః పాశాన్మా మోచి ॥౩॥

౪౨౩౦ తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి॥౪॥ (౧)

౪౨౩౧ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః ।
స నిర్ఋత్యాః పాశాన్మా మోచి ।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౫॥ (౨)

౪౨౩౨ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః ।
సోఽభూత్యాః పాశాన్మా మోచి ।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౬॥ (౩)

౪౨౩౩ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః ।
స నిర్భూత్యాః పాశాన్మా మోచి ।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౭॥ (౪)

౪౨౩౪ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః ।
స పరాభూత్యాః పాశాన్మా మోచి ।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౮॥ (౫)

౪౨౩౫ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః ।
స దేవజామీనాం పాశాన్మా మోచి ।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౯॥ (౬)

౪౨౩౬ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః ।

స బృహస్పతేః పాశాన్మా మోచి।

తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౧౦॥ (౭)

౪౨౩౮ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స ప్రజాపతేః పాశాన్మా మోచి। తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౧౧॥ (౮)

౪౨౩౯ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స ఋషీణాం పాశాన్మా మోచి। తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౧౨॥ (౯)

౪౨౪౦ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స ఆర్షేయాణాం పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౧౩॥ (౧౦)

౪౨౪౧ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
సోఽఙ్గిరసాం పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౧౪॥ (౧౧)

౪౨౪౨ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స ఆఙ్గిరసానాం పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౧౫॥ (౧౨)

౪౨౪౩ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
సోఽథర్వణాం పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౧౬॥ (౧౩)

౪౨౪౪ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స ఆథర్వణానాం పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి ॥౧౭॥ (౧౪)

౪౨౪౫ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం

యజ్ఞో౩ఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స వనస్పతీనాం పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౧౮॥ (౧౫)

౪౨౪౫ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞో౩ఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స వానస్పత్యానాం పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౧౯॥ (౧౬)

౪౨౪౬ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞో౩ఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స ఋతూనాం పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౨౦॥ (౧౭)

౪౨౪౭ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞో౩ఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స ఆర్తవానాం పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౨౧॥ (౧౮)

౪౨౪౮ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞో౩ఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స మాసానాం పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౨౨॥ (౧౯)

౪౨౪౯ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞో౩ఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
సోఽర్ధమాసానాం పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౨౩॥ (౨౦)

౪౨౫౦ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞో౩ఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
సోఽహోరాత్రయోః పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౨౪॥ (౨౧)

౪౨౫౧ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞో౩ఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।

సో ఽహ్నోః సంయతోః పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౨౫॥ (౨౨)

౪౨౫౨ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స ద్యావాపృథివ్యోః పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౨౬॥ (౨౩)

౪౨౫౩ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స ఇన్ద్రాగ్న్యోః పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౨౭॥ (౨౪)

౪౨౫౪ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స మిత్రావరుణయోః పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౨౮॥ (౨౫)

౪౨౫౫ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్।
తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః।
స రాజ్ఞో వరుణస్య పాశాన్మా మోచి।
తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౨౯॥ (౨౬)

౪౨౫౬ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమృతమస్మాకం తేజోఽస్మాకం బ్రహ్మాస్మాకం స్వరస్మాకం
యజ్ఞోఽస్మాకం పశవోఽస్మాకం ప్రజా అస్మాకం వీరా అస్మాకమ్। ॥౩౦॥

౪౨౫౭ తస్మాదముం నిర్భజామోఽముమాముష్యాయణమముష్యాః పుత్రమసౌ యః ॥౩౧॥

౪౨౫౮ స మృత్యోః పడ్బీశాత్పాశాన్మా మోచి ॥౩౨॥

౪౨౫౯ తస్యేదం వర్చస్తేజః ప్రాణమాయుర్ని వేష్టయామీదమేనమధరాఞ్చం పాదయామి
॥౩౩॥

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషిః- యమః ॥ దేవతా - ౧ ప్రజాపతిః, ౨ మన్త్రోక్తాః, ౩,౪ సూర్యః ॥ ఛన్దః- ౧ ఆర్చ్యనుష్టుప్, ౨ ఆర్చ్యుష్ణిక్, ౩ సామ్నీపఙ్క్తిః, ౪ పరోష్ణిక్ ॥

౪౨౬౦ జితమస్మాకముద్భిన్నమస్మాకమభ్యష్ఠాం విశ్వాః పృతనా అరాతీః ॥౧॥

౪౨౬౧ తదగ్నిరాహ తదు సోమ ఆహ పూషా మా ధాత్సుకృతస్య లోకే ॥౨॥

౪౨౬౨ అగన్మ స్వః స్వరగన్మ సం సూర్యస్య జ్యోతిషాగన్మ ॥౩॥

౪౨౬౩ వస్యోభూయాయ వసుమాన్యజ్ఞో వసు వంశిషీయ వసుమాన్భూయాసం
వసు మయి ధేహి ॥౪॥

ఇత్యేకత్రింశః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఇతి షోడశం కాణ్డమ్ ॥

అథ సప్తదశం కాణ్డమ్

అథ ద్వాత్రింశః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతా - ఆదిత్యః ॥ ఛన్దః- ౧ షట్పదాజగతీ, ౨-౫ షట్పదాతి జగతీ, ౬,౭,౧౯ అత్యష్టిః, ౮,౧౧,౧౬ సప్తపదాతిధృతిః, ౯,౧౪,౧౫ పఞ్చపదాశక్వరీ, ౧౦ అష్టపదాధృతిః, ౧౨ కృతిః, ౧౩ ప్రకృతిః, ౧౭ పఞ్చపదావిరాడతిశక్వరీ, ౧౮ భురిగష్టిః ౨౦ కకుప్, ౨౧ చతుష్పదోపరిష్టాద్ బృహతీ, ౨౨,౨౫,౨౬ అనుష్టుప్, ౨౩ నిచృద్ బృహతీ, ౨౪ విరాడ త్యష్టిః, ౨౭,౩౦ జగతీ, ౨౮,౨౯ త్రిష్టుప్॥

౪౨౬౪ విషాసహిం సహమానం సాసహానం సహీయాంసమ్।
సహమానం సహోజితం స్వర్జితం గోజితం సంధనాజితమ్।
ఈడ్యం నామ హ్వ ఇన్ద్ర మాయుష్మాన్భూయాసమ్ ॥౧॥

౪౨౬౫ విషాసహిం సహమానం సాసహానం సహీయాంసమ్।
సహమానం సహోజితం స్వర్జితం గోజితం సంధనాజితమ్।
ఈడ్యం నామ హ్వ ఇన్ద్రం ప్రియో దేవానాం భూయాసమ్ ॥౨॥

౪౨౬౬ విషాసహిం సహమానం సాసహానం సహీయాంసమ్।
సహమానం సహోజితం స్వర్జితం గోజితం సంధనాజితమ్।
ఈడ్యం నామ హ్వ ఇన్ద్రం ప్రియః ప్రజానాం భూయాసమ్ ॥౩॥

౪౨౬౭ విషాసహిం సహమానం సాసహానం సహీయాంసమ్।
సహమానం సహోజితం స్వర్జితం గోజితం సంధనాజితమ్।
ఈడ్యం నామ హ్వ ఇన్ద్రం ప్రియః పశూనాం భూయాసమ్ ॥౪॥

౪౨౬౮ విషాసహిం సహమానం సాసహానం సహీయాంసమ్।
సహమానం సహోజితం స్వర్జితం గోజితం సంధనాజితమ్।
ఈడ్యం నామ హ్వ ఇన్ద్రం ప్రియః సమానానాం భూయాసమ్ ॥౫॥

౪౨౬౯ ఉదిహ్యుదిహి సూర్య వర్చసా మాభ్యుదిహి।
ద్విషంశ్చ మహ్యం రధ్యతు మా చాహం ద్విషతే రధం తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి।
త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౬॥

౪౨౭౦ ఉదిహ్యుదిహి సూర్య వర్చసా మాభ్యుదిహి।
యాంశ్చ పశ్యామి యాంశ్చ న తేషు మా సుమతిం కృధి తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి
త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౭॥

౪౨౭౧ మా త్వా దభన్త్సలిలే అప్స్వన్తర్యే పాశిన ఉపతిష్ఠన్త్యత్ర।
హిత్వాశస్తిం దివమారుక్ష ఏతాం స నో మృడ సుమతౌ।
తే స్యామ తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి।
త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౮॥

౪౨౭౨ త్వం న ఇన్ద్ర మహతే సౌభగాయాదబ్ధేభిః పరి
పాహ్యక్తుభిస్తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి।
త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౯॥

౪౨౭౩ త్వం న ఇన్ద్రోతిభిః శివాభిః శంతమో భవ
ఆరోహంస్త్రిదివం దివో గృణానః సోమపీతయే ప్రియధామా
స్వస్తయే తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి
త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౧౦॥

౪౨౭౪ త్వమిన్ద్రాసి విశ్వజిత్సర్వవిత్పురుహూతస్త్వమిన్ద్ర
త్వమిన్ద్రేమం సుహవం స్తోమమేరయస్వ స నో మృడ సుమతౌ

తే స్యామ తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి

త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౧౧॥

౪౨౬౫ అదబ్ధో దివి పృథివ్యాముతాసి న త ఆపుర్మహిమానమన్తరిక్షే

అదబ్ధేన బ్రహ్మణా వావృధానః స త్వం న ఇన్ద్ర

దివి షంఛర్మ యచ్ఛ తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి ।

త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౧౨॥

౪౨౬౬ యా త ఇన్ద్ర తనూరప్సు యా పృథివ్యాం యాన్తరగ్నౌ యా త ఇన్ద్ర పవమానే స్వర్విది ।

యయేన్ద్ర తన్వాన్తరిక్షం వ్యాపిథ తయా న ఇన్ద్ర

తన్వా శర్మ యచ్ఛ తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి ।

త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౧౩॥

౪౨౬౭ త్వామిన్ద్ర బ్రహ్మణా వర్ధయన్తః సత్రం ని షేదుర్ ఋషయో

నాధమానాస్తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి ।

త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ । ॥౧౪॥

౪౨౬౮ త్వం తృతం త్వం పర్యేష్యుత్సం సహస్రధారం విదథం స్వర్విదం తవేద్విష్ణో బహుధా

వీర్యాణి ।

త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౧౫॥

౪౨౬౯ త్వం రక్షసే ప్రదిశశ్చతస్రస్త్వం శోచిషా నభసీ వి భాసి ।

త్వమిమా విశ్వా భువనాను తిష్ఠస ఋతస్య

పన్థామన్వేషి విద్వాంస్తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి ।

త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౧౬॥

౪౨౭౦ పఞ్చభిః పరాఙ్ తపస్యేకయార్వాఙశస్తిమేషి సుదినే

బాధమానస్తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి ।

త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౧౭॥

౪౨౭౧ త్వమిన్ద్రస్త్వం మహేన్ద్రస్త్వం లోకస్త్వం ప్రజాపతిః ।

తుభ్యం యజ్ఞో వి తాయతే తుభ్యం జుహ్వతి జుహ్వతస్తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి

త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౧౮॥

౪౨౭౨ అసతి సత్ప్రతిష్ఠితం సతి భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ ।

భూతం హ భవ్య ఆహితం భవ్యం భూతే ప్రతిష్ఠితం తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి ।

త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౧౯॥

౪౨౭౩ శుక్రోఽసి భ్రాజోఽసి ।

స యథా త్వం భ్రాజతా భ్రాజోఽస్యేవాహం భ్రాజతా భ్రాజ్యాసమ్ ॥౨౦॥

౪౨౭౪ రుచిరసి రోచోఽసి । స యథా త్వం రుచ్యా రోచోఽ

స్యేవాహం పశుభిశ్చ బ్రాహ్మణవర్చసేన చ రుచిషీయ ॥౨౧॥

౪౨౭౫ ఉద్యతే నమ ఉదాయతే నమ ఉదితాయ నమః ।

విరాజే నమః స్వరాజే నమః సమ్రాజే నమః ॥౨౨॥

౪౨౭౬ అస్తంయతే నమోఽస్తమేష్యతే నమోఽస్తమితాయ నమః ।

విరాజే నమః స్వరాజే నమః సమ్రాజే నమః ॥౨౩॥

౪౨౭౭ ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేన తపసా సహ

సపత్నాన్మహ్యం రన్ధయన్మా చాహం ద్విషతే రధం తవేద్విష్ణో బహుధా వీర్యాణి ।

త్వం నః పృణీహి పశుభిర్విశ్వరూపైః సుధాయాం మా ధేహి పరమే వ్యోమన్ ॥౨౪॥

౪౨౭౮ ఆదిత్య నావమారుక్షః శతారిత్రాం స్వస్తయే ।

అహర్మాత్యపీపరో రాత్రిం సత్రాతి పారయ ॥౨౫॥

౪౨౭౯ సూర్య నావమారుక్షః శతారిత్రాం స్వస్తయే ।

రాత్రిం మాత్యపీపరోఽహః సత్రాతి పారయ ॥౨౬॥

౪౨౯౦ ప్రజాపతే రావృతో బ్రహ్మణా వర్మణాహం కశ్యపస్య జ్యోతిషా వర్చసా చ ।
జరదష్టిః కృతవీర్యో విహాయాః సహస్రాయుః సుకృతశ్చరేయమ్ ॥౨౭॥

౪౨౯౧ పరీవృతో బ్రహ్మణా వర్మణాహం కశ్యపస్య జ్యోతిషా వర్చసా చ ।
మా మా ప్రాపన్నిషవో దైవ్యా యా మా మానుషీరవసృష్టా వధాయ ॥౨౮॥

౪౨౯౨ ఋతేన గుప్త ఋతుభిశ్చ సర్వైర్భూతేన గుప్తో భవ్యేన చాహమ్ ।
మా మా ప్రాపత్పాప్మా మోత మృత్యురన్తర్దధేఽహం సలిలేన వాచః ॥౨౯॥

౪౨౯౩ అగ్నిర్మా గోప్తా పరి పాతు విశ్వత ఉద్యన్త్సూర్యో నుదతాం మృత్యుపాశాన్ ।
వ్యుచ్ఛన్తీరుషసః పర్వతా ధ్రువాః సహస్రం ప్రాణా మయ్యా యతన్తామ్ ॥౩౦॥

ఇతి ద్వాత్రింశః ప్రపాఠకః ॥

॥ఇతి సప్తదశం కాణ్డమ్॥

అథాష్టాదశం కాణ్డమ్॥

అథ త్రయస్త్రింశః ప్రపాఠకః॥

అథ ప్రథమోఽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా - యమః మన్త్రోక్తాః; ౪౦ రుద్రః ౪౧-౪౩ సరస్వతీ; ౪౪-౪౬, ౫౧,౫౨ పితరః ॥ ఛన్దః- ౧-౭, ౯-౧౩, ౧౬,౧౭,౨౪-౩౬,౩౯-౪౮,౫౧-౫౫,౫౮, ౬౦ త్రిష్టుప్; ౮,౧౫ ఆర్షీ పఙ్క్తిః ౧౪,౪౯,౫౦ భురిక్త్రిష్టుప్; ౧౮-౨౩ జగతీ; ౩౭,౩౮ పరోష్ణిక్; ౫౬, ౫౭,౬౧ అనుష్టుప్; ౫౯ పురోబృహతీ॥

౪౨౯౪ ఓ చిత్సఖాయం సఖ్యా వవృత్యాం తిరః పురు చిదర్ణవం జగన్వాన్ ।
పితుర్నపాతమా దధీత వేధా అధి క్షమి ప్రతరం దీధ్యానః ॥౧॥

౪౨౯౫ న తే సఖా సఖ్యం వష్ట్యేతత్సలక్ష్మా యద్విషురూపా భవాతి ।
మహస్పుత్రాసో అసురస్య వీరా దివో ధర్తార ఉర్వియా పరి ఖ్యన్ ॥౨॥

౪౨౯౬ ఉశన్తి ఘా తే అమృతాస ఏతదేకస్య చిత్త్యజసం మర్త్యస్య ।
ని తే మనో మనసి ధాయ్యస్మే జన్యుః పతిస్తన్వమా వివిశ్యాః ॥౩॥

౪౨౯౭ న యత్పురా చకృమా కద్ధ నూనమృతం వదన్తో అనృతం రపేమ ।
గన్ధర్వో అప్స్వప్యా చ యోషా సా నౌ నాభిః పరమం జామి తన్నౌ ॥౪॥

౪౨౯౮ గర్భే ను నౌ జనితా దంపతీ కర్దేవస్త్వష్టా సవితా విశ్వరూపః ।
నకిరస్య ప్ర మినన్తి వ్రతాని వేద నావస్య పృథివీ ఉత ద్యౌః ॥౫॥

౪౨౯౯ కో అద్య యుఙ్క్తే ధురి గా ఋతస్య శిమీవతో భామినో దుర్హృణాయూన్ ।
ఆసన్నిషూన్హృత్స్వసో మయోభూన్య ఏషాం భృత్యామృణధత్స జీవాత్ ॥౬॥

౪౩౦౦ కో అస్య వేద ప్రథమస్యాహ్నః క ఈం దదర్శ క ఇహ ప్ర వోచత్ ।
బృహన్మిత్రస్య వరుణస్య ధామ కదు బ్రవ ఆహనో వీచ్యా నౄన్ ॥౭॥

౪౩౦౧ యమస్య మా యమ్యం కామ ఆగన్త్సమానే యోనౌ సహశేయ్యాయ ।

జాయేవ పత్యే తన్వం రిరిచ్యాం వి చిద్వృహేవ రథ్యేవ చక్రా॥ ॥౮॥

౪౩౦౨ న తిష్ఠన్తి న ని మిషన్త్యేతే దేవానాం స్పశ ఇహ యే చరన్తి।
అన్యేన మదాహనో యాహి తూయం తేన వి వృహ రథ్యేవ చక్రా ॥౯॥

౪౩౦౩ రాత్రీభిరస్మా అహభిర్దశస్యేత్సూర్యస్య చక్షుర్ముహురున్మిమీయాత్।
దివా పృథివ్యా మిథునా సబన్ధూ యమీర్యమస్య వివృహాదజామి ॥౧౦॥

౪౩౦౪ ఆ ఘా తా గచ్ఛానుత్తరా యుగాని యత్ర జామయః కృణవన్నజామి।
ఉప బర్బృహి వృషభాయ బాహుమన్యమిచ్ఛస్వ సుభగే పతిం మత్ ॥౧౧॥

౪౩౦౫ కిం భ్రాతాసద్యదనాథం భవాతి కిము స్వసా యన్నిరృతిర్నిగచ్ఛాత్।
కామమూతా బహ్వేతద్ రపామి తన్వా మే తన్వం సం పిపృగ్ధి ॥౧౨॥

౪౩౦౬ న తే నాథం యమ్యత్రాహమస్మి న తే తనూం తన్వా సం పపృచ్యామ్।
అన్యేన మత్ప్రముదః కల్పయస్వ న తే భ్రాతా సుభగే వష్ట్యేతత్ ॥౧౩॥

౪౩౦౭ న వా ఉ తే తనూం తన్వా సం పపృచ్యాం పాపమాహుర్యః స్వసారం నిగచ్ఛాత్।
అసంయదేతన్మనసో హృదో మే భ్రాతా స్వసుః శయనే యచ్ఛయీయ ॥౧౪॥

౪౩౦౮ బతో బతాసి యమ నైవ తే మనో హృదయం చావిదామ।
అన్యా కిల త్వాం కక్ష్యేవ యుక్తం పరిష్వజాతై లిబుజేవ వృక్షమ్ ॥౧౫॥

౪౩౦౯ అన్యమూ షు యమ్యన్య ఉ త్వాం పరిష్వజాతై లిబుజేవ వృక్షమ్।
తస్య వా త్వం మన ఇచ్ఛా స వా తవాధా కృణుష్వ సంవిదం సుభద్రామ్ ॥౧౬॥

౪౩౧౦ త్రీణి చ్ఛన్దాంసి కవయో వి యేతిరే పురురూపం దర్శతం విశ్వచక్షణమ్।
ఆపో వాతా ఓషధయస్తాన్యేకస్మిన్భువన అర్పితాని ॥౧౭॥

౪౩౧౧ వృషా వృష్ణే దుదుహే దోహసా దివః పయాంసి యహ్వో అదితేరదాభ్యః।
విశ్వం స వేద వరుణో యథా ధియా స యజ్ఞియో యజతి యజ్ఞియాఋతూన్ ॥౧౮॥

౪౩౧౨ రపద్గన్ధర్వీరప్యా చ యోషణా నదస్య నాదే పరి పాతు నో మనః।
ఇష్టస్య మధ్యే అదితిర్ని ధాతు నో భ్రాతా నో జ్యేష్ఠః ప్రథమో వి వోచతి ॥౧౯॥

౪౩౧౩ సో చిన్ను భద్రా క్షుమతీ యశస్వత్యుషా ఉవాస మనవే స్వర్వతీ।
యదీముశన్తముశతామను క్రతుమగ్నిం హోతారం విదథాయ జీజనన్ ॥౨౦॥

౪౩౧౪ అధ త్యం ద్రప్సం విభ్వం విచక్షణం విరాభరదిషిరః శ్యేనో అధ్వరే।
యదీ విశో వృణతే దస్మమార్యా అగ్నిం హోతారమధ ధీరజాయత ॥౨౧॥

౪౩౧౫ సదాసి రణ్వో యవసేవ పుష్యతే హోత్రాభిరగ్నే మనుషః స్వధ్వరః।
విప్రస్య వా యచ్ఛశమాన ఉక్థ్యో౩ వాజం ససవాఀ ఉపయాసి భూరిభిః ॥౨౨॥

౪౩౧౬ ఉదీరయ పితరా జార ఆ భగమియక్షతి హర్యతో హృత్త ఇష్యతి।
వివక్తి వహ్నిః స్వపస్యతే మఖస్తవిష్యతే అసురో వేపతే మతీ ॥౨౩॥

౪౩౧౭ యస్తే అగ్నే సుమతిం మర్తో అక్షత్సహసః సూనో అతి స ప్ర శృణ్వే।
ఇషం దధానో వహమానో అశ్వైరా స ద్యుమాఀ అమవాన్భూషతి ద్యూన్ ॥౨౪॥

౪౩౧౮ శ్రుధీ నో అగ్నే సదనే సధస్థే యుక్ష్వా రథమమృతస్య ద్రవిత్నుమ్।
ఆ నో వహ రోదసీ దేవపుత్రే మాకిర్దేవానామప భూరిహ స్యాః ॥౨౫॥

౪౩౧౯ యదగ్న ఏషా సమితిర్భవాతి దేవీ దేవేషు యజతా యజత్ర।
రత్నా చ యద్విభజాసి స్వధావో భాగం నో అత్ర వసుమన్తం వీతాత్ ॥౨౬॥

౪౩౨౦ అన్వగ్నిరుషసామగ్రమఖ్యదన్వహాని ప్రథమో జాతవేదాః।
అను సూర్య ఉషసో అను రశ్మీనను ద్యావాపృథివీ ఆ వివేశ ॥౨౭॥

౪౩౨౧ ప్రత్యగ్నిరుషసామగ్రమఖ్యత్ప్రత్యహాని ప్రథమో జాతవేదాః।
ప్రతి సూర్యస్య పురుధా చ రశ్మీన్ప్రతి ద్యావాపృథివీ ఆ తతాన ॥౨౮॥

౪౩౨౨ ద్యావా హ క్షామా ప్రథమే ఋతేనాభిశ్రావే భవతః సత్యవాచా।
దేవో యన్మర్తాన్యజథాయ కృణ్వన్త్సీదద్ధోతా ప్రత్యఙ్ స్వమసుం యన్ ॥౨౯॥

౪౩౨౩ దేవో దేవాన్పరిభూరృతేన వహా నో హవ్యం ప్రథమశ్చికిత్వాన్।

ధూమకేతుః సమిధా భాఋజీకో మన్ద్రో హోతా నిత్యో వాచా యజీయాన్ ॥౩౦॥

౪౩౨౪ అర్చామి వాం వర్ధాయాపో ఘృతస్నూ ద్యావాభూమీ శృణుతం రోదసీ మే।
అహా యద్దేవా అసునీతిమాయన్మధ్వా నో అత్ర పితరా శిశీతామ్ ॥౩౧॥

౪౩౨౫ స్వావృగ్దేవస్యామృతం యదీ గోరతో జాతాసో ధారయన్త ఉర్వీ।
విశ్వే దేవా అను తత్తే యజుర్గుర్దుహే యదేనీ దివ్యం ఘృతం వాః ॥౩౨॥

౪౩౨౬ కిం స్విన్నో రాజా జగృహే కదస్యాతి వ్రతం చకృమా కో వి వేద।
మిత్రశ్చిద్ధి ష్మా జుహురాణో దేవాఞ్ఛ్లోకో న యాతామపి వాజో అస్తి ॥౩౩॥

౪౩౨౭ దుర్మన్త్వత్రామృతస్య నామ సలక్ష్మా యద్విషురూపా భవాతి।
యమస్య యో మనవతే సుమన్త్వగ్నే తమృష్వ పాహ్యప్రయుచ్ఛన్ ॥౩౪॥

౪౩౨౮ యస్మిన్దేవా విదథే మాదయన్తే వివస్వతః సదనే ధారయన్తే।
సూర్యే జ్యోతిరదధుర్మాస్యక్తూన్పరి ద్యోతనిం చరతో అజస్రా ॥౩౫॥

౪౩౨౯ యస్మిన్దేవా మన్మని సంచరన్త్యపీచ్యే౩ న వయమస్య విద్మ।
మిత్రో నో అత్రాదితిరనాగాన్త్సవితా దేవో వరుణాయ వోచత్ ॥౩౬॥

౪౩౩౦ సఖాయ ఆ శిషామహే బ్రహ్మేన్ద్రాయ వజ్రిణే।
స్తుష ఊ షు నృతమాయ ధృష్ణవే ॥౩౭॥

౪౩౩౧ శవసా హ్యసి శ్రుతో వృత్రహత్యేన వృత్రహా।
మఘైర్మఘోనో అతి శూర దాశసి ॥౩౮॥

౪౩౩౨ స్తేగో న క్షామత్యేషి పృథివీం మహీ నో వాతా ఇహ వాన్తు భూమౌ।
మిత్రో నో అత్ర వరుణో యుజ్యమానో అగ్నిర్వనే న వ్యసృష్ట శోకమ్ ॥౩౯॥

౪౩౩౩ స్తుహి శ్రుతం గర్తసదం జనానాం రాజానం భీమముపహత్నుముగ్రమ్।
మృడా జరిత్రే రుద్ర స్తవానో అన్యమస్మత్తే ని వపన్తు సేన్యమ్ ॥౪౦॥

౪౩౩౪ సరస్వతీం దేవయన్తో హవన్తే సరస్వతీమధ్వరే తాయమానే।
సరస్వతీం సుకృతో హవన్తే సరస్వతీ దాశుషే వార్యం దాత్ ॥౪౧॥

౪౩౩౫ సరస్వతీం పితరో హవన్తే దక్షిణా యజ్ఞమభినక్షమాణాః।
ఆసద్యాస్మిన్బర్హిషి మాదయధ్వమనమీవా ఇష ఆ ధేహ్యస్మే ॥౪౨॥

౪౩౩౬ సరస్వతి యా సరథం యయాథోక్థైః స్వధాభిర్దేవి పితృభిర్మదన్తీ।
సహస్రార్ఘమిడో అత్ర భాగం రాయస్పోషం యజమానాయ ధేహి ॥౪౩॥

౪౩౩౭ ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరః సోమ్యాసః।
అసుం య ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తే నోఽవన్తు పితరో హవేషు ॥౪౪॥

౪౩౩౮ ఆహం పితౄన్త్సువిదత్రాఀ అవిత్సి నపాతం చ విక్రమణం చ విష్ణోః।
బర్హిషదో యే స్వధయా సుతస్య భజన్త పిత్వస్త ఇహాగమిష్ఠాః ॥౪౫॥

౪౩౩౯ ఇదం పితృభ్యో నమో అస్త్వద్య యే పూర్వాసో యే అపరాస ఈయుః।
యే పార్థివే రజస్యా నిషత్తా యే వా నూనం సువృజనాసు దిక్షు ॥౪౬॥

౪౩౪౦ మాతలీ కవ్యైర్యమో అఙ్గిరోభిర్బృహస్పతిరృక్వభిర్వావృధానః।
యాంశ్చ దేవా వావృధుర్యే చ దేవాంస్తే నోఽవన్తు పితరో హవేషు ॥౪౭॥

౪౩౪౧ స్వాదిష్ఠాయం మధుమాఀ ఉతాయం తీవ్రః కిలాయం రసవాఀ ఉతాయమ్।
ఉతో న్వస్య పపివాంసమిన్ద్రం న కశ్చన సహత ఆహవేషు ॥౪౮॥

౪౩౪౨ పరేయివాంసం ప్రవతో మహీరితి బహుభ్యః పన్థామనుపస్పశానమ్।
వైవస్వతం సంగమనం జనానాం యమం రాజానం హవిషా సపర్యత ॥౪౯॥

౪౩౪౩ యమో నో గాతుం ప్రథమో వివేద నైషా గవ్యూతిరపభర్తవా ఉ।
యత్రా నః పూర్వే పితరః పరేతా ఏనా జజ్ఞానాః పథ్యా౩ అను స్వాః ॥౫౦॥

౪౩౪౪ బర్హిషదః పితర ఊత్యర్వాగిమా వో హవ్యా చకృమా జుషధ్వమ్।
త ఆ గతావసా శంతమేనాధా నః శం యోరరపో దధాత ॥౫౧॥

౪౩౪౫ ఆహ్యా జాను దక్షిణతో నిషద్యేదం నో హవిరభి గృణన్తు విశ్వే।

మా హింసిష్ట పితరః కేన చిన్నో యద్వ ఆగః పురుషతా కరామ ॥౫౨॥

౪౩౪౬ త్వష్టా దుహిత్రే వహతుం కృణోతి తేనేదం విశ్వం భువనం సమేతి ।
యమస్య మాతా పర్యుహ్యమానా మహో జాయా వివస్వతో ననాశ ॥౫౩॥

౪౩౪౭ ప్రేహి ప్రేహి పథిభిః పూర్యాణైర్యేనా తే పూర్వే పితరః పరేతాః ।
ఉభా రాజానా స్వధయా మదన్తా యమం పశ్యాసి వరుణం చ దేవమ్ ॥౫౪॥

౪౩౪౮ అపేత వీత వి చ సర్పతాతో ఽస్మా ఏతం పితరో లోకమక్రన్ ।
అహోభిరద్భిరక్తుభిర్వ్యక్తం యమో దదాత్యవసానమస్మై ॥౫౫॥

౪౩౪౯ ఉశన్తస్త్వేధీమహ్యుశన్తః సమిధీమహి ।
ఉశన్నుశత ఆ వహ పితౄన్హవిషే అత్తవే ॥౫౬॥

౪౩౫౦ ద్యుమన్తస్త్వేధీమహి ద్యుమన్తః సమిధీమహి ।
ద్యుమాన్ద్యుమత ఆ వహ పితౄన్హవిషే అత్తవే ॥౫౭॥

౪౩౫౧ అఙ్గిరసో నః పితరో నవగ్వా అథర్వాణో భృగవః సోమ్యాసః ।
తేషాం వయం సుమతౌ యజ్ఞియానామపి భద్రే సౌమనసే స్యామ ॥౫౮॥

౪౩౫౨ అఙ్గిరోభిర్యజ్ఞియైరా గహీహ యమ వైరూపైరిహ మాదయస్వ ।
వివస్వన్తం హువే యః పితా తే ఽస్మిన్బర్హిష్యా నిషద్య ॥౫౯॥

౪౩౫౩ ఇమం యమ ప్రస్తరమా హి రోహాఙ్గిరోభిః పితృభిః సంవిదానః ।
ఆ త్వా మన్త్రాః కవిశస్తా వహన్త్వేనా రాజన్హవిషో మాదయస్వ ॥౬౦॥

౪౩౫౪ ఇత ఏత ఉదారుహన్దివస్పృష్ఠాన్వ్యారుహన్ ।
ప్ర భూర్జయో యథా పథా ద్యామఙ్గిరసో యయుః ॥౬౧॥

అథ ద్వితీయో ఽనువాకః (౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషి - అథర్వా ।దేవతా - యమః మన్త్రోక్తాః ౪, ౩౪ అగ్నిః ;౫ జాతవేదాః ౨౯ పితరః ॥ ఛన్దః - ౧-౩, ౬, ౧౪-౧౮, ౨౦, ౨౨,౨౩, ౨౫, ౩౦, ౩౪, ౩౬, ౪౩, ౪౮, ౫౦, ౫౧, ౫౨, ౫౬ అనుష్టుప్ ; ౪, ౬, ౯, ౧౩ జగతీ; ౫, ౧౬, ౪౯, ౫౬ భురిక్త్రిష్టుప్; ౮, ౧౦-౧౨,౨౧, ౨౬-౨౯, ౩౧-౩౩, ౩౫,౪౬,౫౩-౫౫, ౫౭-౬౦, త్రిష్టుప్; ౧౯ త్రిపదాగాయత్రీ; ౨౪ త్రిపదాసమవిషమా ఽఽర్షీ గాయత్రీ; ౩౬ విరాడ్ జగతీ, ౩౮,౩౯,౪౧ ఆర్షీగాయత్రీ ౪౦,౪౨-౪౪ భురిగార్షీ గాయత్రీ ౪౫ కకుమ్మత్యనుష్టుప్ ॥

౪౩౫౫ యమాయ సోమః పవతే యమాయ క్రియతే హవిః ।
యమం హ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః ॥౧॥

౪౩౫౬ యమాయ మధుమత్తమం జుహోతా ప్ర చ తిష్ఠత ॥
ఇదం నమ ఋషిభ్యః పూర్వజేభ్యః పూర్వేభ్యః పథికృద్భ్యః ॥౨॥

౪౩౫౭ యమాయ ఘృతవత్పయో రాజ్ఞే హవిర్జుహోతన ।
స నో జీవేష్వా యమేద్దీర్ఘమాయుః ప్ర జీవసే ॥౩॥

౪౩౫౮ మైనమగ్నే వి దహో మాభి శూశుచో మాస్య త్వచం చిక్షిపో మా శరీరమ్ ।
శృతం యదా కరసి జాతవేదో ఽథేమేనం ప్ర హిణుతాత్పితౄఁరుప ॥౪॥

౪౩౫౯ యదా శృతం కృణవో జాతవేదో ఽథేమమేనం పరి దత్తాత్పితృభ్యః ।
యదో గచ్ఛాత్యసునీతిమేతామథ దేవానాం వశనీర్భవాతి ॥౫॥

౪౩౬౦ త్రికద్రుకేభిః పవతే షడుర్వీరేకమిద్బృహత్ ।
త్రిష్టుబ్గాయత్రీ ఛన్దాంసి సర్వా తా యమ ఆర్పితా ॥౬॥

౪౩౬౧ సూర్యం చక్షుషా గచ్ఛ వాతమాత్మనా దివం చ గచ్ఛ పృథివీం చ ధర్మభిః ।
అపో వా గచ్ఛ యది తత్ర తే హితమోషధీషు ప్రతి తిష్ఠా శరీరైః ॥౭॥

౪౩౬౨ అజో భాగస్తపసస్తం తపస్వ తం తే శోచిస్తపతు తం తే అర్చిః ।
యాస్తే శివాస్తన్వో జాతవేదస్తాభిర్వహైనం సుకృతాము లోకమ్ ॥౮॥

౪౩౬౩ యాస్తే శోచయో రంహయో జాతవేదో యాభిరాపృణాసి దివమన్తరిక్షమ్ ।
అజం యన్తమను తాః సమృణ్వతామథేతరాభిః శివతమాభిః శృతం కృధి ॥౯॥

౪౩౬౪ అవ సృజ పునరగ్నే పితృభ్యో యస్త ఆహుతశ్చరతి స్వధావాన్।
ఆయుర్వసాన ఉప యాతు శేషః సం గచ్ఛతాం తన్వా సువర్చాః ॥౧౦॥

౪౩౬౫ అతి ద్రవ శ్వానౌ సారమేయౌ చతురక్షౌ శబలౌ సాధునా పథా।
అధా పితౄన్త్సువిదత్రాఁ అపీహి యమేన యే సధమాదం మదన్తి ॥౧౧॥

౪౩౬౬ యౌ తే శ్వానౌ యమ రక్షితారౌ చతురక్షౌ పథిషదీ నృచక్షసా।
తాభ్యాం రాజన్పరి ధేహ్యేనం స్వస్త్యస్మా అనమీవం చ ధేహి ॥౧౨॥

౪౩౬౭ ఉరూణసావసుతృపావుదుమ్బలౌ యమస్య దూతౌ చరతో జనాఁ అను।
తావస్మభ్యం దృశయే సూర్యాయ పునర్దాతామసుమద్యేహ భద్రమ్ ॥౧౩॥

౪౩౬౮ సోమ ఏకేభ్యః పవతే ఘృతమేక ఉపాసతే।
యేభ్యో మధు ప్రధావతి తాంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాత్ ॥౧౪॥

౪౩౬౯ యే చిత్పూర్వ ఋతసాతా ఋతజాతా ఋతావృధః।
ఋషీన్తపస్వతో యమ తపోజాఁ అపి గచ్ఛతాత్ ॥౧౫॥

౪౩౭౦ తపసా యే అనాధృష్యాస్తపసా యే స్వర్యయుః।
తపో యే చక్రిరే మహస్తాంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాత్ ॥౧౬॥

౪౩౭౧ యే యుధ్యన్తే ప్రధనేషు శూరాసో యే తనూత్యజః।
యే వా సహస్రదక్షిణాస్తాంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాత్ ॥౧౭॥

౪౩౭౨ సహస్రణీథాః కవయో యే గోపాయన్తి సూర్యమ్।
ఋషీన్తపస్వతో యమ తపోజాఁ అపి గచ్ఛతాత్ ॥౧౮॥

౪౩౭౩ స్యోనాస్మై భవ పృథివ్యనృక్షరా నివేశనీ।
యచ్ఛాస్మై శర్మ సప్రథాః ॥౧౯॥

౪౩౭౪ అసంబాధే పృథివ్యా ఉరౌ లోకే ని ధీయస్వ।
స్వధా యాశ్చకృషే జీవన్తాస్తే సన్తు మధుశ్చుతః ॥౨౦॥

౪౩౭౫ హ్వయామి తే మనసా మన ఇహేమాన్గృహాఁ ఉప జుజుషాణ ఏహి।
సం గచ్ఛస్వ పితృభిః సం యమేన స్యోనాస్త్వా వాతా ఉప వాన్తు శగ్మాః ॥౨౧॥

౪౩౭౬ ఉత్త్వా వహన్తు మరుత ఉదవాహా ఉదప్రుతః।
అజేన కృణ్వన్తః శీతం వర్షేణోక్షన్తు బాలితి ॥౨౨॥

౪౩౭౭ ఉదహ్వమాయురాయుషే క్రత్వే దక్షాయ జీవసే।
స్వాన్గచ్ఛతు తే మనో అధా పితౄఁరుప ద్రవ ॥౨౩॥

౪౩౭౮ మా తే మనో మాసోర్మాఙ్గానాం మా రసస్య తే।
మా తే హాస్త తన్వః కిం చనేహ ॥౨౪॥

౪౩౭౯ మా త్వా వృక్షః సం బాధిష్ట మా దేవీ పృథివీ మహీ।
లోకం పితృషు విత్త్వైధస్వ యమరాజసు ॥౨౫॥

౪౩౮౦ యత్తే అఙ్గమతిహితం పరాచైరపానః ప్రాణో య ఉ వా తే పరేతః।
తత్తే సంగత్య పితరః సనీడా ఘాసాద్ఘాసం పునరా వేశయన్తు ॥౨౬॥

౪౩౮౧ అపేమం జీవా అరుధన్గృహేభ్యస్తం నిర్వహత పరి గ్రామాదితః।
మృత్యుర్యమస్యాసీద్దూతః ప్రచేతా అసూన్పితృభ్యో గమయాం చకార ॥౨౭॥

౪౩౮౨ యే దస్యవః పితృషు ప్రవిష్టా జ్ఞాతిముఖా అహుతాదశ్చరన్తి।
పరాపురో నిపురో యే భరన్త్యగ్నిష్టానస్మాత్ప్ర ధమాతి యజ్ఞాత్ ॥౨౮॥

౪౩౮౩ సం విశన్త్విహ పితరః స్వా నః స్యోనం కృణ్వన్తః ప్రతిరన్త ఆయుః।
తేభ్యః శకేమ హవిషా నక్షమాణా జ్యోగ్జీవన్తః శరదః పురూచీః ॥౨౯॥

౪౩౮౪ యాం తే ధేనుం నిపృణామి యము తే క్షీర ఓదనమ్।
తేనా జనస్యాసో భర్తా యోఽత్రాసదజీవనః ॥౩౦॥

౪౩౮౫ అశ్వావతీం ప్ర తర యా సుశేవర్క్షాకం వా ప్రతరం నవీయః।
యస్త్వా జఘాన వధ్యః సో అస్తు మా సో అన్యద్విదత భాగధేయమ్ ॥౩౧॥

౪౩౮౬ యమః పరో౽వరో వివస్వాన్తతః పరం నాతి పశ్యామి కిం చన ।
యమే అధ్వరో అధి మే నివిష్టో భువో వివస్వానన్వాతతాన ॥౩౨॥

౪౩౮౭ అపాగూహన్నమృతాం మర్త్యేభ్యః కృత్వా సవర్ణామదధుర్వివస్వతే ।
ఉతాశ్వినావభరద్యత్తదాసీదజహాదు ద్వా మిథునా సరణ్యూః ॥౩౩॥

౪౩౮౮ యే నిఖాతా యే పరోప్తా యే దగ్ధా యే చోద్ధితాః ।
సర్వాంస్తానగ్న ఆ వహ పితౄన్హవిషే అత్తవే ॥౩౪॥

౪౩౮౯ యే అగ్నిదగ్ధా యే అనగ్నిదగ్ధా మధ్యే దివః స్వధయా మాదయన్తే ।
త్వం తాన్వేత్థ యది తే జాతవేదః స్వధయా యజ్ఞం స్వధితిం జుషన్తామ్ ॥౩౫॥

౪౩౯౦ శం తప మాతి తపో అగ్నే మా తన్వం౧ తపః ।
వనేషు శుష్మో అస్తు తే పృథివ్యామస్తు యద్ధరః ॥౩౬॥

౪౩౯౧ దదామ్యస్మా అవసానమేతద్య ఏష ఆగన్మమ చేదభూదిహ ।
యమశ్చికిత్వాన్ప్రత్యేతదాహ మమైష రాయ ఉప తిష్ఠతామిహ ॥౩౭॥

౪౩౯౨ ఇమాం మాత్రాం మిమీమహే యథాపరం న మాసాతై శతే శరత్సు నో పురా ॥౩౮॥

౪౩౯౩ ప్రేమాం మాత్రాం మిమీమహే యథాపరం న మాసాతై శతే శరత్సు నో పురా ॥౩౯॥

౪౩౯౪ అపేమాం మాత్రాం మిమీమహే యథాపరం న మాసాతై శతే శరత్సు నో పురా ॥౪౦॥

౪౩౯౫ వీమాం మాత్రాం మిమీమహే యథాపరం న మాసాతై శతే శరత్సు నో పురా ॥౪౧॥

౪౩౯౬ నిరిమాం మాత్రాం మిమీమహే యథాపరం న మాసాతై శతే శరత్సు నో పురా ॥౪౨॥

౪౩౯౭ ఉదిమాం మాత్రాం మిమీమహే యథాపరం న మాసాతై శతే శరత్సు నో పురా ॥౪౩॥

౪౩౯౮ సమిమాం మాత్రాం మిమీమహే యథాపరం న మాసాతై శతే శరత్సు నో పురా ॥౪౪॥

౪౩౯౯ అమాసి మాత్రాం స్వరగామాయుష్మాన్భూయాసమ్ ।
యథాపరం న మాసాతై శతే శరత్సు నో పురా ॥౪౫॥

౪౪౦౦ ప్రాణో అపానో వ్యాన ఆయుశ్చక్షుర్దృశయే సూర్యాయ ।
అపరిపరేణ పథా యమరాజ్ఞః పితౄన్గచ్ఛ ॥౪౬॥

౪౪౦౧ యే అగ్రవః శశమానాః పరేయుర్హిత్వా ద్వేషాంస్యనపత్యవన్తః ।
తే ద్యాముదిత్యావిదన్త లోకం నాకస్య పృష్ఠే అధి దీధ్యానాః ॥౪౭॥

౪౪౦౨ ఉదన్వతీ ద్యౌరవమా పీలుమతీతి మధ్యమా ।
తృతీయా హ ప్రద్యౌరితి యస్యాం పితర ఆసతే ॥౪౮॥

౪౪౦౩ యే నః పితుః పితరో యే పితామహా య ఆవివిశురుర్వన్తరిక్షమ్ ।
య ఆక్షియన్తి పృథివీముత ద్యాం తేభ్యః పితృభ్యో నమసా విధేమ ॥౪౯॥

౪౪౦౪ ఇదమిద్వా ఉ నాపరం దివి పశ్యసి సూర్యమ్ ।
మాతా పుత్రం యథా సిచాభ్యే౨నం భూమ ఊర్ణుహి ॥౫౦॥

౪౪౦౫ ఇదమిద్వా ఉ నాపరం జరస్యన్యదితో౽పరమ్ ।
జాయా పతిమివ వాససాభ్యే౨నం భూమ ఊర్ణుహి ॥౫౧॥

౪౪౦౬ అభి త్వోర్ణోమి పృథివ్యా మాతుర్వస్త్రేణ భద్రయా ।
జీవేషు భద్రం తన్మయి స్వధా పితృషు సా త్వయి ॥౫౨॥

౪౪౦౭ అగ్నీషోమా పథికృతా స్యోనం దేవేభ్యో రత్నం దధథుర్వి లోకమ్ ।
ఉప ప్రేష్యన్తం పూషణం యో వహాత్యఞ్జోయానైః పథిభిస్తత్ర గచ్ఛతమ్ ॥౫౩॥

౪౪౦౮ పూషా త్వేతశ్చ్యావయతు ప్ర విద్వాననష్టపశుర్భువనస్య గోపాః ।
స త్వైతేభ్యః పరి దదత్పితృభ్యో౽గ్నిర్దేవేభ్యః సువిదత్రియేభ్యః ॥౫౪॥

౪౪౦౯ ఆయుర్విశ్వాయుః పరి పాతు త్వా పూషా త్వా పాతు ప్రపథే పురస్తాత్ ।
యత్రాసతే సుకృతో యత్ర త ఈయుస్తత్ర త్వా దేవః సవితా దధాతు ॥౫౫॥

౪౪౧౦ ఇమౌ యునజ్మి తే వహ్నీ అసునీతాయ వోఢవే । తాభ్యాం యమస్య
సాదనం సమితీశ్చావ గచ్ఛతాత్ ॥౫౬॥

౪౪౧౧ ఏతత్త్వా వాసః ప్రథమం న్వాగన్నపైతదూహ యదిహాబిభః పురా ।

ఇష్టా పూర్తమనుసంక్రామ విద్వాన్యత్ర తే దత్తం బహుధా విబన్ధుషు ॥౫౭॥

౪౪౧౨ అగ్నేర్వర్మ పరి గోభిర్వ్యయస్వ సం ప్రోర్ణుష్వ మేదసా పీవసా చ।
నేత్త్వా ధృష్ణుర్హరసా జర్హృషాణో దధృగ్విధక్షన్పరీఙ్ఖయాతై ॥౫౮॥

౪౪౧౩ దణ్డం హస్తాదాదదానో గతాసోః సహ శ్రోత్రేణ వర్చసా బలేన।
అత్రైవ త్వమిహ వయం సువీరా విశ్వా మృధో అభిమాతీర్జయేమ ॥౫౯॥

౪౪౧౪ ధనుర్హస్తాదాదదానో మృతస్య సహ క్షత్రేణ వర్చసా బలేన।
సమాగృభాయ వసు భూరి పుష్టమర్వాఙ్ త్వమేహ్యుప జీవలోకమ్ ॥౬౦॥

॥ఇతి త్రయస్త్రింశః ప్రపాఠకః॥

అథ చతుస్త్రింశః ప్రపాఠకః

అథ తృతీయోఽనువాకః (3) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా॥ దేవతా - యమః మన్త్రోక్తాః ౫, ౬, అగ్నిః ౫౦ భూమిః;
౫౪ ఇన్దుః ౫౬ ఆపః ॥ ఛన్దః - ౧-౩, ౭, ౯, ౧౦, ౧౨-౧౭,
౧౯-౨౨,౨౪,౩౮,౪౦-౪౩,౪౫,౪౮,౫౧,౫౩,౫౫, ౫౭,౫౯,౬౧,౬౩,౬౫,౬౬,౭౩
త్రిష్టుప్; ౪,౮,౧౧, ౨౩ సతః పఙ్క్తిః; ౫ త్రిపదానిచృద్గాయత్రీ; ౬,౬౮,౭౦,౭౨ అనుష్టుప్;
౧౮ భురిగ్జగతీ; ౨౫-౨౮,౪౪,౪౬ జగతీ; ౨౯ విరాడ్ జగతీ; ౩౦ పఞ్చపదాతి జగతీ; ౩౧
విరాట్ శక్వరీ, ౩౨-౩౫, ౪౭,౪౯,౫౨ భురిక్త్రిష్టుప్; ౩౬ ఆసుర్యనుష్టుప్ (ఏకావసానా);
౩౭ ఆసురీ గాయత్రీ (ఏకావసానం) ౩౯ పరాత్రిష్టుప్పఙ్క్తిః; ౫౦ ప్రస్తారపఙ్క్తిః; ౫౪
పురోఽనుష్టుప్త్రిష్టుప్; ౫౬ ఆర్ష్యనుష్టుప్; ౫౮ విరాట్త్రిష్టుప్; ౬౦ షట్పదాజగతీ; ౬౪
భురిక్పథ్యాపఙ్క్తిః; ౬౭ పథ్యాబృహతీ; ౬౯,౭౧ ఉపరిష్టాద్బృహతీ ॥

౪౪౧౫ ఇయం నారీ పతిలోకం వృణానా ని పద్యత ఉప త్వా మర్త్య ప్రేతమ్।
ధర్మం పురాణమనుపాలయన్తీ తస్యై ప్రజాం ద్రవిణం చేహ ధేహి ॥౧॥

౪౪౧౬ ఉదీర్ష్వ నార్యభి జీవలోకం గతాసుమేతముప శేష ఏహి।
హస్తగ్రాభస్య దధిషోస్తవేదం పత్యుర్జనిత్వమభి సం బభూథ ॥౨॥

౪౪౧౭ అపశ్యం యువతిం నీయమానాం జీవాం మృతేభ్యః పరిణీయమానామ్।
అన్ధేన యత్తమసా ప్రావృతాసీత్ప్రాక్తో అపాచీమనయం తదేనామ్ ॥౩॥

౪౪౧౮ ప్రజానత్యఘ్న్యే జీవలోకం దేవానాం పన్థామనుసంచరన్తీ।
అయం తే గోపతిస్తం జుషస్వ స్వర్గం లోకమధి రోహయైనమ్ ॥౪॥

౪౪౧౯ ఉప ద్యాముప వేతసమవత్తరో నదీనామ్ అగ్నే పిత్తమపామసి ॥౫॥

౪౪౨౦ యం త్వమగ్నే సమదహస్తము నిర్వాపయా పునః।
క్యామ్బూరత్ర రోహతు శాణ్డదూర్వా వ్యల్కశా ॥౬॥

౪౪౨౧ ఇదం త ఏకం పర ఊ త ఏకం తృతీయేన జ్యోతిషా సం విశస్వ।
సంవేశనే తన్వా౩ చారురేధి ప్రియో దేవానాం పరమే సధస్థే ॥౭॥

౪౪౨౨ ఉత్తిష్ఠ ప్రేహి ప్ర ద్రవౌకః కృణుష్వ సలిలే సధస్థే।
తత్ర త్వం పితృభిః సంవిదానః సం సోమేన మదస్వ సం స్వధాభిః ॥౮॥

౪౪౨౩ ప్ర చ్యవస్వ తన్వం౩ సం భరస్వ మా తే గాత్రా వి హాయి మో శరీరమ్।
మనో నివిష్టమనుసంవిశస్వ యత్ర భూమేర్జుషసే తత్ర గచ్ఛ ॥౯॥

౪౪౨౪ వర్చసా మాం పితరః సోమ్యాసో అఞ్జన్తు దేవా మధునా ఘృతేన।
చక్షుషే మా ప్రతరం తారయన్తో జరసే మా జరదష్టిం వర్ధన్తు ॥౧౦॥

౪౪౨౫ వర్చసా మాం సమనక్త్వగ్నిర్మేధాం మే విష్ణుర్న్యనక్త్వాసన్।
రయిం మే విశ్వే ని యచ్ఛన్తు దేవాః స్యోనా మాపః పవనైః పునన్తు ॥౧౧॥

౪౪౨౬ మిత్రావరుణా పరి మామధాతామాదిత్యా మా స్వరవో వర్ధయన్తు।
వర్చో మ ఇన్ద్రో న్యనక్తు హస్తయోర్జరదష్టిం మా సవితా కృణోతు ॥౧౨॥

౪౪౨౭ యో మమార ప్రథమో మర్త్యానాం యః ప్రేయాయ ప్రథమో లోకమేతమ్।
వైవస్వతం సంగమనం జనానాం యమం రాజానం హవిషా సపర్యత ॥౧౩॥

౪౪౨౮ పరా యాత పితర ఆ చ యాతాయం వో యజ్ఞో మధునా సమక్తః।
దత్తో అస్మభ్యం ద్రవిణేహ భద్రం రయిం చ నః సర్వవీరం దధాత ॥౧౪॥

౪౪౨౯ కణ్వః కక్షీవాన్పురుమీఢో అగస్త్యః శ్యావాశ్వః సోభర్యర్చనానాః।
విశ్వామిత్రో౽యం జమదగ్నిరత్రిరవన్తు నః కశ్యపో వామదేవః ॥౧౫॥

౪౪౩౦ విశ్వామిత్ర జమదగ్నే వసిష్ఠ భరద్వాజ గోతమ వామదేవ।
శర్దిర్నో అత్రిరగ్రభీన్నమోభిః సుసంశాసః పితరో మృడతా నః ॥౧౬॥

౪౪౩౧ కస్యే మృజానా అతి యన్తి రిప్రమాయుర్దధానాః ప్రతరం నవీయః।
ఆప్యాయమానాః ప్రజయా ధనేనాధ స్యామ సురభయో గృహేషు ॥౧౭॥

౪౪౩౨ అఞ్జతే వ్యఞ్జతే సమఞ్జతే క్రతుం రిహన్తి మధునాభ్యఞ్జతే।
సిన్ధోరుచ్ఛ్వాసే పతయన్తముక్షణం హిరణ్యపావాః పశుమాసు గృహ్ణతే ॥౧౮॥

౪౪౩౩ యద్వో ముద్రం పితరః సోమ్యం చ తేనో సచధ్వం స్వయశసో హి భూత।
తే అర్వాణః కవయ ఆ శృణోత సువిదత్రా విదథే హూయమానాః ॥౧౯॥

౪౪౩౪ యే అత్రయో అఙ్గిరసో నవగ్వా ఇష్టావన్తో రాతిషాచో దధానాః।
దక్షిణావన్తః సుకృతో య ఉ స్థాసద్యాస్మిన్బర్హిషి మాదయధ్వమ్ ॥౨౦॥

౪౪౩౫ అధా యథా నః పితరః పరాసః ప్రత్నాసో అగ్న ఋతమాశుశానాః।
శుచీదయన్దీధ్యత ఉక్థశాసః క్షామా భిన్దన్తో అరుణీరప వ్రన్ ॥౨౧॥

౪౪౩౬ సుకర్మాణః సురుచో దేవయన్తో అయో న దేవా జనిమా ధమన్తః।
శుచన్తో అగ్నిం వావృధన్త ఇన్ద్రముర్వీం గవ్యాం పరిషదం నో అక్రన్ ॥౨౨॥

౪౪౩౭ ఆ యూథేవ క్షుమతి పశ్వో అఖ్యద్దేవానాం జనిమాన్త్యుగ్రః।
మర్తానాం చిదుర్వశీరకృప్రన్వృధే చిదర్య ఉపరస్యాయోః ॥౨౩॥

౪౪౩౮ అకర్మ తే స్వపసో అభూమ ఋతమవస్రన్నుషసో విభాతీః।
విశ్వం తద్భద్రం యదవన్తి దేవా బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః ॥౨౪॥

౪౪౩౯ ఇన్ద్రో మా మరుత్వాన్ప్రాచ్యా దిశః పాతు బాహుచ్యుతా పృథివీ ద్యామివోపరి।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౨౫॥

౪౪౪౦ ధాతా మా నిరృత్యా దక్షిణాయా దిశః పాతు బాహుచ్యుతా పృథివీ ద్యామివోపరి।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౨౬॥

౪౪౪౧ అదితిర్మాదిత్యైః ప్రతీచ్యా దిశః పాతు బాహుచ్యుతా పృథివీ ద్యామివోపరి।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౨౭॥

౪౪౪౨ సోమో మా విశ్వైర్దేవైరుదీచ్యా దిశః పాతు బాహుచ్యుతా పృథివీ ద్యామివోపరి।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౨౮॥

౪౪౪౩ ధర్తా హ త్వా ధరుణో ధారయాతా ఊర్ధ్వం భానుం సవితా ద్యామివోపరి।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుత భాగా ఇహ స్థ ॥౨౯॥

౪౪౪౪ ప్రాచ్యాం త్వా దిశి పురా సంవృతః స్వధాయామా దధామి బాహుచ్యుతా పృథివీ।
ద్యామివోపరి లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౩౦॥

౪౪౪౫ దక్షిణాయాం త్వా దిశి పురా సంవృతః స్వధాయామా దధామి బాహుచ్యుతా పృథివీ।
ద్యామివోపరి లోక కృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౩౧॥

౪౪౪౬ ప్రతీచ్యాం త్వా దిశి పురా సంవృతః స్వధాయామా దధామి బాహుచ్యుతా పృథివీ
ద్యామివోపరి। లోకకృతః పథికృతో యజామహే యేదేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౩౨॥

౪౪౪౭ ఉదీచ్యాం త్వా దిశి పురా సంవృతః స్వధాయామా దధామి బాహుచ్యుతా పృథివీ
ద్యామివోపరి। లోకకృతః పథికృతో యజామహే యేదేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౩౩॥

౪౪౪౮ ధ్రువాయాం త్వా దిశి పురా సంవృతః స్వధాయామా దధామి బాహుచ్యుతా పృథివీ।
ద్యామివోపరి। లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౩౪॥

౪౪౪౯ ఊర్ధ్వాయాం త్వా దిశి పురా సంవృతః స్వధాయామా దధామి బాహుచ్యుతా పృథివీ
ద్యామివోపరి। లోక కృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౩౫॥

౪౪౫౦ ధర్తాసి ధరుణో౽సి వంసగో౽సి ||౩౬||

౪౪౫౧ ఉదపూరసి మధుపూరసి వాతపూరసి ||౩౭||

౪౪౫౨ ఇతశ్చ మాముతశ్చావతాం యమేఇవ యతమానే యదైతమ్ |
ప్రవాం భరన్మానుషా దేవయన్తో ఆ సీదతాం స్వము లోకం విదానే ||౩౮||

౪౪౫౩ స్వాసస్థే భవతమిన్దవే నో యుజే వాం బ్రహ్మ పూర్వ్యం నమోభిః |
వి శ్లోక ఏతి పథ్యేవ సూరిః శృణ్వన్తు విశ్వే అమృతాస ఏతత్ ||౩౯||

౪౪౫౪ త్రీణి పదాని రుపో అన్వరోహచ్చతుష్పదీమన్వేతద్ వ్రతేన |
అక్షరేణ ప్రతి మిమీతే అర్కమృతస్య నాభావభి సం పునాతి ||౪౦||

౪౪౫౫ దేవేభ్యః కమవృణీత మృత్యుం ప్రజాయై కిమమృతం నావృణీత |
బృహస్పతిర్యజ్ఞమతనుత ఋషిః ప్రియాం యమస్తన్వమా రిరేచ ||౪౧||

౪౪౫౬ త్వమగ్న ఈడితో జాతవేదో౽వాడ్ఢవ్యాని సురభీణి కృత్వా |
ప్రాదాః పితృభ్యః స్వధయా తే అక్షన్నద్ధి త్వం దేవ ప్రయతా హవీంషి ||౪౨||

౪౪౫౭ ఆసీనాసో అరుణీనాముపస్థే రయిం ధత్త దాశుషే మర్త్యాయ |
పుత్రేభ్యః పితరస్తస్య వస్వః ప్ర యచ్ఛత త ఇహోర్జం దధాత ||౪౩||

౪౪౫౮ అగ్నిష్వాత్తాః పితర ఏహ గచ్ఛత సదఃసదః సదత సుప్రణీతయః |
అత్తో హవీంషి ప్రయతాని బర్హిషి రయిం చ నః సర్వవీరం దధాత ||౪౪||

౪౪౫౯ ఉపహూతా నః పితరః సోమ్యాసో బర్హిష్యేషు నిధిషు ప్రియేషు |
త ఆ గమన్తు త ఇహ శ్రువన్త్వధి బ్రువన్తు తే౽వన్త్వస్మాన్ ||౪౫||

౪౪౬౦ యే నః పితుః పితరో యే పితామహా అనూజహిరే సోమపీథం వసిష్ఠాః |
తేభిర్యమః సంరరాణో హవీంష్యుశన్నుశద్భిః ప్రతికామమత్తు ||౪౬||

౪౪౬౧ యే తాతృషుర్దేవత్రా జేహమానా హోత్రావిదః స్తోమతష్టాసో అర్కైః |
ఆగ్నే యాహి సహస్రం దేవవన్దైః సత్యైః కవిభిర్ ఋషిభిర్ఘర్మసద్భిః ||౪౭||

౪౪౬౨ యే సత్యాసో హవిరదో హవిష్పా ఇన్ద్రేణ దేవైః సరథం తురేణ |
ఆగ్నే యాహి సువిదత్రేభిరర్వాఙ్ పరైః పూర్వైర్ ఋషిభిర్ఘర్మసద్భిః ||౪౮||

౪౪౬౩ ఉప సర్ప మాతరం భూమిమేతామురువ్యచసం పృథివీం సుశేవామ్ |
ఊర్ణమ్రదాః పృథివీ దక్షిణావత ఏషా త్వా పాతు ప్రపథే పురస్తాత్ ||౪౯||

౪౪౬౪ ఉచ్ఛ్వఞ్చస్వ పృథివి మా వి బాధథాః సూపాయనాస్మై భవ సూపసర్పణా |
మాతా పుత్రం యథా సిచాభ్యేనం భూమ ఊర్ణుహి ||౫౦||

౪౪౬౫ ఉచ్ఛ్వఞ్చమానా పృథివీ సు తిష్ఠతు సహస్రం మిత ఉప హి శ్రయన్తామ్ |
తే గృహాసో ఘృతశ్చుతః స్యోనా విశ్వాహాస్మై శరణాః సన్త్వత్ర ||౫౧||

౪౪౬౬ ఉత్తే స్తభ్నామి పృథివీం త్వత్పరీమం లోగం నిదధన్మో అహం రిషమ్ |
ఏతాం స్థూణాం పితరో ధారయన్తు తే౽త్రా యమః సాదనా తే కృణోతు ||౫౨||

౪౪౬౭ ఇమమగ్నే చమసం మా వి జిహ్వరః ప్రియో దేవానాముత సోమ్యానామ్ |
అయం యశ్చమసో దేవపానస్తస్మిన్దేవా అమృతా మాదయన్తామ్ ||౫౩||

౪౪౬౮ అథర్వా పూర్ణం చమసం యమిన్ద్రాయాబిభర్వాజినీవతే |
తస్మిన్కృణోతి సుకృతస్య భక్షం తస్మిన్నిన్దుః పవతే విశ్వదానీమ్ ||౫౪||

౪౪౬౯ యత్తే కృష్ణః శకున ఆతుతోద పిపీలః సర్ప ఉత వా శ్వాపదః |
అగ్నిష్టద్విశ్వాదగదం కృణోతు సోమశ్చ యో బ్రాహ్మణాఀ ఆవివేశ ||౫౫||

౪౪౭౦ పయస్వతీరోషధయః పయస్వన్మామకం పయః |
అపాం పయసో యత్పయస్తేన మా సహ శుమ్భతు ||౫౬||

౪౪౭౧ ఇమా నారీరవిధవాః సుపత్నీరాఞ్జనేన సర్పిషా సం స్పృశన్తామ్ |
అనశ్రవో అనమీవాః సురత్నా ఆ రోహన్తు జనయో యోనిమగ్రే ||౫౭||

౪౪౭౨ సం గచ్ఛస్వ పితృభిః సం యమేనేష్టాపూర్తేన పరమే వ్యోమన్ |

హిత్వాయావద్యం పునరస్తమేహి సం గచ్ఛతాం తన్వా సువర్చాః ॥౫౮॥

౪౪౬౩ యే నః పితుః పితరో యే పితామహా య ఆవివిశురుర్వన్తరిక్షమ్ ।
తేభ్యః స్వరాడసునీతిర్నో అద్య యథావశం తన్వః కల్పయాతి ॥౫౯॥

౪౪౬౪ శం తే నీహారో భవతు శం తే ప్రుష్వావ శీయతామ్ ।
శీతికే శీతికావతి హ్లాదికే హ్లాదికావతి ।
మణ్డూక్యప్సు శం భువ ఇమం స్వగ్నిం శమయ ॥౬౦॥

౪౪౬౫ వివస్వాన్నో అభయం కృణోతు యః సుత్రామా జీరదానుః సుదానుః ।
ఇహేమే వీరా బహవో భవన్తు గోమదశ్వవన్మయ్యస్తు పుష్టమ్ ॥౬౧॥

౪౪౬౬ వివస్వాన్నో అమృతత్వే దధాతు పరైతు మృత్యురమృతం న ఐతు ।
ఇమాన్రక్షతు పురుషానా జరిమ్ణో మో ష్వేషామసవో యమం గుః ॥౬౨॥

౪౪౬౭ యో దధ్రే అన్తరిక్షే న మహ్నా పితౄణాం కవిః ప్రమతిర్మతీనామ్ ।
తమర్చత విశ్వమిత్రా హవిర్భిః స నో యమః ప్రతరం జీవసే ధాత్ ॥౬౩॥

౪౪౬౮ ఆ రోహత దివముత్తమామృషయో మా బిభీతన ।
సోమపాః సోమపాయిన ఇదం వః క్రియతే హవిరగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥౬౪॥

౪౪౬౯ ప్ర కేతునా బృహతా భాత్యగ్నిరా రోదసీ వృషభో రోరవీతి ।
దివశ్చిదన్తాదుపమాముదానడపాముపస్థే మహిషో వవర్ధ ॥౬౫॥

౪౪౭౦ నాకే సుపర్ణముప యత్పతన్తం హృదా వేనన్తో అభ్యచక్షత త్వా ।
హిరణ్యపక్షం వరుణస్య దూతం యమస్య యోనౌ శకునం భురణ్యుమ్ ॥౬౬॥

౪౪౭౧ ఇన్ద్ర క్రతుం న ఆ భర పితా పుత్రేభ్యో యథా ।
శిక్షా ణో అస్మిన్పురుహూత యామని జీవా జ్యోతిరశీమహి ॥౬౭॥

౪౪౭౨ అపూపాపిహితాన్కుమ్భాన్యాంస్తే దేవా అధారయన్ ।
తే తే సన్తు స్వధావన్తో మధుమన్తో ఘృతశ్చుతః ॥౬౮॥

౪౪౭౩ యాస్తే ధానా అనుకిరామి తిలమిశ్రాః స్వధావతీః ।
తాస్తే సన్తు విభ్వీః ప్రభ్వీస్తాస్తే యమో రాజాను మన్యతామ్ ॥౬౯॥

౪౪౭౪ పునర్దేహి వనస్పతే య ఏష నిహితస్త్వయి ।
యథా యమస్య సాదన ఆసాతై విదథా వదన్ ॥౭౦॥

౪౪౭౫ ఆ రభస్వ జాతవేదస్తేజస్వద్ధరో అస్తు తే ।
శరీరమస్య సం దహాథైనం ధేహి సుకృతాము లోకే ॥౭౧॥

౪౪౭౬ యే తే పూర్వే పరాగతా అపరే పితరశ్చ యే ।
తేభ్యో ఘృతస్య కుల్యైతు శతధారా వ్యున్దతీ ॥౭౨॥

౪౪౭౭ ఏతదా రోహ వయ ఉన్మృజానః స్వా ఇహ బృహదు దీదయన్తే ।
అభి ప్రేహి మధ్యతో మాప హాస్థాః పితౄణాం లోకం ప్రథమో యో అత్ర ॥౭౩॥

అథ చతుర్థోఽనువాకః (౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా ॥ దేవతా - ౧-౮౦ యమః; మన్త్రోక్తాః; ౮౧-౮౭ పితరః; ౮౮ అగ్నిః; ౮౯ చన్ద్రమాః ॥ ఛన్దః - ౧,౪,౭,౧౪,౩౬,౬౦ భురిక్త్రిష్టుప్; ౨,౫,౧౧,౨౯, ౫౦,౫౧,౫౮ జగతీ; ౩ పఞ్చపదాభురిగతి జగతీ; ౬, ౧౩ పఞ్చపదాశక్వరీ; ౮ పఞ్చపదాఽతిశక్వరీ; ౯ పఞ్చపదాభురిక్శక్వరీ ; ౧౦,౧౫,౨౮,౩౦,౩౪,౩౫,౩౭ ,౪౦,౪౪-౪౮; ౫౨, ౫౪,౬౪,౬౫,౬౯,౭౦ త్రిష్టుప్ ; ౧౨ మహాబృహతీ; ౧౬-౨౪ త్రిపదాభురిఙ్మహాబృహతీ; ౨౫,౩౧, ౩౨,౩౮,౪౧,౪౨,౫౫,౫౭,౫౯,౬౧ అనుష్టుప్; ౨౬, ౩౩,౪౩ ఉపరిష్టాద్బృహతీ; ౨౭ యాజుషీగాయత్రీ;౩౯ పురోవిరాడాస్తారపఙ్క్తిః; ౪౯ అనుష్టుగ్గర్భాత్రిష్టుప్; ౫౩ పురోవిరాట్సతః పఙ్క్తిః; ౫౬ కకుమ్మత్యనుష్టుప్ ; ౬౨ భురిగాస్తారపఙ్క్తిః; ౬౩ స్వరాడాస్తారపఙ్క్తిః; ౬౬ త్రిపదాస్వరాడ్గాయత్రీ; ౬౭ ద్విపదాఽఽర్చ్యనుష్టుప్; ౬౮, ౭౧ ఆసుర్యనుష్టుప్; ౭౨-౭౪, ౭౯ ఆసురీపఙ్క్తిః; ౭౫ ఆసురీగాయత్రీ; ౭౬ ఆసుర్యుష్ణిక్; ౭౭ దైవీజగతీ; ౭౮ ఆసురీత్రిష్టుప్; ౮౦ ఆసురీజగతీ; ౮౧

ప్రాజాపత్యా ఉష్ణిక్; ౮౨ సామ్నీ బృహతీ; ౮౩,౮౪ సామ్నీ త్రిష్టుప్; ౮౫ ఆసురీ బృహతీ; ౮౬ చతుష్పదా కకుమ్మత్యుష్ణిక్; ౮౭ చతుష్పదా శఙ్కుమత్యుష్ణిక్; ౮౮ పథ్యాపఙ్క్తిః; ౮౯ పఞ్చపదా పథ్యాపఙ్క్తిః ॥

౪౪౮౮ ఆ రోహత జనిత్రీం జాతవేదసః పితృయాణైః సం వ ఆ రోహయామి ।
అవాడ్ఢవ్యేషితో హవ్యవాహ ఈజానం యుక్తాః సుకృతాం ధత్త లోకే ॥౧॥

౪౪౮౯ దేవా యజ్ఞమృతవః కల్పయన్తి హవిః పురోడాశం స్రుచో యజ్ఞాయుధాని ।
తేభిర్యాహి పథిభిర్దేవయానైర్యైరీజానాః స్వర్గం యన్తి లోకమ్ ॥౨॥

౪౪౯౦ ఋతస్య పన్థామను పశ్య సాధ్వఙ్గిరసః సుకృతో యేన యన్తి తేభిర్యాహి
పథిభిః స్వర్గం యత్రాదిత్యా మధు భక్షయన్తి తృతీయే నాకే అధి వి శ్రయస్వ ॥౩॥

౪౪౯౧ త్రయః సుపర్ణా ఉపరస్య మాయూ నాకస్య పృష్ఠే అధి విష్టపి శ్రితాః ।
స్వర్గా లోకా అమృతేన విష్ఠా ఇషమూర్జం యజమానాయ దుహ్రామ్ ॥౪॥

౪౪౯౨ జుహూర్దాధార ద్యాముపభృదన్తరిక్షం ధ్రువా దాధార పృథివీం ప్రతిష్ఠామ్ ।
ప్రతీమాం లోకా ఘృతపృష్ఠాః స్వర్గాః కామంకామం యజమానాయ దుహ్రామ్ ॥౫॥

౪౪౯౩ ధ్రువ ఆ రోహ పృథివీం విశ్వభోజసమన్తరిక్షముపభృదా క్రమస్వ జుహు ద్యాం
గచ్ఛ యజమానేన సాకం స్రువేణ వత్సేన దిశః ప్రపీనాః సర్వా ధుక్ష్వాహృణీయమానః ॥౬॥

౪౪౯౪ తీర్థైస్తరన్తి ప్రవతో మహీరితి యజ్ఞకృతః సుకృతో యేన యన్తి ।
అత్రాదధుర్యజమానాయ లోకం దిశో భూతాని యదకల్పయన్త ॥౭॥

౪౪౯౫ అఙ్గిరసామయనం పూర్వో అగ్నిరాదిత్యానామయనం గార్హపత్యో దక్షిణానామయనం
దక్షిణాగ్నిః । మహిమానమగ్నేర్విహితస్య బ్రహ్మణా సమఙ్గః సర్వ ఉప యాహి శగ్మః ॥౮॥

౪౪౯౬ పూర్వో అగ్నిష్ట్వా తపతు శం పురస్తాచ్ఛం పశ్చాత్తపతు గార్హపత్యః ।
దక్షిణాగ్నిష్టే తపతు శర్మ వర్మోత్తరతో మధ్యతో
అన్తరిక్షాద్దిశోదిశో అగ్నే పరి పాహి ఘోరాత్ ॥౯॥

౪౪౯౭ యూయమగ్నే శన్తమాభిస్తనూభిరీజానమభి లోకం స్వర్గమ్ ।
అశ్వా భూత్వా పృష్టివాహో వహాథ యత్ర దేవైః సధమాదం మదన్తి ॥౧౦॥

౪౪౯౮ శమగ్నే పశ్చాత్తప శం పురస్తాచ్ఛముత్తరాచ్ఛమధరాత్తపైనమ్ ।
ఏకస్త్రేధా విహితో జాతవేదః సమ్యగేనం ధేహి సుకృతాము లోకే ॥౧౧॥

౪౪౯౯ శమగ్నయః సమిద్ధా ఆ రభన్తాం ప్రాజాపత్యం మేధ్యం జాతవేదసః ।
శృతం కృణ్వన్త ఇహ మావ చిక్షిపన్ ॥౧౨॥

౪౫౦౦ యజ్ఞ ఏతి వితతః కల్పమాన ఈజానమభి లోకం స్వర్గమ్ ।
తమగ్నయః సర్వహుతం జుషన్తాం ప్రాజాపత్యం మేధ్యం జాతవేదసః ।
శృతం కృణ్వన్త ఇహ మావ చిక్షిపన్ ॥౧౩॥

౪౫౦౧ ఈజానశ్చితమారుక్షదగ్నిం నాకస్య పృష్ఠాద్దివముత్పతిష్యన్ ।
తస్మై ప్ర భాతి నభసో జ్యోతిషీమాన్త్స్వర్గః పన్థాః సుకృతే దేవయానః ॥౧౪॥

౪౫౦౨ అగ్నిర్హోతాధ్వర్యుష్టే బృహస్పతిరిన్ద్రో బ్రహ్మా దక్షిణతస్తే అస్తు ।
హుతో ఽయం సంస్థితో యజ్ఞ ఏతి యత్ర పూర్వమయనం హుతానామ్ ॥౧౫॥

౪౫౦౩ అపూపవాన్క్షీరవాంశ్చరురేహ సీదతు ।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౧౬॥

౪౫౦౪ అపూపవాన్దధివాంశ్చరురేహ సీదతు ।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౧౭॥

౪౫౦౫ అపూపవాన్ద్రప్సవాంశ్చరురేహ సీదతు ।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౧౮॥

౪౫౦౬ అపూపవాన్ఘృతవాంశ్చరురేహ సీదతు ।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౧౯॥

౪౫౦౭ అపూపవాన్మాంసవాంశ్చరురేహ సీదతు ।

లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౨౦॥

౪౩౦౮ అపూపవానన్నవాంశ్చరురేహ సీదతు ।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౨౧॥

౪౩౦౯ అపూపవాన్మధుమాంశ్చరురేహ సీదతు ।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౨౨॥

౪౩౧౦ అపూపవాన్రసవాంశ్చరురేహ సీదతు ।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౨౩॥

౪౩౧౧ అపూపవానపవాంశ్చరురేహ సీదతు ।
లోకకృతః పథికృతో యజామహే యే దేవానాం హుతభాగా ఇహ స్థ ॥౨౪॥

౪౩౧౨ అపూపాపిహితాన్కుమ్భాన్యాంస్తే దేవా అధారయన్ ।
తే తే సన్తు స్వధావన్తో మధుమన్తో ఘృతశ్చుతః ॥౨౫॥

౪౩౧౩ యాస్తే ధానా అనుకిరామి తిలమిశ్రాః స్వధావతీః ।
తాస్తే సన్తూద్భ్వీః ప్రభ్వీస్తాస్తే యమో రాజాను మన్యతామ్ ॥౨౬॥

౪౩౧౪ అక్షితిం భూయసీమ్ ॥౨౭॥

౪౩౧౫ ద్రప్సశ్చస్కన్ద పృథివీమను ద్యామిమం చ యోనిమను యశ్చ పూర్వః ।
సమానం యోనిమను సంచరన్తం ద్రప్సం జుహోమ్యను సప్త హోత్రాః ॥౨౮॥

౪౩౧౬ శతధారం వాయుమర్కం స్వర్విదం నృచక్షసస్తే అభి చక్షతే రయిమ్ ।
యే పృణన్తి ప్ర చ యచ్ఛన్తి సర్వదా తే దుహ్రతే దక్షిణాం సప్తమాతరమ్ ॥౨౯॥

౪౩౧౭ కోశం దుహన్తి కలశం చతుర్బిలమిడాం ధేనుం మధుమతీం స్వస్తయే ।
ఊర్జం మదన్తీమదితిం జనేష్వగ్నే మా హింసీః పరమే వ్యోమన్ ॥౩౦॥

౪౩౧౮ ఏతత్తే దేవః సవితా వాసో దదాతి భర్తవే ।
తత్త్వం యమస్య రాజ్యే వసానస్తార్ప్యం చర ॥౩౧॥

౪౩౧౯ ధానా ధేనురభవద్వత్సో అస్యాస్తిలోఽభవత్ ।
తాం వై యమస్య రాజ్యే అక్షితాముప జీవతి ॥౩౨॥

౪౩౨౦ ఏతాస్తే అసౌ ధేనవః కామదుఘా భవన్తు ।
ఏనీః శ్యేనీః సరూపా విరూపాస్తిలవత్సా ఉప తిష్ఠన్తు త్వాత్ర ॥౩౩॥

౪౩౨౧ ఏనీర్ధానా హరిణీః శ్యేనీరస్య కృష్ణా ధానా రోహిణీర్ధేనవస్తే ।
తిలవత్సా ఊర్జమస్మై దుహానా విశ్వాహా సన్త్వనపస్ఫురన్తీః ॥౩౪॥

౪౩౨౨ వైశ్వానరే హవిరిదం జుహోమి సాహస్రం శతధారముత్సమ్ ।
స బిభర్తి పితరం పితామహాన్ప్రపితామహాన్బిభర్తి పిన్వమానః ॥౩౫॥

౪౩౨౩ సహస్రధారం శతధారముత్సమక్షితం వ్యచ్యమానం సలిలస్య పృష్ఠే ।
ఊర్జం దుహానమనపస్ఫురన్తముపాసతే పితరః స్వధాభిః ॥౩౬॥

౪౩౨౪ ఇదం కసామ్బు చయనేన చితం తత్సజాతా అవ పశ్యతేత ।
మర్త్యోఽయమమృతత్వమేతి తస్మై గృహాన్కృణుత యావత్సబన్ధు ॥౩౭॥

౪౩౨౫ ఇహైవైధి ధనసనిరిహచిత్త ఇహక్రతుః ।
ఇహైధి వీర్యవత్తరో వయోధా అపరాహతః ॥౩౮॥

౪౩౨౬ పుత్రం పౌత్రమభితర్పయన్తీరాపో మధుమతీరిమాః ।
స్వధాం పితృభ్యో అమృతం దుహానా ఆపో దేవీరుభయాంస్తర్పయన్తు ॥౩౯॥

౪౩౨౭ ఆపో అగ్నిం ప్ర హిణుత పితౄఁరుపేమం యజ్ఞం పితరో మే జుషన్తామ్ ।
ఆసీనామూర్జముప యే సచన్తే తే నో రయిం సర్వవీరం ని యచ్ఛాన్ ॥౪౦॥

౪౩౨౮ సమిన్ధతే అమర్త్యం హవ్యవాహం ఘృతప్రియమ్ ।
స వేద నిహితాన్నిధీన్పితౄన్పరావతో గతాన్ ॥౪౧॥

౪౩౨౯ యం తే మన్థం యమోదనం యన్మాంసం నిపృణామి తే ।
తే తే సన్తు స్వధావన్తో మధుమన్తో ఘృతశ్చుతః ॥౪౨॥

౪౫౩౦ యాస్తే ధానా అనుకిరామి తిలమిశ్రాః స్వధావతీః ।
తాస్తే సన్తూద్భ్వీః ప్రభ్వీస్తాస్తే యమో రాజాను మన్యతామ్ ॥౪౩॥

౪౫౩౧ ఇదం పూర్వమపరం నియానం యేనా తే పూర్వే పితరః పరేతాః ।
పురోగవా యే అభిశాచో అస్య తే త్వా వహన్తి సుకృతాము లోకమ్ ॥౪౪॥

౪౫౩౨ సరస్వతీం దేవయన్తో హవన్తే సరస్వతీ మధ్వరే తాయమానే ।
సరస్వతీం సుకృతో హవన్తే సరస్వతీ దాశుషే వార్యం దాత్ ॥౪౫॥

౪౫౩౩ సరస్వతీం పితరో హవన్తే దక్షిణా యజ్ఞమభినక్షమాణాః ।
ఆసద్యాస్మిన్బర్హిషి మాదయధ్వమనమీవా ఇష ఆ ధేహ్యస్మే ॥౪౬॥

౪౫౩౪ సరస్వతి యా సరథం యయాథోక్థైః స్వధాభిర్దేవి పితృభిర్మదన్తీ ।
సహస్రార్ఘమిడో అత్ర భాగం రాయస్పోషం యజమానాయ ధేహి ॥౪౭॥

౪౫౩౫ పృథివీం త్వా పృథివ్యామా వేశయామి దేవో నో ధాతా ప్ర తిరాత్యాయుః ।
పరాపరైతా వసువిద్వో అస్త్వధా మృతాః పితృషు సం భవన్తు ॥౪౮॥

౪౫౩౬ ఆ ప్ర చ్యవేథామప తన్మృజేథాం యద్వామభిభా అత్రోచుః ।
అస్మాదేతమఘ్న్యౌ తద్వశీయో దాతుః పితృష్విహ భోజనౌ మమ ॥౪౯॥

౪౫౩౭ ఏయమగన్దక్షిణా భద్రతో నో అనేన దత్తా సుదుఘా వయోధాః ।
యౌవనే జీవానుపపృఞ్చతీ జరా పితృభ్య ఉపసంపరాణయాదిమాన్ ॥౫౦॥

౪౫౩౮ ఇదం పితృభ్యః ప్ర భరామి బర్హిర్జీవం దేవేభ్య ఉత్తరం స్తృణామి ।
తదా రోహ పురుష మేధ్యో భవన్ప్రతి త్వా జానన్తు పితరః పరేతమ్ ॥౫౧॥

౪౫౩౯ ఏదం బర్హిరసదో మేధ్యోఽభూః ప్రతి త్వా జానన్తు పితరః పరేతమ్ ।
యథాపరు తన్వంగ్ సం భరస్వ గాత్రాణి తే బ్రహ్మణా కల్పయామి ॥౫౨॥

౪౫౪౦ పర్ణో రాజాపిధానం చరూణామూర్జో బలం సహ ఓజో న ఆగన్ ।
ఆయుర్జీవేభ్యో విదధద్దీర్ఘాయుత్వాయ శతశారదాయ ॥౫౩॥

౪౫౪౧ ఊర్జో భాగో య ఇమం జజానాశ్మాన్నానామాధిపత్యం జగామ ।
తమర్చత విశ్వమిత్రా హవిర్భిః స నో యమః ప్రతరం జీవసే ధాత్ ॥౫౪॥

౪౫౪౨ యథా యమాయ హర్మ్యమవపన్పఞ్చ మానవాః ।
ఏవా వపామి హర్మ్యం యథా మే భూరయోఽసత ॥౫౫॥

౪౫౪౩ ఇదం హిరణ్యం బిభృహి యత్తే పితాబిభః పురా ।
స్వర్గం యతః పితుర్హస్తం నిర్మృడ్ఢి దక్షిణమ్ ॥౫౬॥

౪౫౪౪ యే చ జీవా యే చ మృతా యే జాతా యే చ యజ్ఞియాః ।
తేభ్యో ఘృతస్య కుల్యైతు మధుధారా వ్యున్దతీ ॥౫౭॥

౪౫౪౫ వృషా మతీనాం పవతే విచక్షణః సూరో అహ్నాం ప్రతరీతోషసాం దివః ।
ప్రాణః సిన్ధూనాం కలశాఁ అచిక్రదదిన్ద్రస్య హార్దిమావిశన్మనీషయా ॥౫౮॥

౪౫౪౬ త్వేషస్తే ధూమ ఊర్ణోతు దివి షంఛుక్ర ఆతతః ।
సూరో న హి ద్యుతా త్వం కృపా పావక రోచసే ॥౫౯॥

౪౫౪౭ ప్ర వా ఏతీన్దురిన్ద్రస్య నిష్కృతిం సఖా సఖ్యుర్న ప్ర మినాతి సంగిరః ।
మర్య ఇవ యోషాః సమర్షసే సోమః కలశే శతయామ్నా పథా ॥౬౦॥

౪౫౪౮ అక్షన్నమీమదన్త హ్యవ ప్రియాఁ అధూషత ।
అస్తోషత స్వభానవో విప్రా యవిష్ఠా ఈమహే ॥౬౧॥

౪౫౪౯ ఆ యాత పితరః సోమ్యాసో గమ్భీరైః పథిభిః పితృయాణైః ।
ఆయురస్మభ్యం దధతః ప్రజాం చ రాయశ్చ పోషైరభి నః సచధ్వమ్ ॥౬౨॥

౪౫౫౦ పరా యాత పితరః సోమ్యాసో గమ్భీరైః పథిభిః పూర్యాణైః ।
అధా మాసి పునరా యాత నో గృహాన్హవిరత్తుం సుప్రజసః సువీరాః ॥౬౩॥

౪౫౫౧ యద్వో అగ్నిరజహాదేకమఙ్గం పితృలోకం గమయం జాతవేదాః ।
తద్వ ఏతత్పునరా ప్యాయయామి సాఙ్గాః స్వర్గే పితరో మాదయధ్వమ్ ॥౬౪॥

౪౪౬౨ అభూద్దూతః ప్రహితో జాతవేదాః సాయం న్యహ్న ఉపవన్ద్యో నృభిః ।
ప్రాదాః పితృభ్యః స్వధయా తే అక్షన్నద్ధి త్వం దేవ ప్రయతా హవీంషి ॥౬౫॥

౪౪౬౩ అసౌ హా ఇహ తే మనః కకుత్సలమివ జామయః అభ్యేనం భూమ ఊర్ణుహి ॥౬౬॥

౪౪౬౪ శుమ్భన్తాం లోకాః పితృషదనాః పితృషదనే త్వా లోక ఆ సాదయామి ॥౬౭॥

౪౪౬౫ యేఽస్మాకం పితరస్తేషాం బర్హిరసి ॥౬౮॥

౪౪౬౬ ఉదుత్తమం వరుణ పాశమస్మదవాధమం వి మధ్యమం శ్రథాయ ।
అథా వయమాదిత్య వ్రతే తవానాగసో అదితయే స్యామ ॥౬౯॥

౪౪౬౭ ప్రాస్మత్పాశాన్వరుణ ముఞ్చ సర్వాన్యైః సమామే బధ్యతే యైర్వ్యామే ।
అధా జీవేమ శరదం శతాని త్వయా రాజన్గుపితా రక్షమాణాః ॥౭౦॥

౪౪౬౮ అగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వధా నమః ॥౭౧॥

౪౪౬౯ సోమాయ పితృమతే స్వధా నమః ॥౭౨॥

౪౪౭౦ పితృభ్యః సోమవద్భ్యః స్వధా నమః ॥౭౩॥

౪౪౭౧ యమాయ పితృమతే స్వధా నమః ॥౭౪॥

౪౪౭౨ ఏతత్తే ప్రతతామహ స్వధా యే చ త్వామను ॥౭౫॥

౪౪౭౩ ఏతత్తే తతామహ స్వధా యే చ త్వామను ॥౭౬॥

౪౪౭౪ ఏతత్తే తత స్వధా ॥౭౭॥

౪౪౭౫ స్వధా పితృభ్యః పృథివిషద్భ్యః ॥౭౮॥

౪౪౭౬ స్వధా పితృభ్యో అన్తరిక్షసద్భ్యః ॥౭౯॥

౪౪౭౭ స్వధా పితృభ్యో దివిషద్భ్యః ॥౮౦॥

౪౪౭౮ నమో వః పితర ఊర్జే నమో వః పితరో రసాయ ॥౮౧॥

౪౪౭౯ నమో వః పితరో భామాయ నమో వః పితరో మన్యవే ॥౮౨॥

౪౪౮౦ నమో వః పితరో యద్ఘోరం తస్మై నమో వః పితరో యత్క్రూరం తస్మై ॥౮౩॥

౪౪౮౧ నమో వః పితరో యచ్ఛివం తస్మై నమో వః పితరో యత్స్యోనం తస్మై ॥౮౪॥

౪౪౮౨ నమో వః పితరః స్వధా వః పితరః ॥౮౫॥

౪౪౮౩ యేఽత్ర పితరః పితరో యేఽత్ర యూయం స్థ
యుష్మాంస్తేఽను యూయం తేషాం శ్రేష్ఠా భూయాస్థ ॥౮౬॥

౪౪౮౪ య ఇహ పితరో జీవా ఇహ వయం స్మః ।
అస్మాంస్తేఽను వయం తేషాం శ్రేష్ఠా భూయాస్మ ॥౮౭॥

౪౪౮౫ ఆ త్వాగ్న ఇధీమహి ద్యుమన్తం దేవాజరమ్ ।
యద్ఘ సా తే పనీయసీ సమిద్దీదయతి ద్యవి । ఇషం స్తోతృభ్య ఆ భర ॥౮౮॥

౪౪౮౬ చన్ద్రమా అప్స్వన్తరా సుపర్ణో ధావతే దివి
న వో హిరణ్యనేమయః పదం విన్దన్తి విద్యుతో విత్తం మే అస్య రోదసీ ॥౮౯॥

ఇతి చతుస్త్రింశః ప్రపాఠకః ॥

॥ ఇత్యష్టాదశం కాణ్డమ్ ॥

అథైకోనవింశం కాణ్డమ్ ॥

అథ పఞ్చత్రింశః ప్రపాఠకః ॥

అథ ప్రథమోऽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥ దేవతా - యజ్ఞః ॥ ఛన్దః - ౧, , ౨ పథ్యా బృహతీ ; ౩ పఙ్క్తిః ॥

౪౫౭౭ సం సం స్రవన్తు నద్యః సం వాతాః సం పతత్రిణః ।
యజ్ఞమిమం వర్ధయతా గిరః సంస్రావ్యేణ హవిషా జుహోమి ॥౧॥

౪౫౭౮ ఇమం హోమా యజ్ఞమవతేమం సంస్రావణా ఉత ।
యజ్ఞమిమం వర్ధయతా గిరః సంస్రావ్యేణ హవిషా జుహోమి ॥౨॥

౪౫౭౯ రూపంరూపం వయోవయః సంరభ్యైనం పరిష్వజే ।
యజ్ఞమిమం చతస్రః ప్రదిశో వర్ధయన్తు సంస్రావ్యేణ హవిషా జుహోమి ॥౩॥

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః - సిన్ధుద్వీపః ॥ దేవతా - ఆపః ॥ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥

౪౫౮౦ శం త ఆపో హైమవతీః శము తే సన్తూత్స్యాః ।
శం తే సనిష్యదా ఆపః శము తే సన్తు వర్ష్యాః ॥౧॥

౪౫౮౧ శం త ఆపో ధన్వన్యాః శం తే సన్త్వనూప్యాః ।
శం తే ఖనిత్రిమా ఆపః శం యాః కుమ్భేభిరాభృతాః ॥౨॥

౪౫౮౨ అనభ్రయః ఖనమానా విప్రా గమ్భీరే అపసః ।
భిషగ్భ్యో భిషక్తరా ఆపో అచ్ఛా వదామసి ॥౩॥

౪౫౮౩ అపామహ దివ్యానామపాం స్రోతస్యానామ్ ।
అపామహ ప్రణేజనేऽశ్వా భవథ వాజినః ॥౪॥

౪౫౮౪ తా అపః శివా అపోऽయక్ష్మంకరణీరపః ।
యథైవ తృప్యతే మయస్తాస్త ఆ దత్త భేషజీః ॥౫॥

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వాఙ్గిరాః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ఛన్దః - ౧, ౩, ౪, త్రిష్టుప్ ౨ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౪౫౮౫ దివస్పృథివ్యాః పర్యన్తరిక్షాద్వనస్పతిభ్యో అధ్యోషధీభ్యః ।
యత్రయత్ర విభృతో జాతవేదాస్తత స్తుతో జుషమాణో న ఏహి ॥౧॥

౪౫౮౬ యస్తే అప్సు మహిమా యో వనేషు య ఓషధీషు పశుష్వప్స్వన్తః ।
అగ్నే సర్వాస్తన్వః సం రభస్వ తాభిర్న ఏహి ద్రవిణోదా అజస్రః ॥౨॥

౪౫౮౭ యస్తే దేవేషు మహిమా స్వర్గో యా తే తనూః పితృష్వావివేశ ।
పుష్టిర్యా తే మనుష్యేషు పప్రథేऽగ్నే తయా రయిమస్మాసు ధేహి ॥౩॥

౪౫౮౮ శ్రుత్కర్ణాయ కవయే వేద్యాయ వచోభిర్వాకైరుప యామి రాతిమ్ ।
యతో భయమభయం తన్నో అస్త్వవ దేవానాం యజ హేడో అగ్నే ॥౪॥

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వాఙ్గిరాః ॥దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః- ౧ పఞ్చపదావిరాడతి జగతీ;
౨ జగతీ; ౩ అనుష్టుప్; ౪ త్రిష్టుప్ ॥

౪౫౮౯ యామాహుతిం ప్రథమామథర్వా యా జాతా యా హవ్యమకృణోజ్జాతవేదాః ।
తాం త ఏతాం ప్రథమో జోహవీమి తాభిష్టుప్తో వహతు హవ్యమగ్నిరగ్నయే స్వాహా ॥౧॥

౪౫౯౦ ఆకూతిం దేవీం సుభగాం పురో దధే చిత్తస్య మాతా సుహవా నో అస్తు ।
యామాశామేమి కేవలీ సా మే అస్తు విదేయమేనాం మనసి ప్రవిష్టామ్ ॥౨॥

౪౫౯౧ ఆకూత్యా నో బృహస్పత ఆకూత్యా న ఉపా గహి ।
అథో భగస్య నో ధేహ్యథో నః సుహవో భవ ॥౩॥

౪౫౯౨ బృహస్పతిర్మ ఆకూతిమాఙ్గిరసః ప్రతి జానాతు వాచమేతామ్ ।
యస్య దేవా దేవతాః సంబభూవుః స సుప్రణీతాః కామో అన్వేత్వస్మాన్ ॥౪॥

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషి - అథర్వాఙ్గిరాః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౪౫౯౩ ఇన్ద్రో రాజా జగతశ్చర్షణీనామధి క్షమి విషురూపం యదస్తి।
తతో దదాతి దాశుషే వసూని చోదద్రాధ ఉపస్తుతశ్చిదర్వాక్ ॥౧॥

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

ఋషి - నారాయణః ॥ దేవతా - పురుషః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥

౪౫౯౪ సహస్రబాహుః పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్।
స భూమిం విశ్వతో వృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్ ॥౧॥

౪౫౯౫ త్రిభిః పద్భిర్ద్యామరోహత్పాదస్యేహాభవత్పునః।
తథా వ్యక్రామద్విష్వఙ్ఙశనానశనే అను ॥౨॥

౪౫౯౬ తావన్తో అస్య మహిమానస్తతో జ్యాయాంశ్చ పూరుషః।
పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥౩॥

౪౫౯౭ పురుష ఏవేదం సర్వం యద్భూతం యచ్చ భావ్యమ్।
ఉతామృతత్వస్యేశ్వరో యదన్యేనాభవత్సహ ॥౪॥

౪౫౯౮ యత్పురుషం వ్యదధుః కతిధా వ్యకల్పయన్।
ముఖం కిమస్య కిం బాహూ కిమూరూ పాదా ఉచ్యేతే ॥౫॥

౪౫౯౯ బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీద్బాహూ రాజన్యోఽభవత్।
మధ్యం తదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యాం శూద్రో అజాయత ॥౬॥

౪౬౦౦ చన్ద్రమా మనసో జాతశ్చక్షోః సూర్యో అజాయత।
ముఖాదిన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత ॥౭॥

౪౬౦౧ నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షం శీర్ష్ణో ద్యౌః సమవర్తత।
పద్భ్యాం భూమిర్దిశః శ్రోత్రాత్తథా లోకాఀ అకల్పయన్ ॥౮॥

౪౬౦౨ విరాడగ్రే సమభవద్విరాజో అధి పూరుషః।
స జాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥౯॥

౪౬౦౩ యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞమతన్వత।
వసన్తో అస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మః శరద్ధవిః ॥౧౦॥

౪౬౦౪ తం యజ్ఞం ప్రావృషా ప్రౌక్షన్పురుషం జాతమగ్రశః।
తేన దేవా అయజన్త సాధ్యా వసవశ్చ యే ॥౧౧॥

౪౬౦౫ తస్మాదశ్వా అజాయన్త యే చ కే చోభయాదతః।
గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్తస్మాజ్జాతా అజావయః ॥౧౨॥

౪౬౦౬ తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుత ఋచః సామాని జజ్ఞిరే।
ఛన్దో హ జజ్ఞిరే తస్మాద్యజుస్తస్మాదజాయత ॥౧౩॥

౪౬౦౭ తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః సంభృతం పృషదాజ్యమ్।
పశూంస్తాంశ్చక్రే వాయవ్యానారణ్యా గ్రామ్యాశ్చ యే ॥౧౪॥

౪౬౦౮ సప్తాస్యాసన్పరిధయస్త్రిః సప్త సమిధః కృతాః।
దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానా అబధ్నన్పురుషం పశుమ్ ॥౧౫॥

౪౬౦౯ మూర్ధ్నో దేవస్య బృహతో అంశవః సప్త సప్తతీః।
రాజ్ఞః సోమస్యాజాయన్త జాతస్య పురుషాదధి ॥౧౬॥

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషి - గార్గ్యః ॥ దేవతా - నక్షత్రాణి ॥ ఛన్దః - ౧-౩, ౫ త్రిష్టుప్ ౪ భురిక్త్రిష్టుప్ ॥

౪౬౧౦ చిత్రాణి సాకం దివి రోచనాని సరీసృపాణి భువనే జవాని।
తుర్మిశం సుమతిమిచ్ఛమానో అహాని గీర్భిః సపర్యామి నాకమ్ ॥౧॥

౪౬౧౧ సుహవమగ్నే కృత్తికా రోహిణీ చాస్తు భద్రం మృగశిరః శమార్ద్రా।
పునర్వసూ సూనృతా చారు పుష్యో భానురాశ్లేషా అయనం మఘా మే ॥౨॥

౪౬౧౨ పుణ్యం పూర్వా ఫల్గున్యౌ చాత్ర హస్తశ్చిత్రా శివా స్వాతి సుఖో మే అస్తు ।
రాధే విశాఖే సుహవానురాధా జ్యేష్ఠా సునక్షత్రమరిష్ట మూలమ్ ॥౩॥

౪౬౧౩ అన్నం పూర్వా రాసతాం మే అషాఢా ఊర్జం దేవ్యుత్తరా ఆ వహన్తు ।
అభిజిన్మే రాసతాం పుణ్యమేవ శ్రవణః శ్రవిష్ఠాః కుర్వతాం సుపుష్టిమ్ ॥౪॥

౪౬౧౪ ఆ మే మహచ్ఛతభిషగ్వరీయ ఆ మే ద్వయా ప్రోష్ఠపదా సుశర్మ ।
ఆ రేవతీ చాశ్వయుజౌ భగం మ ఆ మే రయిం భరణ్య ఆ వహన్తు ॥౫॥

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషి- గార్గ్యః ॥ దేవతా - నక్షత్రాణి ॥ ఛన్దః - ౧ విరాడ్జగతీ; ౨ మహాబృహతీ త్రిష్టుప్; ౩ విరాట్ స్థానా త్రిష్టుప్ ; ౪-౬ అనుష్టుప్; ౭ ద్విపదానిచృత్త్రిష్టుప్ ॥

౪౬౧౫ యాని నక్షత్రాణి దివ్యన్తరిక్షే అప్సు భూమౌ యాని నగేషు దిక్షు ।
ప్రకల్పయంశ్చన్ద్రమా యాన్యేతి సర్వాణి మమైతాని శివాని సన్తు ॥౧॥

౪౬౧౬ అష్టావింశాని శివాని శగ్మాని సహ యోగం భజన్తు మే ।
యోగం ప్ర పద్యే క్షేమం చ క్షేమం ప్ర పద్యే యోగం చ నమోఽహోరాత్రాభ్యామస్తు ॥౨॥

౪౬౧౭ స్వస్తితం మే సుప్రాతః సుసాయం సుదివం సుమృగం సుశకునం మే అస్తు ।
సుహవమగ్నే స్వస్త్యమర్త్యం గత్వా పునరాయాభినన్దన్ ॥౩॥

౪౬౧౮ అనుహవం పరిహవం పరివాదం పరిక్షవమ్ ।
సర్వైర్మే రిక్తకుమ్భాన్పరా తాన్త్సవితః సువ ॥౪॥

౪౬౧౯ అపపాపం పరిక్షవం పుణ్యం భక్షీమహి క్షవమ్ ।
శివా తే పాప నాసికాం పుణ్యగశ్చాభి మేహతామ్ ॥౫॥

౪౬౨౦ ఇమా యా బ్రహ్మణస్పతే విషూచీర్వాత ఈరతే ।
సధ్రీచీరిన్ద్ర తాః కృత్వా మహ్యం శివతమాస్కృధి ॥౬॥

౪౬౨౧ స్వస్తి నో అస్త్వభయం నో అస్తు నమోఽహోరాత్రాభ్యామస్తు ॥౭॥

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషిః శన్తాతిః ॥ దేవతా - మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః- ౧ విరాడురోబృహతీ; ౨-౪, ౬-౮, ౧౦,౧౧,౧౩ అనుష్టుప్; ౫ పఞ్చపదాపథ్యాపఙ్క్తిః; ౯ పఞ్చపదాకకుమ్మతీ- త్రిష్టుప్ ; ౧౨ సప్తపదాఽష్టిః ; ౧౪ చతుష్పదాసంకృతిః ॥

౪౬౨౨ శాన్తా ద్యౌః శాన్తా పృథివీ శాన్తమిదముర్వన్తరిక్షమ్ ।
శాన్తా ఉదన్వతీరాపః శాన్తా నః సన్త్వోషధీః ॥౧॥

౪౬౨౩ శాన్తాని పూర్వరూపాణి శాన్తం నో అస్తు కృతాకృతమ్ ।
శాన్తం భూతం చ భవ్యం చ సర్వమేవ శమస్తు నః ॥౨॥

౪౬౨౪ ఇయం యా పరమేష్ఠినీ వాగ్దేవీ బ్రహ్మసంశితా ।
యయైవ ససృజే ఘోరం తయైవ శాన్తిరస్తు నః ॥౩॥

౪౬౨౫ ఇదం యత్పరమేష్ఠినం మనో వాం బ్రహ్మసంశితమ్ ।
యేనైవ ససృజే ఘోరం తేనైవ శాన్తిరస్తు నః ॥౪॥

౪౬౨౬ ఇమాని యాని పఞ్చేన్ద్రియాణి మనఃషష్ఠాని మే హృది బ్రహ్మణా ।
సంశితాని । యైరేవ ససృజే ఘోరం తైరేవ శాన్తిరస్తు నః ॥౫॥

౪౬౨౭ శం నో మిత్రః శం వరుణః శం విష్ణుః శం ప్రజాపతిః ।
శం న ఇన్ద్రో బృహస్పతిః శం నో భవత్వర్యమా ॥౬॥

౪౬౨౮ శం నో మిత్రః శం వరుణః శం వివస్వాఞ్ఛమన్తకః ।
ఉత్పాతాః పార్థివాన్తరిక్షాః శం నో దివిచరా గ్రహాః ॥౭॥

౪౬౨౯ శం నో భూమిర్వేప్యమానా శముల్కా నిర్హతం చ యత్ ।
శం గావో లోహితక్షీరాః శం భూమిరవ తీర్యతీః ॥౮॥

౪౬౩౦ నక్షత్రముల్కాభిహతం శమస్తు నః శం నోఽభిచారాః శము సన్తు కృత్యాః ।
శం నో నిఖాతా వల్గాః శముల్కా దేశోపసర్గాః శము నో భవన్తు ॥౯॥

౪౬౩౧ శం నో గ్రహాశ్చాన్ద్రమసాః శమాదిత్యశ్చ రాహుణా ।
శం నో మృత్యుర్ధూమకేతుః శం రుద్రాస్తిగ్మతేజసః ॥౧౦॥

౪౬౩౨ శం రుద్రాః శం వసవః శమాదిత్యాః శమగ్నయః ।
శం నో మహర్షయో దేవాః శం దేవాః శం బృహస్పతిః ॥౧౧॥

౪౬౩౩ బ్రహ్మ ప్రజాపతిర్ధాతా లోకా వేదాః సప్త ఋషయోఽగ్నయః ।
తైర్మే కృతం స్వస్త్యయనమిన్ద్రో మే శర్మ యచ్ఛతు బ్రహ్మా మే శర్మ యచ్ఛతు ।
విశ్వే మే దేవాః శర్మ యచ్ఛన్తు సర్వే మే దేవాః శర్మ యచ్ఛన్తు ॥౧౨॥

౪౬౩౪ యాని కాని చిచ్ఛాన్తాని లోకే సప్త ఋషయో విదుః ।
సర్వాణి శం భవన్తు మే శం మే అస్త్వభయం మే అస్తు ॥౧౩॥

౪౬౩౫ పృథివీ శాన్తిరన్తరిక్షం శాన్తిర్ద్యౌః శాన్తిరాపః శాన్తిరోషధయః శాన్తిర్వనస్పతయః
శాన్తిర్విశ్వే మే దేవాః శాన్తిః సర్వే మే దేవాః శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః
శాన్తిభిః । తాభిః శాన్తిభిః సర్వ శాన్తిభిః శమయామోఽహం యదిహ ఘోరం యదిహ
క్రూరం యదిహ పాపం తచ్ఛాన్తం తచ్ఛివం సర్వమేవ శమస్తు నః ॥౧౪॥

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౪౬౩౬ శం న ఇన్ద్రాగ్నీ భవతామవోభిః శం న ఇన్ద్రావరుణా రాతహవ్యా ।
శమిన్ద్రాసోమా సువితాయ శం యోః శం న ఇన్ద్రాపూషణా వాజసాతౌ ॥ ౧॥

౪౬౩౭ శం నో భగః శము నః శంసో అస్తు శం నః పురంధిః శము సన్తు రాయః ।
శం నః సత్యస్య సుయమస్య శంసః శం నో అర్యమా పురుజాతో అస్తు ॥౨॥

౪౬౩౮ శం నో ధాతా శము ధర్తా నో అస్తు శం న ఉరూచీ భవతు స్వధాభిః ।
శం రోదసీ బృహతీ శం నో అద్రిః శం నో దేవానాం సుహవాని సన్తు ॥౩॥

౪౬౩౯ శం నో అగ్నిర్జ్యోతిరనీకో అస్తు శం నో మిత్రావరుణావశ్వినా శమ్ ।
శం నః సుకృతాం సుకృతాని సన్తు శం న ఇషిరో అభి వాతు వాతః ॥ ॥౪॥

౪౬౪౦ శం నో ద్యావాపృథివీ పూర్వహూతౌ శమన్తరిక్షం దృశయే నో అస్తు ।
శం న ఓషధీర్వనినో భవన్తు శం నో రజసస్పతిరస్తు జిష్ణుః ॥ ॥౫॥

౪౬౪౧ శం న ఇన్ద్రో వసుభిర్దేవో అస్తు శమాదిత్యేభిర్వరుణః సుశంసః ।
శం నో రుద్రో రుద్రేభిర్జలాషః శం నస్త్వష్టా గ్నాభిరిహ శృణోతు ॥ ౬॥

౪౬౪౨ శం నః సోమో భవతు బ్రహ్మ శం నః శం నో గ్రావాణః శము సన్తు యజ్ఞాః ।
శం నః స్వరూణాం మితయో భవన్తు శం నః ప్రస్వః శమ్వస్తు వేదిః ॥ ॥౭॥

౪౬౪౩ శం నః సూర్య ఉరుచక్షా ఉదేతు శం నో భవన్తు ప్రదిశశ్చతస్రః ।
శం నః పర్వతా ధ్రువయో భవన్తు శం నః సిన్ధవః శము సన్త్వాపః ॥ ॥౮॥

౪౬౪౪ శం నో అదితిర్భవతు వ్రతేభిః శం నో భవన్తు మరుతః స్వర్కాః ॥
శం నో విష్ణుః శము పూషా నో అస్తు శం నో భవిత్రం శమ్వస్తు వాయుః ॥ ॥౯॥

౪౬౪౫ శం నో దేవః సవితా త్రాయమాణః శం నో భవన్తూషసో విభాతీః ।
శం నః పర్జన్యో భవతు ప్రజాభ్యః శం నః క్షేత్రస్య పతిరస్తు శంభుః ॥ ॥౧౦॥

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౪౬౪౬ శం నః సత్యస్య పతయో భవన్తు శం నో అర్వన్తః శము సన్తు గావః ।
శం న ఋభవః సుకృతః సుహస్తాః శం నో భవన్తు పితరో హవేషు ॥ ॥౧॥

౪౬౪౭ శం నో దేవా విశ్వదేవా భవన్తు శం సరస్వతీ సహ ధీభిరస్తు ।
శమభిషాచః శము రాతిషాచః శం నో దివ్యాః పార్థివాః శం నో అప్యాః ॥ ॥౨॥

౪౬౪౮ శం నో అజ ఏకపాద్దేవో అస్తు శమహిర్బుధ్న్యః శం సముద్రః।
శం నో అపాం నపాత్పేరురస్తు శం నః పృశ్నిర్భవతు దేవగోపా॥ ॥౩॥

౪౬౪౯ ఆదిత్యా రుద్రా వసవో జుషన్తామిదం బ్రహ్మ క్రియమాణం నవీయః।
శృణ్వన్తు నో దివ్యాః పార్థివాసో గోజాతా ఉత యే యజ్ఞియాసః॥ ॥౪॥

౪౬౫౦ యే దేవానామృత్విజో యజ్ఞియాసో మనోర్యజత్రా అమృతా ఋతజ్ఞాః।
తే నో రాసన్తామురుగాయమద్య యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౫॥

౪౬౫౧ తదస్తు మిత్రావరుణా తదగ్నే శం యోరస్మభ్యమిదమస్తు శస్తమ్।
అశీమహి గాధముత ప్రతిష్ఠాం నమో దివే బృహతే సాదనాయ॥ ॥౬॥

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥దేవతా- ఉషాః॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౪౬౫౨ ఉషా అప స్వసుస్తమః సం వర్తయతి వర్తనిం సుజాతతా।
అయా వాజం దేవహితం సనేమ మదేమ శతహిమాః సువీరాః॥ ॥౧॥

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

ఋషిః - అప్రతిరథః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౮-౧౦ త్రిష్టుప్; ౩-౬,౧౧ భురిక్త్రిష్టుప్॥

౪౬౫౩ ఇన్ద్రస్య బాహూ స్థవిరౌ వృషాణౌ చిత్రా ఇమా వృషభౌ పారయిష్ణూ।
తౌ యోక్షే ప్రథమో యోగ ఆగతే యాభ్యాం జితమసురాణాం స్వ౧ర్యత్॥ ॥౧॥

౪౬౫౪ ఆశుః శిశానో వృషభో న భీమో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనామ్।
సంక్రన్దనోఽనిమిష ఏకవీరః శతం సేనా అజయత్సాకమిన్ద్రః॥ ॥౨॥

౪౬౫౫ సంక్రన్దనేనానిమిషేణ జిష్ణునాఽయోధ్యేన దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా।
తదిన్ద్రేణ జయత తత్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా॥ ॥౩॥

౪౬౫౬ స ఇషుహస్తైః స నిషఙ్గిభిర్వశీ సంస్రష్టా స యుధ ఇన్ద్రో గణేన।
సంసృష్టజిత్సోమపా బాహుశర్ధ్యు౧గ్రధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా॥ ॥౪॥

౪౬౫౭ బలవిజ్ఞాయః స్థవిరః ప్రవీరః సహస్వాన్వాజీ సహమాన ఉగ్రః।
అభివీరో అభిషత్వా సహోజిజ్జైత్రమిన్ద్ర రథమా తిష్ఠ గోవిదన్॥ ॥౫॥

౪౬౫౮ ఇమం వీరమను హర్షధ్వముగ్రమిన్ద్రం సఖాయో అను సం రభధ్వమ్।
గ్రామజితం గోజితం వజ్రబాహుం జయన్తమజ్మ ప్రమృణన్తమోజసా॥ ॥౬॥

౪౬౫౯ అభి గోత్రాణి సహసా గాహమానోఽదాయ ఉగ్రః శతమన్యురిన్ద్రః।
దుశ్చ్యవనః పృతనాషాడయోధ్యో౩ఽస్మాకం సేనా అవతు ప్ర యుత్సు॥ ॥౭॥

౪౬౬౦ బృహస్పతే పరి దీయా రథేన రక్షోహామిత్రాఀ అపబాధమానః।
ప్రభఞ్జఞ్ఛత్రూన్ప్రమృణన్నమిత్రానస్మాకమేధ్యవితా తనూనామ్॥ ॥౮॥

౪౬౬౧ ఇన్ద్ర ఏషాం నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః।
దేవసేనానామభిభఞ్జతీనాం జయన్తీనాం మరుతో యన్తు మధ్యే॥ ॥౯॥

౪౬౬౨ ఇన్ద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాం శర్ధ ఉగ్రమ్।
మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషో దేవానాం జయతాముదస్థాత్॥ ॥౧౦॥

౪౬౬౩ అస్మాకమిన్ద్రః సమృతేషు ధ్వజేష్వస్మాకం యా ఇషవస్తా జయన్తు।
అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవన్త్వస్మానుదేవా అవతా హవేషు॥ ॥౧౧॥

(౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః- అథర్వా॥ దేవతా - ద్యావాపృథివ్యౌ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౪౬౬౪ ఇదముచ్ఛ్రేయోఽవసానమాగాం శివే మే ద్యావాపృథివీ అభూతామ్।
అసపత్నాః ప్రదిశో మే భవన్తు న వై త్వా ద్విష్మో అభయం నో అస్తు॥ ॥౧॥

(౧౫) పఞ్చదశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥దేవతా- ౧-౪ ఇన్ద్రః ౫,౬ మన్త్రోక్తాః॥ ఛన్దః -౧ పథ్యాబృహతీ;౨,౫ జగతీ; ౩ విరాట్పథ్యాపఙ్క్తిః ౪,౬ త్రిష్టుప్॥

౪౬౬౫ యత ఇన్ద్ర భయామహే తతో నో అభయం కృధి।
మఘవఞ్ఛగ్ధి తవ త్వం న ఊతిభిర్వి ద్విషో వి మృధో జహి॥ ౧॥

౪౬౬౬ ఇన్ద్రం వయమనూరాధం హవామహేఽను రాధ్యాస్మ ద్విపదా చతుష్పదా।
మా నః సేనా అరరుషీరుప గుర్విషూచీరిన్ద్ర ద్రుహో వి నాశయ॥ ౨॥

౪౬౬౭ ఇన్ద్రస్త్రాతోత వృత్రహా పరస్ఫానో వరేణ్యః।
స రక్షితా చరమతః స మధ్యతః స పశ్చాత్స పురస్తాన్నో అస్తు॥ ౩॥

౪౬౬౮ ఉరుం నో లోకమను నేషి విద్వాన్త్స్వర్యజ్జ్యోతిరభయం స్వస్తి।
ఉగ్రా త ఇన్ద్ర స్థవిరస్య బాహూ ఉప క్షయేమ శరణా బృహన్తా॥ ౪॥

౪౬౬౯ అభయం నః కరత్యన్తరిక్షమభయం ద్యావాపృథివీ ఉభే ఇమే।
అభయం పశ్చాదభయం పురస్తాదుత్తరాదధరాదభయం నో అస్తు॥ ౫॥

౪౬౭౦ అభయం మిత్రాదభయమమిత్రాదభయం జ్ఞాతాదభయం పురో యః।
అభయం నక్తమభయం దివా నః సర్వా ఆశా మమ మిత్రం భవన్తు॥ ౬॥

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతా - మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - ౧ అనుష్టుప్;
౨ సప్తపదా బృహతీగర్భాతిశక్వరీ

౪౬౭౧ అసపత్నం పురస్తాత్పశ్చాన్నో అభయం కృతమ్।
సవితా మా దక్షిణత ఉత్తరాన్మా శచీపతిః॥ ౧॥

౪౬౭౨ దివో మాదిత్యా రక్షన్తు భూమ్యా రక్షన్త్వగ్నయః।
ఇన్ద్రాగ్నీ రక్షతాం మా పురస్తాదశ్వినావభితః శర్మ యచ్ఛతామ్।
తిరశ్చీనఘ్న్యా రక్షతు జాతవేదా భూతకృతో మే సర్వతః సన్తు వర్మ॥ ౨॥

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతా - మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - ౧-౪,౮ జగతీ; ౫,౭,౧౦ అతిజగతీ; ౬
భురిగ్జగతీ; ౯ పఞ్చపదాఽతిశక్వరీ ॥

౪౬౭౩ అగ్నిర్మా పాతు వసుభిః పురస్తాత్తస్మిన్క్రమే తస్మిఞ్ఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి।
స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా॥ ౧॥

౪౬౭౪ వాయుర్మాన్తరిక్షేణైతస్యా దిశః పాతు తస్మిన్క్రమే తస్మిఞ్ఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి।
స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా॥ ౨॥

౪౬౭౫ సోమో మా రుద్రైర్దక్షిణాయా దిశః పాతు తస్మిన్క్రమే తస్మిఞ్ఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి।
స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా॥ ౩॥

౪౬౭౬ వరుణో మాదిత్యైరేతస్యా దిశః పాతు తస్మిన్క్రమే తస్మిఞ్ఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి।
స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా॥ ౪॥

౪౬౭౭ సూర్యో మా ద్యావాపృథివీభ్యాం ప్రతీచ్యా దిశః పాతు తస్మిన్క్రమే తస్మిఞ్ఛ్రయే తాం।
పురం ప్రైమి। స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా॥ ౫॥

౪౬౭౮ ఆపో మౌషధీమతీరేతస్యా దిశః పాన్తు తాసు క్రమే తాసు శ్రయే తాం పురం ప్రైమి।
తా మా రక్షన్తు తా మా గోపాయన్తు తాభ్య ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా॥ ౬॥

౪౬౭౯ విశ్వకర్మా మా సప్తఋషిభిరుదీచ్యా దిశః పాతు తస్మిన్క్రమే
తస్మిఞ్ఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి।
స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా॥ ౭॥

౪౬౮౦ ఇన్ద్రో మా మరుత్వానేతస్యా దిశః పాతు తస్మిన్క్రమే తస్మిఞ్ఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి।
స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా॥ ౮॥

౪౬౮౧ ప్రజాపతిర్మా ప్రజననవాన్త్సహ ప్రతిష్ఠాయా ధ్రువాయా దిశః పాతు
తస్మిన్క్రమే తస్మిఞ్ఛ్రయే తాం పురం ప్రైమి।
స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా॥ ౯॥

౪౬౮౨ బృహస్పతిర్మా విశ్వైర్దేవైరూర్ధ్వాయా దిశః పాతు తస్మిన్క్రమే తస్మిఞ్ఛ్రయే తాం।
పురం ప్రైమి। స మా రక్షతు స మా గోపాయతు తస్మా ఆత్మానం పరి దదే స్వాహా॥ ౧౦॥

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ।దేవతా- మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః -౧,౮ సామ్నీ-త్రిష్టుప్; ౨-౪, ౬ ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౫ సమ్రాడ్ (స్వరాడ్) ఆర్చ్యనుష్టుప్; ౭,౯,౧౦ ప్రాజాపత్యాత్రిష్టుప్; (సర్వాద్విపదాః)॥

౪౬౮౩ అగ్నిం తే వసువన్తమృచ్ఛన్తు ।
యే మాఽఘాయవః ప్రాచ్యా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ ॥౧॥

౪౬౮౪ వాయుం తేఽన్తరిక్షవన్తమృచ్ఛన్తు ।
యే మాఽఘాయవ ఏతస్యా దిశోఽభిదాసాత్ ॥౨॥

౪౬౮౫ సోమం తే రుద్రవన్తమృచ్ఛన్తు ।
యే మాఽఘాయవో దక్షిణాయా దిశోఽభిదాసాత్ ॥౩॥

౪౬౮౬ వరుణం త ఆదిత్యవన్తమృచ్ఛన్తు ।
యే మాఽఘాయవ ఏతస్యాం దిశోఽభిదాసాత్ ॥౪॥

౪౬౮౭ సూర్యం తే ద్యావాపృథివీవన్తమృచ్ఛన్తు ।
యే మాఽఘాయవః ప్రతీచ్యా దిశోఽభిదాసాత్ ॥౫॥

౪౬౮౮ అపస్త ఓషధీమతీరృచ్ఛన్తు । యే మాఽఘాయవ ఏతస్యా దిశోఽభిదాసాత్ ॥౬॥

౪౬౮౯ విశ్వకర్మాణం తే సప్తఋషివన్తమృచ్ఛన్తు ।
యే మాఽఘాయవ ఉదీచ్యా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ ॥౭॥

౪౬౯౦ ఇన్ద్రం తే మరుత్వన్తమృచ్ఛన్తు ।
యే మాఽఘాయవ ఏతస్యా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ ॥౮॥

౪౬౯౧ ప్రజాపతిం తే ప్రజననవన్తమృచ్ఛన్తు ।
యే మాఽఘాయవో ధ్రువాయా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ ॥౯॥

౪౬౯౨ బృహస్పతిం తే విశ్వదేవవన్తమృచ్ఛన్తు ।
యే మాఽఘాయవ ఊర్ధ్వాయా దిశోఽభిదాసాత్ ॥ ॥౧౦॥

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ।దేవతా - మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః -౧,౩,౯ భురిగ్బృహతీ; ౨,౪-౮, ౧౧ అనుష్టుబ్గర్భాపఙ్క్తిః ; ౧౦ స్వరాట్ పఙ్క్తిః॥

౪౬౯౩ మిత్రః పృథివ్యోదక్రామత్తాం పురం ప్ర ణయామి వః ।
తామా విశత తాం విశత సా వః శర్మ చ వర్మ చ యచ్ఛతు ॥ ॥౧॥

౪౬౯౪ వాయురన్తరిక్షేణోదక్రామత్తాం పురం ప్ర ణయామి వః ।
తామా విశత తాం ప్ర విశత సా వః శర్మ చ వర్మ చ యచ్ఛతు ॥ ॥౨॥

౪౬౯౫ సూర్యో దివోదక్రామత్తాం పురం ప్ర ణయామి వః ।
తామా విశత తాం ప్ర విశత సా వః శర్మ చ వర్మ చ యచ్ఛతు ॥ ॥౩॥

౪౬౯౬ చన్ద్రమా నక్షత్రైరుదక్రామత్తాం పురం ప్ర ణయామి వః ।
తామా విశత తాం ప్ర విశత సా వః శర్మ చ వర్మ చ యచ్ఛతు ॥ ॥౪॥

౪౬౯౭ సోమ ఓషధీభిరుదక్రామత్తాం పురం ప్ర ణయామి వః ।
తామా విశత తాం ప్ర విశత సా వః శర్మ చ వర్మ చ యచ్ఛతు ॥ ॥౫॥

౪౬౯౮ యజ్ఞో దక్షిణాభిరుదక్రామత్తాం పురం ప్ర ణయామి వః ।
తామా విశత తాం ప్ర విశత సా వః శర్మ చ వర్మ చ యచ్ఛతు ॥ ॥౬॥

౪౬౯౯ సముద్రో నదీభిరుదక్రామత్తాం పురం ప్ర ణయామి వః ।
తామా విశత తాం ప్ర విశత సా వః శర్మ చ వర్మ చ యచ్ఛతు ॥ ॥౭॥

౪౭౦౦ బ్రహ్మ బ్రహ్మచారిభిరుదక్రామత్తాం పురం ప్ర ణయామి వః ।
తామా విశత తాం ప్ర విశత సా వః శర్మ చ వర్మ చ యచ్ఛతు ॥ ॥౮॥

౪౭౦౧ ఇన్ద్రో వీర్యేణోదక్రామత్తాం పురం ప్ర ణయామి వః ।
తామా విశత తాం ప్ర విశత సా వః శర్మ చ వర్మ చ యచ్ఛతు ॥ ॥౯॥

౪౭౦౨ దేవా అమృతేనోదక్రామంస్తాం పురం ప్ర ణయామి వః ।

తామా విశత తాం ప్ర విశత సా వః శర్మ చ వర్మ చ యచ్ఛతు ॥ ॥౧౦॥

౪౨౦౩ ప్రజాపతిః ప్రజాభిరుదక్రామత్తాం పురం ప్ర ణయామి వః ।
తామా విశత తాం ప్ర విశత సా వః శర్మ చ వర్మ చ యచ్ఛతు ॥ ॥౧౧॥

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ।దేవతా - మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్; ౨ జగతీ;
౩ పురస్తాద్ బృహతీ; ౪ అనుష్టుబ్గర్భా త్రిష్టుప్॥

౪౨౦౪ అప న్యధుః పౌరుషేయం వధం యమిన్ద్రాగ్నీ ధాతా సవితా బృహస్పతిః ।
సోమో రాజా వరుణో అశ్వినా యమః పూషాస్మాన్పరి పాతు మృత్యోః॥ ॥౧॥

౪౨౦౫ యాని చకార భువనస్య యస్పతిః ప్రజాపతిర్మాతరిశ్వా ప్రజాభ్యః ।
ప్రదిశో యాని వసతే దిశశ్చ తాని మే వర్మాణి బహులాని సన్తు ॥ ॥౨॥

౪౨౦౬ యత్తే తనూష్వనహ్యన్త దేవా ద్యురాజయో దేహినః ।
ఇన్ద్రో యచ్చక్రే వర్మ తదస్మాన్పాతు విశ్వతః ॥ ॥౩॥

౪౨౦౭ వర్మ మే ద్యావాపృథివీ వర్మాహర్వర్మ సూర్యః ।
వర్మ మే విశ్వే దేవాః క్రన్మా మా ప్రాపత్ప్రతీచికా॥ ॥౪॥

అథ తృతీయోఽనువాకః

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః- బ్రహ్మ ।దేవతా - ఛన్దాంసి॥ ఛన్దః - ద్విపదా సామ్నీబృహతీ (ఏకావసానా)॥

గాయత్ర్యుష్ణిగనుష్టుబ్బృహతీ పఙ్క్తిస్త్రిష్టుబ్జగత్యై ॥౧॥

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అఙ్గిరాః ।దేవతా - మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - ౧ సామ్న్యుష్ణిక్; ౨,౬,౧౪-౧,౨౦ దైవీపఙ్క్తిః; ౩,౧౯ ప్రాజాపత్యాగాయత్రీ; ౪,౭,౧౧,౧౭ దైవీజగతీ; ౫,౧౨, ౧౩ దైవీత్రిష్టుప్; ౮-౧౦ ఆసురీజగతీ; ౧౮ ఆసుర్యనుష్టుప్; ౨౧ చతుష్పదా త్రిష్టుప్॥

౪౨౦౮ ఆఙ్గిరసానామాద్యైః పఞ్చానువాకైః స్వాహా ॥౧॥

౪౨౦౯ షష్ఠాయ స్వాహా ॥౨॥

౪౨౧౦ సప్తమాష్టమాభ్యాం స్వాహా ॥౩॥

౪౨౧౧ నీలనఖేభ్యః స్వాహా ॥౪॥

౪౨౧౨ హరితేభ్యః స్వాహా ॥౫॥

౪౨౧౩ క్షుద్రేభ్యః స్వాహా ॥౬॥

౪౨౧౪ పర్యాయికేభ్యః స్వాహా ॥౭॥

౪౨౧౫ ప్రథమేభ్యః శఙ్ఖేభ్యః స్వాహా ॥౮॥

౪౨౧౬ ద్వితీయేభ్యః శఙ్ఖేభ్యః స్వాహా ॥౯॥

౪౨౧౭ తృతీయేభ్యః శఙ్ఖేభ్యః స్వాహా ॥౧౦॥

౪౨౧౮ ఉపోత్తమేభ్యః స్వాహా ॥౧౧॥

౪౨౧౯ ఉత్తమేభ్యః స్వాహా ॥౧౨॥

౪౨౨౦ ఉత్తరేభ్యః స్వాహా ॥౧౩॥

౪౨౨౧ ఋషిభ్యః స్వాహా ॥౧౪॥

౪౨౨౨ శిఖిభ్యః స్వాహా ॥౧౫॥

౪౨౨౩ గణేభ్యః స్వాహా ॥౧౬॥

౪౨౨౪ మహాగణేభ్యః స్వాహా ॥౧౭॥

౪౨౨౫ సర్వేభ్యోఽఙ్గిరోభ్యో విదగణేభ్యః స్వాహా ॥౧౮॥

౪౨౨౬ పృథక్సహస్రాభ్యాం స్వాహా ॥౧౯॥

౪౨౨౭ బ్రహ్మణే స్వాహా ॥౨౦॥

౪౨౨౮ బ్రహ్మజ్యేష్ఠా సంభృతా వీర్యాణి బ్రహ్మాగ్రే జ్యేష్ఠం దివమా తతాన।
భూతానాం బ్రహ్మా ప్రథమోత జజ్ఞే తేనార్హతి బ్రహ్మణా స్పర్ధితుం కః ॥౨౧॥

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ।దేవతా - మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః -౧ ఆసురీబృహతీ; ౨-౭, ౨౦,౨౩,౨౭, దైవీత్రిష్టుప్; ౮,౧౦,౧౨, ౧౪,౧౬ ప్రాజాపత్యాగాయత్రీ, ౧౭ ,౧౯,౨౧,౨౪,౨౫,.౨౯దైవీ పఙ్క్తిః; ౯,౧౩,౧౮,౨౨,౨౬,౨౮ దైవీజగతీ; ౩౦ చతుష్పదాత్రిష్టుప్॥

౪౭౨౯ ఆథర్వణానాం చతురృచేభ్యః స్వాహా ॥౧॥

౪౭౩౦ పఞ్చర్చేభ్యః స్వాహా ॥౨॥

౪౭౩౧ షడృచేభ్యః స్వాహా ॥౩॥

౪౭౩౨ సప్తర్చేభ్యః స్వాహా ॥౪॥

౪౭౩౩ అష్టర్చేభ్యః స్వాహా ॥౫॥

౪౭౩౪ నవర్చేభ్య : స్వాహా ॥౬॥

౪౭౩౫ దశర్చేభ్య : స్వాహా ॥౭॥

౪౭౩౬ ఏకాదశర్చేభ్యః స్వాహా ॥౮॥

౪౭౩౭ ద్వాదశర్చేభ్యః స్వాహా ॥౯॥

౪౭౩౮ త్రయోదశర్చేభ్యః స్వాహా ॥౧౦॥

౪౭౩౯ చతుర్దశర్చేభ్యః స్వాహా ॥౧౧॥

౪౭౪౦ పఞ్చదశర్చేభ్యః స్వాహా ॥౧౨॥

౪౭౪౧ షోడశర్చేభ్యః స్వాహా ॥౧౩॥

౪౭౪౨ సప్తదశర్చేభ్యః స్వాహా ॥౧౪॥

౪౭౪౩ అష్టాదశర్చేభ్యః స్వాహా ॥౧౫॥

౪౭౪౪ ఏకోనవింశతిః స్వాహా ॥౧౬॥

౪౭౪౫ వింశతిః స్వాహా ॥౧౭॥

౪౭౪౬ మహత్కాణ్డాయ స్వాహా ॥౧౮॥

౪౭౪౭ తృచేభ్యః స్వాహా ॥౧౯॥

౪౭౪౮ ఏకర్చేభ్యః స్వాహా ॥౨౦॥

౪౭౪౯ క్షుద్రేభ్యః స్వాహా ॥౨౧॥

౪౭౫౦ ఏకానృచేభ్యః స్వాహా ॥౨౨॥

౪౭౫౧ రోహితేభ్యః స్వాహా ॥౨౩॥

౪౭౫౨ సూర్యాభ్యాం స్వాహా ॥౨౪॥

౪౭౫౩ వ్రాత్యాభ్యాం స్వాహా ॥౨౫॥

౪౭౫౪ ప్రాజాపత్యాభ్యాం స్వాహా ॥౨౬॥

౪౭౫౫ విషాసహ్యై స్వాహా ॥౨౭॥

౪౭౫౬ మఙ్గలికేభ్య స్వాహా ॥౨౮॥

౪౭౫౭ బ్రహ్మణే స్వాహా ॥౨౯॥

౪౭౫౮ బ్రహ్మజ్యేష్ఠా సంభృతా వీర్యాణి బ్రహ్మాగ్రే జ్యేష్ఠం దివమా తతాన ।
భూతానాం బ్రహ్మా ప్రథమోత జజ్ఞే తేనార్హతి బ్రహ్మణా స్పర్ధితుం కః ॥౩౦॥

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ।దేవతా - మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - ౧-౩ అనుష్టుప్; ౪-౬, ౮ త్రిష్టుప్; ౭ త్రిపదార్షీగాయత్రీ ॥

౪౭౫౯ యేన దేవం సవితారం పరి దేవా అధారయన్ ।
తేనేమం బ్రహ్మణస్పతే పరి రాష్ట్రాయ ధత్తన ॥ ॥౧॥

౪౭౬౦ పరీమమిన్ద్రమాయుషే మహే క్షత్రాయ ధత్తన ।
యథైనం జరసే నయాం జ్యోక్ క్షత్రేఽధి జాగరత్॥ ॥౨॥

౪౭౬౧ పరీమం సోమమాయుషే మహే శ్రోత్రాయ ధత్తన
యథైనం జరసే నయాం జ్యోక్ శ్రోత్రేఽధి జాగరత్॥ ॥౩॥

౪౭౬౨ పరి ధత్త ధత్త నో వర్చసేమం జరామృత్యుం కృణుత దీర్ఘమాయుః।
బృహస్పతిః ప్రాయచ్ఛద్వాస ఏతత్సోమాయ రాజ్ఞే పరిధాతవా ఉ ॥౪॥

౪౭౬౩ జరాం సు గచ్ఛ పరి ధత్స్వ వాసో భవా గృష్టీనామభిశస్తిపా ఉ।
శతం చ జీవ శరదః పురూచీ రాయశ్చ పోషముపసంవ్యయస్వ ॥౫॥

౪౭౬౪ పరీదం వాసో అధిథాః స్వస్తయేఽభూర్వాపీనామభిశస్తిపా ఉ।
శతం చ జీవ శరదః పురూచీర్వసూని చారుర్వి భజాసి జీవన్ ॥౬॥

౪౭౬౫ యోగేయోగే తవస్తరం వాజేవాజే హవామహే।
సఖాయ ఇన్ద్రమూతయే ॥౭॥

౪౭౬౬ హిరణ్యవర్ణో అజరః సువీరో జరామృత్యుః ప్రజయా సం విశస్వ।
తదగ్నిరాహ తదు సోమ ఆహ బృహస్పతిః సవితా తదిన్ద్రః ॥౮॥

(౨౫) పఞ్చవింశం సూక్తమ్

ఋషిః- గోపథః ॥దేవతా- వాజీ ॥ ఛన్దః అనుష్టుప్॥

౪౭౬౭ అశ్రాన్తస్య త్వా మనసా యునజ్మి ప్రథమస్య చ।
ఉత్కూలముద్వహో భవోదుహ్య ప్రతి ధావతాత్ ॥౧॥

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥దేవతా- అగ్నిః హిరణ్యమ్॥ఛన్దః -౧,౨ త్రిష్టుప్; 3 అనుష్టుప్; ౪ పథ్యాపఙ్క్తిః ॥

౪౭౬౮ అగ్నేః ప్రజాతం పరి యద్ధిరణ్యమమృతం దధ్రే అధి మర్త్యేషు।
య ఏనద్వేద స ఇదేనమర్హతి జరామృత్యుర్భవతి యో బిభర్తి ॥౧॥

౪౭౬౯ యద్ధిరణ్యం సూర్యేణ సువర్ణం ప్రజావన్తో మనవః పూర్వ ఈషిరే।
తత్త్వా చన్ద్రం వర్చసా సం సృజత్యాయుష్మాన్భవతి యో బిభర్తి ॥౨॥

౪౭౭౦ ఆయుషే త్వా వర్చసే త్వౌజసే చ బలాయ చ।
యథా హిరణ్యతేజసా విభాసాసి జనాఁ అను ॥౩॥

౪౭౭౧ యద్వేద రాజా వరుణో వేద దేవో బృహస్పతిః।
ఇన్ద్రో యద్ వృత్రహా వేద తత్త ఆయుష్యం భువత్తత్తే వర్చస్యం భువత్ ॥౪॥

అథ చతుర్థోఽనువాకః

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగ్వఙ్గిరాః ॥ దేవతా - త్రివృత్ ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪-౮, ౧౪ అనుష్టుప్; 3,౯ త్రిష్టుప్; ౧౦ జగతీ; ౧౧ ఆర్ష్యుష్ణిక్; ౧౨ ఆర్ష్యనుష్టుప్; ౧3 సామ్నీ త్రిష్టుప్; ౧౫ షట్ పదాఽతిశక్వరీ॥

౪౭౭౨ గోభిష్ట్వా పాత్వృషభో వృషా త్వా పాతు వాజిభిః।
వాయుష్ట్వా బ్రహ్మణా పాత్విన్ద్రస్త్వా పాత్విన్ద్రియైః ॥౧॥

౪౭౭౩ సోమస్త్వా పాత్వోషధీభిర్నక్షత్రైః పాతు సూర్యః।
మాద్భ్యస్త్వా చన్ద్రో వృత్రహా వాతః ప్రాణేన రక్షతు ॥౨॥

౪౭౭౪ తిస్రో దివస్తిస్రః పృథివీస్త్రీణ్యన్తరిక్షాణి చతురః సముద్రాన్।
త్రివృతం స్తోమం త్రివృత ఆప ఆహుస్తాస్త్వా రక్షన్తు త్రివృతా త్రివృద్భిః ॥౩॥

౪౭౭౫ త్రీన్నాకాంస్త్రీన్త్సముద్రాంస్త్రీన్బ్రధ్నాంస్త్రీన్వైష్టపాన్।
త్రీన్మాతరిశ్వనస్త్రీన్త్సూర్యాన్గోప్తౄన్కల్పయామి తే ॥౪॥

౪౭౭౬ ఘృతేన త్వా సముక్షామ్యగ్న ఆజ్యేన వర్ధయన్।
అగ్నేశ్చన్ద్రస్య సూర్యస్య మా ప్రాణం మాయినో దభన్ ॥౫॥

౪౭౭౭ మా వః ప్రాణం మా వోఽపానం మా హరో మాయినో దభన్।
భ్రాజన్తో విశ్వవేదసో దేవా దైవ్యేన ధావత ॥౬॥

౪౭౭౮ ప్రాణేనాగ్నిం సం సృజతి వాతః ప్రాణేన సంహితః।
ప్రాణేన విశ్వతోముఖం సూర్యం దేవా అజనయన్ ॥౭॥

౪౭౭౯ ఆయుషాయుష్కృతాం జీవాయుష్మాన్ జీవ మా మృథాః।
ప్రాణేనాత్మన్వతాం జీవ మా మృత్యోరుదగా వశమ్ ॥౮॥

౪౭౮౦ దేవానాం నిహితం నిధిం యమిన్ద్రోఽన్వవిన్దత్పథిభిర్దేవయానైః।
ఆపో హిరణ్యం జుగుపుస్త్రివృద్భిస్తాస్త్వా రక్షన్తు త్రివృతా త్రివృద్భిః ॥౯॥

౪౭౮౧ త్రయస్త్రింశద్దేవతాస్త్రీణి చ వీర్యాణి ప్రియాయమాణా జుగుపురప్స్వన్తః।
అస్మింశ్చన్ద్రే అధి యద్ధిరణ్యం తేనాయం కృణవద్వీర్యాణి॥ ॥౧౦॥

౪౭౮౨ యే దేవా దివ్యేకాదశ స్థ తే దేవాసో హవిరిదం జుషధ్వమ్॥ ॥౧౧॥

౪౭౮౩ యే దేవా అన్తరిక్ష ఏకాదశ స్థ తే దేవాసో హవిరిదం జుషధ్వమ్॥ ॥౧౨॥

౪౭౮౪ యే దేవాః పృథివ్యామేకాదశ స్థ తే దేవాసో హవిరిదం జుషధ్వమ్॥ ॥౧౩॥

౪౭౮౫ అసపత్నం పురస్తాత్పశ్చాన్నో అభయం కృతమ్।
సవితా మా దక్షిణత ఉత్తరాన్మా శచీపతిః॥ ॥౧౪॥

౪౭౮౬ దివో మాదిత్యా రక్షన్తు భూమ్యా రక్షన్త్వగ్నయః।
ఇన్ద్రాగ్నీ రక్షతాం మా పురస్తాదశ్వినావభితః శర్మ యచ్ఛతామ్।
తిరశ్చీనఘ్న్యా రక్షతు జాతవేదా భూతకృతో మే సర్వతః సన్తు వర్మ॥ ॥౧౫॥

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - దర్భమణిః॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్॥

౪౭౮౭ ఇమం బధ్నామి తే మణిం దీర్ఘాయుత్వాయ తేజసే।
దర్భం సపత్నదమ్భనం ద్విషతస్తపనం హృదః॥ ॥౧॥

౪౭౮౮ ద్విషతస్తాపయన్హృదః శత్రూణాం తాపయన్మనః।
దుర్హార్దః సర్వాంస్త్వం దర్భ ఘర్మ ఇవాభీన్త్సన్తాపయన్ ॥౨॥

౪౭౮౯ ఘర్మ ఇవాభితపన్దర్భ ద్విషతో నితపన్మణే।
హృదః సపత్నానాం భిన్ధీన్ద్ర ఇవ విరుజం బలమ్॥ ॥౩॥

౪౭౯౦ భిన్ధి దర్భ సపత్నానాం హృదయం ద్విషతాం మణే।
ఉద్యన్త్వచమివ భూమ్యాః శిర ఏషాం వి పాతయ॥ ॥౪॥

౪౭౯౧ భిన్ధి దర్భ సపత్నాన్మే భిన్ధి మే పృతనాయతః।
భిన్ధి మే సర్వాన్దుర్హార్దో భిన్ధి మే ద్విషతో మణే॥ ॥౫॥

౪౭౯౨ ఛిన్ధి దర్భ సపత్నాన్మే ఛిన్ధి మే పృతనాయతః।
ఛిన్ధి మే సర్వాన్దుర్హార్దశ్ఛిన్ధి మే ద్విషతో మణే॥ ॥౬॥

౪౭౯౩ వృశ్చ దర్భ సపత్నాన్మే వృశ్చ మే పృతనాయతః।
వృశ్చ మే సర్వాన్దుర్హార్దో వృశ్చ మే ద్విషతో మణే॥ ॥౭॥

౪౭౯౪ కృన్త దర్భ సపత్నాన్మే కృన్త మే పృతనాయతః।
కృన్త మే సర్వాన్దుర్హార్దః కృన్త మే ద్విషతో మణే॥ ॥౮॥

౪౭౯౫ పింశ దర్భ సపత్నాన్మే పింశ మే పృతనాయతః।
పింశ మే సర్వాన్దుర్హార్దః పింశ మే ద్విషతో మణే॥ ॥౯॥

౪౭౯౬ విధ్య దర్భ సపత్నాన్మే విధ్య మే పృతనాయతః।
విధ్య మే సర్వాన్దుర్హార్దో విధ్య మే ద్విషతో మణే॥ ॥౧౦॥

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - దర్భమణిః॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్॥

౪౭౯౭ నిక్ష దర్భ సపత్నాన్మే నిక్ష మే పృతనాయతః।
నిక్ష మే సర్వాన్దుర్హార్దో నిక్ష మే ద్విషతో మణే॥ ॥౧॥

౪౭౯౮ తృన్ధి దర్భ సపత్నాన్మే తృన్ధి మే పృతనాయతః।
తృన్ధి మే సర్వాన్దుర్హార్దస్తృన్ధి మే ద్విషతో మణే॥ ॥౨॥

౪౭౯౯ రున్ధి దర్భ సపత్నాన్మే రున్ధి మే పృతనాయతః।
రున్ధి మే సర్వాన్దుర్హార్దో రున్ధి మే ద్విషతో మణే॥ ॥౩॥

౪౮౦౦ మృణ దర్భ సపత్నాన్మే మృణ మే పృతనాయతః।
మృణ మే సర్వాన్దుర్హార్దో మృణ మే ద్విషతో మణే॥ ॥౪॥

౪౮౦౧ మన్థ దర్భ సపత్నాన్మే మన్థ మే పృతనాయతః।
మన్థ మే సర్వాన్దుర్హార్దో మన్థ మే ద్విషతో మణే॥ ॥౫॥

౪౮౦౨ పిణ్ఢి దర్భ సపత్నాన్మే పిణ్ఢి మే పృతనాయతః।
పిణ్ఢి మే సర్వాన్దుర్హార్దః పిణ్ఢి మే ద్విషతో మణే॥ ॥౬॥

౪౮౦౩ ఓష దర్భ సపత్నాన్మే ఓష మే పృతనాయతః।
ఓష మే సర్వాన్దుర్హార్ద ఓష మే ద్విషతో మణే॥ ॥౭॥

౪౮౦౪ దహ దర్భ సపత్నాన్మే దహ మే పృతనాయతః।

దహ మే సర్వాన్దుర్హార్దో దహ మే ద్విషతో మణే॥ ॥౮॥

౪౮౦౫ జహి దర్భ సపత్నాన్మే జహి మే పృతనాయతః।
జహి మే సర్వాన్దుర్హార్దో జహి మే ద్విషతో మణే॥ ॥౯॥

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - దర్భమణిః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్॥

౪౮౦౬ యత్తే దర్భ జరామృత్యుః శతం వర్మసు వర్మ తే।
తేనేమం వర్మిణం కృత్వా సపత్నాం జహి వీర్యైః॥ ॥౧॥

౪౮౦౭ శతం తే దర్భ వర్మాణి సహస్రం వీర్యాణి తే।
తమస్మై విశ్వే త్వాం దేవా జరసే భర్తవా అదుః॥ ॥౨॥

౪౮౦౮ త్వామాహుర్దేవవర్మ త్వాం దర్భ బ్రహ్మణస్పతిమ్।
త్వామిన్ద్రస్యాహుర్వర్మ త్వం రాష్ట్రాణి రక్షసి॥ ॥౩॥

౪౮౦౯ సపత్నక్షయణం దర్భ ద్విషతస్తపనం హృదః।
మణిం క్షత్రస్య వర్ధనం తనూపానం కృణోమి తే॥ ॥౪॥

౪౮౧౦ యత్సముద్రో అభ్యక్రన్దత్పర్జన్యో విద్యుతా సహ।
తతో హిరణ్యయో బిన్దుస్తతో దర్భో అజాయత॥ ॥౫॥

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - సవితా (పుష్టికామః) ॥దేవతా- ఔదుమ్బరమణిః॥ ఛన్దః - ౧-౪, ౭-౧౦ అనుష్టుప్; ౫,౧౨ త్రిష్టుప్; ౬ విరాట్ప్రస్తారపఙ్క్తిః; ౧౧,౧౩ పఞ్చపదా శక్వరీ; ౧౪ విరాడాస్తారపఙ్క్తిః॥

౪౮౧౧ ఔదుమ్బరేణ మణినా పుష్టికామాయ వేధసా।
పశూణాం సర్వేషాం స్ఫాతిం గోష్ఠే మే సవితా కరత్॥ ॥౧॥

౪౮౧౨ యో నో అగ్నిర్గార్హపత్యః పశూనామధిపా అసత్।
ఔదుమ్బరో వృషా మణిః సం మా సృజతు పుష్ట్యా॥ ॥౨॥

౪౮౧౩ కరీషిణీం ఫలవతీం స్వధామిరాం చ నో గృహే।
ఔదుమ్బరస్య తేజసా ధాతా పుష్టిం దధాతు మే॥ ॥౩॥

౪౮౧౪ యద్ద్విపాచ్చ చతుష్పాచ్చ యాన్యన్నాని యే రసాః।
గృహ్ణేఽహం త్వేషాం భూమానం బిభ్రదౌదుమ్బరం మణిమ్॥ ॥౪॥

౪౮౧౫ పుష్టిం పశూనాం పరి జగ్రభాహం చతుష్పదాం ద్విపదాం యచ్చ ధాన్యమ్।
పయః పశూనాం రసమోషధీనాం బృహస్పతిః సవితా మే ని యచ్ఛాత్॥ ॥౫॥

౪౮౧౬ అహం పశూనామధిపా అసాని మయి పుష్టం పుష్టపతిర్దధాతు।
మహ్యమౌదుమ్బరో మణిర్ద్రవిణాని ని యచ్ఛతు॥ ॥౬॥

౪౮౧౭ ఉప మౌదుమ్బరో మణిః ప్రజయా చ ధనేన చ।
ఇన్ద్రేణ జిన్వితో మణిరా మాగన్త్సహ వర్చసా॥ ॥౭॥

౪౮౧౮ దేవో మణిః సపత్నహా ధనసా ధనసాతయే।
పశోరన్నస్య భూమానం గవాం స్ఫాతిం ని యచ్ఛతు॥ ॥౮॥

౪౮౧౯ యథాగ్రే త్వం వనస్పతే పుష్ట్యా సహ జజ్ఞిషే।
ఏవా ధనస్య మే స్ఫాతిమా దధాతు సరస్వతీ॥ ॥౯॥

౪౮౨౦ ఆ మే ధనం సరస్వతీ పయస్ఫాతిం చ ధాన్యమ్।
సినీవాల్యుపా వహాదయం చౌదుమ్బరో మణిః॥ ॥౧౦॥

౪౮౨౧ త్వం మణీనామధిపా వృషాసి త్వయి పుష్టం పుష్టపతిర్జజాన త్వయీమే వాజా।
ద్రవిణాని సర్వౌదుమ్బరః స త్వమస్మత్సహస్వారాదరాతిమమతిం క్షుధం చ॥ ॥౧౧॥

౪౮౨౨ గ్రామణీరసి గ్రామణీరుత్థాయాభిషిక్తోఽభి మా సిఞ్చ వర్చసా।
తేజోఽసి తేజో మయి ధారయాధి రయిరసి రయిం మే ధేహి॥ ॥౧౨॥

౪౮౨౩ పుష్టిరసి పుష్ట్యా మా సమఙ్గ్ధి గృహమేధీ గృహపతిం మా కృణు।
ఔదుమ్బరః స త్వమస్మాసు ధేహి రయిం చ నః సర్వవీరం ని
యచ్ఛ రాయస్పోషాయ ప్రతి ముఞ్చే అహం త్వామ్॥ ॥౧౩॥

౪౮౨౪ అయమౌదుమ్బరో మణిర్వీరో వీరాయ బధ్యతే।
స నః సనిం మధుమతీం కృణోతు రయిం చ నః సర్వవీరం ని యచ్ఛాత్॥ ॥౧౪॥

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగుః (ఆయుష్కామః)॥దేవతా - దర్భః॥ ఛన్దః -౧-౭
అనుష్టుప్; ౮ పురస్తాద్ బృహతీ; ౯ త్రిష్టుప్; ౧౦ జగతీ॥

౪౮౨౫ శతకాణ్డో దుశ్చ్యవనః సహస్రపర్ణ ఉత్తిరః।
దర్భో య ఉగ్ర ఓషధిస్తం తే బధ్నామ్యాయుషే॥ ॥౧॥

౪౮౨౬ నాస్య కేశాన్ప్ర వపన్తి నోరసి తాడమా ఘ్నతే।
యస్మా అచ్ఛిన్నపర్ణేన దర్భేణ శర్మ యచ్ఛతి॥ ॥౨॥

౪౮౨౭ దివి తే తూలమోషధే పృథివ్యామసి నిష్ఠితః।
త్వయా సహస్రకాణ్డేనాయుః ప్ర వర్ధయామహే॥ ॥౩॥

౪౮౨౮ తిస్రో దివో అత్యతృణత్తిస్ర ఇమాః పృథివీరుత।
త్వయాహం దుర్హార్దో జిహ్వాం ని తృణద్మి వచాంసి॥ ॥౪॥

౪౮౨౯ త్వమసి సహమానోఽహమస్మి సహస్వాన్।
ఉభౌ సహస్వన్తౌ భూత్వా సపత్నాన్సహిషీమహి॥ ॥౫॥

౪౮౩౦ సహస్వ నో అభిమాతిం సహస్వ పృతనాయతః।
సహస్వ సర్వాన్దుర్హార్దః సుహార్దో మే బహూన్కృధి॥ ॥౬॥

౪౮౩౧ దర్భేణ దేవజాతేన దివిష్టమ్భేన శశ్వదిత్।
తేనాహం శశ్వతో జనాఁ అసనం సనవాని చ॥ ॥౭॥

౪౮౩౨ ప్రియం మా దర్భ కృణు బ్రహ్మరాజన్యాభ్యాం శూద్రాయ చార్యాయ చ।
యస్మై చ కామయామహే సర్వస్మై చ విపశ్యతే॥ ॥౮॥

౪౮౩౩ యో జాయమానః పృథివీమదృంహద్యో అస్తభ్నాదన్తరిక్షం దివం చ।
యం బిభ్రతం నను పాప్మా వివేద స నోఽయం దర్భో వరుణో దివా కః॥ ॥౯॥

౪౮౩౪ సపత్నహా శతకాణ్డః సహస్వానోషధీనాం ప్రథమః సం బభూవ।
స నోఽయం దర్భః పరి పాతు విశ్వతస్తేన సాక్షీయ పృతనాః పృతన్యతః॥ ॥౧౦॥

(౩౩) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగుః ॥దేవతా - దర్భః॥ ఛన్దః -౧ జగతీ; ౨, ౫
త్రిష్టుప్ ౩ ఆర్షీపఙ్క్తిః; ౪ ఆస్తారపఙ్క్తిః॥

౪౮౩౫ సహస్రార్ఘః శతకాణ్డః పయస్వానపామగ్నిర్వీరుధాం రాజసూయమ్।
స నోఽయం దర్భః పరి పాతు విశ్వతో దేవో మణిరాయుషా సం సృజాతి నః॥ ॥౧॥

౪౮౩౬ ఘృతాదుల్లుప్తో మధుమాన్పయస్వాన్భూమిదృంహోఽచ్యుతశ్చ్యావయిష్ణుః।
నుదన్సపత్నానధరాంశ్చ కృణ్వన్దర్భా రోహ మహతామిన్ద్రియేణ॥ ॥౨॥

౪౮౩౭ త్వం భూమిమత్యేష్యోజసా త్వం వేద్యాం సీదసి చారురధ్వరే।
త్వాం పవిత్రమృషయోఽభరన్త త్వం పునీహి దురితాన్యస్మత్॥ ॥౩॥

౪౮౩౮ తీక్ష్ణో రాజా విషాసహీ రక్షోహా విశ్వచర్షణిః।
ఓజో దేవానాం బలముగ్రమేతత్తం తే బధ్నామి జరసే స్వస్తయే॥ ॥౪॥

౪౮౩౯ దర్భేణ త్వం కృణవద్వీర్యాణి దర్భం బిభ్రదాత్మనా మా వ్యథిష్ఠాః।
అతిష్ఠాయ వర్చసాధాన్యాన్సూర్య ఇవా భాహి ప్రదిశశ్చతస్రః॥ ॥౫॥

అథ పఞ్చమోఽనువాకః (౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అఙ్గిరాః ॥దేవతా - జఙ్గిడో వనస్పతిః ॥ఛన్దః - అనుష్టుప్॥

౪౮౪౦ జాఙ్గిడోఽసి జఙ్గిడో రక్షితాసి జఙ్గిడః।
ద్విపాచ్చతుష్పాదస్మాకం సర్వం రక్షతు జఙ్గిడః॥ ॥౧॥

౪౮౪౧ యా గృత్స్యస్త్రిపఞ్చాశీః శతం కృత్యాకృతశ్చ యే।
సర్వాన్వినక్తు తేజసోఽరసాం జఙ్గిడస్కరత్॥ ॥౨॥

౪౮౪౨ అరసం కృత్రిమం నాదమరసాః సప్త విస్రసః।
అపేతో జఙ్గిడామతిమిషుమస్తేవ శాతయ॥ ॥౩॥

౪౮౪౩ కృత్యాదూషణ ఏవాయమథో అరాతిదూషణః।
అథో సహస్వాఞ్జఙ్గిడః ప్ర ణ ఆయూంషి తారిషత్॥ ॥౪॥

౪౮౪౪ స జఙ్గిడస్య మహిమా పరి ణః పాతు విశ్వతః।
విష్కన్ధం యేన సాసహ సంస్కన్ధమోజ ఓజసా॥ ॥౫॥

౪౮౪౫ త్రిష్ట్వా దేవా అజనయన్నిష్ఠితం భూమ్యామధి।
తము త్వాఙ్గిరా ఇతి బ్రాహ్మణాః పూర్వ్యా విదుః॥ ॥౬॥

౪౮౪౬ న త్వా పూర్వా ఓషధయో న త్వా తరన్తి యా నవాః।
విబాధ ఉగ్రో జఙ్గిడః పరిపాణః సుమఙ్గలః॥ ౭॥

౪౮౪౭ అథోపదాన భగవో జాఙ్గిడామితవీర్య।
పురా త ఉగ్రా గ్రసత ఉపేన్ద్రో వీర్యం దదౌ॥ ౮॥

౪౮౪౮ ఉగ్ర ఇత్తే వనస్పత ఇన్ద్ర ఓజ్మానమా దధౌ।
అమీవాః సర్వాశ్చాతయం జహి రక్షాంస్యోషధే॥ ౯॥

౪౮౪౯ ఆశరీకం విశరీకం బలాసం పృష్ట్యామయమ్।
తక్మానం విశ్వశారదమరసం జఙ్గిడస్కరత్॥ ౧౦॥

(౩౫) పఞ్చత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అఙ్గిరాః ॥దేవతా - జఙ్గిడో వనస్పతిః॥ ఛన్దః - ౧,౨,౫ అనుష్టుప్; ౩ పథ్యాపఙ్క్తిః; ౪ నిచృత్త్రిష్టుప్॥

౪౮౫౦ ఇన్ద్రస్య నామ గృహ్ణన్త ఋషయో జఙ్గిడం దదుః।
దేవా యం చక్రుర్భేషజమగ్రే విష్కన్ధదూషణమ్॥ ౧॥

౪౮౫౧ స నో రక్షతు జఙ్గిడో ధనపాలో ధనేవ।
దేవా యం చక్రుర్బ్రాహ్మణాః పరిపాణమరాతిహమ్॥ ౨॥

౪౮౫౨ దుర్హార్దః సంఘోరం చక్షుః పాపకృత్వానమాగమమ్।
తాంస్త్వం సహస్రచక్షో ప్రతీబోధేన నాశయ పరిపాణోఽసి జఙ్గిడః॥ ౩॥

౪౮౫౩ పరి మా దివః పరి మా పృథివ్యాః పర్యన్తరిక్షాత్పరి మా వీరుద్భ్యః।
పరి మా భూతాత్పరి మోత భవ్యాద్దిశోదిశో జఙ్గిడః పాత్వస్మాన్॥ ౪॥

౪౮౫౪ య ఋష్ణవో దేవకృతా య ఉతో వవృతేఽన్యః।
సర్వాంస్తాన్విశ్వభేషజోఽరసాం జఙ్గిడస్కరత్॥ ౫॥

(౩౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - శతవారః ఛన్దః - అనుష్టుప్॥

౪౮౫౫ శతవారో అనీనశద్యక్ష్మాన్రక్షాంసి తేజసా।
ఆరుహ్య వర్చసా సహ మణిర్దుర్ణామచాతనః॥ ౧॥

౪౮౫౬ శృఙ్గాభ్యాం రక్షో నుదతే మూలేన యాతుధాన్యః।
మధ్యేన యక్ష్మం బాధతే నైనం పాప్మాతి తత్రతి॥ ౨॥

౪౮౫౭ యే యక్ష్మాసో అర్భకా మహాన్తో యే చ శబ్దినః।
సర్వాన్దుర్ణామహా మణిః శతవారో అనీనశత్॥ ౩॥

౪౮౫౮ శతం వీరానజనయచ్ఛతం యక్ష్మానపావపత్।
దుర్ణామ్నః సర్వాన్హత్వావ రక్షాంసి ధూనుతే॥ ౪॥

౪౮౫౯ హిరణ్యశృఙ్గ ఋషభః శాతవారో అయం మణిః।
దుర్ణామ్నః సర్వాంస్తృడ్ఢ్వావ రక్షాంస్యక్రమీత్॥ ౫॥

౪౮౬౦ శతమహం దుర్ణామ్నీనాం గన్ధర్వాప్సరసాం శతమ్।
శతం శశ్వన్వతీనాం శతవారేణ వారయే॥ ౬॥

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥దేవతా - అగ్నిః॥ ఛన్దః - ౧ త్రిష్టుప్; ౨ ఆస్తారపఙ్క్తిః; ౩ త్రిపదామహాబృహతీ; ౪ పురఉష్ణిక్॥

౪౮౬౧ ఇదం వర్చో అగ్నినా దత్తమాగన్భర్గో యశః సహ ఓజో వయో బలమ్।
త్రయస్త్రింశద్యాని చ వీర్యాణి తాన్యగ్నిః ప్ర దదాతు మే॥ ౧॥

౪౮౬౨ వర్చ ఆ ధేహి మే తన్వాం సహ ఓజో వయో బలమ్।
ఇన్ద్రియాయ త్వా కర్మణే వీర్యాయ ప్రతి గృహ్ణామి శతశారదాయ॥ ౨॥

౪౮౬౩ ఊర్జే త్వా బలాయ త్వౌజసే సహసే త్వా।
అభిభూయాయ త్వా రాష్ట్రభృత్యాయ పర్యూహామి శతశారదాయ॥ ౩॥

౪౮౬౪ ఋతుభ్యష్ట్వార్తవేభ్యో మాద్భ్యః సంవత్సరేభ్యః।
ధాత్రే విధాత్రే సమృధే భూతస్య పతయే యజే॥ ౪॥

(౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అథర్వా ॥ దేవతా - గుల్గులుః ॥ ఛన్దః - ౧ అనుష్టుప్; ౨ చతుష్పదోష్ణిక్; ౩ ప్రాజాపత్యానుష్టుప్॥

౪౮౬౫ న తం యక్ష్మా అరున్ధతే నైనం శపథో అశ్నుతే।

యం భేషజస్య గుల్గులో : సురభిర్గన్ధో అశ్నుతే ॥౧॥

౪౮౬౬ విష్వఞ్చస్తస్మాద్యక్ష్మా మృగా అశ్వా ఇవేరతే।
యద్ గుల్గులు సైన్ధవం యద్వాప్యాసి సముద్రియమ్॥ ॥౨॥

౪౮౬౭ ఉభయోరగ్రభం నామాస్మా అరిష్టతాతయే ॥ ॥౩॥

(౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగ్వఙ్గిరాః ॥దేవతా- కుష్ఠః ॥ ఛన్దః -౧,౯,౧౦ అనుష్టుప్; ౨,౩ పఞ్చపదాపథ్యాపఙ్క్తిః ; ౪ షట్పదాజగతీ; ౫ సప్తపదాశక్వరీ; ౬-౮ అష్టిః ॥

౪౮౬౮ ఏతు దేవస్త్రాయమాణః కుష్ఠో హిమవతస్పరి।
తక్మానం సర్వం నాశయ సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః ॥ ॥౧॥

౪౮౬౯ త్రీణి తే కుష్ఠ నామాని నద్యమారో నద్యారిషః।
నద్యాయం పురుషో రిషత్।
యస్మై పరిబ్రవీమి త్వా సాయంప్రాతరథో దివా॥ ॥౨॥

౪౮౭౦ జీవలా నామ తే మాతా జీవన్తో నామ తే పితా।
నద్యాయం పురుషో రిషత్।
యస్మై పరిబ్రవీమి త్వా సాయం ప్రాతరథో దివా॥ ॥౩॥

౪౮౭౧ ఉత్తమో అస్యోషధీనామనడ్వాఞ్జగతామివ వ్యాఘ్రః।
శ్వపదామివ నద్యాయం పురుషో రిషత్।
యస్మై పరిబ్రవీమి త్వా సాయంప్రాతరథో దివా॥ ॥౪॥

౪౮౭౨ త్రిః శామ్బుభ్యో అఙ్గిరేభ్యస్త్రిరాదిత్యేభ్యస్పరి।
త్రిర్జాతో విశ్వదేవేభ్యః।
న కుష్ఠో విశ్వభేషజః సాకం సోమేన తిష్ఠతి।
తక్మానం సర్వం నాశయ సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః ॥ ॥౫॥

౪౮౭౩ అశ్వత్థో దేవసదనస్తృతీయస్యామితో దివి।
తత్రామృతస్య చక్షణం తతః కుష్ఠో అజాయత।
న కుష్ఠో విశ్వభేషజః సాకం సోమేన తిష్ఠతి।
తక్మానం సర్వం నాశయ సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః॥ ॥౬॥

౪౮౭౪ హిరణ్యయీ నౌరచరద్ధిరణ్యబన్ధనా దివి।
తత్రామృతస్య చక్షణం తతః కుష్ఠో అజాయత।
న కుష్ఠో విశ్వభేషజః సాకం సోమేన తిష్ఠతి।
తక్మానం సర్వం నాశయ సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః ॥ ॥౭॥

౪౮౭౫ యత్ర నావప్రభ్రంశనం యత్ర హిమవతః శిరః।
తత్రామృతస్య చక్షణం తతః కుష్ఠో అజాయత।
న కుష్ఠో విశ్వభేషజః సాకం సోమేన తిష్ఠతి।
తక్మానం సర్వం నాశయ సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః॥ ॥౮॥

౪౮౭౬ యం త్వా వేద పూర్వ ఇక్ష్వాకో యం వా త్వా కుష్ఠ కామ్యః।
యం వా వసో యమాత్స్యస్తేనాసి విశ్వభేషజః ॥ ॥౯॥

౪౮౭౭ శీర్షలోకం తృతీయకం సదన్దిర్యశ్చ హాయనః।
తక్మానం విశ్వధావీర్యాధరాఞ్చం పరా సువ॥ ॥౧౦॥

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - విశ్వే దేవాః ; బృహస్పతిః ॥ ఛన్దః - ౧ పరానుష్టుప్త్రిష్టుప్; ౨ పురః కకుమ్మత్యుపరిష్టాద్ బృహతీ; ౩ బృహతీ గర్భానుష్టుప్; ౪ త్రిపదా ఆర్షీగాయత్రీ॥

౪౮౭౮ యన్మే ఛిద్రం మనసో యచ్చ వాచః సరస్వతీ మన్యుమన్తం జగామ।
విశ్వైస్తద్దేవైః సహ సంవిదానః సం దధాతు బృహస్పతిః ॥ ॥౧॥

౪౮౭౯ మా న ఆపో మేధాం మా బ్రహ్మ ప్ర మథిష్టన।
శుష్యదా యూయం స్యన్దధ్వముపహూతోఽహం సుమేధా వర్చస్వీ॥ ॥౨॥

౪౮౮౦ మా నో మేధాం మా నో దీక్షాం మా నో హింసిష్టం యత్తపః।
శివా నః శం సన్త్వాయుషే శివా భవన్తు మాతరః ॥ ॥౩॥

౪౮౮౧ యా నః పీపరదశ్వినా జ్యోతిష్మతీ తమస్తిరః।
తామస్మే రాసతామిషమ్॥ ॥౪॥

(౪౧) ఏకచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - తపః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౪౮౮౨ భద్రమిచ్ఛన్త ఋషయః స్వర్విదస్తపో దీక్షాముపనిషేదురగ్రే।
తతో రాష్ట్రం బలమోజశ్చ జాతం తదస్మై దేవా ఉపసంనమన్తు॥ ॥౧॥

(౪౨) ద్విచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా॥ దేవతా - బ్రహ్మ॥ ఛన్దః - ౧ అనుష్టుప్; ౨ కకుమ్మతీపథ్యాపఙ్క్తిః; ౩ త్రిష్టుప్; ౪ జగతీ॥

౪౮౮౩ బ్రహ్మ హోతా బ్రహ్మ యజ్ఞా బ్రహ్మణా స్వరవో మితాః।
అధ్వర్యుర్బ్రహ్మణో జాతో బ్రహ్మణోఽన్తర్హితం హవిః ॥౧॥

౪౮౮౪ బ్రహ్మ స్రుచో ఘృతవతీర్బ్రహ్మణా వేదిరుద్ధితా। బ్రహ్మ యజ్ఞస్య
తత్త్వం చ ఋత్విజో యే హవిష్కృతః। శమితాయ స్వాహా॥ ॥౨॥

౪౮౮౫ అంహోముచే ప్ర భరే మనీషామా సుత్రావ్ణే సుమతిమావృణానః।
ఇదమిన్ద్ర ప్రతి హవ్యం గృభాయ సత్యాః సన్తు యజమానస్య కామాః ॥౩॥

౪౮౮౬ అంహోముచం వృషభం యజ్ఞియానాం విరాజన్తం ప్రథమమధ్వరాణామ్।
అపాం నపాతమశ్వినా హువే ధియ ఇన్ద్రియేణ త ఇన్ద్రియం దత్తమోజః॥ ॥౪॥

(౪౩) త్రిచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥ దేవతా - అగ్న్యాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - శఙ్కుమతీ పథ్యాపఙ్క్తిః ॥

౪౮౮౭ యత్ర బ్రహ్మవిదో యాన్తి దీక్షయా తపసా సహ।
అగ్నిర్మా తత్ర నయత్వగ్నిర్మేధా దధాతు మేఽగ్నయే స్వాహా॥ ॥౧॥

౪౮౮౮ యత్ర బ్రహ్మవిదో యాన్తి దీక్షయా తపసా సహ।
వాయుర్మా తత్ర నయతు వాయుః ప్రాణాన్దధాతు మే। వాయవే స్వాహా ॥ ॥౨॥

౪౮౮౯ యత్ర బ్రహ్మవిదో యాన్తి దీక్షయా తపసా సహ।
సూర్యో మా తత్ర నయతు చక్షుః సూర్యో దధాతు మే। సూర్యాయ స్వాహా॥ ॥౩॥

౪౮౯౦ యత్ర బ్రహ్మవిదో యాన్తి దీక్షయా తపసా సహ।
చన్ద్రో మా తత్ర నయతు మనశ్చన్ద్రో దధాతు మే చన్ద్రాయ స్వాహా॥ ॥౪॥

౪౮౯౧ యత్ర బ్రహ్మవిదో యాన్తి దీక్షయా తపసా సహ।
సోమో మా తత్ర నయతు పయః సోమో దధాతు మే। సోమాయ స్వాహా ॥౫॥

౪౮౯౨ యత్ర బ్రహ్మవిదో యాన్తి దీక్షయా తపసా సహ।
ఇన్ద్రో మా తత్ర నయతు బలమిన్ద్రో దధాతు మే। ఇన్ద్రాయ స్వాహా॥ ॥౬॥

౪౮౯౩ యత్ర బ్రహ్మవిదో యాన్తి దీక్షయా తపసా సహ।
ఆపో మా తత్ర నయన్త్వమృతం మోప తిష్ఠతు। అద్భ్యః స్వాహా॥ ॥౭॥

౪౮౯౪ యత్ర బ్రహ్మవిదో యాన్తి దీక్షయా తపసా సహ।
బ్రహ్మా మా తత్ర నయతు బ్రహ్మా బ్రహ్మ దధాతు మే। బ్రహ్మణే స్వాహా ॥ ॥౮॥

(౪౪) చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగుః ॥ దేవతా - ఆఞ్జనమ్ ; ౮,౯ వరుణః ॥ ఛన్దః - ౧-౩, ౬-౧౦ అనుష్టుప్; ౪ చతుష్పదా శఙ్కుమత్యుష్ణిక్; ౫ త్రిపదానిచృద్విషమాగాయత్రీ॥

౪౮౯౫ ఆయుషోఽసి ప్రతరణం విప్రం భేషజముచ్యసే।
తదాఞ్జన త్వం శంతాతే శమాపో అభయం కృతమ్॥ ॥౧॥

౪౮౯౬ యో హరిమా జాయాన్యోఽఙ్గభేదో విసల్పకః।
సర్వం తే యక్ష్మమఙ్గేభ్యో బహిర్నిర్హన్త్వాఞ్జనమ్॥ ॥౨॥

౪౮౯౭ ఆఞ్జనం పృథివ్యాం జాతం భద్రం పురుషజీవనమ్।
కృణోత్వప్రమాయుకం రథజూతిమనాగసమ్॥ ॥౩॥

౪౮౯౮ ప్రాణ ప్రాణం త్రాయస్వాసో అసవే మృడ।
నిరృతే నిరృత్యా నః పాశేభ్యో ముఞ్చ॥ ॥౪॥

౪౮౯౯ సిన్ధోర్గర్భోఽసి విద్యుతాం పుష్పమ్।
వాతః ప్రాణః సూర్యశ్చక్షుర్దివస్పయః ॥ ॥౫॥

౪౯౦౦ దేవాఞ్జన త్రైకకుదం పరి మా పాహి విశ్వతః।
న త్వా తరన్త్యోషధయో బాహ్యాః పర్వతీయా ఉత॥ ॥౬॥

౪౯౦౧ వీ౩దం మధ్యమవాసృపద్రక్షోహామీవచాతనః।
అమీవాః సర్వాశ్చాతయన్నాశయదభిభా ఇతః ॥ ॥౭॥

౪౯౦౨ ఋష్యైత్తేదం రాజన్వరుణానృతమాహ పూరుషః।
తస్మాత్సహస్రవీర్య ముఞ్చ నః పర్యంహసః ॥౮॥

౪౯౦౩ యదాపో అఘ్న్యా ఇతి వరుణేతి యదూచిమ।
తస్మాత్సహస్రవీర్య ముఞ్చ నః పర్యంహసః॥౯॥

౪౯౦౪ మిత్రశ్చ త్వా వరుణశ్చానుప్రేయతురాఞ్జన।
తౌ త్వానుగత్య దూరం భోగాయ పునరోహతుః॥౧౦॥

(౪౫) పఞ్చచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగుః ॥దేవతా-౧-౫ ఆఞ్జనమ్; ౬-౧౦ అగ్న్యాదయో మన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ అనుష్టుప్; ౩-౫ త్రిష్టుప్; ౬ విరాణ్మహా- బృహతీ; ౭-౧౦ విరాణ్మహాబృహతీ ॥

౪౯౦౫ ఋణాదృణమివ సంనయన్కృత్యాం కృత్యాకృతో గృహమ్।
చక్షుర్మన్త్రస్య దుర్హార్దః పృష్టీరపి శృణాఞ్జన॥౧॥

౪౯౦౬ యదస్మాసు దుష్వప్న్యం యద్గోషు యచ్చ నో గృహే।
అనామగస్తం చ దుర్హార్దః ప్రియః ప్రతి ముఞ్చతామ్॥౨॥

౪౯౦౭ అపామూర్జ ఓజసో వావృధానమగ్నేర్జాతమధి జాతవేదసః।
చతుర్వీరం పర్వతీయం యదాఞ్జనం దిశః ప్రదిశః కరదిచ్ఛివాస్తే॥౩॥

౪౯౦౮ చతుర్వీరం బధ్యత ఆఞ్జనం తే సర్వా దిశో అభయాస్తే భవన్తు।
ధ్రువస్తిష్ఠాసి సవితేవ చార్య ఇమా విశో అభి హరన్తు తే బలిమ్॥౪॥

౪౯౦౯ ఆక్ష్వైకం మణిమేకం కృణుష్వ స్నాహ్యేకేనా పిబైకమేషామ్।
చతుర్వీరం నైరృతేభ్యశ్చతుర్భ్యో గ్రాహ్యా బన్ధేభ్యః పరి పాత్వస్మాన్॥౫॥

౪౯౧౦ అగ్నిర్మాగ్నినావతు ప్రాణాయాపానాయాయుషే వర్చస
ఓజసే తేజసే స్వస్తయే సుభూతయే స్వాహా ॥౬॥

౪౯౧౧ ఇన్ద్రో మేన్ద్రియేణావతు ప్రాణాయాపానాయాయుషే వర్చస
ఓజసే తేజసే స్వస్తయే సుభూతయే స్వాహా॥౭॥

౪౯౧౨ సోమో మా సౌమ్యేనావతు ప్రాణాయాపానాయాయుషే వర్చస
ఓజసే తేజసే స్వస్తయే సుభూతయే స్వాహా॥౮॥

౪౯౧౩ భగో మా భగేనావతు ప్రాణాయాపానాయాయుషే వర్చస
ఓజసే తేజసే స్వస్తయే సుభూతయే స్వాహా॥౯॥

౪౯౧౪ మరుతో మా గణైరవన్తు ప్రాణాయాపానాయాయుషే వర్చస
ఓజసే తేజసే స్వస్తయే సుభూతయే స్వాహా॥౧౦॥

అథ షష్ఠోఽనువాకః (౪౬) షట్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః- ప్రజాపతిః ॥దేవతా- అస్తృతమణిః ॥ ఛన్దః - ౧ పఞ్చపదోష్ణిగ్గర్భా త్రిష్టుప్; ౨ షట్పదాభురిక్శక్వరీ ; ౩,౭ పఞ్చపదాపథ్యాపఙ్క్తిః ; ౪ చతుష్పదా త్రిష్టుప్; ౫ పఞ్చపదాతిజగతీ ; ౬ పఞ్చపదోష్ణిగ్గర్భా విరాడ్ జగతీ ॥

౪౯౧౫ ప్రజాపతిష్ట్వా బధ్నాత్ప్రథమమస్తృతం వీర్యాయ కమ్।
తత్తే బధ్నామ్యాయుషే వర్చస ఓజసే చ బలాయ చాస్తృతస్త్వాభి రక్షతు॥౧॥

౪౯౧౬ ఊర్ధ్వస్తిష్ఠతు రక్షన్నప్రమాదమస్తృతేమం మా త్వా దభన్పణయో యాతుధానాః।
ఇన్ద్ర ఇవ దస్యూనవ ధూనుష్వ పృతన్యతః సర్వాం ఛత్రూన్వి షహస్వాస్తృతస్త్వాభి రక్షతు॥౨॥

౪౯౧౭ శతం చ న ప్రహరన్తో నిఘ్నన్తో న తస్తిరే।
తస్మిన్నిన్ద్రః పర్యదత్త చక్షుః ప్రాణమథో బలమస్తృతస్త్వాభి రక్షతు॥౩॥

౪౯౧౮ ఇన్ద్రస్య త్వా వర్మణా పరి ధాపయామో యో దేవానామధిరాజో బభూవ।
పునస్త్వా దేవాః ప్ర ణయన్తు సర్వేఽస్తృతస్త్వాభి రక్షతు॥౪॥

౪౯౧౯ అస్మిన్మణావేకశతం వీర్యాణి సహస్రం ప్రాణా అస్మిన్నస్తృతే వ్యాఘ్రః।
శత్రూనభి తిష్ఠ సర్వాన్యస్త్వా పృతన్యాదధరః సో అస్త్వస్తృతస్త్వాభి రక్షతు॥౫॥

౪౯౨౦ ఘృతాదుల్లుప్తో మధుమాన్పయస్వాన్త్సహస్రప్రాణః శతయోనిర్వయోధాః।
శంభూశ్చ మయోభూశ్చోర్జస్వాంశ్చ పయస్వాంశ్చాస్తృతస్త్వాభి రక్షతు॥౬॥

౪౯౨౧ యథా త్వముత్తరోఽసో అసపత్నః సపత్నహా।
సజాతానామసద్వశీ తథా త్వా సవితా కరదస్తృతస్త్వాభి రక్షతు ॥౭॥

(౪౭) సప్తచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గోపథః ॥దేవతా - రాత్రిః॥ ఛన్దః - ౧ పథ్యాబృహతీ ; ౨ పఞ్చపదా అనుష్టుబ్గర్భాపరాతిజగతీ; ౩-౫, ౮,౯ అనుష్టుప్;

౬ పురస్తాద్ బృహతీ; ౭ షట్పదా జగతీ॥

౪౯౨౨ ఆ రాత్రి పార్థివం రజః పితురప్రాయి ధామభిః।
దివః సదాంసి బృహతీ వి తిష్ఠస ఆ త్వేషం వర్తతే తమః॥ ॥౧॥

౪౯౨౩ న యస్యాః పారం దదృశే న యోయువద్విశ్వమస్యాం ని విశతే యదేజతి।
అరిష్టాసస్త ఉర్వి తమస్వతి రాత్రి పారమశీమహి భద్రే పారమశీమహి॥ ॥౨॥

౪౯౨౪ యే తే రాత్రి నృచక్షసో ద్రష్టారో నవతిర్నవ।
అశీతిః సన్త్వష్టా ఉతో తే సప్త సప్తతిః॥ ॥౩॥

౪౯౨౫ షష్టిశ్చ షట్ చ రేవతి పఞ్చాశత్ పఞ్చ సుమ్నయి।
చత్వారశ్చత్వారింశచ్చ త్రయస్త్రింశచ్చ వాజిని॥ ॥౪॥

౪౯౨౬ ద్వౌ చ తే వింశతిశ్చ తే రాత్ర్యేకాదశావమాః।
తేభిర్నో అద్య పాయుభిర్ను పాహి దుహితర్దివః॥ ॥౫॥

౪౯౨౭ రక్షా మాకిర్నో అఘశంస ఈశత మా నో దుఃశంస ఈశత।
మా నో అద్య గవాం స్తేనో మావీనాం వృక ఈశత॥ ॥౬॥

౪౯౨౮ మాశ్వానాం భద్రే తస్కరో మా నృణాం యాతుధాన్యః॥
పరమేభిః పథిభిః స్తేనో ధావతు తస్కరః।
పరేణ దత్వతీ రజ్జుః పరేణాఘాయురర్షతు॥ ॥౭॥

౪౯౨౯ అధ రాత్రి తృష్టధూమమశీర్షాణమహిం కృణు।
హనూ వృకస్య జమ్భయాస్తేన తం ద్రుపదే జహి॥ ॥౮॥

౪౯౩౦ త్వయి రాత్రి వసామసి స్వపిష్యామసి జాగృహి।
గోభ్యో నః శర్మ యచ్ఛాశ్వేభ్యః పురుషేభ్యః॥ ॥౯॥

(౪౮) అష్టచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గోపథః ॥దేవతా- రాత్రిః ॥ ఛన్దః -౧ త్రిపదార్షీ గాయత్రీ;
౨ త్రిపదా విరాడనుష్టుప్; ౩ బృహతీగర్భానుష్టుప్; ౪,౬ అనుష్టుప్; ౫ పథ్యాపఙ్క్తిః॥

౪౯౩౧ అథో యాని చ యస్మా హ యాని చాన్తః పరీణహి।
తాని తే పరి దద్మసి॥ ॥౧॥

౪౯౩౨ రాత్రి మాతరుషసే నః పరి దేహి।
ఉషా నో అహ్నే పరి దదాత్వహస్తుభ్యం విభావరి॥ ॥౨॥

౪౯౩౩ యత్కిం చేదం పతయతి యత్కిం చేదం సరీసృపమ్।
యత్కిం చ పర్వతాయాసత్వం తస్మాత్త్వం రాత్రి పాహి నః॥ ॥౩॥

౪౯౩౪ సా పశ్చాత్పాహి సా పురః సోత్తరాదధరాదుత।
గోపాయ నో విభావరి స్తోతారస్త ఇహ స్మసి॥ ॥౪॥

౪౯౩౫ యే రాత్రిమనుతిష్ఠన్తి యే చ భూతేషు జాగ్రతి।
పశూన్యే సర్వాన్రక్షన్తి తే న ఆత్మసు జాగ్రతి తే నః పశుషు జాగ్రతి ॥౫॥

౪౯౩౬ వేద వై రాత్రి తే నామ ఘృతాచీ నామ వా అసి।
తాం త్వాం భరద్వాజో వేద సా నో విత్తేఽధి జాగ్రతి॥ ॥౬॥

(౪౯) ఏకోనపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౯ గోపథః; ౧౦ గోపథో భరద్వాజశ్చ ॥దేవతా- రాత్రిః॥
ఛన్దః -౧-౫, ౭ త్రిష్టుప్; ౬ ఆస్తారపఙ్క్తిః; ౮ పథ్యాపఙ్క్తిః;
౯ అనుష్టుప్; ౧౦ షట్పదా జగతీ;॥

౪౯౩౭ ఇషిరా యోషా యువతిర్దమూనా రాత్రీ దేవస్య సవితుర్భగస్య।
అశ్వక్షభా సుహవా సంభృతశ్రీరా పప్రౌ ద్యావాపృథివీ మహిత్వా॥ ॥౧॥

౪౯౩౮ అతి విశ్వాన్యరుహద్గమ్భీరో వర్షిష్ఠమరుహన్త శ్రవిష్ఠాః।
ఉశతీ రాత్ర్యను సా భద్రాభి తిష్ఠతే మిత్ర ఇవ స్వధాభిః॥ ॥౨॥

౪౯౩౯ వర్యే వన్దే సుభగే సుజాత ఆజగన్రాత్రి సుమనా ఇహ స్యామ్।
అస్మాంస్త్రాయస్వ నర్యాణి జాతా అథో యాని గవ్యాని పుష్ట్యా॥ ॥౩॥

౪౯౪౦ సింహస్య రాత్ర్యుశతీ పింషస్య వ్యాఘ్రస్య ద్వీపినో వర్చ ఆ దదే।
అశ్వస్య బ్రధ్నం పురుషస్య మాయుం పురు రూపాణి కృణుషే విభాతీ॥ ॥౪॥

౪౯౪౧ శివాం రాత్రిమనుసూర్యం చ హిమస్య మాతా సుహవా నో అస్తు।
అస్య స్తోమస్య సుభగే ని బోధ యేన త్వా వన్దే విశ్వాసు దిక్షు॥ ॥౫॥

౪౯౪౨ స్తోమస్య నో విభావరి రాత్రి రాజేవ జోషసే ।
అసామ సర్వవీరా భవామ సర్వవేదసో వ్యుచ్ఛన్తీరనూషసః ॥౬॥

౪౯౪౩ శమ్యా హ నామ దధిషే మమ దిప్సన్తి యే ధనా ।
రాత్రీహి తానసుతపా య స్తేనో న విద్యతే యత్పునర్న విద్యతే ॥౭॥

౪౯౪౪ భద్రాసి రాత్రి చమసో న విష్టో విష్వఙ్ గోరూపం యువతిర్బిభర్షి ।
చక్షుష్మతీ మే ఉశతీ వపూంషి ప్రతి త్వం దివ్యా న క్షామముక్థాః ॥౮॥

౪౯౪౫ యో అద్య స్తేన ఆయత్యఘాయుర్మర్త్యో రిపుః ।
రాత్రీ తస్య ప్రతీత్య ప్ర గ్రీవాః ప్ర శిరో హనత్ ॥౯॥

౪౯౪౬ ప్ర పాదౌ న యథాయతి ప్ర హస్తౌ న యథాశిషత్ ।
యో మలిమ్లురుపాయతి స సంపిష్టో అపాయతి ।
అపాయతి స్వపాయతి శుష్కే స్థాణావపాయతి ॥౧౦॥

(౫౦) పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - గోపథః ॥దేవతా - రాత్రిః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్ ॥

౪౯౪౭ అధ రాత్రి తృష్టధూమమశీర్షాణమహిం కృణు ।
అక్షౌ వృకస్య నిర్జహ్యాస్తేన తం ద్రుపదే జహి ॥౧॥

౪౯౪౮ యే తే రాత్ర్యనడ్వాహస్తీక్ష్ణశృఙ్గాః స్వాశవః ।
తేభిర్నో అద్య పారయాతి దుర్గాణి విశ్వహా ॥౨॥

౪౯౪౯ రాత్రింరాత్రిమరిష్యన్తస్తరేమ తన్వా వయమ్ ।
గమ్భీరమప్లవా ఇవ న తరేయురరాతయః ॥౩॥

౪౯౫౦ యథా శామ్యాకః ప్రపతన్నపవాన్నానువిద్యతే ।
ఏవా రాత్రి ప్ర పాతయ యో అస్మాఁ అభ్యఘాయతి ॥౪॥

౪౯౫౧ అప స్తేనం వాసో గోఅజముత తస్కరమ్ ।
అథో యో అర్వతః శిరోఽభిధాయ నినీషతి ॥౫॥

౪౯౫౨ యదద్యా రాత్రి సుభగే విభజన్త్యయో వసు ।
యదేతదస్మాన్భోజయ యథేదన్యానుపాయసి ॥౬॥

౪౯౫౩ ఉషసే నః పరి దేహి సర్వాన్రాత్ర్యనాగసః ।
ఉషా నో అహ్నే ఆ భజాదహస్తుభ్యం విభావరి ॥౭॥

(౫౧) ఏకపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా-౧ ఆత్మా; ౨ సవితా॥ ఛన్దః - ౧ ఏకపదా- బ్రాహ్మ్యనుష్టుప్; ౨ త్రిపదా యవమధ్యోష్ణిక్॥

౪౯౫౪ అయుతోఽహమయుతో మ ఆత్మాయుతం మే చక్షురయుతం మే శ్రోత్రమయుతో మే ప్రాణోఽయుతో మేఽపానోఽయుతో మే వ్యానోఽయుతోఽహం సర్వః ॥౧॥

౪౯౫౫ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాం ప్రసూత ఆ రభే ॥౨॥

(౫౨) ద్విపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః- బ్రహ్మా ॥దేవతా - కామః॥ఛన్దః-౧,౨,౪ త్రిష్టుప్; ౩ చతుష్పదోష్ణిక్; ౫ ఉపరిష్టాద్బృహతీ॥

౪౯౫౬ కామస్తదగ్రే సమవర్తత మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్ ।
స కామ కామేన బృహతా సయోనీ రాయస్పోషం యజమానాయ ధేహి ॥౧॥

౪౯౫౭ త్వం కామ సహసాసి ప్రతిష్ఠితో విభుర్విభావా సఖ ఆ సఖీయతే ।
త్వముగ్రః పృతనాసు సాసహిః సహ ఓజో యజమానాయ ధేహి ॥౨॥

౪౯౫౮ దూరాచ్చకమానాయ ప్రతిపాణాయాక్షయే ।
ఆస్మా అశృణ్వన్నాశాః కామేనాజనయన్త్స్వః ॥౩॥

౪౯౫౯ కామేన మా కామ ఆగన్హృదయాద్ధృదయం పరి ।
యదమీషామదో మనస్తదైతూప మామిహ ॥౪॥

౪౯౬౦ యత్కామ కామయమానా ఇదం కృణ్మసి తే హవిః ।
తన్నః సర్వం సమృధ్యతామథైతస్య హవిషో వీహి స్వాహా ॥౫॥

(౫౩) త్రిపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగుః ॥దేవతా- కాలః ॥ ఛన్దః -౧-౪ త్రిష్టుప్; ౫ నిచృత్పురస్తాద్బృహతీ ; ౬-౧౦ అనుష్టుప్॥

౪౯౬౧ కాలో అశ్వో వహతి సప్తరశ్మిః సహస్రాక్షో అజరో భూరిరేతాః ।
తమా రోహన్తి కవయో విపశ్చితస్తస్య చక్రా భువనాని విశ్వా ॥౧॥

౪౯౬౨ సప్త చక్రాన్వహతి కాల ఏష సప్తాస్య నాభీరమృతం న్వక్షః।
స ఇమా విశ్వా భువనాన్యఞ్జత్కాలః స ఈయతే ప్రథమో ను దేవః ॥ ౨॥

౪౯౬౩ పూర్ణః కుమ్భోఽధి కాల ఆహితస్తం వై పశ్యామో బహుధాను సన్తః।
స ఇమా విశ్వా భువనాని ప్రత్యఙ్ కాలం తమాహుః పరమే వ్యోమన్॥ ౩॥

౪౯౬౪ స ఏవ సం భువనాన్యాభరత్స ఏవ సం భువనాని పర్యైత్।
పితా సన్నభవత్పుత్ర ఏషాం తస్మాద్వై నాన్యత్పరమస్తి తేజః॥ ౪॥

౪౯౬౫ కాలోఽమూం దివమజనయత్కాల ఇమాః పృథివీరుత।
కాలే హ భూతం భవ్యం చేషితం హ వి తిష్ఠతే॥ ౫॥

౪౯౬౬ కాలో భూతిమసృజత కాలే తపతి సూర్యః।
కాలే హ విశ్వా భూతాని కాలే చక్షుర్వి పశ్యతి ॥ ౬॥

౪౯౬౭ కాలే మనః కాలే ప్రాణః కాలే నామ సమాహితమ్।
కాలేన సర్వా నన్దన్త్యాగతేన ప్రజా ఇమాః ॥ ౭॥

౪౯౬౮ కాలే తపః కాలే జ్యేష్ఠం కాలే బ్రహ్మ సమాహితమ్।
కాలో హ సర్వస్యేశ్వరో యః పితాసీత్ప్రజాపతేః ॥ ౮॥

౪౯౬౯ తేనేషితం తేన జాతం తదు తస్మిన్ప్రతిష్ఠితమ్।
కాలో హ బ్రహ్మ భూత్వా బిభర్తి పరమేష్ఠినమ్ ॥ ౯॥

౪౯౭౦ కాలః ప్రజా అసృజత కాలో అగ్రే ప్రజాపతిమ్।
స్వయంభూః కశ్యపః కాలాత్తపః కాలాదజాయత॥ ౧౦॥

(౫౪) చతుష్పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగుః ॥దేవతా - కాలః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪ అనుష్టుప్;
౨ త్రిపదాఽఽర్షీగాయత్రీ; ౫ షట్పదావిరాడష్టిః ॥

౪౯౭౧ కాలాదాపః సమభవన్కాలాద్ బ్రహ్మ తపో దిశః।
కాలేనోదేతి సూర్యః కాలే ని విశతే పునః ॥ ౧॥

౪౯౭౨ కాలేన వాతః పవతే కాలేన పృథివీ మహీ।
ద్యౌర్మహీ కాల ఆహితా॥ ౨॥

౪౯౭౩ కాలో హ భూతం భవ్యం చ పుత్రో అజనయత్పురా।
కాలాదృచః సమభవన్యజుః కాలాదజాయత॥ ౩॥

౪౯౭౪ కాలో యజ్ఞం సమైరయద్దేవేభ్యో భాగమక్షితమ్।
కాలే గన్ధర్వాప్సరసః కాలే లోకాః ప్రతిష్ఠితాః॥ ౪॥

౪౯౭౫ కాలేఽయమఙ్గిరా దేవోఽథర్వా చాధి తిష్ఠతః।
ఇమం చ లోకం పరమం చ లోకం పుణ్యాంశ్చ లోకాన్విధృతీశ్చ పుణ్యాః।
సర్వాంల్లోకానభిజిత్య బ్రహ్మణా కాలః స ఈయతే పరమో ను దేవః ॥ ౫॥

అథ సప్తమోఽనువాకః (౫౫) పఞ్చపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగుః ॥దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - ౧,౩,౪ త్రిష్టుప్; ౨ ఆస్తారపఙ్క్తిః;
౫ విరాట్పురఉష్ణిక్; ౬ నిచృదనుష్టుప్; ౭ నిచృత్త్రిష్టుప్॥

౪౯౭౬ రాత్రింరాత్రిమప్రయాతం భరన్తోఽశ్వాయేవ తిష్ఠతే ఘాసమస్మై।
రాయస్పోషేణ సమిషా మదన్తో మా తే అగ్నే ప్రతివేశా రిషామ॥ ౧॥

౪౯౭౭ యా తే వసోర్వాత ఇషుః సా త ఏషా తయా నో మృడ।
రాయస్పోషేణ సమిషా మదన్తో మా తే అగ్నే ప్రతివేశా రిషామ॥ ౨॥

౪౯౭౮ సాయంసాయం గృహపతిర్నో అగ్నిః ప్రాతః ప్రాతః సౌమనసస్య దాతా।
వసోర్వసోర్వసుదాన ఏధి వయం త్వేన్ధానాస్తన్వం పుషేమ॥ ౩॥

౪౯౭౯ ప్రాతఃప్రాతర్గృహపతిర్నో అగ్నిః సాయం సాయం సౌమనసస్య దాతా।
వసోర్వసోర్వసుదాన ఏధీన్ధానాస్త్వా శతంహిమా ఋధేమ ॥ ౪॥

౪౯౮౦ అపశ్చా దగ్ధాన్నస్య భూయాసమ్।
అన్నాదాయాన్నపతయే రుద్రాయ నమో అగ్నయే॥ ౫॥

౪౯౮౧ సభ్యః సభాం మే పాహి యే చ సభ్యాః సభాసదః।
త్వయేద్గాః పురుహూత విశ్వమాయుర్వ్యశ్నవమ్॥ ౬॥

౪౯౮౨ అహరహర్బలిమిత్తే హరన్తోఽశ్వాయేవ తిష్ఠతే ఘాసమగ్నే।
రాయస్పోషేణ సమిషా మదన్తో మా తే అగ్నే ప్రతివేశా రిషామ॥ ౭॥

(౫౬) షట్పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - యమః ॥దేవతా - దుఃష్వప్ననాశనమ్॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౪౯౮౩ యమస్య లోకాదధ్యా బభూవిథ ప్రమదా మర్త్యాన్ప్ర యునక్షి ధీరః।
ఏకాకినా సరథం యాసి విద్వాన్త్స్వప్నం మిమానో అసురస్య యోనౌ॥ ॥౧॥

౪౯౮౪ బన్ధస్త్వాగ్రే విశ్వచయా అపశ్యత్పురా రాత్ర్యా జనితోరేకే అహ్ని।
తతః స్వప్నేదమధ్యా బభూవిథ భిషగ్భ్యో రూపమపగూహమానః॥ ॥౨॥

౪౯౮౫ బృహద్గావాసురేభ్యోఽధి దేవానుపావర్తత మహిమానమిచ్ఛన్।
తస్మై స్వప్నాయ దధురాధిపత్యం త్రయస్త్రింశాసః స్వరానశానాః॥ ॥౩॥

౪౯౮౬ నైతాం విదుః పితరో నోత దేవా యేషాం జల్పిశ్చరత్యన్తరేదమ్।
త్రితే స్వప్నమదధురాప్త్యే నర ఆదిత్యాసో వరుణేనానుశిష్టాః॥ ॥౪॥

౪౯౮౭ యస్య క్రూరమభజన్త దుష్కృతోఽస్వప్నేన సుకృతః పుణ్యమాయుః।
స్వర్మదసి పరమేణ బన్ధునా తప్యమానస్య మనసోఽధి జజ్ఞిషే॥ ॥౫॥

౪౯౮౮ విద్మ తే సర్వాః పరిజాః పురస్తాద్విద్మ స్వప్న యో అధిపా ఇహో తే।
యశస్వినో నో యశసేహ పాహ్యారాద్ద్విషేభిరప యాహి దూరమ్॥ ॥౬॥

(౫౭) సప్తపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - యమః ॥దేవతా - దుఃష్వప్ననాశనమ్॥ ఛన్దః - ౧ అనుష్టుప్; ౨ పఙ్క్తిః;
౩ షట్పదా త్రిష్టుప్; ౪ షట్పదోష్ణిగ్బృహతీగర్భా విరాట్శక్వరీ;
౫ పఞ్చపదా పరశాక్వరాఽతిజగతీ॥

౪౯౮౯ యథా కలాం యథా శఫం యథర్ణం సంనయన్తి।
ఏవా దుష్వప్న్యం సర్వమప్రియే సం నయామసి॥ ॥౧॥

౪౯౯౦ సం రాజానో అగుః సమృణాన్యగుః సం కుష్ఠా అగుః సం కలా అగుః।
సమస్మాసు యద్దుష్వప్న్యం నిర్ద్విషతే దుష్వప్న్యం సువామ॥ ॥౨॥

౪౯౯౧ దేవానాం పత్నీనాం గర్భ యమస్య కర యో భద్రః స్వప్న।
స మమ యః పాపస్తద్ద్విషతే ప్ర హిణ్మః।
మా తృష్టానామసి కృష్ణశకునేర్ముఖమ్॥ ॥౩॥

౪౯౯౨ తం త్వా స్వప్న తథా సం విద్మ స త్వం స్వప్నాశ్వ ఇవ కాయమశ్వ ఇవ నీనాహమ్।
అనాస్మాకం దేవపీయుం పియారుం వప యదస్మాసు
దుష్వప్న్యం యద్గోషు యచ్చ నో గృహే॥ ॥౪॥

౪౯౯౩ అనాస్మాకస్తద్దేవపీయుః పియారుర్నిష్కమివ ప్రతి ముఞ్చతామ్।
నవారత్నీనపమయా అస్మాకం తతః పరి।
దుష్వప్న్యం సర్వం ద్విషతే నిర్దయామసి॥ ॥౫॥

(౫౮) అష్టపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - మన్త్రోక్తాః॥ ఛన్దః - ౧,౪ త్రిష్టుప్; ౨ పురోఽనుష్టుప్; ౩
చతుష్పదాఽతిశక్వరీ; ౫ భురిక్త్రిష్టుప్; ౬ స్వరాట్ త్రిష్టుప్॥

౪౯౯౪ ఘృతస్య జూతిః సమనా సదేవా సంవత్సరం హవిషా వర్ధయన్తీ।
శ్రోత్రం చక్షుః ప్రాణోఽచ్ఛిన్నో నో అస్త్వచ్ఛిన్నా వయమాయుషో వర్చసః॥ ॥౧॥

౪౯౯౫ ఉపాస్మాన్ప్రాణో హ్వయతాముప వయం ప్రాణం హవామహే।
వర్చో జగ్రాహ పృథివ్యన్తరిక్షం వర్చః సోమో బృహస్పతిర్విధర్తా॥ ॥౨॥

౪౯౯౬ వర్చసో ద్యావాపృథివీ సంగ్రహణీ బభూవథుర్వర్చో గృహీత్వా పృథివీమను సం చరేమ।
యశసం గావో గోపతిముప తిష్ఠన్త్యాయతీర్యశో గృహీత్వా పృథివీమను సం చరేమ॥ ॥౩॥

౪౯౯౭ వ్రజం కృణుధ్వం స హి వో నృపాణో వర్మ సీవ్యధ్వం బహులా పృథూని।
పురః కృణుధ్వమాయసీరధృష్టా మా వః సుస్రోచ్చమసో దృంహతా తమ్॥ ॥౪॥

౪౯౯౮ యజ్ఞస్య చక్షుః ప్రభృతిర్ముఖం చ వాచా శ్రోత్రేణ మనసా జుహోమి।
ఇమం యజ్ఞం వితతం విశ్వకర్మణా దేవా యన్తు సుమనస్యమానాః॥ ॥౫॥

౪౯౯౯ యే దేవానామృత్విజో యే చ యజ్ఞియా యేభ్యో హవ్యం క్రియతే భాగధేయమ్।
ఇమం యజ్ఞం సహ పత్నీభిరేత్య యావన్తో దేవాస్తవిషా మాదయన్తామ్॥ ॥౬॥

(౫౯) ఏకోనషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - అగ్నిః॥ ఛన్దః - ౧ గాయత్రీ; ౨,౩ త్రిష్టుప్॥

౫౦౦౦ త్వమగ్నే వ్రతపా అసి దేవ ఆ మర్త్యేష్వా త్వం యజ్ఞేష్వీడ్యః॥ ॥౧॥

౫౦౦౧ యద్వో వయం ప్రమినామ వ్రతాని విదుషాం దేవా అవిదుష్టరాసః।
అగ్నిష్టద్విశ్వాదా పృణాతు విద్వాన్త్సోమస్య యో బ్రాహ్మణాఀ ఆవివేశ॥ ॥౨॥

౫౦౦౨ ఆ దేవానామపి పన్థామగన్మ యచ్ఛక్నవామ తదనుప్రవోఢుమ్।
అగ్నిర్విద్వాన్త్స యజాత్స ఇద్ధోతా సో౽ధ్వరాన్త్స ఋతూన్కల్పయాతి॥౩॥

(౬౦) షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - వాగాదిమన్త్రోక్తాః ॥ ఛన్దః - ౧ పథ్యాబృహతీ;
౨ కకుమ్మతీపురఉష్ణిక్ ॥

౫౦౦౩ వాఙ్మ ఆసన్నసోః ప్రాణశ్చక్షురక్ష్ణోః శ్రోత్రం కర్ణయోః।
అపలితాః కేశా అశోణా దన్తా బహు బాహ్వోర్బలమ్॥ ॥౧॥

౫౦౦౪ ఊర్వోరోజో జఙ్ఘయోర్జవః పాదయోః ప్రతిష్ఠా।
అరిష్టాని మే సర్వాత్మానిభృష్టః॥ ॥౨॥

(౬౧) ఏకషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - బ్రాహ్మణస్పతిః ॥ ఛన్దః - విరాట్ పథ్యాబృహతీ॥

౫౦౦౫ తనూస్తన్వా మే సహే దతః సర్వమాయురశీయ।
స్యోనం మే సీద పురుః పృణస్వ పవమానః స్వర్గే॥ ॥౧॥

(౬౨) ద్విషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్॥

౫౦౦౬ ప్రియం మా కృణు దేవేషు ప్రియం రాజసు మా కృణు।
ప్రియం సర్వస్య పశ్యత ఉత శూద్ర ఉతార్యే॥ ॥౧॥

(౬౩) త్రిషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥ దేవతా - బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ఛన్దః - విరాడుపరిష్టాద్బృహతీ॥

౫౦౦౭ ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతే దేవాన్యజ్ఞేన బోధయ।
ఆయుః ప్రాణం ప్రజాం పశూన్కీర్తిం యజమానం చ వర్ధయ॥ ॥౧॥

(౬౪) చతుఃషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్॥

౫౦౦౮ అగ్నే సమిధమాహార్షం బృహతే జాతవేదసే।
స మే శ్రద్ధాం చ మేధాం చ జాతవేదాః ప్ర యచ్ఛతు॥ ॥౧॥

౫౦౦౯ ఇధ్మేన త్వా జాతవేదః సమిధా వర్ధయామసి।
తథా త్వమస్మాన్వర్ధయ ప్రజయా చ ధనేన చ ॥ ॥౨॥

౫౦౧౦ యదగ్నే యాని కాని చిదా తే దారూణి దధ్మసి।
సర్వం తదస్తు మే శివం తజ్జుషస్వ యవిష్ఠ్య॥ ॥౩॥

౫౦౧౧ ఏతాస్తే అగ్నే సమిధస్త్వమిద్ధః సమిద్భవ।
ఆయురస్మాసు దేహ్యమృతత్వమాచార్యాయ॥ ॥౪॥

(౬౫) పఞ్చషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - సూర్యో జాతవేదాః ॥ ఛన్దః - జగతీ॥

౫౦౧౨ హరిః సుపర్ణో దివమారుహో౽ర్చిషా యే త్వా దిప్సన్తి దివముత్పతన్తమ్।
అవ తాం జహి హరసా జాతవేదో౽బిభ్యదుగ్రో౽ర్చిషా దివమా రోహ సూర్య॥ ॥౧॥

(౬౬) షట్షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥ దేవతా - సూర్యో జాతవేదా వజ్రః॥ ఛన్దః - అతిజగతీ॥

౫౦౧౩ అయోజాలా అసురా మాయినో౽యస్మయైః పాశైరఙ్కినో యే చరన్తి।
తాంస్తే రన్ధయామి హరసా జాతవేదః సహస్రభృష్టిః
సపత్నాన్ప్రమృణన్పాహి వజ్రః॥ ॥౧॥

(౬౭) సప్తషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - సూర్యః ॥ ఛన్దః - ప్రాజాపత్యాగాయత్రీ॥

౫౦౧౪ పశ్యేమ శరదః శతమ్ ॥౧॥ ౫౦౧౫ జీవేమ శరదః శతమ్ ॥౨॥
౫౦౧౬ బుధ్యేమ శరదః శతమ్ ॥౩॥ ౫౦౧౭ రోహేమ శరదః శతమ్। ॥౪॥
౫౦౧౮ పూషేమ శరదః శతమ్ ॥౫॥ ౫౦౧౯ భవేమ శరదః శతమ్ ॥౬॥
౫౦౨౦ భూయేమ శరదః శతమ్ ॥౭॥ ౫౦౨౧ భూయసీః శరదః శతాత్ ॥౮॥

(౬౮) అష్టషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - మన్త్రోక్తాః, కర్మ॥ ఛన్దః - అనుష్టుప్॥

౫౦౨౨ అవ్యసశ్చ వ్యచసశ్చ బిలం వి ష్యామి మాయయా।
తాభ్యాముద్ధృత్య వేదమథ కర్మాణి కృణ్మహే॥ ॥౧॥

(౬౯) ఏకోన సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - ఆపః ॥ ఛన్దః - ౧ ఆసుర్యనుష్టుప్; ౨ సామ్న్యనుష్టుప్; ౩ ఆసురీగాయత్రీ ; ౪ సామ్న్యుష్ణిక్॥

౫౦౨౩ జీవా స్థ జీవ్యాసం సర్వమాయుర్జీవ్యాసమ్॥ ॥౧॥

౫౦౨౪ ఉపజీవా స్థోప జీవ్యాసం సర్వమాయుర్జీవ్యాసమ్॥ ॥౨॥

౫౦౨౫ సంజీవా స్థ సం జీవ్యాసం సర్వమాయుర్జీవ్యాసమ్॥ ॥౩॥

౫౦౨౬ జీవలా స్థ జీవ్యాసం సర్వమాయుర్జీవ్యాసమ్॥ ॥౪॥

(౭౦) సప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - ఇన్ద్రాదయో మన్త్రోక్తాః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౦౨౭ ఇన్ద్ర జీవ సూర్య జీవ దేవా జీవా జీవ్యాసమహమ్। సర్వమాయుర్జీవ్యాసమ్ ॥౧॥

(౭౧) ఏకసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - బ్రహ్మా ॥దేవతా - గాయత్రీ॥ ఛన్దః - పఞ్చపదాऽతిజగతీ॥

౫౦౨౮ స్తుతా మయా వరదా వేదమాతా ప్ర చోదయన్తాం పావమానీ ద్విజానామ్।
ఆయుః ప్రాణం ప్రజాం పశుం కీర్తిం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసమ్।
మహ్యం దత్త్వా వ్రజత బ్రహ్మలోకమ్॥ ॥౧॥

(౭౨) ద్విసప్తతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - భృగ్వఙ్గిరా బ్రహ్మా ॥దేవతా - పరమాత్మా దేవాశ్చ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౫౦౨౯ యస్మాత్కోశాదుదభరామ వేదం తస్మిన్నన్తరవ దధ్మ ఏనమ్।
కృతమిష్టం బ్రహ్మణో వీర్యేణ తేన మా దేవాస్తపసావతేహ॥ ॥౧॥

ఇతి పఞ్చత్రింశః ప్రపాఠకః॥
॥ఇత్యేకోనవింశం కాణ్డమ్॥

అథ వింశం కాణ్డమ్

అథ షట్త్రింశః ప్రపాఠకః॥

అథ ప్రథమోऽనువాకః (౧) ప్రథమం సూక్తమ్

ఋషిః -౧ విశ్వామిత్రః ; ౨ గోతమః ; ౩ విరూపః ॥దేవతా -౧ ఇన్ద్రః ; ౨ మరుతః; ౩ అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౦౩౦ ఇన్ద్ర త్వా వృషభం వయం సుతే సోమే హవామహే। స పాహి మధ్వో అన్ధసః॥ ॥౧॥

౫౦౩౧ మరుతో యస్య హి క్షయే పాథా దివో విమహసః। స సుగోపాతమో జనః ॥౨॥

౫౦౩౨ ఉక్షాన్నాయ వశాన్నాయ సోమపృష్ఠాయ వేధసే। స్తోమైర్విధేమాగ్నయే॥ ॥౩॥

(౨) ద్వితీయం సూక్తమ్

ఋషిః - గృత్సమదో మేధాతిథిర్వా ॥దేవతా -౧ మరుతః ; ౨ అగ్నిః ; ౩ ఇన్ద్రః; ౪ ద్రవిణోదాః ॥ ఛన్దః -౧, ౨ విరాడ్ గాయత్రీ; ౩ ఆర్చ్యుష్ణిక్; ౪ సామ్నీ త్రిష్టుప్॥

౫౦౩౩ మరుతః పోత్రాత్సుష్టుభః స్వర్కాదృతునా సోమం పిబతు॥ ॥౧॥

౫౦౩౪ అగ్నిరాగ్నీధ్రాత్సుష్టుభః స్వర్కాదృతునా సోమం పిబతు॥ ॥౨॥

౫౦౩౫ ఇన్ద్రో బ్రహ్మా బ్రాహ్మణాత్సుష్టుభః స్వర్కాదృతునా సోమం పిబతు॥ ॥౩॥

౫౦౩౬ దేవో ద్రవిణోదాః పోత్రాత్సుష్టుభః స్వర్కాదృతునా సోమం పిబతు ॥౪॥

(౩) తృతీయం సూక్తమ్

ఋషిః - ఇరిమ్బిఠిః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౦౩౭ ఆ యాహి సుషుమా హి త ఇన్ద్ర సోమం పిబా ఇమమ్। ఏదం బర్హిః సదో మమ॥౧॥

౫౦౩౮ ఆ త్వా బ్రహ్మయుజా హరీ వహతామిన్ద్ర కేశినా। ఉప బ్రహ్మాణి నః శృణు॥ ॥౨॥

౫౦౩౯ బ్రహ్మాణస్త్వా వయం యుజా సోమపామిన్ద్ర సోమినః। సుతావన్తో హవామహే॥౩॥

(౪) చతుర్థం సూక్తమ్

ఋషిః - ఇరిమ్బిఠిః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౦౪౦ ఆ నో యాహి సుతావతోऽస్మాకం సుష్టుతీరుప। పిబా సు శిప్రిన్నన్ధసః॥ ॥౧॥

౫౦౪౧ ఆ తే సిఞ్చామి కుక్ష్యోరను గాత్రా వి ధావతు । గృభాయ జిహ్వయా మధు ॥ ౨॥

౫౦౪౨ స్వాదుష్టే అస్తు సంసుదే మధుమాన్తన్వే౩ తవ । సోమః శమస్తు తే హృదే ॥ ౩॥

(౫) పఞ్చమం సూక్తమ్

ఋషిః - ఇరిమ్బిఠిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౫౦౪౩ అయము త్వా విచర్షణే జనీరివాభి సంవృతః । ప్ర సోమ ఇన్ద్ర సర్పతు ॥ ౧॥

౫౦౪౪ తువిగ్రీవో వపోదరః సుబాహురన్ధసో మదే । ఇన్ద్రో వృత్రాణి జిఘ్నతే ॥ ౨॥

౫౦౪౫ ఇన్ద్ర ప్రేహి పురస్త్వం విశ్వస్యేశాన ఓజసా । వృత్రాణి వృత్రహం జహి ॥ ౩॥

౫౦౪౬ దీర్ఘస్తే అస్త్వఙ్కుశో యేనా వసు ప్రయచ్ఛసి । యజమానాయ సున్వతే ॥ ౪॥

౫౦౪౭ అయం త ఇన్ద్ర సోమో నిపూతో అధి బర్హిషి । ఏహీమస్య ద్రవా పిబ ॥ ౫॥

౫౦౪౮ శాచిగో శాచిపూజనాయం రణాయ తే సుతః । ఆఖణ్డల ప్ర హూయసే ॥ ౬॥

౫౦౪౯ యస్తే శృఙ్గవృషో నపాత్ప్రణపాత్కుణ్డపాయ్యః । న్యస్మిన్దధ్ర ఆ మనః ॥ ౭॥

(౬) షష్ఠం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౫౦౫౦ ఇన్ద్ర త్వా వృషభం వయం సుతే సోమే హవామహే । స పాహి మధ్వో అన్ధసః ॥ ౧॥

౫౦౫౧ ఇన్ద్ర క్రతువిదం సుతం సోమం హర్య పురుష్టుత । పిబా వృషస్వ తాతృపిమ్ ॥ ౨॥

౫౦౫౨ ఇన్ద్ర ప్ర ణో ధితావానం యజ్ఞం విశ్వేభిర్దేవేభిః । తిర స్తవాన విశ్పతే ॥ ౩॥

౫౦౫౩ ఇన్ద్ర సోమాః సుతా ఇమే తవ ప్ర యన్తి సత్పతే । క్షయం చన్ద్రాస ఇన్దవః ॥ ౪॥

౫౦౫౪ దధిష్వా జఠరే సుతం సోమమిన్ద్ర వరేణ్యమ్ । తవ ద్యుక్షాస ఇన్దవః ॥ ౫॥

౫౦౫౫ గిర్వణః పాహి నః సుతం మధోర్ధారాభిరజ్యసే । ఇన్ద్ర త్వాదాతమిద్యశః ॥ ౬॥

౫౦౫౬ అభి ద్యుమ్నాని వనిన ఇన్ద్రం సచన్తే అక్షితా । పీత్వీ సోమస్య వావృధే ॥ ౭॥

౫౦౫౭ అర్వావతో న ఆ గహి పరావతశ్చ వృత్రహన్ । ఇమా జుషస్వ నో గిరః ॥ ౮॥

౫౦౫౮ యదన్తరా పరావతమర్వావతం చ హూయసే । ఇన్ద్రేహ తత ఆ గహి ॥ ౯॥

(౭) సప్తమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ సుకక్షః ; ౪ విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౫౦౫౯ ఉద్ఘేదభి శ్రుతామఘం వృషభం నర్యాపసమ్ । అస్తారమేషి సూర్య ॥ ౧॥

౫౦౬౦ నవ యో నవతిం పురో బిభేద బాహ్వోజసా । అహిం చ వృత్రహావధీత్ ॥ ౨॥

౫౦౬౧ స న ఇన్ద్రః శివః సఖాశ్వావద్గోమద్యవమత్ । ఉరుధారేవ దోహతే ॥ ౩॥

౫౦౬౨ ఇన్ద్ర క్రతువిదం సుతం సోమం హర్య పురుష్టుత । పిబా వృషస్వ తాతృపిమ్ ॥ ౪॥

(౮) అష్టమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧ భరద్వాజః ; ౨ కుత్సః ; ౩ విశ్వామిత్రః ;
॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః ॥ త్రిష్టుప్ ॥

౫౦౬౩ ఏవా పాహి ప్రత్నథా మన్దతు త్వా శ్రుధి బ్రహ్మ వావృధస్వోత గీర్భిః ।
ఆవిః సూర్యం కృణుహి పీపిహీషో జహి శత్రూఀరభి గా ఇన్ద్ర తృన్ధి ॥ ౧॥

౫౦౬౪ అర్వాఙేహి సోమకామం త్వాహురయం సుతస్తస్య పిబా మదాయ ।
ఉరువ్యచా జఠర ఆ వృషస్వ పితేవ నః శృణుహి హూయమానః ॥ ౨॥

౫౦౬౫ ఆపూర్ణో అస్య కలశః స్వాహా సేక్తేవ కోశం సిషిచే పిబధ్యై ।
సము ప్రియా ఆవవృత్రన్మదాయ ప్రదక్షిణిదభి సోమాస ఇన్ద్రమ్ ॥ ౩॥

(౯) నవమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧,౨ నోధాః ; ౩,౪ మేధ్యాతిథిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః - ౧-౪ బార్హతః ప్రగాథః (బృహతీ + సతోబృహతీ) ॥

౫౦౬౬ తం వో దస్మమృతీషహం వసోర్మన్దానమన్ధసః ।
అభి వత్సం న స్వసరేషు ధేనవ ఇన్ద్రం గీర్భిర్నవామహే ॥ ౧॥

౫౦౬౭ ద్యుక్షం సుదానుం తవిషీభిరావృతం గిరిం న పురుభోజసమ్ ।
క్షుమన్తం వాజం శతినం సహస్రిణం మక్షూ గోమన్తమీమహే ॥ ౨॥

౫౦౬౮ తత్త్వా యామి సువీర్యం తద్ బ్రహ్మ పూర్వచిత్తయే।
యేనా యతిభ్యో భృగవే ధనే హితే యేన ప్రస్కణ్వమావిథ॥ ౩॥

౫౦౬౯ యేనా సముద్రమసృజో మహీరపస్తదిన్ద్ర వృష్ణి తే శవః।
సద్యః సో అస్య మహిమా న సంనశే యం క్షోణీరనుచక్రదే॥ ౪॥

(౧౦) దశమం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధ్యాతిథిః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(బృహతీ+సతోబృహతీ)॥

౫౦౭౦ ఉదు త్యే మధుమత్తమా గిర స్తోమాస ఈరతే।
సత్రాజితో ధనసా అక్షితోతయో వాజయన్తో రథాఇవ॥ ౧॥

౫౦౭౧ కణ్వాఇవ భృగవః సూర్యాఇవ విశ్వమిద్ధీతమానశుః।
ఇన్ద్రం స్తోమేభిర్మహయన్త ఆయవః ప్రియమేధాసో అస్వరన్॥ ౨॥

(౧౧) ఏకాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౫౦౭౨ ఇన్ద్రః పూర్భిదాతిరద్దాసమర్కైర్విదద్వసుర్దయమానో వి శత్రూన్।
బ్రహ్మజూతస్తన్వాऽ వావృధానో భూరిదాత్ర ఆపృణద్రోదసీ ఉభే॥ ౧॥

౫౦౭౩ మఖస్య తే తవిషస్య ప్ర జూతిమియర్మి వాచమమృతాయ భూషన్।
ఇన్ద్ర క్షితీనామసి మానుషీణాం విశాం దైవీనాముత పూర్వయావా॥ ౨॥

౫౦౭౪ ఇన్ద్రో వృత్రమవృణోచ్ఛర్ధనీతిః ప్ర మాయినామమినాద్వర్పణీతిః
అహన్వ్యంऽసముశధగ్వనేష్వావిర్ధేనా అకృణోద్రామ్యాణామ్॥ ౩॥

౫౦౭౫ ఇన్ద్రః స్వర్షా జనయన్నహాని జిగాయోశిగ్భిః పృతనా అభిష్టిః।
ప్రారోచయన్మనవే కేతుమహ్నామవిన్దజ్జ్యోతిర్బృహతే రణాయ ॥ ౪॥

౫౦౭౬ ఇన్ద్రస్తుజో బర్హణా ఆ వివేశ నృవద్దధానో నర్యా పురూణి।
అచేతయద్ధియ ఇమా జరిత్రే ప్రేమం వర్ణమతిరచ్ఛుక్రమాసామ్॥ ౫॥

౫౦౭౭ మహో మహాని పనయన్త్యస్యేన్ద్రస్య కర్మ సుకృతా పురూణి।
వృజనేన వృజినాన్త్సం పిపేష మాయాభిర్దస్యూఁరభిభూత్యోజాః॥ ౬॥

౫౦౭౮ యుధేన్ద్రో మహ్నా వరివశ్చకార దేవేభ్యః సత్పతిశ్చర్షణిప్రాః।
వివస్వతః సదనే అస్య తాని విప్రా ఉక్థేభిః కవయో గృణన్తి॥ ౭॥

౫౦౭౯ సత్రాసాహం వరేణ్యం సహోదాం ససవాంసం స్వరపశ్చ దేవీః।
ససాన యః పృథివీం ద్యాముతేమామిన్ద్రం మదన్త్యను ధీరణాసః॥ ౮॥

౫౦౮౦ ససానాత్యాఁ ఉత సూర్యం ససానేన్ద్రః ససాన పురుభోజసం గామ్।
హిరణ్యయముత భోగం ససాన హత్వీ దస్యూన్ప్రార్యం వర్ణమావత్॥ ౯॥

౫౦౮౧ ఇన్ద్ర ఓషధీరసనోదహాని వనస్పతీఁరసనోదన్తరిక్షమ్।
బిభేద వలం నునుదే వివాచోఽథాభవద్దమితాభిక్రతూనామ్॥ ౧౦॥

౫౦౮౨ శునం హువేమ మఘవానమిన్ద్రమస్మిన్భరే నృతమం వాజసాతౌ।
శృణ్వన్తముగ్రమూతయే సమత్సు ఘ్నన్తం వృత్రాణి సంజితం ధనానామ్॥ ౧౧॥

(౧౨) ద్వాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౬ వసిష్ఠః ; ౭ అత్రిః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః- త్రిష్టుప్॥

౫౦౮౩ ఉదు బ్రహ్మాణ్యైరత శ్రవస్యేన్ద్రం సమర్యే మహయా వసిష్ఠ।
ఆ యో విశ్వాని శవసా తతానోపశ్రోతా మ ఈవతో వచాంసి॥ ౧॥

౫౦౮౪ అయామి ఘోష ఇన్ద్ర దేవజామిరిరజ్యన్త యచ్ఛురుధో వివాచి।
నహి స్వమాయుశ్చికితే జనేషు తానీదంహాంస్యతి పర్ష్యస్మాన్॥ ౨॥

౫౦౮౫ యుజే రథం గవేషణం హరిభ్యాముప బ్రహ్మాణి జుజుషాణమస్థుః।
వి బాధిష్ట స్య రోదసీ మహిత్వేన్ద్రో వృత్రాణ్యప్రతీ జఘన్వాన్॥ ౩॥

౫౦౮౬ ఆపశ్చిత్పిప్యు స్తర్యో౩ న గావో నక్షన్నృతం జరితారస్త ఇన్ద్ర ।
యాహి వాయుర్న నియుతో నో అచ్ఛా త్వం హి ధీభిర్దయసే వి వాజాన్॥ ౪॥

౫౦౮౭ తే త్వా మదా ఇన్ద్ర మాదయన్తు శుష్మిణం తువిరాధసం జరిత్రే।
ఏకో దేవత్రా దయసే హి మర్తానస్మిఞ్ఛూర సవనే మాదయస్వ॥ ౫॥

౫౦౮౮ ఏవేదిన్ద్రం వృషణం వజ్రబాహుం వసిష్ఠాసో అభ్యర్చన్త్యర్కైః।
స నః స్తుతో వీరవద్ధాతు గోమద్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ౬॥

౫౦౮౯ ఋజీషీ వజ్రీ వృషభస్తురాషాట్ఛుష్మీ రాజా వృత్రహా సోమపావా।
యుక్త్వా హరిభ్యాముప యాసదర్వాఙ్మాధ్యందినే సవనే మత్సదిన్ద్రః॥ ౭॥

(౧౩) త్రయోదశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧ వామదేవః ; ౨ గోతమః ; ౩ కుత్సః ; ౪ విశ్వామిత్రః ॥దేవతా- ౧ ఇన్ద్రాబృహస్పతీ; ౨ మరుతః ౩,౪ అగ్నిః ॥ ఛన్దః -౧-౩ జగతీ; ౪ త్రిష్టుప్॥

౫౦౯౦ ఇన్ద్రశ్చ సోమం పిబతం బృహస్పతేఽస్మిన్యజ్ఞే మన్దసానా వృషణ్వసూ।
ఆ వాం విశన్త్విన్దవః స్వాభువోఽస్మే రయిం సర్వవీరం ని యచ్ఛతమ్॥ ౧॥

౫౦౯౧ ఆ వో వహన్తు సప్తయో రఘుష్యదో రఘుపత్వానః ప్ర జిగాత బాహుభిః।
సీదతా బర్హిరురు వః సదస్కృతం మాదయధ్వం మరుతో మధ్వో అన్ధసః॥ ౨॥

౫౦౯౨ ఇమం స్తోమమర్హతే జాతవేదసే రథమివ సం మహేమా మనీషయా।
భద్రా హి నః ప్రమతిరస్య సంసద్యగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ॥ ౩॥

౫౦౯౩ ఐభిరగ్నే సరథం యాహ్యర్వాఙ్ నానారథం వా విభవో హ్యశ్వాః।
పత్నీవతస్త్రింశతం త్రీంశ్చ దేవాననుష్వధమా వహ మాదయస్వ॥ ౪॥

అథ ద్వితీయోఽనువాకః (౧౪) చతుర్దశం సూక్తమ్

ఋషిః - సౌభరిః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - కాకుభః ప్రగాథః
(విషమా - కకుప్+సమా - సతోబృహతీ)॥

౫౦౯౪ వయము త్వామపూర్వ్య స్థూరం న కచ్చిద్భరన్తోఽవస్యవః।
వాజే చిత్రం హవామహే॥ ౧॥

౫౦౯౫ ఉప త్వా కర్మన్నూతయే స నో యువోగ్రశ్చక్రామ యో ధృషత్।
త్వామిద్ధ్యవితారం వవృమహే సఖాయ ఇన్ద్ర సానసిమ్॥ ౨॥

౫౦౯౬ యో న ఇదమిదం పురా ప్ర వస్య ఆనినాయ తము వ స్తుషే
సఖాయ ఇన్ద్రమూతయే॥ ౩॥

౫౦౯౭ హర్యశ్వం సత్పతిం చర్షణీసహం స హి ష్మా యో అమన్దత।
ఆ తు నః స వయతి గవ్యమశ్వ్యం స్తోతృభ్యో మఘవా శతమ్॥ ౪॥

(౧౫) పఞ్చదశం సూక్తమ్

ఋషిః - గోతమః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౫౦౯౮ ప్ర మంహిష్ఠాయ బృహతే బృహద్రయే సత్యశుష్మాయ తవసే మతిం భరే।
అపామివ ప్రవణే యస్య దుర్ధరం రాధో విశ్వాయు శవసే అపావృతమ్॥ ౧॥

౫౦౯౯ అధ తే విశ్వమను హాసదిష్టయ ఆపో నిమ్నేవ సవనా హవిష్మతః।
యత్పర్వతే న సమశీత హర్యత ఇన్ద్రస్య వజ్రః శ్నథితా హిరణ్యయః॥ ౨॥

౫౧౦౦ అస్మై భీమాయ నమసా సమధ్వర ఉషో న శుభ్ర ఆ భరా పనీయసే।
యస్య ధామ శ్రవసే నామేన్ద్రియం జ్యోతిరకారి హరితో నాయసే॥ ౩॥

౫౧౦౧ ఇమే త ఇన్ద్ర తే వయం పురుష్టుత యే త్వారభ్య చరామసి ప్రభూవసో।
న హి త్వదన్యో గిర్వణో గిరః సఘత్క్షోణీరివ ప్రతి నో హర్య తద్వచః॥ ౪॥

౫౧౦౨ భూరి త ఇన్ద్ర వీర్యం తవ స్మస్యస్య స్తోతుర్మఘవన్కామమా పృణ।
అను తే ద్యౌర్బృహతీ వీర్యం మమ ఇయం చ తే పృథివీ నేమ ఓజసే॥ ౫॥

౫౧౦౩ త్వం తమిన్ద్ర పర్వతం మహామురుం వజ్రేణ వజ్రిన్పర్వశశ్చకర్తిథ।
అవాసృజో నివృతాః సర్తవా అపః సత్రా విశ్వం దధిషే కేవలం సహః॥ ౬॥

(౧౬) షోడశం సూక్తమ్

ఋషిః - అయాస్యః ॥దేవతా - బృహస్పతిః ॥ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౫౧౦౪ ఉదప్రుతో న వయో రక్షమాణా వావదతో అభ్రియస్యేవ ఘోషాః।
గిరిభ్రజో నోర్మయో మదన్తో బృహస్పతిమభ్యర్కా అనావన్॥ ౧॥

౫౧౦౫ సం గోభిరాఙ్గిరసో నక్షమాణో భగ ఇవేదర్యమణం నినాయ।
జనే మిత్రో న దమ్పతీ అనక్తి బృహస్పతే వాజయాశూఁరివాజౌ॥ ౨॥

౫౧౦౬ సాధ్వర్యా అతిథినీరిషిరా స్పార్హాః సువర్ణా అనవద్యరూపాః।

బృహస్పతిః పర్వతేభ్యో వితూర్యా నిర్గా ఊపే యవమివ స్థివిభ్యః॥ ॥౩॥

౫౧౦౭ ఆ ప్రుషాయన్మధున ఋతస్య యోనిమవక్షిపన్నర్క ఉల్కామివ ద్యోః।
బృహస్పతిరుద్ధరన్నశ్మనో గా భూమ్యా ఉద్నేవ వి త్వచం బిభేద॥ ॥౪॥

౫౧౦౮ అప జ్యోతిషా తమో అన్తరిక్షాదుద్నః శీపాలమివ వాత ఆజత్।
బృహస్పతిరనుమృశ్యా వలస్యాభ్రమివ వాత ఆ చక్ర ఆ గాః॥ ॥౫॥

౫౧౦౯ యదా వలస్య పీయతో జసుం భేద్ బృహస్పతిరగ్నితపోభిరర్కైః।
దద్భిర్న జిహ్వా పరివిష్టమాదదావిర్నిధీఁరకృణోదుస్రియాణామ్॥ ॥౬॥

౫౧౧౦ బృహస్పతిరమత హి త్యదాసాం నామ స్వరీణాం సదనే గుహా యత్।
ఆణ్డేవ భిత్వా శకునస్య గర్భముదుస్రియాః పర్వతస్య త్మనాజత్॥ ॥౭॥

౫౧౧౧ అశ్నాపినద్ధం మధు పర్యపశ్యన్మత్స్యం న దీన ఉదని క్షియన్తమ్।
నిష్టజ్జభార చమసం న వృక్షాద్ బృహస్పతిర్విరవేణా వికృత్య॥ ॥౮॥

౫౧౧౨ సోషామవిన్దత్స స్వః సో అగ్నిం సో అర్కేణ వి బబాధే తమాంసి।
బృహస్పతిర్గోవపుషో వలస్య నిర్మజ్జానం న పర్వణో జభార॥ ॥౯॥

౫౧౧౩ హిమేవ పర్ణా ముషితా వనాని బృహస్పతినాకృపయద్వలో గాః।
అనానుకృత్యమపునశ్చకార యాత్సూర్యామాసా మిథ ఉచ్చరాతః॥ ॥౧౦॥

౫౧౧౪ అభి శ్యావం న కృశనేభిరశ్వం నక్షత్రేభిః పితరో ద్యామపింశన్।
రాత్ర్యాం తమో అదధుర్జ్యోతిరహన్బృహస్పతిర్భినదద్రిం విదద్గాః॥ ॥౧౧॥

౫౧౧౫ ఇదమకర్మ నమో అభ్రియాయ యః పూర్వీరన్వానోనవీతి।
బృహస్పతిః స హి గోభిః సో అశ్వైః స వీరేభిః స నృభిర్నో వయో ధాత్॥ ॥౧౨॥

(౧౭) సప్తదశం సూక్తమ్

ఋషిః - కృష్ణః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః -౧-౧౦ జగతీ; ౧౧,౧౨ త్రిష్టుప్॥

౫౧౧౬ అచ్ఛా మ ఇన్ద్రం మతయః స్వర్విదః సధ్రీచీర్విశ్వా ఉశతీరనూషత।
పరి ష్వజన్తే జనయో యథా పతిం మర్యం న శున్ధ్యుం మఘవానమూతయే॥ ॥౧॥

౫౧౧౭ న ఘా త్వద్రిగప వేతి మే మనస్త్వే ఇత్కామం పురుహూత శిశ్రయ।
రాజేవ దస్మ ని షదోఽధి బర్హిష్యస్మిన్త్సు సోమేఽవపానమస్తు తే॥ ॥౨॥

౫౧౧౮ విషూవృదిన్ద్రో అమతేరుత క్షుధః స ఇద్రాయో మఘవా వస్వ ఈశతే।
తస్యేదిమే ప్రవణే సప్త సిన్ధవో వయో వర్ధన్తి వృషభస్య శుష్మిణః॥ ॥౩॥

౫౧౧౯ వయో న వృక్షం సుపలాశమాసదన్త్సోమాస ఇన్ద్రం మన్దినశ్చమూషదః।
ప్రైషామనీకం శవసా దవిద్యుతద్విదత్స్వర్మనవే జ్యోతిరార్యమ్॥ ॥౪॥

౫౧౨౦ కృతం న శ్వఘ్నీ వి చినోతి దేవనే సంవర్గం యన్మఘవా సూర్యం జయత్।
న తత్తే అన్యో అను వీర్యం శకన్న పురాణో మఘవన్నోత నూతనః॥ ॥౫॥

౫౧౨౧ విశంవిశం మఘవా పర్యశాయత జనానాం ధేనా అవచాకశద్ వృషా।
యస్యాహ శక్రః సవనేషు రణ్యతి స తీవ్రైః సోమైః సహతే పృతన్యతః॥ ॥౬॥

౫౧౨౨ ఆపో న సిన్ధుమభి యత్సమక్షరన్త్సోమాస ఇన్ద్రం కుల్యా ఇవ హ్రదమ్।
వర్ధన్తి విప్రా మహో అస్య సాదనే యవం న వృష్టిర్దివ్యేన దానునా॥ ॥౭॥

౫౧౨౩ వృషా న క్రుద్ధః పతయద్రజఃస్వా యో అర్యపత్నీరకృణోదిమా అపః।
స సున్వతే మఘవా జీరదానవేఽవిన్దజ్జ్యోతిర్మనవే హవిష్మతే॥ ॥౮॥

౫౧౨౪ ఉజ్జాయతాం పరశుర్జ్యోతిషా సహ భూయా ఋతస్య సుదుఘా పురాణవత్।
వి రోచతామరుషో భానునా శుచిః స్వర్ణ శుక్రం శుశుచీత సత్పతిః॥ ॥౯॥

౫౧౨౫ గోభిష్టరేమామతిం దురేవాం యవేన క్షుధం పురుహూత విశ్వామ్।
వయం రాజభిః ప్రథమా ధనాన్యస్మాకేన వృజనేనా జయేమ॥ ॥౧౦॥

౫౧౨౬ బృహస్పతిర్నః పరి పాతు పశ్చాదుతోత్తరస్మాదధరాదఘాయోః।
ఇన్ద్రః పురస్తాదుత మధ్యతో నః సఖా సఖిభ్యో వరివః కృణోతు॥ ॥౧౧॥

౫౧౨౭ బృహస్పతే యువమిన్ద్రశ్చ వస్వో దివ్యస్యేశాథే ఉత పార్థివస్య।
ధత్తం రయిం స్తువతే కీరయే చిద్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౧౨॥

అథ తృతీయోఽనువాకః

(౧౮) అష్టాదశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ మేధాతిథిః ప్రియమేధశ్చ; ౪-౬ వసిష్ఠ

॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౧౨౮ వయము త్వా తదిదర్థా ఇన్ద్ర త్వాయన్తః సఖాయః। కణ్వా ఉక్థేభిర్జరన్తే॥ ॥౧॥

౫౧౨౯ న ఘేమన్యదా పపన వజ్రిన్నపసో నవిష్టౌ। తవేదు స్తోమం చికేత॥ ॥౨॥

౫౧౩౦ ఇచ్ఛన్తి దేవాః సున్వన్తం న స్వప్నాయ స్పృహయన్తి। యన్తి ప్రమాదమతన్ద్రాః॥ ॥౩॥

౫౧౩౧ వయమిన్ద్ర త్వాయవోఽభి ప్ర ణోనుమో వృషన్। విద్ధీ త్వస్య నో వసో॥ ॥౪॥

౫౧౩౨ మా నో నిదే చ వక్తవేఽర్యో రన్ధీరరావ్ణే। త్వే అపి క్రతుర్మమ॥ ॥౫॥

౫౧౩౩ త్వం వర్మాసి సప్రథః పురోయోధశ్చ వృత్రహన్। త్వయా ప్రతి బ్రువే యుజా॥ ॥౬॥

(౧౯) ఏకోనవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః గాయత్రీ॥

౫౧౩౪ వార్త్రహత్యాయ శవసే పృతనాషాహ్యాయ చ। ఇన్ద్ర త్వా వర్తయామసి॥ ॥౧॥

౫౧౩౫ అర్వాచీనం సు తే మన ఉత చక్షుః శతక్రతో। ఇన్ద్ర కృణ్వన్తు వాఘతః॥ ॥౨॥

౫౧౩౬ నామాని తే శతక్రతో విశ్వాభిర్గీర్భిరీమహే। ఇన్ద్రాభిమాతిషాహ్యే॥ ॥౩॥

౫౧౩౭ పురుష్టుతస్య ధామభిః శతేన మహయామసి। ఇన్ద్రస్య చర్షణీధృతః॥ ॥౪॥

౫౧౩౮ ఇన్ద్రం వృత్రాయ హన్తవే పురుహూతముప బ్రువే। భరేషు వాజసాతయే॥ ॥౫॥

౫౧౩౯ వాజేషు సాసహిర్భవ త్వామీమహే శతక్రతో। ఇన్ద్ర వృత్రాయ హన్తవే॥ ॥౬॥

౫౧౪౦ ద్యుమ్నేషు పృతనాజ్యే పృత్సుతూర్షు శ్రవస్సు చ। ఇన్ద్ర సాక్ష్వాభిమాతిషు॥ ॥౭॥

(౨౦) వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౪ విశ్వామిత్రః; ౫-౭ గృత్సమదః

॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ; ౪ అనుష్టుప్॥

౫౧౪౧ శుష్మిన్తమం న ఊతయే ద్యుమ్నినం పాహి జాగృవిమ్। ఇన్ద్ర సోమం శతక్రతో ॥ ॥౧॥

౫౧౪౨ ఇన్ద్రియాణి శతక్రతో యా తే జనేషు పఞ్చసు। ఇన్ద్ర తాని త ఆ వృణే॥ ॥౨॥

౫౧౪౩ అగన్నిన్ద్ర శ్రవో బృహద్ద్యుమ్నం దధిష్వ దుష్టరమ్। ఉత్తే శుష్మం తిరామసి॥ ॥౩॥

౫౧౪౪ అర్వావతో న ఆ గహ్యథో శక్ర పరావతః। ఉ లోకో యస్తే అద్రివ ఇన్ద్రేహ తత ఆ గహి॥

౫౧౪౫ ఇన్ద్రో అఙ్గ మహద్భయమభీ షదప చుచ్యవత్। స హి స్థిరో విచర్షణిః॥ ॥౫॥

౫౧౪౬ ఇన్ద్రశ్చ మృడయాతి నో న నః పశ్చాదఘం నశత్। భద్రం భవాతి నః పురః ॥ ॥౬॥

౫౧౪౭ ఇన్ద్ర ఆశాభ్యస్పరి సర్వాభ్యో అభయం కరత్। జేతా శత్రూన్విచర్షణిః॥ ॥౭॥

(౨౧) ఏకవింశం సూక్తమ్

ఋషిః-సవ్యః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః ॥౧-౯ జగతీ; ౧౦, ౧౧ త్రిష్టుప్॥

౫౧౪౮ న్యూషు వాచం ప్ర మహే భరామహే గిర ఇన్ద్రాయ సదనే వివస్వతః।
నూ చిద్ధి రత్నం ససతామివావిదన్న దుష్టుతిర్ద్రవిణోదేషు శస్యతే॥ ॥౧॥

౫౧౪౯ దురో అశ్వస్య దుర ఇన్ద్ర గోరసి దురో యవస్య వసున ఇనస్పతిః।
శిక్షానరః ప్రదివో అకామకర్శనః సఖా సఖిభ్యస్తమిదం గృణీమసి॥ ॥౨॥

౫౧౫౦ శచీవ ఇన్ద్ర పురుకృద్ద్యుమత్తమ తవేదిదమభితశ్చేకితే వసు।
అతః సంగృభ్యాభిభూత ఆ భర మా త్వాయతో జరితుః కామమూనయీః॥ ॥౩॥

౫౧౫౧ ఏభిర్ద్యుభిః సుమనా ఏభిరిన్దుభిర్నిరున్ధానో అమతిం గోభిరశ్వినా।
ఇన్ద్రేణ దస్యుం దరయన్త ఇన్దుభిర్యుతద్వేషసః సమిషా రభేమహి॥ ॥౪॥

౫౧౫౨ సమిన్ద్ర రాయా సమిషా రభేమహి సం వాజేభిః పురుశ్చన్ద్రైరభిద్యుభిః।
సం దేవ్యా ప్రమత్యా వీరశుష్మయా గోఅగ్రయాశ్వావత్యా రభేమహి॥ ॥౫॥

౫౧౫౩ తే త్వా మదా అమదన్తాని వృష్ణ్యా తే సోమాసో వృత్రహత్యేషు సత్పతే।
యత్కారవే దశ వృత్రాణ్యప్రతి బర్హిష్మతే ని సహస్రాణి బర్హయః॥ ॥౬॥

౫౧౫౪ యుధా యుధముప ఘేదేషి ధృష్ణుయా పురా పురం సమిదం హంస్యోజసా।
నమ్యా యదిన్ద్ర సఖ్యా పరావతి నిబర్హయో నముచిం నామ మాయినమ్॥ ॥౭॥

౫౧౫౫ త్వం కరఞ్జముత పర్ణయం వధీస్తేజిష్ఠయాతిథిగ్వస్య వర్తనీ।
త్వం శతా వఙ్గృదస్యాభినత్పురోఽనానుదః పరిషూతా ఋజిశ్వనా॥ ॥౮॥

౫౧౫౬ త్వమేతాఞ్జనరాజ్ఞో ద్విర్దశాబన్ధునా సుశ్రవసోపజగ్ముషః।

షష్టిం సహస్రా నవతిం నవ శ్రుతో ని చక్రేణ రథ్యా దుష్పదావృణక్॥ ॥౯॥

౫౧౫౭ త్వమావిథ సుశ్రవసం తవోతిభిస్తవ త్రామభిరిన్ద్ర తూర్వయాణమ్।
త్వమస్మై కుత్సమతిథిగ్వమాయుం మహే రాజ్ఞే యూనే అరన్ధనాయః॥ ॥౧౦॥

౫౧౫౮ య ఉదృచీన్ద్ర దేవగోపాః సఖాయస్తే శివతమా అసామ।
త్వాం స్తోషామ త్వయా సువీరా ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరం దధానాః॥ ॥౧౧॥

(౨౨) ద్వావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ త్రిశోకః ; ౪-౬ ప్రియమేధః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౧౫౯ అభి త్వా వృషభా సుతే సుతం సృజామి పీతయే। తృమ్పా వ్యశ్నుహీ మదమ్॥ ॥౧॥

౫౧౬౦ మా త్వా మూరా అవిష్యవో మోపహస్వాన ఆ దభన్। మాకీం బ్రహ్మద్విషో వనః॥ ॥౨॥

౫౧౬౧ ఇహ త్వా గోపరీణసా మహే మన్దన్తు రాధసే। సరో గౌరో యథా పిబ॥ ॥౩॥

౫౧౬౨ అభి ప్ర గోపతిం గిరేన్ద్రమర్చ యథా విదే। సూనుం సత్యస్య సత్పతిమ్॥ ॥౪॥

౫౧౬౩ ఆ హరయః ససృజ్రిరేఽరుషీరధి బర్హిషి। యత్రాభి సంనవామహే॥ ॥౫॥

౫౧౬౪ ఇన్ద్రాయ గావ ఆశిరం దుదుహ్రే వజ్రిణే మధు। యత్సీముపహ్వరే విదత్॥ ॥౬॥

(౨౩) త్రయోవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౧౬౫ ఆ తూ న ఇన్ద్ర మద్ర్యగ్ఘువానః సోమపీతయే। హరిభ్యాం యాహ్యద్రివః॥ ॥౧॥

౫౧౬౬ సత్తో హోతా న ఋత్వియస్తిస్తిరే బర్హిరానుషక్। అయుజ్రన్ప్రాతరద్రయః॥ ॥౨॥

౫౧౬౭ ఇమా బ్రహ్మ బ్రహ్మవాహః క్రియన్త ఆ బర్హిః సీద। వీహి శూర పురోళాశమ్॥ ॥౩॥

౫౧౬౮ రారన్ధి సవనేషు ణ ఏషు స్తోమేషు వృత్రహన్। ఉక్థేష్విన్ద్ర గిర్వణః॥ ॥౪॥

౫౧౬౯ మతయః సోమపాముురుం రిహన్తి శవసస్పతిమ్। ఇన్ద్రం వత్సం న మాతరః॥ ॥౫॥

౫౧౭౦ స మన్దస్వా హ్యన్ధసో రాధసే తన్వా మహే। న స్తోతారం నిదే కరః॥ ॥౬॥

౫౧౭౧ వయమిన్ద్ర త్వాయవో హవిష్మన్తో జరామహే। ఉత త్వమస్మయుర్వసో॥ ॥౭॥

౫౧౭౨ మారే అస్మద్వి ముముచో హరిప్రియార్వాఙ్యాహి। ఇన్ద్ర స్వధావో మత్స్వేహ॥ ॥౮॥

౫౧౭౩ అర్వాఞ్చం త్వా సుఖే రథే వహతామిన్ద్ర కేశినా। ఘృతస్నూ బర్హిరాసదే॥ ॥౯॥

(౨౪) చతుర్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౧౭౪ ఉప నః సుతమా గహి సోమమిన్ద్ర గవాశిరమ్। హరిభ్యాం యస్తే అస్మయుః॥ ॥౧॥

౫౧౭౫ తమిన్ద్ర మదమా గహి బర్హిఃష్ఠాం గ్రావభిః సుతమ్। కువిన్న్వస్య తృప్ణవః॥ ॥౨॥

౫౧౭౬ ఇన్ద్రమిత్థా గిరో మమాచ్ఛాగురిషితా ఇతః। ఆవృతే సోమపీతయే॥ ॥౩॥

౫౧౭౭ ఇన్ద్రం సోమస్య పీతయే స్తోమైరిహ హవామహే। ఉక్థేభిః కువిదాగమత్॥ ॥౪॥

౫౧౭౮ ఇన్ద్ర సోమాః సుతా ఇమే తాన్దధిష్వ శతక్రతో। జఠరే వాజినీవసో॥ ॥౫॥

౫౧౭౯ విద్మా హి త్వా ధనంజయం వాజేషు దధృషం కవే। అధా తే సుమ్నమీమహే॥ ॥౬॥

౫౧౮౦ ఇమమిన్ద్ర గవాశిరం యవాశిరం చ నః పిబ। ఆగత్యా వృషభిః సుతమ్॥ ॥౭॥

౫౧౮౧ తుభ్యేదిన్ద్ర స్వ ఓక్యే సోమం చోదామి పీతయే। ఏష రారన్తు తే హృది॥ ॥౮॥

౫౧౮౨ త్వాం సుతస్య పీతయే ప్రత్నమిన్ద్ర హవామహే। కుశికాసో అవస్యవః॥ ॥౯॥

(౨౫) పఞ్చవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౬ గోతమః ; ౭ అష్టకః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧-౬ జగతీ; ౭ త్రిష్టుప్॥

౫౧౮౩ అశ్వావతి ప్రథమో గోషు గచ్ఛతి సుప్రావీరిన్ద్ర మర్త్యస్తవోతిభిః।
తమిత్పృణక్షి వసునా భవీయసా సిన్ధుమాపో యథాభితో విచేతసః॥ ॥౧॥

౫౧౮౪ ఆపో న దేవీరుప యన్తి హోత్రియమవః పశ్యన్తి వితతం యథా రజః।
ప్రాచైర్దేవాసః ప్ర ణయన్తి దేవయుం బ్రహ్మప్రియం జోషయన్తే వరా ఇవ॥ ॥౨॥

౫౧౮౫ అధి ద్వయోరదధా ఉక్థ్యం వచో యతస్రుచా మిథునా యా సపర్యతః।
అసంయత్తో వ్రతే తే క్షేతి పుష్యతి భద్రా శక్తిర్యజమానాయ సున్వతే॥ ॥౩॥

౫౧౮౬ ఆదఙ్గిరాః ప్రథమం దధిరే వయ ఇద్ధాగ్నయః శమ్యా యే సుకృత్యయా।

సర్వం పణేః సమవిన్దన్త భోజనమశ్వావన్తం గోమన్తమా పశుం నరః ॥ ॥౪॥

౫౧౮౭ యజ్ఞైరథర్వా ప్రథమః పథస్తతే తతః సూర్యో వ్రతపా వేన ఆజని।
ఆ గా ఆజదుశనా కావ్యః సచా యమస్య జాతమమృతం యజామహే॥ ॥౫॥

౫౧౮౮ బర్హిర్వా యత్స్వపత్యాయ వృజ్యతేఽర్కో వా శ్లోకమాఘోషతే దివి।
గ్రావా యత్ర వదతి కారురుక్థ్యస్తస్యేదిన్ద్రో అభిపిత్వేషు రణ్యతి ॥ ॥౬॥

౫౧౮౯ ప్రోగ్రాం పీతిం వృష్ణ ఇయర్మి సత్యాం ప్రయై సుతస్య హర్యశ్వ తుభ్యమ్।
ఇన్ద్ర ధేనాభిరిహ మాదయస్వ ధీభిర్విశ్వాభిః శచ్యా గృణానః॥ ॥౭॥

(౨౬) షడ్వింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ శునఃశేపః; ౪-౬ మధుచ్ఛన్దాః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౧౯౦ యోగేయోగే తవస్తరం వాజేవాజే హవామహే। సఖాయ ఇన్ద్రమూతయే॥ ॥౧॥

౫౧౯౧ ఆ ఘా గమద్యది శ్రవత్సహస్రిణీభిరూతిభిః। వాజేభిరుప నో హవమ్॥ ॥౨॥

౫౧౯౨ అను ప్రత్నస్యౌకసో హువే తువిప్రతిం నరమ్। యం తే పూర్వం పితా హువే॥ ॥౩॥

౫౧౯౩ యుఞ్జన్తి బ్రధ్నమరుషం చరన్తం పరి తస్థుషః। రోచన్తే రోచనా దివి॥ ॥౪॥

౫౧౯౪ యుఞ్జన్త్యస్య కామ్యా హరీ విపక్షసా రథే। శోణా ధృష్ణూ నృవాహసా॥ ॥౫॥

౫౧౯౫ కేతుం కృణ్వన్నకేతవే పేశో మర్యా అపేశసే। సముషద్భిరజాయథాః॥ ॥౬॥

(౨౭) సప్తవింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౧౯౬ యదిన్ద్రాహం యథా త్వమీశీయ వస్వ ఏక ఇత్। స్తోతా మే గోషఖా స్యాత్॥ ॥౧॥

౫౧౯౭ శిక్షేయమస్మై దిత్సేయం శచీపతే మనీషిణే। యదహం గోపతిః స్యామ్॥ ॥౨॥

౫౧౯౮ ధేనుష్ట ఇన్ద్ర సూనృతా యజమానాయ సున్వతే। గామశ్వం పిప్యుషీ దుహే॥ ॥౩॥

౫౧౯౯ న తే వర్తాస్తి రాధస ఇన్ద్ర దేవో న మర్త్యః। యద్దిత్ససి స్తుతో మఘమ్॥ ॥౪॥

౫౨౦౦ యజ్ఞ ఇన్ద్రమవర్ధయద్యద్భూమిం వ్యవర్తయత్। చక్రాణ ఓపశం దివి॥ ॥౫॥

౫౨౦౧ వావృధానస్య తే వయం విశ్వా ధనాని జిగ్యుషః। ఊతిమిన్ద్రా వృణీమహే॥ ॥౬॥

(౨౮) అష్టావింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ ॥దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౨౦౨ వ్యన్తరిక్షమతిరన్మదే సోమస్య రోచనా। ఇన్ద్రో యదభినద్వలమ్॥ ॥౧॥

౫౨౦౩ ఉద్గా ఆజదఙ్గిరోభ్య ఆవిష్కృణ్వన్గుహా సతీః। అర్వాఞ్చం నునుదే వలమ్॥ ॥౨॥

౫౨౦౪ ఇన్ద్రేణ రోచనా దివో దృళ్హాని దృంహితాని చ। స్థిరాణి న పరాణుదే॥ ॥౩॥

౫౨౦౫ అపామూర్మిర్మదన్నివ స్తోమ ఇన్ద్రాజిరాయతే। వి తే మదా అరాజిషుః॥ ॥౪॥

(౨౯) ఏకోనత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః- గాయత్రీ॥

౫౨౦౬ త్వం హి స్తోమవర్ధన ఇన్ద్రాస్యుక్థవర్ధనః। స్తోతౄణాముత భద్రకృత్॥ ॥౧॥

౫౨౦౭ ఇన్ద్రమిత్కేశినా హరీ సోమపేయాయ వక్షతః। ఉప యజ్ఞం సురాధసమ్॥ ॥౨॥

౫౨౦౮ అపాం ఫేనేన నముచేః శిర ఇన్ద్రోదవర్తయః। విశ్వా యదజయ స్పృధః॥ ॥౩॥

౫౨౦౯ మాయాభిరుత్సిసృప్సత ఇన్ద్ర ద్యామారురుక్షతః। అవ దస్యూఁరధూనుథాః॥ ॥౪॥

౫౨౧౦ అసున్వామిన్ద్ర సంసదం విషూచీం వ్యనాశయః। సోమపా ఉత్తరో భవన్॥ ॥౫॥

(౩౦) త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బరుః సర్వహరిర్వా ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - జగతీ॥

౫౨౧౧ ప్ర తే మహే విదథే శంసిషం హరీ ప్ర తే వన్వే వనుషో హర్యతం మదమ్।
ఘృతం న యో హరిభిశ్చారు సేచత ఆ త్వా విశన్తు హరివర్పసం గిరః ॥ ॥౧॥

౫౨౧౨ హరిం హి యోనిమభి యే సమస్వరన్హిన్వన్తో హరీ దివ్యం యథా సదః।
ఆ యం పృణన్తి హరిభిర్న ధేనవ ఇన్ద్రాయ శూషం హరివన్తమర్చత॥ ॥౨॥

౫౨౧౩ సో అస్య వజ్రో హరితో య ఆయసో హరిర్నికామో హరిరా గభస్త్యోః।
ద్యుమ్నీ సుశిప్రో హరిమన్యుసాయక ఇన్ద్రే ని రూపా హరితా మిమిక్షిరే॥ ॥౩॥

౫౨౧౪ దివి న కేతురధి ధాయి హర్యతో వివ్యచద్వజ్రో హరితో న రంహ్యా।
తుదదహిం హరిశిప్రో య ఆయసః సహస్రశోకా అభవద్ధరింభరః॥ ॥౪॥

౫౨౧౫ త్వంత్వమహర్యథా ఉపస్తుతః పూర్వేభిరిన్ద్ర హరికేశ యజ్వభిః।
త్వం హర్యసి తవ విశ్వముక్థ్యమసామి రాధో హరిజాత హర్యతమ్॥ ॥౫॥

(౩౧) ఏకత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బరుః సర్వహరిర్వా ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - జగతీ॥

౫౨౧౬ తా వజ్రిణం మన్దినం స్తోమ్యం మద ఇన్ద్రం రథే వహతో హర్యతా హరీ।
పురూణ్యస్మై సవనాని హర్యత ఇన్ద్రాయ సోమా హరయో దధన్విరే॥ ॥౧॥

౫౨౧౭ అరం కామాయ హరయో దధన్విరే స్థిరాయ హిన్వన్హరయో హరీ తురా।
అర్వద్భిర్యో హరిభిర్జోషమీయతే సో అస్య కామం హరివన్తమానశే॥ ॥౨॥

౫౨౧౮ హరిశ్మశారుర్హరికేశ ఆయసస్తురస్పేయే యో హరిపా అవర్ధత।
అర్వద్భిర్యో హరిభిర్వాజినీవసురతి విశ్వా దురితా పారిషద్ధరీ॥ ॥౩॥

౫౨౧౯ స్రువేవ యస్య హరిణీ విపేతతుః శిప్రే వాజాయ హరిణీ దవిధ్వతః।
ప్ర యత్కృతే చమసే మర్మృజద్ధరీ పీత్వా మదస్య హర్యతస్యాన్ధసః॥ ॥౪॥

౫౨౨౦ ఉత స్మ సద్మ హర్యతస్య పస్త్యోరత్యో న వాజం హరివాఀ అచిక్రదత్।
మహీ చిద్ధి ధిషణాహర్యదోజసా బృహద్వయో దధిషే హర్యతశ్చిదా॥ ॥౫॥

(౩౨) ద్వాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - బరుః సర్వహరిర్వా ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧జగతీ; ౨,౩ త్రిష్టుప్॥

౫౨౨౧ ఆ రోదసీ హర్యమాణో మహిత్వా నవ్యంనవ్యం హర్యసి మన్మ ను ప్రియమ్।
ప్ర పస్త్యమసుర హర్యతం గోరావిష్కృధి హరయే సూర్యాయ॥ ॥౧॥

౫౨౨౨ ఆ త్వా హర్యన్తం ప్రయుజో జనానాం రథే వహన్తు హరిశిప్రమిన్ద్ర।
పిబా యథా ప్రతిభృతస్య మధ్వో హర్యన్యజ్ఞం సధమాదే దశోణిమ్॥ ॥౨॥

౫౨౨౩ అపాః పూర్వేషాం హరివః సుతానామథో ఇదం సవనం కేవలం తే।
మమద్ధి సోమం మధుమన్తమిన్ద్ర సత్రా వృషం జఠర ఆ వృషస్వ॥ ॥౩॥

(౩౩) త్రయస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - అష్టకః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౫౨౨౪ అప్సు ధూతస్య హరివః పిబేహ నృభిః సుతస్య జఠరం పృణస్వ।
మిమిక్షుర్యమద్రయ ఇన్ద్ర తుభ్యం తేభిర్వర్ధస్వ మదముక్థవాహః॥ ॥౧॥

౫౨౨౫ ప్రోగ్రాం పీతిం వృష్ణ ఇయర్మి సత్యాం ప్రయై సుతస్య హర్యశ్వ తుభ్యమ్।
ఇన్ద్ర ధేనాభిరిహ మాదయస్వ ధీభిర్విశ్వాభిః శచ్యా గృణానః॥ ॥౨॥

౫౨౨౬ ఊతీ శచీవస్తవ వీర్యేణ వయో దధానా ఉశిజ ఋతజ్ఞాః।
ప్రజావదిన్ద్ర మనుషో దురోణే తస్థుర్గృణన్తః సధమాద్యాసః॥ ॥౩॥

అథ చతుర్థోఽనువాకః

(౩౪) చతుస్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గృత్సమదః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౫౨౨౭ యో జాత ఏవ ప్రథమో మనస్వాన్దేవో దేవాన్క్రతునా పర్యభూషత్।
యస్య శుష్మాద్రోదసీ అభ్యసేతాం నృమ్ణస్య మహ్నా స జనాస ఇన్ద్రః॥ ॥౧॥

౫౨౨౮ యః పృథివీం వ్యథమానామదృంహద్యః పర్వతాన్ప్రకుపితాఀ అరమ్ణాత్।
యో అన్తరిక్షం విమమే వరీయో యో ద్యామస్తభ్నాత్స జనాస ఇన్ద్రః॥ ॥౨॥

౫౨౨౯ యో హత్వాహిమరిణాత్సప్త సిన్ధూన్యో గా ఉదాజదపధా వలస్య।
యో అశ్మనోరన్తరగ్నిం జజాన సంవృక్సమత్సు స జనాస ఇన్ద్రః॥ ॥౩॥

౫౨౩౦ యేనేమా విశ్వా చ్యవనా కృతాని యో దాసం వర్ణమధరం గుహాకః।
శ్వఘ్నీవ యో జిగీవాం లక్షమాదదర్యః పుష్టాని స జనాస ఇన్ద్రః॥ ॥౪॥

౫౨౩౧ యం స్మా పృచ్ఛన్తి కుహ సేతి ఘోరముతేమాహుర్నైషో అస్తీత్యేనమ్।
సో అర్యః పుష్టీర్విజ ఇవా మినాతి శ్రదస్మై ధత్త స జనాస ఇన్ద్రః॥ ॥౫॥

౫౨౩౨ యో రధ్రస్య చోదితా యః కృశస్య యో బ్రహ్మణో నాధమానస్య కీరేః।
యుక్తగ్రావ్ణో యోఽవితా సుశిప్రః సుతసోమస్య స జనాస ఇన్ద్రః॥ ॥౬॥

౫౨౩౩ యస్యాశ్వాసః ప్రదిశి యస్య గావో యస్య గ్రామా యస్య విశ్వే రథాసః।

యః సూర్యం య ఉషసం జజాన యో అపాం నేతా స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ॥౭॥

౫౨౩౪ యం క్రన్దసీ సంయతీ విహ్వయేతే పరేఽవర ఉభయా అమిత్రాః।
సమానం చిద్రథమాతస్థివాంసా నానా హవేతే స జనాస ఇన్ద్రః॥ ॥౮॥

౫౨౩౫ యస్మాన్న ఋతే విజయన్తే జనాసో యం యుధ్యమానా అవసే హవన్తే।
యో విశ్వస్య ప్రతిమానం బభూవ యో అచ్యుతచ్యుత్స జనాస ఇన్ద్రః॥ ॥౯॥

౫౨౩౬ యః శశ్వతో మహ్యేనో దధానానమన్యమానాఞ్ఛర్వా జఘాన।
యః శర్ధతే నానుదదాతి శృధ్యాం యో దస్యోర్హన్తా స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ॥౧౦॥

౫౨౩౭ యః శమ్బరం పర్వతేషు క్షియన్తం చత్వారింశ్యాం శరద్యన్వవిన్దత్।
ఓజాయమానం యో అహిం జఘాన దానుం శయానం స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ॥౧౧॥

౫౨౩౮ యః శమ్బరం పర్యతరత్కసీభిర్యోఽచారుకాస్నాపిబత్సుతస్య।
అన్తర్గిరౌ యజమానం బహుం జనం యస్మిన్నామూర్చ్ఛత్స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ॥౧౨॥

౫౨౩౯ యః సప్తరశ్మిర్వృషభస్తువిష్మానవాసృజత్సర్తవే సప్త సిన్ధూన్।
యో రౌహిణమస్ఫురద్వజ్రబాహుర్ద్యామారోహన్తం స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ॥౧౩॥

౫౨౪౦ ద్యావా చిదస్మై పృథివీ నమేతే శుష్మాచ్చిదస్య పర్వతా భయన్తే।
యః సోమపా నిచితో వజ్రబాహుర్యో వజ్రహస్తః స జనాస ఇన్ద్రః॥ ॥౧౪॥

౫౨౪౧ యః సున్వన్తమవతి యః పచన్తం యః శంసన్తం యః శశమానమూతీ।
యస్య బ్రహ్మ వర్ధనం యస్య సోమో యస్యేదం రాధః స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ॥౧౫॥

౫౨౪౨ జాతో వ్యఖ్యత్పిత్రోరుపస్థే భువో న వేద జనితుః పరస్య।
స్తవిష్యమాణో నో యో అస్మద్వ్రతా దేవానాం స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ॥౧౬॥

౫౨౪౩ యః సోమకామో హర్యశ్వః సూరిర్యస్మాద్రేజన్తే భువనాని విశ్వా।
యో జఘాన శమ్బరం యశ్చ శుష్ణం య ఏకవీరః స జనాస ఇన్ద్రః ॥ ॥౧౭॥

౫౨౪౪ యః సున్వతే పచతే దుధ్ర ఆ చిద్వాజం దర్దర్షి స కిలాసి సత్యః।
వయం త ఇన్ద్ర విశ్వహ ప్రియాసః సువీరాసో విదథమా వదేమ॥ ॥౧౮॥

(౩౫) పఞ్చత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - నోధాః ॥దేవతా- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౫౨౪౫ అస్మా ఇదు ప్ర తవసే తురాయ ప్రయో న హర్మి స్తోమం మాహినాయ।
ఋచీషమాయాధ్రిగవ ఓహమిన్ద్రాయ బ్రహ్మాణి రాతతమా॥ ॥౧॥

౫౨౪౬ అస్మా ఇదు ప్రయ ఇవ ప్ర యంసి భరామ్యాఙ్గూషం బాధే సువృక్తి।
ఇన్ద్రాయ హృదా మనసా మనీషా ప్రత్నాయ పత్యే ధియో మర్జయన్త॥ ॥౨॥

౫౨౪౭ అస్మా ఇదు త్యముపమం స్వర్షాం భరామ్యాఙ్గూషమాస్యేన।
మంహిష్ఠమచ్ఛోక్తిభిర్మతీనాం సువృక్తిభిః సూరిం వావృధధ్యై॥ ॥౩॥

౫౨౪౮ అస్మా ఇదు స్తోమం సం హినోమి రథం న తష్టేవ తత్సినాయ।
గిరశ్చ గిర్వాహసే సువృక్తీన్ద్రాయ విశ్వమిన్వం మేధిరాయ॥ ॥౪॥

౫౨౪౯ అస్మా ఇదు సప్తిమివ శ్రవస్యేన్ద్రాయార్కం జుహ్వా సమఞ్జే।
వీరం దానౌకసం వన్దధ్యై పురాం గూర్తశ్రవసం దర్మాణమ్॥ ॥౫॥

౫౨౫౦ అస్మా ఇదు త్వష్టా తక్షద్వజ్రం స్వపస్తమం స్వర్యం రణాయ।
వృత్రస్య చిద్విదద్యేన మర్మ తుజన్నీశానస్తుజతా కియేధాః॥ ॥౬॥

౫౨౫౧ అస్యేదు మాతుః సవనేషు సద్యో మహః పితుం పపివాం చార్వన్నా।
ముషాయద్విష్ణుః పచతం సహీయాన్విధ్యద్వరాహం తిరో అద్రిమస్తా॥ ॥౭॥

౫౨౫౨ అస్మా ఇదు గ్నాశ్చిద్దేవపత్నీరిన్ద్రాయార్కమహిహత్య ఊవుః।
పరి ద్యావాపృథివీ జభ్ర ఉర్వీ నాస్య తే మహిమానం పరి ష్టః ॥ ॥౮॥

౫౨౫౩ అస్యేదేవ ప్ర రిరిచే మహిత్వం దివస్పృథివ్యాః పర్యన్తరిక్షాత్।
స్వరాడిన్ద్రో దమ ఆ విశ్వగూర్తః స్వరిరమత్రో వవక్షే రణాయ॥ ॥౯॥

౫౨౫౪ అస్యేదేవ శవసా శుషన్తం వి వృశ్చద్వజ్రేణ వృత్రమిన్ద్రః।
గా న వ్రాణా అవనీరముఞ్చదభి శ్రవో దావనే సచేతాః ॥ ॥౧౦॥

౫౨౫౫ అస్యేదు త్వేషసా రన్త సిన్ధవః పరి యద్వజ్రేణ సీమయచ్ఛత్।

ఈశానకృద్దాశుషే దశస్యన్తుర్వీతయే గాధం తుర్వణిః కః ॥ ॥౧౧॥

౫౨౫౬ అస్మా ఇదు ప్ర భరా తూతుజానో వృత్రాయ వజ్రమీశానః కియేధాః।
గోర్న పర్వ వి రదా తిరశ్చేష్యన్నర్ణాంస్యపాం చరధ్యై॥ ॥౧౨॥

౫౨౫౭ అస్యేదు ప్ర బ్రూహి పూర్వ్యాణి తురస్య కర్మాణి నవ్య ఉక్థైః।
యుధే యదిష్ణాన ఆయుధాన్యృఘాయమాణో నిరిణాతి శత్రూన్॥ ॥౧౩॥

౫౨౫౮ అస్యేదు భియా గిరయశ్చ దృళ్హా ద్యావా చ భూమా జనుషస్తుజేతే।
ఉపో వేనస్య జోగువాన ఓణిం సద్యో భువద్వీర్యాయ నోధాః ॥ ॥౧౪॥

౫౨౫౯ అస్మా ఇదు త్యదను దాయ్యేషామేకో యద్వవ్నే భూరేరీశానః।
ప్రైతశం సూర్యే పస్పృధానం సౌవశ్వ్యే సుష్విమావదిన్ద్రః ॥ ॥౧౫॥

౫౨౬౦ ఏవా తే హారియోజనా సువృక్తీన్ద్ర బ్రహ్మాణి గోతమాసో అక్రన్।
ఐషు విశ్వపేశసం ధియం ధాః ప్రాతర్మక్షూ ధియావసుర్జగమ్యాత్॥ ॥౧౬॥

(౩౬) షట్త్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - భరద్వాజః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౫౨౬౧ య ఏక ఇద్ధవ్యశ్చర్షణీనామిన్ద్రం తం గీర్భిరభ్యర్చ ఆభిః।
యః పత్యతే వృషభో వృష్ణ్యావాన్త్సత్యః సత్వా పురుమాయః సహస్వాన్॥ ॥౧॥

౫౨౬౨ తము నః పూర్వే పితరో నవగ్వాః సప్త విప్రాసో అభి వాజయన్తః।
నక్షద్దాభం తతురిం పర్వతేష్ఠామద్రోఘవాచం మతిభిః శవిష్ఠమ్॥ ॥౨॥

౫౨౬౩ తమీమహ ఇన్ద్రమస్య రాయః పురువీరస్య నృవతః పురుక్షోః।
యో అస్కృధోయురజరః స్వర్వాన్తమా భర హరివో మాదయధ్యై॥ ॥౩॥

౫౨౬౪ తన్నో వి వోచో యది తే పురా చిజ్జరితార ఆనశుః సుమ్నమిన్ద్ర।
కస్తే భాగః కిం వయో దుధ్ర ఖిద్వః పురుహూత పురూవసోఽసురఘ్నః ॥ ॥౪॥

౫౨౬౫ తం పృచ్ఛన్తీ వజ్రహస్తం రథేష్ఠామిన్ద్రం వేపీ వక్వరీ యస్య మా గీః।
తువిగ్రాభం తువికూర్మిం రభోదాం గాతుమిషే నక్షతే తుమ్రమచ్ఛ॥ ॥౫॥

౫౨౬౬ అయా హ త్యం మాయయా వావృధానం మనోజువా స్వతవః పర్వతేన।
అచ్యుతా చిద్వీళితా స్వోజో రుజో వి దృళ్హా ధృషతా విరప్శిన్॥ ॥౬॥

౫౨౬౭ తం వో ధియా నవ్యస్యా శవిష్ఠం ప్రత్నం ప్రత్నవత్పరితంసయధ్యై।
స నో వక్షదనిమానః సువహ్మేన్ద్రో విశ్వాన్యతి దుర్గహాణి॥ ॥౭॥

౫౨౬౮ ఆ జనాయ ద్రుహ్వణే పార్థివాని దివ్యాని దీపయోఽన్తరిక్షా।
తపా వృషన్విశ్వతః శోచిషా తాన్బ్రహ్మద్విషే శోచయ క్షామపశ్చ॥ ॥౮॥

౫౨౬౯ భువో జనస్య దివ్యస్య రాజా పార్థివస్య జగతస్త్వేషసందృక్।
ధిష్వ వజ్రం దక్షిణ ఇన్ద్ర హస్తే విశ్వా అజుర్య దయసే వి మాయాః ॥ ॥౯॥

౫౨౭౦ ఆ సంయతమిన్ద్ర ణః స్వస్తిం శత్రుతూర్యాయ బృహతీమమృధ్రామ్।
యయా దాసాన్యార్యాణి వృత్రా కరో వజ్రిన్త్సుతుకా నాహుషాణి॥ ॥౧౦॥

౫౨౭౧ స నో నియుద్భిః పురుహూత వేధో విశ్వవారాభిరా గహి ప్రయజ్యో।
న యా అదేవో వరతే న దేవ ఆభిర్యాహి తూయమా మద్ర్యద్రిక్ ॥౧౧॥

(౩౭) సప్తత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౫౨౭౨ యస్తిగ్మశృఙ్గో వృషభో న భీమ ఏకః కృష్టీశ్చ్యావయతి ప్ర విశ్వాః।
యః శశ్వతో అదాశుషో గయస్య ప్రయన్తాసి సుష్వితరాయ వేదః ॥౧॥

౫౨౭౩ త్వం హ త్యదిన్ద్ర కుత్సమావః శుశ్రూషమాణస్తన్వా సమర్యే।
దాసం యచ్ఛుష్ణం కుయవం న్యస్మా అరన్ధయ ఆర్జునేయాయ శిక్షన్॥ ॥౨॥

౫౨౭౪ త్వం ధృష్ణో ధృషతా వీతహవ్యం ప్రావో విశ్వాభిరూతిభిః సుదాసమ్।
ప్ర పౌరుకుత్సిం త్రసదస్యుమావః క్షేత్రసాతా వృత్రహత్యేషు పూరుమ్॥ ॥౩॥

౫౨౭౫ త్వం నృభిర్నృమణో దేవవీతౌ భూరీణి వృత్రా హర్యశ్వ హంసి।
త్వం ని దస్యుం చుమురిం ధునిం చాస్వాపయో దభీతయే సుహన్తు॥ ॥౪॥

౫౨౭౬ తవ చ్యౌత్నాని వజ్రహస్త తాని నవ యత్పురో నవతిం చ సద్యః।

నివేశనే శతతమావివేషీరహం చ వృత్రం నముచిముతాహన్॥ ॥౫॥

౫౨౭౭ సనా తా త ఇన్ద్ర భోజనాని రాతహవ్యాయ దాశుషే సుదాసే।
వృష్ణే తే హరీ వృషణా యునజ్మి వ్యన్తు బ్రహ్మాణి పురుశాక వాజమ్॥ ॥౬॥

౫౨౭౮ మా తే అస్యాం సహసావన్పరిష్టావఘాయ భూమ హరివః పరాదై।
త్రాయస్వ నోఽవృకేభిర్వరూథైస్తవ ప్రియాసః సూరిషు స్యామ॥ ॥౭॥

౫౨౭౯ ప్రియాస ఇత్తే మఘవన్నభిష్టౌ నరో మదేమ శరణే సఖాయః।
ని తుర్వశం ని యాద్వం శిశీహ్యతిథిగ్వాయ శంస్యం కరిష్యన్॥ ॥౮॥

౫౨౮౦ సద్యశ్చిన్ను తే మఘవన్నభిష్టౌ నరః శంసన్త్యుక్థశాస ఉక్థా।
యే తే హవేభిర్వి పణీఁరదాశన్నస్మాన్వృణీష్వ యుజ్యాయ తస్మై॥ ॥౯॥

౫౨౮౧ ఏతే స్తోమా నరాం నృతమ తుభ్యమస్మద్ర్యఞ్చో దదతో మఘాని।
తేషామిన్ద్ర వృత్రహత్యే శివో భూః సఖా చ శూరోఽవితా చ నృణామ్॥ ॥౧౦॥

౫౨౮౨ నూ ఇన్ద్ర శూర స్తవమాన ఊతీ బ్రహ్మజూతస్తన్వా వావృధస్వ।
ఉప నో వాజాన్మిమీహ్యుప స్తీన్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ॥౧౧॥

అథ పఞ్చమోఽనువాకః (౩౮) అష్టాత్రింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ ఇరిమ్బిఠిః; ౪-౬ మధుచ్ఛన్దాః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౨౮౩ ఆ యాహి సుషుమా హి త ఇన్ద్ర సోమం పిబా ఇమమ్। ఏదం బర్హిః సదో మమ ॥౧॥

౫౨౮౪ ఆ త్వా బ్రహ్మయుజా హరీ వహతామిన్ద్ర కేశినా। ఉప బ్రహ్మాణి నః శృణు ॥ ॥౨॥

౫౨౮౫ బ్రహ్మాణస్త్వా వయం యుజా సోమపామిన్ద్ర సోమినః। సుతావన్తో హవామహే॥ ॥౩॥

౫౨౮౬ ఇన్ద్రమిద్గాథినో బృహదిన్ద్రమర్కేభిరర్కిణః। ఇన్ద్రం వాణీరనూషత॥ ॥౪॥

౫౨౮౭ ఇన్ద్ర ఇద్ధర్యోః సచా సంమిశ్ల ఆ వచోయుజా। ఇన్ద్రో వజ్రీ హిరణ్యయః॥ ॥౫॥

౫౨౮౮ ఇన్ద్రో దీర్ఘాయ చక్షస ఆ సూర్యం రోహయద్దివి। వి గోభిరద్రిమైరయత్॥ ॥౬॥

(౩౯) ఏకోనచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧ మధుచ్ఛన్దాః; ౨-౫ గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౨౮౯ ఇన్ద్రం వో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః। అస్మాకమస్తు కేవలః॥ ॥౧॥

౫౨౯౦ వ్యన్తరిక్షమతిరన్మదే సోమస్య రోచనా। ఇన్ద్రో యదభినద్వలమ్॥ ॥౨॥

౫౨౯౧ ఉద్గా ఆజదఙ్గిరోభ్య ఆవిష్కృణ్వన్గుహా సతీః॥ అర్వాఞ్చం నునుదే వలమ్॥ ॥౩॥

౫౨౯౨ ఇన్ద్రేణ రోచనా దివో దృఢాని దృంహితాని చ। స్థిరాణి న పరాణుదే॥ ॥౪॥

౫౨౯౩ అపామూర్మిర్మదన్నివ స్తోమ ఇన్ద్రాజిరాయతే। వి తే మదా అరాజిషుః ॥౫॥

(౪౦) చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః మధుచ్ఛన్దాః ॥ దేవతా-౧,౨ ఇన్ద్రః; ౩ మరుతః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౨౯౪ ఇన్ద్రేణ సం హి దృక్షసే సంజగ్మానో అబిభ్యుషా। మన్దూ సమానవర్చసా॥ ॥౧॥

౫౨౯౫ అనవద్యైరభిద్యుభిర్మఖః సహస్వదర్చతి। గణైరిన్ద్రస్య కామ్యైః॥ ॥౨॥

౫౨౯౬ ఆదహ స్వధామను పునర్గర్భత్వమేరిరే। దధానా నామ యజ్ఞియమ్॥ ॥౩॥

(౪౧) ఏకచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - గోతమః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౨౯౭ ఇన్ద్రో దధీచో అస్థభిర్వృత్రాణ్యప్రతిష్కుతః। జఘాన నవతీర్నవ॥ ॥౧॥

౫౨౯౮ ఇచ్ఛన్నశ్వస్య యచ్ఛిరః పర్వతేష్వపశ్రితమ్। తద్విదచ్ఛర్యణావతి॥ ॥౨॥

౫౨౯౯ అత్రాహ గోరమన్వత నామ త్వష్టురపీచ్యమ్। ఇత్థా చన్ద్రమసో గృహే॥ ॥౩॥

(౪౨) ద్విచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - కురుసుతిః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౩౦౦ వాచమష్టాపదీమహం నవస్రక్తిమృతస్పృశమ్। ఇన్ద్రాత్పరి తన్వం మమే॥ ॥౧॥

౫౩౦౧ అను త్వా రోదసీ ఉభే క్రక్షమాణమకృపేతామ్। ఇన్ద్ర యద్దస్యుహాభవః॥ ॥౨॥

౫౩౦౨ ఉత్తిష్ఠన్నోజసా సహ పీత్వీ శిప్రే అవేపయః। సోమమిన్ద్ర చమూ సుతమ్॥ ॥౩॥

(౪౩) త్రిచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - త్రిశోకః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౬౩౦౩ భిన్ధి విశ్వా అప ద్విషః పరి బాధో జహీ మృధః । వసు స్పార్హం తదా భర ॥౧॥

౬౩౦౪ యద్వీడావిన్ద్ర యత్స్థిరే యత్పర్శానే పరాభృతమ్ । వసు స్పార్హం తదా భర ॥౨॥

౬౩౦౫ యస్య తే విశ్వమానుషో భూరేర్దత్తస్య వేదతి । వసు స్పార్హం తదా భర ॥౩॥

(౪౪) చతుశ్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఇరిమ్బిఠిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౬౩౦౬ ప్ర సమ్రాజం చర్షణీనామిన్ద్రం స్తోతా నవ్యం గీర్భిః । నరం నృషాహం మంహిష్ఠమ్ ॥౧॥

౬౩౦౭ యస్మిన్నుక్థాని రణ్యన్తి విశ్వాని చ శ్రవస్యా । అపామవో న సముద్రే ॥౨॥

౬౩౦౮ తం సుష్టుత్యా వివాసే జ్యేష్ఠరాజం భరే కృత్నుమ్ । మహో వాజినం సనిభ్యః ॥౩॥

(౪౫) పఞ్చచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - శునఃశేపో దేవరాతాపరనామా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౬౩౦౯ అయము తే సమతసి కపోత ఇవ గర్భధిమ్ । వచస్తచ్చిన్న ఓహసే ॥౧॥

౬౩౧౦ స్తోత్రం రాధానాం పతే గిర్వాహో వీర యస్య తే । విభూతిరస్తు సూనృతా ॥౨॥

౬౩౧౧ ఊర్ధ్వస్తిష్ఠా న ఊతయేఽస్మిన్వాజే శతక్రతో । సమన్యేషు బ్రవావహై ॥౩॥

(౪౬) షట్చత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ఇరిమ్బిఠిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౬౩౧౨ ప్రణేతారం వస్యో అచ్ఛా కర్తారం జ్యోతిః సమత్సు । సాసహ్వాంసం యుధామిత్రాన్ ॥౧॥

౬౩౧౩ స నః పప్రిః పారయాతి స్వస్తి నావా పురుహూతః । ఇన్ద్రో విశ్వా అతి ద్విషః ॥౨॥

౬౩౧౪ స త్వం న ఇన్ద్ర వాజేభిర్దశస్యా చ గాతుయా చ । అచ్ఛా చ నః సుమ్నం నేషి ॥౩॥

(౪౭) సప్తచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ సుకక్షః; ౪-౬, ౧౦-౧౨ మధుచ్ఛన్దాః ; ౭-౯ ఇరిమ్బిఠిః ; ౧౩-౨౧ ప్రస్కణ్వః ॥ దేవతా - ౧-౧౨ ఇన్ద్రః; ౧౩-౨౧ సూర్యః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౬౩౧౫ తమిన్ద్రం వాజయామసి మహే వృత్రాయ హన్తవే । స వృషా వృషభో భువత్ ॥౧॥

౬౩౧౬ ఇన్ద్రః స దామనే కృత ఓజిష్ఠః స మదే హితః । ద్యుమ్నీ శ్లోకీ స సోమ్యః ॥౨॥

౬౩౧౭ గిరా వజ్రో న సంభృతః సబలో అనపచ్యుతః । వవక్ష ఋష్వో అస్తృతః ॥౩॥

౬౩౧౮ ఇన్ద్రమిద్గాథినో బృహదిన్ద్రమర్కేభిరర్కిణః । ఇన్ద్రం వాణీరనూషత ॥౪॥

౬౩౧౯ ఇన్ద్ర ఇద్ధర్యోః సచా సంమిశ్ల ఆ వచోయుజా । ఇన్ద్రో వజ్రీ హిరణ్యయః ॥౫॥

౬౩౨౦ ఇన్ద్రో దీర్ఘాయ చక్షస ఆ సూర్యం రోహయద్దివి । వి గోభిరద్రిమైరయత్ ॥౬॥

౬౩౨౧ ఆ యాహి సుషుమా హి త ఇన్ద్ర సోమం పిబా ఇమమ్ । ఏదం బర్హిః సదో మమ ॥౭॥

౬౩౨౨ ఆ త్వా బ్రహ్మయుజా హరీ వహతామిన్ద్ర కేశినా । ఉప బ్రహ్మాణి నః శృణు ॥౮॥

౬౩౨౩ బ్రహ్మాణస్త్వా వయం యుజా సోమపామిన్ద్ర సోమినః । సుతావన్తో హవామహే ॥౯॥

౬౩౨౪ యుఞ్జన్తి బ్రధ్నమరుషం చరన్తం పరి తస్థుషః । రోచన్తే రోచనా దివి ॥౧౦॥

౬౩౨౫ యుఞ్జన్త్యస్య కామ్యా హరీ విపక్షసా రథే । శోణా ధృష్ణూ నృవాహసా ॥౧౧॥

౬౩౨౬ కేతుం కృణ్వన్నకేతవే పేశో మర్యా అపేశసే । సముషద్భిరజాయథాః ॥౧౨॥

౬౩౨౭ ఉదు త్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ ॥౧౩॥

౬౩౨౮ అప త్యే తాయవో యథా నక్షత్రా యన్త్యక్తుభిః । సూరాయ విశ్వచక్షసే ॥౧౪॥

౬౩౨౯ అదృశ్రన్నస్య కేతవో వి రశ్మయో జనాఀ అను । భ్రాజన్తో అగ్నయో యథా ॥౧౫॥

౬౩౩౦ తరణిర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య । విశ్వమా భాసి రోచన ॥౧౬॥

౬౩౩౧ ప్రత్యఙ్ దేవానాం విశః ప్రత్యఙ్ఙుదేషి మానుషాన్ । ప్రత్యఙ్ విశ్వం స్వర్దృశే ॥౧౭॥

౬౩౩౨ యేనా పావక చక్షసా భురణ్యన్తం జనాఀ అను । త్వం వరుణ పశ్యసి ॥౧౮॥

౬౩౩౩ వి ద్యామేషి రజస్పృథ్వహర్మిమానో అక్తుభిః । పశ్యం జన్మాని సూర్య ॥౧౯॥

౬౩౩౪ సప్త త్వా హరితో రథే వహన్తి దేవ సూర్య । శోచిష్కేశం విచక్షణమ్ ॥౨౦॥

౬౩౩౫ అయుక్త సప్త శున్ధ్యువః సూరో రథస్య నప్త్యః । తాభిర్యాతి స్వయుక్తిభిః ॥౨౧॥

(౪౮) అష్టచత్వారింశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ ఖిలః ; ౪-౬ ఉపరిబభ్రవః సార్పరాజ్ఞీ వా
॥దేవతా - ౧-౩ సూర్యః ; ౪-౬ గౌః ॥ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౩౩౬ అభి త్వా వర్చసా గిరః సిఞ్చన్తీరాచరణ్యవః । అభి వత్సం న ధేనవః ॥ ॥౧॥

౫౩౩౭ తా అర్షన్తి శుభ్రియః పృఞ్చన్తీర్వర్చసా ప్రియః । జాతం జాత్రీర్యథా హృదా॥ ॥౨॥

౫౩౩౮ వజ్రాపవసాధ్యః కీర్తిర్మ్రియమాణమావహన్ మహ్యమాయుర్ఘృతం పయః ॥ ॥౩॥

౫౩౩౯ ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరం పురః । పితరం చ ప్రయన్త్స్వః ॥ ॥౪॥

౫౩౪౦ అన్తశ్చరతి రోచనా అస్య ప్రాణాదపానతః । వ్యఖ్యన్మహిషః స్వః ॥౫॥

౫౩౪౧ త్రింశద్ధామా వి రాజతి వాక్పతఙ్గో అశిశ్రియత్ । ప్రతి వస్తోరహర్ద్యుభిః ॥ ॥౬॥

(౪౯) ఏకోన పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ ఖిలః ; ౪,౫ నోధాః ; ౬,౭ మేధ్యాతిథిః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః-
౧-౩ గాయత్రీ; ౪-౭ బార్హతః ప్రగాథః (సమాబృహతీ+ విషమా - సతోబృహతీ)॥

౫౩౪౨ యచ్ఛక్రా వాచమారుహన్నన్తరిక్షం సిషాసథః । సం దేవా అమదన్వృషా॥ ॥౧॥

౫౩౪౩ శక్రో వాచమధృష్టాయోరువాచో అధృష్ణుహి। మంహిష్ఠ ఆ మదర్దివి॥ ॥౨॥

౫౩౪౪ శక్రో వాచమధృష్ణుహి ధామధర్మన్విరాజతి । విమదన్బర్హిరాసరన్॥ ॥౩॥

౫౩౪౫ తం వో దస్మమృతీషహం వసోర్మన్దానమన్ధసః ।
అభి వత్సం న స్వసరేషు ధేనవ ఇన్ద్రం గీర్భిర్నవామహే॥ ॥౪॥

౫౩౪౬ ద్యుక్షం సుదానుం తవిషీభిరావృతం గిరిం న పురుభోజసమ్।
క్షుమన్తం వాజం శతినం సహస్రిణం మక్షూ గోమన్తమీమహే॥ ॥౫॥

౫౩౪౭ తత్త్వా యామి సువీర్యం తద్బ్రహ్మ పూర్వచిత్తయే।
యేనా యతిభ్యో భృగవే ధనే హితే యేన ప్రస్కణ్వమావిథ ॥ ॥౬॥

౫౩౪౮ యేనా సముద్రమసృజో మహీరపస్తదిన్ద్ర వృష్ణి తే శవః।
సద్యః సో అస్య మహిమా న సంనశే యం క్షోణీరనుచక్రదే॥ ॥౭॥

(౫౦) పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః- మేధ్యాతిథిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః ॥ బార్హతః ప్రగాథః
(బృహతీ + సతోబృహతీ)॥

౫౩౪౯ కన్నవ్యో అతసీనాం తురో గృణీత మర్త్యః।
నహీ న్వస్య మహిమానమిన్ద్రియం స్వర్గృణన్త ఆనశుః ॥ ॥౧॥

౫౩౫౦ కదు స్తువన్త ఋతయన్త దేవత ఋషిః కో విప్ర ఓహతే।
కదా హవం మఘవన్నిన్ద్ర సున్వతః కదు స్తువత ఆ గమః ॥ ॥౨॥

(౫౧) ఏకపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః -౧, ౨ ప్రస్కణ్వః ; ౩,౪ పుష్టిగుః; ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (విషమా- బృహతీ+ సమా-సతోబృహతీ)॥

౫౩౫౧ అభి ప్ర వః సురాధసమిన్ద్రమర్చ యథా విదే।
యో జరితృభ్యో మఘవా పురూవసుః సహస్రేణేవ శిక్షతి॥ ॥౧॥

౫౩౫౨ శతానీకేవ ప్ర జిగాతి ధృష్ణుయా హన్తి వృత్రాణి దాశుషే।
గిరేరివ ప్ర రసా అస్య పిన్విరే దత్రాణి పురుభోజసః ॥ ॥౨॥

౫౩౫౩ ప్ర సు శ్రుతం సురాధసమర్చా శక్రమభిష్టయే।
యః సున్వతే స్తువతే కామ్యం వసు సహస్రేణేవ మంహతే॥ ॥౩॥

౫౩౫౪ శతానీకా హేతయో అస్య దుష్టరా ఇన్ద్రస్య సమిషో మహీః।
గిరిర్న భుజ్మా మఘవత్సు పిన్వతే యదీం సుతా అమన్దిషుః ॥ ॥౪॥

(౫౨) ద్విపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధ్యాతిథిః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బృహతీ॥

౫౩౫౫ వయం ఘ త్వా సుతావన్త ఆపో న వృక్తబర్హిషః।
పవిత్రస్య ప్రస్రవణేషు వృత్రహన్పరి స్తోతార ఆసతే॥ ॥౧॥

౫౩౫౬ స్వరన్తి త్వా సుతే నరో వసో నిరేక ఉక్థినః।
కదా సుతం తృషాణ ఓక ఆ గమ ఇన్ద్ర స్వబ్దీవ వంసగః ॥ ॥౨॥

౫౩౫౭ కణ్వేభిర్ధృష్ణవా ధృషద్వాజం దర్షి సహస్రిణమ్।
పిశఙ్గరూపం మఘవన్విచర్షణే మక్షూ గోమన్తమీమహే॥ ॥౩॥

(౫౩) త్రిపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధ్యాతిథిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బృహతీ॥

౫౩౫౮ క ఈం వేద సుతే సచా పిబన్తం కద్వయో దధే।
అయం యః పురో విభినత్త్యోజసా మన్దానః శిప్ర్యన్ధసః॥ ॥౧॥

౫౩౫౯ దానా మృగో న వారణః పురుత్రా చరథం దధే।
నకిష్ట్వా ని యమదా సుతే గమో మహాంశ్చరస్యోజసా॥ ॥౨॥

౫౩౬౦ య ఉగ్రః సన్ననిష్టృతః స్థిరో రణాయ సంస్కృతః।
యది స్తోతుర్మఘవా శృణవద్ధవం నేన్ద్రో యోషత్యా గమత్॥ ॥౩॥

(౫౪) చతుష్పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - రేభః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ఛన్దః -౧ అతిజగతీ ; ౨,౩ ఉపరిష్టాద్బృహతీ॥

౫౩౬౧ విశ్వాః పృతనా అభిభూతరం నరం సజూస్తతక్షురిన్ద్రం జజనుశ్చ రాజసే।
క్రత్వా వరిష్ఠం వర ఆమురిముతోగ్రమోజిష్ఠం తవసం తరస్వినమ్॥ ॥౧॥

౫౩౬౨ సమీం రేభాసో అస్వరన్నిన్ద్రం సోమస్య పీతయే।
స్వర్పతిం యదీం వృధే ధృతవ్రతో హ్యోజసా సమూతిభిః॥ ॥౨॥

౫౩౬౩ నేమిం నమన్తి చక్షసా మేషం విప్రా అభిస్వరా।
సుదీతయో వో అద్రుహో౽పి కర్ణే తరస్వినః సమృక్వభిః॥ ॥౩॥

(౫౫) పఞ్చపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - రేభః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః -౧ అతిజగతీ; ౨,౩ బృహతీ॥

౫౩౬౪ తమిన్ద్రం జోహవీమి మఘవానముగ్రం సత్రా దధానమప్రతిష్కుతం శవాంసి।
మంహిష్ఠో గీర్భిరా చ యజ్ఞియో వవర్తద్రాయే నో విశ్వా సుపథా కృణోతు వజ్రీ॥ ॥౧॥

౫౩౬౫ యా ఇన్ద్ర భుజ ఆభరః స్వర్వాఁ అసురేభ్యః।
స్తోతారమిన్మఘవన్నస్య వర్ధయ యే చ త్వే వృక్తబర్హిషః॥ ॥౨॥

౫౩౬౬ యమిన్ద్ర దధిషే త్వమశ్వం గాం భాగమవ్యయమ్।
యజమానే సున్వతి దక్షిణావతి తస్మిన్తం ధేహి మా పణౌ॥ ॥౩॥

(౫౬) షట్పఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - గోతమః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - పఙ్క్తిః ॥

౫౩౬౭ ఇన్ద్రో మదాయ వావృధే శవసే వృత్రహా నృభిః।
తమిన్మహత్స్వాజిషూతేమర్భే హవామహే స వాజేషు ప్ర నో౽విషత్॥ ॥౧॥

౫౩౬౮ అసి హి వీర సేన్యో౽సి భూరి పరాదదిః।
అసి దభ్రస్య చిద్వృధో యజమానాయ శిక్షసి సున్వతే భూరి తే వసు॥ ॥౨॥

౫౩౬౯ యదుదీరత ఆజయో ధృష్ణవే ధీయతే ధనా।
యుక్ష్వా మదచ్యుతా హరీ కం హనః కం వసౌ దధో౽స్మాఁ ఇన్ద్ర వసౌ దధః॥ ॥౩॥

౫౩౭౦ మదేమదే హి నో దదిర్యూథా గవామృజుక్రతుః।
సం గృభాయ పురూ శతోభయాహస్త్యా వసు శిశీహి రాయ ఆ భర॥ ॥౪॥

౫౩౭౧ మాదయస్వ సుతే సచా శవసే శూర రాధసే।
విద్మా హి త్వా పురూవసుముప కామాన్త్ససృజ్మహే౽థా నో౽వితా భవ ॥౫॥

౫౩౭౨ ఏతే త ఇన్ద్ర జన్తవో విశ్వం పుష్యన్తి వార్యమ్।
అన్తర్హి ఖ్యో జనానామర్యో వేదో అదాశుషాం తేషాం నో వేద ఆ భర॥ ॥౬॥

(౫౭) సప్తపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ మధుచ్ఛన్దాః ; ౪-౭ విశ్వామిత్రః ; ౮-౧౦ గృత్సమదః ; ౧౧-౧౬ మేధ్యాతిథిః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧-౬, ౮-౧౦ గాయత్రీ; ౭ అనుష్టుప్; ౧౧-౧౬ బృహతీ॥

౫౩౭౩ సురూపకృత్నుమూతయే సుదుఘామివ గోదుహే । జుహూమసి ద్యవిద్యవి॥ ॥౧॥

౫౩౭౪ ఉప నః సవనా గహి సోమస్య సోమపాః పిబ। గోదా ఇద్రేవతో మదః॥ ॥౨॥

౫౩౭౫ అథా తే అన్తమానాం విద్యామ సుమతీనామ్। మా నో అతి ఖ్య ఆ గహి॥ ౩॥

౫౩౭౬ శుష్మిన్తమం న ఊతయే ద్యుమ్నినం పాహి జాగృవిమ్। ఇన్ద్ర సోమం శతక్రతో॥ ౪॥

౫౩౭౭ ఇన్ద్రియాణి శతక్రతో యా తే జనేషు పఞ్చసు। ఇన్ద్ర తాని త ఆ వృణే॥ ౫॥

౫౩౭౮ అగన్నిన్ద్ర శ్రవో బృహద్ ద్యుమ్నం దధిష్వ దుష్టరమ్। ఉత్తే శుష్మం తిరామసి॥ ౬॥

౫౩౭౯ అర్వావతో న ఆ గహ్యథో శక్ర పరావతః।
ఉ లోకో యస్తే అద్రివ ఇన్ద్రేహ తత ఆ గహి॥ ౭॥

౫౩౮౦ ఇన్ద్రో అఙ్గ మహద్భయమభీ షదప చుచ్యవత్। స హి స్థిరో విచర్షణిః॥ ౮॥

౫౩౮౧ ఇన్ద్రశ్చ మృడయాతి నో న నః పశ్చాదఘం నశత్। భద్రం భవాతి నః పురః॥ ౯॥

౫౩౮౨ ఇన్ద్ర ఆశాభ్యస్పరి సర్వాభ్యో అభయం కరత్। జేతా శత్రూన్విచర్షణిః॥ ౧౦॥

౫౩౮౩ క ఈం వేద సుతే సచా పిబన్తం కద్వయో దధే।
అయం యః పురో విభినత్త్యోజసా మన్దానః శిప్ర్యన్ధసః॥ ౧౧॥

౫౩౮౪ దానా మృగో న వారణః పురుత్రా చరథం దధే।
నకిష్ట్వా ని యమదా సుతే గమో మహాంశ్చరస్యోజసా॥ ౧౨॥

౫౩౮౫ య ఉగ్రః సన్ననిష్టృతః స్థిరో రణాయ సంస్కృతః।
యది స్తోతుర్మఘవా శృణవద్ధవం నేన్ద్రో యోషత్యా గమత్॥ ౧౩॥

౫౩౮౬ వయం ఘ త్వా సుతావన్త ఆపో న వృక్తబర్హిషః।
పవిత్రస్య ప్రస్రవణేషు వృత్రహన్పరి స్తోతార ఆసతే॥ ౧౪॥

౫౩౮౭ స్వరన్తి త్వా సుతే నరో వసో నిరేక ఉక్థినః।
కదా సుతం తృషాణ ఓక ఆ గమ ఇన్ద్ర స్వబ్దీవ వంసగః॥ ౧౫॥

౫౩౮౮ కణ్వేభిర్ధృష్ణవా ధృషద్వాజం దర్షి సహస్రిణమ్।
పిశఙ్గరూపం మఘవన్విచర్షణే మక్షూ గోమన్తమీమహే॥ ౧౬॥

(౫౮) అష్టపఞ్చాశం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧, ౨ నృమేధః ; ౩,౪ భరద్వాజః ॥ దేవతా - ౧,౨ ఇన్ద్రః ౩,౪ సూర్యః ॥
ఛన్దః- బార్హతః ప్రగాథః (విషమా - బృహతీ+సమా-సతోబృహతీ)॥

౫౩౮౯ శ్రాయన్త ఇవ సూర్యం విశ్వేదిన్ద్రస్య భక్షత।
వసూని జాతే జనమాన ఓజసా ప్రతి భాగం న దీధిమ॥ ౧॥

౫౩౯౦ అనర్శరాతిం వసుదాముప స్తుహి భద్రా ఇన్ద్రస్య రాతయః।
సో అస్య కామం విధతో న రోషతి మనో దానాయ చోదయన్॥ ౨॥

౫౩౯౧ బణ్మహాఀ అసి సూర్య బడాదిత్య మహాఀ అసి।
మహస్తే సతో మహిమా పనస్యతేఽద్ధా దేవ మహాఀ అసి॥ ౩॥

౫౩౯౨ బట్సూర్య శ్రవసా మహాఀ అసి సత్రా దేవ మహాఀ అసి।
మహ్నా దేవానామసుర్యః పురోహితో విభు జ్యోతిరదాభ్యమ్॥ ౪॥

(౫౯) ఏకోనషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧,౨ మేధ్యాతిథిః ; ౩,౪ వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః
ప్రగాథః (విషమా - బృహతీ + సమా - సతోబృహతీ)॥

౫౩౯౩ ఉదు త్యే మధుమత్తమా గిర స్తోమాస ఈరతే।
సత్రాజితో ధనసా అక్షితోతయో వాజయన్తో రథా ఇవ॥ ౧॥

౫౩౯౪ కణ్వా ఇవ భృగవః సూర్యా ఇవ విశ్వమిద్ధీతమానశుః।
ఇన్ద్రం స్తోమేభిర్మహయన్త ఆయవః ప్రియమేధాసో అస్వరన్॥ ౨॥

౫౩౯౫ ఉదిన్న్వస్య రిచ్యతేంఽశో ధనం న జిగ్యుషః।
య ఇన్ద్రో హరివాన్న దభన్తి తం రిపో దక్షం దధాతి సోమిని॥ ౩॥

౫౩౯౬ మన్త్రమఖర్వం సుధితం సుపేశసం దధాత యజ్ఞియేష్వా।
పూర్వీశ్చన ప్రసితయస్తరన్తి తం య ఇన్ద్రే కర్మణా భువత్॥ ౪॥

(౬౦) షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ సుతకక్షః సుకక్షో వా; ౪-౬ మధుచ్ఛన్దాః;
దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౩౯౭ ఏవా హ్యసి వీరయురేవా శూర ఉత స్థిరః। ఏవా తే రాధ్యం మనః॥ ౧॥

౫౩౯౮ ఏవా రాతిస్తువీమఘ విశ్వేభిర్ధాయి ధాతృభిః అధా చిదిన్ద్ర మే సచా ॥ ॥౨॥

౫౩౯౯ మో షు బ్రహ్మేవ తన్ద్రయుర్భువో వాజానాం పతే । మత్స్వా సుతస్య గోమతః ॥ ॥౩॥

౫౪౦౦ ఏవా హ్యస్య సూనృతా విరప్శీ గోమతీ మహీ । పక్వా శాఖా న దాశుషే ॥ ॥౪॥

౫౪౦౧ ఏవా హి తే విభూతయ ఊతయ ఇన్ద్ర మావతే । సద్యశ్చిత్సన్తి దాశుషే ॥ ॥౫॥

౫౪౦౨ ఏవా హ్యస్య కామ్యా స్తోమ ఉక్థం చ శంస్యా । ఇన్ద్రాయ సోమపీతయే ॥ ॥౬॥

(౬౧) ఏకషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః- ఉష్ణిక్॥

౫౪౦౩ తం తే మదం గృణీమసి వృషణం పృత్సు సాసహిమ్।
ఉ లోకకృత్నుమద్రివో హరిశ్రియమ్ ॥ ॥౧॥

౫౪౦౪ యేన జ్యోతీంష్యాయవే మనవే చ వివేదిథ ।
మన్దానో అస్య బర్హిషో వి రాజసి ॥ ॥౨॥

౫౪౦౫ తదద్యా చిత్త ఉక్థినోఽను ష్టువన్తి పూర్వథా।
వృషపత్నీరపో జయా దివేదివే॥ ॥౩॥

౫౪౦౬ తమ్వభి ప్ర గాయత పురుహూతం పురుష్టుతమ్।
ఇన్ద్రం గీర్భిస్తవిషమా వివాసత ॥ ॥౪॥

౫౪౦౭ యస్య ద్విబర్హసో బృహత్సహో దాధార రోదసీ ।
గిరీఁరజ్రాఁ అపః స్వర్వృషత్వనా ॥ ॥౫॥

౫౪౦౮ స రాజసి పురుష్టుతఁ ఏకో వృత్రాణి జిఘ్నసే।
ఇన్ద్ర జైత్రా శ్రవస్యా చ యన్తవే ॥ ॥౬॥

(౬౨) ద్విషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౪ సౌభరిః; ౫-౭ నృమేధః; ౮-౧౦ గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః -౧-౪ కాకుభః ప్రగాథః (విషమా - కకుప్, సమా - సతో బృహతీ) ; ౫-౧౦ఉష్ణిక్॥

౫౪౦౯ వయము త్వామపూర్వ్య స్థూరం న కచ్చిద్భరన్తోఽవస్యవః।
వాజే చిత్రం హవామహే॥ ॥౧॥

౫౪౧౦ ఉప త్వా కర్మన్నూతయే స నో యువోగ్రశ్చక్రామ యో ధృషత్।
త్వామిద్ధ్యవితారం వవృమహే సఖాయ ఇన్ద్ర సానసిమ్॥ ॥౨॥

౫౪౧౧ యో న ఇదమిదం పురా ప్ర వస్య ఆనినాయ తము వ స్తుషే
సఖాయ ఇన్ద్రమూతయే ॥౩॥

౫౪౧౨ హర్యశ్వం సత్పతిం చర్షణీసహం స హి ష్మా యో అమన్దత ।
ఆ తు నః స వయతి గవ్యమశ్వ్యం స్తోతృభ్యో మఘవా శతమ్॥ ॥౪॥

౫౪౧౩ ఇన్ద్రాయ సామ గాయత విప్రాయ బృహతే బృహత్ధర్మకృతే విపశ్చితే పనస్యవే। ॥౫॥

౫౪౧౪ త్వమిన్ద్రాభిభూరసి త్వం సూర్యమరోచయః । విశ్వకర్మా విశ్వదేవో మహాఁ అసి ॥౬॥

౫౪౧౫ విభ్రాజఞ్జ్యోతిషా స్వరగచ్ఛో రోచనం దివః । దేవాస్త ఇన్ద్ర సఖ్యాయ యేమిరే ॥౭॥

౫౪౧౬ తమ్వభి ప్ర గాయత పురుహూతం పురుష్టుతమ్। ఇన్ద్రం గీర్భిస్తవిషమా వివాసత॥ ॥౮॥

౫౪౧౭ యస్య ద్విబర్హసో బృహత్సహో దాధార రోదసీ । గిరీఁరజ్రాఁ అపః స్వర్వృషత్వనా॥ ॥౯॥

౫౪౧౮ స రాజసి పురుష్టుతఁ ఏకో వృత్రాణి జిఘ్నసే। ఇన్ద్ర జైత్రా శ్రవస్యా చ యన్తవే॥ ॥౧౦॥

(౬౩) త్రిషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౨,౩ (పూర్వార్ధస్య) భువనః సాధనో వా ౩ (ఉత్తరార్ధస్య) భరద్వాజః ; ౫,౬
గోతమః; ౭-౯ పర్వతః॥ దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః - ౧-౩ త్రిష్టుప్; ౪-౯ ఉష్ణిక్॥

౫౪౧౯ ఇమా ను కం భువనా సీషధామేన్ద్రశ్చ విశ్వే చ దేవాః।
యజ్ఞం చ నస్తన్వం చ ప్రజాం చాదిత్యైరిన్ద్రః సహ చీక్లృపాతి ॥ ౧

౫౪౨౦ ఆదిత్యైరిన్ద్రః సగణో మరుద్భిరస్మాకం భూత్వవితా తనూనామ్।
హత్వాయ దేవా అసురాన్యదాయన్దేవా దేవత్వమభిరక్షమాణాః॥ ౨

౫౪౨౧ ప్రత్యఞ్చమర్కమనయఞ్ఛచీభిరాదిత్స్వధామిషిరాం పర్యపశ్యన్।
అయా వాజం దేవహితం సనేమ మదేమ శతహిమాః సువీరాః ॥ ౩

౫౪౨౨ య ఏక ఇద్విదయతే వసు మర్తాయ దాశుషే।

ఈశానో అప్రతిష్కుత ఇన్ద్రో అఙ్గ ॥ ౪

౫౪౨౩ కదా మర్తమరాధసం పదా క్షుమ్పమివ స్ఫురత్ ।
కదా నః శుశ్రవద్గిర ఇన్ద్రో అఙ్గ ॥ ౫

౫౪౨౪ యశ్చిద్ధి త్వా బహుభ్య ఆ సుతావాఀ ఆవివాసతి ।
ఉగ్రం తత్పత్యతే శవ ఇన్ద్రో అఙ్గ ॥ ౬

౫౪౨౫ య ఇన్ద్ర సోమపాతమో మదః శవిష్ఠ చేతతి ।
యేనా హంసి న్యత్రిణం తమీమహే ॥ ౭

౫౪౨౬ యేనా దశగ్వమధ్రిగుం వేపయన్తం స్వర్ణరమ్ ।
యేనా సముద్రమావిథా తమీమహే ॥ ౮

౫౪౨౭ యేన సిన్ధుం మహీరపో రథాఀ ఇవ ప్రచోదయః ।
పన్థామృతస్య యాతవే తమీమహే ॥ ౯

(౬౪) చతుఃషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ నృమేధః ; ౪-౬ విశ్వమనాః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥

౫౪౨౮ ఏన్ద్ర నో గధి ప్రియః సత్రాజిదగోహ్యః ।
గిరిర్న విశ్వతస్పృథుః పతిర్దివః ॥ ౧

౫౪౨౯ అభి హి సత్య సోమపా ఉభే బభూథ రోదసీ ।
ఇన్ద్రాసి సున్వతో వృధః పతిర్దివః ॥ ౨

౫౪౩౦ త్వం హి శశ్వతీనామిన్ద్ర దర్తా పురామసి ।
హన్తా దస్యోర్మనోర్వృధః పతిర్దివః ॥ ౩

౫౪౩౧ ఏదు మధ్వో మదిన్తరం సిఞ్చ వాధ్వర్యో అన్ధసః ।
ఏవా హి వీర స్తవతే సదావృధః ॥ ౪

౫౪౩౨ ఇన్ద్ర స్థాతర్హరీణాం నకిష్టే పూర్వ్యస్తుతిమ్ ।
ఉదానంశ శవసా న భన్దనా ॥ ౫

౫౪౩౩ తం వో వాజానాం పతిమహూమహి శ్రవస్యవః ।
అప్రాయుభిర్యజ్ఞేభిర్వావృధేన్యమ్ ॥ ౬

(౬౫) పఞ్చషష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ విశ్వమనాః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥

౫౪౩౪ ఏతో న్విన్ద్రం స్తవామ సఖాయః స్తోమ్యం నరమ్ ।
కృష్టీర్యో విశ్వా అభ్యస్త్యేక ఇత్ ॥ ౧

౫౪౩౫ అగోరుధాయ గవిషే ద్యుక్షాయ దస్మ్యం వచః ।
ఘృతాత్స్వాదీయో మధునశ్చ వోచత ॥ ౨

౫౪౩౬ యస్యామితాని వీర్యా౩ న రాధః పర్యేతవే ।
జ్యోతిర్న విశ్వమభ్యస్తి దక్షిణా ॥ ౩

(౬౬) షట్షష్టితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ విశ్వమనాః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్ ॥

౫౪౩౭ స్తుహీన్ద్రం వ్యశ్వవదనూర్మిం వాజినం యమమ్ । అర్యో గయం మంహమానం వి దాశుషే ॥ ౧

౫౪౩౮ ఏవా నూనముప స్తుహి వైయశ్వ దశమం నవమ్ । సువిద్వాంసం చర్కృత్యం చరణీనామ్ ॥ ౨

౫౪౩౯ వేత్థా హి నిరృతీనాం వజ్రహస్త పరివృజమ్ । అహరహః శున్ధ్యుః పరిపదామివ ॥ ౩

అథ షష్ఠోఽనువాకః   సప్తషష్టితమం సూక్తమ్ - (౬౭)

ఋషిః - ౧-౩ పరుచ్ఛేపః ; ౪-౭ గృత్సమదః ॥ దేవతా - ౧,౬ ఇన్ద్రః ; ౨,౪
మరుతః ; ౩,౫ అగ్నిః ; ౭ ద్రవిణోదాః ॥ ఛన్దః ౧-౩ అత్యష్టిః ; ౪-౭ జగతీ ॥

౫౪౪౦ వనోతి హి సున్వన్క్షయం పరీణసః సున్వానో హి ష్మా యజత్యవ ద్విషో
దేవానామవ ద్విషః సున్వాన ఇత్సిషాసతి సహస్రా వాజ్యవృతః ।
సున్వానాయేన్ద్రో దదాత్యాభువం రయిం దదాత్యాభువమ్ ॥ ౧

౫౪౪౧ మో షు వో అస్మదభి తాని పౌంస్యా సనా భూవన్ద్యుమ్నాని మోత జారిషురస్మత్పురోత
జారిషుః । యద్వశ్చిత్రం యుగేయుగే నవ్యం ఘోషాదమర్త్యమ్ ।
అస్మాసు తన్మరుతో యచ్చ దుష్టరం దిధృతా యచ్చ దుష్టరమ్ ॥ ౨

౫౪౪౨ అగ్నిం హోతారం మన్యే దాస్వన్తం వసుం సూనుం సహసో జాతవేదసం విప్రం న జాతవేదసమ్। య ఊర్ధ్వయా స్వధ్వరో దేవో దేవాచ్యా కృపా। ఘృతస్య విభ్రాష్టిమను వష్టి శోచిషాజుహ్వానస్య సర్పిషః॥ ౩

౫౪౪౩ యజ్ఞైః సంమిశ్లాః పృషతీభిరృష్టిభిర్యామఞ్ఛుభ్రాసో అఞ్జిషు ప్రియా ఉత। ఆసద్యా బర్హిర్భరతస్య సూనవః పోత్రాదా సోమం పిబతా దివో నరః॥ ౪

౫౪౪౪ ఆ వక్షి దేవాఁ ఇహ విప్ర యక్షి చోశన్హోతర్ని షదా యోనిషు త్రిషు। ప్రతి వీహి ప్రస్థితం సోమ్యం మధు పిబాగ్నీధ్రాత్తవ భాగస్య తృప్ణుహి॥ ౫

౫౪౪౫ ఏష స్య తే తన్వో నృమ్ణవర్ధనః సహ ఓజః ప్రదివి బాహ్వోర్హితః। తుభ్యం సుతో మఘవన్తుభ్యమాభృతస్త్వమస్య బ్రాహ్మణాదా తృపత్పిబ॥ ౬

౫౪౪౬ యము పూర్వమహువే తమిదం హువే సేదు హవ్యో దదిర్యో నామ పత్యతే। అధ్వర్యుభిః ప్రస్థితం సోమ్యం మధు పోత్రాత్సోమం ద్రవిణోదః పిబ ఋతుభిః॥ ౭

అష్టషష్టితమం సూక్తమ్ - (౬౮)

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౫౪౪౭ సురూపకృత్నుమూతయే సుదుఘామివ గోదుహే। జుహూమసి ద్యవిద్యవి ౧

౫౪౪౮ ఉప నః సవనా గహి సోమస్య సోమపాః పిబ। గోదా ఇద్రేవతో మదః॥ ౨

౫౪౪౯ అథా తే అన్తమానాం విద్యామ సుమతీనామ్। మా నో అతి ఖ్య ఆ గహి॥ ౩

౫౪౫౦ పరేహి విగ్రమస్తృతమిన్ద్రం పృచ్ఛా విపశ్చితమ్। యస్తే సఖిభ్య ఆ వరమ్ ౪

౫౪౫౧ ఉత బ్రువన్తు నో నిదో నిరన్యతశ్చిదారత దధానా ఇన్ద్ర ఇద్దువః॥ ౫

౫౪౫౨ ఉత నః సుభగాఁ అరిర్వోచేయుర్దస్మ కృష్టయః। స్యామేదిన్ద్రస్య శర్మణి ॥౬

౫౪౫౩ ఏమాశుమాశవే భర యజ్ఞశ్రియం నృమాదనమ్। పతయన్మన్దయత్సఖమ్ ॥౭

౫౪౫౪ అస్య పీత్వా శతక్రతో ఘనో వృత్రాణామభవః। ప్రావో వాజేషు వాజినమ్॥ ౮

౫౪౫౫ తం త్వా వాజేషు వాజినం వాజయామః శతక్రతో। ధనానామిన్ద్ర సాతయే॥ ౯

౫౪౫౬ యో రాయోఽవనిర్మహాన్త్సుపారః సున్వతః సఖా। తస్మా ఇన్ద్రాయ గాయత॥ ౧౦

౫౪౫౭ ఆ త్వేతా ని షీదతేన్ద్రమభి ప్ర గాయత। సఖాయ స్తోమవాహసః॥ ౧౧

౫౪౫౮ పురూతమం పురూణామీశానం వార్యాణామ్। ఇన్ద్రం సోమే సచా సుతే॥ ౧౨

ఏకోనసప్తతితమం సూక్తమ్ - (౬౯)

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః ॥ దేవతా - ౧-౧౧ ఇన్ద్రః ౧౨ మరుతః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౫౪౫౯ స ఘా నో యోగ ఆ భువత్స రాయే స పురంధ్యామ్। గమద్వాజేభిరా స నః ॥౧

౫౪౬౦ యస్య సంస్థే న వృణ్వతే హరీ సమత్సు శత్రవః। తస్మా ఇన్ద్రాయ గాయత ॥ ౨

౫౪౬౧ సుతపావ్నే సుతా ఇమే శుచయో యన్తి వీతయే। సోమాసో దధ్యాశిరః॥ ౩

౫౪౬౨ త్వం సుతస్య పీతయే సద్యో వృద్ధో అజాయథాః। ఇన్ద్ర జ్యైష్ఠ్యాయ సుక్రతో ॥౪

౫౪౬౩ ఆ త్వా విశన్త్వాశవః సోమాస ఇన్ద్ర గిర్వణః। శం తే సన్తు ప్రచేతసే॥ ౫

౫౪౬౪ త్వాం స్తోమా అవీవృధన్త్వాముక్థా శతక్రతో। త్వాం వర్ధన్తు నో గిరః॥ ౬

౫౪౬౫ అక్షితోతిః సనేదిమం వాజమిన్ద్రః సహస్రిణమ్। యస్మిన్విశ్వాని పౌంస్యా॥ ౭

౫౪౬౬ మా నో మర్తా అభి ద్రుహన్తనూనామిన్ద్ర గిర్వణః। ఈశానో యవయా వధమ్ ॥౮

౫౪౬౭ యుఞ్జన్తి బ్రధ్నమరుషం చరన్తం పరి తస్థుషః। రోచన్తే రోచనా దివి॥ ౯

౫౪౬౮ యుఞ్జన్త్యస్య కామ్యా హరీ విపక్షసా రథే। శోణా ధృష్ణూ నృవాహసా॥ ౧౦

౫౪౬౯ కేతుం కృణ్వన్నకేతవే పేశో మర్యా అపేశసే। సముషద్భిరజాయథాః॥ ౧౧

౫౪౭౦ ఆదహ స్వధామను పునర్గర్భత్వమేరిరే। దధానా నామ యజ్ఞియమ్॥ ౧౨

సప్తతితమం సూక్తమ్ - ౭౦

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః ॥ దేవతా - ౧,౨,౬-౨౦ ఇన్ద్రమరుతః ;
౩-౫ మరుతః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౫౪౭౧ వీడు చిదారుజత్నుభిర్గుహా చిదిన్ద్ర వహ్నిభిః। అవిన్ద ఉస్రియా అను॥ ౧

౫౪౭౨ దేవయన్తో యథా మతిమచ్ఛా విదద్వసుం గిరః। మహామనూషత శ్రుతమ్॥ ౨

౫౪౭౩ ఇన్ద్రేణ సం హి దృక్షసే సంజగ్మానో అబిభ్యుషా। మన్దూ సమానవర్చసా॥ ౩

౫౪౭౪ అనవద్యైరభిద్యుభిర్మఖః సహస్వదర్చతి। గణైరిన్ద్రస్య కామ్యైః॥ ౪

౫౪౭౫ అతః పరిజ్మన్నా గహి దివో వా రోచనాదధి। సమస్మిన్నృఞ్జతే గిరః॥ ౫

౫౪౭౬ ఇతో వా సాతిమీమహే దివో వా పార్థివాదధి। ఇన్ద్రం మహో వా రజసః॥ ౬

౫౪౭౭ ఇన్ద్రమిద్గాథినో బృహదిన్ద్రమర్కేభిరర్కిణః। ఇన్ద్రం వాణీరనూషత॥ ౭

౫౪౭౮ ఇన్ద్ర ఇద్ధర్యోః సచా సంమిశ్ల ఆ వచోయుజా। ఇన్ద్రో వజ్రీ హిరణ్యయః॥ ౮

౫౪౭౯ ఇన్ద్రో దీర్ఘాయ చక్షస ఆ సూర్యం రోహయద్దివి। వి గోభిరద్రిమైరయత్॥ ౯

౫౪౮౦ ఇన్ద్ర వాజేషు నోఽవ సహస్రప్రధనేషు చ। ఉగ్ర ఉగ్రాభిరూతిభిః॥ ౧౦

౫౪౮౧ ఇన్ద్రం వయం మహాధన ఇన్ద్రమర్భే హవామహే। యుజం వృత్రేషు వజ్రిణమ్॥ ౧౧

౫౪౮౨ స నో వృషన్నముం చరుం సత్రాదావన్నపా వృధి। అస్మభ్యమప్రతిష్కుతః॥ ౧౨

౫౪౮౩ తుఞ్జేతుఞ్జే య ఉత్తరే స్తోమా ఇన్ద్రస్య వజ్రిణః। న విన్ధే అస్య సుష్టుతిమ్॥ ౧౩

౫౪౮౪ వృషా యూథేవ వంసగః కృష్టీరియర్త్యోజసా। ఈశానో అప్రతిష్కుతః॥ ౧౪

౫౪౮౫ య ఏకశ్చర్షణీనాం వసూనామిరజ్యతి। ఇన్ద్రః పఞ్చ క్షితీనామ్॥ ౧౫

౫౪౮౬ ఇన్ద్రం వో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః। అస్మాకమస్తు కేవలః॥ ౧౬

౫౪౮౭ ఏన్ద్ర సానసిం రయిం సజిత్వానం సదాసహమ్। వర్షిష్ఠమూతయే భర॥ ౧౭

౫౪౮౮ ని యేన ముష్టిహత్యయా ని వృత్రా రుణధామహై। త్వోతాసో న్యర్వతా॥ ౧౮

౫౪౮౯ ఇన్ద్ర త్వోతాస ఆ వయం వజ్రం ఘనా దదీమహి। జయేమ సం యుధి స్పృధః॥ ౧౯

౫౪౯౦ వయం శూరేభిరస్తృభిరిన్ద్ర త్వయా యుజా వయమ్। సాసహ్యామ పృతన్యతః॥ ౨౦

ఏకసప్తతితమం సూక్తమ్ -(౭౧)

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౫౪౯౧ మహాఀ ఇన్ద్రః పరశ్చ ను మహిత్వమస్తు వజ్రిణే। ద్యౌర్న ప్రథినా శవః॥ ౧

౫౪౯౨ సమోహే వా య ఆశత నరస్తోకస్య సనితౌ। విప్రాసో వా ధియాయవః॥ ౨

౫౪౯౩ యః కుక్షిః సోమపాతమః సముద్ర ఇవ పిన్వతే। ఉర్వీరాపో న కాకుదః॥ ౩

౫౪౯౪ ఏవా హ్యస్య సూనృతా విరప్శీ గోమతీ మహీ। పక్వా శాఖా న దాశుషే॥ ౪

౫౪౯౫ ఏవా హి తే విభూతయ ఊతయ ఇన్ద్ర మావతే। సద్యశ్చిత్సన్తి దాశుషే॥ ౫

౫౪౯౬ ఏవా హ్యస్య కామ్యా స్తోమ ఉక్థం చ శంస్యా। ఇన్ద్రాయ సోమపీతయే॥ ౬

౫౪౯౭ ఇన్ద్రేహి మత్స్యన్ధసో విశ్వేభిః సోమపర్వభిః। మహాఀ అభిష్టిరోజసా॥ ౭

౫౪౯౮ ఏమేనం సృజతా సుతే మన్దిమిన్ద్రాయ మన్దినే। చక్రిం విశ్వాని చక్రయే॥ ౮

౫౪౯౯ మత్స్వా సుశిప్ర మన్దిభిః స్తోమేభిర్విశ్వచర్షణే। సచైషు సవనేష్వా॥ ౯

౫౫౦౦ అసృగ్రమిన్ద్ర తే గిరః ప్రతి త్వాముదహాసత। అజోషా వృషభం పతిమ్॥ ౧౦

౫౫౦౧ సం చోదయ చిత్రమర్వాగ్రాధ ఇన్ద్ర వరేణ్యమ్। అసదిత్తే విభు ప్రభు॥ ౧౧

౫౫౦౨ అస్మాన్త్సు తత్ర చోదయేన్ద్ర రాయే రభస్వతః। తువిద్యుమ్న యశస్వతః॥ ౧౨

౫౫౦౩ సం గోమదిన్ద్ర వాజవదస్మే పృథు శ్రవో బృహత్। విశ్వాయుర్ధేహ్యక్షితమ్॥ ౧౩

౫౫౦౪ అస్మే ధేహి శ్రవో బృహద్ద్యుమ్నం సహస్రసాతమమ్। ఇన్ద్ర తా రథినీరిషః॥ ౧౪

౫౫౦౫ వసోరిన్ద్రం వసుపతిం గీర్భిర్గృణన్త ఋగ్మియమ్। హోమ గన్తారమూతయే॥ ౧౫

౫౫౦౬ సుతేసుతే న్యోకసే బృహద్బృహత ఏదరిః। ఇన్ద్రాయ శూషమర్చతి॥ ౧౬

అథ సప్తమోఽనువాకః

ద్విసప్తతితమం సూక్తమ్ -(౭౨)

ఋషిః - పరుచ్ఛేపః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - అత్యష్టిః ॥

౫౫౦౭ విశ్వేషు హి త్వా సవనేషు తుఞ్జతే సమానమేకం వృషమణ్యవః పృథక్స్వః
సనిష్యవః పృథక్। తం త్వా నావం న పర్షణిం శూషస్య ధురి ధీమహి।
ఇన్ద్రం న యజ్ఞైశ్చితయన్త ఆయవః స్తోమేభిరిన్ద్రమాయవః॥ ౧

౫౫౦౮ వి త్వా తతస్రే మిథునా అవస్యవో వ్రజస్య సాతా గవ్యస్య నిఃసృజః
సక్షన్త ఇన్ద్ర నిఃసృజః । యద్గవ్యన్తా ద్వా జనా స్వర్యన్తా సమూహసి ।
ఆవిష్కరిక్రద్ వృషణం సచాభువం వజ్రమిన్ద్ర సచాభువమ్ ॥ ౨

౫౫౦౯ ఉతో నో అస్యా ఉషసో జుషేత హ్యర్కస్య బోధి హవిషో హవీమభిః
స్వర్షాతా హవీమభిః । యదిన్ద్ర హన్తవే మృధో వృషా వజ్రిఞ్చికేతసి ।
ఆ మే అస్య వేధసో నవీయసో మన్మ శ్రుధి నవీయసః ॥ ౩

త్రినవతితమం సూక్తమ్ -(౯౩)

ఋషిః - ౧-౩ వసిష్ఠః ; ౪-౬ వసుక్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః ౧-౩ విరాడనుష్టుప్ ౪,౫ జగతీ ; ౬ అభిసారిణీ త్రిష్టుప్ ॥

౫౫౧౦ తుభ్యేదిమా సవనా శూర విశ్వా తుభ్యం బ్రహ్మాణి వర్ధనా కృణోమి ।
త్వం నృభిర్హవ్యో విశ్వధాసి ॥ ౧

౫౫౧౧ నూ చిన్ను తే మన్యమానస్య దస్మోదశ్నువన్తి మహిమానముగ్ర ।
న వీర్యమిన్ద్ర తే న రాధః ॥ ౨

౫౫౧౨ ప్ర వో మహే మహివృధే భరధ్వం ప్రచేతసే ప్ర సుమతిం కృణుధ్వమ్ ।
విశః పూర్వీః ప్ర చరా చర్షణిప్రాః ॥ ॥౩॥

౫౫౧౩ యదా వజ్రం హిరణ్యమిదథా రథం హరీ యమస్య వహతో వి సూరిభిః ।
ఆ తిష్ఠతి మఘవా సనశ్రుత ఇన్ద్రో వాజస్య దీర్ఘశ్రవసస్పతిః ॥ ౪

౫౫౧౪ సో చిన్ను వృష్టిర్యూథ్యా స్వా సచాఀ ఇన్ద్రః శ్మశ్రూణి హరితాభి ప్రుష్ణుతే ।
అవ వేతి సుక్షయం సుతే మధూదిద్ధూనోతి వాతో యథా వనమ్ ॥ ౫

౫౫౧౫ యో వాచా వివాచో మృధ్రవాచః పురూ సహస్రాశివా జఘాన ।
తత్తదిదస్య పౌంస్యం గృణీమసి పితేవ యస్తవిషీం వావృధే శవః ॥ ౬

చతుః నవతితమం సూక్తమ్ -(౯౪)

ఋషిః - శునః శేపః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - పఙ్క్తిః ॥

౫౫౧౬ యచ్చిద్ధి సత్య సోమపా అనాశస్తా ఇవ స్మసి ।
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౧

౫౫౧౭ శిప్రిన్వాజానాం పతే శచీవస్తవ దంసనా ।
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౨

౫౫౧౮ ని ష్వాపయా మిథూదృశా సస్తామబుధ్యమానే ।
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౩

౫౫౧౯ ససన్తు త్యా అరాతయో బోధన్తు శూర రాతయః ।
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౪

౫౫౨౦ సమిన్ద్ర గర్దభం మృణ నువన్తం పాపయాముయా ।
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౫

౫౫౨౧ పతాతి కుణ్డృణాచ్యా దూరం వాతో వనాదధి ।
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౬

౫౫౨౨ సర్వం పరిక్రోశం జహి జమ్భయా కృకదాశ్వమ్
ఆ తూ న ఇన్ద్ర శంసయ గోష్వశ్వేషు శుభ్రిషు సహస్రేషు తువీమఘ ॥ ౭

పఞ్చనవతితమం సూక్తమ్ -(౯౫)

ఋషిః - పరుచ్ఛేపః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - అత్యష్టిః ॥

౫౫౨౩ వి త్వా తతస్రే మిథునా అవస్యవో వ్రజస్య సాతా గవ్యస్య నిఃసృజః ।
సక్షన్త ఇన్ద్రనిఃసృజః । యద్గవ్యన్తా ద్వా జనా స్వర్యన్తా సమూహసి ।
ఆవిష్కరిక్రద్ వృషణం సచాభువం వజ్రమిన్ద్ర సచాభువమ్ ॥ ౧

౫౫౨౪ విదుష్టే అస్య వీర్యస్య పూరవః పురో యదిన్ద్ర శారదీరవాతిరః
సాసహానో అవాతిరః శాసస్తమిన్ద్ర మర్త్యమయజ్యుం శవసస్పతే ।
మహీమముష్ణాః పృథివీమిమా అపో మన్దసాన ఇమా అపః ॥ ౨

౫౫౨౫ ఆదిత్తే అస్య వీర్యస్య చర్కిరన్మదేషు వృషన్నుశిజో యదావిథ
సఖీయతో యదావిథ చకర్థ కారమేభ్యః పృతనాసు ప్రవన్తవే ।
తే అన్యామన్యాం నద్యం సనిష్ణత శ్రవస్యన్తః సనిష్ణత ॥ ౩

షట్సప్తతితమం సూక్తమ్ -(౭౬)

ఋషిః - వసుక్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౫౫౨౬ వనే న వా యో న్యధాయి చాకఞ్ఛుచిర్వాం స్తోమో భురణావజీగః ।
యస్యేదిన్ద్రః పురుదినేషు హోతా నృణాం నర్యో నృతమః క్షపావాన్ ॥ ౧

౫౫౨౭ ప్రతే అస్యా ఉషసః ప్రాపరస్యా నృతౌ స్యామ నృతమస్య నృణామ్ ।
అను త్రిశోకః శతమావహన్నౄన్కుత్సేన రథో యో అసత్ససవాన్ ॥ ౨

౫౫౨౮ కస్తే మద ఇన్ద్ర రన్త్యో భూద్దురో గిరో అభ్యుగ్రో వి ధావ ।
కద్వాహో అర్వాగుప మా మనీషా ఆ త్వా శక్యాముపమం రాధో అన్నైః ॥ ౩

౫౫౨౯ కదు ద్యుమ్నమిన్ద్ర త్వావతో నౄన్కయా ధియా కరసే కన్న ఆగన్ ।
మిత్రో న సత్య ఉరుగాయ భృత్యా అన్నే సమస్య యదసన్మనీషాః ॥ ౪

౫౫౩౦ ప్రేరయ సూరో అర్థం న పారం యే అస్య కామం జనిధా ఇవ గ్మన్ ।
గిరశ్చ యే తే తువిజాత పూర్వీర్నర ఇన్ద్ర ప్రతిశిక్షన్త్యన్నైః ॥ ౫

౫౫౩౧ మాత్రే ను తే సుమితే ఇన్ద్ర పూర్వీ ద్యౌర్మజ్మనా పృథివీ కావ్యేన ।
వరాయ తే ఘృతవన్తః సుతాసః స్వాద్మన్భవన్తు పీతయే మధూని ॥ ౬

౫౫౩౨ ఆ మధ్వో అస్మా అసిచన్నమత్రమిన్ద్రాయ పూర్ణం స హి సత్యరాధాః ।
స వావృధే వరిమన్నా పృథివ్యా అభి క్రత్వా నర్యః పౌంస్యైశ్చ ॥ ౭

౫౫౩౩ వ్యానళిన్ద్రః పృతనాః స్వోజా ఆస్మై యతన్తే సఖ్యాయ పూర్వీః ।
ఆ స్మా రథం న పృతనాసు తిష్ఠ యం భద్రయా సుమత్యా చోదయాసే ॥ ౮

సప్తసప్తతితమం సూక్తమ్ -(౭౭)

ఋషిః - వామదేవః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౫౫౩౪ ఆ సత్యో యాతు మఘవాం ఋజీషీ ద్రవన్త్వస్య హరయ ఉప నః ।
తస్మా ఇదన్ధః సుషుమా సుదక్షమిహాభిపిత్వం కరతే గృణానః ॥ ౧

౫౫౩౫ అవ స్య శూరాధ్వనో నాన్తేఽస్మిన్నో అద్య సవనే మన్దధ్యై ।
శంసాత్యుక్థముశనేవ వేధాశ్చికితుషే అసుర్యాయ మన్మ ॥ ౨

౫౫౩౬ కవిర్న నిణ్యం విదథాని సాధన్వృషా యత్సేకం విపిపానో అర్చాత్ ।
దివ ఇత్థా జీజనత్సప్త కారూనహ్నా చిచ్చక్రుర్వయునా గృణన్తః ॥ ౩

౫౫౩౭ స్వర్యద్వేది సుదృశీకమర్కైర్మహి జ్యోతీ రురుచుర్యద్ధ వస్తోః ।
అన్ధా తమాంసి దుధితా విచక్షే నృభ్యశ్చకార నృతమో అభిష్టౌ ॥ ౪

౫౫౩౮ వవక్ష ఇన్ద్రో అమితమృజీష్యుభే ఆ పప్రౌ రోదసీ మహిత్వా ।
అతశ్చిదస్య మహిమా వి రేచ్యభి యో విశ్వా భువనా బభూవ ॥ ౫

౫౫౩౯ విశ్వాని శక్రో నర్యాణి విద్వానపో రిరేచ సఖిభిర్నికామైః ।
అశ్మానం చిద్యే బిభిదుర్వచోభిర్వ్రజం గోమన్తముశిజో వి వవ్రుః ॥ ౬

౫౫౪౦ అపో వృత్రం వవ్రివాంసం పరాహన్ప్రావత్తే వజ్రం పృథివీ సచేతాః ।
ప్రార్ణాంసి సముద్రియాణ్యైనోః పతిర్భవఞ్ఛవసా శూర ధృష్ణో ॥ ౭

౫౫౪౧ అపో యదద్రిం పురుహూత దర్దరావిర్భువత్సరమా పూర్వ్యం తే ।
స నో నేతా వాజమా దర్షి భూరిం గోత్రా రుజన్నఙ్గిరోభిర్గృణానః ॥ ౮

అష్టసప్తతితమం సూక్తమ్ -(౭౮)

ఋషిః శంయుః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౫౫౪౨ తద్వో గాయ సుతే సచా పురుహూతాయ సత్వనే । శం యద్గవే న శాకినే ॥ ౧

౫౫౪౩ న ఘా వసుర్ని యమతే దానం వాజస్య గోమతః । యత్సీముప శ్రవద్గిరః ॥ ౨

౫౫౪౪ కువిత్సస్య ప్ర హి వ్రజం గోమన్తం దస్యుహా గమత్ । శచీభిరప నో వరత్ ॥ ౩

ఏకోనాశీతితమం సూక్తమ్ - ౭౯

ఋషిః - ౧ (పూర్వార్ధస్య) శక్తిః ; ౧ (ఉత్తరార్ధస్య), ౨ వసిష్ఠః (శాట్యాయనకే); ౧-౨ వసిష్ఠః (తాణ్డకే) ॥ దేవతా- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (బృహతీ + సతోబృహతీ)॥

౫౫౪౫ ఇన్ద్ర క్రతుం న ఆ భర పితా పుత్రేభ్యో యథా ।
శిక్షా ణో అస్మిన్పురుహూత యామని జీవా జ్యోతిరశీమహి ॥ ౧

౫౮౭౬ మా నో అజ్ఞాతా వృజనా దురాధ్యో౩ మాశివాసో అవ క్రముః ।
త్వయా వయం ప్రవతః శశ్వతీరపోఽతి శూర తరామసి ॥ ౨

అశీతితమం సూక్తమ్ -(౮౦)

ఋషిః - శంయుః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (బృహతీ + సతోబృహతీ) ॥

౫౮౭౭ ఇన్ద్రం జ్యేష్ఠం న ఆ భరఁ ఓజిష్ఠం పపురి శ్రవః ।
యేనేమే చిత్ర వజ్రహస్త రోదసీ ఓభే సుశిప్ర ప్రాః ॥ ౧

౫౮౭౮ త్వాముగ్రమవసే చర్షణీసహం రాజన్దేవేషు హూమహే ।
విశ్వా సు నో విథురా పిబ్దనా వసోఽమిత్రాన్సుషహాన్కృధి ॥ ౨

ఏకాశీతితమం సూక్తమ్ -(౮౧)

ఋషిః - పురుహన్మా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(బృహతీ + సతోబృహతీ) ॥

౫౮౭౯ యద్ద్యావ ఇన్ద్ర తే శతం శతం భూమీరుత స్యుః ।
న త్వా వజ్రిన్త్సహస్రం సూర్యా అను న జాతమష్ట రోదసీ ॥ ౧

౫౮౮౦ ఆ పప్రాథ మహినా వృష్ణ్యా వృషన్విశ్వా శవిష్ఠ శవసా ।
అస్మాఁ అవ మఘవన్గోమతి వ్రజే వజ్రిఞ్చిత్రాభిరూతిభిః ॥ ౨

ద్వ్యశీతితమం సూక్తమ్ -(౮౨)

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (బృహతీ + సతోబృహతీ)॥

౫౮౮౧ యదిన్ద్ర యావతస్త్వమేతావదహమీశీయ
స్తోతారమిద్దిధిషేయ రదావసో న పాపత్వాయ రాసీయ ॥ ౧

౫౮౮౨ శిక్షేయమిన్మహయతే దివేదివే రాయ ఆ కుహచిద్విదే ।
నహి త్వదన్యన్మఘవన్న ఆప్యం వస్యో అస్తి పితా చన ॥ ౨

త్ర్యశీతితమం సూక్తమ్ -(౮౩)

ఋషిః - శంయుః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(బృహతీ + సతోబృహతీ) ॥

౫౮౮౩ ఇన్ద్ర త్రిధాతు శరణం త్రివరూథం స్వస్తిమత్ ।
ఛర్దిర్యచ్ఛ మఘవద్భ్యశ్చ మహ్యం చ యావయా దిద్యుమేభ్యః ॥ ౧

౫౮౮౪ యే గవ్యతా మనసా శత్రుమాదభురభిప్రఘ్నన్తి ధృష్ణుయా ।
అధ స్మా నో మఘవన్నిన్ద్ర గిర్వణస్తనూపా అన్తమో భవ ॥ ౨

చతురశీతితమం సూక్తమ్ -(౮౪)

ఋషిః - మధుచ్ఛన్దాః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౫౮౮౫ ఇన్ద్రా యాహి చిత్రభానో సుతా ఇమే త్వాయవః అణ్వీభిస్తనా పూతాసః ॥ ౧

౫౮౮౬ ఇన్ద్రా యాహి ధియేషితో విప్రజూతః సుతావతః ఉప బ్రహ్మాణి వాఘతః ॥ ౨

౫౮౮౭ ఇన్ద్రా యాహి తూతుజాన ఉప బ్రహ్మాణి హరివః సుతే దధిష్వ నశ్చనః ॥ ౩

పఞ్చాశీతితమం సూక్తమ్ -(౮౫)

ఋషిః - ౧,౨ ప్రగాథః ; ౩,౪ మేధ్యాతిథిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః బార్హతః ప్రగాథః
(బృహతీ + సతోబృహతీ) ॥

౫౮౮౮ మా చిదన్యద్వి శంసత సఖాయో మా రిషణ్యత ।
ఇన్ద్రమిత్స్తోతా వృషణం సచా సుతే ముహురుక్థా చ శంసత ॥ ౧

౫౮౮౯ అవక్రక్షిణం వృషభం యథాజురం గాం న చర్షణీసహమ్ ।
విద్వేషణం సంవననోభయంకరం మంహిష్ఠముభయావినమ్ ॥ ౨

౫౮౯౦ యచ్చిద్ధి త్వా జనా ఇమే నానా హవన్త ఊతయే ।
అస్మాకం బ్రహ్మేదమిన్ద్ర భూతు తేఽహా విశ్వా చ వర్ధనమ్ ॥ ౩

౫౮౯౧ వి తర్తూర్యన్తే మఘవన్విపశ్చితోఽర్యో విపో జనానామ్ ।
ఉప క్రమస్వ పురురూపమా భర వాజం నేదిష్ఠమూతయే ॥ ౪

షడశీతితమం సూక్తమ్ -(౮౬)

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౫౮౯౨ బ్రహ్మణా తే బ్రహ్మయుజా యునజ్మి హరీ సఖాయా సధమాద ఆశూ ।

స్థిరం రథం సుఖమిన్ద్రాధితిష్ఠన్ప్రజానన్విద్వాఁ ఉప యాహి సోమమ్ ॥ ౧

సప్తాశీతితమం సూక్తమ్ -(౮౭)

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ౧-౬ ఇన్ద్రః ౭ ఇన్ద్రాబృహస్పతీ ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౫౬౬౩ అధ్వర్యవో ఽరుణం దుగ్ధమంశుం జుహోతన వృషభాయ క్షితీనామ్ ।
గౌరాద్వేదీయాఁ అవపానమిన్ద్రో విశ్వాహేద్యాతి సుతసోమమిచ్ఛన్ ॥ ౧

౫౬౬౪ యద్దధిషే ప్రదివి చార్వన్నం దివేదివే పీతిమిదస్య వక్షి ।
ఉత హృదోత మనసా జుషాణ ఉశన్నిన్ద్ర ప్రస్థితాన్పాహి సోమాన్ ॥ ౨

౫౬౬౫ జజ్ఞానః సోమం సహసే పపాథ ప్ర తే మాతా మహిమానముచాచ ।
ఏన్ద్ర పప్రాథోర్వన్తరిక్షం యుధా దేవేభ్యో వరివశ్చకర్థ ॥ ౩

౫౬౬౬ యద్యోధయా మహతో మన్యమానాన్త్సాక్షామ తాన్బాహుభిః శాశదానాన్ ।
యద్వా నృభిర్వృత ఇన్ద్రాభియుధ్యాస్తం త్వయాజిం సౌశ్రవసం జయేమ ॥ ౪

౫౬౬౭ ప్రేన్ద్రస్య వోచం ప్రథమా కృతాని ప్ర నూతనా మఘవా యా చకార ।
యదేదదేవీరసహిష్ట మాయా అథాభవత్కేవలః సోమో అస్య ॥ ౫

౫౬౬౮ తవేదం విశ్వమభితః పశవ్యం యత్పశ్యసి చక్షసా సూర్యస్య ।
గవామసి గోపతిరేక ఇన్ద్ర భక్షీమహి తే ప్రయతస్య వస్వః ॥ ౬

౫౬౬౯ బృహస్పతే యువమిన్ద్రశ్చ వస్వో దివ్యస్యేశాథే ఉత పార్థివస్య ।
ధత్తం రయిం స్తువతే కీరయే చిద్యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః ॥ ౭

అష్టాశీతితమం సూక్తమ్ -(౮౮)

ఋషిః - వామదేవః ॥ దేవతా - బృహస్పతిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౫౬౭౦ యస్తస్తమ్భ సహసా వి జ్మో అన్తాన్బృహస్పతిస్త్రిషధస్థో రవేణ ।
తం ప్రత్నాస ఋషయో దీధ్యానాః పురో విప్రా దధిరే మన్ద్రజిహ్వమ్ ॥ ౧

౫౬౭౧ ధునేతయః సుప్రకేతం మదన్తో బృహస్పతే అభి యే నస్తతస్రే ।
పృషన్తం సృప్రమదబ్ధమూర్వం బృహస్పతే రక్షతాదస్య యోనిమ్ ॥ ౨

౫౬౭౨ బృహస్పతే యా పరమా పరావదత ఆ త ఋతస్పృశో ని షేదుః ।
తుభ్యం ఖాతా అవతా అద్రిదుగ్ధా మధ్వః శ్చోతన్త్యభితో విరప్శమ్ ॥ ౩

౫౬౭౩ బృహస్పతిః ప్రథమం జాయమానో మహో జ్యోతిషః పరమే వ్యోమన్ ।
సప్తాస్యస్తువిజాతో రవేణ వి సప్తరశ్మిరధమత్తమాంసి ॥ ౪

౫౬౭౪ స సుష్టుభా స ఋక్వతా గణేన వలం రురోజ ఫలిగం రవేణ ।
బృహస్పతిరుస్రియా హవ్యసూదః కనిక్రదద్వావశతీరుదాజత్ ॥ ౫

౫౬౭౫ ఏవా పిత్రే విశ్వదేవాయ వృష్ణే యజ్ఞైర్విధేమ నమసా హవిర్భిః ।
బృహస్పతే సుప్రజా వీరవన్తో వయం స్యామ పతయో రయీణామ్ ౬

ఏకోననవతితమం సూక్తమ్ -(౮౯)

ఋషిః - కృష్ణః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౫౬౭౬ అస్తేవ సు ప్రతరం లాయమస్యన్భూషన్నివ ప్ర భరా స్తోమమస్మై ।
వాచా విప్రాస్తరత వాచమర్యో ని రామయ జరితః సోమ ఇన్ద్రమ్ ॥ ౧

౫౬౭౭ దోహేన గాముప శిక్షా సఖాయం ప్ర బోధయ జరితర్జారమిన్ద్రమ్ ।
కోశం న పూర్ణం వసునా న్యృష్టమా చ్యావయ మఘదేయాయ శూరమ్ ॥ ౨

౫౬౭౮ కిమఙ్గ త్వా మఘవన్భోజమాహుః శిశీహి మా శిశయం త్వా శృణోమి ।
అప్నస్వతీ మమ ధీరస్తు శక్ర వసువిదం భగమిన్ద్రా భరా నః ॥ ౩

౫౬౭౯ త్వాం జనా మమసత్యేష్విన్ద్ర సంతస్థానా వి హ్వయన్తే సమీకే ।
అత్రా యుజం కృణుతే యో హవిష్మాన్నాసున్వతా సఖ్యం వష్టి శూరః ॥ ౪

౫౬౮౦ ధనం న స్పన్ద్రం బహులం యో అస్మై తీవ్రాన్త్సోమాఁ ఆసునోతి ప్రయస్వాన్ ।
తస్మై శత్రూన్త్సుతుకాన్ప్రాతరహ్నో ని స్వష్ట్రాన్యువతి హన్తి వృత్రమ్ ॥ ౫

౫౬౮౧ యస్మిన్వయం దధిమా శంసమిన్ద్రే యః శిశ్రాయ మఘవా కామమస్మే ।
ఆరాచ్చిత్సన్భయతామస్య శత్రుర్న్యస్మై ద్యుమ్నా జన్యా నమన్తామ్ ॥ ౬

౫౬౮౨ ఆరాచ్ఛత్రుమప బాధస్వ దూరముగ్రో యః శమ్బః పురుహూత తేన ।

అస్మే ధేహి యవమద్గోమదిన్ద్ర కృధీ ధియం జరిత్రే వాజరత్నామ్ ॥ ౭

౫౫౮౩ ప్ర యమన్తర్వృషసవాసో అగ్మన్తీవ్రాః సోమా బహులాన్తాస ఇన్ద్రమ్ ।
నాహ దామానం మఘవా ని యంసన్ని సున్వతే వహతి భూరి వామమ్ ॥ ౮

౫౫౮౪ ఉత ప్రహామతిదీవా జయతి కృతమివ శ్వఘ్నీ వి చినోతి కాలే ।
యో దేవకామో న ధనం రుణద్ధి సమిత్తం రాయా సృజతి స్వధాభిః ॥ ౯

౫౫౮౫ గోభిష్టరేమామతిం దురేవాం యవేన వా క్షుధం పురుహూత విశ్వే ।
వయం రాజసు ప్రథమా ధనాన్యరిష్టాసో వృజనీభిర్జయేమ ॥ ౧౦

౫౫౮౬ బృహస్పతిర్నః పరి పాతు పశ్చాదుతోత్తరస్మాదధరాదఘాయోః ।
ఇన్ద్రః పురస్తాదుత మధ్యతో నః సఖా సఖిభ్యో వరీయః కృణోతు ॥ ౧౧

నవతితమం సూక్తమ్ - ౯౦

ఋషి- భరద్వాజః ॥ దేవతా - బృహస్పతిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౫౫౮౭ యో అద్రిభిత్ప్రథమజా ఋతావా బృహస్పతిరాఙ్గిరసో హవిష్మాన్ ।
ద్విబర్హజ్మా ప్రాఘర్మసత్పితా న ఆ రోదసీ వృషభో రోరవీతి ॥ ౧

౫౫౮౮ జనాయ చిద్య ఈవత ఉ లోకం బృహస్పతిర్దేవహూతౌ చకార ।
ఘ్నన్వృత్రాణి వి పురో దర్దరీతి జయఞ్ఛత్రూంరమిత్రాన్పృత్సు సాహన్ ॥ ౨

౫౫౮౯ బృహస్పతిః సమజయద్వసూని మహో వ్రజాన్గోమతో దేవ ఏషః ।
అపః సిషాసన్త్స్వరప్రతీతో బృహస్పతిర్హన్త్యమిత్రమర్కైః ॥ ౩

అథ నవమోఽనువాకః ఏకనవతితమం సూక్తమ్ - ౯౧

ఋషి - అయాస్యః ॥ దేవతా - బృహస్పతిః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్ ॥

౫౫౯౦ ఇమాం ధియం సప్తశీర్ష్ణీం పితా న ఋతప్రజాతాం బృహతీమవిన్దత్ ।
తురీయం స్విజ్జనయద్విశ్వజన్యోఽయాస్య ఉక్థమిన్ద్రాయ శంసన్ ॥ ౧

౫౫౯౧ ఋతం శంసన్త ఋజు దీధ్యానా దివస్పుత్రాసో అసురస్య వీరాః ।
విప్రం పదమఙ్గిరసో దధానా యజ్ఞస్య ధామ ప్రథమం మనన్త ॥ ౨

౫౫౯౨ హంసైరివ సఖిభిర్వావదద్భిరశ్మన్మయాని నహనా వ్యస్యన్ ।
బృహస్పతిరభికనిక్రదద్గా ఉత ప్రాస్తౌదుచ్చ విద్వాఀ అగాయత్ ॥ ౩ ॥

౫౫౯౩ అవో ద్వాభ్యాం పర ఏకయా గా గుహా తిష్ఠన్తీరనృతస్య సేతౌ ।
బృహస్పతిస్తమసి జ్యోతిరిచ్ఛన్నుదుస్రా ఆకర్వి హి తిస్ర ఆవః ॥ ౪ ॥

౫౫౯౪ విభిద్యా పురం శయథేమపాచీం నిస్త్రీణి సాకముదధేరకృన్తత్ ।
బృహస్పతిరుషసం సూర్యం గామర్కం వివేద స్తనయన్నివ ద్యౌః ॥ ౫ ॥

౫౫౯౫ ఇన్ద్రో వలం రక్షితారం దుఘానాం కరేణేవ వి చకర్తా రవేణ ।
స్వేదాఞ్జిభిరాశిరమిచ్ఛమానోఽరోదయత్పణిమా గా అముష్ణాత్ ॥ ౬ ॥

౫౫౯౬ స ఈం సత్యేభిః సఖిభిః శుచద్భిర్గోధాయసం వి ధనసైరదర్దః ।
బ్రహ్మణస్పతిర్వృషభిర్వరాహైర్ఘర్మస్వేదేభిర్ద్రవిణం వ్యానట్ ॥ ౭ ॥

౫౫౯౭ తే సత్యేన మనసా గోపతిం గా ఇయానాస ఇషణయన్త ధీభిః ।
బృహస్పతిర్మిథోఅవద్యపేభిరుదుస్రియా అసృజత స్వయుగ్భిః ॥ ౮ ॥

౫౫౯౮ తం వర్ధయన్తో మతిభిః శివాభిః సింహమివ నానదతం సధస్థే ।
బృహస్పతిం వృషణం శూరసాతౌ భరేభరే అను మదేమ జిష్ణుమ్ ॥ ౯ ॥

౫౫౯౯ యదా వాజమసనద్విశ్వరూపమా ద్యామరుక్షదుత్తరాణి సద్మ ।
బృహస్పతిం వృషణం వర్ధయన్తో నానా సన్తో బిభ్రతో జ్యోతిరాసా ॥ ౧౦ ॥

౫౬౦౦ సత్యామాశిషం కృణుతా వయోధై కీరిం చిద్ధ్యవథ స్వేభిరేవైః ।
పశ్చా మృధో అప భవన్తు విశ్వాస్తద్రోదసీ శృణుతం విశ్వమిన్వే ॥ ౧౧ ॥

౫౬౦౧ ఇన్ద్రో మహ్నా మహతో అర్ణవస్య వి మూర్ధానమభినదర్బుదస్య ।
అహన్నహిమరిణాత్సప్త సిన్ధూన్దేవైర్ద్యావాపృథివీ ప్రావతం నః ॥ ౧౨ ॥

(౯౨) ద్వినవతితమం సూక్తమ్

ఋషి - ౧-౧౨ ప్రియమేధః; ౧౩-౨౧ పురుహన్మా ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧-౩ గాయత్రీ; ౪-౭, ౯-౧౨ అనుష్టుప్; ౮,౧౩ పఙ్క్తిః; ౧౪, ౧౫ బృహతీ; ౧౬-౨౧ బార్హతః ప్రగాథః (సమా-బృహతీ + విషమా సతోబృహతీ)॥

౫౭౦౨ అభి ప్ర గోపతిం గిరేన్ద్రమర్చ యథా విదే। సూనుం సత్యస్య సత్పతిమ్॥ ॥౧॥

౫౭౦౩ ఆ హరయః ససృజ్రిరేఽరుషీరధి బర్హిషి। యత్రాభి సంనవామహే॥ ॥౨॥

౫౭౦౪ ఇన్ద్రాయ గావ ఆశిరం దుదుహ్రే వజ్రిణే మధు। యత్సీముపహ్వరే విదత్॥ ॥౩॥

౫౭౦౫ ఉద్యద్ బ్రధ్నస్య విష్టపం గృహమిన్ద్రశ్చ గన్వహి।
మధ్వః పీత్వా సచేవహి త్రిః సప్త సఖ్యుః పదే॥ ॥౪॥

౫౭౦౬ అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత।
అర్చన్తు పుత్రకా ఉత పురం న ధృష్ణ్వర్చత॥ ॥౫॥

౫౭౦౭ అవ స్వరాతి గర్గరో గోధా పరి సనిష్వణత్।
పిఙ్గా పరి చనిష్కదదిన్ద్రాయ బ్రహ్మోద్యతమ్॥ ॥౬॥

౫౭౦౮ ఆ యత్పతన్త్యేన్యః సుదుఘా అనపస్ఫురః।
అపస్ఫురం గృభాయత సోమమిన్ద్రాయ పాతవే॥ ॥౭॥

౫౭౦౯ అపాదిన్ద్రో అపాదగ్నిర్విశ్వే దేవా అమత్సత।
వరుణ ఇదిహ క్షయత్తమాపో అభ్యనూషత వత్సం సంశిశ్వరీ రివ॥ ॥౮॥

౫౭౧౦ సుదేవో అసి వరుణ యస్య తే సప్త సిన్ధవః।
అనుక్షరన్తి కాకుదం సూర్మ్యం సుషిరామివ॥ ॥౯॥

౫౭౧౧ యో వ్యతీꣳరఫాణయత్సుయుక్తాꣳ ఉప దాశుషే।
తక్వో నేతా తదిద్వపురుపమా యో అముచ్యత॥ ॥౧౦॥

౫౭౧౨ అతీదు శక్ర ఓహత ఇన్ద్రో విశ్వా అతి ద్విషః।
భినత్కనీన ఓదనం పచ్యమానం పరో గిరా॥ ॥౧౧॥

౫౭౧౩ అర్భకో న కుమారకోఽధి తిష్ఠన్నవం రథమ్।
స పక్షన్మహిషం మృగం పిత్రే మాత్రే విభుక్రతుమ్॥ ॥౧౨॥

౫౭౧౪ ఆ తూ సుశిప్ర దమ్పతే రథం తిష్ఠా హిరణ్యయమ్।
అధ ద్యుక్షం సచేవహి సహస్రపాదమరుషం స్వస్తిగామనేహసమ్॥ ॥౧౩॥

౫౭౧౫ తం ఘేమిత్థా నమస్విన ఉప స్వరాజమాసతే।
అర్థం చిదస్య సుధితం యదేతవ ఆవర్తయన్తి దావనే॥ ॥౧౪॥

౫౭౧౬ అను ప్రత్నస్యౌకసః ప్రియమేధాస ఏషామ్।
పూర్వామను ప్రయతిం వృక్తబర్హిషో హితప్రయస ఆశత॥ ॥౧౫॥

౫౭౧౭ యో రాజా చర్షణీనాం యాతా రథేభిరధ్రిగుః।
విశ్వాసాం తరుతా పృతనానాం జ్యేష్ఠో యో వృత్రహా గృణే॥ ॥౧౬॥

౫౭౧౮ ఇన్ద్రం తం శుమ్భ పురుహన్మన్నవసే యస్య ద్వితా విధర్తరి।
హస్తాయ వజ్రః ప్రతి ధాయి దర్శతో మహో దివే న సూర్యః॥ ॥౧౭॥

౫౭౧౯ నకిష్టం కర్మణా నశద్యశ్చకార సదావృధమ్।
ఇన్ద్రం న యజ్ఞైర్విశ్వగూర్తమృభ్వసమధృష్టం ధృష్ణ్వోజసమ్॥ ॥౧౮॥

౫౭౨౦ అషాఢముగ్రం పృతనాసు సాసహిం యస్మిన్మహీరురుజ్రయః।
సం ధేనవో జాయమానే అనోనవుర్ద్యావః క్షామో అనోనవుః॥ ॥౧౯॥

౫౭౨౧ యద్ద్యావ ఇన్ద్ర తే శతం శతం భూమీరుత స్యుః।
న త్వా వజ్రిన్సహస్రం సూర్యా అను న జాతమష్ట రోదసీ॥ ॥౨౦॥

౫౭౨౨ ఆ పప్రాథ మహినా వృష్ణ్యా వృషన్విశ్వా శవిష్ఠ శవసా।
అస్మాꣳ అవ మఘవన్గోమతి వ్రజే వజ్రిఞ్చిత్రాభిరూతిభిః॥ ॥౨౧॥

(౯౩) ప్రవతితవం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ ప్రగాథః ౪-౮ దేవజామయః ॥దేవతా- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ

౫౭౨౩ ఉత్త్వా మన్దన్తు స్తోమాః కృణుష్వ రాధో అద్రివః। అవ బ్రహ్మద్విషో జహి॥ ॥౧॥

౫౭౨౪ పదా పణీꣳరరాధసో ని బాధస్వ మహాꣳ అసి। నహి త్వా కశ్చన ప్రతి॥ ॥౨॥

౫౭౨౫ త్వమీశిషే సుతానామిన్ద్ర త్వమసుతానామ్। త్వం రాజా జనానామ్॥ ॥౩॥

౫౭౨౬ ఈఙ్ఖయన్తీరపస్యువ ఇన్ద్రం జాతముపాసతే। భేజానాసః సువీర్యమ్॥ ॥౪॥

౫౭౨౭ త్వమిన్ద్ర బలాదధి సహసో జాత ఓజసః। త్వం వృషన్వృషేదసి॥ ॥౫॥

౫౯౨౮ త్వమిన్ద్రాసి వృత్రహా వ్యన్తరిక్షమతిరః। ఉద్ ద్యామస్తభ్నా ఓజసా ॥ ౬॥

౫౯౨౯ త్వమిన్ద్ర సజోషసమర్కం బిభర్షి బాహ్వోః। వజ్రం శిశాన ఓజసా ॥ ౭॥

౫౯౩౦ త్వమిన్ద్రాభిభూరసి విశ్వా జాతాన్యోజసా। స విశ్వా భువ ఆభవః॥ ౮॥

(౯౪) చతుర్నవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కృష్ణః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః -౧-౩, ౧౦,౧౧ త్రిష్టుప్; ౪-౯ జగతీ॥

౫౯౩౧ ఆ యాత్విన్ద్రః స్వపతిర్మదాయ యో ధర్మణా తూతుజానస్తువిష్మాన్।
ప్రత్వక్షాణో అతి విశ్వా సహాంస్యపారేణ మహతా వృష్ణ్యేన॥ ౧॥

౫౯౩౨ సుష్ఠామా రథః సుయమా హరీ తే మిమ్యక్ష వజ్రో నృపతే గభస్తౌ।
శీభం రాజన్త్సుపథా యాహ్యర్వాఙ్ వర్ధామ తే పపుషో వృష్ణ్యాని ॥ ౨॥

౫౯౩౩ ఏన్ద్రవాహో నృపతిం వజ్రబాహుముగ్రముగ్రాసస్తవిషాస ఏనమ్।
ప్రత్వక్షసం వృషభం సత్యశుష్మమేమస్మత్రా సధమాదో వహన్తు ॥ ౩॥

౫౯౩౪ ఏవా పతిం ద్రోణసాచం సచేతసమూర్జ స్కమ్భం ధరుణ ఆ వృషాయసే।
ఓజః కృష్వ సం గృభాయ త్వే అప్యసో యథా కేనిపానామినో వృధే॥ ౪॥

౫౯౩౫ గమన్నస్మే వసూన్యా హి శంసిషం స్వాశిషం భరమా యాహి సోమినః।
త్వమీశిషే సాస్మిన్నా సత్సి బర్హిష్యనాధృష్యా తవ పాత్రాణి ధర్మణా ॥ ౫॥

౫౯౩౬ పృథక్ ప్రాయన్ప్రథమా దేవహూతయోఽకృణ్వత శ్రవస్యాని దుష్టరా।
న యే శేకుర్యజ్ఞియాం నావమారుహమీర్మైవ తే న్యవిశన్త కేపయః ॥ ౬॥

౫౯౩౭ ఏవైవాపాగపరే సన్తు దూఢ్యోఽశ్వా యేషాం దుర్యుజ ఆయుయుజ్రే।
ఇత్థా యే ప్రాగుపరే సన్తి దావనే పురూణి యత్ర వయునాని భోజనా ॥ ౭॥

౫౯౩౮ గిరీంరజ్రాన్ రేజమానాఀ అధారయద్ ద్యౌః క్రన్దదన్తరిక్షాణి కోపయత్।
సమీచీనే ధిషణే వి ష్కభాయతి వృష్ణః పీత్వా మద ఉక్థాని శంసతి ॥ ౮॥

౫౯౩౯ ఇమం బిభర్మి సుకృతం తే అఙ్కుశం యేనారుజాసి మఘవఞ్ఛఫారుజః।
అస్మిన్త్సు తే సవనే అస్త్వోక్యం సుత ఇష్టౌ మఘవన్ బోధ్యాభగః ॥ ౯॥

౫౯౪౦ గోభిష్టరేమామతిం దురేవాం యవేన క్షుధం పురుహూత విశ్వామ్।
వయం రాజభిః ప్రథమా ధనాన్యస్మాకేన వృజనేనా జయేమ॥ ౧౦॥

౫౯౪౧ బృహస్పతిర్నః పరి పాతు పశ్చాదుతోత్తరస్మాదధరాదఘాయోః।
ఇన్ద్రః పురస్తాదుత మధ్యతో నః సఖా సఖిభ్యో వరివః కృణోతు ॥ ౧౧॥

(౯౫) పఞ్చనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః -౧ గృత్సమదః ; ౨-౪ సుదాః ॥దేవతాః- ఇన్ద్రః॥ ఛన్దః -౧ అష్టిః ౨-౪ శక్వరీ॥

౫౯౪౨ త్రికద్రుకేషు మహిషో యవాశిరం తువిశుష్మస్తృపత్ సోమమపిబద్విష్ణునా
సుతం యథావశత్। స ఈం మమాద మహి కర్మ కర్తవే మహాముతం సైనం
సశ్చద్దేవో దేవం సత్యమిన్ద్రం సత్య ఇన్దుః॥ ౧॥

౫౯౪౩ ప్రో ష్వస్మై పురోరథమిన్ద్రాయ శూషమర్చత
అభీకే చిదు లోకకృత్సంగే సమత్సు వృత్రహాస్మాకం బోధి।
చోదితా నభన్తామన్యకేషాం జ్యాకా అధి ధన్వసు॥ ౨॥

౫౯౪౪ త్వం సిన్ధూంరవాసృజోఽధరాచో అహన్నహిమ్।
అశత్రురిన్ద్ర జజ్ఞిషే విశ్వం పుష్యసి వార్యం తం త్వా పరి।
ష్వజామహే నభన్తామన్యకేషాం జ్యాకా అధి ధన్వసు॥ ౩॥

౫౯౪౫ వి షు విశ్వా అరాతయోఽర్యో నశన్త నో ధియః।
అస్తాసి శత్రవే వధం యో న ఇన్ద్ర జిఘాంసతి యా తే।
రాతిర్దదిర్వసు నభన్తామన్యకేషాం జ్యాకా అధి ధన్వసు॥ ౪॥

(౯౬) షణ్ణవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౧౦ పూరణః ; ౬-౯ బ్రహ్మా వా, భృగ్వఙ్గిరా వా, ౧౦ బ్రహ్మా వా; ౧౧-౧౬ రక్షోహా ; ౧౭-౨౩ బ్రహ్మా; ౨౪ ప్రచేతాః ॥దేవతా- ౧-౫ ఇన్ద్రః ; ౬-౧౦, ౧౭-౨౩ యక్ష్మనాశనమ్; ౧౧-౧౬ గర్భదోషనాశనమ్; ౨౪ దుఃస్వప్ననాశనమ్॥ఛన్దః -౧-౮ త్రిష్టుప్; ౯ శక్వరీగర్భా జగతీ; ౧౦-౧౮, ౨౪ అనుష్టుప్; ౧౯ కకుమ్మత్యనుష్టుప్; ౨౦ చతుష్పదా భురిగుష్ణిక్; ౨౧ ఉపరిష్టాద్విరాడ్బృహతీ; ౨౨ ఉష్ణిగ్గర్భానిచృదనుష్టుప్; ౨౩ పథ్యాపఙ్క్తిః ॥

౫౮౪౬ తీవ్రస్యాభివయసో అస్య పాహి సర్వరథా వి హరీ ఇహ ముఞ్చ।
ఇన్ద్ర మా త్వా యజమానాసో అన్యే ని రీరమన్తుభ్యమిమే సుతాసః ॥ ॥౧॥

౫౮౪౭ తుభ్యం సుతాస్తుభ్యము సోత్వాసస్త్వాం గిరః శ్వాత్ర్యా ఆ హ్వయన్తి।
ఇన్ద్రేదమద్య సవనం జుషాణో విశ్వస్య విద్వాఁ ఇహ పాహి సోమమ్॥ ॥౨॥

౫౮౪౮ య ఉశతా మనసా సోమమస్మై సర్వహృదా దేవకామః సునోతి।
న గా ఇన్ద్రస్తస్య పరా దదాతి ప్రశస్తమిచ్చారుమస్మై కృణోతి॥ ॥౩॥

౫౮౪౯ అనుస్పష్టో భవత్యేషో అస్య యో అస్మై రేవాన్న సునోతి సోమమ్।
నిరరత్నౌ మఘవా తం దధాతి బ్రహ్మద్విషో హన్త్యనానుదిష్టః ॥ ॥౪॥

౫౮౫౦ అశ్వాయన్తో గవ్యన్తో వాజయన్తో హవామహే త్వోపగన్తవా ఉ।
ఆ భూషన్తస్తే సుమతౌ నవాయాం వయమిన్ద్ర త్వా శునం హువేమ॥ ॥౫॥

౫౮౫౧ ముఞ్చామి త్వా హవిషా జీవనాయ కమజ్ఞాతయక్ష్మాదుత రాజయక్ష్మాత్।
గ్రాహిర్జగ్రాహ యద్యేతదేనం తస్యా ఇన్ద్రాగ్నీ ప్ర ముముక్తమేనమ్ ॥ ॥౬॥

౫౮౫౨ యది క్షితాయుర్యది వా పరేతో యది మృత్యోరన్తికం నీత ఏవ।
తమా హరామి నిరృతేరుపస్థాదస్పార్షమేనం శతశారదాయ॥ ॥౭॥

౫౮౫౩ సహస్రాక్షేణ శతవీర్యేణ శతాయుషా హవిషాహార్షమేనమ్।
ఇన్ద్రో యథైనం శరదో నయాత్యతి విశ్వస్య దురితస్య పారమ్॥ ॥౮॥

౫౮౫౪ శతం జీవ శరదో వర్ధమానః శతం హేమన్తాఞ్ఛతము వసన్తాన్।
శతం త ఇన్ద్రో అగ్నిః సవితా బృహస్పతిః శతాయుషా హవిషాహార్షమేనమ్॥ ॥౯॥

౫౮౫౫ ఆహార్షమవిదం త్వా పునరాగాః పునర్నవః।
సర్వాఙ్గ సర్వం తే చక్షుః సర్వమాయుశ్చ తేఽవిదమ్॥ ॥౧౦॥

౫౮౫౬ బ్రహ్మణాగ్నిః సంవిదానో రక్షోహా బాధతామితః।
అమీవా యస్తే గర్భం దుర్ణామా యోనిమాశయే॥ ॥౧౧॥

౫౮౫౭ యస్తే గర్భమమీవా దుర్ణామా యోనిమాశయే।
అగ్నిష్టం బ్రహ్మణా సహ నిష్క్రవ్యాదమనీనశత్॥ ॥౧౨॥

౫౮౫౮ యస్తే హన్తి పతయన్తం నిషత్స్నుం యః సరీసృపమ్।
జాతం యస్తే జిఘాంసతి తమితో నాశయామసి ॥ ॥౧౩॥

౫౮౫౯ యస్త ఊరూ విహరత్యన్తరా దమ్పతీ శయే।
యోనిం యో అన్తరారేళ్హి తమితో నాశయామసి॥ ॥౧౪॥

౫౮౬౦ యస్త్వా భ్రాతా పతిర్భూత్వా జారో భూత్వా నిపద్యతే।
ప్రజాం యస్తే జిఘాంసతి తమితో నాశయామసి॥ ॥౧౫॥

౫౮౬౧ యస్త్వా స్వప్నేన తమసా మోహయిత్వా నిపద్యతే।
ప్రజాం యస్తే జిఘాంసతి తమితో నాశయామసి॥ ॥౧౬॥

౫౮౬౨ అక్షీభ్యాం తే నాసికాభ్యాం కర్ణాభ్యాం ఛుబుకాదధి।
యక్ష్మం శీర్షణ్యం మస్తిష్కాజ్జిహ్వాయా వి వృహామి తే ॥ ॥౧౭॥

౫౮౬౩ గ్రీవాభ్యస్త ఉష్ణిహాభ్యః కీకసాభ్యో అనూక్యాత్।
యక్ష్మం దోషణ్యమంసాభ్యాం బాహుభ్యాం వి వృహామి తే ॥౧౮॥

౫౮౬౪ హృదయాత్తే పరి క్లోమ్నో హలీక్ష్ణాత్పార్శ్వాభ్యామ్।
యక్ష్మం మతస్నాభ్యాం ప్లీహ్నో యక్నస్తే వి వృహామసి ॥ ॥౧౯॥

౫౮౬౫ ఆన్త్రేభ్యస్తే గుదాభ్యో వనిష్ఠోరుదరాదధి।
యక్ష్మం కుక్షిభ్యాం ప్లాశేర్నాభ్యా వి వృహామి తే॥ ॥౨౦॥

౫౮౬౬ ఊరుభ్యాం తే అష్ఠీవద్భ్యాం పార్ష్ణిభ్యాం ప్రపదాభ్యామ్।
యక్ష్మం భసద్యం శ్రోణిభ్యాం భాసదం భంససో వి వృహామి తే ॥ ॥౨౧॥

౫౮౬౭ అస్థిభ్యస్తే మజ్జభ్యః స్నావభ్యో ధమనిభ్యః।
యక్ష్మం పాణిభ్యామఙ్గులిభ్యో నఖేభ్యో వి వృహామి తే॥ ॥౨౨॥

౫౮౬౮ అఙ్గేఅఙ్గే లోమ్నిలోమ్ని యస్తే పర్వణిపర్వణి
యక్ష్మం త్వచస్యం తే వయం కశ్యపస్య వీబర్హేణ విష్వఞ్చం వి వృహామసి॥౨౩॥

౫౮౬౯ అపేహి మనసస్పతే అప క్రామ పరశ్చర।
పరో నిరృత్యా ఆ చక్ష్వ బహుధా జీవతో మనః ॥ ॥౨౪॥

అథ నవమోఽనువాకః (౯౭) సప్తనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - కలిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨ బార్హతః ప్రగాథః (బృహతీ+సతోబృహతీ) : ౩ బృహతీ॥

౫౬౬౦ వయమేనమిదా హ్యోఽపీపేమేహ వజ్రిణమ్।
తస్మా ఉ అద్య సమనా సుతం భరా నూనం భూషత శ్రుతే॥ ౧॥

౫౬౬౧ వృకశ్చిదస్య వారణ ఉరామథిరా వయునేషు భూషతి।
సేమం న స్తోమం జుజుషాణ ఆ గహీన్ద్ర ప్ర చిత్రయా ధియా॥ ౨॥

౫౬౬౨ కదూ న్వస్యాకృతమిన్ద్రస్యాస్తి పౌంస్యమ్।
కేనో ను కం శ్రోమతేన న శుశ్రువే జనుషః పరి వృత్రహా॥ ౩॥

(౯౮) అష్టనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - శంయుః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (బృహతీ + సతోబృహతీ)॥

౫౬౬౩ త్వామిద్ధి హవామహే సాతా వాజస్య కారవః।
త్వాం వృత్రేష్విన్ద్ర సత్పతిం నరస్త్వాం కాష్ఠాస్వర్వతః॥ ౧॥

౫౬౬౪ స త్వం నశ్చిత్ర వజ్రహస్త ధృష్ణుయా మహ స్తవానో అద్రివః।
గామశ్వం రథ్యమిన్ద్ర సం కిర సత్రా వాజం న జిగ్యుషే॥ ౨॥

(౯౯) నవనవతితమం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధ్యాతిథిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః బార్హతః ప్రగాథః (బృహతీ + సతోబృహతీ)॥

౫౬౬౫ అభి త్వా పూర్వపీతయ ఇన్ద్ర స్తోమేభిరాయవః।
సమీచీనాస ఋభవః సమస్వరన్ రుద్రా గృణన్త పూర్వ్యమ్॥ ౧॥

౫౬౬౬ అస్యేదిన్ద్రో వావృధే వృష్ణ్యం శవో మదే సుతస్య విష్ణవి।
అద్యా తమస్య మహిమానమాయవోఽను ష్టువన్తి పూర్వథా॥ ౨॥

(౧౦౦) శతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - నృమేధః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ఉష్ణిక్॥

౫౬౬౭ అధా హీన్ద్ర గిర్వణ ఉప త్వా కామాన్మహః ససృజ్మహే। ఉదేవ యన్త ఉదభిః ॥ ౧॥

౫౬౬౮ వార్ణ త్వా యవ్యాభిర్వర్ధన్తి శూర బ్రహ్మాణి। వావృధ్వాంసం చిదద్రివో దివేదివే॥ ౨॥

౫౬౬౯ యుఞ్జన్తి హరీ ఇషిరస్య గాథయోరౌ రథ ఉరుయుగే। ఇన్ద్రవాహా వచోయుజా॥ ౩॥

(౧౦౧) ఏకోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధ్యాతిథిః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౬౭౦ అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్। అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్॥ ౧॥

౫౬౭౧ అగ్నిమగ్నిం హవీమభిః సదా హవన్త విశ్పతిమ్। హవ్యవాహం పురుప్రియమ్॥ ౨॥

౫౬౭౨ అగ్నే దేవాఀ ఇహా వహ జజ్ఞానో వృక్తబర్హిషే। అసి హోతా న ఈడ్యః ॥ ౩॥

(౧౦౨) ద్వ్యుత్తరశతత ం సూక్తమ్

ఋషిః - విశ్వామిత్రః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౬౭౩ ఈళేన్యో నమస్యస్తిరస్తమాంసి దర్శతః। సమగ్నిరిధ్యతే వృషా॥ ౧॥

౫౬౭౪ వృషో అగ్నిః సమిధ్యతేఽశ్వో న దేవవాహనః। తం హవిష్మన్త ఈళతే॥ ౨॥

౫౬౭౫ వృషణం త్వా వయం వృషన్వృషణః సమిధీమహి। అగ్నే దీద్యతం బృహత్॥ ౩॥

(౧౦౩) త్ర్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧ సుదీతిపురుమీఢౌ; ౨,౩ భర్గః ॥ దేవతా - అగ్నిః ॥
ఛన్దః - ౧,౨ బృహతీ; ౩ సతోబృహతీ॥

౫౬౭౬ అగ్నిమీళిష్వావసే గాథాభిః శీరశోచిషమ్।
అగ్నిం రాయే పురుమీఢ శ్రుతం నరోఽగ్నిం సుదీతయే ఛర్దిః॥ ౧॥

౫౬౭౭ అగ్న ఆ యాహ్యగ్నిభిర్హోతారం త్వా వృణీమహే।
ఆ త్వామనక్తు ప్రయతా హవిష్మతీ యజిష్ఠం బర్హిరాసదే॥ ౨॥

౫౮౮౮ అచ్ఛా హి త్వా సహసః సూనో అఙ్గిరః స్రుచశ్చరన్త్యధ్వరే।
ఊర్జో నపాతం ఘృతకేశమీమహేఽగ్నిం యజ్ఞేషు పూర్వ్యమ్॥ ॥౩॥

(౧౦౪) చతురుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧,౨ మేధ్యాతిథిః; ౩,౪ నృమేధః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (విషమా- బృహతీ+సమా- సతోబృహతీ)॥

౫౮౮౯ ఇమా ఉ త్వా పురూవసో గిరో వర్ధన్తు యా మమ
పావకవర్ణాః శుచయో విపశ్చితోఽభి స్తోమైరనూషత॥ ॥౧॥

౫౮౯౦ అయం సహస్రమృషిభిః సహస్కృతః సముద్రఇవ పప్రథే।
సత్యః సో అస్య మహిమా గృణే శవో యజ్ఞేషు విప్రరాజ్యే॥ ॥౨॥

౫౮౯౧ ఆ నో విశ్వాసు హవ్య ఇన్ద్రః సమత్సు భూషతు।
ఉప బ్రహ్మాణి సవనాని వృత్రహా పరమజ్యా ఋచీషమః॥ ॥౩॥

౫౮౯౨ త్వం దాతా ప్రథమో రాధసామస్యసి సత్య ఈశానకృత్।
తువిద్యుమ్నస్య యుజ్యా వృణీమహే పుత్రస్య శవసో మహః॥ ॥౪॥

(౧౦౫) పఞ్చోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః -౧-౩ నృమేధః ; ౪,౫ పురుహన్మా॥ దేవతా- ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - ౧,౨,౪,౫ బార్హతః ప్రగాథః (౧,౪ బృహతీ ౨,౫ సతోబృహతీ); ౩ బృహతీ॥

౫౮౯౩ త్వమిన్ద్ర ప్రతూర్తిష్వభి విశ్వా అసి స్పృధః।
అశస్తిహా జనితా విశ్వతూరసి త్వం తూర్య తరుష్యతః॥ ॥౧॥

౫౮౯౪ అను తే శుష్మం తురయన్తమీయతుః క్షోణీ శిశుం న మాతరా।
విశ్వాస్తే స్పృధః శ్నథయన్త మన్యవే వృత్రం యదిన్ద్ర తూర్వసి॥ ॥౨॥

౫౮౯౫ ఇత ఊతీ వో అజరం ప్రహేతారమప్రహితమ్।
ఆశుం జేతారం హేతారం రథీతమమతూర్తం తుగ్ర్యావృధమ్॥ ॥౩॥

౫౮౯౬ యో రాజా చర్షణీనాం యాతా రథేభిరధ్రిగుః।
విశ్వాసాం తరుతా పృతనానాం జ్యేష్ఠో యో వృత్రహా గృణే॥ ॥౪॥

౫౮౯౭ ఇన్ద్రం తం శుమ్భ పురుహన్మన్నవసే యస్య ద్వితా విధర్తరి।
హస్తాయ వజ్రః ప్రతి ధాయి దర్శతో మహో దివే న సూర్యః॥ ॥౫॥

(౧౦౬) షడుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - గోషూక్త్యశ్వసూక్తినౌ॥దేవతా - ఇన్ద్రః॥ఛన్దః- ఉష్ణిక్॥

౫౮౯౮ తవ త్యదిన్ద్రియం బృహత్తవ శుష్మముత క్రతుమ్। వజ్రం శిశాతి ధిషణా వరేణ్యమ్॥ ॥౧॥

౫౮౯౯ తవ ద్యౌరిన్ద్ర పౌంస్యం పృథివీ వర్ధతి శ్రవః। త్వామాపః పర్వతాసశ్చ హిన్విరే॥ ॥౨॥

౫౯౦౦ త్వాం విష్ణుర్బృహన్క్షయో మిత్రో గృణాతి వరుణః। త్వాం శర్ధో మదత్యను మారుతమ్॥ ॥౩॥

(౧౦౭) సప్తోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ వత్సః ; ౪-౧౨ బృహద్దివో ఽథర్వా ; ౧౩, ౧౪ బ్రహ్మా; ౧౫ కుత్సః ॥
దేవతా - ౧-౧౨ ఇన్ద్రః ; ౧౩ - ౧౫ సూర్యః ॥ ఛన్దః -౧-౩ గాయత్రీ; ౪-౧౨, ౧౪, ౧౫ త్రిష్టుప్; ౧౩ ఆర్షీపఙ్క్తిః ॥

౫౯౦౧ సమస్య మన్యవే విశో విశ్వా నమన్త కృష్టయః। సముద్రాయేవ సిన్ధవః॥ ॥౧॥

౫౯౦౨ ఓజస్తదస్య తిత్విష ఉభే యత్సమవర్తయత్। ఇన్ద్రశ్చర్మేవ రోదసీ॥ ॥౨॥

౫౯౦౩ వి చిద్వృత్రస్య దోధతో వజ్రేణ శతపర్వణా। శిరో బిభేద వృష్ణినా॥ ॥౩॥

౫౯౦౪ తదిదాస భువనేషు జ్యేష్ఠం యతో జజ్ఞ ఉగ్రస్త్వేషనృమ్ణః।
సద్యో జజ్ఞానో ని రిణాతి శత్రూనను యదేనం మదన్తి విశ్వ ఊమాః॥ ॥౪॥

౫౯౦౫ వావృధానః శవసా భూర్యోజాః శత్రుర్దాసాయ భియసం దధాతి।
అవ్యనచ్చ వ్యనచ్చ సస్ని సం తే నవన్త ప్రభృతా మదేషు॥ ॥౫॥

౫౯౦౬ త్వే క్రతుమపి వృఞ్జన్తి భూరి ద్విర్యదేతే త్రిర్భవన్త్యూమాః।
స్వాదోః స్వాదీయః స్వాదునా సృజా సమదః సు మధు మధునాభి యోధీః॥ ॥౬॥

౫౯౦౭ యది చిన్ను త్వా ధనా జయన్తం రణేరణే అనుమదన్తి విప్రాః।
ఓజీయః శుష్మిన్త్స్థిరమా తనుష్వ మా త్వా దభన్దురేవాసః కశోకాః॥ ॥౭॥

౫౯౦౮ త్వయా వయం శాశద్మహే రణేషు ప్రపశ్యన్తో యుధేన్యాని భూరి।

చోదయామి త ఆయుధా వచోభిః సం తే శిశామి బ్రహ్మణా వయాంసి ||౮||

౪౨౦౯ ని తద్దధిషేఽవరే పరే చ యస్మిన్నావిథావసా దురోణే |
ఆ స్థాపయత మాతరం జిగత్నుమత ఇన్వత కర్వరాణి భూరి || ||౯||

౪౨౧౦ స్తుష్వ వర్ష్మన్పురువర్త్మానం సమృభ్వాణమినతమమాప్తమాప్త్యానామ్ |
ఆ దర్శతి శవసా భూర్యోజాః ప్ర సక్షతి ప్రతిమానం పృథివ్యాః || ||౧౦||

౪౨౧౧ ఇమా బ్రహ్మ బృహద్దివః కృణవదిన్ద్రాయ శూషమగ్రియః స్వర్షాః |
మహో గోత్రస్య క్షయతి స్వరాజా తురశ్చిద్విశ్వమర్ణవత్తపస్వాన్ || ||౧౧||

౪౨౧౨ ఏవా మహాన్బృహద్దివో అథర్వావోచత్స్వాం తన్వమిన్ద్రమేవ |
స్వసారౌ మాతరిభ్వరీ అరిప్రే హిన్వన్తి చైనే శవసా వర్ధయన్తి చ || ||౧౨||

౪౨౧౩ చిత్రం దేవానాం కేతురనీకం జ్యోతిష్మాన్ప్రదిశః సూర్య ఉద్యన్ |
దివాకరోఽతి ద్యుమ్నైస్తమాంసి విశ్వాతారీద్దురితాని శుక్రః || ||౧౩||

౪౨౧౪ చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః |
ఆప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ || ||౧౪||

౪౨౧౫ సూర్యో దేవీముషసం రోచమానాం మర్యో న యోషామభ్యేతి పశ్చాత్ |
యత్రా నరో దేవయన్తో యుగాని వితన్వతే ప్రతి భద్రాయ భద్రమ్ || ||౧౫||

(౧౦౮) అష్టోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - నృమేధః ||దేవతా - ఇన్ద్రః || ఛన్దః - ౧ గాయత్రీ; ౨ కకుబుష్ణిక్; ౩ పురఉష్ణిక్||

౪౨౧౬ త్వం న ఇన్ద్రా భర ఓజో నృమ్ణం శతక్రతో విచర్షణే | ఆ వీరం పృతనాషహమ్ ||౧||

౪౨౧౭ త్వం హి నః పితా వసో త్వం మాతా శతక్రతో బభూవిథ | అధా తే సుమ్నమీమహే ||౨||

౪౨౧౮ త్వాం శుష్మిన్పురుహూత వాజయన్తముప బ్రువే శతక్రతో | స నో రాస్వ సువీర్యమ్ ||౩||

(౧౦౯) నవోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - గోతమః ||దేవతా - ఇన్ద్రః ||ఛన్దః - పఙ్క్తిః ||

౪౨౧౯ స్వాదోరిత్థా విషూవతో మధ్వః పిబన్తి గౌర్యః |
యా ఇన్ద్రేణ సయావరీర్వృష్ణా మదన్తి శోభసే వస్వీరను స్వరాజ్యమ్|| ||౧||

౪౨౨౦ తా అస్య పృశనాయువః సోమం శ్రీణన్తి పృశ్నయః |
ప్రియా ఇన్ద్రస్య ధేనవో వజ్రం హిన్వన్తి సాయకం వస్వీరను స్వరాజ్యమ్|| ||౨||

౪౨౨౧ తా అస్య నమసా సహః సపర్యన్తి ప్రచేతసః |
వ్రతాన్యస్య సశ్చిరే పురూణి పూర్వచిత్తయే వస్వీరను స్వరాజ్యమ్|| ||౩||

(౧౧౦) దశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శ్రుతకక్షః సుకక్షో వా || దేవతా - ఇన్ద్రః ||ఛన్దః గాయత్రీ||

౪౨౨౨ ఇన్ద్రాయ మద్వనే సుతం పరి ష్టోభన్తు నో గిరః | అర్కమర్చన్తు కారవః || ||౧||

౪౨౨౩ యస్మిన్విశ్వా అధి శ్రియో రణన్తి సప్త సంసదః | ఇన్ద్రం సుతే హవామహే|| ||౨||

౪౨౨౪ త్రికద్రుకేషు చేతనం దేవాసో యజ్ఞమత్నత | తమిద్వర్ధన్తు నో గిరః || ||౩||

(౧౧౧) ఏకాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - పర్వతః ||దేవతా - ఇన్ద్రః || ఛన్దః - ఉష్ణిక్||

౪౨౨౫ యత్సోమమిన్ద్ర విష్ణవి యద్వా ఘ త్రిత ఆప్త్యే |
యద్వా మరుత్సు మన్దసే సమిన్దుభిః|| ||౧||

౪౨౨౬ యద్వా శక్ర పరావతి సముద్రే అధి మన్దసే |
అస్మాకమిత్సుతే రణా సమిన్దుభిః || ||౨||

౪౨౨౭ యద్వాసి సున్వతో వృధో యజమానస్య సత్పతే |
ఉక్థే వా యస్య రణ్యసి సమిన్దుభిః || ||౩||

(౧౧౨) ద్వాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - సుకక్షః ||దేవతా - ఇన్ద్రః || ఛన్దః - గాయత్రీ||

౪౨౨౮ యదద్య కచ్చ వృత్రహన్నుదగా అభి సూర్య | సర్వం తదిన్ద్ర తే వశే|| ||౧||

౪౨౨౯ యద్వా ప్రవృద్ధ సత్పతే న మరా ఇతి మన్యసే | ఉతో తత్సత్యమిత్తవ || ||౨||

౪౨౩౦ యే సోమాసః పరావతి యే అర్వావతి సున్విరే | సర్వాంస్తాఁ ఇన్ద్ర గచ్ఛసి || ||౩||

(౧౧౩) త్రయోదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - భర్గః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (బృహతీ + సతో బృహతీ)॥

౪౨౩౧ ఉభయం శృణవచ్చ న ఇన్ద్రో అర్వాగిదం వచః ।
సత్రాచ్యా మఘవా సోమపీతయే ధియా శవిష్ఠ ఆ గమత్॥ ॥౧॥

౪౨౩౨ తం హి స్వరాజం వృషభం తమోజసే ధిషణే నిష్టతక్షతుః ।
ఉతోపమానాం ప్రథమో ని షీదసి సోమకామం హి తే మనః ॥ ॥౨॥

(౧౧౪) చతుర్దశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - సోభరిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౪౨౩౩ అభ్రాతృవ్యో అనా త్వమనాపిరిన్ద్ర జనుషా సనాదసి।
యుధేదాపిత్వమిచ్ఛసే॥ ॥౧॥

౪౨౩౪ నకీ రేవన్తం సఖ్యాయ విన్దసే పీయన్తి తే సురాశ్వః ।
యదా కృణోషి నదనుం సమూహస్యాదిత్పితేవ హూయసే॥ ॥౨॥

(౧౧౫) పఞ్చదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - వత్సః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ ॥

౪౨౩౫ అహమిద్ధి పితుష్పరి మేధామృతస్య జగ్రభ। అహం సూర్య ఇవాజని॥ ॥౧॥

౪౨౩౬ అహం ప్రత్నేన మన్మనా గిరః శుమ్భామి కణ్వవత్। యేనేన్ద్రః శుష్మమిద్దధే॥ ॥౨॥

౪౨౩౭ యే త్వామిన్ద్ర న తుష్టువురృషయో యే చ తుష్టువుః । మమేద్వర్ధస్వ సుష్టుతః ॥ ॥౩॥

(౧౧౬) షోడశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - మేధ్యాతిథిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బృహతీ॥

౪౨౩౮ మా భూమ నిష్ట్యా ఇవేన్ద్ర త్వదరణా ఇవ।
వనాని న ప్రజహితాన్యద్రివో దురోషాసో అమన్మహి॥ ॥౧॥

౪౨౩౯ అమన్మహీదనాశవోఽనుగ్రాసశ్చ వృత్రహన్।
సకృత్సు తే మహతా శూర రాధసాను స్తోమం ముదీమహి॥ ॥౨॥

(౧౧౭) సప్తదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - వసిష్ఠః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - విరాట్త్రిపదాగాయత్రీ॥

౪౨౪౦ పిబా సోమమిన్ద్ర మన్దతు త్వా యం తే సుషావ హర్యశ్వాద్రిః।
సోతుర్బాహుభ్యాం సుయతో నార్వా॥ ॥౧॥

౪౨౪౧ యస్తే మదో యుజ్యశ్చారురస్తి యేన వృత్రాణి హర్యశ్వ హంసి।
స త్వామిన్ద్ర ప్రభూవసో మమత్తు॥ ॥౨॥

౪౨౪౨ బోధా సు మే మఘవన్వాచమేమాం యాం తే వసిష్ఠో అర్చతి ప్రశస్తిమ్।
ఇమా బ్రహ్మ సధమాదే జుషస్వ॥ ॥౩॥

(౧౧౮) అష్టాదశోత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧,౨ భర్గః ; ౩,౪ మేధ్యాతిథిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (విషమా- బృహతీ+సమా -సతోబృహతీ)॥

౪౨౪౩ శగ్ధ్యూషు శచీపత ఇన్ద్ర విశ్వాభిరూతిభిః ।
భగం న హి త్వా యశసం వసువిదమను శూర చరామసి॥ ॥౧॥

౪౨౪౪ పౌరో అశ్వస్య పురుకృద్గవామస్యుత్సో దేవ హిరణ్యయః ।
నకిర్హి దానం పరిమర్ధిషత్త్వే యద్యద్యామి తదా భర॥ ॥౨॥

౪౨౪౫ ఇన్ద్రమిద్దేవతాతయ ఇన్ద్రం ప్రయత్యధ్వరే।
ఇన్ద్రం సమీకే వనినో హవామహ ఇన్ద్రం ధనస్య సాతయే॥ ॥౩॥

౪౨౪౬ ఇన్ద్రో మహ్నా రోదసీ పప్రథచ్ఛవ ఇన్ద్రః సూర్యమరోచయత్।
ఇన్ద్రే హ విశ్వా భువనాని యేమిర ఇన్ద్రే సువానాస ఇన్దవః ॥ ॥౪॥

(౧౧౯) ఏకోనవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧ ఆయుః ; ౨ శ్రుష్టిగుః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః (బృహతీ+సతోబృహతీ)॥

౫౭౪౭ అస్తావి మన్మ పూర్వ్యం బ్రహ్మేన్ద్రాయ వోచత।
పూర్వీరృతస్య బృహతీరనూషత స్తోతుర్మేధా అసృక్షత॥ ౧॥

౫౭౪౮ తురణ్యవో మధుమన్తం ఘృతశ్చుతం విప్రాసో అర్కమానృచుః।
అస్మే రయిః పప్రథే వృష్ణ్యం శవోఽస్మే సువానాస ఇన్దవః॥ ౨॥

(౧౨౦) వింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - దేవాతిథిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథ
(బృహతీ + సతోబృహతీ)॥

౫౭౪౯ యదిన్ద్ర ప్రాగపాగుదఙ్ న్యగ్వా హూయసే నృభిః।
సిమా పురూ నృషూతో అస్యానవేఽసి ప్రశర్ధ తుర్వశే॥ ౧॥

౫౭౫౦ యద్వా రుమే రుశమే శ్యావకే కృప ఇన్ద్ర మాదయసే సచా।
కణ్వాసస్త్వా బ్రహ్మభి స్తోమవాహస ఇన్ద్రా యచ్ఛన్త్యా గహి॥ ౨॥

(౧౨౧) ఏకవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - దేవాతిథిః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - బార్హతః ప్రగాథః
(బృహతీ + సతోబృహతీ)॥

౫౭౫౧ అభి త్వా శూర నోనుమోఽదుగ్ధా ఇవ ధేనవః।
ఈశానమస్య జగతః స్వర్దృశమీశానమిన్ద్ర తస్థుషః॥ ౧॥

౫౭౫౨ న త్వావాఁ అన్యో దివ్యో న పార్థివో న జాతో న జనిష్యతే।
అశ్వాయన్తో మఘవన్నిన్ద్ర వాజినో గవ్యన్తస్త్వా హవామహే॥ ౨॥

(౧౨౨) ద్వావింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శునఃశేపః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౭౫౩ రేవతీర్నః సధమాద ఇన్ద్రే సన్తు తువివాజాః। క్షుమన్తో యాభిర్మదేమ॥ ౧॥

౫౭౫౪ ఆ ఘ త్వావాన్త్మనాప్తః స్తోతృభ్యో ధృష్ణవియానః। ఋణోరక్షం న చక్ర్యోః॥ ౨॥

౫౭౫౫ ఆ యద్దువః శతక్రతవా కామం జరితౄణామ్। ఋణోరక్షం న శచీభిః॥ ౩॥

(౧౨౩) త్రయోవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - కుత్సః ॥ దేవతా - సూర్యః ॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౫౭౫౬ తత్సూర్యస్య దేవత్వం తన్మహిత్వం మధ్యా కర్తోర్వితతం సం జభార।
యదేదయుక్త హరితః సధస్థాదాద్రాత్రీ వాసస్తనుతే సిమస్మై॥ ౧॥

౫౭౫౭ తన్మిత్రస్య వరుణస్యాభిచక్షే సూర్యో రూపం కృణుతే ద్యోరుపస్థే।
అనన్తమన్యద్రుశదస్య పాజః కృష్ణమన్యద్ధరితః సం భరన్తి॥ ౨॥

(౧౨౪) చతుర్వింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౩ వామదేవః ; ౪-౬ భువనః ॥ దేవతా - ఇన్ద్రః ॥
ఛన్దః - ౧,౨ గాయత్రీ; ౩ పాదనిచృద్గాయత్రీ; ౪-౬ త్రిష్టుప్॥

౫౭౫౮ కయా నశ్చిత్ర ఆ భువదూతీ సదావృధః సఖా। కయా శచిష్ఠయా వృతా॥ ౧॥

౫౭౫౯ కస్త్వా సత్యో మదానాం మంహిష్ఠో మత్సదన్ధసః। దృఢా చిదారుజే వసు॥ ౨॥

౫౭౬౦ అభీ షు ణః సఖీనామవితా జరితౄణామ్। శతం భవాస్యూతిభిః॥ ౩॥

౫౭౬౧ ఇమా ను కం భువనా సీషధామేన్ద్రశ్చ విశ్వే చ దేవాః।
యజ్ఞం చ నస్తన్వం చ ప్రజాం చాదిత్యైరిన్ద్రః సహ చీక్లృపాతి॥ ౪॥

౫౭౬౨ ఆదిత్యైరిన్ద్రః సగణో మరుద్భిరస్మాకం భూత్వవితా తనూనామ్।
హత్వాయ దేవా అసురాన్యదాయన్దేవా దేవత్వమభిరక్షమాణాః॥ ౫॥

౫౭౬౩ ప్రత్యఞ్చమర్కమనయఞ్ఛచీభిరాదిత్స్వధామిషిరాం పర్యపశ్యన్।
అయా వాజం దేవహితం సనేమ మదేమ శతహిమాః సువీరాః॥ ౬॥

(౧౨౫) పఞ్చవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - సుకీర్తిః ॥ దేవతా - ౧-౩, ౬,౭ ఇన్ద్రః ; ౪,౫
అశ్వినౌ॥ ఛన్దః - ౧-౩, ౫-౭, త్రిష్టుప్; ౪ అనుష్టుప్॥

౫౭౬౪ అపేన్ద్ర ప్రాచో మఘవన్నమిత్రానపాపాచో అభిభూతే నుదస్వ।
అపోదీచో అప శూరాధరాచ ఉరౌ యథా తవ శర్మన్మదేమ॥ ౧॥

౫౨౧౫ కువిదఙ్గ యవమన్తో యవం చిద్యథా దాన్త్యనుపూర్వం వియూయ।
ఇహేహైషాం కృణుహి భోజనాని యే బర్హిషో నమోవృక్తిం న జగ్ముః ॥౨॥

౫౨౧౬ నహి స్థూర్యృతుథా యాతమస్తి నోత శ్రవో వివిదే సంగమేషు।
గవ్యన్త ఇన్ద్రం సఖ్యాయ విప్రా అశ్వాయన్తో వృషణం వాజయన్తః ॥౩॥

౫౨౧౭ యువం సురామమశ్వినా నముచావాసురే సచా।
విపిపానా శుభస్పతీ ఇన్ద్రం కర్మస్వావతమ్॥౪॥

౫౨౧౮ పుత్రమివ పితరావశ్వినోభేన్ద్రావథుః కావ్యైర్దంసనాభిః।
యత్సురామం వ్యపిబః శచీభిః సరస్వతీ త్వా మఘవన్నభిష్ణక్॥౫॥

౫౨౧౯ ఇన్ద్రః సుత్రామా స్వవాఀ అవోభిః సుమృడీకో భవతు విశ్వవేదాః।
బాధతాం ద్వేషో అభయం నః కృణోతు సువీర్యస్య పతయః స్యామ॥౬॥

౫౨౨౦ స సుత్రామా స్వవాఀ ఇన్ద్రో అస్మదారాచ్చిద్ద్వేషః సనుతర్యుయోతు।
తస్య వయం సుమతౌ యజ్ఞియస్యాపి భద్రే సౌమనసే స్యామ॥౭॥

(౧౨౬) షడ్వింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - వృషాకపిరిన్ద్రాణీ చ ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ఛన్దః - పఙ్క్తిః॥

౫౨౨౧ వి హి సోతోరసృక్షత నేన్ద్రం దేవమమంసత।
యత్రామదద్వృషాకపిరర్యః పుష్టేషు మత్సఖా విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౧॥

౫౨౨౨ పరా హీన్ద్ర ధావసి వృషాకపేరతి వ్యథిః।
నో అహ ప్ర విన్దస్యన్యత్ర సోమపీతయే విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౨॥

౫౨౨౩ కిమయం త్వాం వృషాకపిశ్చకార హరితో మృగః।
యస్మా ఇరస్యసీదు న్వర్యో వా పుష్టిమద్వసు విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౩॥

౫౨౨౪ యమిమం త్వం వృషాకపిం ప్రియమిన్ద్రాభిరక్షసి।
శ్వా న్వస్య జమ్భిషదపి కర్ణే వరాహయుర్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౪॥

౫౨౨౫ ప్రియా తష్టాని మే కపిర్వ్యక్తా వ్యదూదుషత్।
శిరో న్వస్య రావిషం న సుగం దుష్కృతే భువం విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౫॥

౫౨౨౬ న మత్స్త్రీ సుభసత్తరా న సుయాశుతరా భువత్।
న మత్ప్రతిచ్యవీయసీ న సక్థ్యుద్యమీయసీ విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౬॥

౫౨౨౭ ఉవే అమ్బ సులాభికే యథేవాఙ్గ భవిష్యతి।
భసన్మే అమ్బ సక్థి మే శిరో మే వీవ హృష్యతి విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః॥ ॥౭॥

౫౨౨౮ కిం సుబాహో స్వఙ్గురే పృథుష్టో పృథుజాఘనే।
కిం శూరపత్ని నస్త్వమభ్యమీషి వృషాకపిం విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౮॥

౫౨౨౯ అవీరామివ మామయం శరారురభి మన్యతే।
ఉతాహమస్మి వీరిణీన్ద్రపత్నీ మరుత్సఖా విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౯॥

౫౨౩౦ సంహోత్రం స్మ పురా నారీ సమనం వావ గచ్ఛతి।
వేధా ఋతస్య వీరిణీన్ద్రపత్నీ మహీయతే విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౧౦॥

౫౨౩౧ ఇన్ద్రాణీమాసు నారిషు సుభగామహమశ్రవమ్।
నహ్యస్యా అపరం చన జరసా మరతే పతిర్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౧౧॥

౫౨౩౨ నాహమిన్ద్రాణి రారణ సఖ్యుర్వృషాకపేరృతే।
యస్యేదమప్యం హవిః ప్రియం దేవేషు గచ్ఛతి విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౧౨॥

౫౨౩౩ వృషాకపాయి రేవతి సుపుత్ర ఆదు సుస్నుషే।
ఘసత్త ఇన్ద్ర ఉక్షణః ప్రియం కాచిత్కరం హవిర్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౧౩॥

౫౨౩౪ ఉక్ష్ణో హి మే పఞ్చదశ సాకం పచన్తి వింశతిమ్।
ఉతాహమద్మి పీవ ఇదుభా కుక్షీ పృణన్తి మే విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౧౪॥

౫౨౩౫ వృషభో న తిగ్మశృఙ్గోఽన్తర్యూథేషు రోరువత్।
మన్థస్త ఇన్ద్ర శం హృదే యం తే సునోతి భావయుర్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥౧౫॥

౫౨౩౬ న సేశే యస్య రమ్బతేఽన్తరా సక్థ్యా కపృత్।
సేదీశే యస్య రోమశం నిషేదుషో విజృమ్భతే విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తర. ॥౧౬॥

౫౨౩౭ న సేశే యస్య రోమశం నిషేదుషో విజృమ్భతే।
సేదీశే యస్య రమ్బతేఽన్తరా సక్థ్యా కపృద్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః॥ ॥౧౭॥

౫౮౮౮ అయమిన్ద్ర వృషాకపిః పరస్వన్తం హతం విదత్ ।
అసిం సూనాం నవం చరుమాదేధస్యాన ఆచితం విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ॥౧౮॥

౫౮౮౯ అయమేమి విచాకశద్విచిన్వన్దాసమార్యమ్ ।
పిబామి పాకసుత్వనోఽభి ధీరమచాకశం విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ॥౧౯॥

౫౮౯౦ ధన్వ చ యత్కృన్తత్రం చ కతి స్విత్తా వి యోజనా ।
నేదీయసో వృషాకపేఽస్తమేహి గృహాఁ ఉప విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ॥౨౦॥

౫౮౯౧ పునరేహి వృషాకపే సువితా కల్పయావహై ।
య ఏష స్వప్ననంశనోఽస్తమేషి పథా పునర్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ॥౨౧॥

౫౮౯౨ యదుదఞ్చో వృషాకపే గృహమిన్ద్రాజగన్తన ।
క్వస్య పుల్వఘో మృగః కమగం జనయోపనో విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ॥౨౨॥

౫౮౯౩ పర్శుర్హ నామ మానవీ సాకం ససూవ వింశతిమ్ ।
భద్రం భల త్యస్యా అభూద్యస్యా ఉదరమామయద్విశ్వస్మాదిన్ద్ర ఉత్తరః ॥ ॥౨౩॥

అథ కున్తాపసూక్తాని ॥

(౧౨౭) సప్తవింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

౫౮౯౪ ఇదం జనా ఉప శ్రుత నరాశంస స్తవిష్యతే ।
షష్టిం సహస్రా నవతిం చ కౌరమ ఆ రుశమేషు దద్మహే ॥ ॥౧॥

౫౮౯౫ ఉష్ట్రా యస్య ప్రవాహణో వధూమన్తో ద్విర్దశ ।
వర్ష్మా రథస్య ని జిహీడతే దివ ఈషమాణా ఉపస్పృశః ॥ ॥౨॥

౫౮౯౬ ఏష ఇషాయ మామహే శతం నిష్కాన్దశ స్రజః ।
త్రీణి శతాన్యర్వతాం సహస్రా దశ గోనామ్ ॥ ॥౩॥

౫౮౯౭ వచ్యస్వ రేభ వచ్యస్వ వృక్షే న పక్వే శకునః ।
నష్టే జిహ్వా చర్చరీతి క్షురో న భురిజోరివ ॥ ॥౪॥

౫౮౯౮ ప్ర రేభాసో మనీషా వృషా గావ ఇవేరతే ।
అమోతపుత్రకా ఏషామమోత గా ఇవాసతే ॥ ॥౫॥

౫౮౯౯ ప్ర రేభ ధీం భరస్వ గోవిదం వసువిదమ్ ।
దేవత్రేమాం వాచం శ్రీణీహీషుర్నావీరస్తారమ్ ॥ ॥౬॥

౫౯౦౦ రాజ్ఞో విశ్వజనీనస్య యో దేవో మర్త్యాఁ అతి ।
వైశ్వానరస్య సుష్టుతిమా సునోతా పరిక్షితః ॥ ॥౭॥

౫౯౦౧ పరిచ్ఛిన్నః క్షేమమకరోత్తమ ఆసనమాచరన్ ।
కులాయన్కృణ్వన్కౌరవ్యః పతిర్వదతి జాయయా ॥ ॥౮॥

౫౯౦౨ కతరత్త ఆ హరాణి దధి మన్థాం పరి శ్రుతమ్ ।
జాయాః పతిం వి పృచ్ఛతి రాష్ట్రే రాజ్ఞః పరిక్షితః ॥ ॥౯॥

౫౯౦౩ అభీవస్వః ప్ర జిహీతే యవః పక్వః పథో బిలమ్ ।
జనః స భద్రమేధతి రాష్ట్రే రాజ్ఞః పరిక్షితః ॥ ॥౧౦॥

౫౯౦౪ ఇన్ద్రః కారుమబూబుధదుత్తిష్ఠ వి చరా జనమ్ ।
మమేదుగ్రస్య చర్కృధి సర్వ ఇత్తే పృణాదరిః ॥ ॥౧౧॥

౫౯౦౫ ఇహ గావః ప్ర జాయధ్వమిహాశ్వా ఇహ పూరుషాః ।
ఇహో సహస్రదక్షిణోఽపి పూషా ని షీదతి ॥ ॥౧౨॥

౫౯౦౬ నేమా ఇన్ద్ర గావో రిషన్మో ఆసాం గోప రీరిషత్ ।
మాసామమిత్రయుర్జన ఇన్ద్ర మా స్తేన ఈశత ॥ ॥౧౩॥

౫౯౦౭ ఉప నో నరమసి సూక్తేన వచసా వయం భద్రేణ వచసా వయమ్ ।
వనాదధిధ్వనో గిరో న రిష్యేమ కదా చన ॥ ॥౧౪॥

(౧౨౮) అష్టావింశత్యుత్తరశతతమం సూక్తమ్

౫౯౦౮ యః సభేయో విదథ్యః సుత్వా యజ్వాథ పూరుషః ।
సూర్యం చాము రిశాదసస్తద్దేవాః ప్రాగకల్పయన్ ॥ ॥౧॥

౫౯౦౯ యో జామ్యా అప్రథయస్తద్యత్సఖాయం దుధూర్షతి ।
జ్యేష్ఠో యదప్రచేతాస్తదాహురధరాగితి ॥ ॥౨॥

౫౮౧౦ యద్భద్రస్య పురుషస్య పుత్రో భవతి దాధృషిః।
తద్విప్రో అబ్రవీదు తద్గన్ధర్వః కామ్యం వచః॥ ॥౩॥

౫౮౧౧ యశ్చ పణి రఘుజిష్ఠ్యో యశ్చ దేవాం అదాశురిః। ॥౪॥

౫౮౧౨ ధీరాణాం శశ్వతామహం తదపాగితి శుశ్రుమ।
యే చ దేవా అయజన్తాథో యే చ పరాదదిః॥
సూర్యో దివమివ గత్వాయ మఘవా నో వి రప్శతే ॥౫॥

౫౮౧౩ యో௨నాక్తాక్షో అనభ్యక్తో అమణివో అహిరణ్యవః।
అబ్రహ్మా బ్రహ్మణః పుత్రస్తోతా కల్పేషు సంమితా॥ ॥౬॥

౫౮౧౪ య ఆక్తాక్షః సుభ్యక్తః సుమణిః సుహిరణ్యవః।
సుబ్రహ్మా బ్రహ్మణః పుత్రస్తోతా కల్పేషు సంమితా॥ ॥౭॥

౫౮౧౫ అప్రపాణా చ వేశన్తా రేవాం అప్రతిదిశ్యయః।
అయభ్యా కన్యా కల్యాణీ తోతా కల్పేషు సంమితా॥ ॥౮॥

౫౮౧౬ సుప్రపాణా చ వేశన్తా రేవాన్సుప్రతిదిశ్యయః।
సుయభ్యా కన్యా కల్యాణీ తోతా కల్పేషు సమ్మితా ॥౯॥

౫౮౧౭ పరివృక్తా చ మహిషీ స్వస్త్యా చ యుధింగమః।
అనాశురశ్చాయామీ తోతా కల్పేషు సంమితా॥ ॥౧౦॥

౫౮౧౮ వావాతా చ మహిషీ స్వస్త్యా చ యుధింగమః।
శ్వాశురశ్చాయామీ తోతా కల్పేషు సంమితా॥ ॥౧౧॥

౫౮౧౯ యదిన్ద్రాదో దాశరాజ్ఞే మానుషం వి గాహథాః।
విరూపః సర్వస్మా ఆసీత్సహ యక్షాయ కల్పతే॥ ॥౧౨॥

౫౮౨౦ త్వం వృషాక్షుం మఘవన్నమ్రం మర్యాకరో రవిః।
త్వం రౌహిణం వ్యాస్యో వి వృత్రస్యాభినచ్ఛిరః॥ ॥౧౩॥

౫౮౨౧ యః పర్వతాన్వ్యదధాద్యో అపో వ్యగాహథాః।
ఇన్ద్రో యో వృత్రహాన్మహం తస్మాదిన్ద్ర నమో௨స్తు తే॥ ॥౧౪॥

౫౮౨౨ పృష్ఠం ధావన్తం హర్యోరౌచ్చైఃశ్రవసమబ్రువన్।
స్వస్త్యశ్వ జైత్రాయేన్ద్రమా వహ సుస్రజమ్॥ ॥౧౫॥

౫౮౨౩ యే త్వా శ్వేతా అజైశ్రవసో హార్యో యుఞ్జన్తి దక్షిణమ్।
పూర్వా నమస్య దేవానాం బిభ్రదిన్ద్ర మహీయతే॥ ॥౧౬॥

(౧౨౯) ఏకోన త్రింశ దుత్తరశతతమం సూక్తమ్

౫౮౨౪ ఏతా అశ్వా ఆ ప్లవన్తే ॥౧॥ ౫౮౨౫ ప్రతీపం ప్రాతి సుత్వనమ్ ॥౨॥

౫౮౨౬ తాసామేకా హరిక్నికా ॥౩॥ ౫౮౨౭ హరిక్నికే కిమిచ్ఛసి ॥౪॥

౫౮౨౮ సాధుం పుత్రం హిరణ్యయమ్॥౫॥ ౫౮౨౯ క్వాహతం పరాస్యః ॥౬॥

౫౮౩౦ యత్రామూస్తిస్రః శింశపాః ॥౭॥ ౫౮౩౧ పరి త్రయః ॥౮॥

౫౮౩౨ పృదాకవః ॥౯॥ ౫౮౩౩ శృఙ్గం ధమన్త ఆసతే॥ ॥౧౦॥

౫౮౩౪ అయన్మహా తే అర్వాహః॥౧౧॥ ౫౮౩౫ స ఇచ్ఛకం సఘాఘతే ॥౧౨॥

౫౮౩౬ సఘాఘతే గోమీద్యా గోగతీరితి ॥౧౩॥

౫౮౩౭ పుమాం కుస్తే నిమిచ్ఛసి ॥౧౪॥

౫౮౩౮ పల్ప బద్ధ వయో ఇతి ॥౧౫॥ ౫౮౩౯ బద్ధ వో అఘా ఇతి ॥౧౬॥

౫౮౪౦ అజాగార కేవికా ॥౧౭॥ ౫౮౪౧ అశ్వస్య వారో గోశపద్యకే ॥౧౮॥

౫౮౪౨ శ్యేనీపతీ సా ॥౧౯॥ ౫౮౪౩ అనామయోపజిహ్వికా ॥౨౦॥

(౧౩౦) త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

౫౮౪౪ కో అర్య బహులిమా ఇషూని ॥౧॥ ౫౮౪౫ కో అసిద్యాః పయః ॥౨॥

౫౮౪౬ కో అర్జున్యాః పయః ॥౩॥ ౫౮౪౭ కః కార్ష్ణ్యాః పయః ॥౪॥

౫౮౪౮ ఏతం పృచ్ఛ కుహం పృచ్ఛ ॥౫॥ ౫౮౪౯ కుహాకం పక్వకం పృచ్ఛ ॥౬॥

౫౮౫౦ యవానో యతిస్వభిః కుభిః ॥౭॥ ౫౮౫౧ అకుప్యన్తః కుపాయకుః ॥౮॥

౫౮౫౨ ఆమణకో మణిత్సకః ॥౯॥ ౫౮౫౩ దేవ త్వప్రతిసూర్య ॥౧౦॥

౫౮౫౪ ఏనశ్చిపఙ్క్తికా హవిః ॥౧౧॥ ౫౮౫౫ ప్రదుద్రుదో మఘాప్రతి ॥౧౨॥

౫౮౫౬ శృఙ్గ ఉత్పన్న ॥ ॥౧౩॥ ౫౮౫౭ మా త్వాభి సఖా నో విదన్ ॥౧౪॥

౫౮౫౮ వశాయాః పుత్రమా యన్తి ॥౧౫॥ ౫౮౫౯ ఇరావేదుమయం దత ॥౧౬॥

౫౮౬౦ అథో ఇయన్నియన్నితి ॥౧౭॥ ౫౮౬౧ అథో ఇయన్నితి ॥౧౮॥

౫౮౬౨ అథో శ్వా అస్థిరో భవన్ ॥౧౯॥ ౫౮౬౩ ఉయం యకాంశలోకకా ॥౨౦॥

(౧౩౧) ఏకత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

౫౮౬౪ ఆమినోనితి భద్యతే ॥౧॥ ౫౮౬౫ తస్య అను నిభఞ్జనమ్ ॥౨॥

౫౮౬౬ వరుణో యాతి వస్వభిః ॥౩॥ ౫౮౬౭ శతం వా భారతీ శవః ॥౪॥

౫౮౬౮ శతమాశ్వా హిరణ్యయాః । శతం రథ్యా హిరణ్యయాః ।
శతం కుథా హిరణ్యయాః । శతం నిష్కా హిరణ్యయాః ॥౫॥

౫౮౬౯ అహల కుశ వర్తక ॥౬॥ ౫౮౭౦ శఫేన ఇవ ఓహతే ॥౭॥

౫౮౭౧ ఆయ వనేనతీ జనీ ॥౮॥ ౫౮౭౨ వనిష్ఠా నావ గృహ్యన్తి ॥౯॥

౫౮౭౩ ఇదం మహ్యం మదూరితి ॥౧౦॥ ౫౮౭౪ తే వృక్షాః సహ తిష్ఠతి ॥౧౧॥

౫౮౭౫ పాక బలిః ॥౧౨॥ ౫౮౭౬ శక బలిః ॥౧౩॥

౫౮౭౭ అశ్వత్థ ఖదిరో ధవః ॥౧౪॥ ౫౮౭౮ అరదుపరమ ॥౧౫॥

౫౮౭౯ శయో హత ఇవ ॥౧౬॥ ౫౮౮౦ వ్యాప పూరుషః ॥౧౭॥

౫౮౮౧ అదూహమిత్యాం పూషకమ్ ॥౧౮॥ ౫౮౮౨ అత్యర్ధర్చ పరస్వతః ॥౧౯॥

౫౮౮౩ దౌవ హస్తినో దృతీ ॥౨౦॥

(౧౩౨) ద్వాత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

౫౮౮౪ ఆదలాబుకమేకకమ్ ॥౧॥ ౫౮౮౫ అలాబుకం నిఖాతకమ్ ॥౨॥

౫౮౮౬ కర్కరికో నిఖాతకః ॥౩॥ ౫౮౮౭ తద్వాత ఉన్మథాయతి ॥౪॥

౫౮౮౮ కులాయం కృణవాదితి ॥౫॥ ౫౮౮౯ ఉగ్రం వనిషదాతతమ్ ॥౬॥

౫౮౯౦ న వనిషదనాతతమ్ ॥౭॥ ౫౮౯౧ క ఏషాం కర్కరీ లిఖత్ ॥౮॥

౫౮౯౨ క ఏషాం దున్దుభిం హనత్ ॥౯॥ ౫౮౯౩ యదీయం హనత్కథం హనత్ ॥౧౦॥

౫౮౯౪ దేవీ హనత్కుహనత్ ॥౧౧॥ ౫౮౯౫ పర్యాగారం పునః పునః ॥౧౨॥

౫౮౯౬ త్రీణ్యుష్ట్రస్య నామాని ॥౧౩॥ ౫౮౯౭ హిరణ్య ఇత్యేకే అబ్రవీత్ ॥౧౪॥

౫౮౯౮ ద్వౌ వా యే శిశవః ॥౧౫॥ ౫౮౯౯ నీలశిఖణ్డవాహనః ॥౧౬॥

(౧౩౩) త్రయస్త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

౫౯౦౦ వితతౌ కిరణౌ ద్వౌ తావా పినష్టి పూరుషః ।
న వై కుమారి తత్తథా యథా కుమారి మన్యసే ॥౧॥

౫౯౦౧ మాతుష్టే కిరణౌ ద్వౌ నివృత్తః పురుషానృతే ।
న వై కుమారి తత్తథా యథా కుమారి మన్యసే ॥౨॥

౫౯౦౨ నిగృహ్య కర్ణకౌ ద్వౌ నిరాయచ్ఛసి మధ్యమే
న వై కుమారి తత్తథా యథా కుమారి మన్యసే ॥౩॥

౫౯౦౩ ఉత్తానాయై శయానాయై తిష్ఠన్తీ వావ గూహసి
న వై కుమారి తత్తథా యథా కుమారి మన్యసే ॥౪॥

౫౯౦౪ శ్లక్ష్ణాయాం శ్లక్ష్ణికాయాం శ్లక్ష్ణమేవావ గూహసి ।
న వై కుమారి తత్తథా యథా కుమారి మన్యసే ॥౫॥

౫౯౦౫ అవ శ్లక్ష్ణమివ భ్రంశదన్తర్లోమమతి హ్రదే ।
న వై కుమారి తత్తథా యథా కుమారి మన్యసే ॥౬॥

(౧౩౪) చతుస్త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

౫౯౦౬ ఇహేత్థ ప్రాగపాగుదగధరాగ్ అరాలాగుదభర్త్సథ ॥౧॥

౫౯౦౭ ఇహేత్థ ప్రాగపాగుదగధరాగ్ వత్సాః పురుషన్త ఆసతే ॥౨॥

౫౯౦౮ ఇహేత్థ ప్రాగపాగుదగధరాగ్ స్థాలీపాకో వి లీయతే ॥౩॥

౫౯౦౯ ఇహేత్థ ప్రాగపాగుదగధరాగ్ వత్సై వృథు లియతే ॥౪॥

౫౯౧౦ ఇహేత్థ ప్రాగపాగుదగధరాగ్ ఆష్టే లాహణి లీశాథీ ॥౫॥

౫౯౧౧ ఇహేత్థ ప్రాగపాగుదగధరాగ్ అక్ష్లిలీ వుచ్ఛలీయతే ॥౬॥

(౧౩౫) పఞ్చ త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

౫౯౧౨ భుగిత్యభిగతః శలిత్యపక్రాన్తః ఫలిత్యభిష్ఠితః।
దున్దుభిమాహననాభ్యాం జరితరోథామో దైవ ॥౧॥

౫౯౧౩ కోశబిలే రజని గ్రన్థేర్ధానముపానహి పాదమ్।
ఉత్తమాం జనిమాం జన్యానుత్తమాం జనీన్వర్త్మన్యాత్ ॥౨॥

౫౯౧౪ అలాబూని పృషాతకాన్యశ్వత్థపలాశమ్।
పిపీలికావటశ్వసో విద్యుత్స్వాపర్ణశఫో
గోశఫో జరితరోథామో దైవ ॥౩॥

౫౯౧౫ వీమే దేవా అక్రంసతాధ్వర్యో క్షిప్రం ప్రచర।
సుసత్యమిద్గవామస్యసి ప్రఖుదసి ॥౪॥

౫౯౧౬ పత్నీ యదృశ్యతే పత్నీ యక్ష్యమాణా జరితరోథామో।
దైవ హోతా విష్టిమేవ జరితరోథామో దైవ ॥౫॥

౫౯౧౭ ఆదిత్యా హ జరితరఙ్గిరోభ్యో దక్షిణామనయన్।
తాం హ జరితః ప్రత్యాయంస్తాము హ జరితః ప్రత్యాయన్ ॥౬॥

౫౯౧౮ తాం హ జరితర్నః ప్రత్యగృభ్ణంస్తాము హ జరితర్నః ప్రత్యగృభ్ణః।
అహానేతరసం న వి చేతనాని యజ్ఞానేతరసం న పురోగవామః ॥౭॥

౫౯౧౯ ఉత శ్వేత ఆశుపత్వా ఉతో పద్యాభిర్యవిష్ఠః।
ఉతేమాశు మానం పిపర్తి ॥౮॥

౫౯౨౦ ఆదిత్యా రుద్రా వసవస్త్వేను త ఇదం రాధః ప్రతి
గృభ్ణీహ్యఙ్గిరః। ఇదం రాధో విభు ప్రభు ఇదం రాధో బృహత్పృథు ॥౯॥

౫౯౨౧ దేవా దదత్వాసురం తద్వో అస్తు సుచేతనమ్।
యుష్మాం అస్తు దివేదివే ప్రత్యేవ గృభాయత ॥౧౦॥

౫౯౨౨ త్వమిన్ద్ర శర్మరిణా హవ్యం పారావతేభ్యః।
విప్రాయ స్తువతే వసువనిం దురశ్రవసే వహ ॥౧౧॥

౫౯౨౩ త్వమిన్ద్ర కపోతాయ ఛిన్నపక్షాయ వఞ్చతే।
శ్యామాకం పక్వం పీలు చ వారస్మా అకృణోర్బహు ॥౧౨॥

౫౯౨౪ అరంగరో వావదీతి త్రేధా బద్ధో వరత్రయా।
ఇరామహ ప్రశంసత్యనిరామప సేధతి ॥౧౩॥

(౧౩౬) షట్ త్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

౫౯౨౫ యదస్యా అంహుభేద్యాః కృధు స్థూలముపాతసత్।
ముష్కావిదస్యా ఏజతో గోశఫే శకులావివ ॥౧॥

౫౯౨౬ యదా స్థూలేన పససాణౌ ముష్కా ఉపావధీత్।
విష్వఞ్చా వస్యా వర్ధతః సికతాస్వేవ గర్దభౌ ॥౨॥

౫౯౨౭ యదల్పికాస్వల్పికా కర్కన్ధూకేవ పద్యతే।
వాసన్తికమివ తేజనం యన్త్యవాతాయ విత్పతి ॥౩॥

౫౯౨౮ యద్దేవాసో లలామగుం ప్రవిష్టీమినమావిషుః।
సకులా దేదిశ్యతే నారీ సత్యస్యాక్షిభువో యథా ॥౪॥

౫౯౨౯ మహానగ్న్యతృప్నద్విమోక్రదదస్థానాసరన్।
శక్తి కానానా స్వచమశకం సక్తు పద్యమ ॥౫॥

౫౯౩౦ మహానగ్న్యులూఖలమతిక్రామన్త్యబ్రవీత్।
యథా తవ వనస్పతే నిరఘ్నన్తి తథైవేతి ॥౬॥

౫౯౩౧ మహానగ్న్యుప బ్రూతే భ్రష్టోథాప్యభూభువః।
యథైవ తే వనస్పతే పిప్పతి తథైవేతి ॥౭॥

౫౯౩౨ మహానగ్న్యుప బ్రూతే భ్రష్టోఽథాప్యభూభువః।
యథా వయో విదాహ్య స్వర్గే నమవదహ్యతే॥ ౮॥

౫౯౩౩ మహానగ్న్యుప బ్రూతే స్వసావేశితం పసః।
ఇత్థం ఫలస్య వృక్షస్య శూర్పే శూర్పం భజేమహి॥ ౯॥

౫౯౩౪ మహానగ్నీ కృకవాకం శమ్యయా పరి ధావతి।
అయం న విద్మ యో మృగః శీర్ష్ణా హరతి ధాణికామ్॥ ౧౦॥

౫౯౩౫ మహానగ్నీ మహానగ్నం ధావన్తమను ధావతి।
ఇమాస్తదస్య గా రక్షయభ మామద్ధ్యౌదనమ్॥ ౧౧॥

౫౯౩౬ సుదేవస్త్వా మహానగ్నీర్బబాధతే మహతః సాధు ఖోదనమ్।
కుసం పీవరో నవత్॥ ౧౨॥

౫౯౩౭ వశా దగ్ధామిమాఙ్గురిం ప్రసృజతోగ్రతం పరే।
మహాన్వై భద్రో యభ మామద్ధ్యౌదనమ్॥ ౧౩॥

౫౯౩౮ విదేవస్త్వా మహానగ్నీర్విబాధతే మహతః సాధు ఖోదనమ్।
కుమారికా పిఙ్గలికా కార్ద భస్మా కు ధావతి॥ ౧౪॥

౫౯౩౯ మహాన్వై భద్రో బిల్వో మహాన్భద్ర ఉదుమ్బరః।
మహాఁ అభిక్త బాధతే మహతః సాధు ఖోదనమ్॥ ౧౫॥

౫౯౪౦ యః కుమారీ పిఙ్గలికా వసన్తం పీవరీ లభేత్।
తైలకుణ్డమిమాఙ్గుష్ఠం రోదన్తం శుదముద్ధరేత్॥ ౧౬॥

॥ఇతి కున్తాపసూక్తాని॥

(౧౩౭) సప్తత్రింశ దుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శిరిమ్బిఠిః; ౨ బుధః; ౩ వామదేవః. ౪-౬ యయాతిః; ౭-౧౧ తిరశ్చీ-(రాఙ్గిరసో)-ద్యుతానో వా; ౧౨-౧౪ సుకక్షః॥దేవతా-౧ అలక్ష్మీనాశనమ్; ౨ విశ్వేదేవా ఋత్విక్స్తుతిర్వా; ౩ దధిక్రాః; ౪-౬ సోమః పవమానః ౭,౮,౧౦-౧౪ ఇన్ద్రః; ౮ (చతుర్థః పాదః మరుతః; ౯ ఇన్ద్రో బృహస్పతిశ్చ॥ఛన్దః- ౧,౩,౪-౬ అనుష్టుప్; ౨ జగతీ; ౭-౧౧ త్రిష్టుప్; ౧౨,౧౪ గాయత్రీ॥

౫౯౪౧ యద్ధ ప్రాచీరజగన్తోరో మణ్డూరధాణికీః।
హతా ఇన్ద్రస్య శత్రవః సర్వే బుద్బుదయాశవః॥ ౧॥

౫౯౪౨ కపృన్నరః కపృథముద్దధాతన చోదయత ఖుదత వాజసాతయే।
నిష్టిగ్ర్యః పుత్రమా చ్యావయోతయ ఇన్ద్రం సబాధ ఇహ సోమపీతయే॥ ౨॥

౫౯౪౩ దధిక్రావ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః।
సురభి నో ముఖాకరత్ప్రణ ఆయూంషి తారిషత్॥ ౩॥

౫౯౪౪ సుతాసో మధుమత్తమాః సోమా ఇన్ద్రాయ మన్దినః।
పవిత్రవన్తో అక్షరన్దేవాన్గచ్ఛన్తు వో మదాః॥ ౪॥

౫౯౪౫ ఇన్దురిన్ద్రాయ పవత ఇతి దేవాసో అబ్రువన్।
వాచస్పతిర్మఖస్యతే విశ్వస్యేశాన ఓజసా॥ ౫॥

౫౯౪౬ సహస్రధారః పవతే సముద్రో వాచమీఙ్ఖయః।
సోమః పతీ రయీణాం సఖేన్ద్రస్య దివేదివే॥ ౬॥

౫౯౪౭ అవ ద్రప్సో అంశుమతీమతిష్ఠదియానః కృష్ణో దశభిః సహస్రైః।
ఆవత్తమిన్ద్రః శచ్యా ధమన్తమప స్నేహితీర్నృమణా అధత్త॥ ౭॥

౫౯౪౮ ద్రప్సమపశ్యం విషుణే చరన్తముపహ్వరే నద్యో అంశుమత్యాః।
నభో న కృష్ణమవతస్థివాంసమిష్యామి వో వృషణో యుధ్యతాజౌ॥ ౮॥

౫౯౪౯ అధ ద్రప్సో అంశుమత్యా ఉపస్థేఽధారయత్తన్వం తిత్విషాణః।
విశో అదేవీరభ్యాచరన్తీర్బృహస్పతినా యుజేన్ద్రః ససాహే॥ ౯॥

౫౯౫౦ త్వం హ త్యత్సప్తభ్యో జాయమానోఽశత్రుభ్యో అభవః శత్రురిన్ద్ర।
గూఢే ద్యావాపృథివీ అన్వవిన్దో విభుమద్భ్యో భువనేభ్యో రణం ధాః॥ ౧౦॥

౫౯౫౧ త్వం హ త్యదప్రతిమానమోజో వజ్రేణ వజ్రిన్ధృషితో జఘన్థ।
త్వం శుష్ణస్యావాతిరో వధత్రైస్త్వం గా ఇన్ద్ర శచ్యేదవిన్దః॥ ౧౧॥

౫౯౭౨ తమిన్ద్రం వాజయామసి మహే వృత్రాయ హన్తవే స వృషా వృషభో భువత్॥ ॥౧౨॥

౫౯౭౩ ఇన్ద్రః స దామనే కృత ఓజిష్ఠః స మదే హితః। ద్యుమ్నీ శ్లోకీ స సోమ్యః॥ ॥౧౩॥

౫౯౭౪ గిరా వజ్రో న సంభృతః సబలో అనపచ్యుతః। వవక్ష ఋష్వో అస్తృతః॥ ॥౧౪॥

(౧౩౮) అష్టాత్రింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - వత్సః ॥దేవతా - ఇన్ద్రః ॥ఛన్దః - గాయత్రీ॥

౫౯౭౫ మహాఁ ఇన్ద్రో య ఓజసా పర్జన్యో వృష్టిమాఁ ఇవ। స్తోమైర్వత్సస్య వావృధే॥ ॥౧॥

౫౯౭౬ ప్రజామృతస్య పిప్రతః ప్ర యద్భరన్త వహ్నయః। విప్రా ఋతస్య వాహసా॥ ॥౨॥

౫౯౭౭ కణ్వా ఇన్ద్రం యదక్రత స్తోమైర్యజ్ఞస్య సాధనమ్। జామి బ్రువత ఆయుధమ్॥ ॥౩॥

(౧౩౯) ఏకోనచత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శశకర్ణః ॥దేవతా - అశ్వినౌ॥ఛన్దః - ౧,౪ బృహతీ; ౨,౩ గాయత్రీ; ౫ కకుప్॥

౫౯౭౮ ఆ నూనమశ్వినా యువం వత్సస్య గన్తమవసే।
ప్రాస్మై యచ్ఛతమవృకం పృథు ఛర్దిర్యుయుతం యా అరాతయః॥ ॥౧॥

౫౯౭౯ యదన్తరిక్షే యద్దివి యత్పఞ్చ మానుషాఁ అను। నృమ్ణం తద్ధత్తమశ్వినా॥ ॥౨॥

౫౯౮౦ యే వాం దంసాంస్యశ్వినా విప్రాసః పరిమామృశుః। ఏవేత్కాణ్వస్య బోధతమ్॥ ॥౩॥

౫౯౮౧ అయం వాం ఘర్మో అశ్వినా స్తోమేన పరి షిచ్యతే।
అయం సోమో మధుమాన్వాజినీవసూ యేన వృత్రం చికేతథః ॥౪॥

౫౯౮౨ యదప్సు యద్వనస్పతౌ యదోషధీషు పురుదంససా కృతమ్। తేన మావిష్టమశ్వినా॥ ॥౫॥

(౧౪౦) చత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శశకర్ణః ॥దేవతా - అశ్వినౌ ॥ఛన్దః - ౧ బృహతీ; ౨-౪ అనుష్టుప్; ౫ త్రిష్టుప్॥

౫౯౮౩ యన్నాసత్యా భురణ్యథో యద్వా దేవ భిషజ్యథః।
అయం వాం వత్సో మతిభిర్న విన్ధతే హవిష్మన్తం హి గచ్ఛథః॥ ॥౧॥

౫౯౮౪ ఆ నూనమశ్వినోరృషిః స్తోమం చికేత వామయా।
ఆ సోమం మధుమత్తమం ఘర్మం సిఞ్చాదథర్వణి॥ ॥౨॥

౫౯౮౫ ఆ నూనం రఘువర్తనిం రథం తిష్ఠాథో అశ్వినా।
ఆ వాం స్తోమా ఇమే మమ నభో న చుచ్యవీరత॥ ॥౩॥

౫౯౮౬ యదద్య వాం నాసత్యోక్థైరాచుచ్యువీమహి।
యద్వా వాణీభిరశ్వినేవేత్కాణ్వస్య బోధతమ్॥ ॥౪॥

౫౯౮౭ యద్వాం కక్షీవాఁ ఉత యద్వ్యశ్వ ఋషిర్యద్వాం దీర్ఘతమా జుహావ।
పృథీ యద్వాం వైన్యః సాదనేష్వేవేదతో అశ్వినా చేతయేథామ్॥ ॥౫॥

(౧౪౧) ఏకచత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శశకర్ణః ॥దేవతా - అశ్వినౌ॥ ఛన్దః-౧ విరాడనుష్టుప్; ౨ జగతీ; ౩ అనుష్టుప్; ౪,౫ బృహతీ॥

౫౯౮౮ యాతం ఛర్దిష్పా ఉత నః పరస్పా భూతం జగత్పా ఉత నస్తనూపా।
వర్తిస్తోకాయ తనయాయ యాతమ్॥ ॥౧॥

౫౯౮౯ యదిన్ద్రేణ సరథం యాథో అశ్వినా యద్వా వాయునా భవథః సమోకసా।
యదాదిత్యేభిరృభుభిః సజోషసా యద్వా విష్ణోర్విక్రమణేషు తిష్ఠథః॥ ॥౨॥

౫౯౯౦ యదద్యాశ్వినావహం హువేయ వాజసాతయే।
యత్పృత్సు తుర్వణే సహస్తచ్ఛ్రేష్ఠమశ్వినోరవః॥ ॥౩॥

౫౯౯౧ ఆ నూనం యాతమశ్వినేమా హవ్యాని వాం హితా।
ఇమే సోమాసో అధి తుర్వశే యదావిమే కణ్వేషు వామథ॥ ॥౪॥

౫౯౯౨ యన్నాసత్యా పరాకే అర్వాకే అస్తి భేషజమ్।
తేన నూనం విమదాయ ప్రచేతసా ఛర్దిర్వత్సాయ యచ్ఛతమ్॥ ॥౫॥

(౧౪౨) ద్విచత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - శశకర్ణః ॥దేవతా - అశ్వినౌ ॥ఛన్దః - ౧-౪ అనుష్టుప్; ౫,౬ గాయత్రీ॥

౫౯౯౩ అభుత్స్యు ప్ర దేవ్యా సాకం వాచాహమశ్వినోః।
వ్యావర్దేవ్యా మతిం వి రాతిం మర్త్యేభ్యః॥ ॥౧॥

౫౯౬౪ ప్ర బోధయోషో అశ్వినా ప్ర దేవి సూనృతే మహి।
ప్ర యజ్ఞహోతరానుషక్ప్ర మదాయ శ్రవో బృహత్॥ ॥౨॥

౫౯౬౫ యదుషో యాసి భానునా సం సూర్యేణ రోచసే।
ఆ హాయమశ్వినో రథో వర్తిర్యాతి నృపాయ్యమ్॥ ॥౩॥

౫౯౬౬ యదాపీతాసో అంశవో గావో న దుహ్ర ఊధభిః।
యద్వా వాణీరనూషత ప్ర దేవయన్తో అశ్వినా॥ ॥౪॥

౫౯౬౭ ప్ర ద్యుమ్నాయ ప్ర శవసే ప్ర నృషాహ్యాయ శర్మణే। ప్ర దక్షాయ ప్రచేతసా॥ ॥౫॥

౫౯౬౮ యన్నూనం ధీభిరశ్వినా పితుర్యోనా నిషీదథః। యద్వా సుమ్నేభిరుక్థ్యా॥ ॥౬॥

(౧౪౩) త్రిచత్వారింశదుత్తరశతతమం సూక్తమ్

ఋషిః - ౧-౭ పురుమీఢాజమీఢౌ; ౮ (౧-౨ పాదః) వామదేవః ౮ (౩-౪ పాదః), ౯ మేధ్యాతిథిః॥ దేవతా - అశ్వినా॥ ఛన్దః - త్రిష్టుప్॥

౫౯౬౯ తం వాం రథం వయమద్యా హువేమ పృథుజ్రయమశ్వినా సంగతిం గోః।
యః సూర్యాం వహతి వన్ధురాయుర్గిర్వాహసం పురుతమం వసూయుమ్॥ ॥౧॥

౫౯౭౦ యువం శ్రియమశ్వినా దేవతా తాం దివో నపాతా వనథః శచీభిః।
యువోర్వపురభి పృక్షః సచన్తే వహన్తి యత్కకుహాసో రథే వామ్॥ ॥౨॥

౫౯౭౧ కో వామద్యా కరతే రాతహవ్య ఊతయే వా సుతపేయాయ వార్కైః।
ఋతస్య వా వనుషే పూర్వ్యాయ నమో యేమానో అశ్వినా వవర్తత్॥ ॥౩॥

౫౯౭౨ హిరణ్యయేన పురుభూ రథేనేమం యజ్ఞం నాసత్యోప యాతమ్।
పిబాథ ఇన్మధునః సోమ్యస్య దధథో రత్నం విధతే జనాయ॥ ॥౪॥

౫౯౭౩ ఆ నో యాతం దివో అచ్ఛా పృథివ్యా హిరణ్యయేన సువృతా రథేన।
మా వామన్యే ని యమన్దేవయన్తః సం యద్దదే నాభిః పూర్వ్యా వామ్॥ ॥౫॥

౫౯౭౪ నూ నో రయిం పురువీరం బృహన్తం దస్రా మిమాథాముభయేష్వస్మే।
నరో యద్వామశ్వినా స్తోమమావన్త్సధస్తుతిమాజమీఢాసో అగ్మన్॥ ॥౬॥

౫౯౭౫ ఇహేహా యద్వాం సమనా పపృక్షే సేయమస్మే సుమతిర్వాజరత్నా।
ఉరుష్యతం జరితారం యువం హ శ్రితః కామో నాసత్యా యువద్రిక్॥ ॥౭॥

౫౯౭౬ మధుమతీరోషధీర్ద్యావ ఆపో మధుమన్నో భవత్వన్తరిక్షమ్।
క్షేత్రస్య పతిర్మధుమాన్నో అస్త్వరిష్యన్తో అన్వేనం చరేమ॥ ॥౮॥

౫౯౭౭ పనాయ్యం తదశ్వినా కృతం వాం వృషభో దివో రజసః పృథివ్యాః।
సహస్రం శంసా ఉత యే గవిష్టౌ సర్వాం ఇత్తాం ఉప యాతా పిబధ్యై॥ ॥౯॥

ఇతి షట్త్రింశః ప్రపాఠకః॥

ఇతి వింశం కాణ్డమ్॥

॥ఇత్యథర్వవేదసంహితా॥

అథాథర్వవేదమంత్రాణాం వర్ణాను క్రమణీ

అనృక్షరా ఋజవః సన్తు	౧౪	౧	౩౪
అనృణా అస్మిన్ననృణాః	౬	౧౧౭	౩
అనేనేన్ద్రో మణినా	౮	౫	౩
అన్తకాయ మృత్యవే నమః	౮	౧	౧
అన్తకోసి మృత్యురసి	౧౬	౫	౨
	౧౬	౫	౯
అన్తరా ద్యాం చ పృథివీం	౯	౩	౧౫
అన్తరిక్షం జాలమాసీత్	౮	౮	౫
అన్తరిక్షం దివం భూమి	౧౦	౯	౧౦
అన్తరిక్షం ధేనుస్తస్యా	౪	౩౯	౪
అన్తరిక్ష ఆసాం స్థామ	౧	౩౨	౨
అన్తరిక్షాయ స్వాహా	౫	౯	౩
	౫	౯	౪
అన్తరిక్షేణ పతతి	౬	౮౦	౧
అన్తరిక్షేణ సహ.అయం	౪	౩౮	౭
అన్తరిక్షేణ సహ.ఇమే	౪	౩౮	౬
అన్తరిక్షే వాయవే సమనమన్	౪	౩౯	౩
అన్తరేమే నభసీ ఘోషో	౫	౨౦	౭
అన్తర్గర్భశ్చరతి దేవతా	౧౧	౪	౨౦
అన్తర్దధే ద్యావా పృథివీ	౮	౫	౬
అన్తర్దానే జహుతాస్యే	౬	౩౨	౧
అన్తర్హితా అబద్ధత	౧౦	౬	౧౯
అన్తర్హితేవావాం పరిధి	౧౨	౨	౪౪
అన్తర్ధేహి జాతవేద	౧౧	౧౦	౪
అన్తశ్చరతి రోచనా	౧౬	౩౧	౨
	౨౦	౪౮	౫
అన్తి సన్తం న జహాత్యన్తి	౧౦	౮	౩౨
అన్నం పూర్వా రాసతాం మే	౧౯	౭	౪
అన్నాద్యేన యశసా తేజసా	౧౩	౪	(౫)౪
	౧౩	౪(౬)	౫
అన్య ఊ షు యమ్యన్య	౧౮	౧	౧౬
అన్యక్షేత్రే న రమసే	౫	౨౨	౯
అన్యవ్రతాస్యమన్యుచ్యతు	౬	౨౬	౩
అన్యే త్వత్త్వే పురుషేభ్యో	౧౨	౨	౧౬
అన్వగ్నిరుషసామగ్ర	౭	౮౭	౪
	౧౮	౧	౨౭
అన్వద్య నోనుమతిర్యజ్ఞం	౭	౨౦	౧
అన్వాన్త్ర్యం శీర్షణ్య మథో	౨	౩౧	౪
అన్వారభేథామనుసంరభే	౬	౧౨౨	౩
అన్వి దనుమతే త్వం మంససే	౭	౨౦	౨
అపః సముద్రాద్దివ ముద్వహన్తి	౪	౨౭	౪
అపకామం స్యన్దమానా	౩	౧౩	౩
అప క్రామతి సూనృతా	౧౨	౫(౧)	౬
అపక్రామ నానదతీ	౧౦	౧	౧౪
అపక్రామ పౌరుషేయా	౭	౧౧౦	౧
అప క్రీతాః సహీయసీ	౮	౭	౧౧
అపచితః ప్ర పతత	౬	౮౩	౧
అపచితాం లోహినీనాం	౭	౭౮	౧
అపజ్యోతిషా తమో	౨౦	౧౬	౫
అపతస్య హతం తమో	౧౦	౭	౪౦
అపత్యే తాయవో యథా	౧౩	౨	౧౭
	౨౦	౪౭	౧౪
అపథేనా జభ్రైషాం	౫	౩౧	౧౦
అపనః శోశుచదఘమగ్నే	౪	౩౩	౧
అపన్యధుః పౌరుషేయం	౧౯	౨౦	౧
అపపాపం పరిక్షవం	౧౯	౮	౫
అపమిత్యమప్రతీత్తం.	౬	౧౧౭	౧
అపమృజ్య యాతు ధానాన	౪	౧౮	౭
అపరిమితమేవ యజ్ఞ	౯	౫	౨౨
అపవాసే నక్షత్రా	౩	౭	౭
అపశ్చా దగ్ధాన్నస్య	౧౯	౫౫	౫
అపశ్యం గోపామని పద్యమాన	౯	౧౦	౧౧
అపశ్యం యువతిం నీయమానాం	౧౮	౩	౩
అపస్తి ఓషధీమతీ	౧౯	౧౭	౬
అపస్తేనం వాసో గో అజ	౧౯	౫౦	౫
అపస్త్వం ధూర్తప్రథమా	౧౦	౧౦	౮
అపాం తేజో జ్యోతిరోజో	౧	౩౫	౩
అపాం ఫేనేన నముచేః	౨౦	౨౯	౩
అపాం మా పానే యతమో	౫	౨౯	౬
అపాం యో అగ్రే ప్రతిమా	౯	౪	౨
అపాం రసః ప్రథమజో	౪	౪	౫
అపాః పూర్వేషాం హరివః	౨౦	౩౨	౧
అప గూహన్నమృతాం మర్త్యేభ్యః	౧౮	౨	౩౩
అపాఙ్ ప్రాఙేతి స్వధయా	౯	౧౦	౧౬
అపాఞ్చౌ త ఉభౌ బాహూ?	౭	౬౩	౪
అపాదగ్రే సమభవత్	౧౦	౮	౨౧
అపాదిన్ద్రో అపాదగ్ని	౨౦	౯౨	౮
అపాదేతి ప్రథమా పద్వతీనాం	౯	౧౦	౨౧
అపానతి ప్రాణతి	౧౧	౪	౧౪
అపానాయ వ్యానాయ	౬	౪౧	౨
అపా మగ్నిస్తనూభిః	౧	౧౫	౧౦
అపాముగ్రమసి సముద్రం	౧౬	౧	౬
అపామస్మై వజ్రం ప్ర	౧౦	౫	౫౦
అపామహ దివ్యా నామపాం	౧౯	౨	౪
అపామార్గ ఓషధీనాం	౪	౧౭	౮
అపామార్గోప మార్ష్టు	౪	౧౮	౭
అపామిదం న్యయనం	౬	౧౦౬	౨
అపామార్గ ఓజసా	౧౯	౪౫	౩
అపా మూర్ధ్ని దధన్నివ	౨౦	౨౮	౪
	౨౦	౩౯	౫
అపావృత్య గార్హ పత్యాత్	౧౨	౨	౩౪
అపావృత్తమ ఉపృతు	౧౪	౨	౪౮
అపి నహ్యామి తే బాహూ	౭	౭౦	౫
అపి వృశ్చ పురాణవత్	౭	౯౫	౧
అపూపవానన్నవాంశ్చరురేహ	౧౮	౪	౨౦
అపూపవానపవాంశ్చరురేహ	౧౮	౪	౨౪
అపూపవాన్క్షీరవాంశ్చరురేహ	౧౮	౪	౧౬
అపూపవాన్ఘృతవాంశ్చరురేహ	౧౮	౪	౧౯
అపూపవాన్దధివాంశ్చరురేహ	౧౮	౪	౧౭
అపూపవాన్ద్రప్సవాంశ్చరురేహ	౧౮	౪	౧౮
అపూపవాన్మధుమాంశ్చరురేహ	౧౮	౪	౨౨
అపూపవాన్మాంసవాంశ్చరురేహ	౧౮	౪	౨౦
అపూపవాన్ సవాంశ్చరురేహ	౧౮	౪	౨౧
అపూపాపిహితాన్కుమ్భాన్	౧౮	౩	౬౮
	౧౮	౪	౨౫
అపూర్వేణేషితా వాచస్తా	౧౦	౮	౩౩
అపేత వీత వి చ	౧౮	౧	౫౫
అపేతో వాయో సవితా	౪	౨౫	౪
అపేన్ద్ర ద్విషతో మనో	౧	౨౧	౪
అపేన్ద్ర ప్రాచో మఘవన్	౨౦	౧౨౫	౧
అపేమం జీవా అరుధన్	౧౮	౨	౨౭
అపేమాం మాత్రాం మిమీమహే	౧౮	౨	౪౦
అపేయం రాత్ర్యుచ్ఛత్వపోచ్ఛ	౨	౮	౨
అపేహి మనసస్పతే	౨౦	౯౬	౨౪
అపేహ్యరిరస్యరిర్వా	౭	౯౩	౧
అప్సై తేవారాత్పరదా	౫	౬	౭
అపో దివ్యా అచాయిషం	౭	౯౪	౧
	౧౦	౫	౪౬
అపో దేవీరుప హ్వయే	౧	౪	౩
అపో దేవీర్మధుమతీ	౧౦	౯	౨౭
అపో నిషిఞ్చన్నసురః	౪	౧౫	౧౨
అపో యదద్రిం పురుహూత	౨౦	౭౭	౮
అపో వామదేవ్యం యజ్ఞం	౮	౧౦(౨)	౧౦
అపో వామదేవ్యేన యజ్ఞం	౮	౧౦	(౨)౮
అపావృతం సప్రియాంసం	౨౦	౭౭	౩
అభ్యజాస్యం మార్తవత్	౮	౬	౨౬
అప్రపాణా చ వేశన్తా	౨౦	౧౨౮	౮
అప్రాణైతి ప్రాణేన	౮	౯	౯
అప్సరసః . తా మే	౭	౧౦౪	౧
అప్సరసః తాస్తే	౧౪	౨	౩౪
అప్సు తే జన్మ దివి	౬	౮౦	౩
అప్సు తే రాజన్వరుణ	౭	౮౮	౧
అప్సు ధూతస్య హరివః	౨౦	౩౧	౧
అప్సు మే సోమో అబ్రవీ	౧	౬	౨
అప్సు స్తీమాసు వృద్ధాసు	౧౧	౮	౩౪

అథాథర్వవేదమంత్రాణాం వర్ణానుక్రమణీ

మంత్రము	కాం	సూ	మం
అతే స్త్రత్రాభ్యుద్యతావి	౫	౧౧	౯
అతోదివా నితోదివా	౭	౧౦౦	౩
అత్మ వ్యత్యుర్వరా వారి	౧౪	౨	౧౪
అత్మానం పితరం పుత్రం	౯	౫	౩౦
అత్వాగన్రాష్ట్రం సహ	౩	౪	౧
ఆ త్వాగమం శంతాతిభి	౪	౧౩	౫
ఆ త్వాగ్ర ఇధీమహి	౧౮	౪	౮౮
అత్వాచృ తత్వ ర్యమా	౫	౨౮	౧౨
అత్వా జుహ్మాయుణాహారి	౨౦	౩	౨
	౨౦	౩౮	౨
	౨౦	౪౭	౮
అత్వా రురోహ బృహత్యుత	౧౩	౧	౧౫
అత్వా విశన్తు మతావ	౨	౫	౪
అత్వా విశన్త్వాశవః	౨౦	౬౯	౫
అత్వా హర్యన్తం ప్రయుజో	౨౦	౩౨	౨
అత్వాహార్ష మన్తరభూ	౬	౮౭	౧
ఆ త్వేతా ని షీద శిశ్ర	౨౦	౬౮	౧౧
అథర్వణానాం చతుర్చేభ్యః	౧౯	౨౩	౧
అథర్వణీ రాత్రిరసి	౧౧	౪	౧౬
అదక్షా కువిదక్షా	౨	౩	౨
అదక్షిరాః ప్రథమం	౨౦	౨౫	౪
ఆ దత్తే జవతాం	౧౨	౫(౬)	౧౦
అద దానమాక్షిరసి	౧౨	౫(౬)	౬
ఆ దదామి తేపదం	౨	౧౨	౮
అదలాబుకమేకకమ్	౨౦	౧౩౨	౧
అదహ స్వధామను	౨౦	౪౦	౩
	౨౦	౬౯	౧౨
ఆ దానేన పందావేనా	౮	౧౦౪	౧
అదాయ జితం జితాయ	౧౨	౫(౬)	౧౧
అదిత్తే అస్య వీర్యస్య	౨౦	౭౫	౩
అదిత్యాచ్ఛమ్యుతవా	౩	౧౩	౬
అదిత్య చక్షురాదత్స్వ	౫	౨౧	౧౦
అదిత్య నావమా రుక్షః	౧౭	౧	౨౫
అదిత్యా రుద్రా వసవ	౨౦	౧౩౫	౯

మంత్రము	కాం	సూ	మం
అదిత్యా రుద్రావసవో జుషన్తా	౧౯	౧౧	౪
అదిత్యా రుద్రావసవో దివి	౧౧	౬	౧౩
అదిత్యా హ జరిత	౨౦	౧౩౫	౬
అదిత్యేభ్యో అఙ్గిరోభ్యో	౧౨	౩	౪౪
అదిత్యైరిన్ద్రః పగణో	౨౦	౬౩	౨
	౨౦	౧౨౪	౫
అదినవం ప్రతిదీవ్నే	౭	౧౧౪	౪
అదేవానామపి వన్త్ర	౧౯	౫౯	౩
అదేవేషు వృశ్చతే	౧౫	౧౨	౧౦
అధీవర్ణాం కామశల్యా	౩	౨౫	౨
అనస్థా మోదాః ఉచ్ఛిష్టే	౧౧	౭	౨౬
అనస్థా మోదాః హసో	౧౧	౮	౨౪
ఆ నయైతమా రభస్వ	౯	౫	౧
ఆ నూనం యాతమశ్వినేమా	౨౦	౧౪౧	౪
అనూనం రథమువర్తనిం	౨౦	౧౪౦	౩
అనూనమశ్వినా యువం	౨౦	౧౩౯	౧
అనూనమశ్వినో ఋషి	౨౦	౧౪౦	౨
అన్వత్యతః శిఖణ్డినో	౪	౩౭	౭
అనో అగ్నే సుమతిం	౨	౩౬	౧
అనో భర మాపరి	౫	౭	౧
అనో యజ్ఞం భారతీ	౫	౧౨	౮
అనో యాతం దివో	౨౦	౧౪౩	౫
అనో యాహి సుతావతో	౨౦	౪	౧
అనో విశ్వాసు హవ్య	౨౦	౧౦౪	౩
అన్త్రాణి జత్రవో గుదా	౧౧	౩(౧)	౧౦
అన్త్రేభ్యస్తే గుదాభ్యో	౨	౩౩	౪
	౨౦	౯౬	౨౦
అపః పృణీత భేషజం	౧	౬	౩
అప ఇద్వా తాస్తే	౬	౯౧	౩
అప ఇద్వా తాస్త్వా	౩	౭	౫
ఆ పప్రాథ మహినా	౨౦	౮౧	౨
	౨౦	౯౨	౨౧
ఆ పర్జన్యస్య వృష్ట్యో	౩	౩౧	౧౧
అపశ్రి త్రిప్తస్య ప్రత్యో	౨౦	౧౨	౪

మంత్రము	కాం	సూ	మం
ఆ పశ్యతి ప్రతి పశ్యతి	౪	౨౦	౧
అపస్మృత్రాసో అభినం	౧౨	౩	౪
అపూర్ణ్వో అస్య కలశః	౨౦	౮	౩
అపో అగ్నిం ప్ర హిణుత	౧౮	౪	౪౦
అపో అగ్రం దివ్యా	౮	౭	౩
అపో అగ్రే విశ్వమావన్	౪	౨	౬
అపో అస్మాన్మాతరః	౬	౫౧	౨
అపో న దేవీరుప	౨౦	౨౫	౨
అపో న సిన్ధుమభి	౨౦	౭	౭
అపో భద్రా ఘృతమిదాప	౩	౧౩	౫
అపో మాపదిసుతే	౧౯	౧౭	౬
అపో యద్వః శోచిస్తేన	౨	౨౩	౪
అపో యద్వస్త పస్తేన	౨	౨౩	౧
అపో యద్వస్తేజ స్తేన	౨	౨౩	౫
అపో యద్వోర్చిస్తేన	౨	౨౩	౩
అపో యద్వో హరస్తేన	౨	౨౩	౨
అపో వత్సం జనయన్తీ	౪	౨	౮
అపో విద్యుదభ్రం వర్షం	౪	౧౫	౯
అపో హి ష్ఠా మయో భువ	౧	౫	౧
అప్రాతిమంలోక			
మాప్నోత్యముమ్	౯	౬(౬)	౧౩
అప్రచ్యవేథామప	౧౮	౪	౪౯
అప్రత్యర్భ్యం దాశుషే	౭	౪౧	౨
అప్రద్రవ పరమస్యాః	౧	౪	౫
అప్రుషా యన్మదున	౨౦	౧౬	౪
అవయోఅనావయో	౬	౧౬	౧
అభూత్యావహాజా పత్ర	౪	౩౧	౬
అమణకోమనత్సకః	౨౦	౧౩౦	౯
అమధ్వో అస్మా అసిచన్	౨౦	౭౬	౭
అమస్తోరిష్ట హరిభి	౭	౧౨౨	౧
అమా పృష్ఠే చ హాసేత	౧	౧౦	౨
ఆ మారుక్ష త్పర్ణమణి	౨	౫	౫
ఆ మారుక్షద్దేవమణి	౮	౫	౨౦
అమివోనతి భద్యతే	౨౦	౧౩౧	౧

మంత్రము	కాం	సూ	మం
అమే ధనం సరస్వతీ	౧౯	౩౧	౧౦
అమే మహచ్ఛతభిషగ్	౧౯	౭	౫
అమే సువర్చే శలలే	౫	౧౯	౬
ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీ	౬	౩౧	౧
	౨౦	౪౮	౪
ఆయం విశస్త్వస్తవో	౬	౨	౨
ఆ యత్పతన్త్యే న్యః	౨౦	౯౨	౭
ఆ యద్దువః శతక్రతవా	౨౦	౧౨౨	౩
ఆయనే తేపరాయణే	౬	౧౦౬	౧
ఆయన్తి దివః పృథివీం	౧౨	౩	౨౬
ఆయమగన్స్తం వత్సరః	౩	౧౦	౮
ఆయమగన్న వీరా	౬	౬౮	౧
ఆయమగన్పర్ణమణి	౩	౫	౧
ఆయమగన్యువా భిషక్	౧౦	౪	౧౫
ఆయయామ సం బర్హి	౯	౩	౩
ఆయ వనేనతీ జని	౨౦	౧౩౧	౮
ఆయాతపితరః సోమ్యాసో	౧౮	౪	౬౨
ఆయాతు మిత్ర ఋతుభిః	౩	౮	౧
ఆయాత్విన్ద్రః స్వపతి	౨౦	౯౪	౧
ఆయా హి సుషుమా హిత	౨౦	౩	౧
	౨౦	౩౮	౧
	౨౦	౪౭	౭
ఆయుర్దాస్మై దేహి జాతవేదః	౨	౨౯	౨
ఆయురస్యా యుర్మే దాః	౨	౧౭	౪
ఆయుర్దదం విపశ్చితం	౬	౫౨	౩
ఆయుర్దా అగ్నే జరసం	౨	౧౩	౧
ఆయుర్యత్తే అతిహితం	౭	౫౫	౩
ఆయుర్వి శ్వాయుః పరి	౧౮	౨	౫౫
ఆయుశ్చ రూపం చనామ	౧౨	౫(౨)	౩
ఆయుషాయుష్కృతాం జీవా	౧౯	౨౭	౮
ఆయుషేత్వా వర్చసే	౧౯	౨౬	౩
ఆయుషాసి ప్రతరణం	౧౯	౪౪	౧
ఆయుష్మ తామాయుష్కృతాం	౧	౩౦	౮
ఆయూదేవ క్షుమతి	౧౮	౩	౨౧

ఇన్ద్రం వో విశ్వతస్పరి	౨౦	౩౯	౧	ఇన్ద్ర త్రిధాతు శరణం	౨౦	౮౩	౧	ఇన్ద్రస్య భాగస్థ	౧౦	౫	౭	ఇన్ద్రా సోమా తపతం రక్ష	౮	౪	౧
	౨౦	౭౦	౧౬	ఇన్ద్రత్వా వృషభం వయం	౨౦	౧	౧	ఇన్ద్రస్య మన్మహే	౪	౨౪	౧	ఇన్ద్రాసోమా దుష్కృతో వవ్రే	౮	౪	౩
ఇన్ద్రం సోమస్య పీతయే	౨౦	౨౪	౪		౨౦	౬	౧	ఇన్ద్రస్య యామహే	౨	౧౦	౧	ఇన్ద్రా సోమా పరి వాం	౮	౪	౬
ఇన్ద్రః కారుమబూబుధ	౨౦	౧౨౭	౧౧	ఇన్ద్రత్వోతాస ఆ వయం	౨౦	౭౦	౧౯	ఇన్ద్రస్యవ ఇన్ద్రియేణ	౧౬	౧	౯	ఇన్ద్రా సోమా వర్తయతం దివ	౮	౪	౫
ఇన్ద్రః పూర్భిదాతిరద్	౨౦	౧౧	౧	ఇన్ద్రపుత్రే సోమపుత్రే	౩	౧౦	౧౩	ఇన్ద్రస్య వచసా వయం	౬	౭౫	౨	ఇన్ద్రా సోమా వర్తయతం దివో	౮	౪	౪
ఇన్ద్రః ప్రాఙ్తిష్ఠన్దక్షిణా	౯	౭	౨౦	ఇన్ద్రప్రణో ధితావానం	౨౦	౬	౩	ఇన్ద్రస్య వయూదమసి	౫	౬	౧౪	ఇన్ద్రా సోమా సమఘశంస	౮	౪	౨
ఇన్ద్రః సదామనే కృత	౨౦	౪౭	౨	ఇన్ద్రప్రేహి పురస్త్వం	౨౦	౫	౩	ఇన్ద్రస్య వర్మాసి	౫	౬	౧౩	ఇన్ద్రియాణి శతక్రతో	౨౦	౨౦	౨
	౨౦	౧౩౭	౧౩	ఇన్ద్రమహం వణిజం	౩	౧౫	౧	ఇన్ద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య	౧౯	౧౩	౧౦		౨౦	౫౭	౫
ఇన్ద్రః సీతాం నిగృహ్ణాతు	౩	౧౭	౪	ఇన్ద్రమిత్కేశినా హరీ	౨౦	౨౯	౨	ఇన్ద్రస్య శర్మాసి	౫	౬	౧౨	ఇన్ద్రేణ దత్తో వరుణేన	౭	౨౯	౪
ఇన్ద్రః సుత్రామా స్వవాఁ	౭	౯౬	౧	ఇన్ద్ర మిత్థాగిరో మమా	౨౦	౨౪	౩	ఇన్ద్రస్యౌజ. యోగాయ క్షత్ర	౧౦	౫	౨	ఇన్ద్రేణ మన్యునా వయమభి	౭	౯౩	౧
	౨౦	౧౨౫	౬	ఇన్ద్ర మిద్గాథినో బృహద్	౨౦	౩౮	౪	ఇన్ద్రస్యౌజ యోగాయ బ్రహ్మ	౧౦	౫	౧	ఇన్ద్రేణ రోచనాదివో	౨౦	౨౮	౩
ఇన్ద్రః సేనాం మోహయతు	౩	౧	౬		౨౦	౪౭	౪	ఇన్ద్రస్యౌజ. యోగాయ విశ్వాని	౧౦	౫	౬		౨౦	౪౯	౪
ఇన్ద్రః స్వర్షా జనయన్న	౨౦	౧౧	౪		౨౦	౭౦	౭	ఇన్ద్రస్యౌజ. యోగాయ సోమ	౧౦	౫	౪	ఇన్ద్రేణ సంహి దృక్షసే	౨౦	౪౦	౧
ఇన్ద్ర ఆశాభ్యస్పరి	౨౦	౨౦	౭	ఇన్ద్ర మిద్దేవతాతయ	౨౦	౧౧౮	౩	ఇన్ద్రస్యౌజ. యోగాయాప్సు	౧౦	౫	౫		౨౦	౭౦	౧
	౨౦	౫౭	౧౦	ఇన్ద్రవాహేమ నౌవ	౨౦	౭౦	౧౦	ఇన్ద్రస్యౌజ. యోగాయేన్ద్ర	౧౦	౫	౩	ఇన్ద్రేన్ద్ర మనుష్యాః	౩	౪	౬
ఇన్ద్ర ఇద్ధర్యోః సచా	౨౦	౩౮	౫	ఇన్ద్రవాయూ ఉభావిహ	౩	౨౦	౬	ఇన్ద్ర స్యౌజో మరుతామనీకం	౬	౧౨౫	౩	ఇన్ద్రేమం ప్రతరం కృధి	౬	౫	౨
	౨౦	౪౭	౫	ఇన్ద్రశ్చకార ప్రథమం	౬	౬౫	౩	ఇన్ద్ర స్యౌజో వరుణస్య	౯	౪	౮	ఇన్ద్రే లోకా ఇన్ద్రే తప	౧౦	౭	౩౦
	౨౦	౭౦	౮	ఇన్ద్రశ్చమృలయాతినో	౨౦	౨౦	౬	ఇన్ద్రాగ్నీ కామ సరథం	౯	౨	౯	ఇన్ద్రేహి మత్స్యన్ధసో	౨౦	౭౧	౭
ఇన్ద్ర ఉక్థమదాన్యస్మిన్	౫	౨౬	౩		౨౦	౫౭	౯	ఇన్ద్రాగ్నీ ద్యావాపృథివీ	౧౪	౧	౫౪	ఇన్ద్రో అఙ్గ మహద్భయ	౨౦	౨౦	౫
ఇన్ద్ర ఏతమదీధరద్	౬	౮౭	౩	ఇన్ద్రశ్చ సోమం పిబతం	౨౦	౧౩	౧	ఇన్ద్రాణీ ధనద్వాయుః	౯	౭	౮		౨౦	౫౭	౮
ఇన్ద్ర ఏతాం ససృజే	౨	౨౯	౭	ఇన్ద్రసేనాం మోహయ	౩	౧	౫	ఇన్ద్రాణీమాసు నారిషు	౨౦	౧౨౬	౧౧	ఇన్ద్రో జయాన ప్రథమం	౧౦	౪	౧౮
ఇన్ద్ర ఏషాం నేతా	౧౯	౧౩	౯	ఇన్ద్ర సోమాః సుతా ఇమే తవ	౨౦	౬	౪	ఇన్ద్రాదిన్ద్రః సోమాత్సోమో	౧౧	౮	౯	ఇన్ద్రో జయాతి న పరా	౬	౯౮	౧
ఇన్ద్ర ఓషధీరసనో	౨౦	౧౧	౧౦	ఇన్ద్ర సోమాః సుతా ఇమేతాన్	౨౦	౨౪	౫	ఇన్ద్రాయగావ ఆశిరం	౨౦	౨౨	౬	ఇన్ద్రో జాతో మనుష్యే	౪	౧౧	౩
ఇన్ద్ర క్రతుం న ఆ భర	౧౮	౩	౬౭	ఇన్ద్ర స్తుజో వర్హణా ఆ	౨౦	౧౧	౫		౨౦	౯౨	౩	ఇన్ద్రోతి భిర్బహులాభిర్నో	౭	౩౨	౧
	౨౦	౭౯	౧	ఇన్ద్రస్తు రాషాళ్మిత్రో	౨	౫	౩	ఇన్ద్రాయ భాగంపరి	౯	౫	౨	ఇన్ద్రో దధీచో అస్థభి	౨౦	౪౧	౧
ఇన్ద్ర క్రతువిదం సుతం	౨౦	౬	౨	ఇన్ద్రస్త్రాతోత వృత్రహా	౧౯	౧౫	౩	ఇన్ద్రాయ మద్వనే సుతం	౨౦	౧౧౦	౧	ఇన్ద్రో దివోధిపతిః	౫	౨౪	౧౧
	౨౦	౭	౪	ఇన్ద్ర స్థాతర్హరీణాం	౨౦	౬౪	౫	ఇన్ద్రాయసామగాయత	౨౦	౬౨	౫	ఇన్ద్రో దీర్ఘాయ చక్షస	౨౦	౪౭	౬
ఇన్ద్ర క్షత్రమభి వామ	౭	౮౯	౨	ఇన్ద్రస్య కుక్షిరసి	౭	౧౧౬	౯	ఇన్ద్రాయ సోమమృత్విజః	౬	౨	౧		౨౦	౪౭	౬
ఇన్ద్ర చిత్రాణి మోహయ	౩	౨	౩	ఇన్ద్రస్య గృహోసి	౫	౬	౧౧	ఇన్ద్రా యాహి చిత్రభానో	౨౦	౮౪	౧		౨౦	౭౦	౯
ఇన్ద్ర జఠరం నవ్యో న	౨	౫	౨	ఇన్ద్రస్యత్వా వర్మణా	౧౯	౪౬	౪	ఇన్ద్రా యాహి తూతుజాన	౨౦	౮౪	౩	ఇన్ద్రో బ్రహ్మ బ్రాహ్మణాత్	౨౦	౨	౩
ఇన్ద్ర జహి పుమాంసం	౮	౪	౨౪	ఇన్ద్రస్యనామ గృహ్ణన్త	౧౯	౩౫	౧	ఇన్ద్రా యాహి ధియేషితో	౨౦	౮౪	౨	ఇన్ద్రో మదాయ వావృధే	౨౦	౫౬	౧
ఇన్ద్ర జీవ సూర్య జీవ	౧౯	౭౦	౧	ఇన్ద్రస్య మప్రానోదం	౨	౫	౫	ఇన్ద్రా యాహి మే హవమిదం	౫	౮	౨	ఇన్ద్రో మన్థతు మన్థితా	౮	౮	౧
ఇన్ద్ర జుషస్వ ప్రవహా	౨	౫	౧	ఇన్ద్రస్య ప్రథమో రథో	౧౦	౪	౧	ఇన్ద్రా వరుణా మధుమత్తమస్య	౭	౬౦	౨	ఇన్ద్రో మహ్నా మహతో	౨౦	౯౧	౧౨
ఇన్ద్ర జ్యేష్ఠం న ఆ భర	౨౦	౮౦	౧	ఇన్ద్రస్య బాహూ స్థవిరౌ	౧౯	౧౩	౧	ఇన్ద్రా వరుణా సుతపావిమం	౭	౬౦	౧	ఇన్ద్రో మహ్నా రోదసీ	౨౦	౧౧౮	౪

మన్త్రః				
ఇన్ద్రో మా మరుత్వానేతస్య	౧౯	౧౭	౮	
ఇన్ద్రో మా మరుత్వాన్	౧౮		౨౫	
ఇన్ద్రో మేన్ద్రియేణావతు	౧౯	౪౫	౬	
ఇన్ద్రో మేహిమరన్ధయత్	౧౦	౪	౧౭	
ఇన్ద్రో మేహిమరన్ధయన్	౧౦	౪	౧౬	
ఇన్ద్రో యజ్వనే గృణతే	౪	౨౧	౧	
ఇన్ద్రో యాతూనామభవన్	౮	౪	౨౧	
ఇన్ద్రో యునక్తు బహుధా	౫	౨౬	౧౧	
ఇన్ద్రో రాజా జగత	౧౯	౫	౧	
ఇన్ద్రో రూపేణాగ్నిర్వహేన	౪	౧౧	౭	
ఇన్ద్రో వలం రక్షితారం	౨౦	౯౧	౬	
ఇన్ద్రోవీర్యేణోదక్రామత్	౧౯	౧౯	౯	
ఇన్ద్రో వృత్రమవృణోచ్ఛర్ధ	౨౦	౧౧	౩	
ఇన్ద్రో హ చక్రే త్వా	౨	౨౭	౩	
ఇమం క్రవ్యాదా వివేశాయం	౧౨	౨	౪౩	
ఇమంగావః ప్రజయాసం	౧౪	౧	౩౩	
ఇమం గోష్ఠం పశవః సం	౨	౨౬	౨	
ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం	౧౨	౨	౨౩	
ఇమం బధ్నామి తే మణిం	౧౯	౨౮	౧	
ఇమం బిభర్మివరణమాయు	౧౦	౩	౧౨	
ఇమంబిభర్మి సుకృతంతే	౨౦	౯౪	౯	
ఇమంమే అగ్నే పురుషం	౬	౧౧౧	౧	
ఇమంమే కుష్ఠపూరుషం	౫	౪	౬	
ఇమం యమ ప్రస్తరమా	౧౮	౧	౭	
ఇమం యవ మష్టాయోగైః	౬	౯౧	౧	
ఇమం రథమధియే సప్త	౯	౯	౩	
ఇమం వీరమను హర్షధ్వ	౬	౯౭	౩	
	౧౯	౧౩	౬	
ఇమం స్తోమమర్హతే	౨౦	౧౩	౩	
ఇమం హోమా యజ్ఞమవతేమం	౧౯	౧	౨	
ఇమ ఉప్తా మృత్యుపాశా	౮	౮	౧౬	
ఇమ మగ్నే ఆయుషేవర్చసే	౨	౨౮	౫	
ఇమ మగ్నే చమసంమావి	౧౮	౩	౫౩	
ఇమ మాదిత్యా వసునా	౫	౨౮	౪	
ఇమమిన్ద్రం వహ్నిం పప్రిమన్వా	౧౨	౨	౪౭	
ఇమమిన్ద్ర గవాశిరం	౨౦	౨౪	౭	
ఇమమిన్ద్ర వర్ధయ	౪	౨౨	౧	
ఇమమోదనం నిదధే	౪	౩౪	౮	
ఇమాం ఖనామ్యోషధిం	౩	౧౮	౧	
ఇమాంధియం సప్తశీర్ష్ణీం	౨౦	౯౧	౧	
ఇమా భూమిం పృథివీం	౧౧	౫	౯	
ఇమాంమాత్రాం మిమీమహే	౧౮	౨	౩౮	
ఇమాం శాలాం సవితా	౩	౧౨	౪	
ఇమా ఆపః ప్ర భరా	౩	౧౨	౯	
	౯	౩	౨౩	
ఇమా ఉత్వాపురూవసో	౨౦	౧౦౪	౧	
ఇమా నారీరవిధవాః	౧౨	౨	౩౧	
	౧౮	౩	౫౭	
ఇమాని యాని పఞ్చేన్ద్రియాణి	౧౯	౯	౫	
ఇమాను కం భువనా	౨౦	౬౩	౧	
	౨౦	౧౨౪	౪	
ఇమా బ్రహ్మ బృహద్దివః	౫	౨	౮	
	౨౦	౧౦౭	౧౧	
ఇమాబ్రహ్మ బ్రహ్మ వాహః	౨౦	౨౩	౩	
ఇమామగ్నే శరణిం	౩	౧౫	౪	
ఇమామేషాం పృథివీం	౧౦	౮	౩౬	
ఇమాయాః పఞ్చప్రదిశో	౩	౨౪	౩	
ఇమాయా దేవీః ప్రదిశా	౨	౧౦	౪	
ఇమా యా బ్రహ్మణ స్పతే	౧౯	౮	౬	
ఇమాయాస్తిస్రః పృథివీః	౬	౨౯	౧	
ఇమా యాస్తే శతం హిరాః	౭	౩౬	౨	
ఇమాస్తిన్ద్రో దేవపురా	౫	౨౮	౧౦	
ఇమే గృహా మయోభువ	౭	౬౨	౨	
ఇమే జీవా విమృతై	౧౨	౨	౨౨	
ఇమే త ఇన్ద్ర తేవయం	౨౦	౧౫	౪	
ఇమే మయూఖా ఉప	౧౦	౭	౪౪	
ఇమౌ యునజ్మి తేవహ్నీ	౧౮	౨	౫౬	
ఇయం కల్యాణ్యజరా	౧౦	౮	౨౬	
ఇయంతే ధీతిరిదము	౧౧	౧	౧౧	
ఇయం నారీ పతిలోకం	౧౮	౩	౧	
ఇయం నార్యుపబ్రూతే	౧౪	౨	౬౩	
ఇయంపిత్ర్యా రాష్ట్ర్యేత్వగ్రే	౪	౧	౨	
ఇయం మహీ ప్రతిగృహ్ణాతు	౧౧	౧	౮	
ఇయం యా పరమేష్ఠినీ	౧౯	౯	౩	
ఇయం వా ఉ పృథివీ	౧౫	౧౦	౬	
ఇయం వీరున్మధుజాతా మధునా	౧	౩౪	౧	
ఇయం వీరున్మధుజాతా మధుశ్చున్	౭	౫౬	౨	
ఇయం వేదిః పరో అన్తః	౯	౧౦	౧౪	
ఇయం సమిత్పృథివీ	౧౧	౫	౪	
ఇయమగ్నే నారీ పతిం	౨	౩౬	౩	
ఇయమన్తర్వదతి జిహ్వా	౫	౩౦	౧౬	
ఇయమేవ పృథివీ కుమ్భీ	౧౧	౩(౧)	౧౧	
ఇయమేవ సాయాప్రథమా	౩	౧౦	౪	
	౮	౯	౧౧	
ఇరావృంశ్చలీ హనో	౧౫	౨	౧౯	
ఇరావేదుమయం దత	౨౦	౧౩౦	౧౬	
ఇరేవ నోప దభ్యతి	౩	౨౯	౬	
ఇషిరా యోషా యువతి	౧౯	౪౯	౧	
ఇషీకాం జరతీ మిష్ట్వా	౧౨	౨	౫౪	
ఇషురివ దిగ్ధా నృపతే	౫	౧౮	౧౫	
ఇష్టం చవా ఏషపూర్తం	౯	౬	౧	
ఇష్వా ఋజీయః పతతు	౫	౧౪	౧౨	
ఇహ గావః ప్రజాయధ్వ	౨౦	౧౨౭	౧౨	
ఇహతేసురిహ ప్రాణ	౮	౧	౩	
ఇహత్వా గోపరీణసా	౨౦	౨౨	౩	
ఇహ పుష్టిరిహ రస	౩	౨౮	౪	
ఇహప్రబ్రూహియతమః	౮	౩	౮	
ఇహప్రియం ప్రజాయైతే	౧౪	౧	౨౧	
ఇహబ్రవీతు య ఈమఙ్గ	౯	౯	౫	
ఇహ యన్తు ప్రచేతసో	౮	౭	౭	
ఇహేత్థప్రాగ. అక్షిరీ	౨౦	౧౩౪	౬	
ఇహేత్థప్రాగ. అరాలా	౨౦	౧౩౪	౧	
ఇహేత్థప్రాగ వత్సాః	౨౦	౧౩౪	౨	
ఇహేత్థ ప్రాగ అష్టేలాహాణి	౨౦	౧౩౪	౫	
ఇహేత్థప్రాగ పవైప్పృథు	౨౦	౧౩౪	౪	
ఇహేత్థ ప్రాగ స్థాలీపాక	౨౦	౧౩౪	౩	
ఇహేదసాథ నపరో గమాథేమం	౧౪	౧	౩౨	
ఇహేదసాథన పరో గమాథేర్యో	౩	౮	౪	
ఇహే మావిన్ద్ర సం ను	౧౪	౨	౬౪	
ఇహేహ యద్వాం సమనా	౨౦	౧౪౩	౭	
ఇహైధి పురుష సర్వేణ	౫	౩౦	౬	
ఇహైవ గావ ఏతనేహో	౩	౧౪	౪	
ఇహైవ ధ్రువాం ని మినోమి	౩	౧౨	౧	
ఇహైవ ధ్రువా ప్రతి తిష్ఠ	౩	౧౨	౨	
ఇహైవ స్తః ప్రతిదద్మ	౬	౧౧౭	౨	
ఇహైవ స్తం ప్రాణాపానౌ	౩	౧౧	౬	
ఇహైవ స్తం మా వి	౧౪	౧	౨౨	
ఇహైవ స్తమాను గాత	౭	౬౨	౭	
ఇహైవ స్త మాప యాతా	౬	౭౩	౩	
ఇహైవ హవమా యాత	౧	౧౫	౨	
ఇహైవాగ్నే అధి ధారయా	౭	౮౭	౩	
ఇహైవాభివి తనూభే	౧	౧	౩	
ఇహైవైధి ధనసని	౧౮	౪	౩౮	
ఇహైవైధి మాపచ్యోష్ఠాః	౬	౮౭	౨	
ఈఙ్ఖ యన్తి రపస్యవ	౨౦	౯౩	౪	
ఈ జానన్నిత మారుక్ష	౧౮	౪	౧౪	
ఈ జానానాం సుకృతాం	౯	౫	౧౨	౬౮౫
ఈడే అగ్నిం స్వావసుం	౭	౫౨	౩	౬౬౧
ఈళేన్యో నమస్యస్తిర	౨౦	౧౦౨	౧	౮౧౦
ఈర్మాభ్యామయనం జాతం	౧౦	౧౦	౨౧	౭౦౬
ఈర్ష్యాయాధ్రాజిం ప్రథమాం	౬	౧౮	౧	౬౩౭
ఈశాం వో మరుతో దేవ	౧౧	౯	౨౫	౭౧౯

ఉదేహి వేదిం ప్రజయా	౧౧	౧	౨౦
ఉద్రా ఆజదబిం రోళ్య	౨౦	౨౮	౨
	౨౦	౩౯	౩
ఉద్దేదభి శ్రుతామఘం	౨౦	౭	౧
ఉద్ధర్షన్తాం మఘవన్	౩	౧౯	౬
ఉద్ధర్షిణం మునికేశం	౮	౬	౧౭
ఉద్భిన్దతీం సంజయన్తీ	౪	౩౮	౧
ఉద్యంస్త్వం దేవసూర్య	౧౩	౧	౩౨
ఉద్యచ్ఛధ్వముప రక్షో	౧౪	౧	౫౯
ఉద్యతే నమ ఉదాయతే	౧౭	౧	౨౨
ఉద్యద్భధ్నస్య విష్టపం	౨౦	౯౨	౪
ఉద్యన్నాదిత్యః క్రిమీన్	౨	౩౨	౧
ఉద్యన్రశ్మీనా తనుషే	౧౩	౨	౧౦
ఉద్యానం తే పురుష	౮	౧	౬
ఉద్యోధన్త్యభివల్గన్తి	౧౨	౩	౨౯
ఉద్వ ఊర్మిః శమ్యా	౧౪	౨	౧౬
ఉద్వయం తమసస్పరి	౭	౫౫	౭
ఉద్వాజ ఆ గన్మ	౧౩	౧	౨
ఉద్వేపమానా మనసా	౫	౨౧	౨
ఉద్వేపయ త్వమర్బుదే	౧౧	౯	౧౮
ఉద్వేపయ సంవిజన్తాం	౧౧	౯	౧౨
ఉన్మాదయత మరుత	౯	౧౩౦	౪
ఉన్ముఞ్చన్తీ ర్వివరుణా	౮	౭	౧౦
ఉన్ముఞ్చ పాశాంస్త్వమగ్నే	౬	౧౧౨	౨
ఉపజీకా ఉద్భరన్తి	౨	౩	౪
ఉపజీకా స్థాప	౧౯	౬౯	౨
ఉపత్వా కర్మన్నూతయే	౨౦	౧౪	౨
	౨౦	౬౨	౨
ఉపత్వా దేవో అగ్రభీ	౨	౧౧౫	౪
ఉపత్వా నమసా వయం	౩	౧౫	౭
ఉపద్యాముప వేతస	౧౮	౩	౫
ఉపద్రవ పయసాగోధు	౭	౭౭	౬
ఉపసః సవనా గహి	౨౦	౫౭	౨
	౨౦	౬౮	౨
ఉపనః సుతమా గహి	౨౦	౨౪	౧
ఉపనోన రమసి	౨౦	౧౨౭	౧౪
ఉపప్రవద మణ్డూకి	౪	౧౫	౧౪
ఉప ప్రాగాత్సహస్రాక్షో	౬	౩౭	౧
ఉపప్రాగాద్దేవో అగ్నీ	౧	౨౮	౧
ఉపప్రియం పనిప్నతం	౭	౩౩	౧
ఉపశ్లే పునర్వో యన్తు	౨	౨౪	౬
ఉపమితాం ప్రతిమితా	౯	౩	౧
ఉపమోదున్మరోమణిః	౧౯	౩౧	౭
ఉపశ్రేష్ఠన ఆశిషా	౪	౨౫	౭
ఉపశ్వాసే ద్రువయే సీదతా	౧౧	౧	౧౨
ఉపశ్వాసయ పృథివీముత	౬	౧౨౬	౧
ఉప సర్పమాతరం భూమి	౧౮	౩	౪౯
ఉపస్తృణీహి ప్రథయ	౧౨	౩	౩౭
ఉపస్తృణీహి బల్బజ	౧౪	౨	౨౩
ఉపస్థాస్తే అనమీవా	౧౨	౧	౬౨
ఉపహరతి హరతి	౯	౬(౫)	౯
ఉపహరతి హవీంష్యా	౯	౬(౨)	౩
ఉపహవ్యం విషూవన్తం	౧౧	౭	౧౫
ఉపహూతా ఇహగావ	౭	౬౨	౫
ఉపహూతా నః పితరః	౧౮	౩	౪౫
ఉపహూతా భూరిధనాః	౭	౬౨	౪
ఉపహూతోమే గోపా	౧౬	౨	౩
ఉపహూతో వాచస్పతి	౧	౧	౪
ఉపహూతౌ సయుజౌ	౬	౧౪౦	౩
ఉపహ్వయే సుదుఘాం	౭	౭౭	౭
	౯	౧౦	౪
ఉపావసృజ త్మన్యాసమఞ్జన్	౫	౧౨	౧౦
ఉపాస్తరీరకరో లోక	౧౨	౩	౩౮
ఉపాస్మాన్ప్రాణో హ్వయతా	౧౯	౫౮	౨
ఉపాహ్వాతమనుబుద్ధం విభాతం	౧౦	౧	౧౯
ఉపేహో పసర్పవాన్మిన్	౯	౪	౨౩
ఉపైనం విశ్వరూపాః సర్వరూపాః	౯	౭	౨౬
ఉపోత్తే బద్ధ్వే బద్ధాని	౧౩	౪(౪)	౧౭
ఉపోత్తమేభ్యః స్వాహా	౧౯	౨౨	౧౧
ఉపోహశ్చ సమూహశ్చ	౩	౨౪	౭
ఉభయం శృణవచ్చన	౨౦	౧౧౩	౧
ఉభయోరగ్రభం నామాస్మై	౧౯	౩౮	౩
ఉభా జిగ్యథుర్నవరా	౭	౪౫	౧
ఉభాభ్యాం దేవ సవితః	౬	౧౯	౩
ఉభావన్తౌ సమర్షసి	౧౩	౨	౧౩
ఉభేనభసీ ఉభయాంశ్చ	౧౨	౩	౬
ఉభోభయావిన్నుప ధేహి	౮	౩	౩
ఉయం యశాంశలోక కా	౨౦	౧౩౦	౨౦
ఉరుం నో లోకమను నేషి	౧౯	౧౫	౪
ఉరుః కోశో వసుధాన	౧౧	౨	౧౧
ఉరుః పృథుః సుభూర్భువః	౧౩	౪(౬)	౧
ఉరుః ప్రథస్వ మహతా	౧౧	౧	౧౯
ఉరుగూలాయా దుహితా	౫	౧౩	౮
ఉరువ్యచసాగ్నేర్థామ్నా	౫	౨౭	౮
ఉరువ్యచానో మహిషః	౫	౩	౮
ఉరూణ సావసుతృపౌ	౧౮	౨	౧౩
ఉర్వశ్చ మాచమనశ్చ	౧౬	౩	౩
ఉర్వీరాసన్పరిధయో	౧౩	౧	౪౬
ఉలూకయాతుం శుశులూకయాతుం	౮	౪	౨౨
ఉలూఖలే ముసలే యశ్చ	౧౦	౯	౨౬
ఉశే అప్సు సులాభికే	౨౦	౧౨౬	౭
ఉశతీః కన్యలా ఇమాః	౧౪	౨	౫౨
ఉశన్త స్త్వే ధీమహ్యా శన్తః	౧౮	౧	౫౬
ఉశన్త్వ హా తే అమృతాస	౧౮	౧	౩
ఉషసే నః పరి దేహి	౧౯	౫౦	౭
ఉషస్పతి ర్వాచస్పతినా	౧౬	౬	౬
ఉషాః పుంశ్చలీ మన్త్రో	౧౫	౨	౧౩
ఉషా అపస్వసుస్తమః	౧౯	౧౨	౧
ఉషా దేవీ వాచాసంవిదానా	౧౯	౬	౫
ఉషో యస్మాద్దుష్వప్న్యా	౧౬	౬	౨
ఉష్ట్రా యస్య ప్రవాహణో	౨౦	౧౨౭	౨
ఊతీ శచీవస్తవ	౨౦	౩౩	౩
ఊరుభ్యాంతే అష్ఠీవద్భ్యాం	౨	౩౩	౫
	౨౦	౯౬	౨౧
ఊరూపాదావష్ఠీవన్తౌ	౧౧	౮	౧౪
ఊర్జంబిభ్రద్వసువనిః	౭	౬౨	౧
ఊర్జ ఏహి స్వధ ఏహి	౮	౧౦(౨)	౪
ఊర్జమస్మా ఊర్జస్వతీ	౨	౨౯	౫
ఊర్జస్వతీ పయస్వతీ	౯	౩	౧౬
ఊర్ధ్వవా ఏవ స్వాతిం	౯	౬(౩)	౩
ఊర్జేత్వా బలాయ త్వా	౧౯	౩౭	౩
ఊర్ధ్వో భాగో నిహితో	౧౧	౧	౧౫
ఊర్ధ్వో భాగో య ఇమం	౧౮	౪	౫౪
ఊర్ధ్వం భరన్త ముదకం	౧౦	౮	౧౪
ఊర్ధ్వః సుప్తేషు జాగార	౧౧	౪	౨౫
ఊర్ధ్వస్తిష్ఠతురక్షన్	౧౯	౪౬	౨
ఊర్ధ్వస్తిష్ఠ న ఊతయే	౨౦	౪౫	౩
ఊర్ధ్వా అస్య సమిధో	౫	౨౭	౧
ఊర్ధ్వా దిగ్బృహస్పతి	౩	౨౭	౬
ఊర్ధ్వా యస్యామతిర్భా	౭	౧౫	౨
ఊర్ధ్వాయాం త్వా దిశి పురా	౧౮	౩	౩౫
ఊర్ధ్వాయా దిశః శాలాయా	౯	౩	౩౦
ఊర్ధ్వాయై త్వా దిశే	౧౨	౩	౬౦
ఊర్ధ్వో ను సృష్టాస్తిర్యఙ్	౧౦	౨	౨౮
ఊర్ధ్వో బిన్దురుదచరద్	౧౦	౧౦	౧౯
ఊర్ధ్వో రోహితో అధి	౧౩	౧	౧౧
ఊర్ధ్వోరోహో అభ్యయోర్ధ్వః	౧౯	౬౦	౨
ఋక్సామ యజురుచ్ఛిష్ట	౧౧	౭	౫
ఋక్సామాభ్యామభిహితౌ	౧౪	౧	౧౧
ఋచం సామ యజామహే	౭	౫౬	౧
ఋచం సామ యద ప్రాక్షం	౭	౫౭	౧

ఋచః పదం మాత్రయా	౯	౧౦	౧౯
ఋచః ప్రాఞ్చస్తవత్	౧౫	౩	౬
ఋచః సామానిచ్ఛన్దాంసి	౧౧	౭	౨౪
ఋచాం చవై ససామ్నాం	౧౫	౬	౯
ఋచా కపోతం నుదత	౬	౨౮	౧
ఋచా కుమ్భీమధ్యగ్నౌ	౯	౫	౫
ఋచాకుమ్భ్యధిహితా	౧౧	౩(౧)	౧౪
ఋచో అక్షరే పరమే	౯	౧౦	౧౮
ఋతపే వజ్రి వృషభ	౧౦	౧౨	౭
ఋతాద్ధృతామిపవంనయన్	౧౯	౪౫	౧
ఋతం శంసన్తఋజు	౨౦	౯౧	౨
ఋతం సత్యం తపోరాష్ట్రం	౧౧	౭	౧౭
ఋతం హస్తావనేజనం	౧౧	౩(౧)	౧౩
ఋతవః పక్తార ఆర్తవాః	౧౧	౩(౧)	౧౭
ఋతవస్తమబధ్నత	౧౦	౬	౧౮
ఋతవ్య చవై స	౧౫	౬	౬
ఋతవ్య పన్థామను త్రిభ	౮	౯	౧౩
ఋతవ్య పన్థామను పశ్య	౧౮	౪	౩
ఋతస్యర్తే వాదిత్యా	౬	౧౧౪	౨
ఋతావానం వైశ్వానర	౬	౩౬	౧
ఋతుభిష్ట్వార్తవైరాయుషే	౧౫	౨౮	౧౩
	౧౯	౩౭	౪
ఋతుభ్యష్ట్వార్తవేభ్యోమాద్భ్యః	౩	౧౦	౧౦
ఋతూనాం చవై స ఆర్తవానాం	౧౫	౬	౧౮
ఋతూన్బ్రూమ ఋతుపతీ	౧౧	౬	౧౭
ఋతూన్యజ ఋతుపతీ	౩	౧౦	౯
ఋతేన గుప్త ఋతుభిశ్చ	౧౭	౧	౨౯
ఋతేన తష్టా మనసా	౧౧	౧	౨౩
ఋతేన స్థూణామధిరోహ	౩	౧౨	౬
ఋధఙ్మన్త్రోయోనిం య	౫	౧	౧
ఋభురసి జగచ్ఛన్దా	౬	౪౮	౨
ఋషిభ్యః స్వాహా	౧౯	౨౨	౧౪
ఋషీణాం ప్రస్తరోసి	౧౬	౨	౬
ఋషీ బోధప్రతీబోధావ	౫	౩౦	౧౦
ఏకం పాదం నోత్ఖిదతి	౧౧	౪	౨౧
ఏకం రజస ఏనా పరో	౫	౧౧	౬
ఏకచక్రం వర్తత ఏకనేమి	౧౦	౮	౭
ఏకపదీ ద్విపదీ సా	౧౩	౧	౪౨
ఏకపాద్. చతుష్పాచ్ఛ్రీ	౧౩	౩	౨౫
ఏకపాద్. ద్విపాద్ధ	౧౩	౨	౨౭
ఏకయా చ దశ భిశ్చా	౭	౪	౧
ఏకరాత్రో ద్విరాత్రః	౧౧	౭	౧౦
ఏకర్చేభ్యః స్వాహా	౧౯	౨౩	౨౦
ఏకశతం తా జనతా	౫	౧౮	౧౨
ఏకశతం లక్ష్మ్యో మర్త్యస్య	౭	౧౨౦	౩
ఏకశతం విష్కన్ధాని	౩	౯	౬
ఏకాచమే దశచ	౫	౧౫	౧
ఏకాదశర్చేభ్యః స్వాహా	౧౯	౨౩	౮
ఏకానృచేభ్యః స్వాహా	౧౯	౨౩	౨౨
ఏకాష్టకా తపసా	౩	౧౦	౧౨
ఏకైకయైషా సృష్ట్యా	౩	౨౮	౧
ఏకో గౌరేక ఏకఋషి	౮	౯	౨౬
ఏకోనవింశతిః స్వాహా	౧౯	౨౩	౧౬
ఏకో బహూనామసి	౪	౩౧	౪
ఏకోవాదీవసాన్యతిష్ఠత్	౩	౧౩	౪
ఏజదేజదజగ్రభం	౪	౫	౪
ఏతం పృచ్ఛకుహం పృచ్ఛ	౨౦	౧౩౦	౫
ఏతం భాగం పరి దదామి	౬	౧౨౨	౧
ఏతంవో యువానం ప్రతి	౯	౪	౨౪
ఏతం సధస్థాః పరి	౬	౧౨౩	౧
ఏత ఉత్యేపతయన్తి	౮	౪	౨౦
ఏతత్తే తత స్వధా	౧౮	౪	౭౭
ఏతత్తే తతామహ	౧౮	౪	౭౬
ఏతత్తే దేవః సవితా	౧౮	౪	౩౧
ఏతత్తే ప్రతతామహ	౧౮	౪	౭౫
ఏతత్త్వా వాసః ప్రథమం	౧౮	౨	౫౭
ఏతదా రోహ వయ	౧౮	౩	౭౩
ఏత దేవా దక్షిణతః	౧౧	౬	౧౮
ఏతద్వి శృణు మేవచో	౧౦	౧	౨౮
ఏతద్వా ఉ స్వాదీయో	౯	౬(౩)	౯
ఏతద్వై బ్రధ్నస్య విష్టప్	౧౧	౩(౩)	౧
ఏతద్వై విశ్వరూపం	౯	౭	౨౫
ఏతద్వో జ్యోతిః పితర	౯	౫	౧౧
ఏతద్వో బ్రాహ్మణా హవి	౧౨	౪	౪౮
ఏతమిధ్మం సమాహితం	౧౦	౬	౩౫
ఏతస్మాద్వా ఓదనాపం	౧౧	౩(౩)	౩
ఏతా అశ్వా ఆప్లవన్తే	౨౦	౧౨౯	౧
ఏతా ఏనా వ్యాకరం	౭	౧౨౦	౪
ఏతాదేవసేనాః సూర్యకేతవః	౫	౨౧	౧౨
ఏతాస్తే అగ్నే సమిధః	౫	౨౯	౧౪
ఏతాస్తే అగ్నే సమిధ	౧౯	౬౪	౪
ఏతాస్తే అసౌ ధేనవః	౧౮	౪	౩౩
ఏతాస్త్వా లోకయన్తు	౯	౫	౧౫
ఏతు తిస్రః పరావత	౬	౭౫	౩
ఏతే అస్కృ త్రైవా ఏకవృతో	౧౩	౪(౧)	౧౩
ఏతే త ఇష్ణ జన్తవో	౨	౫౬	౬
ఏతే వైప్రియాశ్చాప్రియా	౯	౬(౨)	౬
ఏతే సోమా నరాంవృతమ	౨౦	౩౭	౧౦
ఏతో న్విన్ద్రం స్తవామ	౨౦	౬౫	౧
ఏతా గ్రావాణా వయుజా	౧౧	౧	౯
ఏదం బర్హి రసదో మేధ్యో	౧౮	౪	౫౨
ఏదు మధ్వో మదిన్తరం	౨౦	౬౪	౪
ఏదోస్యేధిషీయ సమిదసి	౭	౯౪	౪
ఏనశ్ఛపంక్తికా హవిః	౨౦	౧౩౦	౧౧
ఏనా వ్యాఘ్రం పరిషస్వజానాః	౪	౮	౭
ఏనీర్ధానా హరిణీః	౧౮	౪	౩౪
ఏన్ద్ర నో గధి ప్రియః	౨౦	౬౪	౧
ఏన్ద్ర వాహో నృపతిం వజ్ర	౨౦	౯౪	౩
ఏన్ద్ర సానసిం రయిం	౨౦	౭౦	౧౭
ఏన్యేకా శ్యేన్యేకా	౬	౮౩	౨
ఏభిర్ద్యుభిః సుమనా	౨౦	౨౧	౪
ఏమం పన్థామరుక్షామ	౧౪	౨	౮
ఏమం భజ గ్రామే అశ్వేషు	౪	౨౨	౨
ఏమం యజ్ఞమనుమతిర్జగామ	౭	౨౧	౫
ఏమాం కుమారస్తరుణ	౩	౧౨	౭
ఏమా అగుర్యోషితః	౧౧	౧	౧౪
ఏమాశుమాశవే భర	౨౦	౬౮	౭
ఏమేనం సృజతా సుతే	౨౦	౭౧	౮
ఏయమగన్దక్షిణా	౧౮	౪	౫౦
ఏయమగన్నోషధీనాం	౪	౩౭	౬
ఏయమగన్పతికామా	౨	౩౦	౫
ఏయమగన్బర్హిషా	౫	౨౬	౬
ఏవాతే హారియోజనా	౨౦	౩౫	౧౬
ఏవాత్వం దేవ్యఘ్న్యే	౧౨	౫(౭)	౪
ఏవా మానముపస్తుహి	౨౦	౬౬	౨
ఏవానేవావ సాగరత్	౧౬	౭	౪
ఏవాపతిం ద్రోణసాచం	౨౦	౯౪	౪
ఏవా పాహి ప్రత్నథా	౨౦	౮	౧
ఏవాపిత్రే విశ్వదేవాయ	౨౦	౮౮	౬
ఏవామహాన్బృహద్దివో	౫	౨	౯
	౨౦	౧౦౭	౧౨
ఏవారాతిస్తు వి మమ	౨౦	౬౦	౨
ఏవాహి తే విభూతయ	౨౦	౬౦	౫
	౨౦	౭౧	౫
ఏవా హ్యసి వీరయురేవా	౨౦	౬౦	౧
ఏవాహ్యస్య కామ్యా	౨౦	౬౦	౬
	౨౦	౭౧	౬
ఏవాహ్యస్య సూనృతా	౨౦	౬౦	౪
	౨౦	౭౧	౪
ఏవేదిన్ద్రం వృషణం	౨౦	౧౨	౬
ఏవై వాపాగపరే సన్తు	౨౦	౯౪	౭
ఏవో ష్వస్మన్నిర్ఋతే	౬	౮౪	౩
ఏష ఇషాయమామహే	౨౦	౧౨౭	౩
ఏషతే యజ్ఞో యజ్ఞపతే	౭	౧౦౨	౬
ఏష యజ్ఞానాం వితతో	౪	౩౪	౫

ఏషవా అతిథి	౯	౬(౩)	౭
ఏషస్యతే తన్వ్యే	౨౦	౬౭	౬
ఏహికేతులపారాజన్	౧	౧౪	౩
ఏహితే రాజన్యవ్యా	౧	౧౪	౨
ఏహాత్య దాం పురుషే	౧౨	౩	౫౧
ఏహాపతాన్యుంక్తిణాతి	౩	౨౮	౨
ఏహానుహం సమాపీ వానాం	౭	౧౩	౩
ఏషామహ మాయుధాసం	౨	౧౯	౫
ఏహ ననత్ని పనమేవ	౧౦	౮	౩౦
ఏహాయన్తు పశవో యే	౨	౨౬	౧
ఏహ యాతు వరుణః సోమో	౬	౭౩	౧
ఏహ జీవం త్రా యమాణం	౪	౯	౧
ఏహ్యాశ్మానమా తిష్ఠాశ్మా	౨	౧౩	౪
ఐతు దేవస్త్రా యమాణః	౧౯	౩౯	౧
ఐతు ప్రాణ ఐతుమన	౫	౩౦	౧౩
ఏవం నిరామో గచ్ఛతి	౧౫	౧౧	౧౧
ఏవం ప్రియం గచ్ఛతి	౧౫	౧౧	౭
ఏవం బ్రహ్మ గచ్ఛతి	౧౫	౧౦	౮
ఏవం వశో గచ్ఛతి	౧౫	౧౧	౯
ఏవం శ్రద్ధా గచ్ఛత్యేనం	౧౫	౭	౫
ఏవమాపో గచ్ఛత్యేవం	౧౫	౭	౩
ఏవమిన్ద్రియం గచ్ఛతి	౧౫	౧౦	౧౦
ఏనాష్ట్యతా మిన్ద్రాగ్నీ	౬	౧౦౪	౩
ఐన్ద్రాగ్నం పావమానం	౧౧	౭	౬
ఐన్ద్రాగ్నం వర్మబహులం	౮	౫	౧౯
ఏభిరగ్నే సరథం	౨౦	౧౩	౪
ఏషాం యజ్ఞముతవర్చో	౧	౯	౪
ఏషు నహ్యా వృషాజినం	౬	౬౭	౩
ఓకో అస్య మూజవన్త	౫	౨౨	౫
ఓ చిత్సఖాయం సఖ్యా	౧౮	౧	౧
ఓజశ్చ తేజశ్చ సహశ్చ	౧౨	౫(౨)	౧
ఓజస్తదస్య తిత్విష	౨౦	౧౦౭	౨
ఓకోస్యౌకో మే	౨	౧౭	౧
ఓతా అపః కర్మణ్యా	౬	౨౩	౨
ఓతేమే. ద్యావాపృథివీ	౫	౨౩	౧
ఓతేమే. ద్యావాపృథివీ ఓతా	౬	౯౪	౩
ఓదన ఏవౌదనం ప్రాశీత్	౧౧	౩(౧)	౩౧
ఓదనేన యజ్ఞవతః	౧౧	౩(౧)	౧౯
ఓష దర్భసపత్నాన్మే	౧౯	౨౯	౭
ఓషధయో భూతభవ్య	౧౧	౫	౨౦
ఓషధీనామహం వృణ	౧౦	౪	౨౧
ఓషధీ ధీరవ్రాధిలి	౧౫	౧౪	౧౨
ఓషధీరేవరథన్తరేణ	౮	౧౦(౨)	౭
ఓషధీరేవాస్మైరథన్తరం	౮	౧౦(౨)	౯
ఓషష్టి నమోషష్టి	౧౨	౫(౬)	౮
ఔదుమ్బరేణమణినా	౧౯	౩౧	౧
కః కాష్ణ్యాః పయః	౨౦	౧౩౦	౪
కః పృశ్నిం ధేనుం వరుణేన	౭	౧౦౯	౧
కః సప్త ఖాని వి	౧౦	౨	౬
క ఇదం కస్మా అదాత్	౩	౨౯	౭
క ఈం వేద సుతేసచా	౨౦	౫౩	౧
	౨౦	౫౭	౧౧
క ఏషాం కర్కరీ లిఖత్	౨౦	౧౩౨	౮
క ఏషాం దున్దుభిం హనత్	౨౦	౧౩౨	౯
కణ్వః కక్షీవాన్పురుమీఢో	౧౮	౩	౧౫
కణ్వా ఇన్ద్రం యదక్రత	౨౦	౧౩౮	౩
కణ్వా ఇవ భృగవః	౨౦	౧౦	౨
	౨౦	౫౯	౨
కణ్వే విభృష్ణవా ధృషద్	౨౦	౫౨	౩
	౨౦	౫౭	౧౬
కతరత్త ఆ హరాణి	౨౦	౧౨౭	౯
కతి దేవాః కతమేత	౧౦	౨	౪
కతి ను వశా నారద	౧౨	౪	౪౩
కథం గాయత్రీ త్రివృతం	౮	౯	౨౦
కథం మహే అసురాయా	౫	౧౧	౧
కథం వాతో నేలయతి	౧౦	౭	౩౭
కదాసుర్తమరాధసం	౨౦	౬౩	౫
కదుమ్యమ్నమిన్ద్ర త్వావతో	౨౦	౭౬	౪
కదుస్తవన్త ఋతయన్త	౨౦	౫౦	౨
కదూన్వస్యాకృతమిన్ద్ర	౨౦	౯౭	౩
కన్నవ్యో అతసీనాం	౨౦	౫౦	౧
కన్నవ్యరః కన్నృతముద్	౨౦	౧౩౭	౨
కబ్రు ఫలీకరణాః	౧౧	౩(౧)	౬
కయా నశ్చిత్ర ఆభువ	౨౦	౧౨౪	౧
కరమ్భం కృత్వాతిర్యం	౪	౭	౩
కరిషిణీం ఫలవతీం	౧౬	౩౧	౩
కర్కరికో నిఖాతకః	౨౦౧	౧౩౨	౩
కర్ణాభ్యాం తే కఙ్కూషేభ్యః	౯	౮	౨
కర్ణాశ్వావిత్తదబ్రవీద్	౫	౧౩	౯
కర్శనస్య విశనస్య	౩	౯	౧
కర్షేదేనం నపైనం	౧౫	౧౩	౧౨
కల్యాణివర్యవిదేమా	౬	౧౦౭	౪
కవిర్న నిణ్యం విదథాని	౨౦	౭౭	౩
కశ్యపస్త్వామసృజత	౮	౫	౧౪
కశ్యపస్య చక్షురసి	౪	౨౦	౭
కస్తం ప్రవేద క ఉ తం	౯	౧	౬
కస్తే మద ఇన్ద్ర రన్త్యో	౨౦	౭౬	౩
కస్వా సత్యో మదానాం	౨౦	౧౨౪	౨
కస్మాదఙ్గాద్దీప్యతే	౧౦	౭	౨
కస్మాన్ను గుల్ఫావధరా	౧౦	౨	౨
కస్మిన్నఙ్గే తపో అస్యాధి	౧౦	౭	౧
కస్మిన్నఙ్గే తిష్ఠతి	౧౦	౭	౩
కస్యేమ్నాజానా అతి	౧౮	౩	౧౩
కామస్తదగ్రే సమవర్తత	౧౯	౫౨	౧
కామస్యేన్ద్రస్య వరుణస్య	౯	౨	౬
కామేన మా కామ ఆగన్	౧౯	౫౨	౪
కామో జజ్ఞే ప్రథమో నైనం	౯	౨	౧౯
కాలః ప్రజా అసృజత	౧౯	౫౩	౧౦
కాలాదాపః సమభవన్	౧౯	౫౪	౧
కాలే తపః కాలే జ్యేష్ఠం	౧౯	౫౩	౮
కాలేనవాతః పవతే	౧౯	౫౪	౨
కాలేమనః కాలే ప్రాణః	౧౯	౫౩	౭
కాలేయమఙ్గిరాదేవో	౧౯	౫౪	౫
కాలో అశ్వో వహతి	౧౯	౫౩	౧
కాలో భూతిమసృజత	౧౯	౫౩	౬
కాలోమూందివమజనయత్	౧౯	౫౩	౫
కాలో యజ్ఞం సమైరయద్	౧౯	౫౪	౪
కాలో హ భూతం భవ్యం చ	౧౯	౫౪	౩
కిం భ్రాతా పద్యదనాథం	౧౯	౧	౧౨
కిం సుబాహో స్వఙ్గురే	౨౦	౧౨౬	౮
కిం ష్విన్నో రాజా జగృహే	౧౮	౧	౩౩
కిమఙ్గ త్వామఘవన్	౨౦	౮౯	౩
కిమయం త్వాం వృషాకపి	౨౦	౧౨౬	౩
కియతా స్కమ్భః ప్రవివేశ	౧౦	౭	౯
కిలాసం చ పలితం చ	౧	౨౩	౨
కీర్తిం చ వా ఏష	౯	౬(౩)	౫
కీర్తిశ్చ యశశ్చామ్భశ్చ	౧౩	౪(౨)	౧
కీర్తిశ్చ యశశ్చ పురః పరా	౧౫	౨	౮
	౧౫	౨	౨౮
కుతః కేశాన్కుతః స్నావ	౧౧	౮	౧౨
కుత ఇన్ద్రః కుతః సోమః	౧౧	౮	౮
కుతస్త్రౌ జాతౌ కతమః	౮	౯	౧
కుమ్భికా దూషీకాః	౧౬	౬	౮
కులాయం కృణవాదితి	౨౦	౧౩౨	౫
కులాయేఽధి కులాయం	౯	౩	౨౦
కువిత్సస్య ప్రహి వ్రజం	౨౦	౭౮	౩
కువిదఙ్గ యవమన్తో	౨౦	౧౨౫	౨
కుహాకం పక్వకం పృచ్ఛ	౨౦	౧౩౦	౬
కుహూం దేవీం సుకృతం	౭	౪౯	౧
కుహూర్దేవానాము అమృతస్య	౭	౪౯	౨
కూటయాస్య సంశీర్యన్తే	౧౨	౪	౩
కృణుత ధూమం వృషణః	౧౧	౧	౨

కృణోమి తే ప్రాజాపత్య	౩	౨౩	౫
కృణోమితే ప్రాజాపాన్	౮	౨	౧౧
కృతం నత్యప్సు విదివాతి	౨౦	౧౭	౫
కృతం మే దక్షిణే హస్తే	౭	౫౨	౮
కృతవ్యధని విధ్య	౫	౧౪	౯
కృత్యాః సన్తు కృత్యా	౫	౧౪	౫
కృత్యా కృతం వలగినం	౫	౩౧	౧౨
కృత్యాకృతో వలగినో	౧౦	౧	౩౧
కృత్యా దూషణ ఏవాయమథో	౧౯	౩౪	౪
కృత్యాదూషిరయం మణిరథో	౨	౪	౬
కృత్రిమః కల్పతః శత	౧౪	౨	౬౮
కృత్త దర్భ సపత్నాన్మే	౧౯	౨౮	౮
కృష్ణం నియానం. పదవాద్యతస్య	౧౩	౩	౯
కృష్ణం వియానం. పదవాద్యతస్యా	౬	౨౨	౧
	౯	౧౦	౨౨
కృష్ణాయాః పుత్రో అర్జునో	౧౩	౩	౨౬
కేతుం కృణ్వన్నకేతవే	౨౦	౨౬	౬
	౨౦	౪౭	౧౨
	౨౦	౬౯	౧౧
కేన దేవా అనుక్షియతి	౧౦	౨	౨౨
కేన పర్జన్య మన్వేతి	౧౦	౨	౧౯
కేన పార్ష్ణీ ఆభృతే	౧౦	౨	౧
కేన శ్రోత్రి యమాప్నోతి	౧౦	౨	౨౦
కేనాపో అన్వతమత	౧౦	౨	౧౬
కేనేమాంభూమి మౌర్ణోత్	౧౦	౨	౧౮
కేనేయం భూమిర్విహితా	౧౦	౨	౨౪
కేవలీన్ద్రాయ దుదుహే	౮	౯	౨౪
కైరాత పృశ్న ఉపతృణ్య	౫	౧౩	౫
కైరాతికా కుమారికా	౧౦	౪	౧౪
కో అస్యయుక్షేదురి	౧౮	౧	౬
కో అస్యవ్యాః పయః	౨౦	౧౩౦	౩
కో అర్య బహులిమా	౨౦	౧౩౦	౧
కోఅసిద్యాః పయః	౨౦	౧౩౦	౨
కోఅస్మిన్నాపోవ్యదధాత్	౧౦	౨	౧౧
కో అస్మిన్ప్రాణమవయత్	౧౦	౨	౧౩
కోఅస్మిన్యజ్ఞమదధాదేకో	౧౦	౨	౧౪
కో అస్మిన్రూపదధాత్	౧౦	౨	౧౨
కో అస్మిన్రేతోన్యదధాత్	౧౦	౨	౧౭
కోఅస్మిన్వాసః పర్యదధాత్	౧౦	౨	౧౫
కోఅస్మిన్బాహూన్సమభరత్	౧౦	౨	౫
కోఅస్యవేదప్రథమ	౧౮	౧	౭
కో అస్యా నో ద్రుహో	౭	౧౦౮	౧
కోదదర్శ ప్రథమం జాయమాన	౯	౯	౪
కోనుగౌః క ఏకఋషిః	౮	౯	౨౫
కోనుమర్యా కరతే	౨౦	౧౪౩	౩
కోవిరాజో మిథునత్వం	౮	౯	౧౦
కోశం దుహన్తికలశం	౧౮	౪	౩౦
కోశబిలే రజని	౨౦	౧౩౫	౨
క్రన్దాయ తే ప్రాణాయ	౧౧	౨	౩
క్రమధ్వ మగ్నినా నాక	౪	౧౪	౨
క్రవ్యాదమగ్నిం ప్రహిణోమి	౧౨	౨	౮
క్రవ్యాదమగ్నిం శశమాన	౧౨	౨	౧౦
క్రవ్యాదమగ్నిమిషితో	౧౨	౨	౯
క్రవ్యాదమగ్నే రుధిరం	౫	౨౯	౧౦
క్రవ్యాదామపవర్తయన్	౧౧	౧౦	౧౮
క్రూరమస్యా ఆశసనం	౫	౧౯	౫
క్రోడ ఆసీజ్జామిశంసస్య	౯	౪	౧౫
క్రోడౌతేస్తాం పురోడాశా	౧౦	౯	౨౫
క్రోధోవృక్కౌమన్యురాణ్డౌ	౯	౭	౧౩
క్లీబంకృధ్యోపశినమథో	౬	౧౩౮	౨
క్లీబక్లీబంత్వాకరం	౬	౧౩౮	౩
క్వ ప్రేప్సన్తీయువతీ	౧౦	౭	౬
క్వప్రేప్సన్దీప్యత ఊర్ధ్వో	౧౦	౭	౪
క్వార్ధమాసాః క్వయన్తి	౧౦	౭	౫
క్వాహతం పరాస్యః	౨౦	౧౨౯	౬
క్షత్రేణాగ్నేస్వేనసం	౨	౬	౪
క్షిప్రం వై తస్య పృచ్ఛన్తి	౧౨	౫(౬)	౪
క్షిప్రం వై తస్య వాస్తుషు	౧౨	౫(౬)	౨
క్షిప్రం వై తస్యాదహనం	౧౨	౫(౬)	౨
క్షిప్రం వై తస్యాహనవే	౧౨	౫(౬)	౧
క్షీరే మా మన్థే యతమో	౫	౨౯	౭
క్షుత్కుక్షిరిరా వవిష్యః	౯	౭	౧౨
క్షుద్రేభ్యః స్వాహా	౧౯	౨౨	౬
	౧౯	౨౩	౬
క్షుధామారంతృష్ణామార	౪	౧౭	౬
క్షురపవిరీక్షమాణా	౧౨	౫(౩)	౯
క్షురపవిర్మృత్యుర్భూత్వా	౧౨	౫(౬)	౯
క్షేత్రియాత్త్వా నిర్ఋత్యా	౨	౧౦	౧
ఖడూరేధిచఙ్క్రమాం ఖర్వికాం	౧౧	౯	౧౬
ఖల్వాశ్చ ఖైమఖాశ	౪	౧౫	౧౫
ఖలః పాత్రం స్ఫ్యయా నంసా	౧౧	౩(౧)	౯
ఖే రథస్య ఖేనసః ఖే	౧౪	౧	౪౧
గణాస్త్వోప గాయన్తు	౪	౧౫	౪
గణేభ్యః స్వాహా	౧౯	౨౨	౧౬
గన్ధర్వాప్సరసః సర్పాన్	౮	౮	౧౫
గన్ధర్వాప్సరసో బ్రూమో	౧౧	౬	౪
గన్ధారిభ్యోమూజవద్భ్యో	౫	౨౨	౧౪
గమన్నస్మే వసూన్యాహి	౨౦	౯౪	౫
గర్భం తే మిత్రావరుణౌ	౫	౨౫	౪
గర్భం ధేహి సినీవాలి	౫	౨౫	౩
గర్భో నునో జనితా	౧౮	౧	౫
గర్భో వనస్పతీనామ్	౫	౨౫	౭
గర్భో హిమవతాముత	౬	౯౫	౩
గాయత్రేణ ప్రతిమిమీతే	౯	౧౦	౨
గాయత్ర్యుష్ణిగనుష్టుబ్	౧౯	౨౧	౧
గావః సన్తు ప్రజాః సన్త్వథో	౯	౪	౨౦
గావో భగో గావఇన్ద్రో	౪	౨౧	౫
గిరయస్తే పర్వతా హిమవన్తో	౧౨	౧	౧౧
గిరావజ్రో న సంభృతః	౨౦	౪౭	౩
	౨౦	౧౩౭	౧౪
గిరావరగరాటేషు	౬	౬౯	౧
గిరిమేనా ఆవేశయ	౨	౨౫	౪
గిరీం రభ్రాన్రేజమానా	౨౦	౯౪	౮
గిర్వణః పాహినః సుతం	౨౦	౬	౬
గిర్భిరూర్ధ్వాన్కల్పయిత్వా	౧౩	౧	౫౪
గుదాఅస్మై నివాల్యః	౯	౪	౧౪
గృహమేధీ గృహపతిర్భవతి	౮	౧౦(౧)	౩
గృహాణ గ్రావాణౌ సకృతౌ	౧౧	౧	౧౦
గృహ్ణామి తేసౌభగత్వాయ	౧౪	౧	౫౦
గోభిష్టరేమామతిం విశ్వామ్	౨౦	౧౭	౧౦
	౨౦	౯౪	౧౦
గోభిష్టరేమామతిం విశ్వే	౭	౫౨	౭
	౨౦	౮౯	౧౦
గోభిష్ట్వా పాత్వృషభో	౧౯	౨౭	౧
గోభ్య అశ్వేభ్యో నమో	౯	౩	౧౩
గోసనిం వాచముదేయం	౩	౨౦	౧౦
గౌరమీమేదభి వత్సం	౯	౧౦	౬
గౌరిన్మిమాయ సలిలాని	౯	౧౦	౨౧
గౌరేదసాన్సవ్యహానా	౫	౧౮	౧౧
గ్రామణీరసి గ్రామణీ	౧౯	౩౧	౧౨
గ్రాహిం పాప్మానమతితా	౧౨	౩	౧౮
గ్రాహ్యాగృహాః సంసృజ్యన్తే	౧౨	౧	౩౯
గ్రీవాభ్యస్త ఉష్ణిహాభ్యః	౨	౩౩	౨
	౨౦	౯౬	౧౮
గ్రీవాస్తే కృత్యేపాదౌ	౧౦	౧	౨౧
గ్రీష్మస్తేభూమే వర్షాణి	౧౨	౧	౩౬
గ్రీష్మోహేమన్తః శిశిరో	౬	౫౫	౨
గ్రైష్మేణేనం మాసాదక్షిణాయా	౧౫	౪	౬
గ్రైష్మౌమాసౌ గోప్తారా	౧౫	౪	౫
ఘర్మః సమిద్ధో అగ్నినా	౮	౮	౧౭
ఘర్మ ఇవాభితపన్దర్భ	౧౯	౨౮	౩

మంత్రము	కాండ	సూక్త	మంత్ర
నతే బాహ్వోర్బలమస్తి	౭	౫౮	౬
నతేవర్షస్తి రాధస	౨౦	౨౭	౪
నతే సఖాసఖ్యం	౧౮	౧	౨
నత్వదన్యః కవితరో	౫	౧౧	౪
నత్వాపూర్వాఽషధయో	౧౯	౩౪	౭
నత్వావా అన్యోదివ్యో	౨౦	౧౨౧	౨
నదీం యన్త్వప్సరసోపాం	౪	౩౭	౩
నదీ సూత్రీ వర్షస్యపతయ	౯	౭	౧౪
నదేవేష్వావృశ్చతే	౧౫	౧౨	౬
నద్వితీయో నతృతీయ	౧౩	౪(౨)	౩
న పఞ్చమోనషష్ఠః	౧౩	౪(౨)	౪
న పితృయాణం పన్థాం	౧౫	౧౨	౯
నపిశాచైః సంశక్నోమి	౪	౩౬	౭
నబహవః సమశకన్	౧	౨౭	౩
నబ్రాహ్మణోహింసితవ్యో	౫	౧౮	౬
నభూమింవాతో అతివాతి	౪	౫	౨
నమఃశీలాయ తక్మనే	౧	౨౫	౪
నమః సనిస్రసాక్షేభ్యో	౨	౮	౫
నమః సాయం నమః ప్రాత	౧౧	౨	౧౬
నమస్త్రిసుభసత్వరా	౨౦	౧౨౬	౬
నమస్కృత్య ద్యావాపృథివీ	౭	౧౦౭	౧
నమస్తస్మై నమోదాత్రే	౯	౩	౧౨
నమస్తే అధివాకాయ	౬	౧౩	౨
నమస్తే అస్తు నారదా	౧౨	౪	౪౫
నమస్తే అస్తు పశ్యత	౧౩	౪(౫)	౩
	౧౩	౪(౬)	౪
నమస్తే అస్తు విద్యుతే	౧	౧౩	౧
నమస్తే అస్త్వాయతే	౧౧	౪	౭
నమస్తే ఘోషిణీభ్యో	౧౧	౨	౩౧
నమస్తే జాయమానాయై	౧౦	౧౦	౧
నమస్తే ప్రవతో నపాద్	౧	౧౩	౨
నమస్తే ప్రాణక్రన్దాయ	౧౧	౪	౨
నమస్తే ప్రాణ ప్రాణతే	౧౧	౪	౮
నమస్తే యాతు ధానేభ్యో	౬	౧౩	౩
నమస్తే రాజన్వరుణాస్తు	౧	౧౦	౨
నమస్తే రుద్రాస్యతేనమః	౬	౯౦	౩
నమస్తే లాఙ్గలేభ్యో	౨	౮	౪
నమస్తే స్వాయతే నమో	౧౧	౨	౧౫
నమో గన్ధర్వస్య నమసే	౧౪	౨	౩౫
నమో దేవవధేభ్యో	౬	౧౩	౧
నమో యమాయనమో	౫	౩౦	౧౨
నమోరుద్రాయ నమో	౬	౨౦	౨
నమోరూరాయచ్యవనాయ	౭	౧౨౧	౧
నమోవః పితరః స్వధా	౧౮	౪	౮౫
నమోవః పితర ఊర్జే	౧౮	౪	౮౧
నమోవః పితరో భామాయ	౧౮	౪	౮౨
నమోవః పితరో యచ్ఛివం	౧౮	౪	౮౪
నమోవః పితరో యద్ఘోరం	౧౮	౪	౮౩
నమోస్తు తే నిరృతే	౬	౬౩	౨
నమోస్త్వసితాయనమ	౬	౫౬	౨
నయతామూన్మృత్యుదూతా	౮	౮	౧౧
న యత్పురాచకృమా	౧౮	౧	౪
నయస్యాః పారం దదృశే	౧౯	౪౭	౨
నవం బర్హిరోదనాయ	౧౨	౩	౩౨
నవం వసానః సురభిః	౧౪	౨	౪౪
నవ చమేనవతిశ్చ	౫	౧౫	౯
నవచయా నవతిశ్చ	౬	౨౫	౩
నవనిపదవాతతమ్	౨౦	౧౩౨	౭
నవప్రాణాన్నవభిః సం	౫	౧౮	౧
నవ భూమీః సముద్రా	౧౧	౭	౧౪
నవయో నవతిం పురో	౨౦	౭	౨
నవర్చిభ్యః స్వాహా	౧౯	౨౩	౬
నవర్షంమైత్రావరుణం	౫	౧౯	౧౫
నవా ఉతే తన్వం	౧౮	౧	౧౪
నవా ఉసోమోవృజినం	౮	౪	౧౩
నవికర్ణః పృథుశిరా	౫	౧౭	౧౩
నవిజానామి యదివేద	౯	౧౦	౧౫
నవైతం చక్షుర్జహాతి	౧౦	౨	౩౦
నవైవతానవతయో	౫	౧౯	౧౧
నవై వాతశ్చన కామ	౯	౨	౨౪
నవోనవో భవసి	౭	౮౬	౨
నష్టాసవో నష్టవిషా	౧౦	౪	౧౨
నసేశే యస్యరమ్బతే	౪	౧౨౬	౧౬
నసేశే యస్యరోమశం	౨౦	౧౨౬	౧౭
నహితేఅగ్నే తన్వః	౬	౪౯	౧
నహితే నామ జగ్రాహ	౩	౧౮	౩
నహి స్థూర్యృతుథాయాత	౨౦	౧౨౫	౩
నాకే రాజన్ప్రతి తిష్ఠ	౬	౧౨౩	౫
నాకే సువర్ణముప యత్	౮	౩	౬౬
నాధృష ఆ దధృషతే	౬	౩౩	౨
నాభిరహం రయీణాం	౧౬	౪	౧
నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షం	౧౯	౬	౮
నామ నామ్నా జోహవీతి	౧౦	౭	౩౧
నామానితేశతక్రతో	౨౦	౧౯	౩
నాల్ప ఇతి బ్రూయాన్నానుప	౧౧	౩(౧)	౨౪
నాష్టమోననవమోదశమో	౧౩	౪(౨)	౫
నాస్మై పృశ్నింవిదుహన్తి	౫	౧౭	౧౭
నాస్యకేశాన్ప్ర వపన్తి	౧౬	౩౨	౨
నావ్యక్షత్రా విష్య	౫	౧౭	౧౪
నాస్యక్షేత్రే పుష్కరిణీ	౫	౧౭	౧౬
నాస్య జాయాశతవాహీ	౫	౧౭	౧౨
నాస్య ధేనుః కల్యాణీ	౫	౧౭	౧౮
నాస్య పశూన్న సమానాన్	౧౫	౫	౩
	౧౫	౫	౧౬
నాస్య శ్వేతః కృష్ణ	౫	౧౭	౧౫
నాస్యాస్థీని భిన్దన్తి	౯	౫	౨౩
నాస్యాస్మింల్లోక ఆయతనం	౧౫	౧౨	౧౧
నాహమిన్ద్రాణి రారణ	౨౦	౧౨౬	౧౨
నిః సాలాం ధృష్ణుంధిషణ	౨	౧౪	౧
నిక్ష దర్భ సపత్నాన్మే	౧౯	౨౯	౧
నిగావోగోష్ఠే అసదన్	౬	౫౨	౨
నిగృహ్యకర్ణకౌద్వా	౨౦	౧౩౩	౩
నితద్దధిషేవరే	౫	౨	౬
	౨౦	౧౦౭	౯
నిధనం భూత్యాః ప్రజాయాః	౯	౬(౫)	౩
	౯	౬(౫)	౧౦
నిధిం నిధిపా అభ్యేన	౧౨	౩	౪౨
నిధిం బిభ్రతీ బహుధా	౧౨	౧	౪౪
నిష్టాశ్చవా అనిష్టాశ్చ	౧౧	౮	౨౨
నిముచస్తిస్రో వ్యుషో	౧౩	౩	౨౧
నియేన ముష్టిహత్యయా	౨౦	౭౦	౧౮
నిరముంనుద ఓకసః	౬	౭౫	౧
నిరరణం సవితా సావిషక్	౧	౧౮	౨
నిరితోమృత్యుం నిరృతిం	౧౨	౨	౩
నిరిమాం మాత్రాం మిమీమహే	౧౮	౨	౪౨
నిర్దురర్మణ్య ఊర్జా	౧౬	౨	౧
నిర్ద్విషన్తం దివో నిః	౧౬	౭	౬
నిర్బలాసం బలాసినః	౬	౧౪	౨
నిర్బలాసేతః ప్రపతాశుంగః	౬	౧౪	౩
నిర్లక్ష్మ్యం లలామ్యం	౧	౧౮	౧
నిర్వైక్షత్రం నయతి	౫	౧౮	౪
నిర్వోగోష్ఠాదజామసి	౨	౧౪	౨
నిర్హస్తః శత్రురభిదాసన్	౬	౬౬	౧
నిర్హస్తాః సన్తుశత్రవో	౬	౬౬	౩
నిర్హస్తేభ్యోనైర్హస్తం	౬	౬౫	౨
నివేశనః సంగమనో	౧౦	౮	౪౨
నిఃశీర్షతోనిపత్తత	౬	౧౩౧	౧
ని ష్వాపయామి భూర్యశా	౨౦	౭౪	౩
నీచైః ఖనన్త్వసురా	౨	౩	౩
నీచైః పద్యన్తామధరే	౩	౧౯	౩
నీలనఖేభ్యః స్వాహా	౧౯	౨౨	౪
నీలమస్యోదరం లోహితం	౧౫	౧	౭
నీలలోహితం భవతి	౧౪	౧	౨౬
నీలశిఖణ్డవాహనః	౨౦	౧౩౨	౧౬
నీలేనైవాప్రియంభ్రాతృవ్యం	౧౫	౧	౮

పాతాం న ద్యావాపృథివీ	౬	[illegible]	౨
పాదాభ్యాం తే జానుభ్యాం	౯	[illegible]	౨౦
పాపాయవాతుద్రాయ వా	[illegible]	[illegible]	[illegible]
పాప్మాధి ధీయమానా	౧౨	౫(౪)	[illegible]
పార్థివస్య రసేదేవా	౨	౨౯	౧
పార్థివా దివ్యాః ఉతయే	౧౧	౬	౮
పార్థివా దివ్యాః గ్రామ్యాశ్చ	౧౧	౫	౨౧
పార్శ్వే ఆస్తామనుమత్యా	౯	[illegible]	౧౨
పింశ దర్భ సపత్నాన్మే	౧౯	౨౮	౯
పిఙ్గరక్ష జాయమానం	[illegible]	౬	౨౫
పిఙ్గదర్భ సపత్నాన్మే	౧౯	౨౯	౬
పితరః పరేతే మావస్తు	౫	౨౪	౧౫
పితా జనితురు చ్ఛిష్ట	౬౧	౩	౧౬
పితా వత్సానాం పతి	౯	౪	౪
పితృభ్యః సోమవద్భ్యః	౧౮	[illegible]	[illegible]
పితౄణాం భాగస్థ	౧౦	౫	౧౩
పితేవపుత్రానభిసం	౧౨	౧	౧౨
పిప్పలీక్షిప్తభేషజ్యా	౬	౧౦౯	౧
పిప్పల్యః సమవదన్త	౬	౧౦౯	౨
పిబా సోమమిన్ద్ర మన్దతు	౨౦	౧౧౭	౧
పిశఙ్గరూపో నభసో	౯	౪	౨౨
పిశఙ్గేసూత్రే ఖృగలం	[illegible]	౯	[illegible]
పిశాచక్షయణమసి	౨	౧౮	౪
పుంసి వైరేతో భవతి	౬	౧౧	౨
పుణ్డరీకం నవద్వారం	౧౦	౮	౪౩
పుణ్యం పూర్వాఫల్గున్యౌ	౧౯	౭	౩
పుత్రం పౌత్రమభి తర్పయన్తీ	౧౮	౪	౩౯
పుత్ర ఇవ పితరం గచ్ఛ	౫	౧౪	౧౦
పుత్రమత్తు యాతుధానీః	౧	౨౮	౪
పుత్రమివ పితరావశ్వినో	౨౦	౧౨౫	౫
పునః కృత్యాంకృత్యా	౫	౧౪	౪
పునఃపత్నీమగ్నిరదాదాయుషా	౧౪	౨	౨
పునః ప్రాణః పునరాత్మా	౬	౫౩	౨
పునస్త్వమా దేవజనాః	౬	౧౯	౧
పునరేహి వాచస్పతే దేవేన	౧	౧	౨
పునరేహివృషాకపే సువితా	౨౦	౧౨౬	౨౧
పునర్దాయ బ్రహ్మజాయాం	౫	౧౭	౧౧
పునర్మైతు వనస్పతే	౧౮	౩	౨౦
పునర్మైత్విన్ద్రియం పునరాత్మా	౭	౬౯	౧
పునర్వైదేవా అదదుః	౫	౧౭	౧౦
పునస్త్వా దిత్యా రుద్రా	౧౨	౨	౬
పునస్త్వా దురప్సరసః	౬	౧౧౧	౪
పుమాం కుస్తే నిమిత్సస	౨౦	౧౩౯	౧౪
పుమాంసం పుత్రం జనయ	౩	౨౩	౩
పుమానద్య ర్వ్యక్తు వీరః	౯	౪	౩
పుమాన్పుంసః పరిజాతో	౩	౬	౧
పుమాన్పుంసోధి తిష్ఠ	౧౨	౩	౧
పురం దేవా నామమృతం	౫	౨౮	౧౧
పురస్తాత్తే నమః కృణ్మ	౧౧	౨	౪
పురస్తాద్యుక్తో వహ	౫	౨౯	౧
పురుష ఏవేదం సర్వం	౧౯	౬	౪
పురుషస్తస్య ధామభిః	౨౦	౧౯	౪
పురాతమం పురాణామీశానం	౨౦	౬౮	౧౨
పురోడాశవత్సా సుదుఘా	౧౨	౪	౩౫
పుష్టిం పశూనాం పరి	౧౯	౩౧	౫
పుష్టిరసి పుష్ట్యామా	౧౯	౩౧	౧౩
పుష్పవతీ ప్రసూమతీః	౮	౭	౨౭
పూతాః పవిత్రైః పవన్తే	౧౨	౩	౨౫
పూతిరజ్జురుపధ్మానీ	౮	౮	౨
పూర్ణం నారి ప్ర భర	౩	౧౨	౮
పూర్ణః కుమ్భోధికాల	౧౯	౫౩	౩
పూర్ణాత్పూర్ణముదచతి	౧౦	౮	౨౯
పూర్ణా పశ్చాదుత పూర్ణా	౭	౮౫	౧
పూర్వాపరం చరతో. విచష్ట	౭	౮౬	౧
	౧౪	౧	౨౩
పూర్వాపరం చరతో. విచష్టే	౧౩	౨	౧౧
పూర్వే అగ్నిష్ట్వా తపతు	౧౮	౪	౯
పూర్వోజాతో బ్రహ్మణో	౧౧	౫	౫
పూర్వోదున్నభిప్రవదాసి	౫	౨౦	౬
పూషన్తవ వ్రతేవయం	౭	౧౦	[illegible]
పూషా త్వేతశ్చ్యావయతు	౧౮	౨	౫౪
పూషేమాశ్రదః శతమ్	౧౯	౬౭	౫
పూషేమాఆశాఅను	౭	౧౦	౨
పృచ్ఛామిత్వా పరమన్తం	౯	౧౦	౧౩
పృతనాజితం సహమాన	౭	౬౫	౧
పృథక్త్వా యత్పృథమా	౨౦	౯౪	౬
పృథక్సర్వే ప్రాజాపత్యాః	౧౧	౫	౨౨
పృథక్సహస్రాభ్యాం స్వాహా	౧౯	౨౨	౧౯
పృథగ్రూపాణి బహుధా	౧౨	౩	౨౧
పృథివీం త్వా తనూః	౧౨	౩	౨౨
పృథివీంత్వా. దివో	౧౮	౪	౪౮
పృథివీం దక్షో న్తరిక్షం	౯	౧	౨౧
పృథివీ ధేను స్తస్యాఅగ్ని	౪	౩౯	౨
పృథివీ ప్రామహిషో	౧౩	౨	౪౪
పృథివీ శాన్తిరన్త రిక్షం	౧౯	౯	౧౪
పృథివ్యామగ్నయే సమనమన్	౪	౩౯	౧
పృథివ్యై శ్రోత్రా య	౬	౧౦	౧
పృథివ్యై స్వాహా	౫	౯	౨
	౫	౯	౬
పృదాకవః	౨౦	౧౨౯	౯
పృష్ఠం ధావన్తం హర్యోరౌచ్చైః	౨౦	౧౨౮	౧౫
పృష్ఠాత్పృథివ్యా అహమన్తరిక్ష	౪	౧౪	౩
పై ద్వ ప్రేహి ప్రథమోను	౧౦	౪	౬
పై ద్వస్య మన్మహే వయం	౧౦	౪	౧౧
పైద్వో హన్తి కసర్ణీలం	౧౦	౪	౫
పౌరో అశ్వస్య పురుకృద్	౨౦	౧౧౮	౨
పౌర్ణమాసీ ప్రథమాయజ్ఞియా	౭	౮౫	౪
ప్రకేతునా బృహతా	౧౮	౩	౬౫
ప్రచ్యవస్వతన్వం	౧౮	౩	౯
ప్రజయాసవిత్రితేతే	౧౨	౪	౨
ప్రజాంచ పాపేష	౯	౬(౩)	౪
ప్రజావత్యధ్నే జీవలోకం	౧౮	౩	౪
ప్రజానంతః ప్రతి గృహ్ణంతు	౨	౩౪	౫
ప్రజానాం ప్రజననాయ	౯	౬(౪)	౧౦
ప్రజాపతింతే ప్రజననవన్త	౧౯	౧౮	౯
ప్రజాపతిః ప్రజాభిరుదక్రామత్	౧౯	౧౯	౧౧
ప్రజాపతిః సలిలాదా	౪	౧౫	౧౧
ప్రజాపతి రనుమతి.	౬	౧౧	౩
ప్రజాపతిర్జనయతిప్రజా	౭	౨౦	౧
ప్రజాపతిర్మ్యప్రజననవాన్	౧౯	౧౭	౯
ప్రజాపతిశ్చ పరమేష్ఠీ	౯	౭	౧
ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే	౧౦	౮	౧౩
ప్రజాపతిష్ట్వా బధ్నాత్	౧౯	౪౬	౧
ప్రజాపతేన త్వదేతాన్యన్యో	౭	౮౫	౩
ప్రజాప్రతిరావృతో బ్రహ్మణా	౧౭	౧	౨౭
ప్రజాపతేర్వా ఏవ విక్రమా	౯	౬(౨)	౧౨
ప్రజాపతేశ్చ నైన	౧౫	౬	౨౬
ప్రజావత శ్రోష్ఠేన రూపేణాస్య	౫	౨౫	౧౩
ప్రజామృతస్య పిప్రతః	౨౦	౧౩౮	౨
ప్రజాపతిః సూయవసే	౪	౨౧	౭
	౭	౭౯	౧
ప్రణేతారం వస్యో అచ్ఛా	౨౦	౪౬	౧
ప్రణోయచ్ఛత్వర్యమా	౩	౨౦	౩
ప్రణో వనస్పతే వక్నతా	౫	౭	౩
ప్రతద్విష్ణు స్తవతే	౭	౨౭	౨
ప్రతద్వోచే దమ్మృతస్య	౨	౧	౨
ప్రతిష్ఠానాః సంధానమ్మారః	౧౧	౯	౧౪
ప్రతిమ్నాత్రుముత్యుదుకస్మి	౧౧	౯	౭
ప్రతివక్ష్యపి చక్షేం ద్రత్న	౮	౪	౨౫
ప్రతితమభి చరయో	౨	౧౧	[illegible]
ప్రతిష్ఠ విరాడసి	౧౪	౨	౧౫
ప్రతిదహ యాతుధానాన్	౧	౨౮	౨
ప్రతిష్ఠేహ్యాభవతంవమూవాం	౪	౨౬	౨
ప్రతిస్మరేథాం తుజయద్భి	౮	౪	[illegible]
ప్రతీచీం త్వాప్రతీచీనః	౯	౩	౨౨
ప్రతీచీ దిగ్వరుణో ఽ ధిపతిః	౩	౨౭	౩

మంత్రము	కాం	సూ	మం
యత్పరమమవమం యచ్చ	౧౦	౭	౮
యత్పరివేష్టారః పాత్రహస్తాః	౯	౬(౬)	౩
యత్పిబామి సం పిబామి	౬	౧౩౫	౨
యత్పురా పరివేషా ఖాద	౯	౬(౧)	౧౨
యత్పురుషం వ్యదధుః కతిధా	౧౯	౬	౫
యత్పురుషేణ హవిషా దేవా	౧౯	౬	౧౦
యత్పురుషేణ హవిషా యజ్ఞం	౭	౫	౪
యత్ప్రతి శృణోతిప్రత్యా	౯	౬(౬)	౨
యత్ప్రత్యాహరతి విషమేవ	౮	౧౦(౬)	౩
యత్ప్రాఙ్ ప్రత్యఙ్ స్వధయా	౧౩	౨	౩
యత్ప్రాణ ఋతావాగతే	౧౧	౪	౪
యత్ప్రాణస్తన యిత్నునా	౧౧	౪	౩
యత్ప్రేషితా వరుణేనా	౩	౧౩	౨
యత్ర ఋషయః ప్రథమజా	౧౦	౭	౧౪
యత్ర తపః పరాక్రమ్య	౧౦	౭	౧౧
యత్రదేవా బ్రహ్మవిదో	౧౦	౭	౨౪
యత్రదేవాశ్చ మనుష్యా	౧౦	౮	౩౪
యత్రా వావప్రభ్రంశనం యత్ర	౧౯	౫౯	౮
యత్ర బ్రహ్మవిదో అగ్నిర్మా	౧౯	౪౩	౧
యత్ర బ్రహ్మవిదో. ఆపోమా	౧౯	౪౩	౭
యత్ర బ్రహ్మవిదో. ఇంద్రోమా	౧౯	౪౩	౬
యత్ర బ్రహ్మవిదో. చంద్రోమా	౧౯	౪౩	౪
యత్ర బ్రహ్మవిదో. బ్రహ్మమా	౧౯	౪౩	౮
యత్ర బ్రహ్మవిదో. వాయుర్మా	౧౯	౪౩	౨
యత్ర బ్రహ్మవిదో. సూర్యోమా	౧౯	౪౩	౩
యత్ర బ్రహ్మవిదో సోమోమా	౧౯	౪౩	౫
యత్ర లోకాంశ్చ కోశాం శ్చాపో	౧౦	౭	౧౦
యత్ర వః ప్రేంఖా హరితా	౪	౩౭	౫
యత్ర స్కమ్భః ప్రజనయన్	౧౦	౭	౨౬
యత్రాదిత్యాశ్చ రుద్రాశ్చ	౧౦	౭	౨౨
యత్రా మూస్త్రిపః శింశపాః	౨౦	౧౨౯	౭
యత్రామృతం చ మృత్యుశ్చ	౧౦	౭	౧౫
యత్రా శ్వత్థా న్యగ్రోధా	౪	౩౭	౪
యత్రా సుపర్ణా అమృతస్య	౯	౯	౨౨

మంత్రము	కాం	సూ	మం
యత్రా సుహార్దః ఆశ్లోణా	౬	౧౨౦	౩
యత్రా సుహార్దః తం లోకం	౩	౨౮	౫
యత్రా సుహార్దాం సుకృతా	౩	౨౮	౬
యత్రే దానిం పశ్యసి	౮	౩	౫
యత్రేషామగ్నే జనిమాని	౧	౮	౪
యత్సం యమో నవియమో	౪	౩	౭
యత్స భాగయతి దక్షిణాః	౯	౬(౬)	౬
యత్స ముద్రమనుశ్రితం	౧౩	౨	౨౪
యత్సముద్రో అభ్యక్రందత్	౧౯	౩౦	౮
యత్సుపర్ణా వివక్షవో	౨	౩౦	౩
యత్సో మమింద్ర విష్ణవి	౨౦	౧౧౧	౧
యత్స్వప్నేఅన్నమాశ్నామి	౭	౧౦౬	౧
యథా కలాం. పర్యండ్యాపతే	౬	౪౬	౩
యథా కలాం. సర్వముప్రియే	౧౯	౫౭	౧
యథా ఖరో మధువం చ్చారు	౨	౩౬	౪
యథాగ్రే త్వం వనస్పతే	౧౯	౩౧	౯
యథా చక్షుర్దేవానురా	౬	౧౪౧	౩
యథాత్యం ప్రగృహీత మాలుమ్బ్యం	౧౨	౪	౩౪
యథా త్వ ముత్తరోసో అసపత్నః	౧౯	౪౬	౭
యథా దిత్యా వసుభిః	౬	౭౪	౩
యథా దేవా అసురాన్	౯	౨	౧౮
యథా దేవేష్వమృతం యథైషు	౧౦	౩	౨౫
యథా ద్యాం చ పృథివీం	౧	౨	౪
యథా ద్యౌశ్చ పృథివీ	౨	౧౫	౧
యథా నకులో విచ్ఛిద్య	౬	౧౩౯	౫
యథా నడం కశిపునే	౬	౧౩౮	౫
యథా పసస్తా యాదరం	౬	౭౨	౨
యథా ప్రధిర్యథో పధి	౬	౭౦	౩
యథాప్రాణబలిహృత	౧౧	౪	౧౯
యథాబాణః సుసంశితః	౬	౧౦౫	౨
యథా బీజ మూర్వరాయాం	౧౦	౬	౩౩
యథాబ్రహ్మ చక్షత్రంచ	౨	౧౫	౪
యథా భూతం చ భవ్యం చ	౨	౧౫	౬
యథా భూమిర్మృతమనా	౬	౧౮	౨

మంత్రము	కాం	సూ	మం
యథా మక్షా ఇదం మధు	౯	౧	౧౭
యథా మధు మధుకృతః	౯	౧	౧౬
యథా మనో మనస్కేతైః	౬	౧౦౫	౧
యథా మమస్మరాదసౌ	౬	౧౩౦	౩
యథా మాంసం యథా సురా	౬	౭౦	౧
యథా మృగాః సంవిజన్త	౫	౨౧	౪
యథాయం వాహో అశ్వినా	౬	౧౦౨	౧
యథా యమాయ హర్మ్యం	౧౮	౪	౫౫
యథా యశః కన్యాయాం	౧౦	౩	౨౦
యథా యశః పృథివ్యాం	౧౦	౩	౧౯
యథాయశః ప్రజాపతౌ	౧౦	౩	౨౪
యథా యశః సోమపీథే	౧౦	౩	౨౧
యథాయశశ్చ క్షమస్యాదిత్యే	౧౦	౩	౧౮
యథా యశోగ్ని హోత్రే	౧౦	౩	౨౨
యథా యశోయజమానే	౧౦	౩	౨౩
యథాయార్యమసాదవాత్	౧౦	౫(౭)	౩
యథావాతశ్చాగ్నిశ్చ	౧౦	౩	౧౪
యథా వాతశ్చ్యావయతి	౧౦	౧	౧౩
యథా వాతేన ప్రక్షీణా	౧౦	౩	౧౫
యథా వాతో యథా మనో	౧	౧౧	౬
యథా వాతో వనస్పతీన్	౧౦	౩	౧౩
యథా వృకాదజావయో	౫	౧౧	౫
యథా వృక్షం లిబుజా	౬	౮	౧
యథా వృక్షమశని	౭	౫౨	౧
యథా వృక్ష ఇమా అప	౬	౮౫	౩
యథా శామ్యాకః ప్రపతన్	౧౯	౫౦	౪
యథా శేపో అపాయత్తై	౭	౯౫	౩
యథా శేవధిర్నిహితో	౧౨	౪	౧౪
యథా శ్యేనాత్పతత్రిణః	౫	౨౧	౬
యథాశ్వత్థనిరభవో	౩	౬	౩
యథాశ్వత్థ వానస్పత్యా	౩	౬	౬
యథా సత్యం చామృతం చ	౨	౧౫	౫
యథాసిత ప్రథయతే	౬	౭౨	౧
యథా సింధుర్నదీనాం ౧౪	౧	౪౩	౭౪౨

మంత్రము	కాం	సూ	మం	
యథా సువర్ణః ప్రపతన్	౬	౮	౨	౬౩౫
యథా సూర్యశ్చ చంద్రశ్చ	౨	౧౫	౩	౫౮౯
యథా సూర్యస్య రశ్మయః	౬	౧౦౫	౩	౬౪౯
యథా సూర్యో అతిభాతి	౧౦	౩	౧౭	౬౯౬
యథా సూర్యో నక్షత్రా	౭	౧౪	౧	౬౫౭
యథా సూర్యో ముచ్యతే	౧౦	౧	౩౨	౬౯౪
యథా సో అస్య పరిధి	౫	౨౯	౩	౬౩౩
యథా సోమః ప్రాతః సవనే	౯	౧	౧౧	౬౮౧
యథా సోమ ఓషధీ	౬	౧౫	౩	౬౩౬
యథా సోమ స్తృతీయే	౯	౧	౧౩	౬౮౧
యథా సోమ ద్వితీయే	౯	౧	౧౨	౬౮౧
యథాస్మ తే విరోహతో	౪	౪	౩	౬౦౭
యథా హవ్యం వహసి	౪	౨౩	౨	౬౧౩
యథా హశ్చ రాత్రిచ	౨	౧౫	౨	౫౮౯
యథా హస్తిహస్తిన్యాః	౬	౭౦	౨	౬౪౪
యథాహాన్యనుపూర్వం	౧౨	౨	౨౫	౭౨౫
యథేదం భూమ్యా అధి	౨	౩౦	౧	౫౯౨
యథేష్ట ఉద్వాచనం లభ్యా	౯	౭	౭	౬౨౯
యథేన్ద్రోద్యావా పృథివ్యో	౬	౫౮	౨	౬౪౨
యథేమేద్యావా పృథివీ	౬	౨	౩	౬౩౬
యథేయంర దాధార పర్వతాన్	౬	౧౭	౩	౬౩౭
యథేయం దాధార విష్ఠితం	౬	౧౭	౪	౬౩౭
యథేయం దాధారేమాన్	౬	౧౭	౨	౬౩౭
యథేయం. భూతానాం. దధామి	౫	౨౫	౨	౬౩౧
యథేయం భూతానాంద్రియతాం	౬	౧౭	౧	౬౩౭
యథేషుకా పరాపత	౧	౩	౯	౫౦౯
యథోదకమపపుషే	౬	౧౩౯	౪	౬౫౪
యదక్షేషు వదా యత్సమిత్యాం	౧౨	౩	౫౨	౭౨౮
యదగ్నే ఏషా సమితి	౧౮	౧	౨౬	౭౬౧
యదగ్నిరాపో అదహాత్	౧	౨౫	౧	౫౦౧

మంత్రం			
యే క్రిమయః పర్వతేషు	౨	౩౧	౫
యే క్రిమయః శితికక్షా	౫	౨౩	౫
యే గన్ధర్వా అప్సరసో	౨౧	౧	౫౦
యే గర్భా అవపద్యంతే	౫	౧౭	౭
యే గవ్యతా మనసా	౨౦	౮౩	౨
యే గోపతిం పరాణీయా	౧౨	౪	౫౨
యే గ్రామా యదరణ్యం	౧౨	౧	౫౬
యే గ్రామ్యాః పశవో	౨	౩౪	౪
యే చజీవాయేచ మృతా	౧౮	౪	౫౭
యే చ దేవా అయజన్తాథో	౨౦	౧౨౮	౫
యే చ ధీరాయే చాధీరాః	౧౧	౯	౨౨
యే చిత్పూర్వ ఋతసాతా	౧౮	౨	౧౫
యేత అరణ్యాః పశవో	౧౨	౧	౪౯
యేత ఆసన్దశ జాతా	౧౧	౮	౧౦
యేత ఆసీద్భూమిః పూర్వా	౧౧	౮	౭
యే తాతృషుర్దేవత్రా	౧౮	౩	౪౭
యేతే దేవి శమితారః	౧౦	౯	౭
యేతే నాడ్యౌ దేవకృతే	౬	౧౩౮	౪
యేతే పంథానో బహవో	౧౨	౧	౪౭
యేతే పంథానోవ దివో	౭	౫౭	౨
యేతే పాశావరుణ	౪	౧౬	౬
యేతే పూర్వే పరాగతా	౧౮	౩	౭౨
యేతే రాత్రి నృచక్షసో	౧౯	౪౭	౩
యేతే రాత్ర్య నడ్వాహ	౧౯	౫౦	౨
యేతే శృంగే అజరే	౮	౩	౨౫
యేత్ర పితరః పితరో	౧౮	౪	౮౬
యేత్రయః కాలకాఞ్జా	౬	౮౦	౨
యేత్రిషప్తాః పరియన్తి	౧	౧	౧
యేత్వా కృత్వాలేభిరే	౧౦	౧	౯
యే త్వామింద్ర న తుష్టువు	౨౦	౧౧౫	౩
యేత్వా శ్వేతా అజైశ్రవసో	౨౦	౧౨౮	౧౬
యేదం పూర్వా గన్రశనా	౧౪	౨	౭౪
యే దక్షిణతో జుహ్వతి	౪	౪౦	౨
యే దస్యవః పితృషు	౧౮	౨	౨౮
యే దివి పుణ్యా లోకా	౧౫	౧౩	౬
యే దిశామన్తర్దేశేభ్యో	౪	౪౦	౮
యే దేవాః పృథివ్యా	౧౯	౨౭	౧౩
యే దేవా అంతరిక్షే	౧౯	౨౭	౨౭
యే దేవా దివిషదో. పృథివ్యాం	౧౧	౭	౧౨
యే దేవా దివిషదో. యుచేయు	౧౦	౯	౧౨
యే దేవా దివిక్షియో	౧	౩౦	౩
యే దేవా దివ్యేకాదశ	౧౯	౨౭	౧౧
యే దేవానామృత్విజో			
శోయజ్ఞియాసో	౧౯	౧౧	౫౫
యే దేవానామృత్విజో యేచ	౧౯	౫౮	౬
యే దేవా రాష్ట్రభృతో	౧౩	౧	౩౫
యే దేవాస్తేన హాసంతే	౪	౩౬	౫
యే ధస్తాజ్జుహ్వతి జాతవేదో	౪	౪౦	౫
యే ధీవానో రథకారాః		౫	౬
యేనః పితుః. అనూజహిరే	౧౮	౩	౪౬
యేనః పితుః. తేభ్యః	౧౮	౩	౫౯
యేనః పితుః. య ఆ	౧౮	౨	౪౯
యేనః సపత్నా అపతే	౫	౩	౧౦
యేన ఋషయో			
బలమద్యోతయన్	౪	౨౩	౫
యేన కృశం వాజయంతి	౬	౧౧౧	౨
యేన జ్యోతీంష్యాయవే	౨౦	౬౧	౨
యే నదీనాం సంస్రవన్త్యుత్సాసః	౧	౧౫	౩
యేన దేవం సవితారం	౧౯	౨౪	౧
యేన దేవాః స్వరారురుహు	౪	౧౧	౬
యేన దేవా అమృత	౪	౨౩	౬
యేన దేవా అసురాణా	౬	౭	౩
యేన దేవా అసురాన్	౯	౨	౧౭
యేన దేవా జ్యోతిషా	౧౧	౧	౩౭
యేన దేవా సవియన్తి	౩	౩౦	౪
యేన ధనేన .తస్మే	౩	౧౫	౫
యేన ధనేన .తస్మిన్	౩	౧౫	౬
యేనమహానఘ్న్యా జఘన	౧౪	౧	౩౬
యేన మృతం స్నపయన్తి	౫	౧౯	౧౪
యేన వృక్షా అభ్యభవో	౬	౧౨౯	౨
యేన వేహద్బభూవిథ	౩	౨౩	౧
యేన సిన్ధుం మహీరపో	౨౦	౬౧	౯
యేన సూర్యాం సావిత్రీ	౬	౮౨	౨
యేన సోమ సాహన్త్యాసురా	౬	౭	౨
యేన సోమాదితిః పథా	౬	౭	౧
యేన హస్తీ వర్చసా	౩	౨౨	౩
యేనాగ్నిరస్యా భూమ్యా	౧౪	౧	౪౮
యేనాతరన్భూతకృతో	౪	౩౫	౨
యేనా దశగ్వమధ్రిగుం	౨౦	౬౩	౮
యేనా దిత్యాన్హరితః	౧౩	౩	౧౭
యేనా నిచక్ర ఆసురీంద్రం	౭	౩౯	౨
యేనా పావక చక్షసా	౧౩	౨	౨౧
	౨౦	౪౭	౧౮
యేనావపత్సవితాక్షురేణ	౬	౬౮	౩
యేనా శ్రవస్య వశ్చరథ	౩	౯	౪
యేనా సముద్రమసృజో	౨౦	౯	౪
	౨౦	౪౯	౭
యేనా సహస్రం వహసి	౯	౫	౧౭
యేనా సోగుప్త ఆదిత్య	౧౧	౧౦	౧౧
యే నిఖాతా యే పరోప్తా	౧౮	౨	౩౪
యేనేన్ద్రాయ సమభరః	౨	౯	౩
యేనేమా విశ్వా చ్యవనా	౨౦	౩౪	౪
యేన్తరిక్షా జుహ్వతి	౪	౪౦	౬
యేన్తరిక్షే పుణ్యా లోకా	౧౫	౧౩	౪
యే పంథానో. శేమాజపంతాం	౬	౧౫	౨
యే పంథానో. తేసా మజ్యానిం	౬	౫౫	౧
యే పర్వతాః. సోమపృష్ఠా	౩	౨౧	౧౦
యే పశ్చాజ్జుహ్వతి	౪	౪౦	౩
యే పాకశంసం విహరన్త	౮	౪	౯
యే పితరో వధూదర్శా	౧౪	౨	౭౩
యే పుణ్యానాం పుణ్యా	౧౫	౧౩	౮
యే పురస్తా జ్జుహ్వతి	౪	౪౦	౧
యే పురుషే బ్రహ్మవిదుస్తే	౧౦	౭	౧౭
యే పూర్వే పద్వోయన్తి	[illegible]	[illegible]	[illegible]
యే పృథివ్యాం పుణ్యా	౧౫	౧౩	౨
యే బధ్య మానమను	౨	౩౪	౩
యే బాహవో యా ఇషవో	౧౧	౯	౧
యే బృహత్సామానమా	౫	౧౯	౨
యే బ్రాహ్మణం ప్రత్యష్ఠీవన్	౫	౧౯	౩
యే భక్షయన్తో న వసూన్	౨	౩౫	౧
యేభిః పాశైః పరివత్తో	౬	౧౧౨	౩
యేభిర్వాత ఇషితః	౧౦	౨	౩౫
యేమా క్రోధయన్తి	౪	౩౬	౯
యేమావాస్యాం రాత్రిముద	౧	౧౬	౧
యే మ్రూర్యవ ఏకశతం	౮	౨	౨౭
యే యజ్ఞాసో అర్భకా	౧౯	౩౬	౧
యే యుధ్యంతే ప్రధనేషు	౧౮	౨	౧౭
యే రథినో యే అరథా	౧౧	౧౦	౨౪
యే రాజానో రాజకృతః	౩	౫	౭
యే రాత్రిమనుతిష్ఠంతి	౧౯	౪౮	౫
యేవ ఆపాపానుగృధ్యో	౧౦	౫	౨౧
యేవర్ధ్యశ్శ్రద్ధం వహతుం	౧౪	౨	౧౦
యే వర్మిణో యే వర్మాణో	౧౧	౧౦	౨౩
యే వశాయా అదానాయ	౧౨	౪	౫౧
యేవాం దంసాం స్వశ్వినా	౨౦	౧౨౯	౩
యే వాసాః కష్యపాస	౫	౨౩	౨
యేవో దేవాః పితరో	౧	౩౦	౨
యే వ్రీహయో యవా			
నిరుప్యన్తే	౯	౬(౧)	౧౪
యే శాలాః పరినృత్యంతి	౮	౬	౧౦
యేశ్రద్ధా ధనకామ్యా	౧౨	౨	౫౧
యేషాం పశ్చాత్ప్రపదాని	౮	౬	౧౫
యేషాం ప్రయాజా ఉతవాను	౧	౩౦	౪
యేషా మధ్యేతి ప్రవసన్	౭	౬౨	౩
యే సత్యాసో హవిరదో	౧౮	౩	౪౮
యే సర్పః సంస్రవన్తి	౧	౧౫	౪
యే సహస్రమరాజన్	౫	౧౮	౧౦

యే సూర్యం నతితిక్షన్తి	౮	౬	౧౨
యే సూర్యాత్పరిసర్పన్తి	౮	౬	౨౪
యేనామాసః పరావతి	౨౦	౧౧౨	౩
యేస్మాకం పితరోస్తేషాం	౧౮	౪	౬౮
యేస్యాం స్థ దక్షిణాయాం	౩	౨౬	౨
యేస్యాం స్థ ధ్రువాయాం	౩	౨౬	౫
యేస్యాం స్థ ప్రతీచ్యాం	౩	౨౬	౩
యేస్యాం స్థ ప్రాచ్యాం	౩	౨౬	౧
యేస్యాం స్థోదీచ్యాం	౩	౨౬	౪
యేస్యాం స్థోర్ధ్వాయాం	౩	౨౬	౬
యే స్రాక్త్యంమణింజనా	౮	౫	౭
యైరింద్రః ప్రక్రీడతే	౫	౨౧	౮
యోక్రన్దయత్సలిలం	౮	౯	౨
యో అక్ష్యౌ పరిసర్పతి	౫	౨౩	౩
యో అగ్నిః క్రవ్యాత్	౧౨	౨	౭
యో అగ్నౌ రుద్రోయో	౭	౯౨	౧
యో అగ్రతో రోచనానాం	౪	౧౦	౨
యో అంగ్యోయః కర్ణ్యో	౬	౧౨౭	౩
యో అద్య దేవా సూర్య	౧౩	౧	౫౮
యో అద్యసేన్యో వధోఘాయూ	౧	౨౦	౨
యో అద్యసేన్యోవధో జిఘాంసన్	౬	౯౯	౨
యో అద్య స్తేన ఆయతి	౪	౩	౫
యో అద్యస్తేన ఆయత్యఘాయు	౧౯	౪౯	౯
యో అద్రిభిత్ప్రథమజా	౨౦	౯౦	౧
యో అనిధ్మోదీదయ	౧౪	౧	౩౭
యో అంతరిక్షేణ పతతి	౪	౨౦	౯
యో అన్యోయః పునః సరో	౬	౧౨౯*	౩
యో అన్నాదో అన్నపతి	౧౩	౩	౭
యోఅన్యేద్యురుభయద్యు	౭	౧౨౧	౨
యో అస్య పారే రజసః	౬	౩౪	౫
యో అస్య విశ్వజన్మన	౧౧	౪	౨౩
యో అస్య సమిదం వేద	౬	౭౬	౩
యో అస్య సర్వజన్మన	౧౧	౪	౨౪
యో అస్య స్యాధ్వశా	౧౨	౪	౧౩
యో అస్యాః కర్ణా	౧౨	౪	౬
యో అస్యా ఊధోన	౧౨	౪	౧౮
యో అస్యా ఋచఉప	౧౨	౪	౨౮
యో గిరిష్వజాయథా	౫	౪	౧
యోగేయోగేతవస్తరం	౧౯	౨౪	౭
	౨౦	౨౬	౧
యోజాత ఏవ ప్రథమో	౨౦	౩౪	౧
యో జామ్యా అప్రథయ	౨౦	౧౨౮	౨
యో జాయమానః పృథివీ	౧౯	౩౨	౯
యో జినాతి తమన్విచ్ఛ	౬	౧౩౪	౩
యోతిథీనాంస ఆహవనీయో	౯	౬(౨)	౨౩
యోథర్వాణం పితరం దేవబంధుం	౪	౧	౭
యో దదాతి శితిపాద	౩	౨౯	౩
యో దద్రే అంతరిక్షే	౧౮	౩	౬౩
యో దాధార పృథివీం	౪	౩౫	౩
యో దేవాః కృత్యాం కృత్వా	౪	౧౮	౨
యో దేవో విశ్వాద్యము	౩	౨౧	౪
యోనఃపాప్మన్న జహాసి	౬	౨౬	౨
యోనః శపాదశపతః వృక్ష	౭	౬౧	౧
యోనః శపాదశపతః శునే	౬	౩౭	౩
యోనః సుప్తాంజాగ్రతో	౭	౧౧౩	౨
యోనః సోమ సుశంసినో	౬	౬	౨
యోనః సోమాభిదాసతి	౬	౬	౩
యోనః స్వోయో అరణః	౧	౧౯	౩
యోన ఇదమిదం పురా	౨౦	౧౪	౩
	౨౦	౬౨	౩
యోవ జీవోసి న మృతో	౬	౪౬	౧
యో నస్తా యద్దిప్సతి	౭	౧౧౩	౧
యోనాక్తాక్షో అనభ్యక్త	౨౦	౧౨౮	౬
యోనో అగ్నిః పితరో	౧౨	౨	౩౩
యోనో అగ్నిర్గార్హపత్యః	౧౯	౩౧	౨
యోనో అశ్వేషు వీరేషు	౧౨	౨	౧౫
యోనో దిప్సు దదిప్సతో	౪	౩౬	౨
యోనో ద్యువే ధనమిదం	౭	౧౧౪	౫
యోనోద్వేష త్పృథివి	౧౨	౧	౧౪
యోనో భద్రాహమకరః	౬	౧౨౮	౪
యోనో మర్తోమరుతో	౭	౮౨	౨
యోనో రసం దిప్సతి	౮	౪	౧౦
యోన్తరిక్షే తిష్ఠతి	౧౧	౨	౨౩
యో వ్యుగ్రరతి శం	౧౬	౧	౭
యోభియాతో నిలయతే	౧౧	౨	౧౩
యోభూతం చభవ్యం చ	౧౦	౮	౧
యో మమార ప్రథమో	౧౮	౩	౧౩
యో మా పాకేన మనసా	౮	౪	౮
యో మాభిచ్ఛాయమత్యేషి	౧౩	౧	౫౭
యో మాయాతుం యాతుధానేత్యాహ	౮	౪	౧౬
యో మారయతి ప్రాణయతి	౧౩	౩	౩
యో యజ్ఞస్య ప్రసాధన	౧౩	౧	౬౦
యో రక్షాంసి నిజూర్వత్యగ్ని	౬	౩౪	౨
యో రధ్రస్య చోదితాయః	౨౦	౩౪	౬
యో రాజా చర్షణీనాం	౨౦	౯౨	౧౬
	౨౦	౧౦౫	౪
యో రాయో వనిర్మహాన్	౨౦	౬౮	౧౦
యో రోహితో వృషభ	౧౩	౧	౨౫
యోవః శివతమో రస	౧	౫	౨
యోవః శుష్మో హృదయే	౬	౭౩	౨
యోవ ఆపోగ్నిరావివేశ	౧౬	౧	౮
యోవ ఆపాం భాగో	౧౦	౫	౧౫
యోవ ఆపాం వత్సో	౧౦	౫	౧౭
యోవ ఆపాం వృషభో	౧౦	౫	౧౮
యోవ ఆపాం హిరణ్య	౧౦	౫	౧౯
యోవ ఆపామశ్మా	౧౦	౫	౨౦
యోవ ఆపామూర్మి	౧౦	౫	౧౬
యోవా అభిభువం నా మర్త్యం	౯	౫	౩౬
యోవాతిర్యన్తం నామర్త్యం	౯	౫	౩౫
యో వాచా వివాచో	౨౦	౭౩	౬
యో విద్యాత్సప్తప్రవతః	౧౦	౧౦	౨
యో విద్యాత్సూత్రం వితతం	౧౦	౮	౩౭
యో విద్యాబ్రహ్మప్రత్యక్షం	౯	౬(౧)	౧
యో విశ్వచర్షణిరుత	౧౩	౨	౨౬
యో విశ్వాభి విపశ్యతి	౬	౩౪	౪
యో వేతసం హిరణ్యయం	౧౦	౭	౪౧
యో వేదా నడుహో దోహా	౪	౧౧	౯
యో వేహతం మన్యమానో	౧౨	౪	౩౮
యోవై కశాయాః సప్త	౯	౧	౨౨
యో వై కుర్వంతం నామర్త్యం	౯	౫	౩౨
యో వై తాంబ్రహ్మణో	౧౦	౨	౨౯
యో వైతే విద్యాదరణీ	౧౦	౮	౨౦
యోవై నైదాఘం నామర్త్యం	౯	౫	౩౧
యో వై పిన్వంతం నామర్త్యం	౯	౫	౩౪
యో వై సంయంతం నామర్త్యం	౯	౫	౩౩
యో వ్యతీంరఫాణయత్	౨౦	౯౨	౧౧
యోస్మాం చక్షుషా మనసా	౫	౬	౧౦
యోస్మాన్ద్వేష్టి తమాత్మా	౧౬	౭	౫
యోస్మాన్ద్వేష్టి యం వయం	౭	౮౬	౫
యోస్మాన్బ్రహ్మణస్పతే	౬	౬	౧
యోస్య దక్షిణః కర్ణయం	౧౫	౧౮	౩
యో హత్వాహి మరిణాత్	౨౦	౩౪	౩
యో హరిమా జాయాన్	౧౯	౪౪	౨
యౌత ఊరూ అష్ఠీవంతౌ	౧౦	౯	౨౧
యౌతే ఓష్ఠౌ యౌనాసికే	౧౦	౯	౧౪
యౌతేమాతా నిర్మృత	౬	౨౯	౨
యౌతే బలాస తిష్ఠతః	౬	౧౨౭	౨
యౌతే బాహూ యౌదోషణి	౧౦	౯	౧౯
యౌతే మాతోన్మమార్జ	౮	౬	౧
యౌ తేశ్వానౌ యమస్య	౧౮	౨	౧౨
యౌ భరద్వాజమవథో	౪	౨౯	౫

యా మేధాతిథిమవథో	౪	౨౯	౬
యౌ వ్యాఘ్రావవరూఢౌ	౬	౧౪౦	౧
యా శ్యావాశ్వమవథో	౪	౨౯	౪
రక్షన్తు త్వాగ్నయో యే	౮	౧	౧౧
రక్షాంసి లోహితమితర	౯	౭	౧౭
రక్షా మాకిర్నో అఘశంస	౧౯	౪౭	౬
రక్షోహణం వాజినమా	౮	౩	౧
రథజితాం రాథజితేయా	౬	౧౩౦	౧
రథే అక్షేష్వృషభస్య	౬	౩౮	౩
రపద్గన్ధర్వీరప్స్వ చ	౧౮	౧	౧౯
రయిం మే పోషం సవితోత	౪	౨౫	౫
రశ్మిభిర్నభ ఆభృతం	౧౩	౪(౧)	౨
	౧౩	౪(౧)	౯
రాకామహం సుహవా	౭	౫౦	౧
రాజన్యే దున్దుభావాయ	౬	౩౮	౪
రాజసూయం వాజపేయ	౧౧	౭	౭
రాజ్ఞో వరుణస్య బన్ధో	౧౦	౫	౪౪
రాజ్ఞో విశ్వజనీనస్య	౨౦	౧౨౭	౭
రాత్రిం రాత్రిమప్రయాతం	౧౯	౫౫	౧
రాత్రిం రాత్రిమరిష్యన్త	౧౯	౫౦	౩
రాత్రి మాతరుషసే నః	౧౯	౪౮	౨
రాత్రీభిరస్మా అహభి	౧౮	౧	౧౦
రాత్రీ మాతా నభః పితా	౫	౫	౧
రాద్ధిః ప్రాప్తిః సమాప్తి	౧౧	౭	౩౬
రాయా వయం సుమనసః	౧౪	౨	౩౬
రారన్ధి సవనేషు ణ	౨౦	౨౩	౪
ఋశ్యపదీం వృషదతీం	౧	౧౮	౪
ఋశ్యస్యేవ పరీశాసం	౫	౧౪	౩
రుక్మప్రస్తరణం వహ్యం	౧౪	౨	౩౦
రుచిరసి రోచోసి	౧౭	౧	౨౧
రుజన్పరిరుజన్మృణన్	౧౬	౧	౨
రుజశ్చ మా వేనశ్చ	౧౬	౩	౨
రుద్ర ఏనమిష్వాసో	౧౫	౫	౧౧
రుద్ర జలాషభేషజ	౨	౨౭	౬
రుద్రస్య మూత్రమస్యమృతస్య	౬	౪౪	౩
రుద్రస్యైలబకారేభ్యో	౧౧	౨	౩౦
రుద్రో వో గ్రీవా అశరైత్	౬	౩౨	౨
రుష్టి రక్ష వసత్వాన్నే	౧౯	౨౯	౩
రుహో రురోహ రోహిత	౨౩	౧	౪
రూపం రూపం వయోవయః	౧౯	౧	౩
రేవతీర వాధృషః సిషాసవః	౬	౨౧	౩
రేవతీర్నః సధమాద	౨౦	౧౨౨	౧
రైభ్యాసీదనుదేయీ	౧౪	౧	౭
రోచసే దివి రోచసే	౧౩	౨	౩౦
రోహణ్య సిరోహణ్యస్థ్న	౪	౧౨	౧
రోహితః కాలో అభవద్	౧౩	౨	౩౯
రోహితే ద్యావాపృథివీ	౧౩	౧	౩౭
రోహితే భ్యః స్వాహా	౧౩	౨౩	౨౩
రోహితో దివమారుహత్	౧౩	౨	౨౫
రోహితో దివమారుహన్	౧౩	౧	౨౬
రోహితో ద్యావాపృథివీ అదృంహత్	౧౩	౧	౭
రోహితో ద్యావాపృథివీ జజాన	౧౩	౧	౬
రోహితో యజ్ఞం వ్యదధాత్	౧౩	౧	౧౪
రోహితో యజ్ఞస్య జనితా	౧౩	౧	౧౩
రోహితో లోకో అభవద్	౧౩	౨	౪౦
రోహేమ శరదః శతమ	౧౯	౬౭	౪
లాంగలం పవీరవత్	౩	౧౭	౩
లోమ లోమ్నా సం కల్పయా	౪	౧౨	౫
లోమాన్యస్య సం ఛిన్ధి	౧౨	౫(౭)	౨
లోహితేన స్వధితినా	౬	౧౪౧	౨
వంశానాం తే నహనానాం	౯	౩	౪
వచ్యస్వ రేభ వచ్యస్వ	౨౦	౧౨౭	౪
వజ్రాపవసాధ్యః కీర్తి	౨౦	౪౮	౩
వజ్రేణ శతపర్వణా	౧౨	౫(౭)	౫
వజ్రో ధావతి వైశ్వానర	౧౨	౫(౨)	౫
వత్సో విరాజో వృషభో	౧౩	౧	౩౩
వధ్రయస్తే ఖనితారో	౪	౬	౮
వనస్పతిః సహ దేవైర్న	౧౨	౩	౧౫
వనస్పతీన్ గన్ధర్వాప్సరసః	౧౧	౯	౨౪
వనస్పతీన్ ద్విపాచ్చతుష్పా	౮	౮	౧౪
వనస్పతేవ స్నుజా రరాణః	౫	౨౭	౧౧
వనస్పతే వీడ్వంగో హి	౬	౧౨౫	౧
వనస్పతే స్తీర్ణ మా సీద	౧౨	౩	౩౩
వనిష్ఠా నావ గృహ్యన్తి	౨౦	౧౩౧	౯
వనే న వాయో న్యధాయి	౨౦	౭౬	౧
వనోతి హి సున్వన్క్షయం	౨౦	౬౮	౧
వయం ఘ త్వా సుతావన్త	౨౦	౫౨	౧
	౨౦	౫౭	౧౪
వయం జయేమ త్వయాయుజా	౭	౫౨	౪
వయం తదస్య సంభృతం	౭	౯౫	౨
వయం శూరేభిరస్తృభి	౨౦	౨౦	౨౦
వయమిన్ద్ర త్వాయవోభి	౨౦	౧౮	౪
వయమిన్ద్ర త్వాయవోహవి	౨౦	౨౩	౭
వయముత్వా తదిదర్థా	౨౦	౧౮	౧
వయముత్వామపూర్వ్య స్థూరం	౨౦	౧౪	౧
	౨౦	౬౨	౧
వయమేనమిదా హ్యోపీ	౨౦	౯౭	౧
వయో న వృక్షం సుపలాశ	౨౦	౧౭	౪
వరణేన ప్రవ్యథితా	౧౦	౩	౯
వరణో వారయాతా అయం	౬	౮౫	౧
	౧౦	౩	౫
వరాహో వేద వీరుధం	౮	౭	౨౩
వరుణం త ఆదిత్యవన్త	౧౯	౧౮	౪
వరుణస్య భాగ స్థ	౧౦	౫	౧౦
వరుణోపా మధిపతిః	౫	౨౪	౪
వరుణో మాదిత్యై రేతస్యా	౧౯	౧౭	౪
వరుణో యాతి వస్వభి	౨౦	౧౩౧	౧
వర్చ ఆ దేహి మే	౧౯	౩౭	౨
వర్చసా మాం పితరః	౧౮	౩	౧౦
వర్చసా మాం సమనక్త్వగ్ని	౧౮	౩	౧౧
వర్చసో ద్యావా పృథివీ	౧౯	౫౮	౧
వర్మ మహ్యమయం మణిః	౧౦	౬	౨
వర్మ మే ద్యావా పృథివీ వర్మమ		౫	౧౮
వర్మ మే ద్యావా పృథివీ వర్మమే	౧౯	౨౦	౪
వర్యే వన్దే సుభగే	౧౯	౪౯	౩
వర్షం వనుష్వాపి గచ్ఛ	౧౨	౩	౫౩
వర్ష మాజ్యం ఘ్రంసో అగ్ని	౧౩	౧	౫౩
వవక్ష ఇన్ద్రో అమిత	౨౦	౭౭	౫
వశాం దేవా ఉప జీవన్తి	౧౦	౧౦	౩౪
వశా చరన్తి బహుధా	౧౨	౪	౨౯
వశా దగ్మామి మాక్షురిం	౨౦	౧౩౬	౧౩
వశా ద్యౌర్వశా పృథివీ	౧౦	౧౦	౩౦
వశా మాతా రాజన్యస్య తథా	౧౨	౪	౩౩
వశా మాతారాజన్యస్య వశా	౧౦	౧౦	౧౮
వశా మేవామృతమా హుర్వశాం	౧౦	౧౦	౨౬
వశా యజ్ఞం ప్రత్యగృహ్ణాద్	౧౦	౧౦	౨౫
వశాయాః పుత్రమా యన్తి	౨౦	౧౩౦	౧౫
వశాయా దుగ్ధం పీత్వా	౧౦	౧౦	౩౧
వషట్కారేణాన్న దేనాన్నమత్తి	౧౫	౧౪	౧౮
వషట్తే పూషన్నస్మిన్	౧	౧౧	౧
వషడ్ఢుతేభ్యో వషడహుతేభ్యః	౭	౧౦౨	౭
వసవస్త్వా దక్షిణత	౧౦	౯	౮
వసోరిన్ద్రం వసుపతిం	౨౦	౭౧	౧౫
వసోర్యా ధారా మధునా	౧౨	౩	౪౧
వస్యోభూయాయ వసుమాన	౧౬	౯	౪
వాఙ్మ ఆసన్నసోః	౧౯	౬౦	౧
వాచమష్టాపదీమహం	౨౦	౪౨	౧
వాచస్పత ఋతవః పఞ్చ	౧౩	౧	౧౮
వాచస్పతే పృథివీ నః	౧౩	౧	౧౭
వాచస్పతే సౌమనసం	౧౩	౧	౧౯
వాజస్య ను ప్రసవే మాతరం	౭	౭	౨
వాజస్య ను ప్రసవే సం	[illegible]	౨౦	౮

వాణేన సాసహార్యేణ	౨౦	౧౯	౬
వాంఛ మే తన్వం పాదౌ	౬	౯	౧
వాతం బ్రూమః పర్జన్య	౧౧	౬	౬
వాత ఇవ వృక్షాన్ని	౧౦	౧	౧౭
వాతరంహా భవ వాజిన్	౬	౯౨	౧
వాతాజ్జాతో అంతరిక్షాద్	౪	౧౦	౧
వాతాత్తే ప్రాణమవిదం	౮	౨	౩
వానస్పత్యః సంభృత	౫	౨౧	౩
వానస్పత్యా గ్రావాణో	౩	౧౦	౫
వాయుం తేన్తరిక్షవస్త	౧౯	౧౮	౨
వాయురన్తరిక్ష స్యాధిపతిః	౫	౨౪	౮
వాయు రన్తరిక్షేణోద క్రామత్	౧౯	౧౯	౨
వాయురమిత్రాణామిష్వగ్రా	౧౧	౧౦	౧౬
వాయు రేనాః సమాకరత్	౬	౧౪౧	౧
వాయుర్మాంతరిక్షాద్యైతస్యా	౧౯	౧౭	౨
వాయోః పూతః పవిత్రేణ	౬	౫౧	౧
వాయోః సవితుర్విదథాని	౪	౨౫	౧
వాయో యత్తే తపస్తేన	౨	౨౦	౧
వాయో యత్తే తేజస్తేన	౨	౨౦	౫
వాయో యత్తేర్చిస్తేన	౨	౨౦	౩
వాయో యత్తే శోచిస్తేన	౨	౨౦	౪
వాయో యత్తే హరస్తేన	౨	౨౦	౨
వారిదం వారయాతై వరణా	౪	౭	౧
వార్ష త్యా యవ్యాలి	౨౦	౧౦౦	౨
వాశ్ర హత్యాయ శవసే	౨౦	౧౯	౧
వార్షికావేనం మాసౌ	౧౫	౪	౯
వార్షికౌ మాసౌ గోప్తారా	౧౫	౪	౮
వావాతా చమహిషీ	౨౦	౧౨౮	౧౧
వావృధానః శవసా	౫	౨	౨
	౨౦	౧౦౭	౫
వావృధానస్య తేవయం	౨౦	౨౭	౬
వాసన్తావేనం మాసౌ	౧౫	౪	౩
వాసన్తౌ మాసౌ గోప్తారా	౧౫	౪	౨
వింశతిః స్వాహా	౧౯	౨౩	౧౭
విగ్రామ్యః పశవ	౩	౩౧	౩
వి చిద్వృత్రస్య దోధతో	౨౦	౧౦౭	౩
విచిన్వతీమాకిరన్తీ	౪	౩౮	౨
విజహీష్వ బార్హత్సామే	౫	౨౫	౯
వి జిహీష్వ లోకం కృణు	౬	౧౨౧	౪
విజేషకృదిన్ద్ర ఇవానవ	౪	౩౧	౫
వి జ్యోతిషా బృహతా	౮	౩	౨౪
వితతౌ కిరణౌ ద్వౌ	౨౦	౧౩౩	౧
వి తర్తూర్యన్తే మఘవన్	౨౦	౮౫	౪
వితిష్ఠధ్వం మరుతో	౮	౪	౧౮
వితిష్ఠన్తాం మాతురస్యా	౧౪	౨	౨౫
వితే భినద్మి మేహనం	౧	౧౧	౫
వి తే మదం మదావతి	౪	౭	౪
వితే ముఞ్చామి రశనాం	౭	౮౩	౧
వితే హనవ్యాం శరణిం	౬	౪౩	౩
విత్వా తతస్రే మిథునా	౨౦	౭౨	౨
	౨౦	౭౫	౧
విదుష్టే అస్య వీర్యస్య	౨౦	౭౫	౨
విదేవస్త్వా మహానగ్ని	౨౦	౧౩౬	౧౪
వి దేవాజరసావృతన్వి	౩	౩౧	౧
విద్మ తే సభే నామ	౩	౧౩	౨
విద్మ తే సర్వాః పరిజాః	౧౯	౫౬	౬
విద్మ తే స్వప్న జనిత్రం గ్రాహ్యాః	౧౬	౫	౧
విద్మ తే స్వప్న జనిత్రం దేవ	౧౬	౪	౮
విద్మతేస్వప్న జనిత్రం దేవ. అన్తక౯	౬	౪౬	౨
విద్మ తే స్వప్న జనిత్రం నిర్భుత్యాః	౧౬	౫	౪
విద్మ తే స్వప్న జనిత్రం నిర్భూత్యాః	౧౬	౫	౬
విద్మతే స్వప్న జనిత్రం పరాభూత్యాః	౧౬	౫	౭
విద్మతే స్వప్న జనిత్రమభూత్యాః	౧౬	౫	౫
విద్మ వై తే జాయాన్య జానం	౭	౮౧	౧
విద్మా శరస్య పితరం చన్ద్రం	౧	౩	౪
విద్మా శరస్య పితరం పర్జన్యం భూరి	౧	౨	౧
విద్మా శరస్య పితరం పర్జన్యం శత	౧	౩	౧
విద్మా శరస్య పితరం మిత్రం	౧	౩	౨
విద్మా శరస్య పితరం వరుణం	౧	౩	౪౩
విద్మా శరస్య పితరం సూర్యం	౧	౩	౫
విద్మా హిత్వా ధనంజయం	౨౦	౨౪	౬
వి ద్యామేషి రజస్పృథ్వహా	౧౩	౨	౨౨
	౨౦	౪౭	౧౯
విద్యాశ్చ వా అవిద్యాశ్చ	౧౧	౮	౨౩
విద్యుద్ధస్తా మరుతో దన్తా	౯	౭	౩
విద్యుత్సుంభ్భలిస్తనయిత్ను	౧౫	౨	౨౫
విద్యోతమానః ప్రతి హరతి	౯	౬(౫)	౭
విద్రధస్య బలాసస్య	౬	౧౨౭	౧
విధుం దద్రాణం సలిలస్య	౯	౧౦	౯
విధ్యదర్భసపత్నాన్మే	౧౯	౨౮	౧౦
విధ్యామ్యాసాం ప్రథమాం	౭	౭౮	౨
వి న ఇంద్ర మృధో జహి	౧	౨౧	౨
విపశ్చితం తరణిం భ్రాజమానం	౧౩	౨	౪
విభిద్య పురం శయథే	౨౦	౯౧	౫
విభిన్దతీ శతశాఖా	౪	౧౯	౫
విభ్రాజజ్జ్యోతిషా స్వ	౨౦	౬౨	౭
వి మిమీష్వ పయస్వతీం	౧౩	౧	౨౭
విమృగ్వరీం పృథివీమా	౧౨	౧	౨౯
వి మోకశ్చ మాత్రసవిశ్చ	౧౬	౩	౪
వియ ఊర్ణో త్రృథివీం	౧౩	౩	౨౨
వి రక్షో విమృధో జహి	౧	౨౧	౩
విరాజశ్చైవ సర్వేషాం	౧౫	౬	౨౩
విరాజాన్నాద్యాన్నమత్తి	౧౫	౧౪	౧౦
విరాడగ్రే సమభవత్	౧౯	౬	౯
విరాడ్వా ఇదమగ్రఆసీత్	౮	౧౦(౧)	౧
విరాడ్వాగ్విరాట్ పృథివీ	౯	౧౦	౧౪
వి రోహతో అమృశద్	౧౩	౧	౮
వి లపన్తు యాతుధానా	౧	౭	౩
విలిప్తీ యా బృహస్పతే	౧౨	౪	౪౬
విలిప్త్యా బృహస్పతేయా	౧౨	౪	౪౪
విలోహితో అధిష్ఠానా	౧౨	౪	౪
వివస్వాన్నో అభయం	౧౮	౩	౬౧
వివస్వాన్నో అమృతత్వే	౧౮	౩	౬౨
వివాహం జ్ఞాతీన్సర్వానపి	౧౨	౫(౫)	౬
విశం విశం మఘవా పర్యశాయత	౨౦	౧౭	౬
విషం దవై న సబంధూనాం	౧౫	౮	౩
విశ్వంభరా వసుధానీ	౧౨	౧	౬
విశ్వం వాయుః స్వర్గో లోకః	౯	౭	౪
విశ్వ కర్మాణం తే సప్తఋషి	౧౯	౧౮	౭
విశ్వకర్మా మా సప్తఋషిభి	౧౯	౧౭	౭
విశ్వ ఉత్కల్యాణ్యిమా	౬	౧౦౭	౩
విశ్వజిత్త్రాయ మాణాయై	౬	౧౦౭	౧
విశ్వమన్యామభీవార	౧	౩౨	౪
విశ్వంభర విశ్వేన మా	౨	౧౬	౫
విశ్వరూపం చతురక్షం	౨	౩౨	౨
విశ్వరూపాం సుభగామచ్ఛా	౬	౫౯	౩
విశ్వవ్యచా ఘృత పృష్ఠో	౧౨	౩	౧౯
విశ్వవ్యచాశ్చ ర్మసదయో	౯	౭	౧౫
విశ్వస్వం మాతరమోషధీనాం	౧౨	౧	౧౭
విశ్వాః పృతనా అభిభూతరం	౨౦	౫౪	౧
విశ్వాని శక్రో నర్యాణి	౨౦	౭౭	౬
విశ్వాస్తేవావిదం బ్రూమః	౧౧	౬	౧౯
విశ్వాస్వేవాస్య భూతా	౧౫	౩	౧౧
విశ్వామిత్ర జమదగ్నే	౧౮	౩	౧౬
విశ్వాహా తే సదమిద్	౩	౧౫	౮
విశ్వేదేవా ఉపరిష్ట	౮	౮	౧౩
విశ్వేదేవా మరుతశ్చత్వో	౬	౪౭	౨
విశ్వేదేవా వసవోరక్ష	౧	౩౦	౧
విశ్వేషు హి త్వా సవనేషు	౨౦	౭౨	౧
విషం గవాం యాతుధానా	౮	౩	౧౬
విషం ప్రయస్యయస్తి తత్వా	౧౨	౫(౪)	౪

సయత్రృణా అనువ్యచలత్	౧౫	౧౪	౨౧
స యత్ప్రతీచీం దిశమను	౧౫	౧౪	౧
స యత్ప్రాచీం దిశమను	౧౫	౧౪	౨౩
స యత్ప్ర ర్యానక్షత్రేణాను	౧౫	౧౪	౨౩
స యదుదీచీం దిశమను	౧౫	౧౪	౭
స యదూర్ధ్వాందిశమను	౧౫	౧౪	౨౭
స యద్దక్షిణాం దిశమను	౧౫	౧౪	౩
స యద్ధ్వే వానను వ్యచలద్	౧౫	౧౪	౧౯
స యద్ధ్రువాం దిశమను	౧౫	౧౪	౯
సయన్మనుష్యానను	౧౫	౧౪	౧౫
సరస్వతీ యా సరథం	౧౮	౧	౪౩
	౧౮	౪	౪౭
సరస్వతి వ్రతేషు తే	౭	౭౦	౧
సరస్వతీం దేవయన్తో	౧౮	౧	౪౧
	౧౮	౪	౪౫
సరస్వతీం పితరో	౧౮	౧	౪౨
	౧౮	౪	౪౬
సరస్వతీ మనుమతిం	౫	౭	౪
సరాజసి పురుష్టుతం	౨౦	౬౧	౬
	౨౦	౬౨	౧౦
సరుద్రో వసువర్చసుదేయు	౧౩	౪(౩)	౫
సరూపా నామ తే మాతా	౧	౨౪	౩
సరూపకి ద్వ్యా విరూపకిద్వ్యా	౫	౨౩	౪
సర్పానుసర్ప పునర్వో	౨	౨౪	౪
సర్వం తద్రాజా వరుణో	౪	౧౬	౫
సర్వం పరిక్రోశం జహి	౨౦	౭౪	౭
సర్వజ్యానిః కర్ణ	౧౨	౫(౩)	౧౧
సర్వదా వా ఏష యుక్త	౯	౬(౨)	౧౦
సర్వాంల్లోకా న్సమజయన్	౧౧	౧౦	౧౨
సర్వాః సమగ్రా ఓషధీ	౮	౭	౧౯
సర్వాజ్యపస్యం దూరణి	౧౨	౫(౩)	౩
సర్వాజ్యపస్యం క్రూరాణి	౧౨	౫(౩)	౨
సర్వాజ్యపస్యం ఘోరాణి	౧౩	౨	౪౧
సర్వాదిశః సమచరద్	౧౨	౨	౪౬

సర్వానగ్నే సహమానః	౧౨	౨	౪౬
సర్వాన్కామాన్పూరయత్యా	౩	౨౯	౨
సర్వాన్కామాన్య మరాత్యే	౧౨	౪	౩౬
సర్వాన్సమాగా అభిజిత్య	౧౨	౩	౩౬
సర్వాన్దేవానిదం బ్రూమః	౧౧	౬	౨౦
సర్వాస్యాఙ్గా పర్వాణి	౧౨	౫(౭)	౧౦
సర్వాస్యాఙ్గా పర్వామూలాని	౧౨	౫(౭)	౧౦
సర్వే అస్మిన్దేవా ఏక వృతో	౧౨.	౫(౫)	౪
సర్వే గర్భాదవేపన్త	౧౦	౧౦	౨౩
సర్వే దేవా అత్యాయన్తి	౧౧	౧౦	౧౪
సర్వే దేవా అత్యాయన్తు	౧౧	౧౦	౧౫
సర్వే దేవా ఉపాశిక్షన్	౧౧	౮	౧౭
సర్వే భ్యోఙ్గిరోభ్యో	౧౯	౨౨	౧౮
సర్వేషాం చ క్రిమీణాం	౫	౨౩	౧౩
సర్వో వా ఏష జగ్ధ	౯	౬(౨)	౮
సర్వో వా ఏషో జగ్ధ	౯	౬(౨)	౯
సర్వోవై తత్ర జీవతి	౮	౨	౨౫
స వరుణః సాయమగ్ని	౧౩	౩	౧౩
స వా అగ్నే రజాయత	౧౩	౪(౪)	౮
స వా అద్భ్యో జాయత	౧౩	౪(౪)	౯
స వా అంతరిక్షా ద జాయత	౧౩	౪(౪)	౩
స వా అహ్నోజాయత	౧౩	౪(౪)	౧
స వా ఋగ్భ్యో జాయత	౧౩	౪(౪)	౨౦
సవితః శ్రేష్ఠేన రూపేణా స్యా	౫	౨౫	౧౨
సవితా ప్రసవానా మధిపతిః	౫	౨౪	౧
స విశః సబంధూ నన్నమన్	౧౫	౮	౨
సవిశోను వ్యచలత్	౧౫	౯	౧
స విశ్వాప్రతి దాక్షిణ	౬	౩౬	౨
స వేద పుత్రః పితరం	౭	౧	౨
సవై దిగ్భ్యోజాయత	౧౩	౪(౪)	౬
సవై దివోజాయత	౧౩	౪(౪)	౫
సవై భూమేర జాయత	౧౩	౪(౪)	౭
సవై యజ్ఞాద జాయత	౧౩	౪(౪)	౧౧
సవై రాత్ర్యా అజాయత	౧౩	౪(౪)	౨

సవై వాయో రజాయత	౧౩	౪(౪)	౪
స సంవత్సర మూర్ధ్వో	౨౫	౩	౧
ససస్తు త్వా అరాతయో	౨౦	౭౪	౪
స సర్వస్మై వి పశ్యతి	౧౩	౪(౨)	౬
స సర్వాన నక్షత్రేణాను	౧౫	౬	౨౪
ససానాత్యం ఉత సూర్యం	౨౦	౧౧	౯
స సుత్రామా స్వవాం	౭	౧౭	౧
	౨౦	౧౨౫	౭
స సుష్టుభాస ఋక్వతా	౨౦	౮౮	౫
స స్తనయతి సవి	౧౩	౪(౪)	౧౩
సస్రుషీ స్తదపసా దివా	౬	౨౩	౧
స స్వర్గమారోహతి	౧౦	౯	౫
సహమానేయం ప్రథమా	౨	౨౫	౨
సహస్రకుణపాశేతా	౧౧	౧౦	౨౫
సహస్రణీథాః కవయో	౧౮	౨	౧౮
సహస్రదామన్విశిఖాన్	౪	౧౮	౪
సహస్రధారం శతధార	౧౮	౪	౩౬
సహస్రధారః పవతే	౨౦	౧౩౭	౬
సహస్రధార ఏవతే	౫	౬	౩
సహస్రప్రుష్టః శతధారో	౧౧	౧	౨౦
సహస్రబాహుః పురుషః	౧౯	౬	౧
సహస్రశృంగో వృషభో జాత	౧౩	౧	౧౨
సహస్రశృంగో వృషభోయః	౪	౫	౧
సహస్రాక్ష మతి పశ్యం	౧౧	౨	౧౭
సహస్రాక్షేణ శతవీర్యేణ	౩	౧౧	౩
	౨౦	౯౬	౮
సహస్రాక్షౌ వృత్రహణా	౪	౨౮	౩
సహస్రార్ఘః శతకాండః	౧౯	౩౩	౧
సహస్రాహ్ణ్యం. వియత	౧౦	౮	౧౮
	౧౩	౨	౩౮
సహస్రాహ్ణ్యం. వియ్యతస్య	౧౩	౩	౧౪
సహస్వ నో అభిమాతిం	౧౯	౩౨	౬
సహస్వ మన్యో అభిమాతి	౪	౩౧	౩
సహ దివః సప్పృథివ్యా	౪	౧	౪

సహృదయం సాంమనస్య	౩	౩౦	౧
సహే పిశాచాన్సహసైషాం	౪	౩౬	౪
సహోసి సహోమే	౨	౧౭	౨
సంతపనా ఇదం హవిర్మరుత	౭	౮౨	౧
సాకంజానాం సప్తథమాహు	౯	౯	౧౬
సాకం సజాతైః పయసా	౧౧	౧	౭
సాతే కామ దుహితా	౯	౨	౫
సాదుం పుత్రం హిరణ్యయమ్	౨౦	౧౨౯	౫
సాద్యా ఏకం జాలదండ	౮	౮	౧౨
సాద్యర్యా అతిథినీ	౨౦	౧౬	౩
సానో భూరిరా దిశతు	౧౨	౧	౪౦
సా పశ్చాత్పాహి సాపురః	౧౯	౪౮	౪
సాబ్రహ్మజ్యం దేవపీయుం	౧౨	౫(౩)	౪
సాముందసానా మవసా	౧౪	౨	౬
సామాని యస్య లోమాని	౧౫	౩	౮
సామాసాద ఉద్గీథో	౧౯	౫౫	౩
సాయంసాయం గృహపతిర్నో	౭	౧౫	౩
సావిత్రిదేవ ప్రథమాయ	౭	౧౫	౧
సాహస్రస్త్వేష ఋషభః	౯	౪	౧
సింహ ఇవాస్తానీద్	౫	౨౦	౨
సింహ ప్రతీకో విశ	౪	౨౨	౭
సింహస్య రాత్ర్యుశతీ	౧౯	౪౯	౪
సింహస్యేవ స్తనథోః	౮	౭	౧౫
సింహో వ్యాఘ్ర ఉతయా	౬	౩౮	౧
సినాత్యే నాన్విర్భతి	౩	౬	౫
సినీవాలిపృథుష్టుకే	౭	౪౮	౧
సింధుపత్నీః సింధురాజ్ఞీ	౬	౨౪	౩
సింధోర్గర్భోసి విద్యుతాం	౧౯	౪౪	౫
సిలాచీ నామ కానీనో	౫	౫	౮
సీతాః పర్శవః సికతా	౧౧	౩(౧)	౧౨
సీతే వన్దామహే త్వా	౩	౧౭	౮
సీరా యుఞ్జన్తికవయో	౩	౧౭	౧
సీసాయాధ్యాహ వరుణః	౧	౧౬	౨
సీసే మలం సాదయిత్వా	౧౨	౨	౨౦

స్తుతా మయా వరదా వేదమాతా	౧౯	౭౧	౧
స్తువానమగ్న ఆ వహ	౧	౭	౧
స్తుష్వవర్ష్మన్పురువర్త్మానం	౫	౨	౭
	౨౦	౧౦౭	౧౦
స్తుహి శ్రుతం గర్తసదం	౧౮	౧	౪౦
స్తుహీంద్రం వ్యశ్వవదనూర్మిం	౨౦	౬౬	౧
స్త్రైగేన క్రామత్యేషి	౧౮	౧	౩౯
స్తేయం దుష్కృతం వృజినం	౧౧	౮	౨౦
స్తోత్రం రాధానాం పతే	౨౦	౪౫	౨
స్తోమస్య వో విభావరి	౧౯	౪౯	౬
స్తోమా ఆసన్ప్రతిధయః	౧౪	౧	౮
స్త్రియః సతీస్తాం ఉ మే	౯	౯	౧౫
స్యోనం ధ్రువం ప్రజాయై	౧౪	౧	౪౭
స్యోనాద్యోనేరధి బుధ్యమానౌ	౧౪	౨	౪౩
స్యోనా భవ శ్వశురేభ్యః	౧౪	౨	౨౭
స్యోనాస్మై భవ పృథివ్య	౧౮	౨	౧౯
స్రక్త్యోసి ప్రతిసరోసి	౨	౧౧	౨
స్రాక్త్యేన మణిన ఋషిణేవ	౮	౫	౮
స్వప్ద ధ్వస్త్రేక్షణమాయపనం	౯	౬(౧)	౧౭
స్వరా హస్తేన ప్రాతే	౯	౬(౨)	౫
స్వపేవ యస్య హరణీ	౨౦	౩౧	౪
స్వదయా పరిహితా శ్రద్ధయా	౧౨	౫(౧)	౩
స్వధాకారేణ పితృభ్యో	౧౨	౪	౩౨
స్వధాకారేణాన్నాదే వాన్నమత్తి	౧౫	౧౪	౧౪
స్వధాపితృభ్యః పృథివి	౧౮	౪	౭౮
స్వధా పితృభ్యో అంతరిక్ష	౧౮	౪	౭౯
స్వధా పితృభ్యోదివి	౧౮	౪	౮౦
స్వధాస్థ మిత్రావరుణా	౬	౯౩	౨
స్వప్నమాతా స్వప్నపితా	౪	౫	౬
స్వప్నం సుప్త్వా యది పశ్యాసి	౧౦	౩	౬
స్వప్న స్వప్నా భికరణేన	౪	౫	౭
స్వప్నో వై తన్ద్రీర్నిఋతిః	౧౧	౮	౧౯
స్వమే తదద్యాదస్తి యద్వశాం	౧౨	౪	౧౫
స్వయమేవ. బ్రూయాద్వ్రాత్య	౧౫	౧౧	౨

స్వయమేవ. బ్రూయాద్వ్రాత్యాతి	౧౫	౧౨	౨
స్వరన్తి త్వా సుతే నరో	౨౦	౫౨	౨
	౨౦	౫౭	౧౫
స్వర్గం లోకమభివో	౧౨	౩	౧౭
స్వర్యద్వేది సుదృశీక	౨౦	౭౭	౪
స్వర్యన్తో నాపేక్షన్త	౪	౧౪	౪
స్వర్విదో రోహితస్య	౧౩	౧	౪౮
స్వస్తితం మే సుప్రాతః	౧౯	౮	౩
స్వస్తి తే సూర్య చరసే	౧౩	౨	౭
స్వస్తిదా. ఇంద్రో బధ్నాతు	౮	౫	౨౨
స్వస్తిదా. వృషేంద్రః	౧	౨౧	౧
స్వస్తినో అస్త్వభయం	౧౯	౮	౭
స్వస్తిమాత్ర ఉతపిత్రే	౧	౩౧	౪
స్వస్త్యద్యోషసో దోషసశ్చ	౧౬	౪	౬
స్వాక్తం మే ద్యావా పృథివీ	౭	౩౧	౧
స్వాదుష్కిలాయం మధుమాం	౧౮	౧	౪౮
స్వాదుష్టే అస్తు సంసుదే	౨౦	౪	౩
స్వాదోరిత్థా విషూవతో	౨౦	౧౦౯	౧
స్వాయసా అసయః సన్తి	౧౦	౧	౨౦
స్వావస్త్రేవస్యామృతం యదీ	౧౮	౧	౩౨
హరిమాణం తే అంగేభ్యో	౯	౮	౯
హరిశ్మశారుర్హరికేశ	౨౦	౩౧	౩
హర్యశ్వం సత్పతిం చర్షణీసహం	౨౦	౧౪	౪
	౨౦	౬౨	౪
హవిర్ధాన మగ్నిశాలం	౯	౩	౭
హస్తాభ్యాం దశశాఖాభ్యాం	౪	౧౩	౭
హస్తివర్చసం ప్రథతాం	౩	౨౨	౧
హస్తీ మృగాణాం సుషదా	౩	౨౨	౬
హస్తేనైవ గ్రాహ్య అధి	౫	౧౭	౩
హింక రిక్రతి బృహతీ	౯	౧	౮
హింక్రణ్వతీ. మనసా వ్యాగన్	౭	౭౭	౮
హిం క్రణ్వతీ. మనసాభ్యాగాత్	౯	౧౦	౫
హిమం ఘ్రంసం చాధాయ	౧౩	౧	౪౭
హిమవతః ప్రస్రవన్తి	౬	౨౪	౧

హిమస్య త్వా జరాయుణా	౬	౧౦౬	౩
హిమేవ పర్ణా ముషితా	౨౦	౧౬	౧౦
హిరణ్య ఇత్యేకే అబ్రవీత్	౨౦	౧౩౨	౧౪
హిరణ్య గర్భం పరమమనత్యుద్యం	౧౦	౭	౨౮
హిరణ్య గర్భః సమవర్తతాగ్రే	౪	౨	౭
హిరణ్యపాణిం సవితార	౩	౨౧	౮
హిరణ్యయాః పన్థాన	౫	౪	౫
స్వాపదసిసూపా అమృతో	౧౬	౪	౨
స్వావస్థ భవత మిస్తవే	౧౮	౩	౧౯
స్వాహా కారేణాన్నాదే వాన్నమత్తి	౧౫	౧౪	౧౬
స్వాహా కృతః శుచిర్దేవేషు	౭	౭౭	౩
హంసైరివ సఖిభిర్వావ	౨౦	౯౧	౩
హతంతర్దం సముద్యమాఖు	౬	౫౦	౧
హతాసో అస్య వేశసో	౨	౩౨	౫
	౫	౨౩	౧౨
హతాస్తి రశ్చి రాజయో	౧౦	౪	౧౩
హతో ఏవాపః క్రిమీణాం	౫	౨౩	౮
హతోరాజా క్రిమీణా	౨	౩౨	౪
	౫	౨౩	౧౧
హన్త్యేనాన్ప్ర దహత్యరిర్యో	౩౩	౧	౨౯
హన్వోర్హి జిహ్వామదధాత్	౧౦	౨	౭
హరిం హి యోని మభియే	౨౦	౩౦	౨
హరిః సుపర్ణో దివ	౧౯	౬౫	౧
హరిక్రోశ కిమిచ్ఛసి	౨౦	౧౨౯	౪

హరిణస్య రఘుష్యదో	౩	౭	౧
హరితేభ్యః స్వాహా	౧౯	౨౨	౫
హై మనావేసం మాతి	౧౫	౨	౧౫
హైమనో మాతి గోప్తారా	౧౫	౪	౧౪
హిరణ్యయీనౌ చక్రతుం	౧౯	౧౯	౭
హిరణ్యయీనౌ పుష్పం	౫	౪	౪
	౬	౯౫	౨
హిరణ్యయేన పురుధా	౨౦	౧౪౩	౪
హిరణ్య వర్ణాః శుచయః	౧	౩౩	౧
హిరణ్య వర్ణా సుభగా	౫	౭	౧౦
హిరణ్య వర్ణే సుభగే శుష్మే	౫	౫	౭
హిరణ్య వర్ణే సుభగే సూర్యవర్ణే	౫	౫	౬
హిరణ్య వర్ణ అజరః	౧౯	౨౪	౮
హిరణ్య శృంగ ఋషభః	౧౯	౩౬	౫
హిరణ్య స్రగయం మణిః	౧౦	౬	౪
హిరణ్యా నామేకోసి	౪	౧౦	౬
హువే సోమం సవితారం	౬	౮	౩
హృదయాత్తే పరిక్లోమ్నో	౨	౩౩	౩
	౨౦	౯౬	౧౯
హృదా పూతం మనసా	౪	౩౯	౧౦
హేతం పశూనాం న్యేతి	౧౨	౪	౨౧
హేతిః పక్షిణీ నదభా	౬	౨౭	౩
హేతిః శఫాను త్సిదన్తి	౧౨	౫(౩)	౮
హ్వయన్తు త్వా ప్రతిజనాః	౩	౩	౫
హ్వయామి తే మనసా	౧౮	౨	౨౧

॥ఇత్య థర్వవేదమన్త్రాణాం వర్ణానుక్రమణీ॥

॥ఇతి చతుర్వేదమన్త్రాణాం వర్ణాను క్రమణ్యః॥

వేదము సమస్త సత్యవిద్యల గ్రంథము.

దీనిని చదువుట - చదివించుట;

వినుట - వినిపించుట

మానవులందరి పరమధర్మము